BRIANVS WALTONVS S.T.D. CANTAB. COLL. S. PETR.
E CLEVELANDIA IN COMITAT. EBORAC.
BIBLIA POLYGLOTTA INCHOAVIT A° DOM. M.DC
ET ABSOLVIT A° M.DCLVII. A° ÆTATIS SVÆ. LVII.

BRIANVS WALTONVS S.T.D. CANTAB. COLL. S. PETR.
E CLEVELANDIA IN COMITAT. EBORAC.
BIBLIA POLYGLOTTA INCHOAVIT A°. DOM. M.DC
LII. ABSOLVIT A°. M.DCLVII. A° ÆTATIS SVÆ. LVII.

NOVUM
D.N.
IESU CHRISTI
TESTAMENTUM.
Iuxta Editionem
BIBLIORUM POLYGLOT.
In qua
TEXTUS GRÆCUS cum
Versione Interlineari et Vulg. Lat.
TRANSLATIONES ANTIQUÆ
SYRIACA
ARABICA
ÆTHIOPICA
totius Novi Testamenti
PERSICA EVANGELIORUM
Et singularum Versiones Latinæ
Omnia eo ordine disposita ut Textus cum Versionibus uno intuitu conferri possint.
Cum variis Lectionibus et Annotationibus Græc. Lat. Syr. Æthiop. Persic.
Ex
fide collatis.
Edidit
Brianus Waltonus, S.T.D.
Anno M.DC.LVII.

LECTORI S.

QUOD in BIBLIIS POLYGLOTTIS, per Universum Oraculorum divinorum Systema præstitum est, Textus originarios cum antiquis Versionibus ab Ecclesia approbatis eo ordine edendo, ut Textus cum versionibus uno intuitu conferri possint; Idem per Novum Testamentum, illud seorsim imprimendo, quò potissima Sacrorum Voluminum pars, paratu facilior sit, & in plurium usum cessura, ut eorum votis satisfaciamus, qui omnia illa volumina fortasse comparare nequeunt, exhibemus. Quid vero in hoc volumine congestum sit, quasque secuti simus editiones, visum est hic paucis exponere.

1. Textum Græcum edimus, juxta Rob. Stephani Editionem accuratissimam, quam summa diligentia collatis 16 exemplaribus antiquis composuit. Adjecimus etiam Canones Concordantiarum Evangeliorum Eusebianos, cum notis marginalibus, quæ ad eos lectorem remittunt: numerum etiam στίχων à veteribus observatum, & κεφάλαια librorum singulorum, quæ in plerisque antiquis codicibus MSS. inveniuntur.

2. Textus Græci versionem duplicem Latinam. Unam Vulgatam, quam ab ipsis Ecclesiæ Latinæ primordiis ad hunc usque diem per Occidentem continuatam statuunt Viri doctissimi, quamque S. Hieronymus jussu Damasi Pontificis recensuit. Hanc juxta Sixti 5. & Clem. 8. Editiones emendatas, à multis errorum millibus repurgatam, excudimus. Alteram, Interlinearem, Ben. Ariæ Montani, ad vim dictionis Græcæ plenius exprimendum in tyronum usum elaboratam.

3. Syriacam versionem, quam antiquam et simplicem vocant, ut ab alia recentiori distinguatur, prope Apostolorum tempora confectam, per Ecclesias Orientales celebratissimam, quamque solam in sacris usurpant. Exemplar MS. ex Mesopotamia in Europam attulit Moses Meredinæus, Sacerdos Syrus, ab Ignatio Patriarcha missus, ut, inter alia, Typis (quibus destituti Jacobitæ) mandaretur, in Ecclesiarum Orientalium usum: Hoc primùm Typis Syriacis Maroniticis, sumptibus et auspiciis Ferdinandi Imperatoris Viennæ edidit Johan. Albertus Widmanstadius J. C. Anno 1555. Quod summo doctorum applausu, ut magnus Orientis thesaurus acceptum, à variis Latinitate donatum, variisque formis, Typis Syriacis, & Hebraicis, sæpius recusum est. Epistolas autem, Petri 2. Johan. 2. & 3. & Judæ, quas ex Bibliotheca Bodleiana edidit D. Pocockius, & Apocalypsin quam ex Bibliotheca Scaligeriana deprompsit Lud. de Dieu, & Historiam de muliere adultera Joh. 8. quam ex MS. Usseriano habuimus, quæ omnia in antiqua editionen unquam extârant, ejusque magnam antiquitatem probant, collatis quibusdam libris MSS. et impressis adjecimus.

4. Arabicam, juxta editionem Ægyptiacam sive Alexandrinam, quæ Christianis, à multis seculis per Patriarchatum Alexandrinum in usu fuit; quam ex vetustiss. MS, ex Ægypto allato, ante annos 300. exarato, publicavit Gab. Sionita. Actus et Epistolas ejusdem versionis antea ediderat Erpenius ex Exemplari MS. Scaligeriano in Bibliotheca Leydensi. Alia etiam extat versio Arabica, quam Syriacam sive Antiochenam vocant, ab Ecclesiis per Patriarchatum Antiochenum usurpata, quæ ex Syriaco, ut quibusdam videtur, non verò immediate ex Textu Græco ut nostra, traducta est.

5. Æthiopicam, quam primo Typis edidit Romæ Petrus Æthiops cum sociis, Anno 1548. Paulo tertio Pontifice, et Claudio Abyssinorum Imperatore. Versionem hanc non ex Syro, ut quidam autumant, sed ex Græco codice expressam esse, alibi ostendimus in Proleg. Bibl. In multis quidem cum Syro convenit, sæpe tamen discrepat. Consensus vero iste, etiam in iis ubi utraque ab hodiernis Græcis exemplaribus discrepat, non probat uvam ex altera expressam, sed utramque ex iisdem codicibus antiquis traductam esse, præsertim cum habeamus codices MSS. antiquos qui cum utrisque in hisce conveniunt. Versionem verò hanc antiquam esse et à primo Ecclesiæ Æthiopicæ initio usurpatam, non verò ex aliqua parte ex Vulgata Latina factam fuisse, ut ex falsa quorundam verborum in exemplari Æthiopico Interpretatione decepti putarunt Jos. Scaliger & Lud. de Dieu (quæ hoc tantum probant, quod inter alias versiones etiam Vulgatam Latinam contulerint ejus editores) probavimus in iisdem Proleg.

6. Persicam quatuor Evangeliorum, secundum exemplar Pocockianum trecentis abhinc annis descriptum: ut ex ipso MS. colligitur. Ex Syriaco autem Textu non ex Græco, traducta est. Tantum enim auctoritatis apud Orientales consecuta est versio Syriaca, ut illam quasi regulam & normam aliarum versionum æstimarint; unde tum Persica tum Armena ex hac confectæ. Aliam versionem Persicam imprimere incepit D. Whelocus, ὁ μακαρίτης, quæ post ejus obitum prodiit, sed hâc nostra recentior esse videtur.

7. Versionum harum Orientalium singulis Translationes Latinas adjecimus: quarum Æthiopica & Persica nunc primum in lucem emissa.

8. Præter Textum & Versiones, etiam variantes codicum antiquorum lectiones, & in easdem virorum doctorum annotationes adjunximus. sc. 1. Varias lectiones quas ex 16 antiquis exemplaribus Græcis collegerat Rob. Stephanus, unà cum iis quas ex collatione aliorum 16 librorum MSS. ex Academia utraque & alibi conquisitorum annotaverat Rever. Usserius, aliasque quas partim ex Bibliotheca Laurentiana Regis Hispaniarum partim ex aliis collegerat Marchio Valesius Fraxardus, publicavit verò Lud. de la Cerda, quasdam denique quas ex aliis vetustis codicibus comparaveram. Omnia verò, ne lectori tædium facesserent, in unum corpus digessimus, ut quid in singulis notatu dignum sit lector uno aspectu percipere possit. Quibus indicem librorum MSS. unde singula collecta sunt præfiximus: in quo Lectori notandum, casu omissum esse in Catalogo librum MS. Evangeliorum & Actuum, Coll. Eman. Cantab. qui tamen sæpius inter variantes lectiones citatur, quod hic monendum duximus. Hisce etiam annexuimus Lucæ Brugensis libellum de Græcis Evangeliorum varietatibus, nec non ex nobiliss. Grotii annotatis extractas varias quorundam codicum (inter quas, quædam antiquiss. nostri codicis Alexandrini) lectiones cum viri summi de iisdem judicio. 2. In Vulgata Latina, notas ejusdem Lucæ Brugensis, et Theologorum Lovaniensium, in quibus Versionem hanc conferunt cum aliis codd. MSS. necnon cum Patrum antiquorum Latinorum scriptis. 3. In Syriaca Versione, ex variorum codicum collatione notas quas collegerat Martinus Trostius, cum aliis quibusdam à nobis nuper collectis. 4. In Textum Æthiopicum annotationes, tum ad Linguam Æthiopicam, tum ad versionem illustrandum utiles. 5. Observationes in Evangelia Persica elaboratas. Hæc sunt quæ præmittenda censui, ut Lectori constaret quid in hac editione expectandum sit.

BR. WALTONUS.

TRINITY COLLEGE
LIBRARY
CAMBRIDGE

NOVUM
D. N
JESU CHRISTI
TESTAMENTUM

Juxta Editionem

BIBLIORUM POLYGLOT.

In qua

TEXTUS GRÆCUS,

CUM

Versione Interlineari, & Vulg. Lat.

TRANSLATIONES ANTIQUÆ

SYRIACA }
ARABICA } *Totius Novi Testamenti,*
ÆTHIOPICA }
PERSICA *Evangeliorum*

Et singularum Versiones Latinæ.

Omnia eo ordine disposita, ut Textus cum Versionibus uno intuitu conferri possint.

CUM

VARIIS LECTIONIBUS & ANNOTATIONIBUS
Grec. Lat. Syr. Æthiop. Persic. &c.

EX

MSs. Antiquiss. undique conquisitis, optimisque Exemplaribus impressis summa fide collatis.

EDIDIT

BRIANUS WALTONUS S. T. D.
Episcopus Cestriencis.

LONDINI:
Apud *Sam. Smith* & *Benj. Walford*, Regiæ Societatis Typographos, ad Insignia Principis in Cœmeterio *D. Pauli.* MDCXCVIII.

K
TRINITY COLLEGE
LIBRARY
CAMBRIDGE

VARIANTES LECTIONES GRÆCÆ NOVI TESTAMENTI.

Habes hic (benigne lector) varias lectiones Græcas Novi Testamenti, per collationem plurimorum codicum antiquorum optimæ notæ, summo studio collectas, & in unum corpus digestas quo facilius de iis judicare possis. Ut autem intelligas quibus notis singuli codices designentur, visum est eas hic breviter explicare. Et quia sæpius citatur sub nomine (Cant.) *vetustissimum exemplar Evangeliorum & Actorum, quod ex Cœnobio B. Irenæi Lugdunensis nactus erat Theod. Beza, & Academiæ Cantabrigiensi donavit, libuit hic apponere ejusdem Bezæ epistolam ad eandem Academiam, in qua judicium suum de hoc MS. (quo sæpius usus est in annotationibus suis in N. Test.) aperit. Lectiones vero variantes MS. nostri celebris, Alexandrini, quia in Bibliis nostris post Græcum textum in qualibet pagina apponuntur, non necesse erat hic subjicere. Vale & fruere.*

B. W.

Steph. Rob. Stephani lectiones variæ quas ad marginem interiorem editionis suæ in Fol. annotavit, & ex sexdecem exemplaribus collegit, quæ per numeros suos exprimuntur. Primum erat Complutense, quod etiam in Bibliis Regiis extat, quod olim ad antiquissima exemplaria fuit excusum, cui cum Stephani mirus est in plurimis consensus. Secundum exemplar vetustiss. ex Italia. Tertium, 4. 5. 6. 7. 8. 10. 15. ea quæ ex Bibliotheca Regis Galliæ habuit: cætera, viz. 11. 12. 13. 14. 16. quæ undique corrogare licuit. Cum plures sunt numeri plura exemplaria designantur.

Cant. Evangelia & Acta Græco-Lat. MS. exemplar illud vetustissimum, quod Cantabrigiensi Academiæ donavit Theod. Beza. Habet κεφάλαια respondentia Canonibus Eusebianis: & lectionum distinctionem usui Ecclesiastico accomodatam: vide Bezæ epistolam.

Clar. Epistolæ S. Pauli Græco-Lat. MS. antiquissimum fratrum Puteanorum. Hunc codicem Claro-montanum suum vocat Beza in annotationibus postremis, & existimat esse alteram partem codicis sui vetustissimi: scriptus est literis majoribus, versio Latina a vulgata sæpe differt ubi utraque cum Græco convenit, unde probabile est, versionem Latinam esse antiquam illam qua utebatur Ecclesia Latina ante Hieronymi emendationem.

Gon. Quatuor Evangelia MSS. in Collegio Gonvilli & Caii in Academia Cantabrigiensi, quondam Communitatis Fratrum Minorum Oxoniæ. Nullam habent annotationem κεφαλαίων, Lectionum aut τίτλων.

Em. Epistolæ S. Pauli Græce in Collegio Emmanuelis Cantabrig. liber (teste D. Jamesio in Catalogo librorum MSS. utriusque Academiæ) præstans ob antiquitatem, minutis characteribus descriptus.

Goog. Evangelia MSS. Henrici Googe, S. T. D. & Collegii S. Trinitatis apud Cantabrig. nuper socii. Habet hic liber distinctionem ordinariorum κεφαλαίων (sed non quæ Eusebianis Canonibus sunt accommodata) & Lectionum Ecclesiasticarum cum præfixo Menologio. Liber ex Oriente advectus est.

Mont. Novum Testamentum quod olim fuit fratris Froy Franciscani, postea Thomæ Clementis, deinde Guilielmi Clerk, & nuper Thomæ Montfortii, S. T. D. Cantabrig. In Evangeliis habet utraque κεφάλαια tum ordinaria tum Eusebiana cum τίτλων numero.

Lin. Quatuor Evangelia, Acta & Epistolæ, vetustissimum exemplar in Collegio Lincolniensi Oxoniæ.

Magd. 1. Novum Testamentum integrum, excepta Apocalypsi, in Coll. Magd. Oxon.

Magd. 2. Epistolæ ad Romanos & Corinthios, cum Oecumenio, in Magd. Coll. Oxon.

Nov. 1. Quatuor Evangelia, Acta, & Epistolæ S. Pauli cum scholiaste, in Novo Collegio Oxon.

Nov. 2. Acta, & septem Epistolæ Canonicæ, cum alio scholiaste Græc. MSS. in Novo Collegio Oxon.

Bodl. 1. Quatuor Evangelia MSS. in Bibliotheca Bodleiana.

Trit. al. *Bodl.* 2. Evangelium S. Johannis (quod Joh. Trithemii aliquando fuit) in Bibliotheca Bodleiana.

March. Velef. Lectiones variæ quatuor Evangeliorum collectæ per Marchionem Velesium Petrum Fraxardum Hisp. facta Collatione sexdecem exemplarium, quorum octo erant ex Bibliotheca Regis Hispaniæ Laurentiana.

Bib. Wech. Biblia Græca V. & N. T. Francofurt impressa Typis Wechelianis, quorum editionem procuravit Francis. Junius & lectiones varias annotavit, tum ex Stephano, tum ex aliis.

EPISTOLA THEODORI BEZÆ.

INCLYTÆ MODISQUE OMNIBUS CELEBRATISSIMÆ ACADEMIÆ CANTABRIGIENSI,

Gratiam & pacem a Deo Patre ac Domino nostro Jesu Christo.

Quatuor Evangeliorum & Actorum Apostolicorum Græco-Latinum exemplar, ex S. Irenæi Cœnobio Lugdunensi ante aliquot annos nactus, mutilum quidem illud, & neque satis emendate ab initio ubique descriptum, neque ita ut oportuit habitum (sicut ex paginis quibusdam diverso charactere insertis, & indocti cujuspiam Græci Calogeri barbaris adscriptis alicubi notis apparet) vestræ potissimum Academiæ, ut inter vere christianas vetustissimæ plurimisque nominibus celeberrimæ, dicandum existimavi, Reverendi Domini & Patres, in cujus sacrario tantum hoc venerandæ (nisi forte fallor) vetustatis monimentum collocetur.

Etsi vero nulli melius quam vos ipsi quæ sit huic exemplari fides habenda æstimarint, hac de re tamen vos admonendos duxi, tantam a me in Lucæ præsertim Evangelio repertam esse inter hunc codicem & cæteros quantumvis veteres discrepantiam, ut vitandæ quorundam offensioni asservandum potius quam publicandum existimem. In hac tamen non sententiarum sed vocum diversitate, nihil profecto comperi, unde suspicari potuerim a veteribus illis hæreticis fuisse depravatum. Imo multa mihi videor deprehendisse observatione digna, quædam etiam sic a recepta scriptura discrepantia, ut tamen cum veterum quorundam & Græcorum & Latinorum Patrum scriptis consentiant: non pauca denique quibus vetusta Latina editio corroboratur: quæ omnia pro ingenii mei modulo inter se comparata, & cum Syra & Arabica editione collata, in majores meas annotationes a me nuper emendatas & brevi (Deo favente) prodituras congessi.

Sed age, res hæc tota vestri, sicuti par est, judicii esto. Tantum a vobis peto (Reverendi Domini & Patres) ut hoc qualecunque summæ in vestram amplitudinem observantiæ meæ veluti monimentum, ab homine vestri studiosissimo profectum, æqui bonique consulatis. D. Jesus Servator noster, & universe vobis omnibus, & privatim singulis, totique adeo christianissimæ Anglorum genti magis ac magis pro bonitate singulari sua benedicat.

Genevæ, VIII. Idus Decembris, Anno Domini CIↃ IↃ LXXXI.

Vestræ totius inclytæ Academiæ dignitati addictissimus,

THEODORUS BEZA.

Est hoc exemplar venerandæ vetustatis ex Græcia, ut apparet ex barbaris Græcis quibusdam notis ad marginem adscriptis, olim exportatum, & in S. Irenæi Monasterio, Lugduni, ita ut hic cernitur mutilatum, postquam ibi in pulvere diu jacuisset, repertum, oriente ibi Civili bello, Anno Domini 1562.

EVANGELIUM secundum MATTHÆUM.

CAP. I.

VErs. 3. Ζαρὰ] In MS. Magd. emendatur Θάρα. v. 4. Ναασσὼν bis] MS. Mont. utrobique Ἀασών. v. 5. ἐκ τῆς Ῥαχάβ] In MS. Em. deest. Ib. τὸν Ὠβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ· Ὠβὴδ δὲ ἐγέννησε] In MS. Em. desunt. v. 7. ἐγέννησε posterius] Em. deest. v. 8. ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ· Ἰωρὰμ δὲ] Desunt in Gon. sed ascribuntur in margine alia manu. v. 11. τὸν Ἰεχονίαν] MS. Lin. τὸν Ἰωακείμ. MSS. Bod. 1. Mont. Gon. Bib. Wech. cod. vetustiss. τὸν Ἰωακείμ· Ἰωακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν. Sed in Gon. postea deleta sunt. Steph. 14. τὸν Ἰακείμ· Ἰακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν. v. 12. Ab hoc versu incipit textus Latinus in Cant. v. 13. Ἀβιοὺδ bis] Bodl. 1. Lin. Βιούδ. In Em. desunt. ib. Ἐλιακείμ] Cant. Lat. *Eliacib.* v. 14. τὸν Ἀζώρ· Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησε] In Gon. desunt. v. 16. Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος] In Em. desunt. v. 18. πρὶν ἢ συνελθεῖν] Lin. desunt; eadem & sequens αὐτοὺς in Bodl. 1. v. 20. Ab hoc versu incipit Græcus textus MS. Cant. ib. ἐστιν ἁγίου] MS. Cant. ἁγίου ἐστιν. v. 21. καλέσεις] Mont. καλέσουσι· sed in marg. καλέσεις. v. 22. διὰ] Cant. Steph. 2. διὰ Ἡσαΐου. ib. λέγοντος] Lin. deest. v. 23. ἕξει] Mont. λήψεται. Ib. καλέσουσι] Cant. March. Velef. Steph. 2. καλέσεις. v. 25. ἐγίνωσκεν] Cant. Steph. 2. ἔγνω.

CAP. II.

V. 1. ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως] Goog. desunt. Ib. Ἱεροσόλυμα] Steph. 3. 5. 8. 12. Ἱερουσαλήμ. v. 3. πᾶσα] Cant. deest. v. 4. παρ' αὐτῶν] Cant. Lin. deest. v. 5. οὕτω] Cant. Goog. Gon. Mont. Bodl. 1. οὕτως. v. 6. γῆ Ἰούδα] Mont. Steph. 2. τῆς Ἰουδαίας. ib. ἡγεμόσιν] Steph. 2. μή. v. 8. εἶπε] Cant. εἶπεν αὐτοῖς. ib. ἀκριβῶς] Bodl. 1. deest. ib. ἐπὰν] Cant. ὅταν. v. 9. ἔστη] Cant. ἐστάθη. ib. τὸ παιδίον] Cant. τοῦ παιδίου, Lat. *supra puerum.* v. 11. εὗρον] Cant. Gon. Goog. Mont. Em. Comp. Steph. omn. εἶδον. ib. τὸ παιδίον] Cant. τὸ παιδίον. ut & v. 13. 14. 20. 21. v. 13. Ἀναχωρησάντων &c.] Cant. αὐτῶν δὲ ἀναχωρησάντων. Mont. Ἀναχωρησάντων δὲ τῶν μάγων. ib. ἀπολέσαι] Steph. 6. ἀποκτεῖναι. ib. αὐτὸ] Cant. αὐτόν. v. 16. κατωτέρω] Cant. Velef. Steph. 2. κάτω. ib. ἠκρίβωσε] Cant. ἠκρίβωσεν. v. 17. ὑπὸ] Cant. Steph. 2. ὑπὸ Κυρίου διά. Et in Steph. 2. τοῦ προφήτου deest. v. 18. ἤθελε] Cant. Steph. 2. ἤθελησε. v. 20. πορεύου] Mont. πορεύθητι. v. 21. ἐγερθεὶς] Cant. διεγερθείς. v. 22. ἐπὶ] Gon. deest. ib. ἐκεῖσε] Cant. Gon. Goog. ἐκεῖ. v. 23. ἐλθὼν] Nov. 1. ἀπελθών.

CAP. III.

V. 1. δὲ] Cant. deest. v. 3. ὑπὸ] Cant. διά. v. 4. ἰδοὺ] Cant. deest. v. 6. Ἰορδάνῃ] Gon. Mont. Steph. 2. Ἰορδάνῃ ποταμῷ. v. 8. καρποὺς ἀξίους] Cant. Gon. Goog. March. Velef. Comp. Steph. omn. καρπὸν ἄξιον. Cant. Lat. *fructum dignum.* v. 9. ὅτι] Steph. 4. καὶ ὅτι. ib. λέγω usque ad finem versus] Em. desunt. v. 10. δὲ καὶ] Deest καὶ in Cant. v. 11. μὲν] Steph. 14. μέν ὑμᾶς. ib. καὶ πυρί] Gon. Magd. Goog. Em. Bodl. 1. Lin. Comp. Steph. 3. 4. 5. 6. 7. 12. deest. In Cant. Lat. *& igni.* v. 12. αὐτοῦ] Bodl. 1. Gon. Lin. Steph. 6. 8. 9. deest. ib. ἀποθήκην] Steph. 6. 8. 9. ἀποθήκην αὐτοῦ. v. 16. A septimo ad hunc versum Græcus textus Cant. alia manu scriptus est. ib. ἀνέβη εὐθὺς] Cant. εὐθὺς ἀνέβη· sed Lat. *ascendit mox.* ib. καταβαῖνον] Steph. 2. addit ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Cant. καταβαίνοντα. v. 17. λέγουσα, Οὗτός ἐστιν] Cant. λέγουσα πρὸς αὐτὸν, Σὺ εἶ.

CAP. IV.

V. 3. προσελθὼν ... εἶπεν] Cant. προσῆλθεν ... καὶ εἶπεν αὐτῷ. v. 4. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς] Cant. ἀποκριθεὶς ὁ δὲ Ἰησοῦς. ib. ἐπὶ] Cant. Gon. ἐν. v. 4. ἐκπορευομένῳ διὰ

διὰ στόματος] Desunt in Cant. Græc. sed in Cant. Lat. *in omni verbo Dei.* v. 7. οὐκ ἐκπειράσεις] Cant. οὐ πειράσεις. v. 8. δείκνυσιν] Cant. ἔδειξεν. v. 9. λέγει] Cant. εἶπεν. v. 10. ὕπαγε] Cant. Gon. Goog. Mont. Em. Steph. 2. 4.6. 7.8.9.12.14. Comp. addunt ὀπίσω μου. v. 12. ὁ Ἰησοῦς] Cant. Mont. deest. v. 15. γῆ] Cant. Græc. deest; & in Lat. ib. Νεφθαλείμ] Cant. Νεφθαλείν· sed in Lat. *Nephthalim.* v. 16. σκότει] Cant. τῇ σκοτίᾳ. ib. εἶδε] Cant. εἶδον. ib. καὶ τοῖς καθημένοις] Cant. οἱ καθήμενοι. v. 18. περιπατῶν] Cant. Steph. 2. παράγων. Cant. Lat. *transiens.* ib. ὁ Ἰησοῦς] Cant. Gon. Goog. Mont. Em. deest. ib. παρὰ] Magd. περί. v. 19. ὑμᾶς] Cant. March. Velef. Steph. 2. 9. ὑμᾶς γενέσθαι. v. 20. εὐθέως] Gon. Steph. 4. 5. 9. deest. v. 23. ὁ Ἰησοῦς] Cant. ponit ante ὅλην. ib. καὶ κηρύσσων] Cant. deest καί. v. 24. καὶ δαιμονιζομένους] Deest in Mont. ib. ἐθεράπευσεν αὐτοὺς] Cant. Steph. 2. πάντας ἐθεράπευσε. Ib. καὶ παραλυτικοὺς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς] Em. desunt.

CAP. V.

V. 2. ἐδίδασκεν] Cant. ἐδίδαξεν. v. 4.] Quartus & quintus versus in Cant. tam Græco quam Latino transponuntur. v. 9. αὐτοὶ] Cant. deest. v. 10. ἐστιν] Cant. ἐστὶ (f. ἔσται ut & Steph. 2.) v. 11. ὀνειδίσωσιν ··· διώξωσιν] Cant. transmutat. ib. πᾶν &c.] Cant. καθ' ὑμῶν πᾶν πονηρὸν ἕνεκεν δικαιοσύνης. ib. πονηρὸν] Mont. Nov. 1. deest. ib. ἕνεκεν ἐμοῦ] Steph. 2. ἕνεκα δικαιοσύνης. v. 12. τοῖς οὐρανοῖς] Cant. τῷ οὐρανῷ. ib. πρὸ] Cant. ὑπάρχοντας πρό. v. 13. μωρανθῇ] Lin. Nov. 1. μαρανθῇ. ib. ἁλισθήσεται] Nov. 1. ἀρτυθήσεται. ib. ἔτι] Cant. deest. v. 18. Ἀμὴν γὰρ] Steph. 5. Ἀμὴν ἀμήν. in Bodl. 1. Lin. γὰρ deest. ib. νόμου] Mont. νόμου καὶ τῶν προφητῶν. v. 19. ὃς δ' ἂν usque ad οὐρανῶν v. 20.] Cant. desunt, tam in Græc. quam Lat. v. 22. Ῥακὰ] Cant. Ῥαχὰ, Lat. *Raccha.* ib. μωρὲ] Steph. 8. τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, μωρέ. v. 24. διαλλάγηθι] Cant. Steph. 2. καταλλάγηθι. ib. ἐλθὼν] Goog. προσελθών. ib. πρόσφερε] Ita emendatur in Cant. sed Lat. *offeres.* v. 25. ὅτου] Lin. Bodl. 1. Nov. 1. οὗ. ib. μετ' αὐτοῦ] Cant. ponit ante ἐν τῇ. ib. παραδῷ σε bis] Cant. παραδῷ. ib. ἀντίδικος] Gon. ἀντίδικός σου. ib. ἀντίδικος τῷ κριτῇ] Desunt in Nov. 1. usque ad παραδῷ σε ὑπηρέτῃ. ib. βληθήσῃ] Steph. 2. βληθῇς. v. 27. τοῖς ἀρχαίοις] Cant. Magd. Lin. Goog. desunt. v. 28. βλέπων] Gon. ἐμβλέπων. Mont. βλέψας. ib. αὐτὴν] Cant. Mont. Goog. Em. αὐτῆς. v. 29. σου ὁ δεξιὸς] Cant. ὁ δεξιός σου. ib. βληθῇ εἰς γέενναν] Cant. March. Velef. ἀπέλθῃ εἰς γέενναν. Steph. 2. εἰς γέενναν ἀπέλθῃ. v. 30] Hic versus deest in Cant. & Goog. v. 31. δὲ ὅτι] Cant. δέ. Goog. ὅτι. v. 32. ὅτι] Cant. deest. ib. ὃς ἂν ἀπολύσῃ] Mont Steph. 3.4. 5. 6. 8. πᾶς ὁ ἀπολύων. ib. μοιχᾶσθαι] Cant. Steph. 2. μοιχευθῆναι. ib. καὶ ὃς usque ad finem versus] Em. desunt. v. 33. Πάλιν] Steph. 12. Πάλιν. v. 36. μίαν τρίχα, &c] Cant. ποιῆσαι τρίχα μίαν λευκὴν ἢ μέλαιναν. Steph. 8. λευκὴν ποιῆσαι μέλαιναν. v. 37. ἔστω] Mont. ἔσται. v. 38. καὶ ὀδόντα] Cant. ὀδόντα. v. 39. σου] Bodl. 1. Nov. 1. Lin. deest. ib. δεξιὰν σου σιαγόνα] Cant. tantum σιαγόνα σου, ut & Lat. v. 40. τῷ θέλοντι] Cant. ὁ θέλων. ib. ἄφες] Cant. ἀφήσεις. v. 41. δύο] Cant. Steph. 2. ἔτι ἄλλα δύο. March. Velef. ἄλλα δύο. & in Lat. Cant. *adhuc alia duo.* v. 42. δίδου] Cant. δός. ib. τὸν θέλοντα] Cant. τῷ θέλοντι. ib. ἀπὸ σοῦ] Cant. desunt. ib. ἀποστραφῇς] Mont. ἀποστρέψῃς. v. 44. τοὺς μισοῦντας] Cant. Gon. Mont. Goog. Em. Comp. Magd. Bodl. 1. Steph. omn. τοῖς μισοῦσι. ib. Καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς] Nov. 1. desunt. ib. καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς] Gon. desunt. v. 46. ἔχετε] Cant. ἕξετε, & in Lat. *habebitis.* March. Velef. Steph. 2. ἕξετε. ib. τὸ αὐτὸ] Cant. οὕτως. v. 47. ἀδελφοὺς] Gon. Steph. omn. Goog. Comp. Mont. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. φίλους. ib. τελῶναι οὕτω] Cant. March. Velef. Steph. 2. 4. ἐθνικοὶ τὸ αὐτό. Gon. ἐθνικοὶ οὕτω. Magd. τελῶναι τὸ αὐτό. v. 47] Hic versus deest in Em. v. 48. ἐν οὐρανοῖς] March. Velef. Steph. 2. 3. 5. 7. οὐράνιος. emendatum est in Cant. ὁ οὐράνιος· sed videtur primum fuisse ἐν τοῖς οὐρανοῖς, nam & Lat. *in cœlis.*

CAP. VI.

V. 1. προσέχετε] Gon. καὶ προσέχετε. ib. ἐλεημοσύνην] March. Velef. Steph. 2. δικαιοσύνην. v. 2. ἀπέχουσι] Mont. ὅτι ἀπέχουσι. v. 3. γνώτω] Mont. ἐπιγνώτω. v. 4. ᾖ &c.] Cant. ἡ ἐλεημοσύνη σου ᾖ. ib. ἐν τῷ φανερῷ] Cant. desunt. Ib. αὐτὸς] Magd. Lin. Nov. 1. Steph. 4.6.8. Bodl. 1. deest. v. 5. ὥσπερ] Cant. ὡς. ib. φιλοῦσιν] Cant. φιλοῦσιν στῆναι. ib. προσεύχεσθαι] Cant. καὶ προσευχόμενοι. ib. ἂν] Cant. deest, ib. ὅτι] Cant. deest. v. 6. ἐν τῷ κρυπτῷ] Gon. desunt. ib. ἐν τῷ φανερῷ] Cant. desunt. v. 8. ἔχετε] March. Velef. ἕξετε. ib. αἰτῆσαι αὐτὸν] Cant. ἀνοῖξαι τὸ στόμα. Steph. 2. ἀνοῖξαι στόμα. v. 9. προσεύχεσθε] March. Velef. προσεύξεσθε. v. 13. ὅτι σοῦ usque ad finem versus] Cant. Steph. 2. desunt. Sed ἀμὴν habetur in Steph. ib. καὶ ἡ δύναμις] Mont. desunt. v. 14. γὰρ] Gon. deest, & in Cant. superscribitur. ib. καὶ ὑμῖν] Cant. ὑμῖν. v. 15. καὶ παραπτώματα αὐτῶν] Cant. desunt. ib. ἀφήσει] Cant. ἀφήσει ὑμῖν. v. 16. αὐτῶν. Cant. ἑαυτῶν. ib. ὅτι] Cant. Magd. deest. v. 17. ἄλειψαι] Cant. ἄλειψον. v. 18. ὅπως] Cant. ἵνα. ib. τῷ κρυπτῷ] Cant. in utroque loco κρυφαίῳ. ib. ἐν τῷ φανερῷ] Cant. Comp. Steph. omn. Goog. Em. desunt. Magd. ταῦτα γὰρ πάντα. v. 24. οὐδεὶς] Steph. 8. Comp. οὐδεὶς οἰκέτης. v. 21. ὑμῶν] Em. ὑμῶν εἶπεν ὁ Χριστός. v. 22. οὖν] Mont. deest. v. 24. οὐδεὶς] Steph. Comp. οὐδεὶς οἰκέτης. v. 25. καὶ τί] Mont. Goog. ἢ τί. v. 27. μεριμνῶν] Gon. deest. v. 33. δὲ] Mont. deest. v. 34. ἀρκετὸν] Mont. ἀρκετὸν γάρ. ib. τὰ ἑαυτῆς] Bib. Wech. al. ἑαυτῇ.

CAP. VII.

V. 2. Ἐν ᾧ] Steph. 8. μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε, ἐν ᾧ. ib. ἀντιμετρηθήσεται.] Gon. Goog. Em. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. μετρηθήσεται. v. 6. τὸ ἅγιον] Steph. 4. 9. τὰ ἅγια. v. 9. Ἢ τίς ἐστιν] Magd. Ἢ τίς. Mont. Τίνα δέ. ib. ἄνθρωπος &c.] Mont. τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἀποδώσει αὐτῷ; Sed in imo pag. habetur vulgata lectio. v. 10. καὶ ἐὰν &c] Mont. Ἢ καὶ ἰχθὺν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ κρέα ἐὰν αἰτήσῃ αὐτὸν, ἐπιδώσει σκορπίον; Sed in imo pag. habetur vulgata lectio. Hic versus deest in Gon. v. 12. οὕτω] Mont. deest. v. 14. ὅτι] Magd. Gon. Steph. omn. Goog. Em. Comp. τί. v. 15. ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες] Gon. desunt. v. 17. τὸ δὲ σαπρὸν] Totum hoc membrum deest in Gon. v. 18. καρποὺς καλοὺς] Mont. καρπὸν καλόν. Lin. Bodl. 1. καρποὺς ἀγαθούς. ib. οὐδὲ] Steph. 8. οὐδὲ πάλιν. v. 19. Πᾶν] Goog. Steph. 6. Πᾶν οὖν. v. 22. κύριε κύριε] Magd. κύριε. ib. καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν] Em. desunt. ib. δαιμόνια] Nov. 1. δαιμόνια πολλά. v. 23. Καὶ] Mont. deest. ib. οἱ] Mont. Nov. 1. Steph. 6. 8 πάντες οἱ. v. 24. ὁμοιώσω αὐτὸν] Steph. March. Velef. ὁμοιωθήσεται. v. 29. γραμματεῖς] March. Velef. γραμματεῖς αὐτῶν καὶ Φαρισαῖοι.

CAP. VIII.

V. 2. ἐλθὼν] Mont. προσελθών. ib. προσεκύνει] Mont. Em. Lin. προσεκύνησεν. v. 3. αὐτοῦ] Magd. ἀπ' αὐτοῦ. v. 5. τῷ Ἰησοῦ] Gon. Mont. Goog. Em. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Comp. Steph. omn. αὐτῷ. v. 8. λόγον] Mont. Comp. Steph. 3. 5. 6. 7. 8. 9. 12. Goog. Em. λόγῳ. v. 10. εἶπε] Gon. εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καί. v. 11. πολλοὶ] Em. deest. v. 13. σοὶ] Em. deest. ib. ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ] Mont. ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. ib. ἐκείνῃ] Mont. Gon. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 4. 12. 14. addunt καὶ ὑποστρέψας ὁ ἑκατόνταρχος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ εὗρε τὸν παῖδα αὐτοῦ ὑγιαίνοντα. Sed in Lin. Nov. 1. desunt ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, & in Steph. ultimum αὐτοῦ. v. 14. Ἰησοῦς] Mont. deest. v. 15. αὐτοῖς] Gon. Mont. Goog. αὐτῷ. v. 20. Καὶ] Goog. deest. v. 21. αὐτοῦ] Goog. deest. ib. πρῶτον] Steph. 3. 5. 7. deest. v. 24. καλύπτεσθαι] Gon. κατακαλύπτεσθαι. ib. κυμάτων] Gon. κυμάτων· ἦν γὰρ καὶ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς. v. 25. αὐτοῦ.] Mont. Goog. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. v. 27. ποταπός] Cant. Lat. *qualis.* v. 28. καὶ ἐλθόντι αὐτῷ] Gon. ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ. Cant. Lat. *& veniente eo.* ib. Γεργεσηνῶν] Gon. Γαδαρηνῶν. Cant. Lat. *Gerasenorum.* v. 29. Ἰησοῦ] Mont. deest. v. 32. εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων] Gon. εἰς τοὺς χοίρους. Cant. Lat. *in porcos.* ib. Καὶ εἶπεν usque ad Καὶ ἰδοὺ[Em. desunt. Sed inveniuntur alia manu alibi scripta. ib. καὶ τὰ τῶν δαιμ.]Cant. Lat. *omnia de Dæmoniacis.*

CAP. IX.

V. 1. ἐμβὰς] Steph. 6. ἐμβὰς ὁ Ἰησοῦς. v. 2. θάρσει] Bodl. 1. deest. ib. σοι] Gon. Steph. omn. Comp. deest. Em. σου. ib. σου] Cant. Gr. deest. sed Lat. *peccata tua.* v. 4. τὰς ἐνθυμήσεις] Gon. τοὺς διαλογισμούς. ib. εἶπεν] Cant. Mont. εἶπεν αὐτοῖς. ib. ὑμεῖς] Cant. deest. v. 5. σοι] Cant. Gon. Magd. Lin. Nov. Bodl. 1. Steph. σου. Mont. autem σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Cant. Lat. *tibi peccata.* v. 6. ἐξουσίαν ἔχει] Cant. ponit post ἀνθρώπου. ib ἐγερθεὶς] Cant ἔγειρε καί. ib. τὴν κλίνην] Mont. τὸν κράββατον. v. 8. ἐθαύμασαν] Cant. Gon. Steph. 2. ἐφοβήθησαν. v. 9. ὁ Ἰησοῦς] Cant. ponit post ἐκεῖθεν. ib. ἠκολούθησεν] Cant. ἠκολούθει. v. 10. καὶ ἰδοὺ] Cant. ἰδού. v. 11. καὶ ἰδόντες] Cant. εἰδόντες δέ. ib. ὁ διδάσκαλος ὑμῶν] Cant. ponit ante μετ. ib. ἐσθίει] Goog. Steph. 14. ἐσθίει καὶ πίνει. v. 12. Ἰησοῦς] Cant. deest. v. 13. εἰς μετάνοιαν] Cant. desunt, ut & in Steph. 2.14. v. 15. μὴ] Cant. μήτι. ib. ὅσον] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ὅσον χρόνον. ib. νυμφῶνος] Cant. νυμφίου. Lat. *sponsi.* ib. πενθεῖν] Cant. Mont. νηστεύειν. ib. ἀπαρθῇ] Cant. Steph. 2. ἀρθῇ. ib. νηστεύσουσιν] Cant. νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. v. 16. ἐπίβλημα] Cant. Lat. *commissuram panni novi.* ib. αἴρει] Cant. ἀρεῖ. v. 17. ῥήγνυνται οἱ ἀσκοὶ] Cant. ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκούς. Lat. *rumpit vinum novellum utres.* ib. ἐκχεῖται] Cant. ἀπόλυται. ib. ἀπολοῦνται] Cant. deest. Mont. Goog. Lin. Nov. 1. ἀπόλλυνται. ib. ἀλλὰ usque ad finem] Magd. Em. desunt. ib. ἀλλὰ βάλλουσιν] Cant. βάλλουσιν δέ. ib. ἀμφότερα] Cant. Gon. Mont. Goog. Steph. omn. ἀμφότεροι. v. 18. αὐτοῦ] Mont. δὲ αὐτοῦ. ib. λαλοῦντος] Mont. λέγοντος. ib. αὐτοῖς] Mont. Magd. Goog. deest. ib. ἄρχων] March. Velef. ἄρχων τις προσελθών. ib. ἐλθὼν] Cant. Gon. Mont. Em. εἰσελθών. Magd. Bodl. Comp. Steph. 3. 5. 12. εἷς ἐλθών. Goog Mont. Magd. præponunt τίς. Steph. 2. 6. 8. 14. Comp. τις προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ. & ἄρχων εἷς ἐλθών. ib. λέγων] Gon. March. Velef. λέγων Κύριε. ib. ὅτι] Cant. Magd. Mont. deest. v. 19. ἠκολούθησεν] Cant. Bib. Wech. al. ἠκολούθει. ἔτη] Steph. 2. ἔτη ἔχουσα ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. v. 21. Ἐὰν] Bodl. 1. ὅτι ἐάν. ib. μόνον ἅψ.] Cant. ἅψ. μόνον. v. 22. Ἰησοῦς] Cant. deest. ib. ἐπιστραφεὶς] Mont. στραφείς. Cant. ἔστη στραφεὶς, & in Lat. *conversus stetit.* ib. σε] Bodl. 1. σε, ὕπαγε εἰς εἰρήνην. v. 24. Λέγει αὐτοῖς] Cant. ἔλεγεν. ib. αὐτοῦ] Mont. αὐτοῦ εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. v. 25. εἰσελθὼν] Cant. ἐλθών. ib. τῆς χειρὸς] Cant. τὴν χεῖρα. v. 26. αὕτη] Cant. Steph. 2. αὐτοῦ. ib. αὐτῷ] Cant. deest. Gon. τῷ Ἰησοῦ. v. 27. ἡμᾶς] Gon. Steph. 14. Mont. ἡμᾶς Κύριε. v. 28. Εἰσελθόντι δὲ] Cant. Καὶ ἔρχεται. ib. εἰς] Magd. αὐτῷ εἰς, ut & Gon. & Mont. ib. προσῆλθον] Cant. καὶ προσῆλθον. ib. τυφλοὶ] Cant. δύο τυφλοί. ib. Ἰησοῦς] Cant. Lin. Nov. 1. deest. v. 29. ὀφθαλμῶν] Cant ὀμμάτων. ib. αὐτῶν] Em. deest: sed additur in margine. ib. λέγων.] Cant. καὶ εἶπεν. v. 30. αὐτῶν] Cant. ponit post ὀφθαλμοί. Steph. 4. αὐτῶν παραχρῆμα. ib. ὁ Ἰησοῦς] Cant. deest. v. 31. ὅτι] Cant. Gon. Mont. Em. Comp. Steph. omn. deest. ib. ἐφάνη] Cant. ponit post οὕτως. v. 34.] Hic versus deest in Cant. tam Græco quam Latino. v. 35. ἐν τῷ λαῷ] Cant. Magd. desunt. Steph. 8. addit καὶ πολλοὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. v. 36. ἐκλελυμένοι] [Cant. Comp. March. Velef. Steph. 2. 3. 4. 5. 7. Gon. Mont. Goog. ἐσκυλμένοι. Sed in margine Mont. habetur altera lectio. ib. ὡσεὶ] Cant. Gon. ὡς.

CAP. X.

V. 1. πνευμάτων] Steph. 4. 8. κατὰ πνευμάτων. ib. μαλακίαν] Steph. 8. addit ἐν τῷ λαῷ. ib. ἀποστόλων] Bib. Wech. al. μαθητῶν. ib. δὲ] Cant. deest. v. 3. ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος] Cant. desunt. ib. ὁ Κανανίτης] Steph. 2. 8. Καναναῖος. Cant. ὁ Χαναναῖος. v. 4. Λεββαῖος] March. Velef. Κανναῖος. ib. ὁ Ἰσκαριώτης] Goog. Em. ὁ Σκαριώτης. & Cant. Lat. *Scariotes.* ib. καὶ παραδοὺς] Mont. ὁ παραδιδούς. Gon. ὁ καὶ παραδιδούς. v. 5. δώδεκα] Em. μαθητάς. ib. λέγων] Cant. καὶ λέγων. ib. καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε] Gon. Em. desunt. Sed habentur in marg. utriusque. ib. Σαμαρειτῶν] Scriptum primo fuit in Cant. Σαμαριτάνων. v. 6. πορεύεσθε δὲ] Cant. ὑπάγετε. v. 7. λέγοντες] Cant. λέγοντες, μετανοεῖτε. v. 8. θεραπεύετε] Cant. θεραπεύσατε. ib. νεκροὺς ἐγείρετε] Gon. Goog. Em. Magd. Lin. Bodl. 1. Steph. 2. 4. 5. 7. Comp. desunt. Cant. ponit ante λεπρούς. ib. καθαρίζετε] Cant. καθαρίσατε. v. 9. μηδὲ bis] Cant. μήτε. ib. μὴ] Cant. μήτε. Gon. μηδέ. v. 10. μηδὲ ter] Cant. μήτε. ib. ῥάβδον] Steph. 2. 3. 4. 5. 7. 8. 9. 11. 12. Comp. ῥάβδους. ib. τῆς τροφῆς αὐτοῦ.] Steph. 14. τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. ib. ἐστιν] Cant. Magd. deest. v. 11. Εἰς ἣν &c.] Cant. Ἡ πόλις εἰς ἣν ἂν εἰσέλθητε εἰς αὐτήν. v. 12. αὐτήν] Cant. Comp. March. Velef. Steph. 2. 3. 6. 14. αὐτὴν, λέγοντες, εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. v. 13. Καὶ] Cant. deest. ib. ἐλθέτω] Cant. ἔσται, in Lat. *erit.* Magd. Steph. 4. εἰσελθέτω. ib. ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία] Cant. εἰ δὲ μήγε, in Lat. *alioquin.* v. 14. ὃς ··· δέξηται ··· ἀκούσῃ] Steph. 8. ὅσοι ··· δέξωνται ··· ἀκούσωσιν. ib. τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης] Cant. tantum ἔξω τῆς πόλεως, in Lat. *foras civitate.* Mont. addit ἢ τῆς κώμης. ib. ὑμῶν] Steph. 14. ὑμῶν ἐπ' αὐτῇ. v. 15. Γομόῤῥων] Cant. Steph. 3. 6 .9. Γομόῤῥας, in Lat. *Gomorræ.* ib. ἐγὼ] Mont. deest. ib. ἀκούσατε] Cant. ἀπολύσατε. v. 17. δὲ] Cant. deest. ib. ἐν ταῖς συναγωγαῖς] Cant. εἰς τὰς συναγωγάς. v. 18. ἡγεμόνας δὲ] Cant. ἡγεμόνων. Gon. ἡγεμόνας. ib. βασιλεῖς ἀχθήσεσθε] Cant. σταθήσεσθαι, & in Lat. *stabitis.* v. 19. παραδιδῶσιν] Cant. Mont. March. Velef. Steph. 14. Gon. Bodl. παραδώσουσιν. ib. δοθήσεται γὰρ &c.] integrum hoc membrum deest in Cant. & Gon. v. 20. ὑμῶν] deest in Cant. Gr. non in Lat.

v. 23.

v. 23. ἐν τῇ πόλει ταύτῃ] Gon. Steph. 4. ἐκ τῆς πόλεως ταύτης. ib εἰς τὴν ἄλλην] Cant. Steph. 2. ἐὰν δὲ ἐν τῇ ἄλλῃ διώκουσιν ὑμᾶς φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην. Steph. 8. κἂν ἐκ ταύτης ἐκδιώξουσιν ὑμᾶς, φεύγετε εἰς τὴν ἑτέραν. ib. γὰρ] Cant. Magd. Em. deest. ib. τελέσητε] Steph. 4. πληρώσητε. ib. ἂν] Mont. οὐ. v. 24. αὐτοῦ] Cant. Goog. deest. v. 25. καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ] Magd. desunt. ib. ἐκάλεσαν] Cant. Steph. 2. καλοῦσιν. Gon. ἐπεκαλέσαντο. Goog. Em. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ἐπεκάλεσαν. v. 27. εἰς τὸ] Gon. πρὸς τό. v. 28. ἀποκτεῖναι] Cant. σφάξαι. ib. δὲ] Mont. deest. ib. ἐν γεέννῃ] Cant. εἰς γέενναν. v. 29. ὑμῶν] Gon. Bodl. 1. Comp. Steph. 9. ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. v. 30. Ὑμῶν δὲ] Cant. Ἀλλά. ib. κεφαλῆς] Cant. κεφαλῆς ὑμῶν. v. 31. φοβηθῆτε] Cant. φοβεῖσθε. v. 32. ἐν αὐτῷ] Cant. desunt. v. 33. αὐτὸν κἀγὼ] Cant. κἀγὼ αὐτόν. v. 34. ἐπὶ τὴν γῆν οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην] Em. desunt. v. 37. καὶ ὁ φιλῶν usque ad finem versus] Cant. desunt, tam in Lat. quam Græco. v. 38. οὐ] Mont. Lin. Nov. οὐ μή. v. 39. καὶ ὁ] Cant. ὁ δέ. v. 41. καὶ ὁ δεχόμενος usque ad finem versus] Desunt in Cant. tam Lat. quam Gr. v. 42. μικρῶν] March. Velef. Steph. 2. ἐλαχίστων. ib. ψυχροῦ] Cant. ὕδατος ψυχροῦ. ib. μόνον] Steph. 2. 5. deest, ut in Cant. & Gon. ib. ἀπολέσῃ] Cant. ἀπόληται.

CAP. XI.

V. 1. ἐτέλεσεν] Goog. Bodl. 1. συνετέλεσεν. ib. Ἰησοῦς] Gon. Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους. v. 2. Χριστοῦ] Cant. Mont. Ἰησοῦ. ib. δύο τῶν] Cant. διὰ τῶν, in Lat. *per discipulos.* v. 4. καὶ ἀποκριθεὶς] Cant. ἀποκριθεὶς δέ. v. 5. καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι] Cant. desunt. ib. νεκροὶ] Cant. καὶ νεκροί. v. 7. ἐξήλθετε] Cant. ἐξήλθατε, ut & v. 8, & 9. v. 8. ἱματίοις] Cant deest. v. 10. γὰρ] Cant. deest. v. 15. ἀκούειν] Cant. deest. v. 16. παιδαρίοις] Cant. Gon. Mont. Goog. Comp. Steph. omn. Em. March. Velef. παιδίοις. ib. ἐν ἀγοραῖς] Mont. Gon. Goog. Lin. Steph. 5. 7. 9. Nov. 1. Bodl. 1. ἐν ἀγορᾷ. Cant. καθημένοις ἐν τῇ ἀγορᾷ. ib. καὶ προσφωνοῦσι τοῖς ἑταίροις (Gon. Mont. Goog. ἑτέροις) αὐτῶν. Καὶ λέγουσι] Cant. ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἑτέροις λέγουσι. v. 17. ὑμῖν] Cant. deest. v. 18. γὰρ] Steph. 6. γὰρ πρὸς ὑμᾶς. ib. πίνων usque ad πίνων proximi versus] Gon. desunt. v. 20. ἤρξατο] Mont. Gon. Goog. Lin. Nov. 1. Steph. 3. Bodl. 1. ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς. v. 21. Χοραζὶν] Cant. Χοραζαὶν & Lat. *Chorozain.* Steph. 2. March. Velef. Χοραζαὶμ, ib. οὐαί σοι] Cant. καί. ib. Βηθσαϊδὰν] Cant. Lin. Gon. Nov. 1. Goog. Steph. 4. 6. 12. March. Velef. Βηθσαϊδά. ib. ἐγένοντο] Cant. ἐγεγόνησαν. ib. σποδῷ] Cant. Steph. 6. σποδῷ καθήμεναι. v. 23. Καπερναοὺμ] Cant. March. Velef. Καφαρναούμ. ib. ἡ ἕως] Cant. Steph. 2. March. Velef. μὴ ἕως. Cant. Lat. *ne usque ad cœlum exaltaveris.* ib. τοῦ οὐρανοῦ] Cant. Mont. desunt. ib. ἕως] Cant. ἢ ἕως. in Lat. *aut usque.* ib. ὑψωθεῖσα] Steph. 2. ὑψωθήσῃ ib. καταβιβασθήσῃ] Cant. Steph. 2. March. Velef. καταβήσῃ. ib. ἐγένοντο] Cant. ἐγενήθησαν. v. 24. ἢ σοι] Cant. Steph. 2. ἢ ὑμῖν. v. 25. σοι] Gon. σε. v. 29. πρᾶος] Cant. πραΰς.

CAP. XII.

V. 1. τοῖς σάββασιν] March. Velef. τῷ σαββάτῳ, ut & v. 5. ib. τίλλειν στάχυας] Cant. τοὺς στάχυας τίλλειν. v. 2. ἰδόντες] Cant. Steph. 2. 8. ἰδόντες αὐτούς. ib. σαββάτῳ] Steph. 4. τοῖς σάββασιν. v. 3. Ὁ δὲ] Lin. Nov. 1. Καί. ib εἶπεν] Bodl. 1. Em. Ἰησοῦς εἶπεν. ib. αὐτὸς] Cant. Steph. 2. Mont. deest. v. 4. Θεοῦ] Mont. Θεοῦ ἐπὶ Ἀβιαθὰρ ἀρχιερέως. ib. προθέσεως] Cant. προθέσεως, in Lat. *propositionis.* ib. οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν] Cant. ὃ οὐκ ἦν ἐξὸν, in Lat. *quod non licebat.* v. 5. τοῖς] Cant. ἐν τοῖς. v. 6. δὲ] Cant. γάρ. ib. μείζων] Cant. Goog. Gon. Magd. Steph. omn. μεῖζον] in Cant. Lat. *major est.* v. 8. καὶ] Cant. Gon. Goog. Steph. deest. ib. γὰρ] Magd. deest. v. 10. ἦν] Cant. Mont. Steph. 2. 6. 8. 14. ἦν ἐκεῖ. v. 11. ἔσται] Cant. Gon. ἐστιν. ib. ἄνθρωπος] Bodl. 1. deest. ib. ἐξ ὑμῶν] Cant. ἐν ὑμῖν. ib. ἕξει] Cant. ἔχει. ib. ἐὰν ... τοῦτο] Cant. desunt. ib. εἰς βόθυνον] Gon. desunt. ib. κρατήσει] Cant. κρατεῖ. v. 12. καλῶς ποιεῖν] Cant. Em. καλοποιεῖν. v. 13. ἀνθρώπῳ] Em. Steph. 7. Comp. ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα. ib. ἀποκατεστάθη] Goog. ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. v. 14. ἔλαβον] Steph. ἐποίησαν. ib. ἐξελθόντες] Cant. ponit ante οἱ. v. 15. ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας. Καὶ ἐπετίμησεν] Cant. πάντας δὲ οὓς ἐθεράπευσεν ἐπέπληξεν, in Lat. *omnes autem quos curavit comminatus est eis, ut.* ib. μὴ] Gon. deest. ib. αὐτὸν] Mont. deest. ib. ἔλαβον] Steph. 8. ἐποίησαν. v. 18. ὃν] Cant. εἰς ὅν. ib. εἰς ὃν] Cant. ἐν ᾧ. v. 20. κάλαμον συντετριμμένον] Cant. desunt. Sed in margine textus Latini habentur a manu recentiori, *Harundinem quassatam.* v. 21. ἐν] Gon. Mont. Goog. Em. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. v. 22. τυφλὸν καὶ] Desunt in Cant. Gr. & Lat. v. 23. ὁ υἱὸς] Lin. Nov. 1. Comp. ὁ Χριστὸς ὁ υἱός. v. 25. Εἰδὼς] Cant. Steph. 28. Ἰδών. ib. ὁ Ἰησοῦς] Cant. deest. ib. καθ' ἑαυτῆς] Cant. ἐφ' ἑαυτὴν bis. ib. σταθήσεται] Cant. στήσεται. v. 26. καὶ εἰ] Cant. εἰ δὲ καί. v. 27. καὶ εἰ] Cant. εἰ δέ. ib. ἐκβάλλουσι. Mont. Steph. 4. 14. ἐκβαλοῦσι. ib. ὑμῶν &c.] Cant. κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. v. 28. ἐγὼ] Cant. Gon. Mont. Em. ponunt post Θεοῦ. Bodl. 1. deest. v. 31. τοῖς ἀνθρώποις] Mont. deest. v. 32. τούτῳ τῷ] Comp. Steph. 2. 5. 6. 7. 8. 9. 11. 12. 14. Gon. Mont. Goog. Em. τῷ νῦν. v. 33. καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλὸν] Gon. desunt. v. 35. τῆς καρδίας] Cant. Gon. Steph. 7. Mont. Goog. Em. Magd. Bodl. 1. deest. ib. τὰ ἀγαθὰ] Cant. Gon. Mont. Goog. Magd. deest. v. 36. ἀργὸν] Steph. 14. πονηρόν. ib. ἐὰν λαλήσωσιν] Cant. λαλοῦσι. v. 37. καὶ ἐκ] Cant. Comp. Steph. omn. excepto octavo. ἢ ἐκ, sed in Lat. *& de.* ib. καταδικασθήσῃ] Lin. Steph. 4. καταχριθήσῃ] v. 38. τινες] Cant. αὐτῷ τινες. ib. καὶ Φαρισαίων] Gon. desunt. v. 40. ἦν] Cant. deest, sed in Lat. *erat.* ib. ὁ υἱὸς] Cant. Gon. καὶ ὁ υἱός. v. 41. ἐν τῇ κρίσει] Lin. desunt. ib. ὧδε.] Em. deest. v. 43. δὲ] Gon. deest. v. 44. ἐπιστρέψω] Cant. εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω. Gon. ὑποστρέψω. ib. εὑρίσκει] Cant. εὑρίσκει τὸν οἶκόν μου. ib. σεσαρωμένον] Cant. καὶ σεσαρωμένον. & sic primo fuit in Mont. v. 45. παραλαμβάνει] Mont. λαμβάνει. ib. ἑαυτοῦ] Cant. αὐτοῦ. ib. ἔσχατα] Cant. ἔσχατα αὐτοῦ, in Lat. *novissima ejus.* v. 46. ἔτι &c. Cant. λαλοῦντος δὲ αὐτοῦ. ib. αὐτῷ λαλῆσαι] Cant. λαλῆσαι αὐτῷ. v. 47. ἔξω ἑστήκασι] Cant. Bodl. 1. ἑστήκασιν ἔξω. Lin. Nov. 1. ἔξω. ib. σοι λαλῆσαι] Cant. λαλῆσαί σοι. Steph. σε ἰδεῖν. v. 48. καὶ τινες] Cant. ἢ τινες, in Lat. *aut qui sunt.* v. 49. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 50. ἂν ποιήσῃ] Cant. ποιεῖ. ib. αὐτὸς] Mont. Gon. Lin. Nov. 1. οὗτος. ib. ἀδελφὸς] Mont. καὶ ἀδελφὸς, & Steph. 6. 9.

CAP. XIII.

V. 1. δὲ] Mont. deest. ib. ἐξελθὼν] Cant. ἐξῆλθε καί. Ib. ἀπὸ τῆς οἰκίας] Cant. desunt. v. 3. σπείρειν] Cant. Mont. Goog. Em. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. σπεῖραι. ib. πολλὰ] Bodl. 1. deest. v. 4. ἦλθε] Cant. ἦλθον. ib. πετεινὰ] Mont. Magd. Steph. 3. 6. πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. v. 5. Ἄλλα] Cant. ἄλλα. ib. εὐθέως] Cant. εὐθύς. v. 6. δὲ] Mont. deest. ib. ἐκαυματίσθη] Cant. ἐκαυματίσθησαν. ib. ἐξηράνθη] Cant. ἐξηράνθησαν. v. 7. ἐπὶ ... ἀπέπνιξαν] Cant. εἰς ... ἔπνιξαν. v. 11. οὐ δέδοται] Steph. 6. 12. ἐν παραβολαῖς. v. 13. αὐτοῖς λαλῶ] Cant. λαλεῖ αὐτοῖς, sed in Lat. *loquor eis.* ib. ὅτι usque ad ἡ προφητεία v. seq.] Cant. ἵνα βλέποντες οὐ βλέπωσιν, καὶ ἀκούοντες μὴ ἀκούσωσιν, καὶ μὴ συνιῶσιν, μήποτε ἐπιστρέψωσιν, καὶ τότε πληρωθήσεται ἐπ' αὐτοῖς. Steph. 6. ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ ἀκούωσι μηδὲ συνιῶσι, καὶ τότε πληρωθήσεται αὐτοῖς. ib. ἐπ'] Magd. Bodl. 1. Lin. Nov. 1. Goog. Em. deest. ib. λέγουσα] Cant. λέγουσα, πορεύθητι, καὶ εἰπὲ τῷ λαῷ τούτῳ. ib. ἀκούσετε ... βλέψετε] Steph. 4. 9. ἀκούσητε ... βλέψητε. v. 6. ἀκούει] Cant. ἀκούουσιν· ita & Lin. & Nov. 1. & Bodl. 1. v. 17. ἃ] Mont. ἃ ὑμεῖς. ib. ἰδεῖν] Cant. ἐδυνήθησαν ἰδεῖν. v. 19. ἁρπάζει] Steph. 6. αἴρει. ib. ἐσπαρμένον] Cant. σπειρόμενον. ib. αὐτοῦ] Cant. αὐτῶν· sed in Lat. *ipsius.* ib. τῆς βασιλείας] Bodl. 1. deest. v. 21. εὐθὺς] Cant. Gon. Goog. Lin. Nov. 1. εὐθέως. ib. οὐ] Steph. 5. καί. v. 22. σπαρεὶς] Cant. σπειρόμενος. v. 23. τὸν λόγον] Cant. ponit post ἀκούων. Steph. 4. τὸν λόγον τοῦτον. v. 23. δὴ] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. ib. συνιὼν] Cant. συνιείς. ib. τριάκοντα] Steph. 5. 6. τριάκοντα· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Bodl. 1. τριάκοντα, ταῦτα λέγων ἐφώνει. v. 24. ἀγρῷ αὐτοῦ] Cant. ἰδίῳ ἀγρῷ. v. 27. οἰκοδεσπότου] Cant. addidit ἐκείνου. ib. σῷ] Gon. Lin. Nov. 1. deest. ib. πόθεν] Mont. πῶς. ib. οὖν] Gon. deest. v. 28. οἱ δὲ, &c.] Cant. λέγουσιν αὐτῷ οἱ δοῦλοι. ib. οὖν] Cant. deest. v. 29. ὁ δὲ ἔφη] Cant. λέγει αὐτοῖς. ib. αὐτοῖς] Cant. καί. Mont. αὐτοῖς καί. ib. σῖτον] Cant. σῖτον σὺν αὐτοῖς. v. 30. ἄφετε] Mont. ἄφετε οὖν. ib. συναυξάνεσθαι, &c.] Cant. ἀμφότερα συναυξάνεσθαι ἕως. ib. εἰς] Cant. deest. ib. αὐτὰ, τὸ] Cant. τό. ib. τὸ δὲ usque ad finem versus] Bodl. 1. desunt. ib. συναγάγετε] Cant. συλλέγεται, in Lat. *colligite.* ib. μου] Em. deest. v. 31. παρέθηκεν] Cant. ἐλάλησεν. ib. ὁμοία ἐστὶν] Mont. ὡμοιώθη. v. 32. σπερμάτων] Steph. λαχάνων. ib. μεῖζον] Lin. Nov. 1. Comp. Steph. 3. 4. Bodl. 1. μεῖζον πάντων· ut & Goog. ib. ἐλθεῖν] Comp. κατασκηνοῦν. v. 33. ἐλάλησεν αὐτοῖς] Desunt in Cant. Græc. & Lat. Gon. addit Ἰησοῦς. Steph. 8. addit λέγων. ib. ἐνέκρυψεν] Gon. Mont. Goog. Em. Comp. Lin. Nov. 1. ἔκρυψεν, & Steph. omn. v. 36. ὁ Ἰησοῦς] Cant. deest. αὐτοῖς] Cant. deest. ib. σπέρμα] Bodl. 1. σπόρον. v. 39. ἐστιν] Magd. τοῦτο. v. 40. συλλέγεται] Cant. συλλέγονται. ib. κατακαίεται] Cant. κατακαίονται. Gon. Mont. Goog. Em. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Comp. & Steph. omn. καίεται. ib. τούτου] Cant. deest. v. 42. βαλοῦσιν] Cant. βάλλουσιν, & in Lat. *mittunt.* v. 43. ἐκλάμψουσιν] Cant. λάμψουσιν. ib. τοῦ πατρὸς αὐτῶν] Gon. Steph. 14. τῶν οὐρανῶν. v. 44. πάλιν] Cant. deest. ib. τῷ ἀγρῷ] Cant. Goog. deest. ib. ἄνθρωπος] Cant. τις. ib. πάντα] Mont. deest. ib. πωλεῖ] Cant. ponit ante πάντα. Mont. ante ὅσα. v. 45. ἀνθρώπῳ] Gon. deest. v. 46. Ὃς εὑρὼν] Cant. Steph. 2. 14. εὑρὼν δέ. ib. ἕνα] Cant. deest. ib. πέπρακε πάντα ὅσα] Cant. ἐπώλησεν ἅ. v. 47. ἐστιν] Mont. deest. ib. ἐκ παντὸς γένους] March. Velef. interjicit, ἰχθύων συναγαγούσῃ. v. 48. Ἣν ὅτε] Cant. Ὅτε δέ. ib. ἀναβιβάσαντες] Cant. ἀνεβίβασαν αὐτήν. ib. καὶ] March. Velef. ponit ante ἐπί. ib. καλὰ] Cant. κάλλιστα. v. 49. αἰῶνος] Cant. κόσμου. v. 50. αὐτοὺς] Gon. deest. v. 51. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς] Cant. March. Velef. desunt. Κύριε] Cant. March. Velef. deest. v. 52. ὁ δὲ εἶπεν] Cant. λέγει. ib. εἰς τὴν βασιλείαν] Cant. ἐν τῇ βασιλείᾳ. Em. τῇ βασιλείᾳ. ib. αὐτοῦ] Mont. deest. v. 54. τῇ συναγωγῇ] Em. ταῖς συναγωγαῖς. ib. τούτῳ] Cant. Steph. 2. τούτῳ πᾶσα. Gon. deest. v. 55. Ἰωσῆς] Cant. Magd. Ἰωάννης. ib. καὶ Σίμων] Mont. Σίμων. v. 56. τούτῳ] Bodl. 1. αὐτῷ. ib. ταῦτα πάντα] Cant. πάντα ταῦτα. v. 57. πατρίδι αὐτοῦ] Cant. πατρίδι. ib. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ] Bodl. 1. desunt. v. 58. τὴν ἀπιστίαν] Cant. τὰς ἀπιστείας, in Lat. *propter incredulitates.*

CAP. XIV.

V. 1. τῷ] Cant. δὲ τῷ. v. 2. οὗτός ἐστιν] Cant. Steph. 2. μήτι οὗτος. ib. Βαπτιστὴς] Cant. Steph. 2. 4. addunt ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα. ib. αὐτὸς] Mont. οὗτος. v. 3. καὶ ἔθετο] Mont. desunt. ib. Φιλίππου] Cant. deest. v. 5. ἐφοβήθη] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 4. 5. ἐφοβεῖτο. v. 6. γενεσίων δὲ γενομένων] Cant. γενεσίοις δὲ γινομένοις. Gon. γενεσίοις δὲ ἀγομένοις. ib. τῆς Ἡρωδιάδος] Cant. αὐτοῦ Ἡρωδιάς, sed in Lat. Cant. *filia Herodiadis.* v. 7. αἰτήσηται] March. Velef. αἰτήσηται ἀφ' αὐτοῦ. v. 8. δός] Cant. εἶπε δός. ib. ἐπὶ πίνακι] Cant. desunt. v. 9. δὲ] Cant. deest. ib. τοὺς ὅρκους] March. Velef. τὸν ὅρκον. ib. καὶ τοὺς] Cant. καὶ διὰ τούς. v. 11. ἤνεγκε] Gon. Mont. ἤνεγκεν αὐτήν. v. 12. σῶμα] Steph. 9, 14. πτῶμα αὐτοῦ, Steph. 8. πτῶμα. Gon. σῶμα αὐτοῦ. in Lat. Cant. *corpus ejus.* ib. ἐλθόντες] Em. ἀπελθόντες. v. 13. Καὶ ἀκούσας] Cant. Mont. ἀκούσας δέ. v. 14. ὁ Ἰησοῦς] Cant. Mont. deest. ib. πολὺν ὄχλον] Cant. ὄχλον πολύν. ib. ἐπ' αὐτοὺς] Bodl. 1. αὐτοῖς. Cant. περὶ αὐτῶν. Gon. Mont. Goog. ἐπ' αὐτοῖς. ib. ἀρρώστους] Cant. ἀρρωστοῦντας. v. 15. τοὺς ὄχλους] Lin. Nov. 1. τὸν ὄχλον. ib. εἰς τὰς κώμας] Goog. desunt. Mont. εἰς τὰς κύκλῳ κώμας. v. 16. Ἰησοῦς] Cant. Mont. deest. ib. αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν] Cant. ὑμεῖς φαγεῖν αὐτοῖς. v. 17. αὐτῷ] Gon. deest. v. 18. ὧδε] Cant. deest. v. 19. τοὺς ὄχλους] Cant. τὸν ὄχλον. ib. τοὺς χόρτους] Cant. Mont. τὸν χόρτον. ib. καὶ λαβὼν] Cant. ἔλαβεν. Gon. Mont. Em. Goog. λαβών. In Bodl. 1. desunt usque ad ἀναβλέψας. ib. μαθηταῖς] Mont. μαθηταῖς αὐτοῦ. v. 21. γυναικῶν καὶ παιδίων] Cant. παιδίων καὶ γυναικῶν. v. 22. Ἰησοῦς ... αὐτοῦ] Cant. Mont. desunt. Magd. Ἰησοῦς. ib. αὐτὸν] Cant. deest. v. 24. ἤδη &c. Cant. ἦν εἰς μέσον τῆς θαλάσσης. v. 25. ἀπῆλθε] Mont. ἦλθε. ib. πρὸς &c.] Cant. περιπατῶν πρὸς αὐτούς. in March. Velef. Ἰησοῦς deest. v. 26. Καὶ &c.] Cant. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτόν. Mont. Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταί. ib. τὴν θάλασσαν] Cant. Mont. τῆς θαλάσσης. v. 27. Εὐθέως δὲ] Cant. εὐθὺς δέ. Gon. εὐθέως. ib. ὁ Ἰησοῦς] Cant. Lin. Nov. 1. deest. v. 28. αὐτῷ] Lin. Nov. 1. Em. Goog. deest. ib. πρὸς &c.] Cant. ἐλθεῖν πρὸς σέ. v. 29. Ὁ δὲ] Cant. Ὁ δὲ Ἰησοῦς. v. 31. εὐθέως δὲ] Lin. Nov. 1. καὶ εὐθέως. v. 32. ἐμβάντων] Cant. ἀναβάντων. v. 33. ἐλθόντες] Mont. deest. ib. Θεοῦ υἱὸς] Cant. υἱὸς Θεοῦ. ib. εἶ] Cant. εἶ σύ. v. 34. εἰς] Cant. ἐπί. ib. Γεννησαρὲτ] Cant. Γεννησαρὰτ, sed in Lat. *Gennasar.* March. Velef. Γεννησάρ. Steph. 2 Γεννησαρὰ, & 3. Γεννησαρὶθ. v. 35. περίχωρον] March. Velef. χώραν. v. 36. μόνον] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. καὶ μόνον. ib. διεσώθησαν] Mont. καὶ ἐσώθησαν.

CAP. XV.

V. 1. τῷ Ἰησοῦ οἱ] Cant. πρὸς αὐτόν. ib. γραμματεῖς &c] Cant. Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς. v. 2. νίπτονται] Mont. νίπτουσι. v. 3. αὐτοῖς] Mont. deest. v. 4. ἐνετείλατο λέγων] Cant. εἶπεν. ib. σου] Cant. Goog. Em. deest. v. 5. καὶ οὐ] Cant. Mont. οὐ. ib. μὴ] Gon. deest. ib. αὐτοῦ] Mont. deest. ib. ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ] Cant. desunt. Gon. Mont. Goog. ἢ τὴν μητέρα. v. 6. τὴν ἐντολὴν] Cant. τὸν λόγον. v. 8. Ἐγγίζει μοι ... τῷ στόματι αὐτῶν καὶ] Cant. desunt. ib. ἀπέχει] Cant. ἐστιν. v. 11. οὐ τὸ] Cant. οὐ πᾶν τό. ib. ἐκπορευόμενον] Lin. Nov. 1. ἐξορχόμενον. v. 12. αὐτοῦ] Cant. Mont. deest. ib. εἶπον] Cant. Mont. λέγουσιν. ib. τὸν λόγον] Mont. deest. v. 13. ἀποκριθεὶς] Bodl. 1. deest. v. 14. ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ] Cant. March. Velef. Steph. 2. 8. τυφλοί εἰσιν ὁδηγοί. ib. αὐτοῦ] Cant. τοῦ τυφλοῦ. ib. βόθυνον] Cant. Steph. 2. βόθρον. ib. πεσοῦνται] Goog. Lin. Nov. 1. ἐμπεσοῦνται] ut & Cant. & Em.

sed March. Velef. πίπτουσι. v. 16. Ἰησοῦς] Cant. deest. ib. ἀκμὴν] Cant. ἀκμὴν, in Lat. adhuc. v. 17. οὔπω] Cant. οὐ. v. 18. ἐξέρχεται usque ad διαλογισμοὶ seq.] Mont. desunt. v. 18. κἀκεῖνα κοινοῖ] Cant. ἐκεῖνα κοινωνεῖ, in Lat. communicant: sed in margine, coinquinant. v. 19. πορνεῖαι, κλοπαὶ, ψευδομαρτυρίαι] Con. desunt. v. 20. κοινοῦντα] Cant. κοινωνοῦντα, & in Lat. quæ communicant: sed in margine, coinquinant. ib. τὸ δὲ usque ad finem versus] Mont. desunt. v. 21. ἐκεῖθεν] Mont. deest. ib. εἰς] Bodl. 1. ἐκεῖθεν εἰς. v. 22. γυνὴ] Comp. γυνή τις. ib. ἐκραύγασεν αὐτῷ] Cant. Steph. 2. ἔκραξεν ὀπίσω αὐτῷ. ib. υἱὲ] Cant. Lin. Nov. 1. υἱός. v. 24. ἀπεστάλην] Lin. Nov. 1. ἀπέσταλκα. ib. πρόβατα] Cant. ταῦτα. v. 25. ἐλθοῦσα προσεκύνει] Lin. Nov. 1. προσελθοῦσα προσεκύνησεν. v. 26. εἶπεν] Mont. αὐτῇ. ib. ἔστι καλὸν] Cant. Steph. 2. ἔξεστι. in Lat. licet. ib. βαλεῖν] Magd. δοῦναι. v. 27. ἐσθίει] Cant. ἐσθίουσι. v. 30. χωλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς] Cant. χωλοὺς, τυφλοὺς. Mont. κωφοὺς, χωλοὺς, τυφλούς. ib. κυλλοὺς] Cant. Lat. sideratos. ib. ποδας] Cant. ὑπό. ib. τοῦ Ἰησοῦ] Cant. Lin. Nov. 1. αὐτοῦ. ib. αὐτοὺς] Cant. πάντας. v. 31. αὐτοὺς] Steph. 2. addit πάντας. ib. τοὺς ὄχλους] Cant. τὸν ὄχλον. ib. κυλλοὺς ... χωλοὺς] Cant. καὶ κυλλοὺς (in Lat. sideratos, ut v. 30.) ... καὶ χωλούς. ib. κυλλοὺς ὑγιεῖς] March. Velef. desunt. ib. κωφοὺς] Bib. Wech. al. κωφοὺς ἀκούοντας, Ἰσραὴλ] Gon. ἀκούοντας. v. 32. ὄχλον] Cant. ὄχλον τοῦτον. ib. ἡμέρας] Cant. ἡμέραι. ib. τρεῖς] Cant. εἰσιν καί. v. 33. πόθεν] Cant. Steph. 2. πόθεν οὖν. v. 34. ὁ Ἰησοῦς] Mont. deest. ib. εἶπον] Cant. εἶπον αὐτῷ. v. 35. ἐκέλευσε τοῖς ὄχλοις] Cant. παραγγείλας τῷ ὄχλῳ. v. 36. καὶ λαβὼν] Cant. ἔλαβεν. ib. καὶ] Cant. deest. ib. ἔδωκε] Cant. ἐδίδου. ib. τῷ ὄχλῳ] Gon. τοῖς ὄχλοις. v. 37. ἦραν] Cant. ponit post κλασμάτων. v. 38. χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων] Cant. desunt. v. 39. ἐνέβη. Cant. ἐνβαίνει. Mont. Gon. ἀνέβη. ib. Μαγδαλὰ] March. Velef. Μαγεδάν. Cant. τῆς Μαγδαλάν, in Lat. Magadan. Steph. 2. Μαγαδάν.

CAP. XVI.

V. 1. ἐπηρώτησαν αὐτὸν] Cant. αὐτὸν ἐπηρώτησαν. ib. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ] Gon. ponit post αὐτοῖς. v. 2. αὐτοῖς] Cant. deest. ib. Εὐδία] March. Velef. Εὐδία ἔσται. v. 3. καὶ πρωῒ usque ad Ὑποκριταί] Magd. March. Velef. desunt. ib. οὐρανὸς] Cant. ἀήρ, in Lat. rubet enim triste cœlum. ib. Ὑποκριταὶ] Cant. deest. ib. δύνασθε] Steph. 4. 5. 7. 9. Mont. Em. δύνασθε. Steph. 8. δοκιμάζετε v. 4. καὶ μοιχαλὶς] Cant. desunt. ib. ἐπιζητεῖ] Cant. ζητεῖ. ib. τοῦ προφήτου] Cant. deest. v. 5. οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ] Cant. desunt. ib. ἐπελάθοντο ἄρτους] Cant. ἐπελάθοντο οἱ μαθηταὶ ἄρτους. v. 6. καὶ Σαδδουκαίων] Mont. desunt. ib. ὁ Ἰησοῦς] March. Velef. desunt. v. 7. Οἱ δὲ] Cant. τότε, in Lat. tunc cogitabant. v. 8. αὐτοῖς] Cant. Magd. deest. ib. ἐλάβετε] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἔχετε. in Lat. habetis. v. 9. τοὺς πέντε] Cant. ὅτε τοὺς πέντε. ib. τῶν πεντακισχιλίων] Cant. τοῖς πεντακισχιλίοις. v. 10. τετρακισχιλίων] Cant. τοῖς τετρακισχιλίοις. v. 11. ἄρτου] Gon. Mont. Steph. 4. 8. ἄρτων. ib. ὑμῖν] Cant. deest. ib. προσέχειν] Steph. 3. 4. 5. προσέχετε δέ. v. 12.] Hic versus deest in Gon. ib. τοῦ ἄρτου] Cant. deest. v. 13. ἐλθὼν] Mont. ἐξελθών. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 14. οἱ μὲν] Cant. deest. v. 15. αὐτοῖς] Steph. 5. Mont. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. v. 16. εἶπε] Cant. εἶπεν αὐτῷ. v. 17. Καὶ ἀποκριθεὶς] Cant. ἀποκριθεὶς δέ. ib. αὐτῷ] Cant. deest. ib. Ἰωνᾶ] Bib. Wech. al. Ἰωάννα. v. 18. ταύτῃ τῇ πέτρᾳ] Cant. ταύτην τὴν πέτραν. v. 19. καὶ δώσω σοι] Cant. σοὶ δώσω. ib. καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς usque ad finem versus] Gon. desunt. ib. ἐν τοῖς] Mont. καὶ ἐν. v. 20. διεστείλατο] Cant. ἐπετίμησεν, in Lat. comminatus est. Mont. Bodl. 1. διεστείλατο. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. ib. αὐτὸς] Cant. deest. ib. Ἰησοῦς] Lin. Nov. 1. Mont. Goog. Steph. 5. 7. 8. deest. v. 21. ἀπὸ] Cant. ὑπό. ib. τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ] Cant. καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας. ib. ἐγερθῆναι] Cant. Bodl. 1. ἀναστῆναι. ut Lin. & Nov. 1. v. 22. ἐπιτιμᾷν &c.] Cant. αὐτῷ ἐπιτιμᾷν καὶ λέγειν. ib. ἵλεως] March. Velef. οὐ γένοιτο. v. 23. στραφεὶς] Cant. ἐπιστραφείς. ib. μου εἶ] Cant. εἶ ἐμοί. ib. τῶν ἀνθρώπων] Cant. τοῦ ἀνθρώπου. v. 27. ἀγγέλων] Cant. Steph. 2. ἁγίων ἀγγέλων. ib. τὴν πρᾶξιν] Gon. March. Velef. Steph. 14. τὰ ἔργα. v. 28. Ἀμὴν] Con. Ἀμὴν δέ. Mont. Steph. 14. Ἀμὴν γάρ. ib. ἑστηκότων] Cant. Mont. ἑστώτων. ib. βασιλείᾳ] Steph. 9. δόξῃ. ib. αὐτοῦ] Con. τῶν οὐρανῶν.

CAP. XVII.

V. 1. Καὶ] Cant. Καὶ ἐγένετο. ib. ἀναφέρει] Steph. 2. ἀνάγει. & post ἰδίαν Cant. habet λίαν. v. 2. μετεμορφώθη] Cant. μεταμορφωθεὶς ὁ Ἰησοῦς. ib. καὶ ἔλαμψε] Cant. ἔλαμψε. ib. τὸ φῶς] Cant. March. Velef. Bib. Wech. al. χιών. v. 3. ὤφθησαν] Cant. ὤφθη. v. 4. μίαν Ἠλίᾳ] Cant. Mont. Ἠλίᾳ μίαν. v. 5. αὐτοῦ ἀκούετε] Cant. ἀκούετε αὐτοῦ. ib. φωτεινὴ] Steph. 4. φωτός. ib. φ] March. Velef. ᾧ ἐγώ. v. 6. Καὶ ἀκούσαντες] Cant. ἀκούσαντες δέ. v. 7. προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς] Cant. προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καί. ib. ἐγέρθητε] Cant. ἐγείρεσθε, in Lat. surgite. March. Velef. αὐτοῖς, ἐγέρθητε. v. 8. τὸν Ἰησοῦν μόνον] Cant. μόνον τὸν Ἰησοῦν. v. 9. Καταβαινόντων αὐτῶν] Cant. Καταβαίνοντες. ib. ἀναστῇ] Cant. ἐγερθῇ. v. 10. αὐτοῦ ... πρῶτον] March. Velef. desunt. v. 11. Ἰησοῦς] Cant. deest. ib. αὐτοῖς ... πρῶτον καὶ] Cant. desunt. ib. ἀποκαταστήσει] Cant. ἀποκαταστῆσαι. v. 12. ὅτι] Bodl. ὅτι καί. ib. Ἠλίας] Magd. deest. ib. ἐν] Gon. deest. ib. ἐπίγνωσαν αὐτὸν] Steph. 9. ἐπέγνωσαν αὐτῷ. ib. ἐν] Cant. Bodl. 1. Gon. Mont. Goog. deest. ib. οὕτω usque ad finem versus] Cant. ponit post finem versus 13. v. 14. ἐλθόντων αὐτῶν] Cant. ἐλθών. March. Velef. ἐλθόντος αὐτοῦ. ib. προσῆλθε] Bodl. 1. Magd. Lin. Nov. 1. προσῆλθεν. ib. ἄνθρωπος] Steph. 5. 6. Bodl. 1. Mont. ἄνθρωπός τις. ib. αὐτῷ] Cant. ἐμπροσθεν αὐτοῦ. Comp. Steph. omn. Gon. Goog. Magd. Lin. Nov. 1. αὐτόν. v. 15. πάσχει] Bib. Wech. al. ἔχει. ib. καὶ πολλάκις] Cant. καὶ ὁτε. v. 16. αὐτὸν θεραπεῦσαι] Cant. θεραπεῦσαι αὐτόν. ib. προσαλώιγκα] Steph. 9. 14. & Gon. προσαλήνεγκαν. v. 17. ἔσομαι] Cant. ponit post ὑμῶν. v. 18. ἐθεραπεύθη] Goog. Bodl. 1. Lin. Nov. 1. ἰάθη. v. 20. Ἰησοῦς] Cant. deest. ib. εἶπεν] Cant. Mont. λέγει. ib. γὰρ] Goog. deest. ib. ἐντεῦθεν] Cant. ἔνθεν. v. 21.] Mont. deest. ib. ἐκπορεύεται] March. Velef. ἐκβάλλεται. v. 22. ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν] Cant. αὐτῶν δὲ ἀναστρεφόντων. ib. ἀνθρώπων] Gon. Bodl. 1. Steph. 9. ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν. Mont. ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων. v. 23. τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ] Cant. μετὰ τρεῖς ἡμέρας. ib. ἐγερθήσεται] Gon. ἀναστήσεται. ib. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα] Mont. desunt. v. 24. ἐλθόντων] Cant. ἐλθόντων. τῷ Πέτρῳ] Cant. ponit post εἶπον. ib. εἶπον] Lin. Nov. 1. εἶπον αὐτῷ. v. 25. Λέγει] Mont. Καὶ λέγει. ib. ὅτε εἰσῆλθεν] Cant. εἰσελθόντι. ib. ὅ] Bodl. 1. καί. v. 26. Hic versus deest in Gon. ib. ὁ Πέτρος] Cant. deest. v. 27. ἄρξοντα] Cant. ἀρξόμενον ἐκεῖ.

CAP. XVIII.

V. 2. ὁ Ἰησοῦς] Mont. deest. ib. παιδίον] Cant. παιδίον ἕν. v. 4. τοῦτο] Lin. Nov. 1. deest. v. 5. τοιοῦτον] Cant. Bodl. 1. Magd. addunt ἕν. v. 6. μύλος ὀνικὸς] Bib. Wech. al. λίθος μυλικός. ib. ἐπὶ] Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Gon. Mont. Goog. Em. Steph. omn. Comp. εἰς. ib. θαλάσσης] Mont. addit, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων, sed delebantur a correctore aliquo. v. 7. ἐκείνῳ] Cant. Em. deest. v. 8. αὐτὰ] Cant. αὐτόν. ib. κυλλὸν] Cant. Lat. sideratum. ib. χεῖρας ... πόδας] Cant. πόδας ... χεῖρας. v. 9. Καὶ εἰ] Cant. Τὸ αὐτὸ εἰ καὶ, in Lat. similiter & si. ib. τὸ πῦρ] Cant. deest. v. 10. τῶν μικρῶν τούτων] Cant. τούτων τῶν μικρῶν τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ. v. 11. σῶσαι] Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ζητῆσαι καὶ σῶσαι. v. 12. Τί] Cant. Τί δέ. ib. ἀφεὶς] Cant. ἀφίησιν. ib. πορευθεὶς] Cant. πορευόμενος. v. 14. ὑμῶν] Gon. ἡμῶν. Mont. μου. ib. εἷς] Cant. ἕν. v. 15. καὶ ἔλεγξον] Cant. Lin. Nov. 1. Goog. ἔλεγξον. v. 16. μαρτύρων] Cant. deest. v. 17. αὐτῶν] Magd. deest. Mont. αὐτῷ. ib. καὶ ὁ] Cant. καὶ ὡς ὁ. v. 18. Ἀμὴν] Mont. Ἀμὴν γάρ. ib. τῷ οὐρανῷ postremum] Cant. τοῖς οὐρανοῖς. v. 19. Πάλιν ἀμὴν] Ita Steph. omn. sed Cant. Mont. Πάλιν δὲ ἀμήν. Gon. Goog. Ἀμήν. Bib. Wech. al. Πάλιν. ib. ὅτι] Mont. Lin. Nov. 1. deest. ib. ἐὰν δύο ὑμῶν] Cant. δύο ἐάν, & ἐξ ὑμῶν habet, & ponit post συμφωνήσωσιν. ib. αὐτοῖς] Lin. Nov. 1. ὑμῖν. v. 20. οὗ] Cant. παρ᾽ οἷς οὐκ. v. 21. αὐτῷ &c.] Cant. Πέτρος εἶπεν αὐτῷ. Goog. ὁ Πέτρος εἶπε. v. 24. προσηνέχθη] Cant. προσήχθη. v. 25. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 26. οὖν] Cant. δέ. ib. δοῦλος] Cant. Steph. 2. 4. 8. δοῦλος ἐκεῖνος. ib. προσεκύνει αὐτῷ] Bib. Wech. alicubi, παρεκάλει αὐτόν. ib. κύριε] Cant. deest. ib. σοι] Cant. deest. v. 28. εἶπε] Em. Bib. Wech. al. ὅ, τι. v. 29. εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ] Cant. Em. desunt. ib. παρεκάλει αὐτὸν] Em. desunt: sed habentur in margine, ut & priora. ib. πάντα] Steph. 4. 7. 9. 12. 14. Comp. deest. v. 31. δὲ] Cant. οὖν. Mont. deest. v. 32. αὐτὸν] Lin. Nov. 1. deest. ib. αὐτῷ] Cant. deest. v. 33. ἔδει] Cant. Steph. 2. ἔδει οὖν. v. 34. πᾶν] Cant. Em. deest. ib. αὐτῷ] Cant. deest. v. 35. μου] Steph. 4. ὑμῶν. ib. ἐπουράνιος] Cant. Mont. Magd. Lin. Nov. 1. οὐράνιος. ib. ποιήσει ὑμῖν] Cant. ὑμῖν ποιήσει, & ponit ante ὁ πατήρ. ib. τὰ παραπτώματα αὐτῶν] Cant. deest.

CAP. XIX.

V. 1. ἐτέλεσεν] Cant. ἐλάλησεν. v. 3. αὐτῷ οἱ] March. Velef. deest αὐτῷ. ib. λέγοντες] Cant. λέγουσιν, & in Lat. dicunt: sed nunc corrigitur, & fit λέγοντες. ib. αἰτίαν] Steph. 5. ἁμαρτίαν. v. 4. αὐτοῖς] Cant. deest. v. 5. μητέρα] Goog. μητέρα αὐτοῦ. ib. προσκολληθήσεται] Cant. κολληθήσεται. ib. τῇ γυναικὶ] Goog. Lin. Nov. 1. πρὸς τὴν γυναῖκα. v. 6. σὰρξ μία] Cant. μία σάρξ, in Lat. una caro. ib. συνέζευξεν] Cant. συνέζευξεν εἰς ἕν. ib. χωριζέτω] Cant. ἀποχωριζέτω. v. 7. Λέγουσιν] Magd. Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον. ib. αὐτὴν] Cant. March. Velef. deest. v. 8. Μωσῆς] Cant. ponit post ὑμῖν. ib. οὐ γέγονεν] Cant. Em. οὐκ ἐγένετο. v. 9. ὅτι] Cant. deest. ib. μὴ ἐπὶ πορνείᾳ] Cant. παρεκτὸς λόγου πορνείας, in Lat. excepta ratione adulterii. ib. καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται] Cant. desunt. v. 10. ἀνθρώπου] Cant. ἀνδρός. v. 11. δὲ] Lin. Nov. 1. δὲ Ἰησοῦς. ib. καὶ εἰσιν] Duo posteriora Eunuchorum genera in Mont. transponuntur. v. 13. προσηνέχθη] Cant. προσηνέχθησαν. ib. τὰς χεῖρας] Cant. ponit post ἐπιθῇ. ib. μαθηταὶ] Gon. μαθηταὶ αὐτοῦ. v. 14. εἶπεν] Cant. εἶπεν αὐτοῖς. ib. καὶ μὴ κωλύετε (Cant. κωλύσητε) αὐτὰ] Mont. desunt. v. 15. αὐτοῖς] Cant. ponit post χεῖρας. ib. εἷς] Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. εἷς τις. Mont. νεανίσκος. ib. εἶπεν] Cant. λέγει. ib. ἀγαθὲ] Cant. deest. v. 17. λέγεις ἀγαθὸν] Cant. Steph. 4. 8. March. Velef. ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; sed Cant. non habet articulum τοῦ. Cant. Lat. Quid me interrogas de bono? ib. οὐδεὶς usque ad finem versus] Cant. Steph. 4. 8. March. Velef. εἷς ἐστιν ὁ (deest ὁ in Cant.) ἀγαθός. March. Velef. addit etiam ὁ Θεός. ib. εἰσελθεῖν] Cant. ἐλθεῖν, & ponit post ζωήν. ib. τήρησον] Cant. τήρει. v. 18. Οὐ μοιχεύσεις] Mont. deest. v. 19. μητέρα] Comp. μητέρα σου. v. 20. πάντα ταῦτα] Cant. Mont. ταῦτα πάντα. ib. ἐφυλαξάμην] Cant. ἐφύλαξα. ib. μου] Cant. deest. v. 21. οὐρανῷ] Cant. οὐρανοῖς. v. 22. δὲ] Cant. deest. v. 24. Πάλιν δὲ] Bib. Wech. al. Καὶ πάλιν. ib. διελθεῖν] Mont. Lin. Nov. 1. Magd. Steph. 5. 7. 8. 12. 14. εἰσελθεῖν. ib. τοῦ Θεοῦ] Bib. Wech. al. τῶν οὐρανῶν. ib. εἰσελθεῖν] Cant. ponit ante εἰς τὴν. Mont. διελθεῖν. v. 25. αὐτοῦ] Cant. deest. ib. σφόδρα] Cant. καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. v. 26. δὲ] Mont. Gon. Em. Lin. Nov. 1. Goog. deest. v. 27. ἰδοὺ] Steph. 6. κύριε ἰδού. v. 28. αὐτοῖς] Cant. αὐτῷ, in Lat. ei. ib. ὑμεῖς] Cant. αὐτοί, in Lat. vos. ib. μοι, ἐν] Hanc distinctionem habent Steph. 3. 4. 5. 7. 12. ib. δώδεκα] Cant. δύο. v. 29. οἰκίας] Steph. 2. 7. Lin. Nov. 1. οἰκίαν. ib. ὃς] Cant. Mont. ὅσις Lin. Nov. 1. ὃς ἄν. ib. ἢ μητέρα ... ἢ γυναῖκα] Cant. desunt.

CAP. XX.

V. 1. ἐξῆλθεν] Gon. ἦλθεν. v. 2. Συμφωνήσας δὲ] Gon. Em. Goog. Καὶ συμφωνήσας. v. 3. ἐξελθὼν] Cant. διεξελθών. ib. τὴν τρίτην ὥραν] Cant. ὥραν τρίτην. v. 5. πάλιν] Cant. πάλιν δέ. ib. ὥραν] Cant. ponit post ἔκτην. ib. ἐποίησεν usque ad ὥραν] Magd. desunt. v. 6. ὥραν] Cant. deest. ib. ἐξελθὼν] Cant. ἐξελθὼν καί. ib. ἑστῶτας] Gon. deest. ib. ἀργοὺς] Cant. March. Velef. deest. ib. τί] Gon. διὰ τί. v. 7. ἀμπελῶνα] Cant. Steph. 3. 14. Gon. ἀμπελῶνά μου. ib. καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε] Cant. March. Velef. desunt. v. 9. Καὶ ἐλθόντες] Cant. ἐλθόντες οὖν. v. 10. ἐλθόντες] Cant. καὶ ἐλθόντες. ib. πλείονα ... καὶ ἔλαβον] Cant. πλεῖον ... ἔλαβον δέ. v. 12. ὅτι] Cant. deest. ib. ἡμῖν αὐτοὺς] Cant. αὐτοὺς ἡμῖν. ib. καύσωνα] Steph. 7. 12. cum interrogandi nota καύσωνα; v. 13. εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν] in Mont. primo fuit εἶπεν αὐτοῖς, sed correctum est alia manu. Cant. ἑνὶ αὐτῶν εἶπεν. ib. συνεφώνησάς μοι] Steph. 8. συνεφώνησά σοι. v. 14. τούτῳ] Cant. ponit post ἐσχάτῳ. v. 15. ἢ οὐκ] Cant. Οὐκ. ib. ἐν τοῖς ἐμοῖς] March. Velef. desunt. v. 17. μαθητὰς] Cant. deest. ib. ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ] Steph. 8. Mont. ἐν τῇ ὁδῷ. in March. Velef. ἐν τῇ ὁδῷ desunt. v. 18. θανάτῳ. Καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν] Goog. desunt. v. 20. αὐτοῦ] Cant. ἀπ᾽. v. 21. λέγει] Mont. ἡ δὲ λέγει. ib. οὗτοι] Lin. Nov. 1. deest. ib. εὐωνύμων] Mont. Gon. Bodl. 1. Magd. Goog. addunt σου. v. 22. πιεῖν] Cant. ponit post ποτήριον. ib. μέλλω πίνειν. καὶ] Steph. 4. 5. 14. πίνω ὅ. ib. καὶ τὸ usque ad λέγουσιν] Cant. March. Velef. Steph. 2. 8. desunt. ib. αὐτῷ] Cant. deest. v. 23. Καὶ] Cant. deest. ib. αὐτοῖς] Cant. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. ib. καὶ τὸ usque ad τὸ δὲ] Cant. March. Velef. Steph. 2. 8. Gon. desunt, sed habentur in margine Gon. ib. μου, οὐκ] Cant. Magd. οὐκ. ib. δοῦναι] Cant. Mont. τοῦτο δοῦναι. ut & Steph. 2. 3. 14. v. 25. εἶπεν] Cant. εἶπεν αὐτοῖς. ib. οἴδατε] Gon. οἶδα. v. 26. ἔσται] Gon. ἔσται. Cant. ἐστιν, in Lat. est. ib ἔσται] Cant. Steph. 2. 3. 7. 12. 14. Comp. ἔστω. v. 27. ἐν ὑμῖν] Lin. Nov. 1. ὑμῶν. ib. ἔσται] Cant. Goog. ἔστω.

ἔσαι. v. 29.] Inter versum 28 & 29 interponuntur in MS° Cant. hæc. Ὑμεῖς δὲ ζητεῖτε ἐκ μικροῦ αὐξῆσαι, καὶ ἐκ μείζονος ἔλαττον εἶναι. Εἰσερχόμενοι δὲ καὶ παρακληθέντες δειπνῆσαι, μὴ ἀνακλίνεσθε εἰς τοὺς ἐξέχοντας τόπους, μήποτε ἐνδοξότερός σου ἐπέλθῃ, καὶ προσελθὼν ὁ δειπνοκλήτωρ εἴπῃ σοι, Ἔτι κάτω χώρει, καὶ καταισχυνθήσῃ. Ἐὰν δὲ ἀναπέσῃς εἰς τὸν ἥττονα τόπον, καὶ ἐπέλθῃ σου ἥττων, ἐρεῖ σοι ὁ δειπνοκλήτωρ, Σύναγε ἔτι ἄνω, καὶ ἔσαι σοι τοῦτο χρήσιμον. *Vos autem quaritis de minimo crescere, & de magno minui: Introeuntes autem & rogati cœnare, ne discubueritis in eminentibus locis, ne forte dignior te superveniat, & accedens cœnæ invitator dicat tibi, Adhuc deorsum accede, & confundaris: Si autem discubueris in minimum locum, & superveniat minor te, dicit tibi invitator cœnæ, Collige adhuc superius; & erit tibi hoc utile.* ib. ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς] Cant. ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. ib. ἐκπορευομένων αὐτῶν] Steph. 6. ἐκπορευομένου αὐτοῦ. v. 30. ἀκούσαντες … ἔκραξαν] Cant. ἤκουσαν … καὶ ἔκραξαν. ib. κύριε υἱὸς] Cant. υἱέ. v. 31. ἐλέησον &c.] Cant. κύριε ἐλέησον ἡμᾶς υἱέ. v. 33. ἀνοιχθῶσιν &c.] Cant. ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. v. 34. αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ] Steph. 2. 8. desunt.

CAP. XXI.

V. 1. ὁ Ἰησοῦς Cant. deest. ib. μαθητὰς] Gon. Bodl. 1. μαθητὰς αὐτοῦ. Mont. ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτῶν. v. 2. πορεύθητε] Cant. Mont. πορεύεσθε. ib. τὴν κώμην] Gon. deest. ib. ἀπέναντι] Cant. κατέναντι. v. 3. εἴπῃ τι] Cant. Steph. 2. τί ποιεῖτε; ib. εὐθέως δὲ] Cant. καὶ εὐθέως. ib. ἀποστελεῖ] Comp. & Steph. omn. Lin. Nov. 1. Goog. ἀποστέλλει. v. 4. ὅλον] Cant. deest. v. 5. καὶ prius] Cant. Mont. deest. v. 6. καὶ ποιήσαντες] Cant. Mont. ἐποίησαν. ib. προσέταξεν] Cant. συνέταξεν. v. 7. Ἤγαγον] Cant. Καὶ ἤγαγον. ib. ἐπάνω αὐτῶν] Cant. ἐπ' αὐτόν. ib. ἱμάτια αὐτῶν] Cant. ἱμάτια. ib. καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν] Magd. desunt. ib. ἐπεκάθισαν] Ita Bib. Wech. al. Gon. Goog. Em. ἐπεκάθισεν. Cant. ἐκάθητο. Mont. Magd. ἐκάθισαν. Lin. Steph. 3. 14. Nov. 1. ἐκάθισεν. ib. αὐτῶν] Cant. αὐτοῦ. v. 8. ἐστρώννυον] Cant. ἔστρωσαν. v. 9. προάγοντες] Cant. Steph. 2. προάγοντες αὐτόν. ib. ἔκραζον] Cant. ἔκραξαν. v. 11. ὄχλοι ἔλεγον] Cant. πολλοὶ εἶπον. ib. Ἰησοῦς] Cant. ponit post προφήτης. v. 14. τυφλοὶ καὶ χωλοὶ] Magd. Bodl. 1. Gon. Mont. Goog. Em. χωλοὶ καὶ τυφλοί. v. 16. ὅτι] Cant. deest. ib. ἀκούεις] Steph. 5. οὐκ ἀκούεις. v. 18. ἐπανάγων] Cant. παράγων] v. 19. μίαν] Mont. deest. ib. ἡ συκῆ] March. Velef. deest. v. 20.] Hic versus & duo sequentes desunt in Magd. v. 21. κἂν … εἴπητε] Cant. καὶ … ἐὰν εἴπητε. v. 23. ἐλθόντι αὐτῷ] Cant. Steph. 2. 8. ἐλθόντος αὐτοῦ. v. 24. ἐρωτήσω] Cant. Gon. ἐπερωτήσω. ib. λόγον ἕνα] Cant. Goog. ἕνα λόγον. v. 25. οὖν] Cant. Mont. deest. v. 28. ἄνθρωπος] Mont. Gon. Goog. Steph. 5. 6. 14. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ἄνθρωπός τις. ib. ἐν τῷ ἀμπελῶνι] Cant. εἰς τὸν ἀμπελῶνα. v. 29. ἀπῆλθε] Cant. ἀπῆλθεν εἰς τὸν ἀμπελῶνα. v. 30. Καὶ προσελθὼν] Cant. προσελθὼν δέ. ib. δευτέρῳ] Cant. Gon. Mont. Em. Goog. Lin. Nov. 1. ἑτέρῳ. ib. ἐγὼ κύριε] Cant. ἐγὼ κύριε ὑπάγω. Bib. Wech. al. ναὶ κύριε. al. ἐγὼ ὑπάγω. Mont. ὑπάγω κύριε. v. 31. ἐποίησε] Cant. ponit post πατρός. Gon. ante ἐκ. ib. ὁ πρῶτος] Cant. ὁ ἔσχατος. in Lat. *novissimus*. v. 32. οὐ] Cant. deest. Mont. οὐ δέ. v. 33. τις] Cant. deest. ut & in Magd. v. 34. καρπῶν] Gon. καρπῶν αὐτῶν v. 35. αὐτοῦ] Mont. deest. v. 36. πάλιν] Cant. πάλιν οὖν. v. 37. δὲ] Gon. deest. ib. πρὸς αὐτοὺς] Cant. αὐτοῖς. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. εἰς αὐτούς. ib. λέγων] Mont. λέγων, ἴσως. v. 38. κατάσχωμεν] Cant. σχῶμεν, in Lat. *habeamus*. v. 39 ἐξέβαλον &c.] Cant. ἀπέκτειναν καὶ ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. v. 42. ὃν] Cant. deest. v. 43. ὅτι] Lin. Nov. 1. deest. v. 44.] Hic versus deest in Cant. Græc. & Lat. v. 45. Φαρισαῖοι] Bodl. 1. Steph. 4. γραμματεῖς. v. 46. ἐφοβήθησαν] Magd. ἐφοβοῦντο. ib. ἐπειδὴ] Cant. ἐπεί.

CAP. XXII.

V. 1. αὐτοῖς] Cant. ponit post παραβολαῖς. v. 4. ἀπέστειλεν] Steph. 8. ἀποστέλλει. ib. ἡτοίμασα] Mont. Magd. ἡτοίμασαν. Cant. ἡτοίμακα. ib. σιτιστὰ] Mont. Bodl. 1. σιτευτά. v. 5. ὁ μὲν … ὁ δὲ] Cant. οἱ μὲν … οἱ δέ. ib. εἰς αὐτοῦ] Cant. ἐπὶ αὐτῶν. v. 7. Ἀκούσας δὲ] Magd. Mont. Gon. Em. Bodl. 1. Goog. Lin. Nov. 1. Καὶ ἀκούσας. Cant. ἀκούσας, & ponit post βασιλεύς. ib. ὁ βασιλεὺς] Cant. Ἐκεῖνος ὁ βασιλεύς. Gon. Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Em. Goog. ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος. Comp. & Steph. omn. ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ib. τὰ στρατεύματα] Cant. τὸ στράτευμα. v. 8. ἕτοιμος] Gon. deest. v. 10. ἐκεῖνοι] Cant. αὐτοῦ. ib. ὅσους] Cant. οὕς. ib. γάμος] Steph. 8. νυμφών. v. 11. οὐκ] Cant. μή. v. 12. εἰσῆλθες] Cant. ἦλθες. v. 13. δήσαντες &c.] Cant. Ἄρατε αὐτὸν ποδῶν καὶ χειρῶν, καὶ βάλετε αὐτὸν εἰς. ib. ἐκβάλετε] Mont. Gon. βάλλετε. v. 15. ἔλαβον] Mont. ἔλαβον κατὰ τοῦ Ἰησοῦ. ib. ὅπως] Cant. πῶς, in Lat. *quomodo*. v. 16. αὐτῷ] Cant. πρὸς αὐτόν. ib. ἐν ἀληθείᾳ] Cant. ἐπ' ἀληθείας. Em. desunt. v. 17. Εἰπὲ οὖν ἡμῖν] Cant. desunt. v. 20. Καὶ] Cant. deest. ib. αὐτοῖς] Cant. Steph. 8. March. Velef. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς] v. 21. οὖν] Cant. deest. v. 24. ἐὰν] Mont. ἵνα ἐάν. ib. ἐπιγαμβρεύσει] Cant. ἵνα ἐπιγαμβρεύσει, in Lat. *ut nubat*. ib. τὴν γυναῖκα αὐτοῦ] Cant. desunt. v. 25. δὲ] Cant. deest. ib αὐτοῦ τῷ] Gon. τῷ. v. 26. Ὁμοίως] Bodl. 1. Ὁμοίως δέ. v. 30. ἐκγαμίζονται] Cant. γαμίζονται. ib. θεοῦ] Cant. θεοῦ ἐν οὐρανῷ. v. 32. ὁ θεὸς] Cant. deest. v. 34. ἐπὶ τὸ αὐτὸ] Cant. ἐπ' αὐτόν, in Lat. *ad eum*. v. 36. μεγάλη] Cant. ponit post νόμῳ. v. 37. Ὁ δὲ Ἰησοῦς] Cant. Ἰησοῦς, & ponit post αὐτῷ. ib. εἶπεν] Cant. Lin. Nov. 1. Gon. Mont. Em. Goog. ἔφη. v. 38. πρώτη καὶ μεγάλη] Cant. μεγάλη καὶ πρώτη. March. Velef. πρώτη καὶ μεγίστη. v. 39. αὐτῇ] Cant. ταύτῃ. v. 40. ταύταις] Bodl. 1. Magd. ταύταις δέ. v. 43. πνεύματι] Mont. πνεύματι ἁγίῳ. ib. κύριον &c.] Cant. καλεῖ αὐτὸν κύριον. v. 44. ὑποπόδιον] Cant. Steph. 2. 8. ὑποκάτω. v. 45. καλεῖ] Cant. Steph. 2. 3. 5. 14. ἐν πνεύματι καλεῖ. v. 46. αὐτῷ ἀποκριθῆναι] Cant. Bodl. 1. Goog. ἀποκριθῆναι αὐτῷ.

CAP. XXIII.

V. 1. ὁ Ἰησοῦς] Cant. ponit post ἐλάλησε. v. 2. Μωσέως καθέδρας] Cant. καθέδρας Μωϋσέως. v. 3. ὑμῖν τηρεῖν] Cant. desunt. March. Velef. ὑμῖν. ib. καὶ ποιεῖτε] Magd. desunt. ib. κατὰ δὲ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε] Lin. Nov. 1. desunt. v. 4. γὰρ] Mont. δέ. ib. τῷ δὲ] Cant. αὐτοὶ δὲ τῷ. v. 5. δὲ] Cant. Gon. Steph. 2. γάρ. ib. τῶν ἱματίων αὐτῶν] Cant. March. Velef. desunt. v. 6. τὴν &c.] Steph. 8. τὰς πρωτοκλισίας. v. 8. Καθηγητὴς] Mont. Em. Steph. 3. Lin. Nov. 1. Goog. διδάσκαλος. ib. ὁ Χριστὸς] Cant. March. Velef. deest. v. 9. ὑμῶν] Cant. ὑμῖν, in Lat. *vobis*. ib. ἐν τοῖς οὐρανοῖς] Steph. 8. οὐράνιος. Steph. 5. addit πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. v. 10. εἷς &c.] ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν εἷς ἐστιν. v. 11. δὲ] Cant. deest. ib. ὑμῶν] Mont. ἐν ὑμῖν. ib. ἔσται ὑμῶν] Gon. desunt. v. 14. τῶν οὐρανῶν] Mont. Gon. τοῦ θεοῦ, & Steph. 4. 5. Hic versus deest in Cant. v. 15. ποιῆσαι] Cant. Steph. 2. ἵνα ποιήσητε. v. 17. ἁγιάζων] Cant. ἁγιάσας. v. 19. Μωροὶ καὶ τυφλοὶ] March. Velef. desunt. Cant. Steph 4. 8. Τυφλοί. v. 21. ὀμόσας] Cant. Steph. 5. ὀμνύων, ut & Magd. ib. κατοικοῦντι] Cant. Lin. Nov. 1. Steph. 2. 6. 8. 9. 12. & Comp. Gon. Goog. κατοικήσαντι. v. 25. παροψίδος] Mont. Steph. 3. 14. παροψίδος τοῦ πίνακος. ib. γέμουσιν] March. Velef. deest. ib. ἐξ ἁρπαγῆς] Gon. Steph. 5. 6. 7. 14. ἐξαρπαγῆς. Cant. Lin. ἁρπαγῆς. ib. ἀκρασίας] Gon. Em. Goog. Magd. Bodl. 1. Steph. 4. 5. 6. 7. 9. 12. Comp. ἀδικίας. v. 26. καὶ τῆς παροψίδος] Cant. desunt. ib. ἐκτὸς αὐτῶν] Cant. ἔξω αὐτῶν. Steph. 2. 9. 12. ἐκτὸς αὐτοῦ. v. 27. οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, … γέμουσιν] Cant. ἔξωθεν ὁ τάφος φαίνεται ὡραῖος … γέμει. v. 28. ἀνομίας] Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. καὶ ἀνομίας. v. 30. ἤμεθα bis] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Bib. Wech. al. utrobique ἦμεν. v. 32. πληρώσατε] Cant. Mont. ἐπληρώσατε, in Lat. Cant. *implestis*. v. 34. ἰδοὺ] Lin. Nov. 1. Magd. deest. ib. καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν] Cant. desunt. v. 35. ἐφονεύσατε] Steph. 5. ἐφόνευσαν. v. 36. ἥξει] Gon. Mont. Em. Magd. Bodl. 1. Comp. Steph. omn. ὅτι ἥξει. v. 37. αὐτὴν] Cant. Steph. 2. σέ. ib. ἠθελήσατε] March. Velef. ἠθέλησας. v. 38. ἀφίεται] March. Velef. ἀφήσεται. ib. ὑμῖν] Steph. 4. 5. 9. 14. deest. ut & in Lin. & Nov. 1. v. 39. οὐ] Cant. Mont. Gon. ὅτι οὐ. ib. Κυρίου] Cant. θεοῦ, in Lat. *Dei*.

CAP. XXIV.

V. 1. ἐπορεύετο] Cant. Steph. 8. March. Velef. ponunt post ἱεροῦ. ib. προσῆλθον] Lin. Nov. 1. Goog. προσῆλθον αὐτῷ. ib. αὐτοῦ &c.] Steph. 8. αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ. v. 2. Ἰησοῦς] Cant. Steph. 8. ἀποκριθείς. ib. οὐ] Cant. Steph. 2. 4. 5. 6. 8. deest. ib. οὐ μὴ] Cant. ὅτι οὐ μή. ib. μὴ] Cant. Gon. Goog. Magd. deest. v. 3. αὐτῷ] Lin. Nov. 1. deest. ib. τῆς παρουσίας] Cant. παρουσίας σου. ib. αἰῶνος] Gon. αἰῶνος τούτου. v. 6. Μελλήσετε] Cant. Steph. 2. Μέλλετε. ib. πάντα] Cant. deest. Magd. ταῦτα πάντα. Steph. 9. πάντα ταῦτα. March. Velef. ταῦτα. v. 7. καὶ λοιμοὶ] Cant. desunt. v. 9. θλίψιν] Steph. 8. θλίψεις. v. 11. ἐγερθήσονται] Cant. ἐξεγερθήσονται. v. 14. τοῦτο] Cant. Lin. Nov. 1. ponunt post εὐαγγέλιον. v. 16. ἐπὶ] Cant. εἰς. v. 17. καταβαινέτω] Cant. Magd. καταβάτω. ib. τὶ] Cant. Bib. Wech. al. τι. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 18. ὀπίσω] March. Velef. deest. ib. τὰ ἱμάτια] Steph. 2. 3. 8. March. Velef. Cant. Goog. Comp. τὸ ἱμάτιον. v. 19. θηλαζούσαις] Cant. θηλαζομέναις. v. 20. ἐν σαββάτῳ] Lin. Nov. 1. Gon. Goog. Steph. 3. 6. 7. 9. 12. σαββάτῳ. Cant. Bodl. 1. Mont. σαββάτου, ut & Steph. 4. 5. 8. 14. ib. τότε] Mont. deest. ib. οὐ γέγονεν] Cant. οὐκ ἐγένετο] ib. ἕως τοῦ νῦν] Gon. desunt. ib. οὐδ' οὐ] Cant. οὐδέ. v. 23. ἢ ὧδε] Cant. Steph. 8. March. Velef. ἢ ἐκεῖ. Mont. ἢ ἰδοὺ ἐκεῖ. v. 24. πλανῆσαι] Cant. March. Velef. Steph. 2. πλανηθῆναι. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. πλανᾶν. v. 27. φαίνεται] Cant. φαίνει. ib. καὶ ἡ] Cant. Mont. Gon. Magd. ἡ. v. 28. γὰρ] Cant. deest. ib. οἱ] Cant. Lin. Nov. 1. καὶ οἱ. v. 29. φέγγος] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. φῶς. ib. ἀπὸ] Cant. Bodl. 1. ἐκ. v. 30. ἐν τῷ οὐρανῷ] Cant. Steph. 2. τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ib. τότε κόψονται] Cant. κόψονται τότε. ib. πᾶσαι] Bodl. 1. deest. ib. πολλῆς] Cant. March. Velef. Steph. 2. ponunt post δυνάμεως. v. 31. καὶ φωνῆς] Magd. Lin. Nov. 1. deest. ib. μεγάλης] Bib. Wech. al. πολλῆς. v. 32.] Ante hunc versum habentur in Cant. Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀναβλέψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν. *Incipientibus autem his fieri, respicite & levate capita vestra, quia adproperat redemptio vestra.* ib. ἐγγὺς] Cant. ἐγγύς ἐστιν. v. 33. ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα] Em. desunt. v. 34. Ἀμὴν] Gon. Steph. 4. 8. Ἀμὴν δέ. ib. οὐ] Cant. ὅτι οὐ. v. 35. παρελεύσονται] Cant. Lin. Nov. 1. παρελεύσεται. v. 36. καὶ τῆς] Steph. 5. ἢ. ib. εἰ] Cant. οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ. ib. μου] Steph. 3. 4. 5. 8. 9. deest. ut & in Cant. v. 37. δὲ] Cant. γάρ. v. 38. ταῖς πρὸ] Cant. ἐκείναις πρό. ib. ἐκγαμίζοντες] Cant. γαμίζοντες. ib. ἧς ἡμέρας] Cant. τῆς ἡμέρας ἧς. v. 39. καὶ ἦ] Cant. ἦ. v. 40. παραλαμβάνεται … ἀφίεται] March. Velef. παραληφθήσεται … ἀφήσεται. v. 41.] Hic versus deest in Gon. Sed in Cant. Steph. 2. insuper adduntur, δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς, εἷς παραλαμβάνεται, καὶ εἷς ἀφίεται, in Lat. *Duo in lecto, unus adsumetur, & unus relinquetur.* ib. μύλωνι] Steph. 3. 4. 6. μύλῳ. v. 43. τὴν οἰκίαν] Steph. 8. τὸν οἶκον. v. 44. ὥρᾳ] Cant. ponit post δοκεῖτε. ib. οὐ δοκεῖτε] in Lin. Nov. 1. & in marg. Mont. οὐκ οἴδατε. v. 45. ἄρα] Cant. γάρ, in Lat. *enim*. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. ib. θεραπείας] Steph. 8. οἰκετείας. Mont. οἰκίας. Sed superscribitur altera lectio. ib. τοῦ διδόναι] Cant. δοῦναι. Gon. τοῦ δοῦναι. v. 46. ποιοῦντα οὕτως] Cant. οὕτως ποιοῦντα. v. 48. ἐκεῖνος] Lin. Nov. 1. deest. ib. ὁ κύριός μου] Cant. μου ὁ κύριος. v. 49. συνδούλους] Cant. Mont. Steph. 6. 8. 9. 14. συνδούλους αὐτοῦ. ib. ἐσθίειν καὶ πίνειν] Cant. Gon. Magd. Steph. 2. 6. 8. 14. March. Velef. ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ. v. 51. θήσει] Cant. ponit ante μετά.

CAP. XXV.

V. 1. ὁμοιωθήσεται] Gon. ὡμοιώθη. ib. νυμφίου] Cant. νυμφίου καὶ τῆς νύμφης. March. Velef. νυμφίου, καὶ τῇ νύμφῃ. v. 2. ἦσαν &c.] Cant. ἐξ αὐτῶν ἦσαν μωραί, καὶ πέντε φρόνιμοι. v. 3. Αἵτινες] Cant. Αἱ οὖν. ib. ἔλαιον] Cant. Bodl. 1. ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν. v. 4. αὐτῶν. prius] Cant. deest. v. 6. ἔρχεται] Cant. deest. v. 7. ἐκεῖναι] Cant. deest. v. 9. οὐκ] Cant. Steph. 3. 6. 7. 12. Em. οὐ μή. ib. πορεύεσθε] Bodl. 1. πορευθέντες. v. 10. Ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν] Cant. Ἕως ὑπάγουσιν. v. 11. ἔρχονται] Cant. ἦλθον ib. καὶ] Cant. deest. v. 13. ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται] Cant. March. Velef. Steph. 2. desunt. v. 14. γὰρ] Cant. deest. ib. αὐτοῖς] Gon. deest. v. 15. τὴν ἰδίαν δύναμιν] Cant. τὴν δύναμιν αὐτοῦ. Mont. τὴν δύναμιν. v. 16. ἐποίησεν] Cant. March. Velef. Steph. 2. 8. ἐκέρδησεν. v. 17. ὡσαύτως] Cant. ὁμοίως. Mont. ὡσαύτως δέ. ib. δύο] Cant. δύο τάλαντα λαβών. ib. καὶ αὐτὸς] Gon. desunt. v. 18. ἀπελθὼν] Cant. Gon. Steph. 2. 4. deest. ib. ἀπέκρυψε] Cant. Lin. Mont. ἔκρυψε. v. 20. ἐκέρδησα] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἐπεκέρδησα. ib. ἐπ' αὐτοῖς] Cant. desunt. v. 21. δὲ] Cant. Mont. deest. ib. ἐπὶ] Cant. ἐπεὶ ἐπ', in Lat. *quia in*. v. 22] Hic & sequens versus in Cant. desunt. v. 24. δὲ καὶ] Cant. δέ. ib. εἰληφὼς] Gon. λαβών. ib. σὺ] Cant. deest. ib. ὅθεν] Cant. ὅπου, & Lin. v. 25. ἀπελθὼν ἔκρυψα] Cant. ἀπῆλθον καὶ ἔκρυψα. v. 26. ᾔδεις] Magd. Em. εἰ ᾔδεις. v. 27. βαλεῖν] Magd. καταβαλεῖν. v. 28. τὰ δέκα] Cant. τὰ πέντε. v. 29. παντὶ] Cant. deest. ib. περισσευθήσεται] Cant. περισσεύσεται. ib. ἀπὸ] Cant. deest. ib. ἔχει] Mont. Gon. Goog. Magd. Steph. 4. 8. 9. 14. March. Velef. Comp. δοκεῖ ἔχειν. v. 30. ἐκβάλλετε] Cant. βάλετε ἔξω. ib. ὀδόντων] Em. ὀδόντων· ταῦτα λέγων ἐφώνει, ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. v. 31. ἅγιοι] Cant. Mont. deest. τότε usque ad finem versus] Lin. desunt. v. 32. συναχθήσεται] Cant. Mont. Gon. Em. Bodl. 1. συναχθήσονται. v. 37. κύριε] Mont. deest. v. 38.] Hic versus deest in Mont. v. 39. ἀσθενῆ] Cant. ἀσθενοῦντα. v. 40. τῶν ἀδελφῶν] Gon. τῶν ἐλαχίστων τῶν ἀδελφῶν. v. 41. ἡτοιμασμένον] Cant. Steph. 2. ὃ ἡτοίμασεν ὁ πατήρ μου. v. 44. αὐτῷ] Cant. Gon. Mont. Goog. Em. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. ib. οὐ γυμνὸν] Mont. desunt. v. 45. ἀμὴν] Bodl. 1. ἀμὴν γάρ. ib. τῶν] Bodl. 1. τῶν ἀδελφῶν μου τῶν.

CAP. XXVI.

V. 1. ἐτέλεσεν] Gon. ἔλεξεν. ib. πάντας] Lin. Nov. 1. Goog. deest. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 2. οἴδατε] Cant. deest. v. 3. καὶ οἱ γραμματεῖς] Cant. Gon. Bodl. 1. March. Velef. Steph. 2. 4. desunt. v. 4. κρατήσωσι δόλῳ] Cant. Mont. Gon. Bodl. 1. Goog. δόλῳ κρατήσωσι. ib. καὶ ἀποκτείνωσιν] Mont. desunt. Gon. ἀπολέσωσι. v. 6. λεπροῦ] Cant. λεπρώσου. Sed ως deletur. v. 7. βαρυτίμου] Cant. Bodl. 1. Steph. 2. 4. 6. 8. πολυτίμου. ib. τὴν κεφαλὴν] Cant. τῆς κεφαλῆς. ib. ἀνακειμένου] Cant. Græc. addit αὐτοῦ, sed in Lat. deest. v. 8. αὕτη] Mont. αὕτη τοῦ μύρου. v. 9. τὸ μύρον] Cant. Mont. March. Velef. deest. v. 10. εἶπεν] Gon. λέγει. ib. αὐτοῖς] Mont. deest. v. 11. ἔχετε] March. Velef. ἕξετε. Hic versus deest in Magd. v. 13. Ἀμὴν] Gon. Ἀμὴν γάρ. ib. ὅπου] Mont. ὅτι ὅπου. ib. μνημόσυνον] Steph. 4. μαρτύριον. v. 14. Ἰσκαριώτης] Cant. Σκαριώτης, in Lat. Scariotes. ib. εἶπε] Cant. καὶ εἶπεν αὐτοῖς. v. 15. ἀργύρια] Cant. στατῆρας, in Lat. ftateras. v. 16. παραδῷ] Cant. παραδῷ αὐτοῖς. ut Steph. 2. v. 17. αὐτῷ] Cant. Gon. Bodl. 1. Lin. Nov. 1. deest. v. 18. ποιῶ] Cant. ποιήσω. v. 19. συνέταξεν] Mont. Steph. 6. 9. προσέταξεν. v. 20. δώδεκα] March. Velef. δώδεκα μαθητῶν αὐτοῦ. Steph. 8. δώδεκα μαθητῶν. v. 21. ἀμὴν] Steph. 6. ἀμὴν, ἀμήν. v. 22. αὐτῷ] Cant. deest. ib. ἕκαστος] Cant. Mont. εἷς ἕκαστος. v. 23. ὁ ἐμβάψας μετ' &c] Cant. Steph. 2. ὁ ἐμβαπτόμενος τὴν χεῖρα μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. March. Velef. habet ἐμβαπτόμενος, & ponit τὴν χεῖρα ante ἐν. v. 24. ὁ μὲν] Cant. ὁ μὲν οὖν. ib. δι' οὗ ὁ] Gon. δι' οὗ σκάνδαλα γίνονται, καὶ ὁ. ib. παραδίδοται] March. Velef. παραδοθήσεται. ib. καλὸν] Cant. διὰ τοῦτο καλόν. v. 25. εἶπε] Mont. εἶπεν αὐτῷ. v. 26. Ἐσθιόντων &c.] Cant. Αὐτῶν δὲ ἐσθιόντων. ib. εὐχαριστήσας] Ita Steph. 3.6.7.8.9.12.14. Sed Lin. Nov. 1. Cant. Bib. Wech. in quibusdam εὐλογήσας. ib. καὶ ἐδίδου &c.] Cant. καὶ δοὺς τοῖς μαθηταῖς εἶπε. Gon. καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. Mont. καὶ τοῖς μαθηταῖς εἶπε. v. 28. περὶ] Cant. ὑπέρ. ib. ἐκχυνόμενον] March. Velef. ἐκχυθησόμενον. ib. γὰρ] Bodl. 1. Lin. Nov. 1. Magd. deest. v. 29. ὅτι] Cant. deest. ib. τούτου] Mont. deest. ib. πίνω] Cant. πιῶ. v. 31. ὁ Ἰησοῦς] Lin. Nov. 1. deest. v. 33. εἰ καὶ] Cant. Gon. Em. εἰ. ib. ἐγὼ] Gon. ἐγὼ δέ. v. 34. ἀμὴν] Gon. ἀμὴν, ἀμήν. ib. ἐν] Cant. deest. v. 35. ὁμοίως καὶ] Gon. Mont. Em. Goog. Comp. Steph. 5. 6. 9. 12. ὁμοίως δέ. v. 36. ἔρχεται] Gon. εἰσέρχεται. ib. Γεθσημανῆ] Cant. Γεθσαμανεί, in Lat. Gethfamani. ib. μαθηταῖς] Cant. Gon. Mont. Em. μαθηταῖς αὐτοῦ. ib. ἕως οὗ] Cant. ἕως ἄν. v. 37. ἤρξατο] Gon. ἤρξαντο. ib. ἀδημονεῖν] In Lat. Cant. deficere. v. 38. αὐτοῖς] Mont. Em. Goog. Magd. Lin. Nov. 1. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. v. 31. προελθὼν] Cant. Mont. Gon. προσελθών. v. 40. καὶ ἔρχεται] Gon. Mont. καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς ἔρχεται. ib. μαθητὰς] Cant. μαθητὰς αὐτοῦ. ib. τῷ Πέτρῳ] Mont. αὐτοῖς. ib. οὕτως οὐκ] March. Velef. Steph. 3. 6. 7. 12. 14. οὕτως; οὐκ. v. 42. οὐ] Magd. deest. ib. ἀπ' ἐμοῦ] March. Velef. Cant. desunt. v. 43. εὑρίσκει &c] Cant. πάλιν εὗρεν. Lin. Nov. 1. Goog. εὗρεν. Steph. 5. 8. Ἐλθὼν πάλιν, εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας. v. 44. Ἀπελθὼν πάλιν] Cant. Πάλιν ἀπελθών. Magd. Ἀπελθών. ib. ἐκ τρίτου] Cant. πάλιν. v. 45. ἁμαρτωλῶν] Steph. 9. ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν. v. 46. ἄγωμεν] Gon. Mont. ἄγωμεν ἐντεῦθεν. ib. ἤγγικεν] Lin. Nov. 1. Goog. Bodl. 1. deest. v. 47. καὶ ἔτι] Cant. ἔτι δέ. ib. ἰδοὺ] Gon. deest. v. 50. Ὁ δὲ &c.] Cant. Εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. ib. ἑταῖρε] Cant. ponit post πάρει. v. 51. πατάξας] Cant. ἐπάταξεν. Lin. Nov. 1. κρατήσας. v. 52. Ἀπόστρεψον] Lin. Nov. 1. Ἐπίστρεψον. ib. σου] Mont. Bodl. 1. deest. ib. 52. ἀπολοῦνται] Comp. Steph. 5. 6. 9. 14. ἀποθανοῦνται. v. 53. μοι] Steph. 8. μοι ἄρτι. v. 54. πληρωθῶσιν] Cant. Steph. 2. πληρωθήσονται. v. 55. ξύλων] March. Velef. ξύλων ἀπεσταλμένοι. ib. με.] Lin. Nov. 1. Comp. Steph. omn. με; cum interrogatione. ib. ἐκαθεζόμην] Cant. ἐκαθήμην. ib. διδάσκων] Cant. Goog. ponunt post ἱερῷ. v. 58. αὐτῷ] Mont. deest. ib. ἀπὸ] Steph. 4. 5. 8. Gon. Magd. deest. v. 59. καὶ οἱ πρεσβύτεροι] Cant. desunt. ib. θανατώσωσι] Gon. ἀπολέσωσι. v. 60. εὗρον] Steph. 5. εὕρισκον. ib. πολλῶν &c.] Bodl. 1. desunt omnia. Cant. πολλοὶ προσῆλθον ψευδομάρτυρες, καὶ οὐχ εὗρον τὸ ἑξῆς. ib. οὐχ εὗρον] March. Velef. Comp. desunt. ib. προσελθόντες] Cant. προσῆλθον. ib. δύο] Mont. δύο τινές. ib. εἶπον] Cant. καὶ εἶπον. v. 61. οὗτος ἔφη] Cant. τοῦτον ἠκούσαμεν λέγοντος. ib. διὰ &c] March. Velef. μετὰ τρεῖς ἡμέρας. v. 63. Καὶ ἀποκριθεὶς] Cant. Ἀποκριθεὶς οὖν. ib. ἐξορκίζω] Cant. ὁρκίζω. ib. εἰ σὺ] Madg. Bodl. 1. εἰ σὺ εἶ. Lin. εἰ. ib. τοῦ θεοῦ] Gon. Bodl. 1. Mont. Steph. 4. τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. v. 64. ἀπ'] Cant. ὅτι ἀπ'. v. 65. ὅτι] Cant. deest. v. 66. ἀποκριθέντες … εἶπον] Cant. ἀπεκρίθησαν … καὶ εἶπον. v. 67. οἱ δὲ ἐῤῥάπισαν] Cant. ἄλλοι δὲ ἐῤῥάπισαν αὐτόν. v. 70. ἔμπροσθεν] Gon. ἐνώπιον. Mont. Em. Goog. Bodl. 1. Magd. Lin. Nov. 1. Steph. 6. 7. 12. ἔμπροσθεν αὐτῶν. ib. λέγεις] Cant. λέγεις οὐδὲ ἐπίσταμαι. v. 71. Ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν] Cant. Ἐξελθόντος δὲ αὐτοῦ. in Steph. αὐτὸν deest. ib. ἄλλη] Cant. March. Velef. ἄλλη παιδίσκη. ib. τοῖς ἐκεῖ, καὶ] Lin. Nov. 1. Gon. Em. Goog. Steph. 5. 7. 9. αὐτοῖς ἐκεῖ, καί. v. 72. ὅτι] Cant. deest. Steph. 2. λέγων. v. 73. καὶ σὺ] Cant. desunt. ib. δῆλόν σε ποιεῖ] Cant. ὁμοιάζει. v. 70. καταναθεματίζειν] Cant. Gon. Mont. Em. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Magd. Comp. Steph. omn. καταθεματίζειν. v. 75. αὐτῷ ὅτι] Cant. Mont. desunt.

CAP. XXVII.

V. 1. ἔλαβον] Cant. Steph. 2. ἐποίησαν. ib. τοῦ λαοῦ] Goog. deest. ib. ὥστε θανατῶσαι] Cant. ἵνα θανατώσωσιν. Ab hoc versu deest folium in Cant. Græc. i. e. usque ad v. 12. v. 4. ἀθῷον] March. Velef. Steph. 8. δίκαιον, & Cant. Lat. juftum. ib. τί πρὸς ὑμᾶς] Lin. Nov. 1. πρὸς ἡμᾶς. v. 5. τὰ] Bodl. 1. τὰ τριάκοντα τὰ ἀργύρια. v. 6. ἐξ αὐτῶν] Cant. Lat. desunt. v. 8. ἀγρὸς] March. Velef. ἀκελδαμά, τοῦτο ἐστιν, ἀγρός. in Cant. Lat. Echeldemach, hoc eft, ager. Totus hic versus in Magd. deest. v. 11. Ὁ δὲ] Mont. Τότε. ib. Ἰησοῦς] Gon. deest. ib. λέγεις] Cant. Lat. dixifti. v. 17. οὖν] Cant. δέ. v. 19. αὐτοῦ] Lin. Nov. 1. δὲ αὐτοῦ. ut & Bodl. 1. v. 22. ποιήσω] Cant. Goog. ποιήσωμεν. ib. αὐτῷ] Cant. deest. v. 23. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη] Cant. Λέγει αὐτοῖς ὁ ἡγεμών. ib. οἱ δὲ usque ad σταυρωθήτω] Gon. desunt. v. 24. χεῖρας] Mont. χεῖρας αὐτοῦ. ib. ἀπέναντι] Cant. κατέναντι. ib. εἰμι] Cant. εἰμι ἐγώ. ib. τοῦ δικαίου] Cant. deest. v. 26. παρέδωκεν] Cant. παρέδωκεν αὐτοῖς. Magd. παρέδωκεν αὐτόν. ib. σταυρωθῇ] Cant. σταυρῶσιν αὐτόν. v. 28. ἐκδύσαντες αὐτὸν] Cant. ἐνδύσαντες αὐτὸν ἱμάτιον πορφυροῦν καὶ χλαμύδαν, in Lat. Et veftientes eum tunicam purpuream & chlamydem. ib. αὐτῷ] Goog. deest. ib. κοκκίνην] Cant. κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ. v. 29. καὶ κάλαμον usque ad καὶ] Em. desunt. ib. ἐπὶ τὴν δεξιὰν] Cant. Steph. 2. ἐν τῇ δεξιᾷ. ib. ἐνέπαιζον] Cant. Bodl. 1. ἐνέπαιξαν. ib. ὁ βασιλεὺς] Cant. βασιλεῦ. v. 30. εἰς] Mont. deest. v. 32. Κυρηναῖον] Cant. εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ, in Lat. obviam fibi venientem. v. 33. ὅς ἐστι λεγόμενος] Cant. Gon. ὅ ἐστι. Mont. Steph. 3. ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον. Em. Goog. Lin. Nov. 1. ὅ ἐστι λεγόμενον. v. 34. ὄξος] Cant. March. Velef. Steph. 2. οἶνον. v. 35. ἵνα usque ad finem versus] In Cant. Bodl. 1. Lin. Nov. 1. Gon. Em. Goog. Steph. omn. & Comp. & Syro Interprete desunt. ib. ὑπὸ] Mont. διά. v. 37. Ἰησοῦς] Gon. Mont. Nov. 1. deest. v. 39. τὰς κεφαλὰς] Cant. τὴν κεφαλήν. v. 40. ὁ] Cant. οὐὰ ὁ in Lat. va. Steph. 2. οὐαὶ ὁ, ut & March. Velef. v. 41. καὶ πρεσβυτέρων] Cant. desunt. Steph. omn. addunt καὶ Φαρισαίων. ib. ἔλεγον] Cant. λέγοντες ib. σῶσαι] Steph. 3.4.5.7.9.12.14. σῶσαι; ib. αὐτῷ] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Magd. Gon. Mont. Em. Goog. Steph. omn. ἐπ' αὐτῷ. ib. εἰ … Ἰσραὴλ] Cant. desunt. v. 43. πέποιθεν] Cant. εἰ πέποιθεν, in Lat. fi confidit. ib. νῦν] Gon. Magd. deest. v. 44. συσταυρωθέντες] Cant. σταυρωθέντες σὺν. ib. αὐτῷ] Cant. Gon. Mont. Goog. Magd. αὐτόν. v. 46. σαβαχθανί] Cant. Ζαφθάνει, primo, sed correctum a recentiori manu, σαφθάνει, in Lat. Zapthani. Magd. ἀσαχθανί. Lin. Nov. 1. βαχθανή. v. 47. ὅτι] Cant. deest. v. 48. δραμὼν] Gon. προσδραμών. v. 49] Hic versus deest in Gon. ib. ἔλεγον] Cant. εἶπον. ib. σώσων] Cant. καὶ σώσει. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. σῶσαι. v. 50. πάλιν] Gon. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. v. 51] Ante hunc versum Steph. 4. 8. interserunt. ἄλλος δὲ λαβὼν λόγχην, ἔνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευράν, καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ καὶ αἷμα. v. 51. δύο] Cant. δύο μέρη. v. 52. ἠγέρθη] Cant. ἠγέρθησαν. v. 53. εἰσῆλθον] Cant. ἦλθον. v. 53. ἐνεφανίσθησαν] Cant. Steph. 2. ἐνεφάνησαν, sed νς suprascripto in Cant. v. 55. ἐκεῖ] Cant. Lin. καί. Nov. 1. ἐκεῖ καὶ, ut & Bodl. 1. & Steph. 6. 8. v. 56. Ἰωσῆ] Cant. Ἰωσήφ, in Lat. Jofeph. v. 57. ἐμαθήτευσε] Cant. ἐμαθητεύθη. v. 58. προσελθὼν] Cant. προσῆλθε καί. ib. τὸ σῶμα] Gon. deest. v. 59. λαβὼν] Cant. παραλαβών. ib. αὐτὸ] Magd. ἐν. v. 60. ἔθηκεν] Gon. ἔθετο. v. 61. ἀπέναντι] Cant. κατέναντι. v. 62. Φαρισαῖοι] Gon. πρεσβύτεροι. v. 63. μετὰ] Cant. ὅτι μετά. v. 64. νυκτὸς] Cant. March. Velef. Steph. 2. 13. deest. ib. εἴπωσι] Cant. ἐροῦσι. ib. ἠγέρθη] Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ὅτι ἠγέρθη. v. 65. δὲ] Gon. Mont. deest. ib. κουστωδίαν] Cant. φύλακας, in Lat. cuftodes. Sed corrigitur κουστωδίαν. v. 66. λίθον] Gon. τάφον. ib. τῆς κουστωδίας] Cant. primo τῶν φυλακῶν, sed corrigitur ut prius. March. Velef. τῆς κουστωδίαις.

CAP. XXVIII.

V. 1. σαββάτων] March. Velef. σαββάτου. v. 2. ἄγγελος usq; ad προσελθὼν] Gon. desunt. ib. ἀπὸ τῆς θύρας] Cant. March. Velef. desunt. Lin. Nov. 1. Mont. Bodl. 1. Steph. 5. 6. 8. 9. ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου. v. 4. ἐγένοντο] Cant. ἐγενήθησαν. ib. ὡσεὶ] Cant. ὡς, ut v. 3. v. 5. δὲ] Gon. deest. v. 6. εἶπε] Steph. 14. εἶπεν ὑμῖν. v. 7. ἀπὸ τῶν νεκρῶν] Cant. March. Velef. desunt. ib. ἰδοὺ] Cant. deest. ib. προάγει] Bodl. 1. Magd. Lin. Nov. 1. προάξει. v. 8. Καὶ] Gon. deest. v. 9. Ὡς δὲ usque ad καὶ ἰδοὺ] Cant. Gon. desunt. ib. τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ] Bodl. 1. desunt. ib. αὐτοῦ] Cant. ponit post πόδας. v. 10. ἀδελφοῖς] Comp. μαθηταῖς. ib. ὄψονται] Cant. ὄψεσθε, in Lat. videbitis. v. 12. ἀργύρια ἱκανὰ] Cant. Steph. 2. March. Velef. ἀργύριον ἱκανόν. v. 15. μέχρι τῆς σήμερον] Cant. ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. v. 17. αὐτῷ] Cant. deest. Bodl. 1. αὐτόν. v. 18. οὐρανῷ] Cant. οὐρανοῖς. v. 19. πορευθέντες] Cant. πορεύεσθε. ib. οὖν] Cant. νῦν. Gon. Mont. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Comp. Steph. omn. deest. v. 20. εἰμι] Cant. ponit ante μεθ'. ib. ἀμὴν] Cant. deest.

Ad finem Goog. habentur hæc. ἐξεδόθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦτο μετὰ χρόνους ὀκτὼ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναλήψεως.

EVANGELIUM fecundum MARCUM.

CAP. I.

VErs. 2. ἐν τοῖς Προφήταις] Cant. Mont. Steph. 2. 8. March. Velef. ἐν Ἡσαΐᾳ τῷ Προφήτῃ. ib. ἐγὼ … ἔμπροσθέν μου] Cant. desunt. v. 3. αὐτοῦ] Cant. τοῦ θεοῦ ἡμῶν, in Lat. Dei noftri. v. 4. βαπτίζων] Cant. ponit post ἐρήμῳ. v. 5. πάντες] March. Velef. Steph. 8. ponunt post Ἱεροσολυμῖται, ut & Cant. ib. ποταμῷ] Cant. deest. v. 6. τρίχας] Cant. δέῤῥιν, sed in Lat. pilos cameli. ib. καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ] Cant. desunt. Gr. & Lat. v. 7. καὶ ἐκήρυσσε &c.] Cant. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι, ἔρχεται δὲ ὀπίσω μου ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ, καὶ αὐτός. ib. τῶν ὑποδημάτων] Steph. 8. 5 τοῦ ὑποδήματος. v. 8. ἐβάπτισα] Steph. 2. βαπτίζω. ib. ἐν ὕδατι] Bodl. 1. Lin. Nov. 1. deest. ib. ἁγίῳ] Lin. Nov. 1. ἁγίῳ καὶ πνεύ. v. 9. ὑπὸ Ἰωάννου] Lin. desunt. Cant. ponit post Ἰορδάνην. v. 10. εὐθέως] Cant. deest. ib. ἀπὸ Cant. ἐκ.] ib. σχιζομένους] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἠνοιγμένους. ib πνεῦμα] Mont. πνεῦμα τοῦ θεοῦ. March. Velef. πνεῦμα ἅγιον. ib. ὡσεὶ … ἐπ'] Cant. ὡς … εἰς. ib. ἐπ'] March. Velef. καὶ μένον ἐπ'. v. 11. ἐγένετο] Cant. deest. ib. ᾧ] Cant. March. Velef. Steph. 3. 4. 8. σοί. v. 12. πνεῦμα] Cant. Steph. 2. πνεῦμα τὸ ἅγιον. ib. ἐκβάλλει] March. Velef. ἐξέβαλεν. v. 13. ἐκεῖ] Cant. deest. ib. ἐν τῇ ἐρήμῳ] Steph. 3. desunt. ib. πειραζόμενος] Cant. καὶ πειραζόμενος. March. Velef. Steph. 8. καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, πειραζόμενος. v. 14. Μετὰ δὲ] Cant. Καὶ μετά. v. 15. Καὶ] Cant. deest. v. 16. Περιπατῶν δὲ] Cant. March. Velef. Steph. 2. 3. καὶ παράγων. ib. τοῦ Σίμωνος] Bib. Wech. in Cod. quibusdam deest. ib. βάλλοντας] Cant. Steph. 2. 4. 8. ἀμφιβάλλοντας. ib. ἀμφίβληστρον] Steph. 8. March. Velef. ἀμφίβληστρα. Cant. τὰ δίκτυα. v. 17. ὁ Ἰησοῦς] Gon. deest. v. 18. αὐτῶν] Cant. αὐτῶν πάντα. v. 19 ἐκεῖθεν] Cant. deest. ib. ὀλίγον] Magd. Nov. 1. deest. ib. δίκτυα] Mont. Steph. 2. 3. δίκτυα αὐτῶν. v. 20. ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ] Cant. Steph. 2. ἠκολούθησαν αὐτῷ. v. 21. εἰσπορεύονται] Cant. εἰσεπορεύοντο. Mont. διεπορεύοντο. Steph. 5. εἰσπορεύεται. ib. ἐδίδασκε] Cant. ἐδίδασκεν αὐτούς. v. 22. ἦν] Steph. πάντες ἦν. ib. καὶ οὐχ] καὶ deest in Cant. ib. αὐτοὺς] Magd. deest. ib. γραμματεῖς] Mont. γραμματεῖς αὐτῶν. v. 23. αὐτῶν] Cant. deest. v. 24. ἔα] Cant. deest. ib. οἶδά σε] Steph. 8. οἴδαμέν σε. v. 25. ὁ Ἰησοῦς] Cant. deest. ib. ἐξ αὐτοῦ] ἐκ τοῦ ἀνθρώπου πνεῦμα ἀκάθαρτον· καὶ ἐξῆλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, in Lat. exi de homine fpiritus immunde: & exiit fpiritus immundus. March. Velef. ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. v. 26. σπαράξαν … κράξαν] Cant. σπαράξας … κράξας. ib. τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον] Cant. desunt. ib. ἐξ] Cant. ἀπ'. v. 27. αὐτοὺς] Gon. Cant. Mont. Em. Goog. Magd. Bodl. 1. Steph. 6. March. Velef. ἑαυτούς.

ib. τί

ib. τί ἐστι τοῦτο] Cant. desunt. ib. ἡ καινὴ αὕτη] Cant. ἐκείνη ἡ καινὴ αὕτη ἡ ἐξουσία. ib. κατ' ἐξουσίαν] Cant. desunt; ut & in Magd. v. 28. Ἐξῆλθε δὲ] Cant. Καὶ ἐξῆλθε. ib. περίχωρον] March. Velef. χώραν. v. 29. Καὶ &c.] Cant. Ἐξελθὼν δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς, ἦλθεν. ib. ἐξελθόντες ἦλθον] Steph. 2. 5. ἐξελθὼν ἦλθε. v. 30. Ἡ δὲ &c.] Cant. Κατέκειτο δὲ ἡ πενθερὰ Σίμωνος πυρέσσουσα. v. 31. προσελθὼν] Cant. προσελθὼν ἐκτείνας τὴν χεῖρα κρατήσας, in Lat. *extendens manum adprehensam.* Sed postea omittuntur κρατήσας τῆς χειρός. ib. εὐθέως] Cant. ponit ante ἀφῆκεν. ib. διηκόνει] Mont. ἠγέρθη καὶ διηκόνει. v. 32. ἔφερον] Cant. ἔφερεσαν. Lin. φέρουσι. v. 33. θύραν] Cant. Steph. 2. θύραν αὐτοῦ. v. 34. πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις] Cant. tantum αὐτούς. ib. καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλε] Cant. καὶ τοὺς δαιμόνια ἔχοντας ἐξέβαλεν αὐτὰ ἀπ' αὐτῶν, in Lat. *& qui dæmonia habebant ejiciebat illa ab eis.* Mont. καὶ δαίμονας πολλοὺς ἐξέβαλε. ib. τὰ δαιμόνια] Cant. αὐτά. ib. αὐτὸν] Bodl. 1. Goog. ut & Steph. 5. 6. 8. 9. αὐτὸν Χριστὸν εἶναι. Mont. Cant. addunt αὐτὸν, καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν. v. 35. ἔννυχον] Cant. Steph. 6. 8. 12. ἔννυχα. ib. ἀναστὰς] Cant. deest. ib. ἐξῆλθε] Lin. ἐξῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον. ib. εἰς] Steph. 2. 3. Comp. ὁ Ἰησοῦς εἰς. v. 36. κατεδίωξαν] March. Velef. Bib. Wech. al. κατεδίωξεν. ib. ὁ Σίμων] Cant. τότε Σίμων, in Lat. *tunc Simon.* v. 37. εὑρόντες] Cant. ὅτε εὗρον. ib. λέγουσιν] March. Velef. ἔλεγον. v. 38. ἄγωμεν] Bib. Wech. al. ἄγωμεν ἀλλαχοῦ. ib. εἰς τὰς &c.] Cant. Steph. 2. March. Velef. εἰς τὰς ἐγγὺς κώμας, καὶ εἰς τὰς πόλεις. ib. ἐξελήλυθα] March. Velef. Goog. Steph. 3. Lin. Nov. 1. ἐλήλυθα. v. 39. κηρύσσων] Nov. 1. Lin. διδάσκων. ib. ἐν ταῖς συναγωγαῖς] Cant. εἰς τὰς συναγωγάς. v. 40. παρακαλῶν] Cant. ἐρωτῶν. ib. καὶ γονυπετῶν αὐτὸν] Cant. desunt: & in Mont. αὐτὸν deest. ib. αὐτῷ] Cant. deest. ib. ὅτι] Cant. deest. Steph. 8. κύριε. v. 41. Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς] Cant. Καὶ ὀργισθεὶς, in Lat. *& iratus.* ib. χεῖρα] Cant. χεῖρα αὐτοῦ. v. 42. εἰπόντος αὐτοῦ] Cant. Steph. 2. 8. desunt. v. 44. μηδὲν] Cant. Mont. Bodl. 1. Steph. Comp. deest. ib. ἱερεῖ] March. Velef. ἀρχιερεῖ. v. 45. πολλὰ] March. Velef. deest. ib. αὐτὸν δύνασθαι] Cant. desunt. ib. ἤρχοντο] March. Velef. συνήρχοντο.

CAP. II.

V. 1. πάλιν εἰσῆλθεν] Cant. εἰσελθὼν πάλιν. Gon. εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πάλιν. Em. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. εἰσῆλθε πάλιν. ib. ἡμερῶν] March. Velef. ἡμερῶν ὀκτώ. ib. εἰς οἶκον] Cant. Steph. 8. ἐν οἴκῳ. Mont. ἐκεῖ εἰς οἶκον. v. 2. μηκέτι χωρεῖν] Em. μὴ συγχωρεῖν. ib. αὐτοῖς τὸν] Cant. πρὸς αὐτούς. ib. καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον] Em. desunt. v. 4. προσεγγίσαι] Steph. 8. προσενέγκαι. ib. διὰ τὸν ὄχλον] Cant. ἀπὸ τοῦ ὄχλου. ib. ἦν] Cant. ἦν ὁ Ἰησοῦς. ib. ἐξορύξαντες] Cant. deest. ib. ἐφ' &c.] Cant. ὅπου ἦν κατακείμενος, in Lat. *quo erat jacens.* v. 5. Σοὶ αἱ ἁμαρτίαι σου] Cant. σοῦ αἱ ἁμαρτίαι, sed in Lat. *tibi peccata tua.* v. 6. αὐτῶν] Cant. αὐτῶν λέγοντες. v. 7. οὗτος] Gon. deest. ib. οὕτως] Mont. deest. ib. λαλεῖ βλασφημίας] Cant. March. Velef. λαλεῖ; βλασφημεῖ· in Cant. Lat. *blasphemat.* ib. εἷς] Cant. deest. v. 8. εὐθέως] Cant. Em. deest. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. ib. οὕτως] Gon. Mont. Em. Goog. Magd. Bodl. 1. Comp. Steph. omn. οὕτως αὐτοί. v. 9. ἀφέωνταί σοι] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 3. 6. 7. 8. 9. Em. ἀφέωνταί σου. Cant. ἔγειρε, ἆρον τὸν κράββατόν σου εἰς τὸν οἶκόν σου, ἢ εἰπεῖν, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι. v. 10. ἀφιέναι] Cant. Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Goog. ponunt post γῆς. v. 11. σοὶ λέγω] Mont. desunt. ib. ἔγειραι καὶ] Cant. Mont. ἔγειρε. v. 12. κράββατον] Mont. κράββατον αὐτοῦ. ib. λέγοντας] Cant. καὶ λέγειν. v. 13. πάλιν] Cant. deest. v. 14. παράγων] Gon. παράγων ὁ Ἰησοῦς· ita & Magd. ib. Λευῒν] Cant. Ἰάκωβον, in Lat. *Jacobum.* ib. καθήμενον] Gon. deest. v. 15. ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν] Cant. κατακειμένων αὐτῶν. ib. καὶ] Cant. deest. ib. καὶ ἠκολούθησαν] Cant. οἳ καὶ ἠκολούθησεν. March. Velef. καὶ οἱ καὶ ἠκολούθουν. Steph. 8. καὶ ἠκολούθουν. v. 16. ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα] Cant. καὶ εἶδον ὅτι ἤσθιεν. ib. τελωνῶν … ἁμαρτωλῶν bis] Cant. utrobique, ἁμαρτωλῶν … τελωνῶν. ib. ἔλεγον] Cant. καὶ ἔλεγον. ib. τί ὅτι] Cant. March. Velef. Steph. 2. διὰ τί. ib. καὶ πίνει] Cant. desunt. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. March. Velef. Steph. 8. καὶ πίνει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν. v. 17. αὐτοῖς] Cant. deest. ib. οὐκ ἦλθον] Magd. καὶ οὐκ ἦλθον. Steph. 8. οὐ γὰρ ἦλθον. ib. εἰς μετάνοιαν] Cant. March. Velef. Steph. 2. 8. desunt. v. 18. τῶν Φαρισαίων] Cant. Mont. Φαρισαῖοι. ib. ὁ Ἰησοῦς] Cant. deest. v. 19. Ὅσον usque ad finem versus] Cant. desunt. v. 20. ἐκείναις ταῖς ἡμέραις] Cant. Mont. ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. v. 21. Καὶ] Cant. Mont. Steph. 4. 5. 6. 8. 9. deest. ib. ἐπιῤῥάπτει] Cant. ἐπισυῤῥάπτει. ib. ἱματίῳ παλαιῷ] Cant. Steph. 2. 8. ἱμάτιον παλαιόν. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. Mont. ἀπ' αὐτοῦ. ib. τοῦ] Cant. ἀπὸ τοῦ. v. 22. ῥήσσει] Cant. ῥήξει. ib. ὁ νέος … ἐκχεῖται] Cant. desunt. ib. ἀλλὰ usque ad finem versus] Cant. desunt. v. 23. παραπορεύεσθαι &c.] Cant. Steph. 2. πάλιν αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασι διαπορεύεσθαι. Bib. Wech. al. ἐν τῷ παραπορεύεσθαι &c. ib. αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν] Cant. desunt. ib. τίλλοντες] Cant. τίλλειν. v. 24. Καὶ οἱ] Cant. οἱ δέ. ib. ποιοῦσιν] Cant. Mont. March. Velef. Steph. 2. ποιοῦσιν οἱ μαθηταί σου. ib. αὐτῷ] Cant. deest. ib. ἐν] Cant. Mont. Lin. Nov. 1. deest. ib. ἔξεστι] Cant. ἔξεστιν αὐτοῖς. Mont. ἔξεστι ποιεῖν. v. 25. Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν] Cant. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν. ib. αὐτοῦ] Cant. αὐτοῦ ὄντες. v. 26. πῶς] Cant. deest. ib. ἐπὶ Ἀβιάθαρ τοῦ ἀρχιερέως] Cant. desunt. ib. προθέσεως] Cant. προθέσεως. ib. ἔδωκε &c.] Cant. ἔδωκε τοῖς μετ' αὐτοῦ οὖσι, & ponit ante οὓς οὐκ. v. 27.] Hic versus deest in Cant. v. 28. Ὥστε] Cant. Λέγω δὲ ὑμῖν.

CAP. III.

V. 1. ἐξηραμμένην] Cant. ξηράν. v. 2. παρετήρουν αὐτὸν εἰ] Cant. παρετηροῦντο αὐτὸν εἰ ἐν. ib. αὐτὸν] Cant. deest. v. 3. τῷ ἀνθρώπῳ] Mont. deest. ib. ἐξηραμμένην] Steph. 2. 8. ξηράν. Cant. ponit post χεῖρα. ib. ἔγειραι εἰς τὸ μέσον] Cant. ἔγειρε καὶ στῆθι ἐν μέσῳ. v. 4. λέγει αὐτοῖς] Cant. εἶπε πρὸς αὐτούς· τί. Steph. 5. λέγει αὐτοῖς· τί. cum interrogatione post σάββασι. ib. τοῖς] Cant. ἐν τοῖς. ib. ἀγαθοποιῆσαι … σῶσαι] Cant. τι ἀγαθὸν ποιῆσαι … σῶσαι μᾶλλον. v. 5. πωρώσει] Cant. νεκρώσει. ib. σου] Gon. deest. ib. αὐτοῦ] Cant. αὐτοῦ εὐθέως. March. Velef. αὐτῷ. ib. ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη] Cant. March. Velef. desunt. v. 6. Καὶ ἐξελθόντες] Cant. March. Velef. Ἐξελθόντες δέ. ib. εὐθέως] Cant. deest. ib. ἐποίουν] Cant. ποιοῦντες, in Lat. *faciebant.* v. 7. Καὶ ὁ] Cant. Ὁ δέ. ib. ἀνεχώρησε … αὐτοῦ πρὸς] Cant. αὐτοῦ ἀνεχώρησεν εἰς. ib. πολὺ πλῆθος] Steph. 2. March. Velef. πολὺς ὄχλος. ib. ἠκολούθησαν αὐτῷ] Cant. desunt. March. Velef. Steph. 4. 8. Comp. ἠκολούθησεν αὐτῷ· & March. Velef. ponit post Ἰουδαίας. In Gon. Mont. Goog. deest αὐτῷ. v. 8. ἀπὸ τῆς … Τύρον καὶ Σιδῶνα … ὅσα … ἦλθον] Cant. τῆς … Τύρου, καὶ οἱ περὶ Σιδῶνος … ἃ … ἦλθαν. ib. πλῆθος] Gon. καὶ πλῆθος. v. 9. αὐτὸν] Cant. αὐτὸν πολλοί. v. 10. αὐτῷ] Cant. ἐν αὐτῷ. v. 11. ὅταν] Cant. ὅταν οὖν. ib. προσέπιπτεν … ἔκραζε, λέγοντα] Cant. Mont. προσέπιπτον … ἔκραζον λέγοντες. ib. ἔκραζε] Nov. 1. ἀνέκραζε. ib. ὅτι] Cant. deest. ib. ὁ υἱὸς] Steph. 4. ὁ ἅγιος υἱός.

v. 13. ἀπῆλθον] Cant. ἦλθον. v. 14. Καὶ usque ad καὶ ἵνα] Gon. desunt. ib. δώδεκα] Bib. Wech. in quibusdam additur, οὓς καὶ Ἀποστόλους ὠνόμασεν. ib. κηρύσσειν] Cant. κηρύσσειν τὸ Εὐαγγέλιον. v. 15. ἔχειν] Cant. March. Velef. καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς. v. 17. τοῦ Ἰακώβου] Gon. Mont. αὐτοῦ. v. 18. Ματθαῖον] Mont. Ματθαῖον τὸν τελώνην. ib. Θαδδαῖον] Cant. Steph. 2. Λεββαῖον. ib. Κανανίτην] Cant. March. Velef. Steph. 2. Κανανᾶιον. v. 19. Ἰούδαν Ἰσκαριώτην] Cant. Ἰούδας Σκαριώθης, in Lat. *Judas Scariotes.* ib. ἔρχονται] Cant. Bodl. 1. εἰσέρχονται. v. 20. ὄχλος] Mont. ὄχλος πολύς. ib. μὴ] Steph. 6. μηκέτι. ib. αὐτοὺς] Cant. deest. ib. ἄρτον] Cant. ἄρτους. v. 21. ἀκούσαντες οἱ παρ'] Cant. ὅτι ἤκουσαν περί. Mont. ἀκούσαντες οἱ περί. ib. αὐτοῦ] Cant. αὐτοῦ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ λοιποί. v. 22. ὅτι] Cant. deest. v. 23. αὐτοῖς] Cant. deest. ib. ἔλεγεν] Cant. ἔλεγεν ὁ κύριος Ἰησοῦς. v. 25.] Hic versus deest in Gon. & Bodl. 1. ib. σταθῆναι] Cant. στῆναι, & ponit post ἐκείνη. v. 26. εἰ] Cant. ἐάν. ib. ἔστη &c.] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Magd. Mont. ἀνέστη. Cant. σατανᾶν ἐκβάλλει, μεμέρισται ἐφ' ἑαυτόν. v. 27. δύναται] March. Velef. δυνήσεται. ib. σταθῆναι] Cant. σταθῆναι ἡ βασιλεία αὐτοῦ. ib. οὐ δύναται οὐδεὶς] Cant. Mont. Gon. Em. Goog. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. οὐδεὶς δύναται. Steph. 8. ἀλλ' οὐδεὶς δύναται. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. ib. τὴν οἰκίαν] Mont. τὰ σκεύη. ib. διαρπάσαι] Cant. διαρπάζει, in Lat. *diripiet.* Mont. Gon. Goog. Steph. 3. 5. 7. 12. Comp. διαρπάσῃ. v. 28. τὰ ἁμαρτήματα] Cant. ponit post ἀνθρώπων. v. 29. Ὃς δ' ἂν] Cant. Ἂν δέ τις, in Lat. *Si quis autem.* ib. εἰς] Cant. deest. ib. ἔχει] March. Velef. ἕξει. ib. εἰς τὸν αἰῶνα] Cant. desunt. ib. ἐστιν] Cant. March. Velef. ἔσται. ib. κρίσεως] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἁμαρτίας. Mont. κολάσεως. v. 30. ἔχει] Cant. ἔχειν, in Lat. *habere.* v. 31. Ἔρχονται] Cant. Καὶ ἔρχεται. Mont. ἔρχονται οὖν. ib. ἀπέστειλαν] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ἀπήγγειλαν. ib. φωνοῦντες αὐτὸν usque ad εἶπεν] Magd. desunt. v. 32. ὄχλος περὶ αὐτὸν] Cant. πρὸς τὸν ὄχλον. Hic versus deest in Gon. ib. καὶ αἱ ἀδελφαί σου] Bib. Wech. in quibusdam desunt. v. 33. ἀπεκρίθη … λέγων] Mont. ἀποκριθεὶς λέγει. ib. μου] Mont. deest. ib. ἢ] Mont. Bodl. 1. Steph. 4. 8. καί. ib. μου] Cant. deest. v. 34. κύκλῳ &c.] Cant. τοὺς κύκλῳ καθημένους, in Lat. *qui in circuitu ejus sedebant.* ib. κύκλῳ] Mont. deest. ib. λέγει] Cant. εἶπεν. ib. ἴδε] Cant. Mont. Lin. Nov. 1. ἰδού. v. 35. μου, καὶ μήτηρ] Cant. καὶ μήτηρ μου. Mont. Gon. Em. Goog. Bodl. 1. Lin. Nov. 1. μου, καὶ μήτηρ μου.

CAP. IV.

V. 1. παρὰ] Cant. πρός. ib. ἐν τῇ θαλάσσῃ] Cant. πέραν τῆς θαλάσσης. ib. πρὸς τὴν θάλασσαν] Cant. πέραν τῆς θαλάσσης. Gon. ἐν τῇ θαλάσσῃ. ib. ἐπὶ τῆς γῆς] Cant. desunt. Em. ἐπὶ τὴν γῆν. v. 2. πολλὰ] Cant. πολλαῖς. v. 3. τοῦ σπεῖραι] Cant. deest. v. 4. ἐγένετο] Cant. deest. ib. ἦλθε] Cant. ἦλθαν. ib. τοῦ οὐρανοῦ] Gon. Mont. Em. Goog. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 3. 4. 6. 7. deest. ib. κατέφαγεν] Cant. κατέφαγαν. v. 5. ἄλλο δὲ] Cant. Καὶ ἄλλα. ib. ἔπεσεν] Cant. ἔπεσαν. ib. τὸ πετρῶδες ὅπου] Cant. τὰ πετρώδη, καὶ ὅπου. ib. βάθος] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. βάθους. ib. γῆς] Cant. τὴν γῆν, in Lat. *altitudinem terræ.* v. 6. Ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος] Cant. καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ Ἥλιος. ib. ἐκαυματίσθη … ἐξηράνθη] Cant. ἐκαυματίσθησαν … ἐξηράνθησαν. v. 7. συνέπνιξαν] Cant. ἀπέπνιξαν. v. 8. εἰς] Cant. ἐπί. ib. αὐξάνοντα] Cant. αὐξανόμενον. ib. ἔφερεν] Cant. φέρει, in Lat. *adferet.* ib. ἐν ter] Comp. Steph. omn. ἓν ter. ib. τριάκοντα … ἑξήκοντα … ἑκατὸν] March. Velef. τριακοστὸν … ἑξηκοστὸν … ἑκατοστόν. v. 9. αὐτοῖς] Cant. Gon. Mont. Em. Goog. deest. ib. ὁ ἔχων] Cant. ὃς ἔχει. ib. ἀκουέτω] Cant. ἀκουέτω, καὶ ὁ συνιῶν συνιέτω. v. 10. Ὅτε δὲ] Cant. Καὶ ὅτε. ib. ἠρώτησαν] Cant. ἐπηρώτων. ib. σὺν] Cant. μαθηταὶ αὐτοῦ. ib. σὺν τοῖς δώδεκα] Cant. desunt. ib. τὴν παραβολὴν] Cant. τίς ἡ παραβολὴ αὕτη, in Lat. *quæ esset parabola ista.* v. 11. γίνεται] Cant. Em. λέγεται. v. 12. ἀφεθῇ] Cant. ἀφεθήσομαι, in Lat. *dimittam.* v. 13. πάσας] Gon. deest. v. 15. ὅπου] Cant. Steph. 2. οἷς. ib. αἴρει] Cant. ἀφαιρεῖ. v. 16. ὁμοίως … εὐθέως] Cant. desunt. v. 17. ἢ] Cant. καί. ib. σκανδαλίζονται] Cant. σκανδαλισθήσονται. v. 18. οὗτοί εἰσιν] Cant. March. Velef. Steph. 8. ἄλλοι εἰσίν. Gon. Mont. Em. Goog. desunt. Bodl. 1. Lin. Nov. 1. Magd. οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι. ib. οὗτοι posterius] Deest in Steph. 4. 5. 7. 9. v. 19. τοῦ αἰῶνος τούτου] Cant. τοῦ βίου. ib. ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου] Cant. ἀπάται τοῦ κόσμου, in Lat. *errores mundi.* ib. καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι] Cant. desunt. ib. ἄκαρπος γίνεται] Cant. ἄκαρποι γίνονται. v. 21. ἔρχεται] Cant. Steph. 2. ἅπτεται. Bib. Wech. al. καίεται. v. 22. τι κρυπτὸν ὃ ἐὰν] Cant. κρυπτὸν ἀλλ' ἵνα. in Gon. Mont. Goog. τι deest. v. 23. Εἴ τις ἔχει] Magd. ὁ ἔχων. v. 24. ἐν ᾧ usque ad καὶ] Bib. Wech. in quibusdam vet. ponuntur ad finem versus seq. ubi & repetuntur τοῖς ἀκούουσιν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν. ib. μετρηθήσεται] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 5. 9. ἀντιμετρηθήσεται. ib. καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν] Cant. Steph. 2. desunt: in March. Velef. deest τοῖς ἀκούουσιν. v. 25. δοθήσεται] Cant. προστεθήσεται. v. 26. ἐὰν] Cant. deest. ib. ἄνθρωπος] Bodl. 1. Em. deest. v. 27. ἐγείρεται] Cant. ἠγέρθη. v. 28. Αὐτομάτη γὰρ] Cant. Ὅτι αὐτομάτη, in Lat. *quoniam ultro.* ib. στάχυν] Cant. στάχυας, in Lat. *spicam.* ib. πλήρη σῖτον] Cant. πλήρης ὁ σῖτος. v. 29. Ὅταν δὲ] Cant. Καὶ ὅταν. v. 30. τίνι] Steph. 6. 8. πῶς. ib. ὁμοιώσωμεν] Lin. ὁμοιώσω. Steph. 4. ὁμοιώσομεν. ib. ποίᾳ] Steph. 6. 8. τίνι. v. 31. Ὡς] Cant. Ὁμοία ἐστί. ib. τῶν ἐπὶ] Cant. ἃ εἰσιν ἐπί. ib. κόκκῳ] Steph. 2. 5. 6. 7. 8. Gon. Mont. Goog. Comp. κόκκον. v. 32. Καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει] Cant. desunt. ib. μείζων] Cant. ponit ante πάντων. v. 33. πολλαῖς] Gon. deest. ib. αὐτοῖς] Cant. deest. v. 34. αὐτοῖς] Steph. 6. αὐτοῖς τὸν λόγον. ib. πάντα] Cant. αὐτάς. v. 35. ὀψίας γενομένης] Lin. Nov. 1. desunt. ib. πέραν] March. Velef. ἐναντίον. v. 36. ἀφέντες] Cant. ἀφίουσι. ib. πλοιάρια] Cant. March. Velef. Steph. 6. 9. πλοῖα. ib. ἦν] Cant. πολλὰ ἦσαν. ib. αὐτοῦ] Mont. αὐτῶν. v. 37. γίνεται] Cant. ἐγένετο. ib. τὰ δὲ] Cant. καὶ τά. ib. αὐτὸ] Cant. deest. ib. γεμίζεσθαι] Cant. γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον. Steph. 6. βυθίζεσθαι. v. 38. ἐπὶ τῇ] Cant. Mont. Steph. 8. ἐν τῇ. ib. διεγείρουσιν … καὶ] Cant. διεγείραντες. v. 39. τῇ θαλάσσῃ] Cant. ponit post ἀνέμῳ. ib. πεφίμωσο] Cant. καὶ πεφιμώθητι. v. 40. οὕτω] Cant. Steph. 2. 8. deest. ib. πῶς οὐκ] Cant. Steph. 2. 8. March. Velef. οὔπω. v. 41. ὁ ἄνεμος &c.] Cant. ἡ θάλασσα καὶ οἱ ἄνεμοι. ib. αὐτῷ] Cant. deest.

CAP. V.

V. 1. ἦλθον] Steph. 8. 9. ἦλθεν. ib. τῆς θαλάσσης] Cant. deest. ib. Γαδαρηνῶν] Cant. Γερασηνῶν, in Lat. *Gerasenorum.* March. Velef. Steph. 8. 9. Γεργεσηνῶν. Steph. 2. Γερασηνῶν. v. 2. ἐξελθόντι αὐτῷ] Cant. Steph. 2. ἐξελθόντων αὐτῶν. Steph. 6. 8 ἐξελθόντος αὐτοῦ ib. ἄνθρωπος] Cant. ponit ante ἐκ. v. 3. κατοίκησιν] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. οἴκησιν. ib. μνημείοις] Gon. Mont. Em. Gog. Lin. Nov. 1. Comp. Steph. omn. μνήμασι. ib. οὐδεὶς] Cant. Steph. 8. οὐκέτι οὐδείς. v. 4. Διὰ usque ad ὑπ'] Cant. Ὅτι πολλάκις αὐτὸν δεδεμένον πέδαις καὶ ἁλύσεσιν ἐν αἷς ἔδησαν διεσπακέναι. ib. συντετρῖφθαι]

Can

Cant. συντετριφέναι. ib. οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυε] Cant. μηδένα αὐτὸν ἰσχύειν. v. 5. Καὶ διαπαντὸς] Cant. desunt. ib. μνήμασι] Cant. μνημείοις. v. 6. ἀπὸ] Mont. deest. v. 8. αὐτῷ] Cant. αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. v. 9. ὄνομα] Cant. ὄνομά ἐστιν. ib. λέγων] Cant. deest. ib. Λεγεὼν ὄνομά μοι] Cant. ἐστί μοι ὄνομα Λεγεών. v. 11. τὰ ὄρη] Cant. Gon. Mont. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. March. Velef. Comp. Steph. omn. τῷ ὄρει. ib. μεγάλη] Cant. deest. v. 12. βοσκομένη] Steph. 8. βοσκομένων. ib. παρεκάλεσαν] Cant. Mont. March. Velef. Steph. 3. παρεκάλουν. ib. πάντες] Cant. March. Velef. Steph. 3. 8. 9. deest. ib. οἱ δαίμονες λέγοντες] Cant. τὰ δαιμόνια εἰπόντα. ib. εἰσέλθωμεν] Cant. ἀπέλθωμεν. v. 14. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς] Cant. καὶ εὐθέως Κύριος Ἰησοῦς ἔπεμψεν αὐτοὺς εἰς τοὺς χοίρους. Gon. Καὶ ἔπεμψεν αὐτοὺς &c. ib. ἦσαν δὲ] Cant. desunt. v. 14. τοὺς χοίρους] Cant. Steph. omn. αὐτούς. ib. ἀνήγγειλαν] Cant. Gon. Mont. ἀπήγγειλαν. v. 15. τὸν δαιμονιζόμενον] Cant. αὐτὸν τὸν δαιμονιζόμενον. ib. καὶ] Cant. Magd. deest. ib. τὸν ἐσχηκότα τὸν Λεγεῶνα] Cant. March. Velef. Bib. Wech. cod. vetustiss. desunt. v. 16. Καὶ διηγήσαντο] Cant. Gon. Em. Goog. Magd. Bib. Wech. al. Διηγήσαντο δέ. In Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Καὶ deest. ib. τῷ] Cant. αὐτῷ τῷ. v. 17. ἤρξαντο παρακαλεῖν] Cant. παρεκάλουν. ib. ἀπελθεῖν] Cant. ἵνα ἀπέλθῃ. v. 18. ἐμβάντος] Cant. March. Velef. Steph. 3. 6. 8. ἐμβαίνοντος. ib. παρεκάλει] Cant. ἤρξατο παρακαλεῖν. v. 19. Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ] Cant. Καὶ οὐκ. ib. ἀλλὰ λέγει … ἀνάγγειλον … ὁ Κύριος] Cant. καὶ εἶπεν … διάγγελον … ὁ Θεός. ib. καὶ] Cant. ὅτι. v. 21. ἐν τῷ πλοίῳ] Cant. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. desunt. ib. πάλιν] Cant. deest. ib. συνήχθη] Cant. πάλιν συνήχθη. ib. ἐπ'] Cant. πρός. ib. καὶ ἦν] Cant. desunt. v. 22. ἰδοὺ] Cant. deest. ib. εἷς] Cant. τις. ib. ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν] Cant. desunt. ib. πίπτει] Cant. καὶ προσέπεσεν. v. 23. Καὶ usque ad τὸ] Cant. Παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων. ib. ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας] Cant. ἐλθὲ, ἅψαι αὐτῆς ἐκ τῶν χειρῶν σου, in Lat. *veni, tange eam de manibus tuis.* March. Velef. ἐλθὲ, ἐπίθες αὐτῇ τὴν χεῖρά σου. Steph. 2. ἐλθὲ, ἵνα ἐλθὼν &c. ib. ζήσεται] Cant. Steph. 2. ζήσῃ. v. 24. ἀπῆλθεν] Cant. ὑπῆγεν. v. 26. παρ'] Cant. deest. ib. εἰς … ἐλθοῦσα] Cant. ἐπί. v. 27. ἐν τῷ ὄχλῳ] Cant. ponit post αὐτοῦ. ib. ἥψατο] Cant. καὶ ἥψατο. v. 28. Ἔλεγε γὰρ] Cant. Λέγουσα ἐν ἑαυτῇ. ib. τῶν ἱματίων αὐτοῦ] Cant. τοῦ ἱματίου ἑαυτοῦ. v. 30. ὁ Ἰησοῦς] Magd. deest. Cant. καὶ ὁ Ἰησοῦς, & ponit post ἐπιγνούς. ib. ἐξ αὐτοῦ] Cant. ἀπ' αὐτοῦ. ib. ἐπιστραφεὶς] Cant. καὶ ἐπιστραφείς. Magd. καὶ στραφείς. ib. ἔλεγεν] Cant. εἶπεν. v. 31. Καὶ &c.] Cant. Οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγουσιν αὐτῷ. v. 32.] Hic versus deest in Magd. v. 33. καὶ τρέμουσα] Cant. διὸ πεποιήκει λάθρα, in Lat. *quod fecerat occultum.* Gon. desunt. ib. ἐπ'] Cant. deest. ib. τὴν ἀλήθειαν] Bib. Wech. exemp. quædam, τὴν αἰτίαν αὐτῆς ἔμπροσθεν πάντων. v. 34. Ὁ δὲ] Cant. Ὁ δὲ Ἰησοῦς. ib. εἰς εἰρήνην] Bib. Wech. al. ἐν εἰρήνῃ. v. 35. λέγοντες] Cant. λέγοντες αὐτῷ. v. 36. εὐθέως] Cant. deest. ib. τὸν λόγον λαλούμενον] Cant. τοῦτον τὸν λόγον. v. 37. αὐτῷ &c.] Cant. παρακολουθῆσαι αὐτῷ. ib. Ἰακώβου] Cant. Mont. αὐτοῦ. v. 38. ἔρχεται … τὸν οἶκον] Cant. ἔρχονται … τὴν οἰκίαν. ib. κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας] Cant. κλαιόντων καὶ ἀλαλαζόντων. v. 40. Καὶ] Cant. Οἱ δέ. ib. ὁ δὲ] Cant. αὐτὸς δέ. ib. πάντας] Cant. τοὺς ὄχλους ἔξω. ib. εἰσπορεύεται] Cant. Mont. εἰσεπορεύετο. ib. ἀνακείμενον] Cant. deest. Bib. Wech. al. κείμενον. Magd. κατακεκλιμένον, sed in ora libri habetur eodem, ut videtur, charactere, κείμενον. v. 41. τῆς χειρὸς] Cant. τὴν χεῖρα. ib. αὐτῇ] Cant. αὐτῇ Ῥαββί. Bib. Wech. al. αὐτῷ. ib. ταλιθὰ] Cant. ταβιτὰ, in Lat. *thabita.* v. 42. ἦν γὰρ] Cant. ἦν δέ. ib. ἐξέστησαν] Cant. ἐξέστησαν πάντες. v. 43. πολλὰ] Cant. deest. ib. δοθῆναι] Cant. δοῦναι.

CAP. VI.

V. 2. γενομένου σαββάτου] Cant. ἡμέρᾳ σαββάτων, Lat. *die sabbatorum.* ib. ἐξεπλήσσοντο] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ib. ὅτι] Magd. Bodl. 1. Lin. Nov. 1. deest. Cant. Steph. 3. 7. ἵνα. v. 3. ἀδελφὸς δὲ] Cant. καὶ ἀδελφός. ib. καὶ Ἰούδα usque ad καὶ οὐκ] Mont. desunt. ib. ὧδε. Steph. 5. πᾶσαι ὧδε. v. 4. ἔλεγε δὲ] Cant. καὶ ἔλεγε. v. 5. ἐκεῖ] Gon. οὐδὲ ἐκεῖ. ib. ὀλίγοις ἀῤῥώστοις] Mont. ὀλίγους ἀῤῥωστοῦντας. v. 6. ἀπιστίαν] Cant. πίστιν, sed Lat. *incredulitatem.* v. 7. τοὺς δώδεκα] Cant. τοὺς δώδεκα μαθητάς. Steph. 5. τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ. ib. καὶ ἤρξατο &c.] Cant. ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο. ib. ἐδίδου] Cant. δούς. v. 9. ἐνδύσησθε] March. Velef. Steph. 6. 8. ἐνδεδύσθαι. B. Wech. ἐνδύσασθαι. v. 10. ἐκεῖ] Mont. deest. v. 11. τὸν ὑποκάτω] Cant. March. Velef. deest. ib. ἀμὴν usque ad versum seq.] Cant. March. Velef. Steph. 2. 8. desunt. v. 13. ἤλειφον] Cant. ἀλείψαντες. ib. καὶ ἐθεράπευον] Cant. ἐθεράπευον. Mont. καὶ ἐθεράπευον αὐτούς. v. 14. Ἡρώδης] Steph. 6. Ἡρώδης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ. ib. ἔλεγεν] Cant. ἐλέγοσαν. Mont. ἔλεγον. ib. βαπτίζων] Cant. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. March. Velef. Steph. 4. βαπτιστής. ib. ἠγέρθη] Cant. ἐγήγερται, & ponit ante ἐκ. v. 15. Ἄλλοι] Cant. Magd. Mont. Ἄλλοι δέ. ib. προφήτης ἐστὶν ὡς] Cant. desunt. v. 16. ὅτι] Cant. deest. ib. Ἰωάννην] Cant. deest. ib. οὗτος] March. Velef. deest. ib. ἐστιν αὐτὸς] Bib. Wech. al. desunt. v. 17. Αὐτὸς γὰρ ὁ] Bib. Wech. al. Ὁ γάρ. v. 18. ὅτι] Cant. deest. ib. σοι] Cant. deest. v. 19. ἐνεῖχεν] Cant. Lat. *Herodes autem insidiabatur.* v. 20. ἅγιον] Cant. ἅγιον εἶναι. ib. ἐποίει] Steph. 8. ἠπόρει. v. 21. ὅτε] Cant. deest. ib. γενεσίοις] Cant. Steph. 2. γενεθλίοις. ib. αὐτοῦ, καὶ] In Cant. αὐτοῦ deest. v. 22. Καὶ εἰσελθούσης] Cant. Εἰσελθούσης δέ. ib. αὐτῆς] Cant. Steph. 8. αὐτοῦ. ib. ὃ ἐὰν θέλῃς] Cant. ὃ θέλεις. v. 23. Καὶ usque ad ἕως] Gon. desunt. ib. αὐτῇ] Cant. αὐτῇ πολλά. ib. ὅτι ὃ ἐὰν] Cant. εἴ τι ἄν. ib. ἕως ἡμίσους] Cant. καὶ τὸ ἥμισυ, in Lat. *licet dimidium.* v. 24. βαπτιστοῦ] Steph. 8. βαπτίζοντος. v. 25. εὐθέως μετὰ σπουδῆς] Cant. desunt. ib. ᾐτήσατο &c.] Cant. εἶπε, δός μοι ἐπὶ πίνακι ὧδε τὴν. ib. ἐξαυτῆς] Steph. 2. 4. deest. v. 26. Καὶ] Cant. deest, sed Lat. *Et contristatus.* ib. βασιλεὺς] Cant. βασιλεὺς ὡς ἤκουσεν· ut & Steph. 2. ib. διὰ] Cant. καὶ διά. ib. ἀθετῆσαι] March. Velef. λυπῆσαι. v. 27. Καὶ] Cant. Steph. 2. Ἀλλά. ib. ὁ βασιλεὺς] Cant. deest. v. 28. αὐτοῦ … αὐτὴν] Cant. desunt. v. 29. Καὶ ἀκούσαντες] Cant. Ἀκούσαντες δέ. v. 30. αὐτῷ] Mont. deest. ib. καὶ ὅσα] Cant. Lin. Nov. 1. ὅσα. v. 31. αὐτοῖς] Cant. Mont. ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς. ib. ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν] Cant. Steph. 2. ὑπάγωμεν. March. Velef. κατ' ἰδίαν. ib. ηὐκαίρουν] Cant. Steph. 2. εὐκαίρως εἶχον, in Cant. Lat. *spatium habebant.* v. 32. ἀπῆλθον &c.] Cant. ἀναβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον. Steph. 2. ἀναβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἀπῆλθον κατ' ἰδίαν. ib. οἱ ὄχλοι] Steph. omn. deest. v. 33. αὐτὸν] Cant. March. Velef. deest. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 3. 6. 8. 9. αὐτούς. ib. πρὸς αὐτὸν] Steph. 2. αὐτοῦ· in March. Velef. καὶ συνῆλθον desunt. v. 34. εἶδεν &c.] Cant. καὶ ἰδὼν πολὺν ὄχλον ὁ Ἰησοῦς. v. 35. Καὶ ἤδη] Cant. Ἤδη δέ. ib. αὐτῷ] Cant. ponit post λέγουσιν. ib. τόπος] March. Velef. τόπος ἐστί. ib. πολλὴ] March. Velef. deest, sed addit παρῆλθεν. v. 36. κύκλῳ] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἔγγιστα. ib. κώμας] Cant. εἰς τὰς κώμας, ἵνα. ib. ἄρτους τί &c.] Cant. τί φαγεῖν. Steph. 8. τί φάγωσιν. March. Velef. βρώματα ἃ φάγωσιν. v. 37. Ὁ δὲ] Cant. Καί. ib. αὐτοῖς] Cant. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. ib. λέγουσιν] March. Velef. ἔλεγον. v. 38. Ὁ δὲ] Cant. Καί. ib. καὶ] Cant. deest. ib. λέγουσιν] Cant. Mont. λέγουσιν αὐτῷ. ib. πέντε] Cant. πέντε ἄρτους. v. 39. αὐτοῖς] Cant. ὁ Ἰησοῦς. ib. συμπόσια] Mont. unum deest. Cant. κατὰ τὴν συμποσίαν, in Lat. *secundum contubernia.* v. 40. ἀνὰ … ἀνὰ] Cant. κατὰ … κατά. v. 41. αὐτοῖς] Cant. κατέναντι αὐτῶν. v. 44. τοὺς ἄρτους] Cant. deest. ib. ὡσεὶ] Cant. Gon. Mont. Em. Goog. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. March. Velef. Comp. Steph. omn. deest. v. 45. εὐθέως] Cant. εὐθέως ἐξεγερθείς. ib. προάγειν] Cant. Mont. προάγειν αὐτόν. ib. ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ] Cant. αὐτὸς δὲ ἀπολύει, in Lat. *dum ipse dimitteret.* v. 47. ἦν] Cant. ἦν πάλιν. ib. μέσῳ τῆς θαλάσσης] Cant. μέσῃ τῇ θαλάσσῃ. ib. καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς] Mont. desunt. v. 48. εἶδεν] Cant. Bib. Wech. al. ἰδών. ib. ἐν τῷ ἐλαύνειν] Cant. καὶ ἐλαύνοντας. ib. πρὸς αὐτοὺς] Cant. ὁ Ἰησοῦς. Mont. πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. v. 50. γὰρ αὐτὸν εἶδον] Cant. desunt. ib. εὐθέως] Cant. deest. ib. μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς] Cant. πρὸς αὐτοὺς λέγων. v. 51. λίαν] Cant. deest. ib. ἐν ἑαυτοῖς] Lin. deest. ib. καὶ ἐθαύμαζον] March. Velef. desunt. ib. ἐκ περισσοῦ] Cant. περισσῶς. v. 52. ἦν γὰρ] Steph. 2. 6. 8. ἀλλ' ἦν. v. 53. ἦλθον] Cant. ἐκεῖθεν ἦλθον. ib. Γεννησαρὲτ] Cant. Γεννησάρ, in Lat. *Gennesar.* ib. καὶ προσωρμίσθησαν] Cant. desunt. ib. αὐτὸν] Steph. 9. αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου. v. 55. ὅλην] Cant. δὲ ὅλην. ib. περιχώρον] March. Velef. χώραν. ib. κραββάτοις] Cant. γραβάτοις, in Lat. *grabatis.* ib. τοὺς κακῶς &c.] Cant. φέρειν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας. ib. ὅπου &c.] Cant. περιέφερον γὰρ αὐτοὺς ὅπου ἂν ἤκουσαν τὸν Ἰησοῦν εἶναι. v. 56. ὅπου] Cant. ποῦ. ib. ἀγοραῖς] Cant. Steph. 2. πλατείαις. ib. ἥπτοντο] Cant. Steph. 2. 8. ἥψαντο. ib. αὐτοῦ] Cant. αὐτόν.

CAP. VII.

V. 2. ἀνίπτοις] Gon. ἀνίπτοις χερσί. ib. ἄρτους] Cant. αὐτούς. Lin. Nov. 1. ἄρτων. ib. ἐμέμψαντο] Cant. κατέγνωσαν, in Lat. *vituperaverunt.* v. 3. ἐσθίουσι] Cant. ἐσθίουσιν ἄρτον. v. 4. ἀγορᾶς] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἀγορᾶς ὅταν ἔλθωσιν. ib. κρατεῖν] Cant. αὐτοῖς τηρεῖν. v. 5. Ἔπειτα] Steph. 2. 8. Καί. ib. γραμματεῖς] Cant. γραμματεῖς λέγοντες. ib. ἀνίπτοις] Cant. March. Velef. Steph. 2. κοιναῖς. v. 6. καλῶς] Bodl. 1. Lin. Nov. 1. Magd. ὅτι καλῶς. ib. ἀπέχει] Cant. ἀφέστηκε. March. Velef. ἐστίν. Bib. Wech. al. ἄπεισιν. v. 8. Ἀφέντες usque ad βαπτισμοὺς] Cant. desunt. ib. παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε] Cant. ἃ ποιεῖτε τὰ τοιαῦτα πολλά. Bib. Wech. al. παρόμοια τούτοις &c. ib. καὶ ποτηρίων] Gon. desunt. v. 9. τηρήσητε] Cant. στήσητε, in Lat. *tractatis.* v. 10. σου] Cant. deest. v. 11. ἐὰν] Mont. ὅτι ἐάν. ib. πατρὶ] Cant. πατρὶ αὐτοῦ. ib. μητρὶ] Bodl. 1. μητρὶ αὐτοῦ. v. 12. καὶ οὐκ ἔτι ἀφίετε] Cant. οὐκ ἐναφίετε, in Lat. *jam non missum facitis.* ib. ἔτι] Lin. Nov. 1. deest. ib. αὐτοῦ … αὐτοῦ] Cant. desunt. Lin. αὐτοῦ …. v. 13. ὑμῶν] Cant. ὑμῶν τῇ μωρᾷ, in Lat. *traditionem vestram stultam.* v. 14. πάντα] Cant. March. Velef. Steph. 2. 8. πάλιν. Em. ὁ Ἰησοῦς πάντα. ib. πάντες] Steph. 5. 8. deest. v. 15. ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ] Cant. Bib. Wech. al. ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενα. Mont. ἐκπορευόμενα ἐξ αὐτοῦ ἅπαντα. v. 17. οἶκον] Cant. τὴν οἰκίαν. ib. οὐ] Steph. 8. οὔπω. v. 19. Ὅτι οὐκ] Cant. Οὐ γάρ. ib. εἰσπορεύεται] Cant. εἰσέρχεται. ib. αὐτοῦ] Cant. Bodl. 1. ponunt post καρδίαν. ib. ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται] Cant. ὀχετὸν ἐξέρχεται. Mont. Steph. 9. ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται. ib. καθαρίζον] Cant. Mont. καθαρίζειν, in Lat. Cant. *purgans:* & in marg. Mont. καθαρίζον. v. 20. ἐκεῖνο] Cant. ἐκεῖνα, in Lat. *illa.* v. 22. ἀσέλγεια … βλασφημία &c.] Gon. Mont. March. Velef. ἀσέλγειαι &c. Steph. 4. 9. ἀσέλγειαι. Steph. 4. βλασφημίαι &c. Comp. ἀσέλγειαι &c. Cant. hoc modo recenset: πορνεία, κλέμματα, μοιχεῖαι, φόνος, πλεονεξία, δόλος, πονηρία, ἀσέλγεια, πονηρὸς ὀφθαλμὸς, βλασφημίαι, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. v. 24. μεθόρια] Cant. Steph. 8. ὅρια. ib. καὶ Σιδῶνος] Cant. desunt. v. 25. Ἀκούσασα &c.] Cant. Γυνὴ δὲ εὐθέως ὡς ἀκούσασα. Steph. 8. Ἀλλ' εὐθὺς ἀκούσασα &c. ib. αὐτῆς] Cant. deest. ib. πρὸς] Mont. εἰς. v. 26. Συροφοίνισσα] Cant. Φοίνισσα. Steph. 3. 8. Συροφοινίκισσα. Comp. Steph. 4. 5. 6. 7. 9. 12. Σύρα φοίνισσα. Mont. Gon. Em. Goog. Συροφοινικίσση. Bib. Wech. al. Συροφοίνισσα al. Ἑλληνὶς, in Lat. Cant. *Syrophœnissa.* ib. ἐκ] Cant. ἀπό. v. 27. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν] Cant. καὶ λέγει. v. 28. ἀπεκρίθη, καὶ λέγει αὐτῷ] Cant. ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγουσα. Gon. ἀποκριθεῖσα λέγει αὐτῷ. ib. καὶ γὰρ] Cant. ἀλλὰ καί. ib. ἐσθίει] Cant. ἐσθίουσιν. v. 29. ὕπαγε] Cant. ponit ante διά. v. 30. τὸ δαιμόνιον … τὴν θυγατέρα] Hæc duo membra transponuntur in Cant. ib. τῆς κλίνης] Cant. τὴν κλίνην. v. 31. ἐξελθὼν] Mont. Lin. Nov. 1. ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς. ib. καὶ Σιδῶνος] Cant. desunt. March. Velef. Steph. 2. 8. ἦλθε διὰ Σιδῶνος. ib. πρὸς τὴν] Cant. διὰ Σιδῶνος εἰς. v. 32. κωφὸν] Cant. Steph. 2. κωφὸν καί. v. 33. ἀπολαβόμενος] Comp. ἐπιλαβόμενος. ib. πτύσας] Cant. ponit statim post ἰδίαν. v. 34. ἐφφαθὰ] Cant. ἐφφεθὰ, in Lat. *effetta.* v. 35. εὐθέως] Cant. deest. ib. διηνοίχθησαν] Cant. ἠνοίγησαν. v. 36. μηδενὶ] Cant. Steph. 2. μηδενὶ μηδέν. ib. ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο] Cant. desunt: in Bodl. 1. αὐτοῖς deest. ib. μᾶλλον] Cant. οἱ δὲ αὐτοὶ μᾶλλον. ib. περισσότερον] Cant. Mont. περισσοτέρως.

CAP. VIII.

V. 1. ταῖς] Cant. δὲ ταῖς. ib. παμπόλλου] Mont. Cant. Gon. Steph. 2. 8. πάλιν πολλοῦ. ib. τι] Cant. αὐτῶν τι. ib. ὁ Ἰησοῦς] Cant. Mont. Gon. deest. ib. αὐτοῦ] Cant. Gon. deest. v. 2. ἡμέρας] Cant. Gon. Mont. Steph. omn. excepto tertio. ἡμέραι. ib. προσμένουσί μοι] Cant. τρεῖς εἰσιν ἀπό ποτε ὧδέ εἰσιν. v. 3. Καὶ ἐὰν &c.] Cant. Καὶ ἀπολύσαι αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον οὐ θέλω, μὴ ἐκλυθῶσιν, in Lat. *Et dimittere eos jejunos nolo in domo, ne fatigentur.* ib. τινὲς γὰρ] Cant. ὅτι καί τινες ἐξ. ib. μακρόθεν] Cant. Mont. ἀπὸ μακρόθεν. v. 4. ὧδε] Cant. deest. v. 6. ἄρτους] Cant. Lin. Nov. 1. Steph. 4. ἄρτους καί. v. 7. εὐλογήσας] Cant. εὐχαριστήσας. Mont. αὐτὰ εὐλογήσας. Steph. 5. 8. 9. εὐλογήσας αὐτά. ib. εἶπε &c.] Cant. καὶ αὐτοὺς ἐκέλευσε παραθεῖναι. ib. αὐτὰ] Mont. deest. v. 8. Ἔφαγον δὲ] Cant. Καὶ ἔφαγον. ib. ἐχορτάσθησαν] Mont. addit πάντες. ib. περισσεύματα] Cant. τὸ περίσσευμα τῶν. v. 10. εὐθέως ἐμβὰς] Cant. αὐτὸς ἀνέβη. ib. ἦλθεν] Cant. καὶ ἦλθεν. ib. μέρη Δαλμανουθὰ] Cant. Bib. Wech. vet. ὅρια Μαγαδά, in Lat. Cant. *partes Magidan.* Steph. 2. ὅρια Μαδεγαδά. v. 11. ἐξῆλθον] Cant. ἐξήλθοσαν. ib. αὐτῷ] Cant. σὺν αὐτῷ. v. 12. αὐτοῦ] Cant. deest. ib. σημεῖον ἐπιζητεῖ] Cant. ζητεῖ σημεῖον. ib. εἰ] Steph. 4. οὐ. v. 14. λαβεῖν] Cant. οἱ μαθηταὶ λαβεῖν. Mont. Lin. Nov. 1. Steph. 5. οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λαβεῖν. ib. καὶ εἰ] Cant. εἰ. v. 15. ὁρᾶτε] Cant. deest. ib. ὅτι] Magd. deest. ib. ἔχομεν] Cant. εἶχαν. Lin. Nov. 1. ἐλάβομεν. v. 17. διαλογίζεσθε] Cant. διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. Mont. διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς. ib. ἔτι &c.] Cant. ἐστὶν ἡ καρδία &c. ib. ὑμῶν] Lin. Nov. 1. deest. v. 18. καὶ οὐ] Cant. οὐδέ. v. 19. πόσους] Cant. καὶ πόσους. ib. δώδεκα] Em. δέκα. v. 20. ἑπτὰ] Gon. ἑπτὰ ἄρτους. ib. πόσων σπυρίδων πληρώματα] Cant. March. Velef. πόσας σπυρίδας. v. 21. ἔλεγεν]

Cant.

Cant. Goog. λέγει. ib. οὐ] Cant. Goog. Steph. 3. 6. οὔπω. v. 22. Βηθσαϊδὰν] Cant. Βηθανίαν· in Lat. *Vethaniam*. v. 23. ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς] Cant. λαβόμενος τὴν χεῖρα. ib. ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῦ] Madg. desunt. v. 24. ἔλεγε] Cant. λέγει, ut & March. Velef. ib. ὅτι ··· ὁρῶ] Cant. Mont. Steph. 5. 6. Comp. desunt. v. 25. Εἶτα] Cant. Καί. ib. ἐποίησεν αὐτὸν] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἤρξατο. ib. καὶ ἀνέβλεψε] Cant. March. Velef. Steph. 2. ὥστε ἀναβλέψαι. Bib. Wech. al. καὶ διέβλεψε διαυγῶς πάντα. ib. ἅπαντας] Cant. March. Velef. Steph. 2. πάντα. v. 26. λέγων] Cant. καὶ λέγει αὐτῷ. ib. μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς] Cant. Mont. ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ib. μηδὲ εἴπῃς τινὶ] Cant. καὶ μηδενὶ εἴπῃς. Mont. καὶ ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς τὴν κώμην, μηδενὶ μηδὲν εἴπῃς. ib. ἐν τῇ κώμῃ] Cant. εἰς τὴν κώμην. v. 27. τὰς κώμας Καισαρείας] Cant. Καισαρείαν. ib. αὐτοῖς] Cant. deest. v. 28. Οἱ δὲ usque ad ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος] Mont. desunt. ib. ἀπεκρίθησαν] Cant. addit αὐτῷ λέγοντες. ib. καὶ ἄλλοι ··· ἕνα] Cant. ἄλλοι δὲ ὡς ἕνα. v. 29. Καὶ &c.] Cant. Αὐτὸς δὲ ἐπηρώτα αὐτούς. Steph. 8. Καὶ αὐτὸς ἐπηρώτα αὐτούς. ib. ὁ Χριστὸς] Steph. 8. ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. v. 30. λέγωσι] Cant. εἴπωσιν. v. 31. ἀπὸ] Cant. ὑπό. Steph. 4. ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων, ἀπό. Bib. Wech. al. eadem, sed omissis πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ γραμματέων. v. 32. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος] Gon. desunt. ib. αὐτὸν] Cant. deest. v. 33. αὐτοῦ] Lin. Nov. 1. deest. v. 34. αὐτοῖς] Cant. deest. ib. ὅστις] Cant. Mont. March. Velef. Steph. 8. εἴ τις. ib. ὀπίσω μου] March. Velef. μοι. ib. ἀκολουθεῖν] Bib. Wech. quidam ἐλθεῖν. v. 35.] Hic versus deest in Em. ib. ἕνεκεν] Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν, ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ (Magd. τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ) ἕνεκεν. ib. ἐμοῦ καὶ] Cant. desunt. ib. οὗτος] Cant. deest. v. 37.] Hic versus deest in Mont. v. 38. γὰρ] Cant. δέ. ib. ἐπαισχυνθῇ με ··· ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν] March. Velef. ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ··· ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ.

CAP. IX.

V. 1. ὧδε ἑστηκότων] Cant. ἑστηκότων μεθ' ἐμοῦ. v. 2. ἀναφέρει] Cant. Steph. 2. ἀνάγει. v. 3. οἷα &c.] Cant. ὡς οὐ δύναταί τις λευκᾶναι ἐπὶ τῆς γῆς. v. 5. ἦσαν συλλαλοῦντες] Cant. συνελάλουν. ib. λέγει] Cant. εἶπεν. ib. καὶ ποιήσωμεν] Cant. θέλεις ποιήσω. v. 6. ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι] Cant. ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο. v. 7. λέγουσα] Magd. Bodl. 1. deest. v. 8. ἐξάπινα] Cant. εὐθέως. ib. οὐκέτι] Gon. deest. ib. ἀλλὰ] Cant. εἰ μή. ib. μεθ' ἑαυτῶν] Cant. desunt. v. 9. Καταβαινόντων δὲ ··· ἀπὸ] Cant. Καὶ καταβαινόντων ··· ἐκ. ib. ἃ εἶδον] Cant. ἃ εἴδοσαν, & ponit ante διηγήσωνται. v. 10. Καὶ] Cant. Οἱ δέ. Em. Οἱ δὲ καί. ib. τί ἐστι] Em. desunt. ib. τὸ ἐκ &c.] Cant. ὅταν ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, in Lat. *quod a mortuis surrexisset*. v. 11. ὅτι] Cant. Bodl. 1. deest. v. 12. Ἠλίας μὲν] Cant. ὁ Ἠλίας. ib. πρῶτον, ἀποκαθιστᾷ] Cant. πρῶτος, ἀποκαθιστάνει. ib. καὶ πῶς] Steph. 3. καθώς. v. 14. πρὸς] Cant. πρός. v. 15. ὄχλος] Mont. ὁ λαός. ib. ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη] Cant. ἰδόντες τὸν Ἰησοῦν ἐξεθαμβήθησαν. March. Velef. ἰδὼν Ἰησοῦν ἐξεθαμβήθη, καὶ ἐξεφοβήθησαν. ib. προστρέχοντες] Cant. προσχαίροντες, in Lat. *gaudentes*. v. 16. τοὺς γραμματεῖς ··· πρὸς αὐτοὺς] Cant. αὐτοὺς ··· ἐν ὑμῖν. v. 17. ἀποκριθεὶς ··· εἶπε] Cant. ἀπεκρίθη αὐτῷ. ib. ἄλαλον] Cant. ἄλαλον καὶ κωφόν. v. 18. καὶ ὅπου] Gon. ὅπου δ' ἄν. ib. αὐτοῦ] Cant. Gon. deest. ib. ἴσχυσαν] Cant. ἴσχυσαν ἐκβαλεῖν αὐτό. v. 19. Ὁ δὲ] Cant. καί. ib. αὐτῷ] Cant. Steph. 8. αὐτοῖς. ib. ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν] Mont. desunt. v. 20. πρὸς αὐτὸν] Cant. desunt. ib. εὐθέως] Cant. deest. ib. ἐσπάραξεν] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἐτάραξεν. v. 21. ὡς] Steph. 8. ἐξ οὗ. Mont. ἐξ ὧν, sed in marg. οὗ. ib. παιδιόθεν] Cant. ἐκ παιδός. v. 22. Καὶ] Cant. deest. ib. ἔβαλε] Cant. βάλλει, & ponit post ὕδατα. ib. ὕδατα] March. Velef. ὕδωρ. ib. ἡμῖν] Cant. ἡμῖν κύριε. v. 24. ἔλεγε] Cant. λέγει. ib. κύριε] Cant. deest. v. 25. Ἰδὼν δὲ ὁ] Cant. Καὶ ὅτε εἶδεν. ib. λέγων] Cant. εἰπών. ib. τὸ ἄλαλον] Mont. τὸ ἀκάθαρτον καὶ ἄλαλον. v. 26. κράξαν ··· σπαράξαν] Cant. κράξας ··· σπαράξας. ib. αὐτὸν, ἐξῆλθεν] Cant. ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. ib. ὡσεὶ ··· λέγειν] Cant. ὡς ··· λέγοντας. v. 27. αὐτὸν τῆς χειρὸς] Cant. March. Velef. Steph. 8. Comp. τῆς χειρὸς αὐτοῦ. v. 28. εἰσελθόντα αὐτὸν] Cant. March. Velef. Steph. 8. εἰσελθόντος αὐτοῦ. ib. ὅτι ἡμεῖς] Cant. Mont. διὰ τί ἡμεῖς. Steph. 3. διὰ τί, in 9. Τί ὅτι. v. 31. ἀνθρώπων] Cant. ἀνθρώπου, sed in Lat. *hominum*. Steph. 4. ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν. ib. ἀποκτανθεὶς] Cant. deest. ib. τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ] Cant. Steph. 2. 8. μετὰ τρεῖς ἡμέρας. ib. παραδίδοται] March. Velef. μέλλει παραδίδοσθαι. v. 33. Καὶ ἦλθε] Cant. Καὶ ἦλθοσαν. March. Velef. Καὶ ἦλθον. Mont. ἦλθε δέ. ib. πρὸς ἑαυτοὺς] Cant. desunt. v. 34. γὰρ] Mont. δέ. ib. ἐν τῇ ὁδῷ] Cant. desunt. ib. μείζων] Cant. March. Velef. Steph. 2. μείζων γένηται αὐτῶν. v. 35. Καὶ] Cant. Τότε. ib. καὶ λέγει usque ad finem versus] Cant. desunt. v. 37. ἓν] Cant. deest. ib. ἐμὲ] Cant. ἐν. v. 38. δὲ] Cant. Mont. deest. ib. λέγων] Cant. καὶ εἶπε. ib. ἡμῖν] Cant. μεθ' ἡμῶν. ib. ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ὑμῖν] Cant. March. Velef. desunt. v. 39. Ἰησοῦς] Cant. ἀποκριθείς. ib. αὐτὸν] Cant. deest. v. 40. γὰρ] Mont. deest. ib. ὑμῶν bis] Lin. Nov. 1. Steph. 8. 9. utrobique ἡμῶν. v. 41. ἀμὴν λέγω ὑμῖν] Gon. desunt. ib. οὐ] Cant. Lin. ὅτι οὐ. v. 42. μικρῶν] Cant. Bodl. 1. μικρῶν τούτων. ib. πιστευόντων εἰς ἐμὲ] Cant. πίστιν ἐχόντων. ib. λίθος μυλικὸς] Cant. μύλος ὀνικός, in Lat. *mola*. ib. βέβληται &c.] Cant. εἰς τὴν θάλασσαν ἐβλήθη. v. 43. ἀπελθεῖν] Cant. Bib. VVech. vet. βληθῆναι. ib. εἰς τὸ] Cant. ὅπου ἐστὶ τό. ib. τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον] March. Velef. τοῦ πυρὸς ἀσβέστου. v. 45. ζωὴν] Cant. ζωὴν αἰώνιον. v. 47. ἐὰν] Cant. εἰ, & ponit post σου. ib. ἀπελθεῖν] Ita Cant. Steph. 2. βληθῆναι. ib. τοῦ πυρὸς] Cant. deest. v. 49. Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται, καὶ] Em. desunt. ib. καὶ πᾶσα] Cant. πᾶσα γάρ. Totum hoc membrum deest in Mont. ib. ἁλὶ] Gon. deest.

CAP. X.

V. 1. διὰ τοῦ] Cant. Mont. deest. ib. συμπορεύονται ··· ὄχλοι] Cant. συνέρχεται ··· ὄχλος. v. 2. προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι] Cant. desunt. v. 4. Οἱ δὲ εἶπον] Cant. desunt. ib. γράψαι] Mont. δοῦναι. Cant. δοῦναι, γράψαι. v. 5. αὐτοῖς] Cant. deest. ib. ὑμῖν τὴν] Cant. Μωυσῆς τήν. v. 6. κτίσεως] Cant. deest. ib. αὐτοὺς] Cant. deest. ib. καὶ εἶπεν] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. desunt: sed habetur in Comp. v. 7. πρὸς τὴν &c.] Steph. 2. τῇ γυναικί. v. 10. ἐν τῇ οἰκίᾳ] Cant. εἰς τὴν οἰκίαν. ib. αὐτοῦ] Cant. αὐτοῦ λόγου. v. 12. ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς] Cant. ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνδρός. ib. γαμηθῇ ἄλλῳ] Cant. ἄλλον γαμήσῃ. v. 13. μαθηταὶ] Cant. μαθηταὶ αὐτοῦ. v. 14. παιδία] Cant. παιδάρια. ib. τοῦ Θεοῦ] Steph. 4. τῶν οὐρανῶν. v. 15. ἀμὴν] Gon. bis. ib. εἰσέλθῃ] Cant. εἰσελεύσεται, & ponit post αὐτήν. v. 16. τιθεὶς ··· ηὐλόγει] Cant. ἐτίθει ··· καὶ εὐλόγει. v. 17. Προσδραμὼν εἷς] Steph. 3. Ἰδού τις πλούσιος προσδραμών. Mont. Προσελθὼν εἷς πλούσιος. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Goog. Προσελθών τις. ib. αὐτὸν] Bib. Wech. al. αὐτῷ· al. ἔμπροσθεν αὐτοῦ. ib. ἐπηρώτα αὐτὸν] Cant. ἠρώτα αὐτόν, λέγων. ib. ποιήσω ἵνα] Steph. 4. ποιήσας. ib. αἰώνιον] Em. deest. v. 18. εἷς] Cant. μόνος εἷς. v. 19. φονεύσῃς] Cant. πορνεύσῃς; sed in Lat. *occides*: in Mont. φονεύσῃς primo loco ponitur. ib. μὴ ἀποστερήσῃς] Gon. Em. desunt. ib. σου] Cant. deest. v. 20. ταῦτα &c.] Cant. πάντα ταῦτα ἐφύλαξα. ib. μου] Steph. 3. μου τί ἔτι ὑστερῶ; v. 21. ὕπαγε] Steph. 3. 6. εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε. ib. ἄρας τὸν σταυρὸν] Cant. March. Velef. Steph. 2. desunt. ib. σταυρὸν] Steph. 6. σταυρὸν σου. v. 22. συγνάσας ἐπὶ ··· ἀπῆλθε] Cant. ἐστύγνασεν ἐπὶ τούτῳ ··· καὶ ἀπῆλθε. ib. κτήματα πολλὰ] Cant. πολλὰ χρήματα. v. 24. μαθηταὶ] Cant. μαθηταὶ αὐτοῦ. ib. πάλιν] Gon. deest. v. 25.] Cant. hunc versum præponit vers. 24. ib. Εὐκοπώτερον &c.] Cant. Ταχεῖον κάμηλος (sed in Lat. *camellum*) διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος διελεύσεται, ἤ. Comp. Lin. Nov. 1. Εὐκοπώτερον γάρ. ib. εἰσελθεῖν] Cant. deest. Pro priore εἰσελθεῖν Steph. 3. 4. διελθεῖν. v. 27. ἀδύνατον] Cant. τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι. ib. ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ Θεῷ] Cant. παρὰ δὲ τῷ Θεῷ δυνατόν. ib. πάντα usque ad finem versus] Cant. Lin. Bodl. 1. desunt. v. 28. Καὶ ἤρξατο] Mont. Lin. Nov. 1. Goog. Ἤρξατο δέ. Gon. Ἤρξατο. v. 29. Ἀποκριθεὶς δὲ] Mont. Καὶ ἀποκριθείς. ib. εἶπεν] Cant. deest. ib. οἰκίαν] Cant. deest. ib. ἢ πατέρα] Cant. deest. ib. ἢ γυναῖκα] Cant. March. Velef. deest. ib. καὶ τοῦ] Cant. ἢ ἕνεκα τοῦ. Mont. Gon. Em. Goog. καὶ ἕνεκεν τοῦ, ut & Lin. Nov. 1. Bodl. 1. v. 30. Ἐὰν] Cant. Ὃς ἄν. ib. νῦν] Cant. deest. ib. καὶ μητέρας] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Goog. Steph. 3. 5. 6. καὶ πατέρα, καὶ μητέρα. Mont. Gon. Bib. Wech. al. καὶ πατέρας, καὶ μητέρας. ib. διωγμῶν] Cant. διωγμοῦ. ib. αἰώνιον] Cant. αἰώνιον λήψεται. v. 32. καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο] Mont. Cant. desunt. ib. πάλιν] Mont. πάλιν ὁ Ἰησοῦς. v. 34. καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν] Cant. desunt. ib. καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ] Mont. desunt. ib. καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν] Cant. desunt. ib. τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ] Cant. Steph. 2. 8. μετὰ τρεῖς ἡμέρας. v. 35. λέγοντες] Cant. καὶ λέγουσιν αὐτῷ. ib. ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν] Cant. ἄν σε ἐρωτήσωμεν. v. 36. εἶπεν] Cant. λέγει. ib. θέλετε ποιῆσαί με] Cant. ποιήσω. v. 37. Οἱ δὲ] Cant. Καί. ib. σου] Cant. deest. v. 38. Ἰησοῦς] Cant. Ἰησοῦς ἀποκριθείς. ib. καὶ τὸ] Cant. Steph. 8. ἢ τό. v. 39. αὐτῷ] Cant. deest. v. 40. καὶ ἐξ] Cant. Steph. 8. ἢ ἐξ. ib. μου] Cant. Mont. deest. v. 41. Καὶ] Cant. deest. ib. δέκα] Cant. λοιποὶ δέκα. v. 43. γενέσθαι] Cant. εἶναι, & ponit post ὑμῶν. v. 44. ὑμῶν γενέσθαι] Cant. ὑμῶν εἶναι. Mont. March. Velef. Steph. 8. ἐν ὑμῖν εἶναι. ib. πάντων] Cant. ὑμῶν. v. 46. ἀπὸ Ἱεριχὼ] Cant. ἐκεῖθεν. ib. καὶ τῶν] Cant. μετὰ τῶν. v. 47. Ναζωραῖος] Cant. Ναζωρηνός, in Lat. *Nazarenus*. Steph. 3. 8. 9. Ναζαραῖος. ib. ἐστιν] Mont. παρέρχεται. v. 49. εἶπε] March. Velef. ἐκέλευσε. Steph. 6. 8. εἶπε, φωνήσατε. ib. καὶ φωνοῦσι &c.] Cant. οἱ δὲ λέγουσι τῷ τυφλῷ. ib. ἔγειραι] Gon. deest. v. 50. ἀναστὰς] Cant. Bib. Wech. cod. antiq. 2. ἀναπηδήσας. March. Velef. ἐξαλλόμενος. ib. τὸν Ἰησοῦν] Cant. αὐτόν. v. 51. λέγει] Cant. εἶπεν, & ponit post Ἰησοῦς. v. 52. ὕπαγε] Mont. ἀνάβλεψον. ib. εὐθέως] Mont. deest. ib. τῷ Ἰησοῦ] Cant. αὐτῷ.

CAP. XI.

V. 1. ἐγγίζουσιν] Cant. Steph. 2. ἤγγιζεν. ib. Βηθσφαγὴ] Cant. March. Velef. deest. ib. λέγει] Cant. εἶπεν. v. 2. εἰς αὐτὴν] Cant. deest. March. Velef. ἐκεῖσε. ib. κώμην] Steph. 3. πόλιν. ib. ὃν] Bodl. 1. Steph. 3. 8. Nov. 1. Lin. ὃν οὔπω. v. 3. ποιεῖτε τοῦτο] Cant. λύετε τὸν πῶλον. ib. ὧδε] Cant. πάλιν ὧδε. v. 4. Ἀπῆλθον δὲ καὶ] Cant. Καὶ ἀπελθόντες. v. 6. αὐτοῖς] Cant. deest. ib. ἐνετείλατο] Cant. εἰρήκει αὐτοῖς. Mont. Gon. Steph. 5. ἐνετείλατο αὐτοῖς. v. 7. ἐπέβαλον] Cant. ἐπιβάλλουσιν. ib. αὐτῶν] Cant. αὐτοῦ. ib. ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ] Cant. καθίζει ἐπ' αὐτόν. v. 8. τὰ ἱμάτια] Steph. 4. τοὺς χιτῶνας. ib. εἰς] Cant. deest. v. 9. ὡσαννὰ] Cant. deest. v. 10. ἐν ὀνόματι Κυρίου] Cant. March. Velef. deest. v. 11. εἰσῆλθεν] Cant. deest. ib. ὁ Ἰησοῦς] Cant. March. Velef. deest. ib. καὶ περιβ.] In Cant. deest καί. ib. δώδεκα] Cant. δώδεκα μαθητῶν. v. 12. ἐξελθόντων αὐτῶν] Cant. ἐξελθόντα. v. 13. συκῆν μακρόθεν] Cant. ἀπὸ μακρόθεν συκῆν. ib. εἰ ἄρα &c.] Cant. ἰδεῖν ἐάν τι ἐστιν ἐν αὐτῇ. ib. ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν οὐδὲν εὗρε] Cant. μηδὲν εὑρών. ib. φύλλα] Mont. φύλλα μόνον. v. 14. Καὶ] Cant. deest. ib. ὁ Ἰησοῦς] Cant. March. Velef. deest. v. 15. ἔρχονται] Steph. 8. ἔρχονται πάλιν. Cant. εἰσελθών. ib. εἰσελθὼν &c.] Cant. ὅτε ἦν ἐν τῷ ἱερῷ. ib. ἐκβάλλειν] Cant. ἐκβάλλειν ἐκεῖθεν. ib. κατέστρεψε] Cant. deest. v. 17. οὐ] Cant. deest. ib. ὅτι] Cant. deest. v. 19. ἔξω] Cant. ἐκ. v. 21. ἐξήρανται] Cant. ἐξηράνθη. v. 22. ἔχετε] Cant. Mont. εἰ ἔχετε. v. 23. γὰρ ··· ὅτι] Cant. desunt. Mont. γάρ. ib. ὅτι ἃ &c.] Cant. τὸ μέλλον ὃ ἂν εἴπῃ, γενήσεται αὐτῷ. March. Velef. ὅτι ὃ λέγει γενηθήτω, γενήσεται αὐτῷ. v. 24. λαμβάνετε] Steph. 8. ἐλάβετε. March. Velef. Steph. 2. λήψεσθε, ut & Cant. ib. προσευχόμενοι] Cant. προσεύχεσθε καί. ib. ὑμῶν] Cant. deest. v. 26. ἀφήσει] Cant. ἀφήσει ὑμῖν. ib. ὑμῶν] Hic addit Bodl. 1. Λέγω δὲ ὑμῖν αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. v. 27. ἔρχονται] Cant. Steph. 2. ἔρχεται. ib. πρεσβύτεροι] Cant. Steph. 2. addunt τοῦ λαοῦ. v. 28. καὶ τίς usque ad finem versus] Cant. Bib. Wech. vet. 3. desunt. v. 29. Ἰησοῦς] Mont. deest. ib. ἐρῶ] Cant. ἐγὼ λέγω. v. 30. ἀποκρίθητέ μοι] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Goog. desunt. v. 31. ἐλογίζοντο] Cant. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Mont. Steph. 2. 3. 8. διελογίζοντο. ib. ἐὰν] Cant. Steph. 2. τί εἴπωμεν; ἐάν. ib. ἐρεῖ] Cant. λέγει ἡμῖν. v. 32. Ἀλλ'] Cant. Gon. Ἐάν. ib. ἐφοβοῦντο] March. Velef. φοβούμεθα. Cant. φοβοῦμεν, sed suprascripto θα. ib. εἶχον] Cant. Steph. 2. ᾔδεισαν. ib. ὄντως] Cant. ἀληθῶς. Steph. 6. 9. deest. v. 33. τῷ Ἰησοῦ] Cant. αὐτῷ. ib. καὶ ὁ &c.] Cant. Mont. ἀποκριθεὶς δὲ (δὲ deest in Cant.) ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς] Cant. αὐτῷ, sed Lat. *illis*.

CAP. XII.

V. 1. λέγειν] March. Velef. Steph. 8. λαλεῖν. v. 2. ἵνα usque ad finem versus] Cant. ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δώσουσιν αὐτῷ. v. 3. Οἱ δὲ] Cant. καί. ib. κενὸν] Cant. κενὸν πρὸς αὐτόν. v. 4. κἀκεῖνον] Cant. οἱ δὲ κἀκεῖνον. ib. λιθοβολήσαντες] Cant. March. Velef. Steph. 8. deest. ib. ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον] Cant. March. Velef. Steph. 8. ἠτίμησαν. v. 5. πάλιν] Cant. deest. ib. ἀπέστειλε] Cant. ἀπέστειλε δοῦλον. ib. τοὺς ··· τοὺς] Cant. οὓς ··· ἄλλους. v. 6. αὐτοῦ] Cant. deest. ib. ἀπέστειλε καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς] Cant. κἀκεῖνον ἀπέστειλεν. ib. ὅτι] Lin. Nov. 1. ἴσως. v. 7. γεωργοὶ] Steph. 6. γεωργοὶ θεασάμενοι αὐτὸν ἐρχόμενον πρὸς αὐτούς. Mont. γεωργοὶ ἰδόντες αὐτόν. ib. Ἐκεῖνοι δὲ οἱ] Cant. March. Velef. Οἱ δέ. ib. εἶπον] Cant. εἶπαν, ut semper. ib. ὅτι] Cant. deest. v. 8. ἔξω] Cant. αὐτὸν ἔξω. v. 9. γεωργοὺς] Steph. 6. γεωργοὺς τούτους. v. 12. ἀπῆλθον] Cant. ἀπῆλθαν. v. 13. πρὸς αὐτὸν] Cant. desunt. Gon. πρὸς αὐτούς. ib. ἀγρεύσωσι] Cant. Steph. 2. παγιδεύσωσι. v. 14. Οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ] Cant. Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι. ib. ἔξεστι] Cant. Mont. Bib. Wech. al. εἰπὲ οὖν ἡμῖν, ἔξεστι. Steph. 2. εἰπὲ οὖν, ἔξεστι. ib. κῆνσον Καίσαρι δοῦναι] Cant. ἡμᾶς δοῦναι ἐπικεφάλαιον Καίσαρι, in Lat. *nobis dare tributum Cæsari*. ib. δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν] Cant. desunt. March. Velef. δῶμεν. v. 15. εἰδὼς] Cant. Ἰησοῦς ἰδών. v. 17. Καὶ ἀποκριθεὶς] Cant. Ἀποκριθεὶς δέ. ib. αὐτοῖς] Cant. deest. v. 19. ὅτι] Cant. deest. ib. καὶ καταλίπῃ γυναῖκα] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. desunt. Cant. καὶ γυναῖκα ἔχῃ. ib. αὐτοῦ] Mont. deest. v. 20. Ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν] Cant. Ἦσαν οὖν παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί. Mont. Ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν παρ' ἡμῖν. Steph. 2. 8. ἑπτὰ οὖν &c. ib. ἀποθνήσκων] Cant. ἀπέθανεν, καί.

v. 21. καὶ εἰ δὲ αὐτὸς ἀφῆκε] Bib. Wech. vet. μὴ καταλιπών. ib. καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως] Cant. desunt. v. 22. Καὶ] Cant. Καὶ ὡσαύτως. ib. ἐσχάτη usque ad finem versus] Cant. καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανε. Steph. 3. 5. 8. ἔσχατον &c. v. 23. ὅταν ἀναστῶσι] Cant. Steph. 2. 8. desunt. v. 24. Καὶ &c.] Cant. Ἀποκριθεὶς δέ. ib. εἰδότες] Cant. γινώσκοντες. ib. Θεοῦ] Cant. Θεοῦ εἰδότες. v. 25. γαμίσκονται] Cant. γαμίζονται. ib. οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς] Mont. οἱ ἐν οὐρανῷ. v. 26. ὡς] Steph. 6. 8. πῶς. v. 27. Θεὸς ζώντων] Cant. deest Θεός. v. 28. τῶν γραμματέων] Gon. γραμματεὺς. ib. ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων] Mont. desunt. ib. εἰδὼς] Cant. καὶ ἰδών. Steph. 6. 8. ἰδών. ib. αὐτοῖς] Mont. deest. ib. αὐτὸν] Cant. αὐτὸν λέγων, διδάσκαλε. v. 29. Ὁ δὲ &c.] Cant. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ. ib. ὅτι πρώτη πασῶν τῶν ἐντολῶν] Cant. πάντων πρώτη. Mont. ὅτι πρώτη πάντων ἐντολή ἐστι. ib. ἡμῶν, κύριος] March. Velef. ζῶν, ὁ Θεὸς· in Gon. deest κύριος. v. 30. κύριον] Mont. deest. ib. καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου] Cant. desunt. v. 31. Καὶ δευτέρα] Cant. Δευτέρα δέ. ib. αὕτη] Gon. Steph. 5. 7. αὐτῇ. ib. ταύτη. v. 32. καλῶς] Cant. καλῶς εἶπας· omisso εἶπας quod sequitur. ib. Θεὸς] Gon. Em. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Goog. deest. ib. ἄλλος] Cant. deest. v. 33. καρδίας] Gon. καρδίας σου. ib. συνέσεως … ψυχῆς] Cant. δυνάμεως … ψυχῆς αὐτοῦ. ib. καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος] Cant. desunt. ib. πλεῖον] Steph. 8. περισσότερον. v. 34. αὐτὸν] Cant. Steph. 6. 8. deest. ib. ἐκεῖ] Cant. deest. v. 35. ἔλεγε &c.] Cant. διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ εἶπε. v. 36. Αὐτὸς γὰρ] Cant. Καὶ αὐτός. ib. εἶπεν] Cant. Em. λέγει. ib. ὑποπόδιον] Cant. ὑποκάτω. v. 37. λέγει] Mont. καλεῖ. v. 38. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ] Cant. Ὁ δὲ διδάσκων ἅμα ἔλεγεν αὐτοῖς. ib. τῶν θελόντων] Cant. καὶ τῶν τελωνῶν, sed in Lat. *& qui volunt*. ib. ἀγοραῖς] Cant. ἀγοραῖς ποιεῖσθαι. v. 40. κατεσθίοντες τὰς] Cant. κατεσθίουσι. ib. προφάσει] Cant. ὀρφανῶν προφάσει, in Lat. *pupillorum sub obtextu*. v. 41. βάλλει] Cant. ἔβαλλον. ib. χαλκὸν] Cant. πολλά· quæ sequuntur in hoc versu desunt. v. 42. Καὶ &c.] Cant. Ἐλθοῦσα δέ. ib. μία] Mont. deest. ib. πτωχὴ] Cant. deest. v. 43. τοὺς] Cant. ὁ Ἰησοῦς τοῖς. ib. λέγει] Cant. εἶπε. v. 44. γὰρ] Cant. γὰρ ἔτοι. ib. περισσεύοντος αὐτοῖς] Cant. Steph. 6. περισσεύματος αὐτῶν.

CAP. XIII.

V. 1. τῶν] Cant. Mont. Gon. ἐκ τῶν. ib. οἰκοδομαί] Cant. οἰκοδομαὶ τοῦ ἱεροῦ. v. 2. Καὶ] Gon. deest. ib. ὁ Ἰησοῦς &c.] Cant. ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. ib. βλέπεις] Cant. Bib. Wech. al. βλέπετε. ib. οὐ μὴ] Cant. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μή. Mont. ἀμὴν λέγω σοι ὅτι οὐ μή. ib. λίθος] Cant. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 6. 8. ὧδε λίθος. ib. καταλυθῇ] Cant. addit καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλος ἀναστήσεται ἄνευ χειρῶν. Mont. deest. v. 5. Ὁ δὲ &c.] Cant. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς. ib. αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν] Cant. εἶπεν αὐτοῖς. v. 6. ὅτι] Cant. deest. ib. εἰμι] Mont. εἰμι ὁ Χριστός. v. 7. θροεῖσθε] Cant. θορυβεῖσθε. ib. γενέσθαι] Steph. 9. March. Velef. ταῦτα γενέσθαι, B. Wech. γενέσθαι ταῦτα. v. 8. ἔσονται … καὶ ταραχαί] Cant. March. Velef. desunt. v. 9. Ἀρχαὶ] Cant. March. Velef. Steph. 2. 6. Ἀρχή. ib. ταῦτα] Mont. ταῦτα πάντα. ib. βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτοὺς] Cant. desunt. ib. γὰρ ὑμᾶς] Cant. ἔπειτα ὑμᾶς αὐτοὺς, & ponit ante παραδώσουσι. ib. εἰς συναγωγὰς] Bib. Wech. vet. ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν. ib. σταθήσεσθε] Goog. Bib. Wech. al. ἀχθήσεσθε. v. 10. εὐαγγέλιον] Cant. addit ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. v. 11. Ὅταν δὲ] Cant. Καὶ ὅταν. ib. μελετᾶτε] Cant. deest. Steph. 9. προμελετᾶτε. ib. τοῦτο] Cant. αὐτό. v. 12. Παραδώσει δὲ] Cant. Καὶ παραδώσει. ib. τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου] Cant. March. Velef. Steph. 2. 8. desunt. ib. ὅπου οὐ δεῖ] Bib. Wech. vet. ἐν τόπῳ ἁγίῳ. ib. νοείτω] Cant. νοείτω τί ἀναγινώσκει. v. 15. Ὁ δὲ] Cant. Καὶ ὁ. ib. εἰς τὴν οἰκίαν] Mont. deest. v. 16. εἰς τὰ] Cant. deest. v. 17. δὲ] Cant. deest. v. 18. ἵνα usque ad finem versus] Cant. ἵνα μὴ χειμῶνος γίνωνται, in Lat. *hyeme veniant*. March. Velef. ἵνα μὴ γένηται χειμῶνος. Bib. Wech. al. ἵνα μὴ χειμῶνος ταῦτα γένηται ἢ σαββάτῳ. alias ἵνα χειμῶνος μὴ γένηται. ib. χειμῶνος] Mont. χειμῶνος μηδὲ σαββάτου. v. 19. θλίψις &c.] Cant. March. Velef. Steph. 2. θλίψεις οἷαι οὐκ ἐγένοντο τοιαῦται. ib. τοιαύτη] Bib. Wech. in quibusdam deest. ib. ἣν ἔκτισεν ὁ Θεὸς] Cant. desunt. ib. καὶ οὐ μὴ γένηται] Cant. March. Velef. Steph. 2. οὐδὲ μὴ γένωνται. v. 20. ἡμέρας] Cant. ἡμέρας διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ. Mont. Bodl. 1. ἡμέρας ἐκείνας. v. 22. ψευδόχριστοι] Cant. desunt. ib. δώσουσι] Cant. ποιήσουσι. ib. καὶ τοὺς] Cant. τούς. v. 24. φέγγος] Lin. Nov. 1. φῶς. v. 25. τοῦ … ἐκπίπτοντες] Cant. οἱ ἐκ τοῦ … πίπτοντες. Steph. 3. ἐκ τοῦ … πίπτοντες. ib. αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς] Cant. τῶν οὐρανῶν. v. 26. ἐν νεφέλαις] Cant. ἐπὶ τῶν νεφελῶν. ib. πολλῆς] Mont. Steph. 3. 5. 9. ponunt post δόξης. v. 27. αὐτοῦ bis] Cant. deest. ib. ἐπισυνάξει] Bib. VVech. al. ἐπισυνάξουσι. ib. ἄκρου] Cant. ἄκρων. v. 28. μάθετε] Gon. μαθὲ. ib. φύλλα] Cant. φύλλα ἐν αὐτῇ. ib. ὅτι] Cant. ὅτι ἤδη. v. 29. ταῦτα ἴδητε] Cant. ἴδητε ταῦτα πάντα. Mont. πάντα ἴδητε. v. 30. Ἀμὴν] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Ἀμὴν, ἀμήν. ib. μέχρις] Cant. Lin. Nov. 1. ἕως. v. 32. καὶ τῆς] Cant. Steph. 3. 5. 6. 8. 9. 12. ἢ τῆς. ib. πατὴρ] Mont. πατὴρ μόνος. v. 33. καὶ προσεύχεσθε] Cant. desunt. ib. ἐστιν] Cant. deest. ib. Βλέπετε] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. v. 34. ἀπόδημος] Cant. ἀποδημῶν. v. 35. γὰρ] Gon. deest. v. 36. ἐλθὼν] Cant. Em. ἐξελθών. v. 37. Ἃ δὲ] Cant. Ἐγὼ δέ. ib. πᾶσι λέγω] Cant. desunt.

CAP. XIV.

V. 1. καὶ τὰ ἄζυμα] Cant. desunt. ib. ἐν δόλῳ] Cant. deest. v. 2. δὲ] Cant. Steph. 8. γάρ. ib. μὴ … μήποτε] Cant. μήποτε … ib. τοῦ λαοῦ] March. Velef. τῷ λαῷ. v. 3. αὐτοῦ] Cant. τοῦ Ἰησοῦ. ib. ἐν Βηθανίᾳ] Mont. deest. ib. νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς] Cant. desunt, sed in Lat. *pistici pretiosi*. ib. συντρίψασα τὸ ἀλάβαστρον] Bodl. 1. desunt. Cant. θραύσασα τὸ ἀλάβαστρον. ib. αὐτοῦ &c.] Cant. ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. v. 4. Ἦσαν δὲ &c.] Cant. Οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ διεπονοῦντο καὶ ἔλεγον, in Lat. *Discipuli autem ejus indigni ferebant & dicebant*. ib. γέγονεν] Cant. deest. v. 5. γὰρ] Cant. deest. ib. τοῦτο πραθῆναι] Cant. πραθῆναι τὸ μύρον τοῦτο. Mont. τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι. ib. τριακοσίων δηναρίων] Cant. * τ', in Lat. * CCC. v. 6. εἶπεν] Cant. εἶπεν αὐτοῖς. ib. αὐτῇ] Em. deest. ib. εἰς ἐμὲ] Cant. Mont. Gon. Em. Goog. Lin. Nov. 1. Comp. Steph. omn. ἐν ἐμοί. v. 7. ἑαυτῶν] Cant. ὑμῶν. v. 8. ἔσχεν] Steph. omn. ἔχεν. ib. εἰς] Cant. πρός. v. 9. τοῦτο] Cant. deest. v. 10. ὁ εἷς τῶν] Cant. ἐκ τῶν. ib. αὐτοῖς] Cant. deest. v. 11. ἀκούσαντες] Cant. deest. v. 12. αὐτῷ] Cant. deest. ib. ἵνα] Cant. σοὶ ἵνα. ib. καὶ λέγει αὐτοῖς] Cant. λέγων. v. 14. ὅπου] Cant. Gon. Steph. 6. 8. μου ὅπου. ib. ὅπου] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. ib. τὸ πάσχα &c.] Cant. μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγομαι τὸ πάσχα. v. 15. μέγα] Cant. οἶκον μέγαν. ib. ἕτοιμον] March. Velef. Steph. 7. deest. ib. ἐκεῖ] Cant. κακεῖ. v. 16. εὗρον] Cant. Steph. 2. ἐποίησεν. v. 17. Καὶ ὀψίας] Cant. Ὀψίας δέ. v. 18. εἶπεν] Cant. λέγει. Gon. εἶπεν αὐτοῖς. ib. ὁ Ἰησοῦς] Gon. deest. v. 19. καὶ ἄλλος, μήτι ἐγώ]

Cant. March. Velef. desunt. v. 20. ἀποκριθεὶς εἶπεν] Cant. λέγει. March. Velef. εἶπεν. v. 21. μὲν] Steph. 4. μὲν ἦν. ib. ὑπάγει] Cant. Steph. 2. παραδίδοται. ib. γέγραπται] Cant. ὅτι γεγραμμένον. ib. ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου] Cant. desunt. v. 22. ὁ Ἰησοῦς] Cant. deest. ib. εὐλογήσας] Cant. εὐλογησε καί. Mont. καὶ εὐλογήσας. ib. φάγετε] Cant. deest, ut & in Steph. 2. 8. ib. καινῆς] Cant. deest. ib. περὶ] Cant. ὑπέρ. v. 25. Ἀμὴν] Cant. Steph. 3. 4. 5. Ἀμὴν δέ. ib. ἐκείνη] Cant. deest. ib. πίω] Cant. προσθῶ πιεῖν. v. 27. Καὶ] Cant. τότε. ib. πάντες] Cant. πάντες ὑμεῖς. ib. ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ] Cant. desunt. ib. διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα] Cant. τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται. Gon. διασκορπισθήσονται. ib. πρόβατα] Steph. 9. πρόβατα τῆς ποίμνης. v. 28. Ἀλλὰ μετὰ] Gon. Μετὰ δέ. v. 29. ἔφη] Cant. λέγει. ib. εἰ] Cant. ἐάν. ib. ἀλλ'] Comp. ἐν σοί, ἀλλ'. ib. οὐκ ἐγὼ] Cant. οὐκ ἐγὼ οὐ σκανδαλισθήσομαι. v. 30. ὅτι] Mont. Gon. Goog. Lin. Nov. 1. ὅτι σύ. ib. σήμερον ἐν] Cant. deest. ib. ἢ δὶς] Cant. desunt. v. 31. Ὁ δὲ] Gon. Ὁ δὲ Πέτρος. ib. ἐκ περισσοῦ] Cant. Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ἐκπερισσῶς. Bib. VVech. al. περισσῶς. ib. ἔλεγε] Cant. ἐλάλει. Mont. λέγει. ib. μᾶλλον] Cant. deest. v. 32. τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ] Cant. αὐτοῖς. ib. ἕως] Mont. ἕως ἀπελθών. v. 34. Καὶ] Cant. Τότε. ib. γρηγορεῖτε] Mont. Comp. addunt μετ' ἐμοῦ. v. 35. ἔπεσεν] Cant. Gon. Steph. 2. 6. ἔπεσε πεσὼν ἐπί. ib. ἵνα] Cant. ponit post ἐστι. ib. ὥρα] Cant. ὥρα αὐτή. v. 36. σοὶ] Cant. σοὶ ἐστιν. ib. ἀλλὰ τί σὺ] Cant. ἀλλ' ὡς σὺ θέλεις. v. 37. ἴσχυσας] Cant. Gon. Steph. 2. ἰσχύσατε. ib. γρηγορῆσαι] Mont. ἀγρυπνῆσαι. Em. γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ. v. 38. ἵνα] Cant. deest. ib. τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν] Cant. desunt. v. 40. ὑποστρέψας] Cant. ἐλθών. ib. βεβαρημένοι] Cant. καταβαρούμενοι. Mont. addit ὕπνῳ. Gon. Goog. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 3. 6. 8. καταβαρυνόμενοι. v. 41. ἀπέχει] Mont. Lin. Bodl. 1. ἀπέχει τὸ τέλος. ib. 8 usque ad proximum ἰδοὺ] Em. desunt. v. 42. ὁ &c.] Cant. ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με. v. 43. εὐθέως] Cant. deest. ib. Ἰούδας] Cant. addit Σκαριώτης. Mont. Gon. March. Velef. Steph. 3. addunt Ἰσκαριώτης. ib. ὢν] Cant. Mont. deest. ib. παρὰ] Gon. March. Velef. Steph. 6. ἀπεσταλμένοι παρά. v. 44. δὲ] Mont. γάρ. ib. σύσσημον αὐτοῖς] Cant. σημεῖον. Mont. σημεῖον αὐτοῖς. ib. ἀπαγάγετε] Cant. addit αὐτόν. v. 45. ἐλθὼν εὐθέως] Cant. desunt. Gon. deest ἐλθών. ib. λέγει] Cant. Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Em. λέγει αὐτῷ. ib. ῥαββὶ, ῥαββὶ] Cant. ῥαββεί. Mont. Gon. χαῖρε ῥαββί ut & March. Velef. v. 46. ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν] Cant. τὰς χεῖρας αὐτῷ. Hic versus deest in Em. v. 47. Εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων] Cant. καί τις. v. 48. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ] Cant. ὁ δέ. ib. ὡς] Cant. deest. v. 50. πάντες ἔφυγον] Mont. οἱ μαθηταὶ ἔφυγον πάντες. v. 51. Καὶ &c.] Cant. Νεανίσκος δέ τις. ib. ἠκολούθει] Steph. 8. συνηκολούθει. ib. αὐτῷ] Cant. αὐτοῖς, in Lat. *illos*. ib. οἱ νεανίσκοι] Cant. Steph. 2. 8. deest. v. 53. ἀρχιερέα] Mont. Steph. 3. addunt Καϊάφαν. ib. καὶ &c.] March. Velef. καὶ συνῆλθον οἱ ἱερεῖς. ib. αὐτῷ] Cant. Em. deest. v. 54. ἔσω] Cant. deest. ib. πρὸς τὸ φῶς] Gon. desunt. March. Velef. πρὸς τὸ πῦρ, & ponit post ὑπηρετῶν. v. 55. εἰς τὸ θανατῶσαι] Cant. ἵνα θανατώσουσιν. v. 56. καὶ ἴσαι] Cant. καὶ ἔλεγον κατ'… Mont. deest. v. 57. τινες] Cant. ἄλλοι. ib. κατ' &c.] Cant. καὶ ἔλεγον κατ' αὐτοῦ. v. 58. Ὅτι usque ad ὅτι] Mont. desunt. ib. τοῦτον] Cant. deest. ib. οἰκοδομήσω] Cant. ἀναστήσω. v. 60. τὸν Ἰησοῦν] Mont. αὐτόν. v. 61. Ὁ δὲ ἐσιώπα] Cant. Ἐκεῖνος δὲ ἐσίγα. Mont. Gon. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. ib. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν] Cant. desunt. ib. αὐτῷ] Cant. αὐτῷ ὁ ἀρχιερεύς. Mont. deest. ib. εὐλογητοῦ] Lin. εὐλογημένου. Bib. Wech. Θεοῦ ζῶντος. v. 62. εἶπεν] Cant. ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ. Nov. 1. εἶπεν αὐτῷ. ib. καὶ ἐρχόμενον] Cant. desunt, sed in Lat. *& venientem*. ib. Χριστὸς] Steph. 6. ἐστί. v. 63. αὐτοῦ] Gon. deest. ib. λέγει] Cant. καὶ λέγει. v. 64. τῆς &c.] Gon. πάντες τῆς &c. Steph. 6. πάντως τῆς. Cant. τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. Mont. πάντες τῆς βλασφημίας τοῦ στόματος αὐτοῦ. March. Velef. τὴν βλασφημίαν. ib. φαίνεται] Cant. δοκεῖ. ib. ἔνοχον] Cant. deest. v. 65. αὐτῷ] Cant. τῷ προσώπῳ αὐτοῦ. ib. καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ] Cant. desunt. ib. κολαφίζειν … λέγειν] Cant. ἐκολάφιζον … ἔλεγον. ib. προφήτευσον] Mont. Em. Steph. 6. addunt ἡμῖν Χριστὲ (Steph. deest) τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; ib. ὑπηρέται] Cant. deest. v. 66. κάτω] Cant. deest. ib. ἔρχεται] Cant. ἔρχεται πρὸς αὐτόν. v. 67. Ἰησοῦ] Mont. deest. v. 68. σὺ] Cant. deest. v. 69. Καὶ ἡ &c.] Cant. Πάλιν δὲ ἰδοῦσα αὐτὸν ἡ παιδίσκη. ib. πάλιν] Cant. καὶ αὐτός. Gon. καὶ πάλιν. v. 70. Ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο] Cant. desunt. ib. τῷ Πέτρῳ] Cant. deest. ib. καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει] Cant. March. Velef. desunt. v. 71. ὀμνύειν] Cant. λέγειν. ib. τοῦτον] Cant. Em. deest. v. 72. Καὶ] Cant. Καὶ εὐθέως. ib. ἐκ δευτέρου] Mont. δεύτερον. Bib. Wech. quidam εὐθύς. ib. ἀναμνησθεὶς] Bib. VVech. al. εὐθὺς ἀνεμνήσθη. ib. αὐτῷ] Cant. deest. ib. ὅτι usque ad finem] Cant. desunt. ib. ἐπιβαλὼν ἔκλαιε] Cant. ἤρξατο κλαίειν.

CAP. XV.

V. 1. ἐπὶ τὸ] Cant. deest. ib. ποιήσαντες … δήσαντες … ἀπήνεγκαν] Cant. ἐποίησαν … καὶ δήσαντες … ἀπήγαγον εἰς τὴν αὐλήν. v. 2. αὐτὸν] Gon. deest. ib. ὁ δὲ] Cant. καί. ib. εἶπεν αὐτῷ] Cant. αὐτῷ λέγει. ib. ἀποκριθεὶς] Lin. Nov. 1. deest. v. 3. κατηγόρουν] Cant. κατηγόρουν αὐτοῦ. ib. αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Bib. VVech. in quibusdam, desunt: habentur autem in Comp. Steph. 6. v. 4. καταμαρτυροῦσιν] Cant. March. Velef. Steph. 2. κατηγοροῦσιν. v. 6. ἀπέλυεν] March. Velef. εἰώθει ἀπολύειν. v. 7. συστασιαστῶν] Cant. Lin. Nov. 1. στασιαστῶν. ib. οἵτινες … πεποιήκεισαν] March. Velef. ὅς … πεποιήκει. v. 8. ἀναβοήσας] Cant. ἀναβὰς ὅλος. ib. αἰτεῖσθαι] Cant. αἰτεῖσθαι αὐτόν. v. 9. ἀπεκρίθη &c.] Cant. ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς. ib. ὑμῖν] Cant. deest. v. 10. ἐγίνωσκε] Cant. ᾔδει. v. 11. ἀνέσεισαν] Cant. ἔπεισαν. ib. τὸν ὄχλον] Cant. τῷ ὄχλῳ. Mont. deest. v. 12. πάλιν] Cant. deest. ib. ὃν λέγετε βασιλέα] Cant. βασιλεῖ. v. 13. ἔκραξαν] Cant. Bodl. 1. ἔκραξαν, λέγοντες. ib. σταύρωσον] Bodl. 1. Em. bis habet. v. 14. οἱ δὲ usque ad finem versus] Gon. desunt. v. 15. βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι] Cant. desunt. ib. καὶ] Cant. τὸν δέ. ib. παρέδωκε] Bodl. 1. παρέδωκεν αὐτοῖς. v. 16. ἔσω τῆς αὐλῆς] Cant. March. Velef. Steph. 2. εἰς τὴν αὐλήν. ib. ὅ ἐστι πραιτώριον] March. Velef. τὸ πραιτώριον. v. 17. ἐνδύουσιν] Cant. ἐνδιδύσκουσιν. ib. πορφύραν] Mont. χλαμύδαν κοκκίνην. ib. πλέξαντες] Cant. deest. v. 18. αὐτὸν] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Gon. Em. Goog. Bib. VVech. al. αὐτὸν, καὶ λέγειν. v. 19. αὐτοῦ &c.] Cant. αὐτὸν καλάμῳ εἰς τὴν κεφαλήν. ib. καὶ τιθέντες usque ad ἐξέδυσαν] Cant. desunt. v. 20. ἐξέδυσαν] Cant. καὶ ὅτε ἐξέδυσαν. ib. πορφύραν] Mont. χλαμύδα. ib. ἴδια] Cant. deest. Gon. αὐτῷ τὰ ἴδια. ib. αὐτὸν] Cant. deest. v. 22. φέρουσι] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἄγουσι. v. 24. διεμέριζον] Cant. Gon. Mont. Em. Goog. Steph. 3. 5. 6. 7. 9. Comp. διαμερίζονται. ib. τίς τί ἄρῃ] Cant. desunt. v. 25. ἐσταύρωσαν] Cant. ἐφύλασσον. v. 26. Καὶ ἦν] Cant. Ἦν δέ. ib. ὁ βασιλεὺς] Cant. οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεύς. v. 27. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 28.] Hic versus deest in Cant. v. 29. παραπορευόμενοι] Cant. παράγοντες. ib. αὐτῶν] Cant. Gon. deest. v. 30. καὶ κατάβα] Cant. March. Velef. Steph. 8. καταβάς. v. 31. Ὁμοίως καὶ] Cant. desunt. ib. πρὸς] Cant. εἰς.

v. 32.

v. 32. Ὁ Χριστὸς] Mont. εἰ ὁ Χριστός ἐστιν. ib. πιστεύσωμεν] Cant. addit ἐν αὐτῷ. Gon. Mont. Em. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 6. addunt αὐτῷ. v. 33. Γενομένης δὲ] Cant. Καὶ γενομένης. v. 34. ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς] Cant. ἐφώνησε. ib. λέγων] Cant. Bodl. 1. deest. ib. σαβαχθανὶ] Cant. Ζαφθάνει, in Lat. *Zaphthanæ.* ib. με ἐγκατέλιπες] Cant. ὠνείδισάς με· sed in Lat. *dereliquisti me.* v. 35. ἰδοὺ] Cant. deest. ib. φωνεῖ] Cant. φωνεῖ οὗτος. v. 36. Δραμὼν δὲ] Cant. Καὶ δραμών. ib. γεμίσας] Cant. πλήσας. ib. ἐπότιζεν αὐτὸν λέγων] Cant. desunt. ib. ἄφετε] Cant. Mont. Gon. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 2. 4. ἄφες. v. 38. δύο] Cant. δύο μέρη. v. 39. ἐξ] Cant. ἐκεῖ ἐξ. Gon. αὐτῷ ἐξ. ib. ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ] Cant. Gon. desunt. ib. ὅτι] Cant. deest. v. 41. καὶ διηκόνουν αὐτῷ] Cant. desunt. ib. προσάββατον] Cant. πρὶν σάββατον. v. 43. Ἦλθεν] Mont. Lin. Nov. 1. Gon. Goog. Ἐλθών. ib. σῶμα] Cant. πτῶμα. v. 44. πάλαι ἀπέθανε] Cant. ἤδη ἐτεθνήκει. v. 45. ἀπὸ] Cant. παρά. ib. σῶμα] Cant. πτῶμα αὐτοῦ. v. 46. Καὶ ἀγοράσας] Cant. March. Velef. Steph. 9. Ὁ δὲ Ἰωσὴφ ἀγοράσας. ib. καὶ καθελὼν] Cant. λαβών. ib. τῇ σινδόνι] Cant. εἰς τὴν σινδόνα. ib. τοῦ μνημείου] Cant. addit καὶ ἀπῆλθεν. Gon. addit ἀπῆλθεν. v. 47. Ἰωσῆ] Cant. Ἰακώβου, in Lat. *Jacobi.* ib. ἐθεώρουν τοῦ τίθεται] Cant. ἐθεάσαντο τόπον ὅπου τεθεῖται.

CAP. XVI.

V. 1. Καὶ usque ad ἠγόρασαν] Cant. desunt. ib. ἠγόρασαν] Cant. Καὶ πορευθεῖσαι ἠγόρασαν. ib. ἐλθοῦσαι] Cant. deest. ib. ἀλείψωσιν αὐτὸν] Mont. ἀλείψωσι τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Goog. ἀλείψωσι τὸν Ἰησοῦν. Cant. αὐτὸν ἀλείψωσι. v. 2. ἀνατείλαντος] Steph. 3. ἔτι ἀνατείλαντος. Cant. ἀνατέλλοντος. v. 3. ἐκ] Cant. ἀπό. ib. μνημείου] Cant. μνημείου, ἦν γὰρ μέγας σφόδρα, quæ proximo versu desunt. v. 4. Καὶ &c.] Cant Καὶ ἔρχονται, καὶ εὑρίσκουσιν ἀποκεκυλισμένον τὸν λίθον. v. 6. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς] Cant. Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ ἄγγελος. ib. ἐκθαμβεῖσθε] Cant. φοβεῖσθε. ib. τὸν Ναζαρηνὸν] Cant. deest. ib. ἐσταυρωμένον] Steph. 6. 7. habent cum interrogatione. ib. ἴδε ὁ τόπος] Cant. ἴδετε ἐκεῖ τὸν τόπον αὐτοῦ. v. 7. εἴπατε] Cant. καὶ εἴπατε. ib. Πέτρῳ] Gon. Πέτρῳ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν. ib. ὅτι προάγει] Cant. ἰδοὺ προάγω. Gon. καὶ ἰδοὺ προάγει. ib. αὐτὸν ... εἶπεν] Cant. με ... εἴρηκα. v. 8. Καὶ ἐξελθοῦσαι] March. Velef. Αἱ δὲ ἐξελθοῦσαι. ib. ἔφυγον] Comp. Steph. omn. ταχὺ ἔφυγον. ib. δὲ ... τρόμος] Cant. γὰρ ... φόβος. ib. γὰρ] Bib. Wech. in vet. MS. hæc adduntur, Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλε δι᾽ αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας. v. 9. Ἀναστὰς δὲ πρωῒ] Cant. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς πρωΐ. March. Velef. Em. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Ἀναστὰς δὲ ὁ Ἰησοῦς πρωΐ. ib. σαββάτου] Steph. 3. 6. σαββάτων, ut & Bodl. 1. ib. ἐφάνη] Cant. ἐφανέρωσε. v. 10. τοῖς] Cant. αὐτοῖς τοῖς. v. 11. ἠπίστησαν] Cant. καὶ οὐκ ἐπίστευσαν αὐτῷ. v. 14. ἐγηγερμένον] Mont. addit ἐκ νεκρῶν. v. 15. αὐτοῖς] Cant. πρὸς αὐτούς. ib. ἅπαντα] Cant. deest. ib. πάσῃ] Hinc usque ad finem in Cant. recentiori manu scribuntur, tam Græce quam Latine. v. 16. Ὁ] Cant. Ὅτι ὁ. v. 18. Ὄφεις] Cant. Καὶ ἐν ταῖς χερσὶν ὄφεις. v. 19. Κύριος] March. Velef. Mont. Steph. 3. Κύριος ὁ Ἰησοῦς. v. 20. ἐξελθόντες] Steph. 5. ἀκούσαντες. ib. ἀμήν] Bib. Wech. in plerisque abest.

EVANGELIUM secundum LUCAM.

CAP. I.

VErs. 8. αὐτὸν] March. Velef. Ζαχαρίαν. v. 9. κυρίου] Cant. Gon. Θεοῦ. v. 11. τοῦ θυμιάματος] Gon. deest. v. 12. ἐταράχθη] Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ἐφοβήθη. v. 13. Εἶπε δὲ] Cant. Καὶ εἶπε. ib. σοὶ] Cant. deest. v. 14. σοὶ] Magd. σοὶ, καὶ ἀγαλλίασις, ut & Bodl. 1. v. 16. ἐπὶ] Bib. Wech. al. πρός. v. 20. πληρωθήσονται] Cant. πλησθήσονται. v. 21. προσδοκῶν] Cant. προσδεχόμενος. Gon. ἐκδεχόμενος. ib. ἐν τῷ] Cant. ἐπὶ τῷ. v. 23. ἀπῆλθεν] Cant. τότε ἀπῆλθεν. v. 24. αὐτοῦ] Em. Ζαχαρίου. v. 26. τῆς Γαλιλαίας] Cant. τὴν Γαλιλαίαν, in Lat. *Galilaam.* ib. ᾗ ὄνομα Ναζαρὲτ] Cant. desunt. v. 28. γυναιξὶν] Bodl. 1. γυναιξὶν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. v. 29. ἰδοῦσα] March. Velef. Bib. Wech. al. ἀκούσασα. Cant. deest. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. ib. ποταπὸς] Cant. ἐν ἑαυτῇ ποταπός. v. 30. Μαριὰμ] Cant. Μαρία. v. 33. τοὺς αἰῶνας] Cant. Lin. Nov. 1. τὸν αἰῶνα. v. 34. Εἶπε δὲ] Cant. Καὶ εἶπε. ib. ἔσται] Gon. Em. Steph. 4. 6. 9. ἔσται μοι, ut & Bodl. 1. v. 35. γεννώμενον] March. Velef. Comp. addunt ἐκ σοῦ. v. 37. παρὰ] Steph. 7. deest. v. 38. Εἶπε δὲ] Cant. Καὶ εἶπε. v. 39. Μαριὰμ] Iterum Cant. Μαρία, ut & vers. 56. ib. Ἰούδα] Bib. Wech. al. Δαβίδ. v. 41. τὸ βρέφος] Cant. deest: sed pro αὐτῆς habet τῆς Ἐλισαβὲδ τὸ βρέφος αὐτῆς. v. 42. ἀνεφώνησε] Gon. Em. ἀνεβόησε. v. 43. ἔλθῃ] Mont. deest. v. 47. σωτῆρί μου] March. Velef. σωτηρίῳ. Bib. Wech. al. σωτηρίῳ μου. v. 48. ὅτι] Cant. κύριος ὅτι. March. Velef. deest. v. 49. μεγαλεῖα] March. Velef. Steph. 8. μεγάλα. ib. ὁ δυνατὸς] Cant. ὁ Θεὸς ὁ δυνατός. Lat. *Dominus qui potens est.* v. 50. γενεὰς γενεῶν] March. Velef. ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάς. Em. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. γενεὰν καὶ γενεὰν, ut & Steph. 4. 12. Mont. γενεὰν καὶ γενεάς. Steph. 8. γενεὰς καὶ γενεάς. v. 55. τῷ ... τῷ σπέρματι] Mont. Nov. 1. τὸ ... τὸ σπέρμα. ib. εἰς τὸν αἰῶνα] Gon. Bodl. 1. Em. Goog. Steph. 5. ἕως αἰῶνος. v. 56. ὡσεὶ] Cant. deest. v. 60. Ἰωάννης] Cant. τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννης. v. 61. τῷ ὀνόματι τούτῳ] Cant. τὸ ὄνομα τοῦτο. Gon. ἐπὶ τῷ &c. v. 62. τὸ, τί] Cant. ὅτι. v. 63. λέγων] Cant. deest. ib. αὐτοῦ] Cant. hic addit καὶ παραχρῆμα ἐλύθη ἡ γλῶσσα αὐτοῦ. v. 64. παραχρῆμα, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ] Cant. desunt: post αὐτοῦ Comp. addit διηρθρώθη. v. 65. φόβος] Cant. φόβος μέγας, & ponit ante ἐπί. v. 66. τῇ καρδίᾳ] Cant. ταῖς καρδίαις. ib. καὶ χεὶρ] Cant. Steph. 8. καὶ γὰρ χείρ. ib. ἦν] Cant. Gon. deest. v. 67. καὶ προεφήτευσε λέγων] Cant. καὶ εἶπε. v. 68. τῷ λαῷ] March. Velef. τοῦ λαοῦ. v. 70. τῶν ἁγίων &c.] Cant. ἁγίων προφητῶν αὐτοῦ τῶν ἀπ᾽ αἰῶνος. v. 71. ἐξ ἐχθρῶν] Cant. ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν. v. 72. καὶ] Cant. deest. v. 75. τῆς ζωῆς] Cant. March. Velef. Steph. 2. 8. deest. v. 76. σὺ] Cant. Bib. Wech. al. σὺ δέ. v. 77. αὐτῶν] Em. ἡμῶν. v. 79. τοῖς] Cant. φῶς τοῖς.

CAP. II.

V. 3. ἰδίαν] Cant. ἑαυτοῦ. ib. πόλιν] Cant. Steph. 2. πατρίδα. v. 4. τὴν Ἰουδαίαν] Cant. γῆν Ἰούδα. ib. διὰ usque ad finem versus] Cant. postponit versui quinto. v. 5. γυναικὶ] Cant. Steph. 8. deest. v. 6. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ] Cant. Ὡς δὲ παρεγένοντο. ib. ἐπλήσθησαν] Cant. ἐτελέσθησαν. v. 7. διότι usque ad finem versus] Em. desunt. ib. αὐτοῖς] March. Velef. αὐτῇ. v. 8. Καὶ ποιμένες] Cant. Ποιμένες δέ. v. 9. καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτοὺς] Em. desunt. ib. κυρίου] Cant. deest. v. 10. παντὶ] Cant. καὶ παντί. v. 11. σήμερον] Goog. deest. v. 12. σημεῖον] Cant. σημεῖον ἔστω. ib. κείμενον] Cant. deest. v. 14. εὐδοκία] Cant. March. Velef. εὐδοκίας. v. 15. καὶ οἱ ἄνθρωποι] Steph. 8. desunt. v. 17. τούτου] Cant. deest. v. 21. ἐπλήσθησαν] Cant. συνετελέσθησαν. ib. αὐτὸν] Ita Steph. 2. 3. 4. 7. 8. 9. Comp. sed Bodl. 1. τὸ παιδίον. ib. καὶ ἐκλήθη] Cant. ὠνομάσθη. ib. κοιλίᾳ] Cant. κοιλίᾳ μητρός. v. 22. αὐτῶν] Lin. Nov. 1. Cant. Mont. Bib. Wech. al. αὐτοῦ. Comp. March. Velef. αὐτῆς. ib. αὐτὸν] Em. οἱ γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν. v. 24. εἰρημένον] March. Velef. Steph. 5. γεγραμμένον. v. 25. ἰδοὺ] Cant. deest. ib. εὐλαβὴς] Bib. Wech. al. εὐσεβής. v. 26. Καὶ &c.] Cant. Κεχρηματισμένος δὲ ἦν. v. 27. εἰθισμένον] Cant. ἔθος. v. 32. ἐθνῶν] Cant. deest. v. 33. Ἰωσὴφ] Cant. March. Velef. ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Steph. 8. ὁ πατήρ. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 34. αὐτοὺς] Steph. 9. αὐτόν. ib. ἀντιλεγόμενον] March. Velef. ἀντιλεξόμενον. v. 36. ἦν] Cant. deest. ib. αὕτη] Cant. καὶ αὐτή. ib. ἑπτὰ] Cant. ponit post ἔτη. v. 37. ὡς] Cant. deest. Steph. 8. 14. ἕως. ib. ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ] Cant. τοῦ ναοῦ. v. 38. αὕτη] Cant. deest. ib. κυρίῳ] Cant. Θεῷ. ib. ἐν Ἱερουσαλὴμ] March. Velef. Steph. 4. ἐν τῷ Ἰσραήλ. v. 39. Ναζαρὲτ] Cant. addit καθὼς ἐρρέθη διὰ τοῦ προφήτου ὅτι Ναζαραῖος κληθήσεται. v. 40. παιδίον] Cant. παιδίον Ἰησοῦς. ib. πνεύματι] Cant. March. Velef. Steph. 2. deest. ib. ἐπ᾽ αὐτὸ] Cant. ἐν αὐτῷ. v. 41. Καὶ ἐπορεύοντο] Cant. Ἐπορεύοντο δέ. v. 42. ὅτε] Gon. ὡς. ib. ἐτῶν δώδεκα] Cant. αὐτῷ ἔτη ιβ. ib. ἑορτῆς] Cant. ἑορτῆς τῶν ἀζύμων. v. 43. ἔγνω Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ] Cant. March. Velef. Steph. 8. ἔγνωσαν οἱ γονεῖς· quibus addit Cant. αὐτοῦ. v. 44. Νομίσαντες δὲ] Cant. καὶ νομίσαντες. v. 45. αὐτὸν] Cant. March. Velef. deest. ib. ζητοῦντες] Cant. ἀναζητοῦντες. v. 46. ἐν τῷ ἱερῷ] Lin. Nov. 1. deest. v. 48. αὐτὸν] Gon. March. Velef. deest. ib. ἐξεπλάγησαν καὶ πρὸς αὐτὸν] Mont. desunt, sed habentur in margine. ib. ὀδυνώμενοι] Cant. addit καὶ λυπούμενοι. v. 50. Καὶ αὐτοὶ] Cant. Αὐτοὶ δέ. v. 51. καὶ ἦλθεν] Cant. desunt. ib. καὶ ἡ] Cant. ἡ δέ. ib. τὰ ῥήματα] Goog. ταῦτα. v. 52. ἀνθρώποις] Cant. παρὰ ἀνθρώποις.

CAP. III.

V. 1. Τιβερίου] Bodl. 1. deest. ib. ἡγεμονεύοντος] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἐπιτροπεύοντος· in Lat. Cant. *procurante.* ib. καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας] Cant. desunt. v. 2. ἀρχιερέως] Bib. Wech. al. ἀρχιερέων. v. 3. λέγοντος] Cant. March. Velef. deest. v. 4. αὐτοῦ] Cant. ὑμῶν. v. 6. τοῦ Θεοῦ] Cant. κυρίου. v. 7. οὖν] Cant. δέ. ib. ὑπ᾽] Cant. ἐνώπιον. v. 8. καρποὺς ἀξίους] Cant. καρπὸν ἄξιον. ib. ἄρξησθε] Cant. Steph. 8. δόξητε. v. 9. τῶν δένδρων] March. Velef. τοῦ δένδρου. ib. καρπὸν καλὸν] Cant. καρποὺς καλούς. ib. ἐκκόπτεται ... βάλλεται] March. Velef. ἐκκοπήσεται ... βληθήσεται. v. 10. ποιήσομεν] Cant. Steph. 2. ποιήσομεν, ἵνα σωθῶμεν. v. 12. τελῶναι] Cant. τελῶναι ὁμοίως. ib. βαπτισθῆναι] Mont. Gon. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 3. 5. addunt ὑπ᾽ αὐτοῦ. ib. ποιήσομεν] Cant. Steph. 2. ποιήσομεν, ἵνα σωθῶμεν, ut vers. 10. v. 13. πρὸς αὐτοὺς] Cant. αὐτοῖς. Em. desunt. ib. πλέον] Magd. deest. ib. πράσσετε] Cant. πράσσειν, suprascripto πράξητε, & ponit post πλέον. v. 14. αὐτὸν] Cant. deest. ib. καὶ ἡμεῖς] Cant. deest. ib. ποιήσομεν] Cant. hic iterum addit ἵνα σωθῶμεν. ib. καὶ &c.] Cant. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. v. 16. Ἀπεκρίνατο &c.] Cant. Ἐπιγνοὺς τὰ διανοήματα αὐτῶν εἶπεν. ib. μὲν &c.] Cant. ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν. ib. ἔρχεται δὲ ὁ] Cant. ὁ δὲ ἐρχόμενος. ib. μου] Cant. μου ἐστίν. ib. τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ] Cant. τοῦ ὑποδήματος. ib. ἀγίῳ] Em. deest. v. 17. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 18. παρακαλῶν] Cant. Steph. 2. παραινῶν. ib. τὸν λαὸν] Lin. Nov. 1. τῷ λαῷ. v. 19. Φιλίππου] Cant. Goog. Em. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 4. 6. 7. 8. 9. deest. v. 22. ὡσεὶ ... ἐπ᾽ ... ἐξ] Cant. ὡς ... εἰς ... ἐκ τοῦ. ib. λέγουσαν] Cant. deest. ib. σὺ εἶ usque ad finem versus] Cant. υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. v. 23. Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ] Cant. Ἦν δέ. ib. ὢν] Cant. deest. ib. ἐνομίζετο] Cant. ἐνομίζετο εἶναι. ib. υἱὸς Ἰωσὴφ usque ad Ζοροβάβελ vers. 27.] Cant. hoc modo enumerat ex Matth. υἱὸς Ἰωσὴφ, τοῦ Ἰακὼβ, τοῦ Ματθὰν, τοῦ Ἐλεάζαρ, τοῦ Ἐλιοὺδ, τοῦ Ἰαχεὶν, τοῦ Σαδὼκ, τοῦ Ἀζὼρ, τοῦ Ἐλιακεὶμ, τοῦ Ζοροβάβελ, & sic deinceps: τοῦ Σαλαθιὴλ, τοῦ Ἰεχονίου, τοῦ Ἰωακεὶμ, τοῦ Ἐλιακεὶμ, τοῦ Ἰωσία, τοῦ Ἀμὼς, τοῦ Μανάσση, τοῦ Ἐζεκία, τοῦ Ἄχας, τοῦ Ἰωθὰμ, τοῦ Ὀζία, τοῦ Ἀμασίου, τοῦ Ἰωὰς, τοῦ Ὀχοζίου, τοῦ Ἰωρὰμ, τοῦ Ἰωσαφὰδ, τοῦ Ἀσὰφ, τοῦ Ἀβιούδ. v. 24. Ματθὰτ] Lin. Nov. 1. Magd. Ματθὰν, ut & Gon. Mont. Goog. ib. Ἰαννὰ] Bib. Wech. al. interseritur τοῦ Ἐλεάζαρ, τοῦ Φαρὲς, inter Ἰαννὰ & Ἰωσήφ. ib. Ἰωσὴφ] Inter hunc & Mattathiam Bib. Wech. al. interponunt τοῦ Ἰωεὶμ, τοῦ Ἰούδα. v. 25. Ματταθίου] Bib. Wech. Ματταθίου, τοῦ Ματτὰθ, τοῦ Ἰακώβ. ib. Ἀμὼς] Inter Ἀμὼς & Ναοὺμ Bib. Wech. al. habetur τοῦ Ἀδὶ, τοῦ Ἰσαάκ. ib. Ναοὺμ] Inter Ναοὺμ & Ἐσλὶ Bib. Wech. vet. inserit τοῦ Συμεὼν, τοῦ Ἀβραάμ. ib. Ἐσλὶ] Inter Ἐσλὶ & Ναγγαὶ Bib. Wech. legit antiquus τοῦ Ἰούδα, τοῦ Θαρά. ib. Ναγγαὶ] Gon. Em. Ἀγγαί. ib. τοῦ Ἀμὼς, τοῦ Ναοὺμ, τοῦ Ἐσλὶ, τοῦ Ναγγαὶ, τοῦ Μαάθ] Magd. desunt. v. 26. Ἰωσὴφ] Magd. Steph. 4. 8. 9. Ἰωσήχ. v. 28. Ἰωσὴφ] Lin. Nov. 1. Magd. Bib. VVech. al. Ἰωσῆ. Steph. 8. Ἰησοῦ. v. 30. Ἰωνὰν] Magd. Gon. Ἰωάνναν. Mont. Goog. Lin. Nov. 1. Ἰωνάμ. ib. Ἐλιακεὶμ] Lin. Nov. 1. Ἰωακείμ. v. 31. Μαϊνὰν] Steph. 8. Μεννά. v. 32. Σαλμὼν] Bodl. 1. Σαλμώμ. v. 33. Ἀρὰμ] Em. Goog. Bodl. 1. Lin. Nov. 1. Ἀρὰμ, τοῦ Ἰωράμ. v. 37. τοῦ Καϊνὰν] Cant. deest.

CAP. IV.

V. 1. εἰς τὴν ἔρημον] Cant. ἐν τῇ ἐρήμῳ. v. 2. Διαβόλου] Cant. Σατανᾶ. ib. ὕστερον] Cant. deest. ib. καὶ εἶπεν] Cant. εἶπε δέ. v. 3. τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος] Cant. ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γίνωνται. v. 4. ἀπεκρίθη ... πρὸς αὐτὸν λέγων] Cant. ἀποκριθεὶς ... εἶπε. ib. ὅτι] Cant. deest. ib. Θεοῦ] Em. ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. v. 5. ὁ Διάβολος] Cant. March. Velef. deest. ib. ὑψηλὸν] Cant. ὑψηλὸν λίαν. ib. τῆς οἰκουμένης] Cant. Steph. 2. 4. τοῦ κόσμου. v. 6. αὐτῶν] Cant. τούτων. v. 7. ἐὰν] Steph. 3. ἐὰν πεσών. v. 8. ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ] Cant. March. Velef. Steph. 2. 7. 8. desunt. ib. γὰρ] Cant. Gon. Goog. Em. Mont. Lin. Nov. 1. Magd. Steph. 2. 3. 4. 5. 7. 8. 9. Comp. deest. v. 11. ὅτι] Cant. Gon. Mont. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. v. 12. ὅτι εἴρηται] Cant. γέγραπται. v. 13. καιροῦ] Cant. χρόνου. v. 14. περιχώρου] March. Velef. χώρας.

v. 15. αὐτῶν] Cant. deest. ib. πάντων] Mont. αὐτῶν, sed in margine πάντων. v. 16. Καὶ ἦλθεν] Cant. Ἐλθὼν δέ. Em. Καὶ ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. ib. καὶ ··· αὐτῷ] Cant. desunt. ib. τῶν σαββάτων] March. Velef. τοῦ σαββάτου. v. 17. βιβλίον Ἡσαΐου προφήτου] Cant. ὁ προφήτης Ἡσαΐας. ib. ἀναπτύξας] Bib. Wech. al. ἀνοίξας. ib: τὸ βιβλίον] Cant. deest. v. 18. ἀπέσταλκέ με] Cant. ἀπέσταλμαι, sed in Lat. *misit me.* ib. ἰάσασθαι usque ad finem versus] Cant. desunt. v. 19. δεκτὸν] March. Velef. δεκτὸν, καὶ ἡμέραν τῆς ἀνταποδόσεως. v. 21. ὅτι] Cant. deest. Hic versus deest in Em. ut & prius membrum versus sequentis. v. 22. ἐπὶ] Em. Steph. 6. οἱ ὄχλοι ἐπί. v. 23. ἐν τῇ] Cant. εἰς. v. 24. ἀμὴν] Cant. ἀμὴν ἀμήν. ib. ὑμῖν] Gon. deest. v. 25. ἐπὶ] Cant. deest. v. 26. Σιδῶνος] Cant. Σιδωνίας, in Lat. *Sidoniæ.* v. 27. ἐν τῷ Ἰσραὴλ] Lin. Nov. 1. desunt; sed habentur in marg. Nov. 1. Cant. ponit ante ἐπί. v. 29. εἰς τὸ] Cant. ὥστε. v. 31. Γαλιλαίας] Cant. Γαλιλαίας τὴν παραθαλάσσιον ἐν τοῖς ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ, in Lat. *ad maritimum in finibus Zabulun & Nephthalim.* ib. αὐτοὺς] Lin. Nov. 1. Mont. deest. v. 32. ὅτι usque ad finem versus] Em. desunt. v. 33. Καὶ ἐν ··· ἦν] Cant. Ἦν δὲ ἐν. ib. πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου] Cant. March. Velef. δαιμόνιον ἀκάθαρτον. v. 34. Ἔα] Cant. Mont. deest, ut & in Lin. Nov. 1. v. 35. καὶ ἐπετίμησε] March. Velef. ἐπέταξε. ib. ἐξῆλθεν] Cant. ἀνακραυγάσαν τὸ ἐξῆλθεν. Steph. 2. καὶ ἀνακραυγάσαν ἐξῆλθεν. v. 36. θάμβος] Cant. addit μέγας. ib. πνεύμασι] Mont. Steph. 6. δαίμοσι. v. 37. ἐξεπορεύετο ἦχος] Cant. ἐξῆλθεν ἡ ἀκοή. v. 38. εἰσῆλθεν] Cant. Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ἦλθεν. Em. εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς. ib. Σίμωνος] Cant. Steph. 2. Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου. ib. συνεχομένη] Cant. κατεχομένη. v. 39. ἐπιστὰς] Cant. ἐπισταθείς. ib. δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει] Cant. ὥστε ἀναστῆσαι διακονεῖν. v. 40. εἶχον ··· ἤγαγον] Cant. εἶχαν ··· ἔφερον. ib. αὐτῶν] Cant. deest. v. 41. ἀπὸ] Steph. 4. πολλὰ ἀπό. ib. κράζοντα] Cant. κραυγάσαντα. ib. ὁ Χριστὸς] Cant. March. Velef. deest. v. 42. ἔρημον] Mont. ἕτερον. ib. ἐζήτουν ··· κατεῖχον] Cant. ἐπεζήτουν ··· ἀπεῖχον. v. 43. καὶ &c.] Cant. Mont. δεῖ με καὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις εὐαγγελίσασθαι. ib. ὅτι εἰς τοῦτο] Cant. εἰς τοῦτο γάρ. v. 44. ἐν ταῖς συναγωγαῖς] Cant. εἰς τὰς συναγωγάς.

CAP. V.

V. 1. καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς] Cant. ἑστῶτος αὐτοῦ, in Lat. *stante illo.* ib. παρὰ] Mont. Goog. Nov. 1. περί. v. 2. ἀπέπλυναν] Cant. ἔπλυνον. v. 3. τῶν πλοίων] Cant. πλοῖον. ib. ἀπὸ &c.] Cant. ἐπαναγαγὼν ἀπὸ τῆς γῆς ὅσον ὅσον. ib. ἐδίδασκεν &c.] Cant. ἐν τῷ πλοίῳ ἐδίδασκε. v. 4. Ὡς] Cant. Ὅτε. ib. εἰς] Bodl. 1. πρός. v. 5. Καὶ &c.] Cant. Ὁ δὲ Σίμων ἀποκριθείς. ib. ἐπιστάτα] Cant. Steph. 2. διδάσκαλε. ib. χαλάσω τὸ δίκτυον] Cant. οὐ μὴ παρακούσομαι. ib. τὸ δίκτυον] Steph. 4. 8. τὰ δίκτυα. v. 6. τοῦτο ποιήσαντες] Cant. εὐθὺς * χαλάσαντο τὰ δίκτυα. ib. διεῤῥήγνυτο &c.] Cant. ὥστε τὰ δίκτυα ῥήσσεσθαι. ib. αὐτῶν] Lin. Nov. 1. addunt ὥστε μὴ δύνασθαι ἀγαγεῖν αὐτό. v. 7. συλλαβέσθαι] Cant. βοηθεῖν. ib. καὶ ἦλθον καὶ] Cant. ἐλθόντες οὖν. ib. ὥστε] Cant. Steph. 2. ὥστε παρά τι. ib. αὐτὰ] Cant. deest. v. 8. Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος] Cant. Ὁ δὲ Σίμων. ib. τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ] Cant. αὐτοῦ τοῖς ποσί. ib. λέγων] Cant. λέγων παρακαλῶ. v. 9. καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ] Cant. desunt. ib. ᾗ] Cant. ὧν. v. 10. Ὁμοίως &c.] Cant. Ἦσαν δὲ κοινωνοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης υἱοὶ Ζεβεδαίου. ib. καὶ εἶπε &c.] Cant. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, δεῦτε, καὶ μὴ γίνεσθε ἁλιεῖς ἰχθύων, ποιήσω γὰρ ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. v. 11. Καὶ &c.] Cant. Οἱ δὲ ἀκούσαντες πάντα κατέλειψαν ἐπὶ τῆς γῆς, καί. v. 12. πλήρης λέπρας] Cant. λεπρός. ib. πεσὼν] Cant. ἔπεσεν. ib. ἐδεήθη αὐτοῦ] Cant. desunt. v. 13. Καὶ ἐκτείνας] Cant. ἐκτείνας δέ. ib. εἰπὼν] Cant. λέγων. ib. ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ] Cant. ἐκαθαρίσθη. v. 14. ἀλλὰ ἀπελθὼν] Cant. ἀπῆλθε δέ. ib. εἰς μαρτύριον αὐτοῖς] Cant. ἵνα εἰς μαρτύριον ᾖ ὑμῖν τοῦτο. Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι δύνασθαι αὐτὸν φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν· ἀλλὰ ἔξω ἦν ἐν ἐρήμοις τόποις, καὶ συνήρχοντο πρὸς αὐτὸν, καὶ ἦλθε πάλιν εἰς Καφαρναούμ. v. 15. ὑπ' αὐτοῦ] Cant. Mont. Bodl. 1. desunt. v. 16. ἐν ταῖς ἐρήμοις] March. Velef. ἐν τῇ ἐρήμῳ. v. 17. καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων] Cant. αὐτοῦ διδάσκοντος· in Mont. καὶ αὐτὸς desunt: in March. Velef. pro ἦν est ἦτο. ib. καὶ ἦσαν &c.] Cant. συνελθεῖν τοὺς Φαρισαίους καὶ Νομοδιδασκάλους. ib. οἳ ἦσαν ἐληλυθότες] Cant. ἦσαν δὲ συνεληλυθότες. Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. οἳ ἦσαν συνελθόντες. ib. καὶ Ἱερουσαλὴμ] Cant. deest. ib. καὶ δύναμις κυρίου ἦν] Cant. desunt. ib. εἰς τὸ] Cant. τοῦ. v. 19. διὰ ποίας] Mont. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. πῶς. Gon. διὰ ποίας ὁδοῦ. In Steph. 2. 3. 4. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. διὰ deest. ib. ἀναβάντες] Cant. ἀνέβησαν. ib. διὰ usque ad εἰς] Cant. καὶ ἀποστεγάσαντες τοὺς κεράμους ὅπου ἦν καθῆκαν τὸν κράββατον σὺν τῷ παραλυτικῷ. v. 20. Καὶ ἰδὼν ··· εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε] Cant. Ἰδὼν δὲ Ἰησοῦς ··· λέγει τῷ παραλυτικῷ. ib. σοὶ] Cant. deest. v. 21. Φαρισαῖοι] Cant. addit ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. ib. τίς ἐστιν οὗτος, ὃς] Cant. τί οὗτος. ib. μόνος] Cant. εἷς. v. 22. ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτοὺς] Cant. λέγει αὐτοῖς. ib. ὑμῶν] Cant. Steph. 2. ὑμῶν πονηρά. v. 24. παραλελυμένῳ] Cant. Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 8. παραλυτικῷ. ib. ἄρας τὸ κλινίδιόν σου] Cant. ἆρον τὸν κράββατόν σου, καί. v. 25. ἐφ' ᾧ κατέκειτο] Cant. March. Velef. Steph. 2. τὴν κλίνην. v. 26. Καὶ usque ad καὶ ἐπλήσθησαν] Cant. desunt. ib. ὅτι] Cant. deest. v. 27. μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε, καὶ ἐθεάσατο] Cant. ἐλθὼν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν τὸν ἐπακολουθοῦντα αὐτῷ ὄχλον ἐδίδασκεν· καὶ παράγων εἶδεν. ib. τελώνην ὀνόματι Λευΐν] Cant. Λευεὶ τὸν τοῦ Ἀλφαίου. ib. εἶπεν] Cant. λέγει. v. 29. κατακείμενοι] Cant. ἀνακείμενοι. v. 31. Καὶ ἀποκριθεὶς] Cant. Ἀποκριθεὶς δέ. v. 32. ἐλήλυθα] Cant. ἦλθον. v. 33. ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων] Cant. καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων, & ponit post Ἰωάννου. ib. σοὶ] Cant. μαθηταί σου. ib. ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν] Cant. οὐδὲν τούτων ποιοῦσιν. v. 34. Ὁ δὲ] Cant. Ὁ δὲ Ἰησοῦς. ib. μὴ usque ad finem versus] Cant. μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος ἐφ' ὅσον ἔχουσι τὸν νυμφίον μεθ' αὐτῶν νηστεύειν. v. 36. ἱματίου] Cant. ἀπὸ ἱματίου. ib. καινοῦ] Cant. καινοῦ σχίσας, in Lat. *scindens.* ib. σχίζει ··· συμφωνεῖ] Steph. 2. 4. 8. σχίσει ··· συμφωνήσει. ib. καινοῦ] Cant. καινοῦ ἐπίβλημα. v. 37. ἀσκοὺς, καὶ] Cant. ἀσκοὺς παλαιοὺς, καί. v. 38. βλητέον ··· συντηροῦνται] Cant. βάλλουσι ··· τηροῦνται. v. 39.] Hic versus deest in Cant.

CAP. VI.

V. 1. Ἐγένετο δὲ] Cant. Καὶ ἐγένετο. ib. δευτεροπρώτῳ] Cant. Lat. *secundo primo.* ib. καὶ ἔτιλλον &c.] Cant. οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο τίλλειν. v. 2. εἶπον αὐτοῖς] Cant. ἔλεγον αὐτῷ. ib. τί &c.] Cant. ἴδε τί ποιοῦσιν οἱ μαθηταί σου τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστι. ib. ποιεῖν] March. Velef. deest. v. 3. Καὶ ἀποκριθεὶς] Cant. Ἀποκριθεὶς δέ. ib. οὐδὲ] Cant. οὐδέποτε. ib. μετ' αὐτοῦ ὄντες] Cant. σὺν αὐτῷ. v. 4. Ὡς εἰσῆλθεν] Cant. Εἰσελθών. ib. ἔλαβε καὶ] Cant. desunt. ib. οὓς οὐκ ἔξεστι] Cant. οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν. ib. μόνους τοὺς ἱερεῖς] Cant. Bodl. 1. μόνοις (Bodl. 1. μόνον) τοῖς ἱερεῦσι. v. 5. αὐτοῖς] Em. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. Hunc versum Cant. ponit post vers. 10. v. 6.] Ante hunc versum habentur in Cant. Steph. 2. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ θεασάμενός τινα ἐργαζόμενον τῷ σαββάτῳ, εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε εἰ μὲν οἶδας τί ποιεῖς, μακάριος εἶ· εἰ δὲ μὴ οἶδας ἐπικατάρατος, καὶ παραβάτης εἶ τοῦ νόμου. ib. Ἐγένετο &c.] Cant. Εἰσελθόντος αὐτοῦ πάλιν εἰς τὴν συναγωγὴν σαββάτῳ ἐν ᾗ ἦν ἄνθρωπος ξηρὰν ἔχων χεῖρα. v. 7. αὐτὸν] Steph. 3. 4. 5. 6. Comp. deest. ib. κατηγορίαν] Cant. κατηγορῆσαι. ib. αὐτοῦ] Lin. Nov. 1. Steph. 3. 5. 8. κατ' αὐτοῦ. v. 8. ᾔδει] Cant. γινώσκων. ib. καὶ εἶπε &c.] Cant. λέγει τῷ τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν. ib. εἰς τὸ μέσον] Cant. ἐν τῷ μέσῳ. ib. ὁ δὲ ··· ἔστη] Cant. καὶ ··· ἐστάθη. v. 9. ἐπερωτήσω] Steph. 8. ἐπερωτῶ. ib. τί] Cant. March. Velef. Steph. 8. εἰ. ib. τοῖς σάββασι] Cant. Steph. 8. τῷ σαββάτῳ. ib. ἀπολέσαι] Gon. Mont. Em. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ἀποκτεῖναι. Cant. Em. addunt οἱ δὲ ἐσιώπων. v. 10. εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ] Cant. ἐν ὀργῇ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, in Lat. *in ira dicit homini.* Gon. Mont. Em. Goog. Bodl. 1., Lin. Nov. 1. εἶπεν αὐτῷ. ib. ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτω] Cant. March. Velef. Steph. 2. καὶ ἐξέτεινε. In Mont. Lin. Nov. 1. οὕτω deest. ib. ὑγιὴς] Cant. Steph. 2. deest. ib. ἄλλη] Hic habet Cant. vers. quintum. v. 11. διελάλουν] Cant. διελογίζοντο. ib. τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ] Cant. πῶς ἀπολέσωσιν αὐτόν. v. 12. ταύταις ἐξῆλθεν ··· προσεύξασθαι] Cant. ἐκείναις ἐξελθεῖν αὐτὸν ··· καὶ προσεύχεσθαι. ib. τοῦ Θεοῦ] Cant. deest. v. 13. ὠνόμασε] Cant. Magd. ἐκάλεσε. v. 14. Σίμωνα] Cant. πρῶτον Σίμωνα. ib. ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον] March. Velef. desunt. ib. Ἰωάννην] Cant. Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὓς ἐπωνόμασε Βοανηργες, ὅ ἐστιν υἱοὶ βροντῆς, καί. v. 15. Θωμᾶν] Cant. Θωμᾶν, τὸν ἐπικαλούμενον Δίδυμον. v. 17. καὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος] Cant. καὶ ἄλλων πόλεων. ib. οἳ ἦλθον] Cant. ἐληλυθότων. v. 20. ἐπάρας] Cant. ἐπάρας. ib. αὐτοῦ posterius] Cant. deest. ib. πτωχοὶ] Em. addit τῷ πνεύματι. v. 21. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν· ὅτι γελάσετε] Cant. desunt. v. 22. ὑμᾶς] Cant. deest. v. 23. ἰδοὺ γὰρ] Cant. ὅτι. v. 24. ὅτι] March. Velef. οἱ. v. 25. ὅτι] Bib. Wech. al. νῦν· ὅτι. v. 26. ὑμῖν] Steph. omn. deest. ib. πάντες] Steph. omn. deest. v. 29. πάρεχε] Cant. πάρεχε αὐτῷ. v. 31. ὁμοίως] Cant. deest. v. 32. ἁμαρτωλοὶ] Cant. ἁμαρτωλοὶ τοῦτο ποιοῦσι. v. 33. ἐὰν ··· τὸ αὐτὸ] Cant. εἰ ··· τοῦτο. v. 34. τὰ ἴσα] Cant. deest. v. 37. Καὶ] Cant. Steph. 2. deest. v. 38. τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ] Cant. ᾧ γὰρ μέτρῳ. v. 39. Εἶπε δὲ] Cant. Ἔλεγε δὲ καί. Steph. 8. εἶπε δὲ καί. v. 40. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 41. ἰδίῳ] Cant. σῷ. v. 42. ἀδελφὲ] Cant. deest. ib. τὸ ἐν τῷ usque ad ὑποκριτὰ] Cant. ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ ὑπάρχει. v. 43. γὰρ] Cant. deest. ib. καρπὸν σαπρὸν] Cant. καρποὺς σαπρούς. v. 44. γὰρ] Gon. deest. ib. ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι] Cant. ἐκλέγονται ἐξ ἀκανθῶν. ib. ἰδίου καρποῦ] Cant. καρποῦ αὐτοῦ. v. 45. ἄνθρωπος posterius] Cant. deest. ib. θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ] Cant. desunt. v. 46. καλεῖτε] Cant. λέγετε. ib. λέγω] Gon. ἐγὼ λέγω ὑμῖν. v. 49. προσέῤῥηξεν] Cant. συνέῤῥηξεν. ib. εὐθέως ἔπεσεν] Mont. συνέπεσεν. ib. ἐκείνης] Gon. deest.

CAP. VII.

V. 1. Ἐπεὶ &c.] Cant. Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσε ταῦτα τὰ ῥήματα λαλῶν. ib. αὐτοῦ] Gon. ταῦτα. ib. εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ] Cant. desunt. ib. εἰσῆλθεν] Cant. ἦλθεν. v. 2. δοῦλος] Cant. παῖς. ib. κακῶς ἔχων] Gon. ὑπάρχων. ib. ἔντιμος] Cant. τίμιος. v. 3. Ἀκούσας δὲ] Cant. Καὶ ἀκούσας. ib. πρὸς αὐτὸν] Cant. deest. v. 4. πρὸς τὸν Ἰησοῦν] Cant. desunt. ib. παρεκάλουν] Cant. ἠρώτων. v. 6. Ὁ δὲ &c.] Cant. Ἐπορεύετο δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς. ib. ἀπὸ] Cant. deest. v. 7. Διὸ usque ad ἀλλὰ] Cant. desunt. v. 8. καὶ τῷ ἄλλῳ ἔρχου, καὶ ἔρχεται] Mont. Gon. desunt: sed habentur in marg. Gon. v. 9. αὐτὸν] Cant. Mont. deest. ib. τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ] March. Velef. τοῖς ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ ὄχλοις. Mont. Cant. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. αὐτῷ deest. ib. λέγω ὑμῖν] Gon. desunt. Cant. Em. ἀμὴν λέγω ὑμῖν. ib. οὐδὲ &c.] Cant. οὐδέποτε τοσαύτην πίστιν εὗρον ἐν τῷ Ἰσραήλ. v. 10. δοῦλον] Cant. deest. v. 11. ἐγένετο ἐν] Cant. deest. ib. αὐτῷ] Mont. Gon. Lin. Nov. 1. deest. ib. ἱκανοὶ] Cant. March. Velef. Steph. 2. 8. deest. ib. πολὺς] Gon. τῆς πόλεως. v. 12. Ὡς δὲ] Cant. Ἐγένετο δὲ ὡς. ib. καὶ ἰδοὺ] Cant. deest. ib. αὐτῇ χήρα] Cant. αὐτῇ χήρᾳ οὔσῃ. Magd. Bib. Wech. al. αὕτη ἦν χήρα. ib. ὄχλος ··· ἱκανὸς] Cant. πολὺς ὄχλος. ib. σὺν] Cant. συνεληλύθει. v. 13. Καὶ ἰδὼν] Cant. ἰδὼν δέ. ib. αὐτὴν ὁ Κύριος] Cant. ὁ Ἰησοῦς. v. 14. νεανίσκε] Cant. νεανίσκε, νεανίσκε. v. 16. ἐγήγερται] Cant. ἐξηγέρθη. ib. αὐτοῦ] Steph. 3. 5. addunt εἰς ἀγαθόν. v. 17. καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ] Lin. desunt. v. 18.] Pro hoc versu Cant. habet ἐν οἷς καὶ μέχρι Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, ὅς. ib. τούτων] Steph. 6. τῶν ἔργων αὐτοῦ. v. 19. τινας ··· ὁ Ἰωάννης] Cant. desunt. ib. ἔπεμψε &c.] Cant. λέγει, πορευθέντες εἴπατε αὐτῷ. v. 20. Παραγενόμενοι δὲ] Cant. Καὶ παραγενόμενοι. ib. ἄλλον] Cant. Em. ἕτερον. v. 21. αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ] Bib. Wech. al. ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ib. τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ] Cant. τυφλοὺς ἐποίει. v. 22. ὁ Ἰησοῦς] Cant. Bib. Wech. al. deest. ib. ἀπαγγείλατε ··· ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε] Cant. εἴπατε ··· ἃ εἶδον ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἃ ἤκουσαν ὑμῶν τὰ ὦτα. ib. κωφοὶ] Cant. καὶ κωφοί. v. 24. ἀγγέλων] Steph. 3. 5. 6. μαθητῶν. ib. πρὸς τοὺς ὄχλους] Cant. Gon. Mont. Em. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. τοῖς ὄχλοις. ib. ἐξεληλύθατε] Cant. ἐξήλθατε, ut & vers. 25, & 26. v. 25. ὑπάρχοντες] Cant. Steph. 2. 3. διάγοντες. v. 26. προφήτου] Bib. Wech. vet. 3. deest. v. 27. ἐστὶ] Steph. 6. ἐστι γάρ. ib. ἐγὼ] Cant. deest. ib. σου prius] Cant. Magd. deest. ib. ἔμπροσθέν σου] Cant. desunt. v. 28. Λέγω usque ad ὁ δὲ] Cant. præponit vers. 27. ib. προφήτης] Lin. Steph. 3. 5. 8. deest. ib. ὁ δὲ μικρότερος] Cant. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὁ μικρότερος αὐτοῦ. v. 29. πᾶς] Gon. deest. ib. καὶ οἱ τελῶναι] Bodl. 1. desunt. ib. τὸν Θεὸν βαπτισθέντες] Magd. desunt. v. 30. εἰς ἑαυτοὺς] Cant. deest. v. 31. εἶπε δὲ ὁ Κύριος] In Steph. omn. deest. v. 32. καὶ λέγουσιν] Cant. λέγοντες. ib. ὑμῖν] Cant. March. Velef. deest. v. 33. ἄρτον ··· οἶνον] Cant. desunt. v. 35. πάντων] Cant. Em. Magd. Bib. Wech. in quibusdam deest. v. 36. τὴν οἰκίαν ··· ἀνεκλίθη] Cant. τὸν οἶκον ··· κατεκλίθη. v. 37. ἥτις ἦν] Cant. deest. ib. ἐπιγνοῦσα] Cant. γνοῦσα. Mont. Magd. Goog. καὶ ἐπιγνοῦσα. ib. μύρου] Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. addunt βαρυτίμου. v. 38. αὐτοῦ] Gon. τοῦ Ἰησοῦ. Bodl. 1. deest. ib. ὀπίσω] Cant. Steph. 6. 8. ponunt ante παρά. ib. ὀπίσω κλαίουσα ··· τῆς κεφαλῆς] March. Velef. desunt. ib. ἤρξατο βρέχειν] Cant. τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξε. v. 39. ὁ καλέσας αὐτὸν] Cant. παρ' ᾧ κατέκειτο. ib. λέγων] Cant. deest. ib. ἥτις ἅπτεται] Cant. ἡ ἁπτομένη. v. 40. φησὶ] Cant. ἔφη. v. 41. Δύο] Cant. Steph. 2. Ὁ δὲ εἶπε δύο. ib. ἕτερος] Cant. ἕτερος δηνάρια. v. 42. δὲ] Cant. deest, ut vers. 43. ib. αὐτῶν, εἶπε] Cant. desunt. v. 44. τῷ Σίμωνι εἶπε] Cant. ἔφη τῷ Σίμωνι. ib. ὕδωρ] Cant. καὶ ὕδωρ. ib. τῆς κεφαλῆς] Cant. deest. v. 45. εἰσῆλθον] Steph. 6. 14. εἰσῆλθεν. v. 46. μου τοὺς πόδας] Cant. deest. v. 47. ἀφέωνται] Bib. Wech. al. ὅτι ἀφέωνται. ib. αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαὶ] Cant. αὐτῇ πολλά. ib. ὅτι usque ad finem versus] Cant. desunt. v. 50. εἰς εἰρήνην] Cant. ἐν εἰρήνῃ.

CAP.

CAP. VIII.

V. 1. κώμην] Steph. 4. χώραν. ib. δώδεκα] Gon. Steph. 5. δώδεκα Ἀπόστολοι. ib. σὺν αὐτῷ] Cant. μετ' αὐτῦ. v. 2. ἀπὸ ··· ἀφ'] Cant. ὑπὸ ··· ἐξ. ib. πνευμάτων πονηρῶν] Steph. 6. præponit ϗ νόσων ϗ μαςίγων. ib. ἑπτὰ] Cant. deest. Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. πολλά. v. 3. αἵτινες] Cant. αἵτινες καί. ib. αὐτῷ] Cant. Steph. 4. 7. 9. 12. 14. αὐτοῖς. ib. αὐταῖς] Cant. αὐτῶν. v. 4. Συνιόντος ··· διὰ παραβολῆς] Cant. Συνελθόντος ··· παραβολὴν τοιαύτην πρὸς αὐτούς. v. 5. αὐτὸν ··· τῦ ὀρανῦ] Cant. desunt. v. 6. ἔπεσεν] Cant. ἦλθε, ut & v. 7, & 8. ib. ἀγαθὴν] Cant. ἀγαθὴν καὶ καλήν. v. 9. λέγοντες] March. Velef. Cant. Steph. 2. 8. deest. v. 10. βλέπωσι] Cant. ἴδωσι. v. 13. οὗτοι] Cant. deest. v. 15. ἐν τῇ καλῇ γῇ] Cant. εἰς τὴν καλὴν γῆν. ib. οὗτοι] Gon. deest. ib. καλῇ καὶ] Cant. deest. ib. λόγον] Cant. λόγον τῦ θεῦ. ib. ὑπομονῇ] Cant. Magd. addunt ταῦτα λέγων ἐφώνει (Magd. ἔφη) ὁ ἔχων ὦτα ἀκόυειν, ἀκουέτω. Gon. Em. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Goog. addunt ὁ ἔχων ὦτα &c. v. 17. γενήσεται ··· ὃ ὀ γνωσθήσεται] Cant. ἔςαι ··· ἀλλὰ ἵνα γνωσθῇ. v. 18. αὐτῷ] Steph. 2. αὐτῷ, καὶ προστεθήσεται. ib. ϗ ὃ δοκεῖ ἔχειν] Cant. ponit post sequens membrum. v. 19. μήτηρ] Cant. μήτηρ αὐτῦ. v. 20. Καὶ ἀπηγγέλη] Cant. Ἀπηγγέλη δέ. Mont. Lin. Nov. 1. Καὶ ἀπηγγέλθη. ib. αὐτῷ, λεγόντων] Cant. αὐτῷ, ὅτι. March. Velef. αὐτῷ. Steph. 3. 5. αὐτῶν λεγόντων. Bib. Wech. αὐτῷ, αὐτῶν λεγόντων. ib. ἰδεῖν σε θέλοντες] Cant. Ζητοῦντές σε. v. 21. πρὸς αὐτοὺς] Cant. αὐτοῖς. ib. καὶ ποιοῦντες αὐτὸν] Mont. desunt. in Cant. Magd. Lin. Nov. 1. αὐτὸν deest. v. 22. Καὶ ἐγένετο] Cant. Ἐγένετο δέ. ib. καὶ αὐτὸς ἀνέβη] Cant. ἀναβῆναι αὐτόν. v. 23. ἀνέμου] Cant. ἀνέμου πολλή. v. 24. ἐπιστάτα, ἐπιστάτα] Cant. κύριε, κύριε. ib. τῦ ὕδατος] Cant. deest. ib. ἐπαύσαντο] March. Velef. Steph. 3. 5. ἐπαύσατο. ib. γαλήνη] Steph. 3. 4. 5. γαλήνη μεγάλη. v. 26. Καὶ] Cant. deest. ib. Γαδαρηνῶν] Cant. March. Velef. Steph. 2. Γερασηνῶν. Steph. 8. Γεργεσηνῶν. v. 27. Ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ··· ὑπήντησεν] Cant. Καὶ ἐξελθόντος ··· ϗ ὑπήντησεν. ib. τις ··· ἐκ ··· ϗ ··· οἰκίᾳ] Cant. ἀπὸ ··· ὃς ··· οἴκῳ. ib. μνήμασιν] Cant. Lin. μνημείοις. v. 28. ϗ ἀνακράξας] Cant. ἀνέκραξε. Mont. ἀνακράξας. ib. προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ] Cant. desunt. ib. Ἰησῦ] Gon. Cant. deest. ib. τῦ θεῦ] Cant. deest. v. 29. Παρήγγειλε ··· πνεύματι ··· ἐξελθεῖν] Cant. Ἔλεγε ··· δαιμονίῳ ··· ἔξελθε. ib. ϗ ἐδεσμεῖτο ··· διαρρήσσων ··· ἠλαύνετο] Cant. ἐδεσμεῖτο γὰρ ··· διέρρησσε ··· ἠλαύνετο γάρ. v. 30. λέγων] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. ib. λεγεὼν] Cant. λεγεὼν ὄνομά μοι. ib. ὅτι &c. Cant. πολλὰ γὰρ ἦσαν δαιμόνια. v. 31. Καὶ παρεκάλει αὐτὸν] Cant. Παρεκάλει δέ. ib. ἀπελθεῖν] Steph. 6. 9. εἰσελθεῖν. v. 32. ἱκανῶν] Cant. deest. ib. βοσκομένων] Steph. 2. 3. 5. βοσκομένη. ib. ϗ παρεκάλουν] Cant. παρεκάλουν δέ. ib. ἵνα usque ad finem versus] Cant. ἵνα εἰς τοὺς χοίρους εἰσέλθωσιν· ὁ δὲ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. v. 33. εἰσῆλθεν] Cant. ὥρμησαν. ib. καὶ ὥρμησεν] Cant. ὥρμησε δέ. v. 34. γεγενημένον] Cant. γεγονός. ib. ἔφυγον] Cant. ἔφυγαν. ib. ἀπελθόντες] Cant. Gon. Mont. Em. Goog. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. March. Velef. deest. v. 35. Ἐξῆλθον usque ad παρὰ] Cant. Παραγενομένων δὲ ἐκ τῆς πόλεως ϗ θεωρησάντων καθήμενον τὸν δαιμονιζόμενον, σωφρονοῦντα ϗ ἱματισμένον καθήμενον παρά. ib. πρὸς] Mont. Lin. Nov. 1. εἰς. ib. ϗ] Cant. deest. v. 36. δὲ] Cant. γάρ. ib. δαιμονισθεὶς] Cant. λιων (sed suprascripto λεγαιών) in Lat. *Legion*. March. Velef. ἀπὸ τῦ Λεγεῶνος. v. 37. Καὶ ἠρώτησαν] Cant. Ἠρώτησαν δέ. ib. περιχώρου] March. Velef. χώρας. ib. Γαδαρηνῶν] Cant. March. Velef. Γερασηνῶν. Steph. 8. Γεργεσηνῶν. ib. ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου] Cant. πάντες ϗ ἡ χώρα. ib. ὅτι φόβῳ] Cant. φόβῳ γάρ. ib. αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον] Cant. ἐμβὰς δέ. v. 38. Ἐδέετο δὲ αὐτῦ] Cant. Ἠρώτα δὲ αὐτόν. ib. ὁ Ἰησῦς] Cant. deest. v. 39. ὑπόστρεφε ··· ϗ διηγῦ] Cant. πορεύου ··· διηγούμενος. ib. ἀπῆλθε ··· κηρύσσων] Cant. ἀπελθὼν ··· ἐκήρυσσε. ib. ὅλην] Cant. deest. v. 40. ἀπεδέξατο ··· ὁ ὄχλος] Cant. ὑποδέξασθαι ··· τὸν ὄχλον. ib. γὰρ] Lin. Nov. 1. δέ. v. 41. ἰδὺ ἦλθεν ··· αὐτὸς] Cant. ἐλθὼν ··· οὗτος. ib. ὑπῆρχε, καὶ] Cant. desunt. ib. παρὰ ··· τὸν οἶκον] Cant. ὑπὸ ··· τὴν οἰκίαν. v. 42. Ὅτι usque ad αὐτὸν] Cant. Ἦν γὰρ θυγάτηρ αὐτῷ μονογενὴς ἐτῶν δώδεκα, ἀποθνήσκουσα· ϗ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι. ib. συνέπνιγον] March. Velef. Steph. 8. συνέθλιβον. v. 43. γυνὴ] Lin. Nov. 1. Mont. Gon. γυνή τις. ib. ἥτις usque ad finem versus] Cant. ἣν ὐδεὶς ἴσχυεν θεραπεῦσαι. ib. εἰς ἰατρὺς] Gon. Mont. Em. Goog. Steph. omn. Lin. Nov. 1. Magd. ἰατροῖς. v. 44. ὄπισθεν ··· τῦ κρασπέδου] Cant. desunt. v. 45. Καὶ usque ad ἀρνουμένων] Cant. Ὁ δὲ Ἰησῦς γνὺς τὴν ἐξελθοῦσαν ἐξ αὐτῦ δύναμιν, ἐπηρώτα, τίς μου ἥψατο. ib. μετ' αὐτῦ] Cant. σὺν αὐτῷ. ib. τίς ὁ &c.] Cant. iterum τίς μου ἥψατο. v. 46. Ἰησῦς] Cant. deest. v. 47. αὐτῷ] Cant. deest. March. Velef. ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῦ. v. 48. θάρσει] Cant. deest. ib. εἰς εἰρήνην] Cant. ἐν εἰρήνῃ. v. 49. ἔρχεταί τις παρὰ] Cant. ἔρχονται ἀπό. ib. λέγων] Cant. λέγοντες. ib. μὴ] Cant. μηκέτι. v. 50. ἀκύσας] Cant. March. Velef. ἀκύσας τὸν λόγον. ib. αὐτῷ] March. Velef. τῷ πατρὶ τῆς παιδός. ib. λέγων] March. Velef. deest. v. 51. εἰσελθὼν] Gon. Mont. Em. Goog. March. Velef. ἐλθών. ib. ὐδένα] Cant. σὺν αὐτῷ τινα. Steph. 8. ὐδένα σὺν αὐτῷ. ib. τῆς παιδὸς] Cant. Steph. 2. τῦ κορασίου. v. 52. ὐκ] Cant. ὐ γάρ. ut & Steph. 8. ib. ἀπέθανεν] March. Velef. addit ἡ παῖς. Em. τὸ κοράσιον. v. 54. ἐκβαλὼν ἔξω πάντας ϗ] Cant. March. Velef. Steph. 2. 8. desunt. v. 55. διέταξεν] Cant. ἐπέταξεν. v. 56. ϗ ἐξέςησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς] Cant. οἱ δὲ γονεῖς αὐτῆς θεωροῦντες ἐξέςησαν.

CAP. IX.

V. 1. δὲ] Bodl. 1. deest. ib. μαθητὰς αὐτῦ] Cant. Gon. Mont. Magd. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. desunt. March. Velef. Steph. 8. Ἀποςόλους αὐτῦ. v. 2. ἀσθενῦντας] Cant. ἀσθενεῖς. v. 3. πρὸς αὐτοὺς] Mont. Lin. Nov. 1. αὐτοῖς. ib. ῥάβδους] Cant. March. Velef. Steph. 8. ῥάβδον. v. 4. ἐκεῖθεν] March. Velef. Steph. 9. ἐκεῖθεν μή. v. 5. ἀπὸ τῆς] Cant. ἐκ τῆς. Lin. Nov. 1. Mont. τῆς. ib. ἀποτινάξατε] Cant. ἐκτινάξατε, & ponit ante τόν. ib. ἐπ' αὐτοὺς] Magd. αὐτοῖς· sed in marg. ἐπ' αὐτούς. v. 6. διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας] Cant. κατὰ πόλεις ϗ ἤρχοντο. v. 7. Ἤκουσε] Cant. Ἀκύσας. Em. deest. ib. ὑπ' αὐτῦ πάντα, ϗ] Cant. desunt. ib. διηπόρει] Cant. ἠπορεῖτο. ib. ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν] Cant. ἐκ νεκρῶν ἀνέςη. v. 8. εἷς] Cant. deest. v. 9. Καὶ εἶπεν] Cant. Εἶπε δέ. v. 10. ὑπεχώρησε] Cant. ἀνεχώρησε. ib. τόπον ἔρημον] Cant. deest. ib. πόλεως καλουμένης] Cant. κώμην λεγομένην. March. Velef. ὃς ἐςι. v. 11. θεραπείας] Cant. θεραπείας αὐτῦ πάντας. v. 12. ἀπελθόντες] Cant. πορευθέντες. ib. τὸν ὄχλον] Gon. March. Velef. τοὺς ὄχλους. ib. καὶ ἄρωσιν ἀποσπασμὸν] Cant. desunt. v. 14. ἀνὰ] Cant. ὡσεὶ ἀνά. v. 15. καὶ κατέκλιναν ἅπαντας] Cant. desunt. v. 16. εὐλόγησεν] Cant. Steph. 2. προσηύξατο καὶ εὐλόγησεν. ib. αὐτοὺς] Cant. ἐπ' αὐτούς. ib. ϗ κατέκλασε] Cant. desunt. ib. τῷ ὄχλῳ] Cant. τοῖς ὄχλοις. v. 17. περισσεῦσαν αὐτοῖς] Cant. περίσσευμα. Steph. 2. περίσσευμα αὐτοῖς. v. 18. αὐτὸν] Cant. αὐτούς. ib. προσευχόμενον Cant. deest. v. 19. ἄλλοι δὲ ὅτι usque ad finem versus] Cant. ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. ib. ἀνέςη] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. v. 20. τῦ θεῦ] Cant. υἱὸν τῦ θεῦ. v. 21. εἰπεῖν] Cant. λέγειν. v. 22. ἀπὸ ··· τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ] Cant. ὑπὸ ··· μεθ' ἡμέρας τρεῖς. ib. ἐγερθῆναι] Cant. Mont. Bodl. 1. Lin. Nov. 1. ἀναςῆναι. v. 23. ἐλθεῖν] Cant. ἔρχεσθαι. ib. ϗ ἀράτω τὸν ςαυρὸν αὐτῦ καθ' ἡμέραν] Cant. desunt. ib. καθ' ἡμέραν] Mont. Gon. Em. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 4. 7. 9. 12. 14. Comp. deest. v. 24. ἐὰν] Lin. deest. v. 25. κερδήσας] Cant. ἐὰν κερδήσῃ. ib. ὅλον] Gon. deest. ib. ἀπολέσας ἢ ζημιωθεὶς] Cant. ἀπολέσαι ἢ ζημιωθῆναι. v. 26. λόγους] Cant. deest. ib. αὐτῦ ϗ] Gon. deest. ib. πατρὸς] Cant. πατρὸς αὐτῦ. ib. ἁγίων] Mont. Gon. deest. v. 27. ὑμῖν] Cant. ὑμῖν ὅτι. ib. τὴν βασιλείαν τῦ θεῦ] Cant. τὸν υἱὸν τῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ δόξῃ αὐτῦ. v. 29. τὸ εἶδος] Cant. ἡ ἰδέα. ib. ἕτερον] Cant. ἠλλοιώθη. v. 30. οἵτινες ἦσαν] Cant. ἦσαν δέ. v. 31. ἔλεγον] Cant. ἔλεγον δέ. Mont. ϗ ἔλεγον. ib. ἔμελλε] Cant. μέλλει. ib. ἐν] Cant. εἰς. ib. ἔξοδον] Em. δόξαν. v. 33. διαχωρίζεσθαι ··· πρὸς τὸν] Cant. διαχωρισθῆναι ··· τῷ. ib. ϗ ποιήσωμεν] Cant. θέλεις ποιήσω, in Lat. *vis facio*. sed emendatur, ποιήσωμεν. v. 35. ἐγένετο] Cant. ἦλθεν. ib. λέγουσα] Gon. deest. ib. εὐλογητὸς] Cant. Steph. 6. 8. addunt ἐν ᾧ ηὐδόκησα. v. 36. ϗ αὐτοὶ] Cant. αὐτοὶ δέ. ib. ὐδὲν] Cant. Bodl. 1. deest. ib. ἑωράκασι] Cant. ἐθεάσαντο. v. 37. ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ] Cant. διὰ τῆς ἡμέρας, in Lat. *per diem*. ib. κατελθόντων αὐτῶν] Cant. κατελθόντα αὐτόν. ib. συνήντησεν ··· ὄχλος πολὺς] Cant. συνελθεῖν ··· ὄχλον πολύν. v. 39. Καὶ &c.] Cant. Λαμβάνει γὰρ αὐτὸν ἐξαίφνης πνεῦμα, ϗ ῥήσσει. ib. κράζει] March. Velef. Steph. 2. κράζει ϗ ῥήσσει. ib. αὐτὸν] Cant. deest. ib. ἀπ' αὐτῦ] March. Velef. deest. ib. συντρίβον] Cant. συντρίβει. Bib. Wech. in vet. quibusdam. συντριβόμενος. v. 40. ἐκβάλλωσιν αὐτὸ] Cant. ἀπαλλάξωσιν αὐτόν. v. 41. προσάγαγε ὧδε] Cant. προσένεγκε. v. 42. συνεσπάραξεν] Cant. συνετάραξεν. ib. ἰάσατο τὸν παῖδα] Cant. ἀφῆκεν αὐτόν. ib. αὐτὸν] Cant. τὸν παῖδα. v. 43. ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς] Cant. March. Velef. Steph. 8. ἐποίει. v. 44. ὦτα] March. Velef. καρδίας. v. 45. ἐρωτῆσαι αὐτὸν] Cant. ἐπερωτῆσαι. 46. Εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς] Cant. desunt. v. 47. ἰδὼν] Steph. 3. 5. 6. εἰδώς. ib. αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ] Cant. παρ' ἑαυτόν. v. 48. αὐτοῖς] Cant. deest. ib. ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται] Cant. desunt. ib. ὑπάρχων] Cant. deest. v. 50. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν] Cant. εἶπε δέ. ib. κωλύετε] Cant. κωλύετε αὐτόν. Steph. 6. 8. κωλύετε· ὐ γάρ ἐςι καθ' ἡμῶν. ib. καθ'] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Mont. μεθ'. ib. ἡμῶν ··· ἡμῶν] Cant. March. Velef. Magd. ὑμῶν ··· ὑμῶν. v. 51. συμπληροῦσθαι] Cant. πληροῦσθαι. v. 52. κώμην] March. Velef. Steph. 9. πόλιν. v. 55. δὲ] Em. δὲ ὁ Ἰησῦς. ib. ϗ εἶπεν] March. Velef. deest. In Magd. desunt usque ad ϗ v. 56. ib. ἐςε ὑμεῖς] Cant. March. Velef. deest. v. 56. Ὁ γὰρ usque ad ϗ] Cant. Gon. desunt. v. 57. Ἐγένετο δὲ] Cant. καὶ ἐγένετο. ib. ἀπέρχῃ] Cant. ὑπάγεις. ib. κύριε] Cant. March. Velef. deest. v. 59. κύριε] Cant. deest. ib. ἀπελθόντι] Lin. Nov. 1. March. Velef. Steph. 3. 4. 5. 9. ἀπελθεῖν. v. 6. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς] Cant. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. ib. ἀπελθὼν] Cant. πορευθείς. v. 62. Εἶπε &c.] Cant. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ. ib. ἐπιβαλὼν &c.] Cant. εἰς τὰ ὀπίσω βλέπων, καὶ ἐπιβάλλων τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον. ib. βλέπων] Steph. 3. 6. 9. ςραφείς.

CAP. X.

V. 1. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος] Cant. Ἀνέδειξε δέ. ib. ἑβδομήκοντα] Cant. March. Velef. Bib. Wech. vetustissim. exempl. οβ'. Steph. 6. ἑβδομήκοντα μαθητάς. ib. δύο] Magd. Em. δύο δύο. ib. πᾶσαν &c.] Cant. πάντα τόπον ϗ πόλιν. ib. αὐτὸς] Cant. deest. ib. ἔρχεσθαι] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Mont. διέρχεσθαι. v. 2. οὖν] Cant. δέ. ib. μὲν ··· οὖν] Cant. desunt. v. 3. ἄρνας] Magd. πρόβατα. ib. ἐν μέσῳ] Cant. μέσον. v. 5. εἰσέρχησθε] Cant. εἰσέλθητε. v. 6. ἀνακάμψει] Cant. ἀναςρέψει ἡ εἰρήνη ὑμῶν. v. 7. ἐςι] Cant. deest. v. 9. ἀσθενεῖς] Cant. ἀσθενῦντας. ib. ἤγγικε] Mont. ὅτι ἤγγικε. ut & Lin. Nov. 1. v. 10. εἰσέρχησθε] Cant. εἰσέλθητε. v. 11 ὑμῶν] Cant. addit εἰς τοὺς πόδας. Em. Steph. 2. 3. 5. 8. addunt εἰς τοὺς πόδας ὑμῶν. ib. ἀπομασσόμεθα] Magd. ἀποτινασσόμεθα. ib. ἐφ' ὑμᾶς] Cant. deest. v. 12. δὲ] Gon. Mont. Em. Goog. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. ib. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ] Cant. desunt. ib. ἔςαι] Cant. ἔςαι ἐν τῇ βασιλείᾳ τῦ θεῦ. v. 13. καὶ σοὶ Βηθσαϊδὰ] Cant. ϗ Βηθσαϊδά. ib. ἐγένοντο] Cant. ἐγενήθησαν. v. 14. ἐν τῇ κρίσει] Cant. desunt. v. 15. ὑψωθεῖσα &c.] Cant. μὴ ὑψωθήσῃ; ἢ ἕως ᾅδου καταβήσῃ. in Lat. *nunquid exaltaberis*, &c. v. 16. ἐμῦ ἀκύει &c.] Cant. ἐμοῦ ἀκύων, ἀκύει τῦ ἀποςείλαντός με. v. 17. ἑβδομήκοντα] Cant. March. Velef. Steph. 2. οβ'. v. 19. δίδωμι] Steph. 10. δέδωκα. ib. ὐ μὴ] Cant. deest. 20. πνεύματα] Cant. δαιμόνια. ib. δὲ] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Bib. Wech. al. δὲ μᾶλλον. Sed in Steph. omn. deest μᾶλλον. ib. τοῖς ὐρανοῖς] Cant. τῷ ὐρανῷ. v. 21. πνεύματι ὁ Ἰησῦς] Cant. πνεύματι τῷ ἁγίῳ. Steph. 2. 3. 8. addunt. τῷ ἁγίῳ. ib. ϗ ςραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπε] Mont. March. Velef. Steph. 8. desunt. ib. μαθητὰς] Magd. μαθητὰς αὐτῦ. v. 23. Καὶ ςραφεὶς] Cant. Στραφεὶς δέ. ib. κατ' ἰδίαν] Cant. Steph. 2. αὐτοῖς. March. Velef. αὐτῷ. ib. βλέπετε] Cant. addit ϗ ἀκύοντες ἃ ἀκύετε. v. 24. καὶ βασιλεῖς] Cant. deest. ib. ἀκύετε] Cant. ὑμεῖς ἀκύετε. v. 25. Καὶ ἰδὺ ··· ἀνέςη] Cant. Ἀνέςη δέ. v. 25. διδάσκαλε] Cant. deest. v. 27. ἐξ ὅλης τῆς quater] Cant. ἐν ὅλῃ τῇ. ib. ϗ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου] Cant. desunt. v. 29. δικαιοῦν ἑαυτὸν] Cant. ἑαυτὸν δικαιῶσαι. v. 30. εἶπεν] Cant. εἶπεν αὐτῷ. ib. αὐτὸν] Cant. deest. ib. τυγχάνοντα] Cant. deest. ib. Ὑπολαβὼν] March. Velef. Ἀναβλέπων. v. 31. κατέβαινεν] Cant. καταβαίνων. v. 32.] Hic versus deest in Gon. ib. ἐλθὼν] Cant. deest. ib. ἰδὼν] Cant. ἰδὼν αὐτόν. v. 35. ἐξελθὼν] Cant. March. Velef. deest. ib. αὐτῷ] Cant. March. Velef. deest. ib. ἐγὼ] Cant. deest. v. 36. τίς οὖν &c.] Cant. τίνα οὖν δοκεῖς. v. 37. οὖν αὐτῷ] Cant. δέ. v. 38. αὐτοὺς] Cant. αὐτόν. ib. καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν] Cant. εἰσελθεῖν. v. 39. Ἰησῦ] Cant. March. Velef. Steph. 8. κυρίου. ib. τὸν λόγον] Gon. Mont. Lin. Nov. 1. Steph. 5. 9. 12. Comp. τῶν λόγων. ib. αὐτῦ] Cant. deest. v. 40. ἐπιςᾶσα] Cant. ἐπιςαθεῖς. ib. μοι συναντιλάβηται] Cant. μοι ἀντιλάβηται. v. 41. μεριμνᾷς ϗ] Cant. deest. ib. τυρβάζῃ] Steph. 8. θορυβάζῃ. ib. περὶ πολλά· Ἑνὸς δέ ἐςι χρεία] Cant. desunt. v. 42. δὲ ··· ἀπ'] Cant. desunt.

CAP.

CAP. XI.

V. 1. ὡς] Cant. καὶ ὡς. ib. πρὸς αὐτὸν] Magd. deest. v. 2. Εἶπε δὲ αὐτοῖς] Cant. Ὁ δὲ εἶπε. ib. προσεύχησθε] Cant. addit μὴ βαττολογεῖτε ὡς οἱ λοιποὶ, δοκοῦσι γάρ τινες ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται· ἀλλὰ προσευχόμενοι. ib. ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς] March. Velef. desunt. in Magd. desunt ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ib. σου· ἐλθέτω] Cant. σου ἐφ' ἡμᾶς ἐλθέτω. ib. βασιλεία σου] Cant. Magd. deest σου. v. 3. τὸ καθ' ἡμέραν] Cant. March. Velef. σήμερον. v. 4. τὰς ἁμαρτίας] Cant. τὰ ὀφειλήματα. Gon. τὰ παραπτώματα. ib. καὶ γὰρ αὐτοὶ] Cant. ὡς καὶ ἡμεῖς. ib. παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν] Cant. τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. ib. ἀλλὰ usq; ad finem versus] Magd. March. Velef. desunt. v. 5. πρὸς αὐτοὺς] Cant. deest. ib. εἴπῃ] Cant. March. Velef. Steph. 2. 3. 5. 6. ἐρεῖ. v. 6. μου] Cant. μοι. Mont. Em. Goog. Lin. Nov. 1. deest. ib. ὁδοῦ πρὸς μὲ] Cant. ἀγροῦ. v. 7. θύρα] Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. θύρα μου. ib. εἰς τὴν κοίτην εἰσὶν] Cant. ἐν τῇ κοίτῃ ἐστί. ib. σοι] March. Velef. statim scribit καὶ εἰ μεμενήκει κρούων. v. 8. εἰ καὶ] Cant. desunt. ib. αὐτοῦ φίλον] Cant. αὐτὸν φίλον αὐτοῦ. v. 10. ἀνοιγήσεται] Cant. Steph. 2. ἀνοίγεται. v. 11. Τίνα δὲ] Cant. Em. Τίς δὲ ἐξ. ib. αἰτήσει] March. Velef. αἰτεῖ, & delet ὁ υἱός. ib. εἰ] Cant. Mont. Gon. Goog. Lin. Nov. 1. ἤ. v. 12. Ἢ &c.] Cant. Ἐὰν δὲ καὶ ᾠὸν αἰτήσῃ. v. 13. ὑπάρχοντες] Cant. Magd. Em. ὄντες. ib. ἀγαθὰ] Nov. 1. deest. ib. πατὴρ] Steph. 6. πατὴρ ὑμῶν. ib. ἐξ οὐρανοῦ] March. Velef. οὐράνιος. ib. πνεῦμα ἅγιον] Cant. ἀγαθὸν δόμα. March. Velef. Steph. 6. 8. πνεῦμα ἀγαθόν. v. 14. Καὶ ἦν usque ad finem versus] Cant. Ταῦτα δὲ εἰπόντος αὐτοῦ, προσφέρεται αὐτῷ δαιμονιζόμενος κωφὸς, καὶ ἐκβαλόντος αὐτοῦ, πάντες ἐθαύμαζον. v. 15. Τινὲς δὲ] Cant. Καί τινες. ib. δαιμόνια] Cant. Steph. 2. 3. 5. 7. καὶ (Cant. ὁ δὲ) ἀποκριθεὶς εἶπε, πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; (Cant. ἐκβαλεῖν) v. 17. εἰδὼς] Cant. ἰδών. ib. ἐρημοῦται] March. Velef. ἐρημωθήσεται. ib. πίπτει] Cant. πεσεῖται. v. 19. Εἰ usque ad οἱ υἱοὶ] Lin. Nov. 1. desunt; ut & in Mont. & Gon. sed in eorum marg. habentur. v. 20. δὲ] Cant. δὲ ἐγώ. v. 22. Ἐπὰν] Cant. Ἐάν. ib. αὐτοῦ ··· νικήσῃ αὐτὸν] Cant. desunt. ib. σκῦλα] Steph. 3. σκεύη. ib. διαδίδωσι] March. Velef. διαδώσει. v. 25. καὶ] Cant. deest. v. 26. Τότε Cant. deest. ib. ἑπτὰ ἕτερα] Cant. ἄλλα ἑπτά. ib. πνεύματα] Mont. deest. ib. ἐκεῖ] Cant. deest. v. 28. Αὐτὸς δὲ] Cant. Ὁ δέ. ib. αὐτὸν] Cant. deest. v. 29. πονηρά] Cant. March. Velef. Steph. 6. 8. γενεὰ πονηρά. ib. ἐπιζητεῖ] Steph. 6. 8. ζητεῖ. ib. τοῦ προφήτου] Cant. deest. v. 31. ἐν τῇ κρίσει] Cant. desunt. ib. καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶντος] Gon. desunt. v. 32.] Hic versus deest in Cant. ib. Νινευῗ] Mont. Gon. Em. Magd. Lin. Nov. 1. Νινευῖται. v. 33. φέγγος] Cant. Gon. φῶς. v. 34. σώματος ··· ὀφθαλμὸς] post utrumque addit Cant. σου. ib. καὶ ὅλον] Cant. πᾶν. Magd. Mont. Em. Goog. Bodl. 1. ὅλον· ut & in Lin. Nov. 1. ib. ἐστιν] Mont. Gon. March. Velef. Steph. 3. ἔσται. ib. σκοτεινὸν] Steph. 3. 5. σκοτεινὸν ἔσται. v. 35. Σκόπει οὖν μὴ] Cant. Εἰ οὖν. ib. σκότος ἐστὶν] Cant. σκότος, σκότος πόσον. Hic versus deest in Magd. v. 36.] Hic versus deest in Cant. v. 37. Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι] Cant. desunt. ib. ἠρώτα αὐτὸν] Cant. Ἐδεήθη δὲ αὐτοῦ. ib. ὅπως παρ' ··· αὐτῷ] Cant. ἵνα ··· μετ' αὐτοῦ. v. 38. ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἤρξατο διακρινόμενος ἐν ἑαυτῷ λέγειν, διὰ τί. v. 39. κύριος] Magd. Ἰησοῦς. ib. Φαρισαῖοι] Cant. Φαρισαῖοι ὑποκριταί. v. 40. ἔξωθεν ··· ἔσωθεν] Cant. ἔσωθεν ··· ἔξωθεν. v. 41. δότε] Steph. 3. 4. 5. πάντα δότε. ib. ἐστιν] Cant. Steph. 6. ἔσται. v. 42. ταῦτα usque ad finem versus] Cant. desunt. Steph. 6. 8. ταῦτα δὲ &c. v. 43. ἀγοραῖς] Cant. addit καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις. v. 44. γραμματεῖς Φαρισαῖοι ὑποκριταί] March. Velef. desunt. ib. ὑποκριταί] Cant. deest. ib. ὡς τὰ] Cant. deest. v. 46. τοῖς φορτίοις] Cant. deest. v. 48. καὶ συνευδοκεῖτε] Cant. μὴ συνευδοκεῖν. Mont. ὅτι συνευδοκεῖτε. ib. αὐτῶν τὰ μνημεῖα] Cant. desunt. v. 49. καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν] Cant. desunt. ib. ἀποστελῶ] Cant. ἀποστέλλω, in Lat. *mitto*. v. 50. ἐκζητηθῇ] Bodl. 1. Mont. ἐκδικηθῇ· sed in margine Mont. ἐκζητηθῇ & ζητηθῇ. ib. ἀπὸ] Cant. deest. v. 51. Ἄβελ] Mont. Steph. 3. 4. 5. Ἄβελ τοῦ δικαίου. ib. Ζαχαρίου] Cant. Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου. ib. ἀπολομένου] Cant. ὃν ἐφόνευσαν ἀνὰ μέσον. ib. οἴκου] Cant. ναοῦ. v. 52. ἤρατε] Cant. Steph. 2. ἐκρύψατε. ib. κλεῖδα] Cant. κλεῖν. ib. αὐτοὶ] Cant. καὶ αὐτοί. ib. εἰσερχομένους] Cant. εἰσπορευομένους. v. 53. αὐτοῦ] Cant. Em. deest. ib. αὐτοὺς] Cant. αὐτοὺς ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ. ib. γραμματεῖς ··· Φαρισαῖοι] Cant. Φαρισαῖοι ··· νομικοί. ib. ἀποστοματίζειν αὐτὸν] Cant. συμβάλλειν αὐτῷ, in Lat. *committere illi*. March. Velef. ἐπιστομίζειν. Steph. 4. 8. ἀποστομίζειν. ib. ἐνέχειν] Cant. ἔχειν. Mont. Goog. Steph. 5. Comp. συνέχειν. v. 54. αὐτὸν] Cant. αὐτῷ. ib. θηρεῦσαι usque ad finem versus] Cant. ἀφορμήν τινα λαβεῖν αὐτοῦ, ἵνα εὕρωσι κατηγορῆσαι αὐτοῦ.

CAP. XII.

V. 1. Ἐν usque ad ἤρξατο] March. Velef. Περιεστηκότων δέ. Cant. Πολλῶν δὲ ὄχλων συμπεριεχόντων κύκλῳ, ὥστε ἀλλήλους συμπνίγειν. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 2. δὲ] Cant. γάρ. ib. οὐκ ἀποκαλυφθήσεται] Cant. οὐ φανερωθήσεται. v. 3. ἀκουσθήσεται] March. Velef. λεχθήσεται. v. 4. καὶ μετὰ ταῦτα μὴ] Cant. τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι, μηδέ. v. 5. φοβηθῆτε] Cant. deest. ib. ἐμβαλεῖν] Cant. βαλεῖν, & ponit post γέενναν. v. 7. ἠρίθμηνται] Cant. ἠριθμημέναι εἰσί. ib. φοβεῖσθε· πολλῶν] Cant. φοβηθῆτε· πολλῶν γάρ. ib. διαφέρετε] Cant. Mont. Gon. Lin. Nov. 1. Bodl. 1 Steph. 4. 5. Comp. addunt ὑμεῖς. v. 8. πᾶς] Cant. ὅτι πᾶς. ib. καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει] Gon. ὁμολογήσω κἀγώ. v. 9.] Hic versus deest in Gon. ib. ἐνώπιον] Cant. Mont. Em. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ἔμπροσθεν. ib. ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον] Cant. ἀρνηθήσεται ἔμπροσθεν. v. 10. τῷ δὲ εἰς] Cant. εἰς δέ. ib. βλασφημήσαντι] Cant. deest. v. 11. ἐπὶ] Cant. εἰς. ib. καὶ τὰς ἀρχὰς] Mont. deest. ib. μεριμνᾶτε] Cant. Em. προμεριμνᾶτε. ib. ἢ τί] Cant. deest. v. 12. ἃ δεῖ εἰπεῖν] March. Velef. τί δεῖ εἰπεῖν ὑμᾶς. v. 14. δικαστὴν ἢ μεριστὴν] Cant. κριτήν. v. 15. τῆς] Cant. Steph. 2. 8. πάσης. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. Steph. 4. 7. 12. 14. αὐτῷ. ib. αὐτοῦ] Cant. αὐτῷ. v. 18. μείζονας οἰκοδομήσω] Cant. ποιήσω αὐλὰς μείζονας. March. Velef. μείζονας ποιήσω. ib. τὰ γεννήματα] Steph. 8. τὸν σῖτόν μου. ib. καὶ τὰ ἀγαθά μου] Cant. Lin. desunt. v. 19. κείμενα usque ad εὐφραίνου] Cant. desunt. v. 20. δὲ] Cant. οὖν. ib. τίνι] Cant. March. Velef. Steph. 2. τίνος. v. 21.] Hic versus deest. in Cant. v. 22.] Ante hunc versum Cant. Magd. Em. Steph. 3. 4. 6. 7. 9. interserunt hæc, Ταῦτα (Cant. addit δὲ) λέγων, ἐφώνει· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω & in marg. Mont. quoque. v. 22. ὑμῶν] Cant. deest. ib. φάγητε] Gon. φάγητε, ἢ τί πίητε. v. 23. Ἡ] Cant. Magd. Ἡ γάρ. Mont. Lin. Nov. 1. Οὐχ ἡ. Steph. 5. 6. Οὐχὶ ἡ. v. 24. τοὺς κόρακας] Cant. τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ib. οὐ ··· οὐδὲ ··· ταμεῖον οὐδὲ] Cant. οὔτε ··· οὔτε ··· οὔτε ταμεῖον οὔτε. ib. αὐτοὺς] Cant. αὐτά. ib. πόσῳ μᾶλλον] Cant. οὐχί. ib. τῶν πετεινῶν] March. Velef. αὐτῶν. v. 25. μεριμνῶν] Cant. Em. deest. v. 26. Εἰ usque ad τί] Cant. desunt. ib. τί] Cant. καί. ib. μεριμνᾶτε] Cant. τί μεριμνᾶτε. v. 27. αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει] Cant. οὔτε νήθει, οὔτε ὑφαίνει. v. 28. ἐν τῷ ἀγρῷ] Cant. Magd. τοῦ ἀγροῦ. v. 30. τοῦ κόσμου] Gon. deest. ib. ἐπιζητεῖ &c.] Cant. ζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν. v. 31. Πλὴν ζητεῖτε] Cant. Ζητεῖτε δέ. March. Velef. Πλὴν ζητεῖτε πρῶτον. ib. θεοῦ] March. Velef. addit καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ. ib. ταῦτα] Gon. deest. ib. πάντα] Steph. 6. 8. 9. deest. v. 32. φοβοῦ] Lin. φοβηθῆτε. ib. ὅτι] Cant. ὅτι ἐν αὐτῷ. v. 35. Ἔστωσαν ··· αἱ ὀσφύες] Cant. ἔστω ἡ ὀσφὺς, in Lat. *sit lumbus*. ib. περιεζωσμέναι] Cant. περιεζωσμένη. v. 37. διακονήσει αὐτοῖς] Cant. καὶ ἐὰν ἔλθῃ τῇ ἑσπερινῇ φυλακῇ, καὶ εὑρήσει, οὕτως ποιήσει. v. 38. ἔλθῃ] Cant. deest. ib. φυλακῇ bis] Cant. deest utrobique. ib. ἐν τῇ] Cant. deest. ib. καὶ εὕρῃ οὕτω] Cant. desunt. ib. εἰσι] Mont. deest. ib. οἱ δοῦλοι] Cant. deest. v. 39. δὲ] Gon. καί. ib. ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ] Cant. desunt. ib. ἀφῆκε διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ] Cant. desunt. v. 40. οὖν] Cant. δέ. v. 41. Εἶπε δὲ] Cant. Καὶ εἶπε· ut v. 42. ib. ἢ καὶ πρὸς πάντας] Cant. desunt.] v. 42. ἐστὶν] Bib. Wech. ἔσται. ib. καὶ φρόνιμος] Cant. ὁ φρόνιμος ὁ ἀγαθός. v. 43. εὑρήσῃ] Cant. εὑρήσῃ αὐτόν. v. 44. Ἀληθῶς] Cant. Ἀμήν. ib. ὅτι] Gon. deest. v. 45. ἐσθίειν τε &c.] Cant. ἐσθίων δὲ καὶ πίνων καὶ μεθυσκόμενος. v. 46. τοῦ δούλου ἐκείνου] Cant. αὐτοῦ. v. 47. καὶ μὴ usque ad δαρήσεται] Gon. desunt. ib. ἑτοιμάσας μηδὲ] Cant. desunt. v. 48. ἐδόθη ··· πολὺ ζητηθήσεται] Cant. ἔδωκε ··· ζητοῦσι. ib. παρ' αὐτοῦ] Cant. ἀπ' αὐτοῦ περισσότερον. v. 50. δὲ] Magd. deest. ib. οὗ] Cant. Magd. ὅπου. v. 51. δοῦναι ··· ἀλλ' ἢ] Cant. ποιῆσαι ··· ἀλλά. v. 52. ἑνὶ] Cant. deest. ib. ἐπὶ ··· ἐπὶ] Cant. ἐν ··· ἐν. v. 53. καὶ υἱὸς usque ad θυγατρὶ] Gon. desunt. ib. πατρὶ] Cant. March. Velef. πατρὶ αὐτοῦ. ib. αὐτῆς] Cant. deest. v. 54. ὄμβρος] Cant. ὅτι ὄμβρος. v. 55. ὅτι] Cant. deest. v. 56. τὸν δὲ] Cant. τὴν τόν. ib. πῶς] Cant. deest. ib. οὐ δοκιμάζετε] Steph. 8. οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν. v. 57. Τί δὲ] Cant. desunt. ib. κρίνετε] Steph. 6. διακρίνετε. v. 58. ἀπηλλάχθαι] Cant. ἀπαλλαγῆναι. ib. κατασύρῃ] Cant. κατακρίνῃ. v. 59. καὶ τὸ &c.] Cant. ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

CAP. XIII.

V. 2. ἁμαρτωλοὶ] Cant. ponit post ἐγένοντο. v. 3. ὡσαύτως] Cant. ὁμοίως. v. 4. ἐν τῷ] Cant. τοῦ. ib. οὗτοι] Cant. deest. Steph. 3. 5. 6. 8. αὐτοί. ib. κατοικοῦντας ἐν] Cant. ἐνοικοῦντας. v. 6. δὲ] Lin. deest. ib. ἐν αὐτῇ] Cant. ἐπ' αὐτῆς. ib. οὐχ εὗρεν] Cant. μὴ εὑρών. v. 7. δὲ] Cant. deest. ib. ἔτη] Cant. March. Velef. Steph. 3. 8. ἔτη ἀφ' οὗ. ib. ἔκκοψον] Cant. φέρε τὴν ἀξίνην, ἔκκοψον. Steph. 8. ἔκκοψον οὖν. ib. ἱνατί ··· καταργεῖ] Steph. 4. ἵνα μὴ ··· καταργῇ. v. 8. καὶ τοῦτο τὸ ἔτος] Cant. ἔτι τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν. ib. κοπρίαν] Cant. κόφινον κοπρίων. March. Velef. Steph. omn. & Comp. κόπρια. v. 10. ἐν] Gon. ὁ Ἰησοῦς ἐν. ib. μιᾷ τῶν συναγωγῶν] Cant. τῇ συναγωγῇ αὐτῶν. ib. ἐν τοῖς σάββασι] Cant. τῷ σαββάτῳ. v. 11. ἦν &c.] Cant. ἐν ἀσθενείᾳ ἦν πνεύματος. v. 12. προσεφώνησε, καὶ] Cant. desunt. ib. τῆς] Cant. ἀπὸ τῆς. v. 14. ἔλεγε τῷ ὄχλῳ] Cant. ponit ante ὅτι. v. 15. Ἀπεκρίθη [··· καὶ] March. Velef. Ἀποκριθείς. ib. οὖν ··· κύριος] Cant. δὲ ··· Ἰησοῦς. ib. Ὑποκριτὰ] Comp. Steph. 3. 7. 12. 14. Ὑποκριταί. ib. ἢ τὸν] Cant. καὶ τόν. v. 17. ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ] Cant. desunt. ib. κατῃσχύνοντο πάντες] Cant. κατῃσχύνθησαν. ib. πᾶσιν] Cant. πᾶσιν οἷς ἐθεώρουν. v. 18. καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν] Lin. desunt. ib. εἰς δένδρον μέγα] Cant. δένδρον. ib. ἐν τοῖς κλάδοις] Cant. ὑπὸ τοὺς κλάδους. v. 20. τίνι &c.] Cant. τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; v. 21. ἐζυμώθη] Cant. ζυμωθῇ. v. 23. ὀλίγοι] Cant. ὀλίγοι εἰσί. ib. εἶπε πρὸς αὐτοὺς] Cant. ἀποκριθεὶς εἶπε. v. 24. πύλης] Cant. Steph. 2. 8. θύρας. ib. ἰσχύσουσιν] Cant. εὑρήσουσιν. v. 25. οὗ &c.] Cant. ὅπου ἂν ὁ οἰκοδεσπότης εἰσέλθῃ. ib. ἐγερθῇ] Steph. 2. εἰσέλθῃ. ib. τὴν θύραν] Cant. deest. ib. καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν] Gon. desunt. ib. κύριε] March. Velef. deest. ib. πόθεν ἐστὲ] March. Velef. πόθεν ἦτε. v. 26. ἐφάγομεν] Cant. κύριε ἐφάγομεν. v. 27. οὐκ οἶδα] Cant. οὐδέποτε εἶδον. ib. πόθεν ἐστὲ] Cant. Lin. Nov. 1. desunt. ib. τῆς ἀδικίας] Cant. ἀνομίας. v. 31. εἰσὶν] Gon. deest. v. 31. αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ] Cant. ταύτῃ τῇ ὥρᾳ. ib. τινες Φαρισαῖοι] Cant. αὐτῷ τινες τῶν Φαρισαίων. ib. αὐτῷ] Cant. deest. ib. θέλει] Cant. ζητεῖ. v. 32. ἐπιτελῶ] Cant. ἀποτελοῦμαι. ib. τρίτῃ] Lin. τρίτῃ ἡμέρᾳ. v. 34. ὄρνις] Mont. Nov. 1. ἐπισυνάγει ὄρνις. v. 35. ὑμῖν] Gon. Lin. deest. ib. ἔρημος] Magd. Steph. 4. 6. 7. 12. 14. deest. ib. ὅτι] Cant. deest.

CAP. XIV.

V. 1. ἐλθεῖν] Cant. εἰσελθεῖν. v. 2. τις] Cant. deest. v. 3. λέγων, εἰ] Cant. desunt. Gon. λέγων. ib. εἰ] Bodl. 1. deest. v. 4. καὶ] March. Velef. αὐτὸς δέ. ib. ἰάσατο] Cant. ἰασάμενος, & ponit post καί. v. 5. ἀποκριθεὶς] Cant. Steph. 2. 3. 4. 8. deest. ib. ὑμῶν ὄνος] Cant. ἐξ ὑμῶν πρόβατον. Steph. 4. 6. 7. 12. 14. ὑμῶν υἱός. ib. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου] Cant. ponit post ἐμπεσεῖται. v. 6. Καὶ &c.] Cant. οἱ δὲ οὐκ ἀπεκρίθησαν. v. 7. δὲ] Cant. Bodl. 1. δὲ καί. v. 8. ὑπό τινος] Cant. desunt. ib. γάμους] Cant. γάμον. ib. ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ] Cant. ἥξει. v. 9. καὶ αὐτὸν] Bodl. 1. κἀκεῖνος. ib. ἄρξῃ] Cant. ἔσῃ, sed in Lat. *incipiens*. v. 10. τότε] Cant. καὶ τότε. v. 11. ταπεινωθήσεται ··· ὑψωθήσεται] Cant. ταπεινοῦται ··· ὑψοῦται. v. 12. σου] Cant. deest. ib. μηδὲ ἀδελφούς σου] Mont. desunt. ib. μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου] Cant. desunt. ib. γείτονας πλουσίους] Cant. τοὺς γείτονας μηδὲ τοὺς πλουσίους. v. 15. αὐτῷ] Cant. Mont. deest. ib. ἄρτον] Steph. omn. Gon. Em. Goog. Lin. Nov. 1. ἄριστον. v. 18. αὐτῷ] Cant. deest. ib. ἐξελθεῖν καὶ] Cant. ἐξελθών. v. 19.] Hic versus deest in Bodl. 1. Habetur in marg. sed charactere plane diverso. ib. ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον] Cant. διὸ οὐ δύναμαι ἐξελθεῖν. v. 20. ἕτερος] Cant. ἄλλος. ib. ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο] Cant. ἔλαβον, διό. v. 21. ἐκεῖνος] Cant. deest. ib. ταῦτα] Cant. πάντα ταῦτα. ib. τότε] Cant. καί. ib. εἰσάγαγε] Cant. ἔνεγκε. v. 23. δοῦλον] Cant. δοῦλον αὐτοῦ. v. 24. ἀνδρῶν ἐκείνων] Cant. ἀνθρώπων. ib. δείπνου] Mont. Gon. Em. Magd. Lin. Nov. 1. Steph. 3. 6. 7. 9. addunt πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. v. 25. αὐτῷ] Gon. τῷ Ἰησοῦ. ib. πολλοὶ] Cant. deest. ib. πρὸς αὐτοὺς] Cant. αὐτοῖς. v. 26. μητέρα] Cant. μητέρα αὐτοῦ. v. 27.] Hic versus deest in Bodl. 1. ib. ὅστις] Cant. ὅς. ib. βαστάζει] Gon. λαμβάνει. ib. ἔρχεται] Mont. Lin. Nov. 1. ἀκολουθεῖ. v. 28. Τίς γὰρ] Cant. Τίς δέ. ib. τὰ πρὸς] Cant. εἰς. v. 29. καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι] Cant. μὴ ἰσχύσῃ οἰκοδομῆσαι, καί. v. 30. ὅτι] Cant. deest. v. 31. ἑτέρῳ βασιλεῖ] Magd. Mont. Lin. Nov. 1. desunt. Bodl. 1. βασιλεῖ. ib. οὐχὶ] Cant. οὐκ εὐθέως. v. 33. πᾶς ἐξ ὑμῶν] Cant. καὶ ἐξ ὑμῶν πᾶς.

πᾶς. ib. πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν] Cant. Bodl. 1. τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ. v. 34. δὲ] Cant. δὲ καί. Em. deest. ib. μωρανθῇ] Lin. Nov. 1. μωρανθῇ.

CAP. XV.

V. 2. ὅτι] Bodl. 1. deest. v. 3. λέγων] Cant. deest. v. 4. ἔχων] Cant. ὃς ἕξει. ib. οὐ καταλείπει] Cant. οὐκ ἀφίησι. ib. πορεύεται ἐπὶ] Cant. ἀπελθών. ib. ἕως] Cant. ζητεῖ ἕως. Gon. Lin. ἕως οὗ. v. 6. Καὶ ἐλθὼν] ἐλθὼν δέ. ib. οἶκον] Mont. οἶκον αὐτοῦ, ut & Nov. 1. v. 7. Λέγω] Cant. λέγω δέ. v. 8. ἐὰν ἀπολέσῃ] Cant. καὶ ἀπολέσασα. ib. δραχμὴν] Cant. deest. ib. σαροῖ] March. Velef. καθαιρεῖ. ib. ὅτου] Cant. deest. v. 10. γίνεται] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἔσται. v. 13. τὴν οὐσίαν αὐτοῦ] Cant. τὸν αὐτοῦ τὸν βίον. v. 15. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 16. γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ] Cant. χορτασθῆναι. v. 17. τοῦ] March. Velef. ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ. ib. λιμῷ] Cant. ὧδε λιμῷ. March. Velef. Steph. 8. λιμῷ ὧδε. v. 19. Καὶ] Cant. Steph. 3. 5. 6. 8. deest, ut & v. 21. v. 21. ϗ usque ad finem versus] Cant. desunt. v. 22. ἐξενέγκατε] Cant. March. Velef. Steph. 2. 8. ταχέως ἐξενέγκατε. ib. πόδας] Cant. March. Velef. πόδας αὐτοῦ. v. 23. ἐνέγκαντες] Cant. ἐνέγκατε. Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ἐξενέγκαντες. ib. φαγόντες] Cant. φάγωμεν καί. v. 24. καὶ … ἦν] Em. Cant. desunt, ut & v. 32. in Cant. ib. εὑρέθη] Cant. ἄρτι εὑρέθη. v. 25. ϗ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε] Cant. ἐλθών, καὶ ἐγγίσας. v. 26. τί εἴη ταῦτα. Cant. τί θέλει τοῦτο εἶναι. Steph. 8. τίνα ἂν εἴη ταῦτα. v. 27. αὐτῷ] Cant. deest. ib. μόσχον τὸν σιτευτὸν] Cant. σιτευτὸν μόσχον αὐτῷ. v. 28. ὁ οὖν] Cant. ὁ δέ. ib. παρεκάλει] Cant.* ἤρξατο, sed in Lat. *rogabat*. v. 29. πατρὶ] Cant. πατρὶ αὐτοῦ. ib. ἐντολήν &c.] Cant. παρέβην σου ἐντολήν. ib. ἔριφον] Cant. ἔριφον ἐξ αἰγῶν. ib. εὐφρανθῶ] Cant. ἀριστήσω. v. 30. Ὅτε &c.] Cant. Τῷ δὲ υἱῷ σου τῷ καταφαγόντι. ib. τὸν βίον] Cant. πάντα. Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. τὴν οὐσίαν. ib. ἦλθεν] Cant. ϗ ἐλθόντι. ib. αὐτῷ] Cant. deest. v. 31. τέκνον] Cant. deest.

CAP. XVI.

V. 1. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 2. αὐτὸν] Cant. deest. ib. σου. οὐ] Cant. οὐ. v. 3. ἀπ' ἐμοῦ] Cant. μου. v. 4. τῆς] Cant. ἐκ τῆς. v. 5. τοῦ κυρίου] Magd. deest. v. 6. βάτους] Cant. κάδους, in Lat. *ficlos*. Em. March. Velef. Steph. 2. 8. κάδους. ib. ϗ εἶπεν] Cant. εἶπεν δέ. ib. σου] Gon. deest. ib. τὸ γράμμα] Cant. τὰ γράμματα, in Lat. *tuas literas*, ut & v. 7. ib. καθίσας ταχέως] Cant. desunt. v. 7. Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν] Cant. desunt. ib. ϗ λέγει] Cant. ὁ δὲ λέγει. v. 8. ὅτι οἱ] Cant. Steph. 2. διὸ λέγω ὑμῖν. v. 9. μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας] Cant. ἀδίκου μαμωνᾶ. ib. ἐκλίπητε] Cant. ἐκλίπῃ. v. 10. ἐλαχίστῳ] Cant. ὀλίγῳ. ib. ἐστι] Cant. γίνεται. v. 11. τὸ ἀληθινὸν usque ad ὑμέτερον v. 12.] Gon. Lin. desunt. v. 14. πάντα ϗ] Cant. desunt. Mont. καί. ib. ὑπάρχοντες] Em. ὄντες. v. 15. ἐνώπιον] Mont. Lin. Nov. 1. ἔμπροσθεν. ib. ἐστιν] Cant. Mont. Goog. deest. v. 16. Ἰωάννου] Cant. addit ἐπροφήτευσαν. ib. πᾶς εἰς] Cant. ὁ βουλόμενος εἰσελθεῖν εἰς. ib. ϗ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται] Lin. Em. desunt. v. 18. ϗ πᾶς] Cant. March. Velef. πᾶς deest. ib. ἀπὸ ἀνδρὸς] Cant. Em. desunt. v. 19. Ἄνθρωπος δέ τις] Cant. Steph. 2. Εἶπε δὲ καὶ ἑτέραν παραβολήν· Ἄνθρωπός τις. ib. εὐφραινόμενος] Cant. καὶ εὐφραινόμενος. v. 20. ἦν … ὃς] Cant. desunt. v. 21. πλουσίου] March. Velef. addit καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ, quæ etiam habentur in margine Mont. ib. ἀπέλειχον] Cant. ἔλειχον. v. 22. ὑπὸ τῶν ἀγγέλων] Cant. ponit post Ἀβραάμ. ib. ἐτάφη. Καὶ &c.] March. Velef. ἐτάφη ἐν τῷ ᾅδῃ. ἐπάρας δέ. v. 23. τοῖς κόλποις] Cant. March. Velef. τῷ κόλπῳ. ib. αὐτοῦ] Cant. αὐτοῦ ἀναπαυόμενον. v. 25. σὺ] Cant. deest ut & in Mont. v. 26. ὅπως Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ἵνα. ib. ἐντεῦθεν] Mont. Gon. Goog. Lin. Nov. 1. Magd. ἔνθεν. Cant. deest. ib. πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν] Cant. ὧδε διαπεράσαι. v. 27. πάτερ] Cant. πάτερ Ἀβραάμ. v. 28. ἵνα] Cant. deest. v. 29. Λέγει] Cant. Εἶπε δέ. ib. ἔχουσι usque ad ἀλλ' ἐάν v. 30.] Gon. desunt. v. 30. ἀπὸ] Cant. ἐκ. v. 31. ἀκούουσιν] Cant. ἀκούσουσιν. ib. πεισθήσονται] Cant. καὶ ἀπέλθῃ πρὸς αὐτοὺς, πιστεύσουσιν.

CAP. XVII.

V. 1. μαθητὰς] Cant. Gon. Magd. Bib. Wech. in aliquibus, μαθητὰς αὐτοῦ. ib. οὐαὶ] Cant. πλὴν οὐαί. v. 2. Λυσιτελεῖ] Cant. Συμφέρει δέ. ib. μύλος ὀνικὸς] Cant. March. Velef. Steph. 2. 6. 8. λίθος μυλικός. ib. περίκειται … ἔρριπται] Cant. περιέκειτο … ἔρριπτο. v. 3. δὲ] Cant. Steph. 5. deest. v. 4. εἰς σὲ] Cant. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. desunt. ib. ἑπτάκις τῆς ἡμέρας] Cant. τὸ ἑπτάκις. ib. ἐπὶ σὲ] Cant. πρὸς σέ. Gon. Goog. Em. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. desunt. ib. ἀφήσεις] Cant. ἄφες. v. 6. Εἶπε δὲ ὁ κύριος] Cant. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. ib. ἂν τῇ] Cant. ἂν τῷ ὄρει τούτῳ, μετάβα ἐντεῦθεν ἐκεῖ, ϗ μετέβαινεν, ϗ τῇ. ib. ταύτῃ] Cant. deest. ib. ἐκριζώθητι &c.] Cant. μεταφυτεύθητι εἰς τὴν θάλασσαν. v. 7. ἐξ &c.] Cant. ἔχων ὑμῶν δοῦλον. ib. ὃς εἰσελθόντι] Cant. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. addunt αὐτῷ. March. Velef. βοῦς, ὃς εἰσελθόντι. Steph. 4. ὃς ἐλθόντι. ib. ἐρεῖ] Cant. μὴ ἐρεῖ αὐτῷ. in Mont. deest, & quæ sequuntur usque ad proximum ἐρεῖ· sed habentur in margine. v. 8. οὐχὶ] Cant. deest. ib. αὐτῷ] Em. deest. ib. σὺ] Cant. deest. v. 9. ἐκείνῳ] Cant. deest. ib. αὐτῷ] Gon. Mont. Goog. Em. Magd. Bodl. 1. deest. v. 10. πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν] Cant. ὅσα λέγω. v. 11. διὰ μέσου] Cant. μέσον. v. 12. ἀπήντησαν] Cant. ὅπου ἦσαν. ib. οἳ] Cant. καί. v. 13. αὐτοὶ ἦραν φωνὴν, λέγοντες] Cant. ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ. ib. ἐλέησον ἡμᾶς] Cant. Lin. Nov. 1. βοήθησον ἡμῖν, ut & Bodl. 1. v. 14. ἰδὼν] Cant. ἰδὼν αὐτούς. ib. αὐτοῖς] Cant. addit θεραπεύεσθε. ib. ἱερεῦσι] Magd. ἀρχιερεῦσι. ib. ϗ ἐγένετο] Cant ἐγένετο δέ. v. 15. ἰάθη] Cant. Em. ἐκαθαρίσθη. v. 16. παρὰ] Cant. πρός. Mont. Lin. Nov. 1. ἐπί. Gon. περί. ib. εὐχαριστῶν αὐτῷ] Cant. desunt. ib. ϗ αὐτὸς ἦν] Cant. ἦν δέ. v. 17. οὐχὶ] Cant. αὐτοῖς, οὐκ. ib. δὲ] Cant. deest. v. 18. Οὐχ εὑρέθησαν &c.] Cant. Ἐξ αὐτῶν οὐδ' εἷς εὑρέθη ὑποστρέφων ὃς δώσει δόξαν. March. Velef. Οὐχ εὑρέθη ὑποστρέψας &c. v. 19. ἡ πίστις] Cant. ὅτι ἡ πίστις. v. 20. Θεοῦ usque ad μετὰ] Gon. desunt. v. 21. ἐκεῖ] Cant. ἐκεῖ μὴ πιστεύσητε. ib. ἰδοὺ γὰρ ἡ] Magd. ἡ γάρ. ib. ἐστιν] Gon. deest. v. 22. δὲ] Cant. οὖν. ib. ὅτε ἐπιθυμήσετε] Cant. τοῦ ἐπιθυμῆσαι ὑμᾶς. ib. ἡμερῶν] Cant. ἡμερῶν τούτων. ib. ἰδεῖν] Cant. deest. v. 23. ἐκεῖ] Bib. Wech. ἐκεῖ ὁ Χριστός. v. 24. ὑπ' οὐρανὸν &c.] Cant. ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἀστράπτει. ib. ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ] Cant. desunt. v. 27. ἦλθεν ὁ] Cant. ἐγένετο. ib. κατακλυσμὸς] Cant. κατακλυσμὸς τοῦ ὕδατος. v. 29. δὲ] Cant. deest. v. 30. ᾗ … ὁ υἱὸς] Cant. ἐν τῇ … τοῦ υἱοῦ. ib. ἀποκαλύπτεται] Cant. ᾗ ἀποκαλυφθῇ. March. Velef. ἀποκαλυφθήσεται. v. 31. τῇ ἡμέρᾳ] March. Velef. τῇ ὥρᾳ. ib. ἐπιστρεψάτω] Cant. ἐπιστραφήτω. v. 33. ἐὰν ζητήσῃ …. σῶσαι] Cant. ἐὰν θελήσῃ ζωογονῆσαι …. ib. ϗ ὃς] Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ὃς δ'. ib. ἀπολέσῃ αὐτὴν] In Cant. deest αὐτήν. v. 34. παραληφθήσεται … ἀφεθήσεται] Cant. παραλαμβάνεται … ἀφίεται. ib. ϗ ὁ usque ad versum 36] Em. desunt: sed habetur in margine. v. 36. Cant. Mont. Steph. 2. 3. 6. 7. Comp. præponunt huic versui Δύο ἔσονται (ἔσονται deest in Cant.) ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁ εἷς παραληφθήσεται, ϗ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται· quæ habentur etiam in margine Em. v. 36. αὐτῷ] Cant. deest. ib. σῶμα] Em. πτῶμα. ib. οἱ] Mont. Goog. Lin. Nov. 1. ϗ οἱ.

CAP. XVIII.

V. 1. προσεύχεσθαι] Magd. addit αὐτούς. ib. ἐκκακεῖν] Bodl. 1. addit αὐτούς. v. 2. Λέγων] Cant. Mont. deest. v. 4. χρόνον] Cant. χρόνον τινά. ib. εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, εἰ καὶ] Cant. ἦλθεν εἰς ἑαυτὸν, καὶ λέγει, εἰ. v. 5. ταύτην] Cant. deest v. 7. ϗ μακροθυμῶν &c.] Bib. Wech. ναὶ λέγω, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς ποιήσω τὴν ἐκδίκησιν. ib. λέγω] Comp. Steph. 12. ναὶ λέγω. v. 9. λοιποὺς] Cant. λοιποὺς ἀνθρώπους. ib. τὴν παραβολὴν ταύτην] Cant. desunt. v. 10. ὁ ἕτερος] Cant. εἷς. v. 11. πρὸς] Cant. καθ'. v. 13. εἰς τὸ] Cant. March. Velef. deest εἰς. v. 14. εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ] Cant. desunt. ib. ἢ γὰρ ἐκεῖνος] Cant. μᾶλλον παρ' ἐκεῖνον τὸν Φαρισαῖον. March. Velef. Steph. 2. 8. παρ' ἐκεῖνον. v. 15. ϗ τὰ βρέφη] Cant. παιδία. ib. ἐπετίμησαν] Cant. ἐπετίμων. v. 16. προσκαλεσάμενος αὐτὰ, εἶπεν] Cant. προσεκαλεῖτο αὐτὰ, λέγων. v. 17. Ἀμὴν] Cant. Ἀμὴν γάρ. v. 18. λέγων] Cant. deest. v. 19. &c.] Cant. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. v. 20. σου posterius] Cant. deest. v. 21. μου] Cant. deest. v. 22. Ταῦτα] Cant. deest. ib. πάντα] Steph. 3. ὕπαγε, πάντα. ib. διάδος] Cant. Mont. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. δός. ib. οὐρανῷ] Cant. τοῖς οὐρανοῖς. v. 25. τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν] Cant. τρήματος βελόνης διελθεῖν. ib. ἢ usque ad finem versus] Gon. desunt. v. 28. ἀφήκαμεν πάντα ϗ] Cant. τὰ ἴδια ἀφέντες. v. 29. ὅτι] Cant. deest. ib. ἀδελφοὺς] Cant. ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφάς. ib. τέκνα] Cant. τέκνα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ. v. 30. Ὃς οὐ] Cant. Ἐάν. Gon. Καὶ οὐ. ib. πολλαπλασίονα] Cant. ἑπταπλασίονα. v. 31. δὲ] March. Velef. δὲ ὁ Ἰησοῦς. ib. πρὸς αὐτοὺς] Cant. αὐτοῖς. ib. τῷ υἱῷ] Cant. March. Velef. Steph. 2. περὶ τοῦ υἱοῦ. v. 32. Παραδοθήσεται γὰρ] Cant. Ὅτι παραδοθήσεται. ib. ϗ ὑβρισθήσεται] Cant. desunt. March. Velef. ϗ μαστιγωθήσεται. ib. ϗ ὑβρισθήσεται, ϗ ἐμπτυσθήσεται] Gon. desunt. v. 34. τοῦτο] Cant. deest. v. 35. αὐτὸν] Mont. τὸν Ἰησοῦν, ut & Lin. Nov. 1. v. 39. Καὶ οἱ] Cant. Οἱ δέ. ib. σιωπήσῃ] Cant. σιγήσῃ. ib. πολλῷ] Cant. deest. Totus hic versus deest in Magd. v. 40. πρὸς αὐτὸν] Cant. deest. v. 42. ὁ Ἰησοῦς] Cant. ἀποκριθείς. v. 43. λαὸς] Steph. 6. ὄχλος. ib. αἶνον] Cant. δόξαν.

CAP. XIX.

V. 1. ὀνόματι] Lin. Nov. 1. ἦν. ib. καλούμενος] Cant. March. Velef. deest. ib. ϗ αὐτὸς] Cant. οὗτος. ib. ϗ οὗτος] Cant. desunt. v. 4. προδραμὼν] Cant. προλαβών. Bib. Wech. al. προσδραμών. v. 5. ὡς &c.] Cant. ἐγένετο ἐν τῷ διέρχεσθαι αὐτὸν ἰδὼν, ϗ εἶπεν αὐτῷ, Ζακχαῖε. ib. σήμερον γὰρ] Cant. ὅτι σήμερον. ib. λέγοντες] Cant. deest. v. 8. κύριον] March. Velef. Bodl. 1. Em. Ἰησοῦν. v. 9. ὅτι] Lin. Nov. 1. deest. v. 11. αὐτοὺς] Cant. deest. v. 12. οὖν] Cant. δέ. ib. ἑαυτῷ] Cant. deest. v. 13. ἕως] Cant. ἐν ᾧ. v. 14. αὐτοῦ] Cant. deest. ib. ἀπέστειλαν] Cant. ἔπεμψαν. v. 15. ἐν τῷ] Cant. desunt. ib. ἐπανελθεῖν] Nov. 1. ἐπελθεῖν. ib. ϗ εἶπε] Magd. εἶπε. ib. τούτους] Cant. deest. v. 17. Καὶ] Cant. Ὁ δέ. ib. εὖ ἀγαθὲ] Lin. Nov. 1. εὖγε. v. 18. ϗ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων] Cant. ὁ ἕτερος ἐλθὼν εἶπεν. v. 21. Ἐφοβούμην γὰρ] Cant. Ὅτι ἐφοβήθην. ib. Ὅτι &c.] Cant. ἄνθρωπος γὰρ εἶ αὐστηρός. ib. ἔσπειρας] Steph. 6. addit ϗ συνάγεις ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· quæ habentur etiam in margine Mont. v. 22. Λέγει δὲ] Cant. ὁ δὲ εἶπεν. In Bodl. 1. deest δέ. ib. αὐτῷ] In Mont. suprascribitur ὁ κύριος αὐτοῦ. ib. κρινῶ σε] March. Velef. κρίνω. ib. αἴρων] Cant. αἴρω. ib. ἔσπειρα] In Steph. 6. & in marg. Mont. adduntur, ϗ συνάγων ὅ οὐ διεσκόρπισα. v. 23. Καὶ διατί] Cant. Διατί οὖν. ib. ἐπὶ τὴν τράπεζαν] Comp. τοῖς τραπεζίταις. v. 24. Καὶ τοῖς &c.] Cant. Εἶπε δὲ τοῖς παρεστῶσι. ib. ἀπ' αὐτοῦ] Lin. Nov. 1. αὐτόν. ib. τὴν μνᾶν] Cant. deest. ib. δότε] Cant. ἀπενέγκατε. v. 25.] Hic versus deest in Cant. v. 26. γὰρ] Gon. deest. ib. δοθήσεται] Cant. προστεθήσεται. March. Velef. Steph. 9. δοθήσεται ϗ περισσευθήσεται. v. 27. ἐκείνους] Mont. Gon. Magd. deest. ib. θελήσαντάς με βασιλεῦσαι] Cant. θέλοντάς με βασιλεύειν. ib. μου] Cant. addit ϗ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς, ϗ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. v. 28. ἔμπροσθεν] Cant. deest. ib. ἀναβαίνων] Cant. ἀναβαίνων δέ. v. 29. ἐγένετο] Gon. deest. v. 30. Εἰπὼν] Cant. Λέγων. ib. δεδεμένον] Cant. deest. March. Velef. τῆς ὄνου δεδεμένον. ib. πώποτε … αὐτὸν] Cant. desunt. ib. λύσαντες] Cant. ϗ λύσαντες. v. 31. διατί λύετε] Cant. desunt. ib. αὐτῷ] Cant. deest. v. 32. Ἀπελθόντες δὲ] Cant. Καὶ ἀπελθόντες· quæ sequuntur usque ad finem versus 33. desunt. ib. αὐτοῖς] March. Velef. Steph. 6. αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν πῶλον. v. 34. Οἱ δὲ εἶπον] Cant. ἀπεκρίθησαν ὅτι. v. 35. ἤγαγον αὐτὸν] Cant. ἀγαγόντες τὸν πῶλον. ib. πρὸς Ἰησοῦν] Cant. desunt. ib. ϗ ἐπιρρίψαντες] Cant. ἐπέρριψαν. ib. τὸν πῶλον] Cant. αὐτὸν, καί. v. 36. ἐν τῇ ὁδῷ] Cant. deest. v. 37. Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ] Cant. Ἐγγιζόντων δὲ αὐτῶν. ib. τῇ καταβάσει … ἤρξαντο] Cant. τὴν κατάβασιν … ἤρξατο. ib. ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν] March. Velef. πάντες οἱ ὄχλοι τῶν καταβαινόντων. ib. φωνῇ μεγάλῃ] Cant. desunt. ib. περὶ πασῶν] Cant. περὶ πάντων. Mont. desunt, sed habentur in margine. ib. δυνάμεων] Cant. γινομένων. v. 38. Βασιλεὺς] Cant. εὐλογημένος ὁ βασιλεὺς, & ponit post κυρίου. Gon. deest. v. 39. Καί τινες] Cant. Τινὲς δέ. v. 40. Καὶ ἀποκριθεὶς] Cant. ἀποκριθεὶς δέ. ib. εἶπεν] Cant. λέγει. v. 42. καίγε] Cant. deest. ib. σου prius] Cant. Gon. deest. v. 43. ἐπὶ σὲ] Cant. ponit post βαλοῦσιν. ib. περιβαλοῦσιν] Cant. βαλοῦσιν. Gon. ἐπιβαλοῦσιν. ib. σοι] Cant. deest. v. 44. ἐν σοὶ] Cant. deest. v. 45. Καὶ εἰσελθὼν] Cant. Ἐλθὼν δέ. ib. ἀγοράζοντας] Cant. ἀγοράζοντας, ϗ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν, ϗ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων * αἱ περιστεραί. v. 46. ὁ] Cant. ὅτι ὁ. ib. ἐστιν] Gon. κληθήσεται. Steph. 8. ἔσται. v. 47. ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι] Cant. March. Velef. ponunt post λαοῦ. v. 48. τὸ, τί] Cant. τί. ib. ὁ] Cant. αὐτῷ· ὁ. ib. ἐξεκρέματο &c.] Cant. ἐκρέματο αὐτοῦ ἀκούειν.

CAP. XX.

V. 1. Καὶ ἐγένετο] Cant. Ἐγένετο δέ. ib. ἐκείνων] Cant. Lin. Nov. 1. Magd. Steph. 2. 4. 8. deest. ib. ἱερεῖς] Ita Steph. 3. 4. 6. 7. 12. Cant. Bib. Wech. quidam ἀρχιερεῖς. v. 2. λέγοντες] Cant. Steph. 2. deest. ib. ἢ] Cant. καί. v. 3. ἐρωτήσω] Cant. ἐπερωτήσω. ib. ϗ εἴπατέ] Cant. ὃν εἴπατέ. March. Velef. Gon. ϗ ἀποκρίθητέ. v. 5. συνελογίσαντο] Mont. Lin. Nov. 1. διελο-

διελογίζοντο. Magd. διελογίσαντο. v. 6. Ἐὰν δὲ] Cant. Καὶ ἐάν. ib. ἐξ] Cant. ἀπὸ τῆς. ib. πᾶς &c.] Cant. λιθάσει ἡμᾶς ὁ λαὸς ἅπας. ib. πεπεισμένος &c.] Cant. πεπεισμένοι γάρ εἰσι. ib. εἶναι] Cant. γεγονέναι. v. 7. εἰδέναι] Cant. εἰδέναι αὐτοὺς τό. v. 9. Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν] Cant. Ἔλεγε δέ. ib. τις] Cant. Mont. Gon. Goog. Em. Magd. Lin. Nov. 1. deest. ib. γεωργοῖς, καὶ] Cant. γεωργοῖς, αὐτὸς δέ. v. 10. Καὶ ἐν καιρῷ] Cant. Καιρῷ δέ. ib. οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες] Cant. δείραντες δέ. v. 11. προσέθετο πέμψαι] Cant. ἔπεμψεν. ib. δείραντες] Gon. τύψαντες. v. 12. προσέθετο πέμψαι τρίτον· οἱ δὲ] Cant. τρίτον ἔπεμψε. ib. ἐξέβαλον] Cant. ἐξαπέστειλαν κενόν. v. 13. Εἶπε δὲ] Cant. Ὁ δὲ & ponit εἶπε post ἀμπελῶνος. ib. ἴσως] Cant. τυχόν. ib. ἰδόντες] Cant. deest. v. 14. οἱ γεωργοὶ] Cant. March. Velef. deest. ib. ἑαυτοὺς] Cant. ἀλλήλους. ib. δεῦτε] March. Velef. deest. v. 15. αὐτὸν] Mont. Goog. deest. ib. αὐτοῖς] Cant. deest. v. 16. τούτους] Cant. deest. ib. ἀκούσαντες δὲ] Cant. οἱ δὲ ἀκούσαντες. v. 19. ἐζήτησαν] Cant. March. Velef. Steph. 2. 4. 5. ἐζήτουν. ib. καὶ ἐφοβήθησαν] Cant. ἐφοβήθησαν δέ. ib. τὸν λαὸν] Mont. Lin. Nov. 1. Em. Goog. Magd. Bodl. 1. Steph. 6. 7. 9. 12. 14. Comp. deest. ib. ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ] Bodl. 1. desunt. ib. εἶπε] Cant. εἴρηκε, & ponit ante τὴν. v. 20. παρατηρήσαντες] Cant. ἀποχωρήσαντες. ib. εἶναι] Cant. deest. ib. λόγου] Cant. λόγων. Bib. Wech. al. λόγων. al. λόγοις. ib. τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος] Cant. τῷ ἡγεμόνι. v. 21. οὐ] Cant. Steph. 2. οὐδενός. v. 23. Κατανοήσας] Cant. Ἐπιγνούς. ib. πανουργίαν] Cant. πονηρίαν. ib. πειράζετε] Gon. addit ὑποκριταί. ib. ἐπιδείξατε] Cant. δείξατε. ib. δηνάριον] Cant. τὸ νόμισμα. Mont. Magd. Bodl. 1. Gon. Steph. 3. 4. 5. 8. δηνάριον· οἱ δὲ ἔδειξαν· καὶ εἶπε. v. 25. Ὁ δὲ εἶπεν] Cant. εἶπε δέ. ib. τοίνυν] Cant. τὰ τοῦ. Em. οὖν. v. 26. καὶ οὐκ ἴσχυσαν] Cant. καὶ οὐκ ἴσχυσαν δέ. ib. ἐπιλαβέσθαι &c.] Cant. αὐτοῦ ῥῆμα ἐπιλαβεῖν. v. 27. ἀντιλέγοντες] Cant. λέγοντες. v. 28. ἀποθάνῃ] Cant. ἀποθάνῃ ἄτεκνος. ib. καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ] Cant. desunt. v. 29. Ἑπτὰ &c.] Cant. Ἦσαν παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί. v. 30.] Hic versus deest in Cant. v. 31. Καὶ &c.] Cant. Καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως οἱ ἑπτά. ib. ἑπτὰ] Lin. Nov. 1. deest. ib. οὐ κατέλιπον τέκνα] Cant. οὐκ ἀφῆκαν τέκνον. ib. τέκνα] March. Velef. σπέρμα. v. 32. δὲ πάντων] Cant. desunt. Gon. πάντων. v. 33. ἐν usque ad οἱ] Gon. desunt. ib. γίνεται] Cant. March. Velef. Steph. 8. ἔσται. v. 34. Καὶ ἀποκριθεὶς] Cant. desunt. ib. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς] Cant. πρὸς αὐτούς. ib. γαμοῦσι &c.] Cant. γεννῶνται καὶ γεννῶσι, γαμοῦσι καὶ γαμοῦνται. v. 35. τῆς ἐκ] Cant. τῶν. v. 36. δύνανται] Cant. μέλλουσι. ib. καὶ υἱοί εἰσι τοῦ θεοῦ] Cant. τῷ θεῷ. ib. ὄντες] Magd. γεγονότες. v. 37. καὶ Μωσῆς ἐμήνυσεν] Cant. Μωυσῆς ἐδήλωσεν. v. 40. δὲ] Magd. γάρ. ib. λέγουσι] Bib. Wech. al. λέγουσί τινες. v. 42. εἶπεν ὁ] Cant. λέγει. v. 43. ἂν θῶ] Cant. θῶ. ib. ὑποπόδιον] Cant. ὑποκάτω. v. 44. καλεῖ] Cant. λέγει. v. 45. αὐτοῦ] Cant. αὐτῶν. v. 47. κατεσθίουσι] Cant. κατέδοντες. ib. προσεύχονται] Cant. προσευχόμενοι.

CAP. XXI.

V. 2. καὶ] Cant. deest. ib. λεπτὰ] Cant. λεπτά, ὅ ἐστι κοδράντης. v. 4. περισσεύοντος αὐτοῖς] Bib. Wech. al. περισσεύματος αὐτῶν. ib. ἔβαλε] Steph. 9. 14. addunt, ταῦτα λέγων ἐφώνει, Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. v. 6. ἃ] Cant. Bib. Wech. al. deest. ib. λίθῳ] Cant. λίθῳ ἐν τοίχῳ ὧδε. v. 7. αὐτὸν] Cant. αὐτὸν οἱ μαθηταί. ib. ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι] Cant. τῆς σῆς ἐλεύσεως. v. 9. πτοηθῆτε] Cant. φοβηθῆτε. v. 10. Τότε λέγει αὐτοῖς] Cant. desunt. ib. ἔθνος] Cant. γὰρ ἔθνος. v. 13. δὲ] Cant. deest. v. 14. εἰς τὰς καρδίας] Cant. ἐν ταῖς καρδίαις. ib. ὑμῶν] Lin. deest. v. 15. ἀντειπεῖν οὐδὲ] Cant. desunt. Goog. Bodl. 1. Nov. 1. ἀντειπεῖν ἤ. v. 20. γνῶτε] Cant. γνώσεσθε. v. 21. ἐκχωρείτωσαν] Cant. μὴ ἐκχωρείτωσαν. v. 23. δὲ] Cant. deest. ib. θηλαζούσαις] Cant. θηλαζομέναις. 24. ἄχρι usque ad finem versus] Gon. desunt. pro ἄχρι Cant. Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ἄχρις οὗ. ib. καιροὶ ἐθνῶν] Cant. desunt. v. 25. ἐν ἀπορίᾳ] Cant. καὶ ἀπορία. v. 26. τῶν οὐρανῶν] Cant. αἱ ἐν τῷ οὐρανῷ. v. 27. μετὰ &c.] Cant. καὶ δυνάμει πολλῇ καὶ δόξῃ. v. 28. καὶ ἐπάρατε] Desunt in textu Cant. sed habentur in margine. ib. ὑμῶν] Cant. deest. v. 30. ἤδη βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν] Cant. τὸν καρπὸν αὐτῶν. March. Velef. ἤδη ἐξ ἑαυτῶν. v. 31. γινόμενα] Cant. deest. v. 32. ὅτι] Gon. Lin. Nov. 1. deest. ib. ἂν] Cant. ταῦτα. v. 33. παρέλθωσι bis] Cant. utrobique παρελεύσονται. v. 34. δὲ] Gon. Cant. deest. v. 35. πάντας] Cant. deest. v. 36. οὖν] Cant. δέ. ib. καταξιωθῆτε] Magd. Bib. Wech. al. κατισχύσητε. ib. ταῦτα] Mont. Gon. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Comp. Steph. omn. deest. ib. σταθῆναι] Cant. στήσεσθε. v. 37. τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος] Cant. deest.

CAP. XXII.

V. 2. Καὶ ἐζήτουν οἱ] Cant. Οἱ δέ, & ponit ἐζήτουν post γραμματεῖς. ib. ἀνέλωσιν] Cant. ἀπολέσωσιν. ib. γὰρ] Cant. δέ. v. 3. ἐπικαλούμενον] Cant. Magd. καλούμενον. ib. τοῦ ἀριθμοῦ] March. Velef. deest. v. 4. καὶ τοῖς στρατηγοῖς τὸ] Cant. desunt. ib. αὐτοῖς] Cant. deest. v. 5. ἀργύριον] Mont. Steph. 3. 6. 14. ἀργύρια. v. 6. ἐξωμολόγησε] Cant. ὡμολόγησε. Magd. συνεξωμολόγησε. ib. αὐτοῖς] Cant. deest. v. 9. εἶπον] Cant. εἶπαν, ut sæpius. v. 10. αὐτοῖς] Cant. deest. ib. εἰσελθόντων ··· εἰς τὴν πόλιν] Cant. εἰσερχομένων ···· ἐν τῇ πόλει. ib. συναντήσει] Cant. ἀπαντήσει. v. 11. σοι] Cant. deest. v. 12. ἀνώγεον μέγα] Cant. ἀνάγαιον οἶκον, in Lat. *superiorem domum.* v. 13. εἴρηκεν αὐτοῖς] Cant. εἰρήκει αὐτοῖς, in Lat. *dixerat illis.* v. 14. δώδεκα] Cant. deest. v. 16. ὅτι] Cant. deest. ib. οὐ μὴ φάγω ἐξ] Cant. μὴ φάγομαι ἀπ'. ib. πληρωθῇ] Cant. καινὸν βρωθῇ, in Lat. *novum edatur.* v. 17. τοῦτο, καὶ] Cant. καὶ deest. v. 18. ὅτι] Cant. ἀπὸ τοῦ νῦν. v. 19. τὸ ὑπὲρ usque ad finem versus 20.] Cant. desunt. v. 20. αἵματι] Lin. Bodl. 1. ὀνόματι. ib. ἐκχυνόμενον] March. Velef. ἐκχυθησόμενον. v. 21. μετ' ἐμοῦ] Cant. Magd. deest. v. 22. καὶ ὁ μὲν] Cant. Ὅτι μὲν ὁ. ib. τῷ ἀνθρώπῳ] Cant. deest. v. 23. Καὶ αὐτοὶ] Cant. Αὐτοὶ δέ. ib. ἐξ αὐτῶν] Cant. deest. v. 34. αὐτῶν δοκεῖ εἶναι] Cant. τίς ἂν εἴη. v. 25. αὐτῶν posterius] Cant. deest. v. 26. νεώτερος] Cant. μικρότερος. v. 27. Τίς usque ad οὐχὶ] Cant. desunt. ib. οὐχὶ] Cant. μᾶλλον ἤ, in Lat. *magis quam qui recumbit.* ib. οὐχὶ usque ad finem versus] Magd. desunt. ib. ἐγὼ &c.] Cant. ἐγὼ γὰρ ἐν μέσῳ ὑμῶν ἦλθον. ib. ὡς] Cant. οὐχ ὡς ὁ ἀνακείμενος, ἀλλ' ὡς. v. 28. Ὑμεῖς δὲ] Cant. Καὶ ὑμεῖς. ib. ἐστε &c.] Cant. ηὐξήθητε ἐν τῇ διακονίᾳ μου ὡς ὁ διακονῶν, in Lat. *crevistis in ministerio meo sicut qui ministrat.* v. 29. μου] Cant. deest. v. 30. ἐν τῇ βασιλείᾳ μου] Magd. Em. Steph. 4. 7. 9. 12. 14. desunt. In Cant. μου deest. ib. θρόνων] Cant. δώδεκα θρόνοις. Gon. Steph. 16. δώδεκα θρόνων. v. 31. κύριος, Σίμων] March. Velef. κύριος Σίμωνι. v. 32. καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας] Cant. σὺ δὲ ἐπίστρεψον καί. v. 33. αὐτῷ] Gon. deest. ib. κύριε] Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. v. 34. πρὶν ἢ] Cant. ἕως ὅπου. March. Velef. Steph. 3. 5. 12. ἕως οὗ. ib. τρὶς] Cant. τρίς με. v. 36. εἶπεν οὖν αὐτοῖς] Cant. Ὁ δὲ εἶπεν. ib. ἀράτω] Cant. Steph. 2. ἀρεῖ. ib. πωλησάτω ··· ἀγορασάτω] Cant. Mont. Goog. Nov. 1. Comp. Steph. 4. 6. 7. 9. 12. 14. πωλήσει ··· ἀγοράσει. v. 37. ὑμῖν] Cant. deest. ib. ἔτι] Cant. Gon. deest. ib. τελεσθῆναι] Lin. πληρωθῆναι. ib. γὰρ τὰ] Cant. τό. v. 38. ἱκανόν ἐστι] Cant. ἀρκεῖ. v. 39. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 40. εἰσελθεῖν] Cant. εἰσέλθητε. v. 41. Καὶ αὐτὸς] Cant. Αὐτὸς δέ. ib. ἀπεσπάσθη] Cant. ἀπεστάθη, in Lat. *recessit.* v. 42. εἰ &c.] Cant. invertit membra hujus versus. ib. παρενεγκεῖν] Cant. Lin. Bodl. 1. March. Velef. Steph. 2. 5. παρένεγκε. v. 43. αὐτῷ] Bodl. 1. deest. ib. ἄγγελος] Nov. 1. Mont. ἄγγελος κυρίου. v. 45. πρὸς] Cant. Mont. Nov. 1. ἐπί. ib. μαθητὰς] Bodl. 1. μαθητὰς αὐτοῦ. v. 46. τί] Cant. deest. v. 47. ὄχλος] Cant. ὄχλος πολύς. ib. λεγόμενος] Cant. καλούμενος. ib. Ἰούδας] Cant. Ἰούδας Ἰσκαριώθ. ib. προήρχετο αὐτῶν] Cant. Lin. Bodl. 1. προῆγεν αὐτούς. ib. καὶ usq; ad finem versus] Cant. καὶ ἐγγίσας ἐφίλησε τὸν Ἰησοῦν. ib. αὐτὸν] Cant. Mont. Gon. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. addunt τοῦτο γὰρ σημεῖον δεδώκει αὐτοῖς· ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν. v. 49. ἐσόμενον] Cant. γενόμενον. ib. αὐτῷ κύριε] Cant. τῷ κυρίῳ. v. 50. οὖς] Cant. ὠτίον, in Lat. *auriculam.* ib. ἀψάμενος &c.] Cant. ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, καὶ ἀπεκατεστάθη τὸ οὖς αὐτοῦ. v. 52. ὁ Ἰησοῦς] Cant. deest. ib. παραγενομένους] Gon. ἐλθόντας. ib. ἱεροῦ] Cant. λαοῦ. ib. ἐξεληλύθατε] Cant. ἐξήλθατε. Gon. Lin. Magd. ἐξήλθετε. ib. ξύλων] Gon. ξύλων συλλαβεῖν. v. 53. μεθ' ὑμῶν] Gon. deest. v. 54. καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν] Cant. March. Velef. desunt. In Mont. Gon. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. αὐτὸν deest. ib. ἠκολούθει] Cant. ἠκολούθει αὐτῷ ἀπό. v. 55. Συγκαθισάντων αὐτῶν] Cant. περικαθισάντων. ib. ὁ ··· ἐν μέσῳ] Cant. καὶ ὁ ··· μετ'. ib. αὐτῶν] Cant. αὐτῶν θερμαινόμενος, in Lat. *calfaciens se.* v. 57. αὐτὸν] Cant. Magd. deest. sed in Lat. Cant. *eum.* ib. γύναι] Cant. deest. v. 58. ἔφη, καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ] Cant. εἶπε τὸ αὐτό. ib. Πέτρος] Cant. deest. v. 60. ὃ] Cant. τί. v. 61. Καὶ στραφεὶς] Cant. Στραφεὶς δέ. ib. κύριος] Cant. Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Ἰησοῦς. ib. ὁ Πέτρος ··· ὅτι] Cant. desunt. ib. ἀπαρνήσῃ] Steph. 3. 5. 8. σήμερον ἀπαρνήσῃ. ib. τρὶς] Cant. addit μὴ εἰδέναι με. v. 62. ὁ Πέτρος] Cant. Gon. Mont. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. v. 63. Καὶ οἱ] Cant. Οἱ δέ. ib. τὸν Ἰησοῦν] Cant. αὐτόν. ib. δέροντες] Cant. deest. v. 64. αὐτὸν &c.] Steph. 3. αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, ἐπηρώτων. ib. ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες] Cant. ἔλεγον. v. 65. ἕτερα] Cant. ἄλλα. ib. αὐτὸν] Cant. αὐτοῦ, sed Lat. *eum.* v. 67. εἰ] Cant. deest. ib. εἰπὲ ἡμῖν] Mont. desunt. ib. εἶπε δὲ] Cant. ὁ δὲ εἶπεν. Em. καὶ εἶπεν. v. 68. δὲ καὶ] Cant. desunt. v. 69. νῦν] Cant. νῦν δέ. v. 70. οὖν] Cant. deest. ib. πρὸς αὐτοὺς ἔφη] Cant. εἶπεν αὐτοῖς. v. 71. μαρτυρίας] Cant. μαρτύρων. ib. αὐτοὶ] Cant. deest. ib. ἠκούσαμεν] Lin. ἠκούσατε.

CAP. XXIII.

V. 1. ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν] Cant. ἀναστάντες. v. 2. ἔθνος] Cant. Gon. Goog. Lin. Steph. 3. 5. 8. ἔθνος ἡμῶν. ib. λέγοντα] Cant. λέγοντα δέ. v. 3. ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη] Cant. ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων. ib. ἔφη] Gon. εἶπε. v. 5. ὅτι] Cant. deest. v. 6. Γαλιλαῖος] Cant. ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, & ponit ante ὁ. v. 7. Καὶ ἐπιγνοὺς] Cant. ἐπιγνοὺς δέ. Gon. Καὶ γνούς. ib. πρὸς &c.] Cant. τῷ Ἡρώδῃ ὄντι αὐτῷ. ib. ταύταις] Cant. ἐκείναις. v. 8. Ἰησοῦν] Bodl. 1. Χριστόν. ib. ἐξ ἱκανοῦ] Lin. ἐξ ἱκανοῦ χρόνου. Cant. ἐξ ἱκανῶν χρόνων, & ponit post αὐτόν. ib. πολλὰ] Cant. Gon. deest. ib. γινόμενον] Gon. deest. v. 11. αὐτὸν] Gon. deest. ib. σὺν] Em. καὶ ἐμπαίξας σύν. ib. Πιλάτῳ] Cant. Πιλάτῳ· ὄντες δὲ ἐν τῇ ἀηδίᾳ, in Lat. *Cum essent autem in lite.* v. 12. Ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ, τε] Cant. ἐγένοντο φίλοι, & ponit post Ἡρώδης. v. 13. τὸν] Cant. πάντα τόν. v. 14. προσηνέγκατε] Cant. κατηνέγκατε. ib. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ] Cant. κἀγὼ δέ. ib. ἐν τῷ &c.] Cant. αἴτιον ἐν αὐτῷ. ib. ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ.] Cant. deest. v. 15. ἰδοὺ] Cant. deest. ib. ἀνέπεμψα &c.] Steph. 3. 5. 14. ἀνέπεμψε γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς. v. 17.] Hunc versum Cant. postponit versui 19. v. 18. αἶρε τοῦτον] Bis ponitur in Cant. v. 22 οὖν. Cant. δέ. ib. προσεφώνησεν] Cant. addit αὐτούς. Steph. 2. 8. προσεφώνησεν αὐτοῖς. v. 21. ἐπεφώνουν] Cant. ἔκραξαν. ib. λέγοντες] Cant. deest. ib. σταύρωσον bis] Cant. utrobique σταυροῦ. v. 22. πρὸς αὐτοὺς] Magd. αὐτοῖς. ib. οὐδὲν αἴτιον] Cant. οὐδεμίαν αἰτίαν. Steph. 6. 8. οὐδὲν ἄξιον. ib. εὗρον] Cant. εὑρίσκω. ib. αὐτὸν] Em. deest. v. 23. καὶ τῶν ἀρχιερέων] March. Velef. Steph. 8. desunt. v. 25. αὐτοῖς] Cant. Steph. 4. 7. 12. Comp. Gon. Em. Goog. Magd. deest. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. τὸν Βαραββᾶν, ut & Mont. ib. διὰ στάσιν καὶ φόνον] Cant. ἕνεκα φόνου. v. 26. Καὶ ὡς] Cant. ὡς δέ. ib. αὐτὸν] Gon. αὐτὸν οἱ στρατιῶται. ib. Σίμωνός &c.] Cant. τινα Σίμωνα Κυρηναῖον ἐρχόμενον. v. 27. πολὺ] Cant. deest. ib. γυναικῶν] Cant. γυναῖκες. v. 28. ἐπ' ἐμὲ] Cant. ἐμέ, μηδὲ πενθεῖτε. ib. πλὴν ἐφ'] Cant. ἀλλ'. ib. ἐπὶ] Cant. deest. v. 29. ἰδοὺ ἔρχονται] Cant. ἐλεύσονται. ib. ἐθήλασαν] Cant. ἐξέθρεψαν. v. 32.] Hic versus deest in Magd. v. 33. ἀπῆλθον] Cant. ἦλθαν. ib. καλούμενον] Lin. Bodl. 1. λεγόμενον. ib. κρανίον] Nov. 1. κρανίου. v. 34. Ὁ δὲ usque ad διαμεριζόμενοι] Cant. desunt, sed recentiore manu ascribuntur margini. ib. διαμεριζόμενοι ··· ἔβαλον] Cant. διεμερίζοντο ··· βαλόντες. v. 35. θεωρῶν] Cant. ὁρῶν. March. Velef. προσδεχόμενος. ib. ἐξεμυκτήριζον δὲ] Cant. ἐμυκτήριζον δὲ αὐτόν. Gon. addit αὐτόν. ib. καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς] Cant. desunt. ib. λέγοντες] Cant. καὶ ἔλεγαν αὐτῷ. ib. ἔσωσε, σωσάτω ἑαυτὸν] Cant. ἔσωσας, σεαυτὸν σῶσον. ib. εἰ &c.] Cant. εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰ Χριστὸς εἶ ὁ ἐκλεκτός. v. 36. καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ] Cant. ὄξος τε προσέφερον. v. 37. Καὶ] Cant. deest. ib. εἰ σὺ εἶ ὁ] Cant. Χαῖρε ὁ. ib. σῶσον σεαυτὸν] Cant. περιτιθέντες αὐτῷ καὶ ἀκάνθινον στέφανον. v. 38. γεγραμμένη ··· καὶ ··· καὶ] Cant. ἐπιγεγραμμένη. ib. οὗτός ἐστιν] Cant. ponit post Ἰουδαίων. v. 39. κρεμασθέντων] Cant. deest. ib. λέγων usque ad finem versus] Cant. desunt. v. 40. οὐδὲ] Cant. ὅτι οὐ. v. 41. μὲν] Cant. ἐσμέν, καὶ ἡμεῖς μέν. in Lat. *& nos sumus, & nos quidem juste.* ib. ἄτοπον] Cant. Steph. 2. πονηρόν. ib. οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἐποίησε] Gon. desunt. v. 42. Καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ] Cant. Καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν κύριον εἶπεν αὐτῷ. ib. ὅταν &c.] Cant. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐλεύσεώς σου, in Lat. *in die adventus tui.* v. 43. Καὶ &c.] Cant. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ ἐμπλήσσοντι in Lat. ··· *qui objurgat.* ib. ἀμὴν λέγω σοι] Cant. θάρσει. v. 44. Ἦν δὲ] Cant. Καὶ ἦν. v. 45. Καὶ ἐσκοτίσθη] Cant. Ἐσκοτίσθη δέ. ib. καὶ usque ad finem versus] Cant. desunt, sed habentur post versum 46. v. 46. παραθήσομαι] Cant. παρατίθημι. March. Velef. Steph. 2. 3. παρατίθεμαι 6. 9.

παρα-

παρατίθημι. in Lat. Cant. *commendo.* ib. ϗ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν] Em. desunt. ib. ϗ ταῦτα] Cant. τοῦτο δέ. v. 47. Ἰδὼν δὲ ὁ] Cant. Καὶ ὁ. ib. τὸ γενόμενον] Cant. φωνήσας. v. 48. ὄχλοι &c.] Cant. ἐπὶ θεωρία ὄχλοι θεωρήσαντες. ib. ἑαυτῶν &c.] Cant. τὰ στήθη ϗ τὰ μέτωπα, ὑπέστρεφαν, in Lat. *pectora & frontes, revertebantur.* v. 49. μακρόθεν] Cant. ἀπὸ μακρόθεν. v. 50. ἀνὴρ] Cant. deest. v. 51. τῇ πράξει] March. Velef. ταῖς πράξεσιν. ib. ϗ αὐτὸς] Cant. Bodl. 1. desunt. v. 52. Οὗτος] Cant. Καί. v. 53. αὐτὸ prius] Cant. deest. ib. αὐτὸ σινδόνι] Cant. τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ἐν σινδόνι. ib. ἔθηκεν αὐτὸ] Cant. ἔθηκαν αὐτόν. Mont. Lin. ἔθετο. Nov. 1. ἔθηκεν. ib. μνήματι λαξευτῷ] Cant. μνημείῳ λελαξευμένῳ. ib. κείμενος] Cant. addit, ϗ θέντος αὐτοῦ, ἐπέθηκε μνημείῳ λίθον ὃν μόγις εἴκοσι ἐκύλιον. Gon. addit, ϗ προσεκύλισε λίθον μέγαν ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. v. 54. Καὶ usque ad finem versus] Cant. Ἦν δὲ ἡμέρα προσαββάτου. ib. ϗ] Gon. ἡ δὲ. Em. Goog. Lin. Nov 1. Bodl. 1. Comp. Steph. omn. deest. v. 55. Κατακολουθήσασαι &c.] Cant. Κατηκολούθησαν δὲ δύο γυναῖκες. ib. ϗ] Mont. Goog. Nov. 1. deest. ib. αὐτῷ] Cant. deest. ib. ἐκ ··· ἐθεάσαντο] Cant. ἀπὸ ··· ϗ ἐθεάσαντο. ib. μνημεῖον] Cant. μνῆμα αὐτοῦ. ib. ϗ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ] Cant. desunt. v. 56. κατὰ τὴν ἐντολὴν] Cant. desunt.

CAP. XXIV.

V. 1. Τῇ δὲ μιᾷ] Cant. Μιᾷ δέ. ib. τῶν σαββάτων] March. Velef. τοῦ σαββάτου. ib. ἦλθον] Cant. ἤρχοντο. ib. ἀρώματα] Cant. deest. ib. αὐταῖς] Cant. addit, ἐλογίζοντο δὲ ἐν ἑαυταῖς τίς ἄρα ἀποκυλίσει τὸν λίθον. v. 2. Εὗρον δὲ] Cant. Ἐλθοῦσαι δὲ εὗρον. v. 3. Καὶ εἰσελθοῦσαι] Cant. Εἰσελθοῦσαι δέ. ib. τοῦ κυρίου Ἰησοῦ] Cant. desunt. v. 4. διαπορεῖσθαι] Cant. ἀπορεῖσθαι. ib. τούτου] Cant. αὐτοῦ. ib. ϗ ἰδοὺ] Cant. ἰδού. ib. ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις] Cant. March. Velef. ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ. v. 5. Ἐμφόβων &c.] Cant. Ἔνφοβοι δὲ γενόμεναι ἔκλιναν τὰ πρόσωπα. ib. εἶπον] Cant. οἱ δὲ εἶπαν. v. 6. οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ᾽ ἠγέρθη] Cant. desunt. ib. μνήσθητε ὡς] Cant. μνήσθητε δὲ ὅσα. v. 7. λέγων] Cant. Mont. Lin. Nov. 1. deest. ib. ἁμαρτωλῶν] Cant. deest. v. 9. ἀπὸ τοῦ μνημείου] Cant. desunt. v. 10. Ἦσαν δὲ] Cant. Gon. desunt. ib. ἔλεγον] Cant. ἔλεγαν. v. 11. αὐτῶν] Cant. ταῦτα. v. 12.] Hic versus deest in Cant. v. 13. Καὶ ἰδοὺ ··· ἦσαν] Cant. Ἦσαν δέ. ib. ᾗ ὄνομα] Cant. ὀνόματι. ib. Ἐμμαοὺς] Cant. Οὐλαμμαοῦς, in Lat. *Ulammaus.* v. 14. Καὶ αὐτοὶ] Cant. desunt. ib. ὡμίλουν &c.] Cant. ὡμίλουν δὲ πρὸς ἑαυτούς. v. 15. αὐτὸς] Cant. deest. v. 17. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς] Cant. Ὁ δὲ εἶπεν. ib. ἀλλήλοις] Cant. ἑαυτούς. ib. καί ἐστε] Cant. desunt. Bib. Wech. al. καὶ ἔστησαν. v. 18. ϗ οὐκ] Cant. οὐκ. v. 19. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς] Cant. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. ib. οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ] Cant. desunt. ib. ἐναντίον] Cant. ἐνώπιον. v. 21. σήμερον] Cant. τὴν. ib. ταύτην] Cant. deest. ib. ἐγένετο] Cant. γέγονεν. v. 22. ἐξ ἡμῶν] Cant. deest. v. 24. εἶδον] Cant. οὐκ εἴδομεν. v. 25. Καὶ αὐτὸς] Cant. Ὁ δέ. ib. τοῦ πιστεύειν] Cant. deest. v. 26. Οὐχὶ] Cant. Ὅτι, in Lat. *Quod.* v. 27. ἀρξάμενος ἀπὸ] Cant. ἦν ἀρξάμενος. ib. πάσαις] Cant. deest. v. 28. προσεποιεῖτο] Steph. 2. 8. προσεποιήσατο. v. 29. ἐστὶ] Cant. deest. ib. ϗ εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς] Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. desunt. ib. τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς] Cant. μεῖναι μετ᾽ αὐτῶν. March. Velef. σὺν αὐτοῖς. v. 31. Αὐτῶν &c.] Cant. λαβόντων δὲ αὐτῶν τὸν ἄρτον ἀπ᾽ αὐτοῦ ἠνοίγησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν. v. 32. Καὶ] Cant. Οἱ δέ. ib. ἀλλήλους] Cant. ἑαυτούς. ib. καιομένη] Cant. Steph. 2. κεκαλυμμένη. ib. ἦν ἐν ἡμῖν] Cant. desunt. ib. ϗ ὡς διήνοιγεν] Cant. ὡς ἤνοιγεν. v. 33. ἀναστάντες] Cant. ἀναστάντες λυπούμενοι. v. 35. ὡς] Cant. ὅτι. v. 36. αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔστη] Cant. αὐτὸς ἐστάθη. Lin. Nov. 1. Mont. ϗ αὐτὸς ἔστη. ib. ϗ λέγει αὐτοῖς, εἰρήνη ὑμῖν] Cant. desunt. v. 37. Πτοηθέντες δὲ] Cant. Αὐτοὶ δὲ πτοηθέντες. ib. πνεῦμα] Cant. φάντασμα. v. 38. Καὶ] Cant. Ὁ δέ. ib. διατί] Cant. ἱνατί. ib. ταῖς καρδίαις] Cant. τῇ καρδίᾳ. v. 39. με] Cant. deest. ib. ὅτι] Cant. τό. ib. θεωρεῖτε] Cant. βλέπετε. v. 40.] Hic versus deest in Cant. ib. ἐπέδειξεν] Em. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ἔδειξεν. v. 41. αὐτοῖς] Cant. deest. v. 42. Οἱ δὲ] Cant. Καί. ib. ϗ ἀπὸ μελισσίου κηρίου] Cant. desunt. v. 43. λαβὼν] March. Velef. φαγών. ib. ἔφαγεν] March. Velef. τὸ περισσεῦον λαβὼν ἔδωκεν αὐτοῖς. v. 44. Εἶπε δὲ] Cant. Καὶ εἶπε. ib. λόγοι] Cant. λόγοι μου. ib. ἔτι ὢν] Cant. ἐν ᾧ ἤμην, in Lat. *cum essem.* ib. Μωσέως] Lin. deest. v. 46. ϗ οὕτως ἔδει] Cant. desunt. ib. ἐκ νεκρῶν] Cant. deest. v. 47. εἰς πάντα] Cant. ὡς ἐπὶ πάντα. ib. ἀρξάμενον] Cant. March. Velef. Bib. Wech. al. ἀρξαμένων. v. 48. Ὑμεῖς δὲ] Cant. Καὶ ὑμεῖς, sed in Lat. *Vos autem.* ib. ἐστε] Cant. deest. v. 49. ἰδοὺ] Cant. deest. ib. τοῦ πατρὸς ··· Ἱερουσαλὴμ] Cant. desunt. ib. οὗ] Cant. ὅτου. v. 50. ἕως εἰς] Cant. πρός. ib. ϗ ἐπάρας] Cant. ἐπάρας δέ. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 51. διέστη] Cant. ἀπέστη. ib. ϗ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανὸν] Cant. desunt. v. 52. προσκυνήσαντες αὐτὸν] Cant. desunt. v. 53. ϗ εὐλογοῦντες] Cant. desunt. ib. ἀμὴν] Cant. deest.

Ad finem habentur in Goog. Τέλος τοῦ κατὰ Λουκᾶν ἁγίου εὐαγγελίου.

Ἐξεδόθη τοῦτο μετὰ χρόνους ιε΄. τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναλήψεως.

EVANGELIUM secundum JOHANNEM.

CAP. I.

VErs. 2.] Hic versus deest in Em., & Bodl. 1. v. 3. οὐδὲ ἓν] Cant. οὐδέν. In Steph. 3. hoc modo distinguuntur, οὐδὲ ἕν. ὃ γέγονεν, ἐν αὐτῷ &c. v. 4. ἦν prius] Cant. ἐστίν. ib. αὐτό. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. αὐτόν. v. 6. ὄνομα] Cant. ἦν ὄνομα. v. 12. δὲ] Cant. deest. v. 13. ἐκ θελήματος σαρκὸς] Trit. desunt. v. 14. πλήρης] Cant. Steph. 2. 4. πλήρη. v. 16. Καὶ ἐκ] Cant. Ὅτι ἐκ. ib. ἡμεῖς πάντες] Hinc usque ad ῥαββὶ ὃς v. 26. cap. 3. Græcus textus desideratur. v. 21. ϗ λέγει, οὐκ εἰμὶ] Gon. Em. καὶ ἀπεκρίθη, οὔ. ib. ὁ usque ad finem versus] Em. desunt. v. 22. Εἶπον οὖν αὐτῷ] Gon. desunt. ib. τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ] Trit. desunt. v. 25. αὐτὸν] Magd. deest. v. 26. ἐν] Steph. 5. 14. ὑμᾶς ἐν. v. 27. ἐγὼ] Gon. deest. ib. εἰμὶ ἄξιος] Magd. ἱκανός. ib. ὑποδήματος] Steph. 5. addit ἐκεῖνος ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ ϗ πυρί. v. 28.] Hic versus deest in Trit. ib. Βηθαβαρᾶ] Steph. omn. Βηθανίᾳ. v. 29. ὁ Ἰωάννης] Gon. Magd. deest. v. 31. ἐγὼ] Lin. Nov. 1. deest. v. 36. θεοῦ] Gon. addit, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. v. 37. αὐτοῦ] Gon. deest. v. 39. ἴδετε] Steph. 8. ὄψεσθε. v. 40. παρὰ Ἰωάννου, ϗ ἀκολουθησάντων] Em. desunt. v. 41. πρῶτος] March. Velef. Steph. 3. 14. πρῶτον. v. 42. Ἰωνᾶ] Steph. 8. Ἰωάννου. v. 43. ὁ Ἰησοῦς] Mont. Goog. Em. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. ib. αὐτῷ] Magd. Bodl. 1. αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. v. 48. γινώσκεις] March. Velef. ἔγνως. v. 50.] Hic versus deest in Trit. v. 51. Καὶ λέγει αὐτῷ] Mont. Lin. Nov. 1. desunt.

CAP. II.

V. 3. ὑστερήσαντος] Gon. ὑστερήσαντες. v. 4. Λέγει] Gon. Καὶ λέγει. v. 6. ἐκεῖ] Magd. deest. v. 10. πρῶτον] Bodl. 1. deest. ib. τότε] Magd. deest. v. 12. ἔμειναν] Mont. Lin. Nov. 1. ἔμεινεν. v. 14. ϗ πρόβατα usque ad ϗ τῶν κολλυβιστῶν v. 16.] Gon. desunt. v. 15. φραγέλλιον] March. Velef. Steph. 8. ὡς φραγέλλιον. ib. σχοινίων] Comp. Bib. Wech. omnes antiqui, σχοινίου. v. 17. κατέφαγε] Steph. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 10. 11. 12. 13. καταφάγεται. v. 22. ἔλεγε] Lin. Bodl. 1. ἔλεγεν αὐτοῖς. v. 23. αὐτοῦ] Bodl. 1. deest. v. 24. πάντας] Bodl. 1. Bib. Wech. al. πάντα. v. 25. τίς] Trit. deest. ib. ἐν] Trit. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ἦν ἐν.

CAP. III.

V. 1. αὐτῷ] Mont. Steph. 4. deest. v. 2. τὸν Ἰησοῦν] Gon. Em. Trit. Magd. αὐτόν. v. 3. ὁ Ἰησοῦς] Lin. Nov. 1. deest. v. 5. ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι] Mont. Nov. 1. desunt. ib. ἐὰν] Magd. ὅτι ἐάν. ib. γεννηθῇ] March. Velef. ἀναγεννηθῇ, ut bis v. præcedenti. v. 9. ταῦτα] Mont. Lin. Nov. 1. ταῦτα οὕτω. v. 16.] Hucusque defuit textus Lat. in Cant. v. 18. κρίνεται] Cant. Lat. *judicabitur.* ib. εἰς τὸ ὄνομα] Cant. Lat. *in nomine.* v. 20. τὰ ἔργα αὐτοῦ] Cant. Lat. *opera ejus de luce.* Bib. Wech. al. additur, ὅτι πονηρά ἐστι, v. 25. Ἰουδαίων] Goog. Em. Magd. Steph. omn. Ἰουδαίου. Cant. Lat. *ad Judæos.* v. 26.] Hic reddit textus Græcus Cant. v. 27. τοῦ οὐρανοῦ] Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. τῶν οὐρανῶν. v. 28. ἐγὼ] Cant. deest. v. 30. ἐμὲ] Magd. Trit. Nov. 1. Bodl. 1. ἐμὲ δέ. v. 31. ὁ ὢν ἐκ] Cant. ὁ δὲ ὢν ἀπό. ib. ἐπάνω πάντων ἐστί, Καὶ] Cant. desunt. v. 32. τοῦτο] Cant. deest. v. 36. Ὁ] Cant. Ἵνα ὁ. ib. μένει] Magd. Bib. Wech. al. μενεῖ.

CAP. IV.

V. 1. κύριος] Cant. Mont. Goog. March. Velef. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Ἰησοῦς, ut & ed. Comp. v. 3. Ἰουδαίαν] Cant. Em. Bodl. 1. Ἰουδαίαν γῆν. ib. πάλιν] Trit. Magd. Mont. Goog. Gon. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. v. 5. Ἔρχεται] Trit. Ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς. v. 6. ὡσεὶ] Cant. ὡς. March. Velef. δὲ ἦν ὡσεί. v. 7. Ἔρχεται] Em. Καὶ ἔρχεται. v. 9. οὖν] Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. ib. οὔσης] Cant. deest. ib. οὐ usque ad finem versus] Cant. desunt. v. 12. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 14. Ὃς δ᾽ ἂν πίῃ] Cant. Ὁ δὲ πίνων. ib. οὐ μὴ usque ad γεννήσεται] Gon. desunt. ib. δώσω] Cant. ἐγὼ δώσω. v. 17. εἶπεν] Gon. εἶπεν αὐτῷ. ib. ἔχω posterius] Cant. ἔχεις, in Lat. *quia virum non habes.* v. 19. σὺ] Cant. deest. v. 23. ὥρα] Lin. Nov. 1. deest. v. 24. Πνεῦμα usq; ad ἐν] Em. desunt, sed recentiori manu in ora libri scribuntur. v. 25. οἶδα] Steph. 4. 8. οἴδαμεν. v. 27. εἶπε] Cant. εἶπεν αὐτῷ. ib. ἐθαύμαζον] Steph. 3. ἐθαύμαζον. v. 28. τοῖς ἀνθρώποις] Magd. πολίταις. v. 29. οὗτος] Cant. ἐκεῖνος. v. 30. Ἐξῆλθον οὖν] Cant. Καὶ ἐξῆλθον. In Trit. Lin. Nov. 1. Mont. Gon. Goog. οὖν deest. v. 31. δὲ] Cant. deest. ib. μαθηταὶ] Mont. Goog. μαθηταὶ αὐτοῦ. v. 33. Ἔλεγον &c.] Cant. Ἔλεγον δὲ ἐν ἑαυτοῖς οἱ μαθηταί. v. 34. ποιῶ] Cant. ποιήσω. ib. τελειώσω] Mont. Bodl. 1. τελειῶ. v. 35. ὅτι] Mont. desunt. In Cant. Em. Lin. ἔτι deest, ut & in Steph. 2. 4. 5. 8. Comp. ib. τετράμηνον] Cant. Gon. Mont. Goog. Em. Lin. Nov. 1. Comp. Steph. omn. τετράμηνος. v. 36. ἵνα] Bodl. 1. deest. v. 38. κεκοπιάκατε ··· κεκοπιάκασι] Cant. ἐκοπιάσατε ··· ἐκοπίασαν. v. 42. Τῇ τε] Cant. Τῇ δέ. ib. λαλιὰν] Cant. μαρτυρίαν. v. 43. Καὶ ἀπῆλθεν] Cant. desunt. v. 45. ἐδέξαντο ··· Ἱεροσολύμοις] Cant. ἐξεδέξαντο ··· Ἱερουσαλήμ. ib. ἑορτῇ] Trit. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. addunt, Καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. v. 46. ὁ Ἰησοῦς] Cant. Gon. deest. ib. ϗ ἦν] Cant. ἦν δέ. v. 47. αὐτὸν] Cant. deest. v. 49. μου] Cant. deest. Magd. pro παιδίον habet υἱόν. v. 50. ζῇ ϗ] Deest ϗ in Cant. v. 51. αὐτοῦ] Cant. deest. ib. ἀπήντησαν] Cant. Magd. ὑπήντησαν. ib. ἀπήγγειλαν λέγοντες] Cant. ἤγγειλαν αὐτῷ. ib. παῖς] Cant. υἱός, ut Trit & Magd. v. 52. οὖν] Gon. δέ. v. 53. ἐκείνῃ] Nov. 1. deest. ib. ὥρᾳ] Lin. ὥρᾳ ἰάθη. ib. ὅτι] Lin. Nov. 1. deest.

CAP. V.

V. 2. Ἔστι] Bib. Wech. al. Ἦν. ib. ἐπὶ τῇ προβατικῇ] Bib. Wech. al. προβατικῇ, ut etiam in margine Mont. Cant. vero ἐν τῇ προβατικῇ. ib. ἐπιλεγομένη] Cant. λεγομένη. ib. Βηθεσδὰ] Cant. Βηζαθά, in Lat. *Belzetha.* March. Velef. Βηθσαϊδά. v. 3. ταύταις] Mont. ταύτῃ. ib. κατέκειτο] Cant. ἦν κατεκεῖντο. ib. πολὺ] Cant. deest. ib. ἐκδεχομένων] Cant. Steph. 2. παραλυτικῶν ἐκδεχομένων. Magd. ἀπεκδεχομένων. v. 4.] Hic versus deest in Cant. ib. γὰρ] March. Velef. Steph. 3. 9. γὰρ κυρίου. ib. ἐτάρασσε] Comp. Steph. 4. 6. 12. ἐταράσσετο. v. 5. τις] Cant. deest. ib. ὀκτὼ] Cant. Gon. Em. Magd. ϗ ὀκτώ. ib. ἀσθενείᾳ] Cant. ἀσθενείᾳ αὐτοῦ, & Steph. 4. 8. v. 6. ἤδη] Bodl. 1. deest. v. 7. ἀπεκρίθη] Cant. λέγει. ib. καταβαίνει] Em. addit, ϗ λαμβάνει ἴασιν. v. 8. ἆρον] Cant. ϗ ἆρον. v. 9. εὐθέως] Cant. deest. ib. ἦρε] Cant. ἐγερθεὶς ἦρε, in Lat. *surgens sustulit.* ib. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ] Cant. desunt. v. 10. οὐκ] Cant. Lin. Steph. 2. 4. 8. 9. ϗ οὐκ. ib. κράββατον] Cant. Gon. March. Velef. κράβατόν σου. March. Velef. κράββατόν σου. v. 11. Ἀπεκρίθη] Lin. Bodl. 1. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη. v. 12.] Hic versus deest in Em. & Magd. sed defectus in Magd. videtur signari notula quadam. ib. οὖν] Cant. deest. v. 13. Ὁ δὲ ἰαθεὶς] Cant. Ὁ δὲ ἀσθενῶν. ib. ἐστιν] Cant. ἦν. v. 14. εἶπεν] Mont. Bodl. 1. Lin. Nov. 1. λέγει. v. 15. ὁ] Cant. οὖν ὁ. ib. ἀνήγγειλε] Cant. Gon. ἀπήγγειλε. ib. αὐτὸν] Cant. με, in Lat. *me sanum.* v. 16. ϗ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι] Cant. March. Velef. Steph. 2. 8. desunt. v. 17. ἀπεκρίνατο] Cant. ἀπεκρίθη, ut & v. 19. v. 18. Διὰ] Gon. ϗ διά. v. 19. υἱὸς] Cant. υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ib. ἀφ᾽ ἑαυτοῦ οὐδὲν] Cant. τι ἀφ᾽ ἑαυτοῦ. ib. ποιῇ] Cant. March. Velef. Steph. 2. ποιήσῃ. v. 20. φιλεῖ] Cant. ἀγαπᾷ. ib. δείκνυσιν] Cant. δεικνύει. ib. ἃ usque ad ἵνα] Em. desunt. ib. αὐτὸς ποιεῖ] Cant. ἂν αὐτὸς ποιῇ. ib. δείξει] Cant. δείκνυσιν. v. 24. ὅτι] Cant. deest. ib. μεταβέβηκεν] March. Velef. μεταβήσεται. v. 25. τοῦ υἱοῦ] Mont. Lin. Nov. 1. deest. In margine autem Lin. habetur. ib. ζήσονται] Cant. ζήσουσιν. v. 26. Ὥσπερ] Cant. Ὡς. ib. πατὴρ] Cant. πατὴρ ὁ ζῶν. v. 28. αὐτοῦ] March. Velef. τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. v. 29. ἐκπορεύσονται] Cant. ἐξελεύσονται. ib. πράξαντες] Cant. πράσσοντες. v. 30. παρὸς] Cant. Trit. Steph. 2. 3. 8. deest, ut & in March. Velef. v. 32. περὶ ἐμοῦ] Em. με. ib. οἶδα] Cant. οἴδατε, in Lat. *scitis.* Mont. Lin. Nov. 1. οἴδαμεν. ib. ἦν] Cant. Steph. 2. αὐτοῦ ἦν. v. 34. ἀνθρώπου] Cant. ἀνθρώπων. v. 36. Ἐγὼ δὲ] Lin. Ἐγὼ γάρ. ib. τελειώσω] Em. πληρώσω.

Mont. Nov. 1. τελέσω. ib. ἐγὼ] Cant. deest. ib. ἀπέσταλκε] Cant. Mont. Lin. Nov. 1. ἀπέστειλε. v. 37. αὐτὸς μεμαρτύρηκε] Cant. ἐκεῖνος αὐτὸς μαρτυρεῖ. v. 38. ἀπέστειλεν] Cant. Mont. Lin. Nov. 1. ἀπέσταλκε. v. 40. ζωὴν] Cant. ζωὴν αἰώνιον. v. 41. ἀνθρώπων] Steph. 3. 4. 5. 6. ἀνθρώπου. v. 44. ἀλλήλων] Steph. 4. 5. Goog. Magd. ἀνθρώπων. ib. ζητεῖτε] Bodl. 1. ζητοῦντες.

CAP. VI.

V. 1. τῆς Γαλιλαίας] Bib. Wech. al. deest. ib. τῆς] Trit. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. τῆς. Cant. εἰς τὰ μέρη τῆς, in Lat. *in fines Tiberiadis*. v. 2. Καὶ] Cant. deest. ib. ἑώρων] Cant. ἐθεώρων. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 3. Ἀνῆλθε δὲ] Cant. Ἀπῆλθεν οὖν. v. 4. Ἦν δὲ ἐγγὺς] Cant. Ἐγγὺς ἦν. v. 5. ὀφθαλμοὺς] Mont. Lin. Nov. 1. ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. ib. λέγει] Cant. καὶ λέγει. v. 7. Ἀπεκρίθη] Cant. Ἀποκρίνεται. ib. τι] Cant. deest. v. 10. Εἶπε δὲ] Cant. Εἶπεν οὖν. v. 11. Ἔλαβε δὲ] Cant. Ἔλαβεν οὖν. ib. ἄρτους] Cant. Gon. πέντε ἄρτους. ib. τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ] March. Velef. Steph. 8. desunt. ib. τοῖς ἀνακειμένοις] Hoc etiam deest in March. Velef. ib. εὐχαριστήσας διέδωκε] Cant. ηὐχαρίστησε καὶ ἔδωκε. ib. ὁμοίως] Cant. ὁμοίως δέ. v. 12. κλάσματα] Mont. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. τῶν κλασμάτων. ib. ἀπόληται] Cant. ἀπόληται ἐξ αὐτῶν. v. 13. οὖν] Cant. δέ. ib. κριθίνων] March. Velef. addit καὶ ἐκ τῶν ἰχθύων. ib. ἐπερίσσευσε] Cant. ἐπερίσσευσεν. v. 14. ὁ Ἰησοῦς] Cant. deest. ib. ἀληθῶς] Cant. deest. v. 15. αὐτὸν ἵνα] Bodl. 1. αὐτὸν deest. ib. ἀνεχώρησε] March. Velef. ἔφυγε. ib. πάλιν] Trit. Magd. Comp. & Steph. omn. deest. ib. μόνος] Cant. addit κἀκεῖ προσηύχετο, in Lat. *& ibi orabat*. v. 17. πέραν] Cant. εἰς τὸ πέραν. ib. Σκοτία ἤδη ἐγεγόνει] Cant. ἔλαβε δὲ αὐτοὺς ἡ σκοτία. ib. οὐκ] Cant. Steph. 2. 8. οὔπω. ib. Ἰησοῦς] Steph. 3. addit εἰς τὸ πλοῖον. v. 19. ὡς σταδίους] Cant. στάδια ὡσεί. v. 21. Ὁ δὲ] Gon. Ὁ δὲ Ἰησοῦς. ib. ἐγένετο] Cant. ἐγενήθη. v. 22. ἰδὼν] Cant. εἶδεν, in Lat. *viderunt*. ib. ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ] March. Velef. Steph. 8. desunt. In Cant. deest ἐκεῖνο. ib. αὐτοῦ] Cant. τοῦ Ἰησοῦ. ib. πλοιάριον ··· μόνοι] Cant. πλοῖον ··· μόνον. ib. ἀπῆλθον] Mont. deest, ut & in Lin. Nov. 1. v. 23. Ἄλλα &c.] Cant. Ἄλλων πλοιαρίων ἐλθόντων. ib. εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου] Cant. desunt. March. Velef. εὐχαριστήσαντες τῷ θεῷ καὶ κυρίῳ. v. 24. ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα] Cant. ἔλαβον ἑαυτοῖς πλοιάρια. ib. τὸν Ἰησοῦν] Lin. Nov. 1. αὐτόν. v. 25. αὐτὸν] Mont. deest. ib. γέγονας] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἐλήλυθας. v. 26. σημεῖα] Cant. addit καὶ τέρατα, in Lat. *& prodigia*. v. 27. ὑμῖν δώσει] Cant. δίδωσιν ὑμῖν. v. 28. ποιοῦμεν] Cant. ἐργασώμεθα. Steph. ποιῶμεν. ib. ἐργαζώμεθα] Cant. ποιήσωμεν. v. 35. δὲ] Cant. οὖν. ib. πεινάσῃ] Cant. πεινάσει πώποτε. v. 37. ἔξω] Cant. deest. v. 38. ποιῶ] Cant. ποιήσω. ib. με] Cant. Steph. 4. με πατρός. Gon. deest. v. 39. Τοῦτο usque ad ἵνα] Em. desunt. ib. ἐξ αὐτοῦ] Cant. μηδέν. ib. ἀλλὰ] Cant. ἀλλ' ἵνα. v. 40. δὲ] Cant. Steph. 3. 4. 8. γάρ. ib. πέμψαντός με] Cant. πατρός μου. ib. ἐγὼ] Cant. deest. v. 41. οὖν] Cant. δέ. v. 42. οὐχ] Trit. deest. ib. οὐχ &c.] Cant. ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καταβεβηκέναι. ib. Ἰησοῦς] Lin. Steph. 4. deest. v. 45. οὖν] Cant. deest. ib. ἀκούσας] Cant. Gon. Em. Goog. Trit. Lin. Nov. 1. Steph. omn. præter 3. 8. Comp. ἀκούων. v. 46. πατέρα] Cant. θεόν. v. 49. τὸ μάννα] Cant. τὸν ἄρτον, & post ἐρήμῳ habet τὸ μάννα. v. 50. ἵνα usque ad finem versus] Gon. desunt. v. 51. ἣν ἐγὼ δώσω] Cant. March. Velef. desunt. Trit. addit ὑμῖν. v. 52. πρὸς ἀλλήλους οἱ] Gon. desunt. v. 53. φάγητε] Cant. λάβητε. v. 54. μου τὴν ··· μου τὸ] Cant. αὐτοῦ τὴν ··· αὐτοῦ τό. v. 55. καὶ usque ad finem versus] Cant. desunt. ib. ἀληθῶς ··· ἀληθῶς] Steph. 3. 5. 8. ἀληθής ··· ἀληθής. v. 56. αὐτῷ] Cant. Steph. 2. addunt hic, καθὼς ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν τῷ πατρί· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ἐὰν μὴ λάβητε τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν αὐτῷ. v. 57. ἀπέστειλε] Cant. ἀπέσταλκε. ib. τρώγων] Cant. Steph. 2. λαμβάνων. ib. ζήσεται] Cant. ζῇ. v. 58. τὸ μάννα] Cant. deest. ib. τρώγων] Mont. Gon. Goog. Lin. Nov. 1. Steph. 7. Comp. τρώγων μου. v. 59. Καπερναοὺμ] Cant. Steph. 2. addunt σαββάτῳ. v. 61. Εἰδὼς δὲ] Cant. Ὡς οὖν ἔγνω. ib. ἐν ἑαυτῷ ὅτι] Cant. ὅτι ἐν ἑαυτοῖς. v. 62. ὅπου] Cant. οὗ. v. 63. λαλῶ] Cant. March. Velef. Steph. 3. 4. 8. λελάληκα. v. 64. παραδώσων] Cant. Lin. παραδιδούς. v. 65. μου] Cant. deest. v. 67. οὖν] Cant. δέ. v. 68. Ἀπεκρίθη οὖν] Cant. Εἶπε δέ. ib. αὐτῷ] Bodl. 1. deest. v. 69. ὅτι] Cant. σε ὅτι. ib. ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς] Cant. ὁ ἅγιος. ib. τοῦ ζῶντος] Cant. March. Velef. Steph. 8. deest. v. 70. αὐτοῖς] Cant. deest. ib. ὁ Ἰησοῦς] Cant. ὁ Ἰησοῦς λέγων. Trit. Gon. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. v. 71. Ἰσκαριώτην] Cant. Σκαριώθ. ib. ὢν] Cant. deest.

CAP. VII.

V. 1. μετὰ ταῦτα] Bodl. 1. desunt. v. 3. σου ἃ. Cant. Mont. ἃ. Magd. ἃ σύ. v. 5. ἐπίστευον] Cant. ἐπίστευσαν. ib. αὐτὸν] Cant. αὐτὸν τότε. v. 8. ταύτην] Cant. Steph. 3. 5. 8. deest. ib. οὔπω ἀναβαίνω] March. Velef. γὰρ οὐκ ἀναβήσομαι. Cant. οὐκ ἀναβαίνω. v. 9. δὲ] Cant. Em. deest. ib. αὐτοῖς] Cant. Steph. 3. αὐτός. ib. ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ] Cant. εἰς τὴν Γαλιλαίαν. v. 10. οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ] Em. desunt. ib. εἰς τὴν ἑορτὴν] Gon. desunt. ib. ὡς] Cant. deest. v. 12. τοῖς ὄχλοις] Cant. March. Velef. Steph. 2. τῷ ὄχλῳ. v. 14. μεσούσης] Cant. μεσαζούσης. v. 15. Καὶ ἐθαύμαζον] Cant. Ἐθαύμασαν οὖν. v. 21. αὐτοῖς] Cant. deest. ib. πάντες] Cant. ὑμεῖς. v. 23. Εἰ] Cant. Steph. 2. Εἰ οὖν. Bib. Wech. al. Εἰ οὖν περ. ib. ἐμοὶ] Cant. Steph. 2. πῶς ἐμοί. v. 26. μήποτε] Cant. μήτι. ib. ἀληθῶς] Cant. March. Velef. Bodl. 1. Steph. 2. 3. 8. Comp. deest. v. 28. οἴδατε, καὶ] Trit. Lin. Nov. 1. οἴδατε, καὶ οἴδατε. v. 29. ἀπέστειλεν] Cant. ἀπέσταλκεν. v. 31. ὅτι] Cant. Mont. Lin. Nov. 1. deest. ib. μήτι] Cant. Em. μή. ib. τούτων] Cant. Mont. Goog. Nov. 1. Steph. 2. 8. deest. ib. ἐποίησεν] Cant. ἐποίει. v. 32. οἱ] Cant. δὲ οἱ. Steph. 9. οὖν οἱ. ib. ταῦτα] Cant. deest. ib. ἀρχιερεῖς] Magd. ἱερεῖς. March. Velef. ἄρχοντες. Cant. ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. Bodl. 1. Nov. 1. Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς. Lin. Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἄρχοντες. v. 33. αὐτοῖς] Steph. omn. deest. v. 35. ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτὸν] Mont. Lin. desunt. in Cant. ἡμεῖς deest. ib. μὴ] Cant. μήτι. v. 36. οὗτος] Mont. deest, ut & in Lin. Nov. 1. v. 37. πρός με] Cant. deest. v. 39. ἅγιον] Cant. Steph. 2. ἅγιον ἐπ' αὐτούς. March. Velef. διδόμενον. in Lat. Cant. *in eos*. ib. οὐδέπω] Cant. Em. οὔπω. v. 40. Πολλοὶ] Cant. March. deest. ib. τὸν λόγον] Cant. αὐτοῦ τῶν λόγων τούτων. March. Velef. τῶν λόγων τούτων αὐτοῦ. Em. τὸν λόγον τοῦτον. Steph. 3. 8. τῶν λόγων τούτων. ib. ἔλεγον] Cant. ἔλεγον ὅτι. Hinc usque ad μὴ v. 41. desunt in Gon. v. 41. Ἄλλοι usque ad proximum ἄλλοι] Bodl. 1. desunt. ib. ὁ prius] Lin. Nov. 1. ἀληθῶς ὁ. ib. Ἄλλοι δὲ] March. Velef. τινὲς δέ. Cant. Mont. Goog. Em. ἄλλοι. v. 42.] Hic versus deest in Gon. ib. ὅτι] Cant. ὅτι. ib. ὁ Χριστὸς ἔρχεται] Cant. ponit ante ὅπου. v. 43. ἐν τῷ ὄχλῳ] Cant. εἰς τὸν ὄχλον, & ponit post ἐγένετο. v. 46. οἱ] Cant. δὲ οἱ. ib. ἄνθρωπος posterius] Cant. addit λαλεῖ. v. 48. ἐπίστευσεν] Cant. πιστεύει. v. 50. εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν] Cant. ponit ante ὁ. v. 51. ἡμῶν] Mont. deest. ib. παρ' &c.] Cant. πρῶτον παρ' αὐτοῦ. ib. γνῷ τί ποιεῖ] Cant. ἐπιγνωσθῇ τί ἐποίησεν. v. 52. ἴδε] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἴδε τὰς γραφάς. ib. ἐγήγερται] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἐγείρεται. v. 53. ἐπορεύθη] Cant. Magd. ἐπορεύθησαν, ut & March. Velef. In Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Mont. ἀπῆλθεν. Hic versus deest in Trit.

CAP. VIII.

V. 1. Ἰησοῦς δὲ] Em. Καὶ ὁ Ἰησοῦς. ib. ἐπορεύθη] Magd. ἐπορεύετο. v. 2. πάλιν] Steph. 2. 9. πάλιν βαθέος. ib. παρεγένετο] Em. παρῆλθεν. Cant. παραγίνεται. ib. λαὸς] Magd. ὄχλος. ib. πρὸς αὐτὸν] Lin. Nov. 1. Mont. deest. ib. πάλιν] Bodl. 1. πάλιν βαθέος ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, & in fine versus habentur hæc: ἐν τισι ἀντιγράφοις οὕτως. ib. καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτοὺς] Cant. desunt. v. 30. πρὸς αὐτὸν] Cant. Em. Magd. Steph. 4. 9. deest. ib. γυναῖκα &c.] Cant. ἐπὶ ἁμαρτίᾳ γυναῖκα εἰλημμένην. ib. κατειλημμένην] Gon. καταληφθεῖσαν. v. 4. Λέγουσιν] Em. Εἶπον. ib. αὐτῷ] Gon. Steph. 5. αὐτῷ πειράζοντες. Cant. αὐτῷ ἐκπειράζοντες αὐτὸν οἱ ἱερεῖς ἵνα ἔχωσι κατηγορίαν αὐτοῦ, in Lat. *tentantes eum sacerdotes ut haberent accusare eum*. ib. αὕτη &c.] Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Comp. Steph. 4. 7. 9. 14. ταύτην εὕρομεν ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένην. ib. κατειλήφθη] Cant. κατείληπται. Magd. εἴληπται. v. 5. Ἐν δὲ &c.] Cant. Μωϋσῆς δὲ ἐν τῷ νόμῳ ἐκέλευσεν. ib. Μωϋσῆς ἡμῖν] Mont. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 3. 7. 9. 14. Comp. ἡμῖν Μωϋσῆς. ib. λιθοβολεῖσθαι] Cant. Em. March. Velef. Steph. 4. 6. 7. 9. 14. λιθάζειν. Bib. Wech. al. λιθάζεσθαι. ib. οὖν] Cant. δὲ νῦν. ib. λέγεις] Magd. Em. Steph. 4. 9. 14. Bodl. 1. λέγεις περὶ αὐτῆς. v. 6. Τοῦτο usque ad ὁ δὲ] Cant. desunt. ib. κατηγορεῖν] Mont. Em. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 4. 7. 9. 14. Comp. κατηγορίαν κατ'. ib. ἔγραφεν] Cant. Gon. κατέγραφεν. Magd. καταγέγραφεν. ib. μὴ προσποιούμενος] Ita Comp. Steph. 3. 4. 5. 9. Sed in Magd. desunt. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. καὶ προσποιούμενος. v. 7. ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτοὺς] Cant. ἀνέκυψε καὶ εἶπεν αὐτοῖς. Magd. ἀνέκυψε καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς. Em. Bib. Wech. al. ἀναβλέψας εἶπεν αὐτοῖς. v. 8. κάτω &c.] Cant. κατακύψας τῷ δακτύλῳ κατέγραφεν. ib. γῆν] Em. addit, ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας. Οἱ δὲ ἀκούσαντες] Cant. Ἕκαστος δὲ τῶν Ἰουδαίων. ib. καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι] Cant. March. Velef. Magd. Steph. 8. Comp. desunt. ib. ἐξήρχοντο εἷς καθεῖς] Cant. ἐξήρχετο. ib. ἕως τῶν ἐσχάτων] Cant. March. Velef. Steph. 3. 5. desunt. ib. ὁ Ἰησοῦς] Cant. deest. ib. οὖσα] Ita Steph. omn. Sed Bib. Wech. al. ἑστῶσα. v. 10. καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς] Cant. Em. Magd. March. Velef. desunt. ib. εἶπεν αὐτῇ, γύναι] Cant. εἶπε τῇ γυναικί. Em. Bib. Wech. al. εἶδεν αὐτὴν, καὶ &c. ib. γύναι] Mont. Gon. Goog. Bodl. 1. deest. ib. ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου] Cant. desunt. In Magd. Bodl. 1. ἐκεῖνοι deest. v. 11. Ἡ δὲ εἶπεν] Cant. κἀκείνη εἶπεν αὐτῷ. ib. εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς] Cant. ὁ δὲ εἶπεν. ib. κατακρίνω] March. Velef. Steph. 5. κατακρινῶ. ib. πορεύου καὶ] Cant. ὕπαγε, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν. Magd. Lin. Nov. 1. Mont. Em. Steph. 4. 7. 9. 12. 14. Comp. πορεύου, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν. v. 12.] Hucusque ab initio capitis (viz. historia adulteræ) desunt omnia in MS. Trit. ib. αὐτοῖς] Mont. deest. v. 14. καὶ ποῦ] Cant. Mont. Goog. Steph. 3. 4. Nov. 1. Comp. ἢ ποῦ. ib. ἀληθὴς] Cant. ἀληθινή. ib. ὑμεῖς usque ad finem versus] Gon. Em. Magd. desunt. v. 16. ἀληθής] Cant. ἀληθινή. ib. μόνος] Cant. μόνος ἐγώ. ib. πατὴρ] Cant. deest. v. 19. ὁ Ἰησοῦς] Cant. ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς. ib. εἰ usque ad finem versus] Gon. desunt. ib. ᾔδειτε ··· ᾔδειτε] Lin. Nov. 1. Mont. οἴδατε utrobique: sed in margine Mont. ᾔδειτε utrobique habetur. v. 20. ὁ Ἰησοῦς] Cant. deest. v. 21. ὁ Ἰησοῦς] Cant. deest. ib. με] Magd. με, καὶ οὐχ εὑρήσετέ με. v. 23. εἶπεν ··· ἐγὼ] Cant. ἔλεγεν ··· ἐγὼ δέ. v. 24.] Hic versus deest in Bodl. 1. ib. ἐὰν usq; ad finem versus] Magd. desunt: sed in margine habentur ἐὰν μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι. charactere, ut videtur, recentiore. ib. πιστεύσητε] Cant. πιστεύσητέ μοι. v. 25. Καὶ εἶπεν] Cant. εἶπεν οὖν. v. 26. λαλεῖν] Mont. Gon. Nov. 1. καὶ λαλεῖν. ib. καὶ κρίνειν] Trit. desunt. v. 27. ὅτι] Steph. 6. οὖν ὅτι. ib. αὐτοῖς &c.] Cant. Steph. 2. αὐτοῦ (in Lat. *suum*.) λέγει τὸν θεόν. March. Velef. αὐτοῦ ἔλεγε τὸν θεόν. v. 28. ὁ Ἰησοῦς] Cant. πάλιν ὁ Ἰησοῦς. ib. μου] Cant. deest. v. 29. ὁ πατὴρ] Cant. deest. v. 33. αὐτῷ] Cant. πρὸς αὐτὸν, καὶ εἶπαν. Mont. Lin. Nov. 1. καὶ εἶπον αὐτῷ. ib. οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν] Cant. οὐ δεδουλεύκαμεν οὐδενί. ib. ὅτι] Cant. Lin. Nov. 1. deest. v. 34. τῆς ἁμαρτίας] Cant. deest. v. 35. ἐν τῇ οἰκίᾳ ··· ὁ] Cant. εἰς τὴν οἰκίαν ··· ὁ δέ. v. 38. λαλῶ] Cant. ταῦτα λαλῶ. ib. ἃ &c.] Steph. 3. 4. 8. ἃ ἠκούσατε παρὰ τοῦ πατρός. ib. ποιεῖτε] Cant. ταῦτα ποιεῖτε. v. 39. λέγει αὐτοῖς] Cant. εἶπεν οὖν. v. 40. ἤκουσα] Cant. ἤκουσε, in Lat. *audivit*. v. 41. Ὑμεῖς] Cant. Ὑμεῖς δέ. ib. οὐ γεγεννήμεθα] Cant. οὐκ ἐγεννήθημεν. v. 43. οὐ posterius] Trit. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ὅτι οὐ. v. 44. πατρὸς prius usq; ad proximum πατρὸς] Em. desunt. v. 45. δὲ] Cant. deest. ib. λέγω] Cant. λαλῶ. v. 46.] Hic versus deest in Cant. ὑμεῖς tantum occurrit. ib. ἐλέγχει] March. Velef. ἐλέγξει. v. 47. ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ] Cant. desunt. v. 48. αὐτῷ] Trit. Bodl. 1. deest. v. 49. Ἰησοῦς] Trit. deest. ib. ἀτιμάζετε] March. Velef. Steph. 8. ἠτιμάσατε. v. 51. ἐάν τις] Cant. Steph. 2. ὃς ἄν. v. 52. εἰς τὸν αἰῶνα] Cant. deest. v. 53. πατρὸς ἡμῶν] Cant. deest. ib. σὺ] Cant. Mont. Steph. 3. 4. 8. Trit. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. v. 55. εἴπω] Lin. Nov. 1. Mont. ἐγὼ εἴπω. v. 57. οὔπω] Cant. οὐδέπω. v. 58. Εἶπεν] Cant. Εἶπεν οὖν. ib. γενέσθαι] Cant. deest. v. 59. Ἦραν οὖν] Cant. Τότε ἦραν. ib. Ἰησοῦς δὲ] Mont. Lin. Nov. 1. ὁ δέ. ib. ἐκρύβη] Cant. Lat. *abscondit se*. ib. διελθὼν usque ad finem versus] Cant. March. Velef. desunt.

CAP. IX.

V. 1. παράγων] Magd. March. Velef. παράγων Ἰησοῦς. ib. γενετῆς] Cant. Steph. 2. addunt καθήμενον. v. 2. αὐτοῦ] Cant. deest. ib. λέγοντες] Cant. March. Velef. deest. v. 3. οὔτε ἥμαρτεν] Gon. deest. v. 4. Ἐμὲ δεῖ] Cant. Ἡμᾶς δεῖ, in Lat. *oportet nos*. v. 6. ἐπέχρισε τὸν πηλὸν] Cant. ἐπέχρισεν αὐτοῦ τὸν πηλὸν τοῦ σώματος. ib. τοῦ τυφλοῦ] Cant. March. Velef. αὐτοῦ. v. 7. αὐτῷ] Cant. deest. v. 8. τυφλὸς] Cant. March. Velef. Steph. 2. 8. προσαίτης. Lat. Cant. *mendicus*. v. 9. ἄλλοι δὲ ὅτι] Cant. ἕτερος δὲ ὅτι. March. Velef. ἄλλοι δὲ οὐκ ἀλλ'. Steph. 8. ἄλλοι ἔλεγον, οὐχὶ ἀλλ'. ib. ἐκεῖνος] Steph. 4. ἐκεῖνος δὲ. v. 10. Ἔλεγον] Cant. Εἶπον. v. 11. Ἀπεκρίθη] March. Velef. Ἀπεκρίθη ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ λεγόμενος Ἰησοῦς. ib. ἐπέχρισε] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ἔχρισε. ib. τὴν κολυμβήθραν] Cant. deest. ib. τοῦ] Cant. τὴν ib.

ib. ἀναβλέψας &c.] Cant. ἀνέβλεψεν οὖν καὶ ἐνίψαμην, καὶ ἦλθεν βλέπων. v. 12. λέγει] Cant. λέγει αὐτοῖς. v. 13. Ἄγουσιν] Cant. Καὶ ἄγουσιν. v. 15. ἠρώτων] Cant. ἐπηρώτων. v. 16. ὁ ἄνθρωπος] Mont. Lin. Nov. 1. deest. ib. ἄλλοι] Cant. ἄλλοι δὲ. v. 17. Λέγουσι] Cant. Λέγουσι δὲ. Steph. 8. Λέγουσιν οὖν. Lin. Nov. 1. Λέγουσιν αὐτῷ. ib. πάλιν] Cant. deest. v. 18. περὶ αὐτοῦ] Lin. deest. ib. ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεψεν] Cant. desunt. ib. ὅτου] Cant. οὗ. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 19. ἠρώτησαν ... ἐστιν] Cant. ἐπηρώτησαν ... εἰ ἐστιν. v. 21. οὐκ οἴδαμεν prius] Lin. Nov. 1. deest. ib. ἢ usque ad αὐτὸς] Em. desunt. v. 22. Χειστὸν] Cant. Χειστὸν εἶναι. v. 23. ὅτι] Cant. deest. ib. ἐπερωτήσατε] Cant. ἐρωτᾶτε. v. 24. ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον] Cant. αὐτὸν ἐκ δευτέρου. v. 25. καὶ εἶπεν] Cant. deest. v. 26. δὲ] Cant. Mont. οὖν. ib. πάλιν] Cant. deest. ib. πῶς] Cant. καὶ πῶς. v. 27. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς] Cant. Ὁ δὲ εἶπεν. v. 28. Ἐλοιδόρησαν οὖν] Cant. Οἱ δὲ ἐλοιδόρησαν. ib. δὲ] Cant. deest. v. 29. Θεὸς] Cant. Θεὸς, καὶ ὅτι Θεὸς ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει. v. 30. αὐτοῖς] Cant. Gon. deest. ib. γὰρ τοῦτο] Cant. τοῦτο οὖν. v. 31. δὲ] Cant. deest. ib. τούτου ἀκούει] Trit. desunt. v. 34. καὶ εἶπον αὐτῷ] Cant. αὐτῷ, καὶ εἶπαν. v. 35. Ἤκουσεν usque ad καὶ] Gon. desunt. Cant. Καὶ ἤκουσεν &c. ib. Θεοῦ] Cant. ἀνθρώπου. v. 36. τίς] Comp. καὶ τίς. v. 37. Εἶπε δὲ] Cant. Ἀπεκρίθη. v. 38. καὶ] March. Velef. καὶ πεσὼν. ib. αὐτῷ] Cant. αὐτόν. v. 40. Καὶ ἤκουσαν] Cant. Ἤκουσαν δὲ. ib. ταῦτα] Cant. March. Velef. deest. v. 41. Εἶπεν] Cant. Gon. Εἶπεν οὖν. ib. ἡ οὖν ἁμαρτία] Cant. Steph. 2. αἱ οὖν (οὖν deest in Cant.) ἁμαρτίαι. ib. μένει] Cant. Steph. 2. μένουσι.

CAP. X.

V. 1. ἀλλαχόθεν] Cant. deest. v. 2. ποιμήν ἐστιν] Cant. αὐτός ἐστιν ὁ ποιμήν. v. 3. καλεῖ] Cant. φωνεῖ. v. 4. πρόβατα] Cant. πάντα. v. 7. ὅτι] Mont. Magd. Lin. Nov. 1. deest. v. 8. Πάντες] Cant. deest. ib. πρὸ ἐμοῦ] Trit. Magd. Em. Steph. 4. 5. 6. 7. 12. 14. Comp. deest, ut & in March. Velef. ib. εἰσὶ] Steph. 5. ἦσαν. v. 10. ἐγὼ] Cant. ἐγὼ δὲ. ib. περισσὸν ἔχωσιν] Cant. desunt. v. 11. τίθησιν] Cant. March. Velef. Steph. 2. δίδωσιν. v. 12. αὐτὰ] Cant. deest. ib. τὰ πρόβατα] Cant. deest. v. 13. ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει] Cant. desunt. v. 14. γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν] Cant. γινώσκουσί με τὰ ἐμά, ut & March. Velef. Steph. 2. 8. v. 15. μου] Cant. Mont. Nov. 1. deest. ib. τίθημι] Cant. δίδωμι. v. 18. ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ] Em. desunt. ib. λαβεῖν] Cant. ἆραι. ib. ἔχω πάλιν] Em. desunt. ib. μου] Cant. deest. v. 19. πάλιν] Em. deest. v. 20. δὲ] Cant. οὖν. ib. δαιμόνιον] Cant. ὅτι δαιμόνιον. Steph. 9. δαιμόνιον ἔχων. v. 22. τὰ] Cant. Lin. Nov. 1. καί. ib. καὶ] Cant. deest. v. 25. αὐτοῖς] Cant. deest. ib. εἶπον] Cant. March. Velef. λαλῶ. ib. πιστεύετε] Cant. πιστεύετέ μοι. ib. ταῦτα] Cant. αὐτά, in Lat. ipsa. v. 26. ὡς εἶπον ὑμῖν] March. Velef. desunt. v. 27. ἀκούει] Hic Mont. addit ὅτι οὐκ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν ex versu præcedenti. v. 28. οὐχ ἁρπάσει] Cant. οὐ μὴ ἁρπάσῃ. v. 29. ὃς δέδωκε] Cant. ὁ δεδωκώς. v. 31. πάλιν] Cant. March. Velef. deest. v. 32. μου] Cant. deest. v. 33. αὐτῷ] Cant. οὖν αὐτῷ. Nov. 1. Lin. οὖν. Mont. deest. ib. λέγοντες] March. Velef. deest. ib. σὺ] Cant. deest. v. 34. ὑμῶν] Cant. deest. ib. ἐγὼ εἶπα] Cant. ὅτι ἐγὼ εἶπον. Steph. 8. 9. 12. ὅτι ἐγὼ εἶπα. v. 36. ἡγίασε] Bodl. 1. ἡγίασεν. v. 38. πιστεύητε] Cant. March. Velef. Steph. 2. θέλητε πιστεύειν, Lat. Cant. vultis credere. ib. πιστεύσατε] Cant. deest. ib. ἐν αὐτῷ] Cant. March. Velef. Bib. Wech. cod. vet. ἐν τῷ πατρί. v. 39. Ἐζήτουν οὖν] Cant. Καὶ ἐζήτουν. ib. πάλιν] Cant. deest. ib. τῆς χειρὸς] March. Velef. τῶν χειρῶν. v. 41. καὶ ἔλεγον] Gon. λέγοντες. ib. ὅτι μὲν] Cant. desunt. Trit. μὲν. Gon. ὅτι. ib. ἐκεῖ] Mont. Nov. 1. ἀληθῶς. v. 42. ἐκεῖ] March. Velef. deest.

CAP. XI.

V. 1. ἀπὸ Βηθανίας] Lin. deest. v. 2. αὐτῆς] Cant. deest. ib. θριξὶν] Magd. θριξὶ τῆς κεφαλῆς. ib. ἧς ὁ] Cant. ἧς καὶ ὁ. v. 3. ἀδελφοὶ] Cant. αὐτῷ. ib. αὐτὸν] Cant. τὸν Ἰησοῦν. v. 4. ἀσθένεια] Cant. ἀσθένεια αὐτοῦ. v. 5. ἠγάπα] Cant. ἐφίλει. v. 6. ἔμεινεν] Cant. ἔμεινεν ὁ Ἰησοῦς. ib. ἐν ᾧ ἦν] Cant. ἐστὶ τῷ. v. 7. ἔπειτα] Cant. εἶτα. ib. μαθηταῖς] Cant. Em. μαθηταῖς αὐτοῦ. v. 8. μαθηταὶ] Cant. μαθηταὶ αὐτοῦ. v. 9. εἰσι ὧραι] Cant. ὧραί εἰσιν ἡ ἡμέρα. v. 11. κεκοίμηται] Cant. κοιμᾶται. ib. ἵνα ἐξυπνίσω] Cant. τὸ ἐξυπνίσαι. v. 12. οὖν] Cant. οὖν αὐτῷ. v. 14. εἶπεν] Trit. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. Magd. εἶπεν ὁ Ἰησοῦς. ib. Λάζαρος] Cant. Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν. v. 16. συμμαθηταῖς] Cant. addit αὐτοῦ. Nov. 1. μαθηταῖς. v. 17. Ἐλθὼν ... εὗρεν] Cant. Ἦλθεν ... καὶ εὗρεν. ib. ὁ Ἰησοῦς] Mont. deest. Cant. ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν. ib. ἤδη ἔχοντα] Cant. ἔχοντα, & ponit post μνημείῳ. v. 18. ὡς] Cant. deest. v. 19. Καὶ πολλοὶ] Cant. Steph. 8. Πολλοὶ δὲ. ib. Ἰουδαίων] Cant. Ἱεροσολύμων. ib. τὰς περὶ] Cant. deest. March. Velef. Steph. 2. 8. τὴν. ib. αὐτῶν] Cant. deest. v. 21. ἐτεθνήκει] Cant. ἀπέθανεν. v. 23. ὁ &c.] Cant. σου ὁ ἀδελφός. v. 24. ἐν τῇ ἀναστάσει] Magd. deest. v. 25. εἶπεν] Steph. 6. 9. εἶπεν οὖν. v. 26. ζῶν καὶ] Em. deest. v. 27. αὐτῷ] Cant. Magd. deest. ib. Θεοῦ] March. Velef. Θεοῦ ζῶντος. ib. ἐρχόμενος] March. Velef. ἐλθών. v. 28. λάθρα] Cant. σιωπῇ. ib. εἰποῦσα] Cant. addit ὅτι. v. 29. ἐγείρεται] Cant. ἠγέρθη. v. 30. Οὔπω δὲ] Cant. Οὐ γάρ. Bib. Wech. vet. Οὔπω γάρ. v. 31. λέγοντες] Cant. Steph. 2. 8. δόξαντες. v. 32. Ἰησοῦς] Em. Χειστός. ib. αὐτὸν] Cant. deest. ib. εἰς] Cant. πρός. ib. αὐτῷ] Cant. Mont. Lin. Nov. 1. deest. v. 33. κλαίουσαν] Mont. deest. ib. συνελθόντας αὐτῇ] Cant. συνεληλυθότας μετ' αὐτῆς, & ponit post κλαίοντας. Mont. Gon. Lin. Nov. 1. συνεληλυθότας αὐτῇ. ib. ἐνεβριμήσατο usque ad finem versus] Cant. ἐταράχθη τῷ πνεύματι ὡς ἐμβριμώμενος. v. 34. κύριε] Gon. deest. v. 35. Ἐδάκρυσεν] Cant. Καὶ ἐδάκρυσεν. v. 37. τυφλοῦ] March. Velef. γεγεννημένου. ib. ποιῆσαι] Bodl. 1. deest. v. 38. εἰς] Cant. ἐπί. v. 39. δὲ] Cant. deest. v. 41. Ἦραν οὖν] Cant. Ὅτε οὖν ἦραν. ib. οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος] Cant. March. Velef. Steph. 2. 4. 8. desunt. ib. οὗ ἦν] Mont. Lin. Nov. 1. ὅπου ἔκειτο. ib. ἄνω] Magd. εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνω. ib. καὶ] Cant. ὁ. ib. ὀφθαλμοὺς] Cant. ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. v. 42. δὲ] Cant. deest. v. 43. ταῦτα] March. Velef. ταῦτα εὐθύς. v. 44. ἐξῆλθεν] Cant. Steph. 2. εὐθὺς ἐξῆλθεν. v. 45. οἱ ἐλθόντες ... ὁ Ἰησοῦς] Cant. τῶν ἐλθόντων ... ἃ ἐποίησεν. ib. Μαρίαν] March. Velef. Μαρίαν καὶ Μάρθαν. v. 46. εἶπον] Cant. ἀνήγγειλαν. ib. ἃ] Cant. ὅσα. Mont. Goog. Nov. 1. ὅσα. v. 47. ὅτι] Cant. deest. ib. πολλὰ] Cant. τοιαῦτα. v. 49. Καϊάφας] March. Velef. Καϊάφας ὀνόματι. v. 50. διαλογίζεσθε] Cant. λογίζεσθε. ib. ἡμῖν] Cant. Magd. March. Velef. ὑμῖν. v. 51. ἐκείνου] Cant. deest. v. 52. διεσκορπισμένα] Cant. ἐσκορπισμένα. v. 53. συνεβουλεύσαντο] Cant. ἐβουλεύσαντο. v. 54. ἐκεῖθεν] Cant. deest. ib. χώραν] Cant. χώραν Σαμφουρεὶν, in Lat. Sapfurim. Steph. 2. χώραν Σαμφουρείμ. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. ib. καὶ usque ad finem versus] Magd. desunt. v. 55. καὶ ἀνέβησαν] Cant. ἀνέβησαν οὖν. ib. πρὸ τοῦ] Cant. πρὶν τό. v. 56. τὸ] Cant. καὶ τόν. ib. δοκεῖ ὑμῖν] Cant. March. Velef. δοκεῖτε. v. 57. ἐντολὴν] Bodl. 1. deest.

CAP. XII.

V. 1. ἐκ νεκρῶν] Cant. Trit. Steph. 8. addunt ὁ Ἰησοῦς. v. 2. Ἐποίησαν οὖν] Cant. Καὶ ἐποίησαν. ib. συνανακειμένων] Cant. Magd. ἀνακειμένων σὺν, ut & Mont. Goog. Em. v. 3. λαβοῦσα] Cant. λαμβάνει. ib. λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς] Cant. λίτραν πιστικῆς νάρδου, in Lat. libram pistici unguenti. ib. ἠλείψε] Cant. καὶ ἤλειψεν. ib. ἡ δὲ] Cant. καὶ ἡ. v. 4. Σίμωνος] Lin. Cant. March. Velef. deest. ib. μαθητῶν αὐτοῦ] Em. δώδεκα. ib. Ἰσκαριώτης] Cant. ἀπὸ Καρυώτου, in Lat. Caryoto. ib. ὁ &c.] Cant. ὃς ἔμελλεν παραδοῦναι αὐτόν. v. 6. εἶχε, καὶ] Cant. ἔχων. v. 7. ἄφες] March. Velef. ἄφετε. ib. εἰς ... τετήρηκεν] Cant. Steph. 8. ἵνα εἰς ... τηρήσῃ. v. 8.] Hic versus deest in Cant. v. 9. Ἔγνω &c.] Cant. Ὄχλος δὲ πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἤκουσαν. ib. μόνον] Cant. deest. ib. καὶ τὸν] Cant. τόν. ib. ὃν] Cant. Ἰησοῦς ἐκ. v. 11. τῶν Ἰουδαίων] Cant. ponit ante διά. ib. τὸν Ἰησοῦν] Magd. αὐτόν. v. 13. ὑπάντησιν] Cant. συνάντησιν. Mont. Gon. Goog. Lin. Nov. 1. ἀπάντησιν. ib. ἔκραζον] Cant. ἐκραύγαζον, λέγοντες. Magd. λέγοντες. ib. εὐλογημένος] Cant. εὐλογητός. v. 16. ἔγνωσαν] Cant. ἐνόησαν. ib. ἐπ' αὐτῷ] Cant. περὶ αὐτοῦ. v. 17. ὅτε] Magd. ὅτι καί. Steph. 2. 8. ὅτι. v. 19. ὠφελεῖτε] March. Velef. ὠφελήθημεν. ib. κόσμος] Cant. March. Velef. Steph. 6. 8. κόσμος ὅλος. v. 22. καὶ πάλιν] In Cant. deest καί. ib. λέγουσι] March. Velef. ἔλεγον. v. 24. φέρει] Mont. Lin. Nov. 1. ἐκφέρει. v. 26. ἐμοὶ] Cant. τίς μοι. ib. ἐκεῖ] Cant. deest. ib. πατὴρ] March. Velef. πατήρ μου. v. 28. ὄνομα] Cant. hic addit, ἐν τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον παρὰ σοὶ πρὸ τοῦ τὸν κόσμον γενέσθαι, in Lat. in gloria quam habebam apud te antequam mundus fieret. ib. ζῶν] Steph. 4. μου. ib. οὖν] Cant. οὖν λέγουσα. ib. ἑστὼς] March. Velef. ἑστηκὼς, λέγουσα. v. 39. ἑστὼς] Cant. Magd. ἑστηκώς. ib. καὶ] Cant. deest. ib. βροντὴν γεγονέναι] Cant. ὅτι βροντὴ γέγονεν. ib. ἄλλοι] Mont. ἄλλοι δὲ. ib. ἄγγελος] Cant. ὅτι ἄγγελος. v. 30. γέγονεν] Cant. March. Velef. Steph. 2. ἦλθεν. v. 31. τούτου] Cant. March. Velef. Steph. 2. 5. 8. deest. ib. ἐκβληθήσεται] Cant. βληθήσεται. v. 32. ἐκ] Cant. ἀπό. ib. πάντας] Cant. Lin. March. Velef. Steph. 2. πάντα, in Lat. Cant. traham omnia. v. 34. ὅτι] Gon. Mont. Goog. Em. deest. v. 35. χρόνον] March. Velef. deest. ib. ἵνα usque ad μεθ' ὑμῶν. v. 36.] Trit. desunt. ib. μεθ' ὑμῶν] Cant. March. Velef. Steph. 2. 3. 8. ἐν ὑμῖν. ib. ἕως] Steph. 2. ὡς. Cant. οὖν ὡς, in Lat. cum. v. 36. ἀπελθὼν] Cant. ἀπῆλθε καί. v. 37. αὐτοῦ] Bodl. 1. deest. v. 38. ἡμῶν] Mont. αὐτῶν ἡμῶν, sed αὐτῶν videtur expungi. v. 39. ὅτι πάλιν] Cant. καὶ γάρ. v. 40. τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν] Cant. desunt. ib. νοήσωσι] Cant. μὴ νοήσωσι. March. Velef. μὴ νοήσωσι. v. 41. Ταῦτα] Cant. Ταῦτα δὲ. ib. αὐτοῦ] Cant. Steph. 2. τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ. v. 44. δὲ] Cant. ib. εἶπεν] Cant. ἔλεγεν. v. 45. Καὶ] Cant. deest. Totus hic versus deest in Em. v. 47. πιστεύσῃ] Cant. March. Velef. Steph. 2. φυλάξῃ. In Lat. Cant. custodierit. v. 48. ὁ λόγος usque ad ἐν] Gon. desunt. v. 50. ἐγὼ] Cant. deest.

CAP. XIII.

V. 1. ἐλήλυθεν] Cant. ἦλθεν. ib. αὐτῷ] Gon. deest. v. 2. Ἰούδα &c.] In Gon. Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest Ἰούδα. March. Velef. ἵνα αὐτὸν παραδῷ Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης. ib. Ἰσκαριώτης] Cant. ἀπὸ Καρυώτου, in Lat. a Caryoto. v. 3. ὁ Ἰησοῦς] Cant. deest. ib. πρὸς] Cant. ὅτι πρός. v. 4. ἱμάτια] Cant. ἱμάτια αὐτοῦ. v. 5. βάλλει ὕδωρ] Cant. λαβὼν ὕδωρ βάλλει. March. Velef. ἔβαλεν ὕδωρ. v. 6. καὶ] Cant. deest. v. 8. οὐ μὴ] Cant. κύριε οὐ μή. ib. αὐτῷ] Cant. deest. v. 9. Σίμων] Cant. deest. ib. μου] Cant. Mont. deest. v. 10. ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι] Cant. πλὴν κεφαλὴν νίψασθαι, εἰ μὴ τοὺς πόδας μόνον. Mont. εἰ μὴ ἢ τοὺς &c. ib. ἀλλ' ἔστι] Cant. ἐστὶ γάρ. v. 11. γὰρ] Cant. δὲ ὁ Ἰησοῦς. ib. διὰ usque ad finem versus] Cant. desunt. v. 12. αὐτοῦ] Cant. deest. v. 14. καὶ ὑμεῖς] Cant. πόσῳ μᾶλλον καὶ ὑμεῖς. v. 15. ἐγὼ] Mont. Goog. Bodl. 1. deest. v. 17. αὐτά] Gon. Mont. ταῦτα. ib. ἐστε] March. Velef. ἔσεσθε. v. 18. οἶδα] Steph. 3. 4. οἶδα, ut & Magd. ib. ὑμῶν] Magd. δὲ. v. 20. λέγω ὑμῖν] Lin. desunt. ib. δὲ] Cant. καὶ ὁ. v. 21. ἀμὴν] Deest semel in Lin. Nov. 1. v. 22. οὖν εἰς] Cant. δὲ πρὸς, ut & Lin. Nov. 1. Bodl. 1. v. 23. δὲ] Cant. ὁ καί. v. 24. πυθέσθαι τίς ἂν εἴη] Cant. addit εἰπέ. Steph. 8. καὶ λέγει αὐτῷ εἰπὲ, τίς ἐστι. March. Velef. καὶ εἶπεν αὐτῷ, τίς ἐστι. v. 25. δὲ] Cant. ἐν. ib. ἐκεῖνος] Magd. ἐκεῖνος οὕτως. v. 26. ὁ Ἰησοῦς] Cant. αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει. ib. ἐγὼ βάψας] Cant. ἂν ἐγὼ ἐμβάψας. ib. ἐμβάψας] Cant. βάψας. ib. ἐπιδώσω, καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον] Gon. desunt. v. 27. μετὰ τὸ ψωμίον τότε] Cant. desunt. In Steph. 8. τότε deest. ib. λέγει οὖν] Cant. καὶ λέγει. v. 29. ἐπεὶ] Cant. ὅτι. v. 30. ἦν δὲ νὺξ ὅτε ἐξῆλθε] Gon. desunt. Steph. 8. aliter distinguit, viz. ἦν δὲ νύξ. Ὅτε οὖν ἐξῆλθε. v. 31. Λέγει ὁ Ἰησοῦς] Mont. Nov. 1. addunt τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς. Lin. Bodl. 1. Εἶπεν ὁ κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς. v. 32. Εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ] Cant. Gon. desunt. v. 33. ὅτι] Gon. deest. v. 34. καθὼς] Cant. καθὼς κἀγώ. Magd. καθὼς ἐγώ. Steph. 3. ἵνα καθὼς deleto ἵνα sequente. Hinc usq; ad finem versus desunt in Gon. Em. v. 35. τούτῳ] Cant. τοῦτο γάρ. v. 36. ἀπεκρίθη] Cant. λέγει. ib. αὐτῷ] Cant. Bodl. 1. Lin. Nov. 1. ἐγὼ ὑπάγω. ib. νῦν ἀκολουθῆσαι] Cant. συνακολουθῆσαι ἄρτι. v. 37. ὁ Πέτρος] Cant. deest. ib. ἀκολουθῆσαι] Cant. συνακολουθῆσαι. ib. ἄρτι] Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. ib. κύριε] March. Velef. deest. v. 38. αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς] Cant. ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ. ib. οὐ] Cant. ὅτι οὐ.

CAP. XIV.

V. 1. Μὴ] Cant. March. Velef. Steph. 2. Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, μή. v. 2. πορεύομαι] Cant. Mont. ὅτι πορεύομαι. v. 3. Καὶ usque ad πάλιν] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. desunt. ib. καὶ ἑτοιμάσω] Cant. Steph. 9. ἑτοιμάσαι. ib. πρὸς ἐμαυτὸν] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. desunt. suprascribuntur in Mont. sed diverso atramento. ib. ἵνα] Cant. ὅτι, in Lat. exitis. v. 4. ἐγὼ] Cant. deest. v. 5. Θωμᾶς] Cant. Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος. ib. οἴδαμεν τὴν ὁδὸν εἰδέναι] Cant. τὴν ὁδὸν οἴδαμεν. v. 7. με] Gon. deest. ib. ἐγνώκειτε ἂν] Cant. γνώσεσθε. ib. μου] Trit. deest. ib. γνώσεσθε] March. Velef. γνώσεσθε. In Bodl. 1. Lin. Nov. 1. ἐγνώκειτε ἂν desunt, ut & in Gon. v. 8. κύριε] Trit. deest, cujus loco habet καί. v. 9. τοσοῦτον χρόνον] Cant. τοσοῦτῳ χρόνῳ. ib. ἔγνωκας &c.] March. Velef. ἐγνώκατέ με Φίλιππε, ὁ ὁρῶν ἐμέ, ὁρᾷ καὶ τὸν πατέρα. v. 10. λαλῶ] Cant. λελάληκα. ib. ὑμῖν] Gon. deest. ib. αὐτὸς] Cant. deest. v. 11. Πιστεύετέ μοι] March. Velef. Οὐ πιστεύετε cum interrogatione. ib. μοι] Cant. deest. v. 12. μου] Cant. deest. ib. καὶ μείζονα τούτων ποιήσει] Gon. desunt. v. 13. αἰτήσητε] Steph. 4. 14. αἰτήσωμεν. Marc. Velef. aut hic addit τὸν πατέρα aut v. seq. v. 15. τὰς ἐμὰς] Gon. Magd.

Magd. μου. v. 21. ὁ δὲ ἀγαπῶν με] Gon. desunt. ib. καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτὸν] Gon. desunt. v. 22. Ἰσκαριώτης] Cant. ἀπὸ Καρυώτου, in Lat. *Ascariotes*. ib. τί γέγονεν] Cant. τί ἐστιν. v. 23. τὸν λόγον] Steph. 9. τὰς ἐντολάς. ib. ἐλευσόμεθα] Cant. ἐλεύσομαι. ib. μονὴν παρ' αὐτῷ] Cant. πρὸς αὐτὸν μονήν. ib. ποιήσομεν] Cant. ποιήσομαι. v. 24. τηρεῖ] Cant. τηρήσει. ib. λόγους] Lin. Nov. 1. τὸν λόγον. ib. λόγος] Cant. λόγος ὁ ἐμός. v. 26. πατὴρ] Cant. πατήρ μου. ib. πάντα] Steph. 6. ταῦτα. v. 27. εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν] Gon. desunt. v. 28. εἶπον ··· μου] Cant. desunt. v. 29. πρὶν γενέσθαι] Cant. addit μοι. v. 30. ἔχει] Steph. 3. 4. εὑρήσει. ib. οὐδὲν] Cant. οὐδὲν εὑρεῖν. v. 31. ὁ πατήρ] Cant. deest.

CAP. XV.

V. 1. ἀληθινὴ] Steph. 4. 8. ἀληθινή, ὑμεῖς τὰ κλήματα. v. 2. αἴρει ··· καθαίρει] March. Velef. αἴρει ··· καθαρεῖ. ib. καρπὸν φέρον] Cant. καρποφοροῦν. ib. καθαίρει] Cant. καθαριεῖ. v. 3.] Hic versus & sequens usque ad ἀφ' ἑαυτοῦ deest in Cant. sed ascribitur oræ codicis eodem fere charactere. v. 4. Μείνατε usque ad καθὼς] Gon. desunt. v. 5. Ἐγὼ] Cant. ἐγὼ γάρ. v. 6. αὐτὰ] Cant. αὐτό. v. 7. Ἐὰν] Cant. Ἐὰν δέ. ib. γενήσεται] Steph. 9. γενήσεσθε. v. 8. γενήσεσθε] Cant. March. Velef. Steph. 2. 3. 8. γένησθε. v. 10. Ἐγὼ] Cant. καγώ. v. 11. Ταῦτα] Cant. Ταῦτα δέ. ib. μείνῃ] Cant. March. Velef. Steph. 2. 9. ᾖ. v. 14. Ὑμεῖς] Cant. Ὑμεῖς δέ. ib. ὅσα] Cant. ἃ. ib. ποιῆτε] Cant. ποιήσητε. v. 15. λέγω] March. Velef. λέξω. ib. αὐτοῦ] Lin. Nov. 1. deest. ib. ἃ] Cant. ὅσα. v. 16. ἵνα ὑμεῖς] Magd. Lin. Nov. 1. ὑμεῖς deest. v. 17. ἵνα] Cant. deest. v. 18. ὑμῶν] Cant. deest. v. 19. δὲ] Gon. Cant. deest. ib. ἐστὲ] Cant. ἦτε, suprascripto autem ἐστέ. v. 20. τοῦ λόγου οὗ] Cant. τοὺς λόγους οὕς. v. 21. πάντα] Cant. deest. ib. ὑμῖν] Cant. εἰς ὑμᾶς. v. 22. περὶ] Lin. διά. v. 24. πεποιήκασι] Cant. ἐποίησεν. ib. ἑωράκασι] Lin. ἑωράκασί με. ib. καὶ ἐμὲ] Cant. μέ. v. 25. ἵνα] Lin. Nov. 1. deest. ib. λόγος] Lin. Nov. 1. νόμος. v. 26. πατρὸς, bis] Cant. πατρός μου utrobique. v. 27. δὲ] Cant. deest.

CAP. XVI.

V. 3. ὑμῖν] Trit. Magd. Em. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. omn. deest. v. 4. Ἀλλὰ ··· ἵνα] Cant. desunt. sed a moderna manu adduntur. ib. αὐτῶν] Cant. deest. v. 6. ἡ usque ad συμφέρει v. 7.] Gon. desunt. v. 7. γὰρ] Mont. Gon. Goog. Trit. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. γὰρ ἐγώ. ib. ἐὰν δὲ usque ad finem versus] Gon. Em. desunt. v. 9. δὲ] Mont. Gon. Lin. Nov. 1. deest. ib. μου] Cant. deest. v. 10. οὐ θεωρεῖτε] March. Velef. Bib. Wech. al. οὐκ ἔτι ὄψεσθε. v. 11. δὲ] Bodl. 1. deest. v. 12. λέγειν] Lin. λαλεῖν. ib. βαστάζειν] Cant. αὐτὰ βαστάζειν. v. 13. δὲ] Cant. deest. ib. ὁδηγήσει ὑμᾶς] Cant. ἐκεῖνος ὑμᾶς ὁδηγήσει. ib. εἰς &c.] Cant. ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ. v. 14.] Hic versus deest in Mont. & Gon. ib. λήψεται] Steph. 2. 5. 6. 7. 9. 14. Comp. λαμβάνει. v. 15. εἶπον] Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. εἶπον ὑμῖν. v. 16. οὐ θεωρεῖτε] March. Velef. οὐκέτι ὄψεσθε. Iterum atque iterum loco θεωρεῖτε est ὄψεσθε. Steph. 8. οὐκέτι θεωρεῖτε. ib. ὅτι usque ad finem versus] Cant. desunt. ib. ἐγὼ] Magd. Em. Goog. deest. v. 17. οὐ θεωρεῖτε] Cant. οὐκέτι ὄψεσθε. v. 18. ἔλεγον usque ad λέγει] Cant. desunt. Latine etiam; sed Græce supplentur diversa manu. ib. τί λαλεῖ] Cant. ὃ λέγει. v. 19. οὖν] Cant. deest. ib. ἐρωτᾷν] Cant. ἐπερωτῆσαι περὶ τούτου. ib. μικρὸν usque ad ὄψεσθε] Em. desunt. v. 20. ὅτι] Lin. Nov. 1. Mont. Bodl. 1. deest. ib. δὲ] Cant. deest. v. 21. ὥρα] Cant. Steph. 2. ἡμέρα. ib. θλίψεως] Cant. Steph. 2. λύπης. v. 22. ἔχετε] Cant. ἕξετε. v. 23. ὅτι ὅσα ἂν] Cant. ἐάν τι. March. Velef. ὅτι ἄν. v. 25. ἀναγγελῶ] Cant. ἀπαγγελῶ. v. 26. πατέρα] Cant. πατέρα μου. v. 27. καὶ πεπιστεύκατε] Gon. deest. ib. ἐξῆλθον] Cant. deest. v. 28. ἐλήλυθα] Cant. ἐξῆλθον καὶ ἦλθον. ib. πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον] Gon. desunt. v. 30. ἀπὸ] Cant. παρά. v. 31. ὁ Ἰησοῦς] Cant. Lin. Nov. 1. deest. v. 32. νῦν] Cant. deest, sed suprascribitur a manu recentiori. ib. πατὴρ] Mont. πατήρ μου. v. 33. ἔχετε] Mont. Em. Bib. Wech. al. ἕξετε.

CAP. XVII.

V. 1. ἐπῆρε ··· εἶπε] Cant. ἐπάρας ··· εἶπε. ib. ἵνα καὶ] καὶ deest in Cant. & Trit. ib. σου] Em. deest. ut in Bodl. 1. v. 2. δώσῃ αὐτοῖς] Cant. ἕξει. Steph. 6. δώσω αὐτῷ. v. 4. τὸ] Cant. καὶ τό. v. 5. τὸν κόσμον εἶναι] Cant. γενέσθαι τὸν κόσμον. v. 6. ἐκ τοῦ κόσμου] Bodl. 1. deest. v. 7. ἔγνωκαν] Steph. 6. ἔγνωκα. v. 8. ἃ δέδωκας] Cant. σου ἃ ἔδωκας. ib. καὶ ἔγνωσαν] Cant. deest. v. 9. οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ] Cant. desunt in textu, sed habentur in margine. v. 10. ἐμὰ] Cant. ἐμά ἐστι. v. 11. ἐν τῷ] Cant. ἐν τούτῳ τῷ. ib. ἔρχομαι] Cant. addit, οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ εἰμί. ib. ὀνόματί σου] καὶ ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ suprascribitur in Cant. sed Lat. versio non respondet: & ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου additur. ib. οὓς] Cant. ὃ, in Lat. *quod*. Lin. Nov. 1. Steph. omn. ᾧ. sed emendatur οὓς in Cant. ib. ἡμεῖς] Gon. addit ἐν ἐσμέν. v. 12. ἐν τῷ κόσμῳ] Cant. deest. Eadem verba desunt in March. Velef. forte hoc in loco. v. 13. ἐν τῷ] Cant. ἐν τούτῳ τῷ. v. 14. ἐμίσησεν] Cant. μισεῖ. ib. ἐκ τοῦ] Cant. ἐκ τούτου τοῦ. ib. καθὼς usque ad finem versus] Cant. desunt. v. 16. ἐκ τοῦ] Cant. ἐκ τούτου τοῦ. ib. ἐγὼ] Mont. deest. v. 17. σου] Cant. deest. v. 18. τὸν bis] Cant. utrobique τοῦτον τόν. v. 20. πιστευσόντων] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Gon. Goog. πιστευόντων. Em. Comp. Steph. omn. πιστευόντων. v. 21. ἡμῖν ἓν] ἓν deest in Cant. v. 22. ἐσμὲν] Cant. deest. v. 23. Ἐγὼ &c.] Cant. Gon. Σὺ ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς. ib. καὶ ἵνα] Cant. ἵνα. ib. ἐμὲ] Cant. σύ με. v. 24. οὓς] Cant. ὅ. ib. ἐν ᾧ] Cant. v. 25. καὶ ὁ] Cant. ὁ. ib. κόσμος] Cant. addit οὗτος, corrupte. ib. ἔγνων] Cant. ἔγνωκα.

CAP. XVIII.

V. 1. τῶν Κέδρων] Cant. τοῦ Κέδρου. March. Velef. τοῦ Κέδρων. v. 4.] ἐξελθὼν εἶπεν] Cant. ἐξῆλθε καὶ λέγει. v. 5. ὁ Ἰησοῦς] Cant. Lin. Nov. 1. deest. v. 7. τίνα] Cant. λέγων, τίνα. ib. εἶπον] Lin. Nov. 1. εἶπον αὐτῷ, ut & Mont. Cant. vero εἶπαν πάλιν. v. 8. ὁ Ἰησοῦς] Cant. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. Mont. Lin. Nov 1. Bodl. 1. αὐτοῖς. v. 9. οὐκ] Cant. deest. v. 10. Σίμων οὖν] Cant. Τότε Σίμων. ib. τῷ δούλῳ] Cant. τὸν δοῦλον ἐκείνου. v. 11. σου] Cant. Mont. Goog. Trit. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. v. 13. ἀπήγαγον] Cant. Trit. ἤγαγον. ib. αὐτὸν] Cant. deest. Hic novus character incipit in Cant. v. 14. Ἦν δὲ] Cant. Ὧν δὲ καί. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Ἦν δὲ καί. ib. ἀπολέσθαι] Cant. ἀποθανεῖν. v. 16. τῇ θύρᾳ] Mont. Gon. Lin. Nov. 1. τὴν θύραν. ib. ὁ ἄλλος] Mont. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ἐκεῖνος. v. 18 ἀνθρακιὰν πεποιηκότες] March. Velef. πρὸς τὰς ἀνθρακιάς. v. 20. ὅπου πάντοτε] Magd. Bib. Wech. al. ὅπου πάντες. v. 22. αὐτοῦ] Em. deest. v. 28. ἦν δὲ usque ad ἵνα μὴ] Mont. desunt. v. 29. αὐτοὺς] Steph. 8. αὐτοῦ ἔξω. v. 31. οὖν] Cant. δέ. v. 32. Ἰησοῦ] Gon. τοῦ θεοῦ. v. 34. ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο] Steph. 3. 4. ἀπὸ σεαυτοῦ. ib. Ἀπεκρίθη] Cant. Καὶ ἀποκρίνεται. v. 38. αἰτίαν] Mont. αἰτίαν θανάτου. v. 40. πάλιν] Mont. Goog. Lin. Nov. 1. deest.

CAP. XIX.

V. 3. Καὶ] March. Velef. Steph. 3. 8. 9. καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν, καί, quæ habentur etiam in margine Mont. ib. ἔλεγον] Magd. ἔλεγον αὐτῷ. v. 4. οὖν] Cant. Gon. deest. v. 5. ἔξω] March. Velef. deest. ib. λέγει] Em. λέγει ὁ Πιλάτος. v. 6. λέγει] Cant. Mont. Gon. Goog. Em. Lin. Nov. 1. March. Velef. Steph. 2. 3. 4. 5. 9. 12. αὐτὸν λέγει. v. 7. ἡμῶν] Cant. March. Velef. deest. v. 9. εἰσῆλθεν] Cant. εἰσῆλθον. v. 10. ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε, καὶ] Trit. desunt. v. 11. εἶχες] Cant. ἔχεις, sed in Lat. *haberes*. v. 12. ἔκραζον] Cant. ἐκραύγασαν. Magd. ἐκραύγαζον. ib. πᾶς] Cant. πᾶς γάρ. v. 13. τοῦτον τὸν λόγον] Cant. March. Velef. Steph. 3. 5. 8. 12. Comp. τούτων τῶν λόγων. ib. δὲ] Cant. deest. v. 14. ὡσεὶ ἕκτη] Cant. ὡς ὡσεὶ τρίτη. Mont. ὡς ὡς ἕκτη. ib. ἕκτη] Bib. Wech. al. τρίτη. Sic legit Nonnus vetustiss. Paraphrast. & vetus Camerarii codex, & ita scriptum fuisse in αὐτογράφῳ S. Johannis, quod in Ecclesia magna Ephesina suo tempore servatum erat, testatur author Chronici Alexandrini, quod continuatum est ad tempora Heraclii Imperat. circa annum Christi 620. vide Gerh. Vossii Harmon. Evang. de passione, & Isaac. Casaubon. exercit. 16. ad annum 34. Baron. n. 162. & Joh. Boysium defens. Vulg. Lat. in locum. Cum Chronico Alexand. consentiunt MS. unum Petri Alexand. apud Reverendiss. Usserium, & alterum apud Petav. l. 12 de Doctr. Temp. c. 19. ubi eadem verba de hora tertia ex αὐτογράφῳ S. Johannis Ephesi servato. Hieron. in Psalm. 77. & Theophyl. inter veteres; Cajetanus & Beza inter recentiores, censent corrigendum Johannem ex Marco, & legendum τρίτη. Probabile est librarium confudisse Episemon ϛ cum Γ. ut videtur Hieronymo in dict. psalm. & aliis apud Theophyl. in Joh. 19. v. 15. ἐκραύγασαν] Cant. ἐκραύγαζον. v. 16. δὲ] Cant. οὖν. ib. ἀπήγαγον] Steph. 3. 4. 5. 7. 12. ἤγαγον. ib. παρέλαβον usque ad finem versus] Eliduntur in Mont. quorum loco in margine habentur, οἱ δὲ παραλαβόντες αὐτὸν ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρόν. ib. ἀπήγαγον] Cant. Gon. Mont. Goog. Trit. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. Steph. 3. 4. 5. 7. 12. ἤγαγον. March. Velef. ἤγαγον αὐτόν. Bib. Wech. in quibusdam additur εἰς τὸ πραιτώριον. al. legunt ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι. v. 17. εἰς τὸν] Gon. Em. εἰς τόπον. ib. ὃς λέγεται] March. Velef. deest. v. 23. ἐποίησαν] Cant. ποιήσαντες. v. 24. οὖν] Cant. δέ. v. 27. ἐκείνης] Ita Comp. Steph. 6. 9. 14. Sed in Trit. αὐτὸς. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. v. 28. εἰδὼς] Steph. 4. 5. 7. 12. 14. ἰδών. ib. τετέλεσται] Em. τετελείωται. Mont. τέτελε. ib. τελειωθῇ] Cant. πληρωθῇ. v. 29. οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον ὄξους] Mont. Bodl. 1. Lin. Nov. 1. desunt. Sed ascribuntur margini Mont. una cum μετὰ χολῆς. v. 30. τετέλεσται] Cant. τετελείωται. Steph. 6. addit περὶ αὐτοῦ. ib. πνεῦμα] Trit. addit, ὡς δὲ ἐξέπνευσεν ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. v. 31. ἐπεὶ prius] Cant. deest. v. 35. ἵνα] Cant. ἵνα καί. v. 36. συντριβήσεται] Cant. συντρίψετε. ib. αὐτοῦ] Mont. Gon. Lin. Nov. 1. Steph. 4. ἀπ' αὐτοῦ. v. 39. σμύρνης] Gon. καὶ σμύρνης.

CAP. XX.

V. 1. τῶν σαββάτων] March. Velef. τοῦ σαββάτου. ib. τοῦ μνημείου] Cant. Lat. *ostio monimenti*. v. 2. Τρέχει] March. Velef. Ἔδραμεν. ib. ἦραν] Magd. ὅτι ἦραν. v. 2. ἐξέδραμε] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. ἔδραμε. Cant. etiam habet ἔδραμε, sed expungitur, & ἐξέδραμε ascribitur margini. v. 8. ἀλλ᾽ οὐκ] Cant. ἀλλὰ καὶ οὐκ, sed in Lat. negatio deest. v. 9. γὰρ] Cant. δέ. v. 11. τὸ μνημεῖον] Cant. Goog. Magd. Steph. 3. 6. 7. 8. 12. τῷ μνημείῳ. v. 12. ἐν λευκοῖς καθεζομένους] Cant. deest, sed in Lat. *in albis sedentes*. ib. ἔκειτο] Bib. Wech. al. ἐτέθη. v. 13. κλαίεις] Cant. κλαίεις; τίνα ζητεῖς; v. 15. ἐβάστασας] Cant. ἦρες. v. 16. στραφεῖσα] Cant. στραφεῖσα δέ. v. 17. δὲ] Cant. οὖν. v. 18. ὅτι] Cant αὐτοῖς ὅτι. ib. ταῦτα] Cant. ἃ. v. 19. οὖν] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. δέ. ib. συνηγμένοι] Cant. deest. v. 20. αὐτοῖς] Cant. Mont. deest. ib. αὐτοῦ] Cant. αὐτοῖς. ib. μαθηταὶ] Cant. μαθηταὶ αὐτοῦ. v. 21. ὁ Ἰησοῦς] Cant. deest. ib. πέμπω] Cant. ἀποστέλλω. v. 22. Καὶ] Cant. deest. ib. ἐνεφύσησε] Steph. 2. ἐνεφύσησεν αὐτοῖς. v. 23. ἀφίενται ··· κρατῆτε] Cant. ἀφεθήσεται ··· κρατήσητε. v. 24. ἦλθε] Steph. 8. ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. v. 25. ἑωράκαμεν] Cant. Mont. ὅτι ἑωράκαμεν. ib. ἐν ταῖς χερσὶν] Cant. εἰς τὰς χεῖρας. ib. καὶ βάλω ··· καὶ βάλω] Cant. invertit hæc duo membra. ib. τύπον] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. τόπον. ib. τὴν χεῖρά μου] Cant. μου τὰς χεῖρας. v. 26. ὁ] Cant. οὖν ὁ. ib. αὐτοῦ] Lin. Nov. 1. deest. v. 27. δάκτυλόν σου] Cant. deest in Trit. v. 28. Καὶ] Cant. Bib. Wech. al. deest. v. 29. Θωμᾶ] Cant. Mont. Gon. Goog. Em. Trit. Magd. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. v. 31. ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς] Cant. Χριστὸς υἱός ἐστιν. ib. ζωὴν] Cant. Steph. 2. 8. ζωὴν αἰώνιον.

CAP. XXI.

V. 1. Μετὰ ταῦτα] Em. desunt. ib. πάλιν] Mont. Goog. Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. ib. τοῖς μαθηταῖς] Cant. Gon. Em. τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. Mont. Goog. Bodl. 1. τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν. v. 2. ὁ ἀπὸ] Cant. ὃς ἦν ἀπό. ib. τοῦ] Cant. υἱοί. Magd. υἱοὶ τοῦ. v. 3. αὐτοῖς] Cant. τότε. ib. εὐθὺς] Cant. deest. v. 4. εἰς τὸ] Cant. ἐπὶ τόν. v. 5. αὐτοῖς] Lin. deest. v. 6. ἐβάλον οὖν] Cant. οἱ δὲ ἔβαλον. ib. ἴσχυσαν] March. Velef. Steph. 2. ἴσχυον. v. 7. ἐστι] Cant. ἦλθεν ἐστίν. ib. ὅτι] Lin. Nov. 1. Bodl. 1. deest. ib. ἔβαλεν ἑαυτὸν] Cant. ἥλατο, in margine autem ἔρριψεν. v. 10. ἀπὸ] Cant. ἐκ. v. 11. ὢν &c.] Cant. μεστὸν τῶν ἰχθύων. v. 12. ὁ Ἰησοῦς] Trit. deest. ib. μαθητῶν] March. Velef. ἀνακειμένων. v. 13. οὖν ὁ] Cant. deest. ib. λαμβάνει] March. Velef. ἔλαβε. ib. δίδωσιν] Cant. εὐχαριστήσας ἔδωκεν. March. Velef. ἐδίδου. Steph. 2. εὐχαριστήσας δίδωσι. v. 15. Ἰωνᾶ] Cant. Ἰωάνου, in Lat. *Joannis*, ut v. 16. & 17. Steph. 8. Ἰωαννᾶ, ut & v. 16. & 17. March. Velef. Ἰωάννου, ut & v. 16. & 17. ib. σὺ] Cant. deest. ib. αὐτῷ] Cant. αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. ib. ἀρνία] Cant. πρόβατα. v. 16. πάλιν δεύτερον] Cant. δεύτερον ὁ κύριος. In March. Velef. deest δεύτερον. ib. πρόβατα] March. Velef. ἀρνία. ib. σὺ πάντα] Cant. πάντως. ib. οἴδας] Cant. deest. v. 18. ἄλλος σε ζώσει] Cant. ἄλλοι σε ζώσουσιν. v. 19. Τοῦτο] Cant. Ταῦτα. v. 20. κύριε] Cant. αὐτῷ κύριε. ib. παραδιδούς] Cant. παραδιδῶν. v. 21. ἰδὼν] Cant. οὖν ἰδών. v. 22. μένειν] Cant. March. Velef. μένειν οὕτως. v. 23. ὅτι] Cant. καὶ ἔδοξαν ὅτι. ib. αὐτῷ] Cant. αὐτό, in Lat. *illud*. ib. ὅτι] Cant. deest. v. 25. Ἰησοῦς] Cant. Χριστὸς Ἰησοῦς. ib. Ἀμὴν] Cant. deest.

Habentur in MS° Goog. Τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον ἐξεδόθη μετὰ χρόνους λβ΄. τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναλήψεως.

ACTUS APOSTOLORUM.

CAP. I.

Titulus in Magd. est Ἀρχὴ Εὐαγγελίου πράξεις Ἀποστόλων. V. 2. ἀνελήφθη] Cant. ponit ante ἐντειλάμενος, & hic habet καὶ ἐκέλευσε κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον. v. 4. Συναλιζόμενος] Cant. Συναλισκόμενος, sed a correctore aliquo Συναλιζόμενος, in Lat. conuivens. Mont. Nov. 1. 2. Συναυλιζόμενος, sed in Nov. 1. υ eraditur. Cant. præterea addit μετ' αὐτῶν. ib. ἠκούσατέ μου] March. Velef. ἠκούσατε (λέγει) διὰ στόματός μου. v. 5. ἁγίῳ] Cant. ἁγίῳ, καὶ ὃ μέλλετε λαμβάνειν. ib. ἡμέρας] Cant. ἡμέρας ἕως τῆς Πεντηκοστῆς. v. 6. ἀποκαθιστάνεις] March. Velef. ἀποκαθιστάνεις. v. 7. Εἶπε δὲ] Cant. καὶ εἶπε. v. 8. μοι] Cant. μου. v. 9. Καὶ ταῦτα εἰπὼν] Cant. ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ. ib. βλεπόντων αὐτῶν usque ad finem versus] Cant. νεφέλη ὑπέβαλεν (pro ὑπέλαβεν) αὐτὸν, καὶ ἀπήρθη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. v. 10. ἐσθῆτι λευκῇ] March. Velef. ἐσθήσεσι λευκαῖς. v. 11. εἰς τὸν οὐρανὸν] Cant. Lin. Mont. deest. ib. ἐλεύσεται] Lin. Nov. 1. ἐλεύσεται πάλιν. ib. αὐτὸν] Nov. 2. deest. v. 14. ὁμοθυμαδὸν] Nov. 2. deest. ib. καὶ τῇ δεήσει] Cant. March. Velef. deest. ib. γυναιξὶ] Cant. addit καὶ τέκνοις, in Lat. & filiis. v. 15. Καὶ ἐν] Cant. ἐν δέ. ib. μαθητῶν] March. Velef. Steph. 11. ἀδελφῶν. ib. ὀνομάτων] March. Velef. ἀνθρώπων. v. 16. ἔδει] Cant. δεῖ, in Lat. oportet. v. 17. Ὅτι] March. Velef. Ὃς. ib. Σὺν] Cant. March. Velef. ἐν. v. 18.] Hinc usque ad verf. 11. cap. seq. desunt omnia in Nov. 2. ib. πρηνὴς γενόμενος] March. Velef. ἀποκρεμάμενος. ib. ἀδικίας] Cant. ἀδικίας αὐτοῦ. v. 20. αὐτοῦ] Cant. March. Velef. αὐτῶν. ib. ἔσω] Cant. ἡ. ib. ἐπισκοπὴν] Cant. Lat. episcopatum. ib. λάβοι] Cant. March. Velef. Steph. 2. 11. λαβέτω. v. 22. Ἰησοῦς] Cant. Ἰησοῦς Χριστός. v. 23. Ἰωσὴφ] Steph. 4. Ἰωσὴ. ib. Βαρσαβᾶν] Cant. Βαρναβᾶν, in Lat. Barnabas. v. 24. σὺ] Cant. deest. ib. ἐκ &c.] Cant. Magd. Lin. Nov. 1. Bib. Wech. al. ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα, ut & Mont. v. 25. κλῆρον] Cant. March. Velef. Steph. 2. τόπον. v. 26. κλήρους] Steph. 10. αὐτοῖς κλῆρον. ib. ἕνδεκα] Cant. ΙΒ', in Lat. XII.

CAP. II.

V. 1. ἐν τῷ] Cant. ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις τοῦ. ib. τὴν ἡμέραν] March. Velef. τὰς ἡμέρας. ib. ἦσαν ἅπαντες] Cant. ὄντων αὐτῶν πάντων. Lin. Mont. Bib. Wech. al. addunt Ἀπόστολοι. v. 2. Καὶ] Cant. Καὶ ἰδού. ib. ὅλον] Cant. πάντα. ib. καθήμενοι] Cant. καθεζόμενοι. v. 3. ἐκάθισέ τε] Cant. καὶ ἐκάθισαν. v. 6. ὅτι] Cant. καί. ib. ἤκουον εἷς] Nov. 2. ἤκουσεν. ib. τῇ ἰδίᾳ &c.] Cant. λαλοῦντας ταῖς γλώσσαις αὐτῶν. v. 7. πάντες] Cant. Nov. 1. deest. ib. πρὸς ἀλλήλους] March. Velef. deest. v. 8. τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ] Cant. τὴν διάλεκτον. v. 11. ἀκούομεν] March. Velef. ἠκούσαμεν. v. 12. ἄλλος] Nov. 1. deest. ib. ἄλλον] Nov. 1. ἀλλήλους. Cant. ἄλλον ἐπὶ τῷ γεγονότι καί. v. 13. χλευάζοντες ἔλεγον] Cant. διαχλευάζοντες λέγοντες. Nov. 2. διαχλευάζοντες ἔλεγον. ib. γλεύκους] Cant. ἐστι γλεύκους. v. 14. ἕνδεκα] Cant. δέκα Ἀποστόλοις, sed a correctore fit ἕνδεκα. ib. ἐπῆρε] Cant. ἐπῆρε πρῶτος. ib. ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς] Cant. εἶπε. v. 16. Ἰωὴλ] Cant. deest. v. 17. Καὶ] Cant. deest. ib. ὁ Θεός] Cant. Κύριος. ib. ὑμῶν bis] Cant. αὐτῶν utrobique. ib. ὑμῶν bis] Cant. desunt. ib. ἐνύπνια] Nov. 1. Steph. 10. 11. Comp. ἐνυπνίοις. v. 18. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις] Cant. desunt. ib. καὶ προφητεύσουσι] Cant. deest. v. 19. αἷμα, καὶ πῦρ, καὶ ἀτμίδα καπνοῦ] Cant. desunt. v. 20. ἐπιφανῆ] Cant. deest. v. 22. καὶ αὐτοὶ] Cant. αὐτοί. v. 23. λαβόντες] March. Velef. deest. ib. χειρῶν] Cant. χειρός, in Lat. per manus. v. 24. θανάτου] Nov. 2. ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν. ib. θανάτου] March. Velef. Steph. 2. ᾅδου. v. 25. κύριον] Cant. κύριόν μου. v. 27. ᾅδου] Cant. ᾅδην. v. 29. μνῆμα] Cant. μνημεῖον. ib. ἐν] Cant. παρ'. v. 30. ὀσφύος] Cant. καρδίας, in Lat. præcordia. ib. τοῦ θρόνου] Cant. Nov. 2. τὸν θρόνον. v. 31. Προϊδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς] Cant. desunt: sed in marg. recentiori charactere habentur Προειδὼς &c. ib. οὐ κατελείφθη] Cant. Nov. 2. ὅτι ἐγκατελείφθη. Mont. Lin. οὐκ ἐγκατελείφθη. ib. ἡ ψυχὴ αὐτοῦ] March. Velef. desunt. ib. εἰς ᾅδου] Cant. ἐν ᾅδῃ, in Lat. apud inferos. v. 32. τὸν] Cant. ὃν, in Lat. ergo. v. 33. τοῦτο ὃ νῦν ὑμεῖς] Cant. ὑμῖν ὃ καί. March. Velef. alias, ταύτην τὴν δωρεὰν ἣν νῦν, alias, τοῦτον ἐν νῦν ὑμεῖς. v. 34. λέγει δὲ] Cant. εἴρηκε γάρ. ib. εἶπεν ὁ] Cant. λέγει. v. 36. αὐτὸν] Cant. deest. v. 37. Ἀκούσαντες δὲ] Cant. Τότε πάντες οἱ συνελθόντες καὶ ἀκούσαντες. ib. εἶπόν τε] Cant. καί τινες ἐξ αὐτῶν εἶπαν. ib. λοιποὺς] Cant. deest. ib. τί ... ἀδελφοὶ] Cant. τί οὖν ... ἀδελφοί, ὑποδείξατε ἡμῖν. v. 38. ἔφη &c.] Cant. πρὸς αὐτοὺς φησί. ib. ἐπὶ] Cant. ἐν. ib. Ἰησοῦ] Cant. τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. v. 39 ὑμῖν ... ὑμῶν] Cant. ἡμῖν ... ἡμῶν. v. 40. παρεκάλει] Cant. Mont. παρεκάλει αὐτούς, ut & Lin in Nov. 2. v. 41. ἀσμένως ἀποδεξάμενοι] Cant. πιστεύσαντες. Deest ἀσμένως in March. Velef. v. 42. Ἦσαν δὲ] Cant. Καὶ ἦσαν. ib. τῇ διδαχῇ] Nov. 2. ὁμοθυμαδὸν τῇ διδαχῇ. v. 43. ἐγίνετο] Mont. March. Velef. Steph. 11. Nov. 2. Lin. addunt ἐν (Nov. 2. Lin. εἰς) Ἱερουσαλήμ· φόβος τε ἦν μέγας (Mont deest) ἐπὶ πάντας αὐτούς. (Mont. March. Velef. Lin. deest αὐτούς.) v. 45. τὰ κτήματα καὶ τὰς] Cant. ὅσοι κτήματα εἶχον, ἤ. ib. αὐτὰ] Cant. αὐτὰ καθ' ἡμέραν. ib. χρείαν] Cant. τοῖς. v. 46. Καθ' ἡμέραν τε] Cant. Πάντες τε. ib. ὁμοθυμαδὸν] Cant. deest. ib. κλῶντές τε κατ' οἶκον] Cant. καὶ κατ' οἴκους ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτό, κλῶντές τε. v. 47. Αἰνοῦντες] March. Velef. Συναινοῦντες. ib. λαὸν] Cant. κόσμον. ib. ἡμέραν] Cant. addit ἐπὶ τὸ αὐτό. deest. ib. τοὺς σωζομένους] Nov. 2. τοῖς σωζομένοις. ib. τῇ ἐκκλησίᾳ] March. Velef. deest. Prius verbum cap. seq. huic versui adjungit Steph. 2. 5. posito δὲ post Πέτρος.

CAP. III.

V. 1. Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ] Cant. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις. ib. ἱερὸν] Cant. addit δειλινόν, in Lat. ad vesperum. v. 2. Καὶ] Cant. Καὶ ἰδού. ib. ὑπάρχων] Cant. deest. ib. καλουμένην] Mont. λεγομένην. ib. παρ' αὐτῶν] Cant. παρ' αὐτῶν, in Lat. ab his. v. 3. Ὃς] Cant. Οὗτος ἀτενίσας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ καί. ib. ἐλεημοσύνην] Cant. αὐτοὺς ἐλεημοσύνην. Nov. 2. ἐλεημοσύνην λαβεῖν. v. 4. Ἀτενίσας] Cant. Ἐμβλέψας. ib. Βλέψον] Cant. ἀτένισον. v. 5. ἐπεῖχεν] Cant. ἀτενίσας. v. 6. ἔγειραι καὶ] Cant. deest. v. 7. ἤγειρε] Nov. 2. ἤγειρεν αὐτόν. ib. παραχρῆμα δὲ] Cant. καὶ παραχρῆμα ἐστάθη, καί. v. 8. Καὶ] Nov. 1. ἀνέστη. ib. αἰνῶν τὸν] Cant. addit χαιρόμενος. ib. αἰνῶν τὸν Θεὸν] Cant. desunt. v. 10. αὐτὸν] Nov. 2. αὐτοῖς. ib. καθήμενος] Cant. καθεζόμενος. ib. συμβεβηκότι] Cant. γεγενημένῳ. v. 11. Κρατοῦντος &c.] Cant. Ἐκπορευομένου δὲ τοῦ Πέτρου καὶ Ἰωάννου συνεξεπορεύετο κρατῶν αὐτούς, οἱ δὲ θαμβηθέντες ἔστησαν ἐν τῇ στοᾷ. ib. τοῦ ἰδίου χωλοῦ] Nov. 2. αὐτοῦ. v. 12. Ἰδὼν &c.] Cant. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς. ib. ἰδίᾳ] Cant. ἡμῶν τῇ ἰδίᾳ. ib. εὐσεβείᾳ] March. Velef. ἐξουσίᾳ. v. 13. Ἰσαὰκ, καὶ] Nov. 2. March. Velef. Cant. Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ Θεός. ib. Ἰησοῦν] Cant. Ἰησοῦν Χριστόν. ib. παρεδώκατε] Cant. παρεδώκατε εἰς κρίσιν. ib. αὐτὸν] Nov. 2. deest. ib. ἀπολύειν] Cant. ἀπολύειν αὐτὸν θέλοντος. v. 14. ἠρνήσασθε] Cant. ἐβαρύνατε, in Lat. gravastis. v. 15. ὃν] Cant. deest. v. 16. ἐστερέωσε] Cant. ὅτι ἐστερέωσε. v. 17. νῦν] Cant. νῦν ἄνδρες. ib. οἶδα ὅτι] Cant. ἐπιστάμεθα ὅτι. ib. ἐπράξατε] Cant. addit πονηρόν, in Lat. iniquitatem, ut & Mont. v. 18. ἃ] Cant. ὅ. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. ib. Χριστὸν] Cant. Nov. 2. addunt αὐτοῦ. v. 20. προκεκηρυγμένον] Steph. omn. προκεχειρισμένον. v. 21. ἂν] Bib. Wech. al. δεῖ ἄν. ib. ἀπ' αἰῶνος] Cant. deest. v. 22. γὰρ] Cant. Mont. Lin. Nov. 2. deest. ib. πρὸς τοὺς πατέρας] Nov. 2. deest. Cant. Mont. Lin. addunt ἡμῶν. v. 23. ἂν] Nov. 2. ἂν αὐτῆς. v. 24. προκατήγγειλαν] Cant. Magd. Nov. 1. 2. κατήγγειλαν. v. 25. Ὑμεῖς] Nov. 2. Ὑμεῖς δέ. v. 26. Ἰησοῦν] Cant. deest. ib. ἀπέστειλεν] Cant. ἐξαπέστειλεν. ib. τῶν πονηριῶν ὑμῶν] March. Velef. τῆς πονηρίας αὐτοῦ. Steph. 4. τῶν πονηριῶν αὐτοῦ, posito ὑμῶν post ἕκαστος.

CAP. IV.

V. 1. λαὸν] Cant. λαὸν τὰ ῥήματα ταῦτα. ib. αὐτοῖς] Cant. deest. ib. καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ] Cant. desunt. v. 2. καταγγέλλειν usque ad finem versus] Cant. ἀναγγέλλειν τὸν Ἰησοῦν ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν νεκρῶν, in Lat. adnuntiarunt Jesum in resurrectione mortuorum. ib. ἐν τῷ Ἰησοῦ] March. Velef. εἰς τὸν Ἰησοῦν. ib. τὴν ἐκ] Nov. 1. Lin. Magd. τῶν. v. 3. ἐπέβαλον] Cant. ἐπιβαλόντες. ib. ἔθεντο] Mont. Lin. Nov. 2. ἔθεντο αὐτούς. Cant. ἐπαύριον. v. 4. καὶ &c.] Cant. ἀριθμὸς τε ἐγενήθη ἀνδρῶν ὡς. v. 5. αὔριον] Cant. ἡμέραν. ib. Συναχθῆναι &c.] Cant. Συνήχθησαν οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πρεσβύτεροι. ib. εἰς] Cant. Nov. 2. ἐν. v. 6. Ἄνναν &c.] Cant. Nov. 2. ponunt omnia in casu recto. ib. Ἰωάννην] Cant. Ἰωνάθας. v. 8. Ἰσραὴλ] Cant. Lin. καὶ Ἰσραήλ. March. Velef. Ἰσραήλ, ἀκούσατε. Nov. 2. Ἰσραήλ, ἀκούσατε. v. 9. ἀνακρινόμεθα] Cant. addit ἀφ' ὑμῶν. v. 11. οἰκοδομούντων] Cant. Nov. 2. οἰκοδόμων. v. 12. ἡ σωτηρία] Cant. deest. ib. ὅτε] Cant. οὐ. ib. ὑπὸ τὸν οὐρανὸν] Magd. deest. v. 13. ἰδιῶται] Cant. deest. ib. τε] Nov. 2. δέ. v. 14. βλέποντες] Lin. θεωροῦντες. ib. εἶχον] Cant. εἶχον ποιῆσαι ἤ. v. 15. δὲ] Cant. deest. ib. ἀπελθεῖν] Cant. ἀπαχθῆναι, in Lat. abire. v. 16. τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, ὅ, τι μὲν γὰρ] Nov. 2. desunt. ib. φανερὸν ... ἀρνήσασθαι] Cant. φανερότερόν ἐστιν ... ἀρνεῖσθαι. v. 17. Ἀλλ'] Cant. deest, in Lat. vero habetur Sed. ib. πλεῖον] Cant. πλεῖόν τι. ib. ἀπειλῇ] Cant. March. Velef. deest. ib. αὐτοῖς] Cant. ἐὰν αὐτοῖς. v. 18. Καὶ καλέσαντες] Cant. Συγκατατιθεμένων δὲ αὐτῶν τῇ γνώμῃ, φωνήσαντες. ib. παρήγγειλαν αὐτοῖς] Cant. Nov. 2. Lin. παρήγγειλαν, ut & Mont. ib. τὸ καθόλου] Cant. κατὰ τό. v. 19. Ὁ δὲ ... ἀποκριθέντες] Cant. Ἀποκριθεὶς. v. 21. μηδὲν] Cant. μή. Nov. 2. μηδέ. ib. τὸ] Cant. αἰτίαν τι. ib. ἐπὶ τῷ γεγονότι] March. Velef. τὸ γεγονός. v. 22. τοῦτο] Cant. deest. v. 23. δὲ] Cant. Lin. δὲ οἱ Ἀπόστολοι. v. 24. ἀκούσαντες] Cant. ἀκούσαντες καὶ ἐπιγνόντες τὴν τοῦ Θεοῦ ἐνέργειαν. ib. Δέσποτα σὺ ὁ Θεὸς] Bib. Wech. vet. Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν. v. 25. Ὁ διὰ στόματος] Cant. Ὃς διὰ πνεύματος ἁγίου διὰ τοῦ στόματος. March. Velef. Ὁ ἐν πνεύματι ἁγίῳ διὰ στόματος. Nov. 2. Ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου στόματος. Bib. Wech. vet. Ὁ πνεύματι ἁγίῳ διὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. ib. εἰπὼν] Cant. deest. v. 27. ἐν τῇ πόλει ταύτῃ] Madg. desunt, ut & in Lin. Nov. 1. sed habentur in Steph. 2. 4. 5. 10. 11. v. 29. πάσης] Nov. 2. deest. v. 30. σε] Cant. deest. ib. παρρησίας] Cant. παρρησίας πάντι τῷ θέλοντι πιστεύειν. v. 32. μία] Cant. μία, καὶ οὐκ ἦν διάκρισις ἐν αὐτοῖς οὐδεμία. In Lat. διάκρισις redditur accusatio. ib. αὐτῷ] Nov. 2. deest. v. 33. Κυρίου Ἰησοῦ] Cant. Steph. 10. 11. Comp. addunt Χριστοῦ. March. Velef. Nov. 2. Ἰησοῦ Χριστοῦ Κυρίου ἡμῶν. v. 34. κτήτορες] Cant. κτήτορες ἦσαν. v. 35. ἕκαστῳ] Cant. ἑνὶ ἑκάστῳ. v. 36. Ἰωσῆς] Nov. 2. March. Velef. Steph. 10. Ἰωσήφ. ib. ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον] Nov. 1. 2. μεθερμηνευόμενος. ib. Λευΐτης, Κύπριος] Cant. Κύπριος, Λευΐτης. v. 37. Ὑπάρχοντος &c.] Mont. Ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγρόν. ib. ἀγροῦ] Cant. χωρίου. ib. πωλήσας] March. Velef. πωλήσας αὐτὸν καί. ib. παρὰ] Nov. 2. πρός.

CAP. V.

V. 2. τιμῆς] March. Velef. τιμῆς τοῦ χωρίου. ib. αὐτοῦ] Cant. Nov. 2. deest. v. 3. Πέτρος] March. Velef. addit πρὸς τὸν Ἀνανίαν. ib. Ἀνανία] Cant. πρὸς Ἀνανίαν. ib. ἐπλήρωσεν] March. Velef. ἐπείρασεν. ib. τὸ] Steph. 4. εἰς τό. v. 4. Σοὶ] Cant. deest. ib. τὸ πρᾶγμα] Cant. ποιῆσαι τὸ πονηρὸν. v. 5. Ἀκούων ... τούτους] Cant. Ἀκούσας ... τούτους, παραχρῆμα. ib. ταῦτα] Cant. Nov. 2. deest. v. 6. αὐτὸν] Nov. 2. deest. v. 8. αὐτῇ] Cant. Nov. 2. πρὸς αὐτήν. ib. εἰπέ] Cant. ἐπερωτήσω σε. March. Velef. εἰπέ μοι, γύναι. v. 9. εἶπε] Cant. deest. v. 10. Ἔπεσε δὲ] Cant. Καὶ ἔπεσε. ib. παρὰ τοὺς πόδας] Cant. πρὸς τοὺς πόδας. Nov. 2. ἐνώπιον. Nov. 1. ὑπὸ τοὺς πόδας. ib. ἐξενέγκαντες] Cant. συστείλαντες ἐξήνεγκαν, καί. ib. πρὸς] Nov. 2. αὐτὴν πρός. v. 12. ἅπαντες] Cant. ἅπαντες ἐν τῷ ἱερῷ. v. 13. Τῶν &c.] Cant. Καὶ οὐδεὶς τῶν λοιπῶν. v. 14. προσετίθεντο πιστεύοντες ... πλήθη] March. Velef. προσετίθεντο πιστεύοντες ... πλῆθος. v. 15. κατὰ] March. Velef. εἰς. Steph. 4. 10. 11. καὶ εἰς. ib. ἀσθενεῖς] Cant. Nov. 2. ἀσθενεῖς αὐτῶν. ib. κλινῶν] Cant. Nov. 2. March. Velef. Steph. 4. 10. 11. κλιναρίων. ib. αὐτῶν] Cant. Steph. 2. addunt ἀπηλλάσσοντο γὰρ ἀπὸ πάσης ἀσθενείας ὡς (Cant. ὡς) εἶχεν ἕκαστος αὐτῶν (αὐτῶν deest in Steph. 2.) March. Velef. addit καὶ ἀπαλλαχθῶσι πάντες ἀπὸ ἀσθενειῶν αὐτῶν. v. 16. οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες] Cant. καὶ ἰῶντο πάντες. v. 18. αὐτῶν] Cant. Nov. 2. deest. ib. δημοσίᾳ] Cant. addit καὶ ἐπορεύθη εἷς ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. v. 19. Ἄγγελος &c.] Cant. Τότε διὰ νυκτὸς ἄγγελος Κυρίου ἤνοιξεν. ib. ἤνοιξε] Nov. 2. March. Velef. ἀνοίξας. v. 20. σταθέντες] Mont. πορευθέντες. ib. τῷ λαῷ] Cant. Lin. deest. v. 21. αὐτῶν] Cant. αὐτῷ ἐγερθέντες τὸ πρωΐ. ib. Συνεκάλεσαν] Cant. καὶ συγκαλεσάμενοι. v. 22. οὐχ] Cant. March. Velef. Steph. 2. καὶ ἀνοίξαντες οὐχ. ib. ἐν τῇ φυλακῇ] Cant. Steph. 2. ἔσω. v. 23. ἔξω] Cant. Mont. Steph. omn. deest. ib. πρὸ] Cant. Nov. 2. ἐπί. v. 24. ἱερεὺς καὶ ὁ] Cant. Lin. Nov. 2. desunt. ib. αὐτῶν] Nov. 2. αὐτῶν πρὸς ἑαυτούς. v. 25. λέγων] Cant. Mont. Lin. Nov. 1. Magd. deest. v. 26. ἐφοβοῦντο] Cant. φοβούμενοι. v. 27. ἀρχιερεὺς] Cant. ἱερεύς, in Lat. Pontifex. v. 29. Ἀποκριθεὶς usque ad πειθαρχεῖν] Cant. desunt. ib. ἀνθρώποις] Cant. addit ὁ δὲ Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς. ib. ἁμαρτιῶν] Cant. τῶν ἁμαρτιῶν ἐν αὐτῷ. v. 32. αὐτοῦ] Cant. Mont. deest, sed suprascribitur in Cant.

ib. τῶν] Cant. πάντων τῶν. v. 34. ἐν τῷ συνεδρίῳ] Cant. ἐκ τοῦ συνεδρίου. v. 35. αὐτοὺς] Cant. τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς συνεδρίους. ib. ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις] Mont. desunt. v. 36. μέγαν] Nov. 1. deest, sed habet Comp. Steph. 4. 10. ib. προσεκολλήθη] Cant. March. Veles. Mont. Lin. Magd. Steph. omn. προσεκλίθη. ib. ὡσεὶ] Cant. Mont. Lin. ὡς. ib. ἀνῃρέθη] Cant. addit αὐτὸς δι' αὐτοῦ. ib. διελύθησαν] Cant. deest: sed minutiore charactere additur fini lineæ. v. 37. ἱκανὸν] Cant. πολύν. ib. πάντες] Cant. deest. v. 38. νῦν] Cant. νῦν εἰσιν ἀδελφοὶ, sed expuncto εἰσιν. ib. αὐτοὺς] Mont. αὐτοὺς μὴ μιάναντες τὰς χεῖρας. ib. αὕτη] Nov. 1. deest. v. 39. δύνασθε] Cant. Mont. Lin. Nov. 2. δυνήσεσθε. ib. αὐτὸ] Nov. 2. αὐτούς. Cant. αὐτοὺς οὔτε ὑμεῖς οὔτε βασιλεῖς οὔτε τύραννοι· ἀπέχεσθε οὖν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων. v. 41. οὖν] Cant. οὖν Ἀπόστολοι. ib. αὐτοῦ] Cant. deest. Mont. Lin. Nov. 2. Ἰησοῦ. v. 42. τε] Cant. δέ. ib. Ἰησοῦν] Cant. τὸν Κύριον Ἰησοῦν.

CAP. VI.

V. 1. αὐτῶν] Cant. αὐτῶν ἐν τῇ διακονίᾳ τῶν Ἑβραίων. v. 2. εἶπον] Cant. εἶπον πρὸς αὐτούς. ib. ἡμᾶς &c.] Cant. καταλιπόντας ἡμᾶς. v. 3. Ἐπισκέψασθε &c.] Cant. Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί, ἐπισκέψασθε. ib. ἄνδρας &c.] Cant. ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἄνδρας. ib. ἁγίου] Cant. deest. v. 4. προσκαρτερήσομεν] Cant. ἐσόμεθα προσκαρτεροῦντες. Steph. 11. 13. προσκαρτερήσωμεν. v. 5. λόγος] Cant. λόγος οὗτος. ib. πλήθους] Cant. πλήθους τῶν μαθητῶν. ib. Στέφανον ἄνδρα] Mont. Lin. ἄνδρα Στέφανον ὀνόματι. ib. πίστεως καὶ] Mont. deest: sed ascribitur margini. v. 6. οὓς ἔστησαν] Cant. οὗτοι ἐστάθησαν. ib. καὶ] Cant. οὗτοι. v. 7. Θεοῦ] Cant. Κυρίου. v. 8. πίστεως] Mont. Lin. Nov. 2. Steph. 2. 4. 10. 11. March. Veles. χάριτος. ib. λαῷ] Cant. Lin. Steph. 2. 4. λαῷ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. v. 9. τῆς λεγομένης] Lin. τῶν λεγομένων. ib. καὶ Ἀσίας] Deest in Cant. Lat. & videtur recentius addi in Græc. v. 10. Καὶ οὐκ] Cant. Οἵτινες οὐκ. ib. σοφίᾳ] Cant. Steph. 2. σοφίᾳ τῇ οὔσῃ ἐν αὐτῷ. ib. πνεύματι] Cant. Steph. 2. addunt ἁγίῳ. ib. ἐλάλει] Cant. Steph. 2. addunt διὰ τὸ ἐλέγχεσθαι αὐτοὺς ὑπ' αὐτοῦ μετὰ πάσης παρρησίας· μὴ δυνάμενοι οὖν ἀντοφθαλμεῖν τῇ ἀληθείᾳ. v. 11. λαλοῦντος] Nov. 2. λέγοντος. v. 13. Ἔστησάν τε] Cant. Καὶ ἔστησαν. ib. ψευδεῖς] Cant. ψευδεῖς κατ' αὐτοῦ. ib. ὁ] Nov. 2. ὅτι ὁ. ib. βλάσφημα] Cant. deest. ib. τούτου] Cant. Nov. 1. Magd. deest. v. 15. Ἀτενίσαντες &c.] Gon. Ἠτένιζον δὲ αὐτοὶ πάντες. Ita videtur fuisse ex vestigiis literarum erasarum, quamvis emendetur secundum edita. ib. εἶδον] Cant. καὶ εἶδον. ib. ἀγγέλου] Cant. ἀγγέλου ἑστῶτος ἐν μέσῳ αὐτῶν.

CAP. VII.

V. 1. εἰ] Cant. Steph. 2. τῷ Στεφάνῳ, εἰ. ib. ἄρα] Nov. 2. deest, ut & in Mont. ib. ταῦτα] Cant. τοῦτο. v. 2. ἀκούσατε] Nov. 2. ἀκούσατέ μου. v. 4. Τότε] Cant. Τότε Ἀβραάμ. ib. ἐν Χαῤῥὰν] Nov. 1. εἰς Χαῤῥάν. ib. κἀκεῖθεν] Cant. κἀκεῖ (suprascripto θεν) ἦν, in Lat. & ibi erat. ib. κατοικεῖτε] Cant. addit καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν οἱ πρὸ ἡμῶν. v. 5. ποδός· καὶ] Cant. March. Veles. ποδός· ἀλλ'. ib. αὐτῷ ... αὐτὴν] In Lin. Cant. Bib. Wech. vet. permutantur. v. 6. οὕτως] Nov. 1. March. Veles. Steph. 4. αὐτῷ. ib. Θεὸς] Cant. Θεὸς πρὸς αὐτόν. ib. αὐτοῦ] Bib. Wech. al. Nov. 2. σου. ib. αὐτὸ] Cant. March. Veles. Steph. 2. αὐτούς. v. 7. εἶπεν ὁ Θεὸς] March. Veles. λέγει ὁ Κύριος. v. 8. καὶ Ἰσαὰκ] Nov. 1. 2. Lin. Magd. τὸν Ἰσαάκ. v. 11. ὅλην τὴν γῆν] Cant. ὅλης τῆς γῆς. ib. τὴν γῆν Αἰγύπτου] March. Veles. τὴν Αἴγυπτον. v. 13. ἐν τῷ ... ἐγένετο] Cant. ἐπὶ τῷ ... ἐγνωρίσθη. ib. τοῦ Ἰωσὴφ] March. Veles. αὐτοῦ. v. 14. Ἰακὼβ] Nov. 2. deest. ib. αὐτοῦ] Lin. Nov. 1. 2. Magd. deest. ib. ψυχαῖς &c.] Cant. ο' καὶ ε' ψυχαῖς. v. 15. δὲ] Cant. deest. v. 16. μετετέθησαν] Cant. μετήχθησαν. v. 17. ὤμοσεν] Cant. ἐπηγγείλατο. Nov. 2. March. Veles. ὡμολόγησεν. v. 18. ἕτερος] Nov. 2. March. Veles. Steph. 10. 11. ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον. ib. ᾔδει τὸν] Cant. ἐμνήσθη τοῦ. v. 19. πατέρας ἡμῶν] Cant. ἡμῶν deest. ib. ζωογονεῖσθαι] March. Veles. ζωοποιεῖσθαι. v. 20. πατρὸς] Nov. 2. Lin. πατρὸς αὐτοῦ. v. 21. Ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν] Cant. Nov. 2. March. Veles. Steph. 2. 11. Ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ. Addit etiam Cant. Steph. 2. παρὰ τὸν ποταμόν. ib. αὐτὸν] Mont. Lin. deest. v. 22. πάσῃ σοφίᾳ] Cant. πᾶσαν τὴν σοφίαν. ib. ἔργοις] Cant. Nov. 2. ἔργοις αὐτοῦ. v. 23. ἐπληροῦτο] Nov. 2. ἐπληρώθη. v. 24. ἀδικούμενον] Cant. Steph. 2. addunt ἐκ τοῦ γένους, in Lat. de genere suo. ib. Αἰγύπτιον] Cant. Steph. 2. addunt καὶ ἔκρυψεν αὐτὸν ἐν τῇ ἄμμῳ. v. 26. μαχομένοις] Cant. addit καὶ εἶδεν αὐτοὺς ἀδικοῦντας. ib. συνήλασεν] Cant. Mont. συνήλλασσεν. ib. ἐστε ὑμεῖς] Cant. Τί ποιεῖτε, & ponit ante Ἄνδρες. v. 27. εἰπὼν] Cant. εἴπας. v. 30. Καὶ] Cant. Καὶ μετὰ ταῦτα. ib. αὐτῷ] Lin. Μωυσῇ. ib. φλογὶ πυρὸς] Nov. 2. March. Veles. Steph. 10. πυρὶ φλογός. v. 31. προσερχομένου δὲ] Cant. καὶ προσερχομένου. ib. ἐγένετο &c.] Cant. ὁ Κύριος εἶπεν αὐτῷ, λέγων. ib. φωνὴ Κυρίου πρὸς αὐτὸν] Nov. 2. desunt. March. Veles. addit λέγουσα. v. 32. ὁ Θεὸς ... ὁ Θεὸς] Nov. 2. desunt. v. 33. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος] Cant. Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν. ib. ἐν ᾧ] Cant. ἐφ' ᾧ. v. 34. μου] Cant. deest. ib. ἤκουσα] Cant. ἀκήκοα. v. 35. δικαστὴν] Cant. Nov. 2. Lin. addunt ἐφ' ἡμῶν. Mont. Steph. 10. addunt ἐφ' ἡμᾶς. ib. ἀπέστειλεν] Cant. ἀπέσταλκεν. ib. ἐν] Cant. March. Veles. Steph. 4. 11. σύν. v. 37. Κύριος] Cant. deest. ib. ὑμῶν] Cant. Nov. 2. deest. ib. αὐτοῦ ἀκούσεσθε] Magd. desunt. v. 38. ἡμῶν ... ἡμῖν] Nov. 2. ὑμῶν ... ὑμῖν. ib. λόγια] Bib. Wech. al. λόγον. v. 39. Ὧ] Cant. Ὅτι· sed in Lat. Cui. ib. ἐστράφησαν ταῖς καρδίαις] Cant. ἀπεστράφησαν τῇ καρδίᾳ. Nov. 1. Lin. ἐστράφησαν τῇ καρδίᾳ. ib. αὐτῶν] Cant. deest. v. 40. γέγονε] Nov. 2. ἐγένετο. v. 43. ὑμῶν] Cant. Nov. 2. deest. ib. Βαβυλῶνος] Bib. Wech. al. Δαμασκοῦ. v. 44. ὁ λαλῶν] March. Veles. αὐτοῖς ὁ Θεὸς ὁ λαλῶν. v. 46. Θεῷ] Cant. οἴκῳ. v. 48. Ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος] Cant. Ὁ δὲ ὕψιστος οὐ. ib. ἐν &c.] Cant. κατοικεῖ ἐν χειροποιήτοις ὡς. ib. ὁ προφήτης] March. Veles. διὰ προφήτου. v. 49. μοι] Cant. μού ἐστι. ib. ἢ τίς] Cant. ποῖος. ib. μου] Cant. μού ἐστιν. v. 51. τῇ καρδίᾳ] Cant. καρδίαις. Steph. 10. ταῖς καρδίαις ὑμῶν. March. Veles. ταῖς καρδίαις. ib. ὡς] Cant. καθώς. ib. ὑμῶν καὶ ὑμεῖς] Cant. καὶ ὑμῶν, sed in Lat. vestri & vos. v. 52. τοὺς προκαταγγείλαντας] Cant. αὐτοὺς τοὺς προκαταγγέλλοντας. ib. δικαίου] Steph. 4. δικαίου τούτου οὗ νῦν. ib. γεγένησθε] Cant. Nov. 2. ἐγένεσθε. v. 54. Ἀκούοντες] Cant. Lin. Ἀκούσαντες. ib. ταῦτα] Cant. αὐτοῦ. v. 55. δὲ] Cant. Lin. ὁ δὲ Στέφανος. Nov. 2. Στέφανος δὲ ὑπάρχων. ib. πνεύματος] Nov. 2. Steph. 10. πίστεως καὶ πνεύματος. ib. Ἰησοῦν] Cant. τὸν Κύριον. v. 56. τοῦ Θεοῦ] March. Veles. τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. v. 58. ἔξω] Steph. 4. αὐτὸν ἔξω. ib. ἐλιθοβόλουν] Cant. addit αὐτόν. ib. αὐτῶν] Mont. Magd. Nov. 1. deest. ib. νεανίου] Cant. addit τινός. v. 59. Ἰησοῦ] Mont. Lin. Ἰησοῦ Χριστέ. v. 60. Κύριε] Cant. March. Veles. λέγων, Κύριε. ib. ἐκοιμήθη] March. Veles. addit ἐν Κυρίῳ.

CAP. VIII.

V. 1. μέγας] Cant. μέγας, καὶ θλίψις. ib. πάντες τε] Cant. Nov. 1. 2. Steph. 9. 10. 11. 12. πάντες δέ. Mont. Lin. καὶ πάντες. ib. Ἀποστόλων] Cant. Ἀποστόλων, οἳ ἔμειναν ἐν Ἱερουσαλήμ. v. 2. δὲ] Cant. τε. ib. ἐποιήσαντο] Cant. Nov. 1. 2. ἐποίησαν. v. 3. Σαῦλος δὲ] Cant. Ὁ δὲ Σαῦλος. v. 5. Χριστὸν] Cant. addit ὡς δὲ ἤκουον πάντες ὄχλοι· sed in Lat. desunt. v. 6. τε] Nov. 2. Steph. 4. 10. 11. δέ. ib. τε οἱ ὄχλοι] In Cant. tantum suprascribuntur. v. 7. ἐθεραπεύθησαν] Cant. ἐθεραπεύοντο. v. 8. Καὶ &c.] Nov. 2. Lin. deest Καί. Cant. Χαρά τε μεγάλη ἐγένετο. v. 9. προϋπῆρχεν] Cant. προϋπάρχων. v. 10. πάντες] Magd. Nov. 1. deest. ib. μεγάλη] Cant. March. Veles. Steph. 2. 10. 11. καλουμένη μεγάλη. v. 12. Ὅτε] Cant. Lin. Ὡς. ib. καὶ τοῦ ὀνόματος] March. Veles. ἐν τῷ ὀνόματι. v. 13. σημεῖα &c.] Magd. δυνάμεις καὶ σημεῖα γινόμενα. ib. μεγάλας] Nov. 1. deest. v. 14. Ἱεροσολύμοις] Cant. Ἱερουσαλήμ. ib. ἀπέστειλαν] Mont. Lin. ἐξαπέστειλεν. v. 16. Οὔπω] Cant. Nov. 2. Οὐδέπω. ib. ἦν] Mont. Lin. ἦν πνεῦμα ἅγιον. ib. ὑπῆρχον] Nov. 2. ἦσαν. ib. Ἰησοῦ] Cant. Nov. 1. Ἰησοῦ Χριστοῦ. v. 17. ἐπετίθουν] Nov. 2. ἐπετίθησαν. v. 18. Θεασάμενος] Cant. Nov. 2. Ἰδών. v. 19. Λέγων] Cant. Steph. 2. Παρακαλῶν καὶ λέγων. v. 20. αὐτὸν] Ab hoc loco per aliquot paginas deficit Latina versio. v. 21. ἐνώπιον] Cant. Nov. 2. ἔναντι. v. 22. Θεοῦ] Cant. Κυρίου. ib. καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ] Nov. 2. desunt. v. 23. χολὴν πικρίας] Cant. πικρίαν χολῆς. v. 24. εἶπε] Cant. εἶπε πρὸς αὐτοὺς, παρακαλῶ. ib. ὑπὲρ] Mont. περί. ib. Κύριον] Lin. Θεόν. ib. μηδὲν] Nov. 2. Lin. μή. ib. ἐπ' ἐμὲ] Cant. μοι τούτων τῶν κακῶν. ib. εἰρήκατε] Cant. Steph. 2. addunt ὃς (Cant. μοι, ὃς) πολλὰ κλαίων οὐ διελίμπανεν. v. 25. Κυρίου] Mont. Lin. Θεοῦ. ib. ὑπέστρεψαν] Cant. Nov. 2. March. Veles. Steph. 2. ὑπέστρεφον, idem Steph. etiam εὐηγγελίζοντο. ib. Ἱερουσαλὴμ] Cant. Ἱεροσόλυμα. ib. κώμας] March. Veles. χώρας. ib. εὐηγγελίσαντο] March. Veles. Nov. 2. Bib. Wech. al. εὐηγγελίζοντο. ib. πολλὰς usque ad finem versus] Nov. 1. desunt. v. 26. δὲ] Lin. deest. ib. ἀνάστηθι, καὶ πορεύου] Cant. ἀναστὰς πορεύθητι. v. 27. τῆς βασιλίσσης] Cant. βασιλίσσης τινός. ib. ὃς] March. Veles. deest. v. 28. καὶ] Cant. Mont. deest. ib. ἀνεγίνωσκε] Ita Comp. Steph. 10. Sed Cant. ἀναγινώσκων. Magd. Nov. 1. 2. καὶ ἀνεγίνωσκε. v. 29. Φιλίππῳ] Hinc deficit Græcus textus in Cant. per aliquot paginas. v. 31. ἐὰν] Mont. εἰ. v. 32. ἀνοίγει] March. Veles. ἤνοιξε. v. 33. αὐτοῦ] March. Veles. ἀρθήσεται. v. 34. ἑτέρου] Mont. Lin. ἄλλου. v. 36. ἐπορεύοντο] Bib. Wech. vet. addit συζητοῦντες μετ' ἀλλήλων. ib. τι] Lin. Mont. τό. ib. τί κωλύει] March. Veles. τίς κωλύει. v. 37.] Hic versus deest in Magd. Nov. 1. Lin. Comp. Mont. Steph. 4. 5. 9. 13. Syr. interp. ib. ὁ Φίλιππος] Nov. 2. αὐτῷ. v. 39. Κυρίου] Nov. 2. Bib. Wech. cod. vetustiss. ἅγιον ἔπεσεν (Nov. 2. ἐπέπεσεν) ἐπὶ τὸν εὐνοῦχον, ἄγγελος δὲ Κυρίου.

CAP. IX.

V. 2. ἀγάγῃ] Lin. εἰσαγάγῃ. v. 3. καὶ &c.] Nov. 2. ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιέστραψε φῶς ἐκ. v. 4. φωνὴν λέγουσαν] Nov. 1. φωνῆς λεγούσης. v. 5. Εἶπε δὲ] March. Veles. Ὃς εἶπε. ib. Κύριος εἶπεν] Nov. 2. desunt. ib. Ἰησοῦς] Steph. 11. Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος. ib. σκληρὸν usque ad ἀνάστηθι] Magd. Lin. Nov. 1. 2. Comp. Steph. omn. desunt, in quibus legitur tantum διώκεις· ἀλλ' ἀνάστηθι. v. 7. πόλιν, καὶ] Lin. Steph. 4. 5. πόλιν κἀκεῖ. ib. τί σε] Nov. 2. ὅτι σε. v. 8. οὐδένα] March. Veles. οὐδέν. v. 9. ἦν] March. Veles. ἦν ἐκεῖ. v. 11. Ταρσέα] Nov. 2. τῷ γένει Ταρσέα. ib. ἐν ὁράματι] March. Veles. deest. v. 13. ὁ] Nov. 1. αὐτῷ ὁ. ib. ἀκήκοα] Nov. 2. ἤκουσα. v. 15. μοι τε] Mont. καὶ μοι. v. 16. αὐτὸν] Nov. 2. deest. v. 17. Ἰησοῦς] Magd. Lin. Nov. 1. Mont. Steph. 5. 9. 13. deest. v. 18. παραχρῆμα] Magd. Nov. 1. 2. March. Veles. Steph. 5. 9. 13. deest. v. 19. ὁ Σαῦλος] Lin. Mont. March. Veles. deest. ib. τῶν ἐν] Nov. 1. τῶν ὄντων ἐν. v. 20. ἐν ταῖς συναγωγαῖς] March. Veles. εἰσελθὼν εἰς τὰς συναγωγάς. v. 21. ἀγάγῃ] Nov. 1. ἀναγάγῃ. ib. ἐπὶ] Mont. εἰς, sed in marg. ἐπί. v. 22. καὶ] Steph. 11. τῷ λόγῳ, καί. v. 24. παρετήρουν τε] Nov. 2. παρετηροῦντο δὲ καί. v. 25. αὐτὸν] Nov. 2. ponit post καθῆκαν. v. 26. Σαῦλος] Mont. Lin. Παῦλος. v. 27. τοῦ Ἰησοῦ] Mont. Nov. 1. τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Nov. 2. Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου. v. 28. καὶ ἐκπορευόμενος] Magd. Steph. 4. 9. 13. Comp. deest. ib. ἐν] Magd. Steph. 4. 13. Comp. εἰς. v. 29. ἐπεχείρουν] Nov. 2. ἐπετήρουν. March. Veles. ἐζήτουν. v. 30. αὐτὸν bis] Mont. Lin. deest utrobique. ib. καὶ] Steph. 11. καὶ νυκτός. v. 31. Αἱ &c.] Nov. 2. March. Veles. Steph. partim 4. partim 2. omnia ponunt numero singulari. v. 34. Ἰησοῦς ὁ] Nov. 2. ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ut & March. Veles. v. 35. Σαρωνᾶν] Magd. Nov. 1. Steph. 11. Ἀσσάρωνα. v. 37. αὐτὴν] Nov. 2. deest. v. 38. δύο ἄνδρας] Magd. Nov. 1. Lin. Mont. Steph. 9. 13. desunt. ib. αὐτῶν] March. Veles. ἡμῶν. v. 39. συνῆλθεν] Mont. συνεισῆλθεν. ib. παρέστησαν] March. Veles. περιέστησαν. ib. μετ' αὐτῶν οὖσα] March. Veles. αὐταῖς. v. 43. ἱκανὰς] Nov. 2. τινάς.

CAP. X.

V. 1. ἦν] Mont. Lin. Nov. 1. 2. deest. v. 3. ὡσεὶ] Nov. 2. ὡς περί. Steph. 4. 10. περί. v. 4. καὶ ἔμφοβος] Hic redit textus Latinus in Cant. ib. εἶπε δὲ] Mont. ὁ δὲ εἶπεν. ib. ἐνώπιον] Nov. 2. ἔμπροσθεν. ib. τί ἐστι] March. Veles. Τί εἰ. v. 5. τινα &c.] Ita Steph. 10. Sed Magd. Nov. 1. Lin. Mont. τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον. v. 6. οὗτος usque ad finem versus] Magd. Mont. Nov. 1. 2. Lin. desunt. v. 7. τῷ Κορνηλίῳ] Nov. 2. March. Veles. αὐτῷ. v. 9. ἐκείνων] Nov. 2. αὐτῶν. ib. ἕκτην] Nov. 2. ἐννάτην. v. 10. ἐκείνων] Nov. 2. αὐτῶν. ib. ἐπέπεσεν] Nov. 2. ἐγένετο. Magd. Nov. 1. ἔπεσεν. v. 11. δεδεμένον] March. Veles. deest. ib. καὶ καθιέμενον] Nov. 2. deest. March. Veles. καὶ καθιέμενον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. v. 12. τῆς γῆς] Lin. March. Veles. Nov. 2. Steph. 4. 10. ponunt post ἑρπετά. Nov. 2. etiam præponit τὰ ἐπί. ib. καὶ τὰ θηρία] March. Veles. deest. Lin. καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς, & post οὐρανοῦ ponit. Cant. Lat. Quadrupedia & serpentes & volatilia cœli. v. 14. πᾶν] Hic redit textus Græcus in Cant. ib. ἢ] Nov. 2. Steph. 10. καί. v. 15. Καὶ φωνὴ] Cant. Φωνήσας δὲ, Lat. Et vox. ib. ἐκ δευτέρου] Nov. 1. deest. v. 16. καὶ πάλιν ἀνελήφθη] Lin. Mont. εὐθέως ἀνελήφθη πάλιν. M. Veles. εὐθέως ἀνελήφθη. Nov. 2. πάλιν deest. v. 17. διηπόρει] Cant. ἐγένετο, διηπόρει, Lat. intra se factus est, hæsitabat. ib. διερωτήσαντες] Cant. ἐπερωτήσαντες. Comp. διερωτήσαντες καὶ μαθόντες. v. 19. ἐνθυμουμένου] Cant. Mont. Magd. Lin. διενθυμουμένου. Nov. 2. διανοουμένου. ib. τρεῖς] Cant. Mont. Magd. Lin. Nov. 1. Steph. 4. 5. 9. 13. deest. v. 20. διότι] Cant. Nov. 2. ὅτι. v. 21. Καταβὰς δὲ] Cant. Τότε καταβὰς ὁ. ib. τοὺς usque ad εἶπεν] Cant. Magd. Nov. 1. 2. March. Veles. Steph. 2. 4. 9. 10. 13. desunt. ib. τίς ἡ] Cant. τί θέλετε; τίς ἡ, in Lat. Quid vultis? quæ causa? v. 22. εἶπον] Cant. εἶπον πρὸς αὐτόν. ib. Κορνήλιος] Cant. Κορνήλιός τις. v. 23. Εἰσκαλεσάμενος οὖν] Steph. 2. Cant. Τότε εἰσαγαγών. March. Veles. Εἰσαγαγὼν οὖν. ib. αὐτοὺς ἐξένισε] Steph. 2. Cant. Πέτρος ἐξένισεν αὐτούς. ib. τῇ δὲ] Mont. καὶ τῇ. ib. ὁ Πέτρος] Cant. Steph. 2. March. Veles. ἀναστάς. Lin. Nov. 2. ἀναστὰς ὁ Πέτρος. v. 24. Καὶ τῇ] Cant. Τῇ δέ. ib. εἰσῆλθον] Cant. εἰσῆλθεν, in Lat. ingressi

gressus est. ib. προσδοκῶν αὐτοὺς] Cant. προσδεχόμενος αὐτοὺς, καί. v. 25. Ὡς δὲ &c.] Cant. προσεγγίζοντος δὲ τοῦ Πέτρου εἰς Καισαρείαν, προσδραμὼν εἷς τῶν δούλων διεσάφησεν παραγεγονέναι αὐτόν, ὁ δὲ Κορνήλιος ἐκπηδήσας καὶ συναντήσας αὐτῷ, πεσὼν πρὸς τοὺς πόδας προσεκύνησεν αὐτῷ· in Lat. *sustinuit: Cum appropinquaret autem Petrus in Cæsaream, procurrens unus ex servis nunciavit venisse eum; Cornelius autem exiliens & obvius factus est ei, procidens ad pedes ejus adoravit.* v. 26. ἀνάστηθι] Cant. τί ποιεῖς. Steph. 2. ἀνάστηθι, τί ποιεῖς. ib. κἀγὼ] Mont. Lin. Steph. 4. 10. καὶ γὰρ ἐγώ. ib. αὐτὸς] Cant. deest. ib. εἰμι] Cant. εἰμι, ὡς καὶ σύ. v. 28. Ἔφη τε πρὸς αὐτοὺς] Nov. 2. desunt. ib. ἐπίστασθε] Cant. βέλτιον ἐπίστασθε, in Lat. *melius scitis.* ib. ἀλλοφύλῳ] Cant. ἀνδρὶ ἀλλοφύλῳ, in Lat. *ad allophylum.* ib. ἔδειξε] Cant. ἐπέδειξε. v. 29. μεταπεμφθεὶς] Cant. Mont. Steph. 2. 4. addunt ὑφ' ὑμῶν. v. 30. ταύτης τῆς] Cant. τῆς ἄρτι. ib. ἤμην νηστεύων] March. Velef. desunt. ib. καὶ … ὥραν] Cant. desunt. March. Velef. τὴν … ὥραν. v. 31. Κορνήλιε] Mont. Lin. deest. v. 32. ἐν οἰκίᾳ &c.] Nov. 2. παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ. ib. Σίμωνος] Steph. 10. Σίμωνός τινος. ib. ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι] Nov. 2. desunt. In March. Velef. ὃς παραγενόμενος deest. v. 33. ἔπεμψα] Nov. 1. μετέπεμψα. ib. σύ τε … παραγενόμενος] Cant. σὺ δὲ … ἐν τάχει παραγενόμενος. ib. τοῦ Θεοῦ] March. Velef. σοῦ. Nov. 2. τοῦ Κυρίου. ib. ἀκοῦσαι] Cant. ἀκοῦσαι βουλόμενοι παρὰ σοῦ, in Lat. *audire volumus a te:* sed βουλόμενοι notulis expungitur. ib. πάντα] Cant. deest. ib. ὑπὸ] Cant. ἀπό. ib. Θεοῦ] March. Velef. Κυρίου. v. 34. στόμα] Nov. 2. στόμα αὐτοῦ. v. 36. Τὸν] Cant. Τὸν γάρ. ib. Κύριος] Mont. Lin. εἷς. v. 37. ῥῆμα] Cant. deest. ib. ἀρξάμενον] Cant. ἀρξάμενος γὰρ, in Lat. *cum incepisset enim.* v. 38. ὡς ἔχρισεν αὐτὸν] Cant. ὃν ἔχρισεν· suprascribitur αὐτὸν, sed alia manu. ib. ὃς] Cant. [illegible]. v. 39. ἐσμὲν] Cant. Nov. 2. deest. ib. πάντων] Cant. αὐτοῦ. ib. ὃν] Cant. Magd. Nov. 1. 2. Lin. Steph. 4. 5. 10. 13. Mont. ὃν καί. ib. ἀνεῖλον] Cant. ἀνεῖλαν. v. 40. τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ] Cant. μετὰ τὴν τρίτην ἡμέραν, in Lat. *post tertium diem.* v. 41. συνεπίομεν αὐτῷ] Cant. addit καὶ συνεστράφημεν. ib. αὐτὸν] Cant. deest. ib. νεκρῶν] Cant. νεκρῶν ἡμέρας Μ', in Lat. *dies XL.* v. 42. παρήγγειλεν] Cant. ἐνετείλατο. ib. ὑμῖν] Nov. 1. 2. Lin. ἡμῖν. ib. αὐτὸς] Cant. [illegible]. v. 43. ὀνόματος] Nov. 2. αἵματος. ib. πάντα τὸν πιστεύοντα] March. Velef. πάντες οἱ πιστεύοντες. v. 44. Ἔτι] Nov. 1. Ἔτι δέ. ib. ἐπέπεσε] Cant. Nov. 2. ἔπεσε. v. 45. ἁγίου] Mont. Lin. Θεοῦ καὶ τοῦ ἁγίου. v. 46. γλώσσαις] Cant. Lat. *pravaricatis linguis.* ib. τότε ἀπεκρίθη] Cant. εἶπε δέ. v. 47. μή] Mont. Lin. Nov. 2. deest. ib. τούτους] Cant. αὐτούς. ib. καθὼς] Cant. ὥσπερ. Nov. 2. ὡς. v. 48. Προσέταξέ τε] Cant. Τότε προσέταξεν. Mont. Lin. Nov. 2. Προσέταξε δέ. ib. τοῦ Κυρίου] Cant. Mont. Nov. 2. Lin. Ἰησοῦ Χριστοῦ. Steph. 4. 10. 11. τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. ib. ἠρώτησαν] Cant. παρεκάλεσαν. ib. ἐπιμεῖναι] Cant. πρὸς αὐτοὺς ἐπιμεῖναι. March. Velef. ἐπιμεῖναι παρ' αὐτοῖς.

CAP. XI.

V. 1. Ἤκουσαν usque ad λέγοντες vers. 2.] Cant. Ἀκουστὸν δὲ ἐγένετο τοῖς Ἀποστόλοις, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. Ὁ μὲν Πέτρος διὰ ἱκανοῦ χρόνου ἠθέλησεν πορευθῆναι εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ προσφωνήσας τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐπιστηρίξας αὐτοὺς πολὺν λόγον ποιούμενος διὰ τῶν χωρῶν διδάσκων αὐτοὺς, ὃς καὶ κατήντησεν αὐτοῖς, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ· Οἱ δὲ ἐκ περιτομῆς ἀδελφοὶ διεκρίνοντο πρὸς αὐτόν. Eadem Latine quoque in Cant. habentur. v. 2. Καὶ ὅτε] Nov. 2. Ὅτε δέ. Nov. 1. Lin. Καὶ ὅτε. Steph. 13. deest. v. 3. εἰσῆλθες, καὶ συνέφαγες] Nov. 2. Steph. 4. 10. 11. εἰσῆλθε, καὶ συνέφαγεν. v. 5. ἄχρις] Cant. ἕως. v. 7. Ἤκουσα δὲ] Cant. Nov. 2. Καὶ ἤκουσα. ib. φωνῆς λεγούσης] Cant. φωνὴν λέγουσαν. v. 8. πᾶν] Cant. Nov. 2. deest. v. 9. Ἀπεκρίθη &c.] Cant. Ἐγένετο δὲ φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πρὸς μέ. ib. μοι] Nov. 2. deest. v. 12. μηδὲν διακρινόμενον] Cant. desunt. Nov. 2. μηδὲν διακρίνοντα. ib. σὺν ἐμοὶ] Mont. Lin. deest. v. 13. ἄνδρας] Cant. Mont. Lin. Nov. 2. March. Velef. deest. v. 15. λαλεῖν] Cant. λαλεῖν αὐτοῖς. ib. ἐπέπεσε … ὥσπερ] Cant. ἔπεσε … ὡς. v. 17. ὁ Θεὸς] Cant. deest. ib. Κύριον] Nov. 2. Κύριον ἡμῶν. ib. δὲ] Cant. Nov. 2. Steph. 10. deest. ib. δυνατὸς] Mont. deest. ib. τὸν Θεὸν] Cant. addit τοῦ μὴ δοῦναι αὐτοῖς πνεῦμα ἅγιον πιστεύσασιν ἐπ' αὐτῷ. Steph. 2. 11. τοῦ μὴ δοῦναι αὐτοῖς πνεῦμα ἅγιον. v. 18.] Hic versus deest in Mont. v. 19. ἐπὶ Στεφάνῳ] Cant. ἀπὸ τοῦ Στεφάνου· sed expungitur τοῦ. ib. μόνον] Cant. μόνοις. v. 20. Ἰησοῦν] Cant. Ἰησοῦν Χριστόν. v. 21. Καὶ ἦν] Cant. Ἦν δέ. ib. ἐπὶ] Mont. Nov. 2. πρός. ib. μετ' αὐτῶν] Steph. 10. Comp. μετ' αὐτῶν τοῦ ἰᾶσθαι αὐτούς. v. 22. διελθεῖν] March. Velef. deest. v. 25.] Sic habetur hic versus & seq. in Cant. Ἀκούσας δὲ ὅτι Σαῦλός ἐστιν εἰς Ταρσὸν ἐξῆλθεν ἀναζητῶν αὐτὸν, καὶ ὡς συντυχὼν παρεκάλεσεν αὐτὸν ἐλθεῖν εἰς Ἀντιόχειαν. Οἵτινες παραγενόμενοι ἐνιαυτὸν ὅλον, συνεχύθησαν ὄχλον ἱκανὸν ἐν ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι, καὶ τότε πρῶτον χρηματίσαι ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς. ib. ὁ Βαρνάβας] Nov. 2. March. Velef. deest. v. 26. αὐτὸν bis] Nov. 2. deest utrobique. In Mont. Lin. prius deest: in Magd. Nov. 1. posterius. v. 27. Ἀντιόχειαν] Cant. addit, ἦν δὲ πολλὴ ἀγαλλίασις, in Lat. *erat autem magna exultatio.* v. 28. Ἀναστὰς δὲ] Cant. Συνεστραμμένων δὲ ἡμῶν ἔφη. ib. ἐσήμανε] Cant. σημαίνων. ib. μέλλειν] Mont. Nov. 1. 2. deest. ib. Καίσαρος] Cant. March. Velef. deest. v. 29. Τῶν δὲ μαθητῶν] Cant. Οἱ δὲ μαθηταί. ib. αὐτῶν] Mont. Lin. deest. v. 30. πρὸς] Mont. deest.

CAP. XII.

V. 1. δὲ] Mont. Lin. deest. ib. ἐκκλησίας] Cant. addit ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. v. 2. Ἀνεῖλε δὲ] Cant. Καὶ ἀνεῖλε. v. 3. Καὶ ἰδὼν] Nov. 2. Ἰδὼν δέ. ib. Ἰουδαίοις] Cant. addit ἡ ἐπιχείρησις αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς πιστούς, in Lat. *comprehensio ejus super credentes.* ib. ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων] Magd. desunt. v. 4. Ὃν καὶ] Cant. Τοῦτον. ib. ἔθετο] March. Velef. ἔθηκεν. ib. αὐτὸν] Cant. deest. v. 5. προσευχὴ &c.] Cant. Πολλὴ δὲ προσευχὴ ἦν ἐν ἐκτενείᾳ περὶ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν περὶ αὐτοῦ. ib. ὑπὲρ] Mont. περί. v. 6. προάγειν] Nov. 2. προσαγαγεῖν. Mont. Lin. ἄγειν. Steph. 2. 4. προσάγειν. v. 7. ἐπέστη] Cant. ἐπέστη τῷ Πέτρῳ. ib. πατάξας] Cant. νύξας. ib. ἐξέπεσον] Cant. Nov. 2. ἐξέπεσαν. ib. αὐτοῦ] Cant. ponit post χειρῶν. v. 8. τε] Cant. Mont. Nov. 2. δέ. ib. περίζωσαι] Cant. Nov. 2. ζῶσαι. v. 9. αὐτῷ] Cant. Nov. 2. deest. ib. δὲ] Cant. γάρ, ut & Nov. 2. v. 10. τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς] Mont. desunt. ib. ἐξελθόντες] Cant. Steph. 2. ἐξελθόντες κατέβησαν τοὺς Ζ' βαθμοὺς, καί. Cant. Lat. *descenderunt septem gradus.* v. 12. Συνιδών τε] Cant. Καὶ συνιδών. Mont. Συνιδὼν δὲ ὁ Πέτρος. Nov. 2. Lin. Συνιδὼν δέ. ib. καὶ] Comp. ἀδελφοὶ καί. v. 13. τοῦ Πέτρου] Cant. Mont. αὐτοῦ. Lin. deest. v. 14. εἰσδραμοῦσα δὲ] Cant. καὶ εἰσδραμοῦσα. v. 15. ἔλεγον] Cant. ἔλεγον πρὸς αὐτὴν, τυχόν. v. 16. Πέτρος] Cant. deest. ib. δὲ εἶδον] March. Velef. δὲ τὴν θύραν εἶδον. Cant. δὲ καὶ ἰδόντες. v. 17. διηγήσατο αὐτοῖς] Cant. ἐξῆλθε καὶ διηγήσατο αὐτοῖς. In Lin. αὐτοῖς deest. v. 18. ἐκ ὀλίγος] Cant. deest. Nov. 2. μέγας. v. 20. δὲ] Cant. γάρ. ib. ὁ Ἡρώδης] Cant. Mont. Lin. deest. ib. ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτὸν] Cant. οἱ δὲ ὁμοθυμαδὸν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πόλεων παρῆσαν πρὸς τὸν βασιλέα. ib. τοῦ βασιλέως] Cant. αὐτοῦ. ib. αὐτῶν τὴν χώραν] Cant. τὰς χώρας αὐτῶν. Mont. Lin. αὐτῶν τὴν πόλιν. March. Velef. αὐτῶν αἱ χῶραι. ib. ἀπὸ] Cant. ἐκ. ib. τῆς βασιλικῆς] March. Velef. αὐτοῦ. v. 23. τὴν δόξαν] Mont. Lin. αἶνον. ib. γενόμενος &c.] Cant. καταβὰς ἀπὸ τοῦ βήματος γενόμενος σκωληκόβρωτος ἔτι ζῶν καὶ οὕτως ἐξέψυξεν· in Lat. *— vermibus comestus adhuc vivens, & sic expiravit.* v. 25. Παῦλος] Magd. Nov. 1. 2. Lin. Σαῦλος. ib. ἐξ] Cant. Nov. 2. ἀπό. Mont. Nov. 1. Lin. Bib. Wech. al. εἰς. ib. εἰς Ἀντιόχειαν] Ita Comp. Steph. 10. sed in Magd. Nov. 1. 2. Lin. Bib. Wech. al. deest. ib. ἐπικληθέντα] Mont. ἐπικαλούμενον.

CAP. XIII.

V. 1. τινὲς] Cant. Lin. deest. ib. ὅ, τε] Cant. ἐν οἷς ἦν καί. ib. καλούμενος] Cant. ἐπικαλούμενος. ib. Μαναὴν] Steph. 2. Μαναήλ. v. 3. ἀπέλυσαν] Cant. deest. v. 4. Οὗτοι] Cant. Οἱ. Nov. 2. Αὐτοί. ib. κατῆλθον] Cant. καταβάντες δέ· sed Lat. *descenderunt Seleuciam.* v. 5. Καὶ γενόμενοι] Cant. Γενόμενοι δέ. ib. Θεοῦ] Cant. Κυρίου. ib. ὑπηρέτην] Cant. ὑπηρετοῦντα αὐτοῖς. v. 6. Διελθόντες δὲ] Cant. Διελθόντων δὲ αὐτῶν. Nov. 2. Διεξελθόντες. ib. τὴν] Cant. Mont. Nov. 2. Lin. March. Velef. Steph. 4. 10. 11. ὅλην τήν. ib. τινὰ] Cant. Mont. Lin. ἄνδρα τινά. Nov. 2. Steph. 5. 10. ἐκεῖ ἄνδρα τινά. March. Velef. τινα ἄνδρα. ib. ᾧ ὄνομα] Cant. ὀνόματι καλούμενον. Nov. 2. ὀνόματι. ib. Βαριησοῦς] Steph. 5. Βαρ Ἰησοῦν, 4. 13. Βαριησοῦν. v. 7. προσκαλεσάμενος] Cant. συγκαλεσάμενος. ib. ἐπεζήτησεν] Cant. καὶ ἐζήτησεν. v. 8. πίστεως] Cant. πίστεως ἐπειδὴ ἥδιστα ἤκουεν αὐτῶν, in Lat. *quoniam libenter audiebat eos.* v. 10. εὐθείας] Cant. οὔσας εὐθείας· sed expungitur οὔσας. v. 11. ἄχρι … παραχρῆμα δὲ] Cant. ἕως … καὶ εὐθέως. ib. ἐπέπεσεν] Cant. ἔπεσεν. v. 12. Τότε ἰδὼν] Cant. Ἰδὼν δέ. ib. ἐπίστευσεν] Cant. ἐθαύμασε καὶ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ. v. 13. ἀποχωρήσας] Mont. Lin. ἀναχωρήσας. Nov. 1. ὑποχωρήσας. v. 14. συναγωγὴν] Nov. 2. συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων. v. 15. εἰ] Cant. Nov. 2. Steph. 11. 14. εἴ τις. ib. λόγος] Cant. λόγος σοφίας, in Lat. *Si quis est sermo & intellectus.* ib. παρακλήσεως πρὸς] Steph. 4. 10. παρακλήσεως, πρός. v. 17. Ἰσραὴλ] Mont. Magd. Nov. 1. Lin. deest. v. 18. τεσσαρακονταετῆ χρόνον] Cant. ἔτη Μ'. v. 19. κατεκληροδότησεν] Cant. Mont. Magd. Nov. 1. 2. Lin. Steph. 4. 5. 9. κατεκληρονόμησεν. ib. αὐτῶν. Καὶ μετὰ &c.] March. Velef. αὐτῶν ὡσεὶ μετὰ τετρακόσια καὶ πεντήκοντα ἔτη· καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκε κριτάς. Bib. Wech. cod. antiq. αὐτῶν ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις πεντήκοντα· καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκε κριτάς. Cant. pro αὐτῶν … ὡς habet τῶν ἀλλοφύλων … ἕως. In Nov. 2. αὐτῶν deest, & καὶ μετὰ ταῦτα ponuntur post πεντήκοντα. v. 21. ὁ Θεὸς] Mont. Nov. 1. deest. v. 22. τοῦ Ἰεσσαὶ] Cant. Mont. υἱὸν Ἰεσσαί. v. 23. Τούτου &c.] Cant. Ὁ Θεὸς οὖν ἀπὸ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ. ib. ἤγειρε] Nov. 1. Lin. March. Velef. Steph. 9. 11. 13. ἤγαγε. ib. σωτῆρα Ἰησοῦν] Mont. Lin. Steph. 9. 11. 13. σωτηρίαν. In Nov. 1. Ἰησοῦν deest. v. 24. εἰσόδου] March. Velef. παρουσίας. ib. παντὶ τῷ λαῷ] Magd. Nov. 1. desunt. v. 25. ἄξιος] Nov. 2. ἱκανός. v. 26. λόγος] Nov. 2. Steph. 5. λόγος [illegible]. ib. ταύτης] Nov. 2. deest. ib. ἀπεστάλη] Cant. Mont. Nov. 2. Lin. ἐξαπεστάλη. v. 27. ἀγνοήσαντες … κρίναντες] Cant. ἀγνοοῦντες … καὶ κρίναντες. v. 28. αἰτίαν] Mont. deest. ib. εὑρόντες] Cant. εὑρόντες ἐν αὐτῷ. ib. ᾐτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτὸν] Hæc deerant in Cant. sed recentiori manu additur ᾐτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι. Hæc præterea adduntur, κρίναντες αὐτὸν παρέδωκαν Πιλάτῳ ἵνα εἰς ἀναίρεσιν. v. 29. καθελόντες] Cant. ᾐτοῦντο τὸν Πιλάτον τοῦτον μὲν σταυρῶσαι, καὶ ἐπιτυχόντες πάλιν καὶ καθελόντες. v. 30. Ὁ usque ad finem versus] Cant. Ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν. v. 31. Ὃς] Cant. Οὗτος. ib. ἐπὶ ἡμέρας πλείους] Cant. ponit post Ἱερουσαλήμ. ib. εἰσι] Cant. ἄχρι νῦν εἰσι. March. Velef. ἕως τοῦ νῦν εἰσι. Mont. Nov. 2. Lin. εἰσι νῦν. Steph. 5. 10. 11. νῦν εἰσι. v. 32. πατέρας] Cant. πατέρας ἡμῶν. v. 33. αὐτῶν, ἡμῖν] Cant. ἡμῶν. ib. Ἰησοῦν] Cant. τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν. ib. ὡς καὶ] Cant. οὕτως γάρ. ib. ἐν τῷ &c.] Cant. ἐν τῷ πρώτῳ Ψαλμῷ γέγραπται, in Lat. *in primo Psalmo scriptum est.* ib. σε] Cant. addit Αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς, in Lat. *Postula a me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.* v. 35. Διὸ … ἐν] Cant. desunt. v. 37. ἤγειρεν] Nov. 2. March. Velef. ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. v. 38. τούτου ὑμῖν] Mont. Lin. τοῦτο. ib. ἀπὸ] Cant. μετάνοια ἀπό. v. 39. πᾶς … δικαιοῦται] Cant. σύμπας … δικαιοῦται παρὰ Θεῷ. v. 40. Βλέπετε … ἐπέλθῃ] Mont. βλέπετε … ἔλθῃ. ib. ἐφ' ὑμᾶς] Cant. Nov. 2. deest. v. 41. θαυμάσατε] Steph. 4. 10. 11. Comp. addunt καὶ ἐπιβλέψατε. ib. ἔργον ᾧ] Nov. 1. ὅτι ὁ Θεὸς σταυροῦται καὶ ἀποθνήσκει ὅ. Steph. omn. ἔργον ὅ. In Cant. Mont. Magd. ἔργον deest. v. 42. δὲ] Nov. 2. Lin. Cant. δὲ αὐτῶν. ib. ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων] Cant. March. Velef. Nov. 2. Lin. desunt. ib. εἰς τὸ] Nov. 1. τοῦτ' ἔστω εἰς τὸ ἐσόμενον εἰς τό. ib. ῥήματα &c.] Nov. 2. Lin. ῥήματα ταῦτα sine τὰ ἔθνη, quod deest etiam in Cant. & Mont. & pro μεταξὺ Cant. habet ἑξῆς. v. 43. αὐτοῖς] Magd. Nov. 1. deest. ib. σεβομένων] March. Velef. addit τὸν Θεόν. ib. ἐπιμένειν] Cant. Mont. Nov. 2. Lin. προσμένειν. ib. Θεοῦ] Cant. addit Ἐγένετο δὲ καθ' ὅλης τῆς πόλεως διελθεῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· in Lat. *Factum est autem per omnem civitatem transire verbum Dei.* v. 44. ἀκοῦσαι &c.] Cant. Steph. 2. ἀκοῦσαι Παύλου πολύν τε λόγον ποιησαμένου περὶ τοῦ Κυρίου, Καὶ ἰδόντες. ib. Θεοῦ] Mont. Nov. 2. Lin. Κυρίου. ib. πᾶσα] Cant. ὅλη. v. 45. τοῖς ὑπὸ] Cant. τοῖς λόγοις τοῖς ὑπό. ib. λεγομένοις] Mont. Lin. λαλουμένοις. ib. ἀντιλέγοντες καὶ] Mont. March. Velef. Nov. 2. Lin. Steph. 2. deest. v. 46. εἶπον] Cant. εἶπαν πρὸς αὐτούς. v. 47. τέθεικα &c.] Cant. ἰδοὺ φῶς τέθεικά σε τοῖς ἔθνεσι. v. 48. Ἀκούοντα δὲ] Cant. καὶ ἀκούοντα. ib. ἐδόξαζον] Cant. ἐδέξαντο, in Lat. *exceperunt.* ib. τὸν λόγον τοῦ Κυρίου] Mont. Lin. τὸν Θεὸν καὶ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου. Cant. τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. ib. τεταγμένοι] March. Velef. προτεταγμένοι. v. 49. Διεφέρετο δὲ] Cant. Καὶ διεφέρετο. ib. δι'] Mont. Lin. καθ'. v. 50. καὶ τὰς] Cant. Mont. Lin. Nov. 2. καὶ deest. ib. διωγμὸν] Cant. θλίψιν μεγάλην καὶ διωγμόν. v. 51. τῶν] Nov. 1. ἀπὸ τῶν. ib. αὐτῶν] Nov. 2. deest. ib. ἦλθον] Cant. κατήντησαν. v. 52. Οἱ δὲ] Mont. Nov. 2. Lin. Οἱ τε.

CAP. XIV.

V. 1. ὥστε] Cant. πρὸς αὐτοὺς ὥστε. ib. πλῆθος] Cant. addit Οἱ δὲ ἀρχισυνάγωγοι τῶν Ἰουδαίων, καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς ἐπήγαγον αὐτοῖς διωγμὸν κατὰ τῶν δικαίων, in Lat. *Archisynagogæ Judæorum, & principes synagogæ incitaverunt persecutionem adversus justos:* omissis autem Οἱ δὲ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν. v. 2. ἀπειθοῦντες] Mont. March. Velef. Lin. Nov. 2. Steph. 4. ἀπειθήσαντες. ib. ἀδελφῶν] Cant. addit ὁ δὲ Κύριος ἔδωκε ταχὺ εἰρήνην, in Lat. *Dominus autem dedit confestim pacem.* v. 3. διέτριψαν] Cant. διατρίψαντες.

V. 4. Ἐσχίσθη δὲ] Cant. Ἦν δὲ ἐσχισμένον. ib. τῆς πόλεως] Nov. 2. deest. ib. οἱ δὲ] Cant. ἄλλοι δέ. ib. Ἀποστόλοις] Cant. addit κολλώμενοι διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, in Lat. *adhærentes propter verbum Dei.* v. 6. εἰς] Mont. Lin. οἱ Ἀπόστολοι εἰς. ib. Λύστραν] Cant. εἰς Λύστραν. ib. περίχωρον] Cant. περίχωρον ὅλην. v. 7.] Ante hunc versum Cant. Steph. 2. habent καὶ ἐκινήθη ὅλον τὸ πλῆθος ἐπὶ τῇ διδαχῇ. Ὁ δὲ Παῦλος καὶ Βαρνάβας διέτριβον (διέτριψαν Cant.) ἐν Λύστροις. ib. ὑπάρχων] Cant. Mont. Nov. 2. Lin. deest. ib. ἐν Λύστροις] Cant. deest. v. 8. λαλοῦντος] Cant. λαλοῦντος ὑπάρχων ἐν φόβῳ. Nov. 1. λέγοντος. ib. ὃς ἀτενίσας αὐτῷ] Cant. ἀτενίσας δὲ αὐτῷ ὁ Παῦλος. v. 9. φωνῇ] Cant. Nov. 2. Steph. 2. 5. 10. 11. Comp. addunt σοὶ λέγω, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ (Χριστοῦ deest in Nov. 2.) ib. ὀρθὸς] Cant. addit καὶ περιεπάτει, καὶ εὐθέως παραχρῆμα. v. 12. αὐτὸν] Lin. Nov. 2. Cant. Mont. deest. ib. τοὺς πυλῶνας] Bib. Wech. al. τοῦ πυλῶνος. ib. Ὁ δὲ ἱερεὺς ··· ἐνέγκας ··· ἤθελε θύειν] Cant. Οἱ δὲ ἱερεῖς ··· ἐνέγκαντες ··· ἤθελον ἐπιθύειν. ib. ταύρους] Cant. ταύρους αὐτοῖς. v. 14. Ἀκούσαντες δὲ οἱ Ἀπόστολοι] Cant. Ἀκούσας δέ. ib. εἰσεπήδησαν] Cant. καὶ ἐξεπήδησαν. Nov. 2. ἐξεπήδησαν. v. 15. ὑμᾶς ··· ἐπιστρέφειν ··· ὃς ἐποίησε] Cant. ὑμῖν τὸν Θεὸν ὅπως ··· ἐπιστρέψητε ··· τὸν ποιήσαντα. v. 16. ἀγαθοποιῶν] Nov. 2. ἀγαθοεργῶν. v. 17. αὐτοῖς] Mont. Nov. 2. Lin. Bib. Wech. cod. antiq. addunt ἀλλὰ πορεύεσθαι ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια· διατριβόντων δὲ αὐτῶν καὶ διδασκόντων. Cant. addit διατριβόντων αὐτῶν καὶ διδασκόντων. ib. ἡμῶν] Steph. 4. 11. ὑμῶν. v. 18. δὲ] Nov. 2. Lin. Cant. Mont. Bib. Wech. vet. deest. ib. Ἰουδαῖοι] Cant. τινὲς Ἰουδαῖοι, & ponit ante ἀπό. ib. καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους] Cant. καὶ ἐπισείσαντες τοὺς ὄχλους. Mont. Lin. Nov. 2. Bib. Wech. vet. καὶ διαλεγομένων αὐτῶν παῤῥησίᾳ, ἀνέπεισαν τοὺς ὄχλους ἀποστῆναι ἀπ' αὐτῶν, λέγοντες ὅτι οὐδὲν ἀληθὲς λέγουσι, ἀλλὰ πάντα ψεύδονται. ib. λιθάσαντες] Nov. 2. λιθοβολήσαντες. v. 19. ζῶν] Lin. Mont. ὁ Παῦλος ζῶν. v. 20. πόλιν] Cant. Λύστραν πόλιν. v. 23. Καὶ διελθόντες] Cant. Διελθόντες δέ. v. 24. λόγον] Mont. Lin. λόγον τοῦ Κυρίου. Bib. Wech. al. λόγον τοῦ Θεοῦ, al. λόγον τοῦ Κυρίου. ib. Ἀττάλειαν] Cant. addit εὐαγγελιζόμενοι αὐτούς. v. 26. ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν] Cant. ὁ Θεὸς ἐποίησεν αὐτοῖς μετὰ τῶν ψυχῶν αὐτῶν. v. 27. ἐκεῖ] Cant. Mont. Nov. 2. Lin. deest.

CAP. XV.

V. 1. κατελθόντες] Nov. 1. ἐξελθόντες. ib. Ἰουδαίας] Steph. 11. addit τῶν πεπιστευκότων ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων. ib. περιτέμνησθε] Cant. Steph. 2. περιτμηθῆτε, καί. Nov. 2. περιτμηθῆτε. ib. Μωϋσέως] Cant. Steph. 2. Μωϋσέως περιπατῆτε. ib. δύνασθε] Nov. 2. δυνήσεσθε. v. 2. οὖν] Cant. Mont. Nov. 2. Lin. δέ. ib. συζητήσεως] Cant. Mont. Lin. Nov. 1. 2. Steph. 4. 5. 11. 13. Comp. ζητήσεως. March. Velesf. deest. ib. πρὸς αὐτοὺς] Cant. σὺν αὐτοῖς. ib. ἔταξαν usque ad finem versus] Cant. ἔλεγεν γὰρ ὁ Παῦλος μένειν οὕτως καθὼς ἐπίστευσαν διισχυριζόμενος· οἱ δὲ ἐληλυθότες ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ παρήγγειλαν αὐτοῖς τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ καί τισιν ἄλλοις ἀναβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ, ὅπως κριθῶσιν ἐπ' αὐτοῖς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. ib. ἐξ αὐτῶν] March. Velesf. ἐξ ἄλλων. v. 4. ἀπεδέχθησαν] Cant. Mont. Lin. παρεδέχθησαν. Cant. addit etiam μεγάλως, in Lat. *mire.* ib. ἀνήγγειλάν τε] Cant. ἀπαγγείλαντες. v. 5. Ἐξανέστησαν δὲ] Cant. Οἱ δὲ παραγγείλαντες αὐτοῖς ἀναβαίνειν πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους, ἐξανέστησαν λέγοντες· omisso λέγοντες quod sequitur. ib. πεπιστευκότες] Steph. 11. τῶν πεπιστευκότων. v. 6. τούτου] Mont. deest. v. 7. συζητήσεως] Mont. Nov. 2. Lin. ζητήσεως, ut vers. 2. ib. ἀναστὰς ··· εἶπε] Cant. ἀνέστησεν ἐν πνεύματι ··· καὶ εἶπε. ib. λόγον τοῦ] Cant. Lin. λόγον τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ. v. 8. Καὶ ὁ] Cant. Ὁ δέ. ib. αὐτοῖς] Cant. ἐπ' αὐτούς. v. 11. διὰ τῆς χάριτος] Mont. τῇ χάριτι. ib. Χριστοῦ] Mont. Nov. 1. Lin. deest. v. 12. Ἐσίγησε δὲ πᾶν] Cant. Συγκατατιθεμένων δὲ τῶν πρεσβυτέρων τοῖς ὑπὸ τοῦ Πέτρου εἰρημένοις. v. 13. Ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων] Cant. Ἀναστὰς Ἰάκωβος εἶπεν. v. 14.] Cant. Nov. 2. deest. v. 15. τούτῳ] Cant. οὕτως, in Lat. *sic.* ib. καθὼς] Mont. Lin. ὡς. v. 16. Μετὰ ··· ἀναστρέψω] Cant. Μετὰ ··· δὲ ἐπιστρέψω. ib. κατεσκαμμένα] Mont. Lin. κατεστραμμένα. ib. καὶ ἀνορθώσω] Nov. 1. καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος, καὶ ἀνορθώσω. v. 17. Κύριον] Cant. Θεόν. ib. πάντα] Cant. deest. v. 18. Γνωστὰ ··· ἐστι] Cant. March. Velesf. Γνωστὸν ··· ἐστι. Bib. Wech. Comp. Ἃ ἐστι γνωστά. ib. ἐστι usque ad finem versus] Nov. 1. deest. ib. τῷ Θεῷ πάντα τὰ ἔργα] Cant. March. Velesf. τῷ Κυρίῳ τὸ ἔργον. ib. αὐτοῦ] Comp. αὐτῷ. v. 20. ἀπὸ] Cant. Nov. 2. deest. ib. καὶ τοῦ πνικτοῦ] Cant. desunt. ib. αἵματος] Cant. Steph. 2. 10. addunt καὶ ὅσα ἂν (ἂν deest in Cant.) μὴ θέλωσιν ἑαυτοῖς γίνεσθαι, ἑτέροις μὴ ποιεῖν (Cant. ποιεῖτε.) Quæ addunt etiam vers. 29. post πορνείας, quo loco etiam ed. Comp. addit: sed pro θέλωσιν Comp. Steph. al. habent θέλετε. v. 21. κατὰ] March. Velesf. ὅπου κατά. v. 22. ἐπικαλούμενον] Cant. Nov. 2. καλούμενον. ib. Βαρσαβᾶν] Cant. Βαῤῥαβᾶν, in Lat. *Barrabas.* v. 23. διὰ χειρὸς] Cant. ἐπιστολὴν διὰ χειρός. March. Velesf. διὰ χειρῶν. ib. τάδε] Cant. περιέχουσαν τάδε. ib. καὶ οἱ ἀδελφοὶ] Mont. desunt. Cant. ἀδελφοί. v. 24. ἐτάραξαν] Cant. ἐξετάραξαν. ib. λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον] Cant. March. Velesf. desunt. v. 26. τὰς ψυχὰς] Cant. τὴν ψυχήν. ib. Χριστοῦ] Cant. addit εἰς πάντα πειρασμὸν, in Lat. *in omnem temptationem.* v. 28. τούτων] In Nov. 2. deest. v. 29. καὶ πνικτοῦ] Cant. deest. ib. πορνείας] Vide vers. 20. ib. ἐξ] Cant. ἀφ'. ib. εὖ πράξετε] Cant. εὖ πράξατε φερόμενοι ἐν τῷ ἁγίῳ πνεύματι. v. 30. ἦλθον] Cant. ἐν ἡμέραις ὀλίγαις κατῆλθον. Mont. Nov. 2. Lin. Steph. 4. 10. 11. κατῆλθον. v. 32. ὄντες] Cant. ὄντες πλήρεις πνεύματος ἁγίου. ib. πολλοῦ] Cant. deest. v. 33. μετ' εἰρήνης] Mont. deest. ib. ἀποστόλους] Cant. Nov. 2. ἀποστείλαντας αὐτούς. March. Velesf. ἀπεσταλκότας αὐτούς. v. 34. αὐτοῦ] Steph. 2. addit μόνος δὲ Ἰούδας ἐπορεύθη. Hic versus deest in Mont. & Magd. & Nov. 1. v. 35. Παῦλος δὲ] Cant. Ὁ δὲ Παῦλος. March. Velesf. μόνος δὲ Ἰούδας ἐπορεύθη εἰς Ἱερουσαλήμ. Παῦλος δέ. v. 36. ἡμῶν] Cant. Nov. 2. Steph. 10. 11. deest. ib. κατηγγείλαμεν] Nov. 2. ἐκηρύξαμεν. v. 37. ἐβουλεύσατο] Nov. 2. March. Velesf. Steph. 10. 11. ἐβούλετο. ib. καλούμενον] Cant. Mont. Lin. March. Velesf. Steph. 10. 11. ἐπικαλούμενον. v. 38. ἠξίου τὸν ἀποστάντα] Cant. οὐκ ἐβούλετο, λέγων ἀποστήσαντα. ib. αὐτοῖς] Cant. deest. ib. μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον] Cant. εἰς ὃ ἐπέμφθησαν τοῦτον εἶναι σὺν αὐτοῖς, in Lat. *in quod missi erant, non adsumerent secum.* v. 39. οὖν] Cant. Mont. Lin. δέ. ib. τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα ··· ἐκπλεῦσαι] Cant. τότε Βαρνάβας παραλαβὼν ··· ἔπλευσεν. v. 40. ἐπιλεξάμενος] Cant. ἐπιδεξάμενος, in Lat. *suscepit.* ib. Θεοῦ] Cant. Mont. Lin. Κυρίου. ib. ὑπὸ] Cant. ἀπό. ib. ἐκκλησίας] Cant. addit παραδιδοὺς τὰς ἐντολὰς τῶν πρεσβυτέρων. March. Velesf. παραγγείλας τὰς ἐντολὰς τηρεῖν, alias φυλάσσειν τῶν Ἀποστόλων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων, quod ultimum servat Vulgata.

CAP. XVI.

V. 1. Κατήντησε δὲ] Cant. Διελθὼν δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα κατήντησεν. Steph. 4. 5. 10. Nov. 2. addunt καί. ib. ἐκεῖ] Nov. 1. deest. ib. τινὸς Ἰουδαίας] March. Velesf. χήρας. In Cant. Mont. Nov. 2. Lin. τινὸς deest, ut & in Steph. 4. 5. 10. 11. v. 3. τὸν πατέρα αὐτοῦ] Mont. Nov. 2. Lin. ὁ πατὴρ αὐτοῦ, & ponit post Ἕλλην. v. 4. Ὡς δὲ διεπορεύοντο] Cant. Διερχόμενοι δέ. ib. παρεδίδουν usque ad Ἀποστόλων] Cant. ἐκήρυσσον καὶ παρεδίδοσαν αὐτοῖς μετὰ πάσης παῤῥησίας τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἅμα παραδιδόντες καὶ τὰς ἐντολάς. v. 6. Διελθόντες] Cant. Nov. 2. Lin. Διῆλθον. ib. λαλῆσαι τὸν λόγον] Cant. μηδενὶ λαλῆσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. v. 7. Ἐλθόντες] Cant. Γενόμενοι δέ. Nov. 2. Lin. Steph. 3. Mont. Ἐλθόντες δέ. ib. Μυσίαν] Nov. 2. Ἀσίαν. ib. ἐπείραζον] Cant. ἤθελαν, in Lat. *volebant.* ib. κατὰ] Cant. Mont. Nov. 2. Lin. Steph. 4. 5. 11. εἰς. ib. πορεύεσθαι] Mont. Nov. 2. Lin. πορευθῆναι. ib. πνεῦμα] Cant. Nov. 2. Steph. 4. 5. 11. addunt τοῦ Ἰησοῦ. v. 8. Παρελθόντες ··· κατέβησαν] Cant. Διελθόντες ··· κατήντησαν. v. 9. ὅραμα] Cant. ἐν ὁράματι. ib. ἀνὴρ &c.] Cant. ὡσεὶ ἀνὴρ Μακεδών τις ἦν ἑστὼς κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. Steph. 2. ὡσεὶ ἀνήρ. ib. αὐτὸν] Cant. deest. v. 10. Ὡς usque ad ὅτι] Cant. Διεγερθεὶς οὖν διηγήσατο τὸ ὅραμα ἡμῖν καὶ ἐνοήσαμεν. ib. ἐξελθεῖν] Mont. Lin. ἐλθεῖν. ib. Κύριος] Nov. 2. Lin. Mont. Θεός. ib. αὐτοὺς] Cant. τοὺς ἐν τῇ Μακεδονίᾳ. v. 11. Ἀναχθέντες οὖν] Cant. τῇ δὲ ἐπαύριον ἀχθέντες, in Lat. *alia die producti.* ib. τῇ τε] Cant. καὶ τῇ. ib. εἰς] Cant. ἡμέρᾳ εἰς. v. 12. Ἐκεῖθέν τε] Cant. Mont. κἀκεῖθεν. ib. πρώτη τῆς μερίδος] Cant. κεφαλή. ib. αὐτῇ] Nov. 2. Lin. ταύτῃ. v. 13. πόλεως] Cant. March. Velesf. Steph. 2. πύλης. ib. ἐνομίζετο] Cant. ἐδόκει· in Lat. *videbatur.* ib. συνελθούσαις] Cant. συνεληλυθυίαις. v. 15. ὁ] Cant. πᾶς. Nov. 2. αὐτὴ καὶ ὁ. ib. Κυρίῳ] Cant. Θεῷ. ib. αὐτῆς] Cant. διὰ τοῦτο, in Lat. *per hoc.* v. 17. κατακολουθήσασα] Cant. Nov. 2. κατακολουθοῦσα. ib. καταγγέλλουσιν] Cant. εὐαγγελίζοντες. v. 18. διαπονηθεὶς &c.] Cant. ἐπιστρέψας δὲ ὁ Παῦλος τῷ πνεύματι καὶ διαπονηθεὶς εἶπε. ib. ἐξελθεῖν] Cant. ἵνα ἐξέλθῃς. ib. ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ] Cant. εὐθέως ἐξῆλθεν. v. 19. Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς] Cant. Ὡς δὲ εἶδον οἱ κύριοι τῆς παιδίσκης. ib. ὅτι &c.] Cant. ἀπεστερῆσθαι τῆς ἐργασίας ἧς εἶχαν δι' αὐτῆς. v. 21. ἔθη] Cant. τὰ ἔθνη, in Lat. *gentes.* ib. οὐδὲ] Magd. ἤ. ib. οὖσι] Cant. ὑπάρχουσι. v. 22. Συνεπέστη ὁ ὄχλος] Cant. πολὺς ὄχλος συνεπέστησεν. ib. αὐτῶν, καὶ] Cant. αὐτῶν κράζοντες, τότε. v. 23. τηρεῖν] Cant. τηρεῖσθαι. v. 24. Ὃς] Cant. Ὁ δέ. ib. εἰληφὼς] Cant. λαβών. Nov. 2. λαμβάνων. ib. εἰς τὸ ξύλον] Cant. ἐν τῷ ξύλῳ. ib. αὐτῶν] Nov. 2. αὐτοῦ. v. 25. μεσονύκτιον] Cant. μέσον τῆς νυκτός. v. 26. ἀνέθη] Cant. ἀνελύθη. v. 27. Ἔξυπνος δὲ] Cant. Καὶ ἔξυπνος. v. 29. γενόμενος] Cant. ὑπάρχων. ib. προσέπεσε] Cant. addit πρὸς τοὺς πόδας, sed expungitur. ib. Σίλᾳ] March. Velesf. addit ἐπὶ τοὺς πόδας. v. 30. προαγαγὼν ··· ἔξω] Cant. προήγαγεν ··· ἔξω τοὺς λοιποὺς ἀσφαλισάμενος. ib. ἔφη] Cant. εἶπεν αὐτοῖς. Nov. 2. εἶπε. v. 31. ὁ] Nov. 2. Lin. Mont. πᾶς ὁ. v. 32. καὶ πᾶσι] Cant. Nov. 2. Lin. Mont. σὺν πᾶσι. v. 33. Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς] Mont. desunt. v. 34. τε] Cant. Nov. 2. Lin. δέ. ib. αὐτοῦ] Nov. 2. deest. ib. ἠγαλλιάσατο ··· πεπιστευκὼς] Lin. ἠγαλλιάσαντο ··· πεπιστευκότες. ib. πανοικὶ ··· τῷ Θεῷ] Cant. σὺν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ··· ἐπὶ τὸν Θεόν. v. 35. ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ] Cant. Steph. 2. συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ ἀναμνησθέντες τὸν σεισμὸν τὸν γεγονότα, ἐφοβήθησαν, καὶ ἀπέστειλαν. ib. ἀνθρώπους] Nov. 2. ἄνδρας. ib. ἐκείνους] Cant. Steph. 2. addunt οὓς ἐχθὲς παρέλαβες. v. 36. Ἀπήγγειλε δὲ ὁ δεσμοφύλαξ] Cant. Καὶ εἰσελθὼν ὁ δεσμοφύλαξ ἀπήγγειλε. ib. τούτους ··· ἐν εἰρήνῃ] Cant. desunt. Nov. 2. ἐν εἰρήνῃ. v. 37. δείραντες] Cant. ἀναιτίους δείραντες, in Lat. *anetios cæsos.* ib. ἔβαλον] Mont. ἔβαλον ἡμᾶς. ib. αὐτοὶ] Nov. 2. Lin. αὐτοὶ ἡμᾶς. v. 38. Ἀνήγγειλαν] Cant. Mont. Nov. 2. Lin. Ἀπήγγειλαν. Bib. Wech. vet. quidam Ἤγγειλαν sine δὲ τοῖς στρατηγοῖς. ib. ταῦτα usque ad finem capitis] Cant. Steph. 2. ταῦτα τὰ ῥηθέντα πρὸς τοὺς στρατηγούς· οἱ δὲ ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσιν, ἐφοβήθησαν· καὶ παραγενόμενοι μετὰ φίλων πολλῶν εἰς τὴν φυλακὴν παρεκάλεσαν αὐτοὺς ἐξελθεῖν, εἰπόντες, Ἠγνοήσαμεν τὰ καθ' ὑμᾶς ὅτι ἐστὲ ἄνδρες δίκαιοι. Καὶ ἐξαγαγόντες παρεκάλεσαν αὐτοὺς, λέγοντες, Ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ἐξέλθετε, μήποτε πάλιν συστραφῶσιν ὑμῖν ἐπικράζοντες καθ' ὑμῶν. Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς ἦλθον (εἰσῆλθον Cant.) πρὸς τὴν Λυδίαν· καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς διηγήσαντο ὅσα ἐποίησε Κύριος αὐτοῖς παρακαλέσαντες αὐτούς. (Cant. addit καὶ ἀπῆλθον.) v. 39. ἐξελθεῖν] Nov. 2. ἀπελθεῖν ἀπό. v. 40. εἰς] Mont. Magd. Nov. 1. 2. Lin. πρός.

CAP. XVII.

V. 1. καὶ Ἀπολλωνίαν ἦλθον] Cant. καὶ κατῆλθον εἰς τὴν Ἀπολλωνίαν, κἀκεῖθεν. v. 2. Κατὰ δὲ] Cant. Καὶ κατά. ib. τῷ Παύλῳ] Cant. ὁ Παῦλος. ib. διελέγετο] Cant. Nov. 2. διελέχθη. ib. ἀπὸ] Cant. ἐκ. v. 3. ὅτι] Nov. 1. αὐτοῖς ὅτι. v. 4. τῶν τε σεβομένων] Cant. πολλοὶ τῶν σεβομένων. ib. Ἑλλήνων] Nov. 2. deest. ib. γυναικῶν τε] Cant. καὶ γυναῖκες. v. 5. Ζηλώσαντες] Magd. Cant. Steph. 7. 13. deest. ib. δὲ οἱ] Cant. οἱ δέ. ib. οἱ ἀπειθοῦντες] March. Velesf. deest. ib. προσλαβόμενοι] Cant. συστρέψαντες. Steph. 7. 13. ponunt ante δὲ οἱ. ib. καὶ ὀχλοποιήσαντες] Cant. deest. ib. ἐθορύβουν] Cant. ἐθορυβοῦσαν. ib. ἐπιστάντες τε ··· ἀγαγεῖν] Cant. καὶ ἐπιστάντες ··· ἐξαγαγεῖν. v. 6. βοῶντες ··· οὗτοι] Cant. βοῶντες καὶ λέγοντες ··· οὗτοί εἰσι. ib. οἰκουμένην] March. Velesf. πόλιν. Nov. 2. οἰκουμένην ὅλην. v. 8. Ἐτάραξαν δὲ] Cant. Καὶ ἐτάραξαν. v. 11. εὐγενέστεροι] Cant. εὐγενεῖς, in Lat. *nobiliores.* v. 12. Πολλοὶ] Cant. Τινές. ib. ἐπίστευσαν] Cant. ἐπίστευσαν, τινὲς δὲ ἠπίστησαν. ib. οὐκ ὀλίγοι] Cant. ἱκανοὶ ἐπίστευσαν. v. 13. καὶ ἐν usque ad κἀκεῖ] Cant. λόγος Θεοῦ κατηγγέλη εἰς Βέροιαν, καὶ * ἐπίστευσαν, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτήν. ib. σαλεύοντες] Cant. Mont. Nov. 2. Lin. March. Velesf. Steph. 4. 5. 10. 11. Comp. addunt καὶ ταράσσοντες. ib. ὄχλους] Cant. ὄχλους οὐ διαλιμπάνον. v. 14. Εὐθέως δὲ τότε τὸν] Cant. Τὸν μὲν οὖν. ib. πορεύεσθαι ὡς] Cant. ἀπελθεῖν. v. 15. αὐτὸν] Cant. Mont. deest. ib. Ἀθηνῶν] Cant. addit παρῆλθε δὲ τὴν Θεσσαλίαν· ἐκωλύθη γὰρ εἰς αὐτοὺς κηρύξαι τὸν λόγον, in Lat. *transiit vero Thessaliam; vetatus est enim super eos prædicare sermonem.* ib. ἐντολὴν ··· ἵνα ὡς τάχιστα] Cant. ἐντολὴν παρὰ Παύλου ··· ὅπως ἐν τάχει. v. 17. ἡμέραν] Nov. 1. deest. ib. παρατυγχάνοντας] March. Velesf. παρακούσαντας. Cant. παρατυχόντας, in Lat. *qui forte aderant.* v. 18. οὖν] Cant. deest. ib. αὐτοῖς] Nov. 1. 2. deest. v. 19. Ἐπιλαβόμενοι &c.] Cant. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς ἐπιλαβόμενοι αὐτοῦ ἤγαγον ἐπὶ Ἄρειον πάγον πυνθανόμενοι καὶ λέγοντες. v. 20. εἰσφέρεις] Cant. φέρεις ῥήματα. Nov. 1. φέρεις. v. 21. ξένοι] Cant. εἰς αὐτοὺς ξένοι. v. 22. ἔφη] Nov. 2. εἶπε. ib. ὑμᾶς] Lin. deest. v. 23. γὰρ] Lin. δέ. ib. ἐπεγέγραπτο] Cant. ἦν γεγραμμένον. ib. ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε] Magd. desunt. ib. ὃν ··· τοῦτον] Cant. ὃ ··· τοῦτο. v. 25. τινὸς] Cant. deest. ib. αὐτὸς διδοὺς] Cant. ὅτι οὗτος ὁ δοὺς. ib. κατὰ] Nov. 2. March. Velesf. Steph. 4. 10. καὶ τά. v. 26. αἵματος] March. Velesf. deest. ib. ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον] Nov. 2. ἐπὶ παντὸς προσώπου. In Nov. 1. ἐπὶ πᾶν deest. ib. προτεταγμένους] Mont. Nov. 1. 2. Lin. March. Velesf. Steph. 4. 5. 9. 13. Comp. προστεταγμένους. v. 27. ζητεῖν τὸν Κύριον] Cant. μάλιστα ζητεῖν * τὸ θεῖόν ἐστι, in Lat. *quærere quod divinum est.* Nov. 1. 2. Lin. ζητεῖν τὸν Θεόν. ib. ἀπὸ ἑνὸς ··· ὑπάρχοντα] Cant. ὂν ἀφ' ἑνός. v. 28. ἐσμεν] Cant. ἐσμεν τὸ καθ' ἡμέραν.

ib. ποιητῶν] Cant. deest. ib. τοῦ γὰρ] Cant. τούτου γάρ. Magd. αὐτοῦ γάρ. v. 29. χρυσῷ] Cant. οὔτε χρυσῷ. v. 30. ἀγνοίας] Cant. ἀγνοίας ταύτης. ib. πᾶσι] Cant. ἵνα πάντας. Nov. 2. πάντας. v. 31. διότι] Cant. καθότι. Nov. 2. καθό. ib. ἐν ᾗ μέλλει] Cant. deest. ib. ἐν ἀνδρὶ] Cant. ἀνδρὶ Ἰησοῦ. ib. παρασχὼν] Cant. παρέχειν. v. 34. Ἀρεοπαγίτης] Cant. addit εὐσχήμων, in Lat. *complacens*, ut verſ. 12. ib. καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις] Cant. deſunt.

CAP. XVIII.

V. 1. Μετὰ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος] Cant. Ἀναχωρήσας δέ. ib. ἐκ] Cant. ἀπὸ, ut & verſ. 2. v. 2. διατεταχέναι] Cant. Mont. Nov. 1. Lin. τεταχέναι. ib. Ῥώμης] Cant. addit οἳ * κατῴκησαν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, in Lat. *qui & demorati ſunt in Achaiam.* ib. αὐτοῖς] Cant. αὐτοῖς ὁ Παῦλος. v. 3. ἦν] Cant. deest. ib. παρ᾽ αὐτοῖς] Cant. Nov. 2. πρὸς αὐτούς. ib. ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην] Cant. deſunt. v. 4. Διελέγετο &c.] Cant. Εἰσπορευόμενος δὲ εἰς τὴν συναγωγήν. ib. σάββατον] Cant. σάββατον διελέγετο, καὶ ἐντιθεὶς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. March. Veleſ. σάββατον, παρεντιθέμενος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. ib. τοὺς Ἰουδαίους καὶ] Cant. δὲ οὐ μόνον Ἰουδαίους, ἀλλὰ καί. v. 5. Ὡς δὲ κατῆλθον] Cant. Παρεγένοντο δέ. ib. συνείχετο τῷ πνεύματι] Cant. συνείχετο τῷ λόγῳ. March. Veleſ. ἐνέκειτο τῷ λόγῳ. ib. τὸν Χριστὸν] Cant. εἶναι τὸν Χριστὸν Κύριον. Nov. 2. εἶναι Χριστόν. Steph. 5. 10. εἶναι τὸν Χριστόν. ib. Ἰησοῦν] Cant. addit Πολλοῦ δὲ λόγου γινομένου, καὶ γραφῶν διερμηνευομένων. v. 6. Ἀντιτασσομένων] Nov. 2. Ἀνθισταμένων. ib. τὰ ἱμάτια] Cant. ὁ Παῦλος τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. Nov. 2. Lin. τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. ib. τὴν κεφαλὴν] Nov. 2. τὰς κεφαλάς. ib. ἀπὸ τοῦ] Cant. ἀφ᾽ ὑμῶν. ib. πορεύσομαι] Cant. πορεύομαι, in Lat. *vado.* v. 7. ἐκεῖθεν] Cant. ἀπὸ Ἀκύλας. ib. ἦλθεν] Cant. Mont. Lin. εἰσῆλθεν. ib. Ἰούστου] March. Veleſ. Steph. 10. Τίτου Ἰούστου. ib. σεβομένου] Bib. Wech. al. φοβουμένου. v. 8. τῷ Κυρίῳ] Cant. εἰς τὸν Κύριον. ib. ἐβαπτίζοντο] Cant. addit πιστεύοντες τῷ Θεῷ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. v. 10. σοὶ] Cant. deest. v. 11. Ἐκάθισέ τε] Steph. 2. addit ἐν Κορίνθῳ. Cant. Καὶ ἐκάθισεν ἐν Κορίνθῳ. ib. ἐν αὐτοῖς] Cant. αὐτούς. v. 12. ἀνθυπατεύοντος] Cant. Mont. Nov. 1. Steph. 11. ἀνθυπάτου ὄντος. ib. τῷ Παύλῳ] Cant. συνλαλήσαντες μεθ᾽ ἑαυτῶν ἐπὶ τὸν Παῦλον. ib. ἤγαγον] Cant. ἐπιθέντες τὰς χεῖρας ἤγαγον. v. 13. Λέγοντες] Cant. Καταβοῶντες καὶ λέγοντες. v. 14. Ἰουδαῖοι] Cant. March. Veleſ. ἄνδρες Ἰουδαῖοι. v. 15. ζήτημα] March. Veleſ. Steph. 10. 11. ζητήματα. ib. ἐστι] Cant. ἔχετε. ib. γὰρ] Cant. deest. ib. ἐγὼ] Nov. 2. deest. ib. βούλομαι] Cant. θέλω. v. 17. οἱ Ἕλληνες] March. Veleſ. deest. Nov. 2. οἱ Ἰουδαῖοι. ib. Σωσθένην] Cant. ὅταν Σωσθένην. ib. καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελε] Eraduntur ea quæ pro his ponuntur in Cant. Græc. in Lat. *tunc Gallio fingebat eum non videre.* v. 18. ἐξέπλει] Cant. ἔπλευσεν. v. 19. Κατήντησε … κἀκείνους] Cant. Καταντήσας … καὶ τῷ ἐπιόντι σαββάτῳ ἐκείνους. ib. αὐτοῦ] Cant. Mont. Lin. ἐκεῖ. ib. διελέχθη] Cant. διελέγετο. v. 20. παρ᾽ αὐτοῖς] Nov. 2. deest. v. 21. Ἀπετάξατο] Cant. Ἀποταξάμενος καί. Nov. 2. Ἀποταξάμενος αὐτοῖς, καί. ib. δεῖ usque ad πάλιν] March. Veleſ. Nov. 2. deſunt. ib. ἑορτὴν τὴν] Cant. ἑορτὴν ἡμέραν. ib. καὶ ἀνήχθη] Cant. Nov. 2. ἀνήχθη. v. 22. Καὶ κατελθὼν] Mont. Lin. Κατελθὼν ὁ Παῦλος. Nov. 1. καὶ καταβάς. ib. ἀναβὰς] Cant. καὶ ἀναβάς. v. 23. πάντας] Nov. 2. deest. v. 24. εἰς Ἔφεσον] Cant. ἐν Ἐφέσῳ. v. 25. Οὗτος] Cant. Ὅς. ib. τὴν ὁδὸν] Cant. ἐν τῇ πατρίδι τὸν λόγον. Nov. 2. τὸν λόγον. ib. τοῦ Κυρίου] Cant. Nov. 2. Ἰησοῦ. Mont. Lin. Χριστοῦ. v. 26. ἀκούσαντες δὲ] Cant. καὶ ἀκούσαντες. ib. τοῦ Θεοῦ] Nov. 2. March. Veleſ. τοῦ Κυρίου. v. 27. Βουλομένου &c.] Cant. Ἐν δὲ τῇ Ἐφέσῳ ἐπιδημοῦντές τινες Κορίνθιοι, καὶ ἀκούσαντες αὐτοῦ, παρεκάλουν διελθεῖν σὺν αὐτοῖς εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν, συγκατανεύσαντος δὲ αὐτοῦ οἱ Ἐφέσιοι ἔγραψαν τοῖς ἐν Κορίνθῳ μαθηταῖς, ὅπως ἀποδέξωνται τὸν ἄνδρα, ὃς ἐπιδημήσας εἰς τὴν Ἀχαΐαν * πολὺ συνεβάλλετο ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. Mont. Κλημμένου &c. ib. μαθηταῖς] Nov. 1. ἀδελφοῖς. ib. πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι] Mont. πολὺ πλῆθος τῶν πεπιστευκότων. ib. διὰ τῆς χάριτος] March. Veleſ. deſunt. v. 28. δημοσίᾳ] Cant. δημοσίᾳ διαλεγόμενος καί. ib. εἶναι &c.] Cant. τὸν Ἰησοῦν εἶναι Χριστόν.

CAP. XIX.

V. 1. Ἐγένετο δὲ &c. Παῦλον διελθόντα] Cant. Θέλοντος δὲ τοῦ Παύλου κατὰ τὴν ἰδίαν βουλὴν πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα, εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα ἀποστρέφειν εἰς τὴν Ἀσίαν· ἀνελθὼν δέ. ib. ἐλθεῖν] Cant. ἔρχεται. Mont. Lin. κατελθεῖν. v. 2. εἶπον … εἰ] Cant. deſunt. ib. ἐστιν] Cant. λαμβάνουσί τινες. v. 3. Εἶπέ τε] Cant. Εἶπε δέ. Mont. Lin. Ὁ δὲ εἶπε. March. Veleſ. Αὐτὸς δὲ εἶπε. ib. πρὸς αὐτοὺς] Nov. 2. March. Veleſ. deest. ib. εἶπον] Cant. ἔλεγον. v. 4. τῷ] Steph. 4. 11. παντὶ τῷ. ib. Ἰησοῦν] Cant. deest. v. 5. δὲ] Cant. δὲ τοῦτο. ib. Ἰησοῦ] Cant. Steph. 2. addunt Χριστοῦ (deest in Steph. 2.) εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. v. 6. ἦλθε] Cant. εὐθέως ἐπέπεσε. v. 7. δεκαδύο] Cant. Nov. 2. δώδεκα. v. 8. εἰς] Cant. ὁ Παῦλος εἰς. ib. συναγωγὴν] Cant. συναγωγὴν ἐν δυνάμει μεγάλῃ. ib. μῆνας] Nov. 1. ἡμέρας. ib. Θεοῦ] Cant. Κυρίου. v. 9. Ὡς δέ τινες] Cant. Τινὲς μὲν οὖν αὐτῶν. ib. ὁδὸν] March. Veleſ. ὁδὸν τοῦ Κυρίου. Steph. 4. 11. ὁδὸν τοῦ Θεοῦ. ib. τοῦ πλήθους] Cant. τοῦ πλήθους τῶν ἐθνῶν. Nov. 1. παντὸς τοῦ πλήθους. ib. τινὸς] Cant. Steph. 2. addunt ἀπὸ ὥρας Ε´ ἕως δεκάτης. v. 10. ἀκοῦσαι τὸν λόγον] Cant. ἤκουσαν τοὺς λόγους. ib. Ἰησοῦ] Cant. Nov. 2. deest. v. 12. ἢ] Cant. Steph. 4. 5. 10. 11. καί. ib. ἐξέρχεσθαι] Cant. ἐκπορεύεσθαι. ib. Ἰησοῦ] Mont. Lin. deest. ib. ὁρκίζομεν] Cant. March. Veleſ. ὁρκίζω. Nov. 2. ἐξορκίζομεν. ib. τὸ] March. Veleſ. Steph. 11. διά τιν. v. 14. Ἦσαν &c.] Cant. Ἐν οἷς καὶ υἱοὶ Σκευᾶ τοῦ ἱερέως ἠθέλησαν τὸ αὐτὸ ποιῆσαι, ἔθος εἶχον τοὺς τοιούτους ἐξορκίζειν, καὶ εἰσελθόντες πρὸς τὸν δαιμονιζόμενον, ἤρξαντο ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα, λέγοντες, παραγγέλλομέν σοι ἐν Ἰησοῦ ὃν Παῦλος * ἐξελθεῖν κηρύσσει. v. 15. Ἀποκριθὲν δὲ] Cant. Τότε ἀπεκρίθη. ib. εἶπε] Cant. Mont. Nov. 2. Lin. εἶπεν αὐτοῖς. v. 16. κατακυριεύσας] Cant. κυριεύσας. Nov. 2. κρατήσας. Comp. Steph. 5. 9. 10. 13. κατακυριεύσαν. ib. αὐτῶν prius] Cant. Nov. 2. March. Veleſ. Steph. 2. 4. 11. ἀμφοτέρων. v. 17. ἐπέπεσε φόβος] Cant. φόβος ἔπεσεν. v. 18. πεπιστευκότων] Cant. πιστευόντων. v. 19. καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν] Nov. 1. deſunt. ib. ἀργυρίου] Nov. 1. χρυσίου. Lin. ἀργυρίου αὐτῶν. v. 20. ὁ usque ad finem verſus] Cant. ἴσχυσε, καὶ ἡ πίστις τοῦ Θεοῦ ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο. v. 21. Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα] Cant. Τότε. v. 22. Ἀποστείλας δὲ] Cant. Καὶ ἀποστείλας. ib. εἰς τὴν Ἀσίαν] Cant. ὀλίγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ. v. 23. ὁδοῦ] March. Veleſ. ὁδοῦ τοῦ Κυρίου. v. 24. ἀργυροῦς] Mont. Lin. addunt ἴσως κιβώρια μικρά. Quod Scholion e margine irrepſiſſe videtur. v. 25. Οὓς] Cant. Οὗτος omiſſo καὶ ſequente. ib. ἐργάτας] Cant. τεχνίτας. ib. εἶπεν, ἄνδρες] Cant. ἔφη πρὸς αὐτοὺς, ἄνδρες συντεχνῖται. ib. ἡμῶν] Cant. Nov. 2. ἡμῖν. v. 26. ὅτι] Cant. deest. ib. Ἐφέσου, ἀλλὰ] Cant. ἕως Ἐφέσου, ἀλλὰ καί. ib. ἐστι … ὅτι] Cant. τίς ποτε … ὅτι οὗτοι. ib. χειρῶν] Mont. Lin. χειρῶν ἀνθρώπων. v. 27. λογισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ καθαιρεῖσθαι] Cant. λογισθήσεται, καὶ καθαιρεῖσθαι μέλλει. ib. τὴν μεγαλειότητα] Steph. 4. 5. 10. τῆς μεγαλειότητος.

v. 28. Ἀκούσαντες δὲ] Cant. Ταῦτα δὲ ἀκούσαντες. ib. θυμοῦ] Cant. Steph. 2. addunt δραμόντες εἰς ἄμφοδον, in Lat. Cant. *currentes in amphodum.* v. 30. οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ] Cant. οἱ μαθηταὶ ἐκώλυον. v. 31. ὄντες] Cant. ὑπάρχοντες. v. 32. πλείους] Cant. πλεῖστοι. v. 33. τὴν χεῖρα] Cant. March. Veleſ. Steph. 4. 11. τῇ χειρί. v. 34. ἐπιγνόντων] Comp. Steph. omn. ἐπιγνόντες. ib. ὡς ἐπὶ] Mont. Lin. ὡσεὶ περί. v. 35. Καταστείλας] Cant. Καταστείσας. ib. Ἐφεσίων] Cant. ἡμετέραν. ib. θεᾶς] Cant. Nov. 2. deest. ib. καὶ τοῦ] March. Veleſ. καὶ τῆς. v. 37. τούτους οὔτε … οὔτε] Cant. τούτους ἐνθάδε μήτε … μήτε. ib. τὴν θεὰν] Mont. Lin. τὸν θεόν. Nov. 1. 2. τὴν θεόν. v. 38. Δημήτριος] Cant. addit οὗτος. ib. πρός &c.] Cant. ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς τινα λόγον. v. 39. περὶ ἑτέρων] Nov. 2. Steph. 10. περαιτέρω. March. Veleſ. περὶ ἑτέρου. v. 40. ἐγκαλεῖσθαι &c.] Cant. σήμερον ἐγκαλεῖσθαι στάσεως. ib. ὑπάρχοντος] Cant. ὄντος. ib. οὗ] Mont. Magd. Lin. Nov. 1. οὗ οὐ. ib. τῆς] Nov. 2. Lin. περὶ τῆς.

CAP. XX.

V. 1. προσκαλεσάμενος] Nov. 2. μεταπεμψάμενος. ib. μαθητὰς] Cant. μαθητὰς πολλὰ παρακαλέσας. Mont. Nov. 2. Lin. Steph. 4. 5. 11. μαθητὰς παρακαλέσας. ib. καὶ &c.] Steph. 4. 5. 11. ἀσπασάμενός τε. ib. πορευθῆναι] Cant. deest. Mont. Nov. 2. Lin. πορεύεσθαι. v. 2. τὰ μέρη] Cant. πάντα τὰ μέρη. ib. αὐτοὺς] Cant. deest. v. 3. γενομένης] Cant. γενηθείσης. ib. μέλλοντι ἀνάγεσθαι] Cant. ἠθέλησαν ἀναχθῆναι. ib. ἐγένετο γνώμη τοῦ] Cant. εἶπε δὲ τὸ πνεῦμα αὐτῷ. v. 4. Συνείπετο δὲ αὐτῷ] Cant. Μέλλοντος οὖν ἐξιέναι αὐτοῦ. In Nov. 1. αὐτῷ deest. ib. Σώπατρος] Cant. Σώπατρος Πύῤῥου. March. Veleſ. Σωσίπατρος Πύῤῥου. Steph. 4. 9. 13. Σωσίπατρος. Steph. 5. 10. 11. Nov. 2. Comp. Σώπατρος Πύῤῥου. ib. Δερβαῖος] Cant. Δουβέριος, in Lat. *Duverius.* ib. Ἀσιανοὶ] Cant. Ἐφέσιοι. v. 5. ἡμᾶς] Cant. αὐτόν. v. 6. ἄχρις ἡμερῶν πέντε] Cant. πεμπταῖοι, in Lat. *quintani.* ib. οὗ] Cant. ἐν ᾗ καί. v. 7. μιᾷ] Cant. μιᾷ πρώτῃ. ib. τῶν μαθητῶν] Cant. Nov. 2. March. Veleſ. Steph. 4. 10. ἡμῶν. v. 8. λαμπάδες] Cant. ὑπολαμπάδες. ib. ἦσαν] Steph. omn. & Comp. ἦμεν. v. 9. Καθήμενος] Cant. Nov. 2. Καθεζόμενος. ib. τῆς θυρίδος, καταφερόμενος] Cant. τῇ θυρίδι κατεχόμενος. ib. ἀπὸ] Cant. Nov. 1. ὑπό. ib. ἤρθη] Cant. ἐπήρθη. v. 10. αὐτῷ] Cant. ἐπ᾽ αὐτῷ. ib. συμπεριλαβὼν] Cant. addit καί. Nov. 2. addit αὐτόν. v. 12. Ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα] Cant. ἀσπαζομένων δὲ αὐτῶν ἤγαγε τὸν νεανίσκον. v. 13. προελθόντες ἐπὶ] Cant. κατελθόντες εἰς. ib. μέλλοντες] Cant. Nov. 2. ὡς μέλλων. ib. Ἄσσον hic & verſu ſeq.] Nov. 2. Νῆσον. v. 15. καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ] Nov. 2. March. Veleſ. deſunt. v. 16. ὅπως &c.] Cant. μήποτε γενηθῇ αὐτῷ κατάσχεσίς τις. ib. εἰ δυνατὸν ἦν αὐτῷ] Cant. deſunt. v. 17. μετεκαλέσατο] Cant. μετεπέμψατο. v. 18. εἶπεν αὐτοῖς] Cant. ὁμοῦ τε ὄντων αὐτῶν εἶπε πρὸς αὐτούς. March. Veleſ. καὶ ὁμόσε ὄντων εἶπεν &c. Steph. 2. ὁμόσε ὄντων αὐτῶν, (al. ὁμοθυμαδὸν) εἶπεν &c. ib. ἐπίστασθε] Cant. ἐπίστασθε ἀδελφοί. Steph. 4. 11. ἀδελφοὶ ἐπίστασθε. ib. πῶς] Cant. ὡς τριετίαν καὶ πλεῖον πῶς. v. 19. μετὰ] Nov. 2. μεθ᾽ ὑμῶν μετά. ib. πολλῶν] Cant. deest. v. 20. ὑμᾶς] Cant. deest. v. 21. τὴν εἰς &c.] Cant. διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. v. 22. εἰδὼς] Cant. γινώσκων. v. 23. πόλιν] Cant. πᾶσαν πόλιν. March. Veleſ. πάσας πόλεις. ib. διαμαρτύρεται] Cant. Nov. 2. Steph. 4. 5. 10. addunt μοι. ib. μένουσιν] Cant. March. Veleſ. Steph. 2. addunt μοι (deest in Steph. March. Veleſ.) ἐν Ἱεροσολύμοις. v. 24. μετὰ χαρᾶς] Cant. March. Veleſ. deest. ib. οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι] March. Veleſ. οὐδὲν τούτων φοβοῦμαι. ib. ἣν ἔλαβον] Cant. τοῦ λόγου ὃν παρέλαβον. March. Veleſ. τοῦ λόγου ὃν &c. Nov. 2. ὃν παρέλαβον. ib. τιμίαν ἐμαυτῷ] March. Veleſ. τιμιωτέραν ἐμαυτοῦ. ib. διαμαρτύρασθαι] Cant. Steph. 2. addunt Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησι. ib. Κυρίου] Nov. 1. 2. Lin. Κυρίου Ἰησοῦ. v. 25. τοῦ Θεοῦ] Cant. τοῦ Ἰησοῦ. Nov. 2. deest. v. 26. ἐγὼ] Cant. Nov. 2. εἰμι. ib. πάντων] Mont. Lin. Steph. 10. 13. πάντων ὑμῶν. v. 28. τοῦ Θεοῦ] Cant. Nov. 2. τοῦ Κυρίου. Mont. Lin. Magd. Steph. 4. 5. 11. 13. Comp. τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ. v. 29. τοῦτο] Cant. Nov. 2. deest. ib. βαρεῖς] March. Veleſ. ἅρπαγες. v. 30. ἀποσπᾷν] Cant. ἀποστρέφειν. v. 31. ἕκαστον] Cant. Steph. 4. 10. 11. addunt ὑμῶν. v. 32. ἀδελφοὶ] Cant. Mont. Lin. deest. ib. Θεῷ] Cant. Lin. Κυρίῳ. ib. ἐποικοδομῆσαι] Cant. οἰκοδομῆσαι ὑμᾶς. ib. ὑμῖν] Cant. deest. ib. πᾶσιν] Cant. τῶν πάντων. v. 33. οὐδενὸς] Cant. οὐδενὸς ὑμῶν. v. 34. χρείαις μου] Cant. χρείαις μου πᾶσιν, ſed corrigitur. ib. αὐταὶ] Cant. μου. v. 35. τῶν λόγων] March. Veleſ. τοῦ λόγου. v. 36. αὐτοῖς] Nov. 2. deest. v. 38. ᾧ εἰρήκει] Cant. deest.

CAP. XXI.

V. 1. ὑμᾶς] Nov. 1. deest. Lin. Nov. 2. ἡμᾶς. ib. ἤλθομεν] Cant. ἤλθομεν. ib. ἑξῆς εἰς τὴν] Cant. ἐπιούσῃ εἰς. ib. Πάταρα] Cant. Πάταρα καὶ Μύρα. v. 2. Φοινίκην] Hinc uſque ad verſ. 10. verbo προφήτης textus Græcus in Cant. deest. v. 3. καὶ κατήχθημεν εἰς Τύρον] Nov. 2. deſunt. Lin. Καὶ κατήλθομεν. v. 4. Καὶ ἀνευρόντες] Mont. Lin. Nov. 2. Ἀνευρόντες δέ. ib. ἐπεμείναμεν] Nov. 2. ἐπέμειναν. ib. αὐτοῦ … οἵτινες] Cant. Lat. *apud eos … quidam.* ib. ἀναβαίνειν &c.] Nov. 2. ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. v. 5. ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα] Cant. Lat. *ſequenti autem die exeuntes ambulamus viam noſtram.* ib. προσηυξάμεθα] Nov. 2. προσευξάμενοι. v. 6. Καὶ ἀσπασάμενοι] Nov. 2. Ἠσπασάμεθα. ib. ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον] Cant. Lat. deſunt. Nov. 2. καὶ ἀνέβημεν &c. v. 8. οἱ περὶ τὸν Παῦλον] Cant. Lat. Nov. 2. March. Veleſ. Steph. 4. 10. Comp. deſunt, & pro ἦλθον ſubſtituunt ἤλθομεν, quod & Lin. quoque. ib. ὄντος] March. Veleſ. ὄντος ἑνός. v. 10. ἡμῶν] Nov. 1. deest. v. 11. τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον] Nov. 2. deſunt. ib. δήσουσιν] Nov. 2. δήσουσιν αὐτόν. v. 12. Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα] March. Veleſ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες. ib. ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι] Cant. ἡμεῖς τὸν Παῦλον. ib. ἀναβαίνειν] Cant. ἐπιβαίνειν. v. 13. Ἀπεκρίθη δὲ] Cant. Εἶπε δὲ πρὸς ἡμᾶς. ib. Παῦλος] Mont. Lin. Steph. 10. Παῦλος, καὶ εἶπε. ib. συνθρύπτοντες] Cant. θορυβοῦντες. ib. δεθῆναι] Cant. addit βούλομαι. ib. Ἰησοῦ] Cant. Ἰησοῦ Χριστοῦ. v. 14. εἰπόντες … Κυρίου] Cant. εἰπόντες πρὸς ἀλλήλους … Θεοῦ. v. 15. τὰς ἡμέρας ταύτας] Cant. τινὰς ἡμέρας. ib. ἀποσκευασάμενοι] Cant. ἀποταξάμενοι, in Lat. *refecimus.* March. Veleſ. Steph. 10. παρασκευασάμενοι. Mont. Nov. 1. 2. Lin. Steph. 4. 5. 11. 13. Comp. ἐπισκευασάμενοι. ib. ἀνεβαίνομεν] Mont. ἀνέβημεν. v. 16. Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν] Cant. deſunt, ſed aſcribuntur margini charactere recentiori. ib. δὲ καὶ] Steph. 4. 10. καί τινες τῶν. ib. ἄγοντες παρ᾽ ᾧ ξενισθῶμεν] Cant. οὗτοι δὲ ἤγαγον ἡμᾶς παρ᾽ ᾧ ξενισθῶμεν καὶ παραγενόμενοι εἰς τινα κώμην ἐγενόμεθα παρά. ib. Μνάσωνι] March. Veleſ. Ἰάσονι. v. 17. Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς] Cant. Lat. *Inde exeuntes venimus.* ib. ἀσμένως ἐδέξαντο] Cant. ὑπεδέξαντο δὲ ἡμᾶς ἀσμένως, in Lat. *ſuſceperunt autem nos cum lætitia.* Steph. 4. ἀσπασάμενοι ἐδέξαντο.

v. 18. εἰσῄει] Mont. εἰσῆλθε. ib. πρεσβύτεροι] Mont. addit συνηγμένοι. v. 19. αὐτοὺς ἐξηγεῖτο] Cant. διηγεῖτο. v. 20. Κύριον] Mont. Nov. 2. Lin. Θεόν. ib. εἰπόν τε] Cant. εἰπόντες. ib. αὐτῷ] Cant. deest. ib. Ἰουδαίων] Cant. ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. Mont. ἐν τοῖς Ἰουδαίοις. ib. πάντες] Cant. πάντες * ὑπάρχουσι. v. 21. Κατηχήθησαν] Cant. Κατήχησαν, in Lat. *diffamaverunt*. ib. πάντας] Cant. ὄντας, in Lat. *sunt*. ib. τοῖς ἔθνεσι] Cant. ἐν τοῖς ἔθνεσι (sed ν videtur expungi) αὐτοῦ, in Lat. *gentes ejus ambulant*. Steph. 11. τοῖς ἔθεσι πατρῴοις περιπατεῖν. v. 22. δεῖ πλῆθος συνελθεῖν] Nov. 2. desunt. In Magd. συνελθεῖν deest. ib. γὰρ ὅτι ἐλήλυθας] Nov. 2. ὅτι ἐληλυθότες. v. 24. ἐπ' αὐτοῖς] Cant. εἰς αὐτούς. ib. γνῶσι] Cant. Nov. 2. Lin. γνώσονται. ib. ὧν] Nov. 2. περὶ ὧν. v. 25. ἡμεῖς] Cant. οὐδὲν ἔχουσι λέγειν πρὸς σέ, ἡμεῖς γάρ. ib. μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτοὺς, εἰ μὴ] March. Velef. desunt. ib. αἷμα, καὶ πνικτὸν] Cant. καὶ πνικτὸν deest. Nov. 2. αἷμα πνικτόν. ib. φυλάσσεσθαι &c.] March. Velef. ἀπέχεσθαι ἑαυτοὺς εἰδωλοθύτου, καὶ αἵματος, καὶ πνικτοῦ, καὶ πορνείας. v. 26. ἐχομένῃ] Cant. ἐπιούσῃ. ib. εἰσῄει ··· ὅπως οὗ] Cant. εἰσῆλθε ··· ὅπως. v. 27. Ὡς &c.] Cant. Συντελουμένης δὲ τῆς ἑβδόμης ἡμέρας. ib. συντελεῖσθαι] Nov. 2. συμπληροῦσθαι. ib. Ἰουδαῖοι ··· ἐπέβαλον] Cant. Ἰουδαῖοι ἐληλυθότες ··· ἐπιβάλλουσιν. v. 28. κεκοίνωκε] Cant. ἐκοινώνησε, in Lat. *communicavit*. v. 29. προεωρακότες] Magd. Mont. Nov. 1. Lin. Bib. Wech. al. ἑωρακότες. ib. ἐνόμιζον] Cant. ἐνομίσαμεν. v. 30. τοῦ λαοῦ] Nov. 2. deest. ib. αὐτὸν] Cant. deest. v. 33. Τότε ἐγγίσας] Magd. Nov. 1. Lin. Mont. Ἐγγίσας δέ. v. 34. ἄλλο τι] Cant. ἄλλα. ib. ἐβόων] Cant. Nov. 2. ἐπεφώνουν. ib. μὴ δυναμένου δὲ] Cant. καὶ μὴ δυναμένου αὐτοῦ. v. 35. ἐπὶ ··· συνέβη] Cant. εἰς ··· συνέβη τὸν Παῦλον. ib. αὐτὸν] Cant. deest. ib. ὄχλου] Cant. λαοῦ. v. 36. τοῦ λαοῦ] Cant. deest. ib. κρᾶζον] Nov. 2. κράζοντες. ib. αἶρε] Cant. αἰρεῖσθαι. v. 37. ὁ Παῦλος] Cant. deest. ib. λέγει &c.] Nov. 2. εἶπε. Cant. τῷ χιλιάρχῳ ἀποκριθεὶς εἶπε. ib. εἰπεῖν τι] Cant. λαλῆσαι. v. 38. Οὐκ ἄρα] Cant. Οὐ. ib ἄνδρας] Nov. 2. deest. v. 39. Ταρσεὺς] Cant. ἐν Ταρσῷ δέ. ib. οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης] Cant. γεγεννημένος. ib. ἐπίτρεψον] Cant. συγχώρησαι. v. 40. αὐτοῦ] Cant. τοῦ χιλιάρχου. ib. κατέσεισε ··· τῷ λαῷ. πολλῆς δὲ] Cant. κατασείσας ··· πρὸς αὐτοὺς, πολλῆς τε ἡσυχίας.

CAP. XXII.

V. 2. προσεφώνει] Cant. Mont. Nov. 1. Lin. προσφωνεῖ. Nov. 2. προσεφώνησε. ib. παρέσχον ἡσυχίαν] Cant. ἡσύχασαν. v. 3. πεπαιδευμένος] Cant. παιδευόμενος. ib. ὑπάρχων] Cant. deest. ib. Θεοῦ] March. Velef. νόμου. v. 4. Ὃς] Cant. Καί. ib. ἄχρι] Cant. Mont. Lin. μέχρι. ib. φυλακὰς] Cant. φυλακήν. v. 5. μαρτυρεῖ ··· πᾶν] Cant. μαρτυρήσει ··· ὅλον. ib. πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς] Cant. παρὰ τῶν ἀδελφῶν. v. 6. Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι] Cant. desunt. v. 7. Ἔπεσά τε] Cant. Καὶ ἔπεσον. v. 9. καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο] Lin. March. Velef. desunt. v. 10. Κύριος] Cant. deest. ib. περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι] Mont. τί σε δεῖ. ib. τέτακταί σοι] M. Velef. δεῖ σε. ib. ποιῆσαι] Lin. ποιεῖν. ib. πάντων] Hinc deest folium in Cant. viz. usque ad καὶ φυλάσσων vers. 20. v. 12. εὐσεβὴς] Mont. Nov. 1. 2. Lin. Comp. Steph. omn. εὐλαβής. March. Velef. deest. ib. Ἰουδαίων] Nov. 1. 2. Lin. Comp. Steph. omn. ἐν Δαμασκῷ Ἰουδαίων. v. 13. εἰς αὐτὸν] Cant. Lat. deest. v. 15. τοῦ Κυρίου] March. Velef. Nov. 2. αὐτοῦ. Cant. Lat. *ejus*. v. 18. σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ] Cant. Lat. *testimonium meum*. v. 20. ἐξεχεῖτο] Nov. 2. ἐξεχύθη. ib. μάρτυρός σου] Steph. 5. Comp. πρωτομάρτυρός σου. Steph. 10. πρῶτον μάρτυρος. ib. τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ] Cant. Lat. desunt. v. 23. αὐτῶν] Cant. deest. Steph. 10. αὐτῶν ἐπὶ πλεῖον. ib. ἀέρα] Cant. οὐρανόν. v. 24. ἄγεσθαι] Cant. Nov. 2. εἰσάγεσθαι. ib. ἐπεφώνουν αὐτῷ] Cant. κατεφώνουν περὶ αὐτοῦ. v. 25. προέτεινεν] Cant. προέτειναν. Steph. 10. 11. Comp. προσέτειναν. ib. αὐτὸν] Nov. 2. deest. ib. ὁ Παῦλος] Cant. deest. ib. ἑστῶτα] March. Velef. ἀφεστῶτα ἑαυτῷ. Steph. 10. ἐφεστῶτα. ib. εἰ &c.] Cant. εἰ ἔξεστιν ὑμῖν ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον μαστίζειν. v. 26. Ἀκούσας &c.] Cant. Τοῦτο δὲ ἀκούσας ὁ ἑκατοντάρχης ὅτι Ῥωμαῖον αὐτὸν λέγει. ib. ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ] Cant. March. Velef. τῷ χιλιάρχῳ καὶ (deest καὶ in Cant.) ἀπήγγειλεν αὐτῷ. ib. λέγων] Cant. deest. v. 27. Προσελθὼν δὲ ··· εἶπεν αὐτῷ] Cant. Τότε προσελθὼν ··· ἐπηρώτησεν αὐτόν. ib. εἶ] Cant. Mont. Nov. 1. 2. Lin. Steph. 4. 10. deest. ib. ἔφη, ναὶ] Cant. εἶπεν, εἰμί. v. 28. Ἀπεκρίθη τε ὁ χιλίαρχος] Cant. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ χιλίαρχος εἶπεν. ib. πολλοῦ] Cant. οἶδα πόσου. ib. πολιτείαν] March. Velef. πόλιν. ib. ὁ δὲ Παῦλος] Cant. Παῦλος δέ. v. 29. Εὐθέως οὖν] Cant. Τότε. ib. ἀπ' αὐτοῦ] Hinc omnia usque ad finem libri desiderantur in Cant. MS. tam Græce quam Latine. v. 30. ἀπὸ τῶν δεσμῶν] Nov. 2. March. Velef. desunt. ib. ἐλθεῖν] Nov. 2. March. Velef. συνελθεῖν. ib. ὅλον] Nov. 2. πᾶν. ib. αὐτῶν] Nov. 2. deest.

CAP. XXIII.

V. 1. ἡμέρας] Steph. 10. ὥρας. v. 2. ἐπέταξε] Nov. 2. ἐκέλευσε. v. 3. κάθῃ· κρίνων] March. Velef. καθήμενος κρίνεις. v. 5. ἄρχοντα] Nov. 1. ὅτι ἄρχοντα. ib. σου] Lin. deest. v. 6. τὸ δὲ] Nov. 1. καὶ τό. ib. Φαρισαίου] Nov. 2. March. Velef. Bib. Wech. al. Φαρισαίων. v. 7. καὶ τῶν Σαδδουκαίων] Magd. desunt. ib. ἐσχίσθη] March. Velef. ἐλύθη. v. 9. οἱ γραμματεῖς] March. Velef. deest. Nov. 2. Steph. 4. 10. 11. τινὲς τῶν γραμματέων. ib. τοῦ μέρους τῶν] March. Velef. τινὲς τῶν. ib. εἰ δὲ] March. Velef. τί εἰ. ib. μὴ θεομαχῶμεν] March. Velef. deest. v. 10. εὐλαβηθεὶς] Nov. 2. φοβηθείς. ib. καταβὰν] Magd. Nov. 1. καταβῆναι καί. Lin. αὐτοῦ præponit. v. 11. Παῦλε] Nov. 2. deest. v. 12. τινὲς τῶν Ἰουδαίων] Nov. 2. οἱ Ἰουδαῖοι. ib. λέγοντες] Nov. 1. deest. v. 13. πεποιηκότες] Nov. 2. ποιησάμενοι. v. 14. ἀναθέματι] Lin. deest. v. 15. σὺν τῷ] Steph. 11. 13. καὶ τῷ. ib. αὔριον] Nov. 2. March. Velef. deest. v. 17. ἔφη] Nov. 2. εἶπε. ib. ἀπάγαγε] Lin. ἐπανάγαγε. Nov. 1. ἄπαγε. ib. ἔχει usque ad καί φησιν vers. 18.] Nov. 1. desunt. v. 18. καί φησιν] Lin. εἰπών. ib. προσκαλεσάμενος] March. Velef. deest. v. 19. ἐπυνθάνετο] March. Velef. καὶ ἐπύθετο αὐτόν. v. 23. στρατιώτας] Steph. 4. 10. στρατιώτας ἐνόπλους. v. 24. ἵνα] Nov. 2. ὅπως. v. 28. δὲ γνῶναι] Nov. 2. τε ἐπιγνῶναι. v. 30. εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων] March. Velef. ἣν ἑτοίμασαν αὐτῷ. In Nov. 2. omnia desunt præter ἔσεσθαι. ib. ἐξαυτῆς ἔπεμψα] March. Velef. ἔπεμψα αὐτόν. ib. ἔρρωσο] Lin. Nov. 1. ἔρρωσθε. v. 31. Ἀντιπατρίδα] Nov. 2. πατρίδα. v. 33. εἰσελθόντες] Nov. 2. March. Velef. ἐλθόντες. v. 34. ὁ ἡγεμὼν] Nov. 2. March. Velef. deest. v. 35. ὅταν καὶ] In Nov. 2. καὶ deest.

CAP. XXIV.

V. 1. τῶν πρεσβυτέρων] Nov. 2. Steph. 4. 5. 10. 11. πρεσβυτέρων τινῶν. v. 3. κατορθωμάτων] Nov. 2. διορθωμάτων πολλῶν. v. 5. λοιμὸν] Lin. deest. ib. στάσιν] Nov. 2. March. Velef. Steph. 4. 10. 11. στάσεις. v. 6. καὶ κατὰ usque ad παρ' οὗ vers. 8.] Magd. Lin. Nov. 1. desunt. v. 7. ἀπήγαγε] March. Velef. ἀφείλετο αὐτόν. Steph. 8. ἀφείλετο καὶ πρὸς σὲ ἀπέστειλε. Comp. ἀφείλετο. v. 8. οὗ] Steph. 11. ὧν. v. 9. Συνέθεντο] Steph. omn. Συνεπέθεντο. v. 10. κεῖνον] Nov. 2. Steph. 4. 5. 10. 11. κριτὴν δίκαιον. ib. εὐθυμότερον] March. Velef. Steph. 4. 10. εὐθύμως, ut & Nov. 2. v. 11. γνῶναι] Steph. 2. Lin. ἐπιγνῶναι. ib. ἢ] Magd. Nov. 1. 2. Lin. deest. v. 13. με] Nov. 2. Steph. 4. Comp. deest. ib. δύνανται] Steph. 4. 10. δύνανταί σοι. Bib. Wech. al. δυνήσονταί σοι. Nov. 2. σοὶ δύνανται. v. 14. πατρῴῳ Θεῷ] March. Velef. τῷ πατρὶ καὶ τῷ Θεῷ μου. ib. καὶ τοῖς] Nov. 2. Steph. 4. 5. 11. καὶ τοῖς ἐν τοῖς. v. 16. ἔχειν] Nov. 1. 2. Lin. Steph. 5. 10. 13. Comp. ἔχων. v. 17. προσφορὰς] March. Velef. προσφορὰς καὶ εὐχάς. v. 12. ἀπὸ τῆς &c.] Nov. 2. τῶν ἀπὸ τῆς ··· Ἰουδαίων. ib. δεῖ] Nov. 2. March. Velef. Steph. 4. 10. ἔδει. ib. εἴπη &c.] Comp. Steph. omn. τι εὗρον. In Nov. 1. 2. Lin. εἰ deest. v. 22. διαγνώσομαι] March. Velef. ἀκούσομαι. Steph. 10. ἀκριβέστερον διαγνώσομαι. ib. τὰ καθ' ὑμᾶς] March. Velef. ὑμῶν. v. 23. τὸν Παῦλον] Nov. 2. αὐτόν. v. 24. γυναικὶ] Nov. 2. ἰδίᾳ γυναικί. ib. αὐτοῦ] Nov. 1. 2. Lin. deest. ib. Χριστὸν] Nov. 2. Lin. Steph. 10. 11. 13. Χριστὸν Ἰησοῦν. v. 25. ἔσεσθαι] Nov. 2. deest. v. 26. ὑπὸ] Nov. 1. 2. Lin. αὐτῷ ὑπό. ib. ὅπως λύσῃ] Nov. 1. ἵνα ἀπολύσῃ. ib. ὡμίλει] Nov. 2. διελέγετο. v. 27. τε χάριτας] March. Velef. Steph. 4. 10. δὲ χάριν.

CAP. XXV.

V. 2. Ἐνεφάνισαν δὲ] March. Velef. Ἐνετύχησάν τε. Steph. 4. 10. Ἐνεφάνισάν τε. ib. ὁ ἀρχιερεὺς] Nov. 2. March. Velef. Steph. 4. 10. οἱ ἀρχιερεῖς. v. 3. κατ'] Nov. 2. Steph. 10. παρ'. v. 4. ἐν τάχει] Lin. deest. v. 5. ἐστὶν] March. Velef. ἐστὶν ἔγκλημα. Comp. Steph. 4. 5. 11. ἐστὶν ἄτοπον. ib. τούτῳ] Nov. 2. τούτῳ ἄτοπον. v. 6. πλείους ἢ] Nov. 2. March. Velef. Steph. 5. 10. 11. οὐ πλείους ὀκτὼ ἤ. v. 7. περιέστησαν] Nov. 2. Steph. 4. 10. περιέστησαν αὐτόν. v. 11. γὰρ] Nov. 2. οὖν. ib. αὐτοῖς] Nov. 2. τούτοις. v. 12. Καίσαρα ἐπικέκλησαι] Nov. 2. Lin. desunt: & pro ἐπὶ quod sequitur habent πρός. v. 13. τινῶν] Nov. 2. deest. v. 14. διέτριβον] Steph. 8. 11. Comp. διέτριβεν. v. 15. αὐτοῦ] March. Velef. deest. ib. δίκην] Steph. 4. 10. καταδίκην. v. 16. τινα ἄνθρωπον] Steph. 10. τινι ἀνθρώπῳ. ib. εἰς ἀπώλειαν] Steph. 10. deest. v. 18. ἐγὼ] March. Velef. ἐγὼ τὸ πονηρόν. Nov. 2. Steph. 4. 10. 11. ἐγὼ πονηράν. v. 20. τούτου] Nov. 2. Steph. 10. τούτων. v. 21. πέμψω] Steph. 4. 5. 10. 11. ἀναπέμψω. v. 22. ἀκούσῃ] Magd. ἀκούσω. v. 24. τοῦτον &c.] March. Velef. τοῦτον τὸν ἄνθρωπον, &c. Steph. 11. τοῦτον; περὶ τούτου ἅπαν τό. v. 25. καταλαβόμενος] Steph. 11. κατελαβόμην. ib. σεβαστὸν] Lin. addit Καίσαρα. ib. αὐτὸν] Nov. 2. deest. v. 26. κυρίῳ] Nov. 2. Steph. 4. 10. 11. κυρίῳ μου. ib. γράψαι] March. Velef. Steph. 4. 10. γράψω.

CAP. XXVI.

V. 1. ἐπιτρέπεται] Steph. 4. 10. ἐπιτέτραπται. ib. ὑπὲρ] Nov. 2. Steph. 4. 10. περί. ib. χεῖρα] Nov. 2. χεῖρα οὕτως. v. 3. γνώστην] Nov. 2. ἐπιστάμενος γνώστην. ib. σε] Steph. 5. σε εἰδώς. Steph. 10. σε ἐπιστάμενος. v. 6. πατέρας] Nov. 2. Steph. 4. 5. 10. πατέρας ἡμῶν. v. 7. Εἰς ἣν] March. Velef. Ἐν ᾗ. ib. βασιλεῦ Ἀγρίππα] Nov. 2. deest. v. 14. λαλοῦσαν] Nov. 2. λέγουσαν. ib. καὶ λέγουσαν] Magd. Nov. 2. deest. v. 15. ὁ δὲ] Nov. 2. ὁ δὲ Κύριος. v. 16. σοὶ] Nov. 2. deest. v. 17. λαοῦ] Steph. 4. 11. λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. ib. ἀποστέλλω] Nov. 2. Steph. 4. 10. ἐξαποστελῶ. v. 20. ἀπαγγέλλων] Nov. 2. Steph. 4. Comp. ἀπήγγελλον. Steph. 10. κατήγγελλον. ib. τὸν Θεὸν] Nov. 2. Steph. 4. 5. 11. τὸν ζῶντα Θεόν. v. 21. ἐν τῷ] Nov. 2. ὄντα ἐν τῷ. ib. ἐπειρῶντο] March. Velef. addit λέγοντές με. v. 22. παρὰ] Nov. 2. ἀπό. v. 24. ἀπολογουμένου] March. Velef. λαλοῦντος καὶ ἀπολογουμένου. v. 25. Ὁ δὲ] Nov. 2. Ὁ Παῦλος. v. 29. εἶπεν] Nov. 2. Lin. ἔφη. ib. πολλῷ] March. Velef. Steph. 4. μεγάλῳ. v. 31. πράσσει] March. Velef. ἔπραξεν. v. 32.] Usque ad εἰ μὴ desunt in Lin.

CAP. XXVII.

V. 1. ἡμᾶς] March. Velef. αὐτόν. Lin. Steph. 5. τοὺς περὶ τὸν Παῦλον. ib. παρεδίδουν] March. Velef. καὶ παραδίδοσθαι. Steph. 8. 11. παρεδίδου. v. 2. μέλλοντες πλεῖν] Nov. 2. March. Velef. Steph. 4. 5. μέλλοντι πλεῖν ἐπί. v. 4. ἀνέμους] Lin. * τόπους ἀνέμους. v. 5. κατήλθομεν] Steph. 4. Comp. κατήχθημεν. ib. εἰς Μύρα] March. Velef. εἰς Λύστραν. v. 6. ὑμᾶς] Nov. 1. 2. Lin. ἡμᾶς. v. 9. παρῄνει ὁ Παῦλος] March. Velef. παρεκάλει αὐτούς. v. 16. κληθόμενον] Nov. 2. deest. ib. Κλαύδην] Bib. Wech. al. Καύδην. v. 17. μὴ εἰς] Steph. 4. 10. μήπως εἰς. ib. τὸ σκεῦος] Nov. 1. τὰ ἱστία. ib. ἐφέροντο] Nov. 2. ἐφερόμεθα. v. 19. ἐρρίψαμεν] Nov. 2. Steph. 4. 11. ἔρριψαν. v. 20. οὐκ ὀλίγου] Magd. πολλοῦ. v. 22. οὐδεμία] Nov. 2. March. Velef. Steph. 10. οὐδεμιᾶς. v. 23. οὗ εἰμι ᾧ καὶ] Nov. 2. οὗ ἐγώ. v. 25. ὅτι] Nov. 1. deest. v. 28. βραχὺ δὲ] March. Velef. βραχὺ δὲ ἐκεῖθεν. ib. καὶ πάλιν βολίσαντες] March. Velef. desunt. v. 29. ἐκπέσωμεν] Ita Lin. Steph. 4. 5. 9. 10. 13. Bib. Wech. in excusis quibusdam ἐκπέσωσι. ib. τέσσαρας] Nov. 1. deest. v. 33. τροφῆς] Steph. 4. 11. τινὸς τροφῆς. ib. προσδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε] Nov. 2. ἐπιτελεῖτε προσδοκῶντες καὶ ἄσιτοι διαμένετε. v. 34. προσλαβεῖν] Nov. 2. μεταλαβεῖν. ib. οὐδενὸς γὰρ] March. Velef. ὅτι οὐδενός. ib. πεσεῖται] Nov. 2. Lin. ἀπολεῖται. v. 35. κλάσας] Lin. deest. v. 39. δύναιντο] Nov. 1. 2. Lin. δυνατόν. v. 41. τῶν κυμάτων] March. Velef. τοῦ σάλου.

CAP. XXVIII.

V. 1. τότε] Nov. 1. οἱ περὶ τὸν Παῦλον. Steph. 5. 10. οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἐκ τοῦ πλοὸς τότε. ib. Μελίτη] March. Velef. Μιτυλήνη. v. 3. ἐκ ··· ἐξελθοῦσα] Comp. Steph. 4. 10. ἀπὸ ··· διεξελθοῦσα. v. 5. ἀποτινάξας] Nov. 1. 2. ἀποτιναξάμενος. v. 6. νεκρὸν] March. Velef. καὶ ἀποθανεῖν. v. 11. ἀνήχθημεν] Nov. 1. Steph. 5. 8. 13. ἤχθημεν. v. 14. ἐπ' αὐτοῖς] Steph. 4. οὐ μετρίως ἐπ' αὐτοῖς. Nov. 2. Steph. 10. παρ' αὐτοῖς. ib. ἐπιμεῖναι] Lin. ἐπιμείναντες. v. 16. ἤλθομεν] Steph. 4. 5. 10. εἰσήλθομεν. ib. ὁ usque ad τῷ δὲ] March. Velef. desunt. v. 17. τὸν Παῦλον] Nov. 2. αὐτόν, ut & March. Velef. ib. λαῷ] March. Velef. νόμῳ. ib. ἢ τοῖς &c.] March. Velef. ἢ τῷ ἔθει τῷ πατρῴῳ. v. 19. οὐχ usque ad finem versus] Lin. desunt. v. 23. αὐτῷ] Nov. 2. deest. ib. ἧκον] Nov. 2. ἦλθον. v. 24. οἱ μὲν] Nov. 2. οἱ μὲν αὐτῶν. ib. λεγομένοις] Lin. addit ὑπὸ τοῦ Παύλου. v. 27. βαρέως] Nov. 2. αὐτῶν βαρέως. v. 28. τὸ] Nov. 2. τοῦτο τό. v. 31. Θεοῦ] Lin. Θεοῦ, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον. ib. Χριστοῦ] Nov. 1. Lin. deest.

EPISTOLA

EPISTOLA ad ROMANOS.

CAP. I.

VErs. 3. γινομένου] March. Velef. γινομένου αὐτοῦ. v. 4. Χριστοῦ] Magd. 1. deest. v. 9. μου] March. Velef. Steph. 11. μοι. v. 10. Πάντοτε] Bib. Wech. in vet. & D. Chrysostomo deest. v. 13. τινα] Magd. 2. deest. v. 16. τοῦ Χριστοῦ] March. Velef. deest. v. 17. ζήσεται] March. Velef. ζῇ. v. 18. ἀδικίᾳ] March. Velef. τοῦ Θεοῦ ἐν ἀδικίᾳ. v. 25. τῶν καρδιῶν] March. Velef. τῆς καρδίας. v. 27. ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν] Em. desunt. v. 30. καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστὰς] Lin. desunt. v. 32. αὐτὰ ··· ἀλλὰ καὶ] March. Velef. οἱ αὐτὰ ··· ἀλλὰ οἱ. ib. ἐπιγνόντες] Clar. ἐπιγνόντες, οὐκ ἐνόησαν.

CAP. II.

V. 1. κρίνεις] Comp. κρίματι κρίνεις. v. 4. καταφρονεῖς] Lin. deest: sed videtur esse margini ascriptum. v. 5. ὀργὴν] Lin. deest. v. 16. εὐαγγέλιόν μου] Magd. Nov. 1. deest. v. 17. Ἴδε] March. Velef. Steph. 4. 11. Comp. Εἰ δέ. v. 18. θέλημα] March. Velef. θέλημα αὐτοῦ. v. 20. τῆς γνώσεως] Nov. 1. deest. v. 23. τοῦ νόμου] Magd. deest. v. 26. λογισθήσεται] Bib. Wech. al. περατήσεται.

CAP. III.

V. 2. ἐπιστεύθησαν] Magd. 1. ἐπίστευσαν. ib. Πολὺ] Bib. Wech. al. Πολλή. v. 3. καταργήσει] March. Velef. κατήργησε. v. 4. γινέσθω] March. Velef. γίνεται. v. 6. τὸν κόσμον] March. Velef. τοῦτον τὸν κόσμον. v. 9. προῃτιασάμεθα] March. Velef. ᾐτιασάμεθα. v. 10. ὅτι] Nov. 1. Magd. 1. 2. Steph. 2. Comp. deest. v. 11. οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεὸν] Em. desunt. v. 19. ἐν τῷ νόμῳ] Steph. 11. ὑπὸ νόμον. v. 25. ἁμαρτημάτων. Ἐν τῇ &c.] Magd. 1. 2. ἁμαρτημάτων ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ· πρός. v. 26. Ἰησοῦ] March. Velef. Ἰησοῦ Χριστοῦ. Steph. 4. Comp. Ἰησοῦν. v. 27. καύχησις] March. Velef. καύχησίς σου. v. 28. οὖν] Steph. 4. 10. γάρ. v. 30. Ἐπείπερ] Steph. 4. 5. Εἴπερ. ib. δικαιώσει] March. Velef. δικαιοῖ. v. 31. ἱστῶμεν] March. Velef. ἱστάμεν. Steph. 11. συνιστάνομεν.

CAP. IV.

V. 1. πατέρα] Steph. 4. 11. προπάτορα. ib. εὑρηκέναι] March. Velef. ponit statim post ἐροῦμεν. v. 6. δικαιοσύνην] March. Velef. addit (hic, ut puto) κατὰ πρόθεσιν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. v. 9. περιτομὴν] March. Velef. addit μόνον μένει. Clar. περιτομὴν μόνον. v. 10. οὐκ usque ad finem versus] Desunt in Em. v. 11. περιτομῆς] Steph. 5. 10. περιτομήν. v. 15. γὰρ] Steph. 11. δέ. v. 16. μόνον] Magd. 2. deest. v. 17. ἐπίστευσε] March. Velef. ἐπίστευσας. ib. ὡς] Lin. εἰς. v. 18. σπέρμα σου] March. Velef. addit ὡσεὶ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἄμμος τῆς θαλάσσης. v. 23. αὐτῷ] March. Velef. αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. v. 24. Ἰησοῦν] March. Velef. Ἰησοῦν Χριστόν. v. 25. δικαίωσιν] Steph. 4. δικαιοσύνην.

CAP. V.

V. 2. δόξης] March. Velef. δόξης τῶν υἱῶν. v. 6. Ἔτι γὰρ] March. Velef. Εἰς τί γάρ. Clar. Ἔτι γάρ, sed legendum Εἰς τί· nam Codicis versio habet *Ut quid*, & iterum ἔτι repetitur post ἀσθενῶν. v. 10. τῷ Θεῷ] Lin. deest. v. 11. καυχώμενοι] Steph. 11. καυχώμεθα. v. 13. ἐλλογεῖται] March. Velef. ἐνελογεῖτο. v. 16. ἁμαρτήσαντος] March. Velef. ἁμαρτήματος. v. 17. τῆς δωρεᾶς] Steph. 5. 11. τὴν δωρεάν. v. 18. δικαιώματος] Clarom. δικαίωμα.

CAP. VI.

V. 3. ἀγνοεῖτε] Lin. March. Velef. Steph. 4. ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί. ib. Ἰησοῦν] Lin. deest. v. 4. ζωῆς] Magd. 1. 2. οὖν, ut & Nov. 1. & Lin. v. 12. αὐτῇ] Lin. Bib. Wech. al. deest. Steph. 9. 10. αὐτῷ. ib. ἐν] Lin. Bib. Wech. al. deest. v. 15. οὖν] Steph. 11. οὖν ἐροῦμεν, ut cap. sequenti vers. 7. v. 17. Χάρις] March. Velef. Χάριτες. v. 21. εἴχετε τότε] Lin. deest. March. Velef. εἴχετε τότε ἐν ἐκείνοις.

CAP. VII.

V. 2. ἀνὴρ] March. Velef. ἀνὴρ αὐτῆς, ut & vers. seq. v. 3. νόμου] March. Velef. νόμου τοῦ ἀνδρός. v. 4. ἑτέρῳ] Nov. 1. ἑτέρῳ ἀνδρί. Comp. ἀνδρὶ ἑτέρῳ. ib. καρποφορήσωμεν] March. Velef. καρποφορῆσαι. v. 6. ἀποθανόντες] March. Velef. θανάτου. Clar. τοῦ θανάτου· sic legit Origenes alia lectione improbata. Bib. Wech. al. ἀποθανόντος, ut Chrysostomus. v. 8. κατειργάσατο] Lin. κατηρτίσατο. v. 15. θέλω] March. Velef. θέλω ἀγαθόν. ib. μισῶ] March. Velef. μισῶ κακόν. v. 25. Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ] Clar. March. Velef. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ. Steph. 11. Χάρις δὲ &c. ib. τῷ μὲν νοΐ] Steph. 10. τῷ νοΐ μου.

CAP. VIII.

V. 1. μὴ usque ad finem versus] Clar. desunt Græce & Latine. ib. ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα] March. Velef. desunt, ut & in Syro interprete, & in nonnullis exemplaribus. v. 5. πνεύματος] March. Velef. πνεύματος φρονοῦσι. v. 7. ἔχθρα εἰς Θεὸν] March. Velef. ἐχθρὸν τῷ Θεῷ. v. 19. ἀλλ' ἐν πνεύματι] Lin. desunt. v. 10. ζωὴ] March. Velef. ζῇ. v. 11. τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα] March. Velef. τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ &c. Lin. Steph. 11. Comp. τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος. Et ita hunc locum allegant D. Athanasius & Basilius. v. 13. τοῦ σώματος] Clar. τῆς σαρκός. v. 15. πάλιν] Lin. deest. v. 17. κληρονόμοι] Steph. 11. συγκληρονόμοι. v. 18. γὰρ] Steph. 10. δέ. v. 20. ἐπ'] March. Velef. αὐτὴν ἐπ'. v. 21. τῆς δόξης] Magd. 1. deest. Nov. 1. ponit post δόξης. v. 23. ἀλλὰ] March. Velef. ἐκεῖνα, ἀλλά. ib. αὐτοὶ] Clar. ἡμεῖς αὐτοί. ib. υἱοθεσίαν] March. Velef. υἱοθεσίαν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ. ib. τοῦ πνεύματος] Magd. 1. deest. v. 25. ἐλπίζομεν] Magd. 1. deest. v. 26. ταῖς ἀσθενείαις] March. Velef. Steph. 9. 11. τῇ ἀσθενείᾳ. v. 28. δὲ] Steph. 5. 10. γάρ. ib. οὖσιν] March. Velef. οὖσιν ἁγίοις. v. 29. συμμόρφους] March. Velef. συμμόρφους γενέσθαι. v. 35. Χριστοῦ] Magd. 2. Θεοῦ. v. 37. ἀγαπήσαντος] Steph. 5. 11. addunt Χριστοῦ. v. 38. ἀρχαὶ] Em. ἀρχαί, οὔτε ἐξουσίαι. ib. μέλλοντα] March. Velef. μέλλοντα, οὔτε ἰσχύς. v. 39. ὕψωμα] Clar. δύναμις, οὔτε ὕψωμα. Sequens Τὶς deest.

CAP. IX.

V. 1. Χριστῷ] March. Velef. Χριστῷ Ἰησοῦ. v. 2. μεγάλη] Magd. 2. deest. v. 4. αἱ διαθῆκαι] March. Velef. ἡ διαθήκη. v. 7. ὅτι] March. Velef. οἱ. v. 10. κοίτην] March. Velef. κοίτης. v. 11. γὰρ] Lin. deest. ib. γεννηθέντων] Steph. 11. addit αὐτῶν. v. 15. καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω] Em. desunt. v. 20. Μενοῦνγε] March. Velef. delet. v. 23. Καὶ] Steph. 4. deest. v. 24. ἡμᾶς] Magd. 2. deest. v. 25. ἠγαπημένην] March. Velef. addit καὶ τὴν οὐκ ἠλεημένην, ἠλεημένην. v. 32. νόμου] March. Velef. Steph. 5. 10. deest.

CAP. X.

V. 1. τοῦ Ἰσραὴλ] Clar. March. Velef. Steph. 5. 11. αὐτῶν. v. 3. ἰδίαν δικαιοσύνην] Clar. δικαιοσύνην deest. v. 5. γράφει] March. Velef. ἔγραψε. ib. ὅτι] March. Velef. ponit ante τήν. ib. αὐτὰ] Clar. March. Velef. Steph. 5. 10. deest. ib. ζήσεται ἐν αὐτοῖς] March. Velef. ἐν αὐτῇ ζήσεται. v. 8. λέγει] Clar. March. Velef. Lin. Steph. 4. 11. λέγει ἡ γραφή. ib. ἐν τῷ] Steph. 5. σφόδρα ἐν τῷ. v. 14. πῶς usque ad proximum πῶς] Lin. desunt. v. 17. Θεοῦ] Steph. 5. 9. 10. Χριστοῦ. v. 21. ἀντιλέγοντα] March. Velef. ἀντιλέγοντά μοι.

CAP. XI.

V. 2. λέγων] Clar. deest. v. 3. ψυχήν μου] Em. ψυχήν μου λαβεῖν αὐτήν. v. 5. γέγονεν] March. Velef. Θεοῦ σωζόμενον γέγονεν. v. 6. εἰ δὲ ἐξ usque ad finem versus] Clar. desunt, sicut & in Versione, non secus ac in Vulgata; nec ea agnoscunt Origenes, Chrysostomus & Ambrosius. In March. Velef. εἰ δὲ ἐξ ἔργων desunt. v. 7. ἐπιζητεῖ] March. Velef. Steph. 4. ἐπεζήτει. ib. ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν] Lin. Magd. 1. desunt. v. 9. αὐτῶν] March. Velef. αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν. v. 13. γὰρ] Steph. 11. δέ. ib. ἐγὼ] Em. deest. v. 21. μήπως] Steph. 10. deest. v. 31. αὐτοὶ] Steph. 4. αὐτοὶ ὕστερον. v. 32. Θεὸς τοὺς πάντας] March. Velef. Θεὸς τὰ πάντα.

CAP. XII.

V. 2. συσχηματίζεσθε ··· μεταμορφοῦσθε] Lin. Steph. 9. 11. συσχηματίζεσθαι ··· μεταμορφοῦσθαι. v. 3. χάριτος] Steph. 4. 11. χάριτος τοῦ Θεοῦ. ib. παντὶ τῷ ὄντι] March. Velef. πᾶσι τοῖς οὖσι. Nov. 1. παντὶ τῷ πιστεύοντι. ib. πίστεως] Steph. 5. χάριτος. v. 11. καιρῷ] Em. Magd. 1. 2. Nov. 1. Lin. March. Velef. Steph. 4. 5. 9. 10. 11. Comp. Κυρίῳ. v. 17. ἐνώπιον] March. Velef. οὐ μόνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἐνώπιον. v. 19. ἐκδικοῦντες] March. Velef. διεκδικοῦντες. ib. ἐκδίκησις] March. Velef. ἐκδίκησιν, καί. v. 20. Ἐὰν οὖν] March. Velef. Steph. 4. 9. 11. Ἀλλ' ἐάν.

CAP. XIII.

V. 1. ἐξουσίαι] March. Velef. Clar. deest. v. 2. δὲ] Nov. 1. γάρ. ib. ἑαυτοῖς] March. Velef. αὐτοὶ ἑαυτοῖς. v. 3. τῶν &c.] Clar. Steph. 5. τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ, ἀλλὰ τῷ κακῷ. March. Velef. τοῦ ἀγαθοῦ ἔργου, ἀλλὰ τοῦ κακοῦ. v. 9. οὐ ψευδομαρτυρήσεις] Lin. Magd. 1. deest. v. 10. τῷ πλησίον] March. Velef. Comp. τοῦ πλησίον.

CAP. XIV.

V. 2. ἐσθίει] March. Velef. ἐσθιέτω. v. 5. μὲν] Lin. μὲν γάρ. v. 6. καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ] March. Velef. Clar. & ejusdem Versio desunt; sicut in Vulgata: nec ea legunt Origenes & Ambrosius. ib. εὐχαριστεῖ γὰρ] Nov. 1. καὶ εὐχαριστεῖ. v. 8. τῷ Κυρίῳ ζῶμεν] Lin. desunt. ib. ἀποθνήσκομεν] Em. ἀποθάνομεν. v. 9. Χριστὸς καὶ] Lin. deest. ib. καὶ ἀνέζησεν] March. Velef. deest. Em. Magd. 1. 2. Comp. Steph. omn. ἔζησεν. Lin. καὶ ἔζησεν. v. 11. γόνυ] Comp. addit ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων. Quæ habentur quoque, sed alia manu, in margine Em. v. 14. Κυρίῳ] Em. Χριστῷ. v. 15. δὲ] Steph. 4. 5. 9. γάρ. ib. ἀπόλλυε] Em. κατάλυε· sed in marg. eadem manu γὰρ ἀπόλλυε. v. 16. ὑμῶν] March. Velef. ἡμῶν. v. 18. τούτοις] March. Velef. Steph. 4. τούτῳ, ut & Lin. ib. Χριστῷ] Em. Θεῷ. ib. Θεῷ] Em. Χριστῷ. v. 19. ἀλλήλους] March. Velef. ἀλλήλους τηρῶμεν. v. 22. ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ] Magd. 2. desunt. v. 23. Fini huic capitis in Magd. 1. 2. Nov. 1. Lin. Comp. Em. Steph. omn. ascribuntur tres ultimi versus cap. 16. idque fraude Marcionis ut D. Hieronym. testatur, qui Epistolam ad Rom. hoc loco terminari voluerit. Hoc etiam in loco exponuntur a Chrysostomo.

CAP. XV.

V. 2. γὰρ] Steph. 13. δέ. In cæteris omnibus deest. Em. Nov. 1. Lin. Magd. 1. Comp. deest. v. 4. καὶ τῆς] Nov. 1. Em. καὶ διὰ τῆς. Magd. 1. διὰ τῆς. v. 8. δὲ] Lin. Steph. 4. 5. γάρ. v. 9. ἔθνεσι] March. Velef. Steph 4. 13. Comp. addunt Κύριε. v. 14. ἀγαθωσύνης] March. Velef. ἀγάπης. ib. ἀλλήλους] Nov. 1. Em. Steph. 5. 11. Comp. ἄλλους. v. 16. εἰς τὰ] Steph. 9. εἰς πάντα τά. v. 18. τολμήσω ··· κατειργάσατο] March. Velef. τολμῶ ··· κατεργάζεσθαι. v. 19. Θεοῦ] March. Velef. Θεοῦ ἁγίου. Steph. 11. ἁγίου. v. 20. φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι] March. Velef. ἐκήρυξα τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο. v. 22. ὑμᾶς] March. Velef. ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην μέχρι νῦν. v. 24. ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς] Clar. desunt. v. 28. δι' ὑμῶν] Magd. 1. δι' ἐμοῦ. v. 30. τοῦ Πνεύματος] March. Velef. τοῦ Πνεύματος ἁγίου. ib. προσευχαῖς] Clar. προσευχαῖς ὑμῶν.

CAP. XVI.

V. 3. Πρίσκιλλαν] Clar. March. Velef. Lin. Magd. 1. 2. Em. Steph. 5. 9. 11. 13. Πρίσκαν. Ita & Origenes. v. 5. Ἀχαΐας εἰς Χριστὸν] March. Velef. vel Ἀσίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, vel τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀσίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. In Steph. 5. Ἀσίας &c. in Steph. 7. ἐν Χριστῷ. v. 8. Ἀμπλίαν τὸν] Bib. Wech. al. Ἀμπλιάτον. v. 11. Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα τὸν συγγενῆ μου] Lin. desunt. v. 15. Ἰουλίαν] Steph. 13. Ἰουνίαν. v. 16. τοῦ] Lin. Steph. 4. 5. 11. πᾶσαι τοῦ. ib. Χριστοῦ] Magd. 2. Θεοῦ. v. 18. Ἰησοῦ] Nov. 1. deest. ib. καὶ εὐλογίας] Magd. 2. καὶ καινῆς ἀπάτης. Nov. 1. deest. v. 19. πάντας] March. Velef. πάντα τόπον. v. 20. ὑμῶν prius] Nov. 1. deest. ib. μεθ' ὑμῶν] Step. 11. addit ἀμήν. v. 22. Κυρίῳ] Em. addit Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. v. 23. τῆς ἐκκλησίας ὅλης] March. Velef. ὅλη ἡ ἐκκλησία. v. 25.] Vide vers. 23. cap. 14. v. 27. ᾧ ἡ] Nov. 1. εἴη. In Comp. deest ᾧ. ib. αἰῶνας] Steph. 4. αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Inscriptio ad finem hujus Epistolæ abest a Clar. sicut & cæteræ omnes. Ad finem Em. habetur Στίχων φα'.

EPISTOLA I. ad CORINTHIOS.

CAP. I.

VErs. 2. ἁγίοις] Bib. Wech. al. ἁγίοις σύμπασι. v. 6. μαρτύριον] Steph. 15. κήρυγμα. ib. Χριστοῦ] Em. Θεοῦ. v. 8. ἡμέρᾳ] March. Veles. ἡμέρᾳ τῆς παρουσίας. Claromontanus codex παρουσίᾳ. v. 10. γνώμῃ] March. Veles. γνώσει. v. 13. Μεμέρισται] Steph. 11. Μὴ μεμέρισται. v. 14. Θεῷ] Lin. Θεῷ μου. v. 15. ἐβάπτισα] March. Veles. Steph. 4. 5. ἐβαπτίσθητε. Steph. 11. ἐβαπτίσθη. v. 18. γὰρ] Lin. deest. v. 22. σημεῖον] March. Veles. σημεῖα. v. 23. Ἕλλησι] March. Veles. Steph. 4. 11. ἔθνεσι, ut & Clarom. v. 26. ὑμῶν] Nov. 1. ἡμῶν. v. 27. ἵνα usque ad proximum ἵνα] Magd. 2. desunt. v. 28. τοῦ Θεοῦ] Ita Steph. omn. Magd. 2. Bib. Wech. in excusis quibusdam αὐτοῦ. v. 29. αὐτοῦ] Em. τοῦ Θεοῦ.

CAP. II.

V. 1. μαρτύριον] Em. Steph. 4. μυστήριον. ib. Θεοῦ] Idem Steph. Χριστοῦ. v. 6. οὐδὲ τῶν ἀρχόντων αἰῶνος τούτου, οὐδὲ] Magd. 1. desunt. v. 9. ἃ] March. Veles. ὅ. v. 10. δὲ] Lin. γάρ. v. 12. ὑπὸ] Lin. ἐκ. v. 13. διδακτοῖς] March. Veles. Steph. 11. διδαχῇ. v. 16. ὃς συμβιβάσει] March. Veles. ἢ ὃς συμβιβάσει.

CAP. III.

V. 1. Καὶ] Nov. 1. Καὶ γάρ. v. 2. καὶ οὐ] Deest καὶ in Steph. 4. 5. 11. v. 3. διχοστασίαι] March. Veles. deest. ib. σαρκικοί] March. Veles. ἄνθρωποι. v. 5. Τίς ... Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλὼς, ἀλλ' ἢ διάκονοι δι' ὧν] March. Veles. Τί ... Ἀπολλῶς; τί δὲ Παῦλος; διάκονοι αὐτοῦ ὧν. v. 9. γεώργιον] Bib. Wech. al. γεώργιόν ἐστε. v. 10. ἕκαστος δὲ βλεπέτω ὡς ἐποικοδομεῖ] Magd. 1. desunt. v. 13. ἀποκαλύπτεται] March. Veles. ἀποκαλυφθήσεται. ib. δοκιμάσει] Lin. αὐτὸ δοκιμάσει. v. 17. οἵτινες] March. Veles. ὅς. v. 18. ἑαυτὸν] Lin. deest. v. 20. γινώσκει] March. Veles. ἔγνω. v. 21. ὑμῶν] Nov. 1. ἡμῶν. v. 23. Ὑμεῖς] Nov. 1. Ἡμεῖς.

CAP. IV.

V. 1. Χριστοῦ ... Θεοῦ] Lin. Θεοῦ ... Χριστοῦ. v. 2. ζητεῖται] Steph. 5. 11. 15. ζητεῖτε, ut & Lin. v. 6. ἡμῖν] Bib. Wech. al. ὑμῖν. ib. φρονεῖν· ἵνα μὴ] March. Veles. deest. ib. φυσιοῦσθε] March. Veles. φυσιοῦσθω. v. 8. ἐβασιλεύσατε ... ἐβασιλεύσατε] March. Veles. βασιλεύετε ... βασιλεύσοιτε. ib. καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε] Em. desunt. v. 14. νουθετῶ] Steph. 5. 11. νουθετῶν. v. 16. γίνεσθε] March. Veles. γίνεσθε καθὼς καὶ ἐγώ. Bib. Wech. vet. γίνεσθε καθὼς ἐγώ. Steph. 11. καθὼς ἐγὼ Χριστοῦ. v. 17. Χριστῷ] Steph. 4. 5. 11. Χριστῷ Ἰησοῦ.

CAP. V.

V. 1. ὀνομάζεται] March. Veles. Steph. 5. deest. v. 2. ἐξαρθῇ] Lin. ἀρθῇ. ib. ποιήσας] Lin. πράξας. v. 5. Ἰησοῦ] Steph. 11. ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Nov. 1. ἡμῶν Ἰησοῦ. Comp. Ἰησοῦ Χριστοῦ. v. 6. ζυμοῖ] Clar. δολοῖ. Versio ejus Latina in hoc & sequenti versu nihil differt a Vulgata, nisi quod οὖν, *igitur*, vers. 7. deest. v. 7. οὖν] Magd. 1. Steph. 4. 10. 13. 15. deest. v. 11. ἐάν τις ἀδελφὸς] March. Veles. αὐτὸς ὁ ἀδελφός. ib. ἢ] Ita Steph. 10. 13. Comp. ἤ. v. 13. κρίνει] Steph. 4. 5. 9. 10. κρινεῖ. ib. καὶ ἐξαρεῖτε] March. Veles. ἐξάρατε. Lin. Steph. 11. καὶ ἐξάρετε. Steph. 5. 9. ἐξαίρετε. Comp. καὶ ἐξαρεῖτε.

CAP. VI.

V. 2. οὐκ] Steph. 4. 11. ἢ οὐκ. ib. κρίνεται] March. Veles. κριθήσεται. v. 4. καθίζετε] March. Veles. καθίζετε κριτάς. v. 5. διακρῖναι] Em. Lin. ἀνακρῖναι. v. 7. ἀποστερεῖσθε] Em. ἀδικεῖσθε. v. 19. τὸ σῶμα] March. Veles. τὰ μέλη. Em. Lin. Steph. 4. 9. 11. τὰ σώματα. v. 20. δοξάσατε] March. Veles. δοξάσατε καὶ βαστάσατε. ib. καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ] In Clar. & ejus Versione, & March. Veles. desunt; ut & in Vulgata.

CAP. VII.

V. 1. μοι] Lin. deest. v. 3. Τῇ] Lin. Τῇ δέ. ib. ὀφειλομένην εὔνοιαν] Steph. 5. ὀφειλὴν ut & Clemens lib. 3. Strom. Pro εὔνοιαν alicubi τιμὴν substituitur. v. 5. τῇ νηστείᾳ καὶ] Clar. Steph. 5. 11. deest: nec agnoscunt Chrysostomus & Theophylactus. ib. ὁ Σατανᾶς] Magd. 1. deest. v. 7. γὰρ] Lin. δέ. v. 8. μείνωσιν] March. Veles. διαμείνωσιν. v. 13. αὐτὸς] Lin. οὗτος. ib. ἀφιέτω αὐτὸν] March. Veles. ἀφιέτω τὸν ἄνδρα. v. 14. γυναικὶ ... ἀνδρὶ] March. Veles. Bib. Wech. lib. antiq. γυναικὶ πιστῇ ... ἀνδρὶ πιστῷ. Post γυναικὶ Clar. addit τῇ πιστῇ. v. 19. καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν] Nov. 1. desunt. v. 20. Ἕκαστος] Em. Ἕκαστος δέ. v. 30. ὁ καιρὸς] Steph. 4. 11. ὅτι ὁ καιρός. ib. τὸ] Steph. omn. tollunt punctum ante τό. v. 33. γυναικί. Μεμέρισται &c.] March. Veles. Steph. 5. 11. γυναικὶ καὶ μεμέρισται· καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος μεριμνᾷ. v. 35. εὐπρόσεδρον] Lin. Steph. 2. 11. Comp. εὐπάρεδρον. Steph. 4. 5. εὐπρόσδεκτον. v. 36. γαμείτωσαν] March. Veles. ἐὰν γαμῇ. v. 37. καρδίᾳ ... καρδίᾳ αὐτοῦ] Lin. καρδίᾳ αὐτοῦ ... ἰδίᾳ καρδίᾳ. ib. & vers. 38. ποιεῖ ter] Steph. 5. ποιήσει. v. 38. Ὥστε καὶ ὁ ἐκγαμίζων, καλῶς ποιεῖ] Magd. 2. Lin. desunt. Clar. ὁ γαμίζων τὴν παρθένον ἑαυτοῦ &c. v. 39. αὐτῆς posterius] Em. Lin. Nov. 1. deest. v. 40. ἐστιν] March. Veles. ἔσται.

CAP. VIII.

V. 2. εἰδέναι] Lin. εἶναι. v. 4. ἕτερος] Clar. Lin. deest. v. 6. Ἀλλ' ἡμῖν] March. Veles. ἡμῖν δέ. v. 8. παρίστησι] Steph. 4. 11. παραστήσει. v. 9. ἀσθενοῦσιν] Steph. 5. 11. ἀσθενέσιν.

CAP. IX.

V. 1. Ἀπόστολος ... ἐλεύθερος] March. Veles. ἐλεύθερος ... Ἀπόστολος, quomodo & Steph. 4. 11. v. 8. ταῦτα] Magd. 1. deest. v. 9. μὴ τῶν] Lin. μὴ περὶ τῶν. v. 10. τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν, ἐπ' ἐλπίδι] March. Veles. Steph. 11. ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. v. 12. ἐχρησάμεθα] Magd. 2. ἐχρησάμην. v. 16. δὲ] Steph. 5. 9. 11. Lin. γάρ. v. 20. ὡς] Lin. deest. v. 21. ἵνα] March. Veles. Steph. 11. μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα. ib. Θεῷ ... Χριστῷ] Bib. Wech. al. Θεοῦ ... Χριστοῦ. v. 23. Τοῦτο δὲ] Clar. March. Veles. Πάντα δέ. Sic Chrysostomus. ib. εὐαγγέλιον] Steph. 11. addit τοῦ Θεοῦ. v. 25. οὖν] Steph. 5. deest. v. 27. Ἀλλ' ὑπωπιάζω] Versio Clar. *Sed lividum facio.*

CAP. X.

V. 1. δὲ] Lin. Steph. 5. γάρ. v. 2. ἐβαπτίσαντο] Lin. ἐβαπτίσθησαν. v. 9. Χριστὸν] Lin. Κύριον. ib. ἐπείρασαν] Lin. ἐξεπείρασαν. v. 11. τύποι συνέβαινον] Steph. 9. 11. τυπικῶς συνέβαινεν. v. 13. εἴληφεν] March. Veles. εἰληφέτω. ib. ὑμᾶς posterius] Em. deest. v. 14. διόπερ &c.] Comp. διὸ ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. v. 16. τὸν ἄρτον] March. Veles. Steph. 4. ὁ ἄρτος. ib. Χριστοῦ posterius] Em. αὐτοῦ. v. 17. ἄρτου] March. Veles. ἄρτου, καὶ ἐκ τοῦ ἑνὸς ποτηρίου. v. 19. ὅτι usque ad finem versus] ὅτι εἰδωλόθυτόν ἐστί τι· οὐχ ὅτι εἴδωλόν ἐστί τι. Sic in Clar. cujus Latina Versio; *Quia simulacro immolatum est aliquid: non quod idolum sit aliquid*; Cum negatione citat Tertullianus de Spectac. c. 13. & de Corona militis cap. 7. v. 24. ἕκαστος] March. Veles. deest. v. 28. τοῦ γὰρ usque ad finem versus] Hic desunt in Clar. March. Veles. Steph. 11. ut & in Vulgata, Syra & Arabica Versionibus. v. 29. ἄλλης] March. Veles. ἀλλοτρίας.

CAP. XI.

V. 10. ἐξουσίαν] March. Veles. περιβόλαιον. ib. κεφαλῆς] March. Veles. κεφαλῆς ἑαυτῆς. v. 13. Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς] Clar. Ὑμεῖς αὐτοί. v. 16. αἱ ἐκκλησίαι] March. Veles. ἡ ἐκκλησία. v. 17. παραγγέλλων (March. Veles. παραγγέλλω) οὐκ ἐπαινῶ] Lin. Steph. 5. 11. παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν. v. 23. Ἰησοῦς] Magd. 2. Nov. 1. Ἰησοῦς Χριστός. v. 24. κλώμενον] March. Veles. παραδοθησόμενον. v. 25. αἵματι] Nov. 1. ὀνόματι. ib. ὁσάκις ἂν πίνητε] Nov. 1. desunt. v. 27. ἀναξίως] Nov. 1. Lin. Steph. 7. 10. 11. addunt τοῦ Κυρίου, ut & Magd. 1.

CAP. XII.

V. 2. ὅτι] Comp. Steph. 4. 5. ὅτε. Magd. 1. Bib. Wech. al. deest. v. 3. Κύριον Ἰησοῦν] March. Veles. Steph. 5. Κύριος Ἰησοῦς. v. 5. καὶ ὁ] Magd. 1. ὁ δέ. v. 9. ἄλλῳ δὲ usque ad finem versus] Magd. 2. Lin. desunt. ib. χαρίσματα] March. Veles. χάρισμα. v. 10. ἐνεργήματα] March. Veles. ἐνέργημα. v. 11. ἰδίᾳ] March. Veles. deest. v. 12. τοῦ ἑνὸς] March. Veles. Steph. 9. 11. deest. ib. σῶμα] March. Veles. deest. v. 13. εἰς ἓν σῶμα usque ad vers. seq.] Bib. Wech. vet. sic, εἰς ἓν πόμα ἐποτίσθημεν εἰς ἓν πνεῦμα. ib. πνεῦμα] Magd. 1. 2. Nov. 1. πόμα. ib. ἐποτίσθημεν] Lin. ἐφωτίσθημεν. v. 15. οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος] Nov. 1. desunt. v. 20.] Hic versus deest in Lin. v. 23. ἀτιμότερα] Clar. addit μέλη. v. 24. Τὰ usque ad ἀλλ'] Lin. desunt. ib. τὸ σῶμα] Nov. 1. deest. v. 27. μέρους] March. Veles. μέλους. v. 28. γένη] March. Veles. ἑρμηνείας. ib. γλωσσῶν] Bib. Wech. additur in veteris editionis exemplaribus ἑρμηνείας γλωσσῶν. v. 31. κρείττονα] Lin. Steph. 4. 5. 11. μείζονα.

CAP. XIII.

V. 1. ἠχῶν] Lin. deest. v. 2. καυθήσωμαι] Bib. Wech. al. καυχήσωμαι. v. 4. ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ] Magd. 1. ἡ ἀγάπη deest. ib. ἡ ἀγάπη postremum] March. Veles. deest. v. 5. Οὐκ ἀσχημονεῖ] March. Veles. Οὐ φιλοτιμεῖ. v. 8. εἴτε γλῶσσαι, παύσονται] Lin. desunt. v. 9. γὰρ] Nov. 1. Steph. 9. 10. 13. 15. Comp. δέ. v. 12. δι'] Nov. 1. ὡς δι'. ib. ἐν] Steph. 4. 11. ὡς ἐν. v. 13. τούτων] Bib. Wech. al. πάντων.

CAP. XIV.

V. 2. γλώσσῃ] Steph. 11. γλώσσαις. ib. ἀκούει] Steph. 11. ἀκούει αὐτοῦ. ib. πνεύματι] March. Veles. πνεῦμα. v. 3. οἰκοδομὴν] March. Veles. πρὸς οἰκοδομήν. v. 10. φωνῶν] March. Veles. γλωσσῶν. ib. αὐτῶν] Bib. Wech. al. deest. v. 19. διὰ τοῦ νοός] Clar. Steph. 4. 9. 11. τῷ νοΐ. v. 22. ἡ δὲ προφητεία] March. Veles. αἱ δὲ προφητεῖαι. ib. καὶ οὕτω prius] Steph. 5. 11. deest. v. 26. διδαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει] Nov. 1. desunt: διδαχὴν ἔχει deest in Magd. 1. ib. γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει] Magd. 2. Lin. desunt. v. 31. πάντες] Steph. 5. ἕκαστοι. v. 33. ἁγίων] March. Veles. Lin. Steph. 11. addunt διδάσκω. v. 34. ὑμῶν] Steph. 4. deest. ib. ἐπιτέτραπται] Lin. Steph. 4. 11. ἐπιτρέπεται. ib. ὑποτάσσεσθαι] Iidem ὑποτασσέσθωσαν. v. 38. ἀγνοείτω] March. Veles. ἀγνοηθήσεται. v. 38. ἀδελφοὶ] Nov. 1. Magd. 2. Lin. Steph. 4. 10. 11. ἀδελφοί μου. v. 40. Πάντα] Steph. 4. 11. Πάντα δέ.

CAP. XV.

V. 5. εἶτα τοῖς δώδεκα] Clarom. καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς ἕνδεκα. Ita legit S. Ambrosius, sicque nonnullos legisse commemorat S. Augustinus l. 3. de consensu Evang. c. 33. March. Veles. εἶτα τοῖς ἕνδεκα. v. 10. αὐτοῦ] Lin. τοῦ Θεοῦ. v. 11. ἐπιστεύσατε] Steph. 4. ἐπιστεύσαμεν. v. 23. οἱ τοῦ Χριστοῦ] March. Veles. addit οἱ εἰς τὴν παρουσίαν αὐτοῦ ἐπίστευσαν. v. 25. ἐχθροὺς] Steph. 11. ἐχθροὺς αὐτοῦ. v. 26. Ἔσχατος] March. Veles. Ἐσχάτως. v. 29. τῶν νεκρῶν posterius] Nov. 1. αὐτῶν τῶν νεκρῶν. March. Veles. Steph. 4. 9. 11. αὐτῶν. v. 31. ἀποθνήσκω] Lin. ἀποθνήσκοντες. ib. ἡμετέραν] March. Veles. Steph. 4. 10. 13. Comp. ὑμετέραν. ib. καύχησιν] Steph. 11. addit ἀδελφοί, ut & Lin. sed post ἔχω. v. 32. ἀποθνήσκομεν] March. Veles. ἀποθανοῦμεν. v. 34. δικαίως] March. Veles. δίκαιοι. v. 36. ἀποθάνῃ] Clar. ἀποθάνῃ πρῶτον. v. 38. ἠθέλησε] March. Veles. θέλει. v. 39. σὰρξ ἀνθρώπων] Magd. 1. 2. Lin. Nov. 1. March. Veles. deest σάρξ. ib. σὰρξ κτηνῶν] March. Veles. σὰρξ deest. v. 42. σπείρεται usque ad finem versus] Lin. desunt. v. 44. ἔστι] Lin. Steph. 5. 14. εἰ ἔστι excluso sequenti καί. v. 45. Ἀδὰμ prius] Magd. 1. deest. v. 47. ὁ Κύριος &c.] Clar. abest: abest etiam dictio *cœlestis*. March. Veles. ἐξ οὐρανοῦ ἐπουράνιος. v. 49. φορέσομεν] Clar. March. Veles. Steph. 4. 10. 13. Comp. φορέσωμεν. Versio Clar. *portemus.* v. 50. κληρονομῆσαι οὐ δύναται] Magd. 2. οὐ κληρονομήσουσιν. v. 51. πάντες μὲν &c.] March. Veles. πάντες ἀναβιώσομεν, ἀλλὰ οὐ πάντες ἀλλαγησόμεθα. Versio Clar. (nam Græca eraduntur) *omnes quidem resurgemus, non omnes autem immutabimur.* v. 52. σαλπίσει γὰρ] March. Veles. addit σάλπιγξ. v. 54. τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν] March. Veles. deest. ib. κέντρον ... νῖκος] Lin. March. Veles. νῖκος ... κέντρον. Clar. νεῖκος ... κέντρον. Versio autem ejus *victoria ... stimulus*: unde forte scribendum νῖκος.

CAP. XVI.

V. 2. σαββάτων] Bib. Wech. al. σαββάτων τὴν κυριακήν. v. 19. ἐνεργὴς] March. Veles. ἐναργής. v. 12. ἀδελφοῦ] Clar. addit δηλῶ ὑμῖν ὅτι. March. Veles. addit γνωρίζω ὑμῖν ὅτι. v. 15. Στεφανᾶ] Clar. Lin. Steph. 11. addunt καὶ Φορτουνάτου. March. Veles. addit καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ut vers. 17. v. 19. ἐκκλησίᾳ] March. Veles. παρ' οἷς καὶ ξενίζομαι. Clar. παρ' οἷς καὶ ξενίζομαι· sic quoque S. Ambrosius. v. 23. Κυρίου] Magd. 2. Κυρίου ἡμῶν. ib. Χριστοῦ] Em. Magd. 1. deest.

In fine Clar. habetur Πρὸς Κορινθίους α' ἐπληρώθη, ἄρχεται πρὸς Κορινθίους β'. Versio Lat. *Ad Corinthios I. explicit, incipit ad Corinthios II.* Em. ad finem habet Στίχων σο'.

EPISTOLA

EPISTOLA II. *ad CORINTHIOS.*

CAP. I.

Vers. 4. ἐπὶ] Nov. 1. Lin. Em. ἐν. v. 6. σωτηρίας τῆς usque ad finem versus] March. Veles. σωτηρίας εἴτε παρακαλούμεθα ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως ϗ σωτηρίας τῆς ἐνεργουμένης τὴν ὑπομονὴν τῶν &c. ib. ὑπομονῇ] Steph. 10. addit πολλῇ. v. 7. Καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν] Magd. 1. 2. Nov. 1. Lin. Steph. 4. 7. 10. 11. 13. Em. Comp. ponunt v. 6. post πάσχομεν. v. 10. τηλικούτου θανάτου] March. Veles. τηλικούτων κινδύνων. v. 11. ἡμῶν] Nov. 1. Em. Steph. 4. 7. 10. 13. Comp. ὑμῶν. v. 13. ἀναγινώσκετε &c.] March. Veles. ἀνέγνωτε ϗ ἐπέγνωτε. ib. ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε] Magd. 1. 2. deest. v. 14. Ἰησοῦ] Lin. Comp. ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. v. 17. ναὶ ναί, ϗ τὸ οὒ οὔ] March. Veles. ναί, καὶ τὸ οὔ. Bib. Wech. al. ναὶ ϗ οὔ. v. 18. ἡμῶν] Nov. 1. deest. v. 19. ἡμᾶς] Em. Magd. 1. 2. Lin. Nov. 1. deest. v. 20. ϗ ἐν αὐτῷ] Lin. Steph. 11. διὸ ϗ δι᾽ αὐτοῦ.

CAP. II.

V. 3. λύπην ἔχω] March. Veles. Steph. 11. Comp. λύπην ἐπὶ λύπῃ ἔχω. Lin. λύπην ἐπὶ λύπῃ σχῶ. v. 10. χαρίζεσθε] March. Veles. ἐχαρίσατε. v. 17. θανάτου … ζωῆς] Steph. 11. ἐκ θανάτου … ἐκ ζωῆς. v. 18. ὡς] Lin. ὥσπερ. ib. πολλοὶ] Em. Lin. Steph. 5. 7. λοιποί.

CAP. III.

V. 1. εἰ μὴ] March. Veles. Steph. 5. ἢ μή. ib. συστατικῶν] March. Veles. deest. v. 6. διακόνους] Gon. Magd. 1. 2. Nov. 1. Lin. διακόνοις. ib. γράμματος … πνεύματος] March. Veles. γράμματι … πνεύματι. v. 9. κατακρίσεως] Nov. 1. κρίσεως. ib. δόξα] March. Veles. ἐν δόξῃ. v. 10. οὐδὲ] Em. Steph. 9. 15. Comp. οὐ. v. 13. τὸ τέλος τοῦ] March. Veles. τὸ πρόσωπον τοῦ. v. 14. σήμερον] Lin. σήμερον ἡμέρας.

CAP. IV.

V. 4. αὐγάσαι] Lin. Steph. 9. 11. διαυγάσαι. ib. αὐτοῖς] Lin. deest. ib. Θεοῦ] Steph. 4. 11. Comp. Θεοῦ τοῦ ἀοράτου. v. 5. Κύριον] Magd. 2. deest. ib. Ἰησοῦ] Lin. Χριστόν. Steph. 4. Χριστοῦ. v. 6. τοῦ Θεοῦ] Lin. αὐτοῦ. ib. ἐν προσώπῳ] Steph. 5. διὰ τῆς παρουσίας. v. 8. παντὶ] March. Veles. πᾶσι v. 10. σώματι] March. Veles. σώμασι, ut & Lin. v. 14. διὰ] Lin. March. Veles. Steph. 5. σύν. v. 17. Τὸ γὰρ παραυτίκα] March. Veles. addit πρὸς καιρὸν καί. v. 18. ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα] Lin. desunt.

CAP. V.

V. 1. οἰκοδομὴν] March. Veles. ὅτι οἰκοδομήν. v. 3. ἐνδυσάμενοι] March. Veles. ἐκδυσάμενοι. v. 4. ἐπειδὴ] Em. Nov. 1. 2. Lin. Nov. 1. Steph. omn. ἐφ᾽ ᾧ. v. 5. Θεὸς] Steph. 10. Θεός, καὶ χρίσας ἡμᾶς. v. 10. πρὸς ἃ ἔπραξεν Em. Gon. Magd. 1. desunt. ib. κακὸν] Lin. φαῦλον. v. 11. ἐλπίζω] Steph. 11. ἐλπίζομεν. v. 12. καυχήματος] Em. καυχήσεως. v. 14. Χριστοῦ] Magd. 2. Lin. Θεοῦ. ib. εἰ] Steph. 4. 11. 13. deest. v. 15. αὐτῶν] Em Magd. 1. πάντων. Magd. 2. αὐτῶν πάντων. v. 15. γινώσκομεν] March. Veles. ἐγνώκαμεν. v. 18. Ἰησοῦ] Lin. deest. v. 19. Ὡς] Steph. 5. deest.

CAP. VI.

V. 4. παντὶ] March. Veles. πᾶσι. v. 9. ἐπιγινωσκόμενοι] Magd. 1. μὴ ἐπιγινωσκόμενοι. ib. ὡς παιδευόμενοι, ϗ μὴ θανατούμενοι] Nov. 1. desunt. v. 13. αὐτὴν] March. Veles. αὐτὴν ἔχοντες. v. 14. ἀνομίᾳ] Nov. 1. ἀτιμίᾳ. ib. τίς δὲ] Lin. ἢ τίς. v. 15. Βελίαλ] Magd. 2. Em. Lin. Nov. 1. Βελίαρ. v. 16. ὑμεῖς … ἐστε] Lin. Steph. 5. 9. 11. ἡμεῖς … ἐσμέν.

CAP. VII.

V. 1. ἀγαπητοὶ] Lin. ἀδελφοί. ib. ἁγιωσύνην] Nov. 1. δικαιοσύνην. v. 2. ἐφθείραμεν] Nov. 1. διεφθείραμεν. v. 10. ἀμεταμέλητον] Magd. 1. ἀμετανόητον. March. Veles. ἀμετακίνητον. ib. κατεργάζεται] Magd. 2. ἐπιφέρει. v. 11. κατειργάσατο] March. Veles. κατεργάζεται. v. 12. οὐδὲ ἕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος] Magd. 1. desunt. ib. ἡμῶν … ὑμῶν] Em. Magd. 1. 2. Lin. Nov. 1. March. Veles. Comp. ὑμῶν … ἡμῶν. v. 13. παρακεκλήμεθα &c.] In Lin. March. Veles. Steph. 4. 11. 13. hoc modo distinguuntur, παρακεκλήμεθα· ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ὑμῶν (ἡμῶν March. Veles.) περισσοτέρως μᾶλλον. v. 15. παντὶ] March. Veles. πᾶσι. v. 16. ὅτι] Steph. 11. οὖν ὅτι.

CAP. VIII.

V. 4. διακονίας] Nov. 1. δυσκολίας. ib. δέξασθαι ἡμᾶς] Em. Magd. 1. 2. Lin. Nov. 1. March. Veles. Steph. 9. 10. 11. 13. desunt. Item in Clar. Syro & Arabe. v. 6. προενήρξατο] Magd. 1. καὶ ἐνήρξατο. v. 7. παντὶ] March. Veles. πᾶσι. v. 9. ὑμεῖς … πλουτήσητε] Magd. 1. ἡμεῖς … πλουτήσωμεν. v. 12. τις] March. Veles. Steph. 11. 13. deest. v. 16. τὴν αὐτὴν] Bib. Wech. al. τοιαύτην. v. 14. ἀδελφὸν] Steph. 11. ἀδελφὸν ἡμῶν. v. 19. σὺν τῇ] Magd. 2. Lin. March. Veles. Steph. 5. 11. ἐν τῇ. ib. αὐτοῦ] Lin. deest. Nov. 1. Steph. 5. αὐτήν. v. 21. Προνοούμενοι] Steph. 5. 13. Προνοοῦμεν γάρ. v. 22. πολλάκις] Nov. 1. deest. v. 23. δόξα] March. Veles. δόξης. v. 24. ϗ εἰς] Gon. Magd. 1. 2. Lin. Nov. 1. Steph. omn. Comp. ϗ deest.

CAP. IX.

V 4. τῆς καυχήσεως] Clar. March. Veles. deest. Nec hoc nomen legit S. Ambrosius. v. 6. δὲ] March. Veles. δὲ λέγω. v. 8. παντὶ] March. Veles. πᾶσι. v. 9. αἰῶνα] Lin. March. Veles. Steph. 5. αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. v. 10. χορηγήσαι, καὶ πληθύναι … αὐξήσαι] Lin. March. Veles. Steph. 11. χορηγήσει ϗ πληθυνεῖ … αὐξήσει. ib. τὰ γεννήματα] March. Veles. τὴν αὔξησιν τῶν γεννημάτων. ib. δικαιοσύνης] Lin. διακονίας. v. 11. Ἐν παντὶ] March. Veles. Ἵνα ἐν πᾶσι. v. 13. κοινωνίας] Nov. 1. διακονίας.

CAP. X.

V. 5. αἰχμαλωτίζοντες] Lin. αἰχμαλωτεύοντες. v. 6. παρακοὴν] Steph. 11. παράβασιν ϗ παρακοήν. ib. ὑμῶν] Lin. πρότερον ὑμῶν. v. 8. οὐκ αἰσχυνθήσομαι] Magd. 2. οὐ καταισχυνθήσομαι. ib. περισσότερον] Lin. περισσόν. ib. ὁ Κύριος] Lin. ὁ Θεός. v. 12. οὐ συνιοῦσιν] March. Veles. deest. v. 15. ἐλπίδα] Lin. ἐλπίδα δέ. ib. περισσείαν] March. Veles. addit, ἔτι.

CAP. XI.

V. 1. μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ] March. Veles. Steph. 5. 11. μικρόν τι τῆς ἀφροσύνης. March. Veles. quoque ponit μου post ἀφροσύνης. v. 3. ἀπὸ τῆς] March. Veles. καὶ ἐκπέσωσιν ἐκ τῆς. v. 4. λαμβάνετε] Nov. 1. ἐλάβετε. v. 6. ἐν usque ad finem versus] March. Veles. dupliciter legit, vel, ἐν πᾶσι δὲ φανερωθέντες ὑμῖν, vel, ἐν πᾶσι δὲ φανερωθεὶς ὑμῖν. v. 9. ἀδελφοὶ] Steph. 9. ἀδελφοί μου. ib. παντὶ] March. Veles. πᾶσι. v. 10. φραγήσεται] March. Veles. καταρραγήσεται. v. 14. θαυμαστὸν] Lin. θαῦμα. v. 17. Κύριον] Lin. Χριστόν. v. 21. ἠσθενήσαμεν] Clar. March. Veles. ἠσθενήσαμεν ἐν τούτῳ τῷ μέρει. v. 23. εἰσι] March. Veles. addit, ϗ ἐγώ. ib. πληγαῖς … φυλακαῖς] Clar. invertit. v. 31. ἡμῶν] Nov. 1. deest. v. 32. θέλων] Clar. deest. v. 33. ἐξέφυγον] March. Veles. οὕτως ἐξέφυγον.

CAP. XII.

V. 1. Καυχᾶσθαι &c.] March. Veles. Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ (οὐ συμφέρει δέ). Lin. Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ &c. v. 2. τοιοῦτον] Magd. 1. τοιοῦτον ἄνθρωπον. v. 3. ἄνθρωπον] Magd. 1. deest. v. 6. εἰς ἐμὲ … με] March. Veles. με … εἰς ἐμέ. v. 7. ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι] March. Veles. desunt. v. 9. ἥδιστα οὖν μᾶλλον] March. Veles. ἡδέως οὖν. v. 10. διωγμοῖς, ἐν] Lin. διωγμοῖς καί. v. 11. καυχώμενος] March. Veles. Clar. Steph. 4. 5. deest. v. 12. ἐν σημείοις] Lin. σημείοις τε. ib. τοῦ ἀποστόλου] March. Veles. τῆς ἀποστολῆς μου. ib. ἐν ὑμῖν] March. Veles. ἐφ᾽ ὑμᾶς. v. 14. τρίτον] Lin. Steph. 5. 11. Comp. τρίτον τοῦτο. v. 16. κατεβάρησα] Lin κατενάρκησα. v. 17. τινὰ] March. Veles. διά τινος. v. 20. ἀκαταστασίαι] March. Veles. addit, ἐν ὑμῖν ὦσι. v. 21. ἐλθόντα με] Lin. ἐλθόντος μου.

CAP. XIII.

V. 1. Τρίτον] Lin. March. Veles. Steph. 5. 9. 11. Comp. Ἰδοὺ τρίτον. v. 2. γράφω] Clar. deest. ut & in March. Veles. qui ὑμῖν addit post δεύτερον. v. 4. γὰρ] Steph. 11. deest. ib. ζησόμεθα] March. Veles. ζῶμεν. Lin. ζήσομεν. v. 6. γνώσεσθε] March. Veles. γινώσκετε. v. 4. Εὔχομαι] March. Veles. Steph. 9. Εὐχόμεθα. v. 7. πρὸς τὸν] Em. Magd. 1. 2. Lin. Nov. 1. πρὸς τὸν Θεόν. v. 9. ὅταν] March. Veles. ὅτι. v. 13. κυρίου] March. Veles. Steph. 4. 5. 10. κυρίου ἡμῶν. ib. Θεοῦ] In margine Gon. additur ϗ πατρός. Eadem clausula in Clar. additur quæ in Epistola priori. Subscriptio τῆς Μακεδονίας deest in Em. sed addit στίχων φϛ.

EPISTOLA ad GALATAS.

CAP. I.

Vers. 3. ἡμῖν] Em. Nov. 1. Lin. ὑμῖν. ib. ἡμῶν] March. Veles. ponit post πατρός. v. 4. ὑπὲρ] Magd. Gon. Em. περί. v. 5. τῶν αἰώνων] Lin. deest. v. 6. Χριστοῦ] Lin. Ἰησοῦ Χριστοῦ. Nov. 1. Bib. Wech. al. Θεοῦ. v. 15. καλέσας] Nov. 1. κλήσεως με.

CAP. II.

V. 2. δοκοῦσι] March. Veles. δοκοῦσιν εἶναί τι. v. 3. ἠναγκάσθη] March. Veles. addit, ἀλλά. v. 6. δοκούντων] March. Veles. δοκοῦντες εἶναί τι. v. 9. Ἰάκωβος &c.] Clar. tam Græc. quam Lat. *Petrus & Jacobus & Johannes.* v. 11. Πέτρος] March. Veles. Steph. 11. Κηφᾶς. v. 13. Βαρνάβας συναπήχθη] Steph. 5. 13. Βαρνάβαν συναπαχθῆναι. ib. αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει] March. Veles. ὑπ᾽ αὐτῶν εἰς τὴν ὑπόκρισιν. v. 14. Πέτρῳ] March. Veles. Steph. 11. Κηφᾷ. v. 16. Εἰδότες] Steph. 9. 11. Εἰδότες δέ. ib. ἐπιστεύσαμεν] March. Veles. πεποίθαμεν.

CAP. III.

V. 1. ἐν ὑμῖν] Nov. 1. deest. v. 6. καθὼς] March. Veles. καθὼς γέγραπται. v. 9. εὐλογοῦνται] March. Veles. εὐλογηθήσονται. v. 10. ἐπικατάρατος] Em. Lin. Nov. 1. ἐπικατάρατος. v. 12. ἄνθρωπος] Clar. deest. ib. ζήσεται] March. Veles. ζῇ. v. 13. γέγραπται γὰρ] Lin. ὅτι γέγραπται. v. 15. Ἀδελφοὶ] Lin. deest. v. 18. δὶ] Nov. 1. ἐξ. v. 19. τῶν παραβάσεων] March. Veles. τῆς παραβάσεως. v. 27. Χριστὸν] Nov. 1. Χριστὸν Ἰησοῦν.

CAP. IV.

V. 4. γενόμενον] Steph. 4. 7. 11. 15. γεννώμενον. v. 7. Χριστοῦ] Lin. Ἰησοῦ Χριστοῦ. v. 14. μου prius] Lin. deest. v. 15. τίς οὖν ἦν] March. Veles. Steph. 4. 5. Ποῦ οὖν. In Lin ἦν deest. v. 17. ὑμᾶς] Bib. Wech. al. ἡμᾶς. v. 20. ἀποροῦμαι] Nov. 1. ἀπορῶ. v. 21. ἀκούετε] March. Veles. Steph. 11. ἀναγινώσκετε. v. 24. αὗται] March. Veles. ταῦτα. v. 25. ὄρος ἐν τῇ] Nov. 1. ὄρος ἐστὶν ἐν ὑμῖν. Em. ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ. ib. δὲ] Steph. 5. 9. 11. γάρ, ut & Lin. v. 26. πάντων] Steph. 4. 5. deest. v. 28. Ἡμεῖς … ἐσμὲν] Steph. 5. Ὑμεῖς … ἐστέ. v. 31. ἐλευθέρας] March. Veles. adjungit priora verba Cap. seq. hoc modo, ἐλευθέρας, τῆς ἐλευθερίας ᾗ Χριστὸς &c. Steph. 4. 5. 11. ἐλευθέρας τῇ ἐλευθερίᾳ ᾗ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε. Στήκετε οὖν, καί.

CAP. V.

V. 6. γὰρ] Lin. deest. v. 7. ἀνέκοψε] Magd. Em. Lin. Nov. 1. Steph. omn. ἐνέκοψε. v. 9. ζυμοῖ] Clar. δολοῖ. Versio ejus ut Vulgata. v. 10. ὅστις ἂν ᾖ] March. Veles. ὅστις αὐτός ἐστιν. v. 11. ἀδελφοὶ] Lin. ἀδελφοί μου. ib. σταυροῦ] Lin. σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ. v. 13. ἀγάπης] March. Veles. ἀγάπης πνεύματος. v. 14. πληροῦται] Lin. πεπλήρωται. v. 17. ἃ ἂν] March. Veles. ἅ τινα. v. 18. Εἰ ϗ] Lin. Nov. 1. Εἰ δέ. v. 19. μοιχεία] March. Veles. deest. v. 22. εἰρήνη] March. Veles. εἰρήνη, ἀνοχή. ib. ἐγκράτεια] March. Veles. ἐπιείκεια, ἐγκράτεια, ἁγνεία.

CAP. VI.

V. 1. προληφθῇ] Lin. προληφθῇ. ib. ἄνθρωπος] Steph. 4. addit ἐξ ὑμῶν. v. 12. Ὅσοι] March. Veles. Ὅσοι γάρ. v. 13. περιτεμνόμενοι] Magd. Nov. 1. Steph. 5. 7. Comp. περιτετμημένοι. Ad finem hujus Cap. subscribitur in Em. Στίχων Cϟϛ΄.

EPISTOLA

EPISTOLA ad EPHESIOS.

CAP. I.

VErs. 1. ἁγίοις] Steph. 11. ἁγίοις πᾶσι. v. 3. Εὐλογητὸς usque ad ὁ ἐυλογήσας] Nov. 1. desunt. ib. Χριστῷ] Magd. Em. Lin. Nov. 1. Comp. Steph. omn. ἐν Χριστῷ. v. 6. ἐν ᾗ] Steph. 5. 9. ἧς. ib. ἠγαπημένῳ] Clar. addit, υἱῷ αὐτοῦ. v. 10. Εἰς οἰκονομίαν] March. Veles. ἐν οἰκονομίᾳ. ib. τά τε ἐν] Magd. Em. Nov. 1. τὰ ἐπί. v. 11. πρόθεσιν] Steph. 11. πρόθεσιν τοῦ Θεοῦ τοῦ. v. 14. περιποιήσεως] Nov. 1. addit ἡμῶν. v. 15. ἁγίους] Steph. 10. ἁγίους, ἀδελφοί. v. 16. ὑμῶν posterius] Lin. deest. ib. ἐπὶ] Steph. 11. πάντοτε ἐπί. v. 17. ἐν ἐπιγνώσει] March. Veles. εἰς ἐπίγνωσιν. v. 18. διανοίας] Em. Magd. Lin. Nov. 1. March. Veles. Comp. Steph. omn. καρδίας. v. 20. ἐκάθισε] March. Veles. Bib. Wech Steph. 9. 11. Καθίσας. v. 22. πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ] March. Veles. πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν.

CAP. II.

V. 1. ἁμαρτίαις] Clar. Steph. 11. ἁμαρτίαις ὑμῶν. v. 3. τὰ θελήματα] March. Veles. τὸ θέλημα. ib. διανοιῶν] Nov. 1. ἐπιθυμιῶν. v. 4. διὰ] Lin. κατά. ib. ἀγάπην αὐτοῦ] Gon. Em. αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν. v. 5. χάριτι] Clar. March. Veles. οὗ τῇ χάριτι. v. 11. τὰ ἔθνη] March. Veles. οἱ ἦτε τὰ ἔθνη. v. 12. Ὅτι] March. Veles. Οἱ. v. 15. Τὴν ἔχθραν] Hic & v. 16. March. Veles. τὰς ἔχθρας. v. 17. καὶ τοῖς] Clar. καὶ εἰρήνην τοῖς. v. 19. συμπολῖται] March. Veles. πολῖται. v. 22. πνεύματι] March. Veles. πνεύματι ἁγίῳ. v. 20. αὐτοῦ] Clar. λίθου αὐτοῦ.

CAP. III.

V. 1. ἐθνῶν] Steph. 11. addit πρεσβεύω. al. κεχαύχημαι. v. 3. ἐγνώρισε] March. Veles. Steph. 5. 9. 11. ἐγνωρίσθη. v. 5. πνεύματι] Comp. πνεύματι ἁγίῳ. v. 7. τὴν δοθεῖσαν] Lin. March. Veles. Steph. 9. 11. τῆς δοθείσης. v. 9: κοινωνία] Em. Magd. Lin. Nov. 1. March. Veles. Comp. Steph. omn. οἰκονομία. ib. διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ] Clar. desunt: nec illa legunt Syrus, Hieronymus & Ambrosius. v. 16. αὐτοῦ, δυνάμει] March. Veles. αὐτοῦ δύναμιν. v. 20. ὑπὲρ] Clar. deest.

CAP. IV.

V. 4. ὑμῶν] Nov. 1. ἡμῶν. v. 6. ὑμῖν] Lin. Nov. 1. Steph. 7. 13. Comp. ἡμῖν. v. 7. χάρις] Steph. 11. χάρις αὕτη. v. 17. λοιπὰ] Clar. Bib. Wech. al. deest. v. 19. ἀπηλγηκότες] March. Veles. Clar. ἀπηλπικότες. Clar. Lat. *Qui desperantes:* sic & Ambrosius. ib. πάσης ἐν πλεονεξίᾳ] Lin. καὶ πάσης πλεονεξίας. v. 28. ταῖς χερσὶν] March. Veles. Steph. 9. 11. Comp. ταῖς ἰδίαις χερσίν. v. 29. τῆς χρείας] Clar. March. Veles. τῆς πίστεως. Ita legit S. Ambrosius. v. 31. καὶ ὀργὴ] Magd. deest. ib. εἰς ἡμέραν] March. Veles. ἐν ἡμέρᾳ. v. 32. ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ] Pro his Steph. 13. Θεός. Comp. Χριστός.

CAP. V.

V. 4. τὰ οὐκ ἀνήκοντα] March. Veles. ἃ οὐκ ἀνῆκεν. ib. μᾶλλον] Steph. 5. μόνον. v. 5. ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης] March. Veles. ὅ ἐστιν εἰδωλολατρεία. v. 9. τοῦ πνεύματος] March. Veles. Clar. Steph. 5. 11. τοῦ φωτός. Ita legit Syrus interpres & Theophylactus. Clar. Lat. *Fructus enim luminis.* v. 15. πῶς] March. Veles. πῶς ἀδελφοί. v. 18. ἀλλὰ] Steph. 11. ἀλλὰ μᾶλλον. ib. ἐν πνεύματι] March. Veles. τοῦ πνεύματος ἁγίου. v. 19. τῇ καρδίᾳ] Clar. March. Veles. ταῖς καρδίαις. v. 21. Θεοῦ] Steph. 4. 9. 13. Comp. Χριστοῦ. v. 22. ὑποτάσσεσθε] March. Veles. Steph. 5. 9. 11. ὑποτασσέσθωσαν. v. 27. αὐτὴν] Clar. March. Veles. Steph. 5. 11. αὐτός. v. 29. ὁ Κύριος] Steph. 11. Χριστός. v. 31. πατέρα] Magd. Lin. Nov. 1. πατέρα αὐτοῦ. v. 33. ἄνδρα] March. Veles. ἄνδρα αὐτῆς.

CAP. VI.

V. 7. τῷ] Nov. 1. Steph. 5. 9. 11. Comp. 2. ὡς τῷ. v. 8. Εἰδότες &c.] Clar. Εἰδόντες ὅτι ἕκαστος ὃ ἂν ποιήσει. v. 9. ὑμῶν αὐτῶν] March. Veles. Steph. 5. Comp. καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν. Nov. 1. ὑμῶν καὶ αὐτῶν. v. 12. τοῦ αἰῶνος] Clar. March. Veles. deest. v. 18. ἐν πνεύματι] Nov. 1. deest. ib. αὐτὸ τοῦτο] Clar. αὐτόν. Lat. *in illo.* v. 19. δοθείη] Em. Lin. Nov. 1. δοθῇ. Ad finem capitis habetur in Em. Στίχων τιβ'. Hanc Epistolam sequitur Epistola ad Colossenses in Clar.

EPISTOLA ad PHILIPPENSES.

CAP. I.

VErs. 3. μνείᾳ ὑμῶν, Πάντοτε ἐν πάσῃ] Lin. desunt. v. 8. ἐν] March. Veles. ἐστὶν ἐν. v. 9. ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει. v. 10. Χριστοῦ] Lin. Κυρίου. v. 14. λαλεῖν] Clar. λαλεῖν τοῦ Θεοῦ. Lin. Steph. 9. 11. τὸν Θεοῦ λαλεῖν. v. 16. & 17.] Clar. March. Veles. invertunt ordinem horum versuum, & pro ἐπιφέρειν Clar. habet ἐγείρειν. Versio Clar. hujusmodi est. *Quidam ex charitate, scientes quia in defensionem Evangelii positus sum: Quidam autem ex dissentione Christum adnuntiant non sancte existimantes tribulationem suscitare vinculis meis.* Syrus eundem versuum ordinem sequitur. v. 21. ἀποθανεῖν] Lin. θανεῖν. v. 22. τοῦτο] March. Veles. οὐκ οἶδα. v. 23. γὰρ] Em. Steph. omn. Comp. δέ. ib. πολλῷ] Lin. Steph. 5. 11. πολλῷ γάρ. v. 30. ἀκούετε ἐν ἐμοὶ] March. Veles. ἠκούσατε περὶ ἐμοῦ.

CAP. II.

V. 2. Πληρώσατε usque ad τὴν] Nov. 1. desunt. v. 4. σκοπεῖτε] March. Veles. Steph. 11. Σκοποῦντες. ib. ἕκαστος] March. Veles. deest. v. 5. φρονείσθω] Clar. φρονεῖτε. v. 10. Ἰησοῦ] Nov. 1. αὐτοῦ. v. 12. πολλῷ] Nov. 1. deest. v. 14. γογγυσμῶν] Comp. ὀργῆς. ib. καὶ διαλογισμῶν] Nov. 1. deest. v. 19. ὑμῶν] Magd. ὑμῶν ταχέως. v. 22. εἰς] Lin. Τιμόθεος εἰς. ib. εὐαγγέλιον] Steph. 11. addit Χριστοῦ. v. 23. πέμψαι] March. Veles. πέμψαι πρὸς ὑμᾶς. v. 26. ὑμᾶς] Em. Magd. Lin. Steph. 7. 11. ὑμᾶς ἰδεῖν. ib. ὅτι ἠσθένησε] Clar. αὐτὸν ἠσθενηκέναι. v. 28. αὐτὸν] Lin. αὐτὸν Ἐπαφρόδιτον. v. 29. παραβουλευσάμενος τῇ ψυχῇ] March. Veles. παραδιδοὺς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Clar. παραβολευσάμενος τῇ ψυχῇ. Versio Lat. *Parabolatus animam suam.*

CAP. III.

V. 1. ἀσφαλὲς] March. Veles. ἀναγκαῖον. v. 3. Θεῷ] Em. Steph. 4. 11. 15. Comp. Lin. Nov. 1. Θεοῦ. v. 13. οὐ] Steph. 13. οὔπω. v. 15. ἀποκαλύψει] March. Veles. ἀποκάλυψις. v. 17. ἡμᾶς] March. Veles. ἡμῶν. v. 21. εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ] Clar. desunt.

CAP. IV.

V. 3. Καὶ ἐρωτῶ] Clar. Ναὶ ἐρωτῶ, ut & Em. Lin. Nov. 1. v. 8. ἔπαινος] March. Veles. ἔπαινος τῆς παιδείας. Clar. ἔπαινος ἐπιστήμης. v. 16. ἐν Θεσσαλονίκῃ] March. Veles. εἰς Θεσσαλονίκην. v. 18. τῷ Θεῷ] Lin. τῷ Κυρίῳ. v. 19. πληρώσαι πᾶσαν χρείαν] March. Veles. πληρώσῃ πᾶσαν ἐπιθυμίαν. v. 22. πάντες] Nov. 1. deest. v. 23. ἡμῶν] Em. Lin. Nov. 1. deest. ib. πάντων] Clar. March. Veles. Steph. 5. τοῦ πνεύματος. Finit hæc Epistola in Clar. ut præcedentes, Πρὸς Φιλιππησίους ἐπληρώθη, ἄρχεται πρὸς Θεσσαλονικεῖς. Em. ad finem habet Στίχων σή.

EPISTOLA ad COLOSSENSES.

CAP. I.

VErs. 4. τὴν εἰς] Lin. ἣν ἔχετε εἰς. ib. ἁγίους] March. Veles. ἁγίους ἔχετε. v. 6. κόσμῳ] March. Veles. addit ἐστι. ib. καρποφορούμενον] March. Veles. Steph. 7. 11. Comp. addunt καὶ αὐξανόμενον· quomodo junguntur postea. v. 10. ὑμᾶς] Lin. deest. ib. εἰς τὴν ἐπίγνωσιν] March. Veles. Steph. 5. 11. ἐν τῇ ἐπιγνώσει. v. 12. τῷ πατρὶ] March. Veles. Steph. 5. 9. 11. Comp. τῷ Θεῷ καὶ πατρί. v. 14. διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ] Em. Magd. Lin. March. Veles. Steph. 4. 5. 9. 13. 15. Comp. desunt. v. 20. τοῦ αἵματος] Steph. omn. deest. ib. δι' αὐτοῦ] Steph. 9. 11. deest. v. 21. θανάτου] Lin. Steph. 9. 11. θανάτου αὐτοῦ. v. 24. Νῦν] Clar. March. Veles. Bib. Wech. al. Ὃς νῦν. v. 25. ἐγενόμην] Lin. deest. v. 26. νυνὶ δὲ] Steph. 9. 11. ὃ νῦν. v. 27. ἐν ὑμῖν] Bib. Wech. al. εἰς ὑμᾶς. v. 28. πάντα ἄνθρωπον posterius] Nov. 1. March. Veles. Comp. deest. Prius autem deest in Lin. v. 29. ἐν ἐμοὶ] Magd. deest.

CAP. II.

V. 1. γὰρ] Steph. 11. δέ. ib. Λαοδικείᾳ] Steph. 11. Λαοδικείᾳ, καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. v. 2. συμβιβασθέντων] March. Veles. Steph. 5. 9. 11. συμβιβασθέντες. ib. πατρὸς καὶ τοῦ] Magd. πατρὸς τοῦ. v. 4. μή τις] Lin. μηδείς. v. 7. αὐτῇ] March. Veles. αὐτῷ. v. 11. τῶν ἁμαρτιῶν] March. Veles. Clar. deest. ib. σαρκὸς] March. Veles. σαρκός, ἀλλά. v. 13. ἡμῖν] Steph. 5. 9. ὑμῖν. v. 14. τοῖς δόγμασιν] March. Veles. τοῦ δόγματος. v. 20. οὖν] Steph. 4. 10. 11. 13. δογματίζεσθε, Μὴ &c.] March. Veles. δογματίσεσθε, Μὴ ἅψησθε, μηδὲ γεύσησθε, μηδὲ θίγητε.

CAP. III.

V. 3. Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ] Lin. Θεῷ ἐν Χριστῷ. v. 8. κακίαν] Nov. 1. deest. v. 12. οἰκτιρμῶν] Em. March. Veles. Steph. 5. 10. 11. 13. Comp. οἰκτιρμοῦ. v. 13. Χριστὸς] Clar. Κύριος. v. 14. ἀγάπην] March. Veles. ἀγάπην ἔχοντες. v. 14. τῆς τελειότητος] Clar. *unitatis.* ἑνότητος. ib. Θεοῦ] Steph. 11. Χριστοῦ. v. 16. ἐν τῇ καρδίᾳ] Clar. March. Veles. ἐν ταῖς καρδίαις. Lin. καὶ ψάλλοντες ἐν ταῖς καρδίαις. ib. Κυρίῳ] Clar. Θεῷ. v. 19. πικραίνεσθε] Steph. 4. παραπικραίνεσθε. v. 21. ἐρεθίζετε] Lin. March. Veles. Steph. 11. παροργίζετε. v. 22. Θεὸν] Lin. Κύριον. v. 23. ἐργάζεσθε] Em. ἐργαζόμενοι. v. 25. προσωποληψία] March. Veles. addit, παρὰ τῷ Θεῷ.

CAP. IV.

V. 1. οὐρανοῖς] Lin. οὐρανῷ. v. 3. Χριστοῦ] Magd. Θεοῦ. v. 7. ὑμῖν] Lin. deest. v. 8. γνῷ ····· ὑμῶν] Steph. 11. γνῶτε ···· ἡμῶν. v. 9. πάντα] March. Veles. οἱ πάντα. v. 11. συνεργοὶ] Clar. συνεργοί μου. ib. Χριστοῦ] Lin. Χριστοῦ Ἰησοῦ. v. 12. πεπληρωμένοι] Steph. 11. πεπληροφορημένοι. v. 13. ζῆλον] Clar. κόπον. March. Veles. Steph. 5. ἀγῶνα. 11. πόθον. v. 15. αὐτοῦ] Lin. Steph. 4. 10. αὐτῶν. v. 16. καὶ τὴν &c.] March. Veles. καὶ ἡ ἐκ Λαοδικείας ὑμῖν ἀναγινώσκηται. v. 18. χάρις μεθ'] March. Veles. χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ'. In Clar. finit hæc Epistola ut aliæ, Πρὸς Κολασσαεῖς ἐπληρώθη, ἄρχεται πρὸς Φιλιππησίους. Em. ad finem habet, Στίχων σή.

EPISTOLA ad THESSALONISENSES I.

CAP. I.

VErs. 1. ἀπὸ usque ad finem versus] March. Veles. desunt. v. 3. τοῦ κόπου τῆς] March. Veles. καὶ κόπου καὶ τῆς. v. 6. Καὶ] Lin. deest. ib. Κυρίου] Lin. Steph. 11. Χριστοῦ. v. 7. τύπους] March. Veles. Steph. 5. 9. τύπον. v. 10. ῥυόμενον] March. Veles. ῥυσάμενον.

CAP.

CAP. II.

V. 5. καθὼς εἴπον] Lin. deest. v. 7. ἤπιοι] Lin. March. Velef. Clar. Steph. 4. 9. νήπιοι. v. 11. ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν] Magd. desunt. v. 12. καλοῦντος] Lin. March. Velef. Steph. 9. καλέσαντος. ib. Θεοῦ] Nov. 1. Χριστοῦ. v. 13. ὁ λόγον] March. Velef. αὐτὸν ὁ ὡς λόγον. v. 15. ἰδίους] Clar. deest. March. Velef. ἡμᾶς. v. 16. ὀργὴ] Clar. ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. v. 18. καὶ ἐνέκοψεν] Nov. 1. ἀλλ' ἐνέκοψεν. v. 19. Χριστοῦ] March. Velef. Χριστοῦ ἐστι. Magd. Nov. 1. deest.

CAP. III.

V. 2. καὶ συνεργὸν ἡμῶν] March. Velef. desunt. ib. ὑμῶν] Steph. 9. ἡμῶν. v. 12. τῇ ἀγάπῃ] March. Velef. τὴν ἀγάπην ὑμῶν. v. 13. ἁγιωσύνῃ] Steph. 9. δικαιοσύνῃ. ib. ὑμῶν] Gon. Lin. Nov. 1. ἡμῶν. ib. αὐτοῦ] March. Velef. Nov. 1. ἀμήν. ib. Χριστοῦ] Em. deest.

CAP. IV.

V. 1. Θεῷ] Clar. Lin. March. Velef. Steph. 9. Θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε. Sic S. Ambrosius. v. 6. καθὼς] Lin. Nov. 1. καθὼς καί. v. 8. εἰς ἡμᾶς] Steph. omn. εἰς ὑμᾶς. v. 9. ἔχετε] March. Velef. Steph. 5. ἔχομεν. v. 11. ἰδίαις] Clar. deest. v. 13. θέλω] Em. Magd. Lin. Nov. 1. March. Velef. Steph. 4. 5. 10. 11. Comp. θέλομεν. ib. κεκοιμημένων] Em. Magd. Lin. March. Velef. Steph. 13. κοιμωμένων. ib. ἵνα μὴ λυπῆσθε] Nov. 1. desunt. v. 18. τούτοις] Nov. 1. τούτοις τοῦ πνεύματος.

CAP. V.

V. 3. τῇ ··· ἐχούσῃ] March. Velef. τοῖς ··· ἐχούσαις. v. 4. ἡμέρα] March. Velef. ἡμέρα ἐκείνη. ib. Ὑμεῖς δὲ] Nov. 1. Ὑμεῖς γάρ. v. 5. Πάντες] Lin. Πάντες γάρ. ib. υἱοὶ posterius] Magd. deest. v. 18. ὑμᾶς] March. Velef. πάντας ὑμᾶς. v. 21. δοκιμάζετε] Nov. 1. δοκιμάζοντες. v. 24. ποιήσει] Comp. ποιήσει τὴν ἐλπίδα ὑμῶν βεβαίαν. v. 27. ἐπιστολὴν] March. Velef. ἐπιστολὴν ταύτην. Ad finem Em. habet. Στίχων σϛ΄.

EPISTOLA II. *ad THESSALONISENSES.*

CAP. I.

VErs. 5. Ἔνδειγμα] Em. ἐνδείγματι. ib. εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Em. desunt. ib. εἰς usque ad ὑπὲρ] Em. desunt. ib. τῆς βασιλείας] March. Velef. ἐν τῇ βασιλείᾳ. v. 6. θλίψιν] March. Velef. ἀνταπόδοσιν. v. 7. Ἰησοῦ] Comp. Ἰησοῦ Χριστοῦ. v. 8. πυρὶ φλογὸς] Clar. March. Velef. φλογὶ πυρός. ib. Χριστοῦ] Em. deest. v. 9. Κυρίου] Lin. Κυρίου Θεοῦ. v. 10. πιστεύουσιν] Em. Magd. Lin. March. Velef. Steph. 5. 7. 11. 13. Comp. πιστεύσασιν. v. 12. Χριστοῦ] Em. Nov. 1. deest.

CAP. II.

V. 2. νοὸς] Clar. Nov. 1. νοὸς ὑμῶν. v. 3. ἁμαρτίας] Lin. Steph. 5. 9. ἀνομίας. v. 4. πάντα March. Velef. Bib. Wech. vet. πᾶν τό. ib. ὡς Θεὸν] Steph. 5. deest. ib. ὅτι ἔτι] March. Velef. ὡς ἂν ἦ. v. 8. αὐτοῦ posterius] March. Velef. αὐτόν. v. 13. Κυρίου] Clar. March. Velef. Θεοῦ. ib. ὑμᾶς] March. Velef. ἡμᾶς. ib. ἀπ' ἀρχῆς] March. Velef. ἀπαρχάς. Lin. ἀπαρχήν.

CAP. III.

V. 3. ὁ Κύριος] Clar. ὁ Θεός. v. 4. παραγγέλλομεν] March. Velef. παρηγγείλαμεν. ib. καὶ ποιήσετε] Em. Magd. desunt. v. 5. Κύριος] Nov. 1. Θεός. v. 6. παρέλαβε] Em. Steph. 5. 7. 9. 10. 13. Comp. Lin. March. Velef. παρέλαβον. Nov. 1. παρελάβετε. v. 8. ἐφάγομεν] Em. Magd. ἐλάβομεν. v. 9. ὅτι ··· ἔχομεν] March. Velef. ὡς ··· ἔχωμεν. v. 11. Ἀκούομεν] March. Velef. Ἠκούσαμεν. v. 16. τρόπῳ] Clar. Bib. Wech. al. τόπῳ. Ita Ambrosius & Chrysostomus. Ad finem Clar. habet, Πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπληρώθη, ἄρχεται πρὸς Τιμόθεον α΄. Em. Στίχων ϙϛ΄.

EPISTOLA I. *ad TIMOTHEUM.*

CAP. I.

VErs. 1. Θεοῦ] Steph. 11. τοῦ πατρὸς ἡμῶν Θεοῦ, deletis σωτῆρος & Χριστοῦ. Comp. Θεοῦ πατρὸς, καὶ, deleto καὶ Κυρίου. ib. καὶ Κυρίου] Nov. 1. deest. v. 2. γνησίῳ] March. Velef. ἀγαπητῷ. v. 9. Εἰδὼς] March. Velef. Εἰδότες. v. 10. ἀδίκοις] Magd. deest. v. 11. Κατὰ] March. Velef. Ἡ δὲ κατά. v. 12. ἐνδυναμώσαντι] Steph. 11. ἐνδυναμοῦντι. v. 13. ἠλεήθην] March. Velef. ἠλεήθην ὑπὸ Θεοῦ. v. 17. ἀφθάρτῳ] Clar. ἀθανάτῳ. Versio ejus Lat. *immortali*. Sed in Græco textu immutatum est alia manu & atramento, ut appareat ἀφθάρτῳ. ib. σοφῷ] March. Velef. deest. v. 19. πίστιν] Steph. 4. 11. πίστιν.

CAP. II.

V. 6. τὸ μαρτύριον &c.] Steph. 13. τὸ μυστήριον &c. March. Velef. οὗ τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις ἐδόθη. v. 7. ἐν Χριστῷ] Em. Gon. Magd. Clar. Steph. 5. 9. 13. deest. v. 9. κοσμίῳ] Nov. 1. πμίῳ. v. 13. πρῶτος] Steph. 13. πρῶτον. v. 15. μείνωσιν] March. Velef. μείνῃ.

CAP. III.

V. 1. Πιστὸς] Clar. Ἀνθρώπινος. v. 2. κόσμιον] March. Velef. κόσμιον, σώφρονα. v. 3. μὴ αἰσχροκερδῆ] Em. Magd. Clar. Steph. 4. 5. 9. 7. 16. deest. Abest quoque a Syro interprete. ib. ἀφιλάργυρον] Nov. 1. ἀφιλόνεικον. v. 10. Οὗτοι] Clar. καὶ οὗτοι. v. 14. γράφω] March. Velef. γράφω, τέκνον Τιμόθεε. ib. ἐλθεῖν] March. Velef. με ἐλθεῖν. ib. τάχιον] Clar. ἐν τάχει. v. 15. δεῖ] March. Velef. δεῖ σε. v. 16. Θεὸς] Clar. March. Velef. ὅ. Versio Clar. ut Vulgata. Sed in Clar. alia manu & atramento extra lineæ seriem addita est litera θ, & ambesa paululum ο ut appareret Sigma ; sed præpostera emendatio facile conspicitur. Sic legit S. Ambrosius. ib. ἀγγέλοις] Steph. 4. ἀνθρώποις.

CAP. IV.

V. 1. πίστεως] Bib. Wech. cod. vetustiss. hic addit, ἔσονται γὰρ νεκροῖς λατρεύοντες, ὡς καὶ ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐσεβάσθησαν. ib. πλάνοις] March. Velef. Steph. 4. 7. 10. 11. Comp. πλάνης. v. 11. ὀνειδιζόμεθα] Lin. ἀγωνιζόμεθα. v. 10. ἠλπίκαμεν] March. Velef. ἐλπίζομεν. ib. Σωτὴρ] Nov. 1. πατὴρ deleto ἀνθρώπων quod sequitur. v. 12. ἐν πνεύματι] Clar. deest. Abest quoque a Syro interprete. v. 14. τῶν χειρῶν] Lin. deest. v. 16. Ἔπεχε] March. Velef. Steph. 5. πρόσεχε.

CAP. V.

V. 4. μανθανέτωσαν] March. Velef. μανθανέτω. ib. καλὸν καὶ] Em. Magd. Lin. Nov. 1. Steph. 4. 5. 9. 10. 11. deest. v. 5. ἤλπικεν] March. Velef. ἐλπιζέτω. ib. σεσωσμένας] March. Velef. σεσωσμένη. v. 7. ταῦτα] March. Velef. τοῦτο. v. 13. ἀργαὶ] Em. Magd. 1. Lin. Nov. 1. καὶ ἀργαί. v. 14. νεωτέρας] Lin. Nov. 1. νεωτέρας χήρας. v. 16. Ἡ πιστὴ] March. Velef. deest. ib. καὶ μὴ] March. Velef. ἵνα μή. v. 21. οἰκόνομον] Magd. δὲ οἰκόνομον. ib. ἐκλεκτῶν] Nov. 1. ἐκλεκτῶν αὐτοῦ. ib. πρόσκλισιν] Em. Lin. Nov. 1. Steph. 4. 5. 9. 10. 11. πρόσκλησιν.

CAP. VI.

V. 1. Θεοῦ] Clar. Κυρίου. v. 2. ὅτι ἀδελφοί εἰσιν · ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν] Em. desunt. v. 4. γίνεται] Clar. φύονται. v. 5. παραδιατριβαὶ] Steph. omn. διαπαρατριβαί. ib. ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων] Clar. desunt. v. 8. ἀρκεσθησόμεθα] March. Velef. ἀρκεσθῶμεν. v. 9. παγίδα] Clar. March. Velef. παγίδα τοῦ Διαβόλου. Ibidem Versio Clar. habet, ut Vulgata, *desideria multa inutilia & nociva*. Græcus tamen textus ἐπιθυμίας ἀνοήτους &c. v. 15. δείξει] Steph. 9. δείξει ἡμῖν. v. 17. ἐν τῷ νῦν αἰῶνι] Clar. τοῦ νῦν αἰῶνος. v. 19. αἰωνίου] Clar. March. Velef. Steph. 9. ὄντως. Sic S. Ambrosius & Syrus interpres. Finit hæc Epistola ut cæteræ in Clar. In Em. habetur, Στίχων σλ΄.

EPISTOLA II. *ad TIMOTHEUM.*

CAP. I.

VErs. 2. πατρὸς] Magd. 1. πατρὸς ἡμῶν. v. 6. ἐπιθέσεως] Steph. 9. πίστεως καὶ ἐπιθέσεως. v. 9. καλέσαντος] March. Velef. καλέσαντος αὐτοῦ. v. 12. παραθήκην] Em. κελλὴν παραθήκην. Nov. 1. Steph. 9. Comp. παρακαταθήκην, & v. 14. v. 15. Οἶδας] Em. Nov. 1. οἶδα. ib. Φύγελλος] March. Velef. Φιλητός. v. 17. σπουδαιότερον] Clar. σπουδαίως. in Lat. *solicite*.

CAP. II.

V. 3. Σὺ οὖν] Clar. deest. v. 5. στεφανοῦται] March. Velef. στεφανωθήσεται. v. 7. δῴη] March. Velef. δώσει. v. 10. αἰωνίου] March. Velef. οὐρανίου. v. 13. ἑαυτὸν] Lin. Steph. 5. γὰρ ἑαυτόν. v. 14. Κυρίου] Nov. 1. Θεοῦ. v. 16. περιΐστασο] March. Velef. παραιτοῦ. v. 17. ἕξει] March. Velef. ἔχει. v. 19. Χριστοῦ] Lin. Nov. 1. Em. Steph. 4. 5. 10. Comp. Κυρίου. v. 22. μετὰ τῶν] Lin. Steph. 9. μετὰ πάντων τῶν. v. 25. ἀντιδιατιθεμένους] March. Velef. addit τῷ Θεῷ. v. 26. τῆς ··· παγίδος] March. Velef. τῶν ··· παγίδων.

CAP. III.

V. 2. δὲ] Nov. 1. deest. v. 7. μανθάνοντα] Lin. μανθάνοντες. ib. ἐπίγνωσιν] Em. γνῶσιν. ib. ἐλθεῖν Ἰαμβρῆς] March. Velef. ἔρχονται. v. 9. πλεῖον] Nov. 1. τὸ πλεῖον. v. 12. Ἰησοῦ] Lin. deest.

CAP. IV.

V. 1. οὖν ἐγὼ] Clar. desunt. In Lin. & Steph. 5. 9. οὖν deest. v. 2. λόγον] Steph. 9. λόγον τοῦ Θεοῦ. v. 3. διδασκαλίας] Steph. 4. πίστεως διδασκαλίας. v. 5. πληροφόρησον] March. Velef. σωφρόνησον. v. 8. πᾶσι] Clar. deest. v. 13. φέρε] March. Velef. φέρε μετὰ σοῦ. v. 14. ἀποδῴη] March. Velef. Steph. 5. ἀποδώσει. v. 18. ῥύσεται] March. Velef. ἐρρύσατο. v. 19. Πρίσκαν] March. Velef. Nov. 1. Comp. Πρίσκιλλαν. v. 21. ἀσπάζεται] March. Velef. ἀσπάζονται. v. 22. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν] Clar. ἔρρωσο ἐν εἰρήνῃ. Versio Lat. *vale in pace*. Ita quoque apud S. Ambrosium. Finit hæc Epist. in Clar. ut aliæ. Πρὸς Τιμόθεον β ἐπληρώθη, ἄρχεται πρὸς Τίτον. Em. habet Στίχων ϙβ΄. In Subscriptione a τῆς usque ad ἐγράφη] Bib. Wech. deest in quibusdam antiquis.

EPISTOLA ad TITUM.

CAP. I.

VErs. 4. γνησίῳ] March. Velef. ἀγαπητῷ. ib. Ἔλεος] Clar. March. Velef. deest. Abest quoque ab Ambrosio, Hieronymo & Syro interprete, atque Origenes in Epistola ad Titum non inveniri. v. 7. οἰκονόμον] Nov. 1. διάκονον. ib. αἰσχροκερδῆ] Steph. 11. αἰσχροκερδεῖς. v. 9. ἀντιλέγοντας] Magd. διαλέγοντας.

CAP. II.

V. 5. ἁγνὰς] March. Velef. ἁγνὰς, νηφαλέοις. ib. Θεοῦ] Steph. 4. Θεοῦ, καὶ ἡ διδασκαλία, v. 7. ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα] March. Velef. ἐν τῇ ἀδιαφθορίᾳ, ἐν τῇ σεμνότητι. ib. ἀφθαρσίαν] Clar. March. Velef. Verfio Lat. Clar. deeft. v. 10. πᾶσιν] Steph. 4. 5. πᾶσιν ἀνθρώποις. v. 11. ὁ σωτήριος] March. Velef. τοῦ σωτῆρος ἡμῶν. v. 14. περιφρονείτω] Nov. 1. Steph. 10. καταφρονείτω.

CAP. III.

V. 8. τούτων] Steph. 7. τούτου. ib. πεπιστευκότες. March. Velef. πιστεύοντες. v. 15. χάρις] Clar. χάρις τοῦ Κυρίου. Finit hæc Epiftola in Clar. ut præcedentes. Em. ad finem habet, Στίχων ϟζ΄.

EPISTOLA ad PHILEMONEM.

CAP. I.

VErf. 2. τῇ ἀγαπητῇ] Clar. deeft. v. 6. ἐνεργὴς] March. Velef. ἐναργής. ib. παντὸς] Nov. 1. March. Velef. Steph. 10. Comp. παντὸς ἔργου. v. 7. Χάριν] March. Velef. Bib. Wech. al. Χαράν. v. 12. σὺ δὲ αὐτὸν] March. Velef. ὡς. v. 15. ὥραν] March. Velef. ὥραν ἀπὸ σοῦ. v. 18. ἀπέτισω] Clar. ἀποδώσω. v. 19. Κυρίῳ] Steph. 11. Χριστῷ. Em. ad finem habet. Στίχων λζ΄. Subfcriptio in Lin. eft. Ἐπιστολὴ πρὸς Φιλήμονα καὶ Ἀπφίαν δεσπότας τοῦ Ὀνησίμου καὶ πρὸς Ἄρχιππον τὸν Διάκονον τῆς ἐν Κολασσαῖς ἐκκλησίας. Ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ὀνησίμου τοῦ οἰκέτου.

EPISTOLA ad HEBRÆOS.

CAP. I.

VErf. 2. ἐσχάτων] Lin. March. Velef. Em. Steph. 4. 5. 7. 10. Comp. ἐσχάτου. v. 3. ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν] March. Velef. ἁμαρτιῶν, καθίζει. v. 9. ἀνομίαν] Nov. 1. ἀδικίαν. v. 12. ἑλίξεις] Nov. 1. March. Velef. ἀλλάξεις.

CAP. II.

V. 7. καὶ κατέστησας usque ad finem verfus] Em. Magd. Lin. Nov. 1. defunt. v. 10. διὰ παθημάτων τελειῶσαι] March. Velef. διὰ παθήματος αὐτὸν τελειῶσαι.

CAP. III.

V. 1. Χριστὸν] Clar. deeft. v. 6. ὃς] Steph. 5. ὅς. v. 8. πειρασμοῦ] Lin. παραπικρασμοῦ. v. 9. με, καὶ] In Clar. deeft με. ib. μου &c.] Steph. 4. fic diftinguit, μου. τεσσαράκοντα ἔτη προσώχθισα &c. v. 10. ἐκείνῃ] Steph. 5. 9. ταύτῃ. v. 11. Ὡς] March. Velef. Οἷς. v. 12. ἀδελφοὶ] Nov. 1. ἀδελφοί μου. v. 17. κῶλα] March. Velef. πτώματα. v. 18. εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ] March. Velef. defunt.

CAP. IV.

V. 1. ὑμῶν] March. Velef. Steph. 4. ἡμῶν. v. 2. συγκεκραμένος] Em. Lin. Nov. 1. Steph. 4. 5. 7. 10. 11. Comp. συγκεκραμένοις. ib. ἀκούσασιν] March. Velef. ἠκουσμένοις. v. 7. ὑμῶν] Steph. 4. ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. ib. καθὼς εἴρηται] Nov. 1. deeft. Lin. καθὼς προείρηται. v. 8. αὐτοῦ] Steph. 10. 11. αὐτός. v. 14. κρατῶμεν] March. Velef. κρατῶμεν τῆς ἐλπίδος ἡμῶν. v. 15. ταῖς] Nov. 1. ἡμῖν ταῖς. v. 16. χάριτος] March. Velef. χάριτος αὐτοῦ.

CAP. V.

V. 3. ταύτην] March. Velef. Steph. 11. ταῦτα. v. 6. Σὺ] Nov. 1. Σὺ εἶ. v. 8. υἱὸς] March. Velef. υἱὸς τοῦ Θεοῦ. v. 9. πᾶσιν] Clar. ponit ante τοῖς. v. 12. λογίων] March. Velef. Steph. 11. 13. λόγων.

CAP. VI.

V. 10. τοῦ κόπου] Clar. March. Velef. Steph. 5. deeft. Abeft quoqne a Syro interprete. Nov. 1. τοῦ κόπου, καί. v. 12. κληρονομούντων] March. Velef. κληρονομησόντων. v. 18. προκειμένης] Nov. 1. addit ἡμῖν. v. 19. τῆς ψυχῆς] Nov. 1. τῆς ἐλπίδος.

CAP. VII.

V. 5. ἐξεληλυθότας] Nov. 1. ἐξελθόντας. v. 6. ἐπαγγελίας] Nov. 1. εὐλογίας. v. 9. λαμβάνων] March. Velef. λαβών. Em. ἀπολαμβάνων. v. 14. ἱερωσύνης] Clar. March. Velef. ἱερέων. v. 17. Σὺ] Nov. 1. Σὺ εἶ. ut v. 22. Lin. Nov. 1. ib. κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ] M. Velef. defunt.] nifi ad v. 21. fpectet.] v. 25. παντελὲς] M. Velef. διηνεκές. ib. τοὺς προσερχομένους] M. Velef. προσερχόμενος. ib. αὐτῶν] March. Velef. ἡμῶν. v. 27. ἔπειτα] Lin. ἔπειτα δέ.

CAP. VIII.

V. 2. ὁ Κύριος] March. Velef. ὁ Θεός. v. 4. τῶν ἱερέων] Clar. deeft. ib. κατὰ τὸν νόμον] Magd. deeft. v. 11. τὸν πολίτην] Em. Steph. 5. 10. 11. Comp. Lin. τὸν πλησίον. ib. ἕκαστος pofterius] Lin. deeft. v. 12. καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν] March. Velef. defunt.

CAP. IX.

V. 1. σκηνὴ] Clar. Em. Nov. 1. deeft. Abeft quoque a Syro interprete, & Em. Magd. Habetur autem in margine Em. alia manu. v. 3. ἅγια] Steph. 4. 13. τὰ ἅγια τῶν. v. 6. εἰσίασιν] March. Velef. εἴσεισιν. v. 9. εἰς τὸν &c.] March. Velef. ὅτι τοῦ καιροῦ ἐνεστηκότος, καθ' ἣν. ib. καθ'] Steph. 5. καθέστηκε, καθ'. v. 10. ἐπικείμενα] March. Velef. ἐπικειμένοις. v. 14. αἰωνίου] Clar. March. Velef. Lin. ἁγίου. ib. Θεῷ] Steph. 4. 9. Comp. Θεῷ ἡμῶν. ib. καθαριεῖ] March. Velef. ἐκαθάρισε. v. 15. κεκλημένοι] Steph. 13. κληρονόμοι. ib. κληρονομίας] Steph. 4. ζωῆς. v. 27. ὅσον] Bib. Wech. al. ὅ.

CAP. X.

V. 1. αὐταῖς] Em. Magd. Nov. 1. deeft. ib. προσφέρουσι] Nov. 1. προσφέρει. v. 2. οὐκ ἂν] In March. Velef. Steph. 5. Comp. οὐκ deeft. v. 6. εὐδόκησας] Steph. 13. ἐζήτησας. v. 7. Θεὸς] Nov. 1. Θεός μου ἐβουλήθην. v. 8. θυσίαν καὶ προσφορὰν] Clar. θυσίας καὶ προσφοράς. v. 9. ὁ Θεὸς] Lin. deeft. Nov. 1. ὁ Θεός μου. v. 10. ἐσμὲν οἱ διὰ] Steph. 5. 7. 9. ἐσμὲν διά. v. 11. ἱερεὺς] Steph. 4. Comp. ἀρχιερεύς. v. 16. διδοὺς] March. Velef. δώσω. v. 17. Καὶ] Steph. 10. Ὕστερον λέγει, καί. 9. Τότε εἴρηκε. v. 27. μέλλοντος] March. Velef. Steph. 11. μέλλων. v. 30. λέγει Κύριος] Clar. deeft. ib. Κύριος κρινεῖ] Clar. ὅτι κρινεῖ Κύριος. v. 34. δεσμοῖς] March. Velef. δεσμίοις, ut & Steph. 5. 7. ib. ἑαυτοῖς] March. Velef. ὑμᾶς. Steph. 4. 5. ἑαυτούς. ib. ἐν οὐρανοῖς] Clar. March. Velef. deeft. v. 35. ἀποβάλητε] Clar. ἀπολλήτε. v. 38. ζήσεται] March. Velef. ζῇ. v. 39. ὑποστολῆς] March. Velef. ὑποστολῆς υἱοί.

CAP. XI.

V. 4. λαλεῖται] Steph. 5. 9. λαλεῖ. v. 5. εὑρίσκετο] Steph. 9. εὑρίσκετο. v. 6. δεῖ τὸν] Lin. δεῖ πρῶτον τόν. v. 11. αὐτὴ] Nov. 1. deeft. ib. Σάῤῥα] March. Velef. Clar. Σάῤῥα στεῖρα. Steph. 2. Comp. Σάῤῥα στεῖρα οὖσα. v. 12. ταῦτα] March. Velef. τύπου. v. 13. καὶ πεισθέντες] Magd. March. Velef. Em. deeft, ut & in Lin. Nov. 1. ib. μὴ λαβόντες] Lin. μὴ λογισάμενοι. v. 21. αὐτοῦ] Nov. 1. deeft. v. 25. πρόσκαιρον] March. Velef. πρόσκαιρος. v. 29. ξηρᾶς] Clar. ξηρᾶς γῆς. ib. κατεπόθησαν] Steph. 11. κατεποντίσθησαν. v. 34. ἔφυγον] March. Velef. ἐτράποντο. v. 37. ἐπειράσθησαν] Nov. 1. deeft.

CAP. XII.

V. 1. προκείμενον] March. Velef. κείμενον. ib. εὐπερίστατον] Comp. ἀπερίσπατον. v. 2. Θεοῦ] Nov. 1. πατρός. ib. ἐκάθισεν] March. Velef. καθίζει. Lin. Nov. 1. κεκάθηκεν. v. 3. γὰρ] Comp. οὖν. v. 5. διαλέγεται] March. Velef. λαλεῖ, λέγων. v. 7. Εἰ παιδείαν] Clar. Εἰς παιδείαν. March. Velef. Ἐν παιδείᾳ. v. 9. πνευμάτων] Nov. 1. πατέρων. v. 10. ἐπαίδευον] Clar. ἐπαίδευεν ἡμᾶς. v. 11. ἀποδίδωσι] March. Velef. ἀποδώσει. v. 18. κεκαυμένῳ] March. Velef. προσεπτῷ. v. 19. μὴ] Comp. deeft. v. 20. ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται] Lin. Nov. 1. Gon. defunt. v. 24. κρείττονα] Steph. 5. 7. 9. 10. 11. Comp. κρεῖττον. v. 25. οὐρανῶν] March. Velef. οὐρανῶν χρηματίζοντα ὑμῖν. v. 26. σείω] March. Velef. Steph. 5. σείσω. v. 28. λατρεύομεν] Comp. Steph. 7. 10. 11. 13. λατρεύωμεν.

CAP. XIII.

V. 4. πόρνους δὲ] Clar. πόρνους γάρ. v. 14. ἔχομεν] Steph. 4. deeft. v. 15. τουτέστι] Nov. 1. deeft. v. 21. ἔργῳ] Clar. deeft. v. 23. ἀδελφὸν] Clar. ἀδελφὸν ἡμῶν. v. 24. Ἰταλίας] March. Velef. addit ἀδελφοί. Ad finem in Clar. nihil adjectum eft quia, ut apparet, fpatium deerat.

EPISTOLA JACOBI CATHOL.

CAP. I.

VErf. 5. πᾶσιν] Nov. 2. deeft. ib. ἁπλῶς] March. Velef. ἀφθόνως. v. 8. ἀνὴρ] Lin. Ἀνὴρ γάρ. v. 9. τῷ ὕψει] March. Velef. τῇ ὑψώσει. v. 13. πειράζομαι] March. Velef. πειράζεται. v. 17. ἀπὸ] Nov. 1. παρά. v. 18. Βουληθεὶς] Steph. 10. Βουληθεὶς γάρ. ib. τῶν αὐτοῦ κτισμάτων] March. Velef. τοῦ κτίσματος αὐτοῦ. v. 19. Ὥστε] March. Velef. Ἴστε. v. 22. οὗτος λόγου] Steph. 13. οὗτος νόμου. Nov. 2. οὗτος λόγων. v. 23. λόγου] In margine Lin. habetur νόμου pro λόγου. ib. ἐν] Steph. 10. ὡς ἐν. v. 25. τέλειον τὸν τῆς] March. Velef. τελείας τῆς. ib. ἐπιλησμονῆς] Steph. 13. ἐπιλήσμων.

CAP. II.

V. 1. προσωποληψίαις] Nov. 1. προσωποληψίᾳ. v. 4. Καὶ οὐ διεκρίθητε] March. Velef. Ὁ διακρίνετε. v. 5. τούτου] Magd. Nov. 1. 2. deeft. v. 8. τὴν γραφὴν] March. Velef. τὰς γραφάς. v. 16. καὶ χορτάζεσθε] Lin. deeft. v. 18. ἐκ τῶν] March. Velef. ἐκτός. Steph. 11. χωρίς. v. 24. τοίνυν] Nov. 2. deeft. v. 25. ἀγγέλους] Lin. Nov. 2. ἀγγέλους τοῦ Ἰσραήλ. Steph. 11. κατασκόπους.

CAP. III.

V. 1. ληψόμεθα] March. Velef. λαμβάνετε. v. 5. ὀλίγον] March. Velef. ἡλίκον. v. 6. γενέσεως] Steph. 10. addit ἡμῶν, quod quoque in margine Lin. habetur. v. 8. ἀκατάσχετον] March. Velef. Steph. 10. ἀκατάστατον. v. 12. ἐλαίας] March. Velef. σταφυλάς. ib. τις &c.] Comp. Steph. 10. εἴ τις σοφὸς καὶ ἐπιστήμων δειξάτω. v. 14. τῇ καρδίᾳ] March. Velef. ταῖς καρδίαις, ib. κατακαυχᾶσθε] Nov. 1. καυχᾶσθε. v. 17. εὐπειθὴς] March. Velef. addit τοῖς ἀγαθοῖς συνευδοκοῦσα.

CAP. IV.

V. 1. μάχαι] Nov. 2. πόθεν μάχαι. ib. ὑμῖν] Nov. 1. 2. ἡμῖν. v. 2. οὐκ ἔχετε δὲ] Nov. 2. καὶ οὐκ ἔχετε· ut & Lin. In Nov. 1. δὲ deeft. v. 4. καὶ μοιχαλίδες] March. Velef. deeft. v. 5. ἐπιποθεῖ] Nov. 1. 2. Lin. ἐπιποθεῖν. ib. κατῴκησεν ἐν ἡμῖν] March. Velef. κατοικεῖ ἐν ὑμῖν. v. 7. ἀντίστητε] Nov. 1. ἀντίστητε δέ. v. 9. καὶ κλαύσατε] Nov. 2. deeft. v. 11. καὶ κρίνων] Steph. 10. 11. 13. ἢ κρίνων. ib. οὐκ] Nov. 1. Steph. 7. 10. οὐκέτι. v. 12. νομοθέτης] Nov. 2. Lin. March. Velef. Steph. 4. 7. 10. 11. addunt καὶ κριτής. ib. σὺ &c.] Steph. 4. 11. σὺ δὲ τίς εἶ ὁ κρίνων τὸν πλησίον; ib. ἕτερον] March. Velef. πλησίον σου. v. 13. καὶ αὔριον] March. Velef. Steph. 4. 10. ἢ αὔριον. Inter hunc verfum & præcedentem interferuntur in Nov. 2. ὅτι οὐκ ἐν ἀνθρώπῳ, ἀλλ' ἐν Θεῷ τὰ διαβήματα ἀνθρώπων κατευθύνεται. ib. ἵνα] Nov. 2. deeft. v. 16. καυχᾶσθε] Steph. 10. κατακαυχᾶσθε.

CAP. V.

V. 1. ἐπερχομέναις] Steph. 4. 11. addunt ὑμῖν. v. 3. ὑμῶν ὡς] Lin. Nov. 1. Steph. 10. Comp. ὑμῶν. ὡς. ib. ἐν] March. Velef. ὑμῖν ὀργὴν ἐν. v. 4. αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων] March. Velef. ἡ βοὴ αὐτῶν. v. 6. Κατεδικάσατε] March. Velef. Ἠγάπητε. ib. δίκαιον &c.] Steph. 9. δίκαιον, οὐκ ἀντιτασσόμενον ὑμῖν. ib. ἀντιτάσσεται] March. Velef. ἀντετάξατο. v. 7. ἀδελφοὶ] Steph. 10. ἀδελφοί μου. ib. ὁ γεωργὸς] Nov. 2. deeft. ib. ὑετὸν] March. Velef. Steph. 1[...] deeft.

deest. v. 9. ἀδελφοί] Nov. 1. 2. deest. ib. κριθῆτε] Steph. omn. κατακριθῆτε. v. 10. τῆς κακοπαθείας &c. March. Velef. ἀδελφοί τῆς κακοπαθείας, καὶ τῆς μακροθυμίας, καὶ τῆς κακοπαθείας, καὶ τῆς ὑπομονῆς. v. 11. πολύσπλαγχνος] Lin. Nov. 1. Steph. 9. Comp. πολυεύσπλαγχνος. ib. ὁ Κύριος] Nov. 2. deest. v. 12. ὑμῶν] Steph. 11. ὁ λόγος ὑμῶν. ib. εἰς ὑπόκρισιν] March. Velef. Steph. 11. ὑπὸ κρίσιν. v. 15. ἀφεθήσεται] March. Velef. Steph. 10. ἀφεθήσονται. v. 16. ἀλλήλοις] Nov. 2. Steph. 2. ὑπὲρ ἀλλήλων. v. 17. ἐπὶ τῆς γῆς] March. Velef. ponit statim post βρέξαι. ib. βρέξαι] Steph. 4. 10. 11. βρέξαι ὑετόν. v. 18. τὸν καρπὸν] Lin. τοὺς καρπούς. v. 19. Ἀδελφοί] Steph. 4. 10. 11. Ἀδελφοί μου. ib. ἀπὸ] Steph. 10. 11. ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, ut & Nov. 2. v. 20. ψυχὴν] Steph. 4. 10. 11. ψυχὴν αὐτοῦ. ib. καλύψει] March. Velef. καλύπτει.

EPISTOLA I. PETRI.

CAP. I.

Vers. 2. πρόγνωσιν] Steph. 5. πρόθεσιν. v. 3. πολὺ] March. Velef. μέγα. ib. ζῶσαν] Steph. 13. ζωῆς. v. 5. ἀγαλλιᾶσθε] March. Velef. ἀγαλλιάσεσθε. v. 6. λυπηθέντες] March. Velef. λυπεῖσθαι. Lin. Nov. 2. Steph. 5. 13. λυπηθέντας. v. 8. εἰδότες] Steph. 10. ἰδόντες. ib. ὁρῶντες] March. Velef. ὁρῶντες πιστεύετε. v. 9. ψυχῶν] March. Velef. ψυχῶν ὑμῶν. v. 12. ἡμῖν] Magd. Nov. 1. 2. March. Velef. Steph. 4. 5. 10. 13. ὑμῖν. ib. εἰς ἃ] March. Velef. εἰς ὅν. v. 16. γίνεσθε] Nov. 2. March. Velef. Steph. 4. ἔσεσθε. v. 20. ἐσχάτων] Nov. 2. ἐσχάτου. v. 21. πιστεύοντας] March. Velef. Steph. 13. πιστούς. v. 22. ἡγνικότες … τῆς ἀληθείας] March. Velef. ἁγνίζοντες … τῆς ἀγάπης. ib. διὰ πνεύματος … ἀνυπόκριτον] March. Velef. desunt. v. 23. Θεοῦ] Nov. 2. deest. v. 24. ἀνθρώπου] March. Velef. Steph. 2. Nov. 2. αὐτῆς. ib. ἄνθος χόρτου] Lin. χόρτος.

CAP. II.

V. 2. τὸ λογικὸν, ἄδολον] March. Velef. λογικοὶ καὶ ἄδολοι. ib. αὐξηθῆτε] Nov. 1. 2. Lin. March. Velef. Steph. 4. 10. 11. 13. addunt εἰς σωτηρίαν. v. 5. οἰκοδομεῖσθε] Nov. 2. Lin. ἐποικοδομεῖσθε. ib. ἱεράτευμα] Nov. 2. Steph. 4. 10. εἰς ἱεράτευμα. v. 6. Διὸ καὶ] Magd. Lin. Nov. 1. 2. Bib. Wech. al. Διότι. ib. ἐν τῇ γραφῇ] March. Velef ἡ γραφή. v. 7. λίθον] March. Velef. Steph 13. λίθος. v. 8. Οἳ] Nov. 2. Ὅσοι. ib. λόγῳ] Nov. 2. λίθῳ. v. 9. εἰς περιποίησιν] March. Velef. τῆς περιποιήσεως. v. 11. Ἀγαπητοί] Steph. 5. Ἀδελφοί. ib. παρακαλῶ … ἀπέχεσθαι] March. Velef. post utrumque addit ὑμᾶς. v. 15. φιμοῦν] Steph. 13. ὑμᾶς φιμοῦν. ib. τῶν ἀφρόνων] Lin. deest. v. 19. Χάρις] Steph. 4. Χάρις Θεοῦ. Steph. 10. παρὰ τῷ Θεῷ. 11. χάρις Θεῷ. Nov. 2. χάρις παρὰ Θεῷ. ib. Θεοῦ] Nov. 2. ἀγαθήν. v. 20. Ποῖον γὰρ κλέος] March. Velef. Ποία γὰρ χάρις. ib. κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε] Steph. 10. 13. κολαζόμενοι ὑπομενεῖτε. ib. τοῦτο] March. Velef. μακροθύμως, αὕτη ἡ. v. 21. ἔπαθεν] Nov. 2. Steph. 4. 9. ἀπέθανεν. ib. ἡμῶν … ἡμῖν] Steph. 4. 9. ὑμῶν … ὑμῖν. v. 23. κρίνοντι] March. Velef. κρίνοντι ἑαυτόν. v. 24. αὐτοῦ] Nov. 1. 2. Steph. 4. 10. deest.

CAP. III.

V. 2. ἁγνὴν] March. Velef. ἁγίαν. v. 3. ἐμπλοκῆς … περιθέσεως] March. Velef. ἐμπλοκὴ … περίθεσις. v. 7. συγκληρονόμοι] March. Velef. Steph. 10. 11. συγκληρονόμοις. ib. ζωῆς] Steph. 4. 11. ποικίλης ζωῆς. Lin. Nov. 1. Comp. ζώσης. ib. ἐκκόπτεσθαι] Nov. 2. Lin. M. Velef. Steph. 4. 5. 9. 11. Comp. ἐγκόπτεσθαι. v. 8. Τὸ δὲ τέλος] March. Velef. Ἐν τῇ πίστει δέ. ib. φιλόφρονες] Lin. Steph. 4. 10. 11. 13. ταπεινόφρονες. March. Velef. φιλοταπεινόφρονες. v. 9. κληρονομήσητε] Steph. 11. κληρονομήσητε. v. 12. Κυρίου] Nov. 2. deest. v. 13. μιμηταὶ] March. Velef. Steph. 4. 10. ζηλωταί. v. 14. Ἀλλ' εἰ] Steph. 4. 10. Εἰ δέ.

v. 15. Θεὸν] Steph. 11. Χριστόν. ib. μετὰ] Steph. 4. 10. ἀλλὰ μετά. v. 16. ἀγαθὴν] Steph. 10. ἁγνήν. ib. ὡς κακοποιῶν] March. Velef. deest. v. 18. ἁμαρτιῶν] Steph. 4. 10. 11. ἁμαρτιῶν ἡμῶν. ib. ἔπαθε] March. Velef. Steph. 4. 10. ἀπέθανε. Nov. 2. ὑπὲρ ἡμῶν ἔπαθε. ib. θανατωθεὶς … ζωοποιηθεὶς] March. Velef. θανατωθέντας … ζωοποιηθέντας. v. 19. πνεύμασι] March. Velef. πνεύμασι. Steph. 11. κατακεκλεισμένοις πνεύμασι. v. 20. ἅπαξ ἐξεδέχετο] Nov. 1. 2. Steph. 4. 5. 7. 11. Comp. ἀπεξεδέχετο. ib. ὀλίγαι] March. Velef. Steph. 4. 11. ὀλίγοι. v. 21. Ὃ καὶ ἡμᾶς] Comp. Ὧ, & καὶ ἡμᾶς ponit post νῦν. v. 22. Θεοῦ] March. Velef. addit, καταπιὼν τὸν θάνατον ἵνα τῆς αἰωνίου ζωῆς κληρονόμοι γενώμεθα.

CAP. IV.

V. 1. ὑπὲρ ἡμῶν] March. Velef. desunt. v. 2. ἐπιθυμίαις] Nov. 2. ἐπιθυμίαις ἀγαθαῖς. ib. σαρκὶ] Lin. Χριστῷ. v. 3. ἡμῖν] March. Velef. deest. ib. τοῦ βίου] March. Velef deest. ib. θέλημα] Nov. 2. βούλημα. ib. ἐπιθυμίαις] Nov. 2. deest. v. 6. ἀνθρώποις] Nov. 2. ἄνθρωπον. v. 7. ἤγγικε] March. Velef. ἐγγίζει. v. 8. καλύψει] Lin. Nov 1. 2. March. Velef. Steph. 4. 10. 11. 13. καλύπτει. v. 9. γογγυσμῶν] March. Velef. Steph. 4. 10. γογγυσμοῦ. v. 10. οἰκονόμοι] Steph. 5. κληρονόμοι. v. 11. τῶν αἰώνων] Nov. 1. deest. v. 13. καθὸ κοινωνεῖτε] March. Velef. κοινωνοῦντες. v. 14. τῆς δόξης] March. Velef. τῆς τιμῆς καὶ δόξης τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. Steph. 4. 10. 11. Nov. 2. τῆς δόξης καὶ δυνάμεως. ib. τοῦ Θεοῦ] March. Velef. αὐτοῦ. ib. ἀναπαύεται] Nov. 1. March. Velef. Steph. 4. Comp. ἀναπέπαυται. ib. κατὰ μὲν usque ad finem versus] March. Velef. desunt. v. 15. γὰρ] March. Velef. δέ. ib. κακοποιὸς] Nov. 2. Steph. 10. κακοῦργος. v. 16. μέρει] March. Velef. Steph. 4. ὀνόματι. v. 18. σώζεται] March. Velef. σωθήσεται. v. 19. ὡς] Steph. 13. deest. ib. ἀγαθοποιΐᾳ] Lin. March. Velef. Steph. 4. 10. ἀγαθοποιΐαις.

CAP. V.

V. 1. τοὺς] Steph. 4. 11. οὖν τούς. ib. ὁ] Comp. ὡς. ib. ἀποκαλύπτεσθαι] Lin. deest. v. 2. ἑκουσίως] March. Velef. Steph. 10. 11. ἑκουσίως κατὰ Θεόν. v. 3. τῶν κλήρων] Lin. τοῦ κλήρου. ib. τύποι] M. Velef. τύπος. ib. ποιμνίου] M. Velef. ποιμνίου αὐτοκράτορες. v. 5. Ὁμοίως] Nov. 2. Ὁμοίως δὲ οἱ. ib. ὑποτασσόμενοι] M. Velef. deest. Steph. 13. ὑποτάσσεσθε. v. 6. καιρῷ] M. Velef. Steph. 4. 11. καιρῷ ἐπισκοπῆς. v. 8. ὅτι] Lin. Nov. 1. 2. deest. ib. καταπίῃ] Lin. Steph. 4. 5. 9. 11. καταπιεῖν. v. 10. καταρτίσαι … στηρίξαι, σθενῶσαι, θεμελιῶσαι] In Lin. Nov. 1. 2. March. Velef. Steph. 4. 10. 13. ponuntur in futuro. Sed in March. Velef. deest θεμελιώσει. v. 11. κράτος] Nov. 2. Lin. Καὶ τὸ κράτος. ib. τῶν αἰώνων] Nov. 2. deest. v. 12. ἑστήκατε] March. Velef. ἵστατε. Steph. 4. 10. 13. στῆτε. v. 14. ἀγάπης] Nov. 1. March. Velef. Steph. 4. ἁγίῳ.

EPISTOLA II. PETRI.

CAP. I.

Vers. 1. Συμεὼν] Comp. Steph. 4. 11. 13. Σίμων. ib. Θεοῦ] Steph. 13. Κυρίου, & delet καὶ σωτῆρος. v. 2. πληθυνθείη] March. Velef. πληρωθείη. ib. Ἰησοῦ] Nov. 2. Ἰησοῦ Χριστοῦ. Steph. 4. 11. Comp. Χριστοῦ Ἰησοῦ. v. 3. ζωὴν] Steph. 13. ζωὴν, σωτηρίαν. ib. δεδωρημένης] March. Velef. δεδωρημένα. ib. διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς] Nov. 2. March. Velef. ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ. v. 4. ὧν] March. Velef. οὗ. Steph. 11. ὅν. ib. ἐν ἐπιθυμίᾳ] Steph. 14. ἐπιθυμίας καί. v. 5. Καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ] March. Velef. Ὑμεῖς δέ. Steph. 11. καὶ αὐτοὶ δὲ τοῦτο. v. 8. ὑμῖν ὑπάρχοντα] March. Velef. ἐν μεθ' ὑμῶν παρόντα. Steph. 4. 11. 13. ὑμῖν παρόντα. v. 9. ἁμαρτιῶν] Nov. 1. 2. ἁμαρτημάτων. v. 10. βεβαίαν … ποιεῖσθαι] Nov. 2. March. Velef. Steph. 4. 11. 13. ἵνα διὰ τῶν καλῶν ἔργων βεβαίαν … ποιῆσθε. v. 11. αἰώνιον] Steph. 4. ἐπουράνιον. v. 12. Διὸ οὐκ ἀμελήσω] March. Velef. Δι' ὃ ἄρξομαι. Steph. 11. Δι' ὃ οὐ μελλήσω. v. 14. ταχινὴ] Nov. 2. ταχεῖα. ib. σκηνώματος] Nov. 1. σώματος. v. 15. Σπουδάσω] Nov. 1. Σπουδάσατε. ib. μετὰ] Magd. Nov. 1. 2. μετά. v. 16. σεσοφισμένοις] March. Velef. ἀδιδάκτοις. ib. παρουσίαν] March. Velef. πρόγνωσιν. v. 17. ἐγὼ] Nov. 1. deest. ib. εὐδόκησα] March. Velef. addit, αὐτοῦ ἀκούετε. v. 19. τὸν &c.] Steph. 5. τῶν προφητικῶν λόγων. v. 20. ἐπιλύσεως] Steph. 13. διηγήσεως.

CAP. II.

V. 1. ἐν τῷ λαῷ] Steph. 13. desunt. v. 2. ἀπωλείαις] Magd. Lin. Nov. 1. 2. March. Velef. Steph 4. 5. 7. 10. 11. 13. Comp. ἀσελγείαις. ib. ὁδὸς] Steph. 13. δόξα. v. 4. ζόφου] March. Velef. ᾅδου. ib. εἰς … τετηρημένους] March. Velef. κολαζομένους εἰς … τηρουμένους. Lin. Steph. 4. 11. 13. εἰς … κολαζομένους τηρεῖν, Steph. 5. 9. 10. Comp. Nov. 1. 2. εἰς … τηρουμένους. v. 6. μελλόντων ἀσεβεῖν] Lin. desunt. v. 7. ἀθέσμων] March. Velef. ἀθέσμων ἀδικίαις καί. v. 8. ἀνόμοις] Steph. 4. 13. ἀθέσμοις. ib. ἐβασάνιζεν] March. Velef. ἐβασάνιζον. v. 10. τρέμουσι] March. Velef. τρέμουσι παρεισάγοντες. v. 11. παρὰ Κυρίῳ] March. Velef. Steph. 13. deest. Steph. 4. Κυρίου. v. 12. φυσικὰ] Nov. 2. deest. ib. γεγενημένα] March. Velef. Steph. 13. deest. v. 14. μοιχαλίδος] March. Velef. μοιχείας. v. 15. τοῦ Βοσὸρ] March. Velef. ἐκ Βοσόρ. v. 16. παρανομίας] March. Velef. παραφρονίας. ib. ἄφωνον] March. Velef. ἄφωνον ζῶον. ib. παραφρονίαν] Lin. Steph. 4. 13. παραφροσύνην. v. 17. νεφέλαι] Lin. Steph. 4. 10. 11. 13. καὶ ὁμίχλαι. ib. λαίλαπος] March. Velef. λαιλάπων. v. 18. ὄντως] March. Velef. ὀλίγους. Comp. ὀλίγον. Steph. 11. 13. ὀλίγως. v. 21. δικαιοσύνης] Steph. 4. ἀληθείας. ib. ἐπιστρέψαι ἐκ] Steph. 4. 11. εἰς τὰ ὀπίσω ἐπιστρέψαι ἀπό. March. Velef. εἰς τὰ ὀπίσω ἐπιστρέψαι ἐκ. Steph. 13. ἐπιστρέψαι εἰς τὰ ὀπίσω ἐκ.

CAP. III.

V. 1. ἤδη] March. Velef. ἰδέ. v. 2. ἁγίων] Nov. 1. deest. ib. τῆς … ἐντολῆς] March. Velef. ἐντολάς. ib. καὶ σωτῆρος] Nov. 2. Ἰησοῦ Χριστοῦ. v. 3. ἐσχάτου] March. Velef. Steph. 4. 10. ἐσχάτων. ib. ἐμπαῖκται] March. Velef ἐν ἀπάτῃ ἐμπαῖκται. Steph. 4. 10. 11. 13. ἐμπαιγμονῇ ἐμπαῖκται. v. 7. αὐτοῦ] March. Velef. Steph. 10. 11. τῷ αὐτῷ. Lin. Nov. 1. 2. τῷ αὐτοῦ. v. 8. ἀγαπητοί] Steph. 4. 10. ἀδελφοί. v. 9. εἰς &c.] Steph. 10. 13. εἰς ὑμᾶς. M. Velef. Steph. 4. δι' &c. v. 10. ἐν νυκτὶ] M. Velef. deest. ib. στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται] Nov. 1. desunt. v. 11. οὖν] Steph. 4. δέ. Steph. 10. 13. οὕτως. v. 12. τήκεται] Nov. 2. March. Velef. Steph. 10. Comp. τακήσεται. v. 13. τὸ ἐπάγγελμα] March. Velef. Steph. 4. τὰ ἐπαγγέλματα. v. 15. ἡμῶν] March. Velef. ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. In Nov. 2. ἡμῶν deest. v. 17. ἀγαπητοί] March. Velef. Steph. 11. ἀδελφοί. v. 18. Χριστοῦ] Steph. 13. Χριστοῦ καὶ Θεοῦ πατρός. ib. δόξα καὶ] Lin. δόξα καὶ τὸ κράτος. ib. νῦν &c.] Steph. 4. νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

EPISTOLA I. JOHANNIS.

CAP. I.

Vers. 4. ἡ χαρὰ ὑμῶν] March. Velef. χαρῆτε καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν. v. 5. ἐπαγγελία] Magd. Fm. Lin. Nov. 1. 2. March. Velef. Steph. 4. 9. 11. ἀγγελία. v. 7. καθαρίζει] Steph. 5. 10. καθαριεῖ. 4. καθαριεῖ.

CAP. II.

V. 3. αὐτὸν] March. Velef. τὸν Θεόν. v. 4. τηρῶν] Lin. ποιῶν. ib. ἀλήθεια] Steph. 11. ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ. v. 7. Ἀδελφοί] Nov. 2. March. Velef. Steph. 4. 5. 10. 11. Ἀγαπητοί. v. 9. τῇ σκοτίᾳ] Magd. τῷ σκότει. v. 12. τεκνία] Steph. 10. 13. παιδία. v. 13. Γράφω] Steph. 4. Ἔγραψα. v. 14. Γράφω] Nov. 2. Steph. 4. 5. 10. 11. ἔγραψα. ib. ἔγραψα usque ad proximum ἔγραψα] March. Velef. Complut. desunt. v. 15. πατρὸς] Nov. 2. Θεοῦ καὶ πατρός. v. 17. τοῦ Θεοῦ] Nov. 1. αὐτοῦ.

v. 20. πάντα] Steph. 13. πάντες. v. 23. ἔχει] Nov. 2. Lin. Steph. 4. 10. 11. 13. addunt ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν, καὶ τὸν πατέρα ἔχει. v. 27. μένει] March. Velef. Steph. 4. 5. 10. 11. μενέτω. ib. τὸ αὐτὸ] Nov. 2. Steph. 4. 10. 11. 13. τὸ αὐτοῦ. ib. μενεῖτε] March. Velef. Steph. 4. 10. 11. μένετε.

CAP. III.

V. 1. κληθῶμεν] Nov. 2. Steph. 4. 5. 11. 13. καὶ ἐσμέν. v. 3. ἐκεῖνος] Lin. αὐτός. v. 6. αὐτὸν posterius] Nov. 2. deest. v. 7. Τεκνία] Nov. 2. Τεκνία μου. v. 10. ποιῶν δικαιοσύνην] March. Velef. ὢν δίκαιος. v. 11. ἀγγελία] Steph. 5. 10. ἐπαγγελία. ib. ἀγαπῶμεν] March. Velef. ἀγαπᾶτε. nisi ad alium locum spectet. v. 13. μου] Nov. 2. deest. v. 16. Ἐν] Steph. 10. Καὶ ἐν. ib. ἐγνώκαμεν] Lin. γινώσκομεν. ib. ἀγάπην] Comp. ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. v. 17. ἀπ᾽ αὐτοῦ] Magd. Nov. 2. deest. v. 18. μου] Nov. 2. deest. v. 19. γινώσκομεν] Nov. 2. Lin. Steph. 5. 10. γνωσόμεθα. 13. γι σκόμεθα. v. 22. λαμβάνομεν] March. Velef. ληψόμεθα. v. 23. τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ] Nov. 2. τῷ υἱῷ. ib. ἡμῖν] Nov. 1. deest.

CAP. IV.

V. 1. γινώσκετε] Magd. March. Velef. γινώσκεται. Steph. 13. γινώσκομεν, 11. γινώσκεται. v. 3. ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα] March. Velef. ὃ καταλύει τὸν Ἰησοῦν. ib. ὃ ἀκηκόατε] Steph. 4. ὅτι ἀκηκόαμεν. March. Velef. περὶ οὗ ἀκηκόατε. ib. τὸ τοῦ Ἀντιχρίστου] March. Velef. ὁ Ἀντίχριστος. v. 4. αὐτοὺς] March. Velef. αὐτόν. v. 8. οὐκ ἔγνω τὸν Θεὸν] Steph. 4. οὐ γινώσκει τὸν Θεόν. 13. ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστιν. v. 9. Ἐν] Steph. 4. 10. Ὅτι ἐν. ib. ὁ Θεὸς] Nov. 2. deest. v. 10. αὐτὸς] March. Velef. αὐτὸς πρῶτος. v. 16. αὐτῷ] Magd. αὐτῷ μένει, ut & Nov. 1. 2. v. 19. Ἡμεῖς] Steph. 4. 11. Ἡμεῖς οὖν. ib. αὐτὸν] Lin. τὸν Θεόν. ib. αὐτὸς πρῶτος] Steph. 4. 11. ὁ Θεὸς πρῶτον.

CAP. V.

V. 2. αὐτοῦ] Nov. 1. deest. ib. τηρῶμεν] March. Velef. ποιῶμεν. v. 4. πᾶν τὸ γεγεννημένον] Steph. 4. πᾶς ὁ γεγεννημένος. v. 5. Τίς] Nov. 2. Steph. 5. 10. Τίς δέ. v. 6. ὕδατος] Steph. 4. 5. 10. ὕδατος καὶ πνεύματος. ib. αἵματος &c.] Nov. 2. Lin. αἵματος καὶ πνεύματος ἁγίου (ἁγίου deest in Nov. 2.) Χριστὸς Ἰησοῦς. ib. ὕδατι] Steph. 5. 11. πνεύματι. ib. τὸ πνεῦμα] March. Velef. ὁ Χριστός. v. 7.] Hic versus deest in Magd. ib. ἐν τῷ usque ad τὸ πνεῦμα vers. 8.] Lin. Nov. 1. 2. desunt. ib. ἐν τῷ οὐρανῷ] Steph. 4. 5. 7. 9. 10. 11. 13. deest. ib. ἕν] Comp. εἰς τὸ ἕν. v. 8. ἐν τῇ γῇ] Magd. deest. v. 9. ἣν] March. Velef. τοῦ Θεοῦ ἡ μείζων ἐστὶν, ὅτι. Steph. 4. 5. ὅτι. v. 10. μαρτυρίαν] Steph. 4. 5. 11. μαρτυρίαν τοῦ Θεοῦ. ib. Θεῷ] March. Velef. Steph. 4. 11. υἱῷ. v. 12. υἱὸν] March. Velef. Steph. 11. υἱὸν τοῦ Θεοῦ. v. 13. ἔγραψα] March. Velef. γράφω. ib. τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ] March. Velef. Steph. 4. 5. desunt. ib. καὶ ἵνα πιστεύητε] March. Velef. Steph. 4. 5. οἱ πιστεύοντες. v. 15. ᾐτήκαμεν] March. Velef. αἰτοῦμεν. v. 16. Ἐάν τις ἴδῃ] March. Velef. Ὅστις οἶδεν. ib. αἰτήσει &c.] March. Velef. αἰτήτω, καὶ δοθήσεται αὐτῷ ζωή. v. 18. ὁ γεννηθεὶς ἐκ] March. Velef. γένεσις. v. 20. Οἴδαμεν δὲ] Lin. Nov. 2. Steph. 5. 10. Καὶ οἴδαμεν. ib. ἀληθινὸν] Lin. March. Velef. Steph. 4. 5. 10. 11. addunt, Θεόν. ib. ἐσμὲν] March. Velef. ὦμεν. ib. ἐν τῷ ··· Ἰησοῦ Χριστῷ] March. Velef. desunt. v. 21. Τεκνία] Steph. 11. Τεκνία μου. ib. ἑαυτοὺς] Nov. 1. Steph. 5. 9. 10. ἑαυτά.

JOHANNIS II. EPISTOLA.

VErs. 2. Διὰ τὴν ἀλήθειαν] Nov. 2. desunt. ib. ἡμῶν] March. Velef. ὑμῶν. v. 3. Ἔσται] March. Velef. Εἴη. Nov. 2. Ἔσται δέ. ib. Κυρίου] Lin. deest. v. 5. γράφω] Steph. 5. 11. 13. γράφων. ib. εἴχομεν] Steph. 10. ἔχομεν. v. 6. ἵνα] Lin. Nov. 1. 2. March. Velef. Steph. 4. 5. 10. ponunt ante καθώς. v. 7. εἰσῆλθον] Nov. 2. March. Velef. ἐξῆλθον. ib. ἐρχόμενον] March. Velef. ἐλθόντα. ib. οὗτος] Steph. 10. εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκί. v. 8. ἀπολέσωμεν ἃ εἰργασάμεθα ··· ἀπολάβωμεν] Lin. Nov. 2. March. Velef. Steph. 4. 5. 10. 11. ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε ··· ἀπολάβητε. v. 11. πονηροῖς] March. Velef. addit, ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν ἵνα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου μὴ αἰσχυνθῆτε. v. 12. ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν] March. Velef. Steph. 4. 5. 10. ἐλπίζω γὰρ γενέσθαι. Nov. 2. ἐλπίζω γὰρ ἐλθεῖν. Lin. ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι. ib. ἡμῶν] March. Velef. Steph. 9. 10. ὑμῶν. Lin. Nov. 1. deest. v. 13. Ἀμήν] March. Velef. deest.

JOHANNIS III. EPISTOLA.

VErs. 3. γὰρ] Steph. 4. 5. deest. v. 4. τούτων] Steph. 5. ταύτης. ib. χαρὰν] March. Velef. Steph. 10. χάριν. v. 5. καὶ εἰς τοὺς] Lin. καὶ τοῦτο. March. Velef. καὶ τοῦτο εἰς τούς. v. 7. αὐτοῦ] Ita Comp. Steph. 11. Sed Magd. Lin. Nov. 1. 2. Bib. Wech. al. deest. ib. λαμβάνοντες] Steph. 5. 10. λαβόντες. ib. ἀπὸ] Lin. παρά. ib. ἐθνῶν] Lin. Steph. 10. ἐθνικῶν. v. 8. τῇ ἀληθείᾳ] March. Velef. Steph. 4. 11. τῆς ἀληθείας. v. 9. τῇ] Steph. 10. τι τῇ. v. 10. καὶ μὴ] March. Velef. καὶ μὴ ὡς. ib. βουλομένους] March. Velef. δεχομένους. Steph. 5. 10. ἐπιδεχομένοις. v. 11. ἑώρακε] March. Velef. ὁρᾷ. v. 12. οἴδατε] Lin. Nov. 2. March. Velef. 4. 5. 10. οἶδας.

JUDÆ EPISTOLA.

VErs. 1. ἡγιασμένοις] March. Velef. Steph. 4. 10. ἠγαπημένοις. v. 2. πληθυνθείη] March. Velef. πληρωθείη. v. 3. κοινῆς] Nov. 2. Lin. Steph. 5. 10. κοινῆς ἡμῶν. 4. 11. κοινῆς ὑμῶν. v. 4. δεσπότην Θεὸν] Comp. Θεὸν καὶ δεσπότην. In Nov. 2. Θεὸν deest. v. 5. ὑμᾶς] Nov. 2. March. Velef. Steph. 5. 10. deest. ib. ἅπαξ τοῦτο, ὅτι ὁ Κύριος] March. Velef. πάντα, ὅτι &c. Steph. 5. 10. πάντα, ὅτι Ἰησοῦς ἅπαξ. 4. 11. ὅτι ὁ Θεὸς λαόν. v. 9. ἐπιτιμήσαι] Steph. 4. 11. ἐπιτιμήσει. v. 11. ὅτι τῇ] March. Velef. οἱ ἐν τῇ. v. 12. ἀγάπαις ὑμῶν] March. Velef. ἀγάπαις αὐτῶν. Steph. 5. εὐωχίαις ὑμῶν. ib. σπιλάδες] March. Velef. σπίλοι. ib. συνευωχούμενοι] Steph. 5. 10. Comp. ὑμῖν. v. 14. ἁγίαις] Lin. ἁγίαις ἀγγέλων. Steph. 11. ἁγίων ἀγγέλων. v. 15. ἀσεβείας αὐτῶν] Steph. 5. 10. deest. In Nov. 2. deest ἀσεβείας. ib. σκληρῶν] Steph. 10. 11. σκληρῶν λόγων. v. 16. πορευόμενοι] Comp. addit, τῇ ἀσεβείᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ. ib. ὑπέρογκα] March. Velef. τὴν ἀλαζονείαν. v. 18. Ὅτι] March. Velef. Οἵ. ib. ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ] March. Velef. ἐσχάτοις χρόνοις. Nov. 2. Steph. 5. 10. ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν χρόνων. Lin. Steph. 4. 11. ἐπ᾽ ἐσχάτου χρόνου. ib. ἔσονται] Lin. Nov. 2. March. Velef. Steph. 4. 5. 10. 11. ἐλεύσονται. v. 19. ψυχικοὶ] Steph. 4. 5. 10. 11. ἑαυτοὺς ψυχικοί. v. 20. ὑμῶν] March. Velef. Steph. 5. 10. Comp. ἡμῶν. v. 22. ἐλεεῖτε διακρινόμενοι] Lin. March. Velef. Steph. 4. 5. 10. ἐλέγχετε διακρινομένους. v. 23. ἐν φόβῳ] Lin. Nov. 2. March. Velef. Steph. 4. 5. 10. 11. deest. ib. ἁρπάζοντες] Lin. Nov. 2. March. Velef. Steph. 4. 10. addunt, οὓς δὲ ἐλεεῖτε ἐν φόβῳ. Steph. 11. οὓς δὲ ἐλέγχετε ἐν φόβῳ. v. 24. αὐτοὺς] Lin. Nov. 2. March. Velef. Steph. 4. 5. 10. 11. ὑμᾶς. ib. στῆσαι] Nov. 2. Steph. 11. ἀσπίλους στῆσαι. ib. ἀγαλλιάσει] March. Velef. addit ἐν τῇ παρουσίᾳ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. v. 25. σοφῷ] March. Velef. Steph. 5. 10. deest. ib. σωτῆρι ἡμῶν] Lin. ἡμῶν καὶ σωτῆρι. ib. ἡμῶν] March. Velef. Steph. 4. 10. addunt διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ (τοῦ deest. in March. Velef.) Κυρίου ἡμῶν. Lin. Nov. 2. addunt. διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ib. ἐξουσία] March. Velef. addit, πρὸ πάντων αἰώνων] Lin. Nov. 2. Steph. 4. 10. addunt, πρὸ παντὸς αἰῶνος. ib. πάντας] Nov. 2. deest. ib. αἰῶνας] March. Velef. αἰῶνας τῶν αἰώνων.

APOCALYPSIS JOHANNIS.

CAP. I.

VErs. 2. ὅσα τε εἶδε] Comp. ὅσα εἶδε, καὶ ἅτινά εἰσι, καὶ ἃ χρὴ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. v. 4. τοῦ ὁ] Steph. 15. Θεοῦ ὁ. v. 6. βασιλεῖς] Steph. 15. March. Velef. Comp. βασιλείαν. v. 8. Κύριος] Idem Steph. & Comp. Κύριος ὁ Θεός. v. 9. συγκοινωνὸς] March. Velef. Steph. 15. 16. Comp. κοινωνός. ib. Ἰησοῦ Χριστοῦ] Steph. 15. Comp. ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. v. 11. ἐγὼ usque ad ὃ] Steph. 15. Comp. desunt. ib. ἐκκλησίαις] March. Velef. Steph. 15. 16. Comp. ἑπτὰ ἐκκλησίαις. v. 12. ἐπέστρεψα] Steph. 15. Comp. ἐπέστρεψα ἐκεῖ. ib. ἐλάλησε] March. Velef. Steph. 15. Comp. ἐλάλει. v. 19. ἃ] Steph. 15. 16. Comp ὅσα ἃ.

CAP. II.

V. 1. τῆς Ἐφεσίνης] Steph. 16. Comp. τῆς ἐν Ἐφέσῳ. v. 3.] Hic versus deest in March. Velef. In Steph. 15. 16. hoc modo habetur. Καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἐκοπίασας. v. 4. σοῦ] March. Velef. σοῦ ὀλίγα. v. 5. ταχὺ] March. Velef. deest. v. 6. μισεῖς] March. Velef. μεμίσηκας. v. 7. ἐν μέσῳ &c.] March. Velef. Steph. 15. ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ Θεοῦ μου. v. 9. τὴν βλασφημίαν] March. Velef. βλασφημῇ. v. 13. καὶ ἐν] Steph. 15. Comp. deest. v. 14. ἐν τῷ] March. Velef. Steph. 15. Comp. τόν. v. 15. ὃ μισῶ] Steph. 15. ὁμοίως. v. 17. φαγεῖν ἀπὸ] March. Velef. Steph. 15. desunt. ib. τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου] March. Velef. τὸ μάννα κεκρυμμένον. v. 19. καὶ τὰ ἔργα] March. Velef. Steph. 15. Comp. deest. v. 20. ἐᾷς] Steph. 15. Comp. ἀφεῖς τὴν γυναῖκά σου Ἰεζάβελ, ἣ λέγει ἑαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει, καὶ πλανᾷ. v. 21. καὶ οὐ μετενόησεν] March. Velef. Steph. 15. 16. Comp. καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι. March. V. μετανοῆσαι. v. 22. αὐτῶν] Steph. 15. 16. Comp. αὐτῆς. v. 24. τὰ βάθη] March. V. τὸ βάθος. v. 27. συντρίβεται] Steph. 15. 16. Comp. συντριβήσεται.

CAP. III.

V. 1. πνεύματα] Steph. 15. 16. Comp. ἑπτὰ πνεύματα. ib. ὅτι] Bib. Wech. vet. καί. v. 2. μέλλει ἀποθανεῖν] Bib. Wech. al. ἔμελλες ἀποβάλλειν. ib. Θεοῦ] Steph. 15. Comp. Θεοῦ μου. vers. 3. καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει] Comp. desunt. v. 4. Ἔχεις] Steph. 15. 16. Comp. Ἀλλ᾽ ἔχεις. v. 5. ἐξομολογήσομαι] Steph. 15. 16. Comp. ὁμολογήσω. v. 7. οὐδεὶς κλείει usque ad finem versus] Iidem. οὐδεὶς κλείσει αὐτὴν, εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων· καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει. v. 8. καὶ οὐδεὶς] Iidem. ἣν οὐδείς. v. 9. δίδωμι] March. Velef. δώσω. v. 11. Ἰδοὺ] Steph. 15. Comp. deest. v. 12. ἡ καταβαίνουσα ἐκ] Steph. 15. 16. Comp. ἡ καταβαίνει ἀπό. v. 14. τῆς ἐκκλησίας Λαοδικέων] Steph. 15. Comp. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας. v. 17. ὅτι] Iidem. deest. v. 18. ἔγχρισον] Steph. 5. ἵνα ἐγχρίσῃς.

CAP. IV.

V. 3. Καὶ ὁ καθήμενος ἦν] Comp. ed. desunt. In March. Velef. καὶ deest. v. 3. ὅμοιος] March. Velef. Comp. ὁμοία. v. 4. εἶχον] Steph. 15. Comp. deest. v. 6. θάλασσα] Comp. ὡς θάλασσα. v. 8. καθ᾽ ἑαυτὸν εἶχον] March. Velef. Steph. 15. Comp. καθ᾽ ἓν αὐτῶν ἔχον. ib. ἅγιος] In Steph. 16. & Comp. sexies continue iteratur. v. 9. εὐχαριστίαν] March. Velef. εὐλογίαν. v. 10. Πεσοῦνται] March. Velef. προσέπιπτον. ib. προσκυνοῦσι ··· βάλλουσι] March. Velef. προσεκύνουν ··· ἔβαλλον. Steph. 15. προσκυνήσουσι ··· βαλοῦσι. v. 11. ὁ Κύριε] Steph. 15. 16. Comp. ὁ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ ἅγιος. ib. εἰσὶ] Steph. 15. 16. ἦσ.

CAP. V.

V. 1. ὄπισθεν] March. Velef. Comp. ἔξωθεν. v. 4. καὶ ἀναγνῶναι] March. Velef. Steph. 15. deest. v. 5. λέγει] March. Velef. εἶπε. ib. ὢν] Steph. 15. Comp. deest. v. 8. ἔλαβε] March. Velef. ἤνοιξε. v. 9. ᾄδουσιν] March. Velef. ᾖδον. ib. ὁ] March. Velef. ὁ Κύριε. v. 10. ἡμᾶς] Steph. 15. Comp. αὐτούς. ib. βασιλεύσομεν] Iidem βασιλεύσουσιν. v. 11. πρεσβυτέρων· καὶ] March. Velef. πρεσβυτέρων· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν. Steph. 15. Comp. πρεσβυτέρων· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων, καί. v. 12. πλοῦτον] March. Velef. θειότητα. v. 13. ἐν τῇ γῇ] March. Velef. Steph. 15. Comp. ἐπὶ τῆς γῆς. ib. ἐπὶ τῆς θαλάσσης] March. Velef. ἐν τῇ θαλάσσῃ. ib. αἰώνων] Steph. 15. Comp. addunt Ἀμήν.

v. 14.

v. 14. ἔλεγον] Steph. 15.16. Comp. λέγοντα τό. ib. ἔπεσαν] March. Velef. ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπα αὐτῶν. ib. ζῶντι εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων] Steph. 15. Comp. defunt.

CAP. VI.

V. 1. ὅτε] March. Velef. Steph. 15. Comp. ὅτι. ib. σφραγίδων] March. Velef. Comp. ἑπτὰ σφραγίδων. v. 6. λέγουσαν] March. Velef. λεγόντων. v. 7. λέγουσαν] March. Velef. Comp. ed. λέγοντος. v. 8. ἀκολουθεῖ μετ' αὐτοῦ] March. Velef. Steph. 15. ἠκολούθει αὐτῷ. ib. αὐτοῖς] March. Velef. Steph. 15. Comp. αὐτῷ. ib. ὑπὸ τῶν θηρίων] March. Velef. τοῖς θηρίοις. v. 9. τὴν] Steph. 15. Comp. τοῦ ἀρνίου τὴν. v. 11. ἐδόθησαν ἑκάστοις στολαὶ λευκαὶ] Steph. 15. ἐδόθη αὐτοῖς στολὴ λευκή. ib. μικρὸν] Steph. 15. Comp. deest. ib. πληρώσονται] March. Velef. Comp. πληρωθῶσι. Steph. 15. πληρώσωσι. v. 12. σελήνη] Steph. 15. 16. Comp. σελήνη ὅλη. v. 15. δυνατοὶ] Steph. 15. Comp. ἰσχυροί.

CAP. VII.

V. 1. πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ] March. Velef. πνέωσιν ἐπί. ib. ἐπὶ πᾶν] March. Velef. Comp. ed. ἐπί τι. v. 5. ἐσφραγισμένοι] Bib. Wech. In multis exemplaribus neque hic neque in decem proxime fequentibus locis habetur illud ἐσφραγισμένοι. v. 10. σωτηρία] March. Velef. Steph. 15. Comp. σωτηρία Θεῷ ἡμῶν. v. 11. θρόνου ··· πρόσωπον] Steph. 15. 16. Comp. θρόνου αὐτοῦ ··· πρόσωπα. March. Velef. θρόνου ··· πρόσωπα. v. 13. λέγων] March. Velef. καὶ ἔλεγε. v. 14. Κύριε] Steph. 15. 16. Comp. Κύριέ μου. ib. ἐπλάτυναν] Bib. Wech. in codicibus impreffis ἔπλυναν. ib. στολὰς αὐτῶν ἐν] March. Velef. Comp. αὐτὰς ἐν. v. 17. ζώσας] March. Velef. Steph. 15. ζωῆς.

CAP. VIII.

V. 3. θρόνου] March. Velef. θρόνου τοῦ Θεοῦ. v. 5. λιβανωτὸν] March. Velef. λιβανωτὸν χρυσοῦν. v. 7. τρίτον τῶν] Steph. 15. τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν. v. 8. πυρὶ] Steph. 15. Comp. deest. v. 9 τῶν κτισμάτων &c.] March. Velef. τοῦ κτίσματος τῶν ἐχόντων ψυχὰς ἐν τῇ θαλάσσῃ. v. 11. τρίτον] March. Velef. τρίτον τῶν ὑδάτων, ut & Steph. 15. Comp. v. 13. ἀγγέλου] March. Velef. Comp. ed. ἀετοῦ. ib. τῆς σάλπιγγος] March. Velef. deest.

CAP. IX.

V. 2. καμίνου] Steph. 15. Comp. καμίνου καιομένης. v. 3. καπνοῦ] March. Velef. καπνοῦ τοῦ φρέατος. v. 4. ἐρρέθη] March. Velef. παρηγγέλη. v. 7. ὅμοιοι χρυσῷ] Steph. 15. Comp. χρυσοῖ. v. 8. ὡς] March. Velef. ὡς οἱ ὀδόντες. v. 10. ἔχουσιν hic & verf. 11.] March. Velef. utrobique εἶχον. ib. κέντρα &c.] Steph. 15. Comp. καὶ κέντρα· καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς ἐξουσίαν ἔχουσι τοῦ ἀδικῆσαι. v. 11. καὶ ἐν usque ad finem verfus] March. Velef. Ἑλληνιστὶ δὲ Ἀπολλύων, Ῥωμαϊστὶ ἔχων ὄνομα Ἐξτέρμινανς. v. 13. ἐνώπιον] March. Velef. ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν. v. 16. στρατευμάτων τοῦ] March. Velef. τοῦ στρατεύματος. ib. ἱππικοῦ, δύο] Steph. 15. Comp. ἵππου. Steph. 16. τῶν ἵππων. v. 18. Ὑπὸ] March. Velef. Καὶ ὑπό. Steph. 15. 16. Comp. Ἀπό. Qui etiam addunt πληγῶν poft τριῶν. v. 19. Αἱ usque ad αἱ γὰρ] March. Velef. Steph. 15. 16. Comp. Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστι, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν.

CAP. X.

V. 1. ἄλλον] Steph. 15. Comp. deest. ib. στύλοι] March. Velef. στύλος. v. 2. βιβλαρίδιον] Steph. 15. 16. βιβλίον. Comp. βιβλιδάριον. ib. θάλασσαν ··· τὴν γῆν] Steph. 15. 16. Comp. τῆς θαλάσσης ··· τῆς γῆς. v. 4. μοι] Iidem deest. v. 5. αὐτοῦ] Iidem addunt δεξιάν. v. 7. τελεσθῇ] March. Velef. τελεσθήσεται. ib. τοῖς &c.] Steph. 15. 16. Comp. τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς προφήτας. v. 8. καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ··· λαλοῦσα ··· λέγουσα] March. Velef. καὶ ἤκουσα φωνῆς ··· λαλούσης ··· λεγούσης. ib. ἐν τῇ χειρὶ] March. Velef. ἐκ τῆς χειρός. v. 9. δὸς] Steph. 15. δοῦναι.

CAP. XI.

V. 1. ῥάβδῳ] Comp. addit καὶ εἱστήκει ὁ ἄγγελος. v. 2. ἔσωθεν] March. Velef. Comp. ed. ἔξωθεν. v. 4. Θεοῦ] March. Velef. Steph. 15. Comp. Κυρίου. v. 6. ἐν ταῖς &c.] March. Velef. Steph. 15. Comp. τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν. v. 8. πτώματα] March. Velef. σώματα. ib. ἡμῶν] March. Velef. Steph. 15. αὐτῶν. v. 9. βλέψουσιν] Steph. 15. Comp. βλέπουσιν. ib. μνήματα] Comp. ed. μνῆμα. v. 13. ὥρᾳ] Steph. 15. 16. Comp. ἡμέρᾳ. v. 15. ἐγένοντο αἱ βασιλεῖαι] March. Velef. Steph. 15. 16. Complut. ἐγένετο ἡ βασιλεία. ib. κόσμου] March. Velef. κόσμου τούτου. ib. αἰώνων] March. Velef. addit Ἀμήν. v. 16. Θεοῦ &c.] Steph. 15. 16. θρόνου τοῦ Θεοῦ οἱ κάθηνται. ib. καὶ ὁ ἐρχόμενος] Steph. 15. 16. Comp. deest. v. 19. αὐτοῦ] Steph. 15. Comp. τοῦ Κυρίου. ib. καὶ σεισμὸς] Steph. 15.16. Comp. deest.

CAP. XII.

V. 2. κράζει] March. Velef. Steph. 15. 16. Comp. ἔκραζε. v. 4. σύρει] March. Velef. ἔσυρε. v. 6. ἔχει] March. Velef. εἶχε. ib. τρέφωσιν] March. Velef. τρέφῃ. v. 7. ἐπολέμησαν] March. Velef. ἐπολέμουν. Steph. 15. Comp. τοῦ πολεμῆσαι. v. 8. ἴσχυσαν ··· αὐτῶν] Steph. 15. Comp. ἴσχυσεν ··· αὐτῷ. v. 12. τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν] March. Velef. Steph. 15. Comp. τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ. v. 14. ὅπου τρέφεται] Steph. 15. Comp. ὅπως τρέφηται. v. 17. Χριστοῦ] Steph. 15. Comp. deest.

CAP. XIII.

V. 1. ὄνομα] March. Velef. Steph. 15. Comp. ὀνόματα. v. 2. ὡς] March. Velef. ὡς πόδες. ib. καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ] March. Velef. defunt. v. 3. ἐθαυμάσθη ἐν ὅλῃ τῇ γῇ] March. Velef. Steph. 15. Comp. ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ. v. 4. τίς δύναται] March. Velef. καὶ τίς δυνήσεται. Steph. 15. 16. Comp. τίς δυνατός. v. 7. αὐτῷ] Bib. Wech. Comp. αὐτῷ ἐξουσία. ib. φυλὴν] March. Velef. φυλὴν καὶ λαὸν, ut & Steph. 15. v. 8. προσκυνήσουσιν] March. Velef. προσεκύνησαν. ib. τὰ ὀνόματα &c.] Steph. 15. Comp. τὸ ὄνομα ἐν τῷ βιβλίῳ. v. 10. Εἴτις] March. Velef. Ὅστις εἰς. v. 11. δύο] Steph. 15. 16. Comp. deest. v. 12. ποιεῖ τὴν] March. Velef. ἐποίησε τὴν, ut & proximum ποιεῖ mutat. Bib. Wech. Comp. ἐποίει τήν. v. 13. ποιῇ καταβαίνειν] Steph. 15. 16. Comp. καταβαίνῃ, & ponit ponit οὐρανοῦ. v. 14. πλανᾷ] March. Velef. ἐπλάνησε. ib. τοὺς] Steph. 15. 16. Comp. τοὺς ἐμοὺς τούς. ib. ἔχει] Steph. 15. 16. Comp. εἶχεν. ib. πληγὴν &c.] Steph. 15. 16. πληγὴν, καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας. v. 16. ἵνα δώσῃ αὐτοῖς] March. Velef. pro iftis habet ἔχειν. Pro δώσῃ Steph. 15. 16. habent δώσωσιν. Comp. ed. δῶσιν. ib. χάραγμα] Steph. 15. 16. Comp. χαράγματα.

CAP. XIV.

V. 1. τοῦ πατρὸς] Steph. 15. Comp. αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρός. v. 2. καὶ φωνὴν ἤκουσα] March. Velef. καὶ φωνὴν ἣν ἤκουσα ὡς. Steph. 15. Comp. ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς. v. 3. ᾄδουσιν] March. Velef. ᾖδον. v. 4. οὗτοι pofterius] Steph. 15. Comp. οὗτοι ὑπὸ Ἰησοῦ. v. 5. δόλος] March. Velef. Steph. 15. Comp. ψεῦδος. v. 6. κατοικοῦντας] March. Velef. Steph. 15. Comp. καθημένους. v. 7. Λέγοντα] March. Velef. Steph 15. Comp. Λέγων. ib. Θεὸν] Steph. 15. Comp. Κύριον. ib. καὶ θάλασσαν] March. Velef. θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. v. 8. ἄγγελος] Steph. 15. Comp. addunt δεύτερος, & delent ἡ πόλις & ὅτι. v. 9. τρίτος ἄγγελος] Steph. 15. Comp. ἄλλος ἄγγελος τρίτος. ib. λαμβάνει] March. Velef. λάβῃ. v. 11. τοῦ βασανισμοῦ] March. Velef. τῶν βασανισμῶν. v. 13. ναὶ] March. Velef. ἤδη. v. 15. σοὶ] Steph. 15. Comp. deest. v. 18. βότρυες] March. Velef. Steph. 15. 16. Comp. βότρυας τῆς ἀμπέλου. v. 19. αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν] March. Velef. αὐτοῦ τὸ ὀξύ.

CAP. XV.

V. 2. καὶ ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ ἐκ] March. Velef. defunt. ib. τοῦ ὀνόματος] Steph. 16. τῶν ὀνομάτων. v. 3. ἁγίων] March. Velef. αἰώνων. Steph. 15. Comp. ἐθνῶν. v. 4. ὅσιος] Steph. 15. Comp. ἅγιος. v. 5. ἰδοὺ] Steph. 15. Comp. deest. v. 6. ναοῦ] Comp. ed. οὐρανοῦ. Steph. 15. ναοῦ οἳ ἦσαν. ib. λίνον] March. Velef. λίθον.

CAP. XVI.

V. 1. φιάλας] March. Velef. Comp. ed. ἑπτὰ φιάλας. v. 2. πρῶτος] March. Velef. πρῶτος ἄγγελος. ib. τὴν &c.] Bib. VVech. al. τῇ εἰκόνι αὐτοῦ προσκυνοῦντας. v. 4. ἄγγελος] March. Velef. deest. v. 5. Κύριε] Steph. 15. Comp. deest. ib. ὅτι] March. Velef. ὅς. v. 7. ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου] March. Velef deest. v. 13. πνεύματα] March. Velef. ἐξῆλθεν πνεύματα. ib. ὅμοια βατράχοις] Steph. 15. Comp. ὡς βάτραχοι. v. 14. ἐκπορεύεσθαι] March. Velef. καὶ ἐκπορεύοντας. Steph. 15. Comp. ἃ ἐκπορεύεται. ib. τῆς γῆς, καὶ] Steph. 15. Comp. deest, ut & March. Velef. v. 16. Συνήγαγεν] March. Velef. Συνάξει. v. 17. τοῦ οὐρανοῦ] March. Velef. deest. v. 18. φωναὶ &c.] In Bib. Wech. al. ponuntur omnia in fingul. v. 21. αὐτῆς] Steph. 15. 16. αὕτη.

CAP. XVII.

V. 4. γυνὴ ἡ] March. Velef. Comp. ed. ἣν. ib. βδελυγμάτων] March. Velef. βδελύγματος. ib ἀκαθάρτητος] Steph. 15. Comp. τὰ ἀκάθαρτα τῆς. v. 5. πορνῶν] March. Velef. πορνειῶν. Steph. 15. Comp. πόρνων. v. 8. ὅ,τι] March. Velef. ὅ. ib. καίπερ ἐστὶν] March. Velef. deest. v. 9. ὅπου] March. Velef. ἐφ' ὧν. v. 11. αὐτὸς ὄγδοος] March. Velef. αὐτὸ ὄγδοον. v. 12. λαμβάνουσι &c.] March. Velef. λήψονται μετὰ τὸ θηρίον. v. 13. διαδιδώσουσιν] Steph. 15. Comp. διδόασιν. v. 15. καὶ ὄχλοι] March. Velef. deest. v. 16. ἐπὶ τὸ] Steph. 15. Comp. καὶ τό. v. 17. καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην] March. Velef. defunt.

CAP. XVIII.

V. 1. ἄγγελον] March. Velef. Steph. 15. Comp. ἄλλον ἄγγελον. v. 2. ἐν ἰσχύϊ, φωνῇ μεγάλῃ] Steph. 15. Comp. ἰσχυρᾷ φωνῇ. In March. Velef. φωνῇ μεγάλῃ deest. v. 5. ἠκολούθησαν] March. Velef. ἔφθασαν. Steph. 15. Comp. ἐκολλήθησαν. v. 8. Κύριος] March. Velef. deest. v. 9. αὐτὴν] March. Velef. αὐτοὺς, & ponit poft κόψονται. Steph. 15. Comp. deest. v. 10. τοῦ βασανισμοῦ] March. Velef. τῶν βασανισμῶν. v. 11. κλαίουσι καὶ πενθοῦσι] March. Velef. Steph. 15. Comp. κλαύσουσι καὶ πενθήσουσι. ib. ἀγοράζει] March. Velef. ἀγοράσει. v. 12. βύσσου καὶ πορφύρας] Steph. 15. βυσσίνου καὶ πορφυροῦ. v. 13. κινάμωμον] March. Velef. κινάμωμον καὶ ἄμωμον. ib. σωμάτων] March. Velef. ἀνδραπόδων. v. 14. ἀπῆλθον] March. Velef. Steph. 15. Comp. ἀπώλοντο. ib. εὑρήσῃς] March. Velef. εὑρήσουσι. v. 15. τούτων] March. Velef. ἀνθρώπων. v. 17. τῶν πλοίων ὁ ὅμιλος] March. Velef. τῆς λίμνης πλέων Steph. 15. Comp. τῶν πλοίων πλέων. v. 18. καπνὸν] March. Velef. τόπον. v. 21. οὕτως] March. Velef. τούτῳ. ib. ἅγιοι] Steph. 15. Comp. ἅγιοι, καὶ οἱ.

CAP. XIX.

V. 1. φωνὴν] March. Velef. Steph. 15. Comp. ὡς φωνήν. ib. ὄχλου πολλοῦ] March. Velef. ὄχλων πολλῶν. ib. λέγοντες] March. Velef. Steph. 15. Comp. λεγόντων. ib. ἡ σωτηρία] March. Velef. ὁ αἶνος. ib. ἡ δόξα usque ad finem verfus] Steph. 15. Comp. ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ. v. 2. ὅτι] March. Velef. ὅς. v. 6. ὄχλου πολλοῦ] March. Velef. σάλπιγγος μεγάλης, vel ὄχλου μεγάλου. ib. λέγοντας] March. Velef. Comp. λεγόντων. ib. Θεὸς] Steph. 15. Comp. Θεὸς ἡμῶν. v. 8. καθαρὸν καὶ λαμπρὸν] March. Velef. λαμπρὸν καὶ λευκόν. v. 12. ὄνομα γεγραμμένον, ὃ] Steph. 15. Comp ὀνόματα γεγραμμένα, καί. v. 13. καλεῖται] March. Velef. ἐκαλεῖτο. v. 15. ὀξεῖα] March. Velef. Steph. 15. Comp. δίστομος. v. 16. τὸ ὄνομα] March. Velef. deest. v. 17. καὶ συνάγεσθε] March. Velef. delet συνάγεσθε. Steph. 15. συνάχθητε. ib. τοῦ μεγάλου] March. Velef. Comp. τὸ μέγα τοῦ. v. 20. μετὰ τούτου] Steph. 15. ὁ μετ' αὐτοῦ. ib. τὴν καιομένην ἐν] March. Velef. τοῦ καιομένου, καί. v. 21. ἐκπορευομένῃ] Steph. 15. Comp. ἐξελθούσῃ.

CAP. XX.

V. 2. σατανᾶς] Steph. 15. Comp. addunt ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην. v. 3. ἔκλεισεν] Bib. VVech. vet. ἔδησεν. ib. πλανήσῃ] Steph. 15. πλανᾷ. v. 4. τὸ μέτωπον ··· καὶ ··· τὴν χεῖρα] March. Velef. τὰ μέτωπα ··· ἢ ··· τὰς χεῖρας. v. 5. ἀνέζησαν] March. Velef. Comp. ἔζησαν. v. 6. μετ' αὐτοῦ] Steph. 15. μετὰ ταῦτα. v. 7. ὅτε ἐτελέσθησαν] Bib. VVech. al. ὅταν τελεσθῇ. ib. πλανῆσαι] March. Velef. καὶ πλανήσει. ib. συναγαγεῖν] March. Velef. καὶ συνάξει. v. 12. Θεοῦ] March. Velef. Steph. 15. Comp. θρόνου. v. 13. ἐν αὐτοῖς] March. Velef. Comp. ἑαυτῶν. v. 14. θάνατος] Steph. 15. Comp. addunt ἡ λίμνη τοῦ πυρός. v. 15. εἴτις] March. Velef. ὅστις.

CAP. XXI.

V. 2. ἐγὼ Ἰωάννης] Steph. 15. Comp. defunt, & εἶδον ponunt poft καινήν. v. 4. ὁ Θεὸς] Steph. 15. Comp. deest. v. 5. λέγει] March. Velef. εἶπε. v. 6. εἰμι] Steph. 15. Comp. γέγονα. v. 7. πάντα] March. Velef. ταῦτα. v. 8. ἀπίστοις] Steph. 15. Comp. ἀπίστοις, καὶ ἁμαρτωλοῖς. v. 9. πρὸς μὲ] March. Velef. Steph. 15. Comp. deest. v. 10. τὴν μεγάλην] Steph. 15. deest. v. 11. τιμιωτάτῳ] March. Velef. τιμίῳ. v. 12. ἀγγέλους] March. Velef. γωνίας. v. 14. ἐν αὐτοῖς] Steph. 15. Comp. ἐπ' αὐτῶν. ib. ὀνόματα] March. Velef. δώδεκα ὀνόματα. v. 15. κάλαμον] March. Velef. μέτρον καλάμινον. ib. καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς] Steph. 15. Comp. defunt.

desunt. v. 21. διαφανὴς] Steph. 15. Comp. διαυγής. v. 23. ἐφάνησιν] March. Velef. φωτίσει. v. 24. τῶν σωζομένων] March. Velef. Steph. 15. Comp. deest. ib. ἐν τῷ φωτὶ] Steph. 15. Comp. διὰ τοῦ φωτός. Bib. Wech. in nonnullis ita legitur, Καὶ περιπατήσουσι τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς. ib. φέρουσι] Steph. 15. φέρουσιν αὐτῷ.

CAP. XXII.

V. 1. καθαρὸν] March. Velef. deest. v. 2. ἐντεῦθεν posterius] March. Velef. Steph. 15. ἐκεῖθεν. v. 3. καταναθεμα] Steph. 15. Comp. κατάθεμα. v. 5. ἐκεῖ] March. Velef. ἔτι. ib. λύχνου, καὶ φωτὸς] March. Velef. φωτὸς τοῦ λύχνου, μηδὲ φωτός. ib. φωτίζει] March. Velef. φωτίσει. Steph. 15. Comp. φωτιεῖ. v. 6. ἁγίων] March. Velef. Steph. 15. Comp. πνευμάτων τῶν. v. 7. Ἰδοὺ] Steph. 15. Comp. Καὶ ἰδού· sed verf. 12. expungunt Καί. v. 8. ὁ βλέπων &c.] March. Velef. ὁ βλέψας καὶ ἀκούσας ταῦτα. v. 9. λέγει] March. Velef. εἶπε. ib. λόγους] March. Velef. λόγους τῆς προφητείας. v. 11. ῥυπῶν ῥυπωσάτω] Comp. ῥυπαρὸς ῥυπαρωθήτω. ib. δικαιωθήτω] Steph. 15. Comp. δικαιοσύνην ποιησάτω. v. 13. ἀρχὴ καὶ τέλος] March. Velef. ponit post ἔσχατος. v. 14. ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ] March. Velef. πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. ib. ἔσται] March. Velef. ᾖ. v. 16. ὀρθρινὸς] Steph. 15. Comp. πρωϊνός. v. 17. ἐλθὲ ... ἐλθὲ ... ἐλθέτω] Steph. 15. Comp. ἔρχου ... ἔρχου ... ἐρχέσθω. v. 18. Συμμαρτυροῦμαι γὰρ] Steph. 15. Comp. Μαρτυρῶ ἐγώ. ib. πρὸς ταῦτα, ἐπιθήσει] Comp. ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσαι. v. 19. βίβλου] Steph. 15. Comp. ξύλου. v. 21. ὑμῶν] Steph. 15. Comp. τῶν ἁγίων.

FRANCISCI LUCÆ BRUGENSIS

Notæ ad Varias Lectiones Editionis Græcæ Evangelii secundùm MATTHÆUM.

CAP. I.

VErs. 11. Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ] Decimusquartus e sedecim vetustis codicibus, cum quibus Parisienses olim contulerunt Græcam Novi Testamenti editionem, legit Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακείμ, Ἰακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ. Ubi generationem unam studiose ab aliquo adjectam non dubium est esse, ad evitandas difficultates illas, quas in Commentario tractavimus. Nam ut a cæteris Græcis libris non agnoscitur illa generatio, ita neque a Syricis aut Latinis, neque ab ullis omnino tractatoribus, nominatim, inter veteres, Hieronymo atque Ambrosio Latinis, & Authore operis in Matthæum imperfecti atque Euthymio Græcis: ut prætercam, Jechoniæ filii Joakim, non plures, sed unicum fratrem reperiri in sacris litteris, Sedechiam inquam, 1 Paralip. 3. vers. 16. nec Ἰακεὶμ dictum esse patrem, sed Ἰωακείμ. Quare temerarium est, ex unius, ejusque alieni, nec visi fortasse, codicis, auctoritate, veterem & quidem constantem mutare sacræ scripturæ lectionem: quod fecit Theodorus Beza, cujus translatio est; *Josias autem genuit Jakim; Jakim autem genuit Jechoniam & fratres ejus.* v. 14. ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ· Ἀχεὶμ δὲ] Legitur & Ἀχείμ, ut Latine; quin & Ἀχεὶν, ut Syriace. v. 22. διὰ τοῦ προφήτου] Secundus Parisiensium codex β. addit Ἠσαΐου· cui, cum cæteris Græcis libris, refragantur Latini & Syrici. Non dubium est quin adjectum sit *Isaiæ* nomen, præpostera alicujus diligentia. v. 23. καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα] Idem ille secundus codex scribit καλέσεις, *vocabis*, pro καλέσουσι, *vocabunt*. Atqui καλέσεις esse Prophetæ, καλέσουσι vero Evangelistæ, præter Latinos & Syricos libros, etiam ea docent quæ ad Prophetam olim notavimus.

CAP. II. V. 1. εἰς Ἱεροσόλυμα] In quatuor exemplaribus, γ. ε. η. ιϛ. est εἰς Ἱερουσαλήμ. v. 2. προσκυνῆσαι αὐτῷ] In quibusdam libris est quartus casus αὐτὸν, loco tertii αὐτῷ· utrumque admittit illius verbi constructio. v. 6. Καὶ σὺ Βηθλεὲμ γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ] Secundus codex legit Καὶ σὺ Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, μὴ ἐλαχίστη εἶ; *Et tu Bethlehem Judææ, numquid minima es?* quæ lectio spuria est, & de industria ficta contra omnium fidem. ibid. ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται] Quidam libri addunt μοὶ (ἐκ σοῦ γάρ μοι) quod quanquam Propheta dixerit, Latini tamen & Syri Novi Testamenti codices, quin & meliores Græci, omittunt. v. 11. εἶδον τὸ παιδίον] Sic legunt meliora exemplaria Græca, Regium ex Complutensi, omnia Parisiensium, Euthymii textus, denique Syra ipsa, εἶδον, *viderunt*, pro eo quod in aliis est, Latino consentanee, εὗρον, *invenerunt*. v. 16. καὶ κατωτέρω] Secundus Parisiensium liber habet positivum κάτω, *infra*, quo modo Latinus vertit, pro comparativo κατωτέρω, *inferius*. v. 17. τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος] Rursus secundus ille codex a reliquis varians, scribit, τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Κυρίου διὰ Ἱερεμίου, λέγοντος· *quod dictum est a Domino per Jeremiam, dicentem:* quo in scribendo modo imitatus videtur superiora loca, 1. vers. 22. & 2. vers. 15.

CAP. III. V. 6. ἐν τῷ Ἰορδάνῃ] Exemplaribus δ. & ε. additur ποταμῷ, *fluvio*, ut Syro: cætera omittunt cum Latino. Marcus cap. 1. vers. 5. illud constanter legit. v. 8. καρπὸν ἄξιον] Hoc modo, singulari inquam numero, legunt optimi quique Græci libri, consentanee Latinæ editioni. Nam qui in quibusdam libris est numerus pluralis καρποὺς ἀξίους, quanquam exstet & Syriace, esse videtur Evangelii secundum Lucam, cap. 3. vers. 8. v. 9. ἐκ τῶν λίθων] Quartus codex præponit καὶ conjunctionem, quo clarius exprimatur emphasis. v. 11. καὶ πυρὶ] Septem Parisiensium Græci codices α. γ. δ. ε. ϛ. ζ. ιβ. omittunt illud καὶ πυρὶ, adstipulantibus Græcis enarratoribus Theophylacto atque Euthymio: atque videri possit illud ex Luc. 3. vers. 16. huc adjectum fuisse. Cæterum vetustiores tractatores iis codicibus suffragantur qui addunt, Chrysostomus, Auctor operis imperfecti, Hilarius, Hieronymus; quibus & Latini ac Syrici libri volunt. Conjiciunt quidam, erasum illud ab aliquibus fuisse, odio hæreticorum, qui ad Christi baptismum igni seu cauterio volebant utendum. v. 12. τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην] Sextus codex addit μου; (τὸν μου σῖτον,) Idem cum octavo & nono transfert pronomen αὐτοῦ e medio in finem, ita ut jungatur voci ἀποθήκην, quod tametsi Syro consonet, recepta lectio certior est. v. 16. καταβαῖνον] Frustra addit secundus codex ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, *e cœlo*.

CAP. IV. V. 10. Ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ] Sic legunt Regia Biblia cum aliis octo Parisiensium, ita tamen ut notent, ab aliis libris omitti, ὀπίσω μου, quod certe omittunt multi codices, quibus Syricum Evangelium, & Enarratores, Chrysostomus, manifestiusque Origenes tractatu in Matthæum primo, Hieronymus, & Euthymius, suffragantur. Similis varietas est in libris Latinis, sed omissio est, ut plerorumque, ita & optimorum. Credo ego, illud ὀπίσω μου, non hujus esse loci, sed ex capite 16. vers. 23. huc adjectum. v. 17. Ἀπὸ τότε] Non est præmittenda conjunctio καί. v. 19. καὶ ποιήσω ὑμᾶς] Addunt deinde Græci codices secundus & nonus γενέσθαι, Syro Latinoque consentanee, quod tamen plerique non agnoscunt. v. 20. Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες] Immerito transfigitur verbum εὐθέως ab exemplaribus δ. ε. θ.

CAP. V. V. 3. ὅτι αὐτῶν ἐστι] Non est legendum ἔσται, *erit*, quod est in β. pro ἐστὶν, *est*. V. 11. ἕνεκεν ἐμοῦ] Errore sumto ex versu proxime præcedenti scribit β. ἕνεκα δικαιοσύνης. v. 18. Ἀμὴν γὰρ λέγω] Quintum exemplar, loco conjunctionis γὰρ, repetit ἀμὴν, contra omnium fidem. v. 22. ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ] D. Augustinus libri primi Retractationum cap. 19. testatur a suis Græcis libris abesse εἰκῆ, *sine causa:* quibus hodie consentit codex Græcus Bibliothecæ Vaticanæ, &, ex B. Hieronymi emendatione, vulgata editio Latina. Cæteri Græci libri quos vidimus, suffragantibus tractatoribus Græcis, & Syricis exemplaribus, omnes illud legunt: nec facile est illis auferendum, ut nullo modo Latinis addendum, qua de re alias egimus latius. ibid. ὃς δ' ἂν εἴπῃ μωρὲ] Octavum antigraphum legit ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ μωρέ. Addidit scriptor, id quod ἀπὸ κοινοῦ ex superioribus subaudiendum esse, etiam Hieronymus monet. v. 25. καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ] Eodem sensu legitur in 2. codice βληθῇς. v. 27. ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις] Ab aliis codicibus non agnoscitur τοῖς ἀρχαίοις, *antiquis*, Syricæ editioni conformiter. v. 30. βληθῇ εἰς γέενναν] In uno exemplari, eoque secundo, est εἰς γέενναν ἀπέλθῃ, propius ad editionem Latinam, quæ habet, *eat in gehennam*. v. 32. ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ] In manuscriptis γ. δ. ε. ϛ. η. est ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων, eodem tamen sensu. ibid. ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι] Secundus codex, pro μοιχᾶσθαι, *mœchari*, habet passivum μοιχευθῆναι, *vitiari, stuprari*: quæ mutatio, consilio sapientioris quam oportuit, accidit. ib. καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται, *& qui dimissam duxerit, adulterat.*] D. Augustinus libri, De adulterinis conjugiis, cap. 10. annotat, pericopen hanc, in nonnullis codicibus Græcis ac Latinis non haberi: quasi ex cap. 19. vers. 9. huc esse potuisset assumta: vel, quod ipse arbitratur, *quia explicatus hic sensus putari potuit in eo quod superius dictum est, facit eam mœchari: quomodo enim dimissa fit mœcha, nisi fiat qui eam duxerit mœchus?* Porro nos illud hodie constanter legimus apud Latinos, Græcos, & Syros. v. 33. Πάλιν ἠκούσατε] In duodecimo exemplari, pro πάλιν, *iterum*, quod legitur etiam Latinis & Syris, est πλὴν, *præterea*. v. 36. λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι] In octavo codice, sublata disjunctiva ἢ, est λευκὴν ποιῆσαι μέλαιναν· ita ut planus sensus sit; unum album capillum reddere nigrum, aut e contra. Atqui, non Græce tantum, sed & Latine ac Syriace, Disjunctiva legitur. v. 41. μετ' αὐτοῦ δύο] In β. est μετ' αὐτοῦ ἔτι ἄλλα δύο, *cum illo adhuc alia duo*: id quod non dubium est auctum esse ex Latino, cujus exemplaria quædam legunt, *cum illo & alia duo*. v. 44. καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς] In aliis legitur pro tertio quartus casus, τοὺς μισοῦντας. v. 45. ὅπως γένησθε υἱοὶ] Unus Chrysostomus pro υἱοὶ, *filii*, diserte legit ὅμοιοι, *similes*. v. 46. τίνα μισθὸν ἔχετε] Rursus β. pro præsenti ἔχετε habet futurum ἕξετε, adeo libenter consonat editioni Latinæ: tametsi Latinus interpres futurum dedisse potuit, non quod Græce legerit, sed quod præsens futuri loco positum intellexerit. v. 47. τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν] Ita cum Græcis quibusdam exemplaribus Latina & Syra legunt. In plurimis autem aliis Græcis, illius loco scribitur τοὺς φίλους ὑμῶν, id quod alibi non invenio. ibid. οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω ποιοῦσιν] Hæc vulgaris lectio, conformis Syro, iterum publicanos huc adfert. Atqui vetusti codices, 2. & 4. adstipulante non solum editione Latina, sed & enarratore Chrysostomo, habent οὐχὶ καὶ οἱ ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. v. 48. ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς] Exemplaria 2. 3. 5. & 7. legunt οὐράνιος, *cœlestis*, Latino conformiter, pro eo quod alia habent ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, *qui in cœlis est*.

CAP. VI. V. 1. προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν] Secundus codex pro τὴν ἐλεημοσύνην, *eleemosynam*, legit τὴν δικαιοσύνην, *justitiam*, quo modo est Latine: qua de re consule Commentarium. v. 4. αὐτὸς ἀποδώσει σοι] Antigrapha 4. 6. & 8. omittunt αὐτὸς, *ipse*, conformiter Latinæ editioni. Alia addunt cum Syriaco Evangelio: quando, vel redundat Hebraico more, vel Emphaseos gratia exprimitur, quo dilucidius Deus Pater opponatur hominibus, a quibus alii mercedem vanam referunt. ibid. αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ] D. Augustinus circa initium libri secundi De sermone Domini in monte, testatur, ab iis quæ consuluit Græcis exemplaribus, omissum fuisse ἐν τῷ φανερῷ· quibus hodie consonat codex Græcus Bibliothecæ Vaticanæ, &, ex B. Hieronymi haud dubium correctione, vulgata editio Latina. Cæteri Græci libri quos vidimus, suffragantibus tractatoribus Græcis, & Syricis exemplaribus, omnes illud legunt: nec facile est illis auferendum, ut neque Latinis addendum, qua de re latius egimus in Notationibus nostris in varias Bibliorum lectiones. v. 6. ἐν τῷ φανερῷ] Eadem librorum, editionum, tractatorumque, varietas est hic, quæ mox vers. 4. v. 8. πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν] Quod hujus loco legit 2. exemplar πρὸ τοῦ ὑμᾶς ἀνοῖξαι τὸ στόμα, *antequam vos aperueritis os*, Commentarius est. v. 13. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας] Unus Parisiensium Græcus codex omittit hæc verba, secundus inquam ille: unus eorundem Latinus codex addit, S. Germani latus, quem vocant. Hunc ad Græca, illum ad Latina, castigatum, vehemens mihi suspicio est, cum ex hoc loco (eo quod cæteri omnes libri, Græci addant, Latini omittant) tum ex aliis pluribus. Porro Græcis libris qui addunt, suffragantur enarratores Græci, Chrysostomus, Theophylactus, Euthymius, &, sive is Græcus sive Latinus fuerit, Auctor operis in Matthæum imperfecti; Denique Syricus Interpres. Latinis libris omittentibus adstipulantur Latini tractatores, Tertullianus, Cyprianus, Hieronymus, Ambrosius, libris quinto & sexto De Sacramentis, Augustinus, & posteriores; Denique modus ipse recitandi orationem Dominicam in Ecclesia Latina, jam inde ab Apostolorum, credo, temporibus continuus. Verisimile fit, a Græcis, ad Evangelii textum adscriptam fuisse hanc coronidem, ex liturgia, aut solemni alioqui consuetudine, ex quali Angelicæ salutationi adnectunt, ὅτι σωτῆρα ἔτεκες τῶν ψυχῶν ἡμῶν, *quia salvatorem peperisti animarum nostrarum*; quæ similiter non sunt Evangelii verba. v. 18. ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ] Omnes Parisiensium Græci codices, numero sedecim, qui quidem manuscripti sunt plerique, cum aliis non paucis, omittunt illud ἐν τῷ φανερῷ hoc loco, quod legerunt superioribus versibus quarto & sexto: quibus consona sunt Syra. Vaticanum exemplar & editio Latina, constantia sibi, ut non superioribus, ita nec hoc loco agnoscunt. Cæterum, quod in Notationibus addidimus, Chrysostomus & Origenes videntur illud etiam hoc loco legisse, nisi forte ex superioribus subaudierint. v. 24. οὐδεὶς δύναται] Quod exemplaria primum & octavum interjiciunt οὐδεὶς οἰκέτης δύναται, additum est ex Luc. 16. vers. 13. v. 34. μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς] Hæc vulgaris est lectio Græcorum codicum, cujus sensus est, *curabit sua*, solicitus erit de rebus suis. Est porro alia in codice Victoriano, cujus in Commentario meminimus, μεριμνήσει ἑαυτῇ, *solicitus erit sibi ipsi*, quæ videtur veteris Interpretis fuisse, quin & veterum Patrum, Cypriani, cum in orationem Dominicam, tum lib. 3. ad Quirinum, cap. 11. & Augustini lib. contra Adimantium, cap. 4. quorum versio habet, *nam crastinus dies ipse cogitabit sibi*. Atqui sensus lectionis idem unus est utriusque.

CAP. VII. V. 1. ἵνα μὴ κριθῆτε] Sequitur in octavo codice μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε, id quod ex Luc. 6. v. 37. huc allatum adjectumque esse, quemadmodum etiam contigit Latinis libris, indubium est. v. 6. Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ] Exemplaria quartum & nonum legunt τὰ ἅγια, numero plurali:

plurali: quem ad modum, clarioris sententiæ ergo, locum mutatum fuisse arbitror. v. 12. οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς] Hæc recepta est lectio, Syro conformis. Chrysostomi interpres notat, in aliquibus exemplaribus, pro οὕτω haberi ταῦτα· ego in duobus, & Theophylacto Romæ impresso, neutrum legi, nec οὕτω, nec ταῦτα, quo modo & veriora Latinæ editionis antigrapha scribunt, *& vos facite illis.* ibid. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος] Quidam Græci codices, Jansenio teste, cum Euthymio enarratore, legunt οὕτως, *sic*, pro οὗτος, *hæc*: *Sic enim est lex*; quod sit, sic determinant, sic præscribunt Lex & Prophetæ. Verum illud ita consulto ab aliquibus mutatum fuisse videtur, ad evitandas difficultates quæ ex germana moventur lectione: quas movet inter alios Beatus Augustinus, cum in proprio loci commentario, tum libri de Trinitate octavi c. 7. v. 13. οἱ εἰσερχόμενοι δι᾽ αὐτῆς] Hæc recepta est lectio, conformis Latinæ, *qui intrant per eam.* Porro exemplaria 6. 8. & 12. pro εἰσερχόμενοι, *intrant*, legunt ἐρχόμενοι, *incedunt*, quomodo & Syrus vertit *d'ozelin, qui vadunt.* v. 14. Τί στενὴ ἡ πύλη] Sic in melioribus est libris, Complutensi, Regio, & Parisiensium omnibus, suffragantibus Theophylacto atque Euthymio Græcis enarratoribus, adhæc Syriaca interpretatione, denique verioribus exemplaribus interpretationis Latinæ. Quare spurium est, quod in quibusdam legitur ὅτι pro τί, quemadmodum quod Latine *quoniam* pro *quam.* v. 16. μήτι συλλέγουσι] Quidam codices legunt μήτινες, *numqui*, pro μήτι, *numquid*, contra probatiorum, Latinorum item & Syricorum, denique, inter Græcos enarratores, Euthymii manifeste, fidem. v. 18. οὐδὲ δένδρον σαπρὸν] Octavum exemplar addit πάλιν· οὐδὲ πάλιν, *neque rursus*, vel *neque contra*: id quod alibi non invenimus. v. 19. Πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν] Sextum exemplar addit particulam οὖν (Πᾶν οὖν δένδρον) sed, quod mihi videtur, loco non congruentem, uti ab aliis non legitur. v. 3. οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν] Exemplaria 6. & 8. præponunt πάντες· quod ut non legitur Syriace, ita Evangelio adjectum videtur ex Psalmi 6. vers. 9. tam Græce a quibusdam, quam Latine ab aliis, ut est Psalmus ille frequens, primus eorum qui pœnitentibus serviunt. v. 24. ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ] In quarto codice est ita ut in Latinis & Syricis, hic quemadmodum proximo loco vers. 26. ὁμοιωθήσεται, *adsimilabitur*, vel *similis erit*. In aliis plerisque est ὁμοιώσω αὐτὸν, *adsimilabo eum*, quomodo & apud D. Hilarium Latine legitur, *similem æstimabo.* Varietatis meminit Græcus Enarrator Euthymius.

CAP. VIII. V. 5. εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ] Ita legunt meliores libri, αὐτῷ pro τῷ Ἰησοῦ, Latinæ editioni conformiter. v. 8. ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ] Multi codices scribunt εἰπὲ λόγον, *dic verbum*, id est, effare sermonem, pronuntia sententiam. Octo autem Parisiensium, inter quos est Complutensis, habent, ita ut Latinus Interpres & Syrus legerunt, εἰπὲ λόγῳ, *dic verbo*; sed nullum in re discrimen est. Luc. 7. vers. 7. omnes posteriori hoc modo legunt. v. 11. καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν] Horum loco Euthymius legit καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Ἀβραὰμ, *& recumbent in sinibus Abrahæ*, Chrysostomo diserte adstipulante: *Recumbent autem*, id est, *requiescent*, inquit. v. 13. τῷ ἑκατοντάρχῳ] In multis est τῷ ἑκατοντάρχῃ prima declinatione. ibid. ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ] Posthæc in nonnullis exemplaribus, nominatim δ. ιϛ. ιδ. sequitur καὶ ὑποστρέψας ὁ ἑκατόνταρχος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, εὗρε τὸν παῖδα ὑγιαίνοντα, *& reversus Centurio in domum suam in illa ipsa hora, invenit puerum sanum.* Id quod mihi videtur ab aliquo ex Luca huc esse additum, mutatis verbis ad modum narrandi quo hactenus usus fuerat Matthæus; conferantur cum istis Lucæ verba, cap. 7. vers. 10. v. 14. Καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς] In Regia & contemporaneis editionibus, εἰσελθὼν, *ingressus*, legitur, pro eo quod est in aliis, conformiter Latinæ & Syriacæ editionibus, ἐλθὼν, *cum venisset.* v. 15. καὶ διηκόνει αὐτῷ] Sic legunt exemplaria primum, tertium, quintum, septimum, &, ex primo, quod est Complutense, Regium. In aliis pro singulari αὐτῷ est plurale αὐτοῖς. Eadem varietas est tam in Syricis, quam in Latinis libris. Latini habent, alii *ei*, alii *eis*: Syriaci typis excusi ܠܗܘܢ *lehum* plurale, manuscriptus ܠܗ *leh* singulare. Crediderim ego, ex Marco & Luca, Matthæo, Græce certe, mutatum fuisse singulare *ei* cum plurale *eis*; idque temere, cum illi quidem plurium ante meminerint, Matthæus autem solius Jesu. v. 17. τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἀνέλαβε] In Regia & æqualibus editionibus est ἀνέλαβε, quasi dicat, in humeros accepit, pro eo quod est in aliis, Latino conformiter, ἔλαβε, *accepit.* v. 21. ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν] Quartus codex omittit πρῶτον, contra aliorum omnium fidem.

CAP. IX. V. 1. Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον] Non est addendum ὁ Ἰησοῦς. v. 5. ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι] Ita est in Regia editione, & omnibus Parisiensium exemplaribus, σου, *tua*, pro σοὶ *tibi.* v. 8. ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐθαύμασαν] In secundo Græcorum codicum est ἐφοβήθησαν, id quod supicor esse ex Latino mutatum, quod habet, *timuerunt.* Verisimilius est Interpretem legisse ἐθάμβησαν, quod in Commentario diximus. v. 11. ἐσθίει] Addit codex ιδ. καὶ πίνει· id quod uti Latine & Syriace non legitur, ita D. Augustinus lib. 2. de cons. Evang. cap. 27. annotat, a Marco positum, non a Matthæo. v. 13. ἀλλ᾽ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν] Parisiensium exemplaria β. & ιβ. tollunt εἰς μετάνοιαν· quibus Syra adstipulantur, & optimi quique libri Latini, denique B. Augustinus loco mox citato, ubi docet a solo Luca fuisse additum illud *ad pœnitentiam.* Porro libris plerisque Græcis, quibus illud etiam hic legitur, volunt Græci Enarratores, Chrysostomus, Theophylactus, atque Euthymius. Nihilominus tamen crediderim ego, illud jam olim Græce Matthæo & Marco, ex Luca fuisse adjectum. v. 17. καὶ ἀμφότερα συντηροῦνται] Sic legit textus Regius ex vetustis exemplaribus, pro ἀμφότερα genere neutro, quod est in aliis ἀμφότεροι genere masculino: nam & οἶνος & ἀσκὸς Græcis masculina sunt. v. 18. ἰδοὺ ἄρχων εἷς] Ita legendum videtur, quo modo & Latine ad verbum est & Syriace. Quidam libri omittunt εἷς, quidam substituunt τις. v. 19. ἠκολούθησεν αὐτῷ, *sequutus est eum*] Ita legunt Græci libri. Unus β habet ἠκολούθει, *sequebatur*, quomodo Latine est. v. 20. αἱμοῤῥοοῦσα δώδεκα ἔτη] Ita Græci, Syrici, & Latini libri. Unus β Græcus addit δώδεκα ἔτη ἔχουσα ἐν τῇ ἀσθενείᾳ, *duodecim annos habens in ea infirmitate*: id quod ideo adjectum videtur, quod dure cohæreat δώδεκα ἔτη cum αἱμοῤῥοοῦσα. v. 26. ἡ φήμη αὕτη] In β. rursus, pro αὕτη, est αὐτοῦ, *ejus*, quod sit, de eo; dissimiliter etiam Latinæ editioni. v. 27. ἐλέησον ἡμᾶς] Omitte quod sequitur in quodam codice Κύριε. v. 30. αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ] Interjicit quartus codex παραχρῆμα, *ilico.* v 33. οὐδέποτε ἐφάνη] Quidam libri præponunt ὅτι, quod optimi quique omittunt: quod nec Latine expressum est, uti tamen plerumque alias quando Græcis legitur. v. 35. καὶ πᾶσαν μαλακίαν] Sequitur in plerisque omnibus codicibus Græcis, ἐν τῷ λαῷ, *in populo*: id quod duo, α. & ιβ. non legunt, conformiter Latino & Syro. Nam & verisimile est huc adjectum esse ex versu 23. capitis 4. superioris. Quod deinde adhuc sequitur in η. καὶ πολλοὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ, *& multi sequuti sunt eum*, & ipsum adjectitium est. v. 36. ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι] Ita legunt sex Parisiensium exemplaria, & ex eorum primo, Complutensi inquam, Regium: quæ lectio fuit & interpretum Latini ac Syri. Alii libri pro ἐσκυλμένοι habent ἐκλελυμένοι· vide Commentarium.

CAP. X. V. 1. ἐξουσίαν πνευμάτων] Quod quartum & octavum exemplaria addunt ἀκαθάρτων πνευμάτων, subaudiendum est, non legendum: vide Commentarium. ibid. καὶ πᾶσαν μαλακίαν] Non addas ἐν τῷ λαῷ, quod est in octavo codice: nec enim est hujus loci, sed supra, 4. vers. 23. v. 4. Σίμων ὁ Κανανίτης] In secundo & octavo codicibus est Κανανᾶιος, ea forma qua Latinus & Syrus utuntur. Majoris momenti est, quod in Commentario disputatur, legendumne sit Καννίτης aut Καννᾶιος. v. 8. λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε] Illud νεκροὺς ἐγείρετε merito fortassis posset omitti, prout ipsa Regia Biblia obeliscum præfigunt, idque ob eas causas quas alias dedimus intelligendas. Novem Parisiensium exemplaria & Syrica Imperatoris editio prætereunt, suffragantibus Enarratoribus Euthymio & Theophylacto. v. 10. μηδὲ ῥάβδους] Parisiensium exemplaria primum, 2. 3. 4. 5. 7. 8. 9. 11. 12. & ex primo, quod est Complutense, Regium, legunt numero plurium μηδὲ ῥάβδους, *neque virgas.* Porro singulari numero μηδὲ ῥάβδον, qui est in aliis exemplaribus, præter Latinum Interpretem, favere videntur Græci Tractatores. ibid. τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν] Pro τῆς τροφῆς in 14. exemplari legitur τοῦ μισθοῦ, ex Luc. 10. v. 7. v. 12. ἀσπάσασθε αὐτήν] Nihil amplius esse legendum, nec addendum esse quod sequitur in Regio & aliis quibusdam libris λέγοντες, εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ, puto in Notationibus a nobis monstratum esse. v. 13. εἰσελθέτω ἡ εἰρήνη] Ita est in Regio opere & quarto Parisiensium codice, verbum compositum εἰσελθέτω, *ingrediatur*, pro eo quod est in aliis, Latino conformiter, simplici ἐλθέτω. v. 14. Καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ] Non est legendum ex octavo codice, numero plurium, Καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσωσι. ibid. τῶν ποδῶν ὑμῶν] Quod additur in 14. exemplari ἐπ᾽ αὐτῇ, sumtum est ex Luc. 9. vers. 5. v. 15. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν] Noli addere γὰρ, quod est in η. & ιδ. v. 19. Ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς] Exemplar 14. legit aoristum παραδώσωσιν. v. 23. ἐν τῇ πόλει ταύτῃ] Exemplar quartum habet ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, contra omnium fidem. ibid. φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην] Codex octavus pergens addit in hæc verba, Κἂν ἐκ ταύτης ἐκδιώξουσιν ὑμᾶς, φεύγετε εἰς τὴν ἑτέραν, *Et si ex hac exegerint vos, fugite in aliam.* Secundus vero addit in ista, Ἐὰν δὲ ἐν τῇ ἄλλῃ διώκουσιν ὑμᾶς, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην, *Si autem in hac alia persequuntur vos, fugite in aliam.* Cæterum addititia sunt ista, omninoque prætermittenda. ibid. οὐ μὴ τελέσητε] Quod in quarto exemplari est πληρώσητε, illius expositio est. v. 25. Βεελζεβοὺλ] Atqui Βεελζεβοὺβ, quomodo habet exemplar secundum, litera ultima βῆτα, legendum esse, non λάμβδα, Βεελζεβοὺλ, docet Commentarius: quod quidem ut manifestum, deinde semper sequimur. v. 28. ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων] Hæc melior esse scriptura videtur, præsentis inquam temporis, ea quæ aoristum habet ἀποκτενόντων. v. 29. ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν] Quod sequitur in nono codice τοῦ ἐν οὐρανοῖς, aliunde huc adscitum est. v. 42. ἕνα τῶν μικρῶν τούτων] Secundum exemplar pro τῶν μικρῶν scribit τῶν ἐλαχίστων, ut Latino respondeat. ibid.] Exemplaria secundum & quintum omittunt μόνον, quod a reliquis legitur, suffragantibus editionibus Latina & Syra.

CAP. XI. V. 16. ὁμοία ἐστὶ παιδίοις] Sic lege ex melioribus libris potius quam παιδαρίοις. ibid. ἐν ἀγορᾷ] Sic legunt Regia Biblia & exemplaria Parisiensium, quintum, septimum, nonum, conformiter editioni Latinæ. In aliis est pluralis numerus ἐν ἀγοραῖς, *in foris.* v. 18. Ἦλθε γὰρ Ἰωάννης] Non addas πρὸς ὑμᾶς, *ad vos*, quod sextus codex. v. 20. Τότε ἤρξατο] Omitte ὁ Ἰησοῦς, quod est in tertio exemplari, tametsi Syriace legatur. v. 21. Χοραζίν] In 2. exemplari est Χοραζαΐμ· vide Commentarium. ibid. Βηθσαϊδά] Sic legendum est ex pluribus libris, non ex aliis Βηθσαϊδάν, addita ad finem litera ν. ibid. καὶ σποδῷ] Non est addendum καθήμεναι, *sedentes*, ex sexto codice. v. 23. ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ] Vaticanus codex & Parisiensium Italicus, id est, secundus, interrogando legunt μὴ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως ᾅδου καταβήσῃ, id quod consonat Latinæ editioni. Syriaca editio receptæ Græcorum lectioni favet: qua de re latius in Notationibus, quas sæpe diximus. v. 24. ἢ σοὶ] Non est hoc mutandum cum ἢ ὑμῖν, ex secundo codice.

CAP. XII. V. 2. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες] Quod sequitur in secundo & 8 exemplaribus αὐτοὺς, subaudiendum est, non legendum. ibid. ἐν σαββάτῳ] Ita legunt codices Græci, excepto quarto Parisiensium, qui habet plurali numero ἐν τοῖς σάββασιν. Latine hic legitur *sabbatis*, Græce *sabbato*: versu superiori Græce *sabbatis*, Latine *sabbato*: confunduntur enim hæc quod ad sensum. v. 3. ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ] Quinque Parisiensium antigrapha, conformiter Latino & Syro, omittunt pronomen αὐτὸς, quod alia clarius addunt. v. 6. τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ὧδε] Parisiensium omnia exemplaria legunt μεῖζον neutro genere, *Templo majus quid est hic*; subauditur enim. Quod quidem energiam videtur habere majorem, & consonare ei quod infra, vers. 41. & 42. dicitur; *Et ecce plus quam Jonas, plus quam Salomon hic.* v. 8. τοῦ σαββάτου] Regium & omnia Parisiensium exemplaria omittunt καὶ, Syrica editione adstipulante: id quod alia addunt (καὶ τοῦ σαββάτου) suffragante editione Latina, habetque emphasim minime negligendam, apud alios Evangelistas constanter legitur. v. 10. ἄνθρωπος ἦν] Sequitur in secundo, sexto, octavo, & decimoquarto ἐκεῖ, *illic*, quod & Syriace legitur. Latina porro editio cum aliis Græcis libris subaudit illud. v. 13. Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ] Quod sequitur in nonnullis libris τὴν ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα, superfluum est, prout etiam Regius illud obelisco transfigit. v. 14 συμβούλιον ἔλαβον] Exemplar octavum pro ἔλαβον legit ἐποίησαν, quo modo Latine est *faciebant.* v. 21. Καὶ τῷ ὀνόματι] Sic legunt Regium & omnia Parisiensium. Alia addunt ἐν præpositionem, Καὶ ἐν τῷ, quemadmodum Latini libri ac Syrici: vide Commentarium Matth. 7. vers. 22. v. 23. Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς Δαβίδ;] Exemplar Regium ex Complutensi addit ὁ Χριστὸς, quod non alibi reperio. v. 25. Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς] Ita legendum est, non ἰδὼν quod est in 2. codice. v. 32. οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι] Sic legit Regium ex Complutensi cum aliis novem Parisiensium exemplaribus, pro eo

quod

quod est in aliis οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι. v. 35. ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ] Addunt libri quidam τῆς καρδίας, quod non est hujus Evangelii, sed illius quod est secundum Lucam, cap. 6. vers. 45. v. 36. πᾶν ῥῆμα ἀργὸν] Minime legendum est πονηρὸν pro ἀργόν. v. 37. καὶ ἐκ τῶν λόγων σου] Exemplar secundum habet ἢ ἐκ τῶν, qui sensus est, non ipsa verba Evangelii. v. 47. ζητοῦντές σοι λαλῆσαι] Quod in 6. exemplari est ζητοῦντές σε ἰδεῖν, Lucæ est cap. 8. vers. 20. v. 50. αὐτός μου ἀδελφὸς] Sextum & nonum exemplaria addunt conjunctionem αὐτός μου ἀδελφός.

CAP. XIII. V. 4. καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ] Quod addunt tertius & sextus codex τοῦ οὐρανοῦ, ex Luca sumtum est, apud quem illud ab omnibus legitur, præterquam a Syro. v. 11. ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται] Ita legendum est: nam quod quidam habent ἐκείνοις δὲ ἐν παραβολαῖς, rursus ex secundum Lucam Evangelio acceptum est. v. 13. 14. ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι. Καὶ ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία] Horum loco legit codex sextus ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ ἀκούωσι, μηδὲ συνιῶσι. Καὶ τότε πληρωθήσεται αὐτοῖς ἡ προφητεία, manifeste accommodatus Lucæ Evangelio celeberrimo in templis. ibid. καὶ ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς] Præter sextum illum, quinque alii Parisiensium codices, γ. ζ. η. θ. ιβ. omittunt ἐπὶ præpositionem, quam alii præponunt voci αὐτοῖς. ibid. ἀκοῇ ἀκούσετε (&c.) καὶ βλέποντες βλέψετε] Sic legitur & Latine; *Auditu audietis* (&c.) *& videntes videbitis*. In 4. & 9. est ἀκούσητε & βλέψητε, quod crediderim aliunde huc esse translatum, eo quod propius consonet cum verbis Hebraicis. v. 19. καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον] Evangelii secundum Lucam est αἴρει, quod sextus codex legit loco ἁρπάζει. v. 21. ἢ διωγμοῦ] Ita legit & Syrus. Quintus ex Græcis habet καὶ διωγμοῦ, ut Latinus. v. 23. Ὃ δὲ τριάκοντα] Quod sequitur in quinto & sexto codicibus ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω, non est hujus loci. v. 24. ἀνθρώπῳ σπείραντι] Sic lego ex Regia editione & manuscriptis Parisiensium 3. & 14. conformiter editioni Latinæ, quæ habet, *homini qui seminavit*, ipsique sententiæ loci. Alii codices scribunt σπείροντι, tempus præsens, pro aoristo. v. 32. μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων ἐστὶ] Sic legunt boni libri, cum Euthymii enarratoris textu, & editionibus Latina ac Syriaca, aliis omittentibus πάντων. ibid. ὥστε κατελθεῖν] Sic Regia editio ex Complutensi legit compositum κατελθεῖν, eodem sensu quo alii libri simplex ἐλθεῖν. v. 33. ἐλάλησεν αὐτοῖς] Quod octavum exemplar addit λέγων, intelligendum est, non legendum, cum nec Syriace addatur, nec Latine, nec denique Græce, nisi in illo uno. ibid. ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου] In aliis est simplex ἔκρυψεν, eodem sensu. v. 40. καὶ πυρὶ καίεται] Similiter est in aliis κατακαίεται. ibid. τοῦ αἰῶνος] Rectius omittitur τούτου quam addatur. v. 43. τοῦ πατρὸς αὐτῶν] Noli hujus loco legere τῶν οὐρανῶν, quod est in 14. codice. v. 46. ὃς εὑρὼν ἕνα] In 2. & 14. exemplaribus est εὑρὼν δὲ ἕνα, ut Latine & Syriace. v. 54. ἡ σοφία αὕτη] Superfluit quod additur in secundo codice πᾶσα ἡ σοφία αὕτη. v. 55. Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς] Codex Vaticanus pro Ἰωσῆς legit Ἰωσὴφ, quemadmodum Latini libri: vide Notationes Marci 15. v. 47.

CAP. XIV. V. 2. οὗτός ἐστιν Ἰωάννης] Exemplar secundum præponit μήτι οὗτος, *numquid hic*: id quod adjectum est conciliandi Matthæi gratia cum Luca cap. 9. vers. 9. ibid. Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς] Quidam libri subjungunt ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· quod quidem certum est addititium esse, ex Marc. 6. v. 16. huc assutum. v. 5. ἐφοβήθη τὸν ὄχλον] In 4. & 5. exemplaribus legitur præterito imperfecto ἐφοβεῖτο. v. 12. ἦραν τὸ σῶμα] Octavus codex habet πτῶμα, id quod est Marci cap. 6. vers. 29. Sequitur in 9. & 14. αὐτοῦ, quod, etsi addat etiam Syrus, nolim tamen idcirco Græce addere. v. 34. τὴν γῆν Γεννησαρὲτ] Quidam libri scribunt Γεννησαρὲθ, quidam Γεννησαρέθ· res eadem unum est, imo & idem unum nomen.

CAP. XV. V. 4. τὴν μητέρα] Hæc exemplaria addunt, illa demunt σου· res est parvi momenti. v. 14. ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν] In exemplaribus secundo & octavo, quæ libenter consonant editioni Latinæ, legitur hoc verborum ordine τυφλοί εἰσιν ὁδηγοὶ τυφλῶν· quo & Syriace quidem legitur, sed non patitur ejus linguæ ratio priorem ordinem. ibid. εἰς βόθυνον] In secundo exemplari est εἰς βόθρον, eodem sensu. v. 19. φόνοι, μοιχεῖαι] Quædam exemplaria pro φόνοι, *cædes*, legunt φθόνοι, *invidiæ*: atqui & Latina & Syrica lectio facit pro priori φόνοι. v. 22. γυνὴ τις Χαναναία] Regia Biblia ex Complutensibus legunt τις (*mulier quædam Chananæa*) quod alia omittunt. ibid. ἐκραύγασεν αὐτῷ λέγουσα] In secundo exemplari est ἔκραξεν ὀπίσω αὐτοῦ λέγουσα, *clamavit post eum dicens*, nemine alio adstipulante. v. 27. καὶ γὰρ τὰ κυνάρια] In exemplari tertio est καὶ γὰρ καὶ τὰ κυνάρια, quod Latino respondet; *Nam & catelli*. v. 30. καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς] Exemplar secundum addit πάντας, *omnes*, quod alibi non legitur. v. 31. καὶ ἐδόξασαν] In tribus Parisiensium codicibus est ἐδόξαζον, *glorificabant*, præterito imperfecto, ut Latine. v. 33. πόθεν ἡμῖν] Secundum exemplar addit, quod est Latine, οὖν, *ergo*· πόθεν οὖν ἡμῖν. v. 39. εἰς τὰ ὅρια] Perperam scriptum fuit in quodam codice εἰς τὰ ὄρη, *in montes*, cum non tantum reliqui libri Græci, sed & Latini omnes & Syrici reclament. ibid.] Pro Μαγδαλὰ est in exemplari secundo Μαγαδὰν, quomodo Latine legimus, & quidem verisimilius, quod in Commentario docuimus.

CAP. XVI. V. 3. οὐ δύνασθε] In exemplaribus 4. 5. 7. 9. est οὐ συνίετε, quam expositionem esse alicujus, probabile est: quemadmodum id quod est in octavo οὐ δοκιμάζετε, ex Luc. 12. vers. 56. sumtum esse, non est dubium. v. 8. οὐκ ἐλάβετε] Ita habet & Syrus. Secundum exemplar legit ut Latinus οὐκ ἔχετε. v. 11. οὐ περὶ ἄρτου] In quarto & octavo est ἄρτων plurali numero. ibid. οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν, προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης] Exemplaria tertium, quartum, quintum legunt οὐ περὶ ἄρτου (vel ἄρτων) εἶπον ὑμῖν προσέχειν, προσέχετε δὲ ἀπὸ τῆς ζύμης· *Non de pane dixi vobis cavere, cavete autem a fermento*: s. εἶπον, *dixi*. Huic legendi modo vult Syrus, qui habet, *Non de pane dixi vobis, sed ut caveretis a fermento*. v. 15. Λέγει αὐτοῖς] Exemplar quintum addit id quod Latine additur ὁ Ἰησοῦς, Jesus. v. 20. ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς] Quidam Græci libri omittunt Ἰησοῦς (ε. ζ. η.) quibus vult Syriaca editio, & Origenis in Matthæum, Ambrosii in Lucam, Commentarius: vide Latinas varietates. v. 26. Τί γὰρ ὠφελεῖται] In 2. codice est ὠφεληθήσεται, futuro tempore. v. 27. μετὰ τῶν ἀγγέλων] Exemplar secundum, Syro adstipulante, addit ἁγίων. ibid. κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ] In 14. codice est τὰ ἔργα pro τὴν πρᾶξιν· vide Latinas varietates. v. 28. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν] Quod additur in 14. codice γὰρ, nusquam alibi invenio. ibid. ἐν τῇ βασιλείᾳ] Id quod nonus codex habet ἐν τῇ δόξῃ, expositio alicujus est.

CAP. XVII. V. 1. καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς] In 2. codice est καὶ ἀνάγει αὐτοὺς, quod propius accedit ad Latinum *ducit*, nisi quod φέρειν & ἄγειν sæpe permutentur. v. 2. ὡς τὸ φῶς] In secundo iterum codice est ὡς χιὼν, *sicut nix*, quemadmodum est Latine: qua de varietate aliud dicere nequeo, quam quod secundum illud exemplar, β, Latinæ editioni, contra alia omnia, sæpe consonet, & aliquando erroribus potius ejus editionis inolitis, quam germanæ lectioni: vide Latinas varietates. v. 5. νεφέλη φωτεινὴ] In 4. exemplari est νεφέλη φωτὸς, *nubes lucis*, Hebraico idiotismo. v. 12. καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν] In exemplari nono est καὶ οὐκ ἀπίστευσαν αὐτῷ, *& non crediderunt ei*. ibid. ἐποίησαν ἐν αὐτῷ] Exemplaria 2. & 9. omittunt ἐν præpositionem (ut certe superfluit sensui) sed quæ Syriace exprimitur, ut & Latine, ex Syriaco sive Hebraico idiotismo. v. 14. ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν] In duobus exemplaribus additur ἄνθρωπός τις, *homo quidam*: in multis est αὐτῷ pro αὐτόν. v. 16. καὶ προσήνεγκα αὐτὸν] In 9. & 14. legitur plurali numero καὶ προσήνεγκαν αὐτὸν, *& obtulerunt eum*, quod sit, & oblatus est. Atqui, non Latine tantum, sed & Syriace, singularis numerus constans legitur. v. 22. ἀνθρώπων] Exemplar θ. addit ἁμαρτωλῶν, *peccatorum*.

CAP. XVIII. V. 6. ἐπὶ τὸν τράχηλον] In aliis est εἰς τράχηλον. v. 11. ἦλθε γὰρ] Totum hunc versiculum undecimum quidam annotant omitti a nonnullis Græcis libris. Atqui Syriace & Latine constanter legitur, ut prætereant tractatores, etiam Græcos, qui eum diserte exponunt, Chrysostomum, Theophylactum, Euthymium. v. 19. Πάλιν ἀμὴν λέγω] A quibusdam codicibus omittitur ἀμὴν, quemadmodum a Latina & Syrica editionibus. Atqui ut Regius, ita veteres omnes Parisiensium, legunt. v. 26. Ὁ δοῦλος] Exemplaria β. δ. η. addunt ἐκεῖνος, ut Latine est *ille*. ibid. προσεκύνει αὐτῷ, *adorabat eum*] Ita legunt plerique codices Græci; quidam παρεκάλει, *rogabat*. v. 28. εἴ τι ὀφείλεις] Rectius legitur, ὅ, τι, *quod*, ut est in aliis libris; quam εἴ τι, *si quid*. v. 29. εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ] Quidam libri Græci omittunt hæc verba, consentanee Latinis, quemadmodum supra vers. 26. a nemine leguntur, ubi eisdem verbis utitur Evangelista, narrans servi erga dominum demissionem. Atqui Syriace & in plerisque omnibus Græcis libris exstant. ibid. καὶ πάντα ἀποδώσω σοι] Sex Parisiensium codices, α. δ. ζ. θ. ιβ. ιδ. omittunt πάντα, quod tamen & Latine legitur, & Syriace. v. 31. τὰ γενόμενα] Legendum potius est priori loco γινόμενα præsenti tempore, posteriori γενόμενα aoristo, Latino conformiter, ut est in aliis libris, quam utrobique γενόμενα aoristo. v. 33. Οὐκ ἔδει καί σε] Annotant Parisienses, a 2. codice addi οὖν. Annotat alius a suo manuscripto Latine abesse *ergo*: *Nonne ergo oportuit & te*. Syriace non legitur οὖν, *ergo*. v. 35. καὶ ὁ πατήρ μου] Non est legendum καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν, ut est in quarto exemplari.

CAP. XIX. V. 3. κατὰ πᾶσαν αἰτίαν] Codex quintus pro αἰτίαν legit ἁμαρτίαν, quæ expositio non dubium alicujus fuit. v. 9. μὴ ἐπὶ πορνείᾳ] Sic legunt omnes Parisiensium antiqui codices, cumque illis Regius ex Complutensi. Alii quidam præponunt εἰ conjunctionem, εἰ μὴ ἐπὶ, quæ fuit lectio Latini Interpretis, cujus editio constanter habet, *nisi ob fornicationem*: lege Commentarium. v. 17. Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεὸς] Hæc ut Regiorum Bibliorum, ita plerorumque omnium exemplarium, est lectio, adstipulantibus libris Syricis, & Enarratoribus Theophylacto atque Euthymio. Cæterum exemplaria, Vaticanum, & inter Parisiensia 2. atque 8. Latinis libris consonantia, scribunt, Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστιν ὁ ἀγαθός. Origenes tractatu 8. in Matthæum, utramque lectionem ponit & exponit: Augustinus lib. 2. de cons. Evang. cap. 63. Matthæi Evangelio tribuit, *Quid me interrogas de bono?* Marci & Lucæ, *Quid me dicis bonum?* id quod ego credo verum esse, ob rationes alias a nobis expositas. v. 24. Πάλιν δὲ] Ita est & Syriace. In quibusdam est Καὶ πάλιν, similiter Latino. ibid. ῥαφίδος διελθεῖν] In quinque vetustis codicibus est εἰσελθεῖν pro διελθεῖν. v. 27. Ἰδοὺ ἡμεῖς] Sextum exemplar præponit Κύριε, qua in re singulare est. v. 29. ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν] Singulari numero οἰκίαν, quo modo est & Latine, scribunt codices 2. & 7. cum Regio. In aliis est οἰκίας numero plurium.

CAP. XX. V. 4. & 7. εἰς τὸν ἀμπελῶνα] Non est addendum pronomen μου, quod in quibusdam libris invenitur. v. 13. συνεφώνησάς μοι;] Octavum exemplar legit συνεφώνησά σοι; *conveni tecum?* quod illi singulare est. v. 17. ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν] In 8. rursus est, quod nusquam alibi, transposita conjunctione, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν. v. 22. ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν] Exemplaria 4. 5. & 14. scribunt ὃ ἐγὼ πίνω· quod respondet quidem ei quod sequitur, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, sed videndum an non ex Marco utrumque transcriptum sit. ibid. καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι, & v. 23. καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε] Leguntur hæc a Græcis libris Græcisque Interpretibus, Syro adstipulante, tam secundum Matthæum quam secundum Marcum, nisi quod secundum & octavum exemplaria omittant secundum Matthæum, conformia Latinis libris Latinisque tractatoribus, Hilario, Ambrosio, Hieronymo, & posterioribus, qui illa in solo agnoscunt Marco. v. 23. οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι] Codices 2. 3. & 14. addunt τοῦτο δοῦναι, *hoc dare*. v. 26. ἔστω ὑμῶν διάκονος] In codicibus, α. β. γ. ζ. ιβ. & ιδ. est futurum ἔσται, pro imperativo ἔστω, res eodem redit. v. 29. Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν] Sextus codex habet numerum singularem Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ· cui Syrus suffragatur scribens, *Cumque exiret Jesus*. Atqui ut in reliquis Græcis, ita & in Latinis libris, est numerus pluralis. v. 34. ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ] Exemplaria 2. & 8. auferunt duo hæc verba αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ, credo ut Latinæ editioni respondeant: vide Commentarium.

CAP. XXI. V. 1. καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγῆ] Parisiensium exemplaria manuscripta omnia legunt Βηθσφαγῆ, præposito σ ante φ. Atqui prior scriptura, ut Latino, ita & Syro respondet. v. 2. τὴν κατέναντι ὑμῶν] Alii ἀπέναντι, quod idem unum est. v. 3. Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι] Exemplar 2. addit ποιεῖτε· *Et si quis vobis dixerit, quid facitis*. ib. εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐτοὺς] Alii libri pro futuro tempore legunt præsens ἀποστέλλει. Cæterum futurum Marci Evangelio consonat, tractatoribus Hilario & Auctore operis in Matth. imperfecti suffragantibus. v. 7. καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν] In quibusdam libris est ἐπεκάθισεν, quod est *insedit*, in quibusdam ἐκάθισεν, *sedit*, (ad quem modum Syriace est *equitavit*,) in aliis ἐπεκάθισαν, *collocarunt*, sive *sedere fecerunt*, consentanee editioni Latinæ. Rursus pro ἐπάνω αὐτῶν, *super eos*, sive ut est Latine *desuper*, quidam typis excusi codices scribunt ἐπάνω αὐτῆς, *super eam*, scilicet asinam; Syrus *super eum*, scilicet pullum; eadem, ut arbitror, ratione, qua Latine in verbis proxime præcedentibus, quidam scribunt *eum* pro *eos*. v. 9. οἱ προάγοντες] In 2. codice additur αὐτὸν, *eum*,

quod Syriace quidem similiter additur, sed ut non exstat Latine, ita nec apud plerosque omnes Græce. ibid. ὡσαννά] Vox, etsi duplex, una est tamen, nequaquam distrahenda in duas, ut fit a plerisque, ὡς ἀννά. ibid. εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος] Quidam habent nomen εὐλογητὸς pro participio εὐλογημένος. v. 16. ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν] Exemplar 5. præponit οὐκ, *non audis*. v. 23. καὶ ἐλθόντι αὐτῷ] Exemplaria 2. & 8. legunt genitivos absolute positos καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ eodem sensu. v. 28. ἄνθρωπός τις εἶχε] Non omittas τὶς, ut quidam libri, quod etiam Latine & Syriace exstat. v. 30. καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ] In quibusdam codicibus, pro δευτέρῳ, *secundum*, est ἑτέρῳ, *alterum*: qui, cum Latinæ Syriacæque editioni respondeant, videntur hac parte veriores. ibid. ἐγὼ κύριε] Quidam legunt ναὶ κύριε, quidam ὑπάγω κύριε, quidam ἐγὼ κύριε ἐγὼ ὑπάγω· quæ omnia verisimile est fuisse substituta, ab iis qui non intellexerint primam illam germanamque lectionem ἐγὼ κύριε, *ego domine*, quæ ut est plerorumque Græcorum codicum, ita est & Syricorum. v. 45. οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι] Omnes constanter legunt οἱ φαρισαῖοι, non οἱ γραμματεῖς, quod est in 4. codice suppositum.

CAP. XXII. V. 4. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους] Octavus codex legit præsens ἀποστέλλει. v. 7. ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος] Cum Regio, omnia Parisiensium exemplaria notantur addere ἐκεῖνος. v. 20. Καὶ λέγει αὐτοῖς] Octavum exemplar addit ὁ Ἰησοῦς, consentanee Latino & Syro. v. 44. ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου] Pro ὑποπόδιον scribunt β. & η. ὑποκάτω. v. 45. Εἰ οὖν Δαβὶδ] Subjiciunt exemplaria β. γ. ε. ιδ. ἐν πνεύματι, quod ut Latina & Syra non agnoscunt, ita repetitum videtur a studioso ex vers. superiori 43.

CAP. XXIII. V. 8. εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητής, ὁ Χριστὸς] In quinto exemplari pro καθηγητὴς legitur διδάσκαλος. ibid. πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε] Illud idem antigraphum quintum, verba ista, ex hoc loco, quo ab omnibus aliis, etiam Latinis & Syricis, leguntur, transfert in versum proximum, proxime post verba ista εἷς γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Quo quidem loco videri possint melius convenire: sed verendum ne de industria hic mutatus sit liber, ad tollendam difficultatem quæ prima fronte se offert. v. 18. μωροὶ καὶ τυφλοὶ] Sic legunt etiam Syriaca: sed Latina omittunt hic μωροὶ καὶ, quemadmodum & exemplaria Græca 2. & 8. v. 20. ἐν τῷ κατοικήσαντι αὐτὸν] In aliis legitur præsens κατοικοῦντι, pro aoristo κατοικήσαντι. v. 24. γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς] Melius legitur in manuscriptis ε. ς. ζ. ιδ. conjunctim ἐξαρπαγῆς, quam in aliis divisim ἐξ ἁρπαγῆς. ibid. καὶ ἀδικίας] Sic legitur ut in Complutensi & Regio, ita in manuscriptis 4. 5. 6. 7. 9. & 12. ἀδικίας, *injustitia*, Syro conformiter, pro eo quod in aliis ἀκρασίας, *intemperantia*. v. 25. καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν] Pro numero plurali αὐτῶν, qui exstat & Syriace, exemplaria β. θ. ιϛ. scribunt singularem αὐτοῦ. Latine neutrum exstat. v. 34. ὃν ἐφονεύσατε] In 5. codice legitur tertia persona ἐφόνευσαν. v. 35. ὅτι ἥξει ταῦτα πάντα] Non videtur omittendum ὅτι quod in optimis quibusque libris legitur. v. 37. ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν] Quatuor exemplaria δ. ε. θ. ιδ. omittunt pronomen ὑμῖν, contra fidem reliquorum, consonantium Latinæ & Syriacæ editioni.

CAP. XXIV. V. 1. ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ] Octavus codex legit eo ordine quo Latina Syriacaque editio, ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο. v. 2. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν] Secundum & octavum exemplaria scribunt cum Latinis ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν. ibid. οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα] Regia aliaq; exemplaria præponunt negationem οὐ, cum Syrica editione, sed β. δ. ε. ς. & η. rectius omittunt cum Latina. v. 17. ἆραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ] Sic legunt plurimi boni libri. Alii cum Latino Interprete legunt numero singulari ἆραί τι. v. 18. ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ] In Regiis aliisque est numero singulari τὸ ἱμάτιον, quemadmodum Latine, in aliis est plurali τὰ ἱμάτια. v. 20. μηδὲ ἐν σαββάτῳ] In aliis, omissa præpositione, est, quibusdam σαββάτῳ, quibusdam σαββάτου. v. 30. ἐν τῷ οὐρανῷ] Exemplar 2. legit τοῦ ἐν οὐρανοῖς, id quod ad Filium hominis refertur, non ad signum. v. 31. μετὰ σάλπιγγος καὶ φωνῆς μεγάλης] Sic legunt Regia Biblia post Complutensia, cum tribus aliis exemplaribus, quemadmodum & Latina editio. Alii libri omittunt conjunctionem καί. v. 34. ἀμὴν λέγω ὑμῖν] Exemplaria 4. & 8. addunt δὲ, ἀμὴν δέ. v. 36. εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος] Judico omittendum pronomen μου (εἰ μὴ ὁ πατὴρ μόνος) sequutus antigrapha γ. δ. ε. η. θ. & editiones Syriacam ac Latinam. v. 42. ἐν τῷ μύλωνι] Exemplaria 3. 4. 6. legunt, sed eodem sensu, μύλῳ pro μύλωνι. ibid. secundum Parisiensium manuscriptum addit δύο ἔσονται ἐπὶ κλίνης μιᾶς, εἷς παραλαμβάνεται, καὶ εἷς ἀφίεται· sed incorrupta lectio, adscribit hoc Lucæ proprium, quemadmodum alibi ostendimus. Nam quod veteres illud hic exponant *fit*, quia simile est sententiis iis quæ hic leguntur; cæteroqui, Auctor imperfecti, Titus & Euthymius, diserte testantur, duos in lecto a Luca, duos in agro a Matthæo, nominatos fuisse. v. 49. τοὺς συνδούλους] Quanquam a plerisque omittitur pronomen αὐτοῦ, additur tamen a 6. 8. 9. & 14. exemplaribus, conformiter editionibus Latinæ ac Syricæ, & Græco Euthymii textui. ibid. ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν] In antigraphis 2. 6. 8. & 14. legitur ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ, quomodo est & Latine.

CAP. XXV. V. 9. μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ] In quibusdam legitur μήποτε οὐ μὴ ἀρκέσῃ, in quibusdam μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ. v. 13. οὐδὲ τὴν ὥραν] Quod sequitur in Regio & plerisque libris ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται, ut Latine non legitur, nec Syriace, ita neque in exemplaribus Græcis β. γ. η. v. 16. καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε] Exemplaria 2. & 8. pro ἐποίησεν scribunt ἐκέρδησεν, expositionis haud dubium causa. v. 18. ἀπελθὼν ὤρυξεν] Secundum & quartum omittunt ἀπελθὼν, etiam contra Latina & Syra. v. 20.] Pro ἐκέρδησα ἐπ᾽ αὐτοῖς secundus codex unicam habet vocem ἐπεκέρδησα, Latino conformiter *superlucratus sum*. Quidam alii codices scribere dicuntur ἐν αὐτοῖς pro ἐπ᾽ αὐτοῖς. v. 29. καὶ ὁ δοκεῖ ἔχειν] Ita legitur in 1. 4. 8. 9. 14. & Regiis exemplaribus, suffragante editione Latina: in aliis legitur καὶ ὃ ἔχει, adstipulante Syro. v. 41. τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ] Exemplar 2. legit ὃ ἡτοίμασεν ὁ πατήρ μου τῷ διαβόλῳ· quo modo legunt veteres Latini, Irenæus lib. 3. c. 35. Cyprianus sermone de eleemosyna, Augustinus in Psalmum 85. Leo sermone de jejunio decimi mensis, Auctor libri de mirabilibus sacræ Scripturæ lib. 1. c. 2. *Quem præparavit* aut *paravit, pater meus diabolo*.

CAP. XXVI. V. 3. καὶ οἱ γραμματεῖς] Exemplaria 2. & 4. hoc auferunt, conformiter Latinæ editioni; quod pleraque legunt conformiter Syriacæ. v. 7.] Pro βαρυτίμου, in quibusdam libris est πολυτίμου, nominatim in iis qui Latinæ editioni libenter respondent, 2. & 8. v. 13. εἰς μνημόσυνον αὐτῆς] Non recte scribit 4. exemplar εἰς μαρτύριον αὐτῆς. v. 16. ἵνα αὐτὸν παραδῷ] Exemplar 2. addit αὐτοῖς, *eis*, quod tamen nec Latine aut Syriace additur. v. 19. ὡς συνέταξεν] In 6. & 9. legitur ὡς προσέταξεν. v. 20. μετὰ τῶν δώδεκα] Exemplar 8. addit μαθητῶν, conformiter Latino & Syro. v. 21. ἀμὴν λέγω ὑμῖν] Sextus codex repetit ἀμὴν, contra omnium fidem. v. 23. ὁ ἐμβάψας μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, &c.] Secundum exemplar scribit ὁ ἐμβαπτόμενος τὴν χεῖρα μετ᾽ ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον, &c. quæ potius secundum Marcum est lectio. v. 26 καὶ εὐλογήσας ἔκλασε] Parisiensium exemplaria 3. 6. 7. 8. 9. 12. 14. pro εὐλογήσας scribunt εὐχαριστήσας, quibus suffragantur Græci tractatores, Chrysostomus, Titus, Theophylactus, & Euthymius. Latini porro & Syriaci libri volunt aliis exemplaribus, quæ legunt εὐλογήσας. v. 28. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου] Quædam exemplaria omittunt conjunctionem γὰρ cum Syro; pleraque addunt cum Latino. v. 35. οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι] Codices α. ς. θ. ιβ. ιδ. scribunt subjunctivo modo, seu potius potentiali, ἀπαρνήσωμαι, *abnegavero*. ibid. ὁμοίως δὲ καὶ πάντες] Sic legunt Regia Biblia post α. ε. ς. θ. ιδ. Alia omittunt δὲ, *autem*, Latino conformiter. v. 40. οὕτως οὐκ ἰσχύσατε] Exemplaria 3. 6. 7. 12. 14. post οὕτως ponunt interrogationis notam, οὕτως; οὐκ ἰσχύσατε· quo modo & Latina quædam exemplaria scribunt. v. 43. Καὶ ἐλθὼν εὑρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας] In exemplaribus 5. & 8. legitur Καὶ ἐλθὼν πάλιν, εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας· quo ordine etiam legunt Latina & Syra. v. 45. εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν] Non est addendum ἀνθρώπων, *hominum*: ex codice 9. qui ea in re est singularis. v. 48. Ὁ δὲ παραδοὺς αὐτὸν] In aliis libris est præsens Ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτόν. v. 50. ἐφ᾽ ᾧ πάρει] Quidam annotat etiam legi ἐφ᾽ ὃ πάρει; quarto, nam tertio casu. v. 52. ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται] Huic lectioni, quæ est codicum Parisiensium 5. 6. 9. ac 14. & Complutensis cum Regio, consonant Syra: alteri, quæ pro ἀποθανοῦνται, *morientur*, scribit ἀπολοῦνται, *peribunt*, adstipulatur editio Latina. v. 60. Καὶ οὐχ εὗρον, καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων οὐχ εὗρον] Sic legunt Græci libri plerique omnes, quo modo & apud Origenem, Theophylactum, & Euthymium Græcos, ut quidem Latine nobis versi exstant, legitur. Parisienses notant, primo exemplari, id est, Complutensi, deesse posterius καὶ cum posteriori οὐχ εὗρον, hoc modo, Καὶ οὐχ εὗρον πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων· quo modo legitur, non solum Latine, sed etiam Syriace, eo excepto quod Syrus conjunctionem repetat, hoc sensu; *Et non invenerunt, etiam multis falsis testibus productis*. v. 63. ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ] Quartum exemplar addit τοῦ ζῶντος, sed non est sequendum. v. 70. ἔμπροσθεν πάντων] Exemplaria 6. 7. & 12. interjiciunt vocem αὐτῶν, quæ etsi Syriace, non tamen Latine legitur. v. 71. Ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν] Exemplar 8. omittit pronomen αὐτὸν hoc loco, eo quod mox repetatur. ibid. καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ, καὶ οὗτος ἦν] Codices 5. 7. 9. sic legunt & distinguunt, καὶ λέγει αὐτοῖς, ἐκεῖ καὶ οὗτος ἦν· quæ etiam Syri, tum distinctio, tum lectio est, ita ut hallucinatus sit illius Interpres vertens; *Et ait illis qui illic aderant, erat & iste cum Jesu Nazareno*, pro eo quod vertere debuisset; *Et ait illis; Illic erat etiam iste cum Jesu Nazareno*. Cæterum vulgaris lectio probatior est. v. 72. ὅτι οὐκ οἶδα] Secundus codex pro ὅτι scribit λέγων, quod quanquam est clarius, non tamen verius. v. 74. καταναθεματίζειν] In aliis est ἀναθεματίζειν.

CAP. XXVII. V. 33. ὅς ἐστι λεγόμενος] Exemplar 3. scribit ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, quod ex Marco acceptum est, cap. 15. vers. 22. v. 34. πιεῖν ὄξος] Sic legunt etiam Syra, suffragantibus enarratoribus Græcis, Chrysostomo, ejusque discipulis. Exemplar 2. consentanee Latinæ editioni, scribit οἶνον, *vinum*, pro ὄξος, *acetum*: vide Commentarium. v. 35. βάλλοντες κλῆρον] Quod sequitur in libris vulgaribus ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου· διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον, a Regio codice obelisco prænotatur, ab omnibus Parisiensium exemplaribus, inter quæ est editio Complutensis, omittitur. Græci enarratores, Chrysostomus, Titus, & Theophylactus, non attingunt. Euthymius Commentario etiam suo haud obscure docet sibi non lectum fuisse. Origenis textus non habet, quanquam Commentarius videatur agnoscere, his verbis; *Et sunt usque nunc, qui ipsum quidem non habentes; vestimenta autem, verba in scripturis posita, habent, nec ipsa ad plenum, sed ex parte, nihilominus hoc ipsum propheta dicente mysterium, quod nunc est impletum*. Multi Latini auctores annotant abfuisse a suis exemplaribus Græcis. Non videntur igitur hæc Græce addenda, cum præter hæc nec Syriace legantur, nec Latine legenda in Latinis varietatibus doceamus. Verisimile est, ad marginem hic annotata ex Johan. 19. vers. 19. aut Psal. 21. vers. 19. tandem in textum irrepsisse. v. 40. Ὁ καταλύων τὸν ναὸν] Non præponas Græce οὐὰ, quod est in 2. exemplari, tametsi Latine addatur *Vah*. v. 41. καὶ πρεσβυτέρων καὶ φαρισαίων] Videtur addendum καὶ φαρισαίων, quod omnia Parisiensium exemplaria, & post Complutense Regia addunt, suffragante Syro: quamvis Latina editio, cum quibusdam aliis Græcis codicibus, haud agnoscat. v. 42. ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι] A pluribus manuscriptis additur nota interrogationis. ibid. καὶ πιστεύσομεν ἐπ᾽ αὐτῷ] Omnia Parisiensium exemplaria addunt ἐπὶ, sicut Regia Plantini Biblia. v. 46. λαμὰ σαβαχθανὶ] Notant Parisienses, pro λαμὰ, in quibusdam codicibus scribi λειμὰ, in quibusdam λιμὰ, in aliis λεμά. Varietas nata est, partim ex ignoratione linguæ Hebraicæ, partim ex diversarum apud Hebræos vocalium suppletione. v. 49. ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας σώσων αὐτὸν] His verbis exemplaria 4. & 8. subjiciunt ἄλλος δὲ λαβὼν λόγχην, ἔνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευρὰν, καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ καὶ αἷμα· *Alius autem accepta lancea confodit ipsius latus, & exiit aqua & sanguis*. Quod quanquam & apud Chrysostomum legatur, non est tamen aut hujus loci aut hujus Evangelistæ, sed proprium est Johanni, cap. 19. vers. 34. narranti hoc post mortem Domini Jesu. Cæterum videtur istud & in Latinis quibusdam exemplaribus Evangelii secundum Matthæum lectum fuisse, circa tempora Clementis Papæ V. & Concilii Viennensis. Hinc enim nata fuit opinio quorundam, Jesu adhuc vivi latus lancea apertum fuisse: quam damnavit cum Concilio illo Pontifex, docens, Johannem tenuisse rectum factæ rei ordinem, narrando, Christo jam mortuo, quod unus militum lancea latus ejus aperuit. Lege Clementinam 1. & ejus glossam. v. 55. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες] Exemplaria 6. & 8. interjiciunt conjunctionem καὶ γυναῖκες, *& mulieres*, quæ videtur esse Evangelii secundum Marcum, cap. 15. vers. 40. v. 56. ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ] Pro Ἰωσῆ, quod legitur etiam Syriace, quædam exemplaria Græca scribunt Ἰωσὴφ, quemadmodum Latina editio *Joseph*. Origenes tractator Græcus etiam legit Ἰωσὴφ, quod Commentarius ejus loquitur, nisi fuerit ab Interprete auctus. Alii Græci tractatores, ut plerique omnes Græci libri, Ἰωσῆς scribunt, Epiphanius in hæresim 78. Theophylactus, Euthymius, atque adeo Latinus Hieronymus libri adversus Helvidium capitibus 6. & 7. non semel. v. 64. οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς] Vocem νυκτὸς alia exemplaria omittunt, cum Latina; alii addunt, cum Syriaca editione.

CAP. XXVIII. V. 2. ἀπὸ τῆς θύρας] Hoc, nec quid amplius, legunt Græci plerique omnes codices, Syro adstipulante. Sed exemplaria 5. 6. 8. & 9. addunt

τῷ μνημείου. Latinus nullum agnoscit horum omnium verborum. v. 6. ἠγέρθη γάρ, κἀθώ, ἴστε] Non addas ὑμῖν, quod est in 14. exemplari. v. 8. ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ] Sequitur in Regio & plerisque omnibus codicibus ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, *Ut autem ibant nuntiatum discipulis ejus:* quod quanquam etiam apud Theophylactum & Euthymium legatur, non dubito tamen quin sit omittendum. Inprimis enim, Interpres Latinus & Syrus id non legerunt, ut neque Latine neque Syriace additur. Deinde, non tantum Latini Patres omittunt, verumetiam Chrysostomus, cujus hic est Commentarius: *Cum etiam exivissent cum timore & gaudio, & ecce Jesus occurrit illis* &c. Ad hæc Parisienses ex 2. exemplari transfigunt illa verba ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, & forte obeliscus quo transfigunt, errore delapsus est in hæc posteriora verba, cum esset collocandus ante ὡς δὲ ἐπορεύοντο, ita ut omnia complecteretur. Præterea, his sublatis manet integra sententia, additis autem dure cohærent sequentia καὶ ἰδοὺ ὁ Ἰησοῦς &c. quanquam similis loquendi modus inveniatur supra. 9. v. 10. & frequenter apud Lucam. Postremo, videntur addita hæc verba, ab iis qui intellexerunt, occursum Jesu, de quo loquitur versus 9. subsequens, accidisse, cum mulieres irent nuntiatum discipulis ea de quibus hactenus hoc capite actum est: quod verum non esse, Commentarius noster ostendit. v. 10. ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου] Cave pro ἀδελφοῖς *fratribus* scribas μαθηταῖς *discipulis*. v. 12. ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις] Pro pluralibus ἀργύρια ἱκανά, secundus codex scribit singulari ἀργύριον ἱκανόν, quo modo videri possit & Latinus interpres legisse. v. 13. ἡμῶν κοιμωμένων] Non est legendum secundæ personæ pronomen ὑμῶν, quod est in quibusdam libris, pro primæ ἡμῶν, quod est in plerisque omnibus: quia etiam Latina primæ personæ pronomen servant, & præsertim Syrus, apud quem non est tam facilis lapsus ex uno in aliud quam apud Latinos & Græcos. v. 19. πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε] Manuscripta Parisiensium omittunt conjunctionem οὖν. Atqui alii libri, suffragantibus Interpretibus Latino & Syro, illam legunt.

Notæ ad Varias Lectiones Editionis Græcæ Evangelii secundum MARCUM.

CAP. I.

VErs. 2. ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις] Parisiensium codices, octavus, &, cui consonat noster ad Vaticanum collatus, secundus, pro ἐν τοῖς προφήταις, legunt ἐν Ἠσαΐα τῷ προφήτῃ. Sic quoque legunt Evangelium Latinum, exemplaribus mire inter se concordibus, & editio Syriaca. Sic Latini tractatores omnes, cum recentioribus veteres, nominatim Hieronymus, & alii a nobis citati in Notationibus prolixioribus. Sic inter Græcos, Auctor homiliarum in Marcum, Chrysostomo adscriptarum. Denique, nisi sic Græce legisset Porphyrius, rem in calumniam vertere non potuisset. Quare quod in plerisque hodie Græcis libris exstat ἐν τοῖς προφήταις *in prophetis*, & sequuntur enarratores Græci ætate posteriores Theophylactus & Euthymius, certum est de industria esse suppositum, ad vitandam difficultatem, quæ ex germana lectione ἐν Ἠσαΐα τῷ προφήτῃ *in Isaia propheta*, oritur. v. 5. καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται, καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες] Exemplar octavum jungit πάντες *omnes* cum οἱ Ἱεροσολυμῖται, quemadmodum Latina & Syra. v. 7. ὑπὸ δ' ὑποδημάτων αὐτοῦ] Non est legendum, quod in 5. & 8. libris est, τῶν ὑποδημάτων numero singulari. v. 8. ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα] Sic lege, tametsi in secundo codice sit præsens βαπτίζω, quo non male significetur, in media actione hac a Johanne esse dicta. In fine versus non addas καὶ πυρί, nec etiam est hujus Evangelistæ. v. 10. σχιζομένους τοὺς οὐρανούς] In 2. exemplari, pro σχιζομένους, est ἠνοιγμένους *apertos*, quo modo Latine ad verbum. v. 11. ἐν ᾧ εὐδόκησα] Ex Parisiensium manuscriptis 3. 4. & 8. suffragantibus Evangelio Latino & editione Syriaca, legendum credo ἐν σοί, potius quam quod est in aliis codicibus ἐν ᾧ, persona mutata. v. 12. καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα] Codex secundus addit τὸ ἅγιον explicationis ergo. v. 13. καὶ ἦν ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ] Codex tertius aufert ἐν τῇ ἐρήμῳ, alius ἐκεῖ: videtur enim alterum superesse. Latine non legitur ἐκεῖ *illic*: at Syriace utrumque exstat, ut in plerisque libris Græce. ibid. ἡμέρας τεσσαράκοντα] Octavus codex addit καὶ νύκτας τεσσαράκοντα cum textu Latino. v. 16. περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν] In exemplaribus secundo & tertio legitur καὶ παράγων παρά, quomodo Latine *& præteriens secus*. ib. τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τοῦ Σίμωνος] Omnia Parisiensium exemplaria, & ex eorum uno, Complutensi inquam, Regia editio, sic legunt; addunt τοῦ Σίμωνος, vitandæ amphibologiæ causa: id quod tamen, cum aliis Græcis libris, Latini & Syrici non agnoscunt. ib. βάλλοντας ἀμφίβληστρον. Exemplaria 2. 4. 8. pro βάλλοντας habent ἀμφιβάλλοντας, quasi dicas *circumponentes*, vel *circumjicientes*, Rursus 8. scribit plurali numero ἀμφίβληστρα, quemadmodum eo numero latine legitur *retia*. v. 19. καταρτίζοντας τὰ δίκτυα] Secundus codex & tertius addunt αὐτῶν cum Syro: quod alii codices cum Latino non agnoscunt.. v. 20. ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ] Hujus loco idem ille secundus codex scribit, ut est latine, ἠκολούθησαν αὐτῷ *sequuti sunt eum*. v. 22. καὶ ἐξεπλήσσοντο] Non addas πάντες, quod exemplar quintum. v. 24. οἶδά σε τίς εἶ] Octavum exemplar, pro singulari οἶδα, scribit plurale οἴδαμεν, contra aliorum fidem. v. 29. ἐξελθόντες ἦλθον] Sic legunt exemplaria pleraque omnia, consonantibus Latinis & Syris. Secundum & quintum, cum Euthymii textu, scribunt numero singulari ἐξελθὼν ἦλθεν *egressus venit*: quod quidem suppositum arbitror, quia proxime de solo Christo præcedat mentio. Atqui respicitur ad superiora. v. 11. *Et ingrediuntur in Capharnaum*. v. 33. πρὸς τὴν θύραν. Quod additur in secundo codice, nusquam alibi lego. v. 34. ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν] Addunt codices 1. 5. 7. 8. Χριστὸν εἶναι, quod nec Latine nec Syriace legitur, ut neque in emendatioribus Græcis. Puto ex Luca huc esse a quibusdam translatum. Luc. 4. v. 41. v. 35. καὶ ἀπῆλθεν Ἰησοῦς] nomen Ἰησοῦς omittitur a Latinis & Syricis libris, græco Euthymii textu adstipulante. v. 36. καὶ κατεδίωξαν] Ita legitur, numero plurali, in plerisque omnibus libris, suffragante Græco Euthymii textu, necnon Syrico. In quibusdam est κατεδίωξεν, numero singulari, Latino suffragante. v. 38. εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις] Ita Græce legitur, Euthymio explicante. Porro secundum exemplar habet εἰς τὰς ἐγγὺς κώμας καὶ εἰς τὰς πόλεις· sed jamdiu discimus, exemplar illud, pro audacis scribæ arbitrio, discrepare frequenter a cæteris, & fere quidem ad Latinam editionem mutatum: quanquam si hoc voluit ille hoc loco, non tanta opus fuerat mutatione, sed una solum voce in duas distracta. εἰς τὰς ἐχομένας κώμας καὶ πόλεις (*in proximos*, habet Interpres *vicos & civitates*) quo modo & Syrus legisse videtur, qui eodem modo vertit quo Latinus. ib. εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα] Sic est in plerisque omnibus Græcis exemplaribus & Euthymii textu, quod est, *in hoc enim egressus sum*. Tertius codex habet ἐλήλυθα *veni*: quomodo verisimile est legisse interpretes Latinum & Syrum, qui vertunt: *Ad hoc enim veni*. v. 40. ὅτι ἐὰν θέλῃς] Octavus codex pro ὅτι legit κύριε, quod Matthæi est. v. 42. καὶ εἰπόντος αὐτοῦ] Sic plerique Græcorum codicum, cum Latina editione. Porro β. & η. omittunt εἰπόντος αὐτοῦ cum textu Syrico. v. 44. ὅρα μηδενὶ εἴπῃς] Multi Græci codices addunt alterum μηδέν, Atticismo a Latino idiomate alieno, quo duæ negationes magis negant. Verum in Complutensi eisque quæ ex ea sunt editionibus, & octavo Parisiensium exemplari, μηδέν non est adscriptum.

CAP. II.

V. 1. ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι] Quod in 8. codice legitur ἐν οἴκῳ, expositio est veræ lectionis. V. 4. καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ] Sic legit etiam Syrus: *Et cum non possent appropinquare ei*. Porro in 8. codice, pro προσεγγίσαι est προσενέγκαι *offerre*, quomodo legit Interpres Latinus. v. 8. ὅτι οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται] Non est omittendum αὐτοί. v. 9. ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι] Ita est & Latine. Porro in quinque exemplaribus est σου *tua* pro σοι *tibi*. Syriace est utrumque. v. 14. Λευΐν τὸν] Quidam codices scribunt Λευῒ, alii Λευί, optimi Λευΐν. Idem unum est nomen, quod arbitror, ab his declinatum, illis ἄκλιτον. v. 15. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ] Octavus codex utitur præterito imperfecto ἠκολούθουν, ut Latina editio. v. 16. τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν] Secundus codex scribit διατί *quare*, ut Latinus, pro τί ὅτι *quid quod*. ib. ἐσθίει καὶ πίνει] Addit octavus codex ὁ διδάσκαλος ὑμῶν, ut fere Latini *magister vester*. vide Latinas varietates. v. 17. οὐκ ἦλθον καλέσαι] Rursus in 8. codice est, ut Latine, οὐ γὰρ ἦλθον. ib. ἀλλὰ ἁμαρτωλούς] Subdunt plerique libri εἰς μετάνοιαν, suffragantibus Theophylacto atque Euthymio: id quod 2. & 8. non legunt, uti nec Latine aut Syriace legitur, quod est argumentum, nec Interpretes Latinum & Syrum id olim Græce legisse. vide Matthæum. v. 21. καὶ οὐδεὶς ἐπίβλημα] A quinque exemplaribus, Latino ac Syro conformiter, omittitur conjunctio καί, quæ ab aliis præponitur minus scite. v. 23. καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτόν] Secundus codex, ut Latino rursus consonet, addit πάλιν *iterum*; quidam alii addunt ἐν τῷ παραπορεύεσθαι, quod quidem optime congruit ei quod Latinus & Syrus dederunt *cum ambularet*. v. 24. ἴδε τί ποιοῦσιν] Iterum 2. exemplar cum Latinis addit οἱ μαθηταί σου. quanquam in Latinis varietas sit.

CAP. III.

V. 4. ἢ ἀποκτεῖναι] Quidam annotat, in duobus exemplaribus legi ἢ ἀπολέσαι· quæ lectio Latino Syroque consentanea sit, & quidem melior, Commentarii nostri judicio. v. 7. καὶ πολὺ πλῆθος] Secundum exemplar πολὺς ὄχλος, ut Latine. ib. ἠκολούθησαν αὐτῷ. Primum, 4. & 8. exemplaria habent numero singulari ἠκολούθησεν, ut Interpres Latinus, *sequuta est*. v. 11. ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ] Quintus codex addit ἅγιος, quod est aliunde huc adscitum. v. 16. καὶ ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι] Ante hæc verba habent nonnulli codices πρῶτον Σίμωνα, probabiliter admodum, qua de re lege Commentarium. v. 17. Βοανεργὲς] Legendum forte transpositis literis Βοαρεγὲς, de quo lege Notationes; vel potius, expuncta o litera Βανεργὲς, de quo Commentarium. v. 27. οὐδεὶς δύναται] Octavus codex præponit ἀλλά, id quod explicationis causa videtur adjectum, cum alibi non legatur. ib. καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει] In quibusdam libris, pro futuro Indicativi, est Conjunctivus διαρπάσῃ, qui Græco sermoni aptius convenit, quam Hebraico, quem Evangelista videtur imitatus. v. 29. αἰωνίου κρίσεως] Sic legit etiam Syrus. Secundus Codex, pro κρίσεως, habet ἁμαρτίας, ut Latinus. v. 31. ἔρχονται οὖν] In quibusdam libris impressis est καὶ ἔρχονται, ut Latine *& veniunt*. ib. οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Rursus est in quibusdam impressis codicibus, verso ordine, ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοί, ut Latine & Syriace. v. 32. εἶπον δὲ αὐτῷ] In uno codice scriptum invenitur καὶ λέγουσιν αὐτῷ Latino conformiter. ib. οἱ ἀδελφοί σου] Quinque Parisiensium codices, cum Regia editione, addunt καὶ αἱ ἀδελφαί σου· quod ut non Latine, ita nec Syriace legitur, nec addendum proinde est Græce, v. 33. ἢ οἱ ἀδελφοί μου] Quartum & 8. Parisientium exemplaria, consonantia Latino & Syro, habent καὶ pro ἢ *aut*. v. 34. καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν καθημένους] Ita legunt Regius & meliores libri. Quidam habent καὶ περιβλεψάμενος τοὺς κύκλῳ περὶ αὐτὸν μαθητὰς καθημένους· quomodo legisse videntur Interpretes Latinus & Syrus (præposito inquam articulo τοὺς adverbio κύκλῳ) nisi quod μαθητὰς cum prioribus libris omiserint.

CAP. IV.

V. 4. καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ] Non videtur addendum τοῦ οὐρανοῦ, quod ut quatuor Parisiensium libri non agnoscunt, ita nec Interpres Syrus. Latini libri similiter variant, sed videtur illud Lucæ proprium esse. v. 8. καὶ ἔφερεν, ἓν τριάκοντα, καὶ ἓν ἑξήκοντα, καὶ ἓν] Manuscripta Parisiensium scribunt ἓν tertio hic repetitum, non aspero spiritu, ita ut significet *unum*, quomodo vertit Latinus, sed leni, ita ut sit præpositio. Vide Commentarium. v. 9. καὶ ἔλεγεν] Non addas αὐτοῖς, quod quidam. v. 15. ὅπου σπείρεται] Ita est & Latine, *ubi seminatur*: quare loci sensus est, quod in C. legitur, οἷς pro ὅπου. v. 18. καὶ οὗτοί εἰσιν] In 8. codice est καὶ ἄλλοι εἰσίν, ut Latine. Quod autem mox repetitur οὗτοί εἰσιν, codices δ. ε. ζ. θ. omittunt, Latine agnitum. Vide Commentarium. V. 21. μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται] Ut non est in his verbis præponenda vox ἅπτεται, ita pro ἔρχεται est legendum ἅπτεται, quod est in 2. exemplari, nec καίεται, quod est in alio, nec denique ἄγεται. Sunt hæc, partim ex similibus locis, partim ex conjecturis accepta. v. 22. ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῇ] Non legas εἰ μὴ ἵνα φανερωθῇ. v. 24. 25. βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν. ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ] Sic legunt Regius & optimi quique libri, conspirantibus Latinis & Syricis, & faventibus Theophylacti atque Euthymii enarrationibus. Porro quidam

quidam libri invertunt ordinem, & repetunt quædam, hoc pacto, βλέπετε τί ἀκούετε, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν. ὃς ἔχει γὰρ, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσι, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν· haud recte, meo judicio. v. 24. μετρηθήσεται ὑμῖν] In exemplaribus quinto & nono legitur ἀντιμετρηθήσεται, quod Matthæi est cap. 7. v. 2. ib. καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν] Deerant hæc verba in 2. exemplari, ut desunt in quibusdam Latinis libris, nec a Theophylacti expositione attinguntur. Cæterum ut in plerisque & Græcis & Latinis libris exstant, ita & in Syricis, Euthymii enarratione suffragante: nisi quod participium illud τοῖς ἀκούουσιν, nec Latine legatur, nec ab Euthymio tractetur. v. 30. τίνι ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν] Exemplaria 6. & 8. pro τίνι, legunt πῶς, & pro ποίᾳ scribunt τίνι, quæ non sunt magni momenti. Pluris refert, quod pro conjunctivis legantur futuri indicativi, in 4. exemplari ὁμοιώσομεν, in primo παραβαλοῦμεν· qua de re lege Commentarium. v. 31. ὡς κόκκῳ σινάπεως] Sex Parisiensium exemplaria 1. 2. 5. 6. 7. 8. legunt quarto casu ὡς κόκκον. v. 34. οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς] Superfluit quod in 6. exemplari repetitur τὸν λόγον. v. 36. καὶ ἄλλα δὲ πλοιάρια ἦν μετ᾽ αὐτοῦ] Codices sextus & nonus legunt πλοῖα, quemadmodum Latine est *naves*. v. 37. ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι] In sexto codice est βυθίζεσθαι, quod est in profundum iret sive mergeretur. v. 40. τί δειλοί ἐστε οὕτω; πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν;] Ita legunt Græci & Syrici codices, Euthymio manifeste suffragante: quod est: *Quid timidi estis adeo? quomodo non habetis fidem?* Latinus loco trium vocularum οὕτω, πῶς οὐκ, unicam habet οὔπω *nondum*, quo modo legitur in 2. & 8. Græcanicis exemplaribus.

CAP. V. V. 1. καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν] Ita est & Latine, *venerunt*. Octavum porro & nonum exemplaria legunt numero singulari ἦλθεν *venit*, conformiter Syro. ib. εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν] Ita Græca pleraque omnia exemplaria, cum hic apud Marcum, tum apud Lucam cap. 8. v. 26. scribunt, Γαδαρηνῶν *Gadarenorum*: quo modo Syrus secundum tres ipsos Evangelistas uniformiter & constanter habet. In 8. & 9. Græcis exemplaribus, hic secundum Marcum est, Γεργεσηνῶν *Gergesenorum*: quam lectionem hic esse probatiorum librorum, annotant, Victor Antiochenus, Theophylactus, & is cujus scholia Euthymii scholiis admista sunt: nam secundum Matthæum cap. 8. v. 28. Græci libri constanter id legunt. Porro secundus Græcorum codicum hic apud Marcum Γερασηνῶν scribit: quo modo apud omnes Evangelistas in Latinis omnibus conformiter est, *Gerasenorum*: quanquam mutatum opinor Græcum istum ad Latinos, uti alias frequenter. Adducor autem ut credam, Matthæum Γεργεσηνῶν *Gergesenorum* dixisse; Marcum & Lucam (qui in describendis historiis sibi mutuo fere consonant) Γαδαρηνῶν *Gadarenorum*; denique Latinum Interpretem ubique dedisse *Gerasenorum*. Quibus tribus nominibus eandem regionem significari existimo, sitam trans Jordanem, in tribu Manasse, antiquitus a Gergesæis habitatam, quam Strabo Gadaridem vocat. Lege nostrum in Matthæum Commentarium. v. 2. καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ] Hæc recepta est lectio, conformis Latinæ: *Et exeunti ei*. Codices 6. & 8. habent καὶ ἐξελθόντος αὐτοῦ *& egresso eo*, quibus favet Syrus; 2. scribit καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν *& egressis illis*. Pluralem numerum alibi nisi in hoc uno non lego. v. 3. ἐν τοῖς μνήμασι] Ita est in melioribus libris; pro eo quod in aliis μνημείοις, quamquam idem unum sit. ib. καὶ οὔτε ἁλύσεσιν] Subdit exemplar 8. οὐκέτι. *Et neque catenis amplius*: id quod alibi non lego, nisi forte respondeat ei quæ Latine est voculæ *jam*. v. 5. ἐν τοῖς μνήμασι καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν] Hoc ordine legunt Regia Biblia & qui ex illis sunt rivuli, quo etiam est Latine & Syriace: Nam alii Græci codices invertunt ordinem, ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἦν. v. 11. ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τὸ ὄρει] Sic legunt Complutensia & quæ ex illis sunt Biblia, sic omnia Parisiensium manuscripta, sic Euthymii textus, sic denique editiones Latina & Syriaca, πρὸς τῷ ὄρει *ad montem*, numero singulari: quanquam vox Syra addito uno apiculo fiat pluralis. Quare melius est illud quam quod in aliis libris legitur plurali numero πρὸς τὰ ὄρη *ad montes*: tametsi erat tota hæc regio maxima ex parte aspera, intercursantibus montibus Galaad. ib. βοσκομένη] Ita est & Latine, referturque ad ἀγέλη· βοσκομένων, quod est in 8. codice, ad χοίρων. v. 12. καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν] In tertio codice est præterito imperfecto παρεκάλουν, quomodo Latine & Syriace. ib. πάντες οἱ δαίμονες] Ex 3. 8. & 9. Parisiensium exemplaribus, conformibus editioni Latinæ & Syriacæ, videtur omittendum πάντες. v. 13. ἦσαν γὰρ ὡς δισχίλιοι] In codice Regio & qui ex eo sunt, legitur ἦσαν γὰρ, in aliis rectius ἦσαν δέ. Verisimile est autem utrumque adjectitium esse, ubi nec Latinus nec Syrus aliud legere, quam ὡς δισχίλιοι. v. 14. οἱ δὲ βόσκοντες τοὺς χοίρους] Ita in omnibus pene legitur libris. In uno octavo, Latino & Syro conformiter, est αὐτοὺς *eos*, pro τοὺς χοίρους *porcos*, aptius; quod mihi quidem videtur. v. 15. καὶ σωφρονοῦντα τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα] Secundum exemplar omittit hæc verba τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα, Latinæ editioni accommodatum, verisimile est. v. 18. καὶ ἐμβάντος αὐτοῦ] Ex 3. 6. & 8. exemplaribus, Latinæ editioni consonantibus, legendum potius videtur præsens ἐμβαίνοντος. v. 23. ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς] Secundus codex præponit ἐλθέ, male imitatus textum Latinum: qua ratione & mox scribit ζήσῃ pro ζήσεται.

CAP. VI. V. 2. καὶ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο] Præsenti tempore ἀκούοντες legitur etiam Latine: tria autem exemplaria aoristum ἀκούσαντες habent: qua ratione & Syrus præterito utitur. Porro secundum exemplar adjicit superioribus verbis ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, quo consonet editioni Latinæ, ubi similiter additur *in doctrina ejus*. ib. καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται; Ita legit Regia editio, quo modo & legisse videtur Latinus Interpres. Alii libri præponunt ὅτι, tertius & septimus, præposito ἵνα scribunt subjunctivo modo γίνωνται. vide Commentarium. v. 3. οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας] Quidam annotat in antiquis aliquot libris legi οὐκ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱὸς καὶ Μαρίας; *Nonne hic est ille fabri filius & Mariæ?* id quod ego quidem nusquam invenio, ut non Græce, ita nec Latine aut Syriace, refragantibus & veteribus tractatoribus; & si quidem usquam inveniatur, verisimile est emendationem esse imperiti Lectoris, persuasi artem fabrilem non potuisse decere Christi Majestatem. ib. καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ] Sequitur in 5. codice πᾶσαι, quod ex Matthæo huc esse assutum videtur. v. 7. καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα] Non addas μαθητὰς αὐτοῦ, quod exemplar quintum. v. 9. καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας] Exemplaria sextum & octavum legunt ἐνδεδύσθαι, quibus favent Latina & Syra. Plerique vero libri, pro modo infinito, legunt imperativum ἐνδύσησθε *induamini*, qui durius hæret. v. 11. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόῤῥοις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ] Hunc versiculum omittunt Græci codices 2. & 8. quorum testimonium, si non tam studiose faverent editioni Latinæ quam faciunt, multum valere possit ad adstruendam sententiam illorum, qui putant hunc versiculum, Græce Marco ex aliis Evangelistis adjectum esse. v. 14. ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης] Sequitur in 6. codice τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, id quod Matthæi est cap. 14. v. 1. ib. Ἰωάννης ὁ βαπτίζων] Quartum exemplar legit ὁ βαπτιστὴς pro βαπτίζων: sed est participium nominis loco positum, more Hebræo, quod facile intellexerunt Interpretes. v. 15. ὡς εἷς τῶν προφητῶν] Alii libri præponunt conjunctionem ἢ *aut*, ut sit hæc sententia: Alios dixisse, Jesum esse prophetam novum a Deo missum, vel certe unum aliquem ex veteribus illis prophetis, qui resurrexerit: quasi cunctabundi præ admiratione non satis nossent utrum pronuntiare de Jesu deberent, novusne esset propheta, an unus ex antiquis redivivus. Latine & Syriace non legitur disjunctiva illa: quo modo Marci narratio, respondet ipsius Lucæ narrationi cap. 9. v. 8. v. 20. καὶ ἀκούσας αὐτοῦ] Melius ἀκούσας *audito eo*, quam id quod in septimo exemplari est ἀκούων *audiens eum*. ib. πολλὰ ἐποίει] Quæ est recepta lectio, consonat Latino & Syro: nam singularis est illa, quæ est in 8. codice, πολλὰ ἠπόρει *multum hæsitabat*. v. 22. τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος] Nullo modo pro αὐτῆς legendum est αὐτοῦ, quod est in 8. codice: nec enim, aut Herodis fuit filia, aut Herodias appellata. v. 25. ἵνα μοι δῷς ἐξαυτῆς] Non est omittendum, quod omittunt codices 2. & 4. ἐξαυτῆς, tum quia Latine & Syriace legitur, tum quia est ejus loco quod Matthæus habet ὧδε, denique quia emphasin habet conformem menti saltatricis. v. 26. γενόμενος ὁ βασιλεὺς] Superfluit quod subditur in 2. exemplari ὡς ἤκουσε *ut audivit*. v. 31. δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ᾽ ἰδίαν εἰς] Quod est in 2. exemplari δεῦτε ὑπάγωμεν εἰς, Syro consonat. v. 33. καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας] Superfluit quod in codicibus quibusdam sequitur οἱ ὄχλοι *turbæ*. ibid. καὶ ἐπέγνωσαν αὐτὸν πολλοὶ] Exemplaria 3. 6. 8. & 9. legunt αὐτοὺς *eos*, pro αὐτὸν *eum*, quibus Syricum Evangelium adstipulatur. Vide Commentarium. ibid. καὶ προῆλθον αὐτοὺς, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν] Varia est admodum pericopes istius lectio, atque adeo verisimile est totam adjectitiam esse. Latinus omnino non legit posteriorem partem: & quidem variant ii a quibus legitur. Nonnulli enim ἦλθον *venerunt*, alii συνῆλθον *convenerunt*, quidam πρὸς αὐτὸν *ad eum*, quidam αὐτῷ *eo* scribunt. Priorem partem omnino non habuit Thomas Cajetanus Græce. Neutram denique agnoscit Interpres Syrus, ut & Euthymius Græcanicus Scholiastes. Quocirca adducor ut credam, additum primo fuisse ab aliquo, Commentarii loco, καὶ προῆλθον αὐτοὺς, id quod tandem in textum irrepserit. Hujus difficultatem cum alii animadverterent, mutasse cum ἦλθον seu συνῆλθον πρὸς αὐτόν. Postremo ab aliis utrumque conjunctum fuisse: id quod tandem invaluerit. v. 36. εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς] In secundo exemplari est ἔγγιστα pro κύκλῳ· id quod Latinæ editioni respondet, legenti *proximas*. ibid. ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους· τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσι. In 8. codice horum loco est ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς τί φάγωσι, proxime editioni Latinæ. v. 37. ἀγοράσωμεν. δῶμεν] Euthymii textus habet ἀγοράσομεν *ememus*, δώσομεν *dabimus*. Syrus quoque futuris utitur, sed quæ utroque modo verti possint. v. 52. ἦν γὰρ ἡ καρδία] Exemplaria β. ς. & η. legunt ἀλλ᾽ ἦν ἡ καρδία. Atqui priori lectioni Latina Syraque adstipulantur. v. 53. Γεννησαρὲτ] sive per unicum ν sive per duplex scribas, licet. v. 54. ἐπιγνόντες αὐτὸν] Addit codex nonus οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου *ejus loci viri*. & quidem Latini libri cum aliis Græcis non legunt, viderique proinde possit ex Matthæo illud huc esse adjectum, nisi & Syrus hic legeret, & eo addito mollior esset hujus loci participiorum junctura. v. 56. ἐν ταῖς ἀγοραῖς] Secundum exemplar legit ἐν ταῖς πλατείαις, qua voce Latinus utitur. ib. ὅσοι ἂν ἥπτοντο] In secundo & octavo codicibus est pro imperfecto aoristus ἥψαντο.

CAP. VII. V. 4. καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς] Addit exemplar secundum, ὅταν ἔλθωσι, sequutum errorem plerorumque Latinorum codicum. Vide Latinas varietates. v. 5. ἔπειτα ἐπερωτῶσιν] In secundo & octavo est καὶ ἐπερωτῶσι, quo modo & Latine, necnon Syriace. ibid. ἀλλὰ ἀνίπτοις] Secundus codex habet ἀλλὰ κοιναῖς, ut est Latine. v. 14. πάντα τὸν ὄχλον] Exemplaria 2. & 8. pro πάντα legunt πάλιν, quo modo Latinus Interpres legisse videtur. Syrus πάντα. ibid. ἀκούετέ μου πάντες] Non est omittendum πάντες, quod omittitur ab ε. & η. v. 18. 19. οὐ νοεῖτε] Non est legendum οὔπω νοεῖτε, nec ver. proximo ἐκβάλλεται pro ἐκπορεύεται, quæ Matthæi sunt. v. 22. ἀσέλγειαι] Ita legimus numero multitudinis ex α. δ. θ. exemplaribus, quibus Græca Regis editio & textus Latinus consonant. In aliis est singulari numero ἀσέλγεια. v. 24. εἰς τὰ μεθόρια] Non est legendum ὅρια, ut est in 8. codice, quanquam Latine sit *fines*. v. 25. ἀκούσασα γὰρ] Octavus codex addit εὐθὺς (tametsi cum conjunctione ἀλλά, ἀλλ᾽ εὐθὺς ἀκούσασα) quod conforme est tam Syro quam Latino. v. 26. Σύρα φοινίκισσα] Ita est, ut in Regiis Bibliis, sic & apud Euthymium. In quibusdam est Σύρα φοίνισσα. In multis unica dictione Συροφοίνισσα aut Συροφοινίκισσα. Sed præferendum videtur συροφοίνισσα, quod etiam Latinus dedit, cum Justinus Martyr, Dialogo cum Tryphone habito, & Tertullianus libro adversus Marcionem tertio, regionis Syrophœnices meminerint. v. 31. ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθε] Parisiensium codices 2. & 8. legunt ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ἦλθε διὰ Σιδῶνος *ex finibus Tyri venit per Sidonem*, quemadmodum est Latine. Atqui multum vereor ne ex Latina editione mutati sint: libenter enim illi consonant contra alios omnes, id quod hactenus sæpe vidimus. Lege Commentarium. v. 33. καὶ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν] Sic legunt Regia Biblia ex Complutensibus, ἐπιλαβόμενος, quo modo legit & Latinus Interpres, dum vertit *apprehendens*. In plerisque vero codicibus est ἀπολαβόμενος *abducens*.

CAP. VIII. V. 1. παμπόλλου ὄχλου] Exemplaria 2. & 8. scribunt πάλιν πολλοῦ *iterum multa*, rursus ut editioni Latinæ respondeant. Vide Commentarium. v. 3. εἰς οἶκον αὐτῶν] Quintum exemplar legit οἴκους numero plurali. ibid. μακρόθεν ἥκασι] In septem exemplaribus, pro primo aoristo, est secundus ἥκουσι. v. 6. εὐχαριστήσας] Exemplar quartum præponit καὶ conjunctionem.

junctionem. v. 7. καὶ εὐλογήσας] Quintum 8. & 9. Parisiensium exemplaria addunt αὐτὰ, καὶ εὐλογήσας αὐτὰ: quod si non est legendum, eo quod sequatur εἶπε παραθεῖναι καὶ αὐτὰ, at subaudiendum venit, cum & Latine & Syriace exprimatur. v. 10. εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθὰ] Exemplar 2. habet εἰς τὰ ὄρια Μαδεγαδὰ, ex Matthæi Evangelio, in quo tamen Μαγδαλὰ legitur, quo modo alterum hic exemplar scribit Μαγδαλὰ pro Δαλμανουθὰ. Cæterum Δαλμανουθὰ germana Marci scriptura est. Lege Latinas varietates. v. 11. συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ] Annotat quidam, in quibusdam codicibus suis, scriptum fuisse συζητεῖν αὐτῷ καὶ ζητεῖν παρ' αὐτοῦ; in uno συζητοῦντες παρ' αὐτοῦ. Atqui prima scriptura, ut est celeberrima, ita Syriacæ Latinæque editioni respondet: nisi quod Syriace sit *Et petebant ab illo*, quod pro secunda faciat. v. 12. εἰ δοθήσεται] *si dabitur*, In quarto exemplari pro εἰ est οὐ· sic & in quodam Latino manuscripto invenimus *non* pro *si*. Sed glossa est hæc, non textus. v. 14. καὶ ἐπελάθοντο] Exemplar 5. Parisiensium addit οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, expositionis causa. v. 15. καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου] Quidam notat, in libris quibusdam, pro Ἡρώδου haberi Ἡρωδιανῶν· quod ego quidem nusquam vidi, sive in exemplaribus, sive in tractatoribus Marci. v. 21. πῶς οὐ συνίετε] In exemplaribus tertio & 6. est οὔπω *nondum*, quo modo est & Latine ac Syriace, pro οὐ *non*. In impressis quibusdam libris est νοεῖτε pro συνίετε. v. 24. βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὡς δένδρα περιπατοῦντας] Sic legunt exemplaria antiqua 5. & 6. ex Complutensibus Bibliis Regia, adstipulantibus Latina & Syriaca editionibus, necnon commentario illo qui Chrysostomo adscribitur. Pleraque exemplaria Græca addunt voculas duas ὅτι & ὁρῶ, hoc modo, βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας *Video homines, quoniam velut arbores cerno ambulantes:* quæ ex commentario in textum irrepsisse possint, quanquam Euthymius non obscure declarare videatur a se lectas. v. 26. καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι] Ita legitur in omnibus codicibus, suffragantibus Euthymii & Theophylacti textibus: nisi quod 2. codex habeat καὶ ἤρξατο ἀναβλέψαι, quo modo est Latine, & in commentariis Victoris Antiocheni, illoque qui Chrysostomo adscribitur. Syrus hanc pericopen omittit. ibid. καὶ ἀποκατεστάθη καὶ ἀνέβλεψε] Sic legunt Regia Biblia ex Complutensibus. Alia scribunt καὶ ἐνέβλεψε· quædam καὶ διέβλεψε· secundum, ὥστε ἀναβλέψαι, ad quem modum Latinus Interpres vertit *ita ut videret*, quod legitur & apud Victorem ac Chrysostomum ut Latine sunt versi. ibid. τηλαυγῶς ἅπαντας] Sic pleraque omnia exemplaria Græca legunt, masculinum ἅπαντας *omnes*, consonantibus Euthymii & Theophylacti textibus. Exemplar autem 2. legit neutrum πάντα *omnia*, suffragantibus editionibus Latina ac Syriaca, & commentario illo Chrysostomo adscripto: atque hoc, neutrum inquam, congruentius videtur. v. 26. λέγων· μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ] Hæc est vulgata lectio, cui adstipulatur editio Syriaca. Quidam codices scribunt λέγων· ἐὰν εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδενὶ εἴπῃς μηδὲ ἐν τῇ κώμῃ. Hoc propius accedit ad versionem Latinam, cujus author vertit ac si legisset λέγων, ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ ἐὰν εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδενὶ εἴπῃς· est enim ejus versio: *dicens, Vade in domum tuam, & si in vicum introieris, nemini dixeris.* Porro hæc omnium commodissima foret lectio Græca, si in Græcis libris exstaret. Author homiliarum illarum apud Chrysostomum, diserte explicat illud *Vade in domum tuam*, sed pro hoc *& si in vicum introieris nemini dixeris*, legit atque interpretatur hoc, *Et in vicum ne introieris, & nemini dixeris*; quo modo & Theophylacti, Victoris, atque Euthymii commentaria intelligunt, huic prohiberi, ne in vicum ingrediatur; quod est primo propositæ lectionis. v. 29. λέγει αὐτοῖς] Non est mutandum cum ἐπηρώτα αὐτούς, ex octavo codice, cum & Syra & Latina receptæ lectioni suffragentur. ibid. σὺ εἶ ὁ Χριστὸς] Octavus codex addit ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, quemadmodum & Syrica editio *Filius Dei viventis*. Cæterum verisimile fit hæc ex Matthæo huc esse adjecta, cap. 16. ver. 16. v. 31. καὶ ἀποδοκιμασθῆναι] Quod sequitur in quarto exemplari ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων, superfluit. v. 34. ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν] In 8. codice est εἴτις *si quis*, quemadmodum Latine, pro ὅστις *quisquis*: Rursus in primo & nono, quibus Regii codices consonant, est ἀκολουθεῖν *sequi*, etiam ut Latine, pro ἐλθεῖν *venire*.

CAP. IX. V. 2. καὶ ἀναφέρει] In secundo est καὶ ἀνάγει, quemadmodum secundum Matthæum. v. 3. καὶ μετεμορφώθη] Non est addendum καὶ ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτοὺς μετεμορφώθη *& dum orant illi transfiguratus est*. v. 5. καὶ ποιήσωμεν] In quibusdam libris est ποιήσομεν *faciemus*, futuro indicativi: id quod Syrus quidem præmittit, sed non fit hoc illo verisimilius. Quidam in aliis legit, θέλεις ποιήσωμεν *vis faciamus*, quod Matthæi est. v. 6. τί λαλήσῃ] Euthymius enarrator legit τί λαλήσει futuro indicativi, id est, *quid dicturus esset*: & interpretatur, nescisse Petrum quid aliud melius loquuturus esset, vel loqui posset, quam scilicet, cum videret Mosem & Eliam parare abitum, optaret rogaretque spectaculi illius voluntatem esse pepetuam. Alius quidam annotat, in quibusdam scribi τί λαλῆσαι modo infinito, in eundem sensum. ibid. ἦσαν γὰρ ἔμφοβοι] In aliis est ἔκφοβοι. v. 12. καὶ πῶς γέγραπται] In 3. exemplari pro καὶ πῶς est καθὼς *sicut*. v. 19. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ] Sic puto legendum esse, ut Syriace, ita Græce, quamvis in 8. codice numero plurium legatur αὐτοῖς ut Latine. v. 21. ὡς τοῦτο γέγονεν] Iterum respondet Latino 8. codex, pro ὡς legens ἐξ οὗ *ex quo*. v. 22. καὶ εἰς τὸ ὕδωρ] In aliis libris est καὶ εἰς ὕδατα. v. 27. κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ] In aliis exemplaribus est κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς *prehendens eum manu*, eodem sensu. v. 28. καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν] In octavo codice sunt genitivi absoluti positi καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ *& ingresso eo*. ibid. ὅτι ἡμεῖς] In nono exemplari est τί ὅτι ἡμεῖς *quid quod nos*; in 3. διὰ τί ἡμεῖς *quare nos*. sunt hæ explicationes lectionis germanæ. v. 31. εἰς χεῖρας ἀνθρώπων] Exemplar quartum addit ἁμαρτωλῶν *peccatorum*. ibid. τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ] Codices β. & η. id est 2. & 8. habent μετὰ τρεῖς ἡμέρας, quod est alterius loci, supra 8. ver. 31. v. 34. τίς μείζων] Rursus 2. codex, ex Latino, quod verisimile est, addit γένηται αὐτῶν. v. 35. ἔσται πάντων ἔσχατος] In 4. codice, pro futuro indicativi ἔσται *erit*, est imperativus ἔστω *sit*, qui sensus est loci. v. 37. οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν] Hæc est germana lectio, Latino Syroque conformis. Altera quæ est quorundam librorum, οὐκ ἐμὲ δέχεται μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν, illius interpretatio est. v. 40. ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστι] Non mutes secundæ personæ pronomina, cum pronominibus primæ, ut quidam libri. Vide Latinas varietates.

CAP. X. V. 2. ἐπηρώτων αὐτὸν] *Interrogabant eum*, quo modo est Latine. In aliis libris est ἐπηρώτησαν αὐτὸν *interrogaverunt eum*. V. 6. ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ θεὸς] Subdit Regius codex ex Complutensi καὶ εἶπε, qua de re vide Latinas varietates. v. 14. ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ] Quartus codex pro τοῦ θεοῦ habet τῶν οὐρανῶν, non dubito quin ex Matthæo cap. 19. v. 14. nam & Syriace & Latine hic *Dei* est. v. 17. προσδραμὼν τις καὶ] In plerisque libris est εἷς pro τίς. In tertio exemplari legitur ἰδοὺ τις πλούσιος προσδραμὼν καὶ *ecce quidam dives procurrens &*, quæ adjectitia esse videntur. ibid. τί ποιήσω ἵνα ζωὴν] Quartus codex legit τί ποιήσας ζωὴν, quæ Lucæ scriptura est. v. 20. ἐκ νεότητός μου] Tertius codex addit hic, id quod Matthæi est, τί ἔτι ὑστερῶ; v. 21. ἕν σοι ὑστερεῖ] Addunt 3. & 6. exemplaria εἰ θέλεις τέλειος εἶναι similiter ex Matthæo. Frequens est enim, evangelia ex se mutuo augeri a librariis quando plura eandem historiam narrant. ibid. ἄρας τὸν σταυρὸν] Secundus codex illud omittit, Latinæ editioni similiter. Reliqui legunt cum Syrica editione & interpretibus Theophylacto atque Euthymio. Sextus codex addit etiam σου *tuam*. Vide Commentarium. v. 25. εὐκοπώτερόν ἐστι] In uno codice additur γὰρ *enim*: quod ut ab aliis Græcis, ita a Latinis & Syricis libris, non agnoscitur: est autem Evangelii secundum Lucam. ibid. τῆς ῥαφίδος εἰσελθεῖν] In quibusdam est διελθεῖν· eadem varietas & secundum Matthæum est. Vetus Interpres utrobique διελθεῖν legisse videtur. ibid. ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν] Annotat quidam hæc verba a duobus vetustis codicibus abesse, ut certe facile est illa ex præcedenti versiculo subaudire. Cæterum etiam Latine & Syriace constanter a nobis leguntur. v. 30. καὶ μητέρας] Hujus loco in tribus exemplaribus (γ. ς. ι.) est καὶ πατέρα καὶ μητέρα· quæ lectio aptissima esset & desideratissima, si plurali numero exstaret καὶ πατέρας καὶ μητέρας. Porro recepta lectio Latino consonat & Syro. v. 34. καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται] Quod secundo & octavo libris est καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας, aliunde acceptum est. v. 38, & 39.] Octavus codex, ut Latino respondeat, legit utrobique ἢ *aut*, pro eo quod etiam Syrus servat καὶ *&*. v. 43. ἔσται ὑμῶν διάκονος] Pro ἔσται non est legendus imperativus ἔστω, qui in uno exemplari legitur. Matthæi enim esse videtur: sicut & illud Matthæi est, quod codex 8. ver. proximo, pro ὑμῶν γενέσθαι, habet ἐν ὑμῖν εἶναι, vel certe Latinæ editionis secundum Marcum. v. 47. ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖός ἐστι] Quidam libri, loco ω vocalis ultimæ, quæ est in secunda syllaba vocis Ναζωραῖος, scribunt vocalem primam α, Ναζαραῖος, primigenia lingua utrumque permittente. ibid. ὁ υἱὸς Δαβὶδ Ἰησοῦ] In duobus libris scribitur vocandi casu υἱὲ, in uno non legitur Ἰησοῦ, quod neque Syriace. v. 49. εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι] Duo exemplaria, præter fidem aliorum, habent εἶπε, φωνήσατε αὐτὸν *Dixit; vocate eum*. 6. & 8. v. 51. ῥαββονὶ] Ut Regium, ita omnia Parisiensium exemplaria, media diphthongo scribunt ῥαββουνὶ, pro ῥαββονί. v. 52. καὶ ἠκολούθει τῷ Ἰησοῦ] Codex septimus & primus, ex quo etiam Regius, habent aoristum ἠκολούθησε· sed præteritum imperfectum Latinæ Syriacæque editioni respondet.

CAP. XI. V. 1. καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν] Exemplar 2. habet præteritum imperfectum singulare ἤγγιζεν, quod non videtur verum esse. ibid. εἰς Βηθφαγὴ] Tametsi Parisiensium omnia exemplaria & hic legant Βηθσφαγὴ, addito σ, quemadmodum in Matthæo, adulterinum tamen hoc esse videtur. v. 2. ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην] Non legas πόλιν *civitatem*, quod est in 3. exemplari, pro κώμην *vicum*. ibid. ἐφ' ὃν οὐδεὶς] Exemplaria tertium & octavum addunt ἐφ' ὃν οὔπω οὐδεὶς, quod & Latinus Interpres legit. v. 7. καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ] In quibusdam libris extat quarto casu ἐπ' αὐτὸν, eodem sensu *super eum*, scilicet pullum. In quibusdam numero plurali ἐπ' αὐτῶν *super ea*, scilicet vestimenta. In quibusdam genere fœminino ἐπ' αὐτὴν *super eam*, scilicet asinam, quod non est hujus loci. v. 8. πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν] In 4. codice, pro τὰ ἱμάτια, legitur τοὺς χιτῶνας *tunicas*, quod nullam habet verisimilitudinem. ibid. ἐκ τῶν δένδρων] In uno codice scriptum erat ἐκ τῶν ἀγρῶν *ex agris*. v. 10. εὐλογημένη] Codex tertius præponit καὶ conjunctionem, conformiter Syro. Sequitur ἡ ἐρχομένη βασιλεία ἐν ὀνόματι κυρίου, τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβὶδ] Malim omittere ἐν ὀνόματι κυρίου, ex eo quem citat Auctor quidam vetusto codice Græco, cui adstipulantur editiones Latina & Syriaca. Plerique quidem interponunt illud ἐν ὀνόματι Κυρίου *in nomine Domini*, quod referatur ad ἐρχομένη, sitque idem quod *Deo faciente*: sed ut sententiam turbat, ita sane adjectum repetitumque videtur ex ver. superiori. v. 15. καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα] Non est addenda vox πάλιν, addita ab octavo codice. v. 24. πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε] In 8. exemplari pro λαμβάνετε est ἐλάβετε, in 2. λήψεσθε. v. 26. εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν] A multis exemplaribus omittitur, putaturque huc adscitus ex Matth. 6. ver. 15. Cæterum non omittitur ab antiquis exemplaribus Parisiensium, nec a Regiis post Complutense, nec a Syriaca editione, ut neque a Latina. Quare alii exstimant, omissam fuisse incuria Scribarum, qui fere soleant labi, quoties eadem dictio diversas claudit sententias. v. 27. καὶ ἔρχονται πάλιν] Unum exempar β. contra omnium fidem, legit ἔρχεται numero singulari. ibid. καὶ οἱ πρεσβύτεροι] Solum illud exemplar addit τοῦ λαοῦ *populi*. v. 31. καὶ ἐλογίζοντο] Exemplar β. γ. η. pro simplici legunt compositum verbum διελογίζοντο, quod est in Matthæo. ibid. ἐὰν εἴπωμεν] Rursus solum illud β. pro ἐὰν *si*, legit τί *quid*. v. 32. ἀλλ' εἴπωμεν] Sic optima quæque Græca exemplaria, nec ἐὰν addunt nec τί, sed tantum ἀλλ' εἴπωμεν legunt, Euthymio adstipulante. ibid. ἅπαντες γὰρ εἶχον] Et hic exemplar illud β, pro εἶχον *habebant*, scribit ᾔδεισαν *noverant*. ibid ὅτι ὄντως] Non omittas ὄντως, quod codices sextus & nonus.

CAP. XII. V. 4. κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίωσαν, καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον] Horum loco octavus codex legit, ut est Latine, κἀκεῖνον ἐκεφαλαίωσαν, καὶ ἠτίμησαν. v. 6. ὅτι ἐντραπήσονται] Non est legendum ἴσως pro ὅτι. v. 7. ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ] Subdit codex sextus θεασάμενοι αὐτὸν ἐρχόμενον πρὸς αὐτοὺς, qui commentarius est, non textus. v. 9. καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς] Addit codex sextus τούτους. v. 13. ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι] Secundum exemplar legit παγιδεύσωσι, ut secundum Matthæum. v. 14. ἔξεστι κῆνσον Καίσαρι δοῦναι] Secundum & Sextum exemplaria præponunt εἰπὲ οὖν *Dic igitur*, id quod nusquam alibi invenio, nisi quod videatur ex Matthæo irrepsisse. v. 20. ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν] Exemplaria 2. & 8. addunt οὖν *ergo*: quod Latine quidem legitur, sed additum ab Interprete claritatis gratia. v. 22. ἐσχάτη πάντων] Ita est & Latine.

In

In tribus manuscriptis γ. ε. η. est ἔσχατον, neutrum loco adverbii. v. 23. ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσι] Ita legitur & Latine, Atqui secundum & octavum exemplaria, Latino hic dissentientia, omittunt hæc verba ὅταν ἀναστῶσι *cum resurrexerint*, conformiter Syro: videri enim possint superflua. v. 27. οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς Θεὸς νεκρῶν] Sic quidam repetunt nomen Θεὸς, quemadmodum Græce Matthæus: alii non repetunt, ut nec Latina & Syra. v. 28. εἰδὼς ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη] Exemplaria 6. & 8. pro εἰδὼς *intelligens*, legunt ἰδὼν *videns*, conformiter Latino ac Syro. v. 31. ϗ δευτέρα ὁμοία, αὕτη] Codices quintus & 7. pro primo casu αὕτη, legunt 3. αὐτῇ, quo modo est etiam Syriace ac Latine. v. 34. ἰδὼν αὐτὸν] Exemplaria 6. & 8. omittunt pronomen αὐτὸν, similiter editioni Latinæ, quod alia pleraque addunt similiter Syriacæ. v. 40. ϗ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι] Non est scribendum nomen μακρᾶ, loco adverbii μακρά. v. 44. ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον] In 6. codice legitur ἐκ τοῦ περισσεύματος αὐτῶν ἔβαλον, id quod huic codici singulare est, quanquam congruentius fortasse, quia sequitur ἐκ τῆς ὑστερήσεως, non autem ἐκ τοῦ ὑστεροῦντος.

CAP. XIII. V. 2. βλέπεις ταύτας] Quidam annotat in aliis exemplaribus legi plurale βλέπετε, quod tamen est etiam contra Latina & Syra. ibid. οὐ μὴ ἀφεθῇ] In exemplaribus 6. & 8. subjungitur ὧδε *hic*, quod etiam Syriace additur: sed ut non legitur a plerisque codicibus Græcis, ita neque a Latinis, secundum Marcum. v. 8. ἀρχαὶ ὠδίνων] In exemplaribus 2. 6. & 8. est numerus singularis ἀρχὴ, quemadmodum Latine. v. 11. μηδὲ μελετᾶτε] Unus codex θ. scribit προμελετᾶτε *præmeditemini*. v. 14. τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου] Legunt hoc plerique omnes Græci codices cum Syriacis, suffragantibus enarratoribus Græcis Theophylacto atq; Euthymio. Omittunt vero tanquam Matthæo proprium, duo Parisiensium exemplaria, secundum (cui consentit nostra ad Vaticanum collatio) & octavum, cum Latina editione, cui adstipulatur D. Augustinus epistola 80 & lib. 2. De consensu cap. 77. v. 25. ϗ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες] Sic habent pleraque omnia exemplaria. In duobus 3. & 6. legitur ϗ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες. Huic lectioni Syra, illi Latina volunt. v. 26. μετὰ δυνάμεως πολλῆς ϗ δόξης] Sic legunt etiam Latina & Syra. Quare minus probabilis est lectio exemplarium 3. 5. 9. postponentium τὸ πολλῆς, voci δόξης. v. 28. καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα] Sic scribunt exemplaria 1. 3. 6. & Regia post primum, ἐκφύῃ pro ἐκφυῇ, verbum pro nomine. v. 32. ϗ τῆς ὥρας] In sex Parisiensium manuscriptis pro ϗ legitur disjunctiva ἤ. v. 34. ϗ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν] Quidam annotat, in quibusdam codicibus, pro ἐξουσίαν *potestatem*, scribi οὐσίαν *substantiam*: quod certe Euthymii textus habet, quanquam Commentarius non agnoscat. Cæteroqui & Græce & Latine & Syriace est ἐξουσίαν *potestatem*.

CAP. XIV. V. 2. ἔλεγον δὲ] Octavus codex pro δὲ legit γὰρ, ut Latina editio. v. 6. ἠργάσατο ἐν ἐμοί] Ita legunt plerique omnes libri ἐν ἐμοί, pro eo quod alii εἰς ἐμὲ, quemadmodum non v. 8. ἔσχεν pro εἶχεν. v. 14. ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα] Exemplaria 6. & 8. addunt pronomen μοῦ cum editione Latina; alia pleraque omnia omittunt cum Syriaca. v. 15. ἐστρωμένον, ἕτοιμον] Septimum Parisiensium exemplar omittit ἕτοιμον, conformiter Latino; Alia omnia addunt, consentanee Syro. Lege Commentarium. v. 16. καὶ εὗρον καθὼς] Secundus codex pro εὗρον legit ἐποίησαν, contra omnium fidem. v. 19. ϗ ἄλλος, μήτι ἐγώ; Quidam annotat, hæc verba defuisse in duobus codicibus: ut sane desunt Latine ac Syriace, & series ipsa contextus loquitur ea redundare. v. 21. ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει] Exemplar 4. addit ὁ μὲν οὖν υἱὸς, 2. vero pro ὑπάγει scribit παραδίδοται· quibus in rebus sunt singularia. v. 22. λάβετε, φάγετε] Exemplaria 2. & 8. omittunt φάγετε, conformiter editionibus Latinæ & Syriacæ. v. 25. ἀμὴν λέγω ὑμῖν] Tria exemplaria addunt conjunctionem δὲ. V. 27. τὰ πρόβατα] Non addas τῆς ποίμνης, quod ex Matthæo quidam huc adscripserunt. v. 29. ϗ εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοὶ] Regia Biblia ex Complutensibus addunt ἐν σοὶ *in te*, quod alia omittunt. v. 30. ὅτι σὺ σήμερον] Plerique libri omittunt pronomen σὺ, quod tamen & Latine & Syriace additur, non parva cum Emphasi. v. 31. ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ] Secundum exemplar pro ἐκ περισσοῦ scribit περισσῶς. v. 34. ϗ λέγει αὐτοῖς] Quædam exemplaria hoc jungunt versui præcedenti, lectum per infinitivum ϗ λέγειν αὐτοῖς. ibid. ϗ γρηγορεῖτε] Non addas μετ' ἐμοῦ, quod neque Latine aut Syriace legitur. Verisimile est acceptum ex simili loco Matth. 26. v. 38. v. 35. ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς] Non interjicias ἐπὶ πρόσωπον, quod similiter acceptum est ex Matth. 26. v. 39. Nam Marcus ejus loco ait ἐπὶ τῆς γῆς. v. 36. ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω] Non est omittendum verbum θέλω. v. 37. οὐκ ἴσχυσας] Quidam libri legunt numero plurali οὐκ ἰσχύσατε, sed male, etiam contra Latina & Syra: Matthæi enim est ἰσχύσατε cap. 26. 40. v. 40. βεβαρημένοι] Pro hac voce aliquot libri substituunt καταβαρυνόμενοι. v. 43. παραγίνεται Ἰούδας] Exemplar 3. addit ὁ Ἰσκαριώτης, conformiter Latino & Syro. ibid. παρὰ τῶν ἀρχιερέων] Exemplar 6. præponit ἀπεσταλμένοι, quod subaudiri potest, addi non debet. v. 45. χαῖρε ῥαββὶ] Plerique omnes libri, omisso χαῖρε, congeminant ῥαββὶ, conformiter Syro. Quidam annotat, in duobus exemplaribus, tantum scriptum fuisse ῥαββὶ, idque semel, quibus Latinæ editionis vetusta exemplaria suffragantur. Regii codices legunt quod diximus, χαῖρε ῥαββὶ, quemadmodum legitur secundum Matthæum cap. 26. v. 49. v. 51. ϗ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι] Regia, ut pleraque alia exemplaria, addunt οἱ νεανίσκοι, quod tamen omittunt manuscripta 2. & 8. Latina & Syriaca editionibus suffragantibus. v. 53. πρὸς τὸν ἀρχιερέα] Tertio codici, explicationis gratia, additum est Καϊάφαν ex Matthæo, quanquam etiam Syriace legatur. v. 59. ϗ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν] Quidam legunt plurali numero ϗ οὐδὲ οὕτως ἴσαι ἦν αἱ μαρτυρίαι αὐτῶν· contra antiquorum codicum fidem. v. 62. μετὰ τῶν νεφελῶν] Exemplar sextum habet ἐπὶ τῶν νεφελῶν, quod est Matthæi cap. 26. v. 64. v. 64. ἠκούσατε τῆς βλασφημίας] Exemplar sextum interjicit πάντως *omnino*. v. 65. προφήτευσον] In eodem exemplari sequitur τίς ἐστιν ὁ παίσας σε· verum illud ex Matthæo aut Luca acceptum est.

CAP. XV. V. 3. οἱ ἀρχιερεῖς πολλά] Sequitur in editione Complutensi, & quæ ex ea est Regia, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο, sed quod Latinus textus & Syrus, cum plerisque omnibus Græcis exemplaribus, haud agnoscunt. Verisimile est additum ab aliquibus fuisse ex Matth. 27. v. 12. v. 4. Pro καταμαρτυροῦσιν] Exemplar secundum scribit κατηγοροῦσιν, quod proprius accedit ad versionem vulgatam *accusant*. v. 11. ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον] Quidam annotat a nonnullis legi ἀνέπεισαν *persuaserant*: verum illud ex Matth. 27. v. 20. acceptum esse, verisimile est. v. 16. ἔσω τῆς αὐλῆς] Exemplar 2. legit εἰς τὴν αὐλήν. v. 18. ἀσπάζεσθαι αὐτὸν] Non addas ϗ λέγειν, quod neque Latine aut Syriace legitur. ibid. χαῖρε ὁ βασιλεὺς] Ita optimi quique codices, ὁ βασιλεὺς legunt primo casu, pro quinto βασιλεῦ· ponitur enim nonnunquam primus loco quinti. v. 22. καὶ φέρουσιν αὐτὸν] Exemplar secundum legit ἄγουσιν pro φέρουσιν, explicationis gratia. ibid. ἐπὶ γολγοθᾶ τόπον] Codices 3. 4. 7. scribunt γολγοθᾶν, Græco more inflexum. v. 24. διεμέριζον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ] Sex exemplaria, pro imperfecto διεμέριζον habent præsens διαμερίζονται. v. 29. οὐὰ ὁ καταλύων τὸν ναὸν] Non legas οὐαὶ *væ*, quod est male precantis, pro οὐὰ *vah*, quod est irridentis. v. 30. σῶσον σεαυτὸν, ϗ κατάβα] Exemplar octavum scribit σῶσον σεαυτὸν καταβάς, quemadmodum Latina editio. v. 31. ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι] Omnia Parisiensium manuscripta addunt notam interrogationis. v. 32. πιστεύσωμεν] In sexto codice additur pronomen αὐτῷ *ei*, sicut etiam Syriace. v. 34. ὁ Θεός μου, ὁ Θεός μου] Non est omittendum alterum μου. v. 36. λέγων· ἄφετε, ἴδωμεν] Syrus habet pluraliter ϗ ἔλεγον, exemplaria 2. & 4. scribunt singulariter ἄφες. Videri igitur queat legendum ϗ ἔλεγον· ἄφες, ἴδωμεν, propter rationes in Latinis varietatibus declaratas. v. 43. ϗ τολμήσας] Non est omittenda conjunctio ϗ, quæ multis codicibus omittitur. v. 46. ϗ ἀγοράσας σινδόνα] in nono exemplari legitur ὁ δὲ Ἰωσὴφ ἀγοράσας σινδόνα, quemadmodum habent Latina & Syriaca editiones.

CAP. XVI. V. 2. ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου] Exemplar tertium præponit ἔτι. v. 6. τὸν ἐσταυρωμένον] Quidam addunt notam interrogationis, sed minus apte, quod videtur: vaticinatur enim Angelus, quid illæ in animo habeant. v. 8. ϗ ἐξελθοῦσαι] Sequitur in quibusdam libris ταχὺ, quod meliores omittunt: verisimile est, acceptum ex Matth. 28. v. 8. v. 9. ἀναστὰς δὲ] D. Hieronymus epistolæ 150. ad Hedibiam quæstione tertia, testatur hunc locum, ab his verbis usque ad finem hujus Evangelii, a plerisque Græciæ libris suo tempore abfuisse: & Euthymius hoc loco: *Quidam*, inquit, *interpretum asserunt*, *hoc loco completum esse Marci Evangelium*; ut certe Victor Antiochenus illud huc usque nec ultra enarrat. Atqui, ut omnes hodie, tam Græci quam Latini & Syriaci libri, hoc capitulum legunt, suffragantibus veteribus Patribus & Græcis & Latinis, a quibus passim citatur, prout ab Irenæo libri tertii adversus hæreses cap. 11. Athanasio in Synopsi divinæ scripturæ, Augustino lib. 3. de cons. Evang. & Theophylacto in proprio commentario, universum citra hæsitationem vel exponitur vel agnoscitur: ita nihil dubitandum est de ejus auctoritate, postquam a Catholica Ecclesia receptum est, nominatim a Consilio Tridentino sessione quarta. Occasionem autem huic varietati dederat, quod hæretici quidam, Manichæi; verisimile est; huic capitulo, ubi dicitur versu 14. *quia iis qui viderant eum resurrexisse*, *non crediderunt*, adjecerant hæc verba: *Et illi satisfaciebant, dicentes*; *Seculum istuc iniquitatis & incredulitatis substantia est, quæ non sinit per immundos spiritus veram Dei apprehendi virtutem*, *idcirco jam nunc revela justitiam tuam*, D. Hieronymo teste lib. 2. adversus Pelag. c. 6. Quæ cum spuria ac proinde omittenda esse facile deprehenderetur: factum est ut & cætera ab imperitis hac occasione omissa sint. Quia autem illis omissis mutilum censebatur hoc Evangelium (ut vere erat) eo quod non apte finiretur; hinc alii quidam, congrui finis loco, adjecerunt πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα, τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. μετὰ δὲ ταῦτα, ϗ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς, ἀπὸ ἀνατολῆς ϗ ἄχρι δύσεως, ἐξαπέστειλε δι' αὐτῶν τὸ ἱερὸν ϗ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας· quod est, *Omnia autem quæ ipsis fuerant nuntiata, continuo Petro & iis qui cum illo renuntiarunt. Postea vero etiam ipse Jesus, ab Oriente ad Occidentem usque, promulgavit per eos sacram illam & incorruptam prædicationem æternæ salutis*: quæ omnia adulterina sunt, & ab alio prorsus auctore quam Marco profecta. Quare non est recedendum, ab ea quæ hodie vulgata est, Græcorum, Latinorum, Syriacorumque librorum editione, in qua nihil est, quod vel cum cæterorum Evangelistarum narratione pugnet, vel diversi a Marco auctoris stylum arguat. ibid. ἀναστὰς δὲ] Regium exemplar subjungit ὁ Ἰησοῦς, sed pleraque illud omittunt cum Syro. Nam & Latina editio variat. ibid. πρωῒ, πρώτῃ σαββάτου] Exemplaria tertium & sextum scribunt numero plurali σαββάτων. v. 19. ὁ μὲν οὖν κύριος] Tertius codex subjungit Ἰησοῦς, quod similiter Latine & Syriace additur. v. 20. ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες] Pro ἐξελθόντες, in quinto exemplari scribitur ἀκούσαντες, nulla, quod noverim, fide.

Notæ ad Varias Lectiones Editionis Græcæ Evangelii secundum LUCAM.

CAP. I.

VErs. 22. ϗ διέμενε κωφὸς] In aliis libris, pro aoristo, qui Latinæ editioni consonat, est præteritum imperfectum διέμενε. v. 34. πῶς ἔσται τοῦτο] Exemplaria quartum, sextum, nonum, addunt μοι pronomen (πῶς ἔσται μοι τοῦτο) quod alia omittunt conformiter Latino & Syro. v. 35. τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον] Non est omittendum ἐκ σοῦ, tametsi a multis omittatur, quod veteres Græci agnoscunt & urgent, quemadmodum ostendimus ad varietates Latinas. v. 37. παρὰ τῷ Θεῷ] Ex septimo codice non omittas τῷ, quod etiam Latine exstat. v. 49. ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα] In octavo exemplari est μεγάλα. v. 50. εἰς γενεὰς γενεῶν] Exemplaria 4. & 12. scribunt εἰς γενεὰν ϗ γενεάν: quomodo & exemplar quoddam Latinum legit. Octavum habet εἰς γενεὰς ϗ γενεάς· quomodo fere manuscripta Latina in *progenies & progenies*. v. 55. εἰς τὸν αἰῶνα] In quinto exemplari legitur ἕως αἰῶνος. v. 64. ϗ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ διηρθρώθη] A plerisque omnibus libris omittitur

omittit vox δενδρῶν, conformiter Latino & Syro. v. 66. ϗ χεὶρ κυρίου] Octavum exemplar interjicit γὰρ (ϗ γὰρ χεὶρ) ut Latinæ consonet editioni. v. 75. πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν] Codices secundus & octavus omittunt τῆς ζωῆς, conformiter Latino ac Syro,

CAP. II. V. 3. εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν] Exemplar secundum pro πόλιν scribit πατρίδα, qua in re est singulare. v. 5. τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ] Exemplaria secundum & octavum omittunt vocem γυναικὶ, conformiter Syro. Atqui ut pleraque Græca, ita omnia Latina exemplaria illud addunt: videturque de industria sublatum, ab iis qui existimarint, contraria esse μεμνηστευμένην & γυναῖκα. v. 15. ϗ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες] Rursus exemplar octavum omittit ϗ οἱ ἄνθρωποι, idque conformiter Latino & Syro. v. 21. τοῦ περιτεμεῖν αὐτὸν] Hoc modo ut in Regiis, ita in pluribus est libris, etiam secundo & octavo. Atqui aliis plerisque, qui pro relativo αὐτὸν scribunt nomen τὸ παιδίον, adstipulantur Syra. Similis varietas invenitur Latine. v. 22. τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῆς] Hoc modo legunt Regia Biblia ex Complutensibus, αὐτῆς fœmininum numeri singularis, consentiente editione Latina. Alii plerique Græci libri, pro singulari αὐτῆς, scribunt plurale αὐτῶν, consentiente Syriaca editione, & legentibus non solum, verumetiam interpretantibus, Origine homil. 14. in Lucam, & Euthymio in proprio hujus loci commentario. v. 24. κατὰ τὸ εἰρημένον] Quintum exemplar habet γεγραμμένον. v. 33. ϗ ἦν Ἰωσὴφ] Pro Ἰωσὴφ octavus codex habet ὁ πατὴρ, sicut Latina editio: aliis codicibus retinentibus Ἰωσὴφ, suffragatur Syra. v. 34. ϗ εὐλόγησεν αὐτοὺς] Non legas ex nono codice singulare αὐτὸν, pro plurali αὐτοὺς, quod est in aliis omnibus, adstipulantibus editionibus Latina & Syrica, & Theophylacto diserte interpretante. v. 37. χήρα ὡς ἐτῶν] Sic cum Regiis pleraque omnia exemplaria, conspirante Syro: in octavo & 14. pro ὡς est ἕως, quæ fuit lectio Latini Interpretis. v. 38. λύτρωσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ] Pro ἐν Ἱερουσαλὴμ exemplar Vaticanum habet τοῦ Ἰσραὴλ, exemplar quartum Parisiensium ἐν τῷ Ἰσραὴλ· Similis varietas exstat Latine. v. 40. ϗ ἐκραταιοῦτο πνεύματι] Secundus codex cum editione Latina omittit πνεύματι, quod & Titus enarrator omittit, subaudit enim *corpore*. Alii codices addunt cum editione Syriaca, quod etiam Theophylactus, & clarius Euthymius, interpretantur. Supra 1. v. 80. ab omnibus concorditer de Johanne legitur. v. 42. ἀναβάντων αὐτῶν] In octavo codice est præsens ἀναβαινόντων, ut Latine *ascendentibus*. v. 43. ϗ οὐκ ἔγνω Ἰωσὴφ ϗ ἡ μήτηρ αὐτοῦ] Rursus in octavo codice est καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ, sicut Latine *& non cognoverunt parentes ejus*.

CAP. III. V. 1. ἡγεμονεύοντος ποντίου] Secundum exemplar pro ἡγεμονεύοντος dicit ἐπιτροπεύοντος, quod est *procurante*, quomodo Latine legitur. v. 8. ϗ μὴ ἄρξησθε λέγειν] In octavo codice scriptum erat, ut secundum Matthæum, δόξητε pro ἄρξησθε. v. 10. τί οὖν ποιήσομεν] Non addas vel hic vel infra, v. 12. ex secundo codice ἵνα σωθῶμεν *ut salvemur*, quod nullus alius legit. v. 12. βαπτισθῆναι] Codices tertius & quintus addunt ὑπ᾽ αὐτοῦ, quod alibi non lego. v. 18. παρακαλῶν] Hanc vocem exponens secundus codex legit παραινῶν. v. 19. τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Φιλίππου] Parisiensium exemplaria 4. 6. 7. 8. 9. & Euthymii scholiastæ textus, omittunt nomen Φιλίππου· quod quæ legunt, alia habent ante, alia post τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Vide Latinas varietates. ibid. ὧν ἐποίησε] Secundum exemplar legit ὧν ἐποίει *quæ faciebat*. v. 23.] Pro ἀρχόμενος *incipiens*, Euthymius legit & exponit ἐρχόμενος *veniens* seu *incedens*, nulla verisimilitudine. v. 26. τοῦ Σεμεΐ, τοῦ Ἰωσὴφ] Sic est in plerisque libris, suffragantibus Latinis & Syricis. In tribus Parisiensium pro Ἰωσὴφ est Ἰωσὴχ. v. 29. τοῦ Ἰωσῆ, τοῦ Ἐλιέζερ] In octavo codice, pro Ἰωσῆ, quomodo est & Syriace, legitur Ἰησοῦ, quomodo Latine: in alio est Ἰησῶ. ibid. τοῦ Ἰωρεὶμ, τοῦ Ματθὰτ] Non legas Ματθὰ pro Ματθάτ. v. 36. τοῦ Καϊνὰν, τοῦ Ἀρφαξὰδ] Nihil moratus Theodorus Beza auctoritatem sive Evangelistæ sive LXXII Interpretum, manu temeraria, ne dicam sacrilega, expunxit omisitque τοῦ Καϊνὰν, sequutus, quod ait, auctoritatem Mosis.

CAP. IV. V. 5. τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης] Exemplaria secundum & quartum, pro τῆς οἰκουμένης, legunt τοῦ κόσμου, quod Matthæi est c. 4. v. 8. v. 7. σὺ ἐὰν οὖν προσκυνήσῃς] Exemplar tertium ex Matthæo addit πεσών. ibid. ἔσται σου πᾶσα] Sic legunt, Regium, Complutense, & omnia vetusta Parisiensium exemplaria. In aliis pro πᾶσα est πάντα, quo modo Latine legitur. v. 8. ϗ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ· γέγραπται, προσκυνήσεις. Hæc verba ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, Græci codices, Vaticanus, & Parisiensium secundus, septimus, octavus non agnoscunt, ut neque editiones Latina & Syriaca, nec Tractatores, Origenes, Ambrosius, Beda, & posteriores Latini. Probabile est huc ex Matthæo fuisse adscriptum, tametsi Euthymius legat. Similiter addiderunt quidam γὰρ conjunctionem post verbum γέγραπται, quam, præter nostra, octo Parisiensium exemplaria omittunt, suffragantibus similiter Latina & Syrica editionibus. v. 11. ϗ ὅτι ἐπὶ χειρῶν] Quidam transfodiunt conjunctionem ὅτι, ut non legitur in Psalmo, neque hic Syriace. Cæterum Interpres Latinus eam hoc loco legit. v. 22. ϗ ἐθαύμαζον] Sextus codex addit οἱ ὄχλοι *turbæ*, superflue. v. 35. εἰς μέσον] Sequitur in secundo exemplari ϗ ἀνακράξαντος *& exclamasset*, quod ex Mar. 4. v. 26. acceptum videtur. v. 36. τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι] Exemplar sextum pro πνεύμασι scribit δαίμοσι, qua in re est singulare. v. 38 εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος] Secundum exemplar addit ϗ Ἀνδρέου, ex Marco, contra omnium fidem. v. 41. ἐξήρχετο δὲ ϗ δαιμόνια] Male addit quartus codex πολλὰ *multa*.

CAP. V. v. 5. ἐπιστάτα] Secundus codex scribit διδάσκαλε, quæ interpretatio est veræ lectionis. ibid. χαλάσω τὸ δίκτυον] Exemplaria δ. η. legunt numero plurali τὰ δίκτυα *retia*. v. 7. ὥστε βυθίζεσθαι αὐτὰ] Secundus codex addit παρά τι *pene*, cum Syro & quibusdam Latinis codicibus. v 17. εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτοὺς] Ita est etiam tam Syriace quam Latine, necnon apud enarratorem Euthymium manifeste. Annotat porro quidam, se legisse in uno codice αὐτὸν pro αὐτοὺς, eamque putat germanam esse lectionem, ut αὐτὸν referat Ἰησοῦν, & a parte anteriori construatur, hoc sensu: Adfuissem illic virtute Domini, ut ipse Jesus sanaret eos, nempe qui opus habebant. v. 19. ϗ μὴ εὑρόντες ποίας] Meliores libri hoc modo legunt, omisso διὰ (διὰ ποίας) quod addunt alii. v. 22. ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν] Secundus codex addit πονηρὰ, sequutus errorem scribarum Latinorum, potius quam Matthæi evangelium. Vide Latinas varietates. v. 24. εἶπε τῷ παραλελυμένῳ] In octavo codice est τῷ παραλυτικῷ. v. 25. ἄρας ἐφ᾽ ᾧ κατέκειτο] Secundi Exemplaris scriptor dedit ἄρας τὴν κλίνην, imitatus quorundam Latinorum librorum lectionem. Vide Latinas varietates. v. 30. οἱ γραμματεῖς αὐτῶν] Quidam libri omittunt αὐτῶν, conformiter Syro: sed melioribus, qui id legunt cum Euthymii textu, Latina consonant. v. 36. σχίζει, ϗ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ] Ita est & Latine: *Rumpit & veteri non convenit*. Porro exemplaria 2. 4. & 8. legunt futuro tempore, σχίσει, συμφωνήσει; *rumpet, conveniet*.

CAP. VI. V. 5. ϗ τοῦ σαββάτου] Sequitur in exemplari Parisiensium secundo, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ θεασάμενός τινα ἐργαζόμενον τῷ σαββάτῳ, εἶπεν αὐτῷ· Ἄνθρωπε, εἰ μὲν οἶδας τί ποιεῖς, μακάριος εἶ· εἰ δὲ μὴ οἶδας, ἐπικατάρατος ϗ παραβάτης εἶ τοῦ νόμου. quod est: *Eodem die cum quendam conspexisset operantem sabbato, dixit ei; Homo, siquidem nosti quid agas, beatus es: sin autem non nosti, execrabilis es & transgressor legis.* Verum hæc ab Ecclesia non agnoscuntur. v. 6. ἐν ἑτέρῳ] Plerique libri præponunt ϗ, quod Latine etiam legitur. v. 7. παρετήρουν δὲ] Additur in aliis Græcis libris αὐτὸν· quod Syriace exstat, Latine non. ibid. εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει] Quidam addunt αὐτὸν, quod alii rectius omittunt. ibid. ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ] Codices 3. 5. & 8. addunt κατ᾽ (κατ᾽ αὐτοῦ) quod si non legendum, at subaudiendum videtur. v. 9. ἐπερωτήσω ὑμᾶς] In 8. codice legitur præsenti tempore ἐπερωτῶ, ut fere Latine *interrogo*. Syriace est futurum. ibid. τί ἔξεστι] Sic est in plerisque omnibus Græcis & Syriacis libris. Porro idem ille octavus codex legit εἰ ἔξεστι, quemadmodum Latina. Vide Commentarium. ibid. ἢ ἀπολέσαι] Non pauci libri, Latino Syroque adstipulante, legunt ἢ ἀπολέσαι. v. 10. ὁ ϗ ἐποίησεν οὕτω] Secundum exemplar horum loco legit ϗ ἐξέτεινε. Vide Commentarium. ibid. ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς] Rursus exemplar secundum omittit ὑγιὴς, quemadmodum Syrus: & quanquam adscriptum illud hic esse opiner ex Matthæo, ex illius tamen unius Græci exemplaris auctoritate, nolim Græce omitti. Vide varietates Latinas. v. 26. οὐαὶ ὅταν καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι] Quidam libri addunt ὑμῖν post οὐαὶ & πάντες ante οἱ ἄνθρωποι, sed nulli ex antiquis Parisiensium. Syriace legitur ὑμῖν, sed omittitur πάντες· Latine contra, πάντες fere legitur, fere autem omittitur ὑμῖν. v. 28. προσεύχεσθε ὑπὲρ] Quidam libri præmittunt ϗ conjunctionem, quemadmodum Syrus. v. 37. ϗ μὴ κρίνετε] Quintum & septimum Parisiensium exemplaria, conformia Latino & Syro, omittunt conjunctionem καί. v. 39. εἶπε δὲ παραβολὴν] Octavus codex addit ϗ παραβολὴν, quemadmodum est Latine.

CAP. VII. V. 11. ϗ ἐγένετο ἐν τῇ ἑξῆς] Octavus codex habet ἐν τῷ ἑξῆς, ut subaudias καιρῷ, juxta id quod Latinus Interpres vertit *Deinceps*. Receptæ lectioni favet Syrica editio, exprimens vocem ἡμέρᾳ· *Et factum est die postero*. ibid. οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ] Secundus & octavus codices omittunt ἱκανοὶ, quemadmodum Latini & Syriaci. v. 15. τὸν λαὸν αὐτοῦ] Tertius & quintus codices addunt εἰς ἀγαθὸν, quod non est hujus loci. v. 18. περὶ πάντων τούτων] Sextus codex addit τῶν ἔργων αὐτοῦ, ex Commentario aliquo. v. 24. τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου] Tres libri pro τῶν ἀγγέλων legunt μαθητῶν, 3. 5. 6. Huic lectioni Syrus, illi Latinus adstipulatur. v. 27. οὗτός ἐστι περὶ οὗ] Exemplar sextum addit γὰρ ex Matthæo. v. 28. μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης] Exemplaria 3. 5. & 8. omittunt vocem προφήτης, quam & Theophylactus omisisse videtur, ut nec legitur apud Euthymium. Atqui cum plerisque omnibus Græcis libris, agnoscunt eam Latinus & Syrus veteres Interpretes, & inter veteres tractatores Ambrosius. Videri possit omissa fuisse ab eis qui Johannis laudem amplificare studuerint, præsertim cum Matthæus, cujus scriptura celebrior esset, nihil hujusmodi restrictionis addiderit. v. 31. τίνι οὖν ὁμοιώσω] Omnia Parisiensium Græca exemplaria, suffragantibus Syricis multisque Latinis, concorditer omittunt, id quod alia quædam his verbis præponunt εἶπε δὲ ὁ κύριος. v. 41. δύο χρεωφειλέται] Secundum exemplar præmittit ὁ δὲ εἶπε· quod non esse legendum, sed subaudiendum, cætera exemplaria Græca cum Latinis docent, tametsi Syrus expresserit: *Dixit ei Jesus*. v. 45. αὕτη δὲ ἀφ᾽ ἧς εἰσῆλθον] Legendum ut 6. & 14. codices, εἰσῆλθεν tertia persona, pro eo quod in plerisque omnibus est libris εἰσῆλθον, prima. Vide Latinas varietates.

CAP. VIII. V. 1. κατὰ πόλιν ϗ κώμην] Contra omnium fidem est in quarto codice χώραν pro κώμην. ibid. ϗ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ] Male addit quintus codex ἀπόστολοι. v. 2. αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι] Nihilo majoris momenti est quod sequitur in sexto antigrapho ἀπὸ νόσων ϗ μαστίγων ϗ· hæc enim in eo comprehenduntur quod mox sequitur ϗ ἀσθενειῶν. v. 3. αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ] Exemplaria 4. 7. 9. 12. & 14. pro singulari αὐτῷ, legunt plurale αὐτοῖς, cum Syro. Latina editio & ipsa nonnihil variat. v. 5. κατεπατήθη αὐτὸ] Euthymii textus præponit ϗ pro *etiam*, quod alibi non lego. v. 9. λέγοντες τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη] Plerique libri præponunt λέγοντες, quod omittitur a 2. & 8. exemplaribus, adstipulantibus editionibus Latina & Syra: nec videtur loco convenire, nisi pro εἴη legas ἐστί, ita ut sit recta oratio. v. 18. δοθήσεται αὐτῷ] Exemplar secundum subjungit ϗ περισσευθήσεται, quod non est hujus loci, sed Matthæi 13. v. 12. v. 20. ϗ ἀπηγγέλη αὐτῷ λεγόντων] Unus Græcus codex omittit λεγόντων cum Latino Interprete. Duo alii legunt αὐτῶν pro αὐτῷ, ut sit *ipsis dicentibus*. Syrus horum loco aliud non habet quam, *Et dixerunt illi*. v. 24. ἐπιστάτα] Plerique Græci codices, suffragantibus Syricis, geminant nomen ἐπιστάτα, quemadmodum fieri solet ab iis qui in extremo periculo constituti citam alicujus opem implorant. Porro Græcus Regii operis textus, & alii quidam, ut Latina editio, semel scripsisse contenti sunt. ibid. καὶ ἐπαύσαντο] Ita numero inquam multitudinis, fere legunt codices Græci, suffragantibus Syricis. Duo autem, tertius & quintus, ita ut Latine est, ἐπαύσατο habent, numero singulari. ibid. καὶ ἐγένετο γαλήνη] Non est addendum μεγάλη, quod in quibusdam hic legitur, ex prioribus Evangelistis assumptum. v. 26. εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν] In 8. exemplari est Γεργεσηνῶν, in secundo Γερασηνῶν, ex arbitrario arbitraria, quod existimo, emendatione: tametsi 8. exemplar sibi constet infra ver. 37. & utrumque Marc. 5. v. 1. ubi hac de varietate latius. v. 31. εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν] In sexto & nono est εἰσελθεῖν, erronee, quod arbitror. v. 32. ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων] Ita est & Latine: *Grex porcorum multorum pascentium*. Porro secundus, tertius & quintus codices habent βοσκομένη *pascens*, quo modo etiam Syrum scriptum & versum est. v. 34. τὸ γεγονὸς] In aliis est τὸ γεγενημένον. v. 42. οἱ ὄχλοι

Cυνέπνιγον αὐτὸν] In octavo codice est Cυνέθλιβον. v. 43. ἥτις ἰατροῖς προσαναλώσασα] Ita legitur in optimis quibusque libris, pro eo quod in aliis ἥτις εἰς ἰατρούς. v. 51. οὐδένα εἰσελθεῖν] Octavus codex addit οὐδένα σὺν αὐτῷ neminem secum, conformiter Latino. ibid. καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον] Ab aliis libris præponitur Jacobus: qui ordo Latinis & Syricis libris consonat. ibid. καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς] In secundo exemplari est τῆς κορασίου. v. 52. οὐκ ἀπέθανε] Sic legitur etiam Latine. Octavum exemplar habet οὐ γὰρ ἀπέθανεν, non enim mortua est. v. 54. ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ] Secundum & octavum exemplaria, omissis his verbis, legunt αὐτὸς δὲ κρατήσας. Latino consentanee: qua de re latius in Commentario.

CAP. IX. V. I. τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ] Octavus codex pro μαθητὰς habet ἀποστόλους, quemadmodum Latina editio. Syrus neutrum habet. v. 3. μήτε ῥάβδους] Rursus 8. codex conformiter Latino legit ῥάβδον numero singulari. v. 4. καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε] Quemadmodum est Latine unus codex qui omittat negationem: ita Græce unus (9) qui addat καὶ ἐκεῖθεν μὴ ἐξέρχεσθε. v. 11. ἰᾶτο] In 6. & 8. codicibus est ἰάσατο. v. 15. ἀνέκλινον ἅπαντας] In aliis pro quarto casu est primus ἅπαντες. Vide Latinas varietates. v. 16. εὐλόγησεν αὐτοὺς] Rejiciendum est illud quod additur a 2. exemplari προσηύξατο καὶ εὐλόγησεν oravit & benedixit: nullius est enim auctoritatis. v. 17. καὶ ἦρθη τὸ περισσεῦσαν. In 2. & 4. est τὸ περίσσευμα, quod idem unum est. v. 23. καθ' ἡμέραν] Græcorum librorum, alii legunt particulam hanc; alii, primus, 4. 7. 9. 12. 14. demunt. His suffragantur enarratores Theophylactus & Euthymius, dum non attingunt: illis volunt veteres interpretes Latinus & Syrus, qui expresserunt. v. 31. τὴν ἔξοδον αὐτοῦ] D. Chrysostomus homilia in Matthæum 57. legit & exponit τὴν δόξαν αὐτοῦ. Euthymius notat ita legi in quibusdam exemplaribus, exponens & ipse, qui crux gloria fuerit Christi. Atqui vetus hoc fuisse mendum, satis loquuntur consonantia hodie exemplaria Græca, conspirantibus Latina & Syrica editionibus. v. 35. ὁ ἀγαπητός] Exemplaribus 6. & 8. additum est hic ex Matthæo ἐν ᾧ εὐδόκησα. v. 39. ἐξαίφνης κράζει] Subdit exemplar secundum καὶ ῥήσσει, ut Latinæ editioni respondeat, quæ similiter subjicit & elidit. Cæteroqui non est istud sive Græce sive Syriace, viderique possit Latine huc esse adjectum ex ver. 42. subsequente. ibid. Cωντρίβον αὐτὸν] Minus probatur quod in quibusdam codicibus est Cωντρίβοντος αὐτόν. v. 43. οἷς ἐποίησεν] Exemplar 8. scribit οἷς ἐποίει ut propius respondeat Latino, quasi aoristus non possit imperfecto reddi. v. 47. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν] In quibusdam codicibus est εἰδὼς cum cognovisset, quo modo & Syrus vertit idah. Atqui vulgaris lectio Latino consonat. v. 50. μὴ κωλύετε] Sequitur in codicibus sexto & 8. οὐ γάρ ἐστι καθ' ἡμῶν Non enim est adversum nos: quod superfluum esse non dubium est. v. 52. εἰς κώμην Σαμαρειτῶν] Ita est etiam Syriace. Codex nonus pro κώμην legit πόλιν, quemadmodum est Latine. v. 59. ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι] Quod exemplaria tertium, quartum, quintum & nonum, pro ἀπελθόντι legunt ἀπελθεῖν, Evangelii secundum Matthæum est. v. 62. καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω] In tribus libris pro βλέπων est στραφείς.

CAP. X. V. I. καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα] & v. 17. ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα] Hæc est constans lectio Græcorum librorum, nisi quod unus eorum quos invenerimus, priori loco, alter posteriori, scribit ἑβδομήκοντα δύο, ut Latini libri. Lege Notationes olim a nobis editas. v. 11. ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν] Quod sequitur in exemplaribus, secundo, tertio, quinto, & octavo, εἰς τοὺς πόδας ἡμῶν, quamvis legatur apud Syrum, non videtur tamen hujus esse loci, sed Matth. 10. v. 14. vel Marci 6. ver. 11. v. 20. χαίρετε δὲ] Non addas μᾶλλον. v. 21. ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι] Exemplaria Græca 2. 3. & 8. addunt ἁγίῳ, ut Syriaca & integriora Latina. Vide Latinas varietates. v. 22. πάντα μοι παρεδόθη] Ante hæc verba legunt plerique Græci codices cum Syricis καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπε Et conversus ad discipulos dixit. Cæterum octavus Parisiensium codex & noster Regius, cum Latina editione, ea non agnoscunt. Ac videri possint in textum relata, ex alicujus ad marginem adnotatione, volentis docere, eadem hic subaudienda, quæ mox versu 23. exprimuntur: cum tamen potius, ex eo quod illic sequantur, intelligere hic oporteat, Salvatorem, non ad discipulos se convertisse, sed mansisse vultu ad Patrem in cœlos defixo. v. 23. κατ' ἰδίαν εἶπε] Secundus codex omittit κατ' ἰδίαν ut Latini, & ejus loco legit αὐτοῖς. Vide Commentarium. v. 36. παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ]: Pro Ἰησοῦ in octavo codice est κυρίου, quemadmodum Latine & Syriace; Pro quarto casu τὸν λόγον in a. ε. 5. 9. ιδ. est secundus pluralis τῶν λόγων. v. 41. καὶ τυρβάζῃ] Octavus καὶ θορυβάζῃ.

CAP. XI. V. 2. γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς] Exemplar Bibliothecæ Vaticanæ omittit hanc partem, conformiter editioni Latinæ. v. 4. καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν] Sunt qui addant καὶ, hoc modo, καὶ γὰρ καὶ αὐτοί, etenim & ipsi. v. 5. καὶ εἴπῃ αὐτῷ] Exemplaria 2. 3. 5. & 6. pro εἴπῃ scribunt futurum indicativi ἐρεῖ, quod & Latine legitur. v. 8. ὅσων χρῄζει] Exemplaria Parisiensium omnia, pro genitivo plurali ὅσων, scribunt accusativum singularem ὅσον: utrique enim casui jungitur χρῄζω, sed cum illo vertendum potius quotquot opus habet, cum hoc quotquot est. v. 10. καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται] Secundus codex, pro ἀνοιγήσεται, legit præsens ἀνοίγεται aperitur. v. 11. τίνα δὲ ὑμῶν τὸν πατέρα] In quibusdam codicibus legitur pro quarto primus casus, τίς δὲ ὑμῶν τὸν πατέρα, quemadmodum Latine. v. 13. ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ] Sextus codex addit pronomen secundæ personæ ὁ πατὴρ ὑμῶν, quod etiam Latine & Syriace legitur. ib. πνεῦμα ἅγιον] Exemplaria 6. & 8. pro ἅγιον sanctum, quod Græce & Syriace vulgo legitur, habent ἀγαθὸν bonum, cum Latina editione. Versui 15. finienti in hæc verba ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, quatuor libri subjiciunt καὶ ἀποκριθεὶς εἶπε, πῶς δύναται Cατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν; quod non est hujus loci, sed ex Marco acceptum cap. 3. v. 23. v. 22. καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσι] Tertium exemplar pro τὰ Cκῦλα spolia, scribit τὰ Cκεύη vasa: id quod est ex aliis Evangelistis huc adsumtum. v. 29. ἡ γενεὰ αὕτη πονηρά ἐστι.] Exemplaria 6. & 8. consentanee editioni Latinæ, addunt alterum γενεὰ (ἡ γενεὰ αὕτη πονηρά ἐστι.) Alii Græci libri omittunt posterius γενεὰ cum textu Syrico. v. 33. εἰς κρυπτὴν τίθησιν] Omnia Parisiensium exemplaria antiqua, cum Regia, pro adjectivo κρυπτὸν occulto seu abscondito, legunt substantivum κρυπτὴν cryptam. v. 34. φωτεινόν ἐστιν] Exemplar tertium, pro præsenti ἐστὶν est, habet futurum ἔσται erit, quomodo Latine & Syriace legimus.

Illud idem cum quinto, in fine hujus versiculi, post vocem σκοτεινόν, addit ἔσται erit, sicut Latina & Syra: id quod alia exemplaria Græca relinquunt subaudiendum. v. 38. ὁ δὲ φαρισαῖος ἰδὼν, ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη] Exemplar secundum habet ὁ δὲ Φαρισαῖος ἤρξατο διακρινόμενος ἐν ἑαυτῷ λέγειν, διατί οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη, quæ fuit lectio veteris Interpretis. v. 41. πλὴν τὰ ἐνόντα] Sequitur adjectum in tribus exemplaribus πάντα, quod cum aliis nec Latina aut Syra agnoscunt. ibid. καθαρὰ ὑμῖν ἐστι] Futurum ἔσται, quod legitur in 6. codice, explicatio est præsentis ἐστὶ. v. 42. ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι] Exemplaria 6. & 8. addunt conjunctionem δὲ autem, quemadmodum Latina & Syra editiones, quam alia exemplaria omittunt. v. 44. οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα] Sic legitur, non tantum Græce, sed & Syriace. Manuscriptum η. conformiter Latinæ editioni, omittit hæc verba γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, quæ verisimile est addititia esse, qua de re lege Commentarium. v. 51. ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ] Sequitur τοῦ δικαίου in codicibus tertio, quarto, quinto, quod non est hujus loci, sed Matt. 23. v. 35. v. 52. ὅτι ἤρατε] In exemplari secundo pro ἤρατε est ἐκρύψατε abscondistis, qui est sensus germanæ lectionis. v. 53. δεινῶς ἐνέχειν] Regius textus ex Complutensi, pro ἐνέχειν, quod in plerisque est, habet συνέχειν. ibid. ἀποστοματίζειν] Quartus & octavus codices ἐπιστομίζειν: quidam Euthymii Interprete annotante ἐπιστομίζειν.

CAP. XII. V. 7. πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς] Codices, quintus, quartus, primus, & ex hoc Regius, addunt ὑμεῖς, quod videri possit huc adscriptum ex Matthæo 10. ver. 13. v. 15. ἀπὸ τῆς πλεονεξίας] Exemplaria 2. & 8. pro articulo τῆς, scribunt nomen πάσης, conformiter editionibus Syriacæ & Latinæ. ibid. τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ] In 4. 7. 12. & 14. pro secundo casu αὐτοῦ, est tertius αὐτῷ. v. 18. πάντα τὰ γεννήματά μου] Octavus codex scribit πάντα τὸν σῖτον μου, qua in re est singulare. v. 21. καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν] Sequitur in exemplaribus γ. δ. ε. ζ. & θ. ταῦτα λέγων ἐφώνει, ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω· quod nec Latine nec Syriace exstat hoc loco. v. 23. ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι] Exemplaria 5. & 6. præponunt οὐχὶ nonne, ex Matth. 6. v. 25. haud dubie huc adscriptum. v. 31. καὶ ταῦτα πάντα] Non videtur omittendum πάντα, tametsi a 6. 8. & 9. exemplaribus absit. v. 56. πῶς οὐ δοκιμάζετε] Octavum exemplar habet πῶς οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν; v. 59. καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν] Ita est & in omnibus Parisiensium codicibus: in aliis est neutro genere τό.

CAP. XIII. V. 5. ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε] In quibusdam libris, pro præsenti, est aoristus μετανοήσητε, quemadmodum Latina pœnitentiam egeritis. v. 7. ἰδοὺ τρία ἔτη] Subdit octavus codex ἀφ' οὗ, ut exprimat id quod Latine legitur ex quo: quemadmodum mox ubi sequitur ἔκκοψον αὐτὴν, addit οὖν, quia Latine est ergo. ibid. ἱνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ] Quartum exemplar habet ἵνα μὴ καὶ τὴν γῆν καταργῇ Ne etiam terram occupet. v. 8. καὶ βάλω κόπρια] Ita est & in omnibus Parisiensium: in aliis est generis fœminini numero singulari κοπρίαν. v. 15. ὑποκριτά] In aliis libris legitur numero singulari ὑποκριτά, consentiente Syro: plurale autem ab Euthymio diserte explicatur. v. 24. διὰ τῆς στενῆς πύλης] Secundus codex cum pro πύλης legit θύρας, contra aliorum omnium fidem. v. 25. ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ] Pro ἐγερθῇ est εἰσέλθῃ in secundo, ut Latine intraverit. v. 34. τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτὴν] Quidam in uno codice legit participium præsens ἀποστελλομένους, quo modo est Latine. v. 35. ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος] Manuscripta 3. 4. 5. 6. 7. 8. omittunt vocem ἔρημος, adstipulantibus Euthymio & Theophylacto, tamquam huc adjectam ex simili loco Matthæi, cap. 23. v. 37. Vide Latinas varietates.

CAP. XIV. V. 5. καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπε] Exemplaria 2. 3. 4. 8. omittunt ἀποκριθεὶς conformiter Syro, quod alia legunt consentanee Latino. ibid. τίνος ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς] Codices 4. 6. 7. 12. & 14. pro ὄνος asinus, legunt υἱὸς filius, suffragante Syro, & Enarratoribus Tito ac Theophylacto. Euthymius porro alteri lectioni favet; ut & Latina editio. v. 15. ὃς φάγεται ἄριστον] Regium ex Complutensi & reliqua omnia Parisiensium exemplaria scribunt ἄριστον prandium, quomodo etiam legitur apud Euthymium & Theophylactum. Porro alia exemplaria scribunt ἄρτον panem, consonantibus editionibus Latina & Syra. v. 24. μου τοῦ δείπνου] Sequitur in 3. 6. 7. & 9. codicibus πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί; sed superflue: non enim est hujus loci.

CAP. XV. V. 10. χαρὰ γίνεται] Secundus pro γίνεται habet ἔσται, ut Latine non solum, verum etiam ut Græce supra v. 7. nam & Latine utrobique est futurum erit, Syro consentiente. v. 17. ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι] Octavus interjicit ὧδε hic, suffragante Latino & Syro. v. 19. καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος] Exemplaria γ. ε. ς. η. omittunt καὶ conjunctionem, quam Syriaca editio addit, nam Latina variat. v. 21. καὶ οὐκέτι] Et hic β. & ε. omittunt καὶ conjunctionem, idque conformiter editioni Latinæ, in qua nullam hoc loco varietatem inveni: nam Syriaca addit ut supra. v. 22. ἐξενέγκατε] Exemplaria præponunt ad verbium ταχέως cito, ut editio Latina. v. 26. ἔνα τῶν παίδων] Nec δύλων addendum est, nec αὐτοῦ, quæ neque vel a Latina vel a Syriaca editione agnoscuntur.

CAP. XVI. V. 6. ἑκατὸν βάτους ἐλαίου] Exemplaria 2. & 8. pro βάτους scribunt κάδους, ut est Latine cados; Syrus metretas. Metreta nomen est Græcum, batus Hebraicum, cadus tribus linguis commune, unius ejusdemque mensuræ. v. ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου] Secundus codex his verbis præponit διὸ λέγω ὑμῖν propterea dico vobis, quod alibi non legitur. v. 19. ἄνθρωπος δέ τις ἦν] Rursus secundus codex his verbis præponit εἶπε δὲ καὶ ἑτέραν παραβολὴν, & consequenter omittit conjunctionem δὲ: quæ profecto manifeste adulterina sunt.

CAP. XVII. V. I. πρὸς τοὺς μαθητὰς] Addit αὐτοῦ suos, quod Latine quoque & Syriace legitur, in tribus exemplaribus Græcis, ut quidam annotat. v. 2. εἰ μύλος ὀνικὸς] In exemplaribus secundo, 6. & 8. est λίθος μυλικός. Huic lectioni Latina, illi Syra suffragantur. v. 3. ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ] Quintum exemplar omittit δὲ autem, adstipulantibus editionibus Syrica & Latina. v. 4. ἐπιστρέψῃ ἐπὶ σε] Quidam libri omittunt ἐπὶ σε, quod in aliis legitur conformiter Latino ac Syro. v. 7. εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ] Quartus codex pro εἰσελθόντι habet ἐλθόντι. v. 23. ὁ ἰδοὺ ἐκεῖ] Non est addendum ὁ Χριστὸς post ἐκεῖ. v. 36. δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁ εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται] Hoc Regia Biblia ex Complutensibus legunt, cum quatuor aliis Parisiensium codicibus ϛ. γ. ς. ζ. suffragante Syriaca editione. Complures autem Græci codices omittunt, suffragantibus

enarratoribus,

enarratoribus, Euthymio, Theophylacto, & Auctore operis in Matthæum imperfecti. Et hi quidem, Auctor imperfecti atque Euthymius, in Matthæum scribentes, annotant Matthæum posuisse duos in agro, pro eo quod Lucas duos in lecto. Eadem varietas est in libris Latinis. v. 37. ὅπου τὸ σῶμα] In aliis libris est πτῶμα· sed veram lectionem esse σῶμα, & hoc quidem Lucæ, illud Matthæi esse, testatur Euthymius. ibid. ϗ οἱ ἀετοὶ] Alii libri omittunt ϗ. Vide Latinas varietates.

CAP. XVIII. V. 8. ναὶ λέγω ὑμῖν] Plerique libri omittunt ναὶ, conformiter Latinis & Syricis. v. 9. εἶπε δὲ πρός τινας] Alii libri interponunt ϗ cum Latinis, alii omittunt cum Syricis. v. 13. εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ] Exemplaria 3. & 8. omittunt εἰς præpositionem. v. 14. ἢ γὰρ ἐκεῖνος] A quibusdam omittitur γὰ, a 2. & 8. legitur παρ' ἐκεῖνον. v. 22. πάντα ὅσα ἔχεις] Non est præponendum ὕπαγε, quod in tertio codice legitur ex prioribus Evangeliis, quanquam etiam Syriace apud Lucam exstet. v. 31. τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου] Exemplar 2. imitatum editionem Latinam, scribit περὶ τοῦ υἱοῦ.

CAP. XIX. V. 21. ϗ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας] Exemplar sextum addit ϗ συνάγεις ὅθεν οὐ διεσκόρπισας, quemadmodum & versu 22. proximo addit ϗ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισα· verum illud haud dubium ex Matthæo huc translatum est, qui hoc scripsit loco ejus quod habet Lucas αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα. v. 23. τοῖς τραπεζίταις] Sic Regia Biblia ex Complutensibus. Alii libri hujus loco legunt, quod Latino Syroque conforme est, ἐπὶ τὴν τράπεζαν. v. 26. δοθήσεται] Exemplar 9. addit ϗ περισσευθήσεται, quod non est hujus Evangelii, sed illius quod secundum Matthæum cap. 13. v. 12. & 25. v. 29. v. 32. καθὼς εἶπεν αὐτοῖς] Sextus codex addit, quod Latine additur, ἑστῶτα τὸν πῶλον stantem pullum. v. 46. οἶκος προσευχῆς ἐστιν] In octavo codice, pro præsenti ἐστιν, quod Latino consonat & Syro, legitur futurum ἔσται.

CAP. XX. V. 1. τῶν ἡμερῶν ἐκείνων] Non omittas ἐκείνων, tametsi exemplaria, secundum, quartum, & octavum, cum Latina editione, omittant. ibid. οἱ ἀρχιερεῖς] Non mutes cum ἱερεῖς, tametsi nonnulli codices id faciant. v. 2. λέγοντες] Non est omittendum ex fide unius β. tametsi Syrica editio consentiat. v. 19. ϗ ἐφοβήθησαν] Multi libri addunt vocem τὸν λαόν· quam sex Parisiensium exemplaria, & ex Complutensibus Regia omittunt: quanquam & Latinus & Syrus Interpretes eam legerint. v. 20. ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου] In 2. codice est numero plurali τῶν λόγων. v. 21. ϗ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον] Rursus in 2. Codice pro οὐ est οὐδενός· Latine tamen & Syriace nihil amplius est quam οὐ non. v. 24. ἐπιδείξατέ μοι δηνάριον] Sequitur in 3. 4. 5. & 8. exemplaribus, οἱ δὲ ἔδειξαν. ϗ εἶπε] *Illi autem ostenderunt. Et ait.* quæ adjectitia esse, manifestum vel ex eo fit, quod nec a Latinis & Syris agnoscantur. v. 35. οὔτε ἐκγαμίζονται] Ita est in Regiis ἐκγαμίσονται futurum, a præsenti, sive ἐκγαμίζονται, sive ἐκγαμίσκονται, quod est in plerisque libris, Syro conformiter. Latina variant. v. 47. ϗ προφάσει μακρὰ προσεύχονται] Citra dubium scribendum est adverbium μακρὰ, non, quod in Regiis & plerisque est libris, nomen μακρᾷ.

CAP. XXI. Versui quarto subjicitur a nono & 14. exemplaribus ταῦτα λέγων ἐφώνει, ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω] Verum id alius non legit hoc loco. v. 16. ϗ ὑπὸ γονέων, ϗ συγγενῶν, ϗ φίλων, καὶ ἀδελφῶν] In aliis is est ordo, ut ἀδελφῶν ponatur proxime post γονέων, probatus etiam Latinis ac Syris. v. 25. ἐν ἀπορίᾳ] Euthymius legisse videtur ἐν ἀπορροίᾳ, jungens sequentibus, hoc sensu: Per defluxum resonante mari ac fluctu. *Defluxum*, inquit, *dicit*, *Tranquillitatem ventorum*: *Nam absque ventis resonabit præter naturam mare ac fluctus ejus.* v. 26. ἐν τῇ οἰκουμένῃ] Alii libri omittunt ἐν præpositionem, Latino consentanee. v. 24. ϗ αἰφνίδιος] Exemparia 3. 5. 6. legunt adverbium αἰφνιδίως. v. 36. ἐκφυγεῖν πάντα] Alii libri addunt ταῦτα πάντα, prout etiam Latini.

CAP. XXII. V. 5. ἀργύριον δοῦναι] Exemplaria 3. 6. & 14. pro singulari ἀργύριον, legunt plurale ἀργύρια, id quod prope accedit ad Matthæum scribentem τριάκοντα ἀργύρια. v. 30. ἐν τῇ βασιλείᾳ μου] Hoc omittunt quidam Græci libri, quinque Parisiensium, suffragantibus Euthymii & Theophylacti commentariis: sed plerisque qui addunt, adstipulantur editiones Syriaca & Latina. ibid. ϗ καθίσησθε ἐπὶ θρόνων] Omnia Parisiensium exemplaria, & ex Complutensi Regium, scribunt futurum indicativi καθίσεσθε· atqui conjunctivus καθίσησθε, ut quadrare aptius videtur, ita respondet editioni Latinæ. Mox decimussextus codex, voci θρόνων præponit δώδεκα, sed quod alibi non invenıatur. v. 34. πρὶν ἢ τρὶς ἀπαρνήσῃ] In tribus codicibus, 3. 5. & 12. pro πρὶν ἢ *priusquam*, legitur ἕως οὗ *usque quo*, quod est Evangelii secundum Johannem cap. 13. ver. 38. v. 36. ὁ ἔχων βαλάντιον, ἀράτω] Secundum exemplar legit futurum indicativi ἀρεῖ, contra alia omnia. ibid. πωλήσει τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγοράσει μάχαιραν] Regium exemplar ex Complutensi, cum sex aliis Parisiensium, legit futura indicativi, πωλήσει, ἀγοράσει· sed imperativa πωλησάτω ac ἀγορασάτω, respondent, & Græcorum commentariis, & editioni Latinæ. v. 41. εἰ βούλει παρενεγκεῖν] Exemplaria secundum & 5. pro infinitivo, legunt imperativum παρένεγκε, similiter Latinæ editioni. v. 47. φιλῆσαι αὐτὸν] Quod sequitur in Bibliis Regiis τοῦτο γὰρ σημεῖον δεδώκει αὐτοῖς, ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι, quanquam Syriace legatur, in plerisque tamen omnibus Græcis libris haud exstat, ut nec Latina editio agnoscit. Verisimile est, ex prioribus Evangelistis, huic, ad marginem, commentarii loco, adscriptum, in textum tandem relatum esse. v. 61. ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι] Non addas σήμερον *hodie*, quod quidam. v. 64. ϗ περικαλύψαντες αὐτὸν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ ἐπηρώτων] Tertius codex non amplius habet quam ϗ περικαλύψαντες αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, ἐπηρώτων· omittit voculas αὐτὸν & ἔτυπτον, sed male (opinor) contra fidem Latinorum & reliquorum Græcorum codicum. Syrus similiter legit voculas illas, sed versu superiori omittit δέροντες *cadentes*. Certe videri possit alterum superfluere, vel versu 63. δέροντες, vel versu 64. αὐτὸν ἔτυπτον, quanquam non facile id statuendum est. v. 66. ϗ ἀπήγαγον αὐτὸν] Rectius in aliis libris est ἀνήγαγον.

CAP. XXIII. V. 1. ἤγαγον αὐτὸν] In quibusdam libris scribitur plurale ἤγαγον, quod legit Latinus Interpres. v. 2. διαστρέφοντα τὸ ἔθνος] Exemplaria 3. 5. & 8. addunt pronomen ἡμῶν, conformiter Latino & Syro, quod alia omittunt. v. 15. ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν] Sic legunt plerique omnes libri cum Latinis & Syricis. Quidam Parisiensium γ. ε. ιδ. scribunt e converso ἀνέπεμψε γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς *remisit enim eum ad nos.* v. 20 προσεφώνησε] Exemplaria secundum & octavum addunt αὐτοῖς, quemadmodum Latine & Syriace legitur *ad eos.* v. 21. οἱ δὲ ἐπεφώνουν] In quibusdam libris est simplex ἐφώνουν. v. 22. οὐδὲν αἴτιον θανάτου] Sic legitur etiam Latine. Exemplaria 6. & 8. pro αἴτιον legunt ἄξιον. Syrus utrumque junxit, ut paraphrastem aliquando agit: *Nullam causam dignam morte.* v. 23. ϗ τῶν ἀρχιερέων] Octavum exemplar omittit istud, quemadmodum Latina editio: Syriaca vero legit. v. 25. ἀπέλυσε δὲ αὐτοῖς] Quidam codices omittunt αὐτοῖς, quod tamen etiam Latine & Syriace legitur. v. 41. οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε] Secundus codex explicat ἄτοπον per πονηρόν. v. 46. παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου] Pro futuro παραθήσομαι, reperitur præsens παρατίθεμαι in exemplaribus secundo, tertio, quinto, παρατίθημι in sexto & 9. ad quem modum Latinus & Syricus Interpres dederunt præsentia. v. 54. ϗ σάββατον ἐπέφωσκε] Omnia Parisiensium exemplaria omittunt conjunctionem ϗ, nescio quo consilio.

CAP. XXIV. V. 18. σὺ μόνος παροικεῖς Ἱερουσαλὴμ] Sic Regius textus & sex alia Parisiensium exemplaria omittunt præpositionem ἐν, quam alii addunt. v. 21. ϗ αὐτὸς προσεποιεῖτο] In secundo & octavo est προσεποιήσατο. v. 32. καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν] Exemplar 2. pro καιομένη *ardens*, legit κεκαλυμμένη *obtectum.*

Notæ ad Varias Lectiones Editionis Græcæ Evangelii secundum JOHANNEM.

CAP. I.

VErs. 3. ϗ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν] Exemplar tertium distinguit hoc modo ϗ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν. ὃ γέγονεν, ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν. De hac interpungendi diversitate lege Latinas varietates: prior fere Græcorum, posterior Latinorum Interpretum est, quanquam & Cyrillus posteriorem sequatur. v. 14. πλήρης χάριτος] Manuscripta secundum & quartum, pro primo casu πλήρης, legunt quartum πλήρη; quem & Theophylactus legisse videtur, cum referat ad δόξαν; non ut Nonnus & Euthymius ad λόγος. v. 26. ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι] Codices 5. & 12. addunt ὑμᾶς: sed quod, ut non a plerisque Græcis, ita nec a Latinis ac Syriacis, agnoscatur. v. 27. τοῦ ὑποδήματος] Sequitur in quinto exemplari ἐκεῖνος ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ, quod non est hujus loci, sed Matth. 3. v. 11. v. 28. ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο] Ita legunt, ut Regia Biblia, sic omnia Parisiensium Græca exemplaria, præter alia alias a nobis nominata, adstipulantibus editionibus Latina & Syriaca. Alii libri pro Βηθανίᾳ scribunt Βηθαβαρᾷ, quos emendatiora esse exemplaria Chrysostomus cum Theophylacto & Euthymio discipulis suis credit. Hac de varietate latius olim in Notationibus egimus v. 39. ὥρα ἦν] Sic Regius ex Complutensi & omnes Parisiensium codices, omittunt conjunctionem δὲ, quam alii addunt cum Latinis & Syriacis. v. 41. εὑρίσκει οὗτος πρῶτος] Antigrapha γ. & ιδ. pro πρῶτος legunt πρῶτον, consentiente editione Latina, & adstipulante Græca Nonni paraphrasi. v. 42. ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ] Pro Ἰωνᾶ, in octavo codice est Ἰωάννου, quemadmodum Nonnus poeta ait Ἰωάνναο. Vide infra 21. v. 15.

CAP. II. V. 15. ϗ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων] Octavus codex addit ὡς φραγέλλιον, conformiter Latino; cæteri omittunt ὡς, similiter Syro. Aliud exemplar pro plurali σχοινίων legit singulari σχοινίου, quo modo & Syra scribuntur. v. 17. καταφάγεταί με] In aliis, pro futuro καταφάγεται, est aoristus κατέφαγε. v. 22. ὅτι τοῦτο ἔλεγεν αὐτοῖς] Pronomen αὐτοῖς, ut aufertur ab omnibus Parisiensium Græcis exemplaribus, ita a Latina versione & Syriaca.

CAP. III. V. 25. ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίων] Omnia Parisiensium exemplaria, præter Complutense, legunt numero singulari Ἰουδαίου, quo modo legit & Syriaca editio, addens *had*, *uno* (*cum Judæo uno*) & exponunt enarratores, Chrysostomus, Theophylactus, Euthymius, & Nonnus paraphrastes. Porro Cyrillus Alexandrinus & Latina editio, Latinique tractatores, adstipulantur numero plurali Ἰουδαίων.

CAP. IV. V. 1. ὡς οὖν ἔγνω ὁ Ἰησοῦς] Pro Ἰησοῦς, quod legitur etiam Latine ac Syriace, multi Græci libri habent κύριος. v. 14. πηγὴ ὕδατος ἐν αὐτῷ] Exemplaria tertium & nonum omittunt præpositionem ἐν. v. 25. οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται] Exemplaria quartum & octavum legunt plurale οἴδαμεν, pro singulari οἶδα, quod tamen est etiam Latine ac Syriace. v. 27. καὶ ἐθαύμασαν] In tertio codice est præteritum imperfectum ἐθαύμαζον, ut Latine. v. 35. ὅτι τετράμηνός ἐστι] Multi libri addunt ἔτι *adhuc*, conformiter Latino. Rursus quidam pro masculino scribunt neutrum τετράμηνον. v. 41. ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν] Legitur εἰς αὐτὸν, etiam Syriace: sed plerique libri omittunt. Latini similiter variant.

CAP. V. V. 2. ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα] Sic cum Regio, plerique omnes libri, scribunt, prius nomen tertio, posterius primo casu. Quidam utrumque scribunt tertio casu ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ. Theophylacti Romæ excusi textus, commentario consentiente, omissis præpositione & articulo, utrumque scribit primo casu προβατικὴ κολυμβήθρα. Lege Latinas varietates, & Notationes nostras in varias Bibliorum lectiones. ibid. ἑβραϊστὶ Βηθεσδὰ] Non temere mutandum Βηθεσδὰ cum Βηθσαϊδὰ, docemus in varietatibus Latinis. v. 3. ξηρῶν] Sequitur in secundo codice παραλυτικῶν, quod nullus alius legit. v. 4. ἄγγελος γὰρ] Exemplaria tertium & nonum subjiciunt κυρίου, quemadmodum editio Latina.

ibid. ϗ ἐπάγασε] In quatuor est ἐπαράσετο. v. 5. ἐν τῇ ἀσθενείᾳ] Sequitur αὐτοῦ in octavo & quarto, ut Latine *sua*. v. 10. οὐκ ἔξεστι] Non praeponas conjunctionem καί. v. 16. ϗ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι] Hoc plerique omnes codices legunt, Syro consentiente: secundus & octavus omittunt, cum editione Latina, & Nonno Graeco paraphraste, adstipulante quoque Cyrilli commentario. v. 30. τοῦ πέμψαντός με πατρὸς] A secundo, tertio & octavo antigraphis omittitur πατρὸς, conformiter editionibus Syriacae ac Latinae. v. 32. ἡ μαρτυρία] Non subjicias ex β. pronomen αὐτοῦ. v. 41. δόξαν παρ᾽ ἀνθρώπων] In quatuor est singulare ἀνθρώπου. v. 44. δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες] Non mutes ἀλλήλων cum ἀνθρώπων, quod est in quarto & quinto.

CAP. VI. V. 11. διέδωκε τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις] Octavum exemplar non aliud habet quam διέδωκε τοῖς ἀνακειμένοις, cui Interpretes Latinus & Syrus, necnon Nonnus poeta, suffragantur. ib. ὅσον ἤθελον] In quibusdam libris est ὅσον ἤθελεν numero singulari, *quantum volebat*, scilicet Jesus: quod cum non perinde inveniatur in bonis libris, minoris est auctoritatis. Nam & contradicunt Latini Syricique codices. v. 15. πάλιν ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ὄρος] Multi libri omittunt πάλιν, adstipulante Syro: multi addunt, adstipulante Latino. v. 17. ϗ οὐκ ἐληλύθει] In 2. & 8. codicibus est οὔπω *nondum*, pro eo quod ex aliis exemplaribus Latino Syroque consonat, οὐκ *non*. ibid.] Ei quod sequitur πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς non est addendum εἰς τὸ πλοῖον, quod additur a tertio codice. v. 22. ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ] Legunt hanc pericopen plerique omnes hodie Graeci codices, suffragantibus Syricis. Unus porro Parisiensium octavus omittit, adstipulantibus Latinis: cui vult & Nonnus Graecus Paraphrastes, dum illius loco addit ἀνέμπλοος *non navigans* (εἰ μὴ νηὸς μία μούνη ἀνέμπλοος *nisi una solum navis non navigans*) in diversum longe sensum. Porro facile potest pericope illa intelligi ex eo quod sequitur: *Et quia non introisset cum discipulis suis Jesus in navem, sed soli discipuli ejus abiissent.* Syri eam legunt hoc pacto: *Nisi illa quam conscenderant discipuli*: quod autem postremum est versus, *sed soli discipuli ejus abiissent*, quia eis quae praecedunt satis sit significatum, omittunt. Similiter potuerit Interpres Latinus, hoc ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, siquidem legerit, praetermisisse, quia eis quae sequuntur satis significetur. v. 24. ἐνέβησαν αὐτοὶ] Quidam legunt ϗ αὐτοὶ *& ipsi*, quod non exstat sive Latine sive Syriace. v. 25. πότε ὧδε γέγονας] Pro γέγονας in secundo exemplari est ἐλήλυθας *venisti*, quae est expositio verae lectionis. v. 28. τί ποιοῦμεν] In aliis est modo conjunctivo sive potentiali ποιῶμεν. v. 38. τοῦ πέμψαντός με] Non addas ex 4. codice πατρός. v. 40. τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα] Exemplaria 3. 4. & 8. cum versu superiori legatur δὲ *autem*, hoc versu scribunt γὰρ *enim*, conformiter Syriacae editioni & paraphrasi Nonni. Latini libri similiter variant. v. 42. οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς] Non est omittendum nomen *Jesus* cum quarto codice. v. 45. πᾶς οὖν ὁ ἀκούων] In aliis, pro praesenti ἀκούων, est aoristus ἀκούσας, conformis Latino. v. 55. ἀληθῶς ἐστι] In exemplaribus γ. ε. θ. bis hoc versu, pro adverbio, legitur nomen ἀληθής. v. 56. κἀγὼ ἐν αὐτῷ] Quae sequuntur in 2. codice καθὼς ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν τῷ πατρί. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐὰν μὴ λάβητε τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν αὐτῷ, nullus alius hoc loco legit. v. 57. ϗ ὁ τρώγων με] Rursus in 2. codice pro τρώγων est λαμβάνων. v. 58. ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον] Non addas pronomen μοῦ. v. 59. ἐν Καπερναοὺμ] Quod sequitur in β. σαββάτῳ, verisimile est aliunde huc adscitum esse, tametsi legatur apud D. Augustinum in titulo tractatus 27. v. 63. ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν] Tres codices, pro praesenti λαλῶ, scribunt praeteritum λελάληκα, ut Latina editio. v. 69. τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος] Octavum exemplar, cum Nonni paraphrasi & Latina editione, omittit ζῶντος, quod legit Syriaca editio cum plerisque omnibus libris Graecis. v. 70. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς] Non est omittendum nomen ὁ Ἰησοῦς.

CAP. VII. v. 8. ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην] Exemplaria 3. 5. & 8. omittunt ταύτην pronomen, quod tamen etiam Latine ac Syriace additur. v. 9. ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς, ἔμεινεν] Exemplar 3. pro tertio casu αὐτοῖς, legit primum singularem αὐτὸς, hac distinguendi ratione, ταῦτα δὲ εἰπὼν, αὐτὸς ἔμεινε· cui suffragantur Latina & Syra. v. 12. ἐν τοῖς ὄχλοις] Secundus codex scribit ἐν τῷ ὄχλῳ, numero singulari, ut est Latine. v. 23. εἰ περιτομὴν λαμβάνει] Idem codx addit conjunctionem οὖν, quae tamen nec Latine legitur. ibid. ἐμοὶ χολᾶτε] Et hic addit ac praeponit πῶς, singulariter. v. 26. μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς] Plerique libri repetunt adverbium ἀληθῶς post ἐστιν· sed Regius ex Complutensi, & Parisiensium β. γ. η. Nonno paraphraste & editione Latina suffragantibus, rectius omittunt. Syrus posteriori hoc loco legit, sed non priori. v. 31. πλείονα σημεῖα] Non videtur addendum τούτων, quod in quibusdam libris sequitur. v. 32. ἤκουσαν οἱ φαρισαῖοι] Nonum exemplar interponit οὖν *igitur*. v. 33. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς] Sic Regium ex Complutensi, & omnia Parisiensium exemplaria, omittunt pronomen αὐτοῖς, Euthymio adstipulante, quod alii libri addunt. Syrus non legit, Latini codices variant. v. 39. οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν] Non mutes praesens, cum aoristo πιστεύσαντες, ex octavo codice. ibid. οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον] Sequitur in secundo exemplari ἐπ᾽ αὐτοῖς, in Vaticano δεδομένον, quemadmodum in Latina editione & Syriaca, *datus*. Graeci tractatores non legunt, sed subaudiunt ejusmodi quid. Vide Latinas varietates. v. 40. ἀκούσαντες τὸν λόγον] In tertio & octavo est τῶν λόγων τούτων, ut Latine. v. 52. ἐρεύνησον ϗ ἴδε] Sequitur in 2. codice τὰς γραφὰς, quod quidam Latini libri subjiciunt voci ἐρεύνησον. ibid. οὐκ ἐγήγερται] Rursus 2. codex, ut Latini, οὐκ ἐγείρεται.

CAP. VIII. Versum ultimum capitis superioris καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ] & primum reliquosque hujus octavi capitis, ad duodecimum usque, complectentes historiam mulieris in adulterio deprehensae, multi Graeci codices olim, aut omiserunt, aut obelisco confoderunt, quod testatur Euthymius in hunc locum scribens, ubi & ait, Nullum haec esse interpretatum; ut certe, Chrysostomus, Nonnus, & Theophylactus Graeci, quos nos vidimus, ea minime attingunt, sicut & absunt ab Evangelio Syriaco. Caeterum de canonica & sacrosancta horum veritate, quod genuina ac legitima sint hujus Evangelii pars, non est dubitanti relictus locus, postquam id Consilii Tridentini definitione declaratum est. Nam si multi olim Graeci haec omiserunt, multi e diverso legerunt. Chrysostomus enim, etsi proprio loco, homilia inquam 51. in hoc Evangelium, haec minime attingat: paulo post tamen, homilia inquam 60. (ubi in aliud, verisimile est, incidisset evangelii exemplar) meminit historiae de adultera, quam nec Athanasius praeterit in Synopsi veteris ac novi testamenti, quanquam versui 20. hujus capitis postponere videatur. Denique Hieronymus lib. 2. adversus Pelagianos cap. 6. *In evangelio secundum Johannem*, inquit, *In multis & Graecis & Latinis codicibus invenitur de adultera muliere.* Sed his verbis non adserit Hieronymus, haec etiam in aliquibus Latinis codicibus defuisse: nullam enim fuisse in Latinis codicibus varietatem, ut nec hodie est, intelligere licet ex D. Ambrosio lib. 7. epistola 58. ad Studium, B. Augustino, aliisque Latinis tractatoribus, qui absque ulla varietatis exemplarium mentione haec enarrant: quae, D. Augustinus lib. 2. de adulterinis conjugiis cap. 7. asserit, nonnullos verae fidei inimicos, abstulisse de codicibus suis; Graecis nimirum. Porro quia Graeci fere persuasi fuere haec superfluere, idcirco illi licentius ea mutarunt & variarunt, quemadmodum liquet ex variis lectionibus subsequentibus, quae reperiuntur in Graecis exemplaribus hodie exstantibus, minimeque omittentibus plerisque. v. 2. ὄρθρου δὲ πάλιν] In 4. & 9. exemplaribus sequitur βαθέος· quod additur quidem & apud Euthymium, sed Latine non exstat. v. 3. πρὸς αὐτὸν γυναῖκα] Eadem exemplaria, tam editione Latina quam Euthymii textu adstipulante, omittunt πρὸς αὐτόν. v. 4. λέγουσιν αὐτῷ] Sequitur in quinto exemplari, consonante Euthymii textu, πειράζοντες, quod Latine non additur. ibid. ταύτην εὕρομεν ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένην] Sic legit Regius codex ex Complutensi, cum quatuor aliis Parisiensibus antigraphis & Euthymii textu. In quibusdam vero est αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη, quemadmodum Latine. v. 5. ἐν δὲ τῷ νόμῳ ἡμῶν Μωσῆς ἐνετείλατο] Sic Biblia Regia cum antigraphis Parisiensium α. ς. ζ. θ. ιδ. Alii libri, loco secundi casus ἡμῶν praepositi, scribunt tertium ἡμῖν, postpositum voci Μωσῆς, quemadmodum cum Euthymio Interpres Latinus. ibid. λιθοβολεῖσθαι] In 4. 6. 7. 9. & 14. est λιθάζειν, in quibusdam λιθάζεσθαι. ibid. σὺ οὖν τί λέγεις] Quartus, nonus, & 14. codices, addunt cum Euthymio περὶ αὐτῆς, quod Latine non legitur. v. 6. ἵνα ἔχωσι κατηγορίαν κατ᾽ αὐτοῦ] Sic cum Regio α. δ. ζ. θ. ιδ. & textus Euthymii: alia vero exemplaria, cum editione Latina, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ, ibid. εἰς τὴν γῆν μὴ προσποιούμενος] Sic iterum cum Regio scribunt α. γ. δ. ε. θ. Sed alii libri, cum Euthymio & editione Latina, omittunt illud μὴ προσποιούμενος *Dissimilans*. v. 9. ϗ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι] *redarguente ipsos conscientia.* Hoc praeteritur a codicibus primo, octavo, aliisque, ab Euthymio, ab editione denique Latina. ibid. ἕως τῶν ἐσχάτων] *usque ad postremos*, ut Latine hoc non legitur, ita nec in Graecis exemplaribus γ. ε. Porro Euthymii textus cum aliis addit. ibid. ἐν μέσῳ οὖσα] Sic omnes Parisiensium libri cum Euthymio, οὖσα, pro eo quod est in aliis, Latino conformiter, ἑστῶσα. v. 10. ϗ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς, εἶπεν αὐτῇ] Horum loco, exemplaria quaedam & Euthymii textus, hoc solum scribunt εἶδεν αὐτὴν ϗ εἶπεν αὐτῇ. Latina editio nec hoc quidem habet εἶδεν αὐτὴν καὶ, sed solummodo, εἶπεν αὐτῇ. ibid. ποῦ εἰσιν] Alii libri cum Euthymii textu & editione Latina praeponunt γύναι aut ἡ γυνή. v. 11. οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω] Exemplar 5. suffragante editione Latina, scribit futurum κατακρινῶ. ibid. καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι. Alii libri omittunt ἀπὸ τοῦ νῦν. v. 14. ϗ ποῦ ὑπάγω] Exemplaria α. γ. δ. pro conjunctiva ϗ, scribunt disjunctivam ἢ, Latinae editioni similiter. v. 25. ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν] Quidam libri divisim scribunt ὅ, τι, tanquam relativum, quo modo Nonnus paraphrastes illud accepit. Sed Chrysostomus cum Theophylacto & Euthymio exponunt conjunctim scriptum ὅτι, ut plerique libri scribunt, tanquam conjunctionem. Vide Notationes nostras prolixiores. v. 27. οὐκ ἔγνωσαν] Sequitur in sexto codice οὖν, conjunctio illativa, cujus loco Latine & Syriace praeponitur ϗ *&*. ibid. ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν] Secundum exemplar legit ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῦ λέγει τὸν θεὸν, ut plerique Latini codices. Genitivum singularem αὐτοῦ, pro dativo plurali αὐτοῖς, legunt & alii quidam Graeci libri, sed non addunt τὸν θεόν. Vide Latinas varietates. v. 29. οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατὴρ] Octavus codex, conformiter Syro, praeponit ϗ, quae & Latine additur in plerisque exemplaribus, sed non sequente nomine patris. v. 38. ϗ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑωράκατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν, ποιεῖτε. Exemplaria 3. 4. 8. scribunt καὶ ὑμεῖς οὖν ἃ ἠκούσατε παρὰ τοῦ πατρὸς ὑμῶν, ποιεῖτε, quomodo legitur & apud Chrysostomum: sed Nonnus, Theophylactus, & Euthymius adstipulantur lectioni vulgari, prout etiam Latina & Syra. v. 42. εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς] Sic cum Regiis Bibliis codices 3. & 12. Syriacaque editio. Alii codices interjiciunt conjunctionem οὖν, sicut Latini. v. 49. καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με] In octavo codice, pro praesenti, est aoristus ἠτιμάσατε, quemadmodum Latine praeteritum *inhonorastis*. v. 51. ἐάν τις τὸν λόγον] Secundus pro ἐάν τις legit ὃς ἂν *quicunque*, ut Syrus. v. 53. τίνα σεαυτὸν σὺ ποιεῖς] Tertius, quartus, & octavus omittunt σύ.

CAP. IX. V. 1. τυφλὸν ἐκ γενετῆς] Non addas καθήμενον, quod secundus codex. v. 8. ὅτι τυφλὸς ἦν] Codices secundus & octavus pro τυφλὸς habent προσαίτης, quemadmodum editiones Latina & Syriaca. v. 9. ἄλλοι δὲ, ὅτι ὅμοιος] Exemplar octavum scribit ἄλλοι ἔλεγον, οὐχὶ, ἀλλ᾽ ὅμοιος. quomodo Syriace legitur, &, si omittas ἔλεγον, Latine quoque. ibid. ἐκεῖνος ἔλεγεν] Exemplar 4. interponit Conjunctionem οὖν, ut Latina & Syra. v. 17. λέγουσιν οὖν] Sic exemplar 8. cum Regiis Bibliis, addit οὖν, suffragante editione Latina, quod alii omittunt conformiter Syro. v. 36. ϗ τίς ἐστι κύριε] Sic Regia Biblia ex Complutensibus, praeponunt ϗ, quod alii libri omittunt cum Latino & Syro. v. 41. ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει] Exemplar 2. scribit numero plurali αἱ οὖν ἁμαρτίαι ὑμῶν μένουσιν.

CAP. X. V. 8. πάντες ὅσοι ἦλθον] Sic Regia Biblia ex Complutensibus, cum ex aliis Parisiensium exemplaribus, πρὸ ἐμοῦ, quod alii libri addunt, omittunt, suffragantibus editionibus Latina & Syriaca, nec non inter Graecos enarratores Euthymio manifestissime. ibid. κλέπται εἰσὶ] Quintum exemplar pro εἰσὶ scribit ἦσαν, male. v. 11. τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν] Exemplar 2. pro τίθησιν habet δίδωσιν, quo modo legunt plerique Latini libri *Dat*: Nam Syriaci servant *ponit*. v. 14. καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν] Sic scribit etiam Syrus. Porro 2. & 8. inter Graecos Parisiensium codices, habent, ϗ γινώσκουσί με τὰ ἐμὰ, quemadmodum editio Latina *& cognoscunt me mea.* v. 21. μὴ δαιμόνιον] Non addas ἔχων, quod nonus codex

v. 26. καθὼς εἶπον ὑμῖν] Hoc cum plerique codices jungunt eis quæ præcedunt, suffragantibus plerisque enarratoribus Græcis: duo, γ. & δ. cum Euthymio, connectunt subsequentibus. v. 32. διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον] Exemplaria 4. & 7. legunt numero plurali ἔργων. Latina editio favet numero singulari. v. 34. Ἐγὼ εἶπα] Codices η. θ. ιδ. præponunt conjunctionem ὅτι, quemadmodum editiones Latina & Syriaca. v. 38. κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε] Exemplar 2. κἂν ἐμοὶ μὴ θέλητε πιστεύειν, ut Latina.

CAP. XI. V. 19. πρὸς τὰς περὶ τὴν Μάρθαν] Exemplaria secundum & octavum scribunt πρὸς τὴν Μάρθαν, quæ explicatio est prioris lectionis. v. 31. λέγοντες, Ὅτι ὑπάγει] Eadem hic pro λέγοντες scribunt δόξαντες, *putantes*, conformiter Syro. v. 41. οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος] Eadem exemplaria una cum 4. omittunt hæc verba, consentanee editionibus Latinæ & Syriacæ, necnon paraphrasi Nonni: quanquam Euthymius ea diserte legat. v. 54. εἰς τὴν χώραν] Addit secundus codex Σαμφουρείμ, qua in re est singularis, ut nec alibi legi mentionem regionis *Samphurim*. ibid. εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην] Octavus codex pro Ἐφραὶμ habet Ἐφρέμ, ut est etiam apud Nonnum: quinetiam Latine legitur *Ephrem*, sed fortassis Interpres, vocales αι, non divisim legit, at conjunctim, ut diphthongum, extulitque non *Ephraim*, sed *Ephrem*, prout etiam Syra utroque efferri possunt modo. D. Hieronymi libro de locis Hebraicis exemplaria variant, *Ephraim*, *Ephram*, &c. v. 57. καὶ οἱ ἀρχιερεῖς] Exemplaria 3. 4. 6. auferunt καὶ conjunctionem; minus recte, opinor, tametsi nec Latine nec Syriace addatur.

CAP. XII. V. 1. ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν] Octavus codex addit ὁ Ἰησοῦς, conformiter Latino & Syro. v. 7. εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό] Idem octavus codex, ut libenter consonat editioni Latinæ, scribit ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό· cui suffragatur illa ad Vaticana collatio, quam in Notationibus prolixioribus citavimus; quinetiam Nonni poetæ paraphrasis. v. 17. ὅτε τὸν Λάζαρον] Pro ὅτε, *quando*, quod est in plerisque libris, Latina editione adstipulante, codices 2. & 8. legunt ὅτι, *quod*, Syrico testamento & Græco Nonni carmine diserte suffragantibus. v. 19. ἴδε ὁ κόσμος] Additur ὅλος a codicibus 6. & 8. a Latina & Syrica editionibus, denique a Nonno poeta. A plerisque vero Græcis libris hodie omittitur. v. 28. δόξασόν σου τὸ ὄνομα] Quartus codex habet pronomen primæ personæ μου, pro secundæ σου, quod est in plerisque omnibus, Latinis & Syris suffragantibus. v. 31. τοῦ κόσμου] Multi libri addunt τούτου cum Syro, quod alii demunt cum Latino. v. 32. πάντας ἑλκύσω] Ita legunt omnes pene libri Græci, cum Syricis, & tractatoribus Græcis. In uno β. est neutro genere πάντα, quemadmodum in Latinis & codicibus & tractatoribus. v. 41. τὴν δόξαν αὐτοῦ] Et hic β. præponit τοῦ Θεοῦ ipsi αὐτοῦ, quod nequeo probare. v. 47. καὶ μὴ πιστεύσῃ] Tertio hic β. pro πιστεύσῃ legit φυλάξῃ, ut Latina & Syra.

CAP. XIII. V. 2. Καὶ δείπνου γενομένου] In 2. exemplari, pro aoristo γενομένου, est præsens γινομένου, *Cum cœna fieret*, contra editionem Latinam, quæ habet *Et cœna facta*. v. 18. ἐγὼ οἶδα] Exemplaria 3. & quartum interjiciunt conjunctionem γὰρ, conformiter Syro, quæ ab aliis omittitur, quemadmodum Latine. v. 24. πυθέσθαι τίς ἂν εἴη] Horum loco est in octavo codice καὶ λέγει αὐτῷ, εἰπὲ τίς ἐστι· fere ut Latine, *Et dixit ei, Quis est?* v. 27. τότε εἰσῆλθεν] Rursus octavus codex omittit τότε, quemadmodum quædam exemplaria Latina. v. 30. ἦν δὲ νύξ· ὅτε ἐξῆλθε· λέγει] Idem codex hæc verba sic distinguit ac legit, ἦν δὲ νύξ· ὅτε οὖν ἐξῆλθε, λέγει, eodem prorsus modo quo Latina editio, *Erat autem nox. Cum ergo exisset, Dixit.* v. 34. καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς] In tertio exemplari hoc ordine leguntur hæc verba, ἵνα καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, καὶ ὑμεῖς.

CAP. XIV. V. 1. Μὴ ταρασσέσθω] Exemplar 2. præponit Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, quemadmodum exemplaria Latina minus emendata: vide Latinas varietates. v. 3. Καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω] Exemplar nonum legit Καὶ ἐὰν πορευθῶ ἑτοιμάσαι, quemadmodum Syrum: nam Latina editio priori eique vulgatæ Græcorum lectioni consentit. v. 13. Καὶ ὅ,τι ἂν αἰτήσητε] Non videtur hic addendum pronomen με, quod est in 4. & 14. codicibus: vide Latinas varietates. v. 22. καὶ τί γέγονεν] Noli omittere καί. v. 23. τὸν λόγον μου τηρήσει] In nono est τὰς ἐντολάς μου τηρήσει, *mandata mea servabit*. v. 26. ὑμᾶς διδάξει πάντα] Non mutes πάντα cum ταῦτα quod est in sexto codice. v. 30. ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων] Quidam libri addunt τούτου, quemadmodum Latina editio. ibid. καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν] Codices tertius & quartus scribunt εὑρήσει, *inveniet*, pro ἔχει, *habet*, quod consonat Latino ac Syro.

CAP. XV. V. 1. ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή] Quod sequitur in codicibus 4. & 8. ὑμεῖς δὲ τὰ κλήματα, non est hujus versus, sed quinti. v. 7. αἰτήσεσθε καὶ γενήσεται ὑμῖν] Tria exemplaria pro αἰτήσεσθε, *petetis*, quod est etiam Latine, legunt αἰτήσασθε, *petite*, modo imperandi. Syrus legit modo infinito αἰτήσασθαι, *petere*. v. 11. ἐν ὑμῖν μείνῃ] Exemplaria 2. & 9. pro μείνῃ, *maneat*, habent ᾖ, *sit*, ut Latina & Syra.

CAP. XVI. V. 3. Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὑμῖν] Omnia Parisiensium exemplaria omittunt ὑμῖν, conformiter Syro, quod tamen Latine legitur. v. 14. ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται] Septem Parisiensium codices scribunt præsens λαμβάνει, pro futuro λήψεται. Atqui futurum consonat Latino, Syro, Græcorum Commentariis, & versui denique proximo: quanquam Regius textus versu proximo λαμβάνει dicat, cum hic scripserit λήψεται. v. 16. καὶ οὐ θεωρεῖτέ με] In octavo codice, pro οὐ, est οὐκ ἔτι, quemadmodum Latine *jam non*. v. 21. ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς] Secundus codex pro ὥρα habet ἡμέρα· Syrus *dies partus*.

CAP. XVII. V. 2. δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον] Exemplar nonum mutat plurale αὐτοῖς, quod legitur etiam Latine, cum singulari αὐτῷ. v. 7. Νῦν ἔγνωκαν ὅτι] Hæc vera est lectio, conformis editioni Latinæ. Porro sextus Parisiensium codex, pro tertia plurali ἔγνωκαν, scribit primam singularem ἔγνωκα, conformiter Syro: cujus scripturæ meminit Theophylactus, eamque, Chrysostomum præceptorem sequutus, merito reprehendit. v. 11. τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, οὓς δέδωκάς μοι] Pro accusativo plurali οὓς, quem legit etiam Latinus Interpres (*quos dedisti mihi*) omnia Parisiensium exemplaria, scribunt dativum singularem ᾧ, relatum ad illud quod proxime præcedit nomen ὀνόματι (*quod dedisti mihi*) posito relativo eodem casu cum antecedente. Huic dativi casus lectioni favent Syra non solum, verum etiam enarrationes Euthymii & Theophylacti. Denique Cyrilli Commentarius, ut Latine versus exstat, quam pertinaciter legit masculinum plurale *quos*, tam constanter explicat neutrum singulare *quod*, docens, quomodo pater filio, quod æternum habuerat, nomen Deitatis, dederit ut homini. v. 12. οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα] Rursus octavus codex, pro οὓς hic legit ᾧ, præcedentibus jungens, & conjunctionem καὶ præponens verbo ἐφύλαξα, sed nemine favente, nisi uno Cyrillo. v. 20. ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων] Sic Biblia Regia cum omnibus Parisiensium exemplaribus & Syrico textu. Alii porro libri, pro participio præsentis temporis πιστευόντων, legunt futuri temporis πιστευσόντων, suffragante editione Latina. Quinetiam Græci enarratores, si non legerunt, certe intellexerunt futurum.

CAP. XVIII. V. 14. Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας] *Erat autem Caiphas qui consilium dederat*] His verbis præmittit textus, Cyrilli Alexandrini Græci tractatoris, prout Latine versus exstat, Commentario additus; *Miserunt autem eum ligatum ad Caipham pontificem*, quod sit, ἀπέστειλαν δὲ αὐτὸν δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα· id quod, Theodorus Beza, in Textum suæ versionis transtulit, mutato numero plurali in singularem, hoc modo; *Is vero* (Annas) *misit eum vinctum ad Caipham pontificem:* quod fecit etiam Franciscus Nansius ad Nonni paraphrasin; temere uterque. Non enim his verbis Evangelista declaravit, Jesum ab Anna transmissum ad Caipham: sed id fecit, tacita usus transitione, quod Commentarius noster docet. Nusquam enim alibi exstant ea verba hoc versu, nec apud alium ullum veterem tractatorem sive Græcum sive Latinum inveniuntur: &, si etiam Cyrilli Commentarius diligentius introspiciatur, magna dubitandi causa deprehenditur, num legerit ea verba Cyrillus. Subjicit enim illi textui Cyrillus hujusmodi Commentarium; *Auctoritate atque consilio impietatis in Christum præfuit Caiphas, & paulo post quasi fructum sui consilii vinctum Jesum suscipiet:* ubi non tantum non explicat ea verba *Miserunt autem eum ligatum ad Caipham pontificem*; verum etiam significat, non hic, sed postea, nimirum versu 24. ea a se lecta fuisse. Verum quidem est, quod in versum 24. hoc modo scribat; *Quasi currentem equum narrandi progressum Evangelista utiliter revocat, & ad priora rursus orationem reducit. Quare sic? quia negationem Petri tertio factam exponere voluit.* Sed ego illud intelligerem de his maxime verbis; *Erat autem Simon Petrus stans & calefaciens se*, nisi sequeretur; *Repetit ergo breviter, & missum ab Anna* JESUM *ad Caipham iterum dicit, Petrumque interrogatum exponit*, &c. quis enim ausit dicere, supposititium esse adverbium *iterum?* Quare, etsi non est res certa, magna tamen causa dubitandi est, an Cyrilli textui verba illa *Miserunt autem*, &c. non fuerint studiose ab aliquo addita. Certe enim videri possit, Cyrilli locum alterum alteri ita conciliari posse, ut quando dicit, *paulo post a Caipha suscipiendum esse Jesum vinctum*, loquatur de verbis disertis, quibus hoc postea dicitur: & rursus cum dicit, *missum ab Anna* JESUM *ad Caipham iterum dicit*, loquatur de eo, quod id prius dictum fuerat, tacito insinuandi modo. Operæpretium foret Græcum Cyrilli exemplar consulere posse. Quidquid sit, neutiquam referenda in textum Evangelii vers. 14. sed tacite intelligenda sunt, ea verba, *Miserunt* aut *misit autem eum ligatum ad Caipham pontificem*. v. 24. Ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα] Annotant quidam auctores, a nonnullis exemplaribus addi conjunctionem οὖν, *ergo*: Ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν, quæ & legitur apud Cyrillum, ut Syriace additur δὲ, *autem*: vide varietates Latinas, & Commentarium nostrum, hoc ipso loco. v. 29. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς] Exemplar octavum addit ἔξω, *foras*, quod additur etiam Latine & Syriace. v. 34. ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ] Exemplaria 3. & 4. scribunt numero singulari ἢ ἄλλος σοι εἶπε περὶ ἐμοῦ; contra omnium aliorum fidem. v. 40. Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν] Quidam libri cum editione Syriaca omittunt πάλιν, quod tamen plerique omnes cum Latina editione addunt.

CAP. XIX. V. 3. Καὶ ἔλεγον] His verbis manuscripta Parisiensium 3. 8. 9. præponunt Καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν· id quod etiam Latinus Interpres legit, quod testatur his verbis; *Et veniebant ad eum & dicebant*. Cæterum Syrus hoc non agnoscit. v. 6. σταύρωσον αὐτόν] Alii libri omittunt αὐτόν, alii addunt. Similis varietas est Latine. v. 13. ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον] In quibusdam libris legitur secundo casu numeri pluralis, ἀκούσας τούτων τῶν λόγων. v. 14. ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη] Auctores aliquot notant in uno codice, pro ἕκτη, *sexta*, legi τρίτη, *tertia*. Atqui videtur mutatio illa de industria facta fuisse, ex opinione Theophylacti & aliorum quorundam, ita conciliantium Marcum, cap. 15. vers. 25. cum Johanne hoc loco, quod hoc loco, errore notariorum, ἕκτη scriptum sit, cum τρίτη scribendum fuisset, ut est apud Marcum. Scholiastes Nonni, pro certo habet, τρίτη secundum Johannem a Nonno lectum fuisse: atqui ego pro certo teneo ἕκτη eum legisse. Paraphrasis Nonni est; *Eratque protensa tertia mortifera hora*. Si tertia fuit protensa, quomodo fuerit ὡσεὶ τρίτη, *circiter tertia?* Nonnus pro eisdem habens, horam fuisse circiter sextam, & horam tertiam fuisse protensam, hoc pro illo est usus, eadem opera Marcum cum Johanne concilians, hac ratione, quod tertia fuerit protensa, id est, spatium illud medium, quod est inter signum tertiæ & signum sextæ horæ, longe fuerit progressum, ac proinde imminuerit sexta. v. 16. καὶ ἀπήγαγον] Quinque manuscripta legunt simplex ἤγαγον, cui alii libri addunt εἰς τὸ σταυρῶσαι, alii εἰς τὸ πραιτώριον· verum hæc superfluunt, addita a sciolis, tametsi εἰς τὸ πραιτώριον legatur apud Euthymium. v. 28. εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς] Sic etiam est Latine & Syriace, εἰδὼς, *sciens*. Cæterum exemplaria Parisiensium 4. 5. 7. 12. & 14. pro εἰδὼς, *sciens*, scribunt ἰδὼν, *videns*. ibid. ἤδη τετέλεσται] Non addas περὶ αὐτοῦ. v. 36. Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ] Codicum alii omittunt, alii addunt præpositionem ἀπό· addentibus suffragantur editiones Latina & Syriaca, cum Nonni paraphrasi. v. 40. ἐν ὀθονίοις] Et hic omittitur ab aliis libris præpositio.

CAP. XX. V. 11. πρὸς τὸ μνημεῖον] In quibusdam libris est dativo casu πρὸς τῷ μνημείῳ. v. 22. ἐνεφύσησε] Sequitur in secundo codice αὐτοῖς, suffragante Syro. Atque plerisque libris, qui illud omittunt, Latina editio adstipulatur. v. 29. Ὅτι ἑώρακάς με] Quidam libri addunt Θωμᾶ· Regius cum aliis omittit, Syro suffragante. v. 31. ζωὴν ἔχητε] Codices 2. & 8. interjiciunt αἰώνιον, conformiter Syro: quod plerique omnes omittunt, cum editione Latina, faventibus Euthymio & Theophylacto.

CAP. XXI. V. 6. ἑλκύσαι ἴσχυσαν] Exemplaria 3. & 8. pro aoristo ἴσχυσαν, scribunt imperfectum ἴσχυον, ut editio Latina *valebant*. v. 13. καὶ δίδωσιν αὐτοῖς] Exemplar secundum, conjunctioni καὶ subjicit participium εὐχαριστήσας, contra aliorum omnium fidem, Chrysostomo ipso ejusque discipulis annotantibus, quod non egerit jam Jesus sicut antea, non suspexerit in cœlum, &c. v. 15. 16. 17. Σίμων Ἰωνᾶ] Pro Ἰωνᾶ octavum exemplar ubique habet Ἰωάννα· cui favet Nonnus poeta scribens Ἰωάνναο (nec enim scripturæ vitium subesse, loquitur mensura carminum) denique Hieronymus, scribens in cap. 16. Matthæi, quem citavimus ad varietates Latinas.

FRANCISCI LUCÆ BRUGENSIS
Notæ ad Varias Lectiones Editionis Latinæ Evangelii secundùm MATTHÆUM.

CAP. I.

VErs. 2. Abraham genuit Isaac: Isaac autem] *Male a libris quibusdam additur* autem *post* Abraham, *& ab aliis tollitur post* Isaac. *v.* 18. Mater ejus Maria] *Legendum est* ejus, *juxta Sixtina Biblia non solum, verum & juxta antiqua manuscripta, eaque respondentia Græco ac Syro; non* Jesu, *quod est in quibusdam libris ex consuetudine recitationis Ecclesiasticæ. Cum enim Evangelium Vigiliæ Nativitatis Domini incipiat ab his verbis, necessario illic ponendum fuit* Jesu *pro* ejus, *quod hic minime necessarium est, cum* ejus *ad Christum referatur, cujus statim præcedit mentio: imo videri possit, de alio quopiam quam de Christo Evangelista ordiri sermonem, si* Jesu *legas pro* ejus; *id quod etiam obsit sensui. v.* 23. Et vocabunt nomen ejus] *Sic legendum est hoc loco ex Sixtinis cæterisque optimis libris,* vocabunt *numero plurali, non tantum Græco & Syro, sed & Hieronymo in septimum Isaiæ caput suffragante. Quare spuria sunt quæ a nonnullis leguntur* vocabitur *&* vocabis: *lege Græcas varietates.*

CAP. II. *Vers.* 1. & 5. In Bethlehem Judæ] *Sic legunt optimi libri ex B. Hieronymi castigatione,* Judæ *sive* Juda, *non* Judææ, *quod est in quibusdam conformiter Græco: quanquam res eadem sit, de quo lege Commentarium. v.* 6. Qui regat] *In aliis est futuro indicativi* reget, *quomodo Græce* ποιμανεῖ: *varietas scripturæ nil varians sensum. v.* 14. Qui consurgens] *Sic meliores libri* consurgens, *pro simplici* surgens, *quo alii utuntur. v.* 23. Quod dictum est per Prophetas] *Quidam libri legunt* Prophetam *numero singulari: sed meliores, suffragantibus Græcis,* Prophetas *habent, numero plurium; quibus veteres Tractatores tam Latini quam Græci volunt. Syrica editio ita punctis affecta est, ut* Prophetam *numero singulari reddat: verum mutatis situ duobus apiculis, pluralis est numerus.*

CAP. III. *V.* 2. Appropinquavit enim regnum cœlorum] *Sic legunt Sixtina Biblia post vetera manuscripta, nominatim Brugense D. Donatiani,* appropinquavit *præterito tempore, non futuro* appropinquabit; *quibus Græca Syraque & B. Hilarius adstipulantur. Quare Epanorthotes ille noster annotat;* Appropinquavit enim, *juxta Græcum, antiquos & Hieronymum; moderni* appropinquabit. *Quin & ratio ipsa futurum rejicit; Prophetarum enim fuit dicere* Appropinquabit regnum cœlorum; *aliquando propinquum erit: Christus autem ejusque prodromus Johannes, factum esse propinquum prædicarunt. Et quod quæso aliud hi tempus prædicarint, quo futurum esset regnum cœlorum propinquum, quum jam propinquissimum, quinimo præ foribus esset? Unde non ita diu post Salvator Judæis;* Pervenit, *inquiebat,* in vos regnum Dei. *v.* 3. Hic est enim qui dictus est] *Sic legendum est juxta exemplaria integriora, suffragantibus Græcis & Syris, non* de quo dictum est. *v.* 7. Quis demonstravit vobis] *Neutiquam legendum est futuro tempore* demonstrabit. *ibid.* Fugere a ventura ira] *Inter alia, manuscripta Biblia Cathedralium Ecclesiarum Audomarensis & Brugensis, legunt* futura, *quomodo est Græce* μελλούσης, *pro* ventura. *v.* 9. Quoniam potens est Deus] *Sic legunt optimi quique libri,* potens est, *non* potest. *v.* 10. Excidetur & in ignem mittetur] *Quatuor exemplaria notavit Johannes Hentenius legere* Exciditur & in ignem mittitur, *præsenti tempore, non futuro: de quorum fide si constaret, præferenda haud dubium foret lectio ista priori: ut enim magnam adfert imminentis periculi emphasin, ita sibi faventes habet libros Græcos & Syricos, atque inter veteres patres Cyprianum, ubi orationem Dominicam explanat, sub finem. v.* 12. Triticum suum in horreum] *Hæc Bibliorum Sixtinorum lectio, vera est lectio antiquorum codicum, etiam Epanorthote teste: cui & libri Græci plerique omnes adstipulantur, quod ex Græcis varietatibus discere licet. Quare non est legendum* triticum in horreum, *omisso pronomine, ut quidam libri habent; neque* triticum in horreum suum, *pronomine juncto posteriori nomini, ut alii. v.* 15. Tunc dimisit eum] *Injuria omittuntur a quibusdam libris hæc verba. v.* 16. Baptizatus autem Jesus confestim ascendit] *Nomen* Jesus *& adverbium* confestim *non sunt auferenda, ut a quibusdam libris auferuntur. ibid.* Et venientem super se] *Interpres vertit* super se, *juxta codices antiquos, non* super ipsum, *quod habent quidam novi: qua de re latius in Notationibus olim editis.*

CAP. IV. *V.* 4. Non in solo pane vivit homo] *Etsi libri nonnulli futuro tempore* vivet *legant, quemadmodum est Græce: tamen plerique omnes, & quidem optimi quique, præsenti tempore servant* vivit, *ita ut intelligere liceat, Latinum Interpretem, sensum non verbum reddidisse, quemadmodum fecit & Syrus. v.* 6. Quia Angelis suis mandavit de te] *Non pauca nec contemnenda manuscripta, pro præterito tempore* mandavit, *scribunt futurum* mandabit, *adstipulantibus codicibus Græcis ac Syricis, necnon Hebræo & LXXII. v.* 7. Rursum scriptum est] *Sic distinguunt præter alios, antiqui Epanorthotæ codices, ut* rursum *sequentibus jungatur, non præcedentibus. v.* 10. Tunc dicit ei Jesus; Vade Satana] *Non est omittendum adverbium* tunc, *nec addendum est* retro *aut* post me: *quod ex Matth.* 16. *vers.* 23. *aut Mar.* 8. *vers.* 33. *huc a quibusdam adjectum credo: lege Græcas varietates & Notationes nostras prolixiores. v.* 13. In Capharnaum maritima] *Superfluit quod addunt codices quidam* civitatem maritimam: *porro accusandi casu, quemadmodum Græce est, scribunt vetusti quidam libri, pro auferendi casu* maritima. *v.* 15. Via maris] *Latina Complutensis Regiaque editio legit, ita ut est Græce,* viam maris, *quarto casu. ibid.* Galilæa Gentium] *Sic legunt, cum Sixtinis Bibliis, Regia editio & alia quædam exemplaria, primo casu* Galilæa, *conformiter Græco. In multis aliis libris est* Galilææ *secundo casu, ubi subaudire oportet* terra *aut* regio. *ibid.* Populus qui sedebat in tenebris] *Quod libri quidam, pro* sedebat, *legunt* ambulabat, *huc ex Propheta adsumtum est, cum Matthæus aut ejus Interpres, sententiam Prophetæ reddens, non verba adnumerans,* καθήμενος, sedens, *dixerit, uti est & Syriace. v.* 16. In regione umbræ mortis] *Præter duos codices quos notavit Johannes Hentenius, Biblia manuscripta, Ecclesiarum Cathedralium Audomarensis ac Brugensis, & Cœnobiorum Lobiensis ac Clarimarisci, spectatissima illa, legunt* & umbra mortis, *Græco Syroque conformiter. In aliis est* umbræ mortis, *quo modo Interpres vertit Prophetam, qui conjunctionem non addit. v.* 17. Appropinquavit enim] *In paucioribus Latinis libris est hoc loco error ille, qui supra* 3. *vers.* 2. *futuri* appropinquabit *scripti pro præterito* appropinquavit. *v.* 18. Ambulans autem Jesus] *Sic est etiam Græce. Porro a quatuor illis quæ mox nominavimus Bibliis manuscriptis, omittitur vox* Jesus *Syriaca editione adstipulante. v.* 24. Et abiit opinio ejus] *Quod duo codices legunt* fama *pro* opinio, *glossam esse suspicor, pro textu obscuriore substitutam. v.* 25. Et de Jerosolymis] *Omittitur præpositio* de, *a quibusdam bonis libris.*

CAP. V. *V.* 1. Videns autem Jesus turbas] *Correctores Bibliorum Sixtinorum non judicarunt omittendum nomen* Jesus (*quod legitur etiam Syriace*) *quo clarior sit sententia, tametsi a veteribus plerisque manuscriptis Græco conformiter omittatur. v.* 8. Beati mundo corde] *Græce est* οἱ καθαροὶ, mundi, *primo casu, quem in Latinis libris nondum invenimus, quanquam ad sensum parum referat. v.* 9. Quoniam filii Dei] *Donatianica Biblia, inter alia, & antiqua Epanorthotæ, addunt pronomen* Quoniam ipsi, *quod etiam Græce legitur. v.* 11. Cum maledixerint vobis & persec.] *Non est addenda vox* homines, *quæ a melioribus libris abest, adstipulantibus Græcis & Syris: videtur ex Luc.* 6. *v.* 22. *huc translata. v.* 20. Dico enim vobis] *Sic cum Sixtinis Bibliis manuscripta exemplaria emendatiora, sic Græca, sic Syra: quare non est mutandum* enim *cum* autem. *v.* 22. Omnis qui irascitur fratri suo] *Non est addendum* sine causa, *quod jam olim ex hac editione Divus Hieronymus sustulit: lege Græcas varietates & Notationes prolixiores. v.* 24. Et vade prius reconciliari fratri tuo] *Plerique libri legunt* reconciliari *modo infinito: sed imperandi modo* reconciliare, *scribunt, inter alios, Brugensis, Lobiensis, & antiqui Epanorthotæ, conformiter Græco & Syro. ibid.* Offeres munus tuum] *Brugense manuscriptum, pro futuro* offeres, *legit imperativum* offer, *juxta Græca & Syra, necnon B. Augustinum, eo libro quo hunc Domini sermonem tractat. v.* 30. Abscide eam] *Sic est in Sixtinis Bibliis ex veteribus manuscriptis, voce deducta a* cædo, *pro eo quod alia habent* abscinde *a* scindo. *Simile infra* 18. *vers.* 8. *Mar.* 9. *vers.* 43. *& alibi. v.* 32. Et qui dimissam duxerit, adulterat] *De ea quæ olim B. Augustino observata est hujus sententiæ a quibusdam omissione, lege Græcas varietates. v.* 37. Sit autem sermo vester] *Hoc verborum ordine legunt boni libri, pro* Sit sermo autem vester. *v.* 38. Et dentem pro dente] *Non recte a quibusdam exemplaribus omittitur conjunctio. v.* 39. In dexteram maxillam] *Non esse omittendum* dexteram, *quod olim a quibusdam libris abfuit, docuimus in Notationibus in varias Bibliorum lectiones. v.* 40. Et ei qui vult tecum judicio contendere] *Sic legunt optimæ fidei exemplaria, omissa præpositione* in judicio. *v.* 41. Vade cum illo & alia duo] *Quidam libri tollunt vocem* alia, *quod Græce non legatur, quodque nihil amplius intelligendum videatur, quam duplum concedendum, simplum extorquenti; quemadmodum de maxilla & veste præcessit. Atqui, ut pleraque, ita cum Sixtinis optima quæque editionis nostræ exemplaria,* τὸ, alia, *legunt: quod etiam B. Augustinus & imperfecti operis Auctor, pervetusti tractatores, explicant. Existimarim itaque veterem Interpretem dedisse illud, nec tam Græce legisse (tametsi in secundo Parisiensium Græco codice inveniatur) quam de suo addidisse, ne, propterea quod converterat* μίλιον *mille passus, ambigua esset oratio. Vidit enim, illo addito, in sententia nullam discrepantiam fieri; non enim ita urgere Dominum alterum miliare, quasi non & tertium & quartum ferri velit, potius quam resistat quis malo. Porro & conjunctionem* (& alia duo) *egregia exemplaria manuscripta omittunt. v.* 46. Si enim diligitis] *Manuscriptum Brugense habet conjunctivum* diligatis, *conformiter Græco* ἀγαπήσητε. *ibid.* Quam mercedem habebitis] *In duobus codicibus a Johanne Hentenio annotatis, est præsens* habetis: *quibus volunt Græca, Syra, & imperfecti operis Auctor. v.* 48. Pater vester cœlestis] *Non legas* qui in cœlis est, *pro* cœlestis; *sicut nec e diverso Græce* οὐράνιος, *pro* ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

CAP. VI. *V.* 4. Reddet tibi] *Unus ille Parisiensium codex qui addit* in palam, *vel Græco accommodatus est, vel servat scripturam, quam olim emendavit Hieronymus sublato illo* in palam, *seu* palam: *lege varietates Græcas, & nostras in Biblia Notationes. v.* 6. Tu autem cum oraveris] *In aliis bonis libris est futurum indicativi* orabis, *pro conjunctivo* oraveris. *ibid.* Et clauso ostio] *Additur pronomen* tuo, *a multis bonis libris, conformiter Græco & Syro. v.* 7. Sicut ethnici] *Non est addendum* faciunt; *quod cum Sixtinis Bibliis antiqua manuscripta omittunt, & tam Græca quam Syra ignorant. v.* 10. Adveniat regnum tuum] *In quibusdam libris legitur simplex verbum* veniat, *quemadmodum Græce* ἐλθέτω. *v.* 11. Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie] *Quidam codices scribunt* quotidianum, *quomodo ante Hieronymum editio ista habuit: unde adhuc consuetudo sic recitandæ Dominicæ orationis. Hieronymus mutavit* quotidianum *cum* supersubstantialem, *ut propius exprimeret Græcam vocem* ἐπιούσιον. *Quare Sixtina Biblia, & fide dignissima quæque, tum nostra tum Epanorthotæ manuscripta, legunt* supersubstantialem: *lege Notationes. v.* 13. Sed libera nos a malo] *Sequitur in codice S. Germani lato, a Parisiensibus notato;* Quia tuum est regnum & potentia & gloria in secula seculorum: *quod ex Græco additum esse, non dubium est: lege varietates Græcas. ibid.* A malo. Amen] *Vetera manuscripta, Brugense, Clarimariscense, Lobiense, & tria Audomarensia, omittunt* Amen, *quibus Syriaci libri typis excusi suffragantur. At Syriacum manuscriptum, Græcique omnes libri quot vidi, iis adstipulantur Latinis exemplaribus quæ addunt* Amen. *Cyprianus & Augustinus non attingunt: Hieronymus cum Euthymio diserte explicat, vocatque signaculum Dominicæ orationis, ut est confirmandi particula, quemadmodum docet idem duabus ad Marcellam epistolis, & Apostolus ipse* 1 *Corinth.* 14. *vers.* 16. *v.* 15. Si autem non dimiseritis hominibus] *Tria ex nostris manuscriptis addunt* peccata eorum, *conformiter Græco; alia demunt, similiter Syriaco, & emendationi Sixtinæ. ibid.* Nec pater vester dimittet vobis peccata vestra] *Quidam boni libri omittunt* vobis, *quod neque Græce exstat. v.* 16. Ut appareant hominibus] *In aliis libris, pro composito, legitur simplex verbum* pareant, *minus congrue. ibid.* Quia receperunt mercedem suam] *Ut Sixtina Biblia, ita vetera manuscripta, non omittunt* quia, *adstipulantibus Græco*

&

& Syro: tametsi sensui superfluat, nec legatur superioribus versibus secundo & quinto. v. 22. Lucerna corporis tui est oculus tuus] Inter alia, Lobbiense manuscriptum omittit pronomina tui & tuus, consentanee editionibus Græcæ & Syriacæ, citationique B. Hieronymi in Dialogo adversus Luciferianos. Credi possint addita, sive ex Evangelio Lucæ (cap. 11. vers. 34.) sive quod accommodando similitudinem subjungat Salvator: Si oculus tuus fuerit simplex: ubi, post Græca & Syra, Regii operis Latinus textus addit conjunctionem; Si igitur oculus tuus. v. 25. Quid manducetis] Quod D. Hieronymus annotat, quibusdam codicibus addi, neque quid bibatis, jam nulla addunt, licet Græce & Syriace legatur: lege Commentar. v. 30. Quanto magis vos modicæ fidei?] Optima quæque manuscripta nostra legunt minimæ pro modicæ, ita ut modicæ, ex aliis locis celebrioribus, quibus id vertit Interpres (ut infra 8. ver. 26. & 14. v. 31.) huc transumtum videri possit. v. 33. Quærite ergo primum regnum Dei] Antiqui codices Epanorthotæ, & ex nostris Brugensis ac Lobbiensis, pro ergo legunt autem, quod est Græce ac Syriace. v. 34. Sufficit diei] Non est addendum enim.

CAP. VII. V. 1. Ut non judicemini] Hoc Matthæi est; Lucæ cap. 6. v. 37. Et non judicabimini: unde etiam illud huc translatum est a quibusdam Nolite condemnare ut non condemnemini, quanquam, ut consimile esset ei quod præcedit, mutatum sit, & non condemnabimini cum ut non condemnemini. Non tantum enim Græca & Syra, sed & fide dignissima quæque Latina manuscripta, cum Sixtinis Bibliis, illud hoc loco ignorant, faventibus Tractatoribus veteribus, Hilario, Hieronymo, Augustino, Chrysostomo, & imperfecti operis Auctore, ut & a recentioribus plerisque omnibus præteritur. v. 4. Sine ejiciam] Non est præponendum frater, quod ut non legitur in Græcis & Syricis, ita neque in emendatioribus Latinis codicibus. Lucæ similiter est cap. 6. vers. 42. ibid. Et ecce trabs est] Antiqui nostri libri scribunt trabes pro trabs. Utraque forma Latinis nota est. v. 6. Et conversi dirumpant vos] Nec antiqui libri addunt canes (& canes conversi) quod ex scholio in scripturæ seriem haud dubium est devenisse: legunt autem quidam disrumpant pro dirumpant. v. 11. Nostis bona data dare] Quidam boni libri omittunt data, tametsi Græce Syriaceque legatur. v. 12. Ut faciant vobis homines] Non est addendum bona, quod jam olim sublatum est a castigatore. ibid. Et vos facite illis] Quidam libri præponunt ita (ita & vos) adstipulantibus Græcis plerisque codicibus ac Syricis, & inter veteres Cypriano atque Augustino. Sed integerrima quæque hujus editionis exemplaria, tum nostra tum Epanorthotæ, cum Sixtinis, omittunt, quibus & Græca quædam consentiunt, de quibus in varietatibus Græcis. v. 13. Quia lata porta & spatiosa via est] Quidam boni libri omittunt verbum substantivum est. v. 14. Quam angusta porta & arcta via est] Non est legendum quoniam vel &, pro quam: vide Græcas varietates. A quibusdam autem libris abest est. v. 19. Excidetur & in ignem mittetur] Quemadmodum Græce & Syriace est præsenti tempore Exciditur & in ignem mittitur, ita etiam Latine scriptum esse in pervetustis exemplaribus, annotant quidam; sed qualia ego non viderim. v. 23. Discedite a me qui operamini] Recte sustulit Sixtina correctio vocem omnes, ut quæ ab optimis quibusque Latinis libris omittatur, conformiter Syricis & Græcis plerisque omnibus. Et quanquam Psalmi 6. vers. 9. ad quem hic alluditur, addatur; videri tamen possit hic in Evangelio non sine gratia omissa: vide Græcas varietates. v. 25. 27. Et descendit pluvia] Non est omittenda conjunctio &, etiam Epanorthotæ judicio, quæ Græce quoque & Syriace legitur. v. 29. Et non sicut Scribæ eorum] Quidam antiqui libri omittunt & conjunctionem, quam alii, Græco Syroque similiter, præponunt: plerique vero addunt pronomen eorum, Syro consentanee, quod aliqui rursus Græco conformiter auferunt.

CAP. VIII. V. 1. Cum autem descendisset] Non est addendum nomen Jesus, quod ab antiquis libris, Græco & Syro consonantibus, abest. v. 9. Nam & ego homo sum sub potestate constitutus] Multi antiqui libri, consentanee Græco ac Syro, omittunt vocem constitutus, quæ ex Luc. 7. vers. 8. huc adscripta creditur. v. 10. Audiens autem Jesus] Non addas pronomen hæc. v. 11. Cum Abraham & Isaac] Non est omittenda & conjunctio. v. 13. In illa hora] Legendum est in, non ex. v. 15. Et ministrabat eis] Sic legunt cum Sixtino antiqui libri nostri, eis numero plurali, Brugens. Lob. Leod. Clarmar. & Audomarensia tria: alii libri habent ei numero singulari. Similis varietas est tam in Syricis quam in Græcis codicibus: lege varietates Græcas. v. 17. Et ægrotationes nostras portavit] Quidam boni libri, Græco similiter, non repetunt, sed e proximo intelligendum relinquunt, pronomen nostras. Atqui etiam Syriace repetitur, & apud Prophetam Hebraicis. v. 18. Jussit ire trans fretum] Tò discipulos, quod interponunt quidam, antiqua exemplaria respuunt, conformiter Græco & Syro. Quare merito correctores Sixtini textu expulerunt. Quidam discipulos, ut Hilarius; quidam turbas, ut Chrysostomus, subaudiunt: tametsi illud longe sit verisimilius. v. 20. Et dicit ei Jesus; Vulpes] Brugense & Lobbiense manuscripta omittunt & conjunctionem, consentanee Syro, quam alii libri præponunt similiter Græco. ibid.] Pro nidos manuscriptum Brugense legit tabernacula. ibid. Ubi caput reclinet] Sic legunt optimi quique libri, omisso pronomine suum, consentanee editioni Græcæ: nam Syrus pro more linguæ suæ adjecit. v. 25. Et accesserunt ad eum discipuli ejus, & suscitaverunt eum] Quidam vetusti libri omittunt ad eum discipuli ejus, tametsi discipuli ejus Græce & Syriace addatur. v. 26. Et dicit ei Jesus; Quid timidi] Nomen Jesus, quamvis Syriace legatur, omittitur a Græcis & multis Latinis libris. v. 28. Et cum venisset] Non hic ex quibusdam libris addas Jesus, etiamsi Syrus exprimat. Venisset autem numero singulari legendum est, non plurali venissent, qui error est in libris nonnullis. v. 29. Venisti huc] Non est præponendum adverbium cur. v. 31. Si ejicis nos hinc] Plerique libri omittunt adverbium hinc, cum Græcis ac Syricis. v. 32. Et ecce impetu abiit] Vox magno, quam interjiciunt quidam, non hic, sed Marci 5. vers. 13. ab Interprete data est. v. 33. Nuntiaverunt omnia] Superfluit hæc, quod addunt quidam (hæc omnia.) v. 34. Rogabant ut] Similiter redundat hic eum; Rogabant eum ut.

CAP. IX. V. 1. Et ascendens in naviculam] Omittendum est quod additur in quibusdam libris nomen Jesus. v. 5. Dimittuntur tibi peccata tua] Sic cum Sixtinis Bibliis, manuscripta Brugense, Clarmariscense, & Lobbiense ex nostris, similiter editioni Syriacæ. Alia omittunt tua, ut Græce alterum duntaxat legitur, aut σου, aut σοὶ: vide Græcas Varietates. v. 13. Sed peccatores] Quod in nonnullis codicibus sequitur ad pœnitentiam, ut a plerisque, ita ab omnibus bonis præteritur, suffragantibus Syricis: quippe quod hujus loci non sit, sed Luc. 5. vers. 32. lege Græcas varietates. v. 17. Et vinum effunditur] Quidam libri omittunt &, quod tamen Græce legitur. v. 18. Accessit & adorabat] Sic legendum, adorabat imperfectum, potius quam perfectum adoravit. ibid. Domine, filia mea modo defuncta est] Quædam manuscripta, nominatim tria nostra & unum Clarmariscensis Ecclesiæ, omittunt Domine, consentanee Græco & Syro. ibid. Impone manum tuam super eam] Multi boni libri auferunt pronomen tuam, quanquam Græce ac Syriace addatur. v. 24. Dicebat; Recedite] In quodam codice, pro dicebat, est dixit ad eos, propius ad Græca, ubi est λέγει αὐτοῖς, dicit illis. v. 25. Et tenuit manum ejus] Quod sequitur in multis libris; Et dixit, Puella surge, non hujus loci est, sed Luc. 8. v. 54. Nam hic, ut non a Sixtinis, ita nec ab antiquis libris, nec a Græcis codicibus aut Syricis agnoscitur. v. 38. Ut mittat operarios] Notat Epanorthotes, antiquorum codicum hoc loco lectionem esse, ejiciat pro emittat aut mittat: id quod & nos ita fere invenimus. Lucæ decimo, inquit ille, est mittat, Luc. 10. vers. 2. Utraque versio bona est, ex eodem uno verbo ἐκβάλῃ, sed ejiciat singularis emphaseos.

CAP. X. V. 2. Duodecim autem Apostolorum] Non est legendum hoc loco Discipulorum pro Apostolorum. v. 3. Jacobus Alphæi] Cum Sixtinis Bibliis Lobbiense manuscriptum, Græco consentaneum & reliquæ hoc loco enumerationi, omittit & conjunctionem: quam alii libri præponunt nomini Jacobus, cum obscuret conjugationis rationem ab Evangelista significatam. ibid. Et Thaddæus] Regium opus ex Complutensi habet; Et Lebbæus qui cognominatus est Thaddæus: quod cum alibi non inveniam, adducor ut credam ex Græco adjectum esse. v. 4. Et Judas Iscariotes] Ita scribunt meliores libri hoc loco. Alii Scariotes habent, omissa I litera initiali: lege Commentarium. v. 5. Præcipiens eis, dicens] Multi boni libri interponunt & conjunctionem (& dicens) tametsi Græce illa non legatur. v. 7. Quia appropinquavit regnum cœlorum] Sic legunt etiam antiqui libri, appropinquavit præteritum, Epanorthote quoque teste, quod Græco consonat & Syro. Nam futurum appropinquavit, nullius est auctoritatis. v. 8. Infirmos curate, mortuos suscitate] Manuscriptum H litera signatum, B. Hieronymo suffragante, omittit τὸ mortuos suscitate, quod alii libri addunt, parva similitudine veri: quanquam judico merito relictum esse a Correctoribus Sixtinis, ut certe vetus est, & facile potuit ab Interprete fuisse datum: lege varietates Græcas, & Notationes prolixiores in varias Bibliorum lectiones, denique Commentarium. v. 10. Dignus est enim operarius cibo suo] Annotat Epanorthotes, ex antiquis libris, legendum hic esse cibo suo; secundum Lucam autem cap. 10. vers. 7. mercede sua. v. 12. Salutate eam dicentes, Pax huic domui] Hæc verba, dicentes, Pax huic domui, omittuntur a manuscriptis duobus Latinis, Syricis libris, & plerisque Græcis, denique ab Euthymio inter Græcos, & inter Latinos B. Hieronymo, non in textu solum, verum & in Commentario; id quod in Notationibus, quas sæpe diximus, monstratum a nobis est. Videri possint huc adjecta, ex Evangelio secundum Lucam, cap. 10. vers. 5. ubi habes dicite pax huic domui, loco ejus quod hic dicitur salutate eam: quanquam hic & a D. Hilario exponantur. v. 13. Veniet pax vestra. Pax vestra revertetur] Sic legunt cum plerique tum optimæ editionis nostræ codices, conformiter Syro. In quibusdam porro pro futuris indicativi, sunt conjunctiva, veniat, revertatur, suffragante Græco, & inter tractatores Hilario. v. 14. De domo vel civitate] Manuscriptum quoddam a Johanne Hentenio notatum addit illa (vel civitate illa) quod Græce quoque legitur & Syriace. v. 18. Et ad præsides & ad reges] Hoc ordine legunt etiam Græci libri & Syrici: quem invertentes Latini quidam habent; Et ad reges & ad præsides. v. 22. Et eritis odio omnibus propter] Quidam boni libri tollunt, quidam addunt hominibus. Illis volunt Græca. v. 23. Fugite in aliam] Vetus codex Ecclesiæ nostræ, continens quatuor Evangelia, signatus F, addit; Et cum in aliam persequentur vos, fugite in tertiam; qualia & Græce a quibusdam addita notavimus ad varietates Græcas. v. 26. Nihil enim est opertum, quod non revelabitur, & occultum quod non scietur] Sic legunt cum Sixtinis Bibliis antiqui codices, futura indicativi, pro iis quæ in aliis sunt conjunctivis, reveletur, sciatur: quæ quidem esse Lucæ, annotat Epanorthotes, Luc. 12. vers. 2. v. 28. Et animam & corpus] Non est omittenda conjunctio &, vel priori loco. v. 30. Vestri autem capilli] Plerique libri tam scripti quam impressi interjiciunt & (& capilli) consentanee Græco ac Syro. v. 39. Perdet illam] Ita legendum est futuro indicativi perdet, non imperativo perdat, quomodo legitur in manuscripto Brugensi.

CAP. XI. V. 12. Rapiunt illud] Alii codices antiqui habent Diripiunt illud. v. 17. Cecinimus vobis] Exemplar illud Ecclesiæ nostræ quod mox diximus signari litera F, legit Cecinimus vobis tibiis: addit vocem tibiis, quæ certe necessaria est ad exprimendam integram significationem Græci verbi ηὐλήσαμεν: sed ex Luca eam huc adjecisse crediderim. Luc. 7. vers. 32. v. 30. Et onus meum leve] Antiqui libri, cum Epanorthote, tum nostri, repetunt verbum est; Leve est.

CAP. XII. V. 2. Quod non licet facere] Sic legunt, ut Sixtina Biblia, ita quatuor codices ab Hentenio ad Bibliorum marginem notati, conformiter Græco & Syro. Alii libri addunt pronomen eis (quod non licet eis) minus recte, ut quod nec legunt posteriores Evangelistæ: constat enim Pharisæorum fuisse sententiam, factum illud Discipulorum Christi prohibitum fuisse generali sabbati mandato. v. 10. Et ecce homo] Unus Hentenii liber addit erat, ex Græco. v. 18. Ecce puer meus quem elegi] Male addunt quidam electus quem elegi. v. 20. Arundinem quassatam non confringet] Conteret quod legunt quidam, ex Propheta sumptum est. v. 25. Omne regnum divisum contra se, desolabitur] Manuscriptum Brugense, legit præsenti tempore desolatur, quomodo est Græce, pro futuro desolabitur. v. 30. Et qui non congregat mecum, spargit] Dispergit quod est in quibusdam, non Matthæi est, sed Luc. 11. vers. 23. v. 31. Spiritus autem blasphemia] Sic legendum est juxta emendationem Sixtinam: id quod quidam ita correxerunt, ut pro nominativo blasphemia, ponerent genitivum blasphemiæ, & genitivum spiritus acciperent pro nominativo, imperite. v. 32. Qui autem dixerit contra Spiritum sanctum] Quidam codices repetunt verbum, refragantibus melioribus, Græcis quoque & Syricis, qui e proximo illud subaudiendum relinquunt. v. 44. Invenit eam vacantem] Tria bona manuscripta, Græco conformiter, omittunt pronomen eam. v. 47. Foris stant quærentes te] Nonnulli libri habent quærentes loqui tecum, nonnulli quærentes te alloqui, quæ ex Græco mutata sunt. v. 50. Ipse meus frater]

Egregia

Egregia quædam manuſcripta præponunt conjunctionem &, etiam fratris nomini (& frater) quæ quidem magnam adfert orationi emphaſim.

CAP. XIII. V. 3. Ecce exiit qui ſeminat ſeminare] Male in quibuſdam libris additur ſemen ſuum: ex Luca enim, cujus ſcriptura, quod in Eccleſia Evangelii loco legatur, familiarior eſt, Matthæo adjectum eſſe conſtat. v. 4. Et venerunt volucres cœli] Multi boni libri omittunt vocem cœli: quibus Græci codices plerique omnes cum Syricis adſtipulantur. Veriſimile eſt ſimiliter ex Luca huc eſſe tranſlatum. v. 8. Aliud centeſimum, aliud ſexageſimum, aliud triceſimum] Sic reddidit eleganter Interpres, juxta ſenſum, numero ordinali. Nec enim probabilis eſt illius manuſcripti lectio, quod verba Græca κτ' πόδα imitatum habet: Aliud centum, aliud ſexaginta, aliud triginta. v. 11. Noſſe myſteria] Male alii libri numero ſingulari myſterium legunt, ex poſterioribus rurſus Evangeliſtis. v. 12. Et quod habet auferetur ab eo] Infra 25. verſ. 29. legitur & quod videtur habere. v. 14. Et adimpletur in eis] Hæc melior eſt lectio, quam illa quæ eſt aliorum librorum, ut adimpleatur vel adimpleretur, cum Græco etiam illa conſonat ac Syro. Quidam porro antiquus codex omittit in præpoſitionem ante eis, cui Græci aliquot ſuffragantur. ibid. Prophetia Iſaiæ dicentis] Pro genitivo dicentis, in aliis bonis eſt nominativus dicens, conſentanee prototypo Græco. v. 16. Quia vident (&c.) quia audiunt] Sic legendum eſt, non qui vident, qui audiunt; conjunctio inquam legenda eſt, non pronomen. v. 20. Qui autem ſuper petroſa] Non legas petram pro petroſa, ſubſtantivum pro adjectivo. v. 28. Vis imus] Latina Regis editio addit igitur; Vis igitur imus: quod quidem eſt Græce, ſed non Syriace; ut nec in vetuſtis Latinis manuſcriptis, magis quam in Sixtinis Bibliis. v. 33. In farinæ ſatis tribus] Luc. 13. verſ. 21. eſt ſata tria. v. 36. Ediſſere nobis parabolam] In quibuſdam eſt diſſere, ſed pro ediſſere accipiendum; in nonnullis Enarra, quod eſt alterius Interpretis. v. 43. Qui habet aures audiendi] Quædam antiqua manuſcripta auferunt vocem audiendi, neſcio qua auctoritate. v. 47. Et ex omni genere piſcium congreganti] Quidam libri omittunt piſcium, ut nec Græce nec Syriace agnoſcitur: ſed quia vetuſtiſſimi & optimi quique illud legunt, videtur ab Interprete additum. v. 48. Elegerunt bonos in vaſa] Non addas ſua, quod quidam. v. 51. Dicunt ei; Etiam] Tametſi Græce & Syriace addatur Domine: vetuſtiores tamen & fide digniores Latini libri, quos viderimus, cum Sixtina editione illud non legunt. v. 55. Et fratres ejus, Jacobus & Joſeph] Pro Jacobus quidam boni libri habent Jacob, pro Joſeph autem, Græci & Syriaci Joſes: qua de re late egimus in Notationibus ad locum Mar. 15. v. 47.

CAP. XIV. V. 2. Hic eſt Johannes Baptiſta] Non addas quem ego decollavi. v. 3. Propter Herodiadem uxorem] Subſequitur in quibuſdam libris impreſſis Philippi: quod Græce quidem & Syriace legitur, ſed cum deſit pleriſque omnibus, atque optimis quidem, Latinis codicibus, clarum fit non eſſe Latine legendum, ut quod Interpres non dederit. v. 6. In medio] Quidam addunt triclinio, quæ gloſſa eſt, non textus. v. 12. Tulerunt corpus ejus] Bonorum librorum, alii legunt, alii auferunt, pronomen ejus. v. 14. Et miſertus eſt eis] Eis legendum eſt, tertio caſu pluralis numeri, non ejus, ſecundo ſingularis. v. 19. Diſcipuli autem turbis] Superfluit quod quidam libri addunt dederunt: nam nec Græce legitur, quanquam Syrus addat appoſuerunt. v. 22. Et ſtatim compulit] Sic legunt Sixtina Biblia ex D. Hieronymi caſtigatione, non juſſit, ſed compulit, quod Græcæ Syræque vocis vim exprimit: lege D. Hieronymi Commentarium. v. 32. Et cum aſcendiſſent] Quidam numero ſingulari ſcribunt aſcendiſſet; male.

CAP. XV. V. 2. Tranſgrediuntur traditionem] Sic eſt, numero ſingulari, ut in Sixtinis, ita in multis aliis bonis libris, Græco ſimilibus: quibus & ſeries ipſa hiſtoriæ adſtipulatur: de unica enim traditione eſt quæſtio, quæ & exprimitur. Minoris itaque facienda eſt altera lectio, traditiones numero plurali. v. 4. Honora patrem] Antiquorum codicum, alii addunt, alii demunt, tuum. v. 5. Quodcunque eſt ex me] Annotat quidam, abeſſe a nonnullis manuſcriptis verbum ſubſtantivum eſt: quæ lectio nobis probata, adſtruitur Commentario. v. 9. Doctrinas & mandata hominum] Abſque media conjunctione & legunt vetuſti quidam libri Latini, conformiter Græcis, quin & textui Prophetæ Hebraico. Syricum Evangelium in eandem ſententiam habet, doctrinas quæ (ſunt) mandata hominum. Alii vetuſti libri, cum quibus Sixtina Biblia addunt conjunctionem, reſpondent Græcæ editioni virorum LXXII, quam hac præcipue parte Salvator ſequutus eſt: erat enim ea, illo tempore, non minus, ne dicam magis, Judæis in uſu, quam fons Hebraicus. v. 12. Audito verbo hoc] Abeſt ab antiquis codicibus non paucis pronomen hoc: ſed quia non lectum, ſubaudiendum eſt, viſum fuit Correctoribus illud relinquendum, ut non pauca alia ſimilia. v. 14. Et duces cæcorum] Conjunctio &, ab optimis quibuſdum manuſcriptis ignoratur, ut a Græcis omnibus ac Syricis. v. 31. Mutos loquentes] Sequitur in Regio opere ex Complutenſi; Debiles ſanos: id quod adjectum eſſe ex Græco, clarum facit Commentarius. v. 33. Panes tantos] In quibuſdam manuſcriptis emendatum eſt manu poſteriore panes tanti: ſed placuit Interpreti uti Antiptoſi, quod etiam Epanorthotes annotat. v. 36. Et gratias agens] Quidam libri, inter quos eſt Brugenſis ille D. Donatiani, omittunt & conjunctionem, ſuffragantibus codicibus Græcis. v. 38. Erant autem qui manducaverunt] Quidam libri præterito pluſquam perfecto legunt manducaverant. ibid. Quatuor millia hominum] Brugenſe illud manuſcriptum, pro hominum legit virorum, quomodo eſt & Græce & Syriace.

CAP. XVI. V. 2. 3. Facto veſpere dicitis] Et cætera uſque ad finem tertii verſus non poteſtis ſcire, quomodo olim a quibuſdam immerito omiſſa fuerint, pluribus aliis oſtendimus. Cæterum merito omitti a pleriſque verbum ſcire, quod poſtremum addunt quidam (non poteſtis ſcire) pro quo etiam quidam habent cognoſcere, noſtra ſententia eſt, nec aliud legendum quam non poteſtis, ut non eſt aliud in pleriſque libris Græcis quam ȣ̓ δύνασθε, ſubaudito ex præcedentibus verbo διακρίνειν, dijudicare. ibid. v. 3. Faciem ergo cœli] Nonnulli libri præponunt hypocritæ, Græco Syroque conformiter: ſed plerique omnes, & quidem optimi quique, cum Sixtinis, demunt, viderique poſſit, cum ex Græco textu, tum ex Luc. 12. verſ. 56. huc eſſe adſumtum. Nam & conjunctio ergo ſubſequens, non perinde admittit illud. v. 4. Niſi ſignum Jonæ prophetæ] Quidam libri addunt prophetæ adſtipulantibus Græcis & Syricis, alii omittunt. v. 7. 8. Intra ſe, intra vos] Alii legunt inter pro intra. v. 8. Sciens autem Jeſus dixit] Quædam exemplaria, Græco & Syro conformiter, legunt; alia auferunt, pronomen eis (dixit eis.) v. 9. Quinque panum in quinque millia] Tria manuſcripta Eccleſiæ S. Audomari & unum Clarimariſci, habent conjunctionem & loco præpoſitionis in; Quinque panum & quinque millia. Fons ſi conſulatur, probabile fit, Interpretem vertiſſe Quinque panum quinque millium, abſque media ſive conjunctione ſive præpoſitione, (ut a quibuſdam legitur ſecundus caſus millium) quod a ſciolis mutatum ſit. v. 10. Septem panum in quatuor millia] Eadem eſt hujus loci ratio quæ proximi. v. 13. Quem dicunt homines eſſe Filium hominis?] Regia editio ex Complutenſi, cum alio uno atque altero exemplari, addit pronomen me; Quem me dicunt &c. ſuffragantibus libris Græcis, necnon Syricis, B. Hilario quoque tractatore. Atqui ut plerique omnes, ita optimi quique & fide digniſſimi libri, cum Sixtinis, non agnoſcunt τὸ me, ut nec B. Hieronymi Commentarius. Nullo itaque modo legendum Latinis eſt, quod Græcis etiam obſcuritatem adfert in re clara. Veriſimile eſt, Interpreti illud non lectum Græce; ac omnino explicationem eſſe illius Filium hominis, quæ in textum irrepſerit. v. 19. Erit ligatum & in cœlis. Erit ſolutum & in cœlis] Exemplaria manuſcripta multa & inſignia, ſuffragantibus Græcis & Syricis libris, omittunt illud & (& in cœlis) utroque loco. v. 20. Quia ipſe eſſet Jeſus Chriſtus] Hæc eſt lectio Latinorum codicum plerorumque, & quidem optimorum quorumque: quibus & Græca pleraque exemplaria ſuffragantur, & D. Hieronymi Commentarius. Quidam Latini libri omittunt nomen Jeſus, ſex ab Hentenio adnotati; quidam etiam Græci, tres Pariſienſium ε. ζ. η. His volunt, Syrica editio, & veteres tractatores Origenes atque Ambroſius. Crediderim ego, vocem illam Jeſus, quæ ſenſui obeſt, additam olim a librario quopiam ſciolo fuiſſe, non quidem Latinæ editioni (videtur enim illam Interpres dediſſe) ſed Græcæ. v. 23. Vade poſt me Satana] Pro poſt me quidam boni libri habent retro, quod tamen ex Mar. 8. verſ. 33. ſumtum videri poſſit. v. 27. Secundum opera ejus] Multa bona manuſcripta, tum noſtra, tum Epanorthotæ, pro plurali opera, legunt ſingulari opus, Græco textu ſuffragante, ubi eſt κτ' τὴν πρᾶξιν αὐτȣ̃, quanquam in 14. Pariſienſium exemplari ſit κτ' τὰ ἔργα αὐτȣ̃. Veriſimile eſt, & iſtud τὰ ἔργα, & illud quod Latine legi ſolet opera, ex alio huic ſimili loco acceptum, ut illo Pſal. 61. verſ. 12. Tu reddes unicuique juxta opera ſua, vel illo Rom. 2. verſ. 6. Qui reddet unicuique ſecundum opera ejus: quanquam, quod ad ſenſum, nihil referat utro modo legatur.

CAP. XVII. V. 1. Aſſumit Jeſus] Antiqui codices Epanorthotæ cum quibuſdam noſtris ita legunt, ut Sixtina Biblia, aſſumit præſenti tempore. Alii codices legunt aſſumſit præterito tempore. Porro illud eo magis probandum eſt, quod ſequatur præſenti tempore ducit, in omnibus quos viderimus. Annotat Epanorthotes, in Eccleſia legi aſſumſit, duxit, tempore præterito. v. 2. Facta ſunt alba ſicut nix] Non diſſimilis vero fit conjectura, Latine non minus quam Græce & Syriace, ſcriptum fuiſſe ſicut lux, idque mutatum eſſe cum ſicut nix, primum ob ſummam vocularum lux & nix affinitatem, quæ non eſt ſive Græce ſive Syriace, deinde, quod Marcus nivis meminerit; denique quod albedo nivi magis propria ſit quam luci. Atqui, ſi reliquorum Evangeliſtarum, Marci inquam & Lucæ, verba conſideres, videbis ab illis duo attribui veſtimentis Chriſti, unum quod alba fuerint, alterum quod lucida. Marcus; Veſtimenta, inquit, ejus facta ſunt ſplendentia, candida (alba) nimis velut nix. Lucas; Et veſtitus ejus albus refulgens. Hoc igitur eſt & quod Matthæus vult, dum ait alba ſicut lux. v. 4. Tibi unum, Moyſi unum] Alii libri interjiciunt conjunctionem (& Moyſi unum) conformiter Græco ac Syro. v. 7. Surgite & nolite] A quibuſdam bonis libris abeſt &, quod nec Syriace exſtat. In aliis legitur, Græco conformiter. v. 9. Præcepit eis Jeſus] Manuſcripta integerrimæ fidei, Brugenſe, Lobienſe, Clarmariſcenſe, & D. Audomari duo, demunt pronomen eis, quod quanquam Græce addatur, Interpres tamen, pro decoro orationis, videri poſſit maluiſſe omittere, & verbo præcepit dare caſus præcedentes deſcendentibus illis, qui alioqui Græce abſolute ponuntur: etſi ſecundum Marcum hoc non ob-ſervarit. v. 11. Elias quidem venturus eſt] Subjiciunt quidam codices pri-mum, ex Græco, non dubium, emendati. v. 16. Reſpondens autem Jeſus] Li-brorum, alii addunt, conformiter Græco; alii demunt, conſentanee Syro, conjunctionem autem. v. 19. Et dixerunt] Bonorum librorum, alii addunt ei, alii omittunt. Syriace legitur, Græce non. ibid. Ejicere illum] Nicolaus Zegerus annotat, in codice Corſendoncenſi legi illud neutro genere, quod in noſtris non invenio. v. 20. Dixit illis Jeſus] Quidam boni libri addunt, cum Græcis & Syris, alii tollunt nomen Jeſus. ibid. Tranſi hinc illuc] Optimi quique noſtri Latini libri, omittunt illuc, quod licet Græce legatur, non tamen exſtat Syriace. v. 24. 25. Didrachma] Ita legendum eſt neutro genere, numero plurali; non didrachmam numero ſingulari generis fœminini.

CAP. XVIII. V. 8. Abſcide eum] Vetera manuſcripta cum Sixtinis Bibliis conſtanter legunt abſcide a cædo, pro abſcinde a ſcindo. Pro eum porro, Regius textus ex Complutenſi legit ea, quemadmodum eſt Græce. v. 9. Bonum eſt tibi cum uno oculo in vitam] Ita legunt meliores libri, etiam Epanorthotæ, cum uno oculo, pro eo quod eſt in aliis unum oculum habentem. Quidam adjiciunt legendum unoculum, quomodo eſt Græce μονόφθαλμον. v. 12. Nonne relinquit] Hæc lectio merito probatur, præ ea quæ futuro tempore ſcribitur relinquet. ibid. In montibus] Male in quibuſdam libris habetur in deſerto: quod ex Luc. 15. verſ. 4. ſumtum eſſe, etiam Epanorthotes annotavit. v. 13. Quia gaudet ſuper eam] Ita legitur in multis libris, præſens tempus, Græco conformiter; in aliis eſt futurum gaudebit. v. 14. Ut pereat unus] D. Donatiani codex legit neutro genere unum: quo modo & quidam legit Græce ἓν, referat, inquit, παιδίον. v. 15. Lucratus eris] Unum manuſcriptum, pro futuro eris, legit præſens es, quod quidem Græco ſimilius eſt, ἐκέρδησας. v. 16. autem te non audierit] Quidam annotat abeſſe pronomen te ab uno codice manuſcripto, quomodo abeſt ab editione Græca, etſi non Syriaca. Nos in tribus manuſcriptis, & apud Epanorthoten, invenimus tranſpoſitum, Si autem non ibid. Adhibe tecum adhuc unum] Codex D. Donatiani omittit adhuc, conformiter editioni Syriacæ, quod in aliis legitur ſimiliter Græce. v. 17. Si autem Eccleſiam] Manuſcripta Brugenſe & Lobienſe addunt & (& Eccleſiam) quod Græce quoque & Syriace legitur. v. 22. Dicit illi Jeſus] Ita legunt optimi quique libri, Græco conſentanee, dicit præſenti tempore, non præterito dixit. v. Qui debebat ei decem] Omittitur ab aliis libris pronomen ei.

CAP. XIX. V. 4. Quia qui fecit hominem] Optimi noſtrorum librorum tollunt hominem & homines, Græco conſentanee. Ex Commentario (veriſimile eſt) irrepſit in textum. v. 5. Dimittet homo] Quidam libri habent relinquet homo, ex Geneſi aut Epiſtola ad Epheſios, quod notat Epanorthotes: meliores enim hic legunt dimittet. v. 7. Dare libellum] In aliis bonis libris eſt ...

passive, pro activo dare. v. 10. Causa hominis] Nostra vetera manuscripta legunt tertio casu homini, pro secundo casu hominis, qui in plerisque libris exstat Græco consentanee. v. 12. Qui seipsos castraverunt] Antiqui libri Epanorthotæ, &, ex nostris, Brugensis ille D. Donatiani, habent Qui seipsos eunuchizaverunt; vocem fictam ad imitationem Græci verbi εὐνούχισαν. v. 14. Sinite parvulos, & nolite eos prohibere ad me venire] Quidam manuscriptus codex transponit verba hunc in modum; Sinite parvulos venire ad me, & nolite prohibere eos. Et quanquam hoc ordine etiam Syrus legat, tamen Marci & Lucæ eam existimo esse scripturam, non Matthæi. ibid. Talium est enim] Non est omittenda conjunctio enim, quæ & Græce & Syriace exstat, quanquam omittatur a quibusdam antiquis libris. v. 18. Dicit illi; Quæ?] Non est legendum nominativo casu ille, sed dativo illi. v. 19. Honora patrem tuum] Quidam boni codices omittunt tuum; alii Græco & Syro consentanee addunt. ibid. Et matrem tuam] Quædam manuscripta auferunt pronomen tuam: quibus Græci libri adstipulantur, præter Regium ex Complutensi addentem καὶ τὴν μητέρα σου. ibid. Et diliges proximum] Conjunctio copulans additur, non tantum ex Græcis & Syris, quantum ex optimis Latinis exemplaribus. v. 20. Omnia hæc custodivi a juventute mea] Illud a juventute mea, Epanorthotes sentit huc additum ex Marco & Luca. Nam quanquam Græca Syraque illud, non minus secundum Matthæum, quam secundum Marcum & Lucam, legant: Latina tamen exemplaria antiqua docere intelligit, illud Græce secundum Matthæum Interpreti non lectum, nec Latine proinde datum fuisse: ut certe etiam nostra antiqua manuscripta illud omittunt. v. 21. Vade, vende quæ habes] Noli legere, Vade & vende omnia quæ habes, additis voculis &, & omnia.

CAP. XX. V. 1. Simile est regnum] Conjunctio enim quæ Græce Syriaceque additur, nec Latine videtur omittenda, postquam in duobus Jansenii & totidem nostris Latinis manuscriptis exstat. v. 4. & 7. Ite & vos in vineam meam] Quædam tum Latina tum Græca exemplaria, Syro consentanee, utroque loco ignorant pronomen meam. Porro quod Nicolaus Zegerus legendum putat, posteriori loco ut priori: Et quod justum fuerit accipietis; ego potius Græcis Syricisque exemplaribus superfluere existimem, quam Latinis deesse. Hilarius & Hieronymus non videntur illud agnovisse: lege Commentarium. v. 15. Quod volo facere] In meis tametsi Græce Syriaceque exstet, & a veteribus legatur, ego tamen non existimem, quod Zegerus, nostræ editioni adjiciendum. v. 17. Duodecim discipulos] Non addas pronomen suos. v. 21. Et unus ad sinistram] Sic legendum est, unus, non alius, quod Marci est. v. 23. Ad dexteram meam vel sinistram] In quibusdam libris est & conjunctiva, pro disjunctiva vel, Græco conformiter. v. 25. Potestatem exercent in eos] Non est legendum inter eos, ut quidam legunt male, pro in eos. v. 28. Animam suam redemtionem] Non addas in præpositionem, in redemtionem.

CAP. XXI. V. 1. Et cum appropinquassent Jerosolymis, & venissent] Sic legunt omnes boni libri, numero plurali, conformiter Græco: Quod in aliis est singulari numero appropinquasset, venisset, tametsi Syrus sic legat, ex Ecclesiastico officio mutatum notat Epanorthotes. ibid. Misit duos discipulos] Non addas suos, quod ex Luca quidam huc adscripserunt. v. 3. Et confestim dimittet eos] Sic legendum est, futuro tempore, dimittet, non præsenti dimittit: vide Græcas varietates. v. 4. Hoc autem totum factum est] Additur totum consentanee Græco & Syro, quod tamen quidam boni libri omittunt. v. 5. Sedens super asinam] Alii libri præponunt & conjunctionem, conformiter Græco ac Syro. v. 7. Et imposuerunt super eos] Quidam, loco pluralis eos, quod fere legitur Græce ut Latine; scribunt singulare eum; cujus loco Syrus dixit pullum. Sed hæc de industria mutata videri queant, ad evitandam difficultatem, quæ ex recepta lectione putatur emergere. v. 9. Filio David] Cave legas quintum casum o fili, ut quidam, pro tertio filio. v. 16. Jesus autem dixit eis] Præsens dicit, pro præterito dixit, legunt libri nostri integriores, conformiter Græco. v. 17. Ibique mansit] Quod quædam manuscripta addunt Et docebat eos de regno Dei, Epanorthotes ex Ecclesiastico officio acceptum notat. v. 21. Tolle & jacta te in mare] Ita vulgo legitur: quam lectionem esse depravatam, quanquam citra detrimentum sententiæ, legendumque imperativis passivis Tollere & jactare in mare, non solum Græca loquuntur, sed & similia loca Mar. 11. vers. 23. & Luc. 17. vers. 6. Quamvis ergo non suppetant exemplaria quæ scribant tollere & jactare; tamen res est adeo clara, judicio Epanorthotæ, hanc esse Interpretis scripturam, ut sine difficultate in textum recipiendam putet, annotans literam r, mutatam esse in t, ubi legitur tolle te. v. 24. Respondens Jesus] Non addas autem, tametsi Græce legatur. v. 25. Baptismus Johannis unde erat?] Antiqui libri constanter legunt Baptismum, non Baptismus. Usus est enim Interpres hac voce, non hic tantum, sed & secundum Marcum & Lucam, tanquam si Latine dicatur neutro genere baptismum: quod & facit D. Augustinus non semel, scribens in caput primum Evangelii secundum Johannem, quin & illo posterior D. Gregorius homilia 20. in Evangelia. v. 26. Omnes enim habebant Johannem] Alii Latini libri cum Græcis legunt præsens habent, pro imperfecto habebant, quod Marci esse putatur a nonnullis. v. 27. Ait illis & ipse] Non est omittendum medium illud &, quod etiam Græce legitur. ibid. Nec ego dico vobis] Non est legendum futurum dicam, sed præsens dico. v. 28. Hodie operare in vinea mea] Ita lege ex Bibliis Sixtinis, modum imperativum operare, & casum sextum vinea mea, conformiter Græco; potius quam modum infinitum operari, aut casum quartum vineam meam. v. 30. Eo Domine] Quidam conjiciunt, pro verbo eo, legendum esse pronomen ego, quod est Græce & Syriace. v. 31. Dicunt ei, Primus] Quidam libri omittunt pronomen ei, quod tamen etiam Græce legitur & Syriace. Pro primus porro, olim, D. Hieronymo teste, nonnulla exemplaria legere novissimus: quæ lectio fuit D. Hilarii, dicit enim Pharisæorum responsionem fuisse, voluntati patris juniorem obedisse, eum qui spondens fefellit; in qua deinde enucleanda mire se torquet: sed adulterina fuit ea scriptura, exemplarium minime verorum. ibid. Præcedent vos in regnum Dei] Sic legendum est, cum Sixtinis Bibliis, quarto casu regnum, potius quam sexto regno. Porro pro futuro præcedent, in aliis libris est præsens præcedunt, consentanee Græco & Syro. v. 32. Venit enim ad vos] Non legas autem pro enim. v. 33. Et ædificavit turrim] Non addas in medio ejus, quod quidam ex Isa. 5. vers. 2. huc adscripserunt. v. 37. Verebuntur filium meum] Omittendum est forsitan, quod ex Luc. 20. vers. 13. huc adjectum a quibusdam fuit. v. 41. Et vineam suam locabit] Quidam boni libri, nominatim Ecclesiæ nostræ, omittunt pronomen suam, consentanee Græco & Syro. ibid. Qui reddant ei fructum] Sic legunt cum Sixtinis Bibliis antiqui libri, conjunctivum reddant, pro futuro indicativi reddent.

CAP. XXII. V. 1. Eis dicens] Non postponas eis; Dicens eis. v. 3. Et misit servos suos] Non legas numero singulari servum suum, quomodo, Hieronymo teste, olim quidam: ex Lucæ Evangelio, vero simile est. Luc. 14. v. 17. v. 5. Ad negotiationem suam] Quidam boni libri omittunt pronomen suam, quod tamen etiam Græce & Syriace exstat. v. 6. Et contumeliis affectos] Libri Ecclesiæ nostræ & Clarmariscensis legunt numero singulari contumelia. v. 13. Ligatis manibus & pedibus ejus] Hic ordo Græco & Syro consentaneus est: verum manuscripta nostra præponunt pedes manibus; Ligatis pedibus ejus & manibus. v. 14. Multi enim sunt vocati] Non est legendum autem pro enim, tametsi in multis antiquis libris sit autem. v. 15. Ut caperent eum] Legendum est pronomen eum, non autem nomen Jesum, quod ex officio Ecclesiastico acceptum est. v. 17. Licet censum dare Cæsari] Non est mutandum activum dare cum passivo dari. v. 30. Sed erunt sicut] In plerisque libris, pro futuro erunt, legitur præsens sunt, Græco conformiter. v. 37. Ex toto corde tuo, & in tota anima tua] Sic etiam libri antiqui, priori loco legunt ex, posteriori in.

CAP. XXIII. V. 13. Væ autem vobis] Non est omittenda conjunctio autem. ibid. Quia clauditis] Alii legunt pronomen qui, pro conjunctione quia, quæ Græce exstat. v. 14. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia comeditis domos viduarum, orationes longas orantes: propter hoc amplius accipietis judicium] Hunc versum plurimi boni Latini codices omittunt, etiam tres hujus nostræ Audomarensis Ecclesiæ manuscripti: a quibus autem legitur, variis & loco & modo legitur: D. Hieronymus & alii quidam Tractatores non agnoscunt: Canones Evangeliorum solis Marco & Lucæ ascribunt: prout hæc latius a nobis declarata sunt in Notationibus nostris prolixioribus. Quare videri possit ex D. Hieronymi correctione jugulandus & prætermittendus versus iste: nisi propter auctoritatem veterum Tractatorum, Græcorum, & inter Latinos Hilarii, consultum haud esset illum prorsus expungere. v. 15. Quicunque juraverit per templum] Non addas Dei. v. 18. Cæci, quid enim majus est] Regia Biblia, haud dubium ex Complutensibus, addunt, Stulti & cæci quid, quemadmodum est Græce & Syriace: Atqui reliqui Latini libri non agnoscunt τὸ stulti hoc loco. v. 20. Et in eo qui habitat in ipso] Non est legendum antecedens templo pro relativo ipso. v. 24. & 25. Calicis & paropsidis] Alii loco vocalis quartæ scribunt primam, parapsidis: utroque enim modo vox effertur. v. 24. Intus autem pleni estis rapina]. Meo judicio, salvo meliore, legenda est tertia persona sunt, pro secunda estis: sic enim scribunt vetera manuscripta nostra (D. Donatiani unum, D. Audomari duo, & Clarimarisci unum) cum antiquis Epanorthotæ, & septem ab Hentenio annotatis, & aliis. Cæterum septem illa Hentenii signantur legere plena sunt neutro genere: nostra vero retinent masculinum pleni. Neutrum genus melius congruat sermoni Latino: sed masculinum certius est, & in eundem sensum accipiendum. Huic lectioni tertiæ personæ diserte suffragantur Græca & Syra. v. 25. Ut fiat id quod deforis est mundum] Videtur addendum & (ut fiat & id) quod ut legitur Græce & Syriace, ita a pluribus bonis libris. v. 28. Qui ædificatis sepulchra] Omnes boni libri quos vidimus, hic legunt qui, tametsi Græce sit conjunctio ὅτι, quia. Syrum ambiguum est. v. 33. Ideo ecce ego mitto] Non est addendum Ideo dico vobis, ecce ego mitto. v. 36. Sub alas] Non addas pronomen suas. ibid. Et noluisti] Quædam manuscripta, conformiter Græco & Syro, legunt numero plurali noluistis.

CAP. XXIV. V. 12. Et quoniam abundavit iniquitas] In aliis libris est futurum abundavit, quod Græco consonat, pro præterito abundavit. v. 20. In hyeme vel sabbato] Alii libri omittunt in præpositionem. v. 23. Ecce hic est Christus aut illic] A quibusdam libris omittitur est conformiter Græco: A quibusdam repetitur ecce (aut ecce illic) sed non eadem fide. v. 28. Illic congregabuntur & aquilæ] Illuc adverbium motus ad locum legendum videtur ex antiquis libris, non illic: similiter omittenda conjunctio & (& aquilæ) quæ nec Græce aut Syriace additur. v. 30. Cum virtute multa] Annotat vetus Epanorthotes, secundum Matthæum multa, secundum Lucam magna legendum esse. v. 33. Quia prope est in januis] Non est interponendum conjunctio; est & in. v. 34. Donec omnia hæc fiant] Non est omittendum pronomen hæc. v. 36. Neque angeli cœlorum] Quod quidam libri addiderunt olim, adduntque hodie, neque filius; D. Hieronymus, sequutus meliora exemplaria, sustulit, nostram hanc corrigens editionem. Quare legendum hic non est secundum Matthæum, etsi a veteribus tractatoribus non paucis hic explicetur, sed relinquendum est Marco proprium. v. 38. Et nuptui tradentes] Alii legunt nuptum pro nuptui. v. 42. Duabus molentibus] Subjiciunt multi codices Latini; Duo in lecto, unus assumetur, & unus relinquetur. Cæterum non esse illud Evangelii secundum Matthæum, quanquam multi veterum Patrum illud hic exponant, sed Evangelii secundum Lucam, clare docuimus in Notationibus nostris prolixioribus, quibus Sixtina Biblia suffragantur. v. 43. Qua hora fur venturus esset] Boni libri legunt optativum esset, non indicativum est. v. 44. Quia qua nescitis hora] In quibusdam libris est quia qua hora nescitis, conformiter Græco; In aliis quia nescitis qua hora; In aliis denique quia qua hora non putatis, quod postremum est Lucæ cap. 12. vers. 40. v. 47. Super omnia bona sua] Quidam libri omissa voce bona legunt super omnia sua.

CAP. XXV. V. 11. Novissime vero veniunt] Non est omittendum vero, quod etiam Græce & Syriace legitur. v. 13. Vigilate itaque] Quod quidam libri adjungunt & orate, non est hujus loci. v. 18. Fodit in terram] In aliis bonis libris est terra, sexto casu, ut Græce. v. 22. Ecce alia duo lucratus sum] Sic legendum est hoc loco: nam vicesimi versus est verbum, non simplex, sed compositum superlucratus. v. 27. Oportuit ergo te] Non addas & te. v. 31. Et omnes angeli cum eo] Non est addendum ejus; Angeli ejus. v. 38. Et cooperuimus te] Unum Clarimarisci & tria Ecclesiæ nostræ Audomarensis manuscripta omittunt pronomen te, conformiter Græco. v. 41. Tunc dicet & his] Non est addenda vox Rex; Tunc dicet Rex. ibid. Qui paratus est diabolo] Codex D. Donatiani, pro verbo simplici paratus, legit compositum præparatus. v. 42. Et non dedisti mihi potum] Hic legitur potum, supra vero bibere, annotante Epanorthote. v. 44. Aut sitientem] Non est omittenda conjunctio aut.

CAP. XXVI. V. 2. Ut crucifigatur] Non est addenda interrogationis nota, quam addunt manuscripta multa: pronunciando enim dictum est, non interrogando. v. 10. Quid molesti estis huic mulieri?] Alii boni libri omittunt pronomen huic. ibid. Opus enim bonum operata est in me] Manuscriptorum exemplarium, alia omittunt conjunctionem enim, similiter editioni Syriacæ: alia addunt, conformiter Græcæ. v. 11. Me autem non semper habetis] Futurum habebitis, posteriori hac versus parte, legunt multi vetusti codices: alii autem, ut est Græce, scribunt tempus præsens habetis. v. 14. Qui dicebatur Judas Iscariotes] Quidam antiqui libri legunt præsens dicitur, pro imperfecto dicebatur. Sed & Scarioth habent pro Iscariotes, in quo miror eos variare a forma Græca. v. 17. Prima autem die Azymorum] Quædam manuscripta omittunt vocem die, conformiter Græco. v. 23. At ipse respondens ait] Legenda est adversativa at, non copulativa &. ibid. In paropside] Antiqui libri scribunt primam vocalem loco quartæ, in parapside: vide supra 23. vers. 24. v. 24. Per quem Filius hominis tradetur] Pro futuro tradetur, est in quibusdam libris præsens traditur, consentanee Græco & Syro. v. 25. Qui tradidit eum, dixit] Non est interponendum conjunctio & dixit. v. 28. Hic est enim sanguis meus] Etsi quædam Cypriani exemplaria, epistola 63. legant neutro genere Hoc est enim, & eum vertendi modum, patiantur etiam Græca: nulla tamen ratione hic masculinum cum neutro hoc mutandum est. ibid. Qui pro multis effundetur] Male quidam legunt vobis pro multis: nam vobis Lucæ est, cap. 22. vers. 20. multis autem Matthæi & Marci. Porro etsi Græce & Syriace sit præsens effunditur: Latinus tamen Interpres futurum effundetur dedit: nec simplex fundetur, sed compositum effundetur, quale est Græce. v. 39. Sed sicut tu] Non est addendum verbum vis. v. 40. Et venit ad discipulos suos, &] Quædam exemplaria manuscripta omittunt pronomen suos, conformiter Græco. ibid. Sic non potuistis] Quidam libri collocant interrogationis notam post adverbium sic: nonnulli, pro plurali potuistis, habent singulare potuisti; sed hoc quidem male. v. 45. Ecce appropinquavit hora] Licet antiqui libri legant futurum appropinquabit, retinendum tamen est præteritum appropinquavit, quod tam sententia, quam Græca & Syra, requirunt. v. 46. Ecce appropinquavit qui me tradet] De hoc præterito appropinquavit, idem judicium est quod de superiori. Porro futurum tradet, quidam libri mutant cum præsenti tradit, quod quidem conforme est Græco ac Syro. v. 50. Amice, ad quid venisti?] Multi antiqui libri, pro quid interrogativo, manifeste scribunt relativum quod, enunciando non interrogando legendum: Et quidem videri possit error ex eo natus, quod multi eam voculam contracte scribant, ita ut utroque modo legi queat: sic tamen non legunt tantum, verum etiam interpretantur, Remigius a D. Thoma ad Cathenam citatus, & ipse D. Thomas in proprio Commentario; Ad quod venisti, supplent hoc fac. Quinetiam Euthymius sic intelligit Græca: Ad quod venisti sc. hoc citra simulationis velamen operare: crediderim istos studiose interrogationem vitasse, eo quod judicarent, non fuisse inquirendum Jesu propositum Judæ, quod non ignoraret: vide Commentarium nostrum. v. 53. Et exhibebit mihi modo] Hæc est germana lectio editionis Latinæ, consonantis Syricæ: tametsi quidam Latini libri cum Græcis, τὸ modo rejiciant in prius hujus periodi membrum. v. 59. Principes autem sacerdotum] Optimi quique libri sic legunt, principes numero plurali, non princeps singulari, suffragantibus Græca & Syriaca editionibus. v. 61. Reædificare illud] Interpres dedit verbum compositum reædificare, tametsi Græce & Syriace sit simplex ædificare. v. 63. Si tu es Christus Filius Dei] Non addas vivi, quod quidam codices, ut nec Græca & Syra illud agnoscunt. Est enim alterius loci, supra 16. vers. 16. v. 64. Dicit illi Jesus] Legendum est præsens dicit, non præteritum dixit. ibid. Sedentem a dextris virtutis Dei] Multa exemplaria manuscripta, antiqua & fide digna, omittunt Dei, conformiter Græco & Syriaco: quod legitur Luc. 22. vers. 69. loco prorsus simili. v. 67. Alii autem palmas] Interlinearis glossa notat, quod pro palmas, alias legatur alapas: id quod ex Marco fortassis est sumtum. ibid. In faciem ejus dederunt] Antiqua Ecclesiæ nostræ manuscripta unanimiter legunt tertium casum ei, pro secundo ejus; sicut & Clarimarisci exemplar. v. 71. Vidit eum alia ancilla] Quidam libri omittunt ancilla, quia neque Græce Syriaceve legitur: sed videtur vox illa ab Interprete suppleta. v. 72. Quia non novi hominem] In quibusdam bonis libris est Quia non novisset hominem, nisi hoc potius esset versus 74. subsequentis. v. 73. Accesserunt qui stabant] Non addas ad eum. ibid. Vere & tu ex illis es] Non omittas &. v. 75. Verbi Jesu quod dixerat] Non est legendum verbi quod dixerat ei Jesus, quod est Evangelii secundum Marcum. ibid. Priusquam gallus cantet] In quodam manuscripto præponitur quia, quemadmodum Græce & Syriace.

CAP. XXVII. V. 3. Et senioribus, dicens] Non addas populi; Et senioribus populi, quod quidam. v. 8. Propter hoc vocatus est ager ille Haceldama, hoc est, ager sanguinis] Vix dubium est, quin vocula istæ tres Haceldama, hoc est, ex Act. 1. vers. 19. additæ sint huic Evangelio, quia neque Græce neque Syriace hic leguntur; tantum, Propter hoc vocatus est ager ille, ager sanguinis. v. 9. Quod dictum est per Jeremiam prophetam] Non dubito, salvo superiorum judicio, quin sit omittendum nomen Jeremiam, juxta fidem veteris illius Evangelii manuscripti, quod citavimus in Notationibus nostris prolixioribus, adservati in collegio societatis Jesu Lovaniensi. Nam & Augustinus lib. 3. de cons. Evang. cap. 7. testatur, suo tempore a quibusdam Latinis codicibus abfuisse: quod etiam Lyranus annotat in antiquis libris haud legi. Huc accedit Syriacum Evangelium, quod nullum hic prophetam nominat. Suffragatur denique mos Evangelistæ, qui ita consuevit plerumque scripturas laudare, Quod dictum est per prophetam, nullo propheta nominatim expresso sup. 1. v. 22. & 2. v. 6. 15. 23. & 13. v. 35. & 21. v. 4. Quare doctissimi quique viri hodie sentiunt ita potius legendum esse, nullius prophetæ nomine addito, Jansenius, Maldonatus, Baronius. Quidam, etiam Veterum, conjiciunt pro Jeremiam legendum esse Zachariam (locus enim præsens, ex Zacharia sumtus est, non ex Jeremia) sed nullos adferunt codices qui legant Zachariam. Nam quod Jeremiæ potius nomen additum fuerit quam Zachariæ, ex eo profectum fuisse videtur, quod apud Interpretes LXX. quorum editio olim erat in vulgari usu, exstet Jeremiæ 32. clara historia de agro, quem Jeremias jussu Domini emerit a suo patruele: Zachariæ autem prophetia, ut apud illos legitur, plurimum ab Evangelistæ testimonio distet. v. 12. Et senioribus] Non addas populi. v. 15. Quem voluissent] Sic legendum est numero plurali, non singulari voluisset. v. 16. Tunc vinctum insignem] Non addas unum, quod quidam. v. 17. Quem vultis dimittam vobis, Barabbam, an Jesum qui dicitur Christus?] Origenis Commentario adscriptus textus sic legit: Quem v. d. vobis, Jesum Barabbam, an Jesum qui dicitur Christus? Et ne putetur error esse notariorum, sic commentatur ipse Auctor: In multis exemplaribus non continetur, quod Barrabbas etiam Jesus dicebatur, & forsitan recte, ut ne nomen Jesu conveniat alicui iniquorum: & paulo post; Et puto quod in hæresibus tale aliquid superadditum est, ut habeant aliqua convenientia dicere fabulis suis, de similitudine nominis Jesu & Barabbæ. Hæc Origenes recte. Erroris ansa ex eo accepta fuit, quod existimatum fuerit, distinctionis causa additum fuisse qui dicitur Christus, quod additum potius fuit commendationis causa. v. 32. Exeuntes autem] Ita legendum est, verbum compositum exeuntes, non simplex euntes. ibid. Hominem Cyrenæum] Non addas venientem obviam sibi, aut venientem de villa; quod quidam ex Marco & Luca huc transtulerunt. v. 33. Qui dicitur Golgotha] Quarta vocali, non prima, legunt secundam syllabam vocis Golgotha, libri meliores, id quod Hebræo & Syro consentit. v. 35. Sortem mittentes] Quod sequitur in Sixtinis Bibliis & quibusdam antiquis manuscriptis: Ut impleretur quod dictum est per prophetam dicentem; Diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem, ab aliis antiquis manuscriptis omittitur, nominatim, duobus Ecclesiæ Cathedralis Audomaropolitanæ, uno Lobiensis, & uno Clarmariscensis. Hentenius annotavit tredecim manuscripta quæ omittant: Lyranus & Epanorthotes negant in antiquis libris suis exstare, adduntque Hieronymo non fuisse lectum. Certe Hieronymi Commentarius loquitur lectum ab ipso non fuisse, licet textui, ut est nobis excusus, adscribatur. Hilarius ad hæc non attingit. Augustinus præterea, conferens inter se scripta Evangelistarum de vestium Christi partitione, tam tractatu 118. in Johannem, quam lib. 3. de cons. Evang. c. 12. hæc secundum Matthæum non agnoscit. Denique nec Christianus Druthmarus, vetus ante annos 500. enarrator Evangelii secundum Matthæum, ea habet. Non videntur igitur hæc Latine hoc loco legenda (quæ etiam Nicolai Zegeri sententia est) cum præter hæc omnia, nec Syriace legantur (quamvis is qui Syra Latine interpretatus est, Latine addiderit) nec Græce legenda esse, in Græcis varietatibus doceamus: quanquam nec facile delenda sint prorsus. Verisimile est autem, ad marginem hic annotata, ex Evangelio secundum Johannem, aut potius ex Psalmi 21. v. 19. tandem in textum irrepsisse. v. 37. Hic est Jesus] Non addas Nazarenus, hoc enim Johanni proprium est, cap. 19. vers. 19. v. 40. Vah qui destruis] Non est omittendum vah, quod plerique omnes Latini libri addunt, adstipulantibus, Græco uno, & altero Syriaco, manuscriptis. Hinc enim intelligitur, Latinus Interpres illud dedisse, licet Græci plerique omnes codices, cum Syriacis, qui typis excusi sunt, illud omittant. ibid. Qui destruis templum Dei, & in triduo illud reædificas] Tertia persona, destruit, reædificat, legunt optima nostra manuscripta Latina, nominatim tria hujus Ecclesiæ Cathedralis & unum Abbatiæ Clarimarisci: eaque genuina esse videtur lectio editionis vulgatæ, addentis interjectionem vah, prout latius docuimus in Notationibus nostris prolixioribus: licet in multis libris, pro tertia persona, legatur secunda destruis, reædificas, eaque ex Græco recte etiam vertatur. v. 42. Et credimus ei] Quamvis Græce & Syriace, ut in quibusdam Latinis libris, legatur futuro tempore credemus: Interpres tamen vertit præsens credimus, quod emaculatissima quæque manuscripta, Sixtinis Bibliis consonantia, testatum faciunt. v. 43. Liberet nunc si vult eum] Nostri libri jungunt pronomen eum cum verbo liberet: Sixtina Biblia rectius adjungunt verbo vult. Græce & Syriace repetitum adjungitur utrique verbo: sed si subaudiendum est ad alterum, facilius est illud ex communi sensu subaudire ad prius verbum liberet quam ad posterius vult. v. 46. Eli, Eli] Non legas, addita o vocali, Eloi, Eloi: hoc enim est Marci, illud Matthæi. ibid. Lama sabactani] Varie scribuntur hæc verba Hebraica, & hic & Marci 15. vers. 34. utpote peregrina Latinis. Biblia manuscripta hujus Ecclesiæ Cathedralis, in Matthæo scribunt lamazaptani, in Marco lema sabactani. Codex quatuor Evangeliorum ejusdem Ecclesiæ manuscriptus, in Matthæo habet lamazaptani, in Marco lama sabathani. Alter sed minoris formæ, in Matthæo lama sabacthani, in Marco lemazab-dani. Biblia Clarimarisci, in Matthæo lama zaptani; in Marco lama sabathani. Biblia Ecclesiæ Cathedralis Brugensis, in Marco habent lamasaphthani. Nicolaus Zegerus in suo Epanorthote ad Matthæum, testatur Caroli Magni codicem & D. Donatiani Brugensem habere lamazaptani, Gemblacensem vero lema sabacthani. Lyranus legit lamazabtani, monet enim legendum esse, duabus dictionibus, lama azabtani, posteriori dictioni præposita litera ain, quæ sonet a formatum in gutture. Hæc varietas possit nos in dubitationem adducere, utrum Evangelistæ scripserint, & Salvator clamaverit, Syriace sive Chaldaice sabactani, an Hebraice azabtani: de lama enim, quin sit per se una dictio, eaque legenda vocali prima utraque syllaba, & unico m, non est dubium, quanquam parvi referat, si duplici m, aut alia vocali legatur. Nam qui libri habent lamazaptani, lamazaphtani, aut lemazabdani, insignes certe, omnino favent Hebræo azabdani, prout recte monet Lyranus: facile enim, dum ex duabus dictionibus unam faciunt, absumunt alterum a, & pro litera b, scribunt tenuem p, aut adspiratam ph: Nam & sunt hæ literæ ejusdem organi, labiorum scilicet, ac proinde facile inter se permutabiles. Biblia impressa Lugduni anno Domini 15[illegible] manifeste legunt lama azabthani, cum aliis nonnullis impressis. Sed plerique impressi codices, ut &, quos vidimus, omnes Græci libri impressi, habent σαβαχθανί· nec Parisienses ex manuscriptis suis Græcis ullam notarunt lectionis varietatem. Hoc autem Chaldaicum sive Syriacum est, quanquam scribendum potius foret σαβακτᾶνι· & Syriaca voce hic usum Dominum, sententia Epiphanii est, sub finem ubi refutat hæresin 69. Ariomanitarum. v. 61. Erat autem ibi] Omnes boni libri, scribunt erat numero singulari, quanquam Latinus sermo facile postularet numerum pluralem erant. Græce est ἦν, quod ita est singulare, ut pluraliter aliquando accipiatur.

CAP. XXVIII. V. 3. Et vestimentum ejus sicut nix] In aliis bonis libris est vestimenta numero plurali, quanquam singulari numero adstipulentur Græca. Quidam addunt facta sunt alba, quod non est hujus loci, sed illius qui exstat supra 17. vers. 2. v. 6. Venite & videte locum] Quidam antiqui codices omittunt & conjunctionem, conformiter Græco & Syro. v. 7. Et ecce præcedit vos] Non est mutandum præsens præcedit cum futuro præcedet. ibid. Ecce prædixi vobis] In uno Ecclesiæ nostræ manuscripto legitur tertia persona sicut dixit vobis, quod spurium est, & ex Marc. 16. vers. 7. acceptum. [illegible] tribus aliis, pro composito prædixi, est simplex dixi, quemadmodum [illegible] etiam Græce & Syriace. v. 15. Sicut erant edocti] Tria nostræ & unum Clarimarisci

m.nisc[illegible]

marisCensis Ecclesiæ lectissima manuscripta, cum aliis quibusdam, habent simplex docti, quod & Græco conformius, & per se congruentius videtur, quam compositum edocti. v. 17. Quidam autem dubitaverunt] Non est addendum pronomen eorum, quod quidam Latini libri addunt, tametsi Syriace addatur. v. 19. Euntes ergo docete] Non mutes ergo cum autem. v. 20. Usque ad consummationem seculi] Manuscripta Biblia Ecclesiarum Audomarensis & Clarmariscensis addunt Amen, sicut additur Græce & Syriace.

Notæ ad Varias Lectiones Editionis Latinæ Evangelii secundum MARCUM.

CAP. I.

VErs. 2. Viam tuam ante te] *Exemplaria manuscripta Ecclesiæ nostræ Audomaropolitanæ, tria numero, & unum Cœnobii Clarmariscensis, omittunt* ante te, *quibus Syriaca editio suffragatur. Legitur* ante te, *ut in Sixtinis & in plerisque aliis Latinis exemplaribus quæ vidimus, ita in omnibus Græcis. Propheta non scripsit illud nisi semel, hoc inquam loco: nam additum ab Evangelistis est illud quod in medio versiculi est* ante faciem tuam. *v.* 5. In Jordanis flumine] *Antiqui codices nostri scribunt* Jordane *sexto casu, quomodo est & Græce, pro* Jordanis *secundo. v.* 6. Pilis cameli] *Legendum est numero singulari* cameli, *non plurali* camelorum. *v.* 7. Venit fortior me] *Cave legas futurum* veniet *pro præsenti* venit. *v.* 8. Ego baptizavi vos aqua] *Quidam antiqui libri addunt* in *præpositionem* (in aqua) *prout Græce & Syriace additur. v.* 10. Et spiritum] *Non addas* sanctum, *quod frustra quidam. v.* 15. Appropinquavit regnum Dei] *Non est legendum futurum* appropinquabit, *sed præteritum, ut secundum Matthæum. v.* 19. Et ipsos componentes retia in navi] *Integerrima hujus Ecclesiæ & Abbatiæ Clarmariscensis Biblia, consentanee Græco & Syro, legunt hoc ordine* Et ipsos in navi componentes retia: *quo loco esse legendum τὸ* in navi, *etiam Epanorthotes dat intelligendum. v.* 24. Venisti perdere nos] *Non est addendum* ante tempus, *quod quidam hic adscripserunt ex Matth. 8. vers. 29. v.* 27. Etiam spiritibus immundis] *Pro* etiam *quædam manuscripta legunt* &, *quod est æquivalens: quædam neutrum legunt, male. v.* 45. In desertis locis esset] *Quidam boni libri manuscripti, pro optativo* esset, *legunt infinitivum* esse.

CAP. II. *V.* 1. Intravit Capharnaum post dies] *Spurium est quod additur in quibusdam libris* octo: Post dies octo. *v.* 2. Et convenerunt multi] *Quidam codex ab Hentenio annotatus addit* confestim: Et confestim convenerunt, *Græcis conformiter: quod alii cum Syris non agnoscunt. ibid.* Ita ut non caperet] *Sic cum Sixtinis legere videntur meliores libri,* caperet *numero singulari: alii habent plurali numero* caperent: *lege Commentarium. v.* 8. Spiritu suo] *Non legas* Spiritu sancto. *v.* 14. Vidit Levi Alphæi] *Antiqui libri tum nostri tum Epanorthotæ habent* Levin *declinatum quarto casu ad morem Græcorum: quod alii scribunt* Levi *tanquam indeclinabile. v.* 15. Qui & sequebantur eum] *Plerique addunt* &, *quidam demunt*; Qui sequebantur eum. *Existimo ego vocularum istarum alteram esse omittendam, sive* & *sive* qui. Qui *Græce & Syriace non legitur:* & *non exstat in quibusdam Latinis libris: crediderim Interpretem mutasse* & *cum* qui. *v.* 16. Manducat & bibit magister vester] *Sex codices ab Hentenio annotati tollunt* magister vester, *concinentes Græco ac Syro. Videri possit, ea verba, Marco ex Matthæo a librariis fuisse adjecta, & Pharisæos Jesum lacerantes præ contemtu ne nominasse quidem: ceterum B. Augustinus in Marco ut in Matthæo ea legisse videtur; si consideres cap. 27. lib. 2. de consensu Evangelistarum. v.* 17. Non necesse habent sani medico] *Brugensis, Lobiensis, & antiqui Epanorthotæ,* medicum *legunt quarto casu; moderni, inquit Epanorthotes,* medico, *sexto casu. v.* 22. Et nemo mittit vinum novum] *Pro* novum *iidem libri legunt* novellum. *Epanorthotes, infra* novum *ait, in fine scilicet istius versus. ibid.* Alioqui dirumpet vinum utres] *Sic legendum ex optimis libris;* dirumpet *futuro, pro præsenti* dirumpit; *quemadmodum & mox* effundetur *pro præsenti* effunditur, *tametsi Græce præsentis temporis sint verba. ibid.* In utres novos mitti debet] *Quod sequitur in quibusdam libris* & ambo conservantur, *non Evangelii secundum Marcum est, sed secundum Matthæum. v.* 23. Cum Dominus sabbatis ambularet. *Alii libri omittunt* Dominus, *cum Græcis. ibid.* Et Discipuli ejus cœperunt] *Manuscripta Lobiense & Leodiense, quemadmodum & Syrus, omittunt* &, *sensu clariore. ibid.* Cœperunt progredi] *Brugense, Lobiense, Leodiense, Clarmariscense, & tria Audomarensia, fide dignissima manuscripta, cum aliquot Zegeri, legunt* prægredi, *quod est antecedere, non* progredi: *& quanquam hoc similius sit Græco, quod habet ὁδὸν ποιεῖν iter facere, illud tamen clariorem habet sensum; & ab Interprete videtur datum atque intellectum. v.* 24. Ecce quid faciunt] *Quidam boni libri addunt* discipuli tui, *quod in aliis non exstat conformiter Græco ac Syro, quos sequuti correctores textu illud expulerunt. Et quidem citra dubium intelligendum venit: sed fieri potuerit, ut Pharisæi, ira tumentes, nullo illos dignati sint nomine. v.* 26. Nisi sacerdotibus] *Quidam libri addunt* solis, *quod non est hujus Evangelistæ. ibid.* Et dedit eis qui] *Quidam libri addunt alterum* &; Et dedit eis & qui: *quod conforme foret Græco ac Syro; si modo τὸ* & *præponeretur* eis; Et dedit & eis qui. *Atqui interpres claritatis causa omisit alterum illud* &.

CAP. III. *V.* 5. Contristatus super cæcitate] *Antiqui nostri libri legunt quartum casum* cæcitatem, *non sextum* cæcitate. *ibid.* Et restituta est manus illi] *Brugense manuscriptum, pro* illi *legit* ejus, *quomodo est Græce & Syriace. v.* 6. Exeuntes autem Pharisæi statim] *Hoc ordine legunt meliores libri, consentanee Græcæ editioni ac Syricæ. In aliis præponitur adverbium* statim *nomini* Pharisæi. *ibid.* Consilium faciebant adversus eum] *Brugense & Lobiense exemplaria scribunt* Jesum *pro* eum. *v.* 7. Jesus autem cum] *In quibusdam antiquis est* Et Jesus cum, *Græco Syroque similiter. v.* 8. Et trans Jordanem] *Quibusdam libris explicationis ergo additum est* de (& de trans) *quod alii meliores omittunt. v.* 9. Ut navicula sibi deserviret] *Male legitur in quibusdam libris;* Ut in navicula sibi deservirent, *addita præpositione & mutato numero singulari cum plurali. v.* 10. 11. Quotquot habebant plagas. Et spiritus immundi] *Quædam vetera manuscripta addunt* autem (Quotquot autem) *quod Syro consonat. Eadem cum quibusdam aliis hoc modo interpungunt:* Quotquot habebant plagas, & spiritus immundi. *Ex illis unum Audomarense legit tertium casum* immundis, *alterum Clarmariscense inter lineas annotat quartum* immundos. *Lege Commentarium. v.* 14. Et fecit ut essent duodecim cum illo] *Sentio legendum hoc verborum ordine,* Et fecit duodecim ut essent cum illo: *id enim non tantum Græca & Syra loquuntur, verum etiam series ipsa contextus. Nam si legas ut vulgo* Et fecit ut essent duodecim cum illo, *non perinde cohæret id quod sequitur* & ut mitteret eos prædicare. *ibid.* Et ut mitteret eos prædicare] *Non addas* evangelium, *quod quidam. v.* 16. Nomen Petrus] *Unum manuscriptum Ecclesiæ nostræ, conformiter Græco legit* nomen Petrum, *quarto casu. v.* 17. Boanerges] *Videtur efferendum* Banerges, *expuncta vocali quarta* o, *quemadmodum in Commentario; vel* Bonareges, *transpositis literis, quod in Notationibus, diximus. Ad posteriorem modum accedit idem illud Ecclesiæ nostræ manuscriptum, in quo est* Boanne reges. *v.* 19. Et Judam Iscarioten] *Antiqui libri* Scarioth *legunt pro* Iscarioten. *v.* 21. Et cum audissent sui] *Nequaquam addas* discipuli, *quod inepte quidam. v.* 26. Et non poterit stare] *Quidam boni libri, Græco ac Syro similiter, habent præsens* potest, *pro futuro* poterit. *v.* 27. Ingressus in domum] *Quidam liber addit* ejus (in domum ejus) *quod quidem Græco consonat, nec dissonat a Syro. v.* 29. Non habebit remissionem in æternum, sed reus erit] *Quædam exemplaria, conformiter Græco, scribunt præsens tempus* habet, *pro futuro* habebit. *Unde colligas proxime legendum similiter cum Græcis præsenti tempore:* Sed reus est, *quo modo scriptum invenitur in codice Leodiensi.*

CAP. IV. *V.* 1. Cœpit docere] *Quidam libri interjiciunt nomen* Jesus, *male. ibid.* Ita ut navim ascendens] *Addunt quidam boni libri* in *præpositionem, quæ etiam Græce ac Syriace legitur. v.* 4. Et venerunt volucres cœli] *Antiqua nostra manuscripta omittunt* cœli, *quemadmodum etiam Syrus, & quidam Græci libri. v.* 8. Unum triginta, unum sexaginta, & unum centum] *Hanc germanam lectionem Evangelii secundum Marcum esse, emaculatissima manuscripta cum Sixtinis Bibliis diserte docent. Nam quia semel Interpres reddidit numerum ordinalem pro cardinali, Matt. 13. v. 8. idcirco etiam hunc varietatem adduxit Scribarum temeritas, ut dicerent,* Unum trigesimum, unum sexagesimum, & unum centesimum. *v.* 10. Duodecim; parabolam] *Sic legas* parabolam *numero singulari, pro eo quod quidam* parabolas: *nec addas* exponere, *quod alii. v.* 19. Et sine fructu efficitur] *Non est legendum numero plurali* efficiuntur. *v.* 20. Unum triginta, unum sexaginta, & unum centum] *Eadem est ratio hujus versus, quæ octavi superioris. Subsequitur autem hic in quodam manuscripto;* Qui habet aures audiendi, audiat; *superflue. v.* 22. Quod non manifestetur] *Non mutes* manifestetur *cum* reveletur. *ibid.* Sed ut in palam veniat] *Hæc est germana lectio Evangelii secundum Marcum, Græco consentanea. Ex Matthæo porro & præsertim Luca, quidam correxerunt* quod non in palam *&c. v.* 24. Et adjicietur vobis] *Quidam libri ab Hentenio annotati omittunt hæc verba, sed nostri nequaquam. V. Beda explicat ea, & alii Latini post eum, Lyranus, Richelius &c. Denique Græce & Syriace adduntur, nisi quod Parisienses annotarint abesse a secundo codice Græco. Alius liber ab Hentenio annotatus, non solum legit verba illa, verum etiam adjicit* qui auditis, *scribens,* Et adjicietur vobis qui auditis: *sic enim habent Græca omnia & Syriaca exemplaria, secundo illo Parisiensium manuscripto excepto. v.* 28. Deinde plenum frumentum in spica] *Pro* frumentum *non est scribendum* fructum. *v.* 29. Et cum produxerit fructus] *Ita legunt Sixtina Biblia: sed quia, ut nomen* fructus *Græce est primi casus, ita manuscripta exemplaria omnia quæ vidimus, addunt pronomen* se (Et cum se produxerit fructus) *omnino videtur Interpres dedisse pronomen illud* se: *cui servato quidam præposuerunt præpositionem* ex (& cum ex se) *eodem consilio quo alii illud abstulerunt, nimirum, ut clara esset sententia, nomine quidem* fructus *accepto quarto casu, nomine autem* terra *subaudito ex versu præcedente: lege Commentarium. v.* 32. Et cum seminatum fuerit, ascendit] *Male legitur in quibusdam libris* natum *pro* seminatum: *nec minus male additur* in arborem, *quod ex Matthæo aut potius Luca huc esse adscriptum, indubium est. v.* 36. Assumunt eum ita ut erat in navi] *Quidam codices Latini legunt* erant, *numero plurium, sed male.*

CAP. V. *V.* 5. Dixit; Quid mihi & tibi] *In Brugensi & Lobiensi manuscriptis est;* Dicit ei; Quid *&c. ibid.* Jesu Fili Dei altissimi] *Antiqui libri tum Epanorthotæ tum nostri legunt* summi *pro* altissimi, *quod* altissimi *Epanorthotes notat esse Evangelii secundum Lucam cap. 8. vers. 28. v.* 8. Dicebat enim illi] *Non est addendum* Jesus, *sed subaudiendum. v.* 9. Et dicit ei; Legio] *Brugense manuscriptum, Syro conforme, omittit* & *conjunctionem: Lobiense & Leodiense scribunt præteritum* dixit *pro præsenti* dicit, *tolluntque pronomen, Græco suffragante, ubi legitur,* Et respondit dicens, Legio. *v.* 11. Grex porcorum magnus, pascens] *Quod subsequitur quibusdam in libris* in agris, *transfodiendum est: nam ut non Græce neque Syriace legitur, ita abest & ab antiquis codicibus Latinis. ibid.* In mare ad duo milia] *Non est legendum,* in mare: erant autem quasi ad duo milia, *quomodo legitur in quodam libro, tametsi ita sit Græce: vide varietates Græcas. v.* 15. Et veniunt ad Jesum] *Non est legendum præteritum* venerunt, *sed præsens* veniunt. *ibid.* Et sanæ mentis] *Subdit codex Corsendoncensis* eum qui habuerat legionem, *ex Græco, verisimile est: lege Commentarium. v.* 19. Et non admisit eum] *Sic multi boni, & quidem plerique libri, Syro suffragante: Brugense & Lobiense, spectatissima exemplaria, legunt* Jesus autem non admisit eum, *suffragante Græco: quanquam in Lobiensi sit* permisit, *quod non videtur esse ab Interprete datum. Prius videri possit germanum; posterius, claritatis gratia substitutum. v.* 21. Et cum transcendisset] *Non est legendum* Et cum ascendisset. *v.* 23. Impone manum] *In aliis bonis libris est* manus *numero plurium, Græco consentanee. ibid.* Ut salva sit & vivat] *Nicolaus Zegerus docet, Latine, ut Græce, legendum esse futurum* vivet: *sed nullum citat Latinum exemplar; ut neque nos vidimus aliquod. v.* 34. Ille autem dixit ei] *Non est legendum* Jesus *pro* ille. *v.* 35. Veniunt ab archisynagogo] *Sic legendum est ex correctione Sixtina, juxta exemplaria manuscripta non pauca, suffragantibus Græcis & Syricis: non est addendum* nuntii, *nec legendum quarto casu* ad archisynagogum, *qui error plerosq; libros invasit. v.* 40. Et ingreditur] *Plerique libri habent plurale* ingrediuntur: *sed singulare, quod est Sixtinorum Bibliorum, respondet Græco ac Syro. v.* 41. Talitha cumi] *Multi libri erronee*

Tabitha legunt, mutam pro liquida, sumta erroris occasione ex simili historia Act. 9. vers. 40. ubi Petrus resuscitat discipulam quandam, cujus nomen proprium Tabitha, quod interpretatum, ait Lucas, dicitur Dorcas, caprea. Porro Talitha nomen est appellativum, quod interpretatum puellam significat. v. 42. Et obstupuerunt] Non est addendum omnes. v. 43. Et dixit dari illi manducare] Quidam libri pro dixit habent jussit, quæ interpretatio est sumta ex Luc. 8. vers. 55. Porro date quoque imperativus, non est substituendus pro infinito passivo dari.

CAP. VI. V. 3. Nonne hic est faber] Non est legendus genitivus fabri, pro nominativo faber. v. 4. Nisi in patria sua, & in domo sua, & in cognatione sua] Antiqui libri & nostri & Epanorthotæ legunt hoc ordine, nisi in patria sua, & in cognatione sua, & in domo sua, præponunt cognationem domui, concinentes Græcis & Syris: lege Commentarium. v. 5. Virtutem ullam] Hoc Marci est: id autem quod habent quidam virtutes multas, Matthæi est cap. 3. vers. 58. v. 11. Et quicunque non receperint vos, nec audierint vos] Injuria libri quidam omittunt hæc verba vos nec audierint vos, quæ ab optimis leguntur, adstipulantibus Græcis & Syricis. v. 13. Et sanabant] Sic legunt Sixtina Biblia ex antiquis manuscriptis exemplaribus, consentanee Græco & Syro, activum plurale sanabant. Non est igitur legendum, aut passivum sanabantur, aut singulare sanabat. v. 14. Et dicebat; Quia Johannes] V. Beda & S. Thomas, in hujus loci Commentariis, clarissime dicebant legunt, numero plurali. Hoc modo etiam D. Augustinus lib. 2. de cons. Evang. cap. 43. non semel nec ambigue legit: lectio ista, & narrationi Lucæ, & ordini ipsius Marci, optime convenit, de qua Jansenius doctissime disserit. Et quanquam codices Evangeliorum, Græci, Latini, Syrici, concorditer dicebat numero singulari habeant: non tamen dubito quin genuina Latinæ nostræ editionis lectio sit numerus pluralis, fretus auctoritate Bedæ & Thomæ, qui citra controversiam nostræ editionis codicibus sunt usi. Nam Augustinus, etsi magnum auctoritatis pondus huic lectioni addat, non tamen eandem prorsus habuit qua nos utimur Latinam editionem. v. 21. Herodes natalis sui cœnam fecit] Ita legendum ex melioribus libris, pro eo quod alii habent in natali suo, quanquam ex Græco ad verbum hac ratione vertas. v. 25. Petivit dicens] Præteritum petivit est, ut in Bibliis Sixtinis, ita in bonis manuscriptis Latinis, quemadmodum & in Græco: in aliis bonis est præsens petit. v. 27. Sed misso spiculatore] Quidam Latinus codex addit confestim: quod Græce quidem & Syriace legitur, sed videtur Latinus Interpres non dedisse. Porro pro spiculatore, S. Donatiani Biblia scribunt, vocali, non tertia, sed secunda, speculatore, id quod & Græco consentaneum est & probatur a Commentario nostro. v. 28. Et decollavit eum in carcere: & attulit caput ejus in disco] Verba ista absunt a duobus manuscriptis Ecclesiæ nostræ, errore scribarum necne, equidem dubito. Exstant & Græce & Syriace, addito supposito qui abiens: Latine absque expresso supposito obscura sunt. v. 37. Date illis vos manducare] Non est omittendum pronomen vos, singularis emphaseos illud. v. 40. Per centenos & quinquagenos] Fide dignissima manuscripta, repetunt præpositionem per, Græco conformiter. v. 48. Et videns eos laborantes in remigando] Quidam liber habet vidit præteritum tempus: sed alii, & quidem optimi, retinent videns participium. v. 52. Non enim intellexerunt de panibus] In vetustis quibusdam manuscriptis legitur præteritum plusquam perfectum intellexerant, pro perfecto intellexerunt, quod est in aliis.

CAP. VII. V. 3. Tenentes traditionem seniorum] Melior est hæc scriptura, quippe Græcæ consentanea, en quæ plurali numero habet traditiones. v. 4. Et a foro] Addititium est quod sequitur in quibusdam libris venientes, omissum ut a Sixtinis, ita ab omnibus bonis, adstipulantibus Beda tractatore & editionibus Græca ac Syriaca. v. 5. Et Scribæ: Quare] Non interponas participium dicentes, quod quidam. v. 6. Longe est a me] In quibusdam bonis codicibus pro simplici verbo est, legitur compositum abest, quomodo & Græce usus est verbi compositi ἀπέχει. In aliis legitur verbo simplici, ut est secundum Matthæum. v. 7. Doctrinas & præcepta hominum] Eadem est hic lectionis ratio quæ secundum Matthæum, quibusdam antiquorum codicum interponentibus, quibusdam negligentibus, copulativam; Doctrinas præcepta. Pro his sunt libri Græci & Syriaci Evangelistæ, sed & prototypon Prophetæ. Pro illis facere possit editio LXX duorum senum. v. 8. Tenetis traditionem hominum] Ita legendum numero singulari, ut ex Sixtinis, ita ex melioribus manuscriptis, Græco respondentibus: pro eo quod alii habent numero plurali traditiones, quanquam hoc intelligendum putem. v. 9. Bene irritum facitis præceptum Dei] Sic legendum est etiam ex antiquis libris, Græco & Syro conformibus, præsens facitis, non præteritum fecistis. v. 15. Illa sunt quæ communicant hominem] Brugensis, Leodiensis, & antiqui Epanorthotæ libri, legunt, coinquinant, pro communicant. v. 19. Quia non intrat in cor ejus, sed in ventrem vadit, & in secessum exit] Multi antiqui codices legunt præterito tempore introiit sive introivit; quidam eorum mox etiam exiit. Sed intrat & exit, præsenti tempore quod est in aliis, & Græco respondet, aptius congruere videtur. Porro quod post ea verba sed in ventrem sequitur vadit, tria Ecclesiæ nostræ, unum Clarimarisci, & vetusta Zegeri manuscripta omittunt, quod nec in Beda exstat: subaudiunt autem e propinquo intrat. Certe nec Græce nec Syriace ullum hic additur verbum. Videri itaque possit, ex Matthæo huc esse adjectum, τὸ vadit. v. 26. Erat enim mulier gentilis] Videtur legendum esse, non enim, sed autem, ex optimis manuscriptis, Græco & Syro respondentibus, Bedæ tractatoris textu consentiente. v. 28. At illa respondit & dixit ei] Antiqua exemplaria nostra, dicit præsenti tempore, quomodo & Græca habent, pro præterito dixit. v. 29. A filia tua] In aliis est de filia tua. v. 31. Ad mare Galilææ, inter] Non addas quæ aut quod est inter. v. 37. Et surdos fecit audire] Non est omittenda conjunctio &.

CAP. VIII. V. 1. Cum turba multa esset] Non est addendum cum Jesu, licet officio Ecclesiastico sit additum, ubi historia ista recitatur Evangelii loco, Dominica sexta post Pentecosten. v. 8. Quod superaverat] In uno scripto est supererat. v. 9. Erant autem qui manducaverant] In aliis est præteritum perfectum manducaverunt. v. 10. In partes Dalmanutha] Plerique codices D D. Augustino & Hieronymo visi, ut in Matthæi, ita & hoc loco in Marci Evangelio, pro Dalmanutha legerunt Magedan. Sed qui nunc extant Latini libri, similiter & Syrici, quinetiam plerique omnes Græci, hic secundum Marcum Dalmunatha scribunt: ea quæ late a nobis in Notationibus olim dicta sunt. Hoc jam addendum, ex eo videri posse, Dalmanutha genuinam esse secundum Marcum lectionem, quod, cum nusquam alibi ejus loci mentio fiat, ab ipso Marco quidem scriptus sit, ab aliis vero, qui arbitrati sunt Marci Evangelium a Matthæi dissidere, si unum Magedan, alterum Dalmanutha dicat, hoc ex illo correctum sit. v. 12. Si dabitur generationi isti signum] In quodam codice legimus pro si, non, expositionis causa substitutum. v. 13. Ascendit iterum navim & abiit] In quibusdam antiquis libris, nominatim tribus Ecclesiæ nostræ, & uno Clarimarisci, Græco similiter, legitur; Ascendens iterum navim abiit. v. 15. Videte & cavete] Quidam boni libri, duo Ecclesiæ Audomarensis, unus Lobiensis, quartus Clarimariscensis, Græco Syroque similiter, omittunt mediam conjunctionem &. v. 19. Quot cophinos] Alii libri præponunt conjunctionem &, sed quæ sensui obsit, ut nec exstat aut Græce aut Syriace. v. 20. Quando & septem panes] Hic plures codices omittunt & conjunctionem, male. v. 22. Et veniunt Bethsaidam] Nostri antiqui libri non declinant nomen proprium, sed scribunt Bethsaida, pro Bethsaidam, ut alii cum Græcis. v. 28. Johannem Baptistam] Τὸ alii, quod præponunt quidam, superfluum est, ex Matthæo huc adscitum, quod etiam notat Epanorthotes. v. 32. Cœpit increpare eum] Redundat quod subjiciunt quidam libri; Dicens, Domine propitius esto tibi, nam hoc non erit tibi. Matthæi enim illud proprium est. v. 37. Aut quid dabit homo commutationis pro anima sua?] Hæc secundum Marcum germana scriptura est; secundum Matthæum autem ista; Aut quam da. ho. commutationem pro anima sua? v. 38. Qui enim me confusus fuerit &c. & Filius hominis confundetur eum] Ita prorsus legendum est omnium judicio, confusus, confundetur, non confessus, confitebitur. Errori causam dedere, tam insolens Interpretis phrasis, quam loca Matth. 10. vers. 32. & Luc. 12. vers. 8. ibid. Cum Angelis sanctis] Spurium est suis, quod quidam adjiciunt, quidam pro sanctis substituunt.

CAP. IX. V. 1. Et post dies sex assumit] Ab hoc versu exordiuntur Sixtina Biblia nonum caput, jungentia præcedentem proxime versiculum præcedenti capiti, quem alii plerique libri faciunt initium noni capitis, minus congrue. ibid. Et post dies sex assumit] Ita est, præsenti tempore, ut in Sixtinis, ita in quibusdam aliis bonis libris, Græco suffragante: in aliis est assumsit præterito tempore: sed præsens tempus probatur etiam eo quod subsequitur præsenti ducit. ibid. Seorsum solos] Male est in quibusdam codicibus primus casus solus, pro quarto solos. v. 2. Splendentia & candida nimis] Conjunctio &, ut a Latinis quibusdam, ita a Græcis omnibus libris ommittitur. v. 4. Et, faciamus tria] Quidam omittunt & conjunctionem, male: nam etiam Græcus & Syrus illam legunt. v. 14. Et confestim omnis populus videns Jesum] In optimis nostris manuscriptis, Græco Syroque consentanee, legitur pronomen eum, pro nomine Jesum. ibid. Et accurrentes] Sic legendum est prima voculi, non quarta occurrentes. v. 18. Qui respondens, eis dixit] Ita scribendum Latine cum Sixtinis Bibliis, tametsi in quibusdam Latinis & plerisque Græcis sit ei numero singulari. v. 21. In ignem] Repetunt conjunctionem & manuscripta Biblia Ecclesiarum Audomarensis, Lobiensis & Clarimariscensis, Græco respondentia; Et in ignem. ibid. Et in aquas] Ita legunt boni libri, non aquam numero singulari. v. 22. Omnia possibilia sunt credenti] Ab aliis bonis codicibus non legitur verbum sunt, quemadmodum nec a Græcis. v. 25. Et exclamans] In aliis bonis libris est simplex clamans. v. 32. Qui cum domi essent] Ita legendum, essent, numero plurium, quod etiam Commentario docetur. v. 34. Erit omnium novissimus] Non est addendum, Erit quasi omnium, &c. v. 36. Non me suscipit] Redundant solum, quod quidam ex Commentario addunt, annotante etiam Epanorthote. v. 39. Qui enim non est adversum vos, pro vobis est] Quidam Latini & quidam Græci libri habent primæ personæ pronomina, adversus nos, pro nobis est: sed ut plerique tam Græci quam Latini servant secundam personam, ita & Syriaci. v. 40. Calicem aquæ] Quod quidam subdunt frigidæ, est alterius loci, videlicet Matth. 10. vers. 42. teste etiam Epan. v. 42. Abscide illam] Sic est in veteribus manuscriptis a cædo, pro eo quod alia habent abscinde a scindo. v. 43. 45. 47. Non moritur, & ignis non extinguitur] D. Donatiani codex legit futuro tempore Non morietur, & ignis non extinguetur, quomodo est apud Prophetam. v. 48. Omnis enim igne salietur] Non est interponenda vox homo.

CAP. X. V. 5. Scripsit vobis] Non addas Moses. v. 6. Fecit eos Deus] Quidam antiqui Latini codices subjungunt & dixit; sic & quidam Græci, nominatim Regius, καὶ εἶπεν. Atqui, cum Syro, plerique tum Latini tum Græci libri, omittunt, viderique possit ex Matthæo huc esse adjectum, qui constanter illud legit capite 19. vers. 5. v. 11. Adulterium committit super eam] Super eam legendum, non, ut quidam, super terram. v. 15. Quisquis non receperit regnum Dei] Male legitur a quibusdam verbum Dei. v. 17. In viam] Alii libri habent sextum casum in via, pro eo qui etiam Græce est quarto in viam. ibid. Rogabat eum. Magister] Quidam boni libri addunt dicens cum Syro, plures omittunt cum Græco. v. 20. Magister hæc omnia] Non est hic addendum Magister bone. v. 28. Et cœpit ei Petrus dicere] Non est addendum post hæc, quod a nonnullis additur. v. 30. Qui non accipiat] In quibusdam libris est conjunctivus accipiat, qui consonat Græco λάβῃ, in quibusdam præsens indicativi accipit, in aliis accipiet futurum indicativi. v. 32. Et sequentes timebant] Non legas dicebant pro timebant; nec addas pronomen eum. ibid. Quæ essent ei eventura] Libri nostri antiqui habent simplex ventura, pro composito eventura. v. 35. Quodcunque petierimus] Non est addendum a te. v. 37. Et alius ad sinistram tuam] Boni libri non omittunt pronomen tuam. v. 40. Non est meum dare vobis] Omittitur vobis a manuscripto Constantiensi, quod quidam testatur, & a quibusdam aliis ab Hentenio annotatis: quæ Græcæ Syriacæque editionibus sibi constantibus consentiunt. v. 46. Et veniunt Jericho] Antiqui libri constanter legunt Jerichum, tanquam quartum casum a primo Jerichus, non tantum nostri, sed & Epanorthotæ. Sed quia insolens est illa declinandi forma, visum est etiam Epanorthotæ retinere Jericho indeclinatum. v. 47. Jesu fili David] In bonis quibusdam libris, quemadmodum & in exemplaribus Græcis, est hic verborum ordo; Fili David Jesu. v. 49. Præcepit illum vocari] Jussit quod habent quidam libri, Lucæ est; præcepit Marci.

CAP. XI. V. 1. Et cum appropinquarent] Ita legendum est numero plurali appropinquarent, non singulari appropinquaret, tametsi ita habeat Syrus. ibid. Mittit duos] Non legas præteritum misit. v. 2. Pullum ligatum] Quidam ex Evangelio Lucæ huic addunt asinæ (Pullum asinæ ligatum) id quod minime sequendum est. v. 3. Et siquis vobis dixerit] Superfluit aliquid, quod quidam addunt. v. 5. Dicebant illis] Legendum est dicebant numero plurali,

non

non dicebat singulari. v. 6. Et dimiserunt eis] Quarto casu eos legunt antiqui codices Epanorthotæ, consentanee Græco ac Syro. In aliis libris est tertius casus eis, ut subaudias pullum. v. 7. Et imponunt illi vestimenta sua] Quidam codices Epanorthotæ, & ex nostris, Brugensis inter alios, legunt imponentes, pro eo quod in plerisque, Græco ac Syro consentanee, & imponunt. ibid. Et sedit super eum] In aliis legitur sexto casu super eo. v. 18. Timebant enim eum] Non legas conjunctionem vero pro enim. v. 22. Habete fidem Dei] Male a quibusdam libris omittitur vox Dei. v. 23. Tollere & mittere] Ita legunt plerique omnes libri, imperativa passiva, conformiter Græco: perperam itaque in quibusdam sunt imperativa activa, tolle & mitte. v. 24. Et evenient vobis] In antiquis quibusdam manuscriptis est venient pro evenient; in uno fiet. v. 30. Baptismus Johannis de cœlo erat] Antiqui libri legunt constanter baptismum pro baptismus, quemadmodum secundum Matthæum. v. 31. Dicet: Quare ergo non] Non est addendum pronomen nobis (dicat nobis) quod nec Græce legitur, tametsi Syrus addat. v. 32. Timemus populum] Complura exemplaria ex melioribus legunt præteriti imperfecti personam tertiam timebant, Græco similiter, pro prima persona præsentis timemus, quæ videri possit esse Matthæi. v. 33. Dicunt Jesu] Pro præsenti dicunt, non legas præteritum dicebant aut dixerunt; nec omittas & proxime, ubi dicitur: Et respondens Jesus.

CAP. XII. V. 1. In parabolis loqui] Manuscriptum quoddam legit parabolice loqui. ibid. Et circumdedit sepem] Antiqui libri Epanorthotæ, & inter nostros Brugensis, legunt sepe sexto casu, pro quarto sepem. Minime vero addendum hic est pronomen ei. v. 3. Et dimiserunt vacuum] Nec hic addas pronomen eum. v. 4. Et illum in capite vulneraverunt] Manuscripta Biblia Audomarensia & Brugensia, omissa in præpositione, legunt: & illum capite. v. 14. Nec enim vides in faciem hominum] Non est omittenda præpositio in, nec mutandus facile numerus pluralis hominum cum singulari hominis. ibid. Licet dari] In plerisque bonis libris est passivum dari, tametsi Græce sit activum δοῦναι, idem quod in cæteris Evangeliis. v. 15. Qui sciens versutiam illorum] Quidam libri, pro versutiam legunt simulationem, ex alia versione. v. 16. At illi attulerunt ei] Hic legitur attulerunt, secundum Matthæum obtulerunt. ibid. Et inscriptio] Secundum Matthæum vertit superscriptio, hic inscriptio. v. 25. Sed sunt sicut Angeli in cœlis] Non est hic addenda vox Dei, quæ Mat. est cap. 22. v. 30. v. 27. Sed vivorum] Hic lege vivorum; secundum Matthæum viventium. v. 29. Dominus Deus tuus] Ex nostris libris meliores, consentanee Græco Evangelio & Syriaco, necnon legi ipsi Hebraicæ, scribunt noster, pronomen primæ personæ, non secundæ vester aut tuus: Dominus Deus noster. ibid. Deus unus est] Quidam libri legunt Dominus, cum Græcis, Syriacis, & Hebraicis: Dominus unus est. v. 32. Quia unus est Deus] Duo manuscripta Ecclesiæ nostræ, cum uno Leodiensi, & altero Clarimariscensi, omittunt vocem Deus, conformiter Syro, quam alia addunt similiter Græco. v. 34. Et nemo jam audiebat eum interrogare] Quædam antiqua exemplaria addunt amplius, id quod tamen ex altera interpretatione vocis ἔτι videtur additum, quam interpres suo more vertit jam. v. 37. Eum libenter audivit] In nostris antiquis libris, consentanee Græco, fere est imperfectum audiebat, pro perfecto audivit.

CAP. XIII. V. 7. Oportet enim hæc fieri] Antiqua nostra manuscripta omittunt pronomen hæc, conformiter Græco. v. 8. Gens contra gentem, & regnum super regnum] Pro contra legendum esse super, priori hujus sententiæ membro, ut posteriori, intelligere videmur ex antiquis nostris manuscriptis. v. 19. Erunt enim dies illi tribulationes tales] Legendus est nominativus pluralis tribulationes, non genitivus singularis tribulationis. v. 20. Breviavit dies] In quibusdam antiquis libris, pro præterito breviavit, est futurum breviabit: sed Græce & Syriace præteritum legitur. v. 22. Signa & portenta] Hic portenta, secundum Matthæum prodigia, legit Latina editio incorrupta. v. 26. In nubibus] Non est addendum cœli. v. 28. Cognoscitis quia] Non est legendus imperativus cognoscite, pro indicativo cognoscitis, tametsi ex ancipiti verbo Græco uterque possit verti. v. 32. De die autem illo vel hora] Meliores libri legunt disjunctivam vel pro copulativa &.

CAP. XIV. V. 2. Dicebant autem] Sic legunt cum Sixtinis alii quidam Latini libri, conformiter Græco, quo modo legitur & apud V. Bedam, & secundum Matthæum quoque. Alii plerique libri habent enim pro autem. ibid. Ne forte tumultus fieret in populo] Alia exemplaria pro in populo scribunt populi: & hoc quidem Marci esse, illud Matthæi, annotat Epanorthotes. v. 3. Et cum esset Bethaniæ] Non est addendum nomen Jesus, nec omittendum Bethaniæ. ibid. Nardi spicati] Sic habent cum Sixtinis Bibliis omnes libri Latinæ editionis incorrupti, scripti & excusi, veteres & novi, ita ut dubium esse non possit, quin legendum sit spicati, pro eo quod quidam minoris fidei codices habent pistici, mutati vel ex Græco Marci textu, vel ex Johannis Evangelio, cap. 12. v. 3. Copiosius de hoc disputavimus in Notationibus olim editis. v. 4. Indigne ferentes intra semetipsos, & dicentes] Quidam boni libri omittunt & conjunctionem, junguntque τὸ intra semetipsos, cum dicentes; sed contra fidem plerorumque, consentientium Græcis & Syricis. v. 7. Habetis vobiscum] Et mox Non semper habetis. Meliores libri utrobique scribunt præsens habetis, conformiter Græco; non futurum habebitis, v. 8. Quod habuit hæc, fecit] Monet Epanorthotes legendum esse fœmininum hæc, non neutrum hoc: quemadmodum & mox, quarto casu sepulturam legendum est, non sexto sepultura. v. 10. Et Judas Iscariotes] Libri antiqui, etiam Epanorthotæ, legunt Scariotes, absque litera I in initio. v. 14. Ubi est refectio mea] A quibusdam libris additur & diversorium meum, quod ex Luca huc transscripsit sciolus, ignorans ejusdem rei alteram esse interpretationem. v. 20. Qui intingit mecum manum in catino] Variant hic libri vetusti, nostri certe & Zegeri: alii enim addunt, alii omittunt manum. Addentibus suffragantur antiqui codices Epanorthotæ; omittentibus Græca & Syra: videtque possit huc additum ex Mat. 26. v. 23. v. 21. Per quem Filius hominis traditur] Unus quidam liber legit præsenti tempore traditur, conformiter editioni Syriacæ & Græcæ. ibid. Si non esset natus] Sic lege secundum Marcum; secundum Matthæum autem Si natus non fuisset. v. 25. De hoc genimine] Antiqui codices omittunt pronomen hoc, quod Matthæo esse proprium annotat Epanorthotes. v. 27. Omnes scandalizabimini in me] Multa Latina exemplaria auferunt in me, quod tamen legunt alia cum Syriacis & Græcis. ibid. Et dispergentur oves] Non est addendum gregis, quod Matthæi est c. 26. v. 31. v. 29. Etsi omnes scandalizati fuerint in te] Regia Biblia ex Complutensibus, ut Græce, ita etiam Latine, addunt in te, quod Sixtina quoque Biblia sequuntur. v. 34. Et vigilate] Non addas mecum, quod non est hujus loci, sed Mat. 26. v. 38. v. 37. Una hora vigilare] Nec est hujus loci mecum, sed Mat. 26. v. 40. v. 38. Spiritus quidem promptus est] Duo manuscripta hujus Ecclesiæ Cathedralis omittunt verbum est, conformiter editionibus Græca & Syriacæ. ibid. Caro vero infirma] Matth. 26. v. 41. pro vero legitur autem. v. 43. Judas Iscariotes] In antiquis libris est Judas Scarioth. ibid. A summis sacerdotibus] Non est præponendum participium missi. v. 45. Ave Rabbi] Multi boni libri omittunt Ave, ut Matth. proprium cap. 26. v. 49. v. 47. Unus autem quidam de circumstantibus] Notat Epanorthotes ab antiquis libris omitti quidam: quam lectionem ego facile probarem, etiamsi Græce addatur quidam, si quæ ego vidi antiqua exemplaria responderent. v. 49. Sed ut impleantur Scripturæ] In aliis bonis libris legitur verbum decompositum adimpleantur. v. 52. At ille, rejecta sindone] Pro rejecta, quidam libri habent relicta: quod quidem Græce & Syriace ita legitur, sed Interpres neglecto verbo rem dedit, si exemplarium constantiæ fides est adhibenda. v. 53. Et convenerunt omnes] Pro præterito convenerunt, manuscripta Brugense & Lobiense legunt, conformiter Græco, præsens conveniunt. Nullo autem modo addendum est in unum, quod addunt quidam codices non boni. v. 54. Et sedebat cum ministris ad ignem & calefaciebat se] Alius est ordo verborum in optimis nostris manuscriptis, ut etiam in Græca & Syriaca editionibus: postponitur enim τὸ ad ignem: Et sedebat cum ministris, & calefaciebat se ad ignem. v. 55. Quærebant adversus Jesum testimonium] Non addas falsum, quod solius Matth. est cap. 26. v. 59. v. 58. Ego dissolvam templum hoc] Ita legitur etiam Græce, futuro tempore dissolvam: in quibusdam tamen bonis libris scribitur præsens dissolvo, prout etiam Syrus vertit, sed is addit consequenter & præsens ædifico, quod Latine non lego, ut nec Græce. ibid. Et per triduum] Quidam legunt & post triduum: sed Matth. est post cap. 26. v. 61. Marci per. v. 61. Et dixit ei] Pro præterito dixit, legitur ab optimis manuscriptis, Græco consonantibus, præsens dicit. ibid. Tu es filius Dei benedicti] Vox Dei omittitur ab antiquis Epanorthotæ manuscriptis, a septem Hentenii, & a quatuor nostris, nominatim tribus hujus Ecclesiæ Cathedralis S. Audomari, & celeberrimo illo Ecclesiæ D. Donatiani Brugensis, suffragantibus editionibus Græca & Syra. v. 62. A dextris virtutis Dei] Nec hic addenda videtur vox Dei. Quare Epanorthotes annotat, vocem Dei, non Matthæi aut Marci, sed Lucæ esse cap. 22. versu 69. v. 68. Et gallus cantavit] Non est addenda vox statim, quæ est alterius loci. v. 69. Cum vidisset illum ancilla] Vox alia, quam hic addunt quidam codices, ex Matthæo accepta est, cap. 26. v. 70.

CAP. XV. V. 6. Unum ex vinctis] Hæc est lectio editionis nostræ secundum Marcum: nam secundum Matthæum est unum vinctum. v. 7. Qui cum seditiosis erat vinctus] In quodam manuscripto hujus Ecclesiæ Cathedralis, signato litera F. expuncta erant qui & erat, nec aliud legebatur quam Cum seditiosis vinctus, quæ lectio, ut consonat Græco, ita verisimiliter germana est nostræ editionis: Erat autem qui dicebatur Barabbas, cum seditiosis vinctus. Eam qui non intellexerunt, addiderunt superiora; verisimile est; quinetiam conjunctionem & præposuerunt ei quod sequitur: Qui in seditione. v. 8. Sicut semper faciebat illis] Male suppletur hic locus in quodam manuscripto per diem solemnem, ut dimitteret unum vinctum. v. 15. Et tradidit Jesum] Quidam libri antiqui addunt eis Jesum: sed verisimile est eis esse Evangeliorum, secundum Matth. cap. 27. v. 22. & secundum Johannem cap. 19. v. 16. v. 16. Duxerunt eum in atrium] Antiqui libri addunt adverbium intro, consentanee Græco & Syro: Duxerunt eum intro in atrium. v. 20. Ut crucifigerent eum] Quidam libri omittunt pronomen eum, quippe superfluum, quod tamen Græce etiam legitur. v. 25. Erat autem hora tertia] D. Hieronymus tractans Psalmum 77. vel quisquis est illius commentarii auctor, errore scriptorum, tertia hic legi putat, pro sexta: sed non est verisimile. v. 28. Et cum iniquis reputatus est] Quidam antiqui libri legunt deputatus pro reputatus; mutam d pro liquida r. v. 29. Vah qui destruis templum Dei, & in tribus diebus reædificas] Epanorthotæ judicio, sequuti sua antiqua manuscripta, legendum est, tertia persona, destruit, ædificat, non secunda destruis, ædificas; simplex verbum ædificat, non compositum reædificat; Templum absolute, non addita voce Dei; hoc modo: Vah qui destruit templum, & in tribus diebus ædificat: cui suffragantur & nostra manuscripta. Denique subaudiendum est pronomen illud, non adscribendum (Ædificat illud) quod quidam. v. 31. Summi sacerdotes illudentes] Antiqui codices Epanorthotæ, nostri quoque Brugen. Lob. Leod. Clarimarisc. & Audomarensis ille qui est signatus littera E. legunt verbum simplex ludentes, pro composito illudentes. Vide Commentarium nostrum. v. 34. Lama sabactani] Lege ea quæ notavimus Matth. 27. versu 46. v. 36. Dicens; Sinite, videamus] Annotavimus olim, videri locum hunc depravatum, neque adhuc possumus mutare sententiam: quanquam vetus est error, si error est. Fortasse pro participio singulari dicens; legendum est verbum plurale dicebant aut dixerunt, prout habet Evangelium Syriacum: Et dixerunt; Sinite, videamus; aut potius numero singulari Sine videamus. Sunt quidam libri, tam Græci quam Latini, quos alias nominavimus, qui singulari sine scribunt: quod judicium est, verbum dicendi ab aliquibus plurali numero lectum fuisse. Cum enim hic sermo sit de uno & pluribus, si verba, quæ prolata fuisse narrantur, ad unum dirigantur, intelliguntur a pluribus prolata fuisse: quanquam sinendi verbum, sive pluraliter sive singulariter legas, non multum refert. v. 38. A summo usque deorsum] Annotat Epanorthotes, secundum Matthæum legendum esse a summo, secundum Marcum a sursum, quod tamen nos in nostris codicibus non invenimus. v. 40. Erant autem & mulieres] Nec est addendum adverbium ibi (erant autem ibi & mulieres) nec legendum est ibi pro &. v. 41. Et cum esset in Galilæa] Latinus textus Bibliorum Regiorum præponit relativum quæ (quæ & cum esset)

quod

quod tam congruit sententiæ quam Græcæ editioni. v. 42. Quod est antesabbatum] *Ut Græce* προσάββατον, *ita Latine* antesabbatum, *unica dictio est, minime distrahenda in duas.* v. 44. Interrogavit eum] *Non est legendum præteritum imperfectum* interrogabat *pro perfecto.*

CAP. XVI. *V.* 7. Quia præcedit vos] *Non magis hic quam secundum Matthæum, mutandum est præsens* præcedit, *cum futuro* præcedet. *ibid.* Sicut dixit vobis] *Cave legas primam personam* dixi, *pro tertia* dixit, *tametsi Matthæus scribat* Ecce prædixi vobis. *v.* 2. Surgens autem mane] *Sic legunt libri boni, cum Syro & plerisque omnibus exemplaribus Græcis. Alii boni libri addunt nomen* Jesus (surgens autem Jesus) *quibus suffragatur editio Græca Bibliorum Regiorum.* v. 14. Illis undecim apparuit] *Non addas nomen* Jesus; *ut nec paulo post* a mortuis, *ubi dicitur* qui viderant eum resurrexisse. *v.* 19. Et sedet a dextris Dei] *Optima manuscripta nostra fere legunt præteritum* sedit, *conformiter Græco ac Syro, pro præsenti* sedet.

Notæ ad Varias Lectiones Editionis Latinæ Evangelii secundum LUCAM.

CAP. I.

VErs. 8. Cum sacerdotio fungeretur] *Manuscripta nostra addunt nomen* Zacharias, *quod alii libri omittunt consentanee Græco & Syro.* v. 28. Ave gratia plena] *Non est interponendum nomen* Maria. *v.* 29. Quæ cum audisset] *Duo manuscripta ab Hentenio annotata, unum ex nostris, Brugense, & quædam alia Zegeri, pro* audisset, *scribunt* vidisset, *concinentibus Græcis libris ac Syricis, & Divo Ambrosio adstipulante qui habet:* Ipsa autem ut vidit eum mota est, *&c.* v. 30. Invenisti enim gratiam apud Deum] *Non est omittenda conjunctio* enim, *nec mutandum* Deum *cum* Dominum. *v.* 35. Quod nascetur ex te sanctum] *Manuscripta Biblia Ecclesiarum Cathedralium D. Donatiani & S. Audomari, cum aliis exemplaribus ab aliis annotatis omittunt illud,* ex te, *quibus Græci libri plerique adstipulantur. Atqui plerique Latini libri, consentientibus Syriacis & nonnullis Græcis, nominatim Complutensi ac Regiis, illud servant: quod quidem Titus Bostrorum Episcopus & legit & interpretatur clarissime. Athanasius autem epistola ad Epictetum Corinthiorum Episcopum etiam urget adversus hæreticos illos, qui Christi corpus non ex virginis corpore formatum volebant. Verisimile est igitur, ab hujus farinæ hominibus, erasum aliquando fuisse illud* ex te. *v.* 45. Et beata quæ credidisti, quoniam perficientur ea quæ dicta sunt tibi a Domino] *Plerique & quidem antiqui quidam libri sic legunt, secunda persona* credidisti, tibi. *Porro alii, & quidem multi antiqui, Epanorthotæ aliorumque, scribunt tertiam personam* credidit, ei. *Græca ad utramque lectionem ambigua sunt, quod in Notationibus prolixioribus ostendimus.* v. 50. A progenie in progenies] *Ita usus Ecclesiasticus. Porro antiqui libri evangeliorum, tum nostri tum Epanorthotæ & Zegeri, scribunt* In progenies & progenies. *Unus* In generationem & generationem. *Similis est in Græcis varietas. Sententia eadem una est.* v. 54. Recordatus misericordiæ suæ] *Ita rursum Ecclesiasticus usus, quem legendi modum, utpote commodiorem, ex D. Hieronymi emendatione profectum, arbitratur Zegerus. Nam manuscriptorum antiquorum pleraque, pro* recordatus, *scribunt* memorari, *quo modo ad verbum vertas ex Græco.* v. 66. Quis putas puer iste erit] *Rursus manuscripta, pro masculino* quis, *fere legunt neutrum* quid, *ex Græco ambiguo.* v. 68. Redemptionem plebis suæ] *Pro genitivo* plebis, *in antiquis libris non paucis, est dativus* plebi, *consentanee Græco.*

CAP. II. *V.* 4. In civitatem David] *Sic cum Sixtinis Bibliis Regia, consentiente Græco ac Syro: obscurum est enim, quod alii libri omittunt præpositionem* in. *ibid.* Quia non erat eis locus] *Quidam libri habent pronomen numeri singularis* ei: *sed meliores servant plurale* eis, *adstipulantibus editionibus Græca & Syrica.* v. 11. Quia natus est vobis] *Nec omittendum est secundæ personæ pronomen* vobis, *nec mutandum cum prima persona* nobis. *v.* 13. Multitudo militiæ cœlestis] *Notat Epanorthotes, pro militiæ, quosdam legere ex antiphona* exercitus: *alios utrumque jungere* militiæ cœlestis exercitus: *neutrum probat.* v. 14. Gloria in altissimis Deo] *Non mutes* altissimis *cum* excelsis. *ibid.* Hominibus bonæ voluntatis] *Quidam libri præmittunt præpositionem* in, *sicut textus Græcus:* in hominibus. *v.* 15. Quod factum est, quod Dominus ostendit nobis] *Hæc, ut est Bibliorum Sixtinorum, ita & antiquorum exemplarium lectio, conformis Græco ac Syro. Quare non mutanda cum hac aliorum,* Quod factum est, quod fecit Dominus & ostendit nobis. *v.* 18. Mirati sunt & de his] *Unus atque alter liber omittunt mediam conjunctionem* &, *quæ certe obscuritatem parit, nec legitur aut Græce aut Syriace. Ambrosius quoque:* A pastoribus, *inquit,* populus ad Dei reverentiam congregatur: mirati enim sunt de iis quæ dicebantur a pastoribus ad ipsos. *v.* 21. Ut circumcideretur puer] *Quædam antiqua manuscripta omittunt* puer, *nominatim Brugensia & Audomarensia Biblia, ut & quidam libri Græci. Alia addunt faventibus plerisque Græcis, ad hæc Syriacis, & D. Ambrosii Commentario.* v. 26. Nisi prius videret] *Non omittas adverbium* prius. *v.* 33. Et erat pater ejus & mater mirantes] *Interpres vertit singulare* erat *ex Græco* ἦν, *quod tamen pluraliter aliquando accipitur contractum ex* ἦσαν. *Simile Matth.* 27. *ver.* 61. *Porro quod subsequitur* pater ejus & mater, *non est mutandum cum* Joseph & mater ejus, *quod quidam fecerunt imitati Græcos codices.* v. 37. Et hæc vidua usque ad] *Non est addendum verbum substantivum* erat. *v.* 38. Qui expectabant redemptionem Israel] *Pro fœminino* redemptionem *nullo modo legendum est masculinum* redemptorem, *quod legitur apud Bedam: sed pro* Israel, *olim annotavimus, quæ antiqua scribere* Jerusalem: *quibus jam accedere observavimus tria hujus Audomarensis, & unum Clarmariscensis Ecclesiæ. Porro τὸ* Jerusalem, *dicebamus debere, vel genitivum esse quietis, si sequi placeat Græca pleraque omnia exemplaria, quæ addunt præpositionem* in; *vel positum intelligi pro ipsius* Jerusalem, *si sequaris Syra, quæ absque præpositione addunt notam genitivi.* v. 40. Et confortabatur] *Non addas* spiritu, *quod codex unus aut alter. Vide Græcas varietates. ibid.* Et gratia Dei erat in illo] *Non substituas* cum *pro* in. *v.* 42. Ascendentibus illis Jerosolymam] *Quidam antiqui libri addunt, quidam auferunt, præpositionem* in. *v.* 46. Audientem illos & interrogantem eos] *Manuscriptorum quædam omittunt, alia addunt posterius* eos. *v.* 50. Non intellexerunt verbum] *Non est omittendum τὸ* verbum. *v.* 51. In corde suo] *Non præponas participium* conferens, *quod quidam, acceptum ex versu superiori* 19.

CAP. III. *V.* 9. Ad radicem arborum posita est] *Hæc, ut Bibliorum Sixtinorum, ita multorum codicum lectio, quæ vocem* radicem *numero singulari,* arborum *plurali scribit, consonat Græco. In aliis libris quibusdam legitur* radices *pluraliter, quibusdam* arboris *singulariter: quorum hoc minime verisimile est. ibid.* Excidetur & in ignem mittetur] *Hentenius unum exemplar attulit, quod legat* exciditur & in ignem mittitur, *præsenti tempore, quo modo legitur Græce & Syriace: de quo tale esto judicium quale Matthæi* 3. *ver.* 10. *v.* 16. Veniet autem fortior me, cujus] *Manuscriptum D. Donatiani cum aliis Epanorthotæ, legit præsens tempus* venit, *pro futuro* veniet. *Quidam ad hæc libri, cum Syro typis excuso, addunt* post me (fortior me post me) *sed alii plerique cum Græco & Syro manuscripto omittunt. Marci est, cap.* 1. *v.* 7. *v.* 19. Uxore fratris sui] *Quod quidam Latinus liber typis excusus & multi Græci addunt* Philippi, *quanquam Syriace legatur, videtur huc esse adjectum ex Mar.* 6. *ver.* 17. *Certe variant Græci codices: porro Latina omnia manuscripta cum Sixtinis Bibliis tollunt, ita ut, quicquid tandem sit de germana Græcorum lectione, Latinis constet non esse legendum, ut quod Interpres non dederit.* v. 20. Et inclusit Johannem in carcere] *Alii libri, pro sexto, scribunt quartum casum* carcerem. *v.* 22. In te complacui mihi] *Ita legunt Sixtina Biblia, prima persona* complacui, *pro tertia* complacuit, *quæ est in aliis plerisque libris.* v. 31. Qui fuit Melea] *Sic cum Sixtinis Bibliis legunt unum Clarmariscensis & tria Ecclesiæ nostræ Audomaropolitanæ manuscripta* Melea, *ut est Græce & Syriace, non* Melpha, *media vocali* e, *mutata cum muta adspirata* ph, *quod est in plerisque aliis.*

CAP. IV. *V.* 1. Regressus est ab Jordane] *Non est mutandum* regressus est, *quod est, revertit, cum* egressus est. *ibid.* A spiritu] *Alii libri habent* in *pro* a, *eodem sensu. ibid.* In desertum] *Sic legunt cum V. Beda optimi libri, quarto casu; adstipulantibus Græcis. In aliis est sexto casu* in deserto. *v.* 2. Et consummatis illis esuriit] *Notat Hentenius in quodam codice addi* postea, *quod superfluere arbitror, licet Græce legatur & Syriace.* v. 4. Quia non in solo pane vivit homo] *In aliis libris legitur futurum tempus* vivet, *similiter archetypo Græco, pro præsenti* vivit. *v.* 5. Et duxit illum diabolus in montem excelsum, & ostendit illi] *Antiquissimi & lectissimi codices, nominatim Brug. Lob. Leod. Clarmar. & tres Ecclesiæ S. Audomari, omittunt hæc verba* in montem excelsum: *quæ alii addunt, non absque varietate tamen, cum quidam* excelsum, *quidam* altissimum *scribant. Videri possint ea ex Evangelio secundum Matthæum huic fuisse adscripta, nec interpreti fuisse Græce lecta: quanquam nunc exstent & Græce & Syriace. Jam exemplar illud vetustum cœnobii D. Germani Pratensis, ad muros Parisienses siti, quod Jacobus Faber testatur servare, eundem tentationum Jesu a diabolo ordinem, in hoc Evangelio, quem habet Matthæi Evangelium, nihil moror, cum sit singulare. Nam quod D. Ambrosius in Lucam scribens, eo ordine explanat quo narrat Matthæus: non raro Ambrosius, in Lucam licet scribat, Matthæi textum edisserit. Lege Notationes nostras prolixiores.* v. 7. Tu ergo si adoraveris] *Non addas* procidens, *quod ex Matthæo quidam.* v. 9. Super pinnam templi] *Annotat Epanorthotes, secundum Lucam legendum esse* pinnam, *secundum Matthæum* pinnaculum. *v.* 10. Mandavit de te] *Pro præterito* mandavit, *præstantissima manuscripta Brugense & Lobiense, adstipulantibus editionibus Græca & Syriaca, legunt futurum* mandabit. *v.* 14. Et regressus est Jesus] *Ita legendum est,* regressus, *quod est reversus, non* egressus *aut* ingressus. *Simile supra v.* 1. *v.* 18. Sanare contritos corde] *Hæc verba, ut a Sixtino & plerisque aliis libris, ita & a Græcis ac Syriacis nostris, Euthymio exponente, leguntur. Verum manuscripta quædam Latina, nominatim D. Donatiani unum, S. Bernardi ad Clarummariscum unum, & D. Audomari tria, omittunt ea, quemadmodum omittuntur ab Origene, homilia* 32. *in Lucam, hunc locum enarrante, & ab Eusebio lib.* 9. *demonstr. Evang. cap.* 10. *atque Augustino lib.* 2. *de cons. Evang. cap.* 42. *locum citantibus. V. Beda, ut primum adducit hujus loci textum, non legit ea: tamen an non explicet postea, fit dubium. Explicat enim, sed ita ut pro eisdem habere videatur, cum iis verbis quæ sequuntur* Dimittere confractos in remissionem. *Fortassis existimavit duplicem esse versionem rei ejusdem, ad quam sententiam accedit Forerius scribens in Isaiam, Editio LXX. Interpretum, quomodo recitatur a D. Hieronymo ad Prophetam, utrumque habet, quemadmodum legitur hoc Evangelii loco: eadem ut seorsum Græce exstat impressa, Eusebio jam laudato adstipulante, habet solum illud* sanare contritos corde, *omisso altero* dimittere fractos in libertatem: *quod quidem Hebræo fonti similius est. Theophylactus in hoc evangelium scribens, prius enarrat, posterioris non meminit: Ambrosius neutrum attingit, etsi reliqua non prætereat.* v. 23. Quanta audivimus] *Non est præmittendum* Dixerunt Pharisæi ad Jesum. *v.* 27. Et nemo eorum mundatus est] *Non addas* a lepra. *v.* 28. Omnes in synagoga ira] *Non est omittendum illud* in synagoga. *v.* 34. Scio te quis sis, sanctus Dei] *Quidam libri scribunt conjunctionem* quia, *hoc sensu, Scio te quod sis sanctus Dei: sed Interpres dedit pronomen* quis, *aut certe* qui, *positum pro* quis, *quomodo est Græce.* v. 36. Imperat immundis spiritibus] *Non est auferendum epitheton* immundis. *v.* 38. Surgens autem Jesus] *Quædam manuscripta omittunt nomen* Jesus, *conformiter Græco: quod alia addunt, similiter Syro.*

CAP. V. *V.* 3. Rogavit eum a terra reducere pusillum] *Alii boni libri habent,* Rogavit eum ut a terra reduceret pusillum. *Hanc probat Epanorthotes: illam attribuit modernis, ut loquitur.* v. 7. Ita ut pene mergerentur] *Quidam libri addunt* pene, *similiter Syris: alii omittunt, similiter*

liter Græcis. v. 12. Et procidens in faciem] Quidam libri Græco conformiter, omittunt & conjunctionem. v. 16. Secedebat in desertum] In Brugensi & aliis quibusdam manuscriptis legitur in deserto, sexto casu, quemadmodum Græce ἐν ταῖς ἐρήμοις. v. 17. Ad sanandum eos] Male quidam libri pro eos legunt infirmos. v. 20. Quorum fidem ut vidit] Non addas nomen Jesus, tametsi Syriace legatur. v. 22. Quid cogitatis in cordibus vestris] Quidam libri addunt mala, male: nam Matthæi illud, non Lucæ est. v. 25. Consurgens coram illis] Antiqui libri nostri legunt verbum simplex surgens, pro composito consurgens. ibid. Tulit lectum in quo jacebat] Rursus libri antiqui tollunt vocem lectum, conformiter Græcis libris. Nam Syrus interpretans illud in quo jacebat, ejus loco scribit lectum suum. Creditur explicationis gratia a quibusdam addita Latina vox lectum. v. 26. Et stupor apprehendit omnes, & magnificabant Deum] Zegerus partem istam in dubium vocat, quod in uno manuscripto non invenerit eam nisi ad marginem. Atqui fieri facile possit, ut scribam fugerit pars ista, quam postea ad marginem statuerit, præsertim cum non tantum in cæteris Latinis libris manuscriptis impressisque, sed in Græco ac Syro, similiter constanterque legatur. Nam quod ait, huic simile mox consequi, nihil refert: quodque ex Ambrosio colligere nititur, parum movet. v. 32. Non veni vocare justos] Bonorum librorum, quidam addunt conjunctionem enim (non enim veni) quidam Græco ac Syro conformiter tollunt. v. 35. Cum ablatus fuerit] Antiquorum manuscriptorum, alia præponunt & conjunctionem, Græco similiter; alia tollunt, consentanee Syro.

CAP. VI. V. 4. Quos non licet manducare] Alii libri habent licebat imperfectum, pro præsenti licet. v. 6. Factum est autem & in alio] Quidam libri omittunt & conjunctionem, quemadmodum Syra & quædam Græca. v. 9. Interrogo vos] Tres codices ab Hentenio annotati legunt futuro tempore interrogabo, conformiter Græco & Syro. v. 10. Et restituta est manus ejus] Quidam libri addunt sanitati, quemadmodum Græce fere additur ὑγιὴς sana, alii, & quidem optimi, cum Sixtino, rectius omittunt, sicut Syrici. Non dubito quin ex Matthæo huc adscriptum sit, tam Græcum ὑγιὴς, quam Latinum sanitati. v. 11. Quidnam facerent Jesu] Ita legendum est, & non, ut quidam, addita præpositione, de Jesu. v. 15. Matthæum & Thomam] Hoc ordine legunt etiam Græca & Syra. Quædam antiqua manuscripta præponunt Thomam. v. 16. Et Judam Jacobi] Plerique libri præponunt & conjunctionem, ut Syrum: tres Ecclesiæ nostræ, & unus Clarmariscensis, manuscripti, omittunt, ut Græcum. ibid. Et Judam Iscarioten] Antiqui libri legunt Scarioth pro Iscarioten. v. 17. Et descendens cum illis] Hujus loco quidam legunt, Et descendens Jesus de monte, quod ex officio Ecclesiastico acceptum esse clarum est. ibid. Et maritima & Tyri] Latinus textus Regiorum Bibliorum, & quædam exemplaria Nicolai Zegeri, consonantia editionibus Græca & Syriaca, omittunt & conjunctionem ante vocem Tyri. v. 24. Quia habetis consolationem vestram] In multis bonis libris est relativum qui: sed conjunctio quia respondet Græco. v. 26. Væ cum benedixerint vobis homines] Quidam libri addunt alterum vobis post væ; male: multi ante homines inserunt adjectivum omnes, Syris & plerisque Græcis omissum. ibid. Secundum hæc enim faciebant pseudoprophetis patres eorum] Non omittas conjunctionem enim, nec mutes pseudoprophetis quinquesyllabum cum prophetis trisyllabo, quod quidam ex loco simili supra versu 23. v. 29. Præbe & alteram] Non addas pronomen ei. v. 33. His qui vobis benefaciunt] Sic legendum est, non ut quidam his qui vos diligunt. v. 37. Dimittite & dimittemini] Brugense manuscriptum, pro dimittemini, legit dimittetur vobis. v. 38. Mensuram bonam & confertam] Omittunt & conjunctionem plerique libri nostri antiqui, Græco consentanei. ibid. Eadem quippe mensura] Non legas vero pro quippe. v. 39. In foveam cadunt] Sic cum Sixtino legunt plures boni libri, cadunt præsenti tempore: in quibusdam est futuro tempore cadent, conformiter Græco. v. 42. Trabem non vides] Noli mutare participium videns cum verbo vides. v. 45. De malo thesauro] Meliores libri fere non hic repetunt cordis sui, tametsi Græce & Syriace repetatur. v. 46. Quid autem vocatis me] Non legas enim pro autem. v. 48. Fundamentum super petram] Vetera manuscripta etiam Epanorthotæ, scribunt fundamenta numero plurali. ibid. Fundata enim erat super petram] Non addas firmam petram. v. 49. Qui autem audit & non facit] Exemplar Donatianicum legit: Qui autem audivit & non fecit, Græco consentanee. ibid. Et continuo cecidit] Antiqui codices Epanorthotæ, & quidam nostri, habent concidit: alias cecidit, ait Epanorthotes.

CAP. VII. V. 3. Et salvaret servum ejus] Epanorthotes legendum docet sanaret, juxta libros antiquos, quibus e nostris consentiunt Brug. Lobb. Leod. Sed Græcus, inquit, & moderni, habent salvaret. v. 4. Dicentes ei] Quædam exemplaria omittunt pronomen ei, conformiter Græco ac Syro. v. 11. Deinceps ibat in civitatem] Non est addendum nomen Jesus ex officio Ecclesiastico. v. 22. Quæ audistis & vidistis] Ordo verborum in vetustis codicibus, conformis Græco & Syro, est Quæ vidistis & audistis. v. 23. Quicunque non] In aliis bonis est qui non. v. 24. Cœpit de Johanne] Non addas nomen Jesus, tametsi Syrus addat. ibid. Arundinem vento agitatam] Pro agitatam, pleraque antiqua manuscripta, tum nostra tum Epanorthotæ, legunt moveri: notatque Epanorthotes Matthæi esse agitatam. Matth. 11. v. 7. v. 27. Hic est de quo] Non addas enim, quod quidam ex Matth. v. 28. In regno Dei] Sic legendum est hoc loco; secundum Matthæum autem in regno cœlorum. v. 29. Baptizati baptismo] Brugense & quædam alia manuscripta, pro sexto casu baptismo, legunt quartum baptismum, phrasi ea quæ est Græce. v. 31. Ait autem Dominus: Cui ergo] Multi boni Latini, nec pauciores boni Græci libri, suffragantibus Syricis, omittunt illud ait autem Dominus. v. 32. Cantavimus vobis tibiis] Non est hic omittenda vox tibiis, ut secundum Matth. v. 33. Venit enim Johannes] In aliis libris est autem, sed enim respondet Græco ac Syro. v. 37. Quod accubuisset in domo] Non est addenda vox Jesus. v. 39. Quæ & qualis est mulier] In aliis libris pro est legitur esset. v. 40. Et alius quinquaginta] A quibusdam libris abest & conjunctio, quemadmodum mox proximo versu pronomen illis: Non habentibus illis. v. 42. Quis ergo eum plus diligit] In quibusdam libris est futurum diliget, quemadmodum Græce. v. 44. Et capillis suis tersit] Hoc modo legitur etiam Syrice. Annotat porro Zegerus, quosdam Latinos codices, legere quemadmodum est Græce: Et capillis capitis sui tersit. v. 45. Hæc autem ex quo intravit] Ita legendum est ex Sixtino & optimis libris, nominatim Brugensi, Lobbiensi, unoque Audomarensi, intravit tertia persona, pro prima intravi, adstipulantibus Syrica editione, & quibusdam exemplaribus Græcæ, denique ipsa historiæ serie, qua docetur, mulierem hanc ingressam domum, dudum post ipsum Jesum. supra ver. 37.

CAP. VIII. V. 1. Per civitates & castella] Multi boni libri, singulari numero, conformiter Græco, scribunt per civitatem & castellum. Illa lectio, hujus expositio est. v. 2. Uxor Chuzæ] Brugense manuscriptum habet Chuza. v. 3. Quæ ministrabant ei] Duo Ecclesiæ nostræ & unum Clarmariscensis manuscripta habent numero plurali eis, adstipulante Syro. Græca magis variant quam Latina. v. 4. Cum autem turba plurima convenirent] Alii libri legunt singulare conveniret, ut Græca. v. 13. Nam qui supra petram] Non addas, hi sunt. ibid. Qui ad tempus credunt] Quædam exemplaria legunt qui relativum, adstipulantibus libris Græcis; alia conjunctionem quia. v. 18. Videte ergo quomodo audiatis] Quanquam conjunctivus audiatis Latinior sit: indicativus tamen auditis, est in optimis quibusque manuscriptis, Græco conformiter. Porro quomodo non est hic mutandum cum quid: hoc enim Marci, illud Lucæ est. v. 19. Et non poterant adire eum] Antiqui libri, repetita præpositione ad, fere legunt ad eum. Sed procul absit ut pro adire legas audire, quod est ἀκοῦσαι. v. 23. Et navigantibus illis] Rursus antiqui libri, conspirantibus Græcis, habent Navigantibus autem illis. ibid. Et complebantur] Spurium est quod quidam codices legunt compellebantur pro complebantur, quod est implebantur. v. 24. Increpavit ventum & tempestatem aquæ. In quibusdam Ecclesiæ Audomarensis libris est increpavit vento & tempestati aquæ. v. 26. Et navigaverunt ad] Manuscripti codices optimi, tum nostri tum Epanorthotæ, Græco & Syro adstipulante, legunt Enavigaverunt autem ad; quod Commentario declaratur. v. 29. Agebatur a dæmonio in deserta] Ita legendum est: Male est enim in quibusdam sextus casus numeri singularis deserto. v. 39. Redi in domum tuam] Quidam ex optimis libris omittunt in præpositionem. v. 40. Erant enim omnes] Cum Sixtinis Bibliis tria nostra & unum Clarmariscensis Ecclesiæ manuscripta, conformiter Græco & Syro, legunt enim, pro autem, quod alii. v. 43. Mulier quædam erat] Verisimile est Interpretem scripsisse, ita ut est Græce, mulier quæ erat. v. 46. Nam ego novi] Multi boni libri addunt & conjunctionem (nam & ego novi) tametsi nec Græce illa nec Syriace addatur. v. 49. Venit quidam ad principem synagogæ] Diu quæsita, inventa est tandem, genuina hujus loci lectio, in manuscripto Ecclesiæ nostræ continente quatuor Evangelia, F. litera insignito, quod habet non ad principem casu quarto, ut vulgo, sed a principe casu sexto; sic enim esse legendum, Græca & Syra clamant, mutatione facta ab iis qui non intellexerunt hanc loquendi formam: uti & secundum Marcum cap. 5. vers. 35. mutaverant ab archisynagogo cum ad archisynagogum, quod illic notavimus. ibid. Noli vexare illum] Sic legunt cum Sixtino libri antiqui illum: notatque Epanorthotes magistrum esse Evangelii secundum Marcum, quanquam & hic Græce Syriaceque legatur. v. 52. Non est mortua puella sed dormit] Duo Audomarensis & unum Clarmariscensis Ecclesiæ manuscripta tollunt vocem puella, cum Græcis libris & Syricis. Notat Epanorthotes Matth. 9. v. 24. & Marci 5. v. 39. addi puella. v. 55. Et jussit illi dari manducare] Sic legendum ex Sixtinis Bibliis & optimis manuscriptis, dari passivum Græco similiter, pro dare activo.

CAP. IX. V. 3. Nihil tuleritis in via] Non est legendum in viam quarto casu, si meliores sequaris libros: sed intelligendus est sextus casus pro quarto positus, ut alias frequenter. v. 4. Et inde ne exeatis] Unus codex ab Hentenio annotatus omittit negationem, conformiter Græco & Syro: Et inde exeatis. v. 6. Circuibant per castella] Non est omittenda præpositio per, tametsi omittatur a codice Donatianico. v. 15. Et discumbere fecerunt omnes] Huic lectioni receptæ suffragatur Syrus, dum utitur verbo conjugationis Hiphil. Quorundam librorum lectio est, Et discubuerunt omnes, qua quidem non repetitur res eadem, ut priora illa. Græca similiter variant. v. 19. Et dixerunt: Johannem Baptistam] Non est interponenda vox alii, quæ Evangelii secundum Matthæum est. v. 28. Petrum & Jacobum & Johannem] Manuscripta quædam antiqua præponunt Johannem Jacobo, Græco conformiter. Aliis, quæ Jacobum præponunt Johanni, consonant Syra. v. 29. Et vestitus ejus albus & refulgens] Optima nostra manuscripta, absque media conjunctione &, legunt albus refulgens, similiter editioni Græcæ. v. 32. Petrus vero & qui cum illo erant] Non addunt sed subaudiunt erant, manuscripta Ecclesiæ Audomaropolitanæ, cum Græcis libris & Syris. v. 37. Occurrit illis turba multa] Manuscripta nostra meliora, Græco consentanee, legunt singulare illi. Illis autem quod in aliis est plurali numero, consentit Syro. v. 47. Apprehendit puerum & statuit] Optimi nostri libri, Græco similiter, legunt apprehendens puerum statuit. v. 49. Quia non sequitur nobiscum] Non est addendum pronomen te (non sequitur te) quod optimi libri, cum Sixtino & Græcis, non agnoscunt, quanquam Syrus explicationis gratia addat. v. 50. Et ait ad illum Jesus] Quædam exemplaria scribunt plurali numero ad illos, conformiter Syro: sed optima, numero singulari ad illum, consentanee Græco. ibid. Nolite prohibere] Non est præponendum Sinite illos &, id quod aliunde quidam huc adsciverunt. ibid. Qui enim non est adversum vos, pro vobis est] Sic legunt, ut Sixtinus, ita optimi libri Latini, suffragante Syro. Sex ab Hentenio annotati habent prima persona adversum nos, pro nobis est, adstipulante Græco. v. 51. Ut iret in Jerusalem] Antiqui codices omittunt in præpositionem, tametsi Græce addatur. V. 53. Euntis in Jerusalem] Eadem hujus loci ratio est. v. 54. Et consumat illos] Quod sequitur in quibusdam Latinis libris sicut & Elias fecit, tametsi Græce & Syriace legatur, ut non est Sixtini, ita nec optimorum librorum, videturque Interpres non dedisse neque Græce legisse. Tractatores, Ambrosius, Titus, Theophylactus, & Euthymius, annotant, Apostolos ad Eliam respexisse: ex hujusmodi fortassis annotatiuncula ad marginem scripta, potuerit illud in textum, etiam Græcum, irrepsisse. v. 56. Non venit animas perdere] Non addas hominum, quod quidam (animas hominum) tametsi legatur Græce: nec enim Latinus tantum, sed & Syrus omittit,

tit. v. 57. Sequar te quocunque ieris] Non subdas Domine, quod quidam, licet in Syricis & Græcis plerisque libris legatur: nam cum Sixtino antiqui verique codices Latini non agnoscunt. v. 58. Dixit illi Jesus] Antiqui libri nostri præmittunt conjunctionem & cum Græcis, & ait legunt pro dixit. ibid. Ubi caput reclinet] Quidam antiqui libri addunt suum (caput suum) cum Syro; plures omittunt, cum Græco. v. 59. Primum ire & sepelire] Quidam antiqui libri non addunt hic & conjunctionem (& sepelire) quemadmodum nec Græca editio. Matthæi itaque conjicio propriam esse conjunctionem illam, cap. 8. v. 21. v. 60. Tu autem vade, & annuntia] Alii libri omittunt &, quod nec legitur Græce aut Syriace. v. 61. His quæ domi sunt] Alii libri masculino genere legunt his qui domi sunt. v. 62. Nemo mittens manum suam ad aratrum & respiciens retro] Antiqui libri nostri habent in pro ad, & adspiciens pro respiciens.

CAP. X. V. 1. Et alios septuaginta duos] Et infra versu 17. Reversi sunt autem septuaginta duo. Hæc est constans lectio Latinorum librorum, nisi quod in uno manuscripto invenerimus, priori loco viros pro duos, posteriori viri pro duo. Non minus constans est lectio Græcorum & Syriacorum librorum, omittentium duos & duo, nimirum septuaginta dumtaxat scribentium, nisi quod unus codex Græcus priori loco, alter posteriori addat δύο duo. De hac varietate late disseruimus in Notationibus nostris prolixioribus, allatis in medium iis quæ pro utravis parte faciunt. v. 2. In messem suam] Manuscripta optima nostra omittunt pronomen suam, tametsi Græce & Syriace legatur, tam hic quam Matth. 9. v. 38. v. 4. Nolite portare] Non est addenda conjunctio ergo. v. 6. Requiescet super illum] Antiqua nostra manuscripta Brug. Lobb. Leodiensia, Clarmarisc. & tria Audomarensia, pro masculino illum, legunt fœmininum illam, ut subaudias domum, adstipulante Beda, qui non solum ita legit, sed & interpretatur, cum ait: Pax requiescit in domo, si in ea fuerat filius pacis. quæ quidem verba, Beda ex D. Gregorio accepit, hom. 17. in Evangelia. v. 9. & 11. Appropinquavit] Præteritum legendum est, quod cum Sixtinis Bibliis servant manuscripta Audomarensia, & Clarmariscense, non futurum appropinquabit, licet hoc in quibusdam antiquis sit. v. 10. In quamcunque autem] Non videtur omittendum autem, quod etiam Græce & Syriace legitur. v. 13. Væ tibi Corazain] Manuscripti libri, cum Sixtinis Bibliis, non minus hoc loco scribunt Corazain per n tertiam liquidam, quemadmodum Græca & Syra, quam secundum Matthæum, licet quidam per m secundam liquidam dicant Corazaim. v. 21. In ipsa hora exsultavit] Unum manuscriptum addit Jesus, Græco & Syro conformiter. ibid. Exsultavit Spiritu sancto] Sic cum Sixtino legunt antiqui libri, suffragantibus Syricis & quibusdam Græcis, pro eo quod alii omittunt sancto, alii addunt in præpositionem. v. 22. Quis sit Filius, nisi pater; & quis sit Pater] In antiquis plerisque libris, pro quis, utrobique est qui, eodem sensu. v. 30. Suspiciens autem Jesus] Nullo modo pro suscipiens, quod est, accipiens partes respondendi, legendum est suspiciens, quod est, sursum adspiciens.

CAP. XI. V. 1. Sicut docuit & Johannes] Antiqui libri, conformiter Græco ac Syro, legunt hoc ordine: Sicut & Johannes docuit. v. 2. Pater, sanctificetur] Exemplaria antiqua cum Sixtinis Bibliis non agnoscunt noster quis es in cœlis. Quædam addunt, ex ea forma qua Dominicam orationem recitare consuevimus. ibid. Adveniat regnum tuum] Non subjicias hic Fiat voluntas tua, sicut & in cœlo & in terra, quod quidam libri, tametsi Græce & Syriace legatur: qua de re late egimus in Notationibus nostris in varias Bibliorum lectiones. v. 3. Da nobis hodie] Alii codices scribunt hodie, alii quotidie. Hoc verisimilius fit esse editionis Latinæ secundum Lucam, nam illud Matthæi indubitato est. v. 4. Et ne nos inducas in tentationem] Nec hoc loco adjiciendum est ex quibusdam libris Sed libera nos a malo: quod tametsi Græca & Syra legant, non fit tamen verisimile esse hujus Evangelii. v. 11. Aut piscem] Quædam manuscripta, nominatim Brugense, addunt si: Aut si piscem. Græce est εἰ ϰαὶ ἰχθῦν si & piscem. Syriace: Et si piscem rogaverit eum. v. 13. Pater vester de cœlo] Non est addenda vox cœlestis, quam omnes boni libri omittunt. v. 17. Desolabitur. & domus supra domum cadet] Plures boni libri legunt præsenti tempore desolatur, cadit, quemadmodum est etiam Græce, pro futuris desolabitur & cadet, quæ leguntur ab aliis. Crediderim vero Interpretem dedisse super, quod sit adversus, pro supra (ut facilis hic est lapsus) neque enim sensus est, domum unam casuram supra alteram. v. 20. Profecto pervenit in vos] In duobus manuscriptis Ecclesiæ nostræ, pro pervenit, est prævenit, utrumque admittente voce Græca ἔφθασε. prævenit in vos, occupavit vos inexpectatum. Vide Commentarium. v. 22. Auferet in quibus confidebat, & spolia ejus distribuet] Multi boni libri habent aufert, distribuit, præsenti tempore, Græco Syroque conformiter, pro futuris auferet, distribuet. v. 23. Qui non est mecum, contra me est. Antiqui libri legunt adversum: contra reservant Matthæo. v. 24. Ambulat per loca inaquosa] In aliis libris est verbum compositum perambulat: cæterum inaquosa non est mutandum cum arida, quod Evangelii secundum Matthæum est. v. 25. Invenit eam scopis mundatam] Alii libri omittunt pronomen eam. ibid. Scopis mundatam & ornatam] Manuscripta Ecclesiæ S. Audomari, & unum Clarmariscense, cum V. Beda, omittunt duo hæc verba & ornatam, sicut & antiqua Epanorthotæ, qui notat ea esse Matthæi. Græce tamen & Syriace etiam hic secundum Lucam ea leguntur. v. 26. Septem alios spiritus secum] Alii libri omittunt secum, conformiter Græco. v. 29. Nisi signum Jonæ prophetæ] Antiqui libri hic non addunt Prophetæ, quod notat Epanorthotes Matthæi esse, cap. 12. vers. 39. quanquam Græce Syriaceque etiam hic legatur. v. 31. Et ecce plusquam Salomon hic] Antiqui codices legunt plus Salomone, conformiter Græco, pro plus quam Salomon, quod Epanorthotes Matthæo attribuit, cap. 12. v. 42. v. 23. Et ecce plus quam Jonas hic] Eadem hujus loci est ratio quæ proximi, antiquis legentibus plus Jona. v. 36. Si ergo corpus tuum totum] Non est omittenda vox totum. v. 42. Sed væ vobis Pharisæis] Non videtur mutandus dativus Pharisæis cum nominativo Pharisæi. ibid. Quia decimatis] Sic est etiam Græce. Alii boni libri, pro conjunctione, legunt relativum Qui decimatis. Syrum est ambiguum. v. 44. Quæ non apparent] Pro apparent, Glossa interlinearis annotat legendum, vel parent, vel patent. Unus ex nostris libris, Lobbiensis, scribit parent, reliqui apparent, nullus patent, quanquam nec hæc lectio est a loco aliena. v. 46. Qui oneratis homines] Quidam libri antiqui scribunt pronomen qui: sed alii cum Græcis habent conjunctionem quia. v. 51. A sanguine Abel] Non addas justi, quod Matth. est cap. 23. ver. 35. v. 52. Quia tulistis] Alias legitur qui. v. 53. Cum autem hæc] Multi antiqui libri omittunt conjunctionem autem, tametsi Græce addatur.

CAP. XII. V. 1. Turbis circumstantibus] Non legas concurrentibus. v. 2. Nihil autem opertum est] Sic legunt optimi quique libri cum Græco & Syro autem pro enim. v. 3. Et quod in aurem] Potius quartus casus legendus videtur, quam sextus aure. v. 4. Non habent amplius quid faciant] In aliis libris est quod pro quid. v. 7. Multis passeribus pluris estis vos] Omittitur ab optimis libris nostris vos, quemadmodum a plerisque Græcis. Matthæi videtur esse cap. 10. vers. 31. v. 8. Confessus fuerit me (&c.) confitebitur illum] Quidam libri legunt in me, in illo, qua de re olim egimus in Notationibus nostris. v. 9. Negabitur coram Angelis Dei] Nostri antiqui libri habent compositum denegabitur, similiter Græco, pro eo quod alii habent simplici negabitur. v. 12. Quid oporteat vos dicere] Antiqui libri, tum Epanorthotæ, tum nostri, scribunt quæ numero plurali, & tollunt pronomen vos, Græco consentanee: Quæ oporteat dicere. v. 22. Animæ vestræ quid manducetis, neque corpori quid induamini] Antiqui libri nostri non magis addunt pronomen, animæ vestræ, quam corpori vestro: nec legunt induamini, sed vestiamini. Epanorthotes Matthæo adscribit alteram lectionem. Matth. 6. versu 25. v. 23. Et corpus plus quam vestimentum] Manuscripta Ecclesiæ nostræ inter alia, omittunt plus, consentanea editioni Græcæ. v. 27. Considerate lilia] Non addas agri, quod quidam ex Matth. 6. ver. 28. ibid. Nec Salomon] Quidam libri præponunt quia, quod tamen nec Græce exstat hoc loco. v. 30. Hæc enim omnia] Non est legendum autem pro enim. ibid. Quoniam his indigetis] Non interjicias vocem omnibus. v. 31. Verumtamen quærite primum regnum Dei & justitiam ejus: & hæc omnia] Vetera manuscripta constanter tollunt primum & justitiam ejus, leguntque, Verumtamen quærite regnum Dei: & hæc omnia: quibus Græca & typis excusa Syra suffragantur (nam manuscriptum Syriacum addit & justitiam ejus) denique post D. Ambrosium Beda enarrator adstipulatur: Quare videri possint adjectitia illa esse primum & justitiam ejus, ex Matth. 6. v. 33. huc adscripta. v. 35. Et lucernæ ardentes in manibus vestris] Præter manuscripta complura, alias a nobis citata, tria hujus Ecclesiæ Audomaropolitanæ, & unum Clarmariscensis, omittunt in manibus vestris, quibus suffragantur Græca ac Syra, & adstipulatur V. Beda, tum hic, tum clarius infra ad versum 49. De reliquis tractatoribus & auctoribus, qui pro hac, qui pro illa lectione faciant, diximus in Notationibus ad varias Bibliorum lectiones. v. 41. Ait autem ei Petrus] Quædam manuscripta Latina omittunt pronomen ei, tametsi refragentur Græca & Syra. v. 42. Quem constituit Dominus] Duo codices ab Hentenio annotati, pro constituit, legunt futurum constituet, conformiter Græco & Syro. v. 43. Cum venerit Dominus] Interpres non addidit pronomen ejus, tametsi legatur Græce & Syriace. v. 44. Vere dico vobis] Non est hic legendum Amen pro vere, sed secundum Matth. v. 45. Percutere servos & ancillas] Optima nostra Latina manuscripta legunt pueros, pro eo quod alii servos. v. 47. Et non præparavit] Non est addendum pronomen se, licet forte subaudiendum. v. 49. Nisi ut accendatur] Quidam vetusti libri omittunt ut, consonante textu V. Bedæ. v. 51. Pacem veni dare in terram] Quidam libri, pro quarto casu, legunt sextum, terra, qui Græce est. Porro hic legendum est dare, Matth. 10. v. 34. mittere. v. 53. Dividentur pater in filium &c.] Quidam conjiciunt, legendum esse numero singulari dividetur, quo modo est Græce & Syriace: quod eo est verisimilius, quod Latini libri suum dividentur fere adjungant versui superiori: Et duo in tres dividentur, quo scilicet aptius congruat. v. 54. Dicebat autem & ad turbas] Non omittas medium & pro etiam positum. ibid. Et ita fit] Quidam antiqui legunt futurum fiet pro præsenti fit. v. 58. Ne forte trahat te ad judicem] Non hic legendum est tradat pro trahat, sed mox tradat te exactori.

CAP. XIII. V. 4. Sicut illi decem & octo] Codex D. Donatiani præponit conjunctionem & adverbio sicut, Bedæ textus postponit. Græce & Syriace legitur conjunctio ἢ aut, loco adverbii sicut. v. 5. Sed si pœnitentiam non egeritis] Annotat etiam Epanorthotes, in antiquis libris, hic quidem esse egeritis, supra autem ver. 3. habueritis. v. 6. Dicebat autem & hanc similitudinem] Alii libri omittunt &, consentanee Græco ac Syro. v. 12. Quam cum videret Jesus] In quibusdam antiquis manuscriptis, pro videret est præteritum vidisset. ibid. Vocavit eam ad se] Pronomen eam aufertur ab antiquis tum nostris tum Epanorthotæ, conformiter Bedæ textui & Græcæ editioni. v. 15. Respondens autem ad illum Dominus dixit] In plerisque vetustis manuscriptis est Respondens autem ad illum Dominus, conformiter Græco & Syro, nisi quod in Syro, pro Dominus est Jesus, quemadmodum & in uno veteri manuscripto. ibid. Hypocritæ, unusquisque vestrum] Quidam libri cum Syro legunt singulare hypocrita: sed plurale, ut est in melioribus, ita etiam a Beda explicatur. Græca similiter variant. v. 18. Et cui simile æstimabo illud] Videtur, ex bonis manuscriptis, addendum quidem esse (simile esse) sed non mutandum æstimabo cum existimabo. v. 24. Quærent intrare] Non videtur mutandum futurum quærent, quod conforme est Græco & Syro ipsique sententiæ, cum præsenti quærunt, quod est in multis antiquis manuscriptis, & ipso Beda. v. 25. Incipietis foris stare] Manuscripta nostra pleraque omnia cum Sixtinis Bibliis, omittunt & conjunctionem, ab aliis præpositam verbo incipietis: quam certe Interpres non videtur dedisse, tametsi legatur Græce Syriaceque, ex eo quod mutata orationis serie verterit incipietis, non inceperitis. v. 27. Omnes operarii iniquitatis] Hujus loco non est scribendum Maledicti in ignem æternum. v. 30. Qui erunt primi: & sunt primi, qui erunt novissimi] Sic emendarunt, post alios correctores, Sixtini, ut utrobique legatur futuro tempore erunt, ex suis haud dubium codicibus, quibus V. Beda diserte suffragatur: nam & Græce est ἔσονται, & Syriace ܢܗܘܘܢ nehevoun, futuro tempore, denique præcedentibus hæc lectio aptissime cohæret. Cæterum manuscripta nostra Latina omnia legunt utrobique præteritum imperfectum erant: cujus etsi sensus eodem redeat, videri tamen posset acceptum ex imitatione similium locorum Matthæi & Marci. v. 32. Ite & dicite] Quædam manuscripta tollunt & conjunctionem. v. 33. Et sequenti die ambulare] Manuscripta antiqua tum

nostra

nostra tum Epanorthota, omittunt die, V. Beda suffragante. v. 34. Qui mittuntur ad te] In quibusdam libris, pro præsenti mittuntur, legitur præteritum missi sunt: etsi vero etiam Græca præteritum fere legant, non dubito tamen quin ex Matth. hoc mutatum sit. v. 35. Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta] Plerique codices addunt deserta, quemadmodum etiam Syra: sed optima manuscripta, nominatim tria Ecclesiæ nostræ Audomarensis cum uno Clarmariscensis, omittunt, adstipulantibus, inter Græcos enarratores, Euthymio & Theophylacto, inter Latinos Beda. Nam etsi adscriptum sit deserta textibus Bedæ & Theophylacti: commentaria tamen eorum, si presse considerentur, loquuntur non fuisse eis lectum. Quocirca non dubito, quin vox ista, huic loco Lucæ addita sit ex Matthæo, tam Græce quam Latine: similis enim varietas est codicum Græc. Cæterum pronomen vobis, neutiquam est omittendum.

CAP. XIV. V. 1. Cum intraret Jesus] Nomen Jesus omittunt ex nostris manuscriptis meliora, conformiter Græco & Syro. v. 7. Dicens ad illos] Unum manuscriptum omittit ad illos, quod tamen etiam Græce & Syriace legitur. v. 12. Neque vicinos, divites] Non est interjiciendum alterum neque: Neque divites. ibid. Te & ipsi reinvitent] Codex Donatianicus habent simplex invitent, cum tamen etiam Græce compositum sit. v. 13. Claudos & cæcos] Manuscripta nostra Brug. Lobb. Clarm. & tria Audomarensia, omittunt mediam conjunctionem &, conformiter Græco ac Syro. v. 14. In resurrectione justorum] Non scribas retributione pro resurrectione. v. 15. Beatus qui manducabit] Regius codex habet præsens manducat: atqui etiam Græce & Syriace legitur futurum. v. 27. Et qui non bajulat crucem suam & venit post me, non potest meus esse discipulus] Quidam libri omittunt hunc versiculum, tanquam aliunde huc adscriptum, sed nulla auctoritate fulciti. v. 28. Non prius sedens] Quidam libri habent nonne, & hic & infra v. 31. sed non rectius videtur. v. 34. Si autem sal evanuerit] Antiqui libri tum nostri tum Epanorthotæ addunt quoque (sal quoque) conformiter Syro, quod alii omittunt similiter Græco.

CAP. XV. V. 8. Si perdiderit drachmam unam] Non est præmittenda & conjunctio. ibid. Nonne accendit lucernam] Unum manuscriptum pro nonne habet non, de quo in Notationibus in varias Bibliorum lectiones. ibid. Et everrit domum] Ita recte emendarunt Romani correctores, pro evertit quod plerique omnes libri habent, everrit, quod est verrit sive scopat, ut ait Epanorthotes noster manuscriptus. Omnes enim hactenus annotarunt ita esse legendum, quia sic clare & Græca & Syra habeant: sed fere defuerunt libri. Hentenius invenit unum, qui scribat verrit: nos in Regio textu, ex Complutensi expresso, & in Missali Romano Pii Quinti jussu edito, Dominica tertia post Pentecosten, quemadmodum jam in Sixtinis Bibliis, legimus everrit. Zegerus indicat ita apud Chrysologum legi. D. Gregorius homil. 34. in Evangelia, etsi exponat evertit, quod est perturbat, notat tamen in aliis codicibus scribi emundat, quomodo certe habet Ambrosius initio epistolæ primæ & mundans domum suam. Fuit hæc altera versio, quam si Interpres sequutus fuisset, aut certe vertisset & scopis mundat domum, ut supra 11. ver. 25. non fuisset relictus depravationi locus. ibid. Donec inveniat] Non est addendum pronomen eam. V. 14. Et postquam omnia consummasset] Vetusti codices fere habent consummasset: unus notatur habere consumsisset, alter dissipasset, quo modo & Beda. Græca vox δαπανᾷν non ambigue significat consumere ac dissipare. v. 17. Quanti mercenarii in domo patris mei] Antiquorum codicum, alii omittunt in domo, alii addunt. Omittentibus volunt Græca, addentibus Syra. Ambrosii & Bedæ textus omittunt, commentaria non perinde sunt clara. v. 19. Jam non sum dignus] Plura antiqua manuscripta, una cum textu V. Bedæ, præponunt & (& jam non sum) sicut & Syra: nam Græca variant. v. 22. Et calceamenta in pedibus ejus] Pronomen ejus omittitur ab omnibus nostris manuscriptis, conformiter editioni Græcæ & commentario Bedæ. v. 24. Et cœperunt epulari] Non est addendum omnes. v. 26. Et interrogavit quid hæc essent] Manuscripta nostra numero plurali habent quæ hæc essent, sicut & textus Bedæ. v. 28. Pater ergo illius] Non mutes ergo cum autem. v. 31. At ipse dixit illi] Non est legenda conjunctio copulativa &, loco adversativæ at.

CAP. XVI. V. 1. Et ad discipulos] Non omittas & pro etiam positum. v. 6. At ille dixit] Non est mutandum præteritum dixit, cum præsenti dicit. v. 11. Quod verum est quis credet vobis] Noli scribere credat, pro futuro credet; multoque minus vestrum pro verum, quod hic opponitur iniquo, quemadmodum versu proximo vestrum alieno. v. 18. Omnis qui dimittit] Quidam antiqui libri præponunt & conjunctionem, sed quæ nec Græce legatur nec Syriace, meliusque certe omitti videatur. v. 19. Qui induebatur] Manuscripta nostra legunt & conjunctionem, conformiter Græco ac Syro, & Latino Bedæ textui, pro relativo qui. v. 21. Et nemo illi dabat] Hæc verba a quibusdam antiquis libris leguntur, a pluribus ignorantur. His suffragantur, inprimis Beda, deinde Evangelium Græcum, denique Syriacum. Conjiciunt quidam adjecta huc esse ex historia filii prodigi, supra 15. v. 16. ibid. Ulcera ejus] In quibusdam vetustis libris est vulnera, sed servandum est ulcera, quod est ἕλκη. v. 23. Elevans autem oculos] Quædam manuscripta omittunt conjunctionem autem, duo nominatim hujus Ecclesiæ: qua omissa, liceat Latinum textum ita distinguere: In inferno elevans oculos: quemadmodum distinguuntur textus Græcus & Syricus, quamquam non sine addita conjunctione: Et in inferno elevans oculos. v. 31. Resurrexit, credent] Non addas pronomen ei, ut quidam.

CAP. XVII. V. 3. Si peccaverit in te frater tuus] Complura manuscripta, & quidem nostra omnia, septem numero, omittunt in te, consentiente Syriaca editione & tractatore Beda. Porro Græci libri illud addunt, suffragante D. Ambrosii commentario. v. 6. Si habueritis (&c.) dicetis huic (&c.) & obediet vobis] Manuscripta optima fere legunt: Si haberetis (&c.) diceretis huic (&c.) & obediret vobis. Altera lectio accepta videtur ex Matth. 17. v. 20. v. 7. Arantem aut pascentem] In quibusdam vetustis libris, etiam Epanorthotæ, additur boves (boves pascentem) nominatim in Brugensi; in quibusdam oves, duobus hujus Ecclesiæ, E. & F. Complures libri neutrum legunt, consonante Beda: neque Græce est horum alterum, duntaxat ποιμαίνοντα· sed si alterum horum addere oportet, favent Græca iis potius qui oves addunt, quam qui boves, quia ποιμαίνειν proprie de pastoribus ovium dicitur. Quocirca &. D. Ambrosius oves aut legit aut intelligit: & Syrus agens Paraphrastem vertit: Dicentem par boum aut pascentem oves: bobus enim arabatur. ibid. Dicat illi; Statim transi] Quidam libri, pro conjunctivo dicat, habent indicativum dicit, tam hoc quam proximo versu: quidam ita distinguunt, ut statim adjungatur iis quæ præcedunt: Dicit illi statim; Transi. v. 20. Respondens eis dixit] Alii pleriq; libri habent Respondens eis & dixit, quomodo legitur etiam Græce Syriaceque. v. 23. Ecce hic & ecce illic] Quidam libri antiqui legunt absque media conjunctione &: quanquam Græce interjiciatur aut, Syriace &. v. 28. Similiter sicut factum est] Non est omittendum adverbium sicut. v. 31. In illa hora] Sic nobis legendum videtur Latine, tametsi Græce & Syriace, & in quibusdam Latinis libris, pro hora legatur die. v. 35. Duo in agro, unus assumetur, & alter relinquetur] Hoc plerique Latini libri legunt, suffragantibus quibusdam Græcis, editione Syriaca, & enarratoribus Ambrosio ac Beda. Porro quidam Latini libri omittunt: præter eos quos citavimus in Notationibus nostris in Biblia, unus hujus Ecclesiæ Audomarensis, signatus litera F. His favent plerique Græci & libri & enarratores: vide Græcas varietates. Verisimile est, hunc versiculum, Lucæ ex Matthæo fuisse adscriptum; quemadmodum Matthæo ex Luca, similem versic. de duobus in lecto. v. 37. Illuc congregabuntur & aquilæ] Quidam antiqui libri, conformiter Syro, non interponunt &. Græca similiter variant.

CAP. XVIII. V. 9. Parabolam istam] Non subdas dicens. v. 10. Ascenderunt in templum] Alii libri scribunt imperfectum ascendebant. v. 13. Mihi peccatori] Minime addendum est Amen. v. 15. Quod cum viderent] Non videtur mutandum neutrum quod cum masculino quos. v. 28. Ait autem Petrus] Ei pronomen quod addunt libri quidam cum Syro, alii plerique Græco consentanee non legunt. v. 31. Jesus duodecim] Non addas discipulos suos, quod quidam ex Matth. v. 35. Cum appropinquaret Jericho] Non est interjiciendum nomen Jesus.

CAP. XIX. V. 8. Dixit ad Dominum] Non mutes Dominum cum Jesum. v. 9. Eo quod & ipse filius sit Abrahæ] Non est omittendum &. v. 21. 22. Homo austerus] Vetera manuscripta scribunt austeris, tanquam si tertia declinatione diceretur, quemadmodum contrarium lenis. v. 23. Ut ego veniens] Alii libri pro ut legunt copulativam & conformiter Græco. ibid. Exegissem illam] In quibusdam libris pro fœminino legitur neutrum illud, s. argentum: nam quæ præcedit vox Græca ἀργύριον, neutro genere & pecuniam significat & argentum. v. 26. Quia omni habenti dabitur & abundabit] Codices antiqui, nostri, Zegeri, Epanorthotæ, & aliorum, omittunt & abundabit, Syricis & plerisque omnibus Græcis consonantibus. Matth. esse proprium cap. 13. v. 12. & 25. v. 29. annotat etiam Epanorthotes. v. 29. Cum appropinquasset] Non addas nomen Jesus. v. 30. Quod contra est] Non est addendum pronomen vos (quod contra vos est] quod ex prioribus Evangelistis quidam huc adscripserunt: nam cum Sixtinis Bibliis antiqui libri, Græco conformiter, illud omittunt. v. 37. Omnes turbæ discipulorum] Sic legendum est, discipulorum, quomodo est in Sixtino & aliis quibusdam libris, aut certe, ut in nonnullis, discentium, Græco Syroq; conformiter; non descendentium, quod est in plerisque, Beda suffragante. v. 46. Domus orationis est] Hic legendum est est; at secundum Mat. & Mar. vocabitur.

CAP. XX. V. 3. Respondens autem Jesus] Nomen Jesus, meliores libri nostri cum Græcis omittunt. ibid. Interrogabo vos] Non legas præsens interrogo, loco futuri. v. 4. Baptismus Johannis de cœlo erat] Antiqui libri legunt baptismum pro baptismus, hic ut secundum Matth. & Marc. v. 5. Cogitabant intra se] Inter non intra invenio in melioribus libris nostris, quod & melius esse videtur. v. 9. Homo plantavit] Boni libri omittunt quidam, quod nec Græce legitur. v. 10. Et in tempore misit] Quidam addunt vindemiæ aut fructuum: verum hæc ex commentario in textum irrepserunt. v. 14. Cogitaverunt intra se] Legendum videtur potius inter quam intra; inter se; mutuo scil. quanquam Syrus vertat in animabus suis. v. 20. Ut traderent eum] In multis libris legitur &, quemadmodum etiam Syr. verum ut propius accedit Græco. v. 21. Et non accipis personam] Non est addendum vox hominis. v. 24. Respondentes dixerunt ei] Quidam libri omittunt pronomen ei, sicut nec Græce nec Syr. illud legitur. v. 26. Et mirati in responso ejus] Non legas numero plurali responsis. v. 28. Et hic sine liberis fuerit] In aliis libris pro liberis est filiis. v. 30. Et ipse mortuus est sine filio] Legendum est filio numero singulari, non plurali filiis; juxta manuscripta veriora: quanquam proximis duobus versibus Interpres dederit plurale, non enim numeri hic ratio habetur, sed speciei. v. 32. Novissime omnium] In quibusdam libris est nomen novissima: adverbium Græco consonat. v. 34. Neque nubent neque ducent uxores] Ita est, ut in Sixtinis Bibliis, ita & in melioribus manuscriptis. In quibusdam bonis, pro futuris leguntur præsentia: Neque nubunt neque ducunt uxores, similiter Syro. Græca variant. v. 36. Neque enim ultra] Non est omittenda conjunctio enim, quæ etiam Græce & Syriace exstat. v. 39. Dixerunt ei; Magister] Alii libri omittunt pronomen ei, conformiter Græco.

CAP. XXI. V. 8. Et tempus appropinquavit] Ita legendum est tempore præterito appropinquavit, non futuro appropinquabit. v. 9. Sed nondum statim finis] In aliis libris est non pro nondum, Græco similiter. v. 11. Et signa magna erunt] Sequitur in manuscripto codice Ecclesiæ nostræ Audomaropolitanæ, continente quatuor Evangelia, signato litera F. & tempestates: quod & D. Gregorius homil. 35. in Evang. admonet a quibusdam libris addi. Gregorio antiquior Origenes Græcus, tractatu 28. in Matth. annotat a Luca adjici & hyemes (sic enim vertit ejus Interpres, quod alii tempestates) denique Syriacum testamentum, postquam dixit Et signa magna e cælo apparebunt, subdit· Et hyemes seu tempestates magnæ erunt. v. 17. Et eritis odio omnibus] Non addas hominibus, quod quidam. v. 20. Tunc scitote quia appropinquavit desolatio ejus] Non est legendum numero singulari scito, nec futuro tempore appropinquabit. v. 21. Fugiant ad montes] In aliis bonis libris legitur in pro ad. v. 36. Ista omnia quæ futura sunt] Non legas ventura pro futura. v. 38. Et omnis populus manicabat ad eum] Ita cum Sixtino legunt plerique omnes codices manicabat: sed quia insolens est ea vox, quidam eam mutarunt cum manitabat, quidam cum mane ibat, quidam cum mane accelerabat, quidam denique cum diluculo veniebat, quemadmodum ostendimus in Notationibus prolixioribus: his enim modis exponenda est ea vox.

CAP. XXII. V. 2. Quomodo Jesum interficerent] Alii libri pro nomine Jesum legunt pronomen eum, conformiter Græco ac Syro. v. 3. Qui cognominabatur Iscariotes] Libri antiqui suo more Scarioth habent pro Iscariotes. v. 10. Occurret vobis homo quidam] Optimi nostrorum librorum omittunt quidam.

quidam.. v.13. Sicut dixit illis] Non est addendum nomen Jesus. v.19. Quod pro vobis datur] Non est legendum tradetur pro datur : nam tradetur ex Apostolo 1 Corinth. 11. v. 24. acceptum est. v. 20. Hic est calix novum testamentum] Male legunt quidam Hic est calix novi testamenti. v. 22. Per quem tradetur] Unum manuscriptum habet præsens traditur, quemadmodum est Græce ac Syriace. v. 26. Fiat sicut minor] Manuscripta nostra Brug. Lobb. Clarmar. Leod. & Audomarensia tria, cum textu V. Bedæ, pro minor scribunt junior, quo modo ad verbum vertas ex Græca voce νεώτερος. v. 31. Ait autem Dominus ; Simon, Simon] Non mutes priorem vocativum Simon cum dativo Simoni. v. 34. At ille dixit] Non est mutandum conjunctio adversativa at, cum copulativa &. v. 36. Sed nunc qui habet sacculum, tollat] Non mutes tollat cum futuro indicativi tollet. v. 37. Dico enim vobis] Quidam pro enim scribunt autem, male. v. 43. Apparuit autem illi Angelus de cœlo, confortans eum : & factus in agonia prolixius orabat. 44. Et factus est sudor ejus, sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram] Hi duo versiculi, tametsi olim defuerint in quibusdam & Græcis & Latinis libris, testibus Hilario lib. 10. de trinitate, & Hieronymo lib. 2. adversus Pelagianos cap. 6. hodie tamen a nullis libris absunt, nec Latinis, nec Græcis, nec Syriacis : ut certe jam palam est, temere aliquando fuisse a quibusdam omissos. v. 55. In medio atrii] Quidam libri antiqui, pro secundo casu atrii, consonante editioni Græcæ, scribunt sextum atrio. v. 63. Et viri qui tenebant illum] Quidam libri pro illum legunt Jesum, ut est Græce & Syriace, sed non meliores. v. 64. Et percutiebant faciem ejus] Manuscriptum Ecclesiæ nostræ quod F. litera notavimus, pro faciem legit caput (quamquam utramque annotet lectionem) quod nusquam alibi lego. ibid. Prophetiza, quis est] Non hic addas nobis Christe, quod Matth. est cap. 26. v. 68.

CAP. XXIII. V. 2. Tributa dare Cæsari] Alii libri legunt passivum dari, pro activo dare. v. 5. Commovet populum] Optimi quique codices habent præsens commovet, quo modo etiam legitur Græce, non præteritum commovit. ibid. Incipiens a Galilæa] Multi boni libri præponunt copulativum &, quam alii Græco conformiter omittunt. v. 8. Eo quod audierat multa de eo] Alii libri pro audierat scribunt audiret. v. 9. At ipse nihil illi respondebat] Ut non est mutandum adversativum at cum copulativo &, ita non omittendum pronomen illi : sed neque autem vertendum in etiam, aut accusantes in accusabant, ubi sequitur : Stabant autem principes sacerdotum & scribæ constanter. accusantes eum. v. 12. In ipsa die] Quidam libri habent ex pro in. v. 15. Nam remisi vos ad illum] Epanorthotes notat in hæc verba : Nam remisi vos ad illum, Græcus, antiqui, habent ; moderni, Nam remisit illum ad vos, sed male. hæc ille. Unde intelligere licet, etiam Latinos quosdam codices sic legere, quemadmodum Græci illi de quibus diximus ad varietates Græcas : Nam remisit illum ad nos. v. 16. Emendatum ergo] Cave mutes conjunctionem ergo cum pronomine ego. v. 35. Et stabat populus spectans] Quidam codices cum textu juncto commentariis Bedæ & Sixtinis Bibliis, ita legunt, atque omnino sic legendum est, ex θεωρῶν contemplans Græco, & ejusdem significationis Syrico vocabulo ; spectans inquam, simplex verbum, quod ab imperitis mutatum est cum verbo composito exspectans, quamvis hoc antiqui omnes, quos ego quidem habeo, codices contineant. Forte adspectans scripserit interpres, quod facile degenerarit in exspectans. ibid. Si hic est Christus Dei electus] Non legas verbum unicum dilectus pro duobus Dei electus, ut quidam. v. 36. Offerentes ei, & dicentes] Quidam libri omittunt conjunctionem &, alii interponunt, idque conformiter Græco ac Syro. v. 38. Scripta super eum] In quibusdam antiquis libris est compositum inscripta, pro simplici scripta. v.40. Quod in eadem damnatione es] Quia obscurius dixerat Interpres quod ex ὅτι, quidam mutarunt cum quia, alii cum qui. v. 41. Nam digna factis recipimus] Non mutes præsens recipimus, cum præterito recepimus. v. 45. Et obscuratus est sol] Origines tractatu 35. in Matthæum annotat his verbis : In quibusdam exemplaribus (Lucæ) non habetur Tenebræ factæ sunt, & obscuratus est sol, sed ita, Tenebræ factæ sunt super omnem terram sole deficiente. [1]Et forsitan ausus est aliquis, quasi manifestius aliquid dicere volens, pro & obscuratus est, ponere deficiente sole, existimans quod non aliter potuissent fieri tenebræ, nisi sole deficiente. Puto autem magis quod insidiatores Ecclesiæ Christi mutaverunt hoc verbum, &c. v. 54. Et dies erat Parasceues] Manuscriptum D. Donatiani, pro genitivo parasceues, legit nominativum parasceue, quemadmodum Græca.

CAP. XXIV. V. 11. Et non crediderunt illis] Antiqui libri nostri, pro præterito perfecto crediderunt, legunt imperfectum credebant, conformiter Bedæ textui & Græco fonti. v. 12. Linteamina sola posita] Non est omittendum sola. v. 28. Et appropinquaverunt] In quibusdam libris est imperfectum appropinquabant. v. 39. Et pedes] Non additur meos in melioribus libris, tametsi Græce legatur & Syriace. v. 49. Et ego mitto promissum] Biblia Regia addunt ecce (& ecce ego) sicut Græca, quod alii libri omittunt ut Syra. Rursus pro præsenti mitto, quod consonat fonti Græco, in quibusdam est futurum mittam, similiter Syro. ibid. Quousque induamini virtute] Quidam antiqui libri, pro sexto casu virtute, habent quartum virtutem. v.53. Amen] In fine hujus Evangelii, a Sixtino & aliis quibusdam bonis libris additur, conformiter Græcis & Syris : a quibusdam omittitur, ut nec Beda inter Latinos, & Euthym. inter Græcos tractatores, agnoscunt.

Notæ ad Varias Lectiones Editionis Latinæ Evangelii secundum JOHANNEM.

CAP. I.

VErs. 3. Et sine ipso factum est nihil, quod factum est, in ipso vita erat] Consulto prudenterque usi sunt correctores Sixtini, ambiguo hoc distinguendi modo, quo illud quod factum est, & præcedentibus jungi potest & subsequentibus : eo quod diversi auctores diversimode distinguant atque intelligant, Chrysostomus priori modo, Augustinus posteriori. v. 9. Venientem in hunc mundum] Quidam antiqui libri omittunt pronomen hunc, plures addunt. v. 15. Hic erat quem dixi] Non mutes imperfectum erat cum præsenti est. v. 18. Ipse enarravit] Non est mutandum verbum compositum cum simplici narravit. v. 26. Quem vos nescitis] Antiqui codices fere scribunt quem vos non scitis. v. 29. Altera die vidit] In quibusdam legitur Postera die videt, sed minus spectatis. ibid. Ecce qui tollit peccatum mundi] Manuscripta Brugens. Lobb. & Audomarensia tria, omittunt adverbium ecce, conformiter Græco ac Syro. Porro singulare peccatum, non est commutandum cum plurali peccata. v. 31. Sed ut manifestetur in Israel] Antiqui codices fere omittunt præpositionem in, intelligentes, quod notat etiam Epanorthotes, Israel esse dativi casus (propter quod & exemplaria quædam scribunt Israeli) id quod conforme est Græco textui. v. 42. Filius Jona] Non scribas Johanna aut Johannis, pro Jona, hoc quidem loco, monente quoque Epanorthote. Vide infra 21. v. 15. v. 45. Et prophetæ] Cave legas & prophetis sexto casu. v. 51. Videbitis cœlum apertum] Regius textus præponit amodo, conformiter Græco ac Syro.

CAP. II. V. 2. Vocatus est autem & Jesus] Non omittas medium &. v. 3. Dicit mater Jesu ad eum] Non præteritum dixit legendum est, sed præsens dicit. Similiter, inquit Epanorthotes, infra, dicit, per totam seriem de nuptiis. v. 21. Et tu in tribus diebus] Quidam antiqui libri omittunt præpositionem in tametsi ea Græce addatur. v.22. Quia hoc dicebat] Non addas de corpore suo.

CAP. III. V. 2. Hic venit ad Jesum nocte] Antiqui fere legunt eum, pro Jesum, tametsi nomen Jesum etiam Græce & Syriace exstet. v. 3. Nisi quis renatus fuerit denuo] Antiqui libri nostri, pro composito renatus, scribunt hoc loco verbum simplex natus, conformiter Græco : nam & sequitur denuo, quod iterationem significat. Infra ver. 5. constanter legitur renatus. v. 4. Iterato introire & renasci] Pro iterato quidam scribunt iterum, quidam rursus. Pro renasci & hoc loco habent nostra manuscripta simplex nasci, Græco similiter : iterum enim ad utrumque referunt, & ad introire, & ad nasci. v. 5. Ex aqua & Spiritu sancto] Antiqui codices fere omittunt sancto, consentientibus D. Augustino in hunc locum & S. Ambrosio lib. 3. de Spiritu sancto cap. 11. nec non editionibus Græca & Syriaca. v. 8. Sed nescis unde veniat aut quo vadat] Rursus in antiquis nostris manuscriptis, pro nescis leguntur duæ voces non scis, & pro disjunctiva aut legitur conjunctio copulativa &, Græco Syroque consentanee : sed nihil variant sensum omnes istæ verborum varietatulæ. v. 17. Filium suum in mundum] Non omittas in mundum. v. 18. Quia non credit in nomine] Manuscripta Brugens. Clarm. Lob. & Audomarensia duo, inter alia legunt præteritum credidit, confomiter Græco ac Syro, pro præsenti credit. v. 20. Omnis enim qui male agit] In quibusdam libris, pro adverbio male, reperitur nomen mala, v. 22. In terram Judæam] Alii libri converso ordine legunt In Judæam terram. Hæc lectio consonat Græco, illi favet Syrum, quod habet in terram Judææ. v. 25. Facta est autem quæstio] Hujus Ecclesiæ Manuscripta cum Clarmariscensi legunt ergo, similiter Græco : alia servant autem cum Syro. v. 31. Qui est de terra, de terra est] Non est omittendum alterum de terra est : nec auferenda posteriori loco præpositio de. v. 33. Qui accepit ejus testimonium] Quidam libri adjiciunt autem, quod Syriace quidem additur, sed non Græce. Quidam mutant præteritum accepit, cum præsenti accipit : Græce præteritum exstat. v.36. Non videbit vitam] Non addas æternam.

CAP. IV. V. 4. Per Samariam] Superfluit quod quidam libri addunt mediam. v.5. Quæ dicitur Sichar] D. Hieronymus, epistola 27. cap. 6. quæ est epitaphium Paulæ, obiter annotat, plerosque errantes, pro Sichem, legere Sichar, quanquam nec Græci aut Syrici libri hodie aliter legant quam Sichar, ubi canina littera r postrema legitur. v. 6. Hora erat quasi sexta] Sic est non tantum in melioribus libris, verumetiam in autographo Græco, omissa conjunctione autem. v.18. Et nunc quem habes] Male quidam adverbium nunc mutarunt cum pronomine hunc. v. 21. Quia venit hora] In quibusdam bonis libris est futurum veniet, pro præsenti venit, ex Græco ἔρχεται. v. 30. Exierunt ergo de civitate] Non videtur omittendum ergo, quod Græce etiam legitur : nam Syriace ejus loco est &. v. 31. Rogabant eum discipuli] Quidam libri addunt ejus, Græco ac Syro conformiter. v. 32. Ille autem dicit eis] In aliis libris, pro præsenti dicit, est præteritum dixit. v. 33. Discipuli ad invicem] Huc non est adjiciendum pronomen ejus. v. 34. Voluntatem ejus qui misit me] Non est supponendum nomen patris mei, pro pronomine ejus. v. 36. Et congregat fructum] Non est addendum relativum qui. v. 37. In hoc enim est] Non redundat conjunctio enim. v. 41. Et multo plures crediderunt in eum] Latinorum librorum, quidam addunt consentanee editioni Syriacæ ; quidam omittunt, in eum. Græcorum librorum similis est varietas. v.48. Non creditis] In quibusdam libris est futurum credetis. v. 51. Et nuntiaverunt dicentes] Non addas pronomen ei.

CAP. V. V.2. Est autem Jerosolymis probatica piscina] Alii addunt præpositionem super vel in probatica. Prior, ut Bib. Sixt. ita plerorumque Lat. lib. tam manu quam typis scriptorum, lectio est : cui adstipulantur Latini tractatores, præter recentiores, Beda & libro de locis Hebraicis Hieronymus ; nec non inter Græcos Theophylactus, dum absque præpositione & legit & explicat, piscina cur probatica dicta fuerit. Denique favet huic lectioni Syriacum Evangelium, quod habet Est autem illic in Jerusalem locus quidam ablutionis qui vocatur. Altera lectio quæ addit præpositionem super, est non paucorum Latinorum librorum, tum manu tum typis scriptorum (nam qui habent in præpositionem, sunt illi solummodo typis excusi, & quidem minoris fidei) quibus volunt libri Gr. qui constanter addunt præpositionem ἐπὶ, ea tamen varietate, ut quidam scribant nomina probaticæ & piscinæ eodem casu, tertio inquam (ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ) plerique diverso, prius tertio, posterius primo casu, ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα · ut & Latina scriptura super probatica piscina, ambigua est ad utrumque, ut utrumque nomen accipias, vel eodem casu, vel diverso, prius sexto, posterius primo. Græcis libris consonant auctores Græci, Nonnus & Euthymius, quorum ille paraphrasi, hic enarratione sua, intelligit, ad probaticam seu in probatica, fuisse piscinam. Hæc alias a nobis latius tractata sunt in Notationibus. ibid. Quæ cognominatur Hebraice Bethsaida] Ita legunt meliores libri, præsens cognominatur, non imperfectum cognominabatur. Porro pro Bethsaida, quidam libri impressi scribunt Bethesda, ut etiam quidam Græci pro Βηθεσδὰ scribunt Βηθσαϊδὰ · sed ut Latinos illos ex Græcis consulto esse mutatos, dubium non est ; ita Græcos hos ex Latinis credibile est. Recepta Græcorum lectio est Βηθεσδὰ Bethesda, quod prout scribitur a Syro, significat domum misericordiæ : Latinorum Bethsaida, quod interpretari licet domum piscationis. utra verior, incertum. Lege Notationes nostras prolixiores. v. 9. Sanus factus est homo ille] Quidam boni libri omittunt pronomen ille, nomen enim homo

nulli

nullo modo omittendum est. v. 10. Qui sanatus fuerat] Participium sanatus non est commutandum cum nomine sanus. v. 24. Et in judicium non venit] Non scribas futurum veniet pro præsenti venit. ibid. Sed transiit a morte in vitam] Præteritum transiit respondet commentario Bedæ, & textui Græco: præsens transit fere est in nostris manuscriptis: futurum transiet rejiciendum est, & exploditur, ut a Beda, ita & a D. Augustini tractatu. Denique præpositio in a quibusdam mutatur cum ad. v. 27. Et potestatem dedit ei judicium facere] Multi libri addunt & aut etiam ante judicium, conformiter Græco ac Syro: verum nec Augustinus nec Beda illud agnoscunt. v. 28. Audient vocem Filii Dei] Antiqui libri tum nostri tum Epanorthotæ, consentanee Græcis ac Syriacis, pro Filii Dei, scribunt pronomen ejus. Supra v. 25. legendum vocem Filii Dei, notat Epanorthotes. v. 30. Non possum ego] Pro ego male a quibusdam substituitur conjunctio ergo: quinetiam male mox præponitur conjunctio sed, ante Sicut audio judico, quanquam Syrus addat: ut & in fine versus, superflue additur nomen patris, tametsi & sit in quibusdam libris Græcis. v. 32. Verum est testimonium] Non subjicias pronomen ejus. v. 36. Quæ dedit mihi pater] Non omittas pronomen mihi. v. 43. Et non accipitis me] In aliis libris est præteritum accepistis: sed præsens accipitis conforme est etiam Græco ac Syro.

CAP. VI. V. 3. Subiit ergo in montem] Non est legendum abiit pro subiit. v. 10. Dixit ergo Jesus; Facite] Sic legunt antiqui libri cum Græcis & Syricis, præteritum dixit, non præsens dicit. ibid. Erat autem fœnum] Brugensis D. Donatiani codex, pro autem scribit enim, contra alios omnes tamen. v. 13. Ex quinque panibus ordeaceis] Non addas & duobus piscibus, quod quidam. v. 19. Ambulantem supra mare] Alii libri habent super. v. 21. Ad terram in quam ibant] Quidam boni libri omittunt præpositionem in, alii addunt in vel ad, quomodo est Græce εἰς ἣν ὑπῆγον. v. 23. Gratias agente Domino] Ita emendarunt Correctores Sixtini e suis aliorumque libris: absque dubio enim id Græca volunt, εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου (quanquam Nonnus intelligat genitivos esse, non absolute positos, sed rectos a præcedenti nomine ἄρτον) id & Syrica, quæ ad verbum habent: Quum benedixisset Jesus. Nostra manuscripa legunt Domino, sed æque agentes primo casu. Res certa est, ab imperitis notariis, ablativum agente mutatum cum nominativo agentes, & tandem etiam Domino cum Deo, Gratias agentes Deo, quæ est multorum codicum scriptura. v. 28. Ut operemur opera Dei] Non addas bona. v. 33. Panis enim Dei est] Non est mutanda vox Dei cum voce verus. v. 36. Et vidistis me & non creditis] Ut non est scribendum præsens videtis pro præterito vidistis: ita nec præteritum credidistis pro præsenti creditis. v. 37. Ad me veniet] Non legas præsens venit pro futuro veniet. v. 39. Hæc est autem voluntas] Conjunctio autem non est mutanda cum enim, hoc certe loco, sed futile infra v. 40. loco prorsus simili: priori enim loco autem, posteriori enim, legendum esse, videntur, non tantum optima manuscripta, cum libris Syriacis & quibusdam Græcis, verumetiam sententia ipsa exigere. Cæterum ut in multis Latinis, ita in plerisque Græcis libris, utrobique exstat δὲ autem. ibid. Non perdam ex eo] Non addas quidquam. v. 41. Ego sum panis vivus] Vox vivus omittitur ab omnibus nostris manuscriptis, & plerisque aliorum, conformiter Græco ac Syro: videturque non hujus esse loci, sed infra v. 51. v. 43. Nolite murmurare in invicem] Non est omittenda præpositio, quæ etiam Græce ac Syriace exstat: nam in invicem dixit interpres pro inter vos mutuo. v. 45. Est scriptum in prophetis] Non legas in proverbiis. v. 61. Et quis potest eum audire] Sex eaque optima manuscriptorum nostrorum, cum aliis, auferunt conjunctionem &, consentanee Græco ac Syro. v. 65. Qui essent non credentes] Eadem manuscripta nostra, Brug. Lobb. Leod. Clarm. & Audomarensia duo, cum aliis Zegeri, auferunt ex his verbis negationem non: sed refragantur Græca ac Syra, cum aliis Latinis libris, quamvis Cyrilli commentario adjunctus textus similiter omittat. v. 69. Et nos credidimus] Hæc Sixtinorum Bibliorum lectio, quæ pro præsenti credimus, quod vulgo legitur, scribitur præteritum credidimus, conformis est D. Augustini, non tantum textui, verum etiam tractationi, & autographo Græco. ibid. Christus Filius Dei] Non addas vivi, quod pauci quidam libri ex Græco. v. 70. Respondit eis Jesus] Non addas ergo, neque & dixit. v. 71. Judam Simonis Iscariotem] Quidam antiqui libri scribunt de Juda Simonis Schariothis: sed prior lectio, ut est in aliis antiquis libris, ita consonat Græco.

CAP. VII. V. 1. Post hæc autem ambulabat] Quidam boni libri omittunt autem conformiter Syro: Græce tamen ejus loco est καὶ &. ibid. In Galilæam, non enim volebat in Judæam ambulare] Pauci quidam libri, pro quarto casu, scribunt sextum, Galilæa, Judæa, similiter ut textus Græcus. v. 4. Manifesta teipsum] Pro imperativo, cave legas præsens indicativi manifestas. v. 6. Semper est paratum] Quidam libri, pro simplici est, scribunt compositum adest. v. 8. Ego autem non ascendo] Quidam libri omittunt autem conformiter Græco ac Syro; quidam mutant cum enim. Sunt pauci qui pro non scribant nondum, quemadmodum est Græce ac Syriace, sed contra D. Augustinum aliosque tractatores Latinos, quinetiam Cyrillum Græcum. Denique nonnulli habent futurum ascendam, pro præsenti ascendo, probato a Græcis & Syris. v. 12. Et murmur multum] Plerique libri incongrue habent masculino genere multus. v. 25. Quem quærunt interficere] Non addas Judæi. v. 26. Et ecce palam loquitur] Non est omittendum &, nec mutandum cum atqui, sed ita exponendum. v. 29. Ego scio eum, quia ab ipso sum] Sic legendum est, non autem ut multi codices: Ego autem scio eum, & si dixero quia nescio eum ero similis vobis mendax; & ego scio eum quia ab ipso sum: non enim sunt hæc hujus loci, sed huc adjecta ex sequentis cap. 8. v. 55. quod monet etiam Epanorthotes noster manuscriptus. Zegerus, qui putat hoc a Cyrillo hic & legi & exponi, fallitur, dum Judocum Clichtovæum legit pro Cyrillo. v. 32. Et miserunt principes] Quidam libri addunt sacerdotum, conformiter Græco ac Syro, sed ut non Sixtinus, ita nec meliores. ibid. Ut apprehenderent eum] Non substituas nomen Jesum, pro pronomine eum. v. 33. Dixit ergo eis Jesus] Manuscripta nostra fere omittunt pronomen eis, quod neque a Syricis legitur libris, neque a melioribus Græcis. ibid. Et vado ad eum] Non mutes pronomen eum cum nomine Patrem. v. 34. & 36. Quæritis me] Non videtur scribendum præsens quæritis pro futuro quæretis, quod etiam Græce ac Syriace legitur. v. 39. Nondum enim erat Spiritus datus] Hæc est germana lectio editionis Lat., Syr. et quorundã etiã Græcorũ codicum, deniq; non paucorum veterum, præsertim Lat. auctoritate probata. Pauci codices Latini, vel omittunt participium datus, vel mutant cum nomine sanctus, ut plerique omnes codices Græci, Græcis tractatoribus ita suffragantibus, ut doceant, datus subaudiendum esse, nominatim Theophylactus. Lege Notationes nostras prolixiores. v. 46. Sicut hic homo] Non addas loquitur, tametsi Syrus addat, sed subaudias e proximo. v. 50. Dixit Nicodemus] Pro præterito dixit, nostra manuscripta habent præsens dicit, conforme Græco. v. 52. Scrutare scripturas] Multi boni libri omittunt vocem scripturas, consentientibus Græcis ac Syricis. ibid. Propheta non surgit] Unus codex habet præteritum surrexit, quod est etiam Græce, quidam futurum surget: sed surgit præsens, Latinæ editionis est, positum pro non solet surgere.

CAP. VIII. V. 6. Hoc autem dicebant] Manuscripta nostra numero plurali scribunt hæc, sed singulare est etiam Græce. v. 7. Cum ergo perseverarent] Rursus manuscripta nostra pleraque pro ergo scribunt autem, idque Græco similiter. v. 9. Audientes autem] Non subjicias pronomen hæc. ibid. Et remansit solus Jesus] Exemplaria Brugens. Clarm. Lobb. & Audomarensia duo, omittunt nomen Jesus quod tamen etiam Græce additur. v. 11. Dixit autem Jesus] Quidam libri interjiciunt pronomen ei, Græco conformiter. ibid. Et jam amplius] Non omittas jam. v. 12. Non ambulat in tenebris] Duo meliora hujus Ecclesiæ manuscripta, unum Clarmariscense & quinque ab Hentenio annotata, pro præsenti ambulat, scribunt futurum ambulabit, suffragantibus D. Augustino & editionibus Græca ac Syra. v. 14. Unde venio aut quo vado] Brugense & Lobbiense manuscripta habent unde veniam aut quo vadam, quod quidem Latinius est. v. 24. Moriemini in peccato vestro] Bis hoc legitur isto versu, semel plurali numero in peccatis vestris, iterum singulari in peccato vestro. Atqui utrobique plurale legunt Græca & Syra, nec non pauci quidam Latini libri, sed non integriores illi. v. 25. Principium qui & loquor vobis] Hæc est Latinorum plerorumque omnium codicum lectio; qui relativum generis masculini: pro quo unum manuscriptum legit quod; duo quia. Græci libri fere scribunt conjunctionem ὅτι quæ declarat quia, adstipulantibus enarratoribus Chrysostomo ejusque discipulis, & inter Latinos Augustino: quidam tamen divisim scribunt ὅ, τι, pro relativo neutro quod, suffragante Nonno. Lege Notationes nostras in varias Bibliorum lectiones. v. 27. Quia patrem ejus dicebat Deum] Antiqui libri tum nostri tum aliorum, pro genitivo singulare ejus, legunt dativum pluralem eis, quibus Augustinus suffragatur, & plerique Græci necnon & Syriaci codices, quinetiam tractatores Græci, Chrysostomus, Nonnus, & Euthymius. Est altera hoc loco varietas, quorumdam Latinorum librorum, omittentium vocem Deum, conformiter Græcis plerisque libris ac Syriacis, & enarratoribus, Græcis quidem, Chrysostomo, Nonno, Theophylacto, atque Euthymio, Latino autem Augustino. Cæterum ut plerique, ita integerrimi quique, Latini libri, servant Deum, quod potuit Interpres explicationis causa addidisse. De his latius in Notationibus prolixioribus. v. 29. Et non reliquit me solum] Manuscripta nostra Brugens. Lobb. Clarmar. & Audomarensia tria omittunt & conjunctionem, sicut plerique omnes Græci codices, & sicut D. Augustinus: ex illis Brugense, Clarmariscense, & unum Audomarensium, legunt etiam præsens relinquit, sed non eadem fide. v. 31. Ad eos qui crediderunt ei Judæos] Ita legendum est, monente etiam Epanorthote, Judæos, non ex Judæis. v. 33. Responderunt ei] Non addas ergo. v. 35. Filius autem monet] Conjunctio autem, a quibusdam similiter Syro additur; a plerisque Græco conformiter tollitur. v. 38. Ego quod vidi apud Patrem meum] Pronomen meum omittitur a plerisque Latinis libris, & quidem optimis nostris: sed qui addunt consentiunt Græcis ac Syricis. v. 42. Ego enim ex Deo processi] Non est mutandum nomen Deo cum pronomine eo. v. 45. Ego autem si veritatem dico, non] Pro si, in antiquis tum nostris tum Epanorthotæ pluribusque aliis legitur quia, conformiter Græco & Syro: quod certe sententia ipsa videtur exigere, prout ab Euthymio enarratore urgetur. Monet autem Epanorthotes, non hic, sed versu proximo, legendum esse si, ubi dicitur: Si veritatem dico vobis, quare &c. v. 46. Quis ex vobis arguet me] Manuscripta Audomarensia duo, unum Lobbiense, & quædam alia, pro futuro arguet, habent præsens arguit, conformiter Græco & Syro. v. 49. Et vos inhonorastis me] Quidam Latini libri habent præsens inhonoratis, quemadmodum Græci & Syrici. v. 54. Quia Deus vester est] Manuscripta Brugens. Clarm. Lobb. & Audomarensia tria, scribunt prima persona pronomen noster, sicut Syri, pro secunda vester, quod est Græce. v. 56. Vidit & gavisus est] Manuscripta nostra antiqua, & non pauci alii Latini libri, præponunt & conjunctionem, etiam ipsi vocabulo vidit, quemadmodum Græca & Syra.

CAP. IX. V. 1. Et præteriens Jesus] Antiqui libri fere omittunt nomen Jesus, conformiter Græco ac Syro. v. 4. Venit nox] Non mutes præsens venit cum futuro veniet. v. 8. Itaque vicini & qui viderant eum prius] Voci vicini non est addendum pronomen ejus, tametsi Syriace legatur: sed plusquam perfectum viderant, multi boni libri, nominatim unus D. Donatiani, unus Clarmarisci, tres S. Audomari, mutant cum imperfecto videbant quod Græcæ lectioni propius respondet. v. 11. Vade ad natatoria] Plerique libri, pro neutro plurali natatoria, scribunt fœmininum singulare natatoriam, quale est Græce. ibid. Et abii, lavi, & video] Alii codices præponunt conjunctionem etiam verbo lavi (& lavi) necnon præsens video mutant cum præterito vidi, quod legitur Græce. v. 16. Alii autem dicebant] Manuscripta nostra, Græco conformiter, omittunt conjunctionem autem, quam alii libri addunt cum Syro. v. 30. In hoc enim mirabile est] Non est omittenda conjunctio enim. v. 40. Et audierunt quidam ex Pharisæis] Exemplaria nostra manuscripta omittunt quidam, conformiter Græco ac Syro.

CAP. X. V. 8. Omnes quotquot venerunt] Non est addendum ante me, quod quidam addiderunt ex quibusdam libris Græcis. v. 9. Ego sum ostium] Non addas ovium, quod non est hujus versus, sed septimi superioris. v. 11. Animam suam dat] Manuscripta Brugense & Lobb. cum antiquis Epanorthotæ, pro dat, legunt ponit, conformiter Græco & Syro. Epanorthotes recentioribus libris adscribit dat. ibid. Pro ovibus suis] A quibusdam libris abest pronomen suis, ut etiam a Græcis. v. 14. Et cognosco meas] Non interjicias nomen oves, quod quidam. v. 15. Pro ovibus meis] Quidam libri ab Hentenio annotati omittunt pronomen meis, consentanee Græco & Syro. v. 17. Ut iterum sumam eam] Nonnulla manuscripta pro ut scribunt copulativam &: verum ut, & ab Augustino legitur, & a Græcis ac Syriacis. v. 18. Et potestatem habeo ponendi eam] Manuscripta nostra antiqua, septem numero, omittunt istud &, Græcæ editioni similiter. v. 26. Quia non estis ex ovibus meis] Sequitur in textu Regio, sicut dixi vobis, quemadmodum etiam Græce ac Syriace: verum Latini libri manuscripti illud cum D. Augustino ignorant & prætereunt. v. 29. Pater meus quod dedit mihi, majus omnibus est] Hæc est Latinorum et librorum & tractatorum scriptura. Nam quæ est in quibus-

dam impressis libris, neutro genere mutato cum masculino : Pater meus qui dedit mihi, major omnibus est, Græcorum est tam auctorum quam codicum. Syrum ad utramque lectionem ambiguum est. ibid. Et nemo potest] Non præponas conjunctionem ideo. v. 31. Sustulerunt ergo lapides] Sic Biblia Sixtina, cum antiquis Epanorthotæ libris, & Brugensi ex nostris, addunt ergo, consentanee Græco & Syro. Porro iterum, quod præterea additur a quibusdam libris ex Hentenii recognitione annotatis, tametsi Græce & Syriace similiter legatur, non agnoscitur ab illis. v. 36. Vos dicitis quia blasphemas] Sic legendum est secunda persona blasphemas.

CAP. XI. V. 1. Mariæ & Marthæ sororis ejus] Ita Sixtina Biblia ex vetustis manuscriptis, scribunt singulare sororis, conformiter libris Græcis : qui cum pro ejus habeant αὐτῆς, manifestum est τὸ ejus, non ad Lazarum referendum, sed Mariam. Quidam antiqui libri scribunt plurale sororum, tanquam ejus ad Lazarum referatur : quibus certe suffragatur Lyranus, horum loco A Bethania, de castello Mariæ & Marthæ sororum ejus, scribens : Ex Bethania castello, frater Mariæ & Marthæ. v. 8. Judæi lapidare] Non mutes lapidare cum interficere. v. 11. Et post hæc dicit eis] Quidam libri habent singulare hoc, cum Græcis. v. 13. De dormitione somni] Non scribas duplici i, somnii. v. 15. Et gaudeo propter vos] Non est mutandum & copulativum, cum adversativo sed. v. 16. Ut moriamur cum eo] Nec hic mutanda est ut causativa, cum & copulativa conjunctione. v. 20. Martha ergo ut audivit] Rursus quidam libri commutant ergo cum autem, male. v. 27. Filius Dei vivi] Multi antiqui codices omittunt vivi, consentanee Græco ac Syro, tanquam aliunde acceptum. ibid. Qui in hunc mundum venisti] Quidam libri ab Hentenio annotati auferunt pronomen hunc, quod tamen verisimile est ab Interprete esse datum. v. 29. Surgit cito] Quædam manuscripta, pro præsenti surgit, quod est etiam Græce, habent præteritum surrexit, quod Syriace. v. 32. Non esset mortuus frater meus] Supra v. 21. est hic verborum ordo : frater meus non fuisset mortuus. v. 37. Oculos cœci nati] Manuscripta antiqua, Epanorthotæ, nostra, aliorumque, omittunt nati, quod neque Græce aut Syriace additur, nisi quod ἐμφατικωτέρως dicatur illius cæci. ibid. Ut hic non moreretur] Manuscripta nostra interponunt & conjunctionem : Ut & hic, conformiter Græco ac Syro. v. 44. Dixit eis Jesus] Rursus manuscripta nostra antiqua, septem numero, pro præterito dixit, scribunt præsens dicit, prout textus Græcus. v. 45. Ad Mariam & Martham] Jam quarto manuscripta nostra omnia, uno excepto, nec non antiqui libri Epanorthotæ, cum D. Augustino, omittunt & Martham, conspirantibus Græcis & Syriacis codicibus. Supra v. 19. utraque nominata fuit. ibid. Quæ fecit Jesus] Hoc denique loco auferunt manuscripta nostra nomen Jesus, quod tamen & Græce & Syriace additur. v. 47. Concilium & dicebant] Non interponas adversus Jesum. ibid. Quid facimus] Non est mutandum præsens facimus, cum futuro faciemus. v. 48. Nostrum locum & gentem] Antiqui libri Epanorthotæ, cum plerisque nostrum, geminant conjunctionem & locum & gentem, conformiter Græco quam male quidam ab Hentenio annotati, præponunt pronomini no rum. v. 49. Caiphas nomine] Manuscripta Hentenii, Epanorthotæ, nostra, aliorumque, fere omittunt nomine, conformiter Græco, quod alii libri addunt consonante Syro. v. 50. Quia expedit vobis] Multi boni libri habent pronomen primæ personæ nobis, ut etiam Græca & Syra. v. 52. Sed ut Filios Dei] Quidam libri Latini cum Græcis, & Syricis, interjiciunt conjunctionem : Sed ut & Filios Dei.

CAP. XII. V. 3. Nardi pistici] Recentiores quidam libri, qui pro neutro pistici, legunt fœmininum pisticæ, ex Græco mutati sunt. ibid. Et extersit pedes ejus capillis suis] Alii libri hoc verborum ordine legunt : Et extersit capillis suis pedes ejus, Græco ac Syro conformiter. v. 4. Dixit ergo unus] Quidam boni libri legunt præsens dicit, quemadmodum est Græce, pro præterito dixit. ibid. Judas Iscariotes] Antiquiores libri legunt Scariothes. v. 6. Ea quæ mittebantur portabat] Male quidam, simplex verbum portabat, mutarunt cum composito exportabat, non assequuti, ut oportebat, commentarium D. Augustini. v. 7. Sinite illam] Antiqui Epanorthotæ, Hentenii, & nostra, manuscripta, legunt, non plurale sinite, sed singulare sine, conformiter Græco ac Syro. ibid. Ut in diem sepulturæ meæ servet illud] Hæc est germana lectio Latinæ editionis. Altera, quæ est recentiorum quorundam codicum typis excusorum, In diem sepulturæ meæ servavit illud, ex Græco mutata est. Porro multi Latini libri, pro quarto casu diem, legunt sextum die, sed minus verisimiliter. v. 8. Me autem non semper habetis] Pro præsenti habetis, quod respondet Græco, alii libri scribunt futurum habebitis. v. 19. Post eum abiit] Legendum est præterito tempore abiit, non præsenti abit. v. 27. Pater salvifica me] Donatianica Biblia habent Pater salvum me fac, quemadmodum Interpres solet vertere. v. 28. Vox de cœlo] Non subdas dicens. v. 40. Et non intelligant corde] Manuscripta nostra, non legunt, sed e proximo subaudiendum relinquunt, non, conspirantibus D. Augustini tractatu & libris Græcis cum Syricis. v. 42. Et ex principibus] Non videtur omittendum &, quod licet non ab omnibus antiquis libris, tamen a Græcis & Syriacis additur. v. 47. Sed ut salvificem] Donatianicum manuscriptum sed ut salvam faciam, ut supra vers. 27.

CAP. XIII. V. 2. In cor] Non addas Judæ. ibid. Judas Simonis Iscariotæ] Quidam librorum typis excusorum ita legunt, genitivum Iscariotæ, alii nominativum Iscariotes. Sic & quidam librorum manuscriptorum habent Scariothis, alii Scariothes. Græce est genitivus Ἰσκαριώτου, Syra ambigua sunt Scariouto. v. 5. Deinde mittit aquam] Sic legunt cum Sixtinis Bibliis multi antiqui codices, conformiter Græco, præsens mittit, pro præterito misit. v. 7. Scies autem postea] Non est omittenda conjunctio autem. v. 8. Non habebis partem mecum] Quatuor exemplaria ab Hentenio notata, pro futuro habebis, quod est in antiquis, legunt præsens habes, quod est Græce. v. 12. Et accepit vestimenta sua cum recubuisset] Prima conjunctio & non est transferenda in medium sententiæ, ante cum recubuisset. v. 18. Qui manducat mecum panem] Cave legas meum pro mecum. ibid. Levabit contra me] Tria Hentenii exemplaria, & unum nostrum, pro futuro levabit, habent præteritum levavit, conformiter Græco ac Syro. v. 27. Introivit in eum] Manuscripta Nicolai Zegeri, nostra, aliaque, præponunt adverbium tunc, conformiter Græco ac Syro. v. 38. Pro me pones] Non legas præsens ponis, pro futuro pones ; nec affirmando, quod interrogandum legendum est.

CAP. XIV. V. 1. Non turbetur cor vestrum] His verbis non est præponendum Et ait discipulis suis, quod optima quæque manuscripta, cum Græcis ac Syricis libris, prætereunt, adstipulantibus tractatoribus tam Græcis quam Latinis. Ut autem hoc non est præponendum, ita nec istud, quod alii libri habent, neque formidet, postponendum : est enim, non hujus loci, sed versus 27. subsequentis. v. 6. Et veritas] Non omittas conjunctionem. v. 7. Et amodo cognoscetis eum] Duo manuscripta in margine Lovaniensium Bibliorum annotata, pro futuro cognoscetis, legunt præsens cognoscitis, conformiter Græco ac Syro, nec non tractatui D. Augustini. v. 9. Et non cognovistis me] Unum Hentenii manuscriptum legit numero singulari cognovisti, cui præter Græca ac Syra & Græcorum commentaria, favet D. Augustini tractatio. ibid. Qui vidit me, videt & Patrem] In quibusdam libris legitur præterito tempore Qui vidit me, vidit & Patrem, quemadmodum Græce. ibid. Quomodo tu dicis] Rursus quidam libri præponunt & conjunctionem, quemadmodum Græci & Syrici. v. 10. Non creditis quia ego in Patre] Pro plurali creditis, manuscripta nostra aliorumque legunt singulare credis, adstipulantibus, non solum Græcis & Syriacis libris atque auctoribus, verumetiam D. Augustino disertis verbis. Porro infra ver. 11. citra controversiam plurale legendum est. v. 13. Et quodcunque petieritis Patrem] Quinque manuscripta nostra, Brugens. Lob. Clarm. & Audomarensia duo, aliaque Hentenii, Zegeri, & Epanorthotæ, omittunt Patrem, consentanee Græco, & Syro, ac faventibus tractatoribus veteribus, Augustino, & Græcis, nisi quod Nonnus hujusmodi quid addat paraphrasten agens. Eo porro modo, Latinis quibusdam codicibus, adjectum fuisse videtur hoc nomen, Patrem, quemadmodum quibusdam Græcis pronomen me, de quibus in varietatibus Græcis. v. 14. Si quid petieritis me] Manuscripta exemplaria complura, in ea quæ hic repetitur sententia, omittunt me, quemadmodum mox Patrem, nixa eisdem fundamentis : ac videri quidem possit, vox Patrem congruentior quam vox me, ut etiam exemplar unum Patrem hic legebat loco me : sed utriusque omissionem crediderim genuinam. v. 17. Quia non videt eum] Quidam antiqui libri scribunt præteritum vidit, pro præsenti videt, quod est Græce. ibid. Vos autem cognoscetis eum] In aliis libris est præsens cognoscitis, consentanee libris Græcis ac Syris, pro futuro cognoscetis, quod tamen Nonnus Græcus paraphrastes agnoscit. ibid. Quia apud vos manebit] Quidam notat pro futuro manebit, quod explicat D. Augustinus, legi a quibusdam manuscriptis, præsens manet, quod est Græce ac Syriace, explicantibus Euthymio & Theophylacto. Sed facile est, Græce pro μένει manet, mutato accento legere μενεῖ manebit, quemadmodum fecit Nonnus, quod constat ex ejus paraphrasi. v. 19. Vos autem videtis me] Sic cum Sixtinis Bibliis manuscripta optima quæque, faventibus codicibus Græcis. Quidam autem libri, præsens videtis mutant cum futuro videbitis : & quanquam illi minoris sint fidei, consentiunt tamen Syriacæ editioni, & D. Augustini Græcorumque enarratorum expositionibus. v. 26. Et suggeret vobis omnia] Quoddam egregium manuscriptum omittit omnia.

CAP. XV. V. 2. Tollet eum] Non mutes futurum tollet cum præsenti tollit, etiamsi ita sit in uno manuscripto ab Hentenio annotato, respondente Græca & Syriaca editionibus : Interpres enim, præsentia hujus versiculi verba, ut pro futuris posita accepit. v. 6. Et arescet] Quidam libri, pro futuro arescet, scribunt præsens arescit. Græce est præteritum exaruit, quod Interpres pro futuro haud dubium accepit, quemadmodum Euthymius manifeste. ibid. Et colligent eum & in ignem mittent] Rursus quidam libri mutant futura hæc cum præsentibus, colligunt, mittunt, ut Syriace & Græce legitur : sed jam diximus aliquoties, Interpretem accepisse tempus unum pro alio. Majoris momenti est quod pro singulari eum, quidam codices habeant plurale eos, nominatim duo nostri, iique integriores hujus Ecclesiæ Audomarensis. Eum circa dubium refert palmitem, cujus præcessit mentio : cui lectioni favent Interpres Syrus & Nonnus paraphrastes, qui Græce legisse videntur αὐτὸ numero singulari. Porro eos, refert palmites numero plurium, quorum tacita mentio includitur in verbo colligendi, quod non perinde consuevit de uno dici : atque hoc modo legimus nos Græce αὐτὰ viz. τὰ κλήματα, Euthymio diserte suffragante. ibid. Et ardet] id est, ita ut ardeat. Complura manuscripta legunt numero plurium & ardent, etiam quædam eorum quibus præcessit singulare eum : quo magis videri possit Interpres dedisse pluralia eos & ardent. nam plurale ardent, congruere non potest præcedente singulari eum. Græce est singulare καίεται, quod singulariter quidem vertendum est, si præcedat singulare αὐτὸ eum, ut fecerunt Syrus & Nonnus : pluraliter autem, si plurale αὐτὰ eos, ut fecit Euthymius. Cæterum, utrovis modo sive legas sive vertas, sententia est eadem. v. 15. Jam non dicam vos servos] Non pauca nostra & Hentenii manuscripta, pro futuro dicam habent præsens dico, conformiter Græco ac Syro: v. 21. Sed hæc omnia facient] Non omittas omnia. v. 26. Spiritum veritatis] Interpres dedit quartum casum, id quod Græca patiuntur, non primum spiritus. v. 27. Et vos testimonium perhibebitis] Pro futuro perhibebitis, in quibusdam legitur præsens perhibetis, nominatim in illo hujus Ecclesiæ qui in Capitulo adservatur, idque consentanee Græco ac Syro : quanquam præsens est loco futuri.

CAP. XVI. V. 5. Et nunc vado] Manuscripta nostra omnia, pro copulativa &, legunt adversativam at, conformiter Græco ac Syro. v. 7. Ut ego vadam] Non est interponendum & ; neque mox addendum ego, cum sequitur si enim non abiero, tametsi Græce & Syriace legatur. v. 9. Quia non crediderunt in me] Quidam antiqui libri legunt crediderunt præteritum, alii cum Græcis & Syricis præsens credunt. v. 11. Jam judicatus est] Manuscripta nostra omnia, uno Leodiensi excepto, omittunt adverbium jam, suffragantibus Græcis ac Syricis libris, necnon D. Augustini tam tractatione quam textu favente : quanquam apud Theophylactum & Græce & Latine additur ἤδη jam. v. 13. Docebit vos omnem veritatem] Annotat D. Augustinus, alios codices habere deducet vos in omni veritate : quæ lectio, propius quidem exprimit Græcam scripturam, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, sed non exstat hodie in libris Latinis. v. 16. Modicum & jam non videbitis me] In uno manuscripto est præsens videtis, ut Græce : sed Interpres intellexit præsens positum esse loco futuri, quomodo etiam Syrus. v. 19. Cognovit autem Jesus] Lobiensia Biblia, habent ergo, quod est Græce, pro autem, quod cum plerisque omnibus Latinis libris habent Syriaci. ibid. Quia dixi] Non addas pronomen vobis. v. 22. Nemo tollet a vobis. Non est mutandum futurum tollet, cum præsenti tollit, tametsi Græce sit præsens. v. 23. Et in illo die me non rogabitis quidquam] In quibusdam antiquis libris est interrogabitis, in pluribus rogabitis. D. Augustinus legit rogabitis, monens, & hanc Latinam vocem rogare, & Græcam ἐρωτᾶν, ambiguam esse, ad petere & interrogare. v. 26. In illo die] Manuscripta

scripta nostra omittunt in præpositionem. v. 27. Quia vos me amastis] *Antiquiora manuscripta legunt præsens* amatis, *consentanee enarrationi D. Augustini. Cæterum Græce & Syriace præteritum exstat.* v. 32. Et non sum solus] *Cave addas* tamen.

CAP. XVII. V. 1. Ut filius tuus] *Lobiense manuscriptum interponit* &, *quemadmodum Græca: alia omittunt, ut Syra.* v. 3. Solum Deum verum] *Multi antiqui libri legunt hoc verborum ordine* solum verum Deum, *quo etiam Augustinus & Græca editio.* v. 20. Non pro eis autem rogo tantum] *Manuscripta nostra, pronomen relativum* eis, *mutant cum demonstrativo* his, *suffragantibus D. Augustini lectione & Græca editione,* τούτων. *ibid.* Sed & pro eis] *Non omittas* &. v. 21. Sicut tu pater in me] *Librorum antiquorum, alii addunt* & (sicut & tu) *alii cum Græcis & Syriacis omittunt.* v. 25. Mundus te non cognovit] *Exemplaria, Lobiense, Leodiense, & Audomarensia tria, cum textu D. Augustini, præponunt* & *conjunctionem* (& mundus) *consentanee Græco ac Syro.*

CAP. XVIII. V. 4. Super eum] *Sic cum Sixtinis Bibliis legunt antiqua manuscripta,* eum, *non* se. v. 11. Mitte gladium tuum in vaginam] *Quidam antiqui libri omittunt pronomen* tuum, *ut & Syrus, licet Græce addatur. ibid.* Non bibam illum?] *Transfodiendum est, quod quidam libri addunt* Non vis ut bibam illum: *tametsi additum sit etiam libris veterum.* v. 13. Erat enim socer Caiphæ] *Non legas* autem *pro* enim. v. 16. Discipulus alius] *Quædam exemplaria interponunt pronomen* ille, *quod magis congruat, si suffragarentur exemplaria emaculatiora.* v. 20. Locutus sum mundo] *Non addas* in *præpositionem.* v. 22. Unus assistens ministrorum] *Non est mutandus nominativus* assistens *cum genitivo* assistentium. v. 24. Et misit eum Annas ligatum ad Caipham pontificem] *Ut observavi olim, in uno aut altero manuscripto, emisit vocem unam, scriptam pro duabus* & misit: *ita id facile probem, nam Græce quoque nihil aliud legitur quam* ἀπέστειλεν *amandavit seu emisit. Cæterum verisimile sit, deesse conjunctionem tum Græce tum Latine, & addendam, non tam* &, *quam* autem, *qua legitur Syriace, aut* ergo *quæ apud Cyrillum, & apud Bezam annotantem se ex fide duorum codicum restituisse particulam* οὖν *quam & Toletus Græce legi affirmat. Nam* & *copulativam, adscriptam fuisse videri possit, ab iis qui intellexerunt:* Et *hoc gesto* misit eum Annas, *quasi post inflictam Jesu alapam miserit Annas Jesum ad Caipham: quod non est verum, tametsi multi, etiam veteres, ejus sententiæ sint. Quidam, parentheseos nota includi volunt hunc versiculum: alii suspicantur, non suo loco positum sive Latine sive Græce aut Syriace, sed scriptum ab Evangelista fuisse proxime ante versum decimumquintum:* Sequebatur autem Jesum &c. *ubi quidem optime congruat, sed nos in Commentario sequuti sumus, id quod probatius est.* v. 26. Dicit ei unus ex servis pontificis] *Optimi nostri libri omittunt pronomen* ei, *conformiter Græco.* v. 28. A Caipha in prætorium] *Multi libri antiqui legunt* ad Caipham, *qui vetus est error, quo etiam D. Augustinus hunc locum tractans falsus fuit. Nam tam ex Græco quam ex Syro, certum est legendum esse* a Caipha, *pro eo quod est, a domo Caiphæ: quomodo habent cum Sixtinis manuscripta Biblia Ecclesiarum Audomarensis & Clarmariscensis, ut etiam, quod Epanorthotes annotat, Biblia Caroli, haud dubium, Magni, quæ Aquisgrani exstant. Synecdoche est, qua res possessa indicatur nomine possessoris.* v. 39. Est autem consuetudo vobis] *Quidam insignes libri omittunt istud* vobis, *tametsi Græce & Syriace legatur.* v. 40. Clamaverunt ergo rursum omnes] *Quidam libri manuscripti cum Græcis addunt, alii omittunt* ergo.

CAP. XIX. V. 3. Et dabant ei alapas] *Quidam pro* alapas *legunt* palmas, *quomodo vertit Interpres Matth. 26. vers. 67.* v. 4. Exivit ergo iterum Pilatus] *Addunt* ergo *Sixtina & Regia Biblia, consonantia Græco.* v. 5. Exiit ergo Jesus] *Unum manuscriptum addit* foras, *prout additur Græce & Syriace.* v. 6. Crucifige, crucifige eum] *Quidam boni libri omittunt* eum: *similis varietas est Græce.* v. 7. Et secundum legem debet mori] *Unus liber ab Hentenio annotatus, & Regia Biblia, addunt pronomen* nostram, *ut Græca ac Syra.* v. 12. Et exinde quærebat] *Antiquorum codicum, quidam legunt ut Syra, quidam demunt conjunctionem* &, *ut Græca. ibid.* Omnis enim qui se regem facit] *Conjunctio* enim *additur in bonis manuscriptis, quemadmodum & Syriace, licet Græce non legatur.* v. 13. Pilatus autem] *Optima manuscripta, consentanee Græco, legunt* ergo *pro* autem, *quod exstat Syriace. ibid.* Lithostrotos] *Cave legas* Lichostrotos, *tertia alphabeti litera.* v. 16. Et eduxerunt] *Non addas pronomen* eum, *quod quidam libri.* v. 25. Stabant autem juxta crucem] *Non legas singulare* stabat *pro plurali* stabant. v. 26. Et discipulum stantem] *Non omittas participium* stantem; *sed neque mutes cum composito* adstantem, *quanquam ita sit Græce.* v. 27. Accepit eam discipulus in sua] *Legendum esse neutrum plurale* sua, *prout Romani correctores scripserunt, non fœmininum singulare* suam, *olim fuse docuimus in Notationibus nostris prolixioribus.* v. 28. Quia omnia] *Plerique libri interponunt adverbium* jam, *Græco consentanee.* v. 30. Et inclinato capite tradidit spiritum] *Sequitur in uno vetere codice;* Cum autem exspirasset, velum templi scissum est a summo usque deorsum: *id quod etiam Cyrillus, Græcus tractator, & legit & interpretatur hoc loco. Atqui certum est, ex prioribus Evangeliis huic a quibusdam adscriptum fuisse, ac propterea a Johanne omissum fuisse, quia cæteri Evangelistæ dixerant.* v. 40. Et ligaverunt illud linteis] *Sic legitur etiam Græce, quanquam optima quæque manuscripta, habeant pronomen masculinum* eum, *quod ad* Jesum *referatur, pro neutro* illud, *quod ad corpus refertur, & congruit verbis textus.* v. 41. In quo nondum quisquam positus erat] *Plusquam perfectum* fuerat *est in optimis manuscriptis pro imperfecto* erat. v. 42. Posuerunt Jesum] *Legendum videtur* Jesum, *juxta meliores libros conformes Græco & Syro, non ejus loco pronomen* eum.

CAP. XX. Et vidit lapidem sublatum] *Pro* sublatum *non legas* revolutum: *hoc enim est priorum Evangeliorum.* v. 2. Tulerunt Dominum] *Non addas pronomen* meum, *quod huic loco non quadrat, sicut quadrat infra* v. 13. v. 4. Et venit primus ad monumentum] *Brugense manuscriptum legit comparativum* prior, *in alio est adverbium* prius, *pro nomine superlativo* primus. v. 9. Quia oportebat] *In quibusdam libris est* oporteret. v. 12. Et vidit duos angelos] *Unum manuscriptum, pro præterito, legit præsens* videt, *ut Græca.* v. 19. Die illo, una sabbatorum] *Quidam libri, pro masculino* illo, *legunt fœmininum* illa: *id quod congruentius videri possit, ne statim mutetur genus sine causa, nisi plerique libri aliter scriberent. ibid.* Et stetit in medio] *Non addas* discipulorum. v. 21. Dixit ergo eis iterum] *Regius textus addit* Jesus, *conformiter Græco ac Syro.* v. 22. Hæc cum dixisset] *Manuscriptorum, alia sic legunt, plurale* hæc, *cum Syro: alia habent singulare* hoc *cum Græco.* v. 25. Nisi videro in manibus ejus fixuram clavorum] *Pro* fixuram, *manuscripta quinque, nominata in Notationibus nostris prolixioribus, & duo hujus Ecclesiæ, quæ jam a nobis observata adduntur, legunt* figuram, *ut Græce est* τὸν τύπον, *quod est, typum, figuram, vestigium: pro quo Syrus legit* τὸν τόπον, *quod est, locum.* v. 29. Quia vidisti me Thoma] *Manuscripta nostra & Zegeri omittunt* Thoma, *conformiter Syro: Græcorum librorum similis est varietas.* v. 31. Quia Jesus est Christus Filius Dei] *Cave omittas nomen* Christus. *ibid.* Vitam habeatis in nomine ejus] *Non videtur addenda vox* æternam, *etiamsi sit in quibusdam veteribus manuscriptis.*

CAP. XXI. V. 1. Manifestavit se iterum Jesus discipulis] *Ita, cum Sixtinis Bibliis, quatuor libri ab Hentenio annotati, & Regiorum Bibliorum textus, addunt vocem* discipulis, *prout etiam Græca ac Syra.* v. 4. Mane autem facto] *Manuscripta nostra aliique codices addunt* jam, *ut Græce additur* ἤδη, *quod tamen Syrus omittit. ibid.* Quia Jesus est] *Non mutes nomen* Jesus *cum pronomine* ipse. v. 6. Mittite in dexteram] *Non addas* ergo. *ibid.* Miserunt ergo] *Nec hic addas nomen* rete, *sed subaudias.* v. 7. Tunica succinxit se] *Quædam vetera exemplaria legunt* tunicam *quarto casu.* v. 8. Non enim longe erant a terra] *Non est mutandus numerus pluralis* erant *cum singulari* erat. v. 12. Et nemo audebat discumbentium] *Unum manuscriptum ab Hentenio annotatum, pro* discumbentium, *quod est, convivarum, legit* discentium, *quod est, discipulorum, quo modo Græce & Syriace est* τῶν μαθητῶν, *discipulorum: nec infrequens est Latinis patribus voce* discentium *uti pro* discipulorum. v. 13. Et accipit panem & dat eis] *Quidam libri præterita scribunt,* accepit, dabat, *pro præsentibus,* accipit, dat, *Græco textui consonantibus.* v. 14. Manifestatus est Jesus discipulis suis] *Non omittas pronomen* suis. v. 15. 16. 17. Simon Johannis] *Duo manuscripta ab Hentenio annotata, pro* Johannis *scribunt* Jona, *ut pleraque omnia exemplaria Græca. Syrus habet* Barjona, *quemadmodum Matth. 16. vers. 17. nimirum exprimens* bar *fili, quod Græce ac Latine subauditur. Porro Græca quædam exemplaria favent lectioni Latinorum vulgatæ, de quibus in varietatibus Græcis: & omnino, D. Hieronymo auctore, legendum hoc loco esse* Johannis, *manifestum ex eo est, quod scribit in illum Matthæi locum: ubi ponens hic legi* Johannis, *recenset ut probabilem illorum sententiam, qui putant* Jona, *quod secundum Matthæum legitur, scriptorum vitiis depravatum esse ex* Johanna (*quod sit* Johannis) *una detracta syllaba, quanquam possit esse contractum* Jona *ex* Johanna, *ac proinde idem unum esse nomen, nam & supra* 1. *vers.* 42. Jona *legitur.* v. 17. Tu omnia nosti] *Manuscripta nostra aliorumque legunt* scis *pro* nosti. *ibid.* Dicit ei; Pasce] *Unum Hentenii manuscriptum interponit nomen* Jesus, *conformiter Græco ac Syro.* v. 18. Extendes manus tuas] *Non mutes futurum indicativi, cum præsenti conjunctivi,* extendas. *ibid.* Quo tu non vis] *Alii boni libri omittunt pronomen* tu. v. 22. 23. Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te?] *Fuse olim tractavimus in Notationibus nostris, triplicem hujus loci lectionem; unam per adverbium similitudinis* sic, *alteram per conjunctionem conditionalem* si, *tertiam per utrumque conjunctum* si sic; *& quidquid faceret pro unaquaque, adferre conati fuimus. Plerique Latini libri cum Latinis tractatoribus primam servant: quidam Latini libri, cum Syricis ac plerisque Græcis tum libris tam tractatoribus, secundam: tertia in quibusdam Latinis & quibusdam Græcis libris exstat. Hoc solum habemus quod jam addamus, secundam, quæ est per conjunctionem conditionalem* Si eum volo, *utroque loco integre ac manifeste, citraque omnem rasuram & corruptelæ suspicionem, exstare etiam in manuscripto codice quatuor Evangeliorum, vetusto illo & emaculato, qui in Capitulo Ecclesiæ hujus Cathedralis S. Audomari adservatur: eamque lectionem probari, ab iis qui ab eo tempore in hoc Evangelium scripserunt, doctissimis viris, Francisco Toleto & Johanne Maldonato.* v. 23. Et non dixit ei Jesus; Non moritur] *Quidam libri addunt* quia (quia non moritur) *conformiter Græco, alii rectius omittunt.* v. 25. Mundum capere posse eos] *Manuscripta antiqua nostra, & Nicolas Zegeri, omittunt* posse, *consentanee Græco.*

VARIÆ

VARIÆ LECTIONES NOVI TESTAMENTI VULGATÆ LATINÆ EDITIONIS AB LUCA Brugense, Hentenio, aliisque Theologis Lovaniensibus collectæ; & cum codicibus Græcis, Syriacis, Bibliis Regis, veterumque Ecclesiæ Patrum & scriptorum versionibus & explicationibus collatæ.

Explicatio Notarum quæ in his Lectionibus occurrunt.

* *Asteriscus sive stellula, significat eorum, quibus præfigitur, additionem.* – *Obelus sive veru, rejectionem.* ∻ *Hujuscemodi tria punctula, alterius dictionis, ad ambiguitatem ejus, quæ in textu est, tollendam, positionem.*

MS. *designat exemplaria MSS. Latina, quorum numerus fere adjungitur.*

R. *indicat lectionem concordare cum Bibliis Regiis.*

Rab. *sic Rabanum legere significat,* Aug. *Augustinum,* Hier. *Hieronymum,* B. *Bedam,* Greg. *Gregorium,* Hil. *Hilarium,* Am. *Ambrosium,* Rad. *Radulphum,* Pr. *Primasium: Nomen vero expressius positum, ut* Hieron. *insinuat ex ejus colligi Commentariis ita lectum, licet in ejus textu legatur aliter: & sic in reliquis.*

G. *ostendit lectionem congruere textui Græco Bibliorum Regiorum.* G. q. *cum aliis quibusdam Græcis exemplaribus.*

S. *Syriacum textum Regii operis notat.*

MS. q. *MSS quædam sic legere significat.*

o. *Significat lectiones illas esse exigui momenti.*

Q. N. *hoc est, Quære Notationes, librum scilicet Lucæ Brugensis singularem: ubi de his varietatibus uberius disseritur.*

Observandum etiam has notas referri ad Edit. Bibl. Lovan. A. 1584.

MATTHÆUS.

CAP. I.

VErs. 23. *Vocabunt*] Vocabitur. o.

CAP. II. V. 1. *Judæ*] Judææ 7. MS. G. v. 6. *regat*] reget 5 MS. G. v. 14. *consurgens*] surgens 3. MS. G. S.

CAP. III. V. 2. *appropinquabit*] appropinquavit 4 MS. R. Hil. G. S. v. 3. *qui dictus*] de quo dictum. o. v. 9. *potens est*] potest MS. v. 10. *excidetur & in ignem mittetur*] exciditur & in ignem mittitur, 4 MS. G. S. v. 16. *se*] ipsum 1 MS. Q. N.

CAP. IV. V. 4. *vivit*] vivet 2 MS. R. G. v. 6. *mandabit*] mandavit MS. q. Hier. v. 10. *vade*] * retro 5 MS. G. Q. N. v. 15. *via*] viam 2 MS. G. v. 16. *Galilææ*] Galilæa 2 MS. R. G. S. ib. *sedebat*] ambulabat MS. H. ib. *umbræ*] & umbra 3 MS. R. G. S. v. 17. *appropinquabit*] appropinquavit 11 MS. R. G. S. v. 24. *opinio*] fama 2 MS. G. S.

CAP. V. V. 1. *autem*] * Jesus MS. Hier. S. v. 9. *quoniam*] * ipsi 2 MS. R. G. S. v. 11. *vobis*] * homines MS. q. Hier. v. 23. *suo*] * sine causa MS. G. S. Q. N. v. 25. *reconciliari*] reconciliare 6 MS. R. G. S. v. 39. – *dexteram*] Q. N. v. 40. – *in*] MS. G. S. v. 41. – *alia*] 6 MS. G. S. v. 42. *avertatis*] aversatus fueris, Aug. v. 46. *habebitis*] habetis 2 MS. Hier. G. v. 48. *cœlestis*] qui in cœlis est, 2 MS. G. S.

CAP. VI. V. 4. *tibi*] * in palam 1 MS. G. S. Q. N. v. 6. *ostio*] * tuo MS. Hier. G. S. ib. *tibi*] * in manifesto G. S. Q. N. v. 7. *ethnici*] * faciunt MS. q. R. v. 10. *Adveniat*] Veniat 2 MS. G. S. v. 11. *supersubstantialem*] quotidianum 11 MS. Q. N. v. 13. *inducas*] inferas Q. N. v. 16. – *quia*] MS. S. v. 18. *tibi*] * in propatulo G. q. Q. N. v. 22. – *tui*] 6 MS. G. S. ib. – *tuus*] 5 MS. G. S. ib. *Si*] * igitur 1 MS. R. G. S. v. 30. *minimæ*] modicæ MS. R. Hil. Hier. G. S. v. 33. *ergo*] autem MS. G. S.

CAP. VII. V. 1. *Judicemini*] Nolite condemnare ut non condemnamini, MS. q. v. 4. *tuo*] * Frater MS. q. Hier. v. 11. – *data*] MS. q. Hier. v. 12. *homines*] * ita 5 MS. G. S. v. 14. *Quam*] Quoniam 3 MS. G. q. v. 19. *excidetur*] exciditur G. S. ib. *mittetur*] mittitur G. S. v. 23. *me*] * omnes MS. G. q. v. 29. – *eorum*] 4 MS. Hier. G.

CAP. VIII. V. 9. – *constitutus*] 14 MS. Hier. G. S. v. 16. *ei*] eis MS. Hier. G. q. S. v. 17. *ægrotationes*] * nostras MS. Hier. S. v. 18. *jussit*] * discipulos MS. q. Hil. Hier. v. 25. – *ad eum*] MS. G. S. * discipuli ejus, MS. R. G. S. v. 26. *eis*] * Jesus MS. S.

CAP. IX. V. 1. *ascendens*] * Jesus MS. Hier. G. q. v. 5. *peccata*] * tua MS. Hier. S. v. 13. *peccatores*] * ad pœnitentiam 2 MS. Hil. G. v. 18. *adorabat*] adoravit MS. S. ib. – *Domine*] 13 MS. Hier. G. S. v. 24. *dicebat*] dixit ad eos 1 MS. G. S. v. 26. *ejus*] * & dixit; Puella, surge o. v. 38. *emittat*] ejiciat 6 MS. Hil.

CAP. X. V. 3. – *&*] G. v. 4. *&*] * Lebbæus qui cognominatus est, 1 MS. R. G. S. v. 8. – *mortuos suscitate*] MS. G. Q. N. v. 12. – *dicentes, Pax huic domui*] 2 MS. Hier. G. q. S. Q. N. v. 13. *veniet*] veniat MS. Hil. G. ib. *revertetur*] revertatur MS. Hil. G. v. 14. *civitate*] * illa 1 MS. G. S. v. 22. *omnibus*] * hominibus o. v. 27. *aure*] aurem G.

CAP. XI. V. 23. *nunquid usque in cœlum exaltaberis? usque*] quæ usque in cœlum exaltata es, usque, Q. N.

CAP. XII. V. 2. – *eis*] 4 MS. R. G. S. v. 10. *homo*] * erat 1 MS. R. G. S. v. 20. *judicium*] * Q. N. v. 31. *blasphemia*] blasphemiæ, o. v. 47. *te*] loqui tecum 2 MS. te alloqui R. G. S. v. 50. *meus*] * & 9 MS. G. q.

CAP. XIII. V. 3. *seminare*] * semen suum o. v. 8. *centesimum, aliud sexagesimum, aliud tricesimum*] centum, aliud sexaginta, aliud triginta, 1 MS. G. sic paulo post vers. 23. v. 11. *mysteria*] mysterium o. v. 14. *& adimpletur*] ut adimpleatur o. ib. *dicens*] dicentis MS. Hier. S. v. 28. *vis*] * igitur R. G. v. 36. *edissere*] dissere MS. Hier. enarra, MS. v. 38. ∻ *nequam*] τοῦ πονηροῦ. v. 47. – *piscium*] 3 MS. R. G. S. v. 51. *Etiam*] * Domine MS. R. G. S. v. 55. *Joseph*] Joses G. S. Q. N.

CAP. XIV. V. 3. *uxorem*] * Philippi 2 MS. R. Hier. G. S. v. 12. *corpus*] * ejus MS. Hier. G. q. S. v. 22. *jussit*] compulit 8 MS. R. Hier. G. S. v. 32. *ascendissent*] ascendisset o.

CAP. XV. V. 2. *traditionem*] traditiones MS. q. Hier. v. 9. – *&*] 5 MS. G. S. v. 14. *sunt*] * &, o. v. 33. *tantos*] tanti 1 MS. G. v. 36. – *&*] 6 MS. o.

CAP. XVI. V. 2. – *Facto vespere dicitis, Serenum erit, rubicundum est enim cœlum: Et mane, Hodie tempestas, rutilat enim triste cœlum. * Faciem ergo cœli dijudicare nostis: signa autem temporum non potestis **] – Q. N. * Hypocritæ MS. G. S. * scire MS. Hier. G. q. S. v. 4. – *prophetæ*] MS. q. v. 9. *in*] & 3 MS. R. v. 10. *millia*] millium MS. R. ib. *in*] & 2 MS. R. v. 13. *Quem*] * me 3 MS. R. G. S. at Hier. se non legisse aperte loquitur. v. 19. – *&*] 9 MS. Hier. G. S. v. 20. – *Jesus*] 6 MS. G. Q. S.

CAP. XVII. V. 1. *assumit*] assumpsit MS. S. v. 11. *est*] * primum 1 MS. R. G. S. v. 17. *Respondens*] * autem MS. R. Hier. G.

CAP. XVIII. V. 8. *eum*] ea R. G. v. 22. *Dixit*] Dicit 3 MS. Hier. G.

CAP. XIX. V. 4. *fecit*] * hominem MS. q. R. v. 20. – *a juventute mea*] 8 MS. v. 21. *vende*] * omnia MS. q.

CAP. XX. V. 1. *est*] * enim 2 MS. G. S. v. 4. *vineam*] * meam MS. Hier. G. q. v. 7. *vineam*] * meam MS. G. q. Addunt hic quoque G. & S. Et quod justum fuit accipietis. v. 22. *sum*] Q. N. v. 23. *&*] vel MS. q. ib. – *vobis*] G. S. Q. N.

CAP. XXI. V. 5. *asinam*] asinum Q. N. v. 7. *eos*] eum MS. S. sed contradicunt G. v. 21. *Tolle*] Tollere G. S. ib. *jacta te*] jactare G. v. 26. *habent*] habebant MS. q. Hieron. v. 31. *Eo*] Ego G. Q. N.

CAP. XXIII. V. 3. *vobis*] * servare G. S. v. 14. – *Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia comeditis domos viduarum, orationes longas orantes, propter hoc amplius accipietis judicium*] 10 MS. Q. N. v. 19. *debet*] * Stulti & R. G. S. v. 26. *pleni estis*] plena sunt 7 MS. G. S. v. 35. *Barachiæ*] Jojada Q. N. v. 37. *noluisti*] noluistis 4 MS. G. S.

CAP. XXIV. V. 6. *enim*] autem G. S. v. 20. – *in*] 2 MS. G. v. 36. *cœlorum*] * neque filius 3 MS. Q. N. ib. *solus pater*] pater solus MS. G. v. 41. *relinquetur*] * duo in lecto: unus assumetur, & unus relinquetur MS. Hil. G. q. Q. N.

CAP. XXV. V. 1. – *& sponsæ*] G. Q. N. v. 2. *fatuæ*] G. & S. invertunt.

CAP. XXVI. V. 5. *fieret*] fiat G. S. v. 11. *habetis*] habebitis MS. q. v. 13. ∻ ejus] αὐτῆς. v. 14. *dicebatur*] dicitur 6 MS. v. 17. – *die*] 5 MS. G. v. 24. *tradetur*] traditur 2 MS. G. S. v. 28. *Hic enim est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur*] Q. N. *effunditur* G. S. Q. N. v. 40. *Sic non*] Sic non MS. Hier. G. S. v. 46. *appropinquavit*] appropinquabit o. ib. *tradet*] tradit 5 MS. G. S. v. 53. *possum*] * modo 2 MS. G. ib. – *modo*] 2 MS. G. v. 59. *Principes*] Princeps MS. q. v. 61. *post*] per G. S. ib. *reædificare*] ædificare 1 MS. G. S. v. 63. *Dei*] * vivi MS. G. q. v. 71. – *ancilla*] 3 MS. G.

CAP. XXVII. V. 8. – *Haceldama, hoc est*] G. S. Q. N. v. 9. – *Jeremiam*] 1 MS. S. Q. N. v. 33. *Golgotha*] Golgoltha Q. N. v. 34. *vinum*] acetum MS. v. 35. – *ut impleretur quod dictum per prophetam dicentem, Diviserunt sibi vestimenta mea; & super vestem meam miserunt sortem*] 5 MS. Hier. G. S. v. 40. – *Vah*] 2 MS. G. S. ib. *destruis*] destruit MS. ib. *reædificas*] reædificat MS. Q. N. v. 43. *vult*] * eum G. S. v. 56. *Joseph*] Jose G. S.

CAP. XXVIII. V. 3. *vestimentum*] vestimenta MS. q. v. 6. – *&*] 3 MS. G. S. v. 7. *præcedit*] præcedet MS. q.

MARCUS.

CAP. I.

VErs. 2. *Isaia propheta*] prophetis G. Q. N. v. 10. *Spiritum*] * sanctum o. v. 24. *venisti*] * ante tempus o. v. 45. *esset*] esse MS. q. B.

CAP. II. V. 1. *dies*] * octo MS. q. B. v. 2. *&*] * confestim 1 MS. G. ib. *caperet*] caperent 6 MS. B. G. v. 14. *Levi*] Levin 9 MS. G. v. 16. – *magister vester*] 6 MS. G. S. v. 17. *medico*] medicum MS. B. v. 22. *novum*] novellum MS. B. ib. *dirumpit*] dirumpet MS. R. B. v. 24. *faciunt*] * discipuli tui MS. B. G. q. v. 27. *eis*] * &, MS. R. etiam, G. S.

CAP. III. V. 8. *&*] * de MS. v. 17. *Boanerges*] Bonareges Q. N. v. 26. *poterit*] potest MS. G. S. v. 27. *domum*] * ejus 1 MS. R. G. S. v. 29. *habet*] habebit MS. q.

CAP. IV. V. 8. *triginta*] tricesimum. ib. *sexaginta*] sexagesimum. ib. *centum*] centesimum MS. q. v. 20. *triginta, sexaginta, centum*] ut supra vers. 8. v. 23. *sed ut in palam veniat*] quod non veniat in palam MS. S. v. 24. – *& adjicietur vobis*] 8 MS. G. q. * qui auditis 1 MS. R. G. S. v. 29. *cum*] * ex MS. q. R. v. 32. *seminatum*] natum o. ib. *ascendit*] * in arborem o.

CAP. V. V. 7. *altissimi*] summi 6 MS. v. 23. *manus*] manum MS.

v. 35.

v. 35. *ad archisynagogum*] ab archisynagogo 11 MS. G. quibus favent Syri, legunt enim, E domo principis synagogæ. v. 43. *dixit*] jussit MS. q. B.

CAP. VI. V. 11. - *nec audierint vos*] MS. q. v. 13. *sanabant*] sanabantur MS. q. B. v. 14. *dicebat*] dicebant Q. N. v. 21. *natalis sui*] in natali suo 8 MS. v. 27. *misso*] * confestim 1 MS. G. S. v. 48. *videns*] vidit 1 MS. G. S.

CAP. VII. V. 6. *est*] abest 8 MS. G. v. 7. *doctrinas*] * & MS. q. v. 9. *facitis*] fecistis o. v. 26. *enim*] autem 1 MS. B. G. S. v. 31. *Tyri, venit per Sidonem*] Tyri & Sidonis venit Q. N. v. 32. *deprecabantur*] deprecantur G.

CAP. VIII. V. 1. *esset*] * cum Jesu o. v. 8. *superaverat*] superat 1 MS. v. 10. *Dalmanutha*] Magedan Q. N. v. 19. - *&*] 1 MS. G. S. v. 28. *dicentes*] * Alii MS. R. B. v. 38. *confusus*] confessus o. ib. *confundetur*] confitebitur o.

CAP. IX. V. 2. *assumit*] assumpsit MS. B. S. v. 22. *aqua*] aquam MS. G. v. 33. *esset*] essent MS. B. S. v. 40. *vos pro vobis*] nos pro nobis, MS. G. q.

CAP. X. V. 17. *via*] viam 5 MS. B. G. ib. *eum*] * dicens MS. B. S. v. 38. *baptismo*] baptismum MS. G. v. 39. *baptisma*] baptismo MS. R. B. v. 40. - *vobis*] 6 MS. G. S. v. 43. *major*] * in vobis G. S.

CAP. XI. V. 5. *dicebant*] dicebat MS. q. v. 32. *timebant*] timemus MS. q. B.

CAP. XII. V. 25. *angeli*] * Dei o. v. 29. *tuus*] vester MS. G. q. noster 7 MS. G. S. v. 30. *Deus*] Dominus 7 MS. G. S.

CAP. XIV. V. 1. *enim*] autem 1 MS. B. G. S. v. 2. *populi*] in populo MS. R. B. S. v. 3. *spicati*] pistici 2 MS. G. Q. N. v. 7. *habetis*] habebitis MS. q. v. 20. - *manum*] 9 MS. G. S. v. 21. *tradetur*] traditur 1 MS. G. S. v. 25. *quia*] quod MS. q. B. ib. *de*] * hoc MS. q. v. 27. - *in me*] 10 MS. B. ib. *oves*] * gregis MS. G. q. v. 29. *fuerint*] * in te R. G. v. 41. *tradetur*] traditur G. S. v. 42. *tradet*] tradit G. S. v. 43. *lignis*] * missi MS. G. q. v. 52. *rejecta*] relicta MS. G. S. v. 58. *per*] post MS. B. v. 62. - *Dei*] 8 MS. G. S. ib. *virtutis*] * Dei o.

CAP. XV. V. 8. *ascendisset*] vociferata esset G. S. Q. N. v. 29. *destruit*] * destruis MS. R. Q. N. ib. *templum*] * Dei o. ib. *ædificat*] reædificat MS. R. Q. N. v. 36. *dicens; Sinite*] Q. N. v. 40. *Joseph*] Jose G. S. ib. *Salome*] * quæ R. G. S. v. 47. *Joseph*] Jose G. S. Q. N.

CAP. XVI. V. 7. *præcedit*] præcedat MS. q. B. v. 9. *autem*] * Jesus MS. B. R. G. v. 19. *sedit*] sedet MS. q. B.

LUCAS.

CAP. I.

VErs. 8. *fungeretur*] * Zacharias MS. q. Ambr. v. 29. *audisset*] vidisset 2 MS. Ambr. G. S. v. 35. - *ex te*] 8 MS. G. q. v. 45. *credidit*] credidisti. ib. *ei*] tibi MS. Amb. Q. N. v. 50. *a progenie in progenies*] in generationem & generationem 1 MS. G. q. in progenies & progenies 8 MS. G. q. S. v. 54. *recordatus*] memorari 11 MS. R. G. v. 68. *plebis*] plebi 8 MS. G.

CAP. II. V. 2. - *a*] Amb. G. S. v. 4. *Judæam*] * in 1 MS. R. G. S. v. 7. *eis*] ei MS. q. Amb. v. 14. *pax*] * in 5 MS. G. ib. *bonæ voluntatis*] bona voluntas G. S. v. 33. *pater ejus*] Joseph MS. R. G. S. ib. *mater*] * ejus MS. R. G. S. v. 34. *contradicetur*] contradicitur Aug. G. v. 37. *vidua*] * erat MS. q. R. v. 39. *Israel*] Jerusalem 23 MS. G. S. Q. N.

CAP. III. V. 7. ⁝ *ostendit*] ὑπέδειξεν. v. 9. *arborum*] arboris MS. S. ib. *excidetur, & in ignem mittetur*] exciditur & in ignem mittitur 1 MS. G. S. v. 16. *veniet*] venit MS. Amb. G. S. v. 19. *sui*] * Philippi R. G. S. v. 31. *Melcha*] Melca G. S.

CAP. IV. V. 2. *deserto*] desertum MS. Amb. G. S. ib. - *&*] G. ib. *illis*] * postea 3 MS. R. G. S. v. 4. *vivet*] vivit MS. Amb. S. Q. N. v. 34. *qui*] quia 8 MS. quis G. v. 41. *es*] * Christus G. S.

CAP. V. V. 7. *ut*] * pene MS. Amb. G. q. S. v. 12. - *&*] 5 MS. G. S. v. 22. *cogitatis*] * mala MS. Amb. G. q.

CAP. VI. V. 4. *dedit*] * & G. v. 9. *Interrogo*] Interrogabo 3 MS. G. S. v. 10. *est*] * sanitati MS. G. ib. *ejus*] * ut altera G. S. v. 11. - *facerent*] * de o. v. 18. - *&*] 1 MS. R. G. S. v. 24. *quia*] qui MS. q. Amb. v. 26. *Væ*] * vobis 3 MS. G. q. S. ib. - *omnes*] 1 MS. G. S. ib. *pseudoprophetis*] prophetis o. v. 29. *præbe*] * ei MS. S. v. 39. *cadunt*] cadent 5 MS. R. G.

CAP. VII. V. 3. *salvaret*] sanaret 1 MS. v. 11. *ibat*] * Jesus MS. q. Amb. ib. *Naim*] Nain G. S. v. 24. *vento*] * agitatam MS. R. G. S. v. 31. - *ait autem Dominus*] 12 MS. G. q. S. v. 33. *autem*] enim 6 MS. G. S. v. 42. *ergo*] * eorum G. S. v. 43. *diligit*] diliget MS. G. S. v. 45. *intravi*] intravit MS. G. q. S.

CAP. VIII. V. 13. *quia*] qui 2 MS. G. v. 18. *audiatis*] auditis 7 MS. G. v. 23. *complebantur*] compellabantur o. v. 24. *dicentes*] * Præceptor G. q. S. v. 26. *Et navigaverunt*] Enavigaverunt autem MS. G. S. v. 46. *nam*] * & o. v. 49. *ad principem*] a principe G. S. v. 55. *dare*] dari 6 MS. G.

CAP. IX. V. 3. *in via*] in viam MS. G. S. v. 4. - *ne*] 1 MS. G. S. v. 14. *autem*] enim G. S. v. 19. *dixerunt*] * Alii 1 MS. v. 37. *illi*] illis MS. S. v. 50. *vos, pro vobis*] nos, pro nobis 6 MS. R. G. v. 54. *dicimus*] dicamus G. ib. *illos*] * sicut & Elias fecit 8 MS. G. S. v. 57. *ieris*] * Domine MS. G. S. * Et MS. G. v. 58. *caput*] * suum MS. Amb. S. v. 60. *vade*] * & o. v. 61. *qui*] quæ MS.

CAP. X. V. 1. - *duos*] G. S. Q. N. v. 17. - *duo*] G. S. Q. N. v. 21. *exultavit*] * Jesus 1 MS. G. S. ib. *spiritu*] in spiritu sancto MS. S. spiritu sancto 1 MS. G. q. v. 30. *Suscipiens*] Suspiciens o. v. 42. *plurima*] plura MS.

CAP. XI. V. 3. *tuum*] * Fiat voluntas tua sicut in cœlo & in terra 8 MS. G. S. Q. N. ib. *hodie*] quotidie 21 MS. G. S. v. 8. - *si ille perseveraverit pulsans*] 2 MS. G. S. v. 11. *Quis autem ex vobis patrem petit panem*] Q. N. v. 13. *vester*] * cœlestis MS. q. v. 17. *desolabitur*] desolatur 5 MS. G. ib. *cadet*] cadit 5 MS. G. v. 22. *auferet*] aufert 9 MS. G. S. ib. *distribuet*] distribuit 7 MS. G. S. v. 25. *invenit*] * eam MS. R. S. v. 36. *& sicut*] ut si cum. Ex G. S. & syllabarum vicinitate videri potest, Interpretem sic vertisse.

CAP. XII. V. 2. *autem*] enim MS. R. Ambr. v. 8. *fuerit*] * in 1 MS. G. S. ib. *illum*] in illo 1 MS. G. S. Q. N. v. 9. *negabitur*] denegabitur 6 MS. G. v. 12. *quid*] quæ 3 MS. Amb. G. ib. - *vos*] 3 MS. Amb. G. v. 15. *cujusquam*] cuiquam G. v. 31. - *primum*] 21 MS. Amb. G. S. ib. *Dei*] * & justitiam ejus o. v. 35. - *in manibus vestris*] 26 MS. Amb. G. S. Q. N. v. 42. *constituit*] constituet 2 MS. G. S. v. 51. *terram*] terra MS. G.

CAP. XIII. V. 5. *habueritis*] egeritis 4 MS. v. 15. *Hypocritæ*] Hypocritæ MS. R. Amb. G. v. 18. *simile*] * esse 2 MS. ib. *æstimabo*] existimabo 4 MS. v. 20. *æstimabo*] existimabo 3 MS. v. 30. *erunt, erunt*] erant o. v. 33. - *die*] 4 MS. G. v. 34. *mittuntur*] missi sunt MS. G. S. v. 35. *relinquetur*] relinquitur G. S. ib. - *deserta*] 2 MS. G. q.

CAP. XIV. V. 8. *fueris*] * ab aliquo G. S. v. 15. *manducabit*] manducat R. v. 28. *non*] nonne MS. q. R. v. 34. *sal*] * quoque MS.

CAP. XV. V. 4. *nonne*] non Q. N. v. 8. *nonne*] non 1 MS. ib. *evertit*] everrit 1 MS. R. G. S. ib. *inveniat*] * eam MS. S. v. 30. *suam*] tuam G. S.

CAP. XVI. V. 6. *cados*] batos G. Hier. q. 6. ad Algasiam. v. 14. hæc] * & G. v. 19. *&*] qui MS. v. 21. *divitis*] * & nemo illi dabat MS. q. v. 23. *est in inferno. Elevans autem*] est. Et in inferno elevans, Aug. serm. 25. de diversis, & alibi G. S. v. 26. *chaos*] chasma est Græce, quod hiatum significat: cujus significationis est Syriaca vox.

CAP. XVII. V. 3. - *in te*] 19 MS. S. v. 7. *pascentem*] * boves o, oves Amb. G. S. v. 8. *dicit*] dicat 7 MS. R. v. 28. - *&*] 4 MS. G. v. 31. *hora*] die 3 MS. G. S. v. 35. - *duo in agro: unus assumetur, & alter relinquetur*] 4 MS. G. q. Q. N.

CAP. XVIII. V. 9. *ista*] * dicens MS. q.

CAP. XIX. V. 8. *Dominum*] Jesum MS. S. v. 15. - *&*] 6 MS. G. S. v. 26. *dabitur*] * & abundabit MS. G. q. v. 29. *contra*] * vos o. v. 37. *descendentium*] discipulorum 5 MS. G. S. v. 42. *cognovisses*] scires Hier. in c. 2. Michææ, & alibi.

CAP. XX. V. 9. *homo*] * quidam MS. G. q. S. v. 10. *tempore*] * vindemiæ 6 MS. Amb. legisse videtur fructuum. v. 14. *hæres*] * venite G. S. v. 20. *&*] ut 6 MS. G. v. 35. *nubunt, neque ducunt*] nubent neque ducent MS. R. G. ib. *neque*] * enim 4 MS. G. S.

CAP. XXI. V. 17. *omnibus*] * hominibus MS. q. v. 38. *manicabat*] mane ibat 3 MS. manitabat 1 MS. Q. N.

CAP. XXII. V. 10. *homo*] * quidam MS. q. v. 22. *tradetur*] traditur 1 MS. G. S. v. 26. *junior*] minor MS. S. v. 31. *Simon, Simon*] Simoni, Simon o. v. 36. *tollat*] tollet MS. G. q. S. ib. *vendat*] vendet G. S. ib. *emat*] emet G. S. v. 43. *Apparuit autem illi Angelus de cœlo, confortans eum. Et factus in agonia, prolixius orabat. Et factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis*] Q. N. decurrentes G. v. 49. *percutimus*] percutiemus G. S. v. 63. *illum*] Jesum MS. R. G. S.

CAP. XXIII. V. 5. *Commovet*] Commovit MS. q. v. 11. - *&*] o. v. 35. *expectans*] spectans MS. R. G. S. v. 36. *ei*] * & 3 MS. G. S. v. 40. *quod*] qui MS. S. quia MS. G. v. 46. *commendo*] commendabo G. quo modo in Psalmis etiam R. H. G. & C. habent. v. 53. *eum*] illud G. S.

CAP. XXIV. V. 25. *invenerunt*] viderunt G. S. v. 29. *intravit*] * ut maneret G. S. v. 32. *loqueretur*] * nobis G. S. v. 39. *pedes*] * meos 3 MS. G. S. v. 49. *Et*] * ecce 1 MS. R. G. ib. *mitto*] mittam MS. S.

JOHANNES.

CAP. I.

VErs. 4. *nihil quod factum est. In*] nihil. Quod factum est in MS. Aug. G. q. v. 9. - *hunc*] 5 MS. S. v. 28. *Bethania*] Bethabara Q. N. v. 29. *Altera die vidit*] Postera die videt 3 MS. G. ib. *peccatum*] peccata MS. q. v. 31. *in Israel*] Israeli MS. Aug. G. S. v. 42. *Jona*] Johanna MS. q. Johannis G. q. v. 51. *vobis*] * modo R. G. S.

CAP. III. V. 2. ⁝ *magister*] διδάσκαλος. v. 3. *natus*] renatus MS. q. R. ib. *denuo*] desuper G. v. 4. *nasci*] renasci MS. q. R. v. 5. *spiritu*] * sancto MS. Aug. v. 8. *&*] aut MS. q. v. 13. ⁝ *ascendit*] ἀναβέβηκεν. v. 18. *credidit*] credit MS. q. v. 20. *male*] mala 5 MS. G. S. v. 33. *Qui*] * autem MS. Aug. S.

CAP. IV. V. 5. *Sichar*] Sichem legendum putat Hier. v. 7. *erat*] * autem MS. q. v. 21. *veniet*] venit 2 MS. G. S. v. 41. *crediderunt*] * in eum 5 MS. G. S. v. 42. *mundi*] * Christus G. S. v. 46. *regulus*] Q. N. v. 49. *creditis*] credetis MS. G. S.

CAP. V. V. 2. - *super*] 30 MS. Q. N. in, MS. ib. *Bethsaida*] Bethesda Hier. G. S. v. 4. *autem*] enim G. S. v. 24. *transiet*] transit 7 MS. Aug. G. S. v. 27. *etiam*] & 4 MS. Aug. G. ib. *Judicium facere, quia filius hominis est. Nolite mirari hoc*] Q. N. v. 28. *ejus*] filii Dei o. v. 32. *testimonium*] * ejus MS. G. q. S. v. 36. *dedit*] * mihi MS. R. G. S. v. 43. *accipitis*] accepistis MS. q.

CAP. VI. v. 7. *unusquisque*] eorum G. S. v. 10. *Dicit*] Dixit MS. G. S. v. 13. *ordeaceis*] * & duobus piscibus o. v. 21. *terram*] * in MS. ad

MS.

MS. Aug. G. S. v. 22. *una*] Q. N. v. 23. *agente Domino*] agentes Deo MS. v. 39. *enim*] autem MS. Aug. G. S. v. 40. *autem*] enim MS. Aug. G. q. S. v. 41. *panis*] * vivus MS. R. v. 43. *murmurare*] * in 4 MS. G. S. v. 61. - *&*] MS. Aug. G. S. v. 69. *credimus*] credidimus 1 MS. Aug. G. v. 70. *Dei*] * vivi 2 MS. Aug. G. S. v. 71. *Judam*] de Juda MS. S. ib. *Iſcariotem*] Scariotis MS. S.

CAP. VII. V. 1. *hæc*] autem MS. R. G. ib. *Galilæam*] Galilæa MS. G. S. ib. *Judæam*] Judæa 2 MS. G. S. v. 8. *ego*] * autem o. ib. *non*] nondum 3 MS. G. S. ib. *aſcendo*] aſcendam MS. q. v. 12. *multos*] multum 2 MS. Aug. v. 26. *Et*] Atqui MS. v. 32. *principes*] * ſacerdotum 1 MS. G. S. v. 39. - *datus*] 1 MS. Aug. ſanctus 4 MS. G. Q. N. v. 47. *homo*] * loquitur MS. S. v. 52. *Scrutare*] * ſcripturas MS. Aug. G. q. ib. *ſurgit*] ſurrexit 1 MS. R. G. S.

CAP. VIII. V. 6. *terra*] terram MS. G. v. 7. *ergo*] autem 3 MS. G. v. 8. *terra*] terram MS. G. v. 9. *autem*] * hæc MS. q. v. 12. *ambulat*] ambulabit 5 MS. Aug. G. S. v. 24. *peccato veſtro*] peccatis veſtris 1 MS. Aug. G. S. v. 25. *qui*] quia 2 MS. Aug. G. quod 1 MS. Q. N. v. 27. *eis*] ejus MS. G. q. Q. N. ib. - *Deum*] 3 MS. Aug. G. S. v. 38. *Patrem*] * meum 4 MS. Aug. G. S. v. 46. *arguet*] arguit 4 MS. G. S. v. 49. *inhonoraſtis*] inhonoratis MS. R. G. S.

CAP. IX. V. 1. - *Jeſus*] 8 MS. G. S. v. 8. *vicini*] * ejus 1 MS. S. ib. *viderant*] videbant 7 MS. Aug. G. v. 12. *Et dixerunt*] Dixerunt ergo 1 MS. G. v. 17. *qui*] quia G. v. 21. *loquatur*] loquetur G. v. 22. - *eſſe*] 3 MS. Aug. G. v. 25. - *eis*] 4 MS. Aug. G. v. 27. *&*] * non G. S. v. 39. - *ei*] 1 MS. G. S. v. 42. *Peccatum*] * ergo MS. G. S.

CAP. X. V. 8. *venerunt*] * ante me 1 MS. G. q. v. 11. *dat*] ponit MS. R. G. S. ib. - *ſuis*] 6 MS. G. S. v. 15. - *meis*] 5 MS. G. S. v. 26. *meis*] * ſicut dixi vobis R. G. S. v. 29. *quod dedit mihi, majus*] qui dedit mihi, major R. G. S. v. 31. *Suſtulerunt*] * ergo iterum 4 MS. R. G. S.

CAP. XI. V. 1. *languens*] infirmus 1 MS. ib. *ſororis*] ſororum o. ib. ∸ *ejus*] αὐτῆς. v. 11. *hæc*] hoc MS. G. v. 27. *Dei*] * vivi MS. q. ib. - *hunc*] 7 MS. S. v. 29. *ſurgit*] ſurrexit MS. S. v. 37. *cæci*] * nati MS. q. ib. *ut*] * & 3 MS. Aug. G. S. v. 47. *facimus*] faciemus MS. Aug. S. v. 48. *tollent*] * & 9 MS. G. v. 49. - *nomine*] 8 MS. Aug. G. v. 50. *nobis*] vobis o. v. 52. *ut*] * & MS. G. S. v. 54. *Ephrem*] Ephraim G. Hier. l. de locis Hebraicis, Syra utro modo legantur, licet.

CAP. XII. V. 3. *piſtici*] Q. N. v. 7. *Sine*] Sinite o. ib. *diem*] die MS. q. ib. *ſervet*] Q. N. v. 8. *habebitis*] habetis 4 MS. G. v. 28. *cœlo*] * dicens MS. q.

CAP. XIII. V. 5. *miſit*] mittit 8 MS. G. v. 8. *habebis*] habes 4 MS. G. v. 18. *levabit*] levavit 3 MS. R. G. S.

CAP. XIV. V. 1.] * Et ait diſcipulis ſuis MS. q. G. q. v. 7. *cognoſcetis*] cognoſcitis 2 MS. Aug. G. S. v. 9. *cognoviſtis*] cognoviſti 1 MS. Aug. G. S. ib. *videt me, videt*] vidit me vidit 5 MS. G. ib. *patrem*] * Et 2 MS. R. G. S. v. 10. *credis*] creditis o. v. 13. *petieritis*] * patrem MS. q. v. 14. - *me*] 3 MS. Aug. G. v. 18. *cognoſcitis*] cognoſcetis MS. Aug. ib. *manebit*] manet MS. G. S. v. 30. - *hujus*] G.

CAP. XV. V. 2. *tollet*] tollit 1 MS. G. S. ib. *purgabit*] purgat G. S. v. 6. *areſcet*] areſcit 2 MS. S. ib. *colligent eum*] colligunt eos 3 MS. G. ib. *mittent*] mittunt 4 MS. G. S. ib. *ardet*] ardent 4 MS. G. v. 15. *dico*] dicam MS. q. Aug. v. 26. *ſpiritum*] ſpiritus MS. S. G. autem dubia ſunt. v. 27. *perhibebitis*] perhibetis 5 MS. G. S.

CAP. XVI. V. 5. *Et*] At 1 MS. cui favent Aug. G. S. habent enim: Nunc autem. v. 7. *enim*] * ego R. G. v. 9. *credunt*] crediderunt MS. q. Aug. v. 13. *docebit vos omnem veritatem*] deducet vos in omni veritate MS. teſte Aug. G. S. v. 16. - *jam*] G. S. ib. *videbitis*] videtis 1 MS. G. v. 22. *tollet*] tollit 1 MS. G.

CAP. XVII. V. 1. *ut*] * & G.

CAP. XVIII. V. 11. *non*] * vis ut MS. q. Aug. v. 13. *illius*] Q. N. v. 16. *diſcipulus*] * ille 6 MS. G. S. v. 18. *calefaciebant ſe*] calefiebant 7 MS. G. S. v. 24. - *Et miſit*] G. Emiſit 1 MS. Q. N. v. 28. *a Caipha*] ad Caipham MS. Aug.

CAP. XIX. V. 4. *Exivit*] * ergo R. G. S. v. 5. *Jeſus*] * foras R. G. S. v. 6. - *eum*] 6 MS. G. q. v. 7. *legem*] * noſtram 1 MS. R. G. S. v. 12. *habet*] * Et MS. S. ib. *omnis*] * enim MS. Aug. S. v. 16. *eduxerunt*] * eum 3 MS. S. v. 17. *Hebraice*] * autem MS. Aug. S. v. 26. *ſtantem*] aſtantem R. G. S. v. 27. *ſua*] ſuam MS. q. Q. N.

CAP. XX. V. 9. *oportebat*] oporteret MS. v. 12. *vidit*] videt MS. G. S. v. 21. *eis*] * Jeſus R. G. S. v. 25. *fixuram*] figuram 5 MS. G. Q. N. v. 29. - *Thoma*] MS. Aug. G. S.

CAP. XXI. V. 1. *Jeſus*] * diſcipulis 4 MS. R. G. S. v. 12. *diſcumbentium*] diſcentium 1 MS. diſcipulorum G. S. v. 13. *accipit*] accepit MS. Aug. G. S. ib. *dat*] dabat MS. S. v. 15. *Johannis*] Jona, & bis infra 2 MS. G. S. v. 17. *ſcis*] noſti MS. ib. *ei*] Jeſus 1 MS. G. S. v. 18. *quo*] * tu MS. q. v. 22. *Sic*] Si 3 MS. R. G. S. Si ſic 9 MS. q. Q. N. v. 23. *Sic*] Si 4 MS. G. S. Si ſic MS. Q. N.

ACTA APOSTOLORUM.

CAP. I.

VErſ. 4. *conveſcens*] Q. N. v. 14. ∸ *ejus*] αὐτῶ. v. 15. *hominum*] nominum 1 MS. G. Q. N. v. 20. *eorum*] ejus 4 MS. B. G. S.

CAP. II. V. 1. *complerentur*] compleretur G. v. 3. ∸ *ignis*] πυρός. v. 4. *variis*] aliis MS. G. v. 7. *dicentes*] * adinvicem MS. G. S. v. 8. *audivimus*] audimus 1 MS. G. S. v. 11. *audivimus*] audimus 1 MS. G. S. v. 22. *ſicut*] * & 5 MS. G. S. v. 29. *quem*] * & 4 MS. G. S. v. 33. *hunc quem*] hoc donum quod MS. S.

CAP. III. V. 11. *teneret*] tenerent MS. videret o. v. 12. *pietate*] poteſtate MS. v. 16. *videtis*] vidiſtis o. ib. *dedit*] * illi 1 MS. R. G. S. v. 18. *qui*] quæ 5 MS. G. quemadmodum S. v. 24. *ſunt*] * & 5 MS. G. S.

CAP. IV. V. 2. *Jeſum*] Jeſu 7 MS. G. v. 8. *ſeniores*] * Iſrael 3 MS. G. * audite MS. S. v. 24. *tu*] * Deus 2 MS. R. G. S. v. 32. - *unum*] 5 MS. G. v. 33. - *noſtri*] 6 MS. G. S. v. 36. *Barnabas*] Barſabas o.

CAP. V. V. 3. *Petrus*] * ad Ananiam o. ad eum MS. G. q. S. v. 8. - *mulier*] 6 MS. G. S. v. 15. *& liberarentur omnes ab infirmitatibus ſuis*] 5 MS. G. S. v. 34. *foras ad breve homines fieri*] puſillum foras Apoſtolos ſecedere 5 MS. G. S. v. 36. *qui*] quicunque 5. MS. G. ib. *redacti*] redactus eſt 10 MS. v. 38. - *itaque*] 1 MS. G. S. v. 39. *eos*] illud 2 MS. G. S.

CAP. VI. V. 5. *Timonem*] Timotheum o. v. 6. *Dei*] Domini MS. q.

CAP. VII. V. 5. *&*] ſed o. v. 6. - *ei*] 6 MS. G. v. 7. *dixit Deus*] dicit Dominus MS. q. v. 14. *cognationem*] * ſuam MS. R. G. S. v. 31. *Domini*] * dicens MS. q. v. 34. - *&*] 5 MS. G. S. v. 40. *Moyſes enim hic*] Moyſi enim huic MS. q. v. 44. - *Deus*] 4 MS. G. S. v. 48. *propheta*] per prophetam o. v. 51. *reſiſtitis*] reſtitiſtis o. v. 56. *dextris*] * virtutis o. v. 60. - *dicens*] 3 MS. G. ib. *obdormivit*] * in Domino o.

CAP. VIII. V. 4. *verbum*] * Dei MS. S. v. 11. *magicis ſuis*] * magiis G. S. * artibus 9 MS. v. 12. *&*] in MS. S. v. 16. *venerat*] ſupervenerat 1 MS. R. G. v. 27. *Candaces*] Candacis MS. q. R. v. 33. *tolletur*] tollitur 1 MS. G. S. v. 36. *quis*] quid 1 MS. G. S.

CAP. IX. V. 9. *erat*] * ibi o. v. 20. *in ſynagogas, prædicabat*] in ſynagogis prædicabat 8 MS. G. S. v. 25. *diſcipuli*] * ejus MS. q. v. 34. *ſanet*] ſanat 5 MS. G. S.

CAP. X. V. 11. *vidit*] videt 1 MS. G. v. 15. *Quæ*] Quod MS. v. 25. *adorabit*] * eum o. v. 41. *tuis*] * per dies quadraginta 1 MS. Q. N.

CAP. XI. V. 8. *quia*] * omne R. G. S. v. 9. *autem*] * mihi R. G. S. v. 23. *omnes*] * in MS. q. v. 28. *Claudio*] Cæſare 1 MS. G. S.

CAP. XII. V. 4. *tradens*] tradenſque o. ib. *cuſtodiendum*] ad cuſtodiendum eum MS. R. G. S. v. 8. *caligas tuas*] ſandalia tua G. S. v. 13. *eo*] Petro 3 MS. G. v. 16. *aperuiſſent*] * oſtium o.

CAP. XIII. V. 7. *Bar-jeſu*] Barieu MS. Q. N. v. 33. *noſtris*] veſtris o. eorum vobis 1 MS. G. q. Q. N. ib. - *ſecundo*] 1 MS. primo MS. G. q. Q. N. v. 37. *ſuſcitavit*] * a mortuis o. v. 38. *annuntiatur*] * & 1 MS. R. G. S. v. 43. *& colentium * advenarum*] * Deum MS. R. & etiam advenæ, ſeu proſelyti qui timebant Deum S. ∸ καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων · hoc eſt, & colentium proſelytorum G.

CAP. XIV. V. 2. *fratres*] * Deus autem pacem facit MS. & G. q. teſte Beda. v. 7. *erant*] * Et commota eſt omnis multitudo in doctrina eorum, Paulus autem & Barnabas morabantur Lyſtris MS. B. R. G. q. v. 9. *voce*] * Tibi dico, In nomine Domini Dei Jeſu Chriſti MS. B. G. S. v. 16. *noſtra*] veſtra 1 MS. G. q. v. 18. *lapidanteſque Paulum*] & lapidato Paulo MS. G. S. v. 24. *Pergen*] Perge 1 MS. G. S.

CAP. XV. V. 2. *aliis*] illis R. G. S. v. 23. *eorum*] * epiſtolam continentem hæc 4 MS. hæc G. hoc modo S. v. 34. - *Judas autem ſolus abiit*] 7 MS. G. S. * Jeruſalem o. nam etſi G. q. præcedentia habeant verba; hanc tamen dictionem in nullis invenimus. v. 38. *opus*] * quo miſſi fuerant MS. q. v. 42. - *præcipiens cuſtodire præcepta Apoſtolorum & ſeniorum*] 4 MS. G. S.

CAP. XVI. V. 1. *viduæ*] cujuſdam Judææ 3 MS. R. G. S. v. 6. *verbum*] * Dei MS. S. v. 12. *conſiſtentes*] conferentes o. v. 22. *cucurrit*] concurrit MS. G. ib. ∸ *magiſtratus*] οἱ στρατηγοὶ, * & o. ib. *eorum*] ſuis 1 MS. Q. N.

CAP. XVII. V. 6. *orbem*] urbem o. v. 12. *viri*] virorum MS. B. G. v. 17. *aderant*] adierant MS. audierant o. v. 18. *ſeminator verborum*] ſeminiverbius MS. B. G. v. 22. - *ſuperſtitioſos*] ſuperſtitioſiores 2 MS. G. S. v. 27. *aut*] & R. G. S.

CAP. XVIII. V. 4. - *interponens nomen Domini Jeſu*] MS. R. G. S. minus vero probanda videntur illa MS. quæ totum hunc verſum tollunt. v. 10. *nemo apponetur tibi ut noceat te*] nullus nocere poterit tibi 3 MS. S. v. 11. *autem*] * ibi MS. quibus favent G. q. & S. addunt enim, in Corintho. v. 24. *genere*] natione MS. v. 26. *Domini*] Dei 5 MS. R. G.

CAP. XIX. V. 9. *viam*] viæ 1 MS. ib. *Domini*] 1 MS. G. at Syri, viam Dei, legunt. v. 13. - *&*] R. B. G. v. 20. *confirmabatur*] confortabatur 1 MS. invaleſcebat G. v. 23. - *Domini*] 5 MS. G.

CAP. XX. V. 4. *eum*] * uſque in Aſiam 3 MS. G. S. ib. *Soſipater*] Sopater 5 MS. G. S. v. 14. *inveniſſet*] conveniſſet 1 MS. v. 16. - *ſi*] 1 MS. G. ib. *Pentecoſten*] Pentecoſtes R. G. S. v. 24. *miniſterium*] * verbi o. v. 29. *rapaces*] graves 1 MS. G. S. autem lupi efferi. v. 33. *&*] * aut MS. G. S. ib. *concupivi*] * ſicut o.

CAP. XXI. V. 7. *explicita*] expleta 12 MS. G. v. 9. - *unus*] 2 MS. G. v. 16. *Jaſonem*] Mnaſonem MS. G. S. v. 39. *municeps*] civis MS. R.

CAP. XXII. V. 12. *vir*] * timoratus 1 MS. R. G. juſtus S. v. 16. *ablue*] abluere 3 MS. G. S. autem dubia ſunt. v. 17. *ſtuporem mentis*] Q. N. v. 28. *civitatem*] civilitatem MS. R. B. πολιτείαν G. jus municipii S.

CAP. XXIII. V. 3. *ſedens judicas*] ſedes judicans R. G. S. v. 6. *Phariſæorum*] Phariſæi R. G. S. v. 13. - *viri*] 5 MS. G. at R. & S. legunt. v. 18. *Paulus*] * vocans MS. R. G. S. v. 25. - *(Timuit enim ne forte raperent eum Judæi, & occiderent, & ipſe poſtea calumniam ſuſtineret, tanquam acceptum pecuniam)*] 9 MS. G. S. v. 35. *cum*] * & 4 MS. G.

CAP. XXIV. V. 6. *apprehenſum*] apprehendimus 2 MS. B. G. S. ib. - *voluimus ſecundum legem noſtram judicare. Superveniens autem tribunus Lyſias, cum vi magna eripuit eum de manibus noſtris, jubens accuſatores ejus ad te venire*] 3 MS. B. G. q. Q. N. v. 14. *patri*] patrio 2 MS. G. S. ib. - *meo*] 7 MS. G. v. 19. *tumultu*] * Et apprehenderunt me, clamantes & dicentes, Tolle inimicum noſtrum MS. q.

CAP. XXV. V. 21. *ad Auguſti cognitionem*] Auguſti cognitioni MS. v. 24. *Jeroſolymis*] * & hic 4 MS. G. S.

CAP.

CAP. XXVI. V. 3. *omnia*] omnes R. G. S. v. 7. *in qua*] in quam 1 MS. G. S. v. 17. *populis*] populo 2 MS. G. S. v. 21. - *volentes me*] 4 MS. G. S. v. 31. *fecit*] facit 2 MS. G.

CAP. XXVII. V. 2. *Adrumetinam incipientes*] Adrumentinam MS. Q. N. incipientem MS. G. q. S. v. 5. *Lystram*] Myræ G. S. v. 9. *quod*] * & 6 MS. G. v. 9. *consolabatur*] consulebat S. παρῄνει, id est, suadebat, admonebat G. * eos MS. v. 17. *navem*] * & 3 MS. G. S.

CAP. XXVIII. V. 1. *Mitylene*] Melita R. G. S. v. 6. *&*] aut R. G. ib. *expectantibus*] sperantibus MS. q. v. 17. *plebem*] legem o.

EPISTOLA ad ROMANOS.

CAP. I.

VErs. 3. - *ei*] 2 MS. G. S. v. 13. *habeam*] * & 4 MS. Amb. G. q. S. v. 15. *ita*] itaque 9 MS. Amb. S. v. 17. *vivit*] vivet 2 MS. R. G. S. v. 18. - *Dei*] 1 MS. G. S. v. 20. - *ita*] 2 MS. G. S. v. 25. *mendacium*] mendacio 2 MS. G. S. v. 28. *conveniunt*] convenit 1 MS. S. v. 32. - *non intellexerunt*] G. S. Q. N. ib. - *qui*] 1 MS. G. S. ib. - *qui*] 1 MS. G. S.

CAP. II. V. 1. *quæ*] qui 1 MS. G. v. 4. *contemnis, ignorans*] contemnis? ignoras MS. Amb. S. Q. N. v. 5. *die*] diem 2 MS. S. v. 7. *quærunt*] quærentibus MS. Amb. G. Q. N. v. 12. *lege*] * & 2 MS. G. S. v. 16. *cogitationum accusantium, aut etiam defendentium*] cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus MS. Amb. Q. N. v. 18. - *ejus*] 1 MS. G.

CAP. III. V. 3. *evacuavit*] evacuabit 5 MS. R. G. v. 4. *Est*] Esto G. v. 6. - *hunc*] 4 MS. S. v. 9. *Causati*] Præcausati 1 MS. R. G. S. v. 25. *propitiationem*] propitiatorem 1 MS. Amb. S. & possunt hoc modo etiam verti G. v. 27. - *tua*] 1 MS. G. S. v. 30. *justificat*] justificabit 3 MS. G.

CAP. IV. V. 2. *operibus*] * legis MS. Amb. v. 5. - *secundum propositum gratiæ Dei*] 2 MS. G. S. v. 8. *imputavit*] imputabit 6 MS. R. Amb. G. v. 9. *circumcisione*] * tantum MS. Amb. ib. - *manet*] 3 MS. G. S. v. 16. - *ut*] Amb. S. ib. *gratiam*] * ut 1 MS. Amb. G. S. v. 17. *cui credidisti*] cui credidit 2 MS. G. v. 18. - *ei*] 1 MS. Amb. G. S. ib. - *sicut stellæ cœli, & arena maris*] 1 MS. Amb. G. S. v. 19. *suum*] * jam 2 MS. G. v. 23. - *ad justitiam*] 3 MS. G. ib. - *Christum*] 1 MS. G.

CAP. V. 1. *habeamus*] habemus G. Q. N. v. 2. *per fidem*] fide 1 MS. G. ib. - *filiorum*] G. S. v. 8. *quoniam*] * si o. Q. N. ib. *essemus*] * secundum tempus MS. v. 13. *imputabatur, cum lex non esset*] imputatur cum lex non est 5 MS. G. v. 16. *peccatum*] peccantem 5 MS. G. v. 24. *in mortem*] in morte 1 MS. G. S.

CAP. VI. V. 3. *ignoratis*] * fratres MS. G. S. v. 17. *quæ*] quam Amb. G. S. v. 21. - *in illis*] 5 MS. G.

CAP. VII. V. 2. *vivente*] viventi G. S. ib. *legi*] lege Amb. G. S. ib. - *ejus*] 1 MS. G. ib. *soluta*] liberata 1 MS. G. v. 3. - *viri*] 1 MS. G. S. v. 6. *mortis*] mortui G. S. Verum textus conformis est MS. R. Amb. G. q. v. 15. *volo*] * bonum MS. S. ib. *odi*] * malum MS. v. 25. *Gratia*] * autem MS. G. q. ib. *Dei*] Deo G. Q. N.

CAP. VIII. V. 1. *ambulant*] * sed secundum spiritum G. at textus noster Amb. consonat & S. v. 7. *inimica est Deo*] inimicitia est in Deum 1 MS. S. ib. *est subjecta*] subjicitur 3 MS. G. S. v. 10. *vivit*] vita 1 MS. Amb. G. S. ib. *justificationem*] justitiam 1 MS. G. S. v. 16. - *enim*] 5 MS. Amb. G. S. v. 20. - *eam*] 5 MS. G. ib. *in spe*] in spem MS. Q. N. v. 23. - *Dei*] 5 MS. Amb. G. S. v. 28. - *sancti*] G. S. v. 30. *glorificavit*] magnificavit 19 MS. Amb. v. 32. *filio*] * suo MS. q. ib. *donavit*] donabit G. S. v. 33. *Quis accusabit adversus electos Dei? Deus qui justificat*] Q. N. v. 34. *qui*] * & 1 MS. Amb. G. S. v. 35. - *ergo*] Amb. G. S. v. 37. *propter*] per Aug. G. S. Q. N. v. 39. - *neque fortitudo*] 1 MS. Amb. G. S. Q. N.

CAP. IX. V. 1. *Christo*] * Jesu MS. Amb. v. 4. *testamentum*] testamenta 3 MS. Amb. G. S. v. 7. *qui*] quia 15 MS. R. Amb. G. S. v. 10. - *illa*] 2 MS. G. illi 4 MS. hic S. ib. *concubitu*] concubitum G. S. ib. *patris nostri*] patre nostro 5 MS. G. S. v. 15. *cui*] cujus MS. ib. *miserebor*] misereor G. v. 19. *Dicis*] Dices R. G. S. v. 22. *apta*] aptata MS. R. Amb. G. S. v. 25. - *& non dilectam, dilecta*] 8 MS. Q. N. v. 28. ∴ *verbum*] λόγον. v. 31. *sectando*] sectans 6 MS. G. S.

CAP. X. V. 5. *Moyses enim scripsit, quoniam justitiam quæ ex lege est, qui fecerit homo, vivet in ea*] Q. N. v. 8. - *scriptura*] 3 MS. G. S. v. 9. *suscitavit*] excitavit 4 MS. v. 13. *quicunque*] qui 1 MS. G. S. v. 16. *obediunt*] obedierunt 2 MS. G. S. v. 21. - *mihi*] 6 MS. R. Amb. G. S.

CAP. XI. V. 4. *genua*] * ante MS. q. ib. - *Baal*] MS. q. v. 5. - *salvæ*] 2 MS. G. S. Q. N. v. 9. *eorum*] * coram ipsis MS. S. v. 11. - *sic*] G. S. v. 13. *quamdiu*] ad quantum G. Q. N. ib. *honorificabo*] honorifico 1 MS. G. S. v. 19. *Dicis*] Dices 2 MS. G. S. v. 32. *omnia*] omnes Aug. G. S. Q. N. v. 33. *divitiarum*] * & G. S.

CAP. XII. V. 1. *rationabile*] rationale Q. N. v. 2. *quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta*] Q. N. v. 10. *Charitatem*] Charitate 4 MS. G. Q. N. v. 11. *Domino*] Tempori Amb. Q. N. v. 13. *Necessitatibus*] Memoriis Q. N. v. 17. - *non tantum coram Deo, sed etiam*] G. S. v. 19. *vindictam*] vindicta 1 MS. R. G. * & MS. q.

CAP. XIII. V. 1. *ordinata*] ordinatæ 2 MS. G. S. v. 5. *necessitate*] necessitati MS. Q. N. v. 10. *proximi*] proximo 1 MS. G. q. S. v. 12. *præcessit*] Q. N. v. 14. *induimini*] induite 4 MS. Amb. S. G. vero utrovis modo transferri possunt.

CAP. XIV. V. 1. *manducet*] manducat 1 MS. G. S. v. 6. *sapit*] * & qui non sapit diem, Domino non sapit G. S. v. 9. *Christus*] * & 10 MS. Amb. G. S. ib. *resurrexit*] revixit 6 MS. Q. N. v. 11. *flectetur*] flectet 5 MS. G. S. v. 14. *ipsum*] seipsum G. S. v. 16. *nostrum*] vestrum 1 MS. R. G. v. 19. - *custodiamus*] 6 MS. G. S. v. 21. *offenditur*] offendit 4 MS. Amb. G.

CAP. XV. V. 2. *vestrum*] nostrum 4 MS. G. q. S. v. 4. *scripta*] antescripta G. S. v. 12. *eum*] eo 3. MS. G. v. 13. *&*] in 1 MS. G. S. v. 16. - *&*] 5. MS. G. v. 17. *Jesu*] * In iis quæ G. v. 18. *efficit*] effecit 1. MS. G. S. v. 20. *prædicavi*] annitens prædicare G. S. v. 22. *vos*] * & prohibitus sum usque adhuc o. v. 23. - *præcedentibus*] G. S. ib. *annis*] * sed 2 MS. v. 24. *cæpero*] * veniam ad vos, nam G. ib. *videam*] videbo 2. MS. Amb. G. S. v. 25. *proficiscar*] proficiscor 1 MS. G. S. ib. - *in*] MS. v. 27. *facti sunt Gentiles*] factæ sunt gentes 1 MS. Amb. G. S. v. 29. *benedictionis*] evangelii G. S. v. 30. - *sancti*] 1 MS. G. S. ib. - *pro me*] MS. q. v. 31. *oblatio*] * in Jerosolymam 14. MS. G. ib. - *in Jerusalem*] 14. MS. G. Q. N. v. 32. *ut*] & 9 MS. Amb. G S. ib. *refrigerer*] requiescam 1. MS. G. S.

CAP. XVI. V. 5. *Asiæ*] Q. N. ib. *Christo*] * Jesu MS. q. v. 6. *nobis*] vobis MS. Amb. G. q. S. v. 7. *Juliam*] Iuniam 1 MS. R. G. S. v. 10. *Aristobuli*] * domo MS. S. At textus consentit G. v. 15. *Olympiadem*] Olympiam G. S. v. 19. *omnem locum*] omnes G. S. v. 20. *conterat*] conteret 4. MS. Amb. G. S. v. 23. *universa ecclesia*] universæ ecclesiæ 6. MS. Amb. G. S. v. 27. - *cui*] 1. MS. R. G. S. Q. N. ib. - *honor*] 1. MS. Amb. G. S. ib. - *&*] 3 MS.

I *CORINTH.*

CAP. I.

VErs. 10. *in eodem sensu, & in eadem scientia*] eadem mente & eadem sententia 3 MS. G. S. v. 14. *Deo*] * meo MS. S. v. 16. *alium*] * vestrum o.

CAP. II. V. 1. *in sublimitate*] per sublimitatem 2 MS. G. v. 12. - *hujus*] 3 MS. S. v. 13. *Spiritus*] * sancti 2. MS. G. v. 14. *quia*] ea quæ 4. MS. quæ 2 MS. ib. *examinatur*] examinantur 6. MS. R. Q. n. v. 16. *Domini, qui instruat eum*] Domini? aut quis instruxit eum MS. q.

CAP. III. V. 4. *homines*] carnales 3 MS. G. S. v. 11. *quod*] qui 3 MS. v. 13. - *Domini*] 3 MS. G. S.

CAP. IV. v. 8. *regnetis*] regnaretis 9 MS. ib. *regnemus*] regnaremus 5 MS. v. 16. *estote*] * sicut & ego Christi MS. G. q.

CAP. V. V. 4. *sic*] * hoc 1 MS. G. S. ib. *Jesu*] * Christi 9 MS. G. S. v. 5. - *nostri*] 3 MS. Amb. G. ib. - *Christi*] 3. MS. G. q. v. 7. *Expurgate*] * igitur 4 MS. G. verum nec in S. nec in G. q. invenitur. ib. *nostrum*] * pro nobis G. q.

CAP. VI. V. 2. *de*] * hoc in MS. Amb. v. 11. *quidem*] quidam 1 MS. R. Ambrof. G. S. v. 13. *has*] hanc o. hæc o. v. 18. *omne*] * enim MS. S. v. 19. *sunt*] est MS. Amb.

CAP. VII. V. 5. *vacetis*] * jejunio & R. G. S. v. 8. *permaneant*] maneant 12. MS. G. v. 24. *frater*] fratres 3 MS. R. G. S. ib. *permaneat*] maneant o maneat MS. Amb. G. S. v. 26. *ergo*] enim MS. autem MS. q. v. 34. *divisus est. Et mulier innupta & virgo*] divisa est mulier & virgo. Quæ innupta est 2 MS. G. Q. N. v. 35. *observandi*] obsecrandi MS. R. v. 36. - *si*] G. S. v. 39. *est*] * a lege MS. q.

CAP. VIII. V. 6. *illum*] illo MS. Amb. S. v. 7. *autem*] * cum MS. q. v. 11. *scientia*] conscientia MS. q.

CAP. IX. v. 2. *Et*] MS. Amb. G. v. 10. *utique*] * hoc MS. G. q. S. v. 13. - *Et*] 8. MS. G.

CAP. X. V. 7. *idololatræ*] idolorum cultores 2. MS. S. v. 13. *apprehendat*] apprehendit R. G. S. v. 17. *omnes qui*] nam omnes 6. MS. Ambrof. G. S. ib. *pane*] * est de uno calice MS. v. 26. *Domini*] * enim MS. Amb. G. S. v. 27. *infidelium*] * ad cœnam MS. q. v. 28. *immolatum*] immolatitium 7. MS. Amb. v. 29. *aliena*] alia 3 MS. Amb. G. S. v. 31. - *aliud*] 2 MS. Amb. G. S.

CAP. XI. V. 6. *mulier*] * & 21 MS. G. S. v. 7. - *suum*] 5 MS. Ambrof. G. v. 10. *potestatem*] velamen MS. ib. *mulier*] * suum MS. S. v. 16. *ecclesia*] ecclesiæ 2 MS. G. v. 22. *Laudo*] Laudabo G. S. ib. *vos in hoc? non*] MS. G. q. v. 24. *tradetur*] frangitur Amb. G. S.

CAP. XII. V. 3. *Jesu*] Jesum MS. G. S. v. 10. *sermonum*] linguarum G. S. v. 13. *in uno spiritu potati sumus*] unum spiritum potavimus 1 MS. Amb. S. v. 27. *de membro*] ex parte G. in loco vestro. S. ib. *linguarum*] * interpretationes sermonum MS Amb.

CAP. XIII. V. 1. - *velut*] G. v. 3. - *ita*] 3. MS. Amb. G. S. v. 13. *manent*] manet 5. MS. G.

CAP. XIV. v. 2. *Spiritu*] Spiritus o. v. 3. - *ad*] 3 MS. G. S. v. 11. - *hoc*] 2 MS. G. S. v. 16. *qui supplet locum idiotæ*] quis supplet locum idiotæ? o. v. 21. *lege*] * enim MS. q. Amb. v. 22. *prophetiæ*] prophetia 1 MS. Amb. R. G. v. 23. *quod*] quid MS. v. 32. *subjecti sunt*] subjectus est MS. Amb. S. v. 33. - *doceo*] 2. MS. G. S. Q. N. v. 38. *ignorabitur*] ignoret. G. S. Q. N. v. 40. - *in*] 1 MS. Amb. G. S.

CAP. XV. V. 21. *quidem*] enim 3. MS. G. v. 23. - *qui*] 2. MS. G. S. ib. *adventum*] adventu 1 MS. Amb. G. S. ib. - *crediderunt*] 2 MS. v. 26. *Novissima*] Novissime MS. q. v. 31. *per*] propter MS. Q. N. v. 34. *juste*] juste 4 MS. G. S. v. 35. *dicit*] dicet 4. MS. G. S. ib. *venient*] veniunt 8 MS. G. v. 38. *vult*] voluit 8. MS. Amb. G. v. 39. *alia*] * quidem 1 MS. Amb. G. ib. *alia*] * vero 1 MS. Amb. G. v. 42. *surget*] furgit 1 MS. G. S. v. 51. *Omnes quidem resurgemus: sed non omnes immutabimur*] Q. N. v. 52. - *tuba*] 8 MS. S. Q. N. v. 54. *autem*] * corruptum hoc induerit incorruptionem, & 1 MS. G. S.

CAP. XVI. V. 12. - *vobis notum facio, quoniam*] 3 MS. G. S. v. 15. - *& Fortunati*] * G. S. Q. N. * & Achaici. o. v. 19. *vos*] * omnes MS. S. ib. *ecclesia*] * apud quos & hospitor MS. Amb. v. 23. - *Christi*] MS. q. Amb.

II CORINTH.

CAP. I.

VErs. 6. *salute*] * sive consolamur pro vestra consolatione MS. Q. N. ib. - *& salute*] 15 MS. Amb. S. ib. *tolerantiam*] in tolerantiam 9 MS. G. Q. N. v. 7. *Et spes nostra firma est*] Ut spes nostra firma sit MS. v. 11. *nobis*] vobis 4 MS. G. Q. N. v. 12. - *hoc*] 2 MS. S. v. 13. *legistis*] legitis 2 MS. G. ib. *cognoscitis*] cognovistis o. Q. N. v. 18. *fuit*] fit 10 MS. v. 20. *nostram*] per nos Amb. G. S. v. 21. *nos vobiscum*] vos nobiscum 3 MS. G. Q. N. ib. *Christo*] Christum 1 MS. G. Q. N.

CAP. II. V. 4. *quam charitatem habeam*] charitatem quam habeo G. S. Amb. habeo 3 MS. v. 10. *donastis*] donatis 3 MS. G. S.

CAP. III. V. 6. *litera, sed Spiritu*] literæ, sed Spiritus MS. G. v. 9. - *in*] 8 MS. Amb. G. S. v. 12. *utimur*] utamur 1 MS. Amb. v. 14. *quoniam*] quod 6 MS. R. G. S.

CAP. IV. *fulgeat*] * eis 2 MS. R. Amb. G. S. v. 5. - *nostrum*] 2 MS. G. v. 6. - *ipse*] 11 MS. Amb. qui 3 MS. G. *ipse qui* S. v. 7. *sit virtutis*] virtutis sit G. S. v. 9. *derelinquimur*] * humiliamur, sed non confundimur MS. v. 17. - *in*] 2 MS. G. S.

CAP. V. V. 13. *excedimus*] excidimus MS. Syra transferuntur: Insanimus similiter verti possunt Græca. Textus conformis est Amb.

CAP. VI. V. 1. *autem*] * & 7 MS. Amb. G.

CAP. VII. V. 3. *condemnationem*] * vestram MS. S. v. 12. *vobis*] * ad vos 6 MS. G.

CAP. VIII. V. 6. *vobis*] vos 2 MS. Amb. G. ib. - *insuper*] 6 MS. G. S. v. 8. *ingenium*] ingenuum 1 MS. G. Pro ingenium bonum Amb. tantum legit Bonum: Syri, constantiam. v. 15. *multum*] * habuit 11 MS. Amb. S. v. 23. *vos*] vobis MS. Amb. S. ib. *gloriæ*] gloria 2 MS. G.

CAP. IX. V. 9. *æternum*] seculum seculi MS. G. q.

CAP. X. *Deus*] Dominus] 3 MS. Amb. G. S.

CAP. XI. V. 17. *Deum*] Dominum 2 MS. G. S. v. 21. - *in hac parte*] 1 MS. G. S. v. 23. - *& ego*] 2 MS. Amb. G. S. v. 26. *profundum*] profundo 1 MS. R. Amb. G. v. 33. - *sic*] 4 MS. Amb. G. S.

CAP. XII. V. 6. *quis*] * in 1 MS. G. S. ib. - *in*] 5 MS. Amb. G. S. v. 11. *fui*] feci MS. R. Amb. Q. N. v. 12. *Apostolatus mei*] Apostoli 6 MS. Amb. G. S.

CAP. XIII. V. 2. *præsens*] * bis 4 MS. G. S. Q. N. v. 3. *vobis*] vos 1 MS. G. v. 4. *vivemus*] vivimus 9 MS. G. v. 6. *cognoscitis*] cognoscetis 9 MS. Amb. G. S.

EPIST. ad GALAT.

CAP. II.

VErs. 2. - *aliquid esse*] 7 MS. Hier. G. majores esse MS. q. v. 4. - *sed*] MS. q. v. 5. - *Quibus*] 15 MS. Amb. Q. N. ib. *subjectioni*] subjectione 3 MS. Q. N. v. 6. - *aliquid*] 6 MS. Hier. G. v. 11. *Cephas*] Petrus MS. R. Hier. G. v. 16. *credimus*] credidimus 3 MS. Hier. G.

CAP. III. V. 1. *obedire*] credere 21 MS. Hier. Q. N. v. 6. *Sicut*] * scriptum est MS. q. v. 7. *Cognoscite*] Cognoscitis 6 MS. Hier. Q. N. v. 11. *vivit*] vivet 3 MS. R. Hier. G. S. v. 19. *transgressiones*] trangressionem MS. S. v. 21. *posset*] possit 3 MS.

CAP. IV. V. 6. *filii*] * Dei MS. Hier. v. 14. *vestram*] meam R. G. Textus consonat MS. & Hier. v. 24. *a*] in o.

CAP. V. V. 7. *obedire*] * Nemini consenseritis o. Q. N. v. 8. *Persuasio*] * hæc MS. G. vestra Hier. S. v. 13. *charitatem*] * spiritus MS. v. 20. - *impudicitia*] 9 MS. Hier. G. S. v. 24. - *suam*] 1 MS. Hier. G.

CAP. VI. V. 6. *verbo*] verbum 5 MS. Hier. G. S. v. 12. *Quicumque*] * enim o.

EPIST. ad EPHES.

CAP. I.

VErs. 6. - *filio suo*] 2 MS. Hier. G. Q. N. v. 9. *in dispensatione*] in dispensationem 2 MS. G. S. v. 15. *Domino*] Christo MS. q. Syri habent; In Domino nostro Jesu Christo. v. 18. *agnitione*] agnitionem MS. v. 23. *supra omnem Ecclesiam*] super omnia ipsi Ecclesiæ 5 MS. Hier G. S. ib. *ipsius*] * & MS. S.

CAP. II. V. 1. *vos*] * convivificavit MS. q. v. 3. *voluntatem*] voluntates 2 MS. Hier. G. v. 11. *vos*] * qui MS. q. ib. - *eratis*] 2 MS. Hier. G. S. v. 14. *inimicitias*] inimicitiam 4 MS. Hier. G. S. v. 16. *Et*] Ut MS. Hier. ib. *inimicitias*] inimicitiam 8 MS. Hieron. G. S. ib. *semetipso*] Q. N.

CAP. III. V. 10. *innotescat*] * nunc R. Hier. G. ib. *principibus*] principatibus 3 MS. R. Hier. G. S. v. 15. *cælis*] cælo 9 MS. v. 16. *virtutem*] virtute 3 MS. R. Hier. G. S. ib. *interiori homine*] interiorem hominem 3 MS. Hier. G.

CAP. IV. V. 4. *sicut*] * & MS. Hier. v. 22. *Deponite*] Deponere MS. R. Hier. G. S. v. 29. *fidei*] opportunitatis 3 MS. G. Q. N. v. 30. *in diem*] in diem 8 MS. G. S.

CAP. V. V. 4. *pertinet*] pertinent 1 MS. R. Hier. G. S. v. 5. (*quod est idolorum servitus*)] qui est idolorum servus R. G. Q. N. v. 11. *autem*] * & 4 MS. Hier. G. v. 13. *manifestatur*] manifestat 1 MS. S. Q. N. v. 18. *spiritu*] * sancto o. v. 23. - *ejus*] 7 MS. Hier. G. S. v. 26. *verbo*] * vitæ MS. q. v. 27. *ipse*] ipsam 1 MS. R. G. At textus Hier. & G. q. consentit. v. 33. *autem*] * 7 MS. Hier. G. ib. - *suum*] 7 MS. Hier. G.

CAP. VI. V. 13. *in omnibus perfecti*] omnibus perfectis 1 MS. G. Q. N. v. 23. *Patre*] * nostro MS. q.

EPIST. ad PHILIP.

CAP. I.

VErs. 1. *diaconibus*] diaconis 2 MS. G. v. 18. *annuntietur*] annuntiatur 1 MS. G. v. 22. *hic*] hoc R. G. v. 24. *carne*] * magis 4 MS. G. valde Ambr. v. 30. *audistis*] auditis 1 MS. Amb. G. S.

CAP. II. V. 1. *miserationis*] ac miserationes 7 MS. Amb. G. S. v. 10. *cœlestium*] * & 2 MS. G. S. v. 22. *Evangelio*] Evangelium 1 MS. G.

CAP. III. V. 3. - *&*] 4 MS. Amb. G. S. ib. *confidentiam*] * & 2 MS. Amb. G. S. v. 9. *Christi*] * Jesu MS. q. v. 10. *passionum*] passionis MS. q. v. 15. *revelavit*] revelabit 6 MS. R. G. S. v. 17. *nostram*] nos 1 MS. G.

CAP. IV. V. 1. - *meum*] 1 MS. G. ib. - *mea*] Amb. v. 2. *Euchodiam*] Euodiam 3 MS. R. G. S. Euhodiam Amb. v. 8. - *disciplinæ*] 2 MS. G. S. v. 17. *in ratione vestra*] in rationem vestram 2 MS. Amb. G.

EPIST. ad COLOS.

CAP. I.

VErs. 12. *Deo & Patri*] Patri 2 MS. Amb. G. q. Deo Patri 19 MS. S. Q. N. v. 14. *redemptionem*] * & MS. S. v. 25. *vobis*] vos 2 MS. Amb. G.

CAP. II. V. 2. *Dei*] * & 3 MS. R. G. ib. *Patris*] * & 7 MS. R. G. S. v. 6. *Dominum*] * nostrum MS. Amb. G. v. 7. - *in illo*] o. in ea 3 MS. Amb. G. S. v. 11. *corporis*] * peccatorum G. Q. N. ib. *carnis*] * sed o. v. 14. *decreti*] decretis 3 MS. Amb. G. S. v. 16. - *festi*] o. v. 20. - *hujus*] 2 MS. G. S. v. 21. *Ne tetigeritis, neque gustaveritis, neque contrectaveritis*] Ne tetigeris, neque gustaveris, neque contrectaveris MS. G. S.

CAP. III. V. 1. - *cum*] 1 MS. G. S. v. 4. *Cum*] * autem MS. G. q. S. enim 12 MS. v. 11. *est*] * masculus & fœmina MS. v. 14. - *habentes*] 1 MS. Amb. G. S. v. 16. *vosmetipsos*] * in MS. q. v. 17. *Christi*] * facite 9 MS. S. v. 19. *uxores*] * vestras MS. Amb. S. v. 20. - *in*] MS. q. Amb. v. 25. - *apud Deum*] 2 MS. G. S.

CAP. IV. V. 9. *Omnia*] qui omnia MS. q. v. 16. *eam quæ Laodicensium est, vos legatis*] ea quæ Laodicensium est vobis legatur MS. q. v. 18. *Gratia*] * Domini nostri Jesu Christi MS. q.

I THESSALON.

CAP. I.

VErs. 1. *pax*] * a Deo Patre nostro & Domino Jesu Christo 3 MS. R. G. v. 8. *sed*] * & 1 MS. G. S.

CAP. II. V. 2. *habuimus*] habuerimus 1 MS. v. 7. - *vobis*] 4 MS. G. S. ib. *oneri*] honori 1 MS. ib. *parvuli*] lenes 2 MS. G. S. Q. N. v. 13. - *illud*] 5 MS. Amb. G. v. 16. *prævenit*] pervenit MS. S. Q. N. ib. *enim*] autem 8 MS. Amb. G. S.

CAP. III. V. 12. *Charitatem*] Charitate Amb. G. * vestram MS. S.

CAP. IV. V. 1. - *sicut & ambulatis*] sic & ambuletis MS. R. - G. S. Q. N. v. 2. *dederim*] dederimus 2 MS. R. G. S. v. 6. *sicut*] * & 2 MS. Amb. G. S. v. 8. - *hæc*] 2 MS. G. v. 15. *in adventu*] in adventum 6 MS. Amb. G. v. 17. *Christo*] Domino 4 MS. G. S. Domino Christo Amb.

CAP. V. V. 3. *in utero habenti &*] parturientis 1 MS. habentis MS. q. v. 27. - *hæc*] 2 MS.

II THESSALON.

CAP. I.

VErs. 3. *uniuscujusque*] * omnium 3 MS. R. Amb. G. S. v. 5. *habeamini*] * in o. v. 6. *tribulationem*] retributionem o. v. 11. *bonitatis*] * suæ MS. q.

CAP. II. V. 2. -*miſſam*] 1 MS. G. S. v. 4. *tanquam*] quia 1 MS. G. v. 13. *vos*] nos MS. Q. N. v. 20. *in quam*] ad quod 20 MS. G. S.

CAP. III. V. 4. *præcipimus*] præcepimus MS. Amb. S. v. 11. *Audivimus*] Audimus 1 MS. G.

I *EPISTOLA ad TIMOTH.*

CAP. I.

VErſ. 2. -&] 4 MS. Amb. G. v. 9. *ſciens*] ſcientes. o. v. 12. *confortavit*] * in o. v. 15. -*hunc*] 1 MS. S. v. 16. *informationem*] deformationem o.

CAP. II. V. 6. -*cujus*] 14 MS. G. S. ib. -*confirmatum eſt*] 14 MS. Q. N. v. 15. *permanſerint*] permanſerit MS. Q. N.

CAP. III. V. 2. *ergo*] enim o. ib. -*pudicam*] 5 MS. Q. N. v. 4. *cupidum*] * ſed MS. q. v. 14. *ſcribo*] * fili Timothee MS. q.

CAP. IV. V. 7. -*autem*] 13 MS. Amb. v. 10. *quia ſperamus*] quod ſperavimus 1 MS. G. v. 13. *exhortationi*] * & MS. Amb. S.

CAP. V. V. 4. *diſcat*] diſcant 2 MS. G. S. v. 5. *ſperet*] ſperat 10 MS. Amb. S. ſperavit 3 MS. R. G. Q. N. ib. *inſtet*] inſtat 10 MS. Amb. R. G. S. v. 8. *Si quis*] Iſtud ad viduam pertinere admonent Græcanica ſcholia. Itaque *Si quis*, pro *Si qua* poſitum eſſet. v. 14. *retro*] * poſt o. v. 16. &] ut MS. q. v. 18. *infrænabis*] alligabis MS. G. S. v. 24. *autem*] & 4. MS. R. Amb. G.

CAP. VI. V. 7. -*hunc*] 1 MS. S. v. 9. -*Diaboli*] 1 MS. Amb. G. S. ib. *multa*] & MS. q. v. 16. *imperium*] * in MS. S.

II *EPISTOLA ad TIMOTH.*

CAP. I.

VErſ. 2. *miſericordia*] * & MS. S. v. 3. *Deo*] * meo MS. ib. *progenitoribus*] * meis MS. S. v. 9. -*ſua*] 4 MS. Amb. G. S. v. 14. *Scis*] * enim. o. v. 15. *Phigelus*] Phigellus 5. MS. R. G. Q. N. Philetus. o.

CAP. II. V. 4. -*Deo*] 1 MS. Amb. G. S. v. 5. *coronatur*] coronabitur. o. v. 8. -*Dominum*] 6 MS. Amb. G. S. v. 14. *Domino*] Deo MS. q. ib. -*ad*] in 5 MS. quod S. - 5 MS. ib. -*enim*] MS. G. S. ib. -*eſt*] 5 MS. G. S. ib. -*niſi*] 2 MS. G. S. Q. N. v. 17. *proficiunt*] proficient 7 MS. R. Amb. G. S. ib. *ſerpit*] ſerpet 7 MS. R. G. S. v. 25. -*veritati*] 10 MS. Amb. G. S. Q. N. v. 26. *captivi*] capti 3 MS. Amb.

CAP. III. V. 16. *corrigendum*] corripiendum MS. q.

CAP. IV. V. 5. *Sobrius eſto*] 2 MS. Amb. G. S. Q. N. v. 11. *miniſterium*] miniſterio MS. q. v. 14. *reddet*] reddat 7 MS. R. Amb. G. Q. N. v. 16. *imputetur*] reputetur 2 MS. v. 17. *impleatur*] impleretur 6. MS. Amb. v. 18. *Liberavit*] Liberabit autem 3 MS. Amb. G. S. v. 19. *Priſcam*] Priſcillam MS. R. Amb. G. S. Q. N. v. 21. *Salutant*] Salutat 3 MS. Amb. G. S. v. 22. *vobiſcum*] nobiſcum. G. q. tecum S.

EPISTOLA ad TITUM.

CAP. I.

VErſ. 8. *benignum*] * prudentem 17. MS. R. Q. N. v. 9. *ſit*] * & 4. MS. G. S.

CAP. II. V. 5. -*ſobrias*] 3. MS. G. S. Q. N. v. 7. *in integritate & gravitate*] integritatem, gravitatem 1 MS. G. S. Textus conformis eſt Hier. v. 11. *ſalvatoris noſtri*] ſalutaris 1 MS. G. S. forte interpres noſter legit σωτῆρος pro σωτήριος.

EPISTOLA ad PHILEMON.

VErſ. 6. *omnis*] * operis 2 MS. R. G. Q. N. ib. -*quod eſt*] quæ eſt 5 MS. - 4. MS. R. G. ib. -*in vobis*] in nobis 7 MS. Amb. G. - MS. Q. N. v. 11. -*tibi*] 3 MS. G. v. 12. *ut*] id eſt 6 MS. Hier. G. v. 20. *Domino*] Chriſto MS. Hier. G. 4. S.

EPISTOLA ad HEBRÆOS.

CAP. I.

VErſ. 2. *noviſſime*] noviſſimus MS. G. S. v. 3. *ſedet*] ſedit 1 MS. G. v. 12. *mutabis*] involves 1 MS. G. S. v. 14. *capient*] capiunt MS. q. R. B. Q. N.

CAP. II. V. 5. -*Deus*] 2 MS. G. S. v. 9. ÷ *gratia*] χάριτι v. 10. *paſſionem*] paſſiones 6 MS. G. S. ib. *conſummare*] conſummari MS. q.

CAP. III. V. 1. *Jeſum*] * Chriſtum 6 MS. G. S. v. 19. *introire*] * in requiem ipſius MS. q.

CAP. IV. V. 3 *perfectis*] factis 4 MS. G. S. v. 10. *ſicut*] * & MS. q. v. 14. *teneamus*] * ſpei noſtræ. o. v. 16. *gratia*] ejus MS. B. S.

CAP. V. V. 7. *offerens*] * & 10 MS. G. S. v. 8. *filius*] * Dei MS. q. v. 11. *interpretabilis*] in interpretabilis 10 MS. R. G. S. Q. N.

CAP. VII. V. 9. *accepit*] accipit 6 MS. G. Q. N. v. 14. *ſacerdotibus*] ſacerdotio 1 MS. R. G. S. v. 25. *accedens*] accedentes 13 MS. R. G. S. Q. N. ib. *nobis*] eis 7 MS. G. S.

CAP. VIII. V. 2. *Dominus*] Deus MS. B. S.

CAP. IX. V. 7. *offert*] offeret MS. B. v. 12. *aut*] & MS. G. S. v. 14. *emundavit*] emundabitis MS. R. G. S. ib. *noſtram*] veſtram 7 MS. G. q. v. 26. *in conſummatione*] in conſummationem MS. q. ib. *deſtitutionem*] deſtructionem 15 MS. Q. N.

CAP. X. V. 16. *Dando*] Dabo MS. Haymo S. v. 30. *vindictam*] vindicta 1 MS. G. S. v. 30. *retribuam*] reddam 4 MS. ib. -*Quia*] 3 MS. G. S. v. 38. *vivit*] vivet R. G. S. v. 39. -*filii*] 6 MS. G. S.

CAP. XI. V. 6. -*Deo*] 5 MS. G. Q. N. v. 17. *qui*] in quo MS. q. B. v. 34. *effugaverunt*] effugerunt 4. MS. G. S.

CAP. XII. V. 1. -*ad*] 9 MS. G. S. v. 2. *ſedet*] ſedit 2 MS. G. S. v. 4. -*enim*] 1 MS. G. S. v. 11. *reddet*] reddit 6 MS. G. v. 18. *acceſſibilem*] accenſibilem 4 MS. R. G. S. v. 19. *audierunt*] audierant 1 MS.

CAP. XIII. V. 1. -*in vobis*] 5 MS. G. Q. N. v. 2. *placuerunt*] latuerunt 1 MS. G. Q. N. v. 9. *ſtabiliri*] ſtabilire MS. v. 25. -*fratres*] 8. MS. G. S.

EPISTOLA JACOBI.

CAP. I.

VErſ. 5. *affluenter*] ſimpliciter. G. S. v. 18. *voluntarie*] * enim MS. B. G. q. v. 25. *in lege perfectæ*] in legem perfectam 1 MS. G. S.

CAP. II. V. 8. *ſcripturas*] ſcripturam R. G. S. v. 13. *fecit*] fecerit 2 MS. v. 18. *dicit*] 3 MS. R. G. v. 20. -*otioſa*] mortua 5 MS. R. G. S.

CAP. III. V. 1. *ſumitis*] ſumemus G. S. v. 2. *poteſt*] potens 1 MS. G. v. 3. *Si*] Sicut MS. ib. *equis fræna*] equorum frænos Q. N. ib. *etiam*] 4. MS. B. G. S. v. 4. *Et ecce*] Ecce & MS. G. ib. -*autem*] tamen MS. q. - 3 MS. B. G. S. v. 5. *quantus*] quantulus G. S. v. 12. *falſa*] falſam 1 MS. G. Q. N. v. 14. -*ſint*] 7 MS. G. S. v. 17. -*bonis conſentiens*] 4 MS. G. S.

CAP. IV. V. 4. *Adulteri*] * & adulteræ 1 MS. R. G. v. 5. *An*] Aut MS. ib. *dicat: Ad invidiam concupiſcit*] dicat ad invidiam? Concupiſcit Q. N. ib. *vobis*] nobis 1 MS. G. S. v. 11. -*meis*] 6 MS. G. v. 12. -*enim*] 1 MS. G. v. 14. *eſt*] * enim 1 MS. R. G.

CAP. V. V. 3. -*vobis iram*] 7 MS. G. Q. N. v. 5. *Adduxiſtis*] Addixiſtis 6 MS. G. S. Q. N. v. 6. -&] MS. G. ib. -&] MS. G. ib. *reſtitit*] reſiſtit 7 MS. G. v. 8. *appropinquabit*] appropinquavit 5 MS. G. S. v. 10. *fratres*] * exitus mali & longanimitatis, & MS. B. v. 13. *Triſtatur*] * autem MS. q. v. 20. *ejus*] ſuam MS. Q. N. ib. *operit*] operiet 3 MS. R. Beda G. S.

I *EPIST. PETRI.*

CAP. I.

VErſ. 6. *exultabitis*] exuſtatis 6 MS. G. v. 7. *revelatione*] revelationem o. v. 8. -*creditis*] 1 MS. G. S. v. 9. *animarum*] * veſtrarum MS. S. v. 12. *quem*] quam S. G. S. v. 13. *perfecte*] perfecti MS. q. ib. *revelatione*] revelationem MS. q. v. 15. *Sanctum*] * ut o. v. 21. *Deo*] Deum 1 MS. G. S. v. 25. *vobis*] vos MS. R. G.

CAP. II. V. 2. *rationabiles*] rationabile 4 MS. R. B. G. S. v. 3. -*tamen*] 3 MS. G. S. ib. *dulcis*] ſuavis 3 MS. v. 5. *domos ſpirituales*] domus ſpiritualis 3 MS. R. G. Q. N. v. 8. *quod*] quo 3 MS. B. G. Q. N. v. 11. -*obſecro vos*] 2 MS. G. v. 20. *gloria*] gratia MS. q. ib. *facientes*] & 3 MS. B. G. S. ib. *patienter*] patientes 4 MS. B. G. S. v. 21. *nobis, vobis*] vobis, vobis MS. G. q. nobis, nobis 3 MS. G. q. S. Q. N. v. 23. *ſe injuſte*] juſte G. Q. N.

CAP. III. V. 2. *caſtam*] ſanctam MS. v. 4. *qui*] quod MS. q. v. 8. *In fide*] In fine 4 MS. G. S. S. Q. N. v. 11. *Declinet*] * autem MS. q. v. 14. &] ut MS. q. v. 15. *ſpe*] * & fide MS. Q. N. v. 18. -*noſtris*] 5 MS. G. ib. *mortificatus quidem carne, vivificatus*] mortificatus quidem carne, vivificatus 5 MS. G. S. v. 19. *ſpiritu*] ſpiritibus MS. G. S. Q. N. v. 21. *vos*] nos 3 MS. R. G. Pro lectione textus faciunt B. S. & ut videtur Scholiaſtes Græcanicus.

CAP. IV. V. 4. *in quo*] in quibus nunc obſtupeſcunt 13 MS. ib. *admirantur*] peregrinantur 3 MS. G. v. 6. -*in*] 1 MS. G. S. v. 7. *appropinquabit*] appropinquavit 8 MS. G. S. v. 8. *voſmetipſis*] voſmetipſos 3 MS. G. S. v. 12. *peregrinari*] mirari MS. B. S. Q. N. v. 14. *quod eſt honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui eſt ejus ſpiritus : ſuper vos requieſcet*] gloria Dei ſpiritus in vobis requieſcit 1 MS. S. gloriæ & Dei Spiritus in vobis requieſcit 3 MS. G. Q. N. v. 18. *juſtus*] * quidem. o. ib. *ſalvabitur*] ſalvatur 2 MS G. S.

CAP. V. V. 1. -*qui*] MS. Q. S. v. 3. *forma facti gregi*] forma facti gregis MS. B. S. ib. -*ex animo*] G. S. v. 13. *coelecta*] collecta o.

II PETRI.

CAP. I.

VErſ. 1. *Simon*] Simeon 1 MS. G. q. v. 2. - *Chriſti*] 10 MS. G. q. v. 3. *donata ſunt*] donata eſt 7 MS. G. utramque lectionem agnoſcit Beda. v. 4. *quem*] quæ 7 MS. G. quam 8 MS. B. Textus conſentit G. q. v. 8. *ſi vobiſcum aſſint*] vobis cum adſint 5 MS. Utrovis modo intelligi poſſunt Græci. v. 16. *indoctas*] doctas 3 MS. Q. N. ib. *præſcientiam*] præſentiam 5 MS. R. G. ib. ÷ *illius*] ἐκείνου.

CAP. II. V. 7. - *injuria ac*] 1 MS. R. G. impudica 1 MS. Q. N. v. 9. *Dominus*] Deus MS. q. v. 10. ÷ *ſectas*] δόξας. ib. - *introducere*] 6 MS. G. v. 11. *ſe*] * a Domino 1 MS. R. G. v. 13. *coinquinationis*] coinquinationes 1 MS. G. v. 16. - *animal*] 4 MS. B. G. * in MS. R. B. G. v. 18. *Superba*] Superbia o.

CAP. III. V. 9. *promiſſionem ſuam*] promiſſi 4 MS. G. promiſſis MS. q. v. 12. *Domini*] Dei 1 MS. G. v. 13. *ſecundum*] & o. v. 15. *noſtri*] * Jeſu Chriſti MS. q.

I JOHAN.

CAP. I.

VErſ. 4. - *gaudeatis, &*] 3 MS. Aug. G. S.

CAP. II. V. 4. *eum*] Deum MS. q. v. 8. - *&*] R. Aug. G. S. v. 14. *Scribo*] Scripſi 1 MS. G. q. S. ib. *patrem*] Q. N. ib. *Scribo vobis juvenes*] Scripſi vobis adoleſcentes 3 MS. G. S. v. 17. *tranſit*] tranſibit MS. q. Aug. v. 22. *non*] 5 MS. Q. N.

CAP. III. V. 10. *non eſt juſtus*] non facit juſtitiam R. G. S. v. 11. *diligatis*] diligamus R. Aug. G. v. 17. *ſubſtantiam*] * hujus MS. q.

CAP. IV. V. 3. *ſolvit Jeſum*] Q. N. ib. *Antichriſtus*] Antichriſti G. Q. N. v. 4. *eum*] eos 4 MS. G. S. v. 10. *ipſe*] * prior MS. q. v. 14. - *ſuum*] 1 MS. G. v. 17. *charitas*] * Dei MS. q. ejus S. v. 20. *vidit*] vidit MS. R. G. v. 21. *a Deo*] ab eo 5 MS. Aug. G. S.

CAP. V. V. 5. *eſt*] * autem MS. q. v. 6. *Chriſtus*] Spiritus G. S. v. 7. - *in cœlo, Pater, Verbum, & Spiritus ſanctus: & hi tres unum ſunt. Et tres ſunt qui teſtimonium dant*] 5 MS. B. S. Q. N. v. 8. - *& hi tres, unum ſunt*] 15 MS. R. G. Q. N. v. 12. *filium*] * Dei MS. G. q. v. 13. *ſcribo*] ſcripſi 7 MS. B. G. S. v. 14. *eum*] Deum MS. q. v. 15. *poſtulamus*] poſtulavimus 2 MS. G. S. v. 16. *petat, & dabitur ei vita, peccanti*] petet, & dabit ei vitam, peccantibus 6 MS. G. S. v. 17. *peccatum*] * non G. S.

II JOHAN.

VErſ. 11. *malignis*] * Ecce prædixi vobis, ut in die Domini non confundamini MS.

III JOHAN.

VErſ. 4. *Majorem horum, non habeo gratiam*] Majus horum non habeo gaudium R. G. Q. N. v. 6. *benefacies, deducens*] benefaciens, deduces o. v. 11. *Deum*] eum MS. q.

JUDÆ EPISTOLA.

VErſ. 3. *ſupercertari*] ſupercertare 2 MS. Q. N. v. 10. *Imperet tibi*] Increpet te MS. G. v. 11. *qui*] quia 3 MS. R. G. ib. - *in*] 5 MS. G. v. 12. *circumferuntur*] conferuntur R. Q. N. v. 15. *eum*] Deum MS. q. v. 16. *ſuperbiam*] ſuperba 4 MS. R. G. v. 18. *in noviſſimo tempore*] in noviſſimis temporibus MS. ib. *in impietatibus*] impietatum 4 MS. G. in impietate MS. q. v. 20. *noſtræ*] veſtræ 8 MS. B. G. q. v. 21. *vosmetipſos*] ipſos vos 3 MS. v. 24. - *in exultatione*] o. ib. - *in adventu Domini noſtri Jeſu Chriſti*] 3 MS. B. G.

APOCALYPSIS.

CAP. I.

VErſ. 13. - *aureorum*] 1 MS. Pr. G. v. 15. *aurichalco*] aurichalco libani Pr. G. χαλκολιβάνῳ.

CAP. II. V. 1. - *Et*] 7 MS. G. v. 4. - *pauca*] 9 MS. Pr. G. v. 8. *vivit*] vixit R. G. v. 19. - *tuam*] 1 MS. Pr. G. v. 22. *mittam*] ego mitto 1 MS. R. Pr. G. v. 23. *in mortem*] in morte 8 MS. G. v. 24. *dico*] * & MS. G. q. ib. *altitudinem*] altitudines 5 MS. G. v. 26. *&*] * qui 3 MS. v. 27. - *&*] 1 MS. Pr. G.

CAP. III. V. 2. *invenio*] inveni 3 MS. Pr. G. v. 20. *aperuerit*] * mihi MS. q. Pr.

CAP. IV. V. 1. - *cito*] 7 MS. Pr. R. G. v. 2. *poſt hæc. Statim*] Poſt hæc ſtatim MS. q. Et 5 MS. R. G. v. 5. *qui*] quæ 2 MS. R. G.

CAP. V. V. 5. *dixit*] dicit 6 MS. Pr. G. v. 9. - *Domine*] 3 MS. Pr. G. v. 10. *regnum*] reges G. ib. *regnabimus*] regnabunt 12 MS. G. Q. N. v. 12. *divinitatem*] divitias Pr. G. v. 14. - *in facies tuas*] Pr. G. ib. - *viventem in ſecula ſeculorum*] 7 MS. G. verum R. Pr. & G. q. legunt.

CAP. VI. V. 6. *dicentium*] dicentem 6 MS. R. Pr. G. ib. ÷ *Bilibris*] χοῖνιξ. ib. ÷ *bilibres*] χοίνικες. v. 13. *de cœlo*] cœli 2 MS. v. 14. *inſulæ*] inſula R. G.

CAP. VII. V. 1. *ne flarent*] ne flaret ventus 4 MS. G. v. 3. *&*] neque 4 MS. Pr. G.

CAP. VIII. V. 3. - *de*] 2 MS. G. Q. N. ib. - *Dei*] 7 MS. Pr. G. v. 5. *thuribulum*] * aureum MS. q. v. 12. *noctis*] nox 3 MS. nocti 5 MS. Q. N. v. 13. *vocibus*] * tubæ 2 MS. G.

CAP. IX. V. 5. *datum*] dictum o. ib. *cruciarentur*] cruciarent R. G. Textus conformis eſt G. q. v. 8. *ſicut*] * dentes MS. q.

CAP. X. V. 1. *columna*] columnæ 1 MS. R. Pr. G.

CAP. XI. V. 16. - *Amen*] 6 MS. Pr. G.

CAP. XII. V. 2. - *&*] 5 MS. B. G. Q. N. ib. *clamabat*] clamat 9 MS. G. q. v. 3. *ejus*] ſuis 2 MS. R. v. 6. *paſcant*] paſcat o. v. 7. - *magnum*] 5 MS. Pr. G.

CAP. XIII. V. 2. *ſicut*] * pedes MS. q. v. 10. *vadit*] vadet MS. Pr. v. 15. *faciat*] faeit MS. G. Q. N.

CAP. XIV. V. 5. - *ante thronum Dei*] 4 MS. G. Q. N. v. 6. *cœli*] cœlum 1 MS. R. v. 7. *mare & omnia quæ in eis ſunt*] & mare MS. Pr. G.

CAP. XV. V. 3. *tuæ*] * Domine o. ib. *ſeculorum*] ſanctorum 2 MS. G. q. Q. N. v. 6. *lapide*] lino 2 MS. R. G. Quibus accedit Pr. legens, Veſtiti antea munda.

CAP. XVI. V. 2. *primus*] * angelus MS. q. v. 3. - *angelus*] 5 MS. Pr. v. 5. *aquarum*] quartum o. ib. *quia*] qui MS. q. v. 8. - *angelus*] MS. q. v. 10. - *angelus*] MS. q. v. 12. - *angelus*] MS. q. v. 13. *prophetæ*] * exire MS. Pr. v. 17. - *angelus*] MS. q.

CAP. XVII. V. 4. *abominatione*] abominationum 11 MS. Pr. G. ib. *ejus*] Pr. legit, plenum abominationum & immunditiæ fornicationis totius terræ. Cui conſentit Aretha Græcus. v. 10. - *&*] 7 MS. G. v. 12. *accipient*] accipiunt 5 MS. Pr. G. ib. *poſt beſtiam*] cum beſtia Pr. quomodo G. rectiſſime vertuntur.

CAP. XVIII. V. 2. *fortitudine*] forti voce 18 MS. G. Q. N. v. 5. *Deus*] Dominus MS. q. v. 8. *eſt*] * Dominus R. G. ib. *judicabit*] judicavit 4 MS. R. G. v. 12. *margaritæ*] margariti MS. G. ib. *cocci*] coccini 5 MS. R. G. v. 13. *cinnamomum*] cinnamomi Pr. Q. N. * & amomum o. v. 15. *horum*] hominum o. v. 20. *Exulta ſuper eam cœlum*] Exultate ſuper eam cœli 7 MS. Pr.

CAP. XIX. V. 1. *turbarum*] tubarum o. v. 2. *Laus, & gloria, & virtus Deo noſtro eſt*] Salus & virtus, & gloria Dei noſtri R. G. Q. N. v. 3. *dixerunt*] dixit R. G. v. 6. *turbæ*] tubæ o. v. 11. *cum*] in 2 MS. G. v. 13. *vocatur*] vocabatur MS. v. 15. *gladius*] * ex utraque parte MS. R. Pr. G. Q. N. v. 20. *ardentis &*] ardens 2 MS. Alia nonnulla legunt, ardentis ſulphure: Pr. habet, ardentis igne & ſulphure; Græca legunt ardens in ſulphure.

CAP. XX. V. 4. - *ejus*] 5 MS. Pr. G. v. 11. *eis*] eorum Pr. ab eis o.

CAP. XXI. V. 4. *quæ*] quia 1 MS. R. Pr. G. v. 11. *iaſpidis, ſicut cryſtallum*] iaſpidi cryſtallizanti G. Q. N. v. 12. *angelos*] angulos o. v. 15. *arundineam*] arundinem 6 MS. Pr. G. Q. N. v. 16. *arundine*] * aurea MS. q. v. 23. *illuminavit*] illuminabit MS. q.

CAP. XXII. V. 1. *vivæ*] vitæ MS. R. Pr. G. v. 5. *illuminat*] illuminabit MS. R. Pr. G. Textus conformis eſt G. q. v. 9. *verba*] * prophetiæ MS. q. Pr. v. 11. *juſtificetur*] juſtitiam faciat 9 MS. G. Q. N. v. 14. *Beati qui lavant ſtolas ſuas*] Q. N. * in ſanguine agni o.

AD MATTHÆUM.

Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον] Vetus Inscriptio non habuit nude εὐαγγέλιον, sed εὐαγγέλιον Ἰησοῦ Χριστοῦ, ut est initio Marci.

CAP. I. v. 18. ἡ γέννησις] Olim plerique codices habuere γένεσις· non multum interesse videtur, utro legamus modo. 23 ἕξει] Ita rectius quam ἕχει, quod legere videtur Hieronymus. καλέσουσι] Non dubitem sequi optimorum codicum & Syri interpretis fidem. Præsertim cùm ita jam olim legerint Origenes & Chrysostomus. καλέσεις, quod quidam codices & Eusebius sequuntur, est à Græco *LXX* senum, qui hic Hebraismum secuti sunt.

CAP. II. v. 11. τοὺς θησαυροὺς] Quædam exemplaria Epiphanii tempore habebant hoc loco πήρας, quod ex interpretamento evenisse arbitror.

CAP. III. v. 8. Καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας] Lucas plurali numero dixit καρποὺς ἀξίους, quod hoc loco in codices quosdem pervasit, sequente Syro. Sed illam lectionem Latinus & plurimi codices præferunt. 11. πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί] Librarii audaciores delerunt hoc loco voculam πυρί, quod in quibusdam codicibus videre est.

CAP. IV. v. 10. ὕπαγε] Quod in quibusdam codicibus additur ὀπίσω μου, aliunde assutum est, quod & Syrus & Græci ad hunc locum Scriptores ostendunt.

CAP. V. v. 10 αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν] Clementis temporibus diverso modo hic locus legebatur. Ipse citat ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται, quod ex sequenti commate irrepsit. Ab aliis legi testatur ὅτι αὐτοὶ ἔσονται τέλειοι, atque etiam, ὅτι ἕξουσι τόπον ὅπου οὐ διωχθήσονται, quæ omnia glossemata esse arbitror explicantia quid esset βασιλεία τῶν οὐρανῶν hoc loco. 22. εἰκῆ] Hanc vocem Syrus Interpres tam propriam hoc loco existimavit, ut retinere eam maluerit quàm vertere. Quo minus accedendum Hieronymo hanc vocem eradenti ex quorundam exemplarium fide. Præsertim cùm Græcos interpretes eam legisse appareat, & Justinus ipse ita proferat hanc sententiam; deinde & Irenæus duobus locis, l. 2. c 56. & lib. 4. c. 31. 32. καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται] Abfuisse hanc particulam à quibusdam exemplaribus testatur August. at nunc in omnibus legitur, ut & infra, c. 19. 45. γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς] In quibusdam codicibus pro υἱοὶ legebatur ὅμοιοι, interpretamento in textum recepto, quod ex Chrysostomo apparet. 46. Pro [οἱ τελῶναι] quidam codices scribebant οἱ ἐθνικοί. 47 Ἀσπάζεσθε τοὺς ἀδελφοὺς] Quod hic quidam codices habent φίλους, ex interpretamento est.

CAP. VI. v. 1. τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν] Cùm ita legisse Syrum & Arabem appareat, nec desit librorum auctoritas, omnino hic accidisse arbitror (quod alibi sæpe) ut altera lectio ex interpretamento glossematis nata sit. Quia enim δικαιοσύνη in sensu ἐλεημοσύνης erat glossema; id est, vox minus usitata, & Judæis Hellenisticis quam Græcis notior, ideo asscripta est vox altera usus frequentioris. 13. ἀπὸ τοῦ πονηροῦ] Quod sequitur [*Quoniam tuum est regnum, potestas, & gloria, in secula seculorum*] cùm in vetustissimis exemplaribus Græcis non extiterit, extet autem & in Syriaco & in Latino contextu, & in Arabico, argumentum nobis exhibet unde discamus, non Arabicam tantum & Latinam, sed & Syriacam versionem factam esse postquam Ecclesiarum λειτουργία formam certam acceperat: nam ex Græciæ consuetudine cœpta est ascribi hæc δοξολογία magis, quam pars precationis, Latinis omnibus ignota: sed & *Amen* apparet non à Christo additum, sed ex more veteris Ecclesiæ publicam vocum recitationem eâ voce approbantis. 18. ἀποδώσει σοι] ἐν φανερῷ, quod pauciores hic addunt, ex locis superioribus repetitum est. 25. τί φάγητε καὶ τί πίητε] Assentior codicibus ita scribentibus.

CAP. VII. v. 14. τί στενὴ] Ita hoc loco legisse Græcos apparet, ita Syrum, ita Latinum interpretem: nihil mutandum. 25. Τεθεμελίωτο] Ita hæc vox extat in omnibus codicibus, cum usus postularet ἐτεθεμελίωτο.

CAP. X. v. 8, καθαρίζετε] Quod hic quidam ascribunt νεκροὺς ἐγείρετε, id non miror abesse à vetustissimis exemplaribus, neque agnosci à Græcis hunc locum exponentibus: Nullum enim mortuum ab Apostolis vitæ redditum legimus, ante Christi Resurrectionem: adjectum ex aliis locis eò est credibilius, quia Syrus & Latinus non eodem loco ponunt hoc membrum. 10. μηδὲ ῥάβδον] ῥάβδον non ῥάβδους legerunt Syrus & Latinus. 12. Ἀσπάσασθε αὐτήν] Alii postea, cum non putarent satis cohærere quod sequitur, ἡ εἰρήνη ὑμῶν, voces aliquot ex Luca huc infarserunt. 23. Διώκωσιν] Quia erat obscurius, adjecta est olim interpretatio διώκωσιν ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, quæ deinde (ut fieri solet) in aliquorum codicum textum admissa est. 25. Βεελζεβοὺβ] Ita Syrus, ita Latini veteres, ita Hebræus Sermo, quod alii scribunt Βεελζεβοὺλ, aut scriptoris aut pronunciationis est corruptio, quæ in postremas literas sæpe incidit.

CAP. XII. v. 14. συμβούλιον ἔλαβον] Et hoc loco quidam codices ex interpretamento habent συμβούλιον ἐποίησαν. 20. ἕως ἂν ἐκβάλλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν] Non assentior Hieronymo suspicanti omissum hic aliquid exscribentium vitio.

CAP. XIII. v. 8. ὃ μὲν] ὃ cum accentu; ita enim optimi codices. 54. ἐν τῇ συναγωγῇ] Id rectius puto, quam quod Syrus & Latinus posuerunt, *in Synagogis*. 55. Καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων] etiam & hic quidam codices habent Ἰωσήφ, ex vetere interpretamento haud dubie.

CAP. XIV. v. 3. Φιλίππου] Cum nomen hoc extet in Marci exemplaribus omnibus in antiquissimis etiam Matthæi & Lucæ, atque omnibus istis locis apud Syrum & Latinum interpretes, solicitanda lectio non est.

CAP. XV. v. 39. Μαγαδάν] Ita olim habuit Græca lectio, ut ex Hieronymo & Augustino apparet, atque etiam nunc optimæ notæ codices. Ita & Latinus vetus. Quare cum nunc etiam exemplaria quædam μαγαδὰν habeant, ea Scriptura pluribus testimoniis niti videtur.

CAP. XVI. v. 20. ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός] Ita omnino legendum, quomodo habet Syrus, vetustissimaque tum Græca tum Latina exemplaria. Et apparet non aliter legisse aut olim Origenem, aut postea Ambrosium, aut serius Theophylactum: quod nonnulli codices hic habent Ἰησοῦς, haud dubie interpretamentum fuit.

CAP. XVIII. v. 28. ὅτι ὀφείλεις] Non ausim movere hanc veterum codicum lectionem. Nam solet εἰ sæpe non Conditionem, sed Generalitatem significare. 35. τὰ παραπτώματα αὐτῶν] Vetustis codicibus, qui hæc verba habent adjecta, cum Chrysostomo & Theophylacto astipulatur Syrus Interpres.

CAP. XIX. v. 9. μὴ ἐπὶ πορνείᾳ (non εἰ μὴ ἐπὶ)] Ita vetus editio Complutensis. Atque ita legit Syrus: i. e. *cum non sit adultera.* 17. τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστιν ὁ ἀγαθός] Cum & vetustiora & emendatiora exemplaria hanc lectionem præferant, quam secutus est tum vetus quo nunc utimur Latinus Interpres, tum illi codices quibus usi sunt Augustinus, Hieronymus, atque alii, multo est credibilius, lectionem alteram ex Marco & Luca huc traductam (quod sæpe accidit) quam istam aliunde irrepsisse. Antiquitas tamen diversæ lectionis vel inde apparet, quod apud Origenem utriusque fit mentio: Et Syrus ita hic habet ut in Marco & Luca est. εἷς ἐστιν ὁ ἀγαθός] Ut Antiqui codices habent, recte Syrus interpretatur addito Dei nomine. 20. ἐφυλαξάμην] Quod sequitur, ἐκ νεότητός μου, nunc quidem hic & apud Syrum legitur. Sed Antiqui libri Latini non habebant, unde suspicari licet ex Marco aut Luca adjectum.

CAP. XX. v. 4. ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον] Quæ verba & infra commate 7. repetunt nunc libri Græci; quos Syrus sequitur: at olim subintelligebantur, ut ex priscis Latinis exemplaribus apparet. 22. μέλλω πίνειν] Quod hic in quibusdam exemplaribus sequitur, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι, & commate sequenti, τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε, quandoquidem & Hilarius, Ambrosius & Hieronymus non agnoscunt videri possunt interpretamenti causa ex Marco adjecta, & codices Græci discrepant, veterem tamen esse & hanc & huic similes adjectiones, apparet ex Syro & Origene.

CAP. XXI. v. 30. ἐγὼ κύριε] Recta lectio, Syro etiam agnoscente, interque Græcos Theophyl: Euthym: lectiones alias ex interpretamento natas non dubito.

CAP. XXII. v. 10. ὁ γάμος] Ita plerique codices, nec aliter legerunt Origenes & Theophylactus. Unde quod alii habent νυμφὼν ex interpretamento credendum est venisse, quod tamen sequitur Syrus, sive quod ita legit, sive quod sensum reddere voluit apertiorem.

CAP. XXIII. v. 8. εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος ὁ Χριστός] Omnino διδάσκαλος legendum: quomodo & Syrus legit. Nam voci Rabbi & Rabboni scriptores nostri ubique reddunt διδάσκαλε, nusquam καθηγητά. 13. Quod hic in multis exemplaribus jampridem legitur comma, Οὐαὶ δὲ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα· judico περισσεύματα λήψεσθε cujus rei mihi magnum indicium est, quod qui habent codices, alii præponunt isti sententiæ de clavibus, alii subtexunt. Fermè enim videas quæ situ variant, aliunde adjecta; ut hic & Marco & Luca, additis mutatisque verbis ad implendam cohærentiam.. Græcus Evangeliorum Indiculus, quem Canonem vocant, ad quem provocare Hieronymus solet, quique factus est ex optimis codicibus, in Matthæo hoc Comma non habet, Origenes tam diligens librorum scrutator non agnoscit: habent quidem libri Syriaci, at Latini antiquissimi non habent; proinde hæc pars major videtur: adde quod detrahendi nulla fuit causa, addendi aliqua. 25. καὶ πίνετε ἀκαθαρσίας] Hanc lectionem quam Latinus sequitur, si veterum codicum accedat auctoritas, cæteris præferam. Inde enim natæ videntur lectiones aliæ propinquitate vocis: ut ἀκρασίας, quod quanquam Origeni lectum videtur, repudio, quia nusquam Pharisæi, quod sciam, ejus vitii arguuntur: & ἀδικίας, ex interpretamento, quod Syrus sequitur 35. Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου] Ut iste Zacharias patrem Jojadam, ita Propheta patrem habuit Barachiam: ita ut videri possint exscriptores peccasse memoriæ fiduciâ, quia Prophetæ Zachariæ Patrem noverant, nec de altero Zacharia succurrebat: quibus accedit, quod codex Hebræus Nazaræorum, quem non frustra & hoc etiam loco consuluit Hieronymus, eadem hæc habebat: sed pro Barachiæ nomine nomen Jojadæ: nec causa erat, cur hac in re aut Nazaræorum aut Ebionitarum fides argueretur, vetustatem tamen lectionis magno consensu tuentur Græci, Latini, Syri codices, una res potest defendere, quod apud Hebræos sæpe nomina mutarentur in alia ejusdem aut vicini significatus, quomodo Rex Solomo dicebatur Jedidias. Et eadem est significatio in nomine Jojadæ, quæ in nomine Barachiæ.

CAP. XXIV. v. 6. Δεῖ γὰρ πάντα] Latinus interpres pro πάντα legit ταῦτα. Syrus autem conjunctim πάντα ταῦτα, quod cum & codicum quorundam fide muniatur, præferendum puto. 18. τὸ ἱμάτιον] Singulari numero vertunt Syrus & Latinus. *Penulam* intelligi non dubito, nec tamen mutem Gr. lectionem.

31. Μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης] Hic quædam exemplaria habent σάλπιγγος καὶ φωνῆς. 36. οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν] Non multum refert an hic legatur id quod addunt quidam, οὐδὲ ὁ υἱὸς, necne: cum apud Marcum nemo deleat. Mihi vero probabilius eſt, quibuſdam codicibus additum ex Marco, quàm deletum ex Matthæo: nulla enim erat delendi cauſa, cum in Marco relinqueretur, addita autem ſæpe videmus aliqua ex ſcriptorum inter ſe collatione: nec me movet, quod Marcus Matthæi Hiſtoriam contraxit, non enim ita ſe Matthæo adſtrinxit, ut non alicubi mutaret verba, adderet etiam aliquid; Petro, ut credi par eſt, ſiquid ſupra cæteros meminerat, ſuggerente. Interpretes qui *filii* hic faciunt mentionem, ad Marcum reſpexere: quod ex Origene apparet qui de filio hic agit, cum tamen edita ab Origene exemplaria iſtas voces hoc loco non haberent, ut teſtatur Hieronymus. Ab hac lectione ſtant Syrus, Latinus, & codicum pars multo major. 49. ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ] Ita multi codices. Ita Syrus: Ita Latinus, & Græci Interpretes nonnulli: quare pars hæc major videtur.

CAP. XXV. 1. Εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου] Non de nihilo eſt quod & Latinus & Syrus addunt καὶ νυμφῆς· atque ita legiſſe Origenem credet ſiquis ejus lectioni diligenter attenderit: ſuſpicari licet omiſſum ab his qui non videbant quomodo virgines, *i.e.* fideles dicerentur ſponte occurrere, cum ipſi ſint eccleſia, *i.e.* ſponſa. Sed id neminem movere debuit. 9. Μήποτε] Recta lectio, & haud dubie ἔλλειψις recuſationis cujus ratio redditur. 13. οὐδὲ τὴν ὥραν] Interpretamentum eſt quod hic Græci codices non omnes adjiciunt ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται, ignoratum Syro, Latino, Arabi. 16. ἐποίησεν] A quibuſdam ſubſtitutum eſt Interpretamentum ἐκέρδησεν. 29. Καὶ ὃ ἔχει] ὃ ἔχει facto ὃ δοκεῖ ἔχειν, ut Lucas loquitur, quod & hic quidam codices, ſed ex Luca ni fallor.

CAP. XXVI. v. 3. Οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς] Vocem γραμματεῖς non legit Latinus: at Syrus & Arabs legerunt. 26. εὐλογήσας] Immo & hic quidam Græci codices habuerunt εὐχαριστήσας, atque ita citant veteres, inter alios Baſilius, ex Interpretamento ſcilicet. 40. οὕτως οὐκ ἰσχύσατε] Non aſſentior iis qui οὕτως à ſequentibus interſtinguunt. 72. καὶ λέγει αὐτοῖς] Ita codices Antiqui, & Syrus: quare illud τοῖς ἐκεῖ putem interpretamentum eſſe prolatum ab iis qui non meminerant αὐτοῖς Helleniſtis dici more Hebræo, etiam ubi nomen non anteceſſit. 74. Καταναθεματίζειν] In manuſcripto vetuſtiſſimo qui ex Græcia in Angliam venit eſt hic καταθεματίζειν, ſicut et in *Apoc.* XXII. 3. κατάθεμα.

CAP. XXVII. 9. Διὰ Ἱερεμίου] Quod quidam exiſtimant ab audace Librario adjectum nomen Jeremiæ, cum Matthæus Prophetam nominaſſet, probare non poſſum, quia video jam ab Origenis temporibus laboratum, ut hic nodus ſolveretur, qui labor ſupervacuus fuerat, ſi qua exemplaria caruiſſent nomine Jeremiæ: nec enim potuit unius exſcriptoris Error in omnia exemplaria manare; multo credibilius eſt, à Syro id nomen omiſſum, quia conſtabat in ſcriptis Jeremiæ iſtud non reperiri. At agnoſcit Arabs, & Latinus, & quicquid eſt veterum. 34. ὄξος μετὰ χολῆς] Ita pleraque exemplaria & Syrus. Nec aliter legit Origenes diligens exemplarium Inquiſitor. Nec tamen Latinum interpretem culpo, qui *vinum* vertit, ut nec eos qui Græco margini ad vocem ὄξος adjecere οἶνον interpretamenti gratiâ: quod poſtea in contextum quorundam librorum irrepſit. 35. βαλόντες κλῆρον] Quod in quibuſdam libris hic ſequitur, ἵνα πληρωθῇ, ex Joanne adjectum non dubito: quia Græca optima exemplaria, multa etiam Latina non habent; nec agnoſcit Syrus Arabe antiquior: etiam Origenes non legit. 42 πιστεύσομεν αὐτῷ] Hanc lectionem veriorem arbitror. 43. εἰ θέλει αὐτόν] Nullo modo ſollicitanda eſt hæc lectio. 52 τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη] Quidam putant mortuo Chriſto hos mortuos ſtatim reſurrexiſſe, quod aliquos movit, ut in eo quod ſequitur legerint non μετὰ τὴν ἔγερσιν, αὐτοῦ ſed αὐτῶν, inter quos eſt Arabs Interpres, & inter Græcos Glycas. Sed vero eſt ſimilius, &c. 55 καὶ Ἰωσῆ μήτηρ] Pro *Joſe* veteres quidam Codices & Græci & Latini habebant *Joſeph*, ſed idem eſt nomen.

CAP. XXVIII. v. 8. ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι] Verba hæc cum ſint in pleriſque codicibus, & Syrus Græcique Interpretes agnoſcant, delere non auſim. 10. τοῖς ἀδελφοῖς μου] Non conſanguineis, at quidam volunt, ſed Diſcipulis. Unde & lectio altera Μαθηταῖς μου, ex veteri Interpretamento in textum quorundam Codicum penetravit.

AD MARCUM.

CAP. I. v. 2. ὡς γέγραπται ἐν Ἡσαΐᾳ τῷ προφήτῃ] De hujus Scripturæ veritate dubitari miror, cùm præter codicum auctoritatem, & Irenæum ita citantem, manifeſta ſit veterum interpretum, Syri, Latini, Arabis conſenſio. Nec vero Porphyrius adduxiſſet hunc locum contra Chriſtianos, niſi ea conſtans fuiſſet codicum lectio, nec Chriſtiani in ſolvenda Porphyrii objectione laboraſſent. Adde quod hujus lectionis mutandæ cauſa apparet, alterius mutandæ nulla eſſe potuit. 11. ἐν σοὶ εὐδόκησα] Ita Syrus & Latinus, & codices Græci aliquot. Quod alii habent, ἐν ᾧ, ex Matthæo eſt. 24. ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς] Percunctative legendum puto, ut apud Matthæum. 34. ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν] Adjecit aliquis ex Luca, Interpretamenti cauſa, χριστὸν εἶναι, quod non eſſe genuinum vetuſti codices & antiqui Interpretes evincunt.

CAP. II. v. 17. καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλούς] Subauditur εἰς μετάνοιαν. Quod adjectum eſt in codicibus Græcis non omnibus, & in epiſtola Barnabæ, ubi eadem ponitur quæ hic eſt ſententia: cum olim abfuiſſe & Syrus & Græci Interpretes teſtentur, & antiquiſſimus ille qui in Anglia eſt manuſcriptus. 23. καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι] Hanc lectionem & Syrus ſequitur. Quare quod alii minus vetuſti Codices habent ἐγένετο πάλιν, puto veniſſe ex Latina verſione in qua *Iterum* poſitum eſt μεταβατικῶς, ni fallor; ſolet enim iſte Interpres nonnunquam adjicere aliquid ut infra quoque com. 24.

CAP. III. v. 4. ἀπολέσαι] Apparet ita legiſſe Syrum & Latinum: quare cùm nunc quoque ſint codices qui hanc lectionem præferant, ita potius ſcribendum videtur. 5. ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ] Ita Latinus, Syrus, & Arabs: quare aſſentior exiſtimantibus ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη, Interpretamenti loco adjectum ex Matthæo. Nam & alibi Marcus ſine adjectamento uſurpat, ut cap. 8. v. 25. 14. καὶ ἐποίησε δώδεκα] Quod nonnulli codices hic adjiciunt, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν, cum priſci interpretes non agnoſcant, haud dubito natum ex interpretamento. 18. Θαδδαῖον] Λεββαῖον habent quædam exemplaria, pro quo alios ſcripſiſſe Λευΐν ex Origene conjicio. Certe & Theodoretus videtur ita legiſſe; citat enim Θαδδαῖος ὁ καὶ Λευΐ. 27. οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάζει] Διαρπάζει eſt & apud Matthæum: nec aliter legit Syrus, & magis Hebraiſmum ſapit. 29. αἰωνίου ἁμαρτίας] Κρίσιν pro *condemnatione*, aut *ſupplicio* paſſim in his libris reperimus. Sed cum præter veterem Latinum interpretem codices Antiqui habeant ἁμαρτίας, probabilius eſt ita ſcriptum à Marco, κρίσιν autem fuiſſe interpretamentum Hebraiſmi, quo *peccatum* ſumitur pro pœna peccati.

CAP. IV. v. 8. ἓν τριάκοντα, καὶ ἓν ἑξήκοντα καὶ ἓν ἑκατόν] Atque ita apparet legiſſe veteres interpretes; quare ita potius legendum quam ἐν. Vide ad v. 20. 10 οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα] Hoc autem περὶ αὐτὸν veteres explicarunt μαθηταὶ αὐτοῦ laxiore notione, quod deinde in textum quorundam codicum penetravit: voculas σὺν τοῖς quas omiſit Latinus interpres retinendas cenſeo: nam & Græci agnoſcunt & Syrus, & optimi codices. 20 ἓν τριάκοντα, &c.] Hic Syrum ἐν legiſſe apparet: nec dubium quin multi exſcriptores id prætulerint, ut vitarent τὸ σολοικοφανές· credibilius tamen eſt, ita fuiſſe ſcriptum ut ſupra commate 8. Nam & in Matthæo eſt ſimilis repetitio. 21. ἔρχεται] Non dubito quin vera hæc ſit lectio, vel eo argumento, quo ſæpe utor, quod diverſa ejus interpretamenta in textum irrepſerunt. Alii enim codices habent καίεται, alii ἅπτεται, quorum alterum legit Arabs يوقد At Syrus eo antiquior legit ἔρχεται, ut & Latinus. 25 ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν] Lectionis hujus veritatem defendunt codices antiqui, & veteres Metaphraſtæ; à quorum conſenſu ut ſæpe monui, non eſt temere recedendum. 37 γεμίζεσθαι] Ita interpretes veteres: ut agnoſcas βυθίζεσθαι eſſe interpretamentum. 40. τί δειλοί ἐστε; οὔπω πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν] Hanc veram puto lectionem.

CAP. V. v. 11. πρὸς τῷ ὄρει] Ita Syrus legit, Lucas ἐν τῷ ὄρει. 15. τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα] Cum & Syrus, & Arabs agnoſcant, retinendum cenſeo: eoque magis, quia credibilius eſt deletum eſſe ab iis qui ſupervacuum putabant, quam ab aliis additum. 19. καὶ ἠλέησέ σε] Ita optimi codices, quos Latinus ſequitur. 23. ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς] Qui hic deeſſe aliquid putarunt adjecerunt ἐλθέ, quod non legit Syrus. 33 πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν] Ita veteres interpretes: nec dubito quin quod præterea habent codices alii adjectum ſit ex Lucæ Hiſtoria. 34. ὕπαγε εἰς εἰρήνην] Ita & Lucas, male mutarunt quidam in ἐν εἰρήνῃ. 41. αὐτῇ] Rectè, neque mutandi cauſa.

CAP. VI. 1. ἐξεπλήσσοντο] Quod quidam codices habent ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, puto additum ex Latino interprete, qui ad ſenſum explendum quædam interdum verba addit. ὅτι καὶ δυνάμεις τοιαῦται -- γίνονται] rectius eſt ὅτι -- γίνονται, quam quod alii habent ἵνα γίνωνται. 3. ὁ τέκτων] P. 261. ad Mat. 13. 55. aut memoria fefellit Origenem aut Marci exemplaria eo tempore aliam habuerunt ſcripturam. Diſerte enim dicit οὐδαμοῦ τῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις φερομένων εὐαγγελίων τέκτων αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀναγέγραπται. Ἰωσῆτος] Videtur mihi hæc vera eſſe lectio, ad Græcam flexionem perducto nomine. Nam & infra XV. 40. ita habent optimi codices, quod qui non intellexerunt, repoſuerunt vocem ἄκλιτον. 7. τοὺς δώδεκα] Ita loqui ſolus Marcus: quare quod alii addunt μαθητὰς αὐτοῦ, haud dubie ex Matthæo adjectum eſt. 14. τὸ ὄνομα αὐτοῦ] Ita legendum cenſeo, ut ὄνομα ſit quarti caſus pro quo Interpretamenti vice quidam ſubſtituerunt ἀκολουθεῖ αὐτῷ. καὶ ἔλεγον] Videndum num qui codices habeant ἔλεγεν, ſicut olim legebant Latini. Nam Marcum ferme ſequitur Lucas. 15. ὅτι προφήτης ἐστὶν ὡς εἷς τῶν προφητῶν] Miror dubitari de hac lectione, quam codices plurimi præferunt, & præterea Syrus, & Arabs, & Latinus interpretes: adde quod interpoſitum ἢ ſenſum nullum reddit: cum hujus lectionis aperta ſit ſententia. 31. Δεῦτε ὑμεῖς ὑπάγωμεν αὐτοὶ κατ' ἰδίαν] Hunc in modum legiſſe mihi videtur Syrus, cum in aliis codicibus deſit ὑπάγωμεν, in aliis ὑμεῖς & αὐτοί· mihi iſta lectio non diſplicet, ut ſit αὐτοὶ poſitum pro ὑμεῖς. 32. καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον] Etiam quæ hoc loco in codices quoſdam irrepſit lectio ἀναβάντες εἰς τὸ πλοῖον oſtendit ab aliquo interpolatum eſſe Græcum Textum ad modum Latinæ verſionis. 33. καὶ προῆλθον αὐτούς] Quod hic noſtri codices poſt iſta verba habent, καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν, ſupervacaneum eſt, nec agnoſcitur aut a Syro aut a Latino. Quare cum alii codices habeant ἦλθον & αὐτοῦ, ſuſpicari licet initio ſcriptum à Librariis καὶ ἦλθον πρὸς αὐτοῦ, quod interpretamentum erat eorum quæ poſuimus Marci verborum; ſed poſtea cum in Textum irrepſiſſet, mutatum, ne bis idem diceretur. 54. ἐπιγνόντες αὐτόν] ἔλλειψις. Subintelligitur, quod expreſſit Matthæus οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου· quod & hic à Syro eſt additum, & ex interpretamento in quoſdam Græcos Codices ſe inſinuavit, cum non agnoſcat Latinus.

CAP. VII. v. 4. Ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς] Supple γενόμενοι. Qui deeſſe aliquid putarunt addiderunt ὅταν ἔλθωσι, quod à Syro non agnoſcitur, nec neceſſarium eſt. 5. κοιναῖς] ἀνίπτοις quod quidam habent codices interpretamentum ex commate 2 ſupra: Latinus quoq; legit κοιναῖς. Nec aliter Syrus: nam & ſupra is pro κοιναῖς τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις interpretatus eſt *illotis manibus*. 8. καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα] Lectionem hanc tuentur conſtanter codices Græci, & Latinus interpres, & infra locutio eadem occurrit. 22. Ἀσέλγειαι] Pluralem numerum codices boni præferunt, atque ita legit Latinus.

CAP. VIII. v. 3. Ἥκασι] Hanc lectionem tuetur veterum interpretum Auctoritas. 10. Δαλμανουθά] Ita Syrus, Arabs, Latinus, & præſtantiſſimi codices, & Græci ſcriptores ad hunc locum: quare quod alii libri pridem habuerunt Μαγεδάν, Μαγδαλά, interpretamentum eſt ex Matthæo. 15. Ἡρῴδου] Ita Priſci interpretes; quare quod alii habent Ἡρωδιανῶν ex Annotatione natum eſt. 25. καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι] Cum hoc non habeat Syrus, & aliter legerit Latinus, unde nata eſt altera lectio, καὶ ἤρξατο ἀναβλέψαι, fieri poteſt ut adjectum ſit ab eo qui vim impoſitarum ſecundo manuum voluit exprimere. ἅπαντας] Cum & codices quidam ita habeant, at-

que

que ita legerint Syrus & Latinus, præferenda hæc lectio videtur.

CAP. IX. v. 1. Miror hoc comma in quibusdam codicibus inchoare novam lectionem, cum rectius adhæreat præcedentibus, quomodo Divisionem instituisse videntur Græci. 16. πρὸς αὐτοὺς] Ita Syrus legit, Discipulos intelligens: quod omnino exigere videtur comma 14. supra. 18. ῥήσει αὐτὸν καὶ ἀφρίζει] Syrus hic pro ἀφρίζει legisse videtur σπαράσσει· cum tamen μετ᾽ ἀφροῦ sit etiam apud Lucam. 20. ἐσπάραξεν αὐτὸν] Syrus legisse videtur ἔῤῥηξεν, Latinus ἐτάραξεν· utcunque ab interpretamento natum videtur. ἀφρίζων] forte hic τρίζων & supra τρίζει legit Syrus; nostram lectionem defendit Lucas & rei convenit. 37. οὐκ ἐμὲ δέχεται] μόνον ex interpretamento adjectum. 40. καθ᾽ ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν] Ita optimi codices, ita Syrus, Arabs, & Latinus; quare mutari non debet. 49. πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται] Josepus Scaliger mutandam lectionem dixit, & scribendum πᾶσα γὰρ πυρά· volebat autem πυρὰν vocem esse novam à Marco confictam ad exprimendam vim vocis Hebrææ אשרה. Sed ea vox πυρὰ neque apud Græcum nec apud Hellenistam ullum legitur; nequid mutare audeam absterret tanta codicum consensio, neque vero necesse est.

CAP. X. v. 17. γονυπετήσας αὐτὸν] Non movenda lectio, nam & supra 1.40. est γονυπετῶν αὐτὸν. 29. ἢ γυναῖκα] Agnoscit Syrus, & codices: neque inducendi causam video. 46. Βαρτίμαιος] Quod alicubi legisse se dicit Hieronymus *Barsemia*. puto non alterius significatus, sed corruptæ esse pronuntiationis. 50. Ἀναστὰς] Ita & Syrus. Quare non dubito quin alterum ἀναπηδήσας substitutum sit in codicibus Græcis mutatis ad Latinum exemplar.

CAP. XI. v. 1, εἰς Βηθφαγῆ] Quod aliqui libri habent Βηθσφαγῆ, puto esse ex corrupta pronuntiatione. 10. Βασιλεία τοῦ πατρὸς ὑμῶν Δαβὶδ] Quod hic ex superiori commate quidam codices repetunt ὀνόματι κυρίου vetus non est, ut præter Syrum Latinus docet, sed habet Arabs. 27. καὶ πρεσβύτεροι] Quod additur in libris quibusdam λαοῦ ex veteri interpretamento est: nam nec Syrus nec Latinus agnoscunt.

CAP. XII. v. 20. ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν] Ita plurimi codices & Syrus: quare οὖν ex Latino videtur adjectum. 31. ὁμοία αὐτῇ] Ita congruenter Matthæo legerunt Syrus & Latinus, à quibus cur discedendum sit non video.

CAP. XIII. v. 9. καὶ εἰς τὰς συναγωγὰς δαρήσεσθε] Veram hanc esse lectionem quam præferunt antiqui codices non dubito ab ignaris ejus dicendi generis varie interpolatam. Nam alii καὶ post vocem συναγωγὰς addiderunt, alii pro εἰς τὰς συναγωγὰς reposuerunt ἐν ταῖς συναγωγαῖς. 14. τῆς ἐρημώσεως] Quod hic in quibusdam codicibus additur τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου puto ex Matthæo adjectum: nam Latini non agnoscunt. 34. ἐξουσίαν] Ita Syrus.

CAP. XIV. 15. ἑτοιμασμένον] In quibusdam libris ἕτοιμον ex Matthæo adjectum. Nec enim agnoscit Latinus quanquam habet Syrus. 19. Μή τι ἐγώ] Recte monet vir diligentissimus, quod in quibusdam codicibus adjicitur καὶ ἄλλος μή τι ἐγώ, ex interpretamento natum videri. Nam nec Syrus, nec Latinus, nec Arabs agnoscunt; neque cohæret cum illo καθ᾽ εἷς. 22. Λάβετε] φάγετε quod hic aliqui codices additum habent, ex Matthæo venit. Nam veteres Metaphrastæ non agnoscunt: Et deest in codicibus quibusdam. Sic & infra v. 34. quidam codices additum habent μετ᾽ ἐμοῦ. 45. ῥαββὶ ῥαββὶ] Ita optimi codices, & Syrus: quare lectio altera ex Matthæo profluxit. 69 Πάλιν ἤρξατο] Omnino assentior iis qui πάλιν cum ἤρξατο conjungunt: quomodo & Latinus interpres videtur accepisse. Nec terrere quenquam debet hac in parte Codicum auctoritas: nam cum veteres libros sine distinctionibus scribi solitos, &c.

CAP. XV. v. 3. Πολλά] Quod hic addunt codices quidam αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο ex Matthæo adjectum est. Nam nec Latinus, nec Arabs agnoscunt. 7. στασιαστῶν] Hanc lectionem præferendam censeo, quam secuti sunt & Syrus & Latinus. ἀναβοήσας] Apparet ita legisse Syrum & Græcos. Quare quod Vaticanus codex habet ἀναβὰς accedit ad ea argumenta quibus moveor ut credam quædam Marci exemplaria ad Latinam versionem mutata. 11. ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον] Non puto aliter legisse Syrum, nec eum, qui Syrum sæpe sequitur, Arabem. 25. ἦν δὲ ὥρα τρίτη] Lectionis mutandæ causam non video, tanto Syri, Arabis, Latini consensu. 34 ἐλωΐ] Vetera exemplaria non omnia ita habuere. Nam ἠλεὶ (quod idem est cum eo quod apud Matthæum ἠλὶ) citat Eusebius 36. λέγων ἄφετε] At Syrus legit hoc loco ἔλεγον· quod exemplaria Græca quædam habere dicuntur. Omissus Nominativus mutandæ causam dederit. 43. ἦλθεν] Ita legisse videntur Syrus & Latinus. Et sane omnes ferme codices ita habent. 46. καὶ ἀγοράσας] In quibusdam codicibus Josephi nomen ex interpretamento repetitur.

CAP. XVI.] Omissam à Marco Resurrectionis historiam nonnulla volunt exemplaria, sed Latinus, Syrus, & Arabs omissam nolunt. Quare quod in quibusdam Græcis exemplaribus hæc pars aut tota, aut ab illis verbis ἀναστὰς (nam in verbis ἐφοβοῦντο γὰρ desiisse quosdam libros & Gregorius Nyssenus docet, & manuscripti quidam ostendunt) omissa fuit, exscriptoribus tribuendum est, qui in hac parte esse putaverunt cum Matthæi verbis ἀσπονδον πόλεμον, quam omissionis causam & Hieronymus reddit. 2. Ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου] Duæ illæ lectiones, ἔτι ἀνατείλαντος, cujus Nyssenus meminit, & ἀνατέλλοντος quam exemplaria nonnulla præferunt, natæ sunt ex interpretamento. 9 Ἀναστὰς δὲ] Imperiti aliqui expunxerunt hoc Comma simili temeritate qua totam hanc lectionem à quibusdam omissam diximus.

AD LUCAM.

CAP. I. v. 29. ἡ δὲ ἰδοῦσα] Ita legit & Syrus. Neque recte ad mutandum quosdam movit quod sequitur, διεταράχθη τῷ λόγῳ. 35. γεννώμενον ἐκ σοῦ] Illud ἐκ σοῦ omnino retinendum censeo. Nam præter Syrum Arabs quoque agnoscit, & veteres scriptores. 46] Si recte Origenem intelligo, hic dicit in quibusdam codicibus omissum Mariæ nomen, & proinde à quibusdam creditum hoc carmen esse Elizabethæ, quos refellit & librorum & Interpretum & veterum qui verbis hinc depromptis utuntur Auctoritas.

CAP. II. v. 5. αὐτοῦ γυναικί] Offendit quosdam male illud γυναικὶ, quod agnoscit Latinus, & vetera exemplaria. 14. ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία] εὐδοκία, non εὐδοκίας aut εὐδοκίᾳ habet consensus Græcorum Codicum, & apparet Græcos scriptores constanter eum in modum legisse. Nam quod ex Origenis Homilia in hunc locum affertur nullius est ponderis, cum Græca Origenis non habeamus. — At Syrus & Arabs retento nominativo Copulam interjecerunt, quasi aliter hiaret Oratio. 21. καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς] Non est mutanda lectio. 22. τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν] Cum plerique codices, etiam ille vetustate conspicuus qui in Anglia est, habeant αὐτῶν, Origenes ita legerit, nec aliter Syrus, erat omnino hæc lectio retinenda. Nam Arabs Syro recentior est, & non raro Latinum sequitur. 38. πᾶσι προσδεχομένοις ἀπολύτρωσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ] Lectionem hanc esse veram præter Græcorum Codicum consensum, Syrus docet, & Irenæus qui ita legit.

CAP. III. v. 1. ἡγεμονεύοντος] Id est, ἐπιτροπεύοντος, quod interpretamentum in codicibus quibusdam contextum occupavit. 24. τοῦ Ἠλὶ, τοῦ Μελχί] Sic in antiquis exemplaribus fuisse, argumentis quibusdam persuadeor. Irenæus diserte docet suo tempore tantum LXXII extitisse γενεὰς in Luca. Africanus vero non minus aperte citat Lucæ verba his duobus nominibus hoc loco omissis. 36. τοῦ Σαλὰ, τοῦ Ἀρφαξὰδ] Sic habent MS. Græci aliquot, quorum meminit Beza. Et quod potissimum est, antiquissimâ literâ scriptus unus qui Lugdunensis Ecclesiæ fuit Cantabrigiam postea delatus; & alter in Angliam è Græcia nuper missus. Irenæi quoque numerus ostendit Cainani nomen non lectum eo tempore. Nec ejus quæ nunc apparet indicia reperias ante quartum seculum. Africanus id nomen non agnoscit. Crediderim, à scriptore aliquo libri, unde multa exemplaria fluxerunt, ex penultimo hujus Commatis capite nomen Cainanis hoc loco errore quoque repositum.

CAP. IV. v. 6. τὴν δόξαν αὐτῶν] Ita & Latinus legit. At Syrus αὐτῆς, ut referatur ad ἐξουσίαν. Sed rectum puto αὐτῶν. αὐτὴν] τὴν δόξαν, quomodo & Syrus legit. 8. εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, γέγραπται, προσκυνήσεις] Hæc haud dubie vetustior est lectio, quam & Latinus & Syrus agnoscit, & Origenes et Ambrosius. Post quos omnes addi in Græcis codicibus atque etiam Arabicis cœpit, ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, & post γέγραπται additum γὰρ, nimirum ex aliorum locorum collatione. Nec quisquam est Græcorum Theophylacto antiquior, qui ista verba hoc loco agnoscat. 18 κηρύξαι] quod ante hanc vocem habent codices quidam ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, non fuisse in libris Græcis veteribus ex Origene apparet. Sed nec in antiquissimis Latinorum codicibus, ex Ambrosii in hunc locum explicatione facile est conjectu. Quare cum & nunc antiqui codices supersint qui hanc particulam non habeant, probabilius est, additum ex Isaia & interpretibus LXX, quam ab aliis exscriptoribus omissam. 26. Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος] Non tacendum duxi, vetustissimum codicem hic pro Σιδῶνος habere Σιδωνίας, ut apertius sit regionis vocabulum.

CAP. V. 7. ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά] Quod hic additur παρ᾽ τι videtur mihi adjectum ab his qui genus hoc loquendi emolliendum putabant; quos et Syrus ambiguitatis evitandæ causa est secutus. Latinorum codicum vetustissimi videntur hoc non habuisse 26. ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας] Iis non accedendum qui hic aliquid delendum suspicantur. 36. οὐ συμφωνεῖ ἐπίβλημα] Deest ἐπίβλημα in antiquissimo codice qui in Anglia.

CAP. VI. v. 5. καὶ τοῦ Σαββάτου] Quod hic habent insertum nonnulli codices, de eo qui Sabbato opus faciebat, cui dictum est a Christo beatum esse ipsum si nosset quid ageret; sin minus, legis violatorem, spurium esse non dubito. Nam neque Metaphrastæ veteres, nec qui ad hunc locum scribunt ejus meminere Historiæ. 7. κατηγορίαν αὐτοῦ] Satis Græce nec de lectione dubitandum. 9. ἐπερωτήσω ὑμᾶς τι] Ita legit & Syrus. 10. ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ] Verba illa, ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη, videntur ex Matthæo adscripta, nam multi codices non habent, nec agnoscit Latinus. Syrus agnoscit illud ὡς ἡ ἄλλη, non illud ὑγιής. 35 μηδὲν ἀπελπίζοντες] Legit omnino Syrus μηδέν᾽ ἀπελπίζοντες. At Græci scriptores & Latinus interpres vetus legunt μηδέν. 43. οὐ γάρ ἐστι δένδρον] Quanquam γὰρ illud Syrus & Arabs non habeant, tamen cum Græci codices præferant, habeat Latinus, agnoscat & interpretetur Theophylactus, delere non ausim; nec satis est causæ.

CAP. VII. v. 12. καὶ αὐτὴ ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς σὺν αὐτῇ] Hæc frequentior lectio, à qua stant Syrus & Latinus. Nec video quid obstet. 15. ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ] Manuscriptus autem ille in Anglia vetus apertius exprimit verbo ἀπέδωκεν. 25. ὑπάρχοντες] Cum ita legerint Latinus & Syrus, alteram lectionem διάγοντες apparet interpretamentum esse. 30. Τίνι οὖν ὁμοιώσω] Qui putarunt Lucam interlocutum verbis Christi, infarserunt hic εἶπε δὲ ὁ κύριος· sed hoc assumentum multi codices Græci Latinique non habent. Nec Ambrosius legit, nec Theophylactus, nec Euthymius, sed nec Syrus nec Arabs: quare non dubito pronuntiare, esse παρεμβεβλημένον. 45. εἰσῆλθεν] Cum hanc lectionem Græci codices nonnulli adhuc præferant, & præter Syrum Arabs eam agnoscat, præferendam alter censeo, quanquam ad sensum non multum refert.

CAP. VIII. v. 3. ὑπαρχόντων αὐταῖς] αὐτοῖς habent Græci codices optimi, Syrus, & Latini exemplaria quædam. 27. ἐκ τῆς πόλεως] Hanc partem Latino omissam agnoscunt Syrus & Arabs. 38. ἐδεῖτο δὲ] Ita legit & Syrus: multoque id præstant lectioni alteri. 51. καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην] Hunc ordinem Nominum ponunt Syrus & Latinus: quod sequendum puto, cum & Græci codices accedant. 54. ἐκβαλὼν ἔξω πάντας] Hanc lectionem cum Syro Arabs quoque agnoscit; credibile est omissam à Latino, quod non videret quomodo hoc conciliari posset.

CAP. IX. 1. τοὺς δώδεκα αὐτοῦ] Differens codicum lectio; cum alii adjiciant μαθητῶν, alii ἀποστόλων, indicio mihi est, utrumque natum ex interpretamento. 4. καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε] Apparet ita legisse Græcos & Syrum: quare retinenda est hæc lectio 23. καθ᾽ ἡμέραν] Retinendum omnino: non agnoscunt Syrus, Arabs, Latinus. 38. ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής ἐστί μοι] Ita legisse Latinum apparet. At Syrus & Arabs hunc in modum ἐπίβλεψον ἐπί με· υἱός μονογενής ἐστί μοι. Consulant vetustos codices Græcos siquibus est copia. 39. Κράζει] Post hoc verbum Latinus legit

ϗ

καὶ ῥήσσει, quod interpretamentum esse videtur ex Marco additum, aut ex eo quod infra est commate 42. Syrus id ipsum habuisse videtur ante illud καὶ μόγις. ib. Συντρίβον αὐτόν] Non temere rejicienda est altera lectio, συντρίβον. 44. εἰς τὰ ὦτα] agnoscit hanc lectionem Syrus, sed & Arabs. 48. ἔσται] Retinendam puto hanc lectionem quam agnoscit & Syrus. 50. καθ' ἡμῶν] ὑμῶν legisse non Syrum tantum, sed & Arabem & Latinum. 52. κώμην] Ita legit Theophylactus, & Tertullianus, Syrus quoque & Arabs. 54. ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησεν] Præter Syrum Arabs agnoscit: & Tertullianus suo tempore ita legit, quare credibile est in Latinis ab aliquo expunctum, qui verebatur ne locus hic Marcioni faveret. 55. Hoc comma cum sequenti deest in Manuscripto qui in Anglia est: forte quod exscriptori asperius dicta hæc esse viderentur. 56. οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀπολέσαι] Ita legit Syrus & Latinus. Quare quod post ψυχὰς à nonnullis est positum ἀνθρώπων, interpretamentum videtur, antiquum tamen, quando & Arabs legit.

CAP. X v. 1. ἑβδομήκοντα] De lectionis hujus veritate ob consensum codicũ Græcorum & Syri, dubitandum non arbitror. Quod Latinus posuit 72 non aliunde est quam ex antiqua Traditione. 11. εἰς τοὺς πόδας ὑμῶν] præter Syrum Arabs quoque hanc particulam, & vetus ille in Anglia Manuscriptus agnoscit. 21. τῷ πνεύματι] ἁγίῳ quod addunt Syrus & Latinus non agnoscit Arabs, neque Græcorum codicum pars antiquior: adjectum ab iis v deri potest qui cum Didymo existimarunt, quoties πνεύματι additur articulus, Sp. sanctum intelligi. ib. στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν, εἶπε ταῦτα] Cum habeant hanc particulam Syrus & Arabs, credibilius est ab aliis ideo omissam, quia sequenti commate idem loquendi genus repetitur.

CAP. XI. v. 1. Credibile est in Græcis codicibus adjecta ex Matthæo quæ Lucas omiserat, cum non extent in Latinis antiquis illa, *Qui es in cœlis*: item *fiat voluntas tua ut in Cœlo, ita in Terra* (quod & Græci codices quidam omittunt:) item, *sed Libera nos à malo*. 33. εἰς κρυπτὸν] Ita Syrus & Latinus: atque id malo quam quod alii codices præferunt κρύπτην. 42. ὅτι ἀποδεκατοῦτε] Cur quis hic malit οἱ quam ὅτι, sane nihil probabilis causæ video. 45. Datur hinc colligi, quod in commate superiore habent Græci libri, & ex illis Syrus & Arabs, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, aliunde adjectum; nam & Latinus interpres id non legit. 52. ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα] Vetus quidam Annotator ἤρατε exposuerat ἐκρύψατε non male; quod & in Textum alicubi penetravit. 53. Δεινῶς ἐνέχειν] συνέχειν, quod quidam codices habent, legisse videtur Arabs; at recentior ista est lectio quam et Syrus agnoscit. ibid. ἀποστοματίζειν] Non videtur discedendum ab hac lectione quam tot codices stabiliunt.

CAP. XII. v. 15. ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ] Hæc est receptior lectio, à qua mihi non videntur recedere vetusti interpretes. 49. εἰ ἤδη ἀνήφθη] Ita habent omnes antiqui codices à quibus nulla est causa recedendi. 51. ἀλλ' ἢ διαμερισμόν] Videntur exemplaria quibus usus est Tertullianus ex Matthæo habuisse μάχαιραν. διαμερισμὸν hic constanter agnoscunt interpretes.

CAP. XIII. v. 9. εἰς τὸ μέλλον] Probo hanc lectionem, quam veteres codices tuentur. 15. ὑποκριταί] Singulariter legit Syrus. 25. ἐγερθῇ] Ita Syrus & Arabs. Latinum apparet legisse εἰσέλθῃ· sed illud præferendum. 34. ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν] ἔρημος hic in quibusdam libris ex Matthæo adscriptum est, cum optimi codices non habeant; & Græci scriptores, sed & quidam Latini non agnoscant.

CAP. XIV. v. 17. ἀπὸ μιᾶς] Jam olim Arabs totam præteriit, ut solet non intellecta.

CAP. XV. v. 30. ὁ καταφαγών σου τὸν βίον] σου à Latino prætermissum, recte agnoscunt Syrus & Arabs.

CAP. XVI. v. 8. ὅτι οἱ υἱοὶ] Interpretamenti causa adjectum à nonnullis, διὸ λέγω ὑμῖν, quod subaudiri satis est.

CAP. XVII. v. 35. καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται] Quod hic in quibusdam codicibus legitur de *repertis in agro*, ex Matthæo adjectum non dubitabit qui animadverterit à Græcis Scriptoribus discrimen hoc loco Matthæi & Lucæ diserte annotari.

CAP. XVIII. v. 6. καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς] Ita habet vetustissimus ille in Anglia Manuscriptus. Ita legit Chrysostomus, ita Latinus Interpres, ita Syrus & Arabs: quare hanc lectionem retinendam puto, eoque magis, quia qui aliter habent codices non habent eodem modo; alii καὶ omittunt, alii ejus loco ναὶ reponunt, ut appareat variè interpolatum locum. 14. παρ' ἐκεῖνον] non dubito quin ita scripserit Lucas, quia & multi codices hanc lectionem retinuerunt, & cæteros inde corruptos apparet, ut ἢ γὰρ ἐκεῖνος, quod quidam libri habent, & παρ' ἐκείνου, quod legit Latinus: at Latini vetustiores legerunt παρ' ἐκεῖνον, idemque Syrus & Arabs exprimunt. 31. τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου] Hæc frequentior lectio.

CAP. XIX. v. 23. ἐγὼ σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό] Rectius in Manuscripto illo in Anglia, σὺν τόκῳ ἂν αὐτὸ ἔπραξα. 26. λέγω γὰρ ὑμῖν] Non puto aliter habuisse Græcos codices, quibus usi Syrus & Arabs, sed supplendi sensus causa addiderunt. 41. ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ] Agnoscunt hoc comma Latinus, Syrus, Arabs; at Epiphanius testatur suo tempore non extitisse in publice receptis exemplaribus. Mutarunt homines temerarii & delicati, quibus flere Christo indignum videbatur.

CAP. XX. v. 34. ἐκγαμίσκονται] Manuscriptus ille antiquus & hic & paulo post ἐκγαμίζονται, quod usitatius. 47. Μακρὰ] Ita legendum, non μακρᾷ.

CAP. XXI. v. 6. ταῦτα ἃ θεωρεῖτε] Non accedo interrogationis notam interponentibus: neque vero Syrus aliter accepit. 11. Videtur Syrus codice usus qui hoc loco voces aliquot additas haberet. 25. ἐν ἀπορίᾳ] Nec puto aliter legisse Syrum, sed rem ipsam expressisse addito gestu.

CAP. XXII. v. 17. καὶ δεξάμενος τὸ ποτήριον] Non est quod duo hæc commata suspecta habeamus, cum & Græci codices & Latini agnoscant, & Arabici, sed & Syricorum nonnulli. Interpolandi causam nonnullis præbuit Matthæi oratio. 29. Κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ] Libri quidam vetustissimi sic habent, διατίθεμαι ὑμῖν διαθήκην. 31. Σίμων] Latinus & Syrus legerunt Σίμωνι· at recepta lectione stat Arabs, & veteres Latini scriptores. 36. ἀράτω] Qui imperativum in futurum vertunt, eos apparet offensos præcepti sibi non intellecti novitate: sed lectionem receptam defendit Interpretum consensus. 42. εἰ βούλει παρενεγκεῖν] Hoc loquendi genus non intellectum mutandæ Scripturæ locum præbuit. 43. ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ] Illaudabilis fuit & superstitio & temeritas eorum qui hanc particulam *de sudore* deleverunt. 63. Δέροντες] Omisit Syrus, quia sequitur ἔτυπτον. 66. ἀνήγαγον] videtur hæc lectio verior quam ἀπήγαγον.

CAP. XXIII. v. 15. ἀνέπεμψε γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς] Hæc lectio cum multis codicibus fulciatur, & Arabi videatur placuisse, mihi non displicet; sequentia enim rectius cohærent. Syrus legit, ἀνέπεμψα γὰρ αὐτὸν πρὸς αὐτόν. 23. καὶ τῶν ἀρχιερέων] Agnoscunt has voces Syrus & Arabs, neque supervacuæ sunt. 33. τὸν καλούμενον κρανίον] Si codices astipularentur, legerem κρανίων, quomodo & Latinum interpretem legisse suspicor, aut κρανίου, quomodo legisse videtur Epiphanius. 41. οὐδὲν ἄτοπον] vetus quidam explicator exposuerat πονηρὸν, quod in quorundam librorum textu legitur. 46. παραθήσομαι] Probo hanc lectionem eo magis, quia apud LXX in Psalmo ita legitur. 54. ἡμέρα ἦν παρασκευή] recta lectio.

CAP. XXIV. v. 1. καὶ τινες σὺν αὐταῖς] Delere has voces non licet, quas & libri plurimi, & Syrus & Arabs agnoscunt. 18. παροικεῖς ἐν Ἱερουσαλήμ] ἐν deest in pluribus codicibus. 32. καιομένη] De lectionis hujus veritate non dubito, cùm consentiant Syrus, Latinus, Arabs. 34. λέγοντας] Veram hanc esse lectionem cur nobis videatur supra diximus (ad v. 13.) fieri enim potest ut inibi pro λέγοντας codices quidam habuerint λέγοντες· quomodo annon legerit & Latinus & alii interpretes dubitari potest; recte tamen rem inspicienti magis placebit recepta lectio λέγοντας. 36. εἰρήνη ὑμῖν] Post hæc verba, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε, (quod nunc in Græcis codicibus deest) legerunt Syrus, Latinus, Arabs: quare videndum ne elapsum sit scribarum incuria, cùm & Ambrosius agnoscat; consulant antiquos codices si quibus est copia. 43. καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν] Consulendi & hic veteres codices, nam præter Latinum Arabs quoque addit, καὶ λαβὼν τὰ ἐπίλοιπα ἔδωκεν αὐτοῖς· neque ut supervacuum videri potest. Ἀμὴν additum ab Ecclesia, quæ lectionem Evangelii hoc acclamatione excipere solebat. 1 Cor. 14. 16.

AD JOHANNEM.

CAP. I. v. 21. ὁ προφήτης εἶ σύ;] Græci Articulum & legunt & urgent. 28. ἐν Βηθαβαρᾷ] Lectionem hanc vetustiorem esse magno consensu Græci tradunt. Syriacum & Arabicum exemplar ex serioribus Græcis versum aut depravatum, nec est mirandum in multis Latinis codicibus pro Bethabara scriptum Bethania, cum frequens sit ut nomen minus notum in notius à librariis mutetur.

CAP. III. v. 25. μετὰ Ἰουδαίου] Sic habent antiquissima exemplaria Chrysost. & post eum Græci, etiam Nonnus ἑβραίῳ μετὰ φωτός. Nec aliter Syrus: quare hæc lectio sequenda videtur. 39. μένει ἐπ' αὐτόν] Quod alii libri habent μενεῖ, quomodo & Syrus hic vertit, est interpretamentum.

CAP. IV. v. 5. Συχάρ] Σιχὰρ habent Græci codices plerique & Syriacus, & in Latinis legitur, & suo tempore lectum notat Hieronymus: alii codices Συχάρ, & hoc sequitur Arabs: pro υμ autem quod αρ scribitur, putat librariorum vitium esse Hieronymus: alii rectius pronuntiationem corruptam temporibus putant. 35. ἔτι τετράμηνός ἐστι] At Manuscriptus vetus sine ἔτι habet τετράμηνός ἐστι. τὶς βασιλικὸς] Hæc lectio non tantum meliorum codicum fide nititur, sed & Syri & Arabis auctoritate. 46. ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν] αὐτοῦ non αὐτὸν legerunt omnes veteres interpretes: quare id rectius.

CAP. V. v. 4. κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ] At Manuscriptus vetus ille pro κατέβαινεν habet ἐλούετο, quod non improbo. 15. ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι] Hoc ideo hic in quibusdam libris omissum, quia repetitum ex sequentibus credebatur. Sed habent Syrus & Arabs. 41. παρὰ ἀνθρώπων] In Manuscripto illo antiquissimo παρὰ ἀνθρώπου.

CAP. VI. v. 11. διέδωκε τοῖς ἀνακειμένοις] Cùm & Græca quædam exemplaria sic habeant, & Syrus & Latinus, credibilius est illas voces τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ, adjectas ab iis qui medicinam adferre voluerunt ei quam sibi fingebant repugnantiæ. 36. καὶ οὐ πιστεύετε] In Manuscripto illo vetere est πιστεύετέ μοι. 45. καὶ μαθὼν] Vetus Manuscriptus post μαθὼν adjicit ἀλήθειαν.

CAP. VII. v. 1. οὐ γὰρ ἤθελεν] Videtur antiquissima lectio fuisse, οὐκ ἐδύνατο, quod mutatum à delicatis. 8. ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην] Omnino fuit hæc vetus Scriptura: nam si οὔπω fuisset Porphyrii tempore, nunquam hinc Christum calumniatus esset de mendacio; nam in voce οὔπω fuisset nodi solutio quem ut evaderent alii οὔπω scripserunt, alii οὐκ ἀναβαίνω, alii rursum deleverunt ταύτην· quibus omnibus nihil opus. 26. ἀληθῶς ἔγνωσαν] ἀληθῶς, id est certis indiciis: quod qui non intellexerunt, posuerunt ἀληθῶς ante ἐστιν, quod secutus est Syrus: postea utrumque in quosdam codices irrepsit. 39. οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα] Ita puto scriptum fuisse: nam ἅγιον quod Græci codices, nec omnes, habent, & sequitur Arabs, Syrus & Latinus veteresque scriptores non agnoscunt: itaque explicandi causa adjectum est: sicut in Græcis quibusdam ἐπ' αὐτοῖς, & in nonnullis, *datus*, ad vitandam calumniam Macedonianorum, quibus tamen minime opus est.

CAP. VIII. De Historia Adulteræ jam olim fuit Quæstio, & nunc est: ego plane arbitror initio nec à Matthæo scriptam in Hebræo Evangelio, nec à Johanne in Græco. Vetustiora Græca exemplaria & Syriacum non habent, at habent Latina quædam, seriora Græca & Arabicum. Fuisse in Nazaræorum Hebræo satis ex Hieronymo constat. Quod quidam putant à Novatianis erasam, credibile non est, cùm ex Eusebio & Hieronymo satis appareat, ante ea tempora desideratam. 36. ἑωράκατε] Quidam libri pro ἑωράκατε habent & hic ἠκούσατε, sed ex Interpretamento, ut arbitror. 49. διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν] Videtur hoc

additum

additum ex dicto Lucæ loco interpretamenti causa, ut et quod sequitur καὶ παρῆγεν ἔτος, ex initio capitis sequentis. Nam et vetustissimi codices Græci non habent, & in Latinis deest. At in Syriaco & Arabico adscriptum est.

CAP. IX. v. 8. ὅτι προφήτης ἦν] Cùm in hanc lectionem consentiunt Latinus, Syrus, Arabs, & quidam Græci codices, omnino præferendam censeo. 27. καὶ ἐκ ἠκούσατε] Sic & Syrus & Arabs, quare hanc lectionem præferendam censeo, sed cum interrogandi nota.

CAP. X. v. 8. Πάντες ὅσοι ἦλθον] Πρὸ ἐμοῦ quod Nonnus et Arabs legerunt, puto rectius omitti, cum præter Latinum & Syrum multa Græcorum exemplaria consentiant: et credibilius est adjectum hoc interpretamentum, quam sine causa erasum. 29 ὁ πατήρ μου ὃς δέδωκέ μοι μείζων πάντων ἐστί] Sic habent non Græci tantum, sed & Syrus & Arabs. Quare omnino videtur hæc verior lectio.

CAP. XI. v. 1. Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς] Habet hic paulo aliter Syrus. Sed Græcam lectionem præter Latinum Arabs confirmat. 17. ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς] Adjicit Manuscriptus εἰς Βηθανίαν. 31. λέγοντες] *Cogitantes*, ut recte hic exponit Syrus. Hinc in quosdam Græcos contextus irrepsit interpretamentum δόξαντες. 41. οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος] Latinus hoc non habet. Sed nec Syrus, nisi quod Articulo addito refert se ad id quod supra dictum erat: at habent pleraque exemplaria Græca & Arabs; quare retinendum puto.

CAP. XII. v. 7. εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ τετήρηκεν αὐτό] Qui hoc loquendi genus non intellexerunt, mutarunt lectionem ut esset, *In diem sepulturæ meæ servat illud*, quod non Latini tantum codices habent, sed & Græci quidam, habuit & codex quo usus est Nonnus. At Syrus recte. 32. πάντας ἑλκύσω] Πάντα habent plerique codices Græci, & Syrus.* 47. καὶ μὴ φυλάξῃ] Ita habent quidam codices & ille in Anglia antiquissimus: sequitur Latinus, Nonnus. Quare hæc lectio vulgatæ πιστεύσῃ, quam sequitur Arabs, præferenda videtur.

CAP. XIII. vers. 30. ὅτε ἐξῆλθε] Ita habent, & cum superioribus connectunt Græci codices longe plurimi & Syrus. Nam qui habent ὅτε οὖν ἐξῆλθε, non alii sunt quam qui toti facti sunt ad Latinum exemplar.

CAP. XIV. v. 2. εἰ δὲ μὴ εἶπον ἂν ὑμῖν] Hic interpungit Syrus: nec dubito quin id rectum sit.

CAP. XVI. 22. λύπην μὲν νῦν ἔχετε] Antiquus ille in Anglia Manuscriptus pro ἔχετε, habet ἕξετε. 31. Ἄρτι πιστεύετε] Puto rectius legi sine Interrogatione.

CAP. XVII. v. 24. πρὸ καταβολῆς κόσμου] Non est interstinguendum complete post κόσμου.

CAP. XVIII. v. 13. καὶ ἀπήγαγον] Cum modo dixisset primum ductum ad Annam, tacite satis indicavit inde ductum ad Caiapham. Quod cum quidam deesse putarent Textui addiderunt, ut ex Cyrillo discimus, contra omnes qui nunc extant codices & interpretes. 20. ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι] Vulgo & hic est πάντοτε, repetitum, ni fallor, ex loco superiore: at πάντες legerunt Syrus, Arabs, Latinus. 24. ἀπέστειλεν αὐτὸν] οὖν abest à plerisque codicibus, & rectius ut opinor.

CAP. XIX. v. 27. ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας] Manuscriptus quem sæpe jam laudavi, habet τῆς ἐκείνης τῆς ἡμέρας. 42. ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον] Per παρένθεσιν legendum.

CAP. XX. v. 25. δάκτυλόν μου εἰς τὸν τόπον τῶν ἥλων] Puto veram esse hanc lectionem quam secutus est Latinus, & ostendit vetustissimus ille in Anglia Manuscriptus, & malè apud alios repeti τύπον. Syrus autem utroque loco legit τύπον, quod itidem non probo.

CAP. XXI. v. 3. ἐξῆλθον] Huic voci rectius præponitur καὶ, ut est in vetere illo Manuscripto.

AD ACTA APOST.

CAP. I. v. 10. ἐν ἐσθῆτι λευκῇ] Manuscriptus vetustissimus habet ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς sed parum id refert.

CAP. 2. v. 23. Διὰ χειρῶν ἀνόμων] In Manuscripto veteri est διὰ χειρὸς ἀνόμων non male. 24. καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ] Arabs legit ὑπ' αὐτῶν, nempe τῶν ὠδίνων.

CAP. 4. v. 25. Δαβὶδ τοῦ παιδός σου] In veteri illo MS. est, ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου στόματος Δαβὶδ παιδός σου εἰπών· ubi transpositæ à scriba voces videntur.

CAP. 5. v. 41. ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ] In Manuscripto illo veteri non additur τοῦ Ἰησοῦ· parique modo in Epist. Johan. 3. 7. legitur in eodem MS. ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος nimirum ἀντονομαστικῶς.

CAP. 6. v. 8. πλήρης πίστεως καὶ δυνάμεως] In MS. quem dixi & in aliis MS. est πλήρης χάριτος· & sic legere Syrus & Latinus.

CAP. 7. v. 17. ὤμοσεν ὁ Θεὸς] Codex ille qui in Anglia hic habet ὡμολόγησεν, quomodo legit & Latinus. 30. ἐν φλογὶ πυρὸς] MS. ille πυρὶ φλογὸς, quomodo legit Latinus.

CAP. 8. v. 39. πνεῦμα κυρίου ἥρπασε τὸν Φίλιππον καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ Εὐνοῦχος] MS. ille vetus sic habet πνεῦμα ἅγιον ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν Εὐνοῦχον, Ἄγγελος δὲ κυρίου ἥρπασε τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν, &c. quomodo & alios quosdam habere codices notatum Erasmo & Bezæ, & sic citat ipse Hieronymus.

CAP. 9. v. 5. ὁ δὲ κύριος εἶπε] In Manuscripto illo, ὁ δὲ ἐγώ εἰμι ὁ Ἰησοῦς ὁ Ναζαραῖος ὃν σὺ διώκεις. ἀλλὰ ἀνάστηθι· quomodo & multos alios habere libros observatum est ab aliis. 20. ἐκήρυσσε τὸν Χριστὸν ὅτι ἐστὶ] Melius in Manuscripto ἐκήρυσσε τὸν Ἰησοῦν ὅτι.

CAP. X. v. 39. καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες] *MS.* ille ὑμεῖς μάρτυρες πάντων, non male.

CAP. 13. v. 6. διελθόντες δὲ τὴν νῆσον] In Manuscripto ὅλην τὴν νῆσον. 20. καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα] Rectius codex ille in Anglia, & alii quibus usus est interpres Latinus. Illa ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα, connectunt cum præcedentibus, & deinde ponunt μετὰ ταῦτα 23. ἤγειρε] MS. in Anglia & alii libri perveteres habent ἤγαγε. 33. ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται] Olim scriptum fuit τῷ πρώτῳ, ut plures ex Hieronymo monuere quia olim in Hebræis codicibus, Psalmi, qui nunc primus & secundus dicitur, cohærebant. 41. ᾧ οὐ μὴ πιστεύσητε] Alii codices habent ὃ· quomodo & codex LXX interpretum. 42. εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον] omnino legendum εἰς τὸ μεταξὺ σαββάτων. 44. τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ] Melius *MS.* τῷ δὲ ἐχομένῳ Σαββάτῳ. 45. ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες] Illa, ἀντιλέγοντες καὶ, sicut in aliis multis libris desunt, ita & in illo optimo MS.

CAP. 13. v. 8. συνεκπέμψαντες] *MS.* συνπέμψαντες.

CAP. XV. v. 20. καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος] Fuere jam olim codices in quibus deerat πνικτοῦ fuere & in quibus post αἵματος additum καὶ ὅσα μὴ θέλωσιν αὐτοῖς γίνεσθαι, ἑτέροις μὴ ποιεῖν· sed in plurimis codicibus inque versionibus omnibus & apud Origenem VII. contra Celsum aliosque hoc abest, illud vero adest, & certe prius illud huc pertinet, non & alterum. 29. ἔρρωσθε] Vetustissimi codices hoc loco, sic non habuere, sed φερόμενοι ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 33. πρὸς τοὺς ἀποστόλους] *MS.* ille, ut multi alii, rectius, πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς. 34. ἔδοξε δὲ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ] Hoc comma *MS.* ille non habet, ut nec interpres Syrus. 37. ἐβουλεύσατο] *MS* ille vetus, & multi alii, pro ἐβουλεύσατο habet ἐβούλετο, quomodo legit & Syrus.

CAP. 16 v. 3. ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν] MS. simplicius habet, ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες ὅτι Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπῆρχε. 7. ἐπειράζον κατὰ τὴν Βιθυνίαν] In Manuscripto est εἰς τὴν Βιθυνίαν. 16. ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνος] MS. tamen πνεῦμα πύθωνα, quod non probem. 33. καὶ οἱ αὐτοῦ] MS. καὶ οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ πάντες.

CAP. 17. v. 14. πορεύεσθαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν] Habet quidem MS. ille & alii ἕως sed ὡς verius arbitror. 15 οἱ δὲ καθιστῶντες] In MS. est καθιστάνοντες. 27 ζητεῖν τὸν κύριον] In MS. τὸν Θεὸν, quia κύριος in his libris plerumque est Jesus.

CAP. 18. vers. 7. τινὸς ὀνόματι Ἰούστου] Τίτου legere et Syrus et Arabs: quidam codices habent utrumque nomen Τίτου Ἰούστου. 17. πάντες οἱ Ἕλληνες] Non est Ἕλληνες in illo Manuscripto, neque Latinus in suis legit.

CAP. 19. v. 16. καὶ κατακυριεύσας αὐτῶν] ἀμφοτέρων pro αὐτῶν habet et ille Manuscript. 27. κινδυνεύει ἡμῖν] Omnino legendum est ὑμῖν, quomodo et Syrum et Arabem arbitror legisse. 37. ἱεροσύλους] ἀργεσίοι scribendum, si Suidam sequimur et Glossarium.

CAP. XX. v. 4. Σώπατρος Βεροιαῖος] In Manuscripto illo vetere, ut in multis aliis, est hic Σώπατρος Πύρρου Βεροιαῖος. 7. Συνηγμένων τῶν μαθητῶν] In Manuscripto συνηγμένων ἡμῶν. 28. τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ] Manuscript. ille habet τοῦ κυρίου, et multi alii, et Syrus sic legit, qui vertit *Christi*. facilis lapsus compendiosæ scriptionis Θυ pro Χυ.

CAP. 21. vers. 6. καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους] In Manuscripto est προσεδεξάμενοι ἀπησπασάμεθα ἀλλήλοις. 15. ἐπισκευασάμενοι] Sic et MS. non ἀποσκευασάμενοι.

CAP. 22. vers. 16. τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου] In Manuscripto illo, et in aliis, τὸ ὄνομα αὐτοῦ quomodo et Syrus legit. 30. καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν] Melius MS. συνελθεῖν. Non enim eos ad se vocavit, sed in loco Majorum eos convenire jussit.

CAP. 23. v. 6. υἱὸς φαρισαίου] In MS. est υἱὸς φαρισαίων id est ex patre et matre natus ejus instituti. 23. καὶ δεξιολάβους διακοσίους] MS. δεξιοβόλους διακοσίους.

CAP. 24. v. 1. μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας] In Manuscripto μετὰ δὲ τινας ἡμέρας. ib. μετὰ τῶν πρεσβυτέρων] Melius MS. πρεσβυτέρων τινῶν. 16. Συνείδησιν ἔχων] Melius alii codices ἔχειν. 20. εἴ τι εὗρον] In MS. τί εὗρον interrogative.

CAP. 25. v. 6. ἡμέρας πλείους, ἢ δέκα] Alii libri οὐ πλείους ἢ δέκα at MS. οὐ πλείους, ἢ ὀκτὼ· quod verum puto. ib. εἰς τὴν κατὰ τούτου ζήτησιν] MS. non habet εἰς.

CAP. 26. v. 28. χριστιανὸν γενέσθαι] In MS. χριστιανὸν ποιῆσαι.

CAP. 27. v. 2. μέλλοντες πλεῖν] MS. μέλλοντι πλεῖν. 5. εἰς Μύρα τῆς Λυκίας] MS. et alii Λύστρα. 8. ᾧ ἐγγὺς πόλις ἦν Λασαία] In MS. ᾧ ἐγγὺς πόλις ἦν Ἄλασσα. et puto hanc veram esse lectionem. 13. Εὐροκλύδων] MS. Εὐρακύλων, haud obscura commutatione δ in λ, quarum literarum perquam vicini sunt ductus in MSS. vera lectio est quam secutus est Latinus interpres Εὐρακύλων. 19. ἐρρίψαμεν] ἔρριψαν habet MS. ille, nec aliter legit Latinus.

CAP. 28. v. 3. φρυγάνων πλῆθος] In Manuscripto φρυγάνων τι πλῆθος. 23. διαμαρτυρόμενος] In Manuscripto est παρατιθέμενος. 27. τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ] In Manuscripto τοῦτο τὸ σωτήριον. 29. πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς ζήτησιν] Comma hoc totum, sicut non fuit in codicibus Græcis, quibus usi sunt Syrus et Arabs, ita nec in vetere illo Manuscripto comparet.

AD ROMAN.

CAP. I. v. 31. ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους] Videri potest esse παρονομασία, at non est. Syrus non nisi unam legit, ἀσυνθέτους, quæ vera est.

CAP. III. v. 3. ἠπίστησαν] Manuscriptus hic habet ἠπείθησαν, non male. 22. διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ] In Manuscripto planius est, διὰ πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ib. εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας. 25. διὰ τῆς πίστεως] In Manuscripto deest τῆς πίστεως. 27. τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ] In Manuscripto est τὸν ἐκ πίστεως Θεοῦ, non male. Nam fides per Jesum fertur in Deum. 28. λογιζόμεθα οὖν] In Manuscripto λογιζόμεθα γὰρ, q. d. Hæc enim cogitamus quæ cogitare debemus, justitiam nobis sine labore Dei dono advenisse. 31 ἱστῶμεν] MS. eodem sensu ἱστάνομεν.

CAP. IV. v. 11. ἔλαβε περιτομῆς] Manuscripti plurimi, & ille in Anglia, habent περιτομὴν, & sic legit Syrus. 15 οὗ γὰρ] Melius MS. ille οὗ δέ.

CAP. V. v. 2. τῇ πίστει] In Manuſcripto ἐν τῇ πίστει· quæ Paulo uſitatius & ſolent facile excidere literæ repetitæ. 6. ἔτι] Legerunt hic alii εἰ, alii εἰς τό, ſed ἔτι rectum eſt, & conſtruitur cum ὄντων ἀσθενῶν. 7. ὑπὲρ δικαίου] Syrus legit ὑπὲρ ἀδίκων, ſenſu optimo. 13. οὐκ ἐλλογεῖται] In Manuſcripto οὐκ ἐλλογᾶτο, nec aliter legit & Syrus & Theophylactus. Recta locutio fuerat ἐνελογεῖτο, ſed omiſſi augmenti habemus & alia exempla. 17. τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι] In Manuſcripto eſt ἐν ἑνὶ παραπτώματι.

CAP. VI. v. 1. ἐπιμενοῦμεν] In Manuſcripto illo in Anglia eſt ἐπιμένωμεν. Recté. 15. ἁμαρτήσομεν] Manuſcriptus hic etiam habet ἁμαρτήσωμεν. Recté.

CAP. VII. v. 2. τῷ ἀνδρός] Hoc abeſſe poteſt, ſicut abeſt in plurimis Manuſcriptis. 6. ἀποθανόντες] Alii codices habent ἀποθανόντος, cujus lectionis & Origenes meminit. Quomodo & Chryſoſtomum legiſſe apparet ex ejus interpretatione, ὁ δεσμὸς δι' οὗ κατειχόμεθα ἐνεκρώθη. 9 ἔζων ποτέ] Puto rectius legi ἔζησεν quàm ἀνέζησεν. 18. οὐχ εὑρίσκω] In Manuſcripto pro eo eſt οὐ, nempe παράκειται. 23. ἐν τῷ νόμῳ] Malè ita ſcribitur, cùm libri correctiores habeant τῷ νόμῳ.

CAP. 8. v. 11. τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος] Non paulò melior eſt lectio altera τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα· Quomodo legere Syrus, Latinus, Origenes, Chryſoſtomus, Oecumenius, & alii. 24. τί καὶ ἐλπίζει] In Manuſcripto τί καὶ ὑπομένει. 28. ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα, &c.] MS. non malè, πάντα συνεργεῖ ὁ Θεὸς εἰς τὸ ἀγαθόν.

CAP. IX. v. 5. ἐπὶ πάντων Θεός] Ex Syro apparet in Vet. Codicibus abfuiſſe Θεός, quod conſuetæ locutioni Pauli melius convenit, qui cum de Patre & Filio loquitur, Patri nomen Dei, Filio nomen Domini tribuere ſolet. Et ſic fuiſſe in vetuſtis codicibus Cypriani, ſic etiam legiſſe Hilarium, nec aliter videri legiſſe Chryſoſtomum notavit Eraſmus. 15. οἰκτείρω] In Græco οἰκτειρῶ, melius. 28. λόγον γὰρ, &c.] In Paulino textu, qualem nunc habemus, ſatis abſurdum eſt poni primum γάρ, deinde ὅτι. Omnino hæc lectio interpolata eſt ex LXX. Vetus autem lectio extat in Manuſcripto illo quem toties laudo, & ſic habet, λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς, quæ ſufficiunt, ſatiſque exprimunt id quod vult Eſaias.

CAP. X. v. 5. Μωσῆς γὰρ, &c.] Non paulò melius MS. Μωσῆς γὰρ γράφει ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου ὁ ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτῇ.

CAP. XI. v. 1. μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ] In Manuſcripto hic non minus quam infra additur ὃν προέγνω, quod rectum puto. Et ita apparet legiſſe Origenem, Chryſoſtomum, Oecumenium, & alios: ut optimum ſit ἀνταπόδοσις verborum προέγνω & ἀπώσατο. 2. λέγων] Abeſt in Manuſcripto. Bene. 6. εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι ἐστὶ χάρις, ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔτι ἐστὶν ἔργον] Hæc recte deſunt in Manuſcripto, nec legit Latinus interpres, ſed nec Origenes, nec Ambroſius, nec Chryſoſtomus. 21. μή πως οὐδὲ σοῦ φείσηται] In Manuſcripto tantum eſt, οὐδὲ σοῦ φείσεται, quomodo & Syrus legit. 25. παρ' ἑαυτοῖς] MS. hic habet ἐν ἑαυτοῖς, quomodo Eſaiæ v. 21. 30. ὥσπερ γὰρ καί] In Manuſcripto abeſt καί.

CAP. XII. v. 13. χρείαις] Quidam codices habuere μνείαις. Sed hoc receptus præfero. 17. ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων] ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων, quomodo idem monitum habes, 2 Cor. 8. 7.

CAP. XIV. v. 5. ἕκαστος ἐν τῷ] MS. ἕκαστος τῷ. 9. ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἀνέζησεν] In Manuſcripto tantum eſt ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν. Et ſic videtur legiſſe Latinus & Theophylactus. 11. ἐπουράνιον, καὶ ἐπιγείων, καὶ καταχθονίων] Hæc huc non pertinent neque habentur in libris melioribus, neque Syrus id legit, neque Arabs, neque Origenes, neque Chryſoſtomus, neque Oecumenius. Irrepſit huc in quibuſdam libris ex loco Philip. 11. 10. 16. ὑμῶν] Syrus & Latinus legerunt ἡμῶν. 21. ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ] Hæc abſunt in Manuſcripto, neque legit Syrus. 23. ἁμαρτία ἐστίν] Poſt hæc verba in Manuſcripto illo quo ſæpe utimur, non minus quam in aliis MS. vetuſtiſſimis ſequuntur commata tria quæ fine Epiſtolæ habemus. Et hoc loco illa legiſſe apparet Chryſoſtomum, Oecumenium, Theophylactum. Videtur Paulus primum finire voluiſſe Epiſtolam, ſed poſtea aliquanto plus, quam ſperaverat, nactus temporis, alia quædam adjeciſſe. Marcionis exemplaria hic Epiſtolam finiebant, teſte Hieronymo.

CAP. 15. v. 2. ἕκαστος γὰρ ὑμῶν] MS. ἕκαστος ἡμῶν, quod cum præcedentibus melius cohæret. 8. λέγω δὲ] MS. λέγω γάρ. 19. πνεύματος Θεοῦ] In MS. πνεύματος ἁγίου, quomodo citat Athanaſius. 24. ὡς ἐάν] In MS. ὡς ἄν, & ſic legere Græci Patres. Sic ὡς ἄν, 1 Cor. 11. 34. Ib. τῆς Σπανίαν] MS. εἰς Σπανίαν. Alii codices εἰς τὴν Σπανίαν. Scribit ſic Strabo, Gloſ. vetus, & Scholiaſtes Juvenalis ad Satyram 14. & Martianus Capella. Sic habent & codices Juſtini & Curtii Manuſcripti. 28. Σπανίαν] Libri meliores Σπανίαν. 29. εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ] In Manuſcripto, ut & in aliis, εὐλογίας Χριστοῦ, quomodo legit & Origenes, & Ambroſius & Lat. interpres.

CAP. VI. v. 3. Πρίσκιλλαν] Origenes hoc loco docet Πρίσκαν ſcriptum fuiſſe hoc loco quomodo & habent quidam Manuſcripti & legit Latinus; & conjicit eandem eſſe quæ in Actis *Priſcilla* dicitur. Recté. v. 5. τῆς Ἀχαΐας] Ἀσίας legit Origenes & Latinus interpres: Et nunc quoque nonnulli codices ſic habent, & ſic quoque aliquoties citat Hieronymus; & id rectum arbitror. Nam ἀπαρχὴ Achaiæ, non Epænetus, ſed Stephanas, 1 Cor. 16. 15. 8. Ἀμπλίαν τόν] MS. habet Ἀμπλιᾶτον, quomodo & Origenes legit & Latinus. 20. συντρίψει] In Manuſcripto eſt συντρίψαι. Nec aliter legere Syrus, Latinus, & Origenes. Ad finem Epiſtolæ. Πρὸς Ῥωμαίους ἐγράφη, &c.] Annotationes iſtæ quæ Paulinis Epiſtolis adjungi ſolent, nullius ſunt autoritatis; quia nec in omnibus exemplaribus apparent, & aliis ſunt aliæ, diſcrepantque & in Syriacis & Arabicis.

AD CORINTHIOS I.

CAP. I. v. 15. ἐβάπτισα] MS. habet ἐβαπτίσθητε, quomodo & Latinus legit, pari ſenſu. 20. τούτου] Non eſt in MS. nec ea opus. 22. σημεῖον] In MS. eſt pluraliter σημεῖα; ib. ζητοῦσι] In MS. eſt ἐπιζητοῦσι.

CAP. II. v. 1. τὸ μαρτύριον] In Manuſcripto eſt τὸ μυστήριον. Vide Rom. 16. 25. & ſic habuit codex quo uſus eſt Ambroſius, & is quo uſus Syrus. 4. πειθοῖς ··· λόγοις] πειθοῖς Græcum non eſſe multi notarunt: Legendum πειστοῖς· ſicut infra 13. ἐν διδακτοῖς. &c. Syrus legit ἐν πειθοῖ & λόγων, ſenſu non malo: quomodo legit & Euſebius, & videtur legiſſe Origenes Philocalia cap. 17. Sed quod dixi præfero. 9. ἃ] MS. ὅσα. 10. αὐτοῦ] In MS. abeſt. 11. ἀνθρώπων] Nihil opus illo ἀνθρώπων, & abeſt in Manuſcripto. Ib. οἶδεν] In Manuſcripto eſt ἔγνω. 13. ἁγίου] In Manuſcripto non exprimitur, nec opus. 15. ἀνακρίνει μέν] In Manuſcripto ἀνακρίνει τά.

CAP. IV. v. 9. ὅτι] Deeſt in Manuſcripto. 13. βλασφημούμενοι] In Manuſcripto eſt δυσφημούμενοι. 14. νουθετῶ] In Manuſcripto νουθετῶν, recté: ut cohæreat cum illo ὡς.

CAP. V. v. 1. ὀνομάζεται] In Manuſcripto deeſt, quod nec Latinus in ſuo habuit codice. 3. ὡς] In Manuſcripto deeſt: non malé. 10. καὶ οὐ] Illud καὶ in Manuſcripto non comparet, & abeſt rectius. 12. καὶ τούς] Abeſt καὶ in Manuſcripto recté. 13. κρίνει] Rectius κρινεῖ. Ib. ἐξαρεῖτε] In Manuſcripto ἐξάρατε. Melius alii codices ἐξαίρετε, ſicut præceſſit κρίνετε· nam iſta cohærent, parentheſi, ut diximus, interpoſita.

CAP. VI. v. 4. ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ] Apparet ex Syro ſcriptum hic olim fuiſſe ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Nam ἀνὰ μέσον de uno non dicitur. Repetitio earundem vocum, ut ſæpe, occaſionem dedit poſteriores omittendi. 19. δοξάσατε δή] Quidam codices habuere δοξάσατε ἄρα· Unde imperiti Scribæ fecere ἄρατε. Ib. ἐπ' ἂν ἐστὶ τοῦ Θεοῦ] Hæc particula, & illa καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, abeſt in Manuſcripto; ſicut & abfuit à codicibus quibus uſi Latini. Græci verò & Syrus & Arabs hæc legerunt.

CAP. VII. v. 3. εὔνοιαν] Manuſcriptus ille & alii hic habent ὀφειλήν, eodem ſenſu, ita ut videatur alterum illud eſſe hujus interpretamentum. 14. τῷ ἀνδρί] MS. ἀδελφῷ. 17. ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ Θεός] MS. ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἐμέρισεν. 35. συμφέρον] MS. habet σύμφορον, pari ſenſu. 38. ἐκγαμίζων bis] MS. bis γαμίζων. Ib. κοιμηθῇ] MS. ἀποθάνῃ.

CAP. VIII. v. 2. εἰδέναι] MS. habet ἐγνωκέναι, ut una vox ter repetatur. 8. οὔτε ἐὰν μή, &c.] In Manuſcripto eſt inverſus ordo, οὔτε γὰρ ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα, οὔτε ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν. 9. ἀσθενοῦσι] In Manuſcripto ἀσθενέσιν. 11. Καὶ ἀπολεῖται ὁ ἀσθενῶν ἀδελφός] In Manuſcripto paulo aliter, Ἀπόλλυται γὰρ ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει ὁ ἀδελφός, δι' ὅν.

CAP. 9. v. 1. Οὐκ εἰμὶ, &c.] In Manuſcripto melius creſcit oratio, Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ Ἀπόστολος; Et ſic legiſſe Syrum & Arabem apparet. 10. ὅτι ἐπ' ἐλπίδι, &c.] MS. ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν καὶ ὁ ἀλοῶν ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. 13. προσεδρεύοντες] MS. παρεδρεύοντες. 21. Θεῷ ··· Χριστῷ] MS. Θεοῦ ··· Χριστοῦ, pari ſenſu, & ſic legere Græci qui ad hunc locum ſcripſere.

CAP. X. v. 1. δὲ] MS. γάρ, melius: Quomodo & Latinus legit & Ambroſius aliique. Bene cohæret id cum ſequentibus. 3. τὸ αὐτό] In Manuſcripto non eſt τὸ αὐτό, neque hic neque in ſequente membro, ſed τὸ πνευματικὸν ἔφαγον βρῶμα & τὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα. 9. τὸν Χριστόν] Omnino legendum eſt τὸν Θεόν, quomodo eſt in vetuſtiſſimo illo Manuſcripto. Error commiſſus ex notis ΘΝ. & ΧΝ. 11. τύποι] MS. τυπικῶς. 28. εἰδωλόθυτον] MS. ἱερόθυτον. 29. τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς] Rectius forte omittentur, ut male repetita: neque enim habet ea hoc loco Manuſcriptus. Syrus quoque, Latinus, Arabs non legerunt. 30. Εἰ δὲ] In MS. deeſt δὲ· ut cohæreat cum ſuperioribus.

CAP. XI. v. 17. παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ] MS. παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν, quomodo & Latinum legiſſe apparet & Syrum. 24. κλώμενον] Quidam MS. θρυπτόμενον, non malé. 27. τοῦ κυρίου ἀναξίως] Veteres libros multos hic poſt ἀναξίως habuiſſe τοῦ κυρίου docent nos Ambroſius & Chryſoſtomus hoc loco ſecundum quaſdam editiones: Oecumenius quoque hic: Baſilius cap. ultimo libri primi, & Quæſtione tertia libri 2. Auguſtinus contra Donatiſtas l. 5. c. 8. & l. 9. contra Fulgentium. 31. εἰ γὰρ] MS. εἰ δέ. Ib. ἐκρινόμεθα] ἐκρίνομεν habent Chryſoſtomus, Oecumenius.

CAP. XII. ἀνάθεμα Ἰησοῦν] MS. ἀνάθεμα Ἰησοῦς. ut ſit oratio μιμητική. 13. εἰς ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν] MS. ἓν σῶμά ἐσμεν. 24. τῷ ὑστεροῦντι] Manuſcript. τῷ ὑστερουμένῳ. 31. κρείττονα] Manuſcript. μείζονα.

CAP. XIII. v. 2. οὐδέν εἰμι] MS. οὐδὲν ὠφελοῦμαι. 10. ὅταν δὲ ἔλθῃ] In Manuſcripto deeſt. 19. διὰ τοῦ νοός] MS. τῷ νοΐ. 26. ἑρμηνείαν ἔχει] In Manuſcripto hæc omnia paulo aliter ſcripta ſunt ψαλμὸν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει. 34. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ] MS. ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. Ib. ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι] MS. ſimplicius ἀλλ' ὑποτασσέσθωσαν τοῖς ἀνδράσι. 38. ἀγνοείτω] In Manuſcripto eſt ἀγνοεῖται. 40. πάντα δὲ] Melius in MS. & aliis quibuſdam libris πάντα δέ.

CAP. XV. v. 25. τοὺς ἐχθρούς] MS. τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. 36. ζωοποιεῖται] MS. ζωογονεῖται. 49. φορέσομεν] Alii codices habent φορέσωμεν, & ſic legerunt Syrus, Arabs, & ſic citat Origenes contra Celſum. 51. πάντες μὲν] Variant hic libri. Optime MS. οἱ πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, οἱ πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα. *Neque omnes obdormiemus*: i. e. moriemur: *neque omnes mutabimur.* Veram hanc lectionem oſtendunt ſequentia. 52. ἐγερθήσονται] MS. ἀναστήσονται.

CAP. XVI. v. 1. λογίας] Niſi codicum conſenſus me retineret, libens hic legerem εὐλογίας. 2. ὅ, τι ἂν εὐοδῶται] In Manuſcripto clarius ὅ, τι ἂν εὐοδωθῇ. 7. ἐλπίζω δὲ] Melius in Manuſcripto ἐλπίζω γάρ. 9. ἐνεργής] Melius in aliis codicibus ἐναργής. Ita apparet legiſſe hic Ambroſium.

AD CORINTHIOS II.

CAP. I. v. 5. ὑπὲρ δὲ θλιβόμεθα] In Manuſcripto εἴτε παρακαλούμεθα, ut pendeat hoc à verbo præcedente πάσχομεν. 6. καὶ σωτηρίας] Prætereundum non duxi in Manuſcripto verba præcedentia alio poſita ordine, hunc in modum, παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, εἴτε παρακαλούμεθα ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν καὶ ἡ ἐλπίς. 8. ὑπὲρ

8. ὑπὲρ] *MS.* περὶ. 10. καὶ ῥύεται] Hoc neque Græci commentatores legerunt, neque Syrus. 12. ἁπλότητι] *MS.* ἁγιότητι. 13. ἀλλ' ἢ ἃ, &c.] *MS.* ἀλλ' ἀναγινώσκετε, καὶ ἐπιγινώσκετε. Veram lectionem esse arbitror quam secutus est Syrus ἀλλ' ἃ ἀναγινώσκετε καὶ ἐπιγινώσκετε. 17. τὸ ναὶ ναὶ, καὶ τὸ οὒ οὔ] Omnino legendum hic est, quomodo hic legit Syrus τὸ ναὶ, καὶ τὸ οὔ· i. e. ut propterea aliud faciam aliud dicam. 20. καὶ ἐν αὐτῷ τὸ Ἀμήν] In Manuscripto διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ Ἀμήν. Et sic legit & interpretatus est Syrus.

CAP. II. v. 10 καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι, &c] In Manuscripto est quomodo & Latinus legit, καὶ γὰρ ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς. Simplicius legit Arabs, ὃ κεχάρισμαι κεχάρισμαι δι' ὑμᾶς. 16. θανάτου ··· ζωῆς] *MS.* ἐκ θανάτου ··· ἐκ ζωῆς.

CAP. IV. v. 4. αὐγάσαι αὐτοῖς] In Manuscripto est διαυγάσαι & deest αὐτοῖς, non malè.

CAP. V. v. 10. τὰ διὰ τοῦ] Optima exemplaria habent τὰ ἴδια τοῦ, & sic legit Latinus.

CAP. VI. v. 16. βελίαλ] Quidam libri habent βελίαρ.

CAP. VII. v. 12. πρὸς ὑμᾶς] Sic Græci: At Syrus, & fortè melius, caret illo πρὸς ὑμᾶς, quod & in aliis codicibus deest.

CAP. X. v. 13. μέτρου] Videtur scripsisse Paulus μέτρον, & ita legisse Syrus & Arabs. 16. εἰς τὰ] Videtur Syrus legisse εἰς τό.

CAP. XI. v. 1. μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ] Melius codices alii, μικρόν τι τῆς ἀφροσύνης. 10. οὐ σφραγίσεται] Melius alii codices, οὐ φραγήσεται.

CAP. XII. v. 7. ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι] Hæc verba in Manuscripto hic non reperiuntur; & satis esset supra esse posita. 11. καυχώμενος] In Manuscripto deest. Nam ἄφρων hic idem valet quod καυχώμενος. 19. λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα] Puto auferendam διαστολὴν post λαλοῦμεν & legendum λαλοῦμεν τὰ δὲ πάντα.

CAP. XIII. v. 1. ἔρχομαι] In Manuscripto est planius ita ut suprà, ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Et sic legit Syrus. 4 ἐν αὐτῷ] *MS.* σὺν αὐτῷ, non malè. 5. ἑαυτοὺς δοκιμάζετε] Deest hoc in Manuscripto. 13. Ἀμήν] Deest in Manuscripto: additum hoc ab Ecclesia Corinthiaca, quæ id respondere solebat, quoties Epistola hæc lecta est.

AD GALATAS.

CAP. I. v. 3. κυρίου ἡμῶν] In Manuscripto deest ἡμῶν. 18. Πέτρον] MS. Κηφᾶν, & sic in omni hac Epistola, & credo sic scripsisse Paulum, sed exscriptorem reposuisse inter Græcos notius.

CAP. II. v. 1. δεκατεσσάρων] Assentior codicibus si qui pro δεκατεσσάρων habent τεσσάρων. Cum enim numeri per notas scriberentur facile fieri potuit ut ante δ per errorem ι adderetur. 4 καταδουλώσωνται] *MS.* καταδουλώσουσι. 6 πρόσωπον, &c.] In Manuscripto πρόσωπον ὁ θεὸς οὐ λαμβάνει, rectiùs. 9. καὶ Κηφᾶς] In Manuscripto deest, quod rectius arbitror. ἵνα ἡμεῖς] *MS.* ἡμεῖς μὲν. 11. Πέτρος] In Manuscripto rursum Κηφᾶς. 13. συνυπεκρίθησαν] Si codices vetusti assentirentur, legendum hic putarem συνυπεκλίθησαν, & mox τῇ ὑποκλίσει; & certè sic legit Syrus. 14. τί τὰ] *MS.* πῶς τὰ, eodem sensu. 16. εἰδότες ··· νόμου] In Manuscripto additur ὅτι ἐξ ἔργων νόμου. 18. συνίστημι] Manuscript. συνιστάνω, pari sensu.

CAP. III. v. 1. ἐν ὑμῖν] In Manuscripto melius omittitur. 5. ἐξ ἔργων νόμου] *MS.* ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, nec aliter putem scripsisse Paulum. 10. ἐπικατάρατος] *MS.* ὅτι ἐπικατάρατος, ut et v. 13. 15. κατὰ ἄνθρωπον λέγω] In Manuscripto hic additur ἀδελφοί, quod & Latinus & Syrus legerunt. 17. εἰς Χριστὸν] *MS.* deest. 19. τί οὖν, &c.] Melius alii codices τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη. Lectio Irenæi ὁ νόμος τῶν πράξεων προσετέθη, minus huic loco convenit. Ib. ᾧ] Alii codices ὅ. 23. συγκεκλεισμένοι] *MS.* συγκλειόμενοι. 28. πάντες ··· Ἰησοῦ] Manuscript. brevius ac simplicius habet, ἅπαντες γὰρ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ.

CAP. IV. v. 6. ὑμῶν] *MS.* ἡμῶν non malè. 8. μὴ φύσει] *MS.* φύσει μή. 15. τίς οὖν ἦν ὁ] *MS.* ποῦ οὖν ὁ, quomodo & alii habent codices perveteres. 17. ἐκκλεῖσαι] Syrus legit ἐγκλείειν, quomodo & multi codices Græci habent. Ib. ὑμᾶς] Sic & *MS.* non ἡμᾶς. 25. τὸ γὰρ] *MS.* τὸ δὲ. Ib. δουλεύει δὲ] *MS.* δουλεύει γάρ. 30. παιδίσκην] *MS.* παιδίσκην αὐτήν. 31. ἀδελφοί] *MS.* ἡμεῖς ἀδελφοί.

CAP. V. v. 1. Τῇ, &c.] Hæc sic rectè cohærent, male in quibusdam codicibus divulsa, ita ut pars horum cap. præcedenti adhæreat. 7. ἀνέκοψε] MS. ἐνέκοψε, non ut quidam volunt ἀνέκοψε. 11. σταυροῦ] *MS.* σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ. 18. ὑπὸ νόμον] Male in quibusdam codicibus, ἀπὸ νόμου. 24. Χριστοῦ] *MS.* Χριστοῦ Ἰησοῦ.

CAP. VI. v. 10. ὡς] Aut ἕως scriptum fuit, aut ὡς positum pro ἕως. 15. ἰσχύει] *MS.* ἐστίν. 16. στοιχήσουσι] *MS.* στοιχοῦσιν.

AD EPHESIOS.

CAP. I. v. 1. ἁγίοις] *MS.* ἁγίοις πᾶσι. 6. ἐν ᾗ] *MS.* pari sensu ἧς. 7. χάριτος] *MS.* χρηστότητος. 11. ἐκληρώθημεν] *MS.* ἐκλήθημεν, non malè. 14. ὅς ἐστιν] *MS.* ὅ ἐστιν, pari sensu. 18. διανοίας] *MS.* καρδίας. 20. καὶ ἐκάθισεν] *MS.* καὶ καθίσας αὐτόν. Ib. ἐν δεξιᾷ] *MS.* ἐκ δεξιῶν.

CAP. II. v. 7. τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον] *MS.* ὑπερβάλλον πλοῦτος, quasi πλοῦτος esset neutrum declinationis tertiæ. Et ita perpetuo in illo libro poni solet cum adjectivis neutris. 17. καὶ τοῖς ἐγγύς] *MS.* καὶ εἰρήνην ὑμῖν τοῖς ἐγγύς.

CAP. III. v. 2. τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ] *MS.* τῆς χάριτος αὐτοῦ. 3. ἐγνώρισέ μοι] *MS.* ἐγνωρίσθη μοι, quomodo & Latinus legit & Syrus. 8. πάντων] In Manuscriptis & in aliis libris additur τῶν ἁγίων. 14. τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ] In Manuscripto desunt, & sine illis melius cohærent sequentia, & suo quoque tempore à Græcis hæc absuisse docet nos Hieronymus: sensus idem manet. 20. ἡμῖν] Manuscript. ὑμῖν.

CAP. IV. v. 6. ὑμῖν] *MS.* deest. 14. πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης] *MS.* πρὸς τὰς μεθοδείας τῆς πλάνης τοῦ διαβόλου. 16. ἑκάστου μέρους] *MS.* melius ἑκάστου μέλους. 32. ὁ Χριστὸς] Plerique & optimi codices habent ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ. Sic legit & Syrus & Chrysostomus & Theophylactus & Latinus.

CAP. V. v. 4. τὰ οὐκ ἀνήκοντα] *MS.* ἃ οὐκ ἀνῆκεν. 9. τοῦ πνεύματος] *MS.* τοῦ φωτὸς, quod cum præcedentibus melius cohæret. 14. ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός] Alii codices hic habuere ἐπιψαύσεις τοῦ Χριστοῦ, sed minus rectè, ni fallor. 19. ᾄδοντες] *MS.* ἐν χάριτι ᾄδοντες, non male. 21. Χριστοῦ] Alii libri habent Θεοῦ. Sed *MS.* habet Χριστοῦ, nec aliter Syrus & Arabs. 27. παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ] *MS.* fortè rectiùs, αὐτὸς ἑαυτῷ παραστήσῃ. 30. ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ] In Manuscripto absunt, & potest fieri ut aliquis ad marginem adscripserit. 31. πρὸς τὴν γυναῖκα] *MS.* τῇ γυναικί.

CAP. VI. v. 12. τοῦ αἰῶνος] In Manuscripto abest, quomodo legerunt & Syrus & Latinus. Ib. τὰ πνευματικὰ] Apparet Syrum legisse τὰ πνεύματα, rectè. 21. πάντα] Syrus non legit πάντα· & rectius sine eo cohæret oratio: notatum etiam in quibusdam libris eam vocem non extare. 23. ἀγάπη] *MS.* ἔλεος.

AD PHILIPPENSES.

CAP. I. v. 1. σὺν ἐπισκόποις] Ita plerique codices & Syrus, non ut Chrysostomus & secuti eum Græci legunt συνεπισκόποις. 16. ἐπιφέρειν] *MS.* ἐγείρειν, quomodo & Latinum legisse apparet. ib. Οἱ μὲν ἐξ, &c.] In Manuscripto præcedit οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, &c. sequitur vero οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας. Simili codice usus est Latinus. 18. πλὴν] *MS.* πλὴν ὅτι, non malè.

CAP. II. v. 2. τὸ ἓν] *MS.* τὸ αὐτό. 4. ἀλλὰ καὶ, &c.] *MS.* ἀλλὰ καὶ τὸ ἑτέρων ἕκαστος τοῦτο φρονεῖτε. 13. ὁ θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν] *MS.* θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν δύναμις. 14. ὀργῆς] Codices plerique habent γογγυσμῶν· & ita legerunt & Syrus & Latinus. 24. ἐλεύσομαι] In Manuscripto additur πρὸς ὑμᾶς. 26. ὑμᾶς] In Manuscripto recte additur ἰδεῖν· & ita apparet hic legisse Syrum. 30 παραβουλευσάμενος] Omnino legendum est παραβολευσάμενος. Latinus interpres recepto vetustior posuerat hic: *Parabolatus est animam suam.*

CAP. III. v. 11. τῶν νεκρῶν] *MS.* τὴν ἐκ νεκρῶν. 13. οὐ] *MS.* οὔπω· recte. 16 κανόνι] In Manuscripto deest. 21. εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ] In Manuscripto deest.

CAP. IV. v. 3. Καὶ ἐρωτῶ] *MS.* Ναὶ ἐρωτῶ. 7. τοῦ θεοῦ] *MS.* τοῦ Χριστοῦ. 13. Χριστῷ] In Manuscripto deest. 18. παρ' Ἐπαφροδίτου] In Manuscripto hic non ponitur. 23. μετὰ πάντων ὑμῶν] *MS.* μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν· quomodo legit & Latinus.

AD COLOSSENSES.

CAP. I. v. 2. Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ] In multis codicibus Græcis & Latinis abest hic, ut & in Syriaco. 4. τὴν εἰς] *MS.* ἣν ἔχετε εἰς· quomodo legit & Latinus. 6. καὶ αὐξανόμενον] In Manuscripto abest. 10. ὑμᾶς] Abest in Manuscripto, non male. Ib. εἰς τὴν ἐπίγνωσιν] *MS.* τῇ ἐπιγνώσει. 14. διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ] Videntur ascripta hic ex Ephes. 1. 7. Nam *MS.* non magis hoc habet quam Syrus, & Latinus, & Ambrosius. 23. διάκονος] In *MS.* amplius est κῆρυξ καὶ Ἀπόστολος. 27. ὅς ἐστι] *MS.* ὅ ἐστι. 28. ἄνθρωπον ἐν] *MS.* ἄνθρωπον τέλειον ἐν· & sic legit Latinus.

CAP. 2. v. 7. ἐν αὐτῇ] In Manuscripto deest. 11. τῶν ἁμαρτιῶν] In Manuscripto deest, ut & in Latino. 17. τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ] *MS.* hæc verba trahit ad sequentem periodum, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω. Meminit hujus distinctionis Photius, & Isychius ad Leviticum 15 22. τῇ ἀποχρήσει] Oecumenius & Theophylactus legerunt τῇ ἀποκρίσει.

CAP. 3. v. 14. ἥτις ἐστὶ] *MS.* ὅ ἐστι. 15. τοῦ θεοῦ] *MS.* τοῦ Χριστοῦ. 16. τοῦ Χριστοῦ] *MS.* τοῦ θεοῦ. Ib. ἐν τῇ καρδίᾳ] *MS.* ἐν ταῖς καρδίαις. 20. ἐν Κυρίῳ] Melius alii codices Κυρίῳ. 21. ἐρεθίζετε] *MS.* παροργίζετε. 22. τὸν θεόν] *MS.* τὸν κύριον. 24. τῷ γὰρ κυρίῳ] *MS.* τῷ κυρίῳ Χριστῷ.

CAP. 4. v. 2. λάβητε] *MS.* ἐν κυρίῳ λάβητε. 8. ἵνα γνῷ τὰ περὶ] Legendum ex Manuscripto ἵνα γνῶτε quomodo est Eph. 6. 22. 12. στῆτε] Latinus legit στῆτε. Ib. πεπληρωμένοι] *MS.* πεπληροφορημένοι. 13. ζῆλον πολὺν] *MS.* πολὺν πόνον· Quomodo & Latinus legit. 16. Λαοδικείας] Hæc vera lectio, non ἐκ Λαοδικείας.

AD THESSALONICENSES I.

CAP. I. v. 1. ἀπὸ θεοῦ, &c.] Illa ἀπὸ θεοῦ, & sequentia absunt in codicibus nonnullis: neque ea legit Syrus. 3. ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν] Hoc neque Syrus legit, neque Arabs. 5. εἰς ὑμᾶς] *MS.* πρὸς ὑμᾶς, eodem sensu. 6. καὶ τοῦ κυρίου] Syrus ἐν τῷ κυρίῳ. *MS.* καὶ θεοῦ.

CAP 2. v. 7. ἤπιοι] Latinus legit νήπιοι. At Græci codices & interpretes ἤπιοι. 11 καὶ μαρτυρούμενοι] abest in Manuscripto. 12. καλέσαντος] *MS.* καλοῦντος. 19 καυχήσεως] *MS.* ἀγαλλιάσεως.

CAP. 3. v. 2. διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν] In quibusdam codicibus διάκονον τοῦ θεοῦ, in quibusdam συνεργὸν ἡμῶν deest. Ib. παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς] *MS.* παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς. 13. ἁγιωσύνῃ] *MS* δικαιοσύνῃ. Ib. ἁγίων] Libri optimi habent ἁγίων. Quod quidam habent ἀγγέλων est interpretamentum ex 2 Thess. 1. 7. Matth. 16. 27. & 25. 31. Deut 33. 2.

CAP. 4. v. 1. θεῷ] In Manuscripto additur, καθὼς καὶ περιπατεῖτε· quod & Latinus legit. 8. καὶ δόντα] Abest καὶ à Manuscripto. 13. κεκοιμημένων] *MS* κοιμωμένων· non male.

CAP. V. v. 4. κλέπτης] Puto melius habere Manuscriptum κλέπτας. 6. καὶ οἱ] Abest καὶ in Manuscripto. 17. τοῦτο γὰρ, &c] *MS.* clarius, τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα θεοῦ εἰς ὑμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 27. ὁρκίζω] *MS.* ἐνορκίζω.

AD THESSALONICENSES II.

CAP. 1. v. 1. Σιλουανὸς] Puto esse verum quod notat Hieronymus hic Σίλας olim scriptum fuisse non Σιλουανός. 4. καυχᾶσθαι] MS. ἐγκαυχᾶσθαι. 5. ἔνδειγμα] Theophylactus clarius habet εἰς ἔνδειγμα· nec aliter legit Syrus. 12. καὶ ὑμεῖς] MS. καὶ ἡμεῖς.

CAP. 2. v. 4. ὥστε αὐτόν] Aut scribendum hic αὑτὸν, quod liberum nobis, cùm veteres codices istas spirituum, quos vocant, notas non habuerint, aut αὐτὸν scribendum pro ἑαυτὸν· quæ mutatio frequens est etiam apud idoneos scriptores. 8. ἀναλώσει] MS. ἀνελεῖ. Et videtur sumptum hoc ex Esa. 11. 21. ubi in Græco ἀνελεῖ. 10. ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις] In Manuscripto τοῖς ἀπολλυμένοις, sine ἐν· nec aliter legit Latinus. 11. πέμψει] MS. πέμπει. 17 καὶ στηρίξαι, &c.] MS. καὶ στηρίξαι (11. τὰς καρδίας) ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ. Pari codice usus fuit Latinus interpres.

CAP. 3. v. 3. ὁ κύριος ὃς] MS. ὁ Θεὸς ὃς καί. Et ita legit Latinus. 6. παρέλαβον] MS. παρελάβοσαν Bœoticâ flexione. 16. τρόπῳ] Probo lectionem quam secutus est Latinus interpres, & Græci quidam, sc. τόπῳ· ut 1 Cor. 1. 2.

AD TIMOTHEUM I.

CAP. 1. v. 1. καὶ σωτῆρος ἡμῶν] In Manuscripto & codicibus plurimis est σωτῆρος ἡμῶν καὶ· rectè. Nam sic & ad Titum. Mutarunt qui meminerunt σωτῆρος nomen plerisque in locis tribui Christo. 4. ζητήσεις] MS. ἐκζητήσεις. ib. οἰκονομίαν] Quidam libri habent οἰκοδομίαν· sed illud rectius. 16. πρώτῳ] Quidam codices hic habent πρώτην, sensu eodem. 17. σοφῷ] In Manuscripto deest: Et sic quidem Latini legerunt.

CAP. 2. v. 6. τὸ μαρτύριον] MS. deest. 7. εἰς ὃ ἐτέθην] MS. ὃ ἐπιστεύθην.

CAP. 3. v. 1. Πιστὸς ὁ λόγος] Quidam codices hic habent ἀνθρώπινος λόγος· et sic etiam in quibusdam fuisse loco superiore. 1. 15. notavit Hieronymus. Nimirum natus hic error ex scribendi compendiis non dissimilibus πς & ας. 3. μὴ αἰσχροκερδῆ] Deest in Manuscripto, ut & in Syriaco & Latino. 14. τάχιον] MS. ἐν τάχει· sensu eodem. 16. Θεὸς] Suspectam nobis hanc lectionem faciunt interpretes veteres, Latinus, Syrus, Arabs & Ambrosius, qui omnes legerunt ὅ· Addit Hincmarus opusculo 55. illud Θεὸς hic positum à Nestorianis· Sensum bonum facit illud ὃ ἐφανερώθη.

CAP. 4. v. 1. πνεύμασι πλάνης] Latinus habet πνεύμασι πλάνης· Græci plerique πνεύμασι πλάνοις, quomodo & Latini non pauci legere. 3. ἀπέχεσθαι] Nihil opus mutare lectionem ut legamus ἀντέχεσθαι; quod contendit Isidorus Pelusiota Epistolarum 4. 102. 6. ἧ] MS. οἷς. 10. καὶ ὀνειδιζόμεθα] MS. καὶ ἀγωνιζόμεθα· non male. 12. ἐν πνεύματι] Hoc non habet Latinus, neque Syrus, neque Chrysostomus.

CAP. 6. v. 5. διαπαρατριβαί] In aliis libris est παραδιατριβαί· quod rectum. ib. ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων] In Manuscripto deest. Deest & in aliis multis & in Latino. Addiderunt ii qui sensum putarunt sine his non plenum, cum contra se res habeat. 9. ἀνοήτους] Sic legit Latinus, non ἀνονήτους. 11. πραότητα] In Manuscripto est πραϋπάθειαν. Et videtur sic legisse Hesychius. Est enim apud eum πραϋπάθεια, πραότης. 13. ζωοποιοῦντος] MS. ζωογονοῦντος, pari sensu. 17. ἐν τῷ Θεῷ] MS. ἐπὶ τῷ Θεῷ. 19. τῆς αἰωνίου] MS. τῆς ὄντως sensu eodem. Et Latinus sic legit; vertit enim *veram vitam*. 20. παρακαταθήκην] MS. & hic, & 2 Tim. 1. 12, & 14. παραθήκην. 21. μετὰ σοῦ] MS. μεθ' ὑμῶν.

AD TIMOTHEUM. II.

CAP. 1. v. 5. λαμβάνων] MS. λαβών. 6. τοῦ Θεοῦ] MS. τοῦ χριστοῦ. 11. ἐθνῶν] In Manuscripto deest.

CAP. 2. v. 7. δῴη] MS. δώσει. Quomodo & Syrus videtur legisse. 15. τῷ Θεῷ] MS. τῷ χριστῷ. 16. κενοφωνίας] MS. hic ut & supra 1 Tim. 6. 20. κενοφωνίας habet, non καινοφωνίας. 22. εἰρήνην, &c.] MS. εἰρήνην μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον. 25. ἀληθείας] MS. addit ἐλθεῖν.

CAP. 3. v. 3. ἄστοργοι, ἄσπονδοι] De his vide ad Rom. 1. 31. Et forte inde huc infarcta sunt: nam desunt in Syriaco. 6 ἐπιθυμίαις, &c.] MS. distinctius habet, ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις. 8. Ἰαμβρῆς] Latini interpretis Græcum exemplar habuit Μαμβρῆς. Et sic Magus iste vocatur Numenio. Nec aliter in Thalmudico titulo De Oblationibus. 9 ἄνοια] MS. διάνοια. 14. τίνος] MS. τίνων, à me & Barnaba. 17. ἐξηρτισμένος] Melius alii codices, ἐξηρτισμένος. Syrus comma posuit post ἀγαθὸν, & copulam ante ἐξηρτισμένος.

CAP. 4. v. 2. παρακάλεσον] Deest apud Syrum. 5. κακοπάθησον] Additur hic in Manuscripto ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ Ἰησοῦ. 10. Κρήσκης] Codices nonnulli hic habent Κρίσκης, quomodo Cynicus ille Justini Martyris hostis Tatiano dicitur. Nomen hoc in Syriaco male legitur *Crispus*, in Arabico *Crisicus*. 14. ἀποδῴη] MS. ἀποδώσει· quomodo legit Syrus, atque ita fortè responsor ad Orthodoxos 125. At Clemens Alexandrinus legit ἀποδῴη Strom. 7. 18. καὶ ῥύσεταί με] In Manuscripto nova hic est periodus: ῥύσεταί με sine καί. 20. Μιλήτῳ] Omnino legendum censeo Μελίτῃ· Nam & Arabs hic eam vocem habet, quâ Melitem appellat Act. 28. 1.

AD TITUM.

CAP. 1. v. 4. ἔλεος] Hoc à codicibus quibusdam hic abfuisse ex Origene & aliis discimus, nec legit Syrus. 5. κατέλιπον] MS. ἀπέλιπον. ib. ἐπιδιορθώσῃ] MS. ἐπιδιορθώσῃς. 9. πιστοῦ λόγου] Ambrosius hic legit ἀνθρωπίνου λόγου· quem errorem ex scribendi compendio natum diximus 1 Tim. 3. 1. ib. ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ] MS. pro his verbis habet τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει. 10. καὶ ἀνυπότακτοι] Melius abest καὶ in MS. 12. ἀργαί] Favorinus citat ἀργοί, & exponit γαστριμάργους.

CAP. 2. v. 7. ἀδιαφθορίαν … ἀφθαρσίαν] MS. ἀφθορίαν· cujus interpretamentum illud ἀφθαρσίαν, quod à pluribus codicibus abest: neque id legere Chrysostomus, Oecumenius, Theophylactus. 15. λάλει] MS. δίδασκε.

CAP. 3. v. 5. τὸ αὐτοῦ ἔλεον] MS. τὸ αὐτοῦ ἔλεος. ib. διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας] MS. διὰ τοῦ λουτροῦ. 10. αἱρετικὸν] Syrus hic habet αἱρεσιώτην. Arabs נאהל i. *ignarum*.

AD HEBRÆOS.

CAP. 1. v. 1. ἐσχάτων] MS. ἐσχάτου. 3. αὐτοῦ] Manuscripti, in quibus spiritus Grammaticales distinguuntur, habent αὑτοῦ, & ita legit Cyrillus 8. contra Julianum. ib. δι' ἑαυτοῦ] In Manuscripto deest. 9. ἀνομίαν] MS. ἀδικίαν, pari sensu. 12. ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς] MS. ἑλίξεις αὐτοὺς ὡς ἱμάτιον. ib. ἑλίξεις] Videri possit hoc in Græcum textum irrepsisse pro ἀλλάξεις ex loco Esaiæ 34. 4.

CAP. 2. v. 9. χάριτι] Quidam codices jam olim habuere χωρίς, quod sequuntur hic nonnulli codices Syriaci & Ambrosius 2. de fide ad Gratianum: unde apparet non debere hujus Scripturæ mutatæ culpam in Nestorium aut Nestorianos conjici.

CAP. 3. v. 9. ἔργα μου] Ponenda interpunctio post μου, ut in Hebræo & editione Sixti Græca. Et id exigunt quæ sequuntur infra 17. & ipsa historiæ series. 10. ἐκείνῃ] MS. ταύτῃ. 15. ἐν τῷ λέγεσθαι] Hoc quidam connectunt cum præcedentibus. Chrysostomus & qui eum sequuntur Græci cum iis quæ sequuntur, φοβηθῶμεν οὖν, ubi nos novam habemus Sectionem, non alia de causa quam quia ita visum est exscriptoribus, cum Græci aliis utantur Sectionibus. 17. τισὶ δὲ] MS. τίσιν δὲ καί. ib. ἁμαρτήσασιν] MS. ἀπειθήσασιν· forte ex Glossemate.

CAP. 4. v. 2. συγκεκραμένους] Ita habent MS. non pauci: sed bona videtur lectio συγκεκραμένος. Potest tamen ferri & altera. 3. εἰσερχόμεθα] MS. εἰσερχώμεθα· non malè. 4. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ] Abest in MS. 7. εἴρηται] MS. clarius προείρηται.

CAP. 5. v. 3. ὑπὲρ] MS. περί. 5. γενηθῆναι] Manuscriptus γενέσθαι.

CAP. 6. v. 3. ποιήσομεν] MS. ποιήσωμεν. 10. τοῦ κόπου] In MS. deest ut & in Latino.

CAP. 7. v. 11. ἐπ' αὐτῇ νενομοθέτητο] MS. ἐπ' αὐτῆς νενομοθέτηται. 13. προσέσχηκε] MS. προσέσχε· & est vox bene Græca, significatque *operam dare*. Alii libri habent προσέστηκε. 14. ἱερωσύνης] MS. ἱερέων. 17. μαρτυρεῖ] MS. μαρτυρεῖται. 19. ἐγγίζομεν] MS. ἐγγίζωμεν. 26. ἡμῖν] *MS.* ἡμῖν καί. 27. ἀνενέγκας] *MS.* προσενέγκας, ut supra v. 1, 3, 7. & infra sæpe.

CAP. 8. v. 1. ἐπὶ τοῖς] *MS.* ἐν τοῖς· 4. εἰ μὲν γάρ] *MS.* εἰ μὲν οὖν. ib. τῶν ἱερέων] Deest in Manuscripto. 10. διαθήκη] *MS* διαθήκη μου. 12. καὶ τῶν, &c.] Syrus & Latinus unam tantum vocem legerunt hoc loco, & Græci quidam (quomodo in Hebræo) ita ut altera horum videri possit irrepsisse ex Glossemate.

CAP. 9. v. 1. σκηνή] In *MS.* abest illud σκηνή, ut & in Syro & Latino, & rectè. Est enim natum ex Glossemate, nec legerunt id Chrysostomus & secuti eum Græci. 2. ἁγία] Non ἁγία scribendum sed ἅγια, ut ex sequentibus apparet, & supra 8. 2. 9. καθ' ὃν] *MS.* καθ' ἥν· quomodo & Græcos quosdam legisse apparet. 10. δικαιώμασι] *MS.* δικαιώματα· neque aliter legit Syrus. 14. αἰωνίου] Ita habent optimi codices, & ita legit Theophylactus, ut & Syrus. Græci alii & Latini ἁγίου. ib. ἡμῶν] Quidam libri habent ὑμῶν· sed ἡμῶν est in Manuscripto, & sic Syrus legit, & ita versum habent quidam codices Latini. 27. καθ' ὅσον] Alii dices habent καθ' ὃ· forte scriptum fuit καθὼς· Syrus איכנא: Latinus *quemadmodum*. 28. σωτηρίαν] *MS.* addit διὰ πίστεως· non malè.

CAP. 10. v. 2. ἐπεὶ ἄν] *MS* οὐκ ἄν· quomodo & Græci expositores legerunt, & monent id pronunciandum cum interrogationis nota. ib. κεκαθαρμένους] *MS.* habet κεκαθαρισμένους, non malè. 12. αὐτὸς] *MS.* οὗτος. ib. ἐν τῇ δεξιᾷ] *MS.* ἐκ δεξιῶν. 15. εἰρηκέναι] *MS.* προειρηκέναι· sed nihil refert. 17. ἁμαρτιῶν, &c.] Post hoc subauditur εἴρηκε. Quidam codices etiam adscriptum habent τότε εἴρηκε. 22. ἐρραντισμένοι] *MS.* ῥεραντισμένοι· ex Dialecto ut puto aliqua. 34. δεσμοῖς μου, &c.] Legendum, ut in Manuscripto est, δεσμίοις· quomodo infra 13. 3. Et apparet hic ita legisse Syrum & Latinum. ib. ἑαυτοῖς] *MS.* ἑαυτοὺς, & deest ἐν οὐρανοῖς, ut & in Latino. 38. δίκαιος] *MS.* δίκαιός μου· & ita scriptum in multis codicibus Græcis Abacuci. ib. πίστεως] Syrus hic legit πίστεώς μου· quomodo est in Hebræo.

CAP. 11. v. 3. τὰ βλεπόμενα γεγονέναι] *MS.* τὸ βλεπόμενον ἐποίησε. 4. λαλεῖται] *MS.* λαλεῖ. 8. καλούμενος] *MS.* ὁ καλούμενος· ut sit πρόληψις. 11. ἔτεκεν] Abest in Manuscripto: Bene. Nec aliter legit Latinus. 13. ἰδόντες] Quod hic post ἰδόντες, quidam codices habent καὶ πεισθέντες, id abest in Manuscripto. 34. ἐνεδυναμώθησαν] *MS.* ἐδυναμώθησαν. 37. ἐπειράσθησαν] Hæc vox in textum irrepsit ἐκ διττογραφίας· Quod nec Syrus legit, nec Chrysostomus, nec Theophylactus. 39 τὴν ἐπαγγελίαν] *MS.* τὰς ἐπαγγελίας· quomodo plerumque hic scriptor loquitur ubi de veteribus promissis agit.

CAP. 12. v. 1. εὐπερίστατον] Plurimi codices habent εὐπερίσπαστον· & sic legerunt Syrus & Latinus. 15. ἐνοχλῇ] Apparet ex Deut. 29. 18. legendum hic ἐν χολῇ. 19. προστεθῆναι] *MS.* προσθεῖναι. 24. παρὰ τὸν] Legendum est παρὰ τὸ· quomodo legerunt Græci veteres & Syrus. 25. ἔφυγον] *MS.* ἐξέφυγον. 26. σείω] *MS* σείσω, bene. 28. αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας] *MS.* εὐλαβείας καὶ δέους.

CAP. 13. v. 9. περιφέρεσθε] *MS* παραφέρεσθε, i. *ne insanite*. Et ita videtur legisse Latinus cùm vertit *abduci*, ut & Syrus. ib. περιπατήσαντες] *MS.* περιπατοῦντες. 11. περὶ ἁμαρτίας] Absunt in Manuscripto. 17. ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν] *MS.* ponit post ἀποδώσοντες. 18. πεποίθαμεν] *MS.* πειθόμεθα, pari sensu. 21. ἔργῳ] *MS.* λόγῳ καὶ ἔργῳ. 23. ἀδελφὸν] In Manuscripto erant literæ aliquæ detritæ, videbaturque scriptum fuisse ἀδελφὸν ὑμῶν, quomodo fuit & in exemplaribus quibus usi sunt Syrus & Latinus.

AD

IN EPISTOLAM JACOBI.

CAP. I. v. 12. ἀνὴρ] MS. ἄνθρωπος. ib. ὁ κύριος] Abeſt in Manuſcripto. Nec aliter legerunt & acceperunt Syrus & Latinus. 19. ὥστε] MS. ἴστε· & ſic legit Latinus. 21. περισσείαν] MS. περίσσευμα. 23. ὅτι] Deeſt in Manuſcripto, ut & apud Syrum. 27. θρησκεία] In Manuſcripto connectitur hoc non male cum præcedentibus, hoc modo, θρησκεία γάρ· & ſic legit Syrus.

CAP. 2. v. 3. αὐτῷ] Abeſt in Manuſcripto: 3. ὧδε] Abeſt in Manuſcripto. 5. καὶ κληρονόμους] Illud καὶ rectius abeſt in Manuſcripto. 6. ὑμῶν] MS. ὑμᾶς. 11. τηρήσῃ] MS. πληρώσῃ. 13. κατακαυχᾶται] MS. non male. κατακαυχάσθω. Et hunc ſenſum ſequitur Syrus. 15. καὶ λειπόμενοι] Pro καὶ in Manuſcripto eſt ἤ. 18. ἐκ τῶν ἔργων] Cum & Manuſcripti plurimi, & ille optimus quo utimur, & Latinus & Syrus & Arabs legerint, χωρὶς τῶν ἔργων· omnino præſtat eam nos lectionem ſequi. 25. ἀγγέλους] Quidam codices habent hic (ſicut habetur 11. 31.) κατασκόπους. Et ſic vertunt Syrus & Arabs.

CAP. 3. v. 6. καὶ ἡ γλῶσσα, &c.] MS. καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας, ἡ γλῶσσα καθίσταται, ad quam lectionem propius accedit Latinus interpres. Sed Syrus optime legiſſe videtur ἡ γλῶσσα πῦρ τοῦ κόσμου τῆς ἀδικίας καθίσταται. ib. φλογιζομένη] Forte ſcribendum φλογισομένη· quomodo legiſſe videtur Syrus. 9. τὸν Θεὸν] MS. τὸν κύριον. ib. γεγονότας] MS γεγεννημένους. 12. ἁλυκὸν, &c.] Recte hic MS. οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ, i. quomodo Latinum interpretem puto ſcripſiſſe, *Neque ſalſa dulcem poteſt facere aquam.* 14. εἰ δὲ] MS. εἰ γὰρ. ib. κατακαυχᾶσθε] MS. καυχᾶσθε. 16. ἐκεῖ] MS. non male ἐκεῖ δέ.

CAP. 4. v. 2. φονεύετε] Sunt qui legunt φθονεῖτε· non male, niſi quis malit φονεῖτε. 6. διὸ uſque ad finem verſus] Cum abſint hæc ob optimis MSS. & à Latinis codicibus nonnullis, credibile eſt hunc locum, ut ab eo quod hic tractatur alienum, annotatum fuiſſe in margine ex 1 Pet. 5 6. deinde, ut fieri ſolet, irrepſiſſe in textum. Et his omiſſis ſenſus melius cohæret. 7. ἀντίστητε] MS. ἀντίστητε δέ. 11. καὶ κρίνων] MS. ἢ κρίνων. 12. νομοθέτης] MS. adjicit καὶ κριτὴς, & ſic legere Latinus, Syrus, Arabs. ib. τὸν ἕτερον] MS. τὸν πλησίον, ſenſu eodem, & ita legerunt Syrus & Latinus. 13. καὶ αὔριον] Alii codices ἢ αὔριον· quomodo legerunt Syrus, & Latinus. ib. πορευσόμεθα] Hoc, & quæ ſequuntur verba tum hic tum infra v. 15. in futuro legerunt Syrus, Latinus, Arabs, & ſic optimi habent codices Græci, non in potentiali. 14. τὸ τῆς] MS. τὰ τῆς. ib. ἐστὶν] Rectius ἐστὶν quam ut in aliis codicibus quibuſdam ἔσται. Et ſic legere Syrus, Latinus, Arabs. 15. καὶ ποιήσομεν] Rectius Latinus & Syrus legere ποιήσομεν abſque καὶ præcedente. 16. καλὸν ποιεῖν] Syrus legit τὸ καλὸν ſine ποιεῖν· non male.

CAP. 5. v. 3. ὡς πῦρ] Arabs videtur legiſſe ὡς πῦρ ὅ. Mon male MS. repetit vocem ὁ ἰὸς poſt σάρκας ὑμῶν. 5. ἐν ἡμέρᾳ] MS. ἐν ἡμέραις. 10. ἀδελφοί ... μου] MS. ἔχετε quod ponit poſt μακροθυμίας, & deeſt μου. ib. ὀνόματι] Alii codices plenius habent ἐν ὀνόματι. 11. ὑπομένοντας] MS. melius ὑπομείναντας· quomodo legerunt & Syrus & Latinus. 12. εἰς ὑπόκρισιν] Syrus Latinus, Arabs legerunt ὑπὸ κρίσιν. 16. ἐξομολογεῖσθε, &c.] In MS. connectitur hoc cum ſuperioribus non male hoc modo ἐξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας. 20. ψυχὴν] MS. τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

IN EPISTOLAM I PETRI.

CAP. I. v. 12. Οἷς, &c.] MS. Οἷς ἀπεκαλύφθη αὐτὰ οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν. Sed præfero id quod Latinus hic ſequitur. 16. γένεσθε] MS. ἔσεσθε· quomodo apud LXX duobus Levit. locis. 20 ἐσχάτων] MS. ἐσχάτου. 22. διὰ πνεύματος] Deeſt hoc in Manuſcripto non minus quam in Latino & Syriaco. ib. ἐκ καθαρᾶς καρδίας] in Manuſcripto tantum eſt ἐκ καρδίας· quomodo Rom. 6. 17. & ita legit Latinus. 23. λόγου ζῶντος Θεοῦ] MS. ζῶντος Θεοῦ, ut apertum ſit ζῶντος cum voce Θεοῦ, non cum voce λόγου hic conjungi. Sumpta enim verba ex Dan. 6. 26. 25. τὸ ῥῆμα τὸ] In Manuſcripto deeſt.

CAP. 2. v. 21. ἀπεθνήσκετε] Adjicit hic MS. cum Syro & Latino εἰς σωτηρίαν recte. 5. οἰκοδομεῖσθε] MS. ἐποικοδομεῖσθε· nec aliter legit & Latinus. 7. λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας, καὶ] Recte puto in Syriaco abeſſe hæc omnia, & tranſlata huc ex Matth. 21. 42. neque enim huc pertinent. MS. ſecundum locutionem receptiorem λίθος habet pro λίθον. 18. σκολιοῖς] Syrus duo habet adjectiva; quare videtur legiſſe δυσκόλοις καὶ σκολιοῖς. Facile autem fieri potuit ut à librariis de duabus vicinis vocibus altera omitteretur. 19. χάρις] Addit MS. παρὰ τῷ Θεῷ· quomodo legit & Syrus. 20. κολαφιζόμενοι] Videntur & Syrus & Arabs legiſſe κολαζόμενοι· quanquam poteſt & κολαφιζόμενοι ferri, ut ſit ſpecies pro genere. 21. ὑπὲρ] MS. περὶ· quod recte cohæret cum ſequentibus. 24. ἁμαρτίαις] MS. ἁμαρτίαις ὑμῶν.

CAP. 3. v. 7. χάριτος] MS. ποικίλης χάριτος. ib. ἐκκόπτεσθαι] Latinus recte legit ἐγκόπτεσθαι. 8. φιλόφρονες] MS. ταπεινόφρονες· & inde eſt quod Latini quidam codices hic habent *humiles.* 9. εἰδότες] Deeſt in Manuſcripto & in Syro. 10. ἀγαπᾶν, καὶ ἰδεῖν] Syrus rectius legit καὶ ἀγαπῶν ἰδεῖν· eſt enim ex Pſal. 34. 13. ib. αὐτοῦ ... αὐτοῦ] Utroque loco abeſt in Manuſcripto. 13. μιμηταὶ] MS. ζηλωταὶ· non male. 14. Ἀλλ' εἰ καὶ] MS. εἰ δέ. 15. αἰτοῦντι] MS. ἀπαιτοῦντι· non male. ib. μετὰ] MS non male ἀλλὰ μετὰ, & bene hæc conjunxit. 17. θέλει &c.] MS. θέλοι. Quidam Latini vertunt, *ſi velit Spiritus Dei*, quia voces per compendia ſcriptæ θμα. & πμα. vicinæ ſunt. 18. περὶ ἁμαρτιῶν] MS. plenius περὶ ἁμαρτιῶν ὑπὲρ ὑμῶν. 21. ᾧ] In Manuſcripto optimo & aliis hic eſt ὅ, ut nempe id referatur ad ὕδωρ, non ut idem ſignificetur ſed ſimile. 22. ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ] Hic in quibuſdam Græcis codicibus aliquanto plus fuiſſe docet Latina verſio.

CAP. 4. v. 1. ἐν σαρκὶ] MS. rectius σαρκί. 3. κατειργάσασθαι] Melius MS. κατείργασθαι, quomodo videtur legiſſe & Syrus. 8. καλύψει] καλύπτει. 14. τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ] MS. τὸ τῆς δόξης, καὶ δυνάμεως καὶ τό. Sed vera lectio eſt τὸ τῆς δόξης καὶ δυνάμεως, τό. ib. κατὰ μὲν uſque ad finem verſus] Abſunt à Manuſcripto non minus quam à Latino & Syro & Arabe. 16. τῷ μέρει] MS. locutione Latina τῷ ὀνόματι. Nec aliter legit Syrus.

CAP. 5. v. 2. ἑκουσίως] MS. ἑκουσίως κατὰ τὸν Θεόν· Et ſic legit Latinus. 5. ὑποτασσόμενοι] In Manuſcripto deeſt, ut & in Latino & Syro. ib. ἐγκομβώσασθε] MS ἐγκομβώσατε. 6. καιρῷ] MS. καιρῷ τῆς ἐπισκοπῆς. 10. καταρτίσαι, &c.] MS. καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει, & abeſt ὑμᾶς & θεμελιώσει· nec aliter legit Latinus. 11. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων] In Manuſcripto tantum eſt αὐτῷ τὸ κράτος, &c. 12. εἰς ἣν ἑστήκατε] MS. ἐν ᾗ στῆτε. 14. ἐν φιλήματι ἀγάπης] Syrus legit ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

IN EPIST. II PETRI.

CAP. I. v. 2. ἡμῶν] MS. deeſt. 3. διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς] MS. ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ. 5. καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ] MS. καὶ αὐτοὶ δέ. 8. ὑπάρχοντα] MS. παρόντα. 10. βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν] MS. plenius, ut & alii multi, ἵνα διὰ τῶν καλῶν ἔργων βεβαίαν ὑμῖν τὴν παράκλησιν. Latinus in ſuo Græco habuit διὰ τῶν καλῶν ἔργων· ſed κλῆσιν non παράκλησιν. 12. διὸ οὐκ ἀμελήσω] MS. διὸ μελλήσω· inuſitate: & tamen Latinus videtur ſic legiſſe. 17. τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. 20. ἐπιλύσεως] Omnino aſſentior iis qui ἐπηλύσεως legendum cenſent; quod cum ſequentibus melius cohæret.

CAP. 2. v. 2. ἡ ὁδὸς τῆς] MS. ἡ δόξα τῆς. 11. παρὰ κυρίῳ] Abeſt in Manuſcripto, & recte. 12. φυσικὰ γεγεννημένα] MS. γεγεννημένα φυσικά. At Latinus φύσει, quod rectum puto. 13. ἀπάταις αὐτῶν] Recte Latinus legit ἀγάπαις, quomodo & Judas loquitur. Sed auferendum αὐτῶν, quod Arabs non legit. 14. μοιχαλίδος] MS. μοιχαλίας· quod rectum puto. Et ità legit Latinus qui vertit *adulterii.* ib. ἀκαταπαύστους] Melius Latinus legit ἀκαταπαύστου. ib. πλεονεξίας] Ita MS. non πλεονεξίαις ut alii codices. 15. τοῦ Βοσὸρ] Arabs legit hic Βεὼρ, & præpoſuit vocem quæ *filium* ſignificat. Quod non improbem ſi exemplaria vetera faveant. Nam בעור pater Balaami. 16 παραφρονίας] Latinus hic παρανοίας legit. 17. νεφέλαι] MS. diſtinctius ὁμίχλαι. 19. ὑπάρχοντες] MS. ὄντες. Nihil refert. 20. εἰ γάρ] Alii libri οἱ γάρ. Sed vera lectio eſt οἱ γάρ, ut ſeries ſequentium indicat. 21. ἐπιστρέψαι ἐκ ... αὐτοῖς] MS. εἰς τὰ ὀπίσω ἀνακάμψαι ἀπὸ ... αὐτῷ.

CAP. 3. v. 2. ὑμῶν] Alii habent ἡμῶν. Ego utrumque inſerctum puto. 3. ἐμπαῖκται] MS. ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμπαῖκται· & ſic Latinus legit vertens, *in deceptione illuſores.* Auguſtinus citat expreſſius ad Græcum *illuſione illudentes.* 7. τῷ αὐτοῦ] Latinus legit τῷ αὐτῷ. 9. εἰς ἡμᾶς] MS. δι' ἡμᾶς *noſtri cauſa.* 13. κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ] MS. καὶ τὰ ἐπαγγέλματα αὐτοῦ. Nec aliter hic legit Latinus. ib. κατοικεῖ] MS. ἐνοικεῖ. 14. ἀμώμητοι] MS. ἄμωμοι. 16. ἐν οἷς] MS. ἐν αἷς.

IN EPIST. I JOHANNIS.

CAP. I. v. 3. ὑμῖν] MS. καὶ ὑμῖν. 4. ὑμῶν] Ita habent codices & plurimi & optimi, recte. 3. ἐπαγγελία] MS. ἀγγελία. Nec aliter legere aut Syrus aut Latinus.

CAP. 2. v. 4. ἔγνωκα] MS. ὅτι ἔγνωκα. 5. οὕτως] Supervacaneum eſt, & deeſt in Manuſcripto, Latino & Syro. 7. ἀδελφοὶ] MS. ἀγαπητοί. Nec aliter legerunt aut Syrus aut Latinus. Et ἀπ' ἀρχῆς hic deeſt in Manuſcripto, apud Syrum autem & Latinum deeſt hoc ipſum in membro ſequente. 8. ἐν ὑμῖν] Forte ἐν ἡμῖν, ut in Manuſcripto. ib. σκοτία] MS. σκιά. 12. τεκνία] MS. παιδία, melius. 10. γράφω] MS. ἔγραψα. 15. τοῦ πατρὸς] MS. τοῦ Θεοῦ. 17. αὐτοῦ] MS. deeſt. 10. ὅτι] Abeſt in Manuſcripto, non male. 23. ἔχει] Addit hic *MS.* quod & alii Manuſcripti habent, & Latinus & Syrus, ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. 29. ὅτι] *MS* ὅτι καί.

CAP. 3. v. 1. κληθῶμεν] Addit *MS.* quod & Latinus legit & Syrus, καὶ ἐσμέν. 3. ἐάν] *MS.* ὅταν. 5. ἡμῶν] Deeſt in Manuſcripto. 7. τεκνία] Manuſcripti παιδία, non male. 14. ὁ μὴ, &c.] *MS.* τὸν ἀδελφὸν ὁ μὴ ἀγαπῶν. 19 γινώσκομεν] *MS.* γνωσόμεθα. 20. ὅτι μείζων] Hoc ὅτι abeſt in Manuſcripto, & bene: neque legit Latinus. 21. ἡμῶν] Prius ἡμῶν abeſt in Manuſcripto.

CAP 4. v. 2. Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα] In *MS.* deeſt. Quod autem Socrates dicit Hiſt. Eccleſ. 7. 32. ab initio hic ſcriptum fuiſſe πᾶν πνεῦμα ὃ λύει τὸν Ἰησοῦν, ſed à Neſtorianis id ſublatum: id quanquam verum non arbitror, agnoſco tamen iſtam lectionem eſſe veterem; non ex Latino tantum interprete, ſed & ex Irenæo 3. 18. Sed arbitror non ita ſcriptum primitus à Johanne, ſed mutatum ut congrueret in Gnoſticorum illos, qui alium dicebant eſſe Jeſum, alium Chriſtum, alium Μονογενῆ. 6. ἐκ τούτου] *MS.* ἐν τούτῳ. 7. ἀγαπῶν] *MS* ἀγαπῶν τὸν Θεόν. 10. αὐτὸς] *MS.* ἐκεῖνος. 16. πεπιστεύκαμεν] *MS.* πιστεύομεν. 18. φοβούμενος] Arabs recte legit κολαζόμενος. 19. ἡμεῖς] *MS.* ἡμεῖς οὖν· quomodo in ſuis codicibus habuerunt & Syrus & Latinus. 19. ὅτι αὐτὸς] *MS.* ὅτι Θεὸς, & infra v. 21. ἀπὸ Θεοῦ.

CAP. 5. v. 2. τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ ... τὸν Θεὸν] Trajectionem horum verborum libenter facerem, ſi librum aliquem veterem haberem auctorem. 6. δι' αἵματος] *MS.* αἵματος καὶ πνεύματος. ib. τῷ αἵματι] *MS.* πνεύματι. ib. ἡ ἀλήθεια] Tam Syrus quàm Arabs legerunt ſine articulo, quod rectius. 7. Ὅτι uſque ad finem v. 8.] *MS.* non aliud hic habet, quam ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· non adjecto illo, καὶ οἱ τρεῖς ἕν εἰσι, quod & Syrus & Arabs legere. Ego hanc quam à MS. poſui lectionem, & quæ à multis aliis confirmatur libris veteribus veram puto. 9. ἣν] *MS.* ὅτι. 10. μαρτυρίαν] MS. μαρτυρίαν τοῦ Θεοῦ. ib. τῷ Θεῷ] Latinus legit τῷ υἱῷ· quod rectius. 13. τοῖς πιστεύουσιν, &c.] *MS.* melius ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, οἱ πιστεύοντες εἰς τὸ, nec aliter legere Syrus, Latinus, Arabs. 14. θέλημα] *MS* ὄνομα. 16. ἁμαρτάνοντα μὴ] *MS.* μὴ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν. 13. ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ] Sic legerunt & Syrus & Arabs. Et ſic habet *MS.* non ἡ γέννησις τοῦ Θεοῦ. 20. ἥκει] Syrus & Arabs videntur legiſſe ἧκε, puto & Latinus. ib. τὸν ἀληθινὸν] *MS.* & Latinus τὸν ἀληθινὸν Θεόν. ib. Ἰησοῦ Χριστῷ] Non eſt in Manuſcripto nec in Latino.

AD JOHANNEM II.

Verf. 1. καὶ οὐκ ἐγώ] MS. οὐκ ἐγὼ δέ. 2. μένουσαν] MS. οἰκοῦσαν, fenfu eodem. 3. ἔσαι μεθ' ὑμῶν] Deeft in MS. 4. παρά] MS. ἀπό. 8. ἀπολέσωμεν, &c.] MS. ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε· quæ melius cohærent cum eo quod præceffit. Nec aliter legit Latinus. 12. ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν] MS. ἐλπίζω γὰρ γίνεσθαι. 13. τῆς ἐκλεκτῆς] Alii libri Εὐδεκτῆς, quod verum puto, ut fit nomen proprium ficut Ἐκλεκτή: alii, ἐκλεκτῆς fine articulo.

AD JOHANNEM III.

Verf. 1. καὶ εἰς τοὺς ξένους] Lege ut in MS. καὶ ταῦτα ξένους· & fic legit Latinus. 7. αὐτοῦ ··· ἐθνῶν] MS. ἐθνικῶν fine αὐτοῦ. 8. ἀπολαμβάνειν] MS. ὑπολαμβάνειν. 9. τῇ] MS. τι τῇ· at Latinus, ἂν τῇ. 12. οἴδατε] MS. οἶδας. 13. οὐ θέλω] MS. οὐκ ἐβουλήθην· 15. οἱ φίλοι] MS. οἱ ἀδελφοί.

AD JUDAM.

Verf. 1. ἡγιασμένοις] MS. ἠγαπημένοις· quomodo legit Latinus. 3. κοινῆς] MS. κοινῆς ἡμῶν· pro quo Latinus legit κοινῆς ὑμῶν. 4. μόνον θεὸν καὶ δεσπότην τὸν κύριον] MS. μόνον δεσπότην καὶ κύριον· datur Christo nomen δεσπότης etiam 2 Petri 2. 18. ubi de iifdem hominibus agitur. 5. εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο] MS. εἰδότας ἅπαξ πάντα· quomodo & Latinus legit. 5. ὁ κύριος] Quod hic in Latino eft *Jefus* venit ex Græcorum librorum compendio in quibus fcriptum fuit ις. pro κς. 7. ὑπέχουσαι] MS. ὑπέχουσαι. 12. ἀγάπαις] Nonnulli codices ἀπάταις, errore manifefto. 15. ἀσεβεῖς αὐτῶν] Abeft αὐτῶν in MS. 18. ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσονται] MS. ἐπ' ἐσχάτου χρόνου ἐλεύσονται. 22. ἐλεεῖτε διακρινόμενοι] MS. ἐλέγχετε διακρινομένους· nec aliter legit Latinus. 23. πυρὸς ἁρπάζοντες] Sequitur in MS. οὓς δὲ ἐλεεῖτε ἐν φόβῳ. 24. αὐτοὺς] MS. ἡμᾶς· at Latinus legit ὑμᾶς, non male: quomodo & Rom. 16. 25. quem locum ob oculos videtur habuiffe Judas. Ib. ἀμώμους] MS. ἀμέμπτους, ut 1 Theff. 3. 13. 25. ἡμῶν] MS. addit διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ Κυρίου. ib. καὶ νῦν, &c.] MS. πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν. Sic legit & Latinus.

IN APOCALYPSIN JOHANNIS.

CAP. 1. v. 2. καὶ ἅτινά εἰσι, καὶ ἃ χρὴ γενέσθαι] MS. optimi hæc non habent, nec aliter legit Latinus: ex commate infra 19. huc irrepfere. 5. ἀγαπήσαντι] MS. ἀγαπῶντι, ut indicetur perpetua dilectio. ib. λούσαντι ··· ἀπό] MS. λύσαντι ··· ἐκ· meminit utriufque lectionis Arethas. 6. ἡμᾶς, &c.] MS. ἡμῖν βασιλείαν τῷ θεῷ. 8. Α καὶ τὸ Ω] MS. Ἄλφα καὶ τὸ Ω· non male. 9. καὶ ὑπομονῇ] Græci non videntur legiffe καὶ ὑπομονῇ. Poteft tamen id ferri fi βασιλείαν interpreteris jus ad regnum. 12. ἐλάλει] MS. λαλεῖ quafi in re præfenti. 13. τῶν ἑπτὰ, &c.] MS. τῶν λυχνῶν ὁμοίωμα υἱοῦ ἀνθρώπου. 16. καὶ ἔχων] In MS. deeft ἔχων. 20. ἃς εἶδες] In MS. deeft, ut & in Latino.

CAP. 2. v. 2. καὶ ὅτι] In MS. deeft καὶ, ita ut ὅτι fit explicatio conftantiæ. 3. καὶ, &c.] In MS. alius eft ordo verborum, quem fequitur codex Latinus, καὶ ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας. 6. ἃ] Abeft in MS. fenfu falvo. 7. παραδείσου] MS. ἐν τῷ παραδείσῳ. 8. τῆς ἐν] MS. τῷ ἐν. ib. πρωτότοκος] MS. πρωτότοκος. 9. οἶδα, &c.] In MS. tantum eft, οἶδά σου τὴν θλῖψιν. 10. ἕξετε] MS. ἔχητε, i. *ut habeatis anguftias*. 13. οἶδα, &c.] MS. οἶδα ποῦ κατοικεῖς· quomodo legit & Latinus. ib. ἐν αἷς ··· πιστός] MS. ὁ πιστός μου & delet ἐν αἷς. 14. τῷ Βαλὰκ βαλεῖν] MS. τῷ Βαλὰκ βασιλεῖ. 16. ὁμοίως μετανόησον] MS. ὁμοίως μετανόησον οὖν ut ὁμοίως pertineat ad præcedens comma; & fit πλεονασμὸς in οὕτω & ὁμοίως. Et quia ifte πλεονασμὸς quofdam offenderet, eo factum eft, ut in quibufdam hic codicibus ὁμοίως mutaretur in ὃ μισῶ. 17. φαγεῖν] In MS. deeft; quomodo legit Latinus. 18. ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ] Deeft αὐτοῦ in MS. ut in Latino. 20. ἀφεῖς τὴν γυναῖκά σου τὴν Ἰεζαβὴλ] Sic & MS. & ita legerunt veteres omnes. Scriptum autem hic per incuriam ἀφεῖς pro ἐᾷς. ib. ἣ λέγει] MS. ἡ λέγουσα. 22. κλίνην] MS. φυλακὴν· quod irrepfit per errorem ex v. 10. 24. τοῖς λοιποῖς] Ita MS. non καὶ τοῖς λοιποῖς.

CAP. 3. v. 2. ἔμελλες ἀποβαλεῖν] MS. ἔμελλον ἀποθανεῖν· quomodo legit Latinus. 3. ἐπὶ σέ] Deeft in Manufcripto. 7. κλείσει αὐτήν] Deeft αὐτὴν in Manufcripto. ib. εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων, καὶ, &c.] Κλείων, καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει. Latinus hæc & præcedentia legit ut in MS. 10. ὅτι ἐτήρησας] MS. καὶ ἐτήρησας, & fic legit Latinus. 12. ἡ καταβαίνει] MS. ἡ καταβαίνουσα· quod fatis redolet locutionem Johannis, qui rectis uti folet pro obliquis. 18. ἔγχρισον ἐπὶ τοὺς] MS. ἐγχρῖσαι τοὺς. 20. καὶ εἰσελεύσομαι] Abeft καὶ in codicibus quibufdam. Neque legit Latinus.

CAP. 4. v. 3. καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος] MS. brevius καὶ ὁ καθήμενος· nec aliter Latinus. ib. ὁμοία] MS. & alii multi habent ὅμοιος Attice. 5. φωναὶ, καὶ βρονταὶ] In plurimis MS. eft βρονταὶ καὶ φωναί. 7. ὡς ἄνθρωπος] MS. ὡς ἀνθρώπου· quomodo & Latinus. 8. ἅγιος, &c.] In plurimis MS. ter tantum legitur, ut apud Efaiam. 11. ὁ ἅγιος] Abeft in Manufcripto, ut & in Latino.

CAP. 5. v. 10. βασιλεῖς] MS. βασιλείαν. Et ita hic legit Latinus. ib. βασιλεύσουσιν] Alii MS. habent, ut & Latinus legit βασιλεύσομεν. 14. προσεκύνησαν] Quod hic in nonnullis codicibus additur, ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, deeft in Manufcripto.

CAP. 6. v. 8. καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων] MS. καὶ τὸ τέταρτον τῶν θηρίων. 9. μαρτυρίαν τοῦ ἀρνίου] In MS. & aliis libris deeft τοῦ ἀρνίου· quomodo legit Latinus. 11. ἐδόθησαν &c.] MS. ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκή. 12. σελήνη] MS. σελήνη ὅλη. 13. σειομένη] MS. σαλευομένη. 14. ἐκινήθησαν] MS. ἀπεκίνησαν.

CAP. 7. ἐπὶ τῆς γῆς] Deeft in Manufcripto. ib. πᾶν δένδρον] MS. δένδρου. 9. καὶ ἰδοὺ, &c.] MS. locutione magis Hebraica, ὄχλον πολὺν, καὶ ἀριθμῆσαι.

CAP. 8. v. 3. λιβανωτόν] Puto legendum λιβανωτὴν, ita ut χρυσοῦν fit Attice dictum quomodo v. 5. legendum puto. ib. τὰς προσευχὰς] Latinus legit τὰς προσευχὰς, & recte. 4. ταῖς προσευχαῖς τῶν] Puto Latinum hic legiffe τὰς προσευχὰς τῶν, & recte. 5. αὐτόν] Lege αὐτήν. 7. μεμιγμένον] MS. μεμιγμένα, & fic legit Latinus. ib. κατεκάη] Additur in MS. καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων· per errorem ut puto. 12. σκοτισθῇ] MS. μὴ φανῇ.

CAP. 9. v. 2. καπνός] MS. καπνὸς καμίνου μεγάλης. 4. μόνους ··· αὐτῶν] Abfunt in MS. 5. βασανίσωσι] MS. βασανισθήσονται. 6. φεύξεται] MS. φύγει. 10. ἐξουσίαν ἔχουσι] MS. ἡ ἐξουσία αὐτῶν· at Latinus legit, ut quidam codices habent, καὶ κέντρα ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῶν, &c. 11. ἄγγελον τῆς ἀβύσσου] MS. τὸν ἄρχοντα τῆς ἀβύσσου τὸν ἄγγελον.

CAP. 10. v. 4. καὶ μετὰ ταῦτα γράφειν] Melius alii, μὴ ταῦτα γράψῃς. 6. τὴν γῆν &c.] Defunt τὴν γῆν, & fequentia in MS. 7. τελεσθῇ] MS. καὶ ἐτελέσθη. 9. δός μοι ··· βιβλαρίδιον] MS. δοῦναί μοι ··· βιβλιδάριον. ib. κοιλίαν] Forte cum MS. legendum καρδίαν.

CAP. 11. v. 5. οὕτω] Deeft in MS. 7. τὸ θηρίον τὸ] MS. τὸ θηρίον τὸ τέταρτον· fed puto fcriptum fuiffe τὸ τέρασιον.

CAP. 12. v. 3. δέκα] Quidam codices ἑπτὰ per errorem ex notis Numeralibus. 11. τὸν ποταμὸν ὃν] MS. τὸ ὕδωρ ὅ.

CAP. 13. v. 1. ὀνόματα] Multi libri ὄνομα· id vero eft *Urbs æterna*. 4. τῷ δεδωκότι] MS. ὅτι ἔδωκε. τίς δύναται] MS. καὶ τίς δύναται· quomodo legit & Latinus. 5. βλασφημίαν] MS. βλάσφημα· non male. ib. ποιῆσαι] Sic & MS. fine voce πόλεμον quæ mox v. 7. fequetur. 6. τὸ στόμα αὐτοῦ βλασφημίαν] MS. τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας· non male. Nec aliter hic legit Latinus. 7. καὶ νικῆσαι αὐτοὺς] Abfunt hæc in MS. & hujus commatis præcedentia. Et fatis comprehenduntur in verbis ante pofitis. ib. φυλήν] MS. φυλὴν καὶ λαὸν· quomodo legit & Latinus. 9. αἰχμαλωσίαν] MS. εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν, &c. quod non improbo. 13. πληγή, &c.] MS. ἡ πληγὴ αὐτοῦ.

CAP. 14. v. 6. εὐαγγελίσασθαι τοὺς] MS. εὐαγγελίσασθαι ἐπὶ τοὺς. 8. ἐκ τοῦ] MS. ἡ ἐκ τοῦ· quomodo & Latinus legit. 10. ἐν τῷ ποτηρίῳ] MS. ἐκ τοῦ ποτηρίου. 12. ὧδε ··· ὧδε οἱ] MS. ὧδε ἡ ··· οἱ· quomodo legit hic Latinus. 13. ναὶ δέ] MS. ναὶ γὰρ· quomodo & legit Latinus. 18. ἐξῆλθεν] Deeft in MS. ib. καὶ ἐκραύγασε] MS. ἐφώνησε fine καὶ.

CAP. 15. v. 3. τῶν ἁγίων] MS. τῶν ἐθνῶν. 4. τίς οὐ μὴ, &c.] MS. τίς οὐ μὴ φοβηθῇ ἐνώπιόν σου κύριε, ὅτι τὰ ἔθνη, omiffis quæ in medio. 6. λίνον] Libri quidam λίθον, & fic legit Latinus: per errorem fcribarum, ut puto.

CAP. 16. v. 1. τὰς φιάλας] MS. τὰς ἑπτὰ φιάλας· quomodo legit & Latinus. 2. εἰς τοὺς] MS. ἐπὶ τοὺς· non male. 9. τὸ ὄνομα τοῦ] MS. ἐνώπιον τοῦ. 13. τρία] Abeft in MS. 17. ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ] MS. ἐκ τοῦ ναοῦ fine τοῦ οὐρανοῦ & fic Latinus. 18. οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο] MS. ἄνθρωπος ἐγένετο.

CAP. 17. v. 1. ἦλθεν] MS. ἐξῆλθεν. 4. πορφύραν] MS. πορφυροῦν, fc. ἱμάτιον. ib. καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς] Ita & MS. At alii codices habent καὶ ἀκαθάρτητος· quomodo videtur legiffe Latinus; Arethas vero καὶ τῶν ἀκαθάρτων τῆς. 5. πορνῶν] Arethas habet πορνειῶν· & ita legit Latinus. 8. βλέποντες] MS. βλεπόντων· non male. 16. καὶ τὸ θηρίον] Arethas habet ἐπὶ τὸ θηρίον, & libri multi: nec aliter legit Latinus. 17. καὶ ποιῆσαι γνώμην μίαν] Abfunt à MS. ut & à Latino.

CAP. 18. v. 2. δαιμόνων] MS. δαιμονίων· quomodo LXXII שעירים Efa. 13. 21. vertunt. 3. πέπωκε] MS. πέπωκε· & fic legit Latinus. 6. ὑμῖν] Abeft à MS. non male. 12. ξύλον] MS. σκεῦος. 13. κινάμωμον] MS. addit καὶ ἄμωμον. 14. εὑρήσεις αὐτά] MS. αὐτὰ εὑρήσουσι. 17. τῶν πλοίων πλέων] MS. τόπον πλέων, fupple τοῦτον. Unde corrigenda Lat. verfio *in locum*, non *in lacum*. Quidam codices poft πλέων addunt καὶ ναῦται· fed nihil eo opus. 18. τὸν καπνόν] MS. τὸν τόπον· & fic legit Latinus. 19. κλαίοντες καὶ πενθοῦντες] Deeft in MS. 21. μύλον] MS. μυλινόν· non male. 22. πάσης τέχνης] Deeft in MS.

CAP. 19. v. 11. καλούμενος] Deeft in MS. 20. μετ' αὐτοῦ ὁ] MS. οἱ μετ' αὐτοῦ, i

CAP. 20. v. 2. τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον] MS. ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος. 3. ἐπάνω αὐτοῦ] MS. ἐπάνω αὐτόν. 4. πεπελεκισμένων] MS. πεπολημένων· fed puto fcribam fcribere voluiffe πεπολεμένων. 8. ὧν ὁ ἀριθμὸς] MS. cum Hebraifmo ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν.

CAP. 21. v. 1. καὶ ἡ, &c.] MS. καὶ τὴν θάλασσαν οὐκ εἶδον ἔτι. 2. Ἰερουσαλὴμ] MS. Ἰερουσαλὴμ καινὴν· quomodo legit & Latinus. 3. οὐρανοῦ] MS. θρόνου. 6. τῆς πηγῆς] Deeft in MS. 8. φαρμακεῦσι] *MS.* φαρμακοῖς. ib. τοῖς ψευδέσι] *MS.* τοῖς ψεύσταις. 10. τὴν μεγάλην] Abeft in *MS.* ut & in Latino. 23. ἐν αὐτῇ] MS. αὐτῇ.

CAP. 22. v. 2. καὶ ἐντεῦθεν] *MS.* καὶ ἐκεῖθεν· non male. 3. κατανάθεμα] *MS.* κατάθεμα. 5. ἐκεῖ] *MS.* ἔτι· quomodo legit Latinus. ib. λύχνου φωτὸς] *MS.* φωτὸς λύχνου, καὶ φῶς· eodem nomine diverfe constructo. 8. ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν] *MS.* πρὸ ποδῶν. 11. καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω] Alii libri καὶ ὁ ῥυπῶν ῥυπωσάτω ἔτι. Defunt in *MS.* videntur tamen retinenda: & legit hanc particulam Cyprianus. ib. δικαιοσύνην ποιησάτω] Ita *MS.* 14. οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ] *MS.* οἱ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν· & fic legit Latinus. 18. ἑπτὰ] Multi codices Græci non habent, ut nec Latinus. Pro ἐπιθῇ *MS.* habet ἐπιθήσει, & mox ἀφελεῖ· & fic legit Latinus, & ita citantur verba apud Aretham. 20. ναὶ ἔρχου] Deeft ναὶ in Manufcripto, ut & in Latino. 21. Ἡ χάρις, &c.] In Manufcripto nihil aliud eft quam Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου τοῦ Ἰησοῦ μετὰ πάντων.

Ne vacarent fequentes paginæ hæc fubjicere placuit.

ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

Πιστεύω εἰς Θεὸν Πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς· καὶ εἰς Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ, Κύριον ἡμῶν, συλληφθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, γεννηθέντα ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου· παθόντα ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, σταυρωθέντα, θανόντα, καὶ ταφέντα· κατελθόντα εἰς ᾅδου· τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν· ἀνελθόντα εἰς οὐρανούς, καθεζόμενον ἐν δεξιῶν τοῦ πατρὸς παντοκράτορος. ὅθεν μέλλει ἔρχεσθαι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. Πιστεύω εἰς πνεῦμα ἅγιον· πιστεύω τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν καθολικήν, ἁγίων κοινωνίαν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, σαρκὸς ἀνάστασιν, ζωὴν αἰώνιον. Ἀμήν.

Η ΕΝ ΤΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΝΙΚΑΙΑΝ ΣΥΝΟΔΩ ΕΚΤΕΘΕΙΣΑ ΠΙΣΤΙΣ.

Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν Πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων· καὶ εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων· φῶς ἐκ φωτὸς, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ· γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρί· δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο· τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα· σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ

κατὰ τὰς γραφάς, καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανούς, καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρός· καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος. Καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν· εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν. Ὁμολογῶ ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν, καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.

ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ.

Ὅστις βούλεται σωθῆναι, πρὸ πάντων χρὴ κρατεῖν τὴν καθολικὴν πίστιν· ἣν εἰ μή τις ἕκαστος σώαν καὶ ἀμώμητον τηρήσῃ, ἄνευ δισταγμοῦ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπολεῖται. Πίστις δὲ ἡ καθολικὴ αὕτη ἐστίν, ἵνα ἕνα Θεὸν ἐν τριάδι καὶ τριάδα ἐν μονάδι σεβώμεθα· μήτε συγχέοντες τὰς ὑποστάσεις, μήτε τὴν οὐσίαν μερίζοντες. ἄλλη γάρ ἐστιν ἡ ὑπόστασις τοῦ Πατρός, ἄλλη τοῦ Υἱοῦ, ἄλλη τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀλλὰ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος μία ἐστὶν ἡ θεότης, ἴση ἡ δόξα, συναΐδιος ἡ μεγαλειότης· οἷος ὁ Πατὴρ τοιοῦτος ὁ Υἱός, τοιοῦτο καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. ἄκτιστος ὁ Πατήρ, ἄκτιστος ὁ Υἱός, ἄκτιστον καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἀκατάληπτος ὁ Πατήρ, ἀκατάληπτος ὁ Υἱός, ἀκατάληπτον καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· αἰώνιος ὁ Πατήρ, αἰώνιος ὁ Υἱός, αἰώνιον καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Πλὴν οὐ τρεῖς αἰώνιοι, ἀλλ' εἷς αἰώνιος· ὥσπερ οὐδὲ τρεῖς ἀκατάληπτοι, οὐδὲ τρεῖς ἄκτιστοι, ἀλλ' εἷς ἄκτιστος, καὶ εἷς ἀκατάληπτος. Ὁμοίως, παντοδύναμος ὁ Πατήρ, παντοδύναμος καὶ ὁ Υἱός, παντοδύναμον καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. πλὴν οὐ τρεῖς παντοδύναμοι, ἀλλ' εἷς παντοδύναμος. Οὕτω Θεὸς ὁ Πατήρ, Θεὸς ὁ Υἱός, Θεὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· πλὴν οὐ τρεῖς Θεοί, ἀλλ' εἷς Θεός. Ὁμοίως Κύριος ὁ Πατήρ, Κύριος ὁ Υἱός, Κύριος καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. πλὴν οὐ τρεῖς Κύριοι, ἀλλ' εἷς ἐστι Κύριος· ὅτι ὡς ἰδίαν μίαν ἑκάστην ὑπόστασιν Θεὸν καὶ Κύριον ὁμολογεῖν τῇ Χριστιανικῇ ἀληθείᾳ βιαζόμεθα, οὕτω τρεῖς Θεοὺς ἢ τρεῖς Κυρίους λέγειν, τῇ καθολικῇ εὐσεβείᾳ κωλυόμεθα. Ὁ Πατὴρ ἀπ' οὐδενός ἐστι ποιητός, οὔτε μὴν κτιστός, οὐ δὲ γεννητός· ὁ Υἱὸς ἀπὸ τοῦ Πατρὸς μόνου ἐστίν, οὐ ποιητός, οὐ κτιστός, ἀλλὰ γεννητός· τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀπὸ τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, οὐ ποιητόν, οὐ κτιστόν, οὐ δὲ γεννητόν, ἀλλ' ἐκπορευτόν. Εἷς οὖν Πατήρ, οὐ τρεῖς πατέρες. εἷς Υἱός, οὐ τρεῖς υἱοί· ἓν πνεῦμα ἅγιον, οὐ τρία πνεύματα ἅγια. Κἂν ταύτῃ τριάδι οὐδὲν πρότερον ἢ ὕστερον, οὐδὲν μεῖζον ἢ ἔλαττον, ἀλλὰ ὅλαι αἱ τρεῖς ὑποστάσεις καὶ συναΐδιαι εἰσὶν ἑαυταῖς καὶ ἴσαι. ὥστε κατὰ πάντα (καθὼς εἴρηται) καὶ τὴν μονάδα ἐν τριάδι σέβεσθαι δεῖ, καὶ τὴν τριάδα ἐν μονάδι. ὁ γοῦν βουλόμενος σωθῆναι, οὕτω περὶ τριάδος φρονείτω.

Πλὴν ἀναγκαῖόν ἐστι πρὸς αἰώνιον σωτηρίαν, ὅπως καὶ τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔτι ὀρθῶς πιστεύσῃ· ἔστι γὰρ πίστις ὀρθή, ἵνα πιστεύωμεν, καὶ ὁμολογῶμεν ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, Θεὸς ἄνθρωπός ἐστι, Θεὸς ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρὸς πρὸ αἰώνων γεννηθείς, καὶ ἄνθρωπος ἐκ τῆς οὐσίας τῆς μητρὸς ἐν τῷ αἰῶνι τεχθείς. Τέλειος Θεός, καὶ τέλειος ἄνθρωπος, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ ἀνθρωπίνης σαρκὸς ὑφιστάμενος, ἴσος τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, ἐλάττων τοῦ πατρὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. ὃς εἰ καὶ Θεὸς καὶ ἄνθρωπός ἐστιν, οὐ δύο ὅμως, ἀλλ' εἷς ἐστι Χριστός. εἷς δέ, οὐ τροπῇ τῆς θεότητος εἰς σάρκα, ἀλλὰ προσλήψει τῆς ἀνθρωπότητος εἰς Θεόν. εἷς πάντως, οὐ συγχύσει τῆς οὐσίας, ἀλλ' ἑνότητι τῆς ὑποστάσεως. καὶ γὰρ ὡς ψυχὴ λογικὴ, καὶ ἡ σάρξ, εἷς ἐστιν ἄνθρωπος· οὕτω καὶ ὁ Θεάνθρωπος, εἷς ἐστι Χριστός. Ὃς ἔπαθε διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, κατῆλθεν εἰς ᾅδου, ἀνέστη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ἐκ τῶν νεκρῶν. ἀνῆλθεν εἰς οὐρανούς, κάθηται ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς καὶ Θεοῦ παντοκράτορος, ὅθεν ἥξει κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. οὗ τῇ παρουσίᾳ πάντες οἱ ἄνθρωποι ἀναστήσονται μετὰ τῶν σωμάτων αὐτῶν, καὶ ἀποδώσουσιν ἐξ ἰδίων ἔργων τὴν ἀπολογίαν, καὶ οἱ μὲν τὰ ἀγαθὰ πράξαντες πορεύσονται εἰς ζωὴν αἰώνιον· οἱ δὲ τὰ φαῦλα, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Αὕτη ἐστὶν ἡ καθολικὴ πίστις, ἣν ἐὰν μή τις πιστῶς πιστεύσῃ, σωθῆναι οὐ δυνήσεται.

Η ΕΚΤΕΘΕΙΣΑ ΠΑΡΑ ΤΗΣ ΕΝ ΚΑΛΧΗΔΟΝΙ ΣΥΝΟΔΟΥ ΠΙΣΤΙΣ.

Ἑπόμενοι τοίνυν τοῖς ἁγίοις πατράσιν, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦμεν υἱὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ συμφώνως ἅπαντες ἐκδιδάσκομεν· τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν θεότητι, καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι Θεὸν· ἀληθῶς. καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς, τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος· ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν, χωρὶς ἁμαρτίας, πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου καὶ θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Ἰησοῦν Χριστὸν υἱὸν Κύριον μονογενῆ ἐν δύο φύσεσιν, ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον, οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνῃρημένης διὰ τὴν ἕνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης, οὐχ ὡς εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον, ἢ διαιρούμενον, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν μονογενῆ Θεὸν λόγον καὶ Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καθάπερ ἄνωθεν οἱ προφῆται περὶ αὐτοῦ καὶ ἡμᾶς αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐξεπαίδευσε, καὶ τὸ τῶν πατέρων ἡμῖν παραδέδωκε σύμβολον.

ΕΚ ΣΟΦΡΟΝΙΟΥ, ΚΑΙ ΔΩΡΟΘΕΟΥ.

Ματθαῖος ὁ καὶ Λευΐ, ἀπόστολος ἀπὸ τελωνῶν, ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ πρῶτος διὰ τοὺς ἐκ περιτομῆς πιστεύσαντας εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ γράμμασι καὶ ῥήμασι Ἑβραϊκοῖς συνέταξε· μετέφρασε δὲ τοῦτο Ἰωάννης ἀπὸ τῆς Ἑβραΐδος γλώττης, εἰς Ἑλληνίδα, ὥς λέγουσι.

Μάρκος ὁ εὐαγγελιστής, καὶ πρῶτος Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος, Ἀλεξανδρεῦσι καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ αὐτῆς ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Κυρίου, ἀπὸ Αἰγύπτου καὶ μέχρι Πενταπόλεως. ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Τραϊανοῦ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κάλων λαβὼν κατὰ τοῦ τραχήλου, καὶ συρεὶς ἀπὸ τῶν καλουμένων βουκόλου τόπων ἕως τῶν καλουμένων ἀγγέλων, ἐκεῖ ἐκάη πυρὶ ὑπὸ τῶν εἰδωλομανῶν, καὶ ἐκεῖ ἐτάφη ἐν τοῖς βουκόλου.

Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστὴς Ἀντιοχεὺς μὲν τὸ γένος ἦν, ἰατρὸς δὲ τὴν τέχνην· συντέταχε δὲ τὸ μὲν εὐαγγέλιον κατ' ἐπίνευσιν Πέτρου τοῦ ἀποστόλου· τὰς δὲ πράξεις τῶν ἀποστόλων κατ' ἐπίνευσιν Παύλου τοῦ ἀποστόλου· συναπεδήμησε γὰρ τοῖς ἀποστόλοις, καὶ μάλιστα τῷ Παύλῳ, οὗ καὶ μνημονεύσας ὁ Παῦλος ἔγραψεν ἐν ἐπιστολῇ, Ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς ἐν Κυρίῳ· Ἀπέθανε δὲ ἐν Ἐφέσῳ, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ.

Ἰωάννης ὁ ἀδελφός, ὁ καὶ εὐαγγελιστὴς τοῦ Κυρίου γενόμενος, ὃν καὶ ἠγάπα ὁ Κύριος, ἐν μὲν τῇ Ἀσίᾳ ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· ὑπὸ δὲ Τραϊανοῦ βασιλέως ἐξωρίσθη ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου. ἐκεῖ δὲ ὢν καὶ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἔγραψε, καὶ ἐξέδωκεν ἐν Ἐφέσῳ διὰ Γαΐου τοῦ ξενοδόχου, καὶ διακόνου, ᾧ καὶ Παῦλος ὁ ἀπόστολος μαρτυρεῖ, λέγων Ῥωμαίοις, Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας. Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν Τραϊανοῦ ἐπάνεισιν ἀπὸ τῆς νήσου ὁ μακάριος Ἰωάννης, καὶ παραμένει ἐν Ἐφέσῳ, καὶ ἔζησεν ἔτη ρκ.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΩΝ Η ΤΕΤΡΑΣ ΟΣΑ ΓΡΑΦΕΙ
θαύματα Χριστοῦ τοῦ θεανθρώπου λόγου.

ΜΑΤΘΑΙΟΣ.

Τὰ Ματθαίου πρώτιστα κεῖθι τοῖς λόγοις
Πρώτιστα λέπραν ἐξιᾶται τῷ λόγῳ,
Καὶ παιδίον ῥώννυσιν Ἑκατοντάρχου,
Ὁ πυρετὸς δὲ πενθερὰς φεύγει Πέτρου,
Βάλλει τε μακρὰν καὶ νόσων ποικιλίας.
Θάλασσαν ἱστᾷ καὶ καταιγίδα ζάλης,
Σὺν ἀγέλῃ χοίρων τε δαίμονας πνίγει,
Παραλυτικὸς τὴν κλίνην ἐπηρμένος,
Αἱμοῤῥοοῦσαν ἐξιᾶται κρασπέδῳ,
Καὶ πνεῦν δὲ ποιεῖ τὴν Ἰαείρου κόρην.
Τυφλοῖς δὲ δυσὶ τοῦ φάους βρύσιν χέει,
Φεύγει τὸ δαίμων, καὶ λαλεῖ κωφὸς μέγας.
Ῥώννυσι δ' ὦμα τῆς χειρὸς ἐν σαββάτῳ,
Σατὰν δέ, καὶ πήρωσιν αὐτοῦ ἑνὸς λύει
Ἐν πέντε δ' ἄρτοις πεντακισχιλίους τρέφει,
Καὶ δώδεκα πίμπλησι φορμοὺς ἐκ κόρου,
Κατὰ θαλάσσης ἀβρόχως διατρέχει.
Πνεῦμα διώκει θυγατρὸς Χαναναίας,
Ἄρτοις δ' ἐν ἑπτὰ τοὺς τετρακισχιλίους
Τρέφει δαψιλῶς. ἅπερ ἑπτὰ σπυρίδων,
Μορφὴν ἀμείβει προσβλεπὼν Θαβωρίων
Παῖδα διώκει τῶν σεληνῆς ὀργίων,
Ἐξ Ἱεριχὼ τὸ σκότος τυφλῶν λύει,
Χωλοὺς τε πηροὺς ὑγιεῖς φράσει δύο,
Ξηρὰν συκῆν δείκνυσιν ἐξ ἀκαρπίας.
Σταυρῷ δ' ἐπαρθεὶς, φωσφόρον κρύπτει ζόφῳ,
Θεῖον καταπέτασμα ῥήγνυται δόμου,
Ἡ γῆ σοβεῖται, καὶ διχάζονται πέτραι,
Νεκροὶ δὲ πολλοὶ κατέλειψαν τοὺς τάφους.
Αὐτὸς δ' ἀναστὰς ἐν τρισὶ τῶν ἡμέραις.
Ὤφθη μαθηταῖς ἀλλ' ἐνεργῶν μυρία.

ΜΑΡΚΟΣ.

Ὁ δ' αὖγε Μάρκος προστίθησι καὶ τάδε,
Τὸν δαίμονα πόῤῥωθεν ἐκβάλλει λόγῳ,
Παραλυτικὸν συνάγει στέγη μέσῃ
Πνεῦμα διώκει τῆς κόρης Φοινικίσσης,
Μογιλάλου τε τὴν πέδην γλώσσης λύει.
Ἔπειτα τυφλὸς πρὸς τὸ φῶς ἀναβλέπει,
Καὶ Βαρτιμαῖος εἶδεν ἡλίου σέλας.

ΛΟΥΚΑΣ.

Λουκᾶς δὲ πολλὰ συντόμως διαγράφει,
Καὶ ταῦτα λαλῶν προσφέρει σοὶ καὶ τάδε,
Τὴν ἄγραν ἁβρὰν τὴν κλήσιν τῶν ἰχθύων,
Ἐν Ναῒν ἐγείρει τὸν μόνον χήρας γόνον
Τὴν χείσασαν μόρσις δὲ τῷ λόγῳ χρίει:
Τὴν δ' αὖγε συγκύπτουσαν ὀρθοῖ ξένως,
Ὑδρωπικοῦ τε συστολὴν γαστὴρ φέρει,
Καὶ τοὺς δέκα λέπρωσιν ἐν λόγῳ ξέει,
Καὶ τὰ ἄλλα πάντα προσφυῶς διαγράφει.

ΙΩΑΝΝΗΣ.

Βροντῆς δ' ὁ παῖς, μάλιστα χαίρει τοῖς λόγοις,
Χριστοῦ πρὸ πάντος οὐ τόσον τεράστιοις
Ὕδωρ πρὸς οἶνον ἐν Κανᾷ γάμῳ στρέφει,
Μακράν τε παράλυσιν ἐν στοᾷ λύει,
Καὶ Σιλωὰμ δείκνυσι τυφλὸν ἐμβλέπειν,
Σῷ οἷ λόγῳ Λάζαρον ἐξ ᾅδου φίλον,
Τὸ δ' αὖγε μακρὸν τῆς γραφῆς Ἰωάννου,
Περὶ Θεοῦ λόγου καὶ πνεύματος θ' ἅμα,
Καὶ διαθήκης ὑστέρας μυστηρίων,
Ἀποκρύφων ἄλλων τε μυστικωτέρων.

ΠΑΡΑΒΟΛΑΣ ΔΕ ΕΝΤΑΥΘΑ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΑΘΡΕΙ
Εὐαγγελιστῶν τοῖς Θεοῦ λόγοις φίλος.

ΜΑΤΘΑΙΟΣ.

Ταύτας Ματθαῖος εὐσόχως διεγράφει,
Πρώτη μὲν οἴκου πρὸς πέτραν ἱδρυσμένου,
Σπόρου πεσόντος ὡς ἔτυχεν εἰς χθόνα,
Ἄλλος σπόρος δὲ συμμιγεὶς ζιζανίοις,
Δένδρον μέγα νάπυος ἐκ βραχυτάτου.
Ζύμην ἀλεύρου τοῖς σάτοις κεκρυμμένην,
Ὠνητὸν ἀγρὸν τοῦ χρυσοῦ πολλοῦ χάριν,
Πολύτιμόν τε μαργαρίτην ἐμπόρου.
Πανάγρον αὖθις ἐκ σαγήνης ἰχθύων,
Καὶ τὸ πλανηθὲν ἐξ ὅπλου ἀγέλης,
Πολλὴν ὀφειλὴν τῶν ταλάντων μυρίων,
Ἄνισον ἴσην ἐργατῶν μισθαρνίαν.
Τοὺς ἐνδεὴξ πρὸς λόγους πεπεισχότας,
Εἰς ἄμπελον δὲ πατρικὴν ἀθυμοῦντας,
Κακοὺς γεωργοὺς καὶ φονεῖς τοῦ δεσπότου.
Φίλοι σχέτλιοι καὶ γάμου πανδαισία,
Μωρῶν, φρονίμων παρθένων αἱ λαμπάδες,
Δούλοις νέμων τάλαντα τίχειν δεσπότης,
Τὰ δεξιὰ πρόβατα σὺν εὐωνύμοις.

ΜΑΡΚΟΣ.

Μάρκος δὲ τούτων τέσσαρας μόνας λέγει
Διπλῶν σπόρων ἄνισον εἰσφορᾶς δόσιν,
Καὶ τῶν λεγόντων ἐκκοπεῖν ζιζανίων,
Τὸ νάπυος τε καὶ υἱὸν τοῦ δεσπότου,
Ὃς ἀμπελῶνος εἶχε τὸν κλῆρον μόνος.

ΛΟΥΚΑΣ.

Παραβολὰς πλείας δὲ Λουκᾶς συγγράφει,
Μεθ' ὧν ἀρίθμει δὲ νυνὶ γεγραμμένας,
Πρώτιστος οἶκος ἀσφαλὴς ὑπὲρ πέτρας.
Εὖ πολλὰ παθὼν καὶ φίλων ἔνθεν πλέον,
Ληστοῖς πεσὼν ἄνθρωπος ἐξ ὁδοιπόρων,
Αἰτῶν ἀκαίρως λαμβάνων ἐκ τῆς βίας,
Ὄντα πονηρὸν τὸν λίθον καὶ σκορπίον,
Οὐ μὴ διδοῦσιν ἀντ' ἄρτου καὶ ἰχθύος.
Ἑπτὰ πονηρῶν πνευμάτων συνοικία,
Μένοντι δοῦλος ἐκ γάμου τὸν δεσπότην,
Μετὰ δὲ κόπρον καὶ συκῆν τιμεῖν δίον.
Σάρωσις οἴκου, καὶ χαρὰ δραχμῆς ξένη,
Πατὴρ ἀσώτου συμπαθὴς ὑπὲρ φύσιν,
Οἰκονόμος τε τῆς καλῆς ἀδικίας
Κλέπτων προμηθῶς ἐκ χρεῶν ἄλλων χάριν!
Ἕλκη Λαζάρου, καὶ κόμιος πλουσίου,
Κριτὴς ἀδικῶν καὶ ξένη χήρας βία.
Οἰκτρὸς τελώνης καὶ φαρισαίου τῦφος.
Καὶ μνῶν μερισμός. ἰσαρίθμοι τοῖς δέκα
Τούτοις ὁ Λουκᾶς, ὁ δ' Ἰωάννης μόνος
Οὐκ οὖν λόγον παρέσχε τούτων οὐδ' ὅλως,
Ἄλλων δὲ πολλῶν μυστικωτέρων λόγων.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

Καὶ πράξεων δὴ τὰ τεράστια σκόπει.
Ἀνέρχεται μὲν εἰς πόλους ὁ δεσπότης,
Οὐδ' αὖγε παράκλητος ἔρχεται κάτω.
Καὶ Πέτρος ἀνίστησι χωλὸν ἐν πύλαις,
Ἀνανίας καὶ Σάπφειρα νεκροῦνται ξένως,
Βαπτίζεται δὲ πρὸς Φιλίππου Κανδάκης,

Φάος

Φαῦλος μέγα σβέννυσι τὰς Παύλου κόρας,
Τὸν Αἰνέαν ῥώννυσι Πέτρος ἐκ κλίνης,
Καὶ τῇ Ταβιθᾷ τὴν ψυχὴν πάλιν νέμει,
Σκιῶδος μέγα πάνζωον ἄνωθεν βλέπει·
Σφάττει τὸν Ἰάκωβον Ἡρώδης ξίφει.
Τυφλὸν δὲ ποιεῖ τὸν Ἐλύμαν ὁ Παῦλος.
Χωλάς τε βάσεις συμποδοῖ πρὸς τῇ σφυρᾷ,
Βάλλει δὲ καὶ Πύθωνος πνεῦμα μακρόθεν,
Σεισμὸς ποδῶν, ῥήγνυσι δεσμὰ σὺν Σίλᾳ,
Χρωτὸς τὰ σουδάρια τὰς νόσους λύει,
Ζωοῖ δὲ τὸν Εὔτυχον ἀπὸ θυρίδος.
Πρὸς Ἀγρίππαν, Φήλικα καὶ τὴν Βερνίκην,
Δ' ἄλογοι κράτιστοι, καὶ πλοῦς εἰς Ῥώμην,
Ναυάγιον, προσάρξεις ἐνθάδε ξένη
Καὶ τὴν ἔχιδναν εἰς Μελίτην κλινύει,
Καὶ γαστέρα σφίγγει δὲ πατρὸς Ποπλίου,
Πρὸς τὴν Ῥώμην ἔπειτα διδάσκει τρέχων.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΑΥΛΟΥ.

Ἐπιστολῶν μάνθανε τὰς κλήσεις Παύλου.
Πρὸς Ῥωμαίους πρώτιστα τὴν πρώτην γράφει,
Τὴν δευτέραν, τρίτην τε πρὸς Κορινθίους,
Ἡδ' αὖ τετάρτη πρὸς Γαλάτας ἐγράφη,
Πέμπτη δὲ σαφῶς ἐστὶ πρὸς Ἐφεσίους.
Ἕκτην ἔχεις δὲ τὴν πρὸς Φιλιππησίους,
Μετὰ δὲ ταύτην ἐστὶν ἡ πρὸς Ῥοδίους,
Οὓς Κολοσσαεῖς ἐκ Κολοσσοῦ προσγράφει,
Διπλᾶς μετ' αὐτὰς τοῖς Θεσσαλονικεῦσι.
Πρὸς Τιμόθεον τὰς δύο στέλλει πάλιν,
Πρὸς Τίτον στέλλει δὲ τὴν δωδεκάτην,
Ἔχεις πρὸς Φιλήμονα τὴν ἄλλην πάλιν,
Ἐν ὑστέροις δὲ τὴν πρὸς Ἑβραίους γράφει,
Οὖσαν δεκάτην καὶ τετάρτην ἐν λόγῳ.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΩΝ ΤΑΣ ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΠΑΡΑΛΕΙΦΘΕΙΣΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΙΝΗΝ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΑΛΛ' ΟΥ ΤΑΣ ΑΥΤΑΣ

λέξεις, μόνον δὲ τὴν αὐτὴν διάνοιαν ἐχούσας.

GENES.

1.1. Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας. Heb. 11. 3.
1.1. Οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι. 2 Pet. 3. 5.
1.27. Ἀδὰμ πρῶτος ἐπλάσθη. 1 Tim. 2.13.
2.22. Οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός. 1 Cor. 11. 8.
3. 4. Ὁ ὄφις Εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ. 2 Cor. 11. 3.
3. 6. Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη. 1 Tim. 2. 14.
4. 4. Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκε τῷ Θεῷ. Heb. 11. 4.
4. 8. Ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου. Mat. 23.35.
4. 8. Οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν. 1 Joan. 3. 12.
4 8. Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν. Judæ 12.
5. 24. Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη. Heb. 11. 5.
6. 12. Ὅτε ἅπαξ ἐξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία. 1 Pet. 3. 20.
6. 13. Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε. Heb. 11. 7.
6. 22. Ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα. 2 Pet. 2. 5.
7. 4. Ὥσπερ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ. Mat. 24.37.
9. 6. Πάντες οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται. Mat. 26. 52. Apoc. 13. 10.
12. 4. Πίστει καλούμενος Ἀβραάμ. Heb. 11. 8.
14. 18. Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ. Heb. 7. 1.
16. 15. Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης. Gal. 4. 22.
17. 11. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς. Act. 7. 8. Rom. 4. 8.
18. 10. Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα. Heb. 11. 11.
18. 12. Ὡς Σάρρα ὑπήκουσε τῷ Ἀβραάμ. 1 Pet. 3. 6.
19. 25. Καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας. 2 Pet. 2. 6.
19. 25. Ὡς Σόδομα καὶ Γομόρρα. Judæ 7.
19. 26. Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ. Luc. 17. 32.
19. 26. Ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ. ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον. Luc. 17.27.
21. 1. Ἀβραὰμ υἱὸν ἔσχεν ἐκ τῆς ἐλευθέρας. Gal. 4. 23.
21. 1. Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραάμ. Heb. 11. 17.
22. 9. Ἀβραὰμ ἀνενέγκας τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. Jac. 2. 21.
22. 16. Καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν. Luc. 1. 55.
25. 22. Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα Ἰσαάκ. Rom. 9. 10.
25. 31. Μήτις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια. Heb. 12. 16.
27. 28. Πίστει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν. Heb. 11. 20.
48. 15. Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων. Heb. 11. 21.
49. 10. Ὃν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ. Joan. 1. 46.
50. 24. Πίστει Ἰωσὴφ τελευτῶν. Heb. 11. 22.

EXOD.

2. 2. Πίστει Μωσῆς γεννηθείς. Heb. 11. 23.
2. 11. Πίστει Μωσῆς μέγας γενόμενος. Heb. 11. 24.
2. 11. Μωσῆς ἰδών τινα ἀδικούμενον. Act. 7. 24.
3. 2. Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα. Act. 7.30.
12. 11. Πίστει πεποίηκε τὸ πάσχα. Heb. 11. 28.
14. 22. Εἰς τὸν Μωσῆν ἐβαπτίσαντο. 1 Cor. 10. 2.
14. 22. Πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν. Heb. 11. 29.
16. 15. Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα. Joan. 6. 49.
16. 15. Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. Joan. 6.31.
16. 15. Πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα πνευματικόν. 1 Cor. 10. 3.
17. 6. Ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας. 1 Cor. 10. 4.
19. 6. Ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν. 1 Pet. 2. 9.
19. 12. Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους. Heb. 12. 20.
19. 16. Οὐ γὰρ προσεληλύθατε. Heb. 12. 18.
24. 8. Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς. Heb. 9. 19.
32. 6. Μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε. 1 Cor. 10. 7.
26. 1. Σκηνὴ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη. Heb. 9. 2.

LEVIT.

12. 3. Ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. Joan. 7. 22.
2. 3. Ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτώ. Luc. 2. 21.
12. 4. Ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ. Luc. 2. 22.
12. 6. Καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ. Luc. 2. 24.
14. 4. Προσένεγκε τὸ δῶρον ὃ προσέταξε Μωσῆς. Mat. 8. 4. Marc. 1. 44.
16. 14. Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τράγων. Heb. 9. 13.
16. 17. Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχόμενον ἔξω. Luc. 1. 10.
19. 15. Μὴ ἐν προσωποληψίαις. Jac. 2. 1.
19. 17. Ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου. Mat. 18. 15. Luc. 17. 3.
20. 15. Ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι. Joan. 8. 5

NUMER.

8. 16. Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν. Luc. 2. 23.
9. 18. Πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην. 1. Cor. 10. 1.
11. 7. Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. Joan. 6. 31.
21. 7. Ὡς δὲ Μωσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Heb. 3. 2.
14. 37. Ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Heb. 3.17.
14. 36. Μηδὲ γογγύζετε, καθὼς καί τινες αὐτῶν. 1 Cor. 10. 10.
16. 1. Τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο. Judæ 11.
19. 3. Ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα. Heb. 13. 11.
20. 10. Ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας. 1 Cor. 10. 4.
21. 5. Μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν Χριστόν. 1 Cor. 10. 9.
21. 9. Καθὼς Μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Joan. 3. 14.
22. 23. Ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον. 2 Pet. 2. 16.
22. 39. Τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν. 2 Pet. 2. 15. Judæ 11.
24. 14. Διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τὸν Βαλάκ. Apoc. 2. 14.
25. 6. Μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν. 1 Cor. 10. 8.
26. 64. Κατεστρώθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ. 1 Cor. 10. 5.
28. 8. Σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν. Mat. 12. 5.

DEUTER.

1. 16, 17. Μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε. Jac. 2. 1. 9.
10. 17. Οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ. Rom 2. 11. Act. 10. 34. Col. 3. 25. Eph. 6. 9.
17. 6. Ἀθετήσας τις νόμον. Heb. 10. 28.
18. 1. Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι, ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; 1 Cor. 9. 13.
24. 1. Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα. Mat. 5. 31. 19. 7. Marc. 10. 4.

JOSUE.

2. 1. Ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη. Jac. 2. 25.
6. 20. Πίστει τὰ τείχη Ἱεριχὼ ἔπεσε. Heb. 11. 30.
6. 20. Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη. Heb. 11. 31.

SAMUEL. I.

21. 6. Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβίδ, ὅτε ἐπείνασεν. Mat. 12. 3. Mar. 2. 25. Lu. 6. 4

REGUM I.

2. 10. Ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβίδ. Act. 2. 29. 13. 36
10. 1. Βασίλισσα νότου. Mat. 12. 42. Luc. 11. 31.
17. 1. Ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία. Luc. 4. 25.
17. 1. Ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν. Jac. 5. 17.

REGUM II.

4. 29. Μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. Luc. 10. 4.
5. 13. Πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν. Luc. 4. 27.

PARAL. I.

23. 13. Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμήν, ἀλλ' ὁ καλούμενος. Heb. 5. 4.

JOB.

1. 21. Οὐδὲν εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον. 1 Tim. 6. 7.
5. 17. Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν. Jac. 1. 12.
34. 19. Οὐκ ἔστι προσωπολήπτης ὁ Θεός. Act. 10. 34.

PSALM.

41. 10. Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει. Mat. 26. 24. Marc. 14. 21. Luc. 22. 22
13. 25. Δαβὶδ ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ. Act. 7. 46.

PROVERB.

11. 31. Εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται. 1 Pet. 4. 18.
17. 27. Ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι. Jac. 1. 19
20. 9. Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν. 1 Joan. 1. 8.
24. 23. Μὴ ἐν προσωποληψίαις. Jac. 2. 1.
25. 6. Μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν. Luc. 14. 8.

ESAI.

8. 14. Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν. Luc. 2. 34.
13. 10. Εὐθέως μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται. Mat. 24. 29. Marc. 13. 24.
41. 8. Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ. Luc. 1. 54.
54. 1. Μακάριαι αἱ στεῖραι. Luc. 23. 29.
58. 7. Ἐπείνασα γὰρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν. Mat. 25. 35.
63. 2. Περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι. Apoc. 19. 13.

JEREM.

2. 21. Ἄνθρωπός τις ἦν οἰκοδεσπότης. Matt. 21. 33. Marc. 12. 1. Luc. 20. 9.
18. 6. Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι; Rom. 9. 20.

EZECH.

39. 2. Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. Apoc. 20. 7.
12. 21. Ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; 2 Pet. 3. 4.
18. 7. Ἐπείνασα, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν. Mat. 25. 35.

DANIEL.

7. 10. Καὶ χιλιάδες χιλιάδων. Apoc. 5. 11.
12. 7. Καὶ ὁ ἄγγελος ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Apoc. 10. 5.

JOEL.

3. 15. Ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται. Mat. 24. 29. Marc. 13. 24.

MICH.

2. 10. Οὐκ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν. Heb. 13. 14.
4. 7. Βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ. Luc. 1. 33.

Persicæ hujus interpretationis Autorem, Syriacum, *non vero Græcum Evangeliorum contextum sibi vertendum proposuisse multis indiciis liquido constat. Hinc est quod Syriaca vocabula interdum retineat, eorundem interpretationem illico adjungens, ut Joh.*19.17. ܓܓܘܠܬܐ *&* 13. ܓܦܝܦܬܐ *& alia Lectori observanda. Sæpissime vero suiipsius quoque interpres est. h.e.* Persicas & Arabicas voces (*Persis familiares & receptas*) *aliis velut notioribus reddit. Ut pro* Spiritu sancto *sæpe* روح القدس & جان پاك *simul conjunctis utitur. Sic* شستكاه & معموديت Baptismus. *Luc.*20.4. (*v. etiam Joh.*1.33.) غيور & بارشك zelotes *Luc.*16.15. عاقر & بارانسته sterilis *Luc.*1.36. نحوست & روز بي بارانسه serenitas est. *Mat.*16.2. *Hujus generis creberrima exempla per totum opus sparsa reperiuntur. Pleraque istorum Persæ ab Arabibus mutuati sunt, & in suam linguam receperunt, quibus promiscue tanquam vernaculis utuntur, ideoque ab hoc Interprete frequenter etiam sine ulla explicatione adhibentur. Interdum Syriacas voces haud satis animadvertendo hallucinatur, & impingit, præsertim in iis quæ sonum & literas similes habent, ut in Animadversionibus hisce fusius monstratur. Crebro liberius spatiatur, & paraphrasten magis quam interpretem agit, multa de suo explicationis causa adjiciens. Quorum luculenta exempla habes Mat.*16.18. *& c.*24.37. *Marc.*10.22. *Item Luc.*2.26. *c.*5.8. *c.*16.23. *& c.*24.45. *Vide etiam Joh.*2.9. *&* 21.7.20.25. *&c.*

*Multa Evangelico textui assuit, & adjungit, quorum in Græcis & Syriacis codicibus neque vola, neque vestigium est, ut Matth.*26.52. Martyras *post Christi mortem resurrexisse dicit: & Luc.*15.13. *Filii prodigi fratrem portionem suam diligenter asservasse, & negotiatum fuisse scribit. Alia his exempla adjicere promptum foret. Vide sis Marc.*15.65. *Luc.*2.7. *&* 5.7. *&* 18.13. *&* 19.9. *&* 24.53. *Illud quoq; monendum est aliqua variis in locis* prætermissa *esse, quod plerunque non Interpreti, sed ei potius qui codicem excripsit, imputandum censeo, cujus fidem, & diligentiam hic sæpe desideramus. Nonnunquam uno & eodem loco* desunt *alia, & alia* redundant *ut Luc.*11.10. *verborum Christi* (πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται) *interpretatio omittitur, hæc vero inseruntur* كيست از شما كه فرزندش ازو Quis est e vobis qui filio bonum petenti malum daturus sit? *Vide etiam Joh.*2.9. *& alibi.*

Eorum sane quæ in hac versione partim deficiunt, partim superfluunt, & redundant, amplum hic indicem Lectori exhibere possem. Sed brevitatem mihi prælum festinans injungit. Præcipua additamenta *in his Annotationibus indicavi, atque etiam hiatus, &* defectus *insigniores, quorum aliquos in Lectoris gratiam supplevi, idem in reliquis facturus si Manuscripti Evangeliorum codices, & exemplaria mihi præsto fuissent. Consulat Lector Persicam versionem doctissimi viri* Abr. Wheelock *opera concinnatam, quam morte præreptus imperfectam, & semianimem reliquit, quod vero nunc vita & luce fruatur, Clarissimo Viro* Thomæ Adams (*harum literarum eximio Fautori*) *debemus.*

MATTH.

TIt. *Evangelium*] A Persis & Arab. انجيل & إنجيل dicitur. Syri Græcam vocem Εὐαγγέλιον integram retinent, cui Persæ & Arabes primam syllabam detraxerunt. الانجيل فيه هدي ونور *Evangelium in quo directio & lux.* Alcor. Sur.5. & paulò post لستم على شي حتي تقيموا التورية والانجيل *Nihil proficitis nisi observetis legem & Evangelium.* Hæc diserte pronuntiat αὐτοκατάκριτος Muhammedes. A Persis alio nomine مژده appellatur, quod in hâc versione passim occurrit.

Hebr. dictum est] Vel, *prædicatum est.* Nam sic crebrò Gr. κηρυχθῆναι exprimere solet. Ut Matth.24.14. *Evangelium hoc in universo mundo prædicabitur*, habes hæc ipsa verba كفته سود sic cap.26.13. Matthæum verò *Hebraicè* Evangeliū non prædicasse tantùm sed etiā scripsisse plurimorū sententia est. *Propter eos qui ex circumcisione crediderant Evangelium Christi Hebraicis literis verbisque composuit*, inquit Hieronym in catal. script. Eccl. qui se exemplaria ejus apud *Nazaræos* in Syriâ & alibi vidisse asserit.

CAPUT I.

Vers. 1. *Liber Generationis*] Discrimen est inter γένεσιν quæ hic, & γέννησιν quæ v.18. habetur: at Persa eadem voce (زايندن) utrobique utitur, sic & Vulg. Lat. Ver. 5. *E Raguth*] Heb. nomen est רות & Chald. unde 70 Ῥούθ, at Syr. & Arab. literam Ain inserunt, quam Persa in غ mutat. Sic *Lazarus* qui ab Arabibus Muhammedanis عازر *Azarus* dicitur, à nostro غازر *Gazarus* vocatur. v. Luc. 16. & Joh. 11. v. 21. *Jesu*] Variis modis effertur, & scribitur à Persico interpr. salutare hoc nomen: ver. 1. est يسوع, at hic et v. 16. يسوع cap. 3. 13. عيسي & alibi ايشوع. Nomen عيسي Muhammedanis receptum est, & in Alcorano sæpe usurpatur, Arabes verò & Persæ, qui Christiani sunt, aliis libentius utuntur. Sic Johannes Bapt. cap. 3. & alibi passim يوحنا & يحيي dicitur: يحيي à Muhamm. (ut in Alc. c.3. &c.) à Christianis verò usitatius يوحنا. Quod ad nominis hujus interpretationem attinet (quam hic Angelus declaravit σώσει γὰρ, &c.) notatu dignæ sunt Persicæ voces quibus Σωτὴρ exprimitur sc. خلاص كننده Luc. 2. 10. (ut Tertull. *Salutificator & salutis artifex*) item رستكاري دهنده Lu. 1. 47. & Joh. 4. 42. vides ut singulis locis, binis & compositis vocibus utatur. Idem quippe in hâc linguâ notari potest, quod cicero in Latinâ de nomine isto observavit. *Ita magnum est* (inquit) *ut Latino uno verbo exprimi non possit. Is est nimirum* Σωτὴρ *qui salutem dedit.* Or. 2. in Verr. ver. 23. *Deus noster nobiscum*] Sic & Syr. pronomen possessivum adjicit, quod in istâ linguâ solenne est, in *Immanuelis* tamen nomine non includitur, ideoque Evangelista habet tantum μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Arabs vero hic nominis hujus interpretationem prorsus omisit, quod sanè miror; at in editione illâ quæ Romæ prodiit, integra habetur, & Græcæ undiquaque respondens. sc. تفسيره معنا الله.

CAP. II.

Ver. 1. *In Bethlehem*] Locus hic à Pers. interprete بيت اللحم constanter dicitur, at in aliâ versione Pers. & sic apud Arab. بيت لحم Composita vox, quæ (si verbum verbo reddas) *domum carnis* significat, & sic Heb. בית־לחם. Sæpe equidem miratus sum doctos viros in scriptis & concionibus nomen hoc explicantes, etymon ejus à לחם quâ *panem* significat arcessere, de alterâ vero ejus vocis significatione prorsus silere. Atqui לחם etiam *carnem* denotare certum est, præsertim in iis S. S. locis ubi de sacrificiis agitur. Zeph. 1. 17. לחמם *caro eorum*, (ut *Pagn.* & *Angl. nostra* versio rectissimè,) malè verò ibi Arias M. *panem* substituit. Audiamus Mercerū de eo loco sic disserentem. *Quidam pro cibo exponunt, sed Hebræorum certior expositio est ut* לחום *sicut &* לחם, *carnem vel qua editur, vel qua non editur, i. e. corpus significet.* Sic ille. Apud Arabes لحم *carnem* non verò *panem* significat. Itaque licet non improbem priorem nominis rationem, hanc tamen longè præfero, quam forsitan Persicus interpres & Arabes respexerunt. Quo enim aptiori nomine insigniri possit locus ille in quo primo Deus (ut Apostolus loquitur) ἐν σαρκὶ ἐφανερώθη? 1 Tim. 3. 16. Certè in ipso nomine *mysterium*, & *vaticiniū* latuisse non dubito. *Adventus Regum Persiæ*] Hunc titulum interpres huic capitis parti in gentis suæ honorem præfixit, quanquam an *Reges* fuerint, multò magis an in *Persiâ* regnaverint, dubium sit. Habet tamen multos sibi assentientes. E Persiâ venisse quibusdam vox ipsa Μάγος (مجوس) persuadet, quam *Persicam* esse fatetur Kamusi author. *Nec quisquam rex Persarum potest esse qui non ante Magorum disciplinam, scientiamque perceperit*; inquit Cicero 1. de divin. Ex *Arabiâ* venisse non minus recepta erat opinio apud veteres, de quâ vide Grotium. Magis *sapientiæ* & *doctrinæ* laudem magno consensu tribuunt scriptores, unde Anglic. interpretibus visum pro Magis *Sapientes* ponere, licet aliæ pleræque versiones Persicum nomen retineant. *Magi*] Quia vox hæc *Persica* esse à scriptoribus agnoscitur, operæ pretium erit pauca hic de eâ notare. Aliis verbis dicitur آتش پرست *Ignis cultor.* Persas ignem numinis instar veneratos esse historiæ passim docent. Θεὸν τὸ πῦρ ὑπειλήφασι inquit Theodor. hist. eccl. 5. *Sacraria* ei dicata πυρεῖα à Græcis vocantur. In precibus, atque cantilenis, aliisque mysteriis in Ignis honorem peragi solitis, præcipua Magorum θρησκεία & religio sita erat. Μάγοι τὸ πῦρ τετιμήκασι, &c. v. Clement. Alexandr. & πρῶτον τῷ πυρὶ εὔχονται, inquit Strabo l. 15. Ignis ille, *Æternus*, & ἄσβεστον πῦρ à Strab. & alias dicitur, eodem prorsus nomine quo ignis Diabolo, & Angelis ejus paratus in Evangelio appellatur. Fortè hæc Persarum superstitio (ut alii quamplurimi Gentilium ritus) à malè intellectis Scripturæ verbis originem traxit, ubi Deus ignis dicitur, ut Deut. 4. 24. אלהיך אש quod sic Persicè vertitur خدا تو آتشي *Deus tuus Ignis.* مجوس seu *Magi nomen* (ut refert *Alfirazab.*) ex duabus aliis Persicis vocibus conflatum est, sc. مج كوش quæ nihil ad religionem spectans significant, sed صغير الاذنين *hominem breves aures habentem* notant, qualem primum disciplinæ hujus Autorem fuisse perhibent, à quo ad sectatores ejus nomen translatum est. v. Kamus. in مجوس. v. 16. *ipsum ludos fecissent*] Vel simpliciter

pliciter, *illusissem.* Gr. ἐνεπαίχθη habes eandem phrasin, Lu. 23. 36. *eum ludificabant.* Idem significat تسخر كردن Mat. 17. 19. v. 10. *Dixit*] Deest hic گفت, nam in Gr. est λέγων, & Syr. ܐܡܪ: at quod hic omittitur, alibi sine causâ additur, ut Mar. 9. 13. گفت *dixit, Ite* &c. ubi planè redundat, neque in Gr. Syr. aliisque versionibus habetur. Conjunctionem و [&] in hac versione, & aliis sæpissimè omitti, in unaquâque ferè paginâ observari potest.

CAP. III.

Ver. 3. *Vox clamantis resonat*] Vel, *vox clamat* (seu *resonat*,) quod propius accedit ad Gr. & Syr. nam منادي زدن *verbum* compositum est quod passim apud hunc interpretem significat *clamare, prædicare*, ut cap. 10. 27. *prædicate in tectis*, habes hanc ipsam locutionem. v. 4. *lana*] پشم de ovibus dicta *lanam*, at de camelis *pilos* etiam significat. Hujusmodi tunica è lana seu pilis camelinis alio nomine à Persis dicitur اشتروانه Arab. زرمانقة

ver. 6. *in fluvio Jor.*] Sic Syr. sed non Evangelista. Marc. 1. 5. utraque vox habetur. ver. 12. *Ignis nunquam sopitur*] vel, *nunquam extinguetur*; nam sermo est de igne inextinguibili. Sic Marc. 9. 44. & alibi passim. خسبيدن est *dormire*, at de igne vel lucernâ dictum significat *extingui*, ut Marc. 9. 44. vide etiam Matth. 12. 20.

CAP. IV.

Ver. 1. *A Diabolo calumniatore*] Varia nomina sunt in Pers. & Arab. lingua quibus solet iste humani generis hostis denotari, ut جان, ديو, الوسواس, شيطان, &c. sed vix ullum frequentiùs eo quo Persa nunc utitur (ابليس) quod ut Arabes tradunt à verbo ابلس (quod *desperare* & *animo conturbari* significat) originem habet, quia scil. perditus & deploratus Dei misericordiam, & salutem penitùs desperat: sic Alkamusi autor ابلس يئس — وتحير ومنه ابليس — Intelligitur plerunque hoc nomine *princeps Diabolorum*, qui sæpissimè ἄρχων δαιμονίων dicitur. Ut verò *Beelzebub* à Syro ܪܫܐ ܕܫܐܕܐ *caput dæmonum*, sic in Hebr. Tobiæ versione *Asmodæus* ראש השדים de quo liceat hìc pauca ad caput hoc pertinentia annotare. Dicitur Tob. 3. 8. Ἀσμοδαῖος πονηρὸν τὸ δαιμόνιον sic etiam v. 25. De nominis origine varia à doctis adferuntur. Apud *Wierum* de præstigiis dæmonum acervus etymorum habetur. *Asmodæus* (inquit l. 1. c. 21.) *spiritus vel deus cæcitatis, destructor, dissipator, aut delicti abundantia, vel peccatum abundans, sive ignem mensurans.* Plerique à verbo שמד quod in Hiphil *perdere, destruere* significat duci credunt, ut conveniat cum Ἀβαδδὼν, Apoc. 9. 11. Verum qui sequentia perpenderit origin's Persicæ nomen esse fortassis haud diffitebitur: nam ازموذ (*azmoud*) Persis usitatissimum est, & significationem habet Satanæ & malo spiritui maximè congruentem. Est enim ازموذ *ad malum solicitavit, tentavit.* Unde tertio hujus capitis versu ὁ πειράζων, *Diabolus* dicitur, quod Persicè ازماينده redditur. Hujus capitis titulus est, *Azmoudan*, & sæpè hìc vocabulum istud occurrit: versu primo Christus dicitur ازموده i. e. *tentatus.* Nota & certissima regula est, apud Persas *Agentem & Patientem* eâdem voce exprimi solere, ut نوشته *scriptor* & *scriptus.* خورده *comedens & comestus*: sic pariter ازموده (azmoudah) *tentatus* & *tentator.* Persica vero terminatio ده in Græcam [αῖος] facillimè transit. Illud quoque conjecturam meam probabiliorem reddit, quòd nusquam ante deportationem Judæorum in Babylonem, eorumque per Mediam & Persiam dispersionem nomen hoc legatur, *Ecbatanis* verò Mediæ Metropoli receptum fuerit. Nova hæc esse fateor, sed vera, ut opinor, aut saltem verisimillima eruditus lector censebit. v. 2. *Jejunium suscepit*] vel simpliciter, *jejunavit.* v. 5. *Urbem Hierosolymam*] Evangelista vocat ἁγίαν πόλιν, sic Syr. & Arab. قدس *sanctitatem*, & civitatem etiam *Hierosol.* denotat, unde & hodie à Turcis aliisque *Kuds* vulgò dicitur, maluit hic interpres proprium urbis nomen quam ejus epitheton ponere. v. 16. *Tyrannidis mortis*] In Gr. est σκιᾷ θανάτου, & sic Syr. & Arab. atque ita proculdubio Persicus interpres verba transtulit, non minus hìc quam aliis in locis. Nam Luc. 1. 19. habetur سايه مرك i. e. σκιὰ θαν. ita etiam Ps. 44. 19. & 107. 10. & alibi. Itaque locus hic corruptus videtur, ut etiam multi alii, non interpretis vitio, sed ejus qui librum exscripsit. ver. 24. *Fama ejus inclaruit*] Gr. ἀπῆλθεν ἡ ἀκοή. Vulg. *abiit opinio ejus*: optimè Arab. ذاع خبره *Emanavit fama ejus*, Et sic Pers. hoc loco خبر او فاش شد *fama ejus divulgata est.* فاش كردن est *palam facere & publicare*, ut supra, حال اشكارا كردن phrasis ejusdem significationis, cap. 1. 19.

CAP. V.

v. 4. *Ingemiscent ad consol*] multû ab Evang. verbis differt hic locus, & à Syr. & Arab. facile tamen conciliari potest si voculam كه quæ تعزيت immediatè sequitur, ante eam colloces. Tum enim verba sic reddenda sunt, *Beati lugentes, quia consolationem, desiderium suum* (i. e. quam desiderant) *invenient.* ver. 7. *In ipsos*] vel, *erga ipsos.* v. 11. *Objecerint*] vel, *ingesserint*, nam objicere mala verba est potiùs aliquem ut maledicum accusare. Nisi per *verba* hìc res intelligantur, quomodo etiam Hebr. דבר & Græcum ῥῆμα frequenter usurpantur.

ver. 15. *Lucernam tinæ supponat*] Gr. ὑπὸ τὸν μόδιον. *Tina* vasis vinarii genus, de quo sic Varro, *antiquissimi in conviviis utres vini primò, postea tinas ponebant.* Persica vox est كاس mensura rotundæ figuræ. Marc. 4. 21. & Luc. 11. 13. *Amphora* redditur, quæ Latinis modio multo major est, nam juxta Volusianum, tres modios continet. Arabs hic habet مكيال quod mensuram in genere significat, & à Lat. ejus interprete *Modius* redditur, sic Syr. ܣܐܬܐ & pari ratione كاس ita verti possit. ver. 19. *Parvi erit*] Syr. ܙܥܘܪܐ & Arab. صغير *parvus erit.* Pers. خوار داشتن est *parvum habere & rejicere*, & cum شدن *nihili fieri*, quod optimè loci hujus sensum explicat, q. d. qui mandata hæc rejecerit ipse rejicietur, qui ea nihili fecerit is nullo in loco vel numero habebitur. Eo verò elegantior est Persica interpretatio, quia eadem vox & *parvum* & *perditum* significat. v. 21. *Retaliationem in eum competere*] Gr. ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει, cum quo Syr. & Arab. conveniunt, & certè پاداش hic judicium verti potest. Signif. enim *retributionem, judic.* & *condemnationem*, ut κρίσις. ver. 25. *Dum in via amicabiles estis*] vel, *dum in viâ propinqui* (seu *simul præsentes*) *estis.* Nam يار est *propinquus, vicinus, socius*, qui eodem loco præsens est, & sic convenit cum Syr. ܥܡܗ, & Gr. μετ' αὐτοῦ sermo est non de amicis sed adversariis. v. 29. *Si oculus tibi fraudem fecerit*] Et mox, sequenti versu, *si dextra in te proditionem fecerit*: in utroque loco est eadem Persica vox (atque & Græca σκανδαλίζει) خيانة i. e. ὕβρις, & *offensa*: alibi sæpiùs پريشاني habetur, ut Jo. 6. 61. & Mat. 18. 7, 8.

CAP. VI.

Ver. 7. *Multiloquium*] Si Persicè legas, شنوده شوند, sic vertere licebit, *ob multiloquium eorum*, &c. v9. *Sanctum est nomen tuum*] Sunt penes me sex aut 7 *Dominicæ orationis* Persicæ versiones inter se diversæ, in nullâ tamen præterquàm istâ, Gr. ἁγιασθήτω per indicativum vertitur, quæ sanè à Gr. Syr. Arab. & aliis omnibus, ut opinor, discrepat, imò absurda videtur, neque enim petitio, sed affirmatio est. In MS. veteri quod Romæ habetur, est apud Mat. باشد & apud Luc. پاك شود sc. ἅγιον ἔστω. In editione etiam Wheelokianâ præfationis pars omittitur, neque enim Persica verba aliud sonant quam, *O Pater sanctum esto nomen tuum*, Luc. 11. 2. quod fortasse Typographo imputandum. است in hac versione aliquando ponitur pro باشد *esto*, ut Luc. 3. 14. *stipendium vestrum vobis* بس است ubi Syr. *sufficiens esto*, vel *sufficiat*, Arab. اكتفوا *contenti estote*, sic Luc. 2. 2. Etiam alibi observari potest apud hunc interpretem *Enallage* temporum & modorum, ut Mat. 10. 24. οὐκ ἔστι, at Pers. نباشد *erit*, vel *ne sit.* v. etiam Jo. 3. 18. & v. 35. &c. v. 11. *Panem qui diei necessarius est*] Gr. ἐπιούσιον, quod quidam ab οὐσία duci volunt: (& inde Vulg. hìc *persubstantialem* vertit:) alii verò ab ἰοῦσα sc. ἡμέρα, at per *supervenientem* diem quidam *crastinum* intelligunt, ut Arab. hìc للغد; plerique rectiùs *hodiernum*, neque tamen absolutè hodiernum panem peti volunt, sed potius *sufficientem*, sive Deus hodie sive cras daturus sit, ejus arbitrio, & providentiæ relinquentes, & hæc interpretatio admodum placet: sic in Romanâ editione Arab. كفافنا *panem nostrum nobis sufficientem.* Syr. *panem indigentiæ nostræ*, i. e. quocunque tempore eo indigemus, Luc. 11. 3. & Pers. similiter در بايست *panem quo indigetur*, ut Luc. 10. 42. چيز در بايست است χρεία, à quo loco hic etiam aliquam lucem accipiat. v. 13. *Tentationis afflictionis*] Notandum est Pers. interpretem solere vel ante vel post [*tentationem*] aliud vocabulum *miseriam* denotans addere, ut hic بلا, & Luc. 22. 28. زحمت, & Mat. 26. 41. محنت, quanquam in singulis hisce locis πειρασμ. tantum habeat, & Syr. unam duntaxat vocem, ut Persa etiam Luc. 11. unicâ contentus est. *Serva & libera*] Solet Pers. interpres à συνώνυμα vocabula conjungere, licet Gr. & Syr. unum solummodo exhibeant, exempla passim obvia sunt. Mat. 11. 8. δαιμόνια ἐκβάλλετε, *dæmonia ejicite & fugate*, cap. 9. 10. *publicani & mancipes*, cap. 10. 24. εἰρήνην, *pacem* &

quil. cap. 19. 21. πτωχῆς, درویش و مسکین. v. 24. *Servitium præstare*] vel simpliciter, *servire*. v. 34. *Malo suo competit*] vel, *dics malo suo dignus est*. Nam sic Persicus (licet male) locum hunc intellexit.

CAP. VII.

ver. 22. *Prophetiã egimus*] vel *prophetavimus*. *Dæm. eduximus*] vel, *ejecimus*.

CAP. VIII.

ver. 4. *Cohnan, id est, sacerdotibus*] quod hic sacerdotes in plurali reddat (cum in Gr. ἱερεῖ sit, & sic quoque in aliis versionibus) Syro fortassis imputari debet, ubi legitur, *ostende te sacerdotibus*, quanquam meo judicio etiã Syrus cum Græco convenit, nam ܟܗܢܐ, si vocales demas, est tũ singul. tũ plur. v. etiã Lu. 1. 5.

ver. 15. *Salutem experta*] vel, *adepta*, ut c. 15. 30. frequens locutio.

ver. 21. Hawarion *seu Apostolos*] *Apostolorum* prima (ut puto) mentio habetur Mat. 10. 2. igitur hæc velut proleptica epenthesis est, quã tamen hoc in loco minime opus fuit, nam dubitari meritò potest, an hic Discipulus ex Apostolorum numero fuerit. Certè Beza id negat, D. Augustinum secutus. Quod ad appellationem hanc [*Hawariyoun*] spectat certum est Apostolos sic vocari, sed ab Arab. & Persis Christianis frequentiùs رسل dicuntur (quo nomine hic interpres sæpiùs utitur) quod omnino convenit cum Syr. ܫܠܝܚܐ. A Muhammedanis vero الحواريون ut Azoar. 3. قال عيسي من انصاري — قال الحواريون نحن انصار الله امنا بالله *Dixit Jesus, quinam sunt* Adjutores mei? *Dixerunt Apostoli, nos sumus adjutores Dei: credimus in Deum, &c.* Cur verò sic vocati fuerint rationem hanc edunt, quæ magnã ex parte falsa, & ridicula est. حواري *Fullonem* significat, & credunt Muhammedani Apostolos non Piscatores sed *Fullones* fuisse: sic *Gelaloddin* celebris apud eos scholiastes, cujus verba (ut locus hic Persici interpretis plenè explicetur) visum est hic apponere: ad Sur. 3.

هم اصفياء عيسي اول من امن به وكانوا اثني عشر من الحور وهو البياض الخالص، وقيل كانوا قصارين يحورون الثياب اي يبيضونها

Hoc est, *Fuerunt electi à Jesu, primi qui in eum crediderunt, numero duodecim*. [*dicti* Hawariyoun] *ab* Al-hawar *quod purum candorem significat, traditur enim* Fullones *eos fuisse*, & *in* vestibus dealbandis *operam posuisse*. Eadem habet ad Sur. 61. & similia etiam alius Scriptor جامع اللغة dictus, & nisi brevitati studerem plura hâc de re ex eorum scriptis proferri possent. At longè rectius à *mentis candore* & innocentiã, ob *vitæ*, & *doctrinæ puritatem* nomen hoc merentur. Illud præterea notandum non Christi tantùm Apostolos, sed etiam ipsius Muhammedis *adjutores*, & *socios*, & fidelissimos *sectatores* حواريون i. e. eodem hoc nomine insigniri.

CAP. IX.

Ver 27. *Cæci vestigiis ejus inhæserunt*] vel, *secuti sunt eum*: در دنبال cum alio verbo est, *sequi*, ut Marc. 2. 15.

CAP. X.

ver. 10. *Maximus Simon*] Gr. πρῶτος, & Ar. اول & Syr. ܩܕܡܝܐ, hic مهتر Mat. 18. 1. مهتر μείζων. Οἰκονόμος in Evang vertitur مهتر خانه Luc. 12. 42. v. 20. *Mens pura*, & *Spiritus Sanctus*] Duas hasce ejusdem rei seu personæ appellationes suo more conjungit, sic Marc. 1. 10. plenius *Spiritus Sanctus*, i. e. *mens pura*: sic Marc. 13. 11. & Luc. 13. 16. Una quidem sufficeret, & sæpe unam duntaxat adhibet, ut Mat. 28. 19. *in nomine Patris & F. & Sp. S.* habetur جان پاك, & Mat. 1. 18. *pragnans de Sp. S.* روح القدس tantùm: eadem in multis locis observare possis. Ab Arab. & Persis Sp. Sanctus Arab. روح القدس, at جان پاك putum putum Persicum ejus nomen est. v. 30. *Coma singulatim numer. est*] Gr. τρίχες πᾶσαι, Syr. ܟܠܗܝܢ, Pers. ad verbum *pilus capitis vestri unus unus* (unusquisque) *numer. est*: similis pæne phrasis, Hebr. איש איש, i. e. *quilibet vir*, ut Lev. 20. 2. ubi Pers. مردي مردي *vir vir*. v. 37. *Me dedecet*] vel, *me non est dignus*, vel, *mihi non est aptus*, ut Gr. οὐκ ἄξιος & Syr. ܠܐ ܫܘܐ. Pers. شايان est *dignus*, & vox quã Syrus utitur eadem est quoad signif. & originem.

CAP. XI.

Ver. 5. *Pauperes beantur*] At Gr. εὐαγγελίζονται, & sic reliqui interpretes. Pers. ܡܣܬܒܪܝܢ significat *faustum*, *auspicatum*, ut qui faustum & lætum nuntium audit, sic vox quã Arab. hic utitur يبشرون q. d. *fausta & læta iis nuntiantur*. v. 19. *Sap. ab operibus s. perfecta est*] Gr. verba sunt ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῆς. V. Vulg. *Justificata est sap à Filiis suis*: At Syr. versionis Lat. interpres longè aliter, *Justificata est sap ab operibus suis*: & Pers. hic كردارها [*Opera*] habet. Verùm ut Syriaca vox sic reddatur, neque necessarium, neque huic loco accommodum est. Nam ܥܒܕܝܗ *Opera* & *Operarios*, seu *Servos* ac *Cultores* notat: & unius punctuli vario situ significationes istæ distingui solent. Utra vero istarum loco huic magis conveniat facilè judicabit eruditus Lector. Sapientiæ studio operam dantes *Filios* ejus appellari, in Orientalibus & aliis Linguis usitatum est. sic φιλοσόφων παῖδες pro Philosophiæ incumbentibus. Eosdem Sapientiæ *Cultores* & quasi *Servos* dici notissimum est. Ideo Tremellius locum hunc sic vertit, *Justif. est Sap. à cultoribus suis*. Syro igitur cum Evangelista satis convenit, quod magis manifestum est è Luc. 7. 35. ubi eadem sententia habetur, quam Syrus ad verbum reddit, *Justif. est sap. à Filiis suis* (ܒܢܝܗ) & sic etiam rectè Pers. از فرزندان خود. Quæ omnia rite conferenti nulla de loci hujus versione dubitatio aut *scrupulus* restabit. Istud haud intempestivè adjiciam simillimum planè huic locum esse, Eccles. 9. 1. חכמים ועבדיהם, ubi per עבדיהם interpretum plerique *sapientum Opera*, at alii *Operantes*, & *sapientiæ intervenientes* intelligi volunt. Certè Chald. paraphr. non Opera, sed *Discipulos* reddit, & sic alii quidam.

CAP. XII.

ver. 9. *In synagogis eorum obibat*] vel, *agebat*, seu *versabatur*. v. 19. *Hypocriticè non aget*] corrigendus est hic locus, nam Gr. habet οὐκ ἐρίσει *non contendet*, & similiter Syr. & Arab. Pro مراياه itaque videtur legendum مماراه à ماري *contendit*, *litigavit*. Confer Persicam interpretationem cum Arab. & in meam sententiam facilè transibis. v. 44. *Calefactam*] Gr. habet σεσαρωμένον, & vulg. *scopis mundatam*, sic etiam Syr. & Arab. cur igitur hic Persicus كرم شده i. e. *Calefactam* reddit, ut & Luc. 11. 25? Ratio, ut mihi videtur, satis manifesta est: vox ܡܟܢܫܐ (quã hic Syrus utitur) duo significat, quod *scopis purgatum* est (v. Luc. 15. 8.) atque etiam quod *calefactum* est. Persicus posteriorem significationem amplexus est, priore neglectã, quæ tamen huic loco maximè quadrat. ver. 21. *Fiduciam agent*] vel, *fid. habebunt*. ver. 39. *Novissimum creaturarum*] vel, *finis rerum creatarum*. Mat. 28. 20. in Gr. eadem verba habentur συντέλεια τοῦ αἰῶνος, & cap. 24. 3. atque hic iterum v. 40. Phrasis hæc, toties repetita, diversimodè à Pers. interprete redditur, & reverã S. Scripturam hâc linguã editam legentibus observandæ, & notatu dignæ sunt copiosæ, & elegantes locutiones quibus una hæc res (*finis* sc. *mundi*, Christiano semper meditandus, & in animo figendus) à Persis exprimitur, ut انتهاء عالم & پايان فرجام خلق & جهان aliæque in versione Evangeliorum, & alibi occurrentes. ver. 55. *Jacob & Joses*] Persicum nomen hic est يوسا, sed in genealogiã Christi Luc. 3. 29. يوسا scribitur, at Syr. utrobique ܝܘܣܐ, & Arab. يوسا. Monendus est Lector de duplici circa hoc nomen errore apud *Vulg. Lat.* Nam primò hic est *Joseph* pro *Jose*, apud Lucam verò *Jesu*: quod aliis occasio errandi fuit, & *Tho. Aquinatem* decepit, qui hinc infert nomen Jesu novum non fuisse, sed aliis anteà impositum, *ut patet* (inquit) *ex genealogiã Christi*. v. tertiæ part. qu. 37. art. 2.

CAP. XIII.

Parab. excudit] vel, *proposuit*, ut Pers. زدن idem significet ç Ar. ضرب.

ver. 46. *Unionem pretiosissimam*] unio cum gemmam significat est masculini generis, ut, *unio exaluminatus*, Plin. Legas itaque *pretiosissimum*, & *illum*.

CAP. XIV.

Ver. 26. *Spectrum & apparit. falsam*] Sic Marc. 6. 49. φάντασμα. Arab. & Persæ خيال vocant, *mendax & falsum* دروغ vulgò à Persis dici solet, unde Mendaciorum pater Diabolus, Jo. 8. 44. دروغ vocatur. Quidam πνεῦμα, Luc. 24. 37. eodem sensu, quo hic φάντασμα, dici volunt, & Angl. versio utrumque uno *Spiritus* nomine expressit. Syr. verò & Ar. روح habent, & Pers. جان i. e. *Genius*. v. 35. *Opem prætergressos*] ad verbum, *manum prætergressos*, è *manu egressos*, i. e. tanquam *insanabiles relictos*. Quanquam hic mendum suspicer.

CAP. XV.

ver. 24. *Oves quæ aberrarunt*] Gr. πρόβατα ἀπολωλότα, *oves quæ perierunt*, & certe Persicus hic apto utitur vocabulo quod & *errantem* & *pereuntem* notat: Est enim composita vox à گم *perditio* & راه *via*, ideo sæpe priori tantùm utitur, ut Mat. 10. 6. & cap. 18. 12. quod satis est ad Gr. ἀπολωλός exprimendum, & rectè ibi *ovis amissa* redditur. v. 27. *Et vivunt*] *Additamentum* hoc est, neque tamen hujus solius, sed *Syri* interpretis.

CAP. XVI.

ver. 23. *O infidelis*] Notandum est Persicum hunc interpretem (quisquis fuerit) ea quæ ad *D. Petri* laudem & honorem spectant multum verbis ornare & amplificare, ut paulò antè v. 18. Christi verba ita παραφράζει, *Tu es Petra religionis meæ*, & *fundamentum ecclesiæ meæ*, *super te extruetur*. Ea vero quæ ad ipsius vituperium & reprehensionem dicuntur valde minuit & extenuat, si hic *pro Satana*, *infidelem* posuerit. Ego verò non dubito quin locum hunc rectè satis verterit, nam Marc. 8. 33. disertè habet اي شيطان *O Satana*, & Syrus quẽ sequitur habet utrobique ܣܛܢܐ, & eo probabilius est locum hunc (ut multa alia) à scribã depravatum esse, quia utriusque vocis شيطان & ايمان terminatio eadem est, & aliquæ literæ communes.

CAP. XVII.

Ver. 15. *In quem dæmonium potestatem obtinet*] Gr. σεληνιάζεται, Syr. ܒܪ ܐܓܪܐ *est ei filius tecti*, & sic c. 4. 24. similis locutio, ubi in alia versione Persica redditur خداوند بام *dominus tecti*. De nominis hujus ratione video doctos viros *Tremellium*, *Fullerum*, *Lud. de Dieu* multùm inter se dissentire. Tremellius

Tremellius *filium agri* vertit, quod meritò ab aliis exploditur. Ludovic. de Dieu hæc habet, *Filius tecti vocatur ipse spiritus lunaticus gaudens tectis, ac supremis ædium partibus.* Fullerus (velut ἐκ διαμέτρου oppositus) sic dici putat *quia tecta fugitaret, & procul à domibus, & locis habitatis (solitudinem quærens) versaretur.* Mihi aliud in mentem venit, quod Lectori perpendendum offero. ܒܪ hic (ut sæpe alias apud Syros, & בֵּן Hebr. & Arab.) *incolam, possessorem* (ut à Pers. etiã redditur خداوند *dominus, possessor*) significat. In Scripturis verò homo dæmone corruptus impuri spiritus *domicilium* esse dicitur. Locus ille, Mat. 12. 43. clarè hoc indicat, ὅταν ἀκάθ. πνεῦμα, &c. *Cum immundus spiritus exierit ab homine, ambulat quærens requiem--dicit revertar in* Domũ *meam unde exivi & assumit secum 7 alios spiritus, & habitant ibi*, sic Luc. 11. 24. En *domum & incolas*. Hinc Dæmoniaci vulgò *Possessi* dicuntur, quia eos malus spiritus velut domum suam incolit & possidet. Hinc toties in sacris literis dæmonia *ingredi, exire, reverti* dicuntur, planè ut dominus in suas ædes. Itaque خداوند بام i. e. *tecti dominus* & *possessor* seu *incola* spiritus impurus dicitur, non tamen quivis, aut quovis tempore, sed is demum qui in misero homuncione mansionem suam habet, ibi velut *sub tecto* degens. Cogita an non ob similem rationem Syris dæmonia ܥܡܘܪܐ vocentur à ܥܡܪ habitare, ut apud Arabes سكينة non tantùm de Dei præsentiâ (quæ Hebr. שְׁכִינָה est) sed de malo etiam Genio seu spiritu inhabitante exponitur. v. Kamus. & Cl. Golium in البت. Cur vero ܐܓܪܐ & بام i. e. *tectum* & superior ædium pars nominatur? Nimirum domini & incolæ in eâ parte plurimum gaudebant, ibi *ambulare, colloqui, cubare* solebant, ut etiam hodie moris est in Persiâ & calidioribus Orientis regionibus. Hinc teste Hieronymo *tecta* domorum peculiariter δώματα dicebantur, quod liquet etiã ex variis V. & N. T. locis. Hæc à me *quæsita* magis quàm asserta in medium protuli, veriora monstrantem sequi paratus. v. 25. *Corpus perdat*] Nimis à Gr. & Syro discrepat, apud quos sic habetur, *qui voluerit animam suam servare perdet eam*; cum quibus convenit Persicus: nam تن est *corpus*, sed sæpissimè ponitur pro Gr. αὐτός, *ipse*, sic Marc. 5. 34.

CAP. XVIII.

Ver. 6. *Dignus est cui lapis*] Luc. 17. 2. hic vertitur بهتر مي بود *melius esset, ut* &c. rectissimé. Eadem est hic, & illic Syriaca vox ܦܩܚ, quæ aliquando Persicè redditur per بهتر *melius*, aliquando per لايقست, *aptum, conveniens est*, quomodo si hic verteretur proximè accederet ad Gr. συμφέρει, viz. *Conveniret ei ut lapis* &c. v. Marc. 9. 42. ver. 10. *Angeli eum illis--videbunt*] Insignis discrepantia tum à Gr. tum Syr. verbis, quæ tamen facilè tolli potest. Nam vocula با redundat, (ut alibi,) quâ neglectâ sic locus hic verti debet. *Angeli eorum omni temp. vultum patris m. qui in cœlis est vident.* ver. 25. *Venditum esse*] seu *venum dari*.

CAP. XIX.

Ver. 22. *Non evenit ei relinq.*] *Animus ei non erat relinquere*, vel magis ad verbum, *in cor ejus non venit ut relinqueret*. v. Marc. 10. 12.
ver. 29. *Decuplam mercedem*] Imò *centuplam*, ut Gr. ἑκατονταπλασίονα & Syr. sic Marc. 10. 30. ubi Pers. rectè habet يكي در صد, itaque hic etiam repone صد pro ده, 100 pro 10.

CAP. XX.

Ver. 18. *Mortem ei adjudicabunt*] vel, *eum morti adjudicabunt*, juxta Syr. nam الزام كردن apud hunc interpretem est *reum facere & damnare*. v. Marc. 12. 41. & alibi. ver. 19. *Eum in manus plebis tradent*] Gr. τοῖς ἔθνεσι, Christus intelligit *Gentes* à Judæis distinctas, & sic Latini interpretes Gr. Syr. & Arabici textus. At عوام quo Persicus utitur (quod ejusdem omnino originis est cum voce Syriacâ) ita redditur ac si plebem & vulgus Judæorum etiam denotaret, de quo monendum putavi Lectorem, nam sæpissimè hæc apud Persicum confunduntur. Verum est عوام aliquando significare *plebem & populum Judaicum*, ut cap. 27. 20. Sed hîc, & Marc. 10. 33. & quam plurimis aliis in locis aliter intelligendum, pro *Gentibus*, ut dixi, à Judæis sejunctis.
ver. 28. *Animam s. pro salute m.*] Gr. ψυχὴν α. λύτρον ἀντὶ π. Arab. لِيَتَبَدَّل نفسه *ut commutaret animam s.* &c. Multùm notandæ sunt voces apud Hebr. & alios Orientales quibus λύτρον exprimitur: nam ad intelligendum grande salutis nostræ & *redemptionis mysterium* plurimum conferunt. *Syr.* vox hîc & 1 Tim. 2. 4. est ܦܘܪܩܢܐ pro qua Pers. hîc adhibet عوض خلاص. عِوَض idem est quod Gr. ἀντάλλαγμα, & pro eo ponitur, Mat. 16. 26. *res sc. quæ pro aliâ vicissim datur.* خلاص pro פִּדְיוֹן Ex. 21. 30. Num. 3. 49. 50. & alibi sæpe, cùm igitur utrumvis separatim hoc notent, multò magis hîc conjuncta. *Hebr.* maxime usitata sunt פִּדְיוֹן, כֹּפֶר & גְּאֻלָּה. *Persis* كفارت, عِوَض, خَلاص, فدي quæ illis cum *Arabibus* communia sunt, & *Hebraicis* valdè affinia.

CAP. XXI.

ver. 7. *Vestimentum suum Jesus*] At Evangelista (quem reliqui interpretes sequuntur) non Jesum sed discipulos ejus hoc fecisse narrat, sic tamen Persicus vertit etiam Marc. 11. 7. ver. 9. *Hosanna, id est, Laus*] In laudem & honorem Christi hæc dicta & facta fuisse non est dubium, & ob hanc rationem forsan *Hosanna laudem* significare dicit. Quid propriè sonet notum est è Psal. 118. 25. הוֹשִׁיעָה־נָּא i. e. *libera obsecro* (ubi in הוֹשִׁיעַ est allusio ad *Jesu nomen* inde deductum) & Persicus ibi interpres rectè vertit فرج ده *liberationem* vel *salutem da*. Judæi *ramos palmarum* in festo Tabernaculorum gestari solitos nomine hoc vocant, & *diem septimum* festi Hosanna magnum: si igitur frondes, quid ni Laus etiam, & festæ acclamationes eâ voce denotentur? Ut ὡσαννὰ ab Hebr. voce differt, ita reliquæ linguæ illam corrumpunt & variè efferunt. v. Syr. Arab. Pers. At Joh. 12. 13. in Pers. codice omittitur.

CAP. XXII.

In puncto sermonis] Gr. ἐν λόγῳ, & sic Syr. atque ita Pers. vox نكته Luc. 11. 54. *dictum* redditur. v. 30. *In resurrectione conjugium non est*] Liberius quidem hunc locum vertit, sed tamen eleganter Christi verba παραφράζει, & fortasse hanc ob causam, quia religioni quam *Persæ* & *Muhammedani* profitentur, & eorum sententiæ de ultima hominis *felicitate*, hic maximè locus adversatur. Notissimum est Muhammedem suis *post hanc vitam* polliceri *uxores*, & *mulieres* formæ elegantissimæ, auro, & gemmis, & sericis vestimentis indutas, & super pulvinaribus in Paradiso recubantes, ut ipse loquitur *Sur.* 18. & 76. & alibi: post longos hac de re sermones illud epiphonematis loco subjungit, نعم الثواب, *O suavem retributionem!* Meritò igitur hîc Persa Christi verba paulò fusiùs exponit, ut vecordi eorum opinioni, & spei divinum hoc oraculum opponeret.
v. 39. *Proximum veluti oculum*] Græ. ὡς σεαυτόν, *sicut teipsum*, & Syr. *sicut animam tuam*, & Persa plerunque habet جان *animam*, ut cap. 19. 19. & Marc. 12. 31, 33. &c. ubi Lat. *teipsum* (& rectè quidem) vertit. Solent verò Orientales *oculum* pro *ipsa persona*, seu *rei essentia*, quod apud *Arabes* usitatissimum est, ponere. Ut Hebr. עֶצֶם (*os* vel *corpus*) pro re ipsa frequenter sumunt, vide Jos. 10. 27. & Gen. 7. 13. ubi Arab. بذات *in essentia*. Ita Arabes & Persæ *oculum* accipiunt. Exempla obvia sunt è quibus facilè loci hujus interpretationis causa, & ratio discernatur. v. 46. *Procaciter adortus est*] Vel, -- *audaciâ usus est*: phrasis hæc frequens est, & Marc. 12. 34. eadem verba habes, ubi vertitur, *nemo ausus est* &c. sic Luc. 12. 40.

CAP. XXIII.

Ver. 23. *Hæc oportet vos facere, non illa*] vel Persici interpretis, vel scribæ magnum hic erratum est; nam verbum quod respondeat τῷ ἀφιέναι (i. e. *omittere*) prorsus omisit, quod tamen sensus maximè postulat, alioqui Christo contradicit, qui utraque præstari voluit. Itaque كذاريد vel tale quid, quod *omittendi* significationem habet, hic post انها ponendum est. Quòd si nihil addere velis, sensus longè sanior erit, si verba *per interrogationem* legas, viz. *hæccine oportet facere, non illa?* quod quidem Luc. 11. 42. (ubi locus huic germanus habetur) fecit Lat. interpres. Utinam verò errato huic obtegendo velum istud sufficeret.

CAP. XXIV.

Ver. 6. *Unicâ vice*] vel, *primâ vice* (i. e. nondum, οὔπω) erit finis. v. 24. *Usque electos etiam*] Quanquam mihi festinanti quædam necessariò prætereunda sint, hîc tamen monere libet duo verba اگر توانند i. e. *si possent*, εἰ δυνατόν, (quæ habentur Marc. 13. 22. ubi idem sermo est) hîc etiam inseri debere, alioqui interpretatio hæc minus sana erit. ver. 37. *De diluvio notitiam non habuerunt*] Hoc inter *Additamenta* illa de quibus in Præfatione monui, recensendum est. Annon *Noam præconem*, & futuræ calamitatis vatem habuerunt? sensus hîc esse videtur, diem quo venturum esset diluvium neminem præscivisse: & sic optimè convenit cum verbis Christi de die judicii, versu præcedente, *diem & horam nemo scit.* Sed reverâ præferenda est alia loci hujus interpretatio, *de diluvio nullam rationem*, seu *considerationem habebant*: nam phrasis quâ hîc utitur وقوف داشتن est ad verbum, *considerationem habere*, seu *animum rei intendere*, atque ita Persicus verè & eleganter hunc Evangelistæ locum exponit, scil. quanquam Noachus de diluvio venturo eos admoneret, imò *in conspectu eorum arcam extrueret*, minimè tamen animum advertebant: sed prædicantem susque deque habebant. Confer hæc cum verbis D. Petri, 1. epist. c. 3. 20. & judica.

CAP. XXV.

Ver. 23. *Majus hoc meritus es*] Multum à Gr. & Syr. differt, neque certè سزا *meritum*, sed convenientem, & congruam cuique seu *pœnam*, seu *mercedem* significat, v. passim. ver. 34. *prædestinatum*] معد *paratum* significat, ut etiam verbum illud quod hîc immediatè sequitur; solet enim ut ante dixi, duo ἰσοδύναμα vocabula unius loco crebrò ponere. (v. 41.) Arab. etiam habet hanc ipsam vocem معد, & à Lat. interprete *paratum* bene redditur.

CAP. XXVI.

ver. 7. *Unguentum Galia*] Sic etiam in titulo hujus Sectionis, & Luc. 7. 35. & alibi, *Galiam* appellat. Evangelista dicit fuisse βαρύτιμον *pretiosum*, & Syr. *aromaticum*, quæ duo hoc unum Galiæ nomen comprehendit, & includit: nam غاليه significat unguentum maximè *odoratum*, notat etiam *rem charam* & *pretiosam*, & hinc Galia nomen habet apud Arabes, tum ob *odorẽ* tum ob *pretiũ*. v. Jo. 12. 3. ubi dicitur نردين *nardus*, &c. v. 31. *Duplici animo eritis*] Animi dubius & hæsitans, à Persis eleganter دودله dicitur, i. e. *duo corda*, vel (ut vertitur) duplicem animum habens, & دودله شدن est *ambigere* & *dubitare*, quod de iis aptè usurpatur, qui persecutione ingruente animo distrahuntur, incerti quam viam eligant, & Christum sequantur necne. Talis à D. Jacobo δίψυχος appellatur

appellatur, c. 1.9 cum quo Persica vox omnino convenit. Idem διακρινόμενος dicitur, i.e. juxta Arab. *dubitans* & *animo divisus*. Utrumque Persico vocabulo comprehenditur. Syriacam vocem, quæ Gr. σκανδαλισθῆναι respondet, Persicus variè interpretatur, ut suprà dictum, & clariùs Marc. 11.23. Luc. 17.1. Jo. 6.61. patebit; præcipuè verò Mat. 18 6,7. qui locus hujus ope corrigi & explicari potest. ver. 41. *Corpus meum*] Differt à Gr. & reliquis omnibus interpretibus, qui pronomen non addunt, neque de Christo, sed potius de discipulis ejus verba intelligenda sunt; sic tamen etiam Marc. 14. 38. vertuntur. ver. 75. *Peccatum ejus remissum est*] Hoc etiam interpretis Persici assumentum est, ut multa alia.

CAP. XXVII.

ver. 32. *Angariarunt.*] Syr. Arab. & Persa hic utuntur verbo ejusdem originis, significationis, & literarum (scil. سخر) quod est *compellere*, & *vi adigere*. Interpretes Latini singulis in locis illud verbo *angariandi* reddiderunt, quod sanè improbari non debet. Licet enim *peregrina*, & *Persica vox* sit, Græcis tamen & Latinis in usu est, pro *cogere*, *Angarorum* scil. & regiorum apud *Persas* ministrorum more. Propriè quidem *equi & jumenta* (τοῦτο τὸ δράμημα τῶν ἵππων καλέουσι Πέρσαι Ἀγγαρήϊον, inquit Herodotus lib. 8.) at apud Ulpianum etiam *naves*; apud Evangelistas verò *Homines*, sæpè dicuntur *Angariari*. Ἄγγαρος λέξις Περσική, inquit *Hesychius*, quod etiam alii scriptores satis testantur.

MARC.

CAPUT I.

VEr. 2. *in Isaiah propheta scriptum est*] Non sunt *Isaiæ*, sed *Malachiæ* verba quæ immediatè sequuntur, & duorum prophetarum vaticinia hic conjunguntur: ideoque Evangelista habet, ἐν τοῖς προφήταις, sine ullius nomine. Syrus tamen quem hic sequitur Persicus *prophetas* omittit, & Isaiæ nomen inserit, imo sic etiam *Vulg. Lat.* Igitur vel sic antiquitùs legebatur, vel interpretes isti respexerunt locum Matth. 3.3. ubi Evangelista Isaiam prophetam citat, hujus Malachiæ testimonii nullâ mentione factâ, quod tamen cap. 11.10. legitur. vide Luc. 1.76. & 7.27. ver. 4. *Johannes, i.e. Jahja*] Sæpè interpres hoc *Baptistæ nomen* cum altero illo quod à Syro accepit, conjungit. Sic Mat. 3.1. *Jahja quem* (inquit) *Johannem appellatur*. Pleniùs verò Joh. 1.6. *nomen ejus* Johannes, *Persicè autem* Jahja *vocatur*. Quod non ita intelligendum est, quasi hujus linguæ proprium nomen esset, nam certum est Persas illud ab Arabibus accepisse, (disertè enim *in Alcorano* hoc nomine appellatur Sur. 3.) quod interpres hic agnoscit. Luc. 1. tit. sect. quartæ, *Johannes* (inquit) *significat misericordiam Dei, cum verò* (بلغت عرب) *sermone Arabum* Jahia *appellant*: quod nomen ab altero, punctorum mutatione, originem habuisse videtur. ver. 13. *à spiritibus impuris*] Gr. ἦν μετὰ τῶν θηρίων. Sic Syr. & Arab. at Persicus, *pro bestiis, dæmonas* substituit. Interdum quidem per bestias & feras, diabolos allegoricè exponi haud nego, at hîc verisimilius est eum Synonyma more suo conjungere, & post *Satanam, impurum spiritum* explicationis gratiâ addere. Pro verbis autem illis, καὶ ἦν μετὰ θηρίων (quæ hic non redduntur) supple وبود بحيوانات. Sic in Levit. 26. 22. ubi Gr. θηρία, Pers. habet حيوانات & Syr. similiter (ut hîc etiam) ܚܝܘܬܐ. ver. 24. *Quid opus est tibi Jesu?*] vel, *quod negotium est tibi?* Sic cap. sequenti v. 7. بكار خود برو *ad negotium tuum abi*. cap. 5.7. habes eadem verba etiam ab impuro spiritu prolata, τί ἐμοὶ καὶ σοί; ubi Lat. interpres, *quid negotii habes mecum?* & Luc. 4.34. & Jo. 2.5. — چه كارداري با من *quid negotii mecum habes mulier?* sæpissimè enim hæc formula occurrit, pro qua Ar. plerunq; ما بالك *quæ voluntas*, vel *quis animus est tibi*, interdum ما لك ولي v. passim. ver. 27. *Authoritati similis est*] vel, *cum authoritate versatur*, seu *manet*. Sic enim ماندن significat, atque ita aliis in locis vertitur, ut cap. 6.2. در تعجب ماندند *cum admiratione manserunt*. Et cap. 6 51. cum ب, quod propius accedit ad hunc locum.

CAP. II.

Ver. 4. *Per fenestram*] Evangelista dicit eos tectum nudasse & perfodisse, quod foramen Pers. روزنه appellat. Sic verò dicitur quivis locus in domo, روز i.e. *diem* & lucem admittens, & hic fenestra satis aptè redditur, nam Latinis etiam ostium, & quivis aditus aliquando fenestra dicitur. ver. 15. *Matthæum sequerentur*] Imò potiùs Jesum quàm Matthæum sequebantur. Sed facilè agnosces hic in Persico textu erratum esse quod etiam facillimè tolli potest, si pro مي scribas مي, quod *temporis nota*, non *hominis nomen* est, & sequenti statim versu, imò sæpè in hoc capite, & alibi millies occurrit, verbis præpositum. Sic igitur lege دنبال او مي امدند, *eum sequebantur*. Hoc si admittas (quod ut opinor, negari non debet) discrepantia omnis sublata est.

CAP. III.

Ver. 22. *Amici ejus*] Gr. οἱ παρ' αὐτοῦ, quinam verò hi fuerint incertum est. Syr. habet ܩܪܝܒܘܗܝ *consanguinei ejus*, at Anglicana versio cum Persica consentit, in margine verò habet *cognatos*: iidem fortasse Johan. 7. 3. برادران ἀδελφοὶ dicuntur. ver. 22. *Ex intellectu suo excessit*] Gr. ἐξέστη. Multum locus hic interpretes torsit, & à nonnullis eorum vicissim tortus est. Videat Lector an ex his quæ dicturus sum lucis aliquid ei accedere possit. Quidam hoc *per simulationem* dictum putant, ut eo prætextu Christum è turba eriperent, cui sententiæ, haud quidem probabili, favet tamen Maldonatus. Illud affirmari potest nullam necessitatem aut causam hic esse cur per verbum ἐξέστη, *amentiam*, aut *insaniam*, multò minus *furorem* (ut vet. Lat. transtulit --- *in furorem versus est*) intelligamus. Haud sanè credibile est (licet impii scribæ eum *dæmonium habere*, & μαίνεσθαι Joh. 10. 20. dixerint) *amicos Christi*, inter quos etiam *mater* ejus nunc adfuisse putatur, eum pro insano aut furioso habuisse. Quare commodâ interpretatione leniendæ sunt phrases illæ (*extra mentem suam exiit*) ut Syrus, & (*ex intellectu suo excessit*) ut Persicus vertit. Christus turbæ docendæ, ægrotis sanandis, dæmoniis ejiciendis intentus, ne comedendi quidem tempus (ut refert Evang.) habebat. Itaque sui velut oblitus videbatur & eorum quæ ad corpus & vitam spectant, curam abjecisse. Solent verò *extatici* per plures dies inediam pati, ut Act. 9.9. *Paulus* cœlesti visione & voce attonitus, per triduum neque comedebat neque bibebat; & *Psaltes* in vehementi angore constitutus queritur se oblitum fuisse comedere panem, Psal. 102.4. Longam verò abstinentiam sequi solet ἔκλυσις & ἀρρωστία, & *animi deliquium* (v. quæ de Jonathane dicuntur, 1 Sam. 14) quod nunc Christo accidisse amici ejus censebant, si *Arab. interpretem* sequamur, qui ἐξέστη ita reddit ساهي القلب, *in deliquium cordis incidit*, ut in *Waltoniana* editione vertitur, melius certè quàm in *Romana* (*vecors est*); nam سهي significat, *oblitus est, neglexit*. Sæpè ἐξίστασθαι in S.S. dicuntur, non mente & intellectu privati, sed rei alicujus admiratione perculsi. vide Act. 8.9, 13. & cap. 9.21. sæpè vehemens animi intentio intellectum, licèt non tollat, abstrahit tamen, ita ut homines *extra se rapi*, & res ad victum & vitam spectantes minimè intelligere, aut animadvertere videantur. Liceat unum exemplum huic loco accommodare. *Socrates* (ut refert Gellius noct. Att. l. 2. 1.) *perdius & pernox stare solitus est, à solis ortu ad solem alterum orientem --- tanquam quodam* secessu *mentis*, &c. Annon de sapiente illo (quanquam ab insania remotissimus erat) dici poterat ἐξέστη; & si amici ejus ex humanitate & benevolentia eum κρατῆσαι (ut hic loquitur Evang.) *prehendere*, & ad cibum sumendum cogere voluissent, ecquid mirum fuisset? Mihi certè hujusmodi interpretatio placet, quæ hasce locutiones duras apud Syrum & Persicum & alios interpretes molliat, quibus se offendi quidam, & olim, & nuper professi sunt.

CAP. IV.

Ver. 40. *Quid me terruistis?*] Imò discipuli territi & consternati sunt, non Christus, quod affirmare valde absonum & indecorum esset: longe rectiùs Matth. 8. 26. ubi de hac ipsa re sermo est چرا ترسيديد *quid timuistis?* & hic proculdubio ita legendum est. Locus sane corruptus est, sed scribæ potiùs quàm interpretis vitio.

CAP. V.

Ver. 13. *Extra se cucurrerunt*] Confer hunc locum cum Mat. 8.32. & Luc. 8. 33. videbis hic quædam *deesse*, & quædam etiam *redundare*.

CAP. VI.

Ver. 1. *In eum crediderunt*] Longè aliter Evang. ἠκολούθησαν αὐτῷ, & Syr.: non dubito quin assentiaris legendum esse كرديدند (nullâ pænè mutatione) & sic omninò convenit cum Gr. *ambulabant cum eo*: habes hanc ipsam phrasin de discipulis Jesum sequutis, Joh. 6.66 با وي نمي كرديدند οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. Ver. 9. *Calceos odio haberent*] Odiosa fortassis Lectori videatur hæc interpretatio, quæ Christi verbis, & loci hujus sensui, & cæteris interpretibus repugnat. Jussit Christus discipulos iter capere ὑποδεδεμένους σανδάλια i.e. (ut vulg. Lat. vertit) *calceatos sandaliis*, ita Syr. ܕܢܣܐܢܘܢ *ut calcearentur sandaliis*, & Arab. احذية في ارجلهم. Quæ igitur tam insignis discrepantiæ causa fuit? rationem breviter edam. Persicus hîc Syrum sequi voluit (ut ex ipso ejus errore manifestum est) verum ut in LXX. Interpretum versione gravissima errata sæpenumero contigerunt, ob voces quasdam malè acceptas (quæ literas quidem easdem, vel similes, at significationes toto cœlo distantes habent) idem hic accidit. Nam Syr. ܣܢܐ est *odio habuit*: item ܣܐܢ est *calceus* (& Chald. סְין Exod. 3.5.) quod cum ܠ præposito sæpissimè occurrit. v. Luc. 15.22. Joh. 1.27. v. Joh. 15.25. ܣܢܐܘܢܝ *odio hab.* & Ephes. 6.15. ܣܐܢܘ *calceate*: utraque vox iisdem literis constat. Ut verò propiùs accedam, & rem quasi manu palpandam exhibeam, Matth. 24.10. habes ܢܣܢܘܢ *odio prosequentur*, & hîc ܢܣܐܢܘܢ *calcearentur*: ecce autem quantilla differentia! Persicus igitur non satis hîc oculatus unum pro altero accepit, notabili sanè errore; quem tamen ut aliquantulum excusemus, dici potest illa Christi verba respexisse quibus prohibet discipulos calceos secum ferre. v. Luc. 10.4. *Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta.* In cujus loci expositione interpretes quidam eodem ferè modo, quo hic Persa, falluntur. Sed verba in speciem pugnantia è Matth. 10.10 *conciliari*, ut opinor, possunt. Nam ibi legimus, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, & vox δύο ad sequentia referri videtur. Christus non *nudis pedibus* (ut aliqui putant) discipulos incedere voluit, sed vetat futuri sollicitos plures tunicas, & calceamentorum paria secum portare. Sic Juvencus,

Nec geminas vestes, nec plantis tegmina bina.

CAP. VII.

Ver. 4. *A foris* empta] In Pers. & Syr. textus Latinâ versione vox (*empta*) inseritur, quæ vereor ne erudito Lectori multum displiceat, nam omnino ab hoc loco aliena est, neque lucem aliquam ministrat, sed à vero sensu animum legentis abstrahit, ut ex sequentibus facilè patebit. Evang. verba sunt ἀπὸ ἀγορᾶς ἐὰν μὴ βαπτίσωνται οὐκ ἐσθίουσι. quæ optime exprimunt Judæorum traditionem & consuetudinem, & rectissime Syr. & Pers. hunc locum verterunt; ut etiam vet. Lat. (*à foro*) nude & sine ulla interpolatione. Non enim de rebus in foro emptis, sed *de hominibus à foro redeuntibus* verba intelligenda sunt. Etiamsi nihil emissent, tamen juxta placita τῶν πρεσβυτέρων, necesse erat à foro revertentibus manus lavare. Ratio hæc erat, quia in forum prodeuntibus multa obvia erant (tum homines, tum res venales) e quorum contrectatione facile polluerentur. Ideò ut refert *Maimonides*, *Solebant Pharisæi ad latera viarum incedere*, ut sic (עמי הארץ) *populi terræ, seu plebeiorum contactum in plateis, ne contaminarentur, melius vitarent.* *Domi* quidem manentibus difficile erat pollutionem vitare, *in foro* autem pæne im-

possibile judicabatur. Ideoque ex seniorum traditione necesse erat non tantùm Pharisæis, sed etiam cuivis plebeio (unde etiam hic Evang. postquam dixisset Φαρισαῖοι, addit καὶ πάντες Ἰουδαῖοι) à foro venientibus, sive aliquid emissent, necne, lavari. Imò *Drusius* & alii ex hoc loco, & verbo βαπτίσωνται, probare contendunt à foro redeuntes *totum corpus* lavasse solitos. Lege quæ de Judæorum lotionibus Cl. & doctissimus Pocockius observavit, & facile mihi assentieris vocem (*empta*) hoc loco omitti posse, cui (ut puto) inserendæ occasionem dedit *Arab. interpres*. ver. 11. *Ut vobis ministerium præstem*] Si Persicus interpres minùs rectè locum hunc exponat, & quid sit juramentum seu votum Κορβᾶν haud satis intellexerit, facilius ei ignosci potest, cum alii quamplurimi in ejus explicatione à vero deviarint. Doctissimi Viri *Pocockius*, & *Capellus* hac de re multa observarunt. Rem paucis accipe. *Corban* est *munus* Deo consecratum, quod in privatam alicujus utilitatem convertere illicitum fuit: erat etiam *juramenti* seu *voti contracta quadam formula*. Corban *esto quicquid mei te juvare possit*, ut Christus hic loquitur. Κορβᾶν (ὅ ἐστι δῶρον) ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, quasi plenius diceret, *è rebus meis utilitatem aliquam capere tam illicitum tibi esto, quàm* Corban, *i. e. donum Deo consecratum in tuos usus convertere*. His animadversis facile erit à Christo *disputata* intelligere. Jubet Deus *parentes* honore afficere, & si *egentes* fuerint sublevare. Ingratus aliquis *filius* (avaritiâ aut aliâ causâ stimulante) jurat, & voto *Corban* se obstringit, egenti patri *nihil se daturum*. Quid igitur hic faciendum? Respondent *Scribæ*, Mandatum potiùs quàm sacrosanctum illud juramentum violandum. Unde clare sequitur illud *Conclusionis* loco à Christo illatum, ἀκυρ. τὸν λόγ. Θεοῦ τῇ παραδ. *Traditione vestrâ irritum facitis Dei mandatum*. Nonnullos tamen voto hoc obstrictos non semper bona sua Deo vovisse, & consecrâsse, (ut multi existimârunt) sed apud se retinuisse, alii tamen (cui nunquam beneficere decreverant) *haud profutura*, nec magis ei communicanda, quàm si consecrata, & alienis usibus prorsus interdicta fuissent. Hæc *summatim dicta* in Judæorum libris, & doctorum scriptis fusiùs differuntur.

CAP. VIII.

ver. 12. *Jesus quietem cepit*] Sic etiam cap. 7. 34. *quievit*, آسود, at Gr. ἐστέναξε, error quidem est Persici interpretis, sed eo magis excusabilis, quia labi hic facillimum erat, nam *unum iota* differentiam hanc peperit, ܐܬܬܢܝܚ est *quievit*, ܐܬܬܢܚ *ingemuit*, ἐστέναξε, exemplum habes Mat. 26. 45. *dormite & requiescite*, ubi vides hanc Persicam vocem & Syriacam *Jud* intermediâ auctiorem.

CAP. X.

v. 19. *Peccatū ne committas*] Gr. est μὴ μοιχεύσῃς, pro quo Persa habet گناه مکن peccatum ne facito, *genus* pro *specie* sumens: sic supra v. 12. hujus cap. در گناه باشد *in peccato erit*, ubi Gr. μοιχᾶται. Mat. 19. 9. فساد quod *spurcitiem* & *corruptelam* notat, specialiter pro *adulterio* ponitur: etiam apud Evang. ἁμαρτωλὸς pro adulterâ, v. Luc. 8. 37, 39. alibi verò planius habet زنا مکن, ut Mat. 19. 18. *adult. ne committas*. ver. 22. *Non ferret relinquere*] Hæc de suo addit, quæ neque Gr. neq; Syr. habet. v. 30. *Omnia anxietas & ægr.*] Nil tale habet Gr. vel Syr. neque hoc dicere voluit Christus, sed potius fidelem Christianum inter *persecutionum ærumnas & anxietates*, pro rebus Evangelii causâ relictis centies majori emolumento & *solatio*, & *post hanc vitam æternâ* fruiturum, ut rectè satis Persicus int. apud Matth. Christi verba reddit, cap. 19. 29. quæ hic nimis *distorquentur*. μετὰ διωγμῶν, i. e. في الشدايد *inter tribulationes & persecut.* ut rectè Arab.

CAP. XI.

ver. 17. *Emistis & vendidistis*] verba hæc neque apud Evang. neque Prophetam habentur, nec Syrus aut alius ipsi interpres, imò neque ipse Persicus ea adjecit Mat. 21. 13: at Luc. 20. 46. post *speluncam latronum* additur مقام طراران *loc° crumenisecarū*, sic n. Ar. طرار βαλαντιοτόμος.

CAP. XII.

ver. 42. *Duos glomos fili*] Locus insigniter depravatus. Gr. verba sunt δύο λεπτά, quæ Pers. reddit دو كروهها ريسمان, sic Luc 21. 2. Eadem & Gr. & Persica verba sunt: at Luc. 12. 59. τὸ λεπτόν, pro quo Persicus habet پولي quod in hâc linguâ sæpissimè pro *minutulo nummo* usurpatur. ريسمان est *filum* & sic *Latinus interpres* hic vertendum esse judicavit. كروه etiam est vox πολύσημος. Fateor me MSS. exemplaribus destitutum istic hærere, & quanquam multa divinare possem, mallem tamen *vera* ab aliis discere, quam dubia & incerta proferre.

CAP. XIII.

ver. 34. *Ut janua semper clausa esset*] Sic quidem sonant Persica verba. v. Luc. 11. 7. & Joh. 20. 19. at Evangelistæ verba sunt τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. Mihi videtur hujus loci *sensum dimidiatum* reddidisse: Nam duplex *janitoris* officium in Evangelio refertur. Primò, ostium furibus & *alienis clausum* diligenter custodire, Secundò, *Domino pulsanti statim respondere & aperire*. v. Joh. 10. 3. & hoc à nobis Christus potissimum exigit, Luc. 12. 36. *Sitis similes expectantibus Dominum suum*--*ut cum pulsaverit statim aperiant ei*. Syrus hic habet, *janitori præcepit*, ܕܢܗܘܐ ܥܝܪ, *ut vigilans esset*, i. e. paratus Domino pulsanti respondere & fores recludere, ut apud Malach. prophetam cap. 2. 12. עֵר וְעֹנֶה *vigilans & respondens*.

CAP. XIV.

ver. 61. *Teipsum libera*] verba hæc ab Evangelistâ semel, à Persâ bis referuntur, hic sc. & cap. sequenti v. 19. utroque in loco convitia & scommata Christo ingeruntur, at hujus dicterii nulla istic apud *Gr.* vel *Syrum* mentio habetur.

CAP. XV.

ver. 43. *Joseph*— *Boulentes dictus est*] Gr. Ἰωσὴφ εὐσχήμων βουλευτής, Syr. *honorabilis Senator*: at notandum ܒܘܠܘܛܐ nomen à Syro retineri, quod Persa aliud *Josephi nomen* esse credidit, atque ut illud Mat. 27. 22. *Jesus qui vocatur Christus*, & Mat. 10. 2. *Simeon qui vocatus est Cephas*, ita hic eodem modo, *Josephus qui vocatur Boulentes*, vertit: nam in singulis locis est خوانده شود Causam vero mecum perpende, quam ut opinor verissimam agnosces, ܡܝܩܪܐ est *honoratus, nobilis*, ܡܝܩܪܐ (& frequentius ܡܩܪܝܐ quod in locis proximè citatis occurrit) *nominatus, vocatus*, iisdem ferè literis constans: Persicus præsentem quoque vocem tanquā à ܩܪܐ deductam sumens, ob *literarum & soni similitudinem*, per خوانده itidem reddidit, & hinc Josepho novum nomen indidit. Confer Mat. 27. 16, 17. Luc. 1. 36. Joh. 11. 16. εὐσχήμων, (cujus interpretatio hic deest) Persicè est بزرك & كرامي. Cum autem *de corpore* & *animo* dicatur, ut utriusque decorem notet, utraque vocis significatio scitè ab *Arab.* interprete conjungitur, ubi suavis agnominatio est vocum راي & ري.

CAP. XVI.

ver. 16. *Aquâ Christianus factus*] Sic Gr. vox βαπτισθεὶς, & Syr. ܢܥܡܕ redditur: ita Mat. 28. 19. عماده كنيد يعني ترسا كنيد *Baptizate, i. e. Christianos efficite*. Arab. صبغة est *Baptismus* atque etiam الدين والملة i. e. *Ipsa Religio*.

L U C.

CAP. I.

VEr. 4. *Fidelissime Theophile*] Gr. κράτιστε, Syr. ܢܨܝܚܐ *potens, illustris*, Arab. العزيز, ubi Lat. *O Charissime*. Verum quidem est عزيز Arab. & Persis aliquando *carum* & *dilectum*, usitatius verò, & loco huic convenientius, *potentem*, & *excellentem* denotare. مومن à *fide*, & *securitate* pariter sic dicitur. Is nimirum cujus fidei se alii committunt, & qui eos potestate suâ protegit, & incolumes præstat. *Auditor fuisti*] Observet hic Lector verbi κατηχήθης interpretationem, quæ optimè convenit cum voce à *Tertulliano, Cypr.* & aliis Scriptoribus Latinis receptâ. شنودن Persis est *audire*, & à Patribus Lat. *Catechumeni, Audientes* passim dicuntur: hinc Rupertus de div. off. *Audiens quisque regulam fidei Catechumenus dicitur: Catechumenus namque Auditor interpretatur*, lib. 4. cap. 18. ver. 6. *Deo digni*] vel, *Deo placentes*, nam شايستن est *placere*, & *dignum esse*: utrumque includit phrasis illa ab Apostolo usitata, περιπατῆσαι ἀξίως τοῦ Θεοῦ. ver. 17. *Universum populum*] Gr. λαὸν κατεσκευασμένον, Syr. ܡܫܡܠܝܐ *perfectum*, & sic Persis تمامت de numero vel opere dictum significat *Totum*, & *finem*, at de moribus & animo, *perfectionem* & *integritatem*, ut Gr. τέλειος, & *Integer* Lat. ver. 36. *Elisabetha matertera tua*] Gr. συγγενής σου, & Syr. *cognata*: at Nicephorus longè diversum tradit, sc. Elizabetham & Mariam *consobrinas* fuisse, sic etiam *Xaverius* in hist. Christi, juxta interpretationem *Ludovic. de Dieu*, asserit Elisabetham *materterâ* Mariæ genitam. ver. 61 *In Israele tuo*] à Gr. & Syr. plurimum discrepat, imò & sacris literis contrarium dicere videtur: Nam certum est in Israele quendam longè antè hoc nomine appellatum fuisse. v. 1. Paralip. … Evangelistæ verba sunt, οὐδείς ἐστιν ἐν τῇ συγγενείᾳ σου, &c. quibus Syr. & Arab. consimilia habent, nec dubito locum hunc à Persico bene redditum fuisse, sed à scriba depravatum. Nam vix credibile est eum qui paulò ante (vers. 58) συγγενεῖς rectè vertit, statim in συγγενείᾳ reddendâ turpiter adeo lapsum esse. Quare hic etiam قبيله (quæ habetur v. 58.) repone, quod συγγενεῖς & συγγένεια *cognatos* & *tribum* significat. Si retinere quis velit vocem إسرايل, sic forsan defendi possit, si dicas تو (*tuum*) Israelis nomini appositum ita generale illud vocabulum restringere, ut idem cum συγγενείᾳ significet: q. d. *in eâ Israelis parte* quam tu cognatione propius contingis, nemo sic appellatus est. Sed hoc nimis *tortum* & violentum videtur, itaque mallem loco corrupto medicinam, quam patrocinium commodare.

CAP. II.

ver. 11. *Hodie servator nascitur*] vel, *natus est*, nam idem prorsus est Persis زاينده شد cum Gr. ἐτέχθη & Syr. ܐܬܝܠܕ. Certum anni diem quo natus fuerit Christus etiamsi non referant Evangelistæ, antiquissima tamen Ecclesiæ traditio VIII. *Kal. Januar.* Natalem ejus fixit. Eodem die *Bruma*, sic solstitium hyemale, illo seculo statuebatur. Sic Plinius qui illo ævo vixit, lib. 18. 25. *Bruma Capricorni ad VIII. Kal. Jan. ferè*. & cap. 27. *VIII. Kal. Jul. longissima dies totius anni*. Notatu verò haud indignum est Muhammedanos, Arabes sc. & Persas hic

hâc in re cum Christianis consentire. Nam apud eos, *Natalis Messiæ* quasi in proverbium abiit pro nocte longissimâ. Sic scriptor quidam جامع اللغة his verbis, وقت ولادة عيسى ع م وهو اطول ليلة من السنة *Tempus nativitatis Jesu, super quo pax, fuitque illud nox totius anni longissima.* Huc referendum est illud in Glossario Persico شبي يلدا *Nox longissima.* Eadem quoque ليلة التمام *Nox perfectionis,* seu *consummationis,* Kamusio & aliis, quia tum solis curriculum perficitur, & absolvitur.

ver. 49. *Convenit ut in domo Patris sim*] Sic etiam Syrus hæc Christi verba *de templo* dicta intelligit. Gr. ἐν τοῖς τοῦ πατρός. Profectò sensus hic, & interpretatio rejici non meretur: quasi dixerit Christus parentibus (qui eum anxie apud cognatos & amicos quæsiverant) Cur me alibi quam in templo quærebatis? *ubinam filium commorari oportet potius quam in Patris sui domo,* in quâ me nunc invenistis? Amplectuntur hanc interpretationem non tantum *Syrus* & *Persicus,* sed etiam B. *Augustinus,* & *alii* ex antiquis.

CAP. IV.

ver. 11. *Alis suis te tollent*] Nullus, ut opinor, interpres locum hunc sic vertit, in Gr. est ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, sic Syr. *in ulnis suis* vel *brachiis,* atque ita Psal. 91. 11. unde hæc verba citata sunt. ubi etiam Pers. در دستان *in manibus.* Arab. على ايديهم *super manus s. portabunt te.* Quid verò moror Lectorem cum vera interpretatio in propinquo sit, sc. cap. 2. 28? ibi Simeon dicitur Christum in *ulnas suas* accepisse, ubi Persicus habet دربر, & Marc. 10. 16. Christus ipse dicitur puerulos *in sinum* suscepisse: in singulis hisce locis Persicus eadem phrasi utitur, quæ eodem modo etiam hic reddenda. ver. 41. *Christus severus fuit*] vel, *objurgabat, increp.* ut Gr. ἐπιτιμῶν, & Syr. Persis تند est *durus,* & *de metallis* dicitur post liquefactionem concretis & duratis, hinc تندیدن *durum se & asperum exhibere,* quod etiam apud Latinos *ad verba* & *orationem* transfertur.

CAP. V.

ver. 10. *Venator hominum*] vel *Piscator,* شكار كردن respondet Hebr. צוד quod ab Orientalibus de *ferarum, avium, & piscium capturâ* usurpatur, ut hic apud Syr. & Arab. videas. Gr. est ζωγρῶν *vivos capiens,* ideoque addit Syr. & Pers. *ad vitam.* quanquam vox hæc non tantum de Apostolis, sed etiam *de Satanâ* (qui non ad vitam sed *mortem homines* capit) usurpetur, 2 Tim. 2. 26. Mat. 4. 19. ἁλιεῖς ἀνθρώπων *piscatores hominum,* ubi Pers. eleganter آدمي گيران, sic Marc. 1. 17.

CAP. VI.

ver. 35. *Quempiam desperabundum ne facite*] Locus hic eò magis observandus est, quòd non tantum *Persicus,* sed etiam *Syrus & Arabs* velut uno consensu eum tali interpretatione donarint, quæ cū à *Vulgata* & ab antiquis receptâ versione recedat, argumento est aliter ab illis quam à nostris lectum fuisse. Græca verba (prout nunc legimus) sunt δανείζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες. Vulg. *mutuum date nihil inde sperantes,* at Syrus ita videtur legisse δαν. μηδέν᾽ ἀπελπίζοντες (exiguâ quidem, imò nullâ quoad literas, differentiâ, quæ tamen sensum insigniter variat) & ἀπελπίζειν non eâ significatione quæ probatissimis apud Græcos Scriptoribus usitata est (quibus *desperare* semper ferè notat) sed qualis est plerunque verborum apud Hebræos in *Piel* & *Hiphil* accepit. Si igitur *Græcos* Scriptores, & *Orientales,* & *Latinos* hic conferas, *triplex* apparebit vocis hujus usus: & ἀπελπίζοντες sunt. Primo, *Qui ipsi desperant,* juxta communem Græcorum usum. Secundo, *Qui alium desperare faciunt,* juxta Syr. Arab. & Persicum. Tertio contrariâ pœne significatione, *qui aliquid aliunde sperant,* juxta *Vulgatam,* & *Latinorum* interpretationem. E tribus hisce vocis hujus acceptionibus, *tres,* & quidem satis elegantes, sensus emergunt, in quibus expendendis ingeniosus lector sese utiliter exercere possit.

CAP. VII.

ver. 47. *Multum digna fuit*] & paulò post, *parum dignus fuit,* multum discrepat à Gr. & reliquis interpretibus, cujus causam è Syro interprete Lector divinet. *Tria* sunt in hâc parabolâ præcipuè notatu digna verba, quibus tota narratio quasi pendet, & innititur, quorum unum alterum consequitur. *Debuit. Remisit. Dilexit,* quæ si rite perpenderis differentiæ hujus ansam prehendes.

CAP. IX.

ver. 7. *Mirans hæsitabat*] Gr. διηπόρει, V. Lat. *hæsitabat,* at Syr. ܡܬܕܡܪ ܗܘܐ *miratus est,* Mat. 8. 10. ubi Gr. ἐθαύμασε. Persa utroque in loco Syrum sequitur eandem phrasin adhibens. Arab. eleganter & Gr. & Syr. interpretationem conjunxit, تحير وانكاد.

CAP. X.

ver. 21. *Cum Spiritu Sancto collocutus est*] بروح hic idem est quod τῷ πνεύματι, ut بجان alibi passim. v. Luc. 1. 17, 80. Joh. 4. 23. Quia vero Syrus *Sanctum* addidit, idem & Persa fecit. Pro ἠγαλλιάσατο, Syrus habet ܪܘܙ quod *gaudere, & exultare* significat. v. Mat. 5. 12. at Pers. مناجات كرد *de rebus arcanis sermonem fecit,* (ناجي est *secretum communicavit*) quia Christus de revelatione & occultatione *mysteriorum* hic loquitur: vel fortasse ܪܘܙ idem hic quod راز *mysterium, arcanum* denotare sensit, ut etiam Persica vox راز: utriusque exemplum habes Gen. 49. 6. ver. 34. *In diversorium suum*] Nota voces quibus hic Syr. Arab. & Persa utuntur, Arab. الفندق Græcæ voci πανδοχεῖον est significatione, & sono simillima: dicitur etiam فنتق cui proximè accedit Syr. ܦܘܬܩܐ nunc elisâ. Est autem ut Kamus exponit خان السبيل, i. e. *taberna diversoria,* ut Plautus loquitur. Talis fuit (secundum Chald. paraph.) *Rahab* mulieris domus in quam Israelitarum exploratores diverterunt, Jos. 2. 1. dicitur enim פונדקיתא, i. e. πανδοκεύτρια, *mulier cauponaria.* vide Exod. 4. 24. ubi 70 κατάλυμα habent, ut Luc. 2. 8. Nomen autem quo Persicus hic utitur est *Caravanserai,* i. e. *domus* seu *hospitium Caravanæ,* quæ mercatorum aliorumque *simul iter facientium caterva* est. Nomen ut judico Persicum est, & quidem aptissimum: nam كار est *negotium,* كاروان *negotiatorum turba.* سرا Pers. est *ampla domus,* unde Mat. 26. 3. Pontificis M. *Aula* sic dicitur, & Turcici Imperi (ut etiam aliorum) palatium *serai* (vulgò *Seraglio*). v. Matth. 11. 8. convenit cum Ch. & Syr. ܫܪܐ, *habitavit, mansit.*

ver. 41. *Martha -- in omnib. rebus exornata es*] Locus hic attentum Lectorem postulat, ne ipse una cum Persico interprete fallatur, quem certum est in hoc versu reddendo cespitasse. Error verò hic cum multis aliis ex eodem fonte manavit, nempe ex verbis literas similes habentibus vel ejusdem soni, aut organi, malè intellectis & confusis, quod non tantum huic interpreti, sed D. Hieronymo, & aliis frequenter impingendi causa fuit. Si hic آراسته cum Lat. interprete vertas *ornata es,* Syr. vocem ܡܨܛܒܬܐ *solita es,* videtur accepisse pro ܡܨܛܒܬܐ. v. Luc. 21. 5. ubi ܡܨܛܒܬܐ *ornatum* per آراسته redditur. Sed ut, quantum fieri potest, interpretem excusemus, & errorem hunc minuamus, cogitet lector annon hæc ipsa vox quâ hic utitur (آراسته) utrumque denotet, *solicitudinem,* sc. & *ornatum*: profectò meâ sententiâ, posterior significatio cum priori bellè & aptè congruit. Nimirum qui ornati & nitidi videri cupiunt, solent multam solicitudinem, & curam adhibere, atque in se poliendo & comendo, ut loquitur Comicus, anxiè laborare, & satagere, ut non immerito idem verbum & *curam,* & *ornatum* significet. Etiam Latinis *adornare* est curare & parare, & eodem sensu à Persis dicitur آراسته كردن. Locum huic simillimum habes, Luc. 21. 34. ubi Gr. ἐν μερίμναις, at Pers. آرايش, cum quo si conferas Syrum conjecturam meam probabiliorem dices. ver. 41. *Præcellentiam habes*] Gr. τυρβάζῃ, Syr. *inquieta es,* at immane quantum distat ab his noster? decepit illum ut puto vox πολύσημος ܫܓܝܫܐ, quæ Syris *perturbationis,* atque etiam *excellentiæ,* & *roboris* significationem habet. Perpende annon simillima huic παρασημασία & discrepantia in LXX. & aliis versionibus reperiatur, Cantic. 6. 4. ubi habes hoc ipsum verbum רהב, quod tum *velocitatem* & *commotionem,* tum *præcellentiam* & *elationem* notat: hanc posteriorem *Anglic.* & aliæ versiones sequuntur, LXX. & Arab. priorem: operæ pretium erit loca & verba conferre. Præsens verò locus satis arguit Persam Græcum codicem haud consuluisse, nam apud Evang. est περὶ πολλά quod Syrus per plurale fœmininum reddit, (cui respondet neutrum apud Græcos) quia verò de Marthâ muliere sermo est, putavit etiam hâc voce ܣܓܝܐܬܐ *fœminas* plures denotari.

CAP. XI.

Ver. 3. *In cœlo terra potiris*] Locus corruptus, quis enim credat Persam, qui hæc orationis Dominicæ verba apud Matth. rectè vertit, hic adeò à veritate, atque etiam à seipso discrepare? Matth. 5. 10. sic legimus, *Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, & in terra*: et si Persicas voces rite perpenderis, hoc loco easdem positas fuisse dices, & à scriba præposterè & perversè exaratas. Nam pro *zamîn dari*, scribe *dar zamîn*, & nihil hic differt ab Evang. aut à Syr. & reliquis, & apud Mat. 5. 10. expressè habetur در زمين. Vides quàm exiguâ & pæne nullâ mutatione verus sensus emergat: quòd si *MSS. exemplaria* mihi suppeterent, non dubito quin Versio hæc à multis erroribus (quibus nunc exscriptoris vitio scatet) vindicari posset, in quorum nonnullis detegendis, atque emendandis tantum laboris & operæ impendi. ver. 31. *Regina Austri,* i. e. *Æthiopiæ*) Mat. 12. 42. βασίλισσα Νότου, ut hoc etiam loco dicitur: à *Josepho* Antiqu. 8. (p. 270.) Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας βασίλισσα sæpiùs appellatur. Verùm Arabes اليمن i. e. Yamanensis *Arabiæ reginam* fuisse magno consensu affirmant, & in Regum Hamyarensium serie numerant. Imò nomen ipsius referunt بلقيس (*Belkis*), cujus sæpe à Scriptoribus mentio fit. vide *Geogr. Nub.* & *Alcor. Scholiast.* ad Sur. 27. ubi varias fabellas & narrationes de hac Regina legas. A Syro & Arab. ملكة التيمن. Nomen verò hoc تيمن *Austrum* quidem & *Meridionalem plagam* (ut Psal. 126. 5.) ac peculiariter Territorium & *Clima Arabiæ* felicis denotat, quod *Australe* jure dicitur, cum ad æquinoct. ferè circulum pertingat. Nam *Sanaa* urbs Ar. fel. & Regia olim sedes, ab Arabum Geographis initio primi climatis statuitur, & *latitud.* gr. 14. 30. ac dies noctibus toto anno prope æquales habere dicitur. *Aden* verò maritimum oppidum multò Australius est, de quo sic Abulfeda خارجة عن الاول الى الجنوب, *Extra primum clima jacet ad Meridiem.*

ver. 34. *Lucerna corporis oculus*] Locus hic corruptus est, non tamen interpretis sed *scriptoris* culpâ, quod res ipsa monstrat. Nam Matth. 6. 22. (ubi eundem sermonem habemus) rectè & fideliter vertitur, at hic quàm præpostera & confusa

sint

sint verba facile videas. Itaque prior ille locus integer & sanus huic male affecto medeatur. Idem *remedium* aliis quoque permultis applicandum est.

CAP. XII.

Ver.16. *Aquam & terram habuit*] Notanda est hæc *Divitis* descriptio آب وزمين داشت *Aquam & terram habuit*: per duo hæc elementa omnium rerum affluentia & abundantia denotatur. Ideoque Persarum Reges à populis quos imperio suo subdere volebant, per feciales denuntiare soliti erant, ut Aquam & Terram traderent, hoc est, ut omnia suo imperio & potestati resignarent & subjicerent. Clarè hoc indicat Aristides in Panathen. — αἰτεῖν ἔφασκεν — ἀπαρχὰς γῆς καὶ ὕδατος, πάντων δ' εἶναι τούτων κύριος. Unde Aristot. Rhet. 2. διδόναι γῆν καὶ ὕδωρ δουλεύειν ἐστὶ, *Tradere Terram & Aquam, servire est*. Hinc facilè intelligas locum illum *Judithæ* cap.2.7. ubi *Nabuchodonosor* Olopherni adversus Occidentales populos expeditionem paranti hæc mandat, ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς ἑτοιμάζειν γῆν καὶ ὕδωρ. Simillimus huic locus est apud Diod. Sic. lib.11. de Xerxe, — κήρυκας ἐξέπεμψε προστάξας εἰς πάσας τὰς πόλεις ἰέναι, καὶ τοὺς Ἕλληνας αἰτεῖν ὕδωρ καὶ γῆν, hoc est, ut se servos ejus agnoscerent, neque liberum sibi esse vel Aquam *bibere*, vel Terræ fructibus *vesci* absque ipsius permissu. Sic enim insolens hoc Persarum postulatum Alexander M. interpretatus est --- *Aquam ipsam Terramque postulantium, ut neque Fontium haustum, nec solitos cibos relinquerent*, apud Q. Curt. l.3. Quid igitur per Terram & Aquam noster Interpretem significetur ex *Judit*. cap.3.3. colligas, scil. agri & valles frugiferæ, fontes, campi, greges ovium & caprarum, armenta boum, equorum, camelorum, & alia quæ ibi recensentur à LXX. & V. Lat.

CAP. XIV.

Ver.2. *Hydropicus est tumefactus toto corpore*] Hic nobis Persicus more suo Arabicam vocem مستسقي interpretatur, & simul Syriaca verba, quibus *hydrops* exprimitur. Cùm verò tria hujus morbi genera medici statuant, *Tympanitem, Ascitem*, & *Anasarca* (v. Cels. 3.21.) quæ Arabes الطبلي, السقي, اللحمي vocant, manifestum est hic *Asciten* intelligi. Non ingratum, ut puto, neque ab hoc loco alienum erit, si paucis hujus morbi nomen, quod apud Lat. & Græcos obtinet, ab hoc ipso verbo, quo hic Persa & Arabs utuntur, peti ostendam. Nam اسقا (*Asca*) est propriè *aquam in hydria detulit*; inde, *aquâ intercute seu hydrope laboravit*. استسقى (ipsum ferè Gr. nomen ἀσκοὶ) *Utres*, unde *Ascites* hic morbus. Quàm verò cognata & propinqua sint ista Hebr. שקה *bibit, adaquatus f.* facilè vides. ver.5. *Filius aut bos*] In Gr. est, ὄνος ἢ βοῦς, at Syr. ܒܪܐ *filium* habet: cùm primò hoc legerem, facile suspicabar exemplar, quod secutus est, υἱὸς habuisse, quod confirmat MS. Alexandrinum eximiæ antiquitatis, cujus discrepantes à codicibus vulgatis Lectiones in hac editione *Waltoniana* (magno studiosorum commodo) apponuntur, in quo sic legitur, υἱὸς ἢ ὄνος. Arab. verò utrumque tum υἱὸν tum ὄνον omisit, & tantùm ثور *bovem* habet, at in Romana editione est حماره او ثوره.

CAP. XV.

Ver.13. *Victu, voluptate, & sociis*] Habes hic non inelegantem ἀσώτου descriptionem. Optimè huic loco conveniunt quæ Philosophus initio quarti libri Ethic. scripsit *de prodigis*, & ὡς ἀκολασίας δαπανηρούς. vide etiam & confer Sap. 2. 6, 7, 8, 9. Multa in hoc versu addidit Persa, quæ neque apud Evangelistam neque Syrum interpretem habentur. Ver.23. *Boves saginatos mactate*] Multa hic notanda occurrunt. Gr. habet τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, & Arab. etiam عجل *vitulum*: at Syr. quem Pers. sequi solet, ܬܘܪܐ *bovem*. Nec tamen hoc Lectori displiceat, nam *aureus ille vitulus* quem Israelitæ coluerunt à Psalte, dicitur שור *bos*, *Psal*. 106.20. Imò Græci μόσχον *Bovem*, & *Vitulum* Latini *Juvencum* appellant, quare utro modo hic vertatur parum refert: sed neque hic Persicus ab usitata versione recedit, nam præsens vox كاو est etiam *vitulus*, ut Gen. 18.17. ubi Hebr. בן בקר, LXX. μοσχάριον, Tawosius hâc ipsâ voce كاو utitur. At illud longè majoris momenti est, quòd hic *boves saginatos* mactari dicat, cum nulla quod sciam versio hic plurali numero utatur, imò singulari numero *singulare mysterium* inesse Christiani fatemur, quibus per vitulum Christus intelligitur. *Vitulus saginatus* (inquit Hieron.) *qui ad pœnitentis immolatur salutem ipse Salvator est, cujus quotidiè carne pascimur, cruore potamur*. Libenter velim Persam cum cæteris interpretibus in concordiam reducere, & quidem facile erit, sine ulla verborum distortione, ac ne literulâ quidem mutatâ. Disjungas modò vocis hujus كاوان syllabas, & separatim scribas كاو ان, omnis discrepantia penitùs sublata est, habes ipsissima Evangelistæ verba Persicè reddita. Nam نره كاو ان فربهرا بكشيد ad verbum exprimit μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε. آن sexcenties ab hoc interprete usurpatur (& Gr. articulo ὁ, Hebr. ה passim respondet) nominibus frequenter propositum, & interdum cum illis coalescens, ut انكس *ille homo*, انكاه *illud tempus*, seu *opportunitas*. Observa autem hîc ab Evangelista articulum geminari, & bis dici τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν, ut meritò Persa quoque notam emphaticam addiderit.

CAP. XVII.

Ver.10. *Servi mundi*] Aut hic in codice vitium est, aut fatendum interpretem locum hunc haud rectè vertisse. ver.36. *Ubi cadaver vultures*] Haud dubium est quin Christus verba illa respexerit, quæ Jobi c.39.30. habentur, ubi de נשר sive *Aquilâ*, sic legimus. באשר חללים שם הוא, quod V. Lat. ita reddit, *ubicunque cadaver fuerit statim adest*. Deut.14.12,13. & Levit.11.13. varia avium genera memorantur, ubi hæc ipsa vox à Pers. interprete ponitur pro פרס i. e. *Ossifraga*, ut in Anglicana versione & alibi redditur. Ossifragæ verò à Plinio & aliis in Aquilarum genere recensentur, à quibus etiam *Vultures* progenerari scribit, natur. hist. lib.10. c.3. Notet verò Lector *Hierosolymorum ruinam* & excidium hic à Christo prædici, ideoque clarissimus Theologus scitè per *cadaver urbem Hierosolymitanam*, per *aquilas, Romanorum insignia* & exercitus denotari voluit, qui in Judæa *congregati* urbem illam obsidione cinxerunt, & tandem (*ut aquilæ & vultures putidum cadaver*) penitùs absumpserunt.

CAP. XVIII.

Ver.2. *Jus meum ab adversario capias*] داد est *æquitas*, & jus illud quod unicuique tribuendum est (aptissimum huic loco verbum) à دادن *dare, tribuere*: hinc etiam دادن *debitum* notat. Sensus itaque est, æquum & justum, quod ab adversario obtinere nequeo, *Tu exigito*, & dare cogito. ver.7. *Deus jus capiet*] Notatu dignum est, & huic loco convenit, apud Persas *Dei nomen* esse دادار. Sic Nematallah, دادار نام خداي تعالي partim ob eam rationem quæ hîc à Christo exprimitur, quia ἐκδίκησιν ποιεῖ, & æquitatem & justitiam dispensat; præcipuè verò quia bonorum omnium (دهنده) *Dator* & Largitor est. ver.13. *Capite suo terram pulsabat*] Observet hic Lector novam planè interpretationem; quoties apud Evang. occurrit phrasis hæc ἔτυπτε εἰς στῆθος, pluribus verbis à Persa redditur, quæ longè aliud significant, scil. *in genua procidit capite terræ applicato*. Sic Luc. 23. 48. Quæ verò hujus diversitatis causa est? Dicam quod mihi verisimile videtur. Ut Pharisæi jactantiam, ita summam Publicani humilitatem Christus hic exprimit, qui voce, & gestu pœnitentis, & demissi animi indicia commonstrat. Solent verò Persæ, atque Muhammedani cùm in templo sunt (ut nunc Publicanus fuisse dicitur) ad reverentiam, & animi dejectionem testandam fronte terram contingere, & caput, ac pedes, & genua, & utramque manum humo applicare. Actio hæc seu gestus peculiariter سجود dicitur, quo verbo Persa sæpe utitur pro γονυπετῶν & προσκυνῶν. v. Luc. 22.41. Matth. 2.11. Marc. 10.17. Ut verò locum hunc, & Orientalium morem plenius intelligas, notandum est *septem corporis membra* (paulò ante nominata) quibus venerationem & humilem submissionem indicant, ob hanc causam مساجد dici, i. e. *religiosæ prostrationi inservientia*. Sic Alfiraz. الاراب السبعة مساجد quibus adjice quæ ex *Gieuhario* citavit J. Golius, السجود علي سبعة اراب *adoratio fit super septem membris, scil. utroque pede, utrisque genibus, utraque manu, & fronte humo applicata*. Icirco solent in Templis stoream seu stratum ponere corporis humani longitudine, ne frons & reliqua membra humi defixa sordidentur, quod etiam à religioso hoc usu سجاده dicitur. Igitur per ritus à Persis nunc, & olim, usitatos Publicani submissionem & humilitatem describit. Hæc mihi probabilis hujus interpretationis ratio videtur, quam, donec meliorem quis suggerat, boni consulas. Certè aliis in locis interpres ille vocabula quædam è Muhammedana religione deprompta Christianis rebus accommodat, & locutiones nonnullas adhibet quæ *Islamismum* redolent.

CAP. XIX.

Ver.11. *Ad parabolas adjecit*] Unam hanc parabolam ita titulis & verbis distinguit, acsi duæ essent, & duæ etiam Personæ, *Rex & Mercator*. Postremâ tamen parte unus idemque est qui à servis rationes exigit, & rebelles subditos supplicio afficit. Reverà hic ut multis aliis in locis nimis confusa, & perplexa narratio habetur: & in hujus Evangelistæ Persicâ versione plura quàm in cæteris, ut mihi videtur, laxata & distorta sunt.

CAP. XXI.

Ver.35. *Veluti fulgur*] Repentinus Christi adventus fulguri comparatur, ut Matt. 24.27. ubi Pers. eandem vocem habet, برق, scil. quæ *fulgur* significat. Neque dubito quin illa Christi verba in animo habuerit, cùm hæc scriberet; namalioqui nulla hujusmodi comparatio aut similitudo hoc loco occurrit, sed Gr. verba sunt, ὡς παγίς. Syr. vox ܦܚܐ & *laqueum* & *fulmen* denotat: unde hæc discrepantia, ut opinor, nata est.

CAP. XXII.

Ver.32. *Tu convertere, & fratres tuos confirma*] Notanda est hæc interpretatio: non enim Persicè tantùm, sed & Syriacè atque Arabicè locus hic ita vertitur. Syr. ܗܦܘܟ (vide cap.9.38.) Arab. فارجع, *revertere*: gemino Imperativo utuntur, & Petro duo hic præcipi innuunt, Primò ut pœnitentiam ageret, dein ut Fratres quoque (sui lapsus & imbecillitatis memor) erigeret & confirmaret. Et profectò si Græca verba perpendas, ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφοὺς, ipsa quoque sensum hunc & interpretationem commodè ferre possunt. Nam sæpe in sacris literis Participium cum Imperativo junctum ejusdem *Modi* vim & potestatem obtinet, ut Act.22.16. ubi V. Vulg. *exurge & baptizare*, ἀναστὰς βάπτισαι, & sic quoque Syr. & Arab. vertunt. ver.4. *Lacrymæ ejus instar sanguinis*] Apud Syrum est ܕܘܥܬܗ *sudor ejus*, Persa autem legisse videtur ܕܡܥܬܗ & pro oculorum humore, seu *lacrymis* accepit: non magnâ quidem quoad literas differentiâ; at grandi, si sensum spectes, vel ipsius, vel codicis, quem secutus, errore.

JOHAN

JOHANNES.

CAPUT I.

VEr.1. *In principio sermo erat*] كلمة. Aliæ versiones Persicæ habent سخن, sed ut apud Latinos, perinde est, sive *Sermo*, sive *Verbum* reddatur ὁ Λόγος, (cum utrumque Veteribus in usu fuerit:) ita apud Persas utraque vox indiscriminatim usurpatur. سخن *Persarum* pecularis est, at كلمة illis cum *Arabibus* communis. Notatu dignum est, non à Christianis tantùm, sed etiam à Muhammedanis Christum كلمة, seu *Dei verbum* agnosci. Sic enim Alcor. Sur. quartâ, انما المسيح عيسي ابن مريم رسول الله وكلمته *Certè Christus Jesus filius Mariæ Dei Legatus est, & Verbum ejus.* Insigne profectò ad ipsos convincendos testimonium; sed pessimâ interpretatione veritatem depravant. Nam ab Evangelista Christus dicitur Verbum illud quod *omnia creavit*, (vers. 3.) at juxta hos sic dicitur, quia ipse verbo *creatus est*, scil. in utero Matris absque viri operâ. Sic Gielal. Alcor. Scholiastes سمي كلمة لانه خلق بكلمة كن, *Verbum nominatur, quia ipse creatus est verbo, Esto.* Eadem habet Kamusi autor, & alii eorum scriptores. Ver.4. *Vita in eo erant*] Nomen חַיִּים Hebr. Chald. & Syris habet tantùm pluralem numerum, ut etiam alia *ætatum* nomina (ob multitudinem, ut volunt, & distinctionem dierum, annorum, &c.) quia igitur Syrus hic habet ܚܝ̈ܐ, Persicus itidem plurale posuit. Quod profectò minimè necesse erat: nam Latinus Syri interpres rectè satis singulari utitur, & ipse etiam Pers. sæpissimè, ut in illo Christi dicto (quod huic loco lucem dat) Joh.14.6. *Ego sum Via, Veritas, & Vita.* At quare Lat. Syri interpres hic vertit, *per ipsum facta est vita,* cùm Syriaca verba omnino cum illis Evang. conveniant, ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν? ver.5. *Lucem non extinxerunt*] Valde alienum hoc est ab Evangelistæ sensu. Gr. habet κατέλαβε, & similiter Syr. & Arab. &c. an hic ܐܕܪܟܘܗܝ vel ܐܚܕܘܗܝ pro ܐܕܥܟܘܗܝ acceperit, penes Lectorem judicium esto.

Ver.13. *Ex voluntate & carne*] Scrib. potiùs از ارادت كوشت, ut Arab. من ارادة لحم *ex voluntate carnis:* nam و hîc redundat. Vel fortasse est ἓν διὰ δυοῖν, ut apud Poetam, --- *dolor & mens*, i.e. mentis dolor. Sic vers.23. *vox & clamor*, i.e. vox clamantis, ut Gr. φωνὴ βοῶντος. ver.16. *Ex scaturigine abundantiæ ejus*] Persa aptissimis verbis hîc utitur ad exprimendam Christi plenitudinem. Nam فيض de rebus maximè diffusis & exuberantibus dicitur. Unde نيل مصر (juxta Kamus.) *Nilus* amnis (*Ægypti rigator, & fœcunditatis parens*, ut à Plinio dicitur,) الفيض nominatur. Optimè hæc conveniunt cum illo Joh.7 38. ubi de Spiritu, & ubere Christi gratiâ sermo est, *flumina aquæ vitæ è ventre ejus manabunt.* Eadem vox فيض hic adhibita *gratiam Dei, & flumina* longè latéque exundantia significat. Imò Arab. الموت *Mors* (vide Kamus.) sic vocatur, quia totum orbem inundavit, vel (ut Apost. Rom.5.12.) εἰς πάντας ἀνθρ. διῆλθε. ver.51. *Angeli descendent & præibunt*] Gr. & Syr. *ascendentes & descendentes*. Persica etiam vox رفتن cum بالا est *ascendere*, ut cap.7.89. پيش est ἐπὶ & πρὸς, ut hoc cap. v.1, 2. & *ante*, ut cap. 3. 28. quo sensu si hic sumendum sit, intelligit Angelos ut *Ministros* & *Anteambulones* Christum præcessuros. Sic Joh. Baptista dicitur *Angelus faciem Domini præcedens*, vide Marc.1. (& Luc.1.76. ubi habes eadem verba quæ hic پيش بروي) & Mat.4.11. Angeli dicuntur ad eum *ministrandi gratiâ* accessisse.

CAP. II.

Ver.6. *Conchæ erant ex lapide*] Gr. ὑδρίαι, Persa hic طشتي habet, & Luc. 8.16. σκεῦος eâdem voce redditur. Unde satis constat *vas* esse *lotionibus destinatum.* Exod.30.18. *Facies concham æris, & basin:* ibi pro כִּיּוֹר Persicus etiam habet hanc vocem طشتي. At Johan. 4.28. ubi iterum vox ὑδρία occurrit, est كوزه, quod est *vas testaceum*, unde Persis كوزكار *Figulus*. De *Hydriis* istis variæ quæstiones moventur, quas utinam solverent *Colonienses*, apud quos (si credere libet) una earum asservatur, de qua sic *Winheimius* in sacr. Agripp. *Bibi inibi ex una Hydria, in qua Christus in Cana Gal. aquam in vinum convertit*

CAP. III.

Ver.8 *Spiritus ubicunque vult spirat*] Græca vox πνεῦμα anceps & πολύσημος diversas hujus loci intérpretationes peperit. Syriaca ܪܘܚܐ æquè ambigua est, Persica verò جان restrictior, quæ *Spiritum* & *Animam* denotat. Arabica est ريح *Ventus*, & sic quoque Anglicani interpretes reddendam judicarunt, Chrysostomum aliosque præstantissimos Autores secuti. Sæpe hanc discrepantiam hâc ipsâ in voce reperias, ut Gen.1.2. ubi per רוּחַ plerique *S. Dei Spiritum*, at alii *Ventum* ad Aquas, super quas movebatur, exiccandas emissum intelligunt. Persicus ibi باد *ventum* habet, imò Arabs in plurali, رياح *ventos*. Similis diversitas est Micai.2.11. ubi איש הולך רוח, à quibusdam redditur, *Vir ambulans spiritu*, à Junio autem *homo ventosus*. Pauca hic adjicere libet de loco latis vexato, Psalm.104.4. עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט, cujus interpretationem (ut mihi videtur) Apostolus luculentam exhibuit Hebr.1.7. ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα, qui utramque versus illius partem de *Angelis* intelligendam clarè docet, & ex priori πνεύματα, è posteriori λειτουργοὺς esse demonstrat, quæ posteà conjungens (v.14.) Angelos λειτουργικὰ πνεύματα *administratorios Spiritus* (nam *Ventos* quis hic diceret?) esse pronuntiat. Sic Pagninus illo Psalmistæ loco, & V vulg. *Angelos & spiritus*, Arabica versio ملايكة & ارواحا habet. Hos, seu ipsum potiùs Apostolum, Anglici interpretes secuti sunt, quorum versio rejici haud debet tantâ authoritate suffulta. Ver.18. *Judicium non subibit*] Sic rectè vertitur, licèt Persica phrasis خورد داوري propriè sonet, *judicium non comedet*. Notandus enim est frequens & elegans usus verbi خوردن. Qui mentitur, aut jurat, qui curâ torquetur, vel pœnas luit, à Persis *mendacium juramentum solicitudinem supplicium comedere*, seu *devorare* dicitur. Matth.6.34. غم نخوريد *ne anxii estote*, & paulò post غم خودرا خورد, quod Latino interpreti sic vertere libuit, *molestiam devorabit*. Crebras ejusmodi locutiones apud Hebræos & alios Orientales, & nonnunquam apud Græcos & Latinos reperies. Hinc illud Diaboli nomen toties Chald. & Syris usitatum, אכלקרצא, quod propriè eum notat qui criminationibus vescitur, seu *calumniis pascitur*. Ad Persicam phrasin, *edit judicium*, prope accedit illud Apostoli 1 Cor.11.29. κρῖμα ἐσθίει.
A Filio Dei alienus] Locus multum depravatus & à Syro & Gr. discrepans. vide paulò ante v.16. & supra cap.1.14. è quibus locis non difficulter hic restitui possit. ver.33. *Fidem fecit quod Deus*] Locus hic notari meretur ob insignem interpretationum varietatem. Gr. ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής, ad quæ Syrus proximè accedit, ܚܬܡ &c. ubi Lat. *definivit*, melius verò esset, *signavit* Arab. prout nunc legitur, longiùs abit, sed aliter scribendum, & interpretandum esse vix quisquam, ut opinor, dubitabit; scil. ختم *obsignavit* &c. ut Joh.6.27. habetur. Ne longior sim, conferas velim loca quæ sese mutuò illustrabunt. vide etiam edit. *Wheel.* Persis σφραγίζειν est مهر كردن, ut Matth.27.26.

CAP. IV.

ver. 6. *Jesus non solus baptiz. sed*] Videtur hic Persicus & verbis & menti Evangelistæ contraire, cum quo tamen conciliari possit si voculam نيز, quæ hic sensum corrumpit, auferas. Nam تن & تنهي est αὐτὸς, تنها μόνος, si sic legas, discrepantia tolletur. ver. 14. *In corpore ejus fons erit*] at Gr. ἐν αὐτῷ πηγὴ sic Syr. ܒܗ *in eo*, sic etiam Persicus: nam تن est αὐτὸς. Notant Persæ varias habere significationes, & frequenter denotare شخص وكس i.e. *Personam & ipsummet hominem*. Ut עֶצֶם Hebr. est *corpus*, atque etiam locum *Personæ*, & pronominis supplet: sic omnino تن Persis. Exemplum habes utriusque tum Hebr. tum Pers. vocabuli in hac significatione Gen. 7.13. *in ipso die*, ubi Ar. Mont *in corpore diei*, at Angl. & alii, *in illo ipso die*.
ver.24. *Rectè oportet ut adorent*] Interpretatio hæc aliquantò perplexior & obscurior est, sensus verò dilucidus, & cum Christi verbis congruens; nam جان *Spiritus* est, & راستي *Veritas*, quæ duo Christus in veris adoratoribus tanquam ἀπόδειν requirit: externos autem Ritus ad divini cultus τάξιν & decorem pertinentes, neutiquam damnat. ver. 26. *Ego sum, ego sum*] Gr. ἐγώ εἰμι, quod Syrus geminato pronomine ܐܢܐ exprimere solet, quem loquendi modum Persicus hic imitatur: sed hoc notandum, à Syro tantum pronomen duplicari, (uno verbi locum supplente,) at à Pers. & pronomen & verbum etiam geminantur, & in unum coalescunt: sic cap.6.35. *ego sum, ego sum panis:* & v.41. Aliquando verò contractiùs dicitur, منم من *ego sum ego*, ut cap.6.20. & 8.28.

ver. 46. *Nomen ejus Abdi lmelic*] Locus notandus, Gr. est βασιλικός, qui à V. Lat. *Regulus* dicitur, iccirco, βασιλίσκος, eum legisse multi suspicantur. Alii *Regalem* interpretantur, quod Erasmo placet, & Arab. انسان ملكي *homo regius*, at Syr. ܥܒܕܐ ܕܡܠܟܐ *Servus regius*, ut multi volunt, unus ex Herodis *aulicis*. Persicus verò Syriacis vocibus *proprium* viri hujus nomen exprimi credidit, atque eum fidenter sic vocat, & titulus huic sectioni præfixus, est, *Sanat Christus filium Abdi lmelici.* Neque hoc temerè damnes, nam si, Græco codice inconsulto, Syriacum tantum sequereris, fortassis locum hunc non aliter

verteres, præsertim cum hæ ipsæ voces Syr. *proprium nomen* conficiant Orientalibus usitatum: nam Jerem. 38. 7. & alibi, *Ebedmelec* Syriacè est ܥܒܕ ܡܠܟ, qui in Lat. Vulgatâ *Abdemelech* dicitur.

CAP. V.

Ver. 6. *Fons Baptisterii*] Sic etiam Syri Lat. interpres vertit, Gr. προβατικὴ κολ: Κολυμβήθρα est locus ubi quis *natare*, & *lavare* possit, unde κολ. Σιλωάμ *Natatoria Siloe* Jo. 9. 7, 11. à Vulg. redditur; at à Syro juxta posteriorem significationem *maamuditho*: Perf. utrumque inclusit, dum hic چشمه *fontem*, & v. 5. حوض *piscinam* vocat. Locus hic, ut putatur, vicinus erat *portæ* quæ eodem nomine (προβατικὴ) dicta est, & sic à LXX vertitur Nehem. 3. 1. Cum verò Hebraicè *Baith lhesed* vocari dicat, magis respexit Arabicam quâ Hebr. linguam: neque enim Hebr. aut Syri articulum ال agnoscunt. ver. 24. *Vitam æternam in perpetuum*] Gr. ζωὴ αἰώνιος, sic Syr. & Ar. Observet autem Lector ad æternitatē declarandam solere Persicum etiam ابد addere, sic c. 3. 16. & c. 6. 40, 54, 69. sic Hebr. לעלם ועד, quarum vocum una sæpe æternitatē significat, & sic Persic' etiam unā quandoq; omittit. c. 10. 28. & 20. 31. ver. 25. *Mortui audient*] νεκροὶ Perf. مردگان. Notum est in S. literis etiam *Viventes* Mortuos dici, animâ quidem præditos, at Dei *Spiritu* & gratiâ destitutos: quales hic Christum intelligere verisimillimum est, quos Paulus νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν appellat, Eph. 2. 1, 5. Notandus verò est (qui mox sequitur) de *duplici resurrectione* locus, ζωῆς sc. & κρίσεως, quo conciliari possunt quædam ἐναντιοφανῆ Scripturarum dicta. *Impios* resurrecturos negant è Rabbinis quidam, quod verum sanè est si ἀνάστασιν ζωῆς intelligas. Non adversatur huic Christi effato illud Is. 26. 16. מתים בל יחיו רפאים בל יקומו *mortui non vivent, defuncti non resurgent*. Neque illud Psal. 88. 11. *Num mortui exurgent?* Nam alia illic resurrectio, & ad præsentem vitam regressus intelligitur. Utile autem, & volupe simul erit in his locis diversas Hebr. vocis רפאים significationes animadvertere, quæ varias pariter interpretationes pepererunt. Siquidem una illa vox & *Mortuos*, & *Medicos*, & *Gigantes* denotat, & juxta singulas has acceptiones totidem quoque hic versiones reperiuntur. Ex hâc ambiguitate nata est absona illa interpretatio quæ *Medicos* à futurâ resurrectione excludit; sic enim Arabicè vertitur supra memoratus Isaiæ locus, 26. 14. الاموات لا يرون الحيوت والاطباء لا يقومون i. e. *Mortui vitam non videbunt, nec medici resurgent*. Sic etiam Ps. 88. 11. pro רפאים Vulg. habet *Medicos*, LXX ἰατροί. In Walton. editione habes فلاسفة *philosophos*, (quod eòdem ferè recidit:) at in aliis MSS. Psalterii codicibus اطباء *Medicos*. Ne verò hoc in Medicorum aut Philosophorum contumeliam trahatur, notanda est *Vet. Latini* interpretis expositio, *Num medici suscitabunt?* ut sensus sit Medicos, quanquam ad salutem & vitam conservandam à Deo constituti sint, defunctos tamen ad vitam revocare haud posse. Sic etiam Lat. LXX interpres verba illa ἰατροὶ ἀναστήσουσι reddit, tum in Psal. tum apud Isaiam. Ἀναστῆσαι cum accusativo (quem hic subintelligi volunt) est *suscitare*, ut Joh. 6. 45. 54. ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν. sic apud Hom. Il. ω. Achilles de Hectore defuncto Priamum alloquens, οὐδέ μιν ἀνστήσεις *Neque ipsum resurgere facies*, inquit: cui simillimum est illud Davidis dictum cum ipsi quoque filius obierat, 2 Sam. 12. 23.

ver. 26. *In essentiâ naturæ s.*] Syrus vocem ܩܢܘܡܐ hic habet & Persa quoque eandē retinuit, سرشت insuper, i. e. *naturam*, addens nimis operosē. Evang. tantum habet ἐν ἑαυτῷ, pro quâ Syriaca vox poni solet *personam* significans, & *pronominis* vicem frequenter supplens. vide Rom. 9. 3. pro quâ Persicus سرشت adhibet, ut cap. 6. 53. eadem est vis & usus Arab. بذاته hic & alibi. v. Gen. 7. 13.

CAP. VI.

ver. 19. *Uti quisp. in aridâ*] Hoc Persæ additamentum est; in animo ut opinor habuit alia S. S. loca ubi hæc verba occurrunt, ut Heb. 11. 29. *transierunt mare tanquam per aridam*. v. Ex. 15. 19. ubi Perf. eadem ferè quæ hic, & Jos. 13. 7.

ver. 27. *Hunc fructum obsignavit D.*] Antiquum hîc Persa obtinet, &, quod sæpe aliās observavi, voces Syriacas quæ literas easdem, at significationes multiplices habent, confundit. ܐܒܐ demptis vocalibus *patrem* significat & *fructum*, ille non پدر (ut solet, & debuit) sed ميوه *fructum* hic posuit. Si Græcum textum, vel saltem Arabicum consuluisset, errorem hunc, & plures alios facilè vitasset.

ver. 31. *Manna comederunt*] variis nominibus à Persis & Arab. insignitur, hoc capite گزانكبين, alibi verò dicitur ترانكبين & طلانكبين, i. e. *ros melleus*, nam in singulis hisce habes Persicam vocem انكبين *Mel*, cujus saporem Mannæ tribuit Scriptura. Nominis ratio vulgò petitur ab illâ mirantium Israelitarum quæstione מן־הוא *man-hu*, ut Ex. 16. 15. ויאמרו איש אל אחיו מן־הוא כי לא ידעו מה־הוא quod sic vertit Hieron. *Dixerunt ad invicem Manhu, quod significat*, quid est hoc? *ignorabant enim quid esset*. LXX etiam τί ἐστι τοῦτο; At sic sentientes Aben Esra irridet, neque מן *Quid* significat vel in Hebr. vel in Arab. linguâ, neque in Chaldaicâ (ut censet Buxtorf.) nisi impropriè & abusivè. Igitur alii è Rabbinis deducunt à מנה *præparavit, disposuit*, ut Dan. 1. 5. וימן &c. *Constituit eis Rex portionem*: fuit enim Manna cibus à Deo præparatus & constitutus, & Israelitarum quotidianum velut *Demensum*. Optimam (ut mihi videtur) appellationis hujus causam, & rationem suggerit Arabica lingua, quæ S. literis, & rei ipsi undiquaque convenit, quam è Judæis quoque nonnulli amplectuntur. مَنّ (ipsa Hebr. vox מן Man) *Donum* est, & مان Mânna *donavit, benefecit* idem sc. cum انعم. Ita quidem *Manna* idem quod Latinis *Munus*, vel Dei benefici Donum: & sic à Tawosio Judæo expressè redditur in Persicâ suâ versione מן־הוא, نعمتست *Beneficentia, seu gratuitum Donū est*. Annon ipse Moses quoq; hoc dicit? Nam simulac Manna cœlitus deciderat mirantibus Judæis illico respondet הוא הלחם אשר נתן יי לכם *Iste est cib' quem Donavit vobis Deus*: & notandū est cum de Manna sermo fit, verbum נתן aut ἔδωκε præponi vel sequi, (vide Ps. 78. 24. Joh. 6. 31, 33.) quasi nominis vim, & originem, gratiosi Dei eximium munus, & *Donativum* esse indicans; jure enim hoc nomen meretur panis ille, & cœleste alimentum, quod Deus populo suo viritim per 40 totos annos quotidie largitus est. Hoc quoque observandum est مَنَّان (*Mannân*) Dei ipsius nomen esse, ut apud Kamus. & alios, *Benefactorem*, & propitium *Largitorem* significans, qualem se Israelitis monstravit, divinum hoc munus liberaliter impertiendo, quod non ineleganter Poetæ verbis appelles -- *Aerii mellis cœlestia Dona*. Georg. 4. In Datoris igitur & Doni memoriam jure hoc Israelitæ, ut Moses loquitur, מן *Man* appellarunt. Hæc fusius exposui ut tibi Lector, vel mecum sentiendi, vel meliora indagandi ansam darem. v. 43. *Futile ne dicatis*] Sic v. 61. & cap. 7. 12. & melius cap. 7. 11. γογγυσμὸς *sermo indecorus*, Syr. & Arab. رطن (Hebr. רגן) est γογγύζειν *murmurare*, Perf. بيهوده *vanum, ineptum* significat, unde بيهوش *fatuus*: alibi verò habet ܪܛܢܐ, ut Mat. 20. 11. Persicus vero Pentateuchi interpres sæpius لندش كردن

CAP. VII.

ver. 8. *Ego non ascendo*] Notum est quantas lites hic locus pepererit. Cum Pers. consentit etiam V. Latinus, ut hic quidem editur, nam in nonnullis codicibus legitur, *ego nondum ascendo*. Etiam in Gr. exemplaribus scriptum fuit οὐπω ἀναβαίνω, ut ex *Chrysost.* liquet, apud quem tamen sequitur νῦν, & ἄρτι, atque hanc lectionem amplectuntur *Syr.* & *Arabs* qui ܗܫܐ, & الان habent. Ob dictum istud (teste Hieronymo) impius *Porphyrius* Christum mendacii insimulare ausus est & alii (id quod mendacio proximum est) *Æquivocationem* hinc astruere nituntur. Sed vox οὔπω sensum manifestissimum reddit, quam si cum Persico & aliis abesse fineres, ex iis tamen quæ versu 10 sequuntur, Christi mentem intelligas.

CAP. VIII.

ver. 6. *Minimum quid captarent*] Gr. ἵνα ἔχ. κατηγορεῖν. Syrus ipsam Gr. vocem retinet, nam ܩܛܓܪ per metathesin literarum est à κατηγορεῖν. Arab. علة *causa, accusatio*. Lucem Persicæ interpretationi ministrent illa Kamusi verba, ܕܡܡܐ (inquit) المطهرون عيوب, i. e. (ut vertit Cl. Golius) qui *aliena manifestant vitia*. ver. 9. *Singulatim exibant*] Deest hic (& in Wheloci quoque editione) interpretatio horum verborū [ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι] quæ quidem non *Persicus* tantum, sed & *Syrus*, imò ipse etiam *V. Latinus* omisit, & in quibusdam *Græcis* codicibus desunt. Quid verò mirum *particulam* istam hujus *historiæ de adulterâ* muliere omitti, cum *tota* olim à nonnullis interpretibus *exclusa* fuerit? ver. 37. *Verbis meis digni non estis*] Hæc interpretatio orta est ex ambiguitate Syr. vocis ܡܣܦܩ quæ *sufficientes, capaces*, & *dignos* denotat: apud Latinos etiam *sufficere* aliquando significat *capacem, idoneum* & *dignum esse*, sic etiam Gr. ἱκανὸς. ver. 44. *Calumniator qui Diabolus*] Gr. τοῦ διαβόλου, Syr. ܐܟܠܩܪܨܐ ad quam vocem exprimendam solet aliquando Persicus plura nomina conjungere, sic Mat. 4. 1. ابليس معتاب. Ejusdem prorsus significationis cum præsenti voce compositâ بهتان كوي est معتاب, & per eandem à Persico scriptore sic exponitur معتاب يعني بهتان كوي. De nomine ابليس quæ sit Arabum sententia suprà explicavi, quia vero Alfirauz. عجمي seu peregrinum nomen esse suspicatur, non improbanda est Cl. Golii conjectura, qui è Gr. διάβολος per aphæresin contractam esse putat. Certè Persica hæc, (seu potius Arabica vox non magis à Græcâ distat, quàm *Zabulus* apud Cyprianum & alios occurrens: est autem بهت à quo Act. nomen بهتان Buhtân, *falsò imputavit, calumniatus*, & *mentitus fuit*, & Buhtânon *Calumnia, mendacium*. ver. 56. *Cupidus erat*] Aptè & verba, & mentem Evangelistæ, & vim vocis ἠγαλλιάσατο exprimit, quod non tantum *exultare* & *gaudere*, sed & *cum gaudio cupere*, desiderium sc. cum lætitiâ permixtum, notat. Magis amplectenda est hæc interpretatio cum Syrus & Arab. consentiat, & Gr. vox ἵνα sic vertendum esse satis arguat.

CAP. IX.

ver. 35. *Qui te sanavit*] verba hæc intempestivè hic inseruntur, & locum pervertunt: si dixisset ei Jesus, Filium Dei esse qui ipsum sanaverat, quid opus erat sequenti interrogatione, *Quis est Domine?* Notandum verò est Syrum illa verba [*qui sanatus fuerat*] addere, quæ in Gr. non habentur, è quibus non rectè perceptis discrepantia hæc orta est. Quinetiam deest interpretatio horum verborum ἑώρακας αὐτ. quæ Persice vertas ديدي اورا.

CAP. X.

ver. 1. *Oves per ostium*] Locus depravatus, cui si *MSS.* exemplaria mihi suppeterent, mederi fortasse haud difficile esset. Idem judicium de versu 5 ferendum. Consule Wheel. editionem. ver. 10. *Quod amplius est*] Gr. περισσὸν *abundantiam*, & *præstantiam*, seu *excellentiam* notat. v. Rom. 3. 1. etiam Syr. ܝܬܝܪ & Arab. افضل. Interpretum alii priorem, alii posteriorem signi-

significationem sequuntur. ver. 24. *Quamdin animam nostram tollis?*] sic V. Latinus, Gr. ψυχ. ἡμ. αἴρεις; eandem Syriacam phrasin bis habes Rom 8. 15. de *Spiritum* accipientibus, οὐκ ἐλάβετε πνεῦμα δουλ. &c. ܢܣܒ est *accipere*, atque etiam *auferre*, sic Pers. vox ستادن hic usurpata. Utriusque exemplum est Gen. 30. 15. Ut vero res suspensæ *Tolli* dicuntur, (sicut *in crucem tollere*,) sic animi etiam *dubitatione* cruciati & *suspensi*. Arab. hic habet متي تعذب *quousque cruciabis animas nostras? Enecare*, pro longâ morâ & expectatione suspensum, & incertum tenere, frequenter apud Latinos legas: & hoc ut puto respexit qui Syr. versioni illud hic apposuit (*nos sines animam agere?*) quod meo judicio omittere satius fuisset.

CAP. XI.

Tit. *Vivificat Christus Gazarum*] Sic per totum hoc caput constanter appellatur, sic & Luc. 16. *Pauper* ille ad divitis januam decumbens. A Muhammedanis عازر frequenter dicitur, cujus exemplum dabo ad locum hunc imprimis spectans, ut scias ab illis historiæ hujus veritatem, & Christi miraculum agnosci. In Alcor. Sur. tertia, Christus sic loquens introducitur, احيي الموتى *mortuos vitæ restituam.* Ibi *Gialal.* celebris Scholiastes hæc habet, احيي عازر صديقا له وابن العجوز وابنه العاشر, ubi vides *Azarum* nominari, atque (ut ver. 11. hujus capitis) *Amicum Christi*, & unà cum *aliis* recenseri qui à Christo suscitati sunt. Sic quoque Alfirauzab. Kamusi author, عازر احياه عيسي ع م *Azarus viri nomen, quem vitæ restituit Jesus, super quo pax.* Persicus verò ع in غ mutat, quod Latini quoque & Græci faciunt in nominibus quibusdam Orientalibus. Ab Arab. Evang. interprete لعازر dicitur, sic etiam in alia versione Persica. ver. 16. *Thomas, cui nomen Tama*] Gr. Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος. Interpretationem nominis *Thomæ* hic refert, ut aliis in locis, nam *ter* apud unum hunc Evangelistam occurrit. v. cap. 10. 24. & 21. 2. Nullius Apostoli nomen præterquam hujus interpretatione donatum esse observat Leontius, quod quare factum sit divinant potiùs quàm docent scriptores. Illud certum est Δίδυμον non esse aliud Apostoli nomen, sed prioris duntaxat *interpretamentum*, quod clarè liquet è Syra, Arab. & Pers. versione. Haud rectè igitur *Nonnus*, & alii *Thomam* διώνυμον fuisse affirmant. *Hoc tam ridiculum est* (inquit Heinsius) *ac si dicam binominē Adamum esse, quia nomen ejus terram denotat.* Plura quæ hic annotari possent omitto, illud tantùm monens in Persicis vocibus, quæ ان & ام terminationem habent, *fatham* ut *o* sæpissimè pronuntiari, quod si hic fiat, تاما melius respondebit Græcæ appellationi, & Syriacæ ܬܐܘܡܐ.

ver. 16. *Tama, i. e. Gemellus*] vide locum illum Genes. 25. 24. *Gemini in utero ejus erant*, ubi Hebr. תומם. Syr. ܬܐܘܡܐ. LXX. Δίδυμα. Pers. verò (ut hic) habet جفت, cujus vocis elegans usus notandus est, significat enim duos æquales, & *par* conjunctum, sive *utero*, ut Gemelli, sive *connubio*, ut maritus & uxor, (v. Mar. 10. 9. & Mat. 19. 6.) sive eâdem *specie*, ut par turturum, (Luc. 2. 24.)

CAP. XII.

Ver. 4. *In manum inimicorum*] Persica phrasis بدست دادن, ad verbum est, *in manum tradere*, non inimici tantùm, sed cujusvis, ut supra cap. 3. 35. de Christo dicitur, *Pater omnia in manum ejus dedit*, ubi Persicus iisdem (quibus hic) verbis utitur. Hic verò idem notat quod سپردن, παραδιδόναι, quod etiam aliquando habet دست (*manum*) adjunctam. vide Joh. 19. 1. & 18. 35. ver. 32. *Amicos meos ad me traham*] Gr. πάντας. Sic Syr. & Ar. at V. Lat. *omnia*, quasi legisset πάντα. Sic etiam Versio Wheel. habet همه چيزرا *omnes res*, à quibus vides quantum noster discrepet. Fortasse locum illum respexit, ubi Christus eos pro quibus moriturus erat, *amicos suos* vocat. vide Joh. 15. 13, 14. & confer.

CAP. XIII.

Ver. 38. *Animam tuam non dabis*] Hic absolutè negat quod Gr. & alii interpretes per *interrogationem* tantùm efferunt. Verùm optime cum illis conveniet, si punctulum primæ literæ supra positum, infra colloces, hoc est, si pro نهي legas بدهي.

CAP. XIV.

Ver. 2. *Si dixero, Ibo &c.*] Locum hunc perplexum & difficilem interpretum dissensus, & variæ expositiones reddiderunt, de quo multa observavi quæ nimis longum foret hic inserere. Εἶπον, quidam ad præcedentia referunt, alii ad sequens πορεύομαι, ut hic Persicus, qui locum hunc ita interpretatur, acsi μὴ à verbis Christi abesset, cujus particulæ etiam alii rationem nullam habuerunt.

ver. 8. *Patrem nobis ostende*] Hic etiam paucula desunt, nam pro Gr. ἀρκεῖ ἡμῖν, & Syr. ܘܣܦܩ ܠܢ, nihil habet, quæ sic interpretari possis بس است مارا, vel ut *Wheel.* versio habet, بسنده است مارا, quæ noster, ut verisimile est, omisit, quia vox ܘܣܦܩ (cujus varius usus est apud Syros) aliquando redundare videtur, & hic pleonasticam esse credidit. Sic Luc. 22. 51. eâdem Syr. vox à Pers. omittitur. ver. 14. *Si à me petieritis*] Verba hæc (*à me*) redundant, notandum tamen non Persam tantùm, sed & Syrum, atque Arab. imò & vulg. Lat. sic locum hunc vertere, quod satis innuit aliter olim scriptum fuisse. In V. Lat. observa duplex additamentum, nam versu præcedenti *Patrem* inferit, & hic *Me* (i. e. *Filium*) quum neutrum in Gr. habeatur. ver. 17. *Totus mundus*] همه (*totus*) non rectè hic additur, quod neque Gr. neque Syr. habet. ver. 16. *Paracletum*] Observa Pers. & Syr. & vulg. Lat. hic, & ver. 26. & cap. 15. 26. atque etiam cap. 16. 7. *Græcam* vocem retinere, ab Orientalibus, literis quibusdam (ut in aliis fieri solet) interpositis, variatam; à Vulg. Lat. *Paraclitus* scribitur. *Arabs* neque Græcam vocem, neque eandem Arabicam constanter retinet, sed hoc loco habet مسليا, at v. 26. المعزي, utraque autem *Consolatorem* denotat. Aliud quoque hic notandum, sed & *detestandum* simul, Muhammedanos hoc nomen *pseudoprophetæ* suo tribuere, atque de ipso hæc Evangelii loca, & Christi promissum interpretari. Sic Greg. Abulfar. de Arabum moribus refert, eruditos inter eos censere Muhammedem indigitari في التورية في الانجيل في الزبور *In Lege, & Psalmis, & Evangelio.* Evangelii verò hunc locum intelligunt, *Si ego non abiero, Paracletus non veniet.* Hoc verò minus mirandum, cùm Muhammedes disertè affirmet, *proprium suum nomen à Christo prædictum, & expressum* fuisse. Sic Sur. 61. — قال عيسي *Dixit Jesus Filius Mariæ Israelitis, Ego annuntio vobis post me venturum Apostolum cui nomen Ahmed* (sive Muhammed) Sic Sur. 7. ait se مكتوبا *scriptum*, scil. in Lege & Evangelio, i. e. (inquit Scholiastes) باسمه وصفته *quoad nomen, & quoad mores seu officium.* Hinc *Persa* quidam (cujus epistola ad Meletium Monachū Græcè extat) Christianos ita criminatur, τὸ τοῦ Μωαμὲθ ὄνομα &c. *Mahometi* (inquit) *nomen in Vet. Test. & in Evang. scriptum erat, & à Christo laudatum, Christiani verò illud expunxerunt.* Cui elegantissimè & solidè respondens Imperator Constantinop. *Jo. Cantacuzenus*, acuto, & forti *dilemmate* impudens hoc mendacium retundit, quod habes *Apologiâ* 4. Hæc (à me alio opere si Deus voluerit fusiùs tractanda) breviter hic referre libuit, ut videat Lector quales blasphemias in *Paracletum* Spiritum *veritatis*, Spiritus *mendax* eructaverit.

CAP. XVI.

ver. 2. *Deo oblationem fecisse*] Observa vocem quæ hic à Pers. Syr. Arab. (nam in eadem omnes conveniunt) usurpatur, [*Corban*,] quæ *sacrificium* & *munus Deo oblatum* notat. Vulg. Lat. reddit *obsequium*, nimis laxè. Vox λατρεία, & προσφέρειν ei additum, denotat aliquid *eximium*, & *extraordinarium*, quod instar *gratissimæ hostiæ* Deo offeratur. Et sic intelligendum esse locum ipse *eventus*, & *Judæorum ac Paganorum crudelitas* satis docet, qui Diis suis nullum gratius libamen Christianorum sanguine crediderunt. Nam (ut *Tertulliani* verbis loquar) *Christianum omnium scelerum reum, Deorum, Imperatorum, Legum, Morum, Naturæ totius inimicum existimabant.* Apol. p. 15. Ita apud *Muhammedanos*, bello persequi الكفار, (sic illi etiam Christianos vocant,) سبيل الله *via seu cultus Dei*, & peculiariter امر (quasi grande & præcipuum *Dei mandatum*) appellatur. Sed *crudelitas vestra* (inquit Tert.) *nostra gloria est: & præmium fecit religio, quod perfidia putabat esse supplicium*, ut eleganter respondit Ambrosiis qui Christianos *proscribere, & necare*, Deo & hominibus gratum esse censebant. ver. 11. *Gubernator mundi is est*] Insignis defectus; deest enim interpretatio verbi κέκριται, cujus causâ hæc mihi videtur. Syr. vox ܕܝܢ *judicium* notat, atque etiam particula est per se nihil significans (utriusque exemplum habes hoc ipso versu) ideoq; eam omittendam censuit; confer & judica; supple igitur حكوم شده است *judicatus est*, (ut rectè Wheelock. editio,) vel simile aliquid. ver. 32. *In provinciam dispergamini*] Supra Joh. 7. 35. ubi de Judæorum διασπορᾷ sermo est, vocem hanc ولايت usurpavit, quæ *regionem* significat, hic verò Syr. ܐܬܪܗ, i. e. *loco* respondet: & sic Arab. الي موضعه. Per τὰ ἴδια hic propria cujusque vel *regio* vel *domus* intelligi potest, sic cap. 19. 27. recepit eam εἰς τὰ ἴδια. Arab. redditur الي بيته, *ad domum suam*: atque ita *Angl.* versio utroque in loco.

ver. 33. *Ut mihi propter vos pax sit*] Imò potiùs, *ut vobis propter me pax sit*, ut sensus manifestò postulat. Sic Syr. Arab. لكم السلام بي *vobis pax in me.* Est itaque hic manifesta verborum transpositio, ut sæpe alibi. Neque in *Wheelock.* editione satis sana interpretatio est, nam ibi ايماني (*fides*) habetur, potiùs, ut noster, سلامت, (*pax*,) optimus fidei effectus.

CAP. XVII.

Ver. 21. *In sermonem eorum unum sint*] Quod sæpe suspicatus sum, & antea monui, hic locus confirmat: Nempe in hac versione phrases & verba *transponi*, scribæ, ut opinor, magis quàm interpretis culpâ. Conferenti Græca verba & alias interpretationes, evidenter quod scribo elucescet, & verba sic collocanda esse, درسخن ايشان كه همكنان يكي باشند — i. e. -- *per eorum sermonem, ut omnes unum sint.*

CAP. XVIII.

ver. 11. *Alii cuipiam bibendum*] Gr. οὐ μὴ πίω αὐτό; interrogationem hanc Arabs sic vertit, لابدّ لي *fieri non potest quin bibam*: pari sensu Persa, necesse est ut *egomet non alius*, poculum hoc bibam. كسي ديكر Christo contraponitur, ut in illâ Baptistæ quæstione Mat. 11. 3. Tune es ille venturus, an *alium* (كسي ديكر) expectamus, & Luc. 7. 19. vide etiam Joh. 5. 43.

CAP. XIX.

ver. 11. *Peccato tuo majus*] in Gr. nulla hujusmodi Pilati cum Juda comparatio habetur, neque in Arab. apud Syrum vero (quem noster sequitur) reperitur, ubi

in

In fine versus verba hæc adduntur, ܥܠܡ ܕܥܠܡܝܢ. ver. 13. *Nomen Agger lapideus*] vel, *pavimentum lapideum*, ut Syr. & Arab. notandum enim Syr. Arab. & Pers. hic eodem verbo uti رصيف pro Gr. voce λιθόστρωτον. ܪܨܝܦܐ est *lapides in pavimento*, atque eleganti metaphorâ, *verba in oratione conjunxit*, juxta versum illum à *Cicerone* sæpiùs laudatum, *Quam lepidè lexes compôstæ, ut tesserulæ omnes, Arte pavimento.* ver. 14. *Feriâ sextâ* Parasceue, quod eleganter Marc. 15. 42. προσάββατον dicitur, & Syr. *Arubtho* à Persico solet per روز آدينه exprimi, sic v. 31. & Luc. 23. 54. & alibi. Arab. جمعه, non quod vox hæc proprie *parasc.* aut *præparationem* notet, (nam *Congregationem* & σύναξιν potius significat:) sed quia *dies Veneris*, Arabibus جمعه dictus, idem est tempus cum Jud. parasceue. ver. 17. *Impos. crucem in loco*] بجايگاهي referendū est ad verba بدر بردند v. 16. non ad immediate præcedentia, *crucem impos.* Nam antequam ad Golgotha ventum esset, crux ei imposita est. v G. Syr. Ar. *Karkita*] hic deest vox illa quam Evang. & Syr. & Arab. *Hebraicam* vocant, licet diversimode apud illos scriptam. Persicus *Karkita* Hebraicam vocem dicit, vel potius scribæ hoc imputandum, nam Mat. 27. 33. & Marc. 15. 20. habes *Golgotha* nomen expressum, ut minimè dubium sit quin hic quoque ita scripserit كاكولتا وبعبري قرقفتا خوانند. Syrus singulis locis habet *karkaphtho*, quod hic *karkita* corruptè legitur, idem vero significat quod Persis كله سر *Cranium*. Hebr. גֻּלְגֹּלֶת, Ch. *gulgultha*. Evanlista posterius Lamed, Syrus verò prius abjecit. ver. 19 *Hic est Jesus Nazar. Rex Jud.*] Varietas aliqua & discrepantia observari potest in Evangelistarum verbis, cum ἐπιγραφὴν seu (ut Johannes appellat) τίτλον cruci impositum referunt. In hoc omnes consentiunt, verba illa ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, quæ Judæos maximè cruciabant, clarè & diserte scripta fuisse: quibus *Jesu* nomen apud Matth. & Johan. præponitur. Apud Matth. verò & Luc. οὗτός ἐστιν ante cætera legitur. Notandum verò apud Syrum singulis in locis ܗܢܘ expressum esse, acsi omnes Evanlistæ οὗτός ἐστιν scripsissent. Consimiliter Persa اينست *hic est* adhibet, ut loca conferenti liquebit. Annon verò (ut hoc obiter notem) Latina Syriaci textus interpretatio (v. 21) inconcinna, & solœcismo proxima est? viz. *Ipse dixit me Regem Jud. esse*, pro *ipse dixit quod Rex Jud. sum*. In *Æthiopicâ* versione titulus cruci impositus talis esse dicitur, *Dominus Jesus Nazarenus Rex Judæorum*, sic etiam Matth. 27. 37. Quis verò credat Pilatum sic scripsisse? solet quidem in illa linguâ nomini Jesu *Domini* titulus præponi, at hic pàrum aptè neque ex decoro additus videtur. Huic verò loco quadrat *Giraldi Cambrensis observatio*, qui Henr. 2. regnante in *Angliâ* floruit. *Notandum* (inquit) *quod Monachi ferè cuncti abusivis pronuntiationibus, præ cæteris viris Ecclesiasticis utentes, quoties Evangelia legunt, huic dictioni JESUS hanc dictionem DOMINUS juxta casuum inflexiones, adjicere solent, in hunc modum, Dixit Dominus Jesus discipulis suis: Cum tamen in Evangelicis scripturis totis 4^or sc. Evangeliis, talis junctura, præterquam duobus in locis, minimè reperiatur.* Sic ille in libro nondum (quod sciam) typis edito, cujus verba hic opportunè referre libuit. ver. 22. *Quod scriptum est perinde est*] Gr. ὃ γέγραφα γέγραφα, i. e. quòd scripsi ratum manebit, haud mutabitur, ut Nonnus, ἔγραφον ἀσφαλέως τόπερ ἔγραφον. Solent ad rei certitudinem, & consilii immutabilitatem declarandam, verba geminari, ut in illo Esth. 4. 16. כַּאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי, Syr. *cum fecero, fecero*: quanquam suspicari quis possit ibi Syriaca verba olim cum Hebraicis eadem fuisse, & gutturalem unam pro alterâ (ܚ pro ܥ) poni. Hic vero Pers. همانست significat *ita est*, *illud ipsum est* (sc. quod scripsi) ut Mat. 26. 44. همان سخن گفت *eundem sermonem dixit*. v. etiam Luc. 6. 33. è quibus locis hic lucem accipiat.

ver. 23. *Vestimenta*] Desunt hic quædam aliunde supplenda, ut locus integer fiat.

ver. 31. *Judæi dix.*] Evangelista non ait Judæos hoc dixisse, sed istud *Syri additamentum* est, à quo Persa accepit. ver. 39. *Condituram camphoram*] Gr. μίγμα, sed nota Syr. Arab. & Pers. eâdem hic voce حنوط uti, quæ propriè exprimit *Orientalium consuetudinem* in condiendis mortuorum corporibus antequam sepelirentur, quem morem Ægyptiis usitatum optimè descripsit Herodotus, & doctissimus Frater meus *Joh. Gravius* in suâ *Pyramidographiâ*: eâdem voce חנט Hebr. etiam utuntur. v. Gen. 50. 1. ubi hæc tibi omnia occurrent, atque ut hic noster Christi, ita illic Jacobi corpus *camphorâ conditum* ait Pers. interpres.

CAP. XX.

ver. 7. *Strophiolum involutum*] Persicâ vox دولبند (*Dûlband*) est fascia capiti obvoluta, seu *linteum* unde *Tiaræ* conficiuntur, atque hinc *Cidaris* seu capitis tegumentum Orientalibus usitatum ita appellatur, quod à nostris variatâ, ut fieri solet, peregrinâ voce, *Tulipant* & *Turbant* dicitur, quam postremam vocem etiam *Anglicani interpretes* in Bibliorum versione adhibuerunt, Dan. sc. 3. 21.

ver. 20. *Manus & axillam*] بغل *axillam* significat & sic redditur c. 19. 34. & alibi: sed cum toties ab Evangelistâ πλευρὰ dicatur, & à Syr. ܕܦܢܗ, Arab. جنب, idem quoque hic Lector intelligat, ut *axillam & partem alis propinquam*, *latus* sc. notet, unde بغل كردني est *amplexus*. In Wheel. editione est بپهلو, quod sæpe pro צֵלָע *latere* ponitur.

CAP. XXI.

Ver. 12. *Quis esset, vel ut interrogaret*] vel, *quis esset interrogare*, ut وا sæpè, sic etiam وا redundat, (v. Joh. 14. 2.) atque ita convenit cum Gr. ver. 15. *Pasce agnos meos*] verba hæc à Christo inculcata accuratiùs expendi merentur, quibus tenerrimus ejus *affectus* & amor indicatur. Bis dicit βόσκε, semel ποίμαινε, at Syrus & Orientales versiones singulis in locis eodem verbo utuntur, quod *pascere* significat, ut etiam vulg. Latina. *Pascendos* verò triplici nomine distinguunt Syrus, Arabs, & Persicus, imò ipse etiam Evangelista, juxta codicem Alexandrinum. Primò, Syrus habet ܐܡܪܝ τὰ ἀρνία μου, *Agnos*, vel ut doctissimus *Casaubonus* reddi mavult, *Agnellos meos*. Secundò, ܢܩܘܬܝ, πρόβατά μου. Lat. Vulg. hic & etiam priore loco *Oves* habet. Tertiò, ܢܩܘܬܝ, Arab. نعاجي, Pers. ميشان مرا, quæ in his linguis propriè *Oves fœmellas*, & *fœtantes*, ut Vulg. appellat Psal. 78. 79. Hebr. רְחֵלִים, notant: exempla habes Gen. 31. 38. *Oves tuæ non abortierunt*, ubi Syrus & Persa iisdem quibus hic nominibus vtuntur. Sic etiam Gen. 32. 14. *MS. verò Alexandr.* προβάτια habet. Pronomen quoq; μου ter suffixum, suavissimum sensum efficere, & salubre pastoribus monitum præbere, *D. August.* observavit; cui Syrus ter (majoris emphasis causâ) ܠܝ addidit, & Pers. براي من, quæ interdum *obsecrandi formula* est, quasi Christus dixisset, *Obsecro te pasce, meâ causâ*, imò *meâ vice* oves meas pasce: hoc enim Pers. براي من significat. ver. 25. *Scribæ mundi deficerent*] Hoc à Persa additur ad præcedentis dicti explicationem, scil. *scriptores universos tanto negotio impares futuros*. Eâdem phrasi aptè satis utitur Marc. 5. 26. عاجز بودند de *Medicis* qui inveteratum mulieris αἱμοῤῥοούσης morbum nullâ arte sanare poterant. Multi hic *Allegoriam* statuunt, & Evangelistæ verbum χωρῆσαι non de *Locorum* sed de *Lectorum* capacitate intelligunt: quia sc. *animalis homo non capit quæ Dei sunt*. 1 Cor. 2 14. Verum (ut scitè regerit Erasmus) *ad hunc modum nec unam paginam divinæ sapientiæ caperet mundus*. Itaque *Hyperbolen* esse plerique agnoscunt (quam Persicus hic ampliorem facit) cùm *salvâ Rerum* [...] *Verba fidem excedere videntur*. Ita σοφῇ σιγῇ (ut loquitur Nonnus) *sapienti silentio* Christi res gestas obsignat simul, & amplificat Evangelista, & magnitudinem earum *tacendo* quodammodo exprimit. Huc referas illud Minutii Fel. de Deo, *Nobis ad intelligendum pectus angustum est, & ideo sic eum dignè æstimamus, dum Inæstimabilem dicimus.*

HÆc, *Amice Lector*, prout tempus (perquam breve, & angustum) ferebat, annotavi, suasu doctissimi Viri *Br. Waltoni*, cujus indefessos conatus, & summum de piis doctisque omnibus bene merendi studium, eximium hoc *Sacrorum Bibliorum* Opus abunde comprobavit. Quantum *Ecclesiæ*, totique *Literariæ Reip.* beneficium hinc accesserit, qui candorem, & pietatem cum eruditione conjunctam habent, libenter & grate agnoscunt. Multi profecto rei *difficultatem*, & funestos *Angliæ motus* intuentes, tantæ molis opus inter tantos patriæ nostræ Tumultus vix inchoari quidem, ne dum perfici posse credebant. Sed divina benignitas obstacula omnia, & fidem quoque plurimorum superavit: quæque propitio numine pridem incepta sunt, vides nunc eodem cœli favore ad metam feliciter perducta. Ne ipsa quidem *Invidia* insignem hanc *Dei Bonitatem*, & pulcherrimi istius *Operis Utilitatem*, ac præstantiam diffiteri ausit: quod non *Britanni* modo, sed *Exteri* quoque ingenti applausu, meritisque Encomiis celebrarunt. Quod si in tam varia, & multiplici materia, quædam, vel *Codicum* vitio, vel *Typothetarum* incuria, vel *Interpretum* demum hallucinatione, depravata occurrant, haud mirum videri debet: quin illud potius stupendum foret, si in tam vasto, & diffuso opere nihil mendosum, aut corrigendum inveniretur. Æquissimum censeo illud Varronis monitum, *Si quis multa commode dixerit, magis boni consulendum, quam si aliquid nequiverit, reprehendendum.* (L. L. 6°.) Quum ex fœcundo solo uberes proventus, & copiosam messem Agricola reportaverit, impium sane foret ob paucas hinc inde spicas, & grana quædam, levia fortassis, & rejectanea, Deo frugum datori obmurmurare. Haud minus iniquum esset in utilissimi Operis contumeliam vitiosa quædam, & defectus perpaucos objicere, ac piis aliorum laboribus obloqui, si non omnia curiositati nostræ, & votis undiquaque respondeant. In sacris hisce Bibliis legendis Μωμοσκόπου tantum partes agere, & *maculas* duntaxat, ac *nævos*, (qui formosissimis corporibus insunt) reprehendere, & sugillare, maligni est animi, & Deo hominibusque ingrati, atque, ut verbo dicam, à *Charitate* illa remotissimum, quam *Sancta* hæc *Volumina* qualibet fere paginâ nobis commendant. Istud postremum, Lector, opto voveoque, ut assidua horum Librorum *Lectione*, & *Studio*, ea tibi Felicitas, qua nulla major esse possit, obtingat, hoc est (ut Davidis utar verbis) חֵן וְכָבוֹד יִתֵּן יְהוָה *Gratiam* simul & *Gloriam*, à Deo, qui solus utramque largitur, uberem & perennem consequaris.

Μόνῳ σοφῷ Θεῷ τιμὴ καὶ δόξα.

ANNOTATIONES *E. Castelli* in ÆTHIOPICAM Novi TESTAMENTI VERSIONEM.

Annotationes in Evang. secundum *MATTHÆUM*.

CAP. IV.

IN *Exemplari omittitur numerus, quo suum sumit initium hoc Cap. qui deest etiam Capp.* 6, 7. 9. *nec non sequentibus plurimis.*

CAP. V.

Vers. 18. እንተ ፡ እሐቲ ፡ —*videtur hic* እንተ ፡ *ut in seq. versſ. itemque alibi nonnunquam significare*, vel, etiam : *vid. Lexicon nostrum.* *Ver.* 22. ዘፀርፅ፡ *Ita in exemplari; rectius alibi* ፀረፅ፡ *ut in Miss. Æthiop. p.* 159. *Co.* 2. *li.* 6. *vel* ጸሪፅ፡ *Mat.* 10. 9. *Mar.* 6. 8. *cap.* 12. 41. *in quibus omnibus locis respondet Græc.* χαλκὸς. *Est autem* χαλκὸς, *proprie* quadrans oboli. *Unico tantum in loco idem videtur quod Gr.* λεπτὸν, sc. *Luc.* 21. 2. *hoc est*, octava pars oboli, *Syr.* ܡܢܝܐ minimus nummus : q. d. nihili, *vel*, triobularis *homuncio. ver.* 23. ዘይኄይስክ ፡ *Significatione proculdubio convenit hoc verbum cum nomine* ሐስ ፡ *Psal.* 118. 112. *& Act.* 25. 27. i. q. *Arab.* خسيس Res prava ; error, culpa, crimen, reatus; *cui affine etiam* ሐሰወ ፡ *proinde locus ita vertendus*, quod—in te reus factus sit, *vel*, crimen commisit. *Vid. Annot. ad Psal.* 118. 112. *ver.* 29. *post* እሐዪ ፡ *deest in exemplari.* እመኑ ፡ ለበለስ፡፡=፡

CAP. VI.

Vers. 20. ወኢይፈትሉ፡ Et non operantur, *pro quo leg.* Et non nent.

CAP. IX.

Vers. 4. *Post* ኃጢአተክ ፡ *deesse videntur hæc verba*, እመበዛለ ፡ ተኃሠአ፡ ወሰር፡፡ *v.* 37. ገባሪ ፡ *idem significare quod* ገባሪ ፡ factor, operarius *constat ex Rom.* 9. 21. *ubi opponitur* τῷ ግብር፡፡=፡

CAP. X.

Titulus ante initium hujus capitis, in exemplari ad initium ver. 37. *præcedentis Cap. minus commode ponitur.*

CAP. XI.

Hujus capitis initium in exemplari ponitur ante sequentem Titulum.

CAP. XII.

Vers. 1. *Tit.* ሰንበተ ፡ ወትረ፡፡ Vespere Sabbati : *Ita literis de hoc rogatus transtulit hæc verba doctissimus Interpres : Certe in Scripturis Vet. atque N. Testamenti Æthiopumque Leiturgiis, quas mihi percurrere licuit*, ወትረ፡ *nihil aliud adhuc denotare reperi, nisi* Semper, continuo ; frequenter : *Vid. Psal.* 102. 9. *Mat.* 18. 10. 1 *Thess.* 1. 2. *cap.* 5. 17. *Act.* 24. 26. *mitto quæ in Liturgiis occurrunt loca. At certo certius hujusmodi Titulis, qui quidem ter in S. Lucæ Evangelio, Capp.* IV. VI. *&* XIII. *& semel hic habentur, minime competunt isthæc significata. Si quod ipse sentio liberum sit proferre, dicerem* ወትረ ፡ *plane idem esse quod* ፋሲክ ፡ *Primo, quia aliter nulla instituitur lectio pro ipso die Paschatis, primo* sc. *Sabbato: Pro secundo, ni fallor post Pascha extat, Luc.* 24. *pro tertio. Joh.* 20. *pro quarto, Joh.* 21. *pro quinto. Joh.* 4. *pro septimo. Acts* 6. *pro octavo Act.* 18. *pro sexto & ipso Paschatis die sub hoc nomine nullam invenimus ; loco igitur posterioris autumo* ሰንበተ ፡ ወትረ ፡ *hic poni ; loco prioris*, በ ፯ ሰንበተ ፡ ወትረ ፡ *Luc.* 4. In sexto Sabbato VVathra. *Ita dictum forte ad distinguendum Sabbatum Judæorum, quod temporarium tantum fuit, ab hoc Christianorum, quod cum Salvatoris nostri resurrectione suum cepit initium, perpetuum, ad finem usque mundi duraturum, Æternique Sabbati (quod proprie* ሰንበተ ፡ ወትረ ፡) *clarior typus. His deinde addo etiam Persicum hujus vocis usum. Joh.* 11. 55. *Ubi Græcus textus habet* τὸ πάσχα, 4. *Arab.* فصح, *Vul. Lat.* Pascha, *vertit hoc Persa* عيد وتر *Ver.* 44. ወሥ ኒን ፡ & ornatam : *In libris Scripturæ quos impressimus amplius non occurrit : Vox est Æthiopibus peculiaris : Hinc Sapientia* ሥርጉተ ፡ ጻድቃን ፡ *dicitur*, Ornatrix. *vel*, ornamentum justorum.

CAP. XIII.

Vers. 1. *In exemplari omittitur titulus qui præfigitur, quod & alibi etiam fit sæpissime; ex Tabula autem ante initium N. T. illum restituimus.*

Vers. 22. ወስጠፍተ ፡ *Est* שטף *Talm.* Festinavit, acceleravit cum impetu; *unde hoc nomen. ver.* 33. ሐሪጽ ፡ *Est proprie* Farina, *a* ሐረጸ፡ Moluit : *ut* ἄλευρα *Gr. ab* ἀλέω. *Respondet alibi* τῷ *Gr.* φύραμα. 1 *Cor.* 5. 6, 7. *Gal.* 5. 9.

CAP. XIV.

Vers. 1. *Titulus cum initio hujus capitis in exemplari ponitur ad initium v.* 58. *cap. præcedentis.*

CAP. XVI.

In exemplari incipit in medio primi vers. hujus Cap. cum ወእንዘ፡፡=፡

CAPX. XVIII.

Vers. 7. ግብር ፡ necessario : *ita transtulerat hanc dictionem doctissimus interpres : & quidem optime. Neque tamen displicebit opinor versio quam ejus loco substituimus. A* ግብረ ፡ *enim* Res, factum *formatur* ግብር ፡ *Adverbium affirmandi*, i. q. *Gallis* De faict, *h. e.* certe, *vel ut Gr.* Πάντως *cui diserte respondet Luc.* 4. 23. omnino, utique : *vid. quæ habet Stephanus in Lex. de voce* πάντως, *per omnia enim conveniunt huic* ግብር፡፡=፡

CAP. XXI.

In exemplari incipit hoc cap. cum Titulo, medio primi vers. cum voce ወአበ፡፡=፡

CAP. XXII.

Vers. 8.——ሊከፈሎሙ ፡ *eodem puto sensu quo* ἐκείνοις ἃ δέδοται *dicitur, Mat.* 13. 11. *ver.* 11. በተዝካረ ፡ ንገሥት ፡ Et cum admonuisset regina ; *vel*, & quum annuntiatum est Principibus, *prout nos transtulimus ; in quo fere cum Pers. convenit. Omisit hunc locum interpres. v.* 42. [ደቦ ፡] *quod in exempl. deesse videbatur, supplevimus.*

CAP. XXIII.

Vers. 6. ፍጽሙ ፡ *Est* ፈጸሙ ፡ Finis, consumatio : *finis autem mensæ, est in consessibus summus ac supremus locus, quem præcipue ambiebant Pharisæi.*

CAP. XXIV.

Vers. 12. ተሰሰኡ ፡ *Plane convenire puto cum Arab.* شكس Durus, difficilis : Avarus, tenax ; *q. d.* gravate, ac valde difficulter se exeret. *ver.* 27. ወያበርቅ ፡ *In exemplari*, ወያስበርሊ ፡ *vitiose procul dubio, vel pro* ያበርቅ ፡ *ut impressimus ; vel potius f. pro* ያስተርኢ ፡ videtur, apparet *ut mox occurrit v.* 31.

CAP. XXV.

Vers. 9. እመቦ ፡ *Rectius leg. videtur* እለቦ ፡ እመቦ ፡ *ut cap.* 13. 29. *v.* 24. ድሩክ ፡ *vid. Annot. ad Cant.* 8. 6.

CAP. XXVI.

Vers. 50. ወሊእንግዘሙ፡፡—*Diversus hic admodum noster, ac plane contrarius Gr. ac cæteris Interpretibus : f.* ሊ ፡ πλεονάζει.

CAP. XXVII.

Tit. ante ver. 20. በደገሙ ፡ ሙክቀል ፡ *Dies* ሙክቀል ፡ i. q. *Arab.* عروبة *Scriptoribus antiquis magis peculiariter* σωτηρία, *& Parasceve ; Hisp.* El viernes santo, *quo die, ut ex Rituali Arab. penes Illustriss. hujus operis* ἐργοδιώκτην, *D. VValtonum satis constat ; In more antiquitus Ecclesiis Orientalibus positum fuit, pro qualibet hora tot distinctas habuisse Evangeliorum Lectiones : unde* ደገሙ ፡ *hoc in loco vel alteram harum Lectionum, vel secundam hujus Diei partem respicere videtur. Ibid.* ለሀ ፡ ለበሡ ፡ *Aliter*, annuerunt populo. *vid. An. Æthiop. ad Rom.* 3. 26. *v.* 51. ወኗቀዐ፡ *Convenit certe cum Arab.* نقع Scissus, apertus fuit. نقع الكعب *Gig. vid. Psal.* 77. 18. *Psal.* 104. 39. *Æthiop.*

CAP. XXVIII.

In Titulo, ወበሚከለል : —*f. leg. potius*, በሚእክለ፡ ——in medio Sabbati : *ut Mar.* 7. 1. *Tit in Syr.* ܒܦܠܓܗ ܕܫܒܬܐ

Annotationes in Evangelium secundum *MARCUM*.

CAP. I.

VERS. 3. ጸሐሉ፡ *Est* ሉ፡ *vel paragogicum, vel sollicitudinis nota ; quæ in initio Apocal. sub fine vocum occurrit quam sæpissime.*

CAP. IV.

Vers. 22. ዘይትከበት ፡ *quid si legamus* ዘሊይትከበት ? *facili scribæ lapsu*, quod non manifestabitur ? *Hoc certe ad Gr. magis apposite. v.* 27. ወይፃዋዕ ፡ Et visitat illud ; *Id quidem proprie videtur significare : vid. Psal.* 88. 33. እፃሀያ *in R. & C. scribitur, in P.* እፃሸያ ፡ *& Act.* 15. 36. ንፃሹ ዮሙ፡ Hic visitationem *cum expectatione innuit, qualis illa agricolarum.*

CAP. V.

Vers. 26. ዘለሰሰሙ ፡ Addidit, adjecit, *ita videtur significare ex comparatione Luc.* 5. 36. *cum hoc loco.*

CAP. VI.

Ver. 14. ረድአ ፡ —— *ad verbum*, Auxiliatur ei virtus. *Id proprie tam Arab. quam Æthiop.* ረደአ፡፡=፡

CAP. VII.

Vers. 3. በሐቂ ፡ *Semel occurrit hoc verbum post in N. Test.* sc. *Act.* 18. 28. በሐቂ ፡ ይተዋቀሥሙ ፡ *qui locus f. non inepte transferri sic potest*, Clare vel manifeste redarguebat —*& quidni etiam hic (salvo semper Doctissimi Interpretis judicio)* aperte, manifeste, (*nisi malles dicere*, ornate) lavant—*videtur enim convenire cum Chald.* בהק *in omnibus quibus invenitur locis, vid. Annot. in Æthiop. Vers. Cantic. Cap.* 1. 15. *Ibid.* ወከኒሰተትንሲ፡ *Affine* τῷ *Arab.* كاس *& idem proculdubio significans. Ibid.* ወጸሀርትቲ፡ صهور *simile quid æri significat apud Gig. Convenit plane cum Arab.* صفر i. q. *Gr.* χαλκός ; *nec exemplis caret isthæc alternatio*, sc. ፍ *&* ሀ : *sic Arab.* علج i. q. فلج, *&c. Japonensibus significat hæc dictio* i. q. *Arab.* قصاع *qua voce utitur hoc in loco Arabs noster & Erpen. v.* 11. ቍርባን ፡ —*Locus iste non parum perplexus, ita non inconcinne redditur*, Donum *quod* Lucrareris, *vel*, in quo quæstum faceres, a me, *h. e. de potestate mea elapsum* dicendum est.

CAP. IX.

Vers. 50. ዘተሰናለወ፡፡ *Ut alia habent vocabula quam plurima Arabes sensu Hebræis plane contrario, ita & hoc : Est enim* שנא *Heb.* Odio habuit ; *Arab. contra in* 3. *conjug.* Benevolus fuit, comiter egit : *Cum illo etiam convenit hic Æthiop. at sensu potius, licet forma remotior cum Syr.* ܫܢܐ *Ezech.* 39. 2. *Syr. vid.* 1 *Pet.* 5. 14. 2 *Pet.* 3. 14. *Æth.*

CAP. X.

Vers. 5. አንስቲያክሙ ፡ uxores vestras ; *ita vertimus. Est enim* አንስት ፡ *non* Fœmina *tantum, ut Wemmars in Lex. suo habet, sed etiam* Uxor, *ut* אתתא *Chald. & Syr.* ܐܢܬܬܐ ; *quod per* امراة *reddit B. Bathlul,*

vid

*vid. Psal.*108.9. *Arab. & paulo post per* نيب Uxor, *quam novit maritus ejus. v.*40.——ለከልእኝ ፡ እስተደለወሙ ፡ *Ita etiam verti potest hic locus,* Non ego ille, qui daturus sum vobis; *at* amicis, *vel* sodalibus paratum est: *quo sensu vocabulum* ከልእኝ፡ *præsertim in libro Canticorum sæpius occurrit. Cap.*5.1.*Cap.*1.6. *Cap.*8.13.

CAP. XIII.

Vers. 1. ምንት ፡ ይመስል ፡ *Al.*—cui similis, *h. e.* qualis est *hac structura*— *v.*17. ይሐፅና ፡ *plane convenit cum Arab.* حضن fœtum fovit, in sinum cepit. *v.*24. ወእት ፡ *Ita in exemplari fuit, pro quo leg. potius* እተወ ፡ *ut posuimus.*

CAP. XIV.

Vers. 3. ወእከሱቶ ፡ *vel a* ከሰተ ፡ *deducitur, & cum Syro atque Persa convenit; vel a* ከሰሰ ፡ *i.q. Arab.* كسس *(quæ tamen forma in Defectivis vix reperitur) magis apposite ad Gr. & Vul. Lat. v.*12. ፈሲክ ፡ *videtur hic* festum Paschatis *denotare; ut* ፋሲሕ ፡ Paschale sacrificium: *vel forte indifferenter pro eodem usurpantur; ut etiam* ܦܨܚܐ *Syris Ezr.* 6.19. *i. q.* ܦܨܚܐ *ver.*44. ወአጽንዎ ፡ *Arab. convenit* أصن *cum* أصر *&* أسر Ligavit *f. idem etiam Æthiop. ver.* 54. በርሀ ፡ *Ut* φῶς *Græcis* Lux *&* Ignis; *sic* በርሀ ፡ *Æthiop. &* بهر *Arab.* Luxit, *&* ignis, *vel* solis calore ustus fuit; *Huic interpretationi suffragantur Syrus, Uterque Arabs noster & Erp. Persa, & Vulg. Lat. Proinde nec reijcienda.*

CAP. XV.

Vers. 1. ወወሞደዎ ፡ *sic in exemplari; nec amplius invenitur: De mendo suspectum, f. pro* ወደደዎ ፡ commiserunt—*vel,* ሐሞደዎ ፡ *quo verbo utitur S. Johan. cap.*18.12. *putat doctissimus Interpres pro* ሞቀሕዎ ፡ *poni. At quid ni potius cum Arab.* الوامية Angustia *conveniat, nihil video:* Hinc *verbum* ወሞየ ፡ Angustiavit: Ligavit. *Quæ duo significata eidem competunt voci apud* Heb. *Chal. & Syr. in* צור; *apud Arab. in* شل, *itemque in aliis linguis.*

Annotationes in Evangelium secundum *LUCAM.*

CAP. I.

V*ERS.* 80. ያገድሠዎ ፡ *ad verbum,* manicaret se; *nisi sit forte mendum pro* ያገህድዎ ፡ manifestaret se, *ut in Gr. quæ vox occurrit Math.* 12. 16.

CAP. II.

Vers. 7. ወአሰረቶ ፡ መንኮቢያቲሁ ፡ ligavit pollicem ejus: *Phrasis obscura satis; nisi f. D. Wemmers sua fefellit interpretatio; quem alibi errasse observavimus non semel: Indis tamen occidentalibus* Pollicem *paulo contractius sc.* Cobian *dici reperio. Mallem latioris esse hic significationis, ut apud Arabes. Sed hic certi nihil habeo quod statuam. ver.* 37. ማዕሰብት ፡ *Ita est in exemplari: i. q.* መበለት ፡ *vel potius f. pro eo.*

CAP. V.

Vers. 36. ገሞደ ፡ ደርገሐ ፡ —*alio, & quidem meliori ordine leguntur hæc verba, Mar.* 2. 21. *vid. illic.*

CAP. VI.

Vers. 38. ወንሕኑሐ ፡ *f.* conjectam, projectam, depulsam: *Arab.* نخخ *&* نهنه Repulit, depulit rejecit, *Ita fere convenit cum Ar.* ملغ

CAP. VIII.

*Numerus hujus cap, omittitur in exemplari. v.*1. ወጎተ ፡ *i.q. Arab.* إلى *cui hic respondet: in qua significatione etiam alibi sæpe invenitur. Psal.* 118.81. *Psal.* 136.1.12. *&c. v.* 14. ወሐወዘ ፡ ተደሰወ ፡ *f.* voluptas copiæ, abundantiæ; prosperitatis. *Illud Gr.* εὐθηνία *cui respondet, Psal.* 29. 7. *vel,* deliciarum, *prout significat,* 2 *Pet.* 2. 13. *& in Miss. p.*164. *Col.* 4. *li.* 3. *a Petro Paulo Gualterio Aretino ita transfertur.* ወፈሲ ፡ ፍግዓ ፡ ወተድላ ፡ ወትፈ ፡ præbe semper gaudium & delicias.

CAP. IX.

Vers. 4.——ትወፅኡ ፡ *puto rectius scrib.* ታወፅኡ ፡ donec emiseritis *aliquos sc. ex illa domo; vel,* donec feceritis *ut alii vobiscum* exeant. *v.* 6. እለሂ ፡ aliqui *eorum sc. Apostolorum, ut diserte Syrus. ver.* 62. *Ante* ድኅሬት ፡ *videtur deesse* እንዘ ፡ ነጽረ ፡ *vel* ነጺር ፡ *retro* respiciens.

CAP. XI.

*Numerus hujus cap. omittitur in exemplari. v.*42. ወጸናፍጦ ፡ etiam Rutam. *Mihi enim videtur (eliso* ና ፡ *) consonare, & significatione omnino convenire cum* سذاب *Avicen. Lib.* 2. *Tr.* 2. *n.* 578. *idem sc. esse quod Gr.* πήγανον. *Ibid.* ወተኀባወርዎ ፡ Occultatis, *vel* abscondi faciatis; *respondet enim Heb.* העלים *Psal.* 9. 22. *unde post ver.* 52. *clavis justitiæ dicitur abscondi.*

CAP. XII.

Numerus hujus Capitis omittitur in exemplari, atque ut priori jungitur.

CAP. XIII.

Vers. 19. አሐ ፡ *Tam sono quam significatione plane convenit cum Teuton.* Ochs. *Apud Talmudicos etiam dicitur* אוחות *de pecudibus.*

Annotationes in Evangel. secundum *JOHANNEM.*

CAP. I.

V*ERS.* 1. ወሊእምሠረት ፡ *Ita nos restituimus: pro quo in utroque exemplari* ወሊእምረት ፡ *quamplurimis hujusmodi mendis scatent Codices quos secuti sumus Æthiopici: perpaucas tantum notare patitur operis atque temporis nostri ratio. ver.* 25. የሊክኑ ፡ Qui non es Christus. የ ፡ *enim pro* ዘ ፡ *alibi etiam nonnunquem occurrit Luc.*13.35.*vid. Lex.*

CAP. III.

Vers. 5. *In utroque exemplari legitur* መንግሠሠንት ፡ እግዚአብሔር፡– *v.*6. ወእቱ ፡ *pro* መንግሠተ ፡ እግዚአብሔር ፡—— *v.* 6. ሠጋ ፡ ውእቱ ፡ *Infinitum fere esset omnia hujusmodi errata quæ in eo extant recensere.*

CAP. IV.

*Vers.*1.*Tit.* በኀምስ ፡ ፈሲክ ፡ *Non his verbis intelligitur Festum Pentecostes, ut quibusdam videri potest, vel ob hanc causam, quia apud Syros illi festo instituitur hæc lectio: primo enim* ኀምሰ ፡ *non* quinquaginta, *sed* quinque *tantum denotare constat ex duplici titulo ad cap.*15. *Actorum ubi;* ኀምሰ ፡ *in priori; per* ፮ ፡ *hoc est,* quinque, *in posteriori exprimitur: Pentecoste autem alibi non per* ፮ ፡ *sed* ፶ ፡ *Actor.* 2. *Tit. & plenius per ipsam Græcam vocem Act.* 2. 1. *cap.* 20. 16. *Æthiop. designatur; & dictio illud significans, non* ኀምስ ፡ *sed* ኃምስ ፡ *vid.* 1 *Cor.*12.11. *Tit. in Syr. & Æthiop. Quid quod in Tit. ante, v.* 33. *cap.* 13. *Joh. ubi noster legit* ኀምስ ፡ *(pascha intelligens) Syrus habet,* Quinta *post* Resurrectionem, *quod plane in idem recidit. Denique Rituale Arabicum D.* VValtoni *(quod luce aliquando* ان شا الله *cum aliis etiam ejusdem generis gentis litterata peculio non indignis donari posse speramus) isti lectioni hunc præfigit Tit.* الخامس بعد الفصح *p.* 56. *a. v.* 8. ኅብስተ ፡ ሲሰዮሙ ፡ *Al.* panem comestionis eorum; *quo vescerentur: v.* 12. ጥሪት ፡ *ut* קנה Possedit מקנה Pecus, *atque Arab.* قنيان; *sic a* ጠሪየ ፡ *nomen* ጥሪት ፡ Pecora, *vel* armenta *opinor hic non inepte significare potest. ver.* 28. ቀሡተ ፡ *Mihi plane videtur idem quod Syris* ܩܣܛܐ Urceus, hydria.

CAP. V.

Vers. 39. ትርአዩ ፡ ክታቡተ ፡ *Ita est in exemplari: Non sine mendo pro* ክቡታተ ፡ *ut nos mutavimus; & transtulit D. Interpres. Remotius Arab.* كناشة Pandectæ, *quamvis* Nun *&* Thau *in hac dialecto nunnunquam alternant. Est quidem* כתש *Chald. atque Syr.* Certavit, Certamina, *vel* Controversias; *Deuterota illa, ex quibus Scripturæ maxima lis oritur f. denotare videatur. At prima magis placet conjectura. Non invenitur ista lectio in* 4. *Arab. Rituali Arab. Syr. Pers. vel ullo alio Interprete.*

CAP. VII.

In exemplari incipit hoc caput ad vers. 68. *cap. præcedentis v.* 17. ሰሬእየ ፡ እነግር ፡ de meipso loquor: *est enim fere idem quod Syr.* ܠܢܦܫܝ *quo sensu sæpius* ለ ፡ *Æthiop. sumitur; pro* De: *vers. sc. sequenti: &* 1 *Cor.* 9.11. *ab ipso Interprete ita transfertur. v.*28. ወለሊየ *aliter,* ex meipso: *neque enim* ለሊየ ፡ *unius tantum casus particula est vid. infra cap.* 8. 42. *ubi D. Interpres ita vertit.*

CAP. VIII.

Vers. 25. ወነገርኩክሙ ፡ *idem quod* ዘነገርኩክሙ ፡ Hoc nihil frequentius *apud Æthiopes. vid. Var. Lect. in Æthiop. Psal. vers. ad Psal.* 77. 7 *Psal.* 85. 9. *&c. ubi est in uno Exemplari* ወ ፡ *est in alio* ዘ ፡ *v.* 55 ወአልመለሙ ፡ ንሕ ፡ *subintelligi videtur* ዓለሙ ፡ *quod alibi diserte exprimitur. Mar.*13.19. *Nisi dicendum potius* ንሕ ፡ *contracte pro* ንሕነ ፡ ex quo fuimus.

CAP. IX.

In exemplari incipit medio ultimi vers. cap. praced cum ወፀለ ፡——

CAP. X.

Vers. 1. በጴጥሮስ ፡ ዘኀድር ፡ De Petro peregrino, *vel* Monacho: *vel,* de Petri cathedra, sede, residentia: *vel, prout nos in impressis transtulimus. v.* 22. *Tit.* በመስቀል ፡ *Ad verbum,* In cruce, *hoc autem per* Humiliationem *vertimus: quia magnum Humiliationis, vel Jejunii dicitur Jer.* 36. 6. *festum, mense* መስከረም ፡ *hoc est, Septembris institutum a Deus: vid. Levit.* 23. 24. 27. *&c. quo tempore Festum Dedicationis* ወሰ ቅሐ ፡ *hoc versu dictum, celebrabant Judæi; alii tamen id mense Decembris observatum volunt. Dicitur Dedicatio* ዘመስከረም ፡ *hyemalis, vel quæ in hyeme, (cujus primus mensis Æthiopibus* መስከረም *appellatur) ad distinguendum illud a tribus aliis Dedicationis Festis; de quibus vide Schindler. Lex. f.* חנוכה. *vel. f.* መስቀል ፡ *idem esse potest quod* يوم الجمعة Dies veneris, *Titulus sc. qui huic lectioni præponitur in Rituali Arab. D* VValtoni.

CAP. XI.

Vers. 41. ወእንቅዕ ፡ —— *Al.* & aperuit *eos* etiam: *Arab. id significat* نقع *apud Gig.* نقع الجيب aperta est tunica. *p.*784.

CAP. XIII.

Vers. 29. ዘመደየ ፡ *Non extat omnino apud Wemmars, ut nec aliæ voces quam plurima, quæ ut hæc in N. præsertim Testamento occurrunt sæpissime. Est autem* መደየ ፡ *proculdubio, i. q. Arab.* مذاي Pera, ca-

fula כָּנָם qua voce hic utitur Arabs n... Ibid. Tit. ante ver. 33. O : ኣረቅቦሙ : *Referre mihi videtur hoc* O : quatuor, *ad quatuor personarum genera in Officio Æthiopico per vices loquentia, sc.* ቀሲስ : ካህን : ዲያቆን : ወሕዝብ : *Episcopum, Sacerdotem, Diaconum, & Populum ; quorum f. unumquodque semel clamat,* Paraclete.

CAP. XV.

In Cod. Roman. incipit hoc caput cum his verbis ተንሥኡ : ንሑር : እምዝየ : *in fine ultimi vers. præcedentis capitis.*

CAP. XVII.

Vers. 8. *Est redundantia quarundam vocum in hoc versu. v.* 12. *Sunt etiam in hoc versu nonnullæ dictiones quæ redundant in utroque exemplari. At nihil hic mutavimus.*

CAP. XIX

Vers. 23. *Male ponitur verborum ordo in hoc versu, quæ sic forsan legi possint,* ከደኖ : ኢየሰጥጥ : ወወልድ : ከደን : ዘአልቦ : ርፋቶ : ለዕሉ : ወሊመኖት : Tunicam ejus non lacerabunt, & illa tunica non habuit futuram super eam ullam.

Annotationes in ACTUS APOSTOLORUM.

CAP. I.

T*It.* ተበሐጽነ : *male, vel pro* ትበቀዑ : proficiant, *ita ut transtulimus ; vel pro* ትበጽሑ : adveniant. *v.* 3. አጽዕ : ይመዕደሙ : *vel,* confirmans eos, *ut transtulit D. Interpres ; vel,* consolans eos, *vertenda est opinor hæc dictio. In iis quas impressimus Scripturæ libris non occurrit amplius : semel invenitur in Miss. proprietates trium in Deitate personarum quantum ad fideles distinguens, hæc habet,* አብ : ይሰሕብ : ወወልድ : ያለምድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : ይመዕድድ : Pater attrahit, filius assuescit, Spiritus sanctus consolatur, *ita potius vertendum puto, quia hoc officium ejus est maxime peculiare, ob quod ei nomen Paracleti, quem præ aliis Christianis Æthiopes summa cum solennitate sub hoc titulo, & ceremoniis celebrant singularibus. Vid. An. ad Joh.* 13. 33. *Tit. itemque Tit. seq. ver.* 12. ቀዳሚት : ሰንበት : *Al.* primam septimanæ, diem *intelligit* Dominicum, *quale sc. iter illo die carpere fas erat.*

CAP. II.

Vers. 31. ወሥጋሁ : *præponendum potius* ኢይረክቦ : *v.* 33. ዘሣጠ : *Al.* Effusionis, *vel* qui effunditur. *v.* 41. ሠለስቱ : *male opinor in exemplari pro* ሠላሳ : Trigesies : *est enim* ሠለስቱ : Tres. *v.* 47. ወእንተ : ጸብሑ : *Est Chald.* צבר Ordinavit, *hinc transferenda putanimus hæc verba* ex decreto, *vel* ordinatione : *sed potius de mendo suspectum, sc.* ጸብሑ : *pro* ጸብሐት : per omne mane, *synechdochice pro* in dies : *occurrit hæc phrasis infra. cap.* 16. 5. እንተ : ጸብሐት : *prætermisit hunc locum D. interpres.*

CAP. III.

Vers. 17. ኣእምሩ : ——*Aliter,* Scitote quod in non cognoscendo eum, *h. e.* per ignorantiam——

CAP. V.

Vers. 5. ነገረ : *vitiose puto in exemplari pro* ሰሚዖ : audiens hunc sermonem. *v.* 7. ዘኮነ : ምታ : quod fuit maritus ejus : *Al.* quid factum fuerat, (*h. e.* acciderat) marito ejus.

CAP. VI.

Vers. 1. ወእለ : እምአረሚ : *Al.* cum Gentilibus *hanc significationem habet* ወ : *Æthiop. ut etiam Heb. sæpe : vid. Schindler. s. hac litera Ibid.* ይፀመዱ : *Al.* Attendentes, permanentes, *q. d.* Præstolantes *frustra.*

CAP. VII.

Vers. 39. *Ante initium hujus versus post* ያበዉነ : *redundant in exemplari omnia hæc verba,* ዘሉ : ዐበዩ : አበዊነ : ዘተመጠወ : ንገሪት : ሕጎት : ከመ : ሰነ : ይህበነ : *tum sequitur* ዘሉ——*ut in Impressis nostris. v.* 54. ኣንገፈ : *Al.* excanduerunt, efferbuerunt corda eorum, *ex usu Ch.* חנק, *magis apposite ad Gr.*

CAP. VIII.

Vers. 32. ለተንረደ : *Paulo aliter verbum scribitur, Cap.* 10. 13. & *ca.* 11. 7. ሕርድ : *Affine quidem est* הרג *Heb. ut observavit D. Interpres ; addo & Iberorum* Chdari, *mactare.*

CAP. X.

Vers. 6. ቆርኔሊዮስ : *Al.* O Corneli ; *non enim Cornelii, sed Petri domus vicina fuit mari, ut diserte mox etiam noster habet Interpres. v.* 32. *ver.* 10 ገፅዖ : ላሌዩ : *Aliter,* Ecstasis, *vel* abstractio mentis *a corpore, quæ Dionysio* ἀναγωγὴ *dicitur.*

CAP. XI.

Vers. 18. እንዴዩ : ለአመ : *Al.* Quod si forte, *vel,* forte ita est quod *i. q. Syris* ܚܟܝܡ ܐܢܗܘ & *consonat etiam* እንዴዩ : *cum* ܐܢܗܘ : ለአመ : *autem plane idem est quod Syr.* ܚܟܝܡ : *hoc a Bar Bahlul exponitur per* لعل ܚܟܝܡ تري & *sæpius quidem in hoc sensu occurrit.*

CAP. XII.

Vers. 20. ደቀ : ጽርሑ : ለንጉሥ : *Al.* Minister palatii regis : ጽርሑ : *enim idem puto quod Arab.* صرح *v.* 23. ወዐጺዩ : *Al.* & vermiculatus, *vel* vermibus exesus, *ab* ዕፄ : *enim vermis, formari videtur verbum* ዐፀየ : *sive* ዐጸየ : :=>

CAP. XIV.

In cod. Rom. numerus ፲፭ : h. e. 15. *Male ponitur pro* ፲ : *ante* ወሰሪ : ——*in ultimo vers. præced. cap. v.* 5. *videtur deesse* ከመ : ይትቀጽዎሙ : *ante* ወይትዋገሩ : & *quidem hujusmodi defectus in exemplari occurrunt non insolenter. v.* 11. ——ድያ : *h. e. Barnabam* Jovem *dicunt & Paulum Mercurium in lingua Romana ; utitur Interpres noster Latina voce.*

CAP. XV.

Vers. 16. ዘወድቀ : መንዝብር : *Al.* Siquid mali, detrimenti, *vel* ruinæ ei accidit. זבורית *apud Talmudicos peculiaritur dicitur de* Agro deterrimo ; *vid. Mishn. fo.* 1. *pa.* 1. *sect.* 6. & *fo.* 5. *p.* 4. *sect.* 8. *atque alibi sæpissime occurrit. Hinc generatim etiam de re quavis* deteriori זבר & זבור *intelligi videtur. Hinc & Arab.* زوبرا & زبير (*quibuscum haud dubie convenit nostrum* መንዝብር :) Malum : Infortunium, adversitas, noxa, detrimentum. علك علي زوبرا cum detrimento, *vel* noxa ad me refertur. *ver.* 38. በጸንፈሊያ : *pro hoc in Codice Rom. legitur* በጳንፊሊያ : :=>

CAP. XVI.

Vers. 11. እመተረፈ : *f. pro* ስለመተረፈ : *v.* 12. ቀድሚ : *Al.* Primitiæ. *vid. Psal.* 77. 56. *vel prima & præcipua civitas, ut Gr. Vul. Lat. atque Arab.*

CAP. XVII.

In Cod. Rom. incipit hoc cap. cum vers. 40 *cap. præced. v.* 28. *In Cod. Rom. ita legimus,* ወንሃሉዊ : ወንትሐወስዊ : ወንሃሉዊ : *ubi posterius* ወንሃሉዊ : *proculdubio redundat. v.* 31. *Post* በከመ : *deest* ሠርዐ : *vel* ሠየመ : & *tum locus ita vertendus,* Eo quod statuit diem—— *At quomodo posterior pars versus supplenda esset, difficilior conjectura. Ibid.* ወአንሥኦ : *Al.* eo quod, *vel* quia suscitavit eum. *Vid.* 1 *Cor.* 14. 5. *Rom.* 16. 27. *ver.* 34. እስ : ዘነሰሰ : *Est* נסס *Rab. testibus Schindlero & Munsteto,* Illustravit ; *unde ita verti possint hæc verba,* qui illustris, *vel* clarissimi Dionysii *sequaces, a partibus ei*——ነሰሰ : *in Missal. semel tantum inveni, locus ita se habet,* በእንተ : ነሰሰ : ክርስቶስ : ሕዝብከ : ከመ : ትዕቀቦሙ : ——*qui f. ita vertendus,* pro Secta, *vel* instituto Christianorum populo tuo, ut servares eos. —— *Arab. etiam* نس & نسنس *idem fere videtur quod* مسي : *Hinc ita etiam hunc locum transferre non inepte liceat,* qui Sectæ, *vel* instituti erant Dionysii——

CAP. XIX.

In Cod. Rom. incipit ad vers. 6. *hujus cap. v.* 2. ሰማዕነሁ : ጥቀ : *Al.* Vix dum audivimus quod—— *v.* 18. ወይኔስሑ : *Al.* Et pœnitentiam egerunt de iis quæ fecerant. *v.* 40. ዘአልቦሙ : ጌጋይ : *Al.* ab inculpatis.

CAP. XX.

Vers. 5. ፀኑሐነ : *Omittitur* እንዘ : *nota participii, ut & alibi sæpe. Al.* expectantes nos erant. *Participium enim Paul Activam habet nonnunquam significationem. Luc.* 9. 53. ሖሩ : iens, tendens. *Heb.* 4. 12. *sic* ድኑፅ : &*c. v.* 34. *Post* ተቀንያ : *deesse videtur* ዘእንበለ : Non—— Ministrarunt nisi——.

CAP. XXI.

In Cod. Rom. incipit hoc cap. cum ወፈነውዎ : ——*in ultimo vers. cap. præcedentis. ver.* 33. ግብረ : factum ejus, *vel leg.* ገብረ : *ver.* 35. ዐረ : *Al.* Accidit ei, *ab* ዐረየ : *i. q. Chald.* ערע, *a quo etiam deduci videtur. Atque sic consentit noster Interpres cum Gr. Vulg. Lat. atque Arab.*

CAP. XXIII.

In Cod. Rom. incipit cum ይበሉሙ : *medio primi versus hujus Capitis. v.* 19. ዘእንተ : *redundat hic, ut alibi etiam solet.*

CAP. XXIV.

Vers. 4. ሊየጽሕበከ : *Tanquam vitiose pro* ሊየስሕበከ : *vertit hoc D. Interpres,* ne protraham te, *ita consentit cum Vulg. Lat. Al.* ne nimis familiariter tecum agamus, *ex usu vocis Arab. in* 3. *conj. vid. Ecclus* 30. 9. *vel denique* ጸሐበ : *idem opinor hic significare quod Arab.* صعب (*est nihil apud Æthiopes usitatius quam harum literarum permutatio*) gravis, molestus fuit : ne tædio sim tibi. *v.* 24. *vocabula quædam perperam in hoc versu posita, ita f. rectius legenda,* ዘከማ : ድረሲለ : እንተ : አይሁዳዊት : እስመ : ይሰምዑ : በእንተ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ——cujus nomen Drusilla (quæ Judæa fuit) quia audirent de Jesu Christo— *v.* 29. ወበጽሑ : —— *Ita in Cod. Rom.* Et venerunt Portius & Festus : *ac si duo diversi homines erant. Per oscitantiam certe vel scribæ, vel epanorthotæ, f. utriusque.*

CAP. XXV.

Vers. 14. ፈለጦስ : *male in exemplari pro* ፊልክስ : *v.* 16. ወአውሥኦሙ ; *pro quo in exemplari* ወይቤሎሙ : & dixit eis. *ver.* 27. ሐሳ : *vid. An. ad Psal.* 118. 112.

CAP. XXVI.

Vers. 3. ተዐገሠ : አጽምአኒ : *Al.* ut patienter me audias. *v.* 14. ምጥቃ : ወተረገጽ : *Aliter f. sic reddi potest,* Spinæ, vel spineto meo, ut pedem opponeres : ምጥቃ : *enim convenire puto cum Arab.* شوك & عيص *i. q.* شوك *qua voce hic utitur Arabs Mauritanus,* Palus ; Spina, spinetum. ተረግፀ : *autem idem est quod* ኣገር : Pes, *Job.* 20. 12. *inde formari videtur verbum,* Pede conculcare, pedem opponere, &*c. v.* 29. ከመ : ይኩኑ : —— *Al.* ut ita sint, exceptis vinculis meis.

CAP. XXVIII.

Vers. 3. አሲዶ : *Ita in exemplari, pro* አኃዞ : *ut videtur D. Interpreti, qui proinde ita transtulit,* accepit : *quæ quidem versio etiam convenit cum Syr. Nisi f. vox sit Æthiopibus peculiaris : in Impressis alibi non extat.*

Annota-

Annotationes in Epistolam ad ROMANOS.

CAP. I.

Ante vers. 26. ቁሙ ፡ *In more esse videtur apud Æthiopes in Templis suis stare in pedes cum leguntur Evangelia atque Epistolæ. Quod ad Evangelia diserte constat ex ipsorum Miss. p.* 162. *col.* 3. *li.* 30. *Diaconus accipiens Evangelia dicit,* ቁሙ ፡ አጽምዑ ፡ ወንጌለ ፡ ቅዱስ, *&c.* State, & audite Sanctum Evangelium.

CAP. II.

Vers. 3. ወዘተጸለት ፡ *male, vel pro* ወዘተጸለት ፡ *vid. Gram. Æthiop. vel pro* ወዘተጸአለት ፡ criminaris, detractas— *v.* 15. ወይቀልዩሙ ፡ & detestabuntur. *Ex usu sc. Arab.* قلي *quo sensu in V. Test. sæpe occurrit, Levit.*20.23, *cap.*26.30.*&c. vel potius opinor convenit cum Heb.* הקלה *& Chald.* אקל. vilipendit, contempsit, sprevit. *vid. An. in* 1 *Joh.* 3.20.

CAP. III.

Vers. 22. ሌለየ ፡ *Caute hic distinguendum est (quod nostrorum saltem virorum quos vidimus adhuc nullus fecerit, & hujus distinctionis aliquando nos etiam cum aliis magni nominis fefellit defectus) inter hac tria verba,* ለየለየ ፡ *ex quo in* 4. *conj. Ar formatur* አለለ ፡ Pernoctavit: *&* ለወለ ፡ Inflammavit, *a quo* ትሉሲ ፡ *Jac.* 3.6. *&* ሌለየ ፡ *vel* ሌለ ፡ Distinxit, discriminavit, discrevit: *Hoc semel tantum in Scripturis occurrit. Heb.* 4.12. *de verbo Dei dicitur* ወይሌሊ ፡ ሠርወ ፡ አምሌሊት ፡ Et discernit, *vel* distinguit a nocte *vel* tenebris perditionem; *ita vertendum opinor vocabulum* ሠርወ ፡ *Sunt in omnibus hominibus tenebræ quædam quoad Scripturarum veræque Religionis mysteria; at in quibusdam, ne dicam plurimis, tenebræ ut ita dicam Ægyptiacæ ad perditionem, animum intelligo non cœcutientem tantum, sed pertinaciter obstinatum, veritatique adversantem: Inter hos discernit Sermo Dei. Nisi forte allusio fiat ad Horrorem illum noctu perdentem, Psal.* 90.5, 6. *quærant quibus pinguius otium, nobis non vacat. Hujus verbi in Liturgiis Æthiop. frequentius occurrit iste sensus. In confessione fidei illorum ita legimus,* አብ ፡ ይነብር ፡ ወወልድ ፡ ይኴንን ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ይሐትት ፡ ከመዝ ፡ ነአምን ፡ ጽሚረ ፡ ወሁበሬ ፡ እንዘ ፡ ኢንፈልጥ ፡ ወኢንሌሊ ፡ ከመ ፡ ሊይኩን ፡ ብዑደ ፡ ንፈልጥ ፡ እንከ ፡ ወንሌሊ ፡ ከመ ፡ ሊይኩን ፡ ሳዉስ ፡ Pater inhabitat, Filius judicat, Spiritus Sanctus scrutatur. Ita credimus communicationem atque unionem, non separantes neque distinguentes *sc. essentialiter:* Separamus autem sine diversitate, & distinguimus sine mixtura. *p.* 171. *col.* 3. *li.* 30. *Atque hinc satis aperte deducitur* ሌለየ ፡ Distinctio, differentia. *v.* 26. ወበ ለሀ ፡ ብሂሉት ፡ ejusque conniventiam: *vox composita, quales perpaucæ Æthiopicæ, ex* ለሀ ፡ etiam. *Mat.*21. 30. *&* በሂለ ፡ dicere. *Verbum significat* Annuere, connivere, consentire, obedire, accomodare se, *vel quid simile. Consule sis hæc loca, Mat.*27.20. *Rom.*6.12.16. *Jac.*4.7. *cap.* 5. 6. *in editione Nissel. ver.*7. *ubi, ut in aliis etiam locis male transfertur. Hinc nomen* ለሀ ፡ ብሂሎት ፡ *&* ለሀ ፡ ትብሉ ፡ μακροθυμία. *cap.*2. *Eph.* 4. 2. *Atque* ለሀ ፡ በሃሊት ፡ εὐπειθὴς *idem plane quod Persis* اري كرد *Hist. Christi Persice. p.* 40. *li.*6.

CAP. V.

Vers. 5. ውሕዘ ፡ ውስተ ፡— *Eo sensu vocem* ውሕዘ ፡ *accipiendam hic puto, quo Heb.* הממלאים *Isa.* 65. 11. libantes, infundentes, *ut Schindl. vel* effundentes. *Apud Æthiopes a. nihil usitatius quam idem verbum in quacunque fere conjugatione, præsertim prima, Activam simul & Passivam habere significationem: Vel aliter ita etiam verti potest,* expanditur, *vel* extenditur in cordibus nostris: *Id Arab.* مبلسم *qua voce loco Isaiæ prædicto utitur Arab. Oxon. ex quo plurima supplevimus in Bibliis nostris, quæ deerant in Parisiens. (quem speramus, cum bono Deo, in Majores ac Min. Prophetas integrum cum aliis etiam Scripturæ partibus, tam Arabice, quam Syriace, Æthiop. &c. fore ut brevi edamus)* املي *in* 4. *conj.* Expandit, extendit: Dilatavit, amplificavit: *fere ut Senes qui per* πλυθύνω *vertunt, Exo.* 1. 7. Multiplicabat— *v.* 14. ከመ ፡ *Mihi videtur hic, ut & Ca.* 7. 18. *atque Eph.*6.12. *idem significare quod* ዘዘ ፡ quilibet, quicunque, quodcunque.

CAP IX.

Vers. 3. አተዐለለ ፡ *genuinam hujus vocis apud Æthiopes nondum inveni significationem: ex usu Arabico tantum conjecturam fecimus, quibus* اعلل *in* 4. *ejug. itemque in* 8. *est* Avertit, divertit, deduxit, abduxit; ablactavit.

CAP. XI.

Vers. 1. እሉ ፡ *videtur male pro* እቤ ፡ *vel* እለ ፡ እቤ ፡ *ut cætera habent versiones. v.* 21. ኢምሕኮሙ ፡ *Ita est in Cod. Rom. male, pro* ኢምሕከሙ ፡ *v.*22. የዐቀየክ ፡ *videtur convenire cum* ዐቀየ ፡ animadvertit; *vel* وقي Reformidavit, *q.* formidabile exemplum te reddet; *vel f. pro* ይወቅርክ ፡ exscindet te.

CAP. XIV.

*Tit. ante v.*19. አፕኒፓ ፡ *quo modo occurrit etiam. Cap.* 15. *v.*14. *Cap.* 16. *v.* 1. *male opinor pro* ኤጲፋንያ ፡ Epiphania, *prout alibi scribitur.*

CAP. XVI.

Vers. 2. ዘፈቀድክሙ ፡ *f. pro* ዘፈቀደትክሙ ፡ rogaverit vos—

Annotationes in I. Epistolam ad CORINTHIOS.

I. CORIN. III.

Vers. 5. ለእሉ ፡ *f. vel pro* ለእለኑ ፡ Ministri, *ut in versione; vel pro* ተለአኩ ፡ missi sunt illi, *ut* per eos.—

CAP. IV.

Vers. 7. ትገእዝ ፡ *Non satis assequor rationem cur ita verterit hanc vocem doctiss. Interpres: Est proprie,* exprobras, contemnas; judicas, statuis, *&c. v.* 8. *Est* ወነሠአክሙዋ ፡ *in Rom. Cod. loco* ወነገሠክሙዋ ፡ *prout restituimus.*

CAP. V.

In Rom. Cod. incipit cum ወበየውሁት ፡ *ultima voce cap. præcedentis.*

CAP. VII.

Vers. 10. ምኑን ፡ *idem quod* እሙ ፡ *v.*12. ሊይሚብል ፡ non subjectus ero: *ita in prima conj. significare videtur. Contra in.*5*a. Arab.* ተሚብለ ፡ Dominare, 1 *Tim.*2.12. *vox est peculiaris Æthiopibus.*

CAP. VIII.

Incipit hoc caput in Cod. Rom. ad finem ult. versus præcedentis Cap. cum ዘሀሉ ፡ *perperam. ver.* 7. በኢያበሰብሶሙ ፡ *Al.* in instabilitate eorum. *ver.*12. ወታወድቁ ፡ *Al.* Deijcientes, *vel* deiici facientes.

CAP. IX.

Vers. 22. በገዕዝ ፡ ኩሉ ፡ *Al. pro* omni indole, *vel*, cujusquam ingenio.

CAP. X.

Vers. 18. በሥጋ ፡ *Al.* secundum carnem hominis: qui edunt victimas, etiam sunt— *ver.*22. ንቅናእት ፡ *f. rectius transpositis duobus Nun,* ናቅንእት ፡ zelare, irasci facimus— *ver.* 28. ከመ ፡ ይግእዝዋ ፡— *Al.* ut judicarent conscientiam vestram.

CAP. XI.

Vers. 14. ኢየዐቀቀክሙኑ ፡ *pro* ኢየአውቀክሙ ፡ *ut D. Interpres,* nonne manifestum facit vobis, — *vel. f. pro* ይዌቀሠክሙ ፡ *sed prior magis placet conjectura. v.*15. እንተተ ፡ *Est contracte pro* እንወተተ ፡ *vid. Gram. v.*34.— ሊተተክፆሩ ፡ *Al.* Ut in hoc non sitis crimine maculati, notati; *a* ሐሰ ፡ *vid. Annot. ad Psal.* 118. 112.

CAP. XII.

Vers. 7. እሐዱ ፡ *videtur redundare: Atque hujusmodi pleonasmus in Scripturis occurrit alibi non insolenter. vid. Act.* 17. 28. *cap.* 19. 1. *Heb.* 11. 9. *Rom.* 15. 6. *Jac.* 1. 27. *&c. ver.* 13. ገበረ ፡ *Pro hoc leg.* ነበረ ፡ *ut in Cod. Rom. Nam sæpius ita occurrit, & opponitur* τῷ እገ ዐዘ ፡ *vid. Gal.* 3. 28. *Cap.* 4. 1. *Eph.* 6. 5. 8. *Col.* 3. 11. 22. *Cap.* 4. 1. 1 *Tim.*6.1. *Tit.*2.9. *Rom.* 14. 4. 1. *Pet.* 2. 18.

CAP. XIII.

Vers. 3. ከመ ፡ እትመዘገን ፡ *Al.* ut premium nanciscar. *ver.* 6. በሮ ገዕ ፡ in violentia; *retinemus vocabulum ut in exemplari, affine Chald.* אנס violenter incurrere, impetum facere. *ver.* 12. *media pars hujus versus ita mihi legenda videtur,* ወእስተርአየ ፡ ኩሉ ፡ በመዝ ፡ ሄት ፡ ወአመዝ ፡ (*quod inserendum*) ከሠተ ፡ ገጽ ፡ በገጽ ፡ & visa sunt mihi omnia quasi in speculo, tunc autem aperte videbo facie ad faciem. *Alia exemplaris vitia, quæ emendavimus (non tamen omnia, nimis longum id foret) uncis habentur inclusa. ver.*13. ወተቀየ ፡ *Est radix* ቀትወ ፡ *vid. Lexic. nostrum. Affine est Chald.* קהה Laboriose, diligenter intendere, *q.d.* zelare.

CAP. XIV.

Vers. 15.— ሰብአየ ፡ *leg. f.* ሰእበየ ፡ & petam, *vel* rogabo corde meo. *ver.* 18. — እነብብ ፡ *Al.* quod loquar, *vel* loquens sim. *v.*33. ሊኮኑ ፡ *f. pro* ሊኮነ፡፡=÷

CAP. XV.

Vers. 1. —ተዓሉክሙ ፡ *Al.* quemadmodum adducta, *vel* oblata est.

Annotationes in II. Epist. ad CORINTHIOS.

CAP. II.

Vers. 5. ወዘኒ ፡ ትካዘ ፡— *Aliter,* Et siquid tristitiæ est, non est multum mihi, quod contristatur, ipse si unus pariter afficiatur, ut non aggravem illud, *vel* illum supra vos omnes. *Huic expositioni favere videntur illa quatuor puncta quæ ante* ውሉድ ፡ *ponuntur, majoris pausæ nota.*

CAP. IIII.

Vers. 8. ንሕሙም ፡—*Al.* in omnibus afflicti, sed non tentati.

CAP. V.

Vers. 4. *Pro* ንለበስ ፡ *ut nos mutavimus, in exempl. est* ንለበስ ፡ *vitiose. ver.* 6. ትነግዱ ፡ *Al.* peregrinamini in corpore vestro: እሙ ፡ *idem quod* In; *Math.* 12. 42. *Mar.* 6. 11. *ver.* 7. በአድልዎ ፡ *Al.* per quod apparet. *ver.* 10. ንትሐተት ፡ *Est proprie* Scrutinio, indagini, explorationi subjici. *ver.* 19. እናስሰዮ ፡ *Al.* Dimittens peccata eorum.

CAP. VI.

Vers. 7. ዘአልቦ ፡ ኑፋቄ ፡ *Al.* absque simulatione, *vel*, quæ non est simulata. *Ex tribus, quibus usi sumus Codicibus in excudendo N. hoc Testamentum Æthiop. unico illi Doctiss. Interpretis D. Loftusii qui solas Paulinas habuit Epistolas, casu contigit infœlici, ut ex eo hoc in loco voces aliquot excussæ fuerint, quas (ne moraretur prelum) conjecturis ut potuimus uncis inclusas supplevimus; ubi autem nostra nos fefellit conjectura. dictiones illas ex perfecto quem postea comparavit* R. D. D. Waltonus *exemplari, hic tandem restituimus. v.* 9. *pro* [ነፃዋ] *leg.* ሕያዋን ፡ *Ibid. pro* [ወሊቀታሉስ] ፡ *leg.* ወሊቀታልዎን ፡ *ver.* 10. *pro* ንትከሰሰ

[ንትሐስይ] *leg.* ንትፌሣሕ : *eodem sensu. Ibid. pro* [ከመዘ : አልብክሙ : ወታበርዩ : ኵሎ :] *leg.* ከመዘ : አልብክሙ : ወሊመንት : ወኵሎ :—— ut nihil omnino apud vos habentes, & omnia in manibus vestris. *ver.* 11. *pro* [ርኍተ :] *leg.* ክሡተ : *eodem etiam sensu. Ibid. pro* [ቆርንቶስ : (*error typograph.*) ተረሐበ :] *leg.* ቆርንቶስ : ወርሐበ : *Ib. pro* [ተዓህሁ :] *in exemplari est* ነሀሁ : *an recte dubito.*

CAP. VII.

Vers. 1. *pro* [ንፌጽም] : *leg.* ወንግበር : sed operemur, *vel* perficiamus. *ver* 2. *pro* Agedum *leg.* Statio. *Ib. pro* [ጽንሑኒ :] *leg.* ትፈልጡኒ : Distinguite nos *v.* 3. *pro* [ለቀደሙኒ :] *leg.* ወደአሙኒ : *quod in idem recidit,* jam antea ego, *adverbio more verborum formato. vid. Phil.* 3. 12.

Vers. 7. ወተቀንአዎ : *Al.* & zelo commoti estis, zelamini. *vid. An. ad* 1 *Cor.* 13. 13.

CAP. VIII.

Vers. 17. ስላጤክሙ : *Al.* Concessionem, potestatem vestram, facultatem ei impertitam.

CAP. IX.

Vers. 7. ጣህዘ : ዘለክሙ : መዝገ : ኵሉክሙ : *Convenit f.* ጣህዘ : *cum* ሙሕዘ : *a* ወሕዘ : affluxit : *q. d.* de vestra propria affluentia, *vel* abundantia propinarunt vobis : *sed pro* ኵሉክሙ : *puto melius leg.* ኵሉሙ : :==>

CAP. X.

Vers. 1. *Pro* ሕሰፈ : *in exemplari est* አተፈ : *sine sensu. v.* 18. ከመ : *cum* ከ : *in hac classe,* Idem *significat. vid. An. ad Psa.* 61. 9.

CAP. XI.

Vers. 19. ነበበያን : *vitiose puto in exemplari pro* ጠቢባን : :=>

CAP. XIII.

Vers. 11. ወተዛናአዎ : *Significatione convenit cum Syr.* ܫܠܡ & pacem habete, inite, *vid. Annot. ad Marc.* 9. 50.

Annotationes in Epistolam ad *GALATAS*.

CAP. II.

VERS. 20. ሕሑዪ : *videtur leg.* ሕሑዩ : vivo. *ver.* 21. ለሰምስኬ : *f. pro* ሕሰም : ሰበኪ : :==>

CAP. IV.

Vers. 3. ሕንደዩ : ሰለመ : *vid. An. ad Act.* 11. 18. *ver.* 13. በሕሞጠኑ : — *Al.* pro infirma, *vel* tenui facultate mea, edocui vos. *v.* 26. ወሊየሩሳ ሌም :—— *Al.* Et Hierusalem quæ sursum, libera est, cujus, *vel* de qua mater nostra. *v.* 29. በመንፈስ : ቅዱስ : *Al.* per Spiritum Sanctum.

CAP. V.

Vers. 17. ዘሊይፈቅድ : *In exempl. absque* ሊ : *vitiose* ዘይፈቅድ : *v.* 24. አልቦ : ዘይኄይስ :—— *Al.* non habet criminis quod incuset eum; *vel* adversus eum nil habet reatus lex.

CAP. VI.

Vers. 3.— ዘያስሕት : ርእሶ : *Al.* nemo sit qui fallit seipsum. *v.* 12. ያድልው : ለገጽ : qui volunt accipere personas.

Annotationes in Epistolam ad *EPHESIOS*.

CAP. III.

VERS. 11. በዘ : ሠረዖ : *Al.* propter quam, *h. e. propter Ecclesiam* constituit mundum : በ : *sæpe hoc sensu occurrit. Joh.* 4. 41, 42, 50. *vel,* per quam.

CAP. IV.

Vers. 32. መርያን : *male puto pro* መሐርያን : *vel,* መሀርያን : *vid. Rom.* 12. 10. *Phil.* 1. 20. benigni : *a* መሐረ : benignus fuit : *nomen* መሐሪ : *pl.* መሐርያን : :=>

CAP. V.

Vers. 5. ወዘያጠዉዖ : *pro hoc in exempl. vitiose ponitur* ወዘያጠወዐ : *v.* 17. እንዘ : ታናሕሰዎ : *Al.* Dimittentes quæ sunt——

CAP. VI.

Vers. 4. ሊታስተቀጥዑ : *Al.* angore ne afficiatis. *vid. Col,* 3. 21. *Tit.* 3. 2.

Annotationes in Epistolam ad PHILIPPENSES.

CAP. I.

VERS. 12. ከመ :—— *Al.* quomodo jam major est profectus, *sive* exaltatio in doctrina Evangelii. *ver.* 20. መሀርያን : benigni. *vid. An. ad Eph.* 4. 32.

CAP. II.

Vers. 6. አኮ : በርበ :—— *Al.* Non fuit rapina ejus, quod factus est Deus.

ver. 17. ለወጽኣ : *Significatione convenit cum Arab.* ضحا Sacrificavit.

CAP. III.

Vers. 8. ከካሳ : *Est plane, i. q. Arab.* كساحة Purgamentum, quod verrendo ejicitur, *a* كسح i. q. كنس

CAP. IV.

Vers. 8. ወዘመድሖር : *Al.* & quodcunque benedictio *est. ver.* 16. ትክዝየ : *Al. in* ærumna, *sive* sollicitudine mea, *per ellipsin præpositionis, quæ frequens valde in hac lingua.*

Annotationes in Epistolam ad COLOSSENSES.

CAP. I.

VERS. 20. በድሙ : መስቀሉ : *pro hoc in exemplari legitur* በቅድመ : መስቀሉ : in conspectu crucis ejus, *puto non sine mendo.* v. 24. ተኅጸጸ : *Ita est in exempl.* minutiora, *vel* minima. *Nisi f leg. potius* ተኅደገ : *quod nescio an quis* Reliquias *vertat, a* ኀደገ reliquit : *Psal.* 37. 10. *in Edit. Col. pro quo in Codd. Rom. & Poc. rectius ponitur* ኅደገ : *& quidem de mendo prius illud merito suspectum.*

CAP. II.

Vers. 15. ተዋሰበሙ : ቦቱ : *Al.* transfiguratus est eis in illa. *ver.* 16. ወሊበሊሠርቀትክሙ : *Deduci videtur a Chald.* ירח Luna. *v.* 18. ፈቂደ :— *Al.* Cupiens per blanditias religionem Angelorum, quasi oblitus (*id Ar.* سى *Alibi non occurrit: videtur legisse D. Interpres* ይትሰናየ : *at in exempl. est* ይትሰኖየ : *f. vitiose*) suiipsius, aut inflatus carnali corde suo : *v.* 16. & non firmiter tenet caput suum—— *Ibid.* ወይትወደደ : *significat hoc verbum in* 4. *conj.* Configere, *vid. Annot. ad Psal.* 118. 120. *in hac* 5ª. *conj.* configi, arcte conjungi, connecti. *In* 10. *conj.* Apte, arcteque concinnare, conjungere, copulare. *Ps.* 151. 2.

Annotationes in Epist. I. ad THESSALONICENSES.

CAP. II.

Vers. 5. ወእመሰ :—— *Ad verbum,* Ex quo fuimus, non sumus usi— *ver.* 6. ወሊበዐደ : *f. melius* በዐደ : *ver.* 14. በክርስቶስ : *pro hoc in Rom. Cod.* ዘክርስቶስ : *quam recte judicet Lector.*

CAP. III.

Vers. 1. አተኒ : *pro quo perperam in exemplari* እስታኒ : :=>

CAP. IV.

vers. 11. ትክብረ : *Al.*—Honoretis, *h. e.* honorem æstimetis— *v.* 17. ወእሙዝ :—— *Al.* Et tunc nos qui vivi, & qui reliqui sumus, nos rapient——

CAP. V.

Vers. 9. ለመንሱት : *hic & Cap.* 2. 10. *idem videtur denotare quod* ሙስን : *v.* 13. ማኅበረ : *pro quo male in exemplari* ማክበረ : :=>

Annotationes in Epist. II. ad THESSALONICENSES.

CAP. III.

Vers. 7. ሊሠሠዕነ :—— *Proprie,* non fisso, *h. e. falso ac duplici corde* fuimus apud vos. *Semel tantum occurrit in Psalmis, Psa.* 100. 7. *ubi pro* ሠሠዑ : *in R. & C. in P. est* ስሑእ : fissus; *adeo ut de hoc sensu vocis liquido consentiunt omnes codices. ver.* 11. ወአልቦ : ዘይትቀነይ : *Al.* non est cui inserviunt.

Annotationes in Epistolam I. ad TIMOTHEUM.

CAP. I.

Vers. 6. ዐወከኑ : *Est* ܥܘܩ *Syr.* Obstetit, impedit. *Arab.* Decertavit. *Æthiop. videtur significare hoc verbum* Defecit, recessit; *ut D. Interpres* abrenuntiavit *cum quadam resistentia atque impugnatione: vide sis hac loca, v.* 19. *hujus cap.* 2. *Tim.* 2. 18. *v.* 15. ከመ : ያድኅኖሙ : *pro quo in exempl.* ይድኅናሙ : ከመ : :=>

CAP. II.

Vers. 9. ይትረሰዩ : *Al.* constituantur, collocentur. *v.* 12. ወይትሜጠዉ : *vid. An. ad* 1. *Cor.* 8. 2.

CAP. III.

Vers. 1. ጳጳስ : Papa, *apud Æthiopes est distinctus clericorum gradus supra Episcopos; quod constat ex Missal. p.* 161. *c.* 2. *l.* 13. *ubi hoc ordine ponuntur personæ inter eos sacra (alibi tamen alia etiam reperio nomina) pro quibus indies orare solent ; sc.* ሊቀ : ጳጳሳት : ጳጳሳት : ኤጲስቆጶሳት : ቀሳውስት : ወዲያቆናት : Archi-papæ, Papæ, Episcopi, Presbyteri, & Diaconi. *ver.* 5. ወዘሰ :—— *Al.* Nam qui——ወ : *enim ut conjunctio illativa quam sæpissime usurpatur : vid.* 1 *Cor.* 14. 5. *Act.* 7. 40. *v.* 13. ይገብሩ : *Al.* efficiunt, operantur, procurant.

CAP. IV.

Vers. 7. መድኃኒተ : *Ita in exempl. pro* መኅደምተ : *ut rectius occurrit supra. Cap.* 1. 4.

CAP. V.

Vers. 1. ሊትመትዖ : *Si recte scribitur vox est peculiaris Æthiopibus i. q.* ገሠጸ : :=>

CAP. VI.

Vers. 9. ወዘይበእሶሙ : *Al.* & quæ malæ, *sive* pessimæ sunt eis; *vel,* quæ nocivæ ; *id Syris* ܒܝܫ *teste B. Bahlul, qui per* ܥܨܐ *exponit.*

Annotationes in Epist. II. ad TIMOTHEUM.

CAP. I.

IN *Titulo per hæc verba* ዘኅደር : ሰብእ : *quæ ad ver.* 14. *hujus Cap. satis aperte referenda, intelligi videtur Hymnus ille quem nos appellamus,* Te Deum.

CAP. III.

Vers. 9.— ሊይትለሰሉ : *Al.* sed non proficient, provehentur; *atque similiter ver.* 13. *ver.* 10. በተለፈ : በአፍቅሮ : *pro quo in exempl. vitiose* በተፋቅሮ : :=>

CAP. IV.

Verſ. 10. ጋለየ፡ *f. pro* ጋለተየ፡ v. 13. ተማልእ፡ *Si* ፈለ፡ *eo ſenſu ſumatur quo Syrus noſter, Ar. Erpen. cum veterum nonnullis* τὰ φελόνην *vertunt* وعا الكتب vaſa librorum, *tum ſic vertendus erit iſte locus,* vaſa chartacea collige, *vel* aſſume tecum; *Id.* ጦለለ፡ *non Heb. tantum, ſed & Æthiopibus; vel a* هلا *Ar.* venire fac, adducito: *vel denique pro* ተማጽእ፡ *qua conjectura eſt D. Interpretis. Mitto quod* لفّ *Ar. eſt* Surculus, *vel filamentum* Palmæ, *cujus uſus Scriptioni inſervire teſtantur cum Plinio etiam alii plures.*

Annotationes in Epiſtolam ad TITUM.

CAP. I.

VERS. 2. እንዘ፡ ተሰፈው፡ — *Al.* expectantibus vitam. *v.* 8. ዘየኅሥሥ፡ *Al.* remittentem, qui facile condonat peccantes in eum; *vel*, qui piger, tardusue eſt ad iram.

CAP. II.

Verſ. 14. ዘይትቀሐው፡ *Al.* fervidum, zelo affectum. *vid. An. ad* 2 *Cor.* 7. 7.

CAP. III.

Verſ. 8. ዘሊይበቍዕ፡ *f. intelligit, quod* non utile *tantum eſt hominibus, ſed in ſe etiam bonum; vid. Luc.* 16. 6. 7. *ubi laudatur factum* ዘይበቍዕ፡ ለሰብእ፡ እስ፡ ሊእምገዘ፡ hominibus bonum, non ex ſua natura.

Annotationes in Epiſt ad PHILEMONEM.

CAP. I.

VERS. 15. ለዕለከ፡ *Ita eſt in Cod. Rom.* ſupra te, *ut tranſtulit D. Interpres: vel,* ut factus ſis debitor: *id* ለዕል፡ *Æth. ut &* علي *Ar. vid Luc.* 16. 6. 7. *vel f. mendum eſt pro* ለዓለም፡ in perpetuum.

Annotationes in Epiſt. ad HEBRÆOS.

CAP. II.

VERS. 8. እር እየነ፡ *vitioſe puto pro* ሊርእየነ፡ *vel* ሊርሊነ፡ nunc autem non videmus —

CAP. VIII.

Verſ. 6. ኅሩይ፡ *q. d.* Electiſſimus, *qui ad Mediatoris officium aptiſſimus eſt atque convenientiſſimus; ut* حري *Arab. quod neque de duobus, neque de omnibus uſurpatur, vid. Gal.* 3. 20. *ſed qui unus eſt ex multis.*

CAP. X.

Verſ. 5. ሊፈቀድኩ፡ *Al.* Nolui: *permagna eſt varietas quæ in hiſce verſibus apud Interpretem noſtrum invenitur, quæ non a fonte tantum, ſed ab omnibus aliis quæ adhuc apud nos extant, verſionibus longe diſcedit. vid. An. ad Pſal.* 39. 9. *ver.* 25. ሊመድር፡ *videtur idem connotare quod* ይለምድ፡ ሰብእ፡ ut mos eſt quibuſdam; *vel f. pro eo ponitur.*

CAP. XI.

Verſ. 5. ወዘእንበለ፡ *pro quo vitioſe proculdubio in exempl.* ወዘአበለ፡ *v.* 20. በረከተ፡ *Ita nos reſtituimus, at pro hoc in exempl. male legitur* ረከቡ፡ adeptus eſt — *Ib.* በእንተ፡ — *Al.* de rebus futuris, quæ ipſis eſſent eventuræ. *v.* 35. ወነሥአ፡ — *Æth.* Et mulier accepit — *v.* 38. ዘሊይደልዎ፡ — *Æth.* Quos non decuit, non æquum, *vel* par erat, *ut* —

CAP. XII.

Verſ. 1. ተፈነ፡ *puto pro* ተስፈነ፡ ad conſtructa nobis promiſſa. *v.* 4. ወዐ ደ፡ *f. rectius* ወሊዐደ፡ *vel,* ወዐደ፡ ሊ — nondum ad mortem —

CAP. XIII.

Verſ. 5. — ለመልእክተክሙ፡ *Al.* perſiſtite, *vel* durate, ſi modo ſufficit vobis pro miniſterio veſtro. *Pro* ለመልእክተክሙ *in exempl. prave habetur* ለመልእክክሙ፡ pro principe veſtro, *contra textum Græcum, verſiones omnes, ſanumque ſenſum. v.* 15. በኑ፡ Nunquid: *f. pro* በተ፡ per eum igitur —

Annotationes in Epiſtolam. S. JACOBI.

CAP. I.

Verſ. 27. ሕብሶቱ፡ *i. q. Ar.* عنت *& cum eo partim conſonat; & partim Græc.* κακῷ.

CAP. II.

Verſ. 7. ዘተሰምየ፡ — *Al.* quod nominatum ſupra vos. *v.* 11. ሊትቅትል፡ ነፍሰ፡ ne percutias, *vel* occidas animam, *h. e. lethaliter. vid. Gen.* 37. 21. *unde phraſis iſthæc Æthiopibus juxta cum Chald. uſitatiſſima ſuum traxit originem.*

CAP. III.

Verſ. 4. ወይትኄደእ፡ *Convenit haud dubie cum Arab.* نذ Commotus eſt; *cui affine Heb.* נדד נוד *Ib.* ዘኅሬደ፡ ብእሲ፡ *Ad verbum* Gubernans homo, *h. e. navarchus i In impreſſis Scripturæ libris alibi non occurrit: In Confeſſione autem fidei Æthiop. de proprietatibus* 3. *Perſonarum hæc lego,* አብ፡ ያጸንዕ፡ ወወልድ፡ ያስተብዕ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ይሔድቅ፡ *h. e.* Pater corroborat, Filius præparat, Spiritus Sanctus dirigit, *vel* gubernat. *p.* 171. *c.* 3. *li.* 28. *Atque hinc* ሐሪዴ፡ Gubernaculum navis, *Act.* 27. 40. *v.* 5. እመ፡ *Nequaquam utpræpoſitio hic, quæ utramque literam alterius Claſſis habet, ſed ut nomen extra omne dubium ſumi debet; & ut Latinis* Mater, *&* Materia *cognatæ voces ſunt, ſic* እም፡ *&* እመ፡ *Æthiopibus. Poſterius hoc* Materiam, *vel* Sylvam *denotare, vel ex hoc loco ſatis conſtat. Addo quod* إم *Arab.* Spinæ *genus eſt: &* Deſertum, *locus ſylveſtris Japoneuſ. jama,* Sylva: *quæ vox Lat. ut Gr.* ὕλη *generatim etiam pro quacunque* materia *uſurpatur. Et materia quidem quaſi mater eſt ex cujus potentia, vel matrice (ut ita dicam) res materiatæ omnes a prima Cauſa in actum educuntur. Ibid.* ወትረሥእ፡ *ab* እርሥእ፡ *vel i. q. Arab.* أرمص Afflixit, dolore affecit; *vel f. convenit cum* رمص Sordidat, inquinat; *quod magis appoſite ad Gr. cæteraſque verſiones omnes. Ib.* ወትለፍ፡ *Eſt tanquam a* ለፈ፡ Inflammavit, *de quo tamen nihil adhuc inveni in ulla Orientalium lingua. Proinde tam hoc quam alia vocabula plurima Æthiopica, Syriaca, Samaritana, Arabica, atque Perſica, de quibus in omnibus quos habemus Lexicographis ne* γρῦ *quidem extat, vel ad Lexicon noſtrum Orientale, vel ad aliud volumen Biblicum, quod aliquando* (*volente Deo*) *ſimus edituri, referre neceſſum erit.*

CAP. V.

Verſ. 7. ትስጢ፡ Spicas edat, *vertit D. Interpres:* effundat *pluviam, Niſſelius, tanquam a* ሰወጠ፡ *nos, ut cognatæ ſignificationis cum Arab.* سوي demittat *pluviam. Mentem Interpretis Æthiop. an quis noſtrum aſſecutus fuerit, haud parum dubito. ver.* 11. ናስተበጽዕዎሙ፡ *Ita in exemplari, melius* ናስተበፅዖሙ፡ *ver.* 12. ለመ፡ ሊትትኰነኑ፡ ወሊትበሉ፡ ሙከተ፡ ደይን፡ *Quæ verba ita tranſtulit D. D. Loftuſius, vir non tantum* πολυγλωττότατος, *ſed & omnigena eruditione clarus, mihique multis nominibus merito colendus; Niſi in judicium vocemini, & intretis in judicium.*

Annotationes in I. Epiſtolam S. PETRI.

CAP. I.

VERS. 5. ከመ፡ ትድኀኑ፡ — *Æthiop.* ut ſervemini *ad id pro quo* parati eſtis, & revelabitur —

CAP. III.

Verſ. 18. ጻድቅ፡ *Æthiop.* Juſtitia.

CAP. IV.

Verſ. 8. ወስሐው፡ *Occurrit hæc dictio Math.* 16. 2. *nec in impreſſis alibi, ubi convenit cum Heb.* צחצח Terſus, politus, lucidus, luculentus. *f. leg.* ቀሰው፡ *vel* ጸሰቀ፡ *ut conjectat D. Interpres. v.* 17. ሰፍደ፡ *videtur idem quod Heb.* ספיד: *niſi mendum ſit pro* ፍትሕ፡ *vel* ሰፍትሕ፡ ::=

CAP. V.

Verſ. 8. ይጥህር፡ *idem puto quod Arab.* ظهر Prodit: *vel dictio f. Æthiopibus peculiaris.*

Annotationes in II. Epiſtolam S. PETRI.

CAP. I.

VERS. 9. ከመርሰሰ፡ *f. rectius leg.* መገሰሰ፡ ambulat contrectans, palpans, manu tentans; *vel ſi* በመገሰሰ፡ cum contrectatione — *v.* 10. ሰለ ዕለ፡ *Al.* contra divitias ejus; *Ita ſæpe ſignificat hæc litera, vid. Act.* 6. 13. ሱቱ፡ *C.* 15. 2. *C.* 18. 28. *&c.*

CAP. II.

Verſ. 4. በዐፀ፡ Ardor, incendium, perditio; *ut Hebræis. v.* 14. ወስጡሕ፡ *Eſt proprie extenſum, dilatatum: Heb.* 4. 13. *ut Heb.* שטח. *v.* 20. በከንቱ፡ *Al.* fruſtra, gratis: *i. q. Heb.* חנם.

CAP. III.

Verſ. 2. ዘሰቀደምነ፡ *rectius leg.* ዘአቀደምነ፡ ::=

Annotationes in I. Epiſtolam S. JOHANNIS.

CAP. I.

VERS. 1. *In exemplari* ለዓለም፡ ዓለም፡ *ubi* πλεονάζει *poſtremum* ዓለም፡ *v.* 5. ትቤሁ፡ *pro quo male in exempl.* አቤሁ፡ ::=

CAP. II.

Verſ. 2. *Incipit hic verſus in exemplari cum duabus ultimis vocibus præcedentis, ſc.* ጸድቅ፡ ወእስ፡ *v.* 14. እእምርክሙ *f. leg.* እእምርክሙ፡ noviſtis.

CAP. III.

Verſ. 20. ወይቀልየነ፡ & contempſerit nos: *Eſt plane idem Æthiopibus in Kal, quod in Hiphil Chald.* אקלי: Vilipendit, ſprevit, contempſit: *Et noſtro hic aſtipulatur Arabs Erp.* حقرنا.

Annotationes in Epiſtolam 3^am^. S. JOHANNIS.

CAP. I.

VERS. 9. እስ፡ ርቱዕ፡ እቅድም፡ ሎሙ፡ *Al.* Sed rectus (*ut Iſrael* ישרון *Deut.* 32. 15. *h. e. vel quem oportuit fuiſſe rectum, vel per antiphraſin*) qui præeſt eis, is quidem per infidelitatem ſuam vos minime acceptos habet; *id ſignificare,* ሊይሰጠወክሙ፡ *conſtat ex* 1 *Pet.* 2. 5. *atque hic ſenſus ad Gr. magis eſt accommodus.*

Annotationes in Epiſtolam S. JUDÆ.

CAP. I.

VERS. 9. ይኰንነከ፡ እግዚአብሔር፡ *Male hic in Edit. Niſſel.* ይገሠጽከ፡ *Significat proprie* ይኰንነከ፡ criminis te reum peragat Deus. *vid. An. ad Pſal.* 118. 112. *& ad Math.* 5. 23. *ver.* 13. እለ፡ ይፈልሑ፡ ለኀሳሮሙ፡ Egerentes *vel* ejicientes ignominiam ſuam, h. e. *quæcunque ſe conferunt ſuam produnt infamiam, atque turpitudinem. Satis apte convenit vox iſthæc D. Niſſelio adeo difficilis explicatu cum Arab.* فلح Egeſſit, ejecit: *unde* فلحة الغائط ventris egeſtio, *apud. Gig. v.* 21. እንተ፡ ሕይወት፡ — *Æth.* ad vitam quæ in ſecula ſeculorum.

Anno-

Annotationes in Apocalypsin S. JOHANNIS.

CAP. I.

IN Tit. —ዘቍስጥንጥንያ : መጥርጵሊስ : *vertit D. Interpres*—Chuistnniæ metropolis ; *cujusmodi loci, nedum Metropolis, nuspiam apud ullumChorographum mentionem invenimus: nisi(quod probabile)pro* Chuistntniæ *intelligenda sit Constantinopolitanæ ; unde mutavimus hic, ut etiam alibi nonnunquam eruditissimi viri translationem : Hoc certissimum, his literis apud Æthiopes scribi solere nomen hujus urbis: Consule sis Miss. Æthiop.p.161.col. lin.1.3. In formula Absolutionis* ፍትሐት : ዘፀልዩ : *ut ibi dicitur, quam Sacerdos ante Synaxin legit, eam rogant ipsis ratam fieri per os* 318. *Episcoporum qui recta fide in Synodo Nicena fuerunt congregati, & centum quinquaginta* እለ : በቍስጥንጥንያ : *in* Constantinopolitana. *Firmant insuper sententiam nostram idem etiam scribendi modus apud Arabes; vid. Cl. Joh. Gravii Tabulas Geogr. P.4.p.7.*

CAP. I.

Vers. 15. ዘእርስንዎ : *Plane convenit hac dictio cum Heb.* נחשׁ, *& Arab.* رصف (ف *&* ؛ *: alibi alternant non raro) vid. Psal.* 18.33. *Psal.* 118. 140. *Apoc.* 2. 18.

CAP. II.

Vers. 5. በበይነ : መንት : *Al.* propter quod, *vel* qua de causa. *Ibid.* ሊነስሕከ : *Hoc substituimus, pro* ሊነኀሕከ : *quod in exemplari vitiose legitur; nisi f. affine sit Arab.* نخّ & نخع Extimulaveris, incitaveris te. *v.*10. ዘሕወት : *male in exempl. pro* ዘሐይወት : *& quidem centurias aliquot hujusmodi mendarum in eo invenire est; quas ut plurimum nos correxisse speramus.*

CAP. IV.

*Vers.*5. ያወዓዩ : *Ita nos mutavimus, pro quo in exempl. male* ያትቁ ::=:

CAP. V.

Vers. 5. ይፍትሃ : *Ita in exempl. rectius le.* ይፍትሕሃ : *v.*6. ፯ : ፯ : *pro his in exempl.*—፯ ፯ *h.e.* sex.

CAP. VI.

Vers. 6. ሊያእብሬ : *Puto convenire hunc vocem cum Arab.* أبر *i. q. Heb.* אבד (ד *&* ר *ob similitudinem literarum sæpissime permutantur*) perdidit, exitio dedit. *v.*16. ወለጸለት : *male pro* ጸለልት : *i.q. Heb.* סלע *Ps.* 103.13.19. *atque ita vertit D. Interpres : vel f. tanquam ab Hebr.* צולה *formatur* ጸለት : Abyssus, profundum : *ut operuit Pharaonem, ejusque exercitum Exod.*15.5. *Ita eos etiam obruat, & abscondat a c. e.q.s.*

CAP. VII.

Vers. 4.፻ ወ ፵፻ ፼፻ : እለ : ትትኀሙ : *Quæ verba ita transtulit D. Interpres*, decies & quadragies, centies & quadragies centum obsignati erant: *et sic post v.*5. ፻፻ ወ፳፻ : decies centies, & vigesies centum, *et ita in sequentibus: nos vero mutavimus ut in Impressis. Et quidem ut verum hic fatear, in figuris Æthiopicis debito modo computandis errarunt omnes quotquot adhuc vidimus Grammaticæ Æthiopicæ Scriptores, Jo. Potken, Ach. Venerius, & quem sequitur Marianus Victorius, Joh. Gerhardus, & Jac. Wemmers qui omnes* ፻፻ : mille *denotare volunt, &* ፻፻ : myriadem, h.e. 10000. *Cum revera Æthiopes mille sic exprimunt*, ፲፻ : *& myriadem hoc modo* ፻፻ : *&* 20000.፪፼ ; 30000. ፫፼ : *&c. Hunc nodum non sine ope suavissimi mei amici, inque maximo hoc opere* Συνέργου ἀκμαιοτάτου, *Sam. Clerici, A. M. viri tum in studiis Philologicis, tum Mathematicis, nec non universa politiori literatura versatissimi, expedivi.*

CAP. IX.

*Vers.*12. ወተረፈ : *f. le.* ወተረፉ : *v.*17. ደርከን : *Est dictio quæ alibi in Impressis quos habemus Scripturæ libris quantum ad hunc præsertim sensum nequaquam comparet,* دركون *Persis est* دوال قتراك *(teste* نعمة الله) Lorum pharetræ, *vel potius* hippoperæ ; *Arab.* funis, *vel* chorda arcus, *Gig. hinc f. verbum,* Chorda, *vel* fune ligare, connectere.

CAP. XI.

Vers. 1. ዘመጠነ : በትር : *Est proprie*, qui baculus erat mensorius. *v.* 6. መጠነ : ፈቀዱ :: *Al.* quantumcunque voluerint.

CAP. XII.

Vers. 14. ኀበ : ትትዓቀብ : —*Æthiop.* ubi servatur omnibus diebus, tempus, & tempora, & dimidium temporis. *v.*15. *&* 16. ውሒዘ : *Est etiam ubi hæc dictio pro* Torrente, *vel* flumine *usurpatur; vid. Psal.*123.4.

CAP. XIV.

Vers. 17. ወይጸውር :—*Alit.* Et portabat ille etiam falcem.—— *v.* 20. ምዕራፍ : *Hoc vocabulum* Stationes *puto non inepte transferri potest* : Stationi *autem si* 100. *tribuere liceat stadia, conveniet ita isthac computatio cum textu Gr. cæterisque versionibus.*

CAP. XV.

Vers. 8. ወእመንዝ : መልአ : —*Æthiop.* Et tum implevit *eos* in templo fumo— *Ibid.* ወስብሐት : *rectius f. le.* ወስብሐት ::=:

CAP. XVII.

Vers. 10. ወ ፩ እምጽአ : *Æthiop.* Et unus oh venit : *sed potius* ኢ : *vitiose in exemplari videtur poni pro* ሊ : *vel* ዓ.ይ.ሊ. : non, *vel* nondum.

CAP. XVIII.

Vers. 11. ገራውሂሆሙ : merces eorum, *ita nos vertimus hoc vocabulum, quod a D. Interprete omissum est : vel, aliter*, agros eorum, *v.*12. ዕፀ : ሕቀ : *Observatu forte non indignum* ዕፀ : *aliter hic scribi , quam* ዕፀ : Arbor, lignum : *sc. cum* ፀ : *primæ Classis : unde aliam etiam interpretationem ei tribuendam puto : nempe ut fere idem sit quod* ንዋየ : vas, instrumentum, *&c. quod eo magis adducor ut credam; primo, quia Ms. Alexandr. pro* ξύλον *legit* σκεῦος. *Deinde quia iste sensus melius convenit cum sequenti voce* ሕቀ, *quæ mihi plane idem videtur quod Arab.* عاج *siquidem* ቀ : *&* ج *literæ sunt homogeneæ)* Ebur. *Totam denique hanc conjecturam firmat Arabs Mauritanus, qui hunc locum ita transtulit* وكل انية من العاج & omne vas eburneum. *Nisi sit f.* ሕቀ : *nomen Æthiop. arboris Thyiæ,* ξύλον θύϊνον, *ut Gr. de qua vid. Bauhin. Hist. Plant. To.*1.*li.*9.*c.*17. *&* 18. *vel denique, quid si dicamus* ሕቀ : *i. q. Arab.* حاقة *h. e.* قيمة pretium : *quo modo legit Arabs noster, sc.* الثمين *v.*14. ወሊይረክብዎ :— *Al.* Et non invenerunt ista amplius. *v.*15. Mercatores tui horum in te etiam stabunt— *v.* 17. ወኵሉ : ኬንያ :— *Al.* & omnes artifices navium—*vid. Act.* 19.24.25. *ver.*19. እምነ : ክብሬ : *Al.* de pretiosis, *vel* præcipuis illius—

CAP. XIX.

Vers. 1. በሰማይ : *Al.* in cœlo. *Ib.* ወይቤሉ : *Al.* & dixerunt. *Ib.* ወፍርቃን : & redemptio, salus. *ver.*11. ስሙ : nomen ejus, *ver.*12. አስማት : nomina.

CAP. XX.

*Vers.*1.ጸሐይ : *Mendum puto, pro* ቀለይ : *Aliter diversissimus hic abit noster interpres, nec raro id quidem, non a textu tantum, Gr. sed ab omnibus quibuscunque quæ apud nos sunt versionibus. ver.*3. ወለወደቆ : *Æth.* & cadere fecit eum.

CAP. XXI.

Vers. 5. ሐደሰ : πλαστώση. *v.*8. እንዘ : የእምኑ : *f. le.* እንዘ : ኢየአምኑ : *ut Gr. uterque Arabs, cæteraque versiones omnes. ver.*9. በትሮ : *rectius leg.* በትር : *ut ver.* 14.

CAP. XXII.

*In Edit. Rom. incipit hoc Cap. medio v.*24. *Cap. preced. cum voce* ወነገሥተ : *v.*11. ወለዘገፍዐ : —*Al.* Et qui oppressit, opprimet eum adhuc, & qui sordidus est, sordescere faciet eum amplius. *Est enim* ፡ *sæpe litera paragogica. Sunt quidem præter hæc, alia etiam vocabula quamplurima, non in hac tantum Translatione , sed in versionibus Arabica, Syriaca, atque Samaritana, Animadversiones opinor severiores merito exposcentia, qua ratione ad exitum jam jam festinantis preli, necessario sunt hic prætermittenda, et ad aliud tempus, opusque (si Deus annuerit) reservanda. Quod restat, pro* BIBLIIS *hisce vere* πολυγλώττοις, *Providentia summe miranda, labores immensos atque indefessos R^mi. & ad maxima nati,* D.D. BRIANI WALTONI *secundante, nunc tandem fauste, festineque absolutis,* በስሙ : ለእግዚአብሔር : ለይኩን : ክብሩ : ለስን ::=:

ተፈጸመ

Annota.

Annotationes quædam in Persicam Interpretationem EVANGELIORUM.

Doctissimo Viro BRIANO WALTONO *S. Theol. Doctori* THOMAS GRAVIUS S.

ANimadversiones quasdam in Sacra Evangelia, Persicam in linguam traducta, & tuis auspiciis luce donata, ut tibi, & aliis communicarem, nuper efflagitasti. Desiderio tuo obsecutus *Annotationes* hasce tibi legendas, & (quod maxime cupio) exactâ judicii tui lance trutinandas misi, ut tuo calculo, & suffragio probatæ aliorum censuram minus reformident. Utinam majori operâ tibi gratificari, & publicum commodum, cui tu labores tuos, & studia devovisti, promovere possem. Plurima quidem in hoc opere observanda occurrunt, ego vero de copiosa segete manipulos quosdam collegi, & ut Arabes loquuntur قليل من كثير de ingenti acervo pauca delibavi, quod *necessitati*, potius quam voluntati meæ, imputandum est. Nam temporis angustias quibus constringor, & occupationes meas singulis Septimanis in orbem recurrentes, tute, & alii cognoscunt. Illud præterea mihi incommodum accidit, quod ab Urbe vestra, & *Academiis* remoto exemplaria quædam, & instrumenta ad hoc opus idonea defuerint, ideoque perplexius iter fuit, cum *Manuscriptos* Evangeliorum codices, tanquam viæ duces, nullos haberem. Quæcunque hic scripta sunt, non docendi magis, quam discendi, & veritatis explorandæ causa elucubravi, quæ Doctorum examini, tuo præsertim, libens subjicio. Adeo mihi *Veritas* cordi est, ut convinci, & moneri, beneficium non opprobrium esse ducam. Latino Persicæ hujus versionis interpreti, viro eruditissimo, me una cum aliis debitorem agnosco, a quo si aliquando deflectam, & in diversum abeam, non illud dissentiendi libidine factum est, sed eâ *Libertate*, & *Candore* quibus literatos uti oportet. Si in meis vero errata nonnulla deprehendantur, veniam quam aliis impertior, ipse vicissim jure postulo. Labi, & errare homini quidem est, sed errantibus consulere, & ignoscere multo magis humanum esse censeo. Tuis laboribus (vir Doctissime) faustum Deus exitum concedat, ut *Sacro Operi* felix colophon imponatur; & omnes חֲנֻכַּת הַבַּיִת h. e. festa *Encænia* læti celebremus. Vale.

Dunsbeiæ in Agro Lincolniensi, xi KAL. *Jan.* 1657.

SAMUEL CLERICUS *Linguæ Persicæ Studioso Lectori* S.

QUatuor *Evangeliorum* duplex apud nos *Persica* Versio habetur; Una recentior, ut quide[m] videtur, ex *Græco* traducta: hujus exemplaria bina, ex utraque *Academia* unum, na[c]ctus vir clarissimus *Abrahamus Wheelocus* (mihi tum ob eruditionem non vulgarem, tum o[b] singularem ejus, dum viveret, erga me humanitatem, haud sine honore memorandus) in *Latinum* sermonem eam convertit, & prelo subjectam notis illustrare cœpit; sed morte prævent[us] opus imperfectum reliquit: quod tamen viri splendidissimi, *Mæcenatis* quondam illius, m[u]nificentia haud penitus intercidit. Altera est quam hîc damus; cujus licet unicum exempla[r] ex divite celeberrimi viri *Edwardi Pocockii* penu depromptum, habuerimus: quia tamen e[x] *Syriaco* facta, & priore antiquior visa est, & ne actum agere videremur, eam non indigna[m] judicavit *Cl. D. Waltonus*, operis hujus *Biblici* ἐργοδιώκτης, qui in eo locum haberet. In ea *Latin[o]* sermone donanda ita versatus sum, ut nec verborum proprietates negligerem, nec *Persicæ* phraseos, quoad fieri posset, vim enervarem; sed mediam quandam viam ingressus, in quæ sæpius recurrunt locutionibus satis habui, in uno vel altero loco κατὰ πόδα, alicubi etiam minus forsan Latine, verba reddere, in aliis vero liberiore explicatione eorum sensum & *Interpretis* mentem exprimere. Quocirca *Lectorem* plurimum juvabit hujusmodi loca observare & inter se conferre, quo uberiorem ab ejus lectione fructum percipiat. Statueram quidem versionem totam recognoscere, & quasi ad incudem revocare, ac plurimorum quę in e[a] occurrunt rationem reddere: sed cùm aliis, quę mei in hoc opere muneris fuerunt, distractu[s], festinante interim & urgente prelo, id minime liceret, opportune hîc subvenit vir doctissimus mihiq; adeo tum eruditionis tum amicitię nomine plurimum colendus, *Thomas Gravius*, cuju[s] in hanc interpretationem exquisitę animadversiones, quicquid à me hac in parte expectari, ne[c] dum pręstari potuit, satis superque *Lectori* pensabunt. Ille si alicubi à me diversum sentire videatur, & cum *Lectoris* utilitate res conjuncta sit, haud ægre mihi ferendum duxi. *Homo* cum sim, *humani* hoc mihi accidere potuisse ut errarem, nihil est quod quispiam miretur, aut me pudeat; haud novum videri debet si currentem impingere contingat, aut si mentis æque ac oculorum acies pluribus intenta nonnunquam allucinetur: at si in errore pertinacius perstitero, dignus fuero qui gravissimas doctorum & bonorum omnium censuras subeam. Vale, Lector amice, & conatibus nostris fave.

NOTATIONES VARIANTIS LECTIONIS,

Ex optimis quibusque exemplaribus diligenter collectæ

A MARTINO TROSTIO.

IN MATTHÆO.

CAPUT I.

VERS. 20. [Syriac] ita codex Viennensis. Guido Fabricius [Syriac]. Vide Andreæ Masii Grammat. fol. 56. col. 2. Casp item Waseri, pag. 39.

CAP. III. v. 16. Raphelengius ex MS. Coloniensi legit ואתפתחו *& aperti sunt.* Editiones impressæ, & versio Arabica [Syriac].

CAP. V. v. 6. [Syriac] ita Viennens. & Bertram. p. 103. vide etiam Luc. 1. 53. cap. 6. 21. 1 Cor. 4. 11. Guido [Syriac]. v. 13. תתמלח *salietur*: Tremellius. Libri impressi [Syriac]. Vide notas ad v. 34. cap. 24. Matthæi. v. 17. דאשרי *ut destruam*: Tremel. Editiones cæteræ [Syriac]. v. 23. [Syriac] ita codex Vienn. Masius in peculio Syro fol. 4. & editio N. T. Syriaci Plantin. in 8. Tremellius, Guido, exemplar Parisiense, & Bertram. p. 385, legunt [Syriac] ab Hebr. אֵיבָה *inimicitia.* v. 24. והידין תוב קרב *& tunc redi, offer.* Tremell. Codices cæteri [Syriac].

CAP. VI. v. 2 קֳדָמָךְ ita Tremellius. Vide meum Lexicon Syrum. v. 7. [Syriac] Viennensis editio, Guido, & Parisiense exemplar, Ann. 1584. apud Joan. Bene-natum in 4. excusum. Tremellius vero ex MS. legit דְמַצְלִין Confer Marc. 11. 24. Luc. 11. 2. Raphelengii MS. habet דְמַצְלִיתוּן Ib. [Syriac] Ita Viennens. & Guido. Tremell. & Rapheleng. ex MS. [Syriac] rejiciunt. v. 17. [Syriac] *faciem tuam*: ita Guido, Tremel. Plantini editio in 8. & Parisiense exemplar. Viennens. editio rectius legit [Syriac] Vide Luc. 21. 35. 2 Cor. 1. 11. c. 10. 1. c. 11. 20. Gal. 1. 22. 1 Thess. 2 17. cap. 3. 10. v. 23. [Syriac] *tenebræ sunt.* Guid. v. 28. עָזְלִין *nent.* Tremel. v. 29. [Syriac] Ita Vienn. & Tremel. Guido & reliqui [Syriac] Vide Matth. 1. 6, 7. c. 12. 42. Luc. 11. 31. c. 12. 27. Joh. 10. 23. Act. 3. 11. c. 5 12. c. 7. 47.

CAP. VII. v. 16. [Syriac] Viennens. & Guido. vide Hebr. 6. 8. v. 27. וּנְחִית *& descendit.* Tremellius.

CAP. VIII. v. 32. וַאֲמַר לְהוֹן ישוע *& ait illis Jeschua.* Trem. & exemplar Paris. Edit. cæteræ copulam omittunt.

CAP. X. v. 9. [Syriac] Viennens. Trem. & Guido ex MS. [Syriac] *in crumenis vestris.* v. 10. [Syriac] *neque viatorium saccum.* ita libri impressi Trem. legit תַּרְמִילָא Vide Marc. 6. 8. Luc. 9. 3. c. 10. 4. c. 22. 35, 36. v. 41. [Syriac] *in nomine justi.* ita Viennens. Guido legit [Syriac]

CAP. XI. v. 16. [Syriac] ita Viennens. & Guido. vide Matth. 2. 16. cap. 21. 15. Luc. 7. 32. c. 18. 16. Joh. 21. 5. v. 20. [Syriac] Viennensis & Guido.

CAP. XII. v. 23. [Syriac] Viennens. Tremell. & Guid. ex MS. [Syriac] v. 40. [Syriac] Viennens. v. 45. וְעָאלִין וְעָמְרִין *& ingred untur & habitant.* Trem.

CAP. XIII. v. 4. [Syriac] *& venit avis.* Ita Viennens. & edit. cæt. Trem. וְאֵתָא v. 16. דְשָׁמְעִין *quæ audiunt.* Tremel. v. 22. [Syriac] Ita Guid. Trem. & exemplar Parisiense. Plantini in 8. legit ומועיי v. 29. [Syriac] Viennens. Trem. ex MS. מִנְּבִין et ita quoque edit. cæteræ legunt. v. 30. [Syriac] ita Viennens. Trem. Rapheleng. et Guid. ex MS. restituunt [Syriac] *& ligate*, ut habet codex Græcus, et versio Arabica. v. 32. [Syriac] ita codex Viennensis, Guidonis, et Plant. Trem. et exemplar Paris. מִן כֻּלְּהוֹן vide 1 Cor. 15. 38.

CAP. XIV. v. 1. [Syriac] ita Guid. Editiones cæt. [Syriac] v. 4. [Syriac] ita Viennens. Tremellius et reliqui דתהוא v. 22. [Syriac] ita Viennens. Tremel. ex MS. syllabam [Syriac] omissam reposuit.

CAP. XV. v. 19. נָפְקִין et v. 20. מְסַנְּין Tremellius.

CAP. XVI. v. 2. [Syriac] *serenitas futura est.* Guid. v. 3. [Syriac] *hyemalis tempestas futura est.* Guid. v. 17. [Syriac] ita Guido. vide Joh. 1. 43. c. 21. 17.

CAP. XVII. v. 4. [Syriac] Guido. v. 6. [Syriac] Vienn. Guid. [Syriac] v. 17. [Syriac] ita Viennens. Guid. legit [Syriac] vide Bertram. pag. 277. et hæc sequentia loca; Matth. 17. 20. Luc. 1. 32. c. 17. 35. 1 Cor. 14. 34. et Bertram. p. 292.

CAP. XVIII. v. 6. [Syriac] *mola asinaria*: ita Vienn. Trem. et editio Plantini in 8. Guido Fabr. et edit. Parisiensis [Syriac] vide Marc. 9. 42. v. 12 [Syriac] Viennens. Guido [Syriac] vide v. 13. Luc. 15. 4, 7. v. 16. [Syriac] *accipe tecum.* ita Viennens. Guid. et editio Plant. in 8. Trem. et edit. Paris. דוק וְחַמְשָׁא עִמָּךְ

CAP. XIX. v. 2. [Syriac] Viennens. et Tremellius. vide Matth. 4. 25. c. 9. 10. Guido, editio Parisiensis, et Plantini סגיאא. v. 11. [Syriac] *capax sermonis*: ita Vienn. Trem. perperam legit ספקלא v. 16. [Syriac] ita libri impressi. Tremel. אֶנָא דְּטָב

CAP. XX. v. 12. [Syriac] *& pares fecisti.* Vienn. Guido Fabr. [Syriac] vide Bertr. p. 309. v. 33. [Syriac] *ut aperiantur oculi nostri.* ita Vienn. et cæteræ. Tremel. עַיְנַן

CAP. XXI. v. 16. [Syriac] ita Viennens. et Guido Fabr. Trem. legendum censet תַּקֶּנְתָּ Judicent hujus linguæ periti. v. 41. [Syriac] ita Viennens. et Trem. Guido, Plant. edit. in 8. et exemplar Paris. plural. legunt [Syriac] v. 42. [Syriac] ita divisim legunt Viennens. Guido, edit. Plantini et Parisiens. vide etiam Luc. 15. 29. 1 Cor. 13. 8. Trem. legit מֵמְתוֹם conjunctim. v. 45. [Syriac] Viennens. et Guido Fabr.

CAP. XXII. v. 16. [Syriac] *neque accipis curam*: ita legunt Viennens. Guid. et Buxtorf. in Gram. Chald. p. 41. Dan. 2. 37. exstat. אַנְתָּה Trem. Editio Plant. et exemplar Paris. legunt. אנת absq; olaph. v. 17. Sequentia verba in Trem. desunt, שַׁלִּיט לְמִתַּל כֶּסֶף רֵישָׁא לְקֵסַר אוֹ לָא *licet dare pecuniam, capitatim Cæsari, nec ne?* v. 23. קְרָבוּ לֵהּ *accesserunt ad eum*: ita Trem. Editiones cæteræ omittunt לה Ibid. [Syriac] *non est resurrectio mortuorum.* Ita Viennens. et Guido Fabr. Cæteri libri impressi legunt חַיִּת vide etiam 1 Cor. 15. 12, 13, 21, 42. v. 34. אַכְחַד *pariter.* Trem. Edit. cæt. cum א in fine.

CAP. XXIV. v. 5. [Syriac] ita Vienn. Guido legit [Syriac] *seducent.* v. 17. In codice Viennensi deerat ultima vox v. 17, et integer

integer versus 18. quem Trem. et Guid. ex MS. reposuerunt. v. 20. ܒܣܬܘܐ *in hyeme*. Viennens. Guido ܒܣܬܘܐ v. 34. ܠܐ ܬܥܒܪ ܫܪܒܬܐ *quod non præteribit generatio*. Ita Viennens. Trem. et Luc. 21. 32. Waserus in Gram. p. 111. Buxtorf. in Chald. Gram. p. 61. Guido vero, Plantini editio, et Paris. exemplar ܬܥܒܪ cum *Jud* in fine. vide Gram. Andr. Masii fol. 23. et Casp. Waseri p. 110. Ibid. ܕܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܢܗܘܝܢ *ista omnia fiant*. Ita Viennens. vide etiam Luc. 21. 32. Guido et edit. Paris. legunt. ܢܗܘܝܢ.

CAP. XXV. v. 8. ܕܝܠܢ Guido. Trem. v. 8. 9. 11. אמרין v. 44. ܚܙܝܢܟ Guido. vide meum Lexicon Syrum.

CAP. XXVI. v. 25. ܐܢܐ ܗܘ et c. 27. v. 6. ܕܕܡܐ ܗܘ Guido.

CAP. XXVII. v. 7. ܕܩܒܘܪܐ Idem. Confer. v. 10. et Rom. 9. 21. v. 20. ܕܢܫܐܠܘܢ ܠܗܘܢ *ut solveret eis*: ita Viennens. Guido et edit. Paris. Trem. et Rapheleng. ex MS. restituerunt דנשאלון *ut peterent*, ut habent textus Græcus, et versio Arabica. v. 63. ܐܡܪ Guido.

IN MARCO.

CAP. I.

VErs. 11. ܘܩܠܐ ܗܘܐ *& vox facta est*; ita Viennens. Guid. editio Plantini et Paris. Tremell. וְקָלָא הֲוָה vide Matth. 17. 5. Marc. 9. 7. Luc. 3. 22. c. 9. 35, 36. Joh. 12. 30. Act. 2. 6. c. 10. 15. c. 12. 22. v. 27. ܫܡܥܘܢ ܗܘܘ Guido Fabricius.

CAP. II. v. 15. דאתו בתרה *qui venerant post eum*. Tremell. Reliquæ editiones habent ܐܬܘ ut legunt codex Græcus et versio Arabica. v. 22. אבדין Tremellius.

CAP. III. v. 3. במציעתא *in medium*. Tremellius. v. 29. דינדף ברוחא *blasphemaverit contra Spiritum*. Tremel. Hujus constructionis exemplum unicum offendi in N. T. vide Lexicon meum Syrum. Reliquæ editiones habent ܕܢܓܕܦ ܥܠ ܪܘܚܐ.

CAP. IV. v. 19. שאלין חנקין & v. 32. דבטלליה item v. 38. דמיך Tremel. v. 40. ܠܡܢܐ ܕܚܝܠܬܢܢ ܗܟܢܐ vox הכנא exulat ab editione Tremell.

CAP. V. v. 1. ואתו *& venerunt*. Trem. vide Matt. 8. 28. Luc. 8. 26. v. 13. ܐܝܟ ܬܪܝܢ ܐܠܦܝܢ *circiter bis mille*: ita Guido & editio Plantini in 8.

CAP. VI. v. 20. ܢܛܪ ܗܘܐ Guido Fabricius. v. 24. ואמרת לאמה *& dixit matri suæ*. Tremel. v. 35. ܥܒܪ ܗܘܐ Guido Fabricius. v. 36. דחדריהון ita Tremel. & edit. Paris. v. 49. ܕܓܠܝܐ ܗܘ Guido.

CAP. VII. v. 2. מסנין v. 5. מסיבין Tremel. vide Bertram. pag. 271. v. 7. דחלין v. 21 & 23. נפקין Tremel.

CAP. IX. v. 20. ܡܬܦܚܣܣ *& volutabat*. ita Guid. Fabr. Trem. Edit. Plantini, & Paris. Vienn. codex, Andr. Masius in peculio Syro, fol. 9. & Schindlerus legunt ܡܬܦܚܣܣ. v. 21. ובנא הוא ita Tremell. Edit. cæt. ܡܢ ܟܕ ܗܘܐ vide Luc. 8. 29. v. 21. ܕܗܘܐ ܠܗ ܗܘܐ Guid. v. 22. ובנין סגיאא Tremellius. vide Lexicon Syrum.

CAP. X. v. 40. לא הוא דילי *non est meum*. Tremell. vide Matth. 20. 23.

CAP. XI. v. 1. et Luc. 19. 29. פאגא Tremellius. v. 13. ܙܒܢܐ ܓܝܪ ܠܐ ܗܘܐ ܗܘܐ ܕܬܐܢܐ *tempus enim non erat ficuum*: ita Viennens. Guidonis & Plantini editio. Tremellius זבנא גיר לא הוא דתאנא

CAP. XII. v. 5. ܣܓܝܐܐ *alios*: Viennens. Reliquæ habent ܐܚܪܢܐ v. 21. כד אף לא הו שבק *neque ipse relinquens*: ita Trem. vide Matth. 22. 26. Luc. 20. 31. v. 28. ܐܝܕܐ ܦܘܩܕܢܐ ܗܘ *quodnam est mandatum*: ita Viennens. Tremellius & Plantini editio in 8. Guido vero & edit. Paris. ܩܕܡܝ. Consule Lexicon. v. 39. Guid. Fabr. ex MS. Postelli addit ܘܪܝܫ ܣܡܟܐ ܒܚܫܡܝܬܐ *& primos consessus in cœnis*, ut habet codex Græcus & versio Arabica. v. 44. ארמית *injecit*: ita Tremel. Cæteri cum affixo. vide Luc. 21. 4.

CAP. XIII. v. 7. ܘܫܡܥܐ ܕܩܪܒܐ *& rumorem bellorum*: ita libri impressi, & Matth. 24. 6. Tremel. legit שבא דקרבא vide ejusdem annotationes ad d. l. Matthæi. v. 15. ܒܒܝܬܐ ܗܘ *in tecto est*. Guido. v. 18. ערוקכון *fuga vestra*. Tremel. vide Matth. 24. 20. v. 21. ܬܢܢ ܗܘ *istic est*. Guido Fabr. v. 31. ומלי לא יעברון *& verba mea non præteribunt*. Tremell. vide Matth. 24. 35. Luc. 21. 33.

CAP. XIV. v. 4. מן תַלמִידוֹהִי *ex discipulis ejus*: ita Trem. Cæteri ܬܠܡܝܕܘܗܝ absque affixo. Confer Matt. 26. 8. Joh. 12. 4. Ibid. ܕܡܬܒܐܫܐ ܠܗܘܢ *quibus displicuit*: ita legunt Viennens. Guid. Plantini edit. in 8. & exemplar Paris. Cornel. Bertram. p. 259. & 273. Buxtorf. in Chald. p. 68. Waserus p. 68. Tremellius vero דאתבאש

CAP. XV. v. 9. ואמר להון *& dixit eis*. Tremellius. v. 12. ܠܡܢ ܕܩܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܠܟܐ *quem vocatis regem*: Viennens. MS. vero Tremell. & Guid. ܕܩܪܝܢ.

IN LUCA.

CAP. I.

VER. 45. דאתמללי Raphelengii MS. v. 53. וְעַתִירֵא שְׁרָא *& divites dimisit*: Tremell. v. 58. ܫܒܒܘܗܝ *vicini ejus*. Ita Guid. Edit. cæteræ ܫܒܒܘܬܗ v. 65. מִתְמַלְלִין Tremellius. v. 75. ܘܒܟܐܢܘܬܐ *& in justitia*. Deest hoc in Viennensi, quod Tremel. & Raphelengius ex MS. addunt.

CAP. II. v. 8. ܥܡܘܪܝܢ *qui habitabant*. Guido. vide Act. 14. 13. cap. 10. 17, 23. v. 13. אִתְחֲזִיו *conspecti sunt*: Trem. v. 18. ܕܡܠܠܘ ita Viennens. & Trem. Guido vero, editio Plant. & Paris. legunt in plurali ܕܡܠܠܘ v. 19. נָטְרָא הוָא *conservabit*. vide & v. 51. Tremell.

CAP. IV. v. 19. וְלַמְשַׁרָיוּ *ad dimittendum*. Trem. impressi codd. alii ܘܠܡܫܪܝܘ v. 36. ܡܡܠܠ ܗܘܐ ita Viennens. Cod. alii ܗܘܘ

CAP. V. v. 2. נִיב Tremell. & cap. 19. 29. Joh. 3. 23. cap. 4. 5. c. 6. 23. Act. 1. 12. c. 5. 10. c. 9. 37. c. 22. 3. c. 23. 2. c. 27. 39. v. 9. אחדה הות *apprehenderat*. Trem. Alii codd. ܗܘܐ

CAP. VI. v. 12. אָגָא *pernoctabat*. Tremellius. Editiones aliæ & Bertram. p. 183. ܘܓܐ v. 25. ܚܕܘܝܢ Viennens. Ego restitui ܚܕܝܝܢ ut libri impressi habent. v. 36. ܡܪܚܡܢܐ ܗܘ *misericors est*. Guido. v. 45. מן סימתא טבא *ex thesauris bonis*. Trem.

CAP. VII. v. 6. מן ביתה *a domo ejus*: Tremell. Alii libri ܡܢ ܒܝܬܐ v. 37. ܣܡܝܟܐ ܗܘ Guido.

CAP. VIII. v. 23. וקריבא הוא *& proximum erat*: ita Trem. Alii libri habent ܗܘܐ & ita Marc. 4. 47.

CAP. IX. v. 33. לְמִפְרַע *discedere*. Tremel. Editiones cæt. ܠܡܦܪܫ v. 38. מן כנשא הו בעא *e turba illa clamabat*. Trem. Ibidem ܝܚܝܕܝ ܗܘ *qui unicus est*. Guido.

CAP. X. v. 30. קימא בה נפשה *viveret in eo anima ejus*. Trem.

CAP. XI. v. 5. ܒܦܠܓܗ ܕܠܠܝܐ *in medio noctis*: ita Tremel. & Viennens. Codices reliqui legunt ܒܦܠܓܗ ܠܠܝܐ vide Mat. 25. 6. Mar. 14. 35. c. 6. 23. Act. 16. 25. c. 20. 7. c. 22. 6. c. 26. 13. c. 27. 27. v. 26. בישא מן קדמיתה *prior quam principium ejus*. Trem. & editio Plant. vide Matth. 12. 45. c. 27. 64. Guido & edit. Parisiensis ܒܝܫܐ ܡܢ ܩܕܡ v. 29. שרבתא הדא בישתא *generatio hæc mala*. Tremel. vide Matth. 12. 39. c. 16. 4. Marc. 8. 12. Editiones cæt. ܒܝܫܬܐ v. 35. ܚܫܘܟܐ ܗܘ *tenebræ sint*. Guido.

CAP. XII. v. 6. וחדא מנהון Tremel. Vide Matth. 10. 29. v. 13. ܕܢܦܠܘܓ *ut dividat*: ita Guido & editio Plantini. v. 34. ܢܗܘܐ Guido. Viennens. ܢܗܘܐ vide Corn. Bertram. pag. 292. v. 49. מן כדו יקדת *jam accensus sit*. Tremel. Edit. cæt. habent ܝܩܕܬ v. 53. ואמא *& mater*. Tremellius.

CAP. XIII. v. 4. חמנתא עסר *octodecim*: vide v. 11. & 16.

CAP. XIV. v. 21. ܘܠܩܘܪܝܐ *& in pagos*: ita Viennens. & Guid. Tremell. editio Paris. ולקוריתא

CAP.

CAP. XV. v. 9. ܣܝܡܝܢ ita Guido. Editiones cæt. ܣܝܡܝܢ Confer Bertram. pag. 290. Andr. Maſ. Gramm. fol. 36.

CAP. XVI. v. 21. ומתיאב *& cupiebat*. Trem. Cæt. edit. ܡܬܪܓܪܓܐ Bertram. p. 365 & 369.

CAP. XIX. v. 11. ܡܢ ܠܥܠ ita Viennenſ. Guido & Trem. reponunt ܠܥܠ ut habet codex Græcus & verſio Arabica. v. 20. מנתך *mina tua*. v. 40. יקעון *clamabunt*. Trem. v. 41. ܚܕܬܐ Viennenſ. & editio Plantini. Edit. cæt. חדתא.

CAP. XX. v. 6. ܗܘ ܟܬܝܢܐ Guido. v. 24. ܬܐܘܡܐ Idem. Vide Matth. 22. 20. Marc. 12. 16. v. 38. ܚܝܝܢ Guido. vide Joh. 6. 57. Act. 17. 28. Rom. 6. 11. c. 14. 8. 1 Cor. 15. 45. 2 Cor. 1. 8. 1 Theſſ. 3. 8. c. 4. 15, 17. Hebr. 9. 14. & Bertram. p. 356.

CAP. XXI. v. 24. ܙܒܢܐ *tempora*. & cap. 22. 26. ܗܘ ܪܝܫܐ *qui princeps eſt*. Guido. v. 34. ܙܒܢܝܢ ܬܠܬܐ *tribus vicibus*. Guido. Alii impreſſi libri ܬܠܬ Sic Matth. 26. 34. Luc. 22. 62. v. 37. ܢܣܬܠܡܘܢ *complementum accipient*. ita Viennenſ. Trem. & editio Pariſ. Guido vero et Plantin. legunt in plurali. v. 60. ܗܘ ܡܫܬܠܡܢ.

CAP. XXIII. v. 2. ܗܘ ܡܗܦܟ. v. 7. ܗܘ ܡܫܬܥܒܕ Guido. v. 11. ܘܪܘܬܐ ita omnes libri impreſſi. I S. Caſaubonus exercit. XVI ad Annales Baronii pag. 435. legendum cenſet דוהוריתא, quem vide. v. 49. ܚܙܝܢ ܗܘܘ ܗܠܝܢ *& ſpectabant iſta*. Viennenſ. et Trem. Edit. cæt. ܚܙܝܢ ܗܘܘ.

CAP. 24. 32. ܝܩܝܕ ܗܘܐ *accenſum erat*. ita Viennenſ. Editiones cæteræ יקיד.

IN JOHANNE.

CAP. I.

VER. 9. נוהרא שררא *lux vera*. Trem. et edit Pariſ. v. 15. ܩܕܡܝ ܗܘ ܡܢܝ *prior eſt quam ego*. Guido et exemplar Pariſ. vide v. 30. v. 17. שררא דין וטיבותא ביד ישוע משיחא הות *veritas autem & gratia per manum Jeſchua Chriſti facta eſt*. Trem. et ed. Pariſ. v. 19. סהדותה דיוחנן *teſtimonium Juchanan*. Idem.

CAP. II. v. 14. ואשכח להנון דזבנין תורא *& invenit eos, qui vendebant boves*. ita exemplar Auſtriacum et Trem. Editiones cæt. ܘܐܫܟܚ ܬܡܢ ܕܙܒܢܝܢ ܬܘܪܐ ut habent codex Græcus et verſio Arabica.

CAP. III. v. 6. ܒܣܪܐ ܗܘ *caro eſt*. ܪܘܚܐ ܗܘ *ſpiritus eſt*. Guido. v. 26. מסהד עלוהי *teſtatus es*. Tremell. Edit. cæt. ܣܗܕܬ. v. 31. ܐܪܥܐ ܗܘ *terra eſt*. v. 33. ܫܪܝܪ ܗܘ *verax eſt*. Guido.

CAP. IV. v. 10. הבי לי אשתא *da mihi bibere*. Tremell. MS. vide v. 7. et verſionem Arabicam. v. 24. ܪܘܚܐ ܗܘ *Spiritus eſt*. Guido. v. 33. ܠܘܬ ܚܕܕܐ *inter ſeſe*. ita Viennenſ. Guido et editio Plant. vide Matth. 18. 15. Marc. 4. 34. Luc. 16. 26. c. 22. 17. c. 23. 24. Joh. 9. 16. Act. 15. 9. Trem. et editio Pariſ. בינתהון. vide Matth. 20. 26. Luc. 23. 12. Act. 22. 30. c. 24. 21. 1 Cor. 1. 11. c. 2. 2. c. 5. 1. c. 11. 18. Philip. 2. 18. 2 Theſſ. 3. 7.

CAP. V. v. 20. In Viennenſi codice deerant hæc: *Et quæ ſunt majora his opera oſtendit ei*, quæ Trem. ex MS. reſtituit. v. 26. בקנומה *in ſemetipſo*. Tremell. et c. 6. 53. Rom. 1. 27. c. 9. 3. 1 Cor. 6. 7. c. 9. 27. 2 Cor. 12. 15. Eph. 2. 15. Col. 1. 15. cap. 4. 9. Heb. 1. 3. cap. 8. 28. c. 10. 1. Alii libri impreſſi ܒܩܢܘܡܗ.

CAP. VI. v. 39. Initium verſiculi 39 Syrus codex Viennenſis non habebat, videlicet, *Hæc eſt autem voluntas ejus, qui miſit me, patris mei*: quod Guido & Tremel. ex MS. repoſuerunt. v. 57. ܚܝܐ ܠܥܠܡ *vivet in æternum*: ita Viennenſ. & Tremel. MS. Poſtelli legit, *propter me*: ut habet codex Græcus, & verſio Arabica. v. 63. מלא דאנא מלל Tremellius. v. 70. ܗܘ ܣܛܢܐ.

CAP. VII. v. 17. ܗܘ ܡܢܗ v. 27. & c. 9. 29, 30. ܗܘ ܡܟܐ ܐܝܬܘܗܝ Guido. v. 38. מן דהימן *qui credit*. v. 48. ומן פרישא Tremel. & edit. Pariſ.

CAP. VIII. v. 1. Deeſt hiſtoria adulteræ in exemplari Syriaco, 11 verſibus comprehenſa. v. 32. יעדרכון ita Tremel. Libri impreſſi alii ܢܚܪܪܟܘܢ. v. 34. ܥܒܕܐ ܗܘ *Servus eſt*. Guido. v. 56. מסוי הוא *cupiebat*. Tremel. Impreſſi libri alii ܡܣܘܚ.Vide Lexicon Schindleri fol. 1202, & 1203.

CAP. IX. v. 4. דאנשא Tremellius. v. 17. ܗܘ ܢܒܝܐ. v. 22. ܗܘ ܡܫܝܚܐ v. 24, 25. ܗܘ ܚܛܝܐ CAP. 10. 2. ܗܘ ܪܥܝܐ.

CAP. XII. v. 24. ܐܢ ܕܝܢ *Si vero*. ita Viennenſ. Edit. cæt. אן דין v. 32. אנד כל-נש *attraham omnem hominem*. ita Tremell. & edit. Pariſ. Alii libri ܠܟܠ. Vide Lexicon Schindl. fol. 1066, & 336.

CAP. XIII. v. 10. ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܕܟܝܢ ܐܢܬܘܢ *& vos mundi eſtis*. Guido.

CAP. XIV. v. 1. ܠܐ ܢܬܕܘܕ *ne prematur*: ita Viennenſ. & Tremell. MS. Guidonis leg. ܢܬܕܘܕ. Idem ex MS. addit, *Quod ſi abiero, parabo vobis locum*: quæ in Viennenſi deerant. v. 28. ܡܢܝ ܗܘ ܪܒ Viennenſ. Tremel. & aliæ editiones חדין

CAP. XVI. v 14. in fine deerat in codice Viennenſi dictio hæc, *& indicabit vobis*: quam Guido ex MS. reſtituit. v. 22. ܟܪܝܘܬܐ ܗܘ *triſtitia eſt*: Vienn. Vide 1 Theſſ. c. 4. v. 13. Guido ܟܪܝܘܬܐ vide Matt. c. 19. v. 22. Joh. c. 16. v. 21. 2 Cor. c. 6. v. 10.

CAP. XVIII. v. 13. רחמותה Tremel. Edit. cæt. ܚܡܘܗܝ.

CAP. XX. v. 15. ܗܘ ܓܢܢܐ *quod hortulanus eſſet*. Guido. v. 16. ܪܒܘܠܝ ita codex Viennenſ. & Tremel. Guid. legit ܪܒܘܢܝ vide Druſii commentarium priorem ad voces N. T. p. 139. ejuſdem item Præterita. Ang. Caninium de locis N. T. p. 86. Arabs legit ܪܒܘܢܝ.

CAP. XXI. v. 3. אזל אנא לצוד *abeo ad capiendum piſces*. Tremellius & edit. Pariſienſis.

IN ACTIS APOSTOLORUM.

CAP. I.

VErſ. 18. ܗܘ ܗܢܐ v. 20. ܡܥܡܪܗ *habitatio eius*. Guido.

CAP. II. v. 33. ܗܘ ܕܝܢ ܗܢܐ Sic exemplar Auſtriacum & Tremel. MS. Guidonis ܫܡܗ v. 38. MS. Guid. *in nomine Domini Jeſu*, ut habent textus Græcus & verſio Arabica.

CAP. III. v. 13. ܠܗ ܗܘ ܡܫܠܡ ita Vienn. Guido & Plantini editio. vide Matth. c. 22. v. 32. Luc. c. 20. 37. Act. c. 7. v. 32. Trem. & editio Pariſ. abſque affixo.

CAP. IV. v. 24. ܦܘܡܗ Ita exemplar Auſtriacum, Trem. & Pariſ. vide Rom. an. c. 6. v. 5. Guido ܦܘܡܐ & ita Maſius in peculio Syro. vide Joh. c. 4. v. 36. c. 20. 4. c. 21. 2. Rom. c. 1. 12. c. 3. 12. 1 Cor. c. 15. v. 6. 1 Theſſ. c. 5. v. 10.

CAP. V. v. 19. ܦܬܚ ܬܪܥܐ: ita Viennenſ. editio. Cæteræ & verſio Arabica ܦܬܚ *aperuit*. v. 38. ܐܢ ܗܘ ܕܝܢ *nam ſi ſit*. ita Viennenſ. Tremel. & Plantini codices. Guido vero legit ܐܢ.

CAP. VI. v. 7. וסגיא הוא מנינא *& augebatur numerus*. Trem. Libri impreſſi alii ܡܢܝܢܐ.

CAP. VII. v. 55. תשבוחתה דאלהא *gloriam Dei*. Trem. Sic c. 8. v. 3. לביתא.

CAP. VIII. v. 30. מנא דקרא אנת *quod legis*. ita Tremel. Ab aliis editionibus exulat dolath. ver. 37. deeſt in libris impreſ.

CAP. IX. v. 7. ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ita Viennenſ. Libri alii ܗܘܘ v. 13. ܩܕܝܫܝܟ ita Viennenſ. Maſius in peculio Syro fol. 31. & editiones cæteræ ܩܕܝܫܝܟ v. 15. ܗܘ ܡܐܢܐ *vas eſt*. Guido. v. 18 & c. 22. v. 13. Tremel. & Raphelengii MS. ואתפתחו. vide Matth. 9. 30. cap. 30. 33. Luc. 24. 31. Joh. 9. 10. v. 30. בדחלתא דאלהא *in timore Dei*. Tremellius. vide etiam 2. Cor. 7. 1.

CAP. X. v. 6. Tremellius ſequentia verba de ſuo adjecit והויאמר לך מנא ולא לך למעבד *& ille dicet tibi, quid oporteat te facere*. v. 12. ܐܪܒܥ ܪܓܠܝܢ *quadrupedia*. ita Viennenſ. et Tremell. vide cap. 11. 6. Guido abſque affixo ܪܓܠܝܢ. v. 37. ܒܟܠܗ ܝܗܘܕ ܗܘܐ ita Codex Viennenſ. et Guidonis

in tota Judæa, initio facto, *a Galilæa*. Trem. & Raphel. ex MS. restituerunt incuria typographi omissum verbum ܕܫܪܝ
v. 42. ܗܘ ܕܗܘܐ *quod ipse sit*. Guido.

CAP. XI. v.16. מלתא דמרן *sermonis Domini nostri*. Tremel. sic cap. 16. 32.

CAP. XIII. v.17. ܠܐܪܥܐ ita codex Viennens. MS. Raphelengii legit ܠܐܪܥܐ. v. 46. ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܗܘܐ Viennens. Tremel. & Bertram. pag.287. Editiones cæteræ ܕܝܢ.

CAP. XIV. v. 2. ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ita Guido, editio Paris. & Plantini. Codex Viennens. & Trem. ܠܬܠܡܝܕܐ, vide Luc. 1. 17. Joh. 3. 36. Hebr. 7. 14. 1 Pet. 3. 21. Bertram. p. 259. v.11. ܢܚܬܘ ܠܘܬܢ ita Viennen. Libri alii ונחתו & *descenderunt*. v. 14. סרקו נחתיהון *Sciderunt vestimenta sua*. Tremell. v. 15. לות אלהא חיא *ad Deum viventem*. ita Trem. & Raphelengii MS. v. 25. ܢܚܬܘ ܠܗܘܢ ita legunt Codex Viennens. Guido & Plantin. Tremel. vero et MS. Raphelengii ܢܚܬܘ *descenderunt*. Ibid. לאטליא ita Tremellius.

CAP. XV. v. 7. ܩܡ ܫܡܥܘܢ ita Viennens. Editiones cæteræ ܩܡ *surrexit*, ut legit codex Græcus, & versio Arabica. v. 12. ואתותא *& signa*. Tremel. Editiones cæteræ copulam omittunt. 34 versus deest, quem Tremellius ita restituit: בדם הוא צבינה דשילא דיקוא תמן: *Sed fuit voluntas Shilæ ut maneret ibi*. v. 40. ܠܫܝܠܐ ita Viennens. Tremell. שילא. vide Act. 15. 22, 27, 32. c. 16. 19,25, 29. c.17. 4.10. 14. c. 18. 5.

CAP. XVII. v. 23. ܕܚܠܬܐ ܕܝܠܟܘܢ ita cod. Viennens. et Tremel. Guido vero et editio Paris. דחלין אנתון

CAP. XVIII. v. 6. In impressis desiderantur hæc verba: *Sanguis vester super caput vestrum*, quæ Tremell. vertit דמכון על רישכון v. 13. ܡܢ ܢܡܘܣܐ ita Viennens. Guido, et Plantini editio. Tremell. et editio Paris. ואמרין

CAP. XIX. v. 21. ܕܢܥܒܪ ܒܡܩܕܘܢܝܐ ita codex Viennens. Guido et Plantini ܕܢܫܬܡܠܝܢ: Tremel. et edit. Paris. אשתלמו *expleta essent*. v. 26. דלא אלהא. et v.27. ולא הדא ibidem דכלהון Trem. Edit. cæt. ܐܦ et ܕܟܠܗܘܢ.

CAP. XX. v. 14. ܡܢ ܬܐܣܘܣ *ex Theso*: ita omnes libri impressi. Andreas Masius in peculio Syro fol. 53. col. 3. suspicatur mendose ܠ pro ܕ positum esse. Versio Arabica habet ܕܐܬܣܘܣ v.24. וחשמשתי CAP. 21. v. 5. באורחה Trem. Edit. cæt. absque affixo. v.6. לבותיהון et v. 34. שריראית Tremel.

CAP. XXII. v. 11. Addunt ex MS. Guido et Tremel. hæc verba, quæ in impresso Viennensi deerant; *apprehenderunt me manibus meis, ii qui mecum erant*. v. 22. ܗܘ ܕܢܚܐ ܕܢܗܘܐ v.29. et c. 23. 27. ܗܘ ܕܢܬܒܥܘܢܝܗܝ v.5. ܗܘ ܕܒܥܡܟ v. 20. ܥܠܝܡܐ *adolescens*. Guido. v. 29. ܒܢܡܘܣܗܘܢ ita codex Viennens. Tremel. et Guido restituerunt ܢܡܘܣܐ

CAP. XXIII. v. 9. אן דין *si autem*: ita divisim Tremell. Edit. cæt. ܐܢܕܝܢ conjunctim. v.15. רחבצון ita Trem. Edit. cæt. ܕܢܚܬܘܢ vide Mas. Pecul. fol. 41. col. 2. v. 21. ܢܫܬܘܢ *bibent*. ita Viennens. Tremel. Bertram. pag. 277. Edit. reliq. ܢܫܬܘܢ. vide v.12. et Lexicon Syrum.

CAP. XXIV. v. 5. ܗܘ ܪܝܫܐ *princeps enim est*. Guido. v.3. ܒܣܘܓܐ ܕܫܝܢܐ *in magnitudine tranquillitatis*. Restituendum videtur, inquit Raphelengius ex MS. רשינא hæc enim vox alibi sæpius in *pacis* significatione invenitur: cum alias שניא à שנא et שני *mente moveri*, *insanire*, deducatur. Hæc ille. Arabs vertit *in multa pace*. v. 9. ܕܝܢܘܢ Viennens. Edit. cæt. legunt numero plurium, et Masius Pecul. fol. 6. col. 2. v.13. ܡܬܚܫܒܝܢ ita Viennens. Guido ܡܬܚܫܒܝܢ vide cap. 25. 5.

CAP. XXVI. v. 22. ܕܒܙܥܘܪܐ ita codex Viennens. Alii legunt לזעורא *parvis*.

CAP. XXVII. v.15. ܠܐܝܕܐ *in manum*. Vienn. Vide Marc. 9. 43. c. 14. 41. Luc. 1. 47. c. 6. 9. Act. 9. 17. c. 19. 6. 1 Cor. 12. v.15. 1 Tim. 5. 22. Waseri item Gram. p.22. v. 27. ܕܢܩܪܘܒ ita Guido. Vide etiam v. 33. v. 40. ܫܪܘ ita Viennens. Trem. ושרו. v. 43. כאנא Tremel. Alii ܚܠܐ.

CAP. XXVIII. v. 2. וקראון *& vocaverunt nos*. ita edit. Paris. Edit. cæt. ܘܩܪܘܢ, Similia exempla vide c. 19. 30. Rom. 10. 20. c. 12. 21. 1 Cor. 16. 6. & Masii Gramm. fol. 12 & 35. v. 3. סוגאא דחכובא *multitudinem ramorum*. Tremellius. Alii legunt ܣܘܓܐ ܕܚܘܒܐ. v. 25. בפומה אשעיא לוקבל *per os Isaiæ contra*. Tremell. v. 28. ܦܘܪܩܢܗ ܕܐܠܗܐ *redemptio Dei*: ita legunt Tremellius, Guido, & Plantini editio. Vers. 29 in omnibus editis deest. Tremellius in margine ita eundem vertit וכד הלין אמר נפקו יהודיא וסני דרשין הוו בינתהון. *Et quum hæc dixisset, egressi sunt Judæi & disceptabant multum inter se*.

IN EPISTOLA PAULI AD ROMANOS.

CAP. I.

Ver. 17. ܟܐܢܘܬܗ ܕܐܠܗܐ *justitia ipsius Dei*. Viennens. Alii interponunt ܓܝܪ *enim*.

CAP. II. v. 4. ܗܘ ܠܬܝܒܘܬܐ *ad resipiscentiam*.

CAP. III. v.4. ܟܕܒܐ Guido. v.7. ܛܠܝܐ *puer*: ita cod. Viennens. Alii rectius legunt ܚܛܝܐ *peccator*. v. 14. ܦܘܡܗܘܢ *os eorum*. ita cod. Viennens. Tremell. et Bertram. p. 375. Alii פומהון. v. 31. et CAP. 4. v. 16. ܗܘ ܢܡܘܣܐ v. 9. ܗܘ ܕܝܢ ܠܗ v. 11. ܗܘ ܠܗ v. 15 ܗܘ ܡܥܒܪܢܘܬܐ Guido. v. 17. ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܗܝܡܢܬ ܒܗ *coram Deo, in quem credidisti*. ita omnes libri impressi. Franciscus Junius, Hic locus, inquit, judicio meo corruptus est, et adjectione unicæ literæ א curari potest in hunc modum דהימנותא בה *in quem* fuit *fides*, vel, *in quem credidit*. Alioqui nec Græco textui respondet, nec bene exprimit, sed magis obscurat Pauli argumentationem. Hæc ille. Arabs vertit אלדי אמנת בה.

CAP. V. v. 18. ܕܗܟܢܐ ita cod. Viennens. Guido et Plantin. Masius interpretatur, *ad eum modum*. Occurrit etiam. 1 Cor. 12. 12. vide jam Tremellii annotationes.

CAP. VI. v. 10. & c.7. 7. ܗܘ ܚܛܝܬܐ v. 23. et c.7. 13. ܗܘ ܡܘܬܐ. CAP. 7. v. 22. נמוסא Tremell. et edit. Paris. Cæt. cum affixo.

CAP. VIII. v. 24. ܗܘ ܕܡܣܬܒܪܐ *quod in spe est*. Guido.

CAP. IX. v. 4. ܕܐܝܣܪܝܠ ita Viennens. Guido, et Plantini codex. vide Rom. 10. 21. 2. Cor. 11. 22. Tremell. legit ישראלי. v. 28. ܡܠܬܐ ܦܣܝܩܐ *sermonem decidit*. ita Viennens. et Trem. Guido, Rapheleng. MS. Schindl. fol. 343. legunt ܦܣܩ ܡܠܬܐ vide etiam Masii peculium Syrum fol. 10. col. 2. v. 31. רדוף הוא Viennens. et Tremell. Edit. cæt. ܗܘ ܪܕܦ.

CAP. X. v. 3. כאנותא *justitiam*. Tremell. Alii cum affixo. v. 14. ܒܗ ܗܝܡܢܘ ܠܐ ܕܒܗ *in quem non crediderunt*. Guid. MS.

CAP. XI. v. 3. ܗܘ ܕܝܠܝ. v. 5. ܗܘ ܙܒܢܐ Guido. v. 19. ܐܬܦܣܩܘ ita cod. Viennens. et Tremell. Alii ܐܬܦܣܩܘ.

CAP. XII. v. 2. ܗܘ ܕܝܢ. v. 7. ܗܘ ܡܫܡܫܢܘܬܐ. cap. 13. v. 1. ܗܘ ܐܠܗܐ. v. 4. ܗܘ ܡܫܡܫܢܐ. v. 11. ܗܘ ܙܒܢܐ.

CAP. XIII. v. 12. ܢܬܩܪܒ *propellamus*. Guido et Plant. Edit. reliquæ ܢܥܒܕ ܫܘܠܡܐ *missa faciamus*.

CAP. XV. v. 2. ܠܒܢܝ ܐܢܫܐ *filii hominis*. Cod. Vienn. Alii ܠܒܢܝܢܐ *ad ædificationem*. v. 4. ܗܘ ܠܡܠܦܢܘܬܐ Guido.

CAP. XVI. v.25. דִמִן זִבְנַא עָלְמֵא *quod temporibus seculorum*. Trem. et edit. Parif.

IN EPISTOLA I AD CORINTHIOS.

CAP. I.

VER. 20. [Syriac] CAP. II. v. 11. [Syriac]

CAP. IV. v. 4. [Syriac]

CAP. V. v. 8. [Syriac] *in fermento*: ita Viennens. Alii libri legunt [Syriac] *in azymis*. v. 11. [Syriac] Guido.

CAP. VI. v. 5. [Syriac] ita omnes libri editi. Masius vero in pecul. Syro fol. 23. col. 1. legit [Syriac].

CAP. VII. v. 17. איכנא יהלך *ita ambulet*. Trem. & edit. Paris. Alii [Syriac]. v. 21. נבי לך מן דתפלוח *elige tibi potius quam ut servias*: Trem. & editio Parisiens. vide Tremell. annotationes. Reliqui [Syriac] Guido vertit: *elige tibi ut utaris*. v. 22. [Syriac], & [Syriac] Guido. v. 38. In Viennensi deerant hæc verba: *Is autem, qui non dat (nuptum) virginem suam, longe melius facit*; quæ Guido ex MS. addidit.

CAP. VIII. v. 12. [Syriac].

CAP. IX. v. 17. [Syriac] v. 18. [Syriac] v. 21. איך דלא נמוסא כד לא איתי לאלהא דלא נמוסא *tanquam exlex, quum non sim Deo exlex*. Trem. & Guido. v. 22. [Syriac] *omni homini factus sum omnia*. MS. Guidonis ex Tremell.

CAP. X. v. 11. [Syriac] ita cod. Viennens. & Tremell. Reliqui [Syriac] Ibid. [Syriac] Vienn. Guido & Plantini edit. Raphelengii MS. & Tremellius ואתכתבו Ibid. [Syriac] Viennens. Cæteri [Syriac]. v. 26. [Syriac] *cum plenitudine ejus*. Vienn. & Trem. Reliq. [Syriac]. v. 27. [Syriac] *& vultis*. Viennens. Cæteræ [Syriac]. v. 30. [Syriac] *gratias ago*. Viennens. & Tremell. Plantini editio מודאנא

CAP. XI. v. 3. [Syriac] v. 7. [Syriac] Guido. Ibidem [Syriac] Viennens. & Tremell. Cæt. [Syriac]

CAP. XII. v. 3. [Syriac]. v. 15. דלא הויתמנה Trem. Reliqui absque [Syriac]. v. 17. [Syriac] Guido. v. 29. *Num omnes* Apostoli? num omnes. MS. Guidon.

CAP. XIII. v. 2. [Syriac] *montes*. Guido.

CAP. XIV. v. 1. [Syriac] *sectamini*. ita cod. Viennens. & Tremellius. Guido legit [Syriac] Vide Lexicon Schindleri fol. 1703. v. 16. מטל דמנא MS Rapheleng. & Tremell. Cæt. absque [Syriac]. v. 22. [Syriac] v. 37. [Syriac] Guido. v. 45. [Syriac] & v. 52. [Syriac] Viennens. & Tremell. Edit. cæteræ [Syriac] & [Syriac]. v. 56. [Syriac] Guido.

CAP. XVI. v. 12. [Syriac] ita Viennens. et Tremellius. Reliqui absque Nun. v. 24. MS. Guid. [Syriac] *dilectio mea*. In calce Epistolæ MS. Guid. addit: *Philippis Macedoniæ, & missa est per manus Timothei*.

IN EPISTOLA II AD CORINTHIOS.

CAP. II.

VErs. 5. [Syriac] *gravis esset*. ita edit. Viennens. Tremel. Cæt. [Syriac] v. 7. [Syriac] CAP. 3. v. 14. et c. 5. 17. [Syriac] Guido.

CAP. IV. v. 18. [Syriac] Edit. Viennens. Ibid. MS Guid. addit: *Sed ea, quæ non cernuntur*. CAP. 5. v. 7. [Syriac] CAP. 7. v. 9. [Syriac] v. 10. [Syriac] CAP. 8. v. 23. [Syriac].

CAP. X. v. 3. *Etsi enim in carne ambulamus*. MS. Tremel. et Guidonis.

CAP. XI. v. 4. [Syriac] Viennens. MS. Guidonis [Syriac].

CAP. XII. v. 9. [Syriac] v. 19. [Syriac] Guid. In fine Guido ex MS. adjecit: *Et missa fuit per manus Titi*.

IN EPISTOLA AD GALATAS.

CAP. I.

VErs. 7. [Syriac] Guido.

CAP. II. v. 14. [Syriac] Guido. Vide Matth. 14. 28. Luc. 22. 68. cap. 23. 37. Joh. 10. 24. Edit. cæt. [Syriac] v. 17. [Syriac] CAP 3. v. 8. [Syriac] Guido. v. 25. כד אתא דין הימנותא *Quum venit autem fides*. Tremellius. v. 26. [Syriac] Viennens. MS. Guid. & alii legunt [Syriac] v. 29. וירתא דמלכנא *& hæredes per promissionem*. Tremell. et edit. Paris. Alii legunt [Syriac] vide Tit. 3. 7.

CAP. IV. v. 1. [Syriac] *a servis*. Ita codex Viennens. et versio Arabica. Guido legit [Syriac] *à servo*. Numerus pluralis in hisce linguis frequentissime ponitur pro singulari. Gen. 21. 7. מי מלל לאברהם הניקה בנים שרה כי ילדתי בן ונו Sic Joh. 19. 23. *tulerunt vestimenta ejus*. Vide Casaub. exercitat. XVI ad annales Baronii, p. 451. col. 1. v. 9. [Syriac] ita Austriacum exemplar. Tremellius et cæt. למשעבדו v. 12. [Syriac] Guido. vide Bertram. pag. 290. v. 25. [Syriac] Guido. v. 26. [Syriac] Viennens. Alii [Syriac] Versum 31 Guido et Tremel. ex MS restituerunt.

CAP. V. v. 7. [Syriac] ita codex Vienn. Trem. et Paris. Guido [Syriac] v. 13. [Syriac] Idem. v. 26. סריקא שובחא *vacui gloria*. CAP. 6. v. 2. נמוסא דמשיחא Tremel. v. 8. [Syriac] Raphelengii MS, et Tremell. copulam præponunt. Ibidem [Syriac] *de Spiritu*. Guido.

IN EPISTOLA AD EPHESIOS.

CAP. I.

VErs. 19. [Syriac] *& quæ sit hæreditas virtutis illius*. ita Viennens. et Guido. At restituenda est vera et genuina lectio ex MS. codice, qui sic habet: ומנא הי יתירותא דרבותא דחילה quæ certe pulchre exprimunt textus Græci et Latini (adde et Arabici) veritatem τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ *Et quæ sit supereminens magnitudo virtutis ejus*. Ad verbum; *& quæ sit excellentia magnitudinis &c*. Hæc autem vox ירתותא surrogata fuit in locum duarum יתירותא דרבותא ex præcedenti versu; in quo ירתותא legitur. Hæc Raphelengius.

CAP. III. v. 13. [Syriac] et v. 14. [Syriac] ita Vienn. Cæt. שאל אנא, & כאף אנא v. 13. חאמני *anxius sit*. Tremellius.

CAP. V. v. 12. ברמושה *secreto*. [f. per [Syriac] pro [Syriac]] Trem. & editio. Paris. v. 13. [Syriac] v. 23. [Syriac] Guido. v. 23. [Syriac] ita Vienn. Trem. et edit. Paris. Guido legit [Syriac] vide Bertram. pag. 359 et 411.

CAP. VI. v. 8. [Syriac] v. 16. [Syriac] MS. Guid.

AD

AD PHILIPPENSES.

CAP. II. v. 13. ܕܬܨܒܐ ܕܬܣܥܪܘܢ Vienn. Guid. MS. et alii legunt ܕܬܨܒܘܢ c. 3. 20. ܡܫܬܥܒܕ ܗܘ Guido. In fine MS. Guid. addit hæc verba: *& missa est per manus Epaphroditi.*

AD COLOSSENSES.

CAP. I. Vers. 29. MS. Raphelengii legit ומתכתש אנא כמעבדנותא *& certans ego secundum efficaciam.*
CAP. IV. v. 3. MS. Guid. et Trem. legunt: *ad loquendum arcanum ipsius Meschicho, propter quod vinctus sum, ut patefaciam illud.* v. 13. MS. Guid. addit: *& pro iis.* Et in fine Epistolæ: *missa est autem per manus Tycici.*

AD THESSALONICENSES I.

CAP. II. v. 17. בחובא סגיא *cum dilectione magna.* Trem. Codices cæt. סגיאא Idem v. וצבין *& volumus.* cæt. וצבינן Idem c. 3. 5. דלמא *ne forte.* cæt. ܕܠܡܐ.

CAP. V. v. 7. ܡܠܟܬܐ ܗܘ Guid. v. 14. MS. Rapheleng. et Trem. legit ואנדו In fine Guid. ex MS. addidit hæc verba: *quæ scripta est Athenis, missa vero per manus Timothei.*

AD THESSALONICENSES II.

CAP. I. v. 1. אבא Tremell. Editiones reliq. cum affixo. In fine MS. Guid. addit: *& missa est per manus Tycici.*

AD TIMOTHEUM I.

CAP. III. v. 3. נציא *litigiosus.* CAP. 5. 13. ביתא Trem. et Paris. Cæt. ܒܝܬܐ ܒܝܬ. v. 25. ܥܒܕܐ ܛܒܐ *viri boni.* ita codex Viennens. et Guid. Tremell. et MS. Raphelengii legunt עבדא *opera* bona.

CAP. VI. v. 10. ܕܐܥܠܘ ita Viennens. Cæt. ܕܐܥܠܘܗ *immiserunt.* Ibid. ܕܢܦܫܐ Tremellius et edit. Paris. Cæt. absque א in fine.

AD TIMOTHEUM II.

CAP. II. v. 9. ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܐܣܝܪܐ ܗܘ *sermo Dei non est vinctus.* Guido.
CAP. III. v. 2. ורחמא כספא *& amantes argentum.* Tremell. v. 3. Principium versus 3. desideratur in impresso Syro Testam.
v. 16. ܡܛܠ ܕܡܠ ita codex Viennens. et Tremell. MS. Guid. legit ܕܡܠ Ibidem ܡܬܩܢܐ ܗܘ Idem.
CAP. IV. v. 16. ܫܒܩܘܢܝ ita Viennens. et Guido. Trem. et MS. Raphelengii legit ܫܒܩܘܢܢܝ *deseruerunt me.*

AD TITUM.

CAP. I. v. 1. עבדא דאלהא *servus Dei.* Tremellius et edit. Parisiens. Cæteræ cum affixo. v. 14. ܢܬܟܣܘܢ ita codex Vienn. Reliqui ܢܬܟܣܘܢ *conjiciant se.*

AD PHILEMONEM.

VER. 9. ܡܬܟܫܦ ܗܘ ܟܕ *petendo peto.* Guido in fine addit: *& missa per manus Onesimi.*

AD HEBRÆOS.

CAP. II v. 9. הוניד סתר מן אלהא בטיבותה חלף כלנש טעם מותא *Ipse enim, excepto Deo, per beneficentiam suam pro quovis homine gustavit mortem:* ita legit MS. Tremel. & editio Paris. Codex Viennens. & alii ita: ܗܘ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܒܛܝܒܘܬܗ ܚܠܦ ܟܠܢܫ ܛܥܡ ܡܘܬܐ *nam Deus ipse per gratiam suam pro omnibus gustavit mortem.* Arabs ita: וקד דאק אלמות בדל כל אחד בנעמה אללה *Et gustavit mortem pro unoquoque per gratiam Dei.* v. 14. ܫܘܬܦ ܗܘ ܒܗܘܢ ܒܕܡܐ ܘܒܒܣܪܐ Ita Guid. Alii codices & versio Arabica legunt in singulari, *communicavit.*
CAP. III. v. 3. ܓܝܪ ܗܘ MS. Guid. v. 4. ܡܬܬܩܢ ܗܘ ܕܐܬܬܩܢ ܗܘ. v. 10 Idem. v. 8. ܡܡܪܡܪܢܘܬܐ ita Viennens. Alii ܡܡܪܡܪܢܘܬܗܘܢ Ibidem כמרמרנא *tanquam exacerbatores.* Tremel. Alii ܡܡܪܡܪܢܐ v. 10. ܠܐ ܝܕܥܘ ita cod. Viennens. Cæteri ܝܕܥܘ *noverunt.*
CAP. IV. v. 1. ܢܫܬܒܩ ܠܢ ita Codex Viennens. Guid. & Tremel. ex MS. restituerunt ܢܫܬܒܩ *mutuamus.*
CAP. V. v. 7. ܕܚܠܬܗ Viennens. & Trem. Alii libri ܕܚܠܬܗ v. 13. ܡܫܬܘܕܥ ܗܘ c. 6. v. 8. ܡܬܚܪܒܐ ܗܘ Guido.
CAP. VI. v. 1. מלתה דמשיחא *sermonis Christi.* Tremell.
CAP. VII. v. 13. הו גיר דאתאמרי עלוהי *Is enim de quo dicuntur hæc.* Trem. Ibid. ܐܫܬܡܫ ܗܘ v. 28. ܡܫܡܠܝܐ ܗܘ c. 9. v. 15. ܗܘ ܕܝܬܩܐ Guido.
CAP. IX. v. 25. ܫܢܬܐ ita codex Viennens. Guid. & Trem. Editio vero Plantini סניאתא v. 7 & 26. ܣܓܝ ܗܘ v. 20. ܦܩܕ ܗܘ v. 22. ܡܬܕܟܐ ܗܘ
CAP. XI. v. 4. ܕܟܐܢܐ ܗܘ Guido. v. 14. Initium hujus versus deerat in impresso Viennensi codice, nempe, *Et, si civitatem illam, ex qua exiverant, quæsivissent:* quod Trem. & Guido ex MS. restituerunt. v. 28. ܕܡܐ ܕܦܨܚܐ ita codex Viennens. & Guid. Raphelengius, Trem. & versio Arabica legunt ex MS. in singulari *fecit.* v. 32. ܫܡܫܘܢ Viennens. Alii ܫܡܫܘܢ Idem וזרק דמא *& aspersit sanguinem.* Tremel.
CAP. XII. v. 9. ܗܠܝܢ ܕܒܣܪܢ ܡܪܕܝܢܢ ܡܛܠ ܕܐܒܗܝܢ ܐܢܘܢ ܕܪܘܚܐ ܗܘ Ita legit Viennens. & Guid. qui tamen vertit *Patri ipsorum Spirituum.* Arabica versio habet לאבי *Patri.* Vide Tremel. annot. v. 29. & Jacob. c. 3. v. 6. ܡܬܬܥܝܕ ܗܘ c. 13. 14. ܕܡܛܝܐ ܠܟܘܢ Guid. Idem ex MS. in fine hæc adjecit: *Finita est Epistola ad Hebræos, quæ scripta est ex Italia Romana.* Editio Plantini in 8. habet: *& missa per manus Timothei.*

IN EPISTOLA JACOBI.

CAP. II. v. 8. ܡܫܡܠܝܢ ܕܐܢܬܘܢ *perfecti estis.* Guido.
CAP. III. v. 15. מן חושכא דנפשא *a tenebris animæ.* Tremel.
CAP. V. v. 12. ܠܐ ܒܫܡܝܐ ܘܠܐ ܒܐܪܥܐ *neque per cælum, neque per terram.* Ita Trem. MS. Rapheleng. & versio Arabica.

IN EPISTOLA PETRI.

CAP. II. v. 15. ܨܒܝܢܗ ita Vienn. & Trem. Guid. vero & ed. Plant. קרישא v. 7. ܕܡܠܟܐ v. 17. & Joh. c. 2. 16. ܕܥܠܡܐ ܗܘ Guido.

IN EPISTOLA JOHANNIS.

CAP. I. v. 5. ܢܘܗܪܐ ܗܘ c. 2. v. 4. ܠܝܬ ܗܘ v. 16. ܕܥܠܡܐ ܗܘ v. 22. et c. 3. 23. et c. 5. 20. ܘܗܘ ܗܘ v. 7. ܕܝܠܗ ܗܘ v. 8. ܡܬܬܚܙܐ ܗܘ et ܫܪܝܪܐ ܗܘ v. 15. ܕܢܦܫܗ ܗܘ c. 4. 8 et 16. ܣܘܥܪܢܐ ܗܘ c. 5. 17. ܕܡܘܬܐ ܗܘ v. 19. ܚܛܗܐ ܗܘ
CAP. II. v. 19. *Si enim ex nobis fuissent, apud nos permansissent,* Guido ex MS. addidit. v. 24. ܕܐܢܬܘܢ ܡܫܡܥܝܢ ita Viennens. Cæteræ ܡܫܡܥܝܢ.
CAP. V. v. 2. ܟܕ ܠܐܠܗܐ ita codex Viennens. et Tremel. Guid. et editio Plantini ܟܕ ܠܐܠܗܐ versus 7. In omnibus libris impressis desideratur. v. 15. דשאלין Tremellius et edit. Paris. Alii שאלינן

BIBLIORUM
SACRORUM
TOMUS QUINTUS:
SIVE
NOVUM D. N.
JESU CHRISTI
TESTAMENTUM.

PRÆMONITIO ad LECTOREM.

UT intelligat Lector usum literarum numeralium, quæ ad marginem textûs Græci apponuntur; sciendum est Græcos, ut ex antiquis Codicibus constat, tam Evangelium, quàm reliquos N. T. libros in certa κεφάλαια, quibus Historiæ atq; aliarum rerum argumenta alia ab aliis dividuntur, distinxisse; quorum Capitum numerum literis Græcis margini adscripserunt: ipsa verò Capita in περικοπάς seu minora segmenta quasi in plures particulas subdivisa, continuâ serie per singulos libros literis itidem numeralibus expressisse. Κεφάλαια verò seu Capita ejusmodi majora in S. Matthæo numerârunt ξη'· in S. Marco μη'· in S. Luca πγ'· in S. Johanne ιη'· minores verò sectiones fecerunt, in S. Matt. τνε'· in S. Marc. σλϛ'· in S. Luc. τμβ'· in S. Johanne σλβ'. Eusebius verò Cæsariensis Episcopus, ut ex Epistola ejus ad Carpianum constat, juxta sectiones istas minores, Canones decem ad Concordantias Evangeliorum faciliùs inveniendas confecit: quorum ope loca, in quibus duo, tres vel quatuor Evangelistarum rem eandem tractantes inter se concordant, vel ubi aliquis ipsorum quædam habet quæ non sunt in reliquis, nullo negotio inveniantur. Segmenta enim ista minora literis numeralibus ad marginem appositis unà cum lineola supernè ducta (ut ab aliis distinguerentur,) aliâque literâ numerali priori suppositâ, Canonem seu Tabulam indicante, signavit. Verbi gratia, Matth. cap. 3. vers. 11. ad hæc verba, Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι· apponitur in margine hæc nota, ια unà cum α subscripto, quod ad Canonem primum lectorem remittit. In quo Canone literis istis numeralibus ια inventis, statim ex diametro in eadem Tabula exhibentur loca in reliquis Evangelistis quæ cum hoc concordant, scil. sub Marco δ', sub Luca ι, sub Johanne ιβ. Hasce itaque Tabulas, cùm passim in antiquis MSS. extent, nec tantùm apud Græcos, sed & apud Latinos in usu fuisse constet, ut ex Hieronymi in Evangelistas ad Damasum præfatione liquet, & in exemplaribus Arabicis & Æthiopicis, quæ jam sub prelo sunt, easdem cum Græcis consentientes cernimus; meritò in hac editione nostra retinendas censuimus: Capitula scil. majora, majoribus; minores verò sectiones minoribus characteribus exprimendo. Græco verò tantùm textui apposuimus, licèt, uti diximus, etiam in Versionibus Arab. & Æthiop. extent, ne actum agere videremur. Denique τῶν στίχων numerum, cùm in plerisque antiquis Codicibus habeantur, ad calcem cujusque libri adjici curavimus.

A Κανὼν πρῶτος ἐν ᾧ οἱ τέσσαρες.

ΜΤ.	ΜΡ.	Λ.	ἸΩ.
η	β	ζ	ι
ια	δ	ι	ϛ
ια	δ	ι	ιβ
ια	δ	ι	ιδ
ια	δ	ι	κη
ιδ	ε	ιγ	ιε
κγ	κζ	ιζ	μϛ
κγ	κζ	λδ	μϛ
κγ	κζ	μη	μϛ
ο	κ	λζ	λη
πζ	ρλθ	σν	ρμα
ϟη	ϟϛ	ριϛ	ρκ
ϟη	ϟϛ	ριϛ	ρια
ϟη	ϟϛ	ριϛ	μ
ϟη	[illegible]	ριϛ	ρκθ
ϟη	[illegible]	ριϛ	ρλα
ρλγ	[illegible]	οζ	ρθ
ρμα	[illegible]	ιθ	[illegible]
ρμβ	να	κε	λε
ρμζ	ξδ	ϟγ	μθ
ρξϛ	πβ	[illegible]	ιζ
ρξϛ	[illegible]	[illegible]	οδ
σθ	ριθ	[illegible]	ρ
σια	ρκα	σλη	κα
σκ	ρκβ	σλθ	οζ
σκ	ρκθ	σμϛ	πε
σκ	ρκβ	σξα	πη
σμδ	ρλθ	σν	ρμα
σμδ	ρλθ	σν	ρμϛ
σοδ	ρνϛ	σξ	κ
σοδ	ρνϛ	σξ	μη
σοδ	ρνϛ	σξ	ϟϛ
σοϛ	ρνη	οδ	ϟη
σπ	ρξβ	σξθ	ρκβ
σπδ	ρξε	σξϛ	νε
σπδ	ρξε	σξϛ	ξγ
σπδ	ρξε	σξϛ	ξε
σπδ	ρξε	σξϛ	ξζ
σπθ	ρο	σοε	ρκϛ
σϟα	ροβ	σοθ	ρνϛ
σϟδ	ροε	σπα	ρξα
σϟε	ροϛ	σπβ	μβ
σϟε	ροϛ	σπβ	νζ
τ	ρπα	σπε	οθ
τ	ρπα	σπε	ρνη
τβ	ρπγ	σπζ	ρξ
τδ	ρπδ	σπθ	ρο
τϛ	ρπζ	σϟ	ρξβ
τϛ	ρπζ	σϟ	ροδ
τι	ρϟα	σϟζ	ξθ
τιγ	ρϟδ	σϟδ	ροβ
τιδ	ρϟε	σϟα	ρξϛ
τιδ	ρϟε	σϟα	ρξη
τιε	ρϟϛ	σϟβ	ροε
τιη	ρϟθ	τ	ροϛ
τκ	σ	τβ	ροη
τκα	σδ	τι	ρπδ
τκϛ	σε	τια	ρπη
τκϛ	σε	τιγ	ρϟδ
τκη	σϛ	[illegible]	ρϟϛ
τλα	σθ	τιε	ρϟζ
τλβ	σι	τιη	ρϟζ
τλδ	σιβ	τκε	σα
τλε	σιδ	τκδ	ρϟθ
τλϛ	σιε	τιζ	ρϟη
τλϛ	σιε	τιθ	ρϟη
τμγ	σκγ	τκθ	σδ
τμη	σκζ	τλβ	σϛ
τμθ	σκη	τλγ	ση
τνβ	σλα	τλϛ	σθ
τνβ	σλα	τλϛ	σια

B Κανὼν δεύτερος ἐν ᾧ οἱ τρεῖς.

ΜΤ.	ΜΡ.	Λ.
ιε	ϛ	ιε
κα	ε	λβ
λα	ρβ	ρπε
λβ	λθ	ρλγ
λβ	λθ	οθ
ν	μα	νϛ
ξβ	ιγ	δ
ξβ	ιγ	κδ
ξγ	ιη	λγ
ξζ	ιε	κϛ
ξθ	μζ	πγ
οα	κα	λη
οβ	κβ	λθ
οβ	κβ	ρπϛ
ογ	κγ	μ
οδ	μθ	πε
οϛ	νβ	ρξθ
οθ	κθ	πϛ
π	λ	μδ
πβ	νγ	πζ
πβ	νγ	ρι
πγ	νδ	πζ
πγ	νδ	ριβ
πε	νε	πη
πε	νε	ριδ
πη	ρμα	ρμη
πη	ρμα	σνα
ϟβ	μ	π
ϟδ	πϛ	ϟζ
ϟδ	πϛ	ρμϛ
ργ	α	ο
ριδ	κδ	μα
ριϛ	κε	μβ
ριϛ	[illegible]	ρξε
ριϛ	κε	ροζ
ρκα	λβ	ρκζ
ρκβ	λγ	ρκθ
ρκγ	λδ	ρμζ
ρλ	λε	πβ
ρλα	λϛ	οϛ
ρλε	λη	οη
ρλζ	μδ	ρξζ
ρμγ	νζ	ϟ
ρμδ	νθ	ιβ
ρμθ	ξϛ	λε
ρμθ	ξϛ	μγ
ρνγ	ξθ	[illegible]
ρξδ	οθ	ρμδ
ρξη	πγ	ϟε
ρξη	πγ	σϛ
ρο	πε	ϟϛ
ροβ	πζ	ϟη
ροδ	ϟα	ϟθ
ροϛ	ϟγ	ρα
ροη	ϟε	ρβ
ροη	ϟε	σιζ
ροθ	ϟθ	ρϟζ
ρϟ	ρε	ρϟε
ρϟβ	ρϛ	σιϛ
ρϟγ	ρζ	ρκα
ρϟγ	ρζ	σιη
ρϟδ	ρη	ρνβ
ρϟδ	ρη	σιθ
ρϟε	ρθ	σκ
ρϟη	ρι	σκα
ρϟθ	ρια	ρογ
σα	ριβ	σκβ
σγ	ριδ	σε
σε	ριϛ	σκδ
σϛ	ριζ	σλβ
ση	ριη	σλγ
σιζ	ρκζ	σμ
σιθ	ρκη	σμε
σκγ	ρλ	σμγ
σκε	ρλδ	σμε
σκϛ	ρλγ	σμδ
σκθ	ρλε	ρλζ
σκθ	ρλε	σμϛ
σμβ	ρλζ	σλζ
σμβ	ρλζ	σμη
σμγ	ρλη	σμθ
σμη	ρμγ	[illegible]
σμη	ρμγ	[illegible]
σμθ	ρμδ	[illegible]
σνα	ρμϛ	[illegible]
σνγ	ρμη	σδ
σνη	ρν	σιζ
σνθ	ρνα	[illegible]
σξδ	ρνε	ριϛ
σξθ	ρνδ	[illegible]
σοα	μβ	σλ
σοη	ρξ	σξγ
σπα	ρξγ	σξε
σπε	ρξϛ	σξε
σπε	ρξϛ	σξζ
σϟϛ	ροζ	σπ
σϟϛ	ροζ	[illegible]
τα	ρπβ	[illegible]
τη	ρϟθ	τι
τιβ	ρϟγ	[illegible]
τιϛ	ρϟζ	[illegible]
τιζ	ρϟη	[illegible]
τκβ	σβ	τθ
τλη	σιη	[illegible]
τλθ	σιθ	[illegible]
τμ	σκ	τκζ
τμε	σκε	τκγ
τμδ	σκδ	[illegible]
τμϛ	σκε	τλ
τνγ	σλβ	τλζ
τνδ	σλγ	τλη

Γ Κανὼν τρίτος ἐν ᾧ οἱ τρεῖς.

Μ Τ.	Λ.	Ἰ Ω.
α	ιδ	α
α	ιδ	γ
α	ιδ	ε
ζ	ς	β
ζ	ς	κε
ιθ	ξγ	ριε
ξδ	ξε	λζ
ϟ	νη	ριη
ϟ	νη	ρλθ
ϟζ	σια	ρε
ρια	ριθ	λ
ρια	ριθ	ριδ
ρια	ριθ	ρμη
ριβ	ριθ	η
ριβ	ριθ	μδ
ριβ	ριθ	ξα
ριβ	ριθ	ος
ριβ	ριθ	πζ
ριβ	ριθ	ϟ
ριβ	ριθ	ρμβ
ριβ	ριθ	ρνδ
ρμς	ϟβ	μζ

Δ Κανὼν τέταρτος ἐν ᾧ οἱ τρεῖς.

Μ Τ.	Μ Ρ.	Ἰ Ω.
ιη	η	κς
ριζ	κς	ϟγ
ριζ	κς	ϟε
ρν	ξζ	να
ρξα	οζ	κγ
ρξα	οζ	νγ
σδ	ριε	ϟα
σδ	ριε	ρλε
σις	ρκε	ρκη
σις	ρκε	ρλγ
σς	ρκε	ρλζ
σς	ρκε	ρν
σπζ	ρνθ	ϟη
σπθ	ρξα	οβ
σπθ	ρξα	ρκα
σπζ	ρξη	ρνβ
σϟγ	ροδ	ρζ
σϟζ	ροη	ο
σϟθ	ρπ	ργ
τζ	ρπη	ρξδ
τκα	σα	ρπ
τκα	σα	ρϟβ
τκγ	σγ	ρπγ
τκθ	σζ	ρπε
τκθ	σζ	ρπζ
τλγ	σα	σγ

Ε Κανὼν πέμπτος ἐν ᾧ οἱ δύο.

Μ Τ.	Λ.
γ	β
ι	η
ιβ	ια
ις	ις
κε	μς
κς	μζ
κη	μη
λ	μθ
λδ	ρϟδ

Μ Τ.	Λ.
λς	ρξβ
λη	νγ
μ	νβ
μα	νε
μγ	ρκγ
με	ριγ
μζ	ρλδ
μη	ρϟα
μθ	ρν

Μ Τ.	Λ.
να	νθ
νγ	ρκε
νδ	νδ
νε	ρο
νζ	ξα
νη	ξ
ξ	ροα
ξα	ξδ
ξε	ροβ
ξς	ξς
ξη	ρε
οη	ρη
πδ	ρια
πς	ρθ
ϟγ	ρμε
ϟε	ρξ
ϟς	ρπβ
ϟς	ρπδ
ρβ	ξθ
ρδ	οα
ρε	ρϟγ
ρζ	ογ
ρη	ριε
ρι	ριη
ριθ	ρκς
ρκε	ξϛ
ρκζ	ρκη
ρκη	ρλβ
ρκθ	ρλ
ρλβ	πα
ρλδ	ρκ
ρλη	ρξη
ρνε	νζ
ρνη	σκε
ρξβ	ρξα
ροε	σ
ρπβ	ρπζ
ρπβ	ρπθ
ρπγ	ρϟη
ρπζ	ρϟθ
ρϟζ	σβ
σιγ	σλε
σκα	ρπα
σκη	ρλθ
σλα	ροθ
σλα	σιε
σλβ	ρμβ
σλδ	ρλε
σλε	ρλε
σλζ	ρλη
σλη	ρπ
σμ	ρμα
σμα	ροε
σνε	σβ
σνε	σε
σνζ	σγ
σξα	σζ
σξβ	σιβ
σξε	ρκζ
σξε	ρνε
σξζ	ρνη
σο	σκθ
σοβ	σλα

ς' Κανὼν ἕκτος ἐν ᾧ οἱ δύο.

Μ Τ.	Μ Ρ.
θ	γ
ιζ	ζ
κ	θ
κβ	ια
μδ	ρκς
οζ	ξγ
ρ	ϟη
ρλθ	με
ρμε	ξ
ρμη	ξε
ρνβ	ξη
ρνδ	οα
ρνζ	οβ
ρνθ	ογ
ρξ	ος
ρξγ	οη
ρξε	π
ρξθ	πδ
ρογ	πθ
ρπ	ρ
ρπθ	ργ
σβ	ριγ
σιδ	ρκ
σιε	ρκδ
σκδ	ρλα
σμς	ρμ
σμζ	ρμβ
σν	ρμε
σνβ	ρμζ
σνδ	ρμθ
σξ	ρνβ
σξγ	ρνγ
σοε	ρνζ
σπβ	ρξδ
σπς	ρξζ
σπη	ρξθ
σϟ	ροα
σϟβ	ρογ
σϟη	ροθ
τε	ρπε
τθ	ρϟ
τια	ρϟβ
τλ	ση
τλζ	σιζ
τμα	σκα
τμζ	σκς
τν	σκθ

Ζ Κανὼν ἕβδομος ἐν ᾧ οἱ δύο.

Μ Τ.	Ἰ Ω.
ε	πγ
ιθ	ιθ
ιθ	λβ
ιθ	λδ
ρκ	πβ
ρπε	σε
σζ	ρα

Η Κανὼν ὄγδοος ἐν ᾧ οἱ δύο.

Λ.	Μ Ρ.
κγ	ιβ
κε	ιδ
κζ	ις
κζ	κη
κη	ιζ
πδ	μη
πθ	νς
ϟα	ξα
ρ	οε
ργ	ϟζ
σμζ	ρλς
σοζ	σις
τλε	σλ
τλθ	σλε

Θ Κανὼν ἔννατος ἐν ᾧ οἱ δύο.

Λ.	Ἰ Ω.
λ	σιθ
λ	σκβ
σξβ	ριγ
σξβ	ρκδ
σοδ	σκζ
σοδ	σκθ
σοδ	σλα
τγ	ρπβ
τγ	ρπς
τγ	ρϟ
τζ	ρπβ
τζ	ρπς
τζ	ρϟ
τιβ	ρπβ
τιβ	ρπς
τιβ	ρϟ
τμ	σιγ
τμ	σιζ
τμα	σκα
τμα	σκγ
τμα	σκε

Ι Κανὼν δέκατος ἐν ᾧ ἰδίως ἕκαστος περί τινων εἴρηκεν.

Μ Τ.
β
δ
ς
ιγ
κδ
κζ
κθ
λγ
λε
λζ
λθ
μβ
με
νβ
νς
οε
πα
πθ
ϟα
ϟθ
ρα
ρς
ρθ
ριγ
ριε
ριη
ρκδ
ρκς
ρλς
ρμ
ρνα
ρνε
ρξζ
ροα
ροζ
ρπα
ρπδ
ρπς
ρπη
ρϟα
ρϟς
σ
σι
σιβ
σιη
σκβ
σκζ
σλ
σλγ
σλε
σλθ
σμε
σξη
σογ
σπγ
τγ
τιθ
τκδ
τκζ
τμε
τνα
τνε

Μ Ρ.
ιθ
λα
μγ
μς
νη
ξβ
ο
οδ
πα
πη
ϟ
ϟβ
ϟδ
ρα
ρδ
ρκγ
ρλβ
ρπς
σιγ
σλδ

Λ.
α
γ
ε
θ
ιη
κ
κβ
κθ
λα
ν
να
ξζ
ξη
οβ
οε
πδ
πς
πζ
ριγ
ριζ
ρκβ
ρκδ
ρλα
ρμγ
ρμθ
ρνα
ρνδ
ρνθ
ρξγ
ρξδ
ρξς
ροδ
ροε
ροη
ρπ
ρπγ
ρπη
ρϟ
ρϟβ
ρϟς
σα
σγ
ση
σι
σιδ
σκγ
σκε
σκζ
σλς
σνβ
σνς
σνθ
σξδ
σοα
σογ
σος
σοη
σπγ
σπη
σϟς
σϟη
τα
τδ
τς
τη
τις
τκ
τκς
τλα
τλδ
τλθ
τμε

Ἰ Ω.
δ
ζ
θ
ια
ιγ
ις
ιη
κβ
κδ
κζ
κθ
λα
λγ
λς
λθ
μα
μγ
με
ν
νβ
νδ
νς
νη
ξ
ξβ
ξδ
ξς
ξη
οα
ογ
οε
οη
π
πα
πδ
πς
πθ
ϟβ
ϟδ
ϟζ
ϟθ
ρβ
ρδ
ρς
ρη
ρι
ριβ
ριε
ριζ
ριθ
ρκγ
ρκε
ρκζ
ρλ
ρλβ
ρλδ
ρλς
ρλη
ρμ
ρμγ
ρμδ
ρμε
ρμζ
ρμθ
ρνα
ρνγ
ρνε
ρνζ
ρνθ
ρξγ
ρξε
ρξζ
ρξθ
ροα
ρογ
ροζ
ροθ
ρπα
ρπθ
ρϟα
ρϟγ
ρϟε
σ
σβ
σε
σζ
σι
σιβ
σιδ
σις
σιη
σκ
σκδ
σκς
σκη
σλ
σλβ

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Α' Περὶ τῶν μάγων.
Β' Περὶ τῶν ἀναιρεθέντων παιδίων.
Γ' Πρῶτος Ἰωάννης ἐκήρυξε βασιλείαν οὐρανῶν.
Δ' Περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ.
Ε' Περὶ τῶν μακαρισμῶν.
ς' Περὶ τοῦ λεπροῦ.
Ζ' Περὶ τοῦ ἑκατοντάρχου.
Η' Περὶ τῆς πενθερᾶς Πέτρου.
Θ' Περὶ τῶν ἰαθέντων ἀπὸ ποικίλων νόσων.
Ι' Περὶ τοῦ μὴ ἐπιτρεπομένου ἀκολουθεῖν.
ΙΑ' Περὶ τῆς ἐπιτιμήσεως τῶν ὑδάτων.
ΙΒ' Περὶ τῶν δύο δαιμονιζομένων.
ΙΓ' Περὶ τοῦ παραλυτικοῦ.
ΙΔ' Περὶ τοῦ Ματθαίου.
ΙΕ' Περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχισυναγώγου.
Ις' Περὶ τῆς αἱμοῤῥοούσης.
ΙΖ' Περὶ τῶν δύο τυφλῶν.
ΙΗ' Περὶ τοῦ δαιμονιζομένου κωφοῦ.
ΙΘ' Περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων διαταγῆς.
Κ' Περὶ τῶν ἀποσταλέντων παρὰ Ἰωάννου.
ΚΑ' Περὶ τοῦ ξηρὰν ἔχοντος τὴν χεῖρα.
ΚΒ' Περὶ τοῦ δαιμονιζομένου τυφλοῦ καὶ κωφοῦ.
ΚΓ' Περὶ τῶν αἰτούντων σημεῖον.
ΚΔ' Περὶ τῶν παραβολῶν.
ΚΕ' Περὶ Ἰωάννου καὶ Ἡρώδου.
Κς' Περὶ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τῶν δύο ἰχθύων.
ΚΖ' Περὶ τοῦ ἐν θαλάσσῃ περιπάτου.
ΚΗ' Περὶ τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ.
ΚΘ' Περὶ τῆς Χαναναίας.
Λ' Περὶ τῶν θεραπευθέντων ὄχλων.
ΛΑ' Περὶ τῶν ἑπτὰ ἄρτων.
ΛΒ' Περὶ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων.
ΛΓ' Περὶ τῆς ἐν Καισαρείᾳ ἐπερωτήσεως.
ΛΔ' Περὶ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ.
ΛΕ' Περὶ τοῦ σεληνιαζομένου.
Λς' Περὶ τῶν αἰτούντων τὰ δίδραχμα.
ΛΖ' Περὶ τῶν λεγόντων, Τίς μείζων.
ΛΗ' Περὶ τῆς ἑκατὸν προβάτων παραβολῆς.
ΛΘ' Περὶ τοῦ ὀφείλοντος μύρια τάλαντα.
Μ' Περὶ τῶν ἐπερωτησάντων, εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα.
ΜΑ' Περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος πλουσίου τὸν Ἰησοῦν.
ΜΒ' Περὶ τῶν μεμισθωμένων ἐργατῶν.
ΜΓ' Περὶ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.
ΜΔ' Περὶ τῶν δύο τυφλῶν.
ΜΕ' Περὶ τῆς ὄνου καὶ τοῦ πώλου.
Μς' Περὶ τῶν τυφλῶν καὶ χωλῶν.
ΜΖ' Περὶ τῆς ξηρανθείσης συκῆς.
ΜΗ' Περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Κύριον ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων.
ΜΘ' Περὶ τῶν δύο υἱῶν παραβολή.
Ν' Περὶ τοῦ ἀμπελῶνος.
ΝΑ' Περὶ τῶν κεκλημένων εἰς τὸν γάμον.
ΝΒ' Περὶ τῶν ἐπερωτησάντων διὰ τὸν κῆνσον.
ΝΓ' Περὶ τῶν Σαδδουκαίων.
ΝΔ' Περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος νομικοῦ.
ΝΕ' Περὶ τῆς τοῦ Κυρίου ἐπερωτήσεως.
Νς' Περὶ τοῦ ταλανισμοῦ γραμματέων καὶ Φαρισαίων.
ΝΖ' Περὶ τῆς συντελείας.
ΝΗ' Περὶ τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας.
ΝΘ' Περὶ τῶν δέκα παρθένων.
Ξ' Περὶ τῶν τὰ τάλαντα λαβόντων.
ΞΑ' Περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ.
ΞΒ' Περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρῳ.
ΞΓ' Περὶ τοῦ πάσχα.
ΞΔ' Περὶ τοῦ μυστικοῦ δείπνου.
ΞΕ' Περὶ τῆς παραδόσεως τοῦ Ἰησοῦ.
Ξς' Περὶ τῆς ἀρνήσεως τοῦ Πέτρου.
ΞΖ' Περὶ τῆς τοῦ Ἰούδα μεταμελείας.
ΞΗ' Περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου.

Pag. 6. in margine pro γ̄ ι leg. γ̄ ι

NOVI TESTAMENTI,

Ex Editione *ROBERTI STEPHANI*, Textus Græcus,
Cum Versione INTERLINEARI, quam ad Græci Idiomatis rationem expendit Bened.
ARIAS MONTANUS Hispalensis.

ΤΟ' ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΙ'ΟΝ ἍΓΙΟΝ 'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ.

1 LIBER generationis Jesu Christi, filii David, filii Abraham. Abraham genuit
2 ΒΙ'ΒΛΟΣ γενέσεως Ἰησοῦ Χριςοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. Ἀβραὰμ ἐγέννησε ᾱ
Isaac. Isaac autem genuit Jacob. Jacob autem genuit Judam & γ
τὸν Ἰσαάκ. Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς
fratres ejus. Judas autem genuit Phares, & Zaram de Thamar. Phares
3 ἀδελφοὺς αὐτοῦ. Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρὲς, καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ. Φαρὲς
autem genuit Esron. Esron autem genuit Aram. Aram autem genuit
4 δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐσρώμ. Ἐσρὼμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ. Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε
Aminadab. Aminadab autem genuit Naasson. Naasson autem genuit
τὸν Ἀμιναδάβ. Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσών. Ναασσὼν δὲ ἐγέννησε τὸν
Salmon. Salmon autem genuit Booz de Rachab. Booz autem genuit
5 Σαλμών. Σαλμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ. Βοὸζ δὲ ἐγέννησε τὸν
Obed ex Ruth. Obed autem genuit Jesse. Jesse autem genuit David
Ὠβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ. Ὠβὴδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί. Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δαβὶδ
regem. David autem rex genuit Salomonem ex Uriæ. Salomon
6 τὸν βασιλέα. Δαβὶδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶντα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου. Σολομὼν
7 autem genuit Roboam. Roboam autem genuit Abiam. Abia autem genuit
δὲ ἐγέννησε τὸν Ῥοβοάμ. Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά. Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησε
Asa. Asa autem genuit Josaphat. Josaphat autem genuit Joram.
8 τὸν Ἀσά. Ἀσὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ. Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ.

Joram autem genuit Oziam. Ozias autem genuit Joatham. Joatham
Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὀζίαν. Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ. Ἰωάθαμ 9
autem genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezeciam. Ezecias autem
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἄχαζ. Ἄχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐζεκίαν. Ἐζεκίας δὲ 10
genuit Manassen. Manasses autem genuit Amon. Amon autem
ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ. Μανασσῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμών. Ἀμὼν δὲ
genuit Josiam. Josias autem genuit Jechoniam & fratres ejus,
ἐγέννησε τὸν Ἰωσίαν. Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, 11
in transmigratione Babylonis. *Post autem* transmigrationem Babylonis,
ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος, 12
Jechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel.
Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ. Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ.
Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Eliacim.
Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ. Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιακείμ. 13
Eliacim autem genuit Azor. Azor autem genuit Sadoc. Sadoc
Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ. Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησε τὸν Σαδώκ. Σαδὼκ 14
autem genuit Achim. Achim autem genuit Eliud.
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ. Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ.

Desiderantur in MS. A. 24. priora capita S. Matthæi, & initium cap. 25. usque ad illa verba vers. 6. ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܒܚܝܠܗ ܕܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܫܪܝܢܢ ܠܡܟܬܒ ܟܬܒܐ
ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ܆ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܡܬܝ *

* ܚܕ ܒܫܒܐ ܕܩܕܡ ܝܠܕܐ * ܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ ܩܕܡܝܐ *

1 * ܟܬܒܐ ܕܝܠܝܕܘܬܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܒܪܗ ܕܐܒܪܗܡ. * ܐܒܪܗܡ ܐܘܠܕ
2 ܠܐܝܣܚܩ. ܐܝܣܚܩ ܐܘܠܕ ܠܝܥܩܘܒ. ܝܥܩܘܒ ܐܘܠܕ ܠܝܗܘܕܐ ܘܠܐܚܘܗܝ. * ܝܗܘܕܐ ܐܘܠܕ
3 ܠܦܪܨ ܘܠܙܪܚ ܡܢ ܬܡܪ. ܦܪܨ ܐܘܠܕ ܠܚܨܪܘܢ. ܚܨܪܘܢ ܐܘܠܕ ܠܐܪܡ. * ܐܪܡ ܐܘܠܕ ܠܥܡܝܢܕܒ.
4 ܥܡܝܢܕܒ ܐܘܠܕ ܠܢܚܫܘܢ. ܢܚܫܘܢ ܐܘܠܕ ܠܣܠܡܘܢ. * ܣܠܡܘܢ ܐܘܠܕ ܠܒܥܙ ܡܢ
5 ܪܚܒ. ܒܥܙ ܐܘܠܕ ܠܥܘܒܝܕ ܡܢ ܪܥܘܬ. ܥܘܒܝܕ ܐܘܠܕ ܠܐܝܫܝ. * ܐܝܫܝ ܐܘܠܕ ܠܕܘܝܕ ܡܠܟܐ.
6 ܕܘܝܕ ܐܘܠܕ ܠܫܠܝܡܘܢ ܡܢ ܐܢܬܬܗ ܕܐܘܪܝܐ. * ܫܠܝܡܘܢ ܐܘܠܕ ܠܪܚܒܥܡ. ܪܚܒܥܡ
7 ܐܘܠܕ ܠܐܒܝܐ. ܐܒܝܐ ܐܘܠܕ ܠܐܣܐ. * ܐܣܐ ܐܘܠܕ ܠܝܗܘܫܦܛ. ܝܗܘܫܦܛ ܐܘܠܕ ܠܝܘܪܡ.
8 ܝܘܪܡ ܐܘܠܕ ܠܥܘܙܝܐ. * ܥܘܙܝܐ ܐܘܠܕ ܠܝܘܬܡ. ܝܘܬܡ ܐܘܠܕ ܠܐܚܙ. ܐܚܙ ܐܘܠܕ ܠܚܙܩܝܐ.
9 * ܚܙܩܝܐ ܐܘܠܕ ܠܡܢܫܐ. ܡܢܫܐ ܐܘܠܕ ܠܐܡܘܢ. ܐܡܘܢ ܐܘܠܕ ܠܝܘܫܝܐ.
10 * ܝܘܫܝܐ ܐܘܠܕ ܠܝܘܟܢܝܐ ܘܠܐܚܘܗܝ ܒܓܠܘܬܐ ܕܒܒܠ. * ܡܢ ܒܬܪ ܓܠܘܬܐ ܕܝܢ ܕܒܒܠ
11
12 ܝܘܟܢܝܐ ܐܘܠܕ ܠܫܠܬܐܝܠ. ܫܠܬܐܝܠ ܐܘܠܕ ܠܙܘܪܒܒܠ. * ܙܘܪܒܒܠ ܐܘܠܕ ܠܐܒܝܘܕ.
13 ܐܒܝܘܕ ܐܘܠܕ ܠܐܠܝܩܝܡ. ܐܠܝܩܝܡ ܐܘܠܕ ܠܥܙܘܪ. * ܥܙܘܪ ܐܘܠܕ ܠܨܕܘܩ.
14 ܨܕܘܩ ܐܘܠܕ ܠܐܟܝܢ.
ܐܟܝܢ ܐܘܠܕ ܠܐܠܝܘܕ.

FRETI POTENTIA DOMINI Deique nostri Jesu Christi, aggredimur scribere Librum sacrosancti Evangelii. Ac primò quidem Evangelium, Matthæi præconium.

Dominica ante Nativitatem. 1.

CAPUT PRIMUM.

Liber generationis Jesu Christi filii Da- 1
vid, filii Abraham. Abraham genuit Isaac. 2
Isaac genuit Jacob. Jacob genuit Judam,
& fratres ejus. Judas genuit Phares, & Za- 3
rah de Thamar. Phares genuit Hesron. Hes-
ron genuit Aram. Aram genuit Aminadab. 4
Aminadab genuit Nahson. Nahson genuit
Salmon. Salmon genuit Booz de Rahab. 5
Booz genuit Obed de Ruth. Obed genuit Isai. 6
Isai genuit David regem. David genuit Sa-
lomon ex uxore Uriæ. Salomon genuit Robo- 7
am. Roboam genuit Abia. Abia genuit Asa. 8
Asa genuit Josaphat. Josaphat genuit Joram.
Joram genuit Ozia. Ozia genuit Joatham. 9
Joatham genuit Achaz. Achaz genuit Eze- 10
chiam. Ezechias genuit Manassen. Manasses
genuit Amon. Amon genuit Josiam. Jo- 11
sias genuit Jechoniam & fratres ejus, in
captivitate Babylonica. Post captivitatem 12
autem Babylonicam Jechonias genuit Sala-
thiel. Salathiel genuit Zorobabel. Zoro- 13
babel genuit Abiud. Abiud genuit Elia-
cim. Eliacim genuit Azor. Azor genuit 14
Sadoc. Sadoc genuit Achim. Achim genuit
Eliud.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ወንጌል፡ ዘማቴዎስ፡

1 መጽሐፈ፡ ልደቱ፡ ለኢየሱስ፡ ወልደ፡ደዊት፡ ወልደ፡ አብርሃም፡፡=፡ አብርሃም፡ ወለደ፡
2 ለይስሐቅ፡ ወይስሐቅኒ፡ ወለደ፡ ለያዕቆብ፡፡ ወያዕቆብኒ፡ ወለደ፡ ይሁደሃ፡ ወአኃዊሁ፡፡=፡
3 ወይሁደ፡ ወለደ፡ ፋሬስሃ፡ ወዛራ፡፡ እምትዕማር፡ ወፋሬስ፡ ወለደ፡ ሊሰሮምሃ፡፡ ወሊስሮ
4 ምኒ፡ ወለደ፡ ኣራምሃ፡፡=፡ ወኣራምኒ፡ ወለደ፡ ላሚናደብሃ፡፡ ወአሚናደብ፡ ወለደ፡ ናአ
5 ሶንሃ፡፡ ወናኣሶን፡ ወለደ፡ ሰልሞንሃ፡፡=፡ ወሰልሞንኒ፡ ወለደ፡ ቦዔዝሃ፡ እምሬኬብ፡፡ ወቦ
6 ዔዝኒ፡ ወለደ፡ ኢዮቤድሃ፡ እምነ፡ ሩት፡፡ ወኢዮቤድኒ፡ ወለደ፡ እሴይሃ፡፡=፡ ወእሴኒ፡
ወለደ፡ ደዊትሃ፡ ንጉሠ፡፡ ወደዊትኒ፡ ንጉሥ፡ ወለደ፡ ሰሎሞንሃ፡ እምነ፡ እንተ፡ ኦርዮ፡፡=፡
7 ወሰሎሞንኒ፡ ወለደ፡ ሮብኦምሃ፡፡ ወሮቦዓምኒ፡ ወለደ፡ አቢያሃ፡፡=፡ ወአቢያኒ፡ ወለደ፡
8 አሳፍሃ፡ ወአሳፍኒ፡ ወለደ፡ ኢዮሳፍጥሃ፡፡ ወኢዮሳፍጥኒ፡ ወለደ፡ ኢዮርአምሃ፡ ወኢዮርም
9 ኒ፡ ወለደ፡ ዖዝያሃ፡=፡ ወዖዝያኒ፡ ወለደ፡ ኢዮአታምሃ፡ ወኢዮአታምኒ፡ ወለደ፡ አካ
10 ዝሃ፡ ወአካዝኒ፡ ወለደ፡ ሕዝቅያስሃ፡፡=፡ ወሕዝቅያስኒ፡ ወለደ፡ ምናሴሃ፡፡ ወምናሴኒ፡
11 ወለደ፡ አሞጽሃ፡ ወአሞጽኒ፡ ወለደ፡ ኢዮስያንሃ፡፡=፡ ወኢዮስያንኒ፡ ወለደ፡ ኢኮንያንሃ፡
12 ወአኃዊሁ፡ እምፍልሰተ፡ ባቢሎን፡፡=፡ ወእምድኅረ፡ ፍልሰተ፡ ባቢሎን፡ ወኢኮኒያን፡ ወለ
13 ደ፡ሰላትያልሃ፡፡ ወሰለቲያልኒ፡ ወለደ፡ ዘሮባቤልሃ፡፡=፡ ወዘሮባቤልኒ፡ ወለደ፡ አቢዩድሃ፡ ወ
14 አብዩድኒ፡ ወለደ፡ ኤሊያቄምሃ፡ ወኤሊያቄምኒ፡ ወለደ፡ አዛርሃ፡=፡ ወአዛርኒ፡ ወለደ፡
ሳዶቅሃ፡ ወሰደቅኒ፡ ወለደ፡ ኣኪምሃ፡ ወአኪምኒ፡ ወለደ፡ ኤሊዩድሃ፡፡=፡

EVANGELIUM MATHÆI.

CAPUT I.

Descriptio generationis Jesu filii David, filii Abraham. Abraham genuit 1
Isahak, & Isahak genuit Jacob, & Jacob genuit Judam, & fratres ejus. Et 2
Judas genuit Phares & Zaram è Thamar, & Phares genuit Esrom, & Esrom 3
genuit Aram. Et Aram genuit Aminadab, & Aminadab genuit Naason, & Na- 4
ason genuit Salmon. Et Salmon genuit Boes de Rachab, & Boes genuit Obed ex 5
Ruth, & Obed genuit Ise. Ise autem genuit David regem, & David rex genuit 6
Solomonem ex ea quæ Uriæ fuerat. Et Solomon genuit Roboam, & Roboam ge- 7
nuit Abiam, & Abia genuit Asaph. Et Asaph genuit Josaphat, & Josophat genu- 8
it Joram, & Joram genuit Oziam. Et Osia genuit Joatham & Joatham genuit 9
Achas, & Achas genuit Heskiam. Et Heskias genuit Menasen, & Menase 10
genuit Amoz, & Amoz genuit Josiam. Et Josias genuit Ichoniam & 11
fratres ejus post transmigrationem Babylonis. Et post transmigrationem 12
Babylonis Ichonia genuit Salathiel, & Salathiel genuit Sarobabel. Et 13
Sarobabel genuit Abiud, & Abiud genuit Eliakem, & Eliakem genuit
Azar. Et Azar genuit Sadok, & Sadok genuit Achim, & Achim genuit 14
Eliud.

Versio VULGATA LATINA.

SANCTUM JESU CHRISTI
EVANGELIUM secundùm MATTHÆUM.

CAPUT I.

1 2 Liber generationis Jesu Christi filii David, filii Abraham. Abraham genuit
Isaac. Isaac autem genuit Jacob. Jacob autem genuit Judam, & fratres ejus.
3 Judas autem genuit Phares, & Zaram de Thamar. Phares autem genuit Esron.
4 Esron autem genuit Aram. Aram autem genuit Aminadab. Aminadab autem
5 genuit Naasson. Naasson autem genuit Salmon. Salmon autem genuit Booz de
Rahab. Booz autem genuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Jesse. Jesse au-
6 tem genuit David regem. David autem rex genuit Salomonem ex ea quæ fuit
7 Uriæ. Salomon autem genuit Roboam. Roboam autem genuit Abiam. Abias
autem genuit Asa. Asa autem genuit Josaphat. Josaphat autem genuit Joram. 8
Joram autem genuit Oziam. Ozias autem genuit Joatham. Joatham autem 9
genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezechiam. Ezechias autem genuit Manas- 10
sen. Manasses autem genuit Amon. Amon autem genuit Josiam. Josias autem 11
genuit Jechoniam, & fratres ejus in transmigratione Babylonis. Et post trans- 12
migrationem Babylonis: Jechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zo-
robabel. Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Eliacim. Elia- 13
cim autem genuit Azor. Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem genuit 14
Achim. Achim autem genuit Eliud.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* بسم الاله الواحد الاب والابن وروح القدس. انجيل القديس متي الرسول احد الاثني
عشر رسولا كتبه عبرانيا بالهام روح القدس بركاته تسملنا امين.
* فاتحة الانجيل المجيد.
1 2 * كتاب ميلاد يسوع المسيح ابن داود بن ابراهيم * فابراهيم ولد اسحق. واسحق ولد
3 يعقوب. ويعقوب ولد يهودا واخوته * يهودا ولد فارص وزارح من تامار. فارص ولد حصرون.
4 5 حصرون ولد ارام * ارام ولد عميناداب. عميناداب ولد نصون. نصون ولد سلمون * سلمون
ولد باعاز من راحاب. باعاز ولد عوبيد من راعوث. عوبيد ولد ايسي. ايسي ولد داود
6 7 الملك * داود ولد سليمن من مراة اوريا * سليمن ولد رحبعام. رحبعام ولد ابيا. ابيا ولد
8 9 اصاف * اصاف ولد يوسافاط. يوسافاط ولد يورام. يورام ولد عوزيا * عوزيا ولد يوثام. يوثام
10 ولد احاز. احاز ولد حزقيا * حزقيا ولد منسي. منسي ولد عاموص. عاموص ولد يوسيا.
11 12 * يوسيا ولد يوخانيا واخوته في سبي بابل * ومن بعد سبي بابل يوخانيا ولد سلثاييل.
13 14 سلثاييل ولد زوربابل * زوربابل ولد ابيود. ابيود ولد الياقيم. الياقيم ولد عازور * عازور
ولد صادوق. صادوق ولد اخين. اخين ولد اليود.

IN NOMINE DEI unius, Patris, & Filii, & Spiritûs sancti. Evangelium sancti Matthæi Apostoli, unius ex duodecim Apostolis: quod scripsit Hebraicè ex inspiratione Spiritûs sancti. Benedictiones ejus circundent nos. Amen.

Initium Evangelii gloriosi.

Liber generationis Jesu Christi fi- 1
lii David filii Abraham. Abraham 2
ergò genuit Isaac. Isaac autem genu-
it Jacob. Jacob autem genuit Judam
& fratres ejus. Judas genuit Pha- 3
res & Zarab de Thamar. Phares genu-
it Esron. Esron genit Aram. Aram 4
genuit Aminadab. Aminadab genuit
Nasson. Nasson genuit Salmon. Sal- 5
mon genuit Booz de Rahab. Booz genuit
Obed ex Ruth. Obed genuit Jesse.
Jesse genuit David Regem. Da- 6
vid genuit Salomonem ex uxore U-
riæ. Salomon genuit Roboam. Ro- 7
boam genuit Abiam. Abia genuit
Asa. Asa genuit Josaphat. Josaphat 8
genuit Joram. Joram genuit Oziam.
Ozias genuit Joatham. Joatham ge- 9
nuit Achaz. Achaz genuit Ezechi-
am. Ezechias genuit Manassen. Ma- 10
nasses genuit Amos. Amos genuit
Josiam. Josias genuit Jeconiam & 11
fratres ejus in captivitate Babylo-
nis. Et post captivitatem Babylo- 12
nis Jeconias genuit Salathiel. Sala-
thiel genuit Zorobabel. Zorobabel 13
genuit Abiud. Abiud genuit Elia-
chim. Eliachim genuit Azor. Azor 14
genuit Sadoch. Sadoch genuit Achim.
Achim genuit Eliud.

Versio PERSIACA cum Interpretatione LATINA.

انجيل متي كه در شهر فلسطين بزبان عبري گفته شد ودر انطاكيه
بسرياني نبشتند ؞
1 2 * كتاب زاييدن يوشع مسيح پسر داود. وداود پسر ابرهيم. * وابرهيم اسحق را زاييد
3 اسحق يعقوبرا زاييد يعقوب يهودا وبرادرانش را زاييد. * يهودا بارص وزارح را از
4 تامار زاييد. بارص حصرونرا زاييد. حصرون ارام را زاييد. * ارام عميناذابرا زاييد.
5 عميناذاب نصونرا زاييد. نصون سلمونرا زاييد. * سلمون باعازرا زاييد [از راحاب]. باعاز
6 عوبيد را زاييد از راعوث. عوبيد ايشاي را زاييد. * ايشاي داود ملك را زاييد. داود
7 سليمانرا زاييد از زن اوريا. * سليمان راحبعم را زاييد. راحبعم ابيارا زاييد. ابيا اصاف را زاييد.
8 9 * اصاف يهوشافاط را زاييد. يهوشافاط يورام را زاييد. يورام عوزيارا زاييد. * عوزيا يوثام را زاييد.
10 يوثام احاز را زاييد. احاز حزقيا را زاييد. * حزقيا منشي را زاييد. منشي آمونرا زاييد.
11 12 آمون يوشيا را زاييد. * يوشيا يوخنيا را زاييد وبرادرانش را در غارت بابل. * وازپس غارت
13 بابل. يوخنيا سالثاييل را زاييد. سالثاييل زوربابيل را زاييد. * زوربابيل ابيود
14 را زاييد. ابيوه الياقيم را زاييد. الياقيم عازور را زاييد. * عازور صادوق را زاييد.
صادوق اخين را زاييد. اخين اليوه را زاييد.

EVANGELIUM
MATTHÆI,
Quod in urbe Palæstinæ linguâ Hebraicâ dictum est, Antiochiæ verò Syriacè conscriptum.

CAPUT I.

Liber generationis Jesu Christi, 1
filii David, David autem filius
erat Abraham. Et Abraham genuit 2
Isaak, Isaak Jaakob genuit, Jaakob
Jehudam & fratres ipsius genuit.
Jehuda Pares & Zarach è Tamar 3
genuit, Pares Hesron genuit, Hes-
ron Aram genuit. Aram Amina- 4
dab genuit, Aminadab Nason ge-
nuit, Nason Salmon genuit. Sal- 5
mon Boaz genuit ex Rahab, Boaz
Obed genuit è Raguth, Obed Isai
genuit. Isai David regem genuit, 6
David Salomonem genuit ex uxore,
Uria. Salomon genuit Raheham, Ra- 7
beham Abia genuit, Abia Asaph
genuit. Asaph Jehosaphat genu- 8
it, Jehosaphat Joram genuit, Jo-
ram Oziam genuit. Ozias Jotham 9
genuit, Jotham Achaz genuit, Achaz
Hezekiam genuit. Hezekias Manassen 10
genuit, Manasses Amon genuit, Amon
Josiam genuit. Josias Jechoniam ge- 11
nuit, & fratres ejus, in transmigrati-
one Babel. Post transmigrationem 12
autem Babel Jechonias Salathael
genuit, Salathael Zorobabel ge-
nuit. Zorobabel Abiud genuit, A- 13
biud Eliakim genuit, Eliakim Azor
genuit. Azor Sadok genuit, Sa- 14
dok Achin genuit, Achin genuit Eliud.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑ͂ΙΟΝ. ΚΕΦ. Α'.

Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Matthan. Matthan
15 Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ. Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν Ματθάν. Ματθὰν
autem genuit Jacob. Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ, de
16 δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ
qua natus est Jesus, *dictus* Christus. Omnes itaque generationes ab Abraham usq; ad
17 ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς, ὁ λεγόμενος Χριστός. Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως β
David, generationes quatuordecim: & à David usque ad transmigrationem Baby-
Δαβὶδ, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυ-
lonis, generationes quatuordecim: & à transmigratione Babylonis usque ad
λῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως
Christum, generationes quatuordecim. *At Jesu Christi* generatio sic erat:
18 τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες. Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν· γ
Desponsatâ enim matre ejus Mariâ Joseph, *antè convenire ipsos*,
μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσὴφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς,
inventa est in utero habens de Spiritu sancto. Joseph autem vir ejus, *justus*
19 εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος δ
existens, & *non volens eam exemplum facere*, voluit occultè *repudiare* eam.
ὢν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν.
Hæc autem eo cogitante, ecce angelus Domini *per somnium* apparuit ei,
20 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ,
dicens, Joseph fili David, *ne timeas* accipere Mariam conjugem tuam: *nam*
λέγων, Ἰωσὴφ υἱὸς Δαβὶδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου. τὸ γὰρ
in ea *genitum*, de Spiritu est sancto. Pariet autem filium, & vocabis nomen
21 ἐν αὐτῇ γεννηθὲν, ἐκ Πνεύματός ἐστιν ἁγίου. Τέξεται δὲ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα
ejus, Jesum: Ipse enim *salvabit* populum suum à peccatis eorum. (Hoc
αὐτοῦ, Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο 22
autem totum factum est ut adimpleretur dictum à Domino per Prophetam, dicentem,
δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,
Ecce virgo in utero habebit, & pariet filium, & vocabunt nomen ejus, Emmanuel:
Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱὸν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ἐμμανουὴλ, 23
quod est interpretatum, Nobiscum Deus.) *Excitatus* autem Joseph
ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ 24
à somno, fecit sicut præcepit ei angelus Domini: & acce-
ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου· καὶ παρέ-
pit conjugem suam. Et non cognoscebat eam, donec peperit filium suum
λαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν 25
primogenitum, & vocavit nomen ejus, JESUM.
πρωτότοκον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ΙΗΣΟΥΝ.

CAP. II. β'.

At Jesu nato in Bethlehem Judææ, in diebus Herodis regis,
Α' ΤΟῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, 1
ecce Magi ab *Orientibus accesserunt* in Hierosolymam, Dicentes, Ubi est
ζ ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, Λέγοντες, Ποῦ ἐστιν 2
natus rex Judæorum? vidimus enim ejus stellam in Oriente, &
ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ
venimus adorare eum.
ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 16 ܐܠܝܘܕ ܐܘܠܕ ܠܐܠܥܙܪ. ܐܠܥܙܪ ܐܘܠܕ ܠܡܬܢ. ܡܬܢ ܐܘܠܕ ܠܝܥܩܘܒ. * ܝܥܩܘܒ *
ܐܘܠܕ ܠܝܘܣܦ ܓܒܪܗ ܕܡܪܝܡ: ܕܡܢܗ ܐܬܝܠܕ ܝܫܘܥ ܕܡܬܩܪܐ ܡܫܝܚܐ.
17 * ܟܠܗܝܢ ܗܟܝܠ ܫܪܒܬܐ ܡܢ ܐܒܪܗܡ ܥܕܡܐ ܠܕܘܝܕ. ܫܪܒܬܐ ܐܪܒܥܣܪ. ܘܡܢ
ܕܘܝܕ ܥܕܡܐ ܠܫܒܝܬܐ ܕܒܒܠ. ܫܪܒܬܐ ܐܪܒܥܣܪ. ܘܡܢ ܫܒܝܬܐ ܕܒܒܠ ܥܕܡܐ
ܠܡܫܝܚܐ. ܫܪܒܬܐ ܐܪܒܥܣܪ.

* ܚܙܘܐ ܕܝܘܣܦ * * ܒ *

18 * ܝܠܝܕܗ ܕܝܢ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܟܢܐ ܗܘܐ. ܟܕ ܡܟܝܪܐ ܗܘܬ ܡܪܝܡ ܐܡܗ ܠܝܘܣܦ:
19 ܥܕܠܐ ܢܫܬܘܬܦܘܢ ܐܫܬܟܚܬ ܒܛܢܐ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. * ܝܘܣܦ ܕܝܢ ܒܥܠܗ ܟܐܢܐ
20 ܗܘܐ. ܘܠܐ ܨܒܐ ܕܢܦܪܣܝܗ. ܘܐܬܪܥܝ ܕܒܛܘܫܝܐ ܢܫܪܝܗ: * ܟܕ ܗܘ ܕܝܢ ܐܬܪܥܝ
ܐܠܝܢ ܐܬܚܙܝ ܠܗ ܡܠܐܟܐ ܕܡܪܝܐ ܒܚܠܡܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܝܘܣܦ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. ܠܐ ܬܕܚܠ
21 ܠܡܣܒ ܠܡܪܝܡ ܐܢܬܬܟ. ܗܘ ܓܝܪ ܕܐܬܝܠܕ ܒܗ. ܡܢ ܪܘܚܐ ܗܘ ܕܩܘܕܫܐ. * ܬܐܠܕ
22 ܕܝܢ ܒܪܐ ܘܬܩܪܐ ܫܡܗ ܝܫܘܥ. ܗܘ ܓܝܪ ܢܚܐ ܠܥܡܗ ܡܢ ܚܛܗܝܗܘܢ. * ܗܕܐ
23 ܕܝܢ ܟܠܗ ܗܘܬ: ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܡܢ ܡܪܝܐ ܒܝܕ ܢܒܝܐ. * ܕܗܐ ܒܬܘܠܬܐ
24 ܬܒܛܢ ܘܬܐܠܕ ܒܪܐ: ܘܢܩܪܘܢ ܫܡܗ ܥܡܢܘܐܝܠ. ܕܡܬܬܪܓܡ ܥܡܢ ܐܠܗܢ. * ܟܕ
ܩܡ ܕܝܢ ܝܘܣܦ ܡܢ ܫܢܬܗ. ܥܒܕ ܐܝܟܢܐ ܕܦܩܕܗ ܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܕܒܪܗ
25 ܠܐܢܬܬܗ. * ܘܠܐ ܚܟܡܗ ܥܕܡܐ ܕܝܠܕܬܗ ܠܒܪܗ ܒܘܟܪܐ ܘܩܪܬ ܫܡܗ ܝܫܘܥ.

* ܕܪܡܫܐ ܕܝܠܕܐ * ܓ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1 * ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܝܠܕ ܝܫܘܥ ܒܒܝܬ ܠܚܡ ܕܝܗܘܕܐ: ܒܝܘܡܝ ܗܪܘܕܣ ܡܠܟܐ. ܐܬܘ
2 ܡܓܘܫܐ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܠܐܘܪܫܠܡ: * ܘܐܡܪܝܢ. ܐܝܟܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܕܐܬܝܠܕ. ܚܙܝܢ
ܓܝܪ ܟܘܟܒܗ ܒܡܕܢܚܐ. ܘܐܬܝܢ ܠܡܣܓܕ ܠܗ.

Eliud genuit Eleazar. Eleazar genuit Ma- 15
than. Mathan genuit Jacob. Jacob genuit 16
Joseph virû Mariæ, de qua nat' est Jesus, qui
vocatur Messia. Omnes igitur generationes 17
ab Abraham usque ad David, generationes
quatuordecim. A David usque ad captivi-
tatem Babylonicam, generationes quatuor-
decim. Et à captivitate Babylonica adusque
Messiam, generationes quatuordecim.

Visio Joseph. 2.

Generatio autem Jesu Messiæ fuit hujusmo- 18
di. Quum desponsata esset Maria mater
ejus Josepho, priusquàm consortium habe-
rent, inventa est gravida de Spiritu sancti-
tatis. Joseph autem maritus ejus justus 19
erat, & noluit eam diffamare, sed cogitavit
clàm eam repudiare. Quum autem hæc me- 20
ditatus esset, apparuit ei Angelus Domini
in somnio, & ait illi: Joseph fili David,
ne timeas accipere Mariam uxorem tuam;
is enim qui genitus est in ea, ex Spiritu San-
cto est. Pariet autem filium, & vocabis 21
nomen ejus, Jesum; quippe qui servaturus
sit populum suum à peccatis ipsorum. Id 22
autem omne factum, ut impleretur id quod
dictum est à Domino per Prophetam: Ec- 23
ce Virgo concipiet, & pariet filium, & vo-
cabunt nomen ejus; Ammanuel, quod expo-
nitur, Nobiscum Deus noster. Quum igi- 24
tur surrexisset Joseph à somno suo, egit si-
cuti præceperat illi Angelus Domini, & ac-
cepit uxorem suam. Neque cognovit eam 25
donec peperit filium suum primogenitum,
& vocavit *illa* nomen ejus, Jesum.

Ad vesperam Natalitiorum. 3.

CAP. II.

Quum autem natus esset Jesus in Bethle- 1
hem Judæ in diebus Herodis regis, adve-
nerunt Magi ab Oriente ad Jerusalem, Et 2
inquiunt; Ubi est rex Judæorum qui natus
est? vidimus enim stellam ejus in Oriente,
venimúsque ad adorandum eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወኤሊዩድኒ ፡ ወለደ ፡ አልዓዛርሃ ፡ ወአልዓዛርኒ ፡ ወለደ፡ማታንሃ፡፡ ወማታንኒ ፡ ወለደ ፡ ያዕቆብሃ፡፡=፡
16 ወያዕቅብኒ፡ወለደ፡ዮሴፍሃ፡፡ፍሑሪሃ፡ ለማርያም፡ ዘእምኔሃ፡ ተወልደ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘተበሀለ፡ክርስቶ
17 ስ፡፡=፡ ኵሎንኬ፡ ትውልድ፡እምአብርሃም፡ እስከ፡ ደዊት፡ ተወልድ፡ ዐሠርቱ ፡ ወአርባዕቱ ፡፡ ወእም
ደዊት፡ እስከ፡ ፍልሰተ፡ ባቢሎን ፡ ትውልድ ፡ ዐሠርቱ፡ ወአርባዕቱ፡ ወእምፈልሰተ ፡ ባቢሎን ፡ እስከ፡
ክርስቶስ፡ ትውልድ፡ ዐሠርቱ ፡ ወአርባዕቱ፡ ወኮነ፡ ኵሉ፡ ትውልድ፡ እምአብርሃም፡ እስከ ፡ ክርስቶ
18 ስ ፡ ትውልድ ፡ አርብዓ ፡ ወክልኤቱ፡፡=፡ ወለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ከመዝ ፡ ልደቱ፡፡ ወተፋኀረት ፡ እ
ሙ፡ማርያም፡ለዮሴፍ፡ወዘእንበለ፡ ይትቃረቡ ፡ ተረክበት ፡ እንዘባ፡ ውስተ፡ ማሕፀና፡ እምንፈስ ፡ ቅዱ
19 ስ፡፡=፡ ወዮሴፍ ፡ ምታ ፡ እስመ ፡ ጻድቅ ፡ ውእቱ፡ ኢፈቀደ ፡ ይክሥታ ፡ መከረ ፡ ጽምሚተ፡ ይኅድ
20 ጋ፡፡=፡ ወእንዘ፡ ዘንተ፡ ይሔሊ፡ ውእቱ፡ ናሁ፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር ፡ በሕልም ፡ አስተርአዮ ፡ እ
ንዘ ፡ ይብል ፡ ዮሴፍ፡ ወልደ፡ደዊት፡ ኢትፍራህ፡ ነሢኦታ፡ ለማርያም፡ ፍሕርትከ፡፡ እስመ ፡ ዘእምኔ
21 ሃ፡ ይትወለድ፡ እምንፈስ፡ ቅዱስ፡ ውእቱ፡፡=፡ ወትወልድ ፡ ወልደ ፡ ወጸውዕ ፡ ስሞ ፡ ኢየሱስሃ ፡ እ
22 ስመ፡ ውእቱ፡ ያድኅን፡ ሕዝቦ ፡ እምኃጢአቲሆሙ፡=፡ ወዝኵሉ ፡ ከነ ፡ ከመ ፡ ይትፈጸም ፡ ዘተብ
23 ህለ ፡ አምኃበ፡ እግዚአብሔር፡ በነቢይ፡ እንዘ፡ ይብል፡=፡ ናሁ ፡ ድንግል ፡ ትፀንስ፡ ወትወልድ ፡ ወል
24 ደ ፡ ወይጼውዑ ፡ ስሞ ፡ ዓማኑኤል፡ ዘውእቱ፡ ትርጓሜሁ፡ ምስሌነ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ ወተንሢኦ፡
ዮሴፍ ፡ እምንዋሙ ፡ ገብረ ፡ በከመ፡ አዘዞ፡፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር ፡ ወነሥአ ፡ ለማርያም ፡ ፍኅሮ
25 ቱ፡=፡ ወኢያእመራ ፡ እስከ ፡ አመ፡ ወለደት፡ ወልደ፡ ዘበኵራ፡ ወጸውዐ፡ ስሞ ፡ ኢየሱስሃ፡፡=፡
1 β 2 በእንተ፡ ሰብአ፡ ሰገል፡ ወተወሊደ፡ኢየሱስ፡ በቤተልሔም፡ዘይሁደ፡ በመዋዕለ ፡ ሄሮድስ፡ ን
2 ጉሥ፡፡ናሁ ፡ መስገላን ፡ እምጽባሕ ፡ በጽሑ ፡ ውስተ፡ ኢየሩሳሌም፡=፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ አይቴ ፡ ሃ
ሎ ፡ ዘተወልደ ፡ ንጉሠ ፡ አይሁድ ፡ እስመ ፡ ርኢነ ፡ ኮከበ ፡ ዚአሁ ፡ በምሥራቅ ፡ ወመጻእነ ፡ ከመ ፡
ንስግድ ፡ሎቱ፡፡=፡

Et Eliud genuit Alazar: & Alazar genuit Mathan: & Mathan 15
genuit Jacob. Et Jacob genuit Josephum sponsum Mariæ, ex qua 16
natus est Jesus qui dicitur Christus. Omnes igitur generationes 17
ab Abraham usque ad David, quatuordecim generationes: & à David
usque ad transmigrationem Babylonis, generationes quatuordecim:
& à transmigratione Babylonis usque ad Christum, generationes qua-
tuordecim. Et fuerunt omnes generationes ab Abraham usque ad
Christum, generationes quadraginta et duæ. Et Jesu Christi genera- 18
tio sic fuit: et desponsata fuit mater ejus Maria Josepho: et antequàm
sibi invicē appropinquarent, inventa fuit habens in utero de spiritu
Sancto. Et Joseph vir ejus quoniã justus erat noluit revelare eam, 19
sed meditatus est privatim repudiare eam. Et hoc cogitante illo, ecce 20
Angelus Domini in somno. apparuit ei, dicens; Joseph fili David, ne
metuas assumere Mariam sponsam tuam, quoniam qui ex ea genitus
erit, de spiritu sancto est. Et pariet filium, & vocato nomen ejus, Je- 21
sum, quoniã ipse servabit populũ suũ à peccatis eorũ. Et hoc totũ fuit, 22
ut impleretur quod dictũ fuit à Domino per Prophetam dicentē; Ecce 23
virgo prægnans erit, et pariet filiũ, et vocabunt nomen ejus, Amanuel:
cujus interpretatio, Nobiscũ Deus. Et expergefactus Joseph à somno ejus 24
fecit sicut ei imperârat Angelus Domini, et accepit Mariam sponsã e-
jus. Et non cognoscebat eam quousque peperisset hunc filium primo- 25
genitum suum, et vocavit ille nomen ejus, Jesum.

CAP. II. De Magis

ET quando natus fuit Jesus in Bethlehem Judææ in diebus Hero- 1
dis regis, ecce Magi ab Oriente venerunt in Hierosolymam: Dicentes, Ubi est ille qui natus est rex Judæorum, quoniam vidimus stellam ejus in Oriente, & 2
venimus ut adoremus eum.

Versio VULGATA LATINA.

15 Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Mathan. Mathan autem genuit
16 Jacob. Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ, de qua natus est Jesus, qui
17 vocatur Christus. Omnes itaque generationes ab Abraham usque ad David,
generationes quatuordecim : & à David usque ad transmigrationem Babylonis,
generationes quatuordecim : & à transmigratione Babylonis usque ad Christum,
18 generationes quatuordecim. Christi autem generatio sic erat : Cùm esset de-
sponsata mater ejus Maria Joseph, antequàm convenirent, inventa est in utero
19 habens de Spiritu sancto. Joseph autem vir ejus, cùm esset justus, & nollet eam
20 traducere, voluit occultè dimittere eam. Hæc autem eo cogitante, ecce Angelus
Domini apparuit in somnis ei, dicens ; Joseph fili David, noli timere accipere
21 Mariam conjugem tuam : quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est. Pa-
riet autem filium : & vocabis nomen ejus, JESUM : ipse enim salvum faciet
populum suum à peccatis eorum. Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur 22
quod dictum est à Domino per Prophetam dicentem ; Ecce virgo in utero habe- 23
bit, & pariet filium : & vocabunt nomen ejus, Emmanuel : quod est interpreta-
tum, Nobiscum Deus. Exurgens autem Joseph à somno, fecit sicut præcepit ei 24
angelus Domini, & accepit conjugem suam. Et non cognoscebat eam donec pe- 25
perit filium suum primogenitum : & vocavit nomen ejus, Jesum.

CAP. II.

Cum ergò natus esset Jesus in Bethlehem Juda in diebus Herodis regis, ecce 1
Magi ab Oriente venerunt Jerosolymam, Dicentes ; Ubi est qui natus est rex Ju- 2
dæorum ? vidimus enim stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 16 اليود ولد اليعازار * اليعازار ولد متان * متان ولد يعقوب * يعقوب ولد يوسف خطيب
17 مريم المولود منها يسوع الذي يدعى المسيح * فكل الاجيال من ابراهيم الى داود اربعة
عشر جيلا * ومن داود الى سبي بابل اربعة عشر جيلا * ومن سبي بابل الى المسيح اربعة عشر
18 جيلا * الفصل الثاني * ومولد يسوع المسيح هكذي كان
19 لما خطبت مريم امه ليوسف * فقبل ان يعرفا وجدت حبلى من روح القدس * وكان يوسف
20 خطيبها صديقا لم يرد ان يشهرها * وهم بتخليتها سرا * وفيما هو مفكر في هذا اذ ظهر له
ملاك الرب في الحلم قائلا يا يوسف بن داود لا تخف ان تاخذ مريم مراتك فان الذي تلده هو
21 من روح القدس * وستلد ابنا وتدعوا اسمه يسوع لانه الذي يخلص شعبه من خطاياهم *
22 23 * هذا كله كان ليتم ما قيل من قبل الرب بالنبي * ان هي ذه العذري تحبل وتلد ابنا
24 ويدعى اسمه عمانوييل [ ] * فقام يوسف من النوم وصنع كما امره ملاك الرب * واخذ مريم
25 مراته * ولم يعرفها حتى ولدت ابنها البكر ودعا اسمه يسوع * الفصل الثالث *
1 * فلما ولد يسوع في بيت لحم يهودا في ايام هيرودس الملك اذ مجوس وافوا من المشرق الى
2 يا روسليم * قايلين اين هو المولود ملك اليهود * لانا قد راينا نجمه في المشرق ووافينا لنسجد له *

Eliud genuit Eleazar. Eleazar genuit 15
Mathan. Mathan genuit Jacob. Jacob ge- 16
nuit Joseph sponsũ Mariæ: de qua nat' est
Jesus, qui vocatur Christus. Omnes itaq; 17
generationes ab Abrahã usq; ad David,
quatuordecim generationes: & à David
usq; ad captivitatem Babylonicam, qua-
tuordecim generationes: et à captivitate
Babylonica usque ad Christum, quatuor-
decim generationes.

Sectio secunda.

Nativitas autem Jesu Christi sic fuit : 18
Cùm desponsata fuisset Maria mater e-
jus Josepho, antequã sese cognoscerent, in-
venta est gravida de Spiritu sancto. E- 19
rat autem Joseph sponsus ejus justus, nec
voluit eam divulgare : & cogitavit de
dimittenda ea occultè. Dumque ipse me- 20
ditaretur hoc, ecce apparuit ei Angelus
Domini in somnio, dicens : O Joseph fili
David, ne timeas accipere Mariam con-
jugem tuam, quoniam is quem pariet, est
ex Spiritu sancto. Pariet autem filiũ, & 21
vocabis nomen ejus, Jesum : quia ipse est
qui liberabit populũ suum à peccatis eo-
rum. Hoc totum actum est, ut adimplere- 22
tur quod dictũ est à Domino per Prophe-
tam ; Ecce Virgo concipiet, & pariet fi- 23
liũ, & vocabitur nomen ejus Emmanuel.
Surrexit autem Joseph à somno, & fecit 24
sicut præcepit ei Angelus: et accepit Ma-
riam conjugem suã. Et non cognovit eam, 25
quousq; peperisset filium suum primogeni-
tum : & vocavit nomen ejus, Jesum.

Sectio tertia. CAP. II.

Cum ergò natus esset Jesus in Bethle- 1
hem Judæ in diebus Herodis regis, ecce
Magi venerunt ab Oriente Hierosoly-
mam, Dicentes: Ubi est qui natus est Rex 2
Judæorum ? Vidimus enim stellam ejus
in Oriente, et venimus adorare eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 16 * اليود اليعازاررا زاييد * اليعازار ماثانرا زاييد * ماثان يعقوبرا زاييد * يعقوب يوسف را
17 زاييد شوهر مريم * انك ازو زاييده شد ييشوع كه مسيح خوانده مي شود * اكنون اين قبيلهاء
از ابرهيم تا داود جهارده قبيلت * واز داود تا غارت بابل جهارده قبيلت * واز غارت بابل تا
18 مسيح جهارده قبيلت   آبستني مريم   دوم   * اكنون زاييدن ييشوع
[جنين بود] جون مادرش را مريم را بيوسف بحلالي دادند * زودتر ازان كه بهمديكر برسند *
19 يافته شد كه آبستن است * از روح القدس * اما يوسف شوهرش مردي تقي وسامان بود *
ونخواست كه اين حال را آشكارا كند * ودر درون خود انديشيد * كه بپنهاني اورا طلاق دهد *
20 * جون اين جيزها انديشيد * فرشتهء خدا بخواب بدو نمود وكفت اي يوسف فرزند داود * از
21 ستدن زن تو مريم مترس براي انك درو زاييده شد از روح القدس است * * اينك ازوي پسر
زاييده مي شود ونامش ييشوع بخواني * واوست كه رعيت خودرا از كناهاء ايشان پاك كند *
22 23 * اين همه شد تا تمام شود * انج خداي در كتاب اشعياء پيغامبر فرمودست * اينك دختر دوشيزه
24 ابستن مي شود * وبزايد پسر ونام او عمانوييل بخوانند * انك تفسيرش خداي ما باما * جون
يوسف از خواب بيدار شد وبرخواست انجنانك فرشتهء خدا بدو فرموده بود كرد * زن
25 خودرا با خود برد * وبدو نرسيد تا فرزند بكر خودرا زاييد ونامشرا ييشوع خواند
1 سيوم   زاييدن مسيح   * جون ييشوع در بيت اللحم يهودا زاييده شد
در روزكار هيروديس ملك   جهارم   آمدن ملكان پارس   مجوسيان آمدند
2 از مشرق تا اورسليم * ومي كفتند كجاست ملك يهوديان كه زاييده شد * زيرا كه
ستارهء اورا در مشرق ديديم وآمديم تا براي او سجود كنيم

Eliud genuit Eliazar ; Eliazar genu- 15
it Mathan, Mathan genuit Jaakob.
Jaakob genuit Joseph virum Mariæ, 16
ex qua natus est Jesus, qui vocatur
Christus. Hæ igitur generationes ab 17
Abraham ad David, quatuordecim
generationes ; & à David ad trans-
migrationem Babel, quatuordecim gene-
rationes : & à transmigratione Babel
ad Christum, quatuordecim generatio-
nes.

II. Impregnatio Mariæ.

Nativitas autem Christi sic fuit, cùm 18
matrem ejus Mariam Josepho nuptum
dedissent, antequam convenirent, com-
pertum est eam esse prægnantem de
Spiritu sancto. At verò Joseph maritus 19
ejus vir justus & mitis erat, neque vo-
luit hanc rem propalare : sed intra se
cogitabat clam ei repudium dare.
Hæc autem cogitanti Angelus Dei in 20
somno apparuit, dixitque ; O Joseph
fili David, accipere uxorem tuam
Mariam ne metuas, id enim quod in
ea genitum est, de Spiritu sancto est.
En ex ipsa filius nasciturus est, & 21
nomen ejus Jesum vocabis, ipseque
est qui populum suum à peccatis eo-
rum purificabit. Hoc totum fuit ut 22
compleretur, quod Deus in libro
Esaiæ prophetæ pronuntiàrat. Ec- 23
ce puella virgo impregnabitur, &
pariet filium, & nomen ejus Emma-
nuel vocabunt, cujus interpretatio,
Deus noster nobiscum. Quum Jo- 24
seph ex somno expergefactus surrexis-
set, quemadmodum Angelus Domini
ei jusserat, fecit, & uxorem suam
ad se recepit. Sed ad eam non ac- 25
cessit, donec filium primogenitum su-
um peperisset, & nomen ejus Jesum
vocavit.

CAP. II.

III. Nativitas Christi.

Cum Jesus in Bethlehem Jehuda 1
natus esset, in diebus Herodis re-
gis,

IV. Adventus regum Persiæ.

Magi venerunt ab Oriente ad Hie-
rosolymam. Et dixerunt, Ubi est rex 2
Jehudæorum, qui natus est ? Nam stel-
lam ejus in Oriente vidimus, & ve-
nimus ejus adorandi causa.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Α'.

Audiens autem Herodes rex, turbatus est, & omnis Hierosolyma cum
3 Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς, ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ'
illo. Et congregans omnes principes Sacerdotum, & Scribas populi,
4 αὐτοῦ. Καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ,
sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei;
5 ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ,
In Bethlehem Judæ: sic enim scriptum est per Prophetam, Et tu Beth-
6 Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου, Καὶ σὺ Βηθ-
lehem terra Juda, nequaquàm minima es in ducibus Juda: ex te enim
λεὲμ γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ
exiet dux, qui regat populum meum Israel. Tunc Herodes clàm
7 ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. Τότε Ἡρώδης λάθρα
vocans Magos, perquisivit ab eis tempus apparentis
καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου
stellæ. Et mittens eos in Bethlehem, dixit; Euntes diligenter explorate
8 ἀστέρος. Καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ, εἶπε, Πορευθέντες, ἀκριβῶς ἐξετάσατε
de puero: Cùm autem inveneritis, renuntiate mihi, ut & ego veniens ado-
περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσ-
rem eum. Illi autem audientes regem profecti sunt: & ecce stella quam
9 κυνήσω αὐτῷ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως, ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ ὃν
viderant in Oriente, antecedebat eos, usque dum veniens staret supra ubi erat
εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν

puer. Videntes autem stellam, gavisi sunt gaudium magnum valde. Et venien-
τὸ παιδίον. Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. Καὶ ἐλθόν- 10
tes in domum, invenerunt puerum cum Maria matre ejus. Et procidentes ado- 11
τες εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ· καὶ πεσόντες προσ-
raverunt eum: & aperientes thesauros suos, obtulerunt ei munera, au-
εκύνησαν αὐτῷ. καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυ-
rum, & thus, & myrrham. Et responsi secundùm somnium, non reflectere ad
σὸν, καὶ λίβανον, καὶ σμύρναν. Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ, μὴ ἀνακάμψαι πρὸς 12
Herodem, per aliam viam recesserunt in regionem suam. Recessis autem ipsis,
Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, 13
ecce angelus Domini apparet per somnium Joseph, dicens; Excitatus accipe pue-
ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ, λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παι-
rum & matrem ejus, & fuge in Ægyptum: & esto ibi usquedum dicam tibi: Futu-
δίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλ-
rus est enim Herodes quærere puerum ad perdendum eum. Is autem excitatus
λει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς 14
accepit puerum & matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum. Et erat
παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον. Καὶ ἦν 15
ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur dictum à Domino per
ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ
Prophetam dicentem; Ex Ægypto vocavi filium meum.
τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 ܫܡܥ ܕܝܢ ܗܪܘܕܣ ܡܠܟܐ ܘܐܬܬܙܝܥ. ܘܟܠܗ ܐܘܪܫܠܡ ܥܡܗ. * ܘܟܢܫ ܟܠܗܘܢ ܪܒܝ
4 ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܕܥܡܐ ܘܡܫܐܠ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܐܝܟܐ ܡܬܝܠܕ ܡܫܝܚܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ. 5
6 ܒܒܝܬ ܠܚܡ ܕܝܗܘܕܐ. ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܟܬܝܒ ܒܢܒܝܐ. * ܐܦ ܐܢܬܝ ܒܝܬ ܠܚܡ ܕܝܗܘܕܐ.
ܠܐ ܗܘܝܬܝ ܒܨܝܪܐ ܒܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܐ. ܡܢܟܝ ܓܝܪ ܢܦܘܩ ܡܠܟܐ. ܕܗܘ ܢܪܥܝܘܗܝ ܠܥܡܝ
7 ܐܝܣܪܝܠ: * ܗܝܕܝܢ ܗܪܘܕܣ ܒܛܘܫܝܐ ܩܪܐ ܠܡܓܘܫܐ ܘܝܠܦ ܡܢܗܘܢ ܒܐܝܢܐ ܙܒܢܐ
8 ܐܬܚܙܝ ܠܗܘܢ ܟܘܟܒܐ. * ܘܫܕܪ ܐܢܘܢ ܠܒܝܬ ܠܚܡ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܒܥܘ ܥܠ
ܛܠܝܐ ܚܦܝܛܐܝܬ. ܘܡܐ ܕܐܫܟܚܬܘܢܝܗܝ ܬܘ ܚܘܘܢܝ. ܕܐܦ ܐܢܐ ܐܬܐ ܐܣܓܘܕ ܠܗ.
9 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܘ ܡܢ ܡܠܟܐ ܐܙܠܘ. ܘܗܐ ܟܘܟܒܐ ܗܘ ܕܚܙܘ ܒܡܕܢܚܐ ܐܙܠ ܗܘܐ
10 ܩܕܡܝܗܘܢ. ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܩܡ ܠܥܠ ܡܢ ܐܝܟܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܛܠܝܐ. * ܟܕ ܕܝܢ ܚܙܘܗܝ
ܠܟܘܟܒܐ. ܚܕܝܘ ܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܛܒ. ܘܥܠܘ ܠܒܝܬܐ ܘܚܙܘܗܝ ܠܛܠܝܐ ܥܡ ܡܪܝܡ
11 ܐܡܗ. * ܘܢܦܠܘ ܣܓܕܘ ܠܗ. ܘܦܬܚܘ ܣܝܡܬܗܘܢ. ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܩܘܪܒܢܐ. ܕܗܒܐ
12 ܘܡܘܪܐ ܘܠܒܘܢܬܐ. * ܘܐܬܚܙܝ ܠܗܘܢ ܒܚܠܡܐ. ܕܠܐ ܢܗܦܟܘܢ ܠܘܬ ܗܪܘܕܣ. ܘܒܐܘܪܚܐ
ܐܚܪܬܐ ܐܙܠܘ ܠܐܬܪܗܘܢ.

* ܕܨܦܪܐ ܕܩܛܝܠ ܝܠܘܕܐ *

13 * ܟܕ ܕܝܢ ܐܙܠܘ. ܐܬܚܙܝ ܡܠܐܟܐ ܕܡܪܝܐ ܒܚܠܡܐ ܠܝܘܣܦ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܩܘܡ ܕܒܪ ܠܛܠܝܐ
ܘܠܐܡܗ ܘܥܪܘܩ ܠܡܨܪܝܢ. ܘܬܡܢ ܗܘܝ ܥܕܡܐ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܥܬܝܕ ܗܘ ܓܝܪ ܗܪܘܕܣ
14 ܠܡܒܥܝܗ ܠܛܠܝܐ. ܐܝܟ ܕܢܘܒܕܝܘܗܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܩܡ ܕܒܪܗ ܠܛܠܝܐ ܘܠܐܡܗ
15 ܒܠܠܝܐ ܘܥܪܩ ܠܡܨܪܝܢ. * ܘܗܘܐ ܬܡܢ ܥܕܡܐ ܕܡܝܬ ܗܪܘܕܣ. ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܡܢ
ܡܪܝܐ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. ܕܡܢ ܡܨܪܝܢ ܩܪܝܬ ܠܒܪܝ.

Audivit autem Herodes rex, & perterritus est, totáque Jerosolyma cum eo. Et congregavit omnes principes sacerdotum, & scribas populi, & percontabatur ab eis, ubi Messias nasceretur. Illi autem dixerunt, In Bethlehem Judæ: sic enim scriptum est per prophetam; Tu quoque Bethlehem Judæ, nequaquam minima es inter reges Judæ: ex te enim prodibit rex qui pascet populum meum Israel. Tum Herodes clàm accersivit Magos, & didicit ab eis, quonam tempore stella eis apparuisset. Eósq; dimittens Bethlehem, ait illis; Ite, exquirite diligenter de puerulo: & postquàm inveneritis eum, venite, renuntiate mihi, ut & ego proficiscar illum adoraturus. Illi autem quum audissent regem, abiêre: & ecce stella, quam viderant in Oriente, præcedebat eos, donec venit, stetítque super *locum*, ubi erat puer. Quum autem vidissent stellam, gavisi sunt gaudio perquammagno, domúmq; ingressi viderunt puerulum cum Maria matre ejus. Et procidentes adorârunt eum, suósq; thesauros aperuêre, ac obtulerunt ei oblationes, aurum, myrrham, & thus. Et visum est eis in somnio, ne reverterentur ad Herodem: itaque per aliam viam profecti sunt in regionem suam.

Ad matutinam cædis Infantium. 4.

Quum autem abiissent, apparuit angelus Domini in somnio Joseph, & ait illi; Surge, accipe puerulum & matrem ejus, & fuge in Ægyptum, & illìc esto usquedum dixero tibi: futurum est enim, ut Herodes quærat puerum, ut illum perdat. Joseph itaque surgens accepit puerum & matrem ejus noctu, fugítque in Ægyptum. Et fuit illìc usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur quod dictum est à Domino per prophetam, dicentem; Ex Ægypto vocavi filium meum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወሰሚዖ፡ሄሮድስ፡ንጉሠ፡ደንገፀ፡ወተሃውከ፡ ወኵላ፡ ኢየሩሳሌም፡ ምስሌሁ፡፡=› ወአስተጋቢኦ፡
4 ኵሎ፡ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ ሕዝብ፡ ተስእሎሙ፡ በአይቴ፡ ይትወለድ፡ ክርስቶስ፡፡=› ወይ
5 ቤልዎ ፡ በቤተ ፡ ልሔም፡ ዘይሁዳ፡ እስመ፡ ከማሁ፡ ጽሑፍ፡ በነቢይ፡፡=› አንቲኒ፡ ቤተ ፡ ልሔም፡
6 ምድረ፡ይሁዳ፡ኢትኅጽጺ፡እምነ፡ምስፍነ፡ይሁዳ፡እስመ፡እምኔኪ፡ይወፅእ፡ወይትወለድ፡ንጉሠ፡መኰ
7 ንን፡ ዘይሬዕዮሙ፡ ለሕዝብየ፡ እስራኤል፡፡=› ወእምዝ፡ ጸውዖሙ፡ ሄሮድስ፡ለመሰግላን፡ጽሚሚ
8 ተ፡ወተጠየቀ፡ እምኔሆሙ፡መዋዕሊሁ፡ለዘ፡አስተርአዮ፡ኮከብ፡፡=› ወፈነዎሙ ፡ ቤተ፡ልሔምሃ፡
ወይቤሎሙ ፡ ሐዊረክሙ ፡ ተስእሉ ፡ ጥዩቀ፡ ዘበእንተ፡ ሕፃን ፡ ወእምከመ፡ ረከብክሙዎ፡ ዜንዉኒ፡
9 ከመ፡ እምጻእ ፡ አነሂ ፡ እሰግድ፡ ሎቱ፡=› ወሰሚዖሙ፡ እምኀበ፡ ንጉሠ፡ ሖሩ፡፡ ወናሁ፡ ኮከብ፡
ዘርእዩ፡ ዘእምጽበሕ ፡ ይመርሖሙ ፡ እስከ ፡ ሶበ፡በጺሖ ፡ ቆመ ፡ መልዕልተ፡ ኀበ፡ ሃሎ ፡ ሕፃኒ፡=›
10 ወርእዮሙ፡ ኮከበ፡ተፈሥሑ፡ፍሥሓ፡ ዓቢየ፡፡=› ወቦኡ፡ ውስተ፡ቤት፡ርእዩ፡ሕፃኒ፡ምስለ፡
11 ማርያም፡እሙ፡ወወድቁ፡ ወሰገዱ፡ ሎቱ፡ ወአርኃዉ፡መዛግብቲሆሙ፡ ወአብኡ፡ሎቱ፡ አምኃ፡ወርቀ፡
12 ወከርቤ፡ ወስኂነ፡፡=› ወነገሮሙ፡በሕልም፡ከመ፡ኢይግብኡ፡ኀበ፡ሄሮድስ፡፡ወእንተ፡ካልእ፡ ፍኖት፡
13 ገብኡ፡ወአተዉ፡ብሔሮሙ፡፡=› ፬ በሕፃናት፡ምንባብ፡፡ ወእምድኅረ፡ኀለፉ፡ ናሁ፡መልአከ፡
እግዚአብሔር፡አስተርአዮ፡በሕልም፡ ለዮሴፍ፡ እንዘ፡ ይብል፡ ተንሥእ፡ ወንሣእ፡ ሕፃነ፡ወእሞ፡ ወ
ጕይይ፡ ውስተ፡ ግብጽ፡ ወሃሉ፡ ህየ፡ እስከ ፡ አመ እነግረከ፡፡ እስመ ፡ ሃለዎ ፡ ሄሮድስ ፡ ይኅሥሦ፡
14 ለሕፃን፡ከመ፡ ይቅትሎ፡፡=› ወተንሢኦ፡ ሶቤሃ፡ ነሥአ፡ ሕፃነ፡ ወእሞ፡ በሌሊት፡ወሖረ፡ ውስተ፡ ግብ
15 ጽ፡=› ወነበረ ፡ ህየ ፡ እስከ ፡ አመ ሞቱ ፡ ለሄሮድስ፡፡ ከመ ፡ ይትፌጸም ፡ ዘተብህለ ፡ እምኀበ ፡
እግዚአብሔር ፡ በነቢይ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ እምግብጽ ፡ ጸዋዕክዎ ፡ ለወልድየ፡፡=›

Et audiens Herodes Rex obstupuit, & turbatus fuit, & tota Hierosolyma cum eo. Et congregans ipse omnes principes sacerdotum & scribas populi, interrogavit eos ubi Christus nasceretur. Et dixerunt ei, In Bethlehem Judææ: quoniam sic scriptum est in Propheta; Tu Bethlehem terra Judææ non minima es è principibus Judææ: quoniam ex te exibit & nascetur Rex, Gubernator qui pascet populum meum Israel. Et congregabat Herodes magos privatim, & exquisivit ab iis diem quo vidissent stellam. Et misit eos Bethlehem, & dicebat iis; Vos eundo interrogate diligentèr de puerulo: & quum inveneritis eum, annuntiate mihi, ut veniam ego etiam adorare eum. Et quum ipsi audivissent à rege, abierunt: & ecce stella quam viderant, quæ ab Oriente ducebat eos donec veniendo stetit suprà ubi erat parvulus. Et illi videntes stellam gavisi sunt gaudio magno. Et illi ingredientes domum viderunt parvulum cum Maria matre ipsius, & prociderunt & adoraverunt eum; & aperuerunt thesauros suos, & obtulerunt ei oblationes, aurum, myrrham, & thus. Et admoniti in somnio ne reverterentur ad Herodem, per aliam viam reversi sunt & venerunt in regionem suam. De Infantibus sermo. *Et postquàm recessissent, ecce Angelus Domini apparuit in somnio Josepho, dicens; Surge, & accipe parvulum & matrem ejus, & fuge in Ægyptum; & esto ibi usq; dum dixero tibi: quoniam Herodes quæsiturus est parvulum ut occidat eum. Et surgens ille tunc accepit parvulum & matrem ejus nocte, & abiit in Ægyptum, Et mansit ibi usq; ad mortem Herodis, ut impleretur quòd dictum fuit à Domino in Prophetâ dicente; Ab Ægypto vocavi filium meum.*

Versio VULGATA LATINA.

3 Audiens autem Herodes rex, turbatus est, & omnis Jerosolyma cum illo. Et con-
4 gregans omnes principes sacerdotum, & Scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi
5 Christus nasceretur. At illi dixerunt ei ; In Bethlehem Judæ : Sic enim scriptum
6 est per Prophetam ; Et tu Bethlehem terra Juda, nequaquàm minima es in prin-
7 cipibus Juda : ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israël. Tunc He-
rodes clàm vocatis Magis diligenter didicit ab eis tempus stellæ, quæ apparuit eis:
8 Et mittens illos in Bethlehem, dixit ; Ite & interrogate diligenter de puero : &
9 cùm inveneritis, renuntiate mihi, ut & ego veniens adorem eum. Qui cùm au-
dissent regem, abierunt : & ecce stella, quam viderant in Oriente, antecedebat
10 eos, usque dum veniens staret supra, ubi erat puer. Videntes autem stellam ga-
visi sunt gaudio magno valdé. Et intrantes domum, invenerunt puerum cum 11
Maria matre ejus, & procidentes adoraverunt eum : & apertis thesauris suis ob-
tulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Et responso accepto in somnis 12
ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam. Qui 13
cùm recessissent, ecce angelus Domini apparuit in somnis Joseph, dicens ; Surge,
& accipe puerum, & matrem ejus, & fuge in Ægyptum, & esto ibi usque dum
dicam tibi. Futurum est enim ut Herodes quærat puerum ad perdendum eum.
Qui consurgens, accepit puerum & matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum : 14
Et erat ibi usque ad obitum Herodis : ut adimpleretur quod dictum est à Domino 15
per Prophetam dicentem ; Ex Ægypto vocavi filium meum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 4 * فلما سمع هيرودس الملك اضطرب وجميع ياروسليم معه * وجمع كل روساء الكهنة وكتبة
5 6 الشعب واستخبرهم . اين يولد المسيح * فقالوا له في بيت لحم يهودا . لانه مكتوب في النبي * وانت
يا بيت لحم ارض يهودا لست بصغيرة في ولايات يهودا . لان منك يخرج المدبر الذي يرعى
7 شعبي اسرائيل * حينئذ دعا هيرودس المجوس سرا وتحقق منهم الزمان الذي ظهر لهم فيه
8 النجم * وارسلهم الي بيت لحم قائلا . امضوا فابحثوا عن الطفل باجتهاد فاذا وجدتموه اخبروني .
9 لاتي انا واسجد له * فلما سمعوا من الملك ذهبوا فاذا النجم الذي راوه في المشرق يتقدمهم
10 11 حتى جاء ووقف فوق حيث كان الطفل * فلما راوا النجم فرحوا فرحا عظيما جدا * واتوا الي
البيت فراوا الطفل مع مريم امه فخروا له سجدا . وفتحوا اوعيتهم وقدموا له قرابين ذهبا ولبانا
12 ومرا * واوحي لهم في الحلم الا يرجعوا الي هيرودس فذهبوا في طريق اخرى الي كورتهم *
13 . الفصل الرابع . * فلما ذهبوا . واذ ملاك الرب تراءى ليوسف في الحلم قائلا . قم
خذ الطفل وامه واهرب الي مصر وكن هناك حتى اقول لك فان هيرودس مزمع ان يطلب
14 15 الطفل ليهلكه * فقام واخذ الطفل وامه ليلا ومضى الي مصر * وكان هناك الي وفاة هيرودس .
ليتم ما قاله الرب بالنبي ان من مصر دعوت ابني *

Cùm autem audisset Herodes rex, turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo. Et congregavit omnes principes sacerdotum & Scribas populi, & sciscitatus est ab eis ubi nasceretur Christus. 3 4
Et dixerunt ei ; In Bethlehem Judæ : quoniam scriptum est in propheta ; 5
Et tu Bethlehem terra Judæ, nequaquam minima es inter principatus Judæ : ex te enim exibit Gubernator qui pascet populum meum Israel. 6
Tunc vocavit Herodes Magos secretò, & certior factus est ab illis de tempore in quo apparuit eis stella. 7
Et misit illos in Bethlehem, dicens ; Ite & inquirite de infante cum solicitudine : cumque inveneritis eum, nuntiate mihi : ut veniam ego & adorem eum. 8
Cùm autem audissent regem, abierunt : & ecce stella quam viderant in Oriente, præcedebat eos, usquedum veniret et staret suprà ubi erat infans. 9
Quumque vidissent stellam, gavisi sunt gaudio magno valdé. 10
Et venerunt in domum, & viderunt infantem cum Maria matre ejus, et procubuerunt ei adorantes, & aperuerunt vasa sua, et obtulerunt ei munera, aurum, et thus, & myrrham. 11
Et indicatum fuit eis in somnio ne redirent ad Herodem. Quapropter abierunt per viam aliam in regionem suam. 12

Sectio quarta.

Cumque discessissent, ecce angelus Domini apparuit Josepho in somnio, dicens ; Surge & accipe infantē & matrē ejus, & fuge in Ægyptum : & esto ibi usquedum dicā tibi. Etenim Herodes futurus est ut quærat infantē ad perdendū eum. 13
Et surrexit, et accepit infante et matre ejus noctu, & abiit in Ægyptum. 14
Et mansit ibi usque ad obitum Herodis : ut adimpleretur quod dixit Dominus per prophetam ; Ex Ægypto vocavi filium meum. 15

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 4 * هيروديس ملك چون شنيد ترسيد او وجمله اورشليم با وي * وفراهم اورد كشيشان
ومهتران ونويسندكان خلق واز ايشان مي پرسيد * كه مسيح در كدامين خانكه
5 زاييده شود * ايشان كفتند در بيت اللحم يهودا * زيرا اينچنين در پيغمبر نبشته شد
6 نبوت * تو نيز اي بيت اللحم يهودا نيستي كم در ملكان يهودا براي انك از تو
7 بدر ايد ملك اوست كه بچراند رعيت من اسراييل را * انكه هيروديس بپنهاني مجوس را
8 خواند وازيشان دريافت كه كدامين وقت ستاره بديشان نموده شد * وايشانرا در بيت
اللحم فرستاد * وبديشان كفت برويد وبر كودك تفحص كنيد * چون اورا بيابيد *
9 باز پيش من آييد وروي بمن بنماييد * كه من نيز بروم واورا سجود كنم * چون از ملك
اين سخن شنيدند رفتند * وآن ستاره * كه در مشرق ديده بودند پيشاپيش ايشان مي
10 رفت * تا بدان مقام رسيد كه كودك انجا بود * وستاره بر سر ان مقام ايستاد * [* چون ديدند
11 ستاره را] مجوسيان عظيم شادمان شدند * ودر خانه اندر رفتند * وكودك را با مريم مادرش
ديدند * سر بر زمين نهادند وبراي [او] سجود كردند وخرجينهاء خود را كشادند قربان
12 پيش او كشيدند زر ومر وكندرو * ودر خواب بديشان نموده شد كه پيش هيروديس
باز نكردند براه ديكر بولايت خود رفتند پنجم رفتن مسيح در مصر
13 * چون ايشان رفتند فرشته خدا بيوسف در خواب نمود * وبدو كفت برخيز بستان كودك را
ومادرش را * وبسوي مصر بكريز وانجا باش * تا انكه كه بتو بكويم * براي انك هيروديس كودك
14 را مي طلبد تا كم كند * انكه يوسف برخيزيد كودك را ومادرش را ستد وقت شب در
15 مصر كريخت * وانجا ماند تا وقتي كه هيروديس مرد تا تمام شود انج از خداوند كفته شد
بر زبان پيغامبر نبوت ازمصر پسر خودرا خواندم *

Herodes rex cùm audisset, timuit ipse, & tota Hierosolyma cum eo. 3
Et congregavit sacerdotes, & magnates, & scribas populi, & ex eis percontatus est, ubinam loci Christus nasciturus esset. 4
Illi dixerunt in Bethlehem Jehuda ; quia sic in Propheta scriptum est : 5

Prophetia.

Tu etiam, ô Bethlehem Jehuda, non es minima inter reges Jehuda ; propterea quòd ex te prodibit rex, ille est qui pascet populum meum Israel. 6
Tunc Herodes clam vocavit Magos, & ab illis compertum habuit quonam tempore stella eis apparuisset. 7
Et eos in Bethlehem misit, eisque dixit, Ite, & de puerulo inquirite, & cùm inveneritis eum, redite ad me, vultumque mihi conspiciendum præbete, ut ego etiam profectus adorem eum. 8
Cùm à rege hunc sermonem audissent, profecti sunt, & ipsa stella, quam in Oriente viderant, rectà ante eos proficiscebatur, usque dum ad illum locum perveniret ubi erat puerulus ; & stella in vertice ejus loci stetit. 9
Cùm vidissent stellam Magi valde lætati sunt. 10
Et domum ingressi puerulum cum Maria matre sua viderunt, cui capite humi inclinato adorationem præstiterunt : & apertis manticis suis munus ei obtulerunt ; aurum, & myrrham, & thus. 11
Et per somnium eis ostensum est ne ad Herodem reverterentur, per viam igitur aliam in regionem suam abierunt. 12

V. Profectio Christi in Ægyptum.

Cùm illi abiissent, Angelus Domini Josepho per somnium apparuit, dixitque ei ; Surge, accipe puerulum & matrem ejus, & in Ægyptum fuge, & illic esto usquedum dicam tibi : Quia Herodes puerulum quærit, ut perdat. 13
Tunc Joseph surgens puerulum & matrem ejus accepit tempore nocturno, & in Ægyptum fugit : 14
Et illic mansit usque ad tempus quo Herodes mortuus est ; ut impleretur quod à Domino dictum est per linguam Prophetæ : 15

Prophetia.

Ex Ægypto filium meum vocavi.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Β'. Γ'.

Tunc Herodes videns quoniam illusus esset à Magis, iratus est valdè, & mittens
16 Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας Β'.
occidit omnes pueros qui in Bethlehem, & in omnibus finibus ejus,
ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς,
à bimatu, & infra, secundùm tempus quod *perquisivit* à Magis.
ἀπὸ διετοῦς, καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων.
17 Tunc adimpletum est dictum per Jeremiam Prophetam, dicentem; Vox in
18 Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ ἐν
Rama audita est, ploratus, & ululatus *&* *ejulatus* multus, Rachel plorans
Ῥαμᾶ ἠκούσθη, θρῆνος, καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολὺς, Ῥαχὴλ κλαίουσα
natos suos, & noluit consolari, quia non sunt. *Desinente*
19 τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί. Τελευτήσαντος
autem Herode, ecce angelus Domini *secundùm somnium apparet* Joseph in
δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσὴφ ἐν
Ægypto, Dicens; *Excitatus* accipe puerum & matrem ejus, & vade
20 Αἰγύπτῳ, Λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου
in terram Israel: *mortui* sunt enim *quærentes* animam pueri.
εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.
Ille autem excitatus accepit puerum & matrem ejus, & venit in terram
21 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν
Israel. Audiens autem quòd Archelaus regnaret in Judæa pro Herode
22 Ἰσραήλ. Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου
patre suo, timuit illò ire. *Responsus autem secundùm somnium*,
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν. χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ,
secessit in partes Galilææ. Et veniens *commigravit* in *civitatem dictam*
ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας. Καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην 23
Nazareth: ut *impleretur* dictum per Prophetas, *Quòd* Nazaræus
Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, Ὅτι Ναζωραῖος
vocabitur.
κληθήσεται.

CAP. III. γ'.

Γ'. In autem diebus illis *accedit* Joannes Baptista, prædicans in deserto
ΕΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ 1
ζ Judææ, Et dicens, *Pœnitemini*: appropinquavit enim regnum cœlorum. Hic enim est
γ τῆς Ἰουδαίας, Καὶ λέγων, Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Οὗτος γάρ ἐστιν 2
η *pronuntiatus ab Esaia Propheta*, *dicente*; Vox clamantis in deserto; 3
α ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ,
Expedite viam Domini, rectas facite semitas ejus. Ipse autem Joannes
θ Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης 4
ς habebat *indumentum suum* è pilis *cameli*, & zonam pelliceam circa *lumbum suum*:
εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ·
esca autem ejus erat locustæ & mel sylvestre. Tunc exibat ad eum Hierosolyma,
ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα, 5
& omnis Judæa, & omnis *circumvicinia Jordanis*. Et baptizabantur in Jordane
καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία, καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορ- 6
dane ab eo, confitentes peccata sua.
δάνῃ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]

16 Tum Herodes quum vidisset se à Magis illusum esse, excanduit vehementer, mittensque interficere fecit pueros omnes Bethlehem, & universorum confinium ejus, à nato duos annos & infrà, secundùm tempus quod exquisierat ex Magis. 17 Tunc impletum est id quod dictum est per Jeremiam prophetam, dicentem; 18 Vox audita est in Rama, fletus & lamentum multum: Rachel plorans super filios suos, renuitque consolari, eò quòd non extent.

Ad oblationem cædis Infantium. 5.

19 Quum autem obiisset rex Herodes, visus est angelus Domini in somnio ipsi Joseph in Ægypto, & ait illi; 20 Surge, ducito puerum & matrem ejus, & proficiscere in terram Israel; mortui sunt enim illi, qui quærebant animam pueri. 21 Itaque Joseph surgens, duxit puerum & matrem ejus, & venit in terram Israel. 22 Quum autem audivisset Archelaum in Judæa regem esse loco Herodis patris sui, timuit illuc proficisci. Et visum est ei in somnio, eundum esse in regionem Galilææ. 23 Quare venit, habitavitque in civitate, quæ vocatur Nazareth; ut impleretur id quod dictum est per prophetam, Fore ut Nazarenus vocaretur.

Festo Epiphaniæ. 6.

CAP. III.

1 ILlis autem ipsis diebus venit Johannes Baptista, & prædicabat in deserto Judææ, 2 & dicebat; Pœnitentiam agite, appropinquavit regnum cœlorum. 3 Is enim est qui dictus est per Isaiam prophetam; Vox clamantis in deserto, Parate vias Domini, & adæquate semitas ejus. 4 Ipse autem Johannes habebat vestimentum suum è pilis camelorum, zonamque pelliceam circum lumbos suos, & cibus ejus *erant* locustæ & mel agreste. 5 Tunc exibat ad eum Jerusalem, & tota Judæa, totaque regio ambiens Jordanem. 6 Et baptizabantur ab eo in Jordane flumine, confitentes peccata sua.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወሶበ ፡ ርእየ ፡ ሄሮድስ ፡ ከመ ፡ ተሰለቁ ፡ ዲቤሁ ፡ ሰብእ ፡ ሰገል ፡ ተምዕዐ ፡ ጥቀ ፡ ወፈነወ ፡ ይ
ቅትሉ ፡ ኵሎ ፡ ሕፃናተ ፡ ዘቤተ ፡ ልሔም ፡ ወዘውስተ ፡ ኵሉ ፡ አድያሚሃ ፡ ዘእምክልኤ ፡ ዓመ
17 ት ፡ ወዘይንእስኒ ፡ በከመ ፡ መዋዕለ ፡ ዘተጠየቀ ፡ እምኀበ ፡ እለ ፡ ሰገል ፡፡ አሜሃ ፡ ተፈጸ
18 መ ፡ ዘተብህለ ፡ በኤርምያስ ፡ ነቢይ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ቃል ፡ በራማ ፡ ተሰምዐ ፡ ብካይ ፡ ወሰቆ
ቃው ፡ ብዙኅ ፡ ራሔል ፡ እንዘ ፡ ትበኪ ፡ በእንተ ፡ ውሉዳ ፡ ወተአቢ ፡ ተናዝዞ ፡ እስመ ፡ ሊኮንዋ ፡
19 ውሉደ ፡፡ ወሞተ ፡ ሄሮዴስ ፡ ናሁ ፡ መልአከ ፡ እግዚአብሔር ፡ አስተርአዮ ፡ በሕልም ፡
20 ለዮሴፍ ፡ በግብጽ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ተንሥእ ፡ ንሣእ ፡ ሕፃነ ፡ ወእሞ ፡ ወሑር ፡ ውስተ ፡ ም
21 ድረ ፡ እስራኤል ፡ እስመ ፡ ሞቱ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ያኀሥሥዋ ፡ ለነፍሰ ፡ ዝሕፃን ፡፡ ወተን
22 ሢአ ፡ ነሥአ ፡ ሕፃነ ፡ ወእሞ ፡ ወቦአ ፡ ምድረ ፡ እስራኤል ፡፡ ወሰሚዖ ፡ ከመ ፡ አርኬላኦስ ፡ ይ
ነግሥ ፡ ለይሁደ ፡ ህየንተ ፡ አቡሁ ፡ ሄሮድስ ፡ ፈርሀ ፡ ህየ ፡ ሐዊረ ፡ ወአስተርአዮ ፡ በሕልም ፡ ወተ
23 ግሕሠ ፡ ያወሉ ፡ ገሊላ ፡፡ ወበጺሖ ፡ ኀደረ ፡ እንተ ፡ ስማ ፡ ናዝሬት ፡ ከመ ፡ ይትፈጸም ፡ ዘተብሀ
ለ ፡ በነቢይ ፡ ከመ ፡ ናዝራዊ ፡ ይሰመይ ፡ ወልድየ ፡፡
1 3 በእንተ ፡ ዮሐንስ ፡ ዘከመ ፡ ሰበከ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ወበውእቱ ፡ መዋዕል ፡ በጽሐ ፡
2 ዮሐንስ ፡ መጥምቅ ፡ እንዘ ፡ ይሰብክ ፡ በገደም ፡ ይሁዳ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ነስሑ ፡ እስመ ፡ ቀ
3 ርበት ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ዘተብህለ ፡ በኢሳይያስ ፡ ነቢይ ፡ እንዘ ፡
ይብል ፡ ቃል ፡ ዘይጸርኅ ፡ በገደም ፡ አስተደልዉ ፡ ፍኖቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወርቱዐ ፡ ግበሩ ፡
4 መጽያሕቶ ፡፡ ወውእቱ ፡ ዮሐንስ ፡ ልብሱ ፡ ዘይለብስ ፡ ዘጸጕረ ፡ ገመል ፡ ወቅናቱ ፡ ዘአዲ
5 ም ፡ ውስተ ፡ ሐቌሁ ፡ ወሲሳዩ ፡ አንበጣ ፡ ወመዓረ ፡ ገደም ፡፡ ወትወፅእ ፡ ኀቤሁ ፡ ኵላ ፡
6 ኢየሩሳሌም ፡ ወኵላ ፡ ይሁደ ፡ ወኵሉ ፡ አድያሚሁ ፡ ለዮርደኖስ ፡፡ ወይጠመቁ ፡ ውስተ ፡
ዮርደኖስ ፡ ፈለግ ፡ እምኀቤሁ ፡ እንዘ ፡ ይትአመኑ ፡ ኃጢአቲሆሙ ፡፡

Et videns Herodes quòd illuserant super eum magi, iratus est valdè: & misit occidere omnes parvulos qui in Bethlehem, et qui in omnibus finibus ejus erant, qui à duobus annis & juniores erant, secundum tempus quod exquisierat à Magis. Tunc impletum fuit quod dictum est ab Hieremia propheta dicente; Vox in Rama audita est, fletus & ejulatus multus: Rachel flens propter filios suos recusavit consolationem accipere quia non sunt ipsi, filii sui. Et mortuo Herode ecce Angelus Domini apparuit in somnio Josepho in Ægypto; Dicens; Suscita te, accipe parvulum & matrem ejus, & proficiscere in terram Israel: quoniam mortui sunt omnes illi qui quærebant animam parvuli. Et consurgens accepit parvulum & matrem ejus, & venit in terram Israel. Et audiens quòd Archelaus gubernabat Judæam loco patris sui Herodis timuit illuc ire, & visione commonitus fuit in somnio, & secessit in partes Galilææ. Et veniendo habitavit in urbe cujus nomen Nazareth: ut impleretur quod dictum fuit per prophetam, Quòd Nazarenus vocabitur filius meus.

CAP. III. De Johanne, quomodo prædicabat regnum cœlorum.

ET in illo tempore venit Johannes Baptista prædicans in deserto Judææ, Dicens, resipiscite, quoniam appropinquavit regnum Cælorum. Quoniam hic est ille qui prædicatur per Esaiam prophetam, dicentem; Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, & rectam facite semitam ejus. Et ipsius Johannis vestimentum quo vestitus erat è pilis camelorum, & zona pellicea super lumbos ejus, & cibus ejus locustæ & mel agreste. Et exivit ad eum tota Hierosolyma, & tota Judæa, & tota regio Jordanis. Et baptizabantur in Jordane fluvio ab eo, confitentes peccata sua.

Versio VULGATA LATINA.

16 Tunc Herodes videns quoniam illusus esset à Magis, iratus est valdè, & mittens oc-
cìdit omnes pueros, qui erant in Bethlehem, & in omnibus finibus ejus, à bimatu
17 & infra, secundùm tempus quod exquisierat à Magis. Tunc adimpletum est quod
18 dictum est per Jeremiam prophetam, dicentem; Vox in Rhama audita est, plora-
tus & ululatus multus: Rachel plorans filios suos, & noluit consolari, quia non
19 sunt. Defuncto autem Herode, ecce angelus Domini apparuit in somnis Joseph
20 in Ægypto, Dicens; Surge, & accipe puerum, & matrem ejus, & vade in ter-
ram Israel: defuncti sunt enim, qui quærebant animam pueri. Qui consurgens,
21 accepit puerum, & matrem ejus, & venit in terram Israël. Audiens autem quòd
22 Archelaus regnaret in Judæa pro Herode patre suo, timuit illò ire: & admonitus
in somnis, secessit in partes Galilææ. Et veniens habitavit in civitate quæ vocatur 23
Nazareth: ut adimpleretur quod dictum est per Prophetas; Quoniam Nazaræus
vocabitur.

CAP. III.

IN diebus autem illis venit Joannes Baptista prædicans in deserto Judææ, Et di- 1 2
cens; Pœnitentiam agite: appropinquavit enim regnum cœlorum. Hic est 3
enim, qui dictus est per Isaiam Prophetam dicentem; Vox clamantis in deserto:
Parate viam Dñi: rectas facite semitas ejus. Ipse autē Joannes habebat vestimentū 4
de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos suos: esca autem ejus erat lo-
custæ, & mel sylvestre. Tunc exibat ad eum Jerosolyma, & omnis Judæa, & omnis 5
regio circa Jordanem: Et baptizabantur ab eo in Jordane, confitentes peccata sua. 6

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 حينئذ لما راى هيرودس سخرية المجوس به غضب جدا * وارسل فقتل كل الاطفال ببيت
17 لحم وكل تخومها من ابن سنتين فما دون كنحو الزمان الذي تحققه من المجوس * حينئذ
18 تم ما قيل من ارمياء النبي [] * صوت سمع في الرامة بكاء ونوح [] كثير * راحيل تبكي علي
19 بنيها ولا تريد ان تعزى لفقدهم * فلما مات هيرودس ظهر ملك الرب ليوسف في الحلم بمصر *
20 قايلا قم خذ الطفل وامه واذهب الي ارض اسراييل فقد مات الذين يطلبون نفس الطفل *
21 22 فقام واخذ الطفل وامه وجاء الي ارض اسراييل * فلما سمع ان ارشلاوس قد ملك علي
اليهودية عوض هيرودس ابيه خاف ان يذهب الي هناك * فاخبر في الحلم وذهب الي تخوم []
23 الجليل * فاتي فسكن في مدينة تدعي ناصرة ليتم ما قيل من الانبياء انه يدعي ناصريا *
1 2 الفصل الخامس * وفي تلك الايام جاء يوحنا المعمداني يكرز في برية يهودا * قايلا
3 توبوا فقد اقتربت ملكوت السموات * لان هذا هو الذي قيل من اشعيا النبي اذ يقول صوت
4 صارخ في البرية اعدوا طريق الرب وسهلوا سبله * وكان لباس يوحنا من وبر الابل ومنطقة
5 جلد علي حقويه * وكان طعامه الجراد وعسل البر * حينئذ خرجوا اليه من يروشليم وكل
6 اليهودية * وجميع كور الاردن * وكان يعمدهم في نهر الاردن معترفين بخطاياهم *

Tunc cùm vidisset Herodes illusionem 16
Magorum sibi, iratus est valde: & mi-
sit & occidit omnes infantes in Bethle-
hem, & omnibus finibus ejus, a filio duo-
rum annorū & infra: secundùm tempus
quod certò sciverat à Magis. Tunc adim- 17
pletum est quod dictum est ab Ieremia
propheta; Vox audita est in Rama, plo- 18
ratus & gemitus multus: Rachel plorans
super filios suos, & noluit consolari ob
eorum absentiam. Cùm autem mortuus 19
esset Herodes, apparuit angelus Domini
Josepho in somnio in Ægypto, Dicens; 20
Surge, & accipe infantem & matrem e-
jus, & vade in terram Israel: jam enim
defuncti sunt qui quærebant animam in-
fantis. Itaque surrexit & accepit infan- 21
tem & matrem ejus, & venit in terram
Israel. Cùm verò audisset quòd Arche- 22
laus regnaret in Judæa pro Herode pa-
tre suo, timuit ire illuc: verùm admo-
nitus fuit in somnio, & abiit in fines
Galilææ. Et venit; & habitavit in ci- 23
vitate quæ vocatur Nazareth; ut adim-
pleretur quod dictum est à prophetis;
Quoniam vocabitur Nazaræus.

Sectio quinta. *CAP. III.*

IN diebus autem illis venit Johannes 1
Baptista prædicare in deserto Judææ,
Dicens; Pœnitentiam agite; jam enim ap- 2
propinquavit regnum cælorum. Quoniam 3
hoc est quod dictū est ab Esaia propheta,
quando dicit; Vox clamans in deserto,
Parate viam Domini, & explanate se-
mitas ejus. Erat autem vestimentum 4
Johannis de pilis camelorum, & zona
pellis circa lumbos ejus: & erat cib⁹ ejus
locustæ & mel deserti. Tunc exierunt ad 5
cū ex Jerusalem, et omni Judæa, et omni
regione Jordanis: Et baptizabat eos in 6
flumine Jordanis, cōfitentes peccata sua.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

16 ششم كشتن هيروديس كودكان بيت اللحم را * چون هيروديس ديد
كه مجوسيان بروي افسوس كردند بغايت خشمناك كشت وفرستاد كه هر كودكي كه
در بيت اللحم وپيرامون هست از دو ساله پسر وزيرتر بقدر ان روزكار كه از مجوس پرسيده
17 18 بود وهمه را كشتند * انكه تمام شد انچ از ارمياء پيغامبر كفته شد نبوت * اواز
شنوده شد در رامه كريستني وزاري بس بسيار راحيل بر فرزندان خود وتعزيت را نمي پذيرد
19 براي انك نيستند * هفتم باز آمدن مسيح از مصر * چون هيروديس ملك مرد
20 فرشته خداوند در زمين مصر بيوسف در خواب نمود * كه كودك را ومادرش را بر كير
21 وبزمين اسراييل برو [كه مرده اند انانكه هلاك كودك ميخواستند * انكه برخاست
22 كودك را برداشت ومادرش وآمد سوي زمين اسراييل] * چون شنيد كه اركلاوس در يهودا
ملك شد عوض هيروديس پدر خود ترسيد كه انجا برود وباز در خواب نموده شد كه
23 بولايت جليل برود * وآمد مقام كرفت در شهري كه نامش ناصره است تا تمام شود آنچ در
1 پيغمبر كفته شد كه ناصري خوانده شود * هشتم آمدن يحيي * ودران روزكار
2 آمد يحيي شوينده كه اورا يوحنا كويند منادي مي زد در ويرانهء يهود * وكفت توبه
3 كنيد زيرا ملكوت آسمان نزديك شد * براي انك اينست انك در ايشعيا پيغامبر كفته شد
اواز منادي مي زند در خرابي اماده بداريد راههاء خداوند را وكذركاه او هموار بداريد *
4 نهم شستن يحيي خلق را * اين يحيي را پوشش از پشم شتر بود * وزنار اديم در
5 ميانش بسته * وخوردن او ملخ * وانكبين بياباني * انكه مردم از اورشليم واز همهء يهود * واز همه
6 ولايتها كه پيرامون اردنست بدر مي آمدند * ودر دست او شسته مي شدند * برود خانهء
اردن اندر وبكناههاء خود مقر مي شدند *

VI. Cædes parvulorum Bethlehem ab Herode.

Cùm Herodes vidisset quòd Magi ipsū 16
ludos fecissent, valdè iratus est: &
misit ut omnem puerulum interficerent
qui in Bethlehem & circumjacentibus
erat à bimulis & inferiùs, juxta tem-
pus quod à Magis inquisiverat; & omnes
interfecerunt. Tunc impletum est quod 17
à Jeremia propheta dictum est:
Prophetia.
Vox audita est in Rama, fletus et plan- 18
ctus valde magnus, Rachel flens pro fili-
is suis, & consolationem non admittit,
cò quòd non sunt.

VII. Reditus Christi ex Ægypto.

Quum Herodes rex mortuus esset, An- 19
gelus Domini in terra Ægypti Josepho in
somnio apparuit. Dixitque, Quin pue- 20
rulum & matrem ejus tolle, & profi-
ciscere in terram Israelis: quia mortui
sunt illi qui interitum pueruli cupie-
bant. Tunc surgens puerulum sustu- 21
lit & matrem ejus, & venit in terram
Israelis. Audito autem quòd Ar- 22
chelaus in Judæa rex esset pro Herode
patre suo, timuit illuc ire: & rursùs
in somnio admonitus est ut in regionem
Galilææ iret. Et veniens locum ce- 23
pit in civitate cujus nomen est Nazreth:
ut impleretur quod in Propheta dictum
est, quòd Nazaræus vocaretur.

CAP. III.

VIII. Adventus Johannis.

ET eo tempore venit Jahja Baptista 1
(quem Johannem vocant) & prædicavit
in deserto Judææ. Et dixit, Pœni- 2
tentiam agite, quia regnum cælorum
prope fit. Eo quòd hic est ille qui dictus 3
est in Esaia propheta, Vox clamantis
tis resonat in deserto, Parate vias Do-
mini, & semitam ejus complanate.

IX. Baptizat Johannes populum.

Ipsius Johannis vestimentum ex lana 4
camelina erat, zona pellicea lumbos e-
jus cingente: cibus autem ejus locusta,
& mel sylvestre. Tunc viri ex Hiero- 5
solyma, & ex universa Judæa, & ex
omnibus regionibus quæ Jordani cir-
cumjacebant, egressi sunt. Et per ma- 6
num ejus baptizati sunt in fluvio Jor-
dane, & peccata sua confessi sunt.

Videns autem multos Pharisæorum & Sadducæorum venientes ad baptismum
7 Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα
suum, dixit eis; *Genimina* viperarum, quis demonstravit vobis fugere à *fu-*
αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελ-
tura ira? Facite ergò *fructus dignos* pœnitentiæ. Et ne *arbitremini* dicere
8 λούσης ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας. Καὶ μὴ δόξητε λέγειν
9 *in vobisipsis,* Patrem habemus Abraham: dico enim vobis, quoniam *potest* Deus de
ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ
lapidibus istis suscitare *natos* Abrahæ. Jam *verò &* securis ad ra-
10 τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥί-
dicem arborum *adjacet.* Omnis ergò arbor *non faciens* fructum bonum, *exciditur,* & in
ζαν τῶν δένδρων κεῖται. πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται, καὶ εἰς
ignem *jacitur.* Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam: qui autem post me
11 πῦρ βάλλεται. Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου
veniens, fortior me est: cujus non sum *idoneus* calceamenta portare,
ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός μου ἐστὶν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι,
ipse vos baptizabit in Spiritu sancto & igni. Cujus ventilabrum in manu sua,
12 αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ,
& permundabit aream suam, & congregabit triticum suum in horreum:
καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην·
at paleam comburet igni inextinguibili. Tunc *accedit* Jesus à Ga-
13 τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γα-
lilæa in Jordanem ad Joannem, *baptizari* ab eo. *At* Jo-
14 λιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰω-
annes prohibebat eum, dicens; *Ego usum habeo à te* baptizari, & tu
άννης διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων, Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ
venis ad me? Respondens autem Jesus dixit *ad eum,* Sine *interim:* sic enim *de-*
ἔρχῃ πρός με; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέ- 15
cens est nobis implere omnem *justificationem.* Tunc *dimittit* eum. *Et* baptizatus
πον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. Καὶ βαπτισθεὶς 16
Jesus, ascendit *statim* de aqua: Et ecce aperti sunt ei cœli, & vidit
ὁ Ἰησοῦς, ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ ἰδοὺ ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδε
spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super *eum.* Et
τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. Καὶ 17
ecce vox de cœlis, dicens; Hic est filius meus dilectus, in quo
ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ
complacui.
εὐδόκησα.

CAP. IV. δ'.

Tunc Jesus *actus* est in desertum à Spiritu, *tentari* à dia-
Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ δια- 1
bolo. Et *jejunans dies quadraginta & noctes quadraginta, postremùm* esuriit.
βόλου. Καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπείνασε. 2
Et accedens *ei* tentator, dixit; Si filius es Dei, dic ut lapides isti
Καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων, εἶπεν, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι 3
panes fiant.
ἄρτοι γένωνται.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]

Quum autem videret multos è Pharisæis & Saducæis venientes ut baptizarentur, ait illis; Generatio viperarum, quis vobis indicavit, ut fugeretis ab ira ventura? Facite igitur fructus dignos pœnitentiâ. Neque cogitetis & dicatis in animabus vestris, Pater est nobis Abraham: ĕtenim dico vobis, Deum posse ex lapidibus istis suscitare filios Abrahamo. Ecce autem securis posita est ad radicem arborum: omnis igitur arbor quæ bonos fructus non facit, exciditur & in ignem cadit. Ego baptizo vos aquâ ad pœnitentiam: ille verò qui post me veniet, fortior me est, cujus non sum dignus calceamenta sublevare; ipse baptizaturus est vos in Spiritu sanctitatis & igne: Is in cujus manu ventilabrum est, & expurgat areas suas, & triticum cogit in horrea sua, paleámque comburit igni inextinguibili. Tunc venit Jesus à Galilæa in Jordanem ad Johannem ut baptizaretur ab eo. Ipse autem Johannes prohibebat eum, & dicebat; Ego necesse habeo baptizari à te, & tu ad me venisti? Ipse verò Jesus respondens, ait illi; Permitte nunc; sic enim decet nos adimplere omnem rectitudinem; & tunc permisit illi. Quum autē baptizatus fuisset Jesus, statim ascendit ex aqua, & apertum est ei cœlum, & suspexit spiritum Dei descendere sicut columbam, & venisse super ipsum. Et ecce vox è cœlo, dicens; Hic est filius meus dilectissimus in quo mihi complacui.

[illegible]
[illegible]

Dominica introitûs jejunii, & ad oblationem Quadragesimæ. 7.

CAP. IV.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]

Tunc Jesus ductus est à Spiritu sanctitatis in desertum, ut tentaretur ab accusatore *i. diabolo.* Et jejunavit quadraginta dieb' & quadraginta noctib': postremò verò esuriit. Et accedens ille qui tentat, dixit ei; Si filius Dei es, dic ut isti lapides panis fiant.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA

7 ወርእየ ፡ ብዙኃነ፡ ፈሪሰውያነ ፡ ወሰዱቃውያነ ፡ እንዘ፡ ይመጽኡ፡ ውስተ ፡ ጥምቀቱ፡ ጽምሚተ፡፡
8 ወይቤሎሙ ፡ ትውልደ ፡ አራዊተ ፡ ምድር፡ መኑ፡ አመረክሙ፡ ትጉየዩ፡ እምእንተ፡ ትመጽእ፡ መ
ዐት፡፡=፦ ግበሩኬ ፡ እንከ ፡ ሠናየ ፡ ፍሬ ፡ዘይደልወክሙ ፡ ለንስሐ፡=፦ ወኢይምሰልክሙ ፡ በብ
9 ሂለ ፡ አበ ፡ ብነ ፡ አብርሃምሃ ፡፡ እብለክሙ ፡ ካመ ፡ ይክል ፡ እግዚአብሔር ፡ እምእላ ፡ አዕ
10 ባን ፡ አንሥአ ፡ ውሉደ ፡ ለአብርሃም፡=፦ ወድአ ፡ ናሁ ፡ መሕጼ ፡ ውስተ ፡ ጕንደ ፡ዕፀው ፡ ይ
ነብር፡፡ ኵሉኬ ፡ ዕፅ ፡ ዘኢይፈሪ ፡ ፍሬ ፡ ሠናየ ፡ ይትገዘም ፡ ወውስተ ፣ እሳት ፡ ይትወደይ፡፡=፦
11 አንሰኬ ፡ በማይ ፡ አጠምቀክሙ ፡ ለንስሐ ፡ ወዘአምድኅሬየሰ ፡ ይመጽእ ፡ ይጸንዕ ፡ እምኔየ ፡
ዘኢይደልወኒ ፡ አሣእኖ ፡ እጸር ፡ ወውእቱሰ ፡ ያጠምቀክሙ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወበእሳት፡፡=፦
12 ዘመሥሔ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ፡ ወያነጽሕ ፡ ዐውደ ፡ ወያስተጋብእ ፡ ክርናዮ ፡ ውስተ ፡ መዝገቡ ፡ ወ
13 ሐሠሮ ፡ ያውዒ ፡ በእሳት ፡ ዘኢይጠፍእ፡=፦ አሜሃ ፡ መጽአ፡ ኢየሱስ፡ እምገሊላ፡ ውስተ፡ ዮ
14 ርደኖስ ፡ ኀበ ፡ ዮሐንስ ፡ ከመ ፡ ይጠመቅ ፡ እምኀቤሁ፡=፦ ወዮሐንስሰ ፡ ይከልኦ ፡ እንዘ ፡ ይብ
15 ል ፡ አነ ፡ እፈቅድ ፡ እምኀቤከ ፡ እጠመቅ ፡ ወአንተ ፡ ትመጽእ ፡ ኀቤየ፡፡=፦ ወአውሥአ ፡ ኢየሱ
ስ ፡ ወይቤሎ ፡ ኅድግ ፡ ይእዜሰ ፡ ከመዝ ፡ ተድላ፡ ውእቱ፡ ለነ፡ንፈጽም ፡ ኵሎ ፡ ጽድቀ፡ ወእም
16 ዝ ፡ ኀደጎ፡፡=፦ ወተጠሚቆ ፡ ኢየሱስ፡ ሶቤሃ፡ ወፅአ፡ እማይ ፡ ወናሁ ፡ ተርኅወ ፡ ሰማይ ፡ ሎቱ ፡
17 ወርአየ ፡ መንፈሰ፡ እግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ ይወርድ ፡ ከመ ፡ ርግብ ፡ ወነበረ ፡ ላዕሌሁ፡=፦ ወና
ሁ ፡ መጽአ ፡ ቃል ፡ እምሰማይ ፡ ዘይብል ፡ ዝውእቱ ፡ ወልድየ ፡ ዘአፈቅር ፡ ዘቦቱ ፡ ሠምር
ኩ፡፡=፦

1 4 በቀደሚ ፡ ሰንበተ ፡ አይሁድ ፡ ዘጾም፡ ወእምዝ ፡ ኢየሱስ፡ አዕረጎ፡መንፈስ ፡ ገደመ ፡ ይ
2 ትሜክር፡ እምኀበ፡ ዲያብሎስ፡=፦ ወጸዊሞ፡መዋዕለ፡ ሣ ወአርብዓ፡ለያልየ፡ወእምድኅረዝ፡
3 ርኅበ፡፡=፦ ወቀርበ ፡ ዘያሜክሮ ፡ ወይቤሎ ፡ እመ ፡ ወልዱሰ ፡ አንተ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በል ፡
ከመ ፡ እሉ ፡ አእባን ፡ ኅብስተ ፡ ይኩኑ፡=፦

Et vidit multos Pharisæos & Sadducæos venientes in Baptismum ejus clàm, & dixit iis; Generatio viperarum, quis dixit vobis fugere ab hâc venturâ irâ. Facite igitur bonum fructum qui disponat vos ad pœnitentiam. Et ne existimetis vobiscum in dicendo, Pater est nobis Abraham: dico vobis quòd potest Deus ex hisce lapidibus suscitare filios Abrahamo. Jam ecce securis ad radicem arborum posita est: omnis igitur arbor quæ non fert fructum bonum excidetur & in ignem projicietur. Ego igitur in aqua baptizabo vos ad resipiscentiam, & qui post me veniet, me fortior est; cujus soleas mihi non convenit portare: ipse baptizabit vos in Spiritu Sancto & in igne. Cujus ventilabrum in manu ejus, & purgabit aream suam, & colliget triticum suum in horreum suum & paleam exuret in igne qui non extinguetur. Tunc venit Jesus à Galilæa in Jordanem ad Johannem, ut baptizaretur ab eo. Et Johannes prohibebat eum, dicens; Ego vellem à te baptizari, & tu venies ad me? Et respondit Jesus, & dicit ei; Permitte nunc: sic enim nos oportet implere omnem justitiam: & tunc permisit eum. Et baptizatus Jesus statim exivit ex aqua: & ecce aperti sunt cœli ei, & vidit spiritum Dei descendentem tanquam columbam, & sedit super eum. Et ecce venit vox è cœlis, dicens; Hic est filius meus quem amo, in quo complacui.

CAP. IV. In introitu Sabbati Judaici Jejunii.

Et tunc Jesum ascendere fecit Spiritus in desertum tentari à diabolo. Et cùm jejunâsset dies quadraginta, & quadraginta noctes, tum posteà esuriit. Et appropinquavit tentator ejus, & dixit ei; Si filius tu Dei, dic ut hi lapides panes fiant.

Versio VULGATA LATINA.

7 Videns autem multos Pharisæorum, & Sadducæorum, venientes ad baptismum
8 suum, dixit eis; Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere à ventura
ira? Facite ergò fructum dignum pœnitentiæ. Et ne velitis dicere intra vos;
9 Patrem habemus Abraham: dico enim vobis, quoniam potens est Deus de lapi-
10 dibus istis suscitare filios Abrahæ. Jam enim securis ad radicem arborum posita
est. Omnis ergò arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem
11 mittetur. Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam: qui autem post
me venturus est, fortior me est, cujus non sum dignus calceamenta portare: ipse
12 vos baptizabit in Spiritu sancto, & igni. Cujus ventilabrum in manu sua: &
permundabit aream suam: & congregabit triticum suum in horreum, paleas au-
13 tem comburet igni inextinguibili. Tunc venit Jesus à Galilæa in Jordanem ad
Joannem, ut baptizaretur ab eo. Joannes autem prohibebat eum, dicens; Ego 14
à te debeo baptizari, & tu venis ad me? Respondens autem Jesus, dixit ei; 15
Sine modò: sic enim decet nos implere omnem justitiam. Tunc dimisit eum.
Baptizatus autem Jesus, confestim ascendit de aqua, & ecce aperti sunt ei cœli: 16
& vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super se. Et 17
ecce vox de cœlis, dicens; Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

CAP. IV.

Tunc Jesus ductus est in desertum à Spiritu, ut tentaretur à diabolo. Et cùm 1 2
jejunâsset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, posteà esurit. Et acce- 3
dens tentator dixit ei; Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * فلما راى كثيرين من الفريسيين والزنادقة ياتون الي معموديته قال لهم يا اولاد الافاعي *
8 من دلكم على الهرب من الغضب الاتي * اعملوا الان ثمرة تليق بالتوبة * ولا تقولوا ان 9
10 ابانا ابراهيم * اقول لكم ان الله لقادر ان يقيم من هذه الحجارة بنين لابراهيم * ها الفاس
11 موضوع على اصول الشجر * فاية شجرة لا تثمر ثمرا صالحا تقطع وتلقي في النار * انا اعمدكم
بالماء للتوبة * والذي ياتي بعدي هو اقوى مني * ولا استحق ان احل سيور حذائه * وهو يعمدكم
12 بروح القدس والنار * الذي بيده الرفش ينقي به بيدره * ويجمع قمحه في الاهراء ويحرق
13 14 التبن بنار لا تطفا * حينئذ اتى يسوع من الجليل الي الاردن ليعتمد من يوحنا * فامتنع
15 يوحنا منه وقال انا المحتاج ان اعتمد منك وانت تاتي الي * اجاب يسوع دع الان فهكذا يجب
16 لنا ان نكمل كل البر حينئذ تركه * فلما اعتمد يسوع للوقت صعد من الماء * فانفتحت له
17 السموات وراى روح الله نازلا كمثل حمامة جائيا اليه * واذا صوت من السموات قائلا هذا
هو ابني الحبيب الذي به سررت * الفصل السادس *
1 2 * وللوقت اخرج الروح يسوع الي البرية ليجرب من ابليس * فصام اربعين نهارا واربعين ليلة *
3 وجاع اخيرا * فجاء المجرب قائلا له ان كنت انت ابن الله فقل ان تصير هذه الحجارة خبزا *

Cùm autē vidisset multos ex Pharisæis 7
& Saducæis venientes ad baptismū suū,
dixit eis; Nati viperarū, quis demonstra-
vit vobis fugere ab ira ventura? Facite 8
ergò fructum congruum pœnitentiæ. Et ne 9
dicatis, quòd pater noster est Abraha. Di-
co vobis quòd Deus potens est suscitare
ex istis lapidibus filios Abrahæ. Ecce 10
securis posita est ad radices arborum.
Quæcunq; igitur arbor quæ non fructi-
ficat fructum bonū, excidetur, & proji-
cietur in ignem. Ego baptizo vos aquâ 11
ad pœnitentiam: qui autē venit post me,
est fortior me, & non sum dignus solvere
corrigias calceorum ejus, ipse; baptiza-
bit vos in Spiritu sancto & igne. Cujus 12
in manu ventilabrum, quo mundat areā
suam: & congregabit triticum suum in
horrea, combureteque paleam igne inex-
tinguibili. Tunc venit Jesus à Galilæa 13
in Jordenē, ut baptizaretur à Johanne.
Retraxit autem sese Johannes ab eo, & 14
ait; Ego sum qui egeo baptizari à te, &
tu venis ad me? Respondit Jesus; Per- 15
mitte modò, sic enim decet nos perficere
omnem justitiam. Tunc permisit illi. Cùm 16
autem baptizatus esset Jesus; protinus
ascendit ab aqua, & aperti sunt ei cœli:
& vidit spiritū Dei descendentem sicut
columbam, & venientē ad ipsum. Et ecce 17
vox de cœlis, dicens; Hic est filius meus
dilectus, in quo delector.

Sectio sexta. *CAP. IV.*

ET illicò eduxit Spiritus Jesum in 1
desertum, ut tentaretur à diabolo. Et je- 2
junavit quadraginta diebus & quadra-
ginta noctibus, & esuriit tandem. Et ac- 3
cessit tentator, dicens ei; Si tu es filius
Dei, dic ut fiant isti lapides panis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 * چون دید که از زنادقه ومعتزلان بسیاران می آیند که شسته شوند * بدیشان گفت *
اي فرزندان مارهاء افعي * کیست انک شمارا اگاه کرد که بگریزید از خشم که می آید *
8 9 * اکنون میوه بسازید که توبه را شاید وبرازد * ومپندارید وبگویید در نفس خود * که ابرهیم
پدر داریم * اکنون بشما می گویم * که خدا تواناست که ازین سنگها از براي ابرهیم فرزندان
10 برخیزاند * * اینک تبر بر بیخ درختان نهاده شد وهر درخت که میوه نیک ندهد * بریده
11 شود وبآتش بیوفتد * * من براي توبت شما را در آب می شویم * انک از پس من می آید از من
زورمندترست انک نمي برازم که بند کوش اورا از پاي او بگشایم * آنک او شما را در
12 آتش ودر روح القدس بشوید * * انک در دست خود پارو دارد * خرمنهاء خود را پاک کند *
گندم در انبارهاء خود بنهد * وکاه را باتشي بسوزاند که هرگز ان آتش نخسبد
13 دهم انک مسیح در اردن شسته شد * انکه عیسي از جلیل باردن آمد
14 پیش یحیي تا بر دست او شسته شود * یوحنا عیسي را منع کرد وگفت من محتاجم که بر
15 دست تو شسته شوم وتو پیش من آمدي * اما عیسي بدو جواب داد وگفت اکنون بگذار
16 این چنین بر ما واجب است که همه عدل را تمام کنیم انکه اورا رها کرد * چون عیسي شسته
شد واز اب بدر آمد اسمان براي او گشاده شد ودید که جان پاک فرود می آمد مانند
17 کبوتري وبرو حلول می شد * واینک آواز از آسمان می گفت اینست فرزند عزیز من که بدو
1 خرم شدم * * یازدهم آزمودن ابلیس مسیح را * انکه عیسي از روح القدس برده شد
2 در بیاباني که از ابلیس معتاب آزموده شود * چهل شب وچهل روز روزه گرفت در آخر گرسنه شد
3 ابلیس نزدیک او شد بهر آزمودن وبدو گفت اگر تو پسر خدا هستي بگو بدین سنگها تا نان شوند

Cùm autem videret ex Saducæis 7
& Pharisæis multos venire ut ba-
ptizarentur, eis dixit; O filii vi-
perarum, quis est qui vobis indici-
um fecit, ut fugeretis ab ira adve-
niente? Nunc fructum facite qui 8
conversioni conveniat, & dignus
sit. Neque cogitetis ac dicatis in 9
animo vestro, Quòd Abrahamum
patrem habemus. Nunc vobis di-
co, Deum posse ex istis lapidibus
Abrahamo filios suscitare. Ecce 10
securis ad radicem arborum posita
est: & omnis arbor, quæ fructum
bonum non dat, excinditur & in
ignem cadit. Ego propter resipiscen- 11
tiam vos aquâ baptizo: qui ponè
me venit, me validior est, cujus non
sum dignus ut corrigiā calceamenti
ejus de pede ejus solvā, ipse est qui
vos igni & spiritu sancto baptiza-
bit. Qui manu suâ palam habens 12
areas suas mundas facit, triticum
in horreis suis reponit, & paleam
igne comburit, qui quidem ignis
nunquam sopietur.

X. Quomodo Christus in Jordane baptizatus est.

Tunc Jesus ex Galilæa venit ad 13
Jordanem ad Johannem, ut per ma-
num ejus baptizaretur. Johannes 14
autem Jesum prohibebat, & dixit,
Ego opus habeo ut per manum tuam
baptizer, & tu ad me venis? Jesus 15
autem respondit ei, & dixit, Nunc
sine; ad hunc modum nobis incum-
bit, ut omnem justitiam perficia-
mus: tunc ei permisit. Cùm Jesus 16
baptizatus esset, & ex aqua egre-
deretur, cœli aperti sunt propter
eum; viditque Spiritum sanctum
descendere instar columbæ, qui su-
per eum quievit. Et ecce vox de 17
cœlis dixit, Hic est filius dilectus
meus, in quo oblector.

CAP. IV.

XI. Tentat Diabolus Christum.

Tunc Jesus à Spiritu sancto de- 1
portatus est in desertum, ut
à diabolo calumniatore tentaretur.
Cum, quadraginta noctium et qua- 2
draginta dierum jejunio suscepto,
in fine esuriret: Diabolus adfu- 3
it ei tentandi gratiâ, eique dixit;
Si tu filius Dei es, dic hisce lapi-
dibus ut panis fiant.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Ille autem respondens, dixit; Scriptum est, Non in pane solo vivet homo,
4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε, Γέγραπται, Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος,
sed in omni verbo exeunte per os Dei. Tunc as-
5 ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. Τότε παρα-
sumit eum diabolus in sanctam civitatem, & statuit eum super
λαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ
pinnaculum templi. Et dicit ei; Si filius es Dei, dejice teipsum
6 τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ. Καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν
deorsum. Scriptum est enim, Quia angelis suis mandabit de te, & in
κάτω. γέγραπται γὰρ, Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ
manibus tollent te, ne fortè impingas ad lapidem pedem tuum. Ait illi
7 χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Ἔφη αὐτῷ
Jesus, Rursum scriptum est; Non tentabis Dominum Deum tuum. Iterum
8 ὁ Ἰησοῦς, Πάλιν γέγραπται, Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου. Πάλιν
assumit eum diabolus in montem excelsum valdè, & ostendit ei
παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ
omnia regna mundi, & gloriam eorum: Et dicit ei,
9 πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· Καὶ λέγει αὐτῷ,
Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me. Tunc dicit ei
10 Ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. Τότε λέγει αὐτῷ
Jesus, Abi Satana. Scriptum est enim, Dominum Deum tuum
ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε Σατανᾶ. γέγραπται γὰρ, Κύριον τὸν Θεόν σου
adorabis, & illi soli servies. Tunc dimittit eum diabolus:
11 προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος·
& ecce angeli accesserunt, & administrabant ei. Audiens autem Jesus quòd
καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον, καὶ διηκόνουν αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι 12
Joannes traditus esset, secessit in Galilæam: Et relinquens
Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· Καὶ καταλιπὼν τὴν 13
Nazaret, veniens commigravit in Capharnaum maritimam, in finibus
Ναζαρὲτ, ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις
Zabulon, & Nephthalim: Ut adimpleretur pronuntiatum per Esaiam Prophetam,
Ζαβουλὼν, καὶ Νεφθαλείμ· Ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, 14
dicentem; Terra Zabulon & terra Nephthali, viam maris, ultra
λέγοντος, Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ 15
Jordanem, Galilæa gentium, Populus sedens in tenebris, vidit lucem
Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει, εἶδε φῶς 16
magnam: & sedentibus in regione & umbra mortis, lux orta est
μέγα· καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν
Δ'. eis. Ex tunc cœpit Jesus prædicare, & dicere, Pœnitemini:
αὐτοῖς. Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν, καὶ λέγειν, Μετανοεῖτε· 17
appropinquavit enim regnum cœlorum. Circumambulans autem Jesus juxta
ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν 18
mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem dictum Petrum,
θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο ἀδελφοὺς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον,
& Andream fratrem ejus, mittentes verriculum in mare.
καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν·
(erant enim piscatores.)
ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 8 [illegible]
[illegible]
9 10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]

[illegible]

12 13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]

* At ille respondit, & ait; Scriptum est, Non 4
tantùmmodo pane vivit homo, sed omni verbo
quod procedit ex ore Dei. Tunc duxit eum 5
accusator ad sacrosanctam civitatem, & statuit eum super pinnaculum templi, & ait
illi; Si filius Dei es, præcipita te deorsum; 6
Scriptum est enim, Angelos suos monebit de
te, & manibus suis te portabunt, ne allidatur ad lapidem pes tuus. Ait illi Jesus, Rur- 7
sus scriptum est; Non tentabis Dominum
Deum tuum. Iterum duxit eum accusator in 8
montem admodùm sublimem, eíque ostendit
omnia regna mundi, & eorum gloriam, &
ait illi; Hæc omnia tibi dabo, si cadens ado- 9
raveris me. Tum dixit ei Jesus; Abi tibi, 10
satana; Scriptum est enim, Dominum Deum
tuum adorabis, illúmque solum coles. Tunc 11
omisit eum accusator: & ecce angeli accesserunt, & ministrabant ei.

Dominica post Epiphaniam. 8.

* Quum autem audivisset Jesus Johannem 12
proditum fuisse, profectus est in Galilæam.
Relictâque Nazareth, venit, & habitavit in 13
Capharnaum juxta mare in finibus Zabulon
& Nephthali; Ut impleretur quod dictum 14
est per Isaiam prophetam, dicentem; Ter- 15
ra Zabulon, terra Nephthali, via maris trans
Jordanem, Galilæa gentium: Populus qui 16
sedebat in tenebris, lucem magnam conspicatus est: & iis qui habitabant in regione
& umbris mortis, lux est exorta. Exinde 17
cœpit Jesus prædicare, & dicere; Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum
cœlorum. Quumque iter faceret juxta mare 18
Galilææ, vidit duos fratres, Simonem qui
vocatur Petra, & Andream fratrem ejus,
projicientes retia in mare; (erant enim
piscatores.)

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወአውሥአ : ወይቤ : ጽሑፍ : ከመ : አኮ : በኅብስትክመ : ዘየሐዩ : ሰብእ : አላ :
5 በኵሉ : ቃል : ዘይወፅእ : እምአፉ : እግዚአብሔር::=፦ ወእምዝ : ነሥኦ : ዲ
ያብሎስ : ውስተ : ቅድስት : ሃገር : ወአቀሞ : ውስተ : ተድባበ : ቤተ : መቅደስ::=፦
6 ወይቤሎ : እመሰ : አማን : ወልዱ : አንተ : ለእግዚአብሔር : ወተወረው : ታሕተ : እስመ :
ጽሑፍ : ከመ : ለመላእክቲሁ : ይኤዝዞሙ : በእንቲአከ : ከመ፡ ይዕቀቡከ : በኵሉ : ፍናዊከ :
7 ወበእደው : ያነሥኡከ : ከመ : ኢትትዐቀፍ : በእብን : እግረከ::=፦ ወአውሥአ : ኢየ
8 ሱስ : ካዕበ : ጽሑፍ : ኢታመክሮ : ለእግዚአብሔር : አምላክከ::=፦ ወዓዲ : እምዝ :
ነሥኦ : ዲያብሎስ : ውስተ : ነዋኅ : ደብር : ጥቀ : ወአርአዮ : ኵሎ : መንግሥተ : አለ
9 ም:ወክብሮሂ::=፦ ወይቤሎ:ዘንተ:ኵሎ:እሁበከ:ለእመ: ሰገድከ: ወአምኃከኒ::=፦ ወእ
10 ምዝ:ይቤሎ:ኢየሱስ:ሑር:እምድኅሬየ:ሰይጣን:ጽሑፍ:ውእቱ: ለእግዚአ: ብሔር: አምላክ
11 ከ:ትስግድ:ወኪያሁ: ባሕቲቶ:ታምልክ::=፦ ወእምዝ:ኀደጎ:ዲያብሎስ:: ወናሁ:መላእክት:
12 መጽኡ : ይትለአክዎ::=፦ ወሰሚዖ :ካመ: ዮሐንስ : ተእኅዘ : ተግሕሠ: ውስተ: ገሊላ::=፦
13 ወኀደጋ:ለናዝሬት : ወመጺኦ : ኀደረ: ቀፍርናሆም: እንተ: መንገለ:ባሕር:: ውስተ: ደብረ: ዛ
14 ቡሎን: ወንፍታሌም::=፦ ከመ :ይብጻሕ: ወይትፈጸም: ዘተብህለ፣ በኢሳይያስ : ነቢይ:እንዘ:
15 ይብል::=፦ ምድረ: ዘቡሎን: ወምድረ: ንፍታሌም: ፍኖተ: ባሕር :ማዕደተ: ዮርዳኖስ: ገሊ
16 ላ:እንተ:አሕዛብ::=፦ ሕዝብ: ዘይነብር : ውስተ: ጽልመት: ርእየ: ብርሃነ: ዐቢየ: ወእለሂ:
ይነብሩ: ውስተ : ጽልመት : ወጽላሎተ : ሞት: ብርሃን: ሠረቀ: ሎሙ:: በእንተ : ትምህርት :
17 ቀዳሚ: ዘመሀረ : እግዚእነ:ክርስቶስ::=፦ እምአሜሃ : ኦኀዘ : ኢየሱስ : ይስብክ : ወይብል:
18 ነስሑ : እስመ : ቀርበት : መንግሥተ : ሰማያት::=፦ ወእንዘ : ያንሶሱ : መንገለ : ባሕረ : ገሊ
ላ : ርእየ : ክልኤተ : አኃወ : ስምዖንሃ : ዘተሰምየ : ጴጥሮስ : ወእንድርያስሃ : እኁሁ :
እንዘ : ይወድዩ : መርበብተ : ውስተ : በሕር : እስመ : መሠግራን : እሙንቱ::=፦

Et respondit ei, & dixit; Scriptum est quòd non in pane est quòd vivent 4
homines, sed in omni voce quæ exibit ex ore Dei. Tunc assumpsit eum di- 5
abolus in sanctam civitatem & statuit eum in summitate Domûs sanctæ. Et 6
dicit ei, Si verè filius tu Dei, projicitor deorsum: quoniam scriptum est, quòd an-
gelis suis mandabit de te, ut custodiant te in omni via tua: & in manibus tollent
te, ut non offendas in lapidem pedem tuũ. Et respondit ei Jesus, Rursum scriptũ est, 7
Non tentabis Dominum Deum tuum. Et rursus tunc assumpsit eum diabolus in 8
montem sublimem valdè, & ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam ejus. Et 9
dixit ei, Hæc omnia dabo tibi, si adoraveris & salutaveris me. Et tunc dixit ei 10
Dominus; Abi pone me satana: scriptum est enim, *Dominum Deũ tuum adorabis*
& ei soli servies. Et tunc reliquit eum diabolus, & ecce angeli venerunt mini- 11
strare illi. Et audiendo quòd Johannes apprehensus erat, profectus est in Galile- 12
am. Et reliquit Nazareth, & veniens habitavit in Capernaum, quæ juxta ma- 13
re in monte Zabulon & Nepthalim. Ut veniret, & impleretur quod dictum 14
fuit in Isaia propheta dicente, Terra Zabulon & terra Nepthalim via maris 15
trans Jordanem; Galilæa quæ gentium. Populus qui sedet in tenebris vidit lu- 16
cem magnam, & qui sedent in tenebris & umbrâ mortis, lux orta est iis.

De Doctrina prima quam docuit Dominus noster Christus.

Tunc cœpit Iesus prædicare, & dicere; Resipiscite, quoniam appropinquavit 17
regnum cœlorum. Et ambulans juxta Mare Galilææ vidit duos fratres Si- 18
monem qui nominatur Petrus, & Andream fratrem ejus, projicientes rete in
mare: quoniam piscatores illi.

Versio VULGATA LATINA.

4 Qui respondens dixit; Scriptum est, Non in solo pane vivit homo, sed in omni
5 verbo, quod procedit de ore Dei. Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam ci-
6 vitatem, & statuit eum super pinnaculum templi, Et dixit ei; Si filius Dei es,
mitte te deorsum. Scriptum est enim, Quia angelis suis mandavit de te, & in
7 manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. Ait illi Jesus;
8 Rursum scriptum est, Non tentabis Dominum Deum tuum. Iterùm assumpsit
eum diabolus in montem excelsum valdè: & ostendit ei omnia regna mundi, &
9 gloriam eorum, Et dixit ei; Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me.
10 Tunc dicit ei Jesus; Vade, Satana: Scriptum est enim; Dominum Deum tuum
11 adorabis, & illi soli servies. Tunc reliquit eum diabolus: & ecce angeli ac-

cesserunt, & ministrabant ei. Cùm autem audisset Jesus quòd Joannes traditus 12
esset, secessit in Galilæam: Et, relictâ civitate Nazareth, venit, & habitavit in 13
Capharnaum maritima, in finibus Zabulon & Nephthalim: Ut adimpleretur 14
quod dictum est per Isaiam prophetam; Terra Zabulon, & terra Nephthalim, 15
via maris trans Jordanem, Galilæa gentium, Populus qui sedebat in tenebris, vi- 16
dit lucem magnam: & sedentibus in regione umbræ mortis, lux orta est eis.
Exindè cœpit Jesus prædicare, & dicere; Pœnitentiam agite: appropinquavit 17
enim regnum cœlorum. Ambulans autem Jesus juxta mare Galilææ, vidit duos 18
fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, & Andream fratrem ejus, mittentes rete
in mare, (erant enim piscatores,)

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * فاجاب وقال مكتوب ليس بالخبز وحده يحيي الانسان بل وبكل كلمة تخرج من فم الله *
5 6 حينئذ مضي به ابليس الي المدينة المقدسة واقامه علي جناح الهيكل * وقال له ان
كنت انت ابن الله فانطرح من ههنا الي اسفل * فانه مكتوب انه يوصي ملايكته من
7 اجلك ليحملك علي ايديهما لئلا تعثر رجلك بحجر * اجاب يسوع مكتوب ايضا لا تجرب
8 الرب الهك * فاصعده ايضا ابليس علي جبل عال جدا واراه كل ممالك العالم ومجدهن *
9 10 وقال له اعطيك هذه كلها ان خررت لي ساجدا * حينئذ قال له يسوع اذهب يا شيطان *
11 لانه مكتوب للرب الهك اسجد وله وحده اعبد * حينئذ تركه ابليس وجات ملايكة
12 تخدمه * الفصل السابع * فلما سمع يسوع ان يوحنا قد اسلم مضي الي الجليل *
13 وترك الناصرة وجاء وسكن كفرناحوم التي علي ساحل البحر في تخوم زابلون ونفتاليم *
14 15 ليكمل ما قيل في اشعياء النبي اذ يقول * ارض زابلون ارض نفتاليم طريق البحر عبر الاردن
16 جليل الامم * الشعب الجالس في الظلمة ابصر نورا عظيما * الجلوس في الكورة وظلال الموت
17 نور اشرق لهم * ومن ذلك الزمان بدا يسوع يكرز قايلا توبوا فقد اقترب ملكوت السموات *
18 الفصل الثامن * وفيما هو يمشي علي ساحل بحر الجليل ابصر اخوين سمعان
الذي دعي بطرس واندراوس اخاه يلقيان شباكهما في البحر لانهما كانا صيادين *

Respondit ac dixit; Scriptum est, Non in pane solo vivit homo, sed in omni verbo 4
quod procedit de ore Dei. Tunc duxit eum 5
diabolus in civitatem sanctam, & statuit eum super pinnaculum templi. Et di- 6
xit ei, Si tu es filius Dei, dejice te hinc deorsum: Etenim scriptum est, quòd ipse mandabit angelis suis de te, ut te portent super manus suas, ne impingat pes tuus ad lapidem. Respondit illi Jesus, Scri- 7
ptum est etiam, Non tentabis Dominum Deum tuum. Et assumpsit eum iterum 8
diabolus super montem excelsum valdè; et ostendit ei omnia regna mundi, et glo-
riam eorum, Et dixit ei, Dabo tibi hæc 9
omnia, si prosternaris mihi adorans me.
Tunc dixit ei Jesus; Abscede, O Sata- 10
na, quia scriptum est, Dominum Deum
tuum adora, & illi soli servi. Tunc re- 11
liquit eum diabolus: & venerunt angeli ministrare ei.

Sectio septima.

Cùm autem audisset Jesus quòd Jo- 12
hannes traditus esset, migravit in Galilæam, Et reliquit Nazaret, & venit; 13
& inhabitavit Capharnahum, quæ est secus littus maris, in finibus Zabulon et
Nephthalim; ut adimpleretur quod di- 14
ctum est in Isaia propheta, quando di-
cit; Terra Zabulon, terra Nephta- 15
lim, via maris, transitus Jordanis, Ga-
lilæa gentium, Populus sedens in te- 16
nebris, vidit lucem magnam: & sedentibus in regione et umbra mortis, lux
affulsit eis. Et ex eo tempore cœpit Je- 17
sus prædicare, dicens; Pœnitentiam agite, appropiaquavit enim regnum cælorum.

Sectio octava.

Dúmque ipse ambularet juxta littus 18
maris Galilææ, vidit duos fratres, Simonem qui vocatus fuit Petrus, & Andream fratrem ejus, jacientes retia sua in mare; erant enim piscatores.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 * او بابليس جواب داد وكفت كه نبشته است كه بنان تنها ادمي زندكاني [نيست]
5 الا بهر سخني كه از دهن خدا بدر آيد * انكه ابليس اورا در شهر اورشليم برد
6 واورا بر سر كنكره كنشت برخيزانيد * وبدو كفت اكر تو پسر خدا هستي خودرا
ازين كنكره بزير انداز زيرا كه نبشته است * كه فرشتكان خودرا بر تو سپارش كند
7 كه بدستهاي خود ترا بردارند * كه پاي تو بر سنك زده نشود * عيسي بدو كفت
8 كه نيز نبشته است كه خداوند [خداي] خودرا آزمايش مكن * باز ابليس اورا برد بر سر
9 كوهي بس بلند * وتمامت عالم وزيبايي اورا بدو نمود * وكفت اين همه بتو مي دهم اكر
10 بيفتي وبراي من سجود كني * عيسي بدو كفت برو اي ابليس از پيش من * زيرا كه نبشته شد
11 كه براي خداي خود تنها سجود كن * واورا تنها بندكي كن * انكه ابليس اورا
رها كرد * وفرشتكان بدو نزديك شدند واورا خدمت مي كردند دوازدهم انداختن يحيي را
12 13 در زندان * چون عيسي شنيد كه يوحنا را بزندان سپاردند * سوي جليل رفت * وناصره را
14 رها كرد * وازانجا آمد در كفرناحوم مقام كرد بر كنار دريا در بيرامون زابولون ونفتاليم * كه تمام شد
15 انچ در اشعيا پيغامبر كفته شد نبوت * زمين زابولون زمين نفتاليم راه دريا ازان سوي اردن
16 وجليل خلقها * كساني كه در تاريكي نشسته اند عظيم نور ديدند وايشان كه در ولايت ستمكاه
17 مرك هستند روشنايي براي ايشان افروخته شد * ازانكه عيسي اغاز كرد بمژده دادن وبكفتن
توبه كنيد كه ملكوت آسمان نزديك شده است سيزدهم ذكر انك شمعونرا وبرادرش را
وشاكردانرا كزيد
18 * چو مسيح بركنار درياي جليل مي كرديد * ديد شمعون صفارا وبرادرش را
اندراوس * كه دامهاي خود را در دريا انداختند سبب آنك ماهي كيران بودند *

Ipse Diabolo responsum dedit, & di- 4
xit; Scriptum est, quòd pane solo homo nequaquam vivit, sed omni verbo quod ex ore Dei procedit.
Tunc Diabolus eum in urbem Hie- 5
rosolymam deportavit, eumque in apice pinnæ templi constituit. Et 6
illi dixit; Si tu filius Dei es, teipsũ ab hac pinna deorsum præcipitato: Quia scriptum est, quòd angelis suis de te mandavit, ut manibus suis te sustineant, ut pes tuus in lapidem impactus non sit. Jesus ei dixit; 7
Rursum scriptum est, Dominum Deũ tuum ne tentato. Rursus tulit eum 8
Diabolus in verticem montis valdè sublimis, totumque mundum & splendorem ejus ei ostendit. Et di- 9
xit; Hæc omnia tibi dabo, si procideris ut mihi cultum exhibeas. Je- 10
sus dixit ei; Apage, O Diabole, à conspectu meo; quia scriptum est, quod Deum tuum solum adorabis, et
ei soli servies. Tunc Diabolus eum 11
dimisit, & angeli ad eum accesserunt, & ei ministrabant.

XII. Incarceratio Johannis.

Cùm Jesus audisset quòd Johan- 12
nem in carcerem tradidissent, in Galilæam profectus est. Et reli- 13
quit Nazreth, & illinc veniens ad Caphar-nahum habitavit ad littus maris, in confiniis Zabulun &
Naphtalim. Ut impleretur, quod 14
in Esaia propheta dictum est.

Prophetia.

Terra Zebulun, terra Naphtalim, 15
via maris ab eo latere Jordanis, &
Galilæa gentium. Homines qui in 16
tenebris sederunt, lucem magnam viderunt; quique in regione tyrannidis mortis versantur, lumen eis accensum est. Ex eo tempore cœpit 17
Jesus annuntiare & dicere; Pœnitentiam agite, quia regnum cælorum prope factum est.

XIII. Narratio quo pacto Simeonem & fratrē ejus & discipulos alios elegit.

Cùm Christus in littore maris Gali- 18
leæ obambularet, vidit Simeonem Petrum & fratrem ejus Andream, qui retia sua in mare jaciebant, eò quod piscium captores erant.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Et ait illis; Venite post me, & faciam vos piscatores hominum.
19 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων.
20 Illi *autem* continuò *dimittentes* *retia*, sequuti sunt eum. Et procedens
21 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβὰς
indè, vidit alios duos fratres, Jacobum Zebedæi, & Joannem fra-
ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφοὺς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελ-
trem ejus, in navi cum Zebedæo patre eorum, *resarcientes* retia
φὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα
sua: & vocavit eos. Illi autem statim *dimittentes* *naviculam* & *patrem*
22 αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα
suum, sequuti sunt eum. Et circuibat totam Galilæam Jesus, docens
23 αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων
in synagogis eorum, & prædicans Euangelium regni: & sanans
ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων
omnem *morbum*, & omnem infirmitatem in populo. Et abiit *auditio* ejus in
24 πᾶσαν νόσον, καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς
totam Syriam. Et obtulerunt ei omnes malè habentes, variis
ὅλην τὴν Συρίαν. καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις
morbis, & *torminibus* comprehensos, & *dæmoniacos*, & lunaticos, &
νόσοις, καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ
paralyticos: & curavit eos. Et sequutæ sunt eum turbæ multæ
25 παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ
de Galilæa, & Decapoli, & Hierosolymis, & Judæa, & trans Jordanem.
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ Δεκαπόλεως, καὶ Ἱεροσολύμων, καὶ Ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

Ε'

CAP. V. ε'.

Videns autem turbas, ascendit in montem. & *sedente* *eo*, *advenerunt*
Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος. καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον 1
illi discipuli ejus. Et aperiens os suum, docebat eos, dicens; Bea-
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς, λέγων· Μα- 2
ti pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Bea- 3
κάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μα- 4
ti *lugentes*, *quia* ipsi consolabuntur. Beati mites, quoniam ipsi
κάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ 5
hæreditabunt terram. Beati *esurientes*, & *sitientes* justitiam,
κληρονομήσουσι τὴν γῆν. Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, 6
quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes, quoniam ipsi *misericordiâ afficientur*.
ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. 7
Beati mundi corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Beati pa-
Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. Μακάριοι οἱ εἰ- 8
cifici, quoniam *ipsi* filii Dei vocabuntur. Beati *persecutione affecti* propter
ρηνοποιοὶ, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν 9
justitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Beati estis, quum 10
δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μακάριοί ἐστε, ὅταν 11
maledixerint *vos*, & persequuti fuerint, & dixerint omne malum *verbum* adversum vos
ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς, καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν
mentientes, propter me.
ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 20 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܬܘ ܒܬܪܝ. ܘܐܥܒܕܟܘܢ ܕܬܗܘܘܢ ܨܝܕܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. * ܗܢܘܢ *
21 ܕܝܢ ܡܚܕܐ ܫܒܩܘ ܡܨܝܕܬܗܘܢ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ. * ܘܟܕ ܥܒܪ ܡܢ ܬܡܢ. ܚܙܐ ܐܚܐ ܐܚܪܢܐ
ܬܪܝܢ. ܠܝܥܩܘܒ ܒܪ ܙܒܕܝ ܘܠܝܘܚܢܢ ܐܚܘܗܝ. ܒܐܠܦܐ ܥܡ ܙܒܕܝ ܐܒܘܗܘܢ. ܕܡܬܩܢܝܢ
22 ܡܨܝܕܬܗܘܢ. ܘܩܪܐ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܚܕܐ ܫܒܩܘ ܠܐܠܦܐ ܘܠܐܒܘܗܘܢ. ܘܐܙܠܘ
23 ܒܬܪܗ. * ܘܡܟܪܟ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܟܠܗ ܓܠܝܠܐ. ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ.
24 ܘܡܟܪܙ ܣܒܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. ܘܡܐܣܐ ܟܠ ܟܐܒ ܘܟܘܪܗܢ ܒܥܡܐ. * ܘܐܫܬܡܥ ܫܡܥܗ
ܒܟܠܗ ܣܘܪܝܐ. ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫ ܒܝܫ ܗܘܘ ܒܟܘܪܗܢܐ ܡܫܚܠܦܐ.
25 ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܚܝܕܝܢ ܒܬܫܢܝܩܐ. ܘܕܝܘܢܐ ܘܒܪܐ ܐܓܪܐ. ܘܡܫܪܝܐ. ܘܐܣܝ ܐܢܘܢ. * ܘܐܙܠܘ
ܒܬܪܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܘܡܢ ܥܣܪ ܡܕܝܢܢ. ܘܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܘܡܢ
ܝܗܘܕ. ܘܡܢ ܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *   * ܕܫܠܝܚܐ ܘܕܐܒܗܬܐ ܛ *

1 * ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫܐ. ܣܠܩ ܠܛܘܪܐ. ܘܟܕ ܝܬܒ. ܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ.
2 3 * ܘܦܬܚ ܦܘܡܗ ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ. * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܡܣܟܢܐ ܒܪܘܚ.
4 5 ܕܕܝܠܗܘܢ ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܒܝܠܐ ܕܗܢܘܢ ܢܬܒܝܐܘܢ. * ܛܘܒܝܗܘܢ
6 ܠܡܟܝܟܐ. ܕܗܢܘܢ ܢܐܪܬܘܢ ܐܪܥܐ. * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܟܦܢܝܢ ܘܨܗܝܢ ܠܟܐܢܘܬܐ.
7 8 ܕܗܢܘܢ ܢܣܒܥܘܢ. * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܡܪܚܡܢܐ. ܕܥܠܝܗܘܢ ܢܗܘܘܢ ܪܚܡܐ. * ܛܘܒܝܗܘܢ
9 ܠܐܝܠܝܢ ܕܕܟܝܢ ܒܠܒܗܘܢ. ܕܗܢܘܢ ܢܚܙܘܢ ܠܐܠܗܐ. * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܥܒܕܝ ܫܠܡܐ.
10 ܕܒܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܢܬܩܪܘܢ. * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܬܪܕܦܘ ܡܛܠ ܟܐܢܘܬܐ. ܕܕܝܠܗܘܢ
11 ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. * ܛܘܒܝܟܘܢ ܐܡܬܝ ܕܡܚܣܕܝܢ ܠܟܘܢ. ܘܪܕܦܝܢ ܠܟܘܢ.
ܘܐܡܪܝܢ ܥܠܝܟܘܢ ܟܠ ܡܠܐ ܒܝܫܐ ܡܛܠܬܝ ܒܕܓܠܘܬܐ.

* Et ait illis Jesus; Venite post me & faciam vos esse piscatores hominum. Illi autem confestim dimiserunt retia sua, & ivêre post eum. Et cùm illinc præteriisset, vidit duos alios fratres, Jacobum filium Zebedæi, & Johannem fratrem ejus, in navicula cum Zebedæo ipsorum patre, resarcientes retia sua: & vocavit eos Jesus. Illi autem statim reliquerunt naviculam & patrem suum, abierúntque post eum. Et perlustrabat universam Galilæam, docebatque in synagogis eorum, & prædicabat Evangelium regni, atque sanabat omnem dolorem, omnémque languorem in populo. Et audita est fama ejus in tota Syria, & obtulerunt ei omnes qui pessimè affecti erant infirmitatibus variis: quique cruciatibus constringebantur, nec non dæmoniacos, & lunaticos, & paralyticos: eosque sanavit. Et sequutæ sunt eum turbæ multæ è Galilæa ac Decapoli, & à Jerusalem, & à Judæa, & ab ultra Jordanem.

Apostolorum & Patriarcharum. 9.

CAP. V.

Quum autem vidisset Jesus turbas, ascendit in montem: quumque sedisset, accesserunt ad eum discipuli ejus. Et aperto ore suo docebat eos, inquiens; Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Beati mœrentes, quippe consolationem accepturi sunt. Beati mites, quippe qui hæreditatis jure possessuri sunt terram. Beati illi qui esuriunt & sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Beati sunt misericordes, quoniam super eos futuræ sunt misericordiæ. Beati illi qui mundi sunt corde, quippe qui visuri sunt Deum. Beati pacificè agentes, quippe qui filii Dei vocabuntur. Beati illi qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Beati vos, quum exprobraverint vobis, vosque persecuti fuerint, & dixerint de vobis omne verbum malum propter me cum mendacio.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወይቤሎሙ ፡ ሊየሱስ ፡ ንዑ ፡ ትልውኒ ፡ ድኅሬየ ፡ ወእሬሲየክሙ ፡ ትኩኑ ፡ መ
20 ሠግራነ ፡ ሰብእ፡፡=፦ ወበጊዜሃ ፡ ኃደጉ ፡ መሣግሪሆሙ ፡ ወተለውዎ ፡ ሶቤሃ፡፡=፦
21 ወዓዲዎ ፡ እምህየ ፡ ርእየ ፡ ካልአነ ፡ ክልኤተ ፡ አኃወ ፡ ያዕቆብሃ ፡ ወልደ ፡ ዘብዴዎ
ስ ፡ ወዮሐንስሃ ፡ እኁዋሁ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ ምስለ ፡ ዘብዴዎስ፡ አቡሆሙ ፡ ይሠርዑ ፡
22 መሣግሪሆሙ ፡ ወጸውዖሙ፡፡=፦ ወበጊዜሃ ፡ ኃደጎሙ ፡ ሐመረ ፡ ወአባሆሙ ፡ ተለውዎ፡፡=፦
23 ወአንሶሰወ ፡ ሊየሱስ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ፡ገሊላ ፡ እንዘ ፡ ይሜህር ፡ በምኵራብቲሆሙ ፡ ወይሰብክ፡
24 ወንጌለ ፡ መንግሥት፡፡ ወይፌውስ ፡ ኵሎ፡ደዌ ፡ ወፈፀንተ ፡ ዘውስተ፡ ሕዝብ፡፡=፦ ወወፅአ፡
ስሙዓቱ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ሶርያ፡ ወአምጽኡ ፡ ኀቤሁ፡ ኵሎ ፡ ድዉያነ ፡ ወኵሎ ፡ ሕሙማነ ፡
ዘለለ ፡ ዚአሁ ፡ ሕማሞሙ ፡ ወዕዉራነ ፡ ወጽዑራነ ፡ ወእለሂ ፡ ለጋንንት ፡ ወርኃዊያነ ፡ ወቅጥ
25 ቁጠነ ፡ ወእለ ፡ ነገርጋር ፡ ወመጻጕዓነ ፡ ወያሐይዎሙ፡፡=፦ ወተለውዎ ፡ ብዙኃን ፡ አሕዛ
ብ ፡ እምገሊላ ፡ ወእምዒሥሩ ፡ አህጉር ፡ ወእምኢየሩሳሌም ፡ ወእምይሁደ ፡ ወእማዕደተ፡
ዮርደኖስ፡፡=፦ ፭፡ በእንተ ፡ ብፁዓን፡፡
1 ወርእዮ ፡ አሕዛብ ፡ ዐርገ ፡ ውስተ ፡ ደብር ፡ ወነቢሮ ፡ ቀርቡ ፡ ኀቤሁ ፡ አርዳኢሁ፡፡=፦
2 3 ወከሠተ ፡ አፉሁ ፡ ወመሀሮሙ ፡ እንዘ ፡ ይብል፡፡=፦ ብፁዓን ፡ ነዳያን ፡ በመንፈስ ፡ እስመ ፡ ሎ
4 ሙ ፡ ይእቲ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት፡፡=፦ ብፁዓን ፡ እለ ፡ ይላሕው ፡ ይእዜ ፡ እስመ ፡ እሙ
6 ንቱ ፡ ይትፌሥሑ፡፡=፦ ብፁዓን ፡ የዋሃን፡እስመ፡ እሙንቱ ፡ ይወርስዋ ፡ ለምድር፡፡=፦ ብፁዓን፡
5 7 እለ ፡ ይርኅቡ ፡ ወይጸምኡ ፡ ለጽድቅ ፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ይጸግቡ፡፡=፦ ብፁዓን ፡ መሐር
8 ያን ፡ እስመ፡እሙንቱ ፡ ይትመሐሩ፡፡=፦ ብፁዓን፡ንጹሓነ ፡ ልብ፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ይሬእይዎ፡
9 ለእግዚአ ፡ ብሔር፡፡=፦ ብፁዓን ፡ ገባርያነ ፡ ሰላም ፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ውሉደ ፡ እግዚአ፡
10 ብሔር ፡ ይሰመዩ፡፡=፦ ብፁዓን፡ እለ ፡ ይሰደዱ ፡ በእንተ ፡ ጽድቅ ፡ እስመ ፡ ሎሙ ፡ ይእቲ ፡
11 መንግሥተ ፡ ሰማያት፡፡=፦ ብፁዓን ፡ አንትሙ ፡ ሶበ ፡ ይሰድዱክሙ ፡ ወይዘነጕጉክሙ ፡ ወይ
ዜንዉ ፡ ኵሎ ፡ እከየ ፡ ላዕሌክሙ ፡ እንዘ ፡ ይሔስው ፡ በእንቲአየ፡፡=፦

Et dicit illis Jesus, Venite, sequimini post me, & faciam vos ut *sitis piscatores hominum. Et confestim reliquerunt retia sua, & sequuti sunt eum statim. Et procedendo illinc, vidit alios duos fratres, Jacobum filium Zabedæi, & Johannem fratrem ejus in navi cum Zabedæo patre eorum, sarcientes retia sua: & vocavit eos. Et statim relinquendo navim & patrem suum sequuti sunt eum. Et circumibat Jesus totam Galilæam docens in synagogis eorum, & prædicans evangelium regni, & sanans omnem morbum, & febrim in populo. Et exivit fama ejus in totam Syriam, & attulerunt ad eum omnes morbosos, & omnes gravatos quocunque gravamine, & cæcos, & cruciatibus detentos, & dæmoniacos, & lunaticos, & tormentis agitatos, & paralyticos: & vivificavit eos. Et sequuti sunt eum multi populi à Galilæa, & è Decem civitatibus, & ab Hierosolyma, & à Judæa, & ab ulteriori Jordanis.*

CAP. V.

Qui Beati.

Et videns populũ ascendit in montem, & sedente eo appropinquârunt ad eum discipuli ejus. Et aperuit os suum, & edocuit eos dicens; Beati pauperes in spiritu, quoniam illis est regnum cælorum. Beati lugentes nunc, quoniam ipsi consolabuntur. Beati mites, quoniam ipsi hæreditate capient terram. Beati qui esuriunt & sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Beati puri in corde, quoniam ipsi videbunt Deum. Beati conficientes pacem, quoniam ipsi filii Dei vocabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam illis est regnum cælorum. Beati vos quando persequentur vos, et probris vos afficient, et loquentur omne malum cóntra vos mentientes, propter me.

Versio VULGATA LATINA.

19 Et ait illis; Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum. At illi
20 continuò relictis retibus secuti sunt eum. Et procedens indè, vidit alios duos
21 fratres, Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem ejus, in navi cum Zebedæo patre
22 eorum, reficientes retia sua: & vocavit eos. Illi autem statim relictis retibus
23 & patre, secuti sunt eum. Et circuibat Jesus totam Galilæam, docens in syna-
gogis eorum, & prædicans evangelium regni: & sanans omnem languorem, &
omnem infirmitatem in populo. Et abiit opinio ejus in totam Syriam, & obtu-
24 lerunt ei omnes malè habentes, variis languoribus, & tormentis comprehensos,
& qui dæmonia habebant, & lunaticos, & paralyticos, & curavit eos: Et se-
25 cutæ sunt eum turbæ multæ de Galilæa, & Decapoli, & de Jerosolymis, & de
Judæa, & de trans Jordanem.

CAP. V.

Videns autem Jesus turbas, ascendit in montem, & cùm sedisset, accesserunt 1
ad eum discipuli ejus: Et aperiens os suum docebat eos, dicens; Beati pauperes 2 3
spiritu: quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Beati mites: quoniam ipsi 4
possidebunt terram. Beati, qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur. Beati, 5 6
qui esuriunt & sitiunt justitiam: quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericor- 7
des: quoniam ipsi misericordiam consequentur. Beati mundo corde: quo- 8
niam ipsi Deum videbunt. Beati pacifici: quoniam filii Dei vocabuntur. 9
Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam: quoniam ipsorum est 10
regnum cœlorum. Beati estis cùm maledixerint vobis, & persecuti vos fue- 11
rint, & dixerint omne malum adversùm vos mentientes, propter me:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 20 فقال لهما تعالا واتبعاني لاجعلكما صيادي الناس * وللوقت تركا شباكهما وتبعاه * وجاز من
21 هناك فراي اخوين اخرين يعقوب بن زبدي ويوحنا اخاه في سفينة مع ابيهما زبدي يصلحان
22 شباكهما فدعاهما * وللوقت تركا السفينة واباهما زبدي وتبعاه * وكان يسوع يطوف في كل
23 الجليل ويعلم في مجامعهم * ويكرز ببشارة الملكوت ويبري كل مرض ووجع في الشعب * فذاع
24 خبره في جميع الشام * فقدموا اليه كل المسقومين بالامراض والاوجاع المختلفة * والذين بهم
الشياطين والمعترين في رؤوس الاهلة والمخلعين فابراهم * وتبعه جموع كثيرة من الجليل
25 وعشر المدن ويروسليم واليهودية وعبر الاردن * فلما ابصر الجموع صعد
1 على الجبل وجلس وجاء اليه تلاميذه * ففتح فاه يعلمهم قايلا * طوبا المساكين بالروح فان
2 3 لهم ملكوت السموات * طوبا الحزانا فانهم يعزون * طوبي المتواضعين فانهم يرثون الارض * طوبي
4 5 الجياع والعطاش من اجل البر فانهم يشبعون * طوبي الرحماء فانهم يرحمون * طوبي النقيه
6 7 قلوبهم فانهم يعاينون الله * طوبي فاعلي السلامة فانهم بنوا الله يدعون * طوبي المطرودين من
8 9 اجل البر فان لهم ملكوت السموات * طوباكم اذا طردوكم وعيروكم وقالوا فيكم كل
10 11 كلمة شر كذبة من اجلي *

Et ait illis; Venite, sequimini me, ut 19
faciam vos piscatores hominum. Et 20
continuò reliquerunt retia sua, & se-
cuti sunt eum. Et progressus est indè, 21
& vidit duos alios fratres, Jacobum
filium Zebedæi, & Johannem fratrem
ejus, in navi cum eorum patre Zebedæo,
qui reficiebant retia sua: & vocavit
eos. Et statim reliquerunt navim & 22
patrem eorum Zebedæum, & secuti sunt
eum. Et peragrabat Jesus totam Ga- 23
lilæam, & docebat in Synagogis eorum,
& prædicabat evangelium regni: &
sanabat omnem morbum & omnem dolo-
rem in populo. Et emanavit fama ejus 24
in totam Syriam. Obtuleruntque ei
omnes affectos morbis & doloribus di-
versis, & eos in quibus iacerant dæmo-
nia, & qui agitabantur in principiis
pleniluniorum, & paralyticos; & cu-
ravit eos. Et secutæ sunt eum turbæ 25
multæ de Galilæa, & decem urbibus, et
Jerusale, & Judæa, et transitu Jordanis.

CAP. V.

Cum autem vidisset turbas, ascendit 1
supra montem, & sedit, & adierunt eum
discipuli ejus. Et aperuit os suum, ut 2
doceret eos, dicens; Beati pauperes in 3
spiritu: quoniam ipsorum est regnum cœ-
lorum. Beati tristes: quoniam ipsi conso- 4
labuntur. Beati humiles: quoniam ipsi 5
hæreditabunt terrā. Beati esurientes, & 6
sitientes justitiam: quoniam ipsi satura-
buntur. Beati misericordes: quoniam ipsi 7
misericordiam consequentur. Beati quo- 8
rum pura sunt corda: quoniam ipsi vide-
bunt Deum. Beati facientes pacem: quo- 9
niā ipsi filii Dei vocabuntur. Beati ex- 10
pulsi propter justitiam: quoniam ipsorum
est regnum cœlorum. O vos beatos cùm 11
persecuti vos fuerint & vituperaverint
vos, & dixerint in vos omne verbum
nequitiæ, mentientes propter me:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 20 * مسيح كفت بدنبال من بياييد كه شمارا ادمي كيران [بسازم] * ايشان همانندم دامهاء خود
21 را رها كردند وبدنبال او رفتند * چون از انجا در كذشت دو برادر ديكر ديد * يعقوب پسر
زبدي ويوحنا برادرش * در كشتي با زبدي پدر ايشان * دامهاء خود را راست مي كردند *
22 عيسي ايشانرا خواند * ايشان همانندم كشتي وپدر خود را رها كردند * ودر دنبال او رفتند *
23 * وعيسي هميشه در همه جليل مي كرديد ودر انجمنهاء ايشان تعليم مي داد * ودر مژده ملكوت
24 منادي مي زد * وهر رنجي ودردي كه در عالم بود شفا مي داد * وخبر او در تمامت سوريا
فاش شد   چهاردهم شفا دادن جماعتها رنجورانرا   وهر كرا مي ديدند كه در
رنجهاء دشخوار مي بود * پيش او آوردند * وكساني را كه در دردهاء كوناكون عذاب مي
25 كشيدند * وديوانكان * وصرعيان * واشلان * ومفلوجانرا شفا مي داد * وخلق بس بسيار از جليل
وشهر ده در دنبال او رفتند از اورشليم واز يهود * واز ان سوي اردن   پانزدهم تعليم الطوبا
1 * چون مسيح آن جماعت را ديد با ايشان بالاي كوه رفت چون نشست شاكردان او بدو نزديك
2 3 شدند * دهن خود را كشاد وايشانرا مي اموزانيد وكفت * خنك مسكينان بجان زيرا ملكوت اسمان ازان
4 5 ايشانست * خنك اند وهكنان تعزيت را كه كامراني ايشان يابند * خنك متواضعان * زيرا ايشانند
6 كه زمين را بميراث كيرند * خنك ايشان كه براي راستي كرسنه وتشنه شدند * زيرا سير
7 8 شوند * خنك امرزندكان كه بر ايشان امرزش ورحمت شود * خنك انان كه دل ايشان پاكست
9 زيرا ايشانند كه خداي را بينند * خنك ايشان كه سلامتي وارامي كنند * زيرا فرزندان خدا خوانده
10 شوند * خنك ايشان كه از براي راستي وعدل رانده واواره شدند * زيرا ملكوت اسمان از
11 براي ايشانست * خنك شما كه وقتي با شما حسودي كنند * وشما را نكوهيده كنند وبرانند *
وسخنهاء بد بر شما براي من بدروغي اندازند *

Christus dixit, Sequimini me, ut 19
vos hominum captores faciam. Ipsi 20
eodem momento retia sua reliqué-
runt, & sequuti sunt eum. Inde 21
digressus duos fratres alios vidit,
Jacobum filium Zebedæi, & Johan-
nem fratrem ejus, in nave cum Ze-
bedæo patre suo retia sua reconcin-
nantes, quos Jesus vocavit. Ipsi 22
illicò navem & patrem suum reli-
querunt, & eum sequuti sunt. Je- 23
sus verò jugiter totam Galilæam
obibat, & in synagogis eorum doce-
bat, & evangelium regni prædica-
bat; & omnem morbum ac dolorem,
qui in populo erat, sanabat. Et fama 24
ejus per totam Syriam inclaruit.
XIV. Curatio turbarum ægrotarum.
Et quemcunque videbant morbis gra-
viter affectum, ad eum attulerunt,
eósque qui doloribus variis crucia-
tum patiebantur, & dæmoniacos, &
epilepticos, & manu luxatos, para-
lyticósque: quibus sanitatem reddi-
dit. Et populus valdè multus ex 25
Galilæa, & ex Decapoli sequuti
sunt eum; ex Hierosolyma & ex
Judæa, & ab altera parte Jor-
danis.

CAP. V.

XV. Doctrina beatitudinis.

Cum Christus turbā vidisset, cum 1
eis montem conscendit: & cùm se-
disset, discipuli ejus ad eum accesse-
runt. Et os suum aperuit, eósq. do- 2
cuit, ac dixit: Beati pauperes spi- 3
ritu; quoniam ex eo ipsorum est
regnum cælorum. Beati ingemiscen- 4
tes ad consolationem; quoniam de-
siderii sui compotes erunt. Beati hu- 5
miles; quoniam ipsi sunt, qui ter-
ram hæreditate capiunt. Beati qui 6
justitiæ esurientes & sitientes sunt;
quoniam saturi erunt. Beati igno- 7
scentes; quoniam in ipsos ignoscen-
tia & misericordia erit. Beati illi 8
quorum cor purum est; ipsi enim sunt
qui Deum vident. Beati qui pacem 9
ac tranquillitatem faciunt; quoniam
filii Dei vocati erunt. Beati qui 10
propter justitiam & æquitatem, per-
secutione & injuriā vexantur; quo-
niam regnum cælorum propter ipsos
est. Beati vos, si quando vobiscum 11
invidiam exercuerint & in vitupe-
rationem vos adduxerint, & perse-
quuti fuerint; & verba mala vobis
propter me mendaciter objecerint.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε.

Gaudete & exultate, quoniam merces vestra *multa* in cœlis:
12 Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
sic enim persecuti sunt Prophetas *illos* ante vos. Vos estis sal
13 οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν. Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας λα β
terræ: *si autem sal infatuatum sit*, in quo salietur? ad nihilum
τῆς γῆς. ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν
valet ultrà, *si non ejici foràs*, & *conculcari* ab
ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν
hominibus. Vos estis lux mundi: non potest civitas abscondi
14 ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι λβ β
supra montem posita. Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub
15 ἐπάνω ὄρους κειμένη. Οὐδὲ καίουσι λύχνον, καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ
modio, sed super candelabrum, & *lucet* omnibus in domo.
τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.
Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videat
16 Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν
vestra *pulchra* opera, & glorificent patrem vestrum qui in cœlis.
ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
Ne *putetis* quoniam veni *dissolvere* Legem aut Prophetas: non veni
17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον λγ ι
dissolvere, sed adimplere. Amen quippè dico vobis, Donec *prætereat*
18 καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Ἕως ἂν παρέλθῃ λδ ι
cœlum & terra, iota unum, aut unus apex non præteribit à Lege,
ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν, ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου,

λε ι donec omnia fiant. Qui ergò solverit unum *mandatorum istorum*
ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν 19
minimorum, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno
ἐλαχίστων, καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ
cœlorum: qui autem fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in
τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ
regno cœlorum. Dico enim vobis, *Quòd si non* abundaverit justitia
βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη 20
vestra plùs Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum
ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν
cœlorum. Audistis quia *pronuntiatum* est antiquis, Non occides: qui autem
τῶν οὐρανῶν. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' 21
occiderit, *obnoxius* erit judicio. Ego autem dico vobis, Quia
ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ὅτι 22
omnis *irascens* fratri suo immeritò, *obnoxius* erit judicio:
πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει.
qui autem dixerit fratri suo, Raca, *obnoxius* erit *consessui*: qui autem
ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ. ὃς δ'
dixerit, Fatue, *obnoxius* erit *in gehennam* ignis. Si ergò offers
ἂν εἴπῃ, Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Ἐὰν οὖν προσφέρῃς 23
munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus
τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου
habet aliquid adversùm te:
ἔχει τι κατὰ σοῦ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 *ܗܝܕܝܢ ܚܕܘ ܘܪܘܙܘ. ܕܐܓܪܟܘܢ ܣܓܝ ܒܫܡܝܐ. ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܪܕܦܘ ܠܢܒܝܐ ܕܡܢ
13 ܩܕܡܝܟܘܢ. *ܐܢܬܘܢ ܐܢܘܢ ܡܠܚܗ ܕܐܪܥܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܡܠܚܐ ܬܦܟܗ ܒܡܢܐ ܡܬܡܠܚܐ.
14 ܠܡܕܡ ܠܐ ܐܙܠܐ. ܐܠܐ ܕܢܫܬܕܐ ܠܒܪ ܘܬܬܕܝܫ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. *ܐܢܬܘܢ ܐܢܘܢ ܢܘܗܪܗ ܕܥܠܡܐ. ܠܐ
15 ܡܫܟܚܐ ܕܬܛܫܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܥܠ ܛܘܪܐ ܒܢܝܐ. *ܘܠܐ ܡܢܗܪܝܢ ܫܪܓܐ ܘܣܝܡܝܢ ܠܗ ܬܚܝܬ
16 ܣܐܬܐ. ܐܠܐ ܥܠ ܡܢܪܬܐ. ܘܡܢܗܪ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܒܝܬܐ ܐܢܘܢ. *ܗܟܢܐ ܢܢܗܪ ܢܘܗܪܟܘܢ
17 ܩܕܡ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. ܕܢܚܙܘܢ ܥܒܕܝܟܘܢ ܛܒܐ. ܘܢܫܒܚܘܢ ܠܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. *ܠܐ
18 ܬܣܒܪܘܢ ܕܐܬܝܬ ܕܐܫܪܐ ܢܡܘܣܐ ܐܘ ܢܒܝܐ. ܠܐ ܕܐܫܪܐ ܐܬܝܬ ܐܠܐ ܕܐܡܠܐ. *ܐܡܝܢ ܓܝܪ ܐܡܪ
ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܥܕܡܐ ܕܢܥܒܪܘܢ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ. ܝܘܕ ܚܕܐ ܐܘ ܚܕ ܣܪܛܐ. ܠܐ ܢܥܒܪ
19 ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܥܕܡܐ ܕܟܠ ܢܗܘܐ. *ܟܠ ܡܢ ܕܢܫܪܐ ܗܟܝܠ ܚܕ ܡܢ ܦܘܩܕܢܐ
ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ. ܘܢܠܦ ܗܟܢܐ ܠܒܢܝ ܐܢܫܐ. ܙܥܘܪܐ ܢܬܩܪܐ ܒܡܠܟܘܬܐ
ܕܫܡܝܐ. ܟܠ ܕܝܢ ܕܢܥܒܕ ܘܢܠܦ. ܗܢܐ ܪܒܐ ܢܬܩܪܐ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ.
20 *ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ. ܕܐܠܐ ܬܬܝܬܪ ܟܐܢܘܬܟܘܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܣܦܪܐ ܘܕܦܪܝܫܐ.
ܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ.

*ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ *

21 *ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐܡܪ ܠܩܕܡܝܐ. ܕܠܐ ܬܩܛܘܠ. ܘܟܠ ܕܢܩܛܘܠ. ܡܚܝܒ ܗܘ
22 ܠܕܝܢܐ. *ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܡܢ ܕܢܪܓܙ ܥܠ ܐܚܘܗܝ ܐܝܩܝܐ
ܡܚܝܒ ܗܘ ܠܕܝܢܐ. ܘܟܠ ܕܢܐܡܪ ܠܐܚܘܗܝ ܪܩܐ. ܡܚܝܒ ܗܘ ܠܟܢܘܫܬܐ.
23 ܘܟܠ ܡܢ ܕܢܐܡܪ ܠܗ ܠܫܝܐ. ܡܚܝܒ ܗܘ ܠܓܗܢܐ ܕܢܘܪܐ. *ܐܢ ܗܟܝܠ ܬܩܪܒ
ܩܘܪܒܢܟ ܥܠ ܡܕܒܚܐ. ܘܬܡܢ ܬܬܕܟܪ ܕܐܚܘܟ ܢܛܪ ܥܠܝܟ
ܐܟܡܐ ܡܕܡ.

Tunc gaudete & exultate, quoniam mer- 12
ces vestra crevit in cœlo; sic enim per-
sequuti sunt prophetas, qui vos præcesse-
runt. Vos estis sal terræ: quòd si sal in- 13
fatuatum fuerit, quo salietur? nulli rei
inservit, nisi ut projiciatur foràs, & con-
culcetur ab hominibus. Vos estis lux mun- 14
di: impossibile est ut abscondatur civi-
tas, quæ super montem ædificata est. Ne- 15
que lucernam accendunt, ut ponant eam
subter modium, sed super candelabrum:
& lucet iis omnibus qui sunt in ædibus.
Ita luceat lux vestra coram hominibus, ut 16
videant opera vestra bona, laudentque
patrem vestrum qui in cœlis est. Ne pu- 17
tetis me venisse ut solvam legem aut pro-
phetas; non ut solvam, sed ut adimple-
am. Amen enim dico vobis, donec transi- 18
erint cœlum & terra; Jud unum, aut
una lineola non præteribit à lege, donec
omnia fiant. Quisquis igitur solverit unum 19
ex mandatis hisce minimis, & docuerit
sic homines, minimus vocabitur in regno
cœlorum: quisquis autem fecerit & do-
cuerit, iste magnus vocabitur in regno
cœlorum. Ego enim dico vobis; Nisi 20
abundaverit justitia vestra plusquam Scri-
barum & Pharisæorum, non intrabitis in
regnum cœlorum.

Matutinis III feriæ septimanæ primæ Jejunii. 10.

Audîstis dictum fuisse antiquis; Non oc- 21
cîdes: & quisquis occiderit, reus erit ju-
dicio. Ego verò dico vobis; Quicun- 22
que irascetur fratri suo temerè, reus est
judicio; & quicunque dixerit fratri suo,
Raka, reus est consessûs: & quisquis dixe-
rit, Fatue, reus erit gehennæ ignis. Si 23
ergò obtuleris munus tuum super altare,
& illìc recordatus fueris fratrem tuum re-
tinere contra te odium aliquod;

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ተፈሥሑ ፡ ወተሐሠዩ ፡ እስመ፡ ዐስብክሙ ፡ ብዙኅ ፡ ውእቱ ፡ በሰማያት፡፡ እስመ ፡ ካመዝ ፡
13 ሰደድዎሙ፡ ለነቢያት ፡ እለ ፡ እምቅድሜክሙ፡፡=፡ አንትሙ ፡ ውእቱ ፡ ጼው ፡ ለም
ድር ፡ ወእመሰ ፡ ጼው ፡ ለስኀ ፡ በምንት ፡ ይትቄሰም ፡ አልቦኬ ፡ እንከ ፡ ለዘ ፡ ይበቊዕ ፡
14 ዘእንበለ ፡ ለገዲፍ ፡ አፍአ ፡ ወይከይደ ፡ ሰብእ፡፡=፡ አንትሙ ፡ ውእቱ ፡ ብርሃኑ ፡ ለዓለ
15 ም፡፡ ሊትክል፡ ሀገር ፡ ተኅብኦ ፡ እንተ ፡ መልዕልተ ፡ ደብር ፡ ትነብር፡፡=፡ ወሊያኅትዉ ፡ ማ
ኅቶተ፡ ከመ ፡ ያንብርዋ ፡ ታሕተ ፡ ከፈር ፡ እላ ፡ ዲበ ፡ ተቅዋማ ፡ ወያበርህ ፡ ለኵሉሙ ፡ እ
16 ለ ፡ ውስተ ፡ ቤት፡=፡ ከማሁ ፡ ይብራህ ፡ ብርሃንክሙ ፡ በቅድመ ፡ ሰብእ ፡ ከመ ፡ ይር
17 እዩ፡ ምግባሪክሙ፡ ሠናየ ፡ ወይሰብሕዎ ፡ ለአቡክሙ ፡ ዘበሰማያት፡፡=፡ በደገም ፡ ሰንበተ ፡
እይሁድ ፡ ዘጸም ፡ ሊይምሰልክሙ ፡ ዘመጻእኩ ፡ እስዓር ፡ ኦሪተ ፡ ወነቢያተ ፡ ሊመጻ
18 እኩ ፡ እስዓሮሙ ፡ አላ ፡ እፈጽሞሙ፡፡=፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ እስከ ፡ ይኀልፍ ፡ ሰማ
ይ ፡ ወምድር ፡ የውጠ ፡ እንተ ፡ አሐቲ ፡ ቀርፀታ ፡ ሊትኀልፍ ፡ እምኦሪት፡ እስከ ፡ ሶበ ፡
19 ኵሉ ፡ ይትገበር፡፡=፡ ዘኬ ፡ ፈትሐ ፡ አሐተ ፡ እምእላ ፡ ትእዛዝ ፡ እንተ ፡ ተኅጽጽ ፡ ወይ
ሜህር ፡ ካመዝ ፡ ሰብእ ፡ ኅጸጸ ፡ ይሰመይ ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማያት፡፡ ወዘሰ ፡ ይሜህር ፡ ወይ
20 ገብር ፡ ውእቱ ፡ ዓቢየ ፡ ይሰመይ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማያት፡፡=፡ ናሁ፡ እብለክሙ ፡ ከመ፡ እመ ፡
ሊፈድፈደ ፡ ጽድቅክሙ ፡ ፈድፋደ ፡ እመጻሕፍት ፡ ወእመፈሪሳውያን ፡ ሊትበውኡ ፡ ውስተ ፡ መ
21 ንግሥተ ፡ ሰማያት፡፡=፡ ሰማዕክሙ ፡ ከመ ፡ ተብህለ ፡ ለቀደምት ፡ ሊትቅትሉ ፡ ነፍስ ፡ ወዘሰ፡
22 ቀተለ ፡ ረስሐ ፡ ውእቱ ፡ ለኵነኔ፡፡=፡ ወአንሰ፡ እብለክሙ ፡ ኵሉ ፡ ዘያመዕዕ ፡ እኅዋሁ፡
ረስሐ ፡ ውእቱ ፡ ለኵነኔ ፡ ወዘሂ ፡ ይቤ ፡ እኅዋሁ ፡ ዘፀርቀ ፡ ረስሐ ፡ ውእቱ ፡ ለዓውድ፡ ወዘሂ፡
23 ይቤ ፡ አብድ፡ረስሐ ፡ ውእቱ ፡ ለገሀነመ፡ እሳት፡፡=፡ እመከመኬ ፡ ታበውእ፡ አምኃከ፡ውስተ፡
ምሥዋዕ፡ወበሂየ፡ተዘኪረከ፡ከመቦ፡እኁከ፡ ዘይጌይሰከ፡፡=፡

Gaudete & exultate, quoniam merces vestra multa est in cœlis: quia sic perse- 12
quuti fuerunt prophetas, qui ante vos erant. Vos sal estis terræ: & si sal pu- 13
truerit, cũ quo condimento *condietur? non est ampliùs cui prosit sed ut abjici-*
atur foràs, & ut eum conculcent homines. Vos estis lux mundi: non potest 14
civitas abscondi quæ super montem sedet. Et non accendent lucernam ut po- 15
nant eam sub modio, sed super candelabrum: & splendet omnibus iis qui in
domo. Sic splendeat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra 16
bona, & glorificent patrem vestrum, qui est in cœlis.

Septima feria secundæ *septimanæ* Quadragesimæ.

Ne existimate vobiscũ, quòd veni dissolvere legem et prophetas: non veni eos dis- 17
solvere, sed eos complere. Amen dico vobis, usquedùm præterierit cœlũ, & terra, 18
Iota quod est unus apex, nequaquã præterierit ex lege, usquedum totum ejus fiat.
Quicunque igitur solvit unum vel minimum ex hisce mandatis, & ita docebit 19
homines, minimus nominabitur in regno cœlorum: & qui docebit & faciet,
ipse magnus nominabitur in regno cœlorum. Ecce dico vobis, Si non abunda- 20
verit justitia vestra plusquam scribarum, & Pharisæorum, non intrabitis
regnum cœlorum. Audìstis quòd dictum fuit antiquis. Non occidetis animam, 21
& qui occiderit, reus est judicii. Et ego dico vobis, Omnis qui irascitur 22
fratri suo, reus est judicii: & quicunque dicet fratri suo, Hic vilis, ob-
noxius est concilio; & quicunque dicet, Fatue, obnoxius est Gehennæ ignis.
Si igitur attuleris munus tuum ad altare, & illic memineris quòd sit fra- 23
ter tuus qui te sit potentior:

Versio VULGATA LATINA.

12 Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis: sic enim perse-
13 cuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos. Vos estis sal terræ. Quòd si sal eva-
merit, in quo salietur? ad nihilum valet ultrà, nisi ut mittatur forâs, & concul-
14 cetur ab hominibus. Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra
15 montem posita. Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed
16 super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux ve-
stra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem ve-
17 strum, qui in cœlis est. Nolite putare quoniam veni solvere legem, aut pro-
18 phetas: non veni solvere, sed adimplere. Amen quippe dico vobis, Donec trans-
eat cœlum & terra, iota unum, aut unus apex non præteribit à lege, do-
nec omnia fiant. Qui ergò solverit unum de mandatis istis minimis, & do- 19
cuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cœlorum: qui autem fecerit
& docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum. Dico enim vobis, 20
Quia nisi abundaverit justitia vestra plus quàm Scribarum, & Pharisæorum,
non intrabitis in regnum cœlorum. Audistis quia dictum est antiquis; Non 21
occides: qui autem occiderit, reus erit judicio. Ego autem dico vobis; Quia 22
omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit judicio. Qui autem dixerit fratri
suo, Raca; reus erit concilio. Qui autem dixerit, Fatue; reus erit gehennæ ignis.
Si ergò offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus ha- 23
bet aliquid adversùm te:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * افرحوا وتهللوا فان اجركم عظيم في السموات • لانّ هكذا طردوا الانبياء الذين قبلكم •
13 * انتم ملح الارض • فاذا فسد الملح فبماذا يملح • لا يصلح لشي الّا لان يطرح خارجا
14 ويدوسه الناس * انتم نور العالم • لا يمكن ان تخفي مدينة وهي موضوعة علي جبل * ولا يوقد
15 سراج فيترك تحت مكيال لكن يوضع علي منارة فيضي لكل من في البيت * هكذا فليضي
16 نوركم قدام الناس • ليروا اعمالكم الحسنة ويمجدوا اباكم الذي في السموات * لا تظنوا
17 اني جيت لانقض الناموس او الانبياء لم ات لانقض بل لاكمل * امين اقول لكم انّ
18 السماء والارض تزولان ونقطة واحدة او خطة واحدة لا تزول من الناموس[] * فمن حلّ احدي
19 هذه الوصايا الصغار وعلّم الناس هكذا يدعي في ملكوت السموات صغيرا • والذي يعمل ويعلّم
هكذا يدعي عظيما في ملكوت السموات * اقول لكم ان لم يزد بركم علي الكتبة والفريسيين فلا
20 تدخلون ملكوت السموات • الفصل التاسع * قد سمعتم انه قيل للاولين لا تقتل •
21 فان من قتل وجب عليه الدينونة * وانا اقول لكم ان كل من غضب علي اخيه[] فقد وجب عليه
22 الدينونة • ومن قال لاخيه يا جاهل وجب عليه الحكم ومن قال لاخيه احمق فقد وجب عليه
23 نار جهنم * ان انت قدمت قربانك علي المذبح وذكرت هناك ان اخاك واجدا عليك •

Gaudete, & exultate, quoniam merces 12
vestra magna est in cœlis. Nam sic per-
secuti sunt prophetas, qui ante vos. Vos 13
estis sal terræ. Cùm autem corruptus
fuerit sal, quânam re salietur? non
valet ad quicquam, nisi ut abjiciatur
forâs, & conculcent eum homines. Vos 14
estis lux mundi. Non potest abscondi ci-
vitas, eaque sita supra montem. Et non 15
accenditur lucerna & ponitur sub mo-
dio, sed collocatur super candelabrum,
ac lucet omnibus qui in domo sunt. Sic 16
luceat lux vestra coram hominibus: ut
videant opera vestra bona, & glorificent
patrem vestrum qui est in cœlis. Ne 17
putetis quòd venerim solvere legem aut
prophetas: non veni solvere, sed im-
plere. Amen dico vobis, quòd cœlum 18
& terra transibunt, & Iota unum aut
lineola una non præteribit à lege. Qui 19
ergò solverit unum horum mandatorum
minimorum, & docuerit homines sic;
vocabitur in regno cœlorum minimus:
qui autem fecerit & docuerit; hic vo-
cabitur magnus in regno cœlorum. Dico 20
vobis, Si non abundet justitia vestra
plusquam Scribarum & Pharisæorum,
non intrabitis regnum cœlorum.

Sectio nona.

Audistis quòd dictum est antiquis; Non 21
occides: nam qui occiderit, competit
ei judicium. Ego autem dico vobis, 22
quòd omnis qui irascitur adversùs fra-
trem suum, jam competit ei judicium.
Et qui dixerit fratri suo, O insipiens,
competit ei sententia. Qui autem dixe-
rit fratri suo, Fatue, competit ei ignis
gehennæ. Si tu offers munus tuum su- 23
per altare, & recordatus fueris ibi, quòd
frater tuus est iratus adversùm te,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * انكه شادمان وخرم شويد مزد شما در آسمان بسيارست • براي انك ان پيغامبرانرا كه پيشتر
13 از شما بودند همچنان نكوهيده كردند * شماييد نمك زمين اكر چنانست كه نمك
فاسد شود • اورا بچه نمك كنند • هيچ چيز را نشايد • الا بيرون انداخته شود واز مردمان
14 نكوهيده شود * شماييد روشنايي جهان • نتوان پنهان داشتن شهري را كه بر سر كوه
15 عمارت شده باشد * ونشايد كه چراغ بيفروزند وزير كاسه بنهند • الا بر سر مناره • تا براي
16 هر كه در خانه اند روشنايي بنمايد * اين چنين روشنايي شما پيش خلق بتابد كه
نيكي كردارهاء شما ببينند • ومر پدر شما را كه در اسمانست ستايش دهند
17 شانزدهم نيامدم كه توريت باطل كنم * نيامدم كه ناموس وشريعت
18 پيغامبرانرا بشكنم • ليكن آمدم تا تمام كنم * راست راست با شما بكويم • تا انكه كه اسمان
19 وزمين بكذرند • يك كلمه يا يك سطر از ناموس نكذرد • تا وقتي كه همه تمام شود * هر
كه بشكند يكي ازين سپارشهاء كوچك • وجز ازين بخلق بياموزاند • در ملكوت آسمان
خوار باشد • وهر كه اين چنين كند وبياموزاند • در ملكوت آسمان بزركوار خوانده شود •
20 * اكنون بشما مي كويم • اكر عدل شما بر نويسندكان • ومعتزلان نيفزايد • ملكوت
21 آسمانرا در نياييد براي پاداش شنيديد كه با پيشينيان كفته شد * مكش وهر
22 كس كه بكشد پاداش بر وي روا باشد * من بشما مي كويم • كه اكر كسي بر برادر
خود باطل خشم كند • داوري بر وي روا باشد • وهر كه با برادر خود احمق كويد • ملامت
23 خلق بر وي روا باشد • وهر كه با يار خود اي ناكس كويد • آتش دوزخ بر وي روا باشد * اكر تو
خواهي كه قربان خود را بر مذبح بكشي وترا بياد آيد كه برادر تو از تو بيك بهانه رنجيده است •

Tunc temporis læti ac hilares estote; 12
merces enim vestra in cœlis ampla
est: quia Prophetas, qui ante vos fu-
erunt, ita vituperaverunt. Vos estis 13
sal terræ: si eò deventum est ut sal
corruptus sit, quâ re eum salient?
ulli rei non convenit nisi ut extra
jaciatur, & ab hominibus spretus
sit. Vos estis lux mundi: non po- 14
test abscondi civitas, quæ in vertice
montis extructa est. Neque conve- 15
nit ut lucernam accendentes tinæ
supponant; sed supra candelabrum, ut
singulis, qui in domo sunt lucem præ-
beat. Ita lux vestra coram homini- 16
bus splendeat, ut bona opera vestra
videant; & Patri vestro, qui in cœ-
lis est, laudem dent.

XVI. Non veni ut Legem irritam faciam.

Non veni ut Legem & præscriptum 17
Prophetarum infringam, sed veni ut
perficiam. Verè, verè vobis dico, 18
usque dum cœli et terra transierint,
una vox aut una lineola de Lege non
transibit, usque quò omnia opere com-
pleantur. Quisquis fregerit unum 19
ex hisce mandatis parvis, & aliud
ab eo populum docuerit, in regno cœ-
lorum parvi erit: quisquis autem sic
fecerit ac docuerit, in regno cœlorum
magnus vocabitur. Jam vobis di- 20
co; Si justitia vestra Scribarum &
Pharisæorum justitiam non supera-
verit, regnum cœlorum non ingre-
diemini.

De retaliatione.

Audistis priscis dictum fuisse; Non 21
occides: quisquis autem occiderit,
retaliationem in eum competere. Ego 22
vobis dico; quòd si quis fratri suo
temerè irascitur, judicium in eum
competit: & quisquis fratri suo di-
xerit, Stulte, reprehensionem popu-
li incurrit: quisquis verò socio suo
dixerit, O nequam, igni inferni obno-
xius erit. Si tibi libuerit ut oblati- 23
onem tuam in altare adducas, & ti-
bi in memoriam venerit, quòd frater
tuus à te quovis prætextu offen-
sus fuerit:

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε.

Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade, priùs
24 Ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε, πρῶτον λϛ
reconciliare fratri tuo, & tunc veniens *offer* munus tuum. Esto
25 διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. Ἴσθι
benesentiens adversario tuo citò, dum es in via cum eo: ne
εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ, μή-
fortè te tradat adversarius judici, & judex te tradat ministro,
ποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ,
& in *custodiam conjiciaris.* Amen dico tibi, Non exies indè, donec
26 καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. Ἀμὴν λέγω σοι, Οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν
reddas novissimum quadrantem. Audistis quia *pronuntiatum* est antiquis,
27 ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, λζ
Non mœchaberis. Ego autem dico vobis, Quia omnis *conspiciens* mulierem ad
28 Οὐ μοιχεύσεις. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ
concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo. Si *autem*
29 ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Εἰ δὲ
oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te.
ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ.
Confert enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, *& non* totum
Συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ
corpus tuum *conjiciatur* in gehennam. Et si dextera tua manus scandalizat
30 σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. Καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει
te, *abscinde* eam, & projice abs te: *confert* enim tibi ut pereat
σε, ἔκκοψον αὐτὴν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται
unum membrorum tuorum, *& non* totum corpus tuum *conjiciatur* in gehennam.
ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.
Pronuntiatum est autem, Quòd quicunque *absolverit* uxorem suam, det ei
Ἐῤῥέθη δὲ, Ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ 31
repudium. Ego autem dico vobis, Quia *quicunque absolverit* uxorem suam,
ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, 32
exceptâ *ratione* fornicationis, facit eam mœchari: & qui *absolutam*
παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην
duxerit, adulterat. Iterum audistis, quia *pronuntiatum* est antiquis, Non
γαμήσῃ, μοιχᾶται. Πάλιν ἠκούσατε, ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ 33
perjurabis: reddes autem Domino juramenta tua. Ego autem dico
ἐπιορκήσεις· ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. Ἐγὼ δὲ λέγω 34
vobis, Non jurare omnino, neque *in cœlo*, quia thronus est Dei,
ὑμῖν, Μὴ ὀμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ·
Neque *in terra*, quia scabellum est pedum ejus: neque *in Hieroso-*
Μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσό- 35
lyma, *quia* civitas est magni regis: Neque *in capite*
λυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως· Μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ 36
tuo juraveris; quia non potes unum capillum album aut nigrum facere.
σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι.
Sit autem sermo vester, *Etiam, etiam*; Non, non: quod autem *abundans* his,
Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, Ναὶ, ναί· Οὒ, οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων, 37
à malo est.
ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 ܫܒܘܩ ܬܡܢ ܩܘܪܒܢܟ ܥܠ ܡܕܒܚܐ ܘܙܠ ܠܘܩܕܡ ܐܬܪܥܐ ܥܡ ܐܚܘܟ ܘܗܝܕܝܢ ܬܐܬܐ ܩܪܒ ܩܘܪܒܢܟ
25 ܗܘܝܬ ܡܫܬܦܝܢ ܥܡ ܒܥܠ ܕܝܢܟ ܥܓܠ ܥܕ ܐܢܬ ܥܡܗ ܒܐܘܪܚܐ ܕܠܡܐ ܢܫܠܡܟ ܒܥܠ ܕܝܢܟ ܠܕܝܢܐ ܘܕܝܢܐ ܢܫܠܡܟ ܠܓܒܝܐ ܘܬܦܠ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ
26 ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܠܐ ܬܦܘܩ ܡܢ ܬܡܢ ܥܕܡܐ ܕܬܬܠ ܫܡܘܢܐ ܐܚܪܝܐ
27 ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐܡܪ ܕܠܐ ܬܓܘܪ
28 ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܟܠ ܡܢ ܕܚܙܐ ܐܢܬܬܐ ܐܝܟ ܕܢܪܓܝܗ̇ ܡܚܕܐ ܓܪܗ̇ ܒܠܒܗ
29 ܐܢ ܕܝܢ ܥܝܢܟ ܕܝܡܝܢܐ ܡܟܫܠܐ ܠܟ ܚܨܝܗ̇ ܘܫܕܝܗ̇ ܡܢܟ ܦܩܚ ܠܟ ܓܝܪ ܕܢܐܒܕ ܚܕ ܗܕܡܟ ܘܠܐ ܟܠܗ ܦܓܪܟ ܢܦܠ ܒܓܗܢܐ
30 ܘܐܢ ܐܝܕܟ ܕܝܡܝܢܐ ܡܟܫܠܐ ܠܟ ܦܘܣܩܝܗ̇ ܘܫܕܝܗ̇ ܡܢܟ ܦܩܚ ܠܟ ܓܝܪ ܕܢܐܒܕ ܚܕ ܡܢ ܗܕܡܝܟ ܘܠܐ ܟܠܗ ܦܓܪܟ ܢܦܠ ܒܓܗܢܐ
31 ܐܬܐܡܪ ܕܡܢ ܕܫܒܩ ܐܢܬܬܗ ܢܬܠ ܠܗ̇ ܟܬܒܐ ܕܫܘܒܩܢܐ
32 ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܟܠ ܡܢ ܕܫܒܩ ܐܢܬܬܗ ܠܒܪ ܡܢ ܡܠܬܐ ܕܙܢܝܘܬܐ ܗܘ ܥܒܕ ܠܗ̇ ܕܬܓܘܪ ܘܡܢ ܕܫܒܝܩܬܐ ܢܣܒ ܓܐܪ
33 ܬܘܒ ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐܡܪ ܠܩܕܡܝܐ ܕܠܐ ܬܕܓܠ ܒܡܘܡܬܟ ܬܫܠܡ ܕܝܢ ܠܡܪܝܐ ܡܘܡܬܟ
34 ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܠܐ ܬܐܡܘܢ ܟܠܗ ܠܐ ܒܫܡܝܐ ܕܟܘܪܣܝܐ ܗܘ ܕܐܠܗܐ
35 ܘܠܐ ܒܐܪܥܐ ܕܟܘܒܫܐ ܗܝ ܕܬܚܝܬ ܪܓܠܘܗܝ ܘܠܐ ܒܐܘܪܫܠܡ ܕܡܕܝܢܬܗ ܗܝ ܕܡܠܟܐ ܪܒܐ
36 ܐܦܠܐ ܒܪܫܟ ܬܐܡܐ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܥܒܕ ܒܗ ܡܢܬܐ ܚܕܐ ܕܣܥܪܐ ܐܘܟܡܬܐ ܐܘ ܚܘܪܬܐ
37 ܐܠܐ ܬܗܘܐ ܡܠܬܟܘܢ ܐܝܢ ܐܝܢ ܘܠܐ ܠܐ ܡܕܡ ܕܝܢ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܗܠܝܢ ܡܢ ܒܝܫܐ ܗܘ

24 Dimitte illic oblationem tuam super altare, & abi primùm redire in gratiam cum fratre tuo, & tum veni, offer oblationem tuam.
25 Esto reconciliabilis cum adversario tuo citò, dum adhuc cum illo es in via, ne fortè adversarius tuus tradat te judici, & judex tradat te exactori, & incidas in domum vinctorum.
26 Amen enim dico tibi, te illinc non egressurum donec reddideris obolum ultimum.
27 Audistis dictum fuisse; Non mœchaberis.
28 Ego verò dico vobis; Quisquis aspexerit mulierem ut eam concupiscat, illicò adulteravit eam in corde suo.
29 Si autem oculus tuus dexter offendiculo tibi fuerit, erue eum, & projice abs te: præstat enim tibi ut pereat unum membrum tuum, quàm totum corpus tuum cadat in gehennam.
30 Quòd si manus tua dextera offendiculo tibi fuerit, amputa; & abjice eam abs te: satius enim tibi fuerit ut pereat unum ex membris tuis, quàm totum corpus tuum incidat in gehennam.
31 Dictum est; Quicunque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudii.
32 Ego verò dico vobis; Quisquis dimiserit uxorem suam præterquàm ratione fornicationis, facit eam mœchari; & qui duxerit dimissam, adulterium committit.
33 Rursum audistis dictum fuisse antiquis; Non mentiêris in juramento tuo, sed persolves Domino juramentum tuum.
34 Ego verò dico vobis, Non jurabitis omninó: non per cœlum, quia thronus Dei est;
35 Neque per terram, quia scabellum est subter pedes ejus: nec etiam per Jerusalem, quia civitas est summi regis.
36 Nec etiam per caput tuum jurabis, quia non potes facere in eo vel pilum unum crinis nigrum aut album.
37 Sed erit sermo vester, Ita, ita: &, Non, non: quod hæc excedet, à maligno est.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ኅድግ ፡ ህየ ፡ መባእከ ፡ ቅድመ ፡ ምሥዋዕ ፡ ወሑር ፡ ቅድመ ፡ ተኳነን ፡ ምስለ ፡ እኁከ ፡ ወእ
25 ምዝ ፡ ገቢእከ ፡ አቡእ ፡ አምኃከ ፡፡ ኩን ፡ ጠቢበ ፡ ለዕድውከ ፡ ፍጡነ ፡ እንዘ ፡ ሀለውከ ፡
ምስሌሁ ፡ ውስተ ፡ ፍኖት ፡ ከመ ፡ ኢይመጡከ ፡ ዕድውከ ፡ ለመኰንን ፡ ወመኰንን ፡ ለላእኩ ፡ ወ
26 ውስተ ፡ ሞቅሕ ፡ ትትወደይ ፡፡ አሜን ፡ እብለከ ፡ ወኢትወፅእ ፡ እምህየ ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ ትፈዲ ፡
27 ጥዩቀ ፡ ኵሎ ፡፡ ሰማዕክሙ ፡ ከመ ፡ ተብህለ ፡ ኢትዘምዉ ፡፡ ወአንሰ ፡ እብለክሙ ፡ ኵሉ ፡
28 ዘይሬኢ ፡ ብእሲተ ፡ ወይፈትዋ ፡፡ ወድአ ፡ ዘመወ ፡ ባቲ ፡ በልቡ ፡፡ ወእመ ፡ ዓይንከ ፡ ዘየማን ፡
29 ያስሕተከ ፡ ምልኆ ፡ ወአውፅኦ ፡ እምላዕሌከ ፡ እስመ ፡ ይኄይሰከ ፡ ከመ ፡ ይትሐጐል ፡ አሐዱ ፡ እ
30 ምኩሉ ፡ ሥጋከ ፡ ይትወደይ ፡ ውስተ ፡ ገሃነም ፡፡ ወእመ ፡ ዘየማን ፡ እዴከ ፡ ያስሕተከ ፡ መ
ትሮ ፡ ወአውፅእ ፡ እምላዕሌከ ፡ እስመ ፡ ይኄይሰከ ፡ ይትሐጐል ፡ አሐዱ ፡ እምነ ፡ አበልከ ፡ እመ
31 ኵለንታሁ ፡ ሥጋከ ፡ ውስተ ፡ ገሃነም ፡ ይሑር ፡፡ ወተብህለ ፡ ከመ ፡ ዘኅደገ ፡ ብእሲቶ ፡ የ
32 ሀብ ፡ ኅደጋቲሃ ፡፡ ወአንሰ ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ኵሉ ፡ ዘያኀድግ ፡ ብእሲቶ ፡ ዘእንበለ ፡ ትዘ
33 ሙ ፡ ይሬሲያ ፡ ትዘሙ ፡፡ ወዘሂ ፡ ኅድግተ ፡ አውሰበ ፡ ዘመወ ፡፡ ወካዕበ ፡ ሰማዕክሙ ፡ ከመ ፡
ተብህለ ፡ ለቀደምት ፡ ኢትምሐሉ ፡ በሐሰት ፡ አግብኡ ፡ ባሕቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ መሐላክ
34 ሙ ፡፡ ወአንሰ ፡ እብለክሙ ፡ ኢትምሐሉ ፡ ግሙራ ፡ ወኢ በሰማይ ፡ እስመ ፡ መንበሩ ፡ ውእቱ ፡
35 ለእግዚአብሔር ፡፡ ወኢ በምድር ፡ እስመ ፡ መከየደ ፡ እገሪሁ ፡ ይእቲ ፡ ወኢ በኢየሩሳሌም ፡
36 እስመ ፡ ሀገረ ፡ ይእቲ ፡ ለዓቢይ ፡ ንጉሥ ፡፡ ወኢ በርእስከ ፡ ትምሐል ፡ እስመ ፡ ኢትክል ፡
37 አሐተ ፡ ሥዕርተ ፡ ርእስከ ፡ ጸዓደ ፡ ረሲዮ ፡ ወኢ አጽልሞ ፡፡ ይኩን ፡ ባሕቱ ፡ ነገርክ
ሙ ፡ እመሂ ፡ እወ ፡ እወ ፡ ወእመሂ ፡ አልቦ ፡ አልቦ ፡ ወፈድፋደሙሰ ፡ እምእሉ ፡ እም
እኩይ ፡ ውእቱ ፡፡

Relinque illic munus tuum coram altari, & abi, priùs judicii periculum facito cum fratre tuo & tunc revertendo, offer munus tuum. Esto intelligens cum adversario tuo statim, te existente cum eo in via, ne tradat te adversarius tuus Judici, & Judex ministro suo, & in carcerem conjiciaris. Amen dico tibi, Et non exibis illinc donec reddideris exactè omnia. Audistis quòd dictum fuit, Non mœchabimini. Ego dico vobis omnis qui viderit mulierem, & concupiverit eam, jam mœchatus est cum ea in corde suo. Si oculus tuus dexter aberrare te fecerit, erue eum, & projice eum abs te: quoniam præstantius tibi erit ut perditum sit unum ejus, quàm ut totum corpus tuum conjiciatur in Gabanam. Et si dextra manus tua seducat te, abscinde eam, & projice abs te: quoniam præstantius erit tibi ut perditum sit unum è membris tuis, quàm ut totum hoc corpus tuum in Gabanam eat. Et dictum fuit, quòd quicunque reliquit uxorem suam det ei scedulam derelictionis. Et ego dico vobis, quòd omnis qui relinquet uxorem suam sine fornicatione, facit eam fornicari: & qui relictam ducit, fornicatus est. Et iterùm audistis quòd dictum fuit antiquis, Non jurabitis falsum: sed reddite Domino juramenta vestra. Et ego dico vobis, Ne juretis omninó: neque per cœlum, quoniam thronus est Dei: Neque per terram, quia scabellum pedem ejus est: neque per Hierosolymam, quia civitas est magni regis. Neque per caput tuum juraveris, quoniam non potes unum capillum capitis tui album facere neque nigrum. Esto solummodò sermo vester aut, Etiam, etiam; aut, Non est, non est: & quod abundantius est his, à malo est.

Versio VULGATA LATINA.

24 Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade priùs reconciliari fratri tuo : & tunc
25 veniens offeres munus tuum. Esto consentiens adversario tuo citò dum es in via
cum eo : ne fortè tradat te adversarius judici, & judex tradat te ministro : & in
26 carcerem mittaris. Amen dico tibi, Non exies indè, donec reddas novissimum
27 quadrantem. Audistis quia dictum est antiquis ; Non mœchaberis. Ego autem
28 dico vobis ; Quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam
29 mœchatus est eam in corde suo. Quòd si oculus tuus dexter scandalizat te, erue
eum, & projice abs te : expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum,
30 quàm totum corpus tuum mittatur in gehennam. Et si dextra manus tua scandalizat te, abscide eam, & projice abs te : expedit enim tibi ut pereat unum mem-
brorum tuorum, quàm totum corpus tuum eat in gehennam. Dictum est autem; 31
Quicunque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudii. Ego autem dico vo- 32
bis ; Quia omnis, qui dimiserit uxorem suam, exceptâ fornicationis causâ, facit
eam mœchari : & qui dimissam duxerit, adulterat. Iterùm audîstis quia dictum 33
est antiquis; Non perjurabis: reddes autem Domino juramenta tua. Ego autem 34
dico vobis, Non jurare omninò, neque per cœlum, quia thronus Dei est : Neque 35
per terram, quia scabellum est pedum ejus : neque per Jerosolymam, quia civitas
est magni regis : Neque per caput tuum juraveris, quia non potes unum capillum 36
album facere, aut nigrum. Sit autem sermo vester, Est, est : Non, non : quod au- 37
tem his abundantius est, à malo est.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 25 فدع قربانك هناك امام المذبح • وامض اولا فصالح اخاك وحينيذ فات وقدم قربانك * كن
متفقهما من خصمك سريعا ما دمت معه في الطريق • ليلا يسلمك الخصم الي الحاكم •
26 والحاكم الي المستخرج وتلقي في السجن * امين اقول لك انك لا تخرج من هناك حتي تودي
27 28 اخر فلس عليك * قد سمعتم ما قيل [] لا تزن * وانا اقول لكم ان كل من نظر الي امراة ليشتهيها
29 فقد زني بها في قلبه * ان شككتك عينك اليمني فاقلعها والقها عنك • فانه خير لك ان
30 يهلك احد اعضايك من ان يذهب جسدك كله في جهنم * وان شككتك يدك اليمني
فاقطعها والقها عنك • فانه خير لك ان يهلك احد اعضايك من ان يذهب جسدك كله في
31 32 جهنم * قيل من طلق امراته فيدفع لها كتاب الطلاق * وانا اقول لكم ان من طلق
33 امراته من غير كلمة زناء فقد الجاها الي الزناء • ومن تزوج بمطلقة فقد زني * وقد سمعتم
34 ايضا ما قيل للاولين لا تحنث في يمينك واوف الرب قسمك * وانا اقول لكم لا تحلفوا البتة • لا
35 تحلفوا بالسماء فانها كرسي الله * ولا بالارض لانها موطي قدميه • ولا بيروسليم فانها مدينة
36 الملك العظيم * ولا براسك تحلف فانك لا تقدر ان تصنع شعرة واحدة بيضاء او سوداء •
37 * بل يكون قولك في النعم نعم وفي اللا لا • فما زاد علي هذين فهو من الشرير •

*Relinque munus tuum ibi ante altare: & 24
vade priùs, & reconciliare fratri tuo: &
tunc veni, & offer munus tuum. Cave ti- 25
bi ab adversario tuo maturè, dum es cum
eo in via, ne te tradat adversarius judici, & judex quæstori, & projiciaris
in carcerem. Amen dico tibi, quòd non 26
exibis inde, donec reddas ultimum quadrantem, quem debes. Audistis quia di- 27
ctum est; Non fornicaberis. Et ego dico 28
vobis, quòd omnis qui aspicit mulierem
ad concupiscendum eam, jam fornicatus
est cum ea in corde suo. Si scandaliza- 29
verit te oculus tuus dexter, erue eum, &
projice abs te : quoniam meliùs est tibi
ut pereat unum membrorū tuorum, quàm
ut abeat corpus tuum totum in gehennā.
Et si scandalizaverit te manus tua dex- 30
tera, abscinde eam, & projice eam abs
te: quia melius est tibi ut pereat unum
membrorum tuorum, quàm ut abeat corpus tuum totum in gehennam. Dictum 31
est ; Quicunque repudiaverit uxorem
suam, dabit ei libellum repudii. Ego au- 32
tem dico vobis, quòd qui repudiat uxorem suam præter causam fornicationis,
compellit eam ad fornicandum : & qui
ducit repudiatam, jam fornicatus est.
Audistis etiam quòd dictum est antiquis; 33
Ne peferes in juramento tuo, sed persolve Domino juramentum tuum. Ego au- 34
tem dico vobis ; Ne juretis omninò : Ne
juretis per cœlum, quia thronus Dei est:
Neque per terram, quia scabellum est pe- 35
dum ejus : neque per Jerosolymam, quia
civitas est regis magni. Neque per caput 36
tuum jures, quia non potes facere capillum unum album aut nigrum. Sed erit 37
sermo tuus per Etiam, etiam, & per
Non, non ; & quod excedit hæc duo, est
à malo.*

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * قربان خود را بر مذبح رها كن ونخست برو با برادر خود آشتي كن انكه بيا وقربان خود را بپرداز
25 * از دشمن خود را پرهيز دار چندانك در راه يارانيد پيشتر ازانك دعوي كننده با تو دعوي
26 كند وترا پيش قاضي ببرد وقاضي ترا بدست شحنه دهد وشحنه ترا بزندان اندازد * راست بتو مي
كويم كه ازانجا بيرون نيايي تا انكه كه آخر پول را بدهي • هفدهم اشارت بهر زني
27 28 * شنيديد كه اوليان كفتند زني وفسادي مكن * ومن اكنون بشما مي كويم هر كه در زن
نكاه كند وارزوي او كند • در دل خود با وي زني كرده باشد هجدهم براي بدي
29 انديشدن * اكر چشم راست تو با تو خيانت كند اورا بدر كن وبينداز • زيران بهتر
30 كه يك اندام تو كم باشد • نه كه همه تن تو در دوزخ بيفتد • * واكر دست راست
تو ترا خيانت كند • ببر واز خودش بينداز • ان بهتر كه تو بي دست باشي ازانك همكي
31 وجود تو در دوزخ اوفتد نوزدهم اشارت بهر طلاق * ونيز كفته شد • هر كه
32 زن خود را طلاق دهد • كتاب ازادي طلاق را بدو بدهد * اكنون من با شما ميكويم • هر
كه بي سبب زنا زن خود را طلاق دهد • اورا در زنا انداخته باشد [وهر كه طلاق داده را ستاند
33 زناكار بود] بيستم جهت سوكند * باز شنيديد كه با پيشينيان كفته شد كه
34 در سوكند هاء خود دروغ مكو وسوكند هاء خود را بخداي بسپار * اكنون من بشما مي كويم *
35 هركز سوكند نخوريد • نه باسمان • زيرا تخت است كران خدا • * ونه بزمين كه خانكاه نهادن
36 دو پاي اوست • ونه باورشليم • براي انك شهرست ملك اعظم را • * وبسر خود نيز سوكند نخور
37 زيرا چاره نداري كه يكتا موي سياه را سپيد كني • * بلي سخن تو دراري اري باشد ودرنه نه •
هرچه ازين افزونترست آن† شرست •

*Oblationem tuam super altare relin- 24
que, & abi priùs, cum fratre tuo
pacem fac; Tunc veni, & oblationem
tuam comple. Ab inimico tuo cave- 25
to dum in via amicabiles estis ; ne
litigans adversus te litem instituat,
& te ad judicem trahat, judex verò
te in manū quæstoris tradat, & quæ-
stor te in carcerem conjiciat. Utique 26
tibi dico, quòd illinc non exibis,
donec ultimū quadrantē reddideris.*

XVII. Monitum de adulterio.

*Audistis priscos dixisse, Adulterium 27
& scortationem ne feceris. Ego autem 28
nunc dico vobis, Quicunque mulierem intuitus eam desideraverit, in
corde suo cum ea adulteriū commisit.*

XVIII. De cogitatione mala.

*Si oculus dexter tuus tibi fraudem 29
fecerit, eum erue & abjice : Hoc
enim melius ut unum membrorum
tuorum pereat, neque ut totum corpus tuum in Gehennam incidat. Et si 30
manus tua dextera in te proditionem
fecerit, amputa & abs te projice :
nam hoc satius ut manu mutilus sis,
quàm ut tota persona tua in Gehennam ruat.*

XIX. Monitum de repudio.

*Dictum etiam est ; Quicunque uxo- 31
rem suam repudiaverit, libellum li-
beræ dimissionis ipsi det. Ego autem 32
dico vobis ; Quicunque extra causam adulterii uxori suæ repudium
remiserit, eam in adulterium impulit : & quicunque dimissam duxerit
adulter est.*

XX. De jurejurando.

*Rursus audistis antiquis dictum fu- 33
isse, In juramentis tuis falsum ne
dicito : sed juramenta tua Deo per-
solve. Nunc ego vobis dico, Ne un- 34
quam juretis ; neque per cœlum,
quia thronus est magnificus Dei:
Neque per terram, quia scabellum 35
pedum ejus est : neque per Hierosolymam, quia civitas est regis maxi-
mi. Et per caput tuum etiam jura- 36
mentum ne facito ; quia facultatem
non habes, ut unicum capillum ni-
grum album reddas. Sed sermo tuus 37
per ita, ita, sit, & per non, non :
quicquid hæc excedit, illud malum est.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Audiſtis quia *pronuntiatum* eſt, Oculum pro oculo, & dentem pro dente.
38 Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος.
Ego autem dico vobis, Non *obſiſtere* malo: ſed *quicunque* te percuſſerit in dexte- λη
39 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξι- ι
ram tuam maxillam, *verte* illi & *aliam*. Et *volenti tibi judicium parari*, &
40 ἀν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· Καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι, καὶ
tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. Et quicunque te angariaverit λθ
41 τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· Καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει ι
milliare unum, vade cum illo duo. *Petenti te*, da: & *volentem* à te mu-
42 μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. Τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δα-
tuari, ne avertaris. Audiſtis quia *pronuntiatum* eſt, Diliges proximum
43 νείσασθαι, μὴ ἀποστραφῇς. Ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον μ
tuum, & odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis, Diligite ini- ι
44 σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐ-
micos veſtros, *benedicite maledicentes vos*: benè facite *odientibus* vos,
χθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς,
& orate pro *infeſtantibus vos, & inſectantibus* vos: Ut ſitis filii
45 καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς· Ὅπως γένησθε υἱοὶ
patris veſtri qui in cœlis, *quia* Solem ſuum *producit* ſuper malos & bo-
τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγα- μα
nos, & pluit ſuper juſtos & injuſtos. Si enim *dilexeritis diligentes* vos, ι
46 θούς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς,
quam mercedem *habetis*? nónne & publicani *idem* faciunt? Et ſi ſalutave-
τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; Καὶ ἐὰν ἀσπά- 47
ritis fratres veſtros tantùm, quid *abundans* facitis? nónne & *publicani ſic*
σησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω
faciunt? Eſtote ergò vos perfecti, ſicut pater veſter, *qui in cœlis*,
ποιοῦσιν; Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, 48
perfectus eſt.
τέλειός ἐστι.

CAP. VI. ς'.

μβ ι Attendite *miſericordiam veſtram non facere ante homines*,
Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, 1
ad ſpectari eis: ſi autem non, mercedem non *habetis* apud patrem veſtrum
πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν
qui in cœlis. Quum ergò facis eleemoſynam, *ne tubâ clanxeris* ante
τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν 2
te, ſicut hypocritæ faciunt in ſynagogis & in vicis, ut *glorifi-*
σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξα-
centur ab hominibus. Amen dico vobis, *Excipiunt* mercedem ſuam.
σθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

38 ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐܡܪ ܕܥܝܢܐ ܚܠܦ ܥܝܢܐ ܘܫܢܐ ܚܠܦ ܫܢܐ܀
39 ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܬܩܘܡܘܢ ܠܘܩܒܠ ܒܝܫܐ ܐܠܐ ܡܢ ܕܡܚܐ ܠܟ ܥܠ ܦܟܟ ܕܝܡܝܢܐ ܐܦܢܐ ܠܗ ܐܦ ܐܚܪܬܐ܀
40 ܘܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܕܘܢ ܥܡܟ ܘܢܣܒ ܟܘܬܝܢܟ ܫܒܘܩ ܠܗ ܐܦ ܡܪܛܘܛܟ܀
41 ܡܢ ܕܫܚܪ ܠܟ ܡܝܠܐ ܚܕ ܙܠ ܥܡܗ ܬܪܝܢ܀
42 ܡܢ ܕܫܐܠ ܠܟ ܗܒ ܠܗ ܘܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܙܕܝܢ ܡܢܟ ܠܐ ܬܟܠܝܘܗܝ܀
43 ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܐܡܪ ܕܐܚܒ ܠܩܪܝܒܟ ܘܣܢܝ ܠܒܥܠܕܒܒܟ܀
44 ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܐܚܒܘ ܠܒܥܠܕܒܒܝܟܘܢ ܘܒܪܟܘ ܠܡܢ ܕܠܐܛ ܠܟܘܢ ܘܥܒܕܘ ܕܫܦܝܪ ܠܡܢ ܕܣܢܐ ܠܟܘܢ ܘܨܠܘ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܕܒܪܝܢ ܠܟܘܢ ܒܩܛܝܪܐ ܘܪܕܦܝܢ ܠܟܘܢ܀
45 ܐܝܟܢܐ ܕܬܗܘܘܢ ܒܢܝܐ ܕܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܗܘ ܕܡܕܢܚ ܫܡܫܗ ܥܠ ܛܒܐ ܘܥܠ ܒܝܫܐ ܘܡܚܬ ܡܛܪܗ ܥܠ ܟܐܢܐ ܘܥܠ ܥܘܠܐ܀
46 ܐܢ ܓܝܪ ܬܚܒܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܟܘܢ ܡܢܘ ܐܓܪܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܠܐ ܗܐ ܐܦ ܡܟܣܐ ܗܕܐ ܗܝ ܥܒܕܝܢ܀
47 ܘܐܢ ܒܠܚܘܕ ܫܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܫܠܡܐ ܕܐܚܝܟܘܢ ܡܢܐ ܝܬܝܪܐ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܗܐ ܐܦ ܡܟܣܐ ܗܕܐ ܗܝ ܥܒܕܝܢ܀
48 ܗܘܘ ܗܟܝܠ ܐܢܬܘܢ ܓܡܝܪܝܢ ܐܝܟܢܐ ܕܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܓܡܝܪ ܗܘ܀

* ܕܨܦܪܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܫܒܘܥܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܝܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

1 ܐܙܕܗܪܘ ܕܝܢ ܒܙܕܩܬܟܘܢ ܕܠܐ ܬܥܒܕܘܢܝܗ ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ ܐܝܟ ܕܬܬܚܙܘܢ ܠܗܘܢ ܘܐܠܐ ܐܓܪܐ ܠܝܬ ܠܟܘܢ ܠܘܬ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ܀
2 ܡܐ ܕܥܒܕ ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܙܕܩܬܐ ܠܐ ܬܩܪܐ ܩܪܢܐ ܩܕܡܝܟ ܐܝܟ ܕܥܒܕܝܢ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܘܒܫܘܩܐ ܐܝܟ ܕܢܫܬܒܚܘܢ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܢܣܒܘ ܐܓܪܗܘܢ܀

* Audîſtis dictum fuiſſe, Oculum pro oculo, 38
& dentem pro dente. Ego verò dico vo- 39
bis, Ne inſurgatis contra malum: ſed quiſ-
quis percuſſerit te ſupra maxillam tuam
dexteram, obverte ei & alteram. Et ei 40
qui voluerit litigare tecum, & auferet tu-
nicam tuam, dimitte ei & pallium tuum.
Quiſquis angariaverit te ad milliare unum, 41
abi cum eo duo. Petenti abs te, dato: 42
& mutuanti abs te, ne deneges. Audîſtis 43
dictum fuiſſe, Dilige proximum tuum, &
odio habeto inimicum tuum. Ego verò 44
dico vobis, Diligite inimicos veſtros, &
benedicite ei qui maledicit vobis; ac bene-
facite eis qui oderunt vos; & orate pro
iis qui abigunt vos cum violentia, & per-
ſequuntur vos: Ut ſitis filii patris veſtri 45
qui in cœlis eſt, qui facit oriri ſolem ſuum
ſuper probos & improbos, & facit deſcen-
dere pluviam ſuam ſuper æquos & iniquos.
Etenim ſi dilexeritis eos qui diligunt vos, 46
quamnam mercedem habetis? nónne &
publicani hoc idem faciunt? Et ſi poſtula- 47
veritis pacem fratrum veſtrorum tantum-
modò, quid præſtantius facitis? nónne &
publicani itidem faciunt? Eſtote ergò vos 48
perfecti, ſicut pater veſter qui eſt in cœlis,
perfectus eſt.

Matutinis IV feriæ ſeptimanæ primæ Quadrageſimæ. 11.

CAP. VI.

* ATtendite autem in eleemoſyna veſtra, 1
ne faciatis eam coram hominibus, ut ſpe-
ctemini ab eis; alioqui merces nulla erit
vobis apud patrem veſtrum qui eſt in cœlis.
Cùm igitur facturus es eleemoſynam, ne 2
proclamaveris cornu coram te, uti faciunt
hypocritæ in ſynagogis & plateis, ut cele-
brentur ab hominibus. Equidem dico vo-
bis, Receperunt mercedem ſuam.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 ሰማዕክሙ ፡ ከመ ፡ ተብህለ ፡ ዓይን ፡ ቤዛ ፡ ዓይን ፡ ወስን ፡ ቤዛ ፡ ስን ፡፡ ወአንሰ ፡ እብለ
39 ክሙ ፡ ኢትትቃወምዎ ፡ ለእኩይ ፡ ወለዘኒ ፡ ጸፍዓከ ፡ እንተ ፡ የማን ፡ መልታሕተከ ፡ ሚጥ ፡
40 ሎቱ ፡ ካልእታሂ ፡፡ ወለዘኒ ፡ ይፈቅድ ፡ ይትአገልከ ፡ ወመልበሰከ ፡ ይንሣእ ፡ ኅድግ ፡
41 ሎቱ ፡ ወልብሰከኒ ፡፡ ወለዘኒ ፡ ዐበጠከ ፡ ምዕራፈ ፡ አሐደ ፡ ሖር ፡ ምስሌሁ ፡ ክልኤ
42 ተ ፡፡ ለዘ ፡ ይስእለከ ፡ ሃብ ፡ ወለዘ ፡ ይፈቅድ ፡ እምኀቤከ ፡ ይትለቃሕ ፡ ኢትክል
43 ኦ ፡፡ ሰማዕክሙ ፡ ከመ ፡ ተብህለ ፡ አፍቅር ፡ ቢጸከ ፡ ወጽላእ ፡ ጸላኢከ ፡፡ ወአንሰ ፡
44 እብለክሙ ፡ አፍቅሩ ፡ ጸላእክሙ ፡ ባርክዎሙ ፡ ለእለ ፡ ይረግሙክሙ ፡ ሠናየ ፡ ግበሩ ፡ ለእ
45 ለ ፡ ይጸልኡክሙ ፡ ወጸልዩ ፡ በእንተ ፡ እለ ፡ ይሰድዱክሙ ፡፡ ከመ ፡ ትኩኑ ፡ ውሉደ ፡ ለ
አቡክሙ ፡ ዘበሰማያት ፡ እስመ ፡ ፀሐዮ ፡ ያሠርቅ ፡ ላዕለ ፡ እኩያን ፡ ወኄራን ፡ ወያዘን
46 ም ፡ ዝናመ ፡ ላዕለ ፡ ጻድቃን ፡ ወዓማፂያን ፡፡ ወእመሰ ፡ ታፈቅሩ ፡ ዘያፈቅረክሙ ፡ ምን
47 ተ ፡ ዐስበ ፡ ብክሙ ፡ አኮሁ ፡ መጸብሐያንኒ ፡ ከማሁ ፡ ይገብሩ ፡፡ ወእመ ፡ ተአማኅክሙ ፡
48 አኃዊክሙ ፡ ምንተ ፡ እንከ ፡ ፈድፋደ ፡ ትገብሩ ፡ አኮኑ ፡ አሕዛብኒ ፡ ኪያሁሰ ፡ ይገብሩ ፡፡ ኩ
ኑኬ ፡ አንትሙሰ ፡ ፍጹማነ ፡ ከመ ፡ አቡክሙ ፡ ሰማያዊ ፡ ፍጹም ፡ ውእቱ ፡፡
1 በድራረ ፡ ጾም ፡ ምንባብ ፡፡ ወባሕቱ ፡ ዑቁ ፡ ምጽዋተክሙ ፡ ኢትግበሩ ፡ ለአስተርእ
ዮ ፡ ለሰብእ ፡ ከመ ፡ ታስተርእዩ ፡ ሎሙ ፡ ወእመእኮሰ ፡ ዓስበ ፡ አልብክሙ ፡ እምኀበ ፡ አቡክ
2 ሙ ፡ ዘበሰማያት ፡፡ ሶበኬ ፡ ትገብር ፡ ምጽዋተ ፡ ኢትንፋኅ ፡ ቀርነ ፡ ቅድሜከ ፡ ከመ ፡
መደልዋን ፡ ይገብሩ ፡ በምኵራብት ፡ ወበአስኳት ፡ ከመ ፡ ይትአኰቱ ፡ እምኀበ ፡ ሰብእ ፡ አሜን ፡
እብለክሙ ፡ ኀጕሉ ፡ ዕሴቶሙ ፡፡

Audîſtis quòd dictum fuit, Oculus redemptio oculi, dens redemptio dentis. 38
Et ego dico vobis, Ne reſiſtatis malo; & ei qui te percuſſerit in dextram 39
maxillam tuam, obverte ei alteram. Et ei qui vult contendere tecum, 40
& pallium tuum tollere, dimitte ei etiam tunicam tuam. Et ſi quis 41
te angariaverit milliare unum, abi cum eo duo. Ei qui petit à te, 42
dato; & eum qui vult à te mutuare, ne probibeas. Audîſtis quòd dictum 43
fuit, Dilige proximum tuum, & odio habeto inimicum tuum. Et ego dico 44
vobis, Diligite inimicos veſtros, benedicite iis qui maledicunt vobis, &
bonum facite iis qui odio vos habent, & orate pro iis qui vos perſequuntur:
Ut ſitis filii patris veſtri qui eſt in cœlis: namque ſolem exoriri facit ſuper 45
malos, & bonos; & pluere facit pluviam ſuper juſtos, & iniquos. Et ſi di- 46
ligitis eum qui diligit vos, quam mercedem habetis? nónne Publicani 47
etiam ſic faciunt? Et ſi ſalutaveritis fratres veſtros, quid igitur amplius
facitis? nónne Gentiles etiam idipſum faciunt. Eſtote igitur vos perfecti, 48
ſicut pater veſter cœleſtis perfectus eſt.

CAP. VI.

Pro cœna Jejunii, ſermo.

VEruntamen attendite Eleemoſynam veſtram, ne faciatis ad apparendum 1
hominibus ut illis innoteſcatis; & ſi non, mercedem non habetis à patre
veſtro qui eſt in cœlis. Quando igitur facis Eleemoſynam ne inſuffles 2
buccinæ coram te, ſicut hypocritæ faciunt in ſynagogis, & in platæis ut
honorificentur ab hominibus: Amen dico vobis, Perdiderunt mercedem ſuam.

Versio VULGATA LATINA.

38 Audiſtis quia dictum eſt; Oculum pro oculo, & dentem pro dente. Ego au-
39 tem dico vobis, Non reſiſtere malo: ſed ſi quis te percuſſerit in dexteram maxil-
40 lam tuam, præbe illi & alteram. Et ei, qui vult tecum judicio contendere, &
41 tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. Et quicunque te angariaverit mil-
42 le paſſus, vade cum illo & alia duo. Qui petit à te, da ei: & volenti mutuari à
43 te, ne avertaris. Audiſtis quia dictum eſt; Diliges proximum tuum, & odio
44 habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis; Diligite inimicos veſtros, &
benefacite his qui oderunt vos: & orate pro perſequentibus & calumniantibus
45 vos: Ut ſitis filii patris veſtri, qui in cœlis eſt: qui Solem ſuum oriri facit ſu-
46 per bonos & malos: & pluit ſuper juſtos & injuſtos. Si enim diligitis eos qui
vos diligunt, quam mercedem habebitis? nónne & publicani hoc faciunt? Et 47
ſi ſalutaveritis fratres veſtros tantùm, quid ampliùs facitis? nónne & Ethnici hoc
faciunt? Eſtote ergò vos perfecti, ſicut & pater veſter cœleſtis perfectus eſt. 48

CAP. VI.

ATtendite ne juſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: 1
alioquin mercedem non habebitis apud patrem veſtrum qui in cœlis eſt. Cùm er- 2
gò facis eleemoſynam, noli tubâ canere ante te, ſicut hypocritæ faciunt in ſynago-
gis, & in vicis, ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis, Receperunt
mercedem ſuam.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 39 قد سمعتم ما قيل العين بالعين والسن بالسن * وانا اقول لكم لا تقاوموا الشرير *
40 لكن من لطمك علي خدك [] تحول له الاخر * ومن اراد خصومتك واخذ ثوبك فدع له
41 42 رداءك ايضا * ومن سخرك ميلا فامض معه اثنين * ومن سالك فاعطه * ومن اراد ان
43 44 يقترض منك فلا ترده * قد سمعتم ما قيل احبب قريبك وابغض عدوك * وانا اقول لكم
احبوا اعداءكم * وباركوا علي لاعنيكم واحسنوا الي من ابغضكم وصلوا علي من
45 يطردكم ويعسفكم * كيما تكونوا بني ابيكم الذي في السموات * لانه المشرق شمسه
46 علي الاخيار والاشرار * والممطر علي الصديقين والظالمين * واذا احببتم من يحبكم فاي
47 اجر لكم * اليس العشارون يفعلون كذلك * وان سلمتم علي اخوتكم فقط فاي فضل
48 لكم اليس كذلك تفعل الوثنيون * كونوا انتم كاملين مثل ابيكم السماوي فهو كامل *
1 * انظروا لا تصنعوا مراحمكم قدام الناس كي يروكم * فليس لكم اجر عند
2 ابيكم الذي في السموات * واذا صنعت رحمة فلا تضرب قدامك بالبوق كما تصنع المراوون
في الجامع وفي الاسواق كي يمجدهم الناس * امين اقول لكم لقد اخذوا اجرهم *

Jam audiſtis quòd dictum eſt; Oculum 38
pro oculo, & dentem pro dente. Ego au- 39
tem dico vobis, Nolite reſiſtere maligno:
ſed quicunque percuſſerit te in maxillam
tuam, verte ei alteram: Et qui voluerit 40
contendere tecum, tuleritque tunicam tu-
am: dimitte ei pallium tuum etiam. Et 41
quicunque angariaverit te milliarium,
vade cum illo duo. Qui autem petit à 42
te, da ei: & eum qui vult mutuari à te,
ne repellas eum. Audiſtis quòd dictum 43
eſt; Dilige proximum tuum, & odio ha-
beto inimicum tuum. Ego autem dico 44
vobis; Diligite inimicos veſtros, & be-
nedicite maledicentibus vobis, & bene-
facite ei qui odit vos: & orate pro eo
qui perſequitur vos, & opprimit vos:
Ut ſitis filii patris veſtri qui in cœlis eſt; 45
nam ipſe eſt qui facit oriri ſolem ſuum
ſuper bonos & malos, quique pluit ſuper
juſtos & injuſtos. Si enim diligitis eos 46
qui diligunt vos, quam mercedem habe-
bitis? nónne publicani faciunt ita? Et 47
ſi ſalutaveritis fratres veſtros tantùm,
quid gratiæ vobis eſt? nónne ita faciunt
idololatræ? Eſtote vos perfecti ſicut pa- 48
ter veſter cœleſtis, nam ipſe perfe-
ctus eſt.

CAP. VI.

VIdete ne faciatis miſericordias ve- 1
ſtras coram hominibus quatenus ſpectent
vos: alioquin non erit vobis merces
apud patrem veſtrum qui in cœlis eſt.
Cùm ergò exercueris miſericordiam, 2
noli canere ante te tubâ, ſicut faciunt
hypocritæ in ſynagogis & in vicis, ut
glorificent eos homines. Amen dico vo-
bis, Jam receperunt mercedem ſuam.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 بیست یکم بهر قصاص *شنيديد كفته شد • چشم عوض چشم ودندان عوض
39 دندان •* اكنون من با شما مي كويم كه بدي برابر بدي سزاوار مداريد • الامر كه بر روي
40 راست تو بزند • تو روي ديكر پيش او بكردان • * وهر كه مي خواهد كه بكوشد وپيراهن
41 تو بستاند • قباء ترا نيز بدو ده * وهر كه ترا يك فرسنك سخره برد تو دو فرسنك با او برو
42 براي قرض * هر كه از تو بخواهد بدو بده وهر كه خواهد كه از تو قرض
43 كند اورا منع مكن بيست دوم بهر دوستي *شنيديد كه كفته شد • يار خود را دوست
44 بدار واز دشمن خود كراهيت كن • * اكنون من بشما مي كويم • دشمنان خود را دوست داريد •
وافرين كنيد بر انان كه بر شما نفرين كنند • وهر چه خوبتر كنيد با ايشان كه شما را دشمن
45 دارند • ونماز كنيد بر ايشان كه شمارا بزور بر كشند • وشمارا زحمت دهند • * براي انك مانند
پدر شما باشيد كه بر آسمانست • انك آفتاب خود را بر نيكان وبر بدان بتاباند • وباران خود را
46 بر عادلان وبر ظالمان مي بارد • * كساني را كه شما را دوست دارند • وشما نيز ايشانرا دوست
داريد • چه نيكويي كرده باشيد • وكدامين مزد شما را باشد • كه سود خوران نيز اين را ميكنند •
47 * واكر چنانست كه بر برادران خود تنها سلام كنيد • چه چيز افزون كرده باشيد • نه
48 سود خوران نيز اين را مي كنند • * اكنون شما تمام باشيد مانند پدر شما كه بر اسمانست
وتمام است بيست سوم بهر صدقه * اكنون نكه كنيد در
1 صدقه شما • واورا برابر خلق اشكارا مكنيد • بدانك خود را بديشان † بنماييد • واكر نه
2 شمارا مزد نباشد پيش پدر شما • كه بر اسمانست • * واكر صدقه خواهي دادن • برابر
خود ناي وشاخ مزن انجنانك منافقان ميكنند • در انجمنها ودر بازارها • از براي انك خلق ايشانرا
ستايش كنند راست بشما بكويم كه مزد خود ستاده باشند •

XXI. De talione.

Audiſtis dictum fuiſſe, Oculum pro 38
oculo, & dentem pro dente. Nunc 39
ego vobis dico, ut malum pro malo
non rependatis: ſed quicunque in ma-
lam dextram te percuſſerit, tu ma-
lam alteram ei obvertas. Et qui- 40
cunque voluerit contendere & indu-
ſium tuum capere, tunicam tuam et-
iam illi des. Et quicunque te unam 41
paraſangam angariaverit, tu duas
paraſangas cum illo abeas.

De mutuo.

Quicunque petierit abs te, illi dato: 42
& quicunque voluerit abs te mutua-
ri, ei ne denegato.

XXII. De amore.

Audiſtis dictum fuiſſe, Amicum tu- 43
um charum habeto, & ab inimico
tuo abhorreto. Nunc ego dico vobis; 44
Inimicos veſtros amore proſequimi-
ni, & benedicite iis qui maledicunt
vobis, & quidvis melius facite erga
eos qui vos odio habent, & preces
fundite pro iis qui vos per vim tra-
ctant, vobiſque moleſtiam faceſſunt.
Ut ſimiles Patri veſtro ſitis qui in 45
cœlis eſt, qui ſuum ſuum bonis juxta
ac malis illuceſcere facit, & pluviam
ſuam ſuper juſtos & ſuper iniquos
depluit. Eos qui vos amore proſe- 46
quuntur ſi vos etiam redamatis, quid
boni facitis? & quid mercedis vo-
bis erit? quia publicani etiam hoc
faciunt. Et ſi ita ſit quod fratres ve- 47
ſtros ſolummodò ſalute impertitis,
quam rem eximiam facitis? nónne
publicani etiam hoc faciunt. Jam 48
vos perfecti eſtote inſtar Patris ve-
ſtri, qui in cœlis eſt, & perfectus eſt.

CAP. VI.

XXIII. De eleemoſyna.

ATtendite autem eleemoſynæ ve- 1
ſtræ, & eam coram populo palam ne
faciatis, ut vos ipſi oſtentetis, ali-
oqui vobis merces non erit apud Pa-
trem veſtrum qui eſt in cœlis. Quòd 2
ſi eleemoſynam dare volueris, coram
te fiſtulâ aut cornu ne clangas, quem-
admodū hypocritæ faciunt in conven-
tibus & in emporiis, ut populus
illos laude afficiant: profectò vobis
dico, quòd mercedem ſuam rece-
perunt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ϛ'.

Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera
3 Σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά
tua : Ut sit tua eleemosyna in *secreto* : & pater tuus *videns*
4 σου· Ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων
in *secreto* *ipse* reddet tibi *in* *manifesto.* Et cùm *adores,* *non eris*
5 ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ
sicùt hypocritæ, *quia* amant in synagogis, & in angulis
ὥσπερ οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ ἐν ταῖς γωνίαις
platearum stantes orare, ut *appareant* hominibus. Amen
τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις. ἀμὴν
dico vobis, *Quòd excipiunt* mercedem suam. Tu autem cùm *adores*, in-
6 λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσ-
tra in cubiculum tuum, & *claudens* *ostium tuum,* *adora* pa-
ελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πα-
trem tuum *qui* in *secreto:* & pater tuus *conspiciens* in *secreto,*
τρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ,
reddet tibi *in* *apparenti.* Orantes autem *ne inania loquamini* ; μγ
7 ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε,
sicut ethnici: *arbitrantur* enim quòd in multiloquio suo exau-
ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακου-
dientur. *Ne igitur* *assimilemini* *eis* : *novit* enim pater vester *quorum* *usum*
8 σθήσονται. Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν
habetis, *ante* *vos* *petere* eum. Sic ergò *adorate* vos : Pater
9 ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ

noster qui in cœlis, sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία 10
tuum : Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, & in terra. Pa-
σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρ- 11
nem nostrum supersubstantialem da nobis hodiè. Et dimitte nobis
τον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. Καὶ ἄφες ἡμῖν 12
debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus
τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις
nostris. Et ne *inferas* nos in tentationem, sed libera nos à
ἡμῶν. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ 13
malo. *Quoniam tuum est* *regnum,* *&* *potentia,* *&* *gloria,* *in* *secula.*
τοῦ πονηροῦ. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας.
Amen. Si enim dimiseritis hominibus *lapsus* eorum, dimittet
μδ ἀμήν. Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει 14
ς & vobis pater vester cœlestis. Si autem non dimiseritis hominibus
καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις 15
lapsus *ipsorum,* nec pater vester dimittet *lapsus*
τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα
με *vestros.* Cùm autem jejunatis, *ne* *fiatis* sicut hypocritæ, *obtristati.*
ι ὑμῶν. Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταί, σκυθρωποί. 16
obscurant enim facies suas, ut appareant hominibus jeju-
ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύ-
nantes. Amen dico vobis, Quia *recipiunt* mercedem suam.
οντες. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 ܐܢܬ ܕܝܢ ܡܐ ܕܥܒܕ ܐܢܬ ܙܕܩܬܐ. ܠܐ ܬܕܥ ܣܡܠܟ ܡܢܐ ܥܒܕܐ ܝܡܝܢܟ. *
4 ܐܝܟ ܕܬܗܘܐ ܙܕܩܬܟ ܒܟܣܝܐ. ܘܐܒܘܟ ܕܚܙܐ ܒܟܣܝܐ. ܗܘ ܢܦܪܥܟ ܒܓܠܝܐ. * ܘܡܐ
5 ܕܡܨܠܐ ܐܢܬ ܠܐ ܬܗܘܐ ܐܝܟ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ ܕܪܚܡܝܢ ܠܡܩܡ ܒܟܢܘܫܬܐ ܘܒܙܘܝܬܐ
ܕܫܘܩܐ ܠܡܨܠܝܘ. ܕܢܬܚܙܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ. ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܩܒܠܘ
6 ܐܓܪܗܘܢ. * ܐܢܬ ܕܝܢ ܡܐ ܕܡܨܠܐ ܐܢܬ. ܥܘܠ ܠܬܘܢܟ. ܘܐܚܘܕ ܬܪܥܟ. ܘܨܠܝ
7 ܠܐܒܘܟ ܕܒܟܣܝܐ. ܘܐܒܘܟ ܕܚܙܐ ܒܟܣܝܐ. ܗܘ ܢܦܪܥܟ ܒܓܠܝܐ. * ܘܡܐ ܕܡܨܠܝܢ ܐܢܬܘܢ.
ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܦܩܩܝܢ ܐܝܟ ܚܢܦܐ. ܣܒܪܝܢ ܓܝܪ ܕܒܡܡܠܠܐ ܣܓܝܐܐ ܡܬܫܡܥܝܢ.
8 ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܬܕܡܘܢ ܠܗܘܢ. ܝܕܥ ܗܘ ܓܝܪ ܐܒܘܟܘܢ ܡܢܐ ܡܬܒܥܐ ܠܟܘܢ. ܥܕܠܐ *
9 ܬܫܐܠܘܢܝܗܝ. * ܗܟܢܐ ܗܟܝܠ ܨܠܘ ܐܢܬܘܢ. ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. ܢܬܩܕܫ ܫܡܟ. * ܬܐܬܐ ܡܠܟܘܬܟ.
10
11 ܢܗܘܐ ܨܒܝܢܟ. ܐܝܟܢܐ ܕܒܫܡܝܐ ܐܦ ܒܐܪܥܐ. * ܗܒ ܠܢ ܠܚܡܐ ܕܣܘܢܩܢܢ
12 ܝܘܡܢܐ. * ܘܫܒܘܩ ܠܢ ܚܘܒܝܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܚܢܢ ܫܒܩܢ ܠܚܝܒܝܢ. * ܘܠܐ
13 ܬܥܠܢ ܠܢܣܝܘܢܐ. ܐܠܐ ܦܨܢ ܡܢ ܒܝܫܐ. ܡܛܠ ܕܕܝܠܟ ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܘܚܝܠܐ
14 ܘܬܫܒܘܚܬܐ. ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. * ܐܢ ܬܫܒܩܘܢ ܓܝܪ ܠܒܢܝܢܫܐ ܣܟܠܘܬܗܘܢ.
15 ܢܫܒܘܩ ܐܦ ܠܟܘܢ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. * ܐܢ ܕܝܢ ܠܐ ܬܫܒܩܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ. ܐܦܠܐ
ܐܒܘܟܘܢ ܫܒܩ ܠܟܘܢ ܣܟܠܘܬܟܘܢ.

* ܕܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܨܘܡܐ * * ܡܬ *

16 * ܐܡܬܝ ܕܝܢ ܕܨܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܟܡܝܪܐ ܐܝܟ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܡܚܒܠܝܢ
ܓܝܪ ܐܦܝܗܘܢ ܐܝܟ ܕܢܬܚܙܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ ܕܨܝܡܝܢ. ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ
ܕܩܒܠܘ ܐܓܪܗܘܢ.

Tu verò cùm facis eleemosynam, nesciat 3
sinistra tua quid agat dextera tua : Ut sit 4
eleemosyna tua in abscondito : & pater
tuus qui videt in abscondito, ipse repen-
det tibi in propatulo. Et cùm oras, ne 5
sis sicut hypocritæ qui amant stare in syn-
agogis, & in angulis platearum ad oran-
dum, ut spectentur ab hominibus. Equi-
dem dico vobis, Receperunt mercedem su-
am. Tu verò cùm oras, introito in con- 6
clave tuum, & claude ostium tuum, &
ora patrem tuum qui est in abscondito,
& pater tuus qui videt in abscondito, re-
pendet tibi in propatulo. Cúmque ora- 7
tis, ne sitis garruli sicut ethnici : putant
enim fore ut per sermonem copiosum ex-
audiantur. Ne igitur illis assimilemini : 8
etenim pater vester novit quid requiratur
vobis, antequàm petatis ab eo. Vos ita 9
orate ; Pater noster qui es in cœlis, san-
ctificetur nomen tuum : Adveniat regnum
tuum ; fiat voluntas tua sicut in cœlo &
in terra. Da nobis panem indigentiæ no-
stræ hodiè. Et remitte nobis debita no-
stra, sicut nos etiam remittimus debitori-
bus nostris : Et ne nos inducas in tentatio-
nem ; sed libera nos à malo. Quia tuum
est regnum, & potentia, & gloria, in se-
cula seculorum. Si enim remiseritis ho-
minibus stultitias ipsorum, remittet etiam
vobis pater vester, qui est in cœlis. Sin
autem non remiseritis hominibus, nec
etiam pater vester remittet vobis stultitias
vestras.

Secunda feria septimanæ secundæ Jejunii.

Cùm autem jejunatis, ne sitis tetrici sicut
hypocritæ, deturpant enim vultus suos,
ut appareant hominibus jejunantes : equi-
dem dico vobis, Receperunt mercedem
suam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወአንተሰ ፡ ሶበ ፡ ትገብር ፡ ምጽዋተ ፡ ሊታአምር ፡ ፀጋምከ ፡ ዘትገብር ፡ የማንከ፡፡=፡
4 ከመ ፡ በክዱን ፡ ይኩን ፡ ምጽዋትከ ፡ ወአቡከ ፡ ዘይሬኢ ፡ ዘበ ፡ ኅቡእ ፡ ይፈድየከ ፡ ክ
5 ሡተ፡፡=፡ ወሶበሂ ፡ ትጼልዩ ፡ ኢትኩኑ ፡ ከመ ፡ መድልዋን ፡ እስመ ፡ ያፈቅሩ ፡ በመኳርብ
ት ፡ ወውስተ ፡ መአዝነ ፡ መራሕብተ ፡ አነቀጽ ፡ ቁመ፡ወጸልዮ ፡ ከመ፡ያስተርእዩ ፡ ለሰብእ፡
6 አሜን፡ እብለክሙ፡ ሐጕሉ፡ ዕሴቶሙ፡=፡ ወአንተሰ ፡ ሶበ ፡ ትጼሊ፡ባእ ፡ ቤተከ ፡ ወዕጹ ፡
ኆኅተከ ፡ ወጸሊ ፡ ለአቡከ ፡ ለዘ ፡ በኅቡእ ፡ ወአቡከ ፡ ዘይሬኢ ፡ በኅቡእ ፡ ይዐሲየከ ፡
7 ክሡተ፡፡=፡ ወእንዘ ፡ ትጼልዩ፡ ኢትዘንግዑ ፡ ከመ፡አሕዛብ ፡ እስመ ፡ ይመስሎሙ ፡ በእ
8 ብዝኆ ፡ ነባቢሆሙ ፡ ዘይሰምዕዎሙ፡=፡ ኢትትመሰልዎሙኬ ፡ እስመ ፡ ያአምር፡ አቡክሙ ፡ ሰ
9 ማያዊ ፡ ዘትፈቅዱ ፡ ዘእንበለ ፡ ትስአልዎ፡=፡ ከመዝኬ ፡ ጸልዩ ፡ አንትሙሰ ፡፡ አቡነ ፡
10 ዘበሰማያት ፡ ይትቀደስ ፡ ስምከ፡=፡ ትምጻእ ፡ መንግሥትከ ፡ ይኩን ፡ ፈቃደከ ፡ በከ
11 መ ፡ በሰማይ ፡ ወበምድርኒ፡=፡ ሲሳየነ ፡ ዘለለ ፡ ዕለትነ ፡ ሀበነ ፡ ዮም፡፡=፡
12 ኅድግ ፡ ለነ ፡ አበሳነ ፡ ከመ ፡ ንሕነኒ ፡ ንኅድግ ፡ ለዘ ፡ አበሰ፡ለነ፡=፡ ወኢታብአነ፡ ውስተ ፡
13 መንሱት ፡ አላ ፡ አድኅነነ ፡ ወባልሐነ ፡ እምኵሉ ፡ እኩይ ፡፡ እስመ ፡ ዚአከ ፡ ይእቲ ፡ መን
14 ግሥት ፡ ኃይል ፡ ወስብሐት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን፡፡=፡ እስመ ፡ እመ ፡ ኀደግሙ ፡ ለ
15 ሰብእ ፡ አበሳሆሙ ፡ ይኅድግ ፡ ለክሙኒ ፡ አቡክሙ ፡ ሰማያዊ ፡ አበሳክሙ፡=፡ ወእመሰ ፡ ኢ
16 ኀደግሙ፡ለሰብእ ፡ አበሳሆሙ ፡ አቡክሙኒ፡ ኢየኅድግ ፡ አበሳክሙ፡፡=፡ ወሶበ ፡ ትጸውሙ ፡
ኢትኩኑ ፡ ከመ ፡ መድልዋን ፡ ኢትጽመሀዩ ፡ እስመ ፡ ያማስኑ ፡ ገጾሙ ፡ ከመ ፡ ያስተርኢዩ ፡
ለሰብእ ፡ ከመ ፡ ጾሙ ፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ሴለጡ ፡ ዐስቦሙ፡=፡

Sed quum tu facies eleemosynam, ne cognoscat sinistra tua quid faciat dex-
tera tua : Ut in occulto sit eleemosyna tua : & pater tuus qui videt qui
in occulto est, reddet tibi manifestè. Et quando oratis, ne sitis sicut hypocri-
tæ, quoniam amant in synagogis, & in angulis platæarum portæ stare, & ora-
re ut appareant hominibus : Amen dico vobis, Perdiderunt mercedem suam.
Sed tu quum oraveris, ito in domum tuam, & claude ostium tuum, & ora pa-
trem tuum qui est in occulto : & pater tuus qui videt in occulto, retribuet
tibi manifestè. Et orantes, ne loquamini incompositè sicut populi : quoniam
illi existimant, quòd in multiloquio suo exaudiantur. Ne igitur ipsis as-
similemini : quoniam cognoscit pater vester cœlestis quibus indigeatis, ante-
quam petatis eum. Vos igitur ita precemini ; Pater noster qui es in cœlis, san-
ctificetur nomen tuum : Veniat regnum tuum ; fiat voluntas tua, sicut in cœ-
lo, & in terra etiam. Cibum nostrum cujusque diei nostri da nobis hodie.
Remitte nobis peccata nostra, sicut nos remittimus ei qui deliquit contra nos.
Et ne inducas nos in tentationem : sed redime nos, & extrahe nos ab omni
malo : quoniam tuum est regnum, potentia, & gloria in seculum seculi, Amen.
Quoniam si remiseritis hominibus peccata sua, remittet vobis etiam pater
vester cœlestis peccata vestra. Et si non remiseritis hominibus peccata sua,
pater vester etiam non remittet peccata vestra. Et quando jejunatis, ne fi-
tis sicut hypocritæ, ne sitis tristes : quoniam corrumpunt facies suas, ut conspi-
ciantur hominibus quòd jejunaverint. Amen dico vobis, Compleverunt mercedem suam.

Versio VULGATA LATINA.

3 Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: Ut
4 sit eleemosyna tua in abscondito, & pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.
5 Et cùm oratis, non eritis sicut hypocritæ, qui amant in synagogis & in angulis pla-
tearum stantes orare, ut videantur ab hominibus. Amen dico vobis, Receperunt
6 mercedem suam. Tu autem cùm oraveris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio
ora patrem tuum in abscondito: & pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.
7 Orantes autem, nolite multùm loqui, sicut Ethnici: putant enim quòd in multilo-
8 quio suo exaudiantur. Nolite ergò assimilari eis: scit enim pater vester, quid
9 opus sit vobis, antequàm petatis eum. Sic ergò vos orabitis; Pater noster, qui
es in cœlis: sanctificetur nomen tuum. Adveniat, regnum tuum. Fiat voluntas 10
tua, sicut in cœlo, & in terra. Panem nostrum supersubstantialem da nobis ho- 11
dié. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. 12
Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos à malo. Amen. Si enim dimi- 13
seritis hominibus peccata eorum: dimittet & vobis pater vester cœlestis delicta 14
vestra. Si autem non dimiseritis hominibus: nec pater vester dimittet vobis 15
peccata vestra. Cùm autem jejunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes: exter- 16
minant enim facies suas, ut appareant hominibus jejunantes. Amen dico vobis,
Quia receperunt mercedem suam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 4 * وانت اذا صنعت رحمة فلا تعلم شمالك بما صنعت يمينك * لتكون صدقتك في خفية * وابوك
5 الذي يري الخفيه يجزيك علانية * الفصل العاشر * واذا صليتم فلا تكونوا
كالمرائين * الذين يحبون القيام في المجامع وفي زوايا الازقة يصلون ليظهروا للناس * امين اقول
6 لكم انهم قد اخذوا اجرهم * وانت اذا صليت فادخل مخدعك واغلق بابك عليك وصل
7 لابيك سرا * وابوك يري السر فيعطيك علانية * واذا صليتم فلا تكثروا الكلام كالوثنيين فانهم
8 يظنون ان سيسمع لهم بكثرة كلامهم * فلا تتشبهوا بهم * لان اباكم عالم بما تحتاجون اليه
9 10 قبل ان تسالوه اياه * وهكذي تصلون انتم * يا ابانا الذي في السموات يتقدس اسمك * تاتي
11 12 ملكوتك * تكون مشيتك كما في السماء وعلي الارض * خبزنا الذي للغد اعطنا اليوم * واغفر
13 14 لنا ما علينا كما نغفر نحن لمن لنا عليه * ولا تدخلنا التجارب لكن نجنا من الشرير [] * فان
15 غفرتم للناس خطاياهم غفر لكم ابوكم السماي خطاياكم * وان لم تغفروا للناس [] فلا ابوكم
16 السماي يغفر لكم خطاياكم * واذا صمتم فلا تكونوا كالمرائين * لانهم يعبسون وجوههم
ويغيرونها ليظهروا للناس صيامهم * امين اقول لكم لقد اخذوا اجرهم *

Tu autem cùm feceris misericordiam, 3
nesciat sinistra tua quid egerit dextera
tua: Ut sit eleemosyna tua in abscondi- 4
to: & pater tuus qui aspicit secretum,
reddet tibi palàm.

Sectio decima.

Et cùm oratis, ne sitis sicut hypocritæ, 5
qui amant stare in synagogis, & in an-
gulis platearum orant, ut appareant ho-
minibus: Amen dico vobis, quòd jam
receperunt mercedem suam. Tu autem 6
cùm oraveris, ingredere penetrale tuum,
& claude ostium tuum super te, & ora
patrem tuum secretó: & pater tuus vi-
det occultum, dabitque tibi manifesté.
Cúmque oraveritis, ne multiplicetis 7
verba sicut ethnici: hi enim putant se
exaudiendos ob multitudinem verbo-
rum. Ne ergò imitemini eos: quoniam 8
pater vester novit id cujus indigetis,
antequàm petatis illud ab eo. Sic au- 9
tem orabitis vos; O Pater noster qui es
in cœlis, sanctificetur nomen tuum. Ad- 10
veniat regnum tuum. Fiat voluntas tua,
sicut in cœlo, & super terram. Panem 11
nostrum crastinum da nobis hodié. Et 12
dimitte nobis quod debemus, sicut dimit-
timus nos ei qui nobis debet. Et ne nos 13
inducas in tentationem: sed libera nos
à maligno. Si enim dimiseritis homini- 14
bus peccata eorum, dimittet vobis pater
vester cœlestis peccata vestra. Si autem 15
non dimiseritis hominibus; neque pater
vester cœlestis dimittet vobis peccata
vestra. Cùm autem jejunatis, ne sitis si- 16
cut hypocritæ: hi enim atras præbent fa-
cies suas, immutant eas, ut ostentent ho-
minibus jejunium suum. Amen dico vo-
bis, Jam receperunt mercedem suam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * اگر وقتي تو صدقه دهي بايد كه دست راست تو نداند * انچ دست چپ تو ميكند *
4 * چنانك صدقه تو بنهان باشد * وپدر تو به پنهاني مي بيند عوضش اشكارا بدهد
5 بيست چهارم اشارت بهر نماز * وچون نماز كني مباش همچون منافقان كه
دوست دارند كه در انجمنها وبر كنار كوچها وبازارها نماز كنند * بدانك خلق ايشانرا ببينند *
6 راست بشما بگويم كه مزد خود ستده باشند * چون تو نماز خواهي كردن در خلوتگاه
خود رو * ودر خود را ببند وبر پدر نهان خود نماز كن * وپدر تو بنهان بيند واشكارا بتو
7 عوض دهد * وقتي كه نماز كنيد بسيار بيهوده مگوييد همچون حنيفيان * زيرا مي
8 پندارند كه بپسياري گفتن ايشان شنوده مي شود * نه اين چنين بديشان خمانا
باشيد * براي انك پدر شما مي داند انچ شمارا در بايست است * زودتر ازانك ازو بخواهيد
9 * ليكن شما اين چنين نماز كنيد بيست پنجم صورت نماز گفتن پدر ما كه
10 بر اسماني * پاك است نام تو * بيايد ملكوت تو * بشود خداوند * ارادت تو * انچنانك در اسمان
11 12 ودر زمين * نان مارا بده انچ روزرا در بايست است * وگناههاء مارا فرو گذار انچنانك ما نيز
13 براي ايشان كه بر ما گناه كرده باشند فرو گذاريم * ومارا در ازمايشهاء بلا مينداز الا از
بدي شر مارا نگاه دار وبرهان * براي انك ملكوت * ونيرومندي * وعظمت ازان توست *
14 اكنون * وتا ابد الابد * آمين * بيست ششم جهت برد باري * اگر گناههاء خلق
15 را فرو گذاريد * پدر شما كه بر آسمانست * گناههاء شما نيز فرو گذارد * واگر گناهها
خلق را فرو نگذاريد * پدر شما نيز گناههاء شمارا فرو نگذارد بيست هفتم
16 جهت روزه * وقتي كه روزه داريد * روي خود را درمناك وترش مكنيد همچون
منافقان * كه روي خودرا درمناك وترش بنمايند * وخود را بر خلق عرض كنند كه
روزه مي دارند * راست بشما بگويم كه مزد خود ستده باشند *

Si quando tu eleemosymam dederis, 3
oportet ut man° dextra tua non sciat
id quod manus sinistra tua facit.
* *Ut eleemosyna tua in occulto sit: &* 4
Pater tuus qui in occulto videt,
præmium ejus palam det.

XXIV. Consilium de oratione.

Et cùm orationem feceris, ne sis ut 5
hypocritæ, qui amant ut in synagogis
& in ora platearum & emporiorum
precentur, eò ut homines eos videant:
profectò vobis dico, quòd mercedem
suam receperunt. Cùm tu precari vo- 6
lueris, in conclave tuum ito, & osti-
um tuum claude, & patri tuo occul-
to preces facito; nam pater tuus in
occulto videt, & palam tibi præmi-
um referet. Quo tempore oratis, 7
multa vana ne proloquimini sicut
ethnici: putant enim multiloquium
suum exauditum iri. Ne ad hunc 8
modum eorum æmuli estote: quia
Pater vester novit quid vobis opus
est, priusquam ab eo petatis. Vos 9
autem sic orate,

XXV. Formula orandi.

Pater noster qui in cœlis es, sanctum
est nomen tuum. Adveniat regnum 10
tuum. Fiat, Domine, voluntas tua,
sicut in cœlis & in terra. Panem 11
nobis da qui diei necessarius est. Et 12
peccata nostra remitte, sicut nos eti-
am iis qui in nos peccaverunt remit-
timus. Et nos in tentationes afflicti- 13
onis ne injicias, sed à malitia mali
nos serva & libera: quia tuum est
regnum, & potentia, & majestas,
nunc, & in seculum seculi. Amen.

XXVI. De tolerantia.

Si delicta hominibus remittatis, 14
Pater vester, qui in cœlis est, peccata
vestra etiam remittet. Sin delicta 15
hominibus non remiseritis, Pater
vester etiam peccata vestra non re-
mittet.

XXVII. De jejunio.

Quando jejunium habetis, faciem 16
vestram tristem & tetricam ne red-
datis, sicut hypocritæ; nam faciem
suam tristem & tetricam ostendunt,
& sese populo manifestant, quòd je-
junent: utique vobis dico, quòd
mercedem suam acceperunt.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΙ'ΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Tu autem *jejunans*, unge tuum caput, & faciem tuam
17 Σὺ δὲ νηστεύων, ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου
lava: *Ut* ne *appareas* hominibus jejunans, sed patri
18 νίψαι· Ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί
tuo qui in *secreto*: & pater tuus *videns* in *secreto*, reddet
σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει
tibi *in manifesto*. *Ne thesaurizate* vobis thesauros in terra,
19 σοι ἐν τῷ φανερῷ. μϛ Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς,
ubi ærugo & tinea *exterminat*, & ubi fures *perfodiunt*, & furantur.
ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι, καὶ κλέπτουσι.
Thesaurizate autem vobis thesauros in cælo, ubi neque ærugo, neque tinea
20 Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς, οὔτε βρῶσις
exterminat, & ubi fures non effodiunt, nec furantur. Ubi enim est
21 ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν, οὐδὲ κλέπτουσιν. Ὅπου γάρ ἐστιν
thesaurus *vester*, ibi *erit* & cor *vestrum*. Lucerna corporis
22 ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν. μζ Ὁ λύχνος τοῦ σώματός
est oculus: si *igitur* oculus tuus simplex fuerit, totum corpus
ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά
tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus *malus* fuerit, totum
23 σου φωτεινὸν ἔσται. Ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον
corpus tuum tenebrosum erit. Si ergò lumen quòd in te,
τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ,
tenebræ sunt, tenebræ quantæ? Nemo potest duobus dominis
μη σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον; Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις 24
servire: aut enim unum *oderit*, & alterum diliget: aut unum
δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς
amplexabitur, & alterum *despiciet*. Non potestis Deo servire &
ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ
mammonæ. *Propter hoc* dico vobis, Ne *anxiemini* animæ vestræ,
μθ μαμμωνᾷ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, 25
quid manducetis, & *quid bibatis*: neque corpori vestro, quid induamini:
τί φάγητε, καὶ τί πίητε· μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε.
nónne anima plus est *esca*, & corpus *indumento*?
οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;
Inspicite in volatilia cæli, quoniam non *seminant*, neque
Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ 26
metunt, neque congregant in horrea, & pater vester
θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν
cœlestis pascit illa. Nónne vos magis *excellitis* illis: Quis autem
ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά. Οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; Τίς δὲ 27
ex vobis anxians potest adjicere ad staturam suam cubitum
ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν
unum?
ἕνα;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 18 * ܐܢܬ ܕܝܢ ܡܐ ܕܨܐܡ ܐܢܬ ܐܫܝܓ ܐܦܝܟ ܘܐܫܘܓ ܪܫܟ܀ * ܐܝܟ ܕܠܐ ܬܬܚܙܐ ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ
ܕܨܐܡ ܐܢܬ܀ ܐܠܐ ܠܐܒܘܟ ܕܒܟܣܝܐ܀ ܘܐܒܘܟ ܕܚܙܐ ܒܟܣܝܐ ܗܘ ܢܦܪܥܟ܀
19 * ܠܐ ܬܣܝܡܘܢ ܠܟܘܢ ܣܝ̈ܡܬܐ ܒܐܪܥܐ܀ ܐܬܪ ܕܣܐܣܐ ܘܐܟܠܐ ܡܚܒܠܝܢ܀ ܘܐܬܪ ܕܓܢ̈ܒܐ
20 ܦܠܫܝܢ ܘܓܢܒܝܢ܀ * ܐܠܐ ܣܝܡܘ ܠܟܘܢ ܣܝ̈ܡܬܐ ܒܫܡܝܐ܀ ܐܬܪ ܕܠܐ ܣܐܣܐ
21 ܘܠܐ ܐܟܠܐ ܡܚܒܠܝܢ܀ ܘܐܬܪ ܕܓܢ̈ܒܐ ܠܐ ܦܠܫܝܢ ܘܠܐ ܓܢܒܝܢ܀ * ܐܝܟܐ ܓܝܪ
22 ܕܐܝܬܘܗܝ ܣܝܡܬܟܘܢ ܬܡܢ ܗܘ ܐܦ ܠܒܟܘܢ܀ * ܫܪܓܐ ܕܦܓܪܐ ܐܝܬܘܗܝ ܥܝܢܐ܀
23 ܐܢ ܥܝܢܟ ܬܗܘܐ ܦܫܝܛܐ܀ ܐܦ ܟܠܗ ܦܓܪܟ ܢܗܝܪ ܢܗܘܐ܀ ܐܢ ܕܝܢ ܥܝܢܟ
ܒܝܫܐ ܬܗܘܐ܀ ܟܠܗ ܦܓܪܟ ܚܫܘܟܐ ܢܗܘܐ܀ ܐܢ ܗܘ ܗܟܝܠ ܢܘܗܪܐ ܕܒܟ ܚܫܘܟܐ ܗܘ܀
24 ܚܫܘܟܟ ܟܡܐ ܢܗܘܐ܀ * ܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܠܬܪܝܢ ܡܪ̈ܘܢ ܠܡܦܠܚ܀ ܐܘ ܓܝܪ ܠܚܕ
ܢܣܢܐ ܘܠܐܚܪܢܐ ܢܪܚܡ܀ ܐܘ ܠܚܕ ܢܝܩܪ ܘܠܐܚܪܢܐ ܢܫܘܛ܀ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܠܗܐ
ܠܡܦܠܚ ܘܠܡܡܘܢܐ܀

Tu verò cùm jejunas, ablue vultum tuum, & unge caput tuum. Ut ne appareas hominibus jejunans, sed patri tuo qui est in abscondito: & pater tuus qui videt in abscondito, ipse rependet tibi. Ne reponatis vobis thesauros in terra, loco ubi tinea & ærugo corrumpunt, & ubi fures perfodiunt & furantur. Sed reponite vobis thesauros in cœlo, ubi nec tinea nec ærugo corrumpunt; & ubi fures non perfodiunt, neque furantur. Ubi enim est thesaurus vester, illic est etiam cor vestrum. Lucerna corporis est oculus: si oculus tuus igitur fuerit simplex, etiam totum corpus tuum lucidum erit. Sin autem oculus tuus fuerit malus, totum corpus tuum tenebricosum erit: si ergò lumen quod est in te, tenebræ sunt, tenebræ tuæ quam futuræ sunt? Nemo potest duobus dominis servire: aut enim unum odio prosequetur, & alterum diliget; aut unum honorabit, & alterum contemnet: non potestis Deo servire & divitiis.

* ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ ܩܪܝܢܐ * ܝܓ *

Feria tertia Septimanæ primæ Quadragesimæ. 13.

25 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܀ ܠܐ ܬܐܨܦܘܢ ܠܢܦܫܟܘܢ ܡܢܐ ܬܐܟܠܘܢ ܘܡܢܐ
ܬܫܬܘܢ܀ ܘܠܐ ܠܦܓܪܟܘܢ ܡܢܐ ܬܠܒܫܘܢ܀ ܠܐ ܗܐ ܢܦܫܐ ܝܬܝܪܐ ܗܝ ܡܢ ܣܝܒܪܬܐ܀ ܘܦܓܪܐ
26 ܡܢ ܠܒܘܫܐ܀ * ܚܙܘ ܠܦܪ̈ܚܬܐ ܕܫܡܝܐ܀ ܕܠܐ ܙܪܥܝܢ܀ ܘܠܐ ܚܨܕܝܢ܀ ܘܠܐ ܟܢܫܝܢ ܒܐܘܨܪ̈ܐ܀
ܘܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܡܬܪܣܐ ܠܗܝܢ܀ ܠܐ ܗܐ ܐܢܬܘܢ ܡܝܬܪܝܬܘܢ ܡܢܗܝܢ܀
27 * ܡܢܘ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܕܝܨܦ܀ ܡܫܟܚ ܠܡܘܣܦܘ ܥܠ ܩܘܡܬܗ ܐܡܬܐ ܚܕܐ܀

Propterea dico vobis, Ne soliciti sitis animæ vestræ quid esuri sitis, & quid bibituri: nec corpori vestro quâ re sitis induendi: nónne anima præstantior est alimento, & corpus indumento? Intuemini volucres cœli, quæ nec serunt, nec metunt, neque cogunt in horrea, & pater vester qui est in cœlis alit eas: nonne vos estis eis præstantiores? Quis autem ex vobis qui solicitus possit addere ad staturam suam cubitum unum?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወአንትሰ ፡ ሶበ ፡ ትጸውም ፡ ቅብእ ፡ ርእሰከ ፡ ወገጸከ ፡ ተኀፀብ ። እም ፡ ኢተስተ
18 ርኢ ፡ ለሰብእ ፡ ከመ ፡ ጾምከ ፡ ዘእንበለ ፡ ለአቡከ ፡ ዘበ ፡ ኅቡእ ፡ ወአቡከ ፡ ዘይሬ
ኢ ፡ ዘበ ፡ ኅቡእ ፡ የዐስየከ ፡ ክሡተ ። በቀዳሚ ፡ ሰንበተ ፡ ክርስቲያን ፡ በጾ
19 ም ። ኢትዝግቡ ፡ ለክሙ ፡ መዝገበ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ኀበ ፡ ፀፄ ፡ ወቍንቍኔ ፡
20 ያማስኖ ፡ ወኀበ ፡ ሰረቅት ፡ ይከርዩ ፡ ወይሰርቁ ። ዝገቡ ፡ ለክሙ ፡ መዝገበ ፡ ው
ስተ ፡ ሰማያት ፡ ኀበ ፡ ፀፄ ፡ ወኢይነቅዝ ፡ ወኢቍንቍኔ ፡ ያማስኖ ፡ ወኀበ ፡ ሰረቅ
21 ት ፡ ኢይከርዩ ፡ ወኢይሰርቁ ። እስመ ፡ ኀበ ፡ ሀሎ ፡ መዝገብከ ፡ ሄየ ፡ ይሄሉ ፡ ልብ
22 ከ ። ማኅቶቱ ፡ ለሥጋከ ፡ ውእቱ ፡ ዓይንከ ፡ እመ ፡ ዓይንከ ፡ ከሡት ፡ ኵሉ ፡
23 ሥጋከ ፡ ብሩህ ፡ ውእቱ ። ወእመሰ ፡ ዓይንከ ፡ ፀዋግ ፡ ኵሉ ፡ ነፍስትከ ፡ ጽልመ
ት ፡ ይከውን ፡ ወእመሰ ፡ ብርሃን ፡ ዘዲቤከ ፡ ጽልመት ፡ ውእቱ ፡ ጽልመትከ ፡ እ
24 ፎ ። አልቦ ፡ ዘይክል ፡ ለክልኤቱ ፡ አጋእስት ፡ ተቀንዮ ፡ እማእኮ ፡ ለአሐደ ፡ ይጸ
ልእ ፡ ወክልአ ፡ ያፈቅር ፡ ወእማእኮ ፡ ለአሐዱ ፡ ይትኤዘዝ ፡ ወለክልኡ ፡ ኢይትኤ
ዘዝ ፡ ኢትክሉኬ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ተቀንዮ ፡ ወለንዋይ ፡ ዝዓለም ።
በቀዳሚ ፡ ሰንበት ፡ ዘጸጊያት ።
25 በእንተዝ ፡ እብለክሙ ፡ ኢትትክዙ ፡ ለነፍስክሙ ፡ ዘትበልዑ ፡ ወለነፍስትክሙ ፡ ዘት
26 ለብሱ ፡ አኮሁ ፡ ነፍስ ፡ ተዐቢ ፡ እምሲሲት ፡ ወነፍስት ፡ እምልብስ ። ነጽሩ ፡ አዕ
ዋፈ ፡ ሰማይ ፡ ከመ ፡ ኢይዘርኡ ፡ ወኢየአርሩ ፡ ወኢያስተጋብኡ ፡ ውስተ ፡ አ
27 ብያት ፡ ወአቡክሙ ፡ ሰማያዊ ፡ ይሴስዮሙ ፡ አንትሙሁ ፡ እንከ ፡ ትኄይስዎሙ ። መ
ኑ ፡ እምኔክሙ ፡ በተከዘ ፡ ዘይክል ፡ ወስኮ ፡ እምድኅረ ፡ ቆሙ ፡ እመተ ፡ አሐደ ።

Et tu quum jejunaveris, unge caput tuum, & faciem tuam lava ut non constet hominibus quòd jejunâsti, sed Patri tuo qui est in abscondito: Pater tuus videns quod in abscondito est, retribuet tibi manifestè.

In prima Dominicæ Jejunii.

Ne thesaurizate vobis thesaurum in terra, ubi tinea et ærugo corrumpunt eum, et ubi fures perfodiunt & furantur. Thesaurizate vobis thesaurum in cælis, ubi tinea non rodit, neque ærugo corrumpit, & ubi latrones non perfodiunt, neque furantur; Quoniam ubi est thesaurus tuus, ibi erit cor tuum. Lucerna corporis tui est oculus tuus: si oculus tuus apertus sit, totum corpus tuum lucidum erit. Et si oculus tuus malus, totum corpus tuum tenebricosum erit. Et si lux quæ supra te est tenebræ sit, tenebræ tuæ quantò magis! Non est qui potest duobus dominis servire; nisi unum odio habeat, & alterum diligat: & nisi uni pareat, & alteri non pareat. Non potestis Domino servire & divitiis hujus mundi.

In prima Dominicæ florum.

Propterea dico vobis, Ne estote soliciti de anima vestra quid manducetis: & de corpore vestro quo induamini. Nónne anima major est cibo? & corpus quàm vestimentum. Respicite volucres cæli; quòd non serunt, neque metunt, neque cogunt in domos, & pater vester cælestis pascit eos: vos quidem igitur præstatis iis. Quis è vobis, solicitè cogitando, potest apponere super staturam suam cubitum unum?

Versio VULGATA LATINA.

17 Tu autem, cùm jejunas, unge caput tuum, & faciem tuam lava, Ne videaris homi-
18 nibus jejunans, sed patri tuo, qui est in abscondito : & pater tuus, qui videt in
19 abscondito, reddet tibi. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra : ubi æru-
20 go, & tinea demolitur : & ubi fures effodiunt & furantur. Thesaurizate autem
vobis thesauros in cœlo : ubi neque ærugo, neque tinea demolitur ; & ubi fures
21 non effodiunt, nec furantur. Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.
22 Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex : totum corpus
23 tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus fuerit nequam : totum corpus tuum te-
nebrosum erit. Si ergò lumen, quod in te est, tenebræ sunt : ipsæ tenebræ
quantæ erunt? Nemo potest duobus dominis servire : aut enim unum odio habebit, 24
& alterum diliget ; aut unum sustinebit, & alterum contemnet. Non potestis Deo
servire & mammonæ. Ideò dico vobis, Ne soliciti sitis animæ vestræ quid mandu- 25
cetis, neque corpori vestro quid induamini. Nónne anima plus est quàm esca : &
corpus plus quàm vestimentum? Respicite volatilia cœli, quoniam non serunt, ne- 26
que metunt, neque congregant in horrea : & pater vester cœlestis pascit illa. Nón-
ne vos magis pluris estis illis? Quis autem vestrûm cogitans potest adjicere ad 27
staturam suam cubitum unum?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 18 وانت اذا صمت فادهن راسك واغسل وجهك * لئلا يظهر للناس صيامك • لكن لابيك
19 عالم السر • وابوك الذي يرى السر يجازيك [] • الفصل الحادي عشر • * لا تكنزوا
20 لكم كنوزا في الارض حيث الاكلة والسوس يفسدون والسارقون يحتالون فيسرقون * لكن
اكنزوا لكم كنوزا في السماء حيث لا اكلة ولا سوس يفسدون • ولا ينقب السارقون
21 22 فيسرقون * لانه حيث تكون كنوزكم فهناك تكون قلوبكم * سراج الجسد العين •
23 فان كانت عينك بسيطة فجسدك كله يكون نيرا * وان كانت [] شريرة فجسدك كله
24 يكون مظلما • فاذا كان النور الذي فيك ظلاما فالظلام ما هو * لا يستطيع احد ان
يعبد ربين الا ان يبغض الواحد ويحب الاخر • او يجل الواحد ويحتقر الاخر • لا تقدرون ان
25 تعبدوا الله والمال • الفصل الثاني عشر • * فلهذا اقول لكم لا تهتموا
لنفوسكم بما تاكلون وبما تشربون • ولا لاجسادكم بما تلبسون • اليست النفس افضل من
26 الطعام والجسد من اللباس * تاملوا طيور السماء فانها لا تزرع ولا تحصد ولا تخزن في
27 الاهراء وابوكم السمائي يعولها • افلا انتم بالحري افضل منها * من منكم اذا اهتم
يقدر ان يزيد على قامته ذراعا واحدا •

Tu autem cùm jejunas, unge caput tu- 17
um, & lava faciem tuam : Ut non ap- 18
pareat hominibus jejunium tuum, sed
patri tuo conscio secreti : & pater tuus
qui videt occultum, rependet tibi.

Sectio undecima.

Ne thesaurizetis vobis thesauros in ter- 19
ra, ubi ærugo & tinea depravant, &
fures industriosè laborant ac furantur.
Sed thesaurizate vobis thesauros in cœ- 20
lo, ubi neque ærugo neque tinea depra-
vant, neque effodiunt fures atque fu-
rantur. Quoniam ubi sunt thesauri ve- 21
stri, ibi sunt corda vestra. Lucerna cor- 22
poris est oculus : itaque si fuerit oculus
tuus simplex, corpus tuum totum
erit lucidum. Si autem fuerit oculus 23
tuus nequam, corpus tuum totum erit te-
nebrosum. Quòd si fuerit lumen quod in
te est tenebræ, tenebræ ergò quantæ erunt?
Non potest quisquam servire duobus do- 24
minis ; sed vel odio habebit unum, &
diliget alterum : vel honorabit unum,
& contemnet alterum. Non potestis ser-
vire Deo & divitiis.

Sectio duodecima.

Ideò dico vobis ; Ne soliciti sitis ani- 25
mabus vestris quid esuri sitis ; quidve
bibituri, neque corporibus vestris quâ
re induantur. Nónne anima præstantior
est quàm esca? & corpus præstantius
quàm vestimentum? Considerate vola- 26
tilia cœli : non enim serunt, neque me-
tunt, neque congregant in horrea ; & pa-
ter vester cœlestis pascit illa. Nónne
vos potiùs præstantiores estis quàm
illa? Quis vestrûm, licèt curam 27
adhibeat, potest adjicere ad staturam
suam cubitum unum?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * واگر تو وقتی روزه داری روی خود را بشوی • وسر خود را بروغن بیندای • وتازه روی†
18 باش * چنانک خلق ندانند که تو بروزه • الا پدر تو که نهان تو می بیند • وعوض
19 ان بتو می رساید   بیست هشتم جهت ذخیره   * ذخیره وگنج برای خود
در زمین مسازید جایی که کرم وخورنده آنرا فساد کند وجایی که دزدان بدزدند
20 وبپراکنند * لیکن برای خود گنجها در آسمان بسازید جایی که کرم وخورنده انرا
21 فساد نتوانند کرد وجایی که دزدان ندزدند وبپراکنند * برای انک هر جا که گنج شما
22 باشد دل شما نیز انجا باشد   بیست نهم جهت روشنایی   * چراغ تن چشم است •
23 اگر چشم تو راست† ودرست باشد • همه تن تو روشن باشد • * واگر چنانست • که چشم
تو شوم باشد • همه تن تو تاریک باشد • چون روشنایی که در توست تاریک شود • تاریکی
24 تو چگونه باشد   سی جهت توانگری   * نتواند کسی دو خداوند را بندگی
بجاء اوردن • مگر یکی را دشمن دارد • ویکی را دوست دارد • یا یکی را حرمت دارد • ویکی را
خوار کند • نتوانند خدای را بندگی کنند ومال را نیز   سی یک بهر پوشیدن
25 وخوردن   * بشما می گویم میندیشید در نفس خود • که چه خورید یا چه آشامید •
26 ونه برای تن شما که چه پوشید • نه جان از خوردن بیشتر است • وتن از پوشش • * بنگرید
بمرغان آسمان • که نه کارند • ونه دروند • ودر انبارها ننهند • وپدر شما که در آسمانست •
27 ایشانرا سیر می دارد • نه شما از ایشان بهتر هستید • * کیست از شما که همت بندد
که قامت خود را یک گز بیفزاید •

Et si tu aliquando jejunaveris, faci- 17
em tuam lava, & caput tuum oleo
inunge, & vegetus aspectu esto. Ut 18
homines non cognoscant te jejunare,
sed Pater tuus, qui in occulto te vi-
det, & mercedem ejus tibi rependit.

XXVIII. De thesauro.

Thesaurum & gazam vobismet in 19
terra ne instruite, quo loco tinea &
erosio illud corrumpit, & quo loco
fures furantur & disperdunt. Sed 20
vobis thesauros in cœlis parate, ubi
tinea & erosio illos corrumpere non
potest, atque ubi fures non furantur
ac diripiunt. Eò quòd ubicunque 21
thesaurus vester fuerit, animus vester
etiam illic erit.

XXIX. De lumine.

Lucerna corporis oculus est : Si ocu- 22
lus tuus rectus & integer fuerit, totũ
corpus tuum lucidum erit. Sin verò 23
ita fuerit, quòd oculus tuus pravus
sit, totum corpus tuum tenebrosum
erit : Quando lumen quod in te est,
tenebrosum fuerit, caligo tua qualis
erit?

XXX. De opibus.

Non potest quispiam duobus dominis 24
servitium præstare, quin unum odio
habeat, alterum diligat ; aut uni reve-
rentiam exhibeat, alterum viligen-
dat : non potest Deo servire & di-
vitiis simul.

XXXI. De vestitu & victu.

Vobis dico, ne cogitetis de vita ve- 25
stra, quid comedetis aut quid bibe-
tis ; neque pro corpore vestro, quid
induetis : nónne anima escæ præstat
& corpus amictui. Contemplamini 26
volucres cœli, quòd non serant neque
metant & in horreis non reponunt,
& Pater vester qui in cœlis est eas
explet : nónne vos illis præstantiores
estis. Quis è vobis est, qui solicitè 27
cogitando staturam suam uno cu-
bito augeat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Et *circa vestimentum* quid *anxiamini?* *Observate* lilia agri quomodò
28 Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς
augentur: non *fatigantur*, neque nent. Dico autem vobis, Quoniam nec Salomon
29 αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει. Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι οὐδὲ ὁ Σολομὼν
in omni gloria sua *amictus* est sicut unum *istorum*. Si autem fœnum
30 ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ
agri hodiè *existens*, & cras in clibanum *injectum*, Deus sic *circum-*
ἀγροῦ σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέν-
ornat, *non multò magis* vos, *exiguæ* fidei? *Ne igitur anxiemini*,
31 νυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Μὴ οὖν μεριμνήσητε,
dicentes, Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut *quid circumamiciemur?* Omnia
32 λέγοντες, Τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; Πάντα
enim hæc gentes inquirunt. *Novit* enim pater vester *cælestis*
γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· Οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος
quòd opus habetis horum omnium. Quærite *autem* primùm regnum Dei,
33 ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων. Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ,
& *justificationem* ejus, & hæc omnia *adponentur* vobis. *Ne igitur*
34 καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ οὖν
anxiemini in *cras:* *nam cras curabit sua-ipsius:* *sufficiens*
μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς· ἀρκετὸν
diei malitia sua.
τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

CAP. VII. ζ'.

Ne *judicate* ut non judicemini. In quo enim judicio judicaveritis,
ν ΜΗ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. Ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, 2
β judicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Quid
να κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν· Τί 3
ε autem *intueris* festucam *quæ* in oculo fratris tui, *at in*
δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν
tuo oculo trabem non *animadvertis?* Aut quomodò *dices* fratri tuo,
τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; Ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, 4
Sine ejiciam festucam de oculo tuo, & ecce trabs in
Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν
oculo tuo? Hypocrita, ejice primùm trabem de oculo
τῷ ὀφθαλμῷ σου; Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ 5
tuo, & tunc *intueberis* ejicere festucam de oculo fratris
σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ
tui, Ne *detis* sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras
σου. Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν 6
ante porcos, ne fortè conculcent eas in pedibus suis,
νβ ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν,
ι & conversi dirumpant vos. Petite, & dabitur vobis: quærite, &
νγ καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ 7
ε invenietis: pulsate, & aperietur vobis.
εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 * ܘܥܠ ܠܒܘܫܐ ܡܢܐ ܝܨܦܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܬܒܩܘ ܒܫܘܫܢܐ ܕܕܒܪܐ ܐܝܟܢܐ ܪܒܝܢ ܕܠܐ ܠܐܝܢ ܘܠܐ ܥܙܠܢ ܀
29 * ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܟܘܢ ܕܐܦܠܐ ܫܠܝܡܘܢ ܒܟܠܗ ܫܘܒܚܗ ܐܬܟܣܝ ܐܝܟ ܚܕܐ ܡܢܗܝܢ ܀
30 * ܘܐܢ ܠܥܡܝܪܐ ܕܚܩܠܐ ܕܝܘܡܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܘܠܡܚܪ ܢܦܠ ܒܬܢܘܪܐ ܐܠܗܐ ܗܟܢܐ ܡܠܒܫ ܠܐ ܣܓܝ ܝܬܝܪ ܠܟܘܢ ܙܥܘܪܝ ܗܝܡܢܘܬܐ ܀
31 * ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܐܨܦܘܢ ܐܘ ܬܐܡܪܘܢ ܡܢܐ ܢܐܟܘܠ ܐܘ ܡܢܐ ܢܫܬܐ ܐܘ ܡܢܐ ܢܬܟܣܐ ܀
32 * ܟܠܗܝܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܥܡܡܐ ܗܢܘܢ ܒܥܝܢ ܠܗܝܢ ܐܒܘܟܘܢ ܕܝܢ ܕܒܫܡܝܐ ܝܕܥ ܕܐܦ ܠܟܘܢ ܡܬܒܥܝܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܀
33 * ܒܥܘ ܕܝܢ ܠܘܩܕܡ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܟܐܢܘܬܗ ܘܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܡܬܬܘܣܦܢ ܠܟܘܢ ܀
34 * ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܐܨܦܘܢ ܕܡܚܪ ܗܘ ܓܝܪ ܡܚܪ ܝܨܦ ܕܝܠܗ ܣܦܩ ܠܗ ܠܝܘܡܐ ܒܝܫܬܗ ܀

Ac de vestimento quid anxii estis? considerate lilia agri quomodo crescant, quæ neque laborant neque nent. Ego verò dico vobis, ne Salomonem quidem in tota gloria sua sic amictum fuisse ut unum ex eis. Quòd si gramen agri, quod hodiè extat, & cras cadit in clibanum, Deus ita vestit; nónne vos multò magis, modicâ fide præditi? Ne igitur anxii sitis, néve dicatis, Quid edemus? quídve bibemus? quóve operiemur? Hæc enim omnia gentes mundi quærunt. Pater autem vester qui in cœlis est, novit quòd & vobis requiruntur hæc omnia. Sed quærite primò regnum Dei, & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis. Ne sitis igitur anxii de crastino, ipse enim crastinus dies curam habebit sui ipsius: sufficit diei malum suum.

* ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܬܪܝܢ ܕܨܘܡܐ * ܝܕ *

Feria tertia septimanæ secundæ Jejunii. 14.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܙ *

CAP. VII.

1 * ܠܐ ܬܕܘܢܘܢ ܕܠܐ ܬܬܕܝܢܘܢ ܀
2 * ܒܗܘ ܓܝܪ ܕܝܢܐ ܕܕܝܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܬܬܕܝܢܘܢ ܘܒܗܝ ܟܝܠܬܐ ܕܟܝܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܢܬܟܝܠ ܠܟܘܢ ܀
3 * ܡܢܐ ܕܝܢ ܚܙܐ ܐܢܬ ܓܠܐ ܕܒܥܝܢܗ ܕܐܚܘܟ ܘܩܪܝܬܐ ܕܒܥܝܢܟ ܠܐ ܡܬܒܩܐ ܠܟ ܀
4 * ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ ܠܐܚܘܟ ܫܒܘܩ ܐܦܩ ܓܠܐ ܡܢ ܥܝܢܟ ܘܗܐ ܩܪܝܬܐ ܒܥܝܢܟ ܀
5 * ܢܣܒ ܒܐܦܐ ܐܦܩ ܠܘܩܕܡ ܩܪܝܬܐ ܡܢ ܥܝܢܟ ܘܗܝܕܝܢ ܬܬܚܙܐ ܠܟ ܠܡܦܩܘ ܓܠܐ ܡܢ ܥܝܢܗ ܕܐܚܘܟ ܀
6 * ܠܐ ܬܬܠܘܢ ܩܘܕܫܐ ܠܟܠܒܐ ܘܠܐ ܬܪܡܘܢ ܡܪܓܢܝܬܟܘܢ ܩܕܡ ܚܙܝܪܐ ܕܠܡܐ ܢܕܝܫܘܢ ܐܢܝܢ ܒܪܓܠܝܗܘܢ ܘܢܬܗܦܟܘܢ ܢܚܒܠܘܢܟܘܢ ܀
7 * ܫܐܠܘ ܘܢܬܝܗܒ ܠܟܘܢ ܀ ܒܥܘ ܘܬܫܟܚܘܢ ܀ ܢܩܘܫܘ ܘܢܬܦܬܚ ܠܟܘܢ ܀

Ne judicaveritis, ut ne judicemini. Quo enim judicio vos judicatis, judicabimini: & quâ mensurâ vos metimini, mensurabitur vobis. Quid autem intueris festucam, quæ est in oculo fratris tui, trabem autem quæ in oculo tuo est, non animadvertis? Aut quomodo dicis fratri tuo, Sine educam festucam de oculo tuo, & ecce trabs in oculo tuo? Simulator, educito primùm trabem de oculo tuo, & tunc perspicies ad educendam festucam de oculo fratris tui. Ne dederitis sanctum canibus, nec projeceritis margaritas vestras ante sues, ne fortè conculcent eas pedibus suis, & conversi dilacerent vos. Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA

28 ወበእንተ ፡ ዓራዝኒ ፡ ምንትኑ ፡ ትሔልዩ ፡ ርእዩ ፡ ጽገያተ ፡ ገደም ፡ ከመ ፡ ይልህቁ ፡ ሊ.ይጻ
29 ምው ፡ ወሊ.ይፈትሉ፡=፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ሰሎሞን ፡ ጥቀ ፡ በኵሉ ፡ ክብሩ ፡ ሊ.ለብሰ ፡
30 ከመ ፡ አሐዱ ፡ እምእሉ፡=፡ ዘሣዕረ ፡ ገደም ፡ ዘዮም ፡ ሃሎ ፡ ወጌሠመ ፡ ውስተ ፡ እሳት ፡
ዘ.ይትወደይ ፡ እግዚ.አ ፡ ብሔር ፡ ዘከመዝ ፡ ያለብስ ፡ እፎ ፡ እንከ ፡ ኪያክሙ ፡ ሓጹጻነ ፡
31 ሃይማኖት ፡ ፈድፋደ፡=፡ ሊ.ትተክዙኬ ፡ እንከ ፡ ወሊ.ትበሉ ፡ ምንተ ፡ ንበልዕ ፡ ወምንተ ፡
32 ንሰቲ ፡ ወምንተ ፡ ንትከደን፡=፡ እሰመ ፡ ዘንተሰ ፡ ኵሎ ፡ አሕዛብ ፡ ይፈቅዱ ፡ ወለክሙ
33 ሰ ፡ ያአምር ፡ ላቡክሙ ፡ ሰማያዊ ፡ ከመ ፡ ትፈቅዱ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ፡=፡ ሓሡ ፡ መቅደ
34 መ ፡ መንግሥተ ፡ ዚአሁ ፡ ወጽድቆ ፡ ወዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ ይትዌሰከክሙ፡፡=፡ ሊ.ትተክ
ዙኬ ፡ ለጌሠም ፡ እስመ ፡ ጌሠምሰ ፡ ትሔሊ ፡ ለርእሰ ፡ የአክላ ፡ ለዕለት ፡ እ
ከያ፡፡=፡
1 ጊ ሊ.ትኰንኑ ፡ ከመ ፡ ሊ.ትትኰነኑ፡=፡ እስመ ፡ በኵነኔ ፡ ዘኰነንክሙ ፡ ትትኴነኑ ፡ ወ
2 በመስፈርት ፡ ሰፈርክሙ ፡ ይሰፍሩ ፡ ለክሙ፡፡=፡ ምንተ ፡ ትሬኢ ፡ ሐሠረ ፡ ዘውስተ ፡ ዐይ
3 ነ ፡ እኁከ ፡ ወዘውስተ ፡ ዐይንከ ፡ ሰርዌ ፡ ሊ.ተቤ.ይን፡=፡ ወእፎ ፡ ትብሎ ፡ ለእኁከ ፡ ኅድ
4 ግ ፡ አውፅእ ፡ ሐሠረ ፡ እምውስተ ፡ ዐይንከ ፡ ወናሁ ፡ ሰርዌ ፡ ውስተ ፡ ዐይንከ፡=፡
5 መድልው ፡ አውፅእ ፡ ቅድመ ፡ ሰርዌ ፡ እምውስተ፡ዐይንከ ፡ ወእምዝ ፡ ትሬኢ ፡ ለአውፅኦ ፡
6 ሠዐር ፡ ዘውስተ ፡ ዐይነ ፡ እኁከ፡=፡ ሊ.ተሀቡ ፡ ቅድስተ ፡ ለከለበት ፡ ወሊ.ትደዩ ፡ ባ
ሕርይክሙ ፡ ቅድመ፡ አሐርው ፡ ከመ ፡ ሊ.ይከይድዎሙ ፡ በእገሪሆሙ ፡ ወተመይጦሙ ፡
ይነፅኁክሙ፡፡=፡

በካዕብ ፡ ሰንበተ ፡ ጾም፡፡

7 ሰአሉ ፡ ወይትወሀበክሙ ፡ ሓሡ ፡ ወትረክቡ ፡ ጕድጒዱ ፡ ወይትረኃወክሙ፡፡=፡

Et de vestimento quid soliciti estis? videte lilia campi quomodò crescunt: non laborant, neque operantur. Dico vobis quòd Solomon imò in universa gloriæ sua non fuit vestitus sicut unum ex istis. Et qui hanc herbam campi quæ hodiè extat, & cras in ignem quæ projicitur, Deus ita vestit, quantò magis vos, minimæ fidei? Ne estote igitur soliciti, neque dicite; Quid edemus, & quid bibemus, & cum quo cooperti erimus? Quoniam hoc omne gentes desiderant: & cognoscit pater vester cælestis quòd vos indigetis hoc omni. Quærite primò regnum ejus, ejúsque justitiam, & hoc totum adjicietur vobis. Ne sitis igitur soliciti de crastino: quoniam crastinus dies solicitus erit de se: sufficit diei nequitia sua.

CAP. VII.

Ne judicate ut non judicemini. Quia in quo judicio judicaveritis, judicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, metientur vobis. Quid aspicis stipulam quæ in oculo fratris tui, & quæ est in oculo tuo trabem non animadvertis? Et quomodo dices fratri tuo; Sine educam stipulam ab oculo tuo, & ecce trabs in oculo tuo? Hypocrita, educ primò trabem ab oculo tuo, & tum videbis educere stipulam quæ est in oculo fratris tui. Ne date sanctum canibus; neque projicite margaritas vestras coram porcis: ne conculcent eas pedibus suis, & conversi prosternant vos.

Sabbato secundo Quadragesimæ.

Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis. 7

Versio VULGATA LATINA.

28 Et de vestimento quid soliciti estis? Considerate lilia agri quomodò crescunt:
29 non laborant neque nent. Dico autem vobis, Quoniam nec Salomon in omni
30 gloria sua coopertus est sicut unum ex istis. Si autem fœnum agri, quod hodiè est,
& cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos, modicæ fidei?
31 Nolite ergò soliciti esse, dicentes; Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut
32 quo operiemur? Hæc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester, quia
33 his omnibus indigetis. Quærite ergò primùm regnum Dei, & justitiam ejus: &
34 hæc omnia adjicientur vobis. Nolite ergò soliciti esse in crastinum. Crastinus
enim dies solicitus erit sibiipsi: sufficit diei malitia sua.

CAP. VII.

Nolite judicare, ut non judicemini. In quo enim judicio judicaveritis, judica- 1 2
bimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Quid autem vides 3
festucam in oculo fratris tui; & trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodò 4
dicis fratri tuo; Sine ejiciam festucam de oculo tuo: & ecce trabs est in oculo
tuo? Hypocrita, ejice primùm trabem de oculo tuo, & tunc videbis ejicere fe- 5
stucam de oculo fratris tui. Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis marga- 6
ritas vestras ante porcos: ne fortè conculcent eas pedibus suis, & conversi dirum-
pant vos. Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis. 7

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 29 * فلماذا تهتمون باللباس * اعتبروا بزهر الحقل كيف ينموا ولا يتعب ولا يعمل * اقول لكم ان
30 سليمان في كل مجده لم يلبس كواحدة منها * فاذا كان زهر الحقل الذي يكون اليوم
31 وفي غد يطرح في التنور يلبسه الله هكذي فكم انتم احرى يا قليلي الايمان * فلا تهتموا
32 وتقولوا ماذا ناكل وماذا نشرب وماذا نلبس * هذا كله تطلبه الامم البرانية * وابوكم السماي
33 34 يعلم انكم تحتاجون الي هذا باجمعه * اطلبوا اولا ملكوت الله وبره وهذا كله تزادونه * لا
تهتموا للغد فالغد يهتم بشانه ويكفي كل يوم شره *
* الفصل الثالث عشر *
1 2 * لا تدينوا ليلا تدانوا * لانه كما تدينون تدانون وبالكيل الذي تكيلون يكال لكم *
3 4 * لماذا تنظر القذي الذي في عين اخيك ولا تفطن بالخشبة التي في عينك * وكيف
5 تقول لاخيك دعني اخرج القذي من عينك وفي عينك خشبة * يا مراي اخرج اولا الخشبة
6 من عينك وحينيذ تنظر ان تخرج القذا من عين اخيك * لا تعطوا القدس للكلاب ولا
7 تلقوا جواهركم قدام الخنازير ليلا تدوسها بارجلها وترجع فتخرقكم * سلوا فتعطوا *
اطلبوا فتجدوا * اقرعوا فيفتح لكم *

Quare autem soliciti estis de vestimento? Exemplum sumite florum agri quomodo crescunt, & tamen non laborant, 28
neque operantur. Dico vobis quòd Salomon in cuncta gloria sua non vestitus est 29
sicut unus ex ipsis: Si ergò flores agri qui hodie extant, & cras abjiciuntur in clibanum, vestit illos Deus sic, quantò vos magis, O modici fidei? 30
Ne igitur soliciti sitis, ac dicatis, Quid manducabimus, & quid bibemus, & quo operiemur? 31
Hæc enim omnia requirunt gentes extraneæ. At pater vester cœlestis novit vos indigere his omnib'. 32
Quærite primùm regnum Dei & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis. 33
Ne soliciti sitis in crastinum: nam crastinus dies solicitus erit de se ipso, & sufficit cuique diei malitia sua. 34

Sectio tertiadecima. *CAP. VII.*

NE judicetis, ut non judicemini. 1
Quoniam quemadmodum judicabitis, judicabimini: & mensurâ quâ metiemini, metietur vobis. 2
Cur vides festucam quæ est in oculo fratris tui; & non animadvertis trabem quæ est in oculo tuo? 3
Et quomodo dicis fratri tuo; Permitte mihi ut extraham festucam ex oculo tuo, dum in oculo tuo est trabs? 4
O hypocrita, educ primùm trabem ex oculo tuo, & tunc perspicies ut eximas festucam ex oculo fratris tui. 5
Ne detis sanctum canibus: néve projiciatis gemmas vestras ante porcos: ne fortè conculcent eas pedibus suis, & convertantur atque dirumpant vos. 6
Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis. 7

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

28 * چرا حریص مي باشید * بر کرد کردن پوشش * در کل وسوسن صحرایي بنکرید * که
29 چکونه پرورده مي شوند * نه خستکي مي کشند ونمي ریسند * اکنون بشما مي
30 کویم * که سلیمان * نیز در همه فخر خود * نپوشید همچون یکي از ایشان * چون کیاي
کشتزاررا که امروز تر وتازه است وفردا در تنور افتد * خدا اورا این چنین مي پوشاند * نه شما ازان
31 بیشترید اي کم ایمانان * اکنون نه این چنین بیندیشید چه بخوریم یا چه اشامیم یا چه
32 بپوشیم * خلق همه اینهارا مي خواهند * وپدر شما که در آسمانست مي داند که شما را نیز
33 اینها دربایست است * هرچه زودتر ملکوت خدا وعدل او بخواهید * واواینها همه رابراي شما
34 بیفزاید * ازان فردارا غم مخورید براي انك فردا غم خود را مي خورد * وروز بشر خود برازد *

سي دو اشارت براي داوري

1 2 * داوري مکنید تا در داوري نیفتید * آنچنانک شما حکم کنید برشما حکم کنند *
وبدان پیمانه که شما بپیمایید * براي شما بپیمایند * سي سوم اشارت براي
3 اعتراض * چرا بخاشاکي که درچشم برادرتست نکاه میکني * وان ستونرا که در
4 چشم تست نمي نکري * یا چکونه ببرادر خود بکویي بکذار مرا تا آن خاشاك ازچشم
5 تو بدر آرم * وستون را که درچشم تست مي کذاري * اي منافق اول آن ستون * که در
چشم تست بدر آور * انکه بتو نموده شود که خاشاك * را ازچشم برادرت چون بدر آري
6 سي چهارم جهت علم وراز * پاکي را بسکان مدهید * ومروارید هاء خود
را پیش خوکان میندازید * نبادا بپاي † ایشان مرواریدها را بخوابند * وازپیش شما
7 کردند * وشما را بدرند * سي پنجم اشارت جهت مقصود * بخواهید تا داده
شود بجویید تا بیابید * در را بزنید * براي شما کشاده شود *

Quare soliciti estis de induendo amictu? in rosam & lilium agri intuemini, quomodo alantur; non laborant neque nent. 28
Dico autem vobis, quòd Salomon in omni gloria sua hac amiciebatur sicut unum ex illis. 29
Quum herbam agri, quæ hodiè recens & viridis est, cras verò in clibanum cadit, Deus ipsam sic vestiat, nónne vos illi præstatis, O pusilli fide? 30
Itaque ne sic reputetis; Quid edemus, aut quid bibemus, aut quid induemus? 31
Populi hæc omnia quærunt; at Pater vester, qui in cœlis est, novit quòd vobis etiam hæc necessaria sunt. 32
Omnino primùm regnum Dei & justitiam ejus petite, & ipse hæc omnia adjiciet vobis. 33
De crastino igitur ne anxii estote; nam crastinum molestiam sui ipsius devorabit: atque dies malo suo competit. 34

CAP. VII.

XXXII. Consilium de judicio.

Judicium ne facite, ne in judicium incidatis. 1
Quemadmodum vos judicium facitis, sic de vobis judicium ferent: & eâdem mensurâ quâ vos metimini, vobis metientur. 2

XXXIII. Consilium de objiciendo.

Quare festucam quæ in oculo fratris tui est, animadvertis; & columnam illam quæ in oculo tuo est non perspicis? 3
Aut quomodo fratri tuo dicis, Sine me ut festucam ex oculo tuo eximam; & columnam quæ in oculo tuo est præteris? 4
O hypocrita, priùs istam columnam, quæ in oculo tuo est, exime; tunc ostendetur tibi quo pacto festucam ex oculo fratris tui eximas. 5

XXXIV. De scientia & arcano.

Sanctum canibus ne detis, & margaritas vestras ante porcos ne projiciatis: ne pedibus suis margaritas conculcent, & retro in vos conversi vos dilacerent. 6

XXXV. Consilium de petitione.

Petite, ut detur vobis, quærite, ut inveniatis: ostium pulsate, ut vobis aperiatur. 7

ʼΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ς.

Omnis enim *petens*, accipit : & *quærens*, invenit : & pulsanti aperie-
8 Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν, λαμβάνει. καὶ ὁ ζητῶν, εὑρίσκει· καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσε-
tur. Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panē, nunquid lapidem
9 ται. Ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον
indet ei ? Et si piscem petierit, nunquid serpentem *indet* ei ? Si
10 ἐπιδώσει αὐτῷ ; Καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ ; Εἰ
11 ergo vos *mali existentes*, nostis data bona dare filiis vestris, quanto
οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ
magis pater vester qui in cœlis, dabit bona petentibus se ? Omnia
12 μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν ; Πάντα
ergo quæcunque vultis ut faciant vobis homines, *ita* & vos facite illis.
οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς·
Sic enim est Lex & Prophetæ. Intrate per angustam portam, quia
13 οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται. Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης, ὅτι
lata porta & spatiosa via *ducens* ad perditionem, & multi
πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί
sunt *ingredientes* per eam. *Quia* angusta porta & *stricta* via
14 εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι᾽ αὐτῆς. Ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς
ducens ad vitam, & pauci sunt qui *invenientes* eam. Atten-
15 ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν. Προσέ-

dite *verò* à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in *indumentis*
χετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι
νζ ovium, intrinsecùs autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum
ϛ προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν
agnoscetis eos. Nunquid colligunt à spinis *uvam*, aut de tri-
ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλήν, ἢ ἀπὸ τρι-
bulis ficus ? Sic omnis arbor bona, fructus bonos facit: *at*
νη βόλων σῦκα ; Οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθόν, καρποὺς καλοὺς ποιεῖ. τὸ δὲ
ϛ *cariosa* arbor, fructus malos facit. Non potest arbor bona fru-
νθ σαπρὸν δένδρον, καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. Οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρ-
ϛ ctus malos facere, neque arbor *cariosa* fructus *pulchros* facere. Omnis
ποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. Πᾶν
arbor *non faciens* fructum *pulchrum*, *exciditur*, & in ignem *injicitur*. Itaque
ξε δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Ἄραγε
ϛ ex fructibus eorum *agnoscetis* eos. Non omnis *dicens* mihi, Domine,
ξθ ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε,
γ Domine, intrabit in regnum cœlorum : sed *faciens* voluntatem pa-
Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ᾽ ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πα-
ξε tris mei qui in cœlis.
ϛ τρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * ܟܠ ܓܝܪ ܕܫܐܠ ܢܣܒ. ܘܕܒܥܐ ܡܫܟܚ. ܘܠܐܝܢܐ ܕܢܩܫ ܡܬܦܬܚ ܠܗ.
9 ܐܘ ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܓܒܪܐ ܕܢܫܐܠܝܘܗܝ ܒܪܗ ܠܚܡܐ. ܠܡܐ ܟܐܦܐ ܡܘܫܛ ܠܗ.
10 * ܘܐܢ ܢܘܢܐ ܢܫܐܠܝܘܗܝ ܠܡܐ. ܚܘܝܐ ܡܘܫܛ ܠܗ. * ܐܢ ܗܟܝܠ ܐܢܬܘܢ ܕܒܝܫܐ
11 ܐܝܬܝܟܘܢ. ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܛܒܬܐ ܠܡܬܠ ܠܒܢܝܟܘܢ. ܟܡܐ ܡܝܬܪܐܝܬ
ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܢܬܠ ܛܒܬܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܐܠܝܢ ܠܗ. * ܟܠ ܡܕܡ ܕܨܒܝܬܘܢ
12 ܕܢܥܒܕܘܢ ܠܟܘܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܘ ܠܗܘܢ. ܗܕܐ ܗܝ ܓܝܪ
ܢܡܘܣܐ ܘܢܒܝܐ.

Quisquis enim petit, accipit : & qui quærit, invenit : & ei qui pulsat, aperietur. Ecquis est ex vobis homo, qui, si petat ab eo filius ejus panem, porrigat ei lapidem? Et, si piscem petierit, num colubrum porriget ei ? Quòd si ergò vos qui mali estis, nostis munera bona dare filiis vestris; quantò magis pater vester qui in cœlis est, dabit bona iis qui rogaverint eum? Quæcunque volueritis ut faciant vobis homines, ita & vos facite eis. Hoc enim est Lex & Prophetæ.

Matutinis diei Veneris hebdomadæ primæ Quadragesimæ. 15.

* ܕܨܦܪܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܗ *

13 * ܥܘܠܘ ܒܬܪܥܐ ܚܒܝܫܐ. ܕܦܬܝܚ ܗܘ ܬܪܥܐ. ܘܪܘܝܚܐ ܐܘܪܚܐ ܕܡܘܒܠܐ ܠܐܒܕܢܐ.
14 ܘܣܓܝܐܐ ܐܝܢܘܢ ܕܐܙܠܝܢ ܒܗ. * ܡܐ ܙܥܘܪ ܬܪܥܐ. ܘܐܠܝܨܐ ܐܘܪܚܐ
15 ܕܡܘܒܠܐ ܠܚܝܐ. ܘܙܥܘܪܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܫܟܚܝܢ ܠܗ. * ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ
ܕܐܬܝܢ ܠܘܬܟܘܢ ܒܠܒܘܫܐ ܕܐܡܪܐ. ܡܢ ܠܓܘ ܕܝܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܕܐܒܐ ܚܛܘܦܐ.
16 * ܡܢ ܦܐܪܝܗܘܢ ܕܝܢ ܬܫܬܘܕܥܘܢ ܐܢܘܢ. ܠܡܐ ܠܩܛܝܢ ܡܢ ܟܘܒܐ ܥܢܒܐ. ܐܘ ܡܢ ܐܛܕܐ
17 ܬܐܢܐ. * ܗܟܢܐ ܟܠ ܐܝܠܢܐ ܛܒܐ. ܦܐܪܐ ܫܦܝܪܐ ܥܒܕ. ܐܝܠܢܐ ܕܝܢ ܒܝܫܐ ܦܐܪܐ ܒܝܫܐ
18 ܥܒܕ. * ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܝܠܢܐ ܛܒܐ ܦܐܪܐ ܒܝܫܐ ܠܡܥܒܕ. ܘܠܐ ܐܝܠܢܐ ܒܝܫܐ ܦܐܪܐ
19 ܛܒܐ ܠܡܥܒܕ. * ܟܠ ܐܝܠܢܐ ܕܠܐ ܥܒܕ ܦܐܪܐ ܛܒܐ. ܡܬܦܣܩ ܘܒܢܘܪܐ ܢܦܠ.
20 * ܡܟܝܠ ܡܢ ܦܐܪܝܗܘܢ ܬܫܬܘܕܥܘܢ ܐܢܘܢ. * ܠܐ ܗܘܐ ܟܠ ܕܐܡܪ ܠܝ ܡܪܝ ܡܪܝ ܥܐܠ
21 ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ.

Introite per angustam portam, quoniam lata est porta, & spatiosa via quæ ducit ad perditionem, & multi sunt illi qui abe- unt per eam. Quàm parva est porta & stricta via, quæ ducit ad vitam, & pau- sunt illi, qui inveniunt eam ! Cavete à pro- phetis mendacibus, qui veniunt ad vo- cum vestimentis ovium, intus autem sun- lupi rapaces. Sed à fructibus eorum cog- noscetis eos. Num colligunt ex spinis uva- aut ex tribulis ficus ? Ita omnis arbor bona, fructus bonos facit : arbor autem mala, fructus malos facit. Impossibile est arborem bonam fructus malos facere, a- arborem malam fructus bonos facere. Omnis arbor quæ non facit fructus bonos exciditur, & in ignem cadit. Itaque ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non quisquis dicit mihi, Domine mi, Domine mi, intraturus est in regnum cœlorum: sed is qui facit voluntatem patris mei qu- in cœlis est.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 እስመ : ኵሉ : ዘይስእል : ይነሥእ : ወዘ : የኀሥሥ : ይረክብ : ወለ
9 ዘ : ይጐድጕድ : ይትረኃወ::=> ሙኑ : ውእቱ : እምኔክሙ : ብእሲ : ዘ
10 ይስእሎ : ወልዱ : ኅብስተ : ቦኑ : እብነ : ይሁቦ::=> ወእመሂ : ዓሣ :
11 ሰአሎ : ለርዌ : ሙድርኑ : ይሁቦ::=> ዘለእንትሙ : እንከ : እኩያን : ታአምሩ :
ሠናየ : ሁብተ : ውሂበ : ለውሉድክሙ : እፎ : ፈድፋደ : አቡክሙ : ዘበ : ሰማያት :
12 ይሁብ : ሠናየ : ለእለ : ይስእልዎ::=> ኵሎኬ : ዘትፈቅዱ : ይግበሩ : ለክሙ : ሰብ
እ : ከማሁ : አንትሙሂ : ግበሩ : ሎሙ : እስመ : ዝውእቱ : ኦሪትኒ : ወነብያት
13 ኒ::=> ባሉ : እንተ : ጸቢብ : አንቀጽ : እስሙ : ረኃብ : አንቀጽ : ወስፉሕት : ፍና
ት : እንተ : ትወስድ : ውስተ : ሐጕል : ወብዙኃን : እሙንቱ : እለ : ይበውኡ : እንተ :
14 ውስቴታ::=> ጥቀ : ጸቢብ : አንቀጽ : ወጽዕቅት : ፍኖት : እንተ : ትወስድ : ውስተ :
15 ሕይወት : ወውሑዳን ; እሙንቱ : እለ : ይረክብዋ::=> ተዓቀቡ : እምሐሰዊያን : ነቢያ
ት : እለ : ይመጽኡ : ኀቤክሙ : በአልባሰ : አባግዕ : ወእንተ : ውስጦሙሰ : እሙን
16 ቱ : ተኵላት : መሠጥ::=> ወእም : ፍሬሆሙ : ታአምርዎሙ:: ይቀሥሙሁ : እመአሥ
17 ዋክ : አስካል : ወእመአሜከላ : በለሰ::=> ከማሁኬ : ኵሉ : ዕፀ : ሠናይ : ፍሬ :
18 ሠናየ : ይፈሪ : ወእኩይሰ : ዕፀ : ፍሬ : እኩየ : ይፈሪ::=> ኢይክል : ዕፀ : ሠናይ : ፍ
19 ሬ : እኩየ : ፈሪየ : ወዕፀኒ : እኩይ : ፍሬ : ሠናየ : ፈሪየ:=> ኵሉ : ዕፀ : ዘኢይፈሪ : ፍሬ :
20 ሠናየ : ይትገዘም : ወውስተ : እሳት : ይትወደይ::=> እንጋ : እም : ፍሬሆሙ : ታአምርዎ
21 ሙ::=> አኮ : ኵሉ : ዘይብለኒ : እግዚኦ : እግዚኦ : ዘይበውእ : ውስተ : መንግሥ
ተ : ሰማያት : ዘእንበለ : ዘእሙ ; ዘይገብር : ፈቃደ : ለአቡየ : ዘበ : ሰማያት::=>

Quia omnis qui petit, accipiet : & qui quærit, inveniet : & ei pulsat, aperietur ei. Et quis est ille è vobis homo, qui petenti filio suo panem num lapidem dabit ei ? Et si piscem petierit, num serpentem dabit ei Si vos igitur mali nostis bonum donum dare filiis vestris, quantò magis pa- ter vester qui est in cœlis dabit bonum petentibus se. Omnia igitur quæ vultis ut faciant vobis homines, ita & vos quidem facite illis ; quoniam hæc est lex & prophetæ. Introite per angustam portam : quoniam lata est porta & spatiosa via quæ ducit in perditionem, & multi sunt illi qui introeunt per eam. Valdè angusta est porta, & arcta via quæ ducit in vitam, & pauci sunt qui inveniunt eam. Cavete à pseudoprophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, & secundùm quod intus est iis, sunt lupi rapaces. Et ex fructu eorum agnoscetis eos : colligúntne è spinis uvam, & è rubis ficus? Ita igitur omnis arbor bona fructum bonum fert, & mala arbor fructum malum fert. Non potest arbor bona fructum malum ferre, & arbor mala fructum bonum ferre. Omnis arbor quæ non fert fructum bonum, exciditur, & in ignem projicietur. Igitur ex fructu suo agnoscetis eos. Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine, introiturus est regnum cœlorum : sed ipse solummodò qui faciet voluntatem patris mei qui in cœlis.

Versio VULGATA LATINA.

8 Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, invenit: & pulsanti aperietur.
9 Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem
10 porriget ei? Aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei? Si ergò
11 vos, cùm sitis mali, nôstis bona data dare filiis vestris: quantò magis pater ve-
ster, qui in cœlis est, dabit bona petentibus se? Omnia ergò quæcunque vul-
12 tis ut faciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc est enim lex, & Prophetæ.
13 Intrate per angustam portam: quia lata porta, & spatiosa via est, quæ ducit
14 ad perditionem, & multi sunt quæ intrant per eam. Quàm angusta porta, &
15 arcta via est, quæ ducit ad vitam: & pauci sunt, qui inveniunt eam! At-
tendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecùs
autem sunt lupi rapaces: A fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colli- 16
gunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos 17
facit: mala autem arbor malos fructus facit. Non potest arbor bona malos fru- 18
ctus facere: neque arbor mala bonos fructus facere: Omnis arbor, quæ non 19
facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eo- 20
rum cognoscetis eos. Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit 21
in regnum cœlorum: sed qui facit voluntatem patris mei, qui in cœlis est, ipse
intrabit in regnum cœlorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 9 *لان كل من يسال يعط • ومن يطلب يجد • ومن يقرع يفتح له *اي انسان منكم يساله ابنه
10 11 خبزا فيعطيه حجرا* او يساله سمكة افيعطيه حية *فاذا كنتم انتم الاشرار تعرفون ان تعطون
العطايا الصالحة لابنائكم *فكم بالحري ابوكم الذي في السموات يعطي الخيرات لمن يساله •
12 *وكلما تريدون ان تفعله الناس بكم افعلوه انتم بهم • فهذا هو الناموس والانبياء •
• الفصل الرابع عشر •
13 *ادخلوا الباب الضيق فان المسلك واسع والطريق
14 المودية الى الهلاك رحبة والداخلون فيها كثير هم *ما اضيق الباب واكرب الطريق التي
15 تودي الى الحياة وقليل هم الذين يجدونها *احذروا الانبياء الكذبة الذين ياتونكم بلباس
16 الحملان وداخلهم ذياب خاطفة *فمن ثمارهم تعرفونهم • هل تجمع من الشوك عنبا او من
17 العوسج تينا *هكذا كل شجرة صالحة تخرج ثمرة جيدة • والشجرة الردية تخرج ثمرة
18 19 شريرة *لا تقدر شجرة صالحة ان تخرج ثمرة شريرة • ولا شجرة ردية تخرج ثمرة جيدة *وكل
20 21 شجرة لا تثمر ثمرة جيدة تقطع وتلقى في النار *فمن ثمارهم تعرفونهم *ليس كل من يقول
لي يا رب يا رب يدخل ملكوت السموات لكن الذي يعمل ارادة ابي الذي في
السموات •

Omnis enim qui petit, accipit: & qui 8
quærit, invenit: & ei qui pulsat, aperie-
tur. Quis homo ex vobis, à quo si petat 9
filius ejus panem, det ei lapidem? Aut si 10
petat ab eo piscem, detque ei serpentem?
Cùm ergò vos mali, sciatis concedere do- 11
na optima filiis vestris: quantò magis
pater vester qui est in cœlis, dabit bona
roganti eum? Quicquid autem vultis ut 12
faciant vobis homines, facite idem vos
illis. Quoniam hæc est Lex et Prophetæ.

Sectio quartadecima.

Intrate per portam angustam: quia se- 13
mita lata, & via perducens ad perditi-
onem spatiosa est, & intrantes per eam,
multi sunt. Quàm angusta porta, & mæ- 14
sta est via quæ ducit ad vitam: & pau-
ci sunt qui inveniunt eam! Cavete pro- 15
phetas falsos, qui veniunt ad vos in ve-
stimentis agnorum, & intrinsecùs sunt
lupi rapaces. A fructibus eorum cogno- 16
scetis eos. Nunquid leges è spinis uvas,
aut è rhamnis ficus? Sic omnis arbor 17
bona, producit fructum bonum: & ar-
bor mala, producit fructum malum. Non 18
potest arbor bona producere fructum ma-
lum: neque arbor mala producit fru-
ctum bonum. Et omnis arbor, quæ non 19
fructificat fructum bonum, excidetur,
& conjicietur in ignem. Igitur ex fru- 20
ctibus eorum cognoscetis eos. Non o- 21
mnis qui dicit mihi, O Domine, O Do-
mine, intrabit regnum cœlorum: sed qui
facit voluntatem patris mei qui in cæ-
lis est.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 *هركه بخواهد بستاند • وهر كه بجويد بيابد • وهر كه دري را بزند براي† او كشاده
9 شود • * كدامين مردست در ميان شما • كه فرزند او از او نان خواهد • وپدر بجاه نان بفرزند و
10† 11 سنك دهد • * يا از و ماهي خواهد • بدو مار دهد • * چون شما كه بد وشوميد • بخشايشهاء
نيك خواهيد • كه بفرزندان خود دهيد • آخر نه پدر شما كه بر آسمانست • از شما بهترست •
وبدان كسان كه از و چيزي† خواهند بيشتر وتمام تر دهد

سي ششم اشارت بدانك
هر چه كني با خود كرده باشي

12 * هر چه روا داريد كه مردم با شما كنند شما نيز با
ايشان اين چنين كنيد • اينست شريعت وپيغامبران

سي هفتم نهي كردن از شهوت

13 * از در تنك درآييد • كه سخت فراخ وپهن است† راهي كه در هلاكت مي برد و† آنان كه
14 دران راه فراخ مي روند بسيارانند * وراهي كه در زندكاني برد دران تنكست وراه آن دشخوار
وآنان كه اين راه را بيابند كمند

سي هشتم نشان پيغمبران دروغ

15 * پرهيز
داريد از پيغمبران دروغ • كه پيش شما بيايند بصورت بره از بيرون • واندرون مانند†
16 كركان ربايندة هستند • * از ميوهء ايشان • ايشانرا بشناسيد • مكر بتوان از تلو انكور چينند
17 يا از تيغ خارها انجير • * اين چنين هر درختي كه نيك باشد ميوهء نيك دهد • وهر درختي كه
18 شوم باشد ميوهء شوم دهد • * درختي كه نيك باشد • نتواند كه ميوهء شوم دهد • وهر درخت
19 شوم نيز ميوهء نيك ندهد • * وهر درختي كه ميوهء نيك ندهد • بريده شود
20 21 ودر آتش† سوخته شود • * اكنون از ميوهء ايشان † ايشانرا بشناسيد • * نه هر كه بمن
كويد • اي خداوند • اي خداوند • در ملكوت آسمان اندر رود • الا انك ارادت پدر من
كند كه در آسمانست •

Quisquis petit, accipit; & quicunq; 8
quærit, invenit: & quicunque osti-
um pulsat, ei apertum erit. Quisnam 9
homo est inter vos, quum filius ejus
ab eo panem petierit, & pater loco
panis lapidem filio dabit? Sive ab 10
eo piscem petierit, ei serpentem da-
bit. Cùm vos qui mali & pravi estis, 11
dona bona vultis filiis vestris dare,
nónne pater vester qui in cœlis est vo-
bis melior est; & iis hominibus qui
ab eo aliquid petunt, præstantius &
perfectius dabit?

XXXVI. Monitum, quòd quemadmodum agis tecum agetur.

Quodcunque æquum ducitis ut ho- 12
mines vobiscum agant, cum eis hoc
modo agite: hoc est Lex & Pro-
pheta.

XXXVII. Prohibitio concupiscentiæ.

Per portam angustam introite: nam 13
valde lata & spatiosa est via, quæ
ad interitum fert; & ii, qui in illa
via lata incedunt, multi sunt. Sed 14
via quæ ad vitam fert, porta ejus
angusta est, & semita ejus ardua,
& ii qui hanc viam inveniunt pau-
ci sunt.

XXXVIII. Signum prophetarum falsorum.

Cavete à prophetis falsis, qui ad vos 15
accedunt specie agni externâ, intus
verò similes lupis rapacibus sunt.
Ex fructu eorum cognoscetis eos: 16
Fierine potest ut ex rhamno uvâ col-
ligant? aut ex acutis spinis ficum?
Ita omnis arbor quæ bona est, fru- 17
ctum bonum dat, & omnis arbor quæ
mala est, fructum malum dat. Arbor 18
quæ bona sit, non potest fructum ma-
lum dare; & arbor mala etiam,
fructum bonum non dat. Et omnis 19
arbor quæ fructum bonum non dat,
succidetur & in igne combusta erit.
Itaque ex fructu ipsorum dignoscetis 20
eos. Haud quisquis mihi dixerit, 21
O Domine, O Domine, in regnum
cœlorum introibit; sed is qui volun-
tatem Patris mei facit, qui in cæ-
lis est.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑ'ΤΑ' ΜΑΤΘΑ'ΙΟΝ. ΚΕΦ. ϛ'. Ζ'.

Multi dicent mihi in illa die; Domine, Domine, nónne tuo nomine
22 Πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι
prophetavimus, & tuo nomine dæmonia ejecimus, & tuo no-
προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνό-
mine *efficientias* multas fecimus? Et tunc confitebor illis, *Quòd*
23 ματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, Ὅτι
nunquam novi vos: *abscedite* à me *operantes* ini-
οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνο-
quitatem. Omnis ergò *quicunque* audit mea verba hæc, & facit ea,
24 μίαν. Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ ποιεῖ αὐτοὺς,
assimilabo illum viro *prudenti*, qui ædificavit domum suam *super*
ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ
petram. Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt
25 τὴν πέτραν. Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν
venti, & *procubuerunt domui illi*, & non cecidit. Fundata erat
οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο
enim *super* petram. Et omnis *audiens* mea verba hæc, & non
26 γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ μὴ
faciens ea, *assimilabitur* viro stulto, qui ædificavit domum suam
ποιῶν αὐτοὺς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
super arenam: Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flave-
27 ἐπὶ τὴν ἄμμον· Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευ-
runt venti, & *proruerunt domui illi*, & cecidit: & fuit
σαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν
casus illius magnus. Et factum est, cùm consummâsset Jesus *ser-*
ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη. Καὶ ἐγένετο, ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λό- 28
mones hos, *stupebant* turbæ super doctrina ejus. Erat enim do-
γους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Ἦν γὰρ διδά- 29
cens eos *ut auctoritatem* habens, & non sicut Scribæ.
σκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

CAP. VIII. η'.

Descendente autem eo de monte, secutæ sunt eum turbæ multæ. Et
Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. Καὶ 1 2
ecce leprosus veniens adorabat eum, dicens; Domine, si *velis*, *efficax es* me
ἰδοὺ λεπρὸς ἐλθὼν, προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με
mundare. Et extendens manum, tetigit eum Jesus, dicens, Volo:
καθαρίσαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θέλω· 3
mundare. Et confestim mundata est ejus lepra. Et ait illi Je-
καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰη- 4
sus, Vide, nemini dixeris; sed *abi*, *teipsum* ostendo Sacerdoti, & of-
σοῦς, Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσ-
fer munus, quod *attribuit* Moyses, in testimonium illis. *Introe-*
ένεγκε τὸ δῶρον, ὃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Εἰσελ- 5
unte autem Jesu in Capernaum, accessit ad eum Centurio, *appellans*
θόντι δὲ τῷ Ἰησοῦ εἰς Καπερναοὺμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος, παρακαλῶν
eum,
αὐτὸν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
[illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

1
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
[illegible]

Multi dicturi sunt mihi in illo die, Domine mi, Domine mi, nónne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo dæmonia ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas edidimus? 22
Ac tum profitebor eis, Nunquam novi vos: recedite à me operarii iniquitatis. 23
Quisquis igitur audit sermones meos istos, eosque exequitur, comparabitur viro sapienti, qui extruxit domum suam super petram. 24
Et descendit pluvia, veneruntque flumina, ac flaverunt venti, & irruerunt in ipsam domum illam, neque cecidit: quippe cujus fundamenta super petram jacta fuerant. 25
Et quisquis audit sermones meos istos, nec eos exequitur, comparabitur viro stulto, qui extruxit domum suam super arenam. 26
Et descendit pluvia, veneruntque flumina, ac flaverunt venti, & impegerunt in domum illam, atque corruit, & fuit ruina ejus magna. 27
Et factum est, ut quum absolvisset Jesus hos sermones, obstupescerent turbæ ob doctrinam ipsius. 28
Docebat enim eos, ut potestatem habens, non autem ut Scribæ ipsorum, & Pharisæi. 29

Lectio ad vesperam Dominicæ secundæ Jejunii. 16.

CAP. VIII.

Quum autem descendisset è monte, adhæserunt ei turbæ multæ. 1
Et ecce leprosus quidam veniens adoravit eum, & ait; Domine mi, si volueris, potes me mundare. 2
Et extendens manum suam Jesus, tetigit eum, & ait; Volo, mundus fias: & in illa ipsa hora mundata est lepra ejus. 3
Et ait illi Jesus; Vide ne ulli dixeris: sed abi, ostende temetipsum sacerdotibus, & offer oblationem, sicuti præcepit Moses, in testimonium illis. 4
Quum autem ingressus fuisset Jesus Capharnahum, accessit ad eum Centurio quidam, & rogabat eum, inquiens; 5

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 ብዙኃን ፡ እለ ፡ ይብሉኒ ፡ በይእቲ ፡ ዕለት ፡ እግዚኦ ፡ እግዚኦ ፡ ኢኮኑ ፡ በስምከ ፡
ተነበይነ ፡ ወበስመ ፡ ዚአከ ፡ አጋንንተ ፡ አውፃእነ ፡ ወበስመ ፡ ዚአከ ፡ ኀይላተ ፡ ብዙ
23 ኃ ፡ ገበርነ ፡ ወይእቲ ፡ ሶበ ፡ አአምኖሙ ፡ ከመ ፡ ኢልቦ ፡ አመ ፡ አእመርክዎ
24 ሙ ፡ ረሐቁ ፡ እምኔየ ፡ እለ ፡ ትገብሩ ፡ ዐመፃ ። ኵሉ ፡ ዘይሰምዕ ፡ ቃልየ ፡ ዘ
ንተ ፡ ወይገብሮሙ ፡ ይመስል ፡ ብእሴ ፡ ጠቢበ ፡ ዘሐነጸ ፡ ቤቶ ፡ ሎቱ ፡ ዲቤ ፡ ኰኵ
25 ሕ ። ወወረደ ፡ ዝናም ፡ ወመጽኡ ፡ ወሐይዛት ፡ ወነፍኁ ፡ ነፋሳት ፡ ወገፍዕዎ ፡
26 ለውእቱ ፡ ቤት ፡ ወኢወድቀ ፡ እስመ ፡ ተሳረረ ፡ ዲቤ ፡ ኰኵሕ ። ወኵሉ ፡ ዘይ
ሰምዕ ፡ ቃልየ ፡ ዘንተ ፡ ወኢይገብሮ ፡ ይመስል ፡ ብእሴ ፡ አብደ ፡ ዘሐነጸ ፡ ሎቱ ፡ ቤተ ፡
27 ዲበ ፡ ኆጻ ። ወወረደ ፡ ዝናም ፡ ወመጽኡ ፡ ወሐይዛት ፡ ወነፍኁ ፡ ነፋሳት ፡ ወገ
28 ፍዕዎ ፡ ለይእቲ ፡ ቤት ፡ ወወድቀት ፡ ወኮነ ፡ ድቀታ ፡ ዐቢየ ። ወኮነ ፡ ሶበ ፡ ፈጸመ ፡
29 ሊየሱስ ፡ ዘንተ ፡ ቃላተ ፡ ይደሙ ፡ አሕዛብ ፡ በምሂሮቱ ። እስመ ፡ ይሜህሮሙ ፡
ከመዘ ፡ ስልጣን ፡ ቦ ፡ ወአኮ ፡ ከመ ፡ ጸሐፍቶሙ ።
1 ፰ በእንተ ፡ ዘለምጽ ። ወእንዘ ፡ ይወርድ ፡ እምደብር ፡ ተለውዎ ፡ ሕዝብ ፡ ብዙኃ
2 ን ። ወናሁ ፡ ዘለምጽ ፡ ቀርበ ፡ ወሰገደ ፡ ሎቱ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ እግዚኦ ፡ እመ
3 ሰ ፡ ፈቀድከ ፡ ትክል ፡ አንጽሖትየ ። ወሰፍሐ ፡ እዴሁ ፡ ለከፎ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ እ
4 ፈቅድ ፡ አንጽሕ ፡ ወበጊዜሃ ፡ ነጽሐ ፡ ለምጹ ። ወይቤ ፡ ሊየሱስ ፡ ዑቅ ፡ አልቦ ፡
ለዘ ፡ ትነግር ፡ ሑር ፡ ባሕቱ ፡ አርኢ ፡ ርእሰከ ፡ ለካህን ፡ ወአብእ ፡ ቍርባነ ፡ ዘአዘዘ ፡
5 ሙሴ ፡ ለስምዕ ፡ ሎሙ ። በእንተ ፡ ወልደ ፡ መስፍን ። ወበዊኦ ፡ ቅፍርናሖም ፡ ቀርበ ፡
ኀቤሁ ፡ ሐቤ ፡ ምእት ፡ እንዘ ፡ ያስተበቍዖ ።

Multi dicent mihi in illo die; Domine, Domine, nónne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo dæmones forâs ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus. 22
Et tum confitebor iis, quòd nunquam novi vos: procul estote à me qui facitis iniquitatem. 23
Omnis igitur qui audiet verbum meum hoc, & faciet, similis erit viro sapienti; qui ædificavit domum ejus sibi super petram. 24
Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & oppresserunt hanc domum, & non cecidit, quoniam fundata fuit super petram. 25
Et omnis qui audiet verbum meum hoc, & non faciet illud; similis est viro fatuo qui ædificavit sibi domum super arenam. 26
Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & oppresserunt hanc domum, & cecidit: & fuit casus ejus magnus. 27
Et factum est cùm consummâsset Jesus hanc orationem, obstupebant populi propter doctrinam ejus. 28
Quia docebat eos sicut potestatem habens, & non sicut scribæ eorum. 29

CAP. VIII.

De Leproso.

Et descendente illo à monte, sequuti sunt eum populi multi. 1
Et ecce leprosus appropinquavit, & adoravit eum, dicens; O Domine si velis, potes me purgare. 2
Et extendens manum suam tetigit eum, dicens; Volo, purgare: & confestim purgavit lepram ejus. 3
Et dixit Jesus, Vide, nemo sit cui dicas: abi, solummodò ostende te sacerdoti, & offer donum quod præcepit Moyses, in testimonium illis. 4

De Centurionis filio.

Et introëunte illo Capernaum, ad eum Centurio rogans eum accessit: 5

Versio VULGATA LATINA.

22 Multi dicent mihi in illa die; Domine, Domine, nónne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo dæmonia ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas fe-
23 cimus? Et tunc confitebor illis; Quia nunquam novi vos: discedite à me, qui
24 operamini iniquitatem. Omnis ergò qui audit verba mea hæc, & facit ea, as-
25 similabitur viro sapienti, qui ædificavit domum suam supra petram, Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irruerunt in domum illam,
26 & non cecidit: fundata enim erat supra petram. Et omnis, qui audit verba mea hæc, & non facit ea, similis erit viro stulto, qui ædificavit domum suam super
27 arenam: Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irrue-
28 runt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina illius magna. Et factum est; cùm
consummâsset Jesus verba hæc, admirabantur turbæ super doctrina ejus. Erat 29
enim docens eos sicut potestatem habens, & non sicut Scribæ eorum, & Pharisæi.

CAP. VIII.

Cum autem descendisset de monte, secutæ sunt eum turbæ multæ: Et ecce 1
leprosus veniens, adorabat eum, dicens; Domine, si vis, potes me mundare. 2
Et extendens Jesus manum, tetigit eum, dicens; Volo: Mundare. Et con- 3
festim mundata est lepra ejus. Et ait illi Jesus; Vide, nemini dixeris: sed va- 4
de, ostende te sacerdoti, & offer munus, quod præcepit Moyses, in testimonium
illis. Cùm autem introîsset Capharnaum, accessit ad eum Centurio, rogans eum, 5

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 لان كثيرين يقولون لي في ذلك اليوم يا رب يا رب أليس باسمك تنبينا * وباسمك اخرجنا
23 الشياطين * وباسمك صنعنا قوات كثيرة * فحينيذ اجيبهم قايلا اني ما اعرفكم قط اذهبوا
24 عني يا فاعلي الاثم * كل من يسمع كلامي هذا ويعمل به يشبه رجلا حكيما بني بيته علي
25 الصخرة * فنزلت الامطار وجرت الانهار وهبت الرياح وضربت ذلك البيت فلم يسقط * لان
26 اساسه ثابت علي الصخرة * وكل من يسمع كلامي هذا ولا يعمل به يشبه رجلا جاهلا بني
27 بيته علي الرمل * فنزلت الامطار وجرت الانهار وهبت الرياح وضربت ذلك البيت فسقط وكان
28 سقوطه عظيما * ولما اكمل يسوع كل هذا الكلام بهت الجمع من تعليمه *
29 لانه كان يعلمهم
كمن له سلطان وليس مثل كتابهم * الفصل الخامس عشر * ولما نزل من 1
2 الجبل تبعه جمع كبير * واذا ابرص قد جاء فسجد له * وقال يا رب ان شيت فانت قادر
3 ان تطهرني * فمد يده ولمسه وقال له قد شيت فاطهر وللوقت طهر برصه *
4 وقال له يسوع
انظر لا تقل لاحد لكن امض فار نفسك للكاهن وقدم قربانا كما امر موسي شهادة لهم *
5 الفصل السادس عشر * ولما دخل كفرناحوم جاء اليه قايد ماية وساله *

Nam multi dicent mihi in illa die; O 22
Domine, ô Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus & in nomine tuo ejecimus dæmonia, & in nomine tuo fecimus virtutes multas? Tunc respondebo eis, 23
dicens; Equidem non novi vos unquam: discedite à me qui operamini iniquitatem. Quicunq; audit sermonem meum 24
istum & exequitur eum, similis est viro sapienti qui ædificavit domum suam super petram: Et descendit pluvia, & de- 25
currerunt flumina, & flaverunt venti, & percusserunt illam domum, & non cecidit; quoniam fundamentum ejus firmatum est super petram. Et quicunque 26
audit sermonem meum hunc, & non exequitur illum, similis est viro stulto, qui ædificavit domum suam super arenam:
Et descendit pluvia, & decurrerunt 27
flumina, & flaverunt venti, & percusserunt illam domum, & corruit; fuitque ruina ejus magna. Quumque complêsset 28
Jesus omnem hunc sermonem, admirata est turba ob doctrinam ejus. Erat enim 29
docens eos ut habens potestatem, non autem ut Scribæ eorum.

Sectio quintadecima.

CAP. VIII.

Cum autem descendisset de monte, 1
secuta est eum turba multa: Et ecce leprosus venit, & adoravit eum, ac dixit;
Domine, si vis, tu potes mundare me. Et 2
extendit manum suam, tetigitque eum, & dixit ei; Volo, mundare. Et con- 3
festim mundata est lepra ejus. Et dixit 4
ei Jesus; Vide, ne dicas cuipiam: sed vade, & ostende teipsum sacerdoti; & offer munus, ut præcepit Moses, in testimonium illis. Sectio sextadecima.
Cùmq; introiisset Capharnahū, venit ad 5
eum Dux centū virorum et rogavit eum,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * بسياران دران روز بمن بكويند * اي خداوند * اي خداوند * نه بنام تو پيغمبري كرديم * وبنام تو
23 ديوانرا از مردم بدر آورديم * وبنام تو بسيار † زور مندي كرديم * انكه پيش ايشان اقرار بياورم كه از
قديم شما را نشناختم اي بندكان ظالم * از من دور باشيد سي نهم براي بنياد دين
24 * هر كه سخنهاء من بشنود وبدان كار كند * مانند است بمردي دانا * كه بنياد خانه
25 خود را بر سنك رسته بنهد * چون باران آيد وسيلابها بر خيزد * وآب رود خانها زيادت شود *
وبادهاء سخت دمد * اين همه بدان خانه دريخيند * وان خانه نيفتد * سبب انك اساس او بر سنك
26 محكم نهاده شد * * وكساني سخنهاء مرا شنيده باشند * وبدان كار نكنند * مانند مردي
27 باشند نادان * كه بنياد خانهء خود بر ريك نهد * * باران باريد وسيلاب در رودخانها دريخيد *
وبادهاء سخت دميد خانه بيفتاد افتادني اوبزرك ودشخوار شد جهل مرد پيس را
28 كه مسيح پاك كرد * * چون عيسي اين سخنها را تمام كرد * جماعتي كه انجا بودند
29 وشنيدند از تعليم او در عجب ماندند * * زيرا همچون مسلط † ايشانرا تعليم مي داد *
1 ونه همچون نويسندكان * ومعتزلان * * وچون از كوه بزير آمد بسيار مردم † از پي او رفتند *
2 * وايدنك يك مرد پيس آمد * وبراي او سجود كرد * وكفت اي خداوند * اكر خواهي بتواني
3 مرا پاك كردن * * مسيح دست خودرا نزديك او † دراز كرد وكفت * خواستم پاك باش * هماندم پيسي
4 از تن او پاك شد * * عيسي بدو كفت ببين نبادا بكسي بكويي * الا برو خودرا بكوهنان بنماي
يعني كشيشان * وقربان پيش كش * انچنانك موسي سپارش داد از براي كواهي ايشان
5 چهل يكم خوش كردن پسر امير صده * چون عيسي دركفر ناحوم † اندر رفت *
نزديك او آمد † يكي امير وازو خواست

Multi in illo die mihi dicent, O Do- 22
mine, ô Domine, nonne in nomine tuo prophetiam egimus, & in nomine tuo dæmonia ex hominibus eduximus, & in nomine tuo plurimam virtutem edidimus. Eo tempore coram illis 23
profitebor, quòd ab antiquo vos non noverim; ô servi iniqui, à me procul abeste.

XXXIX. De fundamento religionis

Quicunque verba mea audit, & ea 24
opere præstat, similis est viro prudenti, qui fundamentum domûs suæ super petram tutam posuit: Quum pluvia 25
ingrueret, & torrentes excrescerent, & aqua fluviorum exundaret, & venti vehementer flarent; hæc omnia in domum illam impacta sunt, & domus illa non cecidit, propterea quòd fundamentum ejus petræ firmæ impositum esset. Qui verò sermones meos 26
audiverunt, & eos operi non mandant, similes sunt homini insipienti, qui fundamentum domûs suæ in arena posuit: Pluvia pluebat, & 27
torrens cum fluminibus pulsabat, & venti fortiter spirabant, ita ut *domus caderet,* & *casus ejus valdè gravis esset.*

XL. De homine leproso, quem Christus mundavit.

Cùm Jesus hos sermones finivisset, 28
cœtus qui illic aderant & audiverant doctrinam ejus, in admiratione manserunt. Quoniam quasi domini- 29
um habens illis doctrinam impertivit, & non ut Scribæ & Pharisæi.

CAP. VIII.

Et *cùm ex monte descendisset* 1
multi homines eum sequuti sunt. Et 2
ecce vir unus leprosus venit, & ipsum adoravit dixitque, O Domine, si velis, potes me mundum facere. Je- 3
sus manum suam ad eum extendit, & dixit, Volo, mundus esto: eodem momento lepra à corpore ejus mundata fuit. Jesus ei dixit, Vide 4
ne cui dicas: sed abi, teipsum Cohnân (i.e. sacerdotibus) ostende, & oblationem offer, quemadmodum Moses mandatum dedit, in testimonium ipsorum.

XLI. Sanatio filii Centurionis.

Cùm Jesus in Caphar-nahum in- 5
gressus esset, ad eum accessit quidam præfectus, & ab eo postulavit:

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ζ'. Η'. Θ'.

Et dicens ; Domine, puer meus jacet in domo, paralyticus ,
6 Καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς,
vehementer discruciatus. Et ait illi Jesus, Ego *veniens* cura-
7 δεινῶς βασανιζόμενος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύ-
bo eum. Et respondens Centurio, ait; Domine, non sum
8 σω αὐτόν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος, ἔφη, Κύριε, οὐκ εἰμὶ
idoneus ut meum sub tectum intres: sed tantùm dic *verbum*, & sa-
ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγον, καὶ ἰα-
nabitur puer meus. *Etenim* ego homo sum sub *auctoritatem*,
9 θήσεται ὁ παῖς μου. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν
habens sub *meipsum* milites: & dico huic, Vade, & vadit:
ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται·
& *alii*, Veni, & venit: & servo meo, Fac hoc, & facit.
καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.
Audiens autem Jesus, miratus est: & *ait* sequentibus; Amen dico
10 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασε· καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν, Ἀμὴν λέγω
vobis, *Neque* in Israel tantam fidem inveni. Dico autem vobis, Quòd
11 ὑμῖν, Οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι ξε
multi ab *Orientibus* & *Occidentibus* venient, & recumbent cum A-
πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀ-
braham, & Isaac, & Jacob in regno cœlorum. Filii autem
12 βραὰμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Οἱ δὲ υἱοὶ
regni ejicientur in tenebras exteriores: ibi erit ξϛ
τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται

fletus, & *fremitus* dentium. Et dixit Jesus Centu-
ὁ κλαυθμὸς, καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατον- 13
rioni; *Abi*: & sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est
τάρχῳ, Ὕπαγε· καὶ ὡς ἐπίστευσας, γενηθήτω σοι. Καὶ ἰάθη
Η' puer *ejus* in hora illa. Et *veniens* Jesus in domum Pe-
ξζ ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ. Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέ- 14
β tri, vidit socrum ejus jacentem & febricitantem. Et tetigit
τρου, εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν. Καὶ ἥψατο 15
manum ejus, & dimisit eam febris: & surrexit, & ministrabat
τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει
eis. Vespere autem facto, obtulerunt ei *dæmoniacos* multos, &
Θ' αὐτοῖς. Ὀψίας δὲ γενομένης, προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς, καὶ 16
ejiciebat spiritus verbo: & omnes malè habentes *sanabat*:
ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν·
Ut adimpleretur dictum per Isaiam prophetam, dicentem; Ipse
Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Αὐτὸς 17
infirmitates nostras *cepit*, & ægrotationes portavit. Videns autem Je-
ξε τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰη- 18
sus multas turbas circum se, jussit *abire in ul-*
σοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέ-
terius.
ξϛ ραν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * ܡܪܝ . ܛܠܝܝ ܪܡܐ ܒܒܝܬܐ . ܘܡܫܪܝܐ . ܘܒܝܫܐܝܬ ܡܫܬܢܩ . * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ .
7 8 ܐܢܐ ܐܬܐ ܘܐܣܝܘܗܝ . * ܥܢܐ ܩܢܛܪܘܢܐ ܗܘ ܘܐܡܪ . ܡܪܝ . ܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܬܥܘܠ ܬܚܝܬ
ܡܛܠܠܝ . ܐܠܐ ܒܠܚܘܕ ܐܡܪ ܒܡܠܬܐ ܘܢܬܐܣܐ ܛܠܝܝ . * ܐܦ ܐܢܐ ܓܝܪ ܓܒܪܐ ܐܢܐ 9
ܕܬܚܝܬ ܫܘܠܛܢܐ . ܘܐܝܬ ܬܚܝܬ ܐܝܕܝ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ . ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܠܗܢܐ ܕܙܠ . ܘܐܙܠ .
ܘܠܐܚܪܢܐ ܕܬܐ ܘܐܬܐ . ܘܠܥܒܕܝ ܕܥܒܕ ܗܕܐ ܘܥܒܕ . * ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܬܕܡܪ .
10 ܘܐܡܪ ܠܕܐܬܝܢ ܥܡܗ . ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ . ܕܐܦܠܐ ܒܐܝܣܪܝܠ ܐܫܟܚܬ ܐܝܟ
ܗܕܐ ܗܝܡܢܘܬܐ . * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ . ܕܣܓܝܐܐ ܢܐܬܘܢ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܘܡܢ
11 ܡܥܪܒܐ . ܘܢܣܬܡܟܘܢ ܥܡ ܐܒܪܗܡ ܘܐܝܣܚܩ ܘܝܥܩܘܒ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ .
12 * ܒܢܝܗ ܕܝܢ ܕܡܠܟܘܬܐ . ܢܦܩܘܢ ܠܚܫܘܟܐ ܒܪܝܐ . ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ ܘܚܘܪܩ
13 ܫܢܐ . * ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܩܢܛܪܘܢܐ ܗܘ . ܙܠ . ܐܝܟ ܕܗܝܡܢܬ ܢܗܘܐ ܠܟ . ܘܐܬܐܣܝ
ܛܠܝܗ ܒܗ ܒܫܥܬܐ .

Domine mi, puer meus jacet domi, & paralyticus est, & malè cruciatur. 6 Ait illi Jesus, Ego veniam, & sanabo eum. 7 Respondit ille Centurio, & ait; Domine 8 mi, non sum dignus, ut ingrediaris sub tectum meum; sed tantùm dic verbo tenus, & sanabitur puer meus. Nam & 9 ego sum homo sub potestate, & habeo sub manu mea milites, dico huic, Ito, itque: & alteri, Veni, venitque: & servo meo, Hoc age, & agit. Quum au- 10 disset autem Jesus, miratus est, & ait secum euntibus; Amen dico vobis, Ne in Israel quidem inveni talem fidem. Dico 11 vobis autem, Multi venturi sunt ab Oriente, & ab Occidente, & accubituri cum Abraham, & Isaac, & Jacob in regno cœlorum; Filii verò regni egredientur 12 in tenebras exteriores, illic erit fletus & stridor dentium. Tum ait Jesus Centuri- 13 oni illi, Abi; ut credidisti, fiat tibi: & sanatus est puer ejus in illa ipsa hora.

* ܩܪܝܢܐ ܕܩܘܪܒܐ ܕܫܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ . * ܝܙ *

Lectio ad Oblationem Sabbathi primi Quadragesimæ. 17.

14 * ܘܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܒܝܬܗ ܕܫܡܥܘܢ . ܘܚܙܐ ܠܚܡܬܗ ܕܪܡܝܐ . ܘܐܚܝܕܐ ܠܗ ܐܫܬܐ .
15 * ܘܩܪܒ ܠܐܝܕܗ ܘܫܒܩܬܗ ܐܫܬܐ . ܘܩܡܬ ܘܡܫܡܫܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ . * ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ
16 ܪܡܫܐ . ܩܪܒܘ ܩܕܡܘܗܝ ܕܝܘܢܐ ܣܓܝܐܐ . ܘܐܦܩ ܫܐܕܝܗܘܢ ܒܡܠܬܐ . ܘܠܟܠܗܘܢ
17 ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ ܗܘܘ ܐܣܝ ܐܢܘܢ . * ܐܝܟ ܕܢܫܬܠܡ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܐܫܥܝܐ
18 ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ . ܗܘ ܢܣܒ ܟܐܒܝܢ ܘܟܘܪܗܢܝܢ ܛܥܢ . * ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܟܢܫܐ
ܣܓܝܐܐ ܕܚܕܪܝܢ ܠܗ . ܦܩܕ ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܥܒܪܐ .

Et venit Jesus in domum Simonis, viditque 14 socrum ejus prostratam & correptam febri. Et tetigit manum ejus, & reliquit eam 15 febris: surrexitque ac ministravit eis. Quum autem esset vespera, obtulerunt 16 coram eo dæmoniacos multos, & fecit exire dæmonia eorum, verbo: eosque omnes qui malè affecti erant, sanavit. Ut imple- 17 retur id quod dictum est per Esaiam prophetam, dicentem; Ipse accipiet dolores nostros, & infirmitates nostras portabit. Quum autem vidisset Jesus turbas multas 18 circum sese, jussit eas abire in ulteriorem ripam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ወይብል ፡ እግዚኦ ፡ ወልድየ ፡ ደዉይ ፡ ሃሎ ፡ በቤትየ ፡ መፃጕዕ ፡ ጥቀ ፡ ጽዑር፡=፦
7 ወይቤሎ፡ ሊየሱስ ፡ ነየ ፡ እመጽእ ፡ አነ ፡ ወአሐይዎ፡=፦ ወአውሥአ ፡ ሐቤ ፡ ምእት ፡
8 ወይቤ ፡ እግዚኦ ፡ አኮ ፡ ድልወትየ ፡ ከመ ፡ ታሕተ፡ጠፈርየ ፡ ትባእ ፡ ደእሙ ፡ በል ፡ ቃ
9 ለ ፡ ወየሐዩ ፡ ወልድየ፡=፦ እስመ ፡ ሊተኒ ፡ ብእሲ ፡ አነ ፡ መኰንን ፡ ወቢየ ፡ ዘእኴን
ን ፡ ሐራ ፡ ወእብሎ ፡ ለዝ ፡ ሑር ፡ ወይሐውር ፡ ወለካልኡኒ ፡ ነዓ ፡ ወይመጽእ ፡ ወለ
10 ገብርየኒ ፡ ግበር ፡ ዘንተ ፡ ወይገብር፡=፦ ወሰሚዖ ፡ ሊየሱስ ፡ አንከረ ፡ ወይቤሎሙ ፡
ለእለ ፡ ይተልውዎ፡አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ወሊ ፡ በኀበ ፡ መኑሂ ፡ መጠነዝ ፡ ሃይማኖት ፡
11 በደበ ፡ ኵሉ ፡ እስራኤል ፡ ዘረከብኩ፡፡=፦ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ብዙኃን ፡ እምሠራቅ፡
ወእምዕራብ ፡ ይመጽኡ ፡ ወይረፍቁ ፡ ምስለ ፡ አብርሃም ፡ ወይስሐቅ ፡ ወያዕቆብ ፡ በመ
12 ንግሥት ፡ ሰማያት፡=፦ ወውሉደ ፡ መንግሥትሰ ፡ ይሰደዱ ፡ ውስተ ፡ ጽልመት ፡ ጸናፊ ፡
13 ኀየ ፡ ሃሎ ፡ ብካይ ፡ ወሐቂየ ፡ ስነን፡፡=፦ ወይቤሎ ፡ ሊየሱስ ፡ ለሐቤ ፡ ምእት ፡ ሑ
ር፡ ወበከመ፡ተአምነከ ፡ ይኩንከ ፡ ወሐይወ ፡ ወልዱ ፡ በይእቲ ፡ ሰዓት ፡፡ ወገቢኦ ፡ መ
ስፍን ውስተ ፡ ቤቱ ፡ ረከበ ፡ ቍልዔሁ ፡ ሕይወ፡፡=፦

በእንተ ፡ ሐማተ ፡ ጴጥሮስ፡፡

14 ወመጺኦ ፡ ሊየሱስ ፡ ቤቶ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ርእያ ፡ ለሐማቱ ፡ እንዘ ፡ ትሰክብ፡ወትፈፀን፡=፦
15 ወለከፋ ፡ እዴሃ ፡ ወኀደጋ፡ፋፀንታ ፡ ወተንሥአት ፡ ወተልእከቶሙ፡፡=፦

በእንተ ፡ እለ ፡ሐይዉ ፡ እምብዙኅ ፡ ደዌ፡

16 ወምሴተ ፡ ከዊኖ ፡ አምጽኡ ፡ ሎቱ ፡ እለ ፡ አጋንንት ፡ ብዙኃን ፡ ወአውፅኦሙ ፡ ለመ
17 ናፍስት ፡ በቃሉ ፡ ወኵሎ ፡ ጽዑራን ፡ አሕየወ፡=፦ ከመ ፡ ይብጻሕ ፡ ወይትፈጸም ፡
18 ዘተብህለ ፡ በኢሳይያስ ፡ ነቢይ ፡ ውእቱ ፡ ነሥአ ፡ ደዌነ ፡ ወጾረ ፡ ሕማመነ፡፡=፦ ወር
እዮ ፡ ሊየሱስ ፡ ብዙኃነ ፡ አሕዛበ ፡ ኀቤሁ ፡ አዘዘ ፡ ይሑሩ ፡ ማዕዶተ፡=፦

Et dicebat; Domine, filius meus infirmus est in domo mea, paralyticus valdè 6 *afflictus. Et dixit ei Jesus; Age, veniam ego, & vivificabo eum.* 7 *Et respondebat ei Centurio, & dixit; Domine, non est ea dignitas mea, ut sub* 8 *tectum meum ingrediaris: veruntamen dic verbum, et vivet filius meus. Quo-* 9 *niam ego quidam vir sum præfectus habens quibus præsim milites, et dico huic; Vade, & vadit: & alteri etiam, Veni, & venit; & servo meo, fac hoc, & facit. Et audiens Jesus, miratus est, & dixit sequentibus eam; Amen dico* 10 *vobis, Non fuit apud aliquem tanta fides in toto Israel, quam inveni. Dico* 11 *vobis; quòd multi ab Oriente & ab Occidente venient, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Jacob, in regno cœlorum. Et filii regni ejicientur in* 12 *tenebras ultimas, ibi erit fletus & stridor dentium. Et dixit Jesus Centu-* 13 *rioni; Vade, igitur, & sicut credidisti fiat tibi: & sanus fuit filius ejus in ista hora. Et reverso Centurione in domum suam, invenit puerum ejus sanatum.*

De socru petri

Et quum advenisset Jesus domum Petri, vidit socrum ejus jacentem & febri- 14 *citantem: Et tetigit manum ejus, & reliquit eam febris ejus; & surrexit &* 15 *ministravit iis.*

De iis qui sanati fuerunt à variis morbis.

Et vespere facto, adduxerunt ad eum dæmoniacos multos, & exire fecit spi- 16 *ritus per verbum ejus: & omnes* male *laborantes vivificabat. Ut perve-* 17 *niret & impleretur quod dictum est per Esaiam prophetam; Ipse accepit infirmitatem nostram. Et quum vidisset Jesus multum populum apud se, jussit* 18 *abire in ulteriùs.*

Versio VULGATA LATINA.

6 Et dicens; Domine, puer meus jacet in domo paralyticus, & malè torquetur. Et
7 ait illi Jesus; Ego veniam, & curabo eum. Et respondens Centurio, ait;
8 Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum: sed tantùm dic verbo,
9 & sanabitur puer meus. Nam & ego homo sum sub potestate constitutus,
habens sub me milites, & dico huic; Vade, & vadit: & alii; Veni, & venit:
10 & servo meo; Fac hoc, & facit. Audiens autem Jesus miratus est, & sequenti-
11 bus se dixit; Amen dico vobis; Non inveni tantam fidem in Israel. Dico au-
tem vobis, quòd multi ab Oriente, & Occidente venient, & recumbent cum
12 Abraham, & Isaac, & Jacob in regno cœlorum: Filii autem regni ejicien-
tur in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor dentium. Et dixit Jesus 13
Centurioni; Vade, & sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in illa ho-
ra. Et cùm venisset Jesus in domum Petri, vidit socrum ejus jacentem, & fe- 14
bricitantem: Et tetigit manum ejus, & dimisit eam febris, & surrexit, & 15
ministrabat eis. Vespere autem facto, obtulerunt ei multos dæmonia habentes: 16
& ejiciebat spiritus verbo: & omnes malè habentes curavit: Ut adimpleretur 17
quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem; Ipse infirmitates nostras ac-
cepit: & ægrotationes nostras portavit. Videns autem Jesus turbas multas circum 18
se, jussit ire trans fretum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 7 * قائلا يا رب فتاي ملقي في البيت مخلع وسقيم جدا * فقال له [ ] انا اتي وابريه * فاجاب قايد
8 المائة قائلا يا رب لست مستحقا ان تدخل تحت سقف بيتي * لكن قل كلمة فقط فيبرا فتاي *
9 * فاني رجل من قبل سلطان وتحت يدي جند . ان قلت لهذا اذهب ذهب ولآخر ات فياتي *
10 ولعبدي اعمل هذا عمل * فلما سمع يسوع تعجب * وقال للذين يتبعونه امين اقول لكم
11 اني لم اجد مثل هذه الامانة في احد من اسراييل * واقول لكم ان كثيرين سياتون من
12 المشرق والمغرب فيتكون مع ابراهيم واسحق ويعقوب في ملكوت السموات * وبنوا الملكوت
13 يلقون في الظلمة البرانية حيث البكاء وصرير الاسنان * ثم قال يسوع لقائد المائة اذهب
14 كامانتك يكون لك فبراء الفتي في تلك الساعة * الفصل السابع عشر * ثم
15 جاء يسوع الي بيت بطرس فنظر حماته ملقاة بحمي * فمس يدها فتركتها الحمي وقامت
16 تخدمهم * فلما كان المساء قدموا اليه مجانين كثيرين * وكان يخرج الارواح بكلمة وابرا
17 18 كل سقيم * ليتم ما قيل من اشعياء النبي انه اخذ امراضنا وحمل اوجاعنا * فلما نظر يسوع
الي الجمع الذين حوله امر ان يذهبوا الي العبر *

Dicens; O Domine, puer meus jacet in 6
domo paralyticus & æger valdè. Ait il- 7
li Jesus; Ego veniam, & curabo eum.
Respondit Dux centum dicens; Domine, 8
non sum dignus ut intres sub tectum do-
mûs meæ: sed dicas verbum tantùm, &
sanabitur puer meus. Nam homo sum à 9
potestate pendens, & sub manu mea sunt
milites. Si dixero huic, Vade, vadit: &
alii, Veni, venit: & servo meo, Fac hoc,
facit. Cùm autem audisset Jesus, mira- 10
tus est; & dixit his qui sequebantur e-
um, Amen dico vobis, quòd non inveni si-
milem huic fidei in ullo ex Israel. Imò 11
dico vobis, quòd multi venient ab Orien-
te & Occidente, & recumbent cum Abra-
ham, & Isaac, & Jacob, in regno cœlo-
rum. Filii autem regni projicientur in 12
tenebras exteriores, ubi fletus & stri-
dor dentium. Deindè dixit Jesus Duci 13
centum, Vade, secundùm fidem tuam fi-
at tibi. Et sanatus est puer in illa hora.

Sectio decima septima.

Deinde venit Jesus in domum Petri, 14
viditque socrum ejus prostratam cum fe-
bri: Tetigitque manum ejus, & dimisit 15
eam febris, & surrexit ministrare
eis. Cùm autem esset vespera, obtulerunt 16
ei dæmoniacos multos, & ejiciebat spi-
ritus verbo: & curavit omnem ægro-
tum. Ut adimpleretur quod dictum est 17
ab Isaia Propheta; Ipse accepit morbos
nostros, & tulit dolores nostros. Cùm 18
autem vidisset Jesus turbas quæ cir-
cum se erant, imperavit ut irent trans
fretum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

6 * وگفت اي خداوند جوان من در خانه افتادست * سست وعظيم دشخوار† عذاب مي خورد
7 8 * عيسي بدو گفت * من بيايم واورا خوش كنم * جواب داد آن امير وبدو گفت اي خداوند
مستحق نيستم † كه زير سقف من اندر ايي * الا سخن بس بگو * اينك جوان من خوش
9 بشود * * براي انك من مردي هستم كه فرمان دارم * وزير دست من سرهنگانند * بهر كه بگويم
10 برو برود * وبهر كه گويم بيا بيايد * وبنده من بگويم اين كار بكن بكند * * چون
عيسي اين را شنيد تعجب ماند * وبديشان† كه با وي امده بودند گفت * راست بشما مي
11 گويم * كه در ميان بني اسراييل اين چنين ايمان يافت نشد * * اكنون بشما مي گويم
كه بسياران ازمغرب * ومشرق بيايند * وبا ابرهيم واسحق ويعقوب بنشينند† در ملكوت آسمان *
12 * وفرزندان ملكوت † در تاريكي بيروني بدر روند * انجا شود گريستني * ودندانها برهم
13 ساويدن * * وگفت عيسي بدان امير * برو انچنانك ايمان اوردي بشود مر ترا * همانده جوان او
14 خوش شد چهل دوم خوش كردن مادر زن شمعون * وآمد عيسي در خانه
15 شمعون ومادر زن شمعون را ديد تب گرفته وافتاده * * دست در دستش نهاد تب اورا رها كرد *
وشفا يافت * بر خواست وايشانرا خدمت كرد * چهل سوم خوش كردن ديوانگان
16 ورنجورانرا * چون شبهنگام شد * پيش او نزديك آوردند † بسياري از ديوانگان * وبسخن ديوهاء
ايشانرا بدر كرد * وكساني كه در رنجهاء بد گرفتار بودند * همگنان را خوش كرد
17 چهل چهارم نبوت اشعيا * تا تمام شود انچ در كتاب اشعيا گفته شد نبوت اوست
18 كه دردهاء ما بستاند وزخمهاء ما را بر گيرد * * عيسي چون ديد كه خلق بسيار گرداگرد او
جمع شدند فرمود كه ازان سوي بروند

Et dixit; O Domine, Puer meus domi 6
jacet paralyticus, & gravissimũ cru-
ciatũ sustinet. Jesus ei dixit, Ego ve- 7
niam & sanabo eum. Responsum dedit 8
ille præfectus, & ei dixit: O Domine,
dignus non sum ut sub tectum meum
ingrediaris: sed verbum tantùm dic,
ecce puer meus benè habebit. Quo- 9
niam ego vir sum qui imperium susti-
neo, & sub manu mea satellites sunt:
cuicunque dico, Vade, vadit; & cui-
cunque dico, veni, venit; & si ser-
vo meo dixero, Hoc opus fac, facit.
Cùm Jesus hoc audisset, admiratio- 10
ne captus est, & iis qui cum eo vene-
rant dixit; Verè vobis dico, quòd in-
ter filios Israel talis fides inventa
non est. Vobis autem dico, quòd mul- 11
ti venient ab Oriente & Occidente,
& cum Abraham, & Isaac, & Jaa-
cob sedebunt in regno cœlorum. Et fi- 12
lii regni in tenebras externas exi-
bunt: illic erit fletus & dentium col-
lisio. Et dixit Jesus illi præfecto; 13
Abi, quemadmodum fidem attulisti
erit tibi: ipso momento puer ejus
convaluit.

XLII. Sanatio socrûs Simeonis.

Et venit Jesus in domum Simeonis, 14
& socrum illius vidit correptam fe-
bri & decumbentem. Manum itaque 15
manui ejus imposuit, et febris il-
lam reliquit; & salutem experta
surrexit, & illis ministravit.

XLIII. Sanatio dæmoniacorum & ægrotorum.

Cùm vespertinum tempus esset, in 16
conspectum ejus adduxerunt multos
dæmoniacos, & verbo dæmonia eo-
rum expulit, & eos qui ægritudini-
bus malis correpti erant, omnes sa-
nos reddidit.

XLIV. Prophetia Esaiæ.

Ut compleretur quod in libro Esaiæ 17
dictum est; Prophetia. Ille est qui
dolores nostros suscepit, & ægritudi-
nes nostras sustulit. Cùm vidisset Je- 18
sus, quod populus multus circumcir-
ca ipsum congregarentur, jussit ut
ab altera parte abirent.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ι'. ΙΑ'. ΙΒ'.

Ι' ξη α

Et accedens unus Scriba, ait illi; Magister, sequar te
19 Καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς, εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι
quocunque ieris. Et dicit ei Jesus; Vulpes foveas habent,
20 ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι,
& volucres cœli, *umbracula:* Filius autem hominis non habet ubi
καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ
caput reclinet. Alius autem *discipulorum* ejus ait illi; Domine,
21 τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. Ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε,
permitte *mihi* primùm *abire*, & sepelire patrem meum. *At* Jesus
22 ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν, καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
ait illi; Sequere me, & dimitte mortuos sepelire suos mortuos.
εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

ΙΑ' ξθ β

Et ascendente eo in naviculam, secuti sunt eum discipuli ejus. Et
23
24 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ
ecce motus magnus factus est in mari, ita ut *naviculam operiri sub*
ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ
fluctibus: ipse verò dormiebat. Et *accedentes* discipuli ejus,
25 τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
suscitaverunt eum, dicentes; Domine, salva nos, perimus. Et dicit
26 ἤγειραν αὐτὸν, λέγοντες, Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα. Καὶ λέγει
eis; Quid timidi estis, *exiguæ* fidei? Tunc surgens imperavit ventis &
αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ
mari, & facta est tranquillitas magna. *At* homines mirati sunt,
τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, 27
dicentes; Qualis est hic, quia *&* venti & mare obediunt
λέγοντες, Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν
ei? Et *venienti ipsi in ulterius* in regionem Ger-
ΙΒ' αὐτῷ; Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γερ- 28
gesenorum, occurrerunt ei duo *dæmoniaci* de monumentis exeun-
γεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερ-
tes, sævi nimis, ita ut *non valere quenquam* transire per viam
χόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ
illam. Et ecce clamaverunt, dicentes; Quid nobis & tibi, Jesu fili
ἐκείνης. Καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν, λέγοντες, Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ 29
Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? Erat autem longè
τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; Ἦν δὲ μακρὰν 30
ab illis grex porcorum multorum pascens. *Verùm dæmones appel-*
ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. Οἱ δὲ δαίμονες παρε- 31
labant eum, dicentes; Si ejicis nos, *permitte nobis abire*
κάλουν αὐτὸν, λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν
in gregem porcorum.
εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * ܘܩܪܒ ܣܦܪܐ ܚܕ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܪܒܝ ܐܬܐ ܒܬܪܟ ܠܐܬܪ ܕܐܙܠ ܐܢܬ. * ܐܡܪ ܠܗ
20 ܝܫܘܥ. ܠܬܥܠܐ ܢܩܥܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ. ܘܠܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܡܛܠܠܐ. ܠܒܪܗ ܕܝܢ ܕܐܢܫܐ
ܠܝܬ ܠܗ ܐܝܟܐ ܕܢܣܡܘܟ ܪܫܗ. * ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
21 ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ. ܐܦܣ ܠܝ ܠܘܩܕܡ ܐܙܠ ܐܩܒܘܪ ܠܐܒܝ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ
22 ܠܗ. ܬܐ ܒܬܪܝ. ܘܫܒܘܩ ܡܝ̈ܬܐ ܩܒܪܝܢ ܡܝ̈ܬܝܗܘܢ.

Ec accessit Scriba quidam, & dixit ei; 19
Præceptor mi, ibo post te quò tu pergis.
Ait illi Jesus, Vulpes habent lustra, & vo- 20
lucres cœli umbraculum: filius autem hominis non habet ubi reclinet caput suum.
Alius autem ex discipulis ejus, dixit ei; 21
Domine mi, permitte mihi primùm ire sepultum patrem meum. Jesus verò dixit 22
ei, Veni post me, & relinque mortuos sepelire mortuos suos.

* ܕܪ̈ܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܬܠܝܬܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܝܚ *

Ad vesperam Dominica tertia Jejunii. 18.

23 * ܘܟܕ ܣܠܩ ܝܫܘܥ ܠܣܦܝܢܬܐ. ܣܠܩܘ ܥܡܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܘܗܐ ܙܘܥܐ
24 ܪܒܐ ܗܘܐ ܒܝܡܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܠܦܐ ܬܬܟܣܐ ܡܢ ܓ̈ܠܠܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܕܡܟ
ܗܘܐ. * ܘܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܝܩܝܪܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܪܢ. ܦܪܘܩܝܢ
25 ܐܒܕܝܢܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܡܢܐ ܕܚܝܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܙܥܘܪܝ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܗܝܕܝܢ
26 ܩܡ ܘܟܐܐ ܒܪܘܚܐ ܘܒܝܡܐ. ܘܗܘܐ ܫܠܝܐ ܪܒܐ. * ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܕܝܢ ܬܡܗܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢܘ
27 ܗܢܐ ܕܪܘܚܐ ܘܝܡܐ ܡܫܬܡܥܝܢ ܠܗ. * ܘܟܕ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܥܒܪܐ ܠܐܬܪܐ ܕܓܕܪ̈ܝܐ.
28 ܐܪܥܘܗܝ ܬܪܝܢ ܕܝ̈ܘܢܐ ܕܢܦܩܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܒܝܫܝܢ ܕܝܢ ܛܒ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܫܟܚ
ܠܡܥܒܪ ܒܗܝ ܐܘܪܚܐ. * ܘܩܥܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢܐ ܠܢ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܬܝܬ ܠܟܐ
29 ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܠܡܫܢܩܘ ܠܢ. * ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܠܗܘܢ ܠܡܪܚܩ. ܒܩܪܐ ܕܚܙܝܪ̈ܐ ܣܓܝܐܐ ܕܪܥܝܐ.
30 * ܫܐܕ̈ܐ ܕܝܢ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܢ ܡܦܩ ܐܢܬ ܠܢ. ܐܦܣ ܠܢ ܕܢܐܙܠ
31 ܒܒܩܪܐ ܕܚܙܝܪ̈ܐ.

Et quum Jesus conscendisset navem, con- 23
scenderunt cum eo discipuli ejus. Et ecce 24
commotio magna facta est in mari, usque adeò ut navis operiretur fluctibus: ipse autem Jesus dormiebat. Et accesserunt disci- 25
puli ejus, ut excitarent eum, & inquiunt illi; Domine noster, libera nos, perimus.
Ait illis Jesus, Quid timidi estis, modicâ 26
fide præditi? Tunc surrexit, & increpavit ventum ac mare; & facta est tranquillitas
magna. Homines verò mirati sunt, di- 27
centes; Quis est iste, cui venti & mare
obediunt? Quumque venisset Jesus ad ul- 28
teriorem *ripam*, in regionem Godaræorum, occurrerunt ei duo dæmoniaci exeuntes è monumentis mali admodum, ita ut
nemo posset transire per illam viam. Et 29
acclamârunt, dicentes; Quid nobis & tibi, Jesu fili Dei? venisti huc ante tempus
cruciatum nos? Erat autem ultra ipsos 30
grex porcorum multorum pascens. Ipsi 31
verò dæmones petebant ab eo, dicentes;
Si ejicis nos, permitte nobis abire in gregem porcorum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ፡ዘክልኦ ፡ ሊይትልወ፡

19 ወቀርበ ፡ አሐዱ ፡ ጸሐፊ ፡ ወይቤሎ ፡ ሊቅ ፡ እትሉከኑ፡ ኀበ ፡ ሖርከ፡፡ ወይቤሎ ፡ ሊ
20 የሱስ ፡ ቈናጽል ፡ በሙ ፡ ግበበ ፡ ወአዕዋፈ ፡ ሰማይ፡ምጽላለ ፡ ወወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡
21 ሕያው ፡ አልቦቱ ፡ ኀበ ፡ ርእሶ ፡ ያሰምክ፡፡ ወአሐዱ ፡ እምነ ፡ አርደሊሁ ፡ ይቤሎ ፡
22 እግዚኦ ፡ አብሐኒ ፡ እቅድም፡ሐዊረ ፡ ወእቅብር ፡ ላባየ፡፡ ወይቤሎ ፡ ሊየሱስ ፡ ትል
ወኒ ፡ ወኅድጎሙ ፡ ለአብድንት ፡ ይቅብሩ ፡ በድኖሙ፡፡

De non permittendo sequi eum.

Et accessit quidam scriba, & dicit ei; Magister, nónne te sequar quò ieris? 19
Et dicit ei Jesus; Vulpes habent foveam, & volucres cœli nidum: & filius 20
hominis non habet ubi caput suum recumbat. Et unus è discipulis ejus dixit 21
ei; Domine, permitte me primùm ire, & sepelire patrem meum. Et dixit 22
ei Jesus; Sequere me, & permitte mortuis sepelire cadavera sua.

በእንተ ፡ ዘገሠፀ ፡ በሕረ፡

23 ወዐሪጎ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ ተለውዎ ፡ አርደሊሁ፡፡ ወናሁ ፡ ድልቅልቅ ፡ ዐቢይ ፡ ኮነ ፡
24 በውስተ ፡ ሐመር ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ ሐመር ፡ ይሴወር ፡ እምነ ፡ ሞገድ ፡ ወውእቱሰ ፡ ይ
25 ሰክብ፡፡ ወቀርቡ ፡ አርደሊሁ ፡ ወአንሥእዎ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ እግዚኦ ፡ አድኅነነ ፡
26 ንትሐጐል፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ፈራሃን ፡ አንትሙ ፡ ኅዱጻነ ፡ ሃይማኖት ፡ ወይእተ ፡ ጊዜ፡
27 ተንሢኦ ፡ ገሠጾሙ ፡ ለነፋሳት ፡ ወለባሕር ፡ ወኮነ ፡ ዐቢየ ፡ ዛሕን፡፡ ወአንከሩ ፡ ሰ
ብእ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ዘከመ ፡ እፎ ፡ ውእቱ ፡ ዘነፋሳት ፡ ወባሕር ፡ ይሰምዕዎ፡፡

Quòd increpuit mare.

Et ascendente eo in navem, sequuti sunt eum discipuli ejus. Et ecce agi- 23 24
tatio magna fuit in nave, usquedùm navis occultaretur à fluctibus, & ipse
cubavit. Et accesserunt discipuli ejus, & excitaverunt eum, dicentes; Do- 25
mine, serva nos perituros. Et dicit iis; Timidi estis minimæ fidei? & 26
statim experrectus, objurgavit ventos, & mare: & fuit magna tranquilli-
tas. Et mirati sunt homines, dicentes; Hic quantus est, cui venti & mare 27
auscultant?

በእንተ ፡ እለ ፡ አጋንንት፡

28 ወበጺሖ ፡ ማዕዶተ ፡ ብሔረ ፡ ገርጌሳዊያን ፡ ተቀበልዎ ፡ ክልኤቱ ፡ እለ ፡ ላጋንንት ፡ እ
መቃብራት ፡ ወፂኦሙ ፡ ፀዋጋን ፡ ጥቀ ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ ሊይክል ፡ መኑሂ ፡ ኀሊፈ ፡ እን
29 ተ ፡ ይእቲ ፡ ፍኖት፡፡ ወናሁ፡ጸርኁ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ምንተ ፡ ለነ ፡ ወለከ ፡ ሊየሱ
30 ስ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ መጻእከ ፡ ዝየ ፡ ዘእንበለ ፡ ጊዜሁ ፡ ትሣቅየነ፡፡ ወሃለ
31 ው ፡ ርሑቀ ፡ እምኔሆሙ ፡ መርዕየ ፡ አሕርው ፡ ብዙኀ ፡ ወይትረዐዩ፡፡ ወአጋንንት ፡
አስተብቍዕዎ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ እምዝየ፡ታወፅአነሁ ፡ ፈንወነ ፡ ውስተ ፡ ምርዓየ ፡ አ
ሕርው፡፡

De dæmoniacis.

Et quum venisset citrà in regionem Gargesenorum, occurrebant ei duo dæ- 28
moniaci; è sepulchris exeuntes pessimi, adeò ut nequiret quispiam transire per
illam viam. Et ecce clamârunt, dicentes; Quid nobis & tibi, Jesu fili Dei? 29
venisti huc ante tempus ejus tribulare nos? Et fuit longè ab iis grex por- 30
corum copiosa, & pascebant: Et dæmones orabant eum, dicentes; Si hinc 31
exire nos feceris, mitte nos in gregem porcorum.

Versio VULGATA LATINA.

19 Et accedens unus scriba, ait illi; Magister, sequar te, quocunque ieris. Et dicit
20 ei Jesus; Vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos: filius autem hominis
21 non habet ubi caput reclinet. Alius autem de discipulis ejus ait illi; Domine,
22 permitte me primùm ire, & sepelire patrem meum. Jesus autem ait illi; Se-
23 quere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Et ascendente eo in na-
24 viculam, secuti sunt eum discipuli ejus: Et ecce motus magnus factus est in
25 mari, ita ut navicula operiretur fluctibus: ipse verò dormiebat. Et accesserunt
ad eum discipuli ejus, & suscitaverunt eum, dicentes; Domine, salva nos,
26 perimus. Et dicit eis Jesus; Quid timidi estis, modicæ fidei? Tunc surgens,
imperavit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna. Porrò homines 27
mirati sunt, dicentes; Qualis est hic, quia venti & mare obediunt ei? Et 28
cùm venisset trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo ha-
bentes dæmonia, de monumentis exeuntes, sævi nimis, ita ut nemo posset
transire per viam illam. Et ecce clamaverunt, dicentes; Quid nobis, & tibi, 29
Jesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? Erat autem non longè 30
ab illis grex multorum porcorum pascens. Dæmones autem rogabant eum, 31
dicentes; Si ejicis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* الفصل الثامن عشر * فجاء اليه كاتب وقال له يا معلم اتبعك الي حيث تمضي * 19
فقال له يسوع ان للثعالب اجحارا ولطيور السماء اوكارا. فاما ابن الانسان فليس له موضع يسند 20
راسه اليه * وقال له اخر من تلاميذه يا رب ائذن لي ان امضي اولا ادفن ابي * فقال له يسوع 21 22
اتبعني ودع الموتي يدفنون موتاهم * الفصل التاسع عشر * فلما صعد السفينة 23
تبعه تلاميذه * واذا اضطراب عظيم في البحر حتي كادت الامواج تغطي السفينة وهو نايم * فتقدم 24 25
اليه تلاميذه وايقظوه وقالوا يا رب نجنا لئلا نهلك * فقال لهم ما اخافكم يا قليلي الايمان 26
حينئذ قام فانتهر الرياح والبحر. فصار هدوا عظيما * فتعجب الناس قايلين كيف هذا ان 27
الريح والبحر يسمعان له * الفصل العشرون * وجاء الي عبر كورة الجرجسيين 28
فاستقبله مجنونان جاءيان من المقابر رديان جدا. حتي انه لم يقدر احد ان يجتاز من تلك
الطريق * فصاحا قايلين مالك معنا يا يسوع بن الله. اجيت لتعذبنا قبل الزمان * وكان هناك 29 30
قطيع خنازير كثير ترعي بعيدا منهم * فطلب اليه الشياطين قايلين ان كنت تخرجنا 31
فارسلنا الي قطيع الخنازير *

Sectio decima octava.

Et adivit eum Scriba quidam, & dixit 19
ei; O Magister, sequarne te quò pergis? Ait 20
illi Jesus; Sanè vulpes lustra habent, &
volucres cœli nidos: filius autem ho-
minis non habet locum quo reclinet ca-
put suum. Et dixit ei alius de discipu- 21
lis ejus; O Domine, permittisne mihi ut
abeam primùm, & sepeliam patrem me-
um? Ait illi Jesus; Sequere me, & sine 22
mortuos sepelire mortuos suos.

Sectio decima-nona.

Et cùm ascendisset in naviculam, secuti 23
sunt eum discipuli ejus. Et ecce motus 24
magn. accidit in mari, ita ut penè fluct.
operirent naviculam, dum ipse dormiret.
Quare accesserunt ad eum discipuli 25
ejus, & excitaverunt eum, & dixerunt;
O Domine, libera nos, quin pereamus.
Dixit eis; Quid vos territavit, ô mo- 26
dici fide? Tunc surrexit, & increpavit
ventis, & mari: factaque est tranquil-
litas magna. Et admirati sunt homines, 27
dicentes; Quomodo hoc, ut ventus &
mare obediunt ei?

Sectio vigesima.

Et venit ad alterum latus regionis Ger- 28
gesæorum, & occurrerunt ei duo dæmo-
niaci, venientes è monumentis, pessimi
admodùm, ita ut non posset quisquam
transire per illam viam. Et exclama- 29
verunt, dicentes; Quid tibi nobiscum,
ô Jesu fili Dei? Num venisti ad tor-
quendum nos ante tempus? Erat autem 30
ibi grex porcorum numerosus pascentium
procul ab eis. Itaque rogaverunt eum 31
dæmones, dicentes; Si ejicis nos, mitte
nos in gregem porcorum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

چهل پنج خواستن معتزلي كه درپي مسيح رود * نزديك شد يكي نويسنده * بدو 19
كفت * اي بزرك من مي خواهم † كه دردنبال تو بيايم * هركجا كه تو بروي *
عيسي بدو كفت * روباهان غارها دارند * ومرغان هوا لانها دارند * فرزند بشرجايي 20†
ندارد كه سرخود بنهد   چهل شش   بكذاركه مردكان مردهء خود را بياكنند
* يكي ديكر از شاكردان اوكه ايشانرا حواريون خوانند * بدوكفت اي خداوند * مرا 21
دستوري ده تا بروم وپدر خود را بياكنم * عيسي بدوكفت * دردنبال من بيا * وبكذار 22†
تا مردكان † مردهء خودرا بياكنند *   چهل هفت   اشارت كه دريا ساكن شد * وچون عيسي 23
بالاء كشتي رفت * شاكردان او نيزبا اوبالا رفتند * واينك دريا سخت اشفته شد وموج برخاست 24
چنانك كشتي ازاب دريا پوشيده مي شد * وعيسي خفته بود * شاكردان پيش او نزديك 25
شدند * واورا بيدار كردند * بدوكفتند * خداوند * مارا برهان * واكرنه هلاك شديم * عيسي 26
بديشان كفت * اي كم ايمانان * چراترسيديد * انكه برخيزيد وبانك بردريا زد وبرباد * در
حال ارام كرفت وساكن شد * كسان متعجب شدند * وكفتند * كيست اين كه دريا وباد 27
بامر وفرمان اويند   چهل هشت   خوش كردن دو ديوانه كه دركورستان بودند
* وچون عيسي بدان سوي آمد درولايت غدرانيين * دو ديوانه برابر او افتادند * وازميان 28
كورستان بدر مي آمدند * بغايت شوم وشر * چنانك كسي نمي توانست * ازان راه كذشتن
* بانك زدند وكفتند * ما ازكجا وتوازكجا * اي عيسي فرزند خدا * اينجا آمدي زودتر ازهنكام 29
كه مارا عذاب دهي * وبود نزديك ايشان كلهء خوكان بسياركه مي چريدند * ابليسان * 30 31
وديوان * ازو خواستند * وكفتند چون † ازمقام ما مارا بدر † كردي * دستوري بده † كه درين
كلهء † خوكان اندر رويم *

XLV. Petitio Pharisæi ut Christum sequeretur.

Accedens quidam scriba illi dixit, O 19
magister mi, volo te sequi quocunque
tu iveris. Jesus ei respondit, Vulpes 20
foveas habent, & volucres aëris ni-
dos habent; filius hominis locum non
habet, quo caput suum ponat.

XLVI. Sine ut mortui mortuos suos sepeliant.

Alter quidam ex discipulis ejus, 21
(quos Hawarioun seu Apostolos *vo-*
cant) illi dixit; O Domine, mihi
veniam dato ut abeam, & patrem
meum sepeliam. Jesus ei dixit; 22
Post me veni, & sine ut mortui mor-
tuos suos sepeliant.

XLVII. Historia de sedatione maris.

Et quum Jesus navim conscendisset, 23
discipuli etiam ejus cum eo conscen-
derunt. Et ecce mare vehementer 24
turbatum est, & fluctus surgebat, ita
ut navis ab aqua maris operiretur:
Jesus autem dormiebat. Discipuli 25
ad eum accesserunt, & eum experge-
fecerunt, ei dicentes; Domine, nos
serva, sin minus perimus. Jesus eis 26
dixit, O pusilli fide, quare timuistis?
Tunc surrexit, & clamore sublato ad
mare, & ad ventum, statim tran-
quillitas suborta est, & sedatum
est. Homines vero *admirati sunt, ac* 27
dixerunt; Quis est hic, quòd mare
& ventus sub imperio & mandato
ejus sunt?

XLVIII. Sanatio duorum dæmoniacorum qui in sepulchreto erant.

Et cùm Jesus venisset ad illud latus, 28
in regionem Gadarenorum, duo dæ-
moniaci obviàm ei acciderunt, & è
medio sepulchreti prodierunt, valdè
atroces & maligni; adeo, ut nemo
posset per illam viam transire. Et 29
vociferantes dixerunt; Nos undè, &
tu undè, ô Jesu fili Dei? huc ve-
nisti ante tempus nobis cruciatum
afferre? Et erat propè eos grex porco- 30
rum multorum, qui pascebantur. Di- 31
aboli & dæmones ab eo petebant, &
dicebant; Cùm à loco nostro nos eji-
cis, veniam da ut in hunc gregem por-
corum introeamus.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΙΒ'. ΙΓ'. ΙΔ'.

Et ait illis, *Abite.* Illi *autem* exeuntes, abierunt in *gregem*
32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην
porcorum : & ecce *irruit* totus grex *porcorum* per præceps
τῶν χοίρων· καὶ ἰδοὺ ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ
in mare, & mortui sunt in aquis. Pastores autem
33 εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. Οἱ δὲ βόσκοντες
fugerunt, & venientes in civitatem, nuntiaverunt omnia, &
ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ
illa quæ dæmoniacorum. Et ecce tota civitas exiit *in occur-*
34 τὰ τῶν δαιμονιζομένων. Καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάν-
sum Jesu: Et *videntes eum,* *appellabant* ut transiret à
τησιν τῷ Ἰησοῦ· Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ
finibus eorum.
τῶν ὁρίων αὐτῶν.

CAP. IX. θ'.

Et ascendens in naviculam, *trajecit,* & venit in *propriam* civitatem.
1 Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, διεπέρασε, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.
Et ecce offerebant ei paralyticum in lecto jacentem. Et videns
2 Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ΙΓ'
Jesus fidem illorum, dixit paralytico; Confide fili, remittuntur
ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπε τῷ παραλυτικῷ, Θάρσει τέκνον, ἀφέωνταί
tibi peccata tua. Et ecce quidam *Scribarum* dixerunt *in seipsis,*
σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Καὶ ἰδού τινες τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, 3
Hic blasphemat. Et *videns* Jesus cogitationes eorum, dixit,
Οὗτος βλασφημεῖ. Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν, 4
Ut quid *vos* cogitatis mala in cordibus vestris? Quid *enim* est
Ἱνατί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί γάρ ἐστιν 5
facilius, dicere; Dimittuntur tibi peccata: an dicere; *Erigere,* &
εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι, καὶ
ambula? Ut autem sciatis *quòd auctoritatem* habet Filius hominis in terra
περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς 6
remittere peccata: tunc ait paralytico; *Erectus* tolle tuum lectum,
ἀφιέναι ἁμαρτίας· τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ, Ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν κλίνην,
& *abi* in domum tuam. Et *erectus* abiit in domum suam.
καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 7
Videntes autem turbæ, timuerunt, & glorificaverunt Deum, *dantem*
Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι, ἐθαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, τὸν δόντα 8
ΙΔ' *auctoritatem* talem hominibus. Et *præteriens* Jesus indè, vidit
οα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν, εἶδεν 9
ϛ hominem sedentem in telonio, Matthæum *dictum:* & ait
ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει
illi, Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est eo
οβ αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι· καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ 10
β discumbente in domo, & ecce multi publicani & peccatores venientes,
ΙΓ' ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες,
discumbebant cum Jesu, & discipulis ejus.
συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ, καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܙܠܘ. ܘܡܚܕܐ ܢܦܩܘ ܘܥܠܘ ܒܚܙܝܪܐ. ܘܟܠܗ ܒܩܪܐ ܗܝ ܐܬܪܗܛܬ
33 ܥܠ ܫܩܝܦܐ. ܘܢܦܠܘ ܒܝܡܐ. ܘܡܝܬܘ ܒܡܝܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܪܥܝܢ ܗܘܘ. ܥܪܩܘ
34 ܘܐܙܠܘ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܘܚܘܝܘ ܟܠܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܘܕܗܢܘܢ ܕܫܐܕܐ. * ܘܢܦܩܬ ܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ
ܠܐܘܪܥܗ ܕܝܫܘܥ. ܘܟܕ ܚܙܐܘܗܝ. ܒܥܘ ܡܢܗ ܕܢܫܢܐ ܡܢ ܬܚܘܡܗܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *

1 * ܘܣܠܩ ܠܣܦܝܢܬܐ. ܘܥܒܪ ܘܐܬܐ ܠܡܕܝܢܬܗ. * ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܡܫܪܝܐ ܟܕ ܪܡܐ ܒܥܪܣܐ.
2 ܘܚܙܐ ܝܫܘܥ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘ ܡܫܪܝܐ. ܐܬܠܒܒ ܒܪܝ. ܫܒܝܩܝܢ ܠܟ
3 ܚܛܗܝܟ. * ܐܢܫܐ ܕܝܢ ܡܢ ܣܦܪܐ. ܐܡܪܘ ܒܢܦܫܗܘܢ. ܗܢܐ ܡܓܕܦ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ
4 ܝܕܥ ܡܚܫܒܬܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܝܫܬܐ ܒܠܒܟܘܢ.
5 * ܡܢܐ ܓܝܪ ܦܫܝܩ ܠܡܐܡܪ. ܕܫܒܝܩܝܢ ܠܟ ܚܛܗܝܟ. ܐܘ ܠܡܐܡܪ ܕܩܘܡ
6 ܗܠܟ. * ܕܬܕܥܘܢ ܕܝܢ ܕܫܘܠܛܢܐ ܐܝܬ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܐܪܥܐ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ. ܐܡܪ
7 ܠܗܘ ܡܫܪܝܐ. ܩܘܡ ܫܩܘܠ ܥܪܣܟ ܘܙܠ ܠܒܝܬܟ. * ܘܩܡ ܐܙܠ ܠܒܝܬܗ. * ܟܕ
8 ܚܙܘ ܕܝܢ ܟܢܫܐ ܗܢܘܢ. ܕܚܠܘ. ܘܫܒܚܘ ܠܐܠܗܐ ܕܝܗܒ ܫܘܠܛܢܐ ܐܝܟ ܗܢܐ
ܠܒܢܝܢܫܐ.

* ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܫܠܝܚܐ * ܝܛ *

9 * ܘܟܕ ܥܒܪ ܝܫܘܥ ܡܢ ܬܡܢ. ܚܙܐ ܓܒܪܐ ܕܝܬܒ ܒܝܬ ܡܟܣܐ ܕܡܬܩܪܐ ܡܬܝ.
10 ܘܐܡܪ ܠܗ ܬܐ ܒܬܪܝ. ܘܩܡ ܐܙܠ ܒܬܪܗ. * ܘܟܕ ܣܡܝܟܝܢ ܒܒܝܬܐ. ܐܬܘ ܡܟܣܐ
ܘܚܛܝܐ ܣܓܝܐܐ ܣܡܟܘ ܥܡ ܝܫܘܥ ܘܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ.

Dixit eis Jesus, Abite: & statim exierunt, 32
& ingressi sunt porcos: & totus ille grex
rectà contendit in rupem, & corruerunt in
mare, ac mortui sunt in aquis. Illi au- 33
tem qui pascebant, fugerunt, seseque re-
ceperunt in urbem, ac renuntiârunt quic-
quid acciderat, deque ipsis dæmoniacis.
Exiitque tota civitas in occursum Jesu: 34
quumque aspexissent eum, petierunt ab eo,
ut excederet ex finibus ipsorum.

CAP. IX.

Et conscendit navem, trajecitque, & ve- 1
nit in civitatem suam. Et obtulerunt ei 2
paralyticum decumbentem in lecto: vi-
ditque Jesus fidem eorum, & ait paraly-
tico illi; Bono sis animo, fili mi, remit-
tuntur tibi peccata tua. Quidam verò è 3
Scribis dixerunt in anima sua, Iste blasphe-
mat. Jesus autem cognovit cogitationes 4
eorum, & dixit eis; Quid cogitatis mala
in corde vestro? Utrum enim facilius 5
est dicere, Remittuntur tibi peccata tua;
an dicere, Surge & ambula? Ut autem 6
sciatis potestatem habere filium hominis in
terra remittendi peccata, dixit paralytico
illi, Surge, tolle lectum tuum, & abi do-
mum tuam. Et surrexit, abiitque domum 7
suam. Quæ quum vidissent turbæ illæ, ti- 8
muerunt, et laudaverunt Deum, qui dedisset
potestatem hominibus talem.

Feria quinta Septimanæ Apostolorum. 19.

Quumque Jesus prætergressus esset illinc, 9
vidit virum sedentem in telonio, nomine
Matthæum, & ait illi; Veni post me. sur-
gensque ivit post eum. Et quum accumbe- 10
rent domi, venerunt publicani & peccato-
res multi, & accubuerunt cum Jesu, & cum
discipulis ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 ወይቤሎሙ ፡ ሑሩ ፡ ወወፂኦሙ ፡ ሖሩ ፡ ውስተ ፡ አሕርው ፡ ወናሁ ፡ ሮጹ ፡ ኵሉ ፡ መር
33 ዔት ፡ እምድንጋፄ ፡ ውሰተ ፡ ባሕር ፡ ቦኡ ፡ ወሞቱ ፡ ውስተ ፡ ማይ ። ወእለሂ ፡ ይርዕዩ ፡
ጕዩ ፡ ወሖሩ ፡ ውሰተ ፡ ሃገር ፡ ወዜነዉ ፡ ኵሎ ፡ ወዘሂ ፡ በእንተ ፡ እለ ፡ አጋንንት ።
34 ወናሁ ፡ ኵሉ ፡ ሃገር ፡ ወፅኡ ፡ ይትቀበልዎ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወሶበ ፡ ርእይዎ ፡ ይፍልስ ፡
ኣስተብቍዕዎ ፡ እምደወሎሙ ።

በእንተ ፡ መፃጕዕ ።

1 ወዓርገ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ ዐደወ ፡ ወበጽሐ ፡ ሀገረ ። ወአምጽኡ ፡ ሎቱ ፡
2 ኅቤሁ ፡ ድዉየ ፡ ወመፃጕዐ ፡ በዓራት ፡ እንዘ ፡ ይጸውሩ ፡ ወርእዮ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡
3 ሃማኖቶ ፡ ይቤሎ ፡ ለመፃጕዕ ፡ ተአመን ፡ ወልድየ ፡ ይትኀደግ ፡ ኀጢውኢአከ ። ወናሁ ፡
4 እለ ፡ እምውስተ ፡ ጸሐፍት ፡ ይቤሉ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ዝሰ ፡ ይፀርፍ ። ወርእዮ ፡
እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ሕሊናሆሙ ፡ ይቤ ፡ ለምንት ፡ ትሔልዩ ፡ እኩየ ፡ በኣልባቢክሙ ።
5 ምንት ፡ ይቀልል ፡ እምብሂለ ፡ ይትኀደግ ፡ ለከ ፡ ኀጢአትከ ። ወከመ ፡ ትሬእዩ ፡ ከመ ፡
6 ስሉጥ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እምሕያው ፡ በምድር ፡ ይኅድግ ፡ ኀጢአተ ፡ ይእተ ፡ ሶ
7 ቤ ፡ ይቤሎ ፡ ለመፃጕዕ ፡ ተንሥእ ፡ ወንሣእ ፡ ዓራተከ ፡ ወሖር ፡ ቤተከ ። ወተንሢኦ ፡ ወ
8 ሖረ ፡ ቤቶ ። ወርእዮሙ ፡ አሕዛብ ፡ ፈርሁ ፡ ወሰብሕዎ ፡ ወአእኮትዎ ፡ ለእግ
9 ዚአብሔር ፡ ዘወሀበ ፡ ስልጣነ ፡ ዘከመዝ ፡ ለሰብእ ። በእንተ ፡ ማቴዎስ ። ወኀሊፎ ፡
እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እምዝየ ፡ ርእየ ፡ ብእሴ ፡ እንዘ ፡ ይነብር ፡ ውስተ ፡ ምጽባሕ ፡ ዘስሙ ፡
10 ማቴዎስ ፡ ወይቤሎ ፡ ትልወኒ ፡ ወተንሢኦ ፡ ተለዎ ። ወእንዘ ፡ ይረፍቁ ፡ ውስተ ፡ ቤት ፡
ናሁ ፡ ብዙኃን ፡ ኃጥኣን ፡ ወመጸብሓን ፡ መጽኡ ፡ ወረፈቁ ፡ ምስሌሁ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡
ወለአርደኢሁ ።

Et dicit illis, Ite; & illi exeuntes abierunt in porcos, & ecce currens to- 32
tus grex præ timore, in mare venerunt, & mortui sunt in aqua. Et pastores 33
fugerunt, & ibant in civitatem, & nuntiabant omnia, & illud etiam de 34
dæmoniacis. Et ecce omnes cives exibant in occursum Domini Jesu, & quando
vidissent eum, migrare rogârunt eum è regione eorum.

CAP. IX.
De paralytico.

Et ascendens Dominus Jesus in navem processit, & venit ad urbem. 1
Et adduxerunt ei infirmum, & paralyticum in lecto portantes eum: & 2
videns Dominus Jesus fidem ejus, dicebat paralytico, Confide fili mi remit-
titur peccatum tuum. Et ecce qui erant è scribis dicebant inter se, Iste blasphe- 3
mat. Et videns Dominus Jesus cogitationes eorum, dixit; Quare cogita- 4
tis malum in cordibus vestris? Quid facilius est quàm dicere, Remittitur 5
tibi peccatum tuum? Et ut videatis quòd potis est filius hominis in terra 6
remittere peccata, tunc dicit paralytico; Surge, tolle lectum tuum, & abi domum
tuam. Et surrexit, & abiit domum suam. Et videntes populi timuerunt, 7
& glorificaverunt, & gratias egerunt Deo; qui dedisset potestatem talem 8
hominibus.

De Mathæo.

Et transiens Dominus Jesus inde, vidit hominem sedentem in telonio, cujus 9
nomen Mathæus; & dicit ei, Sequere me, & surgens sequutus est eum.
Et discumbentibus eis in domo, ecce multi peccatores, & publicani venerunt, & 10
accubuerunt cum eo, Domino Jesu, & discipulis ejus.

Versio VULGATA LATINA.

32 Et ait illis; Ite. At illi exeuntes abierunt in porcos, & ecce impetu abiit totus
33 grex per præceps in mare: & mortui sunt in aquis. Pastores autem fugerunt: &
34 venientes in civitatem, nuntiaverunt omnia, & de eis, qui dæmonia habuerant. Et
ecce tota civitas exiit obviam Jesu: & viso eo rogabant, ut transiret à finibus eorum.

CAP. IX.

1 ET ascendens in naviculam, transfretavit, & venit in civitatem suam. Et ecce
2 offerebant ei paralyticum jacentem in lecto. Et videns Jesus fidem illorum, dixit
3 paralytico; Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de Scribis
4 dixerunt intra se; Hic blasphemat. Et cùm vidisset Jesus cogitationes eorum, dixit;
Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere; Dimittuntur 5
tibi peccata tua: an dicere; Surge, & ambula? Ut autem sciatis, quia filius ho- 6
minis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralytico; Surge,
tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Et surrexit, & abiit in domum suam. 7
Videntes autem turbæ timuerunt, & glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem ta- 8
lem hominibus. Et, cùm transiret indè Jesus, vidit hominem sedentem in telonio, 9
Matthæum nomine. Et ait illi; Sequere me. Et surgens, secutus est eum. Et 10
factum est, discumbente eo in domo, ecce multi publicani & peccatores venientes,
discumbebant cum Jesu, & discipulis ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * فقال لهم اذهبوا * فخرجوا ومضوا ودخلوا في الخنازير * واذا بقطيع الخنازير جميعه قد وثب علي
33 جرف ووقع في البحر ومات في المياه * فهربوا الرعاة ومضوا الي المدينة فاخبروهم بكل شي
34 والمجنونين * فخرج كل من في المدينة للقاء يسوع * فلما ابصروه طلبوا اليه ان يتحول عن
1 تخومهم * الفصل الحادي والعشرون * فصعد السفينة وجاء الي العبر ودخل
2 مدينته * فقدم اليه مخلع ملقي علي سرير * فلما نظر يسوع ايمانهم قال لذلك المخلع
3 4 ثق يا بني مغفورة لك خطاياك * فقال قوم من الكتاب في انفسهم هذا يجدف * فعلم يسوع
5 فكرهم فقال لماذا تفكرون بالشر في قلوبكم * ايما ايسر ان اقول مغفورة لك خطاياك او ان
6 اقول قم فامش * لتعلموا ان السلطان لابن البشر ان يغفر الخطايا علي الارض * حينئذ قال
7 8 للمخلع قم فاحمل سريرك واذهب الي بيتك * فقام ومضي الي بيته * فلما نظر الجمع
تعجبوا ومجدوا الله الذي اعطي هذا السلطان هكذا للناس *
9 الفصل الثاني والعشرون * واجتاز يسوع من هناك فراي انسانا جالسا علي
10 العشر اسمه متي فقال له اتبعني فقام وتبعه * وفيما هو متكي في بيت متي جاء عشارون
وخطاة كثيرون فاتكوا مع يسوع وتلاميذه *

Ait illis; Ite. Exierunt ergò atque 32
abierunt & ingressi sunt in porcos. Et
ecce grex porcorum totus prosiluit ad
promontorium, corruitque in mare, &
mortui sunt in aquis. Quapropter fu- 33
gerunt pastores, & abierunt in civita-
tem, & retulerunt eis omnia, deque du-
obus dæmoniacis. Et egressus est qui- 34
cunque erat in civitate in occursum
Jesu. Cúmque vidissent eum, rogave-
runt eum ut digrederetur à finibus eo-
rum.

Sectio vigesima prima.

CAP. IX.

Quare conscendit navim, & venit 1
ad alterum litus, & ingressus est civi-
tatem suam. Oblatúsque est ei paraly- 2
ticus prostratus super lecto. Et cùm vi-
disset Jesus fidem illorum, dixit illi
paralytico; Confide fili mi, remissa tibi
sunt peccata tua. Dixerunt autem qui- 3
dam ex Scribis intra semetipsos, Hic
blasphemat. Cognovit autem Jesus co- 4
gitationem eorum, ac dixit; Ad quid
cogitatis malum in cordibus vestris?
Utrum facilius est, ut dicam; Dimissa 5
tibi sunt peccata tua; an ut dicam,
Surge & ambula? Ut sciatis quòd 6
auctoritas est filii hominis dimittendi
peccata super terram, tunc ait paraly-
tico, Surge, ferto lectum tuum, & vade
in domum tuam. Et surrexit, & abiit 7
in domum suam. Quod cùm vidisset 8
turba, admirati sunt, & glorificave-
runt Deum, qui dedit hanc potestatem
talem hominibus.

Sectio vigesima secunda.

Et processit Jesus inde, viditque homi- 9
nem sedentem ad exactionem decima-
rum, cujus nomen erat Matthæus; &
ait illi, Sequere me. Et surrexit, secu-
túsque est eum. Et dum esset discumbens in domo Matthæi, venerunt exactores decimarum & peccatores multi, & discubuerunt cum Jesu & discipulis ejus. 10

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 * عيسي بديشان كفت برويد * انكه از مردم بيرون آمدند ودر خوكان اندر رفتند * خوكان
33 رميدند * وبر سر دهار رفتند بلند * وخود را در دريا انداختند * آن چوپانان كه خوكانرا مي
چرانيدند كريختند ودر شهر رفتند * وهر چه رفته وشده بود نمودند * وحكايت ديوانكانرا
34 نيز كفتند * تمامت مردم شهر پيش عيسي بدر امدند * چون اورا ديدند * در خواست
1 كردند كه از حدود وتبع ايشان برود * * مسيح در بالاء كشتي رفت
2 وكذشت وبشهر خود در آمد * چهل نهم برخيزانيدن شل * اوردند پيش او
يكي شل سست اندام * بر تخته افتاده * عيسي ايمان ايشان ديد * بدان شل كفت دل خوش
3 دار كه كناهان تو عفو شد * كساني از نويسندكان انجا حاضر بودند در درون
4 خود كفتند * اين كفر وافتري ميكند * عيسي انديشهٔ ايشانرا دريافت * وبديشان
5 كفت * در دل شما چه مي انديشيد * كدامين آسانترست * كفتن كناهان تو عفو
6 شدند * يا بكويم بر پاي خيز وبرو * تا بدانيد كه فرزند ادمي بر زمين سلطنت دارد *
كه كناهان مردم عفو كند * وبدان شل كفت * برخيز وتختهٔ خود بر كير وبخانهٔ خود
7 8 رو * برخاست ورفت [بخانهٔ خود] * چون جماعت ديدند ترسيدند * وهر خداي را ستايش
دادند كه اين چنين سلطنت بخلق داد پنجاهم كزيدن مسيح متي را
9 * چون عيسي از انجا كذشت ديد مردي نشسته ميان سود خوران وضامنان * نامش متي * بدو
10 كفت * برخيز وبدنبال من بيا او فرمان برد ورفت * چون درخانه نشستند آمدند سود خوران
وضامنان * وكنه كاران بسيار * وبا عيسي وبا حواريون نشستند *

* *Jesus illis dixit, Ite: eodem tem-* 32
pore ex homine egressi sunt, & in
porcos intrárunt; porci autem
horrore correpti in præcipitium
abierunt altum, & in mare se dejece-
runt. Subulci vero qui porcos pa- 33
scebant, fugerunt: & in urbem ive-
runt, & omnia, quæ præterita &
facta erant, indicárunt, & histori-
am etiam dæmoniacorum enarrâ-
runt. Universi itaque homines civi- 34
tatis ad Jesum egressi sunt, cumque
eum vidissent, obtestati sunt ut à fi-
nibus & ditione eorum decederet.

CAP. IX.

Christus igitur in navim ascen- 1
dit, & trajecit, & in civitatem suam
venit.

XLIX. Excitatio paralytici.

Et obtulerunt ei quendam paralyti- 2
cum, membra solutum, in lectulo ja-
centem: Jesus fide eorum animad-
versa paralytico illi dixit; Animum
bonum habe, quia peccata tua remit-
tuntur. Quidam ex scribis illic ade- 3
rant, & intra se dixerunt; Hic im-
piè blasphemat. Jesus cogitationem 4
ipsorum intellexit, & illis dixit;
In animo vestro quid cogitatis?
Utrum facilius est, dicere, Peccata 5
tibi remissa sunt? aut ut dicam, In
pedem surge, & abi? ut cognoscatis 6
quòd Filius hominis in terra
potestatem habet, ut peccata homi-
num remittat: Et ipsi paralytico
dixit, Surge & lectulum tuum tolle,
& in domum tuam abi. Et surrexit, 7
& abiit in domum suam. Cùm tur- 8
bæ vidissent, timuerunt, & Deo lau-
dem tribuerunt, quòd hujusmodi po-
testatem hominibus dedisset.

L. Eligit Christus Matthæum.

* *Cùm Jesus illinc transiret, vidit* 9
hominem sedentem inter publicanos
& mancipes, cui nomen Matthæus;
dixit ei, Surge & post me veni. Il-
le morem gessit, & abiit. Cùm in 10
domo sederent, venerunt publicani
& mancipes, & peccatores multi,
& cum Jesu & cum Apostolis sede-
runt.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΊΟΝ. ΚΕΦ. ΙΔ'. ΙΕ'. Ιϛ'.

Et videntes Pharisæi, dicebant discipulis ejus, Quarè cum pub-
11 Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι, εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Διατί μετὰ τῶν τε-
licanis & peccatoribus manducat Magister vester? At Jesus audiens,
12 λωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας, — ογ β
ait illis; Non *usum habent valentes medico*, sed malè *habentes*.
εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.
Euntes autem discite quid est; Misericordiam volo, & non sacrificium. Non enim
13 Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν, Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν. οὐ γὰρ
veni vocare justos, sed peccatores *ad pœnitentiam*. Tunc
14 ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Τότε
adierunt eum discipuli Joannis, dicentes; Quarè nos & Pha-
προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες, Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φα-
risæi jejunamus frequenter, discipuli autem tui non jejunant? Et ait
15 ρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι; Καὶ εἶπεν
illis Jesus; Numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον
cum illis est sponsus? Venient autem dies, quum auferetur ab
μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ'
eis sponsus, & tunc jejunabunt. Nemo autem *injicit injectionem*
16 αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα
panni rudis in vestimentum vetus: *aufert* enim plenitudinem ejus à
ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ
vestimento, & pejor scissura fit. Neque mittunt vinum novum in
τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς 17
utres veteres: *si autem minùs*, rumpuntur utres, & vinum *effluit*,
ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται,
& utres pereunt: sed mittunt vinum novum in utres novos,
καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς,
ΙΕ' & ambo conservantur. Hæc illo loquente *eis*, Ecce princeps
οδ καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, Ἰδοὺ ἄρχων 18
β *veniens*, adorabat eum, dicens; *Quòd* filia mea modò defuncta
ἐλθὼν, προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτη-
est: sed *veniens* impone manum tuam super eam, & vivet. Et
σεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται. Καὶ 19
surgens Jesus, sequebatur eum, & discipuli ejus. Et ecce
Ιϛ' ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ἠκολούθησεν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ 20
mulier *sangui-flua* duodecim annis, *accedens* retrò, tetigit fimbriam
γυνὴ αἱμοῤῥοοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου
vestimenti ejus.
τοῦ ἱματίου αὐτοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܘܟܕ ܚܙܘ ܦܪ̈ܝܫܐ ܐܡܪܝܢ ܠܬܠܡܝ̈ܕܘܗܝ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܥܡ ܡܟ̈ܣܐ ܘܚܛܝ̈ܐ
12 ܐܟܠ ܪܒܟܘܢ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܚܠܝ̈ܡܐ ܠܐܣܝܐ.
13 ܐܠܐ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ. * ܙܠܘ ܝܠܦܘ ܡܢܐ ܗܝ ܚܢܢܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܘܠܐ ܕܒܚܬܐ.
14 ܠܐ ܓܝܪ ܐܬܝܬ ܕܐܩܪܐ ܠܙܕܝ̈ܩܐ ܐܠܐ ܠܚܛܝ̈ܐ. * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܬܠܡܝ̈ܕܘܗܝ ܕܝܘܚܢܢ
15 ܘܐܡܪܝܢ. ܡܛܠ ܡܢܐ ܚܢܢ ܘܦܪ̈ܝܫܐ ܨܝܡܝܢܢ ܣܓܝ. ܘܬܠܡܝ̈ܕܝܟ ܠܐ ܨܝܡܝܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ
ܝܫܘܥ. ܠܡܐ ܡܫܟܚܝܢ ܒܢ̈ܝ ܓܢܘܢܐ ܠܡܨܡ ܟܡܐ ܕܚܬܢܐ ܥܡܗܘܢ ܐܝܬܘܗܝ.
16 ܢܐܬܘܢ ܕܝܢ ܝܘ̈ܡܬܐ ܐܡܬܝ ܕܢܫܬܩܠ ܚܬܢܐ ܡܢܗܘܢ ܘܗܝܕܝܢ ܢܨܘܡܘܢ. * ܠܐ
ܐܢܫ ܪܡܐ ܐܨܠܐ ܕܦܠܚܐ ܚܕܬܐ ܥܠ ܡܐܢܐ ܒܠܝܐ. ܕܠܐ ܢܫܩܘܠ ܡܠܝܘܬܗ ܡܢ ܗܘ
17 ܡܐܢܐ ܘܢܪܒܐ ܨܪܝܐ. * ܘܠܐ ܪܡܝܢ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩ̈ܐ ܒܠܝ̈ܐ. ܕܠܐ ܢܬܨܪܝܢ
ܙܩ̈ܐ ܘܚܡܪܐ ܢܬܐܫܕ ܘܙܩ̈ܐ ܢܐܒܕܘܢ. ܐܠܐ ܪܡܝܢ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩ̈ܐ ܚܕ̈ܬܐ. ܘܬܪܝܗܘܢ
ܡܬܢܛܪܝܢ.

Quæ cùm vidissent Pharisæi, dixerunt discipulis ipsius; Quare cum publicanis flagitiosisque edit magister vester? Quod quum audîsset Jesus, dixit eis; Non indigent sani medico, sed ii qui malè affecti sunt. Ite, discite quid sit; Misericordiam volo, & non sacrificium: non enim veni ut vocarem justos, sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum discipuli Johannis, & inquiunt; Quare nos & Pharisæi jejunamus multùm, & discipuli tui non jejunant? Ait illis Jesus; Numquid possunt filii thalami jejunare quamdiu cum eis est sponsus? Veniunt autem dies quum tolletur ab eis sponsus, & tunc jejunabunt. Nemo immittit frustum panni novum in vestimentum attritum, ne soliditas ejus attrahat ex illo vestimento, fiátque scissura major. Neque injiciunt vinum recens in utres veteres, ne rumpantur utres, vinumque effundatur, & utres pereant: sed injiciunt vinum recens in utres novos, & ambo conservantur.

* ܩܪܝܢܐ ܕܥܢܝ̈ܕܐ * * ܟ *

In commemoratione defunctorum. 20.

18 * ܟܕ ܗܘ ܕܝܢ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܗܠܝܢ ܥܡܗܘܢ. ܐܬܐ ܚܕ ܪܝܫܐ ܩܪܒ ܣܓܕ ܠܗ
19 ܘܐܡܪ. ܒܪܬܝ ܗܫܐ ܡܝܬܬ. ܐܠܐ ܬܐ ܣܝܡ ܐܝܕܟ ܥܠܝܗ ܘܬܚܐ. * ܘܩܡ ܝܫܘܥ
20 ܘܬܠܡܝ̈ܕܘܗܝ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ. * ܘܗܐ ܐܢܬܬܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܬܪܬܥܣܪܐ ܫܢܝ̈ܢ ܕܪܕܐ ܗܘܐ ܕܡܗ
ܐܬܬ ܡܢ ܒܣܬܪܗ. ܘܩܪܒܬ ܠܟܢܦܐ ܕܢܚܬܘܗܝ.

Quum autem hæc loqueretur cum eis, venit princeps quidam; appropinquavit, adoravit eum, ac dixit; Filia mea modò mortua est: sed veni, impone manum tuam super eam, & vivet. Surrexítque Jesus ac discipuli ejus, & abierunt post eum. Et ecce mulier cujus profluebat sanguis duodecim annis, venit à tergo illius, tetigítque fimbriam vestimenti ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወርእዮሙ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ይቤልዎሙ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ለምንት ፡ ምስለ ፡ መጸብሓን ፡ ወኃ
12 ጥአን ፡ ይበልዕ ፡ ሊቅክሙ ። ወሰሚዖ ፡ ይቤ ፡ ኢይፈቅዱ ፡ ጥዑያን ፡ ዓቃቤ ፡ ሠራ
13 ይ ፡ ዘእንበለ ፡ እለ ፡ የሐሙ ። ሐዊረክሙ ፡ ለእምሩ ፡ ምንት ፡ ውእቱ ፡ ምሕረተ ፡
እፈቅድ ፡ ወአኮ ፡ መሥዋዕተ ፡ ኣኮ ፡ ጻድቃነ ፡ እጸውዕ ፡ ዘመጻእኩ ፡ አላ ፡ ኃጥኣነ ።
14 አሜሃ ፡ ቀርቡ ፡ ኀቤሁ ፡ አርዳኢሁ ፡ ለዮሐንስ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ለምንት ፡ ንሕነ ፡ ወፈሪሳ
15 ውያን ፡ ንጸውም ፡ ብዙኀ ፡ ወአርዳኢከሰ ፡ ኢይጸውሙ ። ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱ
ስ ፡ ይክሉሁ ፡ ውሉደ ፡ ለመርዓዊ ፡ ሳሕወ ፡ መጠነ ፡ ሃሎ ፡ መርዓዊ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ይመ
ጽእ ፡ ባሕቱ ፡ መዋዕል ፡ ከመ ፡ ይትነሣእ ፡ እምኔሆሙ ፡ መርዓዊ ፡ ወአሜሃ ፡ ይጸው
16 ሙ ። አልቦ ፡ ዘይጠቅብ ፡ ደርገሐ ፡ ፀርቀ ፡ ውስተ ፡ ልብስ ፡ ብሉይ ፡ እስመ ፡ ይት
17 ሜለአ ፡ ሕያው ፡ ለልብስ ፡ ወፈድፋደ ፡ ይከውን ፡ ሠጠቱ ። ወኢይወድዩ ፡ ወይነ ፡
ሐዲሰ ፡ ውስተ ፡ ዝቅት ፡ ብሉይ ፡ ወእማእኮሰ ፡ ይነቅዑ ፡ ዝቃት ፡ ወወይኑሂ ፡ ይትከዐ
ው ፡ ወዝቃትኒ ፡ ይትሐጐሉ ፡ ወባሕቱ ፡ ወይነሰ ፡ ሐዲስ ፡ ውስተ ፡ ዝቃት ፡ ሐዲስ ፡ ወክልኤ
18 ሆሙ ፡ ይትዓቀቡ ። በእንተ ፡ ወለተ ፡ መጋቤ ፡ ምኵራብ ፡ ወእንዘ ፡ ዘንተ ፡ ይ
ትናገሮሙ ፡ ናሁ ፡ መኰንን ፡ ኣሐዱ ፡ መጽአ ፡ ወሰገደ ፡ ሎቱ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ወለትየ ፡ ሞ
19 ተት ፡ ይእዜ ፡ ወነዓ ፡ አንብር ፡ እዴከ ፡ ላዕሌሃ ፡ ወተሐዩ ። ወተንሥአ ፡ ወተለዎ ፡
20 እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወአርዳኢሁኒ ። በእንተ ፡ ይውሕዛ ፡ ደም ፡፡ ወናሁ ፡ ብእሲት ፡ እንተ ፡
ደም ፡ ይውሕዛ ፡ ዓሠርተ ፡ ወክልኤተ ፡ ዓመተ ፡ ወቀርበት ፡ እንተ ፡ ድኅሬሁ ፡ ወለከፈት ፡
ዘፈረ ፡ ልብሱ ።

Et videntes Pharisæi dicunt discipulis ejus, Quare cum publicanis & peccatoribus manducat magister vester. Et audiens, dixit, Non indigent sani medico, sed qui infirmi sunt. Euntes vos discite quid sit, Misericordiam volo, & non sacrificium: non justos fuit quòd vocarem, sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum discipuli Johannis dicentes, Quare nos & Pharisæi jejunamus multùm, & discipuli tui non jejunant. Et dicit iis Dominus Jesus, Numquid possunt filii sponsi lugere quandiu est sponsus cum illis? venient tamen dies quando tolletur ab iis sponsus, & tunc jejunabunt. Non est qui assuit assumentum panni in vestimentum vetus, quoniam replebitur recens pars vestimenti, & amplior erit scissura ejus. Neque injiciunt vinum novum in utres veteres; alioquin enim rumpentur utres, & vinum effundetur, & utres peribunt: sed vinum novum in utres novos, & ambo conservabuntur.

De filia procuratoris synagogæ.

Hæc illo loquente iis, ecce Judex quidam venit, & adoravit eum dicens, Filia mea defuncta est modò: & veni, pone manum tuam super eam, & vivet. Et exiluit, & secuti sunt eum Dominus Jesus, & discipuli ejus.

De illa quæ fluxu sanguinis laborabat.

Et ecce mulier cujus sanguis fluxerat duodecim annis: & accessit post eum, & tetigit fimbriam vestimenti ejus.

Versio VULGATA LATINA.

11 Et videntes Pharisæi, dicebant discipulis ejus; Quarè cum publicanis &
12 peccatoribus manducat Magister vester? At Jesus audiens, ait; Non est
13 opus valentibus medicus, sed malè habentibus. Euntes autem discite quid
est; Misericordiam volo, & non sacrificium. Non enim veni vocare justos,
14 sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum discipuli Joannis, dicentes; Qua-
rè nos, & Pharisæi, jejunamus frequenter: discipuli autem tui non jeju-
15 nant? Et ait illis Jesus; Numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum
illis est sponsus? Venient autem dies cùm auferetur ab eis sponsus: &
16 tunc jejunabunt. Nemo autem immittit commissuram panni rudis in vesti-
mentum vetus: tollit enim plenitudinem ejus à vestimento, & pejor scis-
sura fit. Neque mittunt vinum novum in utres veteres. Alioquin rumpun- 17
tur utres, & vinum effunditur, & utres pereunt. Sed vinum novum in
utres novos mittunt: & ambo conservantur. Hæc illo loquente ad eos, 18
ecce princeps unus accessit, & adorabat eum, dicens; Domine, filia mea
modò defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam, & vivet.
Et surgens Jesus, sequebatur eum, & discipuli ejus. Et ecce mulier, 19
quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retrò, & tetigit 20
fimbriam vestimenti ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * فلما نظر الفريسيون ذلك قالوا لتلاميذه لماذا معلمكم ياكل مع العشارين والخطاة
12 * فلما سمع يسوع قال لهم الاصحاء لا يحتاجون الى طبيب لكن ذوو الاسقام * اذهبوا فاعلموا
13 ما هو انى اريد رحمة لا ذبيحة. لم ات لادعو الصديقين لكن الخطاة الى التوبة.

الفصل الثالث والعشرون.

14 * حينئذ جاء اليه تلاميذ يوحنا قايلين. لماذا
15 نحن والفريسيون نصوم كثيرا وتلاميذك لا يصومون * فقال لهم يسوع. هل يستطيع بنوا
العرس ان ينوحوا ما دام العروس معهم. ستاتى ايام اذا رفع العروس عنهم حينئذ يصومون.
16 * ليس احد ياخذ خرقة جديدة ويجعلها في ثوب بال لانها تاخذ ملاها من الثوب فيصير
17 الخرق اكبر * ولا يجعل خمر جديدة في زقاق عتق فتنشق الزقاق وتهلك ويهراق الخمر.
لكن يجعل خمر جديدة في زقاق جدد فيتحفظان جميعا.

الفصل الرابع والعشرون.

18 * وفيما هو يكلمهم بهذا واذا رييس قد جاء اليه ساجدا له قايلا ان ابنتي ماتت الان لكن
19 تعال وضع يدك عليها فتحيا * فقام يسوع وتبعه تلاميذه * واذا بامراة كان دمها يسرف منذ
20 اثني عشرة سنة جاءت من خلفه ومست طرف ثوبه.

Cùm autem vidissent Pharisæi hæc, dixerunt discipulis ejus; Quare magister vester manducat cum publicanis & peccatoribus? Et cùm audisset Jesus, dixit eis; Sani non egent medico, sed affecti morbis. Ite, discite quid est, Volo misericordiam, non sacrificium. Non veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam. 11 12 13

Sectio vigesima tertia.

Tunc venerunt ad eum discipuli Johannis, dicentes; Quare nos & Pharisæi jejunamus frequenter, et discipuli tui non jejunant? Et ait illis Jesus, Nunquid possunt filii sponsaliorum lugere, quamdiu sponsus cum eis est? venient dies, quando tolletur sponsus ab eis, et tunc jejunabunt. Nemo accipit panniculum novum, et applicat eum vestimento veteri, nam ipse eximeret plenitudinem suam de vestimento, et fieret scissura major. Neque immittitur vinum novum in utres veteres; nam rumperentur utres, atque perirent, et effunderetur vinum. Sed immittitur vinum novum in utres novos; et conservantur ambo simul. 14 15 16 17

Sectio vigesima quarta.

Dumque ipse alloqueretur eos de his, ecce princeps quidam venit ad illum, adorans eum, dicens; Filia mea mortua est nuper: sed venias, imponasque manum tuam super eam, et vivet. Surrexit ergò Jesus, et secuti sunt eum discipuli ejus. Et ecce mulier in qua erat fluxus sanguinis à duodecim annis, venit à tergo illius, et tetigit fimbriam vestimenti ejus. 18 19 20

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

11 * چون معترلان † احوال دیدند . بشاکردان او کفتند . چرا بزرک شما † با کنه کاران
12 وسود خوران † می نشیند ومی خورد * عیسی چون شنید . بدیشان کفت . تن درستان †
محتاج طبیب نیستند . الا ایشان که رنجورانند   پنجاه یکم   اشارت در انك
13 قربان نکنند * کفت بروید بیاموزید † چیست شفقت می خواهم . نه قربان کشته . نیامدم
که پاکانرا بخوانم الا کنه کارانرا   پنجاه دوم   اعتراض کردن برای روزه
14 * انکه شاکردان یحیی پیش عیسی † نزدیك شدند . وبدو کفتند . چرا ما ومعترلان
15 بسیار روزه می داریم . وشاکردان تو † روزه نمی کیرند . * عیسی بدیشان کفت . هر
کز فرزندان عروسی † روزه نتوانند † کرفتن . چندانك داماد با ایشان باشد . بیاید
روزها که داماد ازیشان † برداشته شود . انکه روزه دارند   پنجاه سوم   بر امیختن
16 دین نو با کهن   * کسی نیند ازد تکه نو برجامه ریسیده تا بقوة خود نکشد آن
17 جامه پوسیده . وازان بیشتر † دریده شود * ونهند می نو را در خیکهای کهن . نباید
ان خیکها دریده شوند . ومی ریخته کردد . وخیکها کم شود الا بنهند می نو در
خیکهای نو تا همدیکرا نکاه دارند .   پنجاه چهارم   خوش کردن زنی را که خون
18 می ریخت   * چون این سخنها را تمام † کرد . یکی از سروران پیش عیسی نزدیك
سد . سجود کرد وکفت . دختر من این ساعت بمرد . الا بیا دست خود بروی بنه .
19 رسیده شود . * عیسی از جای خود برخاست . با شاکردان بدنبال او رفتند * زنی دیکر
20 دوازده سال بود که خون می ریخت . ازپس عیسی آمد ودست † بردامن او نهاد

Cùm Pharisæi hæc fieri viderent, discipulis ejus dixerunt; Quare magister vester cum peccatoribus & publicanis sedet & comedit? Jesus, cùm audisset, illis dicit; Corpore sani non indigent medico, sed ii qui ægroti sunt. 11 12

LI. Monitum de sacrificio non faciendo.

Addidit, Ite, discite quid sit, Misericordiam volo, non victimam occisam: non veni ut puros vocarem sed peccatores. 13

LII. Objectio de jejunio.

Tunc discipuli Johannis ad Jesum accesserunt, & illi dixerunt; Quare nos & Pharisæi multùm jejunamus, & discipuli tui jejunium non observant. Jesus eis dixit; Non unquam filii thalami jejunare possunt, quamdiu sponsus cum eis fuerit: venient dies quum sponsus ab illis tolletur, tunc jejunabunt. 14 15

LIII. De miscenda religione nova cum veteri.

Nemo immittit panniculum novum in vestem detritam, ne robore suo trahat illam vestem infirmam, & eo ulteriùs laceretur. Neque reponunt vinum novum in utribus veteribus; ne utres dirumpantur, & vinum effundatur, & utres pereant: sed condunt vinum novum in utres novos, ut utraque conservent. 16 17

LIV. Sanatio mulieris sanguinis fluxu laborantis.

Cùm hos sermones absolvisset, quidam primorum ad Jesum appropinquans adoravit, & dixit; Filia mea hac horâ mortua est: sed veni, manum tuam ei impone, viva erit. Jesu itaque è loco suo surgente cum discipulis suis, post eum iverunt. Et mulier altera, cui duodecim jam annos sanguis profluxerat, à tergo Jesu venit, & manum in laciniam ejus posuit. 18 19 20

Dicebat enim *in seipsa*; Si tantùm tetigero vestimentum ejus, *servabor*.
21 Ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ, Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι.
At Jesus conversus, & videns eam, dixit; Confide filia, fides
22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν αὐτὴν, εἶπε, Θάρσει θύγατερ, ἡ πίστις
tua *servavit* te. Et *servata* est mulier *ab* hora illa. Et *veniens*
23 σου σέσωκέ σε. Καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν
Jesus in domum principis, & *videns* tibicines, & turbam
ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς, καὶ τὸν ὄχλον
tumultuantem, *dicit illis*; Recedite: non enim mortua est puella,
24 θορυβούμενον, λέγει αὐτοῖς, Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον,
sed dormit. Et deridebant eum. Cùm *verò* ejecta esset turba, *ingressus*
25 ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν
apprehendit manum ejus: & surrexit puella. Et exiit fama
26 ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη
hæc in universam terram illam. Et transeunte indè Jesu, IZʹ
27 αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην. Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, οε
secuti sunt eum duo cæci, clamantes, & dicentes; Miserere nostri, ι
ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ, κράζοντες, καὶ λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς,
fili David. *Venienti autem in* domum, accesserunt ad eum cæci.
28 υἱὲ Δαβίδ. Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί.
Et dicit eis Jesus; Creditis *quòd* possum hoc facere? Dicunt
καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν
ei; Utique, Domine. Tunc tetigit oculos eorum, dicens; Secundùm
29 αὐτῷ, Ναὶ Κύριε. Τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, Κατὰ

fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt eorum oculi: &
τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. Καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ 30
comminatus est illis Jesus, dicens; Videte nequis sciat. Illi autem
ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω. Οἱ δὲ 31
exeuntes, diffamaverunt eum in tota terra illa. Illis autem egressis,
IHʹ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, 32
ecce obtulerunt ei hominem mutum, *dæmoniacum*. Et ejecto
ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. Καὶ ἐκβληθέντος 33
dæmonio, locutus est mutus: & miratæ sunt turbæ, dicentes; *Quòd*
τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, Ὅτι
nunquam apparuit sic in Israel. Pharisæi autem dicebant; In principe
οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν τῷ ἄρχοντι 34
dæmoniorum ejicit dæmones. Et circumibat Jesus civitates
οϛ β τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις 35
omnes & castella, docens in synagogis eorum, & prædicans
πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων
Evangelium regni, & curans omnem languorum, et omnem
τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον, καὶ πᾶσαν
infirmitatem *in populo*. Videns autem turbas, misertus est *de*
μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ 36
eis, quia erant *defatigati*, & *dispersi* sicut oves non habentes
αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐκλελυμένοι, καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα
pastorem.
ποιμένα.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 *ܐܡܪܐ ܗܘܬ ܓܝܪ ܒܢܦܫܗ. ܕܐܦܢ ܠܠܒܘܫܗ ܒܠܚܘܕ ܐܬܩܪܒ ܚܝܐ ܐܢܐ. * ܝܫܘܥ
22 ܕܝܢ ܐܬܦܢܝ ܘܚܙܝܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܬܠܒܒܝ ܒܪܬܝ. ܗܝܡܢܘܬܟܝ ܐܚܝܬܟܝ. ܘܐܬܚܠܡܬ ܐܢܬܬܐ
23 ܡܢ ܗܝ ܫܥܬܐ. * ܘܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܒܝܬܗ ܕܪܫܐ. ܘܚܙܐ ܙܡܪܐ ܘܟܢܫܐ ܕܡܬܗܘܟܝܢ.
24 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܦܘܩܘ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܓܝܪ ܡܝܬܬ ܛܠܝܬܐ ܐܠܐ ܕܡܟܐ ܗܝ. ܘܡܓܚܟܝܢ ܗܘܘ
25 26 ܥܠܘܗܝ. * ܘܟܕ ܐܦܩ ܟܢܫܐ. ܥܠ ܐܚܕܗ ܒܐܝܕܗ ܘܩܡܬ ܛܠܝܬܐ. * ܘܢܦܩ ܫܘܥܐ
ܗܢܐ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ܗܝ. * ܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܚܡܫܐ ܕܨܘܡܐ * ܟܕ
27 * ܘܟܕ ܥܒܪ ܝܫܘܥ ܡܢ ܬܡܢ. ܢܩܦܘܗܝ ܬܪܝܢ ܣܡܝܢ. ܟܕ ܩܥܝܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ
28 ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. * ܘܟܕ ܐܬܐ ܠܒܝܬܐ. ܩܪܒܘ ܠܗ ܗܢܘܢ ܣܡܝܐ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܡܗܝܡܢܝܢ
29 ܐܢܬܘܢ ܕܡܫܟܚ ܐܢܐ ܠܡܥܒܕ ܗܕܐ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܝܢ ܡܪܢ. * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒ ܠܥܝܢܝܗܘܢ
30 ܘܐܡܪ. ܐܝܟ ܕܗܝܡܢܬܘܢ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ. * ܘܡܚܕܐ ܐܬܦܬܚܝ ܥܝܢܝܗܘܢ. ܘܟܐܐ ܒܗܘܢ
31 ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܚܙܘ ܐܢܫ ܠܐ ܢܕܥ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܢܦܩܘ ܐܘܕܥܘܗܝ ܠܫܘܥܐ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ܗܝ.
32 33 * ܘܟܕ ܢܦܩܘ ܗܢܘܢ. ܩܪܒܘ ܠܗ ܚܪܫܐ ܕܐܝܬ ܒܗ ܫܐܕܐ. * ܘܟܕ ܢܦܩ ܫܐܕܐ ܡܠܠ
34 ܚܪܫܐ. ܘܬܡܗܘ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܡܢ ܡܬܘܡ ܠܐ ܐܬܚܙܝܬ ܗܟܢܐ ܒܐܝܣܪܝܠ. * ܦܪܝܫܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ
35 ܗܘܘ. ܒܪܝܫܐ ܕܫܐܕܐ ܡܦܩ ܫܐܕܐ. * ܘܡܚܕܪ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܡܕܝܢܬܐ ܟܠܗܝܢ ܘܒܩܘܪܝܐ.
ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ. ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܣܒܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. ܘܡܐܣܐ ܗܘܐ ܟܠ
36 ܟܐܒ ܘܟܘܪܗܢ. * ܕܘܟܪܢܐ ܕܫܠܝܚܐ ܩܕܝܫܐ * ܟܕ * ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ
ܝܫܘܥ ܟܢܫܐ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝܗܘܢ. ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܠܐܝܢܐ ܘܫܪܝܢ. ܐܝܟ ܥܢܐ ܕܠܝܬ ܠܗ ܪܥܝܐ.

Dicebat enim apud se, Etiam si tantummodò vestimentum ejus tangam, sanabor. 21 Jesus autem conversus respexit eam, & dixit ei; Bono sis animo, filia mea, fides tua servavit te: & sanata est illa mulier ex illa hora. 22 Venitque Jesus in domum principis illius; 23 ac vidit tibicines turbasque tumultuantes, Et ait illis, Recedite vos: puella enim mortua non est, sed dormit: & ridebant eum. 24 Quumque ejecisset turbas, ingressus prehendit eam manu ejus, & surrexit puella. 25 Et exiit fama hæc in universam terram illam. 26

Feriâ sextâ hebdomadæ quintæ Jejunii.

Quumque prætergressus esset Jesus illinc, 27 adhæserunt ei cæci duo, clamantes ac dicentes; Miserere nostrî fili David. Et quum domum venisset, 28 obtulerunt ei cæcos illos. Dixit eis Jesus, Creditis me posse hoc agere? dicunt ei; Etiam, Domine noster. Tunc 29 tetigit oculos eorum, & ait; Uti credidistis, fiat vobis. Et statim aperti sunt oculi eorum, 30 & objurgavit eos Jesus, dicens; Videte nequis sciat. Illi autem egressi, famam 31 ejus sparserunt in universam terram illam. Quumque exiisset Jesus, obtulerunt ei mutum 32 in quo erat dæmonium. Et ex quo exivit dæmonium, 33 locutus est mutus: & miratæ sunt turbæ, dicentes; Nunquam apparuit tale quid in Israel. Pharisæi verò dicebant, 34 Per principem dæmoniorum ejicit dæmonia. Et perlustrabat Jesus urbes omnes 35 & pagos, & docebat in synagogis eorum, atque prædicabat Evangelium regni, & sanabat omnes languores, omnesque dolores.

In commemoratione Apostolorum sanctorum. 22.

Quum autem vidisset Jesus turbas, misertus 36 est earum, quòd essent fatigatæ ac destitutæ tanquam oves non habentes pastorem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

21 22 * براي انك در دل خود * انديشيده بود * كه بجامهٔ او برسم خوش بشوم * عيسي بدو
التفات كرد وكفت اي دختر دل خوش دار كه ايمان تو ترا خوش كرد همان ساعت خوش
23 شد پنجاه پنج زنده كردن دختر يوارش * انكه عيسي بخانهٔ ان سرور
24 در آمد * ديد خلايق وجماعت * بسيار مي كريستند * وزاري مي كردند * * مسيح بديشان
25 كفت دور باشيد * براي انكه دختر نمرد الا خفته است * ايشان بر وي خنديدند * * چون
26 جماعت را بدر كرد * اندر رفت و [دست] اورا كرفت * دختر زنده شد وبرخيزيد * * واين خبر
27 در تمامت آن زمين فاش شد پنجاه ششم نابينايانرا روشنايي داه * وچون عيسي
از انجا كذشت دو نابينا در دنبال او چسبيدند بانك مي زدند ومي كفتند اي فرزند
28 داود بر ما رحمت كن * وعيسي در خانه در آمد آن نابينايان نزديك او شدند عيسي
بديشان كفت شما ايمان داريد كه بتوانم اين را كردن [كفتند اورا] اري اي خداوند
29 30 * نزديك چشم ايشان شد وكفت انچنانك ايمان داشتيد براي شما بشود * در حال چشم ايشان كشاده
31 شد * وعيسي بانك بر ايشان زد وكفت نبادا كسي بداند * ايشان بدر آمدند خبر او در همهٔ زمين فاش كردند

Quia cogitabat in corde suo, Quòd si vestimentum ejus attigero, salva ero. 21 *Jesus ad eam conversus est, & dixit; O filia, animum bonum habeto, quia fides tua te salvam fecit: & eodem instanti sanata est.* 22

LV. Vivificatio filiæ Jairi.

Tunc Jesus in domum illius principis ingressus vidit populum & turbam multùm flentes & planctum facientes. 23 *Christus eis dixit, Procul este; quia puella non mortua est sed dormit: ipsi vero illum deridebant.* 24 *At ille cùm turbam exegisset, intravit, & manu illius prehensâ puella viva facta est, & surrexit.* 25 *Et hæc fama in totam illam terram diffusa est.* 26

LVI. Cæcis lumen dat.

Et cùm Jesus illinc transiret, 27 *duo cæci vestigiis ejus inhæserunt, clamantes ac dicentes; O fili David nostri miserere.* *At Jesu in domum ingresso, cæci illi prope eum aderant: Jesus illis dixit, Num vos fidem habetis quòd possim hoc facere? dixerunt ei, Etiam ô Domine.* 28 *Admotus est oculis eorum, & dixit; Quemadmodum fidem habetis, vobis fiat.* 29 *Continuò oculi eorum aperti sunt: Jesus autem vocem intentavit illis, ac dixit; Ne quis sciat.* 30 *At illi egressi famam illius per totam terram sparserunt.* 31

Versio VULGATA LATINA.

21 Dicebat enim intra se; Si tetigero tantùm vestimentum ejus, salva ero. At Jesus
22 conversus, & videns eam, dixit; Confide filia, fides tua te salvam fecit. Et salva
23 facta est mulier ex illa hora. Et cùm venisset Jesus in domum principis, & vidis-
24 set tibicines & turbam tumultuantem, dicebat; Recedite: non est enim mortua
25 puella, sed dormit. Et deridebant eum. Et cùm ejecta esset turba, intravit: &
26 tenuit manum ejus. Et surrexit puella. Et exiit fama hæc in universam terram il-
27 lam. Et transeunte indè Jesu, secuti sunt eum duo cæci, clamantes, & dicentes;
28 Miserere nostri, fili David. Cùm autem venisset domum, accesserunt ad eum cæci.
Et dicit eis Jesus; Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei; Utique,
29 Domine. Tunc tetigit oculos eorum, dicens; Secundùm fidem vestram fiat vo-
30 bis. Et aperti sunt oculi eorum: & comminatus est illis Jesus, dicens; Videte
31 ne quis sciat. Illi autem exeuntes, diffamaverunt eum in tota terra illa. Egres-
32 sis autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mutum, dæmonium habentem. Et
33 ejecto dæmonio, locutus est mutus, & miratæ sunt turbæ, dicentes; Nunquam ap-
34 paruit sic in Israël. Pharisæi autem dicebant; In principe dæmoniorum ejicit
35 dæmones. Et circuibat Jesus omnes civitates, & castella, docens in synagogis eo-
rum, et prædicans evangelium regni, & curans omnem languorem, & omnem in-
36 firmitatem. Videns autem turbas, misertus est eis: quia erant vexati, & jacentes
sicut oves non habentes pastorem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 22 * لانها قالت في نفسها اني اذا مسست طرف ثوبه فقط خلصت *فالتفت يسوع فراها فقال لها
23 ثقي يا ابنة ايمانك خلصك فبرات المراة في تلك الساعة * وجاء يسوع الي بيت الرييس
24 فنظر الي الزمر والجمع مضطربين * فقال لهم اخرجوا لم تمت الجارية لكنها نايمة
25 26 فضحكوا منه * فلما خرج الجمع دخل وامسك بيدها فقامت الجارية * وخرج خبرها في
27 جميع تلك الارض * الفصل الخامس والعشرون * ولما خرج يسوع من هناك
28 تبعه اعميان يصيحان قايلين ارحمنا يا ابن داود * فلما دخل البيت جاء اليه الاعميان
29 فقال لهما يسوع اتومنان اني اقدر ان افعل هذا فقالا له نعم يا رب * حينيذ لمس اعينهما
30 وقال كايمانكما يكون لكما * فانفتحت اعينهما وامرهما يسوع قايلا انظرا لا تعلما احدا
31 32 * فلما خرجا اشاعا ذلك في جميع تلك الارض * ولما خرج من هناك قدموا اليه اخرس به
33 شيطان * فلما اخرج الشيطان تكلم الاخرس فتعجب الجمع قايلين لم يظهر قط هكذا
34 35 في اسراييل * فقال الفريسيون انه برييس الشياطين يخرج الشياطين * وكان يسوع يطوف
المدن والقري ويعلم في مجامعهم ويكرز ببشارة الملكوت ويشفي كل الامراض والاوجاع *
36 الفصل السادس والعشرون * فلما راي الجمع تحنن عليهم لانهم كانوا
صالين ومطرحين كالخراف التي لا راع لها *

Dixerat enim intra se, Equidem quum tetigero fimbriam vestis ejus tantùm, salva ero. Et conversus est Jesus, viditque eam, ac dixit illi; Confide filia, fides tua te salvavit. Et sanata est mulier in illa hora. Venit autem Jesus in domum principis, & vidit tibicines & turbam tumultuantem, Dixitque eis; Egredimini, non est mortua puella, sed dormiens est. Et deriserunt eum. Et cùm exisset turba, intravit, & tenuit manum ejus, & surrexit puella. Et exiit fama ejus in universam illam terram. 21 22 23 24 25 26

Sectio vigesima quinta.

Et cùm exiisset Jesus indè, secuti sunt eum duo cæci qui clamabant, dicentes; Miserere nostri, fili David. Cùmque intrâsset domum, venerunt ad eum cæci, et dixit eis Jesus; Creditis quòd ego possim præstare hoc? Dixerunt ei; Etiam Domine. Tunc tetigit oculos eorum, et ait; Secundùm fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum: Præcepitque illis Jesus, dicens; Videte ne notificetis cuiquam. At illi egressi, divulgaverunt hoc in totam illam terram. Et cùm egressus esset indè, obtulerunt ei mutum, in quo erat dæmonium. Et cùm ejecisset dæmonium, locutus est mutus: et miratæ sunt turbæ, dicentes; Non apparuit unquam tale quid in Israel. Dixerunt Pharisæi; Per principem dæmoniorum ejicit dæmonia. Et perlustrabat Jesus civitates et castella, et docebat in synagogis eorum, et prædicabat evangelium regni, et curabat omnes infirmitates et dolores. 27 28 29 30 31 32 33 34 35

Sectio vigesima sexta.

Cùm autem vidisset turbam, misertus est super eos: quia erant errantes, et disjecti, sicut oves quæ non habent pastorem. 36

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 እስመ : ትብል : በልባ : እመሰ : ለከፍኩ : ልብሶ : እሐዩ:=፡ ወእግዚእ፡ኢየሱስ : ተመየ
22 ጠ : ርእያ : ወይቤ : ተአመኒ : ሃይማኖትኪ : አድኀነትኪ : ወሕየወተኪ : ወሐዩ
23 ወት : ይእቲ : ብእሲት : ሶቤሃ : ወእምውእቲ : ሰዓት:=፡ መጺኦ : እግዚእ፡ኢየሱስ : ቤተ :
24 መኰንን : ወርእየ : መብኪያነ : ወብዙኃነ : እንዘ : ይትሃወኩ : ይቤ:=፡ ሰስሉ : ኢሞ : ዘሞ
25 ተት : ሕፃን : አላ : ትነውም : ወሠሐቅዎ:=፡ ወሶበ : ወፅኡ : ኵሎሙ : በዊኦ : እንዘ : እደ
ሃ : ወተንሥአት : ሕፃን : ሶቤሃ:=፡

26 በእንተ : ክልኤ : ዕዉራን:

27 ወወፅአ : ስምዓቱ : ውስተ : ኵሉ : ይእቲ : ምድር:=፡ ወኀሊፎ : እምህየ : እግዚእ፡ኢየሱ
ስ : ተለውዎ : ክልኤቱ : ዕዉራን : እንዘ : ይጸርሑ : ወይብሉ : ተሣሀለ : ወልደ : ዳዊት:=፡
28 ወበጺሖ : ቤተ : ቀርቡ : ኀቤሁ : ዕዉራን : ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ተአምኑ፡ ከመ፡ እክል፡
29 ዘንተ፡ ገቢረ፡ ወይቤልዎ፡ እወ፡ እግዚኦ:=፡ ወእምዝ፡ ለከፎሙ፡ ለአዕይንቲሆሙ፡ እንዘ፡ ይብ
30 ል፡ በከመ፡ ሃይማኖትክሙ፡ ወአሚንትክሙ፡ ይኩንክሙ:=፡ ወተከሥተ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ሶቤሃ፡
31 ወገሠጾሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ እንዘ፡ ይብል፡ ዑቁ፡ ለአሐዱ፡ ዚአአምር:=፡ ወወፂኦሙ፡ ነገሩ፡ ውስ
ተ፡ኵሉ፡ ይእቲ፡ ምድር:=፡ በእንተ፡ጽሙም፡ ዘጋኔን:=፡
32 ወእምዝ : ወፅኡ : እሙንቱ : ናሁ : አምጽኡ : ሎቱ : ጽሙመ : ዘጋኔን:=፡ ወወፂኦ : ጋኔኑ :
33 ሰምዐ : ጽሙም : ወአንከሩ : ኵሎሙ : ሕዝብ : እንዘ : ይብሉ : አልቦ : ኢመ : ኢስተርአየ : ከመ
34 ዝ፡ በውስተ፡ እስራኤል:=፡ ወፈሪሳውያንሰ፡ ይብሉ፡ በመኰንኖሙ፡ ለአጋንንት፡ ያወፅእ፡ አጋንን
35 ተ:=፡ ወአንሶሰወ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ አህጉረ፡ ኵሎ፡ ወአድያመ፡ እንዘ፡ ይሜህር፡ ውስተ፡ ምኵራባ
ቲሆሙ፡ ወእንዘ፡ ይሰብክ፡ ወንጌለ፡ መንግሥት፡ ወእንዘ፡ ይፌውስ፡ ኵሎ፡ ደዌ፡ ወኵሎ፡ ሕማ
36 ም:=፡ ወርእየ፡ ብዙኃ፡ ሕዝበ፡ ላሕዎሙ፡ እስመ፡ ስሙዓን፡ ወግፉዓን፡ እሙንቱ፡ ከመ፡
አባግዕ፡ ዘአልቦ፡ ኖላዌ:=፡

Dicens in corde suo; Si tetigero vestimentũ ejus, salva ero. Et Dominus Jesus con- 21
vertens se, vidit eam, & dicit; Confide filia mea, fides tua te servavit, & vivere 22
te fecit: & viva facta est ista mulier tunc, & jam ab ista hora. Dominus Je- 23
sus quum venisset in domum judicis, & vidisset lamentatrices, & multos tu-
multuantes, dixit; Recedite, non mortua est hæc puella, sed dormit: & deride- 24
bant eum. Et exeuntibus omnibus iis, ingressus est ille, prehenditque manum ejus, 25
& surrexit puella illico.

De duobus cæcis.

Et exivit fama ejus in totam hanc terram. Et transeunte inde Domino Jesu, 26 27
sequuti sunt eum duo cæci, clamantes, & dicentes; Miserere fili David. Quum 28
autem venisset domum accesserunt ad eum cæci, & dicebat iis Dominus Jesus;
Creditisne quòd possim hoc facere? & dixerunt ei; Utique Domine. Et tunc 29
tetigit oculos eorum, dicens; Secundùm fidem vestram & suasionem vestram
fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum immediatè: & comminabatur iis Domi- 30
nus Jesus, dicens; Videte nemo sciat. Et exeuntes enuntiaverunt eum in tota 31
terra illa.

De muto dæmoniaco.

Et egressis illis, ecce adduxerunt ei mutum dæmoniacum. Et egresso dæmone e- 32
jus, audivit mutus: et mirati sunt omnes populi, dicentes; Nequandò visa fuit hu- 33
jusmodi res in Israel. Et Pharisæi dicebant, Per principem dæmonum exire facit 34
dæmones. Et pertransivit Dominus Jesus omnes civitates & vices, docens 35
in synagogis eorum, & prædicans evangelium regni, & sanans omnem morbum,
& omnem languorem. Et videns multum populum, misertus est eorum: quoniam 36
afflicti erant, & rejecti erant, sicut oves non habentes pastorem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

پنجاه هفتم * زبان دادن وخوش کردن لال را

32 [وچون ایشان بیرون رفتند اینک
33 نزدیک آوردند یکی لال که درانداروں او دیو بود * همانکه مسیح اورا بدید دیو بدر
رفت ولال گویا شد ووسخن می گفت وجماعتی که انجا بودند متعجب شدند ومی گفتند
34 که از قدیم باز در میان اسراییل این چنین کس پیدا نشد * معتزلان گفتند بسرور دیوان
35 ابلیسانرا بدر میکند * عیسی در شهرها ودیهها ایشان می گردید وجماعتها ایشانرا تعلیم
می داد وببشارت ملکوت وعده می کرد وهر دردی ورنجی که می دید شفا می بخشید
36 * وچون عیسی آن گروههای خلق را چنان دید برایشان رحمت کرد که خسته بودند
وافتاده همچون گوسفندان که شبان ندارند *

LVII. Linguæ restitutio & sanatio muti.

Et cùm illi egressi essent, ecce adduxerunt quendam mutum; intra quem dæmonium erat. Quem simul ac Christus vidisset, dæmonium exivit & mutus loquebatur, & sermonem proferebat: turbæ autem quæ illic erant admiratæ sunt, ac dixerunt; Quòd ab antiquo tempore hujusmodi quispiam in Israele non ortus est. Pharisæi vero dicebant, Per principem dæmoniorum diabolos ejicit. Jesus autem per urbes & villas eorum obibat, & cœtus eorum doctrinâ instruxit, & de evangelio regni pollicitationes fecit, & omnem morbum et dolorem quem vidit salute donavit. 32 33 34 35

* *Cùm Jesus autem cœtus populi tantos videret, eorum misertus est, quòd lassi essent et collapsi instar ovium quæ non habent pastorem.* 36

Tunc dicit discipulis suis; Messis quidem multa, operarii autem pauci.
37 Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι.
Supplicate ergò *domino* messis, ut *emittat* operarios in messem suam.
38 Δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

CAP. X. ι'. ΙΘ'

Et *advocans* duodecim *discipulos suos*, dedit illis potestatem
1 ΚΑὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν οθ β
spirituum immundorum, ut *ejicere* eos, & *curare* omnem languorem,
πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον,
& omnem infirmitatem. Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc:
2 καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα Ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· π β
Primus, Simon *dictus* Petrus, & Andreas frater ejus: Jacobus
3 πρῶτος, Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκωβος
Zebedæi, & Joannes frater ejus, Philippus & Bartholomæus,
ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος·
Thomas & Matthæus publicanus, Jacobus Alphæi, & *Lebbæus*
Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεββαῖος
supervocatus Thaddæus, Simon *Cananites*, & Judas Iscariotes, qui & *tradens*
4 ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος· Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώτης, ὁ καὶ παραδοὺς
eum. Hos duodecim *legavit* Jesus *denuntians* eis, dicens; πα ι
5 αὐτόν. Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων,
In viam gentium ne abieritis, & in *civitatem* Samaritanorum ne intraveritis.
Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε.

Ite *autem magis* ad oves *perditas* domûs Israel. Eun-
Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. Πορευό- 6
tes autem prædicate, dicentes; Quia appropinquavit regnum cœlorum. Infirmos 7
μενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες, Ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἀσθενοῦντας 8
curate, leprosos mundate, mortuos suscitate, dæmones ejicite: gratis
θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν
πβ accepistis, gratis date. *Ne possideatis* aurum, neque argentum, neque *æs*
β ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. Μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν 9
in zonis vestris: Non peram in *viam*, neque duas tunicas, neque calceamenta,
εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν. Μὴ πήραν εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, 10
πγ neque virgam: dignus enim operarius *alimento* suo est. In quamcunq; autem civitatem
β μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν 11
aut castellum intraveritis, interrogate quis in ea dignus sit: & ibi manete donec
ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ μείνατε ἕως
πδ exeatis. Intrantes autem in domum, salutate eam: Et si
ι ἂν ἐξέλθητε. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν· Καὶ ἐὰν 12
quidem fuerit domus digna, *veniat* pax vestra super eam: si autem non fuerit
μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ 13
πε digna, pax vestra ad vos *convertatur*. Et *qui* non receperit vos,
β ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. Καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς, 14
πα neque audierit sermones vestros, exeuntes domo vel civitate *illâ*,
ι μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης,
excutite pulverem *pedum vestrorum*.
ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 38 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]

Et ait discipulis suis, Messis multa, & ope- 37
rarii pauci. Petite igitur à domino messis, 38
ut emittat operarios in messem suam.

CAP. X.

ET vocavit duodecim discipulos suos, ac 1
dedit eis potestatem adversus spiritus im-
mundos, ut ejicerent eos, sanarentque quem-
libet dolorem & infirmitatem. Ipsorum 2
autem duodecim Apostolorum nomina sunt
hæc: Primus eorum Simon qui vocatur Pe-
tra, & Andreas frater ejus: & Jacobus fili-
us Zebedæi, & Johannes frater ejus: Nec- 3
non Philippus, & Bartholomæus, & Tho-
ma, & Matthæus publicanus, & Jacobus fili-
us Halphæi, & Labi qui cognominatus est
Thadæus, Et Simon Cananæus, & Judas 4
Iscariotes, is qui prodidit eum. Hos duode- 5
cim misit Jesus, monuitque eos, dicens; In
viam ethnicorum ne abieritis, & in urbem
Samaritanorum ne introieritis. Ite potiùs 6
ad oves quæ perierunt ex domo Israël. Et 7
euntes prædicate ac dicite; Appropinqua-
vit regnum cœlorum. Infirmos sanate, & 8
leprosos mundate, mortuos suscitate, dæmo-
niaque ejicite: gratìs accepistis, gratìs date.
Ne possederitis aurum, nec argentum, neque 9
æs in marsupiis vestris: Neque peram ad 10
iter, neque duas tunicas, neque calceamen-
ta, neque virgam: dignus enim est opera-
rius cibo suo. In quamcumque verò ur- 11
bem aut civitatem introieritis, petite quis-
nam in ea dignus sit, & illic estote usquedum 12
exeatis. Et quum ingrediemini domum, po-
stulate pacem domûs. Quòd si domus digna 13
fuerit, pax vestra adveniet ei: sin autem in-
digna fuerit, pax vestra super vos revertetur.
Quisquis autem non receperit vos, neque 14
audierit sermones vestros, quum exieritis ex
domo aut ex civitate illa, excutite pulverem
ex pedibus vestris.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

پنجاه هشتم نامهاء حواريون وفرستادن ايشانرا بمرده دادن
37 فرمود بشاكردان خود * كه كشتزار بسيارست * ومزدوران كمند * اكنون از خداوند كشته † بخواهيد * كه مزدوران * 38
براي كشتهء خود بدر آورد * بعد ازان * دوازده شاكرد خود را خواند * وبديشان حكم 1
داد * كه جانهاء پليد بدر آورند * وهر درد ورنجي كه بينند خوش كنند * ونام اين دوازده رسول 2
اينست * مهتر ايشان شمعون كه صفا خوانده مي شود * واندراوس برادرش * ويعقوب پسر
زبدي * ويوحنا برادرش * وفيليفوس * وبرتلمي * وتوما * ومتي ضامن * ويعقوب پسر حلفي * وابدي 3
كه تدي لقب كرده شد * وشمعون قاناني * ويهوداي سخريوطا انك مسيح را سپارد * عيسي اين 4 5
دوازده را فرستاد * وايشانرا سپارش كرد * وكفت در راه حنيفيان † مرويد * ودر شهر † سامريان مباشيد *
وهر چه بيشتر برويد † پيش آن كوسفندان كه از بني اسراييل كم شدند * چون برويد * 6 7
مرده دهيد * وبكوييد ملكوت آسمان † نزديك شد * رنجورانرا شفا دهيد * پيسانرا وجذاميانرا 8
پاك كنيد * ديوانرا بدر كنيد وبرانيد * رايكان ستديد * رايكان بدهيد * نكه مداريد * 9

LVIII. Nomina Apostolorum, & missio eorum ad prædicandum.

Præcepit itaq; discipulis suis, Quia 37
seges multa est, & operarii pauci
sunt; Dominum igitur segetis roga- 38
te ut operarios propter segetem suam
educat.

CAP. X.

POst hæc duodecim discipulos suos 1
vocavit, & eis potestatem dedit ut
spiritus impuros ejicerent, & omnem
morbum & ægritudinem quam vide-
rent sanarent. Nomina autem horum 2
duodecim Apostolorum hæc sunt:
maximus eorum Simeon qui Cephas
vocatus est, & Andreas frater ejus;
& Jaakob filius Zebedæi, & Jo-
hannes frater ejus: Et Philippus, 3
& Bartholomæus, & Thomas, &
Matthæus manceps; & Jaakob fi-
lius Halphæi, & Lebi qui Tadæus
cognominatus est: Et Simeon Cana- 4
næus, & Judas Iscariotes, qui Chri-
stum tradidit. Jesus hos duodecim 5
misit, iisque præcepit ac dixit; In
viam ethnicorum ne eatis, & in
urbe Samaritanorum ne sitis. Quin 6
potiùs ite ad oves quæ de filiis Isra-
elis perierunt. Et cùm proficiscemi- 7
ni annuntiate ac dicite, Regnum cœ-
lorum appropinquat. Ægrotos sana- 8
te, leprosos & elephantiacos munda-
te, dæmonia ejicite & fugate: gratis
accepistis, gratis date. Ne servetis 9

Versio VULGATA LATINA.

37 Tunc dicit discipulis suis ; Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate
38 ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.

CAP. X.

1 ET convocatis duodecim discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum immun-
dorum, ut ejicerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem.
2 Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc. Primus Simon, qui dicitur Pe-
3 trus, & Andreas frater ejus ; Jacobus Zebedæi, & Joannes frater ejus, Philippus,
& Bartholomæus, Thomas, & Matthæus publicanus, Jacobus Alphæi, & Thaddæ-
4 us ; Simon Chananæus, & Judas Iscariotes, qui & tradidit eum. Hos duodecim
5 misit Jesus ; præcipiens eis, dicens ; In viam gentium ne abieritis, & in civitates
6 Samaritanorum ne intraveritis : Sed potiùs ite ad oves, quæ perierunt domûs Isra-
el. Euntes autem prædicate, dicentes; Quia appropinquavit regnum cœlorum. 7
Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, dæmones ejicite : gratis ac- 8
cepistis, gratis date. Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam 9
in zonis vestris : Non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque 10
virgam : dignus enim est operarius cibo suo. In quamcumque autem civitatem 11
aut castellum intraveritis, interrogate, quis in ea dignus sit : & ibi manete donec
exeatis. Intrantes autem in domum, salutate eam, dicentes ; Pax huic domui. 12
Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam : si autem non 13
fuerit digna, pax vestra revertetur ad vos. Et quicunque non receperit vos, ne- 14
que audierit sermones vestros : exeuntes foràs de domo, vel civitate, excutite pul-
verem de pedibus vestris.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * حينئذ قال لتلاميذه ان الحصاد لكثير والفعلة قليل * اطلبوا الى رب الحصاد ان يخرج
38
1 فعلة لحصاده * ثم دعا تلاميذه الاثني عشر واعطاهم سلطانا على جميع الارواح النجسة
2 ليخرجوها ويشفوا كل الامراض والاسترخاء * وهذه اسماء الاثني عشر الرسل. الاول سمعان المسمى
3 الصفا. واندراوس اخوه. ويعقوب بن زبدي. ويوحنا اخوه * وفيلبس. وبرتولوماوس * وتوما. ومتى
4 العشار. ويعقوب بن حلفي. ولبا الذي يدعى تداوس * وسمعان القناني. ويهوذا الاسخريوطي
5 الذي اسلمه * هولاء الاثني عشر ارسلهم يسوع وامرهم قايلا. لا تسلكوا طريق الامم ولا
6 تدخلوا مدينة السامرة * انطلقوا خاصة الى الخراف الضالة من بيت اسرائيل * واذا ذهبتم
7
8 فاكرزوا قايلين قد اقترب ملكوت السموات * اشفوا المرضى. اقيموا الموتى. طهروا البرص.
9 اخرجوا الشياطين. مجانا اخذتم مجانا اعطوا * لا تكنزوا ذهبا ولا فضة ولا نحاسا في مناطقكم.
10 * ولا هميانا في الطريق. ولا ثوبين. ولا حذا. ولا عصا. والفاعل مستحق طعامه.

الفصل السابع والعشرون.

11 * واية مدينة او قرية دخلتموها افحصوا فيها عمن
12 يستحقكم. وكونوا هناك حتى تخرجوا * واذا دخلتم بيتا فسلموا عليه * فان كان البيت مستحقا
13
14 سلامكم فهو يحل عليه. والا فسلامكم راجع اليكم * ومن لا يقبلكم ولا يسمع كلامكم
فاذا خرجتم من ذلك البيت او تلك القرية او تلك المدينة فانفضوا غبار ارجلكم.

Tunc dixit discipulis suis, Messis qui- 37
dem multa, operarii autem pauci. Ro- 38
gate ergò dominum messis, ut emittat o-
perarios ad messem suam.

CAP. X.

DEinde vocavit discipulos suos duo- 1
decim, et dedit eis potestatem in omnes
spiritus immundos, ut ejicerent eos, et cu-
rarent omnes infirmitates et languores. Et 2
hæc sunt nomina duodecim Apostolorum :
Primus, Simon vocatus Petra, et An-
dreas frater ejus, et Jacobus filius Zebe-
dæi, et Johannes frater ejus, Et Phi- 3
lippus et Bartholomæus, et Thomas, et
Matthæus exactor decimarum, et Jaco-
bus filius Alphæi, et Lebi qui vocatur
Thadæus, Et Simon Cananæus, et Ju- 4
das Iscariotes, qui prodidit eum. Hos 5
duodecim misit Jesus, et præcepit eis,
dicens ; Ne abieritis in viam gentium,
neque intraveritis urbem Samariæ : Ite 6
peculiariter ad oves errantes è domo Is-
rael. Et cùm iveritis, prædicate, 7
dicentes ; Jam advenit regnum cœ-
lorum. Curate infirmos, suscitate mortu- 8
os, mundate leprosos, ejicite dæmones :
gratis accepistis, gratis date. Ne recon- 9
datis aurum, neque argentum, neque æs
in zonis vestris : Neque peram in itine- 10
re, neque duas tunicas, neque calceos,
neque virgam : quoniam operarius di-
gnus est cibo suo.

Sectio vigesima septima.

Quamcunque autem civitatem aut ca- 11
stellum intraveritis, inquirite quisnam
dignus sit vobis, & manete ibi usque-
dum exeatis. Et cùm intraveritis do- 12
mum aliquam, salutate eam : Et si fue- 13
rit domus digna salutatione vestrâ, ma-
nebit super eam : sin minùs, salutatio
vestra reditura est ad vos. Et quicunq; 14
non receperit vos, neque audierit sermo-
nes vestros, quando egrediemini ex illa
domo, vel ex eo castello, aut ex illa civi-
tate, excutite pulverem pedum vestrorum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ወእምዝ፡ ይቤ፡ ለአርደኢሁ፡ መእረረሰ፡ ብዙኅ፡ ወገባሩ፡ ሕዳጥ፡፡ ለስተብቍዕዎኬ፡ ለእግዚ
38 እ፡ ማእረር ፡ ከመ፡ ይፌኑ፡ ዘይትቀነይ፡ ለዐፂዱ፡፡ በእንተ፡ ዘአዘዞሙ፡ ለሐዋርያት፡
1 ወጸውዖ፡ ፲ወ፪፡ አርደኢሁ፡ ወሀበሙ፡ ሥልጣነ፡ ዲበ፡ መናፍስት፡ ርኩሳን፡ ከመ፡ ያውፅእዎሙ፡
2 ወያሕይዉ፡ ኵሎ፡ ደዌ፡ ወሕማመ፡፡ ለ፲ወ፪፡ ሐዋርያት፡ ወአስማቲሆሙ፡ ከመዝ፡ ቀዳሚ፡
ስምዖን፡ ዘተሰምየ፡ ጴጥሮስ፡ ወእንድርያስ፡ እኁሁ፡ ያዕቆብ፡ ወልደ፡ ዘብዴዎስ፡ ወዮሐንስ፡ እ
3 ኁሁ፡፡ ፊልጶስ ፡ ወበርተሎሜዎስ ፡ ቶማስ፡ ወማቴዎስ፡ መፀብሐዊ ፡ ያዕቆብ፡ ዘእልፍዮስ፡ ል
4 ብዴዎስ፡ ዘስሙ፡ ታዴዎስ፡፡ ስምዖን፡ ቀነናዊ፡ ይሁዳ ፡ አስቆሮታዊ ፡ ዘውእቱ፡ አግብኦ፡፡
5 እሉንተ፡ ዐሠርተ፡ ወክልኤተ፡ ፈነወ፡ እግዚእ ኢየሱስ፡ ወአዘዞሙ፡ እንዘ፡ ይብል፡ ውስተ፡ ፍኖተ፡
6 አሕዛብ፡ ኢትሑሩ፡ ወውስተ፡ ሀገረ፡ ሰምር ፡ ኢትባኡ፡፡ ወሑሩ፡ ባሕቲቱ፡ ኀበ፡ አባግዕ፡ ዘተገድ
7 ፉ፡ ወዘተሐጕለ፡ ዘቤተ፡ እስራኤል፡፡ እንዘ፡ ተሐውሩ፡ ስብኩ፡ እንዘ፡ ትብሉ፡ ከመ፡ ቀርበት፡
8 መንግሥተ፡ ሰማያት፡፡ ድውያነ፡ ፈውሱ፡ ምውታነ፡ አንሥኡ፡ ለለ፡ ለምጽ ፡ አንጽሑ፡ አጋ
9 ንንተ፡ አውፅኡ፡ ጸጋ፡ ዘነሣእክሙ፡ በጸጋ ፡ ሀቡ፡፡ ኢታጥርዩ፡ ወርቀ፡ ወብሩረ፡ ወኢጸሪቀ ፡ ው
10 ስተ፡ ቍናማቲክሙ፡፡ ወኢጽፍነተ፡ ለፍኖት፡ ወኢክልኤ፡ አልባሰ ፡ ወኢአሣእነ ፡ ወኢበትረ፡
11 አስመ፡ ይደልዎ፡ ለገባሪ፡ ሲሳዩ፡ ለዘ፡ ይትቀነይ፡፡ ወውስተ ፡ እንተ ፡ ቦእክሙ፡ ሀገር፡ ወአ
12 መኒ፡ አዕጻደተ፡ ተሳአሉ፡ በውስቴታ፡ ለመኑ፡ ይደልዎ፡ ወህየ፡ ኅድሩ፡ እስከ፡ ላመ፡ ትወፅኡ፡፡ ወ
13 ሶበ፡ ትበውኡ፡ ውስተ፡ ቤት፡ ተአምኅዎ፡፡ ወእመ፡ ይደልዎ፡ ለይእቲ፡ ቤት ይምጻእ፡ ሰላምክ
14 ሙ፡ ላዕሌሃ፡ ወእመሰ፡ ኢይደልዎ፡ ሰላምክሙ፡ ላዕሌክሙ ፡ ይግባእ፡፡ ወዘኢተወክፈክሙ፡
ወኢሰምዖ፡ ነቢበክሙ፡ እንዘ፡ ትወፅኡ፡ አፍአ፡ እምቤት፡ ወእመሂ ፡ እምብሔር ፡ ወእመኒ ፡ እ
ምሀገር ፡ ነግፉ ፡ ጸበለ ፡ እገሪክሙ፡፡

Tunc dicit discipulis ejus, Messis multa, & opus ejus modicum. Rogate igitur 37
dominum messis, ut mittat qui inserviat prædio ejus. 38

De præcipiendo Apostolos.

CAP. X.

ET vocans duodecim discipulos ejus, dedit iis potestatem super spiritus im- 1
puros, ut exire eos facerent, & sanarent omnem morbum & languorem. Duo- 2
decim Apostoli & nomina eorum hujusmodi sunt : primò, Simon qui nominatur
Petrus, & Andræas frater ejus : Jacobus filius Zebedæi, & Johannes frater e-
jus. Philippus & Bartholomeus : Thomas, & Mathæus Publicanus, Jacobus 3
Alphæi, Lebdæus cujus nomen Thadæas : Simeon Cananæus, Judas Iscariotes, 4
qui tradidit eum. Hos duodecim misit Dominus Jesus, & præcepit iis, dicens; In 5
viam gentilium ne abieritis, & in urbem Samaritanorum ne ingrediamini. Sed 6
ite solummodò ad oves, quæ perierunt & quæ deperditæ sunt domûs Israel. Eun- 7
tes prædicate, dicentes, quòd appropinquavit regnum cælorum. Ægrotos sanate, 8
mortuos suscitate, leprâ laborantes purgate, dæmones exire facite: donum quod
accepistis, dono date. Ne possideatis aurum, & argentum, neque minutum in mar- 9
supiis vestris: Neque peram ad viam, neque duo vestimenta, neque calceamenta, 10
neque virgam : quoniam oportet retribuere cibum suum inservienti. Et in qua- 11
cunque introieritis urbem aut villam, interrogate in ea quis sit dignus, & ibi ma-
nete usque dum exeatis. Et ingredientes in domum salutate eam. Et si conveniat 12
ei domui, veniat pax vestra super eam : & si non conveniat ei pax vestra super 13
vos revertetur. Et qui non recipiunt vos, & non audiunt sermones vestros, exe- 14
untes è domo sive è regione sive è civitate, excutite pulverem pedum vestrorum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 نه زر. نه سيم. نه مس † در كيسهء شما نباشد. * نه توشه دان براي راه. [نه دو پيرهن] نه
11 كفش نه عصا ودست چوب. ارزاني است مزدور بروزي خود. * درهر شهر وده كه در رويد.
12 بپرسيد كيست انجا مستحق. انجا باشيد. تا انكه كه بدر آييد. * ودر خانهء كه در رويد. بر
13 اهل خانه سلام دهيد. * اگر خانهء بسلام شما ارزانيست. سلام شما بر انجا آيد. واگر ارزاني
14 نباشد. سلام شما بر شما واپس آيد. * هر كسي كه سخنهاء شما را نشنود وقبول نكند.
چون از ان خانه بدر اييد. يا از ان ده. گردي كه بر پاي شما نشسته باشد
بيفشانيد.

aurum neque argentum, neque æs
in crumena vestra sit. Nec sit vobis 10
viatici pera ad iter, nec duæ tu-
nicæ, neque calceamenta, neque
virga & baculum : dignus est ope-
rarius cibo suo. In quamcunque 11
autem urbem aut pagum intraveri-
tis, interrogate quis sit illic dignus
illic estote donec exeatis. Et in do- 12
mum quamcunque intraveritis, dome-
sticis salutem dicite. Si domus sa- 13
lute vestrâ digna sit, salus ve-
stra illuc superveniat ; & si di-
gna non sit, salus vestra ad vos
revertatur. Quicunque sermones 14
vestros non audiverit neque su-
ceperit, cùm ex illa domo exi-
veritis, aut ex illo pago, pul-
verem qui pedibus vestris insederit
excutite.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ι΄.

Amen dico vobis; Tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in die
15 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόῤῥων ἐν ἡμέρᾳ
judicii, quàm civitati illi. Ecce ego mitto vos sicut oves
16 κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα πς
in medio luporum. Estote ergò prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.
ἐν μέσῳ λύκων. γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.
Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in *consessus*, & in
17 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν πζ α
synagogis suis flagellabunt vos. Et ad præsides *autem* &
18 ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς. Καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ
reges *agemini* propter me, in testimonium illis & gentibus. Cùm
19 βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. Ὅταν πη β
autem tradent vos, *ne anxiemini* quomodò aut quid loquamini: dabitur
δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ
enim vobis in illa hora quid *loquamini*. Non enim vos estis *loquentes*,
20 ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε. Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες,
sed Spiritus Patris vestri *loquens* in vobis. Tradet autem
21 ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. Παραδώσει δὲ
frater fratrem in mortem, & pater filium: & insurgent *nati*
ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα
in parentes, & morte afficient eos. Et eritis *invisi ab* omnibus
22 ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων

propter nomen meum. *Verùm permanens* in finem, hic *servabitur*. Cùm
πθ διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Ὅταν 23
ι autem *insequentur* vos in civitate ista, fugite in aliam. Amen *enim*
δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην. Ἀμὴν γὰρ
dico vobis; Non *finietis* civitates Israel, donec veniat filius
λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραήλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς
ϛ γ hominis. Non est discipulus super magistrum, nec servus super
τοῦ ἀνθρώπου. Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ 24
dominum suum. Sufficit discipulo ut sit sicut magister ejus,
τὸν κύριον αὐτοῦ. Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, 25
ϛα ι & *servus* sicut dominus ejus. Si patremfamilias *Beelzebul* vocaverunt,
καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκάλεσαν,
ϛβ β quantò magis domesticos ejus? Ne ergò timueritis eos. Nihil enim
πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ; Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς. οὐδὲν γάρ 26
est *occultum*, quod non revelabitur: & *abditum*, quod non scietur.
ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται.
ϛγ ι Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: & quod in *aurem* auditis,
Ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, 27
prædicate super *domos*.
κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐܪܥܐ ܕܣܕܘܡ ܘܕܥܡܘܪܐ. ܢܗܘܐ ܢܝܚ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ *
16 ܐܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܝ. * ܩܕܡ ܥܐܕܐ ܕܣܗܕܐ ܩܕܝܫܐ * ܟܓ * ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ.
17 ܐܝܟ ܐܡܪܐ ܒܝܬ ܕܐܒܐ. ܗܘܘ ܗܟܝܠ ܚܟܝܡܐ ܐܝܟ ܚܘܘܬܐ. ܘܬܡܝܡܐ ܐܝܟ ܝܘܢܐ. * ܐܙܕܗܪܘ ܕܝܢ
ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܡܫܠܡܝܢ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܠܒܝܬ ܕܝܢܐ. ܘܒܟܢܘܫܬܗܘܢ ܢܢܓܕܘܢܟܘܢ.
18 * ܘܩܕܡ ܗܓܡܘܢܐ ܘܡܠܟܐ ܡܩܪܒܝܢ ܠܟܘܢ ܡܛܠܬܝ. ܠܣܗܕܘܬܐ ܕܠܗܘܢ ܘܕܥܡܡܐ.
19 * ܡܐ ܕܝܢ ܕܡܫܠܡܝܢ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܬܐܨܦܘܢ ܐܝܟܢܐ ܐܘ ܡܢܐ ܬܡܠܠܘܢ. ܡܬܝܗܒ ܠܟܘܢ ܓܝܪ
20 ܒܗܝ ܫܥܬܐ ܡܢܐ ܕܬܡܠܠܘܢ. * ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܐܢܬܘܢ ܡܡܠܠܝܢ ܐܠܐ ܪܘܚܐ ܕܐܒܘܟܘܢ ܡܡܠܠܐ
21 ܒܟܘܢ. * ܢܫܠܡ ܕܝܢ ܐܚܐ ܠܐܚܘܗܝ ܠܡܘܬܐ. ܘܐܒܐ ܠܒܪܗ. ܘܢܩܘܡܘܢ ܒܢܝܐ ܥܠ
22 ܐܒܗܝܗܘܢ ܘܢܡܝܬܘܢ ܐܢܘܢ. * ܘܬܗܘܘܢ ܣܢܝܐܝܢ ܡܢ ܟܠܢܫ ܡܛܠ ܫܡܝ. ܡܢ ܕܝܢ
23 ܕܢܣܝܒܪ ܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ ܗܘ ܢܚܐ. * ܡܐ ܕܪܕܦܝܢ ܠܟܘܢ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܕܐ. ܥܪܘܩܘ ܠܟܘܢ
ܠܐܚܪܬܐ. ܐܡܝܢ ܓܝܪ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܬܫܠܡܘܢ ܟܠܗܝܢ ܡܕܝܢܬܗ ܕܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ ܥܕܡܐ
24 ܕܢܐܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. * ܠܝܬ ܬܠܡܝܕܐ ܕܡܝܬܪ ܡܢ ܪܒܗ. ܘܠܐ ܥܒܕܐ ܡܢ
25 ܡܪܗ. * ܣܦܩ ܠܗ ܠܬܠܡܝܕܐ ܕܢܗܘܐ ܐܝܟ ܪܒܗ. ܘܠܥܒܕܐ ܐܝܟ ܡܪܗ. ܐܢ ܠܡܪܐ
26 ܕܒܝܬܐ ܒܥܠܙܒܘܒ ܩܪܘܗܝ. ܟܡܐ ܠܒܢܝ ܒܝܬܗ. * ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢܗܘܢ.
27 ܠܝܬ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܡܟܣܝ ܕܠܐ ܢܬܓܠܐ. ܘܕܡܛܫܝ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ. * ܡܕܡ ܕܐܡܪ ܐܢܐ
ܠܟܘܢ ܒܚܫܘܟܐ. ܐܡܪܘܗܝ ܐܢܬܘܢ ܒܢܗܝܪܐ. ܘܡܕܡ ܕܒܐܕܢܝܟܘܢ ܫܡܥܝܢ
ܐܢܬܘܢ. ܐܟܪܙܘ ܥܠ ܐܓܪܐ.

Equidem dico vobis, Terræ Sodomæ & Gomorræ fore mitiùs in die judicii, quàm urbi illi. 15

Commemoratione Martyrum Sanctorum. 23.

En ego mitto vos tanquam oves inter lupos: estote igitur prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. 16 Cavete autem ab hominibus: tradent enim vos in prætoria, & in synagogis suis flagellabunt vos. 17 Et coram præsidibus ac regibus sistent vos propter me, in testimonium tum ipsorum, tum gentium. 18 Quum autem tradiderint vos, ne soliciti fueritis, quomodo, quidve loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. 19 Non enim vos loquemini sed Spiritus patris vestri loquetur in vobis. 20 Tradet autem frater fratrem proprium ad mortem; & pater filium suum: & insurgent liberi in parentes suos, eosque ad mortem adigent. 21 Et eritis exosi cuilibet homini propter nomen meum: ille verò qui perseveraverit usque ad finem, ipse servabitur. 22 Quum persequentur vos in hac urbe, fugite in aliam. 23 Amen enim dico vobis, Nequaquam absolveritis universas civitates domûs Israel, usquedum venerit filius hominis. Non est discipulus præstantior magistro suo, neque servus domino suo. 24 Sufficit discipulo ut sit sicut magister ipsius, & servo sicut dominus suus. 25 Si dominum domûs vocaverunt Beelzebub, quantò magis filios domûs ipsius? Ne igitur expavescatis ab eis; nihil est enim opertum quod non reveletur, & absconditum quod non cognoscatur. 26 Quod dico vobis in tenebris, dicite illud in luminibus; & quod in aures vestras auditis, prædicate super tecta. 27

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 وراست بشما مي كويم • كه درروز داوري • بر زمين سدوم وعامورا اسايش باشد • *
16 وبران مقام نباشد • * اينك من شما را مي فرستم همچون برها ميان كركان • اكنون
17 نغول دان باشيد مثال ماران وساده دل همچو كبوتران • * از ادميان پرهيز كنيد •
براي آنك شمارا در داوري اندازند • ودرميان انجمنهاء ايشان • بشما چوب زنند
18 وپيش داوري كنان وملكان • شما را بكشند براي من • جهت كواهي ايشان *
19 خلق را • * چون شما را بسپارند • مينديشيد • كه چه كنيم • يا چه كوييم
20 زيرا دران ساعت انچ بخواهيد • بشما داده شود • * براي انك بوقت سخن كفتن شما
21 نيستيد كه سخن كوييد • الا جان پاك وروح القدس از زبان • شما سخن كويد • * برادر
22 برادر را در مرك سپارد • وپدر فرزند را • وفرزندان بر پدران برخيزند وايشانرا بميرانند •
* وازهركسي براي نام من دشمن داشته شويد • هركه تا فرجام بشكيبد • او زنده شود •

Utique vobis dico, quòd in die judicii super terram Sodomæ & Gomorrhæ levamen erit, & super illum locum non erit. 15 *Ecce ego vos mitto velut agnos inter lupos: subtiles igitur estote instar serpentum, & simplices corde sicut columbæ.* 16 *Ab hominibus cavete: eò quòd vos in judicium vadent, & in conventibus suis virgas vobis infligent.* 17 *Et ante judices & reges vos trahent propter me in testimonium ipsis populis.* 18 *Quum autem vos tradiderint ne sic cogitetis, Quid faciemus? aut quid loquemur? quia in illa hora quod petieritis vobis dabitur.* 19 *Quia tempore loquendi vos non estis qui loquimini; sed Mens pura & Spiritus sanctus de lingua vestra loquitur.* 20 *Frater autem fratrem ad mortem tradet, & pater filium; & filii in patres insurgent, & eos morte afficient.* 21 *Et ab omni homine propter nomen meum odio habiti eritis: quicunque vero sustinuerit usque ad finem, is vivet.* 22

Versio VULGATA LATINA.

15 Amen dico vobis; Tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in
16 die judicii, quàm illi civitati. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio lu-
porum. Estote ergò prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.
17 Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in consiliis, & in synago-
18 gis suis flagellabunt vos: Et ad præsides & ad reges ducemini propter me,
19 in testimonium illis, & gentibus. Cùm autem tradent vos, nolite cogita-
re quomodò aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora, quid
20 loquamini. Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui
21 loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater fili-
22 um: & insurgent filii in parentes, & morte eos afficient: Et eritis odio
omnibus propter nomen meum: qui autem perseveraverit usque in finem, hic
salvus erit. Cùm autem persequentur vos in civitate ista, fugite in aliam. 23
Amen dico vobis; Non consummabitis civitates Israël, donec veniat filius
hominis. Non est discipulus super magistrum, nec servus super dominum 24
suum. Sufficit discipulo, ut sit sicut magister ejus; & servo, sicut dominus 25
ejus. Si patrem familias Beelzebub vocaverunt: quantò magis domesticos
ejus? Ne ergò timueritis eos. Nihil enim est opertum, quod non revela- 26
bitur; & occultum, quod non scietur. Quod dico vobis in tenebris, dici- 27
te in lumine: & quod in aure auditis, prædicate super tecta.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * امين اقول لكم ان لارض سدوم وعامورا راحة في يوم الدين اكثر من تلك المدينة *
16 * هاانذا مرسلكم كالخراف بين الذياب • كونوا حكماء كالحيات وودعاء كالحمام •
17 * احذروا من الناس فانهم يسلمونكم الي المحافل • وفي مجامعهم يضربونكم
18 * ويقدمونكم
الي القواد والملوك من اجلي شهادة لهم وللامم * واذا اسلموكم فلا تهتموا بماذا تقولون •
19
20 فانكم تعطون في تلك الساعة ما تتكلمون به * ولستم انتم المتكلمين • لكن روح
21 ابيكم يتكلم فيكم * وسيسلم الاخ اخاه الي الموت والاب ابنه • ويقوم الابناء علي ابائهم
22 فيقتلونهم * وتكونون مبغضين من الكل من اجل اسمي • والذي يصبر الي المنتهي
23 يخلص * فاذا طردوكم من مدينة فاهربوا الي اخري • امين اقول لكم انكم لا تكملون
تطواف مدن اسراييل حتي ياتي ابن الانسان •

• الفصل الثامن والعشرون •

24 * ليس تلميذ افضل من معلمه ولا عبد افضل من سيده * حسب التلميذ ان يكون
25 مثل معلمه والعبد ان يكون مثل سيده • ان كانوا سموا رب البيت باعل زبول فكم
26 بالحري اهل بيته * ولا تخافوهم • فليس خفي لا يظهر ولا مكتوم لا يعلم * الذي اقوله
27 لكم في الظلمة قولوه في النور • وما سمعتموه باذانكم فاكرزوا به علي السطوح •

Amen dico vobis, quòd terræ Sodomæ 15
& Gomorræ requies erit in die judicii
major quàm illi civitati. Ecce ego 16
mitto vos sicut agnes inter lupos. Esto-
te prudentes sicut serpentes, & simplices
sicut columbæ. Cavete ab hominibus: 17
ipsi enim tradent vos ad concilia, & in
synagogis suis flagellabunt vos: Et 18
sistent vos ante duces & reges propter
me, in testimonium illis & gentibus.
Cùm autem tradiderint vos, ne soliciti 19
sitis quid dicatis: quoniam vobis da-
bitur in illa hora quid loquamini: Non 20
enim vos eritis loquentes, sed spiritus
patris vestri loquetur in vobis. Et tra- 21
det frater fratrem suum ad mortem, &
pater filium suum: & surgent filii ad-
versus patres suos, & occident eos. Et 22
eritis odiosi omnibus propter nomen me-
um: & qui toleraverit usque in finem,
salvabitur. Cùm autem expulerint vos 23
ex civitate aliqua, fugite in aliam. A-
men dico vobis, Vos non absoluturos
lustrationem urbium Israel, quin veni-
at filius hominis.

Sectio vigesima octava.

Non est discipulus excellentior ma- 24
gistro suo, neque servus nobilior domi-
no suo. Sufficit discipulo, ut sit sic- 25
ut magister suus: & servo, ut sit sic-
ut dominus suus. Si vocaverunt
patrem familias Beelzebul, quantò
magis domesticos ejus? Ne timeatis 26
eos: non est enim arcanum quod non
reveletur; neque occultum quod non
sciatur. Quod dico vobis in tene- 27
bris, dicite illud in lumine: & quod
audistis in auribus vestris, prædicate
illud super tecta.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ይሠሓታ ፡ ምድረ ፡ ሰዶም ፡ ወገሞራ ፡ እም ፡ ዕለተ ፡ ደይን ፡ እምይእቲ ፡
ሃገር ፡፡ ፡፡

በስማዕት ፡፡ ፡፡

16 ወናሁ ፡ አነ ፡ እፌንወክሙ ፡ ከመ ፡ ላባግዕ ፡ ማእከለ ፡ ተኲላት ፡ ኩኑኬ ፡፡ ጠቢባን ፡
17 ከመ ፡ አርዌ ፡ ምድር ፡ ወየዋሃን ፡ ከመ ፡ ርግብ ፡፡ ፡፡ ወተዓቀቡ ፡ እምሰብእ ፡ እኩያን ፡ እስመ ፡
18 ያገብኡክሙ ፡ ውስተ ፡ ማኅበር ፡ ወበምኲራብቲሆሙ ፡ ይቀሥፈክሙ ፡፡ ወኀበ ፡ መሳፍንት ፡ ወነገ
19 ሥት ፡ ይወስዱክሙ ፡ በእንቲአየ ፡ ለስምዕ ፡ሎሙ ፡ ወለአሕዛብ ፡፡ ፡፡ ወሶበ ፡ ያገብኡክሙ ፡ ኢትተሐ
20 ከዩ ፡ እሮ ፡ ምንተ ፡ ትትናገሩ ፡ እስመ ፡ ይትወሀበክሙ ፡ በይእቲ ፡ ሰዓት ፡ ዘትትናገሩ ፡፡ እስመ ፡ አ
21 ኮ ፡ አንትሙ ፡ እለ ፡ ትትናገሩ ፡ ደሙ ፡ መንፈስ ፡ በለዕሌክሙ ፡፡ ፡፡ ወያገብእ ፡ እኁሁ ፡ ለሞት ፡ ወአ
22 ብ ፡ ውሉዶ ፡ ወይትናሠኡ ፡ ውሉድ ፡ ላዕለ ፡ ዘመዶሙ ፡ ወይቀትልዎሙ ፡፡ ወትከውኑ ፡ ጽሉኣነ ፡
በኀበ ፡ ኵሉ ፡ ሰብእ ፡ በእንተ ፡ ስምየ ፡ ወዘሰ ፡ አዝለፈ ፡ ትዕግስቶ ፡ ውእቱ ፡ ይድኅን ፡፡ ፡፡
23 ወሶቤ ፡ ይስድዱክሙ ፡ በውስተዛ ፡ ሃገር ፡ ጕዩ ፡ ውስተ ፡ ካልእታ ፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ኢይትፌ
24 ጸሜ ፡ አህጉራተ ፡ እስራኤል ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ ይመጽእ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡፡ ፡፡ አልቦ ፡ ረድ
25 እ ፡ ዘየዐቢ ፡ እምሊቁ ፡ ወገብርኒ ፡ ዘይኄይስ ፡ እምእግዚኡ ፡፡ መጠኑ ፡ ለረድእ ፡ ይኩን ፡ ከመ ፡ ሊቁ ፡
ወገብርኒ ፡ ከመ ፡ እግዚኡ ፡፡ ዘለባዕለ ፡ ቤት ፡ በብዔል ፡ ዜቡል ፡ ይቤልዎ ፡ እሮ ፡ ፈድፋደ ፡ ለሰብአ ፡
26 ቤቱ ፡፡ ኢትፍርህዎሙኬ ፡ እስመ ፡ አልቦ ፡ ክዱን ፡ ዘኢይትከሠት ፡ ወኅቡእ ፡ ዘኢይትዐወቅ ፡፡ ፡፡
27 ዘነገርኩክሙ ፡ በጽልመት ፡ ንገሩ ፡ በብርሃን ፡ ውስተ ፡ እዝንክሙ ፡ ነገርኩክሙ ፡ ስብኩ ፡ ውስተ ፡ አ
ንሕስት ፡፡ ፡፡

Amen dico vobis, quòd remissiùs erit terræ Sodomæ & Gomorræ, in die judicii 15
quàm huic urbi.

In Martyribus.

Et ecce ego mittam vos ut oves in medio luporum: estote igitur prudentes ut ser- 16
pens, & innocentes sicut columba. Et cavete ab hominibus malis, quoniam 17
tradent vos in consessum, & in synagogis suis flagellabunt vos. Et ad princi- 18
pes, & reges adducent vos propter me in testimonium iis, & gentibus. Et quum 19
tradent vos, ne estote soliciti quomodo quid loquamini, quia dabitur vobis in
illa hora quid loquamini. Quoniam non vos estis qui loquemini, sed spiritus 20
super vos. Et tradet fratrem ejus ad mortem, & pater filium suum, & surgent 21
filii contra parentes suos, & morte eos affici facient. Et eritis exosi omnibus 22
hominibus propter nomen meum, & qui continuaverit tolerantiam ipse serva-
bitur. Et quando persequentur vos in hac urbe, fugite in aliam: amen dico vo- 23
bis, Non consummatæ erunt civitates Israel, donec veniat filius hominis. 24
Non est discipulus qui major est magistro suo, nec servus qui præstat domino suo. 25
Sufficitne discipulo fieri sicut magister ejus, & servo sicut dominus ejus? qui 26
dominū domûs Beelzebub vocabit, quantò magis homines domûs ejus? Ne igitur
timueritis eos: quoniam non est opertum quod non revelabitur, & absconditum
quod non manifestabitur. Quod dixi vobis in tenebris, dicite in luce: quod 27
auribus vestris locutus sum vobis, prædicate in tectis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

23 * چون ازين شهر شمارا برانند بشهر ديكر بكريزيد • راست بشما بكويم * همه شهرهاء بني
24 اسراييل تمام نكنيد • تا انكه كه فرزند ادمي بيايد • * نباشد شاكرد هنرمندتر از استادش •
25 ونه بنده از خداوند خود • * بس است شاكردرا كه مانند استاد خود باشد • وبنده همچون
خداوند خود • چون خداوند خانه را نامش † بعلزبوب خوانند يكي در چند خواهند كفتن
26 براي خانكيان او • * اكنون از ايشان مترسيد • نيست چيزي پوشيده الا اشكارا شود • وكشاده
27 كردد • ونه پنهان داشته الا هويدا ومعلوم كردد • * هر چه من بتاريكي بشما كفته
باشم شما انرا بروشنايي بكوييد • وهر چه بكوش شما پنهان † شنيده باشيد بر بامها
منادي بزنيد •

Cùm ex hac urbe, abegerint vos, 23
in urbem aliam fugite. Certè vobis
dico, Omnes urbes filiorum Isra-
elis non absolvetis, donec Filius
hominis veniat. Ne sit discipu- 24
lus præstantior magistro suo, ne-
que servus domino suo. Satis est 25
discipulo; ut sicut magister suus
sit, & servo, sicut dominus su-
us: cùm dominum domûs nomi-
ne Beelzebub vocaverint, quo-
tupliciter dicent de domesticis
ejus? Ne igitur ab iis metua- 26
tis: non est res operta, quin
manifesta fiet & retegetur; ne-
que occultata quin patescet &
innotescet. Quicquid ego in te- 27
nebris vobis dixi, vos illud in
luce dicite: & quicquid in
aurem vestram secretò audistis, in
tectis prædicate.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΙΘ΄.

Et ne timeatis ab occidentibus corpus: at animam non
28 Καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ
valentium occidere: timete autem magis potentem & animam
δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν
& corpus perdere in gehenna. Nonne duo passeres asse veneunt?
29 καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται;
& unus ex illis non cadet super terram, sine Patre vestro.
καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν, ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν.
Vestri autem & capilli capitis omnes numerati sunt. Ne ergo
30 Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί. Μὴ οὖν
31 timeatis: multis passeribus præstatis vos. Omnis ergo qui confitebitur
32 φοβηθῆτε, πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει
in me coram hominibus, confitebor & ego in eo coram
ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν
Patre meo qui in cœlis. Qui autem negaverit me coram hominibus,
33 τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
negabo eum & ego coram Patre meo qui in cœlis. Ne arbitremini
34 ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Μὴ νομίσητε
quòd veni jacere pacem in terram: non veni jacere pacem, sed
ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ
gladium. Veni enim dividere hominem adversùs patrem suum, &
35 μάχαιραν. Ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ
filiam adversùs matrem suam, & nurum adversùs socrum suam.
θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς.

Et inimici hominis, domestici ejus. Diligens patrem aut
Καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ 36
matrem super me, non est me dignus: & amans filium aut filiam super 37
μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ
me, non est me dignus. Et qui non capit crucem suam, &
ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. Καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ 38
sequitur post me, non est me dignus. Inveniens animam suam,
ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. Ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, 39
perdet illam: & perdens animam suam propter me, inveniet eam.
ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν.
Suscipiens vos, me suscipit: & qui me suscipiens, suscipit
Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται 40
mittentem me. Recipiens Prophetam in nomen Prophetæ,
τὸν ἀποστείλαντά με. Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, 41
mercedem Prophetæ capiet: & recipiens justum in nomen justi,
μισθὸν προφήτου λήψεται. καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου,
mercedem justi capiet. Et quicunque potaverit unum minimorum illorum
μισθὸν δικαίου λήψεται. Καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων 42
poculum frigidæ tantùm, in nomen discipuli, Amen dico vobis, Non
ποτήριον ψυχροῦ μόνον, εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ
perdet mercedem suam.
ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 ܘܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܛܠܝܢ ܦܓܪܐ. ܢܦܫܐ ܕܝܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܠܡܩܛܠ. ܕܚܠܘ *
29 ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܡܢ ܗܘ ܕܡܫܟܚ ܢܦܫܐ ܘܦܓܪܐ ܠܡܘܒܕܘ ܒܓܗܢܐ. * ܠܐ ܗܐ ܬܪܝܢ
ܨܦܪܝܢ ܡܙܕܒܢܝܢ ܒܐܣܪ. ܘܚܕ ܡܢܗܘܢ ܠܐ ܢܦܠ ܥܠ ܐܪܥܐ.
30 ܕܠܐ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܘܟܘܢ. ܕܝܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܦ ܡܢܝܢ ܕܪܫܟܘܢ ܟܠܗܝܢ ܡܢܝܢ ܐܢܝܢ. * ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܕܚܠܘܢ. ܡܢ
31 32 ܨܦܪܐ ܣܓܝܐܐ ܡܝܬܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܟܠ ܐܢܫ ܗܟܝܠ ܕܢܘܕܐ ܒܝ ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ. ܐܘܕܐ
33 ܐܦ ܐܢܐ ܒܗ ܩܕܡ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ. * ܡܢ ܕܝܢ ܕܢܟܦܘܪ ܒܝ ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ. ܐܟܦܘܪ
ܒܗ ܐܦ ܐܢܐ ܩܕܡ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ.

* Nec expavescatis ab iis qui interimunt corpus, animam autem non possunt interimere: sed timete potiùs ab eo, qui potest animam & corpus perdere in gehennam. Nonne duo passerculi dipondio veneunt, & unus ex eis sine patre vestro non cadit super terram? Vestri autem etiam pili capitis vestri omnes numerati sunt. Ne igitur timueritis: passerculis multis præstantiores estis. Quisquis ergò confitebitur me coram hominibus, confitebor eum ego quoque coram patre meo qui in cœlis est. Qui verò abnegaverit me coram hominibus, abnegabo eum ego quoque coram patre meo qui est in cœlis.

* ܩܪܝܢܐ ܕܥܢܝܕܐ * ܟܕ

Lectio pro defunctis. 24.

34 35 ܠܐ ܬܣܒܪܘܢ ܕܐܬܝܬ ܕܐܪܡܐ ܫܝܢܐ ܒܐܪܥܐ. ܠܐ ܐܬܝܬ ܕܐܪܡܐ ܫܝܢܐ ܐܠܐ ܣܝܦܐ. * ܐܬܝܬ ܓܝܪ *
36 ܕܐܦܠܓ ܓܒܪܐ ܥܠ ܐܒܘܗܝ. ܘܒܪܬܐ ܥܠ ܐܡܗ. ܘܟܠܬܐ ܥܠ ܚܡܬܗ. * ܘܒܥܠܕܒܒܘܗܝ
37 ܕܓܒܪܐ. ܒܢܝ ܒܝܬܗ. * ܡܢ ܕܪܚܡ ܐܒܐ ܐܘ ܐܡܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܠܝ ܠܐ ܫܘܐ ܠܝ. ܘܡܢ
38 ܕܪܚܡ ܒܪܐ ܐܘ ܒܪܬܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܕܠܝ ܠܐ ܫܘܐ ܠܝ. * ܘܟܠ ܕܠܐ ܫܩܠ ܙܩܝܦܗ ܘܐܬܐ ܒܬܪܝ ܠܐ
39 ܫܘܐ ܠܝ. * ܡܢ ܕܐܫܟܚ ܢܦܫܗ ܢܘܒܕܝܗ. ܘܡܢ ܕܢܘܒܕ ܢܦܫܗ ܡܛܠܬܝ ܢܫܟܚܝܗ.
40 * ܡܢ ܕܡܩܒܠ ܠܟܘܢ. ܠܝ ܡܩܒܠ. ܘܡܢ ܕܠܝ ܡܩܒܠ. ܡܩܒܠ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ.
41 * ܡܢ ܕܡܩܒܠ ܢܒܝܐ ܒܫܡ ܢܒܝܐ. ܐܓܪܐ ܕܢܒܝܐ ܢܣܒ. ܘܡܢ ܕܡܩܒܠ ܙܕܝܩܐ ܒܫܡ
42 ܙܕܝܩܐ. ܐܓܪܐ ܕܙܕܝܩܐ ܢܣܒ. * ܘܟܠ ܕܢܫܩܐ ܠܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ ܟܣܐ ܕܩܪܝܪܐ
ܒܠܚܘܕ. ܒܫܡܐ ܕܬܠܡܝܕܐ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܢܐܒܕ ܐܓܪܗ.

Ne existimetis me venisse ut mittam pacem in terram; non veni ut mittam pacem, sed gladium. Veni enim ut faciam dissidere virum adversùs patrem suum, filiamque adversùs matrem suam, & nurum adversùs socrum suam: Et inimici hominis *erunt* filii domûs ipsius. Qui amat patrem aut matrem plusquàm me, non est me dignus: quique amat filium aut filiam plusquàm me, non est me dignus. Et quicunque non bajulat crucem suam & venit post me, non est me dignus. Qui invenerit animam suam, perdet eam: & qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. Qui recipit vos, me recipit: & qui recipit me, eum qui me misit, recipit. Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipit: quique recipit justum in nomine justi, mercedem justi accipit. Et quicunque propinaverit uni ex his parvulis calicem frigidæ tantùm in nomine discipuli; Amen dico vobis, Non perditurus est mercedem suam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

28 * ومترسيد از ايشان كه تن را بكشند * براي انك جانرا نتوانند كشتن * ازان پيشتر
29 بترسيد * كه جانرا وتن را هر دو هلاك كند [در دوزخ] * نه دو كنجشك بسته فروخته
30 شود * يكي از ايشان بي فرمان پدر شما بر زمين نيفتد * اما موي سر شما يك يك شمارده است *
31 32 * اكنون مترسيد كه بسيار از كنجشكان بهتريد * هر كسي كه پيش خلق بمن اقرار
33 آورد * من نيز بدو اقرار بياورم [پيش پدرم كه در آسمانست] * وهر كه پيش خلق
34 منكر من شود * من نيز منكر او شوم پيش پدرم كه در آسمانست * مپنداريد كه
35 آمدم كه در زمين ارامي وصلحي اندازم * [نيامدم كه ارامي اندازم] الا جنك * بلي
36 آمدم كه فرزند از پدر جدا كنم * وديوك بر خسرك او * ودختر بر مادرش * ودشمنان مرد
37 فرزندان خانهٔ او اند * هر كه پدر ومادر را از من پيشتر دوست دارد مرا نمي
38 برازد * وهر كه پسر يا دختر از من بيشتر دوست دارد مرا نمي شايد * وهر كه
صليب خود را بدوش خود ننهد * وبدنبال من نيايد * نيست بمن ارزاني *

* *Et ne metuatis ab eis qui corpus occidunt, eò quòd animam non possunt occidere: ab eo potiùs metuite qui animam & corpus utrumque simul perdit in gehenna. Nonne duo passeres venduntur asse? unus tamen ex illis injussu Patris vestri in terram non cadit. Coma autem capitis vestri singulatim numerata est. Itaque ne metuatis; quia passeribus multo præstantiores estis. Quisquis coram hominibus me confessus fuerit, ego etiam illum confitebor coram Patre meo qui in cœlis est. Et quicunque coram hominibus me inficiatus fuerit, ego etiam illum inficiabor coram Patre meo qui in cœlis est. Ne existimetis quòd venerim ut in terram pacem & tranquillitatem immittam: non veni ut pacem immittam, sed bellum. Imò veni ut filium à patre dissidere faciam, & nurum cum socru sua, & filiam cum matre sua. Et inimici hominis filii domûs ejus sunt. Quicunque patrem aut matrem præ me charos habet, me non est dignus: & quicunque filium aut filiam potiùs quàm me diligit, me dedecet. Et quicunque crucem suam in humerum suum non ponit, & post me non venit, non est me dignus.*

Versio VULGATA LATINA.

28 Et nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occide-
re: sed potiùs timete eum, qui potest & animam & corpus perdere in ge-
29 hennam. Nónne duo passeres asse væneunt: & unus ex illis non cadet super
30 terram sine patre vestro? Vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt.
31 Nolite ergò timere: multis passeribus meliores estis vos. Omnis ergò qui
32 confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo,
33 qui in cœlis est. Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo & ego
34 eum coram Patre meo, qui in cœlis est. Nolite arbitrari quia pacem venerim
35 mittere in terram: non veni pacem mittere, sed gladium. Veni enim separare
hominem adversùs patrem suum, & filiam adversùs matrem suam, & nurum ad-

versùs socrum suam: Et inimici hominis, domestici ejus. Qui amat patrem 36
aut matrem plus quàm me, non est me dignus: & qui amat filium aut filiam 37
super me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam, & sequitur me, 38
non est me dignus. Qui invenit animam suam, perdet illam: & qui perdi- 39
derit animam suam propter me, inveniet eam. Qui recipit vos, me recipit: & 40
qui me recipit, recipit eum qui me misit. Qui recipit prophetam in nomine 41
prophetæ, mercedem prophetæ accipiet: & qui recipit justum in nomine justi,
mercedem justi accipiet. Et quicunque potum dederit uni ex minimis istis 42
calicem aquæ frigidæ tantùm in nomine discipuli: amen dico vobis, Non
perdet mercedem suam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 * لَا تَخَافُوا مِمَّنْ يَقْتُلُ ٱلْجَسَدَ وَلَا يَسْتَطِيعُ اَنْ يَقْتُلَ ٱلنَّفْسَ * خَافُوا مِمَّنْ يَقْدِرُ اَنْ يُهْلِكَ
29 ٱلنَّفْسَ وَٱلْجَسَدَ جَمِيعًا فِي جَهَنَّمَ * اَلَيْسَ عُصْفُورَانِ يُبَاعَانِ بِفَلْسٍ * وَوَاحِدٌ مِنْهُمَا لَا يَسْقُطُ
30 31 عَلَى ٱلْاَرْضِ دُونَ اِرَادَةِ اَبِيكُمْ * وَاَمَّا شُعُورُ رُؤُوسِكُمْ كُلُّهَا مُحْصَاةٌ * فَلَا تَخَافُوا فَاِنَّكُمْ
32 اَفْضَلُ مِنْ عَصَافِيرَ كَثِيرَةٍ * كُلُّ مَنْ يَعْتَرِفُ بِي قُدَّامَ ٱلنَّاسِ اَعْتَرِفُ اَنَا بِهِ قُدَّامَ اَبِي ٱلَّذِي
33 فِي ٱلسَّمَوَاتِ * وَمَنْ يُنْكِرُنِي قُدَّامَ ٱلنَّاسِ اُنْكِرُهُ اَنَا قُدَّامَ اَبِي ٱلَّذِي فِي ٱلسَّمَوَاتِ *
* اَلْفَصْلُ ٱلتَّاسِعُ وَٱلْعِشْرُونَ *
34 35 * لَا تَظُنُّوا اَنِّي جِيتُ لِاُلْقِيَ عَلَى ٱلْاَرْضِ سَلَامَةً * مَا جِيتُ لِاُلْقِيَ سَلَامَةً لَكِنْ سَيْفًا * اَتَيْتُ
36 لِاُفَرِّقَ ٱلْاِنْسَانَ مِنْ اَبِيهِ * وَٱلْاِبْنَةَ مِنْ اُمِّهَا * وَٱلْعَرُوسَ مِنْ حَمَاتِهَا * وَاَعْدَاءُ ٱلْاِنْسَانِ اَهْلُ
37 بَيْتِهِ * فَمَنْ اَحَبَّ اَبًا اَوْ اُمًّا اَكْثَرَ مِنِّي فَمَا يَسْتَحِقُّنِي * وَمَنْ اَحَبَّ اِبْنًا اَوِ ٱبْنَةً اَكْثَرَ
38 39 مِنِّي فَمَا يَسْتَحِقُّنِي * وَمَنْ لَا يَحْمِلُ صَلِيبَهُ وَيَتْبَعُنِي فَمَا يَسْتَحِقُّنِي * وَمَنْ وَجَدَ نَفْسَهُ
40 فَلْيُهْلِكْهَا وَمَنْ اَهْلَكَ نَفْسَهُ مِنْ اَجْلِي وَجَدَهَا * وَمَنْ قَبِلَكُمْ فَقَدْ قَبِلَنِي وَمَنْ قَبِلَنِي
41 فَقَدْ قَبِلَ ٱلَّذِي اَرْسَلَنِي * وَمَنْ يَقْبَلُ نَبِيًّا بِٱسْمِ نَبِيٍّ فَاَجْرَ نَبِيٍّ يَاْخُذُ * وَمَنْ يَقْبَلُ صِدِّيقًا
42 بِٱسْمِ صِدِّيقٍ فَاَجْرَ صِدِّيقٍ يَاْخُذُ * وَمَنْ يَسْقِي اَحَدَ هَؤُلَاءِ ٱلصِّغَارِ كَاسَ مَاءٍ بَارِدٍ فَقَطْ
بِٱسْمِ تِلْمِيذٍ اَمِينَ اَقُولُ لَكُمْ اَنْ اَجْرَهُ لَا يَضِيعُ *

Ne timeatis eum qui occidit corpus, & non potest occidere animam: Timete eum qui potest perdere animam & corpus simul in gehennam. Nonne duo passeres ve- 28
neunt quadrante? & tamen unus ex illis non cadit super terram præter voluntatem patris vestri. 29
Vos autem, etiam capilli capitum vestrorum omnes numerati sunt. 30
Ne ergò metuatis: nam præstantiores estis passeribus multis. 31
Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor ego eum coram patre meo qui in cœlis est. 32
Et qui negaverit me coram hominibus, negabo illum ego coram patre meo qui in cælis est. 33

Sectio vigesima nona.

Ne arbitremini me venisse ut injicerem super terram pacem: non veni ut mitterem pacem, sed gladium. 34
Veni ad separandum hominem à patre suo, & filiam à matre sua, & nurum à socru sua: 35
Et inimici hominis, domestici ejus. 36
Qui enim dilexerit patrem aut matrem plusquàm me, non est dignus me: & qui amaverit filium aut filiam plusquàm me, non est dignus me. 37
Et qui non portat crucem suam & sequitur me, non est dignus me. 38
Qui autem invenerit animam suam, perdat eam: & qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. 39
Et qui recipit vos, recipit me: & qui recipit me, jam recepit eum qui misit me. 40
Et qui recipit prophetam in nomine prophetæ; mercedem prophetæ accipiet. 41
Et qui recipit justum in nomine justi; mercedem justi accipiet. 42
Et quicunque propinaverit uni horum minimorum calicem aquæ frigidæ tantùm in nomine discipuli, Amen dico vobis, Mercedem ejus non perituram.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ወኢትፍርህዎ ፡ እምእለ ፡ ይቀትሉ ፡ ሥጋ ፡ ወነፍሰክሙሰ ፡ ኢይክሉ ፡ ቀቲለ ፡ ፍርህዎሰ ፡
29 ዘይክል ፡ ነፍሰ ፡ ወሥጋ ፡ አሕጕሎ ፡ በውስተ ፡ ገሀነም ፡፡ ኢኮኑ ፡ ክልኤ ፡ አዕዋፍ ፡
አሰርዮን ፡ ይሠየጡ ፡ ወአሐቲ ፡ እምኔሆን ፡ ኢትወድቅ ፡ ምድረ ፡ ዘእንበለ ፡ ያእምር ፡ አ
30 ቡክሙ ፡፡ ለክሙሰኒ ፡ ጸጕረ ፡ ርእስክሙ ፡ ኵሎን ፡ ኍሉቃት ፡፡ እማንቱ ፡
31 ኢትፍርህዎኬ ፡ እምብዙኃ ፡ አዕዋፍ ፡ ትኄይሱ ፡ አንትሙ ፡፡ ኵሉኬ ፡ ዘየአምን ፡
32 ቢየ ፡ በቅድመ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ አአምኖ ፡ አነሂ ፡ ቦቱ ፡ በቅድሜሁ ፡ ለአቡየ ፡ ዘ
33 በ ፡ ሰማያት ፡፡ ወለዘሰ ፡ ክሕደኒ ፡ በቅድመ ፡ ሰብእ ፡ እሕክዶ ፡ አነኒ ፡ በቅድመ ፡ አ
34 ቡየ ፡ ዘበ ፡ ሰማያት ፡፡ ኢይምሰልክሙ ፡ ዘመጻእኩ ፡፡ ሰላመ ፡ እደይ ፡ ውስተ ፡ ም
35 ድር ፡ ኢመጻእኩ ፡ እደይ ፡ ሰለመ ፡ ኣላ ፡ መጥባሕተ ፡፡ አመጻእኩ ፡ እፍልጥ ፡ ብ
36 እሴ ፡ እምአቡሁ ፡ ወወለት ፡ እምእማ ፡ ወመርዓተ ፡ እምሐማታ ፡፡ ፀሩ ፡ ለሰብእ ፡
37 ሰብአ ፡ ቤቱ ፡፡ ዘያፈቅር ፡ ወዘያበድር ፡ አበ ፡ ወእመ ፡ እምኔየ ፡ ኢይደሉ ፡ ሊተ ፡
38 ወዘያፈቅር ፡ ወለደ ፡ ወወለቶ ፡ እምኔየ ፡ ኢይደሉ ፡ ሊተ ፡፡ ወዘኢነሥአ ፡ መስ
39 ቀሎ ፡ ወዘኢተለወ ፡ ድኅሬየ ፡ ኢይደሉ ፡ ሊተ ፡፡ ዘረከባ ፡ ለነፍሱ ፡ ይግድፋ ፡
40 ወዘሰ ፡ ገደፋ ፡ ለነፍሱ ፡ በእንቲአየ ፡ ይረክባ ፡፡ ዘተወክፈ ፡ ኪያክሙ ፡ ወኪያየ ፡
41 ተወክፈ ፡ ወዘኪያየ ፡ ተወክፈ ፡ ተወክፈ ዘፈነወኒ ፡፡ ዘተወክፈ ፡ ነቢየ ፡ በስመ ፡ ነ
ቢይ ፡ ዐስበ ፡ ነቢይ ፡ ይነሥእ ፡ ወዘተወክፈ ፡ ጻድቀ ፡ በስመ ፡ ጻድቅ ፡ ዐስበ ፡ ጻድቅ ፡
42 ይነሥእ ፡፡ ወዘአስተየ ፡ ለአሐደ ፡ እምእሉ ፡ ንኡሳን ፡ ጽዋዐ ፡ ማየ ፡ ቈሪር ፡ ከመ ፡ በ
ስመ ፡ ረድእየ ፡ አማን ፡ እብለክሙ ፡ ኢይሐጕል ፡ ዐስቦ ፡፡

Et ne timete ab iis qui trucidant corpus, & animam vestram non possunt 28
trucidare: timete eum qui potest animam, & corpus perdere in Gehennam.
Nonne duo passeres asarion veneunt, & una ex iis non cadet humi nisi cog- 29
noscat pater vester. Vobis igitur capilli capitis vestri omnes numerantur. 30
Ne timete igitur, multis passeribus præstatis vos. Omnis igitur qui con- 31
fitebitur me coram hominibus, confitebor ego ipse eum, coram patre meo, 32
qui est in cælis. Et qui negaverit me coram hominibus, ego etiam negabo 33
eum coram patre meo qui est in cælis. Ne videatur vobis quòd vene- 34
rim pacem mittere in terram non veni missurus pacem, sed gladium.
Veni separare hominem à patre suo, & filiam à matre sua: & nurum à 35
socru sua. Inimici hominis, homines domûs ejus. Qui amat & diligit 36
patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus: & qui amat fili- 37
um suum, & filiam suam plus quàm me, mè non est dignus. Et qui non 38
accipit crucem suam, & qui non sequitur post me, non est dignus me. Qui 39
invenit animam suam perdit eam: & qui perdidit animam suam propter
me inveniet eam. Qui recepit vos, & me recepit: & qui me re- 40
cepit, recepit eum qui misit me. Qui recepit prophetam in nomine pro- 41
phetæ, mercedem prophetæ accipiet: & qui recepit justum in nomine justi,
mercedem justi accipiet. Et qui potum dederit uni ex his pusillis cali- 42
cem aquæ frigidæ sicut in nomine discipuli mei; Amen dico vobis, Non
perdet mercedem suam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

39 * هركه جان خود را براي من كم كند * خود را بيابد * وهركه جان خود را يافت
40 اورا كم كند * هركه شما را قبول كند * مرا قبول كرده باشد * وهركه مرا قبول كند
41 فرستاننده مرا نيز قبول كرده باشد * هركه پيغامبررا † بنام من پيغامبري قبول
كند * مزد پيغامبر † بستاند * وهركه صديق را بنام من بصديق قبول كند مزد
42 صديق بستاند * وهركه [يكي] ازين كودكانرا آب خنك تنها بخوراند بنام
شاكردي * راست بشما بكويم كه مزد او كم نشود *

Quicunque animam suam propter me perdiderit, illam inveniet; & quicunque animam suam invenit, illam perdet. 39
Quicunque vos receperit, me recepit; & qui me recipit, cum qui misit me etiam recepit. 40
Quicunque Prophetam in nomine meo cum prophetia receperit, mercedem Prophetæ accipiet; & quicunque justum in nomine meo cum justitia receperit, mercedem justi accipiet. 41
Et quicunque uni ex his parvulis aquam frigidam tantùm propinaverit in nomine discipuli, certè vobis dico, quòd merces ejus non peribit. 42

CAP. XI. ια'.

Et factum est, cùm finivisset Jesus constituens duodecim discipulis su-
1 ΚΑὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐ-
is, transiit indè docere & prædicare in civitatibus eorum.
τοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.
At Joannes audiens in carcere opera Christi, mittens duos
2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας δύο
discipulorum suorum, Ait illi; Tu es veniens, an alium expectamus?
3 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;
Et respondens Jesus, ait illis; Euntes renuntiate Joanni quæ
4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ
auditis & videtis: Cæci vident, & claudi circumambulant, leprosi mun-
5 ἀκούετε καὶ βλέπετε· Τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθα-
dantur, & surdi audiunt, mortui resurgunt, & pauperes evangelizan-
ρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζον-
tur. Et beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me. Hi autem
6 ται. Καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Τούτων δὲ
7 euntibus, cœpit Jesus dicere turbis de Joanne; Quid existis in
πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί ἐξήλθετε εἰς
desertum spectare? arundinem à vento agitatam? Sed quid ex-
8 τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; Ἀλλὰ τί ἐξ-

K' ρβ

istis videre? hominem in mollibus vestimentis circumamictum? Ecce
ήλθετε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; Ἰδοὺ οἱ
mollia ferentes, in domibus regum sunt. Sed quid existis
τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε, 9
videre? prophetam? Utique, dico vobis, & abundantiùs Prophetâ. Hic enim
ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. Οὗτος γάρ 10
est de quo scriptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faci-
ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
em tuam, qui præparabit viam tuam ante te. Amen dico vo-
ώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Ἀμὴν λέγω ὑ- 11
bis, Non excitatum est in natis mulierum, major Joanne Baptista. Verùm
μῖν, Οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν, μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Ὁ δὲ
minor in regno cœlorum, major illo est. A verò diebus Jo-
μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, μείζων αὐτοῦ ἐστιν. Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰω- 12
annis Baptistæ usque nunc, regnum cœlorum vim patitur, & violen-
άννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βια-
ti rapiunt illud. Omnes enim prophetæ & Lex usque ad Joannem
σταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. Πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου 13
prophetaverunt. Et si vultis recipere, ipse est Elias futurus venire. Ha-
προεφήτευσαν. Καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. Ὁ ἔ- 14
bens aures audire, audiat.
χων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. 15

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕܩܘܪܒܐ ܕܦܣܩܗ ܕܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ * ܟܗ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܐ *

1 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܠܡ ܝܫܘܥ ܠܡܦܩܕܘ ܠܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܫܢܝ ܡܢ ܬܡܢ ܠܡܠܦܘ
2 ܘܠܡܟܪܙܘ ܒܡܕܝܢܬܗܘܢ. * ܝܘܚܢܢ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܥܒܕܘܗܝ ܕܡܫܝܚܐ.
3 ܫܕܪ ܒܝܕ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗ. * ܐܢܬ ܗܘ ܗܘ ܕܐܬܐ. ܐܘ ܠܐܚܪܝܢ ܗܘ ܡܣܟܝܢܢ. * ܥܢܐ
4 5 ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܐܫܬܥܘ ܠܝܘܚܢܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܚܙܝܢ. * ܣܡܝܐ
ܚܙܝܢ. ܘܚܓܝܪܐ ܡܗܠܟܝܢ. ܘܓܪܒܐ ܡܬܕܟܝܢ. ܘܚܪܫܐ ܫܡܥܝܢ. ܘܡܝܬܐ ܩܝܡܝܢ.
6 ܘܡܣܟܢܐ ܡܣܬܒܪܝܢ. * ܘܛܘܒܘܗܝ ܠܐܝܢܐ ܕܠܐ ܢܬܟܫܠ ܒܝ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܐܙܠܘ. ܫܪܝ
7 ܝܫܘܥ ܠܡܐܡܪ ܠܟܢܫܐ ܥܠ ܝܘܚܢܢ. ܡܢܐ ܢܦܩܬܘܢ ܠܡܕܒܪܐ ܠܡܚܙܐ. ܩܢܝܐ ܕܡܢ
8 ܪܘܚܐ ܡܬܬܙܝܥ. * ܘܐܠܐ ܡܢܐ ܢܦܩܬܘܢ ܠܡܚܙܐ. ܓܒܪܐ ܕܢܚܬܐ ܪܟܝܟܐ ܠܒܝܫ.
9 ܗܐ ܐܝܠܝܢ ܕܪܟܝܟܐ ܠܒܝܫܝܢ. ܒܝܬ ܡܠܟܐ ܐܢܘܢ. * ܘܐܠܐ ܡܢܐ ܢܦܩܬܘܢ ܠܡܚܙܐ.
10 ܢܒܝܐ. ܐܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܘܝܬܝܪ ܡܢ ܢܒܝܐ. * ܗܢܘ ܓܝܪ ܕܥܠܘܗܝ ܟܬܝܒ. ܕܗܐ ܐܢܐ
11 ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܡܠܐܟܝ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܟ. ܕܢܛܝܒ ܐܘܪܚܐ ܩܕܡܝܟ. * ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ.
12 ܕܠܐ ܩܡ ܒܝܠܝܕܝ ܢܫܐ ܕܪܒ ܡܢ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ. ܙܥܘܪܐ ܕܝܢ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܪܒ ܗܘ
13 ܡܢܗ. * ܡܢ ܝܘܡܝ ܝܘܚܢܢ ܕܝܢ ܡܥܡܕܢܐ ܘܥܕܡܐ ܠܗܫܐ. ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ
14 ܒܥܠܨܐ ܡܬܕܒܪܐ. ܘܥܠܨܢܐ ܡܚܛܦܝܢ ܠܗ. * ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܢܒܝܐ ܘܐܘܪܝܬܐ. ܥܕܡܐ
14 15 ܠܝܘܚܢܢ ܐܬܢܒܝܘ. * ܘܐܢ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܩܒܠܘ. ܕܗܘܝܘ ܐܠܝܐ ܕܥܬܝܕ ܠܡܐܬܐ. * ܡܢ
ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ.

Ad oblationem amputationis capitis Johannis. 25.

CAP. XI.

ET factum est, quum finem fecisset Jesus monendi duodecim discipulos suos, discessit illinc ad docendum & prædicandum in urbibus eorum. Johannes autem quum audîsset in carcere opera Messiæ, misit per discipulos suos, & dixit ei; Túne is es qui venturus est, an alium expectamus? Respondit Jesus, & ait illis; Ite, narrate Johanni ea quæ auditis & videtis. Cœci vident, & claudi ambulant, leprosique mundantur, & surdi audiunt, & mortui resurgunt, & pauperibus evangelizatur. Et felix ille qui non scandalizabitur in me. Quum autem abiissent, cœpit Jesus verba facere ad turbas de Johanne; Quid exîstis in desertum visuri? arundinem à vento agitatam? Sin minùs, quid exîstis visuri? virum vestimentis mollibus indutum? ecce ii qui mollibus vestiuntur, in aulis regum degunt. Sin minùs, quid exîstis visuri? Prophetam? Ita, dico vobis, imò prophetâ præstantiorem. Ipse enim est de quo scriptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, ut paret viam coram te. Verè dico vobis; Non surrexit inter natos mulierum major Johanne Baptistâ, minimus autem in regno cœlorum major est eo. A diebus porrò Johannis Baptistæ nunc usque, regnum cœlorum cum violentia accipitur, & violenti rapiunt illud. Nam cuncti prophetæ Lexque usque ad Johannem vaticinati sunt. Et si vultis, recipite: quia is est Elia qui venturus erat. Qui habet aures ad audiendum, audiat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* چون عيسي سپارشهاء خود را تمام كرد * از انجا بدر آمد ورفت كه 1
بياموزاند ودر شهرهاء ايشان مژده دهد   پنجاه نهم   فرستادن يحيي پيش
عيسي براي پرسش   * چون يحيي در زندان † كردارهاء مسيح را شنيد شاكردان 2
خود را فرستاد * وبدو كفت * توي انك خواهد امدن يا كسي ديكررا نكران 3
باشيم * * عيسي پاسخ داد وبديشان كفت* برويد يحيي را خبر دهيد * هرچه مي 4
بينيد ومي شنويد * *كوران مي بينند* وشلان بپاي مي روند* پيسان پاك مي 5
شوند * لالان كويا شدند * مردكان زنده مي شوند *مسكينان فرخنده مي
شوند * * خنك انك درمن بكمان نباشد 6

شصت   مدح عيسي يحيي را

* چون رفتند عيسي اغاز كرد * براي يحيي وبجماعت مي كفت *چرا در ويراني بدر آمديد* 7
كه ببينيد ني را كه ازباد مي لرزد* واكرنه چرا بدر آمديد *كه ببينيد مردي كه جامهء 8
زيبا پوشيده است * كساني كه جامهء زيبا پوشيده باشند * درسراي ملكان باشند *

CAP. XI.

Cum Jesus mandata sua consummâsset, illinc egressus est; & abiit ut doceret, & in civitatibus illorum prædicaret.

LIX. Missio Johannis ad Jesum interrogandum.

Cumque Johannes in carcere facta Christi audîsset, discipulos suos misit: Et illi dixit, Túne es ille qui venturus est, aut quempiam alium expectaturi sumus? Jesus responsum dedit, & iis dixit; Ite, Johanni renuntiate quicquid videtis & auditis. Cæci vident, & luxatis pedibus incedunt, leprosi mundantur, muti loquuntur, mortui reviviscunt, pauperes beantur. Et beatus ille qui de me in dubitationem adductus non fuerit.

LX. Laudat Jesus Johannem.

Cùm abiissent, Jesus exorsus est de Johanne, & turbæ dixit; quare in desertum exîstis? ut videretis arundinemque à vento agitatur. Sin minùs, quare exîstis? ut videretis hominem splendido vestitu amictum? illi qui vestimentis splendidis amiciuntur, in aulis regum sunt.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XI.

1 ET factum est, cùm consummâsset Jesus, præcipiens duodecim discipulis suis,
2 transiit indè ut doceret & prædicaret in civitatibus eorum. Joannes autem cùm
3 audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis, Ait illi; Tu
4 es, qui venturus es, an alium expectamus? Et respondens Jesus ait illis; Eun-
5 tes renuntiate Joanni quæ audistis, & vidistis. Cæci vident, claudi ambulant, le-
6 prosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: Et
beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus, cœpit
7 Jesus dicere ad turbas de Joanne; Quid existis in desertum videre? arundinem
vento agitatam? Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce 8
qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? pro- 9
phetam? Etiam dico vobis, & plus quàm prophetam. Hic est enim de quo scri- 10
ptum est; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam
tuam ante te. Amen dico vobis; Non surrexit inter natos mulierum major Joanne 11
Baptistâ: qui autem minor est in regno cœlorum, major est illo. A diebus autem 12
Joannis Baptistæ usque nunc, regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt il- 13
lud. Omnes enim prophetæ & lex, usque ad Joannem, prophetaverunt: Et si vul- 14
tis recipere, ipse est Elias, qui venturus est. Qui habet aures audiendi, audiat. 15

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثلثون *

Sectio trigesima.

1 * ولما اكمل يسوع امره لتلاميذه الاثني عشر انتقل من هناك ليعلم ويكرز في مدنهم *
2 * فلما سمع يوحنا في السجن باعمال المسيح ارسل اليه اثنين من تلاميذه قايلا * انت هو
3 الاتي ام ننتظر اخر * اجابهما يسوع قايلا اذهبا واعلما يوحنا بما رايتما وسمعتما * العميان
4 يبصرون * والعرج يمشون * والبرص يطهرون * والصم يسمعون * والموتى يقومون * والمساكين
5 يبشرون * فطوبى لمن لا يشك في * فلما ذهب هذان بدا يسوع ان يقول للجمع من
6 اجل يوحنا ماذا خرجتم الى البرية تنظرون * اقصبة تحركها الريح * او ماذا خرجتم
7 تنظرون * اانسانا لابسا لباسا ناعما * ها اهل اللباس الناعم * في بيوت الملوك * او ماذا
8 خرجتم تنظرون انبيا * نعم اقول لكم انه افضل من نبي * هذا الذي كتب من
9 اجله هاانذا مرسل ملاكي امام وجهك ليسهل طريقك امامك * امين اقول لكم انه لم
10 يقم في مواليد النساء اعظم من يوحنا المعمداني والصغير في ملكوت السماء اعظم منه * ومن
11 ايام يوحنا المعمداني الى الان فملكوت السموات تغصب وغاصبون يختطفونها * فان الناموس
12 والانبياء الى يوحنا * فان اردتم ان تقبلوه فهو ايليا المزمع ان ياتي * من له اذنان
13 سامعتان فليسمع *
14
15

CAP. XI.

ET cùm finem fecisset Jesus præcipi- 1
endi discipulis suis duodecim, discessit
indè, ut doceret & prædicaret in civi-
tatibus eorum. Cùm autem audisset Jo- 2
hannes in carcere opera Christi, misit ad
eum duos ex discipulis suis, dicens; Tu 3
es ille venturus, an sperabimus alium?
Respondit Jesus, & dixit eis; Ite & 4
referte Johanni quæ vidistis & udi-
stis. Cæci vident, & claudi ambulant, 5
& leprosi mundantur, & surdi audi-
unt, & mortui resurgunt, & pauperes
evangelizantur. Et beatus qui non hæ- 6
sitaverit in me. Cùm autem abiissent hi 7
duo, cœpit Jesus dicere ad turbas de Jo-
hanne? Quid existis in desertum vide-
re? num arundinem, quam agitat ven-
tus? Aut quid existis videre? num 8
hominem indutum vestimento molli?
Ecce homines vestimenti mollis, in do-
mibus regum sunt. Aut quid existis vi- 9
dere? Num prophetam? Etiam dico vo-
bis, quod ipse est præstantior quàm pro-
pheta. Iste est de quo scriptum est, Ec- 10
ce mitto angelum meum ante faciem me-
am, ad præparandam viam tuam ante te.
Amen dico vobis, quòd non surrexit in- 11
ter natos mulierum major Johanne Ba-
ptista. Attamen minimus in regno cœlo-
rum, major est illo. A diebus autem Jo- 12
hannis Baptistæ usque nunc, regnum cœ-
lorum vim patitur, & violenti rapiunt
illud. Nam Lex & Prophetæ usque ad 13
Johannem sunt. Quòd si velitis reci- 14
pere eum, ipse est Elias qui venturus
erat. Qui habet aures audientes, au- 15
diat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፲፩ ወኮነ፡ እምዘ፡ ሰለጠ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ እናዘ፡ይሌዝዞሙ፡ ለዐሠርቱ፡ወክልኤቱ፡ ሊረደኢ
ሁ፡ፈለሰ፡ እምህየ፡ ከመ፡ ይመህር፡ ወይስብክ፡ ውስተ፡ ሀገሪሆሙ፡፡ በእንተ፡
2 እለ፡ ተፈነዉ፡ እምኀበ፡ ዮሐንስ፡፡ ወዮሐንስ፡ ሰሚዖ፡ በቤተ፡ ሞቅ
3 ሕ፡ ምግባሪሁ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ ፈነወ፡ ክልኤተ፡ እምአርዳኢሁ፡ ኀቤሁ፡፡ ይቤ
4 ሎ፡አንተሁ፡ ዘይመጽእ፡ ወሚመ፡ ካልእ፡ ዘንሴፎ፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ይቤሎ
5 ሙ፡ ሑሩ፡ንግርዎ፡ ለዮሐንስ፡ዘትሰምዑ፡ወዘትሬእዩ፡፡ ዕዉራን፡ይሬእዩ፡ሐንካሳን፡ይ
6 ሐውሩ፡ ለምጻ፡ን፡ ይነጽሑ፡ጽሙማን፡ ይሰምዑ፡ምዉታን፡ይትነሥኡ፡ወነዳያን፡ይዜነዉ፡፡
7 ወብፁዕ፡ ውእቱ፡ ዘኢዐለወኒ፡ወኢይስሕት፡ ብየ፡፡ ወእምዝ፡ ኀለፉ፡ እሉ፡ ኣኀዘ፡ እግዚእ
ኢየሱስ፡ወይቤሎሙ፡ ለአሕዛብ፡ በእንተ፡ዮሐንስ፡ምንተ፡ ወፃእክሙ፡ ገዳመ፡ ትርአዩ፡ ብርዐኑ፡
8 ዘበነፋስ፡ ይትኀወስ፡፡ ምንተኑመ፡ ወፃእክሙ፡ ትርአዩ፡ ብእሴኑ፡ ዘቀጠንተ፡ ይለብስ፡ናሁ፡እ
9 ለሰ፡ቀጠንተ፡ይለብሱ፡ውስተ፡ቤተ፡ነገሥት፡ሀለዉ፡፡ ምንተኑመ፡ወፃእክሙ፡ነቢያኑ፡ትርአዩ፡
10 አወ፡እብለክሙ፡ ወፈድፋደ፡እምነቢይ፡፡ ዝንቱ፡ በእንተ፡ ዘጽሑፍ፡ናሁ፡አነ፡እፌኑ፡መልአክ
11 የ፡እምቅድመ፡ገጽከ፡ዘይጸይሕ፡ወያስተደሉ፡ፍኖተከ፡ቅድሜከ፡፡ አሜን፡እብለክሙ፡ኢተ
ንሥአ፡እምትውልደ፡አንስት፡ዘየዐቢ፡እምዮሐንስ፡ መጥምቅ፡ ወዘይንእሶ፡ በመንግሥተ፡ሰማያ
12 ት፡የዐቢ፡እምኔሁ፡፡ ወእምዋዕለ፡ዮሐንስ፡መጥምቅ፡እስከ፡ይእዜ፡ትትገፋዕ፡ መንግሥተ፡
13 ሰማያት፡ ወግፉዓን፡ብዙኃን፡ ይትሃየድዋ፡፡ እስመ፡ ኵሎሙ፡ ነቢያት፡ወኦሪት፡ እስከ፡ዮሐ
14 ንስ፡ ተነበዩ፡፡ ወአመሰ፡ትፈቅዱ፡ትትወከፍዎ፡ውእቱዘ፡ኤልያስ፡ዘሃለወ፡ይምጻእ፡፡ ዘቦ፡
15 እዝነ፡ ሰሚዐ፡ ይስማዕ፡፡

CAP. XI.

ET factum fuit quum consummâsset Dominus Jesus præcipiens duodecim 1
discipulis suis, transivit inde ut doceret, & prædicaret in civitatibus eorum.

De iis qui missi sunt a Johanne.

Et Johannes audiens in domo vinculi opera Domini Jesu, misit duos è di- 2
scipulis ejus ad eum, Dicere ei, Tune es qui veniet; vel alius est quem expecta- 3
bimus? Et respondens Dominus Jesus, dicebat iis; Euntes vos renuntiate Jo- 4
hanni quæ audistis, & quæ videtis. Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mun- 5
dantur, & surdi audiunt, mortui suscitantur, et pauperes evangelizantur. Et bea- 6
tus est ille qui non sprevit me neque peccavit contra me. Et quando recessissent 7
ii, cœpit Dominus Jesus, & dicit populo de Johanne; Quid existis in desertum
videre, arundinémne quæ cum vento agitatur? Quid exiistis videre, hominém- 8
ne qui gossipio vestitus est? ecce qui gossipio vestiuntur, in domo regum sunt. Quid 9
exiistis, prophetámne videre? Etiam, dico vobis, Et amplius quàm prophetam.
Hic est de quo scriptum est, Ecce ego manifesto angelum meum ante faciem tuam, 10
qui planã reddet, & præparabit viam tuam ante te. Amen dico vobis, Non sur- 11
rexit è progenie mulierum quisquam major Johanne Baptistâ: & qui junior est
eo, in regno cœlorum major est eo. Et à diebus Johannis Baptistæ usque nunc vio- 12
lentiam passum est regnum cœlorum, & violenti multi rapiunt illud. Quoniam 13
omnes prophetæ, & lex usq. Johannem prophetârunt. Et si vultis accipere eum, 14
ipse est ille Elias, qui venturus erat. Qui habet aurem, audiendo audiat. 15

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

9 * واکر نه چرا بدر آمدید که پیغمبر ببینید * آري بشما میکویم * از پیغمبر بهتر اینست *
10 * اینك براي او نبشته است نبوت اینك فرشته خود پیش روي تو مي فرستم *
11 که راه را برابر تو استوار بدارد * * راست بشما بکویم * بر نخاست در فرزندان زنان † بزرکتر از
12 یحیی شوینده * واینك کوچکترست در ملکوت آسمان * ازو بزرکترست * * از روزهاء یحیی
شوینده * تا این ساعت ملکوت آسمان † بزور کشیده مي شود * وکشیدکان بروي بر مي
13 † 14 فزولند * پیغامبران وتوریت تا یحیی پیغمبري کردند * واکر بخواهید قبول کنید که اوست †
15 ایلیا که خواهد آمدن * هرکه دو کوش شنونده دارد بشنود *

Quòd si non, quare existis? ut Pro- 9
phetam videretis? Imò dico vobis
Prophetâ præstantior hic est. Illud 10
est quod de eo scriptum est,

Prophetia.

Ecce angelum meum ante faciem tu-
am mitto, qui viam coram te mu-
nitam reddat. Næ dico vobis, Non 11
surrexit inter filios mulierum major
quàm Johannes Baptista: qui autem
minor est in regno cœlorum, eo major
est. A diebus vero Johannis Bapti- 12
stæ, ad hoc tempus, regnum cœlorum
cum violentia rapitur, & raptores
illud fortiter impetunt. Prophetæ 13
enim & lex usque ad Johannem
prophetiam fecerunt. Et, si vultis, 14
recipite, quòd is est Elias qui ventu-
rus erat. Quicunque aures audien- 15
tes habet, audiat.

Cui autem *assimilabo* generationem istam? Similis est *puerulis* in *foris* se-
16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; Ὁμοία ἐστὶ παιδαρίοις ἐν ἀγοραῖς καθ-
dentibus, *& acclamantibus* *sociis* *suis*, *Et dicentibus*; *Tibiâ sonuimus*
17 ημένοις, καὶ προσφωνοῦσι τοῖς ἑταίροις αὐτῶν, Καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν
vobis, & non saltâstis: lamentavimus *vobis*, & non planxistis. Venit enim
18 ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε. Ἦλθε γὰρ
Joannes neque manducans, neque bibens: & dicunt; Dæmonium habet. Venit
19 Ἰωάννης μήτε ἐσθίων, μήτε πίνων· καὶ λέγουσι, Δαιμόνιον ἔχει. Ἦλθεν
filius hominis manducans & bibens: & dicunt; Ecce homo *edax* &
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων· καὶ λέγουσιν, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ
vinipotator, publicanorum amicus & peccatorum. Et justificata est sapientia à
οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ
filiis *ipsius*. Tunc cœpit exprobrare *civitates*, in quibus factæ sunt
20 τῶν τέκνων αὐτῆς. Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο
plurimæ *efficacitates* ejus, quia non *pœnituissent*. Væ tibi *Chorazin*, væ tibi
21 αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. Οὐαί σοι Χοραζίν, οὐαί σοι
Bethsaida, quia si in Tyro & Sidone factæ essent *efficacitates* factæ in vobis,
Βηθσαϊδάν, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν,
olim in *sacco* & cinere *pœnituissent*. *Cæterùm* dico vobis; Tyro
22 πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. Πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ
& Sidoni remissiùs erit in die judicii, quàm vobis. Et tu Capharna-
καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. Καὶ σὺ Καπερναο- 23
um *quæ* usque cœlum *altè posita*, usque infernum *demitteris*: quia si in
ὺμ ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν
Sodomis factæ fuissent *efficacitates* factæ in te, mansissent usque *ho-*
Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σή-
diè. *Cæterùm* dico vobis, *Quòd* terræ Sodomorum remissiùs erit in die ju-
μερον. Πλὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρί- 24
dicii, quàm tibi. In illo tempore respondens Jesus, dixit; Confite-
σεως, ἢ σοί. Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ἐξομολο- 25
or tibi, Pater, Domine cœli & terræ, quia abscondisti hæc à sapi-
γοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σο-
entibus & *intelligentibus*, & revelâsti ea *imbecillis*. Ita Pater, quoniam sic
φῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. Ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως 26
fuit placitum ante te. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo.
ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου. 27
Et nemo *agnoscit* Filium, nisi Pater: neque Patrem quis *agnoscit*, nisi
καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τίς ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ
Filius, & cui voluerit Filius revelare.
ὁ υἱός, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܬܠܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܟܘ *

16 * ܠܡܢܐ ܕܝܢ ܐܕܡܝܗ ܠܫܪܒܬܐ ܗܕܐ. ܕܡܝܐ ܠܛܠܝܐ ܕܝܬܒܝܢ ܒܫܘܩܐ. ܘܩܥܝܢ ܠܚܒܪܝܗܘܢ
17 18 ܘܐܡܪܝܢ. * ܙܡܪܢ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܪܩܕܬܘܢ. ܐܠܝܢ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܐܪܩܕܬܘܢ. * ܐܬܐ ܓܝܪ ܝܘܚܢܢ ܕܠܐ
19 ܐܟܠ ܘܠܐ ܫܬܐ. ܘܐܡܪܝܢ. ܕܝܘܐ ܐܝܬ ܠܗ. * ܐܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܐܟܠ ܘܫܬܐ. ܘܐܡܪܝܢ. ܗܐ
ܓܒܪܐ ܐܟܘܠܐ ܘܫܬܐ ܚܡܪܐ. ܘܪܚܡܐ ܕܡܟܣܐ ܘܕܚܛܝܐ. ܘܐܙܕܕܩܬ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܥܒܕܝܗ.
20 * ܗܝܕܝܢ ܫܪܝ ܝܫܘܥ ܠܡܚܣܕܘ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܗܘܝ ܒܗܝܢ ܚܝܠܘܗܝ ܣܓܝܐܐ ܘܠܐ
21 ܬܒܘ. * ܘܐܡܪ ܗܘܐ. ܘܝ ܠܟܝ ܟܘܪܙܝܢ. ܘܝ ܠܟܝ ܒܝܬ ܨܝܕܐ. ܕܐܠܘ
ܒܨܘܪ ܘܒܨܝܕܢ. ܗܘܘ ܚܝܠܐ ܐܝܠܝܢ ܕܗܘܘ ܒܟܝܢ. ܟܒܪ ܕܝܢ ܒܣܩܐ ܘܒܩܛܡܐ ܬܒܘ.
22 23 * ܒܪܡ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܨܘܪ ܘܠܨܝܕܢ. ܢܗܘܐ ܢܝܚ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ ܐܘ ܠܟܘܢ. * ܘܐܢܬܝ
ܟܦܪܢܚܘܡ ܗܝ ܕܥܕܡܐ ܠܫܡܝܐ ܐܬܪܝܡܬܝ. ܥܕܡܐ ܠܫܝܘܠ ܬܬܚܬܝܢ. ܕܐܠܘ
24 ܒܣܕܘܡ ܗܘܘ ܚܝܠܐ ܐܝܠܝܢ ܕܗܘܘ ܒܟܝ. ܩܝܡܐ ܗܘܬ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. * ܒܪܡ ܐܡܪ ܐܢܐ
ܠܟܝ. ܕܠܐܪܥܐ ܕܣܕܘܡ ܢܗܘܐ ܢܝܚ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ ܐܘ ܠܟܝ.

ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܬܪܝܢ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܟܙ *

25 * ܒܗܘ ܙܒܢܐ. ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܟ ܐܒܝ ܡܪܐ ܕܫܡܝܐ ܘܕܐܪܥܐ. ܕܟܣܝܬ
26 ܗܠܝܢ ܡܢ ܚܟܝܡܐ ܘܡܣܬܟܠܢܐ. ܘܓܠܝܬ ܐܢܝܢ ܠܝܠܘܕܐ. * ܐܝܢ ܐܒܝ ܕܗܟܢܐ ܗܘܐ
27 ܨܒܝܢܐ ܩܕܡܝܟ. * ܟܠ ܡܕܡ ܐܫܬܠܡ ܠܝ ܡܢ ܐܒܝ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܝܕܥ ܠܒܪܐ ܐܠܐ ܐܢ ܐܒܐ.
ܐܦ ܠܐ ܠܐܒܐ ܐܢܫ ܝܕܥ ܐܠܐ ܐܢ ܒܪܐ. ܘܠܡܢ ܕܨܒܐ ܒܪܐ ܕܢܓܠܐ.

Secunda feria Septimanæ tertiæ Jejunii. 26.

Sed cuinam assimilabo generationem hanc? 16
Similis est pueris qui sedent in platea, & clamant ad socios suos, Et inquiunt; Ceci- 17
nimus vobis, nec saltavistis; & lamentati sumus vobis, nec planxistis. Venit enim Jo- 18
hannes nec edens, nec bibens, & aiunt, Dæmonium habet. Venit filius hominis e-
dens & bibens, & aiunt, Ecce homo edax, 19
& bibax vini, amicusque publicanorum ac flagitiosorum; & justificata est sapientia ab operibus suis. Tunc cœpit Jesus exprobra- 20
re urbibus illis in quibus editæ fuerant virtutes ipsius quamplurimæ, neque pœnitentiam egerant: Et dicebat, Væ tibi Co- 21
razin, væ tibi Bethsaida, quoniam si in Tyro & in Sidone editæ fuissent virtutes illæ, quæ in vobis editæ fuerunt, fortasse quidem in ciliciis & cinere pœnitentiam egissent.
Verùm dico vobis cum Tyro & Sidone a- 22
ctum iri mitiùs in die judicii, quàm vobiscum. Tuque Capharnahum, quæ ad cœlos 23
usque es evecta, usque ad inferos depriméris: quoniam si in Sodomis editæ fuissent virtutes illæ, quæ in te editæ sunt, extarent usque ad hodiernum diem. Verùm ego di- 24
co tibi cum terra Sodomorum fore mitiùs in die judicii, quàm tecum.

Ad vesperam Dominicâ secundâ post Epiphaniam. 27.

In illo tempore respondit Jesus, & ait; Con- 25
fiteor tibi pater mi, dominator cœli & terræ, quòd absconderis hæc à sapientibus et prudentibus, & revelaveris ea puerulis. Etiam 26
pater mi, quoniam talis fuit voluntas coram te. Omnia tradita sunt mihi à patre meo, & 27
nemo novit filium nisi pater; neque patrem quis novit, nisi filius, et cui voluerit filius revelare.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

16 * دیکر کفت که این دوده را بکه مانند کنم * بکودکانی * که در کنار راه نشسته اند *
17 بیاران خود بانک زنند * * وبکویند سرود کفتیم † برای شما رقص نکردید * ونوحه
18 کردیم زاری نکردید * * یحیی آمد نمی خورد * ونمی آشامید * کفتید دیوست درو *
19 * آمد فرزند بشر می خورد ومی آشامید * کفتید این مرد خورنده واشامنده است وسود
خوران وکناه کارانرا دوست می دارد * حکمت از کردارهاء خود درست شد شست
20 یکم نفرین شهرها که بمسیح ایمان نمی آوردند * * انکه اغاز کرد عیسی †
بنکوهیدن * آن شهرها که در ایشان † بسیار معجزها کرد * وتوبه نکردند *
21 * ومی کفت وای بر تو کورزین * وای بر تو † بیت صیادا * که اکر در صور وصیدا †
می شد * ان معجزها که در شما شدند * بر پلاسها وبر خاکستر توبه می کردند *
22 * اکنون بشما ای شهرها می کویم * که در روز داوری برای صور وصیدا آسایش باشد *
23 وبرای شما نباشد * * وتوای کفرناحوم که تا اسمان بلند شدهء * تا قعر نغلی دوزخ فروافتی *
آن معجزها که در تو شدند * اکر در سدوم شده بودی * تا امروز پایدار می بود

Iterum dixit, Quin hanc generationem cui assimilabo? pueris, qui juxta viam considentes sodalibus suis acclamant: Ac dicunt, Cecinimus vobis, non saltâstis; & planctum fecimus, fletum non edidistis. Johannes venit, & non comedit, neq; bibit; dixistis, Dæmonium est in eo: Venit filius hominis, & comedit & bibit; dixistis, Hic vir edax & bibax est, & publicanos & peccatores gratos habet: sapientia vero ab operibus suis perfecta est.

LXI. Maledictio civitatum qui in Christo fidem non habuerunt.

Tunc cœpit Jesus vituperare eas civitates in quibus multa miracula fecisset, neque pœnitentiam egerant. Et dixit, Væ tibi Corazin, væ tibi Bethsaida: quòd si in Tyro & Sidone fuissent facta ea miracula, quæ in vobis facta sunt, in ciliciis & in cinere pœnitentiam egissent. Nunc vobis, ô civitates, dico, quod in die judicii Tyro & Sidoni levamen erit, quod vobis non erit. Et tu ô Capharnahum, quæ usque ad cœlum exaltata es, ad imum foveæ inferni corrues: ea miracula quæ in te facta fuerunt si in Sodoma facta fuissent, usque in hanc diem stetisset.

Versio VULGATA LATINA.

16 Cui autem similem æstimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in
17 foro, qui clamantes coæqualibus Dicunt; Cecinimus vobis, & non saltâstis:
18 lamentavimus, & non planxistis. Venit enim Joannes neque manducans neque
bibens, & dicunt; Dæmonium habet. Venit filius hominis manducans & bi-
19 bens, & dicunt; Ecce homo vorax, & potator vini, publicanorum & peccatorum
20 amicus. Et justificata est sapientia à filiis suis. Tunc cœpit exprobrare civitati-
bus, in quibus factæ sunt plurimæ virtutes ejus, quia non egissent pœnitentiam.
21 Væ tibi Corozain, væ tibi Bethsaida: quia, si in Tyro & Sidone factæ essent vir-
tutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egissent.
Veruntamen dico vobis; Tyro & Sidoni remissiùs erit in die judicii, quàm vobis. 22
Et tu Capharnaum, numquid usque in cœlum exaltaberis? usque in infernum de- 23
scendes: quia si in Sodomis factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, fortè man-
sissent usque in hanc diem. Veruntamen dico vobis; Quia terræ Sodomorum re- 24
missiùs erit in die judicii, quàm tibi. In illo tempore respondens Jesus dixit; 25
Confiteor tibi Pater, Domine cœli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus,
& prudentibus, & revelâsti ea parvulis. Ita Pater: quoniam sic fuit placitum an- 26
te te. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Et nemo novit Filium, nisi Pater: 27
neque Patrem quis novit, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * بماذا اشبه هذا الجيل * يشبه صبيانا جلوسا في الاسواق بعضهم ينادون بعضا * قايلين زمرنا
17 لكم فلم ترقصوا ونحنا لكم فلم تبكوا * جاء يوحنا لا ياكل ولا يشرب فقالوا ان به جنون
18 * جاء ابن الانسان ياكل ويشرب فقالوا هذا انسان اكول شريب الخمر خليل العشارين
19 والخطاة * فتبررت الحكمة من بنيها *

Cui comparabo hanc generationem? Si- 16
milis est pueris sedentibus in foris, quo-
rum alii acclamant aliis, Dicentes; Ce- 17
cinimus vobis, & non saltâstis: lamen-
tati sumus vobis, & non planxistis. Ve- 18
nit Johannes non manducans neque bi-
bens, & dixerunt; Est in eo dæmonium.
Venit filius hominis manducans & bi- 19
bens, & dixerunt; Hic homo est vorax,
& potator vini, amicus publicanorum &
peccatorum. Quare justificata est sapi-
entia à filiis suis.

* الفصل الحادي والثلثون *

Sectio trigesima prima.

20 * حينيذ بداء يعير المدن التي كن فيهن اكثر قواته لانهم لم يتوبوا * ويقول الويل لك يا
21 كورزين والويل لك يا بيت صيدا * لان القوات التي كن فيكما قديما لو كن في صور وصيدا
22 لتابوا بالمسوح والرماد * لكني اقول لكما ان لصور وصيدا راحة يوم الدين اكثر منكما * وانت
23 يا كفرناحوم الذي ارتفعت الي السماء ستهبط الي الجحيم * لانه لو كن في سدوم القوات
التي كانت فيك اذن لبثت الي اليوم * واقول لكم ايضا ان ارض سدوم تجد راحة يوم الدين
24 اكثر منك *

Tunc cœpit exprobrare civitatibus, in 20
quibus factæ fuerunt pleræque virtutes
ejus, quòd non egissent pœnitentiam, Ac 21
dicere; Væ tibi Curazin, væ tibi Beth-
saida: quoniam virtutes quæ factæ sunt
in vobis, olim si factæ fuissent in Tyro &
Sidone, certè pœnitentiam egissent in cili-
ciis & cinere. Veruntamen dico vobis, 22
quòd Tyro & Sidoni requies erit in die
judicii major quàm vobis. Et tu Ca- 23
pharnaum, quæ te extulisti usque ad cæ-
lum, descendes usque ad infernum. Quia
si factæ fuissent in Sodoma virtutes quæ
factæ sunt in te, profectò mansissent usq;
ad hanc diem. Et dico vobis iterum quòd 24
terra Sodomæ inveniet requiem in die
judicii majorem quàm tu.

* الفصل الثاني والثلثون *

Sectio trigesima secunda.

25 * وفي ذلك الزمان اجاب يسوع قايلا اعترف لك ايها الاب رب السموات والارض لانك اخفيت
26 هذه عن الحكماء والفهماء واظهرتها للاطفال * نعم يا ابة ان هذه المسرة التي كانت امامك *
27 * كل قد دفع الي من الاب * وليس احد يعرف الابن الا الاب ولا الاب الا الابن
ولمن يشاء الابن يكشف *

Et in illo tempore respondit Jesus, & di- 25
xit; Confiteor tibi O Pater, Domine cæ-
lorum & terræ, quia abscondisti hæc à
sapientibus & prudentibus, & revelâsti
ea infantibus. Benè Pater mi, nam hæc 26
est voluntas quæ erat coram te. Omnia 27
tradita sunt mihi à Patre. Et nemo no-
vit filium, nisi Pater: neque Patrem,
nisi filius; & cui vult filius, revelat.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 መኑ፡ እስተማስሎ፡ ለዛ፡ ትውልድ፡ ትመስል፡ ደቂቀ፡ እለ፡ ይነብሩ፡ ውስተ፡ ጸጕ፡ እለ፡ ይጸው
17 ዑ፡ ቢጸሙ፡፡ እንዘ፡ ይብሉ፡ ዐንዘርና፡ ለክሙ፡ ወኢዘፈንክሙ፡ አስቆቀውና፡ ለክሙ፡ ወኢበ
18 ከይክሙ፡፡ እስመ፡ መጽአ፡ ዮሐንስ፡ እንዘ፡ ኢይበልዕ፡ ወኢይሰቲ፡ ወይቤልዎ፡ ጋኔን፡ ቦቱ፡፡
19 ወመጽአ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እም፡ ሕያው፡ እንዘ፡ ይሰቲ፡ ወይበልዕ፡ ወይቤሉ፡ ናሁ፡ ብእሲ፡ በላዒ፡
20 ወሰታዪ፡ ወይን፡ ዐርከ፡ መጸብሐያን፡ ወኃጥኣን፡ ወጻድቀት፡ ጥበብ፡ እምግባራ፡፡ አሜሃ፡ አ
ኀዘ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ይሐሥን፡ ለአህጉር፡ እለ፡ በውስቴቶን፡ ገብረ፡ ኀይለ፡ ብዙኀ፡ እስመ፡ ኢነ
21 ስሑ፡ ወይቤሎን፡፡ ወይለኪ፡ ኮራዚ፡ ወይለኪ፡ ቤተ፡ ሳይዳ፡ እስመ፡ በጢሮስ፡ ወበሲዶና፡
ተገብረ፡ ኀይል፡ እለ፡ ተገብረ፡ በላዕሌክን፡ እምወድአ፡ ካዕበ፡ በሠቅ፡ ወበሐመድ፡ እምነስሑ፡፡
22 ባሕቱ፡ ለክን፡ እብለክን፡ ጢሮስ፡ ወሲዶና፡ ሠሐ፡ ታተ፡ ይከውና፡ እሙ፡ ዕለተ፡ ደይን፡ እምኔክ
23 ን፡፡ ወአንቲኒ፡ ቅፍርናሆም፡ ቦኑ፡ እስከ፡ ሰማይኑ፡ ትትሌዐሊ፡ እስከ፡ ገሀነም፡ ትወር
ዲ፡፡ እስመ፡ ሶቤ፡ በሰደም፡ ተገብረ፡ ኀይል፡ እለ፡ ተገብረ፡ በውስቴትኪ፡ እምሀለዋ፡ እስ
24 ከ፡ ዮም፡፡ ባሕቱ፡ እብለክሙ፡ ከመ፡ ምድረ፡ ሰደም፡ ሠናተ፡ ትከውን፡ በዕለተ፡ ደይን፡
እምኔኪ፡፡

Quid assimilabo huic generationi? similis est parvulis sedentibus in foris, qui 16
acclamant sociis suis, Dicentes; Cantavimus vobis tibiis, & non saltâstis: ulu- 17
lavimus vobis, & non flevistis. Venit enim Johannes, nec edens, nec bibens: & 18
dicunt, Diabolus est in eo. Et venit filius hominis bibens, et edens: & dicunt, Ecce 19
homo edax, & potor vini, amicus publicanorum & peccatorum: & justificata est
sapientia ex operibus suis. Tunc cœpit Dominus Jesus deplorare civitates, in 20
quibus ediderat virtutem multam, quoniam non egissent pœnitentiam: & dicebat
iis, Væ tibi Chorasin, væ tibi Bethsaida, quoniã si in Tyro et Sidone edita fuisset 21
hæc virtus quæ edita fuit supra vos; olim, iterum in sacco & cinere resipuis-
sent. Quod ad vos autem, dico vobis; Tyrus & Sidon tolerabiliores erunt à die 22
Judicii, vobis. Et tu Capernaum, nònne usque ad cælum exaltata es? usque ad 23
gehennam descendes: etenim si in Sodoma editæ fuissent virtutes quæ editæ fue-
runt in te, mansissent usque hodiè. Veruntamen dico vobis, quòd terra Sodomæ 24
tolerabilior erit in die judicii, quàm tu.

በስድስ፡ ሰንበተ፡ አይሁድ፡

In sexto sabbato Judæorum.

25 በውእቱ፡ መዋዕል፡ አውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤ፡ አአምነከ፡ አባ፡ ወእሴብሐከ፡ እግዚአ፡
26 ሰማይ፡ ወምድር፡ እስመ፡ ኀባእከ፡ ዘንተ፡ እመጠቢባን፡ ወእማእምራን፡ ወከሠትኮ፡ ለሕፃና
27 ት፡፡ እወ፡ አባ፡ እስመ፡ ከመዝ፡ ኮነ፡ ፈቃድከ፡ በቅድሜከ፡፡ ኵሉ፡ ተውህበኒ፡ በኀበ፡
አቡየ፡ ወአልቦ፡ ዘያአምሮ፡ ለወልድ፡ ዘእንበለ፡ አብ፡፡ ወለአብኒ፡ አልቦ፡ ዘያአምሮ፡ ዘእንበ
ለ፡ ወልድ፡ ወለዘ፡ ፈቀደ፡ ወልድ፡ ይከሥት፡ ሎቱ፡፡

In illo tempore respondit Dominus Jesus, & dicit; Confiteor tibi pater, & glori- 25
ficabo te Domine cæli & terræ, quia abscondisti hoc à sapientibus & doctis, & 26
revelâsti parvulis. Etiam pater, quia sic fuit voluntas tua coram te. Omnia 27
data sunt mihi apud patrem meum, & nemo noscit filium, nisi pater: & patrem
meum nemo est qui noscit eum, nisi filius, et cui voluit filius revelare eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * الا بتو مي گويم * در روز داوري † بزمين سدوم † آسايش شود ودر تو نشود * * در
25 ان وقت اغاز كرد عيسي وگفت * اعتراف مي كنم ترا اي پدر خداوند آسمان وزمين *
كه از حكيمان ودانايان اين راز پوشيده داشتي * وبراي بچگان وكودكان †
26 آشكارا كردي * اري پدر ارادت پيش تو اين چنين شد * * هر چيزي از پدر من
27 بمن سپارده شد * وكسي پسر را نمي شناسد * مگر پدر * ونه كسي پدر را نيز شناسد *
مگر پسر * وبراي هر كه خواهد * پسر آشكارا كند *

Tibi verò dico, In die judicii terræ 24
Sodomæ levamen erit, quod tibi non
erit. Eo tempore exorsus est Jesus 25
& dixit; Confiteor tibi ô Pater,
Domine cæli ac terræ, quòd à sapien-
tibus & intelligentibus hoc secretum
tectum habueris, & infantibus &
parvulis manifestum feceris. Etiam 26
Pater, voluntas coram te ita fuit.
Omnis res à Patre meo mihi tradita 27
est: & nemo filium novit, nisi Pa-
ter; & nemo Patrem itidem novit
nisi Filius, & cuicunque voluerit
Filius ipsum notum facit.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΙ̃ΟΝ. ΚΕΦ. ΚΑ'.

Venite ad me omnes *laborantes*, & onerati, & ego *recreabo* vos.
28 Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς.
Tollite jugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, &
29 Ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι, καὶ
humilis corde: & invenietis requiem animabus vestris. *Nam* jugum
30 ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Ὁ γὰρ ζυγός
meum *blandum*, & onus meum leve *est*.
μου χρηστὸς, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

CAP. XII. ιβ'.

In illo tempore abiit Jesus *Sabbatis* per sata:
1 ἘΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων. ριγ ριε / ι ι
at discipuli ejus *esurierunt*, & cœperunt vellere spicas, & manducare. *Verùm*
2 οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας, καὶ ἐσθίειν. Οἱ δὲ
Pharisæi videntes, dixerunt ei; Ecce discipuli tui faciunt quod non li-
Φαρισαῖοι ἰδόντες, εἶπον αὐτῷ, Ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξ-
cet facere *in Sabbato*. Ille *verò* dixit eis; Non legistis quid fecerit David,
3 εστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ,
quando esuriit *ipse*, & qui cum eo? Quomodò intravit in domum
4 ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ
Dei, & panes propositionis comêdit, quos non *licitum erat* ei edere,
Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν,
neque his qui cum eo, nisi Sacerdotibus solis? Aut non legistis in Le-
οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; Ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νό- 5
ge, quia Sabbatis Sacerdotes in *Sacro* Sabbatum violant, & *incul-*
μῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτι-
pati sunt? Dico autem vobis, *Quòd Sacro* major est hîc. Si autem sciretis
οί εἰσι; Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ὧδε. Εἰ δὲ ἐγνώκειτε 6
quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium, nunquam condemnâssetis *incul-* 7
τί ἐστιν, Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναι-
patos. Dominus enim est & Sabbati filius hominis. Et *transiens* indè,
ΚΑ' τίους. Κύριος γάρ ἐστι καὶ τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, 8
venit in synagogam eorum. Et ecce homo *erat* manum habens 9
ριδ ρις / β β ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν τὴν χεῖρα ἔχων 10
aridam: & interrogabant eum, dicentes; Si licet Sabbatis curare?
ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν;
ut accusarent eum. Ipse autem dixit illis; Quis erit ex vobis ho-
ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄν- 11
mo, qui *habebit* ovem unam: & si ceciderit hæc Sabbatis in fove-
θρωπος ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βό-
am, nónne *apprehendet eam* & *eriget?* Quantò *igitur præstat* homo ove?
θυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; Πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; 12
Itaq; licet Sabbatis benè facere.
ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 * ܬܘ ܠܘܬܝ ܟܠܟܘܢ ܠܐܝܐ ܘܫܩܝܠܝ ܡܘܒܠܐ ܘܐܢܐ ܐܢܝܚܟܘܢ. * ܫܩܘܠܘ ܢܝܪܝ ܥܠܝܟܘܢ.
29 ܘܝܠܦܘ ܡܢܝ ܕܢܝܚ ܐܢܐ ܘܡܟܝܟ ܐܢܐ ܒܠܒܝ. ܘܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܢܝܚܐ ܠܢܦܫܬܟܘܢ.
30 * ܢܝܪܝ ܓܝܪ ܒܣܝܡ ܗܘ ܘܡܘܒܠܝ ܩܠܝܠ ܗܘ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܒ
1 * ܒܗܘ ܙܒܢܐ ܡܗܠܟ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܫܒܬܐ ܒܝܬ ܙܪܥܐ. ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܟܦܢܘ. ܘܫܪܝܘ
2 ܡܦܟܝܢ ܫܒܠܐ ܘܐܟܠܝܢ. * ܦܪܝܫܐ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܐܘܢܘܢ ܐܡܪܘ ܠܗ. ܗܐ ܬܠܡܝܕܝܟ ܥܒܕܝܢ
3 ܡܕܡ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܡܥܒܕ ܒܫܒܬܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܡܢܐ ܥܒܕ ܕܘܝܕ
4 ܟܕ ܟܦܢ ܘܕܥܡܗ. * ܐܝܟܢܐ ܥܠ ܠܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܚܡܐ ܕܦܬܘܪܗ ܕܡܪܝܐ
ܐܟܠ. ܗܘ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܗܘܐ ܠܗ ܠܡܐܟܠܗ. ܘܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ. ܐܠܐ ܠܟܗܢܐ ܒܠܚܘܕ.
5 * ܐܘ ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܒܐܘܪܝܬܐ. ܕܟܗܢܐ ܒܗܝܟܠܐ ܡܚܠܝܢ ܠܗ ܠܫܒܬܐ ܘܕܠܐ ܥܕܠܐ ܐܢܘܢ.
6 * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ. ܕܪܒ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܐܝܬ ܗܪܟܐ. * ܐܠܘ ܝܕܥܝܢ ܗܘܝܬܘܢ
7
8 ܡܢܘ ܚܢܢܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܘܠܐ ܕܒܚܬܐ. ܠܐ ܡܚܝܒܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܥܕܠܐ ܐܢܘܢ. * ܡܪܗ
ܓܝܪ ܕܫܒܬܐ ܐܝܬܘܗܝ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. * ܕܫܒܬܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܬܠܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܚܕ *
9
10 * ܘܫܢܐ ܡܢ ܬܡܢ ܝܫܘܥ ܘܐܬܐ ܠܟܢܘܫܬܗܘܢ. * ܘܓܒܪܐ ܚܕ ܬܡܢ ܗܘܐ ܕܝܒܝܫܐ
ܐܝܕܗ. ܘܡܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܢ ܫܠܝܛ ܒܫܒܬܐ ܠܡܐܣܝܘ. ܐܝܟ ܕܢܐܟܠܘܢ
11 ܩܪܨܘܗܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܓܒܪܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܪܒܐ ܚܕ. ܘܐܢ ܢܦܠ
12 ܒܓܘܡܨܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ. ܠܐ ܐܚܕ ܘܡܩܝܡ ܠܗ. * ܟܡܐ ܕܝܢ ܝܬܝܪ ܒܪܢܫܐ ܡܢ ܥܪܒܐ.
ܡܛܠ ܗܢܐ ܫܠܝܛ ܒܫܒܬܐ ܠܡܥܒܕ ܕܫܦܝܪ.

Venite ad me omnes fatigati, & bajulantes onera, & ego præbebo vobis requiem. Bajulate jugum meum super vos, & discite à me, quòd mitis sim, & humilis in corde meo: & invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, & onus meum leve est.

CAP. XII.

IN illo tempore iter faciebat Jesus in Sabbatho per sata, & discipuli ejus esuriebant, cœperuntque defricare spicas & edere. Pharisæi verò cùm aspexissent eos, dicunt ei; Ecce discipuli tui id faciunt quod illicitum est factu in sabbatho. Ipse verò dixit eis; Nonne legistis quid fecit David, quum esuriit, & ii qui cum eo erant? Quomodo [...] ingressus ædem Dei, & panem mensæ Domini comederit, quem non licitum erat [...] comedere, nec iis qui cum eo erant, nisi sa[...]cerdotibus tantùm? Aut non legistis in Lege, sacerdotes in templo dispensare ipsu[...] sabbathum, & sine reprehensione esse? E[...] verò dico vobis majorem templo hîc es[...] Quòd si nôssetis quid est, Misericordiam v[...]lo, & non sacrificium, non condemnare[...] eos qui sine culpa sunt. Dominus enim sab[...]bathi est filius hominis.

Die sabbatho Septimanæ tertiæ Jejunii, [...]

Et discessit illinc Jesus, venitque in syn[...]gogam eorum. Et homo quidam erat illi[...] cujus arida erat manus, & interrogavern[...] eum, dicentes; Licétne in sabbatho sana[...] ut accusarent eum. Ipse verò dixit eis; Quis est ex vobis homo qui habeat ov[...] unam; &, si cadat in foveam die sabbat[...] non prehendat & erigat eam? Quanto a[...]tem præstantior est homo quàm ovis? Q[...]re licet in sabbatho agere quod bonum [...]

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

28 شست دوم   خواندن مسیح خلق را براي راحت * بيائيد پيش من اي خستگي
29 كشيدگان† بارهاء سنگين • من شما را آسايش دهم • * يوغ من بر شما بنهيد • واز من
بياموزيد • زيرا سبك جان هستم • وفروتن متواضع در دل خود • وبراي جان خود
آسايش بيابيد • زيرا يوغ من خوش است وبار من اندك است
1 شست سوم   اشارت براي خوشهٔ گندم * دران روزگار مسيح ميان كشتزارها
[در روز شنبه] مي گرديد • شاگردان او گرسنه شدند • اغاز كردند • خوشهاء گندم
2 را بدست مي ماليدند • وپاك مي كردند • ومي خوردند • * چون معتزلان ديدند بعيسي
3 گفتند • اينك شاگردان تو در روز شنبه چيزي مي كنند • كه نشايد * مسيح بديشان
گفت • نخوانديد كه داود چه كرد • وقتي كه گرسنه شد • وايشان نيزكه با داود بودند •
4 * چگونه درخانهٔ خدا اندر رفت • ونان خوان خداي را خورد • روانبود بخورد • ونه ايشان كه
5 با وي بودند • الا مگر كوهنان • * ودر توريت نخوانده باشيد • كه كوهنان درهيكل شنبه
6 را بكشايند • وبر ايشان گرفت نباشد • * اكنون بشما مي گويم • اينجا هست انك از هيكل
7 بزرك ترست • * اگر مي دانستيد كيست • شفقت مي خواهم نه قربان گشته •

LXII. Invitat Christus hom[...]nes ad quietem.

Venite ad me ô fatigationem per[...] si oneribus gravibus, ego vobis [...]ctem dabo. Jugum meum vobis [...] imponite, & à me discite, quia [...]cilis animo sum, & humiliter de[...]sus corde meo: & animæ vestræ [...]quiem invenietis. Quia jugum [...]um jucundum est, & onus meum [...]dicum est.

LXIII. Narratio de spicis tritici

CAP. XII.

IN illo tempore, Jesu inter segetes die Sabbathi obambulante, discipuli ejus esuriebant, & cœperunt spic[...] tritici manibus fricare purgat[...] comedebant. Cùm Pharisæi hoc v[...]dissent, Jesu dixerunt; Ecce disc[...]puli tui in die Sabbathi rem facia[...] quæ non licita est. Christus illis dix[...] Annon legistis quid David fecerit quo tempore esuriret, & illi etia[...] qui cum Davide erant? Quomodo in domum Dei intravit, & panem mensæ Domini comedit, quem non li[...]cuit illi ut comederet, neque iis qui cum illo erant, nisi tantùm sacerdo[...]bus. Et in Lege nónne legistis, qu[...] sacerdotes in templo sabbathum vi[...]lant, & crimen eis non est? Nam vobis dico, Hic est qui templo ma[...] est. Si nôssetis quid illud si[...] Misericordiam volo non victimam

Versio VULGATA LATINA.

28 Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite
29 jugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde: &
30 invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, & onus me-
um leve.

CAP. XII.

1 IN illo tempore abiit Jesus per sata sabbato: discipuli autem ejus esurientes cœ-
2 perunt vellere spicas, & manducare. Pharisæi autem videntes, dixerunt ei; Ec-
3 ce discipuli tui faciunt quod non licet facere sabbatis. At ille dixit eis; Non
4 legistis quid fecerit David, quando esuriit, & qui cum eo erant? Quomodò in-
travit in domum Dei, & panes propositionis comêdit, quos non licebat ei ede-
re, neque his qui cum eo erant, nisi solis sacerdotibus? Aut non legistis in lege, 5
quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant, & sine crimine sunt? Di- 6
co autem vobis, quia templo major est hic. Si autem sciretis quid est; Misericor- 7
diam volo, & non sacrificium: nunquam condemnâssetis innocentes. Domi- 8
nus enim est filius hominis etiam sabbati. Et cùm indè transîsset, venit in syn- 9
agogam eorum. Et ecce homo manum habens aridam, & interrogabant eum, 10
dicentes; Si licet sabbatis curare? ut accusarent eum. Ipse autem dixit illis; 11
Quis erit ex vobis homo, qui habeat ovem unam, & si ceciderit hæc sabbatis in
foveam, nónne tenebit & levabit eam? Quantò magìs melior est homo ove? 12
Itaque licet sabbatis benefacere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 * تعالوا الي يا جميع المتعبين الثقيلي الحمل وانا اريحكم * احملوا نيري عليكم وتعلموا
29
30 مني فاني وديع ومتواضع القلب * وتجدون راحة لنفوسكم * لان نيري طيب وحملي خفيف *

* الفصل الثالث والثلثون *

1 * وفي ذلك الزمان مر يسوع في سبت بالزروع وجاع تلاميذه فبدوا يفركون سنبلا وياكلون *
2 * فلما ابصرهم الفريسيون قالوا له ها تلاميذك يعملون ما لا يحل عمله في السبت * فقال لهم
3 اما قراتم ما صنع داود لما جاع والذين معه * كيف دخل بيت الله واكل خبز التقدمة *
4 الذي لا يحل له اكله ولا للذين معه الا الكهنة فقط * او ما قراتم في الناموس ان
5 الكهنة في السبت في الهيكل ينجسون السبت وليس عليهم ذنب * اقول لكم ان ههنا
6 اعظم من الهيكل * لو كنتم تعلمون ما هو مكتوب اني اريد الرحمة لا الذبيحة لما
7 حكمتم على من لا ذنب له * ورب السبت هو ابن الانسان *
8 * الفصل الرابع والثلثون *

9 * وانتقل □ من هناك ودخل مجمعهم * واذا رجل هناك يده يابسة * فسالوه قايلين * هل يحل
10 ان يشفي في السبت ليفرقوه * فقال لهم اي انسان منكم يكون له خروف واحد يسقط في
11 حفرة في السبت افلا يمسكه ويقيمه * فكم احري الانسان افضل من الخروف * فاذن
12 جيد هو فعل الخير في السبوت *

Venite ad me omnes fessi & gravati o- 28
nere, & ego reficiam vos. Portate ju- 29
gum meum super vos, & discite à me,
quia sum mitis, & humilis corde: &
invenietis requiem animabus vestris.
Quoniam jugum meum jucundum est, & 30
onus meum leve.

Sectio trigesima tertia.

CAP. XII.

IN illo tempore transivit Jesus in sab- 1
batho per sata; & esurierunt discipuli
ejus, & cœperunt desricare spicas &
manducare. Cùm autem vidissent eos 2
Pharisæi, dixerunt ei; Ecce discipuli
tui faciunt quod non licet facere in sab-
batho. Ait illis, Nonne legistis quid 3
fecerit David quando esuriit, & qui
cum eo erant? Quomodo intravit in 4
domum Dei, & comêdit panem proposi-
tionis, quem non licebat ei comedere, ne-
que his qui cum eo erant, nisi sacerdoti-
bus tantùm? Aut non legistis in Lege, 5
quod sacerdotes sabbatho in templo vi-
olant sabbathum, & non est eis pecca-
tum? Dico vobis, Quia hic major est 6
templo. Si sciretis quod est scriptum; 7
Ego volo misericordiam, non sacrifici-
um: certè non judicaretis eum, cui non
est peccatum, Quum Dominus sabbathi 8
sit filius hominis.

Sectio trigesima quarta.

Et discessit Jesus inde, & intra- 9
vit synagogam eorum. Et ecce homi-
nem ibi, cujus manus arida erat. Et in- 10
terrogaverunt eum, dicentes; Num li-
cet curare in sabbatho? ut accusarent
eum. Dixit autem illis, Quis homo 11
ex vobis est, qui habeat agnum unum:
& si ciciderit in foveam in sabbatho,
nonne prebendet eum, & levabit eum?
Quantò magis homo præstantior est agno? 12
itaque optimum est operari bonum in
sabbathis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ንዑ ፡ ኀቤየ ፡ ኵልክሙ ፡ ሠረኃን ፡ ወጽዑራን ፡ ወአነ ፡ አዐርፈክሙ ፡፡ ንሥኡ ፡ አርዑ
29 ትየ ፡ ዲቤክሙ ፡ ወአእምሩ ፡ እምኔየ ፡ ከመ ፡ የዋህ ፡ አነ ፡ ወትሑት ፡ ልብየ ፡ ወትረክ
30 ቡ ፡ ዕረፍተ ፡ ለነፍስክሙ ፡፡ እስመ ፡ አርዑትየሰ ፡ ሠናይ ፡ ወጾርየሰ ፡ ቀሊል ፡ ውእ
ቱ ፡፡

ሰንበተ ፡ ወትረ ፡

1 በውእቱ ፡ መዋዕል ፡ ኃለፈ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ በሰንበት ፡ እንተ ፡ መንገለ ፡ ገራህት ፡ ወአርደ
2 ኢሁሰ ፡ ርኅቡ ፡ ወአኀዙ ፡ ይምሐዉ ፡ ሠዊተ ፡ ወይብልዑ ፡፡ ወፈሪሳውያንሰ ፡ ርእዩ ፡ ወይ
3 ቤልዎ ፡ ናሁ ፡ አርደኢክ ፡ ይገብሩ ፡ ዘኢይከውን ፡ ገቢረ ፡ በሰንበት ፡፡ ወይቤሎ
4 ሙ ፡ ኢያንበብክሙኑ ፡ ዘገብረ ፡ ዳዊት ፡ አመ ፡ ርኅበ ፡ ወእለ ፡ ምስሌሁ ፡፡ ዘከመ ፡ ቦአ ፡
ቤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወኅብስተ ፡ ቍርባን ፡ በልዐ ፡ እንዘ ፡ ኢይከውኖ ፡ ለበሊዕ ፡ ወኢለ
5 እ ፡ ምስሌሁ ፡ ዘእንበለ ፡ ለካህናት ፡ ለባሕቲቶሙ ፡፡ ኢያንበብክሙኑ ፡ ዘይቤ ፡ ውስተ ፡
6 ኦሪት ፡ ከመ ፡ በሰንበታት ፡ ካህናት ፡ በቤተ ፡ መቅደስ ፡ ሰንበተ ፡ ያረኵሱ ፡ ወኢይከውኖሙ ፡
7 ጌጋየ ፡፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ዘየዐቢ ፡ እምቤተ ፡ መቅደስ ፡ ሃሎ ፡ ዝየ ፡፡ ሶበ ፡
ታአምሩ ፡ ምንት ፡ ውእቱ ፡ ዘይቤ ፡ ምሕረተ ፡ እፈቅድ ፡ ወአኮ ፡ መሥዋዕተ ፡ እም ፡
8 ኢኰነንክሙዎሙ ፡ ለንጹሓን ፡፡ እስመ ፡ እግዚኡ ፡ ውእቱ ፡ ለሰንበት ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እ
9 ሙ ፡ ሕያው ፡፡ በእንተ ፡ ዘየብሰት ፡ እዴሁ ፡፡ ወፈለሰ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እምህየ ፡ ሖ
10 ረ ፡ ውስተ ፡ ምኵራቦሙ ፡፡ ወናሁ ፡ ብእሲ ፡ ዘእዴሁ ፡ የብሰት ፡ ወተስእልዎ ፡ እንዘ ፡ ይ
11 ብሉ ፡ እም ፡ ይከውን ፡ በሰንበት ፡ ፈውሶ ፡ ከመ ፡ ያስተዋድይዎ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ መኑ ፡
እምውስቴትክሙ ፡ ሰብእ ፡ ዘቦ ፡ አሐተ ፡ በግዐ ፡ ወእመ ፡ ወድቀት በሰንበት ፡ ውስተ ፡
12 ግብ ፡ አኮኑ ፡ ይእኅዛ ፡ ወያነሥኣ ፡፡ እፎ ፡ ፈድፋደ ፡ ይኄይስ ፡ ሰብእ ፡ እምበግዕ ፡
ይከውንኬ ፡ በሰንበታት ፡ ገቢረ ፡ ሠናይ ፡፡

Venite ad me omnes vos laborantes, & dolentes, & ego requiescere vos 28
faciam. Accipite jugum meum super vos, & discite à me; quòd mitis sum, 29
& humile est cor meum: & invenietis requiem animabus vestris. Quoni- 30
am jugum meum bonum, & onus meum leve est.

CAP. XII.

Vespere Sabbati.

IN illo tempore transivit Dominus Jesus, in Sabbatho prope sata, & di- 1
scipuli ejus esurierunt: & cœperunt evellere spicas & edere. Et Pharisæi 2
viderunt, & dixerunt ei; Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere in 3
sabbatho. Et dixit iis, Nonne legistis quid fecit David quando esuriit, & 4
illi cum eo: Quomodo introierit domum Dei, & panes oblationis comedit,
quod non erat licitum edere sibi, neque iis qui cum illo erant, sed sacerdoti-
bus solis? Nónne legistis quod dictum est in lege, Quòd in sabbathis sacer- 5
dotes in templo sabbatum polluunt, & non est iis culpa. Dico vobis, 6
Quòd qui major est templo est hic. Si scitis quid est hoc quod dicitur, 7
Misericordiam volo, & non sacrificium, tunc non condemnâssetis inopes.
Quia Dominus est sabbathi filius hominis. 8

De habente aridam manum.

Et digressus indè Jesus venit in synagogam eorum. Et ecce homo cujus 9
manus arida fuit: & rogabant eum dicentes, Licétne in Sabbatho sanare eum?
ut accusarent eum. Et dicit iis, Quis è vobis homo qui habet unam ovem, 10
& si ciciderit in Sabbatho in foveam, nónne apprehendet eam, & levabit 11
eam? Quantò magis præstat homo ove? licebit igitur in Sabbathis bonum 12
facere.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 ملامت مكنيد با ايشان كه بي ملامت اند * زيرا خداوند شنبه فرزند آدميست
شست چهارم دست خشك را درست كردن * عيسي ازانجا كذشت وبعد ازان 9
10 در انجمنها ايشان مي كرديد * وديد انجا مردي كه دست او خشك بود * ازو مي
پرسيدند ومي كفتند واجب است كه در شنبه † شفا دهند * بمعني انك † بروي نكته
11 كيرند * او بديشان كفت كيست ازشما كه يك كوسفند اورا باشد * وبروز شنبه ان
12 كوسفند در چاه افتد * دست ننهد واورا بدر نيارد * اكنون تا چند مرد از كوسفند
بهترست * پس واجب شد كه در روز شنبه † نيكي كنند *

non culpassetis eos qui culpâ carent.
Nam Dominus sabbathi Filius ho- 8
minis est.

LXIV. Manûs aridæ sanatio.

Jesus illinc perrexit, & post hæc in 9
synagogis eorum obibat. Et vidit illic 10
homine, cujus manus arida erat: eum
interrogabant, ac dicebant; Oportét-
ne in sabbatho sanare? eo animo ut
in eum dictum arriperent. Ipse illis 11
dixit; Quis est ex vobis, cui ovis
una sit, & in die sabbathi illa ovis
in puteum incidat, & manu admotâ
eam non eruat? Quanto autem ho- 12
mo ovi præstat? proinde oportet
in die sabbathi bonum facere.

Tunc ait homini; Extende manum tuam. Et exten-
13 Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. καὶ ἐξέτει-
dit: & restituta est *sana*, sicut altera. *At Pharisæi* con-
14 νε· καὶ ἀποκατεστάθη ὑγιὴς, ὡς ἡ ἄλλη. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμ-
silium capiebant adversùs eum *exeuntes*, *ut* eum perderent. *At*
15 βούλιον ἔλαβον κατ᾽ αὐτοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ δὲ
Jesus cognoscens, recessit indè: & *sequutæ* sunt eum *turbæ multæ*, &
Ἰησοῦς γνοὺς, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, καὶ
curavit eos omnes. Et *increpavit eos ut* ne manifestum eum
16 ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας· Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν
facerent. Ut adimpleretur *pronuntiatum* per Esaiam prophetam,
17 ποιήσωσιν. Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου,
dicentem; Ecce puer meus, quem elegi: dilectus meus, in quo *de-*
18 λέγοντος, Ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ὃν ἡρέτισα· ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐ-
lectata est anima mea. Ponam Spiritum meum super eum, & judicium genti-
δόκησεν ἡ ψυχή μου. θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ᾽ αὐτὸν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνε-
bus *annuntiabit.* Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in pla-
19 σιν ἀπαγγελεῖ. Οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τὶς ἐν ταῖς πλα-
teis vocem ejus. *Calamum contritum* non confringet, & linum fumigans
20 τείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ λίνον τυφόμενον
non extinguet, donec ejiciat *in* victoriam judicium: Et in nomine ejus
21 οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν· Καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ

ΚΒʹ gentes sperabunt. Tunc *allatus est ei dæmoniacus*, cæcus, & mutus: &
ἔθνη ἐλπιοῦσι. Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς, καὶ κωφός· καὶ 22
curavit eum, ita ut *cæcum & mutum & loqui & videre.* Et stupebant
ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. Καὶ ἐξίσταντο 23
omnes turbæ, & dicebant; Numquid hic est filius David? *At*
πάντες οἱ ὄχλοι, καὶ ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαβίδ; Οἱ δὲ 24
Pharisæi audientes, dixerunt; Hic non ejicit dæmones, *si non* in
Φαρισαῖοι ἀκούσαντες, εἶπον, Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν
Beelzebul principe dæmoniorum. Sciens autem Jesus cogitatio-
τῷ Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμή- 25
nes eorum, dixit eis; Omne regnum divisum contra se, desolabitur:
σεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ᾽ ἑαυτῆς, ἐρημοῦται·
& omnis civitas vel domus divisa contra se, non stabit. Et si sata-
καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ᾽ ἑαυτῆς, οὐ σταθήσεται. Καὶ εἰ ὁ Σατα- 26
nas satanam ejicit, *in seipsum* divisus est: quomodò ergo stabit re-
νᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βα-
gnum ejus? Et si ego in *Beelzebul* ejicio dæmones, filii vestri in
σιλεία αὐτοῦ; Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν 27
quo ejiciunt? *propter hoc* ipsi vestri erunt judices. Si autem ego in spiritu
τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται κριταί. Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι 28
Dei ejicio dæmones, igitur pervenit in vos regnum Dei.
Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܦܫܘܛ ܐܝܕܟ ܘܦܫܛ ܐܝܕܗ ܘܬܩܢܬ ܐܝܟ ܚܒܪܬܗ. * ܘܢܦܩܘ
14
15 ܦܪܝܫܐ ܘܡܠܟܐ ܢܣܒܘ ܥܠܘܗܝ ܐܝܟ ܕܢܘܒܕܘܢܗ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܘܫܢܝ ܠܗ
16 ܡܢ ܬܡܢ. ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܘܐܣܝ ܠܟܠܗܘܢ. * ܘܟܐܐ ܒܗܘܢ ܕܠܐ ܢܓܠܘܢܝܗܝ.
17 * ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. * ܗܐ ܥܒܕܝ ܕܒܗ ܨܒܝܬ ܚܒܝܒܝ
18
19 ܕܣܘܚܬ ܒܗ ܢܦܫܝ. ܪܘܚܝ ܐܣܝܡ ܥܠܘܗܝ. ܘܕܝܢܐ ܠܥܡܡܐ ܢܟܪܙ. * ܠܐ ܢܬܚܪܐ ܘܠܐ
20 ܢܩܥܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܫܡܥ ܩܠܗ ܒܫܘܩܐ. * ܩܢܝܐ ܪܥܝܥܐ ܠܐ ܢܬܒܪ. ܘܫܪܓܐ ܕܡܛܦܛܦ ܠܐ
21 ܢܕܥܟ. ܥܕܡܐ ܕܢܦܩ ܕܝܢܐ ܠܙܟܘܬܐ. * ܘܒܫܡܗ ܥܡܡܐ ܢܣܒܪܘܢ.
* ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܩܕܡ ܨܘܡܐ * ܝܛ *
22 * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܠܗ ܕܝܘܢܐ ܚܕ ܕܚܪܫ ܘܣܡܐ ܘܐܣܝܗ. ܐܝܟܢܐ ܕܚܪܫܐ ܘܣܡܝܐ ܢܡܠܠ
23 ܘܢܚܙܐ. * ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪܝܢ ܕܠܡܐ ܗܢܘ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. * ܦܪܝܫܐ
24
25 ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܘ ܐܡܪܝܢ. ܗܢܐ ܠܐ ܡܦܩ ܫܐܕܐ. ܐܠܐ ܒܒܥܠܙܒܘܒ ܪܝܫܐ ܕܫܐܕܐ. * ܝܫܘܥ
ܕܝܢ ܝܕܥ ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܟܠ ܡܠܟܘ ܕܬܬܦܠܓ ܥܠ ܢܦܫܗ ܬܚܪܘܒ.
26 ܘܟܠ ܒܝܬ ܘܡܕܝܢܐ ܕܬܬܦܠܓ ܥܠ ܢܦܫܗ ܠܐ ܬܩܘܡ. * ܘܐܢ ܣܛܢܐ ܠܣܛܢܐ ܡܦܩ.
27 ܥܠ ܢܦܫܗ ܐܬܦܠܓ. ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܩܝܡܐ ܡܠܟܘܬܗ. * ܘܐܢ ܐܢܐ ܒܒܥܠܙܒܘܒ
ܡܦܩ ܐܢܐ ܫܐܕܐ. ܒܢܝܟܘܢ ܒܡܢܐ ܡܦܩܝܢ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܠܟܘܢ
28 ܕܝܢܐ. * ܘܐܢ ܒܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܐܢܐ ܡܦܩ ܐܢܐ ܫܐܕܐ. ܩܪܒܬ ܠܗ ܥܠܝܟܘܢ ܡܠܟܘܬܗ
ܕܐܠܗܐ.

Tunc dixit illi homini; Extende manum 13
tuam, & extendit manum suam, & restitu-
ta est sicut socia sua. Et egressi sunt Pha- 14
risæi, & consilium inierunt adversùs eum,
ut perderent eum. Jesus autem scivit, & 15
secessit illinc: & abierunt post eum turbæ
multæ, easque sanavit omnes. Et objur- 16
gavit eos, ne ipsum revelarent, Ut imple- 17
retur quod dictum est per Esaiam prophe-
tam, dicentem; Ecce servus meus in quo 18
mihi complacui, dilectus meus quem exo-
ptavit anima mea, spiritum meum ponam
super eum, & judicium Gentibus prædica-
bit. Non litigabit, neque clamabit, & ne- 19
mo audiet vocem ejus in platea. Arundi- 20
nem quassatam non conteret, lucernam cre-
pitantem non extinguet: quoad proferat ju-
dicium ad victoriam. Et in ejus nomine Gen- 21
tes sperabunt.
Ad vesperam Dominicæ ante Jejunium. 19.
Tunc obtulerunt ei dæmoniacum quendam 22
mutum & cæcum, & sanavit eum, ita ut
mutus & cæcus loqueretur, & videret. Et 23
mirabantur omnes turbæ, dicentes; Num
iste est filius David? Pharisæi verò quum 24
audîssent, aiunt; Iste non ejicit dæmonia
nisi per Beelzebub caput dæmoniorum. Je- 25
sus autem sciens cogitationes eorum, ait il-
lis; Omne regnum quod divisum fuerit ad-
versùs seipsum, vastabitur: & omnis domus
& urbs quæ contra semetipsam divisa fue-
rit, non stabit. Sed si Satanas Satanam e- 26
jicit, contra semetipsum divisus est: quo-
modo igitur stat regnum ejus? Quòd si 27
ego per Beelzebub ejicio dæmonia, filii
vestri per quid ejiciunt ea? propter hoc
ipsi erunt vobis judices. Sed si per spiri- 28
tum Dei ego ejicio dæmonia, advénit in
vos regnum Dei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 * انکه بدان مرد کفت * دست خود درازکن دراز کرد خوش ودرست * همچو ان
14 دست دیکر * * معتزلان بدر آمدند * ومشورت کردند * که اورا کم کنند *
15 * عیسي دانست * ازانجا نقل کرد * جماعت بسیار در دنبال او آمدند * وهمکنانرا
16 خوش مي کرد * وسپارش کرد که اورا آشکارا نکنند

شست پنجم پیغمبري

17 * تا تمام شود انج در اشعیاء † پیغامبر کفته شد نبوت * اینک بندهٔ من که اورا
18 پسندیدم * دوست من * انك جان من بدو ارام کرفت * جان من بر وي بنهم * خلق
19 را عدل بیاموزاند * * مراباه نکند * وبانك نزند * وکسي اوازش در کوجها نشنود * * ني
20 کوفته را نشکند * وچراغي که بغنود نخسپاند * تا انکه که حکم به پیروزي †
21 بدر اید * * وخلق بنامش † توکل کنند * شست ششم شفا دادن بدان
22 دیوانه که لال ونابینا بود * انکه پیش او آوردند † دیوانه که کنك وکور بود *
ودرحال اورا خوش کرد * انچنانکه زبان او کویا شد * وچشم او روشن کشت * وبدید *

* *Tunc illi homini dixit, Manum tuam* 13
protende: protendit illam *sanam & integram; veluti manum alteram.*
Pharisæi igitur *egressi sunt & con-* 14
silium inierunt ut eum perderent. Je- 15
sus hoc cognito illinc secessit: turba-
que *multa secuta est eum, & omnes*
sanavit. Et mandatum dedit, ne il- 16
lum manifestum facerent.

LXV. Prophetia.

Ut impleretur quod in Esaia prophe- 17
ta dictum est:

Prophetia.

Ecce servus meus, quo mihi compla- 18
citum est; dilectus meus in quo ani-
ma mea acquiescit: spiritum meum
super illum ponam, & populos justi-
tiam docebit. Hypocriticè non aget, 19
& clamorem non efferet; nec quis-
quam vocem ejus in plateis audiet.
Arundinem quassatam non franget, 20
& lucernam moribundam non extin-
guet, donec judicium cum victoria
proferat. Et populi in nomine ejus 21
fiduciam agent.

LXVI. Sanatio dæmoniaci, qui mutus & cæcus erat.

Tunc ad eum adduxerunt dæmonia- 22
cum, qui mutus & cæcus erat, &
& illicò eum sanum reddidit, ita
ut lingua ejus loqui posset, & ocu-
li ejus illuminarentur, & videret.

Versio VULGATA LATINA.

13 Tunc ait homini; Extende manum tuam: Et extendit, & restituta est sanitati
14 sicut altera. Exeuntes autem Pharisæi, consilium faciebant adversùs eum, quo-
15 modò perderent eum. Jesus autem sciens recessit indè: & secuti sunt eum
16 multi, & curavit eos omnes: Et præcepit eis ne manifestum se facerent.
17 Ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem; Ecce puer
18 meus, quem elegi; dilectus meus, in quo benè complacuit animæ meæ. Ponam
19 spiritum meum super eum, & judicium gentibus nuntiabit. Non contendet, ne-
20 que clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem ejus: Arundinem quassa-
tam non confringet, & linum fumigans non extinguet, donec ejiciat ad victori-
21 am judicium: Et in nomine ejus gentes sperabunt. Tunc oblatus est ei dæmonium
22 habens, cæcus, & mutus: & curavit eum, ita ut loqueretur & videret. Et 23
stupebant omnes turbæ, & dicebant; Numquid hic est filius David? Phari- 24
sæi autem audientes, dixerunt; Hic non ejicit dæmones nisi in Beelzebub prin-
cipe dæmoniorum. Jesus autem sciens cogitationes eorum, dixit eis; Omne 25
regnum divisum contra se, desolabitur: & omnis civitas, vel domus divisa con-
tra se, non stabit. Et si satanas satanam ejicit, adversùs se divisus est: quo- 26
modò ergò stabit regnum ejus? Et si ego in Beelzebub ejicio dæmones, filii 27
vestri in quo ejiciunt? Ideò ipsi judices vestri erunt. Si autem ego in spiritu 28
Dei ejicio dæmones, igitur pervênit in vos regnum Dei.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 حينيذ قال للانسان امدد يدك فمدها فصحت مثل الاخري * 14 تخرج الفريسيون متوامرين
في اهلاكه * 15 فعلم يسوع وانعزل من هناك، وتبعه جمع كثير وشفي جميعهم * 16 ونهاهم عن
اظهار ذلك * 17 ليتم ما قيل من اشعياء النبي * 18 ها فتاي الذي هويت وحبيبي الذي سر
به نفسي اضع روحي عليه. يخبر الامم بالحكم * 19 لا يماري ولا يصيح ولا يسمع احد صوته
في الشوارع * 20 قصبة مرضوضة لا يكسر وسراج يطفطف لا يطفي. حتي يخرج الحكم
21 بالغلبة * وعلي اسمه تتكل الامم *

Tunc ait homini; Extende manum tu- 13
am. Et extendit eam, & redintegrata
est velut altera. Exierunt autem Pha- 14
risæi consilium capientes de perdendo
illo. Cognovit autem Jesus, & disces- 15
sit indè. Et secuta est eum turba multa,
& curavit omnes. Et interdixit illis 16
publicationem ejus rei; Ut perficeretur 17
quod dictum fuerat ab Esaia propheta;
Ecce puer meus quem cupivi, & di- 18
lectus meus in quo oblectata est anima
mea. Ponam spiritum meum super eum:
annuntiabit gentibus judicium: Non 19
contendet, neque clamabit, neque au-
diet quis vocem ejus in plateis. Arun- 20
dinem quassatam non confringet, &
lucernam crepitantem non extinguet;
donec producat judicium cum victoria.
Et in nomine ejus confident gentes. 21

الفصل الخامس والثلثون

Sectio trigesima quinta.

22 حينيذ اتي اليه باعمي اخرس به شيطان فابراه حتي انه تكلم وابصر * 23 فبهت الجمع
كله وقالوا هذا ابن داود * 24 فسمع الفريسيون وقالوا هذا لا يخرج الشياطين الا ببعل زبول
25 رييس الشياطين * فلما علم فكرهم قال لهم كل مملكة تنقسم علي ذاتها تخرب وكل
26 مدينة او بيت ينقسم لا يثبت * فان كان الشيطان يخرج الشيطان فقد انقسم فكيف يثبت
27 ملكه * فان كنت انا اخرج الشياطين ببعل زبول فابناوكم بمن يخرجونهم * من اجل
28 هذا هم يحكمون عليكم * وان كنت انا بروح الله اخرج الشياطين فقد قرب منكم
ملكوت الله *

Tunc ductus est ad eum cæcus mutus 22
in quo erat dæmonium, & curavit eum,
ita ut loqueretur & videret. Et ob- 23
stupuit populus universus, & dixerunt;
Hic est filius David. Audierunt au- 24
tem Pharisæi, & dixerunt; Hic non
ejicit dæmonia, nisi per Beelzebul prin-
cipem dæmoniorum. Cùm verò cogno- 25
visset cogitationem eorum, dixit eis;
Omne regnum quod dividitur in se-
ipsum, desolabitur: & omnis civitas
aut domus quæ dividitur, non persistet.
Quòd si Satanas ejiciat Satanam, igi- 26
tur jam divisus est: quomodò ergò sta-
bit regnum ipsius? Verùm si ego ejicio 27
dæmones per Beelzebul, filii vestri per
quem ejiciunt eos? Ideò ipsi judicabunt
vos. Si autem ego per spiritum Dei 28
ejicio dæmones, profectò jam appropin-
quavit ad vos regnum Dei.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወእምዝ : ይቤሉ : ለውእቱ : ብእሲ : ስፋሕ : እዴከ : ወሰፋሐ : ወሐይወት : ሶቤ
14 ሃ : ወገብአት : ከመ : ካልእታ :: ወወፂኡ : ፈረሳውያን : ተማከሩ : በእንቲአሁ : ከ
15 መ : ይቅትልዎ :: ወእግዚእ : ኢየሱስ : አእሚሮ : ተግሕሠ : እምህየ : ወተለውዎ :
16 ብዙኃን : ወአሕየዎሙ : ለኵሎሙ :: ወገሠጾሙ : ከመ : ኢያግህድዎ ::
17 ከመ : ይብጻሕ : ወይትፈጸም : ዘተብህለ : በኢሳይያስ : ነቢይ : እንዘ : ይብል :: ነዋ :
18 ወልድየ : ዘኃረይኩ : ፍቁርየ : ዘሠምረት : ነፍስየ :: ወእሠይሞ : ላዕሌሁ : መንፈስየ : ለዐ
19 ሕዛብ : ወኵነኔ : ለሕዝብ : ይነግር :: ኢይደምፅ : ወኢይጸርኅ : ወአልቦ : ዘይሰምዖ :
20 በምኵራብት : ቃሎ :: ብርዐ : ዘቅጥቁጥ : ኢይሰብር : ወሡዐ : ዘይነድድ : ኢይጠፍእ :
21 እስከ : ይገብእ : ፍትሕ : ለመዊእ :: ወበስሙ : ዚአከሁ : አሕዛብ : ይትአመኑ ::
በእንተ : ዘጋኔን : ዕዉር : ወጽሙም ::
22 ወእምዝ : አምጽኡ :ሎቱ : እለ : አጋንንት : ዕዉራነ : ወአሕየዎሙ : እስከ : ጽሙማን : ይ
23 ትናገሩ : ወይሬእዩ :: ወይደመሙ : ኵሎሙ : አሕዛብ : ወይቤሉ : አኮሁ : ዝውእቱ :
24 ወልደ : ደዊት :: ወፈረሳውያንሰ : ሰሚዖሙ : ይቤሉ : ዝኢያወፅእ : አጋንንተ : ዘእንበለ :
25 በብዔል : ዜቡል : መኰንኖሙ : ለአጋንንት :: ወአእሚሮ : እግዚእ : ኢየሱስ : ሕሊናሆሙ :
ይቤሎሙ : ኵሉ : መንግሥት : እንተ : ትትናፈቅ : በበይናቲሃ : ትማስን : ወኵሉ : ሀገር : ወእ
26 ማሂ : ቤት : እንተ : ትትናፈቅ : በበይናቲሃ : ኢትቀውም :: ወእመሰ : ሰይጣን : ሰይጣነ :
27 ያወፅእ : በበይናቲሁ : ተናፈቀ : እንከ : እፎ : ይቀውም : መንግሥቱ :: ወእመሰ : አነ : በብ
ዔልዜቡል : ኣወፅእ : አጋንንተ : ውሉድክሙ : በምንተ : ያወፅኡ : በእንተዝ : እሙንቱ : ፈ
28 ታሕተ : ይከውኑክሙ : ወ ይዘልፉክሙ :: እመሰ : በመንፈሰ : እግዚአብሔር : ኣወፅእ :
አጋንንተ : እንጋ : በጽሐት : ላዕሌክሙ : መንግሥተ : እግዚአብሔር ::

Et tunc dicebant isti homini, Extende manum tuam: Et extendit manum suam, 13
& sana fuit illicò: & reversa est sicut altera. Et exeuntes Pharisæi in 14
concilium coacti fuerunt adversùs eum, ut trucidarent eum. Et Dominus Je- 15
sus id sciens, recessit indè: & sequuti sunt eum multi; & sanavit eos o-
mnes. Et interminatus est iis ut non manifestarent eum. Ut veniret & im- 16
pleretur quod dictum fuit per Esaiam Prophetam, dicentem; Ecce filius 17
meus, quem elegi: dilectus meus, in quo delectationem habuit anima mea. Po- 18
nam & habitare faciam spiritum meum super eum, & judicium gentibus
nuntiabit. Non strepitabit, neque clamabit, nemo audiet in synagogis vocem 19
ejus. Arundinem quassatam, non confringet, & stupam exardentem non extin- 20
guet, usque dum restituat judicium ad victoriam: Et in nomine tuo gentes 21
sperabunt.

De dæmoniaco cæco & muto.

Et tunc adduxerunt ei dæmoniacos cæcos & sanavit eos; ita ut muti loque- 22
rentur, & viderent: Et admirati sunt omnes populi, & dicebant; Nónne hic 23
est filius David? Et Pharisæi audientes, dicebant; Hic non exire fecit dæ- 24
mones, nisi per Belzebul principem dæmonum. Et noscens Dominus Jesus 25
cogitationes eorum, dicit iis; Omne regnum quod dividitur intra se corrumpe-
tur: & omnis civitas imò & domus quæ dividitur intra se, non stabit. Et 26
si Satanas exire facit Satanam, intra se dividitur: igitur quomodò stabit
regnum ejus? Et si ego in Belzebul exire facio dæmones, filii vestri in quo 27
exire faciunt? propter hoc ipsi judices erunt vestri, & vos redarguent. Si 28
per spiritum Dei exire facio dæmones, igitur pervenit super vos regnum
Dei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

23 * ان جماعت تمام † در تعجب ماندند وكفتند مكر اينست پسر داود * 24 معترلان چون
شنيدند * كفتند اين ابليسانرا بدر نمي كند الا به بعل زبوب * كه سرور ديوانست
25 * عيسي فكر ايشانرا دريافت وبديشان كفت * هر مملكتي كه بر خود † پريشان باشد
26 خراب شود * وهمه خانه وشهري * كه بر خود پريشان شود پايدار نماند * چون ابليس
27 ابليس را بدر كند بر نفس خود پريشاني اورده باشد * مملكت او چكونه پايدار شود
* وچون من به بعلزبوب ديوانرا † بدر ميكنم * فرزندان شما بچه بدر ميكنند * بدين سبب
28 ايشانند كه شما را داوري كنند * واكر من بجان خدا † ديوانرا بدر ميكنم * ملكوت
خدا بر شما نزديك شده باشد *

Et universa illa turba, admira- 23
bundi hæserunt, dixeruntque; Num-
quid hic est filius David? Phari- 24
sæi vero, cùm audirent, dixerunt;
Hic diabolos non ejicit nisi per Beel-
zebub, qui princeps est dæmonio-
rum. Jesus cogitationem eorum in- 25
tellexit, & dixit; Omne regnum,
quod in se divisum est, vastabitur:
& omnis domus & civitas, quæ
in se dissidet, stabilis non perma-
net. Si Diabolus Diabolum ejicit, 26
in se dissidium admisit; regnum igi-
tur illius quomodo stare possit? Et 27
si ego per Beelzebub dæmonia eji-
cio, filii vestri per quem ejiciunt?
hujus rei causâ ipsi sunt qui vos
judicabunt. Et si ego per spiritum 28
Dei dæmonia ejicio, regnum Dei
vobis propinquum factum est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΒ'. ΚΓ'.

Aut quomodò potest quisquam intrare in domum fortis, & vasa ejus
29 Ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ
diripere, *si non priùs* alligaverit fortem, & tunc domum illius
διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
diripiet? Non *existens* mecum, contra me est: & qui non congregat mecum,
30 διαρπάσει; Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ,
spargit. *Propter hoc* dico vobis; Omne peccatum & blasphemia remittetur
31 σκορπίζει. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται σκγ β
hominibus: *Verùm* Spiritûs blasphemia non remittetur *homini-*
τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώ-
bus. Et quicunq; dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei:
32 ποις. Καὶ ὃς ἂν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ·
qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei neque in
ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν
hoc seculo, neque in futuro. Aut facite arborem *pulchram*, &
33 τούτῳ τῷ αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλόν, καὶ σκδ ι
fructum ejus *pulchrum*: aut facite arborem *cariosam*, & fructum
τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρόν, καὶ τὸν καρπὸν
ejus *cariosum*: ex *enim* fructu arbor agnoscitur. Progenies viperarum,
34 αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. Γεννήματα ἐχιδνῶν,
quomodò potestis bona loqui mali *existentes*? ex enim abundantia cor-
πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρ-
dis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro *cordis*
σκε ε δίας τὸ στόμα λαλεῖ. Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας 35
ejicit bona: & malus homo de malo thesauro *ejicit*
ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει
mala. Dico autem vobis, *Quòd* omne verbum otiosum, quod loquuti fuerint ho-
σκς ι πονηρά. Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄν- 36
mines, reddent de eo rationem in die judicii: Ex enim ver-
θρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἐκ γὰρ τῶν λό- 37
ΚΓ' bis tuis justificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. Tunc respon-
σκζ γων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ. Τότε ἀπεκρί- 38
derunt quidam *Scribarum* & *Pharisæorum*, dicentes; Magister, volumus
θησάν τινες τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν
à te signum videre. *Ille autem* respondens ait illis; Generatio mala &
σκη ε ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ 39
adultera signum *appetit*: & signum non dabitur ei, *si non* signum
μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον
Jonæ Prophetæ. Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti *tres dies*
Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας 40
& *tres noctes*: sic erit Filius hominis in corde terræ *tres*
καὶ τρεῖς νύκτας· οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς
dies & tres noctes.
ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.

Versio SIRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܕܢܥܘܠ ܠܒܝܬܗ ܕܚܣܝܢܐ ܘܡܐܢܘܗܝ ܢܒܘܙ. ܐܠܐ ܐܢ ܩܕܡܝܢ *
30 ܢܐܣܘܪܝܗܝ ܠܚܣܝܢܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܒܝܬܗ ܢܒܘܙ. * ܡܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܥܡܝ ܠܘܩܒܠܝ ܗܘ.
31 ܘܡܢ ܕܠܐ ܟܢܫ ܥܡܝ ܡܒܕܪܘ ܡܒܕܪ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܚܛܗܝܢ
ܘܓܘܕܦܝܢ ܢܫܬܒܩܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ. ܓܘܕܦܐ ܕܝܢ ܕܥܠ ܪܘܚܐ ܠܐ ܢܫܬܒܩ ܠܒܢܝܢܫܐ.
32 * ܘܟܠ ܡܢ ܕܢܐܡܪ ܡܠܬܐ ܥܠ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܢܫܬܒܩ ܠܗ. ܟܠ ܕܝܢ ܕܥܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ
33 ܢܐܡܪ ܠܐ ܢܫܬܒܩ ܠܗ. ܠܐ ܒܗܢܐ ܥܠܡܐ ܘܐܦܠܐ ܒܥܠܡܐ ܕܥܬܝܕ. * ܐܘ ܥܒܕܘ ܐܝܠܢܐ ܫܦܝܪܐ
ܘܦܐܪܘܗܝ ܫܦܝܪܐ. ܐܘ ܥܒܕܘ ܐܝܠܢܐ ܒܝܫܐ ܘܦܐܪܘܗܝ ܒܝܫܐ. ܡܢ ܦܐܪܘܗܝ ܗܘ ܓܝܪ
34 ܡܬܝܕܥ ܐܝܠܢܐ. * ܝܠܕܐ ܕܐܟܕܢܐ. ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܛܒܬܐ ܠܡܡܠܠܘ
35 ܕܒܝܫܐ ܐܢܬܘܢ. ܡܢ ܝܘܬܪܢܐ ܓܝܪ ܕܠܒܐ ܡܡܠܠ ܦܘܡܐ. * ܓܒܪܐ ܛܒܐ ܡܢ ܣܝܡܬܐ ܛܒܬܐ
36 ܡܦܩ ܛܒܬܐ. ܘܓܒܪܐ ܒܝܫܐ ܡܢ ܣܝܡܬܐ ܒܝܫܬܐ ܡܦܩ ܒܝܫܬܐ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ
37 ܓܝܪ. ܕܟܠ ܡܠܐ ܒܛܝܠܐ ܕܢܐܡܪܘܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܢܬܠܘܢ ܦܬܓܡܗ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ.
* ܡܢ ܡܠܝܟ ܓܝܪ ܬܙܕܕܩ ܘܡܢ ܡܠܝܟ ܬܬܚܝܒ.

* ܠ * ܕܪܡܫܐ ܕܥܘܗܕܢܐ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ *

38 * ܗܝܕܝܢ ܥܢܘ ܐܢܫܐ ܡܢ ܣܦܪܐ. ܘܡܢ ܦܪܝܫܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ. ܨܒܝܢܢ ܕܢܚܙܐ
39 ܡܢܟ ܐܬܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܫܪܒܬܐ ܒܝܫܬܐ ܘܓܝܪܬܐ ܐܬܐ ܒܥܝܐ. ܘܐܬܐ ܠܐ
40 ܡܬܝܗܒ ܠܗ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܬܗ ܕܝܘܢܢ ܢܒܝܐ. * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܗܘܐ ܝܘܢܢ ܒܟܪܣܗ ܕܢܘܢܐ
ܬܠܬܐ ܐܝܡܡܝܢ ܘܬܠܬܐ ܠܠܘܬܐ. ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܠܒܗ ܕܐܪܥܐ. ܬܠܬܐ
ܐܝܡܡܝܢ ܘܬܠܬܐ ܠܠܘܬܐ.

Aut quomodò quis potest ingredi domum strenui, & vasa ejus deprædari, nisi priùs ligavit strenuum illum, & tunc domum ejus deprædabitur? Qui non est mecum, contra me est; & qui non colligit mecum, omninò dispergit. Propter hoc dico vobis, Omnia scelera & blasphemiæ remittentur hominibus: blasphemia verò in Spiritum, non remittetur hominibus. Et quisquis loquutus fuerit sermonem adversùs filium hominis, remittetur ei: quisquis autem in Spiritum sanctitatis obloquetur, non remittetur ei, nec in hoc seculo, nec in seculo futuro. Aut facite arborem bonam, & fructus ejus bonos: aut facite arborem malam, & fructus ejus malos. Nam è fructibus suis dignoscitur arbor. Progenies viperarum, quomodò potestis bene loqui, quum mali sitis? quandoquidem è superfluitatibus cordis os loquitur. Vir bonus è thesauris bonis depromit bona: & homo malus è thesauris malis depromit mala. Dico enim vobis, De quocunque verbo otioso, quod loquuti fuerint homines, reddituri sunt rationem in die judicii. Nam ex sermonibus tuis justificaberis, & ex sermonibus tuis condemnaberis.

Ad vesperam commemoratione Deiparæ. 30.

Tunc responderunt aliqui ex Scribis & Pharisæis, & dicunt ei; Doctor, cupimus videre ex te signum. Ipse autem respondens, ait illis; Generatio mala & adultera signum postulat: nec signum dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ. Sicut enim fuit Jona in ventre piscis tribus diebus tribúsque noctibus; ita erit filius hominis in corde terræ tribus diebus, tribúsque noctibus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

29 * يا چكونه مردي تواند كه در خانهٔ زورمندي در ايد • ورخت اورا پراكند •
30 مكر ان پهلوان را اول ببندد • وبعد ازان درخانهٔ او تاختن كند • * هر كه با من
نباشد با من برابري مي كند • وهر كه با من فراهم نياورد پراكنده كن است •

شست هفت ازبراي امرزش

31 * براي اين با شما
مي كويم • كه هر كناهي وهر افتري † براي ادميان عفو كرده شود • الا افتري
32 كه بر جان پاك باشد • براي ادميان عفو كرده نمي شود • * هر كه بر فرزند بشر
سخن كويد برو عفو كرده شود • وهر كه بروح القدس بكويد • برو عفو كرده
33 نشود • نه در اين جهان ونه در آن جهان آينده • * درختي كه خوبترست بسازيد
وميوهٔ او خوب باشد • درختي شوم † نشانيد وميوهٔ او شوم باشد • براي انك هر درختي
34 از ميوهٔ خود شناخته شود • * اي فرزندان ماران افاعي چكونه توانيد † نيكويي
35 كفتن چون بنياد واصل شما بدست • از افزوني درون دل دهن سخن بكويد • * مرد
نيك از كنجهاء [نيك] نيكيها را بدر آورد • ومرد بد از كنجهاء بد بدي را بيرون كند •

Aut quomodò fieri possit, ut aliquis in domum robusti ingrediatur & supellectilem ejus diripiat, nisi illum athletam priùs vinciat, & posteà domum ejus spoliet? Quicunque mecum non est, mihi adversatur; & quicunque mecum non congregat, dissipans est.

LXVII. De remissione.

Propterea vobis dico, quòd omne peccatum & omnis blasphemia hominibus condonabitur; sed blasphemia quæ in Spiritum sanctum est, hominibus nequaquam condonabitur. Quicunque in filium hominis verbum dixerit, ipsi condonabitur: quicunque autem in Spiritum sanctum dixerit, non condonabitur ei neque in hoc seculo neque in illo seculo venturo. Arborem meliorem colite, & fructus ejus bonus erit; arborem malam plantate, & fructus ejus malus erit: eò quòd omnis arbor à fructu suo cognoscitur. O filii viperarum quomodò potestis bonum loqui, cum fundamentum & principium vestrum malum sit? ex abundantia interna cordis os sermonem effundit. Homo bonus ex thesauris bonis bona profert; & homo malus ex thesauris malis malum promit.

Versio VULGATA LATINA.

29 Aut quomodò potest quisquam intrare in domum fortis, & vasa ejus diripere, nisi
30 priùs alligaverit fortem? & tunc domum illius diripiet. Qui non est mecum, contra
31 me est: & qui non congregat mecum, spargit. Ideò dico vobis; Omne peccatum
32 & blasphemia remittetur hominibus, spiritûs autem blasphemia non remittetur. Et
quicunque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei: qui autem dixe-
rit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in
33 futuro. Aut facite arborem bonam, & fructum ejus bonum: aut facite arbo-
34 rem malam, & fructum ejus malum: siquidem ex fructu arbor agnoscitur. Pro-
genies viperarum, quomodò potestis bona loqui, cùm sitis mali? ex abundantia
enim cordis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro profert bona: & ma- 35
lus homo de malo thesauro profert mala. Dico autem vobis; Quoniam omne ver- 36
bum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die ju-
dicii. Ex verbis enim tuis justificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis. 37
Tunc responderunt ei quidam de Scribis & Pharisæis, dicentes; Magister, volu- 38
mus à te signum videre. Qui respondens ait illis; Generatio mala & adultera 39
signum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ Prophetæ. Sicut 40
enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus; sic erit Filius ho-
minis in corde terræ tribus diebus, & tribus noctibus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * كيف يستطيع احد ان يدخل بيت القوي ويخطف متاعه الا ان يربط القوي اولا
30 31 وحينيذ ينهب بيته * من ليس هو معي فهو علي ومن لا يجمع معي فهو يفرق * من اجل
32 هذا اقول لكم ان كل خطية وتجديف يغفر للناس والتجديف علي روح القدس لا يغفر * ومن
يقول كلمة علي ابن الانسان يغفر له ومن يقول علي روح القدس لا يغفر له لا في هذا الدهر ولا
33 في الاتي * اما ان تصيروا الشجرة جيده وثمرها جيده واما ان تصيروا الشجرة رديه وثمرها
34 رديه. لان من الثمر تعرف الشجرة * يا اولاد الافاعي كيف تقدرون ان تتكلموا بالصلاح
35 وانتم اشرار. وانما يتكلم الفم من فضل ما في القلب * الرجل الصالح من كنز الصالح
36 يخرج الصلاح. والرجل الشرير من كنز الشرير يخرج الشر * اقول لكم ان كل كلمة بطالة
37 يتكلم بها الناس يعطون عنها جوابا في يوم الدين * لانك من كلامك تبرر ومن كلامك
تحكم عليك.

الفصل السادس والثلثون.

38 39 * حينيذ اجابه قوم من الكتبة والفريسيين قايلين يا معلم نريد ان نرينا اية * اجابهم
40 قايلا الجيل الشرير الفاسق يطلب اية ولا يعطي اية الا اية يونان النبي * لانه كما كان يونان
في بطن الحوت ثلثة ايام وثلث ليال كذلك يكون ابن الانسان في قلب الارض ثلثة
ايام وثلث ليال.

Quomodo potest quis intrare domum for- 29
tis, & diripere suppellectilem ejus, nisi
ligaverit fortem priùs, & tunc diripiat
domum ejus? Qui non est mecum, ipse 30
est contra me: & qui non congregat me-
cum, ipse dissipat. Ideò dico vobis, quòd 31
omne peccatum & blasphemia condona-
bitur hominibus: blaspemia autem in
Spiritum sanctum, non condonabitur.
Et quicunque obloquetur verbum contra 32
filium hominis, remittetur ei: at qui
obloquetur contra Spiritũ sanctũ, non re-
mittetur ei, neque in hoc seculo, neque in
venturo. Aut constituitis arborem bo- 33
nam, & fructum ejus bonum: aut con-
stituitis arborem malam, & fructum
ejus malum; quoniam ex fructu cog-
noscitur arbor. O progenies viperarum, 34
quomodo potestis loqui benè, quum sitis
mali? siquidem loquitur os ex abun-
dantia ejus quod est in corde. Vir bonus, 35
ex thesauro suo bono profert bonum: &
vir malus, de thesauro suo malo profert
malum. Dico vobis, quòd omne verbum 36
otiosum quod locuti fuerint homines,
reddituri sunt de eo responsum in die
iudicii. Quoniam ex verbis tuis justi- 37
ficaberis, & ex verbis tuis judicabitur
contra te.

Sectio trigesima sexta.

Tunc responderunt ei quidam ex Scribis 38
& Pharisæis, dicentes; O Magister,
volumus ut ostendas nobis signum. Re- 39
spondit eis, dicens; Generatio mala,
adultera, quærit signum; & non dabi-
tur ei signum, nisi signum Jonæ pro-
phetæ. Quoniam quemadmodum fuit 40
Jonas in ventre piscis tribus diebus &
tribus noctibus; sic erit filius hominis
in corde terræ tribus diebus & tribus
noctibus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ወእፎ፡ ይክል፡ መኑሂ፡ በዊእ፡ ቤተ፡ ዘይኄይሎ፡ ወነዋዮ፡ ሀይደ፡ ዘእንበለ፡ እመ፡ ሊቀደመ፡ አሲ
30 ሮ፡ ዘይኄይሎ፡ ወእምዝ፡ ቤቶ፡ ይበረብር፡፡ ዘሊኮነ፡ ምስሌየ፡ ዕድውየ፡ ውእቱ፡ ወዘሊይ
31 ትጋባእ፡ ምስሌየ፡ ይዘርዎ፡፡ በእንተዝ፡ እብለክሙ፡ ኵሉ፡ ኃጢአት፡ ወፀርፈት፡ ይትኃደ
32 ግ፡ ሎቱ፡ ለሰብእ፡ ወዘሰ፡ ለመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ፀረፈ፡ ሊይትኃደግ፡፡ ወዘይቤ፡ ቃለ፡ ዲበ፡ ወል
ደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ይትኃደግ፡ ሎቱ፡ ወዘሰ፡ ይቤ፡ ዲበ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ሊይትኃደግ፡ ሎ
33 ቱ፡ አበስሁ፡ ወሊበዝ፡ ዓለም፡ ወሊበዘ፡ ይመጽእ፡፡ እመአኮ፡ ግበሩ፡ ዕፀ፡ ሠናየ፡ ወፍሬ
ሁኒ፡ ሠናየ፡ ወእማእኮ፡ ግበሩ፡ ዕፀ፡ እኩየ፡ ወፍሬሁኒ፡ እኩየ፡ እስመ፡ እምፍሬሁ፡ ዕፀ፡ ይትዐ
34 ወቅ፡፡ ትውልደ፡ አራዊት፡ ምድር፡ በአይቴ፡ ትክሉ፡ ሠናየ፡ ተናግሮ፡ እንዘ፡ ዐማፂያን፡ አን
35 ትሙ፡ እስመ፡ እምተረፈ፡ ልብ፡ ይነብብ፡ አፍ፡፡ ኵሉ፡ ኄር፡ ብእሲ፡ እምሠናይ፡ መዝገ
በ፡ ልቡ፡ ያወፅእ፡ ሠናየ፡ ወመዐምፅ፡ ብእሲ፡ እመዝገበ፡ ዐመፃ፡ ያወፅእ፡ ዐመፃ፡፡ እብለክ
36 ሙ፡ ኵሎ፡ ነባበ፡ ፅሩዐ፡ ዘነበቡ፡ ሰብእ፡ ያገብኡ፡ በእንቲኣሁ፡ ቃለ፡ በዕለተ፡ ደይን፡፡ እስ
37 መ፡ በቃላቲከ፡ ትጸድቅ፡ ወእምቃላቲከ፡ ትትኬነን፡፡

በእንተ፡ አለ ሰአሉ፡ ትእምርተ፡

38 ወእምዝ፡ ሃለው፡ አለ፡ አውሥእዎ፡ እምጸሐፍት፡ ወመፈርሳውያን፡ እንዘ፡ ይብሉ፡ ሊቅ፡ ንፈቅ
39 ድ፡ እምኀቤከ፡ ትእምርተ፡ ንርአይ፡፡ ወአውሥአ፡ ይቤሎሙ፡፡ ትውልድ፡ ዐማፂት፡ ትእምር
40 ተ፡ ተኃሥሥ፡ ወትእምርት፡ ሊይትወሀባ፡ ዘእንበለ፡ ትእምርተ፡ ዮናስ፡ ነቢይ፡፡ እስመ፡ ከ
መ፡ ዮናስ፡ ነበረ፡ ውስተ፡ ከርሠ፡ ዐንበሪ፡ ሠሉስ፡ ዕለተ፡ ወሠሉስ፡ ሌሊተ፡ ከማሁ፡ ይሄሉ፡ ወል
ደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ውስተ፡ ልበ፡ ምድር፡ ሠሉስ፡ ዕለተ፡ ወሠሉስ፡ ሌሊተ፡፡

Et quomodò potest aliquis ingredi domum ejus qui se viribus præstat, & bona e- 29
jus rapere, si non priùs ligaverit illum qui se viribus præstat, & tunc domum e-
jus diripiet? Qui non est mecum, contra me est: & qui non congregat mecum, 30
spargit. Propter hoc dico vobis; Omne peccatum & blasphemia remittetur homi- 31
ni: & qui spiritum sanctum blasphemavit, non remittetur ei. Et qui dicit ver- 32
bum supra filium hominis, remittetur ei; & qui dicit super spiritum sanctum,
non remittetur ei peccatum suum, neque in hoc seculo, neque in eo quod veniet.
Aut facite arborem bonam, & fructum ejus bonum: aut facite arborem malam, 33
& fructum ejus malum: quoniam è fructu ejus arbor cognoscetur. Progenies vipe- 34
rarum, quomodò potestis bonũ loqui quum iniqui estis? quoniam ex reliquiis cor-
dis loquitur os. Omnis bonus homo ex bono thesauro cordis ejus producet bonum: 35
& iniquus homo ex thesauro iniquitatis producet iniquitatem. Dico vobis, Omne 36
verbũ otiosum quod loquuti sunt homines, reddent propter id rationem in die ju-
dicii. Quoniam in verbis tuis justificaberis, & à verbis tuis condemnaberis. 37

De petentibus signum.

Et tunc fuerunt præsentes qui responderunt ei è scribis & è Pharisæis, dicen- 38
tes; Magister, volumus à te signum videre. Et respondens ille, dicebat iis; Ge- 39
neratio mala signum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ pro-
phetæ. Quoniam sicut Jonas mansit in ventre ceti tres dies & tres noctes: ita 40
erit filius hominis in corde terræ tres dies & tres noctes.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

36 * اكنون بشما مي كويم * هر سخن بيهوده كه مردم كويند * در روز داوري جواب
37 آن بدهند * از سخن خود راست باشي واز سخن خود در كناه بيفتي *

شصت هشت ايت خواستن از مسيح

38 * جماعتي از نويسندكان * ومعتزلان بدو جواب دادند * وكفتند اي † معلم مي خواهيم
39 كه از تو ايت ببينيم * او بديشان جواب داد وكفت * دوده شوم وكنه كار ايت
40 مي خواهد * وايت بديشان داده نشود * مكر ايت يونس پيغمبر * انچنانك يونس
سه شب وسه روز در شكم ماهي ماند * اين چنين فرزند بشر † سه روز وسه شب در
دل زمين بماند *

Jam vobis dico, Omne verbum 36
inane quod homines loquentur, in
die judicii rationem ejus reddent.
Ex sermone tuo rectus eris, & 37
ex sermone tuo in crimen inci-
des.

LXVIII. Petitio signi à Christo.

Quidam ex Scribis & Pharisæis 38
ei responderunt, dicentes; O præ-
ceptor, petimus ut à te signum vi-
deamus. Ille respondit eis, & 39
dixit; Generatio prava & pec-
catrix signum postulat, & signum
illis non dabitur, nisi signum Jo-
næ prophetæ. Quemadmodum Jo- 40
nas tres noctes & tres dies in
ventre piscis mansit: ita filius ho-
minis tres dies & tres noctes in
corde terræ manebit.

Viri Ninivitæ resurgent in judicio cum generatione ista, & condemnabunt
41 Ἄνδρες Νινευΐται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν
eam: quia *pœnituerunt* in *prædicationem* Jonæ: & ecce plus *Jonâ* hic. Regina
42 αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Βασίλισσα
Austri *excitabitur* in judicio cum generatione ista, & condemnabit eam: quia
Νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι
venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis: & ecce plus Salo-
ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολο-
mon hic. Cùm autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat
43 μῶντος ὧδε. Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται — ρκθ ς
per *inaquosa loca*, quærens requiem: & non invenit. Tunc dicit; Revertar in
44 δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ οὐχ εὑρίσκει. Τότε λέγει, Ἐπιστρέψω εἰς
domum meam, undè exivi. Et veniens invenit vacantem, scopis *purgatam*, & or-
τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον, καὶ κεκοσ-
natam. Tunc vadit, & assumit *cum se* septem alios spiritus
45 μημένον. Τότε πορεύεται, καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα
nequiores *seipso*, & intrantes habitant ibi: & fiunt novissima hominis
πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου
illius pejora prioribus. Sic erit & generationi huic *nequam*. Adhuc
46 ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ. Ἔτι — ρλ β
autem eo loquente *turbis*, ecce mater & fratres ejus stabant foris,
δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω,
quærentes ei loqui. Dixit autem quidam ei; Ecce mater tua & fra-
ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. Εἶπε δέ τις αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελ- 47
tres tui foris stant, quærentes *tibi loqui*. At ipse respondens ait dicenti
φοί σου ἔξω ἑστήκασι, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι 48
sibi; Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? Et extendens
αὐτῷ, Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; Καὶ ἐκτείνας 49
manum *suam* in discipulos suos, dixit; Ecce mater mea & fratres
τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπεν, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί
mei. Quicunque enim fecerit voluntatem Patris mei qui in cœlis, ipse
μου. Ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός 50
meus frater, & soror, & mater est.
μου ἀδελφός, καὶ ἀδελφή, καὶ μήτηρ ἐστίν.

CAP. XIII. ιγ'.

— ρλα β
In verò die illo exiens Jesus de domo, sedebat *secundùm*
ἘΝ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ 1
mare. Et congregatæ sunt ad eum turbæ multæ, ita ut *ipsum* in naviculam
τὴν θάλασσαν. Καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον 2
ascendentem sedere: & omnis turba in littore stabat. Et locutus est
ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. Καὶ ἐλάλησεν 3
eis multa in parabolis, dicens; Ecce exiit *seminator* seminare.
ΚΔ' αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων· Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

41 * ܓܒܪܐ ܢܝܢܘܝܐ ܢܩܘܡܘܢ ܒܕܝܢܐ ܥܡ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܘܢܚܝܒܘܢܗ. ܕܗܢܘܢ ܬܒܘ
42 ܒܟܪܘܙܘܬܗ ܕܝܘܢܢ. ܘܗܐ ܕܪܒ ܡܢ ܝܘܢܢ ܬܢܢ. * ܡܠܟܬܐ ܕܬܝܡܢܐ ܬܩܘܡ ܒܕܝܢܐ ܥܡ
ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܘܬܚܝܒܝܗ. ܕܐܬܬ ܡܢ ܥܒܪܝܗ ܕܐܪܥܐ ܕܬܫܡܥ ܚܟܡܬܗ ܕܫܠܝܡܘܢ.
43 ܘܗܐ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܫܠܝܡܘܢ ܬܢܢ. * ܟܕ ܕܝܢ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܬܦܘܩ ܡܢ ܒܪܢܫܐ.
44 ܡܬܟܪܟܐ ܒܐܬܪܘܬܐ ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܡܝܐ. ܘܒܥܝܐ ܢܝܚܐ ܘܠܐ ܡܫܟܚܐ. * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪܐ.
45 ܐܗܦܘܟ ܠܒܝܬܝ ܡܢ ܐܝܟܐ ܕܢܦܩܬ. ܘܐܬܝܐ ܡܫܟܚܐ ܠܗ ܕܣܪܝܩ ܘܡܟܢܫ ܘܡܨܒܬ. * ܗܝܕܝܢ
ܐܙܠܐ ܕܒܪܐ ܥܡܗ ܫܒܥ ܪܘܚܝܢ ܐܚܪܢܝܢ ܕܒܝܫܢ ܡܢܗ. ܘܥܐܠܢ ܘܥܡܪܢ ܒܗ. ܘܗܘܝܐ
46 ܚܪܬܗ ܕܓܒܪܐ ܗܘ ܒܝܫܬܐ ܡܢ ܩܕܡܝܬܗ. ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܠܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܒܝܫܬܐ. * ܟܕ
ܗܘ ܕܝܢ ܡܡܠܠ ܠܟܢܫܐ. ܐܬܘ ܐܡܗ ܘܐܚܘܗܝ ܩܝܡܝܢ ܠܒܪ ܘܒܥܝܢ ܕܢܡܠܠܘܢ ܥܡܗ.
47 * ܐܡܪ ܠܗ ܕܝܢ ܐܢܫ. ܗܐ ܐܡܟ ܘܐܚܝܟ ܩܝܡܝܢ ܠܒܪ. ܘܒܥܝܢ ܕܢܡܠܠܘܢ ܥܡܟ. * ܗܘ
ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܡܢ ܕܐܡܪ ܠܗ. ܡܢܘ ܐܡܝ ܘܡܢܘ ܐܚܝ. * ܘܦܫܛ ܐܝܕܗ ܠܘܬ
48 ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܗܐ ܐܡܝ ܘܗܐ ܐܚܝ. * ܟܠ ܐܢܫ ܓܝܪ ܕܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ.
ܗܘ ܐܚܝ ܘܚܬܝ ܘܐܡܝ. * ܫܠܡ ܩܪܝܢܐ ܕܪܒܥܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܬܪܝܢ ܕܨܘܡܐ * ܠܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܓ *

1 * ܒܗܘ ܕܝܢ ܝܘܡܐ. ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܒܝܬܐ ܘܝܬܒ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ. * ܘܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬܗ ܟܢܫܐ
2 ܣܓܝܐܐ. ܐܝܟ ܕܢܣܩ ܢܬܒ ܠܗ ܒܐܠܦܐ. ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܥܠ ܣܦܪ ܝܡܐ. * ܘܣܓܝ
3 ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܒܡܬܠܐ ܘܐܡܪ. ܗܐ ܢܦܩ ܙܪܘܥܐ ܠܡܙܪܥ.

Viri Ninivitæ surgent in judicio cum hâc generatione, & damnabunt eam; quippe qui pœnitentiam egerint prædicatione Jonæ: & ecce qui major est Jona, hîc est. Regina Austri surget in judicio cum generatione hac, reámque peraget eam, quippe quæ venerit ab ulteriori terra ut audiret sapientiam Salomonis; & ecce qui præstantior est Salomone, hîc est. Porrò quum spiritus immundus exierit ab homine, perlustrat loca aquis carentia, & quærit requiem, nec invenit. Tunc ait, Revertar domum meam undè exivi: & veniens reperit eam vacuam, versámque ac præparatam. Tunc abiens adduxit secum septem spiritus alios seipso nequiores; & ingressi habitant in eo: fitq; finis hominis illius pejor principio ej': Ita erit generationi huic sceleratæ. Quum autem ipse verba faceret ad turbas, venerunt mater & fratres ejus stantes foris, & quærentes eum alloqui. Dixit autem ei quidam; Ecce mater tua & fratres tui stant foris, & quærunt te alloqui. Ipse verò respondit, & ait illi qui hoc ei renuntiaverat; Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? Et protendit manũ suam ad discipulos suos, & ait; Ecce mater mea, & ecce fratres mei. Quisquis enim exequitur voluntatem patris mei qui in cœlis est, is est frater meus, & soror mea, & mater mea.

Feriâ quartâ septimanæ secundæ Jejunii. 31.

CAP. XIII.

ILlo verò die egressus est Jesus domo, seditque juxta litus maris. Et congregatæ sunt ad eum turbæ multæ, ita ut conscenderit sederítque in navi: totáque turba stabat supra litus maris. Et multa colloquebatur ad eos in parabolis, dicens; Ecce exiit seminator ad seminandum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

41 * مردمان نینوي با این دوده ‌ در داوري بایستند * وایشانرا بر کناه الزام کنند * براي
انك ایشان بوعظ یونس توبه کردند * واینجا کسي هست * که از یونس بزرکترست *
42 * ملکه‌ء تیمن با این دوده در داوري بایستد * واورا در موجب کناه اندازد * که از ان
سوي زمین امده است تا حکمت سلیمان بشنود * واینك اینجا هست کسي * که از
سلیمان بزرکترست شست نهم براي جان پلید که هفت جان دیکر با خود آورد
43 * جان پلید چون از ادمي بدر آید * بکردد * در ولایتهایي * که انجا اب نباشد *
44 اسایش بخواهد ونیابد * * انکه کوید بازکردم وبروم بخانه‌ء خود * دران جایکه که
45 ازو بدر آمدم * بیاید وببیند که فاسد شده است * کرم شده ومعد داشته * برود
هفت جان دیکر * ازو شوم‌تر * با خود بیاورد * بیایند ودروي ساکن شوند * وآخر آن
مرد شومتر شود از نخستین [با این دوده شوم این چنین بشود] هفتاد
آمدن مادر وبرادرانش بر در
46 * چون سخن با خلق مي کفت *
بیامدند مادرش وبرادرانش بیرون ایستادند * مي خواستند با وي سخن کویند *

Homines Ninive cum hac generatione in judicio stabunt, eósque peccati reos peragent: quòd illi ad monitum Jonæ pœnitentiam egerint; hic autem quidam est qui Jonâ major est. Regina Austri cum hac generatione in judicio stabit, eamque in reatum peccati conjiciet: quòd ab extremo terræ venerit ut sapientiam Salomonis audiret; & ecce hic est quidam, qui Salomone major est.

LXIX. De spiritu impuro qui septem spiritus alios secum adduxit.

Spiritus impurus cùm ex homine exit, oberrat per regiones ubi non est aqua, requiem quærens & non invenit. Tunc dicit, Revertar & ibo in domum meam, in eundem locum ex quo exivi: venit & vidit eam direptam esse, calefactam & præparatam. Abiens itaq; septem spiritus alios seipso pejores secum adducit, qui *ingrediuntur & in eo habitant; & postremum illius hominis pejus fit priore: cum hac generatione mala ita erit.*

LXX. Adventus matris & fratrum ejus ad ostium.

Dum verba ad populum faceret venerunt mater ejus, & fratres ejus, & foris steterunt cupientes eum alloqui.

Versio VULGATA LATINA.

41 Viri Ninivitæ ſurgent in judicio cum generatione iſta, & condemnabunt eam :
quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ. Et ecce plus quàm Jonas hìc.
42 Regina Auſtri ſurget in judicio cum generatione iſta, & condemnabit eam : quia
venit à finibus terræ audire ſapientiam Salomonis, & ecce plus quàm Salomon
43 hìc. Cùm autem immundus ſpiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida,
44 quærens requiem, & non invenit. Tunc dicit ; Revertar in domum meam, undè
45 exivi. Et veniens inveniet eam vacantem, ſcopis mundatam, & ornatam. Tunc
vadit, & aſſumit ſeptem alios ſpiritus ſecum nequiores ſe, & intrantes habitant
ibi : & fiunt noviſſima hominis illius pejora prioribus. Sic erit & generationi
46 huic peſſimæ. Adhuc eo loquente ad turbas, Ecce mater ejus & fratres ſtabant
47 foris, quærentes loqui ei. Dixit autem ei quidam ; Ecce mater tua, & fratres tui
foris ſtant quærentes te. At ipſe reſpondens dicenti ſibi, ait ; Quæ eſt mater 48
mea, & qui ſunt fratres mei ? Et extendens manum in diſcipulos ſuos, dixit ; 49
Ecce mater mea, & fratres mei. Quicunque enim fecerit voluntatem Patris mei, 50
qui in cœlis eſt, ipſe meus frater, & ſoror, & mater eſt.

CAP. XIII.

IN illo die exiens Jeſus de domo, ſedebat ſecus mare. Et congregatæ ſunt ad 1 2
eum turbæ multæ, ita ut in naviculam aſcendens ſederet : & omnis turba ſta- 2
bat in littore : Et locutus eſt eis multa in parabolis, dicens ; Ecce exiit qui 3
ſeminat, ſeminare.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

41 * رجال نينوي يقومون في الحكم مع هذا الجيل ويحاكمونه لانهم تابوا بانذار يونان وهاهنا
42 افضل من يونان * ملكة التيمن تقوم في الحكم مع هذا الجيل وتحاكمه لانها اتت
43 من اقصي الارض لتسمع من حكمة سليمان وهاهنا افضل من سليمان * ان الروح النجس
44 اذا خرج من الانسان ياتي امكنة لا ماء فيها • يطلب راحة فلا يجد * حينيذ يقول ارجع
45 الي بيتي الذي خرجت منه • فان جاء وجده فارغا مكنوسا مزينا * فيذهب حينيذ
وياخذ معه سبعة ارواح اشر منه وياتي فيسكن هناك • فتصير اواخر ذلك الانسان شرا
46 من اوايله • وهكذا يكون لهذا الجيل الشرير * وفيما هو يكلم الجمع واذا امه واخوته
47 48 قيام خارجا يطلبون ان يكلموه * فقال له واحد امك واخوتك برا يطلبونك * فاجاب قايلا
49 للذي قال له من هي امي ومن هم اخوتي * واومي بيده الي تلاميذه وقال ها امي واخوتي •
50 * وكل من يصنع مشية ابي الذي في السموات فهو اخي واختي وامي •

الفصل السابع والثلثون •

1 * وفي ذلك اليوم خرج يسوع من البيت وجلس
2 جانب البحر * واجتمع اليه جمع كبير حتي انه صعد الي السفينة وجلس • وكان الجمع
3 كله قياما علي الشاط * وكلمهم بامثال كثيرة قايلا ها الزارع خرج ليزرع •

Viri Ninivitæ ſtabunt in judicio cum 41
hac generatione, & litigabunt cum ea :
quoniam ipſi pœnitentiam egerunt hor-
tatu Jonæ, & iſtic præſtantior adeſt
quàm Jonas. Regina Auſtri ſurget in 42
judicio cum iſta generatione, & judicio
contendet cum ea; quia ipſa venit à fini-
bus terræ, ut audiret è ſapientia Salo-
monis, & iſtic præſtantior adeſt quàm
Salomon. Certè ſpiritus immundus quum 43
exit ab homine, pergit in loca in quibus
non eſt aqua, quærens requiem, & non in-
venit. Tunc ait ; Revertar in domum 44
meam, ex qua exivi. Et ſi veniat reperi-
átque locum vacantem, ſcopis mundatū,
ornatum : Vadit tunc & aſſumit ſecum 45
ſeptem ſpiritus alios nequiores ſe, & ve-
nit habitátque ibi : & fiet finis illius ho-
minis pejor principiis ejus. Et ſic erit huic
generationi malæ. Et dum ipſe alloque- 46
retur turbam, ecce mater ejus, & fratres
ejus ſtantes foris, petunt alloqui eum.
Quare dixit ei quidam ; Mater tua & 47
fratres tui foris petunt te. Reſpondit di- 48
cens illi qui retulerat ei ; Quæ eſt ma-
ter mea, & qui ſunt fratres mei ? Et 49
innuit manu ſuâ verſùs diſcipulos ſuos,
& dixit ; En mater mea, & fratres
mei. Et quiſquis fecerit voluntatem 50
Patris mei qui in cœlis eſt, ipſe eſt frater
meus, & ſoror mea, & mater mea.

Sectio trigeſima ſeptima.

CAP. XIII.

ET in illo die exiit Jeſus de domo, & 1
ſedit ſecus mare. Et convenit ad eum 2
turba magna, adeò ut aſcenderet in na-
viculam, et ſederet: erátque turba omnis
ſtantes ſupra litus. Et allocutus eſt eos 3
per parabolas multas, dicens ; Ecce ſe-
minans exiit ad ſeminandum:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

41 ሰብእ፡ነነዌ፡ይትነሥኡ፡እም፡ኰነኔ፡ምስለዛ፡ትውልድ፡ወይትፋትሕዋ፡እስመ፡ነስሑ፡በስብከተ፡
42 ዮናስ፡ወናሁ፡ዘየዐቢ፡እምዮናስ፡ ዝየ፡፡ ንግሥተ፡ አዜብ፡ትትነሣእ፡ላም፡ዕለተ፡ደይን፡ምስ
ለዛ፡ትውልድ፡ወትትፋታሕ፡እስመ፡መጽአት፡ እምአጽናፈ፡ ምድር፡ከመ፡ ትስማዕ፡ ጥበቦ፡ለሰሎ
43 ሞን፡ወናሁ፡ዘየዐቢ፡እምሰሎሞን፡ዝየ፡፡ ወእምከመ፡ርኩስ፡መንፈስ፡ወፅአ፡እምሰብእ፡የአ
44 ውድ፡ እንተ፡በድው፡እንዘ፡ ይፈቅድ፡ዕረፍተ፡ ወይኅጥእ፡፡ ወእምዝ፡ ይብል፡ ውስተ፡ቤት
45 የ፡እገብእ፡እምነ፡ወፃእኩ፡ወመጺኦ፡ይረክብ፡ እንዘ፡የስተረክብ፡እድወ፡ወምሩገ፡፡ ወእም
ዝ፡የሐውር፡ወያመጽእ፡ምስሌሁ፡ስብዐተ፡ ካልኣነ፡መናፍስተ፡እለ፡ይፀውጉ፡ እምኔሁ፡ወበዊኦ፡
የኀድር፡ህየ፡ወይከውን፡ደኃሪቱ፡ለውእቱ፡ ብእሲ፡ዘየአኪ፡ እምቀደሚቱ፡ ከማሁ፡ይከውና፡ለዛ፡
46 ትውልድ፡እኪት፡፡ ወእንዘ፡ ይነግሮሙ፡ ለአሕዛብ፡ናሁ፡እሙ፡ወአኃዊሁ፡ይቀውሙ፡አፍአ፡
47 እንዘ፡ይፈቅዱ፡ ይትናገርዎ፡፡ ወቦ፡ እምአርድእቱ፡ ዘይቤሎ፡ ናሁ፡ እምከ፡ ወአኃዊከ፡ አፍ
48 አ፡ የኃሥሡከ፡፡ ወአውሥአ፡ ወይቤ፡ሊዘ፡ይነግሮ፡ መኑ፡ይእቲ፡እምየ፡ወእለ፡መኑ፡ እሙንቱ
49 ቱ፡ አኃዊየ፡፡ ወሰፍሐ ፡ እዴሁ ፡ ኀበ ፡ አርደኢሁ ፡ ወይቤ ፡ ናሁ ፡ እምየ ፡ ወ ናሁ ፡ አኃ
50 ዊየ፡፡ እስመ፡ ዘገብረ፡ፈቃደ፡ለአቡየ፡ለዘ፡በሰማያት፡ውእቱ፡አኃዊየ፡ወእኅትየ፡ወእምየኒ፡
ውእቱ፡፡

1ɾ በእንተ ፡ ምሰሌ ፡

1
2 በይእቲ፡ዕለት፡ወፂአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡እምቤት፡ነበረ፡መንገለ፡ባሕር፡፡ ወተጋብኡ፡ ኀቤሁ፡
ብዙኃ፡ሰብእ ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ ይነብር ፡ ወሰገዱ ፡ ወኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ውስተ ፡ ሐይ
3 ቅ ፡ ይቀውሙ፡፡ ወነገሮሙ ፡ ብዙኃ ፡ በምሳሌ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ናሁ ፡ ወፅአ ፡ ዘይዘርእ ፡
ይዝራእ፡፡

Viri Ninivitæ ſurgent in judicio cum hac generatione, & judicabūt eam, quia 41
pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ, & ecce qui major eſt Jonâ hic eſt.
Regina Auſtri ſurget in die judicii cum hac generatione, & condemnabit eam, 42
quoniam venit à finibus terræ ut audiret ſapientiam Salomonis, & ecce qui
major eſt Salomone hic eſt. Et quando immundus ſpiritus exit ab homine cir- 43
cumit per deſertū cupiens obtinere pacem, & non poteſt. Et tunc dicit, In domū 44
meam revertar unde exivi: & veniens invenit eam vacantem, derelictam, &
ornatam. Et tunc proficiſcitur, & adducit ſecum ſeptem alios ſpiritus qui 45
pejores ſunt ipſo; & introiens habitat ibi : & erit finis hujus hominis quà pe-
jor erit quàm principium ejus : Ita etiam erit huic generationi malæ. Et eo 46
alloquente populos, ecce mater ejus, & fratres ejus ſtabant foris quærentes eum
alloqui. Et fuit è diſcipulis ejus qui dicebat ei, Ecce mater tua, & fratres tui 47
foris quærunt te. Et reſpondit, & dicit illi qui eum alloquutus fuiſſet, Quæ eſt 48
mater mea, & quinam ſunt fratres mei ? Et extendebat manum ſuam ad di- 49
ſcipulos ſuos, & dixit, Ecce mater mea, & ecce fratres mei. Quoniam qui facit 50
voluntatē patris mei qui in cœlis eſt, frater meus, & ſoror mea, et mater mea eſt.

CAP. XIII.

De parabolis.

IN ipſa hora egreſſus Dominus Jeſus è domo, ſedit juxta mare. Et coacti ſunt 1 2
ad eum multi populi uſq; dum in nave ſederet, & adorārunt : & omnes populi in 2
littore ſtabant. Et loquutus eſt iis multa in parabolis, dicens ; Ecce exivit 3
ſeminans ſeminare.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

47 * كسي بدو كفت • مادر وبرادرانت • بيرون ايستاده اند • [ومي خواهند با تو سخن
48
49 كفتن] • * او بديشان جواب داد وكفت • كيست مادرم • وكيست برادرانم • * دست
50 خود سوي شاكردان خود دراز كرد وكفت اينك • مادرم وبرادرانم • * هر كسي كه ارادت
پدر من كه در اسمان است بكند اوست برادر وخواهر ومادرم

هفتاد يك

مثل تخم انداختن در زمين

1 * دران روز عيسي از خانه بدر
2 امد وبر لب دريا نشست • * وخلايق انبوه پيش او فراهم شدند • چنانك بالاي
3 كشتي رفت • [ونشست] وهمه خلق بر لب دريا ايستاده بودند • * وبسيار سخن † با
ايشان † مي كفت بمثل وكفت كشاورز [بدر رفت] تخم مي كاشت •

Quidam ei dixit, Mater & fratres 47
tui foris ſtant, & cupiunt te alloqui.
Ipſe illis reſponsū dedit, et dixit; Quæ 48
eſt mater mea, & qui ſunt fratres
mei? Manum ſuam in diſcipulos ſuos 49
protendit, & dixit ; Ecce mater mea,
& fratres mei. Quicunque volunta- 50
tem Patris mei, qui in cœlis eſt, facit,
ipſe eſt frater, & ſoror, & mater mea.

CAP. XIII.

LXXI. Parabola ſeminis conjecti in terram.

IN illo die Jeſus è domo egreſſus 1
eſt, & in littore maris ſedit. Et 2
turbæ multæ ad illum congregatæ
ſunt, adeò ut in navem iret & ſede-
ret : totus autem populus in littore
maris ſtantes erant. Et multa ver- 3
ba locutus eſt cum eis per parabolas,
& dixit ; Sator egreſſus eſt, & ſemen
ſeminavit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'.

Et in *seminare ipsum*, *hæc quidem* ceciderūt secus viam, & venerunt volucres,
4 Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ,
& comederunt ea. Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant
5 καὶ κατέφαγεν αὐτά. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε
terram multam; & continuò exorta sunt, *propter non habere* altitudinem terræ. Sole
6 γῆν πολλὴν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. Ἡλίου
autem orto æstuaverunt: *& propter non habere radicem*, exaruerunt. Alia
7 δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. Ἄλλα
autem ceciderunt in spinas, & *insurrexerunt* spinæ, & suffocaverunt ea.
δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά.
Alia autem ceciderunt in terram bonam, & dabant fructum, *hoc centum*,
8 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν,
hoc autem sexaginta, *hoc autem triginta*. *Habens aures audire*, audiat. Et
9 ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ
10 accedentes discipuli, dixerunt ei; Quarè in parabolis loqueris eis?
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ, εἶπον αὐτῷ, Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;
Ille *autem* respondens ait illis; Quia vobis datum est nôsse mysteria
11 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια
regni cœlorum: illis autem non est datum. *Quisquis* enim habet, dabi-
12 τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. Ὅστις γὰρ ἔχει, δοθή-
tur ei, & abundabit: Qui autem non habet, & quod habet auferetur
σεται αὐτῷ, καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται

ϛλγ α — ab eo. *Propter hoc* in parabolis eis loquor, *quòd* videntes non vident,
ἀπ' αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, 13
& audientes non audiunt, neque intelligunt: Et *readimpletur* in eis prophetia
καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι· Καὶ ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία 14
Esaiæ, *dicens*; Auditu audietis, & non intelligetis: & *intuentes intuebimini*,
Ἡσαΐου, ἡ λέγουσα, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε,
& non videbitis. Incrassatum est enim cor populi hujus, & auribus gra-
καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βα- 15
viter audierunt, & oculos suos clauserunt: nequando videant ocu-
ρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλ-
lis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, &
μοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ
ϛλδ ϛ — sanem eos. Vestri autem beati oculi, quia *intuentur*, & aures
ἰάσωμαι αὐτούς. Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, ὅτι βλέπουσι, καὶ τὰ ὦτα 16
vestræ, quia audiunt. Amen quippe dico vobis, Quia multi Prophetæ & justi
ὑμῶν, ὅτι ἀκούει. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι 17
cupierunt *intueri quæ intuemini*, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non audierunt.
ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.
ϛλε β — Vos ergò audite parabolam seminantis.
Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος. 18

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 * ܘܟܕ ܙܪܥ. ܐܝܬ ܕܢܦܠ ܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ. ܘܐܬܬ ܦܪܚܬܐ ܘܐܟܠܬܗ. * ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܥܠ
5 ܫܘܥܐ. ܐܝܟܐ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܥܦܪܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܡܚܕܐ ܝܥܐ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܥܘܡܩܐ
6 ܕܐܪܥܐ. * ܟܕ ܕܢܚ ܕܝܢ ܫܡܫܐ ܚܡ. ܘܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܥܩܪܐ ܝܒܫ. * ܘܐܚܪܢܐ
7 ܢܦܠ ܒܝܬ ܟܘܒܐ. ܘܣܠܩܘ ܟܘܒܐ ܘܚܢܩܘܗܝ. * ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܒܐܪܥܐ ܛܒܬܐ.
8 ܘܝܗܒ ܦܐܪܐ ܐܝܬ ܕܡܐܐ ܘܐܝܬ ܕܫܬܝܢ ܘܐܝܬ ܕܬܠܬܝܢ. * ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ 9
10 ܢܫܡܥ. * ܘܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܡܢܐ ܒܡܬܠܐ ܡܡܠܠ ܐܢܬ ܥܡܗܘܢ.
11 * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܠܟܘܢ ܗܘ ܝܗܝܒ ܠܡܕܥ ܐܪܙܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܠܗܢܘܢ
12 ܕܝܢ ܠܐ ܝܗܝܒ. * ܠܡܢ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܬܝܗܒ ܠܗ ܘܢܬܝܬܪ ܠܗ. ܘܠܡܢ ܕܠܝܬ
13 ܠܗ. ܐܦ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܫܬܩܠ ܡܢܗ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܡܬܠܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ
14 ܥܡܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܚܙܝܢ ܘܠܐ ܚܙܝܢ. ܘܫܡܥܝܢ ܘܠܐ ܫܡܥܝܢ ܘܠܐ ܡܣܬܟܠܝܢ. * ܘܡܫܬܠܡܐ
ܒܗܘܢ ܢܒܝܘܬܗ ܕܐܫܥܝܐ ܕܐܡܪ. ܕܡܫܡܥ ܬܫܡܥܘܢ ܘܠܐ ܬܣܬܟܠܘܢ. ܘܡܚܙܐ ܬܚܙܘܢ
15 ܘܠܐ ܬܕܥܘܢ. * ܐܬܥܒܝ ܠܗ ܓܝܪ ܠܒܗ ܕܥܡܐ ܗܢܐ ܘܒܐܕܢܝܗܘܢ ܝܩܝܪܐܝܬ ܫܡܥܘ.
ܘܥܝܢܝܗܘܢ ܥܡܨܘ. ܕܠܐ ܢܚܙܘܢ ܒܥܝܢܝܗܘܢ ܘܢܫܡܥܘܢ ܒܐܕܢܝܗܘܢ. ܘܢܣܬܟܠܘܢ
16 ܒܠܒܗܘܢ. ܘܢܬܦܢܘܢ ܘܐܐܣܐ ܐܢܘܢ. * ܕܝܠܟܘܢ ܕܝܢ ܛܘܒܝܗܝܢ ܠܥܝܢܝܟܘܢ ܕܚܙܝܢ
17 ܘܠܐܕܢܝܟܘܢ ܕܫܡܥܢ. * ܐܡܝܢ ܓܝܪ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܣܓܝܐܐ ܢܒܝܐ ܘܙܕܝܩܐ ܐܬܪܓܪܓܘ
ܕܢܚܙܘܢ ܡܕܡ ܕܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܠܐ ܚܙܘ. ܘܠܡܫܡܥ ܡܕܡ ܕܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܠܐ ܫܡܥܘ ܀
18 * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܫܡܥܘ ܡܬܠܐ ܕܙܪܥܐ.

* Quumque seminâsset, quoddam cecidit 4
juxta viam, & venit avis, & devoravit
illud. Aliúdque cecidit super petram, ubi 5
non erat multum glebæ, & illicò germi-
navit, propterea quòd non adesset profun-
ditas terræ. Quum autem exortus esset 6
sol, calefactum est: & quia non habebat
radicem exaruit. Aliud verò cecidit inter 7
spinas, & ascenderunt spinæ, & suffoca-
verunt illud. Aliud denique cecidit in 8
terram bonam, & edidit fructus, aliud
centenos, & aliud sexagenos, & aliud tri-
cenos. Qui habet aures ad audiendum, 9
audiat. Et accesserunt discipuli ejus, & 10
dixerunt ei; Quare in parabolis colloque-
ris eis? Ipse verò respondit, & ait illis; 11
Vobis datum est nôsse arcana regni cœ-
lorum: illis verò non datum est. Nam 12
qui habet, dabitur ei, & addetur illi:
qui verò non habet, & id etiam quod ha-
bet, tolletur ab eo. Propterea in para- 13
bolis colloquor eis, quippe qui videant
& non videant, audiántque & non audi-
ant, nec intelligant. Et completur in eis 14
prophetia Esaiæ, dicentis; Auditu quidem
audietis, nec intelligetis; & videndo vi-
debitis, neque cognoscetis. Etenim in- 15
crassatum est cor populi hujus, & auribus
suis graviter audiunt, & oculos suos oc-
cluserunt, nequando videant oculis suis,
& audiant auribus suis, intelligántque cor-
de suo, & convertantur, ac sanem eos.
Vestri verò felices sunt oculi, quòd cer- 16
nant; & aures vestræ, quòd audiant.
Amen enim dico vobis, Multi prophetæ 17
& justi perquàm desiderârunt videre id
quod videtis, neque viderunt; & audire id
quod auditis, nec audierunt. Vos igitur 18
audite parabolam seminis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 *بوقت كاريدن تخمي بود * كه بر راه افتاد مرغان آمدند وآنرا بخوردند * ديكر تخم بر كوه 5
وسنك افتاد * جايي كه خاك بسيار نبود دران ساعت † كه روييد خشك شد * در
زمين نغلي نداشت كه نكاهش دارد * وافتاب بي هنكام اورا نيست كرد * [چون 6
بيخ نداشت] * ديكر تخم در ميان خار وتلو افتاد خارها بلند شدند * وتخم را خبه 7
كردند * ديكر تخم در زمين نيك وپاك افتاد * وبهره داد * وبكمال رسيد * بود كه صد 8
داد وبود كه شست داد وبود كه سي داد * هر كه دو كوش شنونده دارد بشنود 9
10 * شاكردان او پيش او آمدند * وكفتند چرا بمثل † با ايشان † سخن مي كويي * او 11
بديشان جواب † داد * وكفت بشما داده شد * كه راز ملكوت † اسمانرا بدانيد * وبديشان †
داده نشد * * هر كه دارد بدو داده شود * وبيفزايد * وهر كه ندارد * ان نيز 12
كه دارد * ازو ستده شود * * براي اين بمثلها با ايشان † سخن مي كويم * كه 13
مي نكرند ونمي بينند * ومي شنوند [ونمي شنوند] ودر نمي يابند * * ودر ايشان 14

* *In tempore spargendi semen fuit quod* 4
caderet in viam, venerunt aves
& illud comederunt. Aliud semen 5
in clivos & petras cecidit, ubi mul-
tum terræ non erat, & simul ac ex-
ortum est exaruit, in terra enim
sulcum non habuit, qui illud ser-
varet. Et sol illud immaturè ab- 6
sumpsit, cùm non haberet radicem.
Aliud semen in spinas & vepres 7
incidit, & spinæ altæ factæ semen
suffocârunt. Aliud semen in terram 8
bonam & puram cecidit, & fru-
ctum dedit, & ad maturitatem per-
venit: erat quod centum dedit, &
erat quod sexaginta dedit, & erat
quod triginta dedit. Quicunque 9
aures audientes habet, audiat. Disci- 10
puli ejus ad eum accesserunt, & dixe-
runt; Quare per parabolas cum illis
loqueris? Ipse respondit illis, & 11
dixit; Vobis datum est, ut myste-
rium regni cœlorum sciatis, illis
verò datum non est. Quicunque ha- 12
bet, illi dabitur, & abundabit:
& quicunque non habet, illud
etiam quod habet ab eo ablatum
erit. Ob hoc per parabolas cum 13
illis loquor; quia intuentur &
non vident, & audiunt & non
audiunt, neq; intelligunt. Et in illis 14

Verſio VULGATA LATINA.

4 Et dum ſeminat, quædam ceciderunt ſecus viam, & venerunt volucres cœli, &
5 comederunt ea. Alia autem ceciderunt in petroſa, ubi non habebant terram
6 multam : & continuò exorta ſunt, quia non habebant altitudinem terræ : Sole
7 autem orto æſtuaverunt : & quia non habebant radicem, aruerunt. Alia autem
8 ceciderunt in ſpinas : & creverunt ſpinæ, & ſuffocaverunt ea. Alia autem
ceciderunt in terram bonam : & dabant fructum, aliud centeſimum, aliud ſexa-
9 geſimum, aliud trigeſimum. Qui habet aures audiendi, audiat. Et accedentes
10 diſcipuli dixerunt ei ; Quarè in parabolis loqueris eis ? Qui reſpondens, ait
11 illis ; Quia vobis datum eſt nôſſe myſteria regni cœlorum : illis autem non eſt
12 datum. Qui enim habet, dabitur ei, & abundabit : qui autem non habet, &
quod habet auferetur ab eo. Ideò in parabolis loquor eis : quia videntes non 13
vident, & audientes non audiunt, neque intelligunt. Et adimpletur in eis pro- 14
phetia Iſaiæ dicentis ; Auditu audietis, & non intelligetis : & videntes videbitis,
& non videbitis. Incraſſatum eſt enim cor populi hujus, & auribus graviter 15
audierunt, & oculos ſuos clauſerunt : ne quando videant oculis, & auribus au-
diant, & corde intelligant, & convertantur, & ſanem eos. Veſtri autem beati 16
oculi quia vident, & aures veſtræ quia audiunt. Amen quippe dico vobis ; 17
Quia multi prophetæ & juſti cupierunt videre quæ videtis, & non viderunt ;
& audire quæ auditis, & non audierunt. Vos ergò audite parabolam ſemi- 18
nantis.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 5 وفيما هو يزرع سقط البعض على الطريق فأتى الطير وأكله * وبعض سقط على الصخر
حيث لا عمق لأرضه وللوقت نبت إذ ليس له عمق أرض * ولما أشرقت الشمس احتر • وحيث لم 6
7 8 يكن له أصل يبس * وبعض سقط في الشوك فطلع الشوك وخنقه * وبعض سقط في الأرض
9 الجيدة فأعطى ثمر • للواحد مائة • وللآخر ستين • وللآخر ثلثين * من له أذنان سامعتان
10 11 فليسمع * فتقدم إليه تلاميذه وقالوا له لماذا تكلمهم بأمثال * فأجابهم قائلاً أنتم أعطيتم
12 معرفة سرائر ملكوت السموات وأولئك لم يعطوا * لأن من كان له يعط ويزد ومن ليس له
13 فالذي له يوخذ منه * فلهذا أكلمهم بالأمثال • لأنهم يبصرون ولا يبصرون • ويسمعون
14 ولا يسمعون ولا يفهمون * ليتم عليهم نبوة إشعياء القائل سماعاً يسمعون ولا يفهمون • ونظراً
15 ينظرون • ولا يبصرون * لقد غلظ قلب هذا الشعب • وثقلت آذانهم عن السماع • وغمضوا
عيونهم • لئلا يبصروا بعيونهم • ويسمعوا بآذانهم • ويفهموا بقلوبهم • ويرجعوا إلي فأشفيهم •
16 17 * فأما أنتم فطوبى لعيونكم لأنها تنظر ولآذانكم لأنها تسمع * آمين أقول لكم أن كثيرين من
الأنبياء والصديقين اشتهوا أن يروا ما رأيتم فلم يروا وأن يسمعوا ما سمعتم فلم يسمعوا •
18 * اسمعوا أنتم مثل الزارع •

Et dum ipſe ſeminaret, cecidit aliquid 4
ſuper viam, & venerunt volucres &
comederunt illud. Et aliquid cecidit 5
ſuper petram, ubi non erat profunditas
telluri ejus ; & continuò germinavit,
cùm non eſſet ei profunditas terræ. Sed 6
cùm ortus eſſet ſol, æſtuavit ; cùmque
non eſſet ei radix, aruit. Et aliquid ce- 7
cidit in ſpinas : & emerſerunt ſpinæ, &
ſuffocaverunt illud. Et aliquid cecidit 8
in terram bonam ; & reddidit fructum.
uni centum, & alteri ſexaginta, & alii
triginta. Qui habet aures audientes, 9
audiat. Et acceſſerunt ad eum diſcipuli 10
ejus, & dixerunt ei ; Quare loqueris
eis per parabolas ? Reſpondit eis, di- 11
cens ; Vos donati eſtis cognitione my-
ſteriorum regni cœlorum ; at illi minimè
donati ſunt. Nam habenti dabitur & 12
addetur ; & qui non habet, etiam quod
habet auferetur ab eo. Et ideò loquor 13
eis per parabolas ; quoniam ipſi vident
& non vident, & audiunt & non audi-
unt, neque intelligunt. Ut adimpleatur 14
de illis prophetia Iſaiæ dicentis ; Au-
diendo audient, et non intelligent, et
perſpiciendo perſpicient, et non vide-
bunt. Jam incraſſatum eſt cor hujus 15
populi, et gravatæ ſunt aures eorum ne
audiant, et clauſerunt oculos ſuos, ne
videant oculis ſuis, et audiant auri-
bus ſuis, et intelligant cordibus ſuis, et
revertantur ad me, et ſanem eos. At vos, 16
beati quidem oculi veſtri, quia perſpici-
unt, & aures veſtræ, quia audiunt. A- 17
men dico vobis, Quòd multi ex prophe-
tis & juſtis cupierunt videre quod vi-
diſtis, & non viderunt : et audire quod
audiſtis, et non audierunt. Audite vos 18
parabolam ſeminantis :

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወእንዘ ፡ ይዘርእ ፡ ቦዘወድቀ ፡ ውስተ ፡ ፍኖት ፡ ወመጽኡ ፡ አዕዋፈ ፡ ሰማይ ፡ ወበልዕዎ ፡፡=፡
5 ወቦ ፡ ዘወድቀ ፡ ዲበ ፡ ኰኲሕ ፡ ኀበ ፡ አልቦ ፡ መሬተ ፡ ብዙኀ ፡ ወውእተ ፡ ጊዜ ፡ ሠረጸ ፡ እ
6 ስመ ፡ አልቦ ፡ ዕመቀ ፡ ምድሬ ፡ ወፀሐይ ፡ ሠሪቆ ፡ መጽለ ፡ ወእስመ ፡ አልቦ ፡ ሥርወ ፡ የብ
7 ሰ ፡፡=፡ ወቦ ፡ ዘወድቀ ፡ ውስተ ፡ ሦክ ፡ ወበቈሎ ፡ ጠበቆ ፡ ሦክ ፡ ወኀነቆ ፡፡=፡ ወ
8 ቦ ፡ ዘወድቀ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ሠናይ ፡ ወወሀበ ፡ ፍሬ ፡ ወቦ ፡ ዘአምእት ፡ ወቦ ፡ ዘ
9 ስሳ ፡ ወቦ ፡ ዘሠላሳ ፡፡=፡ ዘቦ ፡ እዝነ ፡ ሰሚዐ ፡ ይስማዕ ፡፡=፡ ወቀሪቦሙ ፡ አርደኢ
10 ሁ ፡ ይቤልዎ ፡ በእንተ ፡ ምንተ ፡ በምሳሌ ፡ ትትናገሮሙ ፡፡=፡ ወአውሥአ ፡ ወይቤ ፡
11 እስመ ፡ ለክሙ ፡ ተውህበ ፡ አእምሮ ፡ ስውራቲሁ ፡ ለመንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ወሎሙ
12 ሰ ፡ ኢተውህበ ፡፡=፡ እስመ ፡ ለዘቦ ፡ ይትወሀቦ ፡ ወይፌድፍዶ ፡ ወለዘሰ ፡ አልቦ ፡ እለ
13 ሂቦ ፡ የሀይድዎ ፡፡=፡ ወበእንተዝ ፡ በምሳሌ ፡ እትናገሮሙ ፡ እስመ ፡ እንዘ ፡ ይሬኢ
14 ዩ ፡ ኢይሬእዩ ፡ ወእንዘ ፡ ይሰምዑ ፡ ኢይሰምዑ ፡ ወኢይሌብዉ ፡፡=፡ ከመ ፡ ይብጻ
ሕ ፡ ወይትፈጸም ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ትንቢተ ፡ ኢሳይያስ ፡ ዘይቤ ፡ ሰሚዐ ፡ ትሰምዑ ፡ ወ
15 ኢትሌብዉ ፡ ወነጽሮ ፡ ትነጽሩ ፡ ወኢትርእዩ ፡፡=፡ እስመ ፡ ገዝፈ ፡ ልቡ ፡ ለዝ ፡ ሕ
ዝብ ፡ ወበእዘኒሆሙ ፡ ድንቁወ ፡ ሰምዑ ፡ ወአዕይንቲሆሙ ፡ ዖውሩ ፡ ከመ ፡ ኢይርአ
ዩ ፡ በአዕይንቲሆሙ ፡ ወበእዝኖሙ ፡ ኢይስምዑ ፡ ወበልብ ፡ ኢይለብዉ ፡ ወኢይትመየ
16 ጡ ፡ ወኢይሣህሎሙ ፡፡=፡ ወለክሙሰ ፡ ብፁዓት ፡ አዕይንቲክሙ ፡ እስመ ፡ ይርእያ ፡
17 ወእዘኒክሙ ፡ እስመ ፡ ይሰምዓ ፡፡=፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ብዙኃን ፡ ነቢያት ፡
ወጻድቃን ፡ ፈተዉ ፡ ይርአዩ ፡ ዘትሬእዩ ፡ ወኢርአዩ ፡ ወይስምዑ ፡ ዘትሰምዑ ፡ ወኢሰ
18 ምዑ ፡፡=፡ አንትሙኬ ፡ ሰምዑ ፡ ምስሎ ፡ ለዘ ፡ ይዘርእ ፡=፡

Et dum ſeminaret, fuit, quod cecidit in via, & venerunt volucres cœli, 4
& comederunt illud. Et fuit quod cecidit ſuper petram, ubi non habebat 5
terram multam : et continuò floruit, quoniam non habebat profundam terram.
Et ſole orto emarcuit : et quoniam non habebat radicem aridum factum eſt. 6
Et fuit quod cecidit in ſpinam, & germinando eo, id ſuffocavit ſpina, 7
idque ſtrangulavit. Et fuit quod cecidit in terram bonam, & dedit 8
fructum, & fuit quod centum, & fuit quod ſexaginta, et fuit quod tri- 9
ginta. Qui habet aures audire, audiat. Et appropinquantes diſcipuli 10
ejus dicunt ei, Propter quid in parobolis alloqueris eos ? Et reſpondit, & 11
dixit, Quoniam vobis datum eſt cognoſcere myſteria regni cœlorum, et illis
non datum eſt. Quoniam ei qui habet dabitur ei, et abundabit ei : et 12
ei qui non habet, quod datum fuit ei, ei auferetur. Et propter hoc in 13
parabolis alloquor eos, quia videntes non vident, et audientes non audi-
unt, nec intelligunt. Ut veniret et impleretur ſuper eos prophetia Eſaiæ 14
qui dicit, Audiendo audietis, et non intelligetis ; et aſpiciendo aſpicie-
tis, et non videbitis. Quoniam incraſſatum eſt cor hujus populi, et in 15
auribus eorum ſurdis graviter audiunt, et oculi eorum cæcutiunt, ut non
videant cum oculis eorum, et in auribus eorum non audiant, & in corde
non intelligant, et non convertantur, et non miſerear eorum. Et ve- 16
ſtri beati ſunt oculi quoniam vident, et aures veſtræ quoniam audiunt.
Amen dico vobis, Quòd multi prophetæ, et juſti deſiderârunt videre quæ 17
videtis, et non viderunt, et audire quæ auditis, et non audierunt. Vos 18
igitur audite parabolam ſeminantis.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

تمام شد † پيغمبر اشعيا كه گفت نبوت شنيدني بشنوند • ودر نيابند • وعيان
15 ببينند • ونداانند • * دل اين قوم تاريك شد • وبگوش خود گران شنيدند •
وچشم خود را بستند تا [بچشم] نبينند • وبگوش نشنوند وبدل خود درنيابند •
16 پيش من بگردند • وايشانرا شفا دهم • * اما خنك چشم شما كه مي بينند • وگوش
17 شما كه مي شنود • * راست بشما بگويم • بسياران از صديقان وپيغمبران † ارزو
داشتند • كه ببينند انچ شما ديديد • وبشنوند † انچ شما شنيديد • نديدند ونشنيدند •
18 * اما شما بشنويد † مثل كشتزار وتخم •

impletum eſt vaticinium Eſaiæ,
qui dixit ;

Prophetia.

Auditione audiunt & non intelligunt,
& clarè vident & non cognoſcunt.
Cor hujus populi obtenebratum eſt, & 15
auribus ſuis graviter audiunt, &
oculos ſuos occluſerunt : ne oculis
videant, & auribus audiant, &
corde ſuo intelligant, & ad me
convertantur, & illis ſalutem di-
rem. Veruntamen beatus eſt ocu- 16
lus veſter qui vidit, & auris ve-
ſtra quæ audit. Verum vobis dico, 17
Plurimi juſtorum & Prophetarum
deſiderium habuerunt, ut viderent
quæ vos videtis, & audirent quæ
vos auditis : ſed non viderunt, nec
audiverunt. Vos autem audite pa- 18
rabolam agri & ſeminis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'.

Omnis audientis verbum regni, & non intelligentis, venit malus,
19 Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας, καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς,
& rapit seminatum in corde ejus: hic est qui secus viam
καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν
seminatus. Qui autem super petrosa seminatus, hic est qui verbum audiens, &
20 σπαρείς. Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ
continuò cum gaudio sumens illud: Non habet autem radicem in seipso, sed
21 εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· Οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ
temporalis est: facta autem tribulatione aut persequutione propter verbum, statim
πρόσκαιρός ἐστι· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς
scandalizatur. Qui autem in spinas seminatus, hic est qui verbum
22 σκανδαλίζεται. Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεὶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον
audiens, & anxietas seculi istius, & deceptio divitiarum suffocat
ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει
verbum, & infructuosus fit. Qui verò in terram pulchram seminatus,
23 τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρεὶς,
hic est qui verbum audiens & intelligens: quique fructum fert, & facit hoc quidem
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιών· ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ, ὃ μὲν
centum, hoc autem sexaginta, hoc verò triginta. Aliam parabolam proposuit
24 ἑκατὸν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν
illis, dicens; Assimilatum est regnum cœlorum homini seminanti pulchrum
αὐτοῖς, λέγων· Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν
semen in agro suo. In verò dormire homines, venit ejus
σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ 25
inimicus, & seminavit zizania in medio tritici, & abiit. Cùm autem
ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. Ὅτε δὲ 26
crevit herba, & fructum fecit, tunc apparuerunt & zizania. Acce-
ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. Προσ- 27
dentes autem servi patrisfamiliâs, dixerunt ei; Domine, nónne pulchrum semen
ελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου, εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα
seminâsti in tuo agro? Undè ergò habet zizania? Ille verò ait illis; Inimicus
ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει τὰ ζιζάνια; Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς 28
homo hoc fecit. At servi dixerunt ei; Vis igitur abeuntes
ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ, Θέλεις οὖν ἀπελθόντες
colligamus ea? Ille verò ait; Non: ne fortè colligentes zizania,
συλλέξωμεν αὐτά; Ὁ δὲ ἔφη, Οὔ· μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, 29
eradicetis simul eis *triticum. Sinite crescere utraque usque ad
ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. Ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι 30
messem: & in tempore messis dicam messoribus; Colligite primùm
τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον
zizania, & alligate ea in fasciculos, ad comburendum ea: At
τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δεσμὰς, πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ
triticum congregate in horreum meum.
σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * ܟܠ ܕܫܡܥ ܡܠܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܘܠܐ ܡܣܬܟܠ ܒܗ ܐܬܐ ܒܝܫܐ ܘܚܛܦ ܡܠܬܐ ܕܙܪܝܥܐ ܒܠܒܗ. ܗܢܘ ܗܘ ܕܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ ܐܙܕܪܥ.
20 * ܗܘ ܕܝܢ ܕܥܠ ܫܘܥܐ ܐܙܕܪܥ ܗܘ ܗܘ ܕܫܡܥ ܡܠܬܐ ܘܡܚܕܐ ܒܚܕܘܬܐ ܡܩܒܠ ܠܗ.
21 * ܠܝܬ ܠܗ ܕܝܢ ܥܩܪܐ ܒܗ ܐܠܐ ܕܙܒܢܐ ܗܘ. ܘܡܐ ܕܗܘܐ ܐܘܠܨܢܐ ܐܘ ܪܕܘܦܝܐ ܡܛܠ ܡܠܬܐ ܥܓܠ ܡܬܟܫܠ.
22 * ܗܘ ܕܝܢ ܕܒܝܬ ܟܘܒܐ ܐܙܕܪܥ ܗܘ ܗܘ ܕܫܡܥ ܡܠܬܐ. ܘܝܨܦܬܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܘܛܘܥܝܝ ܕܥܘܬܪܐ ܚܢܩܝܢ ܠܗ ܠܡܠܬܐ. ܘܕܠܐ ܦܐܪܐ ܗܘܐ.
23 * ܗܘ ܕܝܢ ܕܥܠ ܐܪܥܐ ܛܒܬܐ ܐܙܕܪܥ ܗܘ ܗܘ ܕܫܡܥ ܡܠܬܝ ܘܡܣܬܟܠ ܘܝܗܒ ܦܐܪܐ. ܘܥܒܕ ܐܝܬ ܕܡܐܐ ܘܐܝܬ ܕܫܬܝܢ ܘܐܝܬ ܕܬܠܬܝܢ.
* ܠܩܘܪܒܐ ܕܡܪܝܐ ܕܟܗܢܐ * ܠܒ
24 * ܐܚܪܢܐ ܡܬܠܐ ܐܡܬܠ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܓܒܪܐ ܕܙܪܥ ܙܪܥܐ ܛܒܐ ܒܩܪܝܬܗ.
25 * ܘܟܕ ܕܡܟܘ ܒܢܝܢܫܐ ܐܬܐ ܒܥܠܕܒܒܗ ܘܙܪܥ ܙܝܙܢܐ ܒܝܬ ܚܛܐ ܘܐܙܠ.
26 * ܘܟܕ ܝܥܐ ܥܣܒܐ ܘܥܒܕ ܦܐܪܐ. ܗܝܕܝܢ ܐܬܚܙܝܘ ܐܦ ܙܝܙܢܐ.
27 * ܘܩܪܒܘ ܥܒܕܘܗܝ ܕܡܪܐ ܒܝܬܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܪܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܙܪܥܐ ܛܒܐ ܙܪܥܬ ܒܩܪܝܬܟ. ܡܢ ܐܝܟܐ ܐܝܬ ܒܗ ܙܝܙܢܐ.
28 * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܓܒܪܐ ܒܥܠܕܒܒܐ ܗܢܐ ܥܒܕܗ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܥܒܕܘܗܝ. ܨܒܐ ܐܢܬ ܢܐܙܠ ܢܓܒܝܢܘܢ.
29 * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܠܡܐ ܟܕ ܡܓܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܙܝܙܢܐ ܬܥܩܪܘܢ ܥܡܗܘܢ ܐܦ ܚܛܐ.
30 * ܫܒܘܩܘ ܢܪܒܝܢ ܬܪܝܗܘܢ ܐܟܚܕܐ ܥܕܡܐ ܠܚܨܕܐ. ܘܒܥܕܢܐ ܕܚܨܕܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܚܨܘܕܐ. ܓܒܘ ܠܘܩܕܡ ܙܝܙܢܐ ܘܐܣܘܪܘ ܐܢܘܢ ܩܢܝܬܐ ܩܢܝܬܐ ܕܢܐܩܕܢ. ܘܠܚܛܐ ܕܝܢ ܟܢܫܘ ܐܢܘܢ ܠܐܘܨܪܝ.

Quisquis audit sermonem regni, nec intel- 19
ligit eum, venit Malus, & rapit verbum
quod satum est in corde ipsius: hoc est
quod juxta viam seminatur. Illud verò 20
quod super petram satum est, is est qui au-
dit sermonem, & eâdem horâ cum gaudio
excipit eum. Verùm non habet radicem 21
in ipso, sed temporarius est: Quumque
acciderit calamitas aut persecutio propter
sermonem, statim offenditur. Illud autem 22
quod inter spinas satum est, is est qui au-
dit sermonem: sed solicitudo mundi hu-
jus, & fallaciæ divitiarum suffocant ipsum
sermonem, & infructuosus fit. Illud autem 23
quod super terram bonam satum est, is est
qui audit sermonem meum, & intelligit,
& edit fructus, profertque alius centenos,
& alius sexagenos, alius denique tricenos.

Ad oblationem dominicæ sacerdotum. 32.

Aliam parabolam figuravit eis, inquiens; 24
Simile est regnum cœlorum viro seminanti
semen bonum in agro suo. Et quum dor- 25
mîssent homines, venit hostis ejus, & se-
minavit zizania inter triticum, & abiit.
Quuum autem pullulâsset herba, & edidis- 26
set fructus, tunc apparuerunt etiam zizania.
Et accesserunt servi patris familiâs, & dixe- 27
runt ei; Domine noster, nónne semen bo-
num seminâsti in agro tuo? undè habet zi-
zania? Ipse autem ait illis; Homo inimi- 28
cus hoc egit: cui subdunt servi ipsius, Vis
ut eamus, & seligamus ea? At ille dixit 29
eis; Ne fortè dum collecturi estis zizania,
eradicetis cum eis etiam triticum, Sinite 30
crescant utraque simul usque ad messem; &
tempore messis dicam ego messoribus, Se-
ligite primùm zizania, & ligate ea in fasci-
culos ut comburantur: tritica verò ipsa
cogite in horrea mea.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

هفتاد دو تفسير مثل تخم كاشتن

19 * هر كه كلمهء ملكوت را بشنود ودر نيابد * واگاه نشود * شر بيايد * وان كلمه كه
در دل او كاشته شده است † برايد اينست† انك بر كنار راه افتاد * وانك بر سنك 20
كاشته شد * اوست انك كلمه را شنود * وهمانساعت بشادي قبول كند * ودر 21
نكرسد الا همان ساعت * انكه چون دشخواري† بشود ودشمن براي كلمه پيدا شود * او
زود منكر شود * وانك در ميان† خارها كاشته شد * اوست انك كلمه را بشنود وغم اين† 22
عالم وضلالت† مكسب† اصل كلمه را خبه كند * واو بي بهره† وبي ميوه بماند * وانك 23
بر زمين نيك كاشته شد اوست انك كلمهء مرا بشنود ودر يابد ميوه دهد * باشد كه صد *
وباشد كه شصت * وباشد كه سي *

هفتاد سه مثل كشته وزيوان

24 * مثلي ديگر زد
وبديشان گفت ملكوت آسمان مانندست† بمردي كه درده خود† تخم پاك بكاشت * چون 25
مردم خفتند * دشمن او آمد * ودر ميان تخم پاك زيوان انداخت * يعني تلخ دانه * وبرفت

LXXII. Expositio parabolæ semen seminandi.

Quicunque sermonem regni audit, & non intelligit nec percipit, Malus venit, & sermonem illum, qui in corde ejus seminatus est, rapit: hoc est quod juxta viam cecidit. 19
Id autem quod super petram seminatum est, ille est qui sermonem audit, & eâdem horâ cum gaudio excipit; 20
Et non nisi eodem instanti viget: illicò difficultate existente, & inimicitiâ propter verbum subortâ, ille statim apostata fit. 21
Illud autem quod inter spinas seminatum est, is est qui verbum audit, & solicitudo hujus mundi & error lucri radicem sermonis strangulat, & infructuosus & sterilis manet. 22
Quod denique in bonam terram seminatum est, is est qui sermone meo audito, & intellecto, fructum dat; est qui centum, & est qui sexaginta, & est qui triginta. 23

LXXIII. Parabola frumenti & zizanii.

Parabolam aliam excudit, ac illis dixit; Regnum cælorum simile est viro, qui in agro suo semen purum seminavit. 24
Et cùm dormirent homines, inimicus ejus venit, & inter semen purum zizanium (i. e. lolium) injecit, & abiit 25

Versio VULGATA LATINA.

19 Omnis qui audit verbum regni, & non intelligit, venit malus, & rapit
quod ſeminatum eſt in corde ejus: hic eſt qui ſecus viam ſeminatus eſt.
20 Qui autem ſuper petroſa ſeminatus eſt, hic eſt, qui verbum audit, & con-
21 tinuò cum gaudio accipit illud: Non habet autem in ſe radicem, ſed eſt
temporalis: factâ autem tribulatione & perſecutione propter verbum, con-
22 tinuò ſcandalizatur. Qui autem ſeminatus eſt in ſpinis, hic eſt, qui verbum
audit, & ſolicitudo ſeculi iſtius, & fallacia divitiarum, ſuffocat verbum,
23 & ſine fructu efficitur. Qui verò in terram bonam ſeminatus eſt, hic eſt,
qui audit verbum, & intelligit, & fructum affert, & facit aliud quidem
24 centeſimum, aliud autem ſexageſimum, aliud verò trigeſimum. Aliam para-
bolam propoſuit illis, dicens; Simile factum eſt regnum cœlorum homini,
qui ſeminavit bonum ſemen in agro ſuo. Cùm autem dormirent homines, 25
venit inimicus ejus, & ſuperſeminavit zizania in medio tritici, & abiit.
Cùm autem creviſſet herba, & fructum feciſſet, tunc apparuerunt & ziza- 26
nia. Accedentes autem ſervi patris familiâs, dixerunt ei; Domine, nónne 27
bonum ſemen ſeminâſti in agro tuo? Undè ergò habet zizania? Et ait il- 28
lis; Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei; Vis, imus, &
colligimus ea? Et ait; Non: ne fortè colligentes zizania, eradicetis ſi- 29
mul cum eis & triticum. Sinite utraque creſcere uſque ad meſſem; & in 30
tempore meſſis dicam meſſoribus; Colligite primùm zizania, & alligate ea in
faſciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

19 * كل من يسمع كلام الملكوت ولا يفهمه ياتي الشرير فيخطف ما قد زرع في قلبه * هذا
20 المزروع علي الطريق * والذي زرع علي الصخر هو الذي يسمع الكلام وللوقت يقبله
21 بفرح * وليس له فيه اصل * لكن الي زمن يسير اذا حدث ضيق او طرد من اجل الكلام
22 فللوقت يشك * والذي زرع في الشوك فهو الذي يسمع الكلام فيخنق الكلام فيه اهتمام
23 هذا الدهر وخداع الغني فيكون بغير ثمر * والذي زرع في الارض الجيدة هو الذي يسمع
الكلام ويفهمه فيعطي ثمر * للواحد مائة * وللاخر ستين * وللاخر ثلثين *

* Omnis qui audit verba regni, & non in- 19
telligit ea, venit Malus, & rapit quod
ſeminatum fuit in corde ejus: hoc eſt ſe-
minatum ſuper viam. Et quod ſemina- 20
tum eſt ſuper petram; eſt is qui audit
verba, & continuò recipit ea cum gau-
dio. Et non habet in eo radicem; ſed 21
ad tempus modicum, cùm acciderit tri-
bulatio aut perſecutio propter verba,
continuò ſcandalizatur. Et quod ſemi- 22
natum eſt in ſpinis, eſt is qui audit ver-
ba, & ſuffocat verba in eo ſolicitudo hu-
jus ſeculi & fallacia divitiarum, &
efficitur ſine fructu. Et quod ſeminatum 23
eſt in terram bonam: eſt qui audit ver-
ba & intelligit ea; Nam reddit fructum
uni centum, & alteri ſexaginta, & alii
triginta.

* الفصل الثامن والثلثون *

Sectio trigeſima octava.

24 * وضرب لهم مثلا اخر قائلا تشبه ملكوت السموات انسانا زرع زرعا جيدا في حقله * فلما نام
25
26 الناس جاء عدوه فزرع زوانا وسط القمح ومضي * فلما نبت القمح واثمر حينئذ ظهر الزوان
27 ايضا * فجاء عبيد رب البيت فقالوا له يا سيد اليس زرعا جيدا زرعت في حقلك فمن
28 اين صار فيه زوان * فقال لهم رجل عدو فعل هذا * فقال له عبيده اتريد ان نذهب
29 فنجمعه * فقال لهم لا لئلا تجمعوا الزوان فتقلعوا معه الحنطة * دعوهما ينبتان جميعا الي
30 زمن الحصاد * وفي زمان الحصاد اقول للحصادين اجمعوا اولا الزوان وشدوه حزما ليحرق واما
القمح فاجمعوه الي اهرائي *

* *Et propoſuit eis parabolam aliam, di-* 24
cens; Aſſimilatur regnum cœlorum ho-
mini qui ſeminavit ſemen bonum in a-
gro ſuo. Cùm autem dormiviſſent homi- 25
nes, venit inimicus ejus, & ſeminavit
zizania inter triticum, & abiit. Cùm- 26
que creviſſet triticum, & fructificâſſet,
tunc apparuerunt zizania quoque. Ve- 27
nerunt autem ſervi domini herbæ, &
dixerunt ei; Domine, nónne ſemen bo-
num ſeminâſti in agro tuo? unde ergò
facta ſunt in eo zizania? Et ait illis; 28
Homo inimicus fecit hòc. Dixerunt ſer-
vi ejus, Viſne eamus & colligamus ea?
Dixit eis, Non; ne fortè colligatis zi- 29
zania, & eradicetur cum eis triticum.
Sinite ambo creſcere ſimul uſque ad tem- 30
pus meſſis: & in tempore meſſis dicam
meſſoribus; Colligite zizania priùs, &
alligate ea in faſciculos ut comburan-
tur, triticum autem congregate in horrea
mea.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

19 ኵሉ፡ ዘይሰምዕ ፡ ነገረ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ሃሎ ፡ ዘኢይለብዎ ፡ ይመጽእ ፡ እኩይ ፡ ወ
20 ይመሥጥ ፡ ዝተዘርአ ፡ ውስተ ፡ ልቡ ፡ ውእቱኬ ፡ ዘተዘርአ ፡ ውስተ ፡ ፍኖት፡፡ ወ
ዘውስተ ፡ ኰኵሕስ ፡ ተዘርአ ፡ ውእቱዝ ፡ ዘነገረ ፡ ይሰምዕ ፡ ወፍጡነ ፡ ዘበፍሥሐ ፡
21 ይትወክፍ፡፡ ወአልቦ ፡ ሥርወ ፡ ለዕሴሁ ፡ ለጊዜሁ ፡ ክመ ፡ ውእቱ ፡ ወከዊኖሰ ፡ ም
22 ንዳቤ ፡ ወስደት ፡ በእንተዝ ፡ ነገር ፡ በጊዜሁ ፡ የዓሉ፡፡ ወዘሰ ፡ ውስተ ፡ ሦክ ፡ ተዘ
ርአ ፡ ዝውእቱ ፡ ዘነገረ ፡ ይሰምዓ ፡ ወትካዘ ፡ ዝዓለም ፡ ወስጠፋተ ፡ ብዕል ፡ ተኃን
23 ቆ ፡ ለነገር ፡ ወዘእንበለ ፡ ፍሬ ፡ ይከውን፡፡ ወዘውስተ ፡ ሠናይስ ፡ ምድር ፡ ተዘ
ርአ ፡ ዝውእቱ ፡ ዘነገረ ፡ ይሰምዕ ፡ ወይለብዎ ፡ ወይፈሪ ፡ ወይገብር ፡ ፻ ፡ ወቦዘ ፡
24 ፷፡ ወቦ ፡ ዘሠላሳ፡፡ ካልእተ ፡ ምስሌ ፡ አምጽአ ፡ ሎሙ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ት
ምስል ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ብእሴ ፡ ዘዘርአ ፡ ሠናየ ፡ ዘርአ ፡ ውስተ ፡ ገራህቱ፡፡
25 ወእንዘ ፡ ይነውሙ ፡ ሰብኡ ፡ መጽአ ፡ ጸላኢሁ ፡ ወዘርአ ፡ ሎቱ ፡ ክርደደ ፡ ማእከ
26 ለ ፡ ስርናይ ፡ ወኃለፈ፡፡ ወአምዝ ፡ በቊሎ ፡ ሣዕሩ ፡ ወፈረየ ፡ ፍሬ ፡ አሜሃ ፡ አ
27 ስተርአየ ፡ ክርደዱኒ፡፡ ወቀሪቦሙ ፡ አርድእቲሁ ፡ ለባዕለ ፡ ገራህት ፡ ይቤልዎ ፡ እ
ግዚኦ ፡ አኮሁ ፡ ሠናየ ፡ ዘርአ ፡ ዘራእከ ፡ ውስተ ፡ ገራህትከ ፡ እምአይቴ ፡ እንከ ፡
28 ሎቱ ፡ ክርደድ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ፀራዊ ፡ ብእሲ ፡ ዘንተ ፡ ገብረ ፡ ወአግብርቲሁ ፡ ይ
29 ቤልዎ ፡ ትፈቅደኑ ፡ እንከ ፡ ንሑር ፡ ወንእርዮን፡፡ ወይቤሎሙ ፡ አልቦ ፡ እሙበ ፡ ከመ ፡
30 እንዘ ፡ ተአርዩ ፡ ክርደደ ፡ ሊትመሐው ፡ ምስሌሆሙ ፡ ስርንየኒ፡፡ ኅድጉ ፡ ይልህ
ቁ ፡ ኅቡረ ፡ እስከ ፡ ማእረር ፡ ወበጊዜ ፡ ማእረር ፡ እብሎሙ ፡ ለዐፀድ ፡ እርዩ ፡ ቅ
ድመ ፡ ክርደደ ፡ ወእሰርዎሙ ፡ ከሳስስቲሆሙ ፡ ለአንድዶቶሙ ፡ ወስርናዮሰ ፡ አስተጋብ
ኡ ፡ ውስተ ፡ ቤትየ፡፡

Omnis qui audit verbum regni cœlorum, exiſtens talis qui non intelligit illud, 19
venit Malus, & rapit quòd ſeminatum fuit in corde ejus: is igitur eſt qui ſe-
minatus fuit in via. Et qui in petra ſeminatus fuit, hic eſt qui verbum au- 20
dit, & ſtatim hoc cum gaudio accipit: Et non habens radicem ſuper eum, 21
temporarius idem eſt; & factâ tribulatione & perſecutione propter hoc ver-
bum, confeſtim ſubvertit illud. Et qui in ſpina ſeminatus fuit, hic eſt qui 22
verbum audit, & ſolicitudo hujus mundi, & rapiditas divitiarum ſuffocat ver-
bum, & ſine fructu efficitur. Et qui in bona terra ſeminatus fuit, hic eſt 23
qui verbum audit & intelligit illud: & fructum fert, & facit centum, &
eſt qui ſexaginta, & eſt qui triginta. Aliam parabolam produxit iis, dicens; 24
Simile eſt regnum cœlorum homini qui ſeminavit bonum ſemen in agro ſuo. Et 25
dormiente illo, tunc venit inimicus ejus, & ſeminavit ei carduos in medio tri-
tici, & pertranſivit. Quum autem germinâſſet herba ejus, & produxiſſet 26
fructum ſuum, tunc apparuit carduus etiam. Et accedentes adjutores domini 27
agri, dicunt ei; Domine, nónne bonum ſemen ſeminâſti in agro tuo? unde igitur
ei inſunt cardui? Et dicit illis, Inimicus homo hoc fecit. Et ſervi ejus 28
dicunt ei; Viſne igitur ut eamus, et colligamus? Et dicit iis, Non ita fiat, 29
quòd colligentes carduos, evellatis cum iis triticum. Sinite ut creſcant ſimul 30
uſque meſſem: et in tempore meſſis dicam meſſoribus, Colligite primùm car-
duos, et colligate manipulos eorum, ut accendantur: et triticum colligite in do-
mum meam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

26 * چون کشت بکمال رسید ومیوه داد تلخ دانه نیز پیدا شد * آمدند بندکان وبخداوند
27
کشت کفتند * که ای خداوند * تو تخم نیك در ده خود کاشته بودی * تلخ دانه در
28 میانش از کجا بدر آمد * * او جواب داد که کسی بدشمنی انداخته باشد بندکان
29 کفتند * که دستوری ده تا تلخ دانه را ازش جدا کنیم * * کفت نبادا که تلخ
30 دانه را بکنید * کندم نیز با ان † ضایع شود * * رها کنید * تا بهمدیکر پرورده شوند *
وچون هنکام درویدن باشد * بمزدوران درو بکویم که تلخ دانه را اول بکزینند *
ودسته بندند وباتش بسوزند * وکندم را در انبار ذخیره نهند

* *Segete autem matureſcente, et* 26
fructum edente, lolium etiam ap-
paruit. Venerunt ſervi, et agrico- 27
læ dixerunt; Quin tu, ô domine,
ſemen bonum in agro tuo ſeminâſti,
lolium igitur inter illud undè prove-
nit? Ille reſpondit, Quiſpiam per 28
inimicitiam injecit. Servi dixe-
runt, Permitte itaque nobis ut loli-
um exinde ſeceramus. Dixit, Ne- 29
quaquam, ne vobis lolium eruenti-
bus triticum etiam cum eo pereat.
Sinite ut unà creſcant, et cum 30
tempus metendi fuerit, meſſoribus
dicam, ut lolium priùs ſelegant,
et in faſciculos ligent, et igni
comburant; triticum verò in hor-
reum recondant.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑ'ΙΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'.

Aliam parabolam proposuit eis, dicens; Simile est regnum cœlorum
31 "Αλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ρλζ β
grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo. Quod
32 κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Ὃ
minus quidem est omnium seminum: cùm autem creverit, majus
μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον
oleribus est, & fit arbor, ita ut venire volucres cœli,
τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ,
& umbracula facere in ramis ejus. Aliam parabolam locutus est eis;
33 καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. "Αλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, ρλη ε
Simile est regnum cœlorum fermento, quod accipiens mulier abscondit in
Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς
farinæ satis tribus, usque quò fermentatum est totum. Hæc omnia locutus est
34 ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ρλθ ς
Jesus in parabolis turbis, & sine parabola non loquebatur
ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει
eis: Ut impleretur pronuntiatum per Prophetam, dicentem;
35 αὐτοῖς· Ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, ρμ ι
Aperiam in parabolis os meum, eructabo abscondita à
Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ
constitutione mundi. Tunc dimittens turbas, venit in domum Jesus:
36 καταβολῆς κόσμου. Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς·
Et accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes; Explica nobis
καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Φράσον ἡμῖν

parabolam zizaniorum agri. Ille verò respondens ait illis;
τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, 37
Seminans pulchrum semen, est Filius hominis. At ager est
Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα, ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· Ὁ δὲ ἀγρός, ἐστιν 38
mundus. Verùm pulchrum semen, hi sunt filii regni.
ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας·
At zizania sunt filii mali. At inimicus seminans ea, est
τὰ δὲ ζιζάνια, εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ. Ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτά, ἐστιν 39
diabolus: At messis, consummatio seculi est: At messores,
ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς, συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ θερισταὶ,
angeli sunt. Sicut ergò colliguntur zizania, & igni comburuntur:
ἄγγελοί εἰσιν. Ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται· 40
sic erit in consummatione seculi hujus. Mittet Filius hominis
οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 41
angelos suos: & colligent de regno ejus omnia
τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα
scandala, & facientes iniquitatem: Et mittent eos in
τὰ σκάνδαλα, καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν· Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς 42
caminum ignis. Ibi erit fletus & fremitus dentium.
τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
Tunc justi fulgebunt sicut Sol, in regno Patris eorum.
Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. 43
Habens aures audire, audiat.
ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

31 * ܐܚܪܢܐ ܡܬܠܐ ܐܡܬܠ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܦܪܕܬܐ ܕܚܪܕܠܐ. ܕܢܣܒ
32 ܓܒܪܐ ܙܪܥܗ ܒܩܪܝܬܗ. * ܘܗܝ ܙܥܘܪܐ ܗܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܙܪܥܘܢܐ. ܡܐ ܕܝܢ ܕܪܒܬ ܪܒܐ ܗܝ
33 ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܝܪܩܘܢܐ. ܘܗܘܝܐ ܐܝܠܢܐ. ܐܝܟ ܕܬܐܬܐ ܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܬܩܢܢ ܒܣܘܟܘܗܝ. * ܐܚܪܢܐ
ܡܬܠܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܠܚܡܝܪܐ ܗܘ ܕܢܣܒܬ ܐܢܬܬܐ ܛܡܪܬ ܒܩܡܚܐ
34 ܕܬܠܬ ܣܐܝܢ. ܥܕܡܐ ܕܟܠܗ ܚܡܥ. * ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܡܠܠ ܝܫܘܥ ܒܡܬܠܐ
35 ܠܟܢܫܐ. ܘܕܠܐ ܡܬܠܐ ܠܐ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ. * ܐܝܟ ܕܢܬܡܠܐ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܢܒܝܐ
36 ܕܐܡܪ. ܐܦܬܚ ܦܘܡܝ ܒܡܬܠܐ. ܘܐܒܥ ܟܣܝܬܐ ܕܡܢ ܩܕܡ ܬܪܡܝܬܗ ܕܥܠܡܐ. * ܗܝܕܝܢ
ܫܒܩ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫܐ. ܘܐܬܐ ܠܒܝܬܐ. ܘܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܦܫܘܩ
37 ܠܢ ܡܬܠܐ ܗܘ ܕܙܝܙܢܐ ܘܕܚܩܠܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܘ ܕܙܪܥ ܙܪܥܐ ܛܒܐ
38 ܐܝܬܘܗܝ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. * ܚܩܠܐ ܕܝܢ ܐܝܬܘܗܝ ܥܠܡܐ. ܙܪܥܐ ܕܝܢ ܛܒܐ ܒܢܝ ܡܠܟܘܬܐ
39 ܐܢܘܢ. ܙܝܙܢܐ ܕܝܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܒܢܘܗܝ ܕܒܝܫܐ. * ܒܥܠܕܒܒܐ ܕܝܢ ܕܙܪܥ ܐܢܘܢ ܐܝܬܘܗܝ ܣܛܢܐ.
40 ܚܨܕܐ ܕܝܢ ܐܝܬܘܗܝ ܫܘܠܡܗ ܕܥܠܡܐ. ܚܨܘܕܐ ܕܝܢ ܡܠܐܟܐ. * ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܕܡܬܠܩܛܝܢ
41 ܙܝܙܢܐ ܘܝܩܕܝܢ ܒܢܘܪܐ. ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܫܘܠܡܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ. * ܢܫܕܪ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ
ܡܠܐܟܘܗܝ. ܘܢܓܒܘܢ ܡܢ ܡܠܟܘܬܗ ܟܠܗܘܢ ܡܟܫܘܠܐ ܘܠܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝ ܥܘܠܐ.
42 43 * ܘܢܪܡܘܢ ܐܢܘܢ ܒܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ. ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ ܘܚܘܪܩ ܫܢܐ. * ܗܝܕܝܢ ܙܕܝܩܐ ܢܢܗܪܘܢ
ܐܝܟ ܫܡܫܐ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܐܒܘܗܘܢ. ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ.

Aliam parabolam figuravit eis, dicens; 31
Simile est regnum cœlorum grano sinapis, quod acceptum homo seminavit in
agro suo. Et ipsum quidem minimum est 32
omnium seminum: quum autem excreverit, maximum est omnium olerum, & fit
arbor: ita ut veniat volatile cœli, & nidificet in ramis ejus. Aliam parabolam 33
dixit eis; Simile est regnum cœlorum fermento illi, quod acceptum mulier abdidit in tribus satis farinæ, usquedum
totum fermentaretur. Hæc omnia locu- 34
tus est Jesus per parabolas ad turbas, nec absque parabolis colloquebatur eis:
Ut adimpleretur id quod dictum est per 35
prophetam, dicentem; Aperiam os meum in parabolis, & proferam abscondita quæ fuerunt ante jacta mundi fundamenta. Tunc dimisit Jesus turbas, ve- 36
nitque domum: & adierunt eum discipuli ejus, & dicunt ei; Explica nobis parabolam illam zizaniorum & agri. Ipse 37
verò respondit, & ait illis; Is qui seminavit semen bonum est filius hominis: Et ager est mundus: semen ve- 38
rò bonum, sunt filii regni: zizania verò, sunt filii Mali. Inimicus autem qui 39
seminavit ea, est Satanas: Messis verò, est consummatio mundi: messores autem, angeli. Sicut itaque seliguntur zizania, 40
& comburuntur igni; sic erit in consummatione mundi hujus. Mittet filius ho- 41
minis angelos suos, & seligent ex ipsius regno omnia scandala, omnesque agentes
iniquitatem. Et projicient eos in forna- 42
cem ignis: illîc erit fletus & stridor dentium. Tunc justi spendescent ut sol in 43
regno patris sui. Qui habet aures ad audiendum, audiat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 هفتاه چهار مثل دانه خردل *مثل ديكر براي ايشان زد وكفت ملكوت
32 آسمان مانندست بدانهٔ خردل كه كسي اورا در ده خود كاشت * كه از همه تخمها
كوچكترست وچون برويد از همه كشتها بلندتر وبزركتر باشد چنانك مرغ آسمان
33 بيايد وزير شاخ [او] آشيان سازند هفتاد پنج مثل خمير مايه * مثلي
ديكر اغاز كرد كه ملكوت آسمان مانند است بخمير مايه كه زن† آنرا بستاند • ودر سه
34 پيمانه آرد نهد • تا انكه كه همه خمير شود • *عيسي همه سخن بمثل † كفت با جماعت •
35 وبي مثل سخن بديشان نمي كفت • *تا تمام شود هر چه † در پيغامبر كفته شد
نبوت دهن خود بمثلها بكشايم • وبجويم نهانيهايي • كه زودتر از اغاز جهان
36 پوشيده بودند هفتاد شش تفسير مثل تلخ دانه *انكه عيسي جماعت را
رها كرد • ودر خانه در آمد • شاكردان نزديك او شدند وكفتند • مثل تلخ دانه وده را براي
37 ما تفسير كن • *او بديشان جواب داد وكفت • انك تخم نيك كاشت فرزند ادمي است •

LXXIV. Parabola grani sinapis.
Parabolam aliam illis proposuit, et dixit; Regnum cœlorum simile est grano sinapis, quod homo in agro suo seminavit. Quod omnium seminum minimum est; cùm verò excreverit, omnium satorum altissimum et maximum evadit: adeò ut aves cœli veniant, et sub ramis ejus nidificent.

LXXV. Parabola fermenti.
Parabolam aliam exorsus est, regnum cœlorum simile esse fermento, quod accepit mulier et tribus mensuris farinæ indidit, donec totum fermentaretur. Jesus omne verbum in parabola locutus est ad turbam, et sine parabola verbum eis non dixit. Ut compleretur omne quod per Prophetam dictum fuerat.

Prophetia.
Os meum in parabolis aperiam, et quæram abscondita, quæ priusquam initium cœpit mundus tecta fuerunt.

LXXVI. Expositio parabolæ lolii.
Tunc Jesus turbam dimisit, et in domum ingressus est: & accesserunt ad eum discipuli, et dixerunt; Parabolam lolii et agri nobis expone. Ipse illis responsum dedit, et dixit; Ille qui semen bonum seminavit, Filius hominis est.

Versio VULGATA LATINA.

31 Aliam parabolam proposuit eis dicens; Simile est regnum cœlorum grano sina-
32 pis, quod accipiens homo seminavit in agro suo: Quod minimum quidem est
omnibus seminibus: cùm autem creverit, majus est omnibus oleribus, & fit ar-
33 bor, ita ut volucres cœli veniant, & habitent in ramis ejus. Aliam parabolam lo-
cutus est eis. Simile est regnum cœlorum fermento, quod acceptum mulier abs-
34 condit in farinæ satis tribus, donec fermentatum est totum. Hæc omnia locutus
35 est Jesus in parabolis ad turbas: & sine parabolis non loquebatur eis: Ut imple-
retur quod dictum erat per Prophetam, dicentem; Aperiam in parabolis os me-
36 um, eructabo abscondita à constitutione mundi. Tunc, dimissis turbis, venit in
domum: & accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes; Edissere nobis parabo-
lam zizaniorum agri. Qui respondens, ait illis; Qui seminat bonum semen, 37
est Filius hominis. Ager autem, est mundus. Bonum verò semen, hi sunt 38
filii regni. Zizania autem, filii sunt nequam. Inimicus autem, qui semina- 39
vit ea, est diabolus. Messis verò, consummatio seculi est. Messores autem,
angeli sunt. Sicut ergò colliguntur zizania, & igni comburuntur: sic erit 40
in consummatione seculi. Mittet filius hominis angelos suos, & colligent de 41
regno ejus omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem: Et mittent eos 42
in caminum ignis. Ibi erit fletus, & stridor dentium. Tunc justi fulgebunt 43
sicut Sol in regno Patris eorum. Qui habet aures audiendi, audiat.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل التاسع والثلثون *

31 * وضرب لهم مثلا اخر قايلا تشبه ملكوت السموات حبة خردل اخذها انسان وزرعها في حقله
32 * لانها اصغر الزراريع كلها فاذا نبت صارت اكبر من جميع البقول وتصير شجرة حتى
ان طاير السماء يستظل في اغصانها * وقال لهم مثلا اخر تشبه ملكوت السموات خميرا 33
34 اخذته امراة وخباته في ثلثة اكيال دقيق فاختمر الجميع * هذا كله قاله يسوع للجموع
35 بامثال وبغير مثل لم يكن يكلمهم * هذا ليتم ما قيل من النبي القايل اني افتح فاي بالامثال
36 وانطق بالخفيات منذ انشاء العالم * حينيذ ترك الجمع وجاء الى البيت * فجا اليه تلاميذه
37 وقالوا فسر لنا مثل زوان الحقل * فاجاب قايلا الذي زرع الزرع الجيد هو ابن الانسان
38 * والحقل هو العالم * والزرع الجيد هم بنوا الملكوت * والزوان هم بنوا الشرير * والعدو الذي 39
40 زرعهم هو الشيطان * والحصاد هو منتهى الدهر * والحصادون هم الملايكة * وكما انهم
41 يجمعون الزوان اولا ويحرق بالنار هكذا يكون في منتهى هذا الدهر * يرسل ابن الانسان
42 ملايكته فيجمعون من مملكته كل اهل الشكوك وفاعلي الاثم * فيلقونهم في اتون
43 النار حيث البكاء وصرير الاسنان * حينيذ يضي الصديقون كالشمس في ملكوت ابيهم *
من له اذنان سامعتان فليسمع *

Sectio trigesima nona.

Et proposuit eis parabolam aliam, di- 31
cens; Assimilatur regnum cœlorum gra-
no sinapis, quod accepit homo, & se-
minavit in agro suo. Nam ipsum est 32
minimum seminum omnium: Sed quum
creverit, fit maximum omnium olerum,
& fit arbor, ita ut volucre cœli obum-
bretur sub ramis ejus. Et dixit eis para- 33
bolam aliam; Comparatur regnum cœ-
lorum fermento, quod accepit mulier
& abscondit illud in tribus mensuris
farinæ: ac fermentatum est totum.
Hæc omnia dixit Jesus turbis per pa- 34
rabolas: & sine parabola non loqueba-
tur eis: Hoc, ut adimpleretur quod 35
dictum est à propheta; Aperiam os me-
um in parabolis, & loquar abscondita
à creatione mundi. Tunc dereliquit tur- 36
bam, & venit in domum. Venerunt
autem ad eum discipuli ejus, & dixe-
runt; Edissere nobis parabolam ziza-
niorum agri. Respondit autem, & di- 37
xit; Qui seminavit semen bonum, est
filius hominis. Et ager, est mundus: 38
& semen bonum, sunt filii regni: &
zizania, sunt filii maligni. Et inimi- 39
cus qui seminavit eos, est diabolus. Et
messis, est finis seculi: & messores,
sunt angeli. Et quemadmodum congre- 40
gant zizaniam priùs, & comburunt igni:
sic erit in fine hujus seculi. Mittet fi- 41
lius hominis angelos suos, & colligent de
regno ejus omnia scandala, & operantes
iniquitatem. Et projicient eos in forna- 42
cem ignis, ubi fletus & stridor dentium.
Tunc fulgebunt justi veluti sol in regno 43
patris sui. Qui habet aures audientes,
audiat.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 ከልእተ ፡ ምሰሌ ፡ አምጽአ ፡ ሎሙ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ትመስል ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡
32 ሕጠተ ፡ ሰናፔ ፡ ዘነሥአ ፡ ብእሲ ፡ ወዘርአ ፡ ውስተ ፡ ገራህቱ ፡፡ ወትንእስ ፡ እምኵ
ሉ ፡ እዝርእት ፡ ወሶበ ፡ ልህቀት ፡ ተዐቢ ፡ እምኵሉ ፡ አሳማል ፡ ወትከውን ፡ ዕፀ ፡
ዓቢየ ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ ለአዕዋፈ ፡ ሰማይ ፡ ይመጽኡ ፡ ወይኀድሩ ፡ ውስተ ፡ አዕጹቂሃ ፡፡
33 ካልእተ ፡ ምሳሌ ፡ ነገሮሙ ፡ ትመስል ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ብሑአ ፡ ዘነሥአት ፡ ብ
34 እሲት ፡ ወኀብአት ፡ ውስተ ፡ ሐሪጽ ፡ ዘሠለስቱ ፡ መሥልስ ፡ ወብሕአ ፡ ኵሉ ፡፡ ዘ
ንተ ፡ ኵሎ ፡ ተናገረ ፡ እግዚእየሱስ ፡ በምሳሌ ፡ ለሕዝብ ፡፡ ወዘእንበለ ፡ ምሳሌሰ ፡
35 ኢተናገሮሙ ፡፡ ከመ ፡ ይብጻሕ ፡ ቃል ፡ ወይትፈጸም ፡ ዘተብህለ ፡ በነቢይ ፡ እንዘ ፡
36 ይብል ፡ እከሥት ፡ በምሳሌ ፡ አፉየ ፡ ወእነግር ፡ ኅቡአተ ፡ ዘለምትኮት ፡፡ ወእም
ዝ ፡ ኀደጎ ፡ ለሕዝብ ፡ ውስተ ፡ ቤት ፡ ቦአ ፡ ወቀርቡ ፡ አርዳኢሁ ፡ እንዘ ፡ ይብልዎ ፡
37 ፈክር ፡ ለነ ፡ ምሰሌ ፡ ዘክርደድ ፡ ወዘገራህት ፡፡ ወአውሥአ ፡ ወይቤ ፡ ዘይዘርእ ፡
38 ሠናየ ፡ ዘርአ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እም ፡ ሕያው ፡፡ ወገራህቱሰ ፡ ዓለም ፡ ው
እቱ ፡ ወሠናይሰ ፡ ዘርእ ፡ እሉ ፡ እሙንቱ ፡ ውሉደ ፡ መንግሥት ፡ ወክርደድሰ ፡ ውሉ
39 ዱ ፡ ለእኩይ ፡፡ ወፀራዊሰ ፡ ዘዘርአ ፡ ዲያብሎስ ፡ ውእቱ ፡ ወመአረረሰ ፡ ኅልቀተ ፡ ዓ
40 ለም ፡ ውእቱ ፡ ወዐፀድሰ ፡ መላእክት ፡ እሙንቱ ፡፡ ከመኬ ፡ የአርይዎ ፡ ለክርደድ ፡
41 ወበእሳት ፡ ያውዕይዎ ፡ ከማሁ ፡ ይከውን ፡ በኅልቀተ ፡ ዓለም ፡፡ ይፌኑ ፡ ወልደ ፡ እ
ጓለ ፡ እም ፡ ሕያው ፡ መላእክቲሁ ፡ ወይአርዩ ፡ እመንግሥቱ ፡ ኵሎ ፡ ዐላዊያነ ፡ ወ
42 እለ ፡ ይገብሩ ፡ አበሳ ፡፡ ወይወድይዎሙ ፡ ውስተ ፡ እቶነ ፡ እሳት ፡ ወበሃየ ፡ ይከው
43 ን ፡ ብካይ ፡ ወሐቀየ ፡ ስነን ፡፡ ወአሜሃ ፡ ይበርሁ ፡ ጻድቃን ፡ ከመ ፡ ፀሐይ ፡ በመንግ
ሥተ ፡ አቡሆሙ ፡ ዘበ ፡ ሰማያት ፡ ዘቦ ፡ እዝነ ፡ ሰሚዐ ፡ ይስማዕ ፡፡

Aliam parabolam produxit iis, dicens; Simile est regnum cœlorum grano sina- 31
pis, quod accepit homo & seminavit in agro suo. Et minimum est omnium 32
seminum: & quum creverit, majus est omnibus herbis, & fit arbor magna,
usque dum volucres cœli veniant, & habitent in palmitibus ejus. Aliam pa- 33
rabolam dixit iis; Simile est regnum cœlorum fermento, quod accepit mulier, &
abscondit in artopta trium tertiariorum, & fermentatum est totum. Hoc to- 34
tum loquutus est Dominus Jesus in parabolis populis, & sine parabola non allo-
quebatur eos: Ut perveniret verbum & impleretur quod dictum fuit in 35
propheta, dicente; Aperiam in parabolis os meum, & loquar abscon-
dita quæ ab initio. Et dimisso populo, in domum ivit; & accesserunt di- 36
scipuli ejus, dicentes ei; Expone nobis parabolam carduorum & agri. Et re- 37
spondit, & dicit; Qui seminat bonum semen, est filius hominis. Et ager ejus 38
mundus est. Et semen bonum, hi sunt filii regni: et cardui sunt filii nequam.
Et inimicus qui seminavit, diabolus est: & messis, consummatio mundi est: 39
& messores, angeli sunt. Sicut igitur colligunt carduum, & in igne com- 40
burunt eum: Ita erit in consummatione mundi. Mittet filius hominis ange- 41
los suos, & colligent ex regno suo omnes prævaricatores, & eos qui fa-
ciunt iniquitatem: Et projicient eo in fornacem ignis. Et ibi erit fletus 42
& stridor dentium. Et tunc fulgebunt justi sicut sol in regno patris eorum, 43
qui est in cœlis. Qui habet aures, audiendo audiat.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 وده اين جهانست * وكاشته نيك فرزندان ملكوت اند * وتلخ دانه فرزندان شوم وشرند *
39 ودشمن كه ان دانه تلخ را انداخت شيطانست * هنگام درويدن فرجام خلق است *
40 اهل دروه فرشتگانند * كه تلخ دانهارا بگزينند ودر اتش بسوزند * در انتهاي عالم اين
41 چنين بشود * فرزند بشر فرشتگان خود را بفرستد * وهمه اشفتگيها را زمملكتش بچينند
42 با بدان وظالمان را * در تون اتش اندازند * انجا پيدا شود گريستن * ودندانها بهم
43 سائيدن * انكه صديقان وراستان در ملكوت پدر ايشان همچو افتاب بتابند * هر كه
دو گوش شنونده دارد بشنود

Et ager, hic mundus est; et se- 38
men bonum, filii regni sunt: lo-
lium autem, filii improbi et ma-
li sunt. Et inimicus, qui loli- 39
um hoc injecit, Satanas est: tem-
pus metendi novissimum creatura-
rum est; messores Angeli sunt. Ut 40
zizania seligunt, et in igne com-
burunt, in fine mundi hujus sic
erit. Filius hominis Angelos su- 41
os mittet, et omnes offensio-
nes ex regno suo colligent, cum ma-
lis, et iniquis: Quos in fornacem 42
ignis conjicient. Illic orietur
fletus et collisio dentium. Tum 43
justi et recti in regno Patris sui
sicut sol splendebunt: Quicun-
que aures audientes habet, au-
diat.

Iterum simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro: quem
44 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν
inveniens homo abscondit, & præ gaudio illius vadit, & universa quæ habet
εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει
vendit, & emit agrum illum. Iterum simile est regnum cœlorum
45 πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
homini negotiatori, quærenti bonas margaritas: *Qui inveniens unam pretiosam marga-*
46 ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· Ὃς εὑρὼν ἕνα πολύτιμον μαργα-
ritam, *abiens* vendidit omnia quæ habuit, & emit eam. Iterum simile
47 ρίτην, ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. Πάλιν ὁμοία
est regnum cœlorum sagenæ *jactæ* in mare, & ex omni
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς
genere *cogenti*. Quam, cùm impleta esset, *producentes* *super* littus,
48 γένους συναγαγούσῃ. Ἣν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν,
& sedentes, collegerunt *pulchra in receptacula, at vitiosa* foràs *ejecerunt*. Sic
49 καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. Οὕτως
erit in consummatione seculi: exibunt angeli, & *segregabunt* malos
ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς
de medio justorum: Et *projicient* eos in caminum ignis: ibi erit fletus
50 ἐκ μέσου τῶν δικαίων, Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
& *fremitus* dentium. *Dicit illis* *Jesus*; Intellexistis hæc omnia?
51 καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Συνήκατε ταῦτα πάντα;
Dicunt ei; *Utique, Domine*. *Is autem dixit* illis; *Propter hoc* omnis Scriba
52 λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ κύριε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς

doctus in *regnum* cœlorum, similis est homini patrifamiliâs, qui
μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις
— *ejicit* de thesauro suo nova & vetera. Et factum est, cùm
ρμα ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά. Καὶ ἐγένετο ὅτε 53
α consummâsset Jesus parabolas istas, transiit indé. Et veniens in
ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν. Καὶ ἐλθὼν εἰς 54
patriam suam? docebat eos in *synagoga* eorum, ita ut *obstupesieri*
τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι
ipsos, & *dicere*; Undè huic sapientia hæc, & *efficacitates*? Nónne
αὐτοὺς, καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη, καὶ αἱ δυνάμεις; Οὐχ 55
hic est fabri filius; Nónne mater ejus dicitur Maria, & fratres
οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ
ejus, Jacobus, & *Joses*, & Simon, & Judas? Et sorores ejus,
αὐτοῦ, Ἰάκωβος, καὶ Ἰωσῆς, καὶ Σίμων, καὶ Ἰούδας; Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ 56
nónne omnes apud nos sunt; Undè ergò huic ista omnia? Et scanda-
οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; Πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; Καὶ ἐσκανδα- 57
lizabantur in eo. *At* Jesus dixit eis, Non est propheta *inhonoratus*,
λίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος,
ρμβ *si non* in patria sua, & in domo sua. Et non fecit ibi
α εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ 58
efficacias multas, propter incredulitatem illorum.
δυνάμεις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

44 * ܬܘܒ ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܣܝܡܬܐ ܕܛܫܝܐ ܒܩܪܝܬܐ. ܗܝ ܕܐܫܟܚܗ ܓܒܪܐ
45 ܘܛܫܝܗ. ܘܡܢ ܚܕܘܬܗ ܐܙܠ ܙܒܢ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܙܒܢܗ ܠܩܪܝܬܐ ܗܝ. * ܬܘܒ ܕܡܝܐ
46 ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܓܒܪܐ ܬܓܪܐ ܕܒܥܐ ܗܘܐ ܡܪܓܢܝܬܐ ܛܒܬܐ. * ܟܕ ܕܝܢ ܐܫܟܚ
47 ܡܪܓܢܝܬܐ ܚܕܐ ܕܝܩܝܪܐ ܕܡܝܗ. ܐܙܠ ܙܒܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܙܒܢܗ. * ܬܘܒ ܕܡܝܐ
48 ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܡܨܝܕܬܐ ܕܢܦܠܬ ܒܝܡܐ ܘܡܢ ܟܠ ܓܢܣ ܟܢܫܬ. * ܘܟܕ ܡܠܝܬ.
ܐܣܩܘܗ ܠܣܦܪ ܝܡܐ. ܘܝܬܒܘ ܓܒܘ. ܘܛܒܐ ܐܪܡܝܘ ܒܡܐܢܐ. ܘܒܝܫܐ ܫܕܘ ܠܒܪ.
49 * ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܫܘܠܡܗ ܕܥܠܡܐ. ܢܦܩܘܢ ܡܠܐܟܐ ܘܢܦܪܫܘܢ ܒܝܫܐ ܡܢ ܒܝܬ ܙܕܝܩܐ.
50
51 * ܘܢܪܡܘܢ ܐܢܘܢ ܒܐܬܘܢܐ ܕܢܘܪܐ. ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ ܘܚܘܪܩ ܫܢܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ
52 ܐܣܬܟܠܬܘܢ ܠܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܝܢ ܡܪܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܠ
ܣܦܪܐ ܕܡܬܬܠܡܕ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܕܡܐ ܠܓܒܪܐ ܡܪܐ ܒܝܬܐ. ܕܡܦܩ ܡܢ ܣܝܡܬܗ
ܚܕܬܬܐ ܘܥܬܝܩܬܐ. * ܕܪܡܫܐ ܕܦܣܩܗ ܕܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ * ܟܓ *
53
54 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܠܡ ܝܫܘܥ ܡܬܠܐ ܗܠܝܢ. ܫܢܝ ܡܢ ܬܡܢ. * ܘܐܬܐ ܠܡܕܝܢܬܗ ܘܡܠܦ ܗܘܐ
ܠܗܘܢ ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܕܡܪܘܢ. ܘܢܐܡܪܘܢ. ܡܢܐ ܠܗ ܠܗܢܐ ܚܟܡܬܐ ܗܕܐ
55 ܘܚܝܠܐ. * ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܐ ܒܪܗ ܕܢܓܪܐ. ܠܐ ܐܡܗ ܡܬܩܪܝܐ ܡܪܝܡ. ܘܐܚܘܗܝ ܝܥܩܘܒ ܘܝܘܣܐ
56 ܘܫܡܥܘܢ ܘܝܗܘܕܐ. * ܘܐܚܘܬܗ ܟܠܗܝܢ ܠܐ ܗܐ ܠܘܬܢ ܐܢܝܢ. ܡܢܐ ܠܗ ܠܗܢܐ ܗܠܝܢ
57 ܟܠܗܝܢ. * ܘܡܬܟܫܠܝܢ ܗܘܘ ܒܗ. ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܝܬ ܢܒܝܐ ܕܫܝܛ. ܐܠܐ
58 ܒܡܕܝܢܬܗ ܘܒܒܝܬܗ. * ܘܠܐ ܥܒܕ ܬܡܢ ܚܝܠܐ ܣܓܝܐܐ. ܡܛܠ ܠܐ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ.

Rursus simile est regnum cœlorum thesau- 44
ro, qui absconditus est in agro, quem in-
veniens vir abdidit, & præ gaudio suo ab-
iit, vendidit quæcunque habebat, & emit
agrum illum. Rursus simile est regnum cœ- 45
lorum viro negotiatori, qui quærebat mar-
garitas optimas. Quum autem invenisset 46
margaritam unam gravissimi pretii, abiit,
vendidit quæcunque habebat, ac compara-
vit eam. Rursus simile est regnum cœlo- 47
rum sagenæ lapsæ in mare, & ex omni gene-
re cogenti. Quam, quum esset impleta, 48
subduxerunt ad litora maris, & sedentes se-
legerunt: & bonos projecerunt in vasa,
malos autem abjecerunt forás. Sic erit in 49
consummatione mundi. Egredientur ange-
li, & secernent flagitiosos è justis. Et pro- 50
jicient eos in fornacem ignis: illîc erit fle-
tus & stridor dentium. Ait illis Jesus; In- 51
tellexistis hæc omnia? dicunt ei; Etiam,
Domine noster. Ait illis, propterea omnis 52
scriba qui se discipulum præbet regno cœlo-
rum, similis est viro patri familiâs, qui de-
promit è thesauris suis nova & vetera.

Ad vesperam amputationis capitis Johannis. 33.

Et factum est quum absolvisset Jesus parabo- 53
las istas, ut discesserit illinc: Et venerit in 54
urbem suam, doceretque eos in synagogis
eorum, ita ut obstupescerent, dicerentque;
Unde huic sapientia ista & virtutes? Nónne 55
iste est filius lignarii? Nónne mater ejus vo-
catur Maria, & fratres ejus Jacob, & Jo-
ses, & Simon, & Juda? Et sorores ejus 56
omnes, nónne ecce apud nos sunt? unde
huic ipsi ista omnia? Et offendebantur in 57
eo. Ipse verò Jesus ait illis, Non est pro-
pheta contumeliis affectus, nisi in urbe sua
& domo suâ. Neque edidit illîc virtutes 58
multas propter incredulitatem eorum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

44 هفتاد هفت مثل کنج *باز مانندست ملکوت آسمان بکنجي که در ده پنهان
کرده شد مردي اورا يافت وپوشانيد واز شادماني † برفت هر چه داشت فروخت * وآن ديه را
45 خريد هفتاد هشت مثل دانه مرواريد * باز ملکوت آسمان مانندست بمردي
46 بازرکان * که مرواريدهاء نيك مي جست * ودانه مرواريد قيمتي کران بها يافت هرچه
47 داشت همه را فروخت وآنرا خريد هفتاد نه مثل دام وماهي *باز ملکوت
48 آسمان مانندست † بدام ماهي * که در دريا اندازند * واز هر جنسي چمند کان دريا در دام *پر
شدند * دام را بر لب دريا کشيدند * ونشستند بر کزيدند * هرچه نيك بود قبول کردند *
49 وبر داشتند * وانچ بد وشوم بود بيرون بينداختند * *در انتها عالم اين چنين بشود *
50 فرشتکان بدر آيند * مردم دغل وناراست † را از صديقان جدا کنند * *وايشانرا در تون
آتش جاويد بيندازند * انجا باشد کريستن ودندان برهم ساويدن *
51 هشتاد مثل نويسنده *بعد ازان عيسي
بديشان کفت * اين همه در يافتيد * جواب دادند که آري * اي خداوند ما *

LXXVII. Parabola thesauri.
Rursus simile est regnum cœlorum 44
thesauro, qui in agro occultatus erat,
quem invenit homo & celavit; &
præ gaudio abiens quicquid habuit
vendidit, & illum agrum compara-
vit.

LXXVIII. Parabola unionis.
Rursus regnum cœlorum simile est 45
homini mercatori, qui margaritas
bonas quæsivit. Et quum *unionem* 46
pretiosissimam invenit, quicquid ha-
buit universum vendidit, & illam
emit.

LXXIX. Parabola retis & piscium.
Rursus regnum cœlorum simile est 47
reti piscatorio, quod in mare proje-
cerunt, & ex omni genere animalium
maris in rete coactorum *Impletum* 48
rete in littus maris subduxerunt:
& sedentes delegerunt; quicquid
bonum erat acceptum retinuerunt,
quod verò malum & nequam erat
abjecerunt foras. In extremo mun- 49
di ita erit: Angeli prodibunt, & *ho-*
mines pravos & iniquos à justis se-
cernent. Et illos in fornacem ignis 50
sempiterni conjicient: illîc erit
fletus et dentium collisio.

LXXX. Parabola de Scriba.
Posteà Jesus illis dixit, Hæc 51
omnia intellexistis? Respon-
derunt, Etiam Domine noster.

Versio VULGATA LATINA.

44 Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro: quem qui invênit homo,
abscondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit universa quæ habet, & emit agrum
45 illum. Iterùm simile est regnum cœlorum homini negotiatori, quærenti bonas
46 margaritas. Inventâ autem unâ pretiosâ margaritâ, abiit, & vendidit omnia quæ
47 habuit, & emit eam. Iterùm simile est regnum cœlorum sagenæ missæ in mare, &
48 ex omni genere piscium congreganti. Quam, cùm impleta esset, educentes, & se-
49 cus littus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foràs miserunt. Sic erit
50 in consummatione seculi: exibunt angeli, & separabunt malos de medio justorum,
51 Et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus, & stridor dentium. Intellexistis
52 hæc omnia? dicunt ei; Etiam. Ait illis; Ideò omnis scriba doctus in regno
cœlorum, similis est homini patri familiâs, qui profert de thesauro suo nova & ve-
tera. Et factum est, cùm consummâsset Jesus parabolas istas, transiit indè. 53
Et veniens in patriam suam, docebat eos in synagogis eorum, ita ut mirarentur & 54
dicerent, Undè huic sapientia hæc, & virtutes? Nónne hic est fabri filius? Nón- 55
ne mater ejus dicitur Maria; & fratres ejus, Jacobus & Joseph, & Simon & Judas?
Et sorores ejus, nónne omnes apud nos sunt? Undè ergò huic omnia ista? 56
Et scandalizabantur in eo. Jesus autem dixit eis; Non est propheta sine honore, nisi 57
in patria sua, & in domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas, propter incredduli- 58
tatem illorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

44 * الفصل الاربعون * وشبه ملكوت السموات كنزا مخفيا في حقل وجده انسان
45 فخباه ومن فرحه مضي فباع كل شي له واشتري ذلك الحقل * وايضا تشبه ملكوت السموات
46 انسانا تاجرا يطلب الجوهر الحسن * فوجد درة كثيرة الثمن فمضي وباع كل شي له واشتراها *
47 48 وايضا تشبه ملكوت السموات شبكة القيت في البحر فجمعت من كل جنس * فلما امتلت
49 اطلعوها الي الشاطي وجلسوا فجمعوا الخيار في الاوعية والاشرار رموا بهم خارجا * هكذي
50 يكون في انقضاء هذا الزمان تخرج الملايكة ويفرزون الاشرار من وسط الاخيار * ويلقونهم
51 في اتون النار هناك يكون البكاء وصرير الاسنان * ثم قال لهم يسوع افهمتم هذا كله قالوا
52 له نعم يا رب * [] من اجل هذا كل كاتب يتلمذ لملكوت السموات يشبه انسانا رب بيت * يخرج
53 من كنزه جددا وقدما * الفصل الحادي والاربعون * ولما اكمل يسوع
54 هذه الامثال انتقل من هناك * وجاء الي مدينته وكان يعلم في مجامعهم حتي انهم بهتوا *
55 وقالوا من اين له هذه الحكمة والقوي * اليس هذا هو ابن النجار او ليس امه مريم * واخوته
56 57 يعقوب ويوسا وسمعان ويهوذا * اليس اخواته كلهن عندنا * فمن اين له هذا كله * وكانوا يشكون
58 فيه * فقال لهم يسوع لا يهان نبي الا في مدينته وبيته * ولم يصنع هناك قوات كثيرة من
اجل قلة ايمانهم *

Sectio quadragesima.

Et assimilatur regnum cœlorum thesau- 44
ro abscondito in agro: quem invenit ho-
mo, & abscondit ipsum, & præ gaudio suo
abiit, vendidit omnia quæ habebat, & e-
mit illum agrum. Et iterum assimilatur 45
regnum cœlorum homini negotiatori, qui
quærit gemmam pretiosam. Invenit au- 46
tem margaritam multi pretii, quare ab-
iit, & vendidit quicquid habebat, & e-
mit eam. Et iterum assimilatur regnum 47
cœlorum reti quod jactum est in mare,
& congregavit ex omni genere: Cùm- 48
que impletum esset, eduxerunt illud ad
litus, & sederunt, & collegerunt bonos
in vasis suis, & malos projecerunt fo-
ras. Sic erit in fine hujus temporis; 49
exibunt angeli, & segregabunt malos de
medio justorum. Et projicient eos in 50
fornacem ignis: ibi erit fletus, & stri-
dor dentium. Deinde dixit eis, Intel- 51
lexistis hæc omnia? Dixerunt, Ita do-
mine. Dixitque eis, Ideò omnis scriba 52
qui discipulus fit regno cœlorum, assimi-
latur homini patri familiâs, qui educit
de thesauro suo nova & vetera.

Sectio quadragesima prima.

Et cum consummâsset Jesus istas para- 53
bolas, recessit indè. Et venit in civita- 54
tem suam, & docebat in synagogis eo-
rum, ita ut ipsi obstupescerent, & dice-
rent; Unde ei hæc sapientia & virtu-
tes? Nónne hic est filius lignarii? Aut 55
nónne mater ejus est Maria? & fratres
ejus Jacob, & Joses, & Simon, & Ju-
das? Nónne sorores ejus omnes sunt a- 56
pud nos? Unde ergò ei hæc omnia? Et 57
scandalizabantur in eo. Ait illis Je-
sus; Non despicitur propheta nisi in
civitate sua & in domo sua. Et non o- 58
peratus est ibi virtutes multas propter
penuriam fidei eorum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

44 ትመስል : መንግሥተ : ሰማያት : መድፍነ : ዘጕበ : ዘኅቡእ : ውስተ : ገራህት : ወረኪቦ :
ብእሲ : ኀብአ : ወእምፍሥሐሁ : ሖረ : ወኵሎ : ዘቦ : ሤጠ : ወተሣየጠ : ውእቱ : ገራህ
45 ተ::=፦ ካዕበ : ትመስል : መንግሥተ : ሰማያት : ብእሴ : ሠያጤ : ዘየኀሥሥ : ባሕርየ :
46 ሠናየ:=፦ ወረኪቦ : አሐደ : እንተ : ብዙኅ : ሤጡ : ሖረ : ወሤጠ : ኵሎ : ዘቦ : ወተሣ
47 የጣ::=፦ ካዕበ : ትመስል : መንግሥተ : ሰማያት : ገሪፈ : እንተ : ተወድየት : ውስተ : ባ
48 ሕር ፡ ወእምኵሉ : ዘመደ : ዓሣ : አስተጋብአት:=፦ እንተ : መሊአ : አዕረገ : ውስተ : ሐ
ይቅ : ወነቢሮሙ : አረዩ : ሠናይቶ :: ውስተ : ሙዳይ : ወእኩያነ : ገደፍዎ : አፍአ::=፦
49 ከማሁ : ይከውን : በኅልቀተ : ዓለም : ይወፅኡ : መላእክት : ወይፈልጡ : ፀዋጋነ : እ
50 ማእከሎሙ : ለጻድቃን:=፦ ወይወዲይዎሙ : ውስተ:እቶነ : እሳት : ኀበ : ብካይ : ወሐ
51 ቂየ : ስነን:=፦ ለበውክሙሁ : እንከ : ዘንተ : ኵሎ : ወይቤልዎ : እወ : እግዚኦ:=፦
52 ወይቤሎሙ : በእንተ : ዝንቱ : ኵሉ : ጸሐፊ : ዘይፀመድ : ለመንግሥተ : ሰማያት : ይመስ
53 ል : ብእሴ : በዓለ : ቤት : ዘያወፅእ : እመዝገቡ : ሐዲሰ : ወብሉየ::=፦ ወፈጺሞ : እግዚ
54 እ ኢየሱስ : ዘንተ : ምስሌ : ተንሥአ : እምዝየ:=፦ ወሖረ : ሀገሮ : ወሜሀሮሙ : በምኵ
ራቦሙ : እስከ : ሶበ : ይደምሙ : ወይብሉ : እምአይቴ : ለዝንቱ : ዝኵሉ : ጥበብ : ወ
55 ኃይል:=፦ ላኮሁ : ዝንቱ : ውእቱ : ወልደ : ለጸራቢ : ላኮሁ : እሙ : ስማ:ማርያ
56 ም : ወአኀዊሁ : ያዕቆብ : ወይሰወ : ወስምዖን : ወይሁደ:=፦ ወአኃቲሁ : ኵሎን : ኀ
57 ቤነ : ሃለዋ : እምአይቴ : እንከ : ለዝ : ዝኵሉ፡=፦ ወያንጐረጕሩ : በእንቲአሁ ::
ወይቤሎሙ : እግዚእ ኢየሱስ : ላልቦ : ነቢይ : በኀበ : ኢይከብር : ዘእንበለ : በሃገ
58 ሩ : ወበቤቱ::=፦ ወኢገብረ : በሃየ : ኀይለ : ብዙኀ : በእንተ : ኢአሚኖቶሙ::=፦

Simile est regnum cœlorum occultato thesauro, abscondito in agro: & inveniens 44
eum homo abscondit eum, & è gaudio ejus vadit, & omne quod habet vendit, &
emit istum agrũ. Iterum simile est regnum cœlorum homini mercatori, qui quærit 45
margaritam bonam: Et inveniens unam quæ magni fuit pretii, abiit, & ven- 46
didit omne quod habuit, & emit eam. Iterum simile est regnum cœlorum reti 47
quod ejicitur in mare, & ex omni genere, piscem congregavit. Quod cùm im- 48
pletum esset, eduxerunt in litus, & sedentes illi, collegerunt bonos in vasa, &
malos ejiciebant foras. Sic erit in consummatione mundi: exibunt angeli, 49
& separabunt malos è medio justorum: Et projicient eos in fornacem ignis: 50
ubi fletus & stridor dentium. Intelligitisne igitur hæc omnia? & dicunt 51
ei, Etiam Domine. Et dicit iis; Propter hoc omnis scriba qui operam dat regno 52
cœlorum, similis est homini domino domûs, qui profert è thesauro suo nova &
vetera. Et quum consummâsset Jesus hanc parabolam, migravit indè. Et 53
abiit in civitatem suam; & docuit eos in synagogis eorum, usque dum mira- 54
rentur, & dicerent; Unde huic hæc omnis scientia & virtus? Nónne 55
hic est filius fabri: nónne matris ejus nomen est Maria, & fratres ejus Ja-
cob, & Jesu, & Simon, & Jehudas? Et sorores ejus omnes, nónne apud 56
nos sunt? Unde igitur huic hæc omnia? Et murmurabant contra eum. Et 57
dicit iis Dominus Jesus; Non est propheta ubi non honoratur, nisi in civitate
sua, & in domo sua. Et non fecit ibi virtutem multam, propter infidelita- 58
tem eorum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

52 * بديشان كفت براي اين مي كويم * كه هر نويسنده كه براي ملكوت آسمان شاكرد
شود * مانندست بمردي كدخداي كه از ذخيره خود بدر اورد † نوها وكهنها *
53 هشتاد ويك تعليم دادن مسيح در ناصره * چون عيسي اين مثلها را تمام كرد
54 [از آنجا رفت] * درشهر خود آمد ودر انجمنهاء ايشان تعليم مي داد انچنانك كه در تعجب
55 مي شدند ومي كفتند اين اوركجا دارد حكمت ونيرومندي * نه اينست پسر درودكر نه
56 مادرش مريم خوانده شود وبرادرانش يعقوب ويوسا وشمعون ويهودا * وخواهران همكنان † پيش ما
57 هستند اين سخن از كجا دارد * ودر عقب او بيهوده مي كفتند * عيسي بديشان كفت پيغمبر
58 نيست نكوهيده الا بشهر خود ودر خانه خود * بسيار معجزات انجا نكرد براي انك ايمان نداشتند

Illis dixit, Idcirco dico, quod om- 52
nis Scriba qui regno cœlorum ido-
neus discipulus fuerit, similis est
viro œconomo, qui ex thesauro suo
profert nova et vetera.

LXXXI. Docet Christus in Nazreh.

Cùm Jesus has parabolas absolvis- 53
set, illinc discessit. Cumque in 54
civitatem suam venisset, in synago-
gis eorum docuit, adeò ut admira-
tione caperentur, et dicerent; Unde
habet ille sapientiam et virtutem?
Nónne hic est filius fabri? nónne 55
mater eius Maria vocatur, et fra-
tres eius Jacobus, et Joses, et Si-
meon, et Jehuda? Et sorores ejus 56
omnes apud nos sunt: hunc sermo-
nem unde habet? Insuper de eo 57
futilia dixerunt. Jesus illis dixit;
Propheta non est contemptus nisi
in civitate sua et in domo sua.
Neque multa miracula illic fecit 58
propterea quòd fidem non haberent.

CAP. XIV. ιδ΄.

In illo tempore audivit Herodes Tetrarcha famam Jesu: ΚΕ
1 ΕΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ· ρμγ β
Et ait pueris suis; Hic est Joannes Baptista: ipse surrexit
2 Καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη
à mortuis, & propter hoc efficaciæ operantur in eo. Nam ρμδ β
3 ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. Ὁ γὰρ
Herodes apprehendens Joannem, vinxit eum, & posuit in custodia, propter
Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην, ἔδησεν αὐτὸν, καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ
Herodiadem uxorem Philippi fratris sui. Dicebat enim illi
4 Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ἔλεγε γὰρ αὐτῷ
Joannes; Non licet tibi habere eam. Et volens illum occidere,
5 ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν. Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι,
timuit turbam, quia sicut Prophetam eum habebant. Natalitiis autem
6 ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. Γενεσίων δὲ ρμε ϛ
agendis Herodis, saltavit filia Herodiadis in medio, &
ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ
placuit Herodi. Undè cum juramento spopondit ei dare quodcunque
7 ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ. Ὅθεν μεθ᾽ ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν
postulâsset. Illa verò præinstructa à matre sua; Da mihi, inquit,
8 αἰτήσηται. Ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, φησίν,
hîc in disco caput Joannis Baptistæ. Et contristatus est rex:
9 ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς·
propter verò juramenta, & simul accumbentes, jussit dari. Et mittens
διὰ δὲ τοὺς ὅρκους, καὶ τοὺς συνανακειμένους, ἐκέλευσε δοθῆναι. Καὶ πέμψας 10
decapitavit Joannem in custodia. Et allatum est caput ejus in
ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ 11
disco, & datum est puellæ: & attulit matri suæ. Et
πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. Καὶ 12
accedentes discipuli ejus, tulerunt corpus, & sepelierunt illud: &
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἦραν τὸ σῶμα, καὶ ἔθαψαν αὐτό· καὶ
venientes nuntiaverunt Jesu. Et audiens Jesus, secessit
ρμϛ γ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ. Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν 13
indè in navicula in desertum locum privatim. & audientes turbæ,
ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ᾽ ἰδίαν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι,
secutæ sunt eum pedibus de civitatibus. Et exiens Jesus vidit
ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἶδε 14
multam turbam, & visceribus affectus est erga eos, & curavit ægrotos
πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοῖς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀῤῥώστους
Κϛ corum. Vespere autem facto, accesserunt ad eum discipuli ejus,
ρμζ α αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, 15
dicentes; Solitarius est locus, & hora jam præteriit: absolve
λέγοντες, Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον
turbas, ut abeuntes in vicos, mercentur sibi escas. At
τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. Ὁ δὲ 16
Jesus dixit eis; Non usum habent abire: date illis vos manducare.
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܡܓ *

1 ܒܗܘ ܕܝܢ ܙܒܢܐ ܫܡܥ ܗܪܘܕܣ ܛܛܪܪܟܐ ܫܡܥܗ ܕܝܫܘܥ܀ * ܘܐܡܪ ܠܥܒܕܘܗܝ ܗܢܘ
2 ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܗܘ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܚܝܠܐ ܡܬܥܒܕܝܢ ܒܗ܀ * ܗܘ ܓܝܪ
3 ܗܪܘܕܣ ܐܚܕܗ ܗܘܐ ܠܝܘܚܢܢ ܘܐܣܪܗ ܘܐܪܡܝܗ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܡܛܠ ܗܪܘܕܝܐ ܐܢܬܬ
4 ܦܝܠܝܦܘܣ ܐܚܘܗܝ܀ * ܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗ ܓܝܪ ܝܘܚܢܢ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܟ ܕܬܗܘܐ ܠܟ ܐܢܬܬܐ܀
5 * ܘܨܒܐ ܗܘܐ ܠܡܩܛܠܗ ܘܕܚܠ ܗܘܐ ܡܢ ܥܡܐ ܕܐܝܟ ܢܒܝܐ ܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܀ * ܟܕ
6 ܗܘܐ ܕܝܢ ܝܘܡܐ ܕܝܠܕܗ ܕܗܪܘܕܣ ܪܩܕܬ ܒܪܬܗ ܕܗܪܘܕܝܐ ܩܕܡ ܣܡܝܟܐ ܘܫܦܪܬ ܠܗ
7 ܠܗܪܘܕܣ܀ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܝܡܐ ܠܗ ܒܡܘܡܬܐ ܕܢܬܠ ܠܗ ܟܠ ܡܕܡ ܕܬܫܐܠܝܘܗܝ܀ * ܗܝ ܕܝܢ
8 ܡܛܠ ܕܡܠܦܐ ܗܘܬ ܡܢ ܐܡܗ ܐܡܪܬ ܗܒ ܠܝ ܗܪܟܐ ܒܦܝܢܟܐ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ܀
9 * ܘܟܪܝܬ ܠܗ ܠܡܠܟܐ ܐܠܐ ܡܛܠ ܡܘܡܬܐ ܘܡܛܠ ܣܡܝܟܐ ܦܩܕ ܕܢܬܝܗܒ ܠܗ܀ * ܘܫܕܪ
10 ܦܣܩ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ܀ * ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܪܫܗ ܒܦܝܢܟܐ ܘܐܬܝܗܒ ܠܛܠܝܬܐ
11 ܘܐܝܬܝܬܗ ܠܐܡܗ܀ * ܘܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܫܩܠܘ ܫܠܕܗ ܘܩܒܪܘ ܘܐܬܘ ܚܘܝܘ ܠܝܫܘܥ܀
12 * ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܫܢܝ ܠܗ ܡܢ ܬܡܢ ܒܣܦܝܢܬܐ ܠܕܘܟܬܐ ܚܪܒܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܘܟܕ
13 ܫܡܥܘ ܟܢܫܐ ܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܒܝܒܫܐ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ܀ * ܘܢܦܩ ܝܫܘܥ ܚܙܐ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ
14 ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܗܘܢ ܘܐܣܝ ܟܪܝܗܝܗܘܢ܀ * ܩܘܪܒܐ ܕܟܠܝܘܡ * ܚܡ *
15 * ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܪܡܫܐ ܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܬܪܐ ܚܪܒܐ ܗܘ ܘܫܥܬܐ ܥܒܪܬ ܫܪܝ
16 ܟܢܫܐ ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܩܘܪܝܐ ܘܢܙܒܢܘܢ ܠܗܘܢ ܣܝܒܪܬܐ܀ * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ
ܠܗܘܢ ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܠܡܐܙܠ ܗܒܘ ܠܗܘܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܟܠ܀

CAP. XIV.

ILlo verò tempore audivit Herodes Tetrar- 1
cha famam Jesu. Et dixit servis suis, Iste 2
est Johannes Baptista, ipse surrexit è mo-
numento, propterea virtutes operantur per
eum. Ipse autem Herodes prehenderat Jo- 3
hannem, vinctumque conjecerat in carce-
rem, propter Herodiadem uxorem Philippi
fratris sui. Dicebat enim ei Johannes; Non 4
licet eam esse tibi uxorem. Et volebat eum 5
interficere, sed timebat à populo, quippe qui
ut prophetâ habebant eum. Quum autē age- 6
rentur natalitia Herodis, saltavit filia Hero-
diadis coram accumbentibus, & placuit He-
rodi. Propterea jurejurando juravit ei, se 7
daturum ei quicquid petiisset. Ipsa verò pro- 8
pterea quòd edocta fuerat à matre sua, dixit;
Da mihi hîc in paropside caput Johannis
Baptistæ. Et ægrè tulit rex: sed propter 9
jusjurandum & accumbentes, præcepit ei
dari. Misitque qui amputaret caput Johan- 10
nis Baptistæ in carcere. Et allatum est ca- 11
put ejus in paropside, & datum est puellæ, at-
tulitque illud matri suæ. Et accedentes disci- 12
puli ejus, sustulerunt cadaver ejus, ac sepeli-
erunt; & venientes renuntiârunt Jesu. Jesus 13
verò quum hoc audîsset, discessit illinc na-
viculâ in locum desertum ipse solus: quod
quum audîssent cœtus, abierunt post eum per
aridam ab urbibus. Et egressus Jesus vidit 14
turbas multas, & misertus est earum, ac sa-
navit infirmos earum.

Oblationi quotidianæ.

Quum autem esset vespera, accesserunt ad 15
eum discipuli ejus, & dixerunt ei; Locus est
desertus, & tempus præteriit: dimitte cœ-
tus hominum; ut adeant villas, emantque sibi
cibum. Ipse verò dixit eis, Non opus est 16
illos abire; vos date illis ad comedendum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

هشتاد دو كشته شدن يحيي بن زكريا
ودر ان روزكار هيروديس ان باسقاق * 1
ربع مملكت خبرهاء عيسي را شنيد * وببندكان خود كفت اينست يحيي شورنده كه از 2
ميان مردكان برخاست براي ان نيرومنديها درو پيدا مي شود * پيش ازين هيروديس يحيي را 3
كرفته بود ودر زندان انداخته * براي هيروديا زن فيلبوس * برادر هيروديس * سبب انك 4
يحيي بدو مي كفت كه روا نيست زن تو باشد * وهيروديس مي خواست كه يحيي را بكشد * 5
ليكن از عوام مي ترسيد * براي انك همچو پيغمبر اورا قبول كرده بودند * در روز 6
زاييدن هيروديس هيروديا در مجلس شادي * برابر هيروديس رقص كرد هيروديس را عظيم
خوش آمد * با دختر سوكندها خورد كه هرچه ازو بخواهد بدهد * دختر سر يحيي را 7 8
در طبقي نهاده ازو خواست * براي انك مادر بدختر اموزانيده بود * ملك را سخت نا خوش 9
آمد * الا براي سوكند كه در محفل برابر جماعت خورده بود * فرمود كه بدو داده شود *
10 11 * وفرستاد سر يحيي را بزندان بريدن داد * ودر طبقي نهاده پيش دختر اورده شد * ودختر سر را

LXXXII. Cædes Johannis filii Zachariæ.

CAP. XIV.

ET in illo tempore Herodes præ- 1
fectus quartæ partis regni rumores
de Jesu audivit. Et servis suis 2
dixit, Hic est Johannes Baptista,
qui ex mortuis surrexit: ideò
virtutes in eo exeruntur. Nam 3
antehac Herodes Johannem prehen-
derat, & in carcerem conjecerat ob
Herodiadem, uxorem Philippi fra-
tris Herodis. Causâ eâ quòd Jo- 4
hannes illi dicebat, Minimè licet
eam uxorem tibi esse. Herodes 5
itaque voluerat Johannem inter-
fecisse, sed à populo metuebat; quia
veluti prophetam eum acceperant.
Die autem natalitio Herodis, He- 6
rodias in consessu festivo coram
Herode saltavit, & Herodi magno-
pere placuit. Puellæ igitur jure- 7
jurando se obstrinxit, quicquid ab
illo peteret daturum. Puella caput 8
Johannis patinæ impositum ab eo
petiit: propterea quòd mater sua pu-
ellam docuerat. Regi hoc vehemen- 9
ter displicuit; sed propter jusju-
randum, quod in consessu coram
multitudine juraverat, jussit ut ei
daretur. Mittens itaque, caput Jo- 10
hannis in carcere præcidere man-
datum dedit: Et patinæ impositū ad 11
puellā allatū est, puella autē caput

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XIV.

1 IN illo tempore audivit Herodes tetrarcha famam Jesu : Et ait pueris suis ; Hic
2 est Joannes Baptista : ipse surrexit à mortuis, & ideò virtutes operantur in eo.
3 Herodes enim tenuit Joannem, & alligavit eum : & posuit in carcerem propter
4 Herodiadem uxorem fratris sui. Dicebat enim illi Joannes ; Non licet tibi habe-
5 re eam. Et volens illum occidere, timuit populum : quia sicut prophetam eum
6 habebant. Die autem natalis Herodis saltavit filia Herodiadis in medio, & placu-
7 it Herodi. Undè cum juramento pollicitus est ei dare quodcunque postulâsset ab
8 eo. At illa præmonita à matre sua, Da mihi, inquit, hic in disco caput Joannis
9 Baptistæ. Et contristatus est rex : propter juramentum autem, & eos qui pariter
recumbebant, jussit dari. Misitque & decollavit Joannem in carcere. Et alla- 10 11
tum est caput ejus in disco, & datum est puellæ, & attulit matri suæ. Et acce- 12
dentes discipuli ejus, tulerunt corpus ejus, & sepelierunt illud : & venientes
nuntiaverunt Jesu. Quod cùm audisset Jesus, secessit indè in navicula, in lo- 13
cum desertum seorsùm : & cùm audissent turbæ, secutæ sunt eum pedestres de
civitatibus. Et exiens vidit turbam multam, & misertus est eis, & curavit lan- 14
guidos eorum. Vespere autem facto, accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes ; 15
Desertus est locus, & hora jam præteriit : dimitte turbas, ut euntes in castella,
emant sibi escas. Jesus autem dixit eis ; Non habent necesse ire : date illis vos 16
manducare.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 • ألفصل الثاني والاربعون • * وفي ذلك الزمان سمع هيرودس رييس الربع خبر يسوع •
2 * فقال لغلمانه هذا هو يوحنا المعمداني وهو قام من الاموات فمن اجل هذا القوات تعمل به •
3 * وكان هيرودس قد امسك يوحنا وشده وجعله في السجن من اجل هيروديا امراة فيلبس
4 اخيه * لان يوحنا كان يقول له ما يحل لك ان تاخذها * وكان يريد قتله فخاف الجمع لانه كان
5
6 عندهم مثل نبي * ولما كان يوم مولد هيرودس فرقصت ابنة هيروديا في الوسط فاعجبت
7 هيرودس * فلهذا اقسم مقرا ان يعطيها ما تطلبه * وهي لان امها كانت علمتها فقالت اعطني
8
9 راس يوحنا المعمداني في طبق * فحزن الملك ومن اجل اليمين والمتكيين معه امر ان تعطى •
10 * وارسل واخذ راس يوحنا في السجن * وجاوا بالراس في طبق ودفعوه الى الصبية فاعطته لامها •
11
12 * وجاء تلاميذه واخذوا الجثة فدفنوها ثم اتوا واخبروا يسوع * فلما سمع يسوع مضى من
13
14 هناك في سفينة الى البرية منفردا وسمع الجمع وتبعه ماشيين من المدن * فلما خرج ابصر جمعا
15 كثيرا فتحنن عليهم وابرا اعلاهم • ألفصل الثالث والاربعون • * ولما كان المسا
جاء تلاميذه وقالوا ان المكان قفر والساعة قد جازت • اطلق الجمع ليذهبوا الى القرى فيبتاعوا
16 لهم طعاما * فقال لهم يسوع لا حاجة لذهابهم اعطوهم انتم ما ياكلون •

Sectio quadragesima secunda.

CAP. XIV.

ET in illo tempore audivit Herodes 1
princeps quartæ partis, famam Jesu :
Et dixit pueris suis, Hic est Johannes 2
Baptista : & ipse surrexit à mortuis, &
propterea virtutes operantur in eo. He- 3
rodes autem jam comprehenderat Johan-
nem, & ligaverat eum : Et posuerat in
carcerem propter Herodiadem uxorem
Philippi fratris sui. Quoniam Johan- 4
nes dicebat ei ; Non licet tibi ducere e-
am. Et intendebat necem illius, sed ti- 5
muit turbam : quia erat apud eos velu-
ti propheta. Quum autem fuisset dies 6
natalis Herodis, saltavit filia Herodia-
dis in medio ; & placuit Herodi. Et 7
propterea juravit affirmans se daturum
ei quidquid peteret. Ipsa ergò, quia ma- 8
ter ejus edocuerat eam, dixit ; Da mihi
caput Johannis Baptistæ in disco. Et 9
contristatus est rex. At propter juramen-
tum & accumbentes cùm eo, præcepit da-
ri illi. Et misit, & amputavit caput Jo- 10
hannis in carcere. Et attulerunt caput 11
in disco, & porrexerunt illud puellæ, quæ
dedit illud matri suæ. Et venerunt di- 12
scipuli ejus & acceperunt cadaver, &
sepelierunt illud : Deinde venerunt &
nuntiaverunt Jesu. Cùm autem audis- 13
set Jesus, secessit indè in naviculam in
desertum seorsum. Et audivit turba, & 14
secuti sunt eum gradientes pedestri iti-
nere de civitatibus. Cùm autem exisset,
vidit turbam magnam, et misertus est su-
per eos, et sanavit infirmos eorum.

Sectio quadragesima tertia.

Et cùm serò factum esset, venerunt di- 15
scipuli ejus, et dixerunt ; Sanè locus est
desertus, et hora jam pertransiit : di-
mitte turbam ut eant in castella, et e-
mant sibi cibum. Dixit eis Jesus ; Non 16
est necessitas discessûs eorum : date eis vos quod manducent.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ : ዮሐንስ : ወሄሮድስ :

1 10 በውእቱ : መዋዕል : ሰምዐ ፡ ሄሮድስ : ንጉሠ : ድምፀ : ነገር : ለእግዚእ ኢየሱስ:=
2 ወይቤ : ለአግብርቲሁ : ዝውእቱ : ዮሐንስ : መጥምቅ : ውእቱ : ዝንቱ : ውእቱ: ተንሥአ :
3 እምውታን : ወበእንተ : ዝንቱ : ኀይል : ይትገበር : ቦቱ::= እስመ : ውእቱ : ሄሮድስ : አ
ኀዞ : ለዮሐንስ : ወሞቅሖ : በቤተ : ሞቅሕ : በእንተ : ሄሮድያደ : ብእሲተ : ፊልጶስ : እኁ
4 ሁ:= እስመ : ይቤሎ : ዮሐንስ : ሎቱ :: ኢይደልወከ : ታውስባ : ለከ:= ወፈቀደ : ይ
5 ቅትሎ : ወፈርሀ : ሕዝበ : እስመ : ከመ : ነቢይ : ይሬእይዎ : ለዮሐንስ::=
6 ወዕለተ : ልደቱ : ከዊና : ለሄሮድስ : ዘፈነት : ወለታ : ለሄሮድያደ : በማእከሎሙ : ወአደመ
7 ቶ : ለሄሮድስ:= ወመሐለ : ላቲ : ከመ : የሀባ : ዘሰአለቶ:= ወአቅደመት : አእምሮ :
8 በኀበ : እማ : ወትቤሎ : ሀበኒ : ይእዜ : በዝየ : በጸሕል : ርእሶ : ለዮሐንስ : መጥምቅ:=
9 ወተከዘ : ንጉሠ : በእንተ : መሐላሁ : ወበእንተ : እለ : ይረፍቁ : ሕዝ : ይሀብዋ:= ወፈነ
10 ወ : ይምትሩ : ርእሶ : ለዮሐንስ: መጥምቅ: በውስተ: ሞቅሕ:= [ወአምጽኡ]: ርእሶ: በጸ
11 ሕል : ወወሀብዋ : ወወሰደት : ለእማ:= ወመጽኡ : አርዳኢሁ : ወነሥኡ : በድኖ : ወቀበር
12 ዎ : ወመጺኦሙ : ዜነውዎ : ለእግዚእ ኢየሱስ::=

በእንተ : ኀምስ : ኅብስት:

13 ወሰሚዖ : እግዚእ ኢየሱስ : ተግሕሠ : እምህየ : በሐመር : ውስተ : ገዳም : እንተ : ባሕቲ
14 ቱ : ወሰሚዖሙ : አሕዛብ : ተለውዎ: በእግር: እምበሐውርት:= ወወፂኦ:ርእየ : ብዙኀ :
15 አሕዛብ:: ወምሕሮሙ : ወአሕየወ : ድውያኒሆሙ:= ወምሴተ : ከዊና : ቀርቡ : አርዳኢ
ሁ : እንዘ : ይብሉ : ገዳም : ውእቱ : ብሔር : ወሰዓትኒ : ኀለፈ:ጊዜሁ : ናሁ : ፍትሖሙ : ለ
16 አሕዛብ : ከመ : ይሖሩ: ውስተ: አህጉር:ወይሰየጡ : ሲርአሶሙ : መብልዐ:= ወይቤሎሙ:
ለን : ሙፍትው : ይሖሩ : ሀብዎሙ : አንትሙ : ዘይበልዑ:=

De Johanne & Herode.

CAP. XIV.

IN illo tempore audivit vex Herodis sonitum sermonis Domini Jesu : Et 1
dicit servis suis ; Est Johannes Baptista : ille hic est, excitatus fuit è mor- 2
tuis, & propter hunc virtus operatur in eo. Quia iste Herodes prehenderat Jo- 3
hannem, & vinxerat eum in domo vinculi, propter Herodiadem uxorem Phi-
lippi fratris sui. Quoniam dicebat ei Johannes ; Non licet copulare eam tibi : 4
Et volens illum occidere, timebat populum : quia sicut prophetam respiciebant 5
Johannem. Et cum dies nativitatis erat Herodis, saltavit filia Herodiadis 6
in medio eorum, & placuit Herodi. Et juravit ei, quòd daret ei quod peteret 7
ab illo. Et præscivit à matre sua, & dicit ei ; Da mihi igitur nunc, hic in 8
patina caput Johannis Baptistæ. Et contristatus fuit vex propter juramen- 9
tum suum, & propter eos qui accumbebant jussit dare illud. Et misit decol- 10
lare caput Johannis Baptistæ in carcere : Et attulerunt caput ejus in pa- 11
tina : & datum est ei, & attulit matri suæ. Et venerunt discipuli ejus, & 12
sustulerunt corpus ejus, & sepelierunt illud : & venientes nuntiaverunt Do-
mino Jesu.

De quinque panibus.

Et audiens illud Dominus Jesus secessit indè in nave in desertum seorsùm : 13
& audientes populi sequuti sunt eum pedibus ab urbibus. Et exiens, vidit 14
multos populos, & misertus est eorum, & sanavit infirmos illorum. Et vespe- 15
re facto, accesserunt discipuli ejus, dicentes ; Desertus est locus, & hora nunc
præterivit : ecce solve populos, ut abeant in civitates, & emant sibi cibum.
Et dicit iis, Minime oportet eos ire : date illis vos quo vescantur. 16

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 پيش مادر برد * شاگردان يحيي آمدند وتن اورا ستدند [ودفن كردند] وآمدند عيسي
13 را خبر كردند • * چون عيسي شنيد ازانجا نقل كرد • در كشتي آمد در ولايت ويران
14 تنها • چون جماعت انجا شنيدند • از شهر بيرون آمدند • ودنبال او بخشكي رفتند * عيسي
بدر آمد وديد • كه جماعت بس بسيارند • برايشان رحمت كرد ورنجوران ايشانرا شفا
داد •

هشتاد سه انجا كه از پنج نان ودو ماهي پنج هزار مردرا سير كرد

15 * چون شب هنگام شد • شاگردان مسيح پيش او آمدند وبدو گفتند • اين ولايت
ويرانست • ووقت گذشت جماعت خلايق را اراد كن تا بروند † در ديهها • وبراي خود
16 توسه بخرند • * او بديشان گفت محتاج نيست كه بروند • شما بديشان چيزي
دهيد تا بخورند •

ad matrem tulit. Tunc discipuli 12
Johannis venerunt & corpus ejus
sustulerunt & sepelierunt : & ve-
nientes Jesum certiorem fecerunt.
Cùm Jesus audiret, illinc migravit 13
in nave, & venit in regionem de-
sertam solus : quod cùm multitu-
do illic audisset ex civitate egressi
sunt, & eum per aridam sequuti
sunt. Jesus egressus est ac videns 14
turbas valdè ingentes adesse, eorum
misertus est, et ægrotis eorum salu-
tem dedit.

LXXXIII. Ubi quinque panibus & duobus piscibus quinquies mille viros saturavit.

Cùm jam nox esset, discipuli Christi 15
ad eum venerunt, et illi dixerunt ;
Hæc regio deserta est, et tempus præ-
teriit, turbas hominum dimitte, ut
eant in pagos, et sibi commeatum
comparent. Ipse illis dixit, non 16
opus est ut eant : vos ipsis aliquid
date quo vescantur.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Κϛ'. ΚΖ'.

Illi autem dicunt ei ; Non habemus hic si non quinque panes , & duos
17 Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ , Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους , καὶ δύο
18 pisces. Ille autem ait ; Afferte mihi illos huc. Et jubens
19 ἰχθύας. Ὁ δὲ εἶπε , Φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε. Καὶ κελεύσας
turbas discumbere super fœna , & accipiens quinque panes &
τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους , καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ
duos pisces , suspiciens in cœlum , benedixit : & frangens dedit
τοὺς δύο ἰχθύας , ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν , εὐλόγησε· καὶ κλάσας ἔδωκε
discipulis panes : at discipuli turbis. Et manducaverunt
20 τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους , οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. Καὶ ἔφαγον
omnes , & saturati sunt , & tulerunt redundans fragmentorum duodecim
πάντες , καὶ ἐχορτάσθησαν , καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα
cophinos plenos. At edentes fuerunt viri fere quinque millia, præter
21 κοφίνους πλήρεις. Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι , χωρὶς
mulieres & pueros. Et statim compulit Jesus discipulos ΚΖ'
22 γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς ρμη
suos ascendere in naviculam , & præcedere eum in ulteriora , usquequò ς
αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον , καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν , ἕως οὗ
absolveret turbas. Et absolvens turbas , ascendit in montem ρμθ
23 ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους , ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος β
privatim orare. Vespere autem facto , solus erat ibi. ρν
κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. Ὀψίας δὲ γενομένης , μόνος ἦν ἐκεῖ· δ
Verùm navicula jam medium maris erat , vexata à fluctibus :
24 Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν , βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων·

erat enim contrarius ventus. Quartâ autem vigiliâ noctis , abiit
ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς , ἀπῆλθε 25
ad eos Jesus , circumambulans super mare. Et videntes eum
πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς , περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν 26
discipuli super mare circumambulantem turbati sunt , dicentes ; Quòd
οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα , ἐταράχθησαν , λέγοντες , Ὅτι
phantasma est : & præ timore clamaverunt. Statim autem locutus est
φάντασμά ἐστι· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν 27
— eis Jesus ; dicens ; Confidite : ego sum ; ne metuatis. Respondens autem ei
ρνα αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς , λέγων , Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ 28
ι Petrus , dixit , Domine , si tu es , jube me ad te venire super aquas.
ὁ Πέτρος , εἶπε , Κύριε , εἰ σὺ εἶ , κέλευσόν με πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα.
Ipse verò ait ; Veni. Et descendens de navicula Petrus , ambulabat super
Ὁ δὲ εἶπεν , Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος , περιεπάτησεν ἐπὶ 29
aquas , venire ad Jesum. Intuitus verò ventum validum , timuit :
τὰ ὕδατα , ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν , ἐφοβήθη· 30
& incipiens demergi , clamavit , dicens ; Domine , serva me. Con-
καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι , ἔκραξε , λέγων , Κύριε , σῶσόν με. Εὐ- 31
tinuò autem Jesus extendens manum , excepit eum , & ait illi ;
θέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα , ἐπελάβετο αὐτοῦ , καὶ λέγει αὐτῷ ,
— Exiguæ fidei , ad quid dubitâsti ? Et ascendentibus illis in navigium ,
ρνβ Ὀλιγόπιστε , εἰς τί ἐδίστασας ; Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον , 32
ς quievit ventus.
ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܝܬ ܠܢ ܗܪܟܐ ܐܠܐ ܚܡܫ ܓܪ̈ܝܨܢ. ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ
18 ܝܫܘܥ. ܐܝܬܘ ܐܢܘܢ ܠܝ ܠܗܪܟܐ. * ܘܦܩܕ ܠܟܢܫ̈ܐ ܕܢܣܬܡܟܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܫܩܠ
19 ܗܢܘܢ ܚܡܫ ܓܪ̈ܝܨܢ ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ. ܘܚܪ ܒܫܡܝܐ ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ. ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ.
20 ܘܗܢܘܢ ܬܠܡܝܕܐ ܣܡܘ ܠܟܢܫ̈ܐ. * ܘܐܟܠܘ ܟܠܗܘܢ ܘܣܒܥܘ. ܘܫܩܠܘ ܬܘܬܪ̈ܐ ܕܩܨܝܐ.
21 ܬܪܬܥܣܪܐ ܩܘܦܝ̈ܢ ܟܕ ܡܠܝܢ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܕܐܟܠܘ. ܗܘܘ ܗܘܘ ܚܡܫܐ ܐܠܦܝ̈ܢ ܓܒܪ̈ܝܢ.
22 ܣܛܪ ܡܢ ܢܫ̈ܐ ܘܛܠܝ̈ܐ. * ܘܡܚܕܐ ܐܠܨ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܢܣܩܘܢ ܠܣܦܝܢܬܐ. ܘܢܩܕܡܘܢܝܗܝ
23 ܠܥܒܪܐ ܕܝܡܐ. ܥܕ ܗܘ ܫܪܐ ܗܘܐ ܠܟܢܫ̈ܐ. * ܘܟܕ ܫܪܐ ܠܟܢܫ̈ܐ. ܣܠܩ ܠܛܘܪܐ
ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܠܡܨܠܝܘ. * ܕܪܡܫܐ ܕܝܢ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܬܪܝܢ ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ * ܠܗ *
24 ܘܟܕ ܗܘܐ ܪܡܫܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܗܘܐ ܬܡܢ. * ܘܐܠܦܐ ܪܚܝܩܐ ܗܘܬ ܡܢ ܐܪܥܐ ܐܣܛܕܝ̈ܐ ܣܓܝܐ̈ܐ.
25 ܟܕ ܡܫܬܢܕܐ ܣܓܝ ܡܢ ܓܠ̈ܠܐ. ܪܘܚܐ ܓܝܪ ܣܩܘܒܠܝܬܗ ܗܘܬ. * ܒܡܛܪܬܐ ܕܝܢ ܕܐܪܒܥ
26 ܕܠܠܝܐ ܐܬܐ ܠܘܬܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܕ ܡܗܠܟ ܥܠ ܡܝ̈ܐ. * ܘܚܙܐܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܡܗܠܟ ܥܠ
27 ܡܝ̈ܐ ܘܐܬܕܠܚܘ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܚܠܡܐ ܗܘ ܕܓܠܐ. ܘܡܢ ܕܚܠܬܗܘܢ ܩܥܘ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ
28 ܡܚܕܐ ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܐܬܠܒܒܘ : ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ. * ܘܥܢܐ ܟܐܦܐ
29 ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ. ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ. ܦܩܘܕ ܠܝ ܐܬܐ ܠܘܬܟ ܥܠ ܡܝ̈ܐ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܬܐ.
30 ܘܢܚܬ ܟܐܦܐ ܡܢ ܐܠܦܐ ܘܗܠܟ ܥܠ ܡܝ̈ܐ ܕܢܐܬܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ. * ܘܟܕ ܚܙܐ ܪܘܚܐ
31 ܕܩܫܝܐ. ܕܚܠ ܘܫܪܝ ܠܡܛܒܥ. ܘܐܪܝܡ ܩܠܗ ܘܐܡܪ. ܡܪܝ ܦܨܝܢܝ. * ܘܒܗ ܒܫܥܬܗ
32 ܦܫܛ ܐܝܕܗ ܡܪܢ. ܘܐܚܕܗ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܙܥܘܪ ܗܝܡܢܘܬܐ ܠܡܢܐ ܐܬܦܠܓܬ. * ܘܟܕ
ܣܠܩܘ ܠܐܠܦܐ ܫܠܝܬ ܪܘܚܐ.

* Ipsi verò dicunt ei , Non habemus 17
hic nisi quinque panes , & du-
os pisces. Dixit eis Jesus , Afferte mihi 18
ea huc. Et præcepit turbis ut discumbe- 19
rent humi , accepitque illos quinque panes
& duos pisces , & suspexit in cœlum , be-
nedixitque & fregit , ac dedit discipulis
suis ; ipsi verò discipuli apposuerunt tur-
bis. Et comederunt omnes & expleti sunt ; 20
& sustulerunt reliquias fragmentorum duo-
decim cophinos plenos. Illi verò homines 21
qui comederant , erant quinquies mille ,
exceptis mulieribus , & pueris. Et statim 22
coëgit discipulos suos conscendere navim ,
& præire sibi in ulteriorem ripam , dum ipse
dimitteret turbas. Quumque dimisisset 23
turbas , ascendit in montem solus , ut oraret.

Ad vesperam dominicæ secundæ post resurrectionem. 35.

Quum autem ingruissent tenebræ , solus erat
illic. Cæterùm navis recesserat à terra sta- 24
diis multis , agitata plurimùm à fluctibus ;
ventus enim erat ei adversus. Vigiliâ verò 25
quartâ noctis venit ad eos Jesus ambulans
super aquas. Et viderunt eum discipuli 26
ejus ambulantem super aquas , atque con-
turbati sunt , & dicebant ; Spectrum est
ementitum : ac præ timore suo clamârunt.
Ipse verò Jesus eodem momento collocutus 27
est eis , inquiens ; Bono estote animo : E-
go sum , ne timeatis. Et respondens Ce- 28
phas , dixit ei ; Domine mi , si tu es , jube
me venire ad te super aquas. Jesus verò 29
dixit ei ; Veni : & descendit Cephas è na-
vicula , & ambulavit super aquas ut adiret
Jesum. Sed quum vidisset ventum vehe- 30
mentem , timuit , cœpitque demergi : & attol-
lens vocem suam , dixit ; Domine mi , libera
me. Et in ipsius horæ puncto porrexit ma- 31
num suam Dñs noster , & prehendens eum ,
dixit ei ; Pusille fide , quare dubitâsti ? Quumque 32
conscendissent navim , conquievit ventus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * ايشان بدو كفتند • اينجا نداريم بجز پنج نان† ودو ماهي * عيسي كفت آنرا پيش
18 من بياريد • اوردند • * وبجماعت فرمود تا از پاي بنشينند آن پنج نان وماهي را بستد • ودر
19 آسمان نكه كرد • ونانها را شكست وبركت كرد • [وبشاكردان داد] وشاكردان او بخلق
20 مي دادند • * همكنان خوردند وسير شدند وفضيلت پارها كه مانده بود • دوازده سبد†
21 پر بر داشتند • * وكساني كه خوردند • پنج هزار مرد بودند • بغير از زنان وكودكان •
22 * انكه بشاكردان فرمود كه در كشتي نشينند وپيشتر ازو در ان سوي روند • * انكه
23 خلق را دستوري داد • وخود تنها بالاي كوه رفت تا نماز بكزارد •

هشتاد چهار • رفتن مسيح بپاي بر روي دريا

چون تاريك شد عيسي تنها انجا بود
24 * وكشتي فرسنكهاء بسيار از زمين دور شده بود براي انك بادنا راست داشت * ودر
25 چهارم نوبت پاس شب • عيسي بروي دريا پيش ايشان آمد • * شاكردان ديدند كه
26 مسيح بر روي دريا مي كرديد • ترسيدند پنداشتند كه خياليست • ودروغ • وشكوهيدند

* *Illi dixerunt ei , Hic nihil habemus præter quinque panes & duos pisces. Jesus dixit , Illos ad me afferte ; & attulerunt. Et jussâ multitudine humi sedere , illos quinque panes & pisces accepit ; tum cœlos intuitus est , & panibus fractis benedixit , deditque discipulis , & discipuli verò ejus populo dederunt. Et omnes comederunt & saturati sunt : & reliquum fragmentorum quod remansit , duodecim corbes plenos sustulerunt. Homines autem qui comederant quinquies mille viri fuerunt , præter mulieres et parvulos. Tunc discipulis jussit , ut navim conscenderent et ante eum in ulteriorem ripam irent. Tunc populo abeundi potestatem dedit , et ipse solus in montem ascendit , ut oraret.*

LXXXIV. Incessus Christi pedestris super faciem maris.

* Et cùm tenebrosum esset , Jesus solus illic erat. Navis autem parasangis multis à terra provecta erat , eò quòd ventum parùm secundum haberet. Et in quarta vice custodiæ nocturnæ Jesus in superficie maris ad eos venit. Discipuli videntes Christum in superficie maris obambulantem timuerunt , existimarunt enim spectrum esse et apparitionem falsam : et perterriti

Versio VULGATA LATINA.

17 Responderunt ei; Non habemus hic nisi quinque panes, & duos pisces. Qui ait
18 eis; Afferte mihi illos huc. Et cùm jussisset turbam discumbere super fœnum,
19 acceptis quinque panibus, & duobus piscibus, aspiciens in cœlum benedixit, &
fregit, & dedit discipulis panes, discipuli autem turbis. Et manducaverunt
20 omnes, & saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim cophinos fragmentorum
21 plenos. Manducantium autem fuit numerus, quinque millia virorum, exceptis
22 mulieribus, & parvulis. Et statim compulit Jesus discipulos ascendere in navicu-
23 lam, & præcedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas. Et dimissâ turbâ,
24 ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto solus erat ibi. Navicu-
la autem in medio mari jactabatur fluctibus: erat enim contrarius ventus.
Quartâ autem vigiliâ noctis, venit ad eos ambulans super mare. Et videntes 25
eum super mare ambulantem, turbati sunt, dicentes; Quia phantasma est. 26
Et præ timore clamaverunt. Statimque Jesus locutus est eis, dicens; Habete 27
fiduciam: ego sum, nolite timere. Respondens autem Petrus, dixit; Do- 28
mine, si tu es, jube me ad te venire super aquas. At ipse ait; Veni. Et de- 29
scendens Petrus de navicula, ambulabat super aquam, ut veniret ad Jesum. Vi- 30
dens verò ventum validum, timuit: & cùm cœpisset mergi, clamavit dicens;
Domine, salvum me fac. Et continuò Jesus extendens manum, apprehendit 31
eum: & ait illi; Modicæ fidei, quarè dubitâsti? Et cùm ascendissent in navi- 32
culam, cessavit ventus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 18 * فقالوا له ليس لنا ههنا الا خمس خبزات وحوتان * فقال قدموهم الي ههنا * وامر ان يتكي
19 الجموع على العشب * واخذ خمس الخبزات والحوتين ونظر الي السماء وباركهم وقسمهم * واعطي
20 التلاميذ الخبز وناول التلاميذ الجمع * فاكل جميعهم وشبعوا * ورفعوا فضلات الكسر اثني
21 عشر سلا مملوه * وكان عدد الاكلين خمسة الف رجل سوي النساء والصبيان *
* الفصل الرابع والاربعون *
22 23 * وللوقت امر تلاميذه ان يركبوا السفينة ويسبقوه الي العبر ليطلق الجموع * فاطلق الجمع
24 وصعد الي الجبل منفردا ليصلي * فلما كان المساء وكان وحده هناك * وكانت السفينة بعيده
25 من البر نحو خمس وعشرين غلوه * فضربتها الامواج لمعانده الريح اياها * وفي الهجعة
26 الرابعة من الليل جاءهم ماشيا على البحر * فلما راه تلاميذه ماشيا علي البحر اضطربوا وقالوا
27 28 انه خيال ومن المخافة صرخوا * فكلمهم قايلا تقووا انا هو لا تخافوا * اجابه بطرس قايلا يا رب
29 ان كنت انت هو فمرني ان اتي اليك على الماء * فقال له تعال * فنزل بطرس من السفينة ومشي
30 على الماء جاييا الي يسوع * فراي قوه الريح فخاف وكاد يغرق * فصاح قايلا يا رب نجني *
31 32 * وللوقت مد يسوع يده واخذه * وقال له يا قليل الامانة لم شككت * فلما صعد
السفينة سكنت الريح *

Dixerunt ei, Non sunt hic nobis nisi 17
quinque panes & duo pisces. Et dixit 18
eis, Afferte eos ad me huc: Et jussit ut 19
discumberent turbæ super herbam. Et ac-
cepit quinque panes & duos pisces, &
aspexit in cœlum, & benedixit eis, &
divisit illos, deditque discipulis panem,
et porrexerunt discipuli turbæ. Et come- 20
derunt omnes, et saturati sunt: et sus-
tulerunt residua fragmentorum, duode-
cim cistas plenas. Et erat numerus man- 21
ducantium, quinque millia virorum præ-
ter mulieres et pueros.

Sectio quadragesima quarta.

Et statim jussit discipulis suis ut con- 22
scenderent naviculam, et præcederent
eum trans fretum, ut dimitteret turbas.
Dimisit ergò turbam, et ascendit in mon- 23
tem solus ut oraret. Et cùm factum es-
set serò, et esset solus ibi, Essetque na- 24
vicula remota à terra circiter quinque
et viginti leucas, agitaverunt eam flu-
ctus, ob contrarietatem venti in eam.
Et in vigilia quarta noctis, venit ad 25
eos ambulans super mare. Cùm autem 26
vidissent eum discipuli ejus ambulantem
super mare, turbati sunt, et dixerunt;
Quia phantasma est. Et præ timore ex-
clamaverunt. Et allocutus est eos, di- 27
cens; Confortamini, ego sum, nolite ti-
mere. Respondit ei Petrus, dicens; Do- 28
mine, si tu es, præcipe mihi ut veniam
ad te super aquam. Ait illi, Veni. Igi- 29
tur descendit Petrus de navicula, et am-
bulavit super aquam veniens ad Jesum.
Vidit autem vim venti, et timuit; ac 30
propè submersus est: quare exclamavit,
dicens; Domine, salvum me fac. Et con- 31
tinuò extendit Jesus manum suam, et
apprehendit eum, et dixit ei; Modice
fide, quare dubitâsti? Et cùm ascendis- 32
set in naviculam, quievit ventus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወይቤልዎ ፡ አልብነ ፡ ዝየሰ ፡ ዘእንበለ ፡ ኃምስ ፡ ኅብስት ፡ ወክልኤ ፡ ዓሣ፡፡ ወይቤ ፡ አ
18 ምጽእዎን፡ሊተ፡ዝየ፡፡ ወአዘዘ፡ ሕዝበ ፡ ይርፍቁ ፡ ውስተ ፡ ሣዕር ፡ ወነሥአ ፡ ኃምስ፡ኅ
19 ብስተ ፡ ወክልኤ ፡ ዓሣ ፡ ወነጸረ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ ወባረከ ፡ ወፈተቶ ፡ ወሀበ ፡ ለአርዳኢሁ ፡
20 ኅብስተ ፡ ወአርዳኢሁ ፡ ለአሕዛብ፡፡ ወበልዑ ፡ ኵሎሙ፡ወጸግቡ ፡ ወአንሥኡ ፡ ዘተርፈ፡
21 ፍተታተ ፡ ዓሠርተ ፡ ወክልኤተ ፡ መዛርአ ፡ ምሉአ፡፡ ወእለሰ ፡ በልዑ ፡ እሙንቱ ፡ ሰብእ፡
ከመ ፡ ኃምሳ ፡ ምእት ፡ ዘእንበለ ፡ አንስት ፡ ወደቂቅ፡፡
በእንተ፡ ዘከመ፡ ሖረ፡ ዲበ፡ በሐረ፡፡
22 ወአገበሮሙ ፡ ሶቤሃ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ከመ ፡ ይዕርጉ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ ይሑሩ ፡ ወይፀንሕዎ ፡
23 ማዕዶተ ፡ እስከ ፡ ሶቤ ፡ ይፌንዎሙ ፡ ለሕዝብ፡፡ ወእምዝ ፡ ፈትሖሙ ፡ ለአሕዛብ ፡ ወዓ
ርገ ፡ ውስተ ፡ ደብር ፡ እንተ ፡ በሕቲቱ ፡ ይጸሊ ፡ ወመሴተ ፡ ከዊና ፡ ባሕቲቲ ፡ ሀሎ ፡ ህየ፡፡
24 ወሐመርሰ ፡ ናሁ ፡ ማእከለ ፡ ባሕር ፡ ሃሎ፡፡ ይትሃወክ ፡ እምገድ ፡ እስመ ፡ እምቅድሜሁ፡
25 ውእቱ ፡ ነፋስ፡፡ ወበራብዕ ፡ ሲት ፡ መጽአ ፡ ኀቤሆሙ ፡ እንዘ ፡ ይሐውር ፡ ዲበ ፡ ባሕ
26 ር፡፡ ወሶበ ፡ ርእይዎ ፡ አርዳኢሁ ፡ እንዘ ፡ ዲበ ፡ ባሕር ፡ ይሐውር ፡ ተሃውኩ ፡ እንዘ ፡
27 ይብሉ ፡ ምትሃት ፡ ውእቱ፡ ወእምግርማሁ ፡ አውየዉ፡፡ ወበጊዜሃ ፡ ተናገሮሙ ፡ እግዚእ
28 ሊየሱስ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ተአመኑ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ኢትፍርሁ፡፡ ወአውሥአ፡ ጴጥሮስ፡
ወይቤ ፡ እመሰ ፡ አማን ፡ አንተሁ ፡ እግዚኦ ፡ አዝዘኒ ፡ እምጻእ ፡ ኀቤከ ፡ እንተ ፡ ዲቤ ፡ ማ
29 ይ፡፡ ወይቤሎ ፡ ነዓ ፤ ወወሪዶ ፡ እምዲበ ፡ ሐመር ፡ ጴጥሮስ ፡ ሖረ ፡ ዲበ ፡ ማይ ፡ ወበጺ
30 ሖ ፡ ኀበ ፡ እግዚእ ኢየሱስ፡፡ ርእየ ፡ ነፋስ ፡ ኀያለ ፡ ፈርሀ ፡ ወአኀዘ ፡ ይሰጠም ፡ ወአው
31 የወ ፡ ሶቤሃ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ እግዚኦ ፡ አድኅነኒ፡፡ ወእምተ ፡ ሶቤ፡እግዚእ ኢየሱስ ፡ ሰፍ
32 ሐ ፡ እዴሁ ፡ ወአኀዞ ፡ ወይቤሎ ፡ ውሑደ ፡ ሃይማኖት፡ በምንት ፡ ናፍቀ፡፡ ወዓሪጎሙ ፡
ውስተ ፡ ሐመር ፡ ደእተ ፡ ጊዜ ፡ ኀደገ ፡ ነፋስ፡፡

Et dicunt ei, Non habemus hic nisi quinque panes, & duos pisces. Et dicit, 17
Adferte eos mihi huc. Et jussit populum sedere super herbam, & accepit 18
quinque panes, & duos pisces, & aspexit in cœlum & benedixit: & frangens 19
dedit discipulis panem, & discipuli populis. Et comederunt omnes illi, & satiati 20
sunt: & sustulerunt quod superfuerat fragmentorum duodecim modios plenos.
Et qui comederant fuerunt homines quasi quinquagesies centum absque muli- 21
eribus & parvulis.

Quod super mare ambulat.

Et coëgit tunc discipulos suos ut ascenderent in navem, & abirent, & ex- 22
pectarent eum ultrà, usque dum dimitteret populum. Et quando solvisset popu- 23
los, & ascendisset in montem solitarius orare, & vespere facto, solus ibi
fuisset, Et navis ecce in medio maris fuisset, commota fuit à fluctibus, 24
quoniam ex adverso ejus erat ventus. Et circa quadrantem noctis venit ad 25
eos ambulans super mare. Et quando viderunt eum discipuli ejus super 26
mare ambulantem, turbati erant dicentes, Phantasma est: & præ metu ejus
clamaverunt. Et statim loquutus est iis Dominus Jesus, dicens; Confidite, 27
ego sum, ne timeatis. Et respondit Petrus & dicit, Si verè es Dominus, 28
jube me venire ad te super aquam. Et dicit ei, Venito: et descendens de super 29
navi Petrus ambulavit super aquam: et veniens ad Dominum Jesum, Vidit 30
ventum validum, & timuit, et cœpit demergi: et clamavit tunc, dicens; Domine,
serva me. Et continuò Dominus Jesus extendit manum suam, et appreben- 31
dit eum, et dicit ei, Modice fidei, quare dubitâsti? Et ascendentibus illis in 32
navem, statim cessavit ventus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

27 بانك † زدند * عيسي همانندم † با ايشان در سخن آمد * وكفت دل استوار داريد * منم
28 منم مترسيد * صفا بدو كفت خداوندا اكر توي * مرا فرمان ده تا پيش تو آيم † بر روي
29 آب * مسيح كفت بيا * صفا از كشتي † فرود آمد وبر روي دريا روان شد * كه پيش
30 عيسي آيد * چون ديد كه باد سخت است * ترسيد ودر اب فرو مي رفت بانك بر اورد
31 وكفت * خداوندا مرا برهان * همانكه † خداوند ما دست † دراز كرد * واورا بركرفت *
32 وبدو كفت اي كم ايمان چرا † در كمان وپريشان شدي * وچون بالاي كشتي رفت
باد ساكن شد *

clamorem ediderunt. Jesus continuò 27
ad sermonem devenit cum illis, &
dixit; Animum firmum habeatis: ego
sum, ego sum, ne timeatis. Cephas 28
illi dixit, O Domine, si tu es, jube
mihi ut veniam ad te super faciem
aquæ. Christus dixit, Veni: Cephas 29
descendit è navi & super faciem
maris ambulavit, ut ad Jesum ve-
niret. Cùm videret autem ventum 30
asperum esse, timuit, & in aquam
subsidens clamorem sustulit, & dixit;
O Domine, me libera. Protinus Do- 31
minus noster manum extendit & eum
prehendit, dixitque illi; O inops fi-
de quare dubius & anxius fuisti?
Et quum navim conscendisset, ventus 32
sedatus est.

Qui autem in navigio, venientes adoraverunt eum, dicentes; Verè Dei
33 Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ
Filius es. Et transfretantes venerunt in terram Gennesareth. Et cogno-
34 υἱὸς εἶ. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ. Καὶ ἐπι- ργγ
35 scentes eum viri loci illius, miserunt in universam circumviciniam il- β
γνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκεί-
lam: & attulerunt ei omnes malè habentes. Et adpellabant eum
36 νην· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας. Καὶ παρεκάλουν αὐτὸν
ut solùm tangerent fimbriam vestimenti ejus. Et quicunq; tetigerũt, perservati sunt.
ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.

CAP. XV. ιεʹ.

ΚΗʹ

Tunc accedunt Jesu ab Hierosolymis Scribæ & Pharisæi,
1 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ρνδ
dicentes; Quarè discipuli tui transgrediuntur traditionem se- ς
2 λέγοντες, Διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρε-
niorum? non enim lavant manus suas, cùm panem manducant. Ipse autẽ
3 σβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. Ὁ δὲ
respondens ait illis; Quarè & vos transgredimini mandatum Dei,
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ,
propter traditionem vestram? Nam Deus mandavit, dicens; Honora pa-
4 διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ὁ γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο, λέγων, Τίμα τὸν πα-
trem tuũ & matrem: & Maledicens patri vel matri, morte finiatur.
τέρα σου καὶ τὴν μητέρα· καί, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω.

Vos autem dicitis; Quicunq; dixerit patri vel matri: Munus, quod si ex
Ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ 5
me, juveris. Et non honorificabit patrem suum aut matrem suam:
ἐμοῦ, ὠφεληθῇς· Καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· 6
& irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram. Hypocri-
καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. Ὑποκρι- 7
tæ, pulchrè prophetavit de vobis Esaias, dicens; Appropinquat mihi po-
ταί, καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας, λέγων, Ἐγγίζει μοι ὁ λα- 8
pulus hic ore suo, & labiis me honorat: at cor eorum longè ab-
ὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπ-
est à me. Frustrà autem colunt me, docentes doctrinas, mandata 9
έχει ἀπ' ἐμοῦ. Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα
hominum. Et advocans turbam, dixit eis; Audite & intel-
ἀνθρώπων. Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε καὶ συνίε- 10
ligite. Non intrans in os communem facit hominem: sed egressum
τε. Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευό- 11
ρνε ex ore, hoc communem facit hominem. Tunc accedentes disci-
ι μενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Τότε προσελθόντες οἱ μα- 12
puli ejus, dixerunt ei; Scis quòd Pharisæi audientes sermonem, scanda-
θηταὶ αὐτοῦ, εἶπον αὐτῷ, Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἐσκανδα-
lizati sunt? Ille autem respondens, ait; Omnis plantatio, quam non plantavit Pa-
λίσθησαν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε, Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πα- 13
ter meus cœlestis, eradicabitur.
τήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

33 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܒܐܠܦܐ ܐܬܘ ܣܓܕܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ ܫܪܝܪܐܝܬ ܒܪܗ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ * ܘܪܕܘ ܘܐܬܘ
34 35 ܠܐܪܥܐ ܕܓܢܣܪ * ܘܐܫܬܘܕܥܘܗܝ ܐܢܫܐ ܕܐܬܪܐ ܗܘ ܘܫܕܪܘ ܠܟܠܗܘܢ ܩܘܪܝܐ ܕܚܕܪܝܗܘܢ .
36 ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ ܗܘܘ * ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܕܐܦܢ ܠܟܢܦܐ
ܒܠܚܘܕ ܕܢܚܒܘܫܗ ܢܬܩܪܒܘܢ ܘܐܝܠܝܢ ܕܩܪܒܘ ܐܬܚܠܡܘ *
1 ܦܢܩܝܬܐ * ܠܗ * ܩܦܠܐܘܢ * ܣܚ * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܦܪܝܫܐ
2 ܘܣܦܪܐ ܕܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܘܐܡܪܝܢ * ܠܡܢܐ ܬܠܡܝܕܝܟ ܥܒܪܝܢ ܥܠ ܡܫܠܡܢܘܬܐ
3 ܕܩܫܝܫܐ ܘܠܐ ܡܫܝܓܝܢ ܐܝܕܝܗܘܢ ܡܐ ܕܠܚܡܐ ܐܟܠܝܢ * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ
ܠܡܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܦܘܩܕܢܐ ܕܐܠܗܐ ܡܛܠ ܡܫܠܡܢܘܬܟܘܢ * ܐܠܗܐ
4 5 ܓܝܪ ܐܡܪ * ܝܩܪ ܠܐܒܘܟ ܘܠܐܡܟ ܘܡܢ ܕܡܨܚܐ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ ܡܘܬܐ ܢܡܘܬ * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ
6 ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܠ ܡܢ ܕܢܐܡܪ ܠܐܒܐ ܐܘ ܠܐܡܐ ܩܘܪܒܢܝ ܡܕܡ ܕܬܬܗܢܐ ܡܢܝ * ܘܠܐ ܢܝܩܪ
7 ܠܐܒܘܗܝ ܐܘ ܠܐܡܗ ܘܒܛܠܬܘܢ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܛܠ ܡܫܠܡܢܘܬܟܘܢ * ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ
8 ܫܦܝܪ ܐܬܢܒܝ ܥܠܝܟܘܢ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܘܐܡܪ * ܥܡܐ ܗܢܐ ܒܣܦܘܬܗ ܡܝܩܪ ܠܝ ܠܒܗ
9 ܕܝܢ ܣܓܝ ܪܚܝܩ ܡܢܝ * ܘܣܪܝܩܐܝܬ ܕܚܠܝܢ ܠܝ ܟܕ ܡܠܦܝܢ ܡܘܠܦܢܐ
10 11 ܕܦܘܩܕܢܐ ܕܒܢܝܢܫܐ * ܘܩܪܐ ܠܟܢܫܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܫܡܥܘ ܘܐܣܬܟܠܘ * ܠܐ ܗܘܐ ܡܕܡ
ܕܥܐܠ ܠܦܘܡܐ ܡܛܢܦ ܠܒܪܢܫܐ . ܐܠܐ ܡܕܡ ܕܢܦܩ ܡܢ ܦܘܡܐ ܗܘ ܗܘ ܡܛܢܦ
12 ܠܒܪܢܫܐ * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܦܪܝܫܐ ܕܫܡܥܘ ܡܠܬܐ ܗܕܐ
13 ܐܬܟܫܠܘ * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܠ ܢܨܒܬܐ ܕܠܐ ܢܨܒܗ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ ܬܬܥܩܪ

Et venerunt ii qui in navi erant, eumque ad- 33
orantes, dixerunt; Verè filius Dei es. Et 34
navigârunt, veneruntq; in terram Genesar.
Et quum agnovissent eum homines regionis 35
illius, miserunt in omnes vicos circumjacen-
tes, & obtulerunt ei eos omnes qui variis
morbis affecti erant. Et rogabant eum ut 36
tangerent vel fimbriam tantùm vestimenti
ejus: & ii qui tetigerunt, sanati sunt.

Dominicâ post Pentecosten. 36.

CAP. XV.

Tunc accesserunt ad Jesum Pharisæi, & 1
Scribæ ab Hierusalem, & inquiunt; Qua- 2
re discipuli tui transgrediuntur traditionem
seniorum, nec abluunt manus suas quume-
dunt panem? Respondit Jesus, & ait illis; 3
Quare & vos trangredimini mandatum Dei
propter traditionem vestram? Deus enim 4
ait, Honora patrem tuum & matrem tu-
am: &, Qui maledixerit patri suo, aut ma-
tri suæ, morte moriatur. Vos autem dici- 5
tis, Quisquis dixerit patri aut matri, Ob-
latio mea tale quid est, ut utilitatem per-
cipias à me: Et non honorabit patrem 6
suum aut matrem suam. Et abrogâstis ser-
monem Dei propter traditionem vestram.
Hypocritæ, benè vaticinatus est de vobis 7
Esaia propheta, inquiens; Populus hic la- 8
biis suis honorat me, cor autem eorum val-
dè remotum est à me. Et frustrà me reve- 9
rentur, docentes doctrinas mandatorum ho-
minum. Porrò convocavit turbas, & dixit 10
eis; Audite & intelligite. Nequaquam id 11
quod ingreditur in os, polluit hominem:
sed quod prodit ab ore, illud inquinat homi-
nem. Tunc accesserunt discipuli ejus, & di- 12
cunt ei; Nôsti Pharisæos, qui audierunt hunc
sermonem, offensos fuisse? Ipse verò respon- 13
dit, & ait illis; Omnis planta quam non plan-
taverit Pater meus qui in cœlis est, evelletur.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

33 کساني که در کشتي بودند آمدند واورا سجود کردند * وکفتند بحقيقت
توي فرزند خدا هشتاد پنج انجا که رنجورانرا بر کنار راه مي
34 35 انداختند * واز انجا برزمين قنسرين آمدند * کسان آن ولايت شنيدند *
وفرستادند† درهمه دهها وولايات * که کرداکرد ايشانست واوردند پيش او † رنجوراني
36 که از دست رفته بودند * ونزديك اوشدند تا بکنار جامهء او برسند * هرکه
رسيد خوش شد وشفا يافت هشتاد شش
1 * انکه معتزلان ونويسندکان * اعتراض معتزلان براي دست شستن
2 که ازاورشليم بودند * پيش عيسي نزديك شدند * وکفتند * چرا شاکردان تو بره
3 سپارش پيران مي کذرند * وقتي که نان مي خورند دست خود نمي شويند * عيسي بديشان
4 پاسخ داد * وکفت چرا شما نيز * برسپارش خدا مي کذريد * براي سپارشهاء شما * براي انك
خدا کفت پدرت را ومادرت را حرمت بدار * وهرکه پدر ومادر خود را دشنام دهد * بمردن بميرد *

Homines autem qui in navi erant venerunt, & eum adorârunt; dixeruntque, In veritate tu es Filius Dei.

LXXXV. Ubi ægrotos juxta viam projecerunt.

Et illinc in terram Kennasrin venerunt. Quo audito homines illius regionis miserunt in omnes pagos & præfecturas quæ circum circa illos erant; & adduxerunt ad eum ægrotos opem prætergressos. Qui ad illum accesserunt, ut oram vestimenti illius attingerent: quicunque verò tetigit sospes evasit & valetudinem reperit.

LXXXVI. Altercatio Pharisæorum de manuum lotione.

CAP. XV.

Tunc Pharisæi & scribæ, qui ex Hierosolyma erant, ad Jesum accesserunt, & dixerunt; Quare discipuli tui traditionem seniorum transgrediuntur, nec quando panem comedunt manus suas lavant? Jesus illis responsum dedit, & dixit; Quare vos etiam mandatum Dei transgredimini propter traditiones vestras? Eò quòd Deus dixit, Patrem tuum & matrem tuam in honore habe: & qui patrem aut matrem suam contumeliâ affecerit, moriendo moriatur.

Versio VULGATA LATINA.

31 Qui autem in navicula erant, venerunt & adoraverunt eum, dicentes ; Verè Fi-
34 lius Dei es. Et cùm transfretâssent, venerunt in terram Genesar. Et cùm cog-
35 novissent eum viri loci illius, miserunt in universam regionem illam, & obtu-
36 lerunt ei omnes malè habentes : Et rogabant eum ut vel fimbriam vestimenti
ejus tangerent. Et quicunque tetigerunt, salvi facti sunt.

CAP. XV.

1 Tunc accesserunt ad eum ab Jerosolymis Scribæ, & Pharisæi, dicentes ; Qua-
2 rè discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum ? non enim lavant manus
3 suas cùm panem manducant. Ipse autem respondens ait illis ; Quarè & vos
transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram ? Nam Deus dixit ;
Honora patrem & matrem : &; Qui maledixerit patri, vel matri, morte mo- 4
riatur. Vos autem dicitis ; Quicunque dixerit patri, vel matri, Munus quod- 5
cunque est ex me, tibi proderit : Et non honorificabit patrem suum, aut ma- 6
trem suam : & irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram. Hy- 7
pocritæ, benè prophetavit de vobis Isaias, dicens ; Populus hic labiis me hono- 8
rat : cor autem eorum longè est à me. Sine causa autem colunt me, docentes do- 9
ctrinas & mandata hominum. Et convocatis ad se turbis, dixit eis ; Audite & 10
intelligite. Non quod intrat in os, coinquinat hominem : sed quod procedit 11
ex ore, hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes discipuli ejus, dixerunt ei ; 12
Scis quia Pharisæi audito verbo hoc, scandalizati sunt ? At ille respondens 13
ait ; Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus cœlestis, eradicabitur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 * فجاء الذين كانوا في السفينة وسجدوا له قايلين انت هو بالحقيقة ابن الله * ولما عبروا 34
35 جاووا الي ارض جاناسر * فعرفه اهل ذلك المكان وارسلوا الي جميع اهل تلك الكور وقدموا
36 اليه كل المسقومين * وطلبوا اليه لكيما يلمسوا طرف ثوبه فقط * وكل من لمسه خلص *

* الفصل الخامس والاربعون *

1 * حينيذ جاء اليه من يروشليم كتبه وفريسيون قايلين * لماذا تلاميذك يتعدون وصيه 2
3 المشيخه اذ لا يغسلون ايديهم عند اكلهم الخبز * اجابهم قايلا فلماذا انتم تتعدون
4 وصيه الله من اجل سنتكم * الم يقل الله * اكرم اباك وامك والذي يقول كلاما رديا في
5 ابيه او امه يموت موتا * وانتم تقولون ان من لا يرفع عن ابيه وامه قربانا * فليس يكرم 6
7 اباه وامه * وابطلتم كلام الله من اجل سنتكم * ايها المراوون حسنا تنبا عليكم اشعيا
8 النبي قايلا * ان هذا الشعب قريب مني بفيه ويكرمني بشفتيه وقلبه بعيد عني * يعبدونني 9
10 باطلا * ويعلمون تعليم وصايا الناس * ودعا الجمع وقال لهم اسمعوا وافهموا * ليس ما يدخل فم 11
12 الانسان ينجسه * لكن الذي يخرج من فيه هذا هو الذي ينجسه * حينيذ جاء اليه تلاميذه
13 وقالوا له اعلم ان الفريسيين لما سمعوا الكلام شكوا * فاجابهم قايلا كل غرس لا يغرسه
ابي السماي يقلع *

Et venerunt qui erant in navicula, & 33
adoraverunt eum, dicentes ; Tu es in
veritate filius Dei. Et cùm transfretâs- 34
sent, venerunt in terram Genasar. Et 35
cognoverunt illum viri ejus loci, & mi-
serunt ad omnes incolas earum regio-
num : & obtulerunt ei omnes ægrotos,
Et rogaverunt eum ut tangerent extre- 36
mitatem vestimenti ejus tantùm. Et
quicunque tetigit eam, salvus factus est.

Sectio quadragesima quinta.

CAP. XV.

Tunc venerunt ad eum ab Jerosoly- 1
mis Scribæ & Pharisæi, dicentes ; Qua- 2
re discipuli tui transgrediuntur manda-
tum seniorum, quando quidem non lavant
manus suas, quando manducant panem ?
Respondit eis, dicens ; Quare vos trans- 3
gredimini mandatum Dei propter statu-
ta vestra ? Nonne dixit Deus, Honora 4
patrem tuum & matrem tuam ? & qui
profert sermonem turpem in patrem su-
um, morietur morte ? Vos autem dici- 5
tis, Quod qui non attollit pro patre suo
& matre suâ oblationem, Non honorat 6
patrem suum & matrem suam. Et abro-
gâstis verba Dei propter statuta vestra.
O hypocritæ, bene prophetavit de vobis 7
Isaias Propheta, dicens ; Quòd hic 8
populus propinquus est mihi ore suo, &
honorat me labiis suis, & cor ejus est
distans à me. Colunt me frustrà, & do- 9
cent doctrinam mandatorum hominum.
Et vocavit turbam, & dixit eis ; Au- 10
dite & intelligite. Non quod intrat in 11
os hominis, coinquinat illum : sed quod
exit ab ore ejus, hoc est quod coinqui-
nat eum. Tunc venerunt ad eum disci- 12
puli ejus, & dixerunt ei ; Scias quòd
Pharisæi, quando audierunt sermonem,
scandalizati sunt. Respondit eis, di- 13
cens ; Omnis planta, quam non plantat
pater meus cælestis, eradicabitur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

33 ወእለ : ውስተ : ሐመር : ሰገዱ : ሎቱ : እንዘ : ይብሉ : አማን : ለእግዚአብሔር : ወልዱ :
34 አንተ ::=: ወዓደውዎ : በጽሐ : ውስተ : ምድረ : ገንሳሬጥ :=: ወአእመርዎ : ሰብአ :
35 ባህየ : ወፈነው : ኵሉ : አድያመ : ወአምጽኡ : ሎቱ : ኵሎ : ሕሙማነ :=: ወአስተብ
36 ቍዕዎ : ከመ : ይልክፉ : ወኵሎሙ : ዘፈረ : ልብሱ : እለ : ለከፍዎ : ሐይዉ ::=:
በእንተ : እለ : ይኅድጉ : ትእዛዘ : እግዚአብሔር ::
1 ወእምዝ : ቀርቡ : እለ : መጽኡ : ኀቤሁ : እምኢየሩሳሌም : ጸሐፍት : ወፈሪሳውያን : እን
2 ዘ : ይብሉ :=: ለምንት : ኢረድኢከ : ይትዓደዉ : ትእዛዘ : ሊቃናት : እስመ : ኢይትኀፀቡ : እ
3 ደዊሆሙ : ሶበ : ኅብስተ : ይበልዑ :=: ወአውሥአ : ወይቤሎሙ : ለምንት : አንትሙኒ :
4 ትትዓደዉ : ትእዛዘ : ለእግዚአብሔር : በእንተ : ሥርዓተ : አበዊክሙ :=: ወእግዚአብ
5 ሔርሰ : ይቤ : አክብር : አበ : ወእመ : ወዘየሐሚ : አበ : ወእመ : ሞተ : ለይሙት :=: ወአን
ትሙሰ : ትብሉ : ዘይቤ : ለአብ : ወእመ : ሀብተ : ዘእምኀቤየ : ዘበቋዕኩከ : ኢያከብር :
6 አባሁ : ወኢእሞ :=: ወሰዐርክሙ : ቃሎ : ለእግዚአብሔር : በእንተ : ሥርዓትክሙ :=:
7 8 መድልዋን : ሠናየ : ተነአበየ : ኢሳይያስ : ላዕሌክሙ : እንዘ : ይብል :=: ዝሕዝብ : በከና
9 ፍር : ያክብረኒ : ወበልቦሙሰ : ነዋኅ : ሀለው : ይርሐቁ : እምኔየ :=: ወከንቶ : ያመልኩ
10 ኒ : እንዘ : ይሜህሩ : ሥርዓታተ : ሰብእ ::=: ወአቅረቦ : አሕዛበ : ይቤሎሙ : ስምዑ :
11 ወለብዉ :=: ከመ : አኮ : ዘይበውእ : ውስተ : አፍ : ያረኵሶ : ለሰብእ : ባሕቱ :
12 ዘይወፅእ : እምውስተ : አፍ : ውእቱ : ዘያረኵሶ : ለሰብእ ::=: ወእምዝ : ቀረቡ :
አርድኢሁ : ይብልዎ : ታአምርሁ : ከመ : ፈሪሳውያን : ሰሚዖሙ : አንጐርጐሩ :=:
13 ወአውሥአሙ : ወይቤ : ኵሉ : ተክል : እንተ : ኢተከለ : አቡየ : ሰማያዊ : ትሠረ
ው ::=:

Et qui in nave erant adoraverunt eum dicentes, Verè Dei filius es. Et pro- 33
cedentibus illis venit in terram Genesarat. Et cognoverunt eum homines 34
istius loci, & miserunt in omnem regionem, & attulerunt ei omnes malè 35
affectos. Et rogabant eum ut tangerent fimbriam vestimenti ejus, & omnes 36
qui tetigerunt eam sani facti sunt.

CAP. XV.

De iis qui rejiciunt præcepta Domini.

Et tunc accesserunt qui venerunt ad eum è Hierusalem Scribæ, & Phari- 1
sæi dicentes ; Quare discipuli tui transgrediuntur mandata seniorum, 2
quoniam non abluuntur manus eorum, quando panem edunt. Et respondit, & 3
dicit iis ; Quare vos transgredimini mandata Dei per constitutionem patrum
vestrorum ? Et Deus dicit, Honora patrem, & matrem : Et qui vexabit 4
patrem & matrem, morte moriatur. Et vos dicitis, Qui dicit patri & ma- 5
tri ; Donum illud quod ex me fuit quo tibi proficerem, non honorabit
patrem ejus neque matrem ejus. Et evacuavistis verbum Dei per constitu- 6
tiones vestras. Hypocritæ, bene prophetavit Esaias super vos, dicens ; Iste 7 8
populus in labiis suis honoraverunt me, & in cordibus suis longè fuerunt
me recedentes. Et frustrà colunt me docentes constitutiones hominum. Et 9 10
accedentibus eum populis, dicit iis, Audite & intelligite ; Quòd non quod 11
intrat in os, polluit hominem : sed quod egreditur ex ore, hoc est quod polluit
hominem. Et accedentes discipuli ejus dicunt ei, Scisne quòd Pharisæi au- 12
dientes oblatraverunt. Et respondit iis, & dicit, Omnis plantatio, quam non 13
plantavit pater meus cælestis, peribit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 * وشما مي كوييد * هركه بپدر ومادر خود بكويد * اين چيزكه بشما مي دهم از من منتست
6 است ونمي كذاريد كه آدمي پدر ومادر خود را حرمت دارد * * كلمهء خدا باطل كرديد براي
7 سپارشهاء شما * * اي منافقان خوش پيغبري كرد بر شما اشعياء پيغبر وكفت نبوت
8 * اين خلق بلب خود مرا حرمت مي دارند * ودل ايشان از من عظيم دورست * * وفاسد مرا مي 9
10 پرستند * بدانك تعليم وسپارشهاء خلق مي اموزند * * جماعت را پيش خود خواند وكفت
11 بشنويد ودريابيد * * نه هرچه در دهن اندر آيد ادمي را پليد كند الا هرچه از دهن بدر
12 آيد ان ادمي را پليد كند * * انكه شاكردان او پيش او آمدند وكفتند نويسندكان چون اين
13 سخن را شنيدند * پريشان شدند * * مسيح بديشان جواب داد وكفت هر درختي كه پدر من
كه بر آسمانست اورا ننشاند بركنده شود *

Vos autem dicitis ; Quicunque pa- 5
tri aut matri suæ dicit, Hæc res
quam vobis do, à me munus est ; &
non permittitis homini ut parentibus
suis honorem exhibeat. Sic verbum 6
Dei irritum fecistis propter traditio-
nes vestras. O hypocritæ, bene vatici- 7
natus est de vobis Esaias Propheta,
& dixit : Prophetia.
Hic populus labiis suis mihi honorem 8
exhibent, at cor ipsorum à me lon-
gissimè abest. Et corruptè me colunt, 9
eò quòd doctrinam & traditiones ho-
minum docent. Deinde turbam ad se 10
vocavit, & dixit ; Audite & intel-
ligite. Haud quicquid per os ingre- 11
ditur, hominem contaminat : sed quod
ex ore egreditur illud hominem in-
quinat. Tunc discipuli ejus ad eum 12
venerunt, & dixerunt ; Scribæ, cum
hunc sermonem audivent, ægrè tule-
runt. Christus illis responsum de- 13
dit, & dixit ; Omnis arbor, quam Pa-
ter meus, qui in cælis est, non plan-
tavit, effodietur.

Sinite illos: duces sunt cæci cæcorum. cæcus autem cæcum si per vi-
14 Ἄφετε αὐτούς. ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν. τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδη- ρνϛ ε
am ducat, ambo in foveam cadent. Respondens autem Petrus, dixit ei;
15 γῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπεν αὐτῷ, ρνζ ε
Explica nobis parabolam istam. At Jesus dixit; Adhuc & vos in-
16 Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀ-
intelligentes estis? Nondum consideratis quòd omne ingrediens in os, in
17 συνετοί ἐστε; Οὔπω νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς
ventrem cedit, & in secessum ejicitur? At exeuntia de ore,
18 τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόμα-
de corde prodeunt, & illa communem faciunt hominem. De enim
19 τος, ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἐκ γὰρ
corde exeunt ratiocinationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes,
τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι,
furta, falsa testimonia, blasphemiæ. Hæc sunt communem facientia
20 κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. Ταῦτά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν
hominem. Verùm illotis manibus manducare, non communem facit hominem. Et
21 ἄνθρωπον. τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν, οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ΚΘ'
egressus indè Jesus, secessit in partes Tyri & Sidonis. Et ecce
22 ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. Καὶ ἰδοὺ
mulier Chananæa à finibus illis egressa, clamavit ei, di-
γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα, ἐκραύγασεν αὐτῷ, λέγου-

ρνη ε
cens; Miserere mei, Domine, fili David: filia mea malè dæmonizatur. Ille
σα, Ἐλέησόν με, Κύριε υἱὲ Δαβίδ, ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. Ὁ 23
autem non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli ejus roga-
δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἠρώ-
bant eum, dicentes; Absolve eam, quia clamat post nos. Ipse autem
των αὐτὸν, λέγοντες, Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. Ὁ δὲ 24
respondens, ait; Non legatus sum si non ad oves perditas domus
ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου
Israel. Illa autem veniens adorabat eum, dicens; Domine, succurre mihi. Qui
Ἰσραήλ. Ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ, λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι. Ὁ 25
verò respondens, ait; Non est pulchrum sumere panem filiorum, & jacere ca- 26
δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν, Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυ-
tellis. Illa autem ait; Utique, Domine: etenim catelli edunt de micis ca-
ναρίοις. Ἡ δὲ εἶπε, Ναὶ Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πι- 27
dentibus de mensa dominorum suorum. Tunc respondens Jesus, ait
πτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 28
illi; O mulier, magna tua fides: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia
αὐτῇ, Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ
ejus ab hora illa. Et transiens indè Jesus, venit juxta
Λ' αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἦλθε παρὰ τὴν 29
mare Galilææ. Et ascendens in montem, sedebat ibi.
θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας. καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκάθητο ἐκεῖ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܫܒܘܩܘ ܠܗܘܢ. ܥܘܝܪܐ ܐܢܘܢ ܡܕܒܪܢܐ ܕܥܘܝܪܐ. ܥܘܝܪܐ ܕܝܢ ܠܥܘܝܪܐ ܐܢ ܡܕܒܪ. ܬܪܝܗܘܢ
15 ܒܓܘܡܨܐ ܢܦܠܝܢ. * ܘܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ ܦܫܩ ܠܢ ܡܬܠܐ ܗܢܐ. * ܗܘ
16 ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܣܬܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ
17 ܕܡܕܡ ܕܥܐܠ ܠܦܘܡܐ. ܠܟܪܣܐ ܗܘ ܐܙܠ. ܘܡܢ ܬܡܢ ܒܡܕܪܝܐ ܡܫܬܕܐ ܠܒܪ. * ܡܕܡ
18 ܕܝܢ ܕܢܦܩ ܡܢ ܦܘܡܐ ܡܢ ܠܒܐ ܢܦܩ. ܘܗܘ ܡܛܢܦ ܠܗ ܠܒܪܢܫܐ. * ܡܢ ܠܒܐ ܓܝܪ ܗܘ
19 ܢܦܩܢ ܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ. ܓܘܪܐ. ܩܛܠܐ. ܙܢܝܘܬܐ. ܓܢܒܘܬܐ. ܣܗܕܘܬܐ ܕܫܘܩܪܐ.
ܓܘܕܦܐ. * ܗܠܝܢ ܐܢܝܢ ܕܡܛܢܦܢ ܠܒܪܢܫܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܐܢܫ ܢܠܥܣ ܟܕ ܠܐ ܡܫܝܓܢ ܐܝܕܘܗܝ
20 ܠܐ ܡܣܬܝܒ. * ܕܩܪܝܢܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܨܘܡܐ * ܥܪ *
21 * ܘܢܦܩ ܡܢ ܬܡܢ ܝܫܘܥ. ܘܐܬܐ ܠܬܚܘܡܐ ܕܨܘܪ ܘܕܨܝܕܢ. * ܘܗܐ ܐܢܬܬܐ ܟܢܥܢܝܬܐ ܡܢ
22 ܬܚܘܡܐ ܗܢܘܢ. ܢܦܩܬ ܘܩܥܝܐ ܘܐܡܪܐ. ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ ܡܪܝ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. ܒܪܬܝ
23 ܒܝܫܐܝܬ ܡܫܬܢܩܐ ܡܢ ܫܐܕܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܠܐ ܦܢܝ ܠܗ ܦܬܓܡܐ. ܘܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܒܥܝܢ
24 ܗܘܘ ܡܢܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܫܪܝܗ ܕܩܥܝܐ ܒܬܪܢ. * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܐܫܬܠܚܬ ܐܠܐ ܠܥܢܐ
25 ܕܐܒܕܬ ܡܢ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ. * ܗܝ ܕܝܢ ܐܬܬ ܣܓܕܬ ܠܗ ܘܐܡܪܐ. ܡܪܝ ܥܕܪܝܢܝ.
26 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܫܦܝܪ ܠܡܣܒ ܠܚܡܐ ܕܒܢܝܐ ܘܠܡܪܡܝܘ ܠܟܠܒܐ. * ܗܝ ܕܝܢ
27 ܐܡܪܐ. ܐܝܢ ܡܪܝ. ܐܦ ܟܠܒܐ ܐܟܠܝܢ ܡܢ ܦܬܬܐ ܕܢܦܠܝܢ ܡܢ ܦܬܘܪܐ ܕܡܪܝܗܘܢ
28 ܘܚܝܝܢ. * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܘ ܐܢܬܬܐ ܪܒܐ ܗܝ ܗܝܡܢܘܬܟܝ. ܢܗܘܐ ܠܟܝ ܐܝܟ
29 ܕܨܒܝܐ ܐܢܬܝ. ܘܐܬܐܣܝܬ ܒܪܬܗ ܡܢ ܗܝ ܫܥܬܐ. * ܘܫܢܝ ܡܢ ܬܡܢ ܝܫܘܥ. ܘܐܬܐ ܠܘܬ
ܣܦܪ ܝܡܐ ܕܓܠܝܠܐ. ܘܣܠܩ ܠܛܘܪܐ ܘܝܬܒ ܬܡܢ.

Omittite eos, cæci sunt duces cæcorum: 14
cæcus autem cæcum si ducat, ambo in foveam cadunt. Respondit autem Simon Ce- 15
pha, & dixit ei; Domine mi, interpretare
nobis parabolam hanc. Ipse verò dixit eis, 16
Hucusque etiam vos non intelligitis? Non- 17
ne scitis id quod intrat per os, in ventrem
abire, & indè per expurgationem ejici foràs? Id autem quod ab ore prodit, à cor- 18
de manat, illudque inquinat ipsum hominem. Nam à corde manant cogitationes 19
malæ, adulterium, cædes, scortatio, furtum,
testimonium falsum, blasphemia. Hæc sunt 20
quæ inquinant hominem. Sed si quis comederit illotis manibus, non inquinatur.

Ad vesperam Dominicæ quartæ Jejunii. 37.

Et egressus est illinc Jesus, venitque in fi- 21
nes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier Cha- 22
nanites de finibus illis exiit, clamans ac dicens; Miserere mei, Domine mi, fili David; filia mea malè rapitur à dæmonio.
Ipse verò nullum dedit ei responsum. Et 23
accesserunt discipuli ejus rogantes eum, &
dicentes; Dimitte eam, quia clamat post
nos. Ipse verò respondit, & ait illis; Non 24
sum missus nisi ad oves quæ aberrârunt à
domo Israel. Illa autem veniens adoravit 25
eum, & dixit; Domine mi, adjuva me.
Dixit ei Jesus, Non est decorum accipere pa- 26
nem liberorum, & objicere canibus. Ipsa 27
verò dixit, Etiam, Domine mi, etiam canes edunt de micis quæ cadunt è mensis dominorum suorum, & vivunt. Tunc dixit ei 28
Jesus, O mulier, magna est fides tua, fiat
tibi ut vis: & sanata est filia ejus ex illa
hora. Et discessit illinc Jesus, venitque 29
juxta crepidinem maris Galilææ? Et conscendit montem, seditque illîc.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

14 * ايشانرا رها كنيد زيرا نا بينا آنند * كه دليل كوران شده اند * [چونا بينا راهبر نا
15 بينا شود] زود باشد كه هردو درچاه افتند * جواب داد شمعون صفا وبدو كفت
16 اي خداوند اين مثل را براي ما تفسير كن * او بديشان كفت تا اين ساعت شما نيز
17 هنوز درنمي يابيد * ونمي دانيد كه هرچه در دهن اندرآيد از نشيب بيرون رود وبر
18 زمين افتد * از انجا ادمي پليد نمي شود * وليكن هر سخني بد كه از دهن ادمي
19 بيرون آيد * وفكرهاء بد از دل ايد آن ادمي را پليد كند * وان † زناست * وكشتن * [ودزدي]
20 وكواهي † دروغ * وغيبت مردم * وافتري * اينها اند كه ادمي را پليد مي كنند اكر ادمي بي
دست شستن نان خورد پليد نمي شود   هشتاد هفت   انجاكه دختر كنعاني را شفاداد
21 * عيسي ازانجا بدرآمد * ودرحدود صور وصيدا † طواف مي كرد * ناكاه زن كنعاني ازكوشه
22 بدرآمد * بانك مي زد ومي كفت رحمت كن بر من اي † خداوند من فرزند † داود * كه دخترم
23 عظيم دشخواريها ازابليسيان مي كشد * عيسي بدو جواب نداد * شاكردان پيش او آمدند
24 وكفتند اورا ازما دوركن * كه ازپس ما بانك مي زند * عيسي بديشان جواب داد كه فرستاده
نشدم الا پيش آن كوسفندان كه از بني اسراييل كمراه شدند *

Illos missos facite; quia cæci illi sunt, qui duces cæcorum facti sunt: cùm cæcus dux viæ cæco fuerit, brevi post et ut ambo in puteum cadant. Respondit Simeon Cephas, & ei dixit; O Domine, hanc parabolam nobis explica. Ille dixit eis; Usque ad hanc horam vos etiam nondum intelligitis? Neque cognoscitis, quod quicquid in os ingreditur, per inferiora exit & in terram cadit; unde homo non contaminatur. Veruntamen omne verbum malum quod ex ore hominis prodit & cogitationes malæ, ex corde proveniunt: hæc hominem contaminatum reddunt. Hujusmodi etiam fornicatio, & cædes, & furtum, & testimonium falsum, & calumnia hominum, & blasphemia. Hæc sunt quæ hominem contaminant: si quis autem sine manuum lotione panem comedat, contaminatus non est.

LXXXVII. Ubi filiæ Chananææ sanitatem restituit.

Jesus illinc egressus est & terminos Tyri & Sidonis peragravit. Derepentè mulier Chananæa ex angulo prodiit, & clamore sublato dixit; Miserere mei ô Domine mi, fili David: filia enim mea valdè graviter à diabolis patitur. Jesus ei responsum non dedit: discipuli igitur ad eum venerunt, & dixerunt; Eam à nobis amanda, quia post nos vociferatur. Jesus illis hoc responsum dedit; Quia missus non sum nisi ad oves quæ de filiis Israelis aberrârunt.

Versio VULGATA LATINA.

14 Sinite illos: cæci sunt, & duces cæcorum: cæcus autem si cæco ducatum præ-
15 stet, ambo in foveam cadunt. Respondens autem Petrus dixit ei; Edissere
16 nobis parabolam istam. At ille dixit; Adhuc & vos sine intellectu estis? Non
17 intelligitis, quia omne quod in os intrat, in ventrem vadit, & in secessum emit-
18 titur? Quæ autem procedunt de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant ho-
19 minem: De corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicati-
20 ones, furta, falsa testimonia, blasphemiæ. Hæc sunt quæ coinquinant homi-
21 nem. Non lotis autem manibus manducare, non coinquinat hominem. Et e-
22 gressus indè Jesus, secessit in partes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier Chana-
næa à finibus illis egressa clamavit, dicens ei; Miserere mei, Domine fili David:

filia mea malè à dæmonio vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et acce- 23
dentes discipuli ejus rogabant eum, dicentes; Dimitte eam: quia clamat post nos.
Ipse autem respondens ait; Non sum missus nisi ad oves, quæ perierunt domûs 24
Israel. At illa venit, & adoravit eum, dicens; Domine, adjuva me. Qui 25
respondens ait; Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. 26
At illa dixit; Etiam, Domine: nam & catelli edunt de micis, quæ cadunt de 27
mensa dominorum suorum. Tunc respondens Jesus, ait illi; O mu- 28
lier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia ejus ex illa
hora. Et cùm transîsset indè Jesus, venit secus mare Galilææ: & ascendens 29
in montem, sedebat ibi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 دعوهم فإنهم عميان * قادة عميان وأعمى يقود أعمى يقع كلاهما في حفرة * أجابه بطرس
15 قائلاً فسر لنا المثل * قال لهم أحتى وأنتم لا تفهمون هذا * أما تعلمون أن كلما يدخل فم الإنسان
16 يصل إلى البطن وينطرد إلى المخرج * وأما الذي يخرج من الفم فهو يخرج من القلب * هذا
17 الذي ينجس الإنسان * لأنه يخرج من القلب * الفكر السوء * القتل * الزنا * الفسق * السرقة * شهادة
18 الزور * التجديف * هذا هو الذي ينجس الإنسان * فأما الأكل بغير غسل أيدي فليس
19 ينجس الإنسان *
20 الفصل السادس والأربعون *

21 * ولما خرج يسوع من هناك جاء إلى نواحي صور وصيدا * وإذا امرأة كنعانية خرجت من
22 تلك التخوم تصيح قائلة ارحمني يا رب يا بن داود ابنتي بها شيطان يعذبها * فلم يجبها
23 بكلمة * فجاء تلاميذه وسألوه قائلين أطلق هذه المرأة فإنها تصيح في أثرنا * فأجابهم قائلاً لم
24 أرسل إلا إلى الخراف الضالة من بيت إسرائيل * فأتت وسجدت له قائلة يا رب أعني * فأجابها
25 قائلاً ليس بجيد أن يؤخذ خبز البنين فيعطى للكلاب * فقالت نعم يا رب وقد تأكل الكلاب
26 من الفتات الذي يسقط من موائد البنين * فأجابها يسوع قائلاً يا امرأة عظيم إيمانك
27 يكون لك كما أردت * فبرئت ابنتها منذ تلك الساعة *
28 الفصل السابع والأربعون *

29 * وانتقل يسوع من هناك وجاء إلى عبر بحر الجليل وصعد الجبل وجلس هناك *

14 * Sinite eos quoniam ipsi cæci sunt, duces
cæcorum: & cæcus si ducat cæcum,
cadunt ambo in foveam. Respondit ei 15
Petrus, dicens; Expone nobis parabo-
lam. Ait illis; Etiamne & vos non in- 16
telligitis hoc? Nonne scitis quòd quic- 17
quid intrat os hominis, pervenit ad
ventrem, & expellitur in secessum? Sed 18
quod exit ab ore, ipsum exit è corde; hoc
est quod coinquinat hominem. Nam exit 19
è corde cogitatio mala, occisio, fornica-
tio, adulterium, furtum, testimonium
falsum, blasphemia. Hoc est quod coin- 20
quinat hominem: sed manducare absque
lotione manuum, non coinquinat homi-
nem.

Sectio quadragesima sexta.

Et cùm exisset Jesus indè, venit in 21
partes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier 22
Chananæa egressa est ex illis finibus, cla-
mans & dicens; Miserere mei, fili Da-
vid: in filia mea inest dæmonium cru-
cians eam. Et non respondit ei verbum. 23
Venerunt autem discipuli ejus, & roga-
verunt eum, dicentes; Dimitte hanc
mulierem, quia clamat in vestigiis no-
stris. Respondit eis, dicens; Non sum 24
missus nisi ad oves errantes de domo Is-
rael. Venit autem illa, & adoravit 25
eum, dicens; Domine, adjuva me. Re- 26
spondit ei, dicens; Non est bonum su-
mi panem filiorum, & dari canibus.
Dixit autem illa; Utique, Domine, & 27
quandoque comedunt canes de micis quæ
cadunt de mensis filiorum. Tunc respon- 28
dit ei Jesus, dicens; O mulier, magna
est fides tua: fiat tibi sicut voluisti: &
sanata est filia ejus ex illa hora.

Sectio quadragesima septima.

Et discessit Jesus indè, & venit trans 29
fretum maris Galilææ: conscenditque
montem, ac sedit ibi.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ኅድግዎሙ ፡ ዕውራን ፡ እሙንቱ ፡ መራሕ ፡ ዐዋውርት ፡ ዕውር ፡ ለዕውር ፡ እመ ፡ መር
15 ሐ ፡ ኅቡረ ፡ ይወድቁ ፡ ውስተ ፡ ግብ ፡፡ ወአውሥአ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወይቤሎ ፡ ንግ
16 ረነ ፡ ዘንተ ፡ ምስሎ ፡፡ ወይቤ ፡ ዓዲሁ ፡ ኢንትሙኑ ፡ ሊለብዊያን ፡፡ ኢንትሙ ፡
17 ሊታለምሩኑ ፡ ከመ ፡ ኵሉ ፡ ዘይበውእ ፡ ውስተ ፡ አፍ ፡ ውስተ ፡ ከርሥ ፡ ይትገመር ፡
18 ወጽሙ ፡ ይትገደፍ ፡፡ ወዘሰ ፡ ይወፅእ ፡ እምውስተ ፡ አፍ ፡ እምልብ ፡ ይወፅእ ፡ ወ
19 እሙንቱ ፡ ያረኵስዎ ፡ ለሰብእ ፡፡ እስመ ፡ እምውስተ ፡ ልብ ፡ ይወፅእ ፡ እኩይ ፡ ቀ
20 ትል ፡ ወምሕዛን ፡ ዝሙት ፡ ወሰርቅ ፡ ስምዐ ፡ በሐሰት ፡ ወፅርፈት ፡፡ እሉኬ ፡ ዘያረ
21 ኵስዎ ፡ ለሰብእ ፡ ወዘእንበለ ፡ ተኅፅቦ ፡ እደው ፡ በሊዕ ፡ ኢያረኵሶ ፡ ለሰብእ ፡፡
ወወፂአ ፡ እምዚየ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ተግሕሠ ፡ ውስተ ፡ ደወለ ፡ ጢሮስ ፡ ወሲዶና ፡፡
በእንተ ፡ ከናናዊት ፡ እንተ ፡ ወለታ ፡ ተዓብድ ፡፡
22 ወናሁ ፡ ብእሲት ፡ ከናናዊት ፡ እምውእቱ ፡ አድባር ፡ ወፅአት ፡ እንዘ ፡ ትጸርሕ ፡ ወትብ
ል ፡ መሐረኒ ፡ እግዚኦ ፡ ወልደ ፡ ዳዊት ፡ መሐረኒ ፡ ወለትየ ፡ አኩይ ፡ ጋኔን ፡ አኀዛ ፡፡
23 ወኢያውሥአ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ቃለ ፡ ወቀሪቦሙ ፡ አርዳኢሁ ፡ አስተብቍዕዎ ፡ እንዘ ፡ ይ
24 ብሉ ፡ ፈንዋ ፡ ለዛ ፡ እስመ ፡ ትጸርሕ ፡ በድኅሬነ ፡፡ ወአውሥአ ፡ ወይቤ ፡ ኢተፈነ
25 ውኩ ፡ ዘእንበለ ፡ ውስተ ፡ አባግዕ ፡ ዘተገድፉ ፡ ዘቤተ ፡ እስራኤል ፡፡ ወቀሪባ ሰገደት ፡
26 ሎቱ ፡ እንዘ ፡ ትብል ፡ እግዚኦ ፡ ርድአኒ ፡፡ ወአውሥኦ ፡ ይቤላ ፡ ኢኮነ ፡ ሠናየ ፡ ነሢ
27 እ ፡ ኅብስተ ፡ ውሉድ ፡ ወውሂብ ፡ ለከለባት ፡፡ ወትቤ ፡ እወ ፡ እግዚኦ ፡ እስመ ፡ ከለ
28 ባትኒ ፡ ይበልዑ ፡ እምፍርፋራት ፡ ዘይወድቅ ፡ እምነ ፡ ማእደ ፡ አጋእስቲሆሙ ፡፡ ወ
እምዝ ፡ አውሥአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤላ ፡ ኦብእሲት ፡ ዐቢይ ፡ ሃይማኖትኪ ፡ ይኩንኪ ፡
ዘከመ ፡ ትፈቅዲ ፡ ወሐይወት ፡ ወለታ ፡ ሶቤሃ ፡ እምይእቲ ፡ ሰዓት ፡፡
በእንተ ፡ አሕዛብ ፡ እለ ፡ ተፈወሱ ፡ እብዙኃ ፡ ደዌሆሙ ፡፡
29 ወኃሊፎ ፡ እምህየ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ በጽሐ ፡ ኀበ ፡ ሐይቀ ፡ ባሕር ፡ ዘገሊላ ፡ ወዓሪጎ ፡ ደብረ ፡ ነበረ ፡ ህየ ፡፡

Sinite eos, cæci sunt duces cæcorum: cæcus cæcum si ducat, simul cadent in 14
foveam. Et respondit Petrus, & dicit ei, Enuntiato nobis hanc parabolam. 15
Et dicit, Adhùcne vos non intelligentes estis. Vos nónne scitis quòd omne 16
quod intrat in os, in ventre tenetur, & privatim abjicitur? Et quod proce- 17
dit ex ore, etiam ex corde procedit: & quæ sunt hujusmodi polluunt homi- 18
nem. Quoniam ex corde egreditur nequitia, cædes & adulterium, fornica- 19
tio & furtum, testimonium in falso & blasphemia. Hæc igitur sunt quæ 20
polluunt hominem: sed sine lotis manibus vesci, non polluit hominem. Et egre- 21
diens illinc Dominus Jesus secessit in regionem Tyri & Sidonis.

De Chananæa cujus filia insaniit.

Et ecce mulier Chananæa ex illius montibus venit clamans, & dicens, Mise- 22
rere mei Domine, fili David miserere mei: filiam meam cacodæmon occupavit
eam. Et non respondit Dominus Jesus verbum; & accedentes discipuli ejus 23
rogârunt eum, dicentes; Dimitte eam, quoniam clamat post nos. Et respondit 24
& dicit, Non missus fui nisi intra oves deperditas domûs Israel. Et accedens 25
illa adoravit eum, dicens; Domine, adjuva me. Et respondens ille dicit, Non est 26
bonum accipere panem filiorum, & dare canibus. Et dicit illa, Etiam Domi- 27
ne, quia canes quidem edunt de micis quæ cadunt è mensa dominorum sua-
rum. Et tunc respondit Dominus Jesus, & dicit ei, O mulier magna fides 28
tua, erit sicut vis: & sanata est filia ejus continuò ab illa hora.

De turba quam de multis sanavit morbis.

Et transiens illinc Dominus Jesus venit ad litus maris Galilææ, & ascen- 29
dens montem sedit ibi.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 آن زن نزديك آمد * وبرو سجود كرد وكفت اي خداوند مرا † ياري بده * عيسي بدان زن كفت
26 روا نيست كه نان فرزندان بستانند وپيش سكان اندازند * آن زن كفت آري اي خداوند
27 سكان نيز بخورند خرده ريزهايي † راكه از خوان خداوند ايشان † بيفتد وزنده شوند * عيسي
28 بدو كفت * اي زن ايمان تو بزرك است * بشود مر ترا انچنانك خواهي وهماندم دختر آن زن خوش
شد * هشتاد هشت شفا دادن بجماعت رنجوران
29 عيسي از انجا نقل كرد وبكنارۀ درياي جليل آمد * بركوه بالا رفت وانجا نشست *

Ipsa mulier propiùs accessit, & eum 25
adoravit, dicens; O Domine mibi
opem dato. Jesus illi mulieri dixit, 26
Non licet panem liberorum capere &
canibus projicere. Illa mulier dixit, 27
Maximè O Domine: canes etiam
comedunt parvulas micas quæ de
mensa domini sui cadunt, & vi-
vunt. Jesus illi dixit, O mulier, fi- 28
des tua magna est, fiat tibi quemad-
modum vis: & eodem momento fi-
lia illius mulieris sanata est.

LXXXVIII. Sanatio multitudinis morbidorum.

Jesus illinc demigravit, & venit 29
juxta mare Galilææ, ubi in montem
ascendit, & illic sedit.

Et adierunt eum turbæ multæ, habentes *cum ſeipſis* claudos, cæcos, mu-
30 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς, τυφλοὺς, κω-
tos, *mancos*, & alios multos: & projecerunt eos ad pedes Je-
φοὺς, κυλλοὺς, καὶ ἑτέρους πολλούς· καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰη-
ſu, & curavit eos. Ita ut *turbam mirari*, *aſpicientes* mutos
31 σοῦ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι, βλέποντας κωφοὺς
loquentes, *debiles ſanos*, claudos ambulantes, *&* cæcos *aſpicientes*:
λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας·
& glorificabant Deum Iſrael. *At* Jeſus *advocans diſcipulos ſu-* ΛΑ' ρξ ς
32 καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραήλ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐ-
os, *ait*; *Viſceribus commoveor ſuper turbam*: quia jam *dies tres admanent* mihi,
τοῦ, εἶπε, Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι,
& non habent *quid* manducent: *& abſolvere* eos jejunos *non volo*, *nequando* de-
καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκ-
ficiant in via. Et dicunt ei diſcipuli *ejus*; Undè nobis in de-
33 λυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρη-
ſerto panes *tot*, ut *ſaturare* turbam tantam? Et ait illis Jeſus;
34 μίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
Quot panes habetis? Illi *autem* dixerunt; Septem, & paucos piſciculos. Et præcepit
35 Πόσους ἄρτους ἔχετε; Οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. Καὶ ἐκέλευσε
turbis recumbere ſuper terram. Et accipiens ſeptem panes, &
36 τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, καὶ
piſces, gratias agens fregit, & dedit diſcipulis ſuis. *at* diſcipuli
τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· οἱ δὲ μαθηταὶ
turbæ: Et comederunt omnes, & ſaturati ſunt. Et tulerunt *redundantiam*
τῷ ὄχλῳ· Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν. καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον 37
fragmentorum, ſeptem ſportas plenas. *At veſcentes* erant quatuor *mille homines*,
τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, 38
præter mulieres *& pueros*. Et *abſolvens turbas*, aſcendit in *navigium*, & ve-
χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλ- 39
nit in fines *Magdala*.
θεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά.

CAP. XVI. ις'.

ϛξα δ ϛξβ ς
Et *accedentes* Phariſæi & Sadducæi tentantes, rogaverunt eum
Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες, ἐπηρώτησαν αὐτὸν 1
ſignum de cœlo *oſtendere* eis. *Is autem* reſpondens ait illis; Ve-
σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὀψί- 2
ſpere facto, dicitis; *Serenitas*: *rubet* enim cœlum. Et manè; Hodiè
ας γενομένης, λέγετε, Εὐδία· πυῤῥάζει γὰρ ὁ οὐρανός. Καὶ πρωῒ, Σήμερον 3
tempeſtas: *rubet* enim triſte cœlum. *Hypocritæ*, *illam quidem* faciem cœ-
χειμών· πυῤῥάζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. ὑποκριταὶ, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐ-
li nôſtis dijudicare: *at* ſigna temporum non poteſtis?
ρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν· τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 ܘܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܟܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܚܓܝܪܐ ܘܣܡܝܐ ܘܚܪܫܐ ܘܩܛܝܥܐ *
31 ܘܐܚܪܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܐܪܡܝܘ ܐܢܘܢ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ ܘܐܣܝ ܐܢܘܢ. * ܐܝܟ ܕܢܬܕܡܪܘܢ
ܟܢܫܐ ܗܢܘܢ. ܕܚܙܝܢ ܚܪܫܐ ܕܡܡܠܠܝܢ ܘܩܛܝܥܐ ܕܚܠܝܡܝܢ ܘܚܓܝܪܐ ܕܡܗܠܟܝܢ. ܘܣܡܝܐ ܕܚܙܝܢ.
ܘܫܒܚܘ ܠܐܠܗܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܕܩܘܪܒܢܐ ܕܟܠ ܝܘܡ *
32 * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܩܪܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܬܪܚܡ ܐܢܐ ܥܠ ܟܢܫܐ ܗܢܐ.
ܕܗܐ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܩܘܝܘ ܠܘܬܝ. ܘܡܕܡ ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܕܢܐܟܠܘܢ. ܘܠܡܫܪܐ ܐܢܘܢ ܟܕ
ܨܝܡܝܢ ܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ. ܕܠܡܐ ܢܬܡܚܠܘܢ ܒܐܘܪܚܐ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܡܢܐ ܠܢ
33 ܒܚܘܪܒܐ ܠܚܡܐ ܕܢܣܒܥ ܒܗ ܟܠܗ ܗܢܐ ܟܢܫܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܟܡܐ
34 ܠܚܡܝܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܫܒܥ ܘܩܠܝܠ ܢܘܢܐ ܙܥܘܪܐ. * ܘܦܩܕ ܠܟܢܫܐ
35 ܕܢܣܬܡܟܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ. * ܘܢܣܒ ܗܠܝܢ ܫܒܥ ܠܚܡܝܢ ܘܢܘܢܐ. ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ
36 ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܬܠܡܝܕܐ ܝܗܒܘ ܠܟܢܫܐ. * ܘܐܟܠܘ ܟܠܗܘܢ ܘܣܒܥܘ.
37 ܘܫܩܠܘ ܝܘܬܪܢܐ ܕܩܨܝܐ ܫܒܥ ܐܣܦܪܝܕܝܢ ܟܕ ܡܠܝܢ. * ܐܢܘܢ ܕܝܢ ܕܐܟܠܘ ܗܘܘ
38 ܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ ܓܒܪܝܢ. ܣܛܪ ܡܢ ܢܫܐ ܘܛܠܝܐ. * ܘܟܕ ܫܪܐ ܠܟܢܫܐ. ܣܠܩ ܠܐܠܦܐ ܘܐܬܐ
39 ܠܬܚܘܡܐ ܕܡܓܕܘ.
1 * ܘܩܪܒܘ ܦܪܝܫܐ ܘܙܕܘܩܝܐ * ܟܕ ܡܢܣܝܢ ܠܗ.
2 ܘܫܐܠܝܢ ܠܗ ܕܐܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܢܚܘܐ ܐܢܘܢ. * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
3 ܟܕ ܗܘܐ ܪܡܫܐ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܨܚܘܐ ܗܘ. ܣܡܩܝܢ ܓܝܪ ܫܡܝܐ. * ܘܒܨܦܪܐ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ.
ܕܝܘܡܢܐ ܣܬܘܐ ܗܘ. ܣܡܩ ܓܝܪ ܫܡܝܐ ܥܡܝܛܐܝܬ. ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܦܪܨܘܦܗ ܕܫܡܝܐ
ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܒܩܐ. ܐܬܘܬܐ ܕܝܢ ܕܗܢܐ ܙܒܢܐ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܦܪܫܘ.

Et adierunt eum turbæ quamplurimæ, ha- 30
bentes ſecum claudos & cœcos, mutoſque
ac mancos, & alios multos, atque objece-
runt eos ad pedes Jeſu, & ſanavit eos. Ita 31
ut obſtupeſcerent turbæ illæ, quum viderent
mutos loquentes, mancos ſanitati reſtitutos,
claudos ambulantes, cœcoſque videntes:
Et glorificaverunt Deum Iſrael.

Oblationi quotidianæ. 38.

Ipſe verò Jeſus vocavit diſcipulos ſuos, & 32
ait illis; Miſericordiâ commoveor erga tur-
bam hanc, quippe qui jam triduum manſe-
runt apud me, nihilque habent quod edant:
Dimittere autem eos jejunos nolo, ne fortè
langueant in via. Dicunt ei diſcipuli ejus, 33
Undenam habemus in deſerto panem ad ex-
plendam totam hanc turbam? Dicit eis Je- 34
ſus, Quot panes habetis? dicunt ei; Septem,
& aliquot piſces minutos. Et præcepit tur- 35
bis ut diſcumberent humi. Accepitque illos 36
ſeptem panes & piſces, & laudavit *Deum*,
fregitque ac dedit diſcipulis ſuis: diſcipuli
verò dederunt turbis. Et comederunt omnes 37
& ſaturati ſunt, ſuſtuleruntque reliquias frag-
mentorum, plenas ſeptem ſportas. Illi au- 38
tem qui comederant, fuêre quater mille viri
præter mulieres & pueros. Quum autem 39
dimiſiſſet turbas, conſcendit navim, venit-
que in fines Magedo.

CAP. XVI.

Et acceſſerunt Phariſæi, & Sadducæi, ten- 1
tantes eum, ac rogantes eum ut ſignum è cœ-
lo ipſis oſtenderet. Ipſe verò reſpondit, & 2
ait illis; Quum fuerit veſpera, dicitis, Sere-
nitas erit: rubet enim cœlum. Manè verò 3
dicitis, Hodiè tempeſtas erit: rubet enim
cœlum triſté. Acceptores vultûs, faciem
quidem cœli nôſtis ſcrutari; ſigna verò tem-
poris hujus non nôſtis diſcernere?

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

30 * بسيار جماعتي پيش او آمدند • وبودند با ايشان • كوران • [ولنكان] وكنكان • وپيسان •
31 [وغير ايشان بسيار] پيش پاي مسيح † ايشانرا مي † انداختند شفا مي يافتند • * بنوعي † كه
مردم حيران همي شدند • [چون ديدند كه] كوران مي ديدند وكنكان سخن مي كفتند •
پيسان ومجذمان † پاك مي شدند • شلان ولنكان مي رفتند • وبر خداي اسراييل را ستايش
مي دادند • هشتاد نه انجا كه از هفت نان واندك ماهي چهار هزار مردرا
32 سير كرد انكه عيسي شاكردان خويش را خواند وبديشان كفت • شفقت مي
كنم بر اين جماعت زيرا كه سه روزست † پيش منند • وچيزي ندارند كه بخورند • ونمي
33 خواهم كه ايشانرا كرسنه † رها كنم • نبادا در راه افكار شوند • * شاكردان او بدو كفتند • از
34 كجا داريم نان درين ويراني • كه اين همهٔ انبوه سير شوند * عيسي بديشان كفت چند نان
35 36 داريد • كفتند هفت نان واندكي خرد ماهي • * بجماعت فرمود كه از پاي بنشينند • * واين
هفت نان وماهي را بسته • ستايش † كرد • وپاره كرد وبشاكردان خود داد • تا بر مردم قسمت
37 كردند • * همهٔ خلق بجمع سير شدند • واز خرده پارهايي كه پيش ايشان ماند هفت † سبد

Et *turba multa ad eum venerunt*, & 30
erant cum eis cæci, & *claudi*, &
muti, & *leproſi*, & *alii præterea*
multi, *quos ad pedes Chriſti projece-*
runt, & *ſanitatem adepti ſunt*. *Adeò* 31
ut homines obſtupeſcerent, *cùm vi-*
diſſent quòd cæci viderent, *muti ſer-*
monem proferrent, *leproſi & elephan-*
tiaci mundarentur, *luxati & claudi*
ambularent: & *Deo Iſraelis laudem*
dederunt.

LXXXIX. Ubi ſeptem panibus & paucis piſcibus quater mille viros ſaturavit.

Tunc Jeſus vocavit diſcipulos ſuos, 32
& *illis dixit*; *Commiſerationem ge-*
ro in hanc multitudinem, *quia tri-*
duum eſt quod mecum ſunt, *nec quid-*
quam habent quod comedant: *nolo*
autem ut eos eſurientes dimittam, *ne*
in via defeſſi ſint. *Diſcipuli ejus ei* 33
dixerunt, *unde habeamus panem in*
hoc deſerto, *quo omnes hæ turbæ ſa-*
turentur? *Jeſus illis dixit*, *Quot* 34
panes habetis? *dixerunt*, *Septem pa-*
nes, & *paucos piſciculos*. *Tunc mul-* 35
titudini juſſit ut humi ſederent. *Et* 36
hoſce ſeptem panes & piſces accepit,
& *gratiis actis confregit*, *ac diſcipu-*
lis ſuis dedit, *ut hominibus diſtribu-*
erent. *Et univerſus popul' ſimul ſatu-* 37
rati ſunt: & *parvis fragmentis quæ*
coram illis remanſerant ſeptē corbes

Versio VULGATA LATINA.

30 Et accesserunt ad eum turbæ multæ, habentes secum mutos, cæcos, claudos, debi-
31 les, & alios multos: & projecerunt eos ad pedes ejus, & curavit eos: Ita ut tur-
bæ mirarentur, videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, cæcos videntes:
32 & magnificabant Deum Israel. Jesus autem, convocatis discipulis suis, dixit;
Misereor turbæ, quia triduo jam perseverant mecum, & non habent quod man-
33 ducent: & dimittere eos jejunos nolo, ne deficiant in via. Et dicunt ei discipuli;
34 Undè ergò nobis in deserto panes tantos, ut saturemus turbam tantam? Et ait
illis Jesus; Quot habetis panes? At illi dixerunt; Septem, & paucos pisciculos.
35 Et præcepit turbæ, ut discumberent super terram. Et accipiens septem panes, &
36 pisces, & gratias agens, fregit, & dedit discipulis suis, & discipuli dederunt po-
pulo. Et comederunt omnes, & saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis, 37
tulerunt septem sportas plenas. Erant autem qui manducaverunt quatuor millia 38
hominum, extra parvulos & mulieres. Et, dimissâ turbâ, ascendit in naviculam: 39
& venit in fines Magedan.

CAP. XVI.

ET accesserunt ad eum Pharisæi & Sadducæi tentantes: & rogaverunt eum ut 1
signum de cœlo ostenderet eis. At ille respondens, ait illis; Facto vespere 2
dicitis; Serenum erit: rubicundum est enim cœlum. Et manè; Hodiè tempe- 3
stas: rutilat enim triste cœlum. Faciem ergò cœli dijudicare nôstis: signa au- 4
tem temporum non potestis scire?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 وجاء اليه جمع كبير * وكان معهم خرس وعمي وعرج وعسم واخرون كثيرون فخروا عند
31 رجليه فابراهم * وتعجب الجمع لانهم نظروا الخرس يتكلمون والعرج يمشون * والعميان
يبصرون والصم يسمعون * ومجدوا اله اسراييل * الفصل الثامن والاربعون *
32 وان يسوع دعا تلاميذه وقال لهم اني اتحنن على هذا الجمع لان له معي ثلثة ايام ههنا وليس
33 عندهم ما ياكلون * ولا اريد ان اطلقهم صياما لئلا يضعفوا في الطريق * فقال له تلاميذه
34 من اين نجد خبزا في البرية يشبع هذا الجمع * فقال لهم يسوع كم عندكم من الخبز
35 فقالوا سبعة ويسير من سمك * فامر ان يتكي الجموع على الارض * واخذ سبع الخبزات
36 والسمك وباركهم وكسرهم واعطى تلاميذه وناول التلاميذ الجموع * فاكل جميعهم وشبعوا
37 ورفعوا فضلات الكسر سبع قفاف مملوة * وكان الذين اكلوا اربعة الف رجل سوى
38 النساء والصبيان * الفصل التاسع والاربعون * واطلق الجمع
39 وصعد السفينة وجاء الى تخوم مجدل *
1 فجاء الفريسيون والزنادقة يجربونه * فسالوه
2 ان يريهم اية من السماء * فاجابهم قايلا اذا كان المساء قلتم ان السماء مصحية لاحمرارها *
3 وبالغداة تقولون اليوم شتاء لاحمرار جو السماء بعبوس * ايها المراوون تعلمون تمييز وجه
السماء * واية هذا الزمان كيف لا تعلمون *

Et venit ad eum turba magna: erantque cum eis muti, cæci, claudi, & manci, & alii multi, & ceciderunt ad pedes 30
ejus, & sanavit eos. Et mirata est turba, quoniam ipsi viderunt mutos loqui, & claudos ambulare, & cæcos videre, & surdos audire, & glorificaverunt Deum Israel. 31

Sectio quadragesima octava.

Jesus autem vocavit discipulos suos, & dixit eis; Equidem misereor super hanc turbam: quoniam est mecum à tribus diebus hic, & non est apud eos quod comedant: neque volo dimittere eos jejunos, ne infirmentur in via. 32
Dixerunt illi discipuli ejus, Unde inveniemus panem in deserto, ut satiet hanc turbam? 33
Dixit autem eis Jesus, Quot sunt apud vos panes? Et dixerunt ei, 34
Septem, & aliquot pisces. Et præcepit ut discumberent turbæ super terram. 35
Et accepit septem panes & pisces, & benedixit eis, fregitque eos, & dedit discipulis suis; & porrexerunt discipuli turbis. 36
Et comederunt omnes, et saturati sunt: et sustulerunt residua fragmentorum, septem cophinos plenos. 37
Et fuerunt qui comederunt, quatuor millia virorum, præter mulieres et parvulos. 38

Sectio quadragesima nona.

Et dimisit turbam et conscendit naviculam: et venit in fines Magedal. 39

CAP. XVI.

VEnerunt autem Pharisæi et Saducæi ad tentandum eum: et rogaverunt eum, ut ostenderet eis signum de cælo. 1
Respondit illis, dicens; Quando fuerit vespera, dicitis, quòd cælum erit serenum, ob rubedinem suam. 2
Et manè dicitis, Hodiè erit tempestas, ob rubedinem aëris cœli cum atritate. O hypocritæ, nôstis discretionem faciei cœli: et signum hujus temporis quomodo non cognoscitis? 3

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 ወቀርቡ ፡ ኀቤሁ ፡ አሕዛብ ፡ ብዙኃን ፡ እንዘ ፡ ቦሙ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ጽሙማነ ፡ ዕውራነ ፡ ሐንካሳነ ፡
ፅውሳነ ፡ ወበዕደነዊ ፡ ብዙኃነ ፡ ወገደፍዎሙ ፡ ኀበ ፡ እገሪሁ ፡ ለእግዚኢየሱስ ፡ ወፈወሶሙ ፡፡
31 እስከ ፡ ሶበ ፡ አሕዛብ ፡ ያነክሩ ፡ እንዘ ፡ ይሬእዩ ፡ ከመ ፡ ጽሙማን ፡ ይሰማዑ ፡ ወሐንካሳን ፡
ይሐውሩ ፡ ወዕውራን ፡ ይሬእዩ ፡ ወአእኰትዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወሰብሕዎ ፡ ለአምላከ ፡
እስራኤል ፡ ዘአብሖ ፡ ከመዝ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡፡

በእንተ ፡ ሰብዑ ፡ ኅብስት ፡፡

32 ወእግዚእ ኢየሱስ ፡ ጸውዖ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ያምሕረኒ ፡ እሉ ፡ አሕዛብ ፡ እስመ ፡ ናሁ ፡ መዋዕ
ል ፡ ሠሉሁስ ፡ ዮም ፡ ይፀንሑ ፡ ኀቤየ ፡ ወአልቦ ፡ ዘይበልዑ ፡ ወፈንዎቶሙ ፡ ጽዉማነ ፡ እጸልእ ፡ ከመ ፡ ኢይ
33 መጽልው ፡ በፍኖት ፡፡ ወይቤሉ ፡ አርዳኢሁ ፡ እምአይቴ ፡ እንከ ፡ ለነ ፡ በገዳም ፡ ኅብስት ፡
34 ለዝ ፡ ማጠነ ፡ ዘያጸግብ ፡ አሕዛበ ፡ መጠኑዝ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ሚመጠነ ፡
35 ብክሙ ፡ ኅባውዝ ፡ ወይቤሉ ፡ ሰብዑ ፡ ወሕደጠ ፡ ዓሣ ፡፡ ወአዘዘ ፡ ለሕዝብ ፡ ይርፍቁ ፡ ዲበ ፡
36 ምድር ፡፡ ወነሢኦ ፡ ሰብዑ ፡ ኅብስተ ፡ ወዓሳሁኒ ፡ ወይእተ ፡ ጊዜ ፡ አእኰቶ ፡ ፈተተ ፡ ወወ
37 ሀበ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ወአርዳኢሁኒ ፡ ለሕዝብ ፡፡ ወበልዑ ፡ ኵሎሙ ፡ ወጸግቡ ፡ ወዘተርፈ ፡
38 ፍተታተ ፡ አግሐሡ ፡ ሰብዓተ ፡ አስፈሪደተ ፡ ምሉአ ፡፡ ወእለሰ ፡ በልዑ ፡ ዕደው ፡ ኮኑ ፡ ከመ ፡
39 አርብዓ ፡ ምእት ፡ ዘእንበሌ ፡ ደቂቅ ፡ ወአንስት ፡፡ ወፈቲሖ ፡ አሕዛበ ፡ ዓርጉ ፡ ውስተ ፡ ሐመ
ር ፡ ወሖሩ ፡ ውስተ ፡ አድባረ ፡ መገደላ ፡፡

1 12 ወመጽኡ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ወሰዱቃውያን ፡ ወእንዘ ፡ ያሜክሩ ፡ ስአልዎ ፡ ትእምርተ ፡ እምሰማይ ፡ ያ
2 ርእዮሙ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ እምከመ ፡ መሸየ ፡ ወኮነ ፡ ቀየሐ ፡ ትብሉ ፡ ጽሕው ፡ ብሔር ፡ እስ
3 መ ፡ የቅየሐይስ ፡ ሰማይ ፡፡ ወእምከመ ፡ ጸብሐ ፡ ትብሉ ፡ ዮምሰኬ ፡ ይዘንም ፡ እስመ ፡ የቅየሐ
ይስ ፡ ሰማይ ፡ ድሙነ ፡ ገጾ ፡ ሰማይኑ ፡ ታአምሩ ፡ ፈክሮ ፡ ወተአምሮ ፡ መዋዕልሰ ፡ ኢተአም
ሩ ፡፡

Et accesserunt ad eum populi multi habentes secum mutos, cæcos, claudos mutilos, & alios multos, et projecerũt eos ad pedes Domini Jesu, & sanavit eos: 30
Usque dum populi admirarentur, videntes quòd muti loquuntur, & claudi ambulant, & cæci vident: & glorificaverunt Dominum, & celebraverunt Deum Israelis, qui permisisset facultatem talem filio hominis. 31

De septem panibus.

Et Dominus Jesus vocavit discipulos suos, & dicit iis, Misericordiâ commovẽt me hi populi, quoniã ecce tres dies hodiè permanent apud me, & non habent quo vescantur: & dimittere eos jejunos in odio habeo, ne deficiant in via. 32
Et dicunt discipuli ejus, Unde igitur nobis in deserto tot panes, quibus saturemus populum tantum? 33
Et dicit iis Dominus Jesus, Quot habetis panes? & dicunt septem, & paucos pisces. 34
Et præcepit populo decumbere super terram. 35
Et accipiens septem panes & pisces, & tunc temporis gratias agendo fregit, & dedit discipulis suis, & discipuli sui populo. 36
Et comederunt omnes, & saturati sunt, & quæ superfuerunt fragmenta sustulerunt septem aspuridas plenas. 37
Et qui comederunt homines, fuerunt sicut quadragies centum, absque parvulis & mulieribus. 38
Et dimittens populos, ascenderunt in navem, & abierunt in montes Magdala. 39

CAP. XVI.

ET venerunt Pharisæi & Saducæi, & tentantes rogârunt eum signum è cælo ostendere ipsis. 1
Et dicit iis, Quando vesper est, & fuit rufus, dicitis; 2
Lucida regio erit quia rubescit cœlum. Et quando diluculum fuit, dicitis; 3
Hodiè ideò pluet, quia rubet cœlum obnubilatum: faciémne cœli nôstis dijudicare, & signum temporum nescitis?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

38 پر کردند * وبر داشتند * وان انبوه چهار هزار مرد بودند بجز زنان وکودکان * وچون
39 خلق را دستوری داد بر کشتی بالا رفت ودر کنار مغد آمد

نود انجا که ازو ایت خواستند

1 * معتزلان وزنادقه پیش او آمدند واورا می آزمودند واز او در خواست کردند که از
2 آسمان † ایت بدیشان بنماید * مسیح بدیشان جواب داد وگفت * وقتی که شبهنگام شود
3 بگویید که صحوست یعنی که روزی بارانست * براي انك آسمان سرخست * ودر وقت
صباح بگویید که امروز زمستانی است * زیرا تمامت آسمان سرخ شد * ای منافقان روی
آسمان † می دانید نگه کردن * وایت این روزکارا نمی دانید † جدا کردن *

implerunt, & sustulerunt. Turba autem illa quater mille viri fuerunt, præter mulieres & parvulos. 38
Et cùm populo abeundi veniam dedisset, navem conscendit, & in terminum Mageda venit. 39

XC. Ubi ab eo signum petierunt.

CAP. XVI.

ET Pharisæi & Saducæi ad eum venerunt, & eum tentârunt; & ab eo petierunt ut è cælo signum illis ostenderet. 1
Christus illis responsum dedit, & dixit; Quum tempus vesperæ fuerit, dicitis, Serenitatem, i.e. sine pluvia diem fore, quia cælum rubicundum est. 2
Tempore verò matutino dicitis, Hodie tempestas erit, quia totum cælum rubet. O hypocritæ, faciem cæli nôstis contemplari, signa autem hujus temporis non nôstis discernere? 3

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΙ̃ΟΝ. ΚΕΦ. ΛΒ'. ΛΓ'.

Generatio mala & adultera signum *inquirit*: & signum non dabitur ei, ρξγ
4 Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, ς
si non signum Jonæ Prophetæ. Et *relinquens eos*, abiit. Et
5 εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἀπῆλθε. Καὶ ΛΒ'
venientes discipuli ejus *in ulterius littus*, obliti sunt panes *sumere*. *At* ρξδ
6 ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν, ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. Ὁ δὲ β
Jesus dixit illis; Intuemini & *attendite* à fermento Pharisæorum
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων
& Sadducæorum. Illi *verò ratiocinabantur in seipsis*, dicentes; Quia panes non acce- ρξε
7 καὶ Σαδδουκαίων. Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες, Ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλά- ς
pimus. Sciens autem Jesus, dixit *illis*; Quid *ratiocinamini in vobisipsis, exiguæ*
8 βομεν. Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγό-
fidei, quia panes non *sumpsistis*? Nondùm intelligitis, neque recordamini
9 πιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; Οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς
quinque *panes* quinque *millium*, & quot cophinos sumpsistis? Neque se-
10 πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; Οὐδὲ τοὺς ἑ-
ptem *panes* quatuor *millium*, & quot sportas sumpsistis? *Quomodò* non
11 πτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; Πῶς οὐ
intelligitis, quia non de pane dixi vobis, *attendere* à fermento Phari-
νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν, προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρι-
sæorum & Sadducæorum? Tunc intellexerunt, quia non dixerit *attendere* à fer-
12 σαίων καὶ Σαδδουκαίων; Τότε συνῆκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύ-
ΛΓ' mento *panis*, sed à doctrina Pharisæorum & Sadducæorum. *Venien-*
μης τοῦ ἄρτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. Ἐλθὼν 13
ρξς *autem* Jesus in partes Cæsareæ Philippi, interrogabat discipulos su-
α δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου, ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐ-
os, dicens; Quem *me* dicunt homines esse, filium hominis? Illi
τοῦ, λέγων, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; Οἱ 14
verò dixerunt; Hi *quidem* Joannem Baptistam, alii autem Eliam, alii verò
δὲ εἶπον, Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἕτεροι δὲ
Hieremiam, aut unum *Prophetarum*. Dicit illis; Vos autem quem me dici-
Ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. Λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγε- 15
tis esse? Respondens *autem* Simon Petrus, dixit; Tu es Christus filius Dei
τε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ 16
vivi. Et respondens Jesus, dixit ei; Beatus es Si-
ρξζ τοῦ ζῶντος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος εἶ Σί- 17
α mon Bar-Jona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed pa-
μων Βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πα-
ter meus qui in cœlis. Et ego *autem* tibi dico, Quia tu es Petrus,
τήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Κἀγὼ δέ σοι λέγω, Ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, 18
& super hanc petram ædificabo meam ecclesiam: & portæ inferi non
καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ
prævalebunt ei.
κατισχύσουσιν αὐτῆς.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4. ܫܪܒܬܐ ܒܝܫܬܐ ܘܓܝܪܬܐ ܐܬܐ ܒܥܝܐ ܘܐܬܐ ܠܐ ܬܬܝܗܒ ܠܗ ܐܠܐ ܐܢ ܐܬܗ ܕܝܘܢܢ ܢܒܝܐ ܘܫܒܩ ܐܢܘܢ ܘܐܙܠ܀
5. ܘܟܕ ܐܬܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܥܒܪܐ ܛܥܘ ܠܡܣܒ ܠܗܘܢ ܠܚܡܐ܀
6. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܚܙܘ ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܚܡܝܪܐ ܕܦܪܝܫܐ ܘܕܙܕܘܩܝܐ܀
7. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܒܢܦܫܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ ܕܠܚܡܐ ܠܐ ܢܣܒܢ܀
8. ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܢܦܫܟܘܢ ܙܥܘܪܝ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܠܚܡܐ ܠܐ ܢܣܒܬܘܢ܀
9. ܠܐ ܗܫܐ ܡܣܬܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܥܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗܠܝܢ ܚܡܫ ܓܪܝܨܢ ܕܠܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ ܘܟܡܐ ܩܘܦܝܢܝܢ ܫܩܠܬܘܢ܀
10. ܘܠܐ ܠܗܠܝܢ ܫܒܥ ܓܪܝܨܢ ܕܠܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ ܘܟܡܐ ܐܣܦܘܪܝܕܝܢ ܫܩܠܬܘܢ܀
11. ܐܝܟܢܐ ܠܐ ܡܣܬܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܥܠ ܠܚܡܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܐܠܐ ܕܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܚܡܝܪܐ ܕܦܪܝܫܐ ܘܕܙܕܘܩܝܐ܀
12. ܗܝܕܝܢ ܐܣܬܟܠܘ ܕܠܐ ܐܡܪ ܕܢܙܕܗܪܘܢ ܡܢ ܚܡܝܪܐ ܕܠܚܡܐ ܐܠܐ ܡܢ ܝܘܠܦܢܐ ܕܦܪܝܫܐ ܘܕܙܕܘܩܝܐ܀
13. ܟܕ ܐܬܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܐܬܪܐ ܕܩܣܪܝܐ ܕܦܝܠܝܦܘܣ ܫܐܠ ܗܘܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܡܢܘ ܐܡܪܝܢ ܥܠܝ ܐܢܫܐ ܕܐܝܬܝ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܀
14. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ ܐܝܬ ܕܐܡܪܝܢ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܘܐܚܪܢܐ ܐܠܝܐ ܘܐܚܪܢܐ ܐܪܡܝܐ ܐܘ ܚܕ ܡܢ ܢܒܝܐ܀
15. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܡܢܘ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܝܬܝ܀
16. ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ܀
17. ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ ܛܘܒܝܟ ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘܢܐ ܕܒܣܪܐ ܘܕܡܐ ܠܐ ܓܠܝܘ ܠܟ ܐܠܐ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ܀
18. ܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܐܢܬ ܗܘ ܟܐܦܐ ܘܥܠ ܗܕܐ ܟܐܦܐ ܐܒܢܝܗ ܠܥܕܬܝ ܘܬܪܥܐ ܕܫܝܘܠ ܠܐ ܢܚܣܢܘܢܗ܀

Generatio mala & adultera signum quærit, 4
nec signum dabitur ei, nisi signum Jonæ pro-
phetæ. Et reliquit eos, & abiit. Quum au- 5
tem venissent discipuli ejus in ulteriorem ri-
pam, obliti fuerant sumere secum panem.
Ipse verò dixit eis; Videte, cavete à fermen- 6
to Pharisæorum & Saducæorum. Illi autem 7
cogitabant apud se, & dicebant se panem
non sumpsisse. Jesus verò cognovit, ac dixit 8
eis; Quid cogitatis apud vos, ô modicâ fide
præditi, quòd panem non sumpsistis? Non- 9
dum intelligitis? Nónne meministis illos
quinque panes, *hominum* quinque millium,
& quot cophinos sustuleritis? Neque illos 10
septem panes, *hominum* quatuor millium, &
quot sportas sustulistis? Quomodo non in- 11
tellexistis, me non de pane dixisse vobis, sed
ut caveretis à fermento Pharisæorum & Sa-
ducæorum? Tunc intellexerunt eum non di- 12
xisse ut caverent à fermento panis, sed à do-
ctrina Pharisæorum & Saducæorum.

Commemoratione Apostolorum sanctorum. 39.
Quum autem venisset Jesus in regionem Cæ- 13
sareæ Philippi, interrogavit discipulos suos,
inquiens; Quemnam dicunt de me homines,
esse me filium hominis? Ipsi verò dixerunt, 14
Sunt qui dicunt esse Johannem Baptistam,
alii verò Eliam, alii Jeremiam, aut unum ex 15
prophetis. Dixit eis, Vos autem, quem me
dicitis esse? Respondit Simon Cepha, & 16
ait; Tu es Messia, filius Dei vivi. Re-
spondit Jesus, & dixit ei; Beatus es, Si- 17
mon Bar-Jona, *fili columbæ*, siquidem caro
& sanguis non revelavit tibi, sed pater meus
qui in cœlis est. Quinetiam ego dico tibi, 18
Tu es Petra, & super hanc petram ædificabo
Ecclesiam meam, & portæ inferorum non
prævalebunt ei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 * دوده شوم وكنه كار ايت مي خواهد وايت بدو داده نشود بجز ايت يونس پيغمبر * وايشانرا
رها كرده ورفت نود يك انجا كه فرمود كه پرهيز داريد از خمير
معتزلان 5 * وچون شاكردان او آمدند در كذركاه فراموش كردند كه با
خود نان بستانند * 6 مسيح بديشان كفت ببينيد * وازخمير معتزلان ورنادقه پرهيز
داريد * 7 ايشان درنفس خود مي انديشيدند ومي كفتند * براي انك نان نستدند *
8 * عيسي دانست وبديشان كفت * در نفس خود چه مي انديشيد اي كم ايمانان *
براي انك نان نستديد * 9 * وتا اين ساعت درنمي يابيد * بياد نمي داريد پنج نان وپنج
هزار مردرا وچند سبد ديكر پر برداشتند * 10 * ونه آن هفت نان وچهار هزار مرد * وچند
سبد ديكر كه برداشتند * 11 * چكونه در نيافتيد كه براي نان بشما نكفتم * الا
پرهيز داريد ازخمير معتزلان ورنادقه * 12 * انكه دريافتند كه ازبهر خميرنان نكفت
الا ازبهر تعليم معتزلان ورنادقه نود دو اقرار كردن شمعون
بمسيح وكفتن توي فرزند خدا * 13 * چون عيسي درولايت قيسورياء

Generatio mala & peccatrix signum 4
petit, at signum non dabitur illi, præ-
ter signum Jonæ prophetæ. Et illos re-
liquit & abiit.

XCI. Ubi jussit ut caverent à fer-
mento Pharisæorum.

Et cùm discipuli ejus venissent in 5
trajectum, obliti erant ut secum pa-
nem sumerent. Christus illis dixit, 6
Videte, & à fermento Pharisæorum
& Saducæorum abstinete. Illi in a- 7
nimo suo cogitabant, & dicebant,
quòd panem non sumpsissent. Jesus 8
scivit, & illis dixit; In animo ve-
stro quid cogitatis, ô pusilli fide, eò
quòd panem non sumpsistis? Etiam 9
ad hanc usque horam non intelligi-
tis? memoriâ non habetis quinque
panes & quinquies mille viros, &
quot corbes insuper plenos sustule-
rint? Neque illos septem panes & 10
quater mille viros, & quot præter-
ea corbes sustulerint? Quomodo non 11
intellexistis quòd de pane vobis non
dixerim? sed abstinete à fermento
Pharisæorum & Saducæorum. Tunc 12
intellexerunt quòd de fermento pa-
nis non locutus est, sed de doctrina
Pharisæorum & Sadducæorum.

XCII. Confessionem facit Si-
meon de Christo, & dicit, Tu
es Filius Dei.

Quum Jesus in regionem Cæsariæ 13

Versio VULGATA LATINA.

Generatio mala & adultera signum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signum
5 Jonæ prophetæ. Et relictis illis, abiit. Et cùm venissent discipuli ejus trans
6 fretum, obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis; Intuemini, & cavete à fer-
7 mento Pharisæorum, & Sadducæorum. At illi cogitabant intra se, dicentes;
8 Quia panes non accepimus. Sciens autem Jesus, dixit; Quid cogitatis inter vos,
9 modicæ fidei, quia panes non habetis? Nondum intelligitis, neque recorda-
mini quinque panum in quinque millia hominum, & quot cophinos sumpsistis?
10 Neque septem panum in quatuor millia hominum, & quot sportas sumpsistis?
11 Quarè non intelligitis, quia non de pane dixi vobis; Cavete à fermento
12 Pharisæorum, & Sadducæorum? Tunc intellexerunt, quia non dixerit cavendum à
fermento panum, sed à doctrina Pharisæorum, & Sadducæorum. Venit autem 13
Jesus in partes Cæsareæ Philippi: & interrogabat discipulos suos, dicens;
Quem dicunt homines esse Filium hominis? At illi dixerunt; Alii Joannem 14
Baptistam, alii autem Eliam, alii verò Jeremiam, aut unum ex prophetis. Di- 15
cit illis Jesus; Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus 16
dixit; Tu es Christus, filius Dei vivi. Respondens autem Jesus, dixit ei; Bea- 17
tus es, Simon Bar-Jona: quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus,
qui in cœlis est. Et ego dico tibi; Quia tu es Petrus, & super hanc petram 18
ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * الجيل الشرير الفاسق يطلب اية ولا يعطي اية الا اية يونان النبي * ثم تركهم ومضي . 5
وجاء تلاميذه الي العبر ونسوا ان ياخذوا خبزا * فقال لهم يسوع انظروا وتحرزوا من خمير 6
الفريسيين والزنادقة * ففكروا قايلين انا لم ناخذ خبزا فعلم يسوع وقال لهم * لماذا 7 8
تفكرون في نفوسكم يا قليلي الايمان انكم ليس معكم خبزا * اما تعلمون ولا تذكرون 9
خمس الخبزات لخمسة الف وكم سلا اخذتم * وسبع الخبزات لاربعة الف وكم قفة اخذتم . 10
* لماذا لم تفهموا . لانني لم اقل لكم من اجل الخبز تحرزوا من خمير الفريسيين والزنادقة . 11
* حينيذ فهموا انه لم يقل لهم ان يتحرزوا من خمير الخبز لكن من تعليم الفريسيين 12
والزنادقة . الفصل الخمسون . * ولما جاء يسوع الي نواحي قيسارية فيلبس 13
فسال تلاميذه ماذا تقول الناس في ابن البشر * فقالوا قوم يقولون يوحنا المعمداني . واخرون 14
ايليا . واخرون ارميا او واحد من الانبياء * فقال لهم فانتم ماذا تقولون من انا * فاجاب 15 16
سمعان بطرس قايلا انت هو المسيح ابن الله الحي * فاجابه يسوع قايلا طوباك يا سمعان بن يونا . 17
لانه ليس جسد ولا دم اظهر لك هذا لكن ابي الذي في السموات * وانا اقول لك انك انت 18
الصخرة وعلي هذه الصخرة ابني بيعتي . وابواب الجحيم لا تقوي عليها .

Generatio mala & adultera petit si- 4
gnum: at non dabitur ei signum, nisi
signum Jonæ prophetæ. Tum reliquit eos 5
& abiit. Et venerunt discipuli ejus
trans fretum, & obliti sunt accipere se-
cum panem. Dixit verò eis Jesus; Ad- 6
vertite, & cavete à fermento Pharisæ-
orum & Saducæorum. Itaque cogitave- 7
runt, dicentes; Non accepimus panem.
Novit autem Jesus, & ait illis; Qua- 8
rè cogitatis intra vos, modici fide, quòd
non sit vobiscum panis? Nonne scitis, 9
neque recordamini quinque panum in
quinque millia, & quot canistros acce-
peritis? Et septem panum in quatuor 10
millia; & quot cophinos sumpseritis?
Quarè non intelligitis? Nam ego non 11
dixi vobis de pane, cum dixi, Cavete à
fermento Pharisæorum & Saducæorum.
Tunc intellexerunt quòd ipse non dixe- 12
rit eis ut caverent à fermento panis, sed
à doctrina Pharisæorum & Saducæo-
rum.

Sectio quinquagesima.

Cùm autem venisset Jesus in partes Cæ- 13
sareæ Philippi, interrogavit discipulos
suos; Quid dicunt homines de filio ho-
minis? Et dixerunt; Quidam dicunt 14
Johannem Baptistam, & alii Eliam, &
alii Jeremiam, aut unum ex prophetis.
Dixit eis; Vos autem quid dicitis? quis 15
ego sum? Respondit Simon Petrus, et dixit; 16
Tu es Christus filius Dei vivi. Respondit 17
ei Jesus, dicens; Beatus es Simon fili
Jonæ. Non enim caro neque sanguis re-
velavit tibi hoc, sed Pater meus qui est
in cœlis. Et ego dico tibi, Quia tu es 18
Petra, & super hanc petram ædificabo
Ecclesiam meam, & portæ inferi non
valebunt adversùs eam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወአውሢኦ: ይቤሎሙ: ትውልድ: ዕሉት: ወዘማ: ትእምርተ: ተኃሥሥ: ወትእምርትሰ: ኢይት
5 ወሀብ: ዘእንበለ: ትእምርተ: ዮናስ: ነቢይ:: ወኃደጎሙ: ወሖረ:: ወበጺሖሙ: ማዕዶተ:
አርድእቲሁ: ረስዑ: ኅብስተ: ነሢአ::

በእንተ: ብሑእ: ፈሪሳውያን::

6 ወይቤሎሙ: እግዚእ: ኢየሱስ: ተዓቀቡ: ወጢቀቁ: እምብሑእቶሙ: ለፈሪሳውያን: ወሰዱቃው
7 ያን:: ወሐለዩ: በበይናቲሆሙ: እንዘ: ይብሉ: ኅብስተ: ኢነሣእነ:: ወአእመሮሙ:
8 እግዚእ: ኢየሱስ: ወይቤ: ምንተ: ትሔልዩ: በበይናቲክሙ: ኅጹጻነ: ሃይማኖት: እስመ: ኅብስ
9 ተ: አልብክሙ:: ዓዲሁ: ኢትሌብው: ወኢዘከሩ: ዘአሜ: ኃምስ: ኅብስት: እ
10 ለ: ለኃምስ: ምእት: ወሚመጠነ: መዝረአ: አግሐሥክሙ:: ወኢሰብዑ: ኅብስት:
11 እለ: ለአርብዓ: ምእት: ወሚመጠነ: አስፈሪደተ: አግሐሥክሙ:: እፎ: ዘኢትሌብው:
ከመ: አኮ: በእንተ: ኅብስት: ዘእቤለክሙ: ዑቁ: ባሕቱ: እምነ: ብሕአቶሙ: ለፈሪሳው
12 ያን: ወሰዱቃውያን:: ወእምዝ: ለበው: ሶቤሃ: ከመ: አኮ: ዘይቤ: ዑቁ: እምነ: ብሕ
አተ: ኅብስት: ባሕቱ: እምነ: ትምህርተ: ፈሪሳውያን::

በእንተ: ዘተሳአሎሙ: በቂሳርያ::

13 ወበጺሖ: እግዚእ: ኢየሱስ: ብሔረ: ቂሳርያ: ዘፊልጶስ: ተስእሎሙ: ለአርድእቲሁ: እንዘ: ይብል: መ
14 ኑ: ይብልዎ: ይኩን: ሰብእ: ለወልደ: እጓለ: እመ: ሕያው:: ወይቤልዎ: ቦእለ: ይብሉከ: ዮሐ
ንስሃ: መጥምቀ: ወክልኤን: ኤልያስ: ወመንፈቆሙ: ኤርምያስሃ: ወእመአኮ: ላሐዱ: እምነቢያ
15 ት:: ወይቤሎሙ: አንትሙኬ: መኑ: ትብሉኒ: ከዊነ:: ወአውሥአ: ስምዖን: ጴጥሮስ:
16 አንተ: ውእቱ: መሲሕ: ወልዱ: ለእግዚአብሔር: ሕያው:: ወአውሥአ: እግዚእ: ኢየሱስ:
17 ወይብሎ: ብፁዕ: አንተ: ስምዖን: ወልደ: ዮናስ: እስመ: ሥጋ: ወደም: ኢከሠተ: ለከ: አላ: አቡየ:
18 ዘበ: ሰማያት:: ወአነኒ: እብለከ: ከመ: አንተ: ኰኵሕ: ወዲበዝ: ኰኵሕ: አሐንጽ: ለቤተ:
ክርስቲያንየ: ወአናቅጸ: ሲኦል: ኢይኄይልዋ::

Et respondens dicit illis; Generatio mala & adultera signum quærit: & si- 4
gnum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ: & reliquit eos, & abiit.
Et transeuntes discipuli ejus, obliti fuerant panem accipere. 5

De fermento Pharisæorum.

Et dicit iis Dominus Jesus; observate & cavete à fermento Pharisæorum et 6
Saducæorum. Et consideràrunt inter se, dicentes; Panem non accepimus. 7
Et cognovit eos Dominus Jesus, & dicit; Quid consideratis inter vos, modi- 8
cæ fidei, quia panes non habetis? Adhuc non intelligitis neque recordami- 9
ni illud de quinque panibus qui hominibus quinquagesies centum, & quot
modios abstulistis? Neque septem panes qui hominibus quadragesies cen- 10
tum, & quot sportas abstulistis? Quomodo res se habet quòd non intelligi- 11
tis, quòd non propter panes fuit quod dixi vobis, Cavete; sed de fermento Pha-
risæorum & Saducæorum? Et tunc intellexerunt statim, quòd non dixerat, 12
Cavete à fermento panum, sed à doctrina Pharisæorum.

Suos interrogat *Christus* in Cæsarea.

Et veniens Dominus Jesus in regionem Cæsareæ Philippi, interrogavit di- 13
scipulos ejus, dicens; Quem dicunt homines esse filium hominis? Et dicunt 14
ei, Sunt qui dicunt te esse Johannem Baptistam, & alii Eliam: & pars me-
dia eorum tenet te esse Jeremiam, & si non ille es unum è prophetis. Et di- 15
cit iis; Vos igitur quem dicitis me esse? Et respondit Simon Petrus; Tu es 16
Messiah filius Dei viventis. Et respondit Dominus Jesus, & dicit ei; Bea- 17
tus es Simon filius Jonæ: quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater
meus qui est in cœlis. Et ego quidem dico tibi, Quòd es Petra, & super hanc 18
petram ædificabo domum meam Christianorum: & portæ inferni non prævale-
bunt ei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

فيلبوس در آمد . از شاكردان خود پرسيد . وكفت كه جماعت ومردم † براي من چه مي
كويند كه كيستم من [فرزند ادمي] . * شاكردان جواب دادند كه قومي مي كويند . يحيي 14
شوينده است وبعضي ميكويند ايلياست . وكروهي ديكر ميكويند . ارمياست يا يكي
از پيغمبران . * عيسي بديشان كفت اكنون شما چه ميكوييد كه كيستم . * شمعون 15 16
صفا جواب داد وكفت . توي مسيح فرزند خداي زنده . * عيسي جواب داد وكفت خنك 17
جان تو اي شمعون صفا پسر يونا . كه خون وكوشت تو اين سر را اشكارا نكرد . الا پدر من
كه بر آسمانست . * ومن بتو مي كويم . توي صخرهء دين من يعني سنك وبنياد كليسياء 18
من بر تو عمارت كرده شود . ودرهاء دوزخ اورا خراب نكنند .

Philippi ingressus esset, à discipulis
suis percontatus est, & dixit; Quin
multitudo & homines de me quid
dicunt, quemnam esse me Filium
hominis? Discipuli responderunt, 14
Nonnulli quidem dicunt, Johannes
Baptista est, & quidam dicunt, Eli-
as est; alii aliquot dicunt, Jeremias
est, aut unus ex Prophetis. Jesus 15
illis dixit; Jam vos quem dicitis
me esse? Simeon Cephas responsum 16
dedit, & dixit, Tu es Christus Fili-
us Dei viventis. Jesus respondit, & 17
dixit; Beatus animâ tu, ò Simeon
Cepha fili Jonæ, quia caro & san-
guis hoc secretum tibi notum non
fecit; sed Pater meus qui in cœlis
est. Et ego tibi dico; Tu es petra 18
religionis meæ, (i. e. lapis) & funda-
mentum Ecclesiæ meæ super te extru-
ctum erit, & portæ inferni illam non
destruent.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΛΓ'. ΛΔ'.

Et dabo tibi claves regni cœlorum: Et quodcunque ligaveris super
19 Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· Καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ
terram, erit ligatum in cœlis: & quodcunque solveris super terram, erit
τῆς γῆς, ἔσαι δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσαι
solutum in cœlis. Tunc præcepit discipulis suis, ut nemini ρξη β
20 λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα μηδενὶ
dicerent quia ipse esset Jesus Christus. Ex *tunc* cœpit Jesus ostendere
21 εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός. Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν
discipulis suis, quia oporteret eum *abire in* Hierosolymam, & multa pati
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν
à Senioribus, & principibus Sacerdotũ, & Scribis, & occidi, &
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ
tertiâ die *excitari*. Et assumens eum Petrus, cœpit incre- ρξθ ς
22 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτι-
pare illum, dicens; *Clemens tibi*, Domine: non erit tibi hoc. *Is verò* conversus, dixit
23 μᾷν αὐτῷ, λέγων, Ἵλεώς σοι Κύριε· οὐ μὴ ἔσαι σοι τοῦτο. Ὁ δὲ στραφεὶς, εἶπε
Petro; Vade post me Satana, scandalum mihi es: quia non sapis ea quæ
τῷ Πέτρῳ, Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ
Dei, sed ea quæ hominum. Tunc Jesus dixit discipulis suis, Si ρο β
24 Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Εἴ
quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam,
τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ,
& sequatur me. Qui enim voluerit animam suam *servare*, perdet eam:
25 καὶ ἀκολουθείτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·

qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. Quid enim
ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. Τί γὰρ 26
juvatur homo, si mundum universum lucretur, *at animam suam*
ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ
ροα ι *mulctetur?* Aut quam dabit homo *permutationem animæ suæ? Futurum est* enim
ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Μέλλει γὰρ 27
Filius hominis *venire* in gloria Patris sui cum angelis suis:
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ·
ροβ β & tunc reddet unicuiq; secundùm *actionem* ejus. Amen dico vobis; Sunt quidam
καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί τινες 28
hic *stantium*, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium
τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν
hominis venientem in regno suo.
τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

CAP. XVII. ιζ'.

Et post dies sex *assumit* Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem
ΛΔ' ΚΑὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην 1
fratrem ejus: & ducit illos in montem excelsum *privatò*. Et trans-
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. Καὶ μετε- 2
figuratus est ante eos: & resplenduit facies ejus sicut Sol,
μορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν· καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος,
at vestimenta ejus facta sunt *candida ut lux*.
τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 ܠܟ ܐܬܠ ܩܠܝܕܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܬܐܣܘܪ ܒܐܪܥܐ ܢܗܘܐ ܐܣܝܪ *
20 ܒܫܡܝܐ. ܘܡܕܡ ܕܬܫܪܐ ܒܐܪܥܐ ܢܗܘܐ ܫܪܐ ܒܫܡܝܐ. * ܗܝܕܝܢ ܦܩܕ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ
ܕܠܐܢܫ ܠܐ ܢܐܡܪܘܢ ܕܗܘܝܘ ܡܫܝܚܐ. * ܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܡܪ *
21 ܘܡܢ ܗܝܕܝܢ ܫܪܝ ܝܫܘܥ ܡܚܘܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܕܥܬܝܕ ܗܘ ܕܢܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ
ܘܢܚܫ ܣܓܝܐܬܐ ܡܢ ܩܫܝܫܐ. ܘܡܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ. ܘܢܬܩܛܠ. ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ
22 ܢܩܘܡ. * ܘܕܒܪܗ ܟܐܦܐ ܘܫܪܝ ܠܡܟܐܐ ܠܗ ܘܐܡܪ. ܚܘܣ ܥܠܝܟ ܡܪܝ. ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟ ܗܕܐ.
23 * ܗܘ ܕܝܢ ܐܬܦܢܝ ܘܐܡܪ ܠܟܐܦܐ. ܙܠ ܠܟ ܠܒܣܬܪܝ ܣܛܢܐ. ܬܘܩܠܬܐ ܐܢܬ ܠܝ. ܕܠܐ
24 ܡܬܪܢܐ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܡܢ ܕܨܒܐ
25 ܕܢܐܬܐ ܒܬܪܝ. ܢܟܦܘܪ ܒܢܦܫܗ. ܘܢܫܩܘܠ ܙܩܝܦܗ ܘܢܐܬܐ ܒܬܪܝ. * ܡܢ ܕܨܒܐ ܓܝܪ
26 ܕܢܚܐ ܢܦܫܗ ܢܘܒܕܝܗ. ܘܡܢ ܕܢܘܒܕ ܢܦܫܗ ܡܛܠܬܝ ܢܫܟܚܝܗ. * ܡܢܐ ܓܝܪ ܡܬܗܢܐ ܒܪܢܫܐ
ܐܢ ܥܠܡܐ ܟܠܗ ܢܩܢܐ ܘܢܦܫܗ ܢܚܣܪ. ܐܘ ܡܢܐ ܢܬܠ ܒܪܢܫܐ ܚܠܦ
27 ܢܦܫܗ. * ܥܬܝܕ ܗܘ ܓܝܪ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܢܐܬܐ ܒܫܘܒܚܐ ܕܐܒܘܗܝ ܥܡ ܡܠܐܟܘܗܝ
ܩܕܝܫܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܢܦܪܘܥ ܠܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ. * ܪܡܫܐ ܕܥܐܕܐ ܕܡܛܠܐ * ܡܪ *
28 * ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܝܬ ܐܢܫܐ ܕܩܝܡܝܢ ܗܪܟܐ. ܕܠܐ ܢܛܥܡܘܢ ܡܘܬܐ. ܥܕܡܐ
ܕܢܚܙܘܢ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܐܬܐ ܒܡܠܟܘܬܗ. * ܫܠܡ * ܡܪ *
1 * ܘܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܫܬܐ. ܕܒܪ ܝܫܘܥ ܠܟܐܦܐ ܘܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ ܐܚܘܗܝ. ܘܐܣܩ
2 ܐܢܘܢ ܠܛܘܪܐ ܪܡܐ ܠܚܘܕܝܗܘܢ. * ܘܐܫܬܚܠܦ ܝܫܘܥ ܩܕܡܝܗܘܢ. ܘܢܗܪܘ ܦܪܨܘܦܗ ܐܝܟ
ܫܡܫܐ. ܢܚܬܘܗܝ ܕܝܢ ܚܘܪܘ ܐܝܟ ܢܘܗܪܐ.

19 Tibi dabo claves regni cœlorum: & quicquid ligaveris in terra, erit ligatum in cœlis: & quod solveris in terra, erit solutum
20 in cœlis. Tunc monuit discipulos suos, ut nemini dicerent ipsum esse Messiam.

Dominicâ secundâ post Pentecosten. 40.

21 Et ex eo tempore cœpit Jesus indicare discipulis suis se profecturum Hierusalem, & multa passurum à senioribus, & à principibus Sacerdotum, Scribísque: nec non interfectum iri, atque tertio die surrecturum.
22 Et deducens eum Cepha, cœpit eum objurgare, inquiens; Absit à te, Domine mi, ut hoc tibi contingat.
23 Ipse verò conversus ait Cephæ; Abi post me, Satana: offendiculo es mihi, quippè qui non sapias quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominis.
24 Tunc dixit Jesus discipulis suis; Quisquis voluerit venire post me, abneget animam suam, & bajulet crucem suam, & veniat post me.
25 Quisquis enim voluerit servare animam suam, perdet eam; & quisquis perdiderit animam suam propter me, inveniet eam.
26 Quid enim prodest homini, si mundum universum possideat, animam verò suam amittat? aut quam dabit homo permutationem animæ suæ?
27 Futurum est enim ut veniat filius hominis in gloria Patris sui cum angelis suis sanctis. Et tunc rependet unicuiq; secundùm ejus opera.

Ad vesperam festo tabernaculorum. 41.

28 Amen ego dico vobis; Sunt quidam hîc astantes, qui non gustabunt mortem, donec viderint Filium hominis venientem in suo regio *apparatu*.

CAP. XVII.

1 ET post sex dies accepit Jesus Cepham, & Jacobum, & Johannem fratrem ejus, & subduxit eos in montem excelsum solos.
2 Et tranformatus est Jesus coram eis, & splenduit facies ejus ut sol, vestimenta verò ipsius facta sunt candida ut lux.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 * وكليدهاء ملكوت آسمان بتو مي دهم وهر چه تو در زمين ببندي در آسمان بسته
سود وهر چه تو در زمين بكشايي در اسمان كشاده شود نود سه اكاه كردن
20 حواريون راكه كشته خواهد شدن * انكه شاكردان خود را سپارش كرد كه
21 با كسي نكويند كه اوست مسيح * واز انجا عيسي اغاز كرد وبشاكردان خود مي نمود كه
خواهد در اورشليم رفتن واز پيران وسروران امامان ونويسندكان پسيار رنج كشيدن * وكشته
22 سود * وسيم روز برخيزد * * صفا اغاز كرد وبدو بنهان مي كفت حاشا اي خداوند كه اين
23 چنين واقعه بتو برسد * * عيسي باز كرديد بصفا كفت برو از پيش من اي بي ايمان *
24 براي من پاي بند هستي * انچ خدائيست نمي انديشي الاجسماني وسخنهاء مردم * انكه عيسي
بشاكردان كفت كه هر كه خواهد كه درپي من بيايد * از نفس خود دور شود *
25 وصليب خود بردارد ودرپي من ايد * * وهر كه خواهد كه جان خود را زنده كند *
تن خود را تباه كند * وهر كه نفس خويشتن را براي من كم كند مرا بيابد *

19 *Et claves regni cœlorum tibi dabo: & quicquid tu occluseris in terra, in cœlo occlusum erit; & quicquid tu in terra aperueris, in cœlo apertum erit.*

XCIII. Indicat Apostolis fore ut occideretur.

20 *Tunc discipulis suis mandatum fecit, ut nemini dicerent quòd ipse esset Christus.*
21 *Et exindè Jesus exortus est, & discipulis suis indicavit, quòd vellet Hierosolymam ire, & à senioribus, & principibus antistitum, & scribis, multum molestiæ pati; & occideretur, & die tertiâ resurgeret.*
22 *Tunc Cephas exorsus est, & ei clàm dixit; Absit ô Domine ut hujusmodi casus tibi contingat.*
23 *Jesus retrò conversus Cephæ dixit; Apage à conspectu meo ô infidelis, mihi pedis laqueus es: quod divinum est non cogitas, sed carnale & verba hominum.*
24 *Tunc Jesus discipulis dixit; Quicunque me sequi voluerit, à seipso procul absit, et crucem suam tollat et post me veniat.*
25 *Et quicunq; voluerit animam suam vivam facere, corpus suum perdat; quicunq; verò animam suam propter me perdiderit, me inveniet.*

Versio VULGATA LATINA.

19 Et tibi dabo claves regni cœlorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit li-
gatum & in cœlis: & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cœ-
20 lis. Tunc præcepit discipulis suis, ut nemini dicerent quia ipse esset Jesus Chri-
21 stus. Exinde cœpit Jesus ostendere discipulis suis, quia oporteret eum ire Jero-
solymam, & multa pati à senioribus, & Scribis, & principibus sacerdotum, &
22 occidi, & tertia die resurgere. Et assumens eum Petrus, cœpit increpare illum,
23 dicens; Absit à te Domine: non erit tibi hoc. Qui conversus dixit Petro; Va-
de post me satana, scandalum es mihi: quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ
24 hominum. Tunc Jesus dixit discipulis suis; Si quis vult post me venire, abneget
25 semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Qui enim voluerit animam
suam salvam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me,
inveniet eam. Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ 26
verò suæ detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro ani-
ma sua? Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis: 27
& tunc reddet unicuique secundùm opera ejus. Amen dico vobis; Sunt quidam 28
de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium Hominis veni-
entem in regno suo.

CAP. XVII.

ET post dies sex assumpsit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrem ejus, 1
& ducit illos in montem excelsum seorsùm: Et transfiguratus est ante eos. 2
Et resplenduit facies ejus sicut Sol: vestimenta autem ejus facta sunt alba sicut nix.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * واعطيك مفاتيح ملكوت السموات * فما ربطته علي الارض يكن مربوطا في السموات وما حللته
20 علي الارض يكن محلولا في السموات * حينيذ نهي تلاميذه عن القول لاحد انه هو المسيح *
21 * الفصل الحادي والخمسون * وبدا يسوع من ذلك اليوم يخبر تلاميذه انه ينبغي
ان يمضي الي يروسليم * ويقبل الاما كثيرة من المشايخ ورؤساء الكهنة والكتبة * ويقتلونه
22 وبعد ثلثة ايام يقوم * فاستخلا به بطرس وبدا ينهاه قايلا حاشاك يا رب ان يكون بك هذا *
23 * فالتفت وقال لبطرس اذهب خلفي يا شيطان فقد صرت لي شكا * لانك لم تفكر فيما لله
24 لكن فيما للناس * الفصل الثاني والخمسون * حينيذ قال يسوع لتلاميذه من
25 اراد ان يتبعني فليكفر بنفسه ويحمل صليبه ويتبعني * لان من اراد ان يخلص نفسه
26 فليهلكها ومن اهلك نفسه من اجلي وجدها * ماذا ينتفع الانسان لو ربح العالم كله
27 وخسر نفسه * او ماذا يعطي الانسان فداء عن نفسه * ان ابن الانسان لمزمع ان ياتي في مجد
28 ابيه مع ملايكته * وحينيذ يجازي كل احد كنحو عمله * امين اقول لكم ان قوما من
القيام هاهنا لا يذوقون الموت حتي يروا ابن الانسان اتيا في ملكوته *
1 * الفصل الثالث والخمسون * وبعد ستة ايام اخذ يسوع بطرس ويعقوب ويوحنا اخاه واتي
2 بهم الي جبل عال وحدهم * وتجلي قدامهم * واضاء وجهه كالشمس وكانت ثيابه بيضا كالنور *

Et dabo tibi claves regni cœlorum: Et quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum in cœlis; & quodcunque solveris 19
super terram, erit solutum in cœlis. Tunc vetuit discipulis suis dicere cuiquam se esse Christum. 20

Sectio quinquagesima prima.

Et cœpit Jesus ex illa die annuntiare discipulis suis quòd eum oporteret ire Jerusalem, & recipere passiones multas à senioribus & principibus sacerdotum & Scribis, & occidi ab eis, & post tres dies resurgere. 21
Et avocavit eum Petrus, cœpitque vetare, dicens; Absit à te Domine, ut eveniat tibi hoc. 22
Et conversus est, & dixit Petro; Vade retrò mi Satana, jam enim factus es mihi scandalum: quia non cogitas quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominum. 23

Sectio quinquagesima secunda.

Tunc dixit Jesus discipulis suis; Qui vult sequi me, abneget semetipsum, & portet crucem suam, & sequatur me. 24
Nam qui voluerit salvare animam suam, perdat eam: Et qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. 25
Quid prodest homini, si lucratus fuerit mundum totum & jacturam faciat animæ suæ? Aut quid dabit homo in commutationem pro anima sua? 26
Filius enim hominis futurus est ut veniat in gloria patris sui cum angelis suis. Et tunc retribuet unicuique secundùm opus suum. 27
Amen dico vobis, quòd aliquot ex stantibus hic, non gustabunt mortem, donec videant filium hominis venientem in regno suo. 28

Sectio quinquagesima tertia.

CAP. XVII.

ET post sex dies assumpsit Jesus Petrum & Jacobum et Johannem fratrem ejus, & duxit eos in montem excelsum solos. Et manifestavit se coram eis. 1
Et resplenduit facies ejus sicut sol: & facta sunt vestimenta ejus alba sicut lux. 2

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወእሁበከ ፡ መራኁተ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ወዘንተ ፡ ዘአሰርከ ፡ በምድር ፡ ይከውን ፡ እሡረ ፡
20 በሰማያት ፡ ወዘፈታሕከ ፡ በውስተ ፡ ምድር ፡ ይከውን ፡ ፍቱሐ ፡ በሰማያት ፡፡ ወአምዝ ፡ ገሠጾሙ ፡
21 ለአርዳኢሁ ፡ ከመ ፡ አልቦ ፡ ለዘ ፡ ይነግሩ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወእም
አሜሃ ፡ አኀዘ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ይንግሮሙ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ከመ ፡ ሀለወ ፡ ይሑር ፡ ኢየሩሳሌም ፡
ወብዙኀ ፡ ያሐምምዎ ፡ ረበናት ፡ ወሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወጸሐፍት ፡ ወይትቀተል ፡ ወከመ ፡ በሣልስ
22 ት ፡ ዕለት ፡ ይትነሣእ ፡፡ ወተሰጥዎ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወአኀዘ ፡ ይገሥጾ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ሐሰ ፡
23 ለከ ፡ እግዚኦ ፡ ኢይኩን ፡ ላዕሌከ ፡ ከመዝ ፡፡ ወተመይጠ ፡ ይቤሎ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ሑር ፡ እም
ድኅሬየ ፡ ሰይጣን ፡ መዕቀፍየ ፡ ሊተ ፡ አንተ ፡ እስመ ፡ ኢትሔሊ ፡ ዘእግዚአብሔር ፡ ዘሰብእ ፡
24 ዘሰብእ ፡፡ ወአምዝ ፡ ይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ዘይፈቅድ ፡ ይትልወኒ ፡
25 ድኅሬየ ፡ ይጽላእ ፡ ለነፍሱ ፡ ወይጕባዕ ፡ ወይንሣእ ፡ መስቀለ ፡ ሞቱ ፡ ወይትልወኒ ፡፡ ወዘይፈ
26 ቅድ ፡ ያድኅና ፡ ለነፍሱ ፡ ለይግድፋ ፡ ወዘሰ ፡ ገደፋ ፡ ለነፍሱ ፡ በእንቲአየ ፡ ይረክባ ፡፡ ወምንተኑ ፡
ይበቍዖ ፡ ለሰብእ ፡ ለእመ ፡ ኵሎ ፡ ዓለመ ፡ ረብሐ ፡ ወነፍሶ ፡ ሐጕለ ፡ ምንተ ፡ እምወሀበ ፡ ሰ
27 ብእ ፡ ቤዛሃ ፡ ለነፍሱ ፡፡ እስመ ፡ ሃለዎ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ይምጽእ ፡ በስብሐ
ተ ፡ አቡሁ ፡፡ ምስለ ፡ መላእክቲሁ ፡ አሜሃ ፡ የዓሥዮ ፡ ወይፈድዮ ፡ ለኵሉ ፡ በከመ ፡ ምግባሩ ፡፡
28 በሌልያት ፡፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ቦእለ ፡ ሃለዉ ፡ እምእለ ፡ ይቀውሙ ፡ ዝየ ፡ እለ ፡ ኢይጥዕ
ምዎ ፡ ለሞት ፡ እስከ ፡ አሜ ፡ ይሬእይዎ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ይምጽእ ፡ በመንግ
ሥቱ ፡ በስብሐተ ፡ አቡሁ ፡፡
በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ተወለጠ ፡ በቅድሜሆሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡፡
1 ፲፯ ወእምድኅረ ፡ ስሱ ፡ መዋዕል ፡ ነሥኦሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ወያዕቆብሃ ፡ ወዮሐንስሃ ፡
2 እኁሁ ፡ ወአዕረጎሙ ፡ ውስተ ፡ ደብር ፡ ነዋኅ ፡ እንተ ፡ ባሕቲቶሙ ፡፡ ወተወለጠ ፡ ራእዩ ፡ በቅድሜሆ
ሙ ፡ ወአብርሀ ፡ ገጹ ፡ ከመ ፡ ፀሐይ ፡ ወአልባሲሁኒ ፡ ኮነ ፡ ጸዓዳ ፡ ከመ ፡ በረድ ፡፡

Et dabo tibi claves regni cœlorum: & quod ligaveris in terra, erit ligatum 19
in cœlis: & quod solveris in terra, erit solutum in cœlis. Tunc præcepit 20
discipulis suis ut nemini dicerent, quòd ipse esset Dominus Jesus Christus.
Et exinde cœpit Dominus Jesus dicere suis discipulis, oportere eum ire Hiero- 21
solymam, & multum afflictionis pati à principibus, & senioribus sacerdotum,
& scribarum, & occidi, & in tertio die suscitaretur. Et respondit ei Pe- 22
trus, & cœpit objurgare eum, dicens; Absit tibi Domine ne fiat supra te hu-
jusmodi res. Et conversus dicit Petro, Abi post me Satana, scandalum 23
mihi es, quoniam non consideras quæ sunt Dei, sed quæ sunt hominum. Et 24
tunc dixit Dominus Jesus discipulis ejus, Qui voluerit sequi post me, odio ha-
bebit animam suam, & accelerabit, & tollet crucem mortis suæ, & sequetur
me. Et qui vult liberare animam suam, perdat eam: & qui perdidit ani- 25
mam suam propter me, inveniet eam. Et quid prodest homini, si totum mun- 26
dum lucratus sit, & animam suam perdat? quam daturus est homo redempti-
onem pro anima sua? Quia oportet filium hominis venire in gloria patris sui, 27
cum angelis suis: tunc retribuet & rependet omni homini secundùm
opera ejus.

De Elia.

Amen dico vobis, sunt ex iis qui hic adstant, qui non gustabunt mortem, 28
usque dum videriat filium hominis venientem in regno ejus in gloria patris sui.

CAP. XVII.

De transformatione Domini Iesu in conspectu suorum.

ET post sex dies accepit Dominus Jesus Petrum, et Jacobum, et Johannem 1
fratrem ejus: et ascendere fecit eos in montem excelsum solos. Et mutata fuit 2
species ejus coram iis, et splenduit vultus ejus sicut sol, et vestimentum ejus
fuit candidum sicut nix.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 * چه فايده باشد ادمي را كه همه دنيا را سود كند * وبا جان سود نكند * چه چيز ادمي
27 را عوض جان باشد   نود چهار اگاه كردن مسيح بآمدن   * براي انك
فرزند ادمي بيايد بعظمت پدر خود با فرشتگان پاكش * وبهر كسي بقدر كردارش جزا
28 دهد * راست بشما مي گويم اينجا مردمان ايستاده اند كه مرگ را نچشند تا انكه ببينند
فرزند ادمي را در ملكوت خود بيايد   نود پنج   تجلي مسيح بر كوه تابور
1 * بعد از شش روز * عيسي بر گرفت شمعون صفا را * ويعقوب وبرادرش يوحنا * وبر بالاء
2 كوه بلند رفتند * وبرابر ايشان در خلوت * عيسي خودرا ديگر گون كرد * نگاه كردند
همچو آفتاب رويش مي تابيد * وپوشش او سپيد ونوراني *

Quid proderit homini, quòd totum mundum lucrifecerit, & cum anima lucrum non fecerit? quæ res homini compensatio animæ erit? 26

XCIV. Declaratio Christi de Adventu.

Eò quòd Filius hominis veniet cum magnificentia Patris sui, cum Angelis sanctis suis, & unicuique pro ratione operis sui mercedem dabit. 27
Certò vobis dico, Hoc loco quidam stantes sunt, qui mortem non gustabunt usque dum videant Filium hominis in regno suo venientem. 28

XCV. Transfiguratio Christi in monte Tabor.

CAP. XVII.

POst sex dies Jesus assumpsit Simeonem Cepham, et Jacobum, & fratrem eius Johannem, & in montem sublimem iverunt. 1
Et coram eis seorsùm Jesus formam sibi mutavit: cumque aspicerent, tanquam sol facies eius resplenduit; & amictus ejus factus est candidus & lucidus. 2

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑ͂ΙΟΝ. ΚΕΦ. ΛΔ'. ΛΕ.'

Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias, cum eo colloquentes.
3 Καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἠλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες.
Respondens autem Petrus, dixit *Jesu*; Domine, *pulchrum* est nos hic esse:
4 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπε τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι·
si vis, faciamus hic tria *umbracula*, tibi unum, & Moysi unum, & unum
εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῇ μίαν, καὶ μίαν
Eliæ. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos:
5 Ἠλίᾳ. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς·
Et ecce vox de nube, dicens; Hic est filius meus dilectus,
καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός,
in quo bene *acquievi*: ipsum audite. Et audientes discipuli, ceciderunt in
6 ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταί, ἔπεσον ἐπὶ
faciem suam, & timuerunt valdè. Et *accedens* Jesus, tetigit
7 πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς, ἥψατο
eos, *&* *ait*; Surgite, & *ne metuite*. Levantes autem oculos
8 αὐτῶν, καὶ εἶπεν, Ἐγέρθητε, καὶ μὴ φοβεῖσθε. Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς
suos, neminem viderunt, *si non* Jesum solum. Et descendentibus illis
9 αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν
de monte, præcepit *illis* Jesus, dicens; Nemini dixeritis visio-
ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅρα-
nem, donec filius hominis à mortuis resurgat. Et interrogaverunt eum
10 μα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν
— ϛογ ε

discipuli *ejus*, dicentes; Quid ergò Scribæ dicunt, quòd Eliam
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Τί οὖν οἱ Γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἠλίαν
oporteat venire primùm? At *Jesus* respondens, ait eis; Elias quidem
δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθείς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἠλίας μὲν 11
venit primùm, & *instaurabit* omnia. Dico autem vobis, quia Elias jam
ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκαταστήσει πάντα. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἠλίας ἤδη 12
venit, & non cognoverunt eum: sed fecerunt in eo quæcunque voluerunt:
ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν·
Sic & filius hominis *futurus* est *pati* ab eis. Tunc intellexerunt di-
οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. Τότε συνῆκαν οἱ μα- 13
ΛΕ' — ϛοδ β scipuli, quia de Joanne Baptista *dixit* eis. Et *venientibus eis*
θηταί, ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς. Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν 14
ad turbam, accessit ad eum homo *genucadens ipsi*, *Et* dicens;
πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτῷ, Καὶ λέγων, 15
Domine, miserere meo filio, quia lunaticus est & malè patitur: sæpè
Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται, καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις
enim cadit in ignem, & crebrò in aquam. Et *attuli* eum
γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν 16
discipulis tuis, & non potuerunt eum curare.
τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܘܐܬܚܙܝܘ ܠܗܘܢ ܡܘܫܐ ܘܐܠܝܐ ܟܕ ܡܡܠܠܝܢ ܥܡܗ. * ܥܢܐ ܕܝܢ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ؛
4 ܠܝܫܘܥ. ܡܪܝ ܫܦܝܪ ܗܘ ܠܢ ܕܗܪܟܐ ܢܗܘܐ. ܘܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܢܥܒܕ ܗܪܟܐ ܬܠܬ ܡܛܠܝܢ
5 ܠܟ ܚܕܐ. ܘܠܡܘܫܐ ܚܕܐ ܘܠܐܠܝܐ ܚܕܐ. * ܘܥܕ ܗܘ ܡܡܠܠ. ܗܐ ܥܢܢܐ ܢܗܝܪܐ ܐܛܠܬ
ܥܠܝܗܘܢ. ܘܩܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܥܢܢܐ ܕܐܡܪ. ܗܢܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ ܕܒܗ ܐܨܛܒܝܬ ܠܗ
6 ܫܡܥܘ. * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܬܠܡܝܕܐ. ܢܦܠܘ ܥܠ ܐܦܝܗܘܢ ܘܕܚܠܘ ܛܒ. * ܘܐܬܐ
7 ܠܘܬܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܘܩܪܒ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܩܘܡܘ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ. * ܘܐܪܝܡܘ ܥܝܢܝܗܘܢ ܘܠܐ ܐܢܫ
8 ܚܙܘ. ܐܠܐ ܠܝܫܘܥ ܒܠܚܘܕܘܗܝ. * ܘܟܕ ܢܚܬܝܢ ܡܢ ܛܘܪܐ. ܦܩܕ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ
9 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܬܐܡܪܘܢ ܚܙܘܐ ܗܢܐ ܠܐܢܫ. ܥܕܡܐ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ
10 ܢܩܘܡ. * ܘܫܐܠܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܣܦܪܐ ܐܡܪܝܢ. ܕܐܠܝܐ ܘܠܐ ܠܡܐܬܐ
ܠܘܩܕܡ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܠܝܐ ܐܬܐ ܠܘܩܕܡ ܕܢܫܠܡ ܟܠ ܡܕܡ. * ܐܡܪ
11
12 ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ. ܕܗܐ ܐܠܝܐ ܐܬܐ. ܘܠܐ ܝܕܥܘܗܝ ܘܥܒܕܘ ܒܗ ܟܠ ܕܨܒܘ. ܗܟܢܐ ܐܦ
13 ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܥܬܝܕ ܕܢܚܫ ܡܢܗܘܢ. * ܗܝܕܝܢ ܐܣܬܟܠܘ ܬܠܡܝܕܐ. ܕܥܠ ܝܘܚܢܢ
ܡܥܡܕܢܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ.

* ܕܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܬܠܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܩܕܡ *

14 * ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܘܬ ܟܢܫܐ. ܩܪܒ ܠܘܬܗ ܓܒܪܐ ܘܒܪܟ ܥܠ ܒܘܪܟܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗ. * ܡܪܝ.
15 ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ. ܒܪܝ ܕܐܓܪܐ ܐܝܬ ܠܗ ܘܒܝܫܐܝܬ ܡܬܕܒܪ. ܣܓܝܐܢ ܙܒܢܝܢ ܓܝܪ ܒܢܘܪܐ
16 ܢܦܠ. ܘܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ ܒܡܝܐ. * ܘܩܪܒܬܗ ܠܬܠܡܝܕܝܟ ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܠܡܐܣܝܘܬܗ.

Et conspecti sunt eis Moses & Elia cum eo 3
colloquentes. Respondit autem Cepha, & 4
dixit Jesu; Domine mi, bonum est nos hic
esse: & si vis, faciemus hic tria taberna-
cula, unum tibi, unumque Mosi, & unum
Eliæ. Et dum ipse loqueretur, ecce nu- 5
bes lucida obumbravit eos: & vox facta
est de nube, dicens; Hic est filius meus
dilectissimus, in quo acquievi; ipsum au-
dite. Quod quum audissent discipuli, pro- 6
ciderunt in facies suas, & timuerunt val-
dè. Et accessit ad eos Jesus, & tetigit 7
eos, inquiens; Surgite, ne timeatis. Sus- 8
tulerúntque oculos suos, & neminem vi-
derunt, nisi Jesum solum. Quumque de- 9
scenderent de monte, monuit eos Jesus, ac
dixit illis; Coram quoquam ne dicatis vi-
sionem hanc, donec surrexerit filius homi-
nis à mortuis. Et interrogaverunt eum di- 10
scipuli sui, & dicunt ei; Quid igitur Scri-
bæ dicunt, quòd Eliam oporteat priùs ve-
nire? Respondit Jesus, & dixit eis; Elia 11
venturus est priùs, ut omnia compleat.
Ego verò dico vobis, Ecce jam venit Elia, 12
neque noverunt eum, & fecerunt in eum
quicquid voluerunt: ita Filius hominis pas-
surus est ab eis. Tunc intellexerunt disci- 13
puli, eum de Johanne Baptista ipsis verba
fecisse.

Feriâ secundâ hebdomadis tertiæ jejunii. 41.

Quumque venissent ad turbam, accessit ad 14
eum homo, & procidens super genua sua,
dixit ei; Domine mi, miserere mei: Filius 15
meus qui lunaticus est, & malè afficitur,
quot heu vicibus, in ignem cadit, quotque
vicibus in aquam! Eumque obtuli disci- 16
pulis tuis, nec potuerunt eum sanare.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 * ونموده شد كه موسي † وايليا † با او ايستاده بودند وسخن مي كفتند * صفا بعيسي
4 كفت اي خداوند واجب است كه اينجا باشيم واكر خواهي سه سايه كاه سازيم * يكي
5 براي تو ودو ديكر براي موسي وايليا * هماناكه هنوز سخن مي كفت ديد † كه ابري
روشن بر ايشان سايه كرد * واز ابر اواز مي شنيدند * كه اينست فرزند دوست داشته
6 من كه بدو پسنديدم * [ازو بشنويد] * چون شاكردان شنيدند * بروي در افتادند
7 وبغايت ترسيدند * عيسي نزديك رفت وايشانرا پيش خود آورد وكفت بر خيزيد
8 ومترسيد * * چشم خود را باز كردند كسي ديكر نديدند مكر مسيح را تنها *
9 * چون از كوه بزير مي آمدند عيسي بديشان سپارد وكفت * كه اين ديدار را
10 بكسي مكوييد تا انكه كه فرزند ادمي از ميان مردكان بر خيزد * * شاكردان
او ازو پرسيدند وبدو كفتند * اكنون نويسندكان چه مي كويند كه واجب است كه ايليا
11 پيشتر بيايد * * عيسي بديشان جواب داد وكفت ايليا پيشتر آمد * تا هر چيزي تمام كند *

Et visum est quòd Moses & Elias 3
cum eo starent & sermonem confer-
rent. Cephas Jesu dixit, O Do- 4
mine, convenit ut hic simus: & si
vis tria tabernacula parabimus,
unum tibi, & alia duo pro Mose &
Eliâ. Eodem instante dum adhuc 5
verbum loqueretur, vidit quòd nu-
bes lucida illos obumbraret: &
ex nube vocem audierunt dicen-
tem; *Hic quidem est Filius di-*
lectus meus, in quo mihi complaci-
tum est, ipsum audite. Cùm disci- 6
puli audirent, in faciem procide-
runt, & vehementer timuerunt.
Jesus accessit, & illos ad se re- 7
duxit, & dixit; Surgite, & ne ti-
meatis. Oculos suos converterunt, 8
& quempiam alium non viderunt,
nisi Christum solum. Cùm de monte 9
descendissent, Jesus mandavit illis
& dixit; Hanc quidem visionem
nemini dicatis, usque ad tempus
quo Filius hominis de mortuis sur-
rexerit. Discipuli ejus ab eo quæ- 10
sierunt, & ei dixerunt; Quare
ergò Scribæ dicunt, oportere ut
Elias priùs veniat. Jesus illis 11
responsum dedit, & dixit; Eli-
as priùs venit, ut omnia perficiat.

Versio VULGATA LATINA.

3 Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias cum eo loquentes. Respondens autem
4 Petrus, dixit ad Jesum; Domine, bonum est nos hìc esse: si vis, faciamus hìc
5 tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum, & Eliæ unum. Adhuc eo loquente,
ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube, dicens; Hic est Filius
6 meus dilectus, in quo mihi benè complacui: ipsum audite. Et audientes disci-
7 puli ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valdé. Et accessit Jesus, & tetigit
8 eos: dixitque eis; Surgite, & nolite timere. Levantes autem oculos suos, ne-
9 minem viderunt, nisi solum Jesum. Et descendentibus illis de monte, præ-
cepit eis Jesus, dicens; Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis à mor-
tuis resurgat. Et interrogaverunt eum discipuli, dicentes; Quid ergò Scribæ 10
dicunt quòd Eliam oporteat primùm venire? At ille respondens, ait eis; 11
Elias quidem venturus est, & restituet omnia. Dico autem vobis, quia Elias 12
jam venit, & non cognoverunt eum, sed fecerunt in eo quæcunque voluerunt.
Sic & Filius hominis passurus est ab eis. Tunc intellexerunt discipuli, quia de 13
Joanne Baptista dixisset eis. Et cùm venisset ad turbam, accessit ad eum homo 14
genibus provolutus ante eum, dicens; Domine, miserere filio meo, quia lunati-
cus est, & malè patitur: nam sæpè cadit in ignem, & crebrò in aquam. Et 15
obtuli eum discipulis tuis, & non potuerunt curare eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 4 * وَاِذَا مُوسَي وَاِيلِيَا ظَهَرَا لَهُ يُخَاطِبَانِهِ * فَقَالَ بُطْرُسُ لِيَسُوعَ يَا رَبُّ جَيِّدٌ لَنَا اَنْ نَكُونَ
5 هَاهُنَا • اَتَشَاءُ اَنْ نَصْنَعَ هَهُنَا ثَلَثَ مَظَالٍ وَاحِدَةً لَكَ وَوَاحِدَةً لِمُوسَي وَوَاحِدَةً لِايلِيَا * وَفِيمَا
هُوَ يَتَكَلَّمُ وَاِذَا سَحَابَةٌ نَيِّرَةٌ قَدْ ظَلَّلَتْهُمْ • وَاِذَا صَوْتٌ مِنَ السَّحَابَةِ قَايِلًا هٰذَا اَبْنِي الْحَبِيبُ
6 7 الَّذِي بِهِ سُرِرْتُ لَهُ فَاسْمَعُوا * فَسَمِعَ تَلَامِيذُهُ وَسَقَطُوا عَلَي وُجُوهِهِمْ وَخَافُوا جِدًّا * وَجَآءَ يَسُوعُ
8 9 اِلَيْهِمْ وَلَمَسَهُمْ وَقَالَ قُومُوا وَلَا تَخَافُوا * فَرَفَعُوا اَعْيُنَهُمْ فَلَمْ يَرَوْا اِلَّا يَسُوعَ وَحْدَهُ * فَلَمَّا نَزَلُوا
مِنَ الْجَبَلِ اَوْصَاهُمْ يَسُوعُ قَايِلًا لَا تُعْلِمُوا اَحَدًا بِالرُّؤْيَاءِ حَتَّي يَقُومَ ٱبْنُ الْاِنْسَانِ مِنْ بَيْنِ
10 11 الْاَمْوَاتِ * وَسَاَلَهُ تَلَامِيذُهُ قَايِلِينَ لِمَاذَا تَقُولُ الْكَتَبَةُ اَنَّ ايلِيَا يَاتِي اَوَّلًا * فَاَجَابَهُمْ قَايِلًا
12 اِنَّ ايلِيَا يَاتِي فَيُعَرِّفُكُمْ كُلَّ شَيٍّ * وَاَقُولُ لَكُمْ اَنَّ ايلِيَا قَدْ جَآءَ وَلَمْ يَعْرِفُوهُ لَكِنَّهُمْ عَمِلُوا
13 بِهِ سُوءًا • وَهٰكَذَا ٱبْنُ الْاِنْسَانِ يَتَاَلَّمُ مِنْهُمْ * حِينَئِذٍ تَيَقَّنَ التَّلَامِيذُ اَنَّهُ قَالَ لَهُمْ مِنْ اَجْلِ يُوحَنَّا
الْمَعْمَدَانِيِّ *

* اَلْفَصْلُ الرَّابِعُ وَالْخَمْسُونَ *

14 15 * وَلَمَّا جَآءَ اِلَي الْجَمْعِ جَآءَ اِلَيْهِ اِنْسَانٌ سَاجِدًا لَهُ قَايِلًا * يَا رَبُّ ارْحَمْ ابْنِي فَاِنَّهُ بِجِنٍّ وَيُعَذَّبُ جِدًّا
16 فِي رُؤُوسِ الْاَهِلَّةِ • وَمَرَّاتٍ كَثِيرَةً يَقَعُ فِي النَّارِ وَمَرَّاتٍ كَثِيرَةً فِي الْمَآءِ * وَقَدَّمْتُهُ اِلَي تَلَامِيذِكَ
فَلَمْ يَقْدِرُوا اَنْ يُبْرِئُوهُ *

Et ecce Moses & Elias apparuerunt ei, 3
alloquentes eum. Dixitque Petrus ad 4
Jesum; Domine, bonum est nobis esse
hic: vis ne ut componamus hic tria ta-
bernacula, unum tibi, & unum Mosi,
& unum Eliæ? Et dum ipse loqueretur, 5
ecce nubes lucida obumbravit eos; Et
ecce vox de nube dicens; Hic est filius
meus dilectus, in quo sum oblectatus:
ipsum audite. Et audierunt discipuli 6
ejus, & ceciderunt in facies suas,
& timuerunt valdè. Et venit Jesus 7
ad eos: & tetigit eos, & dixit;
Surgite, & ne timeatis. Et elevaverunt 8
oculos suos, & non viderunt nisi Jesum
solum. Et cùm descendissent de monte, 9
præcepit eis Jesus, dicens; Ne notifi-
cetis cuiquam visionem, donec resurgat
filius hominis à mortuis. Et interroga- 10
verunt eum discipuli ejus, dicentes;
Quarè dicunt Scribæ quòd Elias veniet
prius? Respondit autem eis, dicens; 11
Sanè Elias veniet, & docebit vos
omnia. Et dico vobis, quia Elias jam 12
venit, & non cognoverunt eum; quin
potiùs commiserunt in eum malum. Et
sic filius hominis patietur ab eis. Tunc 13
certò sciverunt discipuli, quòd ipse
dixisset eis de Johanne Baptista.

Sectio quinquagesima quarta.

Et cùm venisset ad turbam, venit ad 14
eum homo adorans eum, Dicens; Do- 15
mine, miserere filii mei, quia cum dæ-
mone est, & vexatur valdè in principiis
pleniluniorum: & vicibus multis ca-
dit in ignem, & crebrò in aquam. Et 16
obtuli eum discipulis tuis, & non potue-
runt curare eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወናሁ : አስተርአይዎሙ : ሙሴ : ወኤልያስ : እንዘ : ይትናገሩ : ምስሌሁ ። ወአውሥ
4 አ : ጴጥሮስ : ወይቤሎ : ለእግዚእነ ኢየሱስ : እግዚኦ : ሠናየ : ውእቱ : ለነ : ሀልዎ : ዝየ : ወ
እመሰ : ትፈቅድ : ንግበር : በዝየ : ሠለስተ : ሰቀልወ : ለከ : አሐደ : ወለሙሴ : አሐተ :
5 ወለኤልያስ : አሐተ ። ወእንዘ : ይትናገር : ናሁ : ደመና : ብሩህ : ጸለሎሙ : ወናሁ :
ቃል : እምውስተ : ደመና : እንዘ : ይብል : ዝውእቱ : ወልድየ : ዘአፈቅር : ዘቦቱ : ሠምር
6 ኩ : ወሎቱ : ስምዕዎ ። ወሰሚዖሙ : አርደእሁ : ወድቁ : በገጾሙ : ወፈርሁ : ፕ
7 ቀ ። ወቀርቦ : እግዚእ ኢየሱስ : ወለከሞሙ : ወይቤ : ተንሥኡ : ወኢትፍርሁ ።
8 ወአንሥኡ : ለዕይንቲሆሙ : ወኢርእዩ : ወኢመነሂ : ዘእንበለ : ኢየሱስሃ : ባሕቲቶ ።
9 ወእንዘ : ይወርዱ : እምደብር : አዘዞሙ : እግዚእ ኢየሱስ : እንዘ : ይብል : አልቦ : ለዘ : ት
ነግሩ : ዘራእየ : እስከ : ላመ : ወልደ : እጓለ : እመሕያው : እምውታን : ይትነሣእ ።
10 ወተስእልዎ : አርደኢሁ : እንዘ : ይብሉ : ወለምን : ይብሉ : ጸሐፍት : ኤልያስ : ሃሎወ : ይመ
11 ጽእ : ቅድመ ። ወአውሥአሙ : እግዚእ ኢየሱስ : ወይቤሎሙ : እወ : ኤልያስ : ይቀድም :
12 መጺአ : ወያስተራትዕ : ኵሎ ። ወእብለክሙ : ባሕቱ : ወኤልያስ : ወድአ : መጽአ : ወኢ
ያእመርዎ : ባሕቱ : ወገብሩ : ላዕሌሁ : ኵሎ : ዘከመ : ፈቀዱ : ከማሁ : ለወልደ : እጓለ :
13 እመ : ሕያው : ሀለወ : ያሕምምዎ : እምኔሆሙ ። ወአእመሩ : አሜሃ : ሶቤሃ :
አርደእ : ከመ : በእንተ : ዮሐንስ : መጥምቅ : ይቤሎሙ ።

በእንተ : ዘነጎርጓር ።

14 ወበጺሖሙ : ኀበ : አሕዛብ : ቀርበ : ኀቤሁ : ብእሲ : እንዘ : ይትመሀለል : ሰገደ : ሎቱ : ወአ
15 ስተብቍዖ ። ወይቤሎ : እግዚኦ : ተሣሀል : ሊተ : ወልድየ : እስመ : እኩይ : ጋኔን : አ
16 ኃዞ : ወያንጐረጕር : ወሙብዝኃቶ : ያወድቆ : ውስተ : እሳት : ወበውስተ : ማይ ። ወአ
ምጻእክዎ : ኀበ : አርድኢከ : ወስእንዎ : ፈውሶ ።

Et ecce apparuerunt iis Moyses & Elias, loquentes cum illo. Et respondit 3
Petrus, & dicit Domino Jesu; Domine, bonum est nobis esse hic: & si vis, fa-
ciemus hic tria tabernacula, tibi unum, & Moysi unum, & Eliæ unum. Et 4
adhuc loquente illo; ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox è nube, di- 5
cens; Hic est filius meus quem diligo, in quo mihi complacui; & ipsum au-
dite. Et audientes discipuli ejus, ceciderunt in faciem suam, & timuerunt 6
valdè. Et accessit Dominus Jesus, & tetigit eos, & dixit; Surgite, & ne 7
timeatis. Et levaverunt oculos suos, & non viderunt aliquem præter Jesum 8
solum. Et descendentibus à monte, præcepit iis Dominus Jesus, dicens; Ne 9
sit aliquis cui narretis hanc visionem, usque quo filius hominis è mortuis re-
suscitetur. Et interrogaverunt eum discipuli ejus, dicentes; Et quomodò di- 10
cunt scribæ, Elias est venturus primùm? Et respondit iis Dominus Jesus, & 11
dixit iis etiam; Elias primò veniet, & emendabit omnia. Et dico vobis, 12
Verùm etiam & Eliam jam venisse, & non cognoverunt eum: sed etiam fece-
runt super eum omnia secundùm quod voluerunt. Sic quidem filium hominis o-
portet pati ab iis. Et tunc intellexerunt continuò discipuli, quòd de Johanne Ba- 13
ptista dicebat iis.

De murmuratore.

Et venientes ad turbam, accessit ad eum homo supplex, qui incurvavit se ei, 14
& obsecrabat eum. Et dicit ei; Domine, miserere mei filiique mei; malus 15
dæmon prehendit eum, & murmurare eum facit: & sæpe cadere facit eum in
ignem, & aliquando in aquam. Et adduxi eum ad discipulos tuos, & non 16
potuerunt curare eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * اكنون بشما مي كويم كه ايليا آمد واورا نشناختند • وبا اوهر چه خواستند كردند •
13 اين چنين فرزند ادمي از ايشان † زحمت خواهد كشيد • * از انجا شاكردان او دانستند
كه اين سخن براي يحيي شوينده كفت بديشان

نود شش خلاص كردن مسيح كودك را از ديو كه در درون او بود

14 15 * چون دكر بار پيش جماعت آمدند مردي پيش او آمد وزانو زد • * وبدو كفت اي
خداوند من بر من رحمت كن • كه فرزندي دارم كه ديو † بر وي مسلط است وكار
16 او سخت دشخوار شده است چند نوبت در آتش افتاد وچند ديكر در آب * او را پيش
شاكردان تو آوردم نتوانستند خوش كردن •

Jam vobis dico Eliam venisse, cum 12
autem non agnoverint, et cum eo quic-
quid voluerunt, fecerunt: eodem modo
Filius hominis ab eis afflictionem
passurus est. Ex eo discipuli ejus 13
cognoverunt, quòd hunc sermonem
de Johanne Baptista dixisset illis.

XCVI. Liberat Christus puerum à dæmonio quod illi inerat.

Cùm denuo ad multitudinem venis- 14
sent, homo ad eum venit & genu
flexit. Et illi dixit, O Domine 15
mi, mei miserere, quia filium ha-
beo in quem dæmonium potestatem
obtinet, & gravissimè laborat: ali-
quoties in ignem cadit, & aliquo-
ties in aquam. Et eum ad disci- 16
pulos tuos adduxi, sed non potue-
runt eum sanum reddere.

Respondens autem Jesus, ait; O generatio incredula & perversa: *usque quando*
17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε
ero *cum vobis? usque quando tolerabo* vos? *Ferte mihi* illum huc. Et incre-
18 ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. Καὶ ἐπετί-
pavit illum Jesus, & exiit ab eo dæmonium: & curatus est puer
μησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς
ex hora illa. Tunc *accedentes* discipuli *Jesu* *privatim*, dixerunt; — ρος
19 ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν, εἶπον, ι
Propter quid nos non potuimus ejicere illum? *At* Jesus dixit illis; Propter
20 Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ
incredulitatem vestram: Amen quippè dico vobis; Si habueritis fidem sicut granum sina-
τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν· Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινά-
pis, *denuntiabitis* monti huic, Transi hinc illuc, & transibit: &
πεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ
nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non ejicitur, *si non in oratione*
21 οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ
& *jejunio.* *Versantibus* autem eis in Galilæa, dixit illis Jesus; — ρος β
22 καὶ νηστείᾳ. Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
Futurum est Filius hominis *tradi* in manus hominum. Et occident
23 Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. Καὶ ἀποκτενοῦσιν
eum, & tertiâ die *excitabitur.* Et contristati sunt vehementer. *Venientibus* Λϛʹ
24 αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται· καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα. Ἐλθόντων

ρος ι
autem illis in Capernaum, accesserunt didrachma *sumentes* *Petro*,
δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναούμ, προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ,
& dixerunt; Magister vester non solvit didrachma? Ait, Etiam. Et
καὶ εἶπον, Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; Λέγει, Ναί. Καὶ 25
cùm *intrâsset* in domum, prævenit eum Jesus, dicens; Quid tibi videtur,
ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοι δοκεῖ,
Simon? reges terræ à quibus accipiunt *tributa* vel censum? à filiis
Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη, ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν
suis, an ab alienis? *Dicit ei Petrus*; Ab alienis. Dixit illi
αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Ἔφη αὐτῷ 26
Jesus; Ergò liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos,
ὁ Ἰησοῦς, Ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, 27
vadens ad mare, mitte hamum; & *ascendentem primum* piscem tolle:
πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον·
& *aperiens* *os* ejus, invenies staterem: illum sumens, da eis pro me, & te.
καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβών, δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

CAP. XVIII. ιηʹ.

ΛΖʹ ρον β
In illa hora accesserunt discipuli *Jesu*, dicentes; Quis *nam*
Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες, Τίς ἄρα 1
major est in regno cœlorum?
μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; Λϛʹ

Versio SIRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܐܘ ܫܪܒܬܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܐ ܘܡܥܩܡܬܐ. ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܐܗܘܐ
18 ܥܡܟܘܢ ܘܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܐܣܝܒܪܟܘܢ. ܐܝܬܘܗܝ ܠܝ ܠܟܐ. * ܘܟܐܐ ܒܗ ܝܫܘܥ ܘܢܦܩ
19 ܡܢܗ ܫܐܕܐ. ܘܐܬܐܣܝ ܛܠܝܐ ܡܢ ܗܝ ܫܥܬܐ. * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ
20 ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܠܡܢܐ ܚܢܢ ܠܐ ܐܫܟܚܢ ܠܡܐܣܝܘܬܗ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ.
ܡܛܠ ܠܐ ܡܗܝܡܢܘܬܟܘܢ. ܐܡܝܢ ܓܝܪ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܐܝܟ
21 ܦܪܕܬܐ ܕܚܪܕܠܐ. ܬܐܡܪܘܢ ܠܛܘܪܐ ܗܢܐ ܫܢܝ ܡܢ ܠܟܐ ܘܢܫܢܐ. ܘܡܕܡ ܠܐ ܢܙܟܝܟܘܢ. ܗܢܐ ܕܝܢ
ܓܢܣܐ ܠܐ ܢܦܩ ܐܠܐ ܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ.

* ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܬܠܬ ܕܨܘܡܐ * ܡܓ

22 * ܟܕ ܡܬܗܦܟܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܒܓܠܝܠܐ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܥܬܝܕ ܗܘ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܢܫܬܠܡ
23 ܒܐܝܕܝ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. * ܘܢܩܛܠܘܢܝܗܝ ܘܒܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ. ܘܟܪܝܬ ܠܗܘܢ ܛܒ. * ܘܟܕ
24 ܐܬܘ ܠܟܦܪܢܚܘܡ. ܩܪܒܘ ܠܘܬ ܟܐܦܐ ܗܢܘܢ ܕܢܣܒܝܢ ܬܪܝܢ ܙܘܙܝܢ ܕܪܫܐ ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܠܐ ܝܗܒ
25 ܪܒܟܘܢ ܬܪܝܢ ܙܘܙܝܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܝܢ. ܘܟܕ ܥܠ ܟܐܦܐ ܠܒܝܬܐ.
ܩܕܡܗ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟ ܫܡܥܘܢ. ܡܠܟܐ ܕܐܪܥܐ ܡܢ ܡܢ ܢܣܒܝܢ
26 ܡܟܣܐ ܘܟܣܦ ܪܫܐ. ܡܢ ܒܢܝܗܘܢ ܐܘ ܡܢ ܢܘܟܪܝܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ. ܡܢ ܢܘܟܪܝܐ.
27 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܕܝܢ ܒܢܝܐ ܚܐܪܐ ܐܢܘܢ. * ܕܠܐ ܕܝܢ ܢܟܫܠ ܐܢܘܢ. ܙܠ ܠܝܡܐ ܘܪܡܐ
ܚܟܬܐ. ܘܢܘܢܐ ܩܕܡܝܐ ܕܣܠܩ. ܦܬܚ ܦܘܡܗ ܘܬܫܟܚ ܐܣܬܪܐ. ܗܘ ܣܒ ܘܗܒ
ܚܠܦܝ ܘܚܠܦܝܟ.

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܬܠܬܐ ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܐ * ܡܕ

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܚ *

1 * ܒܗ ܒܫܥܬܐ. ܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢܘ ܟܝ ܪܒ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ.

Respondit Jesus, & ait; O generatio infi- 17
delis & perversa, quousque tandem ero vo-
biscum, & quousque tandem tolerabo vos?
adduc eum mihi huc. Et increpavit eum 18
Jesus, & exiit ab illo dæmonium: & sani-
tati restitutus est puer ex illa hora. Tunc 19
adierunt discipuli Jesum privatim, & dixe-
runt ei; Quare nos non potuimus eum sa-
nare? Dixit eis Jesus; Propter incredu- 20
litatem vestram. Verè enim dico vobis, Si
fuisset in vobis fides quantulum est granum
finapis, diceretis monti huic, Decede hinc,
& decederet; & nihil prævaleret vobis.
Hoc verò genus non egreditur, nisi jejunio 21
& oratione.

Feriâ tertiâ septimanæ tertiæ jejunii. 43.

Quum autem conversarentur in Galilæa, 22
dixit eis Jesus, Futurum est ut filius homi-
nis tradatur in manus hominum. Et inter- 23
ficient eum, die verò tertio resurget. Et
displicuit eis vehementer. Quumque ve- 24
nissent in Capharnahum, accesserunt ad Ce-
pham ii qui accipiunt binas drachmas ar-
genti capitatim, & dixerunt ei, Magister
vester nónne tradet duas drachmas suas?
Dicit eis, Etiam. Et quum ingressus fuisset 25
Cepha domum, præoccupavit eum Jesus,
& ait illi, Quid tibi videtur Simon? Re-
ges terræ à quo accipiunt tributum & pe-
cuniam capitationis? à filiis suis, an ab ex-
traneis? Dicit ei Simon, Ab extraneis: 26
Ait illi Jesus, Ergò liberi sunt filii. Ne 27
autem simus illis scandalo, abi ad mare, &
injice hamum, & ejus piscis qui primus
ascenderit aperi os, & invenies staterem:
ipsum accipe, & offer pro me & pro te.

Dominicâ tertiâ post Pentecosten. 44.

CAP. XVIII.

Ea ipsâ horâ accesserunt discipuli ad Je- 1
sum, & inquiunt; Quisnam est fortasse
maximus in regno cœlorum?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * عيسي بديشان اشارت كرد وفرمود اي دوده كه ايمان نمي آوريد * خم وپيچيده را تا
18 كي پيش شما باشم وتا كي بر تابم * وفرمود كه كودك را پيش من آريد * چون
19 اوردند عيسي بانك بر وي زد ابليس ازو بگريخت وآن جوان همان دم خوش شد * انكه
20 ساكردان تنها پيش او آمدند * وبدو كفتند چرا ما نتوانستيم اورا خوش كردن * عيسي
بديشان كفت براي انك ايمان نداريد اكنون راست بشما بكويم كه اكر در شما بقدر دانه
حردل ايمان باشد بدين كوه بكوييد از اينجا نقل كن نقل كند * وچيز بر شما دشوار
21 22 نباشد * اين شيوه وجنس بيرون نيايد مكر بروزه ونماز * چون در جليل مي كرديدند
23 عيسي بديشان كفت * فرزند آدمي بدست خلق سپارده مي شود * واورا بكشند
وسوم روز برخيزد * شاكردانرا عظيم دشخوار آمد *

نود هفت انجا كه شمعون از دهن ماهي چهار درم براي جزيه بيرون آورد

24 * چون در كفر ناحوم آمد * كسي پيش صفا آمد * كه اينجا دو درم جزيه
25 سر مي ستانند * وبدو كفتند بزرك شما جزيه دو درم نمي دهد * اوجواب داد

* *Jesus illos indigitavit, & sic affa-* 17
tus est; O generatio quæ fidem non
adhibuistis, perversa & distorta,
usque quo vobiscum ero? & usque
quo vos perferam? & jussit inqui-
ens, Puerum ad me adducite. Cùm 18
adduxissent, Jesus inclamavit eum,
protinus diabolus ex eo fugit, &
juvenis eodem momento sanatus est.
Tunc discipuli seorsum ad eum ve- 19
nerunt, & ei dixerunt; Quare nos
non potuimus eum sanare. Jesus 20
illis dixit, Eò quòd fidem non
habuistis: pro certo enim vobis
dico, quòd si vobis quantitate grani
sinapis fides inesset, huic monti
diceretis, Transportare, & trans-
portaretur, nec quidquam vobis dif-
ficile esset. Sed hujusmodi generis 21
quod est non egreditur nisi jejunio
& oratione. Quum autem versa- 22
rentur in Galilæa, Jesus illis dixit;
Filius hominis in manus populi
traditus est. Et eum interficient, 23
& tertio die resurget. Discipulis au-
tem valdè displicuit.

XCVII. Ubi Simeon ex ore
piscis quatuor drachmas
pro vectigali eduxit.

* *Quum Caphar-nahum ingressus esset,* 24
quidam eorum ad Cepham venit, qui
illic duas drachmas census capitis
accipiunt; & dixerunt, Etiam ma-
gister vester censum duarum drach-
marum non dat? Ille respondit, 25

Versio VULGATA LATINA.

16 Respondens autem Jesus, ait; O generatio incredula, & perversa, quousque ero
17 vobiscum? usquequò patiar vos? Afferte huc illum ad me. Et increpavit illum
18 Jesus, & exiit ab eo dæmonium, & curatus est puer ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad Jesum secretò, & dixerunt; Quarè nos non potuimus ejicere
19 illum? Dixit illis Jesus; Propter incredulitatem vestram. Amen quippè dico vobis; Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic; Transi hinc
20 illuc, & transibit, & nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non ejici-
21 tur nisi per orationem, & jejunium. Conversantibus autem eis in Galilæa, dixit
22 illis Jesus; Filius hominis tradendus est in manus hominum: Et occident eum, &
23 tertiâ die resurget. Et contristati sunt vehementer. Et cùm venissent Capharnaum,
accesserunt qui didrachma accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei; Magister vester non solvit didrachma? Ait; Etiam. Et cùm intrâssent in domum, prævênit 24
eum Jesus, dicens; Quid tibi videtur, Simon? Reges terræ à quibus accipiunt
tributum vel censum? à filiis suis, an ab alienis? Et ille dixit; Ab alienis. 25
Dixit illi Jesus; Ergò liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos, vade ad 26
mare, & mitte hamum: & eum piscem, qui primus ascenderit, tolle; & aperto ore ejus, invenies staterem: illum sumens, da eis pro me, & te.

CAP. XVIII.

IN illa hora accesserunt discipuli ad Jesum, dicentes; Quis, putas, major est 1
in regno cœlorum?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * فاجاب يسوع قايلا ايها الجيل الاعوج غير المومن الي متي اكون معكم وحتي متي
18 احملكم قدموه الي ههنا * وانتهره يسوع فخرج منه الشيطان • وبرا الفتي من تلك
19 الساعة * حينيذ اتي التلاميذ الي يسوع منفردين وقالوا له لماذا لم نقدر نحن ان نخرجه •
20 * فقال لهم من اجل قلة ايمانكم • امين اقول لكم انه لو كان لكم ايمان مثل حبة
21 خردل لقلتم لهذا الجبل انتقل من ههنا فينتقل ولا يعسر عليكم شي * وهذا الجنس
22 لا يخرج الا بالصوم والصلاة • الفصل الخامس والخمسون • * فلما رجعوا الي الجليل
23 قال لهم يسوع ان ابن الانسان سيسلم في ايدي الناس * ويقتلونه وبعد ثلثة ايام يقوم
24 فحزنوا جدا * وجا الي كفرناحوم فجا الجباة الي بطرس فقالوا له امعلمكم ما يودي الجزية •
25 * فقال نعم • وجا الي البيت فبداه يسوع قايلا ما تظن يا سمعان • ملوك الارض ممن ياخذون
26 الخراج والجزية امن البنين او من الغربا * فقال له بطرس من الغربا • فقال له يسوع فاذن
27 البنون احرار * لكن ليلا نشككهم امض الي البحر والق الصنارة • فاول حوت ترفعه افتح
فاه تجد فيه اربعة دراهم خذها واعطهم عني وعنك •

• الفصل السادس والخمسون •

1 * وفي تلك الساعة جا التلاميذ الي يسوع وقالوا من هو تري العظيم في ملكوت السموات •

* *Respondit Jesus, dicens; O generatio* 17
perversa, non credula, quousque ero vo-
biscum? & usquequo patiar vos? af-
ferte eum ad me huc. Et increpavit il- 18
lum Jesus, & exivit ex eo dæmonium,
& sanatus est puer ex illâ horâ. Tunc 19
venerunt discipuli ad Jesum seorsum,
& dixerunt ei; Quarè non potuimus
nos ejicere illum? Et dixit eis; Pro- 20
pter paucitatem fidei vestræ. Amen
dico vobis, Quòd si habeatis fidem sicut
granum sinapis, dicetis huic monti, Dis-
cede hinc, & discedet; & non erit dif-
ficile vobis quippiam. Et hoc genus non 21
ejicitur, nisi per jejunium & oratio-
nem.

Sectio quinquagesima quinta.

Et cùm rediissent in Galilæam, dixit 22
eis Jesus, Quia filius hominis tradetur
in manus hominum: Et occident eum, 23
& post tres dies resurget. Et contristati
sunt valdé. Et venit in Capharnahum, 24
& venerunt exactores ad Petrum, &
dixerunt ei; An magister vester non
solvit tributum? Ait, Etiam. Et ve- 25
nit domum: Et prævenit eum Jesus,
dicens; Quid tibi videtur, Simon?
Reges terræ à quibus accipiunt tribu-
tum & censum? à filiis, an ab alienis?
Ait illi Petrus, Ab alienis. Dixit Je- 26
sus, Ergò filii sunt immunes. Sed ne 27
scandalizemus eos, vade ad mare, &
injice hamum, & primi piscis, quem
extrahes, aperi os; invenies in eo qua-
tuor drachmas: accipe eas, & da illas
pro me & pro te.

Sectio quinquagesima sexta.

CAP. XVIII.

ET in illa hora venerunt discipuli 1
ad Jesum, & dixerunt; Quis est, opinione tuâ, maximus in regno cælorum?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወእምዝ:አውሥአ: እግዚእ:ኢየሱስ: ወይቤ: ኦትውልድ: ኢአማኒት:ወዕሉት:እስከ:ማእዜኑ:
18 እሄሉ:ምስሌክሙ:እስከ: ማእዜኑ: እትዔገሠክሙ: አምጽእዎ: ሊተ:ዝየ:ኀቤየ:። ወገሠጾ:
19 እግዚእ:ኢየሱስ:ወወፅአ:ጋኔኑ:እምላዕሌሁ: ወሐይወ: ሕፃን: በይእቲ: ሰዓት: ሶቤሃ::። ወእ
ምዝ:ቀረቡ:አርዳኢሁ:እንተ:ባሕቲቶሙ:ወይቤልዎ:ለእግዚእ:ኢየሱስ: በእንተ: ምንት:ኢክህ
20 ለነሁ:ሰዊፅዖቶ:። ወይቤሎሙ: በእንተ: ሓጸጸ: ሃይማኖትክሙ:አሜን:እብለክሙ:እመ:
ብክሙ:ሃይማኖት:መጠነ: ሕጠተ: ሰናፔ: ትብልዎ: ለዝ: ደብር: ፋልስ:እምዝየ:ወይፈልስ:ወአ
ልቦ:ዘይሰአነክሙ::። ✧✧✧✧✧ ወእንዘ:ያንሶስዉ: ውስተ:ገሊላ:ይቤሎሙ:እግዚእ:ለአር
22 ደኢሁ:ሀለዎ:ለወልደ:እጓለ:እም:ሕያው: ያግብእዎ: ውስተ: እደ: ሰብእ:። ወይቀትልዎ::
23 ወአሜ:ሣልስት:ዕለት:ይትነሣእ:ወ ተከዙ : ጥቀ:።
በእንተ : እለ:ይስእሉ : ጸባሕተ::።
24 ወበጺሖሙ : ቀፈርናሖም : መጽኡ : እለ : ጸባሕተ : ዲናር : ይነሥኡ : በኀበ : ጴጥሮ
25 ስ : ወይቤሉ : ሊቅክሙሰ : ኢይሁብኑ : ጸባሕተ:። ወይቤ : እወ : ወበዊኦ : ውስተ : ቤ
ት : አቅደመ : እግዚእ:ኢየሱስ : ብሂሎቶ : ምንተ : ትብል : ስምዖን : ነገሥተ : ምድር :
እምኀበ : መኑ : ይነሥኡ : ጸባሕተ : ወጋደ : እምኀበ : ውሉደሙኑ : ወሚመ : እምኀበ :
26 ነኪር:። ወይቤ : እምኀበ : ነኪር : ወእምድኅረ : ይቤሎ : እምኀበ : ነኪር : ይቤሎ :
27 እግዚእ:ኢየሱስ : እንጋ : አግዓዝያንኑ : እሙንቱ : ውሉደሙ:። ወበሕቱሰ : ከመ : ኢያ
ንጐርጕሩ : ሑር : ውስተ : ባሕር : ወደይ : ማቃጥነ : ዘቀደሚ : አሠገርከ : ዓሣ : ንሣእ :
ወክሥት:አፉሁ: ወትረክብ:ዲናረ: ሰጥጢራ: ኪያሁ:ንሣእ: ወሀቦሙ:ሊተዚ:ወለከዚ::።
በእንተ : እለ ይብሉ : መኑ : የዐቢ::።
1 ፲፰ ወበይእቲ : ሰዓት : ቀርቡ : አርደኢሁ : ለእግዚእ:ኢየሱስ : እንዘ : ይብሉ : መኑ : እን
ጋ : የዓቢ : በመንግሥተ : ሰማያት:።

Et tunc respondit Dominus Jesus, & dicit; O generatio incredula & perversa: 17
usquequò ero vobiscum? usquequò tolerabo vos? afferte eum mihi hic ad me. Et 18
increpavit eum Dominus Jesus: et exivit dæmon ejus è supra eum, & curatus
est puer in ista hora continuò. Et tunc accesserunt discipuli ejus soli, & dicunt 19
Domino Jesu; Quare nos non potuimus ejicere illum? Et dicit iis; Propter mini- 20
mam fidem vestram: Amen dico vobis, Si habuissetis fidem sicut granum sinapis,
diceretis huic monti; Demigra hinc, & demigraret: & nihil esset quod impossibile
esset vobis.

Hic versus deest.

Et proficiscentibus illis *in Galilæam, dicit Dominus discipulis suis; Futurum* 22
est quod *filium hominis tradent in manum hominum: Et occident eum, & ter-* 23
tio die suscitabitur. Et contristati sunt valdé.

De iis qui petunt tributum.

Et venientibus Capernaum, accesserunt qui tributum denarii accipiebant, ad 24
Petrum, & dicunt; Magister vester nónne dabit tributum? Et dicit, Etiam. Et 25
intrando domum, prævenit Dominus Jesus, dicendo ei; Quid dicis Simon? Re-
ges terræ à quibus accipiunt tributum et censum? an à filiis suis, vel ab extra-
neis? Et dicit, Ab extraneis. Et postquam dixisset ei, Ab extraneis, dicit illi 26
Dominus Jesus, Igitur nónne liberi sunt filii eorum. Sed ne murmurent, ito, in 27
mare projice hamum: quem primò piscem expiscatus es, accipe, et aperi os e-
jus, et invenies denarium staterem: illum accipe, et dato iis pro me et te.

De dicentibus quisnam esset major.

CAP. XVIII.

ET in ista hora accesserunt discipuli ejus Domino Jesu, dicentes; Quis igi- 1
tur major est in regno cælorum?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

که آري * چون صفا درخانه آمد • عيسي اورا پيش خواند وبدو گفت شمعون چگونه
مي بيني • ملكان زمين بهره وجزيه سر از فرزندان خود مي ستانند • يا از بيگانه •
26 * شمعون بدو گفت از بيگانه • عيسي بدو گفت فرزندان اكنون آزادند • * تا ايشانرا
27 پريشان نكنيم • شصت را بستان يعني قلابرا وبكنار دريا رو • وبينداز اول ماهيء كه
بشصت افتد • دهن اورا بگشا چهار درم درو بيابي * انرا بياور عوض من وعوض تو بده
نود هشت نمودن عيسي بشاگردان خود كه هر كه كوچكتر باشد او
مهتر شود * همانگه شاگردان پيش عيسي آمدند وگفتند اي خداوند 1
در ملكوت آسمان كيست مهتر

Etiam. Et cùm Cephas in domum
venit, Jesus eum prior vocavit,
& illi dixit; Simeon, quomodò ti-
bi videtur? reges terræ tributum
& censum capitis à filiis suis acci-
piunt, an ab alienis? Simeon ei 26
dixit, Ab alienis. Jesus ei dixit,
Filii igitur liberi sunt. Sed ne eos 27
offendamus, cape hamum (i. e.
uncum) & ad littus maris abi, &
injice: piscis qui primus in hamum
inciderit, os illius aperi, quatuor
drachmas inibi invenies; illas al-
latas pro me & pro te dato.

XCVIII. Ostendit Jesus discipulis suis, quòd qui minimus fuerit ipse maximus erit.

CAP. XVIII.

EOdem instanti discipuli in con- 1
spectum Jesu venerunt, & dixerunt;
O Domine, in regno cælorum quis est
maximus?

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΙ͂ΟΝ. ΚΕΦ. ΛΖ'. ΛΗ.'

Et advocans Jesus *puerulum*, statuit eum in medio eorum. Et dixit;
2 Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν. Καὶ εἶπεν,
3 Amen dico vobis; *Si non* conversi fueritis, & efficiamini sicut *puerculi*, *nequaquam* intra-
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐὰν μὴ στραφῆτε, καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλ-
bitis in regnum cœlorum. Quicunque ergò humiliaverit *seipsum ut puerulus*
4 θητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον
iste, hic est major in regno cœlorum. Et qui susceperit *puerulum*
5 τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον
talem unum in nomine meo, me suscipit. Qui autem scandalizaverit — ροθ β
6 τοιοῦτον ἓν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. Ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ
unum *parvorum horum credentium* in me, *confert* ei ut suspendatur
ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, Συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ
mola asinaria in collo ejus, & demergatur in *pelago* maris.
μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.
Væ mundo à scandalis: Necesse enim est *venire* scandala:
7 Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· Ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα·
veruntamen væ homini illi per quem scandalum venit. Si autem manus — ρπ ς
8 πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. Εἰ δὲ ἡ χείρ
tua, vel pes tuus scandalizat te, *abscinde ea*, & *jace* abs te: *pulchrum*
σου, ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν
tibi est ingredi ad vitam claudum, vel *mancum*, quàm duas manus vel duos
σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν, ἢ κυλλὸν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο
pedes habentem, *jaci* in ignem æternum. Et si oculus tuus
πόδας ἔχοντα, βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου
scandalizat te, erue eum, & *jace* abs te: *pulchrum* tibi est *unoculum*
σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶ μονόφθαλμον
in vitam intrare, quàm duos oculos habentem *jaci* in gehennam ignis.
εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.
ρπα ι *Attendite* ne *despiciatis* unum *parvulorum horum*: dico enim vobis, Quia
Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι
angeli eorum in cœlis *per omne aspiciunt* faciem Patris mei qui
οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρός μου τοῦ
in cœlis. Venit enim Filius hominis salvare *perditum*. Quid vobis
ΛΗ' ἐν οὐρανοῖς. Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. Τί ὑμῖν
videtur? Si fuerint alicui *homini* centum oves, & erraverit una ex eis,
ρπβ ι δοκεῖ; Ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν,
nónne *relinquens* nonaginta novem, in montibus *vadens quærit* *erran-*
οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐννενηκονταεννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώ-
tem? Et si *fiat invenire* eam, Amen dico vobis, Quia gaudet super ea
μενον; Καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτὸ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ
magis quàm super nonaginta novem non *aberrantibus*. Sic non est vo-
μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐννενηκονταεννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. Οὕτως οὐκ ἔστι θέ-
luntas ante Patrem vestrum qui in cœlis, ut pereat unus *parvulorum horum*.
λημα ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τούτων.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 ܘܩܪܐ ܝܫܘܥ ܛܠܝܐ ܚܕ. ܘܐܩܝܡܗ ܒܡܨܥܬܗܘܢ. * ܘܐܡܪ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢ ܠܐ
3 ܬܬܗܦܟܘܢ ܘܬܗܘܘܢ ܐܝܟ ܛܠܝܐ. ܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. * ܡܢ ܗܘ ܗܟܝܠ ܕܢܡܟܟ
4 ܢܦܫܗ ܐܝܟ ܗܢܐ ܛܠܝܐ. ܗܘ ܢܗܘܐ ܪܒ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. * ܘܡܢ ܕܢܩܒܠ ܐܝܟ
5 ܛܠܝܐ ܗܢܐ ܒܫܡܝ. ܠܝ ܗܘ ܡܩܒܠ. * ܘܟܠ ܕܢܟܫܠ ܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ
6 ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝ. ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ ܕܢܬܬܠܐ ܪܚܝܐ ܕܚܡܪܐ ܒܨܘܪܗ. ܘܢܬܛܒܥ
ܒܥܘܡܩܘܗܝ ܕܝܡܐ. * ܘܝ ܠܗ ܠܥܠܡܐ ܡܢ ܡܟܫܘܠܐ. ܐܠܨܐ ܓܝܪ ܕܢܐܬܘܢ ܡܟܫܘܠܐ. ܘܝ
7 ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܕܒܐܝܕܗ ܢܐܬܘܢ ܡܟܫܘܠܐ. * ܐܢ ܐܝܕܟ ܐܘ ܪܓܠܟ ܡܟܫܠܐ ܠܟ. ܦܣܘܩܝܗ
8 ܘܫܕܝܗ ܡܢܟ. ܛܒ ܗܘ ܠܟ ܕܬܥܘܠ ܠܚܝܐ ܟܕ ܚܓܝܣ ܐܢܬ ܐܘ ܟܕ ܦܫܝܓ.
ܘܠܐ ܕܐܝܬ ܠܟ ܬܪܬܝܢ ܐܝܕܝܢ ܐܘ ܬܪܬܝܢ ܪܓܠܝܢ. ܬܦܘܠ ܒܢܘܪܐ ܕܠܥܠܡ. * ܘܐܢ ܥܝܢܟ
9 ܡܟܫܠܐ ܠܟ. ܚܨܝܗ ܘܫܕܝܗ ܡܢܟ. ܛܒ ܗܘ ܠܟ ܕܒܚܕܐ ܥܝܢܐ ܬܥܘܠ ܠܚܝܐ.
ܘܠܐ ܕܐܝܬ ܠܟ ܬܪܬܝܢ ܥܝܢܝܢ ܬܦܘܠ ܒܓܗܢܐ ܕܢܘܪܐ. * ܚܙܘ ܠܐ ܬܒܣܪܘܢ ܥܠ ܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ
10 ܙܥܘܪܐ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ. ܕܡܠܐܟܝܗܘܢ ܒܟܠܙܒܢ ܚܙܝܢ ܐܦܘܗܝ ܕܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ.
11 * ܐܬܐ ܓܝܪ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. ܕܢܚܐ ܡܕܡ ܕܐܒܝܕ ܗܘܐ. * ܡܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟܘܢ. ܐܢ ܢܗܘܝܢ
12 ܠܐܢܫ ܡܐܐ ܥܪܒܝܢ. ܘܢܛܥܐ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܠܐ ܫܒܩ ܬܫܥܝܢ ܘܬܫܥܐ ܒܛܘܪܐ.
13 ܘܐܙܠ ܒܥܐ ܠܗ ܠܗܝ ܕܛܥܬ. * ܘܐܢ ܢܫܟܚܝܗ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܚܕܐ
14 ܒܗ ܝܬܝܪ ܡܢ ܬܫܥܝܢ ܘܬܫܥܐ ܕܠܐ ܛܥܘ. * ܗܟܢܐ ܠܝܬ ܨܒܝܢܐ ܩܕܡ ܐܒܘܟܘܢ
ܕܒܫܡܝܐ. ܕܢܐܒܕ ܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ.

* Et vocavit Jesus puerulum, eúmque statuit inter ipsos. Et ait, Amen dico vobis; Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut pueruli, non intrabitis in regnum cœlorum. Quisquis ergò deprimit seipsum sicut iste puerulus, is erit maximus in regno cœlorum. Et quisquis exceperit similem puero isti in nomine meo, is me excipit. Quisquis autem offendiculo fuerit uni ex istis minimis qui credunt in me, consultius ei foret ut suspenderetur mola asinaria in collo ejus, ac demergeretur in profunda maris. Væ mundo à scandalis: necesse est enim ut veniant scandala: væ autem homini per quem venient scandala. Si verò manus tua aut pes tuus offendiculo tibi fuerit, amputa eum, & abjice abs te. Bonum enim tibi est ut ingrediaris ad vitam quum fueris claudus aut mancus, non autem quum habueris duas manus duósve pedes, ruas in ignem æternum. Quòd si oculus tuus tibi fuerit offendiculo, effode eum, & abjice abs te. Bonum enim tibi est ut cum uno oculo ingrediaris ad vitam, quàm quum habueris duos oculos, cadas in gehennam ignis. Videte ne dispiciatis unum ex istis pusillis. Dico enim vobis, Angeli eorum in omni tempore vident faciem patris mei qui in cœlis est. Venit enim filius hominis ut servet quod erat perditum. Quid vobis videtur? Si fuerint homini centum oves, & erraverit una ex eis, nónne relinquet nonaginta novem in monte, & profectus quærit eam quæ aberravit? Quòd si invenerit eam, amen dico vobis, Majori ob eam afficietur gaudio, quàm ob nonaginta novem, quæ non aberrârunt. Sic non est voluntas coram patre vestro qui in cœlis est, ut pereat ullus ex istis pusillis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

2 * عيسي كودكي† را بخواند وانجا بايستانيد • * وبديشان كفت راست بشما مي كويم •
3 اكر همچو كودكان نكرديد • در ملكوت آسمان در نرويد * وهر كه مانند† كودك
4 متواضع وفروتن باشد • او بزرك شود ودر ملكوت آسمان در رود • * وهر كه اين كودك را
5 ومانند اين كودك [بنام من] قبول كند مرا قبول† كرده باشد • * وهر كه ايشانرا
6 برنجاند • لايق است كه سنك خر آسيا در كردن او بسته شود • تا بدريا فرو رود • * واي
7 بر خلق از† پريشانيها • ضرورت است كه پريشانيها وبلاها بيايند • ليكن
واي بران مرد كه دست ودل او سبب باشد • * اكر دست يا پاي تو ترا
8 پريشان كند از خود ببر وبينداز • ان بهتر كه بيدست وپاي باشي •
ولنك وبزندكاني ابد اندر ايي ونه با دو دست وپاي در اتش جاويد بيفتي • * واكر
9 چشم تو ترا پريشان كند بركن وبينداز • آن بهتر كه با يك چشم
بزندكاني در ايي از انك با دو چشم در آتش دوزخ بيفتي •

* *Jesus puerulum vocavit, & ibi statuit. Et eis dixit; Certè vobis dico, Nisi veluti pueruli convertamini, in regnum cœlorum non intrabitis. Quicunque autem velut puerulus submissus & humilis fuerit, ille magnus erit, & in regnum cœlorum ingredietur. Et quicunque hunc puerulum, similemve hujus pueruli in nomine meo receperit, me recepit. Quicunque verò eos dolore affecerit, dignus est cui lapis asinariæ molæ ad collum alligetur, ut in mare pessum eat. Væ hominibus ab offensionibus: necesse est ut offensiones & calamitates veniant; sed væ illi viro cujus manus & cor causa fuerit. Si manus aut pes tuus te offenderit, à te abscinde, et projice eum: illud melius ut sine manu aut pede sis, et claudus, et in vitam æternam ingrediaris; et non cum duobus manibus et pedibus in ignem sempiternum cadas. Et si oculus tuus te offenderit, effode et abjice: illud melius ut cum uno oculo in vitam introeas, quàm ut cum duobus oculis in ignem inferni incidas.*

Versio VULGATA LATINA.

2 3 Et advocans Jesus parvulum, statuit eum in medio eorum. Et dixit ; Amen
dico vobis, Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in
4 regnum cœlorum. Quicunque ergò humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est
5 major in regno cœlorum. Et qui susceperit unum parvulum talem in nomine
6 meo, me suscipit. Qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me
credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demergatur
7 in profundum maris. Væ mundo à scandalis. Necesse est enim ut veniant scanda-
8 la : veruntamen væ homini illi, per quem scandalum venit. Si autem manus
tua, vel pes tuus scandalizat te : abscide eum, & projice abs te : bonum tibi
est ad vitam ingredi debilem, vel claudum, quàm duas manus vel duos pedes ha-
bentem mitti in ignem æternum. Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum, & 9
projice abs te: bonum tibi est cum uno oculo in vitam intrare, quàm duos oculos
habentem mitti in gehennam ignis. Videte ne contemnatis unum ex his pusillis: 10
dico enim vobis, Quia angeli eorum in cœlis semper vident faciem Patris mei, qui
in cœlis est. Venit enim Filius hominis salvare quod perierat. Quid vobis vide- 11
tur ? si fuerint alicui centum oves, & erraverit una ex eis : nónne relinquit no- 12
naginta novem in montibus, & vadit quærere eam quæ erravit ? Et si contigerit 13
ut inveniat eam : Amen dico vobis, quia gaudet super eam magis quàm super no-
nagintanovem, quæ non erraverunt. Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, qui 14
in cœlis est, ut pereat unus de pusillis istis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فدعا طفلا واقامه في وسطهم * وقال امين اقول لكم ان لم ترجعوا وتكونوا مثل الصبيان 2 3
لا تدخلون ملكوت السموات * ومن اتضع مثل هذا الصبي فهذا هو العظيم في ملكوت 4
السموات * ومن قبل صبيا مثل هذا باسمي فقد قبلني * ومن شكك احد هولاء الصغار 5
المومنين بي خير له ان يعلق في عنقه حجر الرحى ويغرق في البحر * الويل للعالم من اجل 7
الشكوك ولا بد ان يكون الفتن * الويل للانسان الذي من جهته تاتي الشكوك * ان 8
شككتك يدك او رجلك فاقطعها والقها عنك * خير لك ان تدخل الحياة وانت اعرج او
اعسم * افضل من ان تكون لك يدان او رجلان وتلقى في النار المويدة * وان شككتك 9
عينك اليمنى فاقلعها والقها عنك * خير لك ان تدخل الحياة بعين واحدة افضل من ان
تكون لك عينان وتلقى في جهنم * الفصل السابع والخمسون * انظروا لا تحقروا 10
احد هولاء الصغار * اقول لكم ان ملايكتهم في السموات كل حين ينظرون وجه ابي الذي في
السموات * وانما جاء ابن الانسان يطلب ويخلص من كان ضالا * ماذا تظنون اذا كان لانسان 11 12
ماية خروف وضل منها واحد اليس يترك التسعة والتسعين في الجبل * ويمضي فيطلب الضال.
* فيكون اذا وجده امين اقول لكم انه يفرح به اكثر من التسعة والتسعين التي لم 13
تضل * وهكذي ليست مشية ابي الذي في السموات ان يهلك واحد من هولاء الصغار. 14

Vocavit ergò puerum, & statuit eum in 2
medio eorum, Ac dixit ; Amen dico vo- 3
bis, Nisi convertamini, & sitis sicut iste
puer, non intrabitis regnum cælorum. Et 4
quicunque se humiliabit sicut iste puer,
is est maximus in regno cælorum. Et 5
quicunque receperit puerum sicut istum
in nomine meo, equidem me recepit. Et 6
quicunque scandalizaverit unum isto-
rum parvulorum credentium in me, me-
lius est ei ut suspendatur in collo ejus sa-
tis molæ, & submergatur in mare. Væ 7
mundo propter scandala : non dubium
quin futura sit tentatio. Væ homini cu-
jus ob causam veniunt scandala. Si 8
scandalizaverit te manus tua, vel pes
tuus : abscinde eum & projice illum abs
te: melius enim est tibi ut intres vitam,
cum sis claudus aut mutilus, melius
inquam quàm ut sint tibi duæ manus aut
duo pedes, & projiciaris in ignem æter-
num. Et si scandalizaverit te oculus 9
tuus dexter, erue eum & projice eum
abs te : melius enim est tibi ut intres
vitam cum oculo uno, melius inquam
quàm ut sint tibi oculi duo, & projici-
aris in gehennam.

Sectio quinquagesima septima.

Videte præterea ne contemnatis unum 10
istorum parvulorum: dico vobis quòd
angeli eorum in cælis semper vident fa-
ciem patris mei qui in cælis est. Et qui- 11
dem venit filius hominis quærere & sal-
vare eos qui perditi erant. Quid opi- 12
namini? Si fuerint alicui centum oves,
& erraverit ex eis una, nónne relinquet
nonaginta novem in monte, & ibit quæ-
rere errantem? Et continget quum inve- 13
nerit eam, amen dico vobis, ut gaudeat
ob illam magis quàm ob nonaginta no-
vem, quæ non erraverunt. Sic non est 14
voluntas patris mei qui in cælis est, ut
pereat unus ex istis parvulis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወጸውዐ : ሕፃነ : ወአቀሞ : ማእከሎሙ:=: ወይቤ : አሜን : እብለክሙ : እመ :
3 ኢተመየጥክሙ : ወኢኮንክሙ : ከመ : ደቂቅ : ኢትበውኡ : ውስተ : መንግሥተ : ሰማ
4 ያት:=: ወዘአትሐተ : ርእሶ : ከመዝ : ሕፃን : ውእቱ : ዘየዓቢ : በመንግሥተ : ሰማያ
5 ት:=: ወዘሂ : ተወክፈ : ሕፃነ : ዘከመዝ : በስምየ : ኪያየ : ተወክፈ::=:
6 ወዘሂ : ለአስሐቶሙ : ለአሐዱ : እምእሉ : ንኡሳን : እለ : የአምኑ : ቢየ : ይኄይሶ :
ከመ : ይእስሩ : በክሳዱ : ማሕረጸ : አድግ : ወያስጥምዎ : ውስተ : ዕመቀ : ባሕር::=:
7 አሌሎ : ለዓለም : እመንሱት : እስመ : ግብር : ይመጽእ : መንሱት : ወበሐቱ : አ
8 ሌሎ : ለውእቱ : ብእሲ : ዘቦቱ : ይመጽእ : መንሱት::=: ወእመ : እዴከ : ወ
እመ : እግርከ : ያስሕተከ : ምትሮ : ወግድፋ : እምላዕሌከ : ይኄይሰከ : ትባእ :
ውስተ : ሕይወት : ሐንካሰከ : ወፅዉሰከ : እምእንዘ : ብከ : ክልኤ : እደ : ወክል
9 ኤ : እግረ : ትትወደይ : ውስተ : እሳት : ዘለዓለም::=: ወእመሂ : ዓይንከ : ያስ
ሕተከ : ምልኆ : እምላዕሌከ : ወግድፋ : ይኄይሰከ : ነቋርከ : ትባእ : ውስተ : ሕይ
10 ወት : እምእንዘ : ክልኤ : ዓይነ : ብከ : ትትወደይ : ውስተ : ገሀነም : እሳት::=: ዑ
ቁ : ኢታስተሐቅርዎሙ : ለአሐዱ : እምእሉ : ንኡሳን : እብለክሙ : ከመ : መላእክቲ
11 ሆሙ : ዘልፈ : በሰማያት : ወትረ : ይሬእዩ : ገጾ : ለአቡየ : ዘበ : ሰማያት:=: እ
ስመ : መጽአ : ወልደ : እጓለ : እመሕያው : ይኅሥሥ : ወያድኅን : ዘተሐጕለ::=:
12 ምንት : ትብሉ : እመቦ : ብእሲ : ዘቦቱ : ምእተ : አባግዐ : ወእመ : ተገድፈ :
አሐዱ : እምውስቴቶሙ : አኮሁ : የኃድግ : ተስዓ : ወተስዐተ : ውስተ : አድባር : ወይሐው
13 ር : ይኅሥሥ : ዘተገድፈ:=: ወእምከመ : ረከባ : አሜን : እብለክሙ : ከመ : ይትፌ
14 ሣሕ : በእንቲአሃ : ፈድፋደ : እምትስዓ : ወትስዐቱ : እለ : ኢተገድፉ:=: ካማሁኬ : ኢይ
ትፌቀድ : በቅድመ : አቡየ : ሰማያዊ : ከመ : ይትሐጐሉ : አሐዱ : እምእሉ : ንኡሳን::=:

Et vocavit parvulum, & statuit eum medio eorum. Et dixit, Amen dico 2
vobis, Si non conversi fueritis, & non fueritis sicut infantes, non intrabi- 3
lis in regnum cælorum. Et qui humiliavit se sicut hic parvulus, ipse est 4
qui major est in regno cælorum. Et quicunque suscepit unum parvulum 5
hujusmodi, in nomine meo, meipsum suscepit? Et quicunque aberrare fe- 6
cit unum ex hisce pusillis qui credunt in me, potius esset ei ut alligarent
in collo ejus molam asini, & demergerent eum in profundo maris. Væ 7
mundo e tentatione : quoniam reverà veniet tentatio, sed væ isti ho-
mini per quem veniet tentatio. Et si manus tua, & si pes tuus ab- 8
errare te faciet, abscinde eum, & projice à te : potius tibi erit intrare te
in vitam claudum & mancum, quàm habentem duas manus, & duos pe-
des, conjici in ignem æternum. Et si oculus tuus aberrare te faciat, 9
evelle eum à te, & projice : satius erit tibi te excavatum intrare in vitam,
quàm duos habentem oculos conjici in gehennam ignis. Videte ne con- 10
temnatis unum ex his pusillis : dico vobis, quòd angeli eorum perpetuò in
cælis propè vident faciem patris mei qui est in cælis. Quia venit filius 11
hominis quærere, & servare quod perditum fuit. Quid dicetis? si 12
fuit homo cui fuerunt centum oves, & si perdat unam ex iis, nónne relinquet
nonaginta novem in montibus, & vadet quærere eam quæ perdita fuit ?
Et si inveniat eam, Amen dico vobis, quòd gaudebit super eam ma- 13
gìs, quàm super nonaginta & novem, quæ non perditæ erant. Ita 14
igitur non optatum erit coram patre meo cælesti, ut perdatur unus ex
his pusillis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* حاصر باشيد نبادا برين كودكان افسوس زنيد براي انك بشما ميكويم كه فرشتكان 10
بايشان [همه وقتي] روي پدر من كه بر آسمانست ببينند * سبب انك فرزند ادمي 11
مي آيد كه هرچه كم شده باشد اورا زنده كند   نود نه   مثل صد كوسفند
* چكونه مي بينيد * اكر كسي را صد كوسفند باشد * وازانجا يكي كم شود * ان نود 12
ونه كوسفند را دركوه بكذارد * وبرود ان كم شده را بجويد * چون اورا بيابد * بدان نود 13
نه چنان شاد نباشد كه بدان يكي كه اورا يافت * اين چنين است ارادت پيش 14
پدر شما كه بر آسمانست كه يكي ازين كوچكان كم نشود.

Cavete ne hisce parvulis contume- 10
liam inferatis : vobis enim dico,
quòd Angeli cum illis omni tem-
pore vultum Patris mei qui in cælis
est videbunt. Propterea quòd Filius 11
hominis venit ut quicquid perierit
ipsum vivificet.

XCIX. Parabola centum ovium.

Quomodo vobis videtur? Si cui 12
centum oves fuerint, unde una amis-
sa fuerit; nonne ipsas nonaginta
& novem in monte relinquet, &
profectus amissam illam quæret ?
Quum autem eam invenerit, de illis 13
nonaginta novem haud tantum læ-
titiæ illi erit, quantùm de una
illa quam invenit. Eodem modo vo- 14
luntas est coram Patre vestro, qui est
in cælis, ut unus horum parvulo-
rum non pereat.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΙ'ΟΝ. ΚΕΦ. ΛΗ'. ΛΘ'.

Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum in-
15 Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε, καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μετα-
ter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si
16 ξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου· ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. Ἐὰν
autem non audierit, *assume cum te* adhuc unum vel duos, ut in ore duorũ
δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο
testium vel trium stet omne verbum. Si *autem neglexerit* eos, dic
17 μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ
ecclesiæ; Si autem & ecclesiam *neglexerit*, sit tibi sicut ethnicus &
τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ
publicanus. Amen dico vobis, Quæcunque alligaveritis super terram, erunt li-
18 ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δε-
gata in cœlo: & quæcunque solveritis super terram, erunt soluta in
δεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν
cœlo. Iterum dico vobis, Quia si duo *vestrûm* consenserint super terrã
19 τῷ οὐρανῷ. Πάλιν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς
de omni re quamcunque petierint, fiet illis à patre
περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός
meo qui in cœlis. Ubi enim sunt duo vel tres *coacti* in meo nomi-
20 μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνο-
ne, ibi sum in medio eorum. Tunc accedens ad eum Petrus, dixit;
21 μα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν. Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος, εἶπε,

ΛΘ'

Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? usque septi-
Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτά-
es? Dicit illi Jesus; Non dico tibi, usque septies, sed usque septua-
κις; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Οὐ λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομη- 22
gies *septem.* *Propter hoc* assimilatum est regnum cœlorum homini
κοντάκις ἑπτά. Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ 23
regi, qui voluit *conferre* rationem cum servis suis. *Incipiente vero ipso*
βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ 24
conferre, oblatus est ei unus *debitor decies mille talentorum.* Non *ha-*
συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. Μὴ ἔ- 25
bente autem *illo reddere,* jussit eum dominus ejus vænundari, &
χοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ
uxorem ejus, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi. Proci-
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. Πε- 26
dens *igitur* servus, adorabat eum, dicens; *Domine, longanimis esto* erga me, & omnia
σὼν οὖν ὁ δοῦλος, προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα
tibi reddam. *Commotus visceribus* autem dominus servi illius, *absolvit* eum,
σοι ἀποδώσω. Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου, ἀπέλυσεν αὐτὸν, 27
& *mutuum* dimisit ei.
καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܪܒܝܥܝܐ ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܐ * ܩܠܗ *

15 * ܐܢ ܕܝܢ ܢܣܟܠ ܒܟ ܐܚܘܟ. ܙܠ ܐܟܣܝܗܝ ܒܝܢܝܟ ܘܠܗ ܒܠܚܘܕ. ܐܢ ܢܫܡܥܟ ܝܬܪܬ
16 ܐܚܘܟ. * ܘܐܢ ܠܐ ܢܫܡܥܟ ܕܒܪ ܥܡܟ ܚܕ ܐܘ ܬܪܝܢ. ܕܥܠ ܦܘܡ ܬܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬܐ ܣܗܕܝܢ
17 ܬܩܘܡ ܟܠ ܡܠܐ. * ܘܐܢ ܕܝܢ ܐܦ ܠܐ ܠܗܘܢ ܢܫܡܥ ܐܡܪ ܠܥܕܬܐ. ܘܐܢ ܐܦ ܠܐ ܠܥܕܬܐ
18 ܢܫܡܥ. ܢܗܘܐ ܠܟ ܐܝܟ ܡܟܣܐ ܘܐܝܟ ܚܢܦܐ. * ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܡܐ
ܕܬܐܣܪܘܢ ܒܐܪܥܐ. ܢܗܘܐ ܐܣܝܪ ܒܫܡܝܐ. ܘܡܕܡ ܕܬܫܪܘܢ ܒܐܪܥܐ. ܢܗܘܐ ܫܪܐ ܒܫܡܝܐ.
19 * ܬܘܒ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢ ܬܪܝܢ ܡܢܟܘܢ ܢܫܘܘܢ ܒܐܪܥܐ ܥܠ ܟܠ ܨܒܘ ܕܢܫܐܠܘܢ. ܢܗܘܐ
20 ܠܗܘܢ ܡܢ ܠܘܬ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ. * ܐܝܟܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܬܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬܐ ܟܢܝܫܝܢ ܒܫܡܝ. ܬܡܢ
21 ܐܢܐ ܒܡܨܥܬܗܘܢ. * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒ ܠܘܬܗ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ. ܟܡܐ ܙܒܢܝܢ ܐܢ ܢܣܟܠ
22 ܒܝ ܐܚܝ ܐܫܒܘܩ ܠܗ. ܥܕܡܐ ܠܫܒܥܐ ܙܒܢܝܢ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ
ܥܕܡܐ ܠܫܒܥܐ. ܐܠܐ ܥܕܡܐ ܠܫܒܥܝܢ ܙܒܢܝܢ ܫܒܥܐ ܫܒܥܐ.

* ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܨܘܡܐ * ܩܠܗ *

23 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܕܡܝܬ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܠܓܒܪܐ ܡܠܟܐ ܕܨܒܐ ܕܢܣܒ ܚܘܫܒܢܐ
24 ܡܢ ܥܒܕܘܗܝ. * ܘܟܕ ܫܪܝ ܠܡܣܒ. ܩܪܒܘ ܠܗ ܚܕ ܕܚܝܒ ܗܘܐ ܪܒܘ ܟܢܟܪܝܢ. * ܘܟܕ
25 ܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܠܡܦܪܥ. ܦܩܕ ܡܪܗ ܕܢܙܕܒܢ ܗܘ ܘܐܢܬܬܗ ܘܒܢܘܗܝ. ܘܟܠ ܡܕܡ
26 ܕܐܝܬ ܠܗ ܘܢܦܪܘܥ. * ܘܢܦܠ ܗܘ ܥܒܕܐ ܣܓܕ ܠܗ ܘܐܡܪ. ܡܪܝ. ܐܓܪ ܠܒܟ ܥܠܝ.
27 ܘܟܠ ܡܕܡ ܦܪܥ ܐܢܐ ܠܟ. * ܘܐܬܪܚܡ ܡܪܗ ܕܥܒܕܐ ܗܘ ܘܫܪܝܗܝ ܘܫܘܒܩܢܐ ܫܒܩ ܠܗ.

Dominicâ quartâ post Pentecosten. 42.

15 Si verò peccaverit in te frater tuus, ito, argue eum inter te & ipsum solum: si te audierit, lucratus es fratrem tuum.
16 Sin verò te non audierit, assume tecum unum, aut duos, ut in ore duorum aut trium testium constet omne verbum.
17 Sin verò nec eos quoque audierit, dic ecclesiæ: quòd si nec ecclesiam audierit, sit tibi tanquam publicanus & tanquam ethnicus.
18 Equidem dico vobis, Quicquid ligaveritis in terra, erit ligatum in cœlis; & quicquid solveritis in terra, erit solutum in cœlis.
19 Rursum dico vobis, Si duo ex vobis unanimes fuerint in terra de quolibet negotio quod petent, fiet eis à patre meo qui in cœlis est:
20 Ubi enim duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, illic sum inter eos.
21 Tunc accessit ad eum Cepha, & dixit ei; Domine mi, quoties si erraverit in me frater meus, remittam ei? usque septies?
22 Ait illi Jesus, Non dico tibi, Usque septies; sed, Usque septuagesies septies.

Feriâ VI hebdomadæ secundæ Jejunii. 46.

23 Propterea assimilatum est regnum cœlorum viro regi, volenti recipere rationem à servis suis.
24 Et quum incepisset recipere, obtulerunt ei quendam debitorem decies mille talentorum.
25 Quumque nil haberet ad solvendum, jussit dominus ejus, ut venderetur ipse & uxor ejus, & liberi ejus & quicquid habebat, ac solveret.
26 Et procidens servus ille, adorabat eum, inquiens, Domine mi, longanimis esto erga me, & omnia tibi rependam.
27 Et misertus est dominus servi illius, & dimisit eum, debitumque ipsius remisit ei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * اکر چنانست که برادر تو ترا بفریباند * برو تو واو بخلوت اورا ملامت کن *
16 چون از تو بشنود برادر خود را سود کرده باشي * واکر چنانك نشنود * با خود ببر
17 یکي یا دو * که بر دهان دو یا سه کواه کواهي هر سخن درست باشد * واکر
چنانك از ایشان نیز نشنود * بکلیسیا بکو * واکر از کلیسیا نیز نشنود * بشود پیش تو
18 همچو سود خور وهمچو حنیفي * راست بشما مي کویم که هر چه در زمین ببندید *
19 در آسمان بسته شود * وانچ در زمین بکشایید در آسمان کشوده شود * باز بشما مي
کویم اکر دو کس از شما بهم سازکار باشند در زمین * هر ارادت که خواهند براي
20 ایشان بشود از پدر من که بر آسمانست * وهر کجا دو یا سه کس بنام من کرد شده
21 باشند * من در میان ایشان باشم * انکه شمعون پیش او آمد وکفت تا چند باراي
22 خداوند * برادر من با من فریفتکار مي کند ومن اورا عفو کنم تا هفت بار * عیسي
بدو کفت نمي کویم تا هفت بار الا تا هفتاد بار هفت بار

* *Si ita est quod frater tuus tibi fraudi fuerit, vade tu & ille seorsùm, & redargue illum: si tibi auscultaverit, fratrem tuum lucratus es. Si ita non auscultaverit, tecum accipe unum aut duos: ut in ore duorum aut trium testium testimonium uniuscujusque verbi ratum sit. Si a minus ab illis etiam audierit, Ecclesiæ dic: si Ecclesiam etiam non audierit, sit coram te velut publicanus & velut ethnicus. Certè vobis dico, quòd quicquid clauseritis in terra, in cœlo clausum erit: & quicquid in terra aperueritis, in cœlo apertum erit. Rursum vobis dico, Si duo quipiam è vobis unà consenserint in terra, omne desiderium quod petierint, ipsis fiet à Patre meo qui in cœlis est. Et ubicunque duo aut tres homines in nomine meo congregati fuerint, ego in medio eorum ero. Tunc Simeon in conspectum ejus venit, & dixit; Usque quoties, ô Domine, frater meus mihi fraudem faciet, & ego ei condonabo? usque septies? Jesus ei dixit; Non dico usque septies, sed usque septuagies septies.*

Versio VULGATA LATINA.

15 Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te &
16 ipsum solum: si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si autem te non
audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum vel trium
17 testium stet omne verbum. Quòd si non audierit eos, dic ecclesiæ: si autem
18 ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Amen dico vo-
bis; Quæcunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cœlo: & quæ-
19 cunque solveritis super terram, erunt soluta & in cœlo. Iterùm dico vobis;
Quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcunque pe-
20 tierint, fiet illis à Patre meo, qui in cœlis est. Ubi enim sunt duo vel
21 tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Tunc accedens
Petrus ad eum, dixit; Domine, quoties peccabit in me frater meus, & di-
mittam ei? usque septies? Dicit illi Jesus; Non dico tibi usque septies, 22
sed usque septuagies septies. Ideò assimilatum est regnum cœlorum homini 23
regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis. Et cùm cœpisset rationem 24
ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta. Cùm 25
autem non haberet undè redderet, jussit eum dominus ejus venumdari, &
uxorem ejus, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi. Procidens au- 26
tem servus ille, orabat eum, dicens; Patientiam habe in me, & omnia red-
dam tibi. Misertus autem dominus servi illius, dimisit eum, & debitum 27
dimisit ei.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 16 * ان اخطاء اليك اخوك فاذهب واعتبه وحدكما فان سمع منك فقد ربحت اخاك * وان لم
17 يسمع منك فخذ معك واحدا او اثنين لان من فم شاهدين او ثلثة تثبت كل كلمة * وان لم
18 يسمع منهم فقل للجماعة • فان لم يسمع من الجماعة فيكون عندك كوثني وعشار * امين
اقول لكم ان كلما ربطتموه علي الارض يكون مربوطا في السموات وما حللتموه علي الارض يكون
19 محلولا في السموات * امين اقول لكم ايضا • انه اذا اتفق اثنان منكم علي الارض في كل
20 شي يطلبانه فيكون لهما من قبل ابي الذي في السموات * لانه حيثما اجتمع اثنان او
ثلثة باسمي فانا اكون هناك في وسطهم *

• الفصل الثامن والخمسون •

21 22 * حينئذ جاء اليه بطرس وقال يا رب اذا اخطي الي اخي الي كم اغفر له الي سبع مرات * فقال
23 له يسوع لست اقول لك الي سبع مرات بل الي سبعين من سبع مرات * ولهذا تشبه ملكوت
24 السموات انسانا ملكا اراد ان يحاسب عبيده * فلما بداء بمحاسبتهم قدم اليه واحد عليه جملة
25 26 وزنات * ولم يكن معه ما يوفي • فامر سيده ان يباع ومراته وبنوه وكلما له حتي يوفي * فخر
27 ذلك العبد له ساجدا قائلا يا رب تمهل علي لاوفيك كلما لك * فتحنن سيد ذلك العبد عليه
وترك له كلما عليه •

Si peccaverit in te frater tuus, vade, 15
& corripe eum, ambo privatim: quòd
si audierit te, jam lucratus es fratrem
tuum. Si verò non audierit te, sume 16
tecum unum aut duos, quoniam ex ore
duorum testium aut trium stat omne ver-
bum. Et si non audierit eos, dic Eccle- 17
siæ: & si non audierit Ecclesiam, sit
apud te sicut ethnicus & publicanus.
Amen dico vobis, Quodcunque ligave- 18
ritis super terram, erit ligatum in cœ-
lis: & quod solveritis super terram,
erit solutum in cœlis. Amen dico vobis 19
etiam, quòd cùm consenserint duo ex
vobis super terram in qualibet re quam
petierint, fiet eis à patre meo qui in cœ-
lis est. Nam ubicunque congregati fue- 20
rint duo aut tres in nomine meo, ego ero
ibi in medio eorum.

Sectio quinquagesima octava.

Tunc venit ad eum Petrus, & dixit ei; 21
Domine, cùm peccaverit in me frater
meus, quoties dimittam ei? ad septem
vices? Dixit ei Jesus, Non dico tibi 22
ad septem vices: sed ad septuaginta
vices septem vicibus. Ideò comparatur 23
regnum cœlorum homini regi, qui voluit
supputare cum servis suis. Et cùm cœ- 24
pisset supputare cum eis, oblatus est ei
unus qui debebat summam talentorum,
Et non habebat quod solveret. Quare 25
jussit dominus ejus ut venderetur &
uxor ejus, & filii ejus, & quidquid
habebat, ut solveret. Procidit autem 26
ille servus ante eum adorans, dicens;
O domine, proroga mihi, certè reddam
tibi omne quod tuum est. Et misertus est 27
dominus illius servi super eum, & di-
misit ei quicquid debebat.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወእመ ፡ አበሰ ፡ ለከ ፡ እኁከ ፡ ሑር ፡ ወገሥጾ ፡ በባሕቲትከ ፡ አንተ ፡ ወውእቱ ፡ ወእመሰ ፡ ሰ
16 ምዐከ ፡ ረባሕኮ ፡ እኋከ ። ወእመ ፡ ኢሰምዓከ ፡ ንሣእ ፡ ምስሌከ ፡ በደግም ፡ አሐደ ፡
17 ወክልኤተ ፡ ከመ ፡ በአፈ ፡ ክልኤ ፡ ወሠለስቱ ፡ ሰማዕት ፡ ይቁም ፡ ኵሉ ፡ ቃል ። ወእመሰ ፡
ኢሰምዖሙ ፡ ሶሙሂ ፡ ንግር ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወለቤተ ፡ ክርስቲያንሂ ፡ ኢሰምዓ ፡ ይኩን ፡
ከመ ፡ አረማዊ ፡ ወመጸብሐዊ ።

በ፫ ፡ ሰንበተ ፡ ክርስቲያን ፡

18 አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ዘአስርክሙ ፡ በምድር ፡ ይከውን ፡ እሱረ ፡ በሰማያት ፡ ወዘፈታ
19 ሕክሙ ፡ በምድር ፡ ፍቱሐ ፡ ይከውን ፡ በሰማያት ። ወዓደ ፡ እብለክሙ ፡ እመ ፡ ክልኤ
ቱ ፡ ኅብሩ ፡ እምኔክሙ ፡ በውስተ ፡ ምድር ፡ በእንተ ፡ ኵሉ ፡ ግብር ፡ ዘስእሉ ፡ ይትገበር ፡
20 ሎሙ ፡ በኀበ ፡ አቡየ ፡ ዘበ ፡ ሰማያት ። እስመ ፡ ኀበ ፡ ክልኤቱ ፡ ወሠለስቱ ፡ ሃለዉ ፡ ጉቡ
21 ኣን ፡ በሰምየ ፡ ህየ ፡ ሃለውኩ ፡ አነ ፡ መእከሎሙ ። ወእምዝ ፡ ቀርበ ፡ ኀቤሁ ፡ ጴጥሮስ ፡
22 ወይቤሎ ፡ እግዚኦ ፡ ስፍን ፡ እመ ፡ ላበሰ ፡ ሊተ ፡ እኁየ ፡ እኅድግ ፡ ሎቱ ፡ ስብዕኑ ። ወይቤ
ሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ኢይብለከ ፡ ሰብዕ ፡ ላ ፡ እስከ ፡ ሰብዓ ፡ በበ ፡ ሰብዕ ።

በእንተ ፡ ዘይፈድ ፡ እልፈ ፡ መክልየ ፡

23 በእንተዝ ፡ ትመስል ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ብእሴ ፡ ንጉሠ ፡ ዘፈቀደ ፡ ይግበር ፡ ሐሰበ ፡ ምስለ ፡
24 አግብርቲሁ ። እንዘ ፡ ይትሐሰብ ፡ አምጽኡ ፡ ሎቱ ፡ አሐደ ፡ ዘይፈድ ፡ እልፈ ፡ መክል
25 የ ። ወኀጢኦ ፡ ዘይፈድ ፡ አዘዘ ፡ እግዚኡ ፡ ይሢጥዎ ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ፡ ወምስለ ፡ ው
26 ሉዱ ፡ ወኵሎ ፡ ዘቦ ፡ ወይፈድ ። ወወድቀ ፡ እንከ ፡ ውእቱ ፡ ገብር ፡ ወሰገደ ፡ እንዘ ፡ ይብ
27 ል ፡ እግዚኦ ፡ ተዓገሠኒ ፡ ወኵሎ ፡ እደ ፡ እፈድየከ ። ወምሕሮ ፡ እግዚኡ ፡ ለውእቱ ፡ ገ
ብር ፡ ወኀደጎ ። ወዕዳሁኒ ፡ ኀደገ ፡ ሎቱ ።

Et si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum solummodò inter 15
te & ipsum: et si audierit te, lucratus es fratrem tuum. Et si non audierit, 16
accipe tecum denuò unum & duos, ut in ore duorum & trium testium stet o-
mne verbum. Et si non audierit eos, nunciato domo Christianorum: & do- 17
mum Christianorum non audiens, sit sicut gentilis & publicanus.

Sabbato tertio Christianorum.

Amen dico vobis, quòd illud quod ligavistis in terra, erit ligatum in cœlis: 18
& quod solvistis in terra, solutum erit in cœlis. Et iterum dico vobis, Si 19
duo convenerunt è vobis in terra, de omni re quam petierunt, fiet iis apud
patrem meum qui est in cœlis. Quia ubi duo & tres congregati sunt in 20
nomine meo, ibi sum ego in medio eorum. Et tunc accessit ad eum Petrus, 21
& dicit ei; Domine, quoties si peccaverit in me frater meus, remittam ei?
septies? Et dicit ei Dominus Jesus, Non dico tibi Septies; sed, usque se- 22
ptuagies septies.

De eo qui debuit decem millia talenta.

Et propterea simile est regnum cœlorum viro regi, qui voluit facere rationem 23
cum servis suis. Et quando supputans erat, attulerunt ei unum qui debe- 24
bat ei decem millia talenta. Et quum non posset hæc reddere, jussit domi-
nus ejus vendere eum, cum uxore ejus, & cum filiis ejus; & omnia quæ ha- 25
bebat, & reddere. Et procidit igitur ille servus, & adoravit, dicens; 26
Domine, patienter ferto me, & totum debitum reddam tibi. Et misertus 27
est dominus illius servi, & remisit ei; & debitum suum etiam remisit ei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

صد مثل ان خواجه كه پيش غلام خود قرض داشت

23 * براي اين ملكوت آسمان مانند شد بمردي امير • خواست كه از بندكان خود حساب
24 خواهد • * چون اغاز كرد • اوردند پيش اويكي را كه بر وي ده [هزار] تومان قرض
25 بود • * واو نداشت كه بكزارد • امير او فرمود او وزن وفرزندان او [وهر چه دارد] فروخته
26 شوند وقرض را بكزارند • * آن بنده پيش امير سجود كرد وبروي درافتاد • وكفت اي
خداونده ازبراي جان خود • مرا آزام ده ومهلت • تا بساكني حق خداوند را بكزارم •
27 * امير بر وي رحمت كرد واورا رها كرد وكناه اورا كذاشت •

C. Parabola illius domini qui
servum suum debito ob-
strictum habuit.

Ob hoc regnum cœli simile est vi- 23
ro imperatori, volenti à servis
suis rationem exigere. Et cùm 24
cœpisset, adduxerunt ad eum quen-
dam, qui decies mille minarum
debito obstrictus erat. Et cum ille 25
non haberet quo solveret, dominus
ejus jussit ipsum, & uxorem & fili-
os ejus, & omnia quæ habuit vendi-
ta esse, ut debitum solverent. Servus 26
ille domino venerationem exhibuit,
et in faciem procidit, et dixit; O do-
mine per animam tuam oro, mihi
moram concede et spatium, ut satis-
factione justa domino persolvam.
Dominus in eum misericordiâ usus 27
est, et eum dimisit, et culpam ejus
præteriit.

Egressus autem servus ille, invenit unum *conservorum suorum*, qui debebat
28 Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν
ei centum denarios, & *apprehendens* eum suffocabat, dicens; Redde *mihi* quod debes.
αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε, λέγων, Ἀπόδος μοι ὅ, τι ὀφείλεις.
Procidens *ergò* conservus ejus *ad pedes ejus*, rogabat eum, dicens;
29 Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, παρεκάλει αὐτὸν, λέγων,
Longanimis esto in me, & omnia reddam tibi. Ille autem noluit:
30 Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν,
sed *abiens conjecit* eum in *custodiam*, donec redderet debitum.
ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον.
Videntes autem conservi ejus *facta*, contristati sunt valdè: & *venientes*
31 Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες
declaraverunt domino suo omnia *facta*. Tunc *advocans*
32 διεσάφησαν τῷ κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα. Τότε προσκαλεσάμενος
illum dominus suus, *dicit* illi; Serve nequam, omne debitum *illud*
αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ, Δοῦλε πονηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην
dimisi tibi, quoniam *advocâsti* me. Nónne oportuit & te misereri conservi
33 ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με. Οὐκ ἔδει καί σε ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν
tui, sicut & ego tui misertus sum? Et iratus dominus ejus, tradidit eum
34 σου, ὡς καὶ ἐγώ σε ἠλέησα; Καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ, παρέδωκεν αὐτὸν
tortoribus, quoad usque redderet universum debitum *ei*. Sic
35 τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. Οὕτω
& pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque
καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος
fratri suo de cordibus vestris *lapsus eorum*.
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

CAP. XIX. ιθ'.

Et factum est cùm consummâsset Jesus sermones istos, *transtulit se*
ξπθ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν 1
ε à Galilæa, & venit in fines Judææ trans Jordanem. Et
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ 2
secutæ sunt eum turbæ multæ: & curavit eos ibi. Et accesserunt ad
Μ' ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ. Καὶ προσῆλθον 3
eum Pharisæi tentantes eum, & dicentes *ei*; Si licet: homini
αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες αὐτῷ, Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ
absolvere uxorem suam, *juxta omnem causam*? Qui *verò* respondens
ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 4
ait eis; Non legistis, quia *faciens* ab initio, masculum &
εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς, ἄρσεν καὶ
fœminam fecit eos? Et dixit; Propter hoc dimittet homo
θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς; Καὶ εἶπεν, Ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος 5
patrem, & matrem, & adhærebit uxori suæ,
τὸν πατέρα, καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ,
& erunt duo in *carnem unam*. Itaque non *ampliùs* sunt duo, sed caro
καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Ὥστε οὐκ ἔτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ 6
una: Quod ergò Deus conjunxit, homo non separet. Dicunt
μία. Ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Λέγουσιν 7
illi; Quid ergò Moyses mandavit dare libellum *discessionis*, & *ab-*
αὐτῷ, Τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπ-
solvere eam?
ολῦσαι αὐτήν;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 ܢܦܩ ܕܝܢ ܥܒܕܐ ܗܘ ܘܐܫܟܚ ܚܕ ܡܢ ܟܢܘܬܗ ܕܚܐܒ ܗܘܐ ܠܗ ܡܐܐ ܕܝܢܪܝܢ. ܘܐܚܕܗ *
29 ܘܚܢܩ ܗܘܐ ܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܗܒ ܠܝ ܡܕܡ ܕܚܐܒ ܐܢܬ ܠܝ. * ܘܢܦܠ ܗܘ ܟܢܘܬܗ ܥܠ
30 ܪ̈ܓܠܘܗܝ ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܘܐܡܪ. ܐܓܪ ܪܘܚܟ ܥܠܝ ܘܟܠ ܦܪܥ ܐܢܐ ܠܟ. * ܗܘ ܕܝܢ ܠܐ ܨܒܐ.
31 ܐܠܐ ܐܙܠ ܐܪܡܝܗ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪ̈ܐ. ܥܕܡܐ ܕܢܬܠ ܠܗ ܡܕܡ ܕܚܐܒ ܠܗ. * ܟܕ ܚܙܘ ܕܝܢ
ܟܢܘܬܗ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܟܪܝܬ ܠܗܘܢ ܛܒ. ܘܐܬܘ ܐܘܕܥܘ ܠܡܪܗܘܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܗܘܐ.
32 * ܗܝܕܝܢ ܩܪܝܗܝ ܡܪܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܥܒܕܐ ܒܝܫܐ. ܟܠܗ ܚܘܒܬܐ ܗܝ ܫܒܩܬ ܠܟ
33 34 ܕܒܥܝܬ ܡܢܝ. * ܠܐ ܘܠܐ ܗܘܐ ܠܟ ܐܦ ܐܢܬ ܠܡܪܚܡ ܥܠ ܟܢܘܬܟ ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܪܚܡܬܟ. * ܘܪܓܙ ܡܪܗ
35 ܘܐܫܠܡܗ ܠܡܢܓܕܢܐ ܥܕܡܐ ܕܢܦܪܘܥ ܟܠ ܡܕܡ ܕܚܐܒ ܠܗ. * ܗܟܢܐ ܐܒܝ ܕܒܫܡܝܐ
ܥܒܕ ܠܟܘܢ. ܐܢ ܠܐ ܬܫܒܩܘܢ ܐܢܫ ܠܐܚܘܗܝ ܡܢ ܠܒܟܘܢ ܣܟܠܘܬܗ.
* ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܥܐܕܐ ܕܨܠܝܒܐ * ܡܬܪ * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܛ *
1 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܠܡ ܝܫܘܥ ܡ̈ܠܐ ܗܠܝܢ. ܫܢܝ ܡܢ ܓܠܝܠܐ. ܘܐܬܐ ܠܬܚܘܡܐ ܕܝܗܘܕ
2 3 ܠܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ. * ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܟܢܫ̈ܐ ܣܓܝܐ̈ܐ. ܘܐܣܝ ܐܢܘܢ ܬܡܢ. * ܘܩܪܒܘ ܠܘܬܗ
ܦܪ̈ܝܫܐ ܘܡܢܣܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܢ ܫܠܝܛ ܠܓܒܪܐ ܠܡܫܪܐ ܐܢܬܬܗ ܡܛܠ ܟܠ ܥܠܐ. * ܗܘ ܕܝܢ 4
ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܕܗܘ ܕܥܒܕ ܡܢ ܒܪܫܝܬ. ܕܟܪܐ ܘܢܩܒܬܐ ܥܒܕ ܐܢܘܢ.
5 * ܘܐܡܪ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܫܒܘܩ ܓܒܪܐ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ. ܘܢܩܦ ܠܐܢܬܬܗ. ܘܢܗܘܘܢ ܬܪ̈ܝܗܘܢ ܚܕ
6 ܒܣܪ. * ܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܘ ܬܪܝܢ ܐܠܐ ܚܕ ܦܓܪ. ܡܕܡ ܗܟܝܠ ܕܐܠܗܐ ܙܘܓ. ܒܪܢܫܐ ܠܐ ܢܦܪܫ.
7 * ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܡܘܫܐ ܦܩܕ ܕܢܬܠ ܟܬܒܐ ܕܫܘܒܩܢܐ ܘܢܫܪܝܗ.

28 Exiit autẽ servus ille, & invenit unũ ex conservis suis qui debebat ei centum denarios, & prehensum eum suffocabat, & dicebat ei; Da mihi quod mihi debes.
29 Et procidens conservus ille ad pedes ejus rogabat eum, dicens; Longanimis esto erga me, & omnia tibi rependam.
30 Ille verò noluit, sed abiit, conjecit eum in carcerem, quousque redderet quod sibi debebat.
31 Quum autem vidissent conservi eorum quod factum fuerat, ægrè tulerunt admodùm: & venientes renuntiârunt domino suo quicquid factum fuerat.
32 Tunc advocavit eum dominus ipsius, & dixit ei; Serve nequam, totum illud debitum remiseram tibi, ut qui me deprecatus fuisses.
33 Nónne oportebat te misericordiâ commoveri erga conservum tuum, sicut ego misertus fueram tui?
34 Proinde excanduit dominus ejus, eumque tradidit tortoribus, quousque persolveret quicquid ipsi debebat.
35 Ita faciet vobis Pater meus qui in cœlis est, nisi remiseritis suo quisque fratri ex corde vestro peccatum illius.

Matutinis dominicæ post festum Crucis. 47.

CAP. XIX.

Et factum est quum absolvisset Jesus hos sermones, contulit se à Galilæa, & venit in fines Judææ ultra Jordanem. Veneruntque post eum cœtus multi, & sanavit eos illic. Et accesserunt ad eum Pharisæi, ac tentabant eum, dicentes; Licétne homini dimittere uxorem suam ex qualibet occasione? Ipse verò respondit, & dixit eis; Nónne legistis, quòd is qui fecit à principio, masculum & fœminam fecerit eos? Et dixit; Propterea relinquet vir patrem suum, matremque suam, & adhærebit uxori suæ, eruntque ambo unus caro. Itaque non sunt duo, sed unum corpus: quod ergò Deus conjunxit, homo ne disjungat. Dicunt ei; Quare igitur Moses præcepit ut daremus libellum repudii, & eam dimitteremus?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

28 * انكه بنده بدر آمد واز معاملان خودش يكي را ديد كه صد دينار پيش او داشت
29 اورا گرفت. والزام كرد كه حق مرا برسان. * او از وي مهلت خواست كه مرا بخش
30 تا باهستگي حق ترا بگزارم. * او قبول نكرد. وان مردرا در زندان كرد تا ان وقت كه
31 حق او را بگزارد. * چون كسان ديگر آنرا ديدند دلتنك شدند آمدند وهر چه شده
32 بود با خداوند خود گفتند. * انگه امير اورا خواند وبدو گفت. اي بندهٔ شوم
اينك هر گناهي كه كرده بودي بتو گذاشتم [براي انك ازمن درخواست كردي]
33 واجب نشد. * كه تو نيز بر معامل خود رحمت كني. * انچنانك من بر تو رحمت
34 كردم. * وازو در خشم رفت واورا بدست عقوبت داران سپرد تا انكه † كه بگزارد انچ بر
35 وي قرض است. * اين چنين پدر من كه بر آسمانست با شما بكند. اكر كسي از
شما بهمگي دل خود گناه برادرخود رها نكند صد يك انجا كه براي
1 * وچون عيسي اين سخنها را تمام كرد. ازجليل سوي يهودا آمد طلاق پرسيدند

Tunc servus egressus est, & ex sodalibus suis quendam vidit, qui centum denarios ei debebat: & eum prehendens ad solutionem egit, dicens; Quin debitum mihi redde. Alter ab illo dilationem petiit: oro, inquit ut mihi parcas ut morâ datâ debitum tibi persolvam. Ille non acquievit, sed hominem in carcerem compegit, usque quo debitum ei solveret. Cùm homines alii hoc viderent, contristati sunt: venerunt itaque, & quicquid factum fuerat, domino suo enarrant. Tunc dominus illum accersivit, & ei dixit; O serve nequam, ecce totam culpam quam contraxeras tibi remisi, quòd à me peteres. Nónne oportuit ut tu etiam cum sodali tuo mitius ageres, quemadmodum ego tecum mitius egeram? Et ab eo in iram processit, & eum in manum tortorum tradidit, quoadusque redderet quo tenebatur debitum. Similiter Pater meus qui in cœlis est vobiscum aget, si quis ex vobis cum toto corde suo delictum fratris sui non remiserit.

CI. Ubi de divortio quærebant.

CAP. XIX.

Et cùm Jesus hos sermones consummâsset, à Galilæa in Judæam ...

Versio VULGATA LATINA.

28 Egressus autem servus ille, invenit unum de conservis suis, qui debebat ei cen-
29 tum denarios: & tenens suffocabat eum, dicens; Redde quod debes. Et proci-
dens conservus ejus, rogabat eum, dicens; Patientiam habe in me, & omnia
30 reddam tibi. Ille autem noluit: sed abiit, & misit eum in carcerem, donec
31 redderet debitum. Videntes autem conservi ejus quæ fiebant, contristati sunt
32 valdè: & venerunt, & narraverunt domino suo omnia quæ facta fuerant. Tunc
vocavit illum dominus suus: & ait illi; Serve nequam, omne debitum dimisi
33 tibi quoniam rogâsti me: Nónne ergò oportuit & te misereri conservi tui, sicut
34 & ego tuî misertus sum? Et iratus dominus ejus tradidit eum tortoribus, quo-
35 adusque redderet universum debitum. Sic & Pater meus cœlestis faciet vobis, si
non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.

CAP. XIX.

ET factum est, cùm consummâsset Jesus sermones istos, migravit à Galilæa, & 1
venit in fines Judææ trans Jordanem. Et secutæ sunt eum turbæ multæ, & cu- 2
ravit eos ibi. Et accesserunt ad eum Pharisæi tentantes eum, & dicentes; 3
Si licet homini dimittere uxorem suam, quacunque ex causa? Qui respon- 4
dens ait eis; Non legistis, quia qui fecit hominem ab initio, masculum & fœ-
minam fecit eos? Et dixit; Propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & 5
adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed 6
una caro. Quod ergò Deus conjunxit, homo non separet. Dicunt illi; Quid 7
ergò Moyses mandavit dare libellum repudii, & dimittere?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 * فخرج ذلك العبد فوجد عبدا واحدا من اصحابه له عليه مائة دينار فامسكه وخنقه وقال
29 له اعطني ما عليك * فخر ذلك العبد علي رجليه وطلب اليه قايلا تمهل علي وانا اوفيك * فابي
30 ومضي فوضعه في السجن حتي يوفي جميع ما عليه * فراي اصحابه العبيد ما كان فحزنوا
31 جدا وجاوا فاعلموا سيدهم بكلما كان * حينيذ دعاه سيده وقال له ايها العبد الشرير كلما
32 كان عليك تركته لك لانك سالتني * افما كان يجب عليك ايضا ان ترحم ذلك العبد
33 صاحبك كرحمي اياك * وغضب سيده ودفعه الي المعذبين حتي يوفي جميع ما عليه *
34 * وهكذا ابي السماي يصنع بكم ان لم تغفروا لاخويكم من كل قلوبكم *
35

الفصل التاسع والخمسون *

1 * ولما اكمل يسوع هذا الكلام انتقل من الجليل وجاء الي تخوم اليهودية وعبر الاردن *
2 * فتبعه جمع كثير فابراهم هناك * فجاء اليه الفريسيون ليجربوه قايلين هل يحل للانسان
3 ان يطلق مراته لاجل كل علة * فاجابهم قايلا اما قراتم ان الذي خلق في البدء خلقهما
4 ذكرا وانثي * وقال من اجل ذلك يترك الانسان اباه وامه ويلصق بمراته ويكونا كلاهما
5 جسدا واحدا * وليس هما اثنين لكن جسدا واحدا * وما جمعه الله لا يفرقه الانسان * فقالوا له
6 فلماذا اوصي موسي ان نعطي كتاب طلاق ونخلي *
7

Egressus autem est ille servus, & invenit servum unum ex sodalibus suis, qui debebat ei centum denarios; & tenuit eum, & suffocavit eum, ac dixit illi; 28
Da mihi quod debes. Et procidit ille servus ad pedes ejus, et deprecatus est eum, dicens; Proroga mihi, et ego solvam tibi. 29
Verùm renuit, et abiit, posuitque eum in carcere, quatenus redderet omne quod debebat. 30
Viderunt autem sodales ejus conservi quod contigerat, et contristati sunt valdè; et venerunt ac nuntiaverunt domino suo quodcunque factum fuerat. 31
Tunc vocavit illum dominus ejus, et dixit ei; O serve nequam, quodcunque debebas, dimisi tibi, quoniam tu rogâsti me; 32
Nonne oportebat te quoque misereri illius servi socii tui, juxta misericordiam meam erga te? 33
Et iratus est dominus ejus, et dedit illum tortoribus, quoad redderet omne quod debebat. 34
Et sic pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis fratribus vestris de totis cordibus vestris. 35

Sectio quinquagesima nona.

CAP. XIX.

Cumque absolvisset Jesus hæc verba, migravit à Galilaa, et venit ad fines Judææ, et trans Jordanem. 1
Et secuta est eum turba magna; et sanavit eos ibi. 2
Et venerunt ad eum Pharisæi ut tentarent eum, dicentes; Num licet homini dimittere uxorem suam propter quamcunque causam? 3
Respondit eis, dicens; Nonne legistis, quòd is qui creavit in principio, creaverit ambos marem et fœminam? 4
Et dixit, Propter hoc dimittet homo patrem suum et matrem suam, et adhærebit uxori suæ: et erunt ambo corpus unum; 5
Et non sunt duo, sed corpus unum. Itaque quod conjunxit Deus, ne separet illud homo. 6
Dixerunt ei, Quare præcepit Moyses dari ei libellum repudii, atque destitui. 7

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ወወፅአ : ውእቱ : ገብር : ረከበ : ላሐደ : እምቢጹ : ዘይፈድዮ : ምእተ : ዲናረ : ወአኃዞ :
29 ይሳንቆ : እንዘ : ይብል : ሀብ : ሰልጥ : ዘትፈደ:=: ወወድቀ : ውእቱ : ገብረ : እግዚኡ :
30 ወአስተብቍዖ : እንዘ : ይብል : ተዓገሠኒ : ወኵሎ : እደ : እፈድየከ:=: ወአበዮ : ወሐ
31 ረ : ወአሞቅሖ : እስከ : ይፈድዮ:=: ወእምዝ : ርእዩ : አብያጺሁ : ዘከመ : ረሰዮ : ተከ
32 ዙ : ጥቀ : ወሐዊሮሙ : ነገርዎ : ለእግዚኦሙ : ኵሎ : ዘከመ : ኮነ:=: ወእምዝ : ጸው
ዖ : እግዚኡ : ወይቤሎ : ገብር : እኩይ : ኵሎ : ዕደ : ኅደጉ : ለከ : እስመ : አስተብቋዕከ
33 ኒ:=: አኮሁ : መፍትው : ላንተኒ : ትምሐር : ቢጸከ : ከመ : አነ : ምሐርኩከ:=: ወተ
34 ምዕዐ : እግዚኡ : ወመጠዎ : ለአለ : ይኴንኑ : እስከ : አሜ : ይሰልጥ : ኵሎ : ዘይፈድ
35 ዮ:=: ከማሁኬ : አቡየኒ : ሰማያዊ : ይገብር : ለክሙ : እመ : ኢኃደግሙ : ለቢጽክሙ :
እምልብክሙ::=:
1 ወኮነ : እምዘ : ፈጸመ : እግዚእየሱስ : ዘነገረ : ተንሥአ : እምገሊላ : በጽሐ : ውስተ :
2 አድባረ : ይሁደ : ማዕዶተ : ዮርዳኖስ:=: ወተለውዎ : አሕዛብ : ብዙኃን : ወፈወሶሙ :
በሃየ::=:

በእንተ : እለ : ተስእልዎ : እመ : ይከውኖሙ : ድሒረ : ብእሲቶ:

3 ወመጽኡ : ኀቤሁ : ፈሪሳውያን : እንዘ : ያሜክርዎ : ወይብሉ : ይከውኖሁ : ኀዲገ : ብእሲ
4 ት : በኵሉ : ዘአበሰት::=: ወአውሥአ : ይቤ : ኢያንበብክሙሁ : ብእሴ : ወብእሲተ : ገብ
5 ሮሙ : እግዚአብሔር:=: ወይቤ : በእንተዝ : ይኃድግ : ብእሲ : አባሁ : ወእሞ : ወይተል
6 ዋ : ለብእሲቱ : ወይከውኑ : ክልኤሆሙ : አሐደ : ሥጋ : ወአሐደ : ደመ:=: እንከሰኬ : ኢ
ኮኑ: ክልኤቱ: ዘእንበለ: አሐዱ: ሥጋ : እሙንቱ:: ዘእግዚአብሔር : አስተፃመረ: ሰብእ: ኢይ
7 ፈልጥ:=: ወይቤልዎ: እፎ: እንከ: አዘዘ: ሙሴ: የሀቡ: መጽሐፈ: ፍልጠት: ወይኅድጉ::=:

Et exiens ille servus invenit unum è sociis suis, qui debebat ei centum denarios: & prehendens eum suffocat eum, dicens; Dato totum quod debes. 29
Et procidit in servum domini ejus, & rogavit eum, dicens; Patientiam habe me, 30
& totum debitum reddam tibi. Et noluit: & abiit & vinxit eum, donec redderet. 31
Et quandò viderunt socii ejus quomodò fecisset ei, contristati sunt valdè: & euntes narraverunt domino suo totum sicut factum fuit. 32
Et tunc vocavit eum dominus ejus, & dixit ei; Serve male, totum debitum remisi tibi, quia rogâsti me: 33
Nonne oporteat quòd tu etiam miserearis socii tui: sicut ego misertus sum tui? 34
Et iratus fuit dominus ejus, & tradidit eum judicantibus, usquequò solveret totum quod deberet ei. 35
Sic igitur Pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis fratribus vestris è cordibus vestris.

CAP. XIX.

ET factum est quum consummâsset Dominus Jesus hunc sermonem, surgens à Galilæa venit in montes Judææ trans Jordanem. 1
Et sequuti sunt eum populi multi, & sanavit eos ibi. 2

De iis qui interrogabant an liceret uxorem repudiare.

Et venerunt ad eum Pharisæi tentantes eum, & dicentes; Licétne dimittere uxorem, propter omne in quo displicet? 3
Et respondens dicit; Nónne legistis, Masculum & fœminam creavit eos Deus? 4
Et dicit, Propter hoc dimittet homo patrem ejus, & matrem ejus, & adhærebit uxori suæ, & erunt ambo una caro & unus sanguis. 5
Igitur non sunt duo, sed unum corpus sunt: quos Deus conjunxit, homo non separabit. 6
Et dicunt ei, Quomodò igitur præcepit Moyses ut darent scripturam separationis, & dimitterent? 7

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

ازان سوی اردن * جماعتی بسیار ازپس او آمدند ازرنجورا ومعلولان ایشانرا انجا خوش 2
کرد * انکه معترلان پیش او آمدند واورا می ازمودند * وگفتند رواست ادمی بهر 3
بهانهٔ زن خود را طلاق دهد * مسیح بدیشان جواب داد وگفت نخواندید انك ازاغاز 4
ایشانرا ساخت نر وماده باهم ساخت * وبرای این گفت که مرد مادر وپدر خود را رها 5
کند وبا زن خود یکی شود وهر دو یک تن باشند * اکنون دو نیستند الا یک تن 6
هر چه خدا اورا جفت کرد ادمی طاق نتواند کردن * بدو گفتند چرا موسی گفت که 7
طلاق نامه بدهید وایشانرا جدا کنید *

ab altera parte Jordanis.
Et turba multa sequuta est cum ægrotorum & morbidorum, quos ibi sanavit. 2
Tunc Pharisæi ad eum venerunt, & cum tentârunt, & dixerunt; Licétne homini quovis prætextu uxori suæ repudium remittere. 3
Christus illis responsum dedit, & dixit; Nónne legistis eum qui ab initio eos fecit, marem & fœminam pariter fecisse? 4
Et propterea dixisse, ut homo patrem & matrem suam relinqueret, & cum uxore sua unus fieret, & ambo unum corpus evaderent. 5
Itaque jam duo non sunt, sed unum corpus: quicquid autem Deus copulavit, homo non potest disjungere. 6
Ei dicunt, Quare Moses sic dixit, Libellum repudii date, & eas sejungite. 7

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΙ̃ΟΝ. ΚΕΦ. Μ'. ΜΑ'.

Ait illis; *Quòd* Moyses ad duritiam cordis vestri, permisit vobis
8 Λέγει αὐτοῖς, Ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν, ἐπέτρεψεν ὑμῖν
absolvere uxores vestras: ab initio autem non *factum est ita*. Dico
9 ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω. Λέγω
autem vobis; Quia quicunque *absolverit* uxorem suam, *si non super fornicatione*,
δὲ ὑμῖν, Ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ,
& duxerit aliam, mœchatur: & dimissam *ducens*, mœchatur.
καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας, μοιχᾶται.
Dicunt ei discipuli ejus; Si ita est causa hominis cum
10 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ ρζα
uxore, non *confert* nubere. *Ille verò* dixit illis; Non omnes capiunt
11 τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ πάντες χωροῦσι
verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi, qui de utero
12 τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. Εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας
matris nati sunt sic: & sunt eunuchi, qui *castrati* sunt ab
μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ
hominibus: & sunt eunuchi, qui castraverunt seipsos propter
τῶν ἀνθρώπων· καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ
regnum cœlorum. *Potens* capere, capiat. Tunc ρζβ
13 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω. Τότε β

oblati sunt ei *parvuli*, ut manus imponeret eis, & oraret.
προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται.
At discipuli increpabant eos. *At* Jesus ait; Sinite *parvulos*,
οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία, 14
& *ne prohibete* eos venire ad me: *nam* talium est regnum cœlorum.
καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
MA' Et *imponens* eis manus, abiit indè. Et ecce unus accedens,
Καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν, 15
ρζγ ait illi; Magister bone, quid boni faciam, ut habeam vitam æternam? 16
β εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον;
Ipse verò dixit ei; Quid me *dicis bonum*? *nemo* bonus, *si non* unus,
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, 17
Deus. Si autem vis ingredi ad vitam, serva mandata. Dicit
ὁ Θεός. εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς. Λέγει 18
illi; Quæ? *At* Jesus dixit; Hoc, Non *occides*, Non adulterabis, Non
αὐτῷ, Ποίας; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, Τὸ, Οὐ φονεύσεις, Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ
furaberis, Non *falsò testaberis*. Honora patrem tuum, & matrem: &
κλέψεις, Οὐ ψευδομαρτυρήσεις. Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα· καὶ, 19
ρζβ Diliges proximum tuum sicut teipsum.
β Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܘܫܐ ܠܘܩܒܠ ܩܫܝܘܬ ܠܒܟܘܢ ܐܦܤ ܠܟܘܢ ܕܬܫܪܘܢ ܢܫܝܟܘܢ. *
9 ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܗܟܢܐ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ .. ܕܡܢ ܕܢܫܒܘܩ ܐܢܬܬܗ ܘܠܐ
10 ܕܠܐ ܥܠ ܙܢܝܘܬܐ ܘܢܤܒ ܐܚܪܬܐ ܓܐܪ. ܘܡܢ ܕܫܒܝܩܬܐ ܢܤܒ ܓܐܪ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ.
11 ܐܢ ܗܟܢܐ ܐܝܬ ܕܝܢܐ ܒܝܬ ܓܒܪܐ ܠܐܢܬܬܗ . ܠܐ ܦܩܚ ܠܡܤܒ ܐܢܬܬܐ. * ܗܘ ܕܝܢ
12 ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܟܠܢܫ ܤܦܩ ܠܗ ܠܡܠܬܐ ܗܕܐ ܐܠܐ ܡܢ ܕܝܗܝܒ ܠܗ. * ܐܝܬ ܓܝܪ
ܡܗܝܡܢܐ ܕܡܢ ܟܪܤܐ ܕܐܡܗܘܢ ܐܬܝܠܕܘ ܗܟܢܐ. ܘܐܝܬ ܡܗܝܡܢܐ . ܕܡܢ ܒܢܝܢܫܐ
ܗܘܘ ܡܗܝܡܢܐ. ܘܐܝܬ ܡܗܝܡܢܐ . ܕܥܒܕܘ ܢܦܫܗܘܢ ܡܗܝܡܢܐ ܡܛܠ
13 ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܡܢ ܕܡܫܟܚ ܠܡܤܦܩ ܢܤܦܩ. * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܠܗ ܛܠܝܐ ܕܢܤܝܡ
14 ܐܝܕܗ ܥܠܝܗܘܢ ܘܢܨܠܐ . ܘܟܐܘ ܒܗܘܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ.
ܫܒܘܩܘ ܛܠܝܐ ܢܐܬܘܢ ܠܘܬܝ ܘܠܐ ܬܟܠܘܢ ܐܢܘܢ. ܕܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܓܝܪ
15 ܐܝܬܝܗ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. * ܘܤܡ ܐܝܕܗ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܐܙܠ ܡܢ ܬܡܢ.
* ܕܘܟܪܢܐ ܕܐܒܐ ܐܢܛܘܢܝܘܤ ܘܩܕܝܫܐ ܚܒܪܘܗܝ * ܡܚ *
16 ܘܐܬܐ ܚܕ ܩܪܒ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ ܛܒܐ . ܡܢܐ ܕܛܒ ܐܥܒܕ ܕܢܗܘܘܢ ܠܝ ܚܝܐ *
17 ܕܠܥܠܡ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ. ܡܢܐ ܩܪܐ ܐܢܬ ܠܝ ܛܒܐ. ܠܝܬ ܛܒܐ ܐܠܐ ܐܢ ܚܕ
18 ܐܠܗܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܠܡܥܠ ܠܚܝܐ. ܛܪ ܦܘܩܕܢܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܐܝܠܝܢ. ܗܘ ܕܝܢ
ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ. ܕܠܐ ܬܩܛܘܠ. ܘܠܐ ܬܓܘܪ. ܘܠܐ ܬܓܢܘܒ. ܘܠܐ ܬܤܗܕ ܤܗܕܘܬܐ ܕܫܘܩܪܐ.
19 ܘܝܩܪ ܠܐܒܘܟ ܘܠܐܡܟ. ܘܐܚܒ ܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ. *

* Ait illis, Moses *ut iret* obviàm duritiei 8
cordis vestri, concessit vobis dimittere u-
xores vestras: veruntamen à principio non
ita fuit. Dico autem vobis, Quisquis di- 9
miserit uxorem suam præter adulterium, &
duxerit aliam, mœchatur: quique dimis-
sam duxerit, mœchatur. Dicunt ei disci- 10
puli ejus, Si talis est rigor inter virum &
uxorem suam, non expedit ducere uxorem.
Ipse verò dixit eis, Non quilibet capax est 11
hujus sermonis, sed is cui datum est. Sunt 12
enim eunuchi qui ab utero matris suæ ita
geniti sunt: sunt & eunuchi qui ab ho-
minibus facti sunt spadones: denique sunt
eunuchi qui fecêre seipsos eunuchos pro-
pter regnum cœlorum. Qui potest capax
esse, capiat. Tunc obtulerunt ei pueru- 13
los, ut manum suam eis imponeret, & o-
raret: objurgaverunt autem eos discipuli
ejus. Ipse verò Jesus dixit eis, Sinite pu- 14
erulos venire ad me, neque prohibeatis
eos: eorum enim qui sunt sicut isti, est
regnum cœlorum. Et imposuit eis manum 15
suam, & abiit illinc.

Commemoratione patris Antonii & Sanctorum sociorum ejus. 48.

Et quidam accessit ac dixit ei, Doctor 16
bone, quid boni faciam ut habeam vi-
tam æternam? Ipse verò dixit ei; Quid 17
vocas me bonum? Non est bonus, nisi u-
nus Deus. Si verò vis ad vitam ingredi,
serva mandata. Dicit ei, Quænam? At 18
ipse Jesus dixit ei, Non occides, neque
mœchaberis, neque furaberis, neque testa-
beris testimonium falsum; Et, Honora 19
patrem tuum matremque tuam; &, Diliges
proximum tuum ut animam tuam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 * گفت براي سختي دل شما موسي بشما دستوري داد • كه زنان خود را طلاق دهيد •
9 زيرا كه از اول اين چنين نبود • * اكنون بشما مي گويم هر كه زن خود را بي سبب
فسادي † رها كند وديگري ديگر بستاند • زنا كرده باشد • وهر كه زن طلاق
10 كرده را بستاند در فساد باشد • * شاگردان او بدو گفتند • كه اگر اين چنين
11 ملامتها درميان مرد وزن است • روا نيست كه كسي زن بستاند • * عيسي بديشان
12 گفت نه هر كسي بدين برازد • الا انك بدو داده شود • * براي انك هستند كساني
كه از شكم مادر خود خصي زاييده شدند • وهستند كه خلق ايشانرا خصي كرده
اند • وهستند كساني كه خود خود را خصي كنند براي ملكوت آسمان هر كه بخواهد
13 بورزد بورزد * انگه كودكان پيش او آمدند تا دست بر ايشان نهد • ونماز كند •
14 شاگردان او بر كودكان بانك زدند • * عيسي بشاگردان خود گفت • بگذاريد
تا كودكان پيش من بيايند • وايشانرا منع مكنيد • زيرا كه ملكوت

* *Ait, Propter duritiem cordis* 8
vestri Moses vobis permissionem
dedit, ut uxoribus vestris repu-
dium renuntiaretis: quoniam ab
initio non fuit sic. Jam 9
autem *vobis dico; Quicunque*
uxorem suam, nisi stupri causâ,
dimiserit, & quamlibet aliam
duxerit, adulterium commisit:
& qui mulierem repudiatam du-
xerit, in adulterio est. Discipuli 10
ejus illi dixerunt; Quòd si ita
se habet causa inter hominem
& uxorem, non expedit ut ho-
mo uxorem ducat. Jesus illis 11
dixit; Haud quivis homo huic
idoneus est, sed is cui datum
fuerit. Sunt enim quidam, qui 12
ab utero matris suæ eunuchi na-
ti sunt; & sunt quos homines
eunuchos fecerunt: sunt etiam
quidam, qui ipsi se eunuchos fe-
cerunt propter regnum cœlorum.
Quicunque voluerit præstare,
præstet. Tunc puerulì ad eum 13
venerunt, ut manum illis impo-
neret, & oraret: discipuli autem
ejus puerulis reclamârunt. Jesus 14
discipulis suis dixit; Sinite ut
puerulì ad me veniant, & eos
ne prohibeatis: quia regnum

Versio VULGATA LATINA.

8 Ait illis; Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere
9 uxores vestras: ab initio autem non fuit sic. Dico autem vobis, Quia quicunque
dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur: &
10 qui dimissam duxerit, mœchatur. Dicunt ei discipuli ejus; Si ita est causa ho-
11 minis cum uxore, non expedit nubere. Qui dixit illis; Non omnes capiunt
12 verbum istud, sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic
nati sunt: & sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus: & sunt eunuchi, qui se-
13 ipsos castraverunt propter regnum cœlorum. Qui potest capere, capiat. Tunc
oblati sunt ei parvuli, ut manus eis imponeret, & oraret. Discipuli au-
tem increpabant eos. Jesus verò ait eis; Sinite parvulos, & nolite eos 14
prohibere ad me venire: talium est enim regnum cœlorum. Et cùm im- 15
posuisset eis manus, abiit indé. Et ecce unus accedens, ait illi; Magister bo- 16
ne, quid boni faciam ut habeam vitam æternam? Qui dixit ei; Quid me 17
interrogas de bono? Unus est bonus, Deus. Si autem vis ad vitam ingre-
di, serva mandata. Dicit illi; Quæ? Jesus autem dixit; Non homicidium 18
facies: Non adulterabis: Non facies furtum: Non falsum testimonium di-
ces: Honora patrem tuum, & matrem tuam: &, Diliges proximum tuum 19
sicut teipsum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * قال لهم من اجل قساوة قلوبكم اذن لكم موسي ان تطلقوا نساءكم * واما من البدء
9 فلم يكن هكذي * واقول لكم ان من طلق امراته من غير زنا وتزوج باخري فقد
10 زنا * ومن تزوج بمطلقة فقد زنا * قال له تلاميذه ان كانت علة الرجل مع مراته هكذي
11 فلا خير في الزيجة * فقال لهم ما كل احد يحمل هذا الكلام الا الذين قد اعطوا * لان
12 خصيانا ولدوا من بطون امهاتهم * وخصيانا خصاهم الناس * وخصيانا خصوا نفوسهم من
اجل ملكوت السموات * ومن استطاع ان يحمل فليحمل *

* الفصل الستون *

13 * حينيذ قدم اليه صبيان ليضع يده عليهم ويصلي عليهم فانتهرهم التلاميذ * فقال
14 لهم يسوع دعوا الصبيان ولا تمنعوهم ان ياتوا الي لان ملكوت السموات لمثل هولاء * ثم
15 وضع يده عليهم ومضي من هناك * الفصل الحادي والستون *

16 * وجاء اليه واحد وقال له يا معلما صالحا ماذا اعمل من الصلاح لارث الحياة الدايمة * اما
17 هو فقال لم تدعوني صالحا وليس صالحا الا الله الواحد * ان كنت تريد ان تدخل الحياة
18 احفظ الوصايا * قال له وما هي * قال له يسوع لا تقتل * لا تزن * لا تسرق * لا تشهد بالزور
19 * اكرم اباك وامك احبب قريبك مثلك *

Ait illis, Profectò Moyses propter duritiem cordium vestrorum permisit vobis dimittere uxorem: at verò ab initio non fuit sic. Dico autem vobis, quicunque repudiaverit uxorem suam præterquam ob fornicationem, & duxerit aliam, jam scortatus est: & quicunque duxerit repudiatam, jam scortatus est. 8 9
Dixerunt ei discipuli ejus, Quandoquidem causa viri cum uxore sua est ejusmodi, igitur nil boni in matrimonio. 10
Dixit autem illis, Non quilibet tolerat hæc verba, sed ii qui donati sunt. Quoniam sunt eunuchi qui nati sunt ex uteris matrum suarum: & sunt eunuchi quos castraverunt homines: & sunt eunuchi qui castraverunt seipsos propter regnum cælorum. Et qui potest tolerare, toleret. 11 12

Sectio sexagesima.

Tunc oblati fuerunt ei pueri ut imponeret manum suam super eos, & oraret super eos, & increpaverunt eos discipuli. 13
Dixit autem eis Jesus, Sinite parvulos, & ne prohibeatis eos, quia veniant ad me: quoniam regnum cælorum, talium est. 14
Tum posuit manum suam super eos, & abiit inde. 15

Sectio sexagesima prima.

Et venit ad eum quidam, & dixit illi; Magister bone, quid faciam boni ut hæres fiam vitæ æternæ? 16
At ipse dixit, Cur me vocas bonum, cum nemo sit bonus, nisi Deus unus? Si volueris ingredi ad vitam, serva mandata. 17
Dixit ei; Ecquæ sunt? Ait illi Jesus, Ne occidas, Ne scorteris, Ne fureris, Ne testeris falsum: 18
Honora patrem tuum & matrem tuam, Dilige proximum tuum sicut teipsum. 19

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወይቤሎሙ ፡ ሙሴሰ ፡ በከመ ፡ እከየ ፡ ልብክሙ ፡ ደኀረክሙ ፡ ትኅድጉ ፡ አንስቲያክሙ ፡
9 ወእምትካትሰ ፡ አኮ ፡ ከመዝ ፡ ዘተገብረ ፡፡ እብለክሙ ፡ ባሕቱ ፡ ከመ ፡ እመ
ቦ ፡ ዘኀደገ ፡ ብእሲቶ ፡ ዘእንበለ ፡ በዝሙት ፡ ወአውሰበ ፡ ካልእተ ፡ ዘመወ ፡ ወእንተ
10 ሂ ፡ ደኀርዋ ፡ ዘአውሰባ ፡ ዘመወ ፡፡ ወይቤልዎ ፡ አርድኢሁ ፡ እመ ፡ ከመዝ ፡
11 ውእቱ ፡ ሥርዓተ ፡ ብእሲተ ፡ ወብእሲ ፡ ኢኮ ፡ ሠናይ ፡ አውስቦ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡
12 ኢኮ ፡ ኵሉ ፡ ዘያገምሮ ፡ ቃለ ፡ ዘእንበለ ፡ ለዘ ፡ ተውህቦ ፡፡ እስመ ፡ ቦ ፡ ኅጽዋን ፡
እለ ፡ ከማሁ ፡ ተወልዱ ፡ በውስተ ፡ ከርሠ ፡ እሞሙ ፡ ወቦ ፡ ኅጽዋን ፡ እለ ፡ ኀጸውዎ
ሙ ፡ ሰብእ ፡ ወቦ ፡ ኅጽዋን ፡ እለ ፡ ኀጸዉ ፡ ርእሶሙ ፡ በእንተ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያ
13 ት ፡ ወዘሰ ፡ ይክል ፡ ፈጽሞ ፡ ለይፈጽም ፡፡ ወእምዝ ፡ አምጽኡ ፡ ሎቱ ፡ ደቀ ፡
14 ከመ ፡ የንብር ፡ እዴሁ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ወይጸሊ ፡ ወአርድእ ፡ ይከልእዎሙ ፡፡ ወእግ
ዚእ ኢየሱስ ፡ ይቤሎሙ ፡ ኅድጉ ፡ ደቂቀ ፡ ወኢትክልእዎሙ ፡ መጺአ ፡ ኀቤየ ፡ እስመ ፡
15 ለእለ ፡ ከመዝ ፡ ያእቲ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡፡ ወአንበረ ፡ እዴሁ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ወ
ኀለፈ ፡ እምህየ ፡፡

በእንተ ፡ ባዕል ፡ ዘተስእሎ ፡ ለእግዚእ ኢየሱስ ፡፡

16 ወናሁ ፡ አሐዱ ፡ መጽአ ፡ ወይቤ ፡ ሊቅ ፡ ምንትኑ ፡ ኄረ ፡ ዘእምገበርኩ ፡ ሕይወተ ፡ ዘለ
17 ዓለም ፡ በዘ ፡ እወርስ ፡፡ ወይቤሎ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ምንተ ፡ ትሴአለኒ ፡ በእንተ ፡ ኄር ፡
አልቦ ፡ ኄር ፡ ዘእንበለ ፡ አሐዱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወእመሰ ፡ ትፈቅድ ፡ ውስተ ፡ ሕይወት ፡
18 ትባእ ፡ ዕቀብ ፡ ትእዛዘ ፡፡ ወይቤ ፡ አያተ ፡ ወይቤ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ኢትቅትል ፡ ነፍሰ ፡
19 ኢዘሙ ፡ ኢሰሪቀ ፡ ኢሐሰወ ፡ ስምዐ ፡፡ አክብር ፡ አቡከ ፡ ወእምከ ፡ አፍቅር ፡
ቢጽከ ፡ ከመ ፡ ርእስከ ፡፡

Et dicit iis, Moyses secundùm malitiam cordis vestri permisit vobis dimit- 8
tere uxores vestras: sed à principio non sic erat quod factum fuit. Dico 9
autem vobis, Si quis fuit qui dimisit uxorem suam, nisi propter adul-
terium, & ducit alteram, mœchatus est: & dimissam qui ducit, adulteravit.
Et dicunt ei discipuli ejus; Si hujusmodi est constitutio fœminæ & viri, 10
non bonum erit ut ducat ille. Et dicit iis, Non omnis est qui compreben- 11
dit verbum, sed cui datum est ei. Quoniam sunt Eunuchi, qui sic geniti 12
sunt in utero matris eorum: & sunt Eunuchi, quos castraverunt homines:
& sunt Eunuchi qui castrârunt seipsos propter regnum cœlorum: & qui po-
test perficere illud, perficiat. Et tunc adduxerunt ei puerulos ut poneret 13
manus super eos, & oraret, & discipuli prohibebant eos. Et Jesus dicit 14
iis; Sinite puerulos, & ne prohibeatis eos venire ad me: quoniam talium
est regnum cœlorum. Et posuit manus suas super eos, & abierunt illinc. 15

De divite qui interrogavit Dominum Jesum.

Et ecce unus accedens ad eum, & dicit; Magister, quidne bonum est, quod 16
si fecerim, vitam æternam per illud hæreditabo? Et dicit ei Dominus 17
Jesus; Quid me interrogas de bono? non est bonus, nisi unus, Deus: &
si vis intrare in vitam, observato mandata. Et dicit qualia? Et dicit 18
Dominus Jesus; Ne occidito animam: ne adulterium perpetrato: ne fu-
rator: ne falsum fac testimonium: Honora patrem tuum, & matrem tuam: 19
dilige proximum tuum sicut teipsum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 آسمان ازان ایشانست که مانند † این کودکان فروتن باشند * ودست خود بر ایشان
نهاد واز انجا برفت

صد دو   کسی از مسیح سوال کرد بهر نیکی

16 * مردی توانکر پیش عیسی آمد * وبدو کفت ای معلم نیک از نیکویها کدام است که
17 بکنم وتا زندکانی جاوید مرا باشد * * عیسی بدان مرد کفت چرا مرا نیک می خوانی ونیک نیست
18 الا خدا تنها * واکر می خواهی که بزندکانی درایی سپارشها را نکاه دار * ان مرد کفت
19 کدامین * مسیح بدو کفت * مکش زنا مکن * دزدی مکن * کواهی بدروغ مده * * پدرت را
ومادرت را حرمت بدار * ویار خود را همچو جان خود دوست دار *

cœlorum proprium illorum est qui sicut hi puerulì humiles fuerint.
Et manum suam illis imposuit, & 15
illinc discessit.

CII. Quidam interrogat Christum de bono.

Vir dives ad Jesum accessit, & illi 16
dixit; O magister bone, bonorum quid est quod faciam, ut in vitam æternam mihi sit?
Jesus illi viro 17
dixit, Quare me bonum appellas, cum bonus non sit, nisi Deus solus? Si vis autem in vitam ingredi, mandata serva.
Homo ille dixit, Quæ- 18
nam? Christus ei dixit; Ne occidas, adulterium ne committas, furtum ne perpetres, testimonium falsò ne des:
Patri tuo & matri tuæ 19
honorem exhibe, & proximum tuum veluti animam tuam amore complectere.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΜΑ'. ΜΒ'.

Dicit illi adolescens; Omnia hæc custodivi à juventute mea:
20 Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου·
quid adhuc *deficio*? Ait illi Jesus; Si vis perfectus esse, vade, ρξδ β
21 τί ἔτι ὑστερῶ; Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε,
vende *tuam substantiam*, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo:
πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ·
& veni, sequere me. *Audiens* autem adolescens verbum, abiit ρξε β
22 καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον, ἀπῆλθε
tristis: erat enim habens possessiones multas. *At* Jesus dixit disci-
23 λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μα-
pulis suis; Amen dico vobis, Quia difficilè dives intrabit in
θηταῖς αὐτοῦ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν
regnum cœlorum. Iterum *autem* dico vobis; Facilius est camelum
24 βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον
per foramen acûs transire, quàm divitem in regnum *Dei* in- ρξθ β
διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσ-
trare. *Audientes* autem discipuli *ejus*, mirabantur valdè, dicentes;
25 ελθεῖν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες,
Quis ergò *potest servari*? Aspiciens autem Jesus, dixit illis; Apud
26 Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Παρὰ
homines hoc impossibile est: apud autem Deum omnia possibilia sunt. Tunc ρξς ι
27 ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι· παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά ἐστι. Τότε

respondens Petrus, dixit ei; Ecce nos reliquimus omnia, & secu-
ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολου-
ti sumus te: quid ergò erit nobis? At Jesus dixit illis; Amen dico
θήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω 28
ρξζ ι vobis, Quòd vos secuti me in regeneratione, cùm sede-
ὑμῖν, Ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθί-
rit Filius hominis in *throno gloriæ* suæ, sedebitis & vos super duo-
σῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώ-
ρξη β decim *thronos*, judicantes duodecim tribus Israel. Et omnis qui relique-
δεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ πᾶς ὃς ἀφῆ- 29
rit domus, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut *na-*
κεν οἰκίας, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέ-
tos, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam
κνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν
ρξθ β æternam *hæreditabit*: Multi autem erunt primi, novissimi: & novissimi, primi.
αἰώνιον κληρονομήσει. Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι, ἔσχατοι· καὶ ἔσχατοι, πρῶτοι. 30

CAP. XX. κ'.

ΜΒ' σ Simile *enim* est regnum cœlorum homini patrifamiliâs, qui exiit
Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν 1
ρξς ι *cum diluculo* conducere operarios in vineam suam.
ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܡܪ ܠܗ ܗܘ ܥܠܝܡܐ. ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܢܛܪܬ ܐܢܝܢ ܡܢ ܛܠܝܘܬܝ. ܡܢܐ ܚܣܝܪ ܐܢܐ. 20
* ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܓܡܝܪܐ ܬܗܘܐ. ܙܠ ܙܒܢ ܩܢܝܢܟ ܘܗܒ ܠܡܣܟܢܐ. 21
ܘܢܗܘܐ ܠܟ ܣܝܡܬܐ ܒܫܡܝܐ ܘܬܐ ܒܬܪܝ. * ܫܡܥ ܕܝܢ ܗܘ ܥܠܝܡܐ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܘܐܙܠ ܠܗ 22
ܟܕ ܟܪܝܐ ܠܗ. ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܓܝܪ ܩܢܝܢܐ ܣܓܝܐܐ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. 23
ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܥܛܠܐ ܗܝ ܠܥܬܝܪܐ ܕܢܥܘܠ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. * ܘܬܘܒ 24
ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܦܫܝܩ ܗܘ ܠܓܡܠܐ ܠܡܥܠ ܒܚܪܘܪܐ ܕܡܚܛܐ. ܐܘ ܥܬܝܪܐ
ܕܢܥܘܠ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܬܠܡܝܕܐ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܘ. ܬܘܗܝܢ ܗܘܘ ܛܒ ܘܐܡܪܝܢ. 25
ܡܢܘ ܟܝ ܡܫܟܚ ܕܢܚܐ. * ܚܪ ܒܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܘܬ ܒܢܝܢܫܐ ܗܕܐ ܠܐ 26
ܡܫܟܚܐ. ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܟܠܡܕܡ ܡܫܟܚܐ.

* ܕܨܦܪܐ ܕܥܐܕܐ ܕܦܛܪܘܣ ܫܠܝܚܐ * ܡܛ *

* ܗܝܕܝܢ ܥܢܐ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܗܐ ܚܢܢ ܫܒܩܢ ܟܠܡܕܡ ܘܐܬܝܢ ܒܬܪܟ. ܡܢܐ ܟܝ 27
ܢܗܘܐ ܠܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢܬܘܢ ܕܐܬܝܬܘܢ 28
ܒܬܪܝ. ܒܥܠܡܐ ܚܕܬܐ ܡܐ ܕܝܬܒ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ ܕܫܘܒܚܗ. ܬܬܒܘܢ ܐܦ
ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܬܪܥܣܪ ܟܘܪܣܘܢ. ܘܬܕܘܢܘܢ ܬܪܥܣܪ ܫܒܛܐ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܘܟܠ ܐܢܫ 29
ܕܫܒܩ ܒܬܐ ܐܘ ܐܚܐ ܐܘ ܐܚܘܬܐ. ܐܘ ܐܒܐ ܐܘ ܐܡܐ ܐܘ ܐܢܬܬܐ ܐܘ ܒܢܝܐ. ܐܘ ܩܘܪܝܐ
ܡܛܠ ܫܡܝ. ܚܕ ܒܡܐܐ ܢܣܒ. ܘܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܢܐܪܬ. * ܣܓܝܐܐ ܕܝܢ ܩܕܡܝܐ ܕܢܗܘܘܢ 30
ܐܚܪܝܐ ܘܐܚܪܝܐ ܩܕܡܝܐ. * ܩܪܝܢܐ ܕܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ * ܢ * ܩܦܠܐܘܢ * ܟ *
* ܕܡܝܐ ܓܝܪ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܠܓܒܪܐ ܡܪܐ ܒܝܬܐ ܕܢܦܩ ܒܨܦܪܐ ܕܢܐܓܘܪ ܦܥܠܐ ܠܟܪܡܗ. 1

Dicit ei ille adolescens; Hæc omnia ob- 20
servavi à pueritia mea, quid mihi restat?
Dixit ei Jesus, Si vis perfectus esse; ito, 21
vende possessionem tuam, & eroga paupe-
ribus, eritque tibi thesaurus in cœlis,
venique post me. Audiens autem ille ad- 22
olescens hunc sermonem, abiit ægrè fe-
rens; habebat enim possessionem multam.
Jesus verò ait discipulis suis, Amen dico 23
vobis, Difficile est diviti ingredi regnum
cœlorum. Rursus verò dico vobis, Faci- 24
lius est camelo ingredi per foramen acûs,
quàm divitem ingredi regnum Dei. Di- 25
scipuli autem quum audissent, obstupue-
runt vehementer, & inquiunt; Quis igi-
tur potest servari? Intuitus est eos Je- 26
sus, & dixit eis; Apud homines hoc est
impossibile, apud Deum verò nihil non
possibile est.

Matutinis festo Petri Apostoli. 49.

Tunc respondit Cepha, & dixit ei, Ecce 27
nos reliquimus omnia, & secuti sumus te,
quid igitur nobis futurum est? Dicit eis 28
Jesus, Amen dico vobis, Quòd vos qui
venistis post me, in seculo novo quum
sedebit filius hominis super thronum glo-
riæ suæ, sedebitis vos super duodecim se-
des, & judicabitis duodecim tribus Israel.
Et quisquis reliquerit domos, aut fratres, 29
aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut
uxorem, aut liberos, aut rura propter
nomen meum, centuplum accipiet, & vitam
æternam hæreditate possidebit. Multi au- 30
tem sunt primi, qui erunt novissimi: & no-
vissimi, primi.

Lectio Pauli Apostoli. 50.

CAP. XX.

Simile enim est regnum cœlorum viro do- 1
mino domûs, qui exiit summo diluculo ad
conducendos operarios pro vinea sua.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

20 * ان مرد بدو كفت اين همه از كودكي باز نكاه داشتم * مرا چه كم است * عيسي بدو 21
كفت اكر مي خواهي كه تمام تر باشي * برو هر چه داري بفروش وبدرويشان †
ومسكينان † بده تا براء تو در آسمان كنج باشد * وانكه در پي من بيا * ان جوان 22
اين كلمه را شنيد ودلتنك رفت * براي انك مال ومتاع ملك بسيار داشت * از دل نيامدش
كه ترك كند * انكه عيسي بشاكردان خود كفت * دشخوارست بر توانكر كه 23
در ملكوت آسمان در آيد * باز بشما مي كويم * اسانست شتر را در سوفار سوزن 24
كذشتن * از انك توانكر در ملكوت خداي اندر رود * شاكردان چون شنيدند 25
بغايت درمانده شدند * وكفتند كيست انك تواند كه زنده شود * عيسي سوي 26
ايشان نكاهي كرد وبديشان كفت پيش آدميان اين يافت نمي شود * الا پيش خدا
هر چيزي موجودست * انكه شمعون الصفا جواب داد كه ما هر چيزي را رها كرديم 27
ودر دنبال تو آمديم * احوال ما چه خواهد شد * عيسي بديشان كفت راست بشما مي كويم * 28
چون در دنبال من آمديد دران جهان نو * وقتي كه فرزند ادمي بر تخت عظمت

Vir ille dixit ei; Hæc omnia à pu- 20
eritiæ tempore observavi, mihi quid
deest? Jesus ei dixit; Si cupis ut 21
perfectior sis, abi, quicquid habes
vende, & pauperibus, & egentibus
dato, ut tibi in cœlis thesaurus
sit: & tum post me veni. Ille ju- 22
venis hoc sermone audito tristis
abiit: quia opes & facultates amplas
possedit, quas *ex animo non evenit*
ei relinquere. Tunc Jesus discipulis 23
suis dixit, Difficile est diviti ut
in regnum cœlorum ingrediatur.
Iterum dico vobis; Facile erit ca- 24
melo transire per foramen acûs, præ
eo quòd dives in regnum cœli in-
grediatur. Discipuli hoc *audito* 25
summopere dejecti fuerunt, & dixe-
runt; Quisnam est qui possit vi- 26
vere? Jesus in eos aspexit, & eis
dixit; apud homines hoc reperire
non est: sed apud Deum omnis res 27
constat. Tunc Simeon Cephas re-
spondit; Nos quidem omnia reli-
quimus, & te secuti sumus: status 28
noster qualis futurus est? Jesus illis
dixit; Certè vobis dico, Quum me
secuti fueritis in hoc mundo novo, quo
tempore Filii hominis solio majestatis

Versio VULGATA LATINA.

20 Dicit illi adolescens; Omnia hæc custodivi à juventute mea, quid adhuc mihi de-
21 est? Ait illi Jesus; Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperi-
22 bus, & habebis thesaurum in cœlo: & veni, sequere me. Cùm audisset autem
23 adolescens verbum, abiit tristis: erat enim habens multas possessiones. Jesus au-
tem dixit discipulis suis; Amen dico vobis, Quia dives difficilè intrabit in regnum
24 cœlorum. Et iterùm dico vobis; Facilius est camelum per foramen acûs transi-
25 re, quàm divitem intrare in regnum cœlorum. Auditis autem his, discipuli mi-
26 rabantur valdè, dicentes; Quis ergò poterit salvus esse? Aspiciens autem Jesus,
dixit illis; Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possibi-
27 lia sunt. Tunc respondens Petrus, dixit ei; Ecce nos reliquimus omnia, & se-
cuti sumus te: quid ergò erit nobis? Jesus autem dixit illis; Amen dico vobis, Quòd 28
vos qui secuti estis me in regeneratione, cùm sederit Filius hominis in sede majesta-
tis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israël.
Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, 29
aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vi-
tam æternam possidebit. Multi autem erunt primi novissimi, & novissimi primi. 30

CAP. XX.

Simile est regnum cœlorum homini patrifamiliâs, qui exiit primo manè conduce- 1
re operarios in vineam suam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 قال له الشاب كل هذا قد حفظته من صغري فماذا ينقصني * فاجابه يسوع قايلا ان كنت
21 تريد ان تكون كاملا فاذهب وبع كل شي لك واعطه للمساكين فيكون لك كنزا في السماء
22 وتعال فاتبعني * فلما سمع الشاب الكلام مضي حزينا لانه كان ذا مال كثير * فقال يسوع
23 لتلاميذه امين اقول لكم انه يعسر علي الغني الدخول الي ملكوت السموات * وايضا اقول
24 لكم ان دخول الجمل في خرم الابرة لاسهل من دخول غني ملكوت السموات * فلما سمع
25 التلاميذ بهتوا جدا وقالوا فمن تري يقدر ان يخلص * فنظر اليهم يسوع وقال لهم اما عند
26 الناس فما يستطاع هذا واما عند الله فكل مستطاع * حينيذ اجابه بطرس قايلا ها نحن
27 قد تركنا كل شي وتبعناك فما عسي ان يكون لنا * قال لهم يسوع امين اقول لكم انكم
28 انتم الذين تبعتموني اذا جلس ابن الانسان علي كرسي مجده في الجيل الاتي * تجلسون
انتم علي اثني عشر كرسيا وتدينون اثني عشر سبط اسراييل * وكل من ترك بيتا * او اخاه او
اخوات * او ابا * او اما * او امراه * او ابنا * او حقولا من اجل اسمي ياخذ ماية ضعف ويرث
حياة الابد * كثيرون اولون يصيرون اخرين واخرون اولين *
30

* الفصل الثاني والستون *

1 نشبه ملكوت السموات انسانا رب بيت خرج بالغداة يستاجر فعلة لكرمه *

Dixit ei juvenis, Omnia hæc jam ser- 20
vavi à pueritia mea: Quid ergò deest
mihi? Respondit illi Jesus, dicens; Si 21
volueris esse perfectus, vade, & vende
quæcunque habes, & da illud pauperi-
bus, fietque tibi thesaurus in cælo; &
veni, sequere me. Cùm autem audisset 22
juvenis verba, abiit tristis: quoniam
erat possidens opes multas. Dixit autem 23
Jesus discipulis suis, Amen dico vobis,
Quòd difficilis est diviti ingressus in re-
gnum cælorum. Imò etiam dico vobis, 24
Quòd ingressus cameli in foramen acûs
sanè facilior est, quàm ingressus divitis
in regnum cælorum. Cùm autem audis- 25
sent discipuli, obstupuerunt valdè, &
dixerunt; Ecquisnam potest salvari?
Respexit autem eos Jesus, & dixit eis; 26
Apud homines quidem non est possibile
hoc: sed apud Deum omnia sunt possi-
bilia. Tunc respondit illi Petrus, dicens; 27
Ecce nos jam reliquimus omnia, & se-
cuti sumus te; quid ergò futurum est
nobis? Dixit eis Jesus, Amen dico vo- 28
bis, Quòd vos qui secuti estis me, cùm
sederit filius hominis super sedem gloriæ
suæ in generatione ventura, sedebitis
vos super duodecim sedes, & judicabitis
duodecim tribus Israel. Et omnis qui 29
reliquerit domum, aut fratrem, aut soro-
res, aut patrem, aut matrem, aut uxo-
rem, aut filios, aut agros propter nomen
meum, accipiet centuplum, & hæres fiet
vitæ æternæ. Multi primi, fient novissi- 30
mi; & novissimi, primi.

Sectio sexagesima secunda.

CAP. XX.

Assimilatur regnum cælorum homini 1
patrifamiliâs, qui exiit diluculò condu-
cere operarios vineæ suæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወይቤሎ ፡ ውእቱ ፡ ወሬዛ ፡ ዘንተ ፡ ኵሉ ፡ ዐቀብኩ ፡ እምንእስየ ፡ እስከ ፡ ይእዜ ፡ ምንተ ፡
21 እንዘ ፡ ዘተርፈኒ ። ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እመሰ ፡ ትፈቅድ ፡ ፍጹመ ፡ ትኩን ፡ ሖ
22 ር ፡ ሢጥ ፡ ጥሪተከ ፡ ወሀብ ፡ ለምስኪን ፡ ወታጠሪ ፡ መዝገበ ፡ በሰማያት ፡ ወነዓ ፡ ትልወኒ ።
23 ወሰሚዖ ፡ ዘንተ ፡ ወሬዛ ፡ ኀለፈ ፡ እንዘ ፡ ይቴክዝ ፡ እስመ ፡ ብዙኅ ፡ ጥሪት ። ወይቤ ፡
እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ አማን ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ባዕል ፡ እምዕጹብ ፡ በእቱ ፡ መን
24 ግሥተ ፡ ሰማያት ። ወካዕበ ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ይቀልል ፡ በአተ ፡ ገመል ፡ እንተ ፡ ስቊረ
25 ተ ፡ መርፍእ ፡ እምባዕል ፡ በዊአ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ። ወሰሚዖሙ ፡ አርዳኢ
26 ሁ ፡ አንከሩ ፡ ጥቀ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ መኑ ፡ እንጋ ፡ ይክል ፡ ድኂነ ። ወነጸሮሙ ፡ እግዚእ
ኢየሱስ ፡ ወይቤሎሙ ፡ በኀበ ፡ ሰብእሰ ፡ ኢይትከሀለዝ ፡ ወበኀበ ፡ እግዚአብሔርሰ ፡ ይትከሀ
27 ል ፡ ኵሉ ። ወእምዝ ፡ ልውሥአ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወይቤሎ ፡ ናሁ ፡ ንሕነ ፡ ኀደግነ ፡ ኵሎ ፡
28 ወተሎናከ ፡ ምንተ ፡ እንጋ ፡ ንረክብ ። ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ አንትሙ ፡ እለ ፡ ተ
ሎክሙኒ ፡ አመ ፡ ዳግም ፡ ልደት ፡ አሜ ፡ ይነብር ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ውስተ ፡ መ
ንበረ ፡ ስብሐቲሁ ፡ አንትሙኒ ፡ ትነብሩ ፡ ውስተ ፡ ዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ መናብርት ፡ እንዘ ፡
29 ትኴንኑ ፡ ዐሠርተ ፡ ወክልኤተ ፡ ሕዝበ ፡ እስራኤል ። ወኵሉ ፡ ዘኀደገ ፡ አኃቲሁ ፡ ወአ
ኃዊሁ ፡ ወአባሁ ፡ ወእሞ ፡ ወብእሲቶ ፡ ወእመሂ ፡ ውሉደ ፡ ወገራውሂሁ ፡ ወቤቶ ፡ በ
30 እንተ ፡ ስምየ ፡ ምእተ ፡ ምክዕቢተ ፡ ይነሥእ ፡ ወሕይወተ ፡ ዘለዓለም ፡ ይወርስ ። ወብ
ዙኃን ፡ ይከውኑ ፡ ደኃርተ ፡ ቀድም ፡ ወቀደምት ፡ ድኅረ ።

፫ በእንተ ፡ ዘተዓስበ ፡ ገባእተ ፡

1 እስመ ፡ ትመስል ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ብእሴ ፡ ባዕለ ፡ ቤት ፡ ዘወፅአ ፡ በነግህ ፡ ይትዓሰብ ፡
ገባእተ ፡ ለዐጸደ ፡ ወይኑ ።

Et dicit ei hic juvenis, Hoc totum observavi à juventute mea usque nunc: 20
quid igitur superest mihi? Et dicit ei Dominus Jesus, Si vis perfectus esse, 21
abi, vende possessionem tuam, & dato pauperibus, & possidebis thesaurum in
cælis: & veni, sequere me. Et audiens hoc juvenis, abiit contristatus: quo- 22
niam habuit multas possessiones. Et dicit Dominus Jesus discipulis suis; Amen 23
dico vobis, Quòd divites difficilè introeunt regnum cælorum. Et iterum dico 24
vobis, Quòd facilius est camelum intrare per foramen acûs, quàm divitem
intrare in regnum Domini. Et audientes discipuli ejus, admirati sunt 25
valdè, dicentes; Quis igitur potest salvus esse? Et intuitus est illos Jesus, & di- 26
cit iis; Apud homines non potest hoc fieri, sed apud Deum potest fieri omne. Et 27
tunc respondit Petrus, & dicit ei; Ecce nos reliquimus omnia, & sequuti
fuimus te: quid igitur obtinebimus? Et dicit iis Dominus Jesus, Vos qui 28
sequuti estis me à secunda generatione, quum sedebit filius hominis in throno
gloriæ suæ, vos sedebitis in duodecim thronis, judicantes duodecim tribus Is-
rael. Et omnis qui reliquit sorores suas, & fratres suos, & patrem suum, 29
& matrem suam, aut uxorem suam, aut filios suos, & agros suos, & domum suam,
propter nomen meum, centuplicia accipiet, & vitam æternam hæreditatis jure
possidebit. Et multi erunt postremi primò, & primi ultimò. 30

De conductis operariis.

CAP. XX.

Quia simile est regnum cælorum homini domino domûs, qui exiit primò ma- 1
nè conducere operarios pro vinea sua.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

خود بنشیند شما نیز بر دوازده کرسی بنشینید * ودوازده سبط اسراییل را داوری کنید *
29 * وهر کسی که خاندان خود برای من رها کند * یا برادران یا خواهران یا پدر یا مادر
یا زن یا فرزند یا ملك وده یکی را در ده عوض بستاند * وزندکانی ابد میراث کیرد *
30 * اکنون بسیاران که پیشتر بوده‌اند پستر شوند * وانك پستر بوده پیشتر بشوند

مثل باغ ومزدوران — صد سه

1 * ملکوت آسمان مانند است بمردی کدخدای که بامداد بدر آمد که برای باغ
خود مزدوران بکیرد *

suæ insederit, vos etiam super
thronos duodecim sedebitis, & du-
odecim tribus Israelis judicabitis.
Et omnis homo qui domesticos 29
suos propter me reliquerit, sive
fratres, sive sorores, sive pa-
trem aut matrem, sive uxorem
aut liberos, sive possessiones et
prædia, decuplam mercedem re-
cipiet, et vitam æternam hære-
ditate capiet. Nunc multi qui primi 30
sunt, ultimi fient: qui verò postre-
mi sunt, primi erunt.

CIII. Parabola vineæ & ope-
rariorum.

CAP. XX.

Regnum cælorum simile est ho- 1
mini patri-familiâs, qui manè exi-
vit ut in vineam suam operarios ac-
ciperet.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΊΟΝ. ΚΕΦ. ΜΒ'.

Conveniens autem cum operariis ex denario diem, misit
2 Συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν
eos in vineam suam. Et egressus circa tertiam horam,
3 αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθὼν περὶ τὴν τρίτην ὥραν,
vidit alios stantes in foro otiosos. Et illis dixit; Abite &
4 εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς. Κἀκείνοις εἶπεν, Ὑπάγετε καὶ
vos in vineam: & quod fuerit justum, dabo vobis. Illi
5 ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, δώσω ὑμῖν. Οἱ
autem abierunt. Iterum exiens circa sextam & nonam horam, fecit
δὲ ἀπῆλθον. πάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐννάτην ὥραν, ἐποίησεν
similiter. Circa verò undecimam horam exiens; invenit alios stantes
6 ὡσαύτως. Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν, εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας
otiosos: & dicit illis; Quid hic statis totam diem otiosi?
ἀργούς· καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί;
Dicunt ei; Quia nemo nos mercede conduxit. Dicit eis; Ite
7 Λέγουσιν αὐτῷ, Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε
& vos in vineam, & quod fuerit justum sumetis. Vespere
8 καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε. Ὀψίας
autem facto, dicit dominus vineæ procuratori suo; Voca
δὲ γενομένης, λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, Κάλεσον
operarios, & redde illis mercedem, incipiens à novissimis
τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων
usque ad primos. Et venientes qui circa undecimam horam, acceperunt
ἕως τῶν πρώτων. Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν, ἔλαβον 9
singuli denarium. Venientes autem primi, arbitrati sunt quod plus essent ac-
ἀνὰ δηνάριον. Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι, ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λή- 10
cepturi: & acceperunt & ipsi singuli denarium. Accipientes autem murmurabant
ψονται· καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον 11
adversùs patremfamiliâs, Dicentes; Quòd hi novissimi unam horam fecerunt,
κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου, Λέγοντες, Ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, 12
& pares nobis illos fecisti, portantibus pondus diei,
καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας,
& æstum. Ille verò respondens dixit uni eorum; Amice, non
καὶ τὸν καύσωνα. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν, Ἑταῖρε, οὐκ 13
facio injuriam tibi: nónne denario convenisti mecum? Tolle quod tuum: &
ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; Ἆρον τὸ σὸν, καὶ 14
abi: volo autem huic novissimo dare sicut & tibi. Aut non licet mihi
ὕπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί. Ἢ οὐκ ἔξεστί μοι 15
facere quod volo in meis? an oculus tuus malus est, quia ego
ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; εἰ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ
bonus sum? Sic erunt novissimi, primi: & primi, novissimi.
ἀγαθός εἰμι; Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι· καὶ οἱ πρῶτοι, ἔσχατοι. 16
Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.
πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 3 ܦܣܩ ܕܝܢ ܥܡ ܦܥܠܐ ܡܢ ܕܝܢܪܐ ܒܝܘܡܐ. ܘܫܕܪ ܐܢܘܢ ܠܟܪܡܗ. * ܘܢܦܩ
4 ܒܬܠܬ ܫܥܝܢ. ܘܚܙܐ ܐܚܪܢܐ ܕܩܝܡܝܢ ܒܫܘܩܐ ܘܒܛܝܠܝܢ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ
5 ܙܠܘ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܠܟܪܡܐ. ܘܡܕܡ ܕܙܕܩ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܙܠܘ.
6 ܘܢܦܩ ܬܘܒ ܒܫܬ ܘܒܬܫܥ ܫܥܝܢ ܘܥܒܕ ܗܟܘܬ. * ܘܠܦܢܝ ܚܕܥܣܪ ܫܥܝܢ
ܢܦܩ ܘܐܫܟܚ ܐܚܪܢܐ ܕܩܝܡܝܢ ܘܒܛܝܠܝܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܩܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ
7 ܝܘܡܐ ܟܠܗ ܘܒܛܝܠܝܢ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܕܠܐ ܐܢܫ ܐܓܪܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܐܦ
8 ܐܢܬܘܢ ܠܟܪܡܐ. ܘܡܕܡ ܕܙܕܩ ܢܣܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܪܡܫܐ. ܐܡܪ
ܡܪܐ ܟܪܡܐ ܠܪܒܝܬܗ. ܩܪܝ ܠܦܥܠܐ ܘܗܒ ܠܗܘܢ ܐܓܪܗܘܢ. ܘܫܪܝ ܡܢ ܐܚܪܝܐ
9 10 ܘܥܕܡܐ ܠܩܕܡܝܐ. * ܘܐܬܘ ܗܢܘܢ ܕܚܕܥܣܪ ܫܥܝܢ. ܢܣܒܘ ܕܝܢܪ ܕܝܢܪ. * ܘܟܕ
11 ܐܬܘ ܩܕܡܝܐ. ܣܒܪܘ ܕܝܬܝܪ ܢܣܒܝܢ. ܘܢܣܒܘ ܕܝܢܪ ܕܝܢܪ ܐܦ ܗܢܘܢ. * ܘܟܕ ܢܣܒܘ
12 ܪܛܢܘ ܥܠ ܡܪܐ ܒܝܬܐ. * ܘܐܡܪܝܢ. ܗܠܝܢ ܐܚܪܝܐ ܚܕܐ ܫܥܐ ܥܒܕܘ. ܘܫܘܝܬ
13 ܐܢܘܢ ܥܡܢ ܕܫܩܠܢ ܝܘܩܪܗ ܕܝܘܡܐ ܘܚܘܡܗ. * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܚܕ
14 ܡܢܗܘܢ. ܚܒܪܝ ܠܐ ܡܥܘܠ ܐܢܐ ܠܟ. ܠܐ ܗܘܐ ܒܕܝܢܪ ܦܣܩܬ ܥܡܝ. * ܣܒ ܕܝܠܟ
15 ܘܙܠ. ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܠܗܢܐ ܐܚܪܝܐ ܐܬܠ ܐܝܟ ܕܠܟ. * ܐܘ ܠܐ ܫܠܝܛ ܠܝ ܕܡܕܡ ܕܨܒܐ ܐܢܐ
16 ܐܥܒܕ ܒܕܝܠܝ. ܐܘ ܥܝܢܟ ܒܝܫܐ ܕܐܢܐ ܛܒ ܐܢܐ. * ܗܟܢܐ ܢܗܘܘܢ ܐܚܪܝܐ ܩܕܡܝܐ.
ܘܩܕܡܝܐ ܐܚܪܝܐ. ܣܓܝܐܐ ܐܢܘܢ ܓܝܪ ܩܪܝܐ. ܘܙܥܘܪܝܢ ܓܒܝܐ.

* Pactus autem cum operariis denario in 2
diem, misit eos in vineam suam. Et ex- 3
iit horâ tertiâ, vidensque alios stantes in
platea, & otiosos, Dixit eis; Ite & 4
vos in vineam, & quodcunque decuerit,
dabo vobis. Illi autem abierunt. Et 5
egressus rursum sextâ & nonâ horâ, fecit
itidem. Et circa undecimam horam exiit, 6
& invenit alios stantes & otiosos, ac
dixit eis; Quid statis totum diem & oti-
amini? Dicunt ei, Quia nemo nos con- 7
duxit. Quibus subdit, Ite etiam vos in
vineam, & quodcunque decuerit, acci-
pietis. Quum autem esset vespera, ait 8
dominus vineæ præfecto domus suæ, Vo-
ca operarios, & da eis mercedem eorum,
& incipe à novissimis ad primos usque.
Quumque venissent illi undecimæ horæ, 9
acceperunt singuli denarium. Et quum 10
venissent primi speraverunt se plus repor-
taturos: acceperunt autem singuli dena-
rium ipsi quoque. Et quum accepissent, 11
obmurmurârunt adversùs patrem familiâs,
dicentes; Isti novissimi unam horam o- 12
perati sunt, & adæquâsti eos nobiscum,
qui pertulimus pondus diei & æstum ejus.
Ipse verò respondit, & ait uni ex eis; 13
Mi socie, iniquus non sum in te: nónne
denario pactus es mecum? Accipe quod 14
tuum est, & abi: Volo autem huic no-
vissimo dare ut & tibi. Nónne mihi li- 15
cet quod volo facere de iis quæ ad me
pertinent? an oculus tuus malus est,
quia ego bonus sum? Sic erunt noviss- 16
mi primi, & primi novissimi: multi sunt vo-
cati, pauci electi.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

2 واول شرط كرد * كه مزدوري را بروزي ديناري دهد * وايشانرا در باغ فرستاد تا *
3 سوم ساعت روز بدر آمد * مزدوران ديكر ديد كه در بازار ايستاده اند بي كار *
4 5 كفت شما نيز درباغ برويد وكار كنيد * تا انج واجب شما باشد بدهم * * ايشان رفتند *
6 [بار] در ششم ونهم ساعت بدر آمد وهم اين چنين كرد * * ودر دوازدهم ساعت بدر آمد
بيافت كساني كه بي كار بودند بديشان كفت تا اين غايت چرا بي كار ايستاده
7 ايد * * ايشان كفتند براي انك كسي ما را بمزد نكرفت * خداوند باغ كفت شما
8 نيز در باغ رويد بروفتند * * وقت شبهنكام * خداوند باغ بكدخداي خود كفت
9 مزدورانرا بخوان وحق ايشانرا بده * از اخريان اغاز كن تا اوليان * * آمدند انان كه
10 در دوازدهم ساعت درباغ رفته بودند * بهر يكي ديناري دادند * * جماعتي كه
پيشتر آمده بودند [كمان بردند كه بيشتر خواهند ستدن اما يكيك دينار
11 كرفتند ايشان نيز * پس چون كرفتند به كدخداي] دمدمه كردند

* Et primùm conventionem fecit se 2
mercedem in diem denarium da-
turum, deindè illos in vineam
* misit. Tertiâ diei horâ egressus 3
operarios alios vidit, qui in fo-
ro stabant otiosi. Et illis dixit; 4
* Vos etiam in vineam ite, &
opus facite, ut quod æquum fu-
erit vobis dem. Illi autem ab- 5
ierunt. Rursùm sextâ & nonâ
horâ egressus est, & similiter
prorsùs fecit. Duodecimâ verò 6
horâ egressus invenit quosdam,
qui operis expertes erant: illis
etiam dixit; Usque ad hoc ex-
tremum cur absque opere statis?
Illi dixerunt; Quia nemo nos 7
mercede conduxit. Dominus vi-
neæ dixit; vos etiam in vine-
am ite: & iverunt. Tempore 8
vespertino dominus vineæ œcono-
mo suo dixit; Operarios voca,
& debitam illis mercedem red-
de, à postremis autem incipe usque
ad primos. Et venerunt illi qui 9
duodecimâ horâ in vineam ive-
rant, quibus singulis denarius
datus est. Illi igitur qui primi 10
venerant, opinati sunt quòd plus
accepturi essent: sed singuli de-
narium acceperunt ipsi quoque.
Cùm autem accepissent, patri- 11
familiâs obmurmurabant.

Versio VULGATA LATINA.

2 Conventione autem factâ cum operariis ex denario diurno, misit eos in vi-
3 neam suam. Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro
4 otiosos. Et dixit illis; Ite & vos in vineam meam, & quod justum fuerit
5 dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterùm autem exiit circa sextam & no-
6 nam horam: & fecit similiter. Circa undecimam verò exiit, & invenit
7 alios stantes, & dicit illis; Quid hìc statis totâ die otiosi? Di-
cunt ei; Quia nemo nos conduxit. Dicit illis; Ite & vos in vineam me-
8 am. Cùm serò autem factum esset, dicit dominus vineæ procuratori suo;
Voca operarios, & redde illis mercedem, incipiens à novissimis usque ad
9 primos. Cùm venissent ergò qui circa undecimam horam venerant, acce-
perunt singulos denarios. Venientes autem & primi, arbitrati sunt quòd plus 10
essent accepturi: acceperunt autem & ipsi singulos denarios. Et accipientes 11
murmurabant adversùs patrem familiâs, Dicentes; Hi novissimi unâ horâ fe- 12
cerunt, & pares illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diei, & æstûs.
At ille respondens uni eorum, dixit; Amice, non facio tibi injuriam: nón- 13
ne ex denario convenisti mecum? Tolle quod tuum est, & vade: volo au- 14
tem & huic novissimo dare sicut & tibi. Aut non licet mihi quod volo fa- 15
cere? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? Sic erunt no- 16
vissimi primi, & primi novissimi: multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 3 * فشارط الفعلة علي دينار في النهار لكل واحد وارسلهم الي كرمه * ثم خرج في ثالث
4 ساعة ابصر اخر في السوق قياما بطالين * قال لهم امضوا انتم الي كرمي وانا
5 اعطيكم ما تستحقون * فمضوا * وخرج ايضا في الساعة السادسة وفي التاسعة فصنع
6 كذلك * وخرج في الحادية عشرة ساعة فوجد اخر قياما * فقال لهم ما قيامكم كل النهار
7 بطالين * فقالوا له لم يستاجرنا احد * فقال لهم امضوا انتم ايضا الي الكرم وانا
8 اعطيكم ما تستحقونه * فلما كان المساء قال رب الكرم لوكيله ادع الفعلة واعطهم
9 الاجر وابدا بهم من الاخرين الي الاولين * فجاء اصحاب الحادية عشر ساعة اخذوا دينارا
10 11 كل واحد * فلما جاء الاولون وظنوا انهم ياخذون اكثر فاخذوا دينارا كل واحد * فلما
12 اخذوا تغمغموا علي رب البيت * قايلين ان هولاء الاخرين عملوا ساعة واحدة * فجعلتهم
13 اسوتنا نحن الذين احتملنا ثقل النهار وحره * فاجاب قايلا لواحد منهم يا صاحب ما
14 ظلمتك اليس بدينار شارطتك * خذ شيك وامض * اريد ان اعطي هذا الاخير مثلك *
15 16 * اوليس لي ان افعل ما اردت بمالي * وانت عينك شريرة وانا صالح * كذلك يكون الاخرون
اولين والاولون اخرين * ما اكثر المدعوين واقل المنتخبين *

Et convênit cum operariis de denario 2
in diem unicuique: & misit eos in vi-
neam suam. Deindè exiit tertiâ horâ, 3
vidit alios in foro stantes otiosos, Qui- 4
bus dixit; Ite vos in vineam meam:
& ego dabo vobis quod merebimini:
Et abierunt. Et exiit etiam horâ sextâ, 5
& nonâ: & fecit similiter. Et exiit 6
undecimâ horâ, & invênit alios stan-
tes, & dixit eis; Quid statis totâ die
desides? Dixerunt autem ei, Non con- 7
duxit nos quisquam. Dixit illis, Ite
vos quoque in vineam, & ego dabo vo-
bis quod merebimini. Cùm autem fa- 8
ctum esset serò, dixit Dominus vineæ
procuratori suo, Voca operarios, & da
eis mercedem, & incipe à novissimis us-
que ad primos. Et accedentes homines 9
undecimæ horæ, acceperunt denarium
singuli. Quumque venissent primi, & 10
arbitrati essent se plus accepturos, ac-
ceperunt denarium singuli. Et cùm ac- 11
cepissent, murmuraverunt adversùs pa-
trem familiâs, Dicentes; Isti novissimi 12
operati sunt horâ unâ: fecisti eos pa-
res nobis qui sustinuimus pondus diei &
æstum illius. Respondit dicens uni ex 13
illis; Amice, non te opprimo: nónne
de denario conveni tecum? Accipe 14
quod tuum est, & vade: Volo dare
huic novissimo sicut & tibi. An non 15
datur mihi ut faciam quod volo de
bonis meis? Et tui quidem oculus
nequam est, at ego bonus. Sic e- 16
runt novissimi primi: & primi no-
vissimi. Quàm multi sunt vocati, &
pauci electi?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወተካሀለ ፡ ምስለ ፡ ገባእት ፡ በበ ፡ ዲናር ፡ ለዕለት ፡ ወፈነዎሙ ፡ ውስተ ፡ ዐጸደ ፡ ወይ
3 ኑ፡፡ ወወፅአ ፡ ጊዜ ፡ ሠልስ ፡ ሰዐት ፡ ወርእየ ፡ ካልኣነ ፡ እንዘ ፡ ይቀውሙ ፡ ውስተ ፡
4 ምሥያጥ ፡ ፅሩዓነ፡፡ ወሎሙኒ ፡ ይቤ ፡ ሑሩ ፡ አንትሙኒ ፡ ውስተ ፡ ዐጸድየ ፡ ወዘ
5 በርትዑ ፡ እሁበክሙ፡፡ ወእሙንቱሂ ፡ ሖሩ ፡ ወካዕበ ፡ ወፅአ ፡ ጊዜ ፡ ስሱ ፡ ወተስዑ ፡
6 ሰዓት ፡ ወገብረ ፡ ከማሁ ፡ ክሙ፡፡ ወጊዜ ፡ ዓሠሩ ፡ ወአሐቲ ፡ ወወፂኦ ፡ ረከበ ፡ ካልአነ ፡ እን
7 ዘ ፡ ይቀውሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ምንተ ፡ አቀምክሙ ፡ ዝየ ፡ ኵሎ ፡ ዕለተ ፡ ፅሩዓኒክሙ፡፡ ወይ
ቤልዎ ፡ እስመ ፡ አልቦ ፡ ዘተዓስበነ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ሑሩ ፡ አንትሙኒ ፡ ውስተ ፡ ዐጸድ ፡ ወይንየ ፡ ተ
8 ቀነዩ ፡ ወዘረትዓኒ ፡ እሁበክሙ ፡ ዐስበክሙ፡፡ ወእምዝ ፡ መሰየ ፡ ይቤ ፡ በዐለ ፡ ዐጸደ ፡ ወይ
ን ፡ ለመጋቢሁ ፡ ጸውዖሙ ፡ ለገባእት ፡ ወሀቦሙ ፡ ዐስቦሙ ፡ ወአኀዝ ፡ ቅድመ ፡ እምደኃርት ፡
9 እስከ ፡ ቀደምት፡፡ ወመጽኡ ፡ እለ ፡ መጽኡ ፡ ጊዜ ፡ ዓሠሩ ፡ ወአሐቲ ፡ ሰዓት ፡ ወነሥኡ ፡
10 በበ ፡ ዲናር፡፡ ወመጽኡ ፡ ቀደምት ፡ ወመሰሎሙ ፡ ዘያበዝኁ ፡ ወያፈደፍዱ ፡ ሎሙ ፡ ውሂ
11 በ ፡ ወነሥኡ ፡ በበ ፡ ዲናር ፡ እሙንቱሂ፡፡ ወነሢኦሙ ፡ አንጐርጐሩ ፡ ለዕሌሁ ፡ ለባዕለ ፡ ቤ
12 ት፡፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ እሉ ፡ ደኃርት ፡ አሐተ ፡ ስዐተ ፡ ተቀንዩ ፡ ወአስተዓረይኮሙ ፡ ምስሌ
13 ነ ፡ ለእለ ፡ ጸርነ ፡ ክበደ ፡ ወላህባ ፡ ለዕለት፡፡ ወአውሥአ ፡ ይቤሎ ፡ ለአሐዱ ፡ እምኔሆሙ ፡
14 ካልእየ ፡ ኢገፋዕኩከ ፡ አኮሁ ፡ በዲናር ፡ ተከሀልኩከ፡፡ ንሣእ ፡ ዘደረከበከ ፡ ወሑር ፡ ፈቀ
15 ድኩ ፡ እነ ፡ ለዝ ፡ ደኃሪ ፡ እሀብ ፡ ከመ ፡ ለከ ፡ ወሀብኩ፡፡ ሊይከውነኒሁ ፡ ዘፈቀድኩ ፡ እግ
16 በር ፡ በንዋይየ ፡ ዓይንከኑ ፡ ሐማሚ ፡ ውእቱ ፡ እስመ ፡ አነ ፡ ኄር ፡ አነ፡፡ ከማሁኬ ፡ ይክ
ውኑ ፡ ደኃርት ፡ ቅድመ ፡ ወቀደምት ፡ ድኃረ ፡ እስመ ፡ ብዙኃን ፡ እሙንቱ ፡ ጽዉዓን ፡ ወሕደ
ጣን ፡ ኅሩያን፡፡

Et pepigit cum operariis singulis denario in diem, & misit eos in vi- 2
neam. Et exivit tempore tertiæ horæ, & vidit alios stantes in foro oti- 3
osos. Et illis dicit; Ite vos etiam in prædium meum, & quod erit æ- 4
quum dabo vobis. Et illi abierunt. Et iterum exiit tempore sextæ & 5
nonæ horæ, & fecit itidem. Et tempore undecimæ horæ *etiam exiens in-* 6
vênit alios stantes, & dicit illis; Quarè stetistis hìc totum diem otiosi vos?
Et dicunt ei; Quoniam nemo est qui mercede conduxit nos. Et dicit iis; Ite vos 7
etiam in vineam meam, servite, & quod æquum est dabo præmio vobis. Et 8
quando serò fuit, dicit dominus vineæ dispensatori suo, Voca operarios &
dato illis mercedem suam, & incipe primò ab ultimis usque ad primos. Et 9
venerunt qui venissent tempore undecimæ horæ, & acceperunt singuli denarium.
Et venerunt primi, & cogitabant plus & abundantius sibi dandum: & recepe- 10
runt singuli denarium etiam *illi. Et recipientes murmurabant contra domi-* 11
num domûs. Et dicentes, Hi ultimi unam horam serviverunt, & æquales fe- 12
cisti eos nobiscum, qui portavimus pondus, & æstum diei. Et respondendo di- 13
cit uni ex illis; Amice mi, non feci injuriam tibi, nónne denario conduxi te?
Accipe quod labore comparâsti, & abi: volui ego huic ultimo dare sicut tibi 14
dedi. Annon licet mihi quod volui facere cum substantia mea? an oculus 15
tuus malus est, quoniam ego bonus sum? Sic igitur erunt ultimi, primò: & 16
primi, ultimò. Quoniam multi sunt vocati, & pauci electi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * وكفتند * ايشان كه پستر آمدند ساعتي كار كردند وما كه كراني روز وكرمي او
13 بر تافتيم * ايشان را با ما يكسان كردي * * او جواب داد وبديشان كفت * كه اي
14 مردم من شما را نمي فريبانم * نه يك دينار با شما هر يكي شرط كردم * * بستانيد وبكار
15 خود برويد * براي انك مي خواهم كه باين اخريان نيز همچون شما بدهم * * بر تصرف
مال خود من حاكمم هر چه خواهم بكنم * شما را با كار من هيچ سخن نيست * ولي چشم تو
16 شر است اما من صالحم * * واين چنين بشود اخريان * اوليان * واوليان * اخريان * خواندكان
بسيارند ولي كزيدكان كمند *

Et dicebant; Isti qui seriùs ve- 12
nerunt, horam unam operati sunt,
nos verò sumus *qui pondus diei &*
æstum ejus sustinuimus, & illos no-
bis æquales fecisti. Ille responsum 13
dedit, & illis dixit; O viri, ego
vos minimè fraudor, nónne dena-
rio uno cum unoquoque vestrûm pa-
ctus sum? Accipite, et ad negoti- 14
um vestrum abite: etenim volo his
postremis etiam sicut vobis dare.
In administratione opum mearum 15
ipse arbiter sum, ut quicquid volo
faciam; vobis verò de negotio meo
arbitrium nullum est: sed et ocu-
lus tuus malus est, ego verò bonus
sum. Atque ita erunt postremi pri- 16
mi, et primi postremi, vocati multi
sunt, electi verò pauci.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΜΓ'. ΜΔ'.

σα β
Et ascendens Jesus in Hierosolymam, assumpsit duodecim discipulos
17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς
privatim in via, & ait illis; Ecce ascendimus in Hierosolymam,
18 κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα,
& Filius hominis tradetur principibus Sacerdotum & Scribis: &
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ Γραμματεῦσι· καὶ
condemnabunt eum morte: Et tradent eum Gentibus ad
19 κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ· Καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς
illudendum, & flagellandum, & crucifigendum: & tertiâ die resurget.
τὸ ἐμπαῖξαι, καὶ μαστιγῶσαι, καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.
ΜΓ' σβ ς
Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi, cum filiis suis,
20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς,
adorans & petens aliquid ab eo. Ille verò dixit ei; Quid vis?
21 προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Τί θέλεις;
Ait illi; Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus à dextris tuis,
λέγει αὐτῷ, Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου,
& unus à sinistris, in regno tuo. Respondens autem Jesus, dixit;
22 καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν,
Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem, quem ego futurus sum bibere:
Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν,
& baptisma, quo ego baptizor, baptizari? Dicunt ei; Possumus.
καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; Λέγουσιν αὐτῷ, Δυνάμεθα.

Et ait illis; Quidem calicem meum bibetis, & baptisma quo ego
Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ 23
baptizor, baptizabimini: at sedere à dexteris meis & à sinistris
βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων
σγ β
meis, non est meum dare, sed quibus paratum est à Patre meo. Et
μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. Καὶ 24
audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus. Verùm Jesus
ἀκούσαντες οἱ δέκα, ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς 25
advocans eos, ait, Scitis quia principes Gentium domi-
προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, εἶπεν, Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυ-
nantur eorum, & magni potestatem exercent eorum. Non ita verò
ριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. Οὐχ οὕτως δὲ 26
erit in vobis: sed quicunque voluerit in vobis magnus fieri; sit vester
ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔστω ὑμῶν
minister: Et qui voluerit in vobis esse primus; sit vester servus.
διάκονος· Καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος. 27
σδ δ
Sicut Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare
Ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι 28
ΜΔ'
animam suam pretium redemptionis pro multis. Et egredientibus illis ab
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ 29
σε β
Jericho, secuta est eum turba multa.
Ἱεριχὼ, ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܗ * ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܢܐ *

17 * ܟܕ ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܡܣܩ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܕܒܪ ܠܬܪܥܣܪܬܝܗܘܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ
18 ܒܐܘܪܚܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. * ܗܐ ܣܠܩܝܢܢ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܡܫܬܠܡ ܠܪܒܝ
19 ܟܗܢܐ ܘܠܣܦܪܐ. ܘܢܚܝܒܘܢܝܗܝ ܠܡܘܬܐ. * ܘܢܫܠܡܘܢܝܗܝ ܠܥܡܡܐ ܘܢܒܙܚܘܢ
20 ܒܗ. ܘܢܢܓܕܘܢܝܗܝ ܘܢܙܩܦܘܢܝܗܝ. ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ. * ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܬ ܠܗ
21 ܐܡܗܘܢ ܕܒܢܝ ܙܒܕܝ ܗܝ ܘܒܢܝܗ. ܘܣܓܕܐ ܠܗ ܘܫܐܠܐ ܗܘܬ ܡܢܗ ܡܕܡ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ
ܠܗ. ܡܢܐ ܨܒܝܐ ܐܢܬܝ. ܐܡܪܐ ܠܗ. ܐܡܪ ܕܢܬܒܘܢ ܗܠܝܢ ܬܪܝܢ ܒܢܝ. ܚܕ ܡܢ ܝܡܝܢܟ
22 ܘܚܕ ܡܢ ܣܡܠܟ ܒܡܠܟܘܬܟ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢܐ ܫܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ.
ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܫܬܐ ܟܣܐ ܕܐܢܐ ܥܬܝܕ ܐܢܐ ܠܡܫܬܐ. ܐܘ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܐܢܐ ܥܡܕ
23 ܐܢܐ ܠܡܥܡܕ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܫܟܚܝܢܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܟܣܝ ܬܫܬܘܢ. ܘܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܐܢܐ
ܥܡܕ ܐܢܐ ܬܥܡܕܘܢ. ܕܬܬܒܘܢ ܕܝܢ ܡܢ ܝܡܝܢܝ ܘܡܢ ܣܡܠܝ. ܠܐ ܗܘܬ ܕܝܠܝ ܕܐܬܠ.
24 ܐܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܛܝܒܐ ܠܗܘܢ ܡܢ ܐܒܝ. * ܟܕ ܫܡܥܘ ܕܝܢ ܥܣܪܐ ܐܬܚܡܬܘ ܥܠ ܗܢܘܢ ܬܪܝܢ ܐܚܝܢ.
25 * ܘܩܪܐ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܪܫܝܗܘܢ ܕܥܡܡܐ ܡܪܝܗܘܢ ܐܢܘܢ.
26 ܘܪܘܪܒܢܝܗܘܢ ܫܠܝܛܝܢ ܥܠܝܗܘܢ. * ܠܐ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܝܢܬܟܘܢ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܨܒܐ ܒܟܘܢ
27 ܢܗܘܐ ܪܒܐ. ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܡܫܡܫܢܐ. * ܘܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܗܘܐ ܒܟܘܢ ܩܕܡܝܐ. ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ
28 ܥܒܕܐ. * ܐܝܟ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. ܠܐ ܐܬܐ ܕܢܫܬܡܫ. ܐܠܐ ܕܢܫܡܫ. ܘܢܬܠ ܢܦܫܗ ܦܘܪܩܢܐ
ܚܠܦ ܣܓܝܐܐ.

* ܩܘܪܒܐ ܕܫܒܬܐ ܕܚܡܫܐ ܕܨܘܡܐ * ܢܒ *

29 * ܘܟܕ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܐܝܪܝܚܘ. ܐܬܐ ܗܘܐ ܒܬܪܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ.

Dominicâ 5 post Pentecosten. 51.

Ascensurus autem erat Jesus ad Hierusalem, 17
& duxit duodecim discipulos suos privatim
in via, & dixit eis, Ecce ascendimus ad 18
Hierusalem, & filius hominis tradendus est
principibus Sacerdotum, & Scribarum; &
addicent eum morti. Tradentque eum gen- 19
tibus, & illudent ei, & flagellabunt eum, &
crucifigent eum: tertiâ verò die resurget.
Tunc adiit eum mater filiorum Zebedæi ipsa 20
& filii ejus, & adoravit eum, & petebat ab
eo aliquid. Ipse verò dixit ei, Quid vis?
Ait ei, Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus 21
à dextera tua, & alter à sinistra tua in regno
tuo. Respondit Jesus, & ait ei; Nescitis 22
quid petatis. Potestis bibere calicem quem
ego bibiturus sum? aut baptismate quo ego
baptizor, baptizabimini? Dicunt ei, Pos-
sumus. Quibus subdit, Calicem meum 23
bibetis, & baptismate quo ego baptizor, ba-
ptizabimini: ut sedeatis autem à dextera
mea, aut à sinistra mea, non meum est ut
dem, nisi iis quibus paratum est à patre meo.
Quæ quum audîssent decem, indignati sunt 24
adversus illos duos fratres. Et advocavit 25
eos Jesus, & dixit eis; Scitis principes gen-
tium dominos earum esse, ac magnates earum
potestatem exercere in eas? Verùm non ita 26
erit inter vos: sed qui voluerit inter vos
maximus fieri, sit vobis minister: Et qui 27
voluerit inter vos esse primus, fiat vobis ser-
vus: Sicut filius hominis non venit ut sibi 28
ministraretur, sed ut ministraret, daretque a-
nimam suam redemptionem pro multis.

Ad Oblationem sabbathi quinti jejunii. 52.

Quumque exiret Jesus ex Jericho, veniebat 29
post eum turba multa.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * ومي خواست كه عيسي در اورشليم بالا رود • دوازده شاكرد خود را حاضر كرد • وبا خود
18 برد • در راه بديشان مي كفت • * اينك ما در اورشليم بالا مي رويم • وفرزند بشر در دست
19 امامان ونويسندكان سپارده شود • ومرك بر وي الزام كنند * واورا در دست عوام دهند • وچوب
زنند • وبر وي تسخر كنند وبر دار كشند ودر كور نهند سيوم روز از ميان مردكان بر خيزد

صد چهار خواستن يعقوب ويوحنا كه بر دست راست [وچپ] او بنشينند

20 * انكه مادر فرزندان زبدي پيش مسيح آمد • با فرزندان خود • وسجود كرد • وازو چيزي خواست
21 * عيسي بدو كفت چه مي خواهي • كفت بفرما كه اين دو فرزند من • يكي بر دست راست
22 تو ويكي† بر دست چپ بنشينند در ملكوت تو * عيسي جواب داد وكفت • نمي دانيد چه
مي خواهيد • توانيد آن ساغر را كه من مي آشامم شما بياشاميد • يا بدان آب كه من شسته
شوم شما شسته شويد • [ايشان كفتند مي توانيم * عيسي بديشان كفت پياله من بياشاميد
23 وشستن من شسته بشويد •] الا بر دست راست وچپ من كه نشينيد • وآن ازان
من نيست كه بدهم الا براي آنان كه از پدر من براي ايشان معد شد •

Et futurum erat ut Jesus Hieroso- 17
lymam ascenderet, & accitos duode-
cim discipulos suos secum assum-
psit, & in via illis dixit; Ecce 18
nos Hierosolymam ascendimus, et
Filius hominis in manus sacerdo-
tum et scribarum tradetur, et mor-
tem ei adjudicabunt. Et eum in ma- 19
nus plebis tradent, et flagellabunt,
et illum illudent, et in crucem agent,
et in sepulchrum ponent: tertiâ ve-
ro die de mortuis resurget.

CIV. Petitio Jacobi & Johannis ut ad manum dextram & sinistram ejus sederent.

Tunc mater filiorum Zebedæi ad
Christum venit cum filiis suis, et
adoratione factâ ab eo aliquid pe-
tiit. Jesus ei dixit; Quid petis?
dixit illa; *Jube ut hi duo filii mei,*
unus ad manum dexteram tuam,
et alter ad manum sinistram se-
deant in regno tuo. Jesus respon-
sum dedit, et dixit; Nescitis quid
petatis: potestis ut *poculum illud,*
quod ego bibo, vos bibatis? aut ei-
dem aquâ, quâ ego lavor, vos lave-
mini? dicunt ei, Possumus. Jesus
illis dixit; Poculum meum bibe-
tis, et lavacro meo loti eritis: at
tamen ut sedeatis ad manum dexte-
ram et sinistram meam, illud quidem
meum non est ut dem, nisi illis pro-
pter quos à Patre meo paratum est.

Versio VULGATA LATINA.

17 Et ascendens Jesus Jerosolymam, assumpsit duodecim discipulos secretò, &
18 ait illis; Ecce ascendimus Jerosolymam, & Filius hominis tradetur princi-
19 pibus sacerdotum, & Scribis, & condemnabunt eum morte, Et tradent
eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum, & tertiâ
20 die resurget. Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi cum filiis suis,
21 adorans & petens aliquid ab eo. Qui dixit ei; Quid vis? Ait illi; Dic ut
sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, & unus ad sinistram,
22 in regno tuo. Respondens autem Jesus, dixit; Nescitis quid petatis. Po-
23 testis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Dicunt ei; Possumus. Ait
illis; Calicem quidem meum bibetis: sedere autem ad dexteram meam vel
sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo.
Et audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus. Jesus autem voca- 24
vit eos ad se, & ait; Scitis quia principes gentium dominantur eorum: & 25
qui majores sunt, potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos: sed 26
quicunque voluerit inter vos major fieri, sit vester minister: Et qui volue- 27
rit inter vos primus esse, erit vester servus: Sicut filius hominis non ve- 28
nit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam, redemptionem pro
multis. Et egredientibus illis ab Jericho, secuta est eum turba multa. 29

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

• الفصل الثالث والستون •

17 18 * وفيما يسوع صاعدا الى يروسليم اخذ الاثني عشر تلميذا في خلوة في الطريق وقال لهم * ها
نحن صاعدون الى يروسليم • وابن الانسان سيسلم الى روساء الكهنة والكتبة ويحكمون عليه
19 بالموت * ويسلمونه الى الامم • ويهزون به • ويجلدونه • ويصلبونه • ويقوم في اليوم الثالث •
20 • الفصل الرابع والستون • * حينيذ جاءت اليه ام ابني زبدي مع ابنيها وسجدت
21 له طالبة منه شيا * فقال لها ماذا تريدين قالت له قل ان يجلس ابناي هذان احدهما عن
22 يمينك والاخر عن شمالك في ملكوتك * اجاب يسوع قايلا لستم تدرون ما تطلبون • اتقدران
ان تشربا الكاس التي انا مزمع ان اشربها وان تصطبغا الصبغة التي اصطبغها فقالا له نستطيع •
23 * فقال لهما اما كاسي فتشربان وصبغتي تصطبغان • واما جلوسكما عن يميني وعن يساري
24 25 فليس لي ان اعطيه الا للذين اعد لهم ابي * فلما سمع العشرة تغمموا على الاخوين * فدعاهم
26 يسوع وقال لهم اما علمتم ان روساء الامم يسودونهم وعظماءهم مسلطون عليهم * فلا يكون
27 هكذا فيكم • لكن من اراد ان يكون فيكم كبيرا فليكن لكم خادما * ومن اراد ان يكون
28 فيكم اولا فليكن لكم عبدا * كما ان ابن الانسان لم يات ليخدم • بل ليخدم ويبذل نفسه
29 خلاصا للكثيرين • • الفصل الخامس والستون • * فلما خرج من اريحا تبعه جمع كبير •

Sectio sexagesima tertia.

Et dum Jesus ascenderet Jerosolymam, 17
duxit duodecim discipulos in secessum
in itinere, & dixit eis; Ecce nos ascen- 18
dimus Jerosolymam, & filius hominis
tradetur principibus sacerdotum & scri-
barum, & adjudicabunt illum morti,
Et tradent illum gentibus, & illudent 19
ei, & flagellabunt eum, & crucifigent
eum: & resurget in die tertia.

Sectio sexagesima quarta.

Tunc venit ad eum mater duorum filio- 20
rum Zebedæi cum ambobus filiis suis,
& adoravit eum petens ab eo aliquid.
Et dixit ei, Quid vis? Ait illi, Dic 21
ut sedeant filii mei isti duo, unus eorum
ad dexteram tuam, & alter ad sinistram
tuam in regno tuo. Respondit Jesus, di- 22
cens; Non nôstis quid petatis. Potestis
bibere calicem, quem ego futurus sum ut
bibam? & tingi tincturâ, quâ tingar?
Dixerunt ei, Possumus. Ait illis, Ca- 23
licem quidem meum bibetis, & tinctu-
râ meâ tingemini: sedere autem vos ad
dexteram meam, & ad sinistram meam,
non est meum dare, nisi iis quibus præpa-
ravit eis pater meus. Et cùm audissent 24
decem, murmuraverunt contra duos fra-
tres. Et vocavit eos Jesus, & dixit 25
illis; Nónne scitis quia principes gen-
tium dominantur eis, & majores eorum
potestatem exercent in eas? At non e- 26
rit sic inter vos: sed quicunque volue-
rit esse inter vos major, sit vobis mini-
ster: Et quicunque voluerit esse inter 27
vos primus, sit vobis servus: Quem- 28
admodum filius hominis non venit mi-
nistrari, sed ministare, & commutare ani-
mam suam in redemptionem pro multis.

Sectio sexagesima quinta.

Et cùm exisset ab Jericho, secuta est 29
eum turba magna.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወእንዘ ፡ የዓርግ ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ነሥኦሙ ፡ ለዓሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ እን
18 ተ ፡ ባሕቲቶሙ ፡ ወአግሐሦሙ ፡ እምፍኖት ፡ ወይቤሎሙ፡=፡ ነሁኬ ፡ ናዐርግ ፡ ኢየሩሳሌ
ም ፡ ወይእኅዝዎ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እምሕያው ፡ ወያገብእዎ ፡ ለሊቃነ ፡ ከህናት ፡ ወጸሐፍ
19 ት ፡ ወይኴንንዎ፡=፡ ወይሜጥውዎ ፡ ለሕዝብ ፡ ወይሰቅልዎ ፡ ወይሰለቁ ፡ ሳዕሌሁ ፡ ወይቀትል
ዎ ፡ ወይትነሣእ ፡ ብሣልስት ፡ ዕለት፡፡=፡

በእንተ ፡ ደቂቀ ፡ ዘብዴዎስ፡

20 ወእምዝ ፡ መጽአት ፡ ኀቤሁ ፡ እሞሙ ፡ ለደቂቀ ፡ ዘብዴዎስ ፡ ምስለ ፡ ደቂቃ ፡ ወሰገደት ፡ ሎ
21 ቱ ፡ እንዘ ፡ ትብል ፡ ወትስእል ፡ እምኅቤሁ፡=፡ ወይቤላ ፡ ምንተ ፡ ትፈቅዲ ፡ ወትቤሎ ፡ ረ
ሲ ፡ ሊተ ፡ ከመ ፡ ይንበሩ ፡ እሉ ፡ ደቂቅየ ፡ ክልኤሆሙ ፡ ምስሌከ ፡ በውስተ ፡ መንግሥትከ ፡
22 ላሐዱ ፡ በየማንከ ፡ ወላሐዱ ፡ በፀጋምከ፡=፡ ወአውሥአ ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ ፡ ወይቤ ፡ ኢታ
ለምሩ ፡ ዘትስእሉ ፡ ትክሉኑ ፡ ሰቲየ ፡ ዘአነ ፡ ሀለውኩ ፡ እሰተይ ፡ ጽዋዐ ፡ ወይቤሉ ፡ ንክ
23 ል፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ ጽዋዕየሰ ፡ ትሰትዩ ፡ ወነቢረ ፡ በየማንየሰ ፡ ወበፀጋምየ ፡ አኮ ፡ አነ ፡ ዘ
24 እሁብ ፡ ዘእንበለ ፡ ለእለ ፡ አስተደለወ፡ሎሙ ፡ አቡየ፡፡=፡ ወሰሚዖሙ ፡ ዐሠርቱ ፡ ሐዘኑ ፡
25 በእንተ ፡ ክልኤሆሙ ፡ አኀው፡=፡ ወጸውዖሙ ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ታአምኑ ፡
ከመ ፡ መኳንንቲሆሙ ፡ ለአሕዛብ ፡ ይኤዝዝዎሙ ፡ ወዓበይቶሙ ፡ ይሴለጡ ፡ ሳዕሌሆሙ፡=፡
26 አኮኬ ፡ ከመዝ ፡ ዘይኩን ፡ በኀቤክሙሰ ፡ ባሕቱ ፡ ዘይፈቅድ ፡ እምውስቴትክሙ ፡ ዐቢየ ፡ ይኩ
27 ን ፡ ይኩንክሙ ፡ ለእክ፡=፡ ወዘሂ ፡ ይፈቅድ ፡ እምኔክሙ ፡ ይኩን ፡ ሊቀ ፡ ይኩንክሙ ፡ ገብ
28 ረ፡=፡ በከመ ፡ ኢመጽአ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እም፡ሕያው፡ ይትለአክዎ፡ዘእንበለ ፡ ይትለአክ ፡
ወየሃብ ፡ ነፍሶ ፡ ቤዛ ፡ ብዙኃን፡፡=፡

በእንተ ፡ ፪ ፡ ዕውራን ፡

29 ወእንዘ ፡ ይወፅኡ ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ ተለውዎ ፡ ብዙኃ ፡ ለሕዝብ፡፡=፡

Et ascendens Dominus Jesus Hierosolymam, assumpsit duodecim solos, & di- 17
vertit eos è via, & dicit iis; Ecce igitur ascendimus Hierosolymam, & 18
prehendent filium hominis, & tradent eum principibus sacerdotum & scribis,
& condemnabunt eum: Et tradent eum gentibus & crucifigent eum, & illu- 19
dent ei, & trucidabunt eum: & suscitabitur tertiâ die.

De filiis Zebedæi.

Et tunc venit ad eum mater filiorum Zebedæi, cum filiis suis, & adoravit eum 20
dicens, & rogans ab eo. Et dicit ei, Quid vis? & dicit illi, Fac mihi ut 21
sedeant hi filii mei, ambo tecum in regno tuo, unus ad dextram tuam, & unus
ad sinistram tuam. Et respondit Dominus Jesus, & dicit; Nescitis quid ro- 22
gatis: potestisne bibere quem ego bibiturus sum calicem? & dicunt, Possumus.
Et dicit iis, Calicem meum bibetis: sed sedere ad dextram meam, & ad sini- 23
stram meam, non ego hoc sum daturus, nisi illis quos præparavit Pater meus. Et 24
audientes decem contristati fuerunt propter duos illos fratres. Et vocavit 25
eos Dominus Jesus, & dicit iis; Creditis quòd principes gentium dominantur
in eas, & magnates eorum potestatem exercent super eas? Non sic erit quod 26
factum erit apud vos: sed qui vult è vobis magnus fieri, erit vobis minister: Et 27
qui vult è vobis esse magister, erit vobis servus. Sicut non venit filius ho- 28
minis ut ministraretur sibi, sed ministrare, & dare animam suam redemptio-
nem multorum.

De duobus cæcis.

Et exeuntes ab Hierosolyma sequuti sunt eum multi populi. 29

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 25 * وچون آن ده دیگر شنیدند • بخشم شدند برین دو برادر • * عیسی ایشانرا
پیش خود خواند وبدیشان گفت • شما می دانید که بر خلایق ومردم امیران
26 وسروران‌اند که بریشان مسلط اند • * میان شما این چنین نباشد • لیکن
هرکس که خواهد که در میان شما بزرگ باشد خود را از همه کوچکتر وفروتر
27 28 بیند • * وهر که خواهد که پیش رو شما باشد • پیش شما بندگی نماید * فرزند†
بشر نیامد که مخدوم شود الا خادم • ونفس خودرا بدهد عوض خلاص بسیاران

صد پنج انجا که دو نابینارا روشنائی داد

29 * عیسی از اریحو بدر
آمد • جماعت بسیار از پس او بودند •

Et cum decem reliqui audissent 24
irati sunt hisce duobus fratribus.
Jesus autem illos ad se voca- 25
vit, et illis dixit; Vos scitis
gentibus et hominibus imperato-
res et principes præesse, qui in
illos potestatem exercent. Inter 26
vos ita non erit: sed quicunque
voluerit ut inter vos magnus sit,
seipsum ut omnium minimum et
infimum intueatur. Et quicunque 27
voluerit ut vobis præcedat, in con-
spectu vestri servitium exhibe-
at. Filius hominis non venit, ut 28
ei ministerium fieret, sed mini-
straret, et animam suam daret pro
salute multorum.

CV. Ubi duobus cæcis lumen reddidit.

Tunc *Jesu egrediente ex Jericho,* 29
turbæ multæ eum secutæ sunt.

ʼΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Μʹ. ΜΕʹ.

Et ecce duo cæci sedentes secus viam, *audientes quòd* Jesus *præteriret,*
30 Καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει,
clamaverunt, dicentes; Miserere nostri, Domine, fili David. *At* turba
31 ἔκραξαν, λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, υἱὸς Δαβίδ. Ὁ δὲ ὄχλος
increpabat eos, ut tacerent. Illi *verò* magis clamabant, dicentes;
ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα σιωπήσωσιν. οἱ δὲ μεῖζον ἔκραζον, λέγοντες,
Miserere nostri, Domine, fili David. Et *stans* Jesus vocavit eos: &
32 Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, υἱὸς Δαβίδ. Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς, καὶ
ait; Quid vultis faciam vobis? Dicunt illi; Domine, ut aperiantur
33 εἶπε, Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν
nostri oculi. *Visceribus commotus* autem Jesus, tetigit oculos eorum.
34 ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν·
Et confestim *respexerunt eorum oculi,* & secuti sunt eum.
καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

CAP. XXI. καʹ.

ΜΕʹ σς β

Et cùm appropinquâssent *in Hierosolymam,* & venissent *in* Bethphage ad montem
1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγῆ πρὸς τὸ ὄρος
Olivarum, tunc Jesus misit duos discipulos, Dicens eis; Ite
2 τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητὰς, Λέγων αὐτοῖς, Πορεύθητε
in *vicum qui coram vobis:* & statim invenietis asinam alligatam, &
εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ
pullum cum ea: *solventes* adducite mihi. Et si quis vobis dixerit aliquid,
3 πῶλον μετ᾽ αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τὶ,

σζ ζ

dicite, Quia Dominus *eorum usum* habet: *statim autem* dimittet eos. Hoc
ἐρεῖτε, Ὅτι ὁ Κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. Τοῦτο 4
autem totum factum est, ut adimpleretur *effatum* per Prophetam, dicentem;
δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,
Dicite filiæ Sion; Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, *&* in-
Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιὼν, Ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραΰς, καὶ ἐπι- 5
sidens super asinam, & pullum filium subjugalis. Euntes autem discipuli,
ση β βεβηκὼς ἐπὶ ὄνον, καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ, 6
& *facientes* sicut *præordinavit* illis Jesus, Adduxerunt asinam,
καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἤγαγον τὴν ὄνον, 7
& pullum, & imposuerunt super eos vestimenta sua, & *insedit*
καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν
desuper *eos.* *At* plurima turba straverunt sua vestimenta in
ἐπάνω αὐτῶν. Ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν 8
via: alii autem cædebant ramos de arboribus, & sternebant in
τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν
via. *At* turbæ *præcedentes* & *sequentes* clamabant,
σθ α τῇ ὁδῷ. Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, 9
dicentes; Hosanna filio David: benedictus *veniens* in nomine
λέγοντες, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι
Domini, Hosanna in altissimis. Et *intrante eo in* Hierosolymam,
σι ι Κυρίου, Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, 10
commota est universa civitas, dicens; Quis est hic?
ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα, Τίς ἐστιν οὗτος;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 * ܘܗܐ ܬܪܝܢ ܤܡܝܐ ܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ. ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܕܝܫܘܥ ܥܒܪ. ܝܗܒܘ ܩܠܐ
31 ܘܐܡܪܝܢ. ܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ ܡܪܝ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. * ܟܢܫܐ ܕܝܢ ܟܐܐ ܗܘܐ ܒܗܘܢ ܕܢܫܬܩܘܢ.
32 ܘܗܢܘܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܐܪܝܡܘ ܩܠܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܪܢ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. * ܘܩܡ
33 ܝܫܘܥ ܘܩܪܐ ܐܢܘܢ. ܘܐܡܪ. ܡܢܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܥܒܕ ܠܟܘܢ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܪܢ ܕܢܬܦܬܚܢ
34 ܥܝܢܝܢ. * ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܗܘܢ ܘܩܪܒ ܠܥܝܢܝܗܘܢ. ܘܡܚܕܐ ܐܬܦܬܚܝ ܥܝܢܝܗܘܢ
ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ. * ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܐܘܫܥܢܐ * ܠܚ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܐ *
1 * ܘܟܕ ܩܪܒ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܐܬܐ ܠܒܝܬ ܦܐܓܐ. ܠܓܢܒ ܛܘܪܐ ܕܙܝܬܐ. ܫܕܪ ܝܫܘܥ ܬܪܝܢ
2 ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. * ܙܠܘ ܠܩܪܝܬܐ ܗܝ ܕܠܘܩܒܠܟܘܢ. ܘܡܚܕܐ ܡܫܟܚܝܢ
3 ܐܢܬܘܢ ܚܡܪܐ ܕܐܤܝܪܐ ܘܥܝܠܐ ܥܡܗ. ܫܪܘ ܐܝܬܘ ܠܝ. * ܘܐܢ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܠܟܘܢ ܡܕܡ. ܐܡܪܘ
4 ܠܗ ܕܠܡܪܢ ܡܬܒܥܝܢ. ܘܡܚܕܐ ܡܫܕܪ ܠܗܘܢ ܠܟܐ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܟܠܗ ܗܘܬ. ܕܢܬܡܠܐ
5 ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. * ܐܡܪܘ ܠܒܪܬ ܨܗܝܘܢ. ܗܐ ܡܠܟܟܝ ܐܬܐ ܠܟܝ. ܡܟܝܟ
6 ܘܪܟܝܒ ܥܠ ܚܡܪܐ ܘܥܠ ܥܝܠܐ ܒܪ ܐܬܢܐ. * ܘܐܙܠܘ ܬܠܡܝܕܐ. ܘܥܒܕܘ ܐܝܟܢܐ ܕܦܩܕ ܠܗܘܢ
7 ܝܫܘܥ. * ܘܐܝܬܝܘ ܠܚܡܪܐ ܘܠܥܝܠܐ. ܘܤܡܘ ܥܠ ܥܝܠܐ ܢܚܬܝܗܘܢ. ܘܪܟܒ ܥܠܘܗܝ.
8 ܝܫܘܥ. * ܘܤܘܓܐܐ ܕܟܢܫܐ. ܡܫܘܝܢ ܗܘܘ ܢܚܬܝܗܘܢ ܒܐܘܪܚܐ. ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܦܤܩܝܢ ܗܘܘ
9 ܤܘܟܐ ܡܢ ܐܝܠܢܐ ܘܪܡܝܢ ܒܐܘܪܚܐ. * ܟܢܫܐ ܕܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܕܡܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܐܬܝܢ ܒܬܪܗ.
ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܘܫܥܢܐ ܠܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. ܒܪܝܟ ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܘܫܥܢܐ
10 ܒܡܪܘܡܐ. * ܘܟܕ ܥܠ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܐܬܬܙܝܥܬ ܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܡܢܘ ܗܢܐ.

* Et ecce duo cœci sedebant juxta viam: qui 30
quum audîssent Jesum præterire, ediderunt
vocem, dicentes; Miserere nostrî Domine
mi, fili David. Turbæ autem objurgabant 31
eos ut tacerent: illi verò magis attollebant
vocem suam, dicentes; Domine noster,
miserere nostrî, fili David. Et substitit Jesus, 32
& advocavit eos, & ait; Quid vultis faci-
am vobis? Dicunt ei, Domine noster, ut 33
aperiantur oculi nostri. Et misericordiâ 34
commotus est erga eos, tetigitque oculos eo-
rum: & eo momento aperti sunt oculi eorum,
& abiêre post eum.

Ad vesperam dominicæ Palmarum. 53.

CAP. XXI.

ET quum appropinquâsset Jerusalem, ve- 1
nissetque Beth-phage ad latus Montis oliva-
rum, misit Jesus duos ex discipulis suis, &
dixit eis; Ite in vicum istum qui vobis est è 2
regione, & statim invenietis asinam vinctam,
& pullum cum ea: solvite, adducite mihi. Et 3
si quis dixerit vobis quidpiam, dicite ei,
Quia Domino nostro requiruntur, & confe-
stim mittet eos huc. Hoc autem totum fa- 4
ctum est, ut impleretur id quod dictum est
per prophetam, dicentem; Dicite filiæ Sion, 5
Ecce rex tuus venit tibi humilis, & insidens
asinæ ac pullo filio asinæ. Profecti sunt itaque 6
discipuli, feceruntq sicut præceperat eis Je-
sus. Et adduxerunt asinam & pullum, & im- 7
posuerunt pullo vestimenta sua, & equitavit
super eum Jesus. Multitudo verò turbarum 8
sternebant pallia sua in via: alii verò cæde-
bant ramos ex arboribus, & projiciebant in
via. Cæterùm turbæ illæ, quæ præcedebant 9
eum, quæq; eum sequebantur, clamabant di-
centes; Hosanna filio David, benedictus ille
qui venit in nomine Dñi, Hosannna in excel-
sis. Quumq; fuisset ingressus Jerusalem, com- 10
mota est universa civitas, dicebantque; Quis
hic est?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

30 * ودو نابينا بر سر راه مي نشستند * چون شنيدند كه مسيح مي كذرد اواز دادند
31 وكفتند اي فرزند داود خداوند ما بر ما رحمت كن * مردم بر ايشان بانك مي زدند
كه خاموش باشيد * ايشان بيشتر بانك مي زدند * واواز خود بلند بر مي آوردند * ومي كفتند
32 اي خداوند ما بر ما رحمت كن * عيسي بايستاد وايشانرا خواند * وكفت چه مي خواهيد
33 براي شما بكنم * كفتند خداوند ما چشم ما را روشنايي ده * عيسي بر ايشان رحمت
34 اورد وچشم ايشانرا بسود * همانندم چشم ايشان كشاده شد وعالم را ديدند * ودر پي او رفتند
صد شش انجا كه دو شاكرد را فرستاد كه براي مسيح خر اوردند
1 * چون نزديك اورشليم شد * در بيت فاجي آمد * بر كنار كوه زيتون عيسي از شاكردان خود
2 دو كس را فرستاد * وبديشان كفت درين ده كه برابر شماست † برويد ببينيد انجا خر ماده
3 بسته وكره او با او انرا بكشاييد وپيش من بياوريد * واكر كسي بشما چيزي كويد بكوييد
4 براي خداوند ما مي بريم * انكه اينجا بياوريد * واين جمله كه شد براي ان بود تا تمام شود
5 انچ در پيغمبر كفته شد نبوت * بدختر صهيون بكوييد اينك ملك تو پيش

* *Duo autem cæci in summa via se-* 30
dentes, cùm audirent Christum
transire, vocem ediderunt, et dixe-
runt; O fili David Domine noster,
nostri miserere. Homines autem *ob-* 31
jurgabant eos dicentes, Quin silete:
illi vero *intentiùs clamabãt, et vo-*
cem suam in *altum efferebant, et di-*
cebant; O Domine noster, super nos
misericordiam age. Jesus stetit et 32
eos vocavit, et dixit; Quid vul-
tis ut *pro vobis faciam. Dixerunt,* 33
Domine noster, oculis nostris lumen
redde. Jesus erga eos misericordi- 34
am gessit, et oculos eorum tetigit:
confestim oculi eorum aperti sunt, et
mundum viderunt, et eum secuti
sunt.

CVI. Ubi duos discipulos mi-
sit ut Christo asinum addu-
cerent.

CAP. XXI.

* C*um prope Hierosolymam esset,* 1
& in Bethphage venisset juxta mon-
tem Olivarum, Jesus duos è disci-
pulis suis misit, Et illis dixit; In 2
istum pagum, qui è regione vestri est,
ite, videbitis illic asinam ligatam
et pullum suum cum ea: illam sol-
vite et adducite ad me. Et siquis 3
vobis aliquid dixerit, dicite; Do-
mino nostro afferimus: & statim
huc adducite. Et hoc totum quod 4
factum est, ideò fuit ut impleretur,
quod apud Prophetam dictum est.

Prophetia.

Filiæ Sion dicite, Ecce rex tuus ad 5

Versio VULGATA LATINA.

30 Et ecce duo cæci sedentes secus viam, audierunt quia Jesus transiret: & clamave-
31 runt, dicentes; Domine, miserere nostri, fili David. Turba autem increpabat eos
ut tacerent. At illi magis clamabant, dicentes; Domine, miserere nostri, fil. Da-
32 vid. Et stetit Jesus, & vocavit eos, & ait; Quid vultis ut faciam vobis?
33 Dicunt illi; Domine, ut aperiantur oculi nostri. Misertus autem eorum Jesus, te-
34 tigit oculos eorum. Et confestim viderunt, & secuti sunt eum.

CAP. XXI.

1 ET cùm appropinquâssent Jerosolymis, & venissent Bethphage ad Montem oli-
2 veti: tunc Jesus misit duos discipulos, Dicens eis; Ite in castellum, quod con-
tra vos est, & statim invenietis asinam alligatam, & pullum cum ea: solvite, &
adducite mihi: Et si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia Dominus his opus 3
habet: & confestim dimittet eos. Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur 4
quod dictum est per prophetam, dicentem; Dicite filiæ Sion; Ecce rex tuus venit 5
tibi mansuetus, sedens super asinam, & pullum filium subjugalis. Euntes autem 6
discipuli fecerunt sicut præcepit illis Jesus. Et adduxerunt asinam, & pullum: & im- 7
posuerunt super eos vestimenta sua: & eum desupèr sedere fecerunt. Plurima autem 8
turba straverunt vestimenta sua in via: alii autem cædebant ramos de arboribus,
& sternebant in via: Turbæ autem, quæ præcedebant, & quæ sequebantur, cla- 9
mabant, dicentes; Hosanna filio David: Benedictus qui venit in nomine Domi-
ni: hosanna in altissimis. Et cùm intrâsset Jerosolymam, commota est universa 10
civitas, dicens; Quis est hic?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 * وإذا أعميان كانا جالسان على الطريق فسمعا أن يسوع مجتاز * فصرخا قايلين ارحمنا يا رب يا
31 ابن داود * فانتهرهما الجمع ليسكتا فازدادا صياحا قايلين ارحمنا يا رب يا ابن داود * فوقف
32
33 يسوع ودعاهما وقال لهما ماذا تريدان ان افعل بكما * فقالا له يا رب ان تفتح اعيننا * فتحنن
34 يسوع ولمس اعينهما وللوقت ابصرا وتبعاه *
1 * الفصل السادس والستون * ولما قربوا من يروسليم وجاوا الي بيت فاجي عند جبل
2 الزيتون * حينيذ ارسل يسوع اثنين من تلاميذه * وقال لهما * اذهبا الي القرية التي امامكما
3 فتجدان اتانا مربوطة وجحشا معها فحلاهما واتياني بهما * وان قال لكما احد شيا فقولا ان الرب
4 محتاج اليهما فهو يرسلهما للوقت * هذا كان ليتم ما قيل من النبي * قولوا لابنة صهيون ها
5
6 ملكك ياتيك متواضعا راكبا علي اتان وجحش ابن اتان * فذهب التلميذان وصنعا كما
7 امرهما يسوع * واتيا بالاتان والعفو وتركا ثيابهما عليهما وجلس فوقهما * وجمع كثير فرشوا
8
9 ثيابهم في الطريق * واخرون قطعوا اغصانا من الشجر وفرشوها في الطريق * والجمع الذي
يتقدمه والذي يتبعه صرخوا قايلين هوشعنا لابن داود مبارك الاتي باسم الرب هوشعنا في
10 العلا * فلما دخل يروسليم ارتجت المدينة كلها قايلين من هو هذا *

Et ecce duo cæci qui erant sedentes se- 30
cus viam, audierunt quia Jesus transi-
ret: & exclamaverunt, dicentes; Mi-
serere nostri Domine, fili David. Incre- 31
pavit autem eos turba ut tacerent. At
auxerunt clamorem, dicentes; Misere-
re nostri Domine, fili David. Substitit itq; 32
Jesus, & advocavit eos, & dixit eis;
Quid vultis ut faciam vobis? Dixe- 33
runt ei; Domine, ut aperias oculos no-
stros. Misertus ergò est Jesus, & tetigit 34
oculos eorum. Et confestim viderunt, &
secuti sunt eum.

Sectio sexagesima sexta.

CAP. XXI.

ET cùm appropinquâssent Jerosolymis, 1
& venissent in Beth-phage prope montem
Olivarum, tunc misit Jesus duos ex di-
scipulis suis, Et dixit eis; Ite in hoc 2
castellum quod contra vos est, & inve-
nietis asinam alligatam & pullum cum
ea: solvite ambos, & ducite mihi utrúm-
que. Et si quis dixerit vobis aliquid, 3
dicite quia Dominus indigens est eorum:
& ipse mittet eos confestim. Hoc fuit ut 4
compleretur quod dictum est à Propheta;
Dicite filiæ Sion, ecce rex tuus venit ti- 5
bi humilis, sedens super asinam et pul-
lum filium asinæ. Et abierunt discipuli 6
duo, et fecerunt sicut præcepit illis Je-
sus. Et adduxerunt asinam et pullum, et 7
posuerunt vestimenta sua super eos, et se-
dit super eos. Et turba magna straverunt 8
vestimenta sua in via, et alii ceciderunt
ramos de arboribus, & straverunt eos in 9
via; Et turba quæ præcedebat eum, et
quæ sequebatur eum, clamaverunt dicen-
tes; Hosanna filio David: benedictus
qui venit in nomine Domini, Hosanna
in exelsis. Et cùm intrâsset Jerosoly- 10
mam, commota est civitas universa, di-
centes; Quis est hic?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ወናሁ ፡ ክልኤቱ ፡ ዕውራን ፡ ይነብሩ ፡ ጥቃ ፡ ሙንገድ ፡ ወሰምዑ ፡ ከመ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ይኀ
31 ልፍ ፡ ወጸርኁ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ እግዚኦ ፡ ተሣሀለነ ፡ ወልደ ፡ ደዊት ፡፡ ወሐሕዛብስ ፡ ይጌሥ
ጽዎሙ ፡ ከመ ፡ ያርምሙ ፡ ወአዕበዩ ፡ ጸሪኆ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ እግዚኦ ፡ ተሰሀለነ ፡ ወልደ ፡ ደዊ
32 ት ፡፡ ወቆመ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ወጸውዖሙ ፡ ወይቤ ፡ ምንተ ፡ ትፈቅዱ ፡ እግበር ፡ ለክሙ ፡፡
33 ወይቤልዎ ፡ እግዚኦ ፡ ከመ ፡ ይትከሠት ፡ አዕይንቲነ ፡፡ ወአምሐርዎ ፡ ለእግዚእ ኢየሱስ ፡
34 ወለከፎሙ ፡ አዕይንቲሆሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ በከመ ፡ ሃይማኖትክሙ ፡ ይኩንክሙ ፡ ወበጊዜሃ ፡ ነ
ጸሩ ፡ ወተለውዎ ፡፡

በእንተ ፡ እድግት ፡ ወዕዋል ፡፡

1 ፳፩ ወቀሪቦ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ መንገለ ፡ ቤተ ፡ ፋጌ ፡ ቦኡ ፡ ኀበ ፡ ደብረ ፡ ዘይት ፡ ወእምዝ ፡ ፈነወ ፡ እ
2 ግዚእ ኢየሱስ ፡ ክልኤተ ፡ አርድእቲሁ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ሑሩ ፡ ሀገረ ፡ ዘቅድሜክሙ ፡ ወትረክ
3 ቡ ፡ ይእተ ፡ ጊዜ ፡ እድግተ ፡ እስርተ ፡ ወዕዋለ ፡ ምስሌሃ ፡ ፍትሑ ፡ ወአምጽኡ ፡ ሊተ ፡፡ ወ
እመቦ ፡ ዘይቤለክሙ ፡ ምንተ ፡ ትገብሩ ፡ በሉ ፡ እግዚኦሙ ፡ ይፈቅዶሙ ፡ ወበጊዜሃ ፡ ይፌንው
4 ዎሙ ፡፡ ወዝኮነ ፡ ከመ ፡ ይብጻሕ ፡ ወይትፈጸም ፡ ቃለ ፡ ኢሳይያስ ፡ ነቢይ ፡ ዘተብህለ ፡፡
5 በልዋ ፡ ለወለተ ፡ ጽዮን ፡ ናሁ ፡ ንጉሥኪ ፡ ይመጽእ ፡ የዋሕ ፡ ወርቱዕ ፡ እንዘ ፡ ይጼዐን ፡ ዲበ ፡ እ
6 ድግት ፡ ወዲበ ፡ ዕዋል ፡ እጓለ ፡ እድግት ፡፡ ወሐዊሮሙ ፡ አርድእቲሁ ፡ ወገብሩ ፡ በከመ ፡ አዘ
7 ዞሙ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡፡ ወረከቡ ፡ ወአምጽኡ ፡ እድግተ ፡ ወዕዋለ ፡ ወረሐኑ ፡ አልባሲሆሙ ፡
8 ላዕሌሆን ፡ ወተጽዕነ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡፡ ወዘይበዝኆ ፡ ሕዝብ ፡ ነጸፉ ፡ አልባሲሆሙ ፡ ውስተ ፡
9 ፍኖት ፡ ወካልአንሂ ፡ ይመትሩ ፡ አዕጹቀ ፡ እም ፡ ውስተ ፡ ዕፀው ፡ ወይነጽፉ ፡ ውስተ ፡ ፍኖት ፡፡ ወሕ
ዝብ ፡ እለ ፡ የሐውሩ ፡ ቅድሜሁ ፡ ወእለሂ ፡ ይተልዉ ፡ ጸርኁ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ሆሳዕና ፡ ለወልደ ፡ ደ
10 ዊት ፡ ቡሩክ ፡ ዘይመጽእ ፡ በስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሆሳዕና ፡ በአርያም ፡፡ ወበዊኦ ፡ እግዚእ ኢ
የሱስ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ተሃውከት ፡ ኵላ ፡ ሀገር ፡ እንዘ ፡ ትብል ፡ መኑ ፡ ውእቱ ፡ ዝንቱ ፡፡

Et ecce duo cæci sedebant juxta viam, & audierunt quòd Dominus Jesus 30
transibat: & clamabant, dicentes; Domine, miserere nostri fili David. Et po- 31
puli objurgabant eos, ut silerent: & magis elevârunt clamorem, dicentes; Domi-
ne, miserere nostri fili David. Et stetit Dominus Jesus & vocavit eos, & di- 32
cit; Quid vultis facerem vobis? Et dicunt ei; Domine, ut aperiantur oculi 33
nostri. Et misericordia commovebant Dominum Jesum, & tetigit oculos eorum, 34
et dicit iis; Secundùm fidem vestram erit vobis: & continuò viderunt, & se-
quuti sunt eum.

De asino & pullo.

CAP. XXI.

ET appropinquante illo Hierusalem, per Bethphage, venerunt ad Montem olei, 1
& tunc misit Dominus Jesus duos discipulos ejus, Et dicit iis; Ite ad civita- 2
tem quæ ex adverso vobis est, & invenietis statim asinam ligatam, & pullum
cum ea: solvite & adducite mihi. Et si qui erunt qui dixerint vobis, Quid 3
facitis? dicite, Dominus eorum opus habet iis: & statim mittent eos. Et 4
hoc factum fuit, ut perveniret & impleretur verbum Esaiæ prophetæ, quod di- 5
ctum fuit; Dicite filiæ Sion, Ecce rex tuus venit mansuetus & rectus, insi-
dens asinæ, & super pullum filium asinæ. Et profecti sunt discipuli ejus, & 6
fecerunt sicut præcepit iis Dominus Jesus. Et invenerunt, & adduxerunt asi- 7
nam, & pullum, & imposuerunt vestimenta sua super iis, & supervectus fuit
Dominus Jesus. Et qui abundabat populus, straverunt vestimenta sua in via, 8
& alii absciderunt ramos ex arboribus, & straverunt in via. Et populi qui 9
ibant ante eum, et qui sequuti sunt, clamaverunt, dicentes; Hosanna filio David:
beatus qui venit in nomine Dei, Hosanna in excelsis. Et adveniente Domino 10
Jesu Hierosolyma, commota est tota civitas dicens; Quis est hic?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 تو مي آيد * متواضع وفروتن بر نشسته بر خر ماده وكره او * شاگردان رفتند وانچنانك
7 عيسي فرموده بود كردند * خر ماده را با كره بياوردند * جامه خود را عيسي بر كره
8 نهاد وبر نشست * از ان جماعت مردم بسيار جامهء خود را در راه مي گستردند * تا او بر
سر آن بگذرد * وديگران شاخها از درخت زيتون مي بريدند وبر راه مي انداختند

صد هفت رفتن مسيح در اورشليم واورا بملكي قبول كردند

9 * وآن جماعت كه در پيش او مي رفتند * ودر پس او مي آمدند بانگ مي زدند ومي
گفتند اوشعنا مر فرزند داود يعني الحمد وخجسته است انك بنام خدا مي ايد الحمد در
10 بلندي * چون باورشليم اندر آمد همهء شهر لرزيد * وگفتند كيست اين

te venit demissus & humilis, in-
sidens asinæ & pullo ejus. Et 6
profecti discipuli, quemadmodum
jusserat Jesus, fecerunt. Et asi- 7
nam cum pullo adduxerunt: ve-
stimentum autem suum Jesus
pullo imposuit & insedit. Dein- 8
dè turba hominum plurima ve-
stimenta sua in via straverunt,
ut ille super ea transiret: alii
verò ramos ex arbore olivæ suc-
cidebant, & in via projiciebant.

CVII. Ingreditur Christus Hierosolymam, & illum ut regem recipiunt.

Turba autem illa quæ ante eum 9
ibant, et subsequebantur, clama-
bant, et dicebant; Hosanna filio
David; i. e. Laus, et beatus est
qui in nomine Dei venit: Laus in
excelso. Cùm Hierosolymam in- 10
gressus esset, tota urbs commota est,
et dicebant, Quis est hic?

At turbæ dicebant; Hic est Jesus Propheta, *qui* à Nazareth Ga-
11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γα-
σια lilææ. Et intravit Jesus in templum Dei, & ejiciebat omnes
α 12 λιλαίας. Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξέβαλε πάντας
vendentes & *mercantes* in templo: & mensas numulariorum
τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν
evertit, & cathedras vendentium columbas. Et dicit
13 κατέστρεψε, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς. Καὶ λέγει
eis, Scriptum est; Domus mea, domus orationis vocabitur: vos autem
αὐτοῖς, Γέγραπται, Ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ
M' σιβ illam fecistis speluncam latronum. Et accesserunt ad eum cæci & claudi
ι 14 αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ
in templo, & sanavit eos. Videntes autem principes Sacerdotum
σιγ 15 ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς
ε & Scribæ mirabilia quæ fecit, & pueros clamantes in
καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν
templo, & dicentes; Hosanna filio David: indignati sunt. Et dixerunt
16 τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ, ἠγανάκτησαν. Καὶ εἶπον
ei; Audis quid isti dicunt? *At* Jesus *dicit* eis; Utique.
αὐτῷ, Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ναί.
Nunquam legistis; Quia ex ore infantium, & lactentium perfecisti
οὐδέποτε ἀνέγνωτε, Ὅτι ἐκ στόματος νηπίων, καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω
σιδ laudem? Et *relinquens ipsos*, abiit extra civitatem in Bethaniam,
ε 17 αἶνον; Καὶ καταλιπὼν αὐτούς, ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν,

& diversatus est ibi. Manè autem revertens in civitatem, esuriit.
ΜΖ' καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ. Πρωΐας δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε. 18
σια Et videns *ficum* unam secus viam, venit ad eam: & nihil invenit
α Καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὗρεν 19
in ea, *si non* folia tantùm: & ait illi; Nunquam ex te fructus *fiat*
ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται
in *seculum*: & arefacta est continuò ficulnea. Et videntes disci-
εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. Καὶ ἰδόντες οἱ μα- 20
puli, mirati sunt, dicentes; Quomodò continuò aruit *ficus?*
θηταὶ, ἐθαύμασαν, λέγοντες, Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;
σιε Respondens autem Jesus, ait eis; Amen dico vobis; Si
ς Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐὰν 21
habueritis fidem, & non hæsitaveritis, non solùm *quod ficûs* facietis, sed
ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ
& si monti huic dixeritis; *Tollere*, & *jactare* in mare, fiet.
κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε, Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται.
σις Et omnia quæcunque petieritis in oratione credentes, accipietis.
δ Καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες, λήψεσθε. 22
ΜΗ' Et *venienti ipsi* in templum, accesserunt *ei docenti* principes Sacerdotum,
σιζ Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς, 23
β & seniores populi, dicentes; In qua *auctoritate* hæc facis? Et
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ
σιδ quis tibi dedit *auctoritatem* hanc?
ς τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην;

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ܟܢܫܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܗܢܘ ܝܫܘܥ ܢܒܝܐ ܕܡܢ ܢܨܪܬ ܕܓܠܝܠܐ ܀ * ܘܥܠ ܝܫܘܥ ܠܗܝܟܠܐ
12 ܕܐܠܗܐ ܘܐܦܩ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܙܒܢܝܢ ܘܡܙܒܢܝܢ ܒܗܝܟܠܐ ܘܗܦܟ ܦܬܘܪܐ
13 ܕܡܚܪܦܢܐ ܘܟܘܪܣܘܬܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܙܒܢܝܢ ܝܘܢܐ ܀ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܟܬܝܒ ܕܒܝܬܝ
14 ܒܝܬ ܨܠܘܬܐ ܢܬܩܪܐ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܥܒܕܬܘܢܝܗܝ ܡܥܪܬܐ ܕܠܣܛܝܐ ܀ * ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܒܗܝܟܠܐ ܣܡܝܐ
15 ܘܚܓܝܣܐ ܘܐܣܝ ܐܢܘܢ ܀ * ܟܕ ܚܙܘ ܕܝܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܦܪܝܫܐ ܬܕܡܪܬܐ ܕܥܒܕ ܘܛܠܝܐ ܕܩܥܝܢ
16 ܒܗܝܟܠܐ ܘܐܡܪܝܢ ܐܘܫܥܢܐ ܠܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܐܬܒܐܫ ܠܗܘܢ ܀ * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܫܡܥ ܐܢܬ
ܡܢܐ ܐܡܪܝܢ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܝܢ ܠܐ ܡܡܬܘܡ ܩܪܝܬܘܢ ܕܡܢ ܦܘܡܐ ܕܛܠܝܐ
ܘܕܝܠܩܝ ܬܕܝܐ ܬܩܢܬ ܬܫܒܘܚܬܐ ܀ * ܩܪܝܢܐ ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܨܘܡܐ ܀ * ܢܕ
17 ܘܫܒܩ ܐܢܘܢ ܘܢܦܩ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ ܘܒܬ ܬܡܢ ܀ * ܒܨܦܪܐ ܕܝܢ
18 ܟܕ ܗܦܟ ܠܡܕܝܢܬܐ ܟܦܢ ܀ * ܘܚܙܐ ܬܬܐ ܚܕܐ ܥܠ ܐܘܪܚܐ ܘܐܬܐ ܠܘܬܗ ܘܠܐ ܐܫܟܚ ܒܗ ܡܕܡ
19 ܐܠܐ ܐܢ ܛܪܦܐ ܒܠܚܘܕ ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܐ ܢܗܘܐ ܬܘܒ ܦܐܪܐ ܒܟ ܠܥܠܡ ܘܡܚܕܐ ܝܒܫܬ
20 ܬܬܐ ܗܝ ܀ * ܘܚܙܘ ܬܠܡܝܕܐ ܘܐܬܕܡܪܘ ܘܐܡܪܝܢ ܐܝܟܢܐ ܡܚܕܐ ܝܒܫܬ ܬܬܐ ܀ * ܥܢܐ ܝܫܘܥ
21 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܢ ܢܗܘܐ ܒܟܘܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܠܐ ܬܬܦܠܓܘܢ ܠܐ
ܗܘܐ ܗܕܐ ܕܬܬܐ ܒܠܚܘܕ ܬܥܒܕܘܢ ܐܠܐ ܐܦܢ ܠܛܘܪܐ ܗܢܐ ܬܐܡܪܘܢ ܐܫܬܩܠ ܘܦܠ ܒܝܡܐ ܢܗܘܐ ܀
22 ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܬܫܐܠܘܢ ܒܨܠܘܬܐ ܘܬܗܝܡܢܘܢ ܬܣܒܘܢ ܀ * ܘܟܕ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܗܝܟܠܐ ܀
23 ܩܪܒܘ ܠܗ ܟܕ ܡܠܦ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܥܡܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ
ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܬ ܘܡܢܘ ܝܗܒ ܠܟ ܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ ܀

Turbæ verò dicebant, Hic est Jesus propheta, qui est ex Nazareth Galilææ. Et introivit Jesus in templum Dei, ejecitque eos omnes qui emebant & vendebant in templo, & subvertit mensas trapezitarum, sedesque eorum qui venundabant columbas. Et ait illis; Scriptum est, Domus mea, Domus orationis vocabitur: vos autem fecistis eam speluncam latronum. Et obtulerunt ei in templo cæcos & claudos, & sanavit eos. Quum autem vidissent principes sacerdotum & Pharisæi miranda quæ faciebat, & puerulos qui clamabant in templo, & dicebant, Hosanna filio David; indignati sunt. Et dicunt ei, Audis quid dicant isti? dixit eis Jesus, Etiam: nunquam legistis, Ex ore puerulorum & infantium confirmata est laus?

Lectio feriæ quintæ hebdomadis quartæ jejunii. 54.

Porrò dereliquit eos, exiitque extra civitatem in Beth-Aniam, & pernoctavit illic. Manè verò quum reversus fuisset in civitatem, esuriit. Vidensque ficum unam in via, venit ad eam, nihilque in ea reperit nisi folia tantùm: & dixit ei, Non erunt in te ampliùs fructus in æternum. Et statim aruit ficus illa. Quod cùm vidissent discipuli, mirati sunt, dicentes; Quomodo in momento exaruit ficus? Respondit Jesus, & ait illis; Amen dico vobis, Si fuerit in vobis fides, neque dubitaveritis, non solùm hanc ficû rem facietis, verùm etiam si monti huic dixeritis, Tollitor, & cade in mare, fiet. Et quicquid petieritis oratione, & credideritis, accipietis. Et quum venisset Jesus in templum, adierunt eum principes sacerdotum, & seniores populi quum doceret, & dicunt ei; Quânam auctoritate ista facis? & quis dedit tibi potestatem hanc?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*

11 * جماعت مي كفتند اينست يشوع پيغمبر * ازناصرهء جليل * وعيسي درهيكل
12 كنشت خدا در رفت وهركرا ديد كه در هيكل مي خريدند ومي فروختند *
بدركرد وبرانداخت طبقهاء صرافان * وتختهاء ايشان كه كبوتر مي فروختند *
13 * وبديشان كفت كه نبشته است كه خانهء من خانهء نمازخوانده شود * وشما اورا مغارهء
14 دزدان ساخته ايد * * نزديك او شدند در هيكل نابينايان * ولنكان * ايشانرا خوش كرد *
15 * چون بزركان امامان ومعتزلان اين شكفتيها را كه در هيكل كرد ديدند وكودكان
در هيكل بانك مي زدند * ومي كفتند * الحمد مر فرزند داود را امامانرا ناخوش آمد *
16 * بعيسي كفتند مي شنوي ايشان چه مي كويند عيسي جواب داد وبديشان كفت
[آري] ازاول نخوانديد كه ازدهن كودكان وبچكان ستايش استوار شد * واكر ايشان
17 خاموش باشند * كوه وسنك باواز ايند * * انكه مسيح ايشانرا رها كرد وبيرون شهر رفت *
18 در بيت عينا وانجا خفت * * وچون در صباح در شهر را باز كردند كرسنه شد *

Turbæ autem dicebant; Hic est Jesus propheta de Nasreth Galilææ. Et Jesus in templum Ecclesiæ Dei ingressus est, & quoscunque vidit, qui in templo emebant aut vendebant, ejecit: & prostravit mensas nummulariorum, & cathedras eorum qui columbas vendebant. Et illis dixit; Scriptum quidem est, Domus mea, domus orationis vocabitur: vos autem eam speluncam latronum fecistis. Et accesserunt ad eum in templo cæci, & claudi: & eos sanavit. Cùm vidissent magni sacerdotes & Pharisæi hæc mira quæ in templo fecit, & quod pueri in templo clamarent & dicerent; Laus Filio David: sacerdotibus displicuit. Et Jesu dixerunt; Audin' illos, quid dicant? Jesus responsum dedit, & illis dixit; Etiam: olim non legistis, quod scriptum est; Ex ore parvulorum & infantium laus confirmata est? & si isti silerent, mons et saxum vocem proferrent. Tunc Christus illos missos fecit, et extra civitatem ivit, in Bethaniam, et illic cubuit. Cùm autem manè in urbem reverterentur, esuriit.

Versio VULGATA LATINA.

11 Populi autem dicebant; Hic est Jesus propheta à Nazareth Galilææ. Et intravit
12 Jesus in templum Dei, & ejiciebat omnes vendentes & ementes in templo: & men-
13 sas numulariorum, & cathedras vendentium columbas evertit: Et dicit eis, Scri-
ptum est; Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam spelun-
14 cam latronum. Et accesserunt ad eum cæci, & claudi in templo: & sanavit eos.
15 Videntes autem principes sacerdotum, & Scribæ, mirabilia quæ fecit, & pueros
16 clamantes in templo, & dicentes; Hosanna filio David: indignati sunt. Et dixe-
runt ei; Audis quid isti dicunt? Jesus autem dixit eis; Utique. Nunquam legistis;
17 Quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem? Et relictis illis, abiit fo-
18 ràs extra Civitatem in Bethaniam: ibique mansit. Manè autem revertens in Civi-
tatem, esuriit. Et videns fici arborem unam secus viam, venit ad eam: & nihil 19
invenit in ea nisi folia tantùm, & ait illi; Nunquam ex te fructus nascatur in sem-
piternum. Et arefacta est continuò ficulnea. Et videntes discipuli, mirati sunt, 20
dicentes; Quomodò continuò aruit? Respondens autem Jesus, ait eis; Amen di- 21
co vobis; Si habueritis fidem, & non hæsitaveritis, non solùm de ficulnea facietis, sed
& si monti huic dixeritis, Tolle, & jacta te in mare, fiet. Et omnia quæcunque 22
petieritis in oratione credentes, accipietis. Et cùm venisset in templum, ac- 23
cesserunt ad eum docentem, principes sacerdotum, & seniores populi, di-
centes; In qua potestate hæc facis? Et quis tibi dedit hanc potestatem?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 12 * فقال الجمع هذا يسوع النبي الذي من ناصرة الجليل *فدخل يسوع هيكل الله واخرج كل
13 الذين يبيعون ويشترون في الهيكل * وقلب موايد الصيارف وكراسي باعة الحمام * وقال لهم
14 مكتوب ان بيتي يدعي بيت الصلاة وانتم جعلتموه مغارة للصوص * وقدم اليه عميان وعرج
15 في الهيكل فشفاهم * فراي روساء الكهنة والكتبة العجايب التي صنع * والصبيان يصيحون
16 في الهيكل قايلين هوشعنا لابن داود * فتغمغموا * وقالوا له اما تسمع ما يقوله هولاء * فقال لهم
17 يسوع نعم * اما قراتم قط ان من افواه الاطفال والرضعان اعددت سبحا * ثم تركهم وخرج خارج
18 المدينة الي بيت عنيا فبات هناك * الفصل السابع والستون * وفي غد رجع الي
19 المدينة فجاع * ونظر شجرة تين على الطريق فجاء اليها فلم يجد فيها شيا الا ورقا فقط * فقال
20 لها لا تخرج منك ثمرة الي الابد فيبست تلك الشجرة للوقت * فنظر التلاميذ وتعجبوا وقالوا
21 كيف يبست التينة للوقت * فاجابهم يسوع قايلا امين اقول لكم ان كان لكم ايمان ولا تشكون
ليس كجفاف هذه الشجرة التين فقط تصنعون * لكن اذا قلتم لهذا الجبل انتقل واسقط في
22 البحر فيكون * وكلما تسالونه في الصلاة بايمان تنالونه * الفصل الثامن والستون *
23 * ولما دخل الهيكل وطفق يعلم جاء اليه روساء الكهنة وشيوخ الشعب وقالوا له باي
سلطان تفعل هذا ومن اعطاك هذا السلطان *

Dixit turba, Hic est Jesus protheta, qui est à Nazareth Galilææ. Et ingressus est Jesus templum Dei, & ejecit omnes qui vendebant et emebant in templo: & evertit mensas numulariorum, & cathedras vendentium columbas; Et dixit eis, Scriptum est, Quia domus mea vocabitur Domus orationis: vos autem fecistis eam speluncam latronibus. Et oblati sunt ei cæci & claudi in templo, & curavit eos. Viderunt autem principes sacerdotum & scribæ mirabilia quæ fecit, & pueros clamantes in templo, & dicentes, Hosanna filio David: & murmuraverunt. Ac dixerunt ei, Nonne audis quid dicunt isti? Dixit eis Jesus, Etiam. Annon legistis unquã, Quia ex ore infantium, & lactentium parâsti laudem? Deindè reliquit eos, & exiit extra civitatem ad Beth-aniam, & pernoctavit ibi. 11 12 13 14 15 16 17

Sectio sexagesima septima.

Et mane rediit in civitatem, & esuriit. Et vidit arborem fici secus viam, & venit ad eam: et non invenit in ea quicquã, nisi folia tantùm, & ait illi; Non prodeat ex te fructus in æternum. Exsiccata est illa arbor continuò. Et viderunt discipuli, & mirati sunt, & dixerunt; Quomodo exsiccata est ficus continuò? Respondit eis Jesus, dicens; Amen dico vobis, si habueritis fidem, et non hæsitaveritis, non ut siccitatem hujus arboris fici tantùm facietis, verùm quũ dixeritis huic monti, Discede, & jacta te in mare, fiet. Et quidquid petetis in oratione cum fide, accipietis. 18 19 20 21 22

Sectio sexagesima octava.

** Et cùm intrâsset templum, cœpissetq; docere, venerunt ad eum principes sacerdotum et seniores populi, et dixerunt ei; Quâ potestate facis hoc? Et quis dedit tibi hanc potestatem?* 23

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 12 ወሕዝብ ፡ ይቤሉ ፡ ዘውእቱ ፡ እግዚእሊየሱስ ፡ ነቢይ ፡ ዘእምናዝሬት ፡ ዘገሊላ ፡፡ ወቦ
አ ፡ እግዚእሊየሱስ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡፡ ወሰደደ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይሠይጡ ፡ ወይሣየጡ ፡ በቤ
ተ ፡ መቅደስ ፡ ወገፍትአ ፡ ማኣደቲሆሙ ፡ ለመወልጠን ፡ ወመናብርቲሆሙ ፡ ለእለ ፡ ይሠይጡ ፡
13 አርገበ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ጽሑፍ ፡ ቤትየሰ ፡ ቤተ ፡ ጸሎት ፡ ይሰመይ ፡ ወአንትሙሰ ፡ ትሬ
ሲዩ ፡ ቤተ ፡ ሰረቅት ፡፡ በእንተ ፡ ዕውራን ፡ ወሶቡራን ፡፡
14 ወአቅረቡ ፡ ኀቤሁ ፡ ዕውራነ ፡ ወሐንካሳነ ፡ በቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወአሕየዎሙ ፡፡ ወእምዝ ፡
15 ርእዩ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወጸሐፍት ፡ መንክረ ፡ ዘከመ ፡ ይገብር ፡ መድምመ ፡ ወደቂቀ ፡ እለ ፡
16 ይጸርሑ ፡ በቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወይቤሉ ፡ ሆሳዕና ፡ ለወልደ ፡ ዳዊት ፡ ሊሐወዞሙ ፡፡ ወይቤልዎ ፡
ትሰምዖኑ ፡ ወይብሉ ፡ እሉ ፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእሊየሱስ ፡ እወ ፡ ኢያንበብክ
17 ሙ ፡ ከመ ፡ እምአፈ ፡ ደቂቅ ፡ ወሕፃናት ፡ አስተደሉ ፡ ስብሐተ ፡፡ ወኀደጎሙ ፡ ወወፅአ ፡
አፍአ ፡ እምሃገር ፡ ወቤተ ፡ ቢታንያሃ ፡ ወአጽለለ ፡ ህየ ፡፡
በእንተ ፡ በለስ ፡ እንተ ፡ የብሰት ፡፡
18 19 ወጸቢሖ ፡ እንዘ ፡ የዓርግ ፡ እግዚእሊየሱስ ፡ ሃገረ ፡ ርኅበ ፡፡ ወርእየ ፡ በለሰ ፡ አሐተ ፡ ው
ስተ ፡ ፍኖት ፡ ወሖረ ፡ ኀቤሃ ፡ ወአልቦ ፡ ዘረከበ ፡ ውስቴታ ፡ ዘእንበለ ፡ ቈጽል ፡ ባሕቲቱ ፡ ወይቤላ ፡ ኢይ
20 ኩን ፡ እንከ ፡ ፍሬ ፡ እምውስቴትኪ ፡ ለዓለም ፡ ወየብሰት ፡ በጊዜሃ ፡ ይእቲ ፡ በለስ ፡፡ ወርእዮሙ ፡ አ
21 ርዳኢሁ ፡ አንከሩ ፡ ወይቤልዎ ፡ እፎ ፡ በጊዜሃ ፡ የብሰት ፡ ዛቲ ፡ በለስ ፡፡ ወአውሥአ ፡ እግዚእሊየ
ሱስ ፡ ወይቤሎሙ ፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ እመ ፡ ብክሙ ፡ ሃይማኖት ፡ ወኢትናፍቁ ፡ አኮ ፡ ከመ ፡ ዘበለስ ፡ ዘ
ትገብሩ ፡ ዳዕደ ፡ ለገነ ፡ ዛቲ ፡ ደብር ፡ እመ ፡ ትቤልዎ ፡ ተንሥአ ፡ ወተወረው ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፡ ይትገበር ፡፡
22 ወኵሉ ፡ ዘስአልክሙ ፡ በጸሎት ፡ እንዘ ፡ ትትአመኑ ፡ ትነሥኡ ፡፡
በእንተ ፡ እለ ፡ ተስእልዎ ፡ ካህናት ፡ ወረባናት ፡ ለእግዚእሊየሱስ ፡ በመብሕተ ፡ ምኑ ፡ ትገብር ፡ ዘንተ ፡፡
23 ወበዊአ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ቀርቡ ፡ ኀቤሁ ፡ እንዘ ፡ ይሜህር ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወመለህቅ ፡ ሕዝብ ፡ እንዘ ፡
ይብሉ ፡ በመብሕተ ፡ ምኑ ፡ ዘንተ ፡ ትገብር ፡ ወምኑ ፡ ወሀበከ ፡ ዘንተ ፡ ስልጣነ ፡፡

Et populi dicunt, Hic est Dominus Jesus, propheta qui ex Nazareth Galilææ. Et intravit Dominus Jesus Domum sanctam, & ejecit omnes vendentes & ementes in Domo sancta; & subvertit tabulas commutantium, & cathedras vendentium columbas. Et dicit iis, Scriptum est, Domus mea Domus orationis nominabitur, & vos facitis eam domum latronum. 11 12 13

De cæcis, & claudis.

Et adduxerunt ad illum cæcos & claudos in templum: & vivere fecit eos. Et videntes principes sacerdotum & scribæ, miraculum quale fecerat stupendum, & pueros clamantes in Domo sancta, & dicentes; Hosanna filio David, non jucundum fuit iis. Et dicunt ei, Audisne quod dicunt isti? & dicit iis Dominus Jesus, Etiam, nunquã aliquando legistis; Quòd ex ore parvulorum et lactentium præparavit ei laudem. Et dimisit eos, & abiit foràs è civitate, & pernoctavit in Bethania, et requievit ibi. 14 15 16 17

De ficu arefacta.

Et manè ascendens Dominus Jesus civitatem, esuriit. Et vidit ficum quandam in via, & venit ad eam: & nihil fuit quod invenit super eam nisi folia tantùm: & dicit ei, Ne sit igitur fructus ex te in æternum, & exaruit continuò hæc ficus. Et videntes Discipuli ejus mirati sunt, & dicunt ei; Quàm subitò exaruit hæc ficus. Et respondit Dominus Jesus, & dicit iis; Amen dico vobis, Si habetis fidem, & non dubitatis, non solum sicut hoc de ficu erit quod facietis: sed etiam huic monti si dixeritis, Tollitor, & projicitor in mare, fiet. Et quæcunque petieritis in oratione credentes, accipietis. 18 19 20 21 22

Dominum Jesum interrogant sacerdotes & magistri, Qua authoritate facis ista.

Et illo intrante Domum sanctam accesserunt ad eum docentem principes sacerdotum, & seniores populi, dicentes; In qua potestate hoc facis? & quis dedit tibi hanc authoritatem? 23

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * درخت انجيري در راه ديد پيش آن درخت آمد درو چيزي نيافت مگر برگ تنها * وبدرخت
20 گفت ديگر در تو ميوه نباشد تا ابد * ان درخت انجير خشك شد * * شاگردان ديدند
21 درعجب ماندند وگفتند چگونه همين ساعت اين درخت انجير خشك شد * * جواب داد
عيسي وبديشان گفت راست بشما بگويم اگر در شما ايمان باشد * وپريشان نباشيد * نه اين
22 درخت انجير تنها * الا بدين كوه نيز بگوييد * برداشته شو ودر دريا بيوفت بشود * * وهر
23 چه در نماز بخواهيد وايمان بياوريد بستانيد * * وازانجا چون در كنشت درآمد * بزرگان
امامان وپيران * در وقتي كه تعليم مي داد ازو پرسيدند كه بگو بكدامين سلطنت اينها را
مي كني * واين حكم را بتو كه داد *

** Et arbore fici in via conspecti, ad ipsam arborem veniens, in ea quicquam non invenit nisi folia sola: & arbori dixit; Amplius in te fructus non sit in æternum. Et illa arbor fici exaruit. Discipuli videntes admirabundi manserunt, & dixerunt; Quomodo eodem momento, hæc arbor ficus arefacta est? Responsum dedit Jesus, & illis dixit; Certè vobis dico, Si in vobis fides fuerit, & animo distracti non fueritis, non huic ficui tantùm, sed huic monti etiam dicetis, Sustollere, & in mare projicere: & fiet. Et quicquid precando petieritis, & fidem adhibueritis, accipietis. Et illinc cùm in templum venisset, magni sacerdotes & seniores, tempore quo docuit, ab eo interrogârunt; Quâ verò authoritate hæc facis? et hanc potestatem quis tibi dedit?* 19 20 21 22 23

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΜΗ΄. ΜΘ΄. Ν΄.

Respondens *autem* Jesus, dixit eis; Interrogabo vos & ego sermonem
24 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον
unum: quem si dixeritis mihi, & ego vobis dicam, in qua *auctoritate* hæc facio.
ἕνα· ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
Baptismus Joannis undè erat? è cœlo, an ex hominibus? Illi *autem*
25 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ
ratiocinabantur apud seipsos, dicentes; Si dixerimus, E cœlo: dicet nobis, Quarè
διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ· ἐρεῖ ἡμῖν, Διατί
ergò non credidistis illi? Si autem dixerimus, Ex hominibus: timemus
26 οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων· φοβούμεθα
turbam: omnes enim *habent* Joannem sicut Prophetam. Et respon-
27 τὸν ὄχλον. πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην. Καὶ ἀποκρι-
dentes Jesu, dixerunt, Nescimus. Ait illis & ipse; Nec ego dico
θέντες τῷ Ἰησοῦ, εἶπον, Οὐκ οἴδαμεν. Ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτὸς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω
vobis, in qua *auctoritate* hæc facio. Quid autem vobis videtur? Homo
28 ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; Ἄνθρωπος
habebat *natos* duos: & accedens *primo*, dixit; Fili, vade, hodiè opera-
εἶχε τέκνα δύο· καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ, εἶπε, Τέκνον, ὕπαγε, Σήμερον ἐργά-
re in vinea mea. Ille autem respondens, ait; Nolo. Posteà autem
29 ζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν, Οὐ θέλω. ὕστερον δὲ
pœnitentiâ *affectus*, abiit. Et accedens *alteri*, dixit similiter. Ille *verò*
30 μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθε. Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ, εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ

ΜΘ΄ σιι

respondens ait; *Ego* domine: & non *abiit*. Quis ex duobus fecit vo-
ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγὼ κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε. Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέ- 31
luntatem patris? dicunt ei; Primus. Dicit illis Jesus; Amen
λημα τοῦ πατρός; λέγουσιν αὐτῷ, Ὁ πρῶτος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν
dico vobis, *Quòd* publicani & meretrices *præeunt* vos in regnum
λέγω ὑμῖν, Ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν
Dei. Venit enim ad vos Joannes in via justitiæ, & non credi-
τοῦ Θεοῦ. Ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύ- 32
distis ei. *At* publicani & meretrices crediderunt ei: Vos autem viden-
σατε αὐτῷ. οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόν-
tes *non pœnituistis* posteà, *ad credendum* ei. Aliam parabolam audite:

Ν΄ σιθ β

τες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. 33
Homo *quidam* erat paterfamiliâs, qui plantavit vineam, & sepem
Ἄνθρωπός τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν
ei circumposuit, & fodit in ea torcular, & ædificavit turrim: &
αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον· καὶ
locavit eam agricolis, & peregrè profectus est. Cùm autem appropinquasset
ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. Ὅτε δὲ ἤγγισεν 34
tempus fructuum, *legavit* servos suos ad agricolas, *accipere*
ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς, λαβεῖν
fructus ejus.
τοὺς καρποὺς αὐτοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܫܐܠܟܘܢ ܐܦ ܐܢܐ ܡܠܬܐ ܚܕܐ. ܘܐܢ ܬܐܡܪܘܢܝܗ ܠܝ ܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ
25 ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ. * ܡܥܡܘܕܝܬܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܢ ܐܝܟܐ
26 ܐܝܬܝܗ. ܡܢ ܫܡܝܐ ܐܘ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܒܢܦܫܗܘܢ
ܘܐܡܪܝܢ. ܕܐܢ ܐܡܪܝܢܢ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܐܡܪ ܠܢ ܘܠܡܢܐ ܠܐ ܗܝܡܢܬܘܢܝܗܝ. ܘܐܢ ܐܡܪܝܢܢ ܡܢ
ܒܢܝܢܫܐ. ܕܚܠܝܢܢ ܡܢ ܟܢܫܐ. ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܐܝܟ ܕܠܢܒܝܐ ܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܠܝܘܚܢܢ.
27 * ܘܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܦܠܐ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܐܝܢܐ
ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ.

Respondit Jesus, & dixit eis; Interrogabo vos & ego verbum unum; & si dixeritis mihi, ego quoque dicam vobis quânam potestate ista faciam. Baptisma Johannis unde est? è cœlo est, an ex hominibus? Illi verò cogitabant in animabus suis, dicentes; Si dixerimus, E cœlo, dicet nobis, Quare fidem ei non adhibuistis? Dicere autem, Ab hominibus, timemus à turbis. Omnes enim ut prophetam habebant ipsum Johannem. Et responderunt ei, dicentes, Nescimus. Ait illis Jesus, Nec ego dicam vobis quânam potestate ista faciam.

* ܩܘܡܐ ܬܪܝܢܐ. ܕܠܠܝܐ ܕܚܫܐ * ܢܗ *

Nocturno secundo secundæ noctis Passionis. 55

28 * ܡܢܐ ܕܝܢ ܡܬܚܙܐ ܠܟܘܢ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܘ ܠܗ ܬܪܝܢ ܒܢܝܐ. ܘܩܪܒ ܠܘܬ ܩܕܡܝܐ
29 ܘܐܡܪ ܠܗ. ܒܪܝ. ܙܠ ܝܘܡܢܐ ܦܠܘܚ ܒܟܪܡܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ. ܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ.
30 ܒܚܪܬܐ ܕܝܢ ܬܘܐ ܘܐܙܠ. * ܘܩܪܒ ܠܘܬ ܐܚܪܢܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܗܟܘܬ. ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ.
31 ܐܢܐ ܡܪܝ. ܘܠܐ ܐܙܠ. * ܡܢܘ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܪܝܗܘܢ ܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܘܗܝ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܗܘ
ܩܕܡܝܐ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܟܣܐ ܘܙܢܝܬܐ ܩܕܡܝܢ ܠܟܘܢ
32 ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܐܬܐ ܓܝܪ ܠܘܬܟܘܢ ܝܘܚܢܢ ܒܐܘܪܚܐ ܕܟܐܢܘܬܐ. ܘܠܐ ܗܝܡܢܬܘܢܝܗܝ.
ܡܟܣܐ ܕܝܢ ܘܙܢܝܬܐ ܗܝܡܢܘܗܝ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܦܠܐ ܟܕ ܚܙܝܬܘܢ. ܬܒܬܘܢ ܒܚܪܬܐ
33 ܕܬܗܝܡܢܘܢܝܗܝ. * ܫܡܥܘ ܡܬܠܐ ܐܚܪܢܐ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܡܪܐ ܒܝܬܐ. ܘܢܨܒ ܟܪܡܐ.
ܘܐܚܕܗ ܣܝܓܐ. ܘܚܦܪ ܒܗ ܡܥܨܪܬܐ. ܘܒܢܐ ܒܗ ܡܓܕܠܐ. ܘܐܘܚܕܗ ܠܦܠܚܐ ܘܚܙܩ.
34 * ܟܕ ܕܝܢ ܡܛܝ ܙܒܢܐ ܕܦܐܖ̈ܐ. ܫܕܪ ܠܥܒܕܘܗܝ ܠܘܬ ܦܠܚܐ. ܕܢܫܕܖ̈ܘܢ ܠܗ ܡܢ ܦܐܖ̈ܐ ܕܟܪܡܗ.

Quid autem vobis videtur? Vir quidam habebat filios duos, & accedens ad priorem dixit ei; Fili mi, abi hodiè, cole vineam. Is autem respondit, & ait; Nolo. Postea verò pœnitentiâ ductus est, & abiit. Et accedens ad alterum, dixit ei itidem. Is verò respondit & ait; Ego domine mi, nec abiit. Uter ex istis duobus executus est voluntatem patris sui? Dicunt ei, Prior ille. Ait illis Jesus, Amen dico vobis, Publicanos & meretrices præituros vobis in regnum Dei. Venit enim ad vos Johannes viâ justitiæ, neque credidistis ei. Publicani verò & meretrices crediderunt ei. Vos autem ne quidem quum hæc videritis, pœnituit vos posteà, ut crederetis ei. Audite aliam parabolam; Erat vir quidam dominus domûs, qui plantavit vineam, & undequaque obvallavit eam maceriâ, foditque in ea torcular, & extruxit in ea turrim, & elocavit eam agricolis, & peregrè profectus est. Quum autem appropinquâsset tempus fructuum, misit servos suos ad agricolas ut ad se mitterent de fructibus vineæ suæ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 *عيسي جواب داد وبديشان كفت • من نيز از شما سخني پرسم اكر بمن بكوييد من
25 نيز بشما بكويم • كه بكدامين سلطنت اينها را ميكنم • *وكفت معموديت يحيي يعني شستكاه او
از كجاست از آسمان • يا از ادميان ايشان در نفس خود مي انديشيدند وبي كفتند • اكر
26 بكوييم از آسمان • بكويد پس چرا بدو ايمان مياورديد • *واكر بكوييم از زمين وادميان •
27 از مردم مي ترسيم • براي انك همكنان يحيي را همچو پيغامبر قبول كرده بودند • *كفتند نمي
28 دانيم • عيسي بديشان كفت من نيز بشما نمي كويم كه بكدامين حكم اينها مي كنم *چه مي
بينيد صد هشت مثل آن دو برادر كه پدر بديشان كفت برويد ودر باغ كار كنيد •
شخصي دو پسر داشت آمد پيش بزركتر وبدو كفت • برو اي فرزند من امروز ودر
29 باغ كار كن • *او جواب داد كه نخواهم رفتن • ودر آخر پشيمان شد ورفت • *آمد پيش
30 پسر ديكر وهمچنين كفت • كفت اري خداوند من بروم ونرفت • *اكنون ازين هر دو
31 كدام است كه فرمان پدر كرده باشد • بدو كفتند اولين • عيسي بديشان كفت راست
بشما بكويم سود خوران وزناكاران زودتر از شما در ملكوت خداي اندر روند •

Jesus responsum dedit, et illis dixit; Ego etiam à vobis verbum interrogabo: si mihi dixeritis, ego etiam vobis dicam quâ authoritate hæc faciam. Dixit itaque; Baptismus Johannis (i.e. lavacrum ejus) unde? è cælo, an ex hominibus? illi autem secum cogitabant, & dicebant; Si dixerimus, E cælo: dicet; Quare ei fidem non habuistis? Sin autem dixerimus, E terra & hominibus, populo timemus: eò quòd omnes Johannem velut Prophetam receperunt. Dixerunt, Nescimus: Jesus illis dixit; Nec ego etiam vobis dico qua potestate hæc faciam. Quid vobis videtur?

CVIII. Parabola duorum fratrum quibus pater dixit; Ite & in vinea operamini.

Quidam duos filios habuit, & accessit ad majorem, & ei dixit; Vade fili mi hodiè, & in vinea operare. Ille respondit, Nolo quidem ire: postea verò pœnitentiâ ductus est, & ivit. Accessit etiam ad filium alterum & similiter dixit: ille dixit, Domine mi, ego eo; & non ivit. Jam ex his duobus uter erat, qui mandatum patris executus est? dicunt, Prior: Jesus illis dixit; Utique vobis dico, Publicani & scortatores ante vos in regnum Dei ingredientur.

Versio VULGATA LATINA.

24 Respondens Jesus dixit eis ; Interrogabo vos & ego unum sermonem : quem si
25 dixeritis mihi, & ego vobis dicam in qua potestate hæc facio. Baptismus Jo-
annis unde erat? è cœlo, an ex hominibus? At illi cogitabant inter se, di-
26 centes ; Si dixerimus, E cœlo, dicet nobis ; Quarè ergò non credidistis illi?
Si autem dixerimus, Ex hominibus, timemus turbam : omnes enim habebant
27 Joannem sicut prophetam. Et respondentes Jesu, dixerunt ; Nescimus. Ait
28 illis & ipse ; Nec ego dico vobis in qua potestate hæc facio. Quid autem vobis
videtur? Homo quidam habebat duos filios, & accedens ad primum, dixit ; Fi-
29 li, vade hodiè, operare in vinea mea. Ille autem respondens, ait ; Nolo.
30 Posteà autem, pœnitentiâ motus, abiit. Accedens autem ad alterum, dixit si-
militer. At ille respondens, ait ; Eo, domine, & non ivit. Quis ex duo- 31
bus fecit voluntatem patris? Dicunt ei ; Primus. Dicit illis Jesus ; Amen di-
co vobis, Quia publicani & meretrices præcedent vos in regnum Dei. Venit 32
enim ad vos Joannes in via justitiæ, & non credidistis ei : publicani autem &
meretrices crediderunt ei : vos autem videntes nec pœnitentiam habuistis post-
eà, ut crederetis ei. Aliam parabolam audite : Homo erat pater famili- 33
âs qui plantavit vineam, & sepem circumdedit ei, & fodit in ea torcu-
lar, & ædificavit turrim, & locavit eam agricolis, & peregrè profectus est.
Cùm autem tempus fructuum appropinquâsset, misit servos suos ad agricolas, 34
ut acciperent fructus ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * فاجابهم يسوع قايلا انا ايضا اسالكم عن كلمة فان انتم قلتم لي قلت لكم باي سلطان
25 افعل هذا * معمودية يوحنا من اين هي امن السماء ام من الناس * فتفكروا في نفوسهم
26 قايلين * ان قلنا من السماء قال لنا فلم لم تومنوا به * وان قلنا من الناس نخاف الجمع *
27 لان يوحنا كان عندهم مثل نبي * فاجابوا يسوع قايلين لا نعلم * فقال لهم ولا انا ايضا
اعلمكم باي سلطان افعل هذا *

* الفصل التاسع والستون *

28 * ماذا تظنون في انسان كان له ابنان فجاء الي الاول وقال له يا ابني اذهب اليوم واعمل في
29 30 الكرم * فاجاب قايلا انا امضي يا رب ولم يمض * وجاء الي الثاني وقال له كذلك
31 ايضا * فاجاب قايلا ما اريد * واخيرا ندم ومضي * فايهما فعل ارادة الاب * فقالوا له
الاخير * فقال لهم يسوع امين اقول لكم ان العشارين والزناة يسبقونكم الي ملكوت
32 الله * لان يوحنا جاءكم بطريق العدل ولم تصدقوه والعشارون والزناة صدقوه * فاما
انتم فرايتم ذلك ولم تندموا اخيرا لتصدقوه *

* الفصل السبعون *

33 * اسمعوا مثلا اخر * انسان رب بيت غرس كرما واحاط به سياجا وحفر فيه معصرة * وبني فيه
34 برجا * ودفعه الي فعلة وسافر * فلما قرب زمن الثمار ارسل عبيده الي الفعلة لياخذوا ثمرته *

Respondit eis Jesus, dicens ; Ego etiam 24
interrogabo vos de verbo, & si vos dixe-
ritis mihi, dicam vobis quâ potestate fa-
cio hoc. Baptismus Johannis unde est? è 25
cœlo an ex hominibus? Cogitaverunt au-
tem intra se, dicentes ; Si dixerimus, E 26
cœlo, dicet nobis, Quare ergò non credi-
tis illi? Et si dixerimus, Ex hominibus,
timemus turbam, quoniam Johannes e-
rat apud eos veluti propheta. Quare re- 27
sponderunt Jesu, dicentes ; Nescimus.
Dixit autem eis, Neque ego etiam notifi-
cabo vobis, quâ potestate facio hoc.

Sectio sexagesima nona.

Quid censetis de homine quodam cui 28
erunt filii duo? et venit ad primum, &
dixit ei ; Fili mi, vade hodiè & operare
in vinea. Respondit dicens, Ego vadam 29
domine, & non abiit. Et venit ad secun- 30
dum, & dixit ei similiter etiam. Qui re-
spondit, dicens ; Nolo. At posteà pœni-
tentiâ motus est, & abiit. Quis ex du- 31
obus fecit voluntatem patris? Dixerunt
ei, Postremus. Inquit eis Jesus, Amen
dico vobis, Quòd publicani & meretrices
præcedent vos in regnum Dei : Nam Jo- 32
hannes venit ad vos in via justitiæ, &
non credidistis ei : publicani verò & me-
retrices crediderunt ei : Vos autem vidi-
stis hoc, & non doluistis posteà, ut cre-
deretis ei.

Sectio septuagesima.

Audite parabolam aliam ; Homo quidam 33
pater familiâs plantavit vineam, & cin-
xit eam sepe, & fodit in ea torcular, &
ædificavit in ea turrim, & tradidit eam
operariis : & peregrè profectus est. Cùm 34
autem appropinquâsset tempus fructuum,
misit servos suos ad operarios, ut perci-
perent fructum ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎሙ፡እሴአለክሙ፡ለነሂ፡ለሐተ፡ ቃለ፡ዘእምከመ፡ነገርክሙ
25 ኒ፡ለነሂ፡ኦየድዐክሙ፡በአይ፡ስልጣን፡እገብር፡ ዘንተ፡፡=፡ ጥምቀቱ፡ለዮሐንስ፡ ዘእምአይቴ፡
ውእቱ፡ እምሰማይኑ፡ወሚመ፡ እምሰብእኑ፡፡ ወሐለዩ፡ በበይናቲሆሙ፡ወይቤሉ፡ለመንበ፡ዘእምሰ
26 ማይ፡ ይብለነ፡በእፎኬ፡ ዘኢአመንክምዎ፡=፡ ወእመሂ፡ ንቤ፡ ዘእምሰብእ፡ ንፈርሆሙ፡ ለሕዝ
27 ብ፡እስመ፡ከመ፡ነቢይ፡ቦኀቤሆሙ፡ዮሐንስ፡=፡ ወአውሥእዎ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሉ፡ኢ
ናአምር፡ወይቤሎሙ፡ውእቱሂ፡ኢያየድዐክሙ፡በአይ፡ስልጣን፡ ዘንተ፡ዘእገብር፡፡=፡

በእንተ ፡ ክልኤ ፡ አኀው ፡ ምሳሌ፡፡=፡

28 ምንተ፡ትብሉ፡ብእሲ፡ቦቱ፡ክልኤተ፡ ውሉደ፡አኀወ፡ ወይቤሎ፡ ለቀደማዊ፡ ወልድየ፡ ሑር፡ተቀነ
ይ፡ዮም፡ውስተ፡ዐጸደ፡ወይን፡ወአውሥአ፡ ወይቤ፡ለብየኑ፡ ወእምድኅረዝ፡ ተነስሐ፡ወሖረ፡=፡
29 ወለካልኡሂ፡ይቤሎ፡ከማሁ፡ ወአውሥአ፡ወይቤ፡ኦሆ፡እግዚእየ፡ወኢሖረ፡=፡ መኑ፡ እንከ፡እ
30 ምክልኤሆሙ፡ዘገብረ፡ፈቃደ፡አቡሁ፡፡ ወይቤሉ፡ቀደማዊ፡፡ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡አማ
31 ን፡እብለክሙ፡ ከመ ፡መጸብሐውያን፡ ወዘማውያት፡ ይቀድሙክሙ፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ እግዚአብ
32 ሔር፡=፡ እስመ፡መጽአ፡ ዮሐንስ፡ኀቤክሙ፡በፍኖተ፡ጽድቅ፡ወኢአመንክምዎ፡ ወመጸብሐውያ
ንሰ፡ወዘማውያት፡ አመንዎ፡ ወአንትሙሰ፡ ርኢክሙሂ፡ ኢነስሐክሙ፡ጥቀ፡ እምድኅሬሁ፡ ለአሚ
ን፡ ቦቱ፡፡=፡

በእንተ ፡ ዐጸደ ፡ ወይን፡፡=፡

33 ምስሌ፡ ስምዑ፡ ብእሲ፡ በዐለ፡ቤት፡ወተከለ፡ዐጸደ፡ ወይን፡ወገብረ፡ሎቱ፡ፀቅመ፡ወከረየ፡ውስቴ
34 ቱ፡ ምክያደ፡ ወሐነጸ፡ ማኅፈደ፡ወወሀቦሙ፡ ለሐረስት፡ ወነገደ፡=፡ ወሶበ፡በጽሐ፡ ጊዜ፡ፍሬሁ፡
ፈነወ፡እግብርቲሁ፡ኀበ፡ሐረስት፡ከመ፡ይንሥኡ፡ፍሬሁ፡=፡

Et respondit Dominus Jesus, & dicit iis, Interrogabo vos ego etiam sermonem 24
unum quem si dixeritis mihi, ego notum faciam vobis per quam authoritatem
facio hoc. Baptismus Johannis, undè fuit? an à cœlo, an ab hominibus? & cogita- 25
verunt inter se, & dixerunt; Si dixerimus quòd è cœlo, dicet nobis; Quare igitur
est quòd non credidistis ei? Et si dixerimus, quòd ab hominibus, timemus 26
populus: quia sicut propheta apud eos est Johannes. Et responderunt Domino 27
Jesu, & dixerunt; Nescimus. Et dicit iis ille, Etiam non faciam notum vobis
per quam authoritatem hoc facio.

Parabola de duobus fratribus.

Quid dicetis? quidam homo habuit duos filios fratres, & dicit primo; Fili mi, 28
ito servire hodiè in vinea. Et respondit et dicit, Nolo : at postea pœnitentiâ 29
motus fuit, & abiit. Et alteri etiam dicit similiter, & respondit & dicit; Et- 30
iam Domine mi, & non abiit. Quis igitur è duobus fuit qui fecit voluntatem 31
patris ejus? & dicunt, Primus. Et dicit iis Dominus Jesus. Amen dico vobis,
Quòd publicani et meretrices præcedent vos in regno Dei. Quoniam venit Jo- 32
hannes ad vos in via justitiæ, et non credidistis ei : et publicani, et meretrices
crediderunt ei. Et vos etiam videndo non egistis pœnitentiam omninò, posteà ad
credendum ei.

Parabola de vinea.

Parabolam audite ; Fuit homo quidam dominus domûs, et plantavit vineam, et 33
fecit ei sepem, et fodit in ea torcular, et ædificavit turrim, et dedit eam agricolis:
et peregrinatus fuit. Et quando appropinquâsset tempus fructûs ejus, misit 34
servos suos ad agricolas ut acciperent fructum ejus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 * براي انك يحيي از راه عادلي پيش شما آمد * اورا باور نداشتيد * سود خواران وزناكاران
بدو ايمان اوردند * وشما انرا ديديد * ودر آخر پشيمان نشديد وايمان نياورديد

صد نه مثل انك باغ ساخت وفرستاد فرزند خود را براي ميوه اورا كشتند

33 * ديگر مثل بشنويد * مردي كدخدا بود باغ نشاند * وگرد او بارو كشيد *
ومعصره بدو بر كند * ودرو برجي عمارت كرد * وان باغ را بباغبانان سپرد * واحتياط
34 كرد * * چون هنگام ميوه رسيد * بندگان خود را پيش باغبانان فرستاد * كه از ميوه
باغ خودش پيش او بفرستند *

Eò quòd Johannes per viam justitiæ 32
ad vos venit, sed ei fidem non habu-
istis ; publicani autem & scortatores
ei fidem habuerunt : & vos illud vi-
distis, postea verò pœnitentes non fui-
stis, nec fidem habuistis.

CIX. Parabola de eo qui vineâ consitâ, misit filium suum pro fructu, quem interfecerunt.

Aliam parabolam audite. Vir quidam 33
pater familias erat, qui vineam plan-
tavit, & murum ei circundedit, &
torcular in ea effodit, & in ea turrim
ædificavit, & ipsam vineam vinito-
ribus tradidit, & iter fecit. Cùm au- 34
tem tempus fructûs advenisset, ser-
vos suos ad vinitores misit, ut ex
fructu vineæ suæ ad eum mitterent.

ʼΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑʼ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ν΄. ΝΑ΄.

Et *accipientes* agricolæ *servos* ejus, *hunc quidem* ceciderunt, *hunc verò* occiderunt,
35 Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτει-
illum verò lapidaverunt. *Rursùm legavit* alios servos plures prio-
36 ναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώ-
ribus: & fecerunt illis similiter. *Posteriùs* autem misit ad eos filium su-
37 των· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. Ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐ-
um, dicens; Verebuntur filium meum. *At* agricolæ videntes filium,
38 τοῦ, λέγων, Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν,
dixerunt *in seipsis*; Hic est hæres: venite, occidamus eum, & *ob-*
εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος, δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ κατά-
tineamus hæreditatem ejus. Et *sumentes* eum, ejecerunt extra vine-
39 σχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες αὐτὸν, ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶ-
am, & occiderunt. Cùm ergo venerit dominus vineæ, quid faciet
40 νος, καὶ ἀπέκτειναν. Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς
agricolis illis? Aiunt illi; Malos malè perdet *ipsos*, & vi-
41 γεωργοῖς ἐκείνοις; Λέγουσιν αὐτῷ, Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτοὺς, καὶ τὸν ἀμ-
neam locabit aliis agricolis, qui reddent ei *fructus* in
πελῶνα ἐκδόσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν
temporibus suis. Dicit illis Jesus; Nunquam legistis in Scri-
42 τοῖς καιροῖς αὐτῶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γρα-
pturis; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput
φαῖς, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν
anguli? A Domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris.
γωνίας; παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη· καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.
Propter hoc dico vobis *Quòd tolletur* à vobis regnum Dei, & dabitur
43 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ δοθήσεται
genti facienti fructus ejus. Et *cadens* super lapidem istum, con-
ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον, συν- 44
quassabitur: super quem verò ceciderit, *comminuet* eum. Et *audientes* prin-
θλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρ- 45
cipes Sacerdotum & Pharisæi parabolas ejus, cognoverunt quòd de ipsis
χιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ, ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν
diceret. Et quærentes eum *prehendere*, timuerunt turbas: quoniam sicut
λέγει. Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους· ἐπειδὴ ὡς 46
prophetam eum habebant.
προφήτην αὐτὸν εἶχον.

CAP. XXII. κβ΄.

Et respondens Jesus, iterum dixit eis in parabolis, dicens; Si-
ΚΑὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς, λέγων, Ὡ- 1
mile factum est regnum cælorum homini regi, qui fecit nuptias 2
μοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους
filio suo: Et misit servos suos vocare *vocatos* ad
τῷ υἱῷ αὐτοῦ· Καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς 3
nuptias: & nolebant venire. Iterùm misit alios servos, dicens; Di-
τοὺς γάμους· καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων, Εἴ- 4
cite *vocatis*; Ecce prandium meum paravi, tauri mei & altilia
πατε τοῖς κεκλημένοις, Ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμασα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ
occisa, & omnia *expedita*: venite ad nuptias.
τεθυμένα, καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 ܘܐܚܕܘ ܦܠܚܐ ܠܥܒܕܘܗܝ ܘܐܝܬ ܕܡܚܘܗܝ ܘܐܝܬ ܕܪܓܡܘܗܝ ܘܐܝܬ ܕܩܛܠܘܗܝ܂ *
36 ܘܬܘܒ ܫܕܪ ܥܒܕܐ ܐܚܪܢܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܩܕܡܝܐ ܘܥܒܕܘ ܠܗܘܢ ܗܟܘܬ܂ * ܒܚܪܬܐ 37
38 ܕܝܢ ܫܕܪ ܠܘܬܗܘܢ ܠܒܪܗ ܟܕ ܐܡܪ ܕܢܒܗܬܘܢ ܡܢ ܒܪܝ܂ * ܦܠܚܐ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܐܘܗܝ ܠܒܪܐ
39 ܐܡܪܘ ܒܢܦܫܗܘܢ ܗܢܘ ܝܪܬܐ ܬܘ ܢܩܛܠܝܘܗܝ ܘܢܚܘܕ ܝܪܬܘܬܗ܂ * ܘܐܚܕܘܗܝ ܘܐܦܩܘܗܝ
40 ܠܒܪ ܡܢ ܟܪܡܐ ܘܩܛܠܘܗܝ܂ * ܡܐ ܕܐܬܐ ܗܟܝܠ ܡܪܐ ܟܪܡܐ ܡܢܐ ܢܥܒܕ ܠܦܠܚܐ
41 ܗܢܘܢ܂ * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܒܝܫܐ ܒܒܝܫܬܐ ܢܘܒܕ ܐܢܘܢ ܘܟܪܡܐ ܢܘܬܪ ܠܦܠܚܐ ܐܚܪܢܐ ܕܢܬܠܘܢ
42 ܠܗ ܦܐܪܐ ܒܙܒܢܝܗܘܢ܂ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܠܐ ܡܡܬܘܡ ܩܪܝܬܘܢ ܒܟܬܒܐ
ܕܟܐܦܐ ܕܐܣܠܝܘܗ ܒܢܝܐ ܗܝ ܗܘܬ ܠܪܝܫ ܙܘܝܬܐ܂ ܡܢ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܗܘܬ ܗܕܐ ܘܐܝܬܝܗ
43 ܬܕܡܘܪܬܐ ܒܥܝܢܝܢ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܬܫܬܩܠ ܡܢܟܘܢ ܡܠܟܘܬܗ
44 ܕܐܠܗܐ ܘܬܬܝܗܒ ܠܥܡܐ ܕܥܒܕ ܦܐܪܐ܂ * ܘܡܢ ܕܢܦܠ ܥܠ ܟܐܦܐ ܗܕܐ ܢܬܪܥܥ ܘܟܠ ܡܢ
45 ܕܗܝ ܬܦܠ ܥܠܘܗܝ ܬܕܪܝܘܗܝ܂ * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܦܪܝܫܐ ܡܬܠܘܗܝ ܝܕܥܘ
46 ܕܥܠܝܗܘܢ ܐܡܪ܂ * ܘܒܥܘ ܠܡܐܚܕܗ ܘܕܚܠܘ ܡܢ ܟܢܫܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܢܒܝܐ ܐܚܝܕܝܢ
ܗܘܘ ܠܗ܂ * [illegible] *
1 * ܘܥܢܐ ܬܘܒ ܝܫܘܥ ܒܡܬܠܐ ܘܐܡܪ܂ * ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܓܒܪܐ ܡܠܟܐ 2
3 ܕܥܒܕ ܡܫܬܘܬܐ ܠܒܪܗ܂ * ܘܫܕܪ ܥܒܕܘܗܝ ܕܢܩܪܘܢ ܠܙܡܝܢܐ ܠܡܫܬܘܬܐ ܘܠܐ ܨܒܘ
4 ܠܡܐܬܐ܂ * ܘܬܘܒ ܫܕܪ ܥܒܕܐ ܐܚܪܢܐ ܘܐܡܪ ܐܡܪܘ ܠܙܡܝܢܐ ܗܐ ܫܪܘܬܝ ܛܝܒܐ
ܬܘܪܝ ܘܦܛܡܝ ܢܟܝܣܝܢ ܘܟܠ ܡܕܡ ܡܛܝܒ ܬܘ ܠܡܫܬܘܬܐ܂

Et prehenderunt agricolæ servos ejus, & ali- 35
um quidem percusserunt, alium lapidibus
obruerunt, alium denique trucidârunt. Et 36
rursum misit servos alios plures prioribus, &
itidem fecerunt eis. Novissimè autem misit 37
ad eos filium suum, dicens; Fortè erubescent
propter filium meum. Agricolæ verò cùm 38
vidissent filium, dixerunt inter se; Hic est
hæres, venite, trucidemus eum, & obtinebi-
mus hæreditatem ejus. Comprehensum ita- 39
que eduxerunt eum extra vineam, & interfe-
cerunt. Quum venerit igitur dominus vi- 40
neæ, quid facturus est agricolis istis? Dicunt 41
ei, Diversis cruciatibus perdet eos, vine-
amque elocabit aliis agricolis, qui reddant
fructus temporibus eorum. Dixit illis Je- 42
sus, Nunquam legistis in Scriptura, Quem
lapidem reprobaverunt ædificantes, is factus
est in caput anguli? A Domino factum est
istud, & est miraculum in oculis nostris?
Propterea dico vobis, ablatum iri à vobis re- 43
gnum Dei, & datum iri Genti edituræ fru-
ctus. Et quisquis ceciderit super hunc lapi- 44
dem, confringetur: super quemcunque ve-
rò ille ceciderit, dissipabit eum. Et quum au- 45
dissent principes Sacerdotū & Pharisæi para-
bolas ejus, cognoverunt eum de seipsis loqui.
Et voluerunt eum prehendere, sed timuerunt 46
à turba, quia tanquā prophetā habebat eum.
Officium primum noctis secundæ Passionis. 56.

CAP. XXII.

ET respondit iterum Jesus in parabolis, 1
inquiens; Assimilatur regnum cœlorum vi- 2
ro regi, qui fecit convivium filio suo: Et 3
misit servos suos ut convocarent invitatos
ad convivium: nec voluerunt venire. Et rur- 4
sum misit servos alios, inquiens; Dicite in-
vitatis, Ecce convivium meum paratum est:
tauri mei & altilia mea mactata sunt, cun-
ctaque parata: venite ad convivium.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * باغ بانان† بندکان اورا کرفتند • چندي را بزدند • وچندي را سنکسار کردند • وچندي را
36 کشتند • * دیکر بار از اولیان بیشتر بندکان فرستاد • با ایشان نیز همین قسم کردند • * در 37
38 اخر فرزند خود را پیش ایشان فرستاد • بدانك کفت مکر از فرزند من ننك دارند • * باغبانان
چون پسر را دیدند کفتند • میراث کیر اینست • بیایید اورا بکشیم ومیراث او بستانیم •
39 * اورا ستدند • واز باغ بیرون بردند وکشتند • * اکنون اکر خداوند باغ بیاید بدان 40
41 باغبانان چه کند • * بدو کفتند • بهر چه دشخوارترست ایشانرا هلاك کند • وباغ را
42 بدیکر باغبانان دهد • بکساني که میوه را بهنکام خود بدو دهند • * عیسي بدیشان
کفت نه از قدیم خوانده اید در کتاب نبوت سنکي که بنایان اورا خوار
انداختند • او شد سر رکن † وکوشه واین از پیش خدا بود • وعجب است پیش چشم
43 ما • * براي این بشما مي کویم • که ملکوت خدا از شما ستده شود • وبخلق دیکر داده
44 شود • که میوه سازند • * وهر که برین سنك بیفتد کوفته شود • وهر که این سنك
45 بر وي افتد • اورا خرد کند • * چون بزرکان وامامان ومعتزلان این مثل را شنیدند •

Vinitores servos ejus prehende- 35
runt, & alios ceciderunt, & alios
lapidârunt, & alios occiderunt. De- 36
nuò prioribus plures servos misit,
quos ejusdem sortis participes fece-
runt. Postremò filium suum ad eos 37
misit, eò quòd diceret; Forsan à fi-
lio meo pudorem habebunt. Vinitores 38
cùm filium viderent, dicebant; Hæ-
res hic est: venite, eum occidamus,
& hæreditatem ejus capiamus. Eum 39
itaque ceperunt, & è vinea extule-
runt, & occiderunt. Si ergò dominus 40
vineæ venerit, eis vinitoribus quid
faciet? Aiunt illi, Durissimo quoque 41
supplicio illos perdet, & vineam a-
liis vinitoribus dabit, hominibus qui
fructum in tempore suo ei reddant. 42
Jesus illis dixit; Nonne jamdudum
legistis in scriptura;

Prophetia.

Lapidem quem structores ut vilem
abjecerunt, hic factus est caput co-
luminis & anguli? & hoc à conspe-
ctu Dei fuit, & mirum est coram
oculis nostris. Propterea hoc vobis 43
dico; quòd regnum Dei à vobis au-
feretur, & populo alio dabitur qui
fructum facient. Et quicunque super 44
hunc lapidem ceciderit, conteretur:
in quemcunque verò hic lapis inci-
derit, illum comminuet. Et cum ma- 45
gnates, & sacerdotes, & Pha-
risæi hanc parabolam audissent,

Versio VULGATA LATINA.

35 Et agricolæ, apprehensis servis ejus, alium ceciderunt, alium occiderunt, alium
36 verò lapidaverunt. Iterùm misit alios servos plures prioribus, & fecerunt illis
37 similiter. Novissimè autem misit ad eos filium suum, dicens; Verebuntur filium
38 meum. Agricolæ autem videntes filium, dixerunt intra se; Hic est hæres, venite,
39 occidamus eum, & habebimus hæreditatem ejus. Et apprehensum eum ejecerunt
40 extra vineam, & occiderunt. Cùm ergò venerit dominus vineæ, quid faciet agri-
41 colis suis? Aiunt illi; Malos malè perdet, & vineam suam locabit aliis agrico-
42 lis, qui reddant ei fructum temporibus suis. Dicit illis Jesus; Nunquam legistis
in scripturis; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput
43 anguli? A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris? Ideò dico
vobis; Quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus ejus.
Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: super quem verò ceciderit, 44
conteret eum. Et cùm audissent principes sacerdotum & Pharisæi parabolas ejus, 45
cognoverunt quòd de ipsis diceret. Et quærentes eum tenere, timuerunt turbas: 46
quoniam sicut prophetam eum habebant.

CAP. XXII.

ET respondens Jesus, dixit iterùm in parabolis eis, dicens; Simile factum est re- 1 2
gnum cœlorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos vo- 3
care invitatos ad nuptias, & nolebant venire. Iterùm misit alios servos, dicens; 4
Dicite invitatis; Ecce prandium meum paravi, tauri mei & altilia occisa sunt, &
omnia parata: venite ad nuptias.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

35 36 فاخذوا عبيده فضربوا بعضا وقتلوا بعضا ورجموا بعضا * وارسل ايضا عبيدا اخرين
37 اكثر من الاولين فصنعوا بهم كذلك ايضا * وفي الاخر ارسل اليهم ابنه وقال لعلهم يستحيون
38 من ابني * فلما راي الفعلة الابن قالوا فيما بينهم هذا هو الوارث تعالوا نقتله وناخذ ميراثه *
39 40 فاخذوه واخرجوه خارج الكرم وقتلوه * فاذا جاء رب الكرم ماذا يفعل باوليك الفعلة * قالوا
41 42 له بالردي يهلك الاردياء * ويدفع الكرم الي فعلة اخرين ليعطوه ثمرته في حينها * قال لهم
يسوع اما قراتم قط في الكتب ان الحجر الذي رذله البانون هذا صار راس الزاوية * هذا
43 كان من قبل الرب وهو عجب في اعيننا * من اجل هذا اقول لكم ان ملكوت الله ينزع منكم
44 ويعطي لامم يصنعون ثمرها * ومن سقط علي هذا الحجر يترضض ومن سقط عليه
45 46 يطحنه * فلما سمع روساء الكهنة والفريسيون امثاله علموا انه يقول من اجلهم * فهموا ان
يمسكوه وخافوا من الجموع لانه كان عندهم مثل نبي * الفصل الحادي والسبعون *
1 2 * ثم اجابهم يسوع ايضا بامثال قايلا * تشبه ملكوت السموات رجلا ملكا صنع عرسا
3 4 لابنه * فارسل عبيده ليطلبوا المدعوين الي العرس فلم يريدوا ان ياتوا * ثم ارسل
ايضا عبيدا اخرين قايلا قولوا للمدعوين ان طعامي معد وعجولي المعلوفة قد ذبحت
وكل شي معد فتعالوا الي العرس *

Et apprehenderunt servos ejus, & percusserunt quosdam, & occiderunt quosdam, 35
& lapidaverunt quosdam. Et misit rur- 36
sus servos alios plures prioribus: & fecerunt illis similiter etiam. Postremò au- 37
tem misit ad eos filium suum, & dixit, Forsitan verebuntur filium meum. Sed 38
cùm vidissent operarii filium, dixerunt intra se; Hic est hæres, venite, occidamus eum, & accipiamus hæreditatem
ejus. Et apprehenderunt eum, & eduxerunt eum extra vineam, & occiderunt 39
eum. Cùm ergò venerit dominus vineæ, 40
quid faciet illis operariis? Dixerunt ei, 41
In malo perdet malos, & tradet vineam operariis aliis, ut dent ei fructum ejus
in tempore suo. Dixit eis Jesus, Nonne 42
legistis unquam in scripturis, Quòd lapis, quem reprobaverunt ædificantes, hic
factus est caput anguli? Hoc factum est à Domino: & est mirabile in oculis no-
stris? Ideò dico vobis, quia regnum Dei 43
auferetur à vobis, & dabitur Gentibus quæ facient fructum illius. Et quicunque 44
ceciderit super hunc lapidem, confringetur: & super quem ceciderit, molet eum.
Cùm autem audissent principes Sacer- 45
dotum, & Pharisæi parabolas ejus, cognoverunt quòd ipse diceret de ipsis. Et 46
expetiverunt tenere eum, sed timuerunt turbas: quia erat apud illos sicut propheta.

Sectio septuagesima prima.

CAP. XXII.

DEinde respondit eis Jesus iterum in 1
parabolis, dicens; Assimilatur regnum 2
cœlorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos ut rogarent 3
invitatos ad nuptias: & noluerunt venire. Deinde misit etiam servos alios, 4
dicens; Dicite invitatis, quòd cibus meus paratus est, & vituli mei saginati jam occisi sunt, & omnia parata sunt,
venite igitur ad nuptias.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

35 36 ወነሠእዎ፡ ሐረስት፡ ለአግብርቲሁ፡ ወቦ፡ ዘዘበጡ፡ ወቦ፡ ዘወገሩ፡ ወቦ፡ ዘቀተሉ፡፡ ወእመ
37 ዝ፡ፈነወ ፡ካልአነ፡ አግብርተ፡ እለ፡ ይበዝኁ፡ እምቀደምት፡ ወኪያሆሙ፡ ከማሁ፡ ከመ፡ ረሰይዎ
38 ሙ፡፡ ወድኅረ፡ ፈነወ፡ ኀቤሆሙ፡ ወልዶ፡ እንዘ፡ ይብል፡ የኀፍርዎ፡ ለወልድየሰ፡፡ ወሶበ፡ ርእ
39 ይዎ፡ሐረስት፡ለወልዱ፡ ይቤሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ ናሁ፡ ዝንቱ፡ ዋሪሲ፡ ንዑ፡ንቅትሎ፡ ወይኩነነ፡ ለነ፡ ርስ
40 ቱ፡ ወነሠእዎ፡ ወአውፅእዎ፡ አፍአ፡ እምዓጸደ፡ ወይን፡ ወቀተልዎ፡፡ እምከመ፡ እንከ፡ መጽአ፡
41 እግዚአ፡ ዐጸደ፡ ወይን፡ ምንተ፡ ይሬስዮሙ፡ ለእሉክቱ፡ ሐረስት፡፡ ወይቤልዎ፡ በሕሡም፡ ወእኩ
ይ፡ ይቀትሎሙ፡ ወወይኖሂ፡ ይሁብ፡ ለካልአን፡ ዐቀብት፡ ለእለ ፡ ይሁብዎ፡ ፍሬሁ፡ በበ፡ ጊዜሁ፡፡
42 ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ኢያልቦሁ፡ አምአንበብክሙ፡ ውስተ፡ መጻሕፍት፡ ዘይብል፡ እብን፡ ዘመ
ነንዎ፡ ነደቅት፡ ውእቱ፡ ኮነ፡ ውስተ፡ ርእሰ፡ ማእዝንት፡ ወእምኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ኮነት፡ ዛቲ፡ ወ
43 ነክር፡ ይእቲ፡ ለአዕይንቲነ፡፡ በእንተ፡ ዝንቱ፡ እብለክሙ፡ ከመ፡ ይትሀየድ፡ እምኔክሙ፡ መንግሥ
44 ተ፡ ሰማያት፡ ወይትወሀብ፡ ለሕዝብ፡ ዘይገብር፡ ፍሬሃ፡፡ ወዘሰ፡ ወድቀ፡ ዲበዝ፡ እብን፡ ይትቀጠቀ
45 ጥ፡ ወለእመ፡ ወድቀ፡ ዝእብን፡ ዲቤሁ፡ ይደምቆ፡፡ ወሶበ፡ ሰምዑ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወፈሪሳውያ
46 ን፡ መሰልያቲሁ፡ ለአምረ፡ ከመ፡ በእንቲአሆሙ፡ ይብል፡፡ ወእንዘ፡ ይፈቅዱ፡ ይእኅዝዎ፡ ፈር
ሁ፡ ለሕዝብ፡ እስመ፡ ነቢይ፡ ውእቱ፡ በኀቤሆሙ፡፡
በእንተ፡ እለ፡ ተጸውዑ፡ ውስተ፡ ከብካብ፡፡
1 2 ፳፪ ካዕበ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ደገመ፡ ወነገረ፡ በምሳሌ፡ እንዘ፡ ይብል፡፡ ትመስል፡ መንግሥተ፡ ሰማያ
3 ት፡ ብእሴ፡ ንጉሠ፡ ዘገብረ፡ ከብካበ፡ ለወልዱ፡፡ ወፈነወ፡ አግብርቲሁ፡ ይጸውዕዎሙ፡ ለእለ፡ ተጸውዑ
4 ሩ፡ ውስተ፡ ከብካብ፡ ወኢፈቀዱ፡ ይምጽኡ፡፡ ወደገመ፡ ፈነወ፡ ካልአነ፡ አግብርተ፡ እንዘ፡ ይብ
ል፡ ሑሩ፡ በልዎሙ፡ ለእለ፡ ዐደምናሆሙ፡ ናሁ፡ ምሳሕየ፡ አስተደለውኩ፡ ወጠባሕኩ፡ መጋዝእ
ትየ፡ ወላሕምየ፡ ወኵሉ፡ ድልው፡ ንዑ፡ ውስተ፡ ከብካብ፡፡

Et apprehendebant agricolæ servos ejus, & fuit quem percusserunt, & fuit quem 35
lapidârunt, & fuit quem trucidârunt. Et tunc misit alios servos plures pri- 36
oribus, & iis similiter fecerunt. Et postremò misit ad eos filium suum, dicens; 37
Reverebuntur filium meum. Et quando vidissent agricolæ filium, dicebant inter 38
se, Hic est hæres, agite, trucidemus eum, & erit nobis hæreditas ejus. Et acce- 39
perunt eum, & ejecerunt eum extra vineam, & trucidârunt eum. Quum 40
igitur venerit dominus vineæ, quid faciet istis agricolis? Et dicunt ei, Iracun- 41
de & malè occidet eos, & vineam suam dabit aliis custodibus, qui dabunt ei
fructum ejus singulis suis temporibus. Et dicit iis Dominus Jesus, Nunquámne 42
legistis in scriptura quæ dicit, Lapis quem reprobaverunt ædificatores, iste fuit
in caput anguli? & à Deo factum fuit hoc; & est mirabile oculis nostris. Pre- 43
pter hoc dico vobis, Rapietur à vobis regnū cœlorum, & dabitur populo qui feret
fructum ejus. Et qui cecidit super hunc lapidem confringetur: & si ceciderit 44
hic lapis super eum, confringet eum. Et quum audivissent principes sacerdo- 45
tum, & Pharisæi parabolas ejus, cognoverunt quod de illis dixisset. Et volen- 46
tes prehendere eum timuerunt populos: quoniam propheta fuit apud eos.

CAP. XXII.

De iis qui vocati sunt ad nuptias.

ITerum Dominus Jesus addidit, & loquutus est in parabolis, dicens; Simile est 1
regnum cœlorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos 2
vocare eos qui invitati fuerunt ad nuptias, & noluerunt venire. Et iterum 3
misit alios servos, dicens; Ite, dicite illis quos invitavimus, Ecce prandium me- 4
um paravi, & mactavi saginata mea, & tauros meos, & totum idoneum est: ve-
nite ad nuptias.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

46 دانستند † که بایشان گفت * خواستند که اورا بگیرند * واز جماعت ترسیدند * برای
انک همچون پیغمبر اورا قبول کرده بودند

صد ده — مثل ملک که عروسی کرد

1 * بازعیسی اغاز کرد وبمثل با ایشان گفت * ملکوت آسمان مانند شد † بملکی که ازبهر
3 پسر خود عروسی کرد * وبندگان خود را فرستاد [تا خواندگان را بخوانند بمهمانی ونخواستند
4 امدن * بازفرستاد بندگان دیگر] وگفت بمهمانان بگویید اینک مجلس من اماده شده است
وحاضر. نره کاوان فربه وگوسفندان کشته * وهرچه در بایست است اماده * بیایید در
عروسی من *

cognoverunt quòd de illis diceret. Et 46
voluerunt eum capere, à turba autem metuerunt, eò quòd tanquam prophetam illum acceperant.

CX. Parabola regis qui nuptias fecit.

CAP. XXII.

RUrsus Jesus exordium fecit, & 1
per parabolas illis dixit; Regnum 2
cœlorum simile est regi, qui filio suo nuptias fecit. Et servos suos misit, 3
ut invitatos vocarent ad convivium: & noluerunt venire. Rursus 4
misit alios servos, & dixit; Convivis dicite, Triclinium meum paratum est & instructum, tauri saginati & oves occisi sunt, & quicquid opus est paratum: venite ad nuptias meas.

Illi autem *negligentes* abierunt, *ille quidem* in *proprium agrum*, *ille* verò ad *mer-*
5 Οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρὸν, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμ-
caturam suam: *At* reliqui *prehendentes* servos ejus, contumeliis *affecerunt*,
6 πορίαν αὐτοῦ· Οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὕβρισαν,
& occiderunt. *Audiens* autem rex iratus est: & *mittens exer-*
7 καὶ ἀπέκτειναν. Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ὠργίσθη· καὶ πέμψας τὰ στρα-
citus suos, perdidit homicidas illos, & civitatem illorum incendit.
τεύματα αὐτοῦ, ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε.
Tunc ait servis suis; Quidem nuptiæ *expeditæ* sunt: qui *autem vocati*, non
8 Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν· οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ
fuerunt digni. Ite ergò ad *compita* viarum, & quoscunque invene-
9 ἦσαν ἄξιοι. Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν εὕρη-
ritis, vocate ad nuptias. Et egressi servi *illi* in vias,
10 τε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς,
congregaverunt omnes quos invenerunt, malósque & bonos: & impletæ sunt
συνήγαγον πάντας ὅσους εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη
nuptiæ discumbentium. *Ingressus* autem rex *spectare* discumbentes,
11 ὁ γάμος ἀνακειμένων. Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους,
vidit ibi hominem non vestitum *indumentum nuptiarum*. Et ait illi; A-
12 εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου. Καὶ λέγει αὐτῷ, Ἑ-
mice, Quomodò intrâsti huc, non habens vestem nuptialem? Ille *verò ore occlusus est*.
ταῖρε, Πῶς εἰσῆλθες ὧδε, μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη.

σκβ

Tunc dixit rex ministris; *Ligantes* ejus *pedes* & *manus*, *tollite*
Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις, Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας, ἄρατε 13
eum, & *ejicite* in tenebras exteriores: ibi erit fletus & *fremi-*
αὐτὸν, καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγ-
NB' *tus* dentium. Multi enim sunt vocati, pauci verò electi. Tunc *ab-*
σκγ μὸς τῶν ὀδόντων. Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. Τότε πορευ- 14
β *euntes* Pharisæi, consilium *sumpserunt*, ut eum *illaquearent* in sermone. 15
θέντες οἱ Φαρισαῖοι, συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ.
Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis, dicentes; Ma-
Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν, λέγοντες, Δι- 16
gister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces: &
δάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ
non est cura tibi de aliquo: Non enim respicis *in faciem* hominum.
οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων.
Dic ergò nobis, quid tibi videtur? Licet dare censum Cæsari, an non?
Εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; Ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ; 17
Cognoscens autem Jesus *nequitiam* eorum, ait; Quid me tentatis, hypocri-
Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν, εἶπε, Τί με πειράζετε ὑποκρι- 18
tæ? Ostendite mihi numisma census. Illi *verò* obtulerunt ei
ταί; Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ 19
denarium.
δηνάριον.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 6 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܛܘ ܘܐܙܠܘ ܐܢܫ ܠܩܪܝܬܗ ܘܐܢܫ ܠܬܐܓܘܪܬܗ܂ * ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܐܚܕܘ
7 ܠܥܒܕܘܗܝ ܘܨܥܪܘ ܘܩܛܠܘ܂ * ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܡܠܟܐ ܪܓܙ܂ ܘܫܕܪ ܚܝܠܘܬܗ ܘܐܘܒܕ ܠܩܛܘܠܐ
8 ܗܢܘܢ܂ ܘܠܡܕܝܢܬܗܘܢ ܐܘܩܕ܂ * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܥܒܕܘܗܝ܂ ܡܫܬܘܬܐ ܡܛܝܒܐ܂ ܘܗܢܘܢ
9 ܕܡܙܡܢܝܢ ܗܘܘ ܠܐ ܫܘܝܢ ܗܘܘ܂ * ܙܠܘ ܗܟܝܠ ܠܡܦܩܢܐ ܕܐܘܪܚܬܐ܂ ܘܟܠ ܡܢ ܕܡܫܟܚܝܢ
10 ܐܢܬܘܢ ܩܪܘ ܠܒܝܬ ܡܫܬܘܬܐ܂ * ܘܢܦܩܘ ܥܒܕܐ ܗܢܘܢ ܠܐܘܪܚܬܐ ܘܟܢܫܘ ܟܠ ܕܐܫܟܚܘ ܒܝܫܐ
11 ܘܛܒܐ܂ ܘܐܬܡܠܝ ܒܝܬ ܡܫܬܘܬܐ ܣܡܘܟܐ܂ * ܘܥܠ ܡܠܟܐ ܕܢܚܙܐ ܣܡܘܟܐ܂ ܘܚܙܐ ܬܡܢ
12 ܓܒܪܐ ܕܠܐ ܠܒܝܫ ܠܒܘܫܐ ܕܡܫܬܘܬܐ܂ * ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܚܒܪܝ܂ ܐܝܟܢܐ ܥܠܬ ܠܗܪܟܐ܂ ܟܕ
13 ܢܚܬܐ ܕܡܫܬܘܬܐ ܠܝܬ ܠܟ܂ ܗܘ ܕܝܢ ܐܫܬܬܩ܂ * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܡܠܟܐ ܠܡܫܡܫܢܐ܂
14 ܐܣܘܪܘ ܐܝܕܘܗܝ ܘܪܓܠܘܗܝ܂ ܘܐܦܩܘܗܝ ܠܚܫܘܟܐ ܒܪܝܐ܂ ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ ܘܚܘܪܩ
ܫܢܐ܂ * ܣܓܝܐܝܢ ܐܢܘܢ ܓܝܪ ܩܪܝܐ ܘܙܥܘܪܝܢ ܓܒܝܐ܂

* ܕܪܡܫܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܚܫܐ * ܢܙ *

15 16 * ܗܝܕܝܢ ܐܙܠܘ ܦܪܝܫܐ ܢܣܒܘ ܡܠܟܐ܂ ܕܐܝܟܢܐ ܢܨܝܕܘܢܝܗܝ ܒܡܠܬܐ܂ * ܘܫܕܪܘ ܠܘܬܗ
ܬܠܡܝܕܝܗܘܢ ܥܡ ܕܒܝܬ ܗܪܘܕܣ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܡܠܦܢܐ܂ ܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܕܫܪܝܪ ܐܢܬ܂
ܘܐܘܪܚܗ ܕܐܠܗܐ ܒܩܘܫܬܐ ܡܠܦ ܐܢܬ܂ ܘܠܐ ܚܫܚܐ ܠܟ ܒܐܢܫ܂ ܠܐ ܓܝܪ ܢܣܒ ܐܢܬ
17 ܒܐܦܐ ܕܒܢܝܢܫܐ܂ * ܐܡܪ ܠܢ ܗܟܝܠ ܡܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟ܂ ܫܠܝܛ ܠܡܬܠ ܟܣܦ ܪܫܐ
18 ܠܩܣܪ ܐܘ ܠܐ܂ * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܒܝܫܘܬܗܘܢ ܘܐܡܪ܂ ܡܢܐ ܡܢܣܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܢܣܒܝ
19 ܒܐܦܐ܂ * ܚܘܐܘܢܝ ܕܝܢܪܐ ܕܟܣܦ ܪܫܐ܂ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܩܪܒܘ ܠܗ ܕܝܢܪܐ܂

Illi autem spreverunt, & abiêre, alius qui- 5
dem in villam suam, alius verò ad mercaturã
suam. Reliqui autem comprehenderunt ser- 6
vos ejus, & opprobrio affecerunt, ac trucidâ-
runt. Quod cùm audiisset rex, excanduit: 7
missisque exercitibus suis, perdidit homici-
das illos, & civitatem eorum concremavit.
Tunc dixit servis suis; Convivium paratum 8
est: at illi qui invitati fuerant, non erant di-
gni. Ite ergò ad exitus viarum, & quemcunq; 9
inveneritis, vocate ad convivium. Et egressi
servi illi in vias, congregârunt quoscunque 10
repererunt, malos & bonos. Et impleta est
domus convivii discumbentibus. Ingressus 11
autem rex ut spectaret discumbentes, intuitus
est illîc hominem non indutum vestimentis
convivalibus. Et dixit ei, Socie mi, quo- 12
modo huc ingressus es, cùm non habeas ve-
stimenta convivalia? Ille verò obmutuit.
Tunc ait rex ministris, Ligate manus ac pe- 13
des ejus, eumque ejicite in tenebras exterio-
res; illîc erit fletus & stridor dentium. Mul- 14
ti siquidem vocati sunt, pauci verò electi.

Ad vesperam feriæ III septimanæ Passionis. 57.

Tunc abeuntes Pharisæi, consilium inierunt 15
quomodo aucuparentur eum in sermone.
Miseruntque ad eum discipulos suos cum do- 16
mesticis Herodis, & dicunt ei; Doctor, no-
vimus te esse veracem, viamque Dei in veri-
tate docere, neque sustinere curam ullius:
nec enim es acceptor facierum hominum.
Dic nobis igitur, ut tibi videtur, Licet dare 17
pecuniam capitationis Cæsari, necne? Je- 18
sus verò cognovit malitiam eorum, & ait;
Quid me tentatis, hypocritæ? Ostendite mihi 19
denarium argenti capitis. Illi autem obtu-
lerunt ei denarium.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 * ايشان تسخر كردند واورا بچيزي نكرفتند * حصري بده خود رفتند * وحصري بكار وبازركاني
6 مشغول شدند * * وبندكانرا كه طلب ايشان مي كردند * دشنام دادند * وكشتند *
7 * چون ملك شنيد خشمناك شد * لشكر فرستاد مقام وشهر ان مردم را خراب كرد وسوزانيد *
8 وايشانرا هلاك كرد * * انكه به بندكان خود كفت * مهماني وعروسي همچنان معدست
9 ايشانرا كه خوانديم ارزاني نبوده اند * * اكنون بر سر راهها برويد * واز اينده وروند
10 هر كرا بيابيد بعروسي خوانيد * * آن بندكان فرمان اورا بجاي آوردند * وهر كرا
يافتند از اشنا وبيكانه * خواندند * مهمان خانهٔ عروسي از ايشان پر شد بملك خبر
11 كردند * * ملك آمد * وديد يكي را كه جامها وپيرايهاء عروسي نپوشيده بود *
12 * بدو كفت اي يار چكونه† اينجا در آمدي وترا جامهٔ كه عروسي را برازد نيست * انكه
13 او خاموش شد وجواب نداشت * ملك بخدمتكاران خود فرمود تا دو دست † ودو پايش ببندند
وبيرون برند ودر تاريكي اندازند * انجا شود كريستن ودندانها ساويدن برهم
14 * ازين سبب خواندكان بسيارند * وكزيدكان كمند *

Illi ludificârunt & ipsum nihili fecerunt: alii in villam suam abierunt, alii verò opere & mercaturâ occupati fuerunt. Servos autem, qui illos invitabant, contumeliâ affecerunt & occiderunt. Cùm audisset autem rex, iratus est, & exercitu misso locum & urbem illorum hominum devastavit, & succendit, ipsos verò perdidit. Tunc servis suis dixit; Convivium & nuptiæ pariter parata sunt, sed illi quos invitavimus digni non fuerunt. Nunc ergo *in compita ite, & venientes & euntes quoscunque inveneritis ad nuptias vocate. Illi servi mandatum ejus executi sunt, & quoscunque invenerunt, notos juxta ac ignotos, invitârunt:* cumque *convivii domus nuptialis illis impleta esset, regem certiorem fecerunt. Veniensque rex vidit quendam, qui vestibus & ornamentis nuptialibus non indutus erat. Illi dixit, O amice, quomodo huc introîsti, cùm tibi vestis quæ nuptias deceat non sit? Tunc ille conticuit, & quod responderet non habuit. Rex itaque ministris suis jussit, ut manibus pedibusque ligatum efferrent, & in tenebras conjicerent: ibi erit fletus & dentium collisio. Hac de causa vocati multi sunt, electi verò pauci sunt.*

Versio VULGATA LATINA.

5 Illi autem neglexerunt: & abierunt, alius in villam suam, alius verò ad negotiati-
6 onem suam. Reliqui verò tenuerunt servos ejus, & contumeliis affectos occide-
7 runt. Rex autem cùm audisset, iratus est: & missis exercitibus suis, perdidit ho-
8 micidas illos, & civitatem illorum succendit. Tunc ait servis suis; Nuptiæ qui-
9 dem paratæ sunt: sed qui invitati erant, non fuerunt digni. Ite ergò ad exitus vi-
10 arum, & quoscunque inveneritis, vocate ad nuptias. Et egressi servi ejus in vias,
congregaverunt omnes quos invenerunt, malos & bonos: & impletæ sunt nuptiæ
11 discumbentium. Intravit autem rex ut videret discumbentes, & vidit ibi homi-
12 nem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi; Amice, quomodò huc intrâsti non
habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris; Ligatis ma- 13
nibus & pedibus ejus, mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor
dentium. Multi enim sunt vocati, pauci verò electi. Tunc abeuntes Pharisæi, con- 14
silium inierunt ut caperent eum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos cum He- 15
rodianis, dicentes; Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces, & 16
non est tibi cura de aliquo: non enim respicis personam hominum: Dic ergò no- 17
bis quid tibi videtur, licet censum dare Cæsari, an non? Cognitâ autem Jesus 18
nequitiâ eorum, ait; Quid me tentatis, hypocritæ? Ostendite mihi numisma cen- 19
sûs. At illi obtulerunt ei denarium.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 6 * فتكاسلوا * وذهب بعضهم الي حقله * وبعضهم الي تجارته * والباقون امسكوا عبيده فسموهم
7 وقتلوهم * فلما سمع الملك غضب وارسل جنده فاهلك اوليك القتلة واحرق مدينتهم *
8 9 * حينيذ قال لعبيده اما العرس فمستعد والمدعوين فغير مستحقين * اذهبوا الي مسالك
10 الطرق وكل من وجدتموه ادعوه الي العرس * فخرج اوليك العبيد الي الطرق فجمعوا كل من
11 وجدوا اشرارا وصالحين * فامتلا العرس من المتكيين * فلما دخل الملك لينظر
12 المتكيين راي هناك رجلا ليس عليه لباس العرس * فقال له يا صاحب كيف دخلت
13 الي هاهنا وليس عليك ثياب العرس فسكت * حينيذ قال الملك للخدام شدوا يديه
14 ورجليه والقوه في الظلمة البرانية حيث البكا وصرير الاسنان * ما اكثر المدعوين
واقل المنتخبين *

Et neglexerunt: & abierunt quidam eorum ad agrum suum, et quidam eorum ad merces suas. 5
Reliqui verò tenuerunt servos ejus, & contumeliis affecerunt eos, & occiderunt eos. 6
Cùm autem audisset rex, iratus est: & misit exercitum suum, & perdidit illos occisores, & succendit civitatem eorum. 7
Tunc dixit servis suis, Nuptiæ quidem paratæ sunt, at invitati indigni sunt. 8
Ite ad compita viarum: & quemcunque inveneritis, vocate eum ad nuptias. 9
Exierunt ergò illi servi ad vias, & congregaverunt quoscunque invenerunt, malos & bonos: & impletæ sunt nuptiæ discumbentibus. 10
Cùm autem introîsset rex ut videret discumbentes, vidit ibi hominem cui non erat vestimentum nuptiarum: 11
Et dixit ei, Amice, quomodo intrâsti huc, & non est tibi vestimentum nuptiarum? Et tacuit. 12
Tunc dixit rex ministris, Ligate manus ejus, & pedes ejus, & projicite eum in tenebras exteriores: ubi erit fletus & stridor dentium. 13
Quàm multi sunt vocati, & pauci electi! 14

* الفصل الثاني والسبعون *

Sectio septuagesima secunda.

15 16 * حينيذ ذهب الفريسيون وتساوروا ليصطادوه بكلمة * فارسلوا اليه تلاميذهم مع
الهيرودسيين قايلين يا معلم قد علمنا انك محق * وطريق الله بالحق تعلم * ولا تبالي باحد
17 18 ولا تاخذ بوجه انسان * فقل لنا ماذا تري * ايجوز اعطا الجزية لقيصر ام لا * فعلم يسوع
19 شرهم فقال لهم لماذا تجربوني يا مراءيين * اروني صورة الدينار فاتوه بدينار *

Tunc abierunt Pharisæi, & consilium inierunt, ut caperent eum in verbo. 15
Et miserunt ad illum discipulos suos cum Herodianis, dicentes; Magister, jam novimus quòd tu verax es, & viam Dei in veritate doces, et non attendis quenquam, nec respicis in faciem cujusquam? 16
Dic ergò nobis quid existimes: licétne nobis dare censum Cæsari, an non? 17
Et cognovit Jesus nequitiam eorum, dixitque eis, 18
Quid tentatis me hypocritæ? Ostendite mihi figuram denarii. Et obtulerunt ei denarium. 19

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 6 ወተሃየዩ ፡ ወኀለፈ ፡ ቦዘሖረ ፡ ውስተ ፡ ገራህቱ ፡ ወቦዘሖረ ፡ ውስተ ፡ ተግባሩ ።=፦ ወእለ
7 ሰ ፡ ተርፈ ፡ አኀዝዎሙ ፡ ለአግብርቲሁ ፡ ወቀተልዎሙ ።=፦ ወኪያሁኒ ፡ አሰውዎ ፡ ወተምዓ ፡ ንጉሥ ፡ ወፈነወ ፡ ሐራሁ ፡ ይቅትልዎሙ ፡ እልክቱ ፡ ቀተልት ፡ ወቀተልሎሙ ፡ ወሃገሮሙኒ ፡
8 ለውዓዩ ፡ በእሳት ።=፦ ወእምዝ ፡ ይቤሎሙ ፡ ለአግብርቲሁ ፡ በዓልየሰ ፡ ድልው ፡ ውእቱ ፡
9 ወባሕቱ ፡ ለእለ ፡ ዐሠርናሆሙሰ ፡ ኢከፈሎሙ ።=፦ ሑሩኬ ፡ እንከ ፡ ውስተ ፡ መራሕብት ፡
10 ወአናቅጽ ፡ ወኵሉ ፡ ጸውዑ ፡ ውስተ ፡ ከብካብ ።=፦ ወወፅኡ ፡ እሙንቱ ፡ አግብርት ፡
ውስተ ፡ ፍኖት ፡ ወአስተጋብሉ ፡ ኵሎ ፡ ዘረከቡ ፡ እኩያነ ፡ ወኄራነ ፡ ወመልኡ ፡ ቤተ ፡ በዓል ፡
11 እለ ፡ ይረፍቁ ።=፦ በተዘከረ ፡ ነገሥት ፡ ወበዊአ ፡ ንጉሥ ፡ ይርአዮሙ ፡ እለ ፡ ይረፍቁ ፡
12 ወረከበ ፡ በሃየ ፡ ብእሴ ፡ ዘኢለብሰ ፡ ልብሰ ፡ መርዓ ።=፦ ወይቤሎ ፡ ካልእየ ፡ እፎ ፡ ቦእከ ፡
13 ዝየ ፡ እንበለ ፡ ትልበስ ፡ ልብሰ ፡ መርዓ ፡ ወተፈፅመ ፡ ውእቱ ።=፦ ወእምዝ ፡ አዘዘ ፡ ንጉሥ ፡
ለገዛእት ፡ ይእስርዎ ፡ እደዊሁ ፡ ወእገሪሁ ፡ ወያውፅእዎ ፡ ውስተ ፡ ጽናፈ ፡ ጽልመት ፡ ውስተ ፡
14 ብካይ ፡ ወሐቂየ ፡ ስነን ።=፦ እስመ ፡ ብዙኃን ፡ እሙንቱ ፡ ጽዉዓን ፡ ወሕዳጣን ፡ ኅሩያን ።=፦

Et neglexerunt, & abierunt: fuit qui abiit in agrum suum, & fuit qui abiit ad opus suum. 5
Et qui superfuerunt prebenderunt servos sues, & occiderunt eos. 6
Et ipsum etiam spreverunt, & iratus est rex: & misit milites ejus trucidare istos trucidatores, & trucidârunt eos; & urbem eorum etiam incenderunt igne. 7
Et tunc dicit servis suis, Festum meum paratum est; sed iis quos invitavimus non distributum fuit. 8
Ite igitur in plateas, & portas, & omnes vocate ad nuptias. 9
Et egressi sunt isti servi in vias, & congregaverunt omnes quos invenerunt, malos & bonos: & impleverunt domum convivii discumbentes. 10
Et quum principibus annuntiatum est, intravit rex videre discumbentes: & invenit ibi hominem, qui non indutus fuit veste nuptiali. 11
Et dicit ei, Amice mi, quomodo intrâsti hic, absque eo quod induaris veste nuptiali? et obturatus fuit. 12
Et tunc præcepit rex servis ligare eum manibus et pedibus, et conjicere eum in exteriores tenebras, in fletum et stridorem dentium. 13
Quoniam multi sunt vocati, et pauci electi. 14

በእንተ ፡ እለ ፡ ተሰአልዎ ፡ በእንተ ፡ ዲናር ።=፦

De iis qui interrogabant eum de denario.

15 16 ወእምዝ ፡ ሖሩ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ወተማከሩ ፡ ከመ ፡ ያስሕትዎ ፡ በቃሉ ።=፦ ወፈነዉ ፡ ኀ
ቤሁ ፡ አርደኢሆሙ ፡ ምስለ ፡ ሰብአ ፡ ሄሮድስ ፡ ወይቤልዎ ፡ ሊቅ ፡ ናአምር ፡ ከመ ፡ ራትዕ ፡
አንተ ፡ ወበጽድቅ ፡ ትሜህር ፡ ፍኖተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወኢትሔልዮ ፡ መነሂ ፡ ወኢታደሉ ፡
17 ለገጸ ፡ ሰብእ ።=፦ ንግረነኬ ፡ እንከ ፡ ዘይሬትዓከ ፡ ይከውንሁ ፡ ውሂበ ፡ ጸባሕተ ፡ ዲናረ ፡
18 ለንጉሥ ፡ ወሚመ ፡ ኢይከውንኑ ።=፦ ወአእመሮሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እከዮሙ ፡ ወይቤ
19 ሎሙ ፡ ምንተ ፡ ታሜክሩኒ ፡ መድልዋን ።=፦ አርእዩኒ ፡ አሳለ ፡ ዲናር ፡ ወአምጽኡ ፡
ሎቱ ፡ ዲናረ ።=፦

Et tunc abierunt Pharisæi, et consilium ceperunt ut in errorem inducerent eum per sermonem ejus. 15
Et miserunt ad eum discipulos suos cum hominibus Herodis, et dicunt ei; Magister, scimus quòd æquus es, et in justitia doces viam Dei, et non curas quemcunque, neque respicis personam hominis. 16
Dic nobis igitur quid tibi æquum videtur, licétne dare tributum denarii regi, vel non licet? 17
Et cognoscit Dominus Jesus malitiam eorum, et dicit iis; 18
Quid tentatis me hypocritæ. Ostendite mihi figuram denarii ejus: et attulerunt ei denarium. 19

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد یازده   امتحان کردن مسیح را بهر جزیه *

CXI. Tentatio Christi de tributo.

15 * بعد ازان معتزلان رفتند * وبا همدیگر مشورت کردند * که بنکته سخن چگونه
16 اورا بگیرند * * شاگردان خود را با مردم †هیرودیس * پیش عیسي فرستادند * وگفتند
اي معلم مي دانیم که تو راستي * وبراستي وانصاف راه خدایرا مي اموزاني * واز کسي
17 غم نمي خوري وروي دل کسي نمي بیني * * اکنون بما بگو چگونه است واجب است که
18 جزیه سر بقیصر بدهیم یا نه * * عیسي اندیشه ایشان دریافت وگفت * اي منافقان چرا مرا مي
19 ازمایید * دینار جزیه سر را بمن بنمایید ایشان یکدینار پیش او آوردند

Post hæc Pharisæi iverunt, & inter se consilium ceperunt, quomodo in puncto sermonis illum caperent. 15
Discipulos itaque suos cum asseclis Herodis ad Jesum miserunt, & dixerunt; O magister, scimus te rectum esse, & in rectitudine & æquitate viam Dei docere, nec quenquam curas, & personam cujusquam non respicis. 16
Nobis igitur dic, quomodo est? Fas est ut censum capitis Cæsari demus, an non? 17
Jesus cogitationem eorum intellexit, & dixit; O hypocritæ, quid me tentatis? 18
Denarium census capitis mihi ostendite: illi unum denarium ei attulerunt. 19

Et ait illis; Cujus imago hæc, & superscriptio? Dicunt ei; Cæ-
20 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη, καὶ ἡ ἐπιγραφή; Λέγουσιν αὐτῷ, Καί-
21 saris. Tunc ait illis; Reddite ergò quæ Cæsaris, Cæsari: & quæ
σαρος. τότε λέγει αὐτοῖς, Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος, Καίσαρι· καὶ τὰ
Dei, Deo. Et audientes mirati sunt: & *relinquentes eum* abierunt.
22 τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ. Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.
In illo die accesserunt ad eum Sadducæi, *dicentes* non esse re-
23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνά- ΝΓ'
surrectionem: & interrogaverunt eum, Dicentes; Magister, Moyses dixit; Si
24 στασιν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, Λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν, Ἐάν
quis mortuus fuerit non habens *genitos*, *ob affinitatem ducet* frater ejus uxorem
τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
illius, & *suscitabit* semen fratri suo. Erant autem apud nos septem fra-
25 αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀ-
tres: Et primus uxore ductâ *obiit*: & non habens semen, reliquit
δελφοί· καὶ ὁ πρῶτος, γαμήσας ἐτελεύτησε· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκε
uxorem suam fratri suo. Similiter & secundus, & tertius,
26 τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος,
usq; ad *septem*. *Postremùm* autem omnium defuncta est & mulier. In ergò
27 ἕως τῶν ἑπτά. Ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν
28 resurrectione, cujus septem erit uxor? omnes enim habuerunt eam. Re-
29 ἀναστάσει, τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. Ἀπο-
spondens autem Jesus, ait illis; Erratis, nescientes Scripturas, neque
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ
efficaciam *Dei*. In enim resurrectione neque nubent, neque *dantur nu-*
τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. Ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμί- 30
ptui: sed sicut angeli Dei in cœlo *sunt*. De autem resurrectione
ζονται· ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσι. Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως 31
mortuorum, non legistis *effatum vobis* à Deo, dicente; Ego sum
τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, λέγοντος, Ἐγώ εἰμι 32
Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Non est Deus, *Deus*
ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς, Θεὸς
mortuorum, sed viventium. Et audientes turbæ, *percellebantur* in do-
ΝΔ' νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ δι- 33
σκδ ε ctrina ejus. *At* Pharisæi audientes quòd *occlusit os* Sadducæis,
δαχῇ αὐτοῦ. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους, 34
coacti sunt in *idipsum*. Et interrogavit unus ex eis Legis doctor,
συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς, 35
tentans eum, *& dicens*; Magister, quod mandatum magnum in Lege?
πειράζων αὐτὸν, καὶ λέγων, Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; 36
At Jesus ait illi; Diliges Dominum Deum tuum *in* toto corde
Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ 37
tuo, & in tota anima tua, & in tota *cogitatione* tua.
σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܕܡܢܘ ܨܠܡܐ ܗܢܐ ܘܟܬܒܐ. * ܐܡܪܝܢ ܕܩܣܪ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܒܘ
21 ܗܟܝܠ ܕܩܣܪ ܠܩܣܪ ܘܕܐܠܗܐ ܠܐܠܗܐ. * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܐܬܕܡܪܘ ܘܫܒܩܘܗܝ ܘܐܙܠܘ.
22 * ܦܢܝܬܐ ܕܥܢܝܕܐ * ܚܝ * ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܩܪܒܘ ܙܕܘܩܝܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܝܬ
23 ܚܝܐ ܡܝܬܐ. ܘܫܐܠܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ. ܡܘܫܐ ܐܡܪ ܠܢ. ܕܐܢ ܐܢܫ ܢܡܘܬ
24 ܟܕ ܠܝܬ ܠܗ ܒܢܝܐ. ܢܣܒ ܐܚܘܗܝ ܐܢܬܬܗ ܘܢܩܝܡ ܙܪܥܐ ܠܐܚܘܗܝ. * ܐܝܬ ܗܘܘ ܕܝܢ
25 ܠܘܬܢ ܫܒܥܐ ܐܚܐ. ܩܕܡܝܐ ܢܣܒ ܐܢܬܬܐ ܘܡܝܬ. ܘܟܕ ܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܒܢܝܐ. ܫܒܩܗ
26 ܐܢܬܬܗ ܠܐܚܘܗܝ. * ܗܟܘܬ ܐܦ ܗܘ ܕܬܪܝܢ ܐܦ ܗܘ ܕܬܠܬܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܫܒܥܬܝܗܘܢ.
27 28 * ܒܚܪܬܐ ܕܝܢ ܕܟܠܗܘܢ ܡܝܬܬ ܐܦ ܐܢܬܬܐ. * ܒܩܝܡܬܐ ܗܟܝܠ ܠܐܝܢܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܫܒܥܐ
29 ܬܗܘܐ ܐܢܬܬܐ. ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܢܣܒܘܗ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܛܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܐ
30 ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܬܒܐ ܘܠܐ ܚܝܠܗ ܕܐܠܗܐ. * ܒܩܝܡܬܐ ܓܝܪ ܕܡܝܬܐ ܠܐ ܢܣܒܝܢ ܢܫܐ ܘܐܦܠܐ
31 ܢܫܐ ܗܘܝܢ ܠܓܒܪܐ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܕܐܠܗܐ ܒܫܡܝܐ ܐܝܬܝܗܘܢ. * ܥܠ ܩܝܡܬܐ ܕܝܢ
32 ܕܡܝܬܐ. ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܡܕܡ ܕܐܬܐܡܪ ܠܟܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܐܡܪ. * ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܒܪܗܡ
33 ܐܠܗܗ ܕܐܝܣܚܩ ܐܠܗܗ ܕܝܥܩܘܒ. ܘܐܠܗܐ ܠܐ ܗܘܐ ܕܡܝܬܐ ܐܠܐ ܕܚܝܐ. * ܘܟܕ ܫܡܥܘ
ܟܢܫܐ ܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܒܝܘܠܦܢܗ. * ܕܨܦܪܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܬܐ ܕܚܫܐ * ܢܛ *
34 35 * ܦܪܝܫܐ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܘ ܕܣܟܪܗ ܠܦܘܡܗܘܢ ܕܙܕܘܩܝܐ. ܐܬܟܢܫܘ ܐܟܚܕܐ. * ܘܫܐܠܗ ܚܕ
36 ܡܢܗܘܢ ܕܝܕܥ ܢܡܘܣܐ ܟܕ ܡܢܣܐ ܠܗ. * ܡܠܦܢܐ. ܐܝܢܐ ܦܘܩܕܢܐ ܪܒ ܒܢܡܘܣܐ.
37 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ. ܕܬܪܚܡ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܟ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܢܦܫܟ.
ܘܡܢ ܟܠܗ ܚܝܠܟ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܪܥܝܢܟ.

Et ait illis Jesus, Cujus est imago ista & in- 20
scriptio? Dicunt, Cæsaris. Dixit eis, Date 21
ergò quæ sunt Cæsaris, Cæsari: & quæ Dei,
Deo. Quod quum audiissent, mirati sunt, & 22
reliquerunt eum, atque abiêre.

Lectio defunctorum. 58.

In die illo accesserunt Saducæi, & dicunt ei; 23
Nulla est vita mortuis: & interrogaverunt
eum, dicentes ei; Doctor, Moses dixit no- 24
bis; Si quispiam moriatur, quum non habeat
liberos, accipiat frater ejus uxorem ipsius, &
suscitet semen fratri suo. Erant autem apud 25
nos fratres septem: primus duxit uxorem, &
mortuus est: quumque non habuisset libe-
ros, reliquit uxorem suam fratri suo. Itidem 26
quoque secundus & tertius, usque ad septem
illos. Post omnes autem mortua est & muli-
er. In resurrectione ergò, cujusnam ex istis 27
septem futura est uxor? omnes enim duxe- 28
runt eam. Respondit Jesus, & dixit eis; Er- 29
ratis, quia nescitis scripturas, neque virtu-
tem Dei. Nam in resurrectione mortuorum 30
neque ducunt uxores, nec mulieres habent vi-
ros; sed sunt instar angelorum Dei in cœlis.
De resurrectione verò mortuorum, nónne le- 31
gistis id quod dictum est vobis à Deo dicen-
te; Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac, 32
Deus Jacob? Et Deus non quidem mortuo-
rum est, sed viventium. Quod cùm audiissent 33
turbæ, admirabantur ob doctrinam ejus.

Matutinis feriâ III septimanæ Passionis. 59.

Pharisæi verò quum audiissent eum imposuisse 34
silentium Saducæis, congregati sunt simul.
Et interrogavit eum unus ex eis peritus Le- 35
gis, cùm tentaret eum; Doctor, quodnam 36
præceptum maximum est in lege? Jesus au- 37
tem dixit ei; Diliges Dominum Deum tuum
ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, &
ex tota virtute tua, & ex tota mente tua.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

20 * عيسي بديشان كفت اين نقش وصورت وخط ازان كيست * كفتند ازان قيصر
21 بديشان كفت * انج ازان قيصرست بقيصر دهيد . وازان خدا بخدا * چون شنيدند† در تعجب 22
ماندند اورا رها كردند ورفتند صد داوزده سخن هفت برادر كه يك زن
ستدند * * دران روز زنادقه پيش او آمدند [كه مي كويند * قيامت نيست * 23
وپرسيدند] * وبدو كفتند * اي معلم موسي بما كفت * اكر كسي بميرد بي انك اورا 24
پسر باشد * برادر او† زنش را بستاند * تا براي برادر تخم خيزاند * * وپيش ما بود هفت برادر 25
اولين † زن ستد وبي پسر مرد * [زن را به برادر كذاشت] * برادر دوم ستد واو نيز بي 26
پسر كذشت سيوم وچهارم تا هفتم همچنين * * ودر آخر زن نيز بمرد * * اكنون اين زن روز 27 28
قيامت ازان كدامين برادر باشد * براي انك هفت برادر او را ستده اند * * عيسي بديشان 29
كفت اي † كم ايمانان كمراه شده ايد وكتابها را نمي شناسيد * وراه خدا را نمي دانيد * * براي 30
انك در قيامت † زناشوهري نباشد * ومردان † زن نستانند * وزنان نيز مرد نخواهند * الا بر مثال
فرشتكان پاك باشند * * براي قيامت نخوانديد انج بشما از خدا كفته شد * بكفت 31

Jesus illis dixit; Hæc impressio & 20
imago atque inscriptio cujus est? Di- 21
xerunt, Cæsaris. Illis dixit; Quod
Cæsaris est Cæsari date, & Dei Deo.
Quum audiissent in admiratione ste- 22
terunt: & omisso eo abierunt.

CXII. Sermo de septem fratrib', qui mulierem unam acceperunt.

In illo die Sadducæi ad eum accesse- 23
runt, qui dicunt resurrectionem non
esse: & interrogaverunt, Et eis
dixerunt; O magister, Moses nobis 24
dixit; Si quis mortuus fuerit, abs-
que quòd ei filius sit, frater ejus u-
xorem illius accipiat, ut fratri semen
suscitet. Apud nos autem erant se- 25
ptem fratres: primus uxorem acce-
pit, & sine filio moriens uxorem
fratri reliquit. Frater secundus eam 26
accepit, & ipse etiam sine filio de-
cessit: similiter tertius, & quartus,
usque ad septimum. Postremò autem 27
mulier etiam mortua est. Hæc ergo 28
mulier die resurrectionis cujus è fra-
tribus erit? eò quòd septem fratres
eam acceperunt. Jesus illis dixit; 29
O increduli, erratis, & scripturas
nescitis, et viam Dei ignoratis.
Propterea quòd in resurrectione con- 30
jugium non sit, & viri uxores non
ducant, neque mulieres etiam viros
appetant, sed ad modum Angelorum
puri sint. De resurrectione vero non 31
legistis id quod vobis à Deo dictum
est, qui dicit;

Versio VULGATA LATINA.

20 Et ait illis Jesus; Cujus est imago hæc, & superscriptio? Dicunt ei; Cæ-
21 saris. Tunc ait illis; Reddite ergò quæ sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ sunt
22 Dei, Deo. Et audientes mirati sunt, & relicto eo abierunt. In illo die
23 accesserunt ad eum Sadducæi, qui dicunt non esse resurrectionem: & inter-
24 rogaverunt eum. Dicentes; Magister, Moyses dixit; Si quis mortuus fue-
rit non habens filium, ut ducat frater ejus uxorem illius, & suscitet semen
25 fratri suo. Erant autem apud nos septem fratres: & primus, uxore ductâ,
26 defunctus est: & non habens semen, reliquit uxorem suam fratri suo. Si-
27 militer secundus, & tertius, usque ad septimum. Novissimè autem omnium
28 & mulier defuncta est. In resurrectione ergò cujus erit de septem uxor?
omnes enim habuerunt eam. Respondens autem Jesus, ait illis; Erratis, nescientes 29
Scripturas, neq; virtutem Dei. In resurrectione enim, neq; nubent, neq; nubentur: 30
sed erunt sicut angeli Dei in cœlo. De resurrectione autem mortuorum non le- 31
gistis quod dictum est à Deo dicente vobis; Ego sum Deus Abraham, & Deus 32
Isaac, & Deus Jacob? Non est Deus mortuorum, sed viventium. Et audientes 33
turbæ, mirabantur in doctrina ejus. Pharisæi autem audientes quòd silentium 34
imposuisset Sadducæis, convenerunt in unum: Et interrogavit eum unus ex eis 35
legis doctor, tentans eum; Magister, quod est mandatum magnum in Lege? 36
Ait illi Jesus; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima 37
tua, & in tota mente tua.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 21 * فقال لهم يسوع لمن هذه الصورة والكتابة * قالوا هذه لقيصر. حينئذ قال لهم اعطوا ما
22 للملك للملك وما لله لله * فلما سمعوا تعجبوا وتركوه ومضوا •
• الفصل الثالث والسبعون •
23 24 * وفي ذلك اليوم جاء اليه الزنادقة الذين يقولون ليس قيامة. وسالوه قائلين * يا معلم موسي
25 قال اذا مات انسان وليس له ولد فليتزوج اخوه مراته وليقم زرعا لاخيه * وكان عندنا سبعة
26 اخوة تزوج اولهم بامراة ومات ولم يكن له زرع وترك مراته لاخيه * وكذلك الثاني • والثالث الي
27 28 السابع * وفي اخر الكل ماتت المراة ايضا * ففي القيامة لمن من السبعة تكون المراة لانهم
29 تزوجوها باجمعهم * فاجابهم يسوع قائلا لقد ضللتم. لانكم لم تعرفوا الكتب ولا قوة الله •
30 31 * لانهم في القيامة لا يتزوجون ولا يزوجون. لكن يكونون كملايكة الله في السماء * واما من
32 اجل قيامة الاموات اما قراتم ما قيل لكم من قبل الله. اذ قال * انا هو اله ابراهيم واله اسحق
33 واله يعقوب • والله ليس هو للموتي لكن للاحياء * فلما سمع الجمع بهتوا من تعليمه •
34 • الفصل الرابع والسبعون • * فلما سمع الفريسيون انه قد ابكم الزنادقة اجتمعوا
35 36 37 عليه جميعا * وساله كاتب منهم لتجربة. قائلا * يا معلم ايما اعظم الوصايا في الناموس * قال
له يسوع تحب الرب الهك من كل قلبك • ومن كل نفسك • ومن كل فكرك •

Dixitque eis Jesus, Cujus est hæc figura 20
et inscriptio? Dixerunt, Hæc est Cæsa- 21
ris. Tunc dixit eis, Date quod est re-
gis, regi; et quod est Dei, Deo. Et cùm 22
audissent, admirati sunt: et reliquerunt
eum, et abierunt.

Sectio septuagesima tertia.

Et in illo die venerunt ad eum Sadu- 23
cæi qui dicunt, Non est resurrectio; et
interrogaverunt eum, Dicentes; Ma- 24
gister, Moses dixit, Quum mortuus fue-
rit aliquis, et non habuerit filium, ducat
frater ejus uxorem ipsius, ut suscitet se-
men fratri suo. Erant autem apud nos 25
septem fratres: duxit primus illo um
uxorem, et mortuus est, et non fuit ei se-
men: et reliquit uxorem suam fratri
suo. Similiter secundus, & tertius, us- 26
que ad septimum: Tandem post omnes 27
mortua est mulier quoque. Igitur in re- 28
surrectione, cujus è septem erit uxor?
quandoquidem duxerunt eam omnes.
Respondit eis Jesus, dicens; Sanè er- 29
râstis, quia non novistis scripturas, ne-
que virtutem Dei: Nam in resurrectio- 30
ne, neque nubent, neque nuptum dabunt:
sed erunt sicut angeli Dei in cœlo. Ve- 31
rùm quod ad resurrectionem mortuorum,
nonne legistis quod dictum est vobis à
Deo, quando dixit; Ego sum Deus 32
Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob
et quidem Deus, non est mortuorum, sed
vivorum. Et cùm audisset turba, stu- 33
puerunt de doctrina ejus.

Sectio septuagesima quarta.

Et cùm audissent Pharisæi, quia ipse 34
obmutescere fecisset Saducæos, conve-
nerunt ad eum simul: Et interrogavit 35
eum Scriba quidam ex ipsis ad tentan-
dum eum, dicens; Magister; quod est 36
maximum mandatorum in lege? Dixit 37
ei Jesus, Diliges Dominum Deum tuum
ex toto corde tuo, et ex tota anima tua,
et ex omni mente tua.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 21 ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ዘመኑ ፡ መልክዑ ፡ ወመጽሐፈ ፡=፡ ወይቤልዎ ፡ ዘንጉሢ ፡ ወ
22 ይቤሎሙ ፡ ሀቡ ፡ ዘንጉሢ ፡ ለንጉሢ ፡ ወዘእግዚአብሔር ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡=፡ ወሰሚዖሙ ፡
አንከሩ ፡ ወኀደግዎ ፡ ወኀለፉ ፡፡=፡
በእንተ ፡ ሰዱቃውያን ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ አልቦ ፡ ትንሣኤ ፡ ሙታን ፡
23 ወይእተ ፡ ዕለተ ፡ መጽኡ ፡ ሰዱቃውያን ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ አልቦ ፡ ትንሣኤ ፡ ሙታን ፡ ወተስእል
24 ዎ ፡=፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ሊቅ ፡ ሙሴ ፡ ይቤ ፡ እመቦ ፡ ዘሞተ ፡ እንዘ ፡ አልቦ ፡ ውሉደ ፡ ያውስ
25 ብ ፡ ብእሲተ ፡ እኁሁ ፡ ወያቅም ፡ ውሉደ ፡ ለእኁሁ ፡=፡ ሀለው ፡ እንከ ፡ ኀቤነ ፡ ሰብዓቱ ፡
26 አኀው ፡ ወዘይልህቅ ፡ አውሰበ ፡ ወሞተ ፡ ወእስመ ፡ አልቦ ፡ ውሉደ ፡ ኀደገ ፡ ብእሲቶ ፡ ለእኁ
ሁ ፡=፡ ወከማሁ ፡ ካልኡ ፡ ወሣልሱሂ ፡ ወእስከ ፡ ተፈጸሙ ፡=፡ ወእምድኅረ ፡ ኵሉሙ ፡
27 28 ሞተት ፡ ይእቲ ፡ ብእሲት ፡=፡ አሜ ፡ ይትነሥኡ ፡ እንከ ፡ ሙታን ፡ ለመኑ ፡ እምሰብዓቲሆ
29 ሙ ፡ ትከውን ፡ ብእሲቶ ፡ እስመ ፡ ኵሎሙ ፡ አውሰብዋ ፡፡=፡ ወአውሥአ ፡ እግዚእኢሱየስ ፡
30 ወይቤሎሙ ፡ ትስሕቱ ፡ በኢያእምሮ ፡ መጻሕፍት ፡ ወኢኀይለ ፡ እግዚአብሔር ፡=፡ አመሰ ፡ ይ
ሐይዉ ፡ ሙታን ፡ ኢያወስቡ ፡ ወኢይትዋሰቡ ፡ ከመ ፡ መላእክተ ፡ እግዚአብሔር ፡ በሰማያት ፡
31 እሙንቱ ፡=፡ ወበእንተ ፡ ትንሣኤ ፡ ሙታንሰ ፡ ኢያንበብክሙሁ ፡ ዘተብህለ ፡ ለክሙ ፡ እምኀበ ፡
32 እግዚአብሔር ፡ ዘይቤ ፡=፡ አነ ፡ እግዚአብሔር ፡ አምላከ ፡ አብርሃም ፡ ወአምላከ ፡ ይስሐቅ ፡ ወ
33 አምላከ ፡ ያዕቆብ ፡ አምላከ ፡ ሕያዋንኬ ፡ ውእቱ ፡ ወአኮ ፡ አምላከ ፡ ሙታን ፡፡=፡ ሰሚዖሙ ፡ ሕ
34 ዝብ ፡ አንከሩ ፡ ምህሮቶ ፡=፡ ወሰሚዖሙ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ከመ ፡ ፈጸሞሙ ፡ ለሰዱቃውያን ፡ ተጋብኡ ፡ ኀ
35 ቤሁ ፡፡=፡ በእንተ ፡ ጸሐፊ ፡ ዘተስእሎ ፡ አይ ፡ ትእዛዝ ፡ ይዓቢ ፡
36 ወተስእሎ ፡ አሐዱ ፡ እምውስቴቶሙ ፡ ጸሐፊ ፡ ሀገር ፡ እንዘ ፡ ያሜክሮ ፡=፡ ሊቅ ፡ አይኑ ፡ ትእዛዝ ፡ የ
37 ዓቢ ፡ በውስተ ፡ ኦሪት ፡=፡ ወአውሥአ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎ ፡ አፍቅር ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አ
ምላክከ ፡ በኵሉ ፡ ልብከ ፡ ወበኵሉ ፡ ነፍስከ ፡ ወበኵሉ ፡ ኀይልከ ፡ ወበኵሉ ፡ ሕሊናከ ፡=፡

Et dicit iis Dominus Jesus; Cujus est imago & inscriptio ista? Et dicunt ei, 20
Regis. Et dixit iis; Date quæ sunt regis, regi; & quæ sunt Dei, Deo. Et au- 21
dientes mirati sunt: & reliquerunt eum, & abierunt. 22

De Saducæis qui asserunt nullam fore resurrectionem mortuorum.

Et illo die venerunt Saducæi, dicentes non esse resurrectionem mortuorum; & 23
interrogaverunt eum, Dicentes; Magister, Moyses dixit; Si quis mortuus fue- 24
rit non habens filios, ducet uxorem frater ejus, & suscitabit filios fratri
suo. Fuerunt igitur apud nos septem fratres: & senior uxorem duxit, & 25
obiit: & quoniam non habuit filios, reliquit uxorem suam fratri suo. Et 26
similiter secundus, & tertius, & usquedum completi fuerunt. Et post omnes 27
illos mortua est ista mulier. Si igitur suscitabuntur mortui, cujus è septem 28
illis erit uxor? quoniam omnes illi uxorem duxerunt eam. Et respondit Do- 29
minus Jesus, & dixit iis; Erratis, non cognoscentes scripturas, neque potesta-
tem Dei? Quando reviviscent mortui, non uxores ducent, neque dabuntur 30
nuptui: sicut angeli Dei in cœlis sunt. Et de resurrectione mortuorum, nonne 31
legistis quod dictum fuit vobis à Domino, qui dicit; Ego Dominus Deus sum 32
Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Deus viventium igitur est, & non
Deus mortuorum. Audientes populi, admirabantur doctrinam ejus. Et audientes 33
Pharisæi quòd silentium imposuisset Saducæis, congregati fuerunt ad eum: 34

De scriba qui interrogavit eum, Quod est præceptum maximum?

Et interrogavit eum, unus ex ipsis scriba civitatis, tentans eum; Magister, 35
quod est mandatum magnum in lege? Et respondit Dominus Jesus, & dicit 36
ei; Dilige Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima tua, et 37
in tota virtute tua, et in tota meditatione tua.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * منم منم خداي ابراهيم • خداي اسحق خداي يعقوب • وخدا نه ازان مردگانست • الا ازان
33 34 زندگانست * چون جماعت تعليم او را شنيدند • در عجب ماندند • * معتزلان چون ديدند
که زنادقه را خاموش کرد صد سيزده پرسيدن معتزلي براي
35 سپارشهاء توريت همکنان گرد شدند * ويکي از ايشان پرسيد • که
36 شريعت را نيك مي دانست • براي آزمايش ازو پرسيد • وگفت * اي معلم از سپارشها
37 در ناموس کدام بزرگترست • * عيسي بدو گفت • انك خداي خود را از همه دل
ودرون خود • واز همه جان خود ونيروي خود ؟ دوست داري •

Ego sum, ego sum Deus Abraham, 32
Deus Isaak, Deus Jaakob: Deus
autem mortuorum non est, sed vivo-
rum est. Cùm turba doctrinam 33
ejus audissent, in admirationem
rapti sunt. Pharisæi autem cùm 34
vidissent, quòd Sadducæis silenti-
um fecisset,

CXIII. Quæstio Pharisæi de mandatis legis.

Omnes coacti sunt. Et unus ex il- 35
lis interrogavit, (qui Legem probè
calluit, sed tentandi gratiâ eum in-
terrogavit) & dixit; O Præce- 36
ptor, ex mandatis in lege quodnam
maximum est? Jesus illi dixit; 37
Quòd Deum tuum ex toto corde &
interiore tuo, & ex tota anima tua
& viribus tuis diligas.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΙ̃ΟΝ. ΚΕΦ. ΝΕ'. Νϛ'.

38 Hoc est primum & *magnum* mandatum. Secundum autem simile huic ; Diliges
39 Αὕτη ἐςὶ πρώτη ϗ μεγάλη ἐντολή. Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ, Ἀγαπήσεις
proximum tuum sicut teipsum. In his duobus mandatis universa
40 τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος
Lex & Prophetæ *pendent.* *Coactis* autem Pharisæis, ΝΕ'
41 ὁ νόμος ϗ οἱ προφῆται κρέμανται. Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, σκϛ
interrogavit eos Jesus, Dicens ; Quid vobis videtur de Christo ? β
42 ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, Λέγων, Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ ;
cujus filius est ? dicunt ei ; David. Ait illis ; Quomodò ergò David
43 τίνος ὑός ἐςι ; λέγουσιν αὐτῷ, Τοῦ Δαβίδ. Λέγει αὐτοῖς, Πῶς οὖν Δαβὶδ
in spiritu Dominum eum vocat, dicens ; Dixit Dominus Domino meo ;
44 ἐν πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ, λέγων, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου,
Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum ?
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου ;
Si ergò David vocat eum Dominum, quomodò filius ejus est ? Et nemo poterat
45 Εἰ οὖν Δαβὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς ὑὸς αὐτοῦ ἐςι ; Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο σκϛ
46 ei respondere verbum : neque ausus fuit quisquam ex illa die β
αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας
interrogare eum ampliùs.
ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

CAP. XXIII. κγ'. Νϛ'

1 Tunc Jesus locutus est *turbis,* & *discipulis suis,* Dicens ; σκζ
2 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις ϗ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Λέγων, ι
Super Moysi cathedram sederunt Scribæ & Pharisæi. Omnia
Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ Γραμματεῖς ϗ οἱ Φαρισαῖοι. Πάντα 3
ergò quæcunque dixerint vobis *servare,* servate & facite : secundùm verò
οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε ϗ ποιεῖτε· κατὰ δὲ
σκη opera eorum *ne facite* : dicunt enim, & non faciunt. Alligant enim
ι τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γὰρ, ϗ οὐ ποιοῦσι. Δεσμεύουσι γὰρ 4
onera gravia & importabilia, & imponunt in humeros hominum :
φορτία βαρέα ϗ δυσβάςακτα, ϗ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων·
σκθ *at* digito *ipsorum non volunt* movere ea. Omnia verò opera
ϛ τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά. Πάντα δὲ τὰ ἔργα 5
sua faciunt *ad spectari* hominibus : dilatant *verò* phylacte-
αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύνουσι δὲ τὰ φυλακτή-
ria sua, & magnificant fimbrias *vestimentorum suorum.* Amántque
ρια αὐτῶν, ϗ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν. Φιλοῦσί τε 6
σκϛ primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in
β τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, ϗ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν
synagogis, Et salutationes in *foris,* & vocari
ταῖς συναγωγαῖς, Καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, ϗ καλεῖσθαι 7
σλ ab hominibus, Rabbi, Rabbi. Vos autem *ne vocemini* Rabbi :
ι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, Ῥαββὶ, ῥαββί. Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· 8
unus enim est vester *doctor, Christus* : omnes autem vos fra-
εἷς γάρ ἐςιν ὑμῶν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριςός· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελ-
tres estis.
φοί ἐςε.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

38 39 ܗܢܐ ܗܘ ܦܘܩܕܢܐ ܪܒܐ ܘܩܕܡܝܐ܂ * ܘܕܬܪܝܢ ܕܕܡܐ ܠܗ܀ ܕܬܪܚܡ ܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ܂ *
40 ܒܗܠܝܢ ܬܪܬܝܢ ܦܘܩܕܢܝܢ ܬܠܝܐ ܐܘܪܝܬܐ ܘܢܒܝܐ܂ * ܟܕ ܟܢܝܫܝܢ ܕܝܢ ܦܪܝܫܐ܂ ܫܐܠ *
41 42 ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ܂ * ܡܢܐ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܡܫܝܚܐ ܒܪ ܡܢܘ܂ ܐܡܪܝܢ ܠܗ
43 44 ܒܪ ܕܘܝܕ܂ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܘܐܝܟܢܐ ܕܘܝܕ ܒܪܘܚ ܩܪܐ ܠܗ ܡܪܝܐ܂ ܐܡܪ ܓܝܪ܀ * ܕܐܡܪ
ܡܪܝܐ ܠܡܪܝ܂ ܬܒ ܠܟ ܡܢ ܝܡܝܢܝ܂ ܥܕܡܐ ܕܐܣܝܡ ܒܥܠܕܒܒܝܟ ܬܚܝܬ ܪܓܠܝܟ܂
45 46 * ܐܢ ܗܟܝܠ ܕܘܝܕ ܩܪܐ ܠܗ ܡܪܝܐ܀ ܐܝܟܢܐ ܒܪܗ ܗܘ܂ * ܘܠܐ ܐܢܫ ܐܫܟܚ ܕܢܬܠ ܠܗ
ܦܬܓܡܐ܂ ܘܠܐ ܐܢܫ ܐܡܪܚ ܬܘܒ ܡܢ ܗܘ ܝܘܡܐ ܠܡܫܐܠܘܬܗ܂

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܓ *

1 2 * ܗܝܕܝܢ ܝܫܘܥ ܡܠܠ ܥܡ ܟܢܫܐ ܘܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ
3 ܕܡܘܫܐ ܝܬܒܘ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ܂ * ܟܠ ܡܕܡ ܕܢܐܡܪܘܢ ܠܟܘܢ ܕܬܛܪܘܢ ܛܪܘ
4 ܘܥܒܕܘ܂ ܐܝܟ ܥܒܕܝܗܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܬܥܒܕܘܢ܂ ܐܡܪܝܢ ܓܝܪ ܘܠܐ ܥܒܕܝܢ܂ * ܘܐܣܪܝܢ ܡܘܒܠܐ
ܝܩܝܪܐ܂ ܘܣܝܡܝܢ ܥܠ ܟܬܦܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ܂ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܒܨܒܥܗܘܢ ܠܐ ܨܒܝܢ ܕܢܩܪܒܘܢ
5 ܠܗܝܢ܂ * ܘܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝܗܘܢ ܥܒܕܝܢ ܕܢܬܚܙܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ܂ ܡܦܬܝܢ ܓܝܪ
6 ܬܦܠܝܢܝܗܘܢ܀ ܘܡܘܪܟܝܢ ܬܟܠܬܐ ܕܡܪܛܘܛܝܗܘܢ܂ * ܘܪܚܡܝܢ ܪܝܫ ܡܣܡܟܐ ܒܚܫܡܝܬܐ܂
7 ܘܪܝܫ ܡܘܬܒܐ ܒܟܢܘܫܬܐ܂ * ܘܫܐܠܬ ܫܠܡܐ ܒܫܘܩܐ܂ ܘܕܢܬܩܪܘܢ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܪܒܝ܂
8 * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܬܬܩܪܘܢ ܪܒܝ܂ ܚܕ ܗܘ ܓܝܪ ܪܒܟܘܢ܂ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܟܠܟܘܢ ܐܚܐ ܐܢܬܘܢ܂

Istud est præceptum maximum & primum. 38
Et secundùm, quod simile est ei ; Diliges 39
proximum tuum sicut teipsum. Ab istis 40
duobus præceptis pendet Lex & Prophetæ.
Quum autem congregati essent Pharisæi, 41
interrogavit eos Jesus, inquiens ; Quid 42
dicitis de Messia ? cujus est filius ? Dicunt
ei ; Filius Davidis. Dicit eis, Quomodo 43
ergò David per spiritum vocat eum Dominum ? Ait enim, Dixit Dominus Domi- 44
no meo, Sede à dextra mea, usque dum
ponam hostes tuos subter pedes tuos. Si 45
ergò David vocat eum Dominum, quomodo
filius ejus est ? Et nemo potuit ei reddere 46
rationem : nemoque ausus est ampliùs ab
illo die interrogare eum.

CAP. XXIII.

Tunc Jesus collocutus est turbis & disci- 1
pulis suis, & dixit eis ; Super cathedram 2
Mosis sederunt Scribæ & Pharisæi. Quic- 3
quid igitur dicent vobis ut servetis, serva-
te, ac peragite ; sed juxta opera eorum ne
feceritis, dicunt enim & non faciunt. Li- 4
gantque onera gravia, & imponunt humeris hominum : ipsi verò ne suo *quidem*
digito volunt ea tangere. Et omnia opera 5
sua faciunt ut spectentur ab hominibus :
dilatant enim phylacteria sua, & producunt
fimbrias palliorum suorum : Et amant pri- 6
mos accubitus in cœnis, & primos con-
sessus in synagogis, Et salutationem in pla- 7
teis, & vocari ab hominibus, Rabi. Vos 8
autem ne vocemini Rabi ; unus est enim
magister vester, vos autem omnes fratres
estis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

38 39 * [اولين وبزركتر سپارش اينست] * وسپارش ديكر كه بدين مي ماند • كه يارخود
40 را همچون چشم خود دوست داري * بدين دو سپارش توريت وپيغمبران بر داشته شد •
41 42 * وچون امامان كرد شدند عيسي ازايشان پرسيد وكفت • * بر مسيح چه مي كوييد پسر
43 كيست • بدو كفتند پسر داود • * بديشان كفت • چكونه داود بجان اورا خداوند
44 خواند براي انك كفت نبوت * خدا بخداوند من كفت بر دست راست
45 من بنشين تا دشمنان ترا زير پاي تو† خوابانيده كنم • * چون داود اورا خداوند خود
46 خواندش • چكونه او پسر داود باشد * كسي بدو جواب نتوانست دادن وازان روز باز •
ديكر كسي با او كستاخي نكرد وچيزي پرسيد صد چهارده كلمهٔ چند
1 وسخن در نكوهيدن امامان * انكه عيسي اغاز كرد وبا شاكردان خود وجماعتي ديكر
2 كه انجا بودند سخن كفت • * كه بر تخت وجايكاه† موسى امامان • ومعتزلان ونويسندكان
3 نشسته اند • * هر چه بشما كويند نكه داريد • شما نكه داريد • [وبكنيد] ليكن بعمل وكردار ايشان

Primum & maximum mandatum 38
hoc est. Alterum autem mandatum, 39
quod huic est simile, est ut proximum tuum veluti oculum tuum
charum habeas. In his duobus 40
mandatis Lex & Prophetæ comprehensi sunt. Cùm Antistites autem 41
convenissent, Jesus ex eis percontatus est, & dixit ; De Christo quid 42
dicitis ? Filius cujus est ? Ei dixerunt ; Filius David. Illis dixit ; 43
Quomodo ergo David in spiritu illum Dominum vocat ? Nam dicit :
Prophetia.
Deus Domino meo dixit ; Ad manum dexteram meam sede, donec inimicos tuos, tibi sub pedibus conculcandos subjiciam. Cùm David 44 45
eum Dominum suum vocet, quomodo ille filius David sit ? Et nemo 46
responsum illi reddere potuit : & ab eo die deinceps nemo eum procaciter adortus est, aut aliquid interrogavit.
CXIV. Dicta quædam & verba in vituperationem Antistitum.

CAP. XXIII.

Tunc Jesus exorsus est, & discipulis suis & turbæ reliquæ qui illic 1
aderant sermonem fecit : Et dixit 2
illis ; In cathedra & loco Mosis sacerdotes, & Pharisæi, & Scribæ
sedent. Quicquid vobis dicunt, 3
Observate, vos observate & facite : opus autem & facta eorum

Versio VULGATA LATINA.

38
39 Hoc est maximum, & primum mandatum. Secundum autem simile est
40 huic; Diliges proximum tuum, sicut teipsum. In his duobus mandatis
41 universa lex pendet, & Prophetæ. Congregatis autem Pharisæis, inter-
42 rogavit eos Jesus, Dicens; Quid vobis videtur de Christo? cujus filius
43 est? Dicunt ei; David. Ait illis; Quomodò ergò David in spiritu vo-
44 cat eum Dominum, dicens; Dixit Dominus Domino meo; Sede à dextris
45 meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Si ergò Da-
46 vid vocat eum Dominum, quomodò filius ejus est? Et nemo poterat ei
respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die eum ampliùs
interrogare.

CAP. XXIII.

Tunc Jesus locutus est ad turbas, & ad discipulos suos, Dicens; Super cathe- 1 2
dram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisæi. Omnia ergò quæcunque dixerint vobis, 3
servate, & facite: secundùm opera verò eorum nolite facere: dicunt enim, &
non faciunt. Alligant enim onera gravia, & importabilia, & imponunt in hume- 4
ros hominum: digito autem suo nolunt ea movere. Omnia verò opera sua faci- 5
unt ut videantur ab hominibus: dilatant enim phylacteria sua, & magnificant
fimbrias. Amant autem primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in syna- 6
gogis, Et salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi. Vos autem noli- 7
te vocari Rabbi: unus est enim Magister vester, omnes autem vos fratres estis. 8

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 39 * هذه هي الوصيه الاولي العظمه * والثانيه التي تشبهها ان تحب قريبك مثل نفسك *
40 * بهاتين الوصيتين الناموس والانبياء معلقون * الفصل الخامس والسبعون *
41 42 * ثم اجتمع الفريسيون * فسالهم يسوع قايلا * ماذا تظنون في المسيح ابن من هو * قالوا له
43 44 هو ابن داود * قال لهم كيف داود بالروح يدعوه ربه * اذ قال * قال الرب لربي اجلس عن
45 يميني * حتي اضع اعداك تحت قدميك * فان كان داود بالروح يدعوه ربه فكيف هو ابنه *
46 * فلم يستطع احد ان يجيبه بكلمه * ولم يجسر احد من ذلك اليوم ان يساله *
* الفصل السادس والسبعون *
1 2 * حينيذ كلم يسوع الجمع وتلاميذه قايلا * علي كرسي موسي جلس الكتبه والفريسيون *
3 * فكلما قالوا لكم فاحفظوه وافعلوه ومثل اعمالهم لا تصنعوا * لانهم يقولون ولا يفعلون *
4 5 * يربطون احمالا ثقالا ويحملونها علي اعناق الناس * ولا يريدون ان يحركوها باصبعهم * وكل
6 اعمالهم يصنعونها ليراهم الناس يعرضون ارديتهم ويطولون اطراف ثيابهم * ويحبون اوايل
7 المتكات في الولايم * وصدور المجالس علي الكراسي في المجامع * والسلام في الاسواق * وان
8 يدعوهم الناس معلمين * فاما انتم فلا تدعوا لكم معلما علي الارض فان معلمكم واحد
هو المسيح وانتم جميعا اخوه *

Hoc est mandatum primum maximum. 38
Secundùm autem, quod assimilatur ei, est, 39
ut diligas proximum tuum sicut tei-
psum. Ab his duobus mandatis lex & 40
prophetæ pendentes sunt.

Sectio septuagesima quinta.

Iterùm congregati sunt Pharisæi, & in- 41
terrogavit eos Jesus, & dixit; Quid 42
censetis de Christo? cujus est filius?
Dixerunt ei, Est filius David. Ait illis, 43
Quomodo David in spiritu vocat eum
Dominum suum, quando ait; Dixit Do- 44
minus Domino meo, Sede à dextera mea,
donec ponam inimicos tuos sub pedibus
tuis? Si ergò David in spiritu vocat 45
eum Dominum suum, quomodo est filius
ejus? Et nemo potuit respondere ei ver- 46
bum, neque ausus est quisquam ab illa
die interrogare eum.

Sectio septuagesima sexta.

CAP. XXIII.

Tunc allocutus est Jesus turbam & 1
discipulos suos, dicens; Super cathe- 2
dram Moysi sederunt Scribæ & Phari-
sæi. Quicquid ergò dixerint vobis, 3
servate, & facite: secundùm opera ve-
rò eorum ne faciatis. Nam ipsi dicunt,
& non faciunt: Alligant onera gravia, 4
& imponunt ea super colla hominum,
& nolunt movere ea digito suo. Et o- 5
mnia opera sua faciunt ut præbeant se
hominibus: dilatant pallia sua, & pro-
ducunt fimbrias vestimentorum suorum.
Et amant primatum accubitûs in convi- 6
viis, & primos consessus super sedes in
synagogis, Et salutationem in foris, & 7
ut vocent eos homines magistros. Vos 8
autem ne vocetis vobis magistrum super
terram: quoniam magister vester unus
est, Christus; vos autem omnes fratres
estis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 ዛቲ ፡ ትእዛዝ ፡ ዐቢይ ፡ ወቀዳሚት ፡፡ ወካልእታሂ ፡ ትመስላ ፡ አፍቅር ፡ ቢጽከ ፡ ከመ ፡ ነፍ
39 ስከ ፡፡ በእሉ ፡ ክልኤ ፡ ትእዛዝ ፡ ተሰቅሉ ፡ ኵሉ ፡ ኦሪት ፡ ወነቢያት ፡፡
40 በእንተ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ዘካመ ፡ ተስእሉሙ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልደ ፡ መኑ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ፡፡
41 ወእንዘ ፡ ጉቡአን ፡ እሙንቱ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ተስእሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡፡ እንዘ ፡ ይብል ፡
42 ምንተ ፡ ትብሉ ፡ በእንተ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልደ ፡ መኑ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ፡ ወይቤልዎ ፡ ዘዳዊ
43 ት ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እፎ ፡ እንከ ፡ ለሊሁ ፡ ዳዊት ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ይ
44 ቤ ፡፡ ይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ለእግዚእየ ፡ ንበር ፡ በየማንየ ፡ እስከ ፡ አገብኦሙ ፡ ለጸላእትከ ፡
45 ታሕተ ፡ መከየደ ፡ እገሪከ ፡፡ ዘለሊሁ ፡ እንከ ፡ ዳዊት ፡ እግዚእየ ፡ ይቤሎ ፡ እፎ ፡ እንከ ፡
46 ይከውኖ ፡ ወልደ ፡፡ ወአልቦ ፡ ዘክህለ ፡ አውሥኦቶ ፡ ቃለ ፡፡ ወአልቦ ፡ ዘተኀበለ ፡ እምይእ
ቲ ፡ ሰዓት ፡ ተስእሎቶ ፡ ምንተኒ ፡፡

በእንተ ፡ አሰሎሙ ፡ ለጸሐፍት ፡ ወለፈሪሳውያን ፡፡ በዘከርያስ ፡ ወልደ ፡ ብራኪዩ ፡
1 ቸር ወእምዝ ፡ ነገሮሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ለሕዝብ ፡ ወለአርዳኢሁ ፡፡ እንዘ ፡ ይብል ፡
2 ዳበ ፡ መንበረ ፡ ሙሴ ፡ ነበሩ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈሪሳውያን ፡፡ ኵሎ ፡ ዘመሀሩክሙ ፡ ግበሩ ፡ ወዕ
3 ቀቡ ፡ ወበከመ ፡ ይገብሩስ ፡ ኢትግበሩ ፡፡ እስመ ፡ ዘይሜህሩ ፡ ለበእድ ፡ ወለሊሆሙሰ ፡ ኢይ
4 ገብሩ ፡፡ የአስሩ ፡ ጾረ ፡ ዐቢየ ፡ ወክቡደ ፡ ወያሰክምዎ ፡ ለሰብእ ፡ ዲበ ፡ መታክፍቱ ፡ ወለ
5 ሊሆሙሰ ፡ ኢይለክፍዎ ፡ በአጽባዕቶሙ ፡፡ ወኵሉ ፡ ምግባሮሙ ፡ ዘይገብሩ ፡ ለዓይነ ፡ ሰ
6 ብእ ፡ ይገብሩ ፡፡ ወይሰፍሑ ፡ ኵርበቢቶሙ ፡ ወያዐብዩ ፡ አዝፈሪሆሙ ፡፡ ወያፈቅሩ ፡ ር
7 እሰ ፡ መርፈቅት ፡ በውስተ ፡ ምሳሕት ፡ ወነቢረ ፡ ፍጽመ ፡ በውስተ ፡ አዕዋደት ፡፡ ወተአም
8 ኆ ፡ በውስተ ፡ ምሥያጣት ፡ ወይቤልዎሙ ፡ ሰብእ ፡ ረቢ ፡፡ አንትሙሰኬ ፡ ኢትሰመዩ ፡ ረ
ቢ ፡፡ እስመ ፡ አሐዱ ፡ ውእቱ ፡ መምህርክሙ ፡፡ አንትሙሰ ፡ አኃው ፡ አንትሙ ፡ ኵልክሙ ፡፡

Hoc est mandatum maximum & primum. Et secundum simile est ei; Dilige 38 39
proximum tuum sicut animam tuam. In hisce duobus mandatis pendent tota 40
Lex & prophetæ.

De Pharisæis qui interrogabant Christum, Cujus filius est Christus?

Et congregatis ipsis Pharisæis, interrogavit eos Jesus, Dicens; Quid dicitis 41 42
de Christo? filius cujus est Christus? & dicunt ei; Davidis. Et dicit iis Do- 43
minus Jesus, Quomodo igitur ipse David in spiritu sancto ait; Dicit Dominus 44
Domino meo; Sede ad dextram meam, usque dum referam inimicos tuos sub
scabello pedum tuorum. Si igitur David, Domine mi, dicit; quomodò igitur 45
est ei filius? Et nullus fuit qui poterat respondere ei verbum: neque fuit 46
quisquam qui ausus fuit ab ista hora interrogare eum aliquid.

De comminando Scribas & Pharisæos.
Et de Zacharia filio Barachiæ.

CAP. XXIII.

Et tunc loquutus est Dominus Jesus populo, & discipulis suis, Dicens; 1 2
Super cathedram Moysis sederunt Scribæ & Pharisæi. Omnia quæ vos do-
cuerunt facite, & servate; & sicut faciunt, ne facite: quoniam quæ docent 3
alios, ipsi non faciunt. Ligant onus magnum grave, & imponunt id homini 4
super humeros eius: & ipsi non tangunt illud cum digitis suis. Et omnia 5
opera sua quæ faciunt, præ oculo hominis faciunt; & dilatant phylacteria sua,
& magnificant fimbrias suas. Et amant primos recubitus in conviviis, & 6
sedere ultimò in conventibus, Et salutationem in foris, & ut dicant iis homi- 7
nes, Rabi. Vos igitur ne vocemini Rabi: quoniam unus est doctor vester, vos 8
fratres estis omnes vos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 بارهاء * كنند نمي عمل خود * اموزند مي ومردم ميكويند انك براي * كارمكنيد
5 همه كردارهاء * دارند نمي رنجه دران را خود وانكشت * بندند مي مردم بردوش كران
ايشان بروتي ورياست * تا در چشم خلايق نيك نمايند * دامن فرجي واستين درازكنند *
6 * ودر مهماني شب صدر مجلسها را دوست دارند * وميان انجمنها بالاتر از همه نشينند
7 * ودوست دارند كه مردم در بازارها ايشانرا سلام دهد * وايشانرا معلم خوانند *
8 * اكنون شما بزركوار مشويد * براي انك بزركوار شما يكيست براي انك شما برادران
يكديكريد *

ne operemini; dicunt enim et
homines docent, ipsi verò opus
non faciunt. Onera gravia hu- 4
meris hominum imponenda li-
gant, digito verò suo in eis fe-
rendis laborem non suscipiunt.
Omnia opera eorum ad aspectum 5
et ostentationem fiunt, ut oculis
hominum boni appareant. Laci-
niam vestimenti et oram produ-
cunt. Et in conviviis nocturnis 6
primos accubitus amant, et in
synagogis super omnes sedent.
Amant etiam ut homines eos in 7
foris salutent, eosque præcepto-
res vocent. Vos autem magistri 8
ne estote: eò quòd magister ve-
ster unus sit, siquidem vos fratres
alter alterius estis.

Et patrem *ne vocetis vestrûm* super terram: unus enim est Pater
9 Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ
vester qui in cœlis. Nec vocemini *doctores*: unus *enim* vester
10 ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἷς γὰρ ὑμῶν
est *doctor*, Christus. Qui *verò* major vestrûm, erit vester
11 ἐστιν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός. Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν, ἔσται ὑμῶν
minister. Qui autem *exaltabit* seipsum, humiliabitur: & qui
12 διάκονος. Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις σλα ε
humiliabit seipsum, exaltabitur. Væ autem vobis Scribæ & Phari-
13 ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται. Οὐαὶ δὲ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρι-
sæi hypocritæ, quia comeditis domos viduarum, & *prætextu*
σαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει
prolixa orantes: propter hoc accipietis *abundantius* judicium. Væ
14 μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα. Οὐαὶ σλβ ε
vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia clauditis regnum cœlorum
ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν
ante homines: vos enim non intratis: nec introëuntes
ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους
sinitis intrare. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ:
15 ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, σλγ ι
quia circuitis mare & aridam, *facere* unum proselytum: &
ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν, ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον· καὶ
cùm fuerit factus, facitis eum filium gehennæ, *dupliciorem vobis*. Væ
ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης, διπλότερον ὑμῶν. Οὐαὶ 16
vobis duces cæci, *dicentes*; Quicunque juraverit *in templo*, nihil
ὑμῖν ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ λέγοντες, Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν
est: qui autem juraverit in auro templi, *debet*. Stulti &
ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. Μωροὶ καὶ 17
cæci: quid enim majus est, aurum, *aut* templum *sanctificans* au-
τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστὶν, ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυ-
rum? Et, Quicunque juraverit in altari, nihil est: quicunque
σόν; Καὶ, Ὃς ἐὰν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς 18
autem juraverit in dono quod super illud, debet. Stulti & cæci:
δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. Μωροὶ καὶ τυφλοί· 19
quid enim majus, donum, an altare *sanctificans* donum?
τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον;
Ergò *jurans* in altari, jurat in eo, & in omnibus quæ super
Ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω 20
illud. Et *jurans* in templo, jurat in illo, & in *habitante*
αὐτοῦ. Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι 21
illud. Et *jurans* in cœlo, jurat in throno Dei, & in
αὐτόν. Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν 22
sedente super eum.
τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ܘܐܒܐ ܠܐ ܬܩܪܘܢ ܠܟܘܢ ܒܐܪܥܐ. ܚܕ ܗܘ ܓܝܪ ܐܒܘܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. * ܘܠܐ ܬܬܩܪܘܢ ܡܕܒܪܢܐ.
10
11 ܚܕ ܗܘ ܓܝܪ ܡܕܒܪܢܟܘܢ ܡܫܝܚܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܕܪܒ ܒܟܘܢ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܡܫܡܫܢܐ.
12 * ܡܢ ܓܝܪ ܕܢܪܝܡ ܢܦܫܗ ܢܬܡܟܟ. ܘܡܢ ܕܢܡܟ ܢܦܫܗ ܢܬܬܪܝܡ.
* ܒܫܘܠܡ ܩܕܡܝܐ ܕܠܠܝܐ ܕܬܠܬܐ ܕܚܫܐ * ܗ
13 * ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܕܐܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܬܐ ܕܐܪܡܠܬܐ. ܒܥܠܬܐ
14 ܕܡܘܪܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܨܠܘܬܟܘܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܬܩܒܠܘܢ ܕܝܢܐ ܝܬܝܪܐ. * ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ
ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܕܐܚܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ. ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ
15 ܠܐ ܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܥܐܠܝܢ ܠܐ ܫܒܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܥܠ. * ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ
ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܕܗܕܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܝܡܐ ܘܝܒܫܐ. ܠܡܥܒܕ ܚܕ ܓܝܘܪܐ.
16 ܘܡܐ ܕܗܘܐ. ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܒܪܗ ܕܓܝܗܢܐ ܥܦܝܦܐ ܡܢܟܘܢ. * ܘܝ ܠܟܘܢ ܡܕܒܪܢܐ
ܣܡܝܐ. ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܡܢ ܕܝܡܐ ܒܗܝܟܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܕܡ. ܡܢ ܕܝܢ ܕܝܡܐ ܒܕܗܒܐ
17 ܕܒܗܝܟܠܐ ܚܐܒ. * ܣܟܠܐ ܘܣܡܝܐ. ܡܢܘ ܓܝܪ ܪܒ. ܕܗܒܐ ܐܘ ܗܝܟܠܐ ܕܗܘ ܡܩܕܫ ܠܗ
18 ܠܕܗܒܐ. * ܘܡܢ ܕܝܡܐ ܒܡܕܒܚܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܕܡ. ܡܢ ܕܝܢ ܕܝܡܐ ܒܩܘܪܒܢܐ ܕܥܠܘܗܝ
19 ܚܐܒ. * ܣܟܠܐ ܘܣܡܝܐ. ܡܢܐ ܓܝܪ ܪܒ. ܩܘܪܒܢܐ ܐܘ ܡܕܒܚܐ ܕܗܘ ܡܩܕܫ
20 ܠܩܘܪܒܢܐ. * ܡܢ ܕܝܡܐ ܗܟܝܠ ܒܡܕܒܚܐ. ܝܡܐ ܒܗ ܘܒܟܠ ܡܕܡ ܕܠܥܠ ܡܢܗ.
21 22 * ܘܡܢ ܕܝܡܐ ܒܗܝܟܠܐ. ܝܡܐ ܒܗ ܘܒܡܢ ܕܥܡܪ ܒܗ. * ܘܡܢ ܕܝܡܐ ܒܫܡܝܐ. ܝܡܐ
ܒܟܘܪܣܝܗ ܕܐܠܗܐ ܘܒܡܢ ܕܝܬܒ ܥܠܘܗܝ.

Et patrem ne vocetis vobis in terra, unus enim est pater vester qui est in cœlis. 9
Ne- 10
que vocemini rectores, quoniam unus est rector vester, Christus. Qui autem maxi- 11
mus est inter vos, fiat vobis minister. Qui- 12
cunque enim efferet seipsum, deprimetur; & qui seipsum depresserit, efferetur.

Ad nocturnum primum noctis tertiæ passionis.

Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, 13
qui devoratis domos viduarum, eâ occasione quòd producitis orationes vestras; proptereà subituri estis judicium majus. Væ 14
vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quippe qui claudatis regnum cœlorum coram hominibus. Vos enim non introitis, nec eos qui introeunt, finitis introire. Væ vobis 15
Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quippe qui perlustretis mare & aridam, ut faciatis unum proselytum: & quum factus est, facitis eum filium gehennæ duplo magìs quàm vos. Væ 16
vobis duces cæci, qui dicitis; Quisquis jurat per templum, nihil est: quisquis autem jurat per aurum templi, reus est. Stulti & cæci, 17
utrum enim majus est? aurum, an templum, quod consecrat ipsum aurum? Et, Quisquis 18
jurat per altare, nihil est: quicunque verò jurat per oblationem quæ est super ipsum, reus est. Stolidi & obcæcati, utrum enim 19
majus est? oblatio, an altare quod consecrat oblationem? Qui ergò jurat per altare, 20
jurat per ipsum, ac per omnia quæ super eo sunt. Et qui jurat per templum, jurat 21
per ipsum, & per eum qui habitat in eo. Quique jurat per cœlos, jurat per thronum 22
Dei, & per eum qui sedet super ipsum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 وكسي را بر زمين پدر نخوانيد • براء انك پدر شما يكيست • كه بر آسمانست •*
10 11 * وكدخدا نخوانيد سبب انك كدخداي شما مسيح است • * انك در ميان شما
12 بزركترست خدمت كار همه او باشد • * براي انك هر كه خودرا خار كند • بلند
13 شود • وانچ خودرا بلند بيند خوار شود • * واي بر شما نويسندكان ومعتزلان منافقان • بواسطه
ان كه نماز خودرا دراز مي كشيد • كه مال وخانه بيوه زنانرا بخوريد • براي اين افزون
14 داوري بپذيريد • * واي بر شما نويسندكان • معتزلان ومنافقان • كه ملكوت آسمانرا
15 برابر خلق دربستيد • شما در نمي رويد ونمي كذاريد كسي ديكر در رود • * واي
بر شما نويسندكان معتزلان منافقان • كه دريا وخشكي را مي جوييد • كه يكي را با خود
16 كشيد چون بشما بپيوست • اورا دوزخي ساريد • ازشما بيشتر • * واي بر شما اي پيش
روان كوران • كه مي كوييد هر كه بهيكل سوكند خورد چيزي نيست • الا انك
17 سوكند خورد بزري كه درهيكل است كناه است • * اي جاهلان نا بينايان كدامين

Nec quempiam in terra patrem vocetis: quoniam Pater vester unus est, qui est in cœlis. Neque gubernatorem vocetis, ea de causa quòd gubernator vester Christus est. Qui in medio vestrûm maximus est, minister omnium is fit. Etenim quicunque seipsum vili fecerit, excelsus erit: qui verò seipsum suspexerit, vilis erit. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, hac de causa quòd preces vestras in longum protrahitis, ut facultates & domos viduarum comedatis: propter hoc adauctum judicium accipietis. Væ vobis Scribæ, Pharisæi, & hypocritæ, quia regnum cœlorum hominibus præcluditis: nec vos intratis, nec finitis quenquam alium intrare. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia mare & aridam pervestigatis ut unum proselytum *ad vos trahatis; & cum vobis adjungatur, eum dignum gehennæ efficitis vobiscum magis. Væ vobis ô duces cæci, qui dicitis; Quicunque per templum juraverit, nihil est: sed qui juraverit per aurum, quod in templo est, peccati reus est. O stulti cæci, utrum*

Versio VULGATA LATINA.

9 Et patrem nolite vocare vobis super terram : unus est enim pater vester ,
10 qui in cœlis est. Nec vocemini magistri ; quia Magister vester unus est,
11 Christus. Qui major est vestrûm , erit minister vester. Qui autem se ex-
12 altaverit , humiliabitur : & qui se humiliaverit , exaltabitur. Væ autem vo-
13 bis, Scribæ & Pharisæi hypocritæ : quia clauditis regnum cœlorum ante
14 homines : vos enim non intratis , nec introëuntes sinitis intrare. Væ vo-
bis, Scribæ & Pharisæi hypocritæ : quia comeditis domos viduarum , orati-
15 ones longas orantes : propter hoc amplius accipietis judicium. Væ vobis,
Scribæ & Pharisæi hypocritæ : quia circuitis mare & aridam , ut faciatis
unum proselytum ; & cùm fuerit factus , facitis eum filium gehennæ duplo
quàm vos. Væ vobis, duces cæci , qui dicitis ; Quicunque juraverit per tem- 16
plum , nihil est : qui autem juraverit in auro templi , debet. Stulti , & cæ- 17
ci : Quid enim majus est , aurum , an templum , quod sanctificat aurum ?
Et, Quicunque juraverit in altari , nihil est : quicunque autem juraverit in do- 18
no , quod est super illud , debet. Cæci : Quid enim majus est , donum , 19
an altare , quod sanctificat donum ? Qui ergò jurat in altari , jurat in eo, 20
& in omnibus quæ super illud sunt. Et quicunque juraverit in templo , ju- 21
rat in illo , & in eo qui habitat in ipso : Et qui jurat in cœlo , jurat in 22
throno Dei, & in eo qui sedet super eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 10 * ولا تدعوا لكم ابا على الارض فان اباكم واحد هو الذي في السموات * ولا تدعوا
11 لكم مدبرا على الارض فان واحدا هو مدبركم المسيح * والكبير الذي فيكم
12 13 فليكن لكم خادما * ومن رفع نفسه اتضع ومن وضع نفسه ارتفع * الويل لكم
ايها الكتبة والفريسيون المراوون لانكم تاكلون بيوت الارامل بعلة تطويل صلواتكم *
14 ومن اجل هذا تاخذون اعظم دينونة * الويل لكم يا كتبة ويا فريسيين يا مرائين
لانكم تغلقون ملكوت السموات قدام الناس * فلا انتم تدخلون ولا تتركون الاتيين
15 يدخلون * الويل لكم ايها الكتبة والفريسيون المراوون لانكم تطوفون البر والبحر
16 لتصطنعوا غريبا واحدا * فاذا صار صيرتموه لجهنم ابنا مضاعفا اليكم * الويل لكم يا
قايدي العميان الذين يقولون من حلف بالهيكل فليس عليه شيا ومن حلف بذهب
17 18 الهيكل يخطي * ايها الجهال العمي ايما اعظم الذهب ام الهيكل الذي يقدس الذهب * ومن
19 حلف بالمذبح فليس عليه شيا ومن حلف بالقربان الذي فوقه فهو يخطي * يا جهال وعميان
20 ايما اعظم القربان او المذبح الذي يقدس القربان * فمن حلف بالمذبح فقد حلف به وبكلما
21 22 فوقه * ومن حلف بالهيكل فهو يحلف به وبالساكن فيه * ومن حلف بالسماء فهو يحلف
بكرسي الله وبالجالس عليه *

*Neque vocetis vobis patrem super ter- 9
ram : quoniam pater vester, unus est
qui est in cœlis. Neque vocetis vobis 10
gubernatorem super terram : quoniam
unus est gubernator vester, Christus.
Et magnus qui est inter vos, sit vo- 11
bis minister. Nam qui exaltaverit se- 12
ipsum, humiliabitur ; & qui humi-
liaverit seipsum, exaltabitur. Væ 13
vobis , ô Scribæ & ô Pharisæi ô hy-
pocritæ ; quia comeditis domos vidu-
arum , prætextu protractionis oratio-
num vestrarum ; & propter hoc acci-
pietis summum judicium. Væ vobis , 14
ô Scribæ & Pharisæi hypocritæ ;
quia clauditis regnum cœlorum coram
hominibus , & vos non ingredimini ,
neque permittitis venientibus , ut in-
grediantur. Væ vobis , ô Scribæ & 15
Pharisæi hypocritæ ; quia vos circum-
itis aridam & mare , ut faciatis
proselytum unum : & cùm factus fu-
erit , redditis eum gehennæ filium
adjunctum vobis. Væ vobis duces 16
cæcorum , qui dicunt ; Quicunque ju-
raverit per templum , non est obnoxi-
us rei cujusquam : at quicunque ju-
raverit per aurum templi , peccat. O 17
stulti cæci , quid est majus ? aurum ,
an templum quod sanctificat aurum ?
Et, Quicunque juraverit per altare , 18
non est obnoxius ullius rei : & qui-
cunque juraverit per oblationem quæ
est super ipsum , ille peccans est.
Stulti ac cæci , quid est majus ? ob- 19
latio an altare quod sanctificat obla-
tionem ? Et quicunque juraverit per 20
altare , juravit per ipsum & per
omne quod est super ipsum. Et qui- 21
cunque juraverit per templum , ipse
jurat per ipsum & per habitantem in
eo. Et quicunque juraverit per cœlum, 22
ipse jurat per thronum Dei, & per seden-
tem super eum.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወኢትረሲዩ : አበ : በዲበ : ምድር : እስመ : አሐዱ : ውእቱ : አቡክሙ : ሰማያዊ :=: ወኢት
10 ሰመዩ : መምህራነ : እስመ : አሐዱ : መምህርክሙ : ውእቱ : ክርስቶስ :=: ወባሕቱ : ዘይል
11 ህቀክሙ : ይኩንክሙ : ላእከ :=: እስመ : ዘአዕበየ : ርእሶ : የኀስር : ወዘአትሐተ : ርእሶ : ይከብ
12 ር :: በእንተ : አሴሎሙ : ለጸሐፍት : ወለፈሪሳውያን :=: አሴለክሙ : ጸሐፍት : ወፈሪ
13 ሳውያን : መድልዋን :: እስመ : ትበልዑ : አብያተ : መበለታት : ወታመክንዩ : ወታበዝኁ : ጸ
14 ሎተ : በእንተ : ዝንቱ : ትረክቡ : ፍድፋደ : ኵነኔ ::=: አሴለክሙ : ጸሐፍት : ወፈሪሳውያ
ን : መድልዋን : እስመ : ተዐጽዉ : ውስተ : ገጹ : ለሰብእ : መንግሥተ : ሰማያት : ወለሊክ
15 ሙ : ኢትበውኡ : ወለእለሂ : ይበውኡ : ትከልእዎሙ : በዊአ ::=: አሴለክሙ : ጸሐፍት :
ወፈሪሳውያን : መድልዋን : እስመ : ተአውዱ : ባሕረ : ወየብሰ : ከመ : ታጥምቁ : አሐደ : ፈ
16 ላሴ : ወተጠሚቆ : ትረሲዮ : ካዕበተክሙ : ለገሀነም ::=: አሴለክሙ : ጸሐፍት : ወፈ
ሪሳውያን : እምሕርተ : ዕውራን : እለ : ትብሉ : ዘመሐለ : በቤተ : መቅደስ : ድኅን : ውእ
17 ቱ : ወዘሰ : መሐለ : በወርቀ : ቤተ : መቅደስ : ይበቍዕ :=: አብዳን : ወዕውራን : ላይ : የዓ
18 ቢ : ወርቅኑ : ወሚመ : ቤተ : መቅደስኑ : ዘይቄድሶ : ለወርቅ :=: ወዘመሐለ : በመሥ
19 ዋዕት : ድኅን : ትብሉ : ወዘሰ : መሐለ : በጽንሓሕ : ይጌጊ : ትብሉ :=: አብዳን : ወዕው
ራን : ላይ : የዓቢ : ጽንሓሕኑ : ወሚመ : መሥዋዕ : ዘይቄድሶ : ለውእቱ : ጽንሐ
20 ሕ :=: ዘኬ : መሐለ : ለመሥዋዕ : መሐላ : ቦቱ : ወመሐለ : በኵሉ : ዘዲቤ
21 ሁ :=: ወዘሂ : መሐለ : በቤተ : መቅደስ : መሐለ : ቦቱ : ወባዘ : ይነብር : ውስቴ
22 ቱ :=: ወዘሂ : መሐለ : ሰማየ : መሐለ : መንበሮ : ለእግዚአብሔር : ወበዘ : ይነብ
ር : ዲቤሁ ::=:

*Et ne constituatis patrem super terram : quia unus est pater vester cœlestis. 9
Et ne vocemini doctores : quia unus doctor vester est, Christus. Sed qui 10
summus erit è vobis, sit vobis minister. Quoniam qui magnificavit seipsum 11
despicietur, & qui sese humiliaverit, honorem sibi attrahet.* 12

De denuntiando væ Scribis & Pharisæis.

*Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quoniam exeditis domus viduarum, & 13
artificiis utimini, et multiplicatis orationem : propterea invenietis majus judi-
cium. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ : quia clauditis præ faciem 14
hominis regnum cœlorum : & vos ipsi non introitis , & introëuntes etiam
prohibetis intrare illud. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ : quoniam 15
circumitis mare & aridam, ut baptizetis unum proselytum : & quum fuerit
baptizatus, disponitis eum duplo magis quàm vos ad gehennam. Væ vobis 16
Scribæ & Pharisæi duces cæci, qui dicitis ; Qui juraverit per Domum
sanctam, liber est : sed qui juraverit per aurum Domûs sanctæ, proficit.
Stulti & cæci : utrum majus est, aurúmne, vel Domus sancta quæ sanctificat 17
aurum ? Et, Qui juraverit per altare, liber est dicitis ; & qui juraverit 18
per holocaustum, reus est dicitis. Stulti & cæci : utrum majus est, holocau- 19
stum, vel altare quod sanctificat illud holocaustum ? Qui igitur juraverit per 20
altare, juravit per ipsum, & juravit per totum quod super ipsum est. Et 21
qui juravit per Domum sanctam, juravit per ipsam, & per eum qui habitat
in ea. Et qui juravit per cœlum, juravit per thronum Dei, & per eum 22
qui sedet super ipsum.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

18 بزرکترست * زر یا هیکل که زررا مقدس دارد * وهر که بمذبح سوکند خورد چیزی
19 نیست * الا هر که بقربان که بروست سوکند خورد کناه است * ای جاهلان کوران
20 کدامین بزرکترست * قربان یا مذبح که قربانرا پاك می دارد * هر که بمذبح سوکند
21 خورد بقربان بهر چه درو سوکند خورده باشد * وهر که بهیکل سوکند خورد بهر
22 چه در هیکل وبالای او سوکند خورده باشد * وبدانك درو ساکنست * وهر که باسمان
سوکند بخورد بتخت خدا سوکند خورده باشد * وبدانك بالاء او ساکن است *

*majus est , aurum , an templum
quod aurum sanctificat ? Et 18
quicunque per altare juraverit ,
nihil est : sed si quis per oblati-
onem quæ super illud est jura-
verit , peccatum est. O stulti 19
cæci , utrum majus est , oblatio
an altare quod oblationem purifi-
cat ? Quicunque per altare jura- 20
verit , per oblationem & per omnia
quæ super illud sunt juravit. Et 21
quicunque per templum juraverit,
per omne quod est in templo & su-
per illud juravit , et per eum qui
in ipso habitat. Et quicunque per 22
cœlum juraverit, per solium Dei ju-
ravit , et per eum qui super illud
sedet*

Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: *quia* decimatis mentham,
23 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον, σλδ ε
& anethum, & cyminum, & reliquistis graviora Legis, judicium,
καὶ τὸ ἄνηθον, καὶ τὸ κύμινον· καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν,
& misericordiam, & fidem. Hæc oportuit facere, & illa non omittere.
καὶ τὸν ἔλεον, καὶ τὴν πίστιν. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.
Duces cæci, excolantes culicem, *at* camelum glutientes.
24 Ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. σλε ι
Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia mundatis quod deforis
25 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν σλϛ ε
poculi & *patinæ*, intùs autem *plena sunt ex* rapina & *intemperantia*.
τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀκρασίας.
Pharisæe cæce, munda priùs quod intus *poculi*, & *patinæ*,
26 Φαρισαῖε τυφλὲ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου, καὶ τῆς παροψίδος,
ut fiat & quod deforis *ipsorum* mundum. Væ vobis Scribæ & Pha-
27 ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν. Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φα- σλζ ε
risæi hypocritæ: quia *adsimilamini* sepulchris dealbatis, quæ aforis
ρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν
quidem apparent speciosa: intùs verò plena sunt ossibus mortuorum, & omni
μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν, καὶ πάσης
immunditiâ. Sic & vos aforis quidem paretis hominibus justi:
28 ἀκαθαρσίας. Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι,

σλη ε intùs autem pleni estis hypocrisi & iniquitate. Væ vobis Scribæ
ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς 29
& Pharisæi hypocritæ: *quia* ædificatis sepulchra Prophetarum
καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταὶ, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν,
& ornatis monumenta justorum: Et dicitis; Si fuissemus in
καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων· Καὶ λέγετε, Εἰ ἦμεν ἐν 30
diebus patrum nostrorum, non essemus *communicatores* eorum in
ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν
sanguine Prophetarum. Itaque *testamini* vobismetipsis, quia filii estis
τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. Ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοί ἐστε 31
occidentium Prophetas. Et vos implete mensuram
σλθ ι τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. Καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον 32
patrum vestrorum. Serpentes, genimina viperarum, quomodò fugietis à
τῶν πατέρων ὑμῶν. Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ 33
judicio gehennæ? *Propter hoc* ecce ego mitto ad vos Prophetas,
σμ ε τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας, 34
& sapientes, & Scribas: & ex illis occidetis, & crucifigetis, &
καὶ σοφοὺς, καὶ Γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε, καὶ σταυρώσετε, καὶ
ex illis flagellabitis in synagogis vestris, & persequemini de civitate
ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν, καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως
in civitatem.
εἰς πόλιν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

23 * ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܕܡܥܣܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܢܢܥܐ ܘܫܒܬܐ ܘܟܡܘܢܐ
ܘܫܒܩܬܘܢ ܝܩܝܪܬܗ ܕܢܡܘܣܐ. ܕܝܢܐ ܘܚܢܢܐ ܘܗܝܡܢܘܬܐ. ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܘܠܐ ܗܘܐ ܠܡܥܒܕ.
24 ܘܗܠܝܢ ܠܐ ܠܡܫܒܩ. * ܕܒܪܐ ܥܘܝܪܐ. ܕܡܨܠܝܢ ܩܠܡܐ ܘܒܠܥܝܢ ܓܡܠܐ. * ܘܝ ܠܟܘܢ
25 ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܕܡܕܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܪܗ ܕܟܣܐ ܘܕܦܢܟܐ. ܓܘܗ ܕܝܢ ܡܠܝܢ
26 ܚܛܘܦܝܐ ܘܥܘܠܐ. * ܦܪܝܫܐ ܥܘܝܪܐ. ܕܟܐ ܠܘܩܕܡ ܓܘܗ ܕܟܣܐ ܘܕܦܢܟܐ. ܕܢܗܘܐ ܐܦ
27 ܒܪܗܘܢ ܕܟܐ. * ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܕܕܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܩܒܪܐ ܡܟܠܫܐ.
ܕܡܢ ܠܒܪ ܡܬܚܙܝܢ ܫܦܝܪܐ. ܡܢ ܠܓܘ ܕܝܢ ܡܠܝܢ ܓܪܡܐ ܕܡܝܬܐ ܘܟܠܗ ܛܢܦܘܬܐ.
28 * ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ. ܡܢ ܠܒܪ ܡܬܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ ܐܝܟ ܟܐܢܐ. ܡܢ ܠܓܘ ܕܝܢ
ܡܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܘܠܐ ܘܢܣܒ ܒܐܦܐ.

* ܩܪܝܢܐ ܕܬܪܬܝܢ. ܕܠܠܝܐ ܕܬܠܬܐ ܕܫܒܬܐ ܕܚܫܐ ܘܕܡܪܝ ܐܣܛܦܢܘܣ * ܫܠ *

29 * ܘܝ ܠܟܘܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܕܒܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܩܒܪܐ ܕܢܒܝܐ. ܘܡܨܒܬܝܢ
30 ܐܢܬܘܢ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܕܙܕܝܩܐ. * ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܠܘ ܗܘܝܢ ܒܝܘܡܝ ܐܒܗܝܢ. ܠܐ ܗܘܝܢ
31 ܗܘܝܢ ܠܗܘܢ ܫܘܬܦܐ ܒܕܡܐ ܕܢܒܝܐ. * ܡܟܝܠ ܡܣܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠ ܢܦܫܟܘܢ. ܕܒܢܝܐ
32 ܐܢܬܘܢ ܕܗܢܘܢ ܕܩܛܠܘ ܠܢܒܝܐ. * ܘܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܠܘ ܡܫܘܚܬܐ ܕܐܒܗܝܟܘܢ. * ܚܘܘܬܐ
33
34 ܝܠܕܐ ܕܐܟܕܢܐ. ܐܝܟܢܐ ܬܥܪܩܘܢ ܡܢ ܕܝܢܐ ܕܓܗܢܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ
ܠܘܬܟܘܢ. ܢܒܝܐ ܘܚܟܝܡܐ ܘܣܦܪܐ. ܡܢܗܘܢ ܩܛܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܙܩܦܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܡܢܗܘܢ
ܡܢܓܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܟܢܘܫܬܟܘܢ. ܘܪܕܦܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗܘܢ ܡܢ ܡܕܝܢܐ ܠܡܕܝܢܐ.

Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, 23
quippe qui decimetis mentham, & anethum,
atque cuminum; & omittatis graviora Le-
gis, judicium, & misericordiam, atque fi-
dem: hæc autem oportebat ut faceretis, &
illa non omitteretis. Duces cæci: qui ex- 24
colatis culices, & deglutitis camelos. Væ 25
vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quippe
qui emundetis exteriorem partem calicis &
scutellæ, intùs autem plena sunt rapinâ & in-
iquitate. Pharisæi obcæcati, emundate pri- 26
mùm interius calicis & scutellæ, ut fiat et-
iam exterius illorum mundum. Væ vobis 27
Scribæ & Pharisæi hypocritæ, qui similes
estis sepulchris calce obductis, quæ extra
quidem videntur pulcherrima, intus verò
plena sunt ossibus mortuorum, omnique im-
munditiâ. Sic & vos extra quidem videmi- 28
ni hominibus tanquam justi, intùs autem ple-
ni estis iniquitate, & hypocrisi.

*Officio secundo noctis tertiæ Passionis, domi-
nique Stephani. 61.*

Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ, qui 29
extruitis sepulchra Prophetarum, & concin-
natis monumenta justorum, Et dicitis; Si 30
fuissemus in diebus patrum nostrorum,
nequaquam fuissemus eis socii in sangui-
ne Prophetarum. Itaque testimonium 31
perhibetis contra vosmetipsos, filios vos
esse eorum qui interfecerunt Prophetas.
Vos quoque complete mensuram patrum 32
vestrorum. Serpentes, progenies vipera- 33
rum, quomodo effugietis à judicio gehennæ?
Propterea ecce ego mitto ad vos prophetas, 34
& sapientes, & scribas; & ex iis interfectu-
ri estis, & in crucem acturi, & ex iis flagel-
lis cæsuri estis in synagogis vestris, & perse-
quemini eos à civitate in civitatem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

23 * واي برشما نويسندكان معتزلان منافقان • كه پودينه وشبت وزيره را ده يكي ميكنيد •
وارهاء شريعت را كذاشتيد • داوري • وعدل • وامانت • ورحمت • اينها درباييست است كه
24 كنيد • نه انها • * اي پيش روان نابينايان • كه پشها را مي خينيد • وشترانرا فرو
25 مي بريد • * واي بر شما نويسندكان معتزلان منافقان • كه بيرون كاسه وسكره را پاك
26 مي كنيد • واندرون او پر چرك وتاريكي است • * معتزلان كوران اول اندرون كاسه †
27 وسكره را پاك داريد • اينك بيرون ايشان نيز پاكست • * واي برشما نويسندكان معتزلان
منافقان • كه بقبرهاء كج ماليده مانند كه از بيرون خوب نموده مي شوند •
28 واز اندرون پر كند وكرم واستخوانها ريزيده • * شما نيز از بيرون برابر خلق بصديقان
29 مي مانيد • واز اندرون پر از ظلم ومنافقت • * واي بر شما نويسندكان معتزلان منافقان •
كه كورهاي پيغمبرانرا ابادان مي داريد • وكورستانهاء صديقانرا آرايش مي كنيد •
30 * وميكوييد اكر در روزكار پدران ما مي بوديم در خون پيغمبران با ايشان † انبار نمي شديم •

Væ vobis Scribæ & Pharisæi hy- 23
pocritæ, quia mentham, & ane-
thum, & cuminum decimatis; &
gravia Legis omisistis, judicium,
& æquitatem, & fidem, &
misericordiam: hæc oportet vos
facere, non autem illa. O du- 24
ces cæci qui culices excolatis,
camelos autem deglutitis. Væ 25
vobis Scribæ & Pharisæi hypo-
critæ, quia exterius calicis aut
paropsidis mundatis; interius au-
tem ejus plenum est sordibus &
obscuritate. Pharisæi cæci, pri- 26
mùm interius calicis aut paro-
psidis mundum servate, ecce ex-
terius eorum etiam mundum est.
Væ vobis Scribæ & Pharisæi 27
hypocritæ, quia sepulchris calce
obductis similes estis, quæ foris
pulchra apparent, intus verò ple-
na sunt fætore, & vermibus et
ossibus putridis. Vos etiam 28
externè coram hominibus justis
assimilamini, intus verò pleni
estis iniquitate et hypocrisi. Væ 29
vobis Scribæ & Pharisæi hypo-
critæ, quia sepulchra propheta-
rum ædificatis, et sepulchreta
justorum adornatis. Et dicitis, 30
Si in diebus patrum nostrorum
fuissemus, in sanguine Propheta-
rum cum eis socii non fuissemus.

Versio VULGATA LATINA.

23 Væ vobis, Scribæ & Pharisæi hypocritæ: qui decimatis mentham, & ane-
thum, & cyminum, & reliquistis quæ graviora sunt legis, judicium, &
24 misericordiam, & fidem: hæc oportuit facere, & illa non omittere. Duces
25 cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. Væ vobis, Scribæ &
Pharisæi hypocritæ, quia mundatis quod deforis est calicis & paropsidis: in-
26 tùs autem pleni estis rapinâ & immunditiâ. Pharisæe cæce, munda priùs
quod intùs est calicis & paropsidis, ut fiat id, quod deforis est, mundum.
27 Væ vobis, Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia similes estis sepulchris dealba-
tis, quæ aforis parent hominibus speciosa, intùs verò plena sunt ossibus
28 mortuorum, & omni spurcitiâ. Sic & vos aforis quidem paretis hominibus
justi: intùs autem pleni estis hypocrisi, & iniquitate. Væ vobis, Scribæ & 29
Pharisæi hypocritæ, qui ædificatis sepulchra prophetarum, & ornatis monu-
menta justorum, Et dicitis; Si fuissemus in diebus patrum nostrorum, non 30
essemus socii eorum in sanguine prophetarum. Itaque testimonio estis vobis- 31
metipsis, quia filii estis eorum, qui prophetas occiderunt. Et vos implete 32
mensuram patrum vestrorum. Serpentes, genimina viperarum, quomodò fu- 33
gietis à judicio gehennæ? Ideò ecce ego mitto ad vos prophetas, & sa- 34
pientes, & scribas, & ex illis occidetis, & crucifigetis; & ex eis flagella-
bitis in synagogis vestris, & persequemini de civitate in civitatem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل السابع والسبعون *

23 * الويل لكم ايها الكتبة والفريسيون المراوون لانكم تعشرون النعناع والسبت والكمون
وتتركون ثقل الناموس الحكم والرحمة والايمان * وكان ينبغي ان تعملوا هذه ولا ترفضوا
24 25 تلك * يا هداة العميان الذين يتركون البعوضة ويبتلعون الجمل * الويل لكم ايها الكتبة
والفريسيون المراوون لانكم تنقون خارج الكاس والسكرجة وداخليهما مملوءين اختطافا
26 وظلما * ايها الفريسي الاعمى نق اولا داخلي الكاس والسكرجة لكيما يتطهر خارجهما *
27 * الويل لكم ايها الكتبة والفريسيون المراوون لانكم تشبهون القبور المكلسة * التي ترى من
28 خارجها حسنة ومن داخلها مملوة عظام الاموات وكل نجس * وكذلك انتم ايضا ترى الناس
29 ظاهركم مثل الصديقين ومن داخل ممتليون اثما وريا * الويل لكم ايها الكتبة والفريسيون
30 المراوون لانكم تبنون قبور الانبياء وتزينون مدافن الصديقين * وتقولون لو كنا في ايام
31 ابائنا لم نشركهم في دم الانبياء * فانتم تشهدون من نفوسكم انكم بنو قتلة الانبياء *
32 33 * وانتم تكملون مكاييل ابائكم * ايها الحيات اولاد الافاعي كيف تهربون من دينونة
34 جهنم * من اجل هذا ها انذا ارسل اليكم انبياء وحكماء وكتبة * فتقتلون منهم
وتصلبون منهم * وتجلدون منهم في مجامعكم * وتطردونهم من مدينة الى مدينة *

Sectio septuagesima septima.

Væ vobis, ó Scribæ & Pharisæi 23
hypocritæ: quia vos decimatis men-
tham, & anethum, cyminum, & re-
linquitis gravia legis, judicium, &
misericordiam, & fidem. Oporteret
enim facere hæc, & non rejicere illa.
O duces cæcorum, qui omittunt culi- 24
cem, & deglutiunt camelum. Væ vobis, 25
ó Scribæ & Pharisæi hypocritæ; quia
vos mundatis extrinsecum calicis &
scutellæ: intrinsecum autem utriusque
plenum est rapinâ & iniquitate. O Pha- 26
risæe cæce, munda priùs intima calicis
et scutellæ, ut purificentur extima eo-
rum. Væ vobis, ó Scribæ et Pharisæi 27
hypocritæ: quia vos similes estis sepul-
chris calce inductis, quæ videntur ex-
teriùs speciosa, interiùs autem plena
sunt ossibus mortuorum, et omni spurcitiâ.
Sic et vos etiam præbetis hominibus 28
exteriora vestra, ac si essetis justi; in-
tùs autem pleni estis iniquitate et hypo-
crisi. Væ vobis, ó Scribæ et Pharisæi 29
hypocritæ: quia vos ædificatis sepul-
chra prophetarum, et ornatis monumen-
ta justorum, Et dicitis; Si fuissemus 30
in diebus patrum nostrorum, non commu-
nicâssemus cum eis in sanguine prophe-
tarum. Vos igitur testificamini per vos 31
ipsos, quia vos estis filii trucidanti-
um prophetas. Et vos impletis mensu- 32
ras patrum vestrorum. O serpentes, so- 33
boles viperarum, quomodo fugietis à
judicio gehennæ? Propterea ecce mit- 34
to ad vos prophetas, et sapientes, et
Scribas, et occidetis ex illis, et
crucifigetis ex illis, et flagellabitis
ex illis in synagogis vestris, et ex-
pelletis eos de civitate in civitatem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 አሌለክሙ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈሪሳውያን ፡ መድልዋን ፡ እለ ፡ ታበውኡ ፡ ዓሥራተ ፡ እጼሁ ፡ ለአዘ
ብ ፡ ወለሽለን ፡ ወለክሚን ፡ ወኀደግሙ ፡ ዘይዓቢ ፡ ትእዛዘተ ፡ ኦሪት ፡ ጽድቀ ፡ ወምጽዋተ ፡
24 ወሃይማኖተ ፡ ኪያሁ ፡ መፍትው ፡ ትግበሩ ፡ ወዘሂ ፡ ኢትኅድጉ ። እምርሖተ ፡ ዕውራ
25 ን ፡ እለ ፡ ጸፁተ ፡ ትነፕፉ ፡ ወገመለ ፡ ትውኅጡ ። አሌለክሙ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈሪሳ
ውያን ፡ መድልዋን ፡ እለ ፡ ተኀፅቡ ፡ ጽዋዐ ፡ ወጻሕለ ፡ እንተ ፡ አፍኣሁ ፡ ወእንተ ፡ ውስጡ
26 ሰ ፡ ምሉእ ፡ ሀይድ ፡ ወዓመፃ ፡ ወትእግልት ። ፈሪሳዊ ፡ ዕውር ፡ ቅድመ ፡ ኅፅቦ ፡ ለጽዋ
27 ዕ ፡ ወጸሕል ፡ እንተ ፡ ውስጡ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ንጹሐ ፡ እንተ ፡ አፍአሁኒ ። አሌለክ
ሙ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈሪሳውያን ፡ መድልዋን ፡ እለ ፡ ትመስሉ ፡ መቃብረ ፡ ግብሱሰ ፡ እለ ፡ እን
ተ ፡ አፍኣሆሙ ፡ ያስተርኢ ፡ ሠናያነ ፡ ወእንተ ፡ ውስጦሙሰ ፡ ምሉእ ፡ አዕጽምተ ፡ ወአ
28 ብድንተ ፡ ወኵሉ ፡ ርኵስ ። ከማሁኬ ፡ አንትሙሂ ፡ እንተ ፡ አፍአክሙ ፡ ትጼድቁ ፡ ለ
29 ዓይነ ፡ ሰብእ ፡፡ ወእንተ ፡ ውስጥክሙሰ ፡ ምሉእ ፡ ዓመፃ ፡ ወሀይደ ፡ ወኣድልዎ ። አ
ሌለክሙ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈሪሳውያን ፡ መድልዋን ፡ እለ ፡ ትነድቁ ፡ መቃብሪሆሙ ፡ ለነቢያ
30 ት ፡ ወታሰተሠንዩ ፡ ዝኅሮሙ ፡ ለጻድቃን ። ወትብሉ ፡ ሶበሰ ፡ ሀለውነ ፡ በመዋዕለ ፡ አ
31 በዊነ ፡ እሙ ፡ ኢንኀብርነ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ንቅትል ፡ ነቢያተ ። ናሁኬ ፡ ለሊክሙ ፡ ተአም
32 ኑ ፡ ከመ ፡ ደቂቆሙ ፡ አንትሙ ፡ ለቀተልተ ፡ ነቢያት ። አንትሙሂ ፡ ፈጽሙ ፡ መስፈር
33 ተ ፡ አበዊክሙ ። አፍዖተ ፡ ትውልደ ፡ አራዊተ ፡ ምድር ፡ እፎ ፡ ትክሉ ፡ ኣምሰጠ ፡ እ
34 ምኵነኔ ፡ ገሀነም ። በእንተዝ ፡ ናሁ ፡ አነ ፡ እፎኑ ፡ ኀቤክሙ ፡ ነቢያተ ፡ ወሐዋርያ
ተ ፡ ወጠቢባተ ፡ ወጸሐፍተ ፡ ወትቀትሉ ፡ በውስቴቶሙ ፡ ወትሰቅሉ ፡ ወትቀሥፉ ፡ እምውስቴ
ቶሙ ፡ በመኳርብቲክሙ ፡ ወትሰዱ ፡ እምሀገር ፡ ውስተ ፡ ሀገር ።

Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: qui offertis decimam partem hyssopi, 23
& anethi, & cumini, & omisistis quæ sunt majora, observantiâ legis, æqui-
tatem, & misericordiam, ac fidem: illa oportet facere, & hæc non omittere.
Duces cæci, qui culicem excutitis, & camelum deglutitis. Væ vobis Scribæ 24
& Pharisæi hypocritæ, qui abluitis calicem & patinam externè; & quod in- 25
tùs est plenum rapinâ iniquitate & avaritiâ. Pharisæe cæce, primò lavato 26
calicem, & patinam intrinsecus, ut fiat mundum quod extrà est. Væ vobis 27
Scribæ & Pharisæi hypocritæ, qui similes estis sepulchris dealbatis, quorum
exteriora appareat pulchra: sed interiora eorum plena ossibus & cadaveribus,
& omni immunditiâ. Sic etiam vos, quod est vobis è foris, justum videtur 28
oculis hominum: sed quod intùs est vobis, plenum iniquitatis, rapinæ, & simu-
lationis. Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: qui ædificatis sepulchra 29
prophetarum, & ornatis monumenta justorum: Et dicitis; Si fuissemus in 30
diebus patrum nostrorum, non præbuissemus consensum illis, trucidare prophe-
tas. Ecce igitur vosmetipsi confitemini, quòd estis filii eorum qui 31
occiderunt prophetas. Vos complete mensuram patrum vestrorum. 32
Serpentes generatio viperarum, quomodò possitis fugere à judicio gehennæ? 33
Propterea ecce ego mitto ad vos prophetas, & apostolos, & sapientes, & 34
Scribas: & occidetis inter eos nonnullos, *& suspendetis & flagellabitis*
nonnullos *ex illis in synagogis vestris, & persequemini ex* illis *à civi-*
tate in civitatem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 * اكنون شما بر نفس خود گواهيد كه فرزندان ان پدرانيد كه پيغمبرانرا كشتند *
32 33 * هرچه از پيمانهاء پدران شما مانده است * مالامال خواهيد كردن * * اي فرزندان
ماران افاعي ازاتش دوزخ كجا توانيد گريختن

صد پانزده — ملامت يهوديان به پاداس

34 * براي اين من پيش شما مي فرستم پيغمبران * وحكيمان * ونويسندگان * تا ايشان بهري
را بكشيد * وچندي را بر دار كنيد * وچندي را در انجمنهاء خود شكنجه دهيد * واز
شهري تا شهر ديگر ايشانرا برانيد *

Vos itaque in vosmetipsos testami- 31
ni, quod filii illorum patrum
sitis qui Prophetas occiderunt.
Quodcunque de mensuris patrum 32
vestrorum relictum est ad sum-
mum impletote estis. O filii vi- 33
perarum ab igne gehennæ quò po-
testis fugere.

CXV. Increpatio Judæorum cum vindicta.

Propterea ego ad vos mitto pro- 34
phetas, & sapientes, & Scri-
bas: quoad aliquos eorum occi-
datis, & quosdam in crucem
agatis, alios verò in synagogis
vestris pœnâ afficiatis, & ab urbe
in urbem aliam persequamini.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Νϛ'. ΝΖ'.

Ut veniat super vos omnis sanguis justus, effusus super terram, à
35 Ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ
sanguine Abel justi, usque ad sanguinem Zachariæ filii Barachiæ,
τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου,
quem occidistis inter templum, & altare. Amen dico vobis;
36 ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ, καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
Venient hæc omnia super generationem istam. Hierusalem, Hierusalem,
37 Ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, — σμα ϛ
occidens Prophetas, & *lapidans* *legatos* ad *ipsam*,
ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτὴν,
quoties volui *super*congregare filios tuos, quemadmodùm congregat gallina
ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις
pullos suos sub alas, & *non* *voluistis?* Ecce relinquetur
38 τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; Ἰδοὺ ἀφίεται
vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis; Non me videbitis amodò,
39 ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι, — σμβ β
donec dicatis; Benedictus *veniens* in nomine Domini.
ἕως ἂν εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

CAP. XXIV. κδ'.

Et egressus Jesus ibat de templo: & accesserunt disci-
1 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ· καὶ προσῆλθον οἱ μαθη-
puli ejus *ostendere* ei ædificationes templi. *At* *Jesus* dixit
ταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν 2
illis; *Non* *intuemini* omnia hæc? Amen dico vobis; Non relinquetur hic lapis
αὐτοῖς, Οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος
NZ' super lapidem, qui non *dissolvetur*. Sedente autem eo super montem *Olivarum*,
σμγ β ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ καταλυθήσεται. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, 3
accesserunt ad eum discipuli *privatim*, dicentes; Dic nobis, quando hæc
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα
erunt? & quod signum *tuæ* *præsentiæ*, & consummationis seculi; Et
ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος; Καὶ 4
respondens Jesus, dixit eis; Videte ne quis vos seducat: Multi
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ· Πολλοὶ 5
enim venient in nomine meo, dicentes; Ego sum Christus: &
γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός· καὶ
multos seducent. *Futuri* estis *autem* *audire* *bella*, & *auditiones* *bellorum*:
— σμβ β πολλοὺς πλανήσουσι. Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους, καὶ ἀκοὰς πολέμων· 6
Videte ne turbemini: oportet enim *omnia* fieri: sed nondum est finis.
Ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι. ἀλλ' οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος.
Excitabitur enim gens in gentem, & regnum in regnum: & erunt
Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται 7
fames, & pestilentiæ, & terræmotus *secundùm* loca.
λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ, καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

35 * ܐܝܟܢܐ ܕܢܐܬܐ ܥܠܝܟܘܢ ܟܠܗ ܕܡܐ ܕܙܕܝܩܐ ܕܐܫܬܦܟ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܡܢ ܕܡܗ ܕܗܒܝܠ ܙܕܝܩܐ.
36 ܘܥܕܡܐ ܠܕܡܗ ܕܙܟܪܝܐ ܒܪ ܒܪܟܝܐ. ܗܘ ܕܩܛܠܬܘܢ ܒܝܬ ܗܝܟܠܐ ܠܡܕܒܚܐ. * ܐܡܝܢ ܐܡܪ
37 ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܢܐܬܝܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܥܠ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ. * ܐܘܪܫܠܡ ܐܘܪܫܠܡ. ܩܛܠܬ
ܢܒܝܐ. ܘܪܓܡܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܠܝܚܝܢ ܠܘܬܗ. ܟܡܐ ܙܒܢܝܢ ܨܒܝܬ ܕܐܟܢܫ ܒܢܝܟܝ. ܐܝܟ
38 ܕܡܟܢܫܐ ܬܪܢܓܘܠܬܐ ܦܪܘܓܝܗ ܬܚܝܬ ܓܦܝܗ ܘܠܐ ܨܒܝܬܘܢ. * ܗܐ ܡܫܬܒܩ ܠܟܘܢ
39 ܒܝܬܟܘܢ ܚܪܒܐ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ. ܕܠܐ ܬܚܙܘܢܢܝ ܡܢ ܗܫܐ. ܥܕܡܐ ܕܬܐܡܪܘܢ
ܒܪܝܟ ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ.

* ܕܪܡܫܐ ܕܥܐܕܐ ܕܨܠܝܒܐ * ܣܒ * ܩܦܠܐܘܢ * ܟܕ *

1 * ܘܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܠܡܐܙܠ. ܘܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܡܚܘܝܢ ܠܗ ܒܢܝܢܗ ܕܗܝܟܠܐ.
2 * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܗܐ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ
3 ܬܫܬܒܩ ܗܪܟܐ ܟܐܦܐ ܥܠ ܟܐܦܐ ܕܠܐ ܬܫܬܪܐ. * ܘܟܕ ܝܬܒ ܝܫܘܥ ܥܠ ܛܘܪܐ ܕܒܝܬ ܙܝܬܐ.
* ܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܒܝܢܝܗܘܢ ܠܗ. ܐܡܪ ܠܢ ܐܡܬܝ ܗܠܝܢ ܢܗܘܝܢ. ܘܡܢܐ ܗܝ
4 ܐܬܐ ܕܡܐܬܝܬܟ ܘܕܫܘܠܡܗ ܕܥܠܡܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܙܕܗܪܘ ܠܐ ܐܢܫ
5 ܢܛܥܝܟܘܢ. * ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܢܐܬܘܢ ܒܫܡܝ. ܘܢܐܡܪܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܫܝܚܐ. ܘܠܣܓܝܐܐ
6 ܢܛܥܘܢ. * ܥܬܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܕܬܫܡܥܘܢ ܩܪܒܐ ܘܫܡܥܐ ܕܩܪܒܐ. ܚܙܘ ܠܐ ܬܬܕܘܕܘܢ.
7 ܘܠܐ ܓܝܪ ܕܟܠܗܝܢ ܢܗܘܝܢ. ܐܠܐ ܠܐ ܥܕܟܝܠ ܗܘܐ ܫܘܠܡܐ. * ܢܩܘܡ ܓܝܪ ܥܡܐ ܥܠ ܥܡܐ.
ܘܡܠܟܘ ܥܠ ܡܠܟܘ. ܘܢܗܘܘܢ ܟܦܢܐ ܘܡܘܬܢܐ. ܘܙܘܥܐ ܒܕܘܟܐ ܕܘܟܐ.

Ut veniat super vos omnis sanguis justorum, 35
qui effusus est super terram, à sanguine Ha-
bel justi, usque ad sanguinem Zachariæ filii
Barachiæ, quem trucidâstis inter templum &
altare. Amen dico vobis, Venient hæc 36
omnia super generationem istam. Jerusa- 37
lem, Jerusalem, trucîdans Prophetas, & la-
pidibus obruens eos qui ad eam mittuntur:
quoties volui congregare filios tuos, sicut
congregat gallina pullos suos sub alas suas;
nec voluistis? Ecce, relinquitur vobis do- 38
mus vestra deserta. Dico enim vobis, Non 39
videbitis me ab hoc tempore, usque dum di-
catis, Benedictus qui venit in nomine Do-
mini.

Ad vesperam festo crucis. 62.

CAP. XXIV.

Et exiit Jesus è templo ut abiret, & acces- 1
sere discipuli ejus, ostendentes ei ædificium
templi. Ipse verò dixit eis, Nonne ecce vi- 2
detis hæc omnia? Amen dico vobis, Non
relinquetur hîc lapis super lapidem, quin de-
struatur. Et quum sederet Jesus super mon- 3
tem Olivarum, accesserunt discipuli ejus, &
aiunt inter se & eum, Dic nobis quando hæc
fient: & quod erit signum adventûs tui, &
consummationis mundi? Respondit Jesus, 4
& dixit eis; Cavete, nemo vos inducat in
errorem: Multi siquidem venturi sunt in no- 5
mine meo, dicturique, Ego sum Messias:
multosque in errorem inducent. Futurum 6
est autem ut audiatis prælia, & rumorem bel-
lorum: videte ne turbemini: oportet enim
ut hæc omnia fiant; sed necdum finis. In- 7
surget enim gens contra gentem, & regnum
contra regnum: eruntque fames, & pestilen-
tiæ, & terræmotus variis in locis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35 * اچنانك بر شما بيايد خون همه صديقان * كه بر زمين ريخته شد از خون هابيل
36 صديق تا خون † زكريا ابن برخيا كه در ميان هيكل ومذبح اورا كشتيد * راست
37 بشما مي كويم * اين همه برين دوده بيايد * اورشليم اورشليم كشندهٔ پيغمبران *
وسنكسار كنندهٔ ايشان † كه پيش تو فرستاده شدند * چند بار خواستم كه فرزندان
38 ترا فراهم اورم مانند ماكيان * كه بچكان خود را زير بال خود فراهم آورند * نخواستيد * اينك
39 خانهاء شما براي شما ويران * وفرو هشته شوند * اكنون بشما مي كويم ازين ساعت
مرا نخواهيد † ديدن * تا انكه كه بكوييد خجسته است كه بنام خدا مي آيد *

1 * وعيسي از هيكل بدر آمد كه برود شاكردان او پيش او نزديك شدند * وعمارت هيكل را
2 بدو نمودند * او بديشان كفت اين عمارت همه نمي بينيد راست بكويم نماند
اينجا سنك بر سنك كه سترده نشود صد شانزده باز نمودن مسيح
3 بر احوالهايي كه در دنيا خواهد شدن * چون عيسي بالاي كوه زيتون

Adeò ut super vos venturus [fi]
sanguis omnium justorum, qui super
terram effusus est, à sanguine Habel
justi, usque ad sanguinem Zachariæ
filii Barachiæ, quem inter templum
& altare occidistis. Verum vobis
dico, Hæc omnia in hanc generationem
venient. Hierusalem, Hierusalem
occidens Prophetas, & lapidans
eos qui ad te mittuntur: quoties
volui ut filios tuos in unum con-
gregarem, quemadmodum gallinæ
congregant pullos suos sub alas su-
as, & noluistis? Ecce domus ve-
stræ propter vos desolatæ ac dirutæ
erunt. Jam vobis dico; Ab hoc
tempore me non videbitis, donec di-
catis, Benedictus est qui in nomine
Dei venit.

CAP. XXIV.

Et Jesus è templo egressus est, ut
abiret: ac discipuli ejus accesse-
runt ad eum, & structuram templi
illi ostenderunt. Ipse illis dixit;
Ædificia hæc omnia nónne vide-
tis? Certò vobis dico, Non mane-
bit hîc lapis super lapidem qui non
excisus erit.
CXVI. Pergit ostendere Chri-
stus quæ in mundo futura sunt.
Cùm autem Jesus super monte Oliveti

Versio VULGATA LATINA.

35 Ut veniat super vos omnis sanguis justus, qui effusus est super terram, à sanguine
Abel justi usque ad sanguinem Zachariæ, filii Barachiæ, quem occidistis inter tem-
36 plum & altare. Amen dico vobis; Venient hæc omnia super generationem istam.
37 Jerusalem, Jerusalem, quæ occidis prophetas, & lapidas eos qui ad te missi sunt,
quoties volui congregare filios tuos, quemadmodùm gallina congregat pullos suos
38 sub alas, & noluisti? Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico enim
39 vobis; Non me videbitis amodò, donec dicatis; Benedictus, qui venit in nomine
Domini.

CAP. XXIV.

1 ET egressus Jesus de templo, ibat. Et accesserunt discipuli ejus, ut ostenderent
ei ædificationes templi. Ipse autem respondens dixit illis; Videtis hæc omnia? 2
Amen dico vobis; Non relinquetur hîc lapis super lapidem, qui non destruatur.
Sedente autem eo super Montem oliveti, accesserunt ad eum discipuli secretò, di- 3
centes; Dic nobis, quando hæc erunt? & quod signum adventûs tui, & consum-
mationis seculi? Et respondens Jesus, dixit eis; Videte ne quis vos seducat. 4
Multi enim venient in nomine meo, dicentes; Ego sum Christus: & multos
seducent. Audituri enim estis prælia, & opiniones præliorum. Videte ne tur- 5
bemini: oportet enim hæc fieri, sed nondum est finis. Consurget enim gens 6
in gentem, & regnum in regnum, & erunt pestilentiæ, & fames, & terræ mo- 7
tus per loca.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

35 * لياتي عليكم كل دماء الصديقين المسفوك على الارض * من دم هابيل
36 الصديق الي دم زكريا بن براشيا الذي قتلتموه بين الهيكل والمذبح * امين
37 اقول لكم ان هذا كله ياتي على هذا الجيل * يروشليم يروشليم يا قاتلة الانبياء وراجمة
المرسلين اليها كم من مرة اردت ان اجمع بنيك كما يجمع الطاير فراخه تحت جناحيه
38 39 فلم تريدوا * هاانذا اترك لكم بيتكم خرابا * وانا اقول لكم انكم لا تروني
من الان حتى تقولوا مبارك الاتي باسم الرب *

* الفصل الثامن والسبعون *

1 2 * ثم خرج يسوع من الهيكل فجاء اليه تلاميذه ليروه بناء الهيكل * فاجابهم قايلا اترون
3 هذا كله * امين اقول لكم انه لا يترك هاهنا حجر على حجر الا وينقض * ثم جلس على جبل
الزيتون فجاء اليه تلاميذه في خلوة قايلين قل لنا متى يكون هذا * وما علامة مجيك وانقضاء
4 5 هذا الزمان * فاجابهم يسوع قايلا انظروا لا يضلكم احد * فان كثيرين ياتون باسمي
6 قايلين انا هو المسيح ويضلون كثيرين * فاذا سمعتم بالحروب واخبار الحروب فانظروا
7 لا تضطربوا فلا بد ان يكون هذا كله لكن لم يات الانقضاء * وتقوم امة على امة
ومملكة على مملكة * ويكون خوف وجوع واضطراب في اماكن *

*Ut veniat super vos omnis sanguis justo- 35
rum effusus super terram, à sanguine
Habel Justi usque ad sanguinem Zacha-
riæ filii Barajciæ, quem occidistis inter
templum & altare. Amen dico vobis, 36
Quia hæc omnia venient super hanc ge-
nerationem. Jerusalem, Jerusalem, ô tru- 37
cidatrix prophetarum, & lapidatrix
missorum ad eam: quoties volui congre-
gare filios tuos, quemadmodum congre-
gat volucre pullos suos sub alas suas, &
non acquievistis? Ecce relinquam vo- 38
bis domum vestram destructam. Et ego 39
dico vobis, quòd non videbitis me à mo-
dò, donec dicatis, Benedictus qui venit
in nomine Domini.*

Sectio septuagesima octava.

CAP. XXIV.

*DEindè exiit Jesus è templo, & ve- 1
nerunt ad eum discipuli ejus, ut osten-
derent ei ædificium templi. Et respondit 2
eis, dicens; Videtis hæc omnia? Amen
dico vobis, Quia non relinquetur hîc la-
pis super lapidem quin destruatur. Dein- 3
de sedit super montem olearum, & vene-
runt ad eum discipuli ejus in secessum,
dicentes; Dic nobis, quando erit hoc?
& quod signum adventûs tui, & con-
summationis hujus temporis? Respon- 4
dit eis Jesus, dicens; Videte ne seducat
vos aliquis: Nam multi venient in no- 5
mine meo, dicentes; Ego sum Christus,
& seducent multos. Quando igitur au- 6
dictis prælia & famas præliorum, vide-
te ne turbemini: non enim dubium quin
futura sint hæc omnia, sed non advenit
finis. Consurget quidem gens contra gen- 7
tem, & regnum contra regnum: & erit
timor, & fames, & motus certis in locis.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

35 ከመ ፡ ይብጽሕ ፡ ላዕሌክሙ ፡ ደመ ፡ ኵሉ ፡ ጻድቃን ፡ ዘተክዕወ ፡ ደበ ፡ ምድር ፡ እምደ
መ ፡ አቤል ፡ ጻድቅ ፡ እስከ ፡ ደመ ፡ ዘካርያስ ፡ ወልደ ፡ በራኪዩ ፡ ዘቀተልክሙ ፡ በማእ
36 ከለ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ይበጽሕ ፡ ለዛቲ ፡ ትውልድ ፡ ዘኵ
37 ሉ ፡፡ ወይቤ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ኢየሩሳሌም ፡ እንተ ፡ ትቀትሎሙ ፡ ለነቢያት ፡ ወእንተ ፡
ትወግሮሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ ለእለ ፡ ተፈነዉ ፡ ኀቤሃ ፡ ሚመጠነ ፡ ፈቀድኩ ፡ ኣስተጋብኦ
38 ሙ ፡ ለውሉድኪ ፡ ከመ ፡ እንተ ፡ ታስተጋብእ ፡ ደርሆ ፡ አፍራኂሃ ፡ ታሕተ ፡ ክነፊሃ ፡ ወ
39 አበይክሙ ፡፡ ነሁ ፡ ይትኀደግ ፡ ለክሙ ፡ ቤትክሙ ፡ በድወ ፡፡ እብለክሙ ፡
ኢትሬእዩኒ ፡ እምይእዜ ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ ትብሉ ፡ ቡሩክ ፡ ዘይመጽእ ፡ በስመ ፡ እግዚአ
ብሔር ፡፡

1 ወወፅአ ፡ እግዚእ ኢየሱስ ፡ እምቤተ ፡ መቅደስ ፡ ሖረ ፡፡ ወቀርቡ ፡ ኀቤሁ ፡ አርደኢሁ ፡
2 ወአርአይዎ ፡ ሕንጻሁ ፡ ለምኵራብ ፡፡ ወአውሥአ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ትሬእዩኑ ፡ ዘን
ተ ፡ ኵሎ ፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ኢይትኀደግ ፡ ዝየ ፡ እብን ፡ ዲበ ፡ እብን ፡ ዘኢይትነሠት ፡፡
በእንተ ፡ ኀልቀተ ፡ ዓለም ፡፡

3 ወእንዘ ፡ ይነብር ፡ ውስተ ፡ ደብረ ፡ ዘይት ፡ ቀርቡ ፡ አርደኢሁ ፡ ኀቤሁ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡
እንተ ፡ ባሕቲቶሙ ፡ ንግረነ ፡ ማእዜ ፡ ይከውን ፡ ዝንቱ ፡ ወምንተ ፡ ትእምርቱ ፡ ለምጽአ
4 ትከ ፡ ወለኀልቀተ ፡ ዓለም ፡፡ ወአውሥአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ዑቁ ፡
5 አልቦ ፡ ዘያስሕተክሙ ፡፡ እስመ ፡ ብዙኃን ፡ ይመጽኡ ፡ በስመ ፡ ዚአየ ፡ እንዘ ፡ ይብ
6 ሉ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ መሲሕ ፡ ወብዙኃን ፡ ያስሕቱ ፡፡ ወሀለወክሙ ፡ ትስምዑ ፡ ቀት
ለ ፡ ወድምፀ ፡ ፀባኢት ፡ ዑቁ ፡ ኢትደንግፁ ፡ እስመ ፡ ግብር ፡ ይከውን ፡ ከማሁ ፡ ወኢኮ ፡
7 በጊዜሃ ፡ ዘያኀልቅ ፡፡ ወይትነሣእ ፡ ሕዝብ ፡ ዲበ ፡ ሕዝብ ፡ ወነገሥት ፡ ላዕለ ፡ ነገ
ሥት ፡ ወይመጽእ ፡ ረኃብ ፡ ወብድብድ ፡ ወሀከክ ፡ በበ ፡ ባሐውርቲሁ ፡፡

*Ut veniat super vos sanguis omnium justorum, qui effusus est super terram 35
à sanguine Abel Justi usque, ad sanguinem Zachariæ filii Barachiæ quem
occidistis in medio Domûs sanctæ. Amen dico vobis, Veniet huic generationi 36
hoc omne. Et dicit, Jerusalem Jerusalem, quæ occidis prophetas, & 37
quæ lapidas apostolos qui missi sunt ad eam, quoties volui congregare filios
tuos; quemadmodum congregat gallina pullos suos sub alis eius, & noluistis?
Ecce relinquetur vobis domus vestra solitaria. Dico vobis, Non videbitis 38
me ab hac hora, donec dicatis; Benedictus qui venit in nomine Do- 39
mini.*

CAP. XXIV.

*ET exeundo Dominus Jesus à domo sancta abiit: & accesserunt ad eum 1
discipuli ejus, & commonstrabant ei ædificium templi. Et respondit, & 2
dixit iis; Videtisne hoc totum? Amen dico vobis, Non relinquetur hîc lapis super
lapidem qui non destruetur.*

De consummatione seculi.

*Et sedens super montem olearum accesserunt discipuli ejus ad eum, dicentes 3
privatim; Dic nobis, quando erit hoc? & quid erit signum adventûs tui, &
finis mundi? Et respondit Dominus Jesus, & dicit iis; Videte ne quis vos 4
seducat. Quoniam multi venient in nomine meo dicentes, Ego sum Mesiah, & 5
multos decipient. Et audituri estis bellum, & rumorem præliorum: videte ne tur- 6
bemini quoniam reverâ sic fiet, sed non statim consummatio erit. Et consurget 7
gens supra gentem, & reges contra reges; & veniet fames, & pestilentia,
& commotio in singulis regionibus.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

نشست شاگردان او نزد او شدند وبدو گفتند * که اینها کی شود ونشان آمدنی
تو چیست وانتهاء عالم کی باشد * عیسی بدیشان جواب داد وگفت برهیز باشید 4
نبادا کسی شما را بفریباند * زیرا که بسیاران بنام من بیایند * وبگویند منم منم 5
مسیح * وبسیاران بدیشان گمراه شوند * آماده وحاضر باشید تا اراجیف را بشنوید * آوازه 6
جنگها بینید * پریشان مشوید واجب است که اینها همه بشود * الا نه بیکبار فرجام
بشود * برای انك قبیله بر قبیله برخیزند * وپادشاه بر پادشاه گرسنگیها وقحط 7
پیدا گردد ومردن بجاء جاء بسیار باشد *

*sederet, discipuli ejus accesserunt
ad eum, & ei dixerunt; Hæc
autem quando fient? & signum
adventûs tui quodnam est? & fi-
nis mundi quando erit? Jesus 4
illis responsum dedit, & dixit;
Cavete ne quis vos fallat. Quia 5
multi in nomine meo venient, &
dicent; Ego sum, ego sum Christus,
& multi per eos seducentur. Pa- 6
rati & præsentes* animo *estote, ut
cum rumores audiveritis, & com-
motiones bellorum videritis, ne tur-
bati sitis: oportet ut hæc omnia fi-
ant, sed unicâ vice finis non erit.
Quoniam tribus in tribum insur- 7
gent, & rex in regem: fames &
penuria exorientur, & mors ubi-
que locorum plurima erit.*

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΖ'.

Omnia autem hæc *initium* dolorum. Tunc tradent vos in tribulationē, σμα
8 Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν, α
9 & occident vos: & eritis odio *habiti ab* omnibus gen-
καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐ-
tibus, propter nomen meum. Et tunc *offendentur* multi: & σμε
10 θνῶν, διὰ τὸ ὄνομά μου. Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ, καὶ ι
invicèm tradent, & odio habebunt invicém. Et multi pseudoprophe-
11 ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆ-
tæ *excitabuntur*, & seducent multos. Et *propter multiplica-*
12 ται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς. Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆ-
ri iniquitatem, refrigescet charitas multorum. Qui autem *permanens* in
13 ναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς
finem, hic *servabitur*. Et prædicabitur hoc Evangelium σμς
14 τέλος, οὗτος σωθήσεται. Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς ς
regni in *universa habitata*, in testimonium omnibus gentibus: &
βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ
tunc veniet *finis*. Cùm ergò videritis abominationem desolatio-
15 τότε ἥξει τὸ τέλος. Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσε- σμζ
nis, *effatam* à Daniele propheta, stantem in loco sancto: ς
ως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ὁ
(*legens* intelligat:) Tunc qui in Judæa, fugiant ad mon- σμη
16 ἀναγινώσκων νοείτω· Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄ- β

tes. Qui *super domum*, non descendat tollere aliquid de *æde*
ρη. Ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος, μὴ καταβαινέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας 17
sua: Et qui in agro, non revertatur *retrò* tollere *vestes*
αὐτοῦ· Καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὰ ἱμάτια 18
σμθ suas. Væ autem *in utero habentibus*, & *lactantibus* in il-
β αὐτοῦ. Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκεί- 19
σν lis diebus. Orate autem ut non fiat fuga vestra hye-
ναις ταῖς ἡμέραις. Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χει- 20
ς me, *neque in* Sabbato: Erit enim tunc tribulatio magna, qualis
σνα μῶνος, μηδὲ ἐν σαββάτῳ· Ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἵα 21
β non fuit ab initio mundi, usque modò, neque *non* fiet.
οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου, ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται.
σνβ Et *si non contracti* fuissent dies illi, non fuisset *servata* omnis caro:
Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· 22
ς propter *autem* electos *contrahentur* dies illi. Tunc si
σνγ διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. Τότε ἐάν 23
β quis vobis dixerit; Ecce hic Christus, aut illic: *ne credatis*. *Excita-*
σνδ τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστὸς, ἢ ὧδε· μὴ πιστεύσητε. Ἐγερθή- 24
ς *buntur* enim pseudochristi & pseudoprophetæ: & dabunt signa magna & pro-
σονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται· καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέ-
digia, ita ut *seducere*, si *possibile*, & *electos*.
ρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8, 9 * ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܟܠܗܝܢ ܪܫܐ ܐܢܝܢ ܕܚܒܠܐ܂ * ܗܝܕܝܢ ܢܫܠܡܘܢܟܘܢ ܠܐܘܠܨܢܐ ܘܢܩܛܠܘܢܟܘܢ܂
10 ܘܬܗܘܘܢ ܣܢܝܐܝܢ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܡܛܠ ܫܡܝ܂ * ܗܝܕܝܢ ܢܬܟܫܠܘܢ
11 ܣܓܝܐܐ ܘܢܣܢܘܢ ܚܕ ܠܚܕ܂ ܘܢܫܠܡܘܢ ܚܕ ܠܚܕ܂ * ܘܣܓܝܐܐ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ ܢܩܘܡܘܢ܂
12 ܘܢܛܥܘܢ ܠܣܓܝܐܐ܂ * ܘܡܛܠ ܣܓܝܐܘܬ ܥܘܠܐ܂ ܢܦܘܓ ܚܘܒܐ ܕܣܓܝܐܐ܂ * ܡܢ
13, 14 ܕܝܢ ܕܢܣܝܒܪ ܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ ܗܘ ܢܚܐ܂ * ܘܬܬܟܪܙ ܗܕܐ ܣܒܪܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܒܟܠܗ ܥܠܡܐ܂
15 ܠܣܗܕܘܬܐ ܕܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ܂ ܘܗܝܕܝܢ ܬܐܬܐ ܫܘܠܡܐ܂ * ܡܐ ܕܝܢ ܕܚܙܝܬܘܢ ܐܬܐ
ܛܢܦܐ ܕܚܘܪܒܐ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܕܢܝܐܝܠ ܢܒܝܐ܂ ܕܩܐܡܐ ܒܐܬܪܐ ܩܕܝܫܐ܂ ܡܢ ܕܩܪܐ
16, 17 ܢܣܬܟܠ܂ * ܗܝܕܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܗܘܕ ܐܢܘܢ ܢܥܪܩܘܢ ܠܛܘܪܐ܂ * ܘܗܘ ܕܒܐܓܪܐ ܗܘ܂ ܠܐ
18 ܢܚܘܬ ܢܣܒ ܡܕܡ ܕܒܒܝܬܗ܂ * ܘܕܒܚܩܠܐ ܗܘ܂ ܠܐ ܢܬܗܦܟ ܠܒܣܬܪܗ ܠܡܣܒ
19, 20 ܢܚܬܘܗܝ܂ * ܘܝ ܕܝܢ ܠܒܛܢܬܐ܂ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܡܝܢܩܢ ܒܗܘܢ ܒܝܘܡܬܐ܂ * ܨܠܘ ܕܝܢ ܕܠܐ
21 ܬܗܘܐ ܥܪܘܩܝܬܟܘܢ ܒܣܬܘܐ ܘܠܐ ܒܫܒܬܐ܂ * ܬܗܘܐ ܓܝܪ ܗܝܕܝܢ ܐܘܠܨܢܐ ܪܒܐ܂ ܐܝܟܢܐ
22 ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܪܫܝܬܗ ܕܥܠܡܐ ܘܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܘܠܐ ܢܗܘܐ܂ * ܘܐܠܘ ܠܐ ܐܬܟܪܝܘ ܝܘܡܬܐ
23 ܗܢܘܢ܂ ܠܐ ܚܝܐ ܗܘܐ ܟܠ ܒܣܪ܂ ܡܛܠ ܓܒܝܐ ܕܝܢ ܢܬܟܪܘܢ ܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ܂ * ܗܝܕܝܢ
24 ܐܢ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܠܟܘܢ ܗܐ ܗܪܟܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܘ ܬܢܢ܂ ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢ܂ * ܢܩܘܡܘܢ
ܓܝܪ ܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ܂ ܘܢܒܝܐ ܕܓܠܐ܂ ܘܢܬܠܘܢ ܐܬܘܬܐ ܪܘܪܒܬܐ܂ ܐܝܟ ܕܢܛܥܘܢ
ܐܢ ܡܫܟܚܐ ܐܦ ܠܓܒܝܐ܂

Hæc autem omnia principium sunt dolo- 8
rum. Tunc tradent vos oppressioni, & in- 9
terficient vos: eritisque exosi omnibus gen-
tibus propter nomen meum. Tunc impin- 10
gent multi, & odio prosequetur alius alium;
& alius alium prodet. Et multi pseudopro- 11
phetæ surgent, multosque inducent in erro-
rem. Et propter multitudinem iniquitatis, 12
tepescet charitas multorum. Qui autem sus- 13
tinuerit ad finem usque, is salvus erit. Et 14
prædicabitur hoc Evangelium regni in uni-
verso mundo, in testimonium omnium gen-
tium: & tunc veniet consummatio. Quum 15
autem videritis portentum immundum vasta-
tionis, quod dictum est per Danielem pro-
phetam, stare in loco sancto; (is qui legit, in-
telligat;) Tunc illi qui in Judæa fuerint, 16
fugiant in montem: Et is qui fuerit in te- 17
cto, non descendat ut sumat quæ sunt in æ-
dibus suis. Et qui in agro fuerit, non rever- 18
tatur retrò, ut accipiat vestimentum suum.
Væ autem prægnantibus, & iis quæ nutrices 19
futuræ sunt in illis diebus. Orate verò ne 20
fiat fuga vestra hyeme, neque sabbatho. E- 21
rit enim tunc afflictio magna, qualis non fu-
it ab initio mundi, nunc usque, nec erit. Et 22
nisi decurtati fuissent dies illi, non viveret
omnis caro: verùm propter electos decur-
tabuntur dies illi. Tunc si quispiam dixerit 23
vobis, Ecce hîc est Messia, aut hîc: ne credi-
te. Surgent enim pseudochristi, & pseudo- 24
prophetæ, edentque signa magnifica, adeò
ut inducant in errorem (si fieri possit) et-
iam electos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8, 9 *اينها همه پيش روي خيال است يعني اشفتكي * انكه شما را در تنكي بسپارند.
10 وشما را بكشند * وازهمه خلق دشمن داشته شويد براي نام من * وبسياران پريشان
11 شوند * وهمديكر را دشمن دارند * وپيغمبران دروغ بسيار بديد آيند * وبسيار
12 كروه را كمراه كنند * واز براي بسياري كناهها دوستي [بسياران] كم شود
13, 14 * هركه تا آخر صبر كند زندهٔ ابد شود * واين مردهٔ ملكوت در همهٔ عالم
15 كفته شود * براي كواهي همه خلق * انكه انتها بيايد * چون آيت پليد
را ازان خرابي كه در دانيال پيغمبر كفته شد ببينيد * در جايكاه پاك ايستاده *
16 هركه بخواند دريابد * انكه ايشان كه در يهودا اند * بكوه كريزند
17 * وانك بربام باشد نتوانند فرود آمدن * وانك چيزي ازخانهٔ خود بستانند
18 * وآنك در كشتزار باشد * باز پس نتوانند كرديد تا جامهٔ خود بستانند *
19 * انكه واي بر زنان ابستن وانان كه بچه را شير مي دهند † دران روزها

Hæc omnia antecedentia sunt terroris (i. e. perturbationis). Tunc vos in angustiam tradent, & vos interficient, & omnibus populis odio habiti eritis propter nomen meum. Et multi offensi erunt, & se mutuò odio habebunt. Et pseudoprophetæ multi prodibunt, & populum multum seducent. Et præ multitudine peccatorum charitas multorum minima erit. Quicunque autem ad extremum patientiam egerit, vivens æternùm erit. Et hoc Evangelium regni in universo mundi annuntiabitur, in testimonium omnibus populis: tunc finis veniet. Cùm signum immundi ex desolatione, quod dictum est in Daniele propheta, videritis in loco sancto stans, quicunque legit intelligat. Tunc illi qui in Judæa sunt, in montem fugiant. Et qui super tectum fuerit; non poterit descendere, ne quidem ut aliquid ex domo sua accipiat. Et qui in agro fuerit, retrò non poterit reverti, ut vestem suam sumat. Eo tempore væ mulieribus prægnantibus, & illis quæ infantes lactaverint in illis diebus.

Versio VULGATA LATINA.

8
9 Hæc autem omnia initia sunt dolorum. Tunc tradent vos in tribulationem, &
10 occident vos: & eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Et tunc
11 scandalizabuntur multi, & invicèm tradent, & odio habebunt invicém. Et mul-
12 ti pseudoprophetæ surgent, & seducent multos. Et quoniam abundavit iniqui-
13 tas, refrigescet charitas multorum. Qui autem perseveraverit usque in finem,
14 hic salvus erit. Et prædicabitur hoc Evangelium regni in universo orbe, in te-
15 stimonium omnibus gentibus: & tunc veniet consummatio. Cùm ergò videri-
tis abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele propheta, stantem in loco
16 sancto: qui legit, intelligat: Tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes:

Et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua: Et qui in agro, non 17
revertatur tollere tunicam suam. Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis 18
diebus. Orate autem ut non fiat fuga vestra in hyeme, vel sabbato. Erit enim 19
tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modò, neque fiet. 20
Et nisi breviati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro: sed propter ele- 21
ctos breviabuntur dies illi. Tunc si quis vobis dixerit; Ecce hìc est Christus, aut 22
illìc: nolite credere. Surgent enim pseudochristi, & pseudoprophetæ: & da- 23
bunt signa magna, & prodigia, ita ut in errorem inducantur (si fieri potest) etiam 24
electi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 9 * وكل هذا اول المخاض * حينئذ يسلمونكم الى الضيق ويقتلونكم * ويكونون
10 مبغضين من كل الامم من اجل اسمي * وحينئذ يشك كثيرون * ويسلم بعضكم
11 بعضا * ويبغض بعضكم بعضا * ويقوم كثيرون من الانبياء الكذبة ويضلون
12 13 كثيرين * ولكثرة الاثم تقل المحبة من كثيرين * والذي يصبر الى المنتهى
14 يخلص * ويكرز ببشارة الملكوت في جميع المسكونة شهادة لكل الامم * وحينئذ
15 ياتي الانقضاء * فاذا رايتم رذلة الخراب التي قيلت في دانيال النبي قايمة في المكان
16 17 المقدس فليفهم القاري * فحينئذ الذين في يهودا يهربون الى الجبال * والذي على
18 السطح لا ينزل لياخذ ما في بيته * والذي في الحقل لا يرجع الى ورايه لياخذ
19 20 ثيابه * الويل للحبالى والمرضعات في تلك الايام * صلوا لئلا يكون هربكم في
21 شتاء ولا في سبت * وسيكون ضيق عظيم في ذلك الزمان لم يكن مثله من
22 اول العالم حتى الان ولا يكون * ولولا ان تلك الايام قصرت لم يخلص ذو جسد *
23 لكن لاجل المنتخبين قصرت تلك الايام * حينئذ ان قال لكم احد ان المسيح
24 هنا او هناك فلا تصدقوا * فسيقوم مسحاء كذب وانبياء كذبة ويعطون علامات
عظيمة وايات حتى يضلون اصفياي ان قدروا *

*Et omnia hæc erunt principium do- 8
loris partûs. Tunc tradent vos an- 9
gustiæ, & occident vos: & eritis o-
diosi omnibus populis propter nomen me-
um. Et tunc hæsitabunt multi: & 10
tradet alter ex vobis alterum: &
odio prosequetur alter alterum. Et 11
surgent multi ex prophetis mendaci-
bus, & seducent multos. Et ob mul- 12
titudinem iniquitatis diminuetur cha-
ritas multorum. Et qui expectave- 13
rit usque in finem, salvabitur. Et 14
prædicabitur Evangelium regni in to-
ta habitata, in testimonium omni-
bus gentibus, ac tunc veniet con-
summatio. Quando igitur videbitis 15
abominationem destructionis, quæ di-
cta est in Daniele propheta, stantem
in loco sancto; (intelligat legens,)
Tunc qui sunt in Juda, fugient in 16
montes: Et qui super tectum, non 17
descendet tollere quod est in domo sua.
Et qui in agro, non revertetur retrò, 18
ut accipiat vestimenta sua. Væ præ- 19
gnantibus, & lactantibus in illis die-
bus. Orate, ne sit fuga vestra in hy- 20
eme, neque in sabbatho. Futura est 21
enim angustia maxima in eo tempo-
re, cui non fuit similis ab initio mun-
di usque modò, neque erit. Et nisi il- 22
li dies abbreviati essent, non salva-
retur præditus corpore: Sed propter
electos abbreviati sunt illi dies. Tunc 23
si dixerit vobis aliquis, Quòd Chri-
stus est hic, vel illic, ne credatis.
Surgent enim Christi falsitatis, & pro- 24
phetæ mendaces, & dabunt signa ma-
gna & prodigia, ut seducant electos me-
os, si possint.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 9 ወዝኵሉ ፡ ቀደሚ ፡ ሕማም ። አሜሃ ፡ ይሜጥውክሙ ፡ ለመንደቤ ፡ ወይቀት
10 ሉክሙ ፡ ወይቀሠፉክሙ ፡ ወይጸልእክሙ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ በእንተ ፡ ስምየ ። ወ
11 አሜሃ ፡ ይዐልው ፡ ብዙኃን ፡ ወይጻልኡ ፡ በቤናቲሆሙ ፡ ወይትቃተሉ ። ወብዙኃን ፡
12 ሐሳውያን ፡ ነቢያት ፡ ይመጽኡ ፡ ወብዙኃነ ፡ ያስሕቱ ። ወእምብዝኃ ፡ ለእከይ ፡
13 ተሐኰስ ፡ ፍቅር ፡ ብዙኃት ። ወዘሰ ፡ አዝለፈ ፡ ትዕግሥቶ ፡ ውእቱ ፡ ዘይድኅን ።
14 ወይሰበክ ፡ ዝወንጌለ ፡ መንግሥት ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ሰምዐ ፡
15 ሳዕለ ፡ ኵሉ ፡ አሕዛብ ፡ ወይእተ ፡ አሚረ ፡ ይበጽሕ ፡ ኅልቀተ ፡ ዓለም ። አ
መርኢክሙ ፡ ኀሰረ ፡ ሙስና ። ዘተብህለ ፡ በደንኤል ፡ ነቢይ ፡ እንዘ ፡ ይቀውም ፡ ውስተ ፡
16 መካን ፡ ቅዱስ ፡ ዘያነብብ ፡ ይለቡ ። አሜሃ ፡ እለ ፡ ውስተ ፡ ይሁዳ ፡ ይጕዩ ፡ ው
17 ስተ ፡ አድባር ። ወዘውስተ ፡ ናሕስ ፡ ኢይረድ ፡ ይንሣእ ፡ ዘውስተ ፡ ቤት ። ወዘውስ
18 ተ ፡ ገራህት ፡ ኢይትመየጥ ፡ ድኅሬሁ ፡ ይንሣእ ፡ ልብሶ ። አሌሎን ፡ ባሕቱ ፡ ለፅኑ
19 ሳት ፡ ወለእለ ፡ ይሐፅና ፡ በውእቱ ፡ መዋዕል ። ወጸልዩ ፡ ኢይኩን ፡ ጕያክሙ ፡
20 በክረምት ፡ ወበሰንበት ። እስመ ፡ ይከውን ፡ ውእተ ፡ አሚረ ፡ ዓቢይ ፡ ሕማም ፡
21 ወመንድቤ ፡ ዘኢኮነ ፡ እምቅድመ ፡ ዓለም ፡ ወእስከ ፡ ዮም ፡ ወኢይከውንኒ ። ወሶ
22 በ ፡ እኮሁ ፡ ዘኀጸሩ ፡ እማንቱ ፡ መዋዕል ፡ አልቦ ፡ ዘእምድኅነ ፡ መኑሂ ፡ ዘሥጋ ።
23 ወበሕቱ ፡ በእንተ ፡ ኅሩያን ፡ ይኅጽሩ ፡ እማንቱ ፡ መዋዕል ። አሜሃ ፡ ለእመ ፡
24 ዘይቤሉክሙ ፡ ነዋ ፡ ዝየ ፡ ሃሎ ፡ ክርስቶስ ፡ ወነዋ ፡ ከሐክ ፡ ኢትእመኑ ። እስመ ፡
ይመጽኡ ፡ ሐሰውያነ ፡ መሲሕ ፡ ወሐሳውያን ፡ ነቢያት ፡ ወይገብሩ ፡ ተአምረ ፡ ዐቢ
ተ ፡ ወመንክረ ፡ ለአስሕቶ ፡ ሶበሰ ፡ ይትከሀሎሙሁ ፡ ለኅሩያን ።

*Et hæc omnia sunt principium doloris. Tunc tradent vos tribulationi, 8
& occident vos, & flagellabunt vos: & odio habebunt vos omnes 9
gentes propter nomen meum. Et tunc prævaricabuntur multi, & odio 10
habebunt invicém: & trucidabuntur. Et multi pseudoprophetæ veni- 11
ent, & multos seducent. Et præ abundantia iniquitatis claudicabit di- 12
lectio multorum. Et qui continuaverit tolerantiam suam, is salvus 13
erit. Et prædicabitur hoc Evangelium regni in universo mundo, ut sit 14
testimonio super omnes gentes, & illâ die veniet finis mundi. Quum 15
videritis turpitudinem desolationis, quæ dicta est in Daniele propheta
stantem super loco sancto: qui legunt intelligant. Tunc qui in Judæa 16
fuerunt, fugient in montes: Et qui in tecto, non descendet sumere quod 17
fuit in domo: Et qui in agro non revertetur retrò sumere vestimentum 18
suum. Væ præcipuè prægnantibus, & sinu portantibus in illo die. Et 19
orate ne fiat fuga vestra in hyeme, vel in Sabbatho. Et quoniam erit 20
isto die afflictio magna, & tribulatio, quæ non fuit à principio mundi 21
usque hodie, neque erit. Et nisi abbreviati fuissent isti dies nullus sal- 22
vus esset qui ex carne constat: sed propter electos abbreviati erunt 23
isti dies. Tunc si quis dicet vobis, Ecce hic est Christus, aut ecce 24
illic: ne credite. Quoniam venient pseudochristi, & pseudoprophetæ:
& facient signa magna & miracula, seducere si possent vel e-
lectos.*

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

20 21 * اكنون نماز كنيد تا كريختني شما بزمستان † نباشد * ونه در روز شنبه * وشود † عظيم
22 تنكي ودشخواري كه از ابتداي عالم تا اين ساعت مانند او نشد * ونشود * اكر ان
روزها كوتاه نمي شدند * هر كوشتمندي زنده نمي ماند الا براي پاكان † ان روزها
23 كوتاه شوند * واكر بدان روزها كسي بشما بكويد كه مسيح اينجاست * يا انجا باور
24 مداريد * زيرا بسيار مسيحان وپيغمبران دروغي ظاهر شوند * وايتهاء سهمناك پيدا
كنند ومردم بسيار كمراه كنند * وبفريبانند تا كزيدكان نيز *

*Orate jam ut fuga vestra in hyeme 20
non sit, neque in die sabbathi. Erit 21
autem angustia summa et calamitas,
ut ab initio mundi usque ad hanc ho-
ram similis ei non fuerit, nec erit.
Et nisi illi dies abbreviati essent, 22
nullum carne constans vivum mane-
ret: sed propter sanctos dies illi
abbreviati erunt. Et si in illis die- 23
bus quisquam vobis dixerit, quòd
Christus hic est, aut illic: fidem ne
habeatis. Quia multi Christi & 24
prophetæ falsi apparebunt, & signa
terribilia edent, & homines pluri-
mos in errorem inducent & decipi-
ent, usque electos etiam.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΝΖʹ. ΝΗʹ.

Ecce prædixi vobis. Si ergò dixerint vobis; Ecce in deserto est, *ne*
25 Ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. Ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστί, μὴ
26 *exeatis:* Ecce in *conclavibus, ne credatis.* Sicut enim fulgur exit
27 ἐξέλθητε· ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται
ab *Orientibus,* & apparet usque *Occidentes:* ita erit & *præsentia* filii ho-
ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν· οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-
28 minis. Ubicunque *enim* fuerit *cadaver, illuc* congregabuntur aquilæ. Sta-
29 θρώπου. Ὅπου γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. Εὐ-
tim autem post tribulationem dierum illorum, Sol obscurabitur, &
θέως δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ
Luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cœlo, &
ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
efficaciæ cœlorum *concutientur.* Et tunc parebit signum filii
30 αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ
hominis in cœlo: & tunc plangent omnes tribus terræ, & videbunt
τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται
filium hominis venientem in nubibus cœli, cum *efficacia* & *gloria*
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης
multa. Et *legabit* angelos suos cum *tubæ* voce magna:
31 πολλῆς. Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης,
& congregabunt electos ejus à quatuor ventis, à summis
καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων
cœlorum usque *extrema* eorum. *A verò ficu* discite parabolam: Cùm
οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν 32
jam ramus ejus fuerit tener, & folia *germinaverint,* scitis quia
ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι
propè æstas. Ita & vos, cùm videritis omnia hæc, scitote quia
ἐγγὺς τὸ θέρος. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι 33
propè est in januis. Amen dico vobis; Non præteribit generatio
ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ 34
hæc, donec omnia ista fiant. Cœlum & terra *præteribunt:*
αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται· 35
verùm verba mea non præteribunt. De autem die illa, &
ΝΗʹ οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καὶ 36
hora nemo scit, neque angeli cœlorum, *si non* Pater meus so-
τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μό-
lus. Sicut autem *dies* Noe, ita erit & adventus Filii
νος. Ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ 37
hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluvium, com-
τοῦ ἀνθρώπου. Ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, τρώ- 38
edentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes, usque *quo die* intravit
γοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε
Noe in arcam:
Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

25 * ܗܐ ܩܕܡܬ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. * ܐܢ ܢܐܡܪܘܢ ܠܟܘܢ ܗܐ ܒܡܕܒܪܐ ܗܘ ܠܐ ܬܦܩܘܢ. ܐܘ
26 ܕܗܐ ܒܬܘܢܐ ܗܘ ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢ. * ܐܝܟܢܐ ܕܒܪܩܐ ܢܦܩ ܡܢ ܡܕܢܚܐ. ܘܡܬܚܙܐ ܥܕܡܐ 27
ܠܡܥܪܒܐ. ܗܟܢܐ ܬܗܘܐ ܡܐܬܝܬܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. * ܐܝܟܐ ܕܢܗܘܐ ܓܝܪ ܫܠܕܐ. ܬܡܢ 28
ܢܬܟܢܫܘܢ ܢܫܪܐ. * ܡܚܕܐ ܕܝܢ ܒܬܪ ܐܘܠܨܢܐ ܕܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ. ܫܡܫܐ ܢܚܫܟ. ܘܣܗܪܐ ܠܐ 29
ܢܚܘܐ ܢܘܗܪܗ. ܘܟܘܟܒܐ ܢܦܠܘܢ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܘܚܝܠܐ ܕܫܡܝܐ ܢܬܙܝܥܘܢ. * ܘܗܝܕܝܢ 30
ܢܬܚܙܐ ܢܝܫܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܫܡܝܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܢܪܩܕܘܢ ܟܠܗܘܢ ܫܪܒܬܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܢܚܙܘܢܝܗܝ
ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܐܬܐ ܥܠ ܥܢܢܝ ܫܡܝܐ. ܥܡ ܚܝܠܐ ܘܫܘܒܚܐ ܣܓܝܐܐ. * ܘܢܫܕܪ ܡܠܐܟܘܗܝ 31
ܥܡ ܫܝܦܘܪܐ ܪܒܐ. ܘܢܟܢܫܘܢ ܠܓܒܝܘܗܝ ܡܢ ܐܪܒܥ ܪܘܚܝܢ. ܡܢ ܪܫܝܗܘܢ ܕܫܡܝܐ
ܘܥܕܡܐ ܠܪܫܝܗܘܢ. * ܡܢ ܬܐܬܐ ܕܝܢ ܝܠܦܘ ܦܠܐܬܐ. ܕܡܚܕܐ ܕܣܘܟܝܗ ܪܟܢ ܘܦܪܥܝܢ ܛܪܦܝܗ. 32
ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܛܐ ܩܝܛܐ. * ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܐ ܕܚܙܝܬܘܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ. ܕܥܘ 33
ܕܡܛܬ ܠܗ ܠܬܪܥܐ. * ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܬܥܒܪ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ. ܥܕܡܐ ܕܗܠܝܢ 34
ܟܠܗܝܢ ܢܗܘܝܢ. * ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܢܥܒܪܘܢ. ܘܡܠܝ ܠܐ ܢܥܒܪܢ. 35

* ܩܪܝܢܐ ܕܥܢܝܕܐ * ܣܓ *

36 ܥܠ ܝܘܡܐ ܕܝܢ ܗܘ. ܘܥܠ ܫܥܬܐ ܗܝ. ܐܢܫ ܠܐ ܝܕܥ. ܐܦܠܐ ܡܠܐܟܐ ܕܫܡܝܐ. ܐܠܐ ܐܒܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ.
37 * ܐܝܟܢܐ ܕܝܢ ܕܒܝܘܡܬܗ ܕܢܘܚ. ܗܟܢܐ ܬܗܘܐ ܡܐܬܝܬܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬܝܗܘܢ
38 ܗܘܘ ܩܕܡ ܛܘܦܢܐ ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ. ܘܢܣܒܝܢ ܢܫܐ ܘܝܗܒܝܢ ܠܓܒܪܐ. ܥܕܡܐ
ܠܝܘܡܐ ܕܥܠ ܢܘܚ ܠܟܘܝܠܐ.

Ecce prædixi vobis. Si ergò dixerint vo- 25
bis, Ecce in deserto est, ne exieritis: aut, Ec- 26
ce in cubiculo est, ne fidem adhibueritis.
Quemadmodum fulgur exit ab Oriente, & 27
videtur in Occidentem usque: ita futurus est
adventus filii hominis. Ubicunque verò e- 28
rit cadaver, ibi congregabuntur aquilæ. Sta- 29
tim autem post angustiam dierum illorum
Sol obtenebrescet, & Luna non ostendet
splendorem suum, & stellæ cadent è cœlis,
& virtutes cœlorum commovebuntur. Tunc- 30
que apparebit signum Filii hominis in cœ-
lis: & tunc plangent omnes generationes
terræ, & conspicient Filium hominis veni-
entem super nubes cœli cum virtute & glo-
riâ multâ. Et mittet angelos suos cum tubi- 31
cine magno, & congregabunt electos ejus à
quatuor ventis, ab extremo cœlorum usque
ad extremum eorum. A ficu autem discite 32
parabolam: nam statim atque rami ejus te-
nerescunt, & enascuntur folia ejus, scitis ad-
ventare æstatem. Sic & vos quum vide- 33
ritis hæc omnia, scitote rem pervenisse ad
portam. Amen dico vobis, Nequaquam præ- 34
terituram generationem istam, usquedum
hæc omnia fiant. Cœlum & terra præteri- 35
bunt, at sermones mei nequaquam præter-
ibunt.

Lectio Defunctorum. 63.

De die autem illo, & de hora illa nemo no- 36
vit, ne angeli quidem cœlorum, sed Pater
tantùm. Sicut autem diebus Noe, ita futu-
rus est adventus filii hominis. Sicut enim 37
qui erant ante diluvium, edebant & bibe-
bant, & ducebant uxores, dabantque vi- 38
ris, ad eum usque diem quo ingressus est
Noe in arcam:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

25 * اينك پيشتر بشما گفتم * اگر بشما بگويند * كه در ويرانيست * بدر
26 ميابيد * واگر بگويند در خلوت است باور مداريد * براي انك همچون برق از مشرق 27
بتابد وتا مغرب نموده شود * امدني فرزند ادمي اينچنين بشود * براي انك هر 28
كجا كه تن باشد كركسان انجا گرد شوند * پستر ازين دشخواريها آفتاب 29
تاريك شود * وماه روشنايي خود ننمايد * ستارگان از اسمان فرو ريزند * نيرومندان
آسماني وپاكان بلرزند * انگه نشان فرزند ادمي در آسمان نموده شود * واز انجا 30
تمامت دودمان زاري كنند * وفرزند بشر را ببينند * كه بر ابر آسمان بيايد * با
نيرومندي وعظمت بسيار * وفرشتگان خود را بفرستد * با صور بزرگ * تا گزيدگان اورا 31
فراهم آورند از چهار جان * از سر آسمان * تا سر ايشان * مثلها از درخت انجير بياموزيد * 32
وقتي كه ببينيد شاخهاء او تازه گردند * وبرگهاء او برويند بدانيد كه تابستان رسيد

Ecce antea dixi vobis. Si vobis dixerint quòd in deserto est; ne exeatis: & si dixerint, In penetrali est, ne credatis. Quemadmodum enim fulgur ex Oriente effulget, & usque ad Occidentem cernitur: adventus Filius hominis ejusmodi erit. Nam ubicunque corpus fuerit, vultures illic congregabuntur. Post has calamitates Sol tenebrosus erit, & Luna lumen suam non ostendet, & stellæ de cælo defluent, potentia etiam cæli & pura contremiscent. Tunc signum Filii hominis in cælis ostendetur: & exindè universæ tribus planctum facient, & Filium hominis videbunt, qui super nubes cæli veniet, cum potentia & magnificentia multa. Et Angelos suos mittet cum buccina magna, ut electos ejus congregent à quatuor ventis, à summitate cælorum usque ad summitatem eorum. Parabolas ab arbore ficûs discite: Quo tempore videtis ramos ejus teneros esse factos, & folia ejus crescere, scitis æstatem adesse.

Versio VULGATA LATINA.

25 Ecce prædixi vobis. Si ergò dixerint vobis; Ecce in deserto est, nolite exire; ecce
26 in penetralibus, nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab Oriente,& paret usque
27 in Occidentem : ita erit et adventus Filii hominis. Ubicunque fuerit corpus,illic
28 congregabuntur & aquilæ. Statim autem post tribulationem dierum illorum,Sol
29 obscurabitur,& Luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cœlo, & virtu-
30 tes cœlorum commovebuntur : Et tunc parebit signum Filii hominis in cœlo :
& tunc plangent omnes tribus terræ : & videbunt Filium hominis venientem in
31 nubibus cœli cum virtute multa, & majestate. Et mittet angelos suos cum tuba ,
& voce magna : & congregabunt electos ejus à quatuor ventis, à summis cœlo-
rum usque ad terminos eorum. Ab arbore autem fici discite parabolam : Cùm 32
jam ramus ejus tener fuerit, & folia nata, scitis quia propè est æstas : Ita, & vos 33
cùm videritis hæc omnia, scitote quia propè est in januis. Amen dico vobis; Quia 34
non præteribit generatio hæc, donec omnia hæc fiant. Cœlum & terra transi- 35
bunt, verba autem mea non præteribunt. De die autem illa & hora nemo scit, 36
neque angeli cœlorum, nisi solus Pater. Sicut autem in diebus Noë, ita erit 37
& adventus Filii hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluvium comeden- 38
tes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes, usque ad eum diem, quo intravit
Noë in arcam,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 26 * هودا قد تقدمت فاخبرتكم * فان قالوا لكم انه في البرية فلا تخرجوا او في المخادع فلا
27 تصدقوا * كما ان البرق يخرج من المشرق فيظهر في المغرب كذلك يكون مجي ابن الانسان *
28 29 * لانه حيث تكون الجثة فهناك تجتمع النسور * وللوقت من بعد ضيق تلك الايام تظلم
30 الشمس والقمر لا يعطي ضوءه * والكواكب تتساقط من السماء * وقوات السماء ترتج * وحينئذ
تظهر علامة ابن الانسان في السماء * وتنوح حينئذ كل قبائل الارض * ويرون ابن الانسان
31 اتيا على سحاب السماء مع قوات ومجد كبير * ويرسل ملايكته مع صوت الساقور العظيم
32 ويجمعون مختاريه من اربع الرياح من اقصي السموات الي اقصاها * فمن التينة تعلمون
33 المثل * فانها اذا لانت اغصانها وخرجت اوراقها علمتم ان الصيف قد دنا * كذلك انتم ايضا
34 اذا رايتم هذا كله فاعلموا انه قد قرب على الابواب * امين اقول لكم ان هذا الجيل لا
35 يزول حتي يكون هذا كله * والسماء والارض يزولان وكلامي لا يزول *

* الفصل التاسع والسبعون *

36 37 * فاما ذلك اليوم وتلك الساعة لا يعرفها احد ولا ملايكة السماء الا الاب وحده * وكما كان
38 في ايام نوح كذلك يكون استعلان ابن الانسان * لانهم كما كانوا قبل ايام الطوفان ياكلون
ويشربون ويزوجون * ويتزوجن * الي اليوم الذي دخل فيه نوح السفينة *

Ecce præveni, & nuntiavi vobis. Si 25
igitur dixeriat vobis, Quòd ipse est in de- 26
serto, ne exeatis : aut, In penetralibus,
ne credatis. Nam quemadmodum fulgur 27
exit ab Oriente, & conspicitur in Occi-
dente : ita erit adventus Filii hominis.
Quoniam ubi erit cadaver, illic con- 28
gregabuntur aquilæ. Et statim post an- 29
gustiam illorum dierum obscurabitur Sol,
& Luna non dabit lumen suum, & stel-
læ dilabentur de cœlo, & virtutes cœli
commovebuntur. Et tunc apparebit si- 30
gnum filii hominis in cœlo : & plangent
tunc omnes tribus terræ : Et videbi-
tis filium hominis venientem super nu-
bes cœli cum virtutibus et gloriâ magnâ.
Et mittet angelos suos cum voce tubæ 31
magnæ : & congregabunt electos ejus à
quatuor ventis, à remotissimis cœlorum us-
que ad remotissima eorum. A fico autem 32
percipietis parabolam : Nam cùm molle-
scunt rami ejus, & emergunt folia ejus,
scitis quia æstas proxima est. Ita vos 33
etiam, quando videbitis hæc omnia, sci-
tote jam adstare ad januas. Amen dico 34
vobis, Quia hæc generatio non præteribit
donec fiant hæc omnia. Imò cœlum & 35
terra transibunt, verba autem mea non
transibunt.

Sectio septuagesima nona.

At verò diem illam & horam nemo scit, 36
neque angeli cœli, nisi Pater solus. Et 37
quemadmodum fuit in diebus Noe, ita
erit apparitio Filii hominis : Nam sicut 38
erant ante dies diluvii comedentes &
bibentes, & nubentes, & maritos du-
centes usque ad diem quo intravit Noe
in navim,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 26 ናሁ : ቀደምኩ : ነገርኩክሙ::=፦ እመኒ : ይቤሉክሙ : ነዋ : ገደም : ሃሎ : ኢት
26 ፃኡ : ወነዋ : ውስተ : አብያት:: ኢትእመኑ::=፦ እስመ : ከመ : እንተ : ሙብረ
27 ቅ : ይወፅእ : እምጽባሕ : ወያበርቀ : እስከ : ዓርብ : ከማሁ : ምጽአቱ : ለወልደ :
28 እጓለ : እመ : ሕያው::=፦ ኀበ : ሀለወ : ገደለ : ህየ : ይትጋብኡ : አንስርት::=፦
29 ወበጊዜሃ : እምድኅረ : ሕማሞን : ለእማንቱ : መዋዕል : ፀሐይ፤ : ይጸልም : ወወር
ኅኒ : ኢይሁብ : ብርሃኖ : ወከዋክብትኒ : ይወድቁ : እምሰማይ : ወያንቀለቅል : ኀይ
30 ለ : ሰማያት:=፦ ወይእተ : አሚረ : ያስተርኢ : ታእምሪሁ : ለወልደ : እጓለ : እ
መ : ሕያው : በሰማይ:: አሜሃ : ይበኪዩ : ኵሉ : አሕዛበ : ምድር:: ወይሬኢይዎ :
ለወልደ : እጓለ : እመ : ሕያው : በደመናተ : ሰማይ : እንዘ : ይመጽእ : ምስለ : ኀ
31 ይል : ወስብሐት : ብዙኅ:=፦ ወይፌንዎሙ : ለመላእክቲሁ : ምስለ : ቃለ : ቀርን :
ዐቢይ : ወያስተጋብእዎሙ : ለኅሩያኒሁ : እምአርባዕቱ : መካን : እምአጽናፈ : ሰማይ:
32 እስከ : አጽናፈ : ምድር:=፦ ወእምበለስ : አእምሩ : አምሳሊሁ : እምከመ : ኮነ :
33 ዐጽቃ : ድኩመ : ወቈጽላ : ልሙሉመ : ተአምሩ : ከመ : ቀርበ : ማእረረ:=፦ ከ
ማሁኬ : አንትሙኒ : እምከመ : ርኢክሙ : ዘንተ : ኵሎ : አእምሩ : ከመ : ቀርበ :
34 ወሃሎ : ኀበ : ኆኅት::=፦ አሜን : እብለክሙ : ከመ : ኢየኀልፍ : ዛትውልድ : እ
35 ስከ : ዝኵሉ : ይትገበር:=፦ ሰማይ : ወምድር : የኀልፉ : ወቃልየሰ : ኢየኀልፍ::=፦
በእንተ : ሰዐት : ወዕለት::=፦
36 ወኢያሃስ : ዕለተ : ወሰዓተ : አልቦ : ዘያአምራ : ኢመላእክተ : ሰማይ : ወኢ : ወልደ :
37 ዘእንበለ : አብ : ባሕቲቱ::=፦ ወበከመ : ኮነ : በመዋዕሊሁ : ለኖኅ : ከማሁ : ውእቱ:
38 ምጽአቱ : ለወልደ : እጓለ : እመ : ሕያው:=፦ ከመ : ይእተ : አሚረ : እምቅድመ : አይኅ:
ይበልዑ : ወይሰትዩ : ያወስቡ : ወይትዋሰቡ : እስከ : አመ : ቦአ : ኖኅ : ውስተ : ንፍቀ : ታቦት:=፦

Ecce prædixi vobis. Si igitur dicent vobis, Ecce in deserto est, ne egre- 25 26
dimini : &, Ecce in ædibus, ne credite. Quia sicut fulgur exit ab Oriente, 27
& coruscat usque ad Occidentem, ita adventus filius hominis. Ubi 28
fuit certamen, ibi congregabuntur aquilæ. Et statim post tribulationem il- 29
lorum dierum, sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum; & stellæ
cadent è cœlo, & commovebitur potestas cœli. Et istâ die apparebit si- 30
gnum filii hominis in cœlo : tunc flebunt omnes gentes terræ : & videbunt
filium hominis in nubibus cœli venientem cum potestate, & gloriâ multâ.
Et mittet angelos suos, cum voce cornu magni : & congregabunt electos 31
ejus è quatuor locis, à terminis cœli ad terminos terræ. Et à ficu discite 32
parabolam ejus dici, Quando fuit ramus ejus infirmus, & folia ejus te-
nera sunt, noscitis quòd appropinquat messis. Sic igitur vos, quando vi- 33
debitis hoc totum, scitote quòd appropinquat, & est ad fores. Amen 34
dico vobis, Quòd non præteribit hæc generatio donec hoc totum perficia-
tur. Cœlum & terra transibit, sed verbum meum non transibit. 35

De die & hora.

Et istam diem, & horam nemo est qui scit eam, non angeli cœli, neque 36
filius, sed pater solus. Et sicut fuit in diebus Noah, sic est adventus 37
filii hominis. Sicut in tempore ante diluvium edebant, bibebant, du- 38
cebant uxores, & nuptum dabantur, usque dum intrâsset Noah in medi-
um arcæ:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 34 * چون اينها همه ببينيد بدانيد كه نزديك آمده باشد * * راست بشما بگويم
35 اين دوده نگذرد تا اين همه بيايند * اسمان وزمين بگذرند وسخنهاء من نگذرند *
36 37 * آن روز وآن ساعت را كسي نداند * از فرشتگان وادمي الا پدر تنها * چنانك در
روزگار نوح از طوفان مردم وقوف نداشتند وبيامد * آمدن فرزند ادمي چنان باشد *
38 * وپيشتر از آمدن طوفان مردم غافل بودند * مي خوردند * ومي اشاميدند * وعروسي
ونكاح مي كردند * تا وقتي كه نوح در كشتي † رفت

Ita cùm *hæc omnia videritis, sci-* 33
tote eum *propè advenisse. Utique* 34
vobis dico, Hæc generatio non trans-
ibit donec hæc omnia veniant. Cœ- 35
lum & terra præteribunt, at ver-
ba mea non præteribunt. Illum aù- 36
tem *diem & illam horam nemo scit*
ex Angelis & hominibus, sed Pa-
ter solus. Quemadmodum in die- 37
bus Noah, de diluvio homines noti-
tiam non habuerunt, & illud *ve-*
nit : adventus Filii hominis talis
erit. Nam antequàm veniret di- 38
luvium, homines socordes erant,
comedebant, & bibebant, et nuptias
& conjugium faciebant, usque ad
tempus quo Noah arcam ingres-
sus est,

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΙ'ΟΝ. ΚΕΦ. ΝΗ'. ΝΘ'.

Et non cognoverunt, donec venit diluvium, & tulit omnes: ita erit &
39 Καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἦρεν ἅπαντας· οὕτως ἔσται καὶ
præsentia filii hominis. Tunc duo erunt in agro: unus σξς
40 ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς
assumitur, & unus relinquitur. Duæ molentes in mola: una
41 παραλαμβάνεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται. Δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι· μία
assumitur, & una relinquitur. Vigilate ergò: quia nescitis quâ σξγ
42 παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. Γρηγορεῖτε οὖν· ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ς
horâ Dominus vester venit. Illud autem scitote, quoniam si sciret pa- σξδ
43 ὥρᾳ ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται. Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰ- β
terfamiliâs quâ custodiâ fur venit, vigilaret utique, & non si-
κοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν εἴ-
neret perfodi domum suam. Propter hoc & vos estote parati, quia
44 ασε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι
quâ horâ non putatis, Filius hominis venturus est. Quis, putas, est fidelis ser- σξε
45 ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦ-
vus & prudens, quem constituit dominus suus super familiam suam, ad dan-
λος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ δι-
dum illis cibum in tempore; Beatus servus ille, quem veniens σξς
46 δόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν
dominus ejus, invenerit facientem sic. Amen dico vobis, Quoniam super
47 ὁ κύριος αὐτοῦ, εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐπὶ

σξζ omnibus substantiis suis constituet eum. Si autem dixerit malus
πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς 48
servus ille in corde suo; Tardat dominus meus venire: Et cœ-
δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν· Καὶ ἄρ-
perit percutere conservos, edere autem & bibere cum ebriosis: Veniet 49
ξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν μετὰ τῶν μεθυόντων· Ἥξει 50
dominus servi illius in die quâ non expectat, & in hora quâ non scit:
ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει.
Et dividet eum, & partem ejus cum hypocritis ponet: illic
Καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ 51
erit fletus, & stridor dentium.
ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

ΝΘ'

CAP. XXV. κε'.

σξη Tunc similabitur regnum cœlorum decem virginibus: quæ ac-
Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις· αἵτινες λα- 1
cipientes lampades suas, exierunt in occursum sponsi. Quinque autem
βοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. Πέντε δὲ 2
erant ex eis prudentes, & quinque fatuæ. Quæ fatuæ sumentes lam-
ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ αἱ πέντε μωραί. Αἵτινες μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμ- 3
pades suas, non sumpserunt secum oleum:
πάδας ἑαυτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

39 * ܘܠܐ ܝܕܥܘ. ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܛܘܦܢܐ ܘܫܩܠ ܠܟܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܬܗܘܐ ܡܐܬܝܬܗ ܕܒܪܗ
40 ܕܐܢܫܐ. * ܗܝܕܝܢ ܬܪܝܢ ܢܗܘܘܢ ܒܚܩܠܐ. ܚܕ ܢܬܕܒܪ ܘܚܕ ܢܫܬܒܩ. * ܘܬܪܬܝܢ ܬܗܘܝܢ
41
42 ܛܚܢܢ ܒܪܚܝܐ. ܚܕܐ ܬܬܕܒܪ ܘܚܕܐ ܬܫܬܒܩ. * ܐܬܬܥܝܪܘ ܗܟܝܠ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ
43 ܒܐܝܢܐ ܫܥܬܐ ܐܬܐ ܡܪܟܘܢ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܥܘ. ܕܐܠܘ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܪܐ ܒܝܬܐ ܒܐܝܢܐ ܡܛܪܬܐ ܐܬܐ
44 ܓܢܒܐ. ܡܬܬܥܝܪ ܗܘܐ ܘܠܐ ܫܒܩ ܗܘܐ ܕܢܬܦܚܪ ܒܝܬܗ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ
ܗܘܘ ܡܛܝܒܝܢ. ܕܒܫܥܬܐ ܕܠܐ ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. *

* ܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܟܗܢܐ * ܗܘ *

45 * ܡܢܘ ܟܝ ܕܐܝܬܘܗܝ ܥܒܕܐ ܡܗܝܡܢܐ ܘܚܟܝܡܐ. ܕܐܩܝܡܗ ܡܪܗ ܥܠ ܒܢܝ ܒܝܬܗ.
46 ܕܢܬܠ ܠܗܘܢ ܣܝܒܪܬܐ ܒܙܒܢܗ. * ܛܘܒܘܗܝ ܠܥܒܕܐ ܗܘ ܕܢܐܬܐ ܡܪܗ ܢܫܟܚܝܘܗܝ ܕܥܒܕ
47 ܗܟܢܐ. * ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܥܠ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܩܝܡܝܘܗܝ. * ܐܢ ܕܝܢ ܢܐܡܪ
48
49 ܥܒܕܐ ܗܘ ܒܝܫܐ ܒܠܒܗ. ܕܡܘܚܪ ܡܪܝ ܠܡܐܬܐ. * ܘܢܫܪܐ ܠܡܡܚܐ ܠܟܢܘܬܗ.
50 ܘܢܗܘܐ ܐܟܠ ܘܫܬܐ ܥܡ ܪܘܝܐ. * ܢܐܬܐ ܡܪܗ ܕܥܒܕܐ ܗܘ ܒܝܘܡܐ ܕܠܐ ܣܟܐ. ܘܒܫܥܬܐ ܕܠܐ
51 ܝܕܥ. * ܘܢܦܠܓܝܘܗܝ. ܘܢܣܝܡ ܡܢܬܗ ܥܡ ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ
ܘܚܘܪܩ ܫܢܐ. * ܩܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܕܠܠܝܐ ܕܬܪܝܢ ܕܚܫܐ. ܘܕܢܫܐ ܩܕܝܫܬܐ * ܗܘ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܟܗ *

1 * ܗܝܕܝܢ ܬܬܕܡܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܥܣܪ ܒܬܘܠܢ. ܗܠܝܢ ܕܢܣܒ ܠܡܢܪܗܝܢ
2 ܘܢܦܩ ܠܐܘܪܥܗ ܕܚܬܢܐ ܘܕܟܠܬܐ. * ܚܡܫ ܕܝܢ ܡܢܗܝܢ ܚܟܝܡܢ ܗܘܝ. ܘܚܡܫ ܣܟܠܢ.
3 * ܘܗܠܝܢ ܣܟܠܬܐ ܢܣܒ ܠܡܢܪܗܝܢ. ܘܠܐ ܢܣܒ ܥܡܗܝܢ ܡܫܚܐ.

Neque cognoverunt donec venisset diluvi- 39
um, & abstulisset omnes: sic futurus est ad-
ventus filii hominis. Tunc duo erunt in vil- 40
la, unus assumetur, & alter relinquetur. Et 41
duæ erunt molentes in pistrino, una assume-
tur, & altera relinquetur. Vigilate ergò, 42
quia nescitis quâ horâ venturus est dominus
vester. Hoc autem scitote, si sciret domi- 43
nus domûs quânam vigiliâ fur venturus sit,
vigilaret, nec sineret perfodi domum suam.
Propterea & vos estote parati: nam quâ 44
horâ non putatis, venturus est filius ho-
minis.

Oblatio dominicæ Sacerdotum. 64.

Quis igitur est servus fidelis & sapiens, 45
quem constituit dominus suus super filios
domûs suæ, ut det eis cibum in tempore
suo? Felix ille servus, quem quum veniet 46
dominus ejus, invenerit ita facientem. A- 47
men dico vobis, Constituet eum super omnia
quæ habet. Sin autem dixerit servus ille 48
nequam in corde suo, Dominus meus tardat
adventum: Cœperitque percutere con- 49
servos suos, & fuerit edens ac potans cum te-
mulentis: Veniet dominus servi illius, 50
quo die non putat, & quâ horâ non novit.
Et dissecabit eum, poneteque partem ejus 51
cum hypocritis: illic erit fletus & stridor
dentium.

Nocturno tertio noctis secundæ Passionis. Et pro mulieribus sanctis. 65.

CAP. XXV.

Tunc assimilabitur regnum cœlorum de- 1
cem virginibus illis, quæ sumpserunt lam-
pades suas, & exierunt in occursum Sponsi
& Sponsæ. Quinque autem ex eis sapientes 2
erant, & quinque fatuæ. Et hæ fatuæ sum- 3
pserant quidem lampades suas, sed non as-
sumpserant secum oleum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

39 * وطوفان بيامد وهمه را خفه كرد وببرد • اين چنين شود آمدن فرزند ادمي *اكر
40 دو كس در ده باشند يكي ستده شود • ويكي بماند • * ودو زن باشند كه در
41 اسياب ارد خرد كنند يكي بماند • ويكي ستده شود • * اكنون بيدار باشيد
42 براي انك نمي دانيد كه كدامين ساعت خداوند شما بيايد • * اين نيز بدانيد
43 اكر خداوند خانه مي دانست در كدامين بخش از شب درد بيايد • بيدار مي بود
44 ونمي كذاشت كه خانه او بتاراج رود * براي اين نيز شما معد واستوار باشيد •
كه دران ساعت كه نمي انديشيد فرزند ادمي بيايد

مثل • صد هفده

45 بنده امين ودانا * كدامين است بنده امين ودانا • كه خداوند اورا
46 برخانه خود كماشته كرد • كه بهنكام در بايست ايشان بدهد • * خنك آن بنده كه
47 خداوند او بيايد • اورا بيابد كه اين چنين كرده باشد • * راست بشما بكويم • كه اورا
48 برهرچه دارد بكمارد * واكر اين بنده در نفس خود بكويد • كه خداوند من در آمدن
49 دير خواهد كشيد • * اغاز كند وخواجه طاشان خود را بزند وبرنجاند • وبا مستان بخورد وبياشامد •

* *Et diluvium venit, & omnes suffo-* 39
cavit & sustulit: ad eundem mo-
dum erit adventus Filii hominis. Si 40
duo homines in agro fuerint, unus
accipietur & alter manebit. Et duæ 41
mulieres fuerint, quæ in mola fari-
nam molant, una manebit & alte-
ra accipietur. Vigiles ergò estote, eò 42
quòd nescitis quânam horâ Dominus
vester veniet. Hoc etiam scitote, si 43
dominus domûs sciret quâ parte no-
ctis fur venturus esset, vigilaret, &
non sineret ut domus sua in prædam
cederet. Propterea vos quoque parati 44
& confirmati estote: quia in ea ho-
ra quâ non putatis, Filius hominis
veniet.

CXVII. Parabola servi fidelis & prudentis.

Quisnam est servus fidelis & pru- 45
dens, quem dominus ejus domui
suæ præfecit, ut in tempore necessa-
ria illis det? Beatus ille servus, cu- 46
jus dominus veniens invenerit eum
sic fecisse. Equidem vobis dico, quòd 47
eum super omnia quæ habet constitu-
et. Sin autem servus ille in animo 48
suo dixerit, Dominus meus in ve-
niendo moram trahet. Et inceperit 49
conservos suos cædere & cruciare:
& cum ebriis comederit & biberit.

Versio VULGATA LATINA.

39 Et non cognoverunt donec venit diluvium, & tulit omnes: ita erit & adventus
40 Filii hominis. Tunc duo erunt in agro: unus assumetur, & unus relinquetur.
41 Duæ molentes in mola: una assumetur, & una relinquetur. Vigilate ergò, quia
42 nescitis quâ horâ Dominus vester venturus sit. Illud autem scitote, quoniam si
43 sciret pater familiâs quâ horâ fur venturus esset, vigilaret utique, & non sineret
44 perfodi domum suam. Ideò & vos estote parati: quia quâ nescitis horâ Filius ho-
45 minis venturus est. Quis, putas, est fidelis servus, & prudens, quem constituit
46 dominus suus super familiam suam, ut det illis cibum in tempore? Beatus ille
47 servus, quem cùm venerit dominus ejus, invenerit sic facientem. Amen dico vo-
48 vis; Quoniam super omnia bona sua constituet eum. Si autem dixerit malus ser-
vus ille in corde suo; Moram facit dominus meus venire: Et cœperit percutere 49
conservos suos, manducet autem & bibat cum ebriosis: Veniet dominus servi il- 50
lius in die quâ non sperat, & horâ quâ ignorat: Et dividet eum, partémque 51
ejus ponet cum hypocritis: illic erit fletus, & stridor dentium.

CAP. XXV.

Tunc simile erit regnum cœlorum decem virginibus: quæ accipientes lampa- 1
des suas, exierunt obviàm sponso & sponsæ. Quinque autem ex eis erant fatuæ, 2
& quinque prudentes: Sed quinque fatuæ, acceptis lampadibus, non sumpse- 3
runt oleum secum:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 * ولم يعلموا حتى جاء الطوفان وغرق جميعهم كذلك يكون في مجي ابن الانسان * حينئذ
40 يكون اثنان في الحقل يوخذ الواحد ويترك الاخر * واثنتان تطحنان على رحى يوخذ 41
42 الواحدة ويترك الاخرى * فاسهروا فانكم لا تعلمون في اية ساعة ياتي ربكم * وهذا اعلموه
43
44 انه لو علم رب البيت في اية ساعة ياتي السارق لسهر ولم يدع بيته ينقب * كذلك انتم
ايضا كونوا مستعدين فان ابن الانسان ياتي في ساعة لا تعرفونها * الفصل الثمانون *

45 * من ترى هو العبد الامين الحكيم الذي يقيمه سيده على عبيده ليعطيهم طعامهم في
46 حينه * طوبى لذلك العبد الذي ياتي سيده فيجده يعمل هكذا * امين اقول لكم انه
47
48 يقيمه على جميع ماله * فان قال ذلك العبد السو في قلبه ان سيدي يبطي * فيبداء يضرب
49 اصحابه العبيد وياكل ويشرب مع السكرين * فياتي سيد ذلك العبد في يوم لا يظنه وساعة
50
51 لا يعرفها * فيشقه من وسطه ويجعل نصيبه مع المرايين حيث البكاء وصرير الاسنان *
* الفصل الحادي والثمانون *

1 * حينئذ تشبه ملكوت السموات عشر العذارى اللواتي اخذن مصابيحهن وخرجن للقاء
2 العروس * خمس منهن كن جاهلات وخمس حكيمات * اما الجاهلات فاخذن مصابيحهن
3 ولم ياخذن معهن زيتا *

Neque cognoverunt donec venisset diluvium, & submersisset omnes: ita erit in adventu filii hominis. Tunc erunt duo in agro: assumetur unus, & relinquetur alter. Et duæ molent ad molam candem: assumetur una & relinquetur altera: Vigilate ergò, quia non scitis quâ horâ veniet Dominus vester. Hoc autem scitote, quòd si sciret paterfamiliâs quâ horâ venturus est fur, vigilaret, & non sineret domum suam rapi. Sic vos estote etiam parati: quia filius hominis veniet horâ, quam ignoratis. 39 40 41 42 43 44

Sectio octuagesima.

Quis fortassis est servus fidelis prudens, quem constituit dominus ejus super servos suos, ut det illis cibum eorum in tempore suo? Beatus ille servus, quem veniens dominus ejus inveniet facientem sic. Amen dico vobis, Quia constituet eum super omnia bona sua. Verùm si dixerit ille servus malus in corde suo, Dominus meus morabitur: Cæperitque percutere sodales suos conservos, & manducare ac bibere cum ebriosis: Veniet dominus illius servi in die quâ non putat, & horâ quam ignorat: Et secabit eum medium, & assignabit sortem ejus cum hypocritis, ubi erit fletus & stridor dentium. 45 46 47 48 49 50 51

Sectio octuagesima prima.

CAP. XXV.

Tunc simile erit regnum cœlorum decem virginibus, quæ acceperunt lampades suas, & exierunt in occursum sponso. Quinque ex eis erant insipientes, & quinque prudentes. Et verò insipientes acceperunt lampades suas, & non acceperunt secum oleum: 1 2 3

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 ወሊያእምሩ ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ መጽአ ፡ ማየ ፡ አይኅ ፡ ወአጥፍአ ፡ ኵሎ ፡ ከማሁኬ ፡ ይከውን ፡
40 መጽአቱ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡፡ አሜሃ ፡ ክልኤቱ ፡ ይሄልው ፡ ውስተ ፡ ገራ
41 ህት ፡ አሐደ ፡ ይነሥኡ ፡ ወካልአ ፡ ይኅድጉ ፡፡ ወክልኤቲ ፡ ይሐርጻ ፡ በአሐዱ ፡ ማሕረጽ ፡
42 ለአሐተ ፡ ይነሥኡ ፡ ወካልእታ ፡ ይኅድጉ ፡፡ ወክልኤ ፡ ይሰክቡ ፡ ውስተ ፡ አሐዱ ፡ ዓራት ፡ አ
43 ሐደ ፡ ይነሥኡ ፡ ወአሐደ ፡ የኅድጉ ፡፡ ትጋሁ ፡ እንከ ፡ እስመ ፡ ኢተአምሩ ፡ ዕለ
44 ተ ፡ ወጊዜሁ ፡ አመ ፡ ይመጽእ ፡ እግዚእክሙ ፡፡ ወዘንተ ፡ ባሕቱ ፡ ለአምሩ ፡ ሶበ ፡
የአምርሁ ፡ በዕለ ፡ ቤት ፡ ጊዜ ፡ ይመጽእ ፡ ሰራቂ ፡ እምተግሀ ፡ ወአመ ፡ ኢኅደገ ፡ ይክረ ፡
45 ቤቱ ፡፡ ወበእንተዝ ፡ ለንትሙኒ ፡ ድልዋኒክሙ ፡ ሀለዉ ፡ እስመ ፡ በጊዜ ፡ ኢታአምሩ ፡
ሰዐት ፡ ይመጽእ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡፡

በኃሙስ ፡ ሰንበተ ፡፡

46 መኑ ፡ እንጋ ፡ ውእቱ ፡ ገብር ፡ ማእመን ፡ ወጠቢብ ፡ ዘይሠይሞ ፡ እግዚኡ ፡ ውስተ ፡ ቤቱ ፡ ከመ ፡
47 የሀቦሙ ፡ ሲሳዮሙ ፡ በጊዜሁ ፡፡ ብፁዕ ፡ ውእቱ ፡ ገብር ፡ ዘመጺኦ ፡ እግዚኡ ፡ ይረክቦ ፡
48 እንዘ ፡ ዘንተ ፡ ይገብር ፡፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ ደበ ፡ ኵሉ ፡ ንዋዩ ፡ ይሠይሞ ፡
49 እግዚኡ ፡፡ ወእመሰ ፡ ይቤ ፡ ውእቱ ፡ ገብር ፡ እኩይ ፡ በልቡ ፡ ይጐንዲ ፡ ለኢዋ ፡ እግ
50 ዚእየ ፡፡ ወይዘብጥ ፡ ቢጾ ፡ ደቂ ፡ ወአዋልደ ፡ ወአግብርተ ፡ እግዚኡ ፡ ወይበልዕ ፡ ወይ
51 ሰቲ ፡ ምስለ ፡ ሰካርያን ፡፡ ወይመጽእ ፡ እግዚኡ ፡ ለውእቱ ፡ ገብር ፡ በጊዜ ፡ ኢያእመረ ፡
52 ወዕለተ ፡ ኢተሐለዘበ ፡፡ ወይኴንኖ ፡ ወያገብእ ፡ መክፈልቶ ፡ ወይመትሮ ፡ ወይሠይሞ ፡ ም
ስለ ፡ መድልዋን ፡ ውስተ ፡ በካይ ፡ ወሐቂየ ፡ ሰነን ፡፡

በእንተ ፡ ዓሠሩ ፡ ደናግል ፡፡

1 አሜሃ ፡ ይእተ ፡ አሚረ ፡ ትመስል ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ዓሠሩ ፡ ደናግል ፡ እለ ፡ ነሥኣ ፡ መ
2 ኃትዊሆን ፡ ወወፅኣ ፡ ወሖራ ፡ ይትቀበልዎ ፡ ለመርዓዊ ፡፡ ወኃምስቱ ፡ እምኔሆን ፡ አብዳት ፡ እማንቱ ፡
3 ወኃምስቱ ፡ ጠቢባት ፡፡ ወአብዳትሰ ፡ ነሢኦን ፡ መኃትዊሆን ፡ ኢነሥኣ ፡ ቅብአ ፡ ምስሌሆን ፡፡

Et non cognoscebant usque dum venisset aqua diluvii, & delevisset omnes: sic igitur erit adventus filii hominis. Tunc duo erunt in agro; unum accipient, & alterum relinquent. Et duæ molent in uno pistrino; unam accipient, & alteram relinquent. Duo decumbent in uno lecto; unum accipient, & alterum relinqueat. Vigilate igitur, quia nescitis diem & tempus quando veniet dominus vester. Et hoc tantùm scitote, si sciret dominus domûs tempus adventui furis, tunc vigilaret; & non sineret perfodi domum ejus. Et propterea vos paratos vos estote, quia in tempore cujus horam nescitis veniet Filius hominis. 39 40 41 42 43 44 45

Sabbato quinto.

Quis igitur est servus fidelis, & prudens, quem posuit dominus ejus in domo ejus, ut daret iis alimentum in tempore? Beatus est servus quem quum venerit Dominus ejus invenerit eum hoc facientem. Amen dico vobis, quòd super omnes suas facultates ponet eum dominus ejus. Et si dixerit iste servus malus in corde suo, Moram facit venire dominus meus: Et verberaverit socios ejus, filios & filias & servos domini ejus; & ederit & biberit cum ebriis: Et veniet Dominus illius servi in tempore quod non cognovit, & die non cogitatâ, Et condemnabit eum, & tradet portionem suam: & scindet eum, & collocabit eum cum hypocritis in fletu, & stridore dentium. 46 47 48 49 50 51 52

CAP. XXV.

De decem virginibus.

Tunc istâ horâ simile erit regnum cœlorum decem virginibus, quæ acceperunt lampades suas; & exierunt, & abierunt in occursum sponsi. Et quinque ex istis fatuæ erant, & quinque prudentes. Et fatuæ accipientes lampades suas, non ceperunt oleum secum. 1 2 3

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

50 * خداوند ان بنده بیاید بروزی که نه اندیشیده باشد • ودر ساعتی که ندانسته
51 بود • * اورا از خود جدا کند • وبهره او با منافقان بسازد • * آنجا باشد گریستن •
ودندانها برهم ساویدنی

صد هفتاده مثل ده دختر بکر

1 * انگه ملکوت آسمان مانند شود بده دختر دوشیزه که چراغهاء خودرا ستده باشند •
2 ودر استقبال داماد وعروس بدر آمدند • * پنج از ایشان زیرک ودانا بودند • وپنج دیگر
3 جاهل ونادان بودند • * ان جاهلان چراغها با خود ستدند • وروغن با خود نبردند •

Dominus illius servi veniet in die quâ non putavit, & in hora quâ nescivit. Et eum à se separabit, ac partem ei assignabit cum hypocritis: illic erit fletus & dentium collisio. 50 51

CXVIII. Parabola decem virginum.

CAP. XXV.

Tunc regnum cælorum simile fiet decem puellis virginibus, quæ lampades suas sumpserunt & in occursum sponsi & sponsæ exierunt. Quinque ex illis sapientes & prudentes erant, & quinque reliquæ fatuæ & insipientes erant. Illæ fatuæ lampades secum acceperunt, & oleum secum non tulerunt. 1 2 3

Verùm prudentes acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus
4 Αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων
suis. *Tardante* autem sponso, dormitaverunt omnes, & dormierunt.
5 αὐτῶν. Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι, καὶ ἐκάθευδον.
Mediâ autem nocte, clamor factus est; Ecce sponsus venit: exite
6 Μέσης δὲ νυκτὸς, κραυγὴ γέγονεν, Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται· † ἐξέρχεσθε
in occursum ejus. Tunc surrexerunt omnes virgines illæ, & orna-
7 εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσ-
verunt lampades suas. *At* fatuæ sapientibus dixerunt; Date
8 μησαν τὰς λαμπάδας (α) αὐτῶν. Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον, Δότε
nobis de oleo vestro, quia lampades nostræ extinguuntur. Respon-
9 (β) ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. Ἀπεκρί-
derunt *autem* prudentes, dicentes; Ne fortè non sufficiat nobis, & vobis: i-
θησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι, Μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ἡμῖν, καὶ ὑμῖν· (γ) πο-
te *autem* potiùs ad vendentes, & emite vobisipsis. *Abeun-*
10 ρεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. Ἀπερχο-
tibus autem *illis* *mercari*, venit sponsus, & *expeditæ* intraverunt cum
μένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ (δ) αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ'
eo ad nuptias, & clausa est janua. *Posteriùs* verò veniunt & reliquæ
11 αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. Ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ
virgines, dicentes; Domine, Domine, aperi nobis. Ille *verò* respondens, ait;
12 παρθένοι, λέγουσαι, Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν,
Amen dico vobis, *Non novi* vos. Vigilate itaque: quia nescitis
13 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε
diem neque horam, *in qua Filius hominis venit.* Sic-
Ξ' τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν (ε) ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. Ὥσ- 14
σξθ ut enim homo peregrè proficiscens, vocavit *proprios* servos, & tradidit
β περ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν, ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν
σο illis *substantias suas:* Et *huic quidem* dedit quinque talenta, *illi*
ε αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα (ζ) αὐτοῦ· Καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ 15
autem duo, *illi* verò unum: unicuique secundùm propriam *facultatem*: & *peregrè* pro-
δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν· ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδή-
fectus est statim. *Profectus* autem quinque talenta *accipiens*, opera-
μησεν εὐθέως. Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, εἰργά- 16
tus est in eis, & *fecit* alia quinque *talenta*. Similiter
σατο ἐν αὐτοῖς, (η) καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα. (θ) Ὡσαύτως 17
& qui duo, lucratus est *&* *ipse* alia duo. *Verùm* unum *accipiens*
καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο. Ὁ δὲ τὸ (ι) ἓν λαβὼν, 18
abiens fodit in *terra*, & abscondit pecuniam domini sui. Post
ἀπελθὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ (κ) ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ 19
verò *tempus* multum venit dominus servorum illorum, & *confert* cum eis
δὲ χρόνον πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν
rationem. Et accedens quinque talenta *accipiens*, *attulit*
λόγον. (λ) Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν 20
alia quinque talenta, dicens; Domine, quinque talenta mihi tradidisti: ecce
ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε
alia quinque *talenta* lucratus sum super *illis*.
ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

† Hîc incipit MS. A. . ξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. (α) ἑαυτῶν. (β) ἡμῖν ἔλαιον ἐκ τοῦ (γ) πορεύεσθαι μᾶλλον (δ) αἱ ἕτοιμαι (ε) ὥραν. Ὥσπερ γὰρ (ζ) αὐτῶν· (η) καὶ ἐκέρδησεν ἄλλα (θ) Ὡσαύτως δὲ καὶ (ι) ἓν τάλαντον λαβὼν, (κ) ἔκρυψεν (λ) Προσελθὼν δὲ ὁ τὰ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܗܢܝܢ ܕܝܢ ܚܟܝܡܬܐ܂ ܢܣܒ ܡܫܚܐ ܒܡܐܢܐ ܥܡ ܠܡܦܐܕܝܗܝܢ܂ * ܟܕ ܐܘܚܪ ܕܝܢ
5 ܚܬܢܐ܂ ܢܡ ܟܠܗܝܢ ܘܕܡܟ܂ * ܒܦܠܓܗ ܕܠܠܝܐ ܗܘܬ ܩܥܬܐ܂ ܗܐ ܚܬܢܐ ܐܬܐ܂ 6
ܦܘܩܘ ܠܐܘܪܥܗ܂ * ܗܝܕܝܢ ܩܡ ܟܠܗܝܢ ܒܬܘܠܬܐ ܗܠܝܢ ܘܬܩܢ ܠܡܦܐܕܝܗܝܢ܂ * ܐܡܪܝܢ ܕܝܢ 7 8
ܗܢܝܢ ܣܟܠܬܐ ܠܚܟܝܡܬܐ܂ ܗܒܝܢ ܠܢ ܡܢ ܡܫܚܟܝܢ܂ ܕܗܐ ܕܥܟܝܢ ܠܗܝܢ ܠܡܦܐܕܝܢ܂
* ܥܢܝ ܗܢܝܢ ܚܟܝܡܬܐ ܘܐܡܪܢ܂ ܕܠܡܐ ܠܐ ܢܣܦܩ ܠܢ ܘܠܟܝܢ܂ ܐܙܠܝܢ ܠܘܬ ܐܝܠܝܢ 9
ܕܡܙܒܢܝܢ ܘܙܒܢܝܢ ܠܟܝܢ܂ * ܘܟܕ ܐܙܠ ܠܡܙܒܢ܂ ܐܬܐ ܚܬܢܐ܂ ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܛܝܒܢ ܗܘܝ 10
ܥܠ ܥܡܗ ܠܒܝܬ ܡܫܬܘܬܐ܂ ܘܐܬܬܚܕ ܬܪܥܐ܂ * ܚܪܬܐ ܕܝܢ ܐܬܝ ܐܦ ܗܢܝܢ ܒܬܘܠܬܐ 11
ܐܚܪܢܝܬܐ܂ ܘܐܡܪܢ܂ ܡܪܢ ܡܪܢ ܦܬܚ ܠܢ܂ ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܝܢ܂ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ 12
ܠܟܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܟܝܢ܂ * ܐܬܬܥܝܪܘ ܗܟܝܠ܂ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܫܥܬܐ ܗܝ ܘܠܐ ܝܘܡܐ܂ 13
* ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܟܗܢܐ * ܣܘ *
* ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܓܝܪ ܕܢܦܩ܂ ܩܪܐ ܠܥܒܕܘܗܝ܂ ܘܐܫܠܡ ܠܗܘܢ ܩܢܝܢܗ܂ * ܐܝܬ ܕܝܗܒ 14
15 ܠܗ ܚܡܫ ܟܟܪܝܢ܂ ܘܐܝܬ ܕܬܪܬܝܢ܂ ܘܐܝܬ ܕܚܕܐ܂ ܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܚܝܠܗ ܘܢܦܩ ܡܚܕܐ܂
* ܐܙܠ ܕܝܢ ܗܘ ܕܢܣܒ ܚܡܫ ܟܟܪܝܢ܂ ܐܬܬܓܪ ܒܗܝܢ ܘܝܬܪ ܚܡܫ ܐܚܪܢܝܢ܂ * ܘܗܟܘܬ 16
17 ܗܘ ܕܬܪܬܝܢ܂ ܐܬܬܓܪ ܬܪܬܝܢ ܐܚܪܢܝܢ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܕܢܣܒ ܚܕܐ܂ ܐܙܠ ܚܦܪ ܒܐܪܥܐ ܘܛܫܝ 18
ܟܣܦܐ ܕܡܪܗ܂ * ܒܬܪ ܕܝܢ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܐܬܐ ܡܪܗܘܢ ܕܥܒܕܐ ܗܢܘܢ܂ ܘܢܣܒ ܡܢܗܘܢ 19
ܚܘܫܒܢܐ܂ * ܘܩܪܒ ܗܘ ܕܢܣܒ ܗܘܐ ܚܡܫ ܟܟܪܝܢ܂ ܘܩܪܒ ܚܡܫ ܐܚܪܢܝܢ܂ ܘܐܡܪ܂ 20
ܡܪܝ ܚܡܫ ܟܟܪܝܢ ܐܫܠܡܬ ܠܝ܂ ܗܐ ܚܡܫ ܐܚܪܢܝܢ ܐܬܬܓܪܬ ܒܗܘܢ܂

Illæ verò sapientes sumpserant oleum in va- 4
sis cum lampadibus suis. Quum autem tar- 5
daret Sponsus, dormitârunt omnes, atque
dormierunt. Et mediâ nocte factus est cla- 6
mor, Ecce Sponsus venit, exite in occursum
ejus. Tunc surrexerunt omnes illæ virgi- 7
nes, & præparârunt lampades suas. Dixe- 8
runt autem illæ fatuæ sapientibus, Date no-
bis ex oleo vestro, ecce enim lampades no-
stræ extinctæ sunt. Responderunt ex sapientes 9
& dicunt; Ne fortè non sufficiat nobis & vo-
bis, ite potiùs ad eos qui venundant, & emite
vobis. Quũ autẽ proficiscerentur emptũ, ve- 10
nit Sponsus: & hæ quæ paratæ erant, introie-
runt cum eo in domum nuptiarum, clausa-
que est janua. Postremò verò venerunt & 11
illæ virgines aliæ, dicentes; Domine noster,
Domine noster, aperi nobis. Is verò respon- 12
dit, & ait eis; Amen dico vobis, Non novi
vos. Vigilate ergò, quia nescitis diem il- 13
lum neque horam.

Dominica Sacerdotum. 66.

Sicut enim vir qui peregrè profectus est, vo- 14
cavit famulos suos, & tradidit eis possessio-
nem suam: Et uni quidem dedit quinque 15
talenta, alii autem duo, alii denique unum;
unicuique secundùm facultatem ipsius; &
peregrè profectus est illicò. Profectus au- 16
tem ille qui quinque talenta acceperat, nego-
tiatus est ex eis, & lucratus est quinque alia.
Et itidem is qui duo, negotiando lucratus 17
est duo alia. Is autem qui acceperat unum, 18
profectus fodit in terram, & abdidit argen-
tum domini sui. Post tempus autem mul- 19
tum, venit dominus servorum illorum, &
recepit ab eis rationem. Et accessit is qui 20
acceperat quinque talenta, obtulitque quin-
que alia, & ait; Domine mi, quinque talen-
ta dedisti mihi: ecce quinque alia negotian-
do lucratus sum præter illa.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 5 * وانان که دانا بودند چراغ وروغن باهم بر گرفتند * وبا خود بردند * * چون داماد
6 دير کشيد همگنان در خواب رفتند وخفتند * در نيم شب نعره بر آمد که اينك
7 داماد مي آيد * باستقبال او بدر رويد * انگه اين دختران † بکر برخاستند وچراغهاء
8 خود را ساختند * جاهلان بدانايان گفتند از روغن شما بما بدهيد براي انك چراغهاء
9 ما خفت * دانايان جواب دادند وگفتند * نبادا که اين روغن مارا وشمارا بس نباشد *
10 ليکن باز گرديد واز پيش روغن فروشان * براي خود بخريد * * چون ايشان رفتند
که بخرند داماد آمد * وانيان اماده وحاضر بودند * با داماد در مجلس عروسي در
11 رفتند * ودر بسته شد * * آن پنج ديگر بستر آمدند * وگفتند خداوند ما
12 خداوند ما در براي ما بگشاي * * او بديشان جواب داد وگفت راست بشما بگويم *
13 از درمن برويد که شما را نمي شناسم * * اکنون بيدار باشيد * سبب انك ان
روز را وان ساعت را نمي دانيد *

Illæ verò quæ prudentes erant, lampades & oleum simul sumpserunt, & secum tulerunt. 4 *Quum sponsus moram traheret, omnes cubitum iverant & dormiverunt.* 5 *Mediâ nocte clamor oriebatur, quòd ecce sponsus venit, obviàm eius ite.* 6 *Tunc virgines illæ surrexerunt & lampades suas aptaverunt.* 7 *Fatuæ prudentibus dixerunt, De oleo vestro nobis date, quia lampades nostræ extinguuntur.* 8 *Prudentes responderunt, et dixerunt;* 9 *Nequaquam, ne hoc oleum nobis & vobis sat non sit: sed revertimini, & ab elæopolis vobis emite.* 10 *Cùm illi abiissent, ut emerent, sponsus venit, & illæ quæ paratæ & in promptu erant, cum sponso in triclinium nuptiale intraverunt, & janua clausa est.* 11 *Quinque istæ alteræ posteà venerunt, & dixerunt; Domine noster, Domine noster, ostium nobis aperi.* 12 *Ipse illis responsum dedit, & dixit; Verè que vobis dico, Ab ostio meo abite, quia vos non novi.* 13 *Vigiles itaque estote, ea de causa quòd illum diem & illam horam ignoratis.*

Versio VULGATA LATINA.

4
5 Prudentes verò acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. Moram autem
6 faciente sponso, dormitaverunt omnes & dormierunt. Mediâ autem nocte cla-
7 mor factus est; Ecce sponsus venit, exite obviàm ei. Tunc surrexerunt omnes
8 virgines illæ, & ornaverunt lampades suas. Fatuæ autem sapientibus dixerunt;
9 Date nobis de oleo vestro: quia lampades nostræ extinguuntur. Responderunt
prudentes, dicentes; Ne fortè non sufficiat nobis & vobis, ite potiùs ad ven-
10 dentes, & emite vobis. Dum autem irent emere, venit sponsus: & quæ pa-
11 ratæ erant, intraverunt cum eo ad nuptias, & clausa est janua. Novissimè ve-
12 rò veniunt & reliquæ virgines, dicentes; Domine, Domine, aperi nobis. At
13 ille respondens ait; Amen dico vobis, Nescio vos. Vigilate itaque, quia nescitis
diem neque horam. Sicut enim homo peregrè proficiscens, vocavit servos suos, 14
& tradidit illis bona sua. Et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii 15
verò unum, unicuique secundùm propriam virtutem, & profectus est statim. Abiit 16
autem qui quinque talenta acceperat, & operatus est in eis, & lucratus est alia
quinque. Similiter & qui duo acceperat, lucratus est alia duo. Qui autem 17
unum acceperat, abiens fodit in terram, & abscondit pecuniam domini sui. Post 18
multum verò temporis venit dominus servorum illorum, & posuit rationem cum 19
eis. Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, 20
dicens; Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucra-
tus sum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 5 وأما الحكيمات فاخذن زيتا في اناء مع مصابيحهن * فلما ابطأ العروس نعسن كلهن ونمن *
6 ولما انتصف الليل كان صوتا قايلا ها العروس فمن اخرجن للقايه * حينيذ قمن جميع
7 تلك العذاري وزين مصابيحهن * فقالت الجاهلات للحكيمات اعطينا من زيتكن لئلا
8 ينطفي مصابيحنا * فاجبن الحكيمات قايلات ليس ما يكفينا واياكن * لكن اذهبن اخري
9 الي الباعة وابتعن لكن * فلما ذهبن ليبتعن جاء العروس ودخلن معه المستعدات الي
10 11 العرس واغلق الباب * واخيرا جين بقية العذاري قايلات ربنا ربنا افتح لنا * فاجابهن قايلا
12 امين اقول لكن اني لا اعرفكن * فاسهروا فانكم لا تعرفون اليوم ولا الساعة *
13
الفصل الثاني والثمانون *
14 كمثل انسان اراد السفر فدعا عبيده *
15 واعطاهم ماله * فواحد اعطاه خمس وزنات * واخر وزنتين * واخر وزنة * كل منهم علي قدر قوته
16 17 وسافر للوقت * فمضي الذي اخذ خمس الوزنات فتجر فيها وربح خمس وزنات اخر * وهكذا
18 الذي اخذ الوزنتين ربح وزنتين اخريين * فاما الذي اخذ الوزنة فمضي وحفر في الارض
19 20 ودفن فضة سيده * ثم بعد زمان كبير جاء سيد اوليك العبيد فحاسبهم * فجاء الذي اخذ
خمس الوزنات فاعطي خمس وزنات اخر * قايلا يا رب خمس وزنات اعطيتني وها خمس وزنات
اخر ربحتها *

At verò prudentes acceperunt oleum in 4
vase cum lampadibus suis. Cùm autem 5
tardâsset sponsus, dormitaverunt omnes,
& dormierunt. Et dimidiata quum 6
esset nox, facta est vox, dicens; Ecce
sponsus, surgite, exite in occursum
ejus. Tunc surrexerunt omnes illæ vir- 7
gines, & ornaverunt lampades suas.
Dixerunt autem insipientes prudentibus; 8
Date nobis de oleo vestro, ut ne extin-
guantur lampades nostræ. Responderunt 9
prudentes, dicentes; Non est quod suf-
ficiat nobis & vobis: sed ite potiùs ad
vendentes, & emite vobis. Cùm autem 10
issent emere, venit sponsus: & intra-
verunt cum ipso quæ paratæ erant ad
nuptias, & clausa est janua. Et postre- 11
mò venerunt reliquæ virgines, dicentes;
Domine noster, Domine noster, aperi no-
bis. Respondit eis, dicens; Amen dico 12
vobis, Quia nescio vos. Vigilate igitur, 13
quia non scitis diem, neque horam.

Sectio octuagesima secunda.

Sicut homo qui voluit iter facere, voca- 14
vitque servos suos, & dedit eis bona sua.
Et quidem uni dedit quinque talenta, 15
& alii duo talenta, & alii talentum,
unicuique ex eis juxta mensuram viri-
um suarum: & profectus est statim.
Abiit autem qui acceperat quinque ta- 16
lenta, & negotiatus est iis: & lucratus
est quinque talenta alia. Et similiter 17
qui acceperat talenta duo, lucratus est
talenta duo alia. At qui acceperat ta- 18
lentum, abiit & fodit in terram, & se-
pelivit argentum domini sui. Tandem 19
post tempus ingens venit dominus illo-
rum servorum, & posuit rationem cum
eis. Venit ergò qui acceperat quinque 20
talenta, & dedit quinque talenta alia,
dicens; O domine, quinque talenta de-
disti mihi, & ecce quinque talenta alia
quæ lucratus sum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 5 ወጠባባትሰ፡ ነሥእ፡ ቅብአ፡ ምስሌሆን፡፡ በገማዕይሆን፡ ምስለ፡ መኅትዊሆን፡፡ ወጕንደዮ፡
6 መርዓዊ፡ ደቀሰ፡ ወኖማ፡ ኵሎን፡፡ ወመንፈቀ፡ ሌሊት፡ ከዊኖ፡ ውውዓ፡ ኮነ፡ መጽአ፡ መርዓዊ፡
ወቦአ፡ ወይቤሉ፡ ናሁ፡ መርዓዊ፡ መጽአ፡ ፃኡ፡ ተቀበሉ፡ ወወፅኡ፡ ውስተ፡ ቅበላሁ፡ ወእም
7 ዝ፡ ነቅሃ፡ እማንቱ፡ ደናግል፡፡ ወተንሥኣ፡ ኵሎን፡ እልኩ፡ ደናግል፡ ወአሠነያ፡ መኅትዊሆን፡
8 ኵሎን፡፡ ወይቤላሆን፡ እልኩ፡ አብደት፡ ለጠባባት፡ ሀባነ፡ እምቅብእክን፡ እስመ፡ ጠፍአ
9 ነ፡ማኅቶትነ፡፡ ወአውሥእሆን፡ ጠበባት፡ ወይቤላሆን፡ እምቦ፡ እስመ፡ ከመ፡ ኢይአክል፡ ለነ፡
10 ወለክን፡ሑራ፡ ተሣየጣ፡ በኀበ፡ እለ፡ ይሠይጡ፡ ወተሣየጣ፡ ለክን፡፡ ወሐዊሮን፡ ይሣየጣ፡ በ
ወለክን፡ሑራ፡ ተሣየጣ፡ በኀበ፡ እለ፡ ይሠይጡ፡ ወተሣየጣ፡ ለክን፡፡ ወሐዊሮን፡ ይሣየጣ፡ በ
11 ጽሐ፡ መርዓዊ፡ ወቦአ፡ ምስሌሁ፡ እለ፡ ድልዋት፡ ውስተ፡ ከብካብ፡ ወተዐጽወ፡ ኆኅት፡፡ ወ
12 እምዝ፡ ድኅረ፡ መጽአ፡ እልኩቱ፡ ደናግል፡ ወይብላ፡ እግዚኦ፡ እግዚኦ፡ አርኅወነ፡፡ ወአ
ውሥኦን፡ ወይቤ፡ አሜን፡ እብለክን፡ ከመ፡ ኢያአምረክን፡ ስእንክን፡ ምስሌየ፡ ተጊሀ፡
13 ወምክሴየ፡ ሌሊተ፡፡ ትግሁኬ፡ እንከ፡ እስመ፡ ኢታአምሩ፡ ዕለቶ፡ ወጊዜሁ፡ ለስዓት፡፡

በእንተ፡ እለ፡ ነሥኡ፡ መክልየ፡ ብሩር፡፡

14 እስመ፡ ከመ፡ ብእሲ፡ ዘደናግድ፡ ወጸውዐ፡ አግብርቲሁ፡ ወወሀቦሙ፡ ንዋዮ፡ ይትገበሩ፡፡ ወቦ፡
15 ለዘ፡ ወሀበ፡ ኃምስተ፡ መክሊተ፡ ወቦ፡ ለዘ፡ ወሀበ፡ ክልኤ፡ ወቦ፡ ለዘ፡ ወሀበ፡ አሐደ፡ ለለ፡ አሐ
16 ዱ፡ መክሊተ፡ በከመ፡ ኣምጠነ፡ ኃይሎሙ፡ ይክሉ፡ ወሀበ፡ ወነገደ፡ በጊዜሃ፡፡ ወሖረ፡ ዕቤሃ፡
17 ዝኩ፡ ዘነሥአ፡ ኃምስተ፡ መክሊተ፡ ወተገበረ፡ ቦቱ፡ ወረብሐ፡ ካልአተ፡ ኃምስ፡ መክሊተ፡፡ ወከ
18 ማሁ፡ ዘሂ፡ ክልኤቲ፡ መክሊተ፡ ነሥአ፡ ረብሐ፡ ክልኤተ፡ ካልአተ፡ መክሊተ፡፡ ወዘአሐቲሰ፡
19 መክሊተ፡ ነሥአ፡ ኀሊፎ፡ ወሖረ፡ ወከረየ፡ ምድረ፡ ወደፈነ፡ ወርቀ፡ እግዚኡ፡፡ ወጕንደዮ፡ እምድ
ኅረ፡ብዙኅ፡ መዋዕል፡ አተወ፡ እግዚኦሙ፡ ለእሙንቱ፡ አግብርት፡ ወኣኀዘ፡ ወተሐስቦሙ፡ ምስሌሆ
20 ሙ፡፡ ወመጽአ፡ ወቀርበ፡ ዘኃምስ፡ መክልየ፡ ነሥአ፡ ወአምጽአ፡ ካልአተ፡ ዓሠርተ፡ ወክልኤተ፡
ምስለ፡ ርባሑ፡፡ ወይቤሎ፡ ለእግዚኡ፡ እንዘ፡ ይብል፡ እግዚኦ፡ ኃምስ፡ መክልየ፡ ወሀብከኒ፡
ወናሁ፡ ኃምስ፡ ካልአተ፡ ረበሕኩ፡፡

Et prudentes ceperunt oleum secum in vasis cum lampadibus suis. Et moram fa- 4
ciente sponso nictârunt, & dormierunt omnes. Et quum media nox esset, clamor 5
fuit, Venit sponsus, & intravit, & dicunt; Ecce sponsus venit, exite, occurrite; & 6
exierunt in occursum ejus: & tunc experrectæ sunt istæ virgines. Et surrexe- 7
runt omnes hæ virgines, & exornârunt lampades suas omnes. Et dixerunt istæ 8
virgines fatuæ prudentibus, Date nobis de oleo vestro, quoniã extinximus lam-
pades nostras. Et responderunt iis prudentes, & dicunt iis; Minimè, quia fortè 9
non sufficit nobis & vobis: ite emptum apud venditorem, & emite vobis. Et 10
quum irent emptum, venit sponsus, et intrârunt cum illo quæ paratæ erant ad
nuptias; & clausa fuit janua. Et tunc postremò venerunt reliquæ virgines, & 11
dicunt; Domine, Domine, aperi nobis. Et respondit iis, & dicit; Amen dico vobis, 12
Non cognosco vos, non potuistis mecum vigilare, & mecum pernoctare? Vigilate 13
igitur, quoniam nescitis diem, & momentum horæ.

De iis qui talenta argenti acceperunt.

Quia sicut homo qui peregrè profectus est, & vocavit servos suos, & dedit iis 14
bona negotiari. Et fuit cui dedit quinq; talenta, & fuit cui dedit duo, & fuit 15
cui dedit unum: unicunque talenta secundùm quod vires suæ poterant, dedit; &
peregrè profectus est statim. Et abiit iste qui acceperat quinq; talenta, & nego- 16
tiatus est eo accepto: & lucratus est alia quinq; talenta. Et similiter qui duo 17
talenta acceperat, lucratus est alia duo talenta. Et qui unum talentum acce- 18
perat, recessit, & abiit, & fodit terram, & occultavit aurum domini ejus.
Et moram faciendo post multos dies venit dominus illorum servorum, & in- 19
cepit conferre rationem cum iis. Et venit, & appropinquavit qui quinque 20
talenta acceperat, & attulit alia duodecim cum lucro suo, & dicit domino
suo, dicens; Domine, quinque talenta dedisti mihi, & ecce quinque alia lucra-
tus sum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد نوزده مثل مايه دار تومانها

14 همچو مردي كه احتياط كرد *
15 وبندكان خود را خواند * ومال خود را بديشان سپارد * بيكي پنج تومان داد وبه يكي دو
تومان * وبيكي يك تومان * هر كسي را بقدر خود * وسپارش قوي كرد در نكاه داشتن مال *
16 17 انك پنج تومان ستده بود بازركاني كرد پنج ديكر مكسب بر سر اورد * وانك دو تومان
18 ستده بود * او نيز ببازركاني چندانی ديكر سود كرد * ولي انك يك تومان ستده بود
19 رفت در زمين دفن كرد * بعد از روزكار بسيار * خداوند بندكان آمد وحساب از ايشان
20 طلبيد * انك پنج تومان ستده بود در پيش آمد * وپنج ديكر بخداوند سود نمود *

CXIX. Parabola de sortitione minarum.

Sicut homo qui iter facturus servos 14
suos vocavit, & substantiam suam
illis tradidit. Uni quinque minas 15
dedit, & alii duas minas, & alii
unam minam; unicuique pro rati-
one sui: & enixè mandavit ut cu-
ram haberent pecuniæ. Ille qui quinq; 16
minas acceperat, mercaturam exer-
cuit, & alias quinque ad sortem al-
lucratus est. Et qui duas minas 17
acceperat, ipse etiam mercaturâ to-
tidem alias lucratus est. Qui au- 18
tem unam minam acceperat, abiens
in terram defodit. Post multum tem- 19
poris dominus servorum horum ve-
nit, & rationem ab illis poposcit.
Ille qui quinque minas acceperat, 20
accessit, & quinque alias domino
lucrifactas exhibuit.

Ait verò illi dominus ejus; Benè, serve bone & fidelis, super pauca fuisti fidelis,
21 Ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός,
super multa te constituam: *ingredere* in gaudium domini tui. *Accedens* autem
22 ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ
& qui duo talenta *accipiens, dixit*; Domine, duo talenta mihi tradidisti: ecce
καὶ ὁ τὰ δύο (μ) τάλαντα λαβών, εἶπε, Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε
alia duo *talenta* lucratus sum *super illis*. Ait illi dominus ejus; *Benè*, serve
23 ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ᾽ αὐτοῖς. Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε
bone & fidelis, super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: *ingredere* in
ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς
gaudium domini tui. Accedens autem & unum talentum *sumens*, ait;
24 τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφώς, εἶπε,
Domine, scio *te* quia durus es homo, *metens* ubi non seminâsti, & *congregans*
Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων
unde non sparsisti: Et *timore perculsus abiens*, abscondi talentum tuum in
25 ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· Καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν
terra: ecce habes tuum. Respondens autem dominus ejus, dixit ei;
26 τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ,
Male serve & piger, sciebas quia meto ubi non *seminavi*, & congrego *unde* non
(ν) Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ
sparsi. Oportuit ergò te *jacere argentum meum mensariis*, & veni-
27 διεσκόρπισα. Ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις, (ξ) καὶ ἐλ-

ens ego recepissem utique meum cum usura. Tollite itaque ab eo talentum,
σοα — θὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. Ἄρατε οὖν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ τάλαντον, 28
β & date *habenti* decem talenta. *Nam* habenti omni dabitur, & *augebitur*
καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ περισσευ- 29
σοβ *bitur*: à *verò* non *habente*, & quod habet, auferetur ab eo. Et
ε θήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ. Καὶ 30
inutilem servum ejicite in tenebras exteriores: illic erit fletus
τὸν ἀχρεῖον δοῦλον (ο) ἐκβάλλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
ΞΑ' & *fremitus* dentium. Cùm autem venerit Filius hominis in *gloria* sua, &
σογ καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ 31
ι omnes *sancti* angeli cum eo, tunc sedebit super *throno gloriæ* suæ: Et
πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ᾽ αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ· Καὶ 32
cogentur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab invicem,
συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων,
sicut pastor segregat oves ab hœdis. Et statuet quidem
ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων. Καὶ στήσει τὰ μὲν 33
oves à dextris suis, *at* hœdos à sinistris. Tunc dicet rex
πρόβατα (π) ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς 34
his qui à dextris ejus; Venite benedicti Patris mei, possidete
τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Δεῦτε οἱ (ρ) εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε
paratum vobis regnum à *fundamento* mundi.
τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

MS. A. (μ) τάλαντα, εἶπεν, (ν) Δοῦλε πονηρὲ καὶ (ξ) καὶ ἐγὼ ἐλθὼν (ο) ἐκβάλετε (π) ἐκ δεξιῶν, τὰ δὲ (ρ) ηὐλογημένοι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܗ. ܐܘܗ ܥܒܕܐ ܛܒܐ ܘܡܗܝܡܢܐ. ܥܠ ܩܠܝܠ ܗܘܝܬ ܡܗܝܡܢ. ܥܠ ܣܓܝ ܐܩܝܡܟ.
22 ܥܘܠ ܠܚܕܘܬܐ ܕܡܪܟ. * ܘܩܪܒ ܗܘ ܕܬܪܬܝܢ ܟܟܪܝܢ ܘܐܡܪ. ܡܪܝ ܬܪܬܝܢ ܟܟܪܝܢ ܝܗܒܬ ܠܝ. ܗܐ ܬܪܬܝܢ ܐܚܪܢܝܢ ܐܬܬܓܪܬ ܥܠܝܗܝܢ.
23 * ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܗ. ܐܘܗ ܥܒܕܐ ܛܒܐ ܘܡܗܝܡܢܐ. ܥܠ ܩܠܝܠ ܗܘܝܬ ܡܗܝܡܢ. ܥܠ ܣܓܝ ܐܩܝܡܟ.
24 ܥܘܠ ܠܚܕܘܬܐ ܕܡܪܟ. * ܩܪܒ ܕܝܢ ܐܦ ܗܘ ܕܢܣܒ ܗܘܐ ܟܟܪܐ ܚܕܐ ܘܐܡܪ. ܡܪܝ ܝܕܥ ܗܘܝܬ ܠܟ ܕܓܒܪܐ ܐܢܬ ܩܫܝܐ. ܘܚܨܕ ܐܢܬ ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܙܪܥܬ. ܘܟܢܫ ܐܢܬ ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܒܕܪܬ.
25 * ܘܕܚܠܬ ܘܐܙܠܬ ܛܫܝܬ ܟܟܪܟ ܒܐܪܥܐ. ܗܐ ܐܝܬ ܠܟ ܕܝܠܟ.
26 * ܥܢܐ ܡܪܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܥܒܕܐ ܒܝܫܐ ܘܚܒܢܢܐ. ܝܕܥ ܗܘܝܬ ܠܝ ܕܚܨܕ ܐܢܐ ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܙܪܥܬ. ܘܟܢܫ ܐܢܐ ܡܢ ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܒܕܪܬ.
27 * ܘܙܕܩ ܗܘܐ ܠܟ ܕܬܪܡܐ ܟܣܦܝ ܥܠ ܬܪܘܬܐ. ܘܐܢܐ ܐܬܐ ܗܘܝܬ ܘܬܒܥ ܗܘܝܬ ܕܝܠܝ ܥܡ ܪܒܝܬܗ.
28 * ܫܩܘܠܘ ܗܟܝܠ ܡܢܗ ܟܟܪܐ ܘܗܒܘܗܝ ܠܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܣܪ ܟܟܪܝܢ.
29 * ܠܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܓܝܪ ܢܬܝܗܒ ܠܗ ܘܢܬܬܘܣܦ ܠܗ. ܘܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ. ܐܦ ܗܝ ܕܐܝܬ ܠܗ ܬܫܬܩܠ ܡܢܗ.
30 * ܘܠܥܒܕܐ ܒܛܝܠܐ ܐܦܩܘ ܠܚܫܘܟܐ ܒܪܝܐ. ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ ܘܚܘܪܩ ܫܢܐ.
[illegible]
31 * ܡܐ ܕܐܬܐ ܕܝܢ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܬܫܒܘܚܬܗ ܘܟܠܗܘܢ ܡܠܐܟܘܗܝ ܩܕܝܫܐ ܥܡܗ. ܗܝܕܝܢ ܢܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ ܕܫܘܒܚܗ.
32 * ܘܢܬܟܢܫܘܢ ܩܕܡܘܗܝ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܘܢܦܪܫ ܐܢܘܢ ܚܕ ܡܢ ܚܕ. ܐܝܟ ܪܥܝܐ ܕܡܦܪܫ ܥܪܒܐ ܡܢ ܓܕܝܐ.
33 * ܘܢܩܝܡ ܥܪܒܐ ܡܢ ܝܡܝܢܗ ܘܓܕܝܐ ܡܢ ܣܡܠܗ.
34 * ܗܝܕܝܢ ܢܐܡܪ ܡܠܟܐ ܠܗܠܝܢ ܕܡܢ ܝܡܝܢܗ. ܬܘ ܒܪܝܟܘܗܝ ܕܐܒܝ. ܐܪܬܘ ܡܠܟܘܬܐ ܕܡܛܝܒܐ ܗܘܬ ܠܟܘܢ ܡܢ ܩܘܡ ܬܪܡܝܬܗ ܕܥܠܡܐ.

Dixit ei dominus ejus; Euge serve bone 21
& fidelis: in modico fidelis fuisti, super
multa te constituam: intra in gaudium do-
mini tui. Et accessit is cui duo talenta, 22
& ait; Domine mi, duo talenta dedisti
mihi: ecce alia duo negotiando lucratus
sum præter illa. Dixit ei dominus ejus; 23
Euge serve bone & fidelis, in modico fide-
lis fuisti, super multa constituam te: intra
in gaudium domini tui. Accessit autem & 24
is qui acceperat unum talentum, & ait;
Domine mi, noveram te esse virum durum,
teque metere ubi non seminâsti, & colli-
gere ubi non sparsisti. At timui, & abiens 25
abscondi talentum tuum in terra; en ha-
bes quod tuum est. Respondit dominus 26
ejus, & dixit ei; Serve nequam ac piger,
noveras me metere ubi non seminavi, &
colligere undè non sparsi: Oportuit te 27
committere pecuniam meam mensæ, & ve-
nissem ego, ac repetîssem quod meum est
cum fœnore. Tollite ergò ab eo talen- 28
tum, & date ei qui habet decem talenta, (Ei 29
enim qui habet, dabitur, & adjicietur ei:
is verò qui non habet, id etiam quod ha-
bet auferetur ab eo.) Et servum otiosum 30
ejicite in tenebras exteriores: illîc erit
fletus, & stridor dentium.

Lectio in commemorationem rectorum & justorum, feriâque sextâ candidatorum. 67.

Quum venerit autem filius hominis in glo- 31
ria sua, & omnes angeli ejus sancti cum
eo, tunc sedebit super thronum gloriæ suæ.
Et congregabuntur coram eo omnes gen- 32
tes, & separabit eas unam ab altera, sicut
pastor separat oves ab hœdis. Et statuet 33
oves à dextera sua, & hœdos à sinistra sua.
Tunc dicet rex iis qui erunt à dextera sua, 34
Venitê benedicti Patris mei, possidete
regnum quod paratum erat vobis à constitu-
tione mundi.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

21 * خداوند مال اورا بنواخت ودلخوشي داد • كفت اري اي بندهء نيك • وامانت دار چون بر
22 اندك امانت دار شدي • بر بسيار نيز امين† باشي • برو بشادي خداوند تو درا • * پيش آمد
انك دو تومان داشت • وكفت خداوند من دو تومان بمن دادي اينك دو تومان ديكر سود
23 كردم • * خداوندش بدو كفت آري اي بندهء نيك وامانت دار چون بر اندك وفا وكسب
24 كردي • بر بسيارتر ازين سزاوار هستي • درا بشادي خداوند تو • * انك يك تومان ستده بود
پيش آمد وكفت خداوند من ترا شناختم كه مردي سخت هستي انچ نكشتهء • بدروي وانچ
25 نريختهء • برداري • * ترسيدم در مال تو تصرف كردن • رفتم ودر خاكش دفن كردم • اينك
26 انچ دادي پيش تو آوردم • * خداوند بدو جواب داد وكفت • اي بندهء شوم وكاهل • مرا
27 مي شناختي كه بدروم هر چه نكاشتهام • وانچ نريختم كرد كنم • * واجب نبود كه مال من †
28 بر خوان من بنهي • من مي آمدم وانچ داشتم با سود خود طلب مي كردم • * وفرمود كه
29 آن تومانرا ازو بستانيد • وبدان مرد دهيد كه ده تومان دارد • * وهمچنين هر كه دارد
بدو ديكر داده شود وبيفزايد † براي او • وانك ندارد • ان نيز كه دارد † ازو ستده شود

* *Dominus pecuniæ illum blandè excepit & cordi grata verba dedit: Euge, inquit, ô serve bone & fidelis, cùm in pauco fueris fidelis, super multum etiam fideicommissarius eris; ito, in gaudium domini tui ingredere. Accessit ille qui duas minas habuit, & dixit; Domine mi, duas minas mihi dedisti, ecce duas minas alias lucrifeci. Dominus ejus illi dixit; Euge ô serve bone & fidelis, cùm in parvo fidem cum accessione præstiteris, majus [illegible] meritus es; ingredere in gaudium domini tui. Ille etiam qui unam minam acceperat, accessit, & dixit; Domine mi, te noveram quòd homo durus sis, id quod non seminâsti, metis, & quod non sparsisti, tollis. Timui itaque pecuniâ tuâ negotiari, & abiens in terram defodi illam: ecce quod dedisti, ad te reduxi. Dominus illi responsum retulit, & dixit; O serve male & ignave, noveras quòd metam quicquid non seminavi, & quod non sparsi colligam. Nónne oportuit ut pecuniam meam in mensam meam reponeres, ut veniens id quod habueram cum lucro ejus exigerem. Itaque jussit inquiens; Illam quidem minam ab illo auferte, & illi homini date qui decem minas habet. Similiter etiam, quicunque habet illi [illegible] datum erit, & adjicietur [illegible] qui verò non habet, illud [illegible] iam quod habet, ab eo auferetur*

Versio VULGATA LATINA.

21 Ait illi dominus ejus; Euge ferve bone, & fidelis, quia fuper pauca fuifti fidelis,
22 fuper multa te conftituam, intra in gaudium domini tui. Acceffit autem & qui
duo talenta acceperat, & ait; Domine, duo talenta tradidifti mihi, ecce alia duo
23 lucratus fum. Ait illi dominus ejus; Euge ferve bone, & fidelis, quia fuper
24 pauca fuifti fidelis, fuper multa te conftituam, intra in gaudium domini tui. Ac-
cedens autem & qui unum talentum acceperat, ait; Domine, fcio quia homo
25 durus es, metis ubi non feminâfti, & congregas ubi non fparfifti: Et timens abii,
26 & abfcondi talentum tuum in terra: ecce habes quod tuum eft. Refpondens
autem dominus ejus, dixit ei; Serve male, & piger, fciebas quia meto ubi non fe-
27 mino, & congrego ubi non fparfi: Oportuit ergò te committere pecuniam
meam numulariis, & veniens ego recepiffem utique quod meum eft cum ufura.
Tollite itaque ab eo talentum, & date ei qui habet decem talenta. Omni enim 28
habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod videtur ha- 29
bere, auferetur ab eo. Et inutilem fervum ejicite in tenebras exteriores: illic 30
erit fletus, & ftridor dentium. Cùm autem venerit Filius hominis in majeftate 31
fua, & omnes angeli cum eo, tunc fedebit fuper fedem majeftatis fuæ: Et con- 32
gregabuntur ante eum omnes gentes, & feparabit eos ab invicèm, ficut paftor
fegregat oves ab hœdis: Et ftatuet oves quidem à dextris fuis, hœdos autem 33
à finiftris. Tunc dicet rex his, qui à dextris ejus erunt; Venite benedicti Pa- 34
tris mei, poffidete paratum vobis regnum à conftitutione mundi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * فقال له سيده نعما يا عبدا صالحا امينا وجدت في القليل انا اقيمك امينا على الكثير
22 ادخل الى فرح سيدك * فجاء الذي اخذ الوزنتين فقال يا سيد وزنتين دفعت الي وها وزنتان
23 اخريان ربحتهما * فقال له سيده نعما يا عبدا صالحا . امينا وجدت في القليل انا اقيمك
24 امينا على الكثير . ادخل الى فرح سيدك * فجاء الذي اخذ الوزنة وقال يا سيد علمت انك
25 انسان شديد تحصد ما لم تزرع وتجمع من حيث لم تبذر * فخفت ومضيت فدفنت
26 مالك في الارض . وهوذا مالك عندي * فاجابه سيده قائلا ايها العبد السو الكسلان علمت اني
27 احصد ما لم ازرع واجمع من حيث لم ابذر * فكان يلزمك ان تجعل فضتي على المائدة
28 29 وكنت اتي واخذ مالي مع ربحه * خذوا منه الوزنة واعطوها للذي له عشر الوزنات * لان كل من
30 له يعطي ومن ليس له يوخذ منه ما معه * والعبد السو العاجز القوه في الظلمة البرانية
حيث البكاء وصرير الاسنان * الفصل الثالث والثمانون *
31 * واذا جاء ابن الانسان في مجده وجميع ملائكته الاطهار معه حينئذ يجلس على كرسي
32 مجده * ويجمع اليه كل الامم فيميز بعضهم من بعض كما يفرز الراعي الخراف من الجداء
33 34 * ويقيم الخراف عن يمينه والجداء عن يساره * وحينئذ يقول الملك للذين عن يمينه تعالوا الي
يا مباركي ابي رثوا الملك المعد لكم منذ انشاء العالم *

Dixit autem illi dominus ejus; Bene 21
eft, ferve bone, fidelis inventus es in
pauco, ego conftituam te fidelem fuper
multum: intra in gaudium domini tui.
Et venit qui acceperat duo talenta, & 22
dixit; Domine, duo talenta tradidifti
mihi, & ecce duo talenta alia quæ lu-
cratus fum. Dixit autem ei dominus; 23
Bene eft, ferve bone, fidelis inventus es
in exiguo, ego conftituam te fidelem fu-
per multum: intra in gaudium domini
tui. Venit autem qui acceperat talen- 24
tum, & dixit; Domine, cognovi quòd
homo fis durus, metens quod non femi-
nâfti, & congregans indè, ubi non fer-
ifti. Quapropter timui, & abii, ac 25
fepelivi bona tua in terra: & ecce pe-
cunia tua apud me eft. Refpondit ei 26
dominus ejus, dicens; O ferve male, pi-
ger, fciebas quòd ego metam quod non
feminavi, & congregem ubi non
fpargo: Igitur oportebat te ponere ar- 27
gentum meum fuper menfam, & venif-
fem accepiffemque pecuniam meam cum
lucro fuo. Tollite ab hoc talentum, & 28
date illud ei qui habet decem talenta.
Quia omni habenti dabitur, & ab eo 29
qui non habet, auferetur quod habet. Et 30
fervum malum inutilem ejicite eum in
tenebras exteriores, ubi fletus & ftridor
dentium.

Sectio octuagefima tertia.

Cùm venerit filius hominis in majeftate 31
fua, & omnes angeli ejus puri cum
eo, tunc fedebit fuper fedem majeftatis
fuæ. Et congregabuntur ad eum omnes 32
gentes, & feparabit eos ab invicem,
quemadmodum fegregat paftor agnos ab
hœdis: Et ftatuet agnos à dextris fuis, 33
& hœdos à finiftris fuis. Et tunc dicet 34
rex his qui à dextris ejus erunt; Ve-
nite ad me benedicti patris mei, hære-
ditate poffidete regnum paratum vobis à
creatione mundi:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወይቤሎ ፡ እግዚኡ ፡ ገብር ፡ ኄር ፡ ወምእመን ፡ በኅዳጥ ፡ ኮንከ ፡ ምእመነ ፡ ውስተ ፡ ብዙ
22 ኅ ፡ እሠይመከ ፡ ባእ ፡ ውስተ ፡ ትፍሥሕተ ፡ እግዚእከ ፡፡ ወመጽአ ፡ ዘከልኤተ፤
መክሊተ ፡ ነሥአ ፡ ወይቤ ፡ እግዚኦ ፡ አኮሁ ፡ ክልኤቲ ፡ መክሊተ ፡ ወሀብከኒ ፡ ናሁ ፡ ካልአተ ፡
23 ክልኤ ፡ መክልይ ፡ እለ ፡ ረባሕኩ ፡፡ ወይቤሎ ፡ እግዚኡ ፡ ኦገብር ፡ ኄር ፡ ወምእመን ፡
በሕዳጥ ፡ ኮንከ ፡ ምእመነ ፡ ውስተ ፡ ብዙኅ ፡ እሠይመከ ፡ ባእ ፡ ውስተ ፡ ፍሥሐሁ ፡ ለእ
24 ግዚእከ ፡፡ ወመጽአ ፡ ዘአሐደ ፡ መክሊተ ፡ ነሥአ ፡ ወይቤ ፡ እግዚኦ ፡ አአምረከ ፡
ከመ ፡ ድሩክ ፡ ብእሲ ፡ አንተ ፡ ተአርር ፡ ኀበ ፡ ኢዘራእከ ፡ ወታስተጋብእ ፡ እምኀበ ፡ ኢዘረ
25 ውከ ፡፡ ፈሪሕየ ፡ ሖርኩ ፡ ወኀባእኩ ፡ መክሊተከ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ናሁ ፡ እንከ ፡ መክ
26 ሊትከ ፡፡ ወአውሥአ ፡ እግዚኡ ፡ ለገብር ፡ ወይቤሎ ፡ እኩይ ፡ ገብር ፡ ወሃካይ ፡ ትአ
27 ምረኒ ፡ ከመ ፡ አአርር ፡ ኀበ ፡ ኢዘራእኩ ፡ ወአስተጋብእ ፡ እምኀበ ፡ ኢዘረውኩ ፡፡ እ
ምነሣእከ ፡ ወርቅየ ፡ ወእምአገባእከ ፡ ውስተ ፡ ማእድ ፡ ወመጺእየ ፡ እምአስተገበርክዎ ፡
28 ለሊየ ፡ በርዴ ፡፡ ንሥኡ ፡ እምኔሁ ፡ መክሊተ ፡ ወሀብዎ ፡ ለዘ ፡ ቦቱ ፡ ዐሠርተ ፡
29 መክሊተ ፡፡ እስመ ፡ ለኵሉ ፡ ለዘቦ ፡ ይሁብዎ ፡ ወይዌስክዎ ፡ ወለዘሰ ፡ አልቦ ፡ እለ
30 ሂቦ ፡ ይሄይድዎ ፡፡ ወለገብርሰ ፡ እኩይ ፡ ላውፅእዎ ፡ ውስተ ፡ ጸናፊ ፡ ጽልመት ፡ ኀበ ፡
ብካይ ፡ ወሐቀየ ፡ ሰነን ፡፡

በእንተ ፡ ምጽአቱ ፡ ለክርስቶስ ፡፡

31 ወአመ ፡ ይመጽእ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እም ፡ሕያው ፡ በስብሐቲሁ ፡ ወኵሎሙ ፡ መላእክቲሁ ፡
32 ምስሌሁ ፡ አሜሃ ፡ ይነብር ፡ ውስተ ፡ መንበረ ፡ ሰብሐቲሁ ፡፡ ወይትጋብእ ፡ ኵሎሙ ፡
አሕዛብ ፡ ቅድሜሁ ፡ ወይፈልጦሙ ፡ ዘዘ ፡ ዚአሆሙ ፡ ከመ ፡ ኖላዊ ፡ ይፈልጥ ፡ አባግዐ ፡ እ
33 ምአጣሊ ፡፡ ወያቀውም ፡ አባግዐ ፡ በየማኑ ፡ ወአጣሌሰ ፡ በፀጋሙ ፡፡ አሜሃ ፡ ይብ
34 ል ፡ ንጉሥ ፡ ለእለ ፡ በየማኑ ፡ ንዑ ፡ ብሩካኒሁ ፡ ለአቡየ ፡ ትረሱ ፡ መንግሥተ ፡ ዘአስተደለ
ወ ፡ ለክሙ ፡ እምቅድመ ፡ ዓለም ፡፡

Et dicit ei Dominus fuus, Serve bone & fidelis, in paucis fuifti fidelis, fuper 21
multa te conftituam: intrato in gaudium Domini tui. Et venit qui duo ta- 22
lenta acceperat, & dicit; Domine, nònne duo talenta dedifti mihi? ecce alia
duo talenta quæ lucratus fum. Et dicit ei Dominus ejus, Serve bone & fi- 23
delis, in modico fuifti fidelis, fuper multa conftituam te: intrato in gaudium
Domini tui. Et venit qui unum talentum acceperat, & dicit; Domine, no- 24
veram te quòd durus homo es tu, metis ubi non feminâfti; & congregas indè
ubi non fparfifti. Metuens ego abii, & occultavi talentum tuum in terra; Ecce 25
igitur talentum tuum. Et refpondit ei dominus fervi, & dicit ei, Male 26
ferve & piger, fciebas me quòd meto ubi non feminavi; & congrego ubi non
fparfi. Utique accepiffes aurum meum, & tradidiffes menfæ; & veniens 27
ego exegiffem meum cum ufura. Tollite ab eo talentum, & date illud ei qui 28
habet decem talenta. Quoniam omni habenti dabitur, & apponent ei: & non 29
habenti, quod datum fuit ei, auferent. Et fervum malum ejicite in exteri- 30
ores tenebras, ubi fletus et ftridor dentium.

De adventu Chrifti.

Et quum venerit filius hominis in gloria fua, et omnes angeli cum eo, tunc 31
fedebit in throno gloriæ fuæ. Et cogentur omnes gentes coram eo, et fepara- 32
bit fingulas ipfarum, ficut paftor feparat oves ab hædis. Et ftatuet oves ad 33
dextram, et hædos ad finiftram. Tunc dicet rex his qui funt ad dextram, 34
Venite benedicti patris mei; hæreditatis jure accipite regnum quod paratum
eft vobis ante mundum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

30 * واين بنده نابكار را بيرون بريد . ودر تاريكي در اندازيد . انجا باشد كريستن ودندانها برهم
31 ساويدن . صد بيست براي تيمار داشتن مسكينان * وقتي كه
فرزند ادمي بعظمت خود بيايد . وفرشتكان پاكان او با او انكه بر تخت عظمت خود
32 بنشيند * وهمه خلق پيش او كرد شوند . ايشانرا بكزينند واز يكديكر جدا كند همچو
33 شبان كه كوسفندانرا از بزغالكان جدا كند . * كوسفندانرا بدست راست خود ايستاند
34 وبزغالكانرا بدست چپ . * انكه ملك بفرمايد بدان كسان كه بر دست راست اويند بياييد
اي ان كسان كه پدر من شمارا دعا كرد . وملكوت آسمانرا بميراث بكيريد . انك زودتر از بنياد
عالم براي شما معد وآماده شده است .

Hunc autem fervum otiofum extra 30
ferte, & in tenebras injicite: illic
erit fletus & dentium collifio.

CXX. De cura habenda pauperum.

Tempore quo filius hominis cum ma- 31
jeftate fua venerit, & Angeli fancti
ejus cum eo, tunc fuper thronum
majeftatis fuæ fedebit. Et omnes 32
populi coram eo congregati erunt,
& eos delectu habito alios ab aliis
feparabit, ficut paftor qui oves ab
hædis fegregat. Et oves ad manum 33
dexteram fuam ftatuit, hædos ve-
rò ad manum finiftram. Tunc rex 34
pronuntiabit illis qui ad manum
dexteram ejus funt; Venite ô vos
ipfi quibus Pater meus benedixit,
& regnum cælorum hæreditate acci-
pite, quod ante jactum fundamen-
tum mundi vobis prædeftinatum &
paratum fuit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΑ'.

Esurivi enim, & dedistis mihi manducare: sitivi, & *potâstis me:* hospes eram,
35 Ἐπείνασα γὰρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην,
& collegistis me: Nudus, & *amicivistis* me: *ægrotavi*, & visitâstis me: in
36 καὶ συνηγάγετέ με· Γυμνὸς, καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν
carcere eram, & venistis ad me. Tunc respondebunt ei justi, di-
37 φυλακῇ ἤμην, καὶ (σ) ἤλθετε πρός με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέ-
centes; Domine, quando te vidimus esurientem, & *aluimus?* *vel* sitientem, & *potavi-*
γοντες, Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσα-
mus? Quando autem te vidimus hospitem, & collegimus? aut nudum, & *amici-*
38 μεν; Πότε δέ σε εἴδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνὸν, καὶ περιεβά-
vimus? Quando verò te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus ad te? Et
39
40 λομεν; Πότε δέ σε εἴδομεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρός σε; Καὶ
respondens rex dicet illis; Amen dico vobis, *Quatenus* fecistis uni
ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ
horum fratrum meorum minimorum, mihi fecistis. Tunc dicet & his qui à
41 τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ
sinistris; *Ite* à me maledicti, in ignem æternum, *præpara-*
εὐωνύμων, Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασ-
tum diabolo & angelis ejus. Esurivi enim, & non dedistis mihi
42 μένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Ἐπείνασα γὰρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι
manducare: sitivi, & non *potâstis me:* Hospes eram, & non collegistis me:
43 φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· Ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με·
nudus, & non *amicivistis* me: infirmus, & in carcere, & non visitâstis me.
γυμνὸς, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενὴς, καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με.
Tunc respondebunt ei & ipsi, dicentes; Domine, quando te vidimus
Τότε (τ) ἀποκριθήσονται αὐτῷ καὶ αὐτοὶ, λέγοντες, Κύριε, πότε σε εἴδομεν 44
esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & non
πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνὸν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ
ministravimus tibi? Tunc respondebit illis, dicens; Amen dico vobis; *Qua-*
διηκονήσαμέν σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐφ' 45
tenus non fecistis uni *horum minimorum*, nec mihi fecistis. Et ibunt
ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ ἀπελεύσονται 46
hi in supplicium æternum: *at* justi in vitam æternam.
οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

CAP. XXVI. κς'.

σοδ
α
Et factum est: cùm consummâsset Jesus omnes sermones hos, dixit
Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε 1
discipulis suis; Scitis quia post *duos dies* Pascha *fit*, & filius homi-
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 2
σοε
ς
nis *traditur ad crucifigi.* Tunc congregati sunt principes Sacerdotũ, & *Scri-*
που παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι. Τότε συνήχθησαν οἱ (α) ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Γραμ- 3
bæ, & seniores populi, in atrium principis Sacerdotũ, *dicti* Caiphas:
ματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ λεγομένου Καϊάφα.

MS. A. (σ) ἤλθατε (τ) ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ, MS. A. ΚΕΦ. κς'. (α) ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * ܟܦܢܬ ܓܝܪ ܘܝܗܒܬܘܢ ܠܝ ܠܡܐܟܠ. ܘܨܗܝܬ ܘܐܫܩܝܬܘܢܝ. ܐܟܣܢܝܐ ܗܘܝܬ
36 ܘܟܢܫܬܘܢܝ. * ܥܪܛܠܝܐ ܗܘܝܬ ܘܟܣܝܬܘܢܝ. ܟܪܝܗ ܗܘܝܬ ܘܣܥܪܬܘܢܝ. ܘܒܒܝܬ
37 ܐܣܝܪܐ ܗܘܝܬ ܘܐܬܝܬܘܢ ܠܘܬܝ. * ܗܝܕܝܢ ܢܐܡܪܘܢ ܠܗ ܗܢܘܢ ܙܕܝܩܐ. ܡܪܢ. ܐܡܬܝ
38 ܚܙܝܢܟ ܕܟܦܢ ܐܢܬ ܘܬܪܣܝܢܟ. ܐܘ ܕܨܗܐ ܐܢܬ ܘܐܫܩܝܢܟ. * ܘܐܡܬܝ ܚܙܝܢܟ ܕܐܟܣܢܝܐ
39 ܐܢܬ ܘܟܢܫܢܟ. ܐܘ ܕܥܪܛܠܝ ܐܢܬ ܘܟܣܝܢܟ. * ܘܐܡܬܝ ܚܙܝܢܟ ܕܟܪܝܗ ܐܘ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ
40 ܘܐܬܝܢ ܠܘܬܟ. * ܘܥܢܐ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܕܡ ܕܥܒܕܬܘܢ
41 ܠܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܐܚܝ ܙܥܘܪܐ ܠܝ ܗܘ ܥܒܕܬܘܢ. * ܗܝܕܝܢ ܢܐܡܪ ܐܦ ܠܗܢܘܢ ܕܡܢ ܣܡܠܗ.
ܙܠܘ ܠܟܘܢ ܡܢܝ ܠܝܛܐ ܠܢܘܪܐ ܕܠܥܠܡ. ܗܝ ܕܡܛܝܒܐ ܠܐܟܠܩܪܨܐ ܘܠܡܠܐܟܘܗܝ.
42 * ܟܦܢܬ ܓܝܪ ܘܠܐ ܝܗܒܬܘܢ ܠܝ ܠܡܐܟܠ. ܘܨܗܝܬ ܘܠܐ ܐܫܩܝܬܘܢܝ. * ܘܐܟܣܢܝܐ
43 ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܟܢܫܬܘܢܝ. ܘܥܪܛܠܝܐ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܟܣܝܬܘܢܝ. ܘܟܪܝܗܐ ܗܘܝܬ ܘܒܒܝܬ
44 ܐܣܝܪܐ ܗܘܝܬ ܘܠܐ ܣܥܪܬܘܢܝ. * ܗܝܕܝܢ ܢܥܢܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܘܢܐܡܪܘܢ. ܡܪܢ. ܐܡܬܝ
ܚܙܝܢܟ ܟܦܢܐ ܐܘ ܨܗܝܐ. ܐܘ ܐܟܣܢܝܐ ܐܘ ܥܪܛܠܝܐ. ܐܘ ܟܪܝܗܐ ܐܘ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܘܠܐ ܫܡܫܢܟ.
45 * ܗܝܕܝܢ ܢܥܢܐ ܘܢܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܕܡ ܕܠܐ ܥܒܕܬܘܢ ܠܚܕ ܡܢ
46 ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ ܐܦ ܠܐ ܠܝ ܥܒܕܬܘܢ. * ܘܢܐܙܠܘܢ ܗܠܝܢ ܠܬܫܢܝܩܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܙܕܝܩܐ ܠܚܝܐ
ܕܠܥܠܡ. * ܕܚܡܫܐ ܕܐܪܙܐ ܘܡܫܚܐ ܕܡܝܪܘܢ * ܗܫ * * ܩܦܠܐܘܢ * ܟܘ *
1 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܠܡ ܝܫܘܥ ܠܡܐܡܪ ܟܠܗܘܢ ܡܠܐ ܗܠܝܢ. ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ
2 ܕܒܬܪ ܬܪܝܢ ܝܘܡܝܢ ܗܘܐ ܦܨܚܐ. ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܡܫܬܠܡ ܕܢܙܕܩܦ. * ܗܝܕܝܢ ܐܬܟܢܫܘ
3 ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܥܡܐ. ܠܕܪܬܗ ܕܪܒ ܟܗܢܐ ܕܡܬܩܪܐ ܩܝܦܐ.

Esurivi enim, & dedistis mihi quod mandu- 35
carem; ac sitivi, & propinâstis mihi: ho-
spes eram, & excepistis me: Nudus eram, 36
& operuistis me: infirmus eram, & visitâstis
me: in carcere eram, & venistis ad me.
Tunc dicent ei justi illi; Domine noster, 37
quando vidimus te esurientem, & cibavi-
mus te? aut sitientem, & propinavimus ti-
bi? Et quando vidimus te hospitem, & ex- 38
cepimus te? aut nudum, & operuimus te?
Et quando vidimus te infirmum, aut in car- 39
cere, & venimus ad te? Et respondit rex, 40
dixitque eis; Amen dico vobis, Quando fe-
cistis uni ex istis fratribus meis parvulis,
mihiipsi fecistis. Tunc dicet & iis qui e- 41
runt à sinistra sua; Abite à me maledicti,
in ignem illum æternum, qui paratus est di-
abolo & angelis ejus. Esurivi enim, nec 42
dedistis mihi quod manducarem: & sitivi,
nec propinâstis mihi: Et hospes eram, nec 43
excepistis me: & nudus eram, nec operu-
istis me: & infirmus eram, & in carcere
eram, neque visitâstis me. Tunc responde- 44
bunt & isti, ac dicent; Domine noster,
quando vidimus te esurientem, aut sitien-
tem, aut hospitem, aut nudum, aut infir-
mum, aut in carcere, nec ministravimus ti-
bi? Tunc respondebit & dicet eis, Amen 45
dico vobis, Quando non fecistis uni ex istis
parvulis, nec mihi fecistis. Et abibunt isti 46
in cruciatum æternum, justi verò in vitam
æternam.

Feriâ quintâ mysteriorum, Cœnæ Domini, *& consecrationis Chrismatis.* 68.

CAP. XXVI.

Et factum est, cùm absolvisset Jesus omnes 1
sermones istos, ut dixerit discipulis suis;
Scitis post duos dies fore Pascha, filiumque 2
hominis traditum iri ut cruci suffigatur.
Tunc congregati sunt principes Sacerdo- 3
tum, & Scribæ ac Seniores populi in atri-
um summi Sacerdotis qui vocabatur Caiphas.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * زيرا كه كرسنه شدم ومرا سير كرديد * وتشنه شدم بمن اب داديد * غريب بودم
36 مرا بخانه برديد * * برهنه بودم مرا پوشانيديد * رنجور بودم مرا تيمار داشتيد در زندان
37 بودم پيش من آمديد *انكه صديقان جواب دهند كه اي خداوند ما كي ترا كرسنه
38 ديديم * وسير كرديم * يا كي تشنه بودي وترا اب داديم * * وكي تو غريب بودي
39 ودر خانهء خود اورديم * يا برهنه وترا پوشانيديم * *وكي تو رنجور يا در زندان † بودي كه
40 پيش تو آمديم * *ملك پاسخ داد وبديشان كفت * راست بشما بكويم * هر چه بدين
41 برادران كوچك من كرده باشيد * با من كرده ايد * *انكه بديشان * كه بردست
چپ اويند بكويد * اي نفرين كردكان * برويد از پيش من در اتش جاويد * انك
42 براي ابليس وفرشتكانش اماده ومهيا شده است * *زيرا كرسنه شدم ومرا چيزي † نداديد
43 وتشنه بودم مرا آب نچشانيديد *غريب بودم مرا بخانه نبرديد * [برهنه بودم مرا
نپوشانيديد] رنجور بودم * ودر زندان * مرا تيمار نداشتيد وپيش من نيامديد *

* *Quoniam esuriens fui, & me sa-* 35
turâstis; sitibundus fui, & mihi
aquam dedistis: peregrinus fui,
me in domum intulistis. Nudus 36
fui, me operuistis; ægrotus fui,
mei curam habuistis: in carcere
fui, ad me venistis. Tunc justi 37
respondebunt; Quin, ô Domine
noster, quando te esurientem vidi-
mus, & saturavimus? aut quando
sitibundus fuisti, & tibi aquam
dedimus? Et quando tu pere- 38
grinus fuisti, et in domum no-
stram induximus? aut nudus, et
te operuimus? Et quando tu ægro- 39
tus, aut in carcere fuisti, quòd ad
te venimus. Rex responsum dabit, 40
et iis dicet; Certè vobis dico,
Quicquid his fratribus parvulis
meis feceritis, mihi fecistis. Tunc 41
illis, qui ad manum sinistram ejus
sunt, dicet; O maledicti, discedite
è conspectu meo in ignem æternum,
qui Diabolo et angelis ejus para-
tus et designatus est. Nam esuri- 42
vi, et mihi nihil dedistis: et siti-
vi, mihi aquam non propinâstis.
Peregrinus fui, me in domum 43
non intulistis; nudus fui, me
non cooperuistis: ægrotus eram,
et in carcere, mei curam non
habuistis, nec ad me accessistis.

Versio VULGATA LATINA.

35 Esurivi enim, & dedistis mihi manducare: sitivi, & dedistis mihi bibere: hospes
36 eram, & collegistis me: Nudus, & cooperuistis me: infirmus, & visitâstis me:
37 in carcere eram, & venistis ad me. Tunc respondebunt ei justi, dicentes; Domine, quando te vidimus esurientem, & pavimus te: sitientem, & dedimus tibi
38 potum? Quando autem te vidimus hospitem, & collegimus te: aut nudum, &
39 cooperuimus te? Aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus
40 ad te? Et respondens rex, dicet illis; Amen dico vobis, Quamdiu fecistis uni
41 ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Tunc dicet & his qui à sinistris erunt; Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, &
42 angelis ejus. Esurivi enim, & non dedistis mihi manducare: sitivi, & non de-
43 distis mihi potum: Hospes eram, & non collegistis me: nudus, & non cooperuistis me: infirmus, & in carcere, & non visitâstis me. Tunc respondebunt ei & 44
ipsi, dicentes; Domine, quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & non ministravimus tibi? Tunc 45
respondebit illis, dicens; Amen dico vobis; Quamdiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi in supplicium æternum, justi autem in 46
vitam æternam.

CAP. XXVI.

ET factum est: cùm consummâsset Jesus sermones hos omnes, dixit discipulis 1
suis; Scitis quia post biduum Pascha fiet, & Filius hominis tradetur ut crucifi- 2
gatur. Tunc congregati sunt principes sacerdotum, & seniores populi, in atrium 3
principis sacerdotum, qui dicebatur Caiphas:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

35
36 * لاني جعت فاطعمتموني * وعطشت فسقيتموني * وغريبا كنت فاويتموني * وعريان فكسوتموني
ومريضا فعدتموني * ومحبوسا فاتيتم الي * حينيذ يجيب الصديقون قايلين يا رب متي 37
38 رايناك جايعا فاطعمناك * او عطشان فسقيناك * او متي رايناك غريبا فاويناك * او عريان فكسوناك
39
40 * او متي رايناك مريضا او محبوسا فاتينا اليك * فيجيبهم الملك قايلا امين اقول لكم ان
41 الذي فعلتموه باحد اخوتي هولاء الصغار في فعلتم * حينيذ يقول للذين عن يساره اذهبوا
42 عني يا ملاعين الي النار المويدة المعدة لابليس وجنوده * لاني جعت فلم تطعموني وعطشت
43 فلم تسقوني * وغريبا كنت فلم تاووني * وعريان فلم تكسوني * ومريضا ومحبوسا فلم تزوروني
44 * حينيذ يجيبون قايلين يا رب متي رايناك جايعا * او عطشان * او غريبا * او عريان * او مريضا *
45 او محبوسا فلم نخدمك * حينيذ يجيبهم قايلا امين اقول لكم اذ لم تفعلوا باحد هولاء الصغار
46 ولا بي فعلتم * فيذهب هولاء الي العذاب الدايم والصديقون الي الحياة المويدة *
1 الفصل الرابع والثمنون * ولما اكمل يسوع هذا الكلام كله قال لتلاميذه
2
3 * اعلمتم ان بعد يومين يكون الفصح * وابن الانسان يسلم ليصلب * حينيذ اجتمع
روساء الكهنة ومشايخ الشعب في دار رييس الكهنة الذي يقال له قيافا *

Quia ego esurivi, & cibâstis me: & 35
sitivi, & potum dedistis mihi: & hospes
fui, & excepistis me: Et nudus, et indu- 36
istis me: & infirmus, & visitâstis me:
& in carcere positus, & venistis ad me.
Tunc respondebunt justi, dicentes; Do- 37
mine, quando vidimus te esurientem,
& pavimus te? aut sitientem, &
potum dedimus tibi? Aut quando vidi- 38
mus te hospitem, & excepimus te? aut
nudum, & vestivimus te? Aut quando 39
vidimus te infirmum, aut in carcere con-
stitutum, venimus ad te? Et respondebit 40
eis rex, dicens; Amen dico vobis, Quia
quod fecistis erga unum ex fratribus meis
hisce minimis, erga me fecistis. Tunc di- 41
cet his qui à sinistris ejus erunt; Disce-
dite à me maledicti in ignem æternum,
paratum diabolo & exercitibus ejus.
Quoniam esurivi, & non cibâstis me: 42
& sitivi, & non dedistis mihi potum: Et 43
hospes fui, & non accepistis me: & nu-
dus, & non vestivistis me: & infirmus,
& in carcere positus, & non visitâstis
me. Tunc respondebunt, dicentes; Do- 44
mine, quando vidimus te esurientem,
aut sitientem, aut hospitem, aut nudum,
aut infirmum, aut in carcere positum, &
non ministravimus tibi? Tunc respon- 45
debit eis, dicens; Amen dico vobis,
Quandoquidem non fecistis uni istorum
minimorum, neq; mihi fecistis. Et ibunt 46
isti in supplicium æternum, justi autem
in vitam æternam.

Sectio octuagesima quarta.

CAP. XXVI.

ET cùm finisset Jesus hos sermones 1
omnes, dixit discipulis suis; Scitisne 2
quòd post biduum erit Pascha, & filius
hominis tradetur ut crucifigatur? Tunc 3
congregati sunt principes sacerdotum,
& seniores populi in atrium principis
sacerdotum, qui dicebatur Caiphas.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

35 እስመ ፡ ርኁብኩ ፡ ወአብላዕክሙኒ ፡ ጸማእኩ ፡ ወአስተይክሙኒ ፡ ወነግደ ፡ ኮንኩ ፡ ወተ
36 ወከፍክሙኒ ።=፡ ዐሪቀ ፡ ወአልበስክሙኒ ፡ ደወይኩ ፡ ወኃወጽክሙኒ ፡ ወተሞቃሕኩ ፡
37 ወመጻእክሙ ፡ ኀቤየ ፡ ወነበብክሙኒ ።=፡ አሜሃ ፡ ያወሥኡ ፡ ጻድቃን ፡ ወይብሉ ፡
38 እግዚኦ ፡ ማእዜ ፡ ርኢናከ ፡ ርኁበከ ፡ ወአብላዕናከ ፡ ወጽሙአከ ፡ ወአስተይናከ ።=፡ ወ
39 ማእዜ ፡ ርኢናከ ፡ ነግደከ ፡ ወተወከፍናከ ፡ ወዕሩቀከ ፡ ወአልበስናከ ።=፡ ወማእዜ ፡ ርኢ
40 ናከ ። ወድውየከኒ ፡ ወኃወጽናከ ፡ ወሙቁሐከኒ ፡ ወመጻእነ ፡ ኀቤከ ፡ ወነበብናከ ።=፡ ወ
ያወሥእ ፡ ንጉሥ ፡ ወይብሎሙ ፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ኵሎ ፡ ዘገበርክሙ ፡ ለአሐዱ ፡ እም
41 እሉ ፡ ንኡሳን ፡ አኃዊየ ፡ እለ ፡ የአምኑ ፡ ብየ ፡ ሊተ ፡ ገበርክሙ ።=፡ ወእምዝ ፡ ይቤ
ሎሙ ፡ ለእለ ፡ በፀጋሙ ፡ ሑሩ ፡ እምኔየ ፡ ርጉማን ፡ ውስተ ፡ እሳት ፡ ዘለዓለም ፡ ዘድል
42 ው ፡ ለሰይጣን ፡ ወለመላእክቲሁ ።=፡ እስመ ፡ ርኁብኩ ፡ ወኢያብላዕክሙኒ ፡ ወጸማእ
43 ኩ ፡ ወኢያስተይክሙኒ ።=፡ ወነግደ ፡ ኮንኩ ፡ ወኢተወከፍክሙኒ ፡ ዐሪቀ ፡ ወኢያልበስክ
44 ሙኒ ፡ ወደወይኩ ፡ ወኢኃወጽክሙኒ ፡ ተሞቃሕኩ ፡ ወኢነበብክሙኒ ።=፡ አሜሃ ፡ ያወሥ
ኡ ፡ እለ ፡ በፀጋሙ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ እግዚኦ ፡ ማእዜ ፡ ርኢናከ ፡ ርኁበከ ፡ ወጽሙአ
45 ከ ፡ ወእንግደከ ፡ እወ ፡ ዕሩቀከ ፡ ወድውየከ ፡ ወተሞቂሐከ ፡ ወኢተልእክናከ ።=፡ ወእ
ምዝ ፡ ያወሥኦሙ ፡ ንጉሥ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡ ዘኢገበርክሙ ፡ ለዐ ፡
46 እምእሉ ፡ ንኡሳን ፡ ሊተ ፡ ኢገበርክሙ ።=፡ ወይሐውሩ ፡ እሉሂ ፡ ውስተ ፡ ኵነኔ ፡ ዘለዓ
ለም ፡ ወጻድቃንሰ ፡ ውስተ ፡ ሕይወት ፡ ዘለዓለም ።=፡
ወበደናግልሂ ፡ ወበካህናትሂ ።=፡
1 ፳፮ ወኮነ ፡ እምዘ ፡ ፈጸመ ፡ እግዚ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ ፡ ነገረ ፡ ይቤሎሙ ፡ ለአርደኢሁ ።=፡
2 ታአምሩሁ ፡ ከመ ፡ እስከ ፡ ክልኤ ፡ መዋዕል ፡ ይከውን ፡ ፋሲሐ ፡ ወይእሕዝዎ ፡ ለወልደ ፡ እ
3 ጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ወይሰቅልዎ ።=፡ ወእምዝ ፡ ተጋብኡ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወሊቃናተ ፡
ሕዝብ ፡ ውስተ ፡ ዐውደ ፡ ሊቀካህናት ፡ ዘስሙ ፡ ቀያፋ ።=፡

Quia esurivi, & cibâstis me; sitivi, & potum dedistis mihi; & peregrinus fui, 35
& suscepistis me. Nudus fui, & amicuistis me; ægrotavi, & visitâstis me; 36
incarceratus etiã fui, & venistis ad me, & me alloquuti estis. Tunc responde- 37
bunt justi, & dicent; Domine, quando vidimus te esurientem, & cibavimus te;
& sitientem, & potum dedimus? Et quando vidimus te peregrinum, & suscepi- 38
mus te; & nudum, & amicivimus te? Et quando vidimus te ægrotantem, 39
et visitavimus te; & incarceratum, & venimus ad te, & te alloquuti sumus?
Et respondebit rex, & dicet illis, Amen dico vobis, Quodcunque fecistis uni ex 40
his pusillis fratribus meis, qui credunt in me, mihimetipsi fecistis. Et tunc dicet 41
illis qui de sinistra sua erunt, *Abite à me maledicti in ignem æternum, qui*
paratus est Satanæ, & angelis suis. Quia esurivi, & non cibâstis me; sitivi 42
& non potum dedistis mihi. Et peregrinus fui, & non suscepistis me; nudus 43
fui, & non amicivistis me; & ægrotavi, & non visitâstis me; incarceratus
fui, & me non alloquuti estis. Tunc respondebunt qui in sinistra ejus erunt, *44*
dicentes; Domine, quando vidimus te esurientem, & sitientem, & peregrinum;
nudum et ægrotum, et incarceratum, et non ministravimus tibi? Et tunc 45
respondebit iis rex, dicens; Amen dico vobis; Quòd non fecistis uni ex his pusillis,
mihi non fecistis. Et abibunt isti in judicium æternum, et justi in vitam 46
æternam. Et hoc de virginibus, & Sacerdotibus.

CAP. XXVI.

ET factum est, quum consummâsset Dominus, Jesus hunc totum sermonem, 1
dicit discipulis suis; Scitisne quòd usque ad duos dies erit Pascha, et pre- 2
hendent filium hominis, et suspendent eum. Et tunc congregati sunt prin- 3
cipes sacerdotum, et seniores populi in consilium principis sacerdotum,
cujus nomen erat Caiphas.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

44 * انگه ایشان نیز جواب دهند وبگویند ما کی ترا گرسنه یا تشنه دیدیم * یا غریب
45 یا برهنه * یا رنجور * یا در زندان * وترا بندگی نکردیم * دگر بار بدیشان جواب دهد
وبگوید راست بشما بگویم چندانک با یکی ازین کوچکان نکردید * نه با من نیز
46 کرده باشید * آنان در عذاب ابد روند وصدیقان ونیکان در زندگانی ابد *
1
2 * چون عیسی این سخنها را تمام کرد بشاگردان گفت * می دانید که بعد
3 از دو روز عید فصح است * وفرزند بشر سپارده شود * تا بر دار کنند * انگه بزرگان وامامان
ونویسندگان * وپیران * با خلایق انبوه * در سرای قیافا که بزرگ امامان بود گرد
شدند * بر بد سگالیدن بر عیسی *

Tunc illi etiam respondebunt, et 44
dicent; Nos quando te esurientem,
aut sitientem vidimus, aut pere-
grinum, aut nudum, aut ægrotum,
aut in carcere, et tibi ministe-
rium non præstitimus. Rursus il- 45
lis responsum dabit, et dicet;
Utique vobis dico, Quatenus uni
ex his parvulis non fecistis, mibi
etiam non fecistis. Isti itaque in 46
supplicium æternum ibunt, justi ve-
rò et boni in vitam æternam.

CAP. XXVI.

CUm Jesus hos sermones consum- 1
mâsset, discipulis dixit; Scitis quòd 2
post biduum festum paschatis est,
et filius hominis traditur, ut in
crucem agatur. Tunc magnates, et 3
sacerdotes, et Scribæ, et seniores
cum turbis multis in aulam Caia-
phæ, qui maximus sacerdotum erat,
congregati sunt malevolo in Jesum
animo.

Et consultaverunt ut Jesum apprehenderent dolo, & occiderent. Dice-
4 Καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν (˜) κρατήσωσι δόλῳ, καὶ ἀποκτείνωσιν. Ἔλε-
5 bant autem; Non in festo, ut ne tumultus fiat in populo. At ΞΒʹ
6 γον δὲ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. Τοῦ δὲ σοϛ
Jesu existente in Bethania, in domo Simonis leprosi, Accessit ad eum α
7 Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ, ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, Προσῆλθεν αὐτῷ
mulier alabastrum unguenti habens pretiosi, & effudit super caput ipsius
γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου (β) ἔχουσα βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
recumbentis. Videntes autem discipuli ejus, indignati sunt, dicentes; Ad quid
8 ἀνακειμένου. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, λέγοντες, Εἰς τί
perditio hæc? Potuit enim istud unguentum venundari multò, & dari
9 ἡ ἀπώλεια αὕτη; Ἠδύνατο γὰρ (γ) τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι
pauperibus. Sciens autem Jesus, ait illis; Quid molestias exhibetis mulieri?
10 (ˡ) πτωχοῖς. Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί;
opus enim bonum operata est in me. Semper enim pauperes habetis cum
11 ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ'
vobis, me autem non semper habetis. Jaciens enim hæc unguentum hoc in σοζ
12 ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ δ
corpus meum, ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis; Ubicunque
13 τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅπου
prædicatum fuerit evangelium hoc in toto mundo, dicetur & quod
ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο, ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ

σοη fecit hæc in memoriam ejus. Tunc vadens unus duodecim,
β ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, 14
dictus Judas Iscariotes, ad principes Sacerdotum, Ait; Quid
ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, Εἶπε, Τί 15
vultis mihi dare, & ego vobis tradam eum? Illi verò constituerunt ei
θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔστησαν (δ) αὐτῷ
triginta argenteos. Et ex indè quærebat opportunitatem ut eum traderet.
τριάκοντα ἀργύρια. Καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ. 16
At primâ azymorum accesserunt discipuli Jesu, dicentes ei;
ΞΓʹ Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ, 17
Ubi vis paremus tibi comedere Pascha? Ille autem dixit; Ite
Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; Ὁ δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε 18
in civitatem ad quendam, & dicite ei; Magister dicit;
εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἴπατε (ε) αὐτῷ, Ὁ διδάσκαλος λέγει,
Tempus meum propè est, apud te facio Pascha cum discipulis meis.
Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστι, πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου.
Et fecerunt discipuli sicut coordinaverat illis Jesus; & paraverunt
Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν 19
Pascha.
τὸ πάσχα.

MS. A. (˜) δόλῳ κρατήσωσιν, (β) ἔχουσα πολυτίμου, καὶ κατέχεεν (γ) τοῦτο πραθῆναι (ˡ) τοῖς πτωχοῖς. (δ) * αὐτῷ τριάκοντα ἀργυρᾶ. (ε) αὐτῷ, * Ὁ καιρός μου

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 5 ܘܐܬܡܠܟܘ ܥܠ ܝܫܘܥ ܕܒܢܟܠܐ ܢܐܚܕܘܢܝܗܝ ܘܢܩܛܠܘܢܝܗܝ. * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐ
6 ܒܥܐܕܐ. ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܫܓܘܫܝܐ ܒܥܡܐ. * ܘܟܕ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܒܝܬ ܥܢܝܐ ܒܒܝܬܗ
7 ܕܫܡܥܘܢ ܓܪܒܐ. * ܩܪܒܬ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܕܐܝܬ ܥܡܗ ܫܛܝܦܐ ܕܒܣܡܐ ܕܡܫܚܐ ܣܓܝ
8 ܕܡܝܐ. ܘܐܫܦܥܬܗ ܥܠ ܪܝܫܗ ܕܝܫܘܥ ܟܕ ܣܡܝܟ. * ܚܙܘ ܕܝܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܬܒܐܫ ܠܗܘܢ
9 ܘܐܡܪܝܢ. ܠܡܢܐ ܐܒܕܢܐ ܗܢܐ. * ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܓܝܪ ܕܢܙܕܒܢ ܗܢܐ ܒܣܓܝ ܘܢܬܝܗܒ
10 ܠܡܣܟܢܐ. * ܝܕܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܡܗܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܠܐܢܬܬܐ. ܥܒܕܐ
11 ܓܝܪ ܛܒܐ ܥܒܕܬ ܠܘܬܝ. * ܒܟܠܙܒܢ ܓܝܪ ܡܣܟܢܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܥܡܟܘܢ. ܠܝ ܕܝܢ ܠܐ
12 ܒܟܠܙܒܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܐܪܡܝܬ ܒܣܡܐ ܗܢܐ ܥܠ ܦܓܪܝ. ܐܝܟ ܕܠܩܒܘܪܝ
13 ܥܒܕܬ. * ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܝܟܐ ܕܬܬܟܪܙ ܣܒܪܬܝ ܗܕܐ ܒܟܠܗ ܥܠܡܐ.
14 ܬܬܡܠܠ ܐܦ ܗܝ ܕܥܒܕܬ ܗܕܐ ܠܕܘܟܪܢܗ. * ܗܝܕܝܢ ܐܙܠ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪ ܕܡܬܩܪܐ
15 ܝܗܘܕܐ ܣܟܪܝܘܛܐ ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܬܠ ܠܝ.
16 ܘܐܢܐ ܡܫܠܡ ܐܢܐ ܠܗ ܠܟܘܢ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܩܡܘ ܠܗ ܬܠܬܝܢ ܕܟܣܦܐ. * ܘܡܢ ܗܝܕܝܢ
ܒܥܐ ܗܘܐ ܠܗ ܦܠܚܢܐ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ. * ܒܝܘܡܐ ܕܝܢ ܩܕܡܝܐ ܕܦܛܝܪܐ *
17 ܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܝܟܐ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܢܛܝܒ ܠܟ
18 ܕܬܐܟܘܠ ܦܨܚܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܠܘܬ ܦܠܢ.
ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܪܒܢ ܐܡܪ. ܙܒܢܝ ܡܛܐ. ܠܘܬܟ ܥܒܕ ܐܢܐ ܦܨܚܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܝ.
19 * ܘܥܒܕܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܝܟ ܕܦܩܕ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܘܛܝܒܘ ܦܨܚܐ.

Et consilium inierunt adversùs Jesum ut dolo 4
comprehenderent eum, ac interficerent.
Dicebant autem, Non in festo, ne fiat tu- 5
multus in populo. Quumque esset Jesus in 6
Beth-ania in ædibus Simonis leprosi, Ac- 7
cessit ad eum mulier habens secum alaba-
strum unguenti aromatici, magni pretii; &
effudit super caput ipsius Jesu, cùm discum-
beret. Viderunt autem discipuli ejus, & 8
displicuit eos; & inquiunt, Quorsum per-
ditio hæc? Potuit enim istud venundari 9
magni, & dari egenis. Jesus verò sciens, 10
dixit eis; Quid fatigatis hanc mulierem?
opus bonum operata est erga me. Nam in 11
omni tempore egenos habebitis vobiscum,
me verò non omni tempore habebitis.
Hæc autem quæ injecit aroma istud super 12
corpus meum, tanquam ad sepeliendum me
fecit. Equidem dico vobis, Ubicunque 13
prædicabitur hoc Evangelium meum in
universo mundo, recitabitur & id quod hæc
fecit in memoriam ipsius. Tunc abiit unus 14
ex duodecim qui vocabatur Judas Iscario-
tes, ad principes Sacerdotum, Et ait illis; 15
Quid vultis mihi dare, & ego tradam eum
vobis? Illi autem constituerunt ei triginta
argenteos. Et ex eo tempore quærebat 16
sibi opportunitatem prodendi eum.

Die quintâ hebdomadis mysteriorum. 69.

Die verò primâ azymorum adierunt disci- 17
puli Jesum, & dixerunt ei; Ubi vis pare-
mus tibi ad manducandum Pascha? Ipse 18
autem dixit eis; Abite in civitatem ad ta-
lem, & dicite ei; Magister noster inquit,
Tempus meum advenit: apud te facio
Pascha cum discipulis meis. Et discipuli 19
ejus egerunt sicuti præceperat eis Jesus, &
paraverunt Pascha.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 5 وراي زدند ومشورت † كردند كه اورا بفريب بگيرند وبكشند * مي گفتند نه در عيد
تا مبادا در خلق آشفتگي افتد   صد بيست يك   انجا كه زن روغن غاليه
6 7 بر مسيح ريخت * چون عيسي در بيت عينا بود درخانه شمعون [ابرص] * زني پيش
وي آمد وشيشه پر از روغن غاليه خوش بوي * وگران بها داشت * مسيح نشسته بود ان
8 زن روغن را بياورد * وبر سر او ريخت * شاگردان او ديدند وايشانرا نا خوش آمد *
9 گفتند چرا اين زيان مي بايست كرد * مي شايست اين را ببهاء بسيار فروختن
10 وبمسكينان دادن * عيسي دانست وبشاگردان گفت چرا اين † زنرا مي رنجانيد * هر چه
11 كرد خوش كرد واز دل من كرد * براي انك هر وقتي پيش شما مسكينان هست * [اما
12 من در هر وقتي پيش شما نباشم] * اين كس كه اين بوي بهاء خوش بر تن من ريخت * بسبب
13 كفن من كرد * وراست بشما بگويم وقتي اين مژده من در همه عالم گفته شود *
14 وانچ اين زن نيز كرده باشد * براي يادگار او گفته شود * وبعد ازان از شاگردان
دوازده گانه يكي كه نامش يهوداي سخريوطا خوانده شود * پيش بزرگ امامان رفت

Sententiis itaque collatis consilium ceperunt, ut eum dolo captum interficerent. Dicebant autem, Non in festo, ne forsan in populo tumultus accidat.

CXXI. Ubi mulier unguentum galiæ in Christum effudit.

Cùm Jesus in Bethania esset, in domo Simeonis leprosi. Mulier quædam ad eum accessit & ampullam plenam unguento galiæ boni odoris & summi pretii habuit: Christo sedente mulier illa unguentum attulit, & in caput ejus effudit. Discipuli autem ejus viderunt, & illis displicuit: dixerunt itaque, Quorsum oportuerat hanc perditionem fieri? Debuisset hoc pretio grandi venundari, & pauperibus dari. Jesus cognovit, & discipulis dixit; Quare huic mulieri molestiam facessitis? quicquid fecit, benè fecit, & ex animo mea fecit. Eò quòd omni tempore apud vos pauperes sunt, sed non omni tempore apud vos non ero. Hæc autem quæ hos odores suaves in corpus meum effudit, in apparatum funebrem mihi fecit. Et certè vobis dico, Quando hoc Evangelium meum per totum mundum prædicabitur, et illud etiam quod hæc mulier fecit, in memoriam ejus narrabitur. Et post hæc ex duodecim discipulis unus, cui nomen Judas Iscariotes vocatur, est, ad Sacerdotem maximum [illegible]

Versio VULGATA LATINA.

4
5 Et consilium fecerunt ut Jesum dolo tenerent, & occiderent. Dicebant autem;
6 Non in die festo, ne fortè tumultus fieret in populo. Cùm autem Jesus esset
7 in Bethania in domo Simonis leprosi, Accessit ad eum mulier habens alabastrum
8 unguenti pretiosi, & effudit super caput ipsius recumbentis. Videntes autem
9 discipuli, indignati sunt dicentes; Ut quid perditio hæc? Potuit enim istud
10 venundari multo, & dari pauperibus. Sciens autem Jesus, ait illis; Quid mo-
11 lesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me. Nam semper pau-
12 peres habetis vobiscum: me autem non semper habetis. Mittens enim hæc
13 unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis,

Ubicunque prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, dicetur & quod
hæc fecit in memoriam ejus. Tunc abiit unus de duodecim, qui dicebatur Judas 14
Iscariotes, ad principes sacerdotum: Et ait illis; Quid vultis mihi dare, & 15
ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos. Et exindè 16
quærebat opportunitatem ut eum traderet. Primâ autem die azymorum acces- 17
serunt discipuli ad Jesum, dicentes; Ubi vis paremus tibi comedere Pascha?
At Jesus dixit; Ite in civitatem ad quendam, & dicite ei; Magister dicit; Tem- 18
pus meum propè est, apud te facio Pascha cum discipulis meis. Et fecerunt 19
discipuli sicut constituit illis Jesus, & paraverunt Pascha.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * فتشاوروا على يسوع ليمسكوه بمكر ويقتلوه * وقالوا ليس في العيد لئلا يكون شغب في
5 6 الشعب • الفصل الخامس والثمانون • * وكان يسوع في بيت عنيا في بيت سمعان
7 الابرص * فجاءت امراة معها قارورة طيب كثير الثمن فافاضته على راسه وهو متكي
8 9 * فلما راى التلاميذ ذلك تذمروا قايلين لماذا هذا التلف * قد كان ينبغي ان يباع هذا
10 بثمن كثير ويعطى للمساكين * فعلم يسوع وقال لهم لماذا توبخون المراة وقد عملت في
11 12 عملا جيدا * فان المساكين معكم كل حين فاما انا فلست عندكم كل حين * وهذه انما
13 افاضت هذا الطيب على جسدي لدفني * امين اقول لكم انه حيث ما كرز بهذه البشارة
في كل العالم يذكر ما فعلته هذه المراة تذكارا لها • الفصل السادس والثمانون •
14 15 * حينئذ مضى احد الاثني عشر الذي يقال له يهوذا الاسخريوطي الى روساء الكهنة * وقال
16 لهم ماذا تعطوني وانا اسلمه اليكم • فقرروا معه ثلثين من الفضة * ومن ذلك الوقت
17 كان يطلب حيلة ليسلمه اليهم • الفصل السابع والثمانون • * وفي اليوم الاول من
18 الفطير جاء التلاميذ الى يسوع وقالوا اين تريد ان نعد لك الفصح لتاكله * فقال لهم
اذهبوا الى المدينة الى فلان وقولوا له المعلم يقول لك زماني قد اقترب وعندك اصنع الفصح
19 مع تلاميذي * ففعل التلاميذ كما امرهم يسوع واعدوا الفصح •

Et consultârunt adversùs Jesum, ut teneront eum dolo, & occiderent eum. 4
Et dixerunt; Non in festo, ne fiat tumultus in populo. 5

Sectio octuagesima quinta.

Erat autem Jesus in Beth-ania in domo Simonis leprosi, 6 *Et venit mulier,* 7 *cum qua erat vasculum unguenti multi pretii, & fudit illud super caput ipsius, dum esset recumbens.* *Et cùm vidissent* 8 *discipuli hoc, murmuraverunt, dicentes; Ad quid talis jactura?* *Sanè decebat* 9 *venundari istud pretio multo, & dari pauperibus.* *Scivit autem Jesus, &* 10 *dixit eis; Quid reprehenditis mulierem? operata est in me opus bonum.* *Nam pauperes vobiscum sunt omni* 11 *tempore: veruntamen ego non sum apud vos omni tempore.* *Et hæc quidem effu-* 12 *dit istud unguentum super corpus meum, ad sepeliendum me.* *Amen dico vobis,* 13 *Quòd ubicunque prædicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo, memorabitur quod fecit hæc mulier in memoriam ejus.*

Sectio octuagesima sexta.

Tunc abiit unus de duodecim, qui dicitur Judas Iscariotes, ad principes sacerdotum, 14 *Et dixit eis; Quid dabitis* 15 *mihi, & ego tradam eum vobis? Et deliberârunt cum eo triginta argenteos.* *Et ex illo tempore quærebat astum ut* 16 *traderet eum ipsis.*

Sectio octuagesima septima.

In prima autem die azymorum venerunt discipuli ad Jesum, & dixerunt; 17 *Ubi vis paremus tibi Pascha ut comedas illud.* *Dixit eis, Ite in civitatem ad* 18 *talem, & dicite ei; Magister dicit tibi, Tempus meum jam advenit, & apud te faciam Pascha cum discipulis meis.* *Et fecerunt discipuli sicut præcepit eis* 19 *Jesus: & paraverunt Pascha.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወተማከሩ ፡ ከመ ፡ እግዚእሊሱስሃ ፡ በሐብል ፡ የአኅዝዎ ፡ ወይቅትልዎ፡፡ ወይቤሉ ፡ በ
5 ሕቱ ፡ ላኮኬ ፡ በበዓል ፡ ካመ ፡ ሃክክ ፡ ሊይኩን ፡ ውስተ ፡ ሕዝብ፡፡
በእንተ ፡ እንተ ፡ ቀብእቶ ፡ ለእግዚእነ ፡ ዕፍረተ፡፡
6 ወበጺሖ ፡ እግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡ ቢታንያ ፡ ቤተ፡ስምዖን ፡ ዘለምጽ፡፡ መጽአት ፡ ኀቤሁ ፡ ብ
7 እሲተ ፡ እንዘቦጢ ፡ ብረሴ ፡ ዘምሉእ ፡ ዕፍረተ፡ ውስታ ፡ ዘብዙኅ ፡ ሤጡ ፡ ሶጠት ፡ ደበ፡ርእ
8 ሱ ፡ ለእግዚእሊየሱስ ፡ እንዘ ፡ ይረፍቅ፡፡ ወርእዮሙ ፡ አርደሊሁ ፡ ተምዑ ፡ ወይቤሉ ፡ ለ
9 ምንትኑ ፡ መጠኑዝ ፡ አሕጕለት፡፡ ዘእምተሠይጠ ፡ በብዙኅ ፡ ወይሃብዎ ፡ ምጽዋተ ፡
10 ለነደይ፡፡ ወእእመረ ፡ እግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡ ወይብሎሙ ፡ ለምንት ፡ ታሠርሕዋ ፡ ለብእሲ
11 ት፡ሠናየ ፡ ግብረ ፡ ገብረት ፡ ለዕሴየ፡፡ ወነደያንሰ፡ዘልፈ፡ ትረክብዎሙ ፡ ወኪያየሰ፡እኮ ፡ ዘ
12 ልፈ ፡ ዘትረክቡኒ፡፡ ወዘንተሰ ፡ ዕፍረተ ፡ ዘሶጠት ፡ ደበ፡ርእስየ ፡ ለቀበርየ ፡ ገብረት፡፡
13 ኣሜን ፡ እብለክሙ ፡ በኀበ ፡ ተሰብካ ፡ ዝወንጌል ፡ በውስተ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም፡ ያነብቡ ፡ ዘገብረ
14 ት ፡ ዛቲ ፡ ወይዜክርዋ፡፡ ወእምዝ ፡ ሖረ ፡ አሐዱ ፡ እምዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ አርደሊ
15 ሁ ፡ ዘስሙ ፡ ይሁዳ ፡ አስቆሮታዊ፡ኀበ፡ሊቃነ ፡ ካህናት፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ሚመጠነ ፡ ትሁቡኒ፡
16 እለ ፡ ለክሙ ፡ አግብኦ ፡ ወወሀብዎ ፡ ሠላሰ ፡ ብሩረ ፡ ወእምአሜሃ ፡ ይፈቅድ ፡ ይርከብ ፡
ሣኅተ ፡ ከመ ፡ ያግብኦ፡፡
በእንተ ፡ ዘካመ ፡ ተስእልዎ ፡ በኀበ ፡ ያስተደልዉ ፡ ሎቱ ፡ ፋሲካ፡፡
17 ወበቀዳሚት ፡ ዕለት ፡ ፋሲካ ፡ ቀርቡ ፡ አርደሊሁ ፡ ለሊየሱስ ፡ ወይቤልዎ ፡ በአይ
18 ቴ ፡ ትፈቅድ ፡ ናስተደሉ ፡ ለከ ፡ ትብላዕ ፡ ፋሲካ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡
ሊየሱስ ፡ ሖሩ ፡ ኀበ ፡ እገሌ ፡ ወበልዎ ፡ ይቤ ፡ ሊቅ ፡ ጊዜየሰ ፡ ቀርበ ፡ ወበኀቤከ ፡ እገ
19 ብር ፡ ፋሲካ ፡ ምስለ ፡ አርደሊየ፡፡ ወገብሩ፡ አርደሊሁ፡በከመ፡ አዘዞሙ፡ እግዚእ ፡ሊየሱ
ስ ፡ ወአስተደለዉ ፡ ፋሲካ፡፡

Et consilium inierunt ut Dominum Jesum dolo prehenderent, & occiderent 4
eum. Et dicunt, Sed non adhuc in festo, ut tumultus non sit in populo. 5

De muliere quæ unguento Dominum nostrum unxit.

Et cùm venisset Dominus Jesus in Bethaniam, in domum Simonis leprosi, 6
Venit ad eum mulier habens vas plenum unguenti in eo, cujus magnum erat 7
pretium, & effudit super caput Domini Jesu recumbentis. Et videntes di- 8
scipuli ejus indignati sunt, & dicunt; Quorsum hujusmodi perditio. Hoc ve- 9
nundetur multo, & detur eleemosyna egeno. Et sciebat Dominus Jesus, & 10
dicit illis; Quare molestatis mulierem, bonum opus fecit super me. Et paupe- 11
res semper invenietis, & me non semper inventuri estis. Et hoc unguentum 12
quod effudit super caput meum, ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis, 13
ubicunque prædicatum fuerit hoc Evangelium in toto mundo, legent quod fecit
illa, & in memoria habebunt illam. Et tunc abiit unus è duodecim discipu- 14
lis ejus, cujus nomen erat Judas Iscariotes, ad principes sacerdotum. Et 15
dicit iis; Quantum dabitis mihi, qui vobis tradam eum: & dederunt ei tri-
ginta argenteos numos. Et exinde desiderabat invenire opportunitatem ut 16
proderet eum.

De hoc quod interrogabant eum, ubi parandum esset ei pascha.

Et in primo die Paschæ accesserunt discipuli ejus ad Jesum, & dicunt ei; 17
Ubi vis paremus tibi comedere pascha. Et dicit iis Dominus Jesus, Ite ad 18
quendam hominem, & dicite ei; Dicit magister, Tempus meum appropinquavit,
& apud te faciam pascha meum cum discipulis meis. Et fecerunt discipuli 19
ejus sicut præcepit iis Dominus Jesus, & paraverunt pascha.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 * وگفت بمن چه مي دهيد كه عيسي را بدست شما بسپارم ايشان قبول كردند
16 براي او سي نقره از مال بدهند * وبهانه مي جست كه اورا در دست ايشان بسپارد
صد بيست دو نان خوردن عيسي با حواريون روز پنجشنبه فصح
17 * در اول روز ازان فطير خوران شاكردان پيش عيسي آمدند وگفتند كجا مي
18 خواهي براي تو جايگه سازيم تا فصح بخوري * عيسي بديشان گفت در شهر پيش
فلان برويد وبگوييد بزرگ ما مي گويد وعده من رسيد پيش تو فصح خواهم كرد با شاگردان
19 من * شاگردان هر چه عيسي بديشان فرمود چنان كردند وفصح را معد ساختند

Et dixit, Mihi quid dabitis; ut 15 *Jesum in manum vestram tradam? Illi receperunt se illi daturos triginta argenteos nummos.* *Et oc-* 16 *casionem quæsivit, ut illum in manum eorum traderet.*

CXXII. Panem comedit Jesus cum Apostolis feriâ quintâ Paschatis.

Primo die azymorum discipuli ad 17 *Jesum venerunt, & dixerunt; Ubi vis tibi locum paremus ut Pascha comedas.* *Jesus illis dixit; In* 18 *urbem ad quendam ite, & dicite; Magister noster dicit, tempus statutum meum advenit, apud te Pascha volo facere cum discipulis meis.* *Discipuli, omninò prout Jesus illis* 19 *jusserat, ita fecerunt, & Pascha paraverunt.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΔ'.

Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim. Et edentibus illis, dixit;
20 Ὀψίας δὲ γενομένης, ἀνέκειτο μετὰ τῶν (ζ) δώδεκα. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, εἶπεν,
21 Amen dico vobis, Quia unus *ex vobis* traditurus est me. Et contristati valdè,
22 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Καὶ λυπούμενοι σφόδρα,
cœperunt dicere ei *unusquisque eorum*; Nunquid ego sum, Domine? *Is verò* respondens
23 ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν, Μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
ait; *Intingens cum me* in *catino* manum, hic me tradet.
εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ (η) ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει.
Quidem filius hominis vadit, sicut scriptum est de illo: Væ autem ho-
24 Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ (θ) αὐτοῦ· Οὐαὶ δὲ τῷ ἀν-
mini illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si non
θρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, (ι) εἰ οὐκ
natus fuisset homo ille. Respondens autem Judas qui *tradens* eum, dixit;
25 ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, εἶπε,
Nunquid ego sum, Rabbi? Ait illi; Tu dixisti. *Edentibus* autem eis, *accipiens*
26 Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶπας. Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν
Jesus panem, & *benedicens*, fregit, & dedit discipulis, & ait;
ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, (κ) καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε,
Accipite, comedite: Hoc est corpus meum. Et accipiens calicem, & *gratias*
27 Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, καὶ εὐχαρι-
agens, dedit illis, dicens; Bibite ex hoc omnes: Hic enim est sanguis meus
28 στήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου
qui novi testamenti, qui pro multis *effusus* in remissionem peccatorum.
τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
Dico autem vobis; *Quòd* non bibam à modò de hoc genimine vitis,
Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ (λ) γεννήματος τῆς ἀμπέλου, 29
usque in diem illum, cùm illud bibam *cum vobis* novum in regno
ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ
Patris mei. Et hymno dicto, exierunt in montem *Olivarum*. Tunc
τοῦ Πατρός μου. Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Τότε 30
dicit illis Jesus; Omnes vos *offendemini* in me in nocte
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ 31
ista. Scriptum est enim; Percutiam pastorem, & dispergentur
ταύτῃ. Γέγραπται γὰρ, Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ (μ) διασκορπισθήσεται
oves gregis. Post autem *excitari me*, præcedam vos in
τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς 32
Galilæam. Respondens autem Petrus, ait illi; *Si & omnes*
τὴν Γαλιλαίαν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπεν αὐτῷ, (ν) Εἰ καὶ πάντες 33
scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Ait illi
σκανδαλισθήσονται ἐν σοὶ, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. Ἔφη αὐτῷ 34
Jesus; Amen dico tibi; Quia in hac nocte, *antè gallum voci-*
ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν ἀλέκτορα φω-
ferari, ter abnegabis me.
νῆσαι, (ξ) τρὶς ἀπαρνήσῃ με.

MS. A. (ζ) δώδεκα μαθητῶν. Καὶ (η) τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός (θ) ἑαυτοῦ· (ι) ἢ οὐκ (κ) καὶ εὐχαριστήσας, ἔκλασεν, (λ) γεννήματος (μ) διασκορπισθήσονται (ν) Εἰ πάντες (ξ) ἀπαρνήσῃ με τρεῖς.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 21 * ܘܟܕ ܗܘܐ ܪܡܫܐ. ܣܡܝܟ ܗܘܐ ܥܡ ܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܘܟܕ ܠܥܣܝܢ ܐܡܪ. ܐܡܝܢ
22 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܚܕ ܡܢܟܘܢ ܡܫܠܡ ܠܝ. * ܘܟܪܝܬ ܠܗܘܢ ܛܒ. ܘܫܪܝܘ ܠܡܐܡܪ
23 ܠܗ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܠܡܐ ܐܢܐ ܡܪܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ. ܗܘ ܕܨܒܥ ܐܝܕܗ ܥܡܝ
24 ܒܦܢܟܐ ܗܘ ܢܫܠܡܢܝ. * ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܐܙܠ ܐܝܟܢܐ ܕܟܬܝܒ ܥܠܘܗܝ. ܘܝ ܠܗ ܕܝܢ
ܠܓܒܪܐ ܗܘ ܕܒܐܝܕܗ ܡܬܫܠܡ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܗܘ ܐܠܘ ܠܐ
25 ܐܬܝܠܕ. * ܥܢܐ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܘܐܡܪ. ܠܡܐ ܐܢܐ ܗܘ ܪܒܝ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢܬ ܐܡܪܬ.
26 * ܟܕ ܕܝܢ ܠܥܣܝܢ. ܢܣܒ ܝܫܘܥ ܠܚܡܐ. ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܐܡܪ
27 ܣܒܘ ܐܟܘܠܘ. ܗܢܘ ܦܓܪܝ. * ܘܢܣܒ ܟܣܐ ܘܐܘܕܝ. ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܣܒܘ ܐܫܬܘ
28 ܡܢܗ ܟܠܟܘܢ. * ܗܢܘ ܕܡܝ ܕܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ. ܕܚܠܦ ܣܓܝܐܐ ܡܬܐܫܕ ܠܫܘܒܩܢܐ
29 ܕܚܛܗܐ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ. ܕܠܐ ܐܫܬܐ ܡܢ ܗܫܐ ܡܢ ܗܢܐ ܥܒܪܐ ܕܓܦܬܐ. ܥܕܡܐ
30 ܠܝܘܡܐ ܕܒܗ ܐܫܬܝܘܗܝ ܥܡܟܘܢ ܚܕܬܐ ܒܡܠܟܘܬܗ ܕܐܒܝ. * ܘܫܒܚܘ ܘܢܦܩܘ
ܠܛܘܪ ܙܝܬܐ.
* ܠܠܠܝܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ * ܠ *
31 * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܟܠܟܘܢ ܬܬܟܫܠܘܢ ܒܝ ܒܗܢܐ ܠܠܝܐ. ܟܬܝܒ
32 ܓܝܪ ܕܐܡܚܐ ܠܪܥܝܐ. ܘܢܬܒܕܪܘܢ ܥܪܒܐ ܕܡܪܥܝܬܗ. * ܒܬܪ ܕܩܐܡ ܐܢܐ ܕܝܢ. ܩܕܡ
33 ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܠܓܠܝܠܐ. * ܥܢܐ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܦܢ ܟܠܢܫ ܢܬܟܫܠ ܒܟ. ܐܢܐ
34 ܡܡܬܘܡ ܠܐ ܐܬܟܫܠ ܒܟ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܒܗܢܐ ܠܠܝܐ
ܥܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ. ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܬܟܦܘܪ ܒܝ.

Quumque esset vespera, discumbebat cum 20
duodecim discipulis suis. Et quum ederent, 21
ait; Amen dico vobis, Unus ex vobis pro-
dit me. Et doluerunt vehementer: cœ- 22
peruntque dicere ei singuli ex eis; Nunquid
ego sum, Domine mi? Is autem respondit, 23
& ait; Ille qui intingit manum suam me-
cum in paropside, me proditurus est. Et Fili- 24
us hominis abit, ut scriptum est de eo: Væ
autem homini illi per quem filius hominis
proditur: præstaret homini illi si natus
non fuisset. Respondit Judas proditor, & 25
ait; Nunquid ego sum, Rabi? Dicit ei
Jesus; Tu dixisti. Quum autem ederent, 26
accepit Jesus panem, & benedixit; fre-
gitque, ac dedit discipulis suis, & ait; Ac-
cipite, comedite, HOC EST CORPUS
MEUM. Et accepit calicem, atque gra- 27
tias egit, & dedit eis, dixitque; Accipite,
bibite ex eo vos omnes: HIC EST SAN- 28
GUIS MEUS FOEDERIS NOVI, QUI
PRO MULTIS EFFUNDITUR IN RE-
MISSIONEM PECCATORUM. Dico 29
autem vobis, Non bibam ab hoc tempore
ex hoc genimine vitis, usque ad diem quo
bibam illud vobiscum novum in regno Dei.
Et dixerunt hymnodiam: exieruntque in 30
montem Olivarum.

Ad noctem Parasceues crucifixionis.

Tunc ait illis Jesus; Vos omnes offendemini 31
in me hâc nocte: scriptum est enim; Per-
cutiam pastorem, & dispergentur arietes
ovium ipsius. Postquàm autem surrexero, 32
præcedam vos in Galilæam. Respondit Ce- 33
pha, & dixit ei; Etiamsi omnis homo of-
fendatur in te, ego nunquam offendar in te.
Dixit ei Jesus; Amen dico tibi, Hâc nocte 34
antequàm vocem mittat gallus, tribus vi-
cibus abnegabis me.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 21 * بوقت شب هنكام با دوازده شاكرد خود نشست * ومي خوردند عيسي اغاز كرد. كه
22 راست بشما بكويم يكي از شما مرا بسپارد * ايشانرا سخت ناخوش آمد اغاز كرد
23 يكي از ايشان وكفت مكر منم اي خداوند * اوجواب داد وبدو كفت هر كه دست
24 خود را در كاسه با من بنهد اوست كه مرا بسپارد * وفرزند ادمي برود انچنانك بر وي
نبشته شد ليكن واي بر ان مرد كه بدست او سپارده شود آن بهتر مي بود براي آن مرد
25 كه زاييده نمي شد * يهوداء سخريوطا كفت مكر منم ان اي خداوند عيسي بدو كفت
26 تو كفتي * چون مي خوردند عيسي نان ستد ودعا كرد وانكه شكست وبشاكردان خود داد
27 وكفت بستانيد وبخوريد اينست تن من * وستد ساغر واعتراف كرد وبديشان داد وكفت
28 بستانيد همكنان وبياشاميد * اينست خون من عهد نو٭ كه عوض بسياران ريخته مي شود٭ براي
29 ستردن كناهها * اكنون بشما مي كويم٭ كه ازين ساعت ديكر اين فرزند درخت انكور نخواهم
30 خوردن٭ تا ان روز كه اورا با شما بخورم نو† در ملكوت خدا * وستايش داد٭ ودر كوه زيتون بدر آمد

* *Tempore vespertino cum duodecim discipulis suis sedit. Et comedentibus illis, Jesus sic exorsus est; Certè vobis dico, Unus è vobis me tradet.* Hoc *illis valdè displicuit, & cœpit quilibet eorum dicere, Nunquid ego sum, ô Domine? Ille responsum dedit, & ei dixit; Quisquis manum suam mecum catino indiderit, ille est qui me tradet. Et Filius hominis vadet, quemadmodum de eo scriptum est: væ autem illi homini, per cujus manum traditus erit; melius fuisset illi homini, quòd non natus esset. Judas Iscariotes dixit, Nunquid ego sum ille, ô Domine? Jesus illi dixit, Tu dixisti. Cùm comederent, Jesus panem accepit, & benedixit; deindè fregit ac discipulis suis dedit, & dixit; Accipite, & comedite: hoc est corpus meum. Et accepit poculum, & gratias egit, & illis dedit, & dixit; Accipite omnes, ac bibite. Hic est sanguis meus fœderis novi, qui pro multis effusus est, pro abolitione peccatorum. Vobis autem dico, Quòd de hac hora deinceps hunc fœtum arboris uvæ nolo bibere, usque in illum diem quo ipsum vobiscum bibiturus sum novum in regno Dei. Et laudem Deo dedit, & in montem Olivarum exivit.*

Versio VULGATA LATINA.

20 21 Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim discipulis suis. Et edenti-
bus illis, dixit, Amen dico vobis, Quia unus vestrûm me traditurus est. Et
22 contristati valdè, cœperunt singuli dicere; Numquid ego sum, Domine? At
23 ipse respondens, ait; Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tra-
24 det. Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: væ autem ho-
mini illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si natus non
25 fuisset homo ille. Respondens autem Judas, qui tradidit eum, dixit; Num-
26 quid ego sum, Rabbi? Ait illi; Tu dixisti. Cœnantibus autem eis, accepit
Jesus panem, & benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, & ait; Ac-
27 cipite, & comedite: hoc est corpus meum. Et accipiens calicem gratias
egit: & dedit illis, dicens; Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis me- 28
us novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.
Dico autem vobis; Non bibam amodò de hoc genimine vitis, usque in diem 29
illum, cùm illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei. Et hymno 30
dicto, exierunt in Montem oliveti. Tunc dixit illis Jesus; Omnes vos scan- 31
dalum patiemini in me, in ista nocte. Scriptum est enim; Percutiam pasto-
rem, & dispergentur oves gregis. Postquàm autem resurrexero, præcedam 32
vos in Galilæam. Respondens autem Petrus, ait illi; Et si omnes scanda- 33
lizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Ait illi Jesus; Amen dico 34
tibi; Quia in hac nocte antequàm gallus cantet, ter me negabis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

الفصل الثامن والثمون * ولما كان المساء اتكا مع الاثني عشر تلميذا * وفيما 20
21 هم ياكلون قال لهم امين اقول لكم ان واحدا منكم يسلمني * فحزنوا جدا وبدا كل واحد
22 منهم يقول لعلي انا هو يا رب * فاجاب قايلا الذي يغمس يده معي في الصحفة هو يسلمني *
23 وابن الانسان ماض كما كتب من اجله . الويل لذلك الانسان الذي يسلم ابن الانسان .
24 خير له لو لم يولد ذلك الانسان * اجابه يهوذا مسلمه قايلا لعلي انا هو يا معلم قال له انت
25 قلت * الفصل التاسع والثمون * وفيما هم ياكلون اخذ يسوع خبزا وبارك وقسمه
26 واعطي تلاميذه اياه وقال خذوا فكلوا فان هذا هو جسدي * ثم اخذ كاسا وشكر واعطاهم
27 وقال اشربوا من هذا كلكم * هذا هو دمي العهد الجديد الذي يهراق عن كثيرين
28 لمغفرة خطاياهم * اقول لكم انني لا اشرب من الان من عصير هذه الكرمة الي ذلك اليوم
29 الذي فيه اشربه معكم جديدا في ملكوت ابي * الفصل التسعون * ولما باركوا
30 خرجوا الي جبل الزيتون * حينيذ قال لهم يسوع كلكم تشكون في في هذه الليلة . لانه
31 مكتوب اضرب الراعي فتتفرق الغنم * ومن بعد قيامي اسبقكم الي الجليل * فاجابه بطرس
32 33 قايلا ان شك جميعهم فيك لم اشك انا * قال له يسوع امين اقول لك ان في هذه الليلة
34 قبل ان يصيح الديك تجحدني ثلث دفعات .

Sectio octuagesima octava.

Et cùm factum esset serò, discubuit cum 20
duodecim discipulis. Et dum ipsi come- 21
derent, dixit eis; Amen dico vobis,
Quòd unus ex vobis tradet me. Et con- 22
tristati sunt valdè, & cœpit unusquis-
que ex eis dicere; Nunquid ego sum, ô
Domine? Respondit autem, dicens; 23
Qui intingit manum suam mecum in
patina, ipse tradet me. Et filius hominis 24
vadens est, sicut scriptum est de illo:
Væ illi homini qui tradet filium homi-
nis, bonum illi esset si non fuisset natus
ille homo. Respondit ei Judas traditor 25
ipsius, dicens; Nunquid ego sum, ô Do-
mine? Ait illi, Tu dixisti.

Sectio octuagesima nona.

Et dum ipsi comederent, accepit Jesus 26
panem & benedixit ei, ac divisit illum,
deditque discipulis suis ipsum, & ait;
Accipite, comedite, nam hoc est corpus
meum. Deindè accepit calicem & grati- 27
as egit, & dedit eis, ac dixit, Bibite ex
hoc omnes vos: Hic est sanguis meus, 28
testamentum novum, qui effundetur pro
multis in remissionem peccatorum eorum.
Dico vobis, Quia non bibam amodo de 29
succo hujus vitis usque in illam diem,
quâ bibam illum vobiscum novum in
regno patris mei.

Sectio nonagesima.

Quumque benedixissent, exierunt in 30
montem Olivarum. Tunc dixit illis Je- 31
sus; Omnes vos scandalizabimini in
me hâc in nocte; quoniam scriptum est,
Percutiam pastorem, & dispergentur
oves. At post resurrectionem meam præ- 32
cedam vos in Galilæam. Respondit ei 33
Petrus, dicens; Si scandalizati fuerint
omnes ipsi in te, non scandalizabor ego.
Dixit illi Jesus; Amen dico tibi, Quòd 34
in hac nocte antequam cantet gallus, ne-
gabis me tribus vicibus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 21 ወመሴተ ፡ ኮዊኖ ፡ ረፈቀ ፡ ምስለ ፡ ዓሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ላርደኢሁ ። ወእንዘ ፡ ይበልዑ ፡ ይ
22 ቤ ፡ ሎሙ ፡ አማን ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ አሐዱ ፡ እምኔክሙ ፡ ያገብአኒ ። ወተከዙ ፡ ጥቀ ፡ ወአ
23 ኀዙ ፡ ይበሉ ፡ በበ ፡ አሐዱ ፡ አነሁ ፡ ለእጋ ፡ እግዚኦ ። ወአውሥአ ፡ ወይቤ ፡ ዘጸብኆ ፡
24 ምስሌየ ፡ እዴሁ ፡ ውስተ ፡ መጽብሕ ፡ ውእቱ ፡ ያገብአኒ ። ወወልደ ፡ እጓለ ፡ እመሕያ
ውስ ፡ ይሖውር ፡ በከመ ፡ ጽሑፍ ፡ በእንቲአሁ ፡ ወበሕቱ ፡ አሌ ሎቱ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ዘበ
ሳዕሌሁ ፡ ይትሜጠው ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እም ፡ ሕያው ፡ እምኅየሶ ፡ ሶበ ፡ ኢተወልደ ፡ ለ
25 ውእቱ ፡ ብእሲ ። ወአውሥአ ፡ ይሁደ ፡ ዘያገብኦ ፡ ወይቤሎ ፡ አንተ ፡ ትቤ ።
በእንተ ፡ ሠርዐተ ፡ ምሥጢር ፡
26 ወእንዘ ፡ ይበልዑ ፡ ነሥአ ፡ ኅብስተ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወባረከ ፡ ወፈተተ ፡ ወወሀበ ፡ ለአ
27 ርዳኢሁ ፡ ወይቤ ፡ እንክሙ ፡ ብልዑ ፡ ዝውእቱ ፡ ሥጋየ ። ወነሥአ ፡ ጽዋዐ ፡ ወአእ
28 ኮተ ፡ ወወሀቦሙ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ስተዩ ፡ እምውስቴቱ ፡ ኵልክሙ ። ዝውእቱ ፡ ደም
የ ፡ ዘሐዲስ ፡ ሥርዐት ፡ ዘይትከዐው ፡ በእንተ ፡ ብዙኃን ፡ ከመ ፡ ይትኃደግ ፡ ኃጢአት ።
29 ወእብለክሙ ፡ ኢይሰቲ ፡ እንከ ፡ እምዝ ፡ ፍሬ ፡ ወይን ፡ እስከ ፡ እንታክቲ ፡ ዕለት ፡ አመ ፡
30 እሰቲዮ ፡ ሐዲሰ ፡ ምስሌክሙ ፡ በመንግሥተ ፡ አቡየ ። ወአንከቢሮሙ ፡ ወፅኡ ፡ ውስ
31 ተ ፡ ደብረ ፡ ዘይት ። ወእምዝ ፡ ይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ኵልክሙ ፡ ተዐልዉ
32 ኒ ፡ በዛቲ ፡ ሌሊት ። እስመ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ እቀትሎ ፡ ለኖላዊ ፡ ወይዘረው ፡ አባግዐ ፡
33 መርዔቱ ። ወእምከመ ፡ ተንሣእኩ ፡ እቀድመክሙ ፡ ገሊላ ። ወአውሥአ ፡ ጴጥሮ
34 ስ ፡ ወይቤሎ ፡ እመሰ ፡ ኵሎሙ ፡ ዐለውከ ፡ አንሰ ፡ ኢየዐልወከ ፡ ግሙራ ። ወይቤሎ ፡
እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ አማን ፡ እብለከ ፡ ከመ ፡ በዛቲ ፡ ሌሊት ፡ ሠልስ ፡ ትክሕደኒ ፡ ዘእንበ
ለ ፡ ይንቁ ፡ ደሮሁ ።

20
Et vespere facto, recubuit cum duodecim discipulis ejus. Et edentibus illis, 21
dicit; Amen dico vobis, quòd unus è vobis prodet me. Et contristati sunt 22
valdè, & cœperunt dicere unusquisque, Num ego igitur, Domine? Et re- 23
spondit, & dicit; Qui intinxit mecum manum suam in scutula, ipse prodet
me. Et filius hominis vadet, sicut scriptum est de illo: sed væ isti homini, 24
per quem tradendus est filius hominis: utique melius esset isti homini si non
natus esset. Et respondit Judas qui traditurus erat eum: & dixit ei, Tu 25
dixisti.

De testamento mysterioso.

Et edentibus illis, accepit panem Dominus Jesus, & benedixit; & fregit, & 26
dedit discipulis suis, & dixit; Vos igitur comedite: Hic panis corpus meum.
Et accepit calicem, & gratias egit, & dedit iis, dicens; Bibite ex eo omnes 27
vos: Hic calix est sanguis meus novi decreti, qui effunditur propter multos 28
ut remittatur peccatum. Et dico vobis, Non bibam ampliùs de hoc fructu 29
vitis, usque ad illum diem, quando bibam novum vobiscum in regno Patris
mei. Et quum legissent, exierunt in Montem olei. Et tunc dicit iis Dominus 30
Jesus, Omnes vos prævaricabimini mecum hac nocte. Quoniam dicit scri- 31
ptura, Occidam pastorem, & dispergentur oves gregis. Et quum surrexero, 32
præibo vobis Galilæam. Et respondit Petrus, & dixit ei; Si omnes præva- 33
ricati fuerint tecum, ego non prævaricabor tecum unquam. Et dicit ei Do- 34
minus Jesus, Amen dico vobis, Quòd in hac nocte ter me negabis, antequàm
gallus cantet.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

صد بيست سه   اكاه كردن مسيح بحواريون كه كرفتار
خواهد شدن   * انكه عيسي بشاكردان كفت كه درين شب + شما همكنان 31
با من دو دل شويد . زيرا نبشته شد كه شبانرا بزنيد . كوسفندان كله او پراكنده
32 33 شوند . * بعد ازانك بر خيزم ازشما زودتر بجليل روم * شمعون صفا جواب داد وكفت .
34 اكر همه كس با تو دو دل شود . من هر كز ترا منكر نشوم . * عيسي بدو كفت راست
بتو مي كويم . درين شب زودتر ازانك خروس بانك زند . سه بار منكر من
نشوي .

CXXIII. Indicat Christus Apostolis se prehensum iri.

Tunc Jesus discipulis dixit; 31
Hâc quidem nocte vos omnes in
me duplici animo eritis: Nam
scriptum est, Pastorem percutite,
oves gregis ejus dispersæ erunt.
Postquam autem surrexero, vos 32
in Galilæam præibo. Simeon Ce- 33
phas respondit, & dixit; Et-
iamsi unusquisque in te duplici
animo fuerit, ego nunquam te
abnegabo. Jesus ei dixit, Certò 34
tibi dico; Hâc nocte antequam
gallus vocem emittat, ter me ab-
negabis.

Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim. Et edentibus illis, dixit; σοθ
20 Ὀψίας δὲ γενομένης, ἀνέκειτο μετὰ τῶν (ζ) δώδεκα. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, εἶπεν, δ
21 Amen dico vobis, Quia unus ex vobis traditurus est me. Et contristati valdè,
22 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Καὶ λυπούμενοι σφόδρα, σπ
cœperunt dicere ei unusquisque eorum; Nunquid ego sum, Domine? Is verò respondens α
23 ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν, Μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς σπα
ait; Intingens cum me in catino manum, hic me tradet. β
εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ (η) ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει.
Quidem filius hominis vadit, sicut scriptum est de illo: Væ autem ho- σπβ
24 Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ (θ) αὐτοῦ· Οὐαὶ δὲ τῷ ἀν- ς
mini illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si non
θρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, (ι) εἰ οὐκ σπγ
natus fuisset homo ille. Respondens autem Judas qui tradens eum, dixit; ι
25 ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, εἶπε,
Nunquid ego sum, Rabbi? Ait illi; Tu dixisti. Edentibus autem eis, accipiens ΞΔʹ
26 Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶπας. Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν σπδ
Jesus panem, & benedicens, fregit, & dedit discipulis, & ait; α
ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, (κ) καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε,
Accipite, comedite: Hoc est corpus meum. Et accipiens calicem, & gratias σπε
27 Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, καὶ εὐχαρι- β
agens, dedit illis, dicens; Bibite ex hoc omnes: Hic enim est sanguis meus
28 στήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου
qui novi testamenti, qui pro multis effusus in remissionem peccatorum.
τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
Dico autem vobis; Quòd non bibam à modò de hoc genimine vitis,
Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ (λ) γεννήματος τῆς ἀμπέλου, 29
usque in diem illum, cùm illud bibam cum vobis novum in regno
σπς ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ
ς Patris mei. Et hymno dicto, exierunt in montem Olivarum. Tunc
τοῦ Πατρός μου. Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Τότε 30
σπζ dicit illis Jesus; Omnes vos offendemini in me in nocte 31
δ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ
σπη ista. Scriptum est enim; Percutiam pastorem, & dispergentur
ς ταύτῃ. γέγραπται γὰρ, Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ (μ) διασκορπισθήσεται
oves gregis. Post autem excitari me, præcedam vos in
τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς 32
σπθ Galilæam. Respondens autem Petrus, ait illi; Si & omnes
α τὴν Γαλιλαίαν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπεν αὐτῷ, (ν) Εἰ καὶ πάντες 33
scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Ait illi
σϟ σκανδαλισθήσονται ἐν σοὶ, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. Ἔφη αὐτῷ 34
ς Jesus; Amen dico tibi; Quia in hac nocte, antè gallum vociferari, ter abnegabis me.
ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, (ξ) τρὶς ἀπαρνήσῃ με.

MS. A. (ζ) δώδεκα μαθητῶν. Καὶ (η) τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός (θ) ἑαυτοῦ· (ι) ἢ οὐκ (κ) καὶ εὐχαριστήσας, ἔκλασεν, (λ) γεννήματος (μ) διασκορπισθήσονται (ν) Εἰ πάντες (ξ) ἀπαρνήσῃ με τρεῖς.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 * ܘܟܕ ܗܘܐ ܪܡܫܐ܂ ܣܡܝܟ ܗܘܐ ܥܡ ܬܪܥܣܪ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ * ܘܟܕ ܠܥܣܝܢ ܐܡܪ܂ ܐܡܝܢ
21
22 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܚܕ ܡܢܟܘܢ ܡܫܠܡ ܠܝ܂ * ܘܟܪܝܬ ܠܗܘܢ ܛܒ܂ ܘܫܪܝܘ ܠܡܐܡܪ
23 ܠܗ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ܂ ܠܡܐ ܐܢܐ ܡܪܝ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ܂ ܡܢ ܕܨܒܥ ܐܝܕܗ ܥܡܝ
24 ܒܦܘܬܐ ܗܘ ܢܫܠܡܢܝ܂ * ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܐܙܠ ܐܝܟܢܐ ܕܟܬܝܒ ܥܠܘܗܝ܂ ܘܝ ܠܗ ܕܝܢ
ܠܓܒܪܐ ܗܘ ܕܒܐܝܕܗ ܡܫܬܠܡ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܂ ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܗܘ ܐܠܘ ܠܐ
25 ܐܬܝܠܕ܂ * ܥܢܐ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܘܐܡܪ܂ ܠܡܐ ܐܢܐ ܗܘ ܪܒܝ܂ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܐܢܬ ܐܡܪܬ܂
26 * ܟܕ ܕܝܢ ܠܥܣܝܢ܂ ܢܣܒ ܝܫܘܥ ܠܚܡܐ ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܘܐܡܪ܂
27 ܣܒܘ ܐܟܘܠܘ܂ ܗܢܘ ܦܓܪܝ܂ * ܘܢܣܒ ܟܣܐ ܘܐܘܕܝ܂ ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ܂ ܣܒܘ ܐܫܬܘ
28 ܡܢܗ ܟܠܟܘܢ܂ * ܗܢܘ ܕܡܝ ܕܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ܂ ܕܚܠܦ ܣܓܝܐܐ ܡܬܐܫܕ ܠܫܘܒܩܢܐ
29 ܕܚܛܗܐ܂ * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ܂ ܕܠܐ ܐܫܬܐ ܡܢ ܗܫܐ ܡܢ ܗܢܐ ܥܨܪܐ ܕܓܦܬܐ܂ ܥܕܡܐ
30 ܠܝܘܡܐ ܕܒܗ ܐܫܬܝܘܗܝ ܥܡܟܘܢ ܚܕܬܐ ܒܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂ * ܘܫܒܚܘ ܘܢܦܩܘ
ܠܛܘܪ ܙܝܬܐ܂ * ܒܠܠܝܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ * ܠ *
31 * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܟܠܟܘܢ ܬܬܟܫܠܘܢ ܒܝ ܒܗܢܐ ܠܠܝܐ܂ ܟܬܝܒ
32 ܓܝܪ ܕܐܡܚܐ ܠܪܥܝܐ܂ ܘܢܬܒܕܪܘܢ ܥܪܒܐ ܕܡܪܥܝܬܗ܂ * ܒܬܪ ܕܩܡܬ ܕܝܢ܂ ܩܕܡ
33 ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܠܓܠܝܠܐ܂ * ܥܢܐ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܐܦܢ ܟܠܢܫ ܢܬܟܫܠ ܒܟ܂ ܐܢܐ
34 ܡܡܬܘܡ ܠܐ ܐܬܟܫܠ ܒܟ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ܂ ܕܒܗܢܐ ܠܠܝܐ
ܩܕܡ ܕܢܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ܂ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܬܟܦܘܪ ܒܝ܂

Quumque esset vespera, discumbebat cum 20
duodecim discipulis suis. Et quum ederent, 21
ait; Amen dico vobis, Unus ex vobis pro-
dit me. Et doluerunt vehementer: cœ- 22
peruntque dicere ei singuli ex eis; Nunquid
ego sum, Domine mi? Is autem respondit, 23
& ait; Ille qui intingit manum suam me-
cum in paropside, me proditurus est. Et Fili- 24
us hominis abit, ut scriptum est de eo: Væ
autem homini illi per quem filius hominis
proditur: præstaret homini illi si natus
non fuisset. Respondit Judas proditor, & 25
ait; Nunquid ego sum, Rabi? Dicit ei
Jesus; Tu dixisti. Quum autem ederent, 26
accepit Jesus panem, & benedixit; fre-
gitque, ac dedit discipulis suis, & ait; Ac-
cipite, comedite, HOC EST CORPUS
MEUM. Et accepit calicem, atque gra- 27
tias egit, & dedit eis, dixitque; Accipite,
bibite ex eo vos omnes: HIC EST SAN- 28
GUIS MEUS FOEDERIS NOVI, QUI
PRO MULTIS EFFUNDITUR IN RE-
MISSIONEM PECCATORUM. Dico 29
autem vobis, Non bibam ab hoc tempore
ex hoc genimine vitis, usque ad diem quo
bibam illud vobiscum novum in regno Dei.
Et dixerunt hymnodiam: exieruntque in 30
montem Olivarum.

Ad noctem Parasceues crucifixionis.

Tunc ait illis Jesus; Vos omnes offendemini 31
in me hâc nocte: scriptum est enim; Per-
cutiam pastorem, & dispergentur arietes
ovium ipsius. Postquàm autem surrexero, 32
præcedam vos in Galilæam. Respondit Ce- 33
pha, & dixit ei; Etiamsi omnis homo of-
fendatur in te, ego nunquam offendar in te.
Dixit ei Jesus; Amen dico tibi, Hâc nocte 34
antequàm vocem mittat gallus, tribus vi-
cibus abnegabis me.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

20 * بوقت شب هنگام با دوازده شاگرد خود نشست * ومي خوردند عيسي اغاز كرد. كه
21
22 راست بشما بگويم يكي از شما مرا بسپارد * ايشانرا سخت ناخوش آمد اغاز كرد
23 يكي از ايشان وگفت مگر منم اي خداوند * او جواب داد وبدو گفت هر كه دست
24 خود را در كاسه با من بنهد اوست كه مرا بسپارد * وفرزند ادمي برود انچنانك بروي
نبشته شد ليكن واي بر ان مرد كه بدست او سپارده شود آن بهتر مي بود براي آن مرد
25 كه زاييده نمي شد * يهوداء سخريوطا گفت مگر منم ان اي خداوند عيسي بدو گفت
26 تو گفتي * چون مي خوردند عيسي نان ستد ودعا كرد وانگه شكست وبشاگردان خود داد
27 وگفت بستانيد وبخوريد اينست تن من * وستد ساغر واعتراف كرد وبديشان داد وگفت
28 بستانيد همگنان وبياشاميد * اينست خون من عهد نو كه عوض بسياران ريخته مي شود براي
29 ستردن گناهها * اكنون بشما مي گويم كه ازين ساعت ديگر اين فرزند درخت انگور نخواهم
30 خوردن تا ان روز كه اورا با شما بخورم نو در ملكوت خدا * وستايش داد ودر كوه زيتون بدر آمد

Tempore vespertino cum duodecim 20
discipulis suis sedit. Et comedentibus 21
illis, Jesus sic exorsus est; Certè
vobis dico, Unus è vobis me tradet.
Hoc *illis valdè displicuit, & cœpit* 22
quilibet eorum dicere, Nunquid ego
sum, ô Domine? Ille responsum de- 23
dit, & ei dixit; Quisquis manum
suam mecum catino indiderit, ille
est qui me tradet. Et Filius homi- 24
nis vadet, quemadmodum de eo scri-
ptum est: væ autem illi homini, per
cujus manum traditus erit; melius
fuisset illi homini, quòd non natus
esset. Judas Iscariotes dixit, Nun- 25
quid ego sum ille, ô Domine? Je-
sus illi dixit, Tu dixisti. Cùm 26
comederent, Jesus panem accepit, &
benedixit; deindè fregit ac discipu-
lis suis dedit, & dixit; Accipite,
& comedite: hoc est corpus meum.
Et accepit poculum, & gratias egit, 27
& illis dedit, & dixit; Accipite
omnes, ac bibite. Hic est sanguis 28
meus fœderis novi, qui pro multis
effusus est, pro abolitione peccato-
rum. Vobis autem dico, Quòd ab 29
hac hora deinceps hunc fœtum ar-
boris uvæ nolo bibere, usque in
illum diem quo ipsum vobiscum
bibiturus sum novum in regno Dei.
Et laudem Deo dedit, & in mon- 30
tem Olivarum exivit.

Versio VULGATA LATINA.

20
21 Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim discipulis suis. Et edenti-
22 bus illis, dixit, Amen dico vobis, Quia unus vestrûm me traditurus est. Et
23 contristati valdè, cœperunt singuli dicere; Numquid ego sum, Domine? At
ipse respondens, ait; Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tra-
24 det. Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: væ autem ho-
mini illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si natus non
25 fuisset homo ille. Respondens autem Judas, qui tradidit eum, dixit; Num-
26 quid ego sum, Rabbi? Ait illi; Tu dixisti. Cœnantibus autem eis, accepit
Jesus panem, & benedixit, ac fregit, dedítque discipulis suis, & ait; Ac-
27 cipite, & comedite: hoc est corpus meum. Et accipiens calicem gratias
egit: & dedit illis, dicens; Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis me- 28
us novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.
Dico autem vobis; Non bibam amodò de hoc genimine vitis, usque in diem 29
illum, cùm illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei. Et hymno 30
dicto, exierunt in Montem oliveti. Tunc dixit illis Jesus; Omnes vos scan- 31
dalum patiemini in me, in ista nocte. Scriptum est enim; Percutiam pasto-
rem, & dispergentur oves gregis. Postquàm autem resurrexero, præcedam 32
vos in Galilæam. Respondens autem Petrus, ait illi; Et si omnes scanda- 33
lizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Ait illi Jesus; Amen dico 34
tibi; Quia in hac nocte antequàm gallus cantet, ter me negabis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 الفصل الثامن والثمون • ولما كان المساء اتكا مع الاثني عشر تلميذا * وفيما
21 هم ياكلون قال لهم امين اقول لكم ان واحدا منكم يسلمني * فحزنوا جدا وبدا كل واحد 22
23 منهم يقول لعلي انا هو يا رب * فاجاب قايلا الذي يغمس يده معي في الصحفة هو يسلمني *
24 وابن الانسان ماض كما كتب من اجله • الويل لذلك الانسان الذي يسلم ابن الانسان
25 حتى له لو لم يولد ذلك الانسان * اجابه يهوذا مسلمه قايلا لعلي انا هو يا معلم قال له انت
26 قلت • الفصل التاسع والثمون • وفيما هم ياكلون اخذ يسوع خبزا وبارك وقسمه
27 واعطى تلاميذه اياه وقال خذوا فكلوا فان هذا هو جسدي * ثم اخذ كاسا وشكر واعطاهم
28 وقال اشربوا من هذا كلكم * هذا هو دمي العهد الجديد الذي يهراق عن كثيرين
29 لمغفرة خطاياهم * اقول لكم انني لا اشرب من الان من عصير هذه الكرمة الى ذلك اليوم
30 الذي فيه اشربه معكم جديدا في ملكوت ابي • الفصل التسعون • ولما باركوا
31 خرجوا الى جبل الزيتون * حينيذ قال لهم يسوع كلكم تشكون في في هذه الليلة • لانه
32 مكتوب اضرب الراعي فتتفرق الغنم * ومن بعد قيامتي اسبقكم الى الجليل * فاجابه بطرس
33
34 قايلا ان شك جميعهم فيك لم اشك انا * قال له يسوع امين اقول لك ان في هذه الليلة
قبل ان يصيح الديك تجحدني ثلث دفعات •

Sectio octuagesima octava.

Et cum factum esset serò, discubuit cum 20
duodecim discipulis. Et dum ipsi come- 21
derent, dixit eis; Amen dico vobis,
Quòd unus ex vobis tradet me. Et con- 22
tristati sunt valdè, & cœpit unusquis-
que ex eis dicere; Nunquid ego sum, ô
Domine? Respondit autem, dicens; 23
Qui intingit manum suam mecum in
patina, ipse tradet me. Et filius hominis 24
vadens est, sicut scriptum est de illo:
Væ illi homini qui tradet filium homi-
nis, bonum illi esset si non fuisset natus
ille homo. Respondit ei Judas traditor 25
ipsius, dicens; Nunquid ego sum, ô Do-
mine? Ait illi, Tu dixisti.

Sectio octuagesima nona.

Et dum ipsi comederent, accepit Jesus 26
panem & benedixit ei, ac divisit illum,
deditque discipulis suis ipsum, & ait;
Accipite, comedite, nam hoc est corpus
meum. Deinde accepit calicem & grati- 27
as egit. & dedit eis, ac dixit, Bibite ex
hoc omnes vos: Hic est sanguis meus, 28
testamentum novum, qui effundetur pro
multis in remissionem peccatorum eorum.
Dico vobis, Quia non bibam amodo de 29
succo hujus vitis usque in illam diem,
quâ bibam illum vobiscum novum in
regno patris mei.

Sectio nonagesima.

Quumque benedixissent, exierunt in 30
montem Olivarum. Tunc dixit illis Je- 31
sus; Omnes vos scandalizabimini in
me hâc in nocte; quoniam criptum est,
Percutiam pastorem, & dispergentur
oves. At post resurrectionem meam præ- 32
cedam vos in Galilæam. Respondit ei 33
Petrus, dicens; Si scandalizati fuerint
omnes ipsi in te, non scandalizabor ego.
Dixit illi Jesus; Amen dico tibi, Quòd 34
in hac nocte antequam cantet gallus, ne-
gabis me tribus vicibus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20
21 ወምሴተ ፡ ከዊኖ ፡ ረፈቀ ፡ ምስለ ፡ ዓሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ አርደኢሁ ፡፡ ወእንዘ ፡ ይበልዑ ፡ ይ
22 ቤ ፡ አማን ፡ እብለክሙ ፡ ከመ ፡ አሐዱ ፡ እምኔክሙ ፡ ያገብአኒ ፡፡ ወተከዙ ፡ ጥቀ ፡ ወአ
23 ኀዙ ፡ ይበሉ ፡ በበ ፡ አሐዱ ፡ አነሁ ፡ ለእግ ፡ እግዚኦ ፡፡ ወአውሥአ ፡ ወይቤ ፡ ዘጸብኀ ፡
24 ምስሌየ ፡ እዴሁ ፡ ውስተ ፡ መጽብኅ ፡ ውእቱ ፡ ያገብአኒ ፡፡ ወወልደ ፡ እጓለ ፡ እምሕያ
ው ፡ ይሐውር ፡ በከመ ፡ ጽሑፍ ፡ በእንቲአሁ ፡ ወበሕቱ ፡ አሌሎቱ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ዘበ
ላዕሌሁ ፡ ይትሜጠው ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እም ፡ ሕያው ፡ እምኀየሶ ፡ ሶበ ፡ ኢተወልደ ፡ ለ
25 ውእቱ ፡ ብእሲ ፡፡ ወአውሥአ ፡ ይሁዳ ፡ ዘያገብኦ ፡ ወይቤሎ ፡ አንተ ፡ ትቤ ፡፡
በእንተ ፡ ሠርዐት ፡ ምሥጢር ፡
26 ወእንዘ ፡ ይበልዑ ፡ ነሥአ ፡ ኅብስተ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወባረከ ፡ ወፈተተ ፡ ወወሀበ ፡ ለአ
27 ርደኢሁ ፡ ወይቤ ፡ እንክሙ ፡ ብልዑ ፡ ዝውእቱ ፡ ሥጋየ ፡፡ ወነሥአ ፡ ጽዋዐ ፡ ወአእ
28 ኰተ ፡ ወወሀቦሙ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ስተዩ ፡ እምውስቴቱ ፡ ኵልክሙ ፡፡ ዝውእቱ ፡ ደም
የ ፡ ዘሐዲስ ፡ ሠርዐት ፡ ዘይትከዐው ፡ በእንተ ፡ ብዙኃን ፡ ከመ ፡ ይትኀደግ ፡ ኃጢአት ፡፡
29 ወእብለክሙ ፡ ኢይሰቲ ፡ እንከ ፡ እምዝ ፡ ፍሬ ፡ ወይን ፡ እስከ ፡ እንታክቲ ፡ ዕለት ፡ አመ ፡
30 እሰቲዮ ፡ ሐዲሰ ፡ ምስሌክሙ ፡ በመንግሥተ ፡ አቡየ ፡፡ ወአንኪቦሙ ፡ ወፅኡ ፡ ውስ
31 ተ ፡ ደብረ ፡ ዘይት ፡፡ ወእምዝ ፡ ይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ኵልክሙ ፡ ተዐልዉ
32 ኒ ፡ በዛቲ ፡ ሌሊት ፡፡ እስመ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ እቀትሎ ፡ ለኖላዊ ፡ ወይዘረው ፡ አባግዐ ፡
33 መርዔቱ ፡፡ ወአመ ፡ ተንሣእኩ ፡ እቀድመክሙ ፡ ገሊላ ፡፡ ወአውሥአ ፡ ጴጥሮ
34 ስ ፡ ወይቤሎ ፡ እመሰ ፡ ኵሎሙ ፡ ዐለውከ ፡ አንሰ ፡ ኢየዐልወከ ፡ ግሙራ ፡፡ ወይቤሎ ፡
እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ አማን ፡ እብለከ ፡ ከመ ፡ በዛቲ ፡ ሌሊት ፡ ሠልስ ፡ ትክሕደኒ ፡ ዘእንበ
ለ ፡ ይንቁ ፡ ደሮሆ ፡፡

20
Et vespere facto, recubuit cum duodecim discipulis ejus. Et edentibus illis, 21
dicit; Amen dico vobis, quòd unus è vobis prodet me. Et contristati sunt 22
valdè, & cœperunt dicere unusquisque, Num ego igitur, Domine? Et re- 23
spondit, & dicit; Qui intinxit mecum manum suam in scutula, ipse prodet
me. Et filius hominis vadet, sicut scriptum est de illo: sed væ isti homini, 24
per quem tradendus est filius hominis: utique melius esset isti homini si non
natus esset. Et respondit Judas qui traditurus erat eum: & dixit ei, Tu 25
dixisti.

De testamento mysterioso.

Et edentibus illis, accepit panem Dominus Jesus, & benedixit; & fregit, & 26
dedit discipulis suis, & dixit; Vos igitur comedite: Hic panis corpus meum.
Et accepit calicem, & gratias egit, & dedit iis, dicens; Bibite ex eo omnes 27
vos: Hic calix est sanguis meus novi decreti, qui effunditur propter multos 28
ut remittatur peccatum. Et dico vobis, Non bibam amplius de hoc fructu 29
vitis, usque ad illum diem, quando bibam novum vobiscum in regno Patris
mei. Et quum legissent, exierunt in Montem olei. Et tunc dicit iis Dominus 30
Jesus, Omnes vos prævaricabimini mecum hac nocte. Quoniam dicit Scri- 31
ptura, Occidam pastorem, & dispergentur oves gregis. Et quum surrexero, 32
præibo vobis Galilæam. Et respondit Petrus, & dixit ei; Si omnes præva- 33
ricati fuerint tecum, ego non prævaricabor tecum unquam. Et dicit ei Do- 34
minus Jesus, Amen dico vobis, Quòd in hac nocte ter me negabis, antequàm
gallus cantet.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

فصل بيست سه   اكاه كردن مسيح بحواريون كه كرفتار
31 خواهد شدن * انكه عيسي بشاكردان كفت كه درين شب • شما همكنان
با من دو دل شويد • زيرا نبشته شد كه شبانرا بزنيد • كوسفندان كله او پراكنده
32 شوند * بعد ازانك بر خيزم ازشما زودتر بجليل روم * شمعون صفا جواب داد وكفت
33
34 اكر همه كس با تو دو دل شوند • من هر كز ترا منكر نشوم * عيسي بدو كفت راست
بتو مي كويم • درين شب زودتر ازانك خروس بانك زند • سه بار منكر من
نشوي •

CXXIII. Indicat Christus Apostolis se prehensum iri.

Tunc Jesus discipulis dixit; 31
Hac quidem nocte vos omnes in
me duplici animo eritis: Nam
scriptum est, Pastorem percutite,
oves gregis ejus dispersæ erunt.
Postquam autem surrexero, vos 32
in Galilæam praibo. Simeon Ce- 33
phas respondit, & dixit; Et-
iamsi unusquisque in te duplici
animo fuerit, ego nunquam te
abnegabo. Jesus ei dixit, Certò 34
tibi dico; Hac nocte antequam
gallus vocem emittat, ter me ab-
negabis.

Ait illi Petrus: Etiamsi oportuerit me *cum te* mori, non te negabo.
35 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε (ο) ἀπαρνήσομαι.
Similiter & omnes discipuli dixerunt. Tunc venit cum illis Jesus
36 ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον. Τότε ἔρχεται μετʼ αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς
in villam *dictam* Gethsemani: & *dicit* discipulis; Sedete hic,
εἰς χωρίον λεγόμενον (π) Γεθσημανῆ· καὶ λέγει τοῖς (ρ) μαθηταῖς, Καθίσατε αὐτοῦ,
usque quò vadens orem *illic*. Et *assumens* Petrum, & *duos*
37 ἕως (σ) οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ. Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον, καὶ τοὺς δύο
filios Zebedæi, cœpit contristari & *gravissimè angi*. Tunc ait illis; *Undique* tristis
38 υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Τότε λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός
est anima mea usque ad mortem. *Manete* hic, & vigilate *cum* me.
ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου. μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε μετʼ ἐμοῦ.
Et progressus pusillùm, procidit in faciem suam, orans, & dicens;
39 Καὶ (τ) προελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος, καὶ λέγων,
Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste: veruntamen
Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, (υ) παρελθέτω ἀπʼ ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πλὴν
non sicut ego volo, sed sicut tu. Et venit ad discipulos, &
40 οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλʼ ὡς σύ. Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ
invenit eos dormientes: & dicit Petro; Sic non potuistis unâ
εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας· καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Οὕτως (φ) οὐκ ἰσχύσατε μίαν
horâ vigilare *cum me*? Vigilate, & orate, ut non intretis in
41 ὥραν γρηγορῆσαι μετʼ ἐμοῦ; Γρηγορεῖτε, καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς
tentationem. Quidem spiritus promptus, *verùm* caro infirma. Iterum *ex*
πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Πάλιν ἐκ 42
secundo *abiens*, oravit, dicens; Pater mi, si non potest hic
δευτέρου ἀπελθὼν, προσηύξατο, λέγων, Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται (χ) τοῦτο
calix transire à *me*, *si non* illum bibam, fiat voluntas tua.
τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπʼ ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου.
Et *veniens* invenit eos rursùs dormientes: erant enim eorum oculi
Καὶ ἐλθὼν (ψ) εὑρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ 43
gravati. Et *relinquens illos*, *abiens* iterum, oravit *ex* tertio,
βεβαρημένοι. Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, (ω) ἀπελθὼν πάλιν, προσηύξατο ἐκ τρίτου, 44
eundem sermonem dicens. Tunc venit ad discipulos suos, &
τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς (α) μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ 45
dicit illis; Dormite *ceterùm*, *&* requiescite: ecce, appropinquavit hora,
λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε τὸ λοιπὸν, καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ, ἤγγικεν ἡ ὥρα,
& Filius hominis tradetur in manus peccatorum. *Excitamini*, eamus:
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· 46
ΞΕʹ ecce appropinquavit *tradens* me. Et adhuc eo loquente, ecce Judas unus
ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με. Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ Ἰούδας εἷς 47
duodecim venit, & cum eo turba multa cum gladiis & *lignis*, *à*
τῶν δώδεκα ἦλθε, καὶ μετʼ αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ
principibus Sacerdotum & senioribus populi.
τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ.

MS.A. (ο) ἀπαρνήσωμαι. (π) Γεθσημανεί· (ρ) μαθηταῖς αὐτοῦ, (σ) οὗ ἂν ἀπελθὼν (τ) προσελθὼν (υ) παρελθάτω (φ) οὐκ ἴσχυσας (χ) τοῦτο παρελθεῖν (ψ) εὗρεν αὐτοὺς (ω) ἀπελθὼν, προσηύξατο πάλιν, τὸν αὐτὸν λόγον (α) μαθητὰς, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

35 * ܐܡܪ ܠܗ ܟܐܦܐ. ܐܢ ܢܗܘܐ ܠܝ ܠܡܡܬ ܥܡܟ ܠܐ ܐܟܦܘܪ ܒܟ. ܘܗܟܘܬ ܐܦ ܟܠܗܘܢ
36 ܬܠܡܝܕܐ ܐܡܪܘ. * ܗܝܕܝܢ ܐܬܐ ܥܡܗܘܢ ܝܫܘܥ ܠܕܘܟܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܓܕܣܝܡܢ. ܘܐܡܪ
37 ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܬܒܘ ܗܪܟܐ ܥܕ ܐܙܠ ܐܨܠܐ. * ܘܕܒܪ ܠܟܐܦܐ ܘܠܬܪܝܗܘܢ ܒܢܝ ܙܒܕܝ.
38 ܘܫܪܝ ܠܡܟܪܝܘ ܘܠܡܥܩܐ ܠܗ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܟܪܝܐ ܗܝ ܠܗ ܢܦܫܝ ܥܕܡܐ
39 ܠܡܘܬܐ. ܩܘܘ ܠܝ ܗܪܟܐ ܘܐܬܬܥܝܪܘ ܥܡܝ. * ܘܦܪܩ ܩܠܝܠ ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܦܘܗܝ. ܘܡܨܠܐ
ܗܘܐ ܘܐܡܪ. ܐܒܝ. ܐܢ ܡܫܟܚܐ ܢܥܒܪܝܘܗܝ ܟܣܐ ܗܢܐ. ܒܪܡ ܠܐ ܐܝܟ ܕܐܢܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܐܠܐ ܐܝܟ
40 ܕܐܢܬ. * ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܐܫܟܚ ܐܢܘܢ ܟܕ ܕܡܟܝܢ. ܘܐܡܪ ܠܟܐܦܐ. ܗܟܢܐ ܠܐ
41 ܐܫܟܚܬܘܢ ܚܕܐ ܫܥܐ ܕܬܫܗܪܘܢ ܥܡܝ. * ܐܬܬܥܝܪܘ ܘܨܠܘ ܕܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܢܣܝܘܢܐ. ܪܘܚܐ
42 ܡܛܝܒܐ ܦܓܪܐ ܕܝܢ ܟܪܝܗ. * ܬܘܒ ܐܙܠ ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ ܨܠܝ ܘܐܡܪ. ܐܒܝ.
43 ܐܢ ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܗܢܐ ܟܣܐ ܕܢܥܒܪ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܫܬܝܬܝܗ. ܢܗܘܐ ܨܒܝܢܟ. * ܘܐܬܐ ܬܘܒ
44 ܐܫܟܚ ܐܢܘܢ ܟܕ ܕܡܟܝܢ. ܥܝܢܝܗܘܢ ܓܝܪ ܝܩܝܪܢ ܗܘܝ. * ܘܫܒܩ ܐܢܘܢ. ܘܐܙܠ ܬܘܒ
45 ܨܠܝ ܕܬܠܬ ܙܒܢܝܢ. ܘܗܝ ܡܠܬܐ ܐܡܪ. * ܗܝܕܝܢ ܐܬܐ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܡܟܘ ܡܟܝܠ ܘܐܬܬܢܝܚܘ. ܗܐ ܡܛܬ ܫܥܬܐ. ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ
46 47 ܡܫܬܠܡ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܚܛܝܐ. * ܩܘܡܘ ܢܐܙܠ. ܗܐ ܡܛܐ ܗܘ ܕܡܫܠܡ ܠܝ. * ܘܥܕ
ܗܘ ܡܡܠܠ. ܗܐ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪ ܐܬܐ. ܘܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܥܡܗ ܒܣܦܣܪܐ
ܘܚܘܛܪܐ. ܡܢ ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܥܡܐ.

* Dixit ei Cepha; Si fit mihi moriendum 35
tecum, non abnegabo te: & itidem etiam
omnes discipuli dixerunt. Tunc venit 36
cum eis Jesus in locum qui vocatur Ghed-
siman, & ait discipulis suis, Sedete hic
dum abibo oratum. Et duxit Cepham, 37
& duos filios Zebedæi, cœpitque tristari,
ac vehementer angi. Et ait illis; Tri- 38
stis est anima mea usque ad mortem:
expectate me hîc, & vigilate mecum. Et 39
recessit paululùm, & procidit in faciem
suam, precesque fudit; & ait, Pater mi,
si possibile est, prætereat me calix iste:
veruntamen non ut ego volo, sed ut tu.
Venitque ad discipulos suos, & reperit 40
eos dormientes, & ait Cephæ; Itáne?
non potuistis unâ horâ vigilare mecum?
Expergiscimini, & orate, ne intretis in 41
tentationem; spiritus quidem promptus est,
corpus verò infirmum. Rursùs abiit se- 42
cundâ vice, preces fudit, & ait; Pater
mi, si non potest iste calix præterire quin
biberim eum, fiat volúntas tua. Veni- 43
ensque iterùm, reperit eos dormientes:
oculi enim eorum gravati erant. Et re- 44
liquit eos, & abiit iterùm, oravit tertiâ
vice, eundemque sermonem dixit. Tunc 45
venit ad discipulos suos, & ait illis;
Dormite modò & requiescite, ecce ap-
propinquat hora, & filius hominis tradi-
tur in manus peccatorum. Surgite, ea- 46
mus, ecce appropinquat ille qui prodit
me. Dúmque ipse loqueretur, ecce Ju- 47
das proditor, unus ex duodecim venit,
& turba cum eo multa cum ensibus &
fustibus, à principibus sacerdotum & se-
nioribus populi.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35 * صفا بدو كفت • اكر چنان شود من با تو بميرم * [ومنكر تو نشوم] وهمه شاكردان
اينچنين كفتند

صد بيست چهار آمدن مسيح با حواريون دركسماني

36 * انكه عيسي با ايشان آمد درجايي كه كسماني خوانده شود • وبشاكردان خود كفت
37 اينجا بايستيد • تا انكه كه بروم نماز كنم • * وبرد صفا را وپسران زبدي هردورا • وعيسي
38 اغاز كرد درمناك مي شد • واندوهناك • * وبديشان كفت جان من غمناك شد تا مرك •
39 براي من اينجا بايستيد • وبا من بيدار باشيد * اندكي دورشد • وبروي خود افتاد •
نماز مي كرد ومي كفت • اي پدر شايد كه اين پياله از من بكذرد • اكنون نه
40 انچنانك من مي خواهم الا انچنانك تو • * وآمد پيش † شاكردان خود ايشانرا خفته ديد •
41 وبصفا كفت نمي توانستيد يك ساعت با من بيدار بودن • * بيدار شويد ونماز كنيد تا در
42 محنت آزمايشها نيفتيد • جانم استوارست ليكن تنم رنجورست • * بار دوم رفت نماز كرد وكفت
نشايد † اي پدرم كه اين ساغر از من بكذرد • الا كه بخورمش ارادت تو بشود •

* *Cephas ei dixit; Si res ita tuli-*
ego tecum moriturus sum, at mini-
te abnegabo. Et omnes discipuli si-
militer dixerunt.

CXXIV. Venit Christus cum
discipulis in Ghesmani.

Tunc Jesus cum illis venit in lo-
cum, qui Ghesmani vocatur e-
& discipulis suis dixit; Hîc m-
nete, usquequò vadam & orem. E-
assumpsit Petrum & filios Zeb-
ambos, & cœpit Jesus tristitiâ e-
mœrore affici. Et illis ait; An-
mea dolore affecta est usque ad m-
tem: me hîc manete, & m-
vigilate: Paululùm progressus e-
& in faciem suam procidens o-
vit, ac dixit; O Pater, fieri p-
test ut hic calix à me transe-
attamen non sicut ego volo, sed s-
tu. Et venit ad discipulos s-
quos dormientes vidit: & Ce-
dixit; Non potuistis unam h-
mecum vigilare? Vigilate & o-
ut in discrimen tentationum n-
datis: spiritus meus firmus
sed corpus meum infirmum e-
secundâ vice abiens oravit;
dixit; Si fieri non potest,
Pater meus, ut hoc po-
à me transeat, quia b-
ipsum, voluntas tua

Versio VULGATA LATINA.

35 Ait illi Petrus; Etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter &
36 omnes discipuli dixerunt. Tunc venit Jesus cum illis in villam, quæ dicitur Geth-
37 semani, & dixit discipulis suis; Sedete hic, donec vadam illuc, & orem. Et as-
38 sumpto Petro, & duobus filiis Zebedæi, cœpit contristari & mœstus esse. Tunc
ait illis; Tristis est anima mea usque ad mortem: sustinete hic, & vigila-
39 te mecum. Et progressus pusillùm, procidit in faciem suam, orans, & di-
cens; Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste: veruntamen non
40 sicut ego volo, sed sicut tu. Et venit ad discipulos suos, & invenit eos
41 dormientes, & dicit Petro; Sic non potuistis unâ horâ vigilare mecum? Vi-
gilate, & orate ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus
est, caro autem infirma. Iterùm secundò abiit, & oravit, dicens; Pater 42
mi, si non potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua. Et 43
venit iterùm, & invenit eos dormientes: erant enim oculi eorum gravati.
Et relictis illis, iterùm abiit, & oravit tertiò, eundem sermonem dicens. 44
Tunc venit ad discipulos suos, & dicit illis; Dormite jam, & requiescite: ec- 45
ce appropinquavit hora, & Filius hominis tradetur in manus peccatorum.
Surgite, eamus: ecce appropinquavit qui me tradet. Adhuc eo loquente, 46
ecce Judas unus de duodecim venit, & cum eo turba multa, cum gladiis & 47
fustibus, missi à principibus sacerdotum, & senioribus populi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * قال له بطرس لو الجيت ان اموت معك ما اجحدك * وهكذي قال جميع التلاميذ *

الفصل الحادي والتسعون *

36 * حينيذ جاء معهم الي قرية تدعي جسمانيه * فقال لتلاميذه اجلسوا ههنا لامضي اصلي
37 38 هناك * واخذ معه بطرس وابني زبدي وبدا يحزن ويكتيب * حينيذ قال لهم ان نفسي
39 كيبه حتي الموت امكثوا ههنا واسهروا معي * ثم ابتعد قليلا وخر بوجهه مصليا قايلا
40 يا ابه ان كان يستطاع فلتجز عني هذه الكاس وليس كارادتي لكن كارادتك * وجاء الي تلاميذه
41 فوجدهم نياما * فقال لبطرس اما قدرتم ان تسهروا معي ساعة واحدة * اسهروا وصلوا ليلا
42 تدخلوا التجارب * اما الروح فمستبشر واما الجسد فضعيف * وايضا ثانية مضي وصلي قايلا
43 يا ابه ان كان لا يستطاع ان تعبر عني هذه الكاس حتي اشربها فلتكن مشيتك * وجاء ايضا
44 الي التلاميذ فوجدهم نياما لان عيونهم كانت ثقيلة * فتركهم ومضي ايضا * وصلي ثالث
45 دفعة بالقول الذي قاله اولا * حينيذ جاء الي التلاميذ وقال لهم ناموا الان واستريحوا فقد
46 اقتربت الساعة * وابن الانسان يسلم في ايدي الخطاة * قوموا ننطلق فقد اقترب الذي
47 يسلمني * الفصل الثاني والتسعون * وفيما هو يتكلم اذ جاء يهودا احد
الاثني عشر ومعه جمع كبير بسيوف وعصي من عند روساء الكهنة ومشايخ الشعب *

* *Dixit illi Petrus; Etsi coactus fuero mori tecum, non negabo te. Et similiter dixerunt omnes discipuli.* 35

Sectio nonagesima prima.

* *Tunc venit cum illis in villam quæ vocatur Gethsemani, & dixit discipulis suis; Sedete hic, ut vadam orare illuc.* 36
Et assumpsit secum Petrum & ambos filios Zebedæi, & cœpit contristari & mœstus esse. 37
Tunc dixit illis; Certè anima mea tristis est usque ad mortem: manete hic, & vigilate mecum. 38
Tum recessit paululum, & procidit in faciem suam, orans, ac dicens; Pater mi, si est possibile, prætereat me iste calix. At non secundùm voluntatem meam, sed secundùm voluntatem tuam. 39
Et venit ad discipulos suos, & invenit eos dormientes: & dixit Petro; An non potuistis vigilare mecum horâ unâ? 40
Vigilate & orate, ne intretis in tentationes. Spiritus quidem promptus est, at verò corpus infirmum. 41
Etiam secundò abiit, & oravit, dicens; Pater mi, si non est possibile ut transeat à me hic calix quin bibam illum, fiat voluntas tua. 42
Et venit iterùm ad discipulos, & invenit eos dormientes, quoniam oculi eorum erant gravati. 43
Et reliquit eos, & abiit rursus, & oravit tertiâ vice verbis quæ protulerat anteà. 44
Tunc venit ad discipulos, & dixit eis; Dormite nunc & requiescite: jam enim accessit hora, & filius hominis tradetur in manus peccatorum. 45
Surgite, eamus, jam enim appropinquavit qui me prodit. 46

Sectio nonagesima secunda.

Et dum ipse loqueretur, ecce venit Judas unus de duodecim, & cum eo turba magna, cum gladiis & fustibus, à principibus sacerdotum, & senioribus populi. 47

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 ወይቤሎ : ጴጥሮስ : እመሂ : ሞትኩ : ምስሌከ : ኢይክሕደከ : ወከማሁ : ይቤሉ : ኵሎሙ :
36 አርዳኢሁ ::=: ወእምዝ : ሖረ : ምስሌሆሙ : እግዚእ : ኢየሱስ : ዐጸደ : ወይን : ዘስሙ :
ጌቴሴማኒ : ወይቤሎሙ : ለአርዳኢሁ : ንበሩ : ዝየ : እስከ : ሶበ : አሐውር : ክሐ : ዝየ : ወእጼ
37 ሊ ::=: ወነሥኦ : ለጴጥሮስ : ወለክልኤሆሙ : ደቂቀ : ዘብዴዎስ : ወአኀዘ : ይቴክዝ : ወይሐ
38 ዝን ::=: ወእምዝ : ይቤሎሙ : ተከዘት : ነፍስየ : እስከ : ለመዊት :: ንበሩ : ዝየ : እስከ : እ
39 ገብእ : ወትግሁ : ምስሌየ :=: ወተአተተ : ሕቀ : እምህየ : ወሰገደ : በገጹ : ወጸለየ : ወይቤ : አቡ
የ : ወእመሰ : ይትካሀል : ይኅልፍ : እምኔየ : ዝጽዋዕ :: ወባሕቱ : ፈቃደ : ዚአከ : ፈቃደ : ዚአየ ::=:

በ : ፫ : ሰዓተ : ሌሊት ::

40 ወሖረ : ኀበ : አርዳኢሁ : ወረከቦሙ : እንዘ : ይነውሙ : ወይቤሎ : ለጴጥሮስ : ከመዝኑ : ስ
41 እንክሙ : ተጊሀ : አሐተ : ሰዐተ : ምስሌየ ::=: ትግሁ : ወጸልዩ : ከመ : ኢትባኡ : ውስተ :
42 መንሱት : መንፈስሰ : ይፈቱ : ወሥጋ : ይደክም ::=: ወካዕበ : ሖረ : ደገመ : ወጸለየ : ወይ
43 ቤ : አቡየ : እመሰ : ኢይትከሀልኑ : ዝኅሊፍ : ዘእንበለ : እስትዮ : ይኩን : ፈቃድከ ::=: ወ
ገብአ : ካዕበ : ኀበ : አርዳኢሁ : ወረከቦሙ : እንዘ : ይነውሙ : እስመ : አዕይንቲሆሙ : ክቡደ
44 ት ::=: ወሖረ : ካዕበ : በሣልስ : ወጸለየ : ኪያሁ : ክመ : ቃለ : እንዘ : ይብል ::=: ወገብ
45 አ : ካዕበ : ኀበ : አርዳኢሁ : ወይቤሎሙ : ኑሙ : እንከሰ : አዕርፉ : ናሁ : በጽሐ : ጊዜሁ :
46 ወየገብእዎ : ለወልደ : እጓለ : እመ : ሕያው : ውስተ : እደ : ኃጥኣን ::=: ተንሥኡ : ንሖ
ር : ናሁ : ቀርበ : ዘያገብአኒ ::=:

በእንተ : ግብአቱ : ለክርስቶስ :

47 ወእንዘ : ዘንተ : ይትናገር : ናሁ : ይሁደ : እምዐሠርቱ : ወክልኤቱ : አሐዱ : መጽአ : ወምስ
ሌሁ : ብዙኅ : ሰብእ : ምስለ : መጠብኅ : ወዕፀው : እምኀቤሆሙ : ለሊቃነ : ካህናት : ወሊ
ቃናት : ሕዝብ ::=:

Et dicit ei Petrus; Si morerer tecum, non negarem te. Et similiter dicunt 35
omnes discipuli ejus. Tunc venit cum iis Dominus Jesus in prædium vini, 36
cujus nomen Ghethsemani, & dicit discipulis suis; Sedete hic, usquedum vadam illuc & orem. Et assumpsit Petrum, & duos filios Zebedæi, & cœpit 37
contristari & pavere. Et tunc dicit iis; Contristata est anima mea usque ad 38
mortem. Sedete hic usquedum revertar, & vigilate mecum. Et profectus est 39
paululùm, & inclinavit super faciem ejus, & oravit, & dixit; Pater mi, si possibile est, transeat à me hic calix: veruntamen voluntas tua, voluntas mea.

Ad tertiam horam noctis.

Et venit ad discipulos suos, & invenit eos dormientes: & dicit Petro, Itáne, 40
non potuistis vigilare unam horam mecum? Vigilate, & orate, ne intretis in 41
tentationem: spiritus desiderat, & corpus fatigatum est. Et iterum abiit se- 42
cundò, & oravit, & dixit; Pater mi, si non sit possibile quòd transeat, nisi bibam, fiat voluntas tua. Et reversus est denuò ad discipulos suos, & inve- 43
nit eos dormientes: quoniam oculi eorum gravati erant. Et abiit iterum ter- 44
tiò, & oravit, eundem similiter sermonem dicens. Et reversus est iterum ad 45
discipulos suos, & dicit iis; Dormite igitur, requiescite: ecce appropinquavit hora, & tradent filium hominis in manum peccatorum. Surgite, eamus: Ecce 46
appropinquavit qui tradet me.

De traditione Christi.

Et adhuc hoc illo loquente, ecce Judas è duodecim unus, venit, & cum illo 47
multus populus cum gladiis & lignis, è principibus sacerdotum & senioribus populi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

43 * باز آمد دید که ایشان خفته بودند * چشم ایشان در غنودن گران † شده بود *
44 45 * ایشانرا رها کرد ورفت سوم بار نماز کرد وهمان سخن گفت * * انگه پیش شاگردان خود
آمد وگفت * ازین ساعت بخسپید وبیاسایید اینک رسید آن ساعت * که فرزند ادمي در دست
46 گنهگاران سپارده شود * * بر خیزید برویم اینک رسید † انك مرا در دست مي دهد

صد بیست پنج آمدن سرهنگان وجماعت یهودیان بغوغا وگرفتن عیسي

47 * همانا که هنوز سخن مي گفته یهوداي سپارنده یکي از ان دوازده * در پیش آمد
وجماعت بسیار با او با شمشیرها وچوبها ونیزها از پیش مهتران امامان وپیران خلق *

* *Reversus vidit illos dormientes: oculi enim eorum somno gravati erant.* 43
Et eos reliquit, et abiens tertiâ vice oravit, et eundem sermonem dixit. 44
* *Tunc ad discipulos suos venit, et dixit; Ab hac hora dormite et requiescite: ecce pervenit hora illa, quâ filius hominus tradendus est in manus peccatorum.* 45
Surgite, eamus: ecce advenit qui me in manus illorum tradit. 46

CXXV. Adventus militum ac turbæ Judæorum cum tumultu; & comprehensio Jesu.

* *Eodem instanti cùm adhuc verbum loqueretur, Judas proditor unus ex duodecim in conspectum venit, et turba multa cum eo cum gladiis, et fustibus, et hastis, à principibus sacerdotum et senioribus populi.* 47

ʼΕΥΑΓΓΕʹΛΙΟΝ ΚΑΤΑʹ ΜΑΤΘΑΙ͂ΟΝ. ΚΕΦ. ΞΕʹ.

At tradens eum, dedit illis signum, dicens; Quemcunque osculatus fuero, τα
48 Ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων, Ὃν (β) ἂν φιλήσω, β
ipse est: prehendite eum. Et confestim accedens ad Jesum, dixit; Gaude, Rabbi.
49 αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν. Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ, εἶπε, Χαῖρε Ῥαββί.
Et osculatus est eum. At Jesus ait illi; Amice, in quo ades? Tunc
50 καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἑταῖρε, (γ) ἐφ᾽ ᾧ πάρει; τότε
accedentes injecerunt manus in Jesum, & prehenderunt eum. Et τβ
51 προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. Καὶ α
ecce unus eorum cum Jesu, extendens manum, exemit gladium suum: &
ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ· καὶ
percutiens servum principis Sacerdotum, amputavit ejus auriculam. Tunc ait τγ
52 πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. Τότε λέγει ι
illi Jesus; Converte tuum gladium in locum suum: omnes enim
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς. πάντες γὰρ
accipientes gladium, in gladio peribunt. An putas quia non
53 οἱ λαβόντες μάχαιραν, (δ) ἐν μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται· Ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ
possum nunc advocare Patrem meum, & exhibebit mihi plus quàm duodecim
δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα
legiones angelorum? Quomodò ergò implebuntur Scripturæ, Quia sic oportet
54 (ε) λεγεῶνας ἀγγέλων; Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ, Ὅτι (ζ) οὕτω δεῖ
fieri? In illa hora dixit Jesus turbis; Tanquam ad latronem τδ
55 γενέσθαι; Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις, Ὡς ἐπὶ λῃστὴν α
existis cum gladiis & lignis, comprehendere me. Quotidiè apud
(η) ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, συλλαβεῖν με. καθ᾽ ἡμέραν (θ) πρὸς
vos sedebam docens in templo: & non prehendistis me. Hoc τε
ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. Τοῦτο 56 ς
autem totum factum est, ut adimplerentur Scripturæ Prophetarum. Tunc discipuli
δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ
omnes relicto eo fugerunt. Illi verò tenentes Jesum, abduxerunt τς
πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον. Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν, ἀπήγαγον 57 α
ad Caipham principem Sacerdotum, ubi Scribæ, & seniores
πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ Γραμματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι
convenerant. At Petrus sequebatur eum à longè, usque τζ
συνήχθησαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως 58 δ
aulam principis Sacerdotum: & ingressus intrò, sedebat cum ministris,
τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως. καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν,
videre finem. At principes Sacerdotum & seniores, & τη
ἰδεῖν τὸ τέλος. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ 59 β
consessus omnis quærebant falsum testimonium contra Jesum, ut
τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, (ι) ὅπως
eum morte afficerent: Et non invenerunt: & multis falsis testibus
αὐτὸν θανατώσωσι· Καὶ οὐχ εὗρον· καὶ πολλῶν (κ) ψευδομαρτύρων 60
accedentibus, non invenerunt. Postremò autem advenientes duo falsi testes, τθ
προσελθόντων, οὐχ εὗρον. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες, ς
Dixerunt; Hic effatus est; Possum dissolvere templum Dei, & per tres
Εἶπον, Οὗτος ἔφη, Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν 61
dies reædificare illud.
ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν.

MS.A. (β) ἐὰν (γ) ἐφ᾽ ὃ πάρει; (δ) ἐν μαχαίρῃ (ε) λεγεῶνων (ζ) οὕτως (η) ἐξήλθατε (θ) ἐκαθεζόμην πρὸς ὑμᾶς διδάσκων (ι) ὅπως θανατώσουσιν αὐτόν· Καὶ οὐκ (κ) προσελθόντων ψευδομαρτύρων, οὐχ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

48 * ܘܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܐܬܐ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܘܐܡܪ. ܠܗܘ ܕܢܫܩ ܐܢܐ ܗܘܝܘ ܠܗ ܐܚܘܕܘܗܝ.
49 * ܘܡܚܕܐ ܩܪܒ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܫܠܡ ܪܒܝ. ܘܢܫܩܗ.
50 * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ.
51 ܥܠ ܗܝ ܕܐܬܝܬ ܚܒܪܝ. ܗܝܕܝܢ ܩܪܒܘ ܘܐܪܡܝܘ ܐܝܕܝܗܘܢ ܥܠ ܝܫܘܥ ܘܐܚܕܘܗܝ. * ܘܗܐ
ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܥܡ ܝܫܘܥ. ܐܘܫܛ ܐܝܕܗ ܘܫܡܛ ܣܦܣܪܐ. ܘܡܚܝܗ ܠܥܒܕܐ ܕܪܒ
52 ܟܗܢܐ. ܘܫܩܠܗ ܐܕܢܗ. * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܗܦܟ ܣܦܣܪܐ ܠܕܘܟܬܗ. ܟܠܗܘܢ
53 ܓܝܪ ܗܢܘܢ ܕܢܣܒܘ ܣܦܣܪܐ. ܒܣܦܣܪܐ ܢܡܘܬܘܢ. * ܐܘ ܣܒܪ ܐܢܬ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܕܐܒܥܐ
54 ܡܢ ܐܒܝ. ܘܢܩܝܡ ܠܝ ܗܫܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܬܪܬܥܣܪܐ ܠܓܝܘܢܝܢ ܕܡܠܐܟܐ. * ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ
55 ܢܫܬܡܠܘܢ ܟܬܒܐ. ܕܗܟܢܐ ܘܠܐ ܕܢܗܘܐ. * ܒܗܝ ܫܥܬܐ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫܐ. ܐܝܟ ܕܥܠ
ܓܝܣܐ ܢܦܩܬܘܢ ܒܣܦܣܪܐ ܘܒܩܝܣܐ ܕܬܕܪܟܘܢܢܝ. ܟܠܝܘܡ ܠܘܬܟܘܢ ܒܗܝܟܠܐ ܝܬܒ
56 ܗܘܝܬ ܘܡܠܦ ܘܠܐ ܐܚܕܬܘܢܢܝ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܗܘܬ. ܕܢܫܬܡܠܘܢ ܟܬܒܐ ܕܢܒܝܐ. ܗܝܕܝܢ
57 ܬܠܡܝܕܐ ܟܠܗܘܢ ܫܒܩܘܗܝ ܘܥܪܩܘ. * ܘܗܢܘܢ ܕܐܚܕܘܗܝ ܠܝܫܘܥ. ܐܘܒܠܘܗܝ ܠܘܬ
58 ܩܝܦܐ ܪܒ ܟܗܢܐ. ܐܝܟܐ ܕܣܦܪܐ ܘܩܫܝܫܐ ܟܢܝܫܝܢ ܗܘܘ. * ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܟܐܦܐ ܐܙܠ ܗܘܐ
ܒܬܪܗ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܥܕܡܐ ܠܕܪܬܗ ܕܪܒ ܟܗܢܐ. ܘܥܠ ܝܬܒ ܠܓܘ ܥܡ ܕܚܫܐ
59 ܕܢܚܙܐ ܚܪܬܐ. * ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܘܩܫܝܫܐ ܘܟܢܘܫܬܐ ܟܠܗ. ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ
60 ܥܠ ܝܫܘܥ ܣܗܕܘܬܐ ܐܝܟ ܕܢܡܝܬܘܢܝܗܝ. ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ. * ܘܐܬܘ ܣܗܕܐ ܣܓܝܐܐ ܕܓܠܐ. ܐܚܪܝܬ
61 ܕܝܢ ܩܪܒܘ ܬܪܝܢ ܘܐܡܪܝܢ. * ܗܢܐ ܐܡܪ. ܕܡܫܟܚ ܐܢܐ ܕܐܫܪܐ ܗܝܟܠܗ ܕܐܠܗܐ.
ܘܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܐܒܢܝܘܗܝ.

Dederat autem eis signum Judas ille proditor, dicens; Ille quem osculatus fuero, ipse 48
est: eum prehendite. Et confestim accessit ad Jesum, & ait; Pax Rabi: eumque 49
deosculatus est. Ipse verò Jesus dixit ei; 50
Ob id venisti, socie mi? Tunc accesserunt, injeceruntque manus suas in Jesum, & prehenderunt eum. Et ecce unus ex iis qui 51
cum Jesu erant, extendit manum suam, distrinxitque gladium, ac percussit servum summi Sacerdotis, & abstulit auriculam ejus. Tunc dixit ei Jesus; Reduc gladium 52
in locum suum, ii enim omnes qui acceperint gladios, gladiis morientur. An putas 53
me non posse petere à Patre meo, ut destinet mihi modò plusquàm duodecim legiones angelorum? Quomodo igitur implerentur Scripturæ, quum sic oporteat fieri? 54
In illa hora dixit Jesus turbis; Tanquam 55
adversus sicarium exivistis cum gladiis & fustibus, ut comprehendatis me. Quotidie apud vos in templo sedebam, & docebam, neque comprehendistis me. Hoc autem factum est ut impleantur Scripturæ Prophetarum. Tunc discipuli omnes 56
reliquerunt eum, & aufugerunt. Illi autem qui prehenderunt Jesum, abduxerunt 57
eum ad Caipham summum Sacerdotem, ubi Scribæ & seniores congregati erant.
Simon autem Cepha ibat post eum procul, usque ad atrium summi Sacerdotis; 58
& ingressus sedit interiùs cum ministris, ut videret finem. Principes autem Sacerdotum, & seniores, omnisque synagoga, 59
quærebant adversùs Jesum testes, ut eum morti addicerent: nec invenerunt. Et 60
venerunt multi testes falsi: postremò verò accesserunt duo, & inquiunt; Iste 61
dixit; Possum dissolvere templum Dei, & triduo ædificare ipsum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

48 * یهوداي سپارنده بدیشان نشان داده بود وکفت که انکس را که بوسه کنم اوست عیسي •
49 شما بکیرید • * وازانجا پیش عیسي امد • وکفت سلام بر تواي بزرك من • واورا بوسه کرد
50 * عیسي بدو کفت • براي که آمدي اي یار من • چون بدیدند دیکران نزدیك آمدند •
51 ودست بر عیسي نهادند واورا کرفتند * انکه یکي ازانان که باعیسي بودند • شمشیر بر کشید •
52 وبنده سرور امامانرا کوش بینداخت • * عیسي بدو اشارت کرد وکفت شمشیر را در غلاف
53 خود نه • براي انك • هر کسان که بشمشیر کوبند • هم بشمشیر میرند • * یا مي پنداري که
نمي توانم که از پدرم بخواهم • این ساعت براي من پیش از دوازده تومان از لیغونان فرشتکان
54 55 بفرستد • * الا این چنین واجب است تا کتابها تمام شود • * همان دم عیسي بدان جماعت
کفت • انچنانك بر حرامي وخونیان • بر من آمدید • بشمشیرها وچوبها ونیزها که مرا بکیرید •
56 نه هر روز در هیکل پیش شما مي نشستم ومي اموزانیدم • مرا نکرفتید • * واین بدان شد تا
کتابهاء پیغمبران تمام شود شاکردان چون این احوال دیدند • ازپیش او کریختند •

Judas proditor illis signum dederat, & dixerat; Illum quem osculatus fuero, (ipse est Jesus) vos apprehendite. Et evestigiò ad Je- 48
sum accessit, & dixit; Pax super te ô Magister mi, & eum osculatus est. Jesus ei dixit, Quorsum 49 50
advenisti ô amice mi? Cùm viderent reliqui propè venerunt & manus in Jesum imposuerunt, & eum prehenderunt. Tunc unus ex 51
illis qui cum Jesu erant, gladium eduxit, & servo principis sacerdotum aurem decussit. Jesus 52
ei innuit, & dixit; Gladium in vaginam ejus recondito: eò quòd omnes qui gladio feriunt, etiam gladio morientur. Num 53
putas quòd non possum Patrem meum exorare, ut hâc horâ mihi plusquam duodecim myriadas de legionibus Angelorum mittat? Sed ad hunc modum oportet esse, 54
ut Scripturæ impleantur. Eodem 55
momento Jesus illi turbæ dixit, Velut in prædonem & sicarium in me venistis cum gladiis, & fustibus, & hastis, ut me prehendatis? Nónne quotidie in templo apud vos sedebam & docebam, nec me prehendistis? Hoc autem eò fit ut 56
Scripturæ Prophetarum compleantur. Discipuli vero cùm hac geri viderent, à conspectu ejus fugerunt.

Versio VULGATA LATINA.

48 Qui autem tradidit eum, dedit illis signum, dicens; Quemcunque osculatus
49 fuero, ipse est, tenete eum. Et confestim accedens ad Jesum, dixit; Ave,
50 Rabbi. Et osculatus est eum. Dixitque illi Jesus; Amice, ad quid venisti?
51 Tunc accesserunt, & manus injecerunt in Jesum, & tenuerunt eum. Et ecce unus ex his qui erant cum Jesu, extendens manum, exemit gladium suum, & percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam ejus.
52 Tunc ait illi Jesus; Converte gladium tuum in locum suum: omnes enim
53 qui acceperint gladium, gladio peribunt. An putas, quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò plusquàm duodecim legiones
54 angelorum? Quomodò ergò implebuntur Scripturæ, Quia sic oportet fieri?
55 In illa hora dixit Jesus turbis; Tanquam ad latronem existis cum gladiis & fustibus comprehendere me: quotidiè apud vos sedebam docens in templo,
& non me tenuistis. Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur Scri- 56
pturæ prophetarum. Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt. At illi te- 57
nentes Jesum, duxerunt ad Caipham principem sacerdotum, ubi Scribæ & seniores convenerant. Petrus autem sequebatur eum à longè, usque in atri- 58
um principis sacerdotum. Et ingressus intrò, sedebat cum ministris, ut videret finem. Principes autem sacerdotum, & omne concilium, quærebant 59
falsum testimonium contra Jesum, ut eum morti traderent: Et non invene- 60
runt, cùm multi falsi testes accessissent. Novissimè autem venerunt duo falsi testes, Et dixerunt; Hic dixit; Possum destruere templum Dei, & post tri- 61
duum reædificare illud.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

48 49 والذي كان اسلمه اعطاهم علامة قايلا الذي اقبله هو هو فامسكوه * وللوقت جاء الي
50 يسوع وقال له سلام يا معلم وقبله * فقال له يسوع يا صاحب الهذا جيت حينيذ جاوا ووضعوا
51 ايديهم علي يسوع وامسكوه * واذا واحد ممن كان مع يسوع مد يده وجرد سيفه وضرب
52 عبد رييس الكهنة فقطع اذنه اليمني * حينيذ قال له يسوع اردد السيف الي غمده فان كل
53 من اخذ بالسيف فبالسيف يهلك * اتظن انني لا استطيع ان اطلب الي ابي فيقيم لي اكثر
54 من اثني عشر جوقا من الملايكة * لكن كيف تكمل الكتب المعلمة ان هكذا ينبغي ان
55 يكون * وفي تلك الساعة قال يسوع للجمع هل انا مثل لص خرجتم الي بسيوف وعصي
56 لتمسكوني وفي كل يوم كنت عندكم في الهيكل جالسا اعلم ولم تمسكوني * لكن هذا كان
57 لتكمل كتب الانبياء * حينيذ تركه التلاميذ كلهم وهربوا * اما هم فامسكوا يسوع وجاوا
58 به الي قيافا رييس الكهنة حيث اجتمع الكتبة والشيوخ * وتبعه بطرس من بعيد الي دار
رييس الكهنة * فدخل وجلس مع الجند لينظر الغاية *
• الفصل الثالث والتسعون •
59 وان روساء الكهنة والشيوخ والمحفل كله كانوا
60 يطلبون علي يسوع شهادة زور ليقتلوه فلم يجدوا * فجاء شهود زور كثيرون * واخيرا اتي اثنان
61 قايلين هذا قال اني اقدر ان انقض هيكل الله واقيمه في ثلثة ايام *

Qui autem tradiderat eum, dederat il- 48
lis signum, dicens; Quem osculabor,
ipse est: tenete eum. Et statim adivit 49
Jesum, & dixit ei; Ave Magister. Et
osculatus est eum. Dixit autem illi Je- 50
sus; Heus amice, ad hoc venisti? Tunc
accesserunt, & injecerunt manus suas in
Jesum, & tenuerunt eum. Et ecce unus 51
ex iis qui erant cum Jesu, extendit ma-
num suam, & exemit gladium suum, &
percussit servum principis sacerdotum, &
amputavit auriculam ejus dextrã. Tunc 52
dixit illi Jesus; Repone gladium in vagi-
nam suam: quoniam quicunque acceperit
gladium, gladio peribit. Putásne quòd 53
ego non possim rogare patrem meum, &
sistat mihi plusquàm duodecim turmas
angelorum? Sed quomodo implebuntur 54
scripturæ declarantes, Quòd sic oportet
fieri? Et in illa hora dixit Jesus turbæ; 55
Num ego ceu latro sum, ut exieritis ad
me cum gladiis & fustibus ad comprehen-
dendum me? & quotidie apud vos in
templo sedens docebam, & non tenuistis
me. Sed hoc fit, ut impleantur scripta 56
Prophetarum. Tunc deseruerunt eum
discipuli omnes, & fugerunt. At verò 57
illi tenuerunt Jesum, & adduxerunt
eum ad Caipham principem sacerdotum,
quò convenerant scribæ & seniores. Et 58
sequutus est eum Petrus à longè, ad atri-
um principis sacerdotum: & ingressus
est, ac sedit cum militibus ut videret
finem.

Sectio nonagesima tertia.

Principes autem sacerdotum, & senio- 59
res, & consilium omne, quærebant con-
tra Jesum testimonium falsum, ut occi-
derent eum: & non invenerunt. Et ve- 60
nerunt testes falsi multi. Novissimè au-
tem venerunt duo, Dicentes; Hic dixit, 61
Ego possum destruere templum Dei, &
erigere illud in tribus diebus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

48 ወዘያገብሶ ፡ ወሃበሙ ፡ ትእምርተ ፡ እንዘ ፡ ይብል፡ ዘሰዒምኩ ፡ ውእቱ ፡ ኪያሁ ፡ አኃዙ፡፡=፡
49 ወቀርበ ፡ ይሁደ ፡ ኀበ ፡ እግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡ ወሰዐሞ ፡ ወይቤሎ ፡ ባሐ ፡ ረቢ፡=፡ ወይቤሎ ፡
50 እግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡ ካልእየ ፡ መጻእከኑ ፡ ወአንሥኡ ፡ እዴሆሙ ፡ ወኢአኃዝዎ ፡ ለእግዚእ ፡
51 ሊየሱስ፡፡=፡ ወናሁ ፡ ላሐዱ ፡ እምእለ ፡ ምስሌሁ ፡ ለእግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡ ሰፍሐ ፡ እዴሁ ፡
52 ወመልኀ ፡ መጥባሕቶ ፡ ወዘበጠ ፡ ለገብረ ፡ ሊቀ ፡ ክህናት ፡ ወመተሮ ፡ እዝኖ፡፡=፡ ወይቤሎ ፡
ለግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡ ኣግብእ ፡ መጥባሕተከ ፡ ውስተ ፡ ቤቱ ፡ እስመ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ መጥባ
53 ሕተ ፡ ያነሥኡ ፡ በመጥባሕት ፡ ይመውቱ፡=፡ ይመስለክሙኑ ፡ ዘኢይክል ፡ ኣስተብቍዖቶ ፡
54 ለኣቡየ ፡ ወያቅም ፡ ሊተ ፡ ፈድፋደ ፡ እምዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ሰራዊተ ፡ መላእክት፡=፡ እ
55 ፎ ፡ እንከ ፡ ይትፌጸም ፡ ቃለ ፡ መጽሐፍ ፡ ዘይቤ ፡ከመዝ ፡ ሀለወ ፡ ይኩን፡፡=፡ ወይእተ ፡
ጊዜ ፡ ይቤሎሙ ፡ ለሕዝብ ፡ እግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡ ሶቤሃ ፡ ከመዘ ፡ ሰረቂ ፡ ትዴግኑ ፡ መጻእከ
ሙ ፡ በዕፀው ፡ ወበመጥባሕት ፡ ትእኃዝኒ ፡ ወዘልፈ ፡ እነብር ፡ ምስሌክሙ ፡ በምኵራብ ፡ ወእ
56 ሜህር ፡ ወኢአኃዝክሙኒ፡=፡ ወዝኵሉ ፡ ዘኮነ ፡ ከመ ፡ ይብጻሕ ፡ ቃለ ፡ ነቢያት ፡፡ ወእም
ዝ ፡ ኵሎሙ ፡ ኣርደኢሁ ፡ ኃደግዎ ፡ ወጐዩ፡፡=፡

በሀ፡ ሰዓተ ፡ ሌሊት፡

57 ወእለ ፡ አኃዝዎ ፡ ለእግዚእ ፡ ሊየሱስ ፡፡ ወወሰድዎ ፡ ኀበ፡ ቀያፋ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ወኀበ ፡ ጸሐ
58 ፍት ፡ ወተጋብኡ ፡ ሊቃናት፡፡=፡ ወተለዎ ፡ ጴጥሮስ ፡ ባሕቲቱ ፡ እምርሑቅ ፡ እስከ ፡ ዐጸ
ደ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ወቦአ ፡ ውስጠ ፡ ወነበረ ፡ ምስለ ፡ ወዓሊ ፡ ይርአይ ፡ ማኅለቅቶ ፡ ለነገ
59 ር፡፡=፡ ወይኃሥሡ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወፀሐፍት ፡ ወሊቃናት ፡ ወኵሉ ፡ ዐውድ ፡ ሰማዕተ ፡
60 ሐሰት ፡ በዘ ፡ ይቀትልዎ ፡ ለእግዚእ ፡ ሊየሱስ፡=፡ ወኢረከቡ ፡ሎቱ ፡ ወመጽኡ ፡ ብዙኃን ፡
61 ሰማዕተ ፡ ሐሰት ፡ ወእእኑ ፡፡ ወድኅረ ፡ መጽኡ ፡ ክልኤቱ፡=፡ ወይቤሉ ፡ ይቤ ፡ ዝእክል ፡ ና
ሣቶቶ ፡ ለቤተ ፡ እግዚእ ፡ ብሔር ፡ ወበሠልስት ፡ ዕለት ፡ እንሥኦ፡=፡

Et proditor ejus dederat illis signum, dicens; Quem osculatus fuerim, ipse 48
est: prehendite eum. Et accessit Judas ad Dominum Jesum, & osculatus est 49
eum, & dicit ei; Ave Rabi. Et dicit ei Dominus Jesus; Amice mi, venistíne? 50
Et levaverunt manus suas, & non prehenderunt Dominum Jesum. Et ecce 51
unus ex illis qui cum Domino Jesu erat extendit manum suam: & evulsit gla-
dium suum: & percussit servum principis sacerdotum, & amputavit aurem
ejus. Et dicit ei Dominus Jesus; Converte gladium tuum in domum ejus: 52
quia omnes qui gladium accipient, per gladium morientur. Existimatisne 53
quòd non possim rogare Patrem meum, & sistat mihi plus quàm duodecim legio-
nes angelorum? Quomodo igitur impleretur vox scripturæ, quæ dicit; Sic 54
oportet fieri. Et illâ horâ dicit Dominus Jesus populo; Illicò tanquam latro- 55
nem persequi, venistis cum lignis & cum gladiis, ut prehendatis me: & semper
sedebam vobiscum in templo, & docebam, & non me prehendistis. Et hoc to- 56
tum factum est, ut impleretur verbum Prophetarum. Et tunc omnes discipuli
ejus reliquerunt eum, & fugerunt.

Ad nonam noctis horam.

Et illi prehenderunt Dominum Jesum, & adduxerunt eum ad Caiapham prin- 57
cipem sacerdotum, & ad Scribas, & congregati sunt seniores. Et sequutus 58
est cum Petrus solus è longè, usque ad atrium principis sacerdotum, & in-
gressus est intrò, & sedit cum satellitibus, videre finem sermonis. Et quæ- 59
rebant principes sacerdotum, & Scribæ, & seniores, & totum consilium testes
falsos, quibus occiderent Dominum Jesum; Et non obviárunt ei: & venerunt 60
multi testes fal i, et non potuerunt: et posteà venerunt duo, Et dicunt; Dixit 61
quòd possum destruere domum Dei, et in tribus diebus erigere eam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد بيست شش   بردن مسيح در خانهء قيافا

57 * وان كسان كه عيسي را كرفتند بخانهء قيافا كه بزرك امامان بود آوردند * ونويسندكان
58 وپيران انجا كرد شده بودند * اما شمعون صفا از دور با عيسي مي رفت تا سراي سرور امامان * ودر
59 اندرون رفت وبا سرهنكان نشست تا سر انجام كار ببيند * بزركان وامامان وپيران وهمه جماعت
60 بر عيسي كواهي مي خواستند * تا اورا بميرانند * ونيافتند ونيز بسيار كواهان تزوير ودروغ
61 آمدند * در اخر دو كس پيش امدند * وكفتند * كه شنيديم كه اين كه كرفته ايد
كفت * كه اين خانهء خداي را فرو اندازم * وويران كنم * وبعد از سوم روز * باز ابادان كنم

CXXVI. Abducitur Christus in domum Caiaphæ.

Et illi homines qui Jesum ceperunt, 57
domum Caiaphæ, qui maximus sa-
cerdotum erat, adduxerunt; &
Scribæ & seniores illic congregati
erant. At Simeon Cephas è longin- 58
quo cum Jesu ivit usque ad aulam
principis sacerdotum: & introivit
& cum satellitibus sedit, ut extre-
mum finem negotii videret. Magna- 59
tes autem & sacerdotes & senio-
res & universus cætus, adversùs
Jesum testimonium quærebant, ut
illum morte afficerent. Et non in- 60
venerunt, etiamsi multi testes falsi
& mendaces venirent: tandem au-
tem duo quidam in medium vene-
runt, Et dixerunt; Audivimus 61
quidem hunc quem cepistis dicere,
Hanc domum Dei demoliar & de-
solatam reddam, & post tertiam
diem reædificabo.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. Ξϛʹ.

Et surgens princeps Sacerdotum, ait illi; Nihil respondes? *quid* isti te
62 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς, εἶπεν αὐτῷ, Οὐδὲν ἀποκρίνῃ; τί οὗτοί σου
contra-testificantur? At Jesus tacebat. Et *respondens* princeps Sacerdotum,
63 καταμαρτυροῦσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς,
ait illi; Adjuro te per Deum vivum, ut nobis dicas si tu es
εἶπεν αὐτῷ, Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ
τι
Christus filius Dei. Dicit illi Jesus; Tu dixisti: veruntamen dico
64 ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ εἶπας. πλὴν λέγω α
vobis; Amodò videbitis filium hominis sedentem à dextris *efficacitatis*,
ὑμῖν, Ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως,
τια
& venientem in nubibus cœli. Tunc princeps Sacerdotum *disrupit*
65 καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέῤῥηξε ϛ
vestimenta sua, dicens, Quòd blasphemavit: quid adhuc *usum habemus testium*? τιβ
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων, Ὅτι ἐβλασφήμησε. τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; β
Ecce nunc audistis blasphemiam ejus. Quid vobis videtur? Illi verò
66 ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. Τί ὑμῖν δοκεῖ; Οἱ δὲ
respondentes dixerunt; Reus mortis est, Tunc inspuerunt in faci- τιγ
67 ἀποκριθέντες εἶπον, Ἔνοχος θανάτου ἐστί. Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσω- α
em ejus, & *colaphizaverunt* eum. Alii autem *percusserunt*, Dicentes,
68 πον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν. οἱ δὲ (λ) ἐῤῥάπισαν, Λέγοντες,
Prophetiza nobis Christe, quis est *percutiens* te? At Petrus foris
69 Προφήτευσον ἡμῖν Χριστὲ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω Ξϛʹ

τιδ sedebat in atrio: & accessit ad eum una ancilla, dicens; Et tu
α ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα, Καὶ σὺ
eras cum Jesu Galilæo. Ille *verò* negavit coram omnibus,
ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν (μ) πάντων, 70
dicens; Nescio quid dicis. *Exeuntem* autem *illum in vestibulum*,
τιε λέγων, Οὐκ οἶδα τί λέγεις. Ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα, 71
α vidit eum alia: & ait his qui ibi; Et hic erat cum Jesu Nazareno.
εἶδεν αὐτὸν ἄλλη· καὶ λέγει (ν) τοῖς ἐκεῖ, Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου.
Et iterum negavit cum juramento, Quia non novi hominem. Post *paulùm*
Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ' ὅρκου, Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Μετὰ μικρὸν 72
autem accedentes stantes, dixerunt Petro; Verè & tu ex illis es: 73
δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες, εἶπον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ·
etenim locutio tua manifestum te facit. Tunc cœpit *devovere*
καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. Τότε ἤρξατο (ξ) καταναθεματίζειν 74
& jurare, Quia non *novi* hominem. Et continuò gallus *vociferatus est*.
καὶ ὀμνύειν, Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε. 75
Et recordatus est Petrus verbi Jesu *dicentis ei*; Quòd *ante*
τιϛ Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος (ο) τοῦ Ἰησοῦ, εἰρηκότος αὐτῷ, Ὅτι (π) πρὶν
β *gallum vociferari*, ter abnegabis me. Et egressus foràs, flevit
ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. Καὶ ἐξελθὼν ἔξω, ἔκλαυσε
amarè.
πικρῶς.

MS.A. (λ) ἐράπισαν, (μ) αὐτῶν πάντων, (ν) αὐτοῖς ἐκεῖ, (ξ) καταθεματίζειν (ο) Ἰησοῦ (π) πρὶν ἢ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

62 ܘܩܡ ܪܒ ܟܗܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܠܐ ܡܦܢܐ ܐܢܬ ܦܬܓܡܐ. ܡܢܐ ܡܣܗܕܝܢ
63 ܥܠܝܟ ܗܠܝܢ. ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܫܬܝܩ ܗܘܐ. ܘܥܢܐ ܪܒ ܟܗܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܘܡܐ ܐܢܐ ܠܟ
64 ܒܐܠܗܐ ܚܝܐ. ܕܬܐܡܪ ܠܢ ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ.
ܐܢܬ ܐܡܪܬ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ. ܕܡܢ ܗܫܐ ܬܚܙܘܢ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. ܕܝܬܒ ܡܢ
65 ܝܡܝܢܐ ܕܚܝܠܐ. ܘܐܬܐ ܥܠ ܥܢܢܝ ܫܡܝܐ. ܗܝܕܝܢ ܪܒ ܟܗܢܐ ܨܪܐ ܡܐܢܘܗܝ ܘܐܡܪ.
66 ܗܐ ܓܕܦ. ܡܢܐ ܡܛܠ ܡܬܒܥܝܢ ܠܢ ܣܗܕܐ. ܗܐ ܗܫܐ ܫܡܥܬܘܢ ܓܘܕܦܗ. ܡܢܐ
67 ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܚܝܒ ܗܘ ܡܘܬܐ. ܗܝܕܝܢ ܪܩܘ ܒܦܪܨܘܦܗ ܘܡܩܦܚܝܢ
68 ܗܘܘ ܠܗ. ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܚܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܐܡܪܝܢ. ܐܬܢܒܐ ܠܢ ܡܫܝܚܐ ܡܢܘ ܗܘ
69 ܕܡܚܟ. ܟܐܦܐ ܕܝܢ ܝܬܒ ܗܘܐ ܠܒܪ ܒܕܪܬܐ. ܘܩܪܒܬ ܠܘܬܗ ܐܡܬܐ ܚܕܐ ܘܐܡܪܐ ܠܗ. ܐܦ
70 ܐܢܬ ܥܡ ܝܫܘܥ ܗܘܝܬ ܢܨܪܝܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܟܦܪ ܩܕܡ ܟܠܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢܐ
71 ܐܡܪܐ ܐܢܬܝ. ܘܟܕ ܢܦܩ ܠܡܣܛܘܐ ܚܙܬܗ ܐܚܪܬܐ ܘܐܡܪܐ ܠܗܘܢ. ܕܬܡܢ ܗܘܐ ܐܦ ܗܢܐ
72 ܥܡ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ. ܘܬܘܒ ܟܦܪ ܒܡܘܡܬܐ. ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ ܠܓܒܪܐ. ܡܢ ܒܬܪ
73 ܩܠܝܠ ܕܝܢ. ܩܪܒܘ ܗܢܘܢ ܕܩܝܡܝܢ ܘܐܡܪܘ ܠܟܐܦܐ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܦ ܐܢܬ ܡܢܗܘܢ ܐܢܬ.
74 ܐܦ ܡܡܠܠܟ ܓܝܪ ܡܘܕܥ ܠܟ. ܗܝܕܝܢ ܫܪܝ ܠܡܚܪܡܘ ܘܠܡܘܡܐ. ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ
75 ܠܓܒܪܐ. ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ. ܘܐܬܕܟܪ ܟܐܦܐ ܡܠܬܗ ܕܝܫܘܥ ܕܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗ.
ܕܥܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ. ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܬܟܦܘܪ ܒܝ. ܘܢܦܩ ܠܒܪ ܒܟܐ ܡܪܝܪܐܝܬ.

Et surrexit summus Sacerdos, & ait ei; 62
Nullum das responsum? quid isti testificantur contra te? Jesus verò tacebat, & 63
subdens summus Sacerdos, dixit ei; Adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis si tu es Messia filius Dei. Ait illi Jesus; 64
Tu dixisti. Dico autem vobis, Ab hoc tempore vos visuros filium hominis sedentem à dextera potentiæ, & venientem super nubes cœli. Tunc summus sa- 65
cerdos scidit vestimenta sua, & ait; En blasphemavit: quid ergò exquiruntur nobis testes? ecce nunc audistis blasphemiam ejus. Quid vultis? Responderunt & 66
aiunt; Reus est mortis. Tunc exspuerunt 67
in faciem ejus, & infligebant ei colaphos: alii verò percutiebant eum, Dicentes; 68
Vaticinare nobis Messia, quis est qui te percussit? Cephas autem sedebat extra 69
in atrio: & accessit ad eum ancilla quædam, & ait illi; Tu quoque cum Jesu eras Nazareno. Ipse autem negavit coram 70
omnibus, & dixit; Nescio quid dicas. Et quum exisset in vestibulum, vidit eum 71
alia, & ait illis; Ibi erat etiam iste cum Jesu Nazareno. Et rursus negavit cum 72
jurejurando, Non novi hominem illum. Paulò post autem accesserunt ii qui ad- 73
stabant, & dixerunt Cephæ; Sanè & tu ex ipsis es: nam & locutio tua te prodit. Tunc cœpit execrari, ac jurare, 74
Non novi illum hominem. Et in ipsa hora cantavit gallus. Et recordatus est 75
Cepha sermonis Jesu, qui dixerat ei, Antequàm cantet gallus, tribus vicibus abnegabis me. Et egressus foràs flevit amarè.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

62 * سرور امامان بدو كفت • چرا جواب نمي دهي * بر آنان كه بر تو كواهي مي دهند •
63 * عيسي خاموش شده بود • وهيچ نمي كفت • باز سرور امامان اغاز كرد وبدو كفت •
64 بخداي زنده ترا سوكند مي دهم با ما راست بكوي توي مسيح فرزند خدا * عيسي
بدو كفت تو كفتي • اكنون بشما مي كويم • از اين ساعت ببينيد فرزند ادمي را
65 بر دست راست سهمناك نشسته • وبر ابر آسمان بيايد • * انكه بزرك امامان جامهٔ خود را
دريد • كه اينك افتري كرد مرا كواهان چه حاجت است • اخر افتري اورا شنيديد •
66 67 * ديكر چه مي خواهيد • جواب دادند وكفتند بمرك ارزانيست • * انكه در روي او خيو
68 كردند • وسيلي مي زدند • ديكران اورا مي زدند • * ومي كفتند اي مسيح • براي
ما پيغمبري كن كه ترا زد •

صد بيست هفت منكر شدن شمعون صفا از مسيح

69 * صفا بيرونتر در سرايي نشسته بود • كنيزكي پيش او آمد وكفت
70 تو با عيسيٰ ناصري بودي * او وبرابر همكنان كفر كرد • وكفت نمي دانم چه ميكويي •

Summus sacerdotum illi dixit; 62
Quare responsum non reddis ad eos qui contra te testimonium perhibeut. Jesus silentium tenuit, nec 63
quidquam dixit. Iterùm summus sacerdotum exorsus est, & ei dixit; Per Deum viventem te adjuro, ut nobis verùm dicas: túne es Christus Filius Dei? Jesus ei dixit; 64
Tu dixisti. Nunc vobis dico; Ab hoc tempore videbitis Filium hominis ad manum dexteram Terribilis sedentem, & super nubes cœli veniet. Tunc maximus sacer- 65
dotum vestimentum suum laceravit, dicens; *Ecce quidem blasphemavit, mihi testibus quid opus est, postquam blasphemiam illius audieritis? Quid am-* 66
pliùs vultis? Responderunt, & dixerunt; Morte dignus est. Tunc 67
in faciem ejus inspuerunt, & colaphos impegerunt: alii cædebant eum, Et dicebant; O Christe no- 68
bis vaticinare, quis te percussit.

CXXVII. Abnegat Simeon Cephas Christum.

Cephâ autem exteriùs in aula 69
sedente, puella ad eum accessit, & dixit; Tu cum Jesu Nazræo fuisti. Ille verò coram omnibus ne- 70
gavit, & dixit; Nescio quid dicis.

Versio VULGATA LATINA.

62 Et surgens princeps sacerdotum, ait illi; Nihil respondes ad ea, quæ isti
63 adversùm te testificantur? Jesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait
illi; Adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis si tu es Christus filius Dei.
64 Dicit illi Jesus; Tu dixisti: veruntamen dico vobis; Amodò videbitis filium
hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cœli.
65 Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens; Blasphemavit: quid
66 adhuc egemus testibus? ecce nunc audistis blasphemiam: Quid vobis vide-
67 tur? At illi respondentes dixerunt; Reus est mortis. Tunc exspuerunt in fa-
ciem ejus, & colaphis eum ceciderunt: alii autem palmas in faciem ejus de-
68 derunt, Dicentes; Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit?
Petrus verò sedebat foris in atrio: & accessit ad eum una ancilla, dicens; 69
Et tu cum Jesu Galilæo eras. At ille negavit coram omnibus, dicens; Ne- 70
scio quid dicis. Exeunte autem illo januam, vidit eum alia ancilla, & ait 71
his qui erant ibi; Et hic erat cum Jesu Nazareno. Et iterùm negavit cum 72
juramento; Quia non novi hominem. Et post pusillum accesserunt qui sta- 73
bant, & dixerunt Petro; Verè & tu ex illis es: nam & loquela tua mani-
festum te facit. Tunc cœpit detestari & jurare, Quia non novisset hominem. 74
Et continuò gallus cantavit. Et recordatus est Petrus verbi Jesu, quod dixe- 75
rat; Priùs quàm gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foràs, flevit a-
maré.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

62 63 فقام رييس الكهنة وقال له اما تجيب بشي عما شهد به هولاء عليك * وان يسوع كان
ساكتا. فقال له رييس الكهنة اقسم عليك بالله الحي ان كنت انت المسيح ابن الله الحي
64 فقل لنا * قال له يسوع انت قلت. بل اقول لكم انكم من الان ترون ابن الانسان جالسا
65 عن يمين القوة. واتيا على سحاب السماء * حينيذ شق رييس الكهنة ثيابه. وقال قد
66 جدف ما حاجتنا الى شهود. ها قد سمعتم التجديف * فماذا ترون. فاجابوا قايلين انه
67 68 لمستوجب الموت * حينيذ بصقوا في وجهه ولطموه. وضربوه * قايلين تنبا لنا ايها
69 المسيح من الذي ضربك * وكان بطرس في قاع الدار جالسا فجاءت اليه جارية فقالت له
70 وانت ايضا كنت مع يسوع الجليلي * فانكر قدام الجمع قايلا لست ادري ما تقولين.
71 وخرج الى الباب فراته اخرى فقالت للذين كانوا هناك وهذا ايضا كان مع يسوع الناصري *
72 73 وايضا انكر وحلف اني لست اعرف هذا الانسان * وبعد قليل جاء القيام وقالوا لبطرس *
74 حقا انك انت ايضا منهم وكلامك يظهرك * حينيذ بدا يلتعن ويحلف اني ما اعرف هذا
75 الانسان. وللوقت صاح الديك * فذكر بطرس الكلام الذي قاله له يسوع انه قبل ان
يصيح الديك تنكرني ثلث مرات. فخرج خارجا وبكى بكاء مرا.

Et surrexit princeps sacerdotum, & di- 62
xit ei; Non respondes quicquam de iis
quæ testati sunt isti contra te? Et verò 63
Jesus tacebat. Ait illi princeps sacer-
dotum; Adjuro te per Deum vivum, si
tu es Christus filius Dei vivi, dic no-
bis. Ait illi Jesus, Tu dixisti: Immò 64
dico vobis, Quòd vos amodò videbitis
Filium hominis sedentem à dextris vir-
tutis, et venientem super nubes cœli.
Tunc scidit princeps sacerdotum vesti- 65
menta sua, et dixit; Jam blasphemavit.
Quid opus est nobis testium? ecce jam
audistis blasphemiam. Quid vobis vi- 66
detur? Responderunt, dicentes; Pro-
fectò reus est mortis. Tunc expuerunt 67
in faciem ejus, et colaphis eum ceci-de-
runt, et percusserunt eum, Dicentes; 68
Prophetiza nobis, ô Christe, quis est qui
te percussit? Erat autem Petrus in area 69
atrii sedens: et accessit ad eum ancil-
la, et dixit ei; Et tu quoque eras cum
Jesu Galilæo. Negavit autem coram 70
cœtu, dicens; Nescio quid dicas. Et 71
exiit ad januam, viditque eum alia, et
dixit his qui erant ibi; Et hic etiam
erat cum Jesu Nazareno. Et iterùm 72
negavit et juravit, quòd ego non novi
hunc hominem. Et post pusillum accesse- 73
runt adstantes, et dixerunt Petro;
Verè tu es etiam ex eis, et loquela tua
te declarat. Tunc cœpit imprecari sibi, 74
et jurare; Ego non cognosco hunc homi-
nem. Et continuò cantavit gallus. Et 75
cordatus est Petrus sermonis quem dixe-
rat ei Jesus, Quòd antequam cantet
gallus, negabis me tribus vicibus. Et
egressus est foràs, et flevit fletu amaro.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

62 ወተንሥአ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ወይቤሎ ፡ ኢትሰምዕኑ ፡ ዘመጠኑዝ ፡ ያስተዋድዩከ፡፡ ወኢያ
63 ውሥአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ኣምሐልኩከ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ሕ
ያው ፡ ከመ ፡ ትንግረኒ ፡ እመ ፡ አንተሁ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልዱ ፡ ለእግዚአብሔር፡ ሕያው፡፡
64 ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ አንተ ፡ ትቤ ፡ ወባሕቱ ፡ እብለክሙ ፡ እምይእዜሰ ፡ ትሬእይ
ዎ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ እንዘ ፡ ይነብር ፡ በየማነ ፡ ኃይል ፡፡ ወእንዘ ፡ ይመጽ
65 እ ፡ በደመና ፡ ሰማይ፡፡ ወሠጠጠ ፡ ኣልባሲሁ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ምንተ ፡
66 እንከ ፡ ትፈቅዱ ፡ ሎቱ ፡ ሰማዕተ፡፡ ናሁ ፡ ጸረፈ ፡ ወሰማዕክሙ ፡ ፅርፈቶ፡፡ ምንተ ፡ እንከ፡
67 ትብሉ ፡ ወአውሥኡ ፡ ወይቤሉ ፡፡ ይቅትልዎ፡፡ ወተፍኡ ፡ ውስተ ፡ ገጹ ፡ ወኰርዕዎ ፡ ወ
68 ጸፍዕዎ፡፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ተነበይ ፡ ለነ ፡ ክርስቶስ ፡ መኑ ፡ ውእቱ ፡ ዘጸፍዐከ፡፡
በእንተ ፡ ዘክመ ፡ ክሕደ ፡ ጴጥሮስ፡
69 ወጴጥሮስ ፡ ይነብር ፡ አፍአ ፡ ውስተ ፡ ዐጸድ ፡ ወመጽአት ፡ ወለት ፡ ወትቤሎ ፡ አንተኒ ፡ ምስ
70 ለ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ገሊላዊ ፡ ሀለውከ፡፡ ወክሕደ ፡ በገጸ ፡ ኵሉ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ኢ
71 ያአምር ፡ ዘትብሊ፡፡ ወወፂአ ፡ ኆኅተ ፡ ርእየቶ ፡ ካልእት ፡ ወትቤሎሙ ፡ ለእለ ፡ ህየ ፡
72 ይቀውሙ ፡ ዝኒ ፡ ሃሎ ፡ ምስለ ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ ፡ ናዝራዊ፡፡ ወክሕደ፡ ካዕበ፡ ወመሐለ ፡
73 ከመ ፡ ኢያአምሮ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ፡፡ ወሕቀ ፡ ብሂሎ ፡ መጽኡ ፡ እለ ፡ ይቀውሙ ፡ ወይ
74 ቤልዎ ፡ ለጴጥሮስ ፡ አማን ፡ አንተኒ ፡ እምኔሆሙ ፡ አንተ ፡ ወነገርከ ፡ ያዐውቀ፡፡ ወእም
ዝ ፡ ወመሐለ ፡ ወተረገመ ፡ ከመ ፡ ኢያአምሮ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡፡ ወበጊዜሃ ፡ ነቀወ ፡ ደር
75 ሆ፡፡ ወተዘከረ ፡ ጴጥሮስ ፡ ቃሎ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘይቤሎ ፡ ሠልሰ፡ ትክሕደኒ ፡ ዘ
እንበለ ፡ ይንቁ ፡ ደርሆ ፡ ወወፅአ ፡ አፍአ ፡ ወበከየ ፡ መሪረ፡፡

Et surrexit princeps sacerdotum, & dicit ei; Nónne audis quantum te accu- 62
sant? Et non respondebat ei Dominus Jesus: & dicit ei princeps sacerdotum, 63
Adjuravi te per Deum vivum, ut dicas mihi si tu es Christus filius Dei vivi.
Et dicit ei Dominus Jesus, Tu dicis: veruntamen dico vobis, Ab hoc tempore 64
videbitis filium hominis sedentem in dextra virtutis, & venientem in nubibus
cœli. Et laceravit vestimenta sua princeps sacerdotum, dicens; Quid igitur 65
opus habetis contra eum testibus? ecce blasphemavit, & audistis blasphe-
miam ejus. Quid igitur dicitis? Et responderunt, & dicebant; Occi- 66
dant eum. Et inspuerunt in faciem ejus, & colaphos impegerunt ei, & 67
palmis percusserunt eum, Dicentes; Vaticinare nobis Christe, quis est 68
qui te percussit?

De abnegatione Petri.

Et Petrus sedebat foris in atrio: & accessit puella, & dicit ei; Et tu cum 69
Domino Jesu Galilæo fuisti. Et negavit in facie omnium, dicens; Nescio 70
quid dicis. Et exeunte illo januam, vidit eum alia puella: & dicit illis 71
qui stabant illic, Hic fuit cum Domino Jesu Nazareno. Et negavit iterum 72
& juravit, quòd nescio hunc hominem. Et paululùm loquente eo venerunt 73
astantes, & dicebant Petro; Verè tu ex illis es: & sermo tuus manifestum fe-
cit. Tunc autem & juravit & maledixit, quòd non novi hunc hominem: & sta- 74
tim resonuit gallus. Et recordatus est Petrus sermonis Domini Jesu, quem 75
dixerat ei; Ter negabis me, priusquàm resonat gallus. Et exivit foràs, &
flevit amarè.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

71 * چون از انجا بيرونتر رفت * كنيزكي ديگر ديد وگفت بديشان اين مرد نيز با عيسي
72 73 ناصري بود * باز بسوگندها كفر كرد * كه ان مرد را نمي شناسم * اندكي بيشتر
از انك ايستاده بودند پيش صفا آمدند * وگفتند بحقيقت تو از ايشان هستي اينك سخنان
74 تو ترا مي نمايد * انكه صفا اغاز كرد بنفرين وسوگندها كه ان مرد را من نمي
75 شناسم * وهماندم خروس بانك زد * صفا كلمه مسيح را كه بدو گفته بود ياد اورد *
كه زودتر از انك خروس بانك دارد تو سه بار مرا انكار كني * از انجا بيرون رفت وتلخناك
بگريست * وگناه او عفو شد

Cùm illinc egressus esset, puella 71
altera eum vidit, et dixit illis;
Hic homo etiam cum Jesu Naz-
ræo fuit. Iterùm cum juramen- 72
tis negavit, dicens; Quia istum
hominem non novi. Paulò ulte- 73
riùs quidam ex eis qui astabant
ad Cepham venerunt, et dixe-
runt; In veritate tu ex illis es,
ecce verba tua te declarant.
Tunc Cephas cœpit cum execra- 74
tione et jurejurando asserere,
quòd hunc hominem ego non no-
vi: et continuò gallus vocem
emisit. Cephas verbum Christi, 75
quod ei dixerat, in memoriam
revocavit; quòd priusquàm gal-
lus vocem ediderit; tu tribus vi-
cibus me abnegabis: illinc ita-
que egressus est & amarè flevit, et
peccatum ejus remissum est.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑΤΘΑΙ̃ΟΝ. ΚΕΦ. ΚΖ'.

CAP. XXVII. κζ'.

Manè autem facto, consilium *sumpserunt* omnes principes Sacerdotum & τιζ
1 ΠΡωΐας ᾿ δὲ γενομένης, Συμβέλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ β
seniores populi adversùs Jesum, *ita* ut morti *tradere* eum. Et *ligantes* τιη
2 οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν. Καὶ δήσαντες α
eum, abduxerunt, & tradiderunt *eum* Pontio Pilato præsidi. Tunc ΣΖ'
3 αὐτὸν, ἀπήγαγον, καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι. Τότε τιθ
videns Judas qui *tradens (fuit)* eum, quòd damnatus esset, *pœnitens* retulit
ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε ι
triginta argenteos principibus Sacerdotum, & senioribus, Dicens;
4 τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, Λέγων,
Peccavi, tradens sanguinem *innoxium*. Illi *verò* dixerunt; Quid ad nos? tu videris.
Ἥμαρτον, παραδοὺς αἷμα ἀθῶον. Οἱ δὲ εἶπον, Τί πρὸς ἡμᾶς; Σὺ (α) ὄψει.
Et *projiciens argenteos* in templo, recessit: & abiens *se strangulavit*. *At*
5 6 Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ ἀνεχώρησε· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. Οἱ δὲ
principes Sacerdotum *accipientes argenteos*, dixerunt; Non licet *injicere* eos in
ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια, εἶπον, Οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς
Corbanam: quia pretium sanguinis est. *Consilium* autem *sumentes*, *mercati sunt*
7 τὸν κορβανᾶν· ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι. Συμβέλιον δὲ λαβόντες, ἠγόρασαν
ex illis agrum figuli, in sepulturam *peregrinis*. Quapropter vocatus est
8 ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. Διὸ ἐκλήθη
ager ille, Ager sanguinis, usque *hodie*. Tunc impletum est *effatum* per
ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος, Ἀγρὸς αἵματος, ἕως τῆς σήμερον. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ 9
Jeremiam Prophetam, dicentem; Et acceperunt triginta argenteos, pretium
(β) Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν
appretiati, quem appretiaverunt à filiis Israel: Et dederunt eos in agrum
τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ· Καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν 10
figuli, sicut constituit mihi Dominus. *At* Jesus stetit ante præsi-
τκ τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγε- 11
α dem: & interrogavit eum præses, dicens; Tu es rex Judæorum?
μόνος, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
At Jesus *dixit* illi; Tu dicis. Et *in accusari ipsum* à
τκα ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ, Σὺ λέγεις. Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ 12
δ principibus Sacerdotum & senioribus, nihil respondit. Tunc dicit illi
τῶν ἀρχιερέων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Τότε λέγει αὐτῷ 13
Pilatus; Non audis quanta te *contra testantur*? Et non respondit ei
ὁ Πιλάτος, Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσι; Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ 14
ad ullum verbum, ita ut *mirari præsidem* vehementer. Per autem diem
τκβ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. Κατὰ δὲ ἑορ- 15
β solennem consueverat præses *absolvere* unum *turbæ* vinctum, quem voluissent.
τὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἤθελον.
τκγ *Habebant* autem tunc vinctum insignem, *dictum* Barabbam.
δ Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Βαραββᾶν. 16

MS. A. (α) ὄψη. (β) Ἱηρεμίου

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܪܝܢܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܚܫܐ * ܢ * ܩܦܠܐܘܢ * ܟܙ *

1 ܐܝܟ ܕܥܡܐ܂ ܘܩܫܝܫܐ ܟܗܢܐ ܪܒܝ ܝܫܘܥ ܥܠ ܢܣܒܘ ܡܠܟܐ ܨܦܪܐ܂ ܗܘܐ ܕܝܢ ܟܕ *
2 ܗܓܡܘܢܐ܂ ܠܦܝܠܛܘܣ ܘܐܫܠܡܘܗܝ ܘܕܒܪܘܗܝ܂ ܘܐܣܪܘܗܝ * ܕܢܡܝܬܘܢܝܗܝ܂
3 ܬܠܬܝܢ ܗܠܝܢ ܗܦܟ ܐܙܠ ܝܫܘܥ܂ ܕܐܬܚܝܒ ܚܙܐ ܟܕ ܡܫܠܡܢܐ܂ ܝܗܘܕܐ ܗܝܕܝܢ *
4 ܐܡܪܘ ܕܝܢ ܗܢܘܢ ܙܟܝܐ܂ ܕܡܐ ܕܐܫܠܡܬ ܣܟܠܬ ܘܐܡܪ܂ * ܘܩܫܝܫܐ܂ ܟܗܢܐ ܪܒܝ ܠܘܬ ܕܟܣܦܐ
5 ܢܦܫܗ܂ ܚܢܩ ܘܐܙܠ ܘܫܢܝ܂ ܒܗܝܟܠܐ ܠܟܣܦܐ ܘܫܕܝܗܝ * ܐܢܬ܂ ܝܕܥ ܐܢܬ ܠܢ܂ ܡܢܐ ܠܢ ܠܗ܂
6 ܩܘܪܒܢܐ܂ ܒܝܬ ܕܢܪܡܝܘܗܝ ܫܠܝܛ ܠܐ ܘܐܡܪܘ܂ ܠܟܣܦܐ ܢܣܒܘܗܝ ܕܝܢ ܟܗܢܐ ܪܒܝ *
7 ܠܒܝܬ ܕܩܘܩܝܐ ܐܓܘܪܗ ܒܗ ܘܙܒܢܘ ܡܠܟܐ܂ ܘܢܣܒܘ * ܗܘ܂ ܕܡܐ ܕܛܝܡܝ ܡܛܠ
8 ܠܝܘܡܢܐ܂ ܥܕܡܐ ܕܕܡܐ ܩܪܝܬܐ ܗܘ܂ ܐܓܘܪܐ ܐܬܩܪܝ ܗܢܐ ܡܛܠ * ܕܐܟܣܢܝܐ܂ ܩܒܘܪܐ
9 ܝܩܪܗ ܕܟܣܦܐ ܬܠܬܝܢ ܕܢܣܒܬ ܕܐܡܪ܂ ܢܒܝܐ ܒܝܕ ܕܐܬܐܡܪ ܡܕܡ ܐܬܡܠܝ ܗܝܕܝܢ *
10 ܠܝ ܕܦܩܕ ܐܝܟ ܕܩܘܩܝܐ ܠܐܓܘܪܗ ܐܢܘܢ ܘܝܗܒܬ * ܐܝܣܪܝܠ܂ ܒܢܝ ܡܢ ܕܦܣܩܘ ܕܝܩܝܪܐ܂
11 ܗܘ ܐܢܬ ܠܗ܂ ܘܐܡܪ ܗܓܡܘܢܐ ܘܫܐܠܗ ܗܓܡܘܢܐ܂ ܩܕܡ ܩܡ ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܗܘ * ܡܪܝܐ܂
12 ܪܒܝ ܗܘܘ ܩܪܨܘܗܝ ܐܟܠܝܢ ܘܟܕ * ܐܡܪܬ܂ ܐܢܬ ܝܫܘܥ܂ ܠܗ ܐܡܪ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ ܡܠܟܐ
13 ܫܡܥ ܠܐ ܦܝܠܛܘܣ܂ ܠܗ ܐܡܪ ܗܝܕܝܢ * ܦܢܝ܂ ܠܐ ܗܘ ܦܬܓܡܐ ܡܕܡ ܘܩܫܝܫܐ܂ ܟܗܢܐ
14 ܗܕܐ ܘܥܠ ܡܠܐ܂ ܚܕܐ ܐܦܠܐ ܦܬܓܡܐ܂ ܠܗ ܦܢܝ ܘܠܐ * ܥܠܝܟ܂ ܡܣܗܕܝܢ ܟܡܐ ܐܢܬ
15 ܐܝܢܐ ܠܥܡܐ ܚܕ ܐܣܝܪܐ ܕܢܫܪܐ ܗܓܡܘܢܐ ܗܘܐ ܡܥܕ ܕܝܢ ܥܐܕܐ ܒܟܠ * ܛܒ܂ ܐܬܕܡܪ
16 ܒܪ ܐܒܐ܂ ܕܡܬܩܪܐ ܝܕܝܥܐ ܐܣܝܪܐ ܕܝܢ ܠܗܘܢ ܗܘܐ ܐܣܝܪ * ܗܘܘ܂ ܕܨܒܝܢ

Matutinis feriâ sextâ passionis. 70.

CAP. XXVII.

Quum autem esset diluculum, consilium 1
inière adversùs Jesum principes sacerdotum,
& seniores populi, ut eum morti addice-
rent. Et vincierunt eum, eumque adduxè- 2
re, ac tradiderunt Pilato præfecto. Tunc 3
Judas proditor, quum vidisset damnatum
esse Jesum, pœnituit, & profectus restituit
illos triginta argenteos principibus sacerdo-
tum & senioribus. Et ait; Peccavi, quip- 4
pe qui prodiderim sanguinem justum. At
illi dixerunt ei; Quid ad nos? tu noveris.
Et projecit pecuniam in templum, & disces- 5
sit; abiensque strangulavit sese. Principes 6
verò sacerdotum tulerunt pecuniam, dicen-
tes; Non licet mittere ipsam in locum obla-
tionis, quoniam pretium sanguinis est. Et 7
inierunt consilium, emeruntque ex eo agrum
figuli, ad monumentum peregrinorum.
Propterea appellatus fuit ager ille, Ager san- 8
guinis, ad hunc usque diem. Tunc imple- 9
tum est quod dictum fuerat per prophetam,
dicentem; Et accepi triginta argenteos, pre-
tium Pretiosissimi, de quo pacti sunt à filiis
Israel. Et dedi eos pro agro figuli, ut præ- 10
cepit mihi Dominus. Ipse verò Jesus stetit 11
coram præfecto: & interrogavit eum præ-
fectus, & dixit ei; Tu es rex Judæorum? ait
illi Jesus, Tu dixisti. Quumque accusarent 12
eum principes sacerdotum & seniores, ne
verbum quidem ipse respondit. Tunc di- 13
xit Pilatus, Non audis quàm multa testificen-
tur contra te? Neque reddidit ei responsum, 14
ne ullo quidem verbo, & hac de re admi-
ratus est valdè. Porrò in omni festo con- 15
sueverat præfectus dimittere vinctum unum
populo, quem ipsi voluissent. Detinebatur 16
autem ab eis vinctus famosus, qui vocabatur
Bar-Abba.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد بیست هشت بردن مسیح را کرفته پیش پیلاطوس

1 * چون صباح شد بزرکان امامان وپیران خلق * براي عیسي مشورت † کردند که اورا
2 بمیرانند * بستند * واورا پیش پیلاطوس زوباشي آوردند صد بیست نه
3 پشیمان شدن یهودا از کار خود *واز انجا یهوداي سپارنده * چون دید که عیسي
کرفتار مرك شد * پشیمان شد * وپیش بزرك امامان رفت * سي نقره را بدیشان بار کردانید *
4 5 * وکفت کناه کردم که خون پاك را سپاردم * ایشان کفتند ما کیستیم تو مي داني * مال را
6 در هیکل انداخت * ورفت خود را خبه کرد * انکه بزرکان امامان مال را ستدند وکفتند *
7 واجب نباشد که در خانهٔ قربان اورا بیندازیم * براي انك بهاء خونست * اتفاق کردند
8 وزمین کوزه کر را بدان مال خریدند * براي کورستان غریبان * وآن زمین * تا این
9 ساعت * ده خون خوانده شود * اینجا تمام شد انچ در پیغمبر کفته شد
نبوت سي از مال ستدم خون سنکي * بها را که از بني اسراییل شرط کردند *

CXXVIII. Adductio Christi capti coram Pilato.

CAP. XXVII.

Cum mane factum esset, summi 1
sacerdotes, & seniores populi, de
Jesu consilium inierunt quomodo
eum morti traderent. Vinxerunt 2
eum, & coram Pilato præfecto ad-
duxerunt.

CXXIX. Pœnitentia Judæ propter facinus suum.

Tum deindè Judas proditor, quum 3
vidisset Jesum morti damnari, pœ-
nitentiam egit: & ad summum
sacerdotum abiens, triginta argen-
teos eis reddidit, Et dixit; Pec- 4
cavi, quia sanguinem innocentem
vobis tradidi. Illi responderunt,
Nos quid sumus? tu noveris. Et 5
pecuniam in templo projecit, & ab-
iens seipsum strangulavit. Tunc 6
summi sacerdotes pecuniam accepe-
runt, & dixerunt; Consentaneum
non est ut in domum oblationum
eam conjiciamus; propterea quod
pretium sanguinis est. Et consensu 7
facto, terram figuli eâ pecuniâ
emerunt, in sepulchretum peregrino-
rum. Et illa terra usque ad hanc 8
horam, Ager sanguinis vocatur.
Hic impletum est quod in Propheta 9
dictum est: Prophetia.
Triginta argenteos accepi, san-
guinem ponderis, pretium quod
à filiis Israelis pacti sunt.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XXVII.

1 MAnè autem facto, consilium inierunt omnes principes sacerdotum & senio-
2 res populi adversùs Jesum, ut eum morti traderent. Et vinctum adduxerunt eum,
3 & tradiderunt Pontio Pilato præsidi. Tunc videns Judas, qui eum tradidit, quòd
damnatus esset; pœnitentiâ ductus, retulit triginta argenteos principibus sacerdo-
4 tum, & senioribus, Dicens; Peccavi, tradens sanguinem justum. At illi dixerunt;
5 Quid ad nos? tu videris. Et projectis argenteis in templo, recessit: & abiens la-
6 queo se suspendit. Principes autem sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt; Non
7 licet eos mittere in corbonam: quia pretium sanguinis est. Consilio autem inito,
8 emerunt ex illis agrum figuli, in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus
est ager ille, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis, usque in hodiernum diem. Tunc 9
impletum est quod dictum est per Jeremiam prophetam, dicentem; Et acceperunt
triginta argenteos pretium appretiati, quem appretiaverunt à filiis Israel: Et 10
dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus. Jesus autem stetit 11
ante præsidem: & interrogavit eum præses, dicens; Tu es Rex Judæorum? Dicit
illi Jesus; Tu dicis. Et cùm accusaretur à principibus sacerdotum, & senioribus, ni- 12
hil respondit. Tunc dicit illi Pilatus; Non audis quanta adversùm te dicunt testi- 13
monia? Et non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur præses vehemen- 14
ter. Per diem autem solemnem consueverat præses populo dimittere unum vin- 15
ctum, quem voluissent. Habebat autem tunc vinctũ insignem, qui dicebatur Barabbas. 16

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الرابع والتسعون *

1 * ولما كان الغد تشاور جميع روساء الكهنة وشيوخ الشعب على يسوع ليقتلوه * فربطوه 2
ومضوا به الي فيلاطس القايد * حينيذ لما راي يهودا الذي اسلمه انه قد دين ندم 3
واعاد الثلثين الفضة الي روساء الكهنة والشيوخ * وقال اخطات في تسليمي دما زكيا 4
فقالوا له نحن ما علينا انت اعلم * فطرح الفضة في الهيكل ثم مضي فاختنق * فاخذ 5 6
روساء الكهنة الفضة وقالوا لا يحل لنا ان نجعلها في بيت القربان لانها ثمن دم * فتشاوروا 7
وابتاعوا بها حقل الفخار مقبرة للغرباء * ولذلك دعي ذلك الحقل حقل الدم الي اليوم 8
* حينيذ تم ما قيل من ارميا النبي اخذوا الثلثين الفضة ثمن الزكي الذي شارط عليه 9
بنو اسراييل * ودفعوها في حقل الفخار كما امرني الرب كذلك اقول * فقام يسوع قدام القايد 10 11
فساله القايد قايلا انت هو ملك اليهود فقال له يسوع انت قلت * وفيما يقرف عليه روساء 12
الكهنة والشيوخ لم يجبهم بشي * حينيذ قال له فيلاطس اما تسمع ما يشهدون به عليك 13
* فلم يجبه بكلمة فتعجب القايد جدا * 14 * الفصل الخامس والتسعون *
* وكان للقايد عادة ان يطلق للجمع في كل عيد اسيرا من ارادوا * وكان لهم حينيذ 15 16
لصا اسير يدعي باربان *

Sectio nonagesima quarta.

CAP. XXVII.

Quum autem fuisset manè, consilium 1
inierunt omnes principes sacerdotum, &
seniores populi adversùs Jesum, ut occi-
derent eum. Et ligaverunt eum, & ab- 2
duxerunt eum ad Pilatum ducem. Tunc 3
cùm vidisset Judas qui tradidit eum,
quòd jam damnatus esset, pœnitentiâ du-
ctus est, & retulit triginta argenteos
principibus sacerdotum & senioribus,
Et dixit; Peccavi prodendo sanguinem 4
innocentem. Dixerunt ei, Nil ad nos, tu
scis meliùs. Et projecit argentum in tem- 5
plo; deindè abiit & suspendit se. Acce- 6
perunt autem principes sacerdotum ar-
gentum, & dixerunt; Non licet nobis
ponere illud in domo oblationis, quia est
pretium sanguinis. Et consilium inie- 7
runt, & emerunt eo agrum figuli, in se-
pulturam peregrinorum. Et propter hoc 8
vocatus est ille ager, Ager sanguinis, us-
que in hodiernum diem. Tunc impletum 9
est quod dictum est à Jeremia propheta;
Acceperunt triginta argenteos pretium
innocentis, de quo pacti sunt filii Israel:
Et dederunt eos in agrum figuli. Sicuti 10
præcepit mihi Dominus, sic dico. Stetit 11
autem Jesus ante ducem: & interroga-
vit eum dux, dicens; An tu es rex Ju-
dæorum? Ait illi Jesus; Tu dixisti.
Et dum accusarent eum principes sacer- 12
dotum & seniores, non respondit eis
quicquam. Tunc dixit ei Pilatus, Non- 13
ne audis quid testificantur adversùm te?
Nec respondit ei verbum. Et miratus est 14
dux vehementer.

Sectio nonagesima quinta.

Erat autem duci consuetudo dimitten- 15
di turbæ quolibet festo vinctum, quem
voluissent. Habebant autem tunc latro- 16
nem, qui vocabatur Baranban.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በጽባሕ ፡ በዓርብ ፡፡ =፦

1 ወጸቢሖ ፡ ተማከሩ ፡ ኵሎሙ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወሊቃናተ ፡ ሕዝብ ፡ ይቅትልዎ ፡ ለእግዚእ ፡
2 ኢየሱስ ፡፡ =፦ ወአሲሮሙ ፡ ወስድዎ ፡ ወመጠውዎ ፡ ለጲላጦስ ፡ ጰንጤናዊ ፡ ለመልአከ ፡ አሕዛብ ፡፡ =፦

በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ነስሐ ፡ ይሁዳ ፡፡ =፦

3 ወአመዝ ፡ ሶበ ፡ ርእየ ፡ ይሁዳ ፡ ዘአግብኦ ፡ ከመ ፡ አርስሕዎ ፡ ነስሐ ፡ ወአግብአ ፡ ውእተ ፡ ሠ
4 ላሰ ፡ ብሩረ ፡ ለሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወለረበናት ፡ ወለሊቃውንተ ፡ ሕዝብ ፡ =፦ እንዘ ፡ ይብል ፡
አበስኩ ፡ ዘአግባእኩ ፡ ደመ ፡ ንጹሐ ፡ ወዘአቅተልኩ ፡ ጻድቀ ፡፡ ወይቤልዎ ፡ ሚሳዕሉነ ፡ አንተ ፡
5 አእምር ፡፡ =፦ ወገደፈ ፡ ውእተ ፡ ብሩረ ፡ ውስተ ፡ ምኵራብ ፡ ወሖረ ፡ ወተኀንቀ ፡ ወሞተ ፡ =፦
6 ወነሥእዎ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ውእተ ፡ ብሩረ ፡ ወይቤሉ ፡ ኢይከውን ፡ ንደዮ ፡ ውስተ ፡ ቍርባ
7 ን ፡ እስመ ፡ ሤጠ ፡ ደም ፡ ውእቱ ፡ =፦ ወተማኪሮሙ ፡ ተሣየጡ ፡ ቦቱ ፡ ምድረ ፡ ዘለብሐዊ ፡
8 ለመቃብረ ፡ እንግደ ፡ =፦ ወተሰምየ ፡ ውእቱ ፡ ምድር ፡ ምድረ ፡ ደም ፡ እስከ ፡ ዮም ፡ =፦ ወ
9 ይእተ ፡ አሚረ ፡ በጽሐ ፡ ቃለ ፡ ኤርሚያስ ፡ ነቢይ ፡ ዘይቤ ፡ ወነሥኡ ፡ ሠላሳ ፡ ብሩረ ፡ ሤጠ ፡
10 ለክቡር ፡ ዘአክበሩ ፡ እምደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ =፦ ወወሀብዎ ፡ ለገራህተ ፡ ለብሐዊ ፡ በከመ ፡ አዘዘኒ ፡
እግዚአብሔር ፡፡ =፦

በዓርብ ፡ በ፫ ፡ ሰዓት ፡፡ =፦

11 ወቆመ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ቅድሜሁ ፡ ለመልአከ ፡ አሕዛብ ፡ ወተስእሎ ፡ መልአከ ፡ ሕዝብ ፡
12 ወይቤሎ ፡ አንተሁ ፡ ንጉሦሙ ፡ ለአይሁድ ፡ ወይቤ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ አንተ ፡ ትቤ ፡፡ =፦ ወእ
ንዘ ፡ የስተዋድይዎ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወሊቃውንተ ፡ ሕዝብ ፡ አልቦ ፡ ዘያወሥኦሙ ፡ ወኢምንተ
13 ኒ ፡ =፦ ወአመዝ ፡ ይቤሎ ፡ ጲላጦስ ፡ ኢትሰምዖኑ ፡ መጠነ ፡ የስተዋድዩከ ፡ ወኢያወሥኦ ፡
14 ወኢአሐተ ፡ ቃለ ፡ እስከ ፡ ያነክር ፡ መልአክ ፡ ጥቀ ፡፡ =፦ ወበበ ፡ በዓል ፡ ያሰምድ ፡ መልአከ ፡
15 አሕዛብ ፡ አሕይዎ ፡ አሐደ ፡ ለሕዝብ ፡ እምውስተ ፡ ሙቁሓን ፡ ዘፈቀዱ ፡ ወዘኀረዩ ፡፡ =፦ ወቦ ፡ አ
16 ሚሃ ፡ ሙቁሕ ፡ ዘስሙ ፡ በርባን ፡ ስሙዕ ፡ ሊቀ ፡ ፈያት ፡ ወያአምሮ ፡ ኵሉ ፡ =፦

CAP. XXVII.

Matutinis parasceues.

ET manè consilium inierunt omnes principes sacerdotum, & seniores populi; 1
ut occiderent Dominum Jesum. Et ligantes eum adduxerunt eum, & tra- 2
diderunt eum Pilato Pontiaeo principi populi.

De pœnitentia Judæ.

Et tunc videns Judas qui eum prodiderat, quòd condemnâssent eum? pœniten- 3
tiam egit: & restituit ipse triginta nummos argenteos principibus sacerdo-
tum, & Rabbinis, & senioribus populi, Dicens; Peccavi, quòd tradiderim 4
sanguinem innocentem; & quòd occidi fecerim Justum: & dicunt ei, Quid ad
nos? tu scito. Et projecit hoc argentum in templo; & abiit, & strangulatus 5
fuit, & obiit. Et acceperunt principes sacerdotum hoc argentum, & dicunt; 6
Non licet projicere illud in korban, quia pretium sanguinis est. Et consilium 7
capientes, emerunt pro illo terram figuli in sepulturam peregrinorum. Et nomi- 8
natur hæc terra, Terra sanguinis, usque hodié. Et hâc die venit verbum Je- 9
remiæ prophetæ, qui dixit; Et acceperunt triginta argenteos, pretium Honorati;
quem honoraverunt ex filiis Israel. Et dederunt eum pro agro figuli, sicut con- 10
stituit mihi Dominus.

Ad tertiam horam parasceues.

Et stetit Dominus Jesus coram præside populi, & interrogavit eum præses popu- 11
li, & dicit ei, Tune es rex Judæorum? Et dicit Dominus Jesus, Tu dicis. Et 12
quum objicerent ei principes sacerdotum, & seniores populi, nihil respon-
debat iis omninò. Et tunc dicit ei Pilatus; Nónne audis quanta objiciunt ti- 13
bi? Et non respondebat unum verbum, usq; dum miraretur præses valdé. 14
Et singulis festis mos erat præsidi populi vitam concedere unius, populo, è vinctis, 15
quem voluissent, & elegissent. Et fuit tunc vinctus cujus nomen Barban, fa- 16
mosus princeps latronum, & cognoscebant eum omnes.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * وبزمين كوزه‌كر ايشانرا دادم • انچنانك خدا فرمود • * چون عيسي برابر پيلاطوس 11
روباسي ايستاد • روباسي ازو پرسيد • وكفت توي ملك يهوديان • عيسي بدو كفت تو
كفتي • * وچون سرور امامان وپيران بروي دروغ مي كفتند • اوچيزي جواب نداد 12
13 * وپيلاطوس † بدو كفت نمي شنوي بر توچه كواهي مي دهند • * مسيح هيچ نكفت 14
وجواب نداد • بدين معني † پيلاطوس در تعجب ماند • * وروباسي را عادت بود كه هر 15
سال روز عيد • اسيري از براي عوام آزاد مي كرد • انكس را كه ايشان مي خواستند •
16 * واسيري معروف نامش برابا در زندان بود •

Et pro terra figuli eos dedi, sicut De- 10
us præcepit. Jesu stante coram Pi- 11
lato præfecto, præfectus ab eo inter-
rogavit, & dixit; Túne es rex Ju-
dæorum? Jesus ei dixit, Tu dixi-
sti. Cúmque summus sacerdotum et 12
seniores contra eum falsa dicerent,
ipse nullum responsum dedit. Tunc 13
Pilatus ei dixit, Nónne audis, con-
tra te quod testimonium afferunt?
Christus vero nihil dixit neque re- 14
spondit: quocirca Pilatus miratus
est. Præfecto autem mos fuit, ut 15
quolibet anno, die festi, vinctum
unum populi gratiâ dimitte-
ret, quemcunque ipsi vellent. Et 16
vinctus quidam insignis, cujus no-
men Barebbas, tunc in carcere erat.

Coactis ergo illis, dixit illis Pilatus; Quem vultis *absolvam* vobis?
17 Συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν;
Barabbam, an Jesum *dictum Christum?* Sciebat enim quòd per invidiam tra-
18 Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; Ἤδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρ-
didissent eum. Sedente autem illo *super* tribunali, misit ad eum
19 έδωκαν αὐτόν. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν τκδ ι
uxor ejus, dicens; Nihil tibi & justo illi: multa enim pas-
ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔ-
sa sum hodiè per *somnium* propter eum. *At* principes sacerdotum & se-
20 παθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρε- τκε α
niores persuaserunt *turbis*, ut peterent Barabbam, *at* Jesum
σβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν
perderent. Respondens autem præses, ait illis; Quem vultis de
21 ἀπολέσωσιν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν, εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν
duobus *absolvam* vobis? Illi *verò* dixerunt; Barabbam. Dicit illis Pilatus, Quid
22 δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπον, Βαραββᾶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τί τκς α
igitur faciam *Jesum dictum Christum?* Dicunt *ei* omnes; Crucifiga-
23 οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; (γ) Λέγουσιν αὐτῷ πάντες, Σταυρωθή-
tur. *At* præses ait; Quid enim mali fecit? Illi *autem abundè* clamabant, di-
τω. ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέ-
centes; Crucifigatur. Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, sed magis
24 γοντες, Σταυρωθήτω. Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον τκζ ι
tumultus fieret, *sumens aquam* lavit manus coram *turba*, dicens;
θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων,

Innocens sum à sanguine justi hujus: vos videritis. Et
Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ (δ) αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. Καὶ 25
respondens universus populus dixit; Sanguis ejus super nos, & super *natos* no-
ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε, Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡ-
stros. Tunc *absolvit* illis Barabban: *at* Jesum *flagellans*,
τκη α μῶν. Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας, 26
tradidit ut crucifigeretur. Tunc milites præsidis *assumentes*
τκθ δ παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ. Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν 27
Jesum in prætorium, *congerunt* ad eum universam cohortem. Et
Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. Καὶ 28
exuentes eum, circumdederunt ei chlamydem coccineam. Et plectentes co-
ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην. Καὶ πλέξαντες στέ- 29
ronam de spinis, *imposuerunt* super caput ejus, & arundinem in
φανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον (ε) ἐπὶ τὴν
dextera ejus: & *genuflectentes* ante eum, illudebant ei, dicen-
δεξιὰν αὐτοῦ· καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγον-
tes, *Gaude*, rex Judæorum. Et *inspuentes* in eum, acceperunt
τλ ς τες, Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν, ἔλαβον 30
arundinem, & percutiebant *in* caput ejus. Et postquā illuserunt ei,
τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, 31
exuerunt eum chlamydem: & induerunt eum vestimentis ejus: & *ab-*
ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ· καὶ ἀπ-
duxerunt eum *ad crucifigendum.*
ήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

MS. A. (γ) Λέγουσιν πάντες, (δ) αἵματος τούτου τοῦ δικαίου· (ε) ἐν τῇ δεξιᾷ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 ܘܟܕ ܟܢܝܫܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ. ܠܡܢܘ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܫܒܘܩ ܠܟܘܢ. ܠܒܪ ܐܒܐ ܐܘ *
18 ܠܝܫܘܥ ܕܡܬܩܪܐ ܡܫܝܚܐ. * ܝܕܥ ܗܘܐ ܓܝܪ ܦܝܠܛܘܣ ܕܡܢ ܚܣܡܐ ܐܫܠܡܘܗܝ. * ܟܕ
19 ܝܬܒ ܕܝܢ ܒܝܬ ܕܝܢܐ ܥܠ ܒܝܡ ܕܝܠܗ. ܫܕܪܬ ܠܗ ܐܢܬܬܗ ܘܐܡܪܐ ܠܗ. ܠܐ ܠܟ
20 ܘܠܗ ܠܙܕܝܩܐ. ܣܓܝ ܓܝܪ ܚܫܬ ܒܚܠܡܝ ܝܘܡܢܐ ܡܛܠܬܗ. * ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܘܩܫܝܫܐ
21 ܦܝܣܘ ܠܟܢܫܐ. ܕܢܫܐܠܘܢ ܠܒܪ ܐܒܐ. ܠܝܫܘܥ ܕܝܢ ܢܘܒܕܘܢ. * ܘܥܢܐ
ܗܓܡܘܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܡܢܘ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܫܒܘܩ ܠܟܘܢ ܡܢ ܬܪܝܗܘܢ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ.
22 ܠܒܪ ܐܒܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ. ܘܠܝܫܘܥ ܕܡܬܩܪܐ ܡܫܝܚܐ ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܠܗ.
23 * ܐܡܪܝܢ ܟܠܗܘܢ. ܢܙܕܩܦ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ. ܡܢܐ ܓܝܪ ܒܝܫܬܐ ܥܒܕ. ܗܢܘܢ
24 ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܩܥܘ ܘܐܡܪܘ. ܢܙܕܩܦ. * ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܐ ܕܡܕܡ ܠܐ ܡܘܬܪ.
ܐܠܐ ܕܝܬܝܪ ܗܘܐ ܫܓܘܫܝܐ. ܫܩܠ ܡܝܐ ܐܫܝܓ ܐܝܕܘܗܝ ܠܥܝܢ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪ. ܡܚܣܝܐ ܐܢܐ ܡܢ
25 ܕܡܗ ܕܗܢܐ ܙܕܝܩܐ. ܐܢܬܘܢ ܬܕܥܘܢ. * ܘܥܢܘ ܟܠܗ ܥܡܐ ܘܐܡܪܘ. ܕܡܗ ܥܠܝܢ ܘܥܠ
ܒܢܝܢ.

* ܩܪܝܢܐ ܕܬܠܬ ܫܥܝܢ * ܥܐ *

26 * ܗܝܕܝܢ ܫܪܐ ܠܗܘܢ ܠܒܪ ܐܒܐ. ܘܢܓܕ ܒܦܪܓܠܐ ܠܝܫܘܥ ܘܐܫܠܡܗ ܕܢܙܕܩܦ. * ܗܝܕܝܢ
27 ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܕܗܓܡܘܢܐ. ܕܒܪܘܗܝ ܠܝܫܘܥ ܠܦܪܛܘܪܝܢ. ܘܟܢܫܘ ܥܠܘܗܝ ܠܟܠܗ
28 ܐܣܦܝܪ. * ܘܐܫܠܚܘܗܝ ܘܐܠܒܫܘܗܝ ܟܠܡܝܣ ܕܙܚܘܪܝܬܐ. * ܘܓܕܠܘ ܟܠܝܠܐ ܕܟܘܒܐ.
29 ܘܣܡܘ ܒܪܫܗ. ܘܩܢܝܐ ܒܝܡܝܢܗ. ܘܒܪܟܘ ܥܠ ܒܘܪܟܝܗܘܢ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܡܓܚܟܝܢ
30 ܗܘܘ ܒܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܫܠܡ ܠܟ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܘܪܩܘ ܒܐܦܘܗܝ. ܘܫܩܠܘ ܩܢܝܐ ܘܡܡܚܝܢ
31 ܗܘܘ ܠܗ ܥܠ ܪܫܗ. * ܘܟܕ ܒܙܚܘ ܒܗ. ܐܫܠܚܘܗܝ ܟܠܡܝܣ ܘܐܠܒܫܘܗܝ
ܢܚܬܘܗܝ. ܘܐܘܒܠܘܗܝ ܕܢܙܕܩܦ.

Quumque fuissent congregati, dixit eis Pila- 17
tus; Utrum vultis dimittam vobis? Bar-Ab-
bam, an Jesum qui vocatur Messia? Nove- 18
rat enim Pilatus quòd per invidiam tradi-
dissent eum. Quum autem sedisset Præfe- 19
ctus pro tribunali suo, misit ad eum uxor i-
psius, & ait illi; Nihil tibi rei sit cum illo ju-
sto; multa enim passa sum in somnio meo ho-
diè propter eum. Principes autem sacer- 20
dotum & seniores persuaserunt turbis, ut
solveret illis Bar-Abbam, Jesum verò ut per-
derent. Subdensque Præfectus, ait illis; 21
Utrum vultis dimittam vobis è duobus illis?
Ipsi verò dixerunt, Bar-Abbam. Dixit eis 22
Pilatus; Ipsi verò Jesu, qui vocatur Messia,
quid faciam? Dicunt omnes, Crucifigatur. 23
Ait illis Pilatus, Enimverò quid mali fecit?
Illi verò magìs exclamaverunt, & dixerunt;
Crucifigatur. Pilatus autem quum videret 24
se nihil proficere, sed magìs tumultum fieri;
accipiens aquam, abluit manus suas in con-
spectu turbæ, & ait; Innoxius sum à sangui-
ne istius justi: vos noveritis. Et respondit 25
omnis populus, & ait; Sanguis ejus super
nos, & super filios nostros.

Lectio ad tertiam horam. 71.

Tunc solvit eis Bar-Abbam, ac flagellis ce- 26
cîdit Jesum, eúmque tradidit ut crucifigere-
tur. Tunc milites Præfecti duxerunt Jesum 27
in prætorium, & congregârunt adversùs eum
universam cohortem. Et exuerunt eum, ac 28
induerunt eum chlamyde coccineâ. Et con- 29
texuerunt coronam rhamnorum, & imposu-
êre capiti ejus, & arundinem in dexteram e-
jus; & genuflectentes sese super genua sua
coram eo, illudebant ei, dicentes; Pax, rex
Judæorum. Et expuerunt in faciem ejus, ac- 30
ceperúntque arundinem, ac percutiebant eum
super caput ipsius. Quumque illusissent ei, 31
exuerunt eum chlamyde, induerúntque ve-
stimentis suis, & abduxerunt eum ut cruci-
figeretur.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * چو جماعت انبوه شد • پیلاطوس بدیشان کفت کرا مي خواهید از براي شما ازاد کنم *
18 برابا را یا عیسي انك مسیح مي خوانند † اورا • * سبب انك فیلاطوس دانسته بود که از
حسودي اورا سپاردند ایشان جواب دادند که برابا را ازاد کن * وعیسي را بما بسپار •
19 * وچون زوباشي بر تخت خود نشست زن او پیش او فرستاد • وبدو کفت با ان پاك كار نداري •
20 براي انك امشب براي او در خواب بسیار زحمت کشیدم * بزرکان وامامان وپیران به عوام الناس
21 فرمودند • که برابا را بخواهند وعیسي را تباه کنند • * دیکر بار زوباشي بدیشان کفت • ازین هر
22 دو کرا مي خواهید که ازاد کنم ایشان کفتند برابا را • * پیلاطوس بدیشان کفت •
23 وانك یشوع مسیح خوانده شود • بدو چه کنم • همکنان کفتند بر دار شود • * زوباشي
24 بدیشان کفت چه بدي کرد • ایشان بیشتر بانك زدند وکفتند • بر دار شود • * چون
پیلاطوس دید که سخن سود نمي دارد ولي انبوهي زیادت مي شود • آب خواست وبرابر
جماعت دستهاء خود را شست • وکفت من از خون این صدیق بیزارم شما دانید •

* *Cúmque populus in multitudinem* 17 *cresceret, Pilatus eis dixit; Quem vultis propter vos dimittam? Barabbam vel Jesum quem Christum vocant? (Propterea quòd Pilatus* 18 *scivisset eos ex invidia eum tradidisse,) Illi responderunt, Barabbam dimitte, Jesum autem nobis trade. Cúmque præfectus super so-* 19 *lium suum sederet uxor ejus ad eum misit, & dixit ei; Cum illo Sancto negotium ne habeas; eò quòd propter eum hâc nocte in somnio multam anxietatem passa sum. Summi au-* 20 *tem sacerdotum, & seniores plebeiis hominibus præceperant, ut Barabbam peterent, Jesum verò perderent. Rursùm præfectus eis* 21 *dixit, Ex his ambobus quem vultis ut solvam? illi dixerunt, Barabbam. Pilatus eis dixit, & qui Je-* 22 *sus Christus vocatur, quid ei faciam? universi dixerunt, Crucifigatur. Præfectus eis dixit, Quod ma-* 23 *lum fecit? illi ampliùs clamorem intenderunt, & dixerunt; Crucifigatur. Cùm Pilatus videret verba* 24 *non proficere, imò tumultuationem auctam esse, aquam petiit, & coram turbâ manus suas lavit, & dixit; Ego à sanguine hujus justi insons sum: vos cognoscitis.*

Versio VULGATA LATINA.

17 Congregatis ergò illis, dixit Pilatus; Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, an
18 Jesum, qui dicitur Christus? Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent eum.
19 Sedente autem illo pro tribunali, misit ad eum uxor ejus, dicens; Nihil tibi & ju-
20 sto illi: multa enim passa sum hodiè per visum propter eum. Principes autem sa-
cerdotum, & seniores persuaserunt populis ut peterent Barabbam, Jesum verò per-
21 derent. Respondens autem præses, ait illis; Quem vultis vobis de duobus dimit-
22 ti? At illi dixerunt; Barabbam. Dicit illis Pilatus; Quid igitur faciam de Jesu,
23 qui dicitur Christus? Dicunt omnes; Crucifigatur. Ait illis præses; Quid enim
24 mali fecit? At illi magis clamabant dicentes; Crucifigatur. Videns autem Pila-
tus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret: acceptâ aquâ, lavit manus co-
ram populo, dicens; Innocens ego sum à sanguine justi hujus: vos videritis. Et 25
respondens universus populus, dixit; Sanguis ejus super nos, & super filios nostros.
Tunc dimisit illis Barabbam: Jesum autem flagellatum tradidit eis ut crucifigere- 26
tur. Tunc milites præsidis suscipientes Jesum in prætorium, congregaverunt ad 27
eum universam cohortem: Et exuentes eum, chlamydem coccineam circumde- 28
derunt ei, Et plectentes coronam de spinis, posuerunt super caput ejus, & arun- 29
dinem in dextera ejus. Et genu flexo ante eum, illudebant ei, dicentes; Ave rex
Judæorum. Et expuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant caput 30
ejus. Et postquam illuserunt ei, exuerunt eum chlamyde, & induerunt eum vesti- 31
mentis ejus, & duxerunt eum ut crucifigerent.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * وفيما هم مجتمعون قال لهم فيلاطس من تريدون ان اطلق لكم. ابارابان ام يسوع الذي
18 يقال له المسيح * لانه كان علم انهم انما اسلموه حسدا * وفيما هو جالس على المنبر ارسلت
19 مراته اليه قايلة تجنب ذلك الصديق فاني تالمت في هذه الليلة كثيرا في الحلم من اجله.
20 * ورؤساء الكهنة طلبوا الي الجمع ان يسالوه في بارابان ويهلك يسوع * اجابهم القايد قايلا
21 من تريدون ان اطلق لكم من الاثنين فقالوا بارابان * فقال لهم فيلاطس فما اصنع بيسوع
22 الذي يقال له المسيح فقالوا كلهم يصلب * قال لهم اي شر عمل فازدادوا صياحا قايلين
23 اصلبه * فلما راي فيلاطس انه لا ينتفع شيا لكن يزداد شغبا اخذ ماء فغسل يديه
24 قدام الجمع. وقال اني بري من دم هذا الصديق انتم اخبر * فاجاب جميع الشعب
25 قايلين دمه علينا وعلي اولادنا * حينيذ اطلق بارابان وجلد يسوع واسلمه ليصلب.
26

* الفصل السادس والتسعون *

27 * حينيذ اخذ جند القايد يسوع الي الايوان وجمعوا عليه الجند * وعروه والبسوه لباسا
28 احمر * وضفروا اكليلا من شوك وتركوه علي راسه. وجعلوا قصبة في يمينه * ثم جثوا
29 علي ركبهم قدامه. وهزوا به قايلين سلام يا ملك اليهود * وتفلوا في وجهه. واخذوا القصبة
30 فضربوا بها راسه * فلما هزوا به نزعوا عنه اللباس [ ] والبسوه ثيابه وذهبوا به ليصلب.
31

Qua e dum ipsi congregati essent, dixit 17
eis Pilatus; Quem vultis ut dimittam
vobis? Baranbanum, an Jesum qui di-
citur Christus? Quoniam is sciebat 18
quòd ipsi quidem tradidissent eum per in-
vidiam. Dumque ipse sederet super tri- 19
bunali, misit uxor ejus ad eum, dicens;
Devita illum justum: nam passa sum
in hac nocte multùm in somnio propter
eum. Et principes sacerdotum deprecati 20
sunt turbam, ut peterent ab eo Baranba-
num, & perderent Jesum. Respondit eis 21
Dux, dicens; Utrum vultis dimittam
vobis è duobus? Dixerunt, Baranbanum.
Ait illis Pilatus; Quid igitur faciam 22
de Jesu qui dicitur Christus? Dixerunt
omnes, Crucifigatur. Dixit eis, Quod 23
malum perpetravit? At invaluerunt cla-
mantes, & dicentes; Crucifige eum.
Cùm autem vidisset Pilatus se non profi- 24
cere quicquam, sed augeri tumultum, ac-
cepit aquam, & lavit manus suas coram
turba, & dixit; Equidem innoxius sum
à sanguine hujus justi, vos meliùs sci-
tis. Respondit universus populus, dicen- 25
tes; Sanguis ejus super nos sit & super
filios nostros. Tunc dimisit Baranbanum, 26
& flagellavit Jesum, & tradidit eum
ut crucifigeretur.

Sectio nonagesima sexta.

Tunc duxerunt milites ducis Jesum in 27
prætorium, & congregaverunt adversùs
eum cohortem: Et exuerunt eum, & 28
vestierunt eum veste purpureâ. Et nexu- 29
erunt coronam de spinis, & posuerunt
eam super caput ejus, & posuerunt arun-
dinem in dextera ejus. Deinde procu-
buerunt super genua sua coram eo, & il-
luserunt ei, dicentes; Ave rex Judæo-
rum. Et expuerunt in faciem ejus: & 30
acceperunt arundinem, eâque percusse-
runt caput ejus. Et cùm illusissent ei, 31
exuerunt eum veste purpureâ, & indue-
runt eum vestimentis suis: & duxerunt
eum ut crucifigeretur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወእንዘ : ሃሳው : ኵሎሙ : ጉቡአን : እሙንቱ : ይቤሎሙ : ጲላጦስ : ለሕዝብ : መነ : ትፈ
18 ቅዱ : ለሐቢ : ለክሙ : በርባንሃኑ : ወሚም : ሊየሱስሃኑ : ዘስሙ : ክርስቶስ:=፡ እስመ :
19 ያእምር : ከመ : በቅንአቶሙ : አግብእዎ::=፡ ወእንዘ: ይነብር:ውስተ: ዐውድ:ለአከት :
ኅቤሁ : ብእሲቱ : እንዘ : ትብል : ዑቅላ : ሊተአብስ : ሳዕለ : ውእቱ : ጻድቅ : እስመ : ብ
ዙኅ: ሐለምኩ : ዮም : በሕልም : በእንቲአሁ::=፡

በደግም : መስቀል : ዘጾም::=፡

20 ወሊቃነ : ካህናት : ወሊቃውንት : ሶሆ : አበሉ : ሕዝበ : ከመ : በርባንሃ : ይስአሉ : ወሊየ
21 ሱስሃ : ይቅትሉ:=፡ ወአውሥአ : መልአክ: አሕዘብ : እንዘ : ይብሎሙ : መነሃ:ትፈቅዱ :
22 እምክልኤሆሙ : አሕዩ : ለክሙ::=፡ ወይቤሉ : በርባንሃ : ወይቤሎሙ : ጲላጦስ : ምንተ:
23 እንካ : እረሲዮ : ለእግዚእ : ሊየሱስ: ዘስሙ: ክርስቶስ : ወይቤሉ: ኵሎሙ : ስቅሎ:=፡ ወ
ይቤሎሙ : መልአክ : ምንተ : እኩየ : ገብረ : ወአፈድፈዱ : ጸሪኅ : እንዘ : ይብሉ:ስቅሎ :
24 ስቅሎ::=፡ ወእምዝ : ርእየ : ጲላጦስ : ከመ:አልቦ : ዘይበቍዕ : ዘእንበለ : ክመ : ዲዲ :
ሀከከ : ዘይከውን : ነሥአ: ማየ : ወተኀፅበ: እዴሁ : በቅድሜሆሙ : ለሕዝብ:እንዘ : ይብል:
25 ንጹሕ : አነ : እምደሙ : ለዝ : ጻድቅ : አንትሙ : አእምሩ::=፡ ወይቤሉ : ኵሎሙ : ሕ
26 ዝብ : ደሙ : ለዕሌነ : ወለዕለ : ወሉድነ::=፡ ወእምዝ : ፈትሐ : ሎሙ:በርባንሃ : ወቀሠ
ፎ : ለእግዚእ : ሊየሱስ : ወመጠዎሙ : ይስቅልዎ::=፡

በዓርብ : በ፯ : ሰዓት::=፡

27 ወእምዝ:መስተራትዓተ:ሐራ: ነሥእዎ:ለእግዚእ: ሊየሱስ: እምኵናን: ወአስተጋብኡ : ማኅበ
28 ሮሙ:=፡ ወአልበሰዎ: ከለሜደ:=፡ ወፀፈሩ: አክሊለ:ዘሦክ:ወአስተቀጸልዎ: ውስተ : ርእ
29 ሱ: ወአእኅዝዎ:ሕለተ:ውስተ: የማኑ : ወአስተብረኩ : ቅድሜሁ:ወይሰለቁ: ለዕሌሁ : ወይብ
30 ልዎ:በሐ:ንጉሠ:አይሁድ:=፡ ወይወርቁ:ሳዕሌሁ:ወይኰርዕዎ:በሕለት:ርእሶ::=፡ ወተሰሊ
31 ቆሙ:ለዕሌሁ:ሰለብዎ:ውእቱ:ክላሜደ: ወአልበስዎ:አልባሲሁ: ወወሰድዎ: ይስቅልዎ::=፡

Et omnibus iis coactis, dicit Pilatus populo; Quem vultis salvem vobis? 17
Barbanne, aut Jesum cujus nomen est Christus? Quia sciebat quòd propter 18
invidiam eorum tradidissent eum. Et sedente eo in conventu, misit ad eum 19
uxor ejus, dicens; Caveto ne offendas contra hunc justum: quia multa somniavi
hodiè in somno propter eum.

In secunda crucifixionis Quadragesimæ.

Et principes sacerdotum, & seniores etiam allocuti sunt populum, ut Barban 20
peterent, & Jesum occiderent. Et respondit præses populi, dicens iis; Quem 21
vultis è duobus ut salvem vobis? Et dicunt, Barban. Et dicit illis Pilatus; 22
Quid igitur faciam Domino Jesu, cujus nomen est Christus? Dicunt ei omnes;
Crucifige illum. Et dicit iis præses populi; Quid mali fecit? Et ampliârunt 23
clamorem, dicentes; Crucifige eum, crucifige eum. Et videns Pilatus quòd ni- 24
hil proficeret, sed adhuc tumultus fieret, accepit aquam, & lavit manus suas
coram populo dicens; Purus sum à sanguine hujus justi: Vos attendite. Et 25
dicunt omnes populi; Sanguis ejus super nos, & super filios nostros. Et tunc 26
dimisit iis Barban; Et flagellavit Dominum Jesum, & eum tradidit illis ut
crucifigerent eum.

Ad sextam parasceues horam.

Et tunc castrenses milites susceperunt Dominum Jesum à judicatorio, & con- 27
gregati sunt simul. Et induerunt eum chlamyde. Et plexuerunt coronam è 28
spinis, & in modum coronæ eam imposuerunt capiti ejus, & eum tenere fe- 29
cerunt arundinem in dextra sua: & genu flexerunt ante eum, & illudebant
super eum, & dicunt ei, Ave rex Judæorum. Et expuunt in eum, & percuti- 30
unt eum arundine caput ejus. Et quum illusissent super eum, exuerunt eum 31
chlamyde, & induerunt eum vestimentis ejus, & duxerunt eum crucifi-
gere eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * ايشان بانك بر اوردند † بجمع وكفتند. خون او بر كردن ما. واران فرزندان ما
26 * فيلاطوس چون شنيد. برابا را ازاد كرد. وعيسي را بسوط زد وسپارد كه بردار شود
27 * انكه سرهنكان رواسي صد سي انجا كه مسيح را ميان داورستان بردند
28 عيسي را در دهليز بردند. عوامان ورندان بر روي كرد شدند. * وبرهنه اش كردند.
29 وپيراهن سرخ اورا پوشانيدند. * وازخار تاج † بافتند وبر سر او نهادند. وني در دست او
دادند. ودر پيش او زانو زدند. وبرو تسخر مي كردند. ومي كفتند سلام بر تو اي ملك
30 يهوديان. * وبر روي او خيو كردند. وني را ستدند وبر سر او كوفتند. * وچون تسخر را تمام كردند.
31 سرخ را ازو بر كندند وجامهء خودش را پوشانيدند. وازانجا بردند. تا بر دار اويخته شود.

Illi vocem simul extulerunt, & di- 25
xerunt, Sanguis ejus super collum
nostrum & filiorum nostrorum sit.
Pilatus cùm audisset, Barabbam 26
dimisit: & Jesum flagellavit, tra-
diditque ut in crucem ageretur.

CXXX Ubi Christum in judicatorium duxerunt.

Tunc milites præfecti, Jesum in 27
atrium duxerunt, turbis nebulonum
in eum coactis. Et nudârunt eum, 28
& tunicâ rubrâ eum induerunt. Et 29
è spinis coronam texentes, capiti ei
imposuerunt: arundinem etiam in
in manum ejus dederunt; & coram
eo genuflectebant, eúmque illude-
bant, dicentes; Pax tibi O rex Ju-
dæorum. Et in faciem ejus con- 30
spuebant, arundinemque accipie-
bant, & super caput eum percusse-
runt. Cúmque illusionem finivissent, 31
tunica rubrâ eum spoliârunt: &
vestibus suis induerunt, indéque tu-
lerunt eum, ut super crucem suspen-
deretur.

Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem: hunc anga-
32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγά- τλα α
riaverunt, ut tolleret crucem ejus. Et venientes in locum dictum Golgotha,
33 ρευσαν, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, τλβ α
qui est dictus Calvariæ locus, Dederunt ei bibere acetum cum felle mi-
34 ὅς ἐστι λεγόμενος Κρανίου τόπος, Ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγ- τλγ δ
stum. Et gustans noluit bibere. Crucifigentes verò eum, diviserunt
35 μένον. καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν. Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν, διεμερίσαντο τλδ α
vestimenta ejus, jacientes sortem: ut impleretur effatum à Propheta;
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες (ζ) κλῆρον· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου,
Dispertiti sunt vestimenta mea sibiipsis, & super vestem meam jecerunt sor-
Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆ-
36 tem. Et sedentes servabant eum illic. Et imposuerunt super ca-
37 ρον. Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφα- τλε α
put ejus causam ejus scriptam; HIC EST JESUS
λῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην, ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ ΙΗΣΟΥΣ
REX JUDÆORUM. Tunc crucifixi sunt cum
38 Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ. Τότε σταυροῦνται σὺν τλϛ α
eo duo latrones, unus à dextris, & unus à sinistris. At prætereun-
39 αὐτῷ δύο λῃσταί, εἷς ἐκ δεξιῶν, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. Οἱ δὲ παραπορευό- τλζ ϛ
tes blasphemabant eum, moventes capita sua, Et dicentes Dis-
40 μενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, Καὶ λέγοντες, Ὁ κα-
solvens templum, & in tribus diebus ædificans, serva teipsum Si filius
ταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν. εἰ υἱὸς

es Dei, descende de cruce. Similiter verò & principes Sa-
τλη β εἶ τοῦ Θεοῦ, (η) κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. (θ) Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιε- 41
cerdotum illudentes, cum Scribis, & senioribus, dice-
ρεῖς ἐμπαίζοντες, μετὰ τῶν Γραμματέων, καὶ πρεσβυτέρων, ἔλε-
bant; Alios servavit, seipsum non potest servare. Si rex Israel
γον, Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. εἰ βασιλεὺς Ἰσραὴλ 42
est, descendat nunc de cruce, & credemus ei. Confidit in
ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ (ι) πιστεύσομεν αὐτῷ. Πέποιθεν ἐπὶ 43
Deum, liberet nunc eum, si vult eum. Dixit enim; Quia Dei sum
τὸν Θεὸν, (κ) ῥυσάσθω νῦν αὐτὸν, εἰ θέλει αὐτόν. εἶπε γὰρ, Ὅτι Θεοῦ εἰμι
τλθ β filius. Id verò ipsum & latrones concrucifixi ipsi, exprobrabant ei.
υἱός. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ, ὠνείδιζον αὐτῷ. 44
A autem sexta hora tenebræ factæ sunt super universam terram, usque horam no-
τμ β Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἕως ὥρας (λ) ἐν- 45
nam. Circa verò nonam horam clamavit Jesus voce magnâ, di-
τμα ϛ νάτης. Περὶ δὲ τὴν ἐννάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέ- 46
cens; Eli, Eli, lama sabachthani? hoc est; Deus meus, Deus meus, ut quid me
γων, Ἠλί, Ἠλί, (μ) λαμὰ σαβαχθανί; τοῦτ' ἔστι, Θεέ μου, Θεέ μου, ἱνατί με
dereliquisti? Quidam autem eorũ illic stantium audientes, dicebant; Quòd Eliam
ἐγκατέλιπες; Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώτων ἀκούσαντες, ἔλεγον, Ὅτι Ἠλίαν 47
vocat iste. Et continuò currens unus ex eis, & accipiens spongiam, implens-
τμβ β φωνεῖ οὗτος. Καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας 48
que aceti, & circumponens arundini, potabat eum.
τε ὄξους, καὶ περιθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν.

MS. A. (ζ) κλῆρον· ** Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν (η) καὶ κατάβηθι (θ) Ὁμοίως οἱ (ι) πιστεύομεν (κ) ῥυσάσθω αὐτὸν, (λ) ἐνάτης. Περὶ δὲ τὴν ἐνάτην (μ) λιμὰ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
[illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
[illegible]
41 [illegible]
42 [illegible]
[illegible]
43 [illegible]
44 [illegible]
[illegible]
45 [illegible]
46 [illegible]
47 [illegible]
48 [illegible]
[illegible]

Et quum exirent, invenerunt virum Cyre- 32
næum, nomine Simon: hunc angariârunt ut
bajularet crucem ejus. Veneruntque in lo- 33
cum qui vocatur Gogolta, cujus interpreta-
tio est, Cranium. Et dederunt ei acetum bi- 34
bendum mistum cum felle: & gustavit, no-
luitque bibere. Quumque crucifixissent eum, 35
partiti sunt vestimenta ejus sorte; Et sede- 36
bant ac custodiebant eum illic. Et imposue- 37
runt super caput ejus occasionem mortis ejus
in scripto: HIC EST JESUS REX JUDÆORUM.

Ad sextam horam. 72.

Porrò crucifixi sunt cum eo duo latrones, 38
unus à dextera ejus, & alter à sinistra ejus.
Illi autem qui transibant, blasphemabant 39
adversùs eum, & movebant capita sua, Di- 40
centes; Destructor templi, & ædificans ipsum
triduo, libera animam tuam, si filius Dei es;
& descende de cruce. Itidem & principes 41
sacerdotum illudebant cum Scribis, & seni-
oribus ac Pharisæis, & dicebant; Alios ser- 42
vavit, seipsum non potest servare: si rex est
Israel, descendat nunc de cruce, ut videa-
mus, & credamus in eum. Confidit in Deo, 43
redimat eum nunc, si vult eum. Ait enim,
Filius Dei sum. Itidem & sicarii illi qui e- 44
rant crucifixi cum eo, exprobrabant ei.

Ad nonam horam. 73.

A sexta autem hora factæ sunt tenebræ su- 45
per universam terram usque ad horam no-
nam. Et circiter horam nonam exclamavit 46
Jesus voce altâ, & ait; Deus, Deus, qua-
re dereliquisti me? Quidam autem ex iis 47
qui adstabant illîc quum audîssent, dicebant;
Iste Eliam vocavit. Et in illa ipsa hora ex- 48
currit unus ex eis, & accepit spongiam, eámque implevit aceto, & posuit in arundine,
& propinabat ei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد سي يك بردن مسيح را نزديك دار
32 چون بدر آمدند يافتند *
33 مردي قوريني نامش شمعون • اورا سخره كرفتند تا صليب را بر كيرد • * واوردند اورا
34 در جايكاهي كه نامش كاغولتا بود • تفسيرش كله سر باشد • * تلخي را با سركه
اميختند وبخوردش مي دادند • اوچشيد ونمي خورد صد سي دو اويختن
35 36 مسيح را بر دار • * چون اورا بر دار اويختند جامه اورا بقرعه بخش كردند • * وانجا
37 نشستند • اورا پاسباني مي كردند * وبهانه مرك او را • بر كاغد نبشتند • وبالا سر
38 او نهادند • كه اينست ييشوع ملك يهوديان • * ودو درد ديكر باوي اويخته شدند •
39 يكي بر دست راست ويكي بر دست چب • * وهر كساني كه انجا مي كذشتند •
40 بروي افتري مي كردند • سر خود مي جنبانند • * ومي كفتند • اي خراب كننده
هيكل وآبادان كردن او در سه روز خودرا برهان اكر فرزند خدا هستي وازصليب فرود اي •
41 * واين چنين † بزركان • واامامان • ونويسندكان و † پيران ومعتزلان • تسخر مي كردند • وميكفتند •

CXXXI. Adductio Christi ad crucem.

Et quum exirent, invenerunt virum 32 *Cyrenæum cujus nomen Simon: hunc angariârunt ut crucem sustolleret. Et tulerunt eum in locum* 33 *quendam cujus nomen Gagulta erat, cujus interpretatio, Cranium capitis est.* Et *amaritudinem cum ace-* 34 *to miscuerunt, & bibendum ei præbuerunt:* quod *ille gustavit, sed noluit bibere.*

CXXXII. Suspensio Christi super crucem.

Cùm eum super crucem suspendis- 35 *sent, vestes ejus sorte dividebant:* *Et ibi sedebant, ut eum custodi-* 36 *rent. Et prætextum mortis ejus chartulæ inscripserunt, supràq; caput ejus* 37 *posuerunt; Quia hic est Jesus rex Judæorum. Duóque latrones insuper* 38 *cum eo suspensi erant; un° ad manum dextram, & alter ad manum sinistram. Omnes autem homines qui* 39 *illàc transibant, cum blasphemantes capita sua movebant: Ac dicebant:* 40 *O qui destruis templum et restaurare potes intra tres dies, teipsum libera, si filius Dei es, & à cruce descende. Sic etiam magnates, & sa-* 41 *cerdotes, & scribæ, & seniores, ac Pharisæi illudebant, ac dicebant;*

Versio VULGATA LATINA.

32 Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem: hunc anga-
33 riaverunt ut tolleret crucem ejus. Et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha,
34 quod est Calvariæ locus. Et dederunt ei vinum bibere cum felle mistum. Et cùm
35 gustâsset, noluit bibere. Postquàm autem crucifixerunt eum, diviserunt vesti-
menta ejus, sortem mittentes: ut impleretur quod dictum est per prophetam di-
36 centem; Diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem.
37 Et sedentes servabant eum. Et imposuerunt super caput ejus causam ipsius scri-
38 ptam; HIC EST JESUS REX JUDÆORUM. Tunc crucifixi sunt cum eo duo
39 latrones: unus à dextris, & unus à sinistris. Prætereuntes autem blasphemabant
40 eum, moventes capita sua, Et dicentes; Vah qui destruis templum Dei, & in tri-
41 duo illud reædificas: salva temetipsum: si filius Dei es, descende de cruce. Simili-
ter & principes sacerdotum illudentes cum Scribis & senioribus dicebant; Alios 42
salvos fecit, seipsum non potest salvum facere: si rex Israel est, descendat nunc de
cruce, & credimus ei: Confidit in Deo: liberet nunc, si vult eum: dixit enim; 43
Quia filius Dei sum. Idipsum autem & latrones, qui crucifixi erant cum eo, im- 44
properabant ei. A sexta autem hora tenebræ factæ sunt super universam terram 45
usque ad horam nonam. Et circa horam nonam clamavit Jesus voce magnâ, di- 46
cens; Eli, Eli, lamma sabacthani? hoc est; Deus meus, Deus meus, ut quid dere-
liquisti me? Quidam autem illic stantes, & audientes, dicebant; Eliam vocat 47
iste. Et continuò currens unus ex eis acceptam spongiam implevit aceto, & im- 48
posuit arundini, & dabat ei bibere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 33 * وفيما هم خارجون وجدوا انسانا قيروانيا اسمه سمعان فسخروه ليحمل صليبه * واتوا به
34 مكانا يسمي الجاجلة وتفسيره الجمجمه * واعطوه خلا مخلوطا بمر فذاق ولم يرد ان يشرب *
35 36 * ولما صلبوه اقتسموا ثيابه بينهم واقترعوا عليها * وجلسوا هناك ليحرسوه * وجعلوا فوق
37 38 راسه لوحا مكتوبا هذا هو ملك اليهود * حينيذ صلبوا معه لصين واحدا عن يمينه
39 40 واحد عن يساره * وكان المجتازون به يجدفون ويحركون روسهم * ويقولون يا ناقض الهيكل
وبانيه في ثلثة ايام خلص نفسك * وان كنت انت ابن الله فانزل عن الصليب *
41 42 * وهكذي روساء الكهنه والكتبه والشيوخ والفريسيين كانوا يهزون به قايلين * خلص
اخرين افلم يقدر ان يخلص نفسه * ان كان هو ملك اسراييل فلينزل الان عن الصليب
43 لنري ونومن به * ان كان متوكلا علي الله فلينجه الان ان كان يحبه * لانه قال انا ابن الله *
44 45 * وكذلك ايضا اللصان اللذان صلبا معه كانا يعيرانه * ومن ست ساعات كانت ظلمه
علي الارض كلها الي الساعة التاسعة * الفصل السابع والتسعون *
46 47 * فلما كان وقت الساعة التاسعة صرخ يسوع بصوت عظيم قايلا الهي الهي لماذا تركتني * فقوم
48 من القيام هناك لما سمعوا قالوا انه دعا ايليا * وللوقت اسرع واحد منهم واخذ اسفنجة
فملاها خلا وجعلها علي قصبة وسقاه *

Quumque egrederentur invenerunt hominem Kiruanæum, cujus nomen Simon: & angariârunt eum ut portaret crucem ejus. 32
Et duxerunt eum in locum qui vocatur Gagalat, cujus interpretatio est, Calvaria. 33
Et dederunt ei acetum mistum myrrhâ, & gustavit, noluitque bibere. 34
Et cùm crucifixissent eum, diviserunt vestimenta ejus inter se, & sortem miserunt super ea: 35
Et sederunt ibi ut custodirent eum. 36
Et posuerunt super caput ejus tabellam scriptam; HIC EST REX JUDÆORUM. 37
Tunc crucifixerunt cum eo latrones duos, unum à dextera ejus, & alterum à sinistra ipsius. 38
Et prætereuntes ante eum, blasphemabant, 39
& movebant capita sua, Atque dicebant, O destruens templum & ædificans illud in tribus diebus, salva temetipsum: Et si tu es filius Dei, descende de cruce. 40
Et similiter principes sacerdotum, & scribæ, & seniores, & Pharisæi illudebant ei, dicentes; 41
Salvavit alios, an non potest salvare seipsum? Si est ipse rex Israel, descendat nunc de cruce, ut videamus, & credamus in eum: 42
Si est confidens in Deo, liberet eum nunc, si diligit eum: Nam dixit, Ego sum filius Dei. 43
Et similiter etiam duo latrones qui crucifixi fuerant cum eo improperabant ei. 44
Et à sextâ horâ factæ sunt tenebræ super terram universam usque ad horam nonam. 45

Sectio nonagesima septima.

Et cùm esset tempus horæ nonæ, clamavit Jesus voce magnâ, dicens; Deus meus, Deus meus, quare dereliquisti me? 46
Quidam autem ex astantibus illic, quum audissent, dixerunt quòd vocâsset Eliam. 47
Et continuò cucurrit unus ex illis, & accepit spongiam, & implevit eam aceto, & posuit eam super arundinem, & potavit eum. 48

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 ወእንዘ ፡ ይወፅእ ፡ ረከቡ ፡ ብእሴ ፡ ቀሬናዌ ፡ ዘስሙ ፡ ስምዖን ፡ ወዐበጥዎ ፡ ይጹር ፡ መስቀ
33 ሎ፡፡ ወበጺሖሙ ፡ ብሔረ ፡ ዘስሙ ፡ ጎልጎታ ፡ ዘበትርጓሜሁ ፡ ቀራንዮ፡፡ ወወሀብዎ ፡
34 ይስተይ ፡ ወይነ ፡ ወሐሞተ ፡ ድሙረ፡፡ ወጥዒሞ ፡ አበየ ፡ ስቲየ፡፡ ወእምዝ ፡ ሰቀልዎ፡፡ ወተ
35 ካፈሉ ፡ አልባሲሁ ፡ እንዘ ፡ ይትዓፀዉ፡፡ ወነበሩ ፡ የዐቅብዎ ፡ በህየ፡፡ ወአንበሩ ፡ መ
36 ልዕልተ ፡ ርእሱ ፡ ጽሒፎሙ ፡ ዘኮነ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ዝውእቱ ፡ ንጉሦሙ ፡ ለአይሁድ ፡ እ
37 ግዚእ ፡ ኢየሱስ፡፡ ወእምዝ ፡ ተሰቅሉ ፡ ምስሌሁ ፡ ክልኤቱ ፡ ፈያት ፡ አሐዱ ፡ በየማ
38 ን ፡ ወአሐዱ ፡ በፀጋሙ፡፡ ወእለ ፡ ይኃልፉ ፡ ይፀርፉ ፡ ላዕሌሁ ፡ እንዘ ፡ ያኃውሱ ፡ ርእሶ
39 ሙ፡፡ ወይብሉ ፡ ዘይነሥቶ ፡ ለምኵራብ ፡ ወየሐንጾ ፡ በሠለስቱ ፡ ዕለት ፡ አድኅን ፡ ርእሰ
40 ከ ፡ እመሰ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንተ ፡ ረድ ፡ እምስቅለትከ፡፡ ወከማሁ ፡ ሊቃነ ፡ ካህ
41 ናት ፡ ይሰልቁ ፡ ምስለ ፡ ጸሐፍት ፡ ወሊቃናት ፡ እንዘ ፡ ይብሉ፡፡ ባዕደ ፡ አድኀነ ፡ ወርእ
42 ሶ ፡ ኢይክል ፡ አድኅኖ ፡ እመ ፡ ንጉሠ ፡ እስራኤል ፡ ውእቱ ፡ ይረድ ፡ ይእዜ ፡ እምስቅል፡፡
43 ወንእመን ፡ ቦቱ፡፡ ዘተአመነ ፡ በእግዚእ ፡ ብሔር፡፡ ናሁ ፡ ይእዜ ፡ ያድኅኖ ፡ እመ ፡ ይፈ
44 ቅደሁ ፡ እስመ ፡ ይብል ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ አነ፡፡ ወከማሁ ፡ ፈያትኒ ፡ እለ ፡ ተሰቅሉ ፡
45 ምስሌሁ ፡ ይዘነጕጕዎ፡፡ ወእምስሱ ፡ ሰዐት ፡ ጸልመ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ፡ እስከ ፡ ተስዑ ፡
ሰዐት፡፡ በዓርብ ፡ በህ ፡ ሰዓት፡፡
46 ወጊዜ ፡ ሰዐተ ፡ ተሱዓት ፡ ጸርኀ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ በቃል ፡ ዐቢይ፡፡ እንዘ ፡ ይብል ፡
ኤሎሄ ፡ ኤሎሄ ፡ ለማ ፡ ሰበቀተኒ፡፡ ዝውእቱ ፡ ብሂል ፡ አምላኪየ ፡ አምላኪየ ፡ ለምንት ፡
47 ኀደገኒ፡፡ ወሰሚዖሙ ፡ እለ ፡ ይቀውሙ ፡ ህየ ፡ ይቤሉ ፡ ኤልያስሃ ፡ ይጼውዕ ፡ ዝንቱ፡፡
48 ወእቱ ፡ ጊዜ ፡ ሮጸ ፡ አሐዱ ፡ እምኔሆሙ ፡ ወነሥአ ፡ ስፍነገ ፡ ወመልኦ ፡ ብሒአ ፡ ወአሰረ ፡ ውስ
ተ ፡ ሕለት ፡ ወአስተዮ፡፡

Et exeunte illo invenerunt hominem Cyrenæum, cujus nomen erat Simon: & 32
allegerunt eum portare crucem ejus. Et quum advenissent ad locum cujus no- 33
men erat Golgotha, quod in expositione sua est cranion. Et dederunt ei bi- 34
bendum vinum & fel mixtum: & quum gustâsset noluit bibere. Et tunc crucifix- 35
erunt eum: & diviserunt vestimenta ejus, sortem jacientes. Et sederunt custodi- 36
entes eum ibi. Et posuerunt super caput ejus inscriptionem, quæ fuit dicentium; 37
HIC EST REX JUDÆORUM DOMINUS JESUS. Et tunc crucifixi sunt 38
cum eo duo latrones, unus ad dextrâ, alter ad sinistram. Et prætereuntes blasphe- 39
mabant super eum, moventes capita sua: Et dicunt, Destruens templum, & ædi- 40
ficans illud in tribus diebus, serva teipsum: si filius Dei es, descende è cruce tua.
Et similiter principes sacerdotum illudebant eum cum scribis & senioribus, 41
dicentes; Alios servavit, & seipsum non potest servare: si rex Israel est de- 42
scendat nunc à cruce; & credemus ei. Qui confidit in Deo, Ecce nunc servet 43
eum si vult eum: quia dicit, Filius Dei sum. Et similiter latrones qui cruci- 44
fixi erant cum eo exprobrabant ei. Et è sexta hora tenebrosus fuit totus 45
mundus usque, ad nonam horam.

Ad nonam horam parasceues.

Et tempore nonæ horæ clamavit Dominus Jesus, cum voce magna, dicens; 46
Elohi, Elohi lama sabaktani, hoc est dicere; Deus meus, Deus meus quare
reliquit me? Et audientes illi qui stabant illic, dicunt; Eliam vocat iste. 47
Et statim cucurrit unus ex illis, & accepit spongiam, & implevit eam aceto, & 48
ligavit eam super arundinem, & prehendit eam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 * كه مرده ديكرانرا زنده كرد * جان خودرا نتواند كه زنده كند * اكر ملك اسراييل
43 است * ازصليب فرود ايد * تا خلق ببينند وبدو ايمان اورد * * وبر خدا توكل كرد * اكر
44 پسنده است اين ساعت اورا برهاند * سبب انك كفت من فرزند خدا هستم * * واين چنين ان
45 دزدان كه با وي بدار اويخته شدند بيهوده مي كفتند * * وچون شش ساعت كذشت * بر
46 همه زمين تاريكي پيدا شد * تا نهم ساعت * * ودر نهم ساعت عيسي باواز بلند نعره بر
47 آورد * وكفت ايلي ايلي چرا مرا فروكذاشتي * * كساني كه انجا ايستاده بودند كفتند *
48 اينك ايليارا مي خواند * * وهماندم يكي ازايشان دويد ابرك ستد وبر سر ني كرد
پر سركه * واورا مي خورانيد *

Alios quidem mortuos vivificavit, animam autem suam non potest vivificare. Si rex Israelis sit, à cruce descendat, ut populus videat & in eo credat. 42
In Deo quidem confidit, si gratus sit ei, hâc horâ eum liberet: propterea quòd dixit; Ego filius Dei sum. 43
Ita etiam latrones, qui cum eo super crucem suspensi erant, inania protulerunt. 44
Sextâ autem horâ præteritâ, super totam terram tenebræ exortæ sunt, usque ad nonam horam. 45
Et nonâ horâ Jesus voce altâ clamorem extulit, ac dixit; Eli Eli quare me dereliquisti? 46
Quidam ex astantibus dixerunt, 47
Ecce Eliam vocat. Et eodem momento unus ex illis cucurrit, & spongiam accepit, ac summæ arundini imposuit plenam aceto, & ei bibendum præbebat. 48

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΗ'.

Verùm cæteri dicebant; Sine, videamus an veniat Elias *liberaturus* eum. *At*
49 Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον, Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας σώσων αὐτόν. Ὁ δὲ
50 Jesus iteràm clamans voce magnâ, emisit spiritum. Et ecce
51 Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα. Καὶ ἰδοὺ τὸ
interexpansum templi *fissum* est in *duo*, à *sursum* usque deorsùm: & terra
καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ
mota est, & petræ *fissæ* sunt: Et monumenta aperta sunt, & mul-
52 ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν· Καὶ τὰ (ν) μνημεῖα ἀνεῴχθησαν, καὶ πολ-
ta corpora *dormientium* Sanctorum *excitata sunt*. Et exeuntes de
53 λὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη. Καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν
monumentis post *excitationem* ejus, venerunt in sanctam civitatem, & apparue-
μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανί-
runt multis. *At* Centurio, & qui cum eo, *servantes* Jesum,
54 σθησαν πολλοῖς. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν,
videntes terræmotum, & *facta*, timuerunt valdè, dicentes; Verè
ἰδόντες τὸν σεισμὸν, καὶ τὰ γινόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, Ἀληθῶς
Dei filius erat iste. Erant autem ibi mulieres multæ à longè *spe-*
55 Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες (ξ) πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεω-
ctantes, quæ secutæ sunt Jesum à Galilæa, ministrantes ei.
ροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ·
In quibus erat Maria Magdalene, & Maria Jacobi & *Jose* mater,
56 Ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ,
& mater filiorum Zebedæi. Serò autem *facto*, venit homo
καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου. Ὀψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος 57
dives ab Arimathæa, nomine Joseph, qui & ipse discipulus erat Je-
πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσὴφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῷ Ἰη-
su. Hic *accedens* *Pilato*, petiit corpus Jesu. Tunc
σοῦ. Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τότε 58
Pilatus jussit reddi corpus. Et *accipiens* *corpus* Jo-
ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα. Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰω- 59
seph involvit illud sindone mundâ. Et posuit illud in novo suo
σὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ. Καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ 60
monumento, quod exciderat in petra: & *advolvens* *lapidem* magnū *ostio*
μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν (ο) τῇ θύρᾳ
monumenti, abiit. Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Ma-
τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν. Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, (π) καὶ ἡ ἄλλη Μα- 61
ria, sedentes contra sepulchrum. *Verùm posterâ* die, quæ est post Pa-
ρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν πα- 62
rasceuen, *coacti sunt* principes Sacerdotum & Pharisæi ad Pilatum, Di-
ρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον, Λέ- 63
centes; Domine, *meminimus* quia ille seductor dixit adhuc vivens; Post tres
γοντες, Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, Μετὰ τρεῖς
dies *excitor*.
ἡμέρας ἐγείρομαι.

MS. A. (ν) μνήματα ἀνεῴχθη, καὶ (ξ) πολλαὶ μακρόθεν (ο) ἐπὶ τῇ θύρᾳ (π) καὶ ἄλλη

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

49 * ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܫܒܘܩ ܢܚܙܐ ܐܢ ܐܬܐ ܐܠܝܐ ܠܡܦܪܩܗ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ.
50 ܬܘܒ ܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܫܒܩ ܪܘܚܗ. * ܘܡܚܕܐ ܐܦܝ ܬܪܥܐ ܕܗܝܟܠܐ ܐܨܛܪܝ ܠܬܪܝܢ. ܡܢ 51
ܠܥܠ ܘܥܕܡܐ ܠܬܚܬ. ܘܐܪܥܐ ܐܬܬܙܝܥܬ. ܘܫܘܥܐ ܐܨܛܪܝܘ. * ܘܩܒܪܐ ܐܬܦܬܚܘ. ܘܦܓܪܐ
ܣܓܝܐܐ ܕܩܕܝܫܐ ܕܫܟܝܒܝܢ ܗܘܘ ܩܡܘ. * ܘܢܦܩܘ. ܘܒܬܪ ܩܝܡܬܗ. ܥܠܘ ܠܡܕܝܢܬܐ 52
ܩܕܝܫܬܐ ܘܐܬܚܙܝܘ ܠܣܓܝܐܐ. * ܩܢܛܪܘܢܐ ܕܝܢ ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ ܕܢܛܪܝܢ ܗܘܘ ܠܝܫܘܥ. 53
ܟܕ ܚܙܘ ܙܘܥܐ ܘܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܕܚܠܘ ܛܒ. ܘܐܡܪܝܢ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܗܢܐ ܒܪܗ ܗܘܐ ܕܐܠܗܐ. 54
* ܐܝܬ ܗܘܝ ܕܝܢ ܬܡܢ. ܢܫܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܚܙܝܢ ܗܘܝ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܗܠܝܢ ܕܐܬܝ ܗܘܝ ܒܬܪܗ ܕܝܫܘܥ
ܡܢ ܓܠܝܠܐ ܘܡܫܡܫܢ ܗܘܝ ܠܗ. * ܚܕܐ ܡܢܗܝܢ. ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ. 55
ܘܡܪܝܡ ܐܡܗ ܕܝܥܩܘܒ ܘܕܝܘܣܐ. ܘܐܡܗܘܢ ܕܒܢܝ ܙܒܕܝ. * ܕܪܡܫܐ ܕܫܒܬܐ ܕܣܘܒܪܐ * ܟܕ 56
ܗܘܐ ܕܝܢ ܪܡܫܐ. ܐܬܐ ܓܒܪܐ ܥܬܝܪܐ ܡܢ ܪܡܬܐ ܕܫܡܗ ܝܘܣܦ. ܕܐܦ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܗܘܐ
ܕܝܫܘܥ. * ܗܢܐ ܩܪܒ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ. ܘܫܐܠ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ. ܘܦܩܕ ܦܝܠܛܘܣ 57
ܕܢܬܝܗܒ ܠܗ ܦܓܪܐ. * ܘܢܣܒ ܝܘܣܦ ܦܓܪܐ. ܘܟܪܟܗ ܒܣܕܢܐ ܕܟܬܢܐ ܕܟܝܐ. 58
* ܘܣܡܗ ܒܩܒܪܐ ܚܕܬܐ ܕܝܠܗ ܕܢܩܝܪ ܗܘܐ ܒܫܘܥܐ. ܘܥܓܠܘ ܟܐܦܐ ܪܒܬܐ. ܘܣܡܘܗ 59
ܥܠ ܬܪܥܐ ܕܩܒܪܐ ܘܐܙܠܘ. * ܐܝܬ ܗܘܬ ܕܝܢ ܬܡܢ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ ܘܡܪܝܡ 60
ܐܚܪܬܐ. ܕܝܬܒܢ ܗܘܝ ܠܘܩܒܠ ܩܒܪܐ. * ܕܨܦܪܐ ܕܫܒܬܐ ܕܣܘܒܪܐ * 61
ܠܝܘܡܐ ܕܝܢ ܕܒܬܪ ܥܪܘܒܬܐ. ܐܬܟܢܫܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܦܪܝܫܐ ܠܘܬ 62
ܦܝܠܛܘܣ. * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܪܢ. ܐܬܕܟܪܢ ܕܗܘ ܡܛܥܝܢܐ ܐܡܪ ܗܘܐ ܟܕ ܚܝ. ܕܒܬܪ 63
ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܩܐܡ ܐܢܐ.

Reliqui verò dicebant, Sinite, videamus an 49
veniat Elia ad salvandum eum. Ipse verò Je- 50
sus rursum exclamavit voce alta, & dimisit
spiritum suum. Et statim superficies *respon-* 51
dens januæ templi, scissa est in duas partes à
summo usq; ad imum, terraque commota est,
& petræ scissæ. Et monumenta aperta sunt, 52
& corpora multa Sanctorum qui obdormie-
rant, surrexerunt. Et exierunt, ac post re- 53
surrectionem ejus ingressi sunt civitatem
sanctam, & apparuerunt multis. Centurio 54
autem, & qui cum eo erant, qui servabant Je-
sum, quum vidissent terræmotum, & ea quæ
facta fuerant, timuerunt vehementer, & di-
xerunt; Verè iste filius erat Dei. Erant au- 55
tem illic mulieres multæ prospicientes emi-
nùs: quæ venerant post Jesum à Galilæa, &
ministrabant ei. Quarum una erat Maria 56
Magdalena, & Maria mater Jacobi, & Josis,
ac mater filiorum Zebedæi.

Ad vesperam sabbathi Annuntiationis. 74.

Quum autem esset vespera, venit vir dives à 57
Rama, nomine Joseph, qui & ipse discipulus
fuerat Jesu. Is adiit Pilatum, petiitque cor- 58
pus Jesu, & præcepit Pilatus ut daretur ei
corpus. Et accepit Joseph corpus, & invol- 59
vit illud fasciâ lini mundi. Illudque posuit 60
in monumento suo novo quod incisum erat
in petra: & advolverunt saxum ingens, ac
posuerunt super ostium monumenti, & abie-
runt. Erant autem illic Maria Magdalena, 61
& Maria altera, quæ sedebant è regione se-
pulchri.

Matutinis Sabbathi Annuntiationis. 75.

Die verò crastinâ quæ est post Parasceuen, 62
congregati sunt principes sacerdotum, &
Pharisæi apud Pilatum, Et dicunt ei; Do- 63
mine noster, meminimus seductorem illum
dixisse dum viveret, Post tres dies resurgam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

49 * ديكران كفتند • اورا بكذاريتا ببينيم مكر ايليا بيايد • واورا برهاند • * عيسي ديكر 50
بارنعره زد وجان خود را تسليم كرد • * انكه در هيكل از بالا تا بزير بدو نيمه شكافته شد • 51
وزمين لرزيد • * وكورها كشاده شدند • وسنكها ازهم بدو نيمه شدند • وتن بسيار 52
پاكان كه شهيد كشته بودند از كور† برخاستند • * و[بيرون آمدند وبعد از بر 53
خاستن او] درشهر مقدس اندر رفتند • وبيسياران نموده شدند • * سپه سالار وايشان 54
كه با وي بودند • وعيسي را پاسباني مي كردند • چون ان حالتهاء سهمناك ديدند
عظيم ترسيدند وكفتند راستست اين كه فرزند خداست • * وزنان پسيار كه از 55
جليل بدنبال عيسي امده بودند از دور مي ديدند وايمان مي آوردند • * واز ان 56
زنان يكي مريم مجدلاني • ومريم مادر يعقوب • ويوشا • ومادر فرزندان زبدي† •

صد سي سه

دفن كردن مسيح در كور

57 * چون شبنكام شد • مردي توانكر آمد از رامه • ونامش يوسف كه او
58 نيز از جمله شاكردان مسيح بود • * پيش پيلاطوس رفت • وتن عيسي را خواست •

Alii dicebant; Sine eum, ut vide- 49
amus utrùm Elias veniat eúmque li-
beret. Jesus autem secundâ vice vo- 50
ciferatus expiravit. Tunc velum 51
Templi à summo ad imum in di-
midias partes perruptum est: terra et-
iam contremuit. Et sepulchra aperta 52
sunt, & petræ diffissæ sunt, & cor-
pora multorum sanctorum qui mar-
tyrium passi erant, è sepulchris sur-
rexerunt: Et egressi sunt, & post 53
resurrectionem ejus in urbem san-
ctam ingressi sunt, ac multis mani-
festati sunt. Dux militum, & illi 54
qui cum eo erant & Jesum custodi-
ebant, cùm ista prodigia fieri vide-
rent, magnoperè timuerunt, ac dixe-
runt; Verum est hoc quòd filius Dei
est. Mulieres autem quæ è Galilæa 55
post Jesum venerant, à longinquo
spectabant, & credebant. Et ex illis 56
mulieribus una erat Maria Magda-
lena, & Maria mater Jacobi &
Jose, & mater filiorum Zebedæi.

CXXXIII. Sepultura Christi in monumento.

Cùm autem facta esset vespera vir 57
quidam dives venit à Ramah, (&
nomen ejus Joseph, qui etiam ip-
se ex numero discipulorum Chri-
sti erat.) Et coram Pilato 58
ivit, ac corpus Jesu petiit.

Versio VULGATA LATINA.

49
50 Cæteri verò dicebant ; Sine, videamus an veniat Elias liberans eum. Jesus autem
51 iterùm clamans voce magnâ, emisit spiritum. Et ecce velum templi scissum est in
52 duas partes à summo usque deorsum : & terra mota est, & petræ scissæ sunt, Et
monumenta aperta sunt : & multa corpora Sanctorum, qui dormierant, surrexe-
53 runt. Et exeuntes de monumentis post resurrectionem ejus, venerunt in sanctam
54 civitatem, & apparuerunt multis. Centurio autem, & qui cum eo erant, custodi-
entes Jesum, viso terræmotu & his quæ fiebant, timuerunt valdè, dicentes ; Verè
55 Filius Dei erat iste. Erant autem ibi mulieres multæ à longè, quæ secutæ erant Je-
56 sum à Galilæa, ministrantes ei : Inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Ja-
cobi & Joseph mater, & mater filiorum Zebedæi. Cùm autem serò factum esset, 57
venit quidam homo dives ab Arimathea, nomine Joseph, qui & ipse discipulus erat
Jesu. Hic accessit ad Pilatum, & petiit corpus Jesu. Tunc Pilatus jussit reddi cor- 58
pus. Et accepto corpore, Joseph involvit illud in sindone munda. Et posuit il- 59
lud in monumento suo novo, quod exciderat in petra. Et advolvit saxum magnum 60
ad ostium monumenti, & abiit. Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Maria, 61
sedentes contra sepulchrum. Alterâ autem die, quæ est post parasceuen, convene- 62
runt principes sacerdotum & Pharisæi ad Pilatum, Dicentes ; Domine, recordati 63
sumus, quia seductor ille dixit adhuc vivens, Post tres dies resurgam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49
50 * والباقون قالوا دعوه لننظر هل ايليا ياتي فيخلصه * فصرخ يسوع بصوت عظيم ايضا
واسلم الروح *

* الفصل الثامن والتسعون *

51 * فانشق ستر حجاب الهيكل باثنين من فوق الى اسفل * والارض تزلزلت * والصخور
52
53 تشققت * والقبور تفتحت * وكثيرون من اجساد القديسين الرقود قاموا * وخرجوا من قبورهم *
54 ومن بعد قيامتهم دخلوا المدينة المقدسة وظهروا لكثيرين * واما قايد المائة والذين
كانوا معه يحرسون يسوع لما نظروا الزلزلة وما كان خافوا جدا * وقالوا حقا ان هذا هو ابن
55 الله * وكن هناك نسوة كثيرات ينظرن من بعيد * وهن اللواتي كن يتبعن يسوع من الجليل
56 ويخدمنه * اللواتي منهن مريم المجدلية * ومريم ام يعقوب * وام يوسا * وام ابني زبدي *

* الفصل التاسع والتسعون *

57 * ولما كان المساء جاء انسان غني من الرامة يسمى يوسف وكان هو ايضا قد تتلمذ ليسوع *
58
59 تقدم الى فيلاطس وساله جسد يسوع * حينيذ امر فيلاطس ان يعطاه * فاخذ يوسف الجسد
60 ولفه بلفايف نقية * وتركه في قبر جديد كان قد نحته لنفسه في صخرة * ثم دحرج حجرا
61 عظيما على باب القبر ومضى * وكن هناك مريم المجدلية ومريم الاخرى جالستين قبالة
62
63 القبر * وفي الغد بعد الجمعة اجتمع روساء الكهنة والفريسيون الى فيلاطس * وقالوا يا
سيد ذكرنا ان ذلك الضال قال اذ كان حيا اني بعد ثلثة ايام اقوم *

Cæteri verò dixerunt, Sinite cum ut vi- 49
deamus, an Elias veniat, liberetque eum.
Clamavit autem Jesus voce magnâ ite- 50
rum, & tradidit spiritum.

Sectio nonagesima octava.

Et scissum est velum operculi templi du- 51
as in partes, à summo ad imum. Et ter-
ra mota est, & petræ scissæ sunt, Et mo- 52
numenta aperta sunt, & multa è corpori-
bus Sanctorum dormientium surrexerunt,
Et exierunt è monumentis suis, & post 53
resurrectionem suam ingressi sunt civi-
tatem sanctam, & apparuerunt multis.
At verò dux centum, & qui cum eo cu- 54
stodiebant Jesum, quum vidissent terræ-
motum, & quod evenerat, timuerunt val-
dè, & dixerunt ; Verum est quòd hic est
filius Dei. Et erant ibi mulieres multæ 55
spectantes à longè : sunt autem eæ quæ
sequebantur Jesum à Galilæa & mini-
strabant ei, Inter quas erat Maria 56
Magdalene, & Maria mater Jacobi, &
mater Josis, & mater duorum filiorum
Zebedæi.

Sectio nonagesima nona.

Cùm autem factum esset serò, venit ho- 57
mo quidam dives à Rama, qui vocaba-
tur Joseph, qui etiam ipse discipulum
se dediderat Jesu : Adiit Pilatum, & 58
petiit ab eo corpus Jesu. Tunc jussit Pi-
latus ut donaretur illo. Et accepit Jo- 59
seph corpus, & involvit illud fasciis
mundis, Et posuit illud in monumento 60
novo, quod jam exciderat sibiipsi in pe-
tra. Deindè advolvit saxum magnum ad
ostium monumenti, & abiit. Erat autem 61
ibi Maria Magdalene, & Maria alte-
ra, sedentes è regione sepulchri. Et cra- 62
stinâ die post parasceuen, convenerunt
principes sacerdotum & Pharisæi apud
Pilatum, Et dixerunt ; Domine, recor- 63
dati sumus illum seductorem dixisse,
cùm esset vivus ; Post tres dies resurgam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 ወቦ:እለ:ይቤሉ:ኅድግ: ንርአይ:እመ: ይመጽእ: ኤልያስ: ያድኅኖ : ወካልእ : ካዕበ:አሐዱ:
50 ነሥአ : ኲናተ: ወረገዞ:ገቦሁ:ወወፅአ:ደም:ወማይ::=: ወእምዝ:ጸርኀ:ካዕበ:እግዚእ:
51 ኢየሱስ:በዓቢይ:ቃል:ወወፅአት:መንፈሱ::=: ወእምዝ:ተሠጠ: መንጦላዕተ:ቤተ: መቅደስ:
52 እምላዕሉ : እስከ : ታሕቱ : ክልኤተ : ኮነ: ወአድለቅለቀ : ምድር : ወነቅዐ : ኰኵሕ::=:
ወተከሥቱ : መቃብራት : ወተንሥኡ: ብዙኃን:አብድንቲሆሙ: ለጻድቃን:=: ወወፅኡ:እመ
53 ቃብሪሆሙ: ወቦኡ : ውስተ:ሀገር: ቅድስት : እምድኅረ: ተንሥኡ: ወአስተርአይዎሙ:ለብዙ
54 ኃን::=: ወመኰንን:ምእት:ወእለ:ምስሌሁ :የዐቅብዎ: ለእግዚእ: ኢየሱስ: ርእዮሙ : ወ
እተ : ድልቅልቀ : ወዘከመ : ይከውን: ፈርሁ : ጥቀ : ወይቤሉ : አማን : ወልደ : እግዚአብሔ
55 ር : ውእቱ : ዝንቱ::=: ወሃለዋ : ብዙኃት : አንስት : ህየ : እለ : ይሬእያ : እምርሑቅ :
56 ኵሎ : ዘኮነ:እለ: ተለዋሁ: ለእግዚእ: ኢየሱስ:እምገሊላ: እለ:ይትለአካሁ:=: ማርያ:
መግደሊዊት : ወማርያ:እንተ:ያዕቆብ:ወእሞሙ: ለዮሴፍ: ወእሞሙ:ለደቂቀ : ዘብዴዎስ::=:
በእንተ : ዘከመ : ሰአለ : ሥጋሁ : ለእግዚእነ::=:
57 ወመሲዮ: መጽአ: ብእሲ: ባዕል: እምአርማቲያስ : ዘስሙ: ዮሴፍ : ወውእቱኒ: ተፀምደ: ለእ
58 ግዚእ : ኢየሱስ:=: ወሖረ: ውእቱ: ኀበ: ጲላጦስ : ወስአለ: በድኖ: ለእግዚእ: ኢየሱስ::
59 ወአዘዘ: ጲላጦስ: የሀብዎ:በድኖ: ለእግዚእ : ኢየሱስ::=: ወነሢኦ: በድኖ: ዮሴፍ : ገነዞ:
60 በሰንዱን : ንፁሕ:=: ወቀበሮ : ውስተ:መቃብር:ሐዲስ : ዘአውቀረ : ውስተ:ኰኵሕ : ወአ
61 ንኰርኰረ: እብነ: ዓቢየ: ደበ:ኆኅተ: መቃብር: ወኀለፈ:=: ወሃለዋ: ህየ: ማርያ : መግደላ
ዊት : ወካልእታሂ : ማርያ : ይነብራ : ቅድመ : መቃብር::=:
በሰንበተ : እምጽኅረ:ተቀንዩ : ወዐጠኑ: ያነብቡ : በመኃትወ : ፋሲካ : ነግህ::=:
62 ወበሳኒታ : እንተ : ይእቲ : እምድኅረ : ዓርብ : ተጋብኡ : ሊቃነ : ካህናት : ወረበናት : ወፈሪሳ
63 ውያን : ኀበ : ጲላጦስ::=: ወይቤልዎ : ተዘከር : እግዚኦ : ዘይቤ : ዝኩ : ጊጉይ : አመ :
ሕያው : ውእቱ : እመ : ሠልስት : ዕለት : እትነሣእ : ይቤ:=:

Et fuerunt dicentes ; Sine, videamus an veniat Elias servare ipsum ; & iterum 49
unus accepit lanceam, & confodit ei latus suum, & effluxit sanguis & aqua.
Et tunc clamavit rursus Dominus Jesus cum magna voce, & exivit spiri- 50
tus ejus. Et tunc scissum fuit velum Domûs sanctæ, à summo ejus usque ad 51
imum ejus divisio fuit, & mota fuit terra, & scissa est petra. Et aper- 52
ta sunt sepulchra, & suscitata sunt multa corpora Justorum. Et exierunt 53
è sepulchris suis, & introierunt in civitatem sanctam, postquàm suscitati fuis-
sent, & apparuerunt multis. Et centurio, & qui cum eo erant custodientes 54
Dominum Jesum, videntes illum terræmotum, et quo modo factus fuit, timuerunt
valdè, & dicunt ; Verè filius Dei est iste. Et fuerunt multæ mulieres illic spe- 55
ctantes è longè totum quod factum fuit, quæ sequutæ sunt Dominum Jesum è
Galilæa inservientes ei, Maria Magdalene, & Maria quæ Jacobi & mater 56
Josephi, & mater filiorum Zebedæi.

De eo qui postulabat corpus Domini nostri.

Et quum vesper esset venit homo dives ab Arimathæa, cujus nomen erat Jo- 57
seph, & ipse sequutus est Dominum Jesum. Et adiit ille ad Pilatum, & pe- 58
tiit corpus Domini Jesu : & jussit Pilatus, ut darent illi corpus Domini Jesu.
Et accipiens corpus ejus Joseph, involvit illud in sindone pura. Et sepelivit 59
illud in sepulchro novo suo quod effoderat in petra ; & advolvit lapidem ma- 60
gnum super ostium sepulchri, & abiit. Et fuerunt illic Maria Magdalene & al- 61
tera Maria sedentes ex adverso sepulchri.

In sabbato posteaquam officium præstiterunt, & incensum obtulerunt,
legent cum lampadibus matutino paschatis.

Et secundâ die quæ fuit post parasceuen, coacti sunt principes sacerdotum, & 62
præpositi ; & Pharisæi ad Pilatum. Et dicunt ei, Recordare domine quòd 63
dixit hic nequam quum viveret, A tribus diebus suscitatus ero, dicit.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

59 فرمود فيلاطوس كه تن را بدو بسپارند * يوسف بستد ودر لفيفهاء كتان باريك بپيچيد *
60 * ودر كور نو نهادش كه يوسف از براي خود انرا در سنك كنده بود * وسنكي
61 بزرك بر دهنهٔ كور بيند اخت * وخود برفت * مريم مجدلاني ومريم ديكر انجا برابر كور
62 نشسته بودند * * ودر صباح دوم روز كه از پس ادينه باشد * بزركان امامان ونويسندكان
63 ومعتزلان پيش فيلاطوس رفتند * وبدو كفتند اي خداوند ما بياد اورديم اين فريبنده
را * وقتي كه زنده بود * كفت بعد از سه روز از كور بر خيزم *

Deinde *præcipiente Pilato ut cor-* 59
pus ei traderent, Joseph acce-
pit, & involucris lintei tenu-
is involvit : Et in sepulchrum 60
novum posuit ipsum, quod Joseph
propter se in petra foderat, & sa-
xum ingens super os sepulchri conje-
cit, ipseque abiit. Maria autem 61
Magdalena & Maria altera è regi-
one sepulchri sedebant. Matutino 62
verò secundæ diei, quæ post feriam
sextam erat, summi sacerdotes &
Scribæ ac Pharisæi ad Pilatum ive-
runt : Et ei dixerunt ; O domine 63
noster, in memoriam adducimus
istum impostorem tempore quo vive-
ret dixisse, Post tres dies è sepulchro
surgam.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΚΕΦ. ΞΕ'.

Jube ergò muniri sepulchrum usque in tertium diem, ne quando venientes
64 Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες
discipuli ejus nocte, furentur eum, & dicant plebi; Excitatus est à mor-
οἱ μαθηταὶ (ρ) αὐτοῦ νυκτὸς, κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ, Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νε-
tuis: & erit novissimus error pejor priore. Ait verò illis Pilatus;
65 κρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. Ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος,
Habetis custodiam, abite, munite sicut scitis. Illi autem abeun-
66 Ἔχετε κουστωδίαν, ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. Οἱ δὲ πορευθέν-
tes munierunt sepulchrum, signantes lapidem cum custodia.
τες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας. τνδ β

CAP. XXVIII. κη'.

Vespere autem Sabbatorum lucescenti in unam Sabbatorum, venit Maria τνβ
1 Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε Μαρία ἡ α
Magdalene, & altera Maria, spectatum sepulchrum. Et ecce terræmotus fa-
2 Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον. Καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγέ-
ctus est magnus. Angelus enim Domini descendens de cœlo, accedens revolvit la-
νετο μέγας. ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λί-
pidem ab ostio, & sedebat super eum. Erat autem aspectus ejus sicut ful-
3 θον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστρα-
gur, & vestimentum ejus candidum sicut nix. Præ autem timore ejus con-
4 πὴ, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών. Ἀπὸ δὲ τοῦ (α) φόβου αὐτοῦ ἐσεί-
cussi sunt servantes, & facti sunt sicut mortui. Respondens autem angelus τνγ
5 σθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο (β) ὡσεὶ νεκροί. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος β
dixit mulieribus; Ne metuite vos: scio enim quòd Jesum crucifixum quæ-
εἶπε ταῖς γυναιξὶ, Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζη-
ritis. Non est hic. Excitatus est enim, sicut dixit. Venite, videte locum ubi
τεῖτε. Οὐκ ἔστιν ὧδε. ἠγέρθη γὰρ, καθὼς εἶπε. δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου 6
jacebat Dominus. Et citò euntes dicite discipulis ejus, Quia surre-
ἔκειτο ὁ Κύριος. Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὅτι ἠγέρ- 7
xit à mortuis, & ecce præit vos in Galilæam: ibi eum videbitis:
θη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε·
ecce dixi vobis. Et exeuntes citò de monumento cum timore & gaudio ma-
τνδ β ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς με- 8
gno cucurrerunt nuntiare discipulis ejus. Cùm autem irent renuntia-
γάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖ-
re discipulis ejus, Et ecce Jesus occurrit eis, dicens; Gaudete.
τνε ι λαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Καὶ ἰδοὺ (γ) ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων, Χαίρετε. 9
Illæ autem accedentes, prehenderunt ejus pedes, & adoraverunt eum. Tunc
αἱ δὲ προσελθοῦσαι, ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. Τότε 10
ait illis Jesus, Ne timete: Ite, nuntiate fratribus
λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς
meis, ut abeant in Galilæam: & ibi me videbunt. Eunti-
μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· (δ) κἀκεῖ με ὄψονται. Πορευομέ- 11
bus autem illis, ecce quidam custodiæ venientes in urbem, nuntiave-
νων δὲ αὐτῶν, ἰδού τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγει-
runt principibus Sacerdotum omnia facta.
λαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν (ε) ἅπαντα τὰ γενόμενα.

MS. A. (ρ) αὐτοῦ, κλέψωσιν MS. A. Κεφ. κη'. (α) * φόρου ἐσείσθησαν (β) ὡς (γ) Ἰησοῦς (δ) καὶ ἐκεῖ (ε) πάντα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

64 * ܦܩܘܕ ܗܟܝܠ ܕܢܛܪܘܢ ܩܒܪܐ ܥܕܡܐ ܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ. ܕܠܡܐ ܢܐܬܘܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
ܢܓܢܒܘܢܝܗܝ ܒܠܠܝܐ. ܘܢܐܡܪܘܢ ܠܥܡܐ ܕܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܘܬܗܘܐ ܛܘܥܝܝܐ
65 ܐܚܪܝܐ ܒܝܫܐ ܡܢ ܩܕܡܝܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ. ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܩܣܛܘܢܪܐ. ܙܠܘ
66 ܐܙܕܗܪܘ ܐܝܟ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܙܠܘ ܐܙܕܗܪܘ ܒܩܒܪܐ. ܘܚܬܡܘ ܠܟܐܦܐ ܗܝ
ܥܡ ܩܣܛܘܢܪܐ. * ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܩܝܡܬܐ * ܥܘ * ܩܦܠܐܘܢ * ܟܚ *
1 * ܒܪܡܫܐ ܕܝܢ ܒܫܒܬܐ ܕܢܓܗ ܚܕ ܒܫܒܐ. ܐܬܬ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ. ܘܡܪܝܡ
2 ܐܚܪܬܐ ܕܢܚܙܝܢ ܩܒܪܐ. * ܘܗܐ ܙܘܥܐ ܪܒܐ ܗܘܐ. ܡܠܐܟܐ ܓܝܪ ܕܡܪܝܐ ܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ.
3 ܘܩܪܒ ܥܓܠ ܟܐܦܐ ܡܢ ܬܪܥܐ ܘܝܬܒ ܗܘܐ ܠܥܠ ܡܢܗ. * ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܕܝܢ ܚܙܘܗ
4 ܐܝܟ ܒܪܩܐ. ܘܠܒܘܫܗ ܚܘܪ ܐܝܟ ܬܠܓܐ. * ܘܡܢ ܕܚܠܬܗ ܐܬܬܙܝܥܘ ܐܝܠܝܢ ܕܢܛܪܝܢ
5 ܗܘܘ. ܘܗܘܘ ܐܝܟ ܡܝܬܐ. * ܥܢܐ ܕܝܢ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܢܫܐ. ܐܢܬܝܢ ܠܐ ܬܕܚܠܢ. ܝܕܥ ܐܢܐ
6 ܓܝܪ ܕܠܝܫܘܥ ܙܩܝܦܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܝܢ. * ܠܐ ܗܘܐ ܬܢܢ. ܩܡ ܠܗ ܓܝܪ ܐܝܟ ܕܐܡܪ. ܬܝܢ
7 ܚܙܝܝܢ ܕܘܟܬܐ ܕܣܝܡ ܗܘܐ ܒܗ ܡܪܢ. * ܘܙܠܝܢ ܥܓܠ ܐܡܪܝܢ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܩܡ
ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܘܗܐ ܩܕܡ ܠܟܘܢ ܠܓܠܝܠܐ ܬܡܢ ܬܚܙܘܢܝܗܝ. ܗܐ ܐܡܪܬ ܠܟܝܢ.
8 * ܘܐܙܠ ܥܓܠ ܡܢ ܩܒܪܐ ܒܕܚܠܬܐ ܘܒܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܘܪܗܛܝ ܕܢܐܡܪܢ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ.
9 * ܘܟܕ ܐܙܠܢ ܗܘܝ ܐܦܩܗܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܝܢ. ܫܠܡ ܠܟܝܢ. ܗܢܝܢ ܕܝܢ ܩܪܒ
10 ܐܚܕ ܪܓܠܘܗܝ ܘܣܓܕܝ ܠܗ. * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܝܢ ܝܫܘܥ ܠܐ ܬܕܚܠܢ. ܐܠܐ ܙܠܝܢ ܐܡܪܝܢ ܠܐܚܝ.
11 ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܓܠܝܠܐ ܘܬܡܢ ܢܚܙܘܢܢܝ. * ܟܕ ܐܙܠܢ ܕܝܢ ܗܢܝܢ. ܐܬܘ ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܩܣܛܘܢܪܐ
ܗܘ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܡܪܘ ܠܪܒܝ ܟܗܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܕܗܘܐ.

Jube ergò ut observent sepulchrum ad tres 64
dies, ne fortè veniant discipuli ejus, & fu-
rentur eum noctu: dicantque populo, E
mortuis surrexit: & sit error novissimus pe-
jor priore. Dixit eis Pilatus, Habetis cu- 65
stodes: ite, cavete sicut scitis. Illi autem 66
profecti custodierunt sepulchrum: & obsi-
gnaverunt saxum illud præsentib' custodibus.

Ad vesperam dominicæ resurrectionis. 76.

CAP. XXVIII.

In vespera autem, in sabbatho, sub aurora 1
primæ diei hebdomadis, venit Maria Magda-
lena, & Maria altera, ut spectarent sepul-
chrum. Et ecce terræmotus magnus factus 2
est: Angelus enim Domini descendit de
cœlo, & accedens revolvit saxum ab ostio:
sedebatque super illud. Erat autem aspe- 3
ctus ejus sicut fulgur, & vestimentum ejus
candidum sicut nix. Et præ timore ipsius 4
contremuerunt ii qui custodiebant, & facti
sunt instar mortuorum. Respondit autem 5
angelus, & ait mulieribus; Vos, ne timea-
tis: scio enim Jesum, qui crucifixus est, vos
quærere. Non est hîc: surrexit enim prout 6
dixit: venite, videte locum in quo positus fu-
erat Dominus noster. Et abite citò, dicite 7
discipulis ipsius, Surrexit è mortuis, & ec-
ce præcedit vos in Galilæam: illîc videbi-
tis eum: ecce dixi vobis. Et abiêre citò à 8
sepulchro cum timore & gaudio magno, &
cucurrerunt ut dicerent discipulis ipsius. Et 9
ecce Jesus fit eis obviàm, dixitque eis; Pax
vobis. Illæ autem accedentes prehenderunt
pedes ejus, & adorârunt eum. Tunc dixit 10
eis Jesus, Ne timeatis: sed abeuntes dicite
fratribus meis, ut proficiscantur in Galilæ-
am, & illîc videbunt me. Quum autem 11
profectæ fuissent, venerunt quidam ex custo-
dibus illis in civitatem, & dixerunt princi-
pibus sacerdotum quicquid factum fuerat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

64 * اكنون بفرماي تا بر كور او احتياط كنند تا سه روز نبادا شاكردان اورا بشب
بدزدند * وبمردم بكويند * كه از ميان مردكان برخاست * وكمراهي پسين † از اولين
65 پيشتر شود * * پيلاطوس بديشان كفت شما مردم وسرهنك ان خود داريد . برويد اچنانك مي
66 دانيد احتياط كنيد * * انكه ايشان بر سر كور رفتند * وهرچه پيشتر احتياط كردند *
وسنك را مهر كردند * وسرهنكان وكماشتكان نكاه مي داشتند صد سي چهار
1 برخاستن مسيح از كور * ودر شب شنبه كه روز ديكر يكشنبه باشد * مريم
2 مجدلاني ومريم ديكر * آمدند تا كوررا ببينند * وانجا عظيم شكوه وسهم بود * براي انك
3 فرشته خدا از اسمان فرود آمده بود * وسنك از كور بر كرديده . وفرشته بر سنك نشسته * * ديدار
4 او مثال برق * وپوشش او سپيد * همچون برق * ونور او چشم را خيره كردي * * از سهم او آنان
5 كه پاسباني † مي كردند * لرزيدند * وبي خود بيفتادند * وهمچو مردكان شدند * * وفرشته پاك با
زنان در سخن آمد * وكفت شما مترسيد ودر پيش آييد * براي انك آشناييد * مي دانم كه عيسي
6 رامي طلبيد * انك بر دار اويخته شد * * اينجا نيست بياييد * آنك جاي اورا ببينيد * كه

Nunc præcipe ut super sepulchrum 64
ejus custodiam agant usque ad terti-
um diem: ne fortè discipuli ejus no-
cte surripiant eum, & hominibus di-
cant, quòd è mortuis surrexit, & se-
ductio postrema, priori major fiat.
Pilatus eis dixit, Vos viros & sa- 65
tellites eorum habetis, ite, sicut no-
stis custodiam agite. Tunc ipsi sepul- 66
chrum adierunt, & apprimè custodi-
am egerunt, deindè lapidem obsi-
gnârunt: & satellites atque præposi-
ti custodiam ejus habuerunt.

CXXXIV. Resurrectio Christi è sepulchro.

CAP. XXVIII.

Nocte autem sabbathi, cujus di- 1
es crastina prima feria esset, Maria
Magdalena & Maria altera vene-
runt ut sepulchrum spectarent. Et 2
ibi magna consternatio & timor fu-
it; siquidem Angelus Dei de cælo
descendisset, ac lapidem à sepulchro
devolvisset; & Angelo super lapi-
dem sedente, Aspectus ejus sicut 3
fulgur, & vestimentum ejus album
erat sicut nix, & lumen ejus ocu-
los perstringebat. Et præ timo- 4
re ejus ii qui custodiam agebant,
contremebant; & in ecstasin collapsi
facti sunt sicut mortui. Et angelus 5
sanctus cum mulieribus sermonem
iniit, & dixit; Vos ne timeatis,
sed coràm accedite, quia familiares
ejus estis: scio quòd Jesum quæ-
ratis, qui super crucem suspensus
fuit: Hic loci non est; veni- 6
te ut locum ejus videatis, qua

Versio VULGATA LATINA.

64 Jube ergò custodiri sepulchrum usque in diem tertium: ne fortè veniant discipuli
ejus, & furentur eum, & dicant plebi; Surrexit à mortuis: & erit novissimus error
65 pejor priore. Ait illis Pilatus; Habetis custodiam, ite, custodite sicut scitis. Illi
66 autem abeuntes, munierunt sepulchrum, signantes lapidem, cum custodibus.

CAP. XXVIII.

1 VEspere autem Sabbati, quæ lucescit in prima Sabbati, venit Maria Magdalene, &
2 altera Maria, videre sepulchrum. Et ecce terræmotus factus est magnus. Ange-
lus enim Domini descendit de cœlo: & accedens revolvit lapidem, & sedebat su-
3 per eum: Erat autem aspectus ejus sicut fulgur: & vestimentum ejus sicut nix.
4 Præ timore autem ejus exterriti sunt custodes, & facti sunt velut mortui. Respon-
5 dens autem Angelus dixit mulieribus; Nolite timere vos: scio enim, quòd Jesum,
qui crucifixus est, quæritis: Non est hic: surrexit enim, sicut dixit: venite, & 6
videte locum, ubi positus erat Dominus. Et citò euntes dicite discipulis ejus quia 7
surrexit: & ecce præcedet vos in Galilæam: ibi eum videbitis. Ecce prædixi vo-
bis. Et exierunt citò de monumento cum timore & gaudio magno, currentes nun- 8
tiare discipulis ejus. Et ecce Jesus occurrit illis, dicens; Avete. Illæ autem ac- 9
cesserunt, & tenuerunt pedes ejus, & adoraverunt eum. Tunc ait illis Jesus; No- 10
lite timere: ite, nuntiate fratribus meis ut eant in Galilæam, ibi me videbunt.
Quæ cùm abiissent, ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem, & nuntia- 11
verunt principibus sacerdotum omnia quæ facta fuerant.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

64 * فمر بحراسة القبر الي اليوم الثالث • ليلا ياتي تلاميذه فيسرقوه ويقولوا في الشعب انه قام من
65 الاموات • فيكون الضلال الاخيرة شرا من الاولي * فقال لهم فيلاطس عندكم حراس اذهبوا
66 واوثقوا القبر كما تعرفون * فمضوا الي القبر وختموا الحجر مع الحراس •

الفصل المايه •

1 * وفي عشية السبوت صبحة احد السبوت جات مريم المجدليه ومريم الاخري لينظرا القبر •
2 * واذا زلزلة عظيمة قد كانت لان ملاك الرب نزل من السما [] ودحرج الحجر عن باب
3 القبر وجلس فوقه * وكان منظره كالبرق ولباسه ابيض كالثلج * ومن خوفه اضطرب
4 الحراس وصاروا كالاموات * فقال للمراتين لا تخافا انتما قد علمت انكما تطلبان يسوع
5 الذي صلب * فليس هو ههنا بل قد قام كما قال • تعاليا فانظرا حيث كان * واسرعا
6 7 واذهبا فقولا لتلاميذه انه قد قام من الاموات وهوذا يسبقكم الي الجليل فهناك ترونه • هاانا
8 قد قلت لكما * فلما مضتا من القبر بخوف وفرح عظيم كانتا مسرعتين لتخبرا تلاميذه •
9 10 * واذا يسوع قد استقبلهما وقال افرحا • فامسكتا قدميه وسجدتا له * حينيذ قال لهما
11 يسوع لا تخافا • اذهبا واعلما اخوتي ليذهبوا الي الجليل فهناك يرونني * فلما ذهبتا واذا قوم
من الحراس جاوا الي المدينة واعلموا روسا الكهنة بكلما كان •

Jube ergò custodiri sepulchrum usque in diem tertium, ne fortè veniant discipuli ejus, & furentur eum, & dicant inter plebem quòd surrexerit à mortuis, & fiat error novissimus pejor priore. 64
Dixit autem illis Pilatus; Apud vos sunt custodes, ite & munite sepulchrum sicut scitis. 65
Igitur abierunt ad sepulchrum, & signaverunt lapidem unà cùm custodibus. 66

Sectio centesima.

CAP. XXVIII.

ET in vespere sabbathorum, ad auroram unius sabbathorum, venit Maria Magdalene, & Maria altera ut videret sepulchrum. 1
Et ecce terræmotus magnus accidit; quoniam angelus Domini descendit de cælo, & revolvit lapidem ab ostio monumenti, seditque super eum. 2
Et erat aspectus illius sicut fulgur, & vestimentum ejus album sicut nix. 3
Et præ timore ejus perturbati sunt custodes, & facti sunt velut mortui. 4
Dixit autem duabus mulieribus; Ne timeatis vos: jam novi quòd vos quæritis Jesum qui crucifixus fuit. 5
Non est hic: sed jam surrexit, sicut dixit. Venite, & videte locum ubi erat. 6
Et propetate, & ite, ac dicite discipulis ejus, ipsum jam surrexisse à mortuis. Et ecce præcedet vos in Galilæam: ibi videbitis eum. Ecce jam dixi vobis. 7
Quumque discessissent è monumento cum timore & gaudio magno, fuerunt celeres ut nuntiarent discipulis ejus. 8
Et ecce occurrit eis Jesus, & ait; Lætamini. Et tenuerunt pedes ejus, & adoraverunt eum. 9
Tunc dixit eis Jesus, Ne timeatis, ite, & significate fratribus meis, ut eant in Galilæam; nam ibi videbunt me. 10
Cùm autem abiissent, ecce quidam ex custodibus venerunt in civitatem, & renuntiaverunt principibus sacerdotum omnia quæ facta fuerant. 11

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

64 እዝዝ ፡ እንከ ፡ ይዕቀቡ ፡ መቃብሪሁ ፡ እስከ ፡ ሠሉስ ፡ መዋዕል ፡ ከመ ፡ ኢይምጽኡ ፡ አርድ
ሊሁ ፡ ወኢይስርቅዎ ፡ ሌሊተ ፡ ወኢይበሉ ፡ ለሕዝብ ፡ ተንሥአ ፡ እምዉታን ፡ ወትከውን ፡ ደኃ
65 ሪ ፡ ጌጋዩ ፡ እንተ ፡ ተአክ ፡ እምቀደሚት ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ጲላጦስ ፡ ንሥኡ ፡ ሰገራተ ፡ ወ
66 ሑሩ ፡ ለጽንዑ ፡ ከመ ፡ ታአምሩ ፡፡ ወሖሩ ፡ ወቀተሩ ፡ መቃብሮ ፡ ለጽንዑ ፡ ወኀተሙዋ ፡ ለ
ይእቲ ፡ እብን ፡ ምስለ ፡ ሰገራት ፡፡

በመኀትወ ፡ ፋሲካ ፡ ወበሚካኤል ፡ ዘሰንበተ ፡

1 ፳፰ ወሰርክ ፡ ሰንበተ ፡ ለጸቢሐ ፡ እሑድ ፡ መጽአት ፡ ማርያ ፡ መግደላዊት ፡ ወካልእትኒ ፡ ማርያ ፡
2 ይርአያ ፡ መቃብረ ፡፡ ወናሁ ፡ ኮነ ፡ ድልቅልቅ ፡ ዐቢይ ፡ እስመ ፡ መልአከ ፡ እግዚአብሔር ፡
3 ወረደ ፡ እምሰማይ ፡ ወቀርበ ፡ ወአንከባለለ ፡ ለእብን ፡ ወነበረ ፡ ዲቤሃ ፡፡ ወራእዩ ፡ ከመ
4 ዘ ፡ መብረቅ ፡ ወልብሱ ፡ ጸዐዳ ፡ ከመ ፡ በረድ ፡፡ ወእምፍርሀት ፡ ተሃውኩ ፡ ወኮኑ ፡ ከ
5 መ ፡ አብድንት ፡ እለ ፡ ይዓቅቡ ፡፡ ወአውሥአ ፡ መልአክ ፡ ወይቤሎን ፡ ለአንስት ፡ ኢትፍ
6 ርሃ ፡ አንትንሰ ፡ እስመ ፡ ኣአምር ፡ ከመ ፡ እግዚአ ፡ ኢየሱስሃ ፡ ተኀሥሣ ፡ ዘተቀትለ ፡፡ ኢ
7 ሃሎ ፡ ዝየ ፡ ተንሥአ ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ንዓ ፡ ርአያ ፡ መካነ ፡ ኀበ ፡ ተቀብረ ፡፡ ወፍጡነ ፡ ሑ
ራ ፡ ንግራሆሙ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ከመ ፡ ተንሥአ ፡ እሙታን ፡ ወናሁ ፡ ይቀድመክሙ ፡ ገሊላ ፡ ወ
8 በህየ ፡ ትሬእይዎ ፡ ናሁ ፡ አይደዕኩክን ፡፡ ወኀለፋ ፡ ፍጡነ ፡ እመኀበ ፡ መቃብር ፡ በፍ
9 ርሃት ፡ ወበረዓድ ፡ ወበፍሥሓ ፡ ዓቢይ ፡ ወሮጻ ፡ ይንግራሆሙ ፡ ለአርዳኢሁ ፡፡ ወእንዘ ፡ ይ
ሐውራ ፡ ይንግራ ፡ ለአርዳኢሁ ፡፡ ወናሁ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ተራከቦን ፡ ወይቤ ፡ ቦሕክን ፡፡ ወ
10 ቀርባ ፡ ወአኀዛ ፡ እገሪሁ ፡ ወሰገዳ ፡ ሎቱ ፡፡ ወእምዝ ፡ ይቤሎን ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ኢትፍ
11 ርሃ ፡ ሑራ ፡ ንግራሆሙ ፡ ለአኀውየ ፡ ከመ ፡ ይሑሩ ፡ ገሊላ ፡ ወበህየ ፡ ይሬእዩኒ ፡፡ ወኀሊፎን ፡ አ
ማንቱ ፡ አተዉ ፡ ሰገራት ፡ ሀገረ ፡ ወነገሩ ፡ ለሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ኵሎ ፡ ዘከመ ፡ ኮነ ፡፡

Jube igitur ut custodiant sepulchrum ejus usque ad tertium diem, ne veniant discipuli ejus, & ne furentur eum nocte, & ne dicant populo; Suscitatus fuit e mortuis: & erit ultima nequitia ejus pejor primâ. 64
Et dicit iis Pilatus, Accipite milites; & abite, firmate sicut scitis. 65
Et abierunt & muniverunt sepulchrum ejus, & firmârunt & obsignârunt hunc lapidem cum militibus. 66

Pro lampadibus paschatis: & pro Michaëlis sabbatho.

CAP. XXVIII.

ET vespere sabbathi ad exortum primi diei venit Maria Magdalene & altera Maria, videre sepulchrum. 1
Et fuit terræmotus magnus. Quoniam angelus Domini descendit à cælo, & accessit, & devolvit lapidem, & sedit super eum. 2
Et visus ejus sicut fulgur, & vestimentum ejus candidum sicut nix. 3
Et præ timore conturbati fuerunt, & fuerunt sicut corpora exanimata custodes. 4
Et respondit angelus & dixit mulieribus; Ne timeatis: quia scio quòd 5
Dominum Jesum quæritis qui occisus est. Non est hic, suscitatus fuit, prout 6
dixit: venite, videte locum ubi sepultus fuit. Et statim abite, nuntiate disci- 7
pulis ejus, quòd suscitatus est è mortuis: & ecce præcedet vos in Galilæam, & ibi videbitis eum: ecce scire feci vos. Et abierunt statim à sepulchro 8
cum timore, & cum tremore, & cum gaudio magno: & currebant ut nuntiarent discipulis ejus. Et quum proficiscerentur nuntiare discipulis ejus, ecce Do- 9
minus Jesus obviàm venit iis, & dicit; Avete: & accesserunt, & prehenderunt pedes ejus, & adoraverunt eum. Et tunc dicit iis Dominus Jesus, Ne timea- 10
tis: abite, nuntiate fratribus meis ut abeant in Galilæam, & illic videbunt me. Et proficiscentibus ipsis venerunt milites in civitatem, & nuntiârunt 11
principibus sacerdotum totum quomodo factum fuerat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 † خداوند ما درو نهاده شد • * وبزودي بروید بشاگردان او بگوئید • که از میان مردگان
برخاست • واینك پیشتر از شما در جلیل مي رود • انجا اورا ببینید وپیشتر ازان بشما اگاه
کردم * از انجا زنان با ترس عظیم از گورستان † بدر رفتند • ودویدند تا بشاگردان او
بگویند • * ناگاه عیسي برابر چشم ایشان † پیدا شد وبدان زنان گفت سلام † بر شما • و
10 ایشان پیش رفتند وسجود کردند • * عیسي بدیشان گفت مترسید • لیکن بروید ببرادران
11 من بگوئید که در جلیل روند و مرا انجا ببینند • * واینجا کماشتگان وسرهنگان که
پاسباني گور مي کردند • با خود اماندند با روي زرد وترسناك بشهر در امدند • وهر چه
دیده بودند • ببزرگان وامامان گفتند

Dominus noster positus fuit. Et citò abeuntes, discipulis ejus dicite quòd è mortuis surrexit: & ecce ante vos in Galilæam vadit, ibi eum videbitis: antea autem vobis indicavi. 7
Deindè mulieres cum timore magno à sepulchreto abierunt, & cucurrerunt ut discipulis ejus dicerent. 8
Derepentè Jesus coram oculis eorum manifestavit se, ac illis mulieribus dixit; Pax vobis. Tunc illæ coram accesserunt, & adorationem præstiterunt. 9
Jesus eis dixit; Ne metuatis: sed abite, fratribus meis dicite, ut Galilæam euntes me ibi videant. 10
Deindè præpositi & præfecti, qui custodiam sepulchri agebant, ad se reversi vultu pallido & timido in urbem regressi sunt, & quicquid viderant, magnatibus & sacerdotibus dicebant. 11

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ.

Et congregati cum senioribus, consiliumque accipientes, argenteos
12 Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια
sufficientes dederunt militibus, Dicentes; Dicite, Quia discipuli ejus
13 ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, Λέγοντες, Εἴπατε, Ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
nocte venientes, furati sunt eum nobis dormientibus. Et si auditum fuerit hoc
14 νυκτὸς ἐλθόντες, ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο
à præside, nos suadebimus ei, & vos securos faciemus.
ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν.
Illi autem accipientes argenteos, fecerunt sicut erant edocti. Et divulgatum est
15 Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια, ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη
verbum istud apud Judæos, usque hodie. At undecim discipuli
16 ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις, μέχρι τῆς σήμερον. Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ
profecti sunt in Galilæam, in montem ubi constituerat illis Jesus.
ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς.

Et videntes eum, adoraverunt eum: quidam autem dubitaverunt. Et
17 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσεκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν. Καὶ
accedens Jesus locutus est eis, dicens; Data est mihi omnis auctoritas in
18 προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων, Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν
cœlo, & in terra. Euntes ergò docete omnes gentes:
οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ γῆς. (ζ) Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, 19
baptizantes eos in nomen Patris, & Filii, & sancti Spiritûs,
βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος,
Docentes eos servare omnia quæcunque mandavi vobis. Et
Διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. Καὶ 20
ecce ego cum vobis sum omnes dies, usque ad consummationem seculi.
ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.
Amen.
Ἀμήν.

Τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον ἐγράφη ἐν στίχοις βφιδ, κεφαλαίοις τνε.

MS. A. (ζ) Πορευθέντες μαθητεύσατε   Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 ܘܐܬܟܢܫܘ ܥܡ ܩܫܝܫܐ ܘܢܣܒܘ ܡܠܟܐ. ܘܝܗܒܘ ܟܣܦܐ ܠܐ ܙܥܘܪ ܠܩܣܛܘܢܪܐ. *
13 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ. ܐܡܪܘ ܕܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܬܘ ܓܢܒܘܗܝ ܒܠܠܝܐ ܟܕ ܕܡܟܝܢܢ. * ܘܐܢ *
14 ܡܫܬܡܥܐ ܗܕܐ ܩܕܡ ܗܓܡܘܢܐ. ܚܢܢ ܡܦܝܣܝܢܢ ܠܗ. ܘܠܟܘܢ ܕܠܐ ܨܦܬܐ ܥܒܕܝܢܢ.
15 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܢܣܒܘ ܟܣܦܐ. ܥܒܕܘ ܐܝܟ ܕܐܠܦܘ ܐܢܘܢ. ܘܢܦܩܬ ܡܠܬܐ ܗܕܐ
16 ܒܝܢܝ ܝܗܘܕܝܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. * ܬܠܡܝܕܐ ܕܝܢ ܚܕܥܣܪ ܐܙܠܘ ܠܓܠܝܠܐ ܠܛܘܪܐ ܐܝܟܐ
17 ܕܘܥܕ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ. * ܘܟܕ ܚܙܐܘܗܝ ܤܓܕܘ ܠܗ. ܡܢܗܘܢ ܕܝܢ ܐܬܦܠܓܘ ܗܘܘ. * ܘܩܪܒ
18 ܝܫܘܥ ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܬܝܗܒ ܠܝ ܟܠ ܫܘܠܛܢ ܒܫܡܝܐ ܘܒܐܪܥܐ.
19 ܘܐܝܟܢܐ ܕܫܕܪܢܝ ܐܒܝ ܐܦ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. * ܙܠܘ ܗܟܝܠ ܬܠܡܕܘ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ.
20 ܘܥܡܕܘ ܐܢܘܢ. ܒܫܡ ܐܒܐ ܘܒܪܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. * ܘܐܠܦܘ ܐܢܘܢ ܕܢܛܪܘܢ ܟܠ ܡܐ
ܕܦܩܕܬܟܘܢ. ܘܗܐ ܐܢܐ ܥܡܟܘܢ ܐܢܐ ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܐ. ܥܕܡܐ ܠܫܘܠܡܗ ܕܥܠܡܐ ܐܡܝܢ.
* ܫܠܡ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܡܬܝ ܕܐܟܪܙ ܥܒܪܐܝܬ ܒܐܪܥܐ ܕܦܠܣܛܝܢܐ *

Et congregati sunt cum senioribus, & consilium inierunt, dederuntque pecuniam non modicam custodibus, Dicentes eis; Dicite, 11 [13] Discipuli ejus venientes furati sunt eum noctu quum dormiremus. Quòd si auditum 14 hoc fuerit coram præfecto, nos persuadebimus ei, vosque solicitudine liberabimus. Illi autem cùm accepissent pecuniam, ege- 15 runt sicut docuerant eos: & exiit sermo iste inter Judæos usque in hodiernum diem. Discipuli autem undecim profecti sunt in 16 Galilæam, in montem ubi condixerat eis Jesus. Et quum eum aspexissent, adorârunt 17 eum: ex iis enim nonnulli dubitaverant. Et accedens Jesus allocutus est eos, & dixit 18 eis; Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra: sicut autem misit me Pater meus, & ego mitto vos. Ite ergò, docete 19 omnes gentes, & baptizate eas in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs sanctitatis. Et 20 docete eas ut servent quicquid præcepi vobis; & ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usq; ad consummationem seculi, Amen.

Sancti Evangelii præconii Matthæi, qui prædicavit Hebraicè in terra Palestinæ,
FINIS.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * پيران وجماعت فراهم امدند * ومشورت كردند وراي زدند وبسرهنكان مال بسيار دادند *
13 * وبديشان سپارش كردند * وكفتند بكوييد كه شاكردان او بشب درامدند * واورا
14 دزديدند * وقتي كه ما خفته بوديم * * واكر اين سخن پيش زوباشي كفته شود * ازو
15 † وازشما عذر بخواهيم * وبي زحمت كارساخته شود * * ايشان چون مال را ستدند انچنانك
بديشان كفته بودند كردند * واين كلمه ميان يهوديان بدر آمد * وتا امروز چنين مي كويند

صد سي پنج   انجا كه مسيح خودرا بحواريون نمود

16 * اما يازده شاكرد او * بالاء كوه جليل رفته بودند * انجا كه عيسي بديشان اميد داده
17 بود * * چون مسيح را ديدند * براي او سجود كردند * وبعضي ازايشان دركمان بودند *
18 * مسيح پيش آمد وبا ايشان سخن كفت * كه همه سلطنت آسمان وزمين بمن داده شد
19 اكنون انچنانك پدر مرا فرستاد * من شما را مي فرستم * * برويد وهمه عالم را تعليم
دهيد * ودر ايمان وباوري من † بياوريد * وايشانرا عماده كنيد يعني ترسا كنيد * بنام
20 † پدر * وپسر * وجان پاك * * وايشانرا بياموزانيد † هر چه من شما را اموختم * وبسپاريد
هر چه من بشما سپردم * ونكه داشتي كنيد * واينك من با شما ام تا انتهاء وسرنجام خلق
وتا ابد الابد * امين *

تمام شد انجيل متي يكي ازجملهء دوازده حواريون

Et seniores & populi convenientes deliberârunt & consilium inierunt, & satellitibus pecuniam multam dederunt: Eisque mandârunt, Dicentes; Dicite, Discipuli ejus nocte venerunt eúmque surripuerunt tempore quo dormivimus. Et si hoc verbum præfecto dictum fuerit, ab eo & vobis excusationem petemus, ac sine molestia res effecta erit. Illi cùm pecuniam accepissent, quemadmodum eis dixerant, fecerunt: & hoc verbum inter Judæos exivit, & usque hodiè ita dicunt.

CXXXV. Ubi Christus se Apostolis ostendit.

Undecim verò discipuli ejus montem Galilææ conscenderunt, ubi Jesus spem illis dederat. Cùm Christum vidissent, ei adorationem exhibuerunt: quidam autem ex illis dubitârunt. Christus accessit, & eis dixit, Quod totum dominium cœli & terræ mihi datum est. Nunc sicut Pater me misit, ego vos mitto. Ite, & totum mundum docete, ac ad religionem et fidem meam reducite; eósque baptizate, (i.e. Christianos efficite) in nomine Patris et Filii et Spiritûs sancti. Et eos docete quicquid ego vos docui, ac tradite eis quicquid ego vobis tradidi, et illud observate. Et ecce vobiscum sum usque ad finem et consummationem creaturarum ac in æternitatem æternitatis. Amen.

Absolutum est Evangelium Matthæi, unius ex duodecim Apostolis.

Versio VULGATA LATINA.

12 Et congregati cum senioribus, consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt
13 militibus, Dicentes; Dicite quia discipuli ejus nocte venerunt, & furati sunt
14 eum, nobis dormientibus. Et si hoc auditum fuerit à præside, nos suade-
15 bimus ei, & securos vos faciemus. At illi, acceptâ pecuniâ, fecerunt sicut
erant edocti. Et divulgatum est verbum istud apud Judæos, usque in hodi-
16 ernum diem. Undecim autem discipuli abierunt in Galilæam, in montem, ubi
constituerat illis Jesus. Et videntes eum adoraverunt: quidam autem dubitave- 17
runt. Et accedens Jesus locutus est eis, dicens; Data est mihi omnis potestas in 18
cœlo, & in terra. Euntes ergò docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine 19
Patris, & Filii, & Spiritûs sancti: Docentes eos servare omnia quæcunque man- 20
davi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummatio-
nem seculi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 13 * واجتمعوا بالشيوخ وتشاوروا واعطوا الجند فضة مقنعة * وقالوا قولوا ان تلاميذه اتوا ليلا
14 15 وسرقوه ونحن نيام * واذا سمع هذا عند القايد اقنعناه وجعلناكم بغير لوم * فاخذوا
الفضة وصنعوا كما علموهم وذاعت هذه الكلمة في اليهود الى اليوم ·
الفصل المايه وواحد ·
16 17 * فاما احد عشر التلميذ فمضوا الى الجليل الى الجبل الذي امرهم يسوع * فلما راوه
18 سجدوا له وبعضهم شك * وجاء يسوع وكلمهم قايلا اعطيت كل سلطان في السماء وعلى الارض ·
19 20 * اذهبوا وتلمذوا كل الامم وعمدوهم باسم الاب والابن وروح القدس * وعلموهم حفظ جميع
ما اوصيتكم به · وها انا معكم كل الايام والى كمال الدهور امين ·

· كمل بعون الله تعالى الانجيل القدس متى الكارز بحياة الابد ·
بركاته تشملنا امين ·

Et congregati sunt cum senioribus, & 12
consilium ceperunt, dederúntque militi-
bus argentum sufficiens, Et dixerunt; 13
Dicite quòd discipuli ejus venerunt
nocte, & furati sunt eum, nobis dormi-
entibus: Et si auditum fuerit hoc apud 14
ducem, satisfaciemus ei, & reddemus
vos absque culpa. Igitur acceperunt ar- 15
gentum, & fecerunt sicut docuerant eos.
Et divulgatum est hoc verbum inter Ju-
dæos usque hodie.

Sectio centesima prima.

At verò undecim discipuli abierunt in 16
Galilæam, ad montem quem præceperat
illis Jesus. Cúmque vidissent eum, ado- 17
raverunt eum: quidam autem eorum
dubitaverant. Et venit Jesus, & locu- 18
tus est eis, dicens; Donatus sum omni
potestate in cœlo & super terram. Ite, 19
& docete omnes gentes, & baptizate eas
in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs
sanctitatis. Et docete eas observantiam 20
omnium eorum quæ præcepi vobis. Et
ecce ego vobiscum sum cunctis diebus, &
ad finem seculorum. Amen.

Absolutum est opitulante Deo excelso Evangelium sancti Matthæi prædicatoris vitæ æternæ. Benedictiones ejus circundent nos. Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወተጋብኡ ፡ ወመከሩ ፡ ምስለ ፡ ሊቃውንት ፡ ወወሀብዎሙ ፡ ብዙኀ ፡ ወርቀ ፡ ለሰገራት ፡፡ ወይ
13 ቤልዎሙ ፡ በሉ ፡ አርደኢሁ ፡ ሌሊተ ፡ መጽኡ ፡ ወሰረቅዎ ፡ እንዘ ፡ ንነውም ፡ ንሕነ ፡፡ ወ
14 እምከመ ፡ ተሰምዐ ፡ ዝበኀበ ፡ መልአከ ፡ ሕዝብ ፡ ንሕነ ፡ ናአምኖ ፡ ወኪያክሙኒ ፡ እለ ፡ ዘ
15 እንበለ ፡ ሐዘን ፡ ንሬሲየክሙ ፡፡ ወነሢኦሙ ፡ ብሩረ ፡ ኀለፉ ፡ ወገብሩ ፡ በከመ ፡ ማህርዎ
16 ሙ ፡ ወወፅአ ፡ ዝነገር ፡ እምኀበ ፡ አይሁድ ፡ እስከ ፡ ዮም ፡፡ ወሖሩ ፡ ገሊላ ፡ ዐሠርቱ ፡
17 ወአሐዱ ፡ አርደኢሁ ፡ ደብረ ፡ ኀበ ፡ አዘዞሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡፡ ወርእይዎ ፡ ወሰገ
18 ዱ ፡ ሎቱ ፡ ወናፈቁ ፡፡ ወቀርበ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወተናገሮሙ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ተውህ
19 በ ፡ ሊተ ፡ ኵሉ ፡ ኵነኔ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡፡ ሑሩኬ ፡ እንከ ፡ ወመሀሩ ፡ ኵሎ ፡ አሕዛ
20 በ ፡ እንዘ ፡ ታጠምቅዎሙ ፡ በሉ ፡ በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡ ወመሀርዎ
ሙ ፡ ኵሎ ፡ ይዕቀቡ ፡ ዘአዘዝኩክሙ ፡ ወነሁ ፡ አነ ፡ ምስሌክሙ ፡ ሀሎኩ ፡ በኵሉ ፡ መዋዕ
ል ፡ እስከ ፡ ኀልቀተ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡፡
ተፈጸመ ፡ ወንጌል ፡ ዘማቴዎስ ፡ ቃሉ ፡ ፳፻፮

Et coacti sunt, & consilium inierunt cum senioribus, & dederunt multum auri 12
militibus. Et dicunt iis; Dicite, Discipuli ejus nocte venerunt, & furati sunt 13
eum nobis dormientibus. Et si auditum erit hoc apud præsidem populi, nos 14
fidem faciemus, & vos à tristitia immunes constituemus. Et accipientes ar- 15
gentum, profecti sunt & fecerunt sicut edocti erant. Et exivit hic sermo è Ju-
dæa usque hodie. Et profecti sunt in Galilæam, undecim discipuli ejus, in mon- 16
tem ubi constituerat iis Dominus Jesus. Et viderunt eum, & adorârunt eum, 17
& dubitaverunt. Et accessit Dominus Jesus, & loquutus est iis, dicens; Da- 18
tum est mihi omne judicium cæli & terræ. Itote igitur, & docete omnes ge- 19
nerationes: baptizando eas dicite, IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPI-
RITUS SANCTI. Et docendo, Omnia servate quæ mandavi vobis. Et ecce ego vo- 20
biscum sum in omnibus diebus, usque ad finem mundi, Amen.

Finitum est Evangelium Matthæi. Voces ejus sunt 2006.

(α) ΤΑ' ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΟΥ' ΚΑΤΑ' ΜΑ'ΡΚΟΝ 'ΕΥΑΓΓΕΛΙ'ΟΥ.

Α' περὶ τοῦ δαιμονιζομένου.
Β' περὶ τῆς πενθερᾶς (β) τοῦ Πέτρου.
Γ' περὶ τῶν ἰαθέντων ἀπὸ ποικίλων νόσων.
Δ' περὶ τοῦ λεπροῦ.
Ε' περὶ τοῦ παραλυτικοῦ.
ϛ' (γ) περὶ τοῦ Λευῒ τοῦ τελώνου.
Ζ' περὶ τοῦ ξηρὰν ἔχοντος (δ) τὴν χεῖρα.
Η' περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ἐκλογῆς.
Θ' (ε) περὶ τοῦ σπόρου παραβολή.
Ι' περὶ τῆς ἐπιτιμήσεως (ζ) τῶν ὑδάτων.
ΙΑ' περὶ τοῦ λεγεῶνος.
ΙΒ' περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχισυναγώγου.
ΙΓ' περὶ τῆς αἱμοῤῥοούσης.
ΙΔ' περὶ τῆς (η) τῶν ἀποστόλων διαταγῆς.
ΙΕ' περὶ Ἰωάννου καὶ Ἡρώδου.
Ιϛ' περὶ τῶν πέντε (θ) ἄρτων καὶ τῶν δύο ἰχθύων.
ΙΖ' περὶ τοῦ ἐν θαλάσσῃ περιπάτου.
ΙΗ' περὶ τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ.
ΙΘ' περὶ τῆς (ι) Συροφοινίσσης.
Κ' περὶ τοῦ μογιλάλου.
ΚΑ' περὶ τῶν ἑπτὰ ἄρτων.
ΚΒ' περὶ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων.
ΚΓ' περὶ τοῦ τυφλοῦ.
ΚΔ' περὶ τῆς ἐν Καισαρείᾳ ἐπερωτήσεως.
ΚΕ' περὶ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Ἰησοῦ.
Κϛ' περὶ τοῦ σεληνιαζομένου.
ΚΖ' περὶ τῶν διαλογιζομένων τίς μείζων.
(κ) ΚΗ' περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Κύριον εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα.
ΚΘ' περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος πλουσίου τὸν Ἰησοῦν.
Λ' περὶ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.
ΛΑ' (λ) περὶ τοῦ Βαρτιμαίου.
ΛΒ' περὶ τοῦ πώλου.
ΛΓ' περὶ τῆς ξηρανθείσης συκῆς.
ΛΔ' περὶ ἀμνησικακίας.
ΛΕ' περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Κύριον ἀρχιερέων (μ) καὶ πρεσβυτέρων.
Λϛ' περὶ τοῦ ἀμπελῶνος.
ΛΖ' περὶ (ν) τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Κύριον διὰ τὸν κῆνσον.
ΛΗ' περὶ τῶν Σαδδουκαίων.
ΛΘ' περὶ (ξ) τοῦ γραμματέως.
Μ' περὶ τῆς τοῦ Κυρίου ἐπερωτήσεως.
ΜΑ' περὶ τῆς τὰ δύο (ο) λεπτὰ βαλούσης.
ΜΒ' περὶ συντελείας.
ΜΓ' περὶ τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας.
ΜΔ' περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρῳ.
ΜΕ' περὶ τοῦ πάσχα.
Μϛ' (π) περὶ τῆς παραδόσεως προφητεία.
ΜΖ' (ρ) περὶ ἀρνήσεως τοῦ Πέτρου.
ΜΗ' περὶ τῆς αἰτήσεως (σ) τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου.

MS.A. (α) ΤΟΥ' ΚΑΤΑ' ΜΑ'ΡΚΟΝ 'ΕΥΑΓΓΕΛΙ'ΟΥ Α'Ι ΠΕΡΙΟΧΑ'Ι.

(β) Πέτρου. (γ) περὶ Λευῒ (δ) χεῖρα. (ε) περὶ τῆς παραβολῆς τοῦ σπόρου. (ζ) τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς θαλάσσης. (η) διαταγῆς τῶν ἀποστόλων. (θ) ἄρτων. ΙΖ' περὶ (ι) Φοινικίσσης. (κ) ΚΗ' περὶ τῶν ἐπερωτησάντων Φαρισαίων. ΚΘ' περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος αὐτὸν πλουσίου. (λ) περὶ Βαρτιμαίου. (μ) καὶ γραμματέων, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; (ν) τῶν ἐγκαθέντων διὰ τὸν (ξ) τοῦ γραμματέως. (ο) λεπτά. (π) περὶ παραδόσεως (ρ) Ἄρνησις Πέτρου. (σ) τοῦ κυριακοῦ σώματος.

SECUNDUM MARCUM SANCTUM EVANGELIUM.
ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

INITIUM Evangelii Jesu Christi filii Dei. Sicut scriptum est in
1 ἈΡΧῊ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὡς γέγραπται ἐν
2 *Prophetis*; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præ-
τοῖς προφήταις, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατα-
parabit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto; Parate
3 σκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε
viam Domini, rectas facite semitas *ejus*. Fuit Joannes baptizans
4 τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων
in deserto, & prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Et egre-
5 ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ ἐξε-
diebatur ad eum omnis *Judea* regio, & Hierosolymitæ: & baptizabantur
πορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται, καὶ ἐβαπτίζοντο
omnes in Jordane flumine ab illo, confitentes peccata sua.
πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
Erat *autem* Joannes vestitus pilis cameli, & *zonam coriaceam* circa
6 Ἦν δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ
lumbos ejus: & *edens* locustas & mel sylvestre. Et prædicabat, dicens; Venit
7 τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. Καὶ ἐκήρυσσε λέγων, Ἔρχεται
fortior me post me, cujus non sum dignus *curvatus* solvere corrigiam
ὁ (α) ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα
calceamentorum ejus. Ego *quidem* baptizavi vos *in* aqua: ille
τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. Ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι· αὐτὸς 8
vero baptizabit vos *in* Spiritu sancto. Et factum est in illis diebus,
δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, 9
venit Jesus à Nazareth Galilææ, & baptizatus est à Joanne in
ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ (β) Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς
Jordanem. Et statim ascendens de aqua, vidit *scissos* cœlos, &
τὸν Ἰορδάνην. Καὶ εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρανούς, καὶ 10
Spiritum tanquam columbam descendentem *super eum*. Et vox facta est de cœlis;
τὸ Πνεῦμα (γ) ὡσεὶ περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ᾽ αὐτόν. Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν, 11
Tu es filius meus dilectus, in *quo* complacui. Et statim Spiritus eum *ejicit*
Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα. Καὶ (δ) εὐθὺς τὸ Πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει 12
in desertum. Et erat *illic* in deserto *dies* quadraginta, *tentatus*
εἰς τὴν ἔρημον. Καὶ (ε) ἦν ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας (ζ) τεσσαράκοντα, πειραζόμενος 13
à Satana. Et erat cum *feris*: & angeli ministrabant illi.
ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων· (η) καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

MS.A. ········ιον κατὰ Μάρκον. Κεφ. α΄. (α) * ἰσχυρός (β) Ναζαρὰτ (γ) ὡς (δ) εὐθέως (ε) ἦν ἐν (ζ) τεσσεράκοντα, (η) καὶ ἄγγελοι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܒܚܝܠ ܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܫܪܝܢܢ ܠܡܟܬܒ ܟܬܒܐ
ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ. ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܡܪܩܘܣ ܡܒܣܪܢܐ *

* ܩܪܝܢܐ ܕܥܐܕܐ ܕܕܢܚܐ * ܐ * ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 2 * ܪܝܫܐ ܕܣܒܪܬܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܒܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ
ܕܗܐ ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܡܠܐܟܝ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܟ. ܕܢܛܝܒ ܐܘܪܚܟ. * ܩܠܐ
3 ܕܩܪܐ ܒܡܕܒܪܐ. ܛܝܒܘ ܐܘܪܚܗ ܕܡܪܝܐ. ܘܬܪܨܘ ܫܒܝܠܘܗܝ. * ܗܘܐ ܝܘܚܢܢ ܒܡܕܒܪܐ
4 ܡܥܡܕ ܘܡܟܪܙ. ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܬܝܒܘܬܐ ܠܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ. * ܘܢܦܩܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ
5 ܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܝܗܘܕ. ܘܟܠܗܘܢ ܒܢܝ ܐܘܪܫܠܡ. ܘܥܡܕ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܢܗ ܒܝܘܪܕܢܢ ܢܗܪܐ
ܟܕ ܡܘܕܝܢ ܒܚܛܗܝܗܘܢ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܘܚܢܢ. ܠܒܝܫ ܗܘܐ ܠܒܘܫܐ ܕܣܥܪܐ ܕܓܡܠܐ.
6 ܘܐܣܝܪ ܗܘܐ ܚܨܝܐ ܕܡܫܟܐ ܒܚܨܘܗܝ. ܘܡܐܟܘܠܬܗ ܗܘܬ ܩܡܨܐ ܘܕܒܫܐ ܕܒܪܐ.
ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܘܐܡܪ. * ܗܐ ܐܬܐ ܒܬܪܝ ܕܚܝܠܬܢ ܗܘ ܡܢܝ. ܗܘ ܕܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܐܬܓܚܢ
7 ܐܫܪܐ ܥܪܩܐ ܕܡܣܢܘܗܝ. * ܐܢܐ ܐܥܡܕܬܟܘܢ ܒܡܝܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܢܥܡܕܟܘܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ.
8 * ܘܗܘܐ ܒܗܢܘܢ ܝܘܡܬܐ. ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܡܢ ܢܨܪܬ ܕܓܠܝܠܐ. ܘܥܡܕ ܒܝܘܪܕܢܢ ܡܢ ܝܘܚܢܢ.
9 * ܘܡܚܕܐ ܕܣܠܩ ܡܢ ܡܝܐ. ܚܙܐ ܫܡܝܐ ܕܡܨܛܪܝܢ. ܘܪܘܚܐ ܐܝܟ ܝܘܢܐ ܕܢܚܬܐ ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ.
10 * ܘܩܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܐܢܬ ܗܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ ܕܒܟ ܐܨܛܒܝܬ. * ܘܡܚܕܐ ܐܦܩܬܗ
11 12 ܪܘܚܐ ܠܡܕܒܪܐ. * ܘܗܘܐ ܬܡܢ ܒܡܕܒܪܐ ܐܪܒܥܝܢ ܝܘܡܝܢ ܟܕ ܡܬܢܣܐ ܡܢ ܣܛܢܐ.
13 ܘܥܡ ܚܝܘܬܐ ܗܘܐ. ܘܡܠܐܟܐ ܡܫܡܫܝܢ ܗܘܘ ܠܗ.

IN VIRTUTE DOMINI DEIQUE nostri Jesu Christi, incipimus scribere librum Evangelii sacrosancti. Evangelium Marci Evangelistæ.

Lectio Festi Epiphaniæ. 1.

CAPUT PRIMUM.

PRincipium Evangelii Jesu Messiæ filii Dei. Sicut scriptum est in Esaia pro- 1
pheta, Ecce mitto Angelum meum ante fa- 2
ciem tuam, ut dirigat viam tuam. Vox 3
clamantis in deserto, Parate viam Domi-
ni, & adæquate semitas ejus. Erat Jo- 4
hannes in deserto baptizans, & prædi-
cans baptismum pœnitentiæ in remissio-
nem peccatorum. Et exibat ad eum uni- 5
versa regio Judææ, omnésque filii Jerusa-
lem: & baptizabat eos in Jordane flumi-
ne, confitentes peccata sua. Ipse autem 6
Johannes indutus erat vestimento ex pilis
camelorum, & erat præcinctus corrigiâ
pelliceâ lumbos suos: & cibus ejus erant
locustæ, & mel agreste. Et prædicabat
ac dicebat; Ecce venit post me qui 7
fortior me est, cujus non sum dignus in-
curvari & solvere corrigias calceamento-
rum. Ego baptizavi vos aquâ, ille ve- 8
rò baptizabit vos in Spiritu sanctitatis.
Et factum est in diebus illis ut venerit 9
Jesus à Nazaret Galilææ, & baptizatus
sit in Jordane à Johanne. Statimque ut 10
ascendit ex aqua, vidit findi cœlos, & Spiri-
tum tanquam columbam descendisse super
eum. Et vox extitit de cœlis, Tu es filius 11
meus dilectus: in te complacui mihi. Et 12
confestim eduxit eum Spiritus in desertum.
Fuitque illic in deserto diebus quadraginta, 13
dum tentaretur à Satana: eratque cum fe-
ris, atque ministrabant ei Angeli.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

فصل اول آغاز انجیل مرقس که در شهر رومه بزبان فرنکي نبشته است

1 2 * سر انجیل یشوع مسیح فرزند خدا * انچنانك در اشعیاء پیغمبر نبشته شد نبوت
3 اینك فرشتهٔ خود را †پیش روي تو مي فرستم * تا راه تو استوار بدارد * آواز بانك كه
4 از خرابي مي آید * راه خدایرا خوش دارید * وهمه كدركاه او هموار بسازید * وآن كس
یوحنا بود * یعني یحیي در بیابان مي شست * وبه شستكاه براي توبت منادي مي زد *
5 براي ستردن كناهها * وهمهٔ †اتباع وولایتهاء یهودا * وفرزندان اورشلیم ‡ همكنان
پیش او بدر مي آمدند * ودر رود خانهٔ اردن ایشانرا مي شست چون بكناه وكدشته
6 خود اعتراف مي آوردند * اما یحیي را پوشش از پشم شتر بود * وزاري از ادیم درمیان
7 خود بسته * وخوردن او ملخ وانكبین بیاباني * منادي مي زد ومي كفت * این كه
از پس من مي آید * از من نیرومندترست * انك نمي برازم كه سر خود را فرو ارم
8 وبند كفش او بكشایم * من شما را بآب مي شویم * او بروح القدس بشوید *

INITIUM EVANGELII MARCI, quod in urbe Româ linguâ Latinâ scriptum est.

CAPUT. I.

PRincipium Evangelii Jesu Christi, Filii Dei. Quemadmodum in 1
Esaia Propheta scriptum est: 2

Prophetia.

Ecce Angelum meum ante faciem tuam mitto, ut viam tuam statuminet. Vox clamoris, qui è deser- 3
to venit; Viam Dei jucundam tenete, & omnem semitam ejus planam facite. Hic autem Johannes 4
(i. e. Jahja) erat, qui *in deserto baptizabat, & cum baptismo ad resipiscentiam præconium fecit, in deletionem peccatorum. Et omnes* 5
regiones & provinciæ Judææ, & filii Hierosolymæ universi ad eum exibant, & in fluvio Jordane eos baptizabat, cùm peccata & delicta sua confiterentur. Johannis autem 6
vestimentum ex lana camelina erat, & zona pellicea lumbis ejus alligata est, & cibus ejus locustæ 7
& mel agreste erat. Et prædicabat, dicens; Hic qui post me venit, me validior est: cui non sum dignus ut caput inclinem, & corrigiam calceamenti ejus solvam. Ego vos 8
aquâ baptizo, ille spiritu sancto baptizabit.

Versio VULGATA LATINA.

SANCTUM JESU CHRISTI EVANGELIUM secundùm MARCUM.

CAPUT. I.

1 INitium Evangelii Jesu Christi, Filii Dei. Sicut scriptum est in Isaia
2 propheta; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præpa-
3 rabit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto; Parate viam Do-
4 mini, rectas facite semitas ejus. Fuit Joannes in deserto baptizans, &
5 prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Et egredieba-
tur ad eum omnis Judææ regio, & Jerosolymitæ universi, & baptizabantur ab
6 illo in Jordanis flumine, confitentes peccata sua. Et erat Joannes vestitus pilis ca-
7 meli, & zona pellicea circa lumbos ejus, & locustas, & mel sylvestre edebat. Et
prædicabat, dicens; Venit fortior me post me: cujus non sum dignus procum-
bens solvere corrigiam calceamentorum ejus. Ego baptizavi vos aquâ, ille verò 8
baptizabit vos Spiritu sancto. Et factum est: in diebus illis venit Jesus à Naza- 9
reth Galilææ: & baptizatus est à Joanne in Jordane. Et statim ascendens de aqua, 10
vidit cœlos apertos, et Spiritum tanquam columbam descendentem, & manen-
tem in ipso. Et vox facta est de cœlis; Tu es filius meus dilectus, in te complacui. 11
Et statim Spiritus expulit eum in desertum. Et erat in deserto quadraginta diebus, 12
& quadraginta noctibus: & tentabatur à Satana: erátque cum bestiis, & angeli 13
ministrabant illi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

بسم الاله الواحد الاب والابن وروح القدس * انجيل القديس مرقس الرسول كتبه روميا
بالهام روح القدس بركاته تشملنا امين * فاتحة الانجيل المجيد *

1
2 * بدو انجيل يسوع المسيح ابن الله * كما هو مكتوب في الانبياء * هانذا مرسل ملاكي امام
3 وجهك ليسهل طريقك قدامك * الصوت الصارخ في البرية اعدوا طريق الرب وسهلوا سبله *
4
5 * كان يوحنا يعمد في القفر ويكرز بمعمودية التوبة لغفران الخطايا * وكان يخرج اليه جميع
6 اهل كورة يهودا وكل اهل يروسليم ويعتمدون منه في نهر الاردن معترفين بخطاياهم * وكان
7 لباس يوحنا من وبر الابل ومنتطقا بادم على حقويه * وكان طعامه الجراد وعسل البر * وكان
8 يبشر قايلا * الذي ياتي بعدي اقوى مني * ولست اهلا ان انحني لحل سيور حذايه * انا
9 اعمدكم بالماء وهو يعمدكم بروح القدس * وكان في تلك الايام جاء يسوع من ناصرة
10 الجليل واصطبغ في الاردن من يوحنا * فساعة صعد من الماء راي السموات قد انشقت
11 والروح كالحمامة قد نزل عليه * مع صوت من السموات قايلا انت ابني الحبيب الذي بك
12
13 سررت * الفصل الثاني * وللوقت اخرجه الروح الي البرية * واقام في البرية اربعين
نهارا واربعين ليلة يجرب من الشيطان * وهو مع الوحوش والملايكة تخدمه *

In nomine Dei unius, Patris, & Filii, & Spiritûs sanctitatis. Evangelium sancti Marci Apostoli, quod scripsit *linguâ* Romanâ per inspirationem Spiritûs sanctitatis. Benedictiones ejus ambiant nos. Amen.

Initium Evangelii gloriosi.

CAPUT. I.

INitium Evangelii Jesu Christi filii 1
Dei. Prout est scriptum in prophetis; 2
Ecce mitto angelum meum ante faciem
tuam, ut explanet viam tuam ante te.
Vox clamans in deserto, Parate viam 3
Domini, & complanate semitas ejus.
Erat Johannes baptizans in deserto, & 4
prædicabat baptismum pœnitentiæ in re-
missionem peccatorum. Et egrediebantur 5
ad eum omnes incolæ regionis Judæ, &
omnes incolæ Jerosolymæ, & baptiza-
bantur ab illo in flumine Jordane, con-
fitentes peccata sua. Et erat vestimen- 6
tum Johannis ex pilis camelorum, & erat
cinctus pelle super lumbos suos: eratque
cibus ejus locustæ, & mel sylvestre. Et 7
evangelizabat, dicens; Qui venit post
me, fortior est me: & non sum dignus
qui incurver ad solvendas corrigias cal-
ceamentorum ejus. Ego baptizo vos aquâ, 8
ille verò baptizabit vos Spiritu sancto.
Et factum est in illis diebus, venit Je- 9
sus à Nazaret Galilææ, & baptizatus est
in Jordane à Johanne. Et quâ horâ ascen- 10
dit ex aqua, vidit cœlos scissos esse, &
Spiritum tanquam columbam descendisse
super eum, Cùm voce de cœlis dicente; Tu 11
es filius meus dilectus in quo acquievi.

Sectio secunda.

Et statim eduxit eum Spiritus in deser- 12
tum. Et mansit in deserto quadraginta 13
diebus, & quadraginta noctibus, tenta-
tus à Satana. Et ipse erat cum bestiis,
& angeli ministrabant ei.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ወንጌል፡ ዘማርቆስ፡

1
2 ቀደሚሁ፡ ለወንጌል ፡ ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡፡ በከመ ፡ ጽሑ
ፉ ፡ ውስተ ፡ ነቢያት ፡ ናሁ ፡ አነ ፡ እፌኑ፡ መልአክየ፡ ቅድመ፡ ገጽከ፡ ዘይጸይሕ፡ ፍ
3 ኖተከ፡፡ ቃለ፡ አዋዲ፡ ዘይሰብክ ፡ በገደም፡ ጺሑ፡ ፍኖተ፡ እግዚአብሔር ፡ ወዐ
4 ርዩ፡ፍኖቶ፡፡ ወሃለወ፡ ዮሐንስ፡ ያጠምቅ፡ በገደም፡ ወይሰብክ፡ጥምቀተ፡ ከመ፡ ይ
5 ነስሑ ፡ ወይትኃደግ ፡ ሎሙ ፡ ኃጢአቶሙ፡፡ ወይወፅኡ፡ ኀቤሁ፡ኵሉ፡ሰብአ፡ ይ
ሁደ ፡ ወሊየሩሳሌም ፡ ወያጠምቆሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ በፈለገ ፡ ዮርዳኖስ ፡ ወይትአመ
6 ኑ ፡ ኃጢአቶሙ፡፡ ወልብሱ ፡ ለዮሐንስ ፡ ዘጸጕረ ፡ ገመል ፡ ወቅናቱ ፡ ዘአዲም፡
7 ውስተ ፡ ሐቌሁ ፡ ወሲሳዩ ፡ አንበጣ ፡ ወመዐረ ፡ ጸደና፡፡ ወሰበከ ፡ ወይቤ ፡ ይመጽ
እ ፡ ዘይጸንዐኒ ፡ እምድኅሬየ ፡ ዘኢይደልወኒ ፡ እድንን ፡ ወእፍታሕ ፡ ቶታነ ፡ አሣእ
8 ኒሁ፡፡ ወአንሰ ፡ አጠመቅኩ ፡ በማይ ፡ ወውእቱሰ ፡ ያጠምቀክሙ ፡ በመንፈስ፡ቅ
9 ዱስ፡፡ ወይእተ ፡ አሚረ ፡ መጽአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እምናዝሬት፡ ዘገሊላ፡ ወ
10 አጥመቆ ፡ ዮሐንስ ፡ በፈለገ ፡ ዮርዳኖስ፡፡ ወወፂኦ ፡ እማይ ፡ ርእየ ፡ ተሠጠ ፡ ሰ
11 ማይ ፡ ወወረደ ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ ፡ ከመ ፡ ርግብ ፡ ወነበረ ፡ ዲቤሁ፡፡ ወመጽአ ፡ ቃ
12 ል ፡ እምሰማይ ፡ ዘይብል ፡ አንተ ፡ ውእቱ ፡ ወልድየ ፡ ዘአፈቅር ፡ ወኪያከ ፡ ሠመር
13 ኩ፡፡ ወአውፅኦ ፡ መንፈስ ፡ ሶቤሃ ፡ ገደመ፡፡ ወነበረ ፡ ሐቅለ ፡ አርብዓ ፡ መዓ
ልተ ፡ ወአርብዓ ፡ ሌሊተ ፡ ወያሜክሮ ፡ ሰይጣን ፡፡ ወነበረ ፡ ምስለ ፡ አራዊት ፡ ወይተ
ለአኩዎ ፡ መላእክት፡፡

EVANGELIUM. MARCI.

CAP. I.

PRincipium Evangelii Jesu Christi filii Dei. Sicut scriptum *est* in prophetis, 1
Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam. 2
Vox circumeuntis qui prædicat in deserto; Præparate viam Dei, & æqualem fa-
cite viam ejus. Et fuit Johannes baptizans in deserto, & prædicans baptismū 3
ut pœnitentiam agerent, & remitterentur illis peccata sua. Et egrediebantur 4
ad eum omnes homines Judææ, & Hierosolymæ: & baptizabat illos omnes in 5
flumine Jordanis, & confitebantur peccata sua. Et vestimentum Johannis è pi- 6
lis *erat* camelorum, & zona pellicea in lumbis suis: & cibus ejus locustæ & mel
sylvestre. Et prædicabat, & dicebat; Veniet fortior me post me, cujus non 7
sum dignus procumbens solvere corrigiam calceamentorum ejus. Et ego ba- 8
ptizo vos in aqua: & ipse baptizabit vos in Spiritu sancto. Et isto tempore, 9
venit Dominus Jesus è Nazareth Galilææ: & baptizavit eum Johannes in fluvio
Jordanis. Et exiens ex aqua, vidit scissum cœlum, & descendit Spiritus sanctus 10
sicut columba & sedit super eum. Et venit vox è cœlo, dicens; Tu es filius 11
meus quem diligo, & te acceptum habui. Et eduxit eum Spiritus statim *in* de- 12
sertum. Et mansit *in* deserto quadraginta dies & quadraginta noctes, & ten- 13
tabat eum satanas. Et mansit cum bestiis, & ministrabant ei angeli.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

دوم شسته شدن مسيح بر دست يوحنا در اردن

9
10 * ودران روزگار عيسي از ناصره جليل بيامد وبدست يحيي در اردن شسته شد * وچون
ازآب بدر آمد يحيي ديد كه اسمان † شكافته شد * وروح القدس يعني جان پاك * همچو
11 كبوتر بر وي فرود آمد * واز اسمان اوازشد * كه توي فرزند دوست داشته من وترا
پسنديدم

سوم آزمايش دادن ابليس مسيح را

12
13 * انكه جان اورا در بيابان برد * وانجا مي بود چهل روز از شيطان ازموده مي شد واز
جانهاء پليد وفرشتگان † خدمتش مي كردند

II. Baptizatur Christus per manum Johannis in Jordane.

Et in illis diebus Jesus à Nazreh 9
Galilææ venit, & per manum Jo-
hannis in Jordane baptizatus est.
Et cum ex aqua egressus est, Johan- 10
nes vidit quòd cœlum finderetur &
spiritus sanctus (i. e. Mens pura)
veluti columba super eum descende-
ret. Et de cœlo vox facta est di- 11
cens; Tu es quidem Filius dilectus
meus, & te acceptum habeo.

III. Tentat Diabolus Christum.

Tunc spiritus eum in desertum tu- 12
lit. Et illic erat quadraginta dies, 13
& à Satana tentabatur & à spiriti-
bus impuris: & Angeli ministra-
bant illi.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Α.

Post autem *traditum esse* Joannem, venit Jesus in Galilæam, præ-
14 Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι (ϑ) τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κη-
dicans Evangelium regni Dei: Et dicens; Quoniam impletum est
15 ρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ (ι) Θεοῦ· Καὶ λέγων, Ὅτι πεπλήρωται
tempus, & appropinquavit regnum Dei: pœnitemini, & credite *in*
ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιστεύετε ἐν
Evangelio. *Deambulans autem juxta* mare Galilææ, vidit Simonem
16 τῷ εὐαγγελίῳ. Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε Σίμωνα
& Andream fratrem ejus mittentes *verriculum in mari*: (erant
καὶ Ἀνδρέαν τὸν (κ) ἀδελφὸν αὐτοῦ βάλλοντας ἀμφίβληστρον ἐν τῇ θαλάσσῃ· (ἦσαν
enim piscatores.) Et dixit eis Jesus; Venite post me, & faciam vos
17 γὰρ ἁλιεῖς.) Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς
fieri piscatores hominum. Et protinus *relinquentes retia* sua, secuti sunt
18 γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων. Καὶ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν, ἠκολούθησαν
eum. Et progressus inde pusillum, vidit Jacobum Zebedæi, & Joannem
19 αὐτῷ. Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν ὀλίγον, εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην
fratrem ejus, & ipsos in *navigio* componentes retia. Et sta-
20 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. Καὶ εὐ-
tim vocavit illos: & *relinquentes patrem suum Zebedæum* in *navigio*
θέως ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ
cum mercenariis, *abierunt post* eum. Et ingrediuntur in Capharnaum:
21 μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ. Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ·
& statim Sabbatis ingressus in synagogam, docebat. Et *per-*
καὶ εὐθέως τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκε. Καὶ ἐξ- 22
cellebantur super doctrina ejus. Erat enim docens eos quasi *auctoritatem* habens,
επλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων,
& non sicut Scribæ: Et erat in synagoga eorum homo in
καὶ οὐχ ὡς οἱ Γραμματεῖς. Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν 23
spiritu immundo, & exclamavit, Dicens: *Ah*, Quid nobis & tibi, Jesu
πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε, Λέγων, (λ) Ἔα, Τί ἡμῖν καὶ σοὶ Ἰησοῦ 24
Nazarene? venisti perdere nos? *novi te quis es*, Sanctus Dei.
Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.
Et comminatus est ei Jesus, dicens; Obmutesce, & exi *ex eo*. Et
Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. Καὶ 25 26
discerpens eum spiritus immundus, & exclamans voce magnâ, exiit
σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, καὶ κράξαν φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν
ab eo. Et *expaverunt* omnes: ita ut *conquirere ad ipsos*, dicentes;
ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς (μ) αὐτοὺς, λέγοντας, 27
Quid est hoc? quæ doctrina nova hæc, quia *per auctoritatem &* spiri-
Τί ἐστι τοῦτο; (ν) τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ᾽ ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύ-
tibus immundis imperat, & obediunt ei? *Exiit autem fama*
μασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; Ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀκοὴ 28
ejus statim in omnem regionem Galilææ.
αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

MS.A. (ϑ) Ἰωάννην, ἦλθεν Ἰησοῦς (ι) Θεοῦ, Λέγων, (κ) ἀδελφὸν τοῦ Σίμωνος ἀμφιβάλλοντας (λ) Λία, Τί ἡμῖν καί (μ) ἑαυτοὺς, λέγοντες, (ν) τίς ἡ καινὴ αὕτη διδαχὴ, ὅτι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ܂ * ܒ *

Ad vesperam dominicæ post Epiphaniam. 2.

14 * ܒܬܪ ܕܐܫܬܠܡ ܕܝܢ ܝܘܚܢܢ ܂ ܐܬܐ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܓܠܝܠܐ܂ ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܣܒܪܬܐ
15 ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂ * ܘܐܡܪ܂ ܕܫܠܡ ܠܗ ܙܒܢܐ ܘܡܛܬ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ܂ ܬܘܒܘ
16 ܘܗܝܡܢܘ ܒܣܒܪܬܐ܂ * ܘܟܕ ܡܗܠܟ ܗܘܐ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ ܕܓܠܝܠܐ ܂ ܚܙܐ ܠܫܡܥܘܢ ܘܠܐܢܕܪܐܘܣ
17 ܐܚܘܗܝ܂ ܕܪܡܝܢ ܡܨܝܕܬܐ ܒܝܡܐ܂ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܨܝܕܐ܂ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂
18 ܬܘ ܒܬܪܝ ܂ ܘܐܥܒܕܟܘܢ ܕܬܗܘܘܢ ܨܝܕܐ ܕܒܢܝܢܫܐ܂ * ܘܡܚܕܐ ܫܒܩܘ ܡܨܝܕܬܗܘܢ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ܂
19 * ܘܟܕ ܥܒܪ ܩܠܝܠ ܂ ܚܙܐ ܠܝܥܩܘܒ ܒܪ ܙܒܕܝ ܘܠܝܘܚܢܢ ܐܚܘܗܝ܂ ܘܐܦ ܠܗܘܢ
20 ܒܣܦܝܢܬܐ ܕܡܬܩܢܝܢ ܡܨܝܕܬܗܘܢ܂ * ܘܩܪܐ ܐܢܘܢ܂ ܘܡܚܕܐ ܫܒܩܘ ܠܙܒܕܝ ܐܒܘܗܘܢ
21 ܥܡ ܐܓܝܪܐ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ܂ * ܘܟܕ ܥܠܘ ܠܟܦܪܢܚܘܡ ܂ ܡܚܕܐ ܡܠܦ ܗܘܐ ܒܫܒܬܐ
22 ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ܂ * ܘܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܒܝܘܠܦܢܗ܂ ܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܓܝܪ ܐܝܟ
23 ܡܫܠܛܢܐ ܘܠܐ ܐܝܟ ܣܦܪܝܗܘܢ܂ * ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ ܂ ܓܒܪܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ
24 ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ܂ ܘܩܥܐ ܘܐܡܪ܂ * ܡܢܐ ܠܢ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ܂ ܐܬܝܬ ܠܡܘܒܕܘܬܢ܂ ܝܕܥ
25 ܐܢܐ ܠܟ ܡܢ ܐܢܬ ܩܕܝܫܗ ܕܐܠܗܐ܂ * ܘܟܐܐ ܒܗ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ܂ ܣܟܘܪ ܦܘܡܟ
26 ܘܦܘܩ ܡܢܗ܂ * ܘܫܕܬܗ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܂ ܘܩܥܬ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܢܦܩܬ ܡܢܗ܂
27 * ܘܐܬܕܡܪܘ ܟܠܗܘܢ܂ ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܥܡ ܚܕ ܘܐܡܪܝܢ ܂ ܕܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ܂ ܘܡܢܐ
ܗܘ ܗܢܐ ܝܘܠܦܢܐ ܚܕܬܐ܂ ܕܒܫܘܠܛܢܐ ܐܦ ܠܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܦܩܕ ܘܡܫܬܡܥܢ ܠܗ܂
28 * ܘܡܚܕܐ ܢܦܩ ܛܒܗ ܒܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܓܠܝܠܐ܂

Postquàm autem traditus fuit in custodiam 14
Johannes, contulit se Jesus in Galilæam, &
prædicabat Evangelium regni Dei. Ac di- 15
cebat, Completum est tempus, & appropin-
quavit regnum Dei: pœnitentiam agite, &
credite Evangelio. Quumque iter faceret 16
circa mare Galilææ, conspexit Simonem &
Andream fratrem ejus jacientes retia in ma-
re: erant enim piscatores. Et dixit eis Je- 17
sus, Venite post me, & efficiam vos piscato-
res hominum. Et statim reliquerunt retia 18
sua, & abiêre post eum. Quumque præ- 19
tergressus fuisset paululum, vidit Jacobum
filium Zebedæi, & Johannem, ipsos quo-
que in navicula resarcientes retia sua: Et 20
vocavit eos: statimque reliquerunt Zebedæ-
um patrem suum cum mercenariis, ac post
eum abiêre. Et quum ingressi fuissent Ca- 21
pharnahum, statim docebat in sabbathis in
Synagogis eorum. Et mirabantur doctri- 22
nam ejus: etenim docebat eos ut potestate
valens, non ut Scribæ ipsorum. Erat porrò 23
in synagoga eorum homo in quo spiritus im-
mundus: & vociferatus est, & ait; Quid 24
nobis & tibi, Jesu Nazarene? venisti ad per-
dendos nos? Novi te quisnam sis, Sancte
Dei. Et objurgavit eum Jesus, & ait; Oc- 25
clude os tuum, & egredere ex eo. Et pro- 26
stravit eum spiritus immundus, & exclama-
vit voce magnâ, atque exiit ab eo. Et obstu- 27
puerunt omnes: & disceptabant alius cum
alio, & dicebant; Quid hoc est? & quæ-
nam est hæc doctrina nova, ut cum imperio
& ipsismet spiritibus immundis præcipiat, &
pareant ei? Et statim exiit fama ejus in uni- 28
versam regionem Galilææ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهارم   گزيدن مسيح شمعون را وشاگردان ديگر

IV. Eligit Christus Simeonem, & discipulos alios.

14 * بعد ازانك يحيي گرفتار شد • عيسي درجليل آمد • ومژده ملكوت خدا را منادي
15 مي زد • * وميگفت روزگار تمام شد • وملكوت خدا رسيد توبه كنيد • وبدين مژده
16 ايمان بياوريد • * چون بر كنار درياي جليل مي گرديد ديد شمعون را واندراوس برادرش
17 را • دامها را در دريا مي انداختند براي انك ماهي گيران بودند • * عيسي بديشان
18 گفت ازپس من بيائيد • تا شما را ادمي گيران بسازم • * چون شنيدند دامهاء خود را
19 رها كردند ودر دنبال او رفتند • * چون اندكي ديگر گذشت • ديد يعقوب پسر زبدي را
20 ويوحنا برادرش را • ايشان نيز در كشتي بودند • دامهاء خودرا راست مي كردند • * مسيح
ايشانرا خواند • ايشان دام خود را با مزدوران گذاشتند • وپدر خود را زبدي را رها كردند •
ودر دنبال او رفتند

Postquàm Johannes captus esset, Jesus in Galilæam venit, & Evangelium regni Dei prædicavit. Ille dixit; Tempus exactum est, & regnum Dei advenit: pœnitentiam agite, & huic Evangelio fidem adhibete. Cùm ambularet autem in littore maris Galilææ, vidit Simonem & Andream fratrem ejus retia in mare conjicientes, eò quòd piscium captores essent. Jesus illis dixit; Post me venite, ut vos hominum captores faciam. Cùm hoc audissent, retia sua reliquerunt, & post eum iverunt. Cùm paululum processisset, vidit Jacobum filium Zebedæi & Johannem fratrem ejus; ipsi quoque in navi erant retia sua reconcinnantes. Christus illos vocavit: illi autem retia sua cum mercenariis reliquerunt, & patrem suum Zebedæum missum facientes, eum secuti sunt.

پنجم   خوش كردن مرد ديوانه را

V. Sanatio hominis dæmoniaci.

21 22 * وازانجا چون بكفرناحوم درآمد بروز شنبه • درانجمنهاء ايشان تعليم مي داد * ومردم
از تعليم او حيران مي ماندند • زيرا همچون مسلط وحاكم بايشان تعليم مي داد نه

Et illinc profectus cùm Capharnahum ingressus esset, die sabbathi in synagogis eorum docuit. Et homines à doctrina ejus percellebantur; quia tanquam princeps & judex doctrinam illis tradidit,

Versio VULGATA LATINA.

14 Postquàm autem traditus est Joannes, venit Jesus in Galilæam, prædicans
15 Evangelium regni Dei, Et dicens; Quoniam impletum est tempus, & ap-
16 propinquavit regnum Dei: pœnitemini, & credite Evangelio. Et præteri-
ens secus mare Galilææ, vidit Simonem, & Andream fratrem ejus, mitten-
17 tes retia in mare: (erant enim piscatores:) Et dixit eis Jesus; Venite post
18 me, & faciam vos fieri piscatores hominum. Et protinùs relictis retibus,
19 secuti sunt eum. Et progressus indè pusillùm, vidit Jacobum Zebedæi, &
20 Joannem fratrem ejus, & ipsos componentes retia in navi: Et statim vo-
cavit illos. Et relicto patre suo Zebedæo in navi cum mercenariis, secuti
21 sunt eum. Et ingrediuntur Capharnaum: & statim Sabbatis ingressus in syn-

agogam, docebat eos. Et stupebant super doctrina ejus: erat enim docens 22
eos, quasi potestatem habens, & non sicut Scribæ. Et erat in synagoga 23
eorum homo in spiritu immundo: & exclamavit, Dicens; Quid nobis, & 24
tibi, Jesu Nazarene: venisti perdere nos? scio qui sis, Sanctus Dei. Et 25
comminatus est ei Jesus, dicens; Obmutesce, & exi de homine. Et discer- 26
pens eum spiritus immundus, & exclamans voce magnâ exiit ab eo. Et mi- 27
rati sunt omnes, ita ut conquirerent inter se dicentes; Quidnam est hoc?
quænam doctrina hæc nova? quia in potestate etiam spiritibus immundis im-
perat, & obediunt ei. Et processit rumor ejus statim in omnem regionem 28
Galilææ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * ومن بعد ان حبس يوحنا واتي يسوع الي الجليل . يكرز بانجيل ملكوت الله * قايلا قد كمل
15
16 الزمان وقرب ملكوت الله . فتوبوا وامنوا بالانجيل * فلما عبر علي بحر الجليل نظر سمعان
17 واندراوس اخاه يلقيان شباكهما في البحر لانهما كانا صيادين * فقال لهما يسوع اتبعاني
18 لاصيركما تصيدان الناس * فتركا شباكهما للوقت وتبعاه * فلما سار قليلا راي يعقوب بن
19
20 زبدي ويوحنا اخاه في سفينة ايضا يصلحان شباكهما * فدعاهما . فللوقت تركا اباهما
21 زبدي في السفينة مع الاجراء وتبعاه * فلما اقبل الي كفرناحوم كان يعلم في مجامعهم في
22 السبوت * فتعجبوا من تعليمه لانه كان يعلمهم كمن له سلطان لا كمثل الكتاب .

. الفصل الثالث .

23 * وكان في مجمعهم حينيذ رجل فيه روح نجس . فصاح * قايلا ما بالك معنا يا يسوع الناصري
24
25 اتيت هنا لتهلكنا . قد عرفت من انت يا قدوس الله * فانتهره يسوع قايلا اسكت فاك
26 واخرج منه * فصرعه الروح النجس وصاح بصوت عظيم وخرج منه * فبهت الجمع مخاطبا
27 بعضهم بعضا قايلين ما هو هذا التعليم الجديد . لانه بسلطان يامر الارواح النجسة
28 فتطيعه * وحينيذ ذاع خبره في كل مكان من كورة الجليل .

Et postquam inclusus fuit Johannes, ve- 14
nit Jesus in Galilæam prædicare evan-
gelium regni Dei, Dicens; Jam exple- 15
tum est tempus, & appropinquavit re-
gnum Dei: convertimini igitur, & cre-
dite evangelio. Et cùm transisset secus 16
mare Galilææ, vidit Simonem & An-
dream fratrem ejus, jacientes retia sua
in mare, quippe qui essent piscatores. Et 17
dixit eis Jesus; Sequimini me, ut fa-
ciam vos piscari homines. Et relique- 18
runt retia sua statim, & secuti sunt
eum. Et cùm progressus esset pusillùm, 19
vidit Jacobum filium Zebedæi, & Jo-
hannem fratrem ejus in navi etiam, a-
ptantes retia sua. Vocavitque eos & sta- 20
tim reliquerunt patrem suum Zebedæum
in navi cum mercenariis, & secuti sunt
eum. Et cùm pervenisset in Capharna- 21
hum, docebat in synagogis eorum, in sab-
bathis. Et admirati sunt ob doctrinam 22
ejus; quia ipse docebat eos tanquam pote-
statem habens, non pro more scribarum.

Sectio tertia.

Et erat in synagoga eorum tunc homo, in 23
quo erat spiritus immundus, qui clama-
vit, Dicens; Quæ mens tua nobiscum, 24
Jesu Nazarene? Num venisti huc ad
perdendum nos? Jam novi quis sis, ô
Sancte Dei. Comminatus autem est ei 25
Jesus, dicens; Claude os tuum, & exi
ab eo. Ergò prostravit eum spiritus im- 26
mundus, & exclamavit voce magnâ, &
exiit ab eo. Et obstupuit populus collo- 27
quens alter cum altero, dicentes; Quæ
est hæc doctrina nova: quòd cum au-
ctoritate imperat spiritibus immundis,
& obediunt ei? Et tunc emanavit fa- 28
ma ejus in omnem locum regionis Gali-
lææ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወእምድኅረ : እሐዝዎ : ለዮሐንስ : መጽአ : እግዚእ : ኢየሱስ : ገሊላ :: ወሰበ
15 ከ : ወንጌለ : መንግሥተ : እግዚአብሔር:=፡ ወይቤ : በጽሐ : ጊዜሁ : ወቀርበት:
16 መንግስተ : ሰማያት : ነስሑ : ወእመኑ : በወንጌል::=፡ ወእንዘ : ይኅልፍ : መንገ
ለ : ባሕረ : ገሊላ : ረከቦሙ : ለስምዖን : ወለእንድርያስ : እኁሁ : ያሠግሩ : ውስ
17 ተ : ባሕር : እስመ : መሠግራን : እሙንቱ::=፡ ወይቤሎሙ : እግዚእ : ኢየሱስ :
18 ንዑ : ትልውኒ : ወእሬሲየክሙ : መሠግራነ : ሰብእ:=፡ ወኃደጉ : መሣግሪሆሙ : ወ
19 ተለውዎ : ሶቤሃ::=፡ ወኃሊፎ : እምህየ : ሕቀ : ረከቦሙ : ለያዕቆብ : ወለዮሐ
ንስ : እኁሁ : ደቂቀ : ዘብዴዎስ : ወለሊሆሙ : ምስሌሆሙ : ውስተ : ሐመር : ያስተ
20 ሠንዩ : መሣግሪሆሙ:=፡ ወጸውዖሙ : ወኃደጉ : ዘብዴዎስሃ : አባሆሙ : ምስለ : ዓሰ
21 ቡ : ውስተ : ሐመር : ወሖሩ : ወተለውዎ::=፡ ወሖሩ : ቅፍርናሆም : ወቦአ : በሰ
22 ንበተ : ምኵራብ : ወአኀዘ : ይመህሮሙ::=፡ ወአንከርዎ : መሀርቶ : እስመ : ከ
መ : መኰንን : ይሜህሮሙ : ወአኮ : ከመ : ጸሐፍቶሙ::=፡
በእንተ : ዘጋኔን::
23 ወሃሎ : ብእሲ : ዘጋኔን : ውስተ : ምኵራብ : ወአውየወ:=፡ ወይቤ : ምንተ : ብ
24 የ : ምስሌከ : እግዚእ : ኢየሱስ : ናዝራዊ : መጻእከኑ : ትግፍዓነ : ነአምር : እስ
25 መ : አንተ : ቅዱሱ : ለእግዚአብሔር : አንተ::=፡ ወገሠጾ : እግዚእ : ኢየሱስ :
26 ወይቤሎ : ተፈጸም : ወፃእ : እምኔሁ : መንፈስ: ርኩስ:=፡ ወአስተራገፆ : ውእቱ:
27 ጋኔን : እኩይ: ወአውየወ : በዓቢይ : ቃል : ወወፅአ : እምኔሁ::=፡ ወደንገፁ : ኵ
ሎሙ : ወይቤሉ : በበይናቲሆሙ : ምንትኑ : ዝንቱ : ትምህርተ : ሐዲስ : ዘበትእዛ
28 ዝ : ይሴዝዞሙ : ለአጋንንት : ርኩሳን : ወያወፅኦሙ : በቃሉ:=፡ ወተሰምዐ : ነገ
ሩ : በኵሉ : በሐውርተ : ገሊላ::=፡

Et postquam prehendissent Johannem, venit Dominus Jesus in Galilæam, & præ- 14
dicavit Evangelium regni Dei. Et dixit; Advenit tempus ejus, & appropin- 15
quavit regnum cœlorum: pœnitentiam agite, & credite in Evangelio. Et præ- 16
teriens juxta mare Galilææ, invenit Simonem & Andream fratrem ejus piscan-
tes in mare: quia piscatores erant: Et dixit iis Dominus Jesus, Venite, sequi- 17
mini me, & faciam vos piscatores hominum. Et reliquerunt retia sua, & sequu- 18
ti sunt eum statim. Et recedens indè paululùm, invenit Jacobum & Johan- 19
nem fratrem ejus, filium Zebedæi, & ipsum etiam cum iis in nave reficientes
retia sua. Et vocavit illos: & reliquerunt Zebedæum patrem eorum cum mer- 20
cenariis ejus in navi, & abeuntes sequuti sunt eum. Et quum pervenissent Ca- 21
pernaum, ingressus est in sabbatho synagogam, & incepit docere illos. Et 22
admirati sunt doctrinam ejus. Quia sicut præpositus docebat illos, & non sicut
Scribæ illorum.

De dæmoniaco.

Et fuit homo dæmoniacus in synagoga, & exclamavit, Et dixit; Quid mihi 23
tecum, Domine Iesu Nazarene? venistine perdere nos? scimus quia tu Sanctus 24
Dei es. Et objurgavit eum Dominus Jesus, & dicit ei; Obmutesce, & exito 25
ab illo spiritus immunde. Et discerpsit eum iste dæmon malus, & clamavit 26
cum magna voce, & exivit ab illo. Et mirati sunt omnes: & dixerunt inter 27
se, Quænam est hæc doctrina nova, ut per mandatum imperet dæmonibus
immundis, & expellat eos voce suâ? Et audita est fama ejus in tota regione 28
Galilææ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

23 همچون نويسندكان ايشان . * ودر ميان ان جماعت . مردي بود كه جان پليد اورا
24 رنجه مي داشت . بانك زد * وكفت چه كار داري اي عيسي ناصري براي آن امدي
25 كه مارا كم كني . ترا مي شناسم كيستي پاك خدا * عيسي برو بانك زد . وكفت
26 دهن خويشتن را ببند . وازو بدر اي . * جان پليد ان مرد را انداخت . وباواز بلند بانك
27 زد وازش بدر آمد . * همكنان در تعجب ماندند ويكي بيكي مي كفت اين چيست
وچه باشد اين تعليم نو بسلطنت مي ماند . وبجانهاء پليد نيز مي فرمايد وازو مي شنوند

ششم خوش كردن مادر زن شمعونرا

28 * وازانجا خبراو درهمه ولايتها فاش شد .

sicut Scribæ illorum. Et in medio 23
cœtûs illius homo erat, quem spiri-
tus impurus vexabat: & vocife-
ratus est, Et dixit; Quid opus est 24
tibi O Jesu Nazarene? Propter hoc
venisti, ut nos perdas? Te novi qui 25
sis, Sanctus Dei. Jesus eum incre- 25
pavit, & dixit; Os tuum occlude,
& ex eo egredere. Spiritus impu- 26
rus hominem illum projecit, &
voce altâ exclamavit, & ex illo
egressus est. Omnes admirabundi 27
manserunt, & alter alteri dixit;
Hic quisnam est, & quænam est
hæc doctrina nova? authoritati
enim similis est: & spiritibus
impuris etiam imperat, & ei obe-
diunt.

VI. Sanatio socrûs Simeonis.

Et illinc fama ejus per omnes pro- 28
vincias sparsa est.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Β'. Γ'. Δ'.

Et protinùs ex synagoga egredientes, venerunt in domum Simonis & An-
29 Καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀν-
dreæ, cum Jacobo & Joanne. At socrus Simonis decumbebat febricitans:
30 δρέου, μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. Ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα·
& statim dicunt ei de illa. Et accedens excitavit eam, apprehendens
31 καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. Καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτήν, κρατήσας
manum ejus: & dimisit eam febris continuò, & ministrabat eis.
τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.
Vespere autem facto, cùm occidisset Sol, afferebant ad eum omnes
32 Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας
malè habentes, & dæmoniacos. Et civitas tota coacta
33 τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ τοὺς δαιμονιζομένους. Καὶ ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη
erat ad januam. Et curavit multos malè habentes variis morbis:
34 ἦν πρὸς τὴν θύραν. Καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις·
& dæmonia multa ejiciebat: & non sinebat loqui dæmonia, quòd nossent
καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλε· καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν
eum. Et manè noctu valdè surgens egressus est, & abiit in
35 αὐτόν. Καὶ πρωῒ ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ ἀπῆλθεν εἰς
desertum locum, ibique orabat. Et prosecuti sunt eum Simon, & qui
36 ἔρημον τόπον, (ξ) κἀκεῖ προσηύχετο. Καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων, καὶ οἱ
cum illo. Et invenientes eum, dicunt ei; Quia omnes quærunt te.
37 μετ' αὐτοῦ. Καὶ εὑρόντες αὐτὸν, λέγουσιν αὐτῷ, Ὅτι (ο) πάντες ζητοῦσί σε.
Et ait illis; Eamus in continua oppidula, ut & ibi
38 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἄγωμεν εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα (π) κἀκεῖ
prædicem: ad hoc enim egressus sum. Et erat prædicans in synagogis
κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα. Καὶ ἦν κηρύσσων (ρ) ἐν ταῖς συναγωγαῖς 39
eorum, in omnem Galilæam, & dæmonia ejiciens. Et venit
αὐτῶν, εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων. Καὶ ἔρχεται 40
ad eum leprosus deprecans eum, & genupetens eum, & dicens ei;
πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ γονυπετῶν αὐτὸν, καὶ λέγων αὐτῷ,
Quòd si velis, potes me mundare. At Jesus visceribus commotus, extendens
Ὅτι ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας 41
manum, tetigit eum, & ait illi; Volo: mundare. Et dicente
τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εἰπόντος 42
eo, statim discessit ab eo lepra, & mundatus est. Et commina-
αὐτοῦ, εὐθέως ἀπῆλθεν (σ) ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. Καὶ ἐμβριμησά- 43
tus ei, statim ejecit illum: Et dicit ei; Vide nemini
μενος αὐτῷ, (τ) εὐθέως ἐξέβαλεν αὐτόν· Καὶ λέγει αὐτῷ, Ὅρα (υ) μηδενὶ 44
quidquam dixeris: sed vade, teipsum ostende Sacerdoti, & offer
μηδὲν εἴπῃς· ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε
pro emundatione tua quæ præcepit Moyses, in testimonium illis. Ille verò
περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Ὁ δὲ 45
egressus cœpit prædicare multa, & diffamare sermonem, ita ut non ampliùs
ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ, καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι
ipsum posse manifestè in civitatem introire: sed foris in desertis
αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν· (φ) ἀλλ' ἔξω ἐν ἐρήμοις
locis erat: & conveniebant ad eum undique.
τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν (χ) πανταχόθεν.

MS.A. (ξ) καὶ ἐκεῖ (ο) πάντες σε ζητοῦσιν. (π) καὶ ἐκεῖ (ρ) εἰς τὰς συναγωγὰς (σ) ἡ λέπρα ἀπ' αὐτοῦ, (τ) ἐξέβαλεν αὐτὸν εὐθέως· (υ) μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλὰ (φ) ἀλλὰ (χ) πάντοθεν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 ܘܢܦܩܘ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ ܘܐܬܘ ܠܒܝܬܐ ܕܫܡܥܘܢ ܘܕܐܢܕܪܐܘܣ ܥܡ ܝܥܩܘܒ ܘܝܘܚܢܢ܀
30 ܘܚܡܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܪܡܝܐ ܗܘܬ ܒܐܫܬܐ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܥܠܝܗ܀
31 ܘܩܪܒ ܐܚܕܗ ܒܐܝܕܗ ܘܐܩܝܡܗ ܘܡܚܕܐ ܫܒܩܬܗ ܐܫܬܗ ܘܗܘܬ ܡܫܡܫܐ ܠܗܘܢ܀
32 ܒܪܡܫܐ ܕܝܢ ܒܡܥܪܒ ܫܡܫܐ ܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ ܗܘܘ ܘܠܕܝܘܢܐ܀
33 ܘܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ ܟܢܝܫܐ ܗܘܬ ܠܘܬ ܬܪܥܐ܀
34 ܘܐܣܝ ܠܣܓܝܐܐ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ ܗܘܘ ܒܟܘܪܗܢܐ ܡܫܚܠܦܐ ܘܕܝܘܐ ܣܓܝܐܐ ܐܦܩ ܘܠܐ ܫܒܩ ܗܘܐ ܠܕܝܘܐ ܕܢܡܠܠܘܢ ܕܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܀
35 ܘܒܨܦܪܐ ܩܕܡ ܛܒ ܩܡ ܐܙܠ ܠܕܘܟܬܐ ܚܪܒܬܐ ܘܬܡܢ ܡܨܠܐ ܗܘܐ܀
36 ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ܀
37 ܘܟܕ ܐܫܟܚܘܗܝ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܟܠ ܐܢܫ ܒܥܐ ܠܟ܀
38 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܠܟܘ ܠܩܘܪܝܐ ܘܠܡܕܝܢܬܐ ܕܩܪܝܒܢ ܕܐܦ ܬܡܢ ܐܟܪܙ ܠܗܕܐ ܓܝܪ ܐܬܝܬ܀
39 ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܒܟܠܗܝܢ ܟܢܘܫܬܗܘܢ ܒܟܠܗ ܓܠܝܠܐ ܘܕܝܘܐ ܡܦܩ ܗܘܐ܀
40 ܘܐܬܐ ܠܘܬܗ ܓܪܒܐ ܘܢܦܠ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܕܟܝܘܬܢܝ܀
41 ܘܝܫܘܥ ܐܬܪܚܡ ܥܠܘܗܝ ܘܦܫܛ ܐܝܕܗ ܩܪܒ ܠܗ ܘܐܡܪ ܨܒܐ ܐܢܐ ܐܬܕܟܐ܀
42 ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܐܙܠ ܡܢܗ ܓܪܒܗ ܘܐܬܕܟܝ܀
43 ܘܟܐܐ ܒܗ ܘܐܦܩܗ܀
44 ܘܐܡܪ ܠܗ ܚܙܝ ܠܐ ܠܐܢܫ ܬܐܡܪ ܐܠܐ ܙܠ ܚܘܝ ܢܦܫܟ ܠܟܗܢܐ ܘܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܚܠܦ ܕܘܟܝܟ ܐܝܟܢܐ ܕܦܩܕ ܡܘܫܐ ܠܣܗܕܘܬܗܘܢ܀
45 ܗܘ ܕܝܢ ܟܕ ܢܦܩ ܫܪܝ ܠܡܟܪܙܘ ܣܓܝ ܘܐܘܕܥ ܡܠܬܐ ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܗܘܐ ܬܘܒ ܝܫܘܥ ܓܠܝܐܝܬ ܠܡܥܠ ܠܡܕܝܢܬܐ ܐܠܐ ܒܪ ܗܘܐ ܒܕܘܟܬܐ ܚܪܒܬܐ ܘܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ ܡܢ ܟܠ ܕܘܟ܀

Et egressi è synagoga venerunt domum Si- 29
monis & Andreæ cum Jacobo & Johanne.
Socrus autem Simonis dejecta erat in fe- 30
brim: & dixerunt ei de illa. Accedensque 31
prehendit eam manu ejus, & erexit eam: &
illicò dimisit eam febris, & ministrabat eis.
Sub vespere autem in occasu solis, adduxe- 32
runt ad eum omnes illos qui erant malè af-
fecti, necnon dæmoniacos. Civitas autem 33
universa coacta erat ad portam. Et sanavit 34
quamplurimos qui malè affecti erant morbis
variis; & dæmonia multa ejecit: nec per-
mittebat ipsis dæmoniis ut loquerentur,
quòd ipsum noverant.

Matutinis dominicæ secundæ jejunii. 3.

Et manè admodum antevertens surrexit, ab- 35
iitque in locum desertum, & illìc orabat.
Quærebant autem eum Simon, quique cum 36
eo erant. Et quum invenissent eum, dicunt 37
ei; Omnes homines quærunt te. Ait illis, 38
Ite in oppida & urbes proximas, ut & illìc
prædicem: ad hoc enim veni. Et prædi- 39
cabat in cunctis synagogis eorum in univer-
sa Galilæa: & ejiciebat dæmonia. Et ve- 40
nit ad eum leprosus, & procidit ad pedes
ejus, & precabatur eum, eique dicebat; Si
vis, potes me mundare. Ipse verò Jesus 41
misertus est ejus: & extendens manum su-
am tetigit eum, & ait; Volo, mundus esto.
Et in illa ipsa hora discessit ab eo lepra ejus, 42
ac mundus effectus est. Et inhibuit ei, & 43
ejecit eum. Et dixit ei, Vide ne fortè cui- 44
quam dicas; sed abi, ostende teipsum sacer-
dotibus, & offer oblationem pro purgatio-
ne tua, sicuti præcepit Moses, ut sit eis testi-
monio. Is autem quum exiisset, cœpit 45
prædicare vehementer, & divulgavit sermo-
nem: adeò ut nequiret Jesus apertè ingre-
di civitatem: sed foris degebat in loco de-
serto, & veniebant ad eum ex omni loco.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

29 * واز انجمن بيرون آمد ودر خانه شمعون واندراوس در رفت • با يعقوب ويوحنا * مادر زن
30 شمعون درتب افتاده بود • احوال اورا بمسيح كفتند * در حال پيش زن آمد • ودست
31 بر وي نهاد • صحت يافت برخاست وتب اورا رها كرد • بعد ازان بندكي وخدمت مي
32 كرد • * در شبهنكام وقت فرو رفتن افتاب • رنجوران ومصروعان پسيار پيش او آوردند •
33 34 * وتمامت شهر انجا كرد شده بودند • * ورنجوران پسيار كه در دشخواريها وهلاكت
نرديك بودند خوش كرد • وديوان پسيار از ديوانكان بيرون كرد • ورها نمي كرد كه
35 ديوان سخن كويند • براي انك اورا مي شناختند * وقت صباح بر خاست • وبجاء ويران
36 37 رفت وانجا نماز مي كرد • * شمعون وديكران كه با وي بودند اورا مي جستند • * چون
38 يافتند • بدو كفتند كه همه خلق ترا مي جويند * جواب داد كه ديهها وشهرها
39 نرديك اند برويد كه انجا نيز مژده بدهيم • كه براي اين امده ام • * ودر همه انجمنها وهمه
جليل منادي مي زد وديوانرا بدر مي كرد

Et è synagoga egressus est, & in 29
domum Simeonis & Andreæ in-
travit, cum Jacobo & Johanne.
Socrus autem *Simeonis in febrim* 30
inciderat, cujus casum Christo nar-
rant. Illicò ad mulierem accessit, 31
& manum ei imposuit, unde *salu-*
tem adepta surrexit, et febris il-
lam deseruit; post quod servitii-
um et ministerium illis *præstitit.*
Vespere, tempore occasûs Solis, 32
ægrotantes et epilepticos multos
ad eum attulerunt. Et tota civi- 33
tas ibi congregati erant. Et ægro- 34
tos multos, qui graviter labo-
rantes et exitio propinqui erant,
sanos effecit; et dæmonia multa è
dæmoniacis exegit, et non permi-
sit ut dæmonia verbum loqueren-
tur, eò quod ipsum nôssent. Tem- 35
pore matutino surrexit, et in lo-
cum desertum abiit, et illîc ora-
vit. Simeon et alii, qui cum 36
illo erant, ipsum quærebant. Cùm 37
invenissent, illi dixerunt; Omnes
quidem homines te quærunt. Re- 38
sponsum dedit, Quin pagos et ci-
vitates quæ propinquæ sunt ad-
ite; nam illîc etiam evangelium
prædicabimus: quia propter hoc ve-
ni. Et in omnibus synagogis et totâ 39
Galilæâ prædicavit, et dæmonia
ejecit.

Versio VULGATA LATINA.

29 Et protinus egredientes de synagoga, venerunt in domum Simonis & Andreæ, cum
30 Jacobo & Joanne. Decumbebat autem socrus Simonis febricitans: & statim di-
31 cunt ei de illa. Et accedens elevavit eam, apprehensâ manu ejus: & continuò di-
32 misit eam febris, & ministrabat eis. Vespere autem facto cùm occidisset Sol, af-
33 ferebant ad eum omnes malè habentes, & dæmonia habentes: Et erat omnis ci-
34 vitas congregata ad januam. Et curavit multos qui vexabantur variis languori-
35 bus, & dæmonia multa ejiciebat, & non sinebat ea loqui, quoniam sciebant eum.
36 Et diluculò valdè surgens, egressus abiit in desertum locum, ibíque orabat. Et
37 prosecutus est eum Simon, & qui cum illo erant. Et cùm invenissent eum, dixe-
38 runt ei; Quia omnes quærunt te. Et ait illis; Eamus in proximos vicos, & ci-

vitates, ut & ibi prædicem: ad hoc enim veni. Et erat prædicans in synagogis 39
eorum, & in omni Galilæa, & dæmonia ejiciens. Et venit ad eum leprosus de- 40
precans eum: & genu flexo dixit ei; Si vis, potes me mundare. Jesus autem 41
misertus ejus, extendit manum suam: & tangens eum, ait illi; Volo: Mundare.
Et cùm dixisset, statim discessit ab eo lepra, & mundatus est. Et comminatus est 42
ei, statímque ejecit illum: Et dixit ei; Vide, nemini dixeris: sed vade, osten- 43
de te principi sacerdotum, & offer pro emundatione tua, quæ præcepit Moyses 44
in testimonium illis. At ille egressus cœpit prædicare, & diffamare sermonem, ita 45
ut jam non posset manifestè introire in civitatem, sed foris in desertis locis esset, &
conveniebant ad eum undique.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 30 * ولوقت خرج من المحفل ودخل بيت سمعان واندراوس * ومعه يعقوب ويوحنا * وكانت حماة
31 سمعان ملقاه محموه * فقالوا له من اجلها * فتقدم وامسك بيدها واقامها فتركتها الحمي
32 33 حينيذ وكان يخدمهم * ولما كان المساء قدموا اليه جميع المسقومين والمجانين * والمدينة
34 كلها اجتمعت على الباب * فابراء كثيرين ممن كان باسوء حال باصناف الامراض * وشياطين
كثيره اخرج ولم يدعها تنطق لمعرفتها اياه *

* الفصل الرابع *

35 36 * وبكرا جدا بالغداه قام وخرج الي البرية وكان يصلي هناك * وكان سمعان ومن معه
37 38 يطلبونه * فلما وجدوه قالوا له ان الكل يطلبونك * فقال لهم سيروا بنا الي اماكن اخر
39 من المدن القريبه منا لنكرز هناك ايضا فاني لهذا وافيت * واقبل يبشر في مجامعهم في كل
40 الجليل ويخرج الشياطين * فوافاه ابرص ساجدا له وطالبا اليه قائلا يا سيد ان شيت فقدرت
41 42 ان تطهرني * فتحنن عليه ومد يده ولمسه * وقال له قد شيت فاطهر * فبراء ذلك الابرص
43 44 للوقت وطهر * فنهاه للوقت * قائلا لا تعرف احدا * بل امض فارِ الكاهن نفسك وقرب قربانا
45 عن تطهيرك كما اوصي موسي لشهادتهم * فلما خرج اذاع امره حتي ان يسوع لم يقدر ان
يدخل المدينه ظاهرا * فلجاء الي القفر واجتمع اليه اناس من كل موضع *

Et protinùs exiit è synagoga, & ingressus est domum Simonis & Andreæ, secum habens Jacobum & Johannem. 29
Eratq; 30
socrus Simonis jactata febricitans, & dixerunt ei de illa: Quare accessit & 31
apprehendit manum ejus, erexitque illam, & reliquit eam febris tunc: & ministrabat eis. Cùm autem factum esset verò, obtulerunt ei omnes ægros & 32
dæmoniacos: Et civitas omnis conve- 33
nerat ad januam. Et curavit multos ex 34
eis qui erant in miserrimo statu variarum infirmitatum: Item dæmonia multa ejecit: nec permittebat eis loqui, eò quòd agnoscerent ipsum.

Sectio quarta.

Et summo manè crastino surrexit, exi- 35
itque in desertum, & orabat illic. Si- 36
mon autem & qui cum illo erant, quærebant eum. Cùmque invenissent eum, 37
dixerunt ei, Omnes te quærunt. Ait il- 38
lis, Ducite nos in loca alia ex civitatibus proximis nobis, ut prædicemus ibi quoque, nam ad hoc veni: Cœpitque præ- 39
dicare in synagogis eorum in tota Galilæa, & ejicere dæmonia. Venit autem 40
ad eum leprosus adorans eum, & deprecans eum, dicens: ô Domine, si vis; potes mundare me. Misertúsque est ejus, 41
& extendit manum suam, & tetigit eum, ac dixit ei, Jam volui, mundare. Et sanatus est ille leprosus illicò, & 42
mundatus est. Et interdixit ei protinùs, 43
Dicens; Ne significâris ulli, sed vade, 44
& ostende sacerdoti teipsum, & offer munus pro mundatione tua, sicut præcepit Moyses, in testimonium eorum. At 45
quum exisset, promulgavit rem ejus, adeò ut Jesus non posset introire civitatem palàm: sed recepit se in desertum, & convenerunt ad eum homines ex omni loco.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ : ሐማተ : ጴጥሮስ ::=፡

29 ወወፂኦ : እምኵራብ : ቦአ፡ ቤተ፡ ስምዖን፡ ወምስሌሁ፡ እንድርያስ፡ ወያዕቆብ፡ወዮ
30 ሐንስ፡=፡ ወሐማቱ : ለስምዖን፡ ትፈፅን፡ ወነገርዎ፡በእንቲአሃ፡ ወቀርበ፡ ኀቤሃ፡ ወ
31 አኀዛ፡እዴሃ፡ ወአንሥአ፡ወኀደጋ፡ፈፀንታ፡ሶቤሃ፡ወተንሥአት፡ ወተልእከቶሙ::=፡

በእንተ : እለ : ተፈወሱ : እምብዙኅ : ደዌ::=፡

32 ወመሲዮ : ጊዜ : የዓርብ : ፀሐይ : አምጽኡ : ኀቤሁ : ኵሎ : ድውያነ : ወእለሂ፡
33 ለጋንንት፡=፡ ወተጋብኡ :ኀቤሁ : ኵሉ፡ ሃገር : ኀበ : ኆኅት፡=፡ ወፈወሶሙ፡
34 ለብዙኃን : ድውያን : ወሕሙማን:: ወአውፅኦሙ : ለብዙኃን፡ አጋንንት፡ ወኢያበ
35 ውሖሙ፡ ይንብቡ : እስመ፡ ያአምርዎ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ::=፡ ወበጽባሕ፡
36 ተንሥአ፡ ወአሰለየ፡ ጥቀ፡ ወፂኦ : ወሖረ፡ ሐቅለ፡ ወጸለየ፡ በህየ፡=፡ ወዴገንዎ፡
37 ስምዖን : ወእለ፡ምስሌሁ፡=፡ ወረከብዎ፡ ወይቤልዎ፡እንጋ፡ኵሉ፡የኀሥሡከ፡=፡
38 ይቤሎሙ፡ተንሥኡ፡ንሖር :ካልአተ፡ አህጉረ፡ ከመ፡በህየኒ፡ንስብክ፡ እስመ፡ እንበይነ፡
39 ዝንቱ፡ ተፈነውኩ፡ ወእሰብክ፡በምኵራቦሙ፡ወፃእኩ::=፡ ወሖረ፡ወሰበከ፡በምኵ
ራቦሙ : በኵሉ : ገሊላ : ወያወፅእ : አጋንንተ::=፡

በእንተ : ዘለምጽ::=፡

40 ወመጽአ፡ዘለምጽ፡ኀቤሁ፡ ወአስተብረከ፡ ወአስተብቍዖ፡ ወይቤሎ፡ እግዚኦ፡ እመሰ፡
41 ፈቀድከ፡ትክል፡አንጽሖትየ::=፡ ወምሕሮ፡እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወሰፍሐ፡ እዴሁ፡ ወ
42 ገሰሶ፡ ወይቤሎ፡ እፈቅድ፡ንጻሕ::=፡ ወብሂሎ፡ ከመዝ፡ ሐየወ፡ ለምጹ፡ ሶቤሃ፡=፡
43 ወገሠጾ፡ወፈነዎ፡=፡ ወይቤሎ፡ዑቅ፡ኢትንግር :ወኢለመኑሂ፡ወሖር፡ ወአፍጥን፡ርእ
44 ሰከ፡ለካህን፡ወአብእ፡መባእከ፡በእንተ፡ዘነጻሕከ፡በከመ፡ አዘዘ፡ ሙሴ፡ ከመ፡ይኩን፡ስ
45 ምዐ፡ላዕሌሆሙ::=፡ ወወፂኦ፡ አኀዘ፡ ይሰብክ፡ ወይነግር፡ ብዙኀ፡ እስከ፡ያነክሩ፡
ኵሉ : ሃገር : ወስእነ : በዊአ : ሃገር፡ ክሡተ : ላላ : አፍአ : ገደም : ይነብር : ወይመጽኡ : ኀቤሁ : እምኵሉ::=፡

De socru Petri.

Et egrediens è synagoga intravit domum Simonis, & cum eo Andreas, & Jaco- 29
bus, & Johannes. Et socrus Simonis febricitabat: & dicunt ei de illa. Et accessit 30
ad eam, & prehendit manum ejus, & erexit eam: & reliquit eam febris ejus sta- 31
tim, & resurrexit, & ministravit iis.

De iis qui sanati sunt de multis morbis.

Et vespere facto, tempore occidentis solis, attulerunt ad eum omnes morbosos, & 32
dæmoniacos. Et coacta fuit ad eum tota civitas ad ostium. Et sanavit multos 33
morbosos, & malè patientes, & exire fecit multos dæmones, & non sinebat eos 34
loqui, quia sciebant quòd ille *erat* Christus. Et manè surrexit, & multâ nocte 35
exiit, & abiit *in* desertum, & oravit ibi. Et sequuti sunt eum Simon, & qui cum 36
illo *erant*. Et invenerunt eum, & dixerunt ei, Igitur omnes quærunt te. Dicit 37
iis, Surgite eamus *ad* alias civitates, ut illîc prædicemus: quia propter hoc missus 38
fui, & *ut* prædicem in synagogis eorum exivi. Et ivit, & prædicavit in synago- 39
gis eorum in tota Galilæa: & exire fecit dæmones.

De Leproso.

Et venit leprosus ad eum, & genuflexit, & oravit eum, & dicit ei; Domine, si vis 40
potes purgare me. Et misertus est ejus Dñs Jesus, & extendit manum suam, & te- 41
tigit eum, & dixit ei, Volo, mundare. Et dum loquens erat hoc modo, sanavit le- 42
pram ejus statim. Et comminatus est ei, & misit eum: Et dixit ei, Vide ne dicas 43
alicui; & abi, & accelerato te ad sacerdotem, & offer munus tuũ propterea quòd 44
purgatus es, sicut præcepit Moyses, ut fiat testimoniũ illis. Et egressus cœpit præ- 45
dicare, & dicere multa, adeò ut miraretur tota civitas, & non potuit intrare *in* ci-
vitatem manifestè: sed foris in deserto manebat, & venerunt ad eum undique.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

هفتم صحت دادن بمرد پیس

40 * آمد پیش مسیح † مردي که
رنج پیسي داشت * ودر پاء او افتاد ازو درخواست کرد * وکفت اکر بخواهي تواني
41 مرا خوش کردن * * عیسي بران مرد رحمت کرد * ودست خودرا سوي او کشاد * وبدو
42 43 کفت مي خواهم که پاك شوي * * همانذم پیسي ازو رفت وپاك شد * * عیسي برو بانك
44 زد * وکفت * نبادا که بکسي بکوي * الا برو خویشتن را بکوهنان † بنماي *
45 وعوض پاك شدني تو قربان پیش کش * انچنانك موسي فرموذ براي کواهي ایشان * * آن مرد
چون بدر آمد باواز بلند منادي مي زد * وآن خبر را اشکارا کرد * چنانك عیسي نمي توانست
که بشهر در اید * بیرون مي بود در ولایات * واز هر جایي مردم پیش او مي آمدند *

VII Curatio hominis leprosi.

Et venit ad Christum vir qui morbũ 40
lepræ habuit, & pedibus ejus advolutus ab eo petiit, & dixit; Si vis, potes me sanare. Jesus ejus viri 41
misertus est, & manum suam ad eum porrexit, & illi dixit; Volo ut mundus sis. Eodem momento lepra ab 42
eo discessit, & mundatus est. Jesus 43
ei intentavit vocem, Et dixit; Vi- 44
de ne cui dicas: sed abi, teipsum sacerdotibus ostende; & pro purgatione tuì munus offer, quemadmodum Moses jussit in testimonium illis. Homo ille, quum egressus esset, 45
voce altâ prædicavit, & ejus rei famam publicavit; ita ut Jesus cum non posset in urbem intrare, extra maneret in regionibus: & ex omni loco homines ad eum veniebant.

CAP. II. β'.

Et iterum intravit in Capharnaum per dies: & auditum est quòd in domum
1 (α Καὶ πάλιν εἰσῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ δι' ἡμερῶν· καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν
esset: Et confestim coacti sunt multi, ut non amplius capere neque quæ ad ja-
2 ἐστι· Καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύ-
nuam: & loquebatur eis verbum. Et veniunt ad eum, paralyticum fe-
3 ραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτόν, παραλυτικὸν φέ-
rentes, sublatum à quatuor. Et non valentes appropinquare ei propter
4 ροντες, αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. Καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ
turbam, detexerunt tectum ubi erat, & perfodientes submiserunt graba-
τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράββα-
tum, in quo paralyticus jacebat. Videns autem Jesus fidem illorum,
5 τον, ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν,
ait paralytico; Fili, dimittuntur tibi peccata tua. Erant autem
6 λέγει τῷ παραλυτικῷ, Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Ἦσαν δέ
quidam Scribarum illic sedentes, & ratiocinantes in cordibus
τινες τῶν Γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις
suis; Quid hic sic loquitur blasphemias? Quis potest dimittere pecca-
7 αὐτῶν, Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτί-
ta, si non unus Deus? Et statim agnoscens Jesus spiritu suo,
8 ας, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός; Καὶ εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ,
quia sic ratiocinantur in seipsis, dixit illis; Quid ista ratiocinamini
ὅτι (β) οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί ταῦτα διαλογίζεσθε
in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere paralytico; Di-
ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, Ἀφ- 9
mittuntur tibi peccata: an dicere; Surge, & tolle tuum graba-
έωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι, καὶ (γ) ἆρόν σου τὸν κράββα-
tum, & deambula? Ut autem sciatis quia auctoritatem habet filius hominis
τον, καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 10
dimittendi in terra peccata, (ait paralytico;) Tibi dico, Surge,
ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας, (λέγει τῷ παραλυτικῷ,) Σοὶ λέγω, Ἔγειραι, 11
& tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam. Et surrexit statim, &
καὶ ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ 12
tollens grabatum, egressus est coram omnibus: ita ut obstupescere omnes, & glori-
ἄρας τὸν κράββατον, ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων· ὥστε ἐξίστασθαι πάντας, καὶ δοξά-
ficare Deum, dicentes; Quia nunquam sic vidimus. Et egressus est rursùs secus
ζειν τὸν Θεόν, λέγοντας, Ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἴδομεν. Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ 13
mare: & omnis turba veniebat ad eum, & docebat eos. Et
τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ 14
prætergrediens vidit Levi Alphæi, sedentem ad telonium: & ait
παράγων εἶδε Λευῒν τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον· καὶ λέγει
illi; Sequere me. Et surgens secutus est eum.
αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι· καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

MS. A. (α) Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν (β) οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται (γ) ἆρον τὸν κράβαττόν σου,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܬܠܝܬܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܕ * ܩܘܪܒܐ * ܕ *
1 ܘܥܠ ܬܘܒ ܝܫܘܥ ܠܟܦܪܢܚܘܡ ܠܝܘܡܬܐ ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܕܒܒܝܬܐ ܗܘ ܀
2 ܘܐܬܟܢܫܘ ܣܓܝܐܐ ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܫܟܚ ܠܡܩܒܠܘܬܗܘܢ ܐܦܠܐ ܐܝܟ ܩܕܡ ܬܪܥܐ ܘܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܡܠܬܐ ܀
3 ܘܐܬܘ ܠܘܬܗ ܘܐܝܬܝܘ ܠܗ ܡܫܪܝܐ ܟܕ ܫܩܝܠ ܒܝܬ ܐܪܒܥܐ ܀
4 ܘܟܕ ܠܐ ܐܫܟܚܘ ܠܡܬܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܡܛܠ ܟܢܫܐ ܣܠܩܘ ܠܐܓܪܐ ܘܫܩܠܘܗ̇ ܠܡܛܠܠܬܐ ܕܕܘܟܬܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܗ̇ ܝܫܘܥ ܘܫܒܩܘ ܥܪܣܐ ܕܪܡܐ ܗܘܐ ܒܗ ܡܫܪܝܐ ܀
5 ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ ܐܡܪ ܠܗ̇ ܠܡܫܪܝܐ ܒܪܝ ܫܒܝܩܝܢ ܠܟ ܚܛܗܝܟ ܀
6 ܐܝܬ ܗܘܘ ܕܝܢ ܬܡܢ ܐܢܫܐ ܡܢ ܣܦܪܐ ܘܡܢ ܦܪܝܫܐ ܕܝܬܒܝܢ ܘܡܬܚܫܒܝܢ ܒܠܒܗܘܢ ܀
7 ܡܢܘ ܗܢܐ ܕܡܡܠܠ ܓܘܕܦܐ ܠܐ ܗܘ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ ܐܠܐ ܐܢ ܚܕ ܐܠܗܐ ܀
8 ܘܝܕܥ ܝܫܘܥ ܒܪܘܚܗ ܕܗܠܝܢ ܡܬܚܫܒܝܢ ܒܢܦܫܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܠܝܢ ܒܠܒܟܘܢ ܀
9 ܐܝܢܐ ܦܫܝܩܐ ܠܡܐܡܪ ܠܡܫܪܝܐ ܫܒܝܩܝܢ ܠܟ ܚܛܗܝܟ ܐܘ ܠܡܐܡܪ ܩܘܡ ܫܩܘܠ ܥܪܣܟ ܘܗܠܟ ܀
10 ܕܬܕܥܘܢ ܕܝܢ ܕܫܠܝܛ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ ܒܐܪܥܐ ܐܡܪ ܠܡܫܪܝܐ ܀
11 ܠܟ ܐܡܪ ܐܢܐ ܩܘܡ ܫܩܘܠ ܥܪܣܟ ܘܙܠ ܠܒܝܬܟ ܀
12 ܘܩܡ ܒܗ̇ ܒܫܥܬܐ ܘܫܩܠ ܥܪܣܗ ܘܢܦܩ ܠܥܝܢܝ ܟܠܗܘܢ ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܕܡܪܘܢ ܟܠܗܘܢ ܘܢܫܒܚܘܢ ܠܐܠܗܐ ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܕܠܐ ܡܡܬܘܡ ܚܙܝܢ ܗܟܢܐ ܀
* ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܬܠܝܬܝܐ ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ * ܗ *
13 ܘܢܦܩ ܬܘܒ ܠܘܬ ܝܡܐ ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܐܬܐ ܗܘܐ ܠܘܬܗ ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܀
14 ܘܟܕ ܥܒܪ ܚܙܐ ܠܠܘܝ ܒܪ ܚܠܦܝ ܕܝܬܒ ܒܝܬ ܡܟܣܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܬܐ ܒܬܪܝ ܘܩܡ ܐܙܠ ܒܬܪܗ ܀

Ad oblationem dominicæ tertiæ jejunii. 4.

CAP. II.

ET ingressus est rursum Jesus in Caphar- 1
nahum ad dies. Et quum audissent eum domi
esse, Congregati sunt quamplurimi, ita ut 2
non posset eos comprehendere ne vestibulum
quidem januæ, & loquebatur cum eis sermo-
nem. Et venerunt ad eum, & obtulerunt ei 3
paralyticum qui bajulabatur inter quatuor.
Quumque non possent ad eum accedere pro- 4
pter turbam, conscenderunt tectum, & abs-
tulerunt umbraculum loci in quo erat Jesus,
dimiseruntque grabbatum in quo jacebat pa-
ralyticus. Quum autem vidisset Jesus fidem 5
eorum, dixit illi paralytico; Fili mi, remit-
tuntur tibi peccata tua, Erant autem illic 6
ex Scribis & Pharisæis quidam sedentes: &
cogitabant in corde suo; Quid iste loqui- 7
tur blasphemiam? quis potest remittere pec-
cata, nisi unus Deus? Jesus autem cognovit 8
spiritu suo quòd talia cogitarent apud se: &
dixit eis, Quid ista cogitatis in corde vestro?
Utrùm facilius est dicere paralytico, Remit- 9
tuntur tibi peccata tua; an dicere, Surge,
tolle grabbatum tuum, & ambula? Ut au- 10
tem cognoscatis quia potis est Filius hominis
in terra remittere peccata, dixit paralytico;
Tibi dico, Surge, tolle grabbatum tuum, & 11
abi domum tuam. Et surrexit eo ipso mo- 12
mento, tulitque grabbatum suum, & exiit in
conspectu omnium, adeò ut mirarentur
omnes, & glorificarent Deum, dicentes;
Nunquam vidimus quicquam tale.

Matutinis dominicæ tertiæ post Surrectionem. 5.

Et exiit rursum ad mare: & omnes turbæ ve- 13
niebant ad eum, & docebat eos. Quumque 14
prætergressus esset, vidit Levi filium Hal-
phæi sedentem inter exactores: dixitque ei,
Veni post me: & surgens abiit post eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

هشتم خوش کردن مبتلايي که از بام فرود اويختند

* ديکر بار عيسي در کفر ناحوم در آمد * و روزي چند انجا بود چون شنيدند که در خانه 1
است * بسياران انجا کرد شدند * تا حدي که در خانه نمي کنجيدند * و نه پيش در نيز * 2
و عيسي بديشان کلمه مي کفت * * و اوردند يکي شل سست اندام * دست و پاي بي کار چهار 3
مرد اورا بر کرفته بودند * * و مجال نبود از انبوهي خلق که اورا پيش عيسي برند * 4
عاقبت بالاي بام بردند * و شل را بر تختهٔ نهادند و چهار کوشهٔ تخته را بچهار ريسمان
بستند * و از روزنه پيش عيسي فرو کذاشتند * آنجا که او نشسته بود * * چون عيسي اورا 5
ديد کفت فرزند من کناهان تو عفو شد * * نويسندکان و معتزلان که انجا 6
بودند * در دل خود مي انديشيدند * * که کيست اين که افتري مي کند * 7
نتواند کناه را عفو کردن بغير خدا تنها * * عيسي درون ايشانرا دانست که چه 8
مي انديشند * بديشان کفت [در دل خود چه مي انديشيد] * کدامين اسانترست * 9
بشل کفتن تختهٔ خود بر کير و بکار خود برو * يا کفتن که کناه تو عفو شد *

VIII. Sanatio ægroti quem de tecto summiserunt.

CAP. II.

Iterum Jesus in Capharnahum in- 1
travit, & dies aliquot illic erat: cùm
autem *audirent eum in domo esse,*
Multi illuc congregati sunt, usque 2
adeò ut domo non caperentur, ne qui-
dem præ foribus: et Jesus illis ser-
monem locutus est. Et adduxerunt 3
quendam paralyticum, membra so-
lutum, manibus & pedibus muat-
re suo minimè fungentibus: quatuor
viri itaque *illum deportabant. Et* 4
cum *non esset locus propter turbam*
populi, quo illum ad Jesum perfer-
rent, tandem super tectum tulerunt;
& paralyticum lectulo impositum,
quatuor angulis lectuli totidem fu-
nibus annexis per fenestram ad Je-
sum demiserunt, in locum ubi ille
sedens erat. Cùm Jesus eum vide- 5
ret, dixit; Fili mi, peccata tua
condonata sunt. Scribæ & Phari- 6
sæi qui illic erant, in corde suo co-
gitabant: Quisnam hic est qui 7
blasphemat? nemo potest peccatum
condonare, nisi Deus solus. Jesus 8
intimum eorum cognovit, quid co-
gitarent, & illis dixit; In corde
vestro quid cogitatis? utrum facili- 9
us est, paralytico dicere; Lectulum
tuum tolle, & ad negotium tuum
abi; aut dicere, Peccatum tuum
remissum est?

Versio VVLGATA LATINA.

CAP. II.

1 ET iterùm intravit Capharnaum post dies, Et auditum est quòd in domo es-
2 set: & convenerunt multi, ita ut non caperet neque ad januam, & loquebatur
3 eis verbum. Et venerunt ad eum ferentes paralyticum, qui à quatuor portaba-
4 tur. Et cùm non possent offerre eum illi præ turba, nudaverunt tectum ubi erat:
5 & patefacientes submiserunt grabatum, in quo paralyticus jacebat. Cùm autem
vidisset Jesus fidem illorum, ait paralytico; Fili, dimittuntur tibi peccata tua.
6 Erant autem illic quidam de Scribis sedentes, & cogitantes in cordibus suis;
7 Quid hic sic loquitur? blasphemat. Quis potest dimittere peccata, nisi solus De-
us? Quo statim cognito Jesus spiritu suo, quia sic cogitarent intra se, dicit illis; 8
Quid ista cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere paralytico; Di- 9
mittuntur tibi peccata, an dicere; Surge, tolle grabatum tuum, & ambula? Ut 10
autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, (ait
paralytico) Tibi dico; Surge, tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam. 11
Et statim surrexit ille: &, sublato grabato, abiit coram omnibus, ita ut miraren- 12
tur omnes, & honorificarent Deum, dicentes; Quia nunquam sic vidimus. Et 13
egressus est rursùs ad mare: omnísque turba veniebat ad eum, & docebat eos. Et 14
cùm præteriret, vidit Levi Alphæi sedentem ad telonium, & ait illi; Sequere me.
Et surgens secutus est eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الخامس *

1 ثم بعد ايام دخل كفرناحوم ايضا وسمع انه في بيت * وللوقت اجتمع اليه كثيرون
2 حتي لم يسعهم البيت ولا قدام الباب ايضا وكان يكلمهم * فجاوا اليه بواحد مخلع تحمله
3 اربعة * ولما لم يقدروا ان يدخلوا به اليه من اجل الجمع صعدوا علي السطوح * ونقبوا
4 سقف البيت الذي كان فيه ودلوا السرير مع المخلع الذي كان راقدا عليه * فلما علم
5 يسوع ايمانهم قال لذلك المخلع يا بني مغفورة لك خطاياك * وكان هناك قوم من الكتبة
6 جلوسا ففكروا في قلوبهم * لماذا هذا يجدف هكذي * من يقدر ان يغفر الخطايا الا الله
7 الواحد * فعلم يسوع بروحه فكرهم فقال لهم لم تفكرون بهذا في قلوبكم * ايما ايسر ان
8 9 يقال للمخلع مغفورة لك خطاياك او ان اقول قم واحمل سريرك واذهب * لتعلموا ان لابن
10 الانسان سلطان علي الارض ان يغفر الخطايا * ثم قال لذلك المخلع * لك اقول قم فاحمل
11 سريرك واذهب الي بيتك * فقام للوقت وحمل سريره وخرج قدام جميعهم * فبهتوا جميعهم
12 ومجدوا الله قايلين ما راينا قط مثل هذا * الفصل السادس *
13 14 ثم خرج الي شاطي البحر واجتمع اليه جمع كثير وعلمهم * وبينما هو مجتازا راي لاوي
بن حلفاء جالسا علي العشير فقال له اتبعني فقام وتبعه *

Sectio quinta.

CAP. II.

Tum post dies aliquot ingressus est 1
Capharnabum denuò: & auditum est
eum esse in domo quadam. Statimque 2
convenerunt ad eum permulti, ita ut non
caperet eos domus, ne quidē ante januam
etiā. Et alloquebatur eos. Obtulerunt au- 3
tem ei quendam paralyticum, quem por-
tabant quatuor. At quum non potuissent 4
illum introducere ad eum præ turba,
ascenderunt in tecta, & perforaverunt
laqueare domûs in qua erat, & submi-
serunt lectum cum paralytico, super quo
jacebat. Cúmque cognovisset Jesus fi- 5
dem illorum, dixit illi paralytico; O Fi-
li mi, dimissa tibi sunt peccata tua. E- 6
rant autem ibi nonnulli ex Scribis se-
dentes, qui cogitaverunt in cordibus su-
is; Quorsum iste blasphemat hoc pa- 7
cto? Quis potest dimittere peccata, nisi
Deus solus? Scivit autem Jesus in spi- 8
ritu suo cogitationem eorum, & dixit
eis; Quare cogitatis hoc in cordibus
vestris? Utrùm facilius est dicere para- 9
lytico, Dimissa tibi sunt peccata tua:
an dicere, Surge, & tolle grabbatum
tuum, & abi? Ut sciatis esse filio homi- 10
nis potestatem super terram dimittendi
peccata, tunc ait illi paralytico, Tibi di- 11
co; Surge, tolle grabbatum tuum, & va-
de in domum tuam. Et surrexit illicò, 12
tulitque grabbatum suum, & exiit co-
ram omnibus. Et obstupuerunt omnes,
atque glorificaverunt Deum, dicentes;
Non vidimus unquam tale quid.

Sectio sexta.

Deindè egressus est ad litus maris, & 13
convenit ad eum turba magna, & docu-
it eos. Et dum ipse præteriret, vidit Le- 14
vi filium Halphæi sedentem ad exactio-
nem decimarum: & dixit ei, Sequere
me: & surrexit, ac secutus est eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ወበዊእ፡ ካዕበ ፡ ሃገረ ፡ ቅፍርናሖም ፡ ጕንደየ፡ ውስተ፡ ቤት፡ ወሰበ ፡ ሰምዑ፡ ከመ፡ ሀ
2 ሎ፡=፡ ወተጋብኡ ፡ ብዙኃን፡ እስከ፡ ሊያገምሮሙ፡ ወሊ፡ ኀበ፡ ኆኅት ፡ ወይነግሮ
ሙ፡ ቃሎ፡ ለእለ፡ መጽኡ፡ ኀቤሁ፡፡=፡

በእንተ ፡ መፃጕዕ፡፡=፡

3 ወአምጽኡ ፡ ድውየ ፡ መፃጕዐ፡ ወይጸውርዎ፡ በዓራት፡ አርባዕቱ፡ እደው፡=፡ ወሶ
4 እኑ ፡ አብእቶ፡ ኀበ፡ ሃሎ፡እስመ፡ ጽፋቅ፡ ሰብእ፡ኀበ፡ ሃሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ወነሠቱ፡
5 ጠፈረ፡ወአውረድዎ፡ምስለ፡ዓራቱ፡ዘደቤሁ፡ ይሰክብ፡ ውእቱ፡ መፃጕዕ፡=፡ ወርእ
ዮ፡እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሃይማኖቶሙ፡ ወይቤሎ፡ ለውእቱ፡ መፃጕዕ፡ ወልድየ፡ተኀድገ፡
6 ለከ፡ ኃጢአትከ፡፡=፡ ወሃለዉ፡ጸሐፍት፡ይነብሩ፡ወሐለዩ፡በልቦሙ፡=፡ ወይቤሉ፡
7 ምንትኑዝ፡ ዘከመዝ፡ ይነብብ፡ፅርፈተ፡ ወመኑ፡ይክል፡ ኀዲገ፡ ኃጢአት፡ ዘእንበለ፡ አ
8 ሐዱ፡እግዚአብሔር፡፡=፡ ወአእመሮሙ፡ እግዚኤ፡ ኢየሱስ፡ በመንፈሱ፡ ካመ፡ከመ
9 ዝ፡ይሔልዩ፡ ወይቤሎሙ፡ ለምንት፡ ከመዝ፡ ትሔልዩ፡ በልብክሙ፡=፡ ምንት፡ይቀል
ል፡እመብሂሎቱ፡ለዝ፡መፃጕዕ፡ተኀድገ፡ለከ፡ኃጢአትከ፡፡ አመብሂሎቱ፡ ለድውይ፡
10 ተንሥእ፡ ወንሣእ፡ ዓራተከ፡ ወሑር፡ በእግርከ፡፡=፡ ከመ፡ ታእምሩ፡ከመ፡ ብውሕ፡
ሎቱ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ከመ፡ ይኅድግ፡ ኃጢአተ፡በዲበ፡ምድር ፡ ወካ
11 ዕበ ፡ ይቤሎ ፡ ለውእቱ ፡ ድውይ፡=፡ ለከ ፡ እብለከ ፡ ተንሥእ ፡ ወንሣእ ፡ ዓራ
12 ትከ ፡ ወእቱ ፡ ቤተከ፡=፡ ወተንሥአ ፡ ሶቤሃ ፡ ወነሥአ ፡ ዓራቶ ፡ ወወፅአ ፡ በቅድ
መ ፡ ኵሉ ፡ ወደንገፁ ፡ ኵሎሙ ፡ ወአእኰትዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወይብሉ ፡ ግሙ
13 ራ ፡ ኢርኢነ፡ዘከመዝ፡፡=፡ ወእምዝ ፡ ሖረ ፡ ካዕበ ፡ መንገለ ፡ ባሕር ፡ ወሖሩ ፡
ኀቤሁ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ ወይሜህሮሙ፡፡=፡

በእንተ ፡ ሌዊ ፡ መጸብሐዊ፡፡=፡

14 ወኃሊፎ ፡ እምህየ ፡ ርእዮ ፡ ሳሌዊ ፡ ወልደ ፡ እልፌዎስ ፡ እንዘ ፡ ይነብር ፡ ኀበ ፡ መጽ
ባሕ ፡ ወይቤሎ ፡ ትልወኒ ፡ ወተንሥአ ፡ ወተለዎ፡፡=፡

CAP. II.

ET intrans iterum civitatem Capernaum moram fecit in domo, & statim 1
audierunt quòd adfuerat: Et coacti sunt multi, usque adeò ut non caperent 2
eos ne ad januam. Et loquebatur verbum suum venientibus ad eum.

De paralytico.

Et adduxerunt infirmum Paralyticum, & portârunt eum in lecto quatuor homi- 3
nes. Et non potuerunt inducere eum ubi erat, quia multitudo *erat* hominum, 4
ubi erat Dominus Jesus, & perfregerunt tectum, & submiserunt eum cum lecto
suo super quo jacebat ille paralyticus. Et vidit Dominus Jesus fidem eorum, & 5
dixit illi paralytico; Fili mi, remittuntur tibi peccata tua. Et fuerunt scribæ se- 6
dentes, & cogitârunt in cordibus suis, Et dixerunt; Quare ille talem loquitur 7
blasphemiam? & quis potest remittere peccata nisi unus Deus? Et cognovit Do- 8
minus Jesus in spiritu suo quòd hujusmodi cogitabant: & dixit iis, Quare talia
cogitatis in corde vestro? Quid facilius est, utrùm dicere huic paralytico; Re- 9
mittuntur tibi peccata tua? vel dicere infirmo, Surge, & accipe lectum tuum, &
abi in pedibus tuis? Ut notum faceret, quòd permissum est illi filio hominis ut 10
remittat peccata super terram, & iterum dixit illi infirmo; Tibi dico, Surge, & 11
accipe lectum tuum, & ito domum tuam. Et surrexit statim, & accepit 12
lectum suum; & egressus est coram omnibus: & mirati sunt omnes; & honori-
ficârunt Deum, & dixerunt; Nunquam vidimus talia. Et tunc egressus est iterum 13
ad mare, & venerunt ad eum omnes populi; & docebat eos.

De Levi publicano.

Et egrediens illinc vidit Levi filium Alphæi sedentem ad telonium, & dixit 14
illi; Sequere me: & surrexit, & sequutus est eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * تا بدانيد كه فرزند ادمي بر زمين حكم دارد * كه كناه مردم را عفو كند * بدان شل كفت
11 12 * ترا مي كويم برخيز تخت خود بر كير وبخانه خود برو * همانندم ان شل برابر همه
خلق برخاست وتخته خود بر كرفت * وبخانه رفت انچنانك همه خلق در تعجب ماندند *
وخدايرا ستايش دادند * ومي كفتند كه از روزكار قديم ما اين چنين نديده ايم
نهم كزيدن مسيح ليوي بن حلفا را كه متي خوانده مي شود
13 * چون بار ديكر عيسي بكنار دريا رفت * وهمه جماعت پيش او مي آمدند * ايشانرا
14 تعليم مي داد * * [وچون كذشت] ليوي بن حلفا را ديد درميان سود خوران وضامنان
نشسته * بدو كفت در دنبال من بيا برخاست ودر پي مسيح رفت

ut sciatis, quòd Filius hominis in 10
terra potestatem habet, ut peccata
hominum remittat: paralytico illi
dixit; Tibi dico, Surge, lectum 11
tuum tolle, & in domum tuam abi.
Continuò paralyticus ille coram 12
omni populo surrexit, & lectulum su-
um sustulit, & domum abiit: adeò
ut universus populus in admiratione
manerent, ac Deo laudem tribuerent
& dicerent; A tempore quidem an-
tiquo nos tale quid non vidimus.

IX. Eligit Christus Levi filium Alphæi, qui Matthæus vocatur.

Cùm iterum Jesus ad littus maris 13
proficisceretur, ac tota turba ad illū
accederet, illos docuit. Et cùm præ- 14
teriret, Levi filium Alphæi vidit
inter publicanos & mancipes seden-
tem: ipsi dixit, Post me veni. Sur-
rexit & Christum secutus est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ϛ.

Et factum est in accumbere ipsum in domo illius, & multi publicani & pecca- κβ
15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ (δ) ἁμαρ- β
tores simul discumbebant Jesu, & discipulis ejus: erant enim multi, & sequebantur
τωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ, καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθησαν
eum. Et Scribæ & Pharisæi videntes eum edentem cum publicanis
16 αὐτῷ. Καὶ οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἰδόντες (ε) αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ τῶν τελωνῶν
& peccatoribus, dicebant discipulis ejus; Quid, quòd cum publicanis & peccatoribus
καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν
manducat & bibit? Et audiens Jesus, ait illis; Non usum habent va- κγ
17 ἐσθίει καὶ πίνει; Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύ- β
lentes medico, sed malè habentes. Non veni vocare justos, sed peccato-
οντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ (ζ) ἁμαρτω-
res ad pœnitentiam. Et erant discipuli Joannis, & illi Pharisæorum
18 λοὺς εἰς μετάνοιαν. Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, (η) καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων
jejunantes: & veniunt, & dicunt illi; Quarè discipuli Joannis,
νηστεύοντες· καὶ ἔρχονται, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διατί οἱ μαθηταὶ (θ) Ἰωάννου,
& illi Pharisæorum jejunant, at tibi discipuli non jejunant?
καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσι;
Et ait illis Jesus; Num possunt filii thalami, in quo sponsus
19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος
cum illis est, jejunare? Quantum tempus cum seipsis habent sponsum, non
μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ

possunt jejunare. Venient autem dies, cùm auferetur ab eis
δύνανται νηστεύειν. Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ 20
sponsus, & tunc jejunabunt in illis diebus. Et nemo addi-
νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν (ι) ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Καὶ οὐδεὶς ἐπί- 21
tamentum panni impoliti assuit in vestimento veteri: si verò non, aufert
βλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιρράπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· εἰ δὲ μή, (κ) αἴρει τὸ
supplementum ipsius novum veteris, & pejor scissura fit. Et ne-
πλήρωμα αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. Καὶ οὐ- 22
mo injicit vinum novum in utres veteres: si verò non, dirumpit vinum novum κγ
δεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος β
utres, & vinum effunditur, & utres pereunt: sed vinum novum in
τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς
utres novos injiciendum. Et factum est prætervadere eum in Sabba-
κδ ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον. Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββα- 23
β tis per sata, & cœperunt discipuli ejus iter facere vellentes
σι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς
spicas. Et Pharisæi dicebant ei; Ecce quid faciunt in Sabba-
στάχυας. Καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, Ἴδε τί (λ) ποιοῦσιν ἐν τοῖς σάββα- 24
tis, quod non licet? Et ipse ait illis; Nunquam legistis quid fece-
σιν, ὃ οὐκ ἔξεστι; Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποί- 25
rit David, quando usum habuit, & esuriit ipse, & qui cum eo?
ησε Δαβίδ, ὅτε χρείαν ἔσχε, καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;

MS. A. (δ) ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο (ε) αὐτὸν μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίοντα, ἔλεγον (ζ) ἁμαρτωλούς. Καὶ ἦσαν (η) καὶ οἱ Φαρισαῖοι (θ) Ἰωάννου νηστεύουσιν, (ι) ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιράπτει (κ) αἴρει ἀπ' αὐτοῦ τὸ πλήρωμα τὸ (λ) ποιοῦσιν, ὃ οὐκ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν; Καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܣܡܝܟ ܒܒܝܬܗ ܣܓܝܐܐ ܡܟܣܐ ܘܚܛܝܐ ܣܡܝܟܝܢ ܗܘܘ ܥܡ ܝܫܘܥ
16 ܘܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܗܘܘ ܘܢܩܦܘܗܝ. * ܘܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܟܕ
ܚܙܐܘܗܝ ܕܐܟܠ ܥܡ ܡܟܣܐ ܘܥܡ ܚܛܝܐ. ܐܡܪܝܢ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܡܢܐ ܗܝ ܕܥܡ
17 ܡܟܣܐ ܘܥܡ ܚܛܝܐ ܐܟܠ ܘܫܬܐ. * ܟܕ ܫܡܥ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܣܢܩܝܢ
ܚܠܝܡܐ ܠܐܣܝܐ. ܐܠܐ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫ ܒܝܫ ܥܒܝܕܝܢ. ܠܐ ܐܬܝܬ ܠܡܩܪܐ ܠܙܕܝܩܐ ܐܠܐ
18 ܠܚܛܝܐ. * ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܢ ܕܝܘܚܢܢ ܘܕܦܪܝܫܐ ܨܝܡܝܢ ܗܘܘ. ܘܐܬܝܢ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ.
19 ܠܡܢܐ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܘܚܢܢ ܘܕܦܪܝܫܐ ܨܝܡܝܢ. ܬܠܡܝܕܝܟ ܕܝܢ ܕܝܠܟ ܠܐ ܨܝܡܝܢ. * ܐܡܪ
ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܡܐ ܡܫܟܚܝܢ ܒܢܝ ܓܢܘܢܐ ܥܕ ܚܬܢܐ ܥܡܗܘܢ ܠܡܨܡ. ܠܐ.
20 * ܢܐܬܘܢ ܕܝܢ ܝܘܡܬܐ ܐܡܬܝ ܕܢܫܬܩܠ ܚܬܢܐ ܡܢܗܘܢ. ܗܝܕܝܢ ܢܨܘܡܘܢ ܒܗܘ
21 ܝܘܡܐ. * ܠܐ ܐܢܫ ܪܡܐ ܪܘܩܥܬܐ ܚܕܬܐ ܘܚܝܛ ܥܠ ܢܚܬܐ ܒܠܝܐ. ܕܠܐ ܢܫܩܘܠ ܡܠܝܘܬܗ ܗܘ
22 ܚܕܬܐ ܡܢ ܒܠܝܐ. ܘܢܗܘܐ ܨܪܝܐ ܪܒܐ. * ܘܠܐ ܐܢܫ ܪܡܐ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩܐ ܒܠܝܐ. ܕܠܐ
ܢܨܪܘܝܗܝ ܚܡܪܐ ܠܙܩܐ. ܘܙܩܐ ܐܒܕܝܢ ܘܚܡܪܐ ܡܬܐܫܕ. ܐܠܐ ܪܡܝܢ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩܐ ܚܕܬܐ.

* ܒܫܒܬܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܨܘܡܐ * ܘ *

23 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܡܗܠܟ ܝܫܘܥ ܒܫܒܬܐ ܒܝܬ ܙܪܥܐ. ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܡܗܠܟܝܢ ܗܘܘ ܘܡܦܟܝܢ
24 ܫܒܠܐ. * ܘܦܪܝܫܐ ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܚܙܝ ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ ܒܫܒܬܐ ܡܕܡ ܕܠܐ ܫܠܝܛ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ
25 ܝܫܘܥ. ܠܐ ܡܩܪܝܬܘܢ ܡܡܬܘܡ ܡܢܐ ܥܒܕ ܕܘܝܕ ܟܕ ܐܣܢܩ. ܘܟܦܢ ܗܘ ܘܕܥܡܗ.

Factum est autem quum discumberet in ædibus illius, ut multi telonarii & peccatores 15
discumberent cum Jesu, & cum discipulis
ejus. Erant enim permulti, & post cum ve- 16
nerant. Scribæ verò & Pharisæi quum vi-
derent eum manducantem cum telonariis ac
peccatoribus, dixerunt discipulis ipsius; Quid
est quòd cum telonariis & peccatoribus
manducat & bibit? Quod quum audisset 17
Jesus, ait illis; Non indigent sani medico;
sed ii qui variis malis affecti sunt. Non ve-
ni vocatum justos, sed peccatores. Discipu- 18
li verò Johannis & Pharisæorum jejunabant,
veneruntque, ac dicunt ei; Quare discipuli
Johannis & Pharisæorum jejunant, tui ve-
rò ipsius discipuli non jejunant? Ait illis 19
Jesus, Nunquid possunt filii thalami, quan-
diu sponsus cum eis est, jejunare? Minimé.
Venient autem dies quum auferetur sponsus 20
ab eis, tunc jejunabunt in illo die. Nemo 21
immittit panniculum novum, & assuit vesti-
mento veteri, ne detrahat supplementum su-
um ille novus ex vetere, fiatque scissura ma-
jor. Et nemo injicit vinum novum in utres 22
veteres, ne vinum disrumpat utres; & utres
pereant, & vinum effundatur: sed injiciunt
vinum novum in utres recentes.

Hebdomadâ quartâ jejunii. 6.

Et factum est quum iter faceret Jesus Sab- 23
batho per sata, ut discipuli ejus inter ambu-
landum defricarent spicas. Et dicunt ei 24
Pharisæi, Vide quid faciunt Sabbatho, id
quod non licet. Ait illis Jesus, Nunquam 25
legistis quid fecerit David quum egeret ac
famesceret, quique cum eo erant?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 چو درخانه متي* نشستن عيسي با سود خوران واعتراض معترلان بر وي دهم
نشسته بود * بسيار† سود خوران * وضامنان * وكنه كاران * با عيسي وبا شاكردان او نشسته
16 بودند * براي انك پسياران در دنبال متي آمدند * *نويسندكان ومعترلان چون ديدند كه
با سود خوران وكنه كاران مي خورد * با شاكردان كفتند * كه بزرك شما چرا با سود خوران
17 وكنه كاران مي خورد ومي اشامد * *چون عيسي شنيد بديشان كفت * تن درستان محتاج
بزشك نيستند * الا رنجوران كه درعذاب ودشخواري باشند * نيامدم كه صديقانرا بخوانم الا
كنه كارانرا اعتراض معترلان بر شاكردان براي روزه ومثل خيكها يازدهم
18 * معترلان كفتند * كه شاكردان يحيي روزه مي داشتند وشاكردان† تو روزه نمي دارند *
19 * عيسي بديشان كفت * فرزندان عروسي چندانك داماد با ايشان باشد * روزه
20 ندارند * *بيايد وقتي كه داماد ازميان ايشان برداشته شود * انكه روزه بدارند * *نشايد
21 كه كسي بستاند† جامهء نو وبر جامهء پوسيده ورنده بدوزد * تا نو قوت از كهن نستاند *

X. Sessio Jesu cum publicanis, & altercatio Pharisæorum cum eo.

*Cùm autem in domo Matthæi sede-
ret, multi publicani, & mancipes,
& peccatores cum Jesu & cum di-
scipulis ejus sedebant: eò quòd mul-
ti Matthæum sequerentur. Scribæ
& Pharisæi cùm viderent qu[od]
cum publicanis & peccatoribus
comederet, discipulis dixerunt;
Præceptor verò vester quare cum
publicanis & peccatoribus come[dit]
& bibit? Cùm Jesus audiret, [illis]
dixit; Corpore sanis opus med[ico]
non est, sed ægrotis, qui dolorem [&]
ærumnam patiuntur: non veni [ut]
justos vocarem, sed peccatores.*

XI. Disceptatio Pharisæorum cum discipulis de jejunio, & parabola utrium.

*Pharisæi dixerunt; Disc[ipu-]
li Johannis quidem jejunium [ha-]
bent, discipuli verò tui jej[unium]
non servant. Jesus illis dixit; [Fi-]
lii thalami, quamdiu sponsus c[um]
ipsis fuerit, non jejunant. Ven[iet]
est tempus quo sponsus è medio [eo-]
rum sublatus erit, tunc jejunium [ce-]
lebrabunt. Haud convenit ut [quis-]
piam accipiat pannum novum [&]
vestimento detrito & lacero [assuat,]
ne novum robur à veteri accip[iat.]*

Versio VULGATA LATINA.

15 Et factum est, cùm accumberet in domo illius, multi publicani & peccatores simul
discumbebant cum Jesu, & discipulis ejus: erant enim multi, qui & sequeban-
16 tur eum. Et Scribæ & Pharisæi videntes quia manducaret cum publicanis &
peccatoribus, dicebant discipulis ejus; Quarè cum publicanis & peccatoribus
17 manducat & bibit Magister vester? Hoc audito Jesus ait illis; Non necesse
habent sani medico, sed qui malè habent: non enim veni vocare justos, sed
18 peccatores. Et erant discipuli Joannis & Pharisæi jejunantes: & veniunt, &
dicunt illi; Quarè discipuli Joannis & Pharisæorum jejunant, tui autem di-
19 scipuli non jejunant? Et ait illis Jesus; Numquid possunt filii nuptiarum,
quamdiù sponsus cum illis est, jejunare? Quanto tempore habent secum spon-
sum, non possunt jejunare. Venient autem dies cùm auferetur ab eis sponsus: 20
& tunc jejunabunt in illis diebus. Nemo assumentum panni rudis assuit vesti- 21
mento veteri: alioquin aufert supplementum novum à veteri, & major scissura
fit. Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin dirumpet vinum 22
utres, & vinum effundetur, & utres peribunt: sed vinum novum in utres novos
mitti debet. Et factum est iterùm cùm Dominus sabbatis ambularet per sata, & 23
discipuli ejus cœperunt progredi, & vellere spicas. Pharisæi autem dicebant 24
ei; Ecce, quid faciunt sabbatis quod non licet? Et ait illis; Numquid le- 25
gistis quid fecerit David, quando necessitatem habuit, & esuriit ipse, & qui
cum eo erant?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 *وفيما هو متكي في بيت لاوي وكان كثيرون من العشارين والخطاه متكيين مع يسوع
16 وتلاميذه • وكان كثير قد تبعوه * كتبه وفريسيون فراوه ياكل مع الخطاه والعشارين •
17 فقالوا لتلاميذه ما بال معلمكم ياكل ويشرب مع العشارين والخطاه * فسمع يسوع ذلك
فقال لهم لا يحتاج الاصحاء الي الاطباء لكن المعذبون بالامراض • لم ات لادعوا الابرار
بل الخطاه الي التوبة * الفصل السابع *
18 *وكان تلاميذ يوحنا والفريسيين يصومون *فجاوا وقالوا له ما بال تلاميذ يوحنا والفريسيين
19 يصومون وتلاميذك لا يصومون * فاجابهم يسوع قايلا هل يستطيع بنوا العرس ان يصوموا
20 ما دام العروس معهم * بل ستاتي ايام اذا ارتفع العروس فحينيذ يصومون * كما انه لا يرقع
21 انسان ثوبا باليا بخرقة جديدة الا شحط الجديد البالي فيخرقه *ولا تصب خمر جديدة في
22 زقاق قديمة الا تخرق الزقاق وينصب الخمر • بل تصب الخمر الجديدة في زقاق جدد •
* الفصل الثامن *
23 *وكان بينما هو ماشي في يوم السبت بين الزروع بداء تلاميذه وهم ماشون يفركون سنبلا
24 وياكلون * فقال له الفريسيون انظر كيف يفعلون في يوم السبت ما لا يحل * فقال لهم
25 اما قراتم قط ما صنع داود حيث جاع واحتاج ومن معه *

Et dum ipse accumberet in domo Levi, 15
essentque multi ex public. nis & pecca-
toribus accumbentes cum Jesu & di-
scipulis ejus: multi quoque secuti fuis-
sent eum, Tum Scribæ tum Pharisæi 16
viderunt illum comedentem cum pecca-
toribus & publicanis, dixeruntque
discipulis ejus; Quâ mente magister
vester manducat & bibit cum exacto-
ribus decimarum, & peccatoribus? Au- 17
divit autem Jesus hoc, & dixit eis;
Non egent sani medicis, sed vexati in-
firmitatibus. Non veni vocare justos,
sed peccatores ad pœnitentiam.

Sectio septima.

Discipuli autem Johannis & Pharisæ- 18
orum jejunabant: & venerunt ac di-
xerunt ei, Quare discipuli Johannis
& Pharisæorum jejunant, discipuli ve-
rò tui non jejunant? Respondit eis Je- 19
sus, dicens; Num possunt filii nuptia-
rum jejunare quandiu sponsus adest cum
eis? Sed venient dies, cùm au- 20
feretur sponsus, tunc jejunabunt. Quem- 21
admodum non resarcit quis vestimentum
attritum assumento novo, alioquin at-
trahet recens attritum, & lacerabit il-
lud. Neque infunditur vinum novum in 22
utres veteres: alioquin disrumpentur
utres, & effundetur vinum: ve-
rùm infunditur vinum novum in utres
novos.

Sectio octava.

Accidit autem ut dum ipse ambularet in 23
die sabbathi inter semina, cœpissent di-
scipuli ejus iter facientes defricare spi-
cas, & comedere. Quare dixerunt ei 24
Pharisæi, Vide quomodo faciant in die
sabbathi quod non licet. Ait illis, Non- 25
ne legistis unquam quid fecerit David,
quando esuriit & fuit necessitate com-
pulsus, quique cum eo erant?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወእምዘ:መሰሐ: በቤቱ: እግዚእ: ኢየሱስ: ወብዙኃን፡ኃጥአን: ወመጸብሐን: ረፈቁ:
ምስሌሁ: ለእግዚእ:ኢየሱስ: ወአርደኢሁ: ወብዙኃን: እሙንቱ : ወተለውዎ:ጸሐፍ
16 ት : ወፈሪሳውያን::=፦ ወርእዮሙ: ከመ: ይበልዕ : ምስለ : ኃጥኣን:ወመጸብሐን :
ይቤልዎሙ : ለአርደኢሁ : ለምንት : ሊቅክሙ : ይበልዕ : ምስለ : ኃጥኣን : ወመ
17 ጸብሐን : ወይሰቲ::=፦ ወሰሚዖ : እግዚእ : ኢየሱስ : ይቤሎሙ : ሕሙማን : ይ
ፈቅድዎ : ለዓቃቤ : ሥራይ : ወአኮ : ጥዑያን : ኃጥአነ : መጻእኩ : እጸውዕ : ወ
18 አኮ : ጻድቃነ::=፦ ወአርደኢሁሰ : ለዮሐንስ : ወእለሂ : ፈሪሳውያን : ይከውኑ :
ይጸውሙ : ወሐሩ : ወይቤልዎ : በእፎ : አርደኢሁ : ለዮሐንስ: ወአርደኢሆሙ :
19 ለፈሪሳውያን : ይጸውሙ : ወአርደኢከሰ : ኢይጸውሙ::=፦ ወይቤሎሙ : እግዚእ:
ኢየሱስ: ወይክሉኑ : ደቂቀ : ለመርዓዊ: ጾዊም: እንዘ፡ሀሎ:መርዓዊ : ምስሌሆ
20 ሙ::=፦ ወባሕቱ: ይበጽሕ:መዋዕል:ላመ:ይነሥእዎ: ለመርዓዊ: እምኔሆሙ: ወ
21 ይእተ: አሚረ: ይጸውሙ::=፦ ወአልቦ: ዘይጠቅብ: ገምደ:ደርገሐ:ውስተ:ሠጠ
22 ተ: ልብስ: ብሉይ: ወእማእኮሰ : ያነጥዖ: ጥቅበቶ : ወያዐቢያ : ለሥጠቱ::=፦ ወ
አልቦ : ዘይወዲ: ወይነ:ሐዲሰ :ውስተ:ዝቅ :ብሉይ: እስመ: ያነቅዖ: ወይን :ሐዲስ:
ለዝቅ : ብሉይ : ወወይኑሂ: ይትክዐው : ወዝቁሂ : ይትሐጐል : ወለወይንስ : ሐዲስ:
23 ውስተ : ዝቅ: ሐዲስ : ይወድይዎ::=፦ ወእምዝ: ወፈረ: እግዚእ : ኢየሱስ : በሰ
ንበተ:እንተ: ገራውህ : ወአርደኢሁኒ : ምስሌሁ : ወላኃዙ : ይምሐው: ሠዊተ: ወይ
24 ጺሑ : ሎቱ : ፍኖተ::=፦ ወይቤልዎ:ፈሪሳውያን : ርኢ : ዘይገብሩ : አርደኢከ :
25 ዘኢይከውን : በሰንበት::=፦ ወይቤሎሙ : ግሙራኑ : ኢያንበብክሙ : ዘገብረ :
ደዊት : አመ : ርኅበ : ውእቱኒ : ወእለሂ : ምስሌሁ:=፦

Et quum pransus esset in domo ejus Dominus Jesus, multi etiam peccato- 15
res, & publicani accumbebant cum illo (qui *pertinebant* ad Dominum Jesum;)
& cum discipulis ejus, & multi erant, & sequuti sunt eum scribæ, &
Pharisæi. Et videntes quòd edebat cum peccatoribus & publicanis, di- 16
xerunt discipulis ejus, Quare magister vester edit cum peccatoribus & pu-
blicanis, & bibit. Et audiens Dominus Jesus dixit iis, Malè affecti in- 17
digent medico, & non sani: peccatores veni vocare, & non justos. Et 18
discipuli Johannis & Pharisæorum jejunabant: & venerunt & dixerunt
ei; Quare discipuli Johannis, & discipuli Pharisæorum jejunant, & di-
scipuli tui non jejunant? Et dixit iis Dominus Jesus, Possúntne filii sponsi je- 19
junare, quamdiu est sponsus cum illis. Sed veniet tempus quum auferent spon- 20
sum ab illis: & illo die jejunabunt. Et nemo est qui insuit segmentum novum 21
in scissura vestimenti veteris, ne auferat ei insumentum ejus, & ampliet scissuram
ejus. Et nemo est qui injicit vinum novum in utrem veterem quia dirumpit vi- 22
num novum utrem veterem; & vinum effunditur, & uter perit, sed vinum no-
vum in utrem novum injiciunt. Et præteriens erat Dominus Jesus in sabbatho 23
per sata, & discipuli ejus cum illo: & cœperunt vellere spicas, & præparare ei
viam. Et dixerunt ei Pharisæi; Ecce, quid faciunt discipuli tui quod non li- 24
cet in Sabbatho? Et dixit iis, Nunquámne legistis quid fecerit David, quando 25
esuriit, ipse & qui cum eo *erant*?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

ورودتر دريده شود *وكسي مي نورا در خيكهاء پوسيده ننهد • تا مي ريخته نشود • 22
وخيكها كم كرده • ليكن مي نو را درخيكهاء نو نهند   دوازدهم اعتراض
23 معترلان براي خوشهء كندم   *عيسي با شاكردان † بروز شنبه در ميان
كشتزار مي كرديدند • شاكردان او خوشهء كندم را مي چيدند • وپاك
24 مي كردند *معترلان بدو كفتند ببين كه شاكردان تو در روز شنبه كاره
25 نا شايست مي كنند • *عيسي بديشان جواب داد وكفت • نه از قديم
خوانديد • كه داود وقتي كه بي نوا وكرسنه شد چه كرد • وايشان نيز كه با
وي بودند •

& citiùs laceretur. Nec quisquam 22
vinum novum utribus corruptis in-
dit, ne vinum effundatur, & utres
pereant: sed vinum novum utribus
novis indunt.

XII. Objectio Pharisæorum de spicis tritici.

Cumque *Jesus ac discipuli in die* 23
sabbathi inter segetes ambularent;
discipuli ejus spicas tritici carpe-
bant & purgabant. Pharisæi dice- 24
bant ei; Vide quomodo discipuli tui
in die sabbathi opus non licitum
agunt. Jesus illis responsum dedit, & 25
dixit; Nonne jamdudum legistis de
Davide, quo tempore inediam ac je-
junium pateretur, quid fecit, ac illi
etiam qui cum eo erant?

Quomodò introivit in domum Dei sub Abiathar principe Sacerdotum, & panes
26 Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους
propositionis manducavit, quos non *licet* manducare *si non* Sacerdotibus, & dedit
τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ ἔδωκε
& iis cum eo *existentibus*? Et dicebat eis; Sabbatum propter hominem
27 καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι; Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον
factum est, non homo propter Sabbatum. Itaque dominus est filius homi-
28 ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον. Ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
nis *&* Sabbati.
που καὶ τοῦ σαββάτου.

CAP. III. γ'.

Et introivit iterum in synagogam, & erat ibi homo *aresa-*
1 Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγήν, (α) καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμ-
ctam habens manum. Et observabant eum, si Sabbatis curaret
2 μένην ἔχων τὴν χεῖρα. Καὶ (β) παρετήρουν αὐτόν, εἰ τοῖς σάββασι θεραπεύσει
eum: ut accusarent illum. Et ait homini *aresactam*
3 αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην
habenti manum; Surge in medium. Et dicit eis; Licet
4 ἔχοντι τὴν χεῖρα, Ἔγειραι εἰς τὸ μέσον. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἔξεστι (γ) τοῖς
Sabbatis benefacere, an male*facere*? animam *servare*, an perdere? Illi *verò*
σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ
tacebant. Et circumspiciens eos cum ira, contristatus super *callo*
5 ἐσιώπων. Καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει
cordis eorum, dicit homini; Extende manum tuam: & extendit, & re-
τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου· καὶ ἐξέτεινε, καὶ (δ) ἀπο-
stituta est manus *illius sana ut altera*. Et exeuntes Pharisæi, statim
κατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι, εὐθέως 6
cum Herodianis consilium faciebant adversùs eum, *ut* eum perde-
μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσω-
rent. *Et* Jesus secessit cum discipulis suis ad ma-
σι. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν θάλασ- 7
re: & multa turba à Galilæa; secuta est eum, & à
σαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, (ε) ἠκολούθησαν αὐτῷ, καὶ ἀπὸ τῆς
Judæa, Et ab Hierosolymis, & ab Idumæa, & trans Jor-
Ἰουδαίας, Καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορ- 8
danem: & qui circa Tyrum & Sidonem, multitudo magna, audientes quæ faciebat,
δάνου· καὶ οἱ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολύ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει,
venerunt ad eum. Et dixit discipulis suis, ut navicula *adsisteret* sibi,
ἦλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ, 9
propter turbam, *ut* ne cōprimerent eum. Multos enim *sanaverat*, ita ut *irruere* ei,
διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. Πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, 10
ut illum tangerent, quotquot habebāt *flagella*. Et spiritus immundi cùm il-
ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται, (ζ) ὅσοι εἶχον μάστιγας. Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα ὅταν αὐ- 11
lum *spectabant*, accidebant ei, & clamabant, dicentes; *Quòd* tu es filius Dei.
τὸν ἐθεώρει, (η) προσέπιπτεν αὐτῷ, καὶ ἔκραζε, λέγοντα, Ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. 12
Et *multa* comminabatur eis, ut ne illum *manifestum facerent*.
Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ (θ) αὐτὸν φανερὸν ποιήσωσι.

MS. A. (α) καὶ ἐκεῖ ἦν (β) παρετηροῦντο (γ) ἐν τοῖς (δ) ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθόντες (ε) ἠκολούθησαν (ζ) καὶ ὅσοι (η) προσέπιπτον αὐτῷ, καὶ ἔκραζον (θ) φανερὸν αὐτὸν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 [illegible]
[illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]

Quomodo ingressus sit ædem Dei, quum 26
Abiathar esset summus sacerdos, & panem
mensæ Domini comederit, quem non licet
comedere nisi sacerdotibus; & dederit iis
etiam qui secum erant? Et subdit eis, Sab- 27
bathum propter hominem creatum esse, non
hominem propter sabbathum. Dominus est 28
ergò & sabbathi quoque Filius hóminis.

CAP. III.

Et ingressus est iterum Jesus in Synago- 1
gam: eratque illîc vir quidam, cujus erat
arida manus. Observabant autem eum ut si 2
sanaret illum sabbatho, deferrent eum. Et 3
ait illi viro, cujus erat arida manus; Surge
in medium. Dixit autem iis quoque, Licet 4
Sabbatho facere benè, vel malè? animam
servare, an perdere? ipsi verò tacebant.
Et intuitus est eos cum indignatione, ægrè 5
ferens propter duritiem cordis eorum: dixit-
que illi homini, Extende manum tuam: &
extendit; & restituta est manus ejus. Et e- 6
gressi sunt Pharisæi eo ipso momento cum
domesticis Herodis, & consilium inierunt
adversùs eum, ut perderent eum. Jesus ve- 7
rò cum discipulis suis profectus est ad mare,
& plebs multa à Galilæa sequuta est eum, &
à Judæa: Et ab Jerusalem, & ab Edom, & 8
à *regione quæ est* trans Jordanem, & à Tyro
& à Sidone cœtus multi, qui audierant
quæcunque faciebat, venerunt ad eum. Et 9
ait discipulis suis, ut admoverent ad se na-
viculam propter turbas, ne ipsum opprime-
rent. Multos enim sanabat, adeò ut irrue- 10
rent in eum quatenus ipsum tangerent. Il- 11
lique qui habebant plagas spirituum immun-
dorum, quum viderent eum, procidebant, &
clamabant, dicentes; Tu es filius Dei. Et 12
vehementer increpabat eos, ne ipsum reve-
larent.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 *چگونه در خانهء خدا رفتند * در جاء ابي مالخ بزرك امامان * وان خوان خدارا خوردند *
27 واجب نمي شود * كه ان نانرا كسي بخورد بغير امامان * * وبديشان كفت شنبه از براي
28 ادميان افريده شد * نه ادمي براي شنبه * *وخداوند شنبه فرزند ادمي است
1 سيردهم خوش كردن مسيح دست خشك را *عيسي ديكر بار ميان انجمن
2 در آمد * ومردي بود انجا كه يك دست او خشك بود * * واورا نكه مي داشتند * تا روز
3 شنبه عيسي † را بيازمايند * وملامت كنند * *عيسي اتفاق ايشانرا دانسته بود * اشارت
4 بدان دست خشك كرد وكفت بر خيز * دكر بار بجماعت كفت * در روز شنبه واجبست كه
5 نيكي كنند يا بدي * جانرا زنده كنند * يا كم كنند * ايشان خاموش شدند وهيچ نمي كفتند
* بخشم سوي ايشان نكه كرد * واز سختيء دل ايشان دلتنك شد * وبدان مرد كفت دست
6 خودرا دراز كن * دراز كرد ودرست شد * همانهم معتزلان از انجا بدر آمدند * وبا كسان
هيروديس مشورت كردند * كه چكونه اورا كم كنند

Quomodo ingressi sint in domum 26
Dei sub Abimelech maximo sacerdo-
tum, et panem mensæ Dei comede-
rint, cum *licitum non esset ut illum*
panem quisquam comederet præter
sacerdotes. Et illis dixit; Sabba- 27
thum propter homines creatum est,
non homines propter Sabbathum.
Et dominus sabbathi filius homi- 28
nis est.

XIII. Sanat Christus manum aridam.

CAP. III.

Iesus rursus in medium synagogæ 1
ingressus est: & homo ibi erat cui
una manus avida fuit. Et illum ob- 2
servabant, ut die sabbatho Jesum
tentarent & accusarent. Jesus con- 3
spiratione illorum intellectâ, signum
illi manum avidam habenti *fecit,*
& dixit, Assurge. Iterùm turbæ di- 4
xit; Die sabbathi oportétne bonum
facere an malum? animam vivifi-
care an perdere? Ipsi antem silentes
erant, nec quidquam dixerunt. Cum 5
iracundia illos aspexit, & à duritie
cordis eorum dolore affectus est,
& homini illi dixit, Manum tuam
extende: extendit, & sanata est.
Eodem instanti Pharisæi illinc egres- 6
si sunt & cum quibusdam Herodis
asseclis consilium inierunt, quomodo
illum perderent.

Versio VULGATA LATINA.

26 Quomodò introivit in domum Dei sub Abiathar principe sacerdotum, & panes
propositionis manducavit, quos non licebat manducare, nisi sacerdotibus, & dedit
27 eis qui cum eo erant? Et dicebat eis; Sabbatum propter hominem factum est, &
28 non homo propter Sabbatum. Itaque Dominus est filius hominis, etiam Sabbati.

CAP. III.

1
2 ET introivit iterùm in synagogam: & erat ibi homo habens manum aridam.
3 Et observabant eum, si sabbatis curaret, ut accusarent illum. Et ait homini ha-
4 benti manum aridam; Surge in medium. Et dicit eis; Licet sabbatis benè face-
5 re, an malé? animam salvam facere, an perdere? At illi tacebant. Et circum-
spiciens eos cum ira, contristatus super cæcitate cordis eorum, dicit homini; Exten-
de manum tuam. Et extendit, & restituta est manus illi. Exeuntes autem Phari- 6
sæi, statim cum Herodianis consilium faciebant adversus eum, quomodò eum per-
derent. Jesus autem cum discipulis suis secessit ad mare: & multa turba à Gali- 7
læa & Judæa secuta est eum, Et ab Jerosolymis, & ab Idumæa, & trans Jordanem: 8
& qui circa Tyrum & Sidonem, multitudo magna, audientes quæ faciebat, vene-
runt ad eum. Et dixit discipulis suis ut navicula sibi deserviret propter turbam, 9
ne comprimerent eum. Multos enim sanabat, ita ut irruerent in eum ut illum tan- 10
gerent quotquot habebant plagas. Et spiritus immundi, cùm illum videbant, pro- 11
cidebant ei: & clamabant, dicentes; Tu es Filius Dei. Et vehementer commina- 12
batur eis ne manifestarent illum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 كيف دخل بيت الله اذ كان ابيثار عظيم الكهنة فاكل خبز التقدمة الذي لا يحل *
27 اكله الا للكهنة فقط * واعطي الذين كانوا معه * ثم قال لهم السبت من اجل الانسان
28 كان لا الانسان لاجل السبت * فاذن ابن الانسان هو رب السبت *

* الفصل التاسع *

1
2 * ودخل ايضا مجمعهم وكان هناك رجل يده يابسة * فجعلوا يرصدونه هل يبريه في يوم السبت
3
4 ليغروه * فقال للرجل اليابس اليد قم في الوسط * وقال لهم ايجوز في السبت فعل الصلاح ام
5 الشر * انفس تخلص ام تهلك * فلم يجيبوه * فنظر اليهم مغضبا حزينا لعما قلوبهم * ثم قال
6 للرجل امدد يدك فمدها فاستوت يده * فخرج الفريسيون للوقت مع اصحاب الهيرودسيين
7 متوامرين في ان يهلكوه * الفصل العاشر * فاما يسوع وتلاميذه
8 فانطلق الي البحر وتبعه جمع كثير من الجليل * ومن اليهودية * ومن يروسليم * ومن ادوم
9 ومن عبر الاردن * وجمع كثير من صور وصيدا لما سمعوا بما صنع اقبلوا اليه * فامر تلاميذه
10 ان يقدموا اليه سفينة من اجل الجموع لئلا يزحموه * فانه كان قد ابراء كثيرين كانوا يزدحمون
11 عليه حتي يقعوا ليلمسوه * وكذلك الذين كانت بهم امراض * وارواح نجسة كانوا اذا راوه
12 سقطوا قدامه قايلين * انت هو ابن الله * وكان ينتهرهم كثيرا الا يظهروا فعله *

* Quomodo introiverit in domum Dei, cùm 26
esset Abiathar summus sacerdotum, &
manducavit panem propositionis, cujus
non licebat comestio, nisi sacerdotibus
tantùm, dederitque iis qui secum erant?
Deindè dixit eis, Sabbathum propter ho- 27
minem factum est, non homo propter
sabbathum. Igitur Filius hominis est Do- 28
minus sabbathi.

Sectio nona.

CAP. III.

ET introivit iterum synagogam eo- 1
rum: Et erat ibi homo cujus manus erat
arida. Et cœperunt observare illum, an 2
curaret eum in die sabbathi, ut accusa-
rent eum. Ait ergò homini arido manu, 3
Sta in medio. Tum dixit illis, Licétne 4
in sabbatho operatio boni, an mali? ani-
mam salvam fieri, an perdi? Et non re-
sponderunt ei. Inspexitque eos iratus, 5
tristis de cæcitate cordium eorum: dein-
de dixit homini, Extende manum tuam.
Et extendit eam, & restituta est manus
ejus. Et exierunt Pharisæi statim cum 6
sodalibus Herodianorum, consilium ca-
pientes de perdendo illo.

Sectio decima.

At Jesus cum discipulis suis secessit ad 7
mare: & secuta est eum turba magna à
Galilæa, & à Judæa, Et ab Jerosoly- 8
mis, & ab Idumæa, & à trans Jorda-
nem: & cœtus magnus à Tyro, & Si-
done, quum audivissent quod fecerat, ve-
nerunt ad eum. Et præcepit discipulis 9
suis ut admoverent ad eum navim ali-
quam propter turbas, ne comprimerent
eum. Quia enim curaverat multos, ir- 10
ruebant in eum, ita ut caderent, quate-
nus tangerent eum. Similiter ii quibus 11
inerant morbi, & spiritus immundi,
quando videbant eum, cadebant ante
eum, dicentes; Tu es filius Dei. Et in- 12
crepabat eos multùm, ne manifestarent
opus ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ዘከመ : ቦአ : ቤተ : እግዚአብሔር : በአብያታር : ሊቀ : ካህናት : ወበልዐ : ኅብ
ስተ : መሥዋዕት : ዘኢይከውኖ : ለበሊዕ : ዘእንበለ : ለካህናት : ለባሕቲቶሙ :
27 ወወሀቦሙ : ለእለ : ምስሌሁ:=: ወይቤሎሙ : ሰንበት : በእንተ : ሰብእ : ተፈ
28 ጥረት : ወአኮ : ሰብእ : በእንተ : ሰንበት:=: ወእግዚኡ : ውእቱ : ወልደ : እጓ
ለ : እመ : ሕያው : ለሰንበት::=:

በእንተ : ዘየብሰት : እዴሁ::=:

1
2 ። ወቦአ:ካዕበ:ምኵራበ: ወሀሎ:ህየ:ብእሲ:ዘየብሰት:እዴሁ:=: ወይትዓቀብዎ:
3 ለእመ:ይፌውሶ:በሰንበት:ከመ:ያስተዋድይዎ::=: ወይቤሎ:ለውእቱ:ብእሲ: ዘፅ
ውስተ:እዴሁ : ተንሥእ:ወቁም:ማእከለ:=: ወይቤሎሙ:ይከውንሁ : በሰንበትሰ:
4 ገቢረ:ሠናይ:አው:ገቢረ: እኩይ : አሕይዎ : ነፍሰ:ወሚመ: ቀቲል:ወአርመሙ::=:
5 ወነጸሮሙ : እንዘ : ይትሜዐዕ : ወይቴክዝ : በእንተ : ዑረተ : ልቦሙ : ወይቤሎ : ለ
6 ውእቱ : ብእሲ : ስፋሕ : እዴከ : ወሰፍሐ : እዴሁ : ወሐይወት::=: ወወፂኦሙ:
7 ፈሪሰውያን : ምስለ : ሰብአ : ሄሮድስ : ተማከሩ : ከመ : ይቅትልዎ::=: ወተግ
ሕሠ : እግዚእ : ኢየሱስ : ምስለ : አርዳኢሁ : መንገለ : ባሕር : ወተለውዎ : ብ
8 ዙኃን: ጥቀ : እምገሊላ : ወእምይሁዳ:=: ወእምኢየሩሳሌም : ወእምኢዶሚ
ያስ : ወእማዕዶተ : ዮርዳኖስ : ወእምጢሮስ : ወእምሲዶና : ወብዙኃን : ጥቀ : መ
9 ጽኡ : ኀቤሁ : ሰሚዖሙ : ኵሎ : ዘገብረ:=: ወይቤሎሙ : ለአርዳኢሁ : ያፅ
10 ንሑ : ሎቱ : ሐመረ : ከመ : ኢይትጋፍዕዎ : ሰብእ::=: እስመ : ለብዙኃን : አ
11 ሕየዎሙ : ወያስተበቍዕዎ : ከመ : ይግስስዎ : ኵሎሙ : ሕሙማን:=: ወእለ
ኒ : እኩዛን : አጋንንት : ርኩሳን : እምከመ : ርእይዎ : ይሰግዱ : ሎቱ : ወይጸር
12 ኁ : ወይብሉ : አንተ : ውእቱ : ወልደ : እግዚአብሔር::=: ወብዙኀ : ይገሥጾ
ሙ : ከመ : ገሃደ : ኢይረስይዎ::=:

Quando introivit domum Dei sub Abiathar principe sacerdotum, & mandu- 26
cavit panem sacrificii, quem non licet manducare, nisi sacerdotibus solis, &
dedit iis qui cum eo *erant*. Et dicebat iis, Sabbathum propter hominem creatum 27
fuit, & non homo propter sabbathum. Et Dominus est, filius hominis, 28
sabbathi.

CAP. III.

De eo cui arida manus.

ET intravit iterum synagogam, & fuit ibi homo cujus manus arida fuit. 1
Et observabant eum si curaret in sabbathis, ut accusarent illum. Et dixit isti 2
homini cujus manus clauda erat; Surge, & sta *in* medio. Et dicit iis, Licétne in 3
sabbathis facere bonum, vel facere malum; servare animam, aut occidere? & ta- 4
cuerunt. Et prospiciens eos, indignatus & contristatus fuit propter cæcitatem 5
cordis eorum: & dixit isti homini, Extende manum tuam, & extendit manum
ejus: & sana fuit. Et exeuntes Pharisæi cum hominibus Herodis, consilium 6
inierunt ut occiderent eum. Et secessit Dominus Jesus cum discipulis suis ad 7
mare, & sequuti sunt eum quam plurimi è Galilæa & à Judæa. Et ab Hie- 8
rosolymis, & ab Idumæa, & ab ulteriori Jordanis, & à Tyro, & à Sidone,
& quam plurimi venerunt ad eum audientes omnia quæ fecisset. Et dixit 9
discipulis suis, ut astare illi facerent navim, ut non comprimerent eum popu-
li. Quia multos sanaverat, & orabant eum ut tangerent eum omnes *inter eos* 10
graviter afflicti. Et prehensi dæmonibus immundis, quando videbant eum ado- 11
rabant eum, & clamabant, & dicebant; Tu es filius Dei. Et multùm commi- 12
nabatur iis ut manifestum non facerent eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهار دهم انجا كه رنجوران وديوانكان بسيار را شفا داد

7 * عيسي با شاكردان خود * بكنار دريا رفت * وخلق بسيار از جليل با وي
8 كرويدند * واز يهودا * واز اورشليم * واز ادوم * واران سوي اردن * واز صور * واز صيدا *
9 هرجه عيسي كرده بود * شنيدند وپيش او آمدند * بشاكردان خود كفت * تا كشتي
10 پيش او بيارند * كه انبوهي جماعت اورا نخوابنيد * براي انك بسيارانرا شفا مي داد * كه
11 خودرا برو مي انداختند * سبب آنك بوي برسند * وديوانكان * ومصروعان * از جانهاء
پليد زخمها داشتند * وقتي كه اورا مي ديدند * مي افتادند * وبانك مي زدند * ومي كفتند *
12 توي فرزند خدا * وبر بسياران بانك زد تا اورا آشكارا نكنند

XIV. Ubi ægrotis ac dæmoniacis plurimis sanitatem reddidit.

Jesus autem cum discipulis suis ad 7
littus maris profectus est: & populus
multus è Galilæo in eum credide-
runt, & ex Judæa, Et ex Hiero- 8
solyma & ex Idumæa, & ab altera
parte Jordanis, & ex Tyro, & ex
Sidone: quæcunque Jesus fecerat
audiverant, & ad illum venerunt.
Et *discipulis suis dixit, ut navigi-* 9
um ad eum admoverent, ne confer-
ta turba illum opprimeret. Eò 10
quòd plurimis sanitatem restituerat,
qui se in illum conjecerant, ejus
tangendi gratiâ. Et dæmoniaci, & 11
epileptici, à spiritibus impuris pla-
gas habentes, quo tempore viderent
eum, prociderunt, & vociferantes
dixerunt; Tu es Filius Dei. Et 12
multis interminatus est, ne illum
manifestum facerent.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Γ'.

Et *ascendit* in montem, & *advocat* quos voluit ipse: & venerunt
13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον Η' κθ β
ad eum. Et fecit duodecim, ut essent cum illo: & ut mitteret e-
14 πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐποίησε δώδεκα, ἵνα ὦσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐ-
os prædicare: Et *habere auctoritatem curare* infirmitates, & *ejicere*
15 τοὺς κηρύσσειν· Καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν
dæmonia. Et imposuit Simoni nomen *Petrum*: Et Jacobum
16 17 τὰ δαιμόνια. Καὶ ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον· Καὶ Ἰάκωβον λ β
Zebedæi, & Joannem fratrem Jacobi: (& imposuit
τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν (ι) ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου· (καὶ ἐπέθηκεν
eis nomina Boanerges, quod est, Filii tonitrui:) Et Andream, &
18 αὐτοῖς ὀνόματα (κ) Βοανεργὲς, ὅ ἐστιν, Υἱοὶ βροντῆς·) Καὶ Ἀνδρέαν, καὶ
Philippum, & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum Al-
Φίλιππον, καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον, καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλ-
phæi, & Thaddæum, & Simonem *Cananitem*: Et Judam Iscariotem,
19 φαίου, καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σίμωνα τὸν Κανανίτην· Καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην,
qui & tradidit illum. Et veniunt ad domum: & convenit iterum tur-
20 ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν. Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν (λ) ὄ- λα ι
ba, ita ut non *posse ipsos* neque panem manducare. Et *audientes* qui
21 χλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς (μ) μήτε ἄρτον φαγεῖν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ
ad ipsum, exierunt *prehendere* eum: dicebant enim; *Quòd extra se esset.* Et Scri- λβ β
22 παρ' αὐτοῦ, ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ, Ὅτι ἐξέστη. Καὶ οἱ Γραμ-
bæ qui ab Hierosolymis *descendentes*, dicebant, Quoniam *Beelzebul* habet, &, Quia
ματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες, ἔλεγον, Ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει, καὶ, Ὅτι

in principe dæmoniorum ejicit dæmonia. Et *advo-*
λγ β ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Καὶ προσκαλεσάμε- 23
cans eos, in parabolis dicebat illis; Quomodò potest Satanas Sata-
νος αὐτοὺς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατα-
nam ejicere? Et si regnum in *seipsum* dividatur, non potest stare
νᾶν ἐκβάλλειν; Καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι 24
regnum illud. Et si domus super semetipsam dispertiatur, non potest sta-
ἡ βασιλεία ἐκείνη. Καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται στα- 25
re domus illa. Et si Satanas consurrexerit in semetipsū, & dispertit'
θῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη. Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν, καὶ μεμέρι- 26
est, non *potest* stare, sed finem habet. *Non* potest *aliquis*
σται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει. (ν) Οὐ δύναται οὐδεὶς τὰ 27
vasa fortis, ingressus in domum *ejus*, diripere, *si non* prius
σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον
fortem alliget: & tunc domum ejus diripiet. Amen dico
λδ β τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ· καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ (ξ) διαρπάσει. Ἀμὴν λέγω 28
vobis; Quoniam omnia dimittentur peccata filiis hominum, &
ὑμῖν, Ὅτι πάντα (ο) ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ
blasphemiæ *quascunque* blasphemaverint. Qui autem blasphemaverit in Spiri-
βλασφημίαι ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν. Ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ Πνεῦ- 29
tum sanctum, non *habet* remissionem in æternum, sed *obnoxius est* æterni
μα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, (π) ἀλλ' ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου
judicii. Quoniam dicebant; Spiritum immundum habet.
κρίσεως. Ὅτι ἔλεγον, Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει. 30

MS.A. (ι) ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰακώβου· (κ) Βοανηργὲς, (λ) ὁ ὄχλος. (μ) μηδὲ (ν) Οὐδεὶς δύναται τὰ (ξ) διαρπάσῃ. (ο) ἀφεθήσονται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα, καὶ αἱ βλασφημίαι (π) ἀλλὰ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]

13 [illegible]
14
15 [illegible]
16
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
[illegible]

Dominicâ sextâ post Pentecosten. 7.

Et conscendit montem, & advocavit quos 13
voluit: ad eumque venerunt. Et delegit 14
duodecim qui secum essent, & quos mitteret
ut prædicarent, Haberentque potestatem 15
curandi morbos, & ejiciendi dæmonia. Et 16
nominavit Simoni nomen Cepha. Et Jaco- 17
bo filio Zebedæi & Johanni fratri Jacobi,
imposuit eis nomen Benai-reghesc, quod est,
Filii tonitrui. Et Andream, & Philippum, 18
& Bartholomæum, & Matthæum, & Tho-
mam, & Jacobum filium Halphæi, & Thad-
dæum, & Simonem Zelotem, Et Judam Is- 19
carioten, qui ipsum prodidit. Veneruntque- 20
que in domum. Et congregatæ sunt turbæ
iterum, adeò ut ne possent quidem panem
edere. Et audierunt consanguinei ejus, & 21
exierunt ut prehenderent eum: dicebant e-
nim eum extra mentem suam exiisse. Scri- 22
bæ autem illi qui ab Ierusalem descenderant,
dicebant; Beelzebub in eo est, ac per prin-
cipem dæmoniorum ejicit dæmonia. Et ad- 23
vocavit eos Jesus, & in parâbolis dixit eis;
Quomodo potest satanas satanam ejicere?
Nam si regnum contra sese divisum fuerit, 24
non poterit stare regnum illud. Et si domus 25
contra se divisa fuerit, non poterit domus
illa subsistere. Et si satanas insurgit in se- 26
ipsum, & divisus est, non potest stare; sed
finis ejus adest. Nemo potest ingredi ædes 27
strenui, & diripere vasa illius, nisi priùs
strenuum illum vinxerit, & tunc ædes ejus di-
ripiet. Amen dico vobis, Omnia quidem 28
peccata & blasphemiæ, quibus blasphema-
verint homines, remittentur eis. At quis- 29
quis blasphemaverit in Spiritum sanctitatis,
non habebit remissionem in æternum, sed re-
us est judicii æterni. Propterea quòd dice- 30
bant spiritum immundum in eo esse.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 وار انجا مسيح بالاء كوه * فرمان دادن عيسي بشاكردان ونام ايشان پانزدهم
14 رفت. وان كسانرا كه مي خواست پيش خود خواند. [وپيش او آمدند] * از ميان ان جمع
دوازده كس را بركزيد. كه ملازم وي باشند. وايشانرا بفرستد. كه درعالم مژده دهند.
15 16 وسلط باشند. كه رنجورانرا شفا دهند وديوانرا بدر كنند. * وشمعون را صفا نام
17 كرد يعني سنك. * يعقوب پسر زبدي. ويوحنا برادر يعقوب. نام ايشانرا بني رغش نهاد.
18 كه فرزندان رعد بودند. * واندراوس. وفيليبوس. وبرتلمي ومتي. وتوما. ويعقوب پسر
19 حلفا. وتدي. وشمعون قاناني. * ويهوداي سخريوطا انك اورا سپارد شانزدهم جهودان
20 كفتند كه ببعلزبوب سرور ديوان ديوانرا بدر مي آورد * وار انجا عيسي بازبخانه آمد.
21 * وجماعت بسيار كرد شدند. چنانك نان نمي يافتند كه بخورند. * دوستانش شنيدند وبدر
22 آمدند تا اورا بكيرند. سبب انك كفته بودند. كه اين از عقل خود بدر آمد. * ونويسندكان
وكساني كه از اورشليم بزير امده بودند. كفتند بعلزبوب درو هست. بقوت سرور ديوان ديوانرا بدر
23 مي كند. * عيسي ايشانرا خواند. وبمثلها با ايشان كفت. چكونه تواند ابليس ابليس را بيرون كردن.

XV. Mandata Jesu discipulis data, & nomina ipsorum.

Et illinc Christus montē conscendit, 13
& quoscunque voluit ad se vocavit,
& venerunt ad eum. E quorum nu- 14
mero duodecim homines elegit, qui
eum comitarentur, & eos mitteret
ut in mundo Evangelium prædica-
rent. Et potestate præditi essent æ- 15
grotos sanandi, ac dæmonia ejicien-
di. Et Simeoni Cephæ nomen indi- 16
dit, quod *significat petram.* Reliqui 17
erant *Jacobus filius Zebedæi, &*
Johannes frater Jacobi, ipsis no-
men Beni Reg'sch imposuit, quòd fi-
lii tonitrui essent. Et Andreas, & 18
Philippus, & Bartholomæus, et Mat-
thæus, & Thomas, & Jacobus fi-
lius Alphæi, & Thaddæus, & Si-
meon Cananæus. Et Judas Iscari- 19
otes, qui illum tradidit.

XVI. Judæi dixerunt, Per Beelzebub principem dæmoniorum dæmonia ejicit.

Et illinc Jesus domum reversus est. 20
Et turbæ multæ congregatæ sunt, ut 21
ne panem quidem reperirent ut come-
derent. Et amici ejus audientes 22
egressi sunt ut eum prehenderent: eò
quòd dixerunt, Hic quidem ex in-
tellectu suo excessit. Scribæ autem,
& quidam qui ab Hierosolyma de-
scenderant, dicebant; Beelzebub in eo
est, virtute principis dæmoniorum
dæmonia ejicit. Tunc *Jesus illos* 23
vocavit & in parabolis illis dixit;
Quomodo potest Diabolus Diabolum
ejicere?

Versio VULGATA LATINA.

13 Et ascendens in montem vocavit ad se quos voluit ipse: & venerunt ad eum.
14 Et fecit ut essent duodecim cum illo: & ut mitteret eos prædicare. Et dedit
15 illis potestatem curandi infirmitates, & ejiciendi dæmonia. Et imposuit Simoni
16 nomen Petrus: Et Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem Jacobi, & imposuit eis
17 nomina Boanerges, quod est, Filii tonitrui: Et Andream, & Philippum, & Bar-
18 tholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum Alphæi, & Thaddæum, & Si-
19 monem Chananæum. Et Judam Iscariotem, qui & tradidit illum. Et veniunt
20 ad domum: & convenit iterùm turba, ita ut non possent neque panem mandu-
21 care. Et cùm audissent sui, exierunt tenere eum: dicebant enim; Quoniam in
22 furorem versus est. Et Scribæ, qui ab Jerosolymis descenderant, dicebant; Quo-
niam Beelzebub habet, &, Quia in principe dæmoniorum ejicit dæmonia. Et 23
convocatis eis, in parabolis dicebat illis; Quomodò potest Satanas Satanam eji- 24
cere? Et si regnum in se dividatur, non potest regnum illud stare. Et si domus 25
super semetipsam dispertiatur, non potest domus illa stare. Et si Satanas consur- 26
rexerit in semetipsum, dispertitus est, & non poterit stare, sed finem habet. Ne- 27
mo potest vasa fortis ingressus in domum diripere, nisi priùs fortem alliget, &
tunc domum ejus diripiet. Amen dico vobis; Quoniam omnia dimittentur filiis 28
hominum peccata, & blasphemiæ quibus blasphemaverint: Qui autem blasphema- 29
verit in Spiritum sanctum, non habebit remissionem in æternum, sed reus erit
æterni delicti. Quoniam dicebant; Spiritum immundum habet. 30

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

الفصل الحادي عشر •
13 ثم صعد الجبل ودعا الذين احبهم فاتوا اليه •
14 15 * وانتخب اثني عشر وسماهم رسلا ليكونوا معه • ولكي يرسلهم ليكرزوا * واعطاهم سلطانا
16 17 على شفاء المرضى واخراج الشياطين * وسمى سمعان الصخرا * ويعقوب بن زبدي ويوحنا
18 اخاه سماهما بوانرجس الذي هو ابناء الرعد * واندراوس وفيلبس وبرتلومي * ومتى * وتوما
19 20 ويعقوب بن حلفا • وتداى • وسمعان القانانى * ويهوذا الاسخريوطي الذي اسلمه * ودخل الى
21 بيت فاجتمع ايضا جمع حتى لم يقدروا على اكل الخبز * وسمع اصحابه فخرجوا ليمسكوه قايلين
22 انه ساهي القلب * واما الكتبة الذين اتوا من يروشليم فقالوا ان باعل زبول معه •
23 وبرئيس الشياطين يخرج الشياطين * فدعاهم وقال لهم بامثال كيف يقدر شيطان ان يخرج
24 25 شيطانا * وكل مملكة تنقسم لا تثبت تلك المملكة * واذا اختلف اهل البيت لا يثبت ذلك
26 البيت * وان كان الشيطان قد قاوم نفسه وانقسم فلن يقدر ان يثبت لكن تلك تكون
27 له انقضاء * لا يقدر احد يدخل بيت القوي وينهب متاعه الا ان يربط القوي اولا وحينئذ
ينهب بيته •
الفصل الثاني عشر •
28 * امين اقول لكم ان كل شي يغفر
29 لبني البشر من الخطايا والتجديف الذي يجدفونه * والذين يجدفون على روح القدس لا يغفر لهم
30 الى الابد بل يحل بهم العقاب الدايم * لانهم يقولون ان معه روحا نجسا •

Sectio undecima.

Deindè conscendit montem, & advoca- 13
vit quos dilexit: & venerunt ad eum.
Elegitque duodecim, & vocavit eos 14
Apostolos: ut essent cum eo, & ut mit-
teret eos ad prædicandum. Et dedit eis 15
potestatem curandi infirmos, & ejici-
endi dæmonia: Et nominavit Simonem 16
Petrum: Et Jacobum filium Zebedæi, 17
& Johannem fratrem ejus, appellavit
Boanerges, hoc est, Filios tonitrui. Et 18
Andream, & Philippum, & Bartholo-
mæum, & Matthæum, & Thomam, &
Jacobum filium Halphæi, et Thaddæum,
& Simonem Cananæum, Et Judam 19
Iscariotem qui tradidit ipsum. Et in- 20
travit in domum quandam; & conve-
nit iterùm turba, ita ut non possent
manducare panem. Et audierunt sui, 21
egressique sunt ut tenerent ipsum, di-
centes eum in deliquium cordis incidisse.
At scribæ qui venerant ab Ierosolymis, 22
dixerunt; Sanè Beel-zebul est cum eo:
& per principem dæmoniorum ejicit dæ-
monia. Et vocavit eos, dixitque in pa- 23
rabolis; Quomodò potest dæmonium
ejicere dæmonium? Quandoquidem 24
omne regnum quod dividitur, non erit
stabile illud regnum? Et quando discor- 25
dant habitatores domûs, non erit stabilis
illa domus? Quare si Satanas adver- 26
satur sibi ipsi, & dissidet, profectò non
poterit subsistere: sed id erit illi in ex-
terminium. Non potest quis intrare do- 27
mum fortis, & diripere supellectilem
ejus, nisi viaciat fortem priùs: ac tum
diripiet domum ejus.

Sectio duodecima.

Amen dico vobis, Quòd quælibet res di- 28
mittetur filiis hominis quoad peccata,
& blasphemiam quam blasphemaverint:
Blasphemantibus verò in Spiritum san- 29
ctum, non remittetur eis in æternum:
sed convenit eis supplicium æternum.
Quoniam dicebant, quòd haberet spiri- 30
tum immundum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ ፡ ኅርየቶሙ ፡ ለሐዋርያት ።
13 ወዐርገ ፡ ደብረ ፡ ወጸውዖ ፡ እለ ፡ ፈቀደ ፡ ወሖሩ ፡ ኀቤሁ ። ወኀረየ ፡ ዓሠ
14 ርተ ፡ ወክልኤተ ፡ ሐዋርያተ ፡ ወሰመዮሙ ፡ ወከመ ፡ የሀልዉ ፡ ምስሌሁ ፡ ወይፈን
15 ዎሙ ፡ ይስብኩ ። ወአብሖሙ ፡ ያውፅኡ ፡ አጋንንተ ፡ ርኩሳነ ፡ ወይፈ
16 ውሱ ፡ ድዉያነ ። ወሰመዮሙ ፡ በበ ፡ አስማቲሆሙ ። ወሰመዮ ፡ ለስም
17 ዖን ፡ ጴጥሮስ ። ወያዕቆብ ፡ ወልደ ፡ ዘቤዴዎስ ፡ ወዮሐንስ ፡ እኁሁ ፡ ለያ
18 ዕቆብ ፡ ወሰመዮሙ ፡ በአኔርጌስ ፡ ደቂቀ ፡ ነጐድጓድ ፡ ብሂል ። ወእንድርያስ ፡ ወፊ
ልጶስ ፡ ወበርተሎሜዎስ ፡ ወማቴዎስ ፡ ወቶማስ ፡ ወያዕቆብ ፡ ወልደ ፡ እልፍዮስ ፡ ወታዴዎስ ፡
19 ወስምዖን ፡ ቀነናዊ ። ወይሁዳ ፡ አስቆሮታዊ ፡ ዘአግብኦ ። ወበዊኦሙ ፡ ቤተ ፡ መ
20 ጽኡ ፡ ካዕበ ፡ አሕዛብ ፡ ብዙኃን ፡ እስከ ፡ ኢያበውሕዎ ፡ ይብላዕ ፡ እክለ ። ወሰሚዖ
21 ሙ ፡ አዝማዲሁ ፡ መጽኡ ፡ ይእኅዝዎ ፡ እስመ ፡ ዓብደ ፡ ይብልዎ ። ወጸሐፍትኒ ፡ እ
22 ለ ፡ ወረዱ ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ ይቤሉ ፡ በብዔል ፡ ዜቡል ፡ እኁዝ ፡ ወበመልአኮሙ ፡ ለአጋንን
23 ት ፡ ያወፅኦሙ ፡ ለአጋንንት ። ወጸውዖሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወመሰለ ፡ ሎሙ ፡
24 እፎ ፡ ይክል ፡ ሰይጣን ፡ ለሰይጣን ፡ አውጽኦቶ ። እመንግሥትኒ ፡ ዘበበይናቲሁ ፡ ይትና
25 ፈቅ ፡ ኢይቀውም ፡ ውእቱ ፡ መንግሥት ። ወእመኒ ፡ ቤት ፡ ተናፈቀት ፡ በበይናቲሃ ፡ ኢት
26 ቀውም ፡ ይእቲ ፡ ቤት ። ወሰይጣንሂ ፡ ለእመ ፡ ተንሥአ ፡ በበይናቲሁ ፡ ወተናፈቀ ፡ ኢ
27 ይቀውም ፡ ማኅለቅተ ፡ ይረክብ ። ወአልቦ ፡ ዘይክል ፡ ቤተ ፡ ኀያል ፡ በዊአ ፡ ወበር
ብሮተ ፡ ንዋዮ ፡ ለእመ ፡ ኢቀደመ ፡ አሲሮቶ ፡ ለኀያል ፡ ወእምዝ ፡ በርብሮተ ፡ ቤቶ ።
28 አማን ፡ እብለክሙ ፡ ኵሉ ፡ ኀጢአት ፡ ወፅርፈት ፡ ይትኃደግ ፡ ለኵሉ ፡ ሰብእ ።
29 ወዘሰ ፡ ጸረፈ ፡ ዲበ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ኢይትኃደግ ፡ ሎቱ ፡ ለዓለም ፡ ወይትኴነን ፡ በደይን ፡
30 ለዘላፈ ። እስመ ፡ ይቤሉ ፡ ጋኔን ፡ ርኩስ ፡ እኁዝ ።

De electione Apostolorum.

Et ascendit *in* montem, & vocavit, quos voluit & venerunt ad eum. Et elegit 13
duodecim Apostolos & nominavit eos ut essent cum illo, & ut mitteret eos præ- 14
dicare. Et dedit potestatem illis ut ejicerent dæmones immundos, & ut cura- 15
rent infirmos. Et vocavit eos singulos nominibus suis, & vocavit Simonem 16
Petrum. Et Jacobum filium Zebedæi & Johannem fratrem Jacobi, nominavit 17
Boanerges, (quod est dicere) Filii tonitrui. Et Andream, & Philippum, & 18
Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum filium Alphæi, & Tha-
dæum & Simonem Cananæum, Et Judam Iscariotem qui tradidit illum. Et 19
intrantes domum venerunt iterùm populi multi, ita ut non permitterent ei man- 20
ducare panem. Et audientes cognati ejus venerunt prehendere eum, quia de- 21
mentem dicebant eum *fuisse*. Et scribæ qui descenderunt ab Hierosolyma 22
dixerunt, Per Beelzebub prehensus est, & per principem dæmonum ejicit
dæmones. Et vocavit illos Dominus Jesus, & parabolicè loquutus est iis; Quo- 23
modò potest satanas satanam ejicere? Si regnum inter se dividatur, non stabit 24
illud regnum. Et si domus dividatur inter se, non stabit ista domus. Et sata- 25
nas si insurrexerit contra se & divisus sit, non stabit, finem habebit. Et nemo 26
potest intrare domum fortis, & diripere vasa ejus, si non priùs alliget fortem, & 27
tunc diripiet domum ejus. Amen dico vobis, Omne peccatum & blas- 28
phemia remittetur omni homini: Sed qui blaspemaverit in Spiritum sanctum, 29
non remittetur ei in æternum, & condemnabitur in judicio perpetuo. Quia 30
dicebant, Dæmon immundus prehendit eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 25 * چون مملکت بر نفس خودش پریشان شود • مملکت او ایستادگی نکند • * واگر
26 خانهء نفس او پریشانی کند • نتواند که خانه ایستادگی کند • * واگر چنانك ابلیس†
بر نفس خود † پریشان شود وبر خیزد • نتواند که ایستادگی کند • الا سرانجام او باشد •
27 * وکسی نتواند در خانهء مردی پهلوان رفتن • تا رخت او برباید • مگر اول پهلوانرا ببندد •
28 انگه در خانهء او تاختن کند • * راست بشما بگویم که همه گناهها [وافتریها] که مردم
29 افتری کنند • عفو کرده شود • * الا آنك با جان پاك افتری دارند • تا ابد عفو ندارد •
30 وداوری ابدی بر وی روا باشد • * برای انك می گفتند جان پلید در وی هست

Cùm regnum in semetipsum divisum 24
fuerit, regnum illud stabilitatem non
obtinet. Et si domus semetipsam 25
lacessat, fieri non potest ut domus
illa *stabilis sit. Similiter etiam si* 26
Diabolus in semetipsum divisus sit,
& insurgat, fieri non potest ut sta-
biliatur, sed finis illius sit. Nec 27
quisquam potest domum viri robusti
ingredi ut supellectilem ejus diri-
piat, nisi priùs robustum illum *li-*
get, deindè domum illius spoliet.
Verum vobis dico, Quòd omnia 28
peccata et blasphemiæ, quibus ho-
mines blasphemaverint, remittentur.
Qui autem in Spiritum sanctum 29
blasphemaverit, in æternum non re-
mittetur ei, sed judicium æternum
in eum competet. Eò quòd dicerent, 30
Spiritus impurus in eo est.

Veniunt *igitur* fratres & mater ejus: & foris stantes, miserunt ad eum
31 Ἔρχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· καὶ ἔξω ἑστῶτες, ἀπέστειλαν πρὸς (ρ) αὐτὸν λε β
vocantes eum. Et sedebat turba circa eum: *dicebant verò* ei; Ecce ma-
32 φωνοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐκάθητο (σ) ὄχλος περὶ αὐτόν· εἶπον δὲ αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡ μή-
ter tua, & fratres tui, foris quærunt te. Et *respondit* eis, *dicens*; Quæ
33 τηρ σου, καὶ οἱ ἀδελφοί σου, (τ) ἔξω ζητοῦσί σε. Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, Τίς
est mater mea, *aut* fratres mei? Et circumspiciens *circulo circa se*
34 ἐστιν ἡ μήτηρ μου, ἢ οἱ ἀδελφοί μου; Καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν
sedentes, ait; Ecce mater mea, & fratres mei. Qui enim fecerit vo-
35 καθημένους, λέγει, (υ) Ἴδε ἡ μήτηρ μου, καὶ οἱ ἀδελφοί μου. Ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέ-
luntatem Dei, hic frater meus, & soror mea, & mater est.
λημα τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου, καὶ (φ) ἀδελφή μου, καὶ μήτηρ ἐστί.

CAP. IV. δ'.

Et iterùm cœpit docere *juxta* mare, & *coacta* est ad eum
1 ΚΑὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ (α) συνήχθη πρὸς αὐτὸν λϛ β
turba multa, ita ut *ipsum ascendentem in navigium, sedere* in mari: & omnis
ὄχλος πολὺς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον, καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ πᾶς
turba *ad* mare super terram erat. Et docebat eos in parabolis
2 ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν. Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς Θ
multa, & dicebat illis in doctrina sua; Audite: Ecce exiit seminans
3 πολλὰ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, Ἀκούετε· Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων
seminare. Et *factum est in seminando, hoc quidem* cecidit circa viam; & venerunt
4 τοῦ σπεῖραι. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἦλθε
volucres cœli, & *devoraverunt* illud. Aliud verò cecidit super petrosa, ubi
τὰ (β) πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτό. Ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου 5
non habuit terram multam, & statim exortum est, *propter non habere profunditatē* terræ: *Sole*
οὐκ εἶχε γῆν πολλὴν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· Ἡλίου 6
autem exoriente, æstuavit; & *ob* non *habere* radicem, exaruit. Et aliud ceci-
δὲ ἀνατείλαντος, ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. Καὶ ἄλλο ἔπε- 7
dit in spinas, & ascenderunt spinæ, & suffocaverunt illud, & fructum non dedit.
σεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτὸ, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε.
Et aliud cecidit in terram *pulchram*; & dabat fructum ascendentem & crescentem:
Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα (γ) καὶ αὐξάνοντα· 8
& afferebat unum triginta, & unum sexaginta, & unum centum. Et dicebat *eis*; *Habens*
καὶ ἔφερεν ἓν τριάκοντα, καὶ ἓν ἑξήκοντα, καὶ ἓν ἑκατόν. Καὶ (δ) ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὁ ἔχων 9
aures *audire*, audiat. Cùm *autem factus* esset *solus*, interrogaverūt eum qui *circa* *cum*
ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας, (ε) ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν 10
cum duodecim, parabolam. Et dicebat eis; Vobis datum est nôsse mysterium
σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, (ζ) Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον 11 λϛ β
regni Dei: illis autem foris, in parabolis omnia fiunt: Ut *aspici-*
τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται· Ἵνα βλέ- 12 λζ α
entes aspiciant, & non videant: & audientes audiant, & non intelligāt: nequādo convertan-
ποντες βλέπωσι, καὶ μὴ ἴδωσι· καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι, καὶ μὴ συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέψω- Θ
tur, & dimittantur eis peccata. Et ait illis; Nescitis parabolam
σι, καὶ (η) ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν 13 λη
hanc? & quomodò omnes parabolas cognoscetis? *Seminans*, verbum seminat.
ταύτην; καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; Ὁ σπείρων, τὸν λόγον σπείρει. 14 β

MS. A. (ρ) αὐτὸν ζητοῦντες αὐτόν. (σ) περὶ αὐτὸν ὄχλος· (τ) καὶ αἱ ἀδελφαί σου, ἔξω (υ) Ἰδοὺ (φ) ἀδελφή, καὶ ΚΕΦ. δ'. MS. A. (α) συνήχθησαν (β) πετεινὰ, καὶ κατέφαγεν (γ) καὶ αὐξανόμενον, (δ) ἔλεγεν, Ὁ (ε) ἠρώτων (ζ) δέδοται τὸ μυστήριον (η) ἀφαιθήσεται αὐτοῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕܨܦܪܐ ܕܕܘܟܪܢܐ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܡܪܝܡ * ܣ *

31 32 * ܘܐܬܘ ܐܡܗ ܘܐܚܘܗܝ ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܠܒܪ. ܘܫܕܪܘ ܕܢܩܪܘܢܗ ܠܘܬܗܘܢ. * ܝܬܒ ܗܘܐ ܕܝܢ
33 ܥܡܐ ܚܕܪܘܗܝ. ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܗܐ ܐܡܟ ܘܐܚܝܟ ܠܒܪ ܒܥܝܢ ܠܟ. * ܘܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
34 ܡܢܘ ܐܡܝ ܘܡܢܘ ܐܚܝ. * ܘܚܪ ܒܐܝܠܝܢ ܕܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ. ܘܐܡܪ ܗܐ ܐܡܝ ܘܗܐ ܐܚܝ.
35 * ܡܢ ܕܥܒܕ ܓܝܪ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܗܘܝܘ ܐܚܝ ܘܚܬܝ ܘܐܡܝ. * ܫܘܠܡ * ܙ *
1 * ܘܬܘܒ ܫܪܝ ܠܡܠܦܘ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ. ܘܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܣܩ
2 ܢܬܒ ܠܗ ܒܣܦܝܢܬܐ ܒܝܡܐ. ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ. * ܘܡܠܦ
3 ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܒܡܬܠܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܐܡܪ ܒܝܘܠܦܢܗ. * ܫܡܥܘ. ܗܐ ܢܦܩ ܙܪܘܥܐ ܠܡܙܪܥ.
4 5 * ܘܟܕ ܙܪܥ. ܐܝܬ ܕܢܦܠ ܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ. ܘܐܬܬ ܦܪܚܬܐ ܘܐܟܠܬܗ. * ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܥܠ
ܫܘܥܐ. ܐܝܟܐ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܐܪܥܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܒܥܓܠ ܝܥܐ. ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܥܘܡܩܐ
6 7 ܕܐܪܥܐ. * ܘܟܕ ܕܢܚ ܫܡܫܐ ܐܬܚܡܡ. ܘܡܛܠ ܕܠܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܥܩܪܐ ܝܒܫ. * ܘܐܚܪܢܐ
8 ܢܦܠ ܒܝܬ ܟܘܒܐ. ܘܣܠܩܘ ܟܘܒܐ ܘܚܢܩܘܗܝ. ܘܦܐܪܐ ܠܐ ܝܗܒ. * ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܒܐܪܥܐ
ܛܒܬܐ. ܘܣܠܩ ܘܐܪܒܝ ܘܝܗܒ ܦܐܪܐ. ܐܝܬ ܕܬܠܬܝܢ. ܘܐܝܬ ܕܫܬܝܢ. ܘܐܝܬ ܕܡܐܐ.
9 10 * ܘܐܡܪ ܗܘܐ. ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ. * ܟܕ ܗܘܘ ܕܝܢ ܠܚܘܕܝܗܘܢ.
11 ܫܐܠܘܗܝ ܗܢܘܢ ܕܥܡܗ ܥܡ ܬܪܥܣܪܬܗܘܢ ܥܠ ܡܬܠܐ ܗܘ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܟܘܢ ܗܘ
12 ܝܗܝܒ ܠܡܕܥ ܐܪܙܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܠܗܠܝܢ ܕܝܢ ܕܠܒܪ ܒܡܬܠܐ ܗܘܐ ܟܠ ܡܕܡ. * ܕܟܕ ܚܙܝܢ ܢܚܙܘܢ
ܘܠܐ ܢܚܙܘܢ. ܘܟܕ ܫܡܥܝܢ. ܢܫܡܥܘܢ ܘܠܐ ܢܣܬܟܠܘܢ. ܕܠܡܐ ܢܬܦܢܘܢ. ܘܢܫܬܒܩ
13 ܠܗܘܢ ܚܛܗܝܗܘܢ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܬܠܐ ܗܢܐ. ܘܐܝܟܢܐ
14 ܟܠܗܘܢ ܡܬܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܙܪܘܥܐ ܕܙܪܥ ܡܠܬܐ ܙܪܥ.

Matutinis commemorationis Deiparæ Mariæ. 8.

Porrò venerunt mater & fratres ejus stantes 31
foris, miserúntque ut evocarent eum ad se-
ipsos. Sedebat autem circa eum turba, & 32
dixerunt ei; En mater tua & fratres tui fo-
ris postulant te. Et respondit, ac dixit eis; 33
Quæ est mater mea; & quinam sunt fratres
mei? Et respexit in eos qui sedebant propè 34
se, & ait; Ecce mater mea, & ecce fratres
mei. Etenim qui executus fuerit volunta- 35
tem Dei, is est frater meus, & soror mea,
& mater mea.

CAP. IV.

Rursus autem cœpit docere juxta litus 1
maris: & congregati sunt ad eum cœtus
quamplurimi, ita ut ascenderet, sederétque
in navi in mari, & omnis turba stabat humi
juxta mare. Ac docebat eos in parabolis 2
multa, dicebátque in doctrina sua; Audite: 3
Ecce exiit seminator ad seminandum: Et 4
quum semināsset, aliud quidem cecidit juxta
viam; venítque volucris, & devoravit illud.
Aliud autem cecidit super petram, ubi non 5
erat terra multa, & in momento exortum est,
quoniam non erat profunditas terræ. Quum 6
autem exortus esset sol, incaluit; & quia
non habebat radicem, aruit. Aliud cecidit 7
inter spinas, & ascenderunt spinæ, ac suffo-
caverunt illud, fructúsque non edidit. Aliud 8
autem cecidit in terram bonam; & ascendit
crevitque, ac dedit fructus, aliud quidem
tricenos, & aliud sexagenos, aliud denique
centenos. Et dicebat; Qui habet aures 9
ad audiendum, audiat. Quum autem essent 10
soli, interrogaverunt eum ii qui cum eo
erant unà cum duodecim ipsius de parabola
hac. Et dixit eis Jesus; Vobis datum est 11
nôsse arcanum regni Dei: extraneis verò
omnia in parabolis fiunt. Ut quum vide- 12
rint, videant, & non videant; & cùm audi-
erint, audiant, nec intelligant; nequando con-
vertantur, & remittantur eis peccata ipso-
rum. Et dixit eis, Nescitis parabolam hanc? 13
& quomodò cunctas parabolas scietis? Se- 14
minator qui seminavit, sermonem seminat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

هفدهم ايستادن مريم وبرادرانش بر در

31 * امدند مادرش وبرادرانش
32 بيرون ايستادند وفرستادند كه اورا بخوانند * وپيش عيسي جماعت پسيار بودند كسي كفت
33 * مادرت وبرادرانت بر درند وترا مي خوانند * بديشان جواب داد وكفت * كيست مادرم
34 وكيست † برادرانم * نكه سوي ايشان كرد كه پيش او نشسته بودند * وكفت اينك مادرم واينك
35 برادرانم * هركه ارادت خدا كند * اوست برادر وخواهر ومادرم

هجدهم مثل تخم كاشتن در زمين

1 * باز بر كنار دريا تعليم اغاز كرد وجماعت † پسيار پيش او
بودند * تا ان حد كه بالا كشتي رفت ونشست * وجماعتهاء ديكر † بر كنار دريا ايستاده بودند *
2 3 * ومثلهاء پسيار ايشانرا مي اموزانيد * وكفت در تعليم خود * بشنويد * اينك كشاورز
4 بيرون امد كه تخم بكارد * وچون تخم را بينداخت * چيزي بر كنار راه افتاد مرغان آمدند
5 وخوردند * ديكر بر روي سنك افتاد * وخاك پسيار نبود بروييد * [در وقت چون زمينش
6 7 نغولي نبود * وافتاب برو افتاد سوخت] و[چون بيخ نداشت] زود خشك شد * * ديكر
تخم ميان خار وتلو افتاد خارها بلندتر شدند * واورا خفه كردند * ميوه نداد *

XVII. Stat Maria & fratres ejus ad ostium.

Et *venientes mater ejus & fratres* 31
ejus foris steterunt, & miserunt ut
eum accerserent. Et coram Jesu tur- 32
bâ multâ præsente quispiam dixit,
Mater tua & fratres tui ad fores
sunt, & te vocant. Illis responsum 33
dedit, & dixit; Quænam est mater
mea? & quinam sunt fratres mei?
Intuitus est in illos qui coram eo se- 34
debant, & dixit; Ecce mater mea,
& ecce fratres mei. Quicunque vo- 35
luntatem Dei facit, ipse est frater,
& soror, & mater mea.

XVIII. Parabola seminis sparsi in terram.

CAP. IV.

R*ursus in littore maris docere in-* 1
cepit, & turbæ multæ aderant ei,
usque adeò ut in navim iret, & se-
deret: turbæ autem reliquæ in littore
maris stantes erant. Et parabolas 2
plurimas illos docuit, dixitque in
doctrina sua; Audite: Ecce sator 3
egressus est ut semen seminaret. Et 4
cùm semen projiceret, quoddam juxta
viam cecidit, & aves venientes
comederunt. Aliud in superficiem pe- 5
træ cecidit, ubi terræ multum non
esset: & crevit statim, cùm terræ
ejus profunditas non esset. Et Sol in 6
illud incidens adussit; & cùm ra-
dicem non haberet, statim exaruit.
Aliud semen inter spinas & vepres 7
cecidit: & spinæ altiores factæ il-
lud suffocârunt, nec fructum dedit.

Versio VULGATA LATINA.

31 Et veniunt mater ejus & fratres: & foris stantes miserunt ad eum vocantes eum.
32 Et sedebat circa eum turba: & dicunt ei; Ecce mater tua & fratres tui foris quæ-
33 runt te. Et respondens eis, ait; Quæ est mater mea, & fratres mei? Et circum-
34 spiciens eos, qui in circuitu ejus sedebant, ait; Ecce mater mea, & fratres mei.
35 Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, & soror mea, & mater est.

CAP. IV.

1 Et iterùm cœpit docere ad mare: & congregata est ad eum turba multa, ita ut
2 navim ascendens sederet in mari, & omnis turba circa mare super terram erat: Et
3 docebat eos in parabolis multa, & dicebat illis in doctrina sua; Audite, Ecce
4 exiit seminans ad seminandum. Et dum seminat, aliud cecidit circa viam, & ve-
5 nerunt volucres cœli, & comederunt illud. Aliud verò cecidit super petrosa, ubi
non habuit terram multam: & statim exortum est, quoniam non habebat altitudi-
nem terræ: Et quando exortus est Sol, exæstuavit: & eò quòd non habebat ra- 6
dicem, exaruit. Et aliud cecidit in spinas: & ascenderunt spinæ, & suffocaverunt 7
illud, & fructū non dedit. Et aliud cecidit in terram bonam: & dabat fructum ascen- 8
dentem, & crescentem; & afferebat unum triginta, unum sexaginta, & unum cen- 9
tum. Et dicebat; Qui habet aures audiendi, audiat. Et cùm esset singularis, inter- 10
rogaverunt eum hi qui cum eo erant duodecim, parabolam. Et dicebat eis; Vobis 11
datum est nôsse mysterium regni Dei: illis autem, qui foris sunt in parabolis omnia
fiunt. Ut videntes videant, & non videant: & audientes audiant, & non intelligant: 12
nequando convertantur, & dimittantur eis peccata. Et ait illis; Nescitis parabolam 13
hanc? & quomodò omnes parabolas cognoscetis? Qui seminat, verbum seminat. 14

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

31 * ثم وافاه امه واخوته * فوقفوا خارجا وارسلوا اليه يدعونه * وكان الجمع جالسا حوله * فقالوا له
32 33 ها امك واخوتك خارجا يطلبونك * فاجابهم قايلا من امي واخوتي * ونظر الى الجلوس حوله
34 35 وقال ها امي واخوتي * وكل من يعمل ارادة الله هو اخي واختي وامي * وبدا ايضا
1 يعلم عند البحر * فاجتمع اليه جمع كبير حتى انه ركب السفينة في البحر وجلس * وكانت
2 الجموع كلها على ساحل البحر * وكان يعلمهم بامثال كثيرة * قايلا في تعليمه * اسمعوا زارع خرج
3 4 ليزرع * فبينما هو يزرع منه ما سقط على الطريق فاتى الطير فاكله * ومنه ما سقط على
5 6 الصفاحيت لم يكن له عمق ارض فلوقته نبت * واذ ليس له عمق ارض * لما اشرقت الشمس
7 واحترق جف اذ ليس له اصل * ومنه ما سقط في الشوك فخنقه الشوك لعلوه عليه فلم يات بثمر *
8 * ومنه ايضا ما سقط في ارض جيدة فاعطى ثمرة وصعد ونمى * فواحد جاء بثلثين * واخر
9 10 بستين * واخر بماية * ثم قال من له اذنان سامعتان فليسمع * فلما انفرد ساله الذين كانوا
11 حوله مع الاثني عشر عن المثل * فقال لهم انتم اعطيتم معرفة سر ملكوت الله * واوليك
12 الخارجون فبالامثال يكون لهم كل شي * لينظر الناظرون ولا يبصرون * ويسمع السامعون
13 ولا يفهمون * ليلا يرجعوا فتغفر لهم الخطايا * وقال لهم اما عرفتم هذا المثل * فكيف
14 تعرفون جميع الامثال * الزارع هو الذي يزرع الكلام *

Deindè venerunt ad eum mater ejus & fratres ejus: & steterunt foris, & miserunt ad eum ut advocarent illum. 31
(Erat autem turba sedens circa eum) & dixerunt ei; Ecce mater tua & fratres tui foris quærunt te. 32
Respondit eis, dicens; Quæ est mater mea, & fratres mei? 33
Et respexit in sedentes circa se, & ait; Ecce mater mea, & fratres mei. 34
Et quicunque fecerit voluntatem Dei, ipse est frater meus, & soror mea, et mater mea. 35

CAP. IV.

Et cœpit iterùm docere juxta mare, et coactus est ad eum cœtus magnus, ita ut ipse conscenderet navim in mari, ac sederet, essentque turbæ omnes secus litus maris. 1
Et docebat eos per parabolas multas, dicens in doctrina sua; 2
Audite, 3
Sator quidam exiit ut seminaret: Dumque ipse seminaret, aliud quidem cecidit super viam, et venerunt volucres, et comederunt illud. 4
Et aliud cecidit super petram, ubi non erat ei profunditas terræ, et statim crevit: et quandoquidem non erat ei profunditas terræ, 5
Quum ortus esset sol æstuâssetque, aruit, eò quòd non esset ei radix. 6
Et aliud cecidit inter spinas, et suffocaverunt illud spinæ transcendentes ipsum, et non protulit fructum. 7
Aliud denique cecidit in terram bonam, deditque fructum, ascendens, et crescens: atque unum quidem attulit triginta, et aliud sexaginta, et aliud centum. 8
Denique subjunxit, Cuicunque sunt aures audientes, audiat. 9
Quum autem secessisset, interrogaverunt eum qui erant circa eum cum duodecim, de parabola. 10
Et dixit eis, Vos donati estis cognitione mysterii regni Dei: et illis extraneis per parabolas fient eis omnia: 11
Ut videant videntes, et non cernant: et audiant audientes, et non intelligant, ne convertantur, et remittantur eis peccata. 12
Et dixit eis, Non nôstis hanc parabolam? quomodo igitur intelligetis oes parabolas? 13
Sator est qui serit verbū. 14

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ወመጽኡ፡እሙ፡ ወአኃዊሁ፡ወቆሙ፡ወለአኩ፡ኀቤሁ፡ይጸውዕዎ፡፡ ወይነብሩ፡ሰብእ፡
32 ብዙኃ፡ምስሌሁ፡ ወይቤልዎ፡ነዮሙ፡እምከ፡ወአኃዊከ፡ አፍአ፡ይቀውሙ፡ወይኃሥ
33 ሡከ፡፡ ወአውሥአ፡ ወይቤሎሙ፡ መኑ፡ ውእቱ፡ እምየ፡ ወአኃዊየ፡፡ ወነጸ
34 ሮሙ፡ለእለ፡ይነብሩ፡አውደ፡ወይቤ፡ነዮሙ፡እምየኒ፡ ወአኃዊየኒ፡፡ እስመ፡ኵሉ፡ዘ
35 ይገብር፡ፈቃደ፡ለእግዚአብሔር፡ውእቱ፡አኃዊየኒ፡ወአኃትየኒ፡ወእምየኒ፡፡
1 ወአኃዘ፡ካዕበ፡ይምሀሮሙ፡ በምንገለ፡ ባሕር፡ ወተጋብኡ፡ ብዙኃ፡ ሰብእ፡ ኀ
ቤሁ፡ እስከ፡ የዓርግ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ ወነበረ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ ወኵሉ፡ ሰብእ፡
ውስተ፡ምድር፡ይቀውሙ፡፡

በእንተ፡ ምሳሌ፡ ዘይዘርእ፡፡

2 ወመሀሮሙ፡ ወምስለ፡ ሎሙ፡ ብዙኃ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እንዘ፡ ይሜህሮሙ፡፡
3 4 ስምዑ፡ ወፃረ፡ ዘይዘርእ፡ ይዝራእ፡፡ ወእንዘ፡ ይዘርእ፡ ቦዘወድቀ፡ ውስ
5 ተ፡ ፍኖት፡ ወመጽኡ፡ አዕዋፍ፡ ወበልዕዎ፡፡ ወቦዘወድቀ፡ ውስተ፡ ኰኵሕ፡
ኀበ፡ አልቦ፡ መሬተ፡ ብዙኃ፡ ወፈጥነ፡ በቍለ፡ እስመ፡ አልቦ፡ ዕመቀ፡ መሬቱ፡፡
6 ወሠረቀ፡ ጸሐይ፡ አውዓዮ፡ ወእስመ፡ ኢኮነ፡ ዕሙቀ፡ መሬቱ፡ ወአልቦ፡ ሠርወ፡
7 8 የብሰ፡፡ ወቦ፡ ዘወድቀ፡ ውስተ፡ ሦክ፡፡ ወደፈኖ፡ ሦክ፡ ወኢፈረየ፡፡ ወቦዘ
ወድቀ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ሠናይ፡ ወበቍለ፡ ወልሀቀ፡ ወፈረየ፡ ወፀገበ፡ ፍሬ፡ሠላ
9 ሰ፡ ወቦ፡ ኀበ፡ ስሳ፡ ወቦ፡ ኀበ፡ ምእት፡፡ ወይቤ፡ ዘቦ፡ እዝነ፡ ሰሚዕ፡ ለይስ
10 ማዕ፡፡ ወእምዝ፡ በበሕቲቶሙ፡ ተስእልዎ፡ እለ፡ ኀቤሁ፡ ምሳሌ፡ ዓሠርቱ፡ ወ
11 ክልኤቱ፡አርድእቲሁ፡ምስሌሁ፡፡ ወይቤሎሙ፡ለክሙ፡ተውህበ፡ታእምሩ፡ ምስጢ
12 ረ፡ለመንግሥተ፡እግዚአብሔር፡፡ወለእለሰ፡አፍአ፡በምሳሌ፡ኵሉ፡ይከውን፡፡ከመ፡
ይርአዩ፡ወኢያእምሩ፡ ወሰሚዐ፡ይስምዑ፡ወኢይለብዉ፡ከመ፡ኢይነስሑ፡ወኢይሣሀሎ
13 ሙ፡ወኢይትኃደግ፡ሎሙ፡ኃጢአቶሙ፡፡ ወይቤሎሙ፡ኢተአምሩኑ፡ ዘተምሰለ፡
14 እሮ፡እንከ፡ታአምሩ፡ኵሎ፡ምሳሌ፡፡ዘይዘርእሰ፡ቃለ፡እግዚአብሔር፡ይዘርእ፡፡

Et venerunt mater ejus & frater ejus, & steterunt & miserunt ad eum vocare 31
eum. Et sedebant homines multi cum eo, & dicebant ei; Ecce mater tua, 32
& fratres tui foris stant, & quærunt te. Et respondit & dicit iis, Quæ est 33
mater mea & fratres mei. Et circumspexit sedentes *in* circuitu ejus, & dixit; 34
Ecce mater mea, & fratres mei. Quia quicunque fecerit voluntatem Dei, hic 35
frater meus, & soror mea, & mater mea *est*.

CAP. IV.

Et cœpit iterum docere eos juxta mare & coacti sunt multi homines ad 1
eum usque dum ascenderet in navem, & sedit in navi, & omnes populi in
terra stabant.

De parabola seminantis.

Et docuit eos, & parabolicè loquutus est iis multa: & dixit iis docens eos, 2
Audite, exivit seminans seminare. Et *dum* seminans *erat*, fuit quod cecidit in 3 4
via, & venerunt volucres & comederunt illud. Et fuit quod cecidit super 5
petram ubi non habuit terram multam; & citò germinavit, quia non habuit
profunditatem terra ejus. Et exoriens sol exæstuavit: & quoniam non fuit 6
profunda terra ejus, & non habuit radicem, exaruit. Et fuit quod cecidit 7
super spinam & cooperuit illud spina, & non floruit. Et fuit quod cecidit in 8
terra bona, & germinavit, & crevit, & floruit, & dedit fructum triginta, & fu-
it ad sexaginta, & fuit ad centum. Et dixit; Qui habet aures, audiendo audi- 9
at. Et quando soli erant interrogârunt eum qui *erant* cum duodecim disci- 10
pulis ejus *de* parabola ejus. Et dixit iis, Vobis datum est nôsse mysterium re- 11
gni Dei: & illis qui foris sunt, in parabolis totum erit. Ut videant, & non cog- 12
noscant; & audiendo audiant, & non intelligant, ne pœnitentiam agant, & ne
misericordia applicetur iis, & ne remittantur iis peccata sua. Et dixit illis, 13
Nescitisne hanc parabolam? quomodo igitur cognoscetis omnem parabolam? 14
Seminans, verbum Dei seminat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 * ديكر بر زمين نيك افتاد بر آمد * وپرورده شد * وبهره داد * هست كه سي داد * وهست كه
9 10 شست داد * وبود كه صد داد * * هر كه دو كوش شنوا دارد بشنود * * چون خلوت شدند از
11 ايشان كه با وي بودند * شاكردان معني اين مثل را ازو پرسيدند * * عيسي بديشان كفت
بشما داده شد كه راز ملكوت خدارا بدانيد * اما براي بيرونيان هر چيزي بمثل باشد *
12 * براي انك نظر مي كنند ونمي بينند * بكوش مي شنوند ودر نمي يابند * اكر از فعل
13 بد خود باز كردند * كناهاء ايشان سترده شود * * وبشاكردان كفت اين مثل را نمي
14 دانيد * مثلهاء ديكر چكونه در يابيد * بدانك كشاورز كلمه است * كه مي كارد *

Aliud in terram bonam incidit, et exortum crevit, et fructum dedit: est quod triginta dedit, et est quod sexaginta dedit, erat etiam quod centum dedit. 8
Quicunque duas aures audientes habet, audiat. 9
Cùm privatim essent ab eis qui cum eo erant, discipuli mentem illius parabolæ ab eo quæsiverunt. 10
Jesus illis dixit; Vobis datum est ut secretum regni Dei sciatis, externis verò omnis res in parabola erit. 11
Eò ut intueantur et non videant, auribus audiant et non intelligant: sin autem ab opere suo malo convertantur, peccata eorum deleta erunt. 12
Discipulis verò dixit; Hanc parabolam ignoratis? parabolas alias quomodo intelligetis? 13
Quoniam seminator verbi est qui seminat. 14

Hi autem sunt qui circa viam, ubi seminatur verbum, & cùm audierint,
15 Οὗτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν, ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν,
confestim venit Satanas, & aufert verbum seminatum in cordibus
εὐθέως ἔρχεται ὁ Σατανᾶς, καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον (ϑ) ἐν ταῖς καρδίαις
eorum. Et hi sunt similiter in petrosa seminati, qui cùm audierint
16 αὐτῶν. Καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ ὅταν ἀκούσωσι
verbum, statim cum gaudio accipiunt illud: Et non habent radicem in seipsis,
17 τὸν λόγον, εὐθέως μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν. Καὶ οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς,
sed temporales sunt: deindè ortâ tribulatione, aut persecutione propter verbum,
ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἶτα γενομένης θλίψεως, ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον,
confestim scandalizantur. Et hi sunt qui in spinas seminati, hi
18 εὐθέως σκανδαλίζονται. Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας (ι) σπειρόμενοι, οὗτοί
sunt, qui verbum audientes, Et curæ seculi hujus, & deceptio
19 εἰσιν, οἱ τὸν λόγον ἀκούοντες, Καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη
divitiarum, & circa reliqua cupiditates introëuntes suffocant verbum,
τοῦ πλούτου, καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσι τὸν λόγον,
& infructuosum efficitur. Et hi sunt in terram pulchram seminati,
20 καὶ ἄκαρπος γίνεται. Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες,
qui audiunt verbum, & suscipiunt, & fructum ferunt, unum triginta, &
οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον, καὶ παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν, ἓν τριάκοντα, καὶ
unum sexaginta, & unum centum. Et dicebat illis; Nunquid lucerna venit, λθ
21 ἓν ἑξήκοντα, καὶ ἓν ἑκατόν. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται, β

ut sub modio ponatur, aut sub lecto? nónne ut super candelabrum imponatur?
ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ, ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ;
μ β Non enim est aliquid absconditum, quod non manifestetur: nec factum est occultum,
Οὐ γάρ ἐστί τι (κ) κρυπτὸν, ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, 22
μα β sed ut in palàm veniat. Si quis habet aures audire, audiat. Et dicebat
(λ) ἀλλ' ἵνα εἰς φανερὸν ἔλθῃ. Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ ἔλεγεν 23
illis; Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis, & 24
αὐτοῖς, Βλέπετε τί ἀκούετε. Ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ
μβ β adjicietur vobis audientibus. Qui enim habet, dabitur illi: & qui
προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν. Ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς 25
non habet, & quod habet auferetur ab eo. Et dicebat; Sic est regnum
μγ ι οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἔλεγεν, Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία 26
Dei, quemadmodùm si homo jaciat sementem in terram, Et dormiat,
τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, Καὶ καθεύδῃ, 27
& excitetur nocte & die; & semen germinet, & augeatur ut nescit
καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ, καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν
ille. Spontanea enim terra fructum fert, primùm herbam, deindè spicam,
αὐτός. (μ) Αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, 28
deindè plenum frumentum in spica. Cùm verò ediderit fructus, statim
εἶτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ. Ὅταν δὲ παραδῷ ὁ καρπὸς, εὐθέως 29
λθ β mittit falcem, quoniam adest messis.
ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

MS. A. (ϑ) ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν. (ι) σπειρόμενοι, οἱ τὸν (κ) κρυπτὸν ἐὰν (λ) ἀλλὰ (μ) Αὐτομάτη ἡ γῆ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܕܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ . ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܡܙܕܪܥܐ ܒܗܘܢ ܡܠܬܐ . ܘܡܐ ܕܫܡܥܘܗ
16 ܡܚܕܐ ܐܬܐ ܣܛܢܐ ܘܫܩܠ ܠܗ ܠܡܠܬܐ ܕܙܪܝܥܐ ܒܠܒܗܘܢ . * ܘܗܢܘܢ ܕܥܠ ܫܘܥܐ
17 ܙܪܝܥܝܢ . ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܡܐ ܕܫܡܥܝܢ ܡܠܬܐ . ܡܚܕܐ ܒܚܕܘܬܐ ܡܩܒܠܝܢ ܠܗ . * ܘܠܝܬ
ܠܗܘܢ ܥܩܪܐ ܒܢܦܫܗܘܢ . ܐܠܐ ܕܙܒܢܐ ܐܢܘܢ . ܘܡܐ ܕܗܘܐ ܐܘܠܨܢܐ ܐܘ ܪܕܘܦܝܐ ܡܛܠ
18 ܡܠܬܐ . ܒܥܓܠ ܡܬܟܫܠܝܢ . * ܘܗܢܘܢ ܕܒܝܬ ܟܘܒܐ ܐܙܕܪܥܘ . ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܐܝܠܝܢ
19 ܕܫܡܥܘ ܡܠܬܐ . * ܘܪܢܝܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܘܛܘܥܝܝܐ ܕܥܘܬܪܐ . ܘܫܪܟܐ ܕܪܓܝܓܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ
20 ܥܐܠܢ ܚܢܩܢ ܠܗ ܠܡܠܬܐ ܘܕܠܐ ܦܐܪܐ ܗܘܝܐ . * ܘܗܢܘܢ ܕܒܐܪܥܐ ܛܒܬܐ ܐܙܕܪܥܘ . ܗܠܝܢ
ܐܢܘܢ ܕܫܡܥܝܢ ܡܠܬܐ . ܘܡܩܒܠܝܢ ܘܝܗܒܝܢ ܦܐܪܐ . ܒܬܠܬܝܢ ܘܒܫܬܝܢ ܘܒܡܐܐ .
21 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ . ܕܠܡܐ ܫܪܓܐ ܐܬܐ ܕܬܚܝܬ ܣܐܬܐ ܢܬܬܣܝܡ ܐܘ ܬܚܝܬ ܥܪܣܐ . ܠܐ ܗܘܐ ܕܥܠ
22 ܡܢܪܬܐ ܢܬܬܣܝܡ . * ܠܝܬ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܟܣܐ ܕܠܐ ܢܬܓܠܐ . ܘܠܐ ܗܘܐ ܒܛܘܫܝܐ ܕܠܐ ܢܬܓܠܐ .
23 * ܐܢ ܐܢܫ ܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ .

* ܕܫܒܬܐ ܕܚܘܪܐ * ܛ *

24 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܚܙܘ ܡܢܐ ܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ . ܒܗܝ ܟܝܠܬܐ ܕܟܝܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܬܬܟܝܠ
25 ܠܟܘܢ ܘܡܬܬܘܣܦ ܠܟܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ . * ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܓܝܪ ܢܬܝܗܒ ܠܗ .
26 ܘܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ . ܐܦ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܫܬܩܠ ܡܢܗ . * ܘܐܡܪ ܗܘܐ . ܗܟܢܐ ܗܝ
27 ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ . ܐܝܟ ܐܢܫ ܕܢܪܡܐ ܙܪܥܐ ܒܐܪܥܐ . * ܘܢܕܡܟ ܘܢܩܘܡ ܒܠܠܝܐ
28 ܘܒܐܝܡܡܐ . ܘܙܪܥܐ ܢܐܒ ܘܢܪܒܐ ܟܕ ܗܘ ܠܐ ܝܕܥ . * ܐܪܥܐ ܓܝܪ ܡܝܬܝܐ ܠܗ ܦܐܪܐ .
29 ܘܠܘܩܕܡ ܗܘܐ ܥܣܒܐ . ܘܒܬܪܗ ܫܒܠܐ . ܒܚܪܬܐ ܕܝܢ ܚܛܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ ܒܫܒܠܐ . * ܡܐ
ܕܐܫܬܡܠܝ ܕܝܢ ܦܐܪܐ . ܡܚܕܐ ܐܬܐ ܡܓܠܐ ܕܡܛܐ ܚܨܕܐ .

Isti autem qui sunt juxta viam, ii sunt in 15
quibus seminatur sermo: sed quum audierunt, statim venit Satanas, tollítque ipsum sermonem qui seminatus est in corde eorum.
Isti autem qui super petram seminati fue- 16
rant, ii sunt qui quum audierunt sermonem, statim cum gaudio recipiunt eum.
Et non habent radicem in anima sua, sed 17
temporarii sunt: quumque acciderit oppressio aut persecutio propter sermonem, statim offenduntur.
Isti porrò qui inter 18
spinas seminantur, hi sunt qui sermonem audierunt.
At solicitudo mundi hujus, & 19
fallacia divitiarum, & reliquæ cupiditates aliæ introëuntes suffocant ipsum sermonem, & fit infructuosus.
Isti denique qui 20
in terram bonam seminati fuerant, ii sunt qui audiunt sermonem, recipiuntque, ac edunt fructus tricenos, & sexagenos, & centenos.
Et subdit eis; Nunquid venit 21
lucerna ut subter modium ponatur, aut subter lectum? nónne ut candelabro imponatur?
Non est enim quicquam occul- 22
tum quod non reveletur, nihilque fit in abscondito quin manifestetur.
Si quis ha- 23
bet aures ad audiendum, audiat.

Sabbatho candidatorum. 9.

Dixítque illis; Videte quid audiatis: quâ 24
mensurâ metimini, remetietur vobis, & adjicietur vobis, qui auditis.
Qui enim ha- 25
bet, dabitur ei: & qui non habet, etiam id quod habet, tolletur ab eo.
Insuper di- 26
cebat, Ita est regnum Dei, ut si quis jaciat semen in terram:
Et dormiat, exurgátque 27
noctu & interdiu, & semen crescat & producatur, quum ipse nesciat.
Terra enim 28
producit ipsum fructum, & primùm quidem fit herba, & deindè spica, postremò autem frumentum perfectum in spica.
Quum autem pinguis est fructus, statim ve- 29
nit falx, quoniam advenit messis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 * انك بر كنار راه افتاد • كساني كه بشنوند • وبياد كيرند • ابليس بيايد وان كلمه
16 را كه در دل ايشان كاشته شد • بدر برد • * وانك بر سنك افتاد • ايشانند † كه وقتي
17 كلمه را بشنوند • بشادماني قبول كنند • * ودر نفس خود اصل ندارند • الا با روزكار
18 باشند • ووقتي كه دشخواري بشود يا دشمني • از كلمه زود منكر شوند • * وانك در
19 ميان خار وتلو افتاد • ايشانند كه كلمه را بشنوند • * غم اين عالم وفريفتني • مال
وتوانكري • وديكر ارزوها ومهمات • در ايند وكلمه را خفه كنند • وبي بهره شود •
20 * وانك در زمين نيك كاشته شد • ايشانند كه كلمه را بشنوند • وبپذيرند •
21 وبهره بدهند • سي • وشست • وصد • * وباز بديشان كفت كه چراغ را بر افروزند • چرا زير كاسه
22 نهاده شود • يا زير كرسي • الا بر مناره بنهند • تا روشنايي او بيشتر بتابد • * نيست چيزي پوشيده •
23 الا آشكارا شود • ونيست چيزي پنهان الا معلوم شود • * اكر كسي هست كه دو كوش شنوا دارد • بشنود •

Id quod juxta viam cecidit, ho- 15
mines sunt qui audiunt & memoriâ tenent: sed venit Diabolus, & sermonem illum, qui in corde ipsorum seminatus est, aufert.
Et 16
illud quod in petram cecidit, ii sunt qui dum sermonem audiunt, cum gaudio recipiunt.
In se au- 17
tem radicem non habent, sed temporarii sunt: & cùm difficultas extiterit aut inimicitia, sermonem brevi abnegant.
Illud autem quod 18
inter spinas & vepres cecidit, ii sunt qui cum sermonem audiverint,
Solicitudo hujus mundi, & 19
fallacia divitiarum & opum, & cæteræ cupiditates & studia ingrediuntur, & sermonem suffocant, & infructuosus redditur.
Illud deniq; 20
quod in terra bona seminatum est, illi sunt qui audiunt sermonem, ac recipiunt, ac fructum reddit; triginta, & sexaginta, & centum.
Et rursus illis dixit; Cùm lucer- 21
nam accenderint, quare sub amphora ponatur aut sub sella? sed candelabro imponunt, ut lumen ejus latiùs splendeat.
Non est quic- 22
quam occultum, quin manifestum erit; nec est quicquam secretum, quin innotescet.
Si quis est qui 23
aures audientes habeat, audiat.

Versio VULGATA LATINA.

15 Hi autem sunt, qui circa viam, ubi seminatur verbum, & cùm audierint, con-
festim venit Satanas, & aufert verbum, quod seminatum est in cordibus eorum.
16 Et hi sunt similiter, qui super petrosa seminantur: qui cùm audierint verbum,
17 statim cum gaudio accipiunt illud: Et non habent radicem in se, sed tempora-
les sunt: deindè ortâ tribulatione & persecutione propter verbum, confestim
18 scandalizantur. Et alii sunt qui in spinis seminantur: hi sunt, qui verbum au-
19 diunt, Et ærumnæ seculi, & deceptio divitiarum, & circa reliqua concupiscen-
20 tiæ introëuntes suffocant verbum, & sine fructu efficitur. Et hi sunt qui super
terram bonam seminati sunt, qui audiunt verbum, & suscipiunt & fructificant,
21 unum triginta, unum sexaginta, & unum centum. Et dicebat illis; Numquid
venit lucerna ut sub modio ponatur, aut sub lecto? nónne ut super candelabrum
ponatur? Non est enim aliquid absconditum, quod non manifestetur: nec factum 22
est occultum, sed ut in palàm veniat. Si quis habet aures audiendi, audiat. 23
Et dicebat illis; Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur 24
vobis, & adjicietur vobis. Qui enim habet, dabitur illi: & qui non habet, etiam 25
quod habet auferetur ab eo. Et dicebat; Sic est regnum Dei, quemadmodùm si 26
homo jaciat sementem in terram, Et dormiat, & exurgat nocte & die, & semen 27
germinet, & increscat dum nescit ille. Ultrò enim terra fructificat primùm 28
herbam, deindè spicam, deindè plenum frumentum in spica. Et cùm produxe- 29
rit fructus, statim mittit falcem, quoniam adest messis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * فالذي على الطريق حيث تزرع الكلمة ففي حال سماعهم يجي الشيطان ياخذ الكلمة
16 المزدرعة في قلوبهم * وكذلك ايضا الذين زرعوا على الصفا هم الذين اذا سمعوا الكلمة فللوقت
17 يقبلونها بفرح * وليس لها فيهم اصل * بل الى زمن يسير اذا عرض طرد او ضيق بسبب
18 19 الكلمة فيشكون للوقت * والذين زرعوا في الشوك هم الذين يسمعون الكلمة * فيخنق
الكلمة اهتمام هذا الدهر وخديعة الغنى * وبقية الشهوات الذين هم سالكوها فيخنقون
20 الكلمة فلا تثمر فيهم * والذي زرع في الارض الجيدة هم الذين اذا سمعوا الكلمة يقبلونها
21 ويثمرون واحد ثلثين * واخر ستين * واخر مائة * وكان يقول لهم لعل يوقد سراج ويوضع
22 تحت مكيال او تحت سرير * اليس ليوضع على منارة * كذلك ليس خفي لا يظهر ولا مكتوم
23 لا يعلن * من له اذنان سامعتان فليسمع *

* الفصل الثالث عشر *

24 * ثم قال لهم ايضا انظروا ماذا تسمعون * فبالكيل
25 الذي تكيلون يكال لكم وتزادون * لان من له يعطي ومن ليس له فالذي عنده يوخذ
26 27 منه * وقال هكذا ملكوت الله مثل انسان يلقي زرعه على الارض * وينام ويقوم ليلا
28 ونهارا والزرع ينمو ويطول وهو لا يعلم * لان الارض وحدها تاتي بالثمرة اولا عشبا * ثم سنبلا * ثم
29 يمتلي السنبل * فاذا اينعت الثمرة حينيذ يضع المنجل لانه بلغ الحصاد *

Et qui super viam, ii sunt ubi semina- 15
tur verbum: & statim atque audie-
rint, venit Satanas, & tollit verbum
satum in cordibus eorum. Et similiter 16
quoque qui seminati sunt super petro-
sam, sunt qui quum audierint verbum,
statim suscipiunt illud cum gaudio, At 17
non habet in eis radicem: sed post tem-
pus exiguum, quando accidit persequutio
aut angustia propter verbum, scandali-
zantur confestim. Et qui seminati sunt 18
inter spinas, sunt qui audiunt verbum
At suffocat verbum cura hujus seculi, 19
& fallacia divitiarum, & reliquæ cu-
piditates in quibus sunt ambulantes:
& suffocant verbum, neque fructificat
in eis. Et quod seminatum est in terra 20
bona, sunt qui cùm audiunt verbum,
suscipiunt illud: & fructificant, unus
triginta, & alius sexaginta, & alius
centum. Et dicebat illis, Numquid ac- 21
cenditur lucerna, ponitúrque sub modio,
aut sub lecto? nónne ut ponatur super
candelabrum? Pari modo, nil est abscon- 22
sum, quin sit conspiciendum, & nil se-
cretum quin sit revelandum. Cuicunque 23
sunt aures audientes, audiat.

Sectio decimatertia.

Deindè dixit illis etiam; Considerate 24
quid audiatis. Mensura quâ metimini,
metietur vobis, & quidem cum augmen-
to. Quoniam habenti dabitur, & qui 25
non habet, etiam quod penes ipsum est,
auferetur ab eo. Et subdidit, Ita re- 26
gnum Dei est, velut homo qui jacit se-
men suum in terram; Et dormit, & 27
exurgit nocte & die, & semen crescit
ac producitur, ipso nesciente: Nam terra 28
ex seipsa affert fructum: priùs herbam,
dein spicam, denique impletur spica. Et 29
cùm maturescit fructus, tunc ponit fal-
cem, quoniam advenit messis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወእሉ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ውስተ ፡ ፍኖት ፡ ኀበ ፡ ተዘርአ ፡ ቃል ፡ ወእምከመ ፡ ሰምዑ ፡
16 ቃለ ፡ ይመጽእ ፡ ሰይጣን ፡ ሶቤሃ ፡ ወይነሥእ ፡ እምልቡ ፡ ቃለ ፡ ዘተዘርአ ። ወ
እሉ ፡ ካዕበ ፡ እሙንቱ ፡ ዘውስተ ፡ ኰኵሕ ፡ ተዘርአ ፡ እለ ፡ ይሰምዑ ፡ ቃለ ፡ ወይ
17 ትወክፍዎ ፡ ሶቤሃ ፡ በፍሥሐ ። ወአልቦሙ ፡ ሥርወ ፡ ለጊዜሃ ፡ ደእሙ ፡ እሙ
18 ንቱ ፡ ወእምከመ ፡ ኮነ ፡ ምንደቤ ፡ ወስደት ፡ በእንተዝ ፡ ቃል ፡ ይዔልው ፡ ሶቤሃ ።
19 ወእሉ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ውስተ ፡ ሦክ ፡ ተዘርኡ ፡ እለ ፡ ሰምዕዎ ፡ ለቃል ። ወ
ሕሊና ፡ ዝንቱ ፡ ዓለም ፡ ወፍትወተ ፡ በዕል ። ወባዕድኒ ፡ ኵሉ ፡ ፍትወት ፡ ይበውእ
20 ዎ ፡ ወይሐንቅዎ ፡ ለቃል ፡ ወኢይፈርይ ። ወእሉ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ውስተ ፡
ምድር ፡ ሠናይት ፡ ተዘርኡ ፡ እለ ፡ ሰምዑ ፡ ቃለ ፡ ወተወክፉ ፡ ወፈርዩ ፡ አሐዱ ፡ በ
21 ሠለሳ ፡ ወአሐዱ ፡ በስሳ ፡ ወአሐዱ ፡ በምእት ። ወይቤሎሙ ፡ ቦኑ ፡ ዘያኀትው ፡
ማኅቶተ ፡ ወያመጽእዋ ፡ ከመ ፡ ያንብርዋ ፡ ታሕተ ፡ ከፈር ፡ ወታሕተ ፡ ዓራት ፡ አኮ
22 ኑ ፡ ከመ ፡ ያንብርዋ ፡ ደበ ፡ ተቅዋም ። ወአልቦ ፡ ኅቡእ ፡ ዘይትከበት ፡ ወአል
23 ቦ ፡ ክዱን ፡ ዘኢተከሥተ ። ወዘቦ ፡ እዝነ ፡ ሰሚዕ ፡ ይስማዕ ። ወይቤሎ
24 ሙ ፡ ለብዉ ፡ ዘትሰምዑ ፡ በውእቱ ፡ መስፈርት ፡ ዘሰፈርክሙ ፡ ይሰፍሩ ፡ ለክሙ ፡
25 ወይዌስኩክሙ ። ወለዘቦ ፡ ይሁብዎ ፡ ወይዌስክዎ ፡ ወለዘስ ፡ አልቦ ፡ እለሂቦ ፡
ይሄይድዎ ።

በደገም ፡ ሰንበት ፡ ዘጽገያት ።

26 ወይቤሎሙ ፡ ከመዝ ፡ ይእቲ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ላም ፡ ብእሲ ፡ ዘዘርአ ፡ ውስተ ፡
27 ምድሩ ። ወነቂሆ ፡ ይትነሣእ ፡ ምዓልተ ፡ ወሌሊተ ፡ ወይፀናሶ ፡ ወዘርኡ ፡ ይ
28 ፈሪ ፡ ወይልህቅ ። ወትሁብ ፡ ፍሬሃ ፡ ምድር ፡ ቀደሜ ፡ ሣዕር ፡ ወእምዝ ፡ ሰብለ ፡
29 ወእምዝ ፡ ፍጹመ ፡ ስርናየ ፡ ውስተ ፡ ሰብል ። ወእምዝ ፡ ፈጽመ ፡ ፈረየት ፡ ሶቤሃ ፡
ይፌኑ ፡ ማዕፀደ ፡ እስመ ፡ በጽሐ ፡ ማእረር ።

Et hi sunt qui in via, ubi seminatum fuit verbum; & quum audierint ver- 15
bum venit Satanas confestim, & aufert è corde ejus verbum quod semina-
tum fuit. Et hi iterum sunt, quod in petra seminatum fuit, qui audiunt 16
verbum, & accipiunt illud statim cum gaudio: Et non habentes radicem pro 17
tempore solummodò sunt, & quando fuit tribulatio & persequutio propter
hoc verbum, prævaricantur statim. Et hi sunt illi qui in spina seminati fu- 18
erunt, qui audiunt verbum: Et cura hujus mundi, & concupiscentia divitia- 19
rum, & reliquæ omnes concupiscentiæ introëunt illud, & suffocant verbum, &
non profert fructum. Et hi sunt qui in terra bona seminati sunt, qui audiunt 20
verbum & accipiunt illud, & fructum protulerunt, unum tricena, & unum
sexagena, & unum centena. Et dixit iis, fuitne *quis* qui accendit lucer- 21
nam, & afferet eam ut ponat eam sub modio & sub lecto? nonne ut ponat
eam super candelabrum? Et non est absconditum quod latuit; & non est 22
coopertum quod non manifestatum fuit. Et qui habet aures, audiendo au- 23
diat. Et dixit illis, Intelligite quod auditis, in illa mensura quâ metimi- 24
ni, metientur vobis & adjicient vobis. Et qui habet dabunt ei & adji- 25
cient ei: & qui non habet, quod datum fuit auferent ei.

Secundo sabbatho florido.

Et dicit iis, Sic est regnum cœlorum *quemadmodum* homo qui seminavit 26
in terra. Et dormiens exurgit die & nocte, & expectat; & semen florescebat 27
& crescebat. Et dabat fructum terra, primò herbam, & tunc spicam, & 28
tunc perfectum frumentum in spica. Et quando perfectus est fructus tunc 29
mittunt falcem, quoniam adest messis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 * وبديشان كفت ببينيد چه مي شنويد بدان پيمانه † كه شما پيمانيد * براي شما نيز
25 بدان پيموده شود * وبراي شما فزوده شود * وايشان كه بشنوند * * اكنون هر كه دارد
26 بدو داده شود وانك ندارد * ان نيز كه داشته باشد * ازو * ستده شود * * ومي كفت ملكوت
27 خداي اين چنين است همچون كسي كه در زمين تخم بكارد * * وبخسبد در شب
28 وروز بر خيزد * وكشته † پرورده * ودراز شود * واو نمي داند * زمين از براي او ميوه دهد *
29 اول كياه شود * پستر خوشه كردد * در اخر كندم تمام در خوشه * * چون ميوه فربه
شود * انكه داس بيايد كه هنكام درويدن رسيد

** Et illis dixit; Videte quid audi-* 24
atis: eâdem mensurâ quâ vos me-
timini, vobis etiam vicissim men-
surabitur, & vobis adjicietur,
& illis qui audierint. Jam qui- 25
cunque habet, illi dabitur; &
qui non habet, illud etiam quod
habuerit ab eo auferetur. Et 26
dixit; Regnum Dei perinde est ac
homo qui in terra semen semina-
verit, Ac dormierit noctu, diu 27
verò surrexerit: seges interim cre-
scat & progerminet, ille verò nesci-
erit. Terra ipsi fructum edit; 28
primùm herba fit, deindè spica
evadit, postremò triticum perfectum
in spica. Fructu autem pinguescente 29
tandem falx venit, quòd tempus
metendi adsit.

Et dicebat; Cui assimilabimus regnum Dei, aut *in qua parabola conjici-*
30 Καὶ ἔλεγε, Τίνι ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβά- μδ β
emus illud? Sicut *grano* sinapis, quod cùm seminatū fuerit in terra, mi-
31 λωμεν αὐτήν; Ὡς (ν) κόκκῳ σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρό-
nus omnibus seminibus est quæ in terra: Et cùm seminatū fuerit, ascen-
32 τερος πάντων τῶν (ξ) σπερμάτων ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· Καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀνα-
dit, & fit omnibus oleribus majus: & facit ramos magnos, ita ut
βαίνει, καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων (ο) μείζων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε
posse sub umbra ejus *volatilia* cœli *nidulari.* Et talibus pa- με ς
33 δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. Καὶ τοιαύταις πα-
rabolis multis loquebatur eis *sermonem,* prout poterant audire. Sine
34 ραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς (π) ἠδύναντο ἀκούειν. Χωρὶς
autem parabola non loquebatur eis: *privatim* autem discipulis suis *dissolvebat* μς ι
δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε
omnia. Et ait illis in illa die, sero *facto,* Transeamus *in*
35 πάντα. Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὀψίας γενομένης, Διέλθωμεν εἰς μζ β
ulterius. Et dimittentes turbam, assumunt eum ut erat in *navigio:*
36 τὸ πέραν. Καὶ (ρ) ἀφέντες τὸν ὄχλον, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ·
& *alia verò navigiola* erant cum illo. Et facta est procella venti magna: *at*
37 καὶ ἄλλα δὲ (σ) πλοιάρια ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέμου μεγάλη· τὰ δὲ
fluctus *injiciebat* in *navigium,* ut *ipsum jam impleri:* Et erat ipse in
38 κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι· Καὶ ἦν αὐτὸς (τ) ἐπὶ
puppi, super cervical dormiens: & excitant eum, & dicunt
τῇ πρύμνῃ, ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτόν, καὶ λέγουσιν
illi; Magister, non *curæ est* tibi quia perimus? Et *excitatus objurgavit ven-*
αὐτῷ, Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέ- 39
tum, & dixit mari; *Sile,* obmutesce. Et *quievit* ventus, & facta est
μῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσσῃ, Σιώπα, πεφίμωσο. Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο
tranquillitas magna. Et ait illis; Quid timidi estis *ita? quomodò non* habetis
γαλήνη μεγάλη. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε (υ) οὕτω; πῶς οὐκ ἔχετε 40
fidem? Et timuerunt *timorem magnum:* & dicebant ad *invicem;* Quisnam iste
πίστιν; Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός 41
est, quia & ventus & mare obediunt ei?
ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ.

CAP. V. ε.

Et venerunt *in ulterius* maris, in regionem *Gadarenorum.* Et exe-
ΙΑ' ΚΑὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν. Καὶ ἐξελ- 1
unti ei *ex navigio,* statim occurrit *ei ex* monumentis homo in 2
θόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν
spiritu immundo; Qui domicilium habebat in monumentis, & neque
πνεύματι ἀκαθάρτῳ, Ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς (α) μνημείοις, καὶ οὔτε 3
catenis *nemo* poterat eum ligare: *Propter* eum sæpè compedibus &
ἁλύσεσιν οὐδεὶς (β) ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι· Διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ 4
catenis *ligatum esse, & disruptas esse ab eo* catenas, & *pedicas contritas esse:*
ἁλύσεσι δεδέσθαι, καὶ διεσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρῖφθαι·
& nemo eum poterat domare.
καὶ οὐδεὶς (γ) αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι.

MS. A. (ν) κόκκον (ξ) σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἐστιν· (ο) μεῖζον, (π) ἐδύναντο (ρ) ἀφέντες * αὐτόν, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς (σ) πλοῖα (τ) ἐν τῇ (υ) οὕτως
ΚΕΦ. ε. MS. A. (α) μνήμασιν, (β) ἐδύνατο (γ) ἴσχυεν αὐτὸν δῆσαι. Καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 [illegible]
31
32 [illegible]
[illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
[illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]

Item dicebat, Cuinam comparabimus re- 30
gnum Dei, aut quânam collatione confere-
mus illud? Velut granum est sinapis, 31
quod quum seritur in terram, minimum est
omnium seminum quæ sunt super terram.
Quumque satum est, assurgit, evadítque 32
maximum omnium olerum, edítque ramos
magnos, ita ut possit in umbra ejus volucris
habitare. In parabolis hisce similibus al- 33
loquebatur eos Jesus: parabolis *inquam*
prout poterant audire. Et absque parabo- 34
lis non colloquebatur eis: suis autem disci-
pulis inter se & eos *(privatim)* interpreta-
batur omnia.
Feriâ quintâ hebdomadis quintæ jejunii. 10.
Porrò dixit eis in illo die sub vespera, 35
Transeamus in ulteriorem ripam. Et reli- 36
querunt turbas, & duxerunt eum quum
esset in navi: naviculæ autem aliæ cum eis
erant. Et factus est turbo magnus, ven- 37
túsque; & fluctus cadebant in navim: ac
propè implebatur. Ipse autem Jesus super 38
cervical dormierat in posteriori parte navis:
& venerunt ac excitaverunt eum, dicunt-
que ei; Magister noster, non est tibi curæ
quòd perimus? Surrexit itaque & objur- 39
gavit ventum; aitque mari, Sile, repres-
sum tu es. Et conquievit ventus, & facta
est tranquillitas magna. Et dixit eis, Quid 40
ita pavidi estis? & quare nulla est in vobis
fides? Et timuerunt timore magno, & 41
dicebant unus ad alterum, Quisnam quæso
iste est, ut venti & mare obediant ei?
Matutinis feriæ quintæ hebdomadis quintæ jejunii. 11.

CAP. V.

VEnit autem ultra mare in regionem 1
Godaræorum. Quumque exiisset è navi, 2
occurrit ei de monumentis homo habens
spiritum immundum. Et degebat in mo- 3
numentis, & catenis nemo poterat eum
vincire. Propterea quòd quoties compe- 4
dibus & catenis vinciebatur, catenas fran-
gebat, compedésque abrumpebat; ac nemo
poterat eum domare.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

30 وگفت بچه مانند کنیم ملکوت * مثل دانهء خردل نوزدهم
31 خدارا • وبکدامین مثل عبارتش کنیم • * مانند دانه خردل که در زمین کاشته شود • از همه
32 تخمي اورا کوچکتر بیني • * چون کاشته شد • بر اید واز همه سبزیها بزرگتر شود • وشاخهاء
33 بلند سازد • چنانك مرغان † زیر برك او لانه کنند وایشانرا بپوشانند • * بدین چنین مثلها
34 • عیسي با ایشان مي گفت چنانك توانستند شنیدن • * وبي مثلها بدیشان سخن نمي گفت
وبراي شاگردان خود در خلوت هر چیزي را تفسیر مي کرد
35 * در ان روز با شاگردان بیست انجا که بانك بردریا زد موج وباد او ساکن شد
36 • گفت • شبهنگام ازان سوي دریا بگذریم * جماعت را رها کردند • ودر کشتي نشستند • وراندند
37 ودیگر کشتیها با ایشان بود • * باد عظیم بر خاست • وموج دریا زیاده شد • چنانك بیم هلاکت
38 وغرق † بود * عیسي در بن کشتي در گوشهء خفته بود • شاگردان آمدند
واورا بي خبر انیدند • [وبدو گفتند اي خداوند ما غم نمي خوري که هلاك شدیم]

XIX. Parabola grani sinapis.

Et dixit, Cui assimilabimus regnum 30
Dei, aut quâ parabolâ exprimemus
illud? Sicut granum sinapis, quum 31
in terra seminetur, omnium semi-
num minimum illud vides. Cùm 32
autem *seminatum sit, excrescit &*
omnium olerum maximum fit, &
ramos proceros edit, adeò ut aves
sub frondes ejus nidificent, & eas
tegat. Hujusmodi parabolis Jesus illos 33
allocutus est, prout poterant audire.
Et absque parabolis illis verbum 34
non dixit: discipulis autem suis
privatim omnia exposuit.

XX. Ubi mare increpuit, & fluctus ventúsque ejus sedatus est.

In illo die discipulis dixit, Vesperi 35
ab altera parte maris transeamus.
Turbas itaque dimiserunt, & navim 36
conscendentes depulerunt: alia etiam
navigia cum illis erant. Ventus au- 37
tem *validus exortus est, & fluctus*
maris excrevit, adeò ut periculum
exitii & submersionis esset. Jesus 38
interea in *fundo navis in angulo ob-*
dormierat: discipuli verò venientes
eum excitârunt, & illi dixerunt; O
Domine noster, non est tibi cura quòd
perimus?

Versio VULGATA LATINA.

30 Et dicebat; Cui assimilabimus regnum Dei? aut cui parabolæ comparabimus il-
31 lud? Sicut granum sinapis, quòd cùm seminatum fuerit in terra, minus est omni-
32 bus seminibus, quæ sunt in terra: Et cùm seminatum fuerit, ascendit, & fit majus
omnibus oleribus, & facit ramos magnos, ita ut possint sub umbra ejus aves cœli
33 habitare. Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant au-
34 dire: Sine parabola autem non loquebatur eis: seorsùm autem discipulis suis dis-
35 serebat omnia. Et ait illis in illa die, cùm serò esset factum; Transeamus contrà.
36 Et dimittentes turbam, assumunt eum ita ut erat in navi: & aliæ naves erant cum
37 illo. Et facta est procella magna venti, & fluctus mittebat in navim, ita ut im-
38 pleretur navis. Et erat ipse in puppi super cervical dormiens: & excitant eum,

& dicunt illi; Magister, non ad te pertinet, quia perimus? Et exurgens commina- 39
tus est vento, & dixit mari; Tace, obmutesce. Et cessavit ventus: & facta est tran-
quillitas magna. Et ait illis; Quid timidi estis? necdum habetis fidem? Et ti- 40
muerunt timore magno, & dicebant ad alterutrum; Quis, putas, est iste, quia &
ventus & mare obediunt ei?

CAP. V.

ET venerunt trans fretum maris in regionem Gerasenorum. Et exeunti ei de 1
navi, statim occurrit de monumentis homo in spiritu immundo, Qui domici- 2
lium habebat in monumentis, & neque catenis jam quisquam poterat eum ligare: 3
Quoniam sæpè compedibus & catenis vinctus, dirupisset catenas, & compedes 4
comminuisset, & nemo poterat eum domare.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 31 ثم قال بماذا اشبه ملكوت الله وباي مثل امثلها * تشبه حبة خردل التي اذا زرعت علي الارض
32 وهي اصغر الحبوب كلها التي علي الارض * فاذا زرعت * وصعدت . صارت اكبر من جميع
33 البقول . وتصنع غصونا عظاما حتي تمكن طيور السماء ان تسكن تحت ظلها * وبامثال
34 * هكذي كان يكلمهم علي حسب ما كانوا يستطيعون سماعه * وبغير مثل لم يكن يكلمهم
35 وفي الخلوة كان يفسر الجميع لتلاميذه . الفصل الرابع عشر . * وقال لهم في
36 ذلك اليوم عند المساء امضوا بنا الي العبر * فتركوا الجموع واخذوه معهم في السفينة وكانت
37 معهم سفن اخر * فكانت رياح عظيمة وكانت الامواج تدخل السفينة حتي كادت تمتلي .
38 39 * وهو نايم في موخرها علي وسادة . فايقظوه وقالوا له يا معلم اما يعنيك امرنا انا نهلك * فقام
40 وزجر الريح وامر البحر بالسكون فسكن وهدات الريح . وصار هدوا عظيما * ثم قال لهم لماذا
41 تخافون اما لكم امانة * فخافوا خوفا عظيما وقال بعضهم لبعض . من تري هذا الذي الريح
1 والبحر يطيعانه . الفصل الخامس عشر . * وجاء الي عبر البحر الي كورة
2 3 الجرجسيين * فلما خرج من السفينة للوقت لقيه انسان من المقابر فيه روح نجس * كان
4 مسكنه القبور . ولم يكن احد يقدر ان يشده بالسلاسل * لانه دفعات كثيرة كان يربط
بالقيود والسلاسل . وكان يقطع السلاسل ويكسر القيود ولا يقدر احد ان يذلله .

Præterea dixit eis; Cui comparabo re- 30
gnum Dei? & quâ similitudine referam
illud? Simile est grano sinapis, quod cùm 31
fuerit seminatum in terra, licet sit mi-
nimum seminum omnium, quæ sunt super
terrâ: Tamen seminatū cùm ascenderit, 32
fit maximum omniū olerum, editq; ramos
magnos, ita ut possint volucres cœli ha-
bitare sub umbra eorum. Et parabolis 33
hujuscemodi alloquebatur eos, prout po-
terant audire. Et absque parabolis non 34
alloquebatur eos. Seorsùm autem expo-
nebat omnia discipulis suis.

Sectio decima quarta.

Et dixit eis in illa die prope vesperam, 35
Ducite nos trans fretum. Igitur omise- 36
runt turbas, & vexerunt eum secum na-
vi: & erant cum illis naves aliæ. E- 37
rant autem venti maximi, & fluctus in-
grediebantur navim, adeò ut propè im-
pleretur. Et ipse erat dormiens in puppi 38
super cervical: & excitaverunt eum,
& dixerunt ei; Magister, nónne te pre-
mit res nostra, quia perimus? Et sur- 39
rexit & comminatus est vento, & im-
peravit mari quietem, & quievit, &
cessavit ventus, & facta est tranquilli-
tas magna. Deindè dixit eis; Quare 40
timetis? non est vobis fides? Et timue- 41
runt timore magno, & dixit alter ad al-
terum; Quis fortè est iste, cui ventus
& mare obediunt?

Sectio decima quinta.

CAP. V.

ET venit trans fretum maris in regi- 1
onem Gergesæorum. Et cùm exisset de 2
navi, statim occurrit ei homo de monu-
mentis, in quo erat spiritus immundus;
Cujus habitatio erant sepulchra. Et non 3
erat quisquam qui posset ligare eum ca-
tenis: Quoniam vicibus multis stringe- 4
batur compedibus & catenis, & disrum-
pebat catenas, frangebátque compedes:
& non poterat quisquam subjicere eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ወይቤ፡ በምንት፡ ናስተማስሎ፡ ለመንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወምንተ፡ ትመስል፡፡=፡
31 ከመ፡ሕጠተ፡ስናፔ፡እንተ፡ዘርአ፡ ብእሲ፡ውስተ፡ ምድር፡ ወትንእስ፡ እምኵሉ፡ አዝ
32 ርእት፡በውስተ፡ምድር፡=፡ ወእምከመ፡ ዘርእዋ፡ትበቍል፡ ወተዓቢ፡ እምኵሉ፡ አ
ሕማላት፡ ወትገብር፡አዕጹቀ፡ዓበይተ፡እስከ፡አዕዋፈ፡ ሰማይ፡ይክሉ፡አጽልሎ፡ውስተ፡
33 አዕጹቂሃ፡፡=፡ ወበዘከመዝ፡ ኣምሳል፡ ተናገሮሙ፡ ቃሎ፡ በአምጣነ፡ ይክሉ፡ ሰሚ
34 ዐ፡=፡ ወዘእንበለስ፡ምሳሌ፡ ኢተናገሮሙ፡፡ ወበባሕቲቶሙ፡ይፌክር፡ለአርደኢሁ፡ኵ
35 ሎ፡፡=፡ ወይቤ፡ሎሙ፡ምሴተ፡ ይቤሎሙ፡ለአርደኢሁ፡ንዕዱ፡ ማዕዶተ፡፡=፡ ወ
36 ኀደግዎ፡ለሕዝብ፡ ወነሥእዎ፡ በሐመር፡ወቦ፡ ካልኣተ፡ አሕማር፡ምስሌሆሙ፡፡=፡
37 ወመጽአ፡ዓውሎ፡ዓቢይ፡ነፋስ፡ወይሰውጥ፡ማይ፡ውስተ፡ሐመር፡እምገተ፡እስከ፡መልአ፡
38 ማይ፡ ውስተ፡ ሐመር፡=፡ ወውእቱሰ ፡ መንገለ፡ ካወላ ፡ ሐመር፡ ተተርአስ፡ ወኖመ፡፡
ወአንቅህዎ ፡ ወይቤልዎ ፡ ሊቅ ፡ ኢያሐዝነከሁ ፡ እንዘ ፡ ንመውት፡፡=፡
በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ገሠጾ ፡ ለባሕር፡፡=፡
39 ወተንሥአ፡ ወገሠጾሙ ፡ ለነፋሳት፡ ወይቤላ፡ለባሕር ፡ተፈጸሚ፡ ወአርምሚ፡ ወኀደገ፡
40 ነፋስ፡ወኮነ፡ዘሕን፡ዓቢይ፡=፡ ወይቤሎሙ፡ ምንተ፡ ያፈርሀክሙ፡ ኦድኩማን፡ከመዝ
41 ኑ፡ ኢሎብክሙ፡ ሃይማኖተ፡=፡ ወፈርሁ፡ ዓቢየ፡ ፍርሀተ፡ ወተብህለ፡ በበይናቲሆሙ፡
መኑ፡እንጋ፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ዘይትኤዘዙ፡ሎቱ፡ባሕርኒ፡ወነፋሳትኒ፡፡=፡
በእንተ ፡ ለጌዎን፡፡=፡
1 ወበጺሖሙ፡ማዕደተ፡ብሔረ፡ ገር ገሴኖን፡=፡ ወወሪዶ፡እምሐመር ፡ ተቀበሎ፡ሶቤሃ፡
2 ወወፅአ፡እምነ፡ መቃብር፡ ብእሲ፡ ዘእኩይ፡ ጋኔን፡ ሳዕሌሁ፡=፡ ወይነብር፡ ውስተ፡
3 መቃብር ፡ ወስእንዎ ፡ አወጽዖቶ ፡ መዋቅሕትኒ ፡ ወአልቦ ፡ ዘይክል ፡ ኦድክሞቶ፡=፡
4 እስመ ፡ መዋቅሕተኒ ፡ ይሰብር ፡ ወይቀጠቅጥ፡=፡

Et dixit, Cui assimilabimus regnum Dei, & cui simile est. Sicut granum sinapis 30
quod seminavit homo in terra, & minus erat omnibus seminibus in terra. Et 31
quum seminaverat illud, florescebat, & grandescebat, præ omnibus oleribus; & 32
faciebat ramos magnos, ita ut volucres cœli possent nidificare in ramis ejus. 33
Et hujusmodi parabolis loquutus est iis sermonem, prout poterant audire. Et 34
sine parabola non loquutus est iis: & privatim exposuit discipulis suis omnia. 35
Et istius diei vespere dixit discipulis suis, Transeamus ulteriùs. Et reliquit 36
populū, & assumpserunt eum in navi, & fuerunt aliæ naves cum iis. Et venit pro- 37
cella magna venti, & effudit se aqua cum fluctibus in navim, adeò ut impleretur
navis aquâ. Et ipse ad malum navis caput inclinabat, & dormivit: & excitârunt 38
eum, & dixerunt ei; Magister, nónne ad te spectat, quòd morituri sumus.

De objurgando mare.

Et surrexit, & objurgavit ventos, & dixit mari; Obmutesce, & tace: & cessavit 39
ventus, & fuit tranquillitas magna. Et dixit iis, Quare timetis ô infirmi! nónne 40
tantam habuistis fidem? Et timuerunt magno timore: & dictum fuit inter eos, 41
Quis igitur est hic, cui auscultant mare & venti?

CAP. V.

De legione.

ET venientibus illis ad regionem Gargasenorum, Et descendente illo è 1
navi, occurrebat ei statim & exivit è sepulchris homo super quo malus dæmon 2
erat. Et habitabat in sepulchris, & non potuerunt educere eum catenis, & 3
nemo potuit infirmum illum reddere: Quia catenas dirumpebat, & commi- 4
nuebat.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 * بر خاست وبالا آمد . وبر موج وباد دريا بانك زد . وكفت ارام كير كه فرموده شدي . در حال باد ساكن و
40 41 شد ودريا ارام كرفت . * وبديشان كفت . چرا مرا ترسانيديد . وچرا در شما ايمان نيست . * ايشان
بغايت ترسيدند . ويكي بيكي مي كفت كيست اين اين چنين . كه باد وموج دريا † حكم اورا مي
شنوند . بيست ويك خوش كردن ديوانهء كه لغيونان ازو بدر آورد ودر
1 2 خوكان فرستاد * وآن سوي دريا آمدند . در ولايت غدرانيان . * چون
از كشتي بيرون آمدند . از ميان كورستان ديوداري برابر او آمد . كه جان پليد در درون
3 4 او بود . * ودر ميان كورستان مي نشست . وبزنجيرها كسي اورا نمي توانست بستن . * براي
انك چند انك اورا در بند وزنجير مي كشيدند همه را مي كسست . وكسي اورا نمي توانست كرفتن .

Et surgens ascendit & fluctum & 39
ventum maris inclamavit, & dixit;
Quietem capesse, cùm jussus sis:
continuò ventus sedatus est & mare
quievit. Et eis dixit; Quid me 40
terruistis? & quarè vobis fides non
inest? Illi autem vehementer timu- 41
erunt, & alter alteri dixit; Quis-
nam est hic talis, ut ventus & flu-
ctus maris imperio illius obediant?

XXI. Sanatio dæmoniaci, è quo Legiones ejecit, & in porcos misit.

CAP. V.

ET trans mare venerunt in regio- 1
nem Gadarenorum. Cùm autem de 2
navi egressi essent, è medio sepul-
chreti dæmoniacus obviam ei venit,
intra quem spiritus impurus erat.
Et sepulchretum incoluit, neque ca- 3
tenis quisquam eum poterat ligare.
Etenim quotiescunque eum compede 4
& catenâ vinxerant, omnia discer-
psit, neque quisquam potuit eum pre-
hendere.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑ'ΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Et per omnem noctem & diem in montibus & in monumentis erat, clamans,
5 Καὶ διὰ παντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς (δ) ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἦν, κράζων,
& concidens seipsum lapidibus. Videns autem Jesum à longè, cucurrit,
6 καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν (ε) ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμε,
& adoravit eum: Et clamans voce magnâ, dixit; Quid mihi & tibi,
7 καὶ προσεκύνησεν (ε) αὐτῷ· Καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ, (ζ) εἶπε, Τί ἐμοὶ καὶ σοί,
Jesu fili Dei altissimi? adjuro te Deum, ne me torqueas. (Dicebat
8 Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ (η) τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν Θεόν, μή με βασανίσῃς. (Ἔλεγε
enim illi; Exi, spiritus immunde, ab homine.) Et interrogabat
9 γὰρ (θ) αὐτῷ, Ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.) Καὶ ἐπηρώτα
eum; Quod tibi nomen? Et respondit, dicens; Legio nomen mihi: quia multi
αὐτόν, Τί σοι ὄνομα; καὶ ἀπεκρίθη, λέγων, Λεγεὼν ὄνομά μοι· ὅτι πολλοί
sumus. Et adpellabat eum multa, ut ne se mittat extra regionem.
10 ἐσμεν. Καὶ (ι) παρεκάλει αὐτὸν πολλά, ἵνα μὴ (κ) αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας.
Erat autem ibi ad montes grex porcorum magnus, pascens. Et adpella-
11 Ἦν δὲ ἐκεῖ (λ) πρὸς τὰ ὄρη ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη. Καὶ παρεκά-
12 bant eum omnes dæmones, dicentes; Mitte nos in porcos, ut in
λεσαν αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες, λέγοντες, Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς
eos introëamus. Et concessit eis statim Jesus. Et exeuntes spiri-
13 αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύ-
tus immundi, introierunt in porcos: & irruit grex per præcipitium
ματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ
in mare: (erant autem ut duo millia:) & suffocati sunt in mari. At
14 εἰς τὴν θάλασσαν· (ἦσαν δὲ ὡς δισχίλιοι·) καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. (μ) Οἱ δὲ

pascentes porcos fugerunt, & nuntiaverunt in civitatem, & in agros:
βόσκοντες τοὺς χοίρους ἔφυγον, καὶ (ν) ἀνήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν, καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς·
& egressi sunt videre quid esset factum. Et veniunt ad Jesum, & spectant
καὶ (ξ) ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστι τὸ γεγονός. Καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσι 15
dæmoniacum sedentem & vestitum, & sanæ mentis eum qui habuerat legionem:
τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον, καὶ σωφρονοῦντα τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα·
& timuerunt. Et narraverunt illis videntes, quomodò factum esset dæmo-
καὶ ἐφοβήθησαν. Καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμο- 16
niaco, & de porcis. Et cœperunt advocare eum, abire de finibus
νιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. Καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων 17
corum. Et ascendente ipso in navigium, advocabat illum dæmoniacus,
μη — αὐτῶν. Καὶ (ο) ἐμβάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθείς, 18
η — ut esset cum illo. At Jesus non admisit eum, sed ait illi; Vade
(π) ἵνα ᾖ μετ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ, Ὕπαγε 19
in domum tuam ad tuos, & annuntia illis quanta tibi Dominus fecit,
εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ Κύριος (ρ) ἐποίησε,
& misertus est tui. Et abiit, & cœpit prædicare in Decapoli, quanta fecisset
καὶ ἠλέησέ σε. Καὶ ἀπῆλθε, καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν 20
ei Jesus: & omnes mirabantur. Et trajiciente Jesu in
μθ — αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον. Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν 21
β — navigio rursum in ulterius, coacta est turba multa ad eum: & erat juxta
τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν· καὶ ἦν παρὰ
mare.
τὴν θάλασσαν.

MS. A. (δ) μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν, (ε) μακρόθεν, (ε) αὐτόν· (ζ) λέγει, Τί (η) τοῦ ζῶντος; ὁρκίζω (θ) αὐτῷ, Τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἔξελθε ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου.) Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν, Τί ὄνομά σοι; Καὶ λέγει αὐτῷ, (ι) παρεκάλουν (κ) ἀποστείλῃ αὐτοὺς (λ) ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένων πρὸς τῷ ὄρει. Καὶ παρεκάλουν (μ) Καὶ οἱ βόσκοντες (ν) ἀπήγγειλαν (ξ) ἦλθον (ο) ἐμβαίνοντος (π) ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾖ. Καὶ οὐκ ἀφῆκεν (ρ) πεποίηκεν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܘܒܟܠܙܒܢ ܒܠܠܝܐ ܘܒܐܝܡܡܐ. ܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܘܒܛܘܪܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ. ܘܩܥܐ ܗܘܐ
6 ܘܡܚܒܠ ܢܦܫܗ ܒܟܐܦܐ. * ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܠܝܫܘܥ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܪܗܛ ܣܓܕ ܠܗ. * ܘܩܥܐ
7 ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪ. ܡܢܐ ܠܝ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܡܪܝܡܐ. ܡܘܡܐ ܐܢܐ ܠܟ ܒܐܠܗܐ ܕܠܐ
8 ܬܫܢܩܝܢܝ. * ܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗ ܓܝܪ. ܦܘܩ ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ. * ܘܫܐܠܗ ܕܡܢܘ
9 ܫܡܟ. ܐܡܪ ܠܗ ܠܓܝܘܢ ܫܡܢ ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܐ ܚܢܢ. * ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܛܒ. ܕܠܐ
10 ܢܫܕܪܝܘܗܝ ܠܒܪ ܡܢ ܐܬܪܐ. * ܐܝܬ ܗܘܬ ܕܝܢ ܬܡܢ ܓܒ ܛܘܪܐ. ܒܩܪܐ ܪܒܬܐ ܕܚܙܝܪܐ ܕܪܥܝܐ.
11 * ܘܒܥܘ ܡܢܗ ܗܢܘܢ ܫܐܕܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܫܕܪܢ ܥܠ ܗܠܝܢ ܚܙܝܪܐ ܕܒܗܘܢ ܢܥܘܠ.
12 * ܘܐܦܣ ܠܗܘܢ. ܘܢܦܩܘ ܪܘܚܐ ܗܠܝܢ ܛܢܦܬܐ ܘܥܠܘ ܒܚܙܝܪܐ. ܘܪܗܛܬ ܒܩܪܐ ܗܝ
13 ܠܫܩܝܦܐ. ܘܢܦܠܘ ܒܝܡܐ ܐܝܟ ܬܪܝܢ ܐܠܦܝܢ ܘܐܬܚܢܩܘ ܒܡܝܐ. * ܘܐܝܠܝܢ ܕܪܥܝܢ ܗܘܘ
14 ܠܗܘܢ ܥܪܩܘ. ܘܐܡܪܘ ܒܡܕܝܢܬܐ ܘܒܩܘܪܝܐ. ܘܢܦܩܘ ܕܢܚܙܘܢ ܡܢܐ ܗܘ ܕܗܘܐ.
15 * ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ. ܘܚܙܐܘܗܝ ܠܗܘ ܕܫܐܕܐ ܗܘܘ ܒܗ. ܕܠܒܝܫ ܘܡܢܟܦ ܘܝܬܒ. ܗܘ ܕܒܗ ܗܘܐ
ܠܓܝܘܢ. ܘܕܚܠܘ. * ܘܐܫܬܥܝܘ ܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܚܙܘ. ܐܝܟܢܐ ܗܘܬ ܠܗ ܠܗܘ ܕܫܐܕܐ ܗܘܘ ܒܗ. ܘܥܠ
16 ܐܦ ܗܠܝܢ ܚܙܝܪܐ. * ܘܫܪܝܘ ܒܥܝܢ ܡܢܗ. ܕܢܐܙܠ ܠܗ ܡܢ ܬܚܘܡܗܘܢ. * ܘܟܕ ܣܠܩ
17 ܠܣܦܝܢܬܐ. ܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܗܘ ܕܫܐܕܐ ܗܘܘ ܒܗ ܕܥܡܗ ܢܗܘܐ. * ܘܠܐ ܫܒܩܗ. ܐܠܐ ܐܡܪ ܠܗ.
18 ܙܠ ܠܒܝܬܟ ܠܘܬ ܐܢܫܝܟ. ܘܐܫܬܥܐ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܥܒܕ ܠܟ ܡܪܝܐ ܘܐܪܚܡ ܥܠܝܟ.
19 * ܘܐܙܠ ܫܪܝ ܡܟܪܙ ܒܥܣܪ ܡܕܝܢܢ ܡܢܐ ܕܥܒܕ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܘܟܠܗܘܢ ܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ.
20 * ܩܪܝܢܐ ܕܣܗܕܐ ܘܕܥܢܝܕܐ * ܝܒ * ܘܟܕ ܥܒܪ ܝܫܘܥ ܒܣܦܝܢܬܐ
21 ܠܗܘ ܥܒܪܐ. ܬܘܒ ܐܬܟܢܫܘ ܥܠܘܗܝ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܟܕ ܩܐܡ ܥܠ ܝܕ ܝܡܐ.
22

Et in omni tempore noctu & interdiu in mo- 5
numentis & in montibus erat, clamabátque,
& lacerabat seipsum lapidibus. Quum au- 6
tem vidisset Jesum procul, accurrit & ado-
ravit eum: Et exclamavit voce magnâ, & 7
ait; Quid mihi & tibi, Jesu fili Dei altissi-
mi? adjuro te per Deum ne me crucies.
Dixerat enim ei, Egredere ex homine, spi- 8
ritus immunde. Et interrogavit eum, Quale 9
est nomen tuum? Inquit ei, Legio est no-
men nostrum, siquidem multi sumus. Et 10
rogabat eum enixè, ne emitteret ipsum ex-
tra illam regionem. Erat autem illîc ad 11
montem grex magnus porcorum pascens.
Et efflagitabant ab eo illi dæmones, dicen- 12
tes; Mitte nos in istos porcos, ut in eos
ingrediamur. Et permisit eis; exierúntque 13
spiritus illi immundi, & ingressi sunt por-
cos: & excurrit ille grex in rupem, & ruit
in mare, circiter bis mille, & suffocati sunt
in aquis. Illi autem qui pascebant eos, 14
fugerunt, & dixerunt in civitate & in pagis:
& exierunt ut viderent id quod factum fu-
erat. Et venerunt ad Jesum, & viderunt 15
eum qui fuerat dæmoniacus, vestitum, &
verecundum atque sedentem, eum *inquam*
in quo fuerat legio: & perterriti sunt. Et 16
qui viderant, renuntiârunt eis quomodò
actum esset cum ipso dæmoniaco, necnon de
illis porcis. Et cœperunt efflagitare ab eo, 17
ut excederet è finibus ipsorum. Quumque 18
conscendisset navim, petebat ab eo is qui
dæmoniacus fuerat, ut cum eo esset. Nec 19
permisit ei, sed dixit ei; Abi domum tuam
ad homines tuos, & renuntia eis quid fe-
cerit tibi Dominus, quódque tuî misertus
fuerit. Abiit itaque & cœpit prædicare in 20
Decapoli quid fecisset sibi Jesus: cunctíque
mirabantur.

Lectio martyrum & defunctorum. 12.

Quumque trajecisset Jesus navi in illam ulte- 21
riorem ripam, rursus congregati sunt juxta
eum cœt' plurimi, dum esset juxta lit' maris.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 * وشب وروز در کوهها وکورستان کردیدي * وخودرا بسنکها بزدي * * چون مسیح را از
6 دور دید * دوید پیش او سجود کرد * * وباواز بلند بانک زد وکفت چه کار داري با
7 من اي یشوع * پسر خداي بلند * بخدا ترا سوکند مي دهم که مرا تباه واواره نکني *
8 * عیسي برو بانک زد وکفت اي جان پلید از ادمي بدر اي * * وپرسید که نام تو چیست *
9 کفت نام من لغیون است * وما بسیارانیم * * ودر خواست کرد که ازین ولایت مارا
10 بیرون مفرست * ودر نزدیک ان مقام کوه بود * وکلهاء خوکان مي چریدند * * دیوان در
11 خواست کرد که چون مارا از آدمي مي راني * اجازت ده تا در خوکان رویم * * عیسي
12
13 بدیشان دستوري داد * ان جانها پلید از ادمي بیرون آمدند * ودر اندرون خوکان
رفتند * وخوکان دیوانه شدند ومي دویدند بي خود * مقدار دو هزار خوک در دریا
14 افتادند * وخبه شدند * * انان که خوکانرا مي چرانیدند * کریختند * ودر شهر در
آمدند ومردم را خبر کردند * واز دیهها خلق جمع شدند * تا ببینند انچ شده است *

Et noctu diéque in montibus & sepulchreto oberrabat, & seipsum lapidibus cædebat. 5
Cùm Christum autem procul vidisset, accurrens eum adoravit. 6
Et voce altâ exclamavit, & dixit; Quid negotii habes mecum, ô Jesu Fili Dei excelsi? per Deum te adjuro, ne me perdas aut exagites. 7
Jesus illum increpavit, & dixit; O spiritus impure, ex homine egredere. 8
Et interrogavit; Nomen tibi quid est? Dixit, Nomen mihi Legion est, & nos multi sumus. 9
Et petitionem fecit, dicens; *Quin ex hac regione ne nos emittas.* 10
Et prope illum locum mons erat, & greges porcorum pascebant. 11
Dæmones precati sunt, dicentes; *Quandoquidem nos ab homine abigis, veniam dato ut in porcos introeamus.* 12
Jesus illis potestatem dedit; isti itaque spiritus impuri ex homine egressi sunt, & in porcos intrarunt: porci autem dæmone correpti sunt, & cucurrerunt extra se, & circiter duo millia porcorum in mare corruentes suffocati sunt. 13
Qui autem porcos pascebant, fugerunt, & in urbem ingressi homines certiores fecerunt: & ex pagis populus congregati sunt, ut viderent id quod factum fuerat. 14

Versio VULGATA LATINA.

5 Et semper die ac nocte in monumentis & in montibus erat, clamans, & concidens
6 se lapidibus. Videns autem Jesum à longè, cucurrit, & adoravit eum : Et cla-
7 mans voce magnâ dixit ; Quid mihi, & tibi, Jesu fili Dei altissimi ? Adjuro te per
8 Deum, ne me torqueas. Dicebat enim illi; Exi, spiritus immunde, ab homine.
9 Et interrogabat eum ; Quod tibi nomen est ? Et dicit ei ; Legio mihi nomen est,
10 quia multi sumus. Et deprecabatur eum multùm, ne se expelleret extra regionem.
11 Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus, pascens. Et deprecabantur
12 eum spiritus, dicentes ; Mitte nos in porcos ut in eos introeamus. Et concessit eis
13 statim Jesus. Et exeuntes spiritus immundi introierunt in porcos : & magno im-
14 petu grex præcipitatus est in mare ad duo millia, & suffocati sunt in mari. Qui
autem pascebant eos, fugerunt, & nuntiaverunt in civitatem, & in agros. Et egres-
si sunt videre quid esset factum : Et veniunt ad Jesum : & vident illum, qui à dæ- 15
monio vexabatur, sedentem, vestitum, & sanæ mentis, & timuerunt. Et narrave- 16
runt illis, qui viderant, qualiter factum esset ei qui dæmonium habuerat, & de por- 17
cis. Et rogare cœperunt eum ut discederet de finibus eorum. Cúmque ascen- 18
deret navim, cœpit illum deprecari, qui à dæmonio vexatus fuerat, ut esset cum il-
lo : Et non admisit eum, sed ait illi ; Vade in domum tuam ad tuos, & annuntia 19
illis quanta tibi Dominus fecerit, & misertus sit tuî. Et abiit, & cœpit prædicare 20
in Decapoli, quanta sibi fecisset Jesus: & omnes mirabantur. Et cùm transcendisset 21
Jesus in navi rursum trans fretum, convenit turba multa ad eum, & erat circa mare.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 6 * وكل حين ليلا ونهارا كان يصيح في المقابر والجبال ويقطع بالحجارة * فلما راي يسوع
7 من بعيد بادر وسجد له * وصاح بصوت عظيم قايلا ما لك معي يا يسوع ابن الله العلي *
8 9 اقسم عليك بالله الا تعذبني * لانه كان قد قال له اخرج ايها الروح النجس من الانسان * ثم
10 سايله ما اسمك * فقال لاجاون اسمي لانا كثير * فطلب اليه كثيرا الا يرسلهم خارج الكورة
11 12 * وكان هناك نحو الجبل قطيع خنازير كثير يرعي * فطلب اليه كل الشياطين قايلين
13 ارسلنا الي الخنازير لندخل فيها * فاذن لهم يسوع * وللوقت خرجت الارواح النجسة ودخلت
في الخنازير فتعالي القطيع كله علي كهف ووقع في البحر وكانوا نحو من الفين واختنقوا في
14 15 البحر * فهرب رعاة الخنازير واخبروا من في المدينة والحقول * فاسرعوا ليروا ما كان * واقبلوا الي
16 يسوع فراوا ذلك المجنون الذي كان به لاجاون جالسا لابسا عفيفا فخافوا * ثم اخبرهم الذين
17 18 ابصروا كيف كان امر المجنون والخنازير * فبدوا يسالونه الانصراف من حدودهم * فلما
19 صعد السفينة طلب اليه المجنون ان يكون معه * فلم يدعه * لكن قال له امض الي بيتك
20 وعرف اهلك صنع الرب بك ورحمته اياك * فذهب وكرز في عشر المدن بما صنع به يسوع
فتعجب جميعهم *

الفصل السادس عشر *

21 * ولما جاء يسوع في السفينة الي العبر ايضا اجتمع اليه جمع كبير وكان عند البحر *

Et omni tempore diu noctúque clamabat 5
in monumentis & in montibus, & conci-
debat se lapidibus. Cùm autem vidisset 6
Jesum à longè, cucurrit & adoravit
eum : Et clamavit voce magnâ, dicens; 7
Quid tibi mecum, Jesu fili Dei altissi-
mi ? adjuro te per Deum ne torqueas me.
Jam enim dixerat illi ; Exi, ô spiritus 8
immunde, ab homine. Deindè interroga- 9
vit eum ; Quod est nomen tuum ? In-
quit, Legio est nomen meum, quia nos
plures sumus. Et deprecatus est eum ve- 10
hementer, ne mitteret eos extra regionem.
Erat autem ibi circa montem grex por- 11
corum copiosus pascentium : Rogave- 12
runt igitur eum omnes dæmones, dicen-
tes ; Mitte nos in porcos, ut introeamus
in eos. Et permisit eis Jesus. Et statim 13
exierunt spiritus immundi, & introie-
runt in porcos ; & conscendit grex uni-
versus promontorium, & cecidit in mare,
(erant autem quasi duo millia) & suf-
focati sunt in mari. Et fugerunt pastores 14
porcorum, & nuntiaverunt eis qui erant
in civitate, & ruribus. Accurrerúntque
ut viderent quod factum erat. Et vene- 15
runt ad Jesum, & viderunt illum dæ-
moniacum in quo erat legio, sed ntem,
vestitum, honestum : & timuerunt. De- 16
indè narraverunt ipsis ii qui viderant,
quomodò acta esset res dæmoniaci, &
porcorum: Quare cœperunt rogare eum de 17
migrando è finibus eorum. Cùm ergò a- 18
scendisset navim, deprecatus est eum dæ-
moniacus, ut esset cum eo. At non per- 19
misit ei : sed dixit illi, Vade in domum
tuam, & notifica domesticis tuis benefi-
cium Domini in te, & misericordiam
ejus erga te. Et abiit, & prædicavit in 20
Decem urbibus quod gesserat in eum Je-
sus : & mirati sunt omnes.

Sectio decima sexta.

Et cùm venisset Jesus in navi trans 21
fretum quoque, convenit ad eum turba
magna, & erat secus mare.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወዘልፈ፡ የአወዩ፡ መዓልተ፡ ወሌሊተ፡ በውስተ፡ መቃብር፡ ወበውስተ፡ አድባር፡ ወይጎ
6 ድድ፡ ሥጋሁ፡ በእብን፡፡ ወሶበ፡ ርእዮ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እምርሑቅ፡ ሮ
7 ጸ፡ ወሰገደ፡ ሎቱ፡፡ ወጸርኀ፡ በዓቢይ፡ ቃል፡ ወይቤ፡ ምንተ፡ ብየ፡ ምስሌከ፡ እግዚ
እ፡ ኢየሱስ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ልዑል፡ አምሕለከ፡ በእግዚአብሔር፡ ሕያው፡
8 ከመ፡ ኢትሣቅየኒ፡፡ እስመ፡ ይቤሎ፡ ለውእቱ፡ ጋኔን፡ እኩይ፡ ፃእ፡ እምኔሁ፡፡
9 ወተስእሎ፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ መኑ፡ ስምከ፡ ወይቤሎ፡ ሌጌዎን፡ ስምየ፡ እ
10 ስመ፡ ብዙኃን፡ ንሕነ፡፡ ወአስተብቍዖ፡ ብዙኀ፡ ከመ፡ ኢይስድዶ፡ አፍአ፡ እም
11 ብሔር፡፡ ወቦቱ፡ ህየ፡ መራዕየ፡ አሕርው፡ ብዙኅ፡ ይትረዐይ፡ መንገለ፡ ደብር፡፡
12 ወአስተብቍዕዎ፡ ብዙኀ፡ ወይቤልዎ፡ ፈንወነ፡ ውስተ፡ አሕርው፡ ከመ፡ ንባእ፡ ላዕሌሆ
13 ሙ፡፡ ወአብሖሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወወፂኦሙ፡ እሙንቱ፡ አጋንንት፡ ቦኡ፡ ላዕለ፡
14 ውእቱ፡ አሕርው፡ ወዓብዱ፡ መራዕይ፡ ወጸድፉ፡ ውስተ፡ ባሕር፡፡ ወጐዩ፡ ኖሎት፡
15 ወዜነው፡ ለአህጉር፡ ወለአዕጻደት፡ ወወፅኡ፡ ይርአዩ፡ ዘኮነ፡፡ ወመጽኡ፡ ኀበ፡ እ
ግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወረከብዎ፡ ለዘ፡ ጋኔን፡ አኀዞ፡ እንዘ፡ ይነብር፡ ወገብአ፡ ልቡ፡ ወለቡ
16 ስ፡ ልብሰ፡ ለዝኩ፡ ዘአኀዞ፡ ጋኔን፡ ወፈርሁ፡፡ ወዜነውዎሙ፡ እለ፡ ርእዩ፡ ዘከመ፡
17 ኮነ፡ ዘጋኔን፡ ወዘበእንተ፡ [አሕርው]፡፡ ወአኀዙ፡ ያስተብቍዕዎ፡ ከመ፡ ይፃእ፡ እም
18 ደወሎሙ፡፡ ወዓርገ፡ ሐመረ፡ ወአስተብቍዖ፡ ውእቱ፡ ዘጋኔን፡ ይሑር፡ ምስሌ
19 ሁ፡፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሑር፡ ቤተከ፡ ኀበ፡ እሊአከ፡ ወንግር፡ ኵሎ፡ ዘገ
20 ብረ፡ ለከ፡ እግዚአብሔር፡ ወተሣሀለከ፡፡ ወሖረ፡ ወአኀዘ፡ ይስብክ፡ በዓሥሩ፡ አ
21 ህጉር፡ ኵሎ፡ ዘገብረ፡ ሎቱ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወአንከሩ፡ ኵሎሙ፡፡ ወካዕ
በ፡ ዐደወ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ በሐመር፡ ማዕደተ፡ ወተጋብኡ፡ ብዙኃ፡ ሰብእ፡ ኀቤሁ፡
በኀበ፡ ሐይቀ፡ ባሕር፡ በሐመር፡፡

Et perpetuò clamabat die & nocte in sepulchris & in montibus, & concidebat 5
corpus suum lapidibus. Et videns Dominum Jesum è longè, cucurrit, & adora- 6
vit eum : Et clamavit voce magnâ, & dixit ; Quid habeo tecum, Domine Jesu 7
fili Dei excelsi ? adjuro te per Deum vivum, ne me torqueas. Quia dicebat isti 8
dæmoni malo, Exi ab illo. Et interrogabat eum, & dixit ei Dominus Jesus ; Quid 9
est nomen tuum ? Et dixit ei ; Legion nomen meum *est*, quia multi sumus. Et 10
deprecatus est eum multùm, ne se expelleret extra regionem. Et fuit ibi grex 11
porcorum magnus pascens ad montem. Et precati sunt eum multùm, & dice- 12
bant ; Mitte nos in porcos, ut eamus super eos. Et permisit iis Dominus Jesus. 13
Et exeuntes illi dæmones ascenderunt, & intrârunt porcos : & insanivit grex &
præcipitatus fuit in mare. Et fugerunt pastores, & nuntiaverunt civitatibus & 14
villis, & egressi sunt videre quod factum fuit. Et venerunt ad Dominum Jesum, 15
& invenerunt eum quem dæmon prehendisset sedentem, & restitutum menti, &
vestimento indutũ istũ quem prehendisset dæmon: & timuerunt. Et narraverunt 16
illis qui vidissent, quomodò factum fuit illud de dæmoniaco, & de [porcis.] Et 17
cœperunt rogare eum, ut exiret è finibus eorum. Et ascendit *in* navim, & ro- 18
gavit eum ille dæmoniacus, ut iret cum eo. Et dixit ei Dominus Jesus; Abi domum 19
tuam ad tuos, & narrato omnia quæ fecit tibi Deus, & *quomodò* misertus sit tuî.
Et abiit, & cœpit prædicare in Decem civitatibus omnia quæ fecerat ei Do- 20
minus Jesus, & mirati sunt omnes. Et iterum transivit Dominus Jesus in navi 21
ulteriùs : & coacti sunt multi homines ad eum, ad litus maris in navi.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 * پيش عيسي آمدند * ديوانه را ديدند * جامه پوشيده * شرمناك نشسته ولغيون † ازو بدر
16 رفته * جماعت ترسيدند * * وهمه را خبر شد از انچ شده بود * واحوال خوكان نيز دانستند *
17 18 * وخواستند كه عيسي از ولايت ايشان برود * * وچون مسيح بالاي كشتي رفت * ديوانه در
19 خواست كرد كه با او باشد * * قبول نكرد * الا بدو گفت در خانهٔ خود برو پيش قوم تو وانچ
20 خدا با تو كرد * بديشان خبر ده كه بر تو رحمت كرد * * ان مرد رفت ودر شهر وده
مبادي اغاز كرد * مردم عجايب وحيران مي شدند بيست دوم
21 خوش كردن زني را كه خون مي ريخت * چون عيسي در كشتي نشسته
واران سوي كذشت * باز جماعت بسيار بروي كرد شدند * بر كنار دريا *

Et ad Jesum venientes dæmonia- 15
cum viderunt veste indutum, & mo-
destè sedentem, Legione ex illo egres-
so, & turba timuerunt. Et omni- 16
bus innotuit quod factum fuerat, &
quæ acciderant porcis etiam resci-
verunt. Et petierunt ut Jesus è re- 17
gione eorum discederet. Et cùm 18
Christus navim conscenderet, Dæmo-
niacus petitionem fecit ut cum eo
esset. Non admisit autem, sed ei 19
dixit ; In domum tuam abi, ad tu-
os, et quod fecit tibi Dominus, eis
renuntia, quòd in te misericordiam
exercuerit. Ille vir abiit, et in De- 20
capoli prædicare cœpit : & homi-
nes mirati sunt et attoniti.

XXII. Sanatio mulieris quæ sanguinem profudit.

Cùm Jesus in navi sederet, et ab 21
illo latere transiret, rursùs turbæ
multæ ad eum congregatæ sunt
juxta mare.

Et *ecce* venit *unus* *Archisynagogorum*, nomine Jairus: & videns eum, procidit ad
22 Καὶ ἰδὺ ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, πίπτει πρὸς ΙΒ'
pedes ejus: Et *advocabat* eum multùm, dicens; Quoniam *filiola* mea
23 τὺς πόδας αὐτῦ· Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, λέγων, Ὅτι τὸ θυγάτριόν μυ
extremè habet: ut veniens imponas ei manus, ut servetur: & *vivet.*
ἐσχάτως ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς (σ) αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως σωθῇ· καὶ ζήσεται.
Et abiit cum illo: & sequebatur eum turba multa, & comprimebant eum.
24 Καὶ ἀπῆλθε μετ' αὐτῦ, καὶ ἠκολύθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.
Et mulier *quædam existens* in *fluxione* sanguinis *annos* duodecim, Et multa perpessa à
25
26 Καὶ (τ) γυνή τις ὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα, Καὶ πολλὰ παθῦσα ὑπὸ ΙΓ'
multis medicis, & *insumptis quæ apud se omnibus,* & *nihil adjuta,*
πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ (υ) παρ' ἑαυτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα,
sed magis *in* deterius *veniens*: *Audiens* de Jesu, *veniens* in turba
27 ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθῦσα, Ἀκύσασα περὶ τῦ Ἰησῦ, ἐλθῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ
retrò, tetigit vestimentum ejus. Dicebat enim; Quia si vel *vestimenta* ejus tetigero,
28 ὄπισθεν, ἥψατο τῦ ἱματίυ αὐτῦ. Ἔλεγε γὰρ, Ὅτι κἂν τῶν ἱματίων αὐτῦ ἅψωμαι,
servabor. Et confestim siccatus est fons sanguinis ejus: & sensit cor-
29 σωθήσομαι. Καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τῦ αἵματος αὐτῆς· καὶ ἔγνω τῷ σώ-
pore, quia sanata est à *flagello.* Et statim Jesus cognoscens in semetipso
30 ματι, ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. Καὶ εὐθέως ὁ Ἰησῦς ἐπιγνὺς ἐν ἑαυτῷ
ex se efficacitatem profectam, conversus *in turba,* aiebat; Quis mea
τὴν ἐξ αὐτῦ δύναμιν ἐξελθῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγε, Τίς μυ
tetigit vestimenta? Et dicebant ei discipuli sui; *Aspicis* turbam compri-
31 ἥψατο τῶν ἱματίων; Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτῦ, Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλί-
mentem te, & dicis; Quis me tetigit? Et circumspiciebat videre hoc *facientem.*
βοντά σε, καὶ λέγεις, Τίς μυ ἥψατο; Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τῦτο ποιήσασαν. 32
At mulier timens & tremens, sciens quod factum esset in se, venit & procidit
Ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμυσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ, ἦλθε καὶ προσέπεσεν 33
ei, & dixit ei omnem veritatem. Ille autem dixit ei; Filia, fides
αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Θύγατερ, ἡ πίστις 34
tua *servavit* te: vade in pace, & esto sana à *flagello tuo.* Adhuc
συ σέσωκέ σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός συ. Ἔτι 35
eo loquente, veniunt *ab Archisynagogo,* dicentes; Quia filia
αὐτῦ λαλῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τῦ ἀρχισυναγώγυ, λέγοντες, Ὅτι ἡ θυγάτηρ
tua mortua est, quid *adbuc* vexas magistrum? *At* Jesus *statim audiens sermonem*
συ ἀπέθανε, τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; Ὁ δὲ Ἰησῦς εὐθέως ἀκύσας τὸν λόγον 36
dictum, ait Archisynagogo; *Ne metue: solùm* crede. Et non
λαλύμενον, λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ, Μὴ φοβῦ, μόνον πίστευε. Καὶ ὐκ 37
admisit quenquam se *consequi,* *si non* Petrum, & Jacobum, & Joannem
ἀφῆκεν ὐδένα αὐτῷ (φ) συνακολυθῆσαι, εἰ μὴ Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην
fratrem Jacobi. Et *venit* in domum Archisynagogi, & videt
τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβυ. Καὶ (χ) ἔρχεται εἰς τὸν οἶκον τῦ ἀρχισυναγώγυ, καὶ θεωρεῖ 38
tumultum, flentes & ejulantes multùm. Et ingressus ait illis;
θόρυβον, (ψ) κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. Καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, 39
Quid *tumultuamini* & ploratis? puella non mortua est, sed dormit.
Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον ὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει.

MS.A. (σ) αὐτῷ (τ) γυνὴ ὖσα (υ) παρ' αὐτῆς (φ) ἀκολυθῆσαι (χ) ἔρχονται (ψ) καὶ κλαίοντας

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

22 ܘܐܬܐ ܚܕ ܡܢ ܪܒܝ ܟܢܘܫܬܐ ܕܫܡܗ ܝܘܐܪܫ. ܘܟܕ ܚܙܝܗܝ ܢܦܠ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ. *
23 ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܣܓܝ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܒܪܬܝ ܡܫܟܢܐ ܣܟܢܐ. ܬܐ ܬܣܝܡ ܐܝܕܟ ܥܠܝܗ *
24 ܘܬܬܚܠܡ. ܘܬܚܐ. * ܘܐܙܠ ܥܡܗ ܝܫܘܥ. ܘܢܩܦ ܗܘܐ ܠܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܡܚܒܨܝܢ
25
26 ܗܘܘ ܠܗ. * ܐܢܬܬܐ ܕܝܢ ܚܕܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܬܪܬܥܣܪܐ ܫܢܝܢ ܕܐܪܕܝܐ ܕܡܗ. * ܕܣܓܝ
ܣܝܒܪܬ ܣܓܝܐܬܐ ܡܢ ܐܣܘܬܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܐܘܒܕܬ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܗ. ܘܡܕܡ ܠܐ ܐܬܥܕܪܬ.
27 ܐܠܐ ܐܦ ܝܬܝܪܐܝܬ ܐܬܡܚܝܬ. * ܟܕ ܫܡܥܬ ܥܠ ܝܫܘܥ. ܐܬܬ ܒܐܘܠܨܢܐ ܕܟܢܫܐ ܡܢ ܒܣܬܪܗ.
28
29 ܘܩܪܒܬ ܠܠܒܘܫܗ. * ܐܡܪܐ ܗܘܬ ܓܝܪ. ܕܐܦ ܠܠܒܘܫܗ ܩܪܒܐ ܐܢܐ ܚܝܐ ܐܢܐ. * ܘܡܚܕܐ
30 ܝܒܫ ܡܒܘܥܐ ܕܕܡܗ. ܘܪܓܫܬ ܒܦܓܪܗ ܕܐܬܐܣܝܬ ܡܢ ܡܚܘܬܗ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܡܚܕܐ
ܝܕܥ ܒܢܦܫܗ ܕܚܝܠܐ ܢܦܩ ܡܢܗ. ܘܐܬܦܢܝ ܠܟܢܫܐ ܘܐܡܪ. ܡܢܘ ܩܪܒ ܠܡܐܢܝ.
31 * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܚܙܐ ܐܢܬ ܟܢܫܐ ܕܚܒܨܝܢ ܠܟ. ܘܐܡܪ ܐܢܬ ܡܢܘ ܩܪܒ ܠܝ.
32
33 * ܘܡܚܐܪ ܗܘܐ ܕܢܚܙܐ ܡܢܘ ܗܢܐ ܕܥܒܕ. * ܗܝ ܕܝܢ ܐܢܬܬܐ ܟܕ ܕܚܝܠܐ ܘܪܬܝܬܐ. ܡܛܠ ܕܝܕܥܐ ܗܘܬ ܡܕܡ ܕܗܘܐ
34 ܒܗ. ܐܬܬ ܢܦܠܬ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܐܡܪܬ ܠܗ ܟܠܗ ܫܪܪܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܒܪܬܝ
35 ܗܝܡܢܘܬܟܝ ܐܚܝܬܟܝ ܙܠܝ ܒܫܠܡܐ. ܘܗܘܝ ܚܠܝܡܐ ܡܢ ܡܚܘܬܟܝ. * ܘܟܕ ܗܘ
ܡܡܠܠ. ܐܬܘ ܡܢ ܒܝܬ ܪܒ ܟܢܘܫܬܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܡܝܬܬ ܒܪܬܟ. ܠܡܢܐ ܠܟ ܡܫܠܚ
36 ܐܢܬ ܠܡܠܦܢܐ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܫܡܥ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪܝܢ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܪܒ ܟܢܘܫܬܐ. ܠܐ
37 ܬܕܚܠ. ܒܠܚܘܕ ܗܝܡܢ. * ܘܠܐ ܫܒܩ ܠܐܢܫ ܕܢܐܙܠ ܥܡܗ. ܐܠܐ ܠܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܘܠܝܥܩܘܒ
38 ܘܠܝܘܚܢܢ ܐܚܘܗܝ ܕܝܥܩܘܒ. * ܘܐܬܘ ܠܒܝܬܗ ܕܪܒ ܟܢܘܫܬܐ. ܘܚܙܐ ܕܡܬܕܘܕܝܢ
39 ܘܒܟܝܢ ܘܡܝܠܠܝܢ. * ܘܥܠ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܡܬܕܘܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܒܟܝܢ. ܛܠܝܬܐ ܠܐ ܡܝܬܬ ܐܠܐ ܕܡܟܐ ܗܝ.

Venit autem quidam nomine Jairus ex prin- 22
cipibus synagogæ: quumque vidisset eum,
procidit ad pedes ejus. Et efflagitabat ab 23
eo multùm, dicens ei, Filia mea malè affecta
est: veni, impone ei manum tuam, & sana-
bitur, ac vivet. Et abiit Jesus cum eo; & 24
sese adjunxit ei turba multa, & comprime-
bant eum. Mulier autem quædam, quæ 25
erat in profluvio sanguinis à duodecim an-
nis: Quæ quidem multa fuerat perpessa à 26
medicis plurimis, & expenderat quicquid
habebat, nihilque adjuta fuerat, quinimò
magis angebatur: Quum audisset de Jesu, 27
venit in compressione turbæ à tergo
ejus, & tetigit vestimentum ejus. Dicebat 28
enim, Si vel vestimentum ejus tetigero, ser-
vabor. Et statim exaruit fons sanguinis 29
ejus, & sensit corpore suo se sanatam esse à
plaga sua. Jesus autem statim cognovit 30
apud se virtutem exiisse à semetipso: & con-
versus ad turbam, ait; Quis tetigit vesti-
menta mea? Dixerunt ei discipuli ejus, Vides 31
turbas quæ opprimunt te, & ais; Quis tetigit
me? Et circunspiciebat ut videret quis hoc 32
fecisset. Tunc mulier illa quum timeret ac 33
tremeret, quippe quæ nôsset quid actû fuisset
cum ea, veniens procidit corā eo, & dixit ei
omnē veritatē. Ipse verò dixit ei; Filia mea, 34
fides tua te servavit: Abi in pace, & esto sana
ex plaga tua. Et adhuc eo loquente, venerūt 35
quidam è domo principis synagogæ, & in-
quiunt, Filia tua mortua est, quid ampliùs
facessis negotium Doctori? Jesus autem au- 36
diit sermonem quem dicebant: & ait illi
principi synagogæ, Ne timeas, tantummodò
crede. Nec permisit ut quisquam iret secum, 37
nisi Simon Cepha, & Jacobus, & Johan-
nes frater Jacobi. Et venerunt domum il- 38
lius principis synagogæ, viditque tumultu-
antes, & flentes ac ejulantes. Et introivit, 39
dixitque eis; Quid perstrepitis ac fletis?
puella non est mortua, sed dormit.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

22 * مردي پيش او آمد نامش يوارش از جمله اميران آن گروه بود * چون عيسي را ديد در پاي او
23 افتاد * وازو درخواست کرد وگفت * اي معلم دختر من دشخوار شده است وبمرگ نزديك
24 است * مي خواهم که دست بروي نهي تا درست وخوش شود * عيسي با ان مرد رفت * وجماعت
25 بسيار بوي گرويده بودند وبا او مي رفتند * تا حدي که اورا مي خوابانيدند * زني در پيش
26 او آمد که مدت دوازده سال ازو خون مي رفت * وجمله حکيمان وپزشکان در کار او عاجز
27 بودند وهر چه داشت بر خود صرف کرد وهيچ سود نمي داشت الا بيشتر مي شد * چون اين زن
28 شنيد که عيسي با انبوه بسيار مي رود زن با سختي بسيار بر خاست * وشنيده بود که هر که بجامهٔ او
29 برسد صحت يابد * وآمد وخلايق را دور کرد وخودرا بجامه عيسي رسانيد ان چشمهٔ خون که ازو
30 روان بود در حال خشك شد وآگاه شد که ازان رنج خلاص يافت * وعيسي در نفس خود آگاه شد
که نيرومندي ازو بدر آمد اشارت بجماعت کرد وگفت کيست انك بجامهٔ من
31 رسيد * [شاگردان او گفتند * بزرگ ما جماعت ترا تنگي مي کنند * تو مي
32 پنداري کسي بتو رسيد * او گفت جز ازان کسي بمن رسيد] بنگريد وبينيد

* *Vir quidam ad eum accessit, cui no-* 22
men Jairus, è numero principum
ejus populi erat, & cum Jesum vi-
deret, ad pedem illius accidit. Et ab 23
eo petiit, & dixit; O præceptor,
Filia mea graviter cruciatur, &
morti vicina est: peto ut manum
illi imponas, ut integra & sana sit.
Jesus cum illo homine ivit: & tur- 24
bæ multæ in eum crediderant, &
cum eo iverunt, usque adeò ut eum
premerent. Et *mulier quædam ad* 25
eum venit, cui spatio duodecim
annorum sanguis profluxerat. Plu- 26
rimi autem sapientes & medici cu-
rationi illius impares fuerant, &
quæcunq; erant illi sibi impenderat;
nil tamen profecit, sed à salute longi-
ùs aberat. Cùm hæc mulier audisset 27
quòd Jesus cum turba frequenti
præteriret, mulier cum intentione
summa surrexit. Nam audierat, 28
quòd quisquis vestimentum ejus te-
tigisset, salutem repererit. Venit 29
itaque, & submotis turbis seipsam
vesti Jesu applicuit, & fons ille
sanguinis qui ab eo fluxerat statim
arefactus est: & cognovit se ab
illo morbo liberatam esse. Jesus 30
autem intra se rescivit, quòd vir-
tus ex se exiisset, & nutu ad popu-
lum facto, dixit; Quisnam est qui
vestem meam tetigit? Discipuli ejus 31
dixerunt; Magister noster, turbæ
te comprimunt, tu putas aliquem te
tetigisse? Ipse dixit; Prætereà ali- 32
quis me tetigit; observate & videte.

Versio VULGATA LATINA.

22 Et venit quidam de archisynagogis nomine Jairus : & videns eum, procidit ad pe-
23 des ejus, Et deprecabatur eum multùm, dicens ; Quoniam filia mea in extremis
24 est. Veni, impone manum super eam, ut salva sit, & vivat. Et abiit cum illo, &
25 sequebatur eum turba multa, & comprimebant eum. Et mulier, quæ erat in pro-
26 fluvio sanguinis annis duodecim, Et fuerat multa perpessa à compluribus medicis:
& erogaverat omnia sua, nec quidquam profecerat, sed magìs deteriùs habebat,
27 Cùm audisset de Jesu, venit in turba retrò, & tetigit vestimentum ejus : Dicebat
28 enim ; Quia si vel vestimentum ejus tetigero, salva ero. Et confestim siccatus est
29 fons sanguinis ejus : & sensit corpore quia sanata esset à plaga. Et statim Jesus in
30 semetipso cognoscens virtutem ; quæ exierat de illo, conversus ad turbam, aiebat ;
Quis tetigit vestimenta mea? Et dicebant ei discipuli sui; Vides turbam comprimen- 31
tem te, & dicis ; Quis me tetigit ? Et circumspiciebat videre eam, quæ hoc fecerat. 32
Mulier verò timens & tremens, sciens quod factum esset in se, venit & procidit an- 33
te eum, & dixit ei omnem veritatem. Ille autem dixit ei; Filia, fides tua te salvam fe- 34
cit: vade in pace, & esto sana à plaga tua. Adhuc eo loquente, veniunt ab archisyn- 35
agogo, dicentes ; Quia filia tua mortua est: quid ultrà vexas Magistrum ? Jesus autē 36
audito verbo q̄ dicebatur, ait archisynagogo ; Noli timere: tantummodò crede. Et 37
non admisit quenquā se sequi, nisi Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrē Jacobi.
Et venerūt in domū archisynagogi, & vidit tumultū, & flentes, & ejulantes multùm. 38
Et ingressus, ait illis; Quid turbamini, & ploratis? puella non est mortua, sed dormit. 39

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22
23 * وجاء اليه احد روساء الجماعة اسمه يايرس فلما راه سجد عند قدميه * وكان يطلب اليه
24 كثيرا قايلا ان ابنتي قد قاربت الموت لكن تاتي فتضع يدك عليها فتخلص وتحيا * فذهب
25
26 معه وتبعه جمع كثير وكانوا يزحمونه * واذا امراة بها نزيف دم منذ اثنتي عشرة سنة * قد
27 اصيبت من اطباء كثيرين وانفقت كلما لها ولم تجد راحة بل تزداد وجعا * فلما سمعت بيسوع
28 جاءت في الجمع من خلفه فلمست ثوبه * لانها كانت تفكر انها ان مست ثوبه خلصت *
29
30 * فللوقت انقطع جريان دمها * فعلمت في جسمها انها برات من دايها * وللوقت علم يسوع
31 القوة التي خرجت منه فالتفت في الجمع وقال من لمس ثوبي * فقال له تلاميذه اما ترى الجمع
32
33 يزحمك فتقول من مسني * فنظر ليرى تلك التي فعلت هذا * فخافت المراة وارتعدت
34 لعلمها بما صنع بها فجاءت وخرت على رجليه وقالت له الحق * فقال لها يا ابنة ايمانك
35 خلصك فامضي بسلام وتكوني معافاة من دايك * وفيما هو يتكلم جاوا الى رييس
36 الجماعة قايلين ان ابنتك قد ماتت لم تعني المعلم * فلما سمع يسوع الكلام قال لرييس
37 الجماعة لا تخف امن فقط * ولم يدع احدا يتبعه الا بطرس ويعقوب * ويوحنا اخا يعقوب *
38
39 * وجاء الى بيت رييس الجماعة ونظر اضطرابهم وبكاءهم وولولتهم الكثيرة * فدخل وقال
لهم لماذا تقلقون وتبكون * الصبية لم تمت بل هي نايمة *

Et venit ad eum unus principum Syna- 22
gogæ, cujus nomen Jairus : cùmque vi-
disset eum, procidit ad pedes ejus, Et 23
deprecabatur eum magnoperè, dicens ;
Filia mea jam vicina est morti, sed ve-
nias, & ponas manum tuam super eam,
et salva erit, ac vivet. Itaque abiit cum 24
illo, & secuta est eum turba magna, &
comprimebant eum. Et ecce mulier in 25
qua erat profluvium sanguinis à duode-
cim annis. Quæ jam attenuata fuerat à 26
medicis pluribus ; & impenderat quic-
quid erat sibi, & non invenerat leva-
men, imò gravata fuerat dolore. Cùm 27
autem audisset de Jesu, venit inter tur-
bam à tergo ipsius, & tetigit vestimen-
tum ejus ; Nam putabat quòd si tange- 28
ret vestimentum ejus, liberaretur. Et 29
confestim cessavit cursus sanguinis ejus:
& cognovit in corpore suo quòd sanata
esset ab infirmitate sua. Et statim cogno- 30
vit Jesus virtutem quæ exierat ab eo ;
& convertit se inter turbam, ac dixit ;
Quis tetigit vestimentum meum ? Et 31
dixerunt ei discipuli ejus ; An non vi-
des turbam te comprimentem? & ais,
Quis tetigit me ? Et circumspexit ut 32
videret illam quæ fecerat hoc. Timuit 33
ergò mulier, & expavit deprehendens id
quod factum fuerat in se ; quapropter
venit, & procidit ante pedes ejus, &
dixit ei veritatem. Ait illi ; Filia, fi- 34
des tua salvam te fecit : vade in pace,
& sis incolumis à morbo tuo. Et dum 35
ipse loqueretur, venerunt ad principem
synagogæ, dicentes ; Filia tua jam mor-
tua est : cur vexas magistrum ? Cùm 36
autem audivisset Jesus sermonem, dixit
principi synagogæ ; Ne timeas, crede
tantummodò. Et non permisit quenquam 37
sequi eum, nisi Petrum, & Jacobum, &
Johannem fratrem Jacobi. Et venerunt 38
in domum principis synagogæ, & vidit
turbationem eorum, & fletum eorum, &
ululatum eorum multum. Et introivit, & 39
dixit eis ; Quid affligimini, & ploratis?
puella non est mortua, sed est dormiens.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ ፡ ወለተ ፡ መጋቤ ፡ ምኲራብ፡
22 ወመጽአ፡ ኀቤሁ፡ አሐዱ፡ ብእሲ፡ መጋቤ፡ ምኲራብ፡ ዘስሙ፡ ኢያኢሮስ፡ ወረከቦ፡ ወ
23 ሰገደ፡ ሎቱ፡ ታሕተ፡ እገሪሁ፡፡ ወብዙኀ፡ አስተብቍዖ፡ወይቤ፡ ወለትየ፡ አልጸቀት፡
24 ትሙት፡ ወበሕቱ፡ ነዓ፡ ደይ፡ እዴከ፡ ላዕሌሃ፡ ወተሐዩ፡፡ ወሖረ፡ ምስሌሁ፡ ወተለ
ውዎ፡ ብዙኃ፡ ሰብእ፡ ወተጋፍዕዎ፡፡ በእንተ፡ እንተ፡ ይውሕዛ፡ ደም፡
25 ወመጽአት፡ ብእሲት፡ እንተ፡ ደም፡ ይውሕዛ፡ እምዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ክረምት፡፡
26 ወብዙኀ፡ አሕመምዋ፡ ብዙኃን፡ ዐቀብተ፡ ሠራይ፡ ወአጥፍአት፡ኵሎ፡ ንዋያ፡ ወአ
27 ኀለቀት፡ ወአልቦ፡ዘበቍዓ፡ ዘእንበለ፡ ዘአልሐቃ ፡ ደዌ፡ ፈድፋደ፡፡ ወሰሚዓ፡
በእንተ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ መጽአት፡ ወቦአት፡ ማእከለ፡ ሰብእ፡ ወገሰሰት፡ ጽንፈ፡ ል
28 ብሱ፡ በድኅሬሁ፡፡ እንዘ፡ ትብል፡ እመኒ፡ ገሰስኩ፡ ጽንፈ፡ ልብሱ፡ አሐዩ፡፡
29 ወሰቤሃ ፡ ነጽፈ ፡ ነቅዐ ፡ ደማ ፡ ወአእመረት ፡ ርእሳ ፡ ከመ ፡ ሐይወት፡ እምደዌሃ፡፡
30 ወአእመረ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሶቤሃ፡ ከመ፡ ወፅአ፡ ኃይል፡ እምኔሁ፡ ወተመይጠ፡ኀበ፡
31 ሰብእ፡ ወይቤሎሙ፡ መኑ፡ ገሰሰኒ፡ ልብስየ፡፡ ወይቤልዎ፡ አርዳኢሁ፡ ትሬኢ ፡ ሰብ
32 አ፡ ይትጋፍዑከ፡ ወትብል፡ መኑ፡ ገሰሰኒ፡፡ ወተመይጠ፡ ከመ፡ ይርአይ፡ ዘገሰሶ ፡ ዘገ
33 ብረ፡ ዘንተ፡፡ ወፈርሀት፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ ወርዐደት፡ ጥቀ፡ እስመ፡ አእመረት ፡ ዘ
ኮነ፡ ላዕሌሃ፡ ወሖረት፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወሰገደት፡ ሎቱ፡ ወነገረቶ፡ ኵሎ፡ ጽ
34 ድቀ፡፡ ወይቤላ፡ ወለትየ፡ ሃይማኖትኪ፡ አሕየወተኪ፡ እተዊ፡ በሰላም፡ ወሕየዊ ፡ እ
35 ምደዌኪ፡፡ ወእንዘ፡ ይትናገር፡ ምስሌሃ፡ መጽኡ፡ ኀበ፡ መጋቤ፡ ምኲራብ፡ ወይቤ
36 ልዎ፡ ወለትከሰ፡ ሞተት፡ ወኢታጻምዎ፡ እንከ፡ ለሊቅ፡፡ ወሰሚዖ፡ እግዚእ፡ ኢየሱ
ስ፡ እንዘ፡ ይትናገርዎ፡ይቤሎ፡ለመጋቤ፡ምኲራብ ፡ ኢትፍራህ፡ ተአመን፡ ደኃሙ፡፡
37 ወክልአ፡ አልቦ፡ ዘይትልዎ፡ ዘእንበለ፡ ጴጥሮስ ፡ ወያዕቆብ፡ ወዮሐንስ፡ እኁሁ፡ ለያዕ
38 ቆብ፡፡ ወቦአ፡ ቤቶ፡ለመጋቤ፡ምኲራብ፡፡ ወረከቦሙ፡ ይትሀወኩ፡ ወይበክዩ፡ ወየአወ
39 ይዉ፡ ብዙኃ፡ ወይጸርሑ፡፡ ወቦአ፡ ወይቤሎሙ፡ ለምንት፡ ትትሀወኩ፡ወትበክዩ፡ ኢ
ሞተት፡ ሕፃንስ፡ ትነውም፡፡

De filia procuratoris synagogæ.
Et venit ad eum quidam homo procu- 22
rator synagogæ, cujus nomen *erat* Jairus : & invenit eum, & adoravit eum sub
pedibus ejus. Et multum precatus est eum, & dixit; Filia mea vicina est morti ; 23
sed veni, impone manum tuam super eam, & vivet. Et abiit cum illo : & sequuti 24
sunt eum multi homines, & comprimebant eum.

De illa quæ fluxione sanguinis laborabat.
Et venit mulier cuj⁹ sanguis effluebat à duodecim annis. Et multo dolore affece- 25
rant eam multi medici, & expenderat oēs facultates suas, & defecerat: & nihil fuit 26
quo profecerat, absq; eo q̄ vana fuit, tantùmodò abundavit *morbus ejus*. Et audi- 27
ens de Dn̄o Jesu, venit & intravit in mediū turbæ, & tetigit fimbriam vestimenti
ejus retrò: Dicens, Si tetigerim fimbriā vestimenti ejus, vivam. Et statim sicca- 28
tus est fons sanguinis ejus : & mirata est secum, quòd sana fuit à morbo ejus. Et 29
cognovit Dominus Jesus statim quòd exierat virtus ex se, & convertit se ad tur- 30
bam, & dixit illis ; Quis tetigit vestimentum meum? Et dicunt ei discipuli sui, 31
Vides turbam comprimentem te, & dicis ; Quis tetigit me ? Et conversus fuit ut 32
videret *eum* qui tetigerat eum, qui hoc fecerat. Et timuit ista mulier, & tremuit 33
valdè, quia cognovit quod factum esset super eam : & venit ad Dominum Jesum,
& adoravit eum, & nuntiavit ei totam veritatem. Et dixit ei ; Filia mea, fides 34
tua servavit te : vade in pace, & sana esto à morbo tuo. Et loquente *eo* cum illa, 35
venerunt ad procuratorem synagogæ, & dixerunt ei ; Filia tua mortua est, & ne
vexes igitur magistrum ? Et audiens Dominus Jesus alloquentes eum, dixit 36
procuratori synagogæ ; Ne timeas : credas solummodò. Et alius nemo sequutus 37
est eum, præter Petrum & Jacobum, & Johannem fratrem Jacobi. Et venit ad do- 38
mum procuratoris synagogæ ; & invenit eos turbatos, & flentes, & clamantes mul-
tùm, & vociferantes. Et intravit, & dixit illis ; Quarè turbati estis & fletis ? non 39
mortua est puella ; dormit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

33
34 * زن چون شنید ترسید ولرزید آمد به پیش او در افتاد وهرچه راست بود بدو گفت * عیسی
بدان زن گفت دختر من ایمان تو ترا زنده کرد بسلامت برو و از زخمهاء خود تن درست باش

بیست سه زنده کردن دختر یوارش

35 * هنوز مسیح در سخن بود که گروهی از خانهء امیر آمدند وبامیر گفتند معلم را زحمت مده
36 که دختر تو بمرد * عیسی آن کلمه را که گفتند شنید بدان امیر گفت مترس وتو تنها
37 ایمان بیاور * وزها نکرد که کسی با او می رفت الا شمعون صفا ویعقوب ویوحنا برادر یعقوب
38 * وآمدند در خانهء سرور جماعت در آمدند ودیدند که می گریستند ومی ترسیدند ونوحه
39 می کردند * عیسی بدیشان گفت چرا ترسیدید ومی گریید دختر نمرد است لیکن خفته است

Mulier, cùm hoc audisset, timuit, ac 33
tremuit ; ac veniens in conspectum
illius procidit, & omnia prout ve-
rum erat illi dixit. Jesus illi mu- 34
lieri dixit ; Filia mea, fides tua te
salvam fecit : in pace abi, & à pla-
gis tuis sana esto.

XXIII. Vivificatio filiæ Jairi.

Adhuc Christo loquente nonnulli à 35
domo principis advenerunt, et prin-
cipi dixerunt ; Magistro molestiam
ne exhibeas, quia filia tua mortua
est. Jesus audito illo, quem locuti 36
sunt, sermone, principi illi dixit ;
Ne timeas, tu solummodo fidem ad-
hibe. Et non permisit quenquam se- 37
cum ire, nisi Simeonem Cepham, et
Jacobum, et Johannem fratrem Ja-
cobi. Et venientes in domum princi- 38
pis synagogæ ingressi sunt, et vidit
quod flerent, ac paverent, et plan-
ctum facerent. Jesus illis dixit ; 39
Quare pavetis ac fletis ? puella
mortua non est, sed dormit.

Et irridebant eum. Ipse verò ejectis omnibus, assumit patrem
40 Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἐκβαλὼν (ω) ἅπαντας, παραλαμβάνει τὸν πατέρα
puellæ, & matrem, & qui *cum se*, & *ingreditur* ubi erat puella ja-
τοῦ παιδίου, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται (α) ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀ-
cens. Et *prehendens* manum puellæ, ait illi; Talitha cumi, quod est
41 νακείμενον. Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῇ, Ταλιθὰ κοῦμι, ὅ ἐστι
interpretatum, Puella, (tibi dico,) *excitare*. Et confestim surrexit puella,
42 μεθερμηνευόμενον, Τὸ κοράσιον, (Σοὶ λέγω,) ἔγειραι. Καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον,
& *deambulabat*: erat *enim* annorum duodecim. Et obstupuerunt stupore magno. Et præ-
43 καὶ περιεπάτει. ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλῃ. Καὶ διε-
cepit illis *multa*, ut nemo sciret id: & dixit dari illi manducare.
στείλατο αὐτοῖς πολλά, ἵνα μηδεὶς γνῷ τοῦτο· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

CAP. VI. ϛ'.

Et egressus *est* indè, & *venit* in patriam suam: & *sequuntur* eum disci-
1 ΚΑὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθη-
puli sui. Et facto Sabbatho, cœpit in synagoga docere: & multi
2 ταὶ αὐτοῦ. Καὶ γενομένου σαββάτου, ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· καὶ πολλοὶ
audientes, *percellebantur*, dicentes; Undè huic hæc? & quæ sapientia data
ἀκούοντες, ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα
illi, quia & *efficacitates* tales per manus ejus efficiuntur? Nónne hic est
3 (α) αὐτῷ, ὅτι καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται; Οὐχ οὗτός ἐστιν
faber, filius Mariæ, frater *verò* Jacobi, & *Jose*, & Judæ, & Simonis? Et *non*
ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, καὶ Ἰωσῆ, καὶ Ἰούδα, καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ
να α *sunt* sorores ejus hic *apud nos*? & scandalizabantur in illo. Dicebat
εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ἔλεγε 4
autem illis Jesus; Quia non est Propheta *inhonoratus*, *si non* in patria
δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ (β) ἐν τῇ πατρίδι
sua, & in *cognatis*, & in domo sua. Et non poterat ibi
αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς συγγενέσι, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ (γ) ἠδύνατο ἐκεῖ 5
ullam *efficacitatem* facere, *si non paucis infirmis imponens manus*, cu-
οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας, ἐθε-
νβ β ravit. Et mirabatur propter incredulitatem eorum: & circuibat *vicos in orbem*
ράπευσε. Καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν· καὶ περιῆγε τὰς κώμας κύκλῳ 6
docens. Et *advocat* duodecim: & cœpit eos mittere *duos*
ΙΔ διδάσκων. Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα· καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο 7
νγ β *duos*, & dabat illis *auctoritatem* spirituum immundorum. Et præcepit
δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων. Καὶ παρήγγειλεν 8
eis *ut nihil* tollerent *ad viam*, *si non* virgam tantùm: non peram,
ν α αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ πήραν,
non panem, *non* in zona *æs*: Sed calceatos sandaliis:
μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν· (δ) Ἀλλ' ὑποδεδεμένους σανδάλια· 9
λ β & ne induimini *duas tunicas*. Et dicebat eis; Quocunque introieritis
καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. Καὶ (ε) ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅπου (ζ) ἐὰν εἰσέλθητε 10
in domum, illic manete, donec exeatis indè.
εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε, ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν.

MS.A. (ω) πάντας, (α) οὗ ἦν Κεφ. ϛ'. MS.A. (α) αὐτῷ, καὶ (β) ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι (γ) ἐδύνατο (δ) Ἀλλὰ (ε) λέγει (ζ) ἄν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

40 * ܘܡܓܚܟܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ. ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܦܩ ܠܟܠܗܘܢ. ܘܕܒܪ ܠܐܒܘܗ ܕܛܠܝܬܐ ܘܠܐܡܗ
41 ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ. ܘܥܠ ܠܗܝܟܐ ܕܪܡܝܐ ܗܘܬ ܛܠܝܬܐ. * ܘܐܚܕ ܒܐܝܕܗ ܕܛܠܝܬܐ ܘܐܡܪ ܠܗ.
42 ܛܠܝܬܐ ܩܘܡܝ. * ܘܡܚܕܐ ܩܡܬ ܛܠܝܬܐ ܘܡܗܠܟܐ ܗܘܬ. ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܓܝܪ ܒܪܬ
43 ܫܢܝܢ ܬܪܬܥܣܪܐ. ܘܬܘܗܘ ܬܗܪܐ ܪܒܐ. * ܘܦܩܕ ܐܢܘܢ ܣܓܝ. ܕܐܢܫ ܠܐ ܢܕܥ ܗܕܐ.
ܘܐܡܪ ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ ܠܡܐܟܠ. * ܕܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܕܘ * ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܫ
* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *
1 ܘܢܦܩ ܡܢ ܬܡܢ ܝܫܘܥ ܘܐܬܐ ܠܡܕܝܢܬܗ. ܘܢܩܦܘܗܝ ܗܘܘ
2 ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܘܟܕ ܗܘܐ ܫܒܬܐ. ܫܪܝ ܠܡܠܦܘ ܒܟܢܘܫܬܐ. ܘܣܓܝܐܐ ܕܫܡܥܘ
ܬܡܗܘ ܗܘܘ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܡܢܐܝܟܐ ܠܗ ܠܗܢܐ ܗܠܝܢ. ܘܡܢܐ ܚܟܡܬܐ ܗܝ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܗ.
3 ܕܚܝܠܐ ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܒܐܝܕܘܗܝ ܢܗܘܘܢ. * ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܐ ܗܘ ܢܓܪܐ ܒܪܗ ܕܡܪܝܡ. ܘܐܚܘܗܝ ܕܝܥܩܘܒ
4 ܘܕܝܘܣܐ ܘܕܝܗܘܕܐ ܘܕܫܡܥܘܢ. ܘܠܐ ܗܐ ܚܬܘܬܗ ܬܢܢ ܠܘܬܢ. ܘܡܬܟܫܠܝܢ ܗܘܘ ܒܗ. * ܘܐܡܪ
5 ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܕܠܝܬ ܢܒܝܐ ܕܫܝܛ ܐܠܐ ܒܡܕܝܢܬܗ. ܘܒܝܬ ܐܚܝܢܘܗܝ ܘܒܒܝܬܗ.
6 * ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܕܢܥܒܕ ܬܡܢ ܐܦܠܐ ܚܕ ܚܝܠ ܐܠܐ ܕܥܠ ܟܪܝܗܐ ܩܠܝܠܐ ܣܡ ܐܝܕܗ ܘܐܣܝ.
* ܘܡܬܕܡܪ ܗܘܐ ܥܠ ܚܘܣܪܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܗܘܢ.
* ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܕܙ * ܕܒܬܪ ܦܢܛܩܘܣܛܝ * ܫ * ܘܡܚܕܪ ܗܘܐ ܒܩܘܪܝܐ ܟܕ ܡܠܦ.
7 * ܘܩܪܐ ܠܬܪܥܣܪܬܗ. ܘܫܪܝ ܠܡܫܕܪܘ ܐܢܘܢ ܬܪܝܢ ܬܪܝܢ. ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܫܘܠܛܢܐ ܥܠ ܪܘܚܐ
8 ܛܢܦܬܐ ܕܢܦܩܘܢ. * ܘܦܩܕ ܐܢܘܢ ܕܠܐ ܢܫܩܠܘܢ ܡܕܡ ܠܐܘܪܚܐ. ܐܠܐ ܚܘܛܪܐ ܒܠܚܘܕ. ܠܐ ܬܪܡܠܐ
9 ܘܠܐ ܠܚܡܐ. ܘܠܐ ܢܚܫܐ ܒܐܣܪܝܗܘܢ. * ܐܠܐ ܢܣܐܢܘܢ ܡܣܐܢܐ. ܘܠܐ ܢܠܒܫܘܢ ܬܪܬܝܢ ܟܘܬܝܢܝܢ.
10 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐܝܢܐ ܒܝܬܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܬܡܢ ܗܘܘ ܥܕܡܐ ܕܢܦܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܬܡܢ.

Et subsannabant eum. Ipse verò Jesus ejecit omnes; accepitque patrem puellæ & matrem ejus, & eos qui secum erant, & ingreditur eò ubi jacebat puella. Et prehendit manum puellæ, ac dixit ei; Puella, surge: Et eo momento surrexit puella, & ambulabat: erat enim filia annorum duodecim. Et mirati sunt admiratione magnâ. Præcepit autem eis multùm, ne quis id rescisceret: dixitque ut darent ei *quid* ad manducandum. 40 41 42 43

Ad oblationem dominicæ sextæ post Epiphaniam. 13.

CAP. VI.

ET egressus est illinc Jesus, venítque in civitatem suam, & sese adjunxerunt ei discipuli ejus. Quúmque esset Sabbathum, cœpit docere in synagoga; multíque qui audierunt, admirati sunt, ac dicebant; Undenam huic ista, & quænam est hæc sapientia quæ data est ei, ut virtutes tales per manus ejus fiant? Nónne iste est lignarius, filius Mariæ, & frater Jacobi, & Josis, & Judæ, & Simonis? & nónne sorores ejus hîc apud nos sunt? & offendebantur in ipso. Et ait illis Jesus; Non est Propheta despectus nisi in urbe sua, & inter cognatos suos, & in domo sua. Et non poterat edere illîc, ne unam quidem virtutem, nisi quòd ægrotis paucis imposuit manum, atque sanavit. Et mirabatur defectum fidei eorum. 1 2 3 4 5 6

Dominicâ VII post Pentecosten. 14.

Et perlustrabat pagos dum doceret. Et advocavit duodecim suos, cœpítque mittere eos binos: ac dedit eis potestatem in spiritus immundos ejiciendos. Ac præcepit eis ut nihil ferrent ad iter, nisi virgam tantùm: non peram, nec panem, nec æs in ipsorum marsupiis: Sed ut calcearentur sandaliis, nec induerent duas tunicas. Et dixit eis, In quamcunque domum introieritis, illîc estote usquedum exeatis illinc. 7 8 9 10

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

40 * ایشان بر وي مي خنديدند • پس ازان عيسي همكنانرا بدركرد • وپدر ومادر دخترر ا با خود
41 برد • ورفتند انجاكه دختر افتاده بود • * مسيح دست دخترا كرفت • وكفت برخيز * همانندم
42 دختر برخاست • وبي كرديد عمر دختر دوازده ساله بود • عظيم در تعجب وحيران مي ماندند •
43 * وسپارش بسيار بديشان كرد كه با كس نكويند • وكفت چيزي † بدختر دهيد • تا بخورد •
1 * وعيسي ازانجا درشهر خود در آمد • وشاكردان † او بوي † كرويده بودند • * چون شنبه
2 شد اغاز كرد • در انجمنها تعليم مي † داد بسياران † شنيدند ودر تعجب ماندند كفتند •
اين اينها از كجا دارد • وكدامين است آن حكمت كه بوي داده شد • كه اين احوالهاء سهمناك
3 بر دست او مي شوند • * نه اين درودكرست پسر مريم • وبرادر يعقوب • ويوسا • ويهودا وشمعون • نه
4 خواهران او پيش ما هستند • اين مي كفتند • وبر وي افتري مي كردند * عيسي بديشان
كفت • پيغمبر نكوهيده نيست الا در شهر خود • ودر ميان خويشاوندان خود • ودرخانه خود •

Illi ipsum deriserunt: postquàm autem Jesus omnes ejecisset, & patrem ac matrem puellæ secum assumpsisset, & ivissent illuc ubi puella jacebat, Christus manum puellæ prehendit, & dixit; Surge. Eodem instanti puella surrexit & ambulavit: ætas autem puellæ duodecim annorum erat. Et plurimùm admirantes & attoniti manserunt. Et multùm mandavit eis ut nemini dicerent: dixit etiam; Aliquid puellæ date, ut comedat. 40 41 42 43

CAP. VI.

ET Jesus illinc in civitatem suam ingressus est: & discipuli ejus in eum crediderunt. Cùm sabbathum esset, cœpit in synagogis docere: multi autem audierunt, & in admiratione manserunt, dicentes; Hæc miracula undè habet? Et quæ est ista sapientia, quæ ei data est, ut hæc prodigia per manum ejus fiant. Nónne hic faber est, filius Mariæ, & frater Jacobi & Jose, & Judæ, & Simeonis? nónne sorores ejus apud nos sunt? Hæc dicebant, & eum probris affecerunt. Jesus illis dixit; Propheta contemptus non est nisi in urbe sua, & inter propinquos suos, & in domo sua. 1 2 3 4

Versio VULGATA LATINA.

40 Et irridebant eum. Ipse verò, ejectis omnibus, assumit patrem & matrem puellæ,
41 & qui secum erant, & ingreditur ubi puella erat jacens. Et tenens manum puellæ,
41 ait illi; Talitha cumi, quod est interpretatum; Puella (tibi dico) surge. Et con-
festim surrexit puella, & ambulabat: erat autem annorum duodecim: & obstu-
43 puerunt stupore magno. Et præcepit illis vehementer ut nemo id sciret: & dixit
dari illi manducare.

CAP. VI.

1 ET egressus indè, abiit in patriam suam: & sequebantur eum discipuli sui: Et
2 facto sabbato cœpit in synagoga docere: & multi audientes admirabantur in
doctrina ejus, dicentes; Unde huic hæc omnia? & quæ est sapientia, quæ data est
illi; & virtutes tales, quæ per manus ejus efficiuntur? Nónne hic est faber, filius 3
Mariæ, frater Jacobi, & Joseph, & Judæ, & Simonis? nónne & sorores ejus hîc
nobiscum sunt? Et scandalizabantur in illo. Et dicebat illis Jesus; Quia non est 4
propheta sine honore nisi in patria sua, & in domo sua, & in cognatione sua. Et 5
non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus cura-
vit: Et mirabatur propter incredulitatem eorum, & circuibat castella in circui- 6
tu docens. Et vocavit duodecim: & cœpit eos mittere binos, & dabat illis po- 7
testatem spirituum immundorum. Et præcepit eis ne quid tollerent in via, nisi 8
virgam tantúm: non peram, non panem, neque in zona æs, Sed calceatos 9
sandaliis, & ne induerentur duabus tunicis. Et dicebat eis; Quocunque intro- 10
ieritis in domum, illic manete donec exeatis indé:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

40 فضحكوا لذلك. فاخرج جميعهم واخذ معه ابا الصبية وامها والذين معه. ثم دخل حيث *
41 كانت الصبية * واخذ بيدها وقال لها طاليثاكوم. الذي تاويله يا صبية لك اقول قومي *
42
43 والوقت قامت الصبية ومشت وكان لها اثني عشرة سنة. فتعجبوا تعجبا عظيما * وامرهم
كثيرا الا يعلموا احدا بهذا وقال اطعموها. * الفصل السابع عشر *

1
2 وخرج من هناك وجاء الي مدينته وتبعه تلاميذه * وكان سبتا وجعل يعلم في الجمع. وسمع *
كثيرون وتعجبوا قايلين من اين له هذا التعليم كله. وهذه الحكمة التي اعطيها والقوات
3 الكاينة علي يديه * اليس هذا ابن النجار وابن مريم. اخا يعقوب ويوسا ويهودا وسمعون. او ليس
4 اخواته هاهنا عندنا. وكانوا يشكون فيه * فقال لهم يسوع ليس يهان نبي الا في مدينته
5 وعند انسبايه وبيته * ولم يصنع هناك قوة واحدة. غير مرضي قليلين وضع يده
6
7 عليهم وابراهم * وعجب من عدم ايمانهم. واقبل يجول القري المحيطة ويعلم * ودعا
8 الاثني عشر وجعل يرسلهم اثنين اثنين. واعطاهم السلطان على الارواح النجسة * وامرهم
الا ياخذوا في الطريق غير عصا فقط. لا جرابا. ولا خبزا. ولا هميانا. ولا فضة. ولا نحاسا في مناطقهم *
9
10 الا احذية في ارجلهم. ولا يلبسوا قميصين * وقال لهم اي بيت دخلتموه فاقيموا فيه *
الي ان تخرجوا منه.

Et riserunt ob hoc. Ejecit autem omnes, 40
et assumpsit secum patrem puellæ et ma-
trem ejus, et qui secum erant: Deindè
ingressus est ubi erat puella. Et appre- 41
hendit manum ejus, et dixit ei; Thali-
tha cumi, cujus interpretatio est, O Pu-
ella, tibi dico, surge. Et confestim sur- 42
rexit puella, et ambulavit: habebat
enim duodecim annos, et admirati sunt
admiratione maximâ. Et præcepit illis 43
vehementer ne significarent cuiquam
hoc: dixitque, Cibate eam.

Sectio decima septima.

CAP. VI.

ET egressus est indè, et venit in civi- 1
tatem suam: et secuti sunt eum disci-
puli ejus. Et erat sabbathum, et cœpit 2
docere in synagoga: et audierunt multi,
atque admirati sunt, dicentes; Unde ei
hæc doctrina tota, et hæc sapientia, quâ
donatus est, et virtutes factæ per manus
ejus? Nonne hic est filius lignarii, et fi- 3
lius Mariæ, frater Jacobi, et Josis, et
Judæ, et Simonis? Et nonne sorores
ejus sunt hic apud nos? et scandaliza-
bantur in eo. Et dixit illis Jesus, Non 4
vilipenditur propheta nisi in urbe sua,
et apud cognatos suos, et domum suam.
Et non fecit ibi virtutem ullam, nisi 5
quòd infirmis paucis imposuit manum
suam, et curavit eos. Et demiratus est 6
penuriam fidei illorum. Et cœpit circui-
re castella adjacentia, et docere. Et vo- 7
cavit duodecim, et cœpit mittere eos bi-
nos: dedítque illis potestatem in spiritus
immundos. Et præcepit eis ne tollerent 8
in via nisi virgam tantùm: non panem,
neque peram, neque argentum, neque æs
in zonis suis; Sed calceos in pedibus su- 9
is, et ne induerentur duabus tunicis. Et 10
dixit eis, Quamcunque domum intro-
ieritis, manete in ea, usquedum exeatis
ex ea.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

40 ወሠሐቅዎ፡ ወሰደደ፡ ኵሎ፡ ወነሥኦሙ፡ ለአቡሃ፡ ወለእማ፡ ለሕፃን፡ወእለ፡ምስሌሁ
41 ሙ፡ ወቦአ፡ ኀበ፡ ሀለወት፡ ሕፃን፡፡ ወአኀዛ ፡ እዴሃ ፡ ለሕፃን ፡ ወይቤላ፡ ጠቢታ፡ ቁ
42 ሚ፡ ተንሥኢ፡ ወለትየ፡ ብሂል፡ ዘበትርጓሜሁ፡፡ ወተንሥአት፡ ሶቤሃ፡ ይእቲ፡ ወለ
43 ት፡ወአንሶሰወት፡ወዓሠርቱ፡ወክልኤቱ፡ክረምታ፡ወደንገፁ፡ሶቤሃ፡ዐቢየ፡ድንጋፄ፡፡ ወ
ገሠጾሙ፡ ብዙኀ፡ ከመ፡ ኢልቦ፡ ዘያእምር፡ ወአዘዞሙ፡ ይሀብዋ፡ዘትበልዕ፡፡
1 ወወፅአ ፡ እምህየ፡ ቦአ፡ ሀገሮ፡ ወተለውዎ፡ አርደኢሁ፡፡ ወበሰንበት ፡ መሀሮ
2 ሙ፡ በምኵራብ፡ ወብዙኃን፡ ያጸምእዎ፡ ወያነክሩ፡ ወይብሉ፡ እምአይቴ፡ ሎቱ ፡ ዝ
ንቱ፡ ኵሉ፡ ወምንትኑ፡ ዘቲ፡ ጥበብ፡ እንተ፡ተውህበት፡ ሎቱ፡ ወዘኒ፡ ኀይል ፡ ዘይገብ
3 ሩ፡ በእደዊሁ፡፡ አኮኑ፡ ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ወልደ፡ጸራቢ፡ወወልደ፡ማርያም፡ ወእኁሁ፡
ያዕቆብ፡ ወዮሴፍ፡ ወይሁደ፡ ወስምዖን፡ ወአኮኑ፡ አኃቲሁኒ፡ ሀለዋ፡ ዝየ፡ ኀቤነ ፡ ወይ
4 ትዓቀፉ፡ በእንቲአሁ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ ፡ ኢኮነ፡ ምኑነ፡ ነቢይ፡ ዘ
5 እንበለ፡ በሃገሩ፡ ወበቤቱ ፡ ወፈድፋደሰ፡በኀበ፡አዝማዲሁ፡፡ ወኢተክህሎ፡ ገቢረ፡
ኀይል ፡ በህየ፡ ዘእንበለ ፡ ሕደጠነ ፡ ድውያን፡ እለ፡ ወደየ፡ እዴሁ፡ ዲቤሆሙ ፡ ወአሕ
6 የዎሙ፡፡ ወአንከሮሙ፡ ኢአሚኖቶሙ፡፡ወአንሶሰዉ፡ውስተ፡አህጉረ፡አድያም፡፡
በእንተ ፡ ዘአዘዞሙ ፡ ለሐዋርያት፡
7 ወጸውዖሙ፡ ለዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ወፈነዎሙ፡ በበ፡ ክልኤቱ፡ ወአብሖሙ፡ ሳዕለ፡አ
8 ጋንንት፡እኩያን፡፡ ወአዘዞሙ፡ከመ፡ኢልቦ፡ዘይሥንቁ፡ለፍኖት፡ወኢይንሥኡ፡ ዘእን
9 በለ፡ በትረ፡ ባሕቲታ፡ወኢኀብስተ፡ወኢጽፍነተ፡ወኢጸሪቀ፡ውስተ፡ቅናቶሙ፡፡ ዘ
10 እንበለ ፡ አሥኣን፡ ዘውስተ፡ እገሪሆሙ፡ ወኢይልብሱ፡ ክልኤ ፡ ለባሰ፡፡ ወይቤሎ
ሙ፡ ቤተ፡ ኀበ፡ ቦእክሙ፡ ህየ፡ ንበሩ፡ እስከ፡ ሶበ፡ ትወፅኡ፡ እምህየ፡፡

Et irridebant eum. Et expulit omnes, & assumpsit patrem & matrem puellæ, & 40
eos qui cum illis *erant* & ingressus est, ubi fuit puella. Et prehendit manû puel- 41
læ, & dicit ei; Tabitha Kumi, surge filia mea, si dixeris hoc per interpretatio-
nem. Et surrexit statim illa filia, & ambulavit, & duodecim annorum erat: et 42
obstupuerunt tunc magno stupore. Et comminatus est iis multùm, ut nemo esset 43
qui sciret; & præcepit iis dare ei quo vesceretur.

CAP. VI.

ET exiens indè, intravit civitatem suam: & sequuti sunt eum discipuli sui. 1
Et in sabbatho, docuit eos in synagoga: & multi audierunt eum, & admirati 2
sunt: & dixerunt; Unde ei hoc totum? & quænam *est* hæc sapientia quæ data est
illi, & hæc virtus quam facit cum manibus suis? Nónne hic est filius fabri, & fi- 3
lius Mariæ, & frater Jacobi & Josephi & Judæ & Simonis? Et nónne sunt so-
rores ejus hîc apud nos? Et offensi erant propter illud. Et dixit illis Dominus Je- 4
sus; Non fuit contemptus propheta, nisi in civitate sua, & in domo sua, & præ-
cipuè apud cognatos suos. Et non poterat facere virtutem ibi, nisi *in* pau- 5
cis infirmis quibus imposuit manum suam, & sanavit eos. Et miratus est in- 6
credulitatem eorum: & profecti sunt in civitates vicinas.

De præcipiendis Apostolis.

Et vocavit duodecim, & misit eos binos: & dedit potestatem iis super dæmo- 7
nes malos. Et præcepit iis ut nihil sumerent ad viam, & ne acciperent præter 8
virgam tantúm: & non panem, & non peram, & non assem in marsupiis suis:
Sed calceos qui in pedibus eorum: & non induerentur duabus tunicis. 9
Et dixit iis; Domum quamcunque introieritis, ibi manete, donec exeatis indè. 10

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 ونمي توانست كه انجا معجزات كند ليكن بر اندك رنجوران † دست خود مي نهاد *
6 وخوش مي كرد * وبر كماسي ايمان ايشان تعجب مي ماند بيست چهار
فرستادن شاكردانرا در اطراف عالم بهر مژده انكه از شهر بيرون آمد * ودر ديهها
7 مي كرديد * وتعليم مي داد * شاكردان خودرا خواند * وبديشان سپارش بسيار كرد * وهر
8 دو را † در مقامي فرستاد وحكم داد كه جانهاء پليد را بدر كنند * وسپارش كرد كه چيزي
9 براي راه نستانند مكر عصا تنها نه توشه دان ونه نان نه مس در كيسهء ايشان * وكفش را
10 دشمن دارند ودو جبه نپوشند * ونيز بديشان كفت در هر خانه كه درويد انجا باشيد
تا انكه كه بدر آييد

Neque poterat illic miracula face- 5
re, sed paucis ægrotis manum suam
imposuit, & sanavit. Et super de- 6
fectum fidei ipsorum admiratus est.

XXIV. Missio discipulorum in fines mundi propter Evangelium.

Tunc ex urbe egressus est, & pagos
obibat & docebat. Et discipulos 7
suos vocavit, & iis multa manda-
vit, & binos in loca singula misit:
& dedit eis potestatem ut spiritus
impuros ejicerent. Et mandatum fe- 8
cit ut nihil in viam sumerent, nisi
baculum tantùm: non viatici pe-
ram, neque panem, neque æs in cru-
mena sua. Et calceos odio haberent, 9
nec duas tunicas induerent. Et di- 10
xit etiam illis; In quamcunque do-
mum intraveritis, illic estote usque
dum exeatis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΕ'.

Et quicunque non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes indè,
11 Καὶ ὅσοι (η) ἂν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν,
excutite pulverem *infernè* *pedum vestrorum*, in testimonium illis. *: Amen*
ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ἀμὴν
dico vobis, Tolerabilius erit Sodomis aut Gomorrhis in die judicii, quàm
λέγω ὑμῖν, Ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόῤῥοις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ
civitati illi. Et exeuntes prædicabant ut *pœniterent*: Et dæmonia
12 τῇ πόλει ἐκείνῃ. Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσι· Καὶ δαιμόνια
13 multa ejiciebant: & ungebant oleo multos ægros, & sanabant. Et audivit
πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀῤῥώστους, καὶ ἐθεράπευον. Καὶ ἤκουσεν
14 rex Herodes: (manifestum enim factum *erat* nomen ejus:) & dicebat; Quia
ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης· (φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ·) καὶ ἔλεγεν, Ὅτι
Joannes *baptizans* à mortuis *excitatus est*: & propter *hoc* operantur *efficacitates*
Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν (θ) ἠγέρθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις
in illo. Alii dicebant; Quia Elias est. Alii verò dicebant; Quia Propheta
15 ἐν αὐτῷ. Ἄλλοι (ι) ἔλεγον, Ὅτι Ἠλίας ἐστίν. ἄλλοι δὲ ἔλεγον, Ὅτι προφήτης
est, *aut* quasi unus *Prophetarum*. *Audiens autem* Herodes, ait; *Quia* quem ego
16 ἐστὶν, (κ) ἢ ὡς εἷς τῶν προφητῶν. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης, εἶπεν, Ὅτι ὃν ἐγὼ
decollavi Joannem, hic *est*: *ipse excitatus est ex* mortuis. Ipse enim
17 ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. (λ) Αὐτὸς γὰρ
Herodes *delegans*, *prehendit* Joannem, & vinxit eum in *custodia*
ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας, ἐκράτησε τὸν (μ) Ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ
propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui, quia eam duxerat.
διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν.

νε β — νς η ΙΕ' νζ β — ξ ϛ — νη ι νθ β

Dicebat enim Joannes Herodi; *Quòd* non licet tibi habere uxorem fra-
Ἔλεγε γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ, Ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελ- 18
tris tui. *At* Herodias insidiabatur illi: & volebat eum occidere, *& non*
φοῦ σου. Ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ 19
poterat. *Nam* Herodes metuebat Joannem, sciens eum virum justum
(ν) ἠδύνατο. Ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον 20
& sanctum: & *conservabat* eum, & *audiens eum*, multa faciebat, & *suaviter*
καὶ ἅγιον· καὶ συνετήρει αὐτὸν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως
eum audiebat. Et *factâ die opportunâ*, cùm Herodes *natalitiis suis*
αὐτοῦ ἤκουε. Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ 21
cœnam *faciebat* principibus *suis*, & tribunis, & primis
δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ, καὶ τοῖς χιλιάρχοις, καὶ τοῖς πρώτοις
Galilææ. Et *ingressâ* filiâ ipsius Herodiadis, & *saltante*
τῆς Γαλιλαίας. Καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος, καὶ ὀρχησαμένης, 22
& *placente* Herodi *&* *unà* recumbentibus, ait rex puel-
καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, (ξ) εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κο-
læ; Pete à me quod *velis*, & dabo tibi. Et juravit illi; Quia
ρασίῳ, Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι. Καὶ ὤμοσεν αὐτῇ, Ὅτι 23
quicquid *me* petieris, dabo tibi, *usque* dimidium regni mei. *Illa verò egressa*,
ὃ (ο) ἐάν με αἰτήσῃς, δώσω σοι, ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου. Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα, 24
dixit matri suæ; Quid petam? Illa *verò ait*; Caput Joannis Ba-
εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς, Τί αἰτήσομαι; ἡ δὲ εἶπε, Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βα-
ptistæ.
πτιστοῦ.

MS.A. (η) ἐὰν (θ) ἀνέστη, (ι) δὲ ἔλεγον, (κ) ὡς εἷς (λ) Αὐτὸς δὲ ὁ (μ) Ἰωάννην ἐν φυλακῇ, καὶ ἔδησεν αὐτὸν διὰ (ν) ἐδύνατο. (ξ) εἶπεν δὲ ὁ (ο) ἐὰν αἰτήσῃς με,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 ܘܟܠ ܡܢ ܕܠܐ ܢܩܒܠܘܢܟܘܢ ܘܠܐ ܢܫܡܥܘܢܟܘܢ. ܡܐ ܕܢܦܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܬܡܢ. ܦܨܘ *
ܚܠܐ ܕܬܚܝܬ ܪ̈ܓܠܝܟܘܢ ܠܣܗܕܘܬܗܘܢ. ܘܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܢܗܘܐ ܢܝܚ
12 ܠܣܕܘܡ ܘܠܥܡܘܪܐ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ ܐܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܝ. * ܘܢܦܩܘ ܗܘܘ ܘܐܟܪܙܘ ܕܢܬܘܒܘܢ.
13 * ܘܫܐܕ̈ܐ ܣܓܝܐ̈ܐ ܡܦܩܝܢ ܗܘܘ. ܘܡܫܚܝܢ ܗܘܘ ܒܡܫܚܐ ܟܪ̈ܝܗܐ ܣܓܝܐ̈ܐ ܘܡܐܣܝܢ ܗܘܘ.
14 ܕܨܦܪܐ ܕܦܣܩܗ ܕܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ * ܝܗ * ܘܫܡܥ ܗܪܘܕܣ ܡܠܟܐ
ܠܝܫܘܥ. ܐܬܝܕܥ ܗܘܐ ܠܗ ܓܝܪ ܫܡܗ. ܘܐܡܪ ܗܘܐ. ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ
15 ܡܝ̈ܬܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܝ̈ܠܐ ܡܬܥܒܕܝܢ ܒܗ. * ܐܚܪ̈ܢܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܕܐܠܝܐ ܗܘ. ܘܐܚܪ̈ܢܐ
16 ܕܢܒܝܐ ܗܘ ܐܝܟ ܚܕ ܡܢ ܢܒܝ̈ܐ. * ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܗܪܘܕܣ ܐܡܪ. ܝܘܚܢܢ ܗܘ ܕܐܢܐ ܦܣܩܬ
17 ܪܫܗ. ܗܘ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝ̈ܬܐ. * ܗܘ ܓܝܪ ܗܪܘܕܣ ܫܕܪ ܗܘܐ ܐܚܕܗ ܠܝܘܚܢܢ.
18 ܘܐܣܪܗ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪ̈ܐ. ܡܛܠ ܗܪܘܕܝܐ ܐܢܬܬܗ ܕܦܝܠܝܦܘܣ ܐܚܘܗܝ ܗܘ ܕܢܣܒ. * ܐܡܪ ܗܘܐ
19 ܓܝܪ ܝܘܚܢܢ ܠܗܪܘܕܣ. ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܟ ܕܬܣܒ ܐܢܬܬܐ ܕܐܚܘܟ. * ܗܝ ܕܝܢ ܗܪܘܕܝܐ ܒܥܠܕܒܒܐ
20 ܗܘܬ ܠܗ. ܘܨܒܝܐ ܗܘܬ ܠܡܩܛܠܗ ܘܠܐ ܡܫܟܚܐ ܗܘܬ. * ܗܪܘܕܣ ܓܝܪ ܕܚܠ ܗܘܐ ܡܢ
ܝܘܚܢܢ. ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܗܘܐ ܕܓܒܪܐ ܟܐܢܐ ܗܘ ܘܩܕܝܫܐ. ܘܢܛܪ ܗܘܐ ܠܗ. ܘܣܓܝ̈ܐܬܐ ܫܡܥ
21 ܗܘܐ ܠܗ ܘܥܒܕ. ܘܒܒܣܝܡܘܬ ܫܡܥ ܗܘܐ ܠܗ. * ܘܗܘܐ ܝܘܡܐ ܝܕܝܥܐ. ܟܕ ܗܪܘܕܣ
ܒܝܘܡ ܝܠܕܗ ܚܫܡܝܬܐ ܥܒܕ ܗܘܐ ܠܪ̈ܘܪܒܢܘܗܝ. ܘܠܟܝܠܝܪ̈ܟܐ ܘܠܪ̈ܝܫܢܐ ܕܓܠܝܠܐ.
22 * ܘܥܠܬ ܒܪܬܗ ܕܗܪܘܕܝܐ ܪܩܕܬ. ܘܫܦܪܬ ܠܗ ܠܗܪܘܕܣ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܣܡܝܟܝܢ ܥܡܗ.
23 ܘܐܡܪ ܡܠܟܐ ܠܛܠܝܬܐ. ܫܐܠܝ ܡܢܝ ܡܕܡ ܕܨܒܝܐ ܐܢܬܝ ܘܐܬܠ ܠܟܝ. * ܘܝܡܐ ܠܗ.
24 ܕܡܕܡ ܕܬܫܐܠܝܢܢܝ ܐܬܠ ܠܟܝ. ܥܕܡܐ ܠܦܠܓܗ ܕܡܠܟܘܬܝ. * ܘܗܝ ܢܦܩܬ
ܘܐܡܪܐ ܠܐܡܗ. ܡܢܐ ܐܫܐܠܝܘܗܝ. ܐܡܪܐ ܠܗ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ.

Et quicunque non receperint vos, nec audi- 11
erint vos, quum egrediemini illinc, excutite
pulverem qui subest imis pedibus vestris in
testimonium ipsis. Equidem dico vobis mi-
tius fore Sodomæ & Gomorræ in die judicii,
quàm civitati illi. Et egressi sunt ac prædi- 12
cârunt ut pœnitentiam agerent *homines*.
Dæmoniaque multa ejiciebant, ungebantque 13
oleo infirmos multos, & sanabant.

Matutinis amputationis capitis Johannis Baptistæ. 15.

Audiit autem Herodes rex de Jesu, (innotu- 14
erat enim ei nomen ipsius) & dixit; Johan-
nes Baptista surrexit à mortuis, propterea
virtutes operantur in eo. Alii dicebant, 15
Elia est; & alii, Propheta est sicut unus ex
Prophetis. Quum autem audisset Herodes, 16
ait; Johannes ille cujus amputavi caput,
ipse surrexit à mortuis. Ipse enim Herodes 17
miserat prehensum Johannem, eúmque con-
jecerat in carcerem, propter Herodiadem
uxorem Philippi fratris sui quam duxerat.
Dicebat enim Johannes Herodi, Non licet 18
tibi ducere uxorem fratris tui. Ipsa au- 19
tem Herodias odium servabat in eum,
& volebat eum interficere, nec po-
terat. Namque Herodes timebat Johan- 20
nem, propterea quòd sciebat eum esse virum
justum & sanctum: & observabat eum,
multáque audiebat ab eo, faciebátque: ac
suaviter audiebat eum. Et contigit dies no- 21
tabilis, dum Herodes in suis natalibus cœ-
nam faceret magnatibus suis, & chiliar-
chis, atque principibus Galilææ: Ingressa 22
filia Herodiadis saltavit: & placuit Hero-
di, iisque qui accumbebant cum eo: & ait
rex puellæ, Pete à me quicquid volueris, &
dabo tibi. Ac juravit, Quodcunque petie- 23
rìs à me, dabo tibi, usque ad dimidium re-
gni mei. Tunc exiit, & inquit matri suæ; 24
Quid petam ab eo? Dixit ei, Caput Johan-
nis Baptistæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وجايي كه شمارا قبول نكنند وازشما نشنوند چون ازانجا بدرابيد كردي كه زير پاي شما
چسپيده باشد بيفشانيد براي كواهي ايشان وراست بشما بكويم در روز داوري سدوم وغامورا را
12 اسايش باشد وان شهررا نباشد * چو شنيدند بدر آمدند برخلق [منادي زدند] تا توبه كنند
13 * وديوان پسيار ازمردم بدر مي آوردند وپسيار رنجورانرا بروغن مي اندودند وصحت مي
يافتند *
بيست پنج بقتل اوردن يحيي بن زكريا
14 * چون هيروديس ملك معجزهاء عيسي را شنيد براي انك نامش پيش او معروف شده بود
ومي كفت يحيي شورنده ازميان مردكان برخاست براي اين نيرومنديها ازو پيدا مي شود
15 * وبعضي ديكر مي كفتند ايلياست ديكران مي كفتند پيغمبريست ازجملهء پيغمبران
16 * هيروديس شنيد كفت كه يحيي است انك من سرش را بريدم ازميان مردكان برخيزيد * براي
17 انك پيش ازين هيروديس يوحنا را كرفتار كرده بود ودر زندان نهاده براي هيروديا زن
18 فيلبوس برادر هيروديس كه بستد * زيرا يحيي بهيروديس مي كفت روا نيست كه زن برادر

Quocunque autem loco vos non re- 11
ceperint, neque vobis auscultave-
rint, quum illinc egrediamini, pul-
verem qui sub pedibus vestris ad-
hæserit excutite in testimonium il-
lorum: Verum equidem vobis di-
co, In die judicii Sodomæ & Go-
morrhæ levamen erit, illi autem
civitati non erit. Cùm audissent 12
egressi sunt, & populis prædicârunt,
ut pœnitentiam agerent. Et dæmo- 13
nia multa ex hominibus ejecerunt:
& ægrotos multos oleo unxerunt,
& sanitatem adepti sunt.

XXV. Occisio Johannis filii Zachariæ.

Cùm Herodes rex miracula Jesu 14
audisset (quia nomen ejus illi in-
notuerat) tunc dixit; Johannes
Baptista de mortuis surrexit, pro-
pterea virtutes ab eo editæ sunt.
Quidam alii dicebant, Elias est: 15
alii dicebant, Propheta unus est, è
numero Prophetarum. Herodes au- 16
diens dixit; Quin Johannes est, is
cui ego caput præcîdi, de mortuis
surrexit. Quia antehac Herodes 17
Johannem comprehenderat, & in
carcerem miserat, propter Hero-
diadem uxorem Philippi fratris
Herodis, quam acceperat. Jo- 18
hannes enim Herodi dixit; Li-
citum non est ut uxorem fratris

Versio VULGATA LATINA.

11 Et quicunque non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes indè, excutite pulve-
11 rem de pedibus vestris in testimonium illis. Et exeuntes prædicabant ut pœniten-
13 tiam agerent : Et dæmonia multa ejiciebant, & ungebant oleo multos ægros, &
14 sanabant. Et audivit rex Herodes, (manifestum enim factum est nomen ejus) &
dicebat ; Quia Joannes Baptista resurrexit à mortuis : & propterea virtutes ope-
15 rantur in illo. Alii autem dicebant ; Quia Elias est. Alii verò dicebant ; Quia
16 propheta est, quasi unus ex prophetis. Quo audito Herodes ait ; Quem ego de-
1 collavi Joannem, hic à mortuis resurrexit. Ipse enim Herodes misit, ac tenuit Jo-
annem, & vinxit eum in carcere, propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui,
quia duxerat eam. Dicebat enim Joannes Herodi ; Non licet tibi habere uxorem 18
fratris tui. Herodias autem insidiabatur illi : & volebat occidere eum, nec pote- 19
rat. Herodes enim metuebat Joannem, sciens eum virum justum & sanctum : & 20
custodiebat eum, & audito eo multa faciebat, & libenter eum audiebat. Et cùm 21
dies opportunus accidisset, Herodes natalis sui cœnam fecit principibus, & tribunis,
& primis Galilææ. Cúmque introîsset filia ipsius Herodiadis, & saltâsset, & placu- 22
isset Herodi, simúlque recumbentibus, rex ait puellæ ; Pete à me quod vis, & dabo
tibi : Et juravit illi ; Quia quidquid petieris dabo tibi, licèt dimidium regni mei. 23
Quæ cùm exîsset, dixit matri suæ ; Quid petam? At illa dixit ; Caput Joannis Baptistæ. 24

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 وأي موضع لم يقبلكم ولم يسمع منكم فاذا خرجتم من هناك انفضوا الغبار الذي تحت *
ارجلكم للشهادة عليهم * امين اقول لكم ان سدوم وعامورا يكون لهما راحة يوم الدين
12 اكثر من تلك المدينة * فلما خرجوا اكرزوا بالتوبة * واخرجوا شياطين كثيرة * ومرضى
13 عدة كانوا يدهنوهم بالزيت فيبرون * الفصل الثامن عشر *
14 وسمع *
هيرودس الملك لان اسمه كان قد ظهر وقال ان يوحنا المعمد قام من الاموات ومن اجل ذلك
15 القوات تعمل به * وقال اخرون انه ايليا * واخرون انه نبي كواحد من الانبياء *
16 فلما سمع
17 هيرودس قال انا قطعت راس يوحنا وهوذا هو قام من الاموات * لان هيرودس كان ارسل واخذ
18 يوحنا * وحبسه من اجل هيروديا مراة اخيه فيلبس * لانه كان قد تزوجها * وكان يوحنا يقول
19 له ما يحل لك ان تاخذ مراة اخيك * وكانت هيروديا حنقة عليه وكانت تريد قتله ولم تقتدر *
20 لان هيرودس كان يخاف يوحنا لانه يعلم انه رجل صديق قديس * وكان يحفظه ويسمع منه
21 كثيرا بسهوة * فلما كان يوم مولد هيرودس اذ صنع وليمة لعظمايه ورؤسايه ومقدمي
22 الجليل * دخلت ابنة هيروديا فرقصت فسر ذلك هيرودس وجلسايه * فقال الملك للصبية
23 سليني ما اردت فاعطيك * وحلف لها اني اعطيك ما سالت ولو كان نصف ملكي *
24 فخرجت وقالت لامها ماذا اساله فقالت راس يوحنا المعمداني *

Et quicunque locus non receperit vos, & non audierit vos, quando egrediemini indè, excutite pulverem qui est sub pedibus vestris in testimonium contra eos. Amen dico vobis, quòd Sodomæ & Gomorræ erit quies die judicii potiùs quàm illi civitati. 11
Cùm ergò exiissent, prædicaverunt pœnitentiam, 12 *Et ejecerunt dæmonia multa, & infirmos numerosos ungebant oleo, & sanabantur.* 13

Sectio decima octava.

Et audivit Herodes rex, (nam nomen ejus erat jam manifestum,) & dixit ; Sanè Johannes Baptista resurrexit à mortuis, & propterea virtutes aguntur per eum. 14 *Et dixerunt alii, quòd ipse est Elias. Et alii, quòd est propheta, velut unus ex prophetis.* 15 *Cùm autem audisset Herodes, ait ; Ego truncavi caput Johannis, & ecce ipse surrexit à mortuis.* 16 *Nam Herodes miserat, & prehenderat Johannem, & carceribus tenuerat eum propter Herodiadem uxorem fratris sui Philippi, quia ipse jam duxerat eam.* 17 *Johannes autem dicebat ei, Non licet tibi accipere uxorem fratris tui.* 18 *Et Herodias succensuerat illi, intendebátque necem ejus, & non poterat.* 19 *Quoniam Herodes timebat Johannem, quia sciebat ipsum esse virum justum, & sanctum : observabat eum, & audiebat ab eo multa cum voluptate.* 20 *Quum autem fuisset dies natalium Herodis, dum faceret convivium summatibus suis, & tribunis suis, & primatibus Galilææ :* 21 *Ingressa est filia Herodiadis, ac saltavit placuitque Herodi, & considentibus suis : & ait rex puellæ, Pete à me quidquid volueris, & dabo tibi.* 22 *Et juravit illi, quòd ego dabo tibi quicquid petieris, etiamsi fuerit dimidium regni mei.* 23 *Itaque egressa est, et ait matri suæ, Quid petam ab eo? Et dixit, Caput Johannis Baptistæ.* 24

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወበኀበ፡ ኀበ፡ ኢተወክፈክሙ፡ ወኢሰምዑክሙ፡ ወፂአክሙ፡ እምህየ፡ ንግፉ፡ ጸበለ፡
እገሪክሙ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ስምዐ፡ ላዕሌሆሙ፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ ከመ፡ ይረክቡ፡ ሣ
12 ሕተ፡ሰዶም፡ ወገሞራ፡ አመ፡ ዕለተ፡ ደይን፡ እምይእቲ፡ ሃገር፡፡ ወወፂኦሙ፡ ሰበ
13 ኩ፡ ከመ፡ ኵሉ፡ ይነስሑ፡ ወብዙኃ፡ አጋንንተ፡ ያወፅኡ፡ ወይቀብእዎሙ፡ ቅብአ፡
ለብዙኃን፡ ድዉያን፡ ወይሔይዉ፡፡ በእንተ፡ ዮሐንስ፡ ወሄሮድስ፡
14 ወሰምዐ፡ ሄሮድስ፡ ንጉሥ፡ እስመ፡ ክሡተ፡ ኮነ፡ ስምዑ፡ ወይቤ፡ ዮሐንስ፡ መጥምቅ፡
15 ተንሥአ፡ እምዉታን፡ ወበእንተዝ፡ ይረድኦ፡ ኃይል፡፡ ወቦ፡ እለ፡ ይቤሉ፡ ኤልያስ፡
16 ውእቱ፡ ወቦ፡ እለ፡ ይቤሉ፡ ነቢይ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ አሐዱ፡ እምነቢያት፡፡ ወሰሚዖ፡
ሄሮድስ፡ ይቤ፡ ዮሐንስ፡ ውእቱ፡ ዘአነ፡ መተርኩ፡ ርእሶ፡ ውእቱ፡ ተንሥአ፡ እምነ፡
17 ምዉታን፡፡ እስመ፡ ውእቱ፡ ሄሮድስ፡ ፈነወ፡ ወአኀዞ፡ ለዮሐንስ፡ ወሞቅሖ፡ በእንተ፡
18 ሄሮድያደ፡ ብእሲተ፡ ፊልጶስ፡ እኁሁ፡ እስመ፡ አውሰባ፡፡ እስመ፡ ይቤሎ፡ ዮሐንስ፡
19 ለሄሮድስ፡ ኢይከውነከ፡ ተውስቦ፡ ብእሲተ፡ እኁከ፡፡ ወተቀየመቶ፡ ሄሮድያደ፡ ወፈ
20 ቀደት፡ ታቅትሎ፡ ወስእነት፡፡ ወይፈርሆ፡ ሄሮድስ፡ ለዮሐንስ፡ እስመ፡ ያአምር፡ ከመ፡
ብእሲ፡ ጻድቅ፡ ወቅዱስ፡ ውእቱ፡ ወየዓቅቦ፡ ወብዙኀ፡ ሰምዐ፡ በኀቤሁ፡ ወገብረ፡ ወየስ
21 ተሐውዝ፡ ወኢፈቀደ፡ ይስምዖ፡፡ ወኮነት፡ ዕለት፡ አመ፡ ይገብር፡ ሄሮድስ፡ በዓለ፡
ዘዕለት፡ ተወልደ፡ ወአምስሐ፡ መኳንንቲሁ፡ ወመሳፍንቲሁ፡ ወመሰፍንቲሁ፡ ወመገብ
22 ተ፡ ወዐበይተ፡ ሀገረ፡ ገሊላ፡፡ ወቦአት፡ ኀቤሁ፡ ወለተ፡ ሄሮድያደ፡ ወዘፈነት፡ ወአ
ሠመረቶ፡ ለሄሮድስ፡ ወለለ፡ ይረፍቁ፡ ምስሌሁ፡፡ ወይቤላ፡ ንጉሥ፡ ለይእቲ፡ ወለት፡
23 ሰአልኒ፡ ዘተፈቅዲ፡ ወእሁበኪ፡፡ ወመሐለ፡ ላቲ፡ ከመ፡ የሀባ፡ ዘሰአለቶ፡ እስከ፡
24 መንፈቀ፡ መንግሥቱ፡፡ ወወፅአት፡ ወትቤላ፡ ለእማ፡ ምንተ፡ እስአሎ፡፡ ወትቤላ፡ ር
እሶ፡ ለዮሐንስ፡ መጥምቅ፡፡

Et loco ubi non accipiunt vos & non audiunt vos, exeuntes illinc excutite 11
pulverem pedum vestrorum, ut fiat testimonium super eos. Amen dico vobis,
quòd invenient remissionem Sodoma & Gamora in die judicii præ isthac
civitate. Et exeuntes prædicabant ut omnes resipiscerent : Et multos dæ- 12
mones ejiciebant : & ungebant oleo multos ægros, & sanabant. 13

De Johanne & Herode.

Et audivit Herodes rex, (quòd manifestũ factum fuit testimonium ejus) & dixit ; 14
Johannes baptista excitatus est è mortuis : & propterea operatur virtus. Et fue- 15
runt qui dixerunt ; Elias est. Et fuerunt qui dixerunt ; Propheta est, sicut unus è
prophetis. Et audiens Herodes, dixit ; Johannes iste cujus ego abscidi caput, iste ex- 16
citatus est è mortuis. Quia ipse Herodes misit, & prehendit Johannem, & vin- 17
xit eum propter Herodiadem uxorẽ Philippi fratris sui, quia duxerat eam. Quia 18
dicebat Johannes Herodi ; Non licet tibi ducere uxorem fratris tui. Et adversa- 19
ta est ei Herodias : & voluit occidere eum, & non poterat. Et metuebat Hero- 20
des Johannem, quia sciebat ꝙ homo justus & sanctus fuit, & custodiebat eum, &
multa audivit apud eum, & fecit : & voluptatibus se dedit, & noluit audire eum.
Et factus est dies quando faciebat Herodes festum diei nativitatis ejus, & ad cœ- 21
nam convocavit gubernatores ejus, & principes ejus, & tribunos ejus, & dispen-
satores ejus, & magnates regionis Galilææ. Et venit ad eum filia Herodiadis, & 22
saltavit, & placuit Herodi, & recumbentibus cum illo : & dixit rex huic filiæ, Pe-
te quod vis, & dabo tibi. Et juravit illi, quòd daret illi ꝙ peteret ab illo, usque 23
ad dimidium regni sui. Et exivit, & dixit matri suæ ; Quid petam? Et dixit, Ca- 24
put Johannis Baptistæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 خود را بستاني * وهيروديا بر يحيي كين كرفته بود ودر كشتن او مي كوشيد * ونمي توانست
20 * سبب انك [هيروديس] مي دانست * كه يحيي مرد صديق وپاك است * اورا در زندان † انداخت *
21 ونكه مي داشت وبسيار چيزها ازو مي شنيد ومي كرد وبدو شادمان بود * * تا روز زاييدن
هيروديس در رسيد * واوان روز را بزرك داشتي * بزركان وخويشان خود را جمع كرده بود * با مهتران †
22 وسروران † جليل * ومهماني وشادي مي كردند * * دختر هيروديا در آمد وبرابر او رقص كرد *
هيروديس وجمع را خوش آمد * ملك بدختر كفت كه ازمن چه مي خواهي بخواه كه
23 بتو بدهم * * [وبا وي سوكند خورد كه هرچه ازمن بخواهي ترا بدهم] تا نيم مملكت خود *
24 * انكه دختر برفت واز مادر پرسيد * كه چه خواهم * مادر بدو كفت سر يحيي را بخواه شويند *

tui accipias. Herodias igitur in Johannem iram concepit, et interficere eum studuit, sed non potuit. 19 *Eâ de causâ quod cognosceret Herodes Johannem virum justum et sanctum esse, (quem in carcerem conjecerat) et observaret, et multa ab eo audiret, et faceret, et eo delectaretur.* 20 *Usque quò dies natalis Herodis advenisset quem diem ipse magnum habuit, convocatis magnatibus et propinquis suis, cum proceribus et primoribus Galilææ, qui convivium et festivitatem agitabant.* 21 *Filia autem Herodiadis ingressa est, et coram illo saltatione factâ Herodi et omnibus placuit : rex igitur puellæ dixit ; A me quidem quidvis petito, quod tibi dem.* 22 *Et illi juravit, Quicquid petieris à me, tibi dabo, usque ad dimidium regni mei.* 23 *Tunc puella abiit et à matre rogavit, Quid quidem petam? Mater ei dixit ; Caput pete Johannis Baptistæ.* 24

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΙΕ′. Ιϛ′.

Et ingressa statim cum studio ad regem, petivit, dicens; Volo ut
25 Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ᾐτήσατο, λέγουσα, Θέλω ἵνα
mihi des ex ipsa in disco caput Joannis Baptistæ. Et contristatus fa-
26 μοι δῷς ἐξ αὐτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ περίλυπος γενό-
ctus rex, propter juramenta, & simul discumbentes, non voluit eam
μενος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὅρκους, καὶ τοὺς συνανακειμένους, οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν
rejicere. Et statim legans rex speculatorem, injunxit afferri
27 ἀθετῆσαι. Καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτωρα, ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι
caput ejus, Ille autem abiens decollavit eum in carcere. Et attulit
28 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ. Καὶ ἤνεγκε
caput ejus in disco, & dedit illud puellæ, & puella dedit
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν
illud matri suæ? Et audientes discipuli ejus venerunt, & tulerunt cadaver
29 αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον, καὶ ἦραν τὸ πτῶμα
ejus, & posuerunt illud in monumento. Et coguntur Apostoli ad Je-
30 αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ (π) ἐν τῷ μνημείῳ. Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰη- ξα η
sum, & renuntiaverunt ei omnia & quanta egerant, & quanta docuerant. Et ait il-
31 σοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα καὶ ὅσα ἐποίησαν, καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. Καὶ εἶπεν αὐ-
lis; Venite vos ipsi privatim in desertum locum, & requiescite pusillùm.
τοῖς, Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ (ρ) ἀναπαύεσθε ὀλίγον. ξβ ι
Erant enim venientes & abeuntes multi: & nec edere opportunitatem habebant.
ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοὶ, καὶ οὐδὲ φαγεῖν (σ) ηὐκαίρουν.
Et abierunt in desertum locum navigio seorsùm. Et viderunt eos abe-
32 Καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ κατ' ἰδίαν. Καὶ εἶδον αὐτοὺς (τ) ὑπά-
33
untes turbæ, & cognoverunt eum multi, & pedestres de omnibus civitatibus con-
γοντας οἱ ὄχλοι, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτὸν πολλοὶ, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συν-
currerunt illuc, & prævenerunt eos, & convenerunt ad eum. Et exiens
ιϛ′ ἔδραμον ἐκεῖ, καὶ προῆλθον αὐτοὺς, (υ) καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐξελθὼν 34
ξγ vidit Jesus multam turbam: & visceribus commotus est super eos: quia erant sicut o-
ϛ (φ) εἶδεν ὁ Ἰησοῦς πολὺν ὄχλον· καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρό-
ξδ ves non habentes pastorem: & cœpit docere illos multa. Et jam horâ
βατα μὴ ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο (χ) διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. Καὶ ἤδη ὥρας 35
α multâ factâ, advenientes ei discipuli ejus, dicunt; Quòd desertus
πολλῆς γενομένης, (ψ) προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγουσιν, Ὅτι ἔρημός
est locus, & jam hora multa: Absolve eos, ut abeuntes in per gyrum
ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή· Ἀπόλυσον αὐτοὺς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ 36
agros & vicos, mercentur sibi panes: quid enim edant non habent. Ille verò re-
ἀγροὺς καὶ κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους· τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν. Ὁ δὲ ἀπο- 37
spondens, ait illis; Date illis vos manducare. Et dicunt ei; Euntes
κριθεὶς (ω) εἶπεν αὐτοῖς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Ἀπελθόντες
mercabimur ducentorum denariorum panes, & dabimus illis manducare. Ille autem dicit
ἀγοράσωμεν (α) διακοσίων δηναρίων ἄρτους, καὶ (β) δῶμεν αὐτοῖς φαγεῖν. Ὁ δὲ λέγει 38
eis; Quot panes habetis? abite & videte. Et cognoscentes, dicunt; Quinq;, & duos pisces.
αὐτοῖς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπάγετε καὶ ἴδετε. καὶ γνόντες, λέγουσι, Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας.
Et adordinavit eis recumbere omnes convivia convivia super viridi
Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ 39
fœno. Et discubuerunt areæ areæ, per centum & per quinquaginta.
χόρτῳ. Καὶ ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαὶ, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πεντήκοντα. 40

MS.A. (π) ἐν μνημείῳ. (ρ) ἀναπαύσασθε (σ) εὐκαίρουν. (τ) ὑπάγοντας, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτοὺς (υ) καὶ συνέδραμον πρὸς (φ) ὁ Ἰησοῦς εἶδεν (χ) αὐτοὺς διδάσκειν (ψ) προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγουσιν, (ω) εἶπεν, Δότε (α) δηναρίων διακοσίων (β) δώσομεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 ܘܡܚܕܐ ܥܠܬ ܒܪܗܝܒܘܬܐ ܠܘܬ ܡܠܟܐ ܘܐܡܪܐ ܠܗ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܗܫܐ ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܬܬܠ ܠܝ ܥܠ ܦܝܢܟܐ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ܂ *
26 ܘܟܪܝܬ ܠܗ ܠܡܠܟܐ ܛܒ ܐܠܐ ܡܛܠ ܡܘܡܬܐ ܘܡܛܠ ܣܡܝܟܐ ܠܐ ܨܒܐ ܕܢܕܓܠܝܗ܂ *
27 ܐܠܐ ܫܕܪ ܡܠܟܐ ܣܦܘܩܠܛܪܐ ܘܦܩܕ ܕܢܝܬܐ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ܂ ܘܐܙܠ ܦܣܩܗ ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ܂ *
28 ܘܐܝܬܝܗ ܒܦܝܢܟܐ ܘܝܗܒܗ ܠܛܠܝܬܐ ܘܛܠܝܬܐ ܝܗܒܬܗ ܠܐܡܗ܂ *
29 ܘܫܡܥܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܬܘ ܫܩܠܘ ܫܠܕܗ ܘܣܡܘܗܝ ܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ܂ *
30 ܘܐܬܟܢܫܘ ܫܠܝܚܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܟܠ ܡܐ ܕܥܒܕܘ ܘܟܠ ܡܐ ܕܐܠܦܘ܂ *
31 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܬܘ ܢܐܙܠ ܠܚܘܕܝܢ ܠܕܘܟܬܐ ܚܪܒܬܐ ܘܐܬܢܝܚܘ ܩܠܝܠ܂ ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܗܘܘ ܐܝܠܝܢ ܕܐܙܠܝܢ ܘܐܬܝܢ ܘܐܦܠܐ ܐܦܢܝܐ ܐܬܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܡܠܥܣ ܠܚܡܐ܂ *
32 ܘܐܙܠܘ ܠܗܘܢ ܠܕܘܟܬܐ ܚܪܒܬܐ ܒܣܦܝܢܬܐ ܠܚܘܕܝܗܘܢ܂ *
33 ܘܚܙܘ ܐܢܘܢ ܣܓܝܐܐ ܟܕ ܐܙܠܝܢ ܘܐܫܬܘܕܥܘܗܝ ܘܡܢ ܟܠܗܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܒܝܒܫܐ ܪܗܛܘ ܩܕܡܘ ܐܢܘܢ ܠܬܡܢ܂ *
34 ܘܢܦܩ ܝܫܘܥ ܚܙܐ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܗܘܢ ܕܕܡܝܢ ܗܘܘ ܠܥܢܐ ܕܠܝܬ ܠܗ ܪܥܝܐ ܘܫܪܝ ܠܡܠܦܘ ܐܢܘܢ ܣܓܝܐܬܐ܂ *
35 ܘܟܕ ܗܘܐ ܥܕܢܐ ܣܓܝܐܐ ܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܗܢܐ ܐܬܪܐ ܚܪܒܐ ܘܥܕܢܐ ܣܓܝ܂ *
36 ܫܪܝ ܐܢܘܢ ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܐܓܘܪܣܐ ܘܠܩܘܪܝܐ ܕܚܕܪܝܢ ܠܗܘܢ ܘܢܙܒܢܘܢ ܠܗܘܢ ܠܚܡܐ ܠܝܬ ܓܝܪ ܠܗܘܢ ܡܕܡ ܠܡܐܟܠ܂ *
37 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܒܘ ܠܗܘܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܟܠ܂ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܢܐܙܠ ܢܙܒܢ ܠܚܡܐ ܒܡܐܬܝܢ ܕܝܢܪܝܢ ܘܢܬܠ ܠܗܘܢ ܠܡܐܟܠ܂ *
38 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܙܠܘ ܚܙܘ ܟܡܐ ܓܪܝܨܢ ܠܚܡܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܗܪܟܐ܂ ܘܟܕ ܚܙܘ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܚܡܫ ܓܪܝܨܢ ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ܂ *
39 ܘܦܩܕ ܠܗܘܢ ܕܢܣܬܡܟܘܢ ܟܠܗܘܢ ܣܡܟܝܢ ܣܡܟܝܢ ܥܠ ܥܣܒܐ܂ *
40 ܘܐܣܬܡܟܘ ܣܡܟܝܢ ܣܡܟܝܢ ܕܡܐܐ ܡܐܐ ܘܕܚܡܫܝܢ ܚܡܫܝܢ܂ *

Et statim ingressa est cum anxietate ad re- 25
gem, & ait illi; Volo ego ut hâc horâ des
mihi super discum caput Johannis Baptistæ.
Ægrè autem admodum id tulit rex: tamen 26
propter jusjurandum, ac propter accumben-
tes, noluit ei denegare. Sed confestim misit 27
rex spiculatorem, præcepitque ut afferret ca-
put Johannis. Profectus itaque amputavit
caput Johannis in carcere. Et attulit in di- 28
sco, deditque puellæ, & ipsa puella dedit ma-
tri suæ. Et audierunt discipuli ejus, & vene- 29
runt, sustuleruntque truncum ejus, & posue-
runt in sepulchro.

Ad oblationem quotidianam. 16.

Et congregati sunt Apostoli ad Jesum, & di- 30
xerunt ei quæcunque fecerant, & quæcunq;
docuerant. Et dixit eis; Venite, eamus in 31
desertum nos soli; & quiescite paululùm.
Erant enim plurimi qui ibant veniebantque;
nec erat eis commoditas ne comedendi qui-
dem. Et abierunt in locum desertum navi- 32
gio solitarii. Ac viderunt eos plurimi dum 33
proficiscerentur, & agnoverunt illos: & in
aridam concurrentes ex omnibus civitatibus
anteverterunt eũ illuc. Et egressus Jesus vidit 34
cœtus multos, & misert' est eorũ, quippe qui
similes essent ovibus non habentibus pasto-
rem: cœpitque docere eos multa. Quumque 35
fuisset tempus provectum, adierunt eum di-
scipuli ejus, ac dicunt ei; Iste locus desertus
est, & tempus provectum. Dimitte eos ut 36
eant in agros circumjacentes, vicósque, &
comparent sibi panem, nihil enim habent
ad manducandum. Ipse verò dixit eis, Da- 37
te vos ipsis ad comedendum. Dicunt ei, Ibi-
mus empturi ducentis denariis panem, & da-
bimus eis comedere? Is autem dixit eis; 38
Ite, videte quot panes habeatis hîc: quum-
que vidissent, dicunt ei; Quinque panes, &
duos pisces. Et præcepit eis ut facerent omnes 39
discumbere per accubitus super gramine.
Discubuerunt itaque per accubitus centeni 40
& quinquageni.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * او بنشاط وهمت پيش + ملك باز آمد * وبملك كفت * سر يحيي را مي خواهم * كه در طبقي
26 نهاده بمن دهي * همين ساعت + ملك را عظيم دشخوار آمد الا براي سوكند * وبراي
27 حاضران * نخواست كه قول خودرا بشكند * *ملك جلادرا فرستاد * وفرمود كه سر يحيي را از
28 زندان بياورد * [ورفت سر يحيي را بزندان بريد] *وجلاد بياورد وبدختر داد * ودختر پيش مادر
29 برد * *شاكردان او شنيدند * امدند * وتن اورا ستدند * ودر كور + دفن كردند *

بيست شش   انجا كه از پنج نان پنج هزار مرد را سير كرد

30 * شاكردان باز پيش عيسي فراهم شدند وبدو كفتند هرچه كردند واموزانيدند * * مسيح
31 بديشان كفت بياييد تا در بيابان رويم واندكي بياساييم وبسياران بودند كه مي رفتند ومي
آمدند * ونداشتند چيزي كه دهن خودرا پاك كنند * يا تر كنند * ونا چيزي كه بخورند *
32 * ودر جايكاه ويران تنها در كشتي رفتند * *بسياران ايشانرا ديده بودند + وقتي كه مي رفتند وخبر
33 شنيدند * ازهمه شهرها وديهها تا نزديك كشتي + مي دويدند * عيسي بدر آمد * خلايق انبوه ديد *
34

Illa sedulò & solicitè ad regem 25
reversa est, et regi dixit; caput
Johannis oro ut patinæ impositum
mihi des. Eâdem horâ regi valdè 26
durum obvenit: sed propter jura-
mentum et propter præsentes noluit
promissum suum violare. Rex ita- 27
que carnificem misit, et jussit ut
caput Johannis è carcere adferret:
et abiens caput Johannis in carcere
præcidit. Et carnifex attulit, et 28
puellæ dedit: puella autem ad ma-
trem tulit. Et discipuli ejus audi- 29
entes venerunt, et corpus ejus acce-
perunt, et in monumento sepelie-
runt.

XXVI. Ubi quinque panibus quinquies mille viros saturavit.

Discipuli rursùs ad Jesum congre- 30
gati sunt, et ei retulerunt quæcun-
que fecissent, et docuissent. Christus 31
illis dixit; Venite, ut in desertum
abeamus, et paululùm quiescamus:
etenim multi erant qui abibant et
veniebant, et non habuerunt quid-
quam quo os suum mundarent aut
humectarent, nec aliquid quo vesce-
rentur. Et in locum desertum seor- 32
sum navigio abierunt. Et multi eos 33
viderunt tempore quo abirent, et
nuntium audiverunt ex omnibus
civitatibus et pagis, adeò ut ad
navim accurrerent. Ac Jesus 34
egressus turbas ingentes vidit,

Versio VULGATA LATINA.

25 Cúmque introiſſet ſtatim cum feſtinatione ad regem, petivit, dicens; Volo ut
26 protinùs des mihi in diſco caput Joannis Baptiſtæ. Et contriſtatus eſt rex: pro-
pter jusjurandum, & propter ſimul diſcumbentes, noluit eam contriſtare:
27 Sed miſſo ſpiculatore præcepit afferri caput ejus in diſco. Et decollavit eum
28 in carcere, Et attulit caput ejus in diſco: & dedit illud puellæ, & puella de-
29 dit matri ſuæ. Quo audito, diſcipuli ejus venerunt, & tulerunt corpus ejus:
30 & poſuerunt illud in monumento. Et convenientes Apoſtoli ad Jeſum, renun-
31 tiaverunt ei omnia, quæ egerant, & docuerant. Et ait illis; Venite ſeorſùm
in deſertum locum, & requieſcite puſillùm. Erant enim qui veniebant & red-
32 ibant multi: & nec ſpatium manducandi habebant. Et aſcendentes in navim,
33 abierunt in deſertum locum ſeorſùm. Et viderunt eos abeuntes, & cognove-
runt multi: & pedeſtres de omnibus civitatibus concurrerunt illuc; & præve-
nerunt eos. Et exiens vidit turbam multam Jeſus: & miſertus eſt ſuper eos, 34
quia erant ſicut oves non habentes paſtorem, & cœpit illos docere multa. Et 35
cùm jam hora multa fieret, acceſſerunt diſcipuli ejus, dicentes; Deſertus eſt lo-
cus hic, & jam hora præteriit: Dimitte illos, ut euntes in proximas villas 36
& vicos, emant ſibi cibos, quos manducent. Et reſpondens ait illis; Date il- 37
lis vos manducare. Et dixerunt ei; Euntes emamus ducentis denariis panes, &
dabimus illis manducare. Et dicit eis; Quot panes habetis? ite, & videte. Et 38
cùm cognoviſſent, dicunt; Quinque, & duos piſces. Et præcepit illis, ut ac- 39
cumbere facerent omnes ſecundùm contubernia ſuper viride fœnum. Et diſcu- 40
buerunt in partes, per centenos & quinquagenos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * فرجعت للوقت بسرعة الى الملك وسالته قايلة اريد ان تعطيني الان في طبق راس يوحنا
26 27 المعمداني * فحزن الملك. ومن اجل اليمين والمتكيين لم يرد منعها * وللوقت انفذ سيافا وامر
28 ان يوتي براسه في طبق. فمضي السياف وقطع راسه في الحبس * وجاء به في طبق * واعطاه
29 30 للصبية والصبية دفعته لامها * وسمع تلاميذه فجاوا ورفعوا جثته وجعلوها في قبر * واجتمع
31 الرسل الى يسوع واخبروه بجميع ما عملوا وعلموا * فقال لهم تعالوا وحدكم الى القفر لتستريحوا
قليلا * لان الذين ياتون ويذهبون كثيرون حتي انهم لم يكونوا يتفرغون للاكل *
الفصل التاسع عشر *
32 33 فذهبوا في السفينة مسرعين الى برية منفردين * فلما
34 علم بهم كثيرون فاسرعوا الى هناك من كل المدن واقبلوا اليهم * فلما خرج يسوع راي
35 جمعا كبيرا فتحنن عليهم لانهم كانوا كخراف لا راع لها فبدا يعلمهم كثيرا * وبعد
36 ساعات كثيرة جاء اليه تلاميذه وقالوا المكان قفر وقد جازت الساعة * اطلقهم ليذهبوا الى
37 القري والمدن التي حولنا ليبتاعوا لهم خبزا لانه ليس لهم ما ياكلون * فقال لهم اعطوهم
38 انتم لياكلوا * فقالوا نمضي ونبتاع خبزا بمايتي دينار ونعطيهم لياكلوا * فقال لهم كم
39 عندكم من الخبز اذهبوا وانظروا * فلما علموا قالوا خمس وسمكتان * فامرهم باجلاس
40 الجميع احزابا احزابا على العشب الاخضر * فجلسوا زمرا زمرا * ماية ماية وخمسين خمسين *

Et reverſa eſt illicò cum celeritate ad 25
regem, & petiit ab eo, dicens; Volo ut
des mihi modò in diſco caput Johannis
Baptiſtæ. Et contriſtatus eſt rex. At pro- 26
pter jusjurandum & diſcumbentes, nolu-
it negare ei. Et protinùs delegavit gladi- 27
atorem, præcepitque ut afferretur ca-
put ejus in diſco. Abiit ergò gladiator, &
truncavit caput ejus in carcere: Et attu- 28
lit illud in diſco, & dedit illud puellæ:
& puella dedit illud matri ſuæ. Et audi- 29
erunt diſcipuli ejus, & venerunt, & tu-
lerunt cadaver ejus, & poſuerunt illud
in monumento. Et convenerunt Apoſtoli 30
ad Jeſum, & nuntiaverunt ei omnia quæ
fecerant & docuerant. Dixit autem eis, 31
Venite ſeorſum in deſertum, ut quieſca-
tis parumper. Nam qui veniebant &
ibant, erant plurimi, adeò ut non poſſent
vacare comeſtioni.

Sectio decima nona.

Igitur abierunt in navi properantes ad 32
deſertum ſemoti: Sed quum ſciviſſent 33
multi, accurrerunt illuc ex omnibus ci-
vitatibus, & venerunt ad eos. Et cùm 34
exiiſſet Jeſus, vidit turbam magnam, &
miſertus eſt ſuper eos, quia erant ſicut
oves, quibus non eſt paſtor, & cœpit do-
cere eos multa. Et poſt horas multas ve- 35
nerunt ad eum diſcipuli ejus, & dixe-
runt; Locus eſt deſertus, & jam præteri-
it hora. Dimitte illos, ut eant ad villas, 36
& urbes quæ circum nos ſunt, ut emant
ſibi panem: quia non eſt eis quod man-
ducent. Dixit eis, Date illis vos ad man- 37
ducandum. Et dixerunt, Ibimus & eme-
mus panem ducentis denariis, & dabi-
mus illis ad manducandum. Ait illis, 38
Quot apud vos ſunt panes? ite & vi-
dete. Et cùm ſciviſſent, dixerunt; Quin-
que, & duo piſces. Præcepitque eis ut 39
facerent ſedere turbam per turmas ſuper
herba viridi. Et ſederunt per cœtus cen- 40
teni & quinquageni.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወቦአት፡ሶቤሃ፡ኀበ፡ ንጉሠ፡እንዘ፡ ትጔጕእ፡ ወሰአለቶ፡ወትቤሎ፡እፈቅድ፡ይእዜ፡ተሀ
26 በኒ፡ርእሶ፡ለዮሐንስ፡መጥምቅ፡በጻሕል፡፡ ወተከዘ፡ንጉሠ፡በእንተ፡መሐላሁ፡ወ
27 በእንተ፡እለሂ፡ይረፍቁ፡ምስሌሁ፡፡ኢፈቀደ፡ይእበያ፡፡ ወፈነወ፡ንጉሠ፡ሶቤሃ፡መስ
28 ተራትዓተ፡ሐረ፡ወአዘዘ፡ያምጽኡ፡ ርእሶ፡፡ ወሖሩ፡ወመተሩ፡ርእሶ፡ለዮሐንስ፡
በቤተ፡ሞቅሕ፡ወአምጽኡ፡በጻሕል፡ ወወሀብዋ፡ ለይእቲ፡ ወለት፡ ወይእቲኒ፡ ወሀበት፡ለ
29 እማ፡፡ ወሰሚዖሙ፡አርደኢሁ፡ሖሩ፡ወነሥኡ፡በድኖ፡ለዮሐንስ፡ወቀበርዎ፡፡
በረክብ፡ ወበብዙኃን፡ምንባብ፡፡
30 ወተጋብኡ፡ሐዋርያት፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወነገርዎ፡ ኵሉ፡ዘገብሩ፡ ወዘከመ፡መሀ
31 ሩ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ንዑ፡ንፃእ፡ገደመ፡ባሕቲትነ፡ ወታርፉ፡ሕቀ፡እስመ፡ብዙኃን፡እ
32 ለ፡ይሐውሩ፡ወይገብኡ፡ወኢያበውሕዎሙ፡ይብልዑ፡እክለ፡እስመ፡ኢያስተርክቡ፡፡
33 ወሖሩ፡ሐቅለ፡በሐመር፡ባሕቲቶሙ፡፡ ወርእይዎሙ፡እንዘ፡ይሐውሩ፡ወአእመርዎ
ሙ፡ ብዙኃን፡ ወሖሩ፡ እንተ፡ እግር፡ ኀቤሁ፡ እምኵሉ፡ አህጉር፡ ወተቀደምዎሙ፡
ወመጽኡ፡ኀቤሁ፡፡
በእንተ፡ ኃምስ፡ኅብስት፡፡
34 ወፂአ፡እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ርእየ፡ብዙኃ፡ሰብአ፡ ወመሀሮሙ፡ እስመ፡ከመ፡ አባግዕ፡ዘአ
35 ልቦ፡ኖላዊ፡እሙንቱ፡ ወአኀዘ፡ ይመሀሮሙ፡ብዙኃ፡፡ ወእምድኅረ፡ብዙኃ፡ሰዐት፡
ኮነ፡መጽኡ፡ አርደኢሁ፡ ወይቤልዎ፡ ሐቅል፡ ውእቱ፡ዝብሔር፡ ወመሰየ፡ወድአ፡ ሰዐ
36 ት፡፡ ሰዓር፡ሰብአ፡ይሖሩ፡ውስተ፡አሁጉር፡ወአዕጻደት፡ይሣየጡ፡ሎሙ፡ ሲሳየ፡እ
37 ስመ፡አልቦሙ፡ዘይበልዑ፡፡ ወአውሥአ፡ ወይቤሎሙ፡ሀብዎሙ፡አንትሙ፡ዘይበል
ዑ፡ ወይቤልዎ፡ ንሖርኑ፡ ንሣየጥ፡ በክልኤ፡ ምእት፡ ዲናር፡ ኅብስተ፡ ወነሀቦሙ፡ይብል
38 ዑ፡፡ ወይቤሎሙ፡ሖሩ፡ርእዩ፡ሚመጠነ፡ብክሙ፡ ኅብስተ፡ ወይቤልዎ፡ ኃምስ፡
39 ወክልኤቲ፡ ዓሣ፡፡ ወአዘዞሙ፡ ለኵሎሙ፡ ይርፍቁ፡ በበ፡ ምርፋቃቲሆሙ፡ ዲበ፡
40 ኀመልማለ፡ ሣዕር፡፡ ወ ረፈቁ፡ ኵሎሙ፡ በበ፡ ምርፋቃቲሆሙ፡ በበ፡ ምእት፡
ወበበ፡ ኃምሳ፡፡

Et ingreſſa eſt ſtatim ad regem feſtinans, & rogavit eum, & dixit ei; Volo nunc ut 25
des mihi caput Johannis Baptiſtæ in patina. Et contriſtatus eſt rex: propter ju- 26
ramentum ejus, & propter recumbentes noluit recuſare eam. Et miſit rex ſta- 27
tim ſpiculatores, & præcepit ut afferrent caput ejus. Et abierunt & abſcide- 28
runt caput Johannis in domo vinculi, & attulerunt in patina, & dederunt illud
huic filiæ; & illa dedit matri ſuæ. Et audientes diſcipuli ſui venerunt, & tule- 29
runt cadaver Johannis, & ſepeliverunt illud.

De vacatione, & de turba ſermo.

Et coacti ſunt Apoſtoli ad Dñm Jeſum, & nuntiaverunt ei omnia quæ feciſſent, 30
& quomodo docuiſſent. Et dixit iis; Venite, exeamus *in* deſertum nos ſoli, & re- 31
quieſcatis puſillùm: quia multi venientes, & redeuntes *erant*; & non permittebant
iis manducare panem quia non vacabant. Et abierunt *in* deſertum navigio, ſo- 32
li. Et viderunt eos abeuntes, & cognoverunt eos multi, & venerunt pedeſtres 33
ad eum ab omnibus civitatibus, & prævenerunt eos, & venerunt ad eum.

De quinque panibus.

Exiens Dñs Jeſus vidit multos homines, & docuit eos, quia ſicut oves quæ non ha- 34
bent paſtorē *fuerunt*, & cœpit docere eos multa. Et poſtquā multa hora facta 35
fuit, venerunt diſcipuli ej', & dicebant ei; Deſertus eſt hic loc'; & ad veſperā jam
vergit hora. Dimitte populos, ut proficiſcantur in civitates & vicos, emere ſibi 36
cibū, quoniam non habent quo veſcantur. Et reſpondit, & dixit iis; Date illis vos 37
quo veſcantur, & dixerunt ei; Abibimúſne emere cum ducentis denariis panem, &
dabimus eis manducare? Et dixit iis, Abite, videte quot habetis panes: & di- 38
xerunt ei; Quinque, & duos piſces. Et præcepit iis omnibus diſcumbere ſingulis 39
ſuis accubitis ſuper viridi gramine. Et diſcubuerunt omnes illi ſingulis accubi- 40
tis ſuis per centenos, & quinquagenos,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

برايشان رحمت كرد * كه مانند بودند † كوسفنداني را * كه ايشانرا چوپان نباشد * واغاز كرد بسيار چيزها
35 بديشان مي اموزانيد * چون وقت دراز شد * شاكردان او پيش آمدند * وبدو كفتند * اين
36 جايكه † ويرانست * ووقت ديرشد * ايشانرا دستوري بده * كه درمزرعها وديهها كه كرداكرد
37 اينجا اند † بروند براي خود نان بخرند * براي انك چيزي خوردني ندارند * مسيح بشاكردان
كفت شما چيزي دهيد تا بخورند * ايشان جواب دادند * كه اكر بدو صد دينار نان بخريم
38 وبديشان دهيم * بخورند وهنوز بس نكند * عيسي بديشان كفت ببينيد چند نان داريد † اينجا
39 چون شنيدند كفتند * پنج نان داريم ودو ماهي * مسيح بديشان فرمود * كه مردم را
40 صف * صف * بر علف بنشانيد * نشاندند صد صد * وپنجاه پنجاه *

in quos miſericordiâ affectus eſt,
quòd ſimiles eſſent ovibus quibus
paſtor non ſit: & initio facto multa
eos docuit. Cùm tempus prolixum 35
eſſet, diſcipuli ejus acceſſerunt, &
ei dixerunt; Hic locus deſertus eſt,
& tempus ſerum eſt. Illis veniam 36
dato, ut in agros & pagos, qui in
circuitu hujus loci ſunt, eāt ut panē
ſibi comparent: eò quod nihil quo
veſcantur habent. Chriſtus diſcipulis 37
dixit; Vos aliquid date, quo veſcan-
tur: illi reſponderunt; Quòd ſi du-
centis denariis panem emamus, &
illis demus ut edant, ne ſic quidem
ſat erit. Jeſus illis dixit; Videte 38
quot panes habeatis hîc: quum au-
diſſent dixerunt; Quinque panes
habemus, & duos piſces. Chriſtus 39
illis juſſit, dicens; Homines per ordi-
nes in herba collocate. Et eos diſ- 40
poſuerunt per centenos & quinqua-
genos.

Et *accipiens* quinque *panes* & *duos pisces*, *respiciens* in cœlum, bene-
41 Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους ϗ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλό-
dixit, & fregit panes, & dedit discipulis suis, ut *adponerent e-*
γησε, ϗ κατέκλασε τοὺς ἄρτους, ϗ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσιν αὐ-
is: & duos pisces divisit omnibus. Et manducaverunt omnes & saturati
42 τοῖς· ϗ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι. Καὶ ἔφαγον πάντες ϗ ἐχορτάσθη-
sunt. Et sustulerunt fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piscibus.
43 σαν. Καὶ ἦραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, ϗ ἀπὸ τῶν ἰχθύων.
Et erant *edentes* *panes, quasi quinquies mille viri*. Et statim co-
44 Καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς (γ) ἄρτους, ὡσεὶ πεντακισχίλιοι ἄνδρες. Καὶ εὐθέως (δ) ἠ-
45 egit discipulos suos ascendere *in navigium, & præcedere in ulterim*
νάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, ϗ προάγειν εἰς τὸ πέραν
ad Bethsaïdam, *donec* ipse *absolveret turbam*. Et *dimittens* eos,
46 πρὸς Βηθσαϊδὰν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον. Καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς,
abiit in montem orare. Et sero facto, erat *navigium* in
47 ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν
medio mari, & ipse solus in terra. Et *vidit* eos la-
48 μέσῳ τῆς θαλάσσης, ϗ αὐτὸς (ε) μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασα-
borantes in remigando:(erat enim ventus contrarius eis:) & circa quar-
νιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν· (ἦν γὰρ (ζ) ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς·) ϗ περὶ τε-
tam *custodiam* noctis venit ad eos, *circumambulans super* mare: &
τάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· ϗ
volebat præterire eos. Illi *verò videntes* eum *circum*ambulantem super mare, putaverunt
ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν 49
phantasma esse: & exclamaverunt. Omnes enim eum viderunt, & conturbati sunt. Et statim
φάντασμα εἶναι· ϗ ἀνέκραξαν. Πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, ϗ ἐταράχθησαν. ϗ εὐθέως 50
locutus est cum eis, & dixit eis; Confidete: ego sum, *ne metuite*. Et ascendit ad
ἐλάλησε μετ᾽ αὐτῶν, ϗ λέγει αὐτοῖς, Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Καὶ ἀνέβη πρὸς 51
illos in *navigium*: & *quievit* ventus. Et *valdè ex abundanti in seipsis* stupebant,
αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον· ϗ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. ϗ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο,
& mirabantur. Non enim intellexerũt de panibus: erat enim cor eorum *ob-*
ϗ ἐθαύμαζον. Οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν (η) γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν πε- 52
callitum. Et *pertranseuntes* venerunt in terram Genesareth, & applicuerunt.
πωρωμένη. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν (θ) Γεννησαρὲτ, ϗ προσωρμίσθησαν. 53
Et *exeuntibus illis è navigio*, continuò *cognoscentes* eum, *Circumcurren-*
Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἐπιγνόντες (ι) αὐτὸν, Περιδραμόν- 54 55
tes omnem circumviciniam illam, cœperunt in grabatis malè *haben-*
τες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς (κ) κραββάτοις τοὺς κακῶς ἔχον-
tes circumferre, ubi audiebãt *quòd illic esset*. Et quocunque introibat in vicos,
τας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστι. Καὶ ὅπου ἂν (λ) εἰσεπορεύετο εἰς κώμας, 56
vel urbes, vel agros, in plateis ponebant infirmos, & *advocabant* eum ut
ἢ πόλεις, ἢ ἀγροὺς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, ϗ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα
vel fimbriam vestimenti ejus tangerent: & quotquot tangebant eum, *servabantur*.
κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· ϗ ὅσοι ἂν ἥπτοντο αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

MS. A. (γ) ἄρτους, πεντακισχίλιοι (δ) ἠνέγκασεν (ε) μόνος ἦν ἐπὶ (ζ) ἐναντίος ὁ ἄνεμος (η) γὰρ αὐτῶν ἡ καρδία (θ) Γεννησαρὲτ, (ι) αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, Περιδραμόντες (κ) κραβάτοις (λ) εἰσεπορεύοντο

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

41 * ܘܢܣܒ ܗܢܘܢ ܚܡܫ ܠܚܡܝܢ ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ ܘܚܪ ܒܫܡܝܐ ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܠܚܡܐ ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܢܣܝܡܘܢ ܠܗܘܢ. ܘܗܢܘܢ ܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ ܦܠܓܘ ܠܟܠܗܘܢ.
42 * ܘܐܟܠܘ ܟܠܗܘܢ ܘܣܒܥܘ.
43 * ܘܫܩܠܘ ܩܨܝܐ ܬܪܬܥܣܪܐ ܩܘܦܝܢܝܢ ܟܕ ܡܠܝܢ ܘܡܢ ܢܘܢܐ.
44 * ܘܗܘܘ ܐܝܠܝܢ ܕܐܟܠܘ ܠܚܡܐ ܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ ܓܒܪܝܢ.
45 * ܘܡܚܕܐ ܐܠܨ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܢܣܩܘܢ ܠܣܦܝܢܬܐ ܘܢܩܕܡܘܢܝܗܝ ܠܥܒܪܐ ܠܒܝܬ ܨܝܕܐ ܥܕ ܗܘ ܫܪܐ ܠܟܢܫܐ.
46 * ܘܟܕ ܫܪܐ ܐܢܘܢ ܐܙܠ ܠܛܘܪܐ ܕܢܨܠܐ.
47 * ܘܟܕ ܗܘܐ ܪܡܫܐ ܣܦܝܢܬܐ ܗܘܬ ܒܡܨܥܬ ܝܡܐ ܘܗܘ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܥܠ ܝܒܫܐ.
48 * ܘܚܙܐ ܐܢܘܢ ܕܡܫܬܢܩܝܢ ܟܕ ܡܩܦܝܢ ܡܛܠ ܕܪܘܚܐ ܣܩܘܒܠܝܗܘܢ ܗܘܬ. ܘܒܐܪܒܥ ܡܛܪܬܐ ܕܠܠܝܐ ܐܬܐ ܠܘܬܗܘܢ ܝܫܘܥ ܟܕ ܡܗܠܟ ܥܠ ܡܝܐ. ܘܨܒܐ ܗܘܐ ܠܡܥܒܪ ܠܗܘܢ.
49 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܚܙܐܘܗܝ ܕܡܗܠܟ ܥܠ ܡܝܐ. ܘܣܒܪܘ ܕܚܠܡܐ ܗܘ ܕܓܠܐ. ܘܩܥܘ.
50 * ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܚܙܐܘܗܝ ܘܐܬܕܠܚܘ. ܘܡܚܕܐ ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܬܠܒܒܘ ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ.
51 * ܘܣܠܩ ܠܘܬܗܘܢ ܠܣܦܝܢܬܐ ܘܫܠܝܬ ܪܘܚܐ. ܘܛܒ ܝܬܝܪܐܝܬ ܬܡܗܝܢ ܗܘܘ ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܒܢܦܫܗܘܢ.
52 * ܠܐ ܓܝܪ ܐܣܬܟܠܘ ܡܢ ܗܘ ܠܚܡܐ. ܡܛܠ ܕܠܒܗܘܢ ܗܘܐ ܥܒܝܐ.
53 * ܘܟܕ ܥܒܪܘ ܐܬܘ ܠܐܪܥܐ ܕܓܢܣܪ.
54 * ܘܟܕ ܢܦܩܘ ܡܢ ܣܦܝܢܬܐ. ܡܚܕܐ ܝܕܥܘܗܝ ܐܢܫܝ ܐܬܪܐ.
55 * ܘܪܗܛܘ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ܗܝ. ܘܫܪܝܘ ܡܝܬܝܢ ܗܘܘ ܠܗܢܘܢ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ ܗܘܘ ܟܕ ܥܠ ܥܪܣܬܐ ܫܩܝܠܝܢ. ܐܝܟ ܕܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܕܬܡܢ ܗܘ.
56 * ܘܐܝܟܐ ܕܥܐܠ ܗܘܐ ܠܩܘܪܝܐ ܘܠܡܕܝܢܬܐ. ܒܫܘܩܐ ܣܝܡܝܢ ܗܘܘ ܠܟܪܝܗܐ. ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܕܐܦܢ ܠܟܢܦܐ ܕܠܒܘܫܗ ܢܩܪܒܘܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܩܪܒܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܚܝܝܢ ܗܘܘ.

Et accepit illos quinque panes & duos pi- 41
sces, & suspexit in cœlum, ac benedixit, fre-
gitque panem, & dedit discipulis suis ut ap-
ponerent eis: & illos duos pisces partiti sunt
inter omnes. Comederuntque omnes, & 42
saturati sunt. Et sustulerunt fragmentorum 43
duodecim cophinos plenos, & ex piscibus.
Erant autem qui comederant panem, quin- 44
quies mille viri. Et statim coëgit discipu- 45
los suos conscendere navim, & trajicere an-
te ipsum in ulteriorem ripam ad Bethsai-
dam, dum ipse dimitteret turbas. Quumq; 46
dimisisset eos, profectus est in montem ut
oraret.

Lectio quotidiana generaliter. 17.

Quum autem esset vespera, navis erat in me- 47
dio maris, & ipse solus in terra. Et vidit 48
eos vexatos dum sulcarent mare: ventus enim
eis adversus erat. vigiliâ verò quartâ noctis
venit ad eos Jesus dum ambularet super a-
quas: volebatque eos præterire. Illi autem 49
viderunt eum ambulantem super aquas,
& reputârunt apud se visionem esse fallacem, &
exclamârunt. Omnes enim viderunt eum, 50
& timuerunt. Et ipso momento collocutus
est eis, & dixit eis; Bono estote animo, ego
sum: ne timeatis. Et ascendit ad eos in 51
navem, & conquievit ventus: & vehemen-
ter admirabantur atque obstupescebant apud
se. Non enim intellexerant ex pane illo, 52
propterea quòd cor eorum crassum erat.
Quumque trajecissent, venerunt in terram 53
Ghenesar. Et quum exissent è navi, eo mo- 54
mento senserunt eum viri regionis illius. Et 55
percurrerunt universam terram illam, cœ-
peruntque adducere eos qui variis malis af-
fecti erant, bajulantes eos in grabbatis, ubi
loci audiebant eum esse. Et quocunque in- 56
grederetur in pagos & urbes, in plateis po-
nebant infirmos, efflagitabantque ab eo ut
vel fimbriam tantùm vestimenti ejus tange-
rent: & ii omnes qui tangebant eum, sana-
bantur.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

41 * ان پنج نان ودو ماهي را ستد * ودر اسمان نگاه کرد * وبرکت نهاد وانرا شکست * وبشاکردان
42 خود داد تا [پیش ایشان نهادند وآن دو ماهي نیز] بریشان بخش کردند * همکان
43 [خوردند و] سیر شدند * وافزوني نان پارها که پیش مردم مانده بود جمع کردند *
44 وازماهي نیز * دوازده سپد پر شد * وشماران مردم [که خوردند] پنج هزار بودند
45 بیست هفت رفتن مسیح بر روي آب دریا * وازانجا بشاکردان خود † فرمود
که در کشتي نشینند * وازو پیشتر بروند در بیت صیدا * وقتي که خلق را دستوري داد *
46 47 * وخود بر کوه رفت تا نماز کند * چون شب در آمد کشتي در دریا بود * واو تنها بر زمین
48 * ودید که در رفتن زحمت مي کشند * سبب انك باد برابر ایشان بود * ودرچهارم بخش از
شب عیسي † پیش ایشان آمد * بر روي اب دریا همچو بر خشکي مي رفت * مي خواست که
49 از ایشان * بکذرد * ایشان اورا دیدند که بر روي آب مي رفت * پنداشتند † دروغ
50 وخیالست * بانك زدند * سبب انك ترسیدند * مسیح با ایشان سخن کفت * وفرمود مترسید * منم منم

Tunc *illos quinq; panes & duos pi-* 41
sces accepit, & in cœlum intuitus
est, & benedictione adhibitâ panes
fregit; & discipulis suis dedit, ut
illis apponerent: illos quoque duos
pisces partiti sunt illis. Et *omnes* 42
comederunt & saturati sunt. Et re- 43
liquias panis, fragmenta quæ coram
hominibus remanserant, congregâ-
runt, & de piscibus etiam, duode-
cim corbes impleti erant. Numerus 44
autem illorum virorum, qui comede-
rant, quinque millia erant.

XXVII. Incessus Christi super faciem aquæ maris.

Ac deindè discipulis suis jussit ut 45
navigium inscenderent, & eum præ-
cederent in Bethsaidam, tempore quo
populum dimitteret. Et ipse in mon- 46
tem ascendit ut oraret. Cùm nox in- 47
isset, navigium in mari erat & ipse
solus in terra. Et vidit quòd in pro- 48
grediendo ærumnam exantlarent, eâ
de causa quòd ventus illis adversus
esset: et in quarta parte noctis Jesus
ad illos accessit, in superficie aquæ
maris tanquam in arida incedens, &
voluit ab eis transire. Illi eum vi- 49
dentes, quòd in superficie aquæ in-
cederet, putaverant quod *visio fal-*
sa & spectrum esset: & *vociferati*
sunt; Eò quòd timerent. Jesus eos 50
allocutus est, & dixit; Ne time-
te, ego sum, ego sum.

Versio VULGATA LATINA.

41 Et acceptis quinque panibus, & duobus piscibus, intuens in cœlum, benedixit, &
42 fregit panes, & dedit discipulis suis, ut ponerent ante eos: & duos pisces divisit
43 omnibus. Et manducaverunt omnes, & saturati sunt. Et sustulerunt reliquias,
44 fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piscibus. Erant autem qui man-
45 ducaverunt quinque millia virorum. Et statim coëgit discipulos suos ascendere
46 navim, ut præcederent eum trans fretum ad Bethsaidam, dum ipse dimitteret popu-
47 lum. Et cùm dimisisset eos, abiit in montem orare. Et cùm serò esset, erat navis
48 in medio mari, & ipse solus in terra. Et videns eos laborantes in remigando (erat
enim ventus contrarius eis) & circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans
49 supra mare: & volebat præterire eos. At illi ut viderunt eum ambulantem supra
mare, putaverunt phantasma esse, & exclamaverunt. Omnes enim viderunt eum, 50
& conturbati sunt. Et statim locutus est cum eis, & dixit eis; Confidite, ego sum,
nolite timere. Et ascendit ad illos in navim, & cessavit ventus. Et plus magis in- 51
tra se stupebant: Non enim intellexerunt de panibus: erat enim cor eorum ob- 52
cæcatum. Et cùm transfretâssent, venerunt in terram Genesareth, & applicue- 53
runt. Cúmque egressi essent de navi, continuò cognoverunt eum: Et percurren- 54
tes universam regionem illam, cœperunt in grabatis eos, qui se malè habebant, cir- 55
cumferre, ubi audiebant eum esse. Et quocunque introibat, in vicos, vel in villas, 56
aut civitates, in plateis ponebant infirmos, & deprecabantur eum, ut vel fimbriam
vestimenti ejus tangerent: & quotquot tangebant eum, salvi fiebant.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

41 * واخذ الخمس الخبزات والحوتين ونظر الى السماء وبارك وكسر الخبز * واعطى تلاميذه
42 43 ليقدموا اليهم * وقسم الحوتين للجمع * فاكلوا جميعا وشبعوا * ورفعوا من الكسر ومن
44 الحوتين اثني عشر زنبيلا مملوة * وكان عدد الآكلين خمسة آلاف رجل *

* الفصل العشرون *

45 * وللوقت كلف تلاميذه ان يركبوا السفينة وان يسبقوه الى العبر نحو بيت صيدا لينطلق
46 47 هو الجماعة * فلما ودعهم ذهب الى الجبل ليصلي * فلما كان المساء كانت السفينة وسط
48 البحر وهو وحده قائما على الارض * فلما راهم متعبين لان الريح كانت من قدامهم فوافاهم
49 في الهجعة الرابعة من الليل ماشيا على البحر وكان يريد يجوزهم * فلما راوه يمشي على البحر
50 ظنوه خيالا فصاحوا * لانهم ابصروه كلهم واضطربوا * فخاطبهم للوقت قائلا لهم تقووا انا
51 52 هو لا تخافوا * وصعد معهم في السفينة فسكنت الريح * فبهتوا جدا وتعجبوا * لانهم لم
53 يفهموا امر الخبز لان قلوبهم كانت مطموسة * فلما عبروا جاوا الى ارض جناسر وارسوا *
54 55 * وخرجوا من السفينة وللوقت عرفه اهل تلك البلاد كلها * واسرعوا بالمرضى على الاسرة
56 من قرى ومدن وحقول الى حيث كان * وكانوا يضعون المرضى في الاسواق ويسالونه ان
يلمسوا طرف ثوبه * وكان كل من لمسه خلص *

Et accepit quinque panes, & duos pi- 41
sces: & suspexit in cœlum, & benedi-
xit, & fregit panem, & dedit discipulis
suis ut porrigerent eis: & divisit duos
pisces populo. Et manducaverunt omnes, 42
& saturati sunt. Et sustulerunt ex frag- 43
mentis & ex duobus piscibus duodecim
cophinos plenos. Erat autem numerus 44
manducantium, quinque millia virorum.

Sectio vigesima.

Et statim ursit discipulos suos ut con- 45
scenderent navim, & præcederent eum
trans fretum versus Bethsaida; ut di-
mitteret ipse turbam. Et cùm valedi- 46
xisset eis, recepit se in montem ut ora-
ret. Et cùm esset serò, erat navis in me- 47
dio maris, & ipse solus stans super ter-
ram. Et cùm vidisset eos laborantes, 48
quia ventus erat ex adverso illis, venit
ad eos in vigilia quarta noctis ambu-
lans super mare: & volebat præterire
eos. Cúmque vidissent eum ambulare 49
super mare, putaverunt eum esse phan-
tasma, & exclamaverunt: Quoniam 50
ipsi viderunt eum omnes, & conturbati
fuerunt. Sed statim allocutus est eos,
dicens illis; Roboramini, ego sum: ne
timeatis. Et ascendit cum eis in na- 51
vim, & quievit ventus. Et stupuerunt,
& mirati sunt vehementer. Quia non 52
intellexerunt rem panis: corda enim eo-
rum erant excæcata. Et cùm transfre- 53
tâssent, venerunt in terram Genesar. Et
anchoras jecerunt, Et exierunt de navi. 54
Et continuò cognoverunt eum incolæ il-
lius regionis totius. Et accurrerunt cum 55
infirmis super lectos de castellis, & ci-
vitatibus, & agris eò loci ubi erat. Et 56
ponebant infirmos in plateis, & depreca-
bantur eum ut tangerent fimbriam vesti-
menti ejus: & quicunque tetigit eum,
salvus factus est.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

41 ወነሠአን:ለኃምስ: ኅብስት:ወለክልኤቲ: ዓሣት፡ወነጸረ: ሰማየ: ወባረከ:ወፈተተ:ኅ
42 ብስተ:ወወሀቦሙ:ለአርድኢሁ: ያቅርቡ:ሎሙ:ወከፈሎሙ: ለኵሎሙ:እምክልኤቲ:
ዓሣትኒ:=÷ ወበልዑ:ኵሎሙ:ወጸግቡ:=÷ ወዘአግሐሡ:ዘተርፈ:ፍተታተ:መል
43 አ:ዓሠርተ: ወክልኤተ:መሣይምተ:ወእምዓሣሁኒ::=÷ ወእለሰ:በልዕዎ:ለውእቱ:
44 ኅብስት: ዕደው:ኃምሰ:ምእት::=÷ ወአገበሮሙ:ሶቤሃ:ለአርድኢሁ: ይዕረጉ: ሐ
45 መረ:ወይቀድምዎ:ማዕደተ:ቤተ:ሳይደ:እስከ:ይስአሮሙ:ለአሕዛብ::=÷ ወፈነዎ
46 ሙ: ወኃለፈ: እምህየ: ወዓርገ: ደብረ: ከመ: ይጸሊ::=÷

በእንተ : ዘከመ : ሖረ : ዲበ:ባሕር::=÷

47 ወመሲዮ:ሀለወት:ሐመር:ማእከለ:ባሕር:ወውእቱሰ:ባሕቲቱ:ሀሎ:ውስተ:ደብር:=÷
48 ወርእዮሙ:እንዘ: ይትመነደቡ: ወያሐምሞሙ: ነፋስ:እስመ: ነፋስ: እምገጾሙ: ውእ
ቱ:: ወበራብዕት:ሰዐተ:ሌሊት:መጽአ:ኀቤሆሙ: እግዚእ: ኢየሱስ:እንዘ:ይሐውር:
49 ዲበ:ባሕር :ወፈቀደ:ይትራሃቆሙ::=÷ ወሶበ:ርእይዎ:ዲበ:ባሕር:ይሐውር:መስሎ
50 ሙ:ጋኔን::=÷ ወእለ:ኵሎሙ: ርእይዎ:ደንገፁ:ወአውየው::ወነበቦሙ:ሶቤሃ:ወይ
51 ቤሎሙ:ተአመኑ: ከመ: አነ:ውእቱ:ወኢትፍርሁ::=÷ ወዓርገ: ኀቤሆሙ: ውስተ:
52 ሐመር : ወኀደገ:ነፋስ:ወፈድፋደ:ተደሙ: ወአንከርዎ:=÷ ወእመሂ:ኅብስት:ኢለበ
53 ውዎ : እስመ : ጽሉል : ልቦሙ:=÷ ወዓደው : ወበጽሑ : ምድረ: ጌነሰሬጥ : ወአር
54 ሰዩ : ህየ::=÷ ወወፂኦሙ : እምሐመር : አእመርዎ : ሶቤሃ:=÷ ወሮጹ : ውስ
55 ተ : ኵሉ : በሐውርት : ወአምጽኡ : ድውያነ: በዓራታት: ወይወስዱ: ኀበ: ሰምዑ:
56 ሀሎ:=÷ ውስተ: አህጉር: ወአዕጻዳት: ኀበ:ቦኡ : ወውስተ : መሥያጠት : ያነብ
ርዎሙ : ለድውያን : ወያስተበቍዕዎ : ከመ : ይግስሱ : ጽንፈ : ልብሱ:: ወኵሎ
ሙ : እለ : ገሰስዎ : ይሐይዉ::=÷

Et accepit quinque panes, & duos pisces, & respexit cœlum, & benedixit, & fre- 41
git panes; & dedit discipulis suis adponere eis: & divisit omnibus de duobus 42
piscibus. Et manducaverunt omnes, & saturati sunt. Et quod sustulerunt re- 43
liquiarum fragmentorum complevit duodecim cophinos, & ex piscibus. Et 44
manducantes hunc panem viri *erant* quinquagesies centum. Et adegit statim 45
discipulos suos ascendere navim, & præcedere eum in ulterius Bethsaidæ, dum
ipse absolveret populos. Et dimisit eos, & abiit illinc, & ascendit ad montem 46
ut oraret.

De hoc quod super mare ambulavit.

Et quum serò esset, fuit navis *in* medio maris, & ipse solus fuit in monte. Et vidit 47
eos vexatos, & affligebat eos ventus, quoniam ventus è facie illorum erat: & in 48
quarta hora noctis accessit ad eos Dominus Jesus ambulans super mare; & voluit
præterire eos. Et quando vidissent eum super mare ambulare, videbatur iis 49
quasi dæmon. Et isti omnes videndo eum conturbati fuerunt, & clamaverunt: 50
& loquutus est iis statim, & dixit iis; Confidite, quòd ego sum; & ne timete. Et 51
ascendit ad eos in navim, & cessavit ventus: & magìs obstupuerunt, & admi-
rati sunt eum. Et de panibus non intellexerunt eum, quia obumbratum erat 52
cor eorum. Et transiverunt & venerunt *ad* terram Genezerat, & constitue- 53
runt ibi. Et exeuntes è navi statim cognoverunt eum. Et cucurrerunt in 54
omnes regiones, & adduxerunt infirmos in lectis, & adducebant ubi audivissent 55
eum esse. In civitatibus, et vicis ubi intrâssent, et in plateis ponebant infirmos, 56
et precabantur eum ut tangerent fimbriam vestimenti ejus: et omnes qui tan-
gebant eum servabantur.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

51 * پيش ايشان در كشتي بالا رفت * وباد ساكن شد * سخت بعجب † درماندند * ودر
52 نفس خود حيران † شدند * * كه دل ايشان كند † بود ومسيح را نيك در نيافته بودند *
53 * وچون از دريا گذشتند * در زمين قنسرين آمدند * بيست هشت انجا كه رنجورانرا
54 بر تختها بر راه مي نهاد * [چون از كشتي بدر امد] كسان ان ولايت دريافتند كه
55 مسيح با شاگردان مي گذرد * * همه پيش باز دويدند * وهر كجا رنجور وبيمار بود * بر تختها
56 نهاده * وبسته * بر گذرگاه او مي آوردند * وبهر ده وشهر كه در مي رفت * رنجورانرا در پاي
او مي آوردند * وازو مي خواستند * كه در دامن پوشش او برسند * وهر كه بدو مي رسيد
خوش مي شد *

Et ad eos in navem ascendit, et ven- 51
tus sedatus est: summa in admirati-
one hæserunt, & in seipsis obstupu-
erunt. Nam cor illorum hebes 52
erat, & Christum benè non intelle-
xerant. Et cùm mare transissent, in 53
terram Kennasrin venerunt.

XXVIII. Ubi ægrotos in lectis juxta viam ponebant.

Cùm è navi egressus esset, homines 54
illius regionis intellexerunt, quòd
Christus cum discipulis suis transi-
ret. Et omnes ultrò citróque cursa- 55
bant, & ubicunque ægrotus aut in-
firmus esset, lectis impositos & al-
ligatos quò transiturus erat fere-
bant. Et quemcunque pagum aut op- 56
pidum ingressus est, ægrotos ad pedes
ejus attulerunt, & ab eo petebant
ut laciniam vestimenti ejus attinge-
rent: & quicunque eum attigit sal-
vus erat.

CAP. VII. ζ'. ΙΗ'

Et conveniunt ad eum Pharisæi, & quidam *Scribarum* venientes ab Hie-
1 ΚΑὶ ςυνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καί τινες τῶν Γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱε-
rosolymis. Et *videntes* quosdam *discipulorum* ejus cōmunib⁹ manib⁹, *hoc* est, *illo-*
2 ροσολύμων. Καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσὶ, τοῦτ' ἔστιν, ἀνί-
tis, *edentes* panes, *incusarunt*. *Nam* Pharisæi & omnes Judæi, si
3 πτοις, ἐσθίοντας (α)ἄρτους, ἐμέμψαντο. Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν
non pugillatim laverint manus, non manducant, tenentes traditionem senio-
μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέ-
rum: Et à foro, *si non* baptizentur, non comedunt: & alia multa sunt, quæ
4 ρων· Καὶ (β) ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι· καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν, ἃ
assumpserunt prehendere, lotiones poculorum, & sextariorum, & æramentorũ, & lectorum. *De-*
5 παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων, καὶ ξεστῶν, καὶ χαλκίων, καὶ κλινῶν. Ἔ-
inde interrogant eum Pharisæi & Scribæ; Quarè discipuli tui non ambu-
πειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς, Διατί οἱ μαθηταί σου οὐ περιπα-
lant juxta traditionem seniorum, sed *illotis* manibus mãducant panem? Ille
6 τοῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον; Ὁ
verò respondens, dixit eis; *Quòd pulchrè* prophetavit *Esaias* de vobis hypo-
δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι καλῶς προεφήτευσεν(γ) Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑπο-
critis, sicut scriptum est; Hic populus labiis me honorat, *at* cor eorum lon-
κριτῶν, ὡς γέγραπται, Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤ-
gè *abest* à me. *Frustrà* autem colunt me, docentes doctrinas, præcepta
7 ῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα

hominum. Relinquentes enim mandatum Dei, *prehenditis traditionem* homi-
ἀνθρώπων. Ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώ- 8
num, *lotiones sextariorum, & poculorum*: & alia similia *ejusmodi* multa faci-
πων, (δ) βαπτισμοὺς ξεστῶν, καὶ ποτηρίων· (ε) καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖ-
tis. Et dicebat illis; *Pulchrè abrogatis mandatum* Dei, ut traditionem
τε. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν 9
vestram servetis. Moyses enim dixit; Honora patrem tuum, & matrem tuam: &,
ὑμῶν τηρήσητε. Μωσῆς γὰρ εἶπε, Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου· καὶ, 10
Maledicens patri vel matri morte *finiatur*. Vos autem dicitis; Si di-
Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. Ὑμεῖς δὲ λέγετε, (ζ) Ἐὰν εἴ- 11
xerit homo patri vel matri; Corban, (quod est, donum) quod *si* ex me, *juva-*
πῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Κορβᾶν, (ὅ ἐστι, δῶρον) ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ, ὠφελη-
beris. Et non *amplius sinitis* eum quicquam facere patri suo, aut matri *suæ*,
θῇς. Καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, 12
Irritum facientes verbum Dei *traditione vestrâ* quam tradidistis: & similia
Ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια 13
hujusmodi multa facitis. Et advocans *omnem* turbam, dicebat illis;
τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. Καὶ προσκαλεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς, 14
Audite me omnes, & intelligite. Nihil est extra hominem introiens in
Ἀκούετέ μου πάντες, καὶ συνίετε. Οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς 15
eum, quod *potest* eum *communicare*: sed *exeuntia ab eo*, illa sunt
αὐτὸν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστι
communicantia hominem.
τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον.

MS. A. (α) ἄρτους * Οἱ γὰρ (β) ἀπ' ἀγορᾶς, (γ) περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας τῶν (δ) βαπτισμοὺς (ε) καὶ παρόμοια (ζ) Ὃς ἂν εἴπῃ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]

Medio jejunio. 18.

CAP. VII.

Et congregati sunt ad eum Pharisæi & 1
scribæ qui venerant ab Ierusalem. Et vide- 2
runt quosdam ex discipulis ejus edentes pa-
nem, illotis ipsorum manibus, & conquesti
sunt. Omnes enim Judæi & Pharisæi, nisi cu- 3
riosè abluerint man⁹ suas, non comedunt, pro-
ptereà q͏ tenent traditionẽ seniorũ. Et à fo- 4
ro *empta*, nisi lavent, non comedunt: & mul-
ta alia sunt quæ receperunt observanda, *nem-*
pe lotiones calicũ, & œnophororũ, vasorum-
que æneorũ, atq; lectorum. Et interrogave- 5
runt eum Scribæ et Pharisæi, Quare discipuli
tui non ambulant juxta traditionẽ seniorũ,
sed non lotis manib⁹ suis comedunt panem?
Ipse verò dixit eis, Pulchrè vaticinat⁹ est cō- 6
tra vos Esaias propheta, hypocritæ, sicut scri-
ptum est, Popul⁹ iste labiis me honorat, cor
autẽ eorũ admodum elongatũ est à me. Fru- 7
straq; reverentur me, quum doceant doctri-
nas mandatorũ filiorũ hominũ. Deseruistis 8
enim mandata Dei, & tenuistis traditionem
hominum, lotiones calicũ & lagenarũ, mul-
taque his similia. Dixit eis, Bellè deprimitis 9
mandatum Dei, ut confirmetis traditionem
vestram. Moses enim dixit, Honora patrẽ tuũ 10
et matrẽ tuam: &, Qui maledixerit patri aut
matri, morte moriatur. Vos autẽ dicitis, Si 11
dixerit quispiam patri suo aut matri suæ, Ob-
latio mea id rei est, ut à me lucreris. Nec per- 12
mittitis ei ut quicquam præstet patri suo aut
matri suæ. Et spernitis sermonẽ Dei propter 13
traditionẽ quam tradidistis: & similia hujus-
cemodi multa facitis. Et advocavit Jesus tur- 14
bam universam, ac dixit eis; Audite me,
vos omnes, & intelligite: Nihil est quod 15
extra hominem sit & intret in eum, possit eũ
contaminare: sed quod exit ab eo, illud con-
taminat hominem.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

بيست نه براي دست شستن وهرچه ادمي را پليد كند

1 * روزي معتزلان ونويسندكان * كه از اورشليم آمده † بودند * وپيش او نشسته * بديدند كه
2
شاكردان بي دست شستن † نان مي خورند *ويهوديان * ومعتزلان * از پيران † پند كرفته بودند *
3
وقبول كرده * كه زودتر دست بشويند * انكه چيزي خورند * وازبازارها تا شسته نشوند نخورند *
4
وبسيار چيزهاء † ديكر هست انك قبول † كرده بودند * چون شستن كاسه * وكوزه * والتهاء مسين *
وتختها * نويسندكان ومعتزلان ازو پرسيدند * چرا شاكردان تو بموجب سپارش پيران روان
5
نمي شوند * الا بي دست شستن نان مي خورند * او بديشان كفت خوش پيغمبري كرد بهرشما
6
ايشعياي † پيغمبر * اي منافقان انچنانك نبشته شد نبوت اين خلق بلب مرا حرمت مي
دارند * ودل ايشان بغايت از من دورست * وبيهوده مرا مي پرستند * براي انك تدبيرها
7
وسپارش آدميان † مي اموزند * وسپارشهاء خدارا رها كردند * وازان ادميانرا كرفتند * شستن
8
كاس وكوزه * ومانند اين بسيار * بديشان كفت * سپارش خدايرا كذاشتيد * وسپارش ادميانرا كرفتيد *
9

XXIX. De lotione manuum, & quid hominem polluat.

CAP. VII.

Die quodam Pharisæi & Scri- 1
bæ, qui ex Hierosolyma venerant,
& coram eo considebant, Viderunt 2
quòd discipuli sine manuum lotione
panem comederent. Judæi autem, 3
& Pharisæi à senioribus ritum ac-
ceptum retinebant, ut priùs manus
lavarent, postea cibum caperent. Et à 4
foris empta, *quamdiu lota non fue-*
rint, non comederent: & multa alia
sunt quæ acceperant; velut lotio-
nem poculorum, & urceorum, &
utensilium æneorum, & lectorum.
Scribæ & Pharisæi ab eo percunta- 5
ti sunt; Quare discipuli tui ad præ-
scriptum traditionis seniorum non
incedunt, sed absque manuum loti-
one panem comedunt. Ipse illis di- 6
xit; Benè vaticinium fecit de vobis
Esaias Propheta, ô hypocritæ, quem-
admodum scriptum est:

Prophetia.

Hic populus labio me honore affici-
unt, at cor eorum à me longissimè
abest. Frustrà verò me colunt, eò 7
quòd instituta & traditionem homi-
num doceant. Et mandata Dei de- 8
reliquerunt, & humana acceperunt,
lotionem poculorum & urceorum,
& similia his multa. Dixit eti- 9
am *illis; Mandatum Dei misistis, &*
traditionem hominum tenuistis.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. VII.

1 ET conveniunt ad eum Pharisæi,& quidam de Scribis, venientes ab Jerosolymis.
2 Et cùm vidissent quosdam ex discipulis ejus, communibus manibus, id est,non lotis,
3 manducare panes, vituperaverunt. Pharisæi enim,& omnes Judæi, nisi crebrò la-
4 verint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum : Et à foro nisi ba-
ptizentur, non comedunt : & alia multa sunt, quæ tradita sunt illis servare, baptis-
5 mata calicum, & urceorum, & æramentorum, & lectorum : Et interrogabant e-
um Pharisæi,& Scribæ ; Quarè discipuli tui non ambulant juxta traditionem se-
6 niorum, sed communibus manibus manducant panem ? At ille respondens, dixit
eis ; Benè prophetavit Isaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est ; Populus hic
7 labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me. In vanum autem me colunt,
docentes doctrinas & præcepta hominum. Relinquentes enim mandatum Dei, 8
tenetis traditionem hominum, baptisma urceorum,& calicum:& alia similia his fa-
citis multa. Et dicebat illis ; Benè irritum facitis præceptum Dei, ut traditionem 9
vestram servetis. Moyses enim dixit ; Honora patrem tuum, & matrem tuam. Et ; 10
Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur. Vos autem dicitis ; Si dixerit 11
homo patri, aut matri ; Corban (quod est donum) quodcunque ex me, tibi pro-
fuerit : Et ultrà non dimittitis eum quidquam facere patri suo,aut matri , Rescin- 12
dentes verbum Dei per traditionem vestram, quam tradidistis : & similia hujusmo- 13
di multa facitis. Et advocans iterùm turbam,dicebat illis ; Audite me omnes,& in- 14
telligite. Nihil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coinquina- 15
re, sed quæ de homine procedunt, illa sunt quæ communicant hominem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 الفصل الحادي والعشرون * ثم اجتمع اليه الفريسيون وقوم من الكتبة
2 الذين جاوا من يروشليم * فنظروا الي قوم من تلاميذه ياكلون الطعام بغير غسل ايديهم
3 ولاموهم * لان الفريسيين وكل اليهود لا ياكلون الا بعد غسل ايديهم تمسكا بسنة شيوخهم *
4 والذي يشترونه من الاسواق ان لم يغسلوه لا ياكلونه * واشياء اخر كثيرة تمسكوا بها
5 من غسل كووس والات وقصاع وقدور * وساله الكتبة والفريسيون لم لا تسير تلاميذك
6 كسنة المشيخة بل ياكلون بايدي وسخة * فاجابهم [يسوع] قايلا نعما تنبي عليكم اشعيا
7 النبي ايها المراوون * كما هو مكتوب ان هذا الشعب يكرمني بشفتيه وقلبه بعيد مني * باطلا
8 يعبدونني * اذ يعلمون تعليم وصايا الناس * لانكم تركتم وصايا الله وتمسكتم بوصايا الناس *
9 من غسل اقساط وكووس واواني واشياء اخر كثيرة شبه هذه تصنعون * ثم قال لهم اجيد
10 ان تتركوا وصايا الله وتحفظوا سنتكم * فان موسي قال اكرم اباك وامك ومن قال كلمة شر في
11 12 ابيه وامه فيموت موتا * وانتم تقولون ان الكرامة هي قربان * وان من لا يرفع قربانا عن ابيه
13 14 وامه فانه يهينهما * وابطلتم كلام الله من اجل سنتكم وتفعلون كثيرا مثل هذا * ثم دعا
15 الجمع الكبير وقال لهم اسمعوا مني كلكم وافهموا * ليس شي خارج عن الانسان يدخل فيه
يقدر ان ينجسه * لكن الذي يخرج من فم الانسان * [هو الذي ينجس الانسان]

Sectio vigesima prima.

CAP. VII.

DEinde convenerunt ad eum Phari- 1
sæi & quidam è Scribis, qui venerunt
ab Jerosolymis: Videruntq; nonnullos ex 2
discipulis ejus comedere cibum absque
lotione manuum suarum, & arguerunt
eos. Nam Pharisæi & omnes Judæi non 3
manducant nisi post lotionem manuum
suarum, adhærentes legi seniorum suo-
rum. Et quod emunt ex plateis, si non 4
lavet illud, non comedunt illud; & res
alias multas observant circa lotionem
calicum, & vasorum, & paropsidum ,
& ollarum. Itaque interrogaverunt eum 5
Scribæ & Pharisæi, Quare non ambu-
lant discipuli tui juxta legem seniorum,
sed comedunt manibus immundis? Re- 6
spondit eis Jesus, dicens ; Benè prophe-
tavit de vobis Isaias propheta, ô hypo-
critæ, sicut est scriptum ; Quòd hic po-
pulus honorat me labiis suis, & cor ejus
remotum est à me : In vanum colunt me, 7
docentes doctrinam præceptorum homi-
num. Nam reliquistis mandata Dei,& 8
tenuistis præcepta hominum,quoad lotio-
nem urceorum,& calicum, & vasorum :
& res alias multas,quæ similes sunt his,
facitis. Tum subdidit eis , Num consen- 9
taneum est omittere vos mandata Dei,&
servare statuta vestra ? Nam Moyses di- 10
xit, Honora patrem tuum & matrem tu-
am: &, Qui dixerit verbum nequitiæ in
patrem suum aut matrem suam, moria-
tur morte. Vos autem dicitis, Quòd ho- 11
nor est oblatio; Et quòd, Is qui non attol- 12
lit oblationem pro patre suo & matre suâ,
despicit illos. Et abolvistis verba Dei 13
propter leges vestras : & facitis multa
similia his. Deindè vocavit turbam ma- 14
gnam, & dixit eis ; Audite me omnes
vos, & intelligite. Nulla res extrinseca 15
homini, intrans in eum, potest illum co-
inquinare: sed quod exit ex ore hominis,
hoc est quod coinquinat hominem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ወተጋብኡ:ኀቤሁ:ጸሐፍት:ወፈሪሳውያን:መጺኦሙ:እሉ:ሊየሩሳሌም:=፦ ወርእዩዎ
2 ሙ:ለአርደኢሁ:እንዘ:ይበልዑ:እክለ:ዘእንበለ: ይትኃፀቡ: እደዊሆሙ:=፦ እስመ:
3 ፈሪሳውያንሰ: ወኵሉ: አይሁድ:ለእመ:በሕቁ: ኢተኃፀቡ:እደዊሆሙ:ኢይበልዑ:እክ
4 ለ:እስመ:ይዓቅቡ:ትምህርቶሙ:ለረበናት::=፦ ወዘሂ:እምሠየጥ:ኢይበልዑ:ለእ
መ:ኢያጥምቅዎ:በማይ:ወበዕደዊ:ብዙኃ:ሕርመተ: ዘይትዓቀቡ:: ወያጠምቁ:ጽዋ
ዓትኒ : ወኵስኵስትኒ : ወጸህራተኒ : ወዓራታተ::=፦
በእንተ : እለ : ኀደጉ : ትእዛዘ: እግዚአብሔር::=፦
5 ወይቤልዎ:ጸሐፍት: ወፈሪሳውያን: ለምንት:ኢይሐውሩ: አርደኢከ: በከመ:ሠርዑ:ጸ
6 ሐፍት:ወፈሪሳውያን:ወዘእንበለ:ይትኃፀቡ:እዴሆሙ: ይበልዑ: እክለ::=፦ ወይቤሎ
ሙ:መድልዋን:ሠናየ:ተነበየ:ሳዕሌክሙ: ኢሳይያስ: በከመ:ጽሑፍ: ዝንቱ:ሕዝብ:በ
7 ከናፍሪሆሙ:ያከብሩኒ:ወያፈቅሩኒ:ወበልቦሙሰ: ነዊኃ: ይርሕቁ:እምኔየ:=፦ ወከን
8 ቶ:ያመልኩኒ:ወይሜህሩ:ሠርዓታተ: ትእዛዛተ:ሰብእ:=፦ ወይኃድጉ: ትእዛዛተ:
እግዚአብሔር:ወይዓቅቡ:ትእዛዛተ: እጓለ: እመ:ሕያው:ጥምቀታተ:ኵስኵስተ:ጸ
9 ሄርታተ:ጽዋዓት:ወሳዕሰኒ:ብዙኃ: ዘይመስሉ: ለዝንቱ::=፦ ወይቤሎሙ:ርቱዕኑ:
10 ትዕልዉ:ትእዛዘ:እግዚአብሔር:ከመ:ትዕቀቡ:ትእዛዘ:ርእስክሙ::=፦ ወሙሴ:ይ
ቤለክሙ:አክብር:አባከ:ወእመከ:ወዘአሕሠመ:ቃለ:ሳዕለ: አቡሁ:ወእሙ:ሞተ:ለይ
11 ሙት::=፦ ወአንትሙሰ:ትብሉ:ዘይቤሎ:ለአቡሁ: ወለእሙ:ቍርባን: ዘረባሕከ:እ
12 ምኔየ:ብሂለ:=፦ ኢታበውሕዎ:ምንተኒ:እንከ:ይግበር:ለአቡሁ: ወለእሙ:=፦ ወ
13 ትስዕሩ: ቃለ:እግዚአብሔር: በእንተ፡ትእዛዝክሙ: ዘሠራዕክሙ: ወዓዲ :ብዙኃ: ዘ
14 ይመስለ:ዝንቱ:ዘትገብሩ::=፦ ወጸውዖሙ:ካዕበ: ለሕዝብ: ወይቤሎሙ:ሰምዑ:
15 ኵልክሙ:ወለብዉ:=፦ አልቦ: ዘይበውእ: እምአፍኣ:ውስተ:አፈሁ:ለሰብእ:ወይ
ክል: አርኵሶቶ: ዘእንበለ:ደእሙ: ዘይወፅእ: እምልቡ: ለሰብእ: ውእቱ: ያረኵሶ:
ለሰብእ:=፦

CAP. VII.

ET congregati sunt ad eum Scribæ & Pharisæi venientes qui Hierosolymæ 1
erant. Et viderunt discipulos ejus edentes panem sine ablutione manuum 2
suarum. Quoniam Pharisæi, & omnes Judæi si in ritu ejus non lave- 3
rint manus suas,non edunt panem: quia observant doctrinam Rabbinorum. Et 4
quod è foro *venit* non edunt nisi baptizent illud in aqua,& aliæ multæ *sunt* pro-
hibitiones quas observant: & lavant pocula,& calices,& æramenta, & lectos.

De iis qui præcepta Dei missa faciunt.

Et dixerunt ei Scribæ,& Pharisæi,Quare non ambulant discipuli tui juxta consti- 5
tutiones Scribarum,& Pharisæorũ,sed sine ablutione manuum suarum edunt pa-
nem ? Et dixit iis;Hypocritæ,benè prophetavit de vobis Esaias,sicut scriptũ est; 6
Hi populi cum labiis suis honorant me,& diligunt me, & in cordibus suis longè
remoti sunt sunt à me. Et frustrà colunt me,& docent constitutiones, mandata 7
hominũ. Et relinquunt mandata Dei,& observant mandata filiorũ hominũ,lo- 8
tiones calicum,pecuniarum,poculorum: & prætereà multa quæ similia sunt huic.
Et dixit iis,Rectène irritũ facitis mandatũ Dei,ut servetis mandatum vestrum?Et 9
Moyses dixit vobis,Honora patrem tuũ,& matrem tuam:&,Qui maledixerit pa- 10
tri suo & matri suæ, moriendo morietur. Et vos dicitis, Qui dixit patri suo 11
vel matri suæ;Donum quod lucratus es, à me dicendum est. Et non permitti- 12
tis eum quicquam igitur præstare patri suo , & matri suæ. Et irritum facitis 13
verbum Dei propter mandatum vestrum quod statuistis : & prætereà multa
sunt hujusmodi similia quæ facitis. Et vocavit iterum populos, & dixit iis; 14
Audite omnes vos, & intelligite. Non est quod intrat ab extra in os hominis, 15
quod potest pollutum reddere eum: sed solummodo quod exit è corde hominis,
hoc pollutum reddit hominem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * موسي گفت پدر ومادرت را حرمت بدار * وهر كه پدر ومادر را دشنام دهد بمرگ
11 بميرد * * وشما مي گوييد * اگر كسي بمادر وپدر خود بگويد * بياييد پيش من * كه
12
13 شما را خدمت كنم * * شما نمي گذاريد [تا براي پدر ومادر چيزي كند] * * وكلمهٔ خدا را مهمل
14 مي داريد * براي سپارش كه مانند شما بشما سپرد * ومانند اينها بسيار ميكنيد * * عيسي
15 همه جماعت را خواند وبديشان سپرد * شما همگنان از من بشنويد ودريابيد * * نيست چيزي
كه بيرونتر از ادمي است بدو درايد * و اورا پليد كند * الا انچ از درون ادمي بدر
آيد * انست كه اورا پليد كند * وگناه مرگ است *

Moses dixit ; Patri & matri tuæ 10
honorem exhibeto: &, Quicunq; pa-
tri aut matri contumeliam intulerit,
morte moriatur. Vos autem dicitis; 11
Si quis matri aut patri suo dixerit,
Accedite ad me ut vobis ministeri-
um præstem. Vos non finitis,ut patri 12
aut matri quicquam præstet. Et ser- 13
monem Dei susque deque habetis pro-
pter traditionem, quam vobis similis
vobis tradidit : & similia his mul-
ta facitis. Jesus autem advocatâ 14
totâ turbâ, eis hoc tradidit; Vos
omnes me audite & intelligite : Ni- 15
hil est extra hominem, quod in eum
ingrediatur & eum polluat : sed il-
lud quod ab interiore hominis egre-
ditur, illud est quod eum polluit, &
peccatum mortis est.

Si quis habet aures audiendi, audiat. Et cùm introîsset in domũ à turba, inter-
16 Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπη- οβ
17 rogabant eum discipuli ejus de parabola. Et ait illis; Sic & ς
18 ρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς. Καὶ λέγει αὐτοῖς, (η) Οὕτω καὶ
vos imprudentes estis? Non consideratis, quia omne extrinsecùs introiens in homi-
ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρω-
nem, non potest eum communicare: Quia non intrat ejus in cor, sed
19 πον, οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· Ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, (θ) ἀλλ᾽
in ventrem, & in secessum exit, purgans omnes escas? Dice-
20 εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα; Ἔλε-
bat autem, quòd ex homine egressum, illud communicat hominem. In-
21 γε δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἔσω-
tùs enim, de corde hominum ratiocinationes malæ egrediuntur, adulteria,
θεν γὰρ, ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι,
fornicationes, cædes, Furta, avaritiæ, malitiæ, dolus, lascivia, oculus ma-
22 πορνεῖαι, φόνοι, Κλοπαὶ, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πο-
lus, blasphemia, superbia, amentia. Omnia hæc mala abintùs egre-
23 νηρὸς, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. Πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπο-
diuntur, & communicant hominem. Et indè surgens, abiit in confinia
24 ρεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς, ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια
Tyri & Sidonis: & ingressus in domum, neminẽ voluit scire, & non potuit
Τύρου καὶ Σιδῶνος· καὶ εἰσελθὼν (ι) εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδένα ἤθελε γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη

ΙΘ' latere. Audiens enim mulier de eo, cujus habebat filiola ejus spiritum immundum,
λαθεῖν. Ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, 25
intrans procidit ad pedes ejus. (Erat autem mulier Græca, Syro-
ἐλθοῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ. (Ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνὶς, (κ) Συρο- 26
ογ phœnissa genere.) Et rogabat eum ut dæmonium ejiceret de filia
ς φοίνισσα τῷ γένει·) καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον (λ) ἐκβάλλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς
ejus. At Jesus ait ei; Sine priùs saturari filios: non enim
αὐτῆς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γάρ 27
pulchrum est sumere panem filiorum, & mittere catellis. Illa verò respondit, &
καλόν ἐστι λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. Ἡ δὲ ἀπεκρίθη, καὶ 28
dicit illi; Utique, Dñe: etenim catuli sub mensa comedunt de mi-
λέγει αὐτῷ, Ναὶ Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχί-
cis puerorum. Et dixit illi; Propter hunc sermonem, vade: exiit
ων τῶν παιδίων. Καὶ εἶπεν αὐτῇ, Διὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὕπαγε· ἐξελήλυθε 29
dæmonium à filia tua. Et abiens in domum suam, invenit
τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου. Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὗρε τὸ 30
Κ' dæmonium egressum, & filiam conjectam super lectum. Et ite-
οδ δαιμόνιον ἐξεληλυθὸς, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης. Καὶ πά- 31
ς rùm exiens de finibus Tyri & Sidonis, venit ad mare Gali-
λιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθε πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλι-
lææ, per medium finium Decapoleos.
λαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως.

MS. A. (η) Οὕτως (θ) ἀλλὰ (ι) εἰς οἰκίαν, (κ) Συροφοινίκισσα (λ) ἐκβάλῃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ * ܟܕ ܕܝܢ ܥܠ ܝܫܘܥ ܠܒܝܬܐ ܡܢ ܟܢܫܐ܂ ܫܐܠܘܗܝ
17
18 ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܠ ܗܝ ܡܬܠܐ܂ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܚܣܝܪܝ ܪܥܝܢܐ ܐܢܬܘܢ܂ ܠܐ
ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܟܠ ܡܕܡ ܕܥܐܠ ܠܒܪܢܫܐ ܡܢ ܠܒܪ܂ ܠܐ ܡܫܟܚ
19 ܡܛܢܦ ܠܗ܂ * ܡܛܠ ܕܠܐ ܥܐܠ ܠܠܒܗ܂ ܐܠܐ ܠܟܪܣܗ܂ ܘܡܫܬܕܐ ܒܡܦܩܬܐ
20 ܕܡܕܟܝܐ ܠܟܠܗ ܡܐܟܘܠܬܐ܂ * ܡܕܡ ܕܝܢ ܕܢܦܩ ܡܢ ܒܪܢܫܐ܂ ܗܘ ܗܘ ܡܛܢܦ ܠܒܪܢܫܐ܂
21 * ܡܢ ܠܓܘ ܓܝܪ ܡܢ ܠܒܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܢܦܩܝܢ ܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ܂ ܓܘܪܐ܂ ܙܢܝܘܬܐ܂
22 ܓܢܒܘܬܐ܂ ܩܛܠܐ܂ * ܥܠܘܒܘܬܐ܂ ܒܝܫܘܬܐ܂ ܢܟܠܐ܂ ܨܘܢܥܐ܂ ܥܝܢܐ ܒܝܫܬܐ܂ ܓܘܕܦܐ܂
23 ܫܘܥܪܙܐ܂ ܫܛܝܘܬܐ܂ * ܟܠܗܝܢ ܗܠܝܢ ܒܝܫܬܐ ܡܢ ܠܓܘ ܢܦܩܢ܂ ܘܡܛܢܦܢ ܠܗ
24 ܠܒܪܢܫܐ܂ * ܪܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܨܘܡܐ * ܨܦܪܐ * ܡܢ ܬܡܢ ܩܡ ܝܫܘܥ
ܘܐܬܐ ܠܬܚܘܡܐ ܕܨܘܪ ܘܕܨܝܕܢ܂ ܘܥܠ ܠܒܝܬܐ ܚܕ܂ ܘܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܕܐܢܫ ܢܕܥ ܒܗ܂ ܘܠܐ ܐܫܟܚ
25 ܕܢܛܫܐ܂ * ܡܚܕܐ ܓܝܪ ܫܡܥܬ ܥܠܘܗܝ ܐܢܬܬܐ ܚܕܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܒܪܬܗ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ܂
26 ܘܐܬܬ ܢܦܠܬ ܩܕܡ ܪܓܠܘܗܝ܂ * ܗܝ ܕܝܢ ܐܢܬܬܐ ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܚܢܦܬܐ܂ ܡܢ ܦܘܢܝܩܐ
27 ܕܣܘܪܝܐ܂ ܘܒܥܝܐ ܗܘܬ ܡܢܗ ܕܢܦܩ ܫܐܕܐ ܡܢ ܒܪܬܗ܂ * ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܫܒܘܩܝ
ܠܘܩܕܡ ܢܣܒܥܘܢ ܒܢܝܐ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܫܦܝܪܐ ܠܡܣܒ ܠܚܡܐ ܕܒܢܝܐ ܘܢܪܡܐ ܠܟܠܒܐ܂
28 * ܗܝ ܕܝܢ ܥܢܬ ܘܐܡܪܐ ܠܗ܂ ܐܝܢ ܡܪܝ܂ ܐܦ ܟܠܒܐ ܡܢ ܬܚܝܬ ܦܬܘܪܐ ܐܟܠܝܢ ܦܬܬܐ
29 ܕܒܢܝܐ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܙܠܝ܂ ܡܛܠ ܗܕܐ ܡܠܬܐ ܢܦܩ ܠܗ ܫܐܕܐ ܡܢ ܒܪܬܟܝ܂ * ܘܐܙܠܬ
30
31 ܠܒܝܬܗ܂ ܘܐܫܟܚܬ ܠܒܪܬܗ ܟܕ ܪܡܝܐ ܒܥܪܣܐ ܘܢܦܝܩ ܡܢܗ ܫܐܕܐ܂ * ܬܘܒ ܢܦܩ
ܝܫܘܥ ܡܢ ܬܚܘܡܐ ܕܨܘܪ ܘܕܨܝܕܢ܂ ܘܐܬܐ ܠܝܡܐ ܕܓܠܝܠܐ ܠܬܚܘܡܐ ܕܥܣܪܐ ܡܕܝܢܢ܂

Cui sunt aures ad audiendum, audiat. Quum 16
autem ingressus esset Jesus domum præ tur- 17
ba, interrogaverunt eum discipuli ejus de
parabola illa. Dixit eis, Adeóne vos etiam 18
rudes estis? Nonne scitis, quodcunque ex-
trinsecùs ingreditur in hominem, non posse
eum contaminare? Quippe quod non intret 19
in cor ejus, sed in ventrem ejus, & egeratur
per purgationem quæ purgat omnem cibum.
Quod autem egreditur ex homine, illud con-
taminat hominem. Ab interioribus enim, ex 20
corde hominum, exeunt cogitationes malæ, 21
adulterium, scortatio, furtum, cædes, Oppres- 22
sio, scelus, dolus, impudicitia, oculus malus,
blasphemia, superbia, stultitia. Hæc omnia 23
scelera ex interioribus exeunt, & contami-
nant hominem.

Matutinis dominicæ quartæ jejunii. 19.

Illinc surrexit Jesus, venitque in fines Tyri 24
& Sidonis: & introivit in domum quandam,
nolebatque ut quisquam ipsum agnosceret:
at non potuit latêre. Statim enim audiit mu- 25
lier quædam de ipso, in cujus filia erat spiri-
tus immundus, venitque ac procidit ante pe-
des ipsius. Ipsa autem mulier erat Gentilis, 26
ex Phœnicia Syriæ: & efflagitabat ab eo ut
ejiceret dæmonium ex filia sua. Et ait illi 27
Jesus, Permitte priùs ut saturentur filii: non
enim decorum est accipere nos panem filio-
rum, & objicere canibus. Ipsa verò respon- 28
dit & dixit ei, Imò, Domine mi, etiam ca-
nes sub mensis comedunt micas filiorum. Di- 29
xit ei Jesus, Abi: propter hoc verbum exiit
dæmonium ex filia tua. Abiit itaque domum 30
suam, & invenit filiam suam jacentem in le-
cto, & egressum ab ea dæmonium ejus. Rur- 31
sus exiit Jesus è confinio Tyri & Sidonis,
venitque ad mare Galilææ ad confinium De-
capolis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

16 * هركه دو كوش شنونده دارد بشنود * چون عيسي از ميان جماعت بخانه در آمد *
17
18 شاكردان او بهر اين كلمه ازوي پرسيدند * بديشان كفت چرا شما چنين نادان
شديد * نمي دانيد كه هرچه از بيرون در ادمي † درآيد نتواند اورا پليد كردن *
19 * براي انك درون دل او نمي رود * الا در شكم * ودر براز انداخته مي شود * كه همه
20 خوردني † را پاك مي كند * ليكن هرچه از درون ادمي بدر مي ايد ازبدي * آن اورا
21 پليد مي كند * براي انك ازدرون † دل ادمي انديشهاء شوم زاينده مي شود * چون زنا *
22 دزدي * كشتن * تعصبي * شر * دغلي * كينه وري * بد نكريدن بچشم * افتري * تكبر *
23 دماغ داري * شوخي * وبي شرمي * از حد كذاشتن * اين همه از آدمي بدر ايند واورا پليد
24 كنند * وعيسي ازانجا بدر آمد * ودر حدود صور وصيدا در آمد * ودرخانهء رفت * ونمي
خواست كه كسي بداند ونتوانست پنهان شدن سي خوش كردن دختر حنيفي را
25 * زني خبردار شد كه عيسي آنجاست * ودر دختر آن زن جان پليد بود * [وامد درپاي او افتاد]

Quicunque aures audientes habeat, 16
audiat. Cùm Jesus è turba domum 17
ingressus esset, discipuli ejus de hoc
sermone eum interrogârunt. Illis di- 18
xit; Quare vos tam insipientes
estis? nescitis, quòd quicquid ab ex-
tra in hominem ingreditur, non po-
test eum contaminare? Eò quòd in 19
cor ejus non ingrediatur, sed in ven-
trem, & in stercus ejicitur, quod
omnem escam purgat. Sed quodcun- 20
que ex homine prodit mali, illud eum
inquinat. Propterea quòd ex interi- 21
ore cordis hominis cogitationes ma-
læ enascantur; ut adulterium, fur-
tum, cædes, Pertinacia, *malitia,* 22
fraus, iracundia, malus aspectus
oculi, maledicentia, superbia, amen-
tia, petulantia & impudentia, enor-
mitas. Hæc omnia ex homine egre- 23
diuntur, & illum polluunt. Ac Je- 24
sus illinc egressus est, & in terminos
Tyri ac Sidonis intravit, & in do-
mum ivit: neque volebat ut quis-
quam sciret, sed non potuit clàm
esse.

XXX. Sanatio filiæ Ethnicæ.

Et *mulier quædam certior facta est* 25
quòd Jesus illic esset: & filiæ ejus
mulieris spiritus impurus inerat:
veniens itaque ad pedes ejus pro-
cidit.

Versio VULGATA LATINA.

16
17 Si quis habet aures audiendi, audiat. Et cùm introïsset in domum à turba, inter-
18 rogabant eum discipuli ejus parabolam. Et ait illis; Sic & vos imprudentes estis ?
Non intelligitis, quia omne extrinsecùs introiens in hominem, non potest eum
19 communicare : Quia non intrat in cor ejus, sed in ventrem vadit, & in seces-
20 sum exit, purgans omnes escas ? Dicebat autem, Quoniam quæ de homine ex-
21 eunt, illa communicant hominem. Abintùs enim de corde hominum malæ co-
22 gitationes procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia, Furta, avaritiæ, ne-
quitiæ, dolus, impudicitiæ, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia.
23 Omnia hæc mala abintùs procedunt, & communicant hominem. Et indè sur-
24 gens abiit in fines Tyri & Sidonis : & ingressus domum, neminem voluit scire,
& non potuit latêre. Mulier enim statim ut audivit de eo, cujus filia habebat 25
spiritum immundum, intravit, & procidit ad pedes ejus. Erat enim mulier Gen- 26
tilis, Syrophœnissa genere. Et rogabat eum ut dæmonium ejiceret de filia
ejus. Qui dixit illi; Sine priùs saturari filios : non est enim bonum sumere 27
panem filiorum, & mittere canibus. At illa respondit, & dixit illi; Utique, 28
Domine : nam & catelli comedunt sub mensa de micis puerorum. Et ait illi; 29
Propter hunc sermonem vade, exiit dæmonium à filia tua. Et cùm abiisset do- 30
mum suam, invenit puellam jacentem supra lectum, & dæmonium exiisse. Et 31
iterùm exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galilææ inter medios
fines Decapoleos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16
17 * من له اذنان سامعتان فليسمع * فلما دخل البيت عن الجمع سأله تلاميذه عن المثل * فقال
18
19 لهم افانتم ايضا لم تفهموا ان كل ما كان خارجا يدخل فم الانسان لا يقدر ان ينجسه * لانه
20 لا يصل الي القلب بل الي الجوف * ويذهب الي خارج فينقي كل الاطعمة * وقال ان الذي
21 يخرج من فم الانسان هو الذي ينجس الانسان * لانه من داخل قلبه يخرج * افكار سوء * فجور *
22 زناء * قتل * سرقة * شره * شر * غش * فسق * عين شريرة * تجديف * تعاظم القلب * جهل *
23 * هذا كله شر من داخل يخرج فينجس الانسان * الفصل الثاني والعشرون *
24 * ثم قام من هناك وذهب الي تخوم صور وصيدا * ودخل الي بيت واراد الا يعلم به احد فلم
25 يقدر ان يختفي * فلما سمعت به مراة كان مع ابنتها روح نجس جاءت اليه وسجدت عند
26
27 قدميه * وكانت يونانية سورية وجنسها من الغور * وسالته ان يخرج الشيطان من ابنتها * فقال
28 لها دعي البنين حتي يشبعوا اولا * لانه لا يحسن ان يوخذ خبز البنين فيدفع للكلاب * فاجابته
29 قايلة نعم يا رب والكلاب ايضا قد تاكل مما يسقط من المايدة من فتات الاطفال * فقال لها
30 من اجل هذه الكلمة اذهبي فقد خرج الشيطان من ابنتك * فذهبت الي بيتها فوجدت
الصبية على السرير والشيطان قد خرج منها * الفصل الثالث والعشرون *
31 * وخرج ايضا من تخمة صور وعبر من صيدا الي بحر الجليل * والي وسط تخمة عشر المدن *

Qui habet aures audientes, audiat. Et 16
cùm introïsset domum à turba, interro- 17
gaverunt eum discipuli ejus de parabo-
la. Et dixit eis, An vos quoque non in- 18
tellexistis quòd quicquid est extrinse-
cum, si iatret os hominis, non potest co-
inquinare eum? Quandoquidem non 19
pertingit cor, sed ventrem, & vadit fo-
ràs, atque purgantur omnes cibi? Et 20
dixit, Sanè quod exit ab ore hominis, est
quod coinquinat hominem. Quoniam ab 21
intimo cordis ejus exeunt cogitationes
pravitatis, scelus, fornicatio, homici-
dium, Furtum, aviditas, nequitia, do- 22
lus, adulterium, oculus malus, blasphe-
mia, superbia cordis, stultitia. Hoc o- 23
mne flagitium est quod abintùs procedit,
& coinquinat hominem.

Sectio vigesima secunda.

Deindè surrexit indè, & abiit in fines 24
Tyri & Sidonis: & ingressus est domum
quandam, & voluit ut non agnosceret
eum quisquam: sed non potuit latêre.
Cùm enim audisset de ipso mulier quæ- 25
dam, cujus filiæ inerat spiritus immun-
dus, venit ad eum, & adoravit secus pe-
des ejus. (Erat autem Græca Syriaca, 26
& genus ejus ex Ghaur) rogavitque
eum ut ejiceret dæmonium è filia sua. Et 27
dixit ei, Sine filios ut saturentur priùs:
non enim consentaneum est ut sumatur
panis filiorum, & detur canibus. Re- 28
spondit illa, dicens; utique, Domine, &
canes etiam quandoque comedunt ex eo
quod cadit è mensa de micis puerorũ. Ait 29
illi, Propter hoc verbum, vade: jam exiit
dæmonium ex filia tua. Et abiit in domũ 30
suam, & invenit puellam super lectum,
& dæmonium jam egressum ex ea.

Sectio vigesima tertia.

Et exiit iterum de finibus Tyri, transi- 31
vitque à Sidone ad mare Galilææ, &
ad medium finium decem urbium.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16
17 ዘቦ፡እዝነ፡ሰሚዕ፡ለይስማዕ፡፡=፦ ወበዊኦ፡ ቤተ፡ተግሕሠ፡ እምኀበ፡አሕዛብ፡ተስአ
18 ልዎ፡አርደኢሁ፡ዘንተ፡አምሳለ፡=፦ ወይቤሎሙ፡ከመዝኑ፡አንትሙኒ፡ ኢትሌብዉ፡
ወኢታአምሩኑ፡ከመ፡ ኵሉ፡ዘእምአፍኣ፡ ይበውእ፡ ውስተ፡ ሰብእ፡ኢይክል፡አርኵሶ
19 ቶ፡፡=፦ እስመ፡ኢይክል፡በዊኦ፡ ውስተ፡ልቡ፡ ዘእንበለ፡ ውስተ፡ ከርሡ፡ከመ፡ይበው
20 እ፡ወጽሙ፡ይትከዓው፡እንዘ፡ያነጽሕ፡ኵሎ፡ መባልዕተ፡፡=፦ ወይቤሎሙ፡ዘይወፅእ፡
21 እምኔሁ፡ለሰብእ፡ውእቱ፡ያረኵሶ፡ ለሰብእ፡=፦ እስመ፡እምውስጡ፡ ለሰብእ፡ ይወ
22 ፅእ፡ኵሉ፡ሕሊና፡እኩይ፡ዝውእቱ፡ ዘምት፡=፦ ሰርቅ፡ወቀቲል፡ ወሐዊረ፡ብእሲተ፡
ብእሲ፡ወትእግልት፡ወእከይ፡ ወጕሕሉት፡ወጽልሑት፡ወፅርፈት፡ወትዕቢት፡ወሐማሜ፡
23 ዐይን፡ወእበድ፡ወተሐምሞ፡=፦ ወዝንቱ፡ ኵሉ፡እኩይ፡ዘይወፅእ፡ እምውስጥ፡ ወያ
24 ረኵሶ፡ለሰብእ፡፡=፦ ወተንሥአ፡እምህየ፡ ሖረ፡ብሔረ፡ጢሮስ፡ ወሲዶና፡ ወቦአ፡ቤተ፡
ወኢፈቀደ፡ያእምሮ፡መኑሂ፡ ወስእነ፡ተከብቶ፡፡=፦

በእንተ ፡ ብእሲት ፡ ሲሮፊኒቃዊት፡፡=፦

25 ወእምዝ፡ሰምዐት፡በእሲት፡በእንቲአሁ፡እንተ፡ጋኔን፡እኩይ፡አኀዘ፡ሳቲ፡ ወለታ፡ ወቦአ
26 ት፡ ወሰገደት፡ሎቱ፡ታሕተ፡እገሪሁ፡=፦ ወአረማዊት፡ ይእቲ፡ብእሲት፡ ሰብአ፡ሲሮፊ
27 ኒቂስ፡ይእቲ፡፡ ወሰአለቶ፡ያውፅእ፡ጋኔነ፡እምወለታ፡=፦ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየ
ሱስ፡ ወይቤላ፡ ኅድጊ፡ምዕረ፡ ይጽገቡ፡ ደቂቅ፡እስመ፡ ኢኮነ፡ ሠናይ፡ነሢአ፡ኅብስተ፡
28 ውሉድ፡ወወሂብ ፡ ለከለባት፡፡=፦ ወተሰጥወቶ፡ ወትቤሎ፡ እወ፡ እግዚኦ፡ ከልባትኒ፡
29 ይበልዑ፡ በታሕተ፡ ማእድ፡ፍርፋራተ፡ዘያወድቁ፡ደቅ፡፡=፦ ወይቤላ፡ በእንተዝ፡ ቃ
30 ልኪ፡ ሖሪ ፡ ወፅአ፡ ውእቱ ፡ ጋኔን፡ እምወለትኪ፡=፦ ወአተወት ፡ ቤታ ፡ ወረከበታ፡
31 ለወለታ ፡ ልብሰታ ፡ ወትነብር ፡ ውስተ፡ዓራታ ፡ ወኀደጋ፡ጋኔን፡፡=፦ ወኀሊሮ፡ካዕበ፡
እምጢሮስ፡ሖረ፡እንተ፡ሲዶና፡ ሳዕለ፡ ገሊላ፡ ማእከለ፡ዓሠርቱ፡አህጉር፡፡=፦

Qui habet aures, audiendo audiat. Et intrante eo in domum, & secessum facien- 16
te à populo, interrogârunt eum discipuli, de illa parabola. Et dixit iis, Siccine vos 17
non intelligitis, & nescitis quòd quodcunque *fuit* quod ab extrà intrat in homi- 18
nem non potest pollutum facere eum : Quia non potest intrare in cor ejus, sed 19
in ventrem, ut abeat, & in latrinam effundatur, purgans omnes escas. Et dixit 20
iis, Quod exit ab homine hoc pollutum reddit hominem. Quia ab intùs hominis 21
exit omnis cogitatio mala : cujusmodi sunt fornicatio, Furtum, & cædes, et 22
adulterium, & avaritiæ, & malitia, & dolus, & fraus, & blasphemia, & super-
bia, & invidia, & dementia, & afflictio. Et hoc totum malum quod egreditur 23
ab intus, & pollutum reddit hominem. Et surgens indè abiit in regionem 24
Tyri & Sydonis, & intravit domum, & noluit aliquem scire eum : & non potuit
latêre.

De muliere Syrophœnissâ.

Et tunc audivit mulier de illo, cujus filiam malus dæmon prehendisset, & venit, & 25
adoravit eum sub pedibus ejus. Et Gentilis fuit, uxor hominis Syrophœnissi fuit: 26
& rogavit eum ejicere dæmonem ex filia ejus. Et respondit Dñs Jesus, & dixit 27
ei; Sine priùs saturare parvulos: quia non est bonũ sumere panẽ filiorũ, & dare ca-
nibus. Et respondit ei, & dixit ei; Etiam Dñe, canes comedunt sub mensa micas 28
quas projiciunt parvuli. Et dixit ei, Propter hunc sermonem tuum, vade: exivit 29
iste dæmon è filia tua. Et abiit *in* domum suam, & invenit filiam suam vestitam, 30
& sedebat in lecto, & reliquerat eam dæmon. Et exiens iterum à Tyro venit 31
per Sidonem juxta Galilæam, per medium Decem civitatum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 * وزن حنيفي بود از پونيقاء سوريه يعني از حمص * واز مسيح درخواست كرد كه ديو را از
27 دختر او بيرون آرد * عيسي بدان زن گفت * رها كن كه اول فرزندان سير شوند * وخوش
28 نباشد كه نان فرزندان † ستده شود * وپيش سگان انداخته كردد * زن بدو جواب داد وگفت
29 اري خداوند سگان نيز † زير خوان * از خرد پارهايي كه از فرزندان افتد بخورند * عيسي
30 بدو گفت * برو كه به بركت اين سخن ابليس از دختر تو بدر آمد * وچون زن بخانه آمد
دختر خود را ديد بر تخت افتاده * وابليس ازو بدر رفته

سي يك خوش كردن عيسي مرد كر ولال را

31 * باز عيسي از تخوم صور وصيدا بدر آمد * ودر درياي جليل رفت * در تخوم ده شهر *

Mulier autem Ethnica erat, ex 26
Phœnicia Syriæ; (i.e. ex Emisa)
& à Christo petiit, ut dæmonium è
filia ejus ejiceret. Jesus illi mulie- 27
ri dixit; Sine ut priùs filii satu-
rentur : neque enim bonum est, ut
panis liberorum sumatur, & canibus
projiciatur. Mulier illi responsum 28
dedit, & dixit; Etiam Domine, ca-
nes etiam sub mensa parvis frag-
mentis, quæ à filiis cadunt, vescun-
tur. Jesus illi dixit; Abi, quia cum 29
benedictione hujus sermonis diabo-
lus è filia tua exivit. Et cùm mu- 30
lier domum venisset, filiam suam
vidit in lecto jacentem & diabolum
ex illa egressum.

XXXI. Sanat Jesus hominem surdum ac mutum.

Rursum Jesus è finibus Tyri & Si- 31
donis egressus est, & in mare Gali-
lææ ivit, in confinia Decapolis.

ʼΕΥΑΓΓΕʼΛΙΟΝ ΚΑΤΑʼ ΜΑʼΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΑʹ.

Et ferunt ei surdum ægreloquentem, & invocant eum ut imponat illi
32 Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν
manum. Et abducens eum de turba privatim, jecit di-
33 χεῖρα. Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατʼ ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δα-
gitos suos in auriculas ejus, & expuens, tetigit linguam ejus: Et su-
34 κτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας, ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ· Καὶ ἀ-
spiciens in cœlum, ingemuit, & ait illi; Ephphatha, quod est, Adaperi-
ναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐφφαθὰ, ὅ ἐστι, Διανοίχθη-
re. Et statim adapertæ sunt ejus aures, & solutum est vinculum lin-
35 τι. Καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαὶ, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσ-
guæ ejus, & loquebatur rectè. Et præcepit illis ut nemini dicerent. Quantò
36 σης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν. ὅσον οη
autem ille eis præcipiebat, magis ampliùs prædicabant. Et supramo- η
37 (μ) δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. Καὶ ὑπερπερισ- ος
dum percellebantur, dicentes, Pulchrè omnia fecit: & surdos facit audire, & ς
σῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ
mutos loqui.
τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

CAP. VIII. ηʹ.

In illis diebus omninò multâ turbâ existente, & non habentibus quid comede- ΚΑʹ
1 ἘΝ ἐκείναις ταῖς ἡμέραις παμπόλλου ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγω-
rent, advocans Jesus discipulos suos, dicit illis; Visceribus com-
2 σι, (α) προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς, Σπλαγχνί-
moveor super turbam, quia jam dies tres manent apud me, & non habent quid mandu-
ζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγω-
cent. Et si absolvam eos jejunos in domum suam, exsolventur in via: quidā enim
σι. Καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ 3
eorum delongè venerunt. Et responderunt ei discipuli sui; Undè illos
αὐτῶν μακρόθεν ἥκασι. Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν τούτους 4
poterit quis hic saturare panibus in solitudine? Et interrogavit eos;
δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων (β) ἐπʼ ἐρημίας; Καὶ ἐπηρώτα αὐτοὺς, 5
Quot habetis panes? Illi verò dixerunt; Septem. Et præcepit turbæ discumbere
Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά. Καὶ παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν 6
super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens, fregit, & dabat discipulis
ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
suis, ut apponerent: & apposuerunt turbæ. Et habebāt pisciculos paucos: &
αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσι· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. Καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα, (γ) καὶ 7
benedicens, ait apponi & ipsos. Comederunt autem, & saturati sunt: & sustu-
εὐλογήσας, εἶπε παραθεῖναι καὶ αὐτά. Ἔφαγον δὲ, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦ- 8
lerunt redundantia fragmentorum, septem sportas. (Erant autem comedentes quasi quatuor
ραν περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας. (Ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες ὡς τετρακι- 9
milia:) & absolvit eos. Et statim ascendens in navigium cum di-
σχίλιοι·) καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. (δ) Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μα- 10
scipulis suis, venit in partes Dalmanutha. Et exierunt Pharisæi, & cœ- οζ
θητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρ- 11 δ
perunt conquirere eo, quærentes ab eo signum de cœlo, tentantes eum.
ξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρʼ αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.

MS. A. (μ) δὲ αὐτοῖς   Κεφ. ηʹ. MS. A. (α) προσκαλεσάμενος τοὺς (β) ἐπʼ ἐρημίαις (γ) καὶ ταῦτα εὐλογήσας, εἶπεν παρατιθέναι (δ) Καὶ ἐμβὰς εὐθέως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
[illegible]
37 [illegible]
[illegible]
[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]

Et adduxerunt ei surdum quendam mutum, 32
& efflagitabant ab eo ut imponeret ei manum. Abduxitque eum è turba solum, & im- 33
misit digitos suos in aures illius: expuitque, ac tetigit linguam ejus, Et suspexit in cœ- 34
lum, ac suspiravit: dixitque ei, Adaperitor. Atque in illa hora adapertæ sunt ejus aures, 35
solutumque vinculum linguæ ipsius, & locu- 36
tus est facillimè. Et admonuit eos ne id cuiquam dicerent: sed quantò magìs ipse interdixerat eis, tantò magìs illi prædicabant. Magìsque obstupescebant, dicentes; Omnia 37
benè facit: surdos facit ut audiant, & non loquentes ut loquantur.

Ad oblationem quotidianam. 20.

CAP. VIII.

IN illis autem diebus, quum turba multa 1
esset, nec esset quicquam quod ederent, advocavit discipulos suos, & ait illis; Misericordiâ 2
commoveor super turbā hanc, quia ecce tribus diebus manserunt apud me, nec habent quod comedant. Quòd si dimisero eos je- 3
junos ad domos suas, deficient in via: quidam enim ex eis è longinquo venerant. Di- 4
cunt ei discipuli ejus, Vndenam potest aliquis hìc in deserto saturare pane hos omnes? Et 5
interrogavit eos ipse; Quot panes habetis? Dicunt ei, Septem. Et præcepit turbis ut dis- 6
cumberent humi: accepitq; illos septem panes, & benedixit, fregitque, ac dedit discipulis suis ut apponerent: & apposuerunt turbis. Erant & pisces pauci, super quos etiam 7
benedixit; dixitque ut eos apponerent. Et 8
comederunt, & saturati sunt: cæterùm sustulerunt reliquias fragmentorum septem sportas. Erant autem homines qui comederant 9
circiter quater mille. Et dimisit eos. Conscen- 10
ditque statim navem cum discipulis suis, & venit in regionem Dalmonutha.

Feriâ III hebdomadis Candidatorum. 21.

Et exierunt Pharisæi, cœperuntq; discepta- 11
re cum eo: & petebant ab eo signum è cœlo, cùm tentarent eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 *وپیش او آوردند †مردي را كه لال وكر بود * ودر خواست كردند كه مسیح دست بروي
33 نهد * *عیسي مرد را تنها * از انبوه بیرون برد * و انكشت خود در دو كوش او نهاد * واب
34 دهن خود را بر زبانش انداخت * *وسوي اسمان †چشم برداشت و آسود * وبدو كفت كشاده
35 36 باش * *همانـدم دو كوش او كشاده شدند * وزبان او كويا كشت * وبسخن در آمد * *وايشانرا
سپارد كه این را بكسي نكویند * و چندانك ایشانرا مي سپارد كه نكویند * ایشان
37 بیشتر منادي مي زدند * *وبیشتر در تعجب مي ماندند * ومي كفتند كه هر چیز
نیك میكند * كرانرا كوش مي كشاید * ولالانرا زبان مي دهد * سي دو انجا
1 كه از هفت نان واندكي ماهي چهار هزار مرد را سیر كرد * ودران روزكار كه جماعت پسیار
بودند * واباداني دور بود * وچیزي نبود كه بخورند * شاكردان خود را خواند * وبدیشان كفت *
2 *بدین جماعت رحمت مي كنیم * اینك سه روزست كه پیش من ماندند * وچیزي ندارند كه بخورند *
3 *واكر ایشانرا بدهن روزه بكذارم كه بروند * در راه افكار شوند * براي انك كساني * هستند * كه

Et ad eum adduxerunt virum quen- 32
dam qui mutus & surdus erat, et petebant ut Christus illi manum imponeret. Jesus hominem seorsum è 33
turba eduxit, & digitos suos in aures ejus indidit, & salivam suam linguæ ejus injecit. Et oculis in cœ- 34
lum sublatis quievit, deindè illi dixit, apertus esto. Eodem instanti 35
ambæ aures ejus apertæ sunt, & lingua ejus loquelâ prædita est, & sermonem aggressa est. Et illis manda- 36
vit ut hoc nemini dicerent: & quo magis illis jussit ne dicerent, illi magis prædicabant. Et majori 37
admiratione capti sunt, & dicebant; Omnia quidem bene facit, surdis aures aperit, & mutis linguam reddit.

XXXII. Ubi septem panibus, & paucis piscibus, quater mille viros saturavit.

CAP. VIII.

ET in illis diebus quum turbæ 1
multæ essent, & habitatio longè abesset, nec quidquam esset quod comederent; discipulos suos vocavit, & illis dixit, In hanc multitudinem 2
misericordiâ afficimur: ecce triduum est, quod apud me manserunt, nec quidquam habent quod comedant. Et si illos ore jejuno dimit- 3
terem ut abirent, in via deficiscerentur: quoniam aliqui sunt, qui

Versio VULGATA LATINA.

32 Et adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, ut imponat illi manum.
33 Et apprehendens eum de turba seorsùm, misit digitos suos in auriculas ejus : & ex-
34 spuens, tetigit linguam ejus : Et suspiciens in cœlum, ingemuit, & ait illi; Eph-
35 phetha, quod est, Adaperire. Et statim apertæ sunt aures ejus, & solutum est vincu-
36 lum linguæ ejus, & loquebatur rectè. Et præcepit illis ne cui dicerent. Quantò
37 autem eis præcipiebat, tantò magis plus prædicabant : Et eò ampliùs admirában-
tur, dicentes ; Benè omnia fecit : & surdos fecit audire, & mutos loqui.

CAP. VIII.

1 IN diebus illis iterùm cùm turba multa esset, nec haberent quod manducarent,
2 convocatis discipulis, ait illis ; Misereor super turbam, quia ecce jam triduo susti-
nent me, nec habent quod manducent : Et si dimisero eos jejunos in domum su- 3
am, deficient in via : quidam enim ex eis de longè venerunt. Et responderunt ei 4
discipuli sui; Undè illos quis poterit hìc saturare panibus in solitudine ? Et inter- 5
rogavit eos ; Quot panes habetis ? Qui dixerunt ; Septem. Et præcepit turbæ 6
discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens fregit, & dabat
discipulis suis ut apponerent, & apposuerunt turbæ. Et habebant pisciculos pau- 7
cos : & ipsos benedixit, & jussit apponi. Et manducaverunt, & saturati sunt, & 8
sustulerunt quod superaverat de fragmentis, septem sportas. Erant autem qui 9
manducaverunt, quasi quatuor millia : & dimisit eos. Et statim ascendens na- 10
vim cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha. Et exierunt Pharisæi, & 11
cœperunt conquirere cum eo, quærentes ab illo signum de cœlo, tentantes eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 33 فجاوا اليه باخرس اصم وسالوه ان يضع يده عليه * فاخرجه وحده من الجمع وبرك اصابعه
34 في اذنيه وتفل ثم مس لسانه * ونظر الي السماء وتنهد وقال افاثا الذي هو انفتح * فللوقت
35 36 انفتح سمعه وانحل رباط لسانه وتكلم مستويا * واوصاهم الا يقولوا لاحد شيا * فاما هم فكانوا
37 يكرزون كثيرا * ويبهتون جدا قايلين ما احسن كلما يصنع الخرس يتكلمون والصم
1 يسمعون * الفصل الرابع والعشرون * وفي تلك الايام ايضا وافيه جموع
2 كثيرة ولم يكن لهم ما ياكلون فدعا تلاميذه وقال لهم * انا اتراف علي هذا الجمع لان
3 لهم معي ثلثة ايام مقيمون وليس لهم ما ياكلون * وان انا اطلقتهم الي منازلهم بلا طعام
4 صعفوا في الطريق لان منهم من جاء من بعيد * فاجابه تلاميذه من يقدر هاهنا يشبع
5 6 هولاء خبزا في البرية * فسالهم كم عندكم من الخبز فقالوا سبعة * فامر الجموع ان يتكيوا
7 علي الارض * واخذ سبع الخبزات فبارك وكسر واعطي التلاميذ كيما يقدموا للجموع * وكان
8 معهم ايضا سمك يسير فباركه وامر ان يقدموا اليهم * فاكلوا وشبعوا * وجمعوا من الكسر
9 سبع قفاف * وكان الذين اكلوا اربعة الف واطلقهم
10 الفصل الخامس والعشرون * وللوقت ركب السفينة مع تلاميذه وجاء الي
11 نواحي الجدل * فخرج الفريسيون وبدوا يجادلونه ويطلبون منه اية من السماء ليجربوه *

Et adduxerunt ad eum mutum surdum : 32
& deprecati sunt eum ut imponeret ma-
num suam super eum. Et eduxit eum se- 33
orsum ex populo, & injecit digitos suos
in auriculas ejus : & expuit, dein teti-
git linguam ejus. Et aspexit in cœlum, 34
& suspiravit ac dixit ; Ephphetha, quod
est, Aperitor. Et statim apertus est au- 35
ditus ejus, & solutum est ligamen linguæ
ejus, atque locutus est planè. Et præce- 36
pit eis ne dicerent ulli quicquam. At illi
prædicabant multùm, Et stupebant ma- 37
gnopere, dicentes ; Quàm pulchrum est
quidquid agit ! muti loquuntur, & surdi
audiunt.

Sectio vigesima quarta.

CAP. VIII.

ET in illis diebus iterùm venerunt ad 1
eum turbæ multæ, & non erat eis quod
comederent. Et vocavit discipulos suos,
& dixit illis ; Ego misereor super hanc 2
turbam : quoniam ipsi sunt mecum tri-
bus diebus persistentes, & non est eis quod
manducent : Et si egò dimisero eos ad 3
habitacula eorum sine cibo, deficient in
via, quoniam ex eis sunt qui venerunt è
longinquo. Et responderunt ei discipuli 4
ejus ; Quis poterit hic saturare istos
pane in deserto ? Et interrogavit eos ; 5
Quot apud vos sunt panes ? Dixerunt,
Septem. Præcepit ergò turbis ut discum- 6
berent super terram. Et accepit septem
panes, & benedixit, ac fregit, deditque
discipulis, ut offerrent turbis. Et erant 7
cum eis etiam pisces pauci, quos bene-
dixit, & præcepit ut offerrent eis. Et 8
manducaverunt, & saturati sunt, &
collegerunt de fragmentis septem cophi-
nos. Et erant qui manducaverant, qua- 9
tuor millia, & dimisit eos.

Sectio vigesima quinta.

Et statim conscendit navim cum discipu- 10
lis suis, & venit in partes Magdal. Et 11
exierunt Pharisæi, & cœperunt discepta-
re cum eo, & quærere ab illo signum
de cœlo, ut tentarent eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ ፡ በሃም፡

32 ወአምጽኡ፡ ኀቤሁ፡ በሃመ፡ ወጽሙመ፡ ወአስተብቍዕዎ፡ ከመ ፡ ይደይ ፡ እዴሁ፡ ላዕ
33 ሌሁ።=፡ ወአግኀሦ፡ እምኀበ፡ ሰብእ፡ በባሕቲቶሙ፡ ወወደየ፡ አጻብዒሁ፡ ውስተ ፡ እ
34 ዘኒሁ፡ ወተፍአ፡ ወገሰሰ፡ ልሳኖ፡=፡ ወነጸረ፡ ሰማየ፡ ወአስተምሐረ፡ ወይቤሎ፡ ኤፍታ
35 ሕ፡ ተፈታሕ፡ ተረኀይ፡ ብሂል፡=፡ ወሶቤሃ፡ ተከሥታ፡ እዕዛኒሁ ፡ ወተፈትሐ ፡ ማእሰ
36 ረ፡ ልሳኑ፡ ሶቤሃ፡ ወተናገረ፡ ርቱዐ፡፡=፡ ወገሠጾሙ፡ ኢይንግሩ፡ ወኢለመኑሂ፡ ወመጠኑ፡
37 ውእቱ፡ ይከልኦሙ፡ ፈድፋደ ፡ ይነግሩ፡ ሎቱ፡=፡ ወፈድፋደ፡ ያነክሩ፡፡ ወይብሉ፡ ኵ
ሎ፡ ሠናየ፡ ገብረ፡ ለጽሙማኒሂ፡ ያሰምዖሙ፡ ወለበሃማኒሂ፡ ያነብቦሙ፡፡=፡
1 በእንተ፡ ሰብዑ፡ ኅብስት፡ ፗ ወይእተ፡ አሚረ፡ ብዙኃ፡ ሰብእ፡ ከዕበ፡ ሀሎ፡ ወአ
2 ልቦሙ፡ ዘይበልዑ፡ ወጸውዖሙ፡ ለአርድኢሁ፡ ወይቤሎሙ፡=፡ ያምሕሩኒ፡ ለሉ፡ ሰብ
3 እ፡ ናሁ፡ ሠልሶሙ፡ ዮም፡ እንዘ፡ ይፀንሑኒ፡ ወአልቦሙ፡ ዘይበልዑ፡=፡ ወእመኒ፡ ሰዐ
ርክዎሙ፡ ርኁባኒሆሙ፡ ይእትዉ፡ አብያቲሆሙ፡ ይደክሙ፡ በፍኖት፡ ወቦ፡ እለሂ፡ እም
4 ርሑቅ፡ መጽኡ፡፡=፡ ወይቤልዎ፡ አርድኢሁ፡ መኑ፡ ዘይክል፡ በዝየ፡ በገዳም፡ አጽግቦ
5 ቶሙ፡ ኅብስተ፡ ለኵሉ፡ ዝንቱ፡ አሕዛብ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ ሚመጠኑ፡ ኅብስት፡ ብ
6 ክሙ፡ ወይቤልዎ፡ ሰብዑ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ ለሰብእ፡ ይርፍቁ፡ ዲበ፡ ምድር፡ ወነሥአ
ኒ፡ ለሰብዑ፡ ኅብስት፡ ወአእኰቶ፡ ፈተተ፡ ወወሀቦሙ፡ ለአርድኢሁ፡ ያቅርቡ፡ ሎሙ፡
7 ወአቅረቡ፡ ለሰብእ፡=፡ ወቦሙ፡ ዓሣሂ፡ ሕደጠ፡ ወባረከ፡ ኪያሁኒ፡ ወይቤሎሙ፡ አቅ
8 ርቡ፡ ሎሙ፡ ዘኒ፡=፡ ወበልዑ፡ ወጸግቡ፡ ወአግተጋሡ፡ ዘተርፈ፡ ፍተታተ፡ መልአ፡ ሰብ
9 ዓተ፡ አስፈሪደተ፡=፡ ወእለ፡ በልዑ፡ ይእክሉ፡ አርብዓ፡ ምእተ፡ ወእምዝ፡ ፈነዎሙ፡ ሶ
10 ቤሃ፡ ወሖሩ፡፡=፡ ወእምዝ፡ ዓርገ፡ ሐመረ፡ ምስለ፡ አርድኢሁ፡ ወእምዝ፡ በጺሖ፡ ው
11 ስተ፡ ደወለ፡ ደልማት፡፡=፡ ወወፅኡ፡ ፈሪሳውያን፡ ወአኀዙ፡ ይትኃሠሥዎ፡ ወይሰአልዎ፡
ተአምረ፡ እምሰማይ፡ እንዘ፡ ያሜክርዎ፡=፡

De muto.

Et adduxerunt ad eum mutum & surdum, & orabant eum ut poneret manum suâ 32
super eum. Et seorsum duxit eum à populo privatim, & jecit digitos suos in au- 33
res ejus : & expuit, & tetigit linguam ejus. Et suspexit *in* cœlum, & misericor- 34
diâ commot⁹ fuit, & dixit ei ; Ephathah taphathah, Aperire, per interpretationē.
Et continuò adapertæ sunt aures ej⁹ : & solutum fuit vinculū linguæ ej⁹ statim : & 35
loquebatur rectè. Et comminatus est iis ne dicerent alicui : & quantò ille pro- 36
hibebat, tantò magis loquuti sunt de illo. Et ampliùs admirabantur, & dixe- 37
runt ; Omnia bona fecit, surdos audire, & mutos loqui.

De septem panibus. CAP. VIII.

ET isto die iterū multi homines fuerunt, & non habuerunt quid comederent, & 1
vocavit discipulos suos, & dixit iis ; Misericordiâ commovent me hi populi : ecce 2
tres dies sustinuerunt me, & non habent quid comedant. Et si dimisero eos esu- 3
rientes ire ad domus suas, deficient in via : & sunt qui è longè venerunt. Et dixe- 4
runt ei discipuli sui ; Quis potest in hoc deserto satiare panibus totum hunc po- 5
pulum ? Et dixit iis, Quot panes habetis ? Et, dixerunt ei, Septem. Et præ- 6
cepit populis discumbere super terram. Et accepit septem panes, & gratias a-
gendo, fregit ; & dedit discipulis suis, offerre iis : & obtulerunt populo. Et ha- 7
buerunt pisciculos paucos : & benedixit ipsis, & præcepit iis offerre illos. Et come- 8
derunt, & saturati sunt : & sustulerunt quod supererat fragmentorum usque ad
plenitudinem septem sportarum. Et edentes panem *erant* quadragies centum : 9
& tunc dimisit eos statim, & abierunt. Et ascendens navim cūm discipulis suis, 10
venit in regionem Dalmatha. Et exierunt Pharisæi, & cœperunt altercari 11
cum eo, & rogare ab illo signum è cœlo, tentantes eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 5 از دور آمده اند * شاگردان بدو گفتند درين ويراني چگونه ايشانرا سير كنيم * عيسي از ايشان
6 پرسيد چند نان داريد * گفتند هفت نان * [مسيح بجماعت فرمود كه بر زمين نشينند] ان هفت
7 نان را ستد * وبركت كرد وشكست وبشاگردان مي داد * تا برجماعت بخش كردند * وداشتند
8 اندكي ماهي نيز بركت كرد * وفرمود كه بريشان قسمت كنند * خوردند وسير شدند
9 وار نان پارها كه زياده مانده هفت سبد پر داشتند * وجماعت بشمار چهار هزار مرد بودند * ايشانرا
10 دستوري داد تا بخانه خود رفتند * ومسيح با شاگردان خود در كشتي بالا رفت وادر ولايت
11 دلمانوت آمد * سي سه انجا كه معتزلان از عيسي ايت خواستند * معتزلان بدر آمدند
ومي خواستند كه با او بكاويد * اغاز كردند وگفتند اگر تو مسيحي از آسمان ما را ايت بنماي * واورا
مي آزمودند *

ex longinquo venerunt. Discipuli 4
ei dixerunt ; In hoc deserto quomo-
dò eos satiemus ? Jesus illos in- 5
terrogavit ; Quot panes habetis ?
Dixerunt, Septem panes. Christus 6
multitudini jussâ ut humi sede-
rent, illos septem panes accepit, et
benedictione peractâ fregit, et disci-
pulis dedit, ut multitudini distri-
buerent. Et habebant paucos pi- 7
sces ; & piscibus etiam benedixit,
et jussit ut illis partirentur. Come- 8
derunt itaque et saturati sunt ; et
pane fragmentorum, qui superfue-
rat, septem sportas implêrunt. Et 9
multitudo numerò quatuor millium
virorum erant : & illis veniam dedit
ut domum suam irent. Christus au- 10
tem cum discipulis suis navim con-
scendit, et in regionem Dalmanuth
venit.

XXXIII. Ubi Pharisæi à Jesu signum quæsiverunt.

Et Pharisæi egressi sunt, et volue- 11
runt cum illo disputare ; et exorsi
sunt, dicentes ; Si tu es Christus, è
cœlo nobis signum ostende ; tentabant
autem eum

Et ferunt ei surdum ægreloquentem, & invocant eum ut imponat illi
32 Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν
manum. Et abducens eum de turba privatim, jecit di-
33 χεῖρα. Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δα-
gitos suos in auriculas ejus, & expuens, tetigit linguam ejus: Et su-
34 κτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας, ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ· Καὶ ἀ-
spiciens in cœlum, ingemuit, & ait illi; Ephphatha, quod est, Adaperi-
ναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐφφαθὰ, ὅ ἐστι, Διανοίχθη-
re. Et statim adapertæ sunt ejus aures, & solutum est vinculum lin-
35 τι. Καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαὶ, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσ-
guæ ejus, & loquebatur rectè. Et præcepit illis ut nemini dicerent. Quantò
36 σης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν. ὅσον
autem ille eis præcipiebat, magis ampliùs prædicabant. Et supramo-
37 (μ) δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. Καὶ ὑπερπερισσ-
dùm percellebantur, dicentes, Pulchrè omnia fecit: & surdos facit audire, &
ῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ
mutos loqui.
τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

οε
η
ος
ς

CAP. VIII. η'.

In illis diebus omninò multâ turbâ existente, & non habentibus quid comede-
1 ΕΝ ἐκείναις ταῖς ἡμέραις παμπόλλου ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγω-
rent, advocans Jesus discipulos suos, dicit illis; Visceribus com-
2 σι, (α) προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς, Σπλαγχνί-

ΚΑ'
οζ
δ

moveor super turbam, quia jam dies tres manent apud me, & non habent quid mandu-
ζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγω-
cent. Et si absolvam eos jejunos in domum suam, exsolventur in via: quidā enim
σι. Καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ 3
eorum delongè venerunt. Et responderunt ei discipuli sui; Undè illos
αὐτῶν μακρόθεν ἥκασι. Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν τούτους 4
poterit quis hic saturare panibus in solitudine? Et interrogavit eos;
δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων (β) ἐπ' ἐρημίας; Καὶ ἐπηρώτα αὐτοὺς, 5
Quot habetis panes? Illi verò dixerunt; Septem. Et præcepit turbæ discumbere
Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά. Καὶ παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν 6
super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens, fregit, & dabat discipulis
ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
suis, ut apponerent: & apposuerunt turbæ. Et habebāt pisciculos paucos: &
αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσι· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. Καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα, (γ) καὶ 7
benedicens, ait apponi & ipsos. Comederunt autem, & saturati sunt: & sustu-
εὐλογήσας, εἶπε παραθεῖναι καὶ αὐτά. Ἔφαγον δὲ, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦ- 8
lerunt redundantia fragmentorum, septem sportas. (Erant autem comedentes quasi quatuor
ραν περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας. (Ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες ὡς τετρακι- 9
millia:) & absolvit eos. Et statim ascendens in navigium cum di-
σχίλιοι·) καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. (δ) Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μα- 10
scipulis suis, venit in partes Dalmanutha. Et exierunt Pharisæi, & cœ-
θητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρ- 11
perunt conquirere eo, quærentes ab eo signum de cœlo, tentantes eum.
ξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.

MS. A. (μ) δὲ αὐτοῖς   Κεφ. η'. MS. A. (α) προσκαλεσάμενος τοὺς (β) ἐπ' ἐρημίαις (γ) καὶ ταῦτα εὐλογήσας, εἶπεν παρατιθέναι (δ) Καὶ ἐμβὰς εὐθέως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 33 * ܘܐܝܬܝܘ ܠܗ ܚܪܫܐ ܚܕ ܥܓܝܓܐ܂ ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܕܢܣܝܡ ܥܠܘܗܝ ܐܝܕܐ܂ * ܘܢܓܕܗ
34 ܡܢ ܟܢܫܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܘܐܪܡܝ ܨܒܥܬܗ ܒܐܕܢܘܗܝ ܘܪܩ ܘܩܪܒ ܠܠܫܢܗ܂ * ܘܚܪ ܒܫܡܝܐ
35 ܘܬܢܚ܂ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܬܦܬܚ܂ * ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܐܬܦܬܚܘ ܐܕܢܘܗܝ ܘܐܫܬܪܝ
36 ܐܣܘܪܐ ܕܠܫܢܗ ܘܡܠܠ ܦܫܝܩܐܝܬ܂ * ܘܦܩܕ ܐܢܘܢ ܕܠܐ ܠܐܢܫ ܢܐܡܪܘܢ܂ ܘܟܡܐ ܕܗܘ ܡܙܗܪ ܗܘܐ
37 ܠܗܘܢ܂ ܗܢܘܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܡܟܪܙܝܢ ܗܘܘ܂ * ܘܝܬܝܪܐܝܬ ܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܕܟܠ ܡܕܡ
ܫܦܝܪ ܥܒܕ܂ ܠܚܪܫܐ ܥܒܕ ܕܢܫܡܥܘܢ܂ ܘܠܕܠܐ ܡܡܠܠܝܢ ܕܢܡܠܠܘܢ܂

* ܠܩܘܪܒܢܐ ܕܟܠܝܘܡ * ܟ * ܩܦܠܐܘܢ * ܚ *

1 * ܒܗܘܢ ܕܝܢ ܒܝܘܡܬܐ܂ ܟܕ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܗܘܐ܂ ܘܠܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܕܡ ܕܢܐܟܠܘܢ܂ ܩܪܐ
2 ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ * ܡܬܪܚܡ ܐܢܐ ܥܠ ܟܢܫܐ ܗܢܐ܂ ܕܗܐ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ
3 ܩܘܝܘ ܠܘܬܝ܂ ܘܠܝܬ ܠܗܘܢ ܡܕܡ ܕܢܐܟܠܘܢ܂ * ܘܐܢ ܐܫܪܐ ܐܢܘܢ ܟܕ ܨܝܡܝܢ
4 ܠܒܬܝܗܘܢ܂ ܡܬܡܓܪܝܢ ܒܐܘܪܚܐ܂ ܐܝܬ ܓܝܪ ܡܢܗܘܢ ܕܡܢ ܪܘܚܩܐ ܐܬܘ܂ * ܐܡܪܝܢ ܠܗ
ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܡܢܐ ܡܫܟܚ ܐܢܫ ܠܡܣܒܥܘ ܠܚܡܐ ܠܗܠܝܢ ܗܪܟܐ ܒܚܘܪܒܐ܂
5 6 * ܘܫܐܠ ܐܢܘܢ ܟܡܐ ܠܚܡܝܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ܂ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܫܒܥܐ܂ * ܘܦܩܕ ܠܟܢܫܐ
ܕܢܣܬܡܟܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ܂ ܘܢܣܒ ܗܢܘܢ ܫܒܥܐ ܠܚܡܝܢ܂ ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ
7 ܕܢܣܝܡܘܢ܂ ܘܣܡܘ ܠܟܢܫܐ܂ * ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܩܠܝܠ ܢܘܢܐ܂ ܘܐܦ ܥܠܝܗܘܢ ܒܪܟ܂
8 9 ܘܐܡܪ ܕܢܣܝܡܘܢ ܐܢܘܢ܂ * ܘܐܟܠܘ ܘܣܒܥܘ܂ ܘܐܪܝܡܘ ܝܘܬܪܢܐ ܕܩܨܝܐ ܫܒܥ ܐܣܦܪܝܕܝܢ܂ * ܘܗܘܘ ܐܢܫܐ
10 ܕܐܟܠܘ ܐܝܟ ܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ܂ ܘܫܪܐ ܐܢܘܢ܂ * ܘܣܠܩ ܠܗ ܡܚܕܐ ܠܣܦܝܢܬܐ ܥܡ
11 ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܘܐܬܐ ܠܐܬܪܐ ܕܕܠܡܢܘܬܐ܂ * ܘܢܦܩܘ ܦܪܝܫܐ ܘܫܪܝܘ ܠܡܕܪܫ ܥܡܗ܂ * ܟܐ * ܘܫܐܠܝܢ
ܗܘܘ ܠܗ ܐܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ܂ ܟܕ ܡܢܣܝܢ ܠܗ܂

Et adduxerunt ei surdum quendam mutum, 32
& efflagitabant ab eo ut imponeret ei ma-
num. Abduxitque eum è turba solum, & im- 33
misit digitos suos in aures illius: expuitque,
ac tetigit linguam ejus, Et suspexit in cœ- 34
lum, ac suspiravit: dixitque ei, Adaperitor.
Atque in illa hora adapertæ sunt ejus aures, 35
solutumque vinculum linguæ ipsius, & locu- 36
tus est facillimé. Et admonuit eos ne id cui-
quam dicerent: sed quantò magìs ipse inter-
dixerat eis, tantò magìs illi prædicabant.
Magísque obstupescebant, dicentes; Omnia 37
benè facit: surdos facit ut audiant, & non
loquentes ut loquantur.

Ad oblationem quotidianam. 20.

CAP. VIII.

IN illis autem diebus, quum turba multa 1
esset, nec esset quicquam quod ederent, advoca-
vit discipulos suos, & ait illis; Misericordiâ 2
commoveor super turbā hanc, quia ecce tri-
bus diebus manserunt apud me, nec habent
quod comedant. Quòd si dimisero eos je- 3
junos ad domos suas, deficient in via: qui-
dam enim ex eis è longinquo venerant. Di- 4
cunt ei discipuli ejus, Vndenam potest aliquis
hìc in deserto saturare pane hos omnes? Et 5
interrogavit eos ipse; Quot panes habetis?
Dicunt ei, Septem. Et præcepit turbis ut dis- 6
cumberent humi: accepitq; illos septem pa-
nes, & benedixit, fregitque, ac dedit disci-
pulis suis ut apponerent: & apposuerunt tur-
bis. Erant & pisces pauci, super quos etiam 7
benedixit; dixitque ut eos apponerent. Et 8
comederunt, & saturati sunt: cæterùm sustu-
lerunt reliquias fragmentorum septem spor-
tas. Erant autem homines qui comederant 9
circiter quater mille. Et dimisit eos. Conscen- 10
ditque statim navem cum discipulis suis, &
venit in regionem Dalmonutha.

Feriâ III hebdomadis Candidatorum. 21.

Et exierunt Pharisæi, cœperuntq; discepta- 11
re cum eo: & petebant ab eo signum è cœ-
lo, cùm tentarent eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 *وپيش او آوردند † مردي را كه لال وكر بود • ودر خواست كردند كه مسيح دست بروي
33 نهد • *عيسي مرد را تنها • از انبوه بيرون برد • وانكشت خود در دو كوش او نهاد • واب
34 دهن خود را بر زبانش انداخت • *وسوي اسمان † چشم برداشت و آسود •وبدو كفت كشاده
35 36 باش • *همانندم دو كوش او كشاده شدند • وزبان او كويا كشت • وبسخن در آمد • *وايشانرا
سپارد كه اين را بكسي نكويند • و چندانك ايشانرا مي سپارد كه نكويند • ايشان
37 بيشتر منادي مي زدند • *وبيشتر در تعجب مي ماندند • ومي كفتند كه هر چيز
نيك ميكند • كرانرا كوش مي كشايد • ولالانرا زبان مي دهد • سي دو انجا
كه از هفت نان واندكي ماهي چهار هزار مرد را سير كرد
1 * ودران روزكار كه جماعت پسيار
بودند • وابادانى دور بود • وچيزي نبود كه بخورند • شاكردان خود را خواند • وبديشان كفت •
2 *بدين جماعت رحمت مي كنيم • اينك سه روزست كه پيش من ماندند • وچيزي ندارند كه بخورند •
3 *واكر ايشانرا بدهن روزه بكذارم كه بروند • در راه افكار شوند • براي انك كساني • هستند • كه

Et ad eum adduxerunt virum quen- 32
dam qui mutus & surdus erat, et pe-
tebant ut Christus illi manum im-
poneret. Jesus hominem seorsum è 33
turba eduxit, & digitos suos in au-
res ejus indidit, & salivam suam
linguæ ejus injecit. Et oculis in cœ- 34
lum sublatis quievit, deindè illi di-
xit, apertus esto. Eodem instanti 35
ambæ aures ejus apertæ sunt, & lin-
gua ejus loquelâ prædita est, & ser-
monem aggressa est. Et illis manda- 36
vit ut hoc nemini dicerent: & quo
magis illis jussit ne dicerent, illi
magis prædicabant. Et majori 37
admiratione capti sunt, & dicebant;
Omnia quidem bene facit, surdis au-
res aperit, & mutis linguam reddit.

XXXII. Ubi septem panibus, & paucis piscibus, quater mille viros saturavit.

CAP. VIII.

ET in illis diebus quum turbæ 1
multæ essent, & habitatio longè ab-
esset, nec quidquam esset quod com-
ederent; discipulos suos vocavit, &
illis dixit, In hanc multitudinem 2
misericordiâ afficimur: ecce tridu-
um est, quod apud me manserunt,
nec quidquam habent quod come-
dant. Et si illos ore jejuno dimit- 3
terem ut abirent, in via defici-
scerentur: quoniam aliqui sunt, qui

Versio VULGATA LATINA.

32 Et adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, ut imponat illi manum.
33 Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas ejus: & ex-
34 spuens, tetigit linguam ejus: Et suspiciens in cœlum, ingemuit, & ait illi; Eph-
35 phetha, quod est, Adaperire. Et statim apertæ sunt aures ejus, & solutum est vincu-
36 lum linguæ ejus, & loquebatur recte. Et præcepit illis ne cui dicerent. Quantò
37 autem eis præcipiebat, tantò magis plus prædicabant: Et eò ampliùs admirabantur, dicentes; Benè omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.

CAP. VIII.

1 In diebus illis iterùm cùm turba multa esset, nec haberent quod manducarent,
2 convocatis discipulis, ait illis; Misereor super turbam, quia ecce jam triduo sustinent me, nec habent quod manducent: Et si dimisero eos jejunos in domum su- 3
am, deficient in via: quidam enim ex eis de longè venerunt. Et responderunt ei 4
discipuli sui; Unde illos quis poterit hic saturare panibus in solitudine? Et inter- 5
rogavit eos; Quot panes habetis? Qui dixerunt; Septem. Et præcepit turbæ 6
discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens fregit, & dabat
discipulis suis ut apponerent, & apposuerunt turbæ. Et habebant pisciculos pau- 7
cos: & ipsos benedixit, & jussit apponi. Et manducaverunt, & saturati sunt, & 8
sustulerunt quod superaverat de fragmentis, septem sportas. Erant autem qui 9
manducaverunt, quasi quatuor millia: & dimisit eos. Et statim ascendens na- 10
vim cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha. Et exierunt Pharisæi, & 11
cœperunt conquirere cum eo, quærentes ab illo signum de cœlo, tentantes eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 33 فجاوا اليه باخرس اصم وسالوه ان يضع يده عليه * فاخرجه وحده من الجمع وترك اصابعه
34 35 في اذنيه وتفل ثم مس لسانه * ونظر الي السماء وتنهد وقال افاثا الذي هو انفتح * فللوقت
36 انفتح سمعه وانحل رباط لسانه وتكلم مستويا * واوصاهم الا يقولوا لاحد شيا * فاما هم فكانوا
37 يكرزون كثيرا * ويبهتون جدا * قايلين ما احسن كلما يصنع الخرس يتكلمون والصم
يسمعون * الفصل الرابع والعشرون * وفي تلك الايام ايضا وافته جموع 1
2 كثيره ولم يكن لهم ما ياكلون. فدعا تلاميذه وقال لهم * انا اتراءف علي هذا الجمع لان
3 لهم معي ثلثه ايام مقيمون وليس لهم ما ياكلون * وان انا اطلقتهم الي منازلهم بلا طعام
4 ضعفوا في الطريق لان منهم من جاء من بعيد * فاجابه تلاميذه من يقدر هاهنا يشبع
5 6 هولاء خبزا في البريه * فسالهم كم عندكم من الخبز فقالوا سبعه * فامر الجموع ان يتكيوا
7 علي الارض * واخذ سبع الخبزات فبارك وكسر واعطي التلاميذ كيما يقدموا للجموع * وكان
8 معهم ايضا سمك يسير فباركه وامر ان يقدموا اليهم * فاكلوا وشبعوا * وجمعوا من الكسر
9 سبع قفاف * وكان الذين اكلوا اربعة الف واطلقهم *
10 الفصل الخامس والعشرون * وللوقت ركب السفينة مع تلاميذه وجاء الي
11 نواحي الجدل * فخرج الفريسيون وبدوا يجادلونه ويطلبون منه ايه من السماء ليجربوه *

Et adduxerunt ad eum mutum surdum: 32
& deprecati sunt eum ut imponeret manum suam super eum. Et eduxit cum se- 33
orsum ex populo, & injecit digitos suos in auriculas ejus: & expuit, deia tetigit linguam ejus. Et aspexit in cœlum, 34
& suspiravit ac dixit; Ephphetha, quod est, Aperitor. Et statim apertus est au- 35
ditus ejus, & solutum est ligamen linguæ ejus, atque locutus est planè. Et præce- 36
pit eis ne dicerent ulli quicquam. At illi prædicabant multùm, Et stupebant ma- 37
gnopere, dicentes; Quàm pulchrum est quidquid agit! muti loquuntur, & surdi audiunt.

Sectio vigesima quarta.

CAP. VIII.

Et in illis diebus iterùm venerunt ad 1
eum turbæ multæ, & non erat eis quod comederent. Et vocavit discipulos suos,
& dixit illis; Ego misereor super hanc 2
turbam: quoniam ipsi sunt mecum tribus diebus persistentes, & non est eis quod
manducent: Et si egò dimisero eos ad 3
habitacula eorum sine cibo, deficient in via, quoniam ex eis sunt qui venerunt è
longinquo. Et responderunt ei discipuli 4
ejus; Quis poterit hic saturare istos
pane in deserto? Et interrogavit eos; 5
Quot apud vos sunt panes? Dixerunt,
Septem. Præcepit ergò turbis ut discum- 6
berent super terram. Et accepit septem panes, & benedixit, ac fregit, deditque
discipulis, ut offerrent turbis. Et erant 7
cum eis etiam pisces pauci, quos benedixit, & præcepit ut offerrent eis. Et 8
manducaverunt, & saturati sunt, & collegerunt de fragmentis septem cophi-
nos. Et erant qui manducaverant, qua- 9
tuor millia, & dimisit eos.

Sectio vigesima quinta.

Et statim conscendit navim cum discipu- 10
lis suis, & venit in partes Magdal. Et 11
exierunt Pharisæi, & cœperunt disceptare cum eo, & quærere ab illo signum de cœlo, ut tentarent eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ : በሃም፡

32 ወአምጽኡ: ኀቤሁ: በሃመ: ወጽሙመ: ወአስተብቍዕዎ: ከመ : ይደይ : እዴሁ: ላዕ
33 ሌሁ:=: ወአግኀሦ: እምኀበ: ሰብእ: በባሕቲቶሙ: ወወደየ: አጻብዒሁ: ውስተ : እ
34 ዘኒሁ: ወተፍአ: ወገሰሰ: ልሳኖ:=: ወነጸረ: ሰማየ: ወአስተምሐረ: ወይቤሎ: ኤፍታ
35 ሕ: ተፈታሕ: ተረኀይ: ብሂል:=: ወሳቤሃ: ተከሥታ: እዕዘኒሁ : ወተፈትሐ : ማእሰ
36 ረ: ልሳኑ: ሶቤሃ:ወተናገረ: ርቱዐ::=: ወገሠጾሙ:ኢይንግሩ:ወኢለመኑሂ:ወመጠኑ:
37 ውእቱ: ይከልኦሙ: ፈድፋደ : ይነግሩ: ሎቱ:=: ወፈድፋደ: ያነክሩ:: ወይብሉ: ኵ
ሎ: ሠናየ: ገብረ: ለጽሙማንሂ: ያሰምዖሙ: ወለበሃማንሂ: ያነብቦሙ::=:
1 በእንተ: ሰብዑ: ኅብስት: ፲፫ ወይእተ:አሚረ:ብዙኃ:ሰብእ:ኃዕበ:ሀሎ: ወአ
2 ልቦሙ: ዘይበልዑ: ወጸውዖሙ: ለአርድእቲሁ: ወይቤሎሙ:=: ያምሕረኒ: ለሉ:ሰብ
3 እ: ናሁ: ሠለሱሙ: ዮም: እንዘ: ይፀንሑኒ: ወአልቦሙ: ዘይበልዑ:=: ወእመኒ: ሰዐ
ርክዎሙ: ርኁባኒሆሙ: ይእትዉ: አብያቲሆሙ: ይደክሙ: በፍኖት:ወቦ:እለሂ: እም
4 ርሑቅ: መጽኡ::=: ወይቤልዎ: አርደኢሁ: መኑ:ዘይክል: በዝየ: በገደም: አጽግቦ
5 ቶሙ: ኅብስተ: ለኵሉ: ዝንቱ: አሕዛብ::=: ወይቤሎሙ: ሚመጠነ: ኅብስተ: ብ
6 ክሙ: ወይቤልዎ: ሰብዑ::=: ወይቤሎሙ:ለሰብእ: ይርፍቁ: ዲበ: ምድር: ወነሥአ
ን: ለሰብዑ: ኅብስት: ወአእኰቶ: ፈተተ: ወወሀቦሙ: ለአርደኢሁ: ያቅርቡ: ሎሙ:
7 ወአቅረቡ: ለሰብእ:=: ወቦሙ: ዓሣሢ: ሕደጠ: ወባረከ: ኪያሆኒ: ወይቤሎሙ: አቅ
8 ርቡ: ሎሙ: ዘኒ:=: ወበልዑ: ወጸግቡ: ወአግተሥሡ: ዘተርፈ: ፍተታተ: መልአ: ሰብ
9 ዓተ: አስፈሪደተ:=: ወእለ: በልዑ: ይእክሉ: አርብዓ: ምእተ:ወእምዝ:ፈነዎሙ:ሶ
10 ቤሃ: ወሖሩ::=: ወእምዝ: ዓርገ: ሐመረ:ምስለ: አርደኢሁ: ወእምዝ:በጺሖ:ው
11 ስተ: ደወለ: ደልማት::=: ወወፅኡ: ፈሪሳውያን:ወአኀዙ:ይትኃሠሥዎ: ወይሰአልዎ:
ተአምረ: እምሰማይ: እንዘ: ያሜክርዎ:=:

De muto.

Et adduxerunt ad eum mutum & surdum, & orabant eum ut poneret manum suâ 32
super eum. Et seorsum duxit eum à populo privatim, & jecit digitos suos in au- 33
res ejus: & expuit, & tetigit linguam ejus. Et suspexit *in* cœlum, & misericor- 34
diâ commot⁹ fuit, & dixit ei; Ephathah taphathah, Aperire, per interpretationē.
Et continuò adapertæ sunt aures ej⁹: & solutum fuit vinculū linguæ ej⁹ statim: & 35
loquebatur rectè. Et comminatus est iis ne dicerent alicui: & quantò ille pro- 36
hibebat, tantò magis loquuti sunt de illo. Et ampliùs admirabantur, & dixe- 37
runt; Omnia bona fecit, surdos audire, & mutos loqui.

De septem panibus. CAP. VIII.

Et isto die iterū multi homines fuerunt, & non habuerunt quid comederent, & 1
vocavit discipulos suos, & dixit iis; Misericordiâ commovent me hi populi: ecce 2
tres dies sustinuerunt me, & non habent quid comedant. Et si dimisero eos esu- 3
rientes ire ad domus suas, deficient in via: & sunt qui è longè venerunt. Et dixe- 4
runt ei discipuli sui; Quis potest in hoc deserto satiare panibus totum hunc po- 5
pulum? Et dixit iis, Quot panes habetis? Et, dixerunt ei, Septem. Et præ- 6
cepit populis discumbere super terram. Et accepit septem panes, & gratias a-
gendo, fregit; & dedit discipulis suis, offerre iis: & obtulerunt populo. Et ha- 7
buerunt pisciculos paucos: & benedixit ipsis, & præcepit iis offerre illos. Et come- 8
derunt, & saturati sunt: & sustulerunt quod supererat fragmentorum usque ad
plenitudinem septem sportarum. Et edentes panem *erant* quadragies centum: 9
& tunc dimisit eos statim, & abierunt. Et ascendens navim cum discipulis suis, 10
venit in regionem Dalmatha. Et exierunt Pharisæi, & cœperunt altercari 11
cum eo, & rogare ab illo signum è cœlo, tentantes eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 5 ازدور آمده اند * شاكردان بدو كفتند درين ويراني چكونه ايشانرا سير كنيم * عيسي از ايشان †
6 پرسيد چند نان داريد * كفتند هفت نان * [مسيح بجماعت فرمود كه بر زمين نشينند] ان هفت
7 نان را ستد * وبركت كرد وشكست وبشاكردان مي داد * تا بر جماعت † بخش كردند * و داشتند
8 اندكي ماهي بر ماهي نيز بركت كرد * وفرمود كه بريشان قسمت كنند * خوردند وسير شدند *
9 واز نان پارها كه زياده مانده هفت † سبد † پر داشتند * وجماعت بشمار چهار هزار مرد † بودند * ايشانرا
10 دستوري داد تا بخانه خود رفتند * ومسيح با شاكردان خود [در كشتي بالا رفت وادر ولايت
11 دلمانوث آمد * سي نه انجا كه معتزلان از عيسي ايت خواستند * معتزلان بدر آمدند *
وني خواستند كه با او بكاوند * اعار كردند وكفتند اكر تو مسيحي از اسمان مارا ايت بنماي * واورا
مي آزمودند *

ex longinquo venerunt. Discipuli 4
ei dixerunt; In hoc deserto quomodò eos satiemus? Jesus illos in- 5
terrogavit; Quot panes habetis?
Dixerunt, Septem panes. Christus 6
multitudini jussâ ut humi sederent, illos septem panes accepit, et benedictione peractâ fregit, et discipulis dedit, ut multitudini distribuerent. Et habebant paucos pi- 7
sces; & piscibus etiam benedixit, et jussit ut illis partirentur. Come- 8
derunt itaque et saturati sunt; et pane fragmentorum, qui superfuerat, septem sportas implêrunt. Et 9
multitudo numerò quatuor millium virorum erant: & illis veniam dedit ut domum suam irent. Christus au- 10
tem cum discipulis suis navim conscendit, et in regionem Dalmanuth venit.

XXXIII. Ubi Pharisæi à Jesu signum quæsiverunt.

Et Pharisæi egressi sunt, et voluerunt cum illo disputare: et exorsi 11
sunt, dicentes; Si tu es Christus, è cœlo nobis signum ostende; tentabant autem eum.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑ'ΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΒ'. ΚΓ'. ΚΔ'.

Et ingemiscens spiritu *suo*, ait; Quid generatio ista signum quærit?
12 Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ, λέγει, Τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ;
Amen dico vobis, Si dabitur generationi isti signum. Et dimittens eos, *ascendens*
13 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. Καὶ ἀφεὶς (ε) αὐτοὺς, ἐμβὰς
rursum in navigium, abiit *in ulterius*. Et obliti sunt sumere panes: & *si*
14 πάλιν εἰς τὸ πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους· καὶ εἰ
non unum panem non habebant *cum se* in *navigio*. Et præcipiebat eis, dicens;
15 μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. Καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων,
Videte, *aspicite* à fermento Pharisæorum, & fermento Herodis. Et *ratiocinabantur*,
16 Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου. Καὶ διελογίζοντο,
ad *invicem* dicentes; Quia panes non habemus. *Et cognoscens* Jesus, ait illis;
17 πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, Ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν. Καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς,
Quid cogitatis, quia panes non habetis? Nondum cognoscitis, nec intelligitis? adhuc *cal-*
Τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπω-
losum habetis cor vestrum? Oculos habentes non *aspicitis*, & aures habentes
18 ρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὦτα ἔχοντες
non auditis? *Et non* recordamini, Quando quinque panes fregi in *quinquies mille*,
19 οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε, Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους,
quot cophinos plenos fragmentorum sustulistis? Dicunt ei; Duodecim. Quando *autem*
20 πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ, Δώδεκα. Ὅτε δὲ
septem in *quater mille*, quot *sportarum complementa* fragmentorum tulistis?
τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε;

ΚΓ' *Illi verò dixerunt*; Septem: Et dicebat eis; Quomodò *non* intelligitis? *Et venit in*
οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, (ζ) Πῶς οὐ συνίετε; Καὶ ἔρχεται εἰς 21
Bethsaïdam, & *ferunt* ei cæcum, & *invocabant* eum ut illum tangeret. Et 22
Βηθσαϊδὰν, καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. Καὶ
adsumens manum cæci, eduxit eum extra vicum: & expuens in 23
ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς
oculos ejus, *imponens manus ei*, interrogavit eum, siquid videret. Et
τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει. Καὶ 24
suspiciens ait; Video homines, *quoniam* velut arbores *cerno*, ambulantes. Deindè
ἀναβλέψας ἔλεγε, Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ, περιπατοῦντας. Εἶτα 25
iterùm imposuit manus super oculos ejus, & *fecit ipsum* videre:
πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι·
& restitutus est, *& intuitus est perlucidè omnes*. Et misit illum in domum
καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψε τηλαυγῶς ἅπαντας. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν (η) εἰς τὸν οἶκον 26
ΚΔ' suam, dicens; *Neque* in *vicum ingrediaris, neque* dixeris *cuipiam* in *vico*. Et
αὐτοῦ, λέγων, Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ. Καὶ 27
egressus est Jesus & discipuli ejus in *vicos* Cæsareæ Philippi: & in
ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν
via interrogabat discipulos suos, dicens eis; Quem me dicunt ho-
τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς (θ) μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄν-
mines esse?
θρωποι εἶναι;

MS. A. (ε)* αὐτοῦ, ἐμβὰς πάλιν εἰς πλοῖον (ζ) Πῶς οὔπω (η) εἰς οἶκον (θ) μαθητὰς, λέγων

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 ܘܐܬܬܢܚ ܒܪܘܚܗ ܘܐܡܪ. ܠܡܢܐ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܒܥܝܐ ܐܬܐ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܬܬܝܗܒ *
13 14 ܠܗ ܐܬܐ ܠܫܪܒܬܐ ܗܕܐ. * ܘܫܒܩ ܐܢܘܢ ܘܣܠܩ ܠܣܦܝܢܬܐ. ܘܐܙܠ ܠܗܘ ܥܒܪܐ. * ܘܛܥܘ
15 ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܡܣܒ ܠܚܡܐ. ܘܐܦܠܐ ܚܕܐ ܓܪܝܨܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܥܡܗܘܢ ܒܣܦܝܢܬܐ. * ܘܦܩܕ
ܐܢܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܚܙܘ ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܚܡܝܪܐ ܕܦܪܝܫܐ ܘܡܢ ܚܡܝܪܗ ܕܗܪܘܕܣ.
16 17 * ܘܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܥܡ ܚܕ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܠܚܡܐ ܠܝܬ ܠܢ. * ܝܕܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ
ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܠܚܡܐ ܠܝܬ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܝܕܥܝܬܘܢ.
18 ܘܠܐ ܡܣܬܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܥܕܟܝܠ ܠܒܐ ܩܫܝܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. * ܘܥܝܢܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܚܙܝܢ
19 ܐܢܬܘܢ. ܘܐܕܢܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܠܐ ܥܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܟܕ ܗܠܝܢ ܚܡܫܐ
ܠܚܡܝܢ ܩܨܝܬ ܠܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ. ܟܡܐ ܩܘܦܝܢܝܢ ܕܩܨܝܐ ܟܕ ܡܠܝܢ ܫܩܠܬܘܢ. ܐܡܪܝܢ
20 ܠܗ ܬܪܥܣܪ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܘܟܕ ܫܒܥܐ ܠܐܪܒܥܐ ܐܠܦܝܢ. ܟܡܐ ܐܣܦܘܪܝܕܝܢ ܕܩܨܝܐ ܟܕ
21 ܡܠܝܢ ܫܩܠܬܘܢ. ܐܡܪܝܢ ܫܒܥܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܠܐ ܥܕܟܝܠ ܡܣܬܟܠܝܢ
22 ܐܢܬܘܢ. * ܘܐܬܐ ܠܒܝܬ ܨܝܕܐ. ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܣܡܝܐ. ܘܡܦܝܣܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܕܢܬܩܪܒ ܠܗ.
23 * ܘܐܚܕ ܐܝܕܗ ܕܣܡܝܐ ܘܐܦܩܗ ܠܒܪ ܡܢ ܩܪܝܬܐ. ܘܪܩ ܒܥܝܢܘܗܝ ܘܣܡ ܐܝܕܗ. ܘܫܐܠܗ
24 25 ܕܡܢܐ ܚܙܐ. * ܘܚܪ ܘܐܡܪ. ܚܙܐ ܐܢܐ ܒܢܝܢܫܐ ܐܝܟ ܐܝܠܢܐ ܕܡܗܠܟܝܢ. * ܘܬܘܒ ܣܡ ܐܝܕܗ
26 ܥܠ ܥܝܢܘܗܝ ܘܐܬܩܝܡ. ܘܚܙܐ ܗܘܐ ܟܠ ܡܕܡ ܢܗܝܪܐܝܬ. * ܘܫܕܪܗ ܠܒܝܬܗ ܘܐܡܪ. ܐܦܠܐ
27 ܠܩܪܝܬܐ ܬܥܘܠ ܘܠܐ ܬܐܡܪ ܠܐܢܫ ܒܩܪܝܬܐ. * ܘܢܦܩ ܝܫܘܥ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܩܘܪܝܐ
ܕܩܣܪܝܐ ܕܦܝܠܝܦܘܣ. ܘܡܫܐܠ ܗܘܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܐܘܪܚܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܘ
ܐܡܪܝܢ ܥܠܝ ܒܢܝܢܫܐ ܕܐܢܐ.

Et ingemuit spiritu suo, & ait; Cur postulat signum generatio ista? Amen dico vobis, Non dabitur signum generationi huic. 12
Et reliquit eos, conscendítque navem, & abierunt in illam ulteriorem ripam. 13
Oblitíque fuerant assumere secum panem, nec nisi unam placentam habebant secum in navi. 14
Et monuit eos, dixítque; Videte, cavete à fermento Pharisæorum, & à fermento Herodis. 15
Meditabantur itaque unus cum alio, ac dicebant; Panem non habemus. 16
Jesus autem cognovit, & ait illis; Quid meditamini quòd panem non habetis? nondum cognoscitis, nec intelligitis? adhuc cor durum est vobis? 17
Et sunt vobis oculi, nec videtis; sunt & aures vobis, nec auditis: nec meministis, 18
Quum illos quinque panes fregi pro quinque millibus, quot cophinos fragmentorum plenos sustulistis? dicunt ei, Duodecim. 19
Subdit eis, Et quum septem pro quatuor millibus, quot sportas fragmentorum plenas sustulistis? dicunt, Septem. 20
Ait illis, Quomodò necdum intelligitis? 21
Venit autem in Beth-saidam: & adduxerunt ei cæcum, efflagitabántque ab eo ut tangeret illum. 22
Et prehendit manum cæci, & eduxit eum extra pagum, expuítque in oculos ejus, ac imposuit manum suam; & interrogavit eum ecquid videret. 23
Suspexit itaque, & ait; Video homines instar arborum ambulantium. 24
Rursùs imposuit manum suam oculis ipsius & restitutus est, & videbat omnia dilucidè. 25
Et dimisit eum ad domum suam, & ait; Nec in pagum illum introieris, neque dixeris cuiquam in pago. 26
Prodiit autem Jesus & discipuli ejus in vicos Cæsareæ Philippi: & interrogabat discipulos suos in via, & dicebat eis; Quem me dicunt homines esse? 27

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * عيسي در نفس خود آسايش كرفت وكفت • اين دوده شوم † ازمن چه ايت مي خواهند •
13 راست بشما بكويم كه بدين دوده آيت داده نشود • * وايشانرا رها كرد • ودر بالاء [كشتي با]
14 شاكردان در كذركاه رفتند • * وفراموش كردند • كه با خود نان ببرند • ونه يك قرص • ودر
15 كشتي با ايشان نان نبود • * ومسيح بديشان † سپارش كرد • كه از خمير مايهء معتزلان † پرهيز كنيد •
16 17 واز خمير هيروديس • * وايشان يكي بيكي مي كفتند • نان نداريم • * عيسي درون ايشانرا †
دانست وبديشان كفت • چرا با همديكر مي كوييد • نان نداريم • راست كويم دل سخت داريد •
18 19 * چشم داريد ونمي بينيد • كوش داريد ونمي شنويد وبياد نمي اريد * كه از پنج نان كه شكستم پنج
20 هزار مرد سير شد • وچند سبد • كه افزون ماند • برداشتند • [بدو كفتند دوازده] * وان هفت
21 نان كه چهار هزار مرد خوردند • وچند سبد پر از پارها برداشتند شاكردان كفتند هفت • * بديشان
كفت چكونه تا اين ساعت در نيافتيد سي چهار آنجا كه برچشم نابينا كل نهاد وبينا شد
22 * [ودر بيت صيدا امد] نابينايي پيش مسيح آوردند • ودرخواست † كردند كه بدو برسد •

Jesus in seipso quietem cepit, & dixit; Hæc generatio prava à me cur signum quærunt? Verum vobis dico, quòd huic generationi signum non dabitur. 12
Et illos reliquit, & conscensâ navi ipse cum discipulis in trajectum abierunt. 13
Et obliti erant secum panem afferre, ne unam quidem placentam: & in navi cum illis panis non erat. 14
Et Christus illis præcepit, dicens; *Quin à fermento Pharisæorum abstinete, & à fermento Herodis.* 15
Illi autem alter alteri dixerunt; Panem non habemus. 16
Jesus intimum illorum cognovit, & illis dixit; Quare alter alteri dicitis, Panem non habemus? Verum dico, Cor durum habetis. 17
Oculos habetis, & non videtis; aures habetis, & non auditis, neque in memoriam reducitis: 18
Quum quinque panibus quos fregi, quinquies mille viri saturati sunt, & quot corbes, qui supererant, sustulerunt? Ei dixerunt, Duodecim. 19
Et illos septem panes, quos quater mille viri comederunt, & quot corbes plenos fragmentorum sustulerunt? Discipuli dixerunt, Septem. 20
Illis dixit, Quomodo usque hanc horam non intellexistis? 21

XXXIV. Ubi oculis cæci lutum imposuit, & videns factus est.

Et Bethsaidam venit ubi *cæcum ad Christum adduxerunt, & petitionem fecerunt ut illum tangere.* 22

Versio VULGATA LATINA.

12 Et ingemiſcens ſpiritu ait ; Quid generatio iſta ſignum quærit ? Amen dico vobis,
13 Si dabitur generationi iſti ſignum. Et dimittens eos, aſcendit iterùm navim, & ab-
14 iit trans fretum. Et obliti ſunt panes ſumere : & niſi unum panem non habebant
15 ſecum in navi. Et præcipiebat eis, dicens ; Videte & cavete à fermento Phariſæo-
16 rum, & fermento Herodis. Et cogitabant ad alterutrum, dicentes ; Quia panes
17 non habemus. Quo cognito, ait illis Jeſus ; Quid cogitatis, quia panes non ha-
betis ? nondùm cognoſcitis nec intelligitis ? adhuc cæcatum habetis cor veſtrum ?
18 Oculos habentes non videtis ? & aurès habentes non auditis ? Nec recordamini,
19 Quando quinque panes fregi in quinque millia : quot cophinos fragmentorum ple-
20 nos ſuſtuliſtis ? Dicunt ei ; Duodecim. Quando & ſeptem panes in quatuor
millia : quot ſportas fragmentorum tuliſtis ? Et dicunt ei ; Septem. Et dicebat 21
eis ; Quomodò nondum intelligitis ? Et veniunt Bethſaidam, & adducunt ei cæ- 22
cum, & rogabant eum ut illum tangeret. Et apprehenſâ manu cæci, eduxit eum 23
extra vicum : & expuens in oculos ejus impoſitis manibus ſuis, interrogavit eum, 24
ſi quid videret. Et aſpiciens, ait ; Video homines velut arbores ambulantes. De- 25
indè iterùm impoſuit manus ſuper oculos ejus : & cœpit videre, & reſtitutus eſt
ita ut clarè videret omnia. Et miſit illum in domum ſuam, dicens ; Vade in do- 26
mum tuam : & ſi in vicum introieris, nemini dixeris. Et egreſſus eſt Jeſus, & 27
diſcipuli ejus, in caſtella Cæſareæ Philippi : & in via interrogabat diſcipulos ſu-
os, dicens eis ; Quem me dicunt eſſe homines ?

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * فتنهد بالروح وقال لماذا يلتمس هذا الجيل آية * امين اقول لكم ليس يعطي هذا الجيل آية *
13 14 * ثم تركهم وركب السفينة ايضا ومضى الى العبر * ونسوا ان ياخذوا معهم خبزا ولم يكن
15 معهم في السفينة سوى رغيف واحد * فوصاهم قائلا انظروا وتحرزوا من خمير الفريسيين وخمير
16 17 هيرودس * فجعلوا يفكرون ان ليس معهم خبز * فلما علم قال لهم لماذا تفكرون انه ليس
18 معكم خبز * اما تعلمون * ولا تفهمون اقلوبكم مطموسة * وعيونكم لا تبصر ولكم سمع فلا
19 تسمعون * اما تذكرون * خمس الخبزات التي كسرتها لخمسة الف وكم قفة مملوة كسرا
20 اخذتم * فقالوا له اثني عشر * والسبع لاربعة الف وكم قفة مملوة كسرا اخذتم فقالوا
21 له سبعا * فقال لهم لماذا لا تفهمون *
* الفصل السادس والعشرون *
22 23 * ثم جاوا الى بيت صيدا فقدموا اليه اعمى وسالوه ان يلمسه * فاخذ بيد الاعمى واخرجه
24 من القرية وتفل في عينيه ووضع يده عليه وساله ماذا تنظر * فقال ابصر الناس مثل الشجر
25 26 يمشون * فوضع يده ايضا على عينيه فابصر جيدا وبرا ونظر الى كل شي ظاهرا * وارسله الى
بيته قائلا لا تدخل القرية ولا تقل لاحد من اهلها شيا *
* الفصل السابع والعشرون *
27 * ثم خرج يسوع وتلاميذه الى قرى
قيسارية فيلبس * وفي الطريق سال تلاميذه قائلا ماذا تقول الناس اني انا *

Et ingemuit ſpiritu, & dixit ; Ad quid 12
quærit hæc generatio ſignum ? Amen di-
co vobis, Non dabitur huic generationi
ſignum. Tum dimiſit eos, & conſcendit 13
navim denuò, & abiit trans fretum. Et 14
obliti ſunt accipere ſecum panem : &
non habebant in navi præter panem
unum. Et præcepit eis, dicens ; Videte 15
& diſcernite fermentum Phariſæorum,
& fermentum Herodis. Et cœperunt co- 16
gitare quòd non haberent panem. Et 17
cùm cognoviſſet, dixit eis ; Quare co-
gitatis, quòd non ſit vobiſcum panis ?
An non ſcitis, neque intelligitis ? an cor-
da veſtra cæca ſunt ? Et oculi veſtri non 18
vident ? Et habetis auditum, & non
auditis ? Nonne recordamini Quinque 19
panum quos fregi quinque millibus ? Et
quot cophinos plenos fragmentorum ſum-
pſiſtis ? Dixerunt ei, Duodecim. Et ſe- 20
ptem, quatuor millibus ? Et quot cophi-
nos plenos fragmentorum ſumpſiſtis ? di-
xerunt ei, Septem. Ait illis, Quare non 21
intelligitis ?

Sectio vigeſima ſexta.

Deindè venerunt Bethſaidam : & ob- 22
tulerunt ei cæcum, & rogaverunt eum
ut tangeret illum. Et accepit manum cæ- 23
ci, & eduxit eum è civitate, & expuit
in oculos ejus, & poſuit manum ſuam ſu-
per eum, & interrogavit eum, Quid vi-
des ? Et dixit ; Cerno homines velut 24
arbores ambulare. Et impoſuit manum 25
ſuam iterùm ſuper oculos ejus ; & vi-
dit benè, & ſanatus eſt, & perſpexit
omnes res claré. Et miſit illum in do- 26
mum ſuam, dicens ; Ne ingrediaris ci-
vitatem, neque dicas ulli ex civibus
ejus quicquam.

Sectio vigeſima ſeptima.

Poſthac egreſſus eſt Jeſus & diſcipuli 27
ejus in caſtella Cæſareæ Philippi ; &
in via interrogavit diſcipulos ſuos, di-
cens ; Quem dicunt homines me eſſe ?

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወተከዘ፡ በመንፈሱ፡ ወይቤ፡ ምንተኑ፡ ትኀሥሥ፡ ትእምርተ፡ ዛትውልድ፡፡ አሜን፡
13 እብለክሙ፡ ከመ፡ ኢይትወሀብ፡ ለዛቲ፡ ትውልድ፡ ትእምርት፡፡ ወኀደጎሙ፡ ካዕ
14 በ፡ ወዐርገ፡ ሐመረ፡ ወሖረ፡ ማዕደተ፡ ወረስዑ፡ ነሢአ፡ ኅብስት፡ ወአልቦሙ፡ ዘእ
ንበለ፡ አሐቲ፡ ኅብስት፡ ምስሌሆሙ፡ ውስተ፡ ሐመር፡፡
በእንቲ፡ ብሑአ፡ ፈሪሳውያን፡፡
15 ወአዘዞሙ፡ ወይቤሎሙ፡ ዑቁ፡ ወተዐቀቡ፡ እምነ፡ ብሕአሙ፡ ለፈሪሳውያን፡ ወእምነ፡
16 ብሑአ፡ ሄሮድስ፡፡ ወሐለዩ፡ በበይናቲሆሙ፡ ወይቤሉ፡ እስመሁ፡ እንጋ፡ ኅብስተ፡
17 ኢነሣእነ፡ ይብለነ፡፡ ወአእመሮሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ምንተኑ፡ ት
ሔልዩ፡ በልብክሙ፤ እስመ፡ ኅብስተኑ፡ አልብክሙ፡፡ ዓዲኑ፡ ኢታአምሩ፡ ወኢትሌብ
18 ዉ፡ ልብክሙኑ፡ ጽሉል፡ ወአዕይንት፡ ብክሙ፡ ወኢትሬእዩ፡ ወእዝን፡ ብክሙ፡ ወ
19 ኢትሰምዑ፡፡ ወኢተዘከሩኑ፡ ዘአሜ፡ ኃምስ፡ ኅብስተ፡ ወፈተትኩ፡ ለኃምስ፡ ም
እት፡ ብእሲ፡ ወሚመጠነ፡ እገሐሠክሙ፡ አክፋረ፡ ዘመልአ፡ ፍተታተ፡ ዘተርፈ፡ ወይ
20 ቤልዎ፡ ዐሠርተ፡ ወክልኤተ፡፡ ወይቤሎሙ፡ አመኒ፡ ሰብዐ፡ ኅብስተ፡ ለአርብዓ፡ ም
እት፡ ወሚመጠነ፡ አገሐሠክሙ፡ አስፈሬደተ፡ ዘመልአ፡ ፍተታተ፡ ዘተርፈ፡፡ ወይቤልዎ
21 ሙ፡ ሰብዐ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እፎ፡ እንከ፡ ዘኢትሌብዉ፡፡
22 በእንተ፡ ዕውር፡ ወበጽሑ፡ ቤተ፡ ሰይደ፡ ወአምጽኡ፡ ኀቤሁ፡ ዕውረ፡
23 ወአስተብቍዕዎ፡ ይግስሶ፡፡ ወአኀዞ፡ በእዴሁ፡ ለውእቱ፡ ዕውር፡ ወአውፅኦ፡ አ
24 ፍአ፡ እምሀገር፡ ወተፍአ፡ ውስተ፡ አዕይንቲሁ፡ ወገሰሶ፡ ወይቤሎ፡ ምንተ፡ ትሬኢ፡፡ ወ
25 ነጸረ፡ ወይቤ፡ እሬኢ፡ ሰብአ፡ ከመ፡ ዕፅ፡ ያንሶሱ፡፡ ወገሰሶ፡ አዕይንቲሁ፡ ካዕበ፡ ወ
26 ርእየ፡ ደኅነ፡ ወነጸረ፡ ኵሎ፡ ብርሃነ፡፡ ወፈነዎ፡ ቤቶ፡ ወይቤሎ፡ ኢትባእ፡ ውስተ
ዓ፡ አዕጻደት፡ ወአልቦ፡ ለዘ፡ ትነግር፡ ውስተ፡ ሀገርኒ፡፡
በእንተ፡ ዘተስእሎሙ፡ በቂሳርያ፡
27 ወሖረ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወአርደኢሁ፡ ውስተ፡ አህጉረ፡ ቂሳርያ፡ ዘፊልጶስ፡ ወተስእ
ሎሙ፡ ለአርደኢሁ፡ በፍኖት፡ ወይቤሎሙ፡ መኑ፡ ይብሉኒ፡ ሰብእ፡፡

Et contriſtatus fuit in ſpiritu ſuo, & dixit; Quodnam quærit ſignum hæc genera- 12
tio? Amen dico vobis, quòd non dabitur huic generationi ſignum. Et reliquit 13
eos iterum, & aſcendit navem, & abiit in ulterius. Et obliti fuerant ſumere pa- 14
nes : & non habebant niſi unum panem ſecum in navi.

De fermento Phariſæorum.

Et præcepit iis, & dixit iis ; Videte, & cavete à fermento Phariſæorum, & à fer- 15
mento Herodis. Et ratiocinati ſunt ad invicem, & dixerunt ; Quia panes non 16
ſumpſimus loquutus eſt nobis. Et cognoſcebat eos Dominus Jeſus, & dixit iis ; 17
Quid ratiocinamini in cordibus veſtris ? Annę, quoniam panes non habetis ?
Nondum cognoſcitis & non intelligitis ? cor veſtrum obumbratum eſt ? Et o- 18
culos habetis & non videtis, & aures habetis & non auditis ? Et nónne recorda-
mini, Quando *erant* quinque panes, & fregi in quinquagies centum hominum, & 19
quot ſuſtuliſtis ſportas, quas impleverunt reliquiæ fragmentorum? Et dixerunt ei;
Duodecim. Et dixit iis, Quando ſeptem panes in quadragies centum, & quot 20
ſuſtuliſtis ſportas, quas impleverunt reliquiæ fragmentorum? Et dixerunt ei, Se- 21
ptem. Et dixit, Quomodò igitur *hæc* non intelligitis ? *De cæco.*
Et venerunt Bethſaidam, & adduxerunt ad eum cæcum, & precati ſunt eum, ut 22
tangeret eum. Et prehendit in manu ſua hunc cæcum, & eduxit eum foris, è ci- 23
vitate : & inſpuit oculis ſuis, & tetigit eum, & dixit ei; Quid vides? Et proſpexit, 24
& dixit ; Video homines ſicut arbores ambulantes. Et tetigit oculos ejus iterù, 25
& viſus reſtitutus eſt, & proſpexit omnia dilucidé. Et miſit eum domum 26
ſuam, & dixit ei ; Ne ingreditor in villas, & nemini dicas in civitate.

De interrogando eos in Cæſarea.

Et abiit Dominus Jeſus, & diſcipuli ejus, in civitates Cæſareæ Philippi : & inter- 27
rogavit diſcipulos ſuos in via, & dixit iis ; Quem me *eſſe* dicunt homines ?

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

23 * دست آن نابينا را گرفت * واز ده بيرون برد * واز آب دهن خود اندكي بر چشم او زد *
24 ودست خود را برو نهاد * وازو پرسيد چه مي بيني * نابينا گفت ادميانرا مي بينم بر
25 مثال درخت * مي گردند * بار دو دست بر چشم او نهاد * نابينا همه چيز را روشن ديد *
26 * اورا بخانه خود فرستاد * وسپارد كه بده در مرو * وبا كسي مگو
سي پنج   آگاه كردن حواريون را كه كشته مي شود
27 * عيسي با شاگردان خود در ديهها قيساريه فيلبوس بدر آمدند واز شاگردان خود راه
مي پرسيد وبديشان گفت * مردم براي من چه مي گويند كه كيستم *

Manum cæci illius prehendit, & è 23
pago eduxit, & ſalivæ ſuæ parum
oculis illius injecit, et manum ſu-
am illi impoſuit : et eum interroga-
vit, Quid vides? Cæcus dixit; Ho- 24
mines video ad inſtar arborum am-
bulantes. Rurſùm ambas manus ſu- 25
as oculis illius impoſuit, & cæcus
omnia dilucidè vidit. Et eum do- 26
mum ſuam miſit, et ſic juſſit ; Ne-
que in pagum ingreditor, nec cui-
quam dicito.

XXXV. Indicat Apoſtolis quòd occidendus eſſet.

Jeſus autem cum diſcipulis ſuis in 27
pagos Cæſareæ Philippi egreſſi ſunt :
et à diſcipulis ſuis in via quæſivit,
et illis dixit ; Homines de me quid
dicunt ? quiſnam me eſſe ?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'. ΚΕ'.

Illi verò responderunt; Joannem Baptistam, & alii Eliam, alii verò unum Prophetarum.
28 Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν, Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, καὶ ἄλλοι Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ἕνα τῶν προφητῶν.
Et ipse dicit illis; Vos verò quem me dicitis esse? Respondens autem Petrus, ait
29 Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; (ι) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, λέγει
ei; Tu es Christus. Et comminatus est eis, ut nemini dicerent de eo. Et
30 αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ Χριστός. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ. Καὶ πγ β
31 cœpit docere eos, Quoniā oportet filiū hominis multa pati, & reprobari
ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
à senioribus, & summis Sacerdotibus, & Scribis, & occidi, & post
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ Γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ
tres dies resurgere. Et libertate verbum loquebatur. Et assumens eum πδ ς
32 τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. Καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν
Petrus, cœpit increpare eum. Ille verò conversus, & videns discipulos suos,
33 ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾷν αὐτῷ. (κ) Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,
increpavit Petrum, dicens; Vade post me Satana, quoniam non sapis quæ Dei,
ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ, λέγων, Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ,
sed quæ hominum. Et advocans turbam cum discipulis suis, πε β
34 ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
dixit eis; Quicunque vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat
εἶπεν αὐτοῖς, Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω
crucem suam, & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam servare,
35 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι,
perdet eam: qui autem perdiderit animam suam causâ mei & Evangelii,
ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου,
hic servabit eam. Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum, &
οὗτος σώσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελήσει (λ) ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ 36
multetur animam suam? Aut quid dabit homo compensationem animæ suæ?
ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; Ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 37
Qui enim erubuerit me & meos sermones in generatione ista adultera & πς β
Ὃς (μ) γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ 38
peccatrice, & filius hominis erubescet eum, cùm venerit in gloria Patris
ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς
sui cum angelis sanctis.
αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.

CAP. IX. θ'.

Et dicebat illis; Amen dico vobis, Quia sunt quidam hic stantium, qui non gu-
πζ β ΚΑὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύ- 1
stabunt mortem, donec videant regnum Dei veniens in efficacia. Et post dies
πη β ΚΕ' σωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει. Καὶ μεθ' ἡμέρας 2
sex, assumit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem, & ducit
ἓξ, (α) παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον, (β) καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει
illos in montem excelsum privatim solos: & transfiguratus est coram ipsis.
αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν.

MS.A. (ι) καὶ ἀποκριθεὶς ὁ (κ) Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς, (λ) τὸν ἄνθρωπον, (μ) γὰρ ἐπαισχυνθῇ Κεφ. θ'. MS.A. (α) ὁ Ἰησοῦς παραλαμβάνει τὸν (β) καὶ Ἰωάννην,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ ܠܗ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܐܠܝܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܚܕ ܡܢ ܢܒܝܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ
29 ܝܫܘܥ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܡܢܘ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܠܝ ܕܐܝܬܝ. ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ.
30 ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ. * ܘܟܐܐ ܒܗܘܢ ܕܠܐ ܠܐܢܫ ܢܐܡܪܘܢ ܥܠܘܗܝ. * ܘܫܪܝ ܗܘܐ
31 ܡܠܦ ܠܗܘܢ. ܕܥܬܝܕ ܗܘ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܣܓܝܐܬܐ ܢܚܫ ܘܢܣܬܠܠ ܡܢ ܩܫܝܫܐ ܘܡܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ
32 ܘܡܢ ܣܦܪܐ ܘܢܬܩܛܠ ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ. * ܘܓܠܝܐܝܬ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܡܠܬܐ
33 ܘܕܒܪܗ ܟܐܦܐ ܘܫܪܝ ܠܡܟܐܝܘ ܒܗ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܬܦܢܝ ܘܚܪ ܒܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܟܐܐ
ܒܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ. ܙܠ ܠܟ ܠܒܣܬܪܝ ܣܛܢܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܬܪܢܝܬ ܕܐܠܗܐ ܐܠܐ ܕܒܢܝܢܫܐ.
* ܩܪܝܢܐ ܕܣܗܕܐ * ܟܒ *
34 ܘܩܪܐ ܝܫܘܥ ܠܟܢܫܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
35 ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܐܬܐ ܒܬܪܝ. ܢܟܦܘܪ ܒܢܦܫܗ ܘܢܫܩܘܠ ܙܩܝܦܗ ܘܢܐܬܐ ܒܬܪܝ. * ܟܠ ܡܢ
ܓܝܪ ܕܨܒܐ ܕܢܚܐ ܢܦܫܗ ܢܘܒܕܝܗ. ܘܟܠ ܕܢܘܒܕ ܢܦܫܗ ܡܛܠܬܝ ܘܡܛܠ ܣܒܪܬܝ
36 ܢܚܝܗ. * ܡܢܐ ܓܝܪ ܡܬܗܢܐ ܒܪܢܫܐ ܐܢ ܢܐܪܘܚ ܥܠܡܐ ܟܠܗ ܘܢܦܫܗ ܬܚܣܪ. * ܐܘ ܡܢܐ
37
38 ܢܬܠ ܒܪܢܫܐ ܚܠܦ ܢܦܫܗ. * ܟܠ ܡܢ ܕܢܒܗܬ ܒܝ ܘܒܡܠܝ ܒܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܚܛܝܬܐ
ܘܓܝܪܬܐ. ܐܦ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܢܒܗܬ ܒܗ ܡܐ ܕܐܬܐ ܒܫܘܒܚܗ ܕܐܒܘܗܝ ܥܡ ܡܠܐܟܘܗܝ ܩܕܝܫܐ.
* ܠܩܘܪܒܢܐ ܕܥܐܕܐ ܕܡܛܠܐ * ܟܓ * ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *
1 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܝܬ ܐܢܫܐ ܕܩܝܡܝܢ ܗܪܟܐ. ܕܠܐ ܢܛܥܡܘܢ ܡܘܬܐ.
2 ܥܕܡܐ ܕܢܚܙܘܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܝܐ ܒܚܝܠܐ. * ܘܒܬܪ ܫܬܐ ܝܘܡܝܢ ܕܒܪ ܝܫܘܥ ܠܟܐܦܐ
ܘܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ. ܘܐܣܩ ܐܢܘܢ ܠܛܘܪܐ ܪܡܐ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ. ܘܐܫܬܚܠܦ ܩܕܡܝܗܘܢ.

Illi verò dixerunt; Johannem Baptistam, & 28
alii Eliam, alii denique unum ex Prophetis.
Dixit eis Jesus; Vos autem quem me dicitis 29
esse? Respondit Simon Petra, & ait illi, Tu
es Messia, filius Dei viventis. Et inhibuit 30
eis, ut nemini id dicerent de se. Cœpitque 31
docere eos, nempe Filium hominis multa
perpessurum, & reprobatum iri à Seniori-
bus, & à principibus Sacerdotum, necnon à
Scribis: interficiendum denique, ac tertio
die surrecturum. Et apertè eum sermonem 32
loquebatur. Et semovit eum Cepha, cœpitq;
eum objurgare. Ipse verò conversus, & con- 33
spicatus discipulos suos, objurgavit Simo-
nem, & ait; Abi retrorsùm à me Satana,
quippe qui non mediteris quæ Dei sunt, sed
quæ sunt hominum.

Lectio Martyrum. 22.

Porrò advocavit Jesus turbas cum discipulis 34
suis, & dixit eis; Quicunque voluerit veni-
re post me, abneget semetipsum; & bajulet
crucem suam, & veniat post me. Etenim quis- 35
quis voluerit servare animam suam, perdet
eam: quisquis autem perdiderit animam suam
propter me, & propter Evangelium meum,
servabit eam. Quid enim utilitatis percipiet 36
homo, si universum orbem lucratus fuerit,
animæ verò suæ detrimentum patiatur? Aut 37
quid dabit homo compensationis pro anima
sua? Nam quemcunque puduerit mei, meo- 38
rumq; sermonum in generatione ista scelera-
ta & adulterâ, Filium hominis etiam pude-
bit ejus, quando veniet in gloria Patris sui
cum angelis suis sacrosanctis.

Ad oblationem festo Tabernaculorum. 23.

CAP. IX.

Porrò dicebat eis; Amen dico vobis, Sunt 1
quidam hîc adstantes, qui non gustabunt
mortem, donec viderint regnum Dei venisse
cum virtute. Post sex autem dies accepit Je- 2
sus Cepham, & Jacobum, & Johannem, & subduxit eos in montem excelsum solos, ac transformatus est ante eos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

28 * ايشان جواب دادند. كه بعضي ميگويند كه يحيي شوينده است. وديگران ميگويند
29 ايلياست. وقومي ديگر مي گويند كه يكي از جمله پيغمبرانست. * عيسي بديشان
گفت شما چه مي گوييد كه كه هستم. شمعون جواب داد ويرا گفت. توي مسيح پسر خداي
30 زنده. * عيسي ايشانرا سپارش كرد كه بكسي نگويند † براي او. * وانگه اغاز كرد كه فرزند
31 ادمي سپارده مي شود. كه از دست مردم گناه كار بسيار زحمت كشد. واز پيران. وبزرگان. وامامان.
32 نكوهيده شود. وبسخن نويسندگان كشته گردد. وسوم روز بر خيزد. * اشكارا سخن مي
33 گفت. صفا با او بخلوت گفت. حاشا اي خداوند. اگر اين چنين بشود. * مسيح التفات كرد.
ودر شاگردان خود بنگريد. وبر شمعون بانگ زد وگفت. دور باش از پيش من اي † شيطان.
34 كه ازان خدا نمي انديشي الا ازان ادميان. * وعيسي خلق را با شاگردان خود † در پيش
خواند. وگفت. هر كه مي خواهد كه در پي من بيايد. هر چه از دنياوي دارد
35 بيندازد وصليب خود را بر گيرد. واز پس من بيايد. * هر كه مي خواهد كه جان
خود را زنده كند. تن را هلاك كند. وهر كه براي من وبراي مژده من [جان]

Illi responderunt; Nonnulli quidem dicunt, quòd Johannes Baptista est; alii verò dicunt, Elias est: & quidam alii dicunt, quòd unus de numero Prophetarum est. 28
Jesus illis dixit; Vos quid dicitis, quòd quis sim? Simeon responsum dedit, & ei dixit; Tu es Christus Filius Dei viventis. 29
Jesus illis mandatum imposuit, ne cui hoc *dicerent de eo.* 30
Tunc etiam cœpit dicere, *quòd Filius hominis tradendus esset, ut à manibus hominum peccatorum multum cruciatum pateretur, & senioribus, & magnatibus, & sacerdotibus contemptui esset, & ex sententia Scribarum occideretur, & tertio die resurgeret.* 31
Apertè sermonem hunc *loquebatur. Cephas illi seorsum dixit; Absit ô Domine quòd hoc ita fiat.* 32
Jesus conversus est, & in discipulos suos intuitus est, ac Simeonem increpavit & dixit; Procul absis à conspectu meo ô Satana, divina enim non cogitas sed humana. 33
Et advocavit Jesus populum cum discipulis suis, & dixit; Quicunque me sequi voluerit, quicquid mundani habet abjiciat, & crucem suam tollat, & post me veniat. 34
Quicunque voluerit ut animam suam vivificet, corpus perdat: & quicunque propter me & propter Evangelium meum animam 35

Versio VULGATA LATINA.

28 Qui responderunt illi, dicentes; Joannem Baptistam, alii Eliam, alii verò quasi unum
29 de prophetis. Tunc dicit illis; Vos verò quem me esse dicitis? Respondens Pe-
30 trus, ait ei; Tu es Christus. Et comminatus est eis, ne cui dicerent de illo. Et cœ-
31 pit docere eos, Quoniam oportet filium hominis pati multa, & reprobari à seniori-
bus, & à summis sacerdotibus, & Scribis, & occîdi: & post tres dies resurgere.
32 Et palàm verbum loquebatur. Et apprehendens eum Petrus, cœpit increpare eum.
33 Qui conversus, & videns discipulos suos, comminatus est Petro, dicens; Vade re-
34 trò me, Satana, quoniam non sapis quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominum. Et convo-
catâ turbâ cum discipulis suis, dixit eis; Si quis vult me sequi, deneget semetipsum:
35 & tollat crucem suam, & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam
facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me & Evangeli-
um, salvam faciet eam. Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum, 36
& detrimentum animæ suæ faciat? Aut quid dabit homo commutationis pro ani- 37
ma sua? Qui enim me confusus fuerit, & verba mea, in generatione ista adulte- 38
ra & peccatrice: & filius hominis confundetur eum, cùm venerit in gloria patris
sui cum angelis sanctis. Et dicebat illis; Amen dico vobis, Quia sunt quidam de 39
hìc stantibus, qui non gustabunt mortē, donec videant regnū Dei veniens in virtute.

CAP. IX.

ET post dies sex assumit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem: & ducit illos in 1
montem excelsum seorsùm solos, & transfiguratus est coram ipsis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 * فقالوا قوم يقولون يوحنا المعمداني • وآخرون ايليا • وآخرون احد الانبياء * فقال لهم فانتم 29
30 ماذا تقولون اني انا • اجاب بطرس قائلا انت هو المسيح * فمنعهم ان يقولوا لاحد شيا من
31 اجله * وبدا يعلمهم ان ابن الانسان لمزمع ان يولم كثيرا • ويرذل من المشيخة ورؤساء
32 الكهنة والكتبة • ويقتلونه وفي اليوم الثالث يقوم * وعلانية كان يقول هذا • فامسكه بطرس
33 وجعل يمنعه * فالتفت ونظر الى تلاميذه وزجر بطرس قائلا له اذهب خلفي يا شيطان • لانك
34 لا تفكر فيما لله لكن فيما للناس * ودعا الجمع وتلاميذه وقال لهم من اراد ان يتبعني فليكفر
35 بنفسه ويحمل صليبه ويتبعني * ومن اراد ان يخلص نفسه فليهلكها ومن اهلك نفسه
36 من اجلي ومن اجل البشارة فهو يخلصها * ماذا ينفع الانسان لو ربح العالم كله وخسر نفسه •
37 * او ماذا يعطي الانسان فداء نفسه * كل من استحيا ان يعترف بي وبكلامي في هذا الجيل 38
الفاسق الخاطي فابن الانسان يفضحه اذا جاء بمجد ابيه مع ملائكته المقدسين *
1 * وقال امين اقول لكم ان ههنا قوم من القيام لا يذوقون الموت حتى يعاينوا ملكوت
الله ياتي بقوة *

• الفصل الثامن والعشرون •

2 * وبعد ستة ايام • اخذ يسوع
بطرس ويعقوب ويوحنا واصعدهم على جبل عال منفردين وتجلى قدامهم *

Dixerunt, Quidam dicunt Johannem 28
Baptistam, & alii Eliam, & alii unum
prophetarum. Ait illis; Vos autem 29
quem dicitis me esse? Respondit Pe-
trus, dicens; Tu es Christus. Et prohi- 30
buit eos ne dicerent ulli quicquam de
ipso. Et cœpit docere eos, filium hominis 31
passurum multa, & despiciendum à se-
nioribus, & principibus sacerdotum, et
Scribis, et interficiendum ab eis, et in
die tertiâ resurrecturum. Et palàm di- 32
cebat hoc. Et apprehendit eum Petrus,
et cœpit impedire illum. Et conversus 33
est, et respexit in discipulos suos, et inter-
minatus est Petro, dicens ei; Vade re-
trò me Satana, quia non cogitas quæ
Dei sunt, sed quæ hominum. Et advoca- 34
vit turbam et discipulos suos, et dixit
eis; Quicunque voluerit sequi me, ab-
neget semetipsum, et portet crucem suam
et sequatur me. Et quicunque voluerit 35
salvare animam suam, perdat eam: et
quicunque perdiderit animam suam pro-
pter me et propter Evangeliū, ipse salva-
bit eam. Quid prodest homini, si lucre- 36
tur mundum totum, et perdat animam
suam? Aut quid dabit homo pro anima 37
sua? Quicunque erubuerit confiteri 38
me, et verba mea inter hanc generatio-
nem adulteram, et peccatricem, filius ho-
minis probro exponet eum, cùm venerit
in gloria patris sui, cum angelis suis
sanctis.

C A P. IX.

ET dixit; Amen dico vobis, quòd sunt 1
hic aliquot ex astantibus qui non gusta-
bunt mortem, donec videant regnum Dei
veniens cum virtute.

Sectio vigesima octava.

Et post sex dies assumpsit Jesus Petrum 2
et Jacobum, et Johannem: et evexit
eos supra montem excelsum solos, et ape-
ruit se coram eis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ወይቤልዎ፡ ዮሐንስሃ፡ መጥምቀ ፡ ላወ ፡ ኤልያስሃ፡ ላወ፡ ላሐዴ፡ እምነቢያት፡፡=፦
29 ወይቤሎሙ፡ አንትሙኬ፡ መኑ፡ ትብሉኒ፡ ወተሰጥዎ፡ ጴጥሮስ፡ ወይቤሎ፡ አንተ፡ ውእ
30 ቱ፡ ክርስቶስ፡=፦ ወገሠጾሙ፡ ከመ፡ ኢልቦ፡ ለዘ፡ ይንግሩ፡ ለመኑሂ፡=፦ ወእኀዘ ፡ ይ
31 መህርሙ፡ ከመ፡ ሀለወ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እም፡ ሕያው፡ ብዙኀ፡ ያሕምምዎ፡ወያመክ
ርዎ፡ ረበናት፡ ወሊቃነ፡ ካህናት፡ ወጸሐፍት ፡ ወይቀትልዎ ፡ ወይትነሣእ ፡ በሣልስት፡ ዕ
32 ለት፡=፦ ወገሃደ፡ ነገሮሙ፡ ዘንተ፡ነገረ፡፡ወአቅረቦ፡ ጴጥሮስ፡ ወአኀዘ፡ ይገሥጾ፡፡=፦
33 ወተመይጠ፡ ኀበ፡ አርደኢሁ፡ ወገሠጾ፡ለጴጥሮስ፡ ወይቤሎ፡ሑር፡እምድኅሬየ፡ሰይጣ
34 ን፡እስመ፡ ኢትሔሊ፡ ዘእግዚአብሔር፡ ዘእንበለ፡ ዘእጓለ፡ እም፡ ሕያው፡፡=፦ ወጸው
ዖሙ፡ ለሕዝብ፡ ወይቤሎሙ፡ ምስለ፡ አርደኢሁ፡ ዘይፈቅድ፡ ይፀመደኒ፡ ይጽልኣ፡ ለ
35 ነፍሱ፡ ወያጥብዕ፡ ወይጹር፡ መስቀለ፡ ሞቱ፡ ወይትልወኒ፡=፦ ወዘፈቀደ፡ ያድኅና ፡ ለነ
36 ፍሱ፡ ለይግድፋ፡ ለነፍሱ፡ በእንተ፡ ወንጌል፡ ይረክባ፡፡=፦ ወምንተ፡ ይበቍዖ፡ ለሰብ
37 እ፡ ለእመ፡ ኵሎ፡ ዓለመ፡ ረብሐ፡ ወነፍሶ፡ ሐጕለ፡=፦ ወምንት፡ እም፡ወሀበ፡ሰብእ፡
38 ቤዛሃ፡ ለነፍሱ፡፡=፦ ወለዘኒ፡ ኃፈረኒ፡ ወኀፍረ፡ ቃልየ፡ በዛቲ፡ ትውልድ፡ ዘማ፡ ወኃጥ
እት፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እም፡ ሕያው፡ ይኀፍሮ፡ አመ፡ ይመጽእ፡ በስብሐተ፡ ላቡሁ፡ ምስ
ለ፡ መላእክቲሁ፡ ቅዱሳን፡፡=፦
1 ፱ ወይቤሎሙ፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ ሀለዉ፡ ዝየ፡ ይቀውሙ ፡ እለ ፡ ኢይጥዕምዎ፡ ለ
ሞት፡ እስከ፡ ይሬእይዎ፡ ለመንግሥተ፡ እግዚአብሔር ፡ እንዘ፡ትመጽእ፡በኀይል፡፡=፦
በእንተ፡ ዘተወለጠ፡ ራእዩ፡ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡
2 ወእም፡ ሰሱ፡ ዕለት፡ ነሥኦሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ለጴጥሮስ፡ወለያዕቆብ፡ ወለዮሐንስ፡
ወአዕረጎሙ፡ ደብረ፡ ነዋኀ፡ በባሕቲቶሙ፡ ወተወለጠ፡ ራእየቱ፡ በቅድሜሆሙ፡=፦

Et dixerunt ei; Johannem Baptistam, aut Eliam, aut unum è prophetis. 28
Et dixit iis; Vos verò, quem dicitis me *esse*? Et respondebat ei Petrus, & dice- 29
bat; Tu es Christus. Et comminatus est iis ut nemini dicerent quis esset. 30
Et cœpit docere eos, quomodò futurum esset, quòd filio hominis multum inju- 31
riæ inferrent, & quòd tentarent eum Rabbini, & principes sacerdotum, & Scri-
bæ, & quòd trucidarent eum, & quòd resurgeret tertio die. Et apertè loquutus 32
est iis hunc sermonem. Et appropinquavit ei Petrus, & cœpit increpare eum.
Et conversus fuit ad discipulos suos, & increpavit Petrum, & dixit ei; Vade post 33
me satana, qnoniam non sapis quæ *sunt* Dei, sed quæ sunt hominum. Et voca- 34
vit populos & dixit iis, cum discipulis suis; Qui vult adhærere mihi, odio ha-
beat animam suam, & promptus sit, & portet crucem mortis suæ, & sequatur me.
Et qui voluit servare animam suam, perdendo animā suam, propter Evangelium, 35
inveniet eam. Et quid proderit homini si totum mundum lucratus fuerit, & 36
animam suam perdiderit? Et quam daret homo redemptionem pro anima sua? 37
Et quicunque erubuerit me, & erubuerit sermonem meum in hac generatione 38
adulterâ & peccatrice, filius hominis erubescet eum, quando venerit in gloria
Patris sui cum angelis suis sanctis.

CAP. IX.

ET dixit iis; Amen dico vobis, Sunt hic stantes, qui non gustabunt mortem, 1
usquedùm viderint regnum Dei veniens in virtute.

De transfiguratione faciei Domini Jesu.

Et à sexto die accepit Dn̄s Jesus Petrum, & Jacobum, & Johannem, & ascendere 2
fecit eos montem excelsum solos: & commutata fuit facies ejus coram ipsis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

36 خود را هلاك بكند • اورا [زنده بكند] • * چه فايده كرده باشد + ادمي كه همه
37 دنيا را سود كند • وبا جان زيان كرده باشد • * آدمي عوض جان چه چيز داده شود • * هر كه 38
برابر اين دوده شوم • وگناه كار فاسد • براي من وبراي سخنهاء من خجالت يابد • فرزند ادمي
نيز بدو خجالت يابد • دران وقت كه بعظمت پدر خود • وفرشتگان + پاكان خود • بيايد •
1 سي شش انك گفت قومي هستند كه نميرند * وبديشان گفت راست بشما مي گويم •
كه اينجا كساني + ايستاده اند • كه مرگ را نچشند تا آن وقت كه ملكوت خداي را ببينند •
2 بنيرومندي بيايد • سي هفت تجلي مسيح بر كوه تابور * بعد از شش روز عيسي + بستد
شمعون صفا را • ويعقوب • ويوحنا را وبالاء كوهي بلندي رفتند • ومسيح برابر چشم ايشان ديگر گون + شد •

suam perdiderit, eam vivificabit.
Quid proficiet homo, qui totum 36
mundum lucri fecerit, & cum ani-
mâ damnum fecerit. Homini in 37
compensationem animæ quæ res da-
bitur? Quicunque coram hac ge- 38
neratione pravâ & peccatrici, a-
dulterâ, mei & sermonum meorum
pudorem habet, Filius hominis et-
iam ejus pudorem habebit, eo tem-
pore quo in majestate Patris sui &
Angelorum sanctorum ejus venerit.

XXXVI. Ubi dixit, Quidam sunt qui non morientur.

C A P. IX.

ET illis dixit; Verum vobis di- 1
co, quòd hic quidam stantes sunt, qui
mortem non gustabunt usque dum
regnum Dei viderint cum virtute
veniens.

XXXVII. Transfiguratio Christi in monte Tabor.

Post sex dies Jesus assumpsit Sime- 2
onem Cepham, & Jacobum, & Jo-
hannem, & in montem sublimem
ascenderunt: & Christus coram
eis ipsorum formâ mutatus est.

ʼΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕʹ. Κϛʹ.

Et vestimenta ejus facta sunt *coruscantia*, candida *valdè* velut nix; qualia fullo super terram
3 Καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ (γ)ἐγένετο στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιών, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς
non potest *dealbare*. Et apparuit illis Elias cum Moyse, & erant colloquentes
4 οὐ δύναται λευκᾶναι. Καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἠλίας σὺν Μωσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες
Jesu. Et respondens Petrus, ait Jesu; Rabbi, *pulchrum* est nos hic esse:
5 τῷ Ἰησοῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος, λέγει τῷ Ἰησοῦ, Ῥαββί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι·
& faciamus *umbracula* tria, tibi unum, & Moysi unum, & Eliæ unum. Non enim
6 καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ Ἠλίᾳ μίαν. Οὐ γὰρ
sciebat quid diceret: erant enim exterriti. Et facta est nubes obumbrans eos:
7 ᾔδει τί (δ)λαλήσῃ· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι. Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς·
& venit vox de nube, dicens; Hic est filius meus *dilectus*: illum audite.
καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε.
Et statim circumspicientes, ampliùs neminem viderunt, nisi Jesum tantùm *cum se*.
8 Καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ᾽ ἑαυτῶν.
Descendentibus *autem* illis de monte, *cavit* illis *ut nemini* narrarent
9 Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται
quæ *viderunt, si non* cùm filius hominis ex mortuis resurrexerit. Et verbum continuerunt πη
10 ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν ι
apud se, conquirentes, Quid *est*, ex mortuis *resurgere*? Et interrogabant πθ
11 πρὸς ἑαυτούς, συζητοῦντες, Τί ἐστι τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι; Καὶ (ε) ἐπηρώτων ϛ
eum, dicentes; *Quid dicunt* Scribæ, Quia Eliam oportet venire primùm?
αὐτόν, λέγοντες, Ὅτι λέγουσιν οἱ Γραμματεῖς, Ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;

Ille verò respondens, ait illis; Elias *quidem veniens primùm*, restituet omnia:
Ὁ δὲ ἀποκριθείς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἠλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, (ζ) ἀποκαθιστᾷ πάντα· 12
& quomodò scriptum est in filium hominis, ut multa patiatur, & *nihili fiat*.
καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ, καὶ ἐξουδενωθῇ.
Sed dico vobis; Quia & Elias venit, & fecerunt illi quæcunque voluerunt, sicut
Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, Ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς 13
ζ scriptum est de eo. Et veniens ad discipulos, vidit turbam magnam circa
ι γέγραπται ἐπ᾽ αὐτόν. Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητάς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ 14
eos, & Scribas conquirentes illis. Et confestim omnis *turba videns*
αὐτούς, καὶ Γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς. Καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν 15
eum, expavit; & accurrentes salutabant eum. Et interrogavit
αὐτόν, ἐξεθαμβήθη, καὶ (η) προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. Καὶ ἐπηρώτησε 16
Κϛʹ *Scribas*, Quid conquiritis *apud vos-ipsos*? Et respondens unus de turba,
ζα τοὺς Γραμματεῖς, Τί συζητεῖτε πρὸς (θ)αὐτούς; Καὶ ἀποκριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου, 17
β dixit; Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum *sine locutione*. Et
εἶπε, Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον· Καὶ 18
ubicunque eum apprehenderit, *lacerat* illum, & spumat, & stridet *dentes suos*,
ὅπου (ι) ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ,
& arescit: & dixi discipulis tuis ut illum ejicerent, & non *valuerunt*.
καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν.
MS.A. (γ) ἐγένοντο (δ) λαλήσει· (ε) ἐπηρώτησαν (ζ) ἀποκαθιστάνει πάντα· καθὼς (η) προσβέχοντες (θ) ἑαυτούς; (ι) ἐὰν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
[illegible]

14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]

Et coruscans erat vestimentum ejus, ac sum- 3
mè candidum ut nix, quale homines dealba-
re in terra non possunt. Et apparuerunt 4
eis Moses & Elia loquentes cum Jesu. Ac 5
dixit ei Cepha, Rabi, bonum est nobis hìc
esse: & faciemus tria tabernacula, tibi u-
num, & Mosi unum, & Eliæ unum. Nesci- 6
ebat autem quid diceret: erat enim in timo-
re. Et extitit nubes, eosque obumbrabat: 7
& vox edita est è nube, dicens; Hic est Fili-
us meus dilectus, ipsum audite. Et è vesti- 8
gio cùm circunspexissent discipuli, neminem
viderunt, nisi Jesum solum secum. Quum 9
verò descenderent è monte, monebat eos,
ne cui dicerent quod viderant, nisi quum sur-
rexisset Filius hominis à mortuis. Continu- 10
erunt itaque illum sermonem apud se: &
quærebant quid esset hic sermo, Quum sur-
rexisset à mortuis. Et interrogabant eum, 11
dicentes; Quid igitur dicunt Scribæ, Eliam
oportere priùs venire? Dixit eis; Elia 12
venturus est priùs, ut præparet omnia: &,
sicut scriptum est de Filio hominis, ut mul-
ta patiatur, ac reprobetur. Sed dico vobis, 13
Et Elia venit, & egerunt in eum quicquid
voluêre, sicut scriptum est de eo.

Dominicâ hebdomadis quartæ jejunii. 24.

Quumque venisset ad discipulos suos, vidit 14
cum eis turbam multam, & Scribas disce-
ptantes cum eis. Et illicò turba omnis vidit 15
eum, & obstupuit: & accurrentes precati
sunt ei pacem. Et interrogabat Scribas, 16
Quid disceptatis cum eis? Et respondens 17
unus ex turba, ait; Doctor, adduxi filium
meum ad te, in quo est spiritus non loquens:
Et ubicunque arripuerit eum, concutit il- 18
lum, spumátque, ac frendet dentibus suis, &
exarescit: & dixi discipulis tuis ut ejicerent
eum, nec potuerunt.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 * پوشش اورا سپید † دیدند * مانند برف * ونور ازو مي تابید چنانك مردم نگاه نمي توانستند
4 كرد * وبدیدند موسي وایلیارا كه با مسیح سخن مي كفتند * صفا بوي كفت اي خداوند
5 من * اكر فرمان دهي سه سایه بان بسازیم * یكي براي تو ویكي † براي موسي * ویكي براي
6 ایلیا * وهنوز ازوهم وترس در سخن بود * كه ابر پیدا شد * وبر ایشان سایه كرد * واوازي
7 از ابر مي آمد * كه اینست فرزند بر كزیدهٔ عزیز من ازو بشنوید * وبعد ازان شاكردان † نكه
8 كردند * كسي دیكر ندیدند بغیر عیسي تنها با ایشان * چون از كوه فرود آمد * بدیشان
9 سپارش كرد * كه با كسي نكویند * تا وقتي † كه فرزند † ادمي از میان مردكان بر خیزد *
10 * شاكردان این سخن را در دل خود كرفتند * تا ان روز وباهم مي كفتند * چیست این †
11 سخن وقتي كه از میان مردكان † بر خیزد *و ازو پرسیدند وكفتند چرا نویسندكان مي
12 كویند * اول ایلیا واجب است كه بیاید * عیسي بدیشان كفت ایلیا آمد پیشتر * تا همه
چیزي را استوار دارد * الچنانك بر فرزند ادمي نبشته شد كه بسیار زحمت بكشد * وخوار شود *

Vestimentum ejus candidum vide- 3
bant instar nivis, & lux ab eo co-
ruscabat, adeò ut homines eum in-
tueri non valerent. Et viderunt 4
Mosem & Eliam qui cum Christo
loquebantur. Cephas ei dixit; O 5
Domine mi, si mandatum dederis,
tria tabernacula parabimus; unum
pro te, & unum pro Mose, & unum
pro Elia. Et adhuc præ metu 6
concepto ac terrore in sermone erat,
Cùm nubes appareret, & eos ob- 7
umbraret: & vox è nube venit;
Quia hic est Filius meus delectus
& charus, ipsum audite. Et posteà 8
discipuli aspicientes, quenquam ali-
um non viderunt nisi Jesum solum
cum eis. Cùm è monte descenderet 9
illis mandavit, quòd nemini
dicerent, usque ad tempus quo
Filius hominis de mortuis surrexe-
rit. Discipuli hunc sermonem in 10
animo suo retinuerunt usque ad
eum diem: & inter se dicebant,
Quid est hic sermo, Tempus quo
de mortuis surrexerit? Et inter- 11
rogabant eum, & dicebant; Qua-
re Scribæ dicunt, priùs Eliam opor-
tere venire? Jesus illis dixit; 12
Elias venit priùs ut omnia con-
firmet, quemadmodum de Filio ho-
minis scriptum est, fore ut ærumnæ
multum patiatur, & despiciatur.

Versio VULGATA LATINA.

2 Et vestimenta ejus facta sunt splendentia, & candida nimis velut nix, qualia fullo
3 non potest super terram candida facere. Et apparuit illis Elias cum Moyse: &
4 erant loquentes cum Jesu. Et respondens Petrus, ait Jesu; Rabbi, bonum est
nos hic esse: & faciamus tria tabernacula, Tibi unum, & Moysi unum, & Eliæ
5 unum. Non enim sciebat quid diceret: erant enim timore exterriti. Et facta est
6 nubes obumbrans eos: & venit vox de nube, dicens; Hic est filius meus charissi-
7 mus: audite illum. Et statim circumspicientes, neminem ampliùs viderunt, nisi
8 Jesum tantùm secum. Et descendentibus illis de monte, præcepit illis ne cuiquam
9 quæ vidissent, narrarent: nisi cùm Filius hominis à mortuis resurrexerit. Et ver-
bum continuerunt apud se, conquirentes quid esset; Cùm à mortuis resurrexerit.
10 Et interrogabant eum, dicentes; Quid ergò dicunt Pharisæi & Scribæ, Quia Eli-
am oportet venire primùm? Qui respondens, ait illis; Elias, cùm venerit pri- 11
mò, restituet omnia: & quo modo scriptum est in Filium hominis, ut multa patia-
tur & contemnatur. Sed dico vobis; Quia & Elias venit, (& fecerunt illi quæ- 12
cunque voluerunt,) sicut scriptum est de eo. Et veniens ad discipulos suos, vidit 13
turbam magnam circa eos, & Scribas conquirentes cùm illis. Et confestim omnis 14
populus videns Jesum, stupefactus est, & expaverunt, & accurrentes salutabant
eum. Et interrogavit eos; Quid inter vos conquiritis? Et respondens unus 15
de turba, dixit; Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum: 16
Qui ubicunque eum apprehenderit, allidit illum, & spumat, & stridet denti- 17
bus, & arescit: & dixi discipulis tuis ut ejicerent illum, & non potuerunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 وكانت ثيابه تلمع بيضا جدا مثل الثلج * الذي لا يقدر مبيض على الارض ان يبيض *
4 5 كذلك * وظهر لهم موسي وايليا يخاطبان يسوع * فقال بطرس ليسوع يا معلم حسن بنا ان
6 نكون ههنا ونصنع ثلث مظال واحدة لك وواحدة لموسي وواحدة لايليا * ولم يكن يدري
7 ما يقول لانهم كانوا مخوفين * وسحابة ظللتهم * وكان صوت من السحابة قايلا هذا ابني
8 9 الحبيب فاسمعوا له * ونظروا بغتة فلم يروا الا يسوع وحده معهم * وبينما هم نازلون من الجبل
10 نهاهم قايلا لا تخبروا احد بما رايتم حتي يقوم ابن الانسان من بين الاموات * فامسكوا
11 الكلمة فيهم قايلين ما هو هذا القيام من بين الاموات * ثم سالوه قايلين لم تقول الكتبة
12 ان ايليا ياتي اولا * فاجابهم ان ايليا ياتي اولا ويعدل كل شي ويعلن ما هو مكتوب على
13 ابن الانسان انه يوجع كثيرا ويرذل * لكن اقول لكم ان ايليا قد جا وصنعوا به ما
احبوا كما هو مكتوب من اجله * الفصل التاسع والعشرون *
14 15 وجا الي التلاميذ فراي جمعا كبيرا حولهم وكتبة يسايلونهم * فلما راه الجموع خافوا
16 17 واسرعوا فسلموا عليه * فسال الكتبة ماذا تطلبون منهم * اجاب واحد من الجمع وقال يا
18 معلم قد اتيتك بابني وبه روح ابكم * وحيثما ادركه صرعه وازبده وصرر اسنانه وتركه
يابسا * وقلت لتلاميذك ان يخرجوه فلم يقدروا *

*Et vestimenta ejus splendebant alba ad- 3
modum sicut nix, qualia non potest deal-
bator super terram dealbare similiter.
Et apparuit eis Moses & Elias, loquen- 4
tes cum Jesu. Ait autem Petrus ad Je- 5
sum; Magister, bonum est nobis manere
hic; faciemusque tria tabernacula,
unum tibi, & unum Mosi, & unum Eliæ.
Et nesciebat quid diceret; quoniam 6
erant exterriti. Et nubes obumbraverat 7
eos: & facta est vox de nube; Hic est
filius meus dilectus, audite illum. Et re- 8
spexerunt illicò, & non viderunt nisi
Jesum solum secum. Et dum ipsi descen- 9
derent de monte, prohibuit eos, dicens;
Ne narretis cuiquam quod vidistis, do-
nec resurgat filius hominis de medio
mortuorum. Et retinuerunt verbum 10
apud se, dicentes; Quid est hæc resur-
rectio de medio mortuorum? Deinde in- 11
terrogaverunt eum, dicentes; Quare
dicunt Scribæ quòd Elias veniet priùs?
Respondit illis, Certè Elias venturus est 12
priùs, & complanaturus omnia, & de-
claraturus quod scriptum est de filio ho-
minis, quòd scilicet doloribus afficietur
multis, & contemnetur. Sed dico vobis, 13
quòd Elias jam venit & exercuerunt in
eum quicquid voluerunt, sicut scriptum
est de ipso.*

Sectio vigesima nona.

*Et venit ad discipulos viditque turbam 14
magnam circa eos, et Scribas interro-
gantes eos. Cùm autem vidissent eum 15
turbæ, timuerunt, et cucurrerunt ac sa-
lutaverunt eum. Et interrogavit Scri- 16
bas, Quid quæritis ab eis? Respondit 17
unus de turba, et dixit; Magister ad-
duxi ad te filium meum, in quo est spiri-
tus mutus. Et quoties arripit eum, alli- 18
dit eum, et spumare facit eum, atque
stridere dentibus suis, redditque eum ari-
dum. Et dixi discipulis tuis ut ejice-
rent illum, et non potuerunt.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወአልባሲሁኒ: በረቀ: ወጻዕደወ: ዘሊይክል: መሃፕል: ከማሁ: አጻዕድዎቶ: በምድ
4 ር:=: ወአስተርአይዎሙ: ሙሴ: ወኤልያስ: እንዘ: ይትናገሩ: ምስለ: እግዚእ: ኢየ
5 ሱስ:=: ወአውሥአ: ጴጥሮስ: ወይቤሎ: ለእግዚእ: ኢየሱስ: ረቢ: ይኄይስ: ንንበ
ር: ዝየ: ወንግበር: ሠለስተ: መኃድረ: አሐደ: ለከ: ወአሐደ: ለሙሴ: ወአሐደ: ለኤ
6 ልያስ:=: ወኢያአምር: ዘይብል: እስመ: ድንጉፃን: እሙንቱ:=: ወመጽአ: ደመና:
7 ወጸለሎሙ: ወመጽአ: ቃል: እምደመና: ዘይብል: ዝንቱ: ውእቱ: ወልድየ: ዘአፈቅ
8 ር: ወሎቱ: ስምዕዎ:=: ወእምዝ: ግብተ: ነጺሮሙ: አልቦ: ዘርእዩ: ዘእንበለ: ኢየ
9 ሱስሃ: በለቲቶ: ምስሌሆሙ:=: ወእንዘ: ይወርዱ: እምደብር: አዘዞሙ: ኢይንግሩ:
ወኢለመኑሂ: ዘርእዩ: ዘእንበለ: እመ: ተንሥአ: ወልደ: እጓለ: እመ: ሕያው: እም
10 ነ: ምዉታን::=: ወዐቀቡ: ቃሎ: ወኃሠሡ: ምንት: ውእቱ: ተንሥአ: እምነ: ም
11 ውታን::=: ወተስእልዎ: ወይቤልዎ: ይብሉ: ጸሐፍት: ኤልያስሃ: ይቀድም: መጺ
12 አ::=: ወአውሥአ: ወይቤሎሙ: ኤልያስ: ይመጽእ: ወያስተራትዕ: ኵሎ: ወእሮ:
ጽሑፍ: በእንተ: ወልደ: እጓለ: እመ: ሕያው: አሞ: ብዙኀ: ያሐምምዎ: ወይሜንኑ
13 ዎ::=: ወባሕቱ: እብለክሙ: ኤልያስ: መጽአ: ወገብሩ: ለዕሌሁ: ኵሎ: ዘፈቀዱ:
14 በከመ: ጽሑፍ: በእንቲኣሁ::=: ወበጽሐ: ኀበ: አርደኢሁ: ወረከበ: ብዙኀ: ሰብአ:
15 ኀቤሆሙ::=: ወሶበ: ርእይዎ: ኵሉ: ሰብእ: ደንገፁ: ወሮጹ: ሳቤሃ: ወአምኃዎ::=:
16 ወይቤሎሙ: ምንተኑ: ትትኃሠሠውሙ: ወተስእሎሙ: ምንተ: ይትኃሠሠውሙ::=:
በእንተ: ዘነገርጋር:=:
17 ወአውሥአ: አሐዱ: እምውስተ: አሕዘብ: ወይቤሎ: ሊቅ: አምጻእክዎ: ለወልድየ:
18 ኀቤከ: እስመ: ጋኔን: በሃም: አኀዞ:=: ወኀበ: ረከቦ: ይነፅኖ: ወያስተራግፆ: ወያሠው
ኖ: ወያሐቅዮ: ስነኒሁ: ወየየብሶ: ወእቤሎሙ: ለአርድኢከ: ወስእንዎ: ፈውሶቶ:=:

Et vestimentum ejus refulsit, & album fuit ita, ut non potuit fullo similiter deal- 3
bare in terra. Et apparuerunt iis Moyses, & Elias loquentes cum Domino Jesu. 4
Et respondit Petrus, & dixit ei; Rabi, melius erit nobis manere hic: & faci- 5
emus tria hospitia, unum Tibi, & unum Moysi, & unum Eliæ. Et nesciebat quid 6
loquebatur, quia timore erant perculsi. Et venit nubes & obumbravit eos, & 7
venit vox è nube, dicens; Hic est filius meus quem diligo, & eum audite. Et 8
statim prospicientes, nemo fuit, quem viderunt, nisi Jesus solus secum. Et 9
descendentibus è monte, præcepit iis, ne narrarent cuiquam quod vidissent, an-
tequàm resurgeret filius hominis è mortuis. Et observârunt sermonem ejus, & 10
inquisiverunt, quid esset resurrectio è mortuis. Et interrogârunt eum, & dixe- 11
runt ei; Dicunt scribæ, Eliam priùs venturum. Et respondit, & dixit iis; Elias 12
veniet, & restituet omnia: & etiam scriptum *fuit* de filio hominis, quòd multo
injuriæ afficient eum, & nihili facient eum. Sed dico vobis, Elias venit, & fe- 13
cerunt contra eum quodcunque voluerunt, sicut scriptum fuit de illo. Et ve- 14
nit ad discipulos suos, & invenit multum populum apud eos. Et quando vi- 15
dissent eum, omnes populi admirati sunt: & cucurrerunt statim & salutârunt
eum. Et dixit iis, Quid altercamini cum illis? et quid postulatis ab iis? quid quæ- 16
ritur ab iis?

De obmurmurante.

Et respondit unus è populo, & dixit ei; Magister, adduxi filium meum ad te, 17
quia dæmon mutus prehendit eum. Et ubi invenit eum prosternit eum, & dis- 18
cerpit eum, & spumare facit eum, & stridere facit dentes ejus, & exiccat eum:
& dixi discipulis tuis, & non potuerunt sanare eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 * الا بشما مي كويم كه ايليا نيز آمد * وهر چه خواستند† بدو كردند آنچنانكه بروي نبشته شد *
سي هشت خوش كردن عيسي كودك صرعي را
14 † * چون ازانجا مسيح پيش شاكردان آمد * پيش ايشان جماعت بسيار ديد * ونويسندكان
15 با ايشان بحث مي كردند * * چون جماعت مسيح را ديدند شكوهيدند * وپيش باز دويدند *
16 17 وسلامش دادند * * نويسندكانرا پرسيد چه بحث مي كنيد با ايشان * * يكي از جماعت
18 جواب داد وكفت اي معلم فرزند† خود را پيش تو آوردم كه جان دارد بي سخن * * هر كجا
كه برابرش مي افتد * اورا مي اندازد * ومي لرزد * ودندانها برهم مي سايد * وخشك مي
شود * بشاكردان تو كفتم * اورا نتوانستند پاك كردن *

*Sed vobis dico, quòd Elias jam ve- 13
nit, & quicquid voluerunt cum
eo fecerunt, quemadmodum de eo
scriptum est.*

XXXVIII. Sanat Jesus puerum epilepticum.

*Cùm illinc Christus venisset ad di- 14
scipulos suos, apud illos turbam
multam vidit, et Scribæ cum
illis disceptabant. Cùm turba 15
Christum vidissent perculsi sunt, et
rursum prorsum cursabant, et sa-
lutaverunt eum. Et Scribas in- 16
terrogavit, Quid disputatis cum
illis? Unus è turba respon- 17
sum dedit et dixit; O præceptor,
filium meum ad te adduxi,
quia spiritum habet mutum. Ubi- 18
cunque in eum irruerit, eum pro-
sternit; et trepidat, et dentes
concutit, et exarescit: discipu-
lis* autem *tuis dixi*, sed *non potue-
runt eum purgare.*

Ille autem respondens ei, *dicit*; O generatio incredula, *quousque* apud vos ero?
19 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς (κ)αὐτῷ, λέγει, Ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι;
quousque tolerabo vos? ferte *ipsum* ad me. Et attulerunt eum *ad ipsum*.
20 ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός με. Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν.
Et *videns* eum, statim spiritus *convulsit* illum: & *cadens* in terram, volutabatur
καὶ ἰδὼν αὐτὸν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο
spumans. Et interrogavit patrem ejus; Quantum temporis est, *ut* hoc *factum est*
21 ἀφρίζων. Καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ, Πόσος χρόνος ἐστὶν, ὡς τοῦτο γέγονεν
ei. Ille *verò* ait; Ab infantia. Et frequenter eum & in ignem *jecit*,
22 αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπε, Παιδιόθεν· Καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ (λ) εἰς πῦρ ἔβαλε,
& in aquas, ut perderet eum: sed siquid potes, *succurre nobis visceribus*
καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν. ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν σπλαγ-
commotus super nos. *At* Jesus ait illi; *Illud*, si potes credere, omnia
23 χνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τὸ, εἰ δύνασαι πιστεῦσαι, πάντα
possibilia credenti. Et continuò exclamans pater pueri, cum lachrymis aiebat;
24 δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. Καὶ εὐθέως κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων ἔλεγε,
Credo, Domine: *succurre meæ incredulitati*. *Videns autem* Jesus *quòd concurreret turba*,
25 (μ) Πιστεύω Κύριε· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος,
increpavit spiritum immundum, dicens illi; Spiritus *sine locutione* & surde,
ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν,
ego tibi *impero*, Exi *ex* eo, & ne ampliùs introëas in eum. Et exclamans,
26 ἐγώ σοι ἐπιτάσσω, Ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. Καὶ κράξαν,
& multùm discerpens eum, exiit: & factus est sicut mortuus, ut *multos dicere*;
καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτὸν, ἐξῆλθε· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς, ὥστε (ν)πολλοὺς λέγειν,
Quia mortuus est. *At* Jesus *prehendens eum manu*, *excitavit* eum, & surrexit.
Ὅτι ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς, ἤγειρεν αὐτὸν, καὶ ἀνέστη. 27
ζβ ι Et *introeuntem eum* in domum, discipuli ejus interrogabant eum *privatim*;
Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν (ξ) εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν, 28
Quia nos non potuimus ejicere eum? Et dixit illis; Hoc genus
(ο) Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο τὸ γένος 29
ζγ β in nullo potest exire, *si non* in oratione & jejunio. Et indè *exeuntes*
ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες 30
prætergrediebantur *per* Galilæam: *& non voluit ut quis sciret*. Docebat *enim* di-
παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τὶς γνῷ. Ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μα- 31
scipulos suos, & dicebat illis; Quoniam filius hominis tradetur in manus ho-
θητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀν-
minum, & occident eum: & occisus tertiâ die resurget. Illi
θρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. Οἱ 32
ΚΖ' ζδ ι *verò* ignorabant verbum, & timebant eum interrogare. Et *venit ad* Capharnaum.
δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναούμ. 33
Et in domo factus, interrogabat eos; Quid in via *ad vosipsos ratiocinabamini*?
καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος, ἐπηρώτα αὐτοὺς, Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε;

MS. A. (κ) αὐτοῖς, (λ) εἰς τὸ πῦρ (μ) Πιστεύω· βοήθει (ν) τοὺς πολλοὺς (ξ) εἰς τὸν οἶκον, (ο) Διατί ἡμεῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]

19 Respondit Jesus, & dixit ei; Heus generatio incredula, quonsq; tandem ero vobiscum, & quousq; tandem sustinebo vos? adducite eum ad me. 20 Adduxerunt itaq; ad eum: quumque vidisset eum spiritus, statim concussit eum, cecidítque in terrã: & calcitrabat atq; spumabat. 21 Et interrogavit Jesus patrẽ illius, quantùm temporis jam esset ex quo ita se haberet. Dixit ei, Jam à pueritia sua. 22 Ac pluries abjecit eum in ignẽ & in aquas, ut perderet eum. Sed quoad potes, adjuva me, & miserere meî. 23 dixit ei Jesus, Si tu potes credere, omnia possunt fieri credenti. 24 Et confestim clamavit pater pueri flens, & ait; Credo ego, succurre defectui fidei meæ. 25 Quum autem vidisset Jesus accurrere populũ & congregari ad se, objurgavit spiritũ illũ immundũ, & ait illi; Spiritus surde, qui non loqueris, ego præcipio tibi, Exi ab eo, nec ampliùs ingrediaris in eũ. 26 Et clamavit dæmonium illud multùm, atque contudit eum, & exiit: & factus est instar mortui, ita ut multi dicerent eum mortuum esse. 27 Ipse verò Jesus prehendit manum ejus, & erexit eum. 28 Quum autem Jesus ingressus esset domũ, interrogârunt eum discipuli ejus privatim, Quare nos non potuimus ejicere illud? 29 Dixit eis, Hoc genus nullo modo exire potest, nisi jejunio & oratione. 30 Quumq; exîsset illinc, transibant in Galilæam, nolebátque cuiquam innotescere. 31 Docebat enim discipulos suos, & dicebat eis; Filius hominis tradendus est in manus hominum, & interiment eum: quumq; interemptus fuerit, die tertio resurget. 32 Illi verò nesciebant hunc sermonem, timebantque eum interrogare.

Dominicâ quintâ post Pentecosten, 20.

33 Venerunt autem in Capharnahum: quumque domum ingressi fuissent, interrogabat eos, Qua de re ratiocinabamini in via inter vos?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 * عيسي جواب داد * وبديشان كفت * اي دوده كه ايمان نداريد * تا كي پيش شما باشم *
20 وتا كي شما را تعليم دهم * كودك را پيش من بياوريد * چون جان عيسي را ديد * همان
21 ساعت اورا انداخت † بر زمين ونعره مي زد * ودست وپاي او مي لرزيد * عيسي از پدر او
22 پرسيد كه چند وقت است كه چنين شد * كفت از وقت كوچكي تا اين ساعت * وچند
23 بار اورا در آتش † وآب انداخت تا كم كند * اكنون هرچه زودتر مرا ياري بده * عيسي بدو
24 كفت اكر بتواني كه ايمان بياوري * هر چيزي كه خواهي ممكن † شود * پدر آن
25 كودك ايمان بياورد وكريست * وكفت ايمان † اوردم بضعيفي ايمان من ياري ده * وعيسي
ديد كه خلق مي كريختند * وازپيش او كرد مي شدند * مسيح بر جان پليد بانك زد *
26 وكفت اي جان لال ونا كوينده * من ترا مي فرمايم * ازو بيرون رو * وديكر پيش او ميا * آن
ديو بسيار بانك † زد واورا كوفت * وبيرون آمد * وكودك بيفتاد * وبي خود شد * چنانك بسياران
27 بنداشتند كه مرد * انكه عيسي دست كودك را كرفت * وبرخيزانيد * وكودك خوش شد

19 *Jesus responsum dedit, & illis dixit; O generatio quæ fidem non habetis, quousque apud vos ero? & quousque vos docebo? puerum ad me adducite.* 20 *Cùm spiritus Jesum videret, eodem momento illum prostravit in terram, & vociferatus est: & manus & pedes ejus tremebant.* 21 *Jesus patrem ejus interrogavit, quantum temporis esset, quod sic fuit: dixit, A tempore pueritiæ usque ad hanc horam.* 22 *Et aliquoties eum in ignem & in aquam conjicit, ut perdat: Nunc quàm primùm mihi opem præbe.* 23 *Jesus illi dixit; Si possis fidem adhibere, quicquid petieris fieri possit.* 24 *Pater illius pueri fidem habuit et flevit, et dixit; Fidem habeo, imbecillitati fidei meæ opem da.* 25 *Et Jesus vidit quòd populus fugerent, & rursùs ad eum congregarentur: & Christus spiritum impurum increpavit, & dixit; O spiritus mute & non loquens, ego tibi jubeo, Ab eo exi, rursus ad eum ne veni.* 26 *Ille dæmon magnâ voce clamavit, et eum pulsavit, et exivit: et puer cecidit, et extra se factus est, adeò ut multi putarent, quòd mortuus esset.* 27 *Tunc Jesus manum pueri prehendit, et erexit eum, et puer sanatus est*

Versio VULGATA LATINA.

18 Qui respondens eis, dixit; O generatio incredula, quamdiu apud vos ero? quam-
19 diu vos patiar? afferte illum ad me. Et attulerunt eum. Et cùm vidisset eum,
20 statim spiritus conturbavit illum: & elisus in terram, volutabatur spumans. Et
interrogavit patrem ejus; Quantum temporis est ex quo ei hoc accidit? At ille
21 ait; Ab infantia: Et frequenter eum in ignem, & in aquas misit, ut eum per-
22 deret: sed si quid potes, adjuva nos, misertus nostri. Jesus autem ait illi; Si po-
23 tes credere, omnia possibilia sunt credenti. Et continuò exclamans pater pueri,
24 cum lachrymis aiebat; Credo, Domine: adjuva incredulitatem meam. Et cùm
videret Jesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo, dicens illi;
Surde & mute spiritus, ego præcipio tibi, exi ab eo: & ampliùs ne introëas
in eum. Et exclamans, & multùm decerpens eum, exiit ab eo: & factus est 25
sicut mortuus, ita ut multi dicerent; Quia mortuus est. Jesus autem tenens ma- 26
num ejus, elevavit eum, & surrexit. Et cùm introisset in domum, discipuli ejus 27
secretò interrogabant eum; Quare nos non potuimus ejicere eum? Et dixit il- 28
lis; Hoc genus in nullo potest exire, nisi in oratione, & jejunio. Et indè pro- 29
fecti prætergrediebantur Galilæam: nec volebat quenquam scire. Docebat au- 30
tem discipulos suos, & dicebat illis; Quoniam filius hominis tradetur in manus
hominum, & occident eum, & occisus tertiâ die resurget. At illi ignorabant ver- 31
bum: & timebant interrogare eum. Et venerunt Capharnaum. Qui cùm domi 32
essent, interrogabat eos; Quid in via tractabatis?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

19 * فاجابهم قايلا ايها الجيل غير المومن الي متي اكون معكم وحتي متي احتملكم ايتوني به *
20 21 فقدموه اليه * فلما راه الروح فللوقت صرعه وسقط علي الارض مزبدا مزبدا * ثم سال اباه
22 كم سنة منذ اصابه هذا فقال له منذ صباه * ومرارا كثيرة يلقيه في النار وفي الماء ليهلكه *
23 لكن ما استطعت اعنا وتحنن علينا * فقال له يسوع ما هو قولك ما استطعت * كل شي
24 25 مستطاع للمومن * فصاح ابو الصبي للوقت بدموع قايلا انا اومن فاعن ضعف ايماني * فلما
راي يسوع تكاثر الجمع انتهر الروح النجس قايلا ايها الروح الاصم الابكم انا امرك ان
26 تخرج منه ولا تدخل فيه ايضا * فصرخ وتبطه كثيرا وخرج منه وصار كالميت * حتي ان
27 كثيرين قالوا انه قد مات * فامسك يسوع بيده واقامه * الفصل الثلثون *
28 29 * فلما دخل البيت سالة تلاميذه وحدهم لماذا لم نقدر نحن ان نخرجه * فقال لهم
30 هذا الجنس لا يستطاع ان يخرج بشي الا بالصلاة والصوم * ثم خرج من هناك
31 مجتازا بالجليل ولم يحب ان يعلم به احد * واعلم تلاميذه قايلا لهم ان ابن الانسان
32 يسلم في ايدي الناس * ويقتلونه وفي اليوم الثالث يقوم * وكانوا غير فهمين لهذا
33 الكلام وخافوا ان يسالوه * وجاء الي كفرناحوم فلما دخل البيت سالهم ماذا كنتم
تفكرون في الطريق *

Respondit eis, dicens; O generatio incredula, quamdiu ero vobiscum? & usquequò patiar vos? Adducite eum ad me. 19
Et adduxerunt eum ad illum. Et cùm vidisset eum spiritus, repentè allisit eum, & cecidit in terram agitans se, despumans. Tum interrogavit patrē ejus; 20
Quot anni sunt ex quo accidit ei hoc? Ait illi, Ab infantia ipsius. 21
Et vicibus multis projicit eum in ignem & in aquam, ut perdat eum. Sed quoad potes, adjuva nos, & miserere nostri. 22
Dixit ei Jesus, Qualisnam est sermo tuus, quoad potes? Omnia possibilia sunt credenti. 23
Et exclamavit pater pueri statim cum lachrymis, dicens; Ego credo: adjuva debilitatem fidei meæ. 24
Et cùm vidisset Jesus concursum turbæ, interminatus est spiritui immundo, dicens; O spiritus surde, mute, ego præcipio tibi ut exeas ab eo, & ne intres in eum ulteriùs. 25
Quare exclamavit et exagitavit eum multùm, & exiit ab eo: & factus est velut mortuus: Ita ut multi dixerint quòd jam mortuus esset. 26
Tenuit autem Jesus manum ejus, & erexit eum. 27

Sectio trigesima.

Et cùm ingressus esset domum, interrogaverunt eum discipuli ejus seorsum, Quare non potuimus nos ejicere eum? 28
Ait illis, Hoc genus non potest ejici aliâ re, quàm oratione & jejunio. 29
Post hæc egressus est indè transiens per Galilæam, & nolebat ut sciret de se quispiam. 30
Et significavit discipulis suis, dicens eis; Sanè filius hominis tradetur in manus hominum, & occident eum, & in die tertia resurget. 31
Et erant non intelligentes hoc verbum: sed timuerunt interrogare eum. 32
Venit autem in Capharnahum; & quum intrâsset domum, interrogavit eos; Quid cogitabatis in via? 33

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወአውሥአ: ወይቤሎሙ: ኦትውልድ: እንተ: አልባ: ሀይማኖተ: እስከ: ማእዜኑ: እ
20 ሃሉ: ምስሌክሙ: እስከ: ማእዜኑ: እትዔገሠክሙ: አምጽእዎ: ዝየ: ኀቤየ:=፦ ወወሰ
ድዎ: ኀቤሁ: ወሶበ: ርእዮ: ውእቱ: ጋኔን: ነፅሖ: ውስተ: ምድር: ሶቤሃ: ወአስተራገፆ:
21 ወአሠወና::=፦ ወተስእሎ: እግዚእ: ኢየሱስ: ለአቡሁ: ወይቤሎ: ማእዜ: እምዘ:
22 አኀዞ:: ወይቤሎ: እምንእሱ:=፦ ወዘልፈ: ያወድቆ: በጸድፍ: ወውስተ: እሳት: ወ
23 ማይ: ከመ: ይቅትሎ: ወበሕቱ: በዘ: ትክል: ረድአኒ:=፦ ወይቤሎ: እግዚእ: ኢየሱስ:
24 እስመ: ትቤ: እመ: ትክል: ኵሉ: ይትከሀል: ለዘ: ይአምን:=፦ ወጸርኀ: አቡሁ: ለው
25 እቱ: ወልድ: ወይቤ: አአምን: ረድአ: ለሐይማኖትየ::=፦ ወርእዮ: እግዚእ: ኢየሱ
ስ: ከመ: ይትረወጹ: ሰብእ: ገሠጾ: ለውእቱ: ጋኔን: እኩይ: ወይቤሎ: ጋኔን: በሃም: ወጽ
26 ሙም: አነ: እኤዝዘከ: ትፃእ: እምላዕሌሁ: ወኢትግባእ: ዲቤሁ: እንከ:=፦ ወአግዓ
27 ሮ: እንከ: ብዙኀ: ወአስተራገፆ: ወወፅአ: ወኮነ: ከመ: በድን: እስከ: ይብሉ: ብዙኃን:
28 ሞተ:=፦ ወአኀዞ: እግዚእ: ኢየሱስ: እዴሁ: ወአንሥኦ: ወተንሥአ::=፦ ወበዊኦ
29 ሙ: ቤተ: ይቤልዎ: አርዳኢሁ: በባሕቲቶሙ: በእፎ: ንሕነ: ስእነ: አውፅኦቶ:=፦ ወይ
30 ቤሎሙ: ዝንቱ: ዘመድ: ኢይክል: አውፅኦቶ: ዘእንበለ: በጾም: ወበጸሎት::=፦ ወወ
31 ፂኦ: እምሂየ: ሖረ: እንተ: ገሊላ: ወፈቀደ: ኢያእምርዎ:=፦ ወመሀሮሙ: ለአርደኢ
ሁ: ወይቤሎሙ: ሀለወ: ለወልደ: እጓለ: እመ: ሕያው: ይገባእ: ውስተ: እደ: ሰብእ:
32 ወይቀትልዎ: ወቀቲሎሙ: በሣልስት: ዕለት: ይትነሣእ:=፦ ወኢያእመሩ: ዘይቤ
ሎሙ: ወይፈርህዎ: ተስእሎቶ::=፦

በእንተ: እለ: ይቤሉ: መኑ: ዓቢ::=፦

ወበጺሖ: ቀፈርናሐም: ወበዊኦ: ቤተ: ይቤሎሙ: መንተኑ: ሐለይክሙ: በፍኖት:
33 በቤናቲክሙ::=፦

Et respondit, & dixit iis; O generatio incredula, quousque ero vobiscum? quous- 19
que tolerabo vos? adducite eum hîc ad me. Et attulerunt eum ad ipsum, & vi- 20
dens eum iste dæmon projecit eum in terram statim, & discerpsit eum, & spuma-
re fecit eum. Et interrogavit Dominus Jesus patrem ejus, & dixit ei; Quantum 21
temporis fuit ex quo prehendit eum? & dixit ei, A juventute ejus. Et sæpe pro- 22
jicit eum in profundum, & in ignē, & in aquam, ut occîdat eum: veruntamen
in quo potes adiuva me. Et dixit ei Dn̄s Jesus, Quia dicis; Si potes, quodcunque 23
fieri potest credenti. Et clamavit pater hujus filii, & dixit; Credo, adjuva incre- 24
dulitatem meam. Et videns Dn̄s Jesus quòd concurrebant homines, increpa- 25
vit hoc dæmonium malum, & dixit ei; Dæmon mute & surde, ego præcipio tibi
exire ab illo, & ne revertaris super eum ampliús. Et ingemiscere fecit eum igi- 26
tur multùm, & divulsit eum, & exivit, & factus est *filius* sicut cadaver, adeò ut
multi dicerent; Mortuus est. Et prehendit Dominus Jesus manum ejus, & erexit 27
eum, & surrexit. Et quum introissent domum, dixerunt ei discipuli ejus priva- 28
tim inter se; Quare nos non potuimus eiicere eum? Et dixit iis, Hoc genus non 29
possibile est ejicere, nisi in jejunio, & oratione. Et exiens inde profectus est per 30
Galilæam: & voluit *ut* non cognoscerent eum. Et docuit discipulos suos, & 31
dixit illis; Futurum est, quòd Filius hominis tradetur in manus hominum,
& occîdent eum, & occisus ab iis tertiâ die resurget. Et ignorabant quod di- 32
cebat, & timebant interrogare eum.

De dicentibus quis esset major.

Et veniens Capernaum, & introiens domum, dixit iis; Quid disceptavistis in via 33
inter vos?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

28 * چون عیسي بخانه درآمد * شاکردان ازو پرسیدند که چرا ما نتوانستیم اورا خوش کردن *
29 30 * بدیشان کفت * ازین شیوه جنس را نتوان † بدر اوردن * مکر بروزه * ونماز * * چون از انجا بدر
31 امدند در جلیل مي کذشتند * ونمي خواست که کسي اورا بداند * * شاکردان خودرا مي
اموزانید * ومي کفت * که فرزند ادمي در دست مردم کناه کار وعاصي * سپارده مي شود * واورا
32 کشند * ودر کور بپاکنند درسوم روز برخیزد * ایشان † این سخن را ندانستند * وترسیدند
ازوي پرسیدن سي نه انجا که کفت هرکه بزرکي خواهد همچو کودکان فروتن وساده
33 دل باشد * وازانجا در کفرناحوم درامد چون در خانه در رفت * از شاکردان پرسید
که درراه چه مي اندیشیدید † با یکدیکر *

Cùm Jesus domum ingressus esset, discipuli ab eo rogârunt; Quare nos non potuimus eum sanare? 28
Illis dixit; quæ sunt *hujusmodi generis non possunt ejici nisi jejunio & oratione.* 29
Cùm illinc egressi essent, in Galilæam transierunt: nec volebat ut quisquam eum sciret. 30
Docebat enim *discipulos suos, &* dicebat; *Filius hominis quidem traditur in manus hominum peccatorum & rebellium, & eum occident, & in sepulchrum condent,* ac *tertiâ die resurget.* 31
Illi hunc sermonem ignorabant, & timuerunt ab eo interrogare. 32

XXXIX. Ubi dixit; Quicunque magnus esse vult, veluti pueruli humilis & simplex corde sit.

Et illinc in Caphar-nahum ingressus est: ubi *quum in domum intrâsset à discipulis percontatus est; Quid in via inter vos ratiocinati estis?* 33

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΖ΄.

Illi autem tacebant : ad invicem enim ratiocinati erant in via, quis major. Et se-
34 Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ (π)διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. Καὶ καθί-
35 dens vocavit duodecim, & ait illis; Si quis vult primus esse, erit omnium novis-
σας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχα-
simus, & omnium minister. Et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum, & ulnis
36 τος, καὶ πάντων διάκονος. Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγ-
continens eum, ait illis; Quisquis unum hujusmodi puerulorum exceperit in
37 καλισάμενος αὐτὸ, εἶπεν αὐτοῖς, Ὃς (ρ) ἐὰν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ
nomine meo, me excipit : & quicunque me exceperit, non me excipit, sed le-
τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀ-
gantem me. Respondit verò illi Joannes, dicens; Magister, vidimus quen-
38 ποστείλαντά με. Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ (σ) ὁ Ἰωάννης, λέγων, Διδάσκαλε, εἴδομέν τι-
dam nomine tuo ejicientem dæmonia, qui non sequitur nos : & prohibuimus
να τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν
eum, quia non sequitur nos. At Jesus ait; Ne prohibete eum. Nemo enim
39 αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, Μὴ κωλύετε αὐτόν. οὐδεὶς γάρ
est qui faciat efficaciam in nomine meo, & possit citò maledicere mihi.
ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με.
Qui enim non est adversùm vos, pro vobis est. Qui enim potaverit vos poculum a-
40 Ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν. Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕ-
41 quæ in nomine meo, quia Christi estis : Amen dico vobis; Non perdiderit
δατος (τ) ἐν τῷ ὀνόματί μου, ὅτι Χριστοῦ ἐστε· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ ἀπολέσῃ
mercedem suam. Et quisquis scandalizaverit unum pusillorum credentium
τὸν μισθὸν αὐτοῦ. Καὶ ὃς (υ) ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν (φ) μικρῶν τῶν πιστευόντων 42
in me, pulchrum est ei magis, si circumponeretur lapis molaris circa col-
εἰς ἐμὲ, (χ) καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχη-
lum ejus, & jaceretur in mare. Et si scandalizaverit te manus tua,
λον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ σου, 43
abscinde illam: pulchrum tibi est mancum in vitam introire, quā duas
ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν σοι ἐστὶ κυλλὸν (ψ) εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο
manus habentem abire in gehennam, in ignem inextinguibilem : Ubi ver-
χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· Ὅπου ὁ σκώ- 44
mis eorū non finitur, & ignis non extinguitur. Et si pes tuus scandalizat te, ampu-
ληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκο- 45
ta illum: pulchrum est tibi introire in vitam claudū, quā duos pedes habentem ja-
ψον αὐτόν· (ω) καλόν ἐστί σοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βλη-
ci in gehennā, in ignem inextinguibilem : Ubi vermis eorum non finitur, &
θῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ 46
ignis non extinguitur. Et si oculus tuus scandalizat te, ejice eum: pulchrum tibi est
πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σοι ἐστὶ 47
unoculum introire in regnum Dei, quā duos oculos habentem jaci
μονόφθαλμον (α) εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι
in gehennam ignis: Ubi vermis eorum non finitur, & ignis non extinguitur.
εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός· Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. 48

MS.A. (π) διελέχθησαν, τίς μείζων. (ρ) ἂν (σ) Ἰωάννης, (τ) ἐν ὀνόματι, ὅτι Χριστοῦ (υ) ἐὰν (φ) μικρῶν τούτων τῶν (χ) καλὸν αὐτῷ ἐστιν (ψ) εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, (ω) καλὸν γάρ ἐστίν σε (α) εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

34 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܬܝܩܝܢ ܗܘܘ. ܐܢܫ ܓܝܪ ܥܡ ܐܢܫ ܐܬܚܪܝܘ ܗܘܘ ܒܐܘܪܚܐ. ܕܡܢܘ ܪܒ ܒܗܘܢ.
35 * ܘܝܬܒ ܝܫܘܥ ܘܩܪܐ ܠܬܪܥܣܪܬܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܗܘܐ ܩܕܡܝܐ. ܢܗܘܐ ܒܬܪܝܐ ܕܟܠ ܐܢܫ. ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܟܠ ܐܢܫ.
36 * ܘܢܤܒ ܛܠܝܐ ܚܕ ܘܐܩܝܡܗ ܒܡܨܥܬܐ. ܘܫܩܠܗ ܥܠ ܕܪܥܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
37 * ܡܢ ܕܡܩܒܠ ܛܠܝܐ ܕܐܝܟ ܗܢܐ ܒܫܡܝ. ܠܝ ܡܩܒܠ. ܘܡܢ ܕܠܝ ܡܩܒܠ. ܠܐ ܗܘܐ ܠܝ ܡܩܒܠ. ܐܠܐ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ.
38 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܘܚܢܢ. ܪܒܢ ܚܙܝܢ ܐܢܫ ܕܒܫܡܟ ܡܦܩ ܕܝܘܐ. ܘܟܠܝܢܝܗܝ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܩܦ ܠܢ.
39 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܬܟܠܘܢܝܗܝ. ܠܝܬ ܓܝܪ ܐܢܫ ܕܥܒܕ ܚܝܠܐ ܒܫܡܝ. ܘܡܫܟܚ ܥܓܠ ܕܢܐܡܪ ܥܠܝ ܒܝܫܬܐ.
40 * ܡܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܘܩܒܠܟܘܢ. ܚܠܦܝܟܘܢ ܗܘ.
41 * ܟܠ ܐܢܫ ܓܝܪ ܕܢܫܩܐ ܠܟܘܢ ܟܤܐ ܕܡܝܐ ܒܠܚܘܕ. ܥܠ ܫܡ ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܬܘܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܢܐܒܕ ܐܓܪܗ.
42 * ܘܟܠ ܡܢ ܕܢܟܫܠ ܠܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝ. ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ ܐܢ ܬܬܬܠܐ ܪܚܝܐ ܕܚܡܪܐ ܒܨܘܪܗ. ܘܢܫܬܕܐ ܒܝܡܐ.
43 * ܘܐܢ ܡܟܫܠܐ ܠܟ ܐܝܕܟ ܦܤܘܩܝܗ. ܦܩܚ ܗܘ ܠܟ ܕܟܕ ܚܓܝܪ ܬܥܘܠ ܠܚܝܐ. ܐܘ ܟܕ ܬܪܬܝܢ ܐܝܕܝܢ ܐܝܬ ܠܟ ܬܐܙܠ ܠܓܗܢܐ.
44 * ܐܝܟܐ ܕܬܘܠܥܗܘܢ ܠܐ ܡܝܬܐ. ܘܢܘܪܗܘܢ ܠܐ ܕܥܟܐ.
45 * ܘܐܢ ܪܓܠܟ ܡܟܫܠܐ ܠܟ ܦܤܘܩܝܗ. ܦܩܚ ܗܘ ܠܟ ܕܟܕ ܚܓܝܪ ܬܥܘܠ ܠܚܝܐ. ܐܘ ܟܕ ܬܪܬܝܢ ܪܓܠܝܢ ܐܝܬ ܠܟ ܬܦܠ ܒܓܗܢܐ.
46 * ܐܝܟܐ ܕܬܘܠܥܗܘܢ ܠܐ ܡܝܬܐ. ܘܢܘܪܗܘܢ ܠܐ ܕܥܟܐ.
47 * ܘܐܢ ܥܝܢܟ ܡܟܫܠܐ ܠܟ ܐܦܚܝܗ. ܦܩܚ ܗܘ ܠܟ ܕܒܚܕܐ ܥܝܢܐ ܬܥܘܠ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܘ ܟܕ ܬܪܬܝܢ ܥܝܢܝܢ ܐܝܬ ܠܟ ܬܦܠ ܒܓܗܢܐ ܕܢܘܪܐ.
48 * ܐܝܟܐ ܕܬܘܠܥܗܘܢ ܠܐ ܡܝܬܐ. ܘܢܘܪܗܘܢ ܠܐ ܕܥܟܐ.

Ipsi verò tacebant: contenderant enim in via 34
unus cum alio, quis esset maximus eorum. Et 35
consedit Jesus, vocavitque duodecim, ac dixit
eis; Qui voluerit esse primus, erit postremus
omnium, & omnium minister. Et accepit 36
puerulum quendam, eumq; statuit in medio;
tulitque eum super brachia sua, & dixit eis;
Quisquis excipit similem huic puerulo in no- 37
mine meo, me excipit : & quisquis me exci-
pit, non me excipit, sed eum qui misit me.
Dixit ei Johannes; Magister mi, vidimus ho- 38
minem ejicientem dæmonia in nomine tuo,
& prohibuimus eum, propterea quòd non
adhæserit nobis. Dixit eis Jesus; Ne prohi- 39
beatis eum, nemo enim est qui edat virtutes
in nomine meo, & possit citò dicere de me
malum. Quicunque ergò non fuerit contra 40
vos, pro vobis est. Quisquis enim propina- 41
verit vobis calicem aquæ tantùm, eo nomine
quòd Christi sitis; Amen dico vobis, Nequa-
quam perierit merces ejus. Et quisquis of- 42
fendiculo fuerit uni ex istis parvulis qui cre-
dunt in me, satius ei foret, si imponeretur
mola asini collo ipsius, & projiceretur in ma-
re. Quòd si offendiculo tibi fuerit manus 43
tua, eam amputato : satius tibi fuerit man-
cum ingredi ad vitam, quàm cum habueris
duas manus, abeas in gehennam: Ubi vermis 44
eorum non moritur, nec ignis eorum extin-
guitur. Et si pes tuus offendiculo tibi fuerit, 45
abscinde eum : melius tibi fuerit ingredi ad
vitam claudum, quàm quum habueris duos
pedes, cadas in gehennam: Ubi vermis eorum 46
non moritur, nec ignis eorum extinguitur.
Denique si oculus tuus offendiculo tibi fu- 47
erit, eum effodito : satius tibi fuerit cum uno
oculo ingredi ad regnum Dei : quàm, quum
habueris duos oculos, cadas in gehennam
ignis: Ubi vermis eorum non moritur, nec 48
ignis eorum extinguitur.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

34 * ايشان خاموش شدند براي انك درراه مي انديشيدند كه ميان ايشان بزرك كيست *
35 * عيسي نشست وهر دوازده راپيش خود خواند * وكفت هر كه مي خواهد * كه
پيشتر از هر كسي باشد پستر شود * وهمه كس را بندكي كند * كودكي انجا بود *
36 دست اورا كرفت ودر ميان ايستانيد * وكفت * هركه اين كودك را ومانند
37 اورا بنام من قبول كند * مرا قبول كرده باشد * وهر كه مرا قبول مي كند نه
آنست كه مرا قبول مي كند الا انرا كه مرا فرستاد

چهل انجا كه كفت بهترست كه يك اندام هلاك شود از انك همه تن

38 * يوحنا كفت اي معلم كسي ديديم كه بنام † تو ابليسانرا بدر مي
39 كرد * واورا منع كرديم براي انك دربي ما نيامد * عيسي بديشان كفت * اورا منع مكنيد
براي انك نيست كسي كه بنام من نيرومندي كند * وباز بتواند كه مرا بدي
40 41 كويد * اكنون هركه با شما برابري نكند * عوض شماست * هركه با شما يك
كاسه تنها آب بخوراند كه ازان مسيح هستيد * راست بشما بكويم كه مزد اوكم نشود *

Illi siluerunt; eò quòd in via ratiocinati essent quis inter eos maximus esset. Jesus consedit, & omnes duodecim ad se vocavit, & dixit; Quicunque voluerit ut omnium primus sit, postremus esto, & unicuique ministerium præstato. Puerulus illic erat, cujus manum prehendit, & in medio statuit, & dixit; Quicunque hunc puerulum, aut ei similem, in nomine meo recipit, me recepit : & quicunque me recipit, ipse non est qui me tantum *recipit, sed eum qui misit me.* 34 35 36 37

XL. Ubi dixit; Melius est ut unum membrum pereat, quàm totum corpus.

Johannes dixit, O præceptor, quendam vidimus qui in nomine tuo diabolos ejecit, & eum prohibuimus, quòd nos non sequatur. Jesus illis dixit; Eum ne prohibeatis: eò quòd nemo sit qui in nomine meo virtutem edat, & rursus possit mihi malè dicere. Jam quicunque vobis non adversatur, pro vobis est. Quicunque vos uno calice tantùm aquæ potaverit, quòd Christi estis, certum vobis dico, quòd merces ejus non peribit. 38 39 40 41

Versio VULGATA LATINA.

33 At illi tacebant: siquidem in via inter se disputaverant, quis eorum major esset. Et
34 residens vocavit duodecim, & ait illis; Si quis vult primus esse, erit omnium novis-
35 simus, & omnium minister. Et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum:
36 quē cùm complex⁹ esset, ait illis; Quisquis unum ex hujusmodi pueris receperit in
nomine meo, me recipit: & quicunq; me susceperit, non me suscipit, sed eum, qui
37 misit me. Respondit illi Joannes, dicens; Magister, vidim⁹ quendā in nomine tuo eji-
38 cientē dæmonia, qui non sequitur nos, & prohibuim⁹ eum. Jesus autem ait; Nolite
prohibere eum: nemo est enim qui faciat virtutē in nomine meo, & possit citò malè
39 loqui de me. Qui enim non est adversùm vos, pro vobis est. Quisquis enim potū de-
40 derit vobis calicē aquæ in nomine meo, quia Christi estis: amen dico vobis, non

perdet mercedem suā. Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis credentibus 41
in me: bonū est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo ej⁹, & in mare mit-
teretur. Et si scandalizaverit te man⁹ tua, abscide illam: bonū est tibi debilē introi- 42
re in vitā, quā duas man⁹ habentē ire in gehennā, in ignē inextinguibilē: Ubi ver- 43
mis eorū non moritur, & ignis non extinguitur. Et si pes tu⁹ te scandalizat, amputa 44
illum: bonū est tibi claudū introire in vitam æternā, quàm duos pedes habentē mitti
in gehennā ignis inextinguibilis: Ubi vermis eorū non moritur, & ignis non extingui- 45
tur. Quòd si oculus tuus scandalizat te, ejice eum: bonum est tibi luscum intro- 46
ire in regnum Dei, quàm duos oculos habentem mitti in gehennam ignis: Ubi 47
vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

34 فسكتوا • لانهم كانوا يقولون في الطريق من هو العظيم فيهم * فجلس ودعي الاثني عشر
35 وقال لهم من اراد ان يكون اولا فليكن اخر وخادما للجميع * واخذ صبيا فاقامه وسطهم
36 وامسكه • وقال لهم * كل من يقبل واحدا مثل هذا الصبي باسمي فقد قبلني * ومن يقبلني
37 فليس يقبلني فقط بل والذي ارسلني * فقال له يوحنا يا معلم راينا واحدا يخرج الشياطين
38 باسمك فمنعناه لانه لم يتبعنا * فقال لهم يسوع لا تمنعوه فليس احد يصنع قوة باسمي ويقدر
39 سريعا ان يقول علي الشر * لانه كل من ليس هو عليكم فهو معكم * ومن سقاكم كاس ماء
40 باسمي اي انكم للمسيح امين اقول لكم ان اجره لا يضيع * ومن شكك احد هولاء الصغار
41 المومنين بي فخير له ان يعلق حجر الرحي في عنقه ويطرح في البحر * فان شككتك يدك
42 فاقطعها • فخير لك ان تدخل الحياة وانت اعسم من ان تكون لك يدان وتذهب الي جهنم
43 في النار * حيث دودهم لا يموت ونارهم لا تطفي * وان شككتك رجلك فاقطعها • فخير لك
44 ان تدخل الحياة اعرج من ان تكون لك رجلان وتلقي في جهنم في النار * حيث دودهم لا يموت
45 ونارهم لا تطفاء * وان شككتك عينك فاقلعها • فخير لك ان تدخل ملكوت
46 الله بعين واحدة من ان يكون لك عينان وتلقي في جهنم * حيث دودهم لا يموت
47 ونارهم لا تطفي •
48

Et tacuerunt, quoniam dicebant in via, 34
Quis esset major inter eos. Igitur sedit, 35
& advocavit duodecim, & dixit eis;
Qui voluerit esse primus, sit ultimus, &
minister omnibus. Et accepit parvulum, 36
& statuit eum in medio eorum: & tenuit
illum, ac dixit eis; Quicunq; receperit 37
aliquem similem huic parvulo in nomine
meo, jam me recepit. Et qui suscipit me,
non suscipit me tantùm, sed & eum qui
misit me. Et dixit ei Johannes; Magi- 38
ster, vidimus quendam ejicientem dæmo-
nia in nomine tuo, & prohibuimus eum,
quia non sequebatur nos. Dixit eis Je- 39
sus, Ne prohibeatis eum: nam nemo edit
virtutem in nomine meo, et potest mox di-
cere de me malum. Quicunq; enim non 40
est contra vos, ipse est vobiscum. Et qui 41
potaverit vos calice aquæ in nomine meo,
videlicet quia pertinetis ad Christum,
Amen dico vobis, Quia merces ejus non
peribit. Et qui scandalizaverit unum isto- 42
rum parvulorum credentium in me, con-
sultius esset ei suspendi lapidem molarem
in collo ejus, & projici in mare. Si scan- 43
dalizaverit te manus tua, abscinde illā:
melius enim est tibi introire vitā, quum
fueris manc⁹, quàm habere te manus du-
as, et abire in gehennā ad ignem: Ubi ver- 44
mis eorum non moritur, & ignis eorū non
extinguitur. Et si scandalizaverit te pes 45
tuus, abscinde eum: melius enim est tibi
introire vitā claud⁹, quàm esse tibi duos
pedes, & projici in gehennā in ignē: Ubi 46
vermis eorum non moritur, & ignis eorū
non extinguitur. Et si scandalizaverit te 47
oculus tuus, erue eum: melius enim est
tibi introire regnum Dei cum oculo
uno, quàm esse tibi oculos duos, & pro-
jici in gehennām: Ubi vermis eorum 48
non moritur, & ignis eorum non ex-
tinguitur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

34 ወአርመሙ፡እስመ፡ተባሀሉ፡በቤናቲሆሙ፡ በፍኖት፡ መኑ፡እንጋ፡ደዓቢ፡እምኔሆሙ፡=፦
35 ወነበረ፡ ወጸውዖሙ ፡ ለዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ወይቤሎሙ፡ ዘይፈቅድ፡ ልሂቀ፡ ይኩን፡
36 ለያትሕት፡ ርእሶ፡ለኵሉ፡፡ ወይኩን፡ሳእካ፡ለኵሉ፡=፦ ወነሥአ፡ሕፃነ፡ ወአቀሞ፡
37 ማእከሎሙ ፡ ወአንበሮ ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ፡፡ ወይቤሎሙ፡=፦ ዘተወክፈ ፡ መጠነ፡ ዝ
ሕፃን፡፡ በስምየ ፡ ኪያየ፡ ተወክፈ፡፡ ወዘኒ፡ ኪያየ፡ ተወክፈ፡ ኣኮ፡ኪያየ፡ ዘተወክፈኒ፡
38 ዘአንበሰ፡ዘፈነወኒ፡፡=፦ ወአውሥአ፡ ዮሐንስ፡ ወ ይቤሎ፡ሊቅ፡ ቦዘርኢነ፡ዘያወፅእ፡
39 ጋኔነ፡በስምከ፡ወከልአናሁ፡ እስመ፡ ኢተለወከ፡ ምስሌነ፡፡=፦ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡
ኢየሱስ፡ ኢትክልእዎ፡ እስመ፡ አልቦ፡ዘይገብር ፡ ኃይለ፡በስምየ ፡ ወይክል ፡ ፍጡነ፡አ
40 ሕሥሞ፡ ቃለ፡ ሳዕሌየ፡=፦ እስመ፡ እምከመ፡ ኢኮነ፡ ዕድውክሙ፡ ቢጽክሙ፡ ውእ
41 ቱ፡=፦ ወዘአስተየክሙ፡ ጽዋዐ፡ማይ፡በስምየ፡እስመ፡እለ፡ክርስቶስ፡አንትሙ፡ኣሜ
42 ን፡ እብለክሙ፡ኢይሀጕል፡ዕሴቶ፡፡=፦ ወዘአስሐቶሙ፡ ለአሐዱ፡ እምእሉ፡ ንኡሰ
ን፡ እለ፡ ይአምኑ፡ ብየ፡ይኄይሶ፡ ይእስሩ፡ ማሕረጸ፡ ለድግ፡ በክሳዱ፡ ወያስጥምዎ፡
43 ውስተ፡ባሕር፡፡=፦ ወእመኒ፡ እዴከ፡ ታስሕተከ፡፡ምትራ፡ ይኄይሰከ፡ ምቱረ፡ እድ፡
ትባእ፡ ውስተ፡ ሕይወት፡ እምትባእ፡ ውስተ ፡ እሳተ ፡ ገሃነም፡ ምስለ፡ ክልኤሆን፡ እ
44 ደዊከ፡=፦ ኀበ፡እሳቱ፡ ኢይጠፍእ፡ ወዕጺሁ፡ ኢይኖውም፡፡=፦ ወእመኒ፡እግርከ፡
45 የስሕተከ፡ምትራ፡ይኄይሰከ፡ ሐንካሰከ፡ ትባእ፡ውስተ፡ ሕይወት፡ እምትባእ፡ ውስተ፡
46 ገሃነም፡ምስለ፡ ክልኤሆን፡እገሪከ፡ ውስተ፡ እሳት፡ዘኢይጠፍእ፡፡=፦ ወኀበ፡ ዕጺሁ፡
47 ኢይኖውም፡፡=፦ ወእመኒ፡ ዓይንከ፡ ታስሕተከ፡ ምላኃ፡ ይኄይሰከ፡ ነቋርከ፡ ትባእ፡
ውስተ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምትባእ ፡ ውስተ፡ ገሃነም ፡ ዘእሳት፡ምስለ ፡
48 ክልኤሆን፡አዕይንቲከ፡፡=፦ ኀበ፡ዕጺሁ፡ኢይኖውም፡ወእሳቱ፡ኢይጠፍእ፡=፦

Et tacuerunt, quia loquebantur inter se in via quis major esset inter eos. Et 34 35
sedit & vocavit duodecim, & dixit iis; Qui vult supremus esse, subjiciat se omni-
bus, & sit servus omnibus. Et accepit parvulum, & statuit eum medio eorum, 36
& posuit eum in sinu suo, & dixit illis; Qui receperit hujusmodi parvulum in 37
nomine meo, me recepit: & qui me recipit, non me recipit, sed eum qui misit
me. Et respondit Johannes, & dixit ei; Magister, quendam vidimus ejicientem 38
dæmonem in nomine tuo, & prohibuimus eum, quia non sequutus est te nobis-
cum. Et dixit iis Dominus Jesus, Ne prohibite illum: quoniam nemo est qui 39
faciat virtutem in nomine meo, & possit citò maledicere mihi. Quia si 40
non fuit contra vos, amicus vester est. Et qui potum dederit vobis poculum a- 41
quæ in nomine meo, eò quòd Christi sitis, Amen dico vobis, Non perdet mercedē
suam. Et qui errare fecit unum ex his parvulis qui credunt in me, melius esset 42
ei, ut ligarent molam asini circa collum ejus, & immergerent eum in mare. Et 43
si manus tua errare te fecerit, abscinde eam: melius erit tibi abscissâ manu intro-
ire in vitam, quàm ut introeas in ignem gehennæ cum duabus manibus. Ubi 44
ignis ejus est inextinguibilis, & vermis ejus non requiescit. Et si pes tuus errare 45
te fecerit, abscinde eum: melius erit tibi claudum ingredi in vitam, quàm ingredi
in gehennam cum duobus pedibus tuis, in ignem inextinguibilem: Et ubi 46
vermis ejus non requiescit. Et si oculus tuus errare te fecerit, evelle eum: me- 47
lius erit tibi, excavatum te intrare in regnum Dei, quàm intrare in ge-
hennam ignis cum duobus oculis tuis. Ubi vermis ejus non requiescet, & 48
ignis ejus non extinguetur.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 * وهر كه يك كودك از اينان كه بمن ايمان آوردند پريشان كند • لايقست كه
43 خراسياب در كردنش اويخته • واورا در دريا اندازند • * اكر دست تو ترا پريشان دارد •
اورا ببرو ازخود دور انداز • بهتر باشد ترا كه بيك دست • در زندكاني ابد روي ازانك
44 با دو دست در دوزخ • * در جايي كه كرم او نميرد واتش او نخسپد • * واكر پاي تو
45 ترا پريشان دارد • اورا ببران بهتر كه بپاي لنك در زندكاني † روي • ازانك بدو پاي
46 در دوزخ * كه رستكاري ازانجا ممكن نيست • * واكر چشم تو ترا پريشاني دهد • اورا بكن
47 ان بهتر كه بيك چشم در ملكوت [خدا] روي ازانك بدو چشم در آتش جاويد
48 * كه هركز خلاص نيابي •

Et quicunque unum parvulum, co- 42
rum qui mihi fidem habuerunt, mæ-
stum reddiderit, dignus est, ut molâ
asinariâ collo ejus appensâ eum in
mare projiciant. Si manus tua te 43
offendat, eam abscinde, & à te pro-
cul abjice: melius tibi fuerit ut
cum unâ manu in vitam ingredia-
ris, quàm cum ambabus manibus
in infernum: In locum, cujus ver- 44
mis non moritur, & ignis ejus non
sopitur. Et si pes tuus te offenderit, 45
eum abscinde: hoc melius ut pede
claud⁹ in vitam eas, quàm cum dua-
bus pedibus in infernum: Quòd il- 46
linc liberatio nulla fieri potest. Et 47
si oculus tuus tibi offensionem de-
derit, eum erue: Hoc melius ut cum
uno oculo in regnum Dei eas, quàm
cum duobus oculis in ignem æter-
num: Unde nunquam redemptionem 48
invenies.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΚΖ'.

Illi *autem* tacebant : *ad invicem enim ratiocinati erant* in via, quis major. Et *se-* ξε β
34 Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ (π) διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. Καὶ καθί-
35 *dens* vocavit duodecim, & ait illis ; Si quis vult primus esse, erit omnium novis-
σας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχα-
simus, & omnium minister. Et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum, *&* *ulnis*
36 τος, καὶ πάντων διάκονος. Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγ-
continens eum, ait illis ; Quisquis unum hujusmodi *puerulorum* exceperit in
37 καλισάμενος αὐτὸ, εἶπεν αὐτοῖς, Ὃς (ϱ) ἐὰν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ
nomine meo, me *excipit* : & quicunque me *exceperit*, non me *excipit*, sed *le-* ξς α
τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀ-
gantem me. Respondit *verò* illi Joannes, dicens ; Magister, vidimus quen- ξζ η
38 ποστείλαντά με. Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ (σ) ὁ Ἰωάννης, λέγων, Διδάσκαλε, εἴδομέν τι-
dam nomine tuo ejicientem dæmonia, qui non sequitur nos : & prohibuimus
να τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν
eum, *quia non sequitur nos.* *At* Jesus ait ; *Ne prohibete* eum. Nemo enim
39 αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, Μὴ κωλύετε αὐτόν. οὐδεὶς γάρ
est qui faciat *efficaciam* in nomine meo, & possit citò *maledicere mibi.*
ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με.
Qui enim non est adversùm vos, pro vobis est. *Qui enim potaverit vos poculum a-* ξη
40 Ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν. Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕ-
41 quæ in nomine meo, quia Christi estis : Amen dico vobis ; Non *perdiderit* ς
δατος (τ) ἐν τῷ ὀνόματί μου, ὅτι Χριστοῦ ἐστε· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ ἀπολέσῃ
mercedem suam. Et quisquis scandalizaverit unum *pusillorum credentium* ξθ β
τὸν μισθὸν αὐτοῦ. Καὶ ὃς (υ) ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν (φ) μικρῶν τῶν πιστευόντων 42
in me, *pulchrum* est ei magis, si *circumponeretur lapis molaris circa col-*
εἰς ἐμὲ, (χ) καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχη-
lum ejus, & *jaceretur* in mare. Et si scandalizaverit te manus tua,
λον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ σου, 43
abscinde illam: *pulchrum* tibi est *mancum* in vitam introire, quã duas
ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν σοι ἐστὶ κυλλὸν (ψ) εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο
manus habentem *abire* in gehennam, in ignem inextinguibilem : Ubi ver-
χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· Ὅπου ὁ σκώ- 44
mis eorũ non *finitur*, & ignis non extinguitur. Et si pes tuus scandalizat te, ampu-
ληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκο- 45
ta illum: *pulchrum* est tibi introire in vitam claudũ, quã duos pedes habentem *ja-*
ψον αὐτόν· (ω) καλόν ἐστί σοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βλη-
ci in gehennã, *in ignem inextinguibilem* : Ubi vermis eorum non *finitur*, &
θῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ 46
ignis non extinguitur. *Et* si oculus tuus scandalizat te, ejice eum: *pulchrum* tibi est
πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σοι ἐστὶ 47
unoculum introire in regnum Dei, quã duos oculos habentem *jaci*
μονόφθαλμον (α) εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι
in gehennam ignis: Ubi vermis eorum non *finitur*, & ignis non extinguitur.
εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός· Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. 48

MS. A. (π) διελέχθησαν, τίς μείζων. (ϱ) ἂν (σ) Ἰωάννης, (τ) ἐν ὀνόματι, ὅτι Χριστοῦ (υ) ἐὰν (φ) μικρῶν τούτων τῶν (χ) καλὸν αὐτῷ ἐστιν (ψ) εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, (ω) καλὸν γάρ ἐστίν σε (α) εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

34 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܬܝܩܝܢ ܗܘܘ. ܐܬܕܪܫܘ ܗܘܘ ܓܝܪ ܒܐܘܪܚܐ ܚܕ ܥܡ ܚܕ. ܕܡܢܘ ܪܒ ܒܗܘܢ.
35 * ܘܝܬܒ ܝܫܘܥ. ܘܩܪܐ ܠܬܪܥܣܪܬܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܗܘܐ ܩܕܡܝܐ. ܢܗܘܐ ܐܚܪܝܐ
36 ܕܟܠܗܘܢ ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܟܠܗܘܢ. * ܘܢܣܒ ܛܠܝܐ ܚܕ ܘܐܩܝܡܗ ܒܡܨܥܬܐ. ܘܫܩܠܗ ܥܠ
37 ܕܪܥܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. * ܟܠ ܡܢ ܕܢܩܒܠ ܐܝܟ ܗܢܐ ܛܠܝܐ ܒܫܡܝ. ܠܝ ܗܘ ܡܩܒܠ. ܘܡܢ
38 ܕܠܝ ܡܩܒܠ. ܠܐ ܗܘܐ ܠܝ ܡܩܒܠ ܐܠܐ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܘܚܢܢ. ܪܒܢ. ܚܙܝܢ
39 ܐܢܫ ܕܒܫܡܟ ܫܐܕܐ ܡܦܩ. ܘܟܠܝܢܝܗܝ ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܩܦ ܠܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܠܐ
ܬܟܠܘܢܝܗܝ. ܠܝܬ ܓܝܪ ܐܢܫ ܕܥܒܕ ܚܝܠܐ ܒܫܡܝ. ܘܡܫܟܚ ܕܥܠܝ ܢܐܡܪ ܒܝܫܬܐ.
40 * ܡܢ ܕܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܘܩܒܠܟܘܢ. ܚܠܦܝܟܘܢ ܗܘ. * ܟܠ ܓܝܪ ܕܢܫܩܝܟܘܢ ܟܣܐ ܕܡܝܐ
41 ܒܠܚܘܕ. ܒܫܡܐ ܕܡܫܝܚܝܐ ܐܢܬܘܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܢܐܒܕ ܐܓܪܗ. * ܘܟܠ
42 ܡܢ ܕܢܟܫܠ ܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝ. ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ ܕܬܬܬܠܐ ܪܚܝܐ ܕܚܡܪܐ
ܒܨܘܪܗ ܘܢܫܬܕܐ ܒܝܡܐ. * ܘܐܢ ܡܟܫܠܐ ܠܟ ܐܝܕܟ ܦܣܘܩܝܗ. ܦܩܚ ܗܘ ܠܟ
43 ܕܚܓܝܪܐ ܬܥܘܠ ܠܚܝܐ. ܐܘ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܟ ܬܪܬܝܢ ܐܝܕܝܢ ܬܐܙܠ ܠܓܗܢܐ. * ܐܝܟܐ ܕܬܘܠܥܗܘܢ
44 ܠܐ ܡܝܬܐ ܘܢܘܪܗܘܢ ܠܐ ܕܥܟܐ. * ܘܐܢ ܪܓܠܟ ܡܟܫܠܐ ܠܟ ܦܣܘܩܝܗ. ܦܩܚ ܗܘ ܠܟ
45 ܕܚܓܝܣܐ ܬܥܘܠ ܠܚܝܐ. ܐܘ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܟ ܬܪܬܝܢ ܪܓܠܝܢ ܬܦܠ ܒܓܗܢܐ. * ܐܝܟܐ
46 ܕܬܘܠܥܗܘܢ ܠܐ ܡܝܬܐ ܘܢܘܪܗܘܢ ܠܐ ܕܥܟܐ. * ܘܐܢ ܥܝܢܟ ܡܟܫܠܐ ܠܟ. ܣܡܝܗ. ܦܩܚ ܗܘ
47 ܠܟ ܕܒܚܕܐ ܥܝܢܐ ܬܥܘܠ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܘ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܟ ܬܪܬܝܢ ܥܝܢܝܢ ܬܦܠ
48 ܒܓܗܢܐ ܕܢܘܪܐ. * ܐܝܟܐ ܕܬܘܠܥܗܘܢ ܠܐ ܡܝܬܐ ܘܢܘܪܗܘܢ ܠܐ ܕܥܟܐ.

Ipsi verò tacebant: contenderant enim in via unus cum alio, quis esset maximus eorum. Et consedit Jesus, vocavitque duodecim, ac dixit eis; Qui voluerit esse primus, erit postremus omnium, & omnium minister. Et accepit puerulum quendam, eumq; statuit in medio; tulitque eum super brachia sua, & dixit eis; Quisquis excipit similem huic puerulo in nomine meo, me excipit : & quisquis me excipit, non me excipit, sed eum qui misit me. Dixit ei Johannes; Magister mi, vidimus hominem ejicientem dæmonia in nomine tuo, & prohibuimus eum, propterea quòd non adhæserit nobis. Dixit eis Jesus ; Ne prohibeatis eum, nemo enim est qui edat virtutes in nomine meo, & possit citò dicere de me malum. Quicunque ergò non fuerit contra vos, pro vobis est. Quisquis enim propinaverit vobis calicem aquæ tantum, eo nomine quòd Christi sitis; Amen dico vobis, Nequaquam perierit merces ejus. Et quisquis offendiculo fuerit uni ex istis parvulis qui credunt in me, satius ei foret, si imponeretur mola asini collo ipsius, & projiceretur in mare. Quòd si offendiculo tibi fuerit manus tua, eam amputato : satius tibi fuerit mancum ingredi ad vitam, quàm cum habueris duas manus, abeas in gehennam: Ubi vermis eorum non moritur, nec ignis eorum extinguitur. Et si pes tuus offendiculo tibi fuerit, abscinde eum : melius tibi fuerit ingredi ad vitam claudum, quàm quum habueris duos pedes, cadas in gehennam: Ubi vermis eorum non moritur, nec ignis eorum extinguitur. Denique si oculus tuus offendiculo tibi fuerit, eum effodito : satius tibi fuerit cum uno oculo ingredi ad regnum Dei : quàm, quum habueris duos oculos, cadas in gehennam ignis: Ubi vermis eorum non moritur, nec ignis eorum extinguitur.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

34 * ايشان خاموش شدند براي انك درراه مي انديشيدند كه ميان ايشان بزرك كيست•
35 * عيسي نشست وهر دوازده راپيش خود خواند • وكفت هر كه مي خواهد • كه
36 پيشتر از هر كسي باشد پستر شود • وهمه كس را بندكي كند•*كودكي انجا بود•
37 دست اورا كرفت ودر ميان ايستانيد • وكفت * هر كه اين كودك را ومانند
اورا بنام من قبول كند • مرا قبول كرده باشد • وهر كه مرا قبول مي كند نه
آنست كه مرا قبول مي كند الا انرا كه مرا فرستاد

چهل انجا كه كفت بهترست كه يك اندام هلاك شود از انك
38 همه تن *يوحنا كفت اي معلم كسي ديديم كه بنام † تو ابليسانرا بدرمي
39 كرد * واورا منع كرديم براي انك درپي مانيامد • *عيسي بديشان كفت • اورا منع مكنيد•
براي انك نيست كسي كه بنام من نيرومندي كند • وباز بتواند كه مرا بدي
40 كويد • *اكنون هر كه با شما برابري نكند • عوض شماست • *هركه با شما يك
41 كاسه تنها آب بخوراند كه ازان مسيح هستيد • راست بشما بكويم كه مزد اوكم نشود•

Illi siluerunt; eò quòd in via ratiocinati essent quis inter eos maximus esset. Jesus consedit, & omnes duodecim ad se vocavit, & dixit; Quicunque voluerit ut omnium primus sit, postremus esto, & unicuique ministerium præstato. Puerulus illic erat, cujus manum prehendit, & in medio statuit, & dixit; Quicunque hunc puerulum, aut ei similem, in nomine meo recipit, me recepit : & quicunque me recipit, ipse non est qui me tantum *recipit, sed eum qui misit me.*

XL. Ubi dixit ; Melius est ut unum membrum pereat, quàm totum corpus.

Johannes dixit, O præceptor, quendam vidimus qui in nomine tuo diabolos ejecit, & eum prohibuimus, quòd nos non sequatur. Jesus illis dixit ; Eum ne prohibeatis: eò quòd nemo sit qui in nomine meo virtutem edat, & rursus possit mihi malè dicere. Jam quicunque vobis non adversatur, pro vobis est. Quicunque vos uno calice tantùm aquæ potaverit, quòd Christi estis, certum vobis dico, quòd merces ejus non peribit.

Versio VULGATA LATINA.

33 At illi tacebant: siquidem in via inter se disputaverant, quis eorum major esset. Et
34 residens vocavit duodecim, & ait illis; Si quis vult primus esse, erit omnium novis-
simus, & omnium minister. Et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum:
35 quē cùm complex⁹ esset, ait illis; Quisquis unum ex hujusmodi pueris receperit in
36 nomine meo, me recipit: & quicunq; me susceperit, non me suscipit, sed eum, qui
misit me. Respondit illi Joannes, dicens; Magister, vidim⁹ quendā in nomine tuo eji-
37 cientē dæmonia, qui non sequitur nos, & prohibuim⁹ eum. Jesus autem ait; Nolite
38 prohibere eum: nemo est enim qui faciat virtutē in nomine meo, & possit citò malè
39 loqui de me. Qui enim non est adversùm vos, pro vobis est. Quisquis enim potū de-
40 derit vobis calicē aquæ in nomine meo, quia Christi estis: amen dico vobis, non
perdet mercedem suā. Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis credentibus 41
in me: bonū est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo ej⁹, & in mare mit-
teretur. Et si scandalizaverit te man⁹ tua, abscide illam: bonū est tibi debilē introi- 42
re in vitā, quā duas man⁹ habentē ire in gehennā, in ignē inextinguibilē: Ubi ver- 43
mis eorū non moritur, & ignis non extinguitur. Et si pes tu⁹ te scandalizat, ampura 44
illum: bonū est tibi claudū introire in vitam æternā, quàm duos pedes habentē mitti
in gehennā ignis inextinguibilis: Ubi vermis eorū non moritur, & ignis non extingui- 45
tur. Quòd si oculus tuus scandalizat te, ejice eum: bonum est tibi luscum intro- 46
ire in regnum Dei, quàm duos oculos habentem mitti in gehennam ignis: Ubi 47
vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

34 * فسكتوا * لانهم كانوا يقولون في الطريق من هو العظيم فيهم * فجلس ودعي الاثني عشر
35 36 وقال لهم من اراد ان يكون اولا فليكن آخرا وخادما للجميع * واخذ صبيا فاقامه وسطهم
37 وامسكه * وقال لهم * كل من يقبل واحدا مثل هذا الصبي باسمي فقد قبلني * ومن يقبلني
38 فليس يقبلني فقط بل والذي ارسلني * فقال له يوحنا يا معلم رأينا واحدا يخرج الشياطين
39 باسمك فمنعناه لانه لم يتبعنا * فقال لهم يسوع لا تمنعوه فليس احد يصنع قوة باسمي ويقدر
40 41 سريعا ان يقول علي الشر * لانه كل من ليس هو عليكم فهو معكم * ومن سقاكم كاس ماء
42 باسمي اي انكم للمسيح امين اقول لكم ان اجره لا يضيع * ومن شكك احد هولاء الصغار
43 المومنين بي خير له ان يعلق حجر الرحي في عنقه ويطرح في البحر * فان شككتك يدك
فاقطعها * خير لك ان تدخل الحياة وانت اعسم من ان تكون لك يدان وتذهب الي جهنم
44 45 في النار * حيث دودهم لا يموت ونارهم لا تطفي * وان شككتك رجلك فاقطعها خير لك
46 ان تدخل الحياة اعرج من ان تكون لك رجلان وتلقي في جهنم في النار * حيث دودهم لا يموت
47 ونارهم لا تطفا * وان شككتك عينك فاقلعها * خير لك ان تدخل ملكوت
48 الله بعين واحدة من ان يكون لك عينان وتلقي في جهنم * حيث دودهم لا يموت
ونارهم لا تطفي *

Et tacuerunt, quoniam dicebant in via, 34
Quis esset major inter eos. Igitur sedit, 35
& advocavit duodecim, & dixit eis;
Qui voluerit esse primus, sit ultimus, &
minister omnibus. Et accepit parvulum, 36
& statuit eum in medio eorum: & tenuit
illum, ac dixit eis; Quicunq; receperit 37
aliquem similem huic parvulo in nomine
meo, jam me recepit. Et qui suscipit me,
non suscipit me tantùm, sed & eum qui
misit me. Et dixit ei Johannes; Magi- 38
ster, vidimus quendam ejicientem dæmo-
nia in nomine tuo, & prohibuimus eum,
quia non sequebatur nos. Dixit eis Je- 39
sus, Ne prohibeatis eum: nam nemo edit
virtutem in nomine meo, et potest mox di-
cere de me malum. Quicunq; enim non 40
est contra vos, ipse est vobiscum. Et qui 41
potaverit vos calice aquæ in nomine meo,
videlicet quia pertinetis ad Christum,
Amen dico vobis, Quia merces ejus non
peribit. Et qui scandalizaverit unum isto- 42
rum parvulorum credentium in me, con-
sultius esset ei suspendi lapidem molarem
in collo ejus, & projici in mare. Si scan- 43
dalizaverit te manus tua, abscinde illā:
melius enim est tibi introire vitā, quum
fueris manc⁹, quàm habere te manus du-
as, et abire in gehennā ad ignem: Ubi ver- 44
mis eorum non moritur, & ignis eorū non
extinguitur. Et si scandalizaverit te pes 45
tuus, abscinde eum: melius enim est tibi
introire vitā claud⁹, quàm esse tibi duos
pedes, & projici in gehennā in ignē: Ubi 46
vermis eorum non moritur, & ignis eorū
non extinguitur. Et si scandalizaverit te 47
oculus tuus, erue eum: melius enim est
tibi introire regnum Dei cum oculo
uno, quàm esse tibi oculos duos, & pro-
jici in gehennam: Ubi vermis eorum 48
non moritur, & ignis eorum non ex-
tinguitur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

34 ወአርመሙ፡እስመ፡ተባሀሉ፡በቤናቲሆሙ፡ በፍኖት፡ መኑ፡እንጋ፡ደዓቢ፡እምኔሆሙ፡፡
35 ወነበረ፡ ወጸውዖሙ ፡ ለዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ወይቤሎሙ፡ ዘይፈቅድ፡ ልሂቀ፡ ይኩን፡
36 ለያትሕት፡ ርእሶ፡ለኵሉ፡፡ ወይኩን፡ሳእካ፡ለኵሉ፡፡ ወነሥአ፡ሕፃነ፡ ወአቀሞ፡
37 ማእከሎሙ ፡ ወአንበሮ ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ፡፡ ወይቤሎሙ፡፡ ዘተወክፈ ፡ መጠነ፡ ዝ
ሕፃን፡፡ በስምየ ፡ ኪያየ፡ ተወክፈ፡፡ ወዘኒ፡ ኪያየ፡ ተወክፈ፡ አኮ፡ኪያየ፡ ዘተወክፈኒ፡
38 ዘእንበለ፡ዘፈነወኒ፡፡ ወአውሥአ፡ ዮሐንስ፡ ወይቤሎ፡ሊቅ፡ ቦዘርኢነ፡ዘያወፅእ፡
39 ጋኔነ፡በስምከ፡ወከልእናሁ፡ እስመ፡ ኢተለወከ፡ ምስሌነ፡፡ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡
ኢየሱስ፡ ኢትክልእዎ፡ እስመ፡ አልቦ፡ዘይገብር ፡ ኀይለ፡በስምየ ፡ ወይክል ፡ ፍጡነ፡አ
40 ሕሥሞ፡ ቃለ፡ ሳዕሌየ፡፡ እስመ፡ እመ፡ ኢኮነ፡ ዕድውክሙ፡ ቢጽክሙ፡ ው
41 እቱ፡፡ ወዘአስተየክሙ፡ ጽዋዐ፡ማይ፡በስምየ፡እስመ፡አለ፡ክርስቶስ፡አንትሙ፡አሜ
42 ን፡ እብለክሙ፡ኢይሀጕል፡ዕሴቶ፡፡ ወዘአስሐቶሙ፡ ለአሐዱ፡ እምእሉ፡ ንኡስ
ን፡ እለ፡ ይአምኑ፡ ብየ፡ይኄይሶ፡ ይእስሩ፡ ማሕረጸ፡ ለድግ፡ በክሳዱ፡ ወያስጥምዎ፡
43 ውስተ፡ባሕር፡፡ ወእመኒ፡ እዴከ፡ ታስሕተከ፡፡ምትራ፡ ይኄይሰከ፡ ምቱረ፡ እድ፡
ትባእ፡ ውስተ፡ ሕይወት፡ እምትባእ፡ ውስተ ፡ እሳተ ፡ ገሃነም፡ ምስለ፡ ክልኤሆን፡ አ
44 45 ደዊከ፡፡ ኀበ፡እሳቱ፡ ኢይጠፍእ፡ ወዕጼሁ፡ ኢይነውም፡፡ ወእመኒ፡እግርከ፡
የስሕተከ፡ምትራ፡ይኄይሰከ፡ ሐንካሰከ፡ ትባእ፡ውስተ፡ ሕይወት፡ እምትባእ፡ ውስተ፡
46 ገሃነም፡ምስለ፡ ክልኤሆን፡እገሪከ፡ ውስተ፡ እሳት፡ዘኢይጠፍእ፡፡ ወኀበ፡ ዕጼሁ፡
47 ኢይነውም፡፡ ወእመኒ፡ ዓይንከ፡ ታስሕተከ፡ ምለኃ፡ ይኄይሰከ፡ ነቋርከ፡ ትባእ፡
ውስተ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምትባእ ፡ ውስተ፡ ገሃነም ፡ ዘእሳት፡ምስለ ፡
48 ክልኤሆን፡አዕይንቲከ፡፡ ኀበ፡ዕጼሁ፡ኢይነውም፡ወእሳቱ፡ኢይጠፍእ፡፡

Et tacuerunt, quia loquebantur inter se in via quis major esset inter eos. Et 34 35
sedit & vocavit duodecim, & dixit iis; Qui vult supremus esse, subjiciat se omni-
bus, & sit servus omnibus. Et accepit parvulum, & statuit eum medio eorum, 36
& posuit eum in sinu suo, & dixit illis; Qui receperit hujusmodi parvulum in 37
nomine meo, me recepit: & qui me recipit, non me recipit, sed eum qui misit
me. Et respondit Johannes, & dixit ei; Magister, quendam vidimus ejicientem 38
dæmonem in nomine tuo, & prohibuimus eum, quia non sequutus est te nobis-
cum. Et dixit iis Dominus Jesus, Ne prohibite illum: quoniam nemo est qui 39
faciat virtutem in nomine meo, & possit citò maledicere mihi. Quia si 40
non fuit contra vos, amicus vester est. Et qui potum dederit vobis poculum a- 41
quæ in nomine meo, eò quòd Christi sitis, Amen dico vobis, Non perdet mercedē
suam. Et qui errare fecit unum ex his parvulis qui credunt in me, melius esset 42
ei, ut ligarent molam asini circa collum ejus, & immergerent eum in mare. Et 43
si manus tua errare te fecerit, abscinde eam: melius erit tibi abscissā manu intro-
ire in vitam, quàm ut introeas in ignem gehennæ cum duabus manibus. Ubi 44
ignis ejus est inextinguibilis, & vermis ejus non requiescit. Et si pes tuus errare 45
te fecerit, abscinde eum: melius erit tibi claudum ingredi in vitam, quàm ingredi
in gehennam cum duobus pedibus tuis, in ignem inextinguibilem: Et ubi 46
vermis ejus non requiescit. Et si oculus tuus errare te fecerit, evelle eum: me- 47
lius erit tibi, excavatum te intrare in regnum Dei, quàm intrare in ge-
hennam ignis cum duobus oculis tuis. Ubi vermis ejus non requiescet, & 48
ignis ejus non extinguetur.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 * وهر که یك کودك ازاینان که بمن ایمان آوردند پریشان کند * لایقست که
43 خراسیاب در کردنش اویخته * واورا در دریا اندازند * اکر دست تو ترا پریشان دارد *
اورا ببر و ازخود دور انداز * بهتر باشد ترا که بیك دست * در زندکانی ابد روی ازانك
44 45 با دو دست در دوزخ * در جایی که کرم او نمیرد واتش او نخسپد * واکر پای تو
ترا پریشان دارد * اورا ببران بهتر که بپای لنك در زندکانی † روی ازانك بدو پای
46 47 در دوزخ * که رستکاری ازانجا ممکن نیست * واکر چشم تو ترا پریشانی دهد * اورا بکن
ان بهتر که بیك چشم در ملکوت [خدا] روی ازانك بدو چشم در آتش جاوید
48 * که هرکز خلاص نیابی *

Et quicunque unum parvulum, eo- 42
rum qui mihi fidem habuerunt, mæ-
stum reddiderit, dignus est, ut molâ
asinariâ collo ejus appensâ eum in
mare projiciant. Si manus tua te 43
offendat, eam abscinde, & à te pro-
cul abjice: melius tibi fuerit ut
cum unâ manu in vitam ingredia-
ris, quàm cum ambabus manibus
in infernum: In locum, cujus ver- 44
mis non moritur, & ignis ejus non
sopitur. Et si pes tuus te offenderit, 45
eum abscinde: hoc melius ut pede
claud⁹ in vitam eas, quàm cum dua-
bus pedibus in infernum: Quòd il- 46
linc liberatio nulla fieri potest. Et 47
si oculus tuus tibi offensionem de-
derit, eum erue: Hoc melius ut cum
uno oculo in regnum Dei eas, quàm
cum duobus oculis in ignem æter-
num: Unde nunquam redemptionem 48
invenies.

Omnis enim igne falietur, & omnis victima sale falietur. *Pulchrum* sal: si
49 Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται. Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν ρβ
50 *verò* sal insulsum *fiat*, in quo illud condietis? Habete in vobis sal, & pa- β
δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ εἰ-
cem habete *in invicem.*
ρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

CAP. X. ί.

Et indè exurgens venit in fines Judææ, *per ulterius Jordanis*: & con-
1 Κἀκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας, διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. καὶ συμ- ϛγ
veniunt iterum turbæ ad eum: &, ficut confueverat, iterū docebat illos. Et ϛ
2 πορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· καὶ, ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ ΚΗ'
accedentes Pharifæi interrogabāt eum; Si licet viro uxorem *absolvere*? ten-
προσελθόντες (α) οἱ Φαρισαῖοι ἐπηρώτησαν αὐτὸν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι; πει-
tantes eum. Ille *autem* respondens, dixit eis; Quid vobis præcepit Moyses? *Illi verò* di-
3 ράζοντες αὐτόν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς; Οἱ δὲ εἶ-
4 xerūt; Moyses permisit libellum *abscessionis* scribere, & *absolvere*. *Et* respondens Je-
5 πον, Μωσῆς ἐπέτρεψε βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ ἀπολῦσαι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰη-
sus, ait *eis*; Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis præceptum istud.
σοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην.
Ab autem initio *creationis*, masculū & fœminam fecit eos Deus. *Causâ*
6 Ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός· Ἕνεκεν
7 *hujus* relinquet homo patrem suum, & matrem, & adglutinabitur ad
τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται (β) πρὸς

uxorem suam: Et erunt duo in *carnem unam*. Itaque non *ampliùs* sunt duo, ρβ β
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, 8
ρα sed una caro. Quod ergò Deus conjunxit, homo non separet. Et in
ι (γ) ἀλλὰ μία σάρξ. Ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Καὶ ἐν τῇ 9
domo iterum discipuli ejus de eodem interrogaverūt eum. Et ait illis; 10
ϛθ οἰκίᾳ πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ (δ) περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν αὐτόν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, 11
β Quicunque *absolverit* uxorem suam, & duxerit aliam, *adulterat in* eam. Et
Ὃς ἐὰν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν. Καὶ 12
ϛϛ si uxor *absolverit* virum suum, & nupserit alii, mœchatur. Et offerebant illi
β ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ, μοιχᾶται. Καὶ προσέφερον αὐτῷ 13
puerulos, ut tangeret illos. *Verùm* discipuli *increpabant offerentes*. *Videns verò*
παιδία, ἵνα ἅψηται αὐτῶν· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. Ἰδὼν δὲ 14
Jesus, *indignatus est*, & ait illis; Sinite *puerulos* venire ad me, &
ὁ Ἰησοῦς, ἠγανάκτησε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ
ne prohibueritis eos. *Nam* talium est regnum Dei. Amen dico vobis,
μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 15
Quisquis non receperit regnum Dei velut *puerulus*, non intrabit in il-
Ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐ-
lud. Et *ulnis complexus* eos, imponens manus super illos, benedicebat e-
τήν. Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὰ, (ε) ηὐλόγει αὐ- 16
ΚΘ' os. Et *egrediente eo* in viam, *adcurrens unus*, & *genupetens* e-
τά. Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν, (ζ) προσδραμὼν εἷς, καὶ γονυπετήσας αὐ- 17
ϛζ um, rogabat eum; Magister bone, quid faciam ut vitam æternam *hæreditem*?
β τὸν, ἐπηρώτα αὐτὸν, Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

MS. A. (α) Φαρισαῖοι (β) τῇ γυναικὶ (γ) ἀλλὰ σὰρξ μία. Ὃ οὖν Θεὸς (δ) περὶ τούτου (ε) εὐλόγει (ζ) ἰδού τις πλούσιος προσδραμὼν, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

49 ܟܠ ܓܝܪ ܒܢܘܪܐ ܡܬܡܠܚ. ܘܟܠ ܕܒܚܐ ܒܡܠܚܐ ܢܬܡܠܚ. * ܛܒܐ ܗܝ ܡܠܚܐ.
50 ܐܢ ܕܝܢ ܡܠܚܐ ܬܦܟܗ ܒܡܢܐ ܬܬܡܠܚ. ܢܗܘܐ ܒܟܘܢ ܡܠܚܐ. ܘܒܫܠܡܐ ܗܘܘ ܚܕ ܥܡ ܚܕ.
1 * ܘܩܡ ܡܢ ܬܡܢ. ܘܐܬܐ ܠܬܚܘܡܐ * * * * * ܕܝܗܘܕ ܒܥܒܪܐ
ܕܝܘܪܕܢܢ. ܘܐܙܠܘ ܠܘܬܗ ܬܡܢ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ
2 ܐܝܟ ܕܡܥܕ ܗܘܐ. * ܘܩܪܒܘ ܦܪ̈ܝܫܐ ܘܢܣܝܢ ܠܗ ܘܡܫܐܠܝܢ. ܕܐܢ ܫܠܝܛ ܠܓܒܪܐ
3 ܕܢܫܒܘܩ ܐܢܬܬܗ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܦܩܕܟܘܢ ܡܘܫܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ. ܡܘܫܐ
4
5 ܐܦܣ ܠܢ. ܕܢܟܬܘܒ ܟܬܒܐ ܕܫܘܒܩܢܐ ܘܢܫܪܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܘܩܒܠ
6 ܩܫܝܘܬ ܠܒܟܘܢ ܟܬܒ ܠܟܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܗܢܐ. * ܡܢ ܒܪܫܝܬ ܕܝܢ ܕܟܪܐ ܘܢܩܒܬܐ ܥܒܕ
7 ܐܢܘܢ ܐܠܗܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܫܒܘܩ ܓܒܪܐ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ ܘܢܩܦ ܠܐܢܬܬܗ. * ܘܢܗܘܘܢ
8
9 ܬܪܝܗܘܢ ܚܕ ܒܣܪ. ܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܘ ܬܪܝܢ ܐܠܐ ܚܕ ܒܣܪ. * ܡܕܡ ܕܐܠܗܐ ܗܟܝܠ ܙܘܓ.
10 ܒܪܢܫܐ ܠܐ ܢܦܪܫ. * ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܬܘܒ ܒܒܝܬܐ ܫܐܠܘܗܝ ܥܠ ܗܕܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܟܠ
11
12 ܡܢ ܕܢܫܒܘܩ ܐܢܬܬܗ ܘܢܣܒ ܐܚܪܬܐ ܓܐܪ. * ܘܐܢ ܐܢܬܬܐ ܬܫܒܘܩ ܠܒܥܠܗ ܘܬܗܘܐ ܠܐܚܪܢܐ ܓܐܪܐ.
13 * ܘܡܩܪܒܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܛܠܝܐ ܕܢܩܪܘܒ ܠܗܘܢ. ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܢ ܟܐܐܝܢ ܗܘܘ ܒܗܢܘܢ
14 ܕܡܩܪܒܝܢ ܠܗܘܢ. * ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܬܒܐܫ ܠܗ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܫܒܘܩܘ ܛܠܝܐ ܢܐܬܘܢ
ܠܘܬܝ ܘܠܐ ܬܟܠܘܢ ܐܢܘܢ. ܕܕܐܝܠܝܢ ܕܐܟܘܬ ܗܠܝܢ ܐܝܬܝܗ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ.
15 * ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܕܠܐ ܢܩܒܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܟ ܛܠܝܐ. ܠܐ ܢܥܘܠ ܠܗ.
16 * ܘܫܩܠ ܐܢܘܢ ܥܠ ܕܪܥܘܗܝ ܘܣܡ ܐܝܕܗ ܥܠܝܗܘܢ ܘܒܪܟ ܐܢܘܢ. * ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ
17 ܒܫܒܐ * ܕ * ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܚܪ * ܘܟܕ ܪܕܐ ܒܐܘܪܚܐ. ܪܗܛ ܚܕ ܢܦܠ ܥܠ ܒܘܪܟܘܗܝ.
ܘܡܫܐܠ ܗܘܐ ܠܗ ܘܐܡܪ. ܡܠܦܢܐ ܛܒܐ. ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܕܐܪܬ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.

Quodlibet enim igne salietur, & omne sacri- 49
ficium sale salietur. Bonus est sal: sed si sal
insipidus fuerit, quonam salietur? Sit in vo- 50
bis sal, & in pace estote unus cum alio.

Benedictione sponsi & sponsæ. 26.

CAP. X.

Et surrexit illinc, venitque in fines Judææ 1
ultra Jordanem: & adierunt eum illuc turbæ
multæ; ac docebat eos iterum, uti consueve-
rat. Accesserunt autem Pharisæi tentantes 2
eum, & interrogantes, an liceret viro dimit-
tere uxorem suam. Dixit eis, Quid præcepit 3
vobis Moses? Illi verò dicunt; Moses per- 4
misit nobis scribere libellum repudii, & *uxo-*
rem dimittere. Respondit Jesus, & dixit eis; 5
Ad obsistendum duritiei cordis vestri, scripsit
vobis præceptum istud. Ab initio verò ma- 6
sculum & fœminam condidit eos Deus. Pro- 7
pterea relinquet vir patrem suum & matrem
suam, & adhærebit uxori suæ. Et erunt am- 8
bo una caro: Itaque nequaquam duo sunt,
sed una caro. Quod ergò Deus copulavit, 9
homo ne separet. Et interrogârunt eum 10
rursus discipuli sui domi hac de re. Et di- 11
xit eis; Quicunque dimiserit uxorem suam,
& duxerit aliam, mœchatur. Quòd si muli- 12
er dimiserit maritum suum, fueritque alterius,
mœchatur. Cæterùm offerebant ei pueros, 13
ut tangeret eos: discipuli verò ipsius objur-
gabant eos qui ipsos offerebant. Jesus au- 14
tem quum hoc vidisset, displicuit ei: & ait
illis, Sinite pueros venire ad me, nec prohi-
beatis eos: talium enim, quales hi sunt, est
regnum Dei. Amen dico vobis, Quicunque 15
non exceperit regnum Dei sicut puerulus,
non ingredietur illud. Quumq; tulisset eos 16
super brachia sua, imposuit eis manum su-
am, ac benedixit eis.

Ad vesperam dominicæ quartæ post Epiphaniam. 27.

Quumque iter faceret, accurrens quidam 17
procidit in genua sua, & interrogabat eum,
ac dicebat; Doctor bone, quid faciam ut
hæreditate possideam vitam æternam?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

49 *وهر ذبيحت يعني بسمل كرده كه در دنيا باشد بنمك اورا خوش طعم كنند * * واكر
50 چنانك نمك فاسد شود اورا بچه چيز بصلاح آرند * مي بايد كه در ميان شما نمك باشد * وبا
1 يكديكر بسلامت باشيد   چهل يك   بهر طلاق پرسيدند   * وازانجا برخاست
ودر تخوم يهودا آمد * دركذركاه اردن * وپيش او جماعت بسيار رفتند وهمچون خويكر بديشان
2 تعليم مي داد * * معتزلان امدند * واورا مي آزمودند * وپرسيدند كه واجب باشد كه مرد زن
3 خودرا رها كند وطلاق دهد * مسيح بديشان كفت * موسي بشما چه فرمود * * ايشان كفتند
4
5 موسي بما فرمود * كه طلاق نامه بنويسيم * واورا رها كنيم * * بديشان جواب داد وكفت * براي سختي
6 دل شما موسي بهر شما اين را نبشت * * سبب آنك كه خدا از اغاز نر وماده افريد * * براي اين
7
8 مرد پدر ومادر وبرادر وخواهر خود را رها كند * وبا زن خود يكي باشد * * وهر دو يك كوشت
9 باشند * اكنون دو تن نيستند الا يك تن * * وهرچه خدا اورا جفت كرد * ادمي چكونه جدا كند *
10 * بازشاكردان او درخانه براي اين معني ازو پرسيدند * * بديشان كفت * هر كه زن خودرا
11
12 رها كند وديكري بستاند * زناكار باشد * * واكر زن طلاق داده راكسي بستاند هم دركناه باشد *

Et omne sacrificium (i. e. mactatum) quod in mundo fuerit, sale il- 49
lud boni saporis reddunt. Quòd si 50
accidat sal corruptum esse, cum
quâ re ad integritatem restituent?
oportet ut in medio vestri sal sit, &
alter cum altero in pace sitis.

XLI. De repudio interrogârunt.

CAP. X.

Et illinc surrexit, & in termi- 1
nos Judææ venit, in transitum Jor-
danis: & ad eum turbæ multæ ive-
runt, & sicut consueverat eos docu-
it. Et Pharisæi venerunt eum ten- 2
tantes, & interrogârunt, num con-
veniret ut vir uxorem suam repudio
renuntiato dimitteret. Christus il- 3
lis dixit; Quid Moses vobis præ-
cepit? Illi dicebant; Moses nobis 4
jussit, ut repudii libellum scribere-
mus & eam dimitteremus. Illis re- 5
sponsum dedit, & dixit; Propter
duritiam cordis vestri Moses vobis
hoc scripsit. Quandoquidem Deus 6
ab initio masculum & fœminam
creavit. Propterea vir patrē & ma- 7
trem & fratres & sorores suas re-
linquit, & cum uxore sua unus fit.
Et ambo una caro fiunt: Jam duo 8
corpora non sunt, sed unum corpus.
Quicquid autem Deus copulavit, 9
homo quomodo illud separet? Rur- 10
sus discipuli ejus in domo de hac re
eum interrogârunt. Et illis dixit; 11
Quicunque uxorem suam dimiserit,
& aliam acceperit, adulter est. Et si 12
mulierem dimissam quispiam duxe-
rit, pariter in peccato erit.

Versio VULGATA LATINA.

48
49 Omnis enim igne salietur, & omnis victima sale salietur. Bonum est sal: quòd
50 si sal insulsum fuerit: in quo illud condietis? Habete in vobis sal, & pacem habe-
te inter vos.

CAP. X.

1 ET indè exurgens venit in fines Judææ ultra Jordanem: & conveniunt iterùm
2 turbæ ad eum: & sicut consueverat, iterùm docebat illos. Et accedentes Pha-
3 risæi interrogabant eum; Si licet viro uxorem dimittere: tentantes eum. At ille
4 respondens, dixit eis; Quid vobis præcepit Moyses? Qui dixerunt; Moyses per-
5 misit libellum repudii scribere, & dimittere. Quibus respondens Jesus, ait; Ad
6 duritiam cordis vestri scripsit vobis præceptum istud. Ab initio autem creaturæ,
7 masculum & fœminam fecit eos Deus. Propter hoc relinquet homo patrem suum
8 & matrem, & adhærebit ad uxorem suam: Et erunt duo in carne una. Itaque jam
non sunt duo, sed una caro. Quod ergò Deus conjunxit, homo non separet. Et 9 10
in domo iterùm discipuli ejus de eodem interrogaverunt eum. Et ait illis; Qui- 11
cunque dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam. 12
Et si uxor dimiserit virum suum, & alii nupserit, mœchatur. Et offerebant illi par- 13
vulos ut tangeret illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus. Quos cùm 14
videret Jesus, indignè tulit, & ait illis; Sinite parvulos venire ad me, & ne prohi-
bueritis eos: talium enim est regnum Dei. Amen dico vobis; Quisquis non re- 15
ceperit regnum Dei velut parvulus, non intrabit in illud. Et complexans eos, & 16
imponens manus super illos, benedicebat eos. Et cùm egressus esset in viam, pro- 17
currens quidam genu flexo ante eum, rogabat eum; Magister bone, quid faciam ut
vitam æternam percipiam?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

*كل شي بالنار يملح وكل ذبيحة تملح بالملح *جيد هو الملح فان فسد الملح فماذا يملح* 49 50
فليكن فيكم الملح ويسالم بعضكم بعضا * الفصل الحادي والثلثون * *ثم قام من 1
هناك وجاء الي تخوم يهودا والي عبر الاردن *فاتي اليه ايضا جموع وكان يعلمهم كعادته ايضا
*وجاء اليه الفريسيون ليجربوه *فسالوه هل يحل للرجل ان يطلق مراته * اجابهم قايلا بماذا 2 3
اوصاكم موسي *قالوا امر موسي ان يكتب كتاب الطلاق ويخلي *فاجابهم يسوع قايلا من 4 5
اجل قسوة قلوبكم كتب لكم هذه الوصية *لانهما في بدء الخليقة خلقهما الله ذكرا وانثي* 6
*ولذلك يترك الرجل اباه وامه ويلصق بمراته *ويكونان كلاهما جسدا واحدا *لانهما ليس اثنين 7 8
لكنهما جسدا واحدا *والذي الفه الله فلا يفرقه الانسان *وفي البيت ايضا ساله تلاميذه عن 9 10
هذا *فقال لهم من طلق مراته ويزوج اخري فقد زني بها *وان هي خلت زوجها وتزوجت 11 12
اخر فهي زانية *واحضروا اليه صبيانا ليضع يده عليهم فانتهر التلاميذ محضريهم *فلما 13 14
راي يسوع تالم قلبه وقال لهم دعوا الصبيان ياتوا الي ولا تمنعوهم لان ملكوت الله لمثل هولاء
*امين اقول لكم ان من لا يقبل ملكوت الله مثل صبي لا يدخلها *ثم احتضنهم ووضع 15 16
يده عليهم وباركهم * الفصل الثاني والثلثون * وبينما هو ساير في طريق اسرع 17
اليه انسان وجثي علي ركبتيه *وساله قايلا ايها المعلم الصالح ماذا اصنع لارث الحياة الدايمة*

Omnis res igne salitur, & omnis victi- 49
ma salitur sale. Bonum est sal: at si de- 50
pravetur sal, quâ re salitur? Sit igitur in
vobis sal, & concordet alter vestrûm
cum altero. Sectio trigesima prima.

CAP. X.

DEinde surrexit indè, & venit in 1
fines Judæ, & ad ulteriorem ripam Jor-
danis, & convenerunt ad eum turbæ ite-
rum, docebàtque eos pro more suo etiam.
Et venerunt ad eum Pharisæi ut tenta- 2
rent eũ: & interrogaverunt eũ, an liceat
viro dimittere uxorem suam. Respondit 3
eis, dicens; Quid præcepit vobis Mo-
ses? Dixerunt, Præcepit Moses ut scri- 4
beretur libellus repudii, & destitueretur.
Respondit eis Jesus, dicens; Propter cru- 5
delitatem cordium vestrorum scripsit vo-
bis hoc præceptum. Quoniam in princi- 6
pio creationis creavit ambos Deus ma-
sculum & fæminam. Et propter hoc re- 7
linquet vir patrem suum & matrem su-
am, & adhærebit uxori suæ: Et erunt 8
ambo corpus unum: quoniam ipsi non
sunt duo, sed ambo corpus unum. Et quod 9
conjunxit Deus, ne separet homo. Et in 10
domo iterum interrogaverunt eum disci-
puli ejus de hoc. Et dixit eis, Qui re- 11
pudiaverit uxorem suam, & duxerit
aliam, jam fornicatus est in ea. Et si ipsa 12
dimittat conjugem suum, & ducat ali-
um, ipsa est fornicaria. Et obtulerunt ei 13
parvulos ut poneret manum suam super
illos: & increpaverunt discipuli offe-
rentes eos. Cúmque vidisset Jesus, do- 14
luit cor ejus, & dixit eis; Sinite parvu-
los venire ad me, & ne prohibeatis eos:
quoniam regnum Dei est hisce similibus.
Amen dico vobis, Quia qui non recipit 15
regnum Dei velut parvul⁹, non intrabit
illud. Deindè amplexatus est eos, & po- 16
suit manum suam super eos, et benedixit
illis. Sectio trigesima secunda.
Et dũ ipse ambularet in via, accurrit ad 17
eũ homo quidã, & procubuit in genua sua,
& rogavit eum dicens; O magister bone,
quid faciam ut hæres fiam vitæ æternæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

49 እስመ፡ኵሉ፡በእሳት፡ይጤልሕዎ፡ወኵሉ፡ዘይጠብሑ፡ይትሜለሕ፡፡፡ ሠናይ፡ውእ
50 ቱ፡ጼው፡ወእመሰ፡ጼው፡ለስሐ፡በምንት፡እንከ፡ይቄስምዎ፡ጼወ፡ ርከቡ፡በቤናቲክሙ፡
1 ዘተሰናአው፡፡፡ 1 ወተንሢኦ፡እምህየ፡ሖረ፡ ብሔረ፡ይሁደ፡እንተ፡ማዕዶተ፡ዮ
ርደኖስ፡ወሖረ፡ ካዕበ፡ምስሌሁ፡ ሕዝብ ፡ ወመሀሮሙ ፡ በከመ ፡ ያለምድ፡፡፡
በእንተ ፡ እለ ፡ ተስእሉ ፡ ይክዉንኑ፡ ኅዲገ ፡ በእሲት፡፡፡
2 ወመጽኡ፡ካዕበ፡ፈሪሳውያን፡ ወተስእልዎ፡እመ፡ይከውኖሁ፡ለብእሲ፡ሐዲገ፡ብእሲቶ፡፡
3 4 እንዘ፡ያሜክርዎ፡፡፡ ወአውሥአ፡ወይቤሎሙ፡ምንተኑመ፡አዘዘክሙ፡ሙሴ፡፡፡ ወ
5 ይቤልዎ፡አዘዘነ፡ሙሴ፡ንጽሐፍ፡ላቲ፡ መጽሐፈ፡ኅድገቲሃ፡ወንድሕራ፡፡፡ ወአውሥ
አ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎሙ፡በከመ፡እከየ፡ልብክሙ፡ ወሀበክሙ፡ ሙሴ፡ዘንተ፡ትእ
6 ዛዘ፡ትድሕሩ፡አንስቲያክሙ፡፡፡ ወእምፍጥረትሰ፡ ተባዕተ፡ ወአንስተ፡ ገብረ፡እግዚ
7 አብሔር፡፡፡ ወበእንተ፡ ዝንቱ፡ይኅድግ፡ ብእሲ፡ አቡሁ፡ ወእሞ፡ወይተልዋ፡ ለብእሲ
ቱ፡፡፡ ወይከውኑ፡ክልኤሆሙ፡አሐደ፡ሥጋ፡ናሁኬ፡ኢኮኑ፡ክልኤተ፡ወአሐዱ፡ሥጋ፡፡፡
8 9 እሙንቱ፡ዘእግዚአብሔር፡አስተፃመረ፡ሰብእ፡ኢይፈልጦ፡፡፡ ወበቤት፡ካዕበ፡
10 ተስእልዎ፡አርደኢሁ፡በእንተ፡ዝንቱ፡፡፡ ወይቤሎሙ፡ዘይድሕራ፡ብእሲቶ፡ወሖረ፡ ከል
11 እተ፡ዘመወ፡ላዕሌሃ፡፡፡ ወእንተኒ፡ይድሕራ፡ምታ፡ወሖረት፡ካልአ፡ዘመወት፡፡፡ ወአ
12 መጽኡ፡ሕፃናተ፡ኀቤሁ፡ይግስሶሙ፡ ወገሠጽዎሙ፡አርደኢሁ፡ለእለ፡አቅረቡ፡፡፡ ወ
13 ርእዮ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ተምዕዐ፡ወይቤሎሙ፡ኅድጉ፡ሕፃናተ፡ይምጽኡ፡ኀቤየ፡ወኢ
14 ትክልእዎሙ፡እስመ፡ለዘ፡ከመ፡እሉ፡ይእቲ፡መንግሥተ፡እግዚአብሔር፡፡፡ አሜን፡
15 እብለክሙ፡ዘኢተቀበላ፡ለመንግሥተ፡እግዚአብሔር፡ከመ፡ሕፃን፡ኢይበውኣ፡፡፡ ወ
16 አንበሮሙ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ ፡ ወባረኮሙ ፡ ወወደየ፡ እዴሁ፡ ደቤሆሙ፡፡፡
በእንተ፡ዘከልኦ፡ተሊዎ፡፡፡ ወእንዘ፡ይሐውር፡ በፍኖት፡ መጽአ፡አሐዱ፡ወሰገደ፡
17 ሎቱ፡ ወይቤሉ፡ ሊቅ፡ ኄር፡ ምንተ፡እገብር፡ ከመ፡ እረስ፡ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡፡፡

Quia omnem igne saliet, & omne quod mactatum erit salietur. Bonum est sal, 49
& si sal periit: in quo igitur condient illud. Sal acquirite inter vos quo pacem 50
habeatis.

CAP. X.

ET surgens indè venit in terram Judææ, quæ *est* ultra Jordanem, & venerunt 1
iterum cum illo populi, & docuit eos sicut consueverat.

De interrogantibus num liceat dimittere uxorem.

Et venerunt iterũ Pharisæi, & interrogârunt eum, si licet viro relinquere uxorem 2
suam: tentantes eum. Et respondit, & dixit iis; Quid præcepit vobis Moyses? 3
Et dixerunt illi, Præcepit nobis Moyses scribere ei scripturã abscessionis, & dimit- 4
tere eam. Et respondit Dñs Jesus, & dixit iis; Secundũ malitiã cordis vestri, dedit 5
vobis Moyses hoc mandatum dimittendi uxores vestras. Et è creatione mascu- 6
lum & fœminã fecit De⁹. Et propterea, relinquet vir patrẽ suum & matrem suã 7
& adhærebit uxori suæ, Et erunt duo caro una: ecce igitur, non sunt duo, sed una 8
caro. Quos igitur Deus conjunxit, homo non separet. Et in domo iterũ inter- 9
rogârunt eum discipuli ejus de hoc. Et dixit iis, Qui dimisit uxorẽ suam, & ivit *ad* 10
alteram, fornicatus est contra eam. Et quæ *mulier* dimisit maritũ suum, & ivit ad 11
alterũ, fornicata est. Et adduxerunt parvulos ad eum, ut tangeret eos: & objurga- 12
bant discipuli ejus eos qui obtulissent. Et videns Dñs Jesus, indignatus est, & 13
dixit iis; Sinite parvulos venire ad me, & ne prohibeatis eos: quoniam talium est 14
regnum Dei. Amen dico vobis, Qui non receperit regnũ Dei sicut parvulus, non 15
ingredietur *in* illud. Et collocavit eos in sinu suo, & benedixit iis, & posuit ma- 16
nus super eos. *De eo quem à sequendo repulit.*
Et proficiscente *illo* in via venit quidam, & adoravit eum, & dixit ei; Magister 17
bone, quid faciam ut vitam æternam possideam?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 چهل دو انجا كه كودكانرا دعا كرد *كودكان پيش او امدند تا بر ايشان دعا
14 كند • شاكردان ايشانرا منع مي كردند • * عيسي انرا بديد واورا نا خوش آمد •
وبشاكردان كفت كودكانرا رها كنيد تا پيش من آيند • وايشانرا منع مكنيد • سبب انك
15 ملكوت خدا براي ايشانست • كه مانند † اين كودكان باشند • * راست بشما بكويم هر كه مانند
16 اين كودكان ملكوت † خدارا قبول نكند • بدو اندر نرود • * ايشانرا ببر خود بر كرفت • ودست خودرا
بر ايشان كذرانيد • وبر ايشان دعا كرد چهل سه انك ازمسيح پرسيد كه چكنم كه رستكار باشم
17 * چون در راه مي رفت شخصي دويد پيش او آمد • واورا سجود كرد • وازو پرسيد
وكفت • اي معلم نيك چكنم كه زندكاني جاويد را ميراث يابم •

XLII. Ubi pueris benedixit.

Et *pueri ad eum venerunt, ut illis* 13
benediceret: discipuli autem *eos*
prohibebant. Jesus illud vidit, & ei 14
displicuit, & discipulis dixit; Pue-
ros sinite ut ad me veniant, & eos
ne prohibete: eâ de causa quòd re-
gnum Dei propter eos est, qui similes
hisce puerulis fuerint. Verum vobis 15
dico; Quicunque sicut hi puerulli
regnum Dei non acceperit, in illud
non ingredietur. Eos itaque in si- 16
num suum suscepit, & manum suam
super illos traduxit, & illis bene-
dixit.

XLIII. Is qui Christum interrogavit, Quid faciam ut salvus sim.

Cùm in via iret, quidam accurrens 17
ad eum venit, & eum adoravit, &
ab eo interrogavit, & dixit; O præ-
ceptor bone, quid faciam ut vitæ
æternæ hæreditatem obtineam.

At Jesus dixit ei; Quid me dicis bonum? Nemo bonus, *si non* unus, Deus.
18 'Ο δὲ 'Ιησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός.
Præcepta nôsti; Ne adulteres, Ne occidas, Ne fureris, Ne *falsò teste-*
19 Τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς, Μὴ φονεύσῃς, Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρή-
ris, Ne *damnum dederis:* Honora patrem tuum & matrem. Ille *autem* respondens,
20 σῃς, Μὴ ἀποστερήσῃς· Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς
ait ei; Magister, hæc omnia observavi à juventute mea. *At*
21 εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα (η) ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. (θ) 'Ο δὲ
Jesus intuitus eum, dilexit eum, & dixit ei; Unum tibi deest: Vade,
'Ιησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ, ἠγάπησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἕν σοι ὑστερεῖ· ὕπαγε,
quæcunq; habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo: &
ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ (ι) δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ
veni sequere me, *tollens crucem.* *Ille verò mœstus* in verbo, abiit *con-*
22 δεῦρο ἀκολούθει μοι, ἄρας τὸν σταυρόν. 'Ο δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθε λυ-
tristatus: erat enim habens *facultates* multas. Et circumspiciens Jesus, ait
23 πούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Καὶ περιβλεψάμενος ὁ 'Ιησοῦς, λέγει
discipulis suis; Quàm difficilè *opes habentes* in regnum
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
Dei introibunt! *At* discipuli *expavebant* in verbis ejus. At Jesus
24 Θεοῦ εἰσελεύσονται. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. (κ) ὁ δὲ 'Ιησοῦς
rursus respondens, ait illis; *Nati, quomodò* difficile est, confidentes in
πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας (λ) ἐπὶ
opibus, in regnum Dei introire. Facilius est, camelum
τοῖς χρήμασιν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. (μ) Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον 25
per foramen acûs transire, quàm divitem in regnum Dei
διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ
intrare. *Illi verò abundanter percellebantur,* dicentes ad semetipsos; Et quis potest *serva-*
εἰσελθεῖν. Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτοὺς, Καὶ τίς δύναται σωθῆ- 26
ri? Intuens *autem* illos Jesus, ait; Apud homines impossibile, sed non
ναι; 'Εμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ 'Ιησοῦς, λέγει, Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ 27
apud Deum. Omnia enim possibilia sunt apud Deum. Et cœpit Petrus dicere
παρὰ τῷ Θεῷ. πάντα γὰρ δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ. (ν) Καὶ ἤρξατο ὁ Πέτρος λέγειν 28
ei; Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Respondens *autem* Jesus,
αὐτῷ, 'Ιδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. (ξ) 'Αποκριθεὶς δὲ ὁ 'Ιησοῦς, 29
ait; Amen dico vobis; Nemo est qui reliquerit domũ, aut fratres, aut sorores, aut
εἶπεν, 'Αμὴν λέγω ὑμῖν, (ο) Οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ
patrem, aut matrem, *aut uxorem,* aut filios, aut agros, *causâ meî* & *Evangelii:*
πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου·
Si non accipiet *centuplicia* nunc in tempore hoc, domos, & fratres, & so-
'Εὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας, καὶ ἀδελφοὺς, καὶ ἀ- 30
rores, & matres, & filios, & agros, cum persecutionibus, & in seculo
δελφὰς, καὶ (π) μητέρας, καὶ τέκνα, καὶ ἀγροὺς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι
venturo vitam æternam. Multi autem erunt primi novissimi, & novissimi primi.
τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, (ρ) καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι. 31

MS. A. (η) ἐφύλαξα (θ) 'Ο δὲ ἐμβλέψας (ι) δὸς πτωχοῖς, (κ) 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Τεκνία, (λ) ἐπὶ χρήμασι, (μ) Εὐκοπώτερον δέ ἐστιν κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος
(ν) Ἤρξατο ὁ (ξ) 'Αποκριθεὶς ὁ (ο) Ὅτι οὐδεὶς (π) μητέρα, (ρ) καὶ ἔσχατοι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܢܐ ܩܪܐ ܐܢܬ ܠܝ ܛܒܐ. ܠܝܬ ܛܒܐ ܐܠܐ ܐܢ ܚܕ ܐܠܗܐ. * ܦܘܩܕܢܐ
19 ܝܕܥ ܐܢܬ. ܠܐ ܬܓܘܪ. ܠܐ ܬܓܢܘܒ. ܠܐ ܬܩܛܘܠ. ܠܐ ܬܣܗܕ ܣܗܕܘܬܐ ܕܫܘܩܪܐ. ܠܐ ܬܛܠܘܡ. ܐܝܩܪ
20 ܠܐܒܘܟ ܘܠܐܡܟ. * ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ. ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܢܛܪܬ ܐܢܝܢ ܡܢ
21 ܛܠܝܘܬܝ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܚܪ ܒܗ ܘܐܚܒܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܚܕܐ ܚܣܝܪܐ ܠܟ. ܙܠ ܙܒܢ ܟܠ ܡܕܡ
ܕܐܝܬ ܠܟ ܘܗܒ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܣܝܡܬܐ ܒܫܡܝܐ. ܘܫܩܘܠ ܙܩܝܦܟ ܘܬܐ ܒܬܪܝ.
22 * ܗܘ ܕܝܢ ܐܬܟܪܝ ܠܗ ܥܠ ܗܕܐ ܡܠܬܐ. ܘܐܙܠ ܟܕ ܟܪܝܐ ܠܗ. ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܓܝܪ ܩܢܝܢܐ ܣܓܝܐܐ.
23 * ܘܚܪ ܝܫܘܥ ܒܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܥܛܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܢܟܣܐ.
24 ܕܢܥܠܘܢ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܝܢ ܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܡܠܘܗܝ. ܘܥܢܐ ܬܘܒ
ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܒܢܝ. ܟܡܐ ܥܛܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܬܟܝܠܝܢ ܥܠ ܢܟܣܝܗܘܢ ܕܢܥܠܘܢ
25 ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܦܫܝܩ ܗܘ ܓܡܠܐ ܠܡܥܠ ܒܚܪܘܪܐ ܕܡܚܛܐ. ܐܘ ܥܬܝܪܐ
26 ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܠܡܥܠ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܡܬܗܪܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ ܒܝܢܝܗܘܢ.
27 ܡܢܘ ܡܫܟܚ ܠܡܚܐ. * ܚܪ ܒܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܠܘܬ ܒܢܝܢܫܐ ܗܕܐ ܠܐ ܡܫܟܚܐ.
ܐܠܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܟܠ ܓܝܪ ܡܫܟܚܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. * ܕܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ * ܩܢܘܢ
28 ܘܫܪܝ ܟܐܦܐ ܠܡܐܡܪ. ܗܐ ܚܢܢ ܫܒܩܢ ܟܠ ܡܕܡ ܘܐܬܝܢ ܒܬܪܟ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ.
29 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܠܝܬ ܐܢܫ ܕܫܒܩ ܒܬܐ. ܐܘ ܐܚܐ. ܐܘ ܐܚܘܬܐ. ܐܘ ܐܒܐ
30 ܐܘ ܐܡܐ. ܐܘ ܐܢܬܬܐ. ܐܘ ܒܢܝܐ. ܐܘ ܩܘܪܝܐ ܡܛܠܬܝ ܘܡܛܠ ܤܒܪܬܝ. * ܘܠܐ ܢܩܒܠ ܚܕ
31 ܒܡܐܐ. ܗܫܐ ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ ܒܬܐ ܘܐܚܐ ܘܐܚܘܬܐ ܘܐܡܗܬܐ ܘܒܢܝܐ ܘܩܘܪܝܐ ܥܡ ܪܕܘܦܝܐ.
ܘܒܥܠܡܐ ܕܐܬܐ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. * ܣܓܝܐܐ ܕܝܢ ܩܕܡܝܐ ܕܢܗܘܘܢ ܐܚܪܝܐ ܘܐܚܪܝܐ ܩܕܡܝܐ.

Dixit ei Jesus; Quid me vocas bonum? non 18
est bonus, nisi unus Deus. Mandata nôsti, 19
Non mœchaberis, Non furaberis, Non occî-
des, Nec testaberis testimonium falsum, Non
inferes injuriam, Honora patrem tuum, &
matrem tuam. Ille verò respondit, & dixit 20
ei; Doctor, hæc omnia observavi à pueritia
mea. Jesus autem eum conspicatus, dilexit 21
eum, & ait illi; Unum tibi deest, Abi, vende
omnia quæ habes, & da pauperibus; & futu-
rus est tibi thesaurus in cœlis; & accipe
crucem tuam, ac post me venito. Ille verò 22
contristatus est hoc sermone, & abiit mœ-
stus: habebat enim divitias multas. Respici- 23
ens autem Jesus discipulos suos, dixit eis;
Quàm difficile est iis, quibus sunt divitiæ, in-
gredi regnum Dei! Discipuli verò obstu- 24
pescebant ad hos sermones ipsius. Et subdit
iterum Jesus, ac dixit eis; Filii mei, quàm
difficile est iis, qui confidunt divitiis suis,
ingredi regnum Dei! Facilius est camelum 25
intrare per foramen acûs, quàm divitem in
regnum Dei ingredi. Illi verò magis obstu- 26
pescebant, & dicebant inter se, Quis potest
servari? Conspicatus autem eos Jesus, dixit 27
eis; Apud homines hoc possibile non est, sed
apud Deum: omnia enim possibilia sunt a-
pud Deum.

Petri Apostoli. 28.

Cœpit autem Cepha dicere, Ecce nos reli- 28
quimus omnia, & adhæsimus tibi. Respon- 29
dit Jesus, & ait; Amen dico vobis, Nemo
est qui relinquat domos, aut fratres, aut so-
rores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem,
aut liberos, aut latifundia propter me, &
propter Evangelium meum: Quin accipiat 30
pro uno centum; nunc tempore isto, do-
mos, & fratres, & sorores, & matres, & li-
beros, latifundia cum persecutione: & in
seculo venturo vitam perennem. Multi au- 31
tem primi sunt, qui erunt postremi; & po-
stremi, primi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 * عيسي كفت چرا مرا نيك خواندي • ونيك نيست بجز يكي خدا • * وصايا را مي داني كناه
19 مكن * دزدي مكن • خون مكن • كواهي دروغ مده • ظلم مكن • پدر ومادر را حرمت بدار •
20 * او جواب داد • وكفت • اين همه از كودكي نكه داشتم • * عيسي سوي ان مرد نكاه كرد
21 وكفت همه نيكست ليكن يك چيز ديكر ترا كمست • او پرسيد چه چيزست كفت برو هر
چه داري بفروش وبمسكينان † وفرو ماندكان بده • تا براي تو در اسمان كنج شود • وبردار
22 صليب خودرا وبدنبال من بيا • * او درين سخن غمناك شد • ودلتنك رفت • براي انك مال
23 وملكت بسيار داشت • دلش نداد كه ترك كند • * عيسي بشاكردان نكه كرد وكفت •
24 دشخوارست اكر مال داران در ملكوت خدا توانند رفت • * شاكردان بر سخن وي تعجب كردند •
باز عيسي بديشان نكه كرد • وكفت فرزندان من • دشخوار كاريست بران كسان كه برمال خود †
25 تكيه كردند • وملكوت خدا را مي طلبند • * شتر در سوفار سوزن اسانتر كذرد • از انك
26 توانكر در ملكوت خدا اندر رود • * شاكردان در سخن او حيران مي ماندند •
ودر دل خود فكر مي كردند • كه تواند اين كس كه زنده شود •

Jesus dixit; Cur me bonum vocas? 18
bonus quidem non est, nisi unus, De-
us. Mandata nôsti; Peccatum ne 19
committas, Furtum ne facias, Cæ-
dem ne perpetres, Testimonium fal-
sum ne des, Ne iniquè agas, Patri
& matri honorem exhibe. Ille retu- 20
lit, ac dixit; Hæc omnia à pueritia
observavi. Jesus in illum hominem 21
intuitus est, & dixit; Omne bene se
habet, sed una res adhuc tibi deest:
Ille quæsivit, Quænam res est? Je-
sus dixit; Abi, quicquid habes ven-
de, & pauperibus & afflictis dato,
ut tibi in cœlis thesaurus sit: &
tolle crucem tuam, & post me veni.
Ille hoc sermone dolore affectus est, 22
& mœstus abiit: eò quòd opes &
facultates amplas habens non ferret
animus ejus relinquere. Jesus di- 23
scipulos intuitus est, & dixit; Dif-
ficile est, si modo *divites in regnum*
Dei possint ingredi. Discipuli super 24
verbo illius admirati sunt. Rursus
Jesus illos intuitus est, & dixit;
Filii mei, difficile opus est eis qui
in opibus suis fiduciam habent, &
regnum Dei quærunt. Camelus per 25
foramen acûs faciliùs transeat,
quàm dives in regnum Dei ingredi-
atur. Discipuli ad sermonem ejus 26
obstupuerunt, & in animo suo co-
gitationem hanc *agitabant; Qui*
fieri potest ut iste homo salvus fit?

Versio VULGATA LATINA.

18
19 Jesus autem dixit ei; Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi unus Deus. Præ-
cepta nôsti: Ne adulteres, Ne occidas, Ne fureris, Ne falsum testimonium dixeris,
20 Ne fraudem feceris, Honora patrem tuum & matrem. At ille respondens, ait illi;
21 Magister, hæc omnia observavi à juventute mea. Jesus autem intuitus eum, dile-
xit eum, & dixit ei; Unum tibi deest: vade, quæcunque habes vende, & da paupe-
22 ribus, & habebis thesaurum in cœlo: & veni, sequere me. Qui contristatus in ver-
23 bo, abiit mœrens: erat enim habens multas possessiones. Et circumspiciens Je-
sus, ait discipulis suis; Quàm difficilè qui pecunias habent, in regnum Dei introi-
24 bunt! Discipuli autem obstupescebant in verbis ejus. At Jesus rursùs respondens
ait illis; Filioli, quàm difficile est, confidentes in pecuniis, in regnum Dei introi-
re! Facilius est, camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in re- 25
gnum Dei. Qui magis admirabantur, dicentes ad semetipsos; Et quis potest salvus 26
fieri? Et intuens illos Jesus, ait; Apud homines impossibile est, sed non apud De- 27
um: omnia enim possibilia sunt apud Deum. Et cœpit ei Petrus dicere; Ecce 28
nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Respondens Jesus, ait; Amen dico vo- 29
bis; Nemo est, qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut ma-
trem, aut filios, aut agros, propter me, & propter evangelium, Qui non accipiat 30
centies tantum, nunc in tempore hoc, domos, & fratres, & sorores, & matres, &
filios, & agros, cum persecutionibus, & in seculo futuro vitam æternam. Mul- 31
ti autem erunt primi novissimi, & novissimi primi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18
19 فقال له يسوع لم تقول لي صالحا وليس صالحا الا الله الواحد * انت تعرف الوصايا لا تقتل *
لا تزن * لا تسرق * لا تشهد بالزور [لا تجر] اكرم اباك وامك * فقال له يا معلم هذا كله قد 20
21 حفظته من صغري * فنظر اليه يسوع واحبه وقال له واحدة بقيت عليك * امض وبع كلما
22 لك واعطه للمساكين واكنزه في السماء وتعال اتبعني واحمل الصليب * فعبس لاجل
23 الكلام ومضى حزينا لانه كان ذا مال كثير * فنظر يسوع وقال لتلاميذه كيف عسر على
24 الموجودين الدخول الى ملكوت الله * فبهت التلاميذه لكلامه * اجابهم يسوع وقال لهم يا
25 بني هو عسر ان يدخل المتوكلون على الاموال ملكوت الله * ان دخول الجمل في خرم
26 الابرة لايسر من دخول غني ملكوت الله * فازدادوا تعجبا قايلين له فمن يقدر ان يخلص
27 * فنظر اليهم يسوع وقال اما عند الناس فلا يستطاع لكن ليس عند الله * لان كلا عند
28 الله مستطاع * فبداء بطرس يقول له ها نحن قد تركنا كل شي وتبعناك * فاجابه يسوع قايلا
29 * امين اقول لك انه ليس احد يترك بيوتا او اخوه * او اخوات * او ابا * او اما * او امراه * او
30 بنين * او حقلا لاجلي ولاجل البشري * الا وياخذ ماية ضعف * في هذا الزمان منازل واخوه
31 واخوات واباء وامهات وبنين وحقولا في الشدايد * وفي الدهر الاتي الحياه المويده * اولون
كثيرون يكونون اخرين واخرون اولين *

* *Ait illi Jesus; Quare dicis mihi, Bone,* 18
quum non sit bonus nisi Deus unus? Tu 19
nôsti præcepta: Ne occidas, Ne fornica-
beris, Ne fureris, Ne testificeris cum fal-
sitate, [Ne fraudem feceris,] Honora pa-
trem tuum & matrem tuam. Dixit ei, 20
Magister, hæc omnia servavi à pueri-
tia mea. Inspexit autem in eum Jesus, 21
dilexitque eum, & dixit ei; Unum re-
stat tibi: Vade & vende quicquid habes,
& da illud pauperibus, & thesauriza
illud in cœlo: & veni, sequere me, &
porta crucem. Contristatus est autem 22
propter sermonem, & abiit mœstus: quia
erat habens opes multas. Viditque Je- 23
sus, & ait discipulis suis; Quomodo
difficilis est divitibus ingressus in re-
gnum Dei! Et obstupuerunt discipuli 24
ejus ob sermonem ipsius. Respondit eis
Jesus, & dixit illis; O filii mei, est dif-
ficile introire fidentes divitiis in regnum
Dei. Profectò introitus cameli in fora- 25
men acûs, facilior est ingressu divitis in
regnum Dei. Et creverunt in admiratio- 26
ne, dicentes ei; Quis ergò potest salva-
ri? Respexit eos Jesus, & ait; Apud 27
homines quidem est impossibile, sed non
apud Deum, quia omnia apud Deum
sunt possibilia. Et cœpit Petrus dicere 28
ei, Ecce nos jam reliquimus omnia, &
secuti sumus te. Respondit ei Jesus, di-
cens; Amen dico tibi, Quòd non est ullus 29
qui relinquat domos, aut fratres, aut so-
rores, aut patrem, aut matrem, aut uxo-
rem, aut filios, aut agrum propter me et
propter evangelium; Quin accipiat cen- 30
tuplum: in hoc tempore domos, et fra-
tres, et sorores, et patres, et matres, et
filios, et agros inter tribulationes: et in
seculo venturo vitam æternam. Primi 31
multi, erunt novissimi: et novissimi,
primi.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 ወይቤሎ:እግዚእ:ኢየሱስ:ምንተ:ትብለኒ:ኄር: አልቦ: ኄረ:ዘእንበለ: አሐዱ:እግዚ
19 አብሔር:። ታአምር: ትእዛዘ:ኢትሑር: ብእሲተ:ብእሲ: ኢትቅትል: ነፍሰ:ኢት
20 ሰርቅ: ወኢትኩን:ሰማዐ:በሐሰት: ወኢትሂድ: ወአክብር:አበከ:ወእመከ:። ወአ
21 ውሥአ:ወይቤሎ:ሊቅ:ዘንተ: ኵሎ: ዐቀብኩ: እምንእስየ::። ወነጸሮ:እግዚእ:
ኢየሱስ:ወአፍቀሮ:ወይቤሎ:እመ:ትፈቅድ: ፍጹመ: ትኩን: ኢሐጸ: ተርፈተከ:: ሐ
ር:ወሢጥ:ኵሎ:ዘብከ: ወሀብ:ለነደይ: ወትረክብ:መዝገበ:በሰማይ:ወጹር:መስቀለ:
22 ሞትከ:ወንዓ:ትልወኒ::። ወተከዘ:በእንተ: ዝንቱ:ነገር: ወሖረ: ትኩዞ:እስመ: ብ
23 ዙኅ:ጥሪቱ::። ወነጸሮሙ:እግዚእ:ኢየሱስ:ለአርድኢሁ:ወይቤሎሙ:እፎ:ዕጹብ:
24 ለዘቦ:ንዋየ:በዊአ:ውስተ:መንግሥተ:ሰማያት:። አንከሩ: አርድኢሁ:ዘንተ:ነገረ:
ወካዕበ:ይቤሎሙ: እግዚእ: ኢየሱስ: ለአርድኢሁ: ደቂቅየ:እፎ: ዕጹብ:ለእለቦሙ:
25 ንዋየ:በዊአ:መንግሥተ:እግዚአብሔር::። ይቀልል: ገመል:ይኅልፍ:እንተ:ሰቀሳ
26 ተ:መርፍእ:እምበዕል:ይበእ:ውስተ:መንግሥት: እግዚአብሔር:። ወፈድፈደ:
27 አንከሩ: ወተባሀሉ: በበይናቲሆሙ: ወይቤሉ:መኑ:ይክል:ድኂነ:። ወነጸሮሙ:እግ
ዚእ:ኢየሱስ:ወይቤሎሙ:በኀበ:ሰብእ: ዘኢይትከሃል: ወበኀበ: እግዚአብሔርሰ:ኵ
28 ሉ: ይትከሀል::። ወአኀዘ: ጴጥሮስ: ይቤሎ:ናሁኬ: ንሕነ:ኀደግነ: ኵሎ:ወተለውና
29 ከ::። ወአውሥአ:እግዚእ: ኢየሱስ: ወይቤሎሙ:አሜን: እብለክሙ:አልቦ:ዘይ
ኀድግ:በአብያተ:ወአኃወ: ወአኃተ: ወአበ: ወእመ: ወብእሲተ:ወውሉደ:ወገራውሀ: በ
30 እንቲአየ:ወበእንተ:ወንጌል:። ዘኢይትዓሰይ: ምእተ: ምክዕቢተ:በዝንቱ:ዓለም:
አብያተ: ወአኃወ: ወአኃተ: ወአበ: ወእመ: ወውሉደ: ወገራውሀ: በሰደት:ወበዓለ
31 ም: ዘይመጽእ: ሕይወተ:ዘለዓለም::። ወብዙኃን: ቀደምት: ይከውኑ: ደኃርተ:
ወደኃርትኒ: ደገብሉ: ቀድመ::።

Et dixit ei Domin^s Jesus, Quid dicis me bonum? nemo est bonus, nisi unus, Deus. 18
Cognoscis mandata: Non ibis ad uxorem hominis; Non occides animam; Non 19
furaberis; &: Non facies testimonium falsum; &, Non violenter rapies; &, Honora
patrem tuum, & matrem tuam. Et respondit ei, & dixit ei; Magister, hoc totum 20
observavi à juventute mea. Et intuitus est eum Dominus Jesus, & dilexit 21
eum, & dixit ei; Si vis perfectus esse, unum tibi deest: vade & vende totum quod
habes, & dato pauperibus, & obtinebis thesaurum in cœlo, & portato crucem
mortis tuæ, & veni, sequere me. Et mœstus fuit propter hunc sermonem, & 22
abiit mœrens, quia copiosa fuit possessio ejus. Et intuitus est Dominus Jesus di- 23
scipulos suos, & dixit iis; Quàm difficile est illi qui habet divitias intrare in re-
gnum cœlorum! Mirati sunt discipuli ejus hunc sermonem: & iterum dixit Do- 24
minus discipulis suis; Filii mei, quàm difficile est illis qui habent divitias intrare
in regnum Dei! Facilius erit quòd camelus transeat per foramen acûs, quàm 25
ut dives ingrediatur in regnum Dei. Et ampliùs mirati sunt, & loquuti sunt in- 26
ter se, & dicebant; Quis potest servari? Et intuitus est eos Dominus Jesus, & 27
dixit iis; Apud homines hoc impossibile est: sed apud Deum quodcunq; possibile
est. Et cœpit Petrus dicere ei; Ecce igitur, nos reliquimus omnia, & sequuti 28
sumus te. Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Amen dico vobis, Nemo est 29
qui reliquerit domus, & fratrem, & sororem, & patrem, & matrem, & uxorem,
& filios, & agros propter me & evangelium, Qui non præmio recipiet centu- 30
plicia, in hoc mundo domus, & fratrem, & sororem, & patrem, & matrem, & fili-
os, & agros in persecutione: & in mundo futuro vitam æternam. Et multi pri- 31
mi erunt ultimi, & ultimi convertentur primò.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

27 * عيسي سوي ايشان بنكريد وكفت * كه اين پيش ادميان يافت نمي شود * الا پيش خدا
چهل وچهار   هركه در دنيا چيزي دوست مي دارد دنياوي خلاص نيابد
28 * بعد ازان صفا اغاز كرد كه اينك ما هر چيزي كه در دنيا داشتيم رها كرديم ودر پي تو آمديم *
29 * عيسي بديشان جواب داد وكفت راست بشما بكويم * كسي نباشد كه در دنيا خانه رها كند *
30 يا مال وملك وديهها * براي من وبراي سپارش من يا برادر * وخواهر * يا زن * وفرزند * عوض
نستاند يكي در صد * درين زمان ودرين وقت خانها * وبرادران * وخواهران * ومال وملك *
وغلام وكنيزك * همه غم وغصه انك * وكذرنده * دران جهان زندكاني جاويد † را بايد طلبيد *
31 * بسيار مردم † اول اخران † شوند * واخران اول شوند *

* *Jesus in illos aspexit, & dixit;* 27
Hoc quidem apud homines compertum non est, sed apud Deum.

XLIV. Quicunque in mundo aliquid diligit mundanum, salutem non assequitur.

Post hoc Cephas exorsus est dicere; 28
Ecce nos quidem quicquid in mundo habuimus, missum fecimus, & vestigiis tuis insistimus. Jesus illis 29
responsum dedit, & dixit; Verum vobis dico, Nemo est qui in mundo domum reliquerit, aut opes, & possessiones, & agros propter me & propter mandatum meum, aut fratrem, & sororem, aut uxorem, & liberos,
Quin compensationem accepturus 30
sit centuplicem hoc seculo, & hoc tempore, domos, & fratres, & sorores, & divitias, & possessiones, & pueros, & ancillas. Omnia anxietas & ægritudo sunt, & fluxa: in altero seculo vitam æternam oportet quærere. Multi viri primi postre- 31
mi erunt: & postremi, primi erunt.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤᾺ ΜΆΡΚΟΝ. ΚΕΦ. Λʹ.

Erant autem in via ascendentes *in* Hierosolymam, & *erat præcedens eos* Je- ριβ
32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰη- β
sus, & *mirabantur* : & sequentes *expavescebant*. Et assumens iteràm
σοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς
duodecim, cœpit *eis* dicere *futura ipsi evenire*. Quia ecce a-
33 δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν. Ὅτι ἰδοὺ ἀνα-
scendimus *in* Hierosolymam, & filius hominis tradetur principibus Sa-
βαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιε-
cerdotum, & Scribis, & damnabunt eum morte, & tradent
ρεῦσι, καὶ τοῖς Γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν
eum gentibus, Et illudent ei, & flagellabunt eum, & *inspu-*
34 αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, Καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν, καὶ ἐμπτύ- Λʹ
ent *ei*, & *occident* eum, & tertiâ die resurget. Et ac-
35 σουσιν (σ) αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. Καὶ προσ- ριγ
cedunt ad eum Jacobus & Joannes, filii Zebedæi, dicentes; Ma- ς
πορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, (τ) οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες, Διδά-
gister, volumus ut quodcunque petierimus, facias nobis. Ille *verò* dixit e-
36 σκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν (υ) αἰτήσωμεν, ποιήσῃς ἡμῖν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
is; Quid vultis *facere me* vobis. *Illi autem* dixerunt *ei*; Da nobis, ut unus
37 τοῖς, Τί θέλετε ποιῆσαί με ὑμῖν. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δὸς ἡμῖν, ἵνα εἷς
ex dexteris tuis, & *unus ex sinistris tuis* sedeamus in gloria tua. *At*
38 ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. Ὁ δὲ
Jesus ait eis; Nescitis quid petatis: potestis bibere *poculum quod ego* bibo,
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ριβ β
& baptismo quo ego baptizor, baptizari? Illi *autem* dixerunt ei; Possumus.
39 καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δυνάμεθα.
At Jesus ait eis; Quidē calicem quem ego bibo, bibetis, & baptismo quo ego
ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ
baptizor, baptizabimini: *At* sedere *ex dexteris meis, & ex sinistris meis*, non est
40 βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· Τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου, καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν
meum dare, sed quibus paratū est. Et audientes decem, cœperunt indignari
41 ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται. Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα, (φ) ἤρξαντο ἀγανακτεῖν ριδ β
de Jacobo & Joanne. *At* Jesus *advocans* eos, ait illis;
42 περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, λέγει αὐτοῖς,
Scitis quia *existimantes* principari gentibus dominantur *eorum*, & *magni* eo-
Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι αὐ-
rum *licentiâ utuntur* eorum. Non ita autem *erit* in vobis: sed quicunque
43 τῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. Οὐχ (χ) οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν
voluerit fieri *magnus in vobis*, erit minister vester. Et quicunq; voluerit *vestrū*
44 θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, (ψ) ἔσται διάκονος ὑμῶν. Καὶ ὃς ἂν θέλῃ ὑμῶν
fieri primus, erit omnium servus. Etenim filius hominis non venit *mi-*
45 γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος. Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε δια- ριε δ
nistrari, sed *ministrare*, & *dare* animam suam *solutionem* pro multis.
κονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

MS. A. (σ) αὐτῷ, · · · · καὶ τῇ (τ) υἱοὶ (υ) αἰτήσωμέν σε, (φ) ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. Ὁ δὲ (χ) οὕτως (ψ) ἔσται ὑμῶν διάκονος.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 * ܟܕ ܣܠܩܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܒܐܘܪܚܐ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܗܘ ܝܫܘܥ ܩܕܝܡ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܘܡܬܗܪܝܢ
ܗܘܘ ܘܐܙܠܝܢ ܒܬܪܗ ܟܕ ܕܚܠܝܢ. ܘܕܒܪ ܠܬܪܥܣܪܬܗ. ܘܫܪܝ ܕܢܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܕܡ ܕܥܬܝܕ
33 ܕܢܗܘܐ ܠܗ. * ܕܗܐ ܣܠܩܝܢ ܚܢܢ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܡܫܬܠܡ ܠܪܒܝ ܟܗܢܐ
34 ܘܠܣܦܪܐ. ܘܢܚܝܒܘܢܝܗܝ ܒܡܘܬܐ. ܘܢܫܠܡܘܢܝܗܝ ܠܥܡܡܐ. * ܘܢܒܙܚܘܢ ܒܗ
ܘܢܢܓܕܘܢܝܗܝ ܘܢܪܩܘܢ ܒܦܪܨܘܦܗ. ܘܢܩܛܠܘܢܝܗܝ. ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ.
* ܕܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܕܘ * ܕܨܘܡܐ * ܦܛ *
35 * ܘܩܪܒܘ ܠܘܬܗ ܝܥܩܘܒ ܘܝܘܚܢܢ
36 ܒܢܝ ܙܒܕܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ. ܨܒܝܢ ܚܢܢ ܕܟܠ ܕܢܫܐܠܟ ܬܥܒܕ ܠܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ.
37 ܡܢܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܥܒܕ ܠܟܘܢ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܗܒ ܠܢ ܕܢܬܒ ܚܕ ܡܢ ܝܡܝܢܟ ܘܚܕ
38 ܡܢ ܣܡܠܟ ܒܫܘܒܚܟ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢܐ ܫܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ.
ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܫܬܐ ܟܣܐ ܕܐܢܐ ܫܬܐ ܐܢܐ. ܘܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܐܢܐ ܥܡܕ ܐܢܐ ܠܡܥܡܕ.
39 * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܫܟܚܝܢܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܟܣܐ ܕܫܬܐ ܐܢܐ ܬܫܬܘܢ. ܘܡܥܡܘܕܝܬܐ
40 ܕܐܢܐ ܥܡܕ ܐܢܐ ܬܥܡܕܘܢ. * ܕܬܬܒܘܢ ܕܝܢ ܡܢ ܝܡܝܢܝ ܘܡܢ ܣܡܠܝ. ܠܐ ܗܘܬ ܕܝܠܝ
41 ܠܡܬܠ. ܐܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܛܝܒܐ. * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܥܣܪܐ ܫܪܝܘ ܠܡܪܛܢ ܥܠ ܝܥܩܘܒ ܘܝܘܚܢܢ.
42 * ܘܩܪܐ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܣܬܒܪܝܢ ܕܪܫܝ ܥܡܡܐ.
43 ܡܪܝܗܘܢ ܐܢܘܢ. ܘܪܘܪܒܢܝܗܘܢ ܫܠܝܛܝܢ ܥܠܝܗܘܢ. * ܠܐ ܕܝܢ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܝܢܬܟܘܢ.
44 ܐܠܐ ܡܢ ܕܨܒܐ ܒܟܘܢ ܕܢܗܘܐ ܪܒܐ. ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܡܫܡܫܢܐ. * ܘܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܕܨܒܐ
45 ܕܢܗܘܐ ܩܕܡܝܐ. ܢܗܘܐ ܥܒܕܐ ܕܟܠܢܫ. * ܐܦ ܒܪܗ ܓܝܪ ܕܐܢܫܐ. ܠܐ ܐܬܐ ܕܢܫܬܡܫ ܐܠܐ
ܕܢܫܡܫ. ܘܕܢܬܠ ܢܦܫܗ ܦܘܪܩܢܐ ܚܠܦ ܣܓܝܐܐ.

Quum ascenderent autem per viam ad Jeru- 32
salem, ipse Jesus anteibat eis, & percelle-
bantur, ibantque post eum timentes. Et as- 33
sumpsit suos duodecim, cœpitque eis dice-
re id quod sibi futurum erat. Ecce ascen-
dimus ad Jerusalem, & filius hominis trade-
tur principibus sacerdotum, Scribisque: &
condemnabunt eum ad mortem, ac tradent
eum Gentibus: Et illudent ei, cædentque 34
flagellis, & conspuent in faciem ejus, eum
denique interficient, & tertiâ die resurget.

Ad oblationem dominicâ VI jejunii. 19.

Accesserunt autem ad eum Jacobus & Jo- 35
hannes filii Zebedæi, & dicunt ei; Magister,
volumus ut quicquid postulaverimus, facias
nobis. Dixit eis, Quid vultis vobis faciam? 36
Dicunt ei, Da nobis ut unus sedeat à dextera 37
tua, & alter à sinistra tua in gloria tua. Ipse 38
verò dixit eis, Nescitis quid postuletis. Po-
testis bibere calicem, quem ego bibo, &
baptismate quo ego baptizor, baptizabimi-
ni? Dicunt ei, Possumus. Subdit eis Jesus, 39
Calicem quem ego bibo, bibituri estis; &
baptismate quo ego baptizor, baptizabimi-
ni. Ut sedeatis autem à dextera mea & à 40
sinistra mea, non est meum dare, nisi iis qui-
bus id paratum est. Quæ quum audissent de- 41
cem, cœperunt obmurmurare contra Jaco-
bum & Johannem. Et advocavit eos Je- 42
sus, ac dixit eis; Scitis eos qui existimantur
principes Gentium, dominos earum esse; &
magnates earum, potestatem in eas exerce-
re. At non ita erit inter vos: sed quicunq; 43
voluerit inter vos fieri magnus, sit vobis mi- 44
nister. Et quisquis ex vobis voluerit fieri
primus, sit servus omnium. Nam & Filius 45
hominis non venit ministrari, sed ministra-
re, & dare animam suam redemptionem
pro multis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 * وچون درراه بالا مي رفتند * سوء اورشليم * عيسي از ايشان پيشتر مي رفت * شاكردان
حيران شده بودند * ودر دنبال او ترسناك مي رفتند † هر دوازده * وچون پارهٔ راه رفتند *
33 عيسي اغاز كرد * وهر چه شدني بود * بديشان كفت * * اينك در اورشليم † بالا مي
رويم * و فرزند آدمي در دست امامان ونويسندكان سپارده شود * كه مرك بروي روا
34 دارند * واورا بدست عوام بسپارند * * وبروي † تسخر كنند * وچوب برنند * ودر روي
او خيو اندازند * واورا بكشند * ودر كور نهند * سوم روز از ميان مردكان † برخيزد *
35 * بعد ازان يعقوب ويوحنا پسران زبدي * پيش او آمدند * وبدو كفتند * اي معلم * هر
36 چه از تو بطلبيم ودرخواست كنيم بما بدهي * * بديشان كفت چه مي خواهيد تا براي شما آن
37 كنم * * بدو كفتند اجازت ده * تا وقت عظمت تو * ما هر دو * يكي بر دست راست تو * ويكي بر
38 دست چپ تو * بنشينيم * * عيسي بديشان كفت نمي دانيد كه چه مي خواهيد * آن پياله كه
من مي خورم * شما توانيد † خوردن * وبهر چه † من شسته شوم * شما توانيد شسته شدن *
39 * ايشان كفتند بشويم * عيسي بديشان كفت * پياله من بخوريد * وبشستن من شسته بشويد *

Et cùm in via ascenderent Hieroso- 32
lymam versùs, Jesus illos præcede-
bat: discipuli autem *attoniti facti*
erant, & eum pavidi sequebantur
omnes duodecim: & quum partem
viæ confecerant, Jesus initium fe-
cit, & quidquid futurum erant illis
dixit. Ecce, inquit, *Hierosolymam* 33
ascendimus, & Filius hominis in
manus sacerdotum et scribarum tra-
ditus erit, qui morte eum dignum
censebunt, & eum in manum vulgi
tradent. Et illi illudent, & virgas 34
infligent, & in vultum ejus sputum
injicient, & illum occident, &
in sepulchro ponent, tertiâ autem
die de mortuis resurget. Post 35
hæc Jacobus & Johannes filii Ze-
bedæi ad illum venerunt, & ei di-
xerunt; O præceptor, quicquid à
te petimus & in votis habemus, no-
bis da. Illis dixit; Quid vultis, ut 36
propter vos faciam? Ei dixerunt; 37
Nobis potestatem concede, ut tempo-
re majestatis tuæ nos ambo unus ad
manum dextram tuam, & alter ad
manum sinistram tuam sedeamus.
Jesus illis dixit; Nescitis quid pe- 38
tatis: poculum illud quod ego bi-
bo, vos potestis bibere? & quo-
cunque ego lavor vos potestis la-
vari? Illi dixerunt, Possumus. 39
Jesus illis dixit; Poculum meum
bibetis, & lotione meâ loti eritis.

Versio VULGATA LATINA.

32 Erant autem in via ascendentes Jerosolymam : & præcedebat illos Jesus, & stupe-
bant : & sequentes timebant. Et assumens iterùm duodecim, cœpit illis dicere
33 quæ essent ei eventura. Quia ecce ascendimus Jerosolymam, & Filius hominis tra-
detur principibus sacerdotum, & Scribis, & senioribus, & damnabunt eum morte,
34 & tradent eum gentibus : Et illudent ei, & conspuent eum, & flagellabunt eum,
35 & interficient eum : & tertiâ die resurget. Et accedunt ad eum Jacobus & Joan-
nes filii Zebedæi, dicentes ; Magister, volumus, ut quodcunque petierimus, facias
36 nobis. At ille dixit eis ; Quid vultis ut faciam vobis ? Et dixerunt ; Da nobis,
37 ut unus ad dexteram tuam, & alius ad sinistram tuam, sedeamus in gloria tua.
38 Jesus autem ait eis ; Nescitis quid petatis : potestis bibere calicem, quem ego bi-
bo ; aut baptismo, quo ego baptizor, baptizari ? At illi dixerunt ei ; Possumus. 39
Jesus autem ait eis ; Calicem quidem, quem ego bibo, bibetis ; & baptismo, quo
ego baptizor, baptizabimini : Sedere autem ad dexteram meam, vel ad sinistram, 40
non est meum dare vobis, sed quibus paratum est. Et audientes decem, cœpe- 41
runt indignari de Jacobo, & Joanne. Jesus autem vocans eos, ait illis ; Scitis quia 42
hi, qui videntur principari gentibus, dominantur eis : & principes eorum po-
testatem habent ipsorum. Non ita est autem in vobis, sed quicunque voluerit fieri 43
major, erit vester minister : Et quicunque voluerit in vobis primus esse, erit 44
omnium servus. Nam & Filius hominis non venit ut ministraretur ei, sed ut 45
ministraret, & daret animam suam redemptionem pro multis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * وكانوا في الطريق صاعدين الي يروسليم وكان يسوع يسير قدامهم وكانوا هم والذين يتبعونه
33 خائفين • فاخذ الاثني عشر ايضا وقال لهم ما يعرض له * ها نحن صاعدون الي يروسليم • وابن
34 الانسان يسلم الي روساء الكهنة والكتبة • ويحكمون عليه بالموت • ويسلمونه الي الامم * ويهزون به •
ويتفلون عليه • ويضربونه • ويقتلونه • ويقوم في اليوم الثالث • الفصل الثالث والثلثون •
35 36 * ويتقدم اليه يعقوب ويوحنا ابنا زبدي قايلين له يا معلم نريد ان تعطينا ما نسالك * فقال
37 لهما ما تريدان ان اصنع لكما * فقالا له اعطنا ان يجلس احدنا عن يمينك والاخر عن
38 يسارك في مجدك * فقال لهما يسوع لستما تدريان ما تسالان • اتقدران ان تشربا الكاس التي
39 اشربها او تصطبغا الصبغة التي اصطبغها * فقالا له نحن نقدر • فقال لهما يسوع اما الكاس
40 التي اشرب فتشربان والصبغة التي اصطبغ تصطبغان * واما جلوسكما عن يميني وعن
41 يساري فليس لي ان اعطيه الا للذين اعد لهم * فلما سمع العشرة بدوا يتذمرون على يعقوب
42 ويوحنا * فدعاهم يسوع وقال لهم قد علمتم ان الذين يظنون انهم روساء الامم هم ارباب لهم
43 وعظماوهم مسلطون عليهم * فلا يكون هكذي فيكم • بل من يريد ان يكون فيكم عظيما
44 45 فليكن لكم خادما * ومن اراد ان يكون فيكم اولا فليكن للكل عبدا * فان ابن الانسان
لم يات ليخدم • بل ليخدم ويبذل نفسه خلاصا عن كثيرين *

Et erant in via, ascendentes in Jerusa- 32
lem, & Jesus præcedebat eos : & erant
ipsi, & qui sequebantur eum, pavidi. Et
assumpsit duodecim iterùm, & dixit eis
quod eventurũ erat sibi. Ecce nos ascen- 33
dimus in Jerosolymam, & filius hominis
tradetur principibus sacerdotum, et Scri-
bis, & judicabunt eum ad mortem, &
tradent eum gentibus. Et illudent ei, & 34
conspuent in eum, & flagellabunt eum, et
occident eum, & resurget in die tertia.

Sectio trigesima tertia.

Et accesserunt ad eum Jacobus & Jo- 35
hannes, ambo filii Zebedæi, dicentes ei ;
Magister, volumus ut des nobis quod pe-
temus à te. Ait illis ; Quid vultis ut fa- 36
ciam vobis ? Dixerunt ei ; Da nobis ut 37
sedeat unus nostrûm ad dexteram tuam,
& alter ad sinistram tuam in gloria tua.
Inquit eis Jesus, Nescitis quid petatis : 38
potestisne bibere calicem quem bibam,
& tingi tincturâ quâ tingar ? Dixerunt 39
ei ; Nos possumus. Ait illis Jesus ; Ca-
licem quidem quem bibam, bibetis, &
tincturâ quâ tingar, tingemini : At verò 40
sedere vos à dextris meis, & à sinistris
meis, non est meum dare, nisi iis quibus
paratum est. Cùm autem audissent de- 41
cem, cœperunt mussitare contra Jacobum
& Johannem. At vocavit eos Jesus, & 42
dixit eis ; Jam nôstis quòd qui censen-
tur esse principes populorum, sunt domini
eorum : et magnates eorum, præpositi
sunt super eos. At nequaquam erit sic 43
inter vos ; sed qui vult esse inter vos
maximus, sit vobis minister : Et qui vo- 44
luerit esse inter vos primus, sit omnibus
servus. Nam filius hominis non venit 45
ut ministretur sibi, sed ut ministret ; et
permutet animam in salutem pro mul-
tis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 ወበፍኖት፡እንዘ፡ይዓርግ፡ ሊየሩሰሌም፡ ወይቀድሞሙ፡እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ደንገፁ፡ወእ
ለሂ፡ይተልውዎ፡ፈርሁ፡ ወነሥኦሙ፡ ለዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ወአኀዘ፡ይንግሮሙ፡ ዘሀ
33 ለወ፡ይርከቦ፡፡፡ ወይቤሎሙ፡ ናሁ፡ንዐርግ፡ ሊየሩሰሌም፡ ወይእኅዝዎ፡ ለወልደ፡
እጓለ፡እመ፡ሕያው፡ሊቃነ፡ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ወይኴንንዎ፡ በሞት፡ ወይሜጥውዎ፡
34 ለአሕዛብ፡፡ ወይሰለቁ፡ ላዕሌሁ፡ ወይወርቅዎ፡ ወይቀሥፍዎ፡ ወይቀትልዎ፡
ወይትነሣእ፡ በሣልስት፡ ዕለት፡፡

በእንተ፡ ደቂቀ፡ ዘብዴዎስ፡፡

35 ወእንዘ፡ይሐውሩ፡ምስሌሁ፡ያዕቆብ፡ወዮሐንስ፡ ክልኤሆሙ፡ ደቂቀ፡ ዘብዴዎስ፡ይቤል
36 ዎ፡ሊቅ፡ ንፈቅድ፡ ትግበር፡ ለነ፡ ዘሰአልናከ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ምንተ፡ትፈቅዱ፡ እግ
37 በር፡ ሎክሙ፡፡ ወይቤልዎ፡ሀበነ፡ንንበር፡ አሐደነ፡ በየማንከ፡ወአሐደነ፡በፀጋምከ፡
38 በውስተ፡ስብሐቲከ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ሊታአምሩ፡ዘትስእሉ፡ትክ
ሉኑ፡እንከ፡ሰቲየ፡ ጽዋዐ፡ዘአነ፡እሰቲ፡ወጥምቀተኒ፡ዘአነ፡ እጠመቅ፡ ትጠመቁኑ፡፡
39 ወይቤልዎ፡ንክል፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ጽዋዕየሰ፡ ዘእሰቲ፡ አነ፡ትሰትዩ፡
40 ወጥምቀትየኒ፡ ዘአነ፡እጠመቅ፡ትጠመቁ፡፡ ወነቢረ፡በየማንየሰ፡ ወበፀጋምየ፡ አኮ፡
41 አነ፡ዘእሁበክሙ፡፡ ለካልኣን፡ እስተደለውዎ፡፡ ወሰሚዖሙ፡ዘዐሠርቱ፡ተምዕዑ፡
42 ዲበ፡ክልኤቱ፡ ለያዕቆብ፡ ወለዮሐንስ፡፡ ወጸውዖሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ወይቤሎ
ሙ፡ታአምሩኑ፡ከመ፡መሳእክቲሆሙ፡ ለአሕዛብ፡ ይኴንንዎሙ፡ ወዓበይቶሙ፡ይቀንይ
43 ዎሙ፡፡ ወለክሙሰ፡ አኮ፡ከማሁ፡ዘይፈቅድ፡እምኔክሙ፡ ይኩን፡ ሊቀ፡ይኩንክሙ፡
44 ገብረ፡፡ ወዘይፈቅድ፡ እምኔክሙ፡ ይኩን፡ ዐቢየ፡ ይኩንክሙ፡ ላእከ፡፡
45 እስመ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ ኢመጽአ፡ ከመ፡ ይትለአክዎ፡ ዘእንበለ፡
ደእሙ፡ ሉብዙኃን፡ በነፍሱ፡ ያድኅን፡፡

Et in via ascendentes erant in Hierosolymam, & præcedente eos Domino Jesu 32
mirati sunt ; & illi qui sequuti sunt eum timuerunt. Et assumpsit duodecim, & cœ-
pit iis dicere quod futurum erat accidere. Et dixit iis, Ecce ascendemus Hiero- 33
solymam, & prehendent filium hominis principes sacerdotum, & scribæ, & con-
demnabunt eum in morte, & tradent eum populo. Et illudent super eum, & 34
inspuent ei, & flagellabunt eum : & occîdent eum, & surget tertiâ die.

De filiis Zebedæi.

Et proficiscentes cum eo Jacobus, & Johannes duo filii Zebedæi, dixerunt ei ; 35
Magister, volumus ut facias nobis quod petierimus à te. Et dixit iis Quid 36
vultis ut faciam vobis. Et dixerunt ei, Da nobis ut sedeamus, unus nostrûm ad 37
dextram tuam, & unus nostrûm ad sinistram tuam in gloria tua. Et dixit iis 38
Dominus Jesus, Nescitis quid petitis : potestisne igitur bibere calicem quem ego
bibo ; & baptismo quo ego baptizor, baptizabimininе. Et dixerunt ei, Possu- 39
mus. Et dixit iis Dominus Jesus, Calicem meum quem bibo ego, bibetis ; & ba-
ptismo meo quo ego baptizor, baptizabimini. Sed sedere ad dextram meam, 40
& ad sinistram meam, non ego sum daturus vobis : aliis paratum est. Et audien- 41
tes decem indignati sunt contra duos, Jacobum & Johannem. Et vocavit eos 42
Dñs Jesus, & dixit iis ; Scitisne quòd principes gentium exercent in eos potesta-
tem, & magnates eorum dominantur iis ? Sed vobis non sic *erit*, qui vult è vobis 43
fieri magister, erit vobis servus. Et qui vult è vobis fieri magnus, sit vobis 44
minister. Quia filius hominis non venit vobis, ut ministraretur ei ; sed solum- 45
modò ut multos cum anima sua liberaret.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

40 * اما بر دست راست وچب من • شمارا نشستن • از من نيست كه بدهم • الا براي ايشان •
41 كه اماده شده است • * چون ده ديگر شنيدند • بر يعقوب • ويوحنا • دمدمه † مي زدند •
42 * عيسي ايشانرا خواند • وبديشان گفت • شما مي دانيد • كه اهل دنيارا • سروران وبزرگان
43 بريشان حاكم اند • * ونمي بايد • كه در ميان شما اين چنين باشد • الا هر كه خواهد • كه از
44 ميان † شما مهتر باشد • بندگي همه † او بيشتر كند • * وهر كه از شما خواهد • كه پيش رو
45 باشد • بندهٔ همه كس بشود • * فرزند ادمي نيامد • كه اورا بندگي كنند • الا او ديگرانرا
بندگي كند • وجان خودرا عوض رستگاري † بسياران † فدي كند •

Sed ad manum dexteram et sinistrã 40
meam vobis sedere, meum non est ut
concedam, nisi illis quibus para-
tum est. Cùm decem reliqui au- 41
dissent, de Jacobo et Johanne in-
dignati sunt. Jesus illos vocavit, 42
et dixit illis ; Vos scitis quòd in
populum mundi principes et magna-
tes authoritate præsunt. Non opor- 43
tet autem ut inter vos ita sit : sed
quicunque voluerit ut è vobis maxi-
mus sit, ministerium omnibus ipse
inprimis præstet. Et quicunque è 44
vobis voluerit ut dux sit, servus
uniuscujusque sit. Filius hominis 45
non venit ut ei ministrent, sed ipse
aliis ministret, et animam suam pro
salute multorum lytrum faciat.

Et veniunt in Hiericho: & proficiscente eo de Hiericho, & discipulis ejus, ΛΑ'
46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχώ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ςιε
& turba copiosa, filius Timæi Bartimæus cæcus, sedebat juxta viam mendicans. β
καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν.
Et audiens quia Jesus Nazarenus est, cœpit clamare & dicere; Fili David
47 Καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖός ἐστιν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν, Ὁ υἱὸς Δαβὶδ
Jesu, miserere mei. Et objurgabant eum multi ut taceret: Ille autem multò ma-
48 Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· Ὁ δὲ πολλῷ μᾶλ-
gis clamabat; Fili David, miserere mei. Et stans Jesus, ait illum vocari. Et
49 λον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι. καὶ
vocant cæcum, dicentes ei; Confide, excitare: vocat te. Ille autem abjiciens
50 φωνοῦσι τὸν τυφλὸν, λέγοντες αὐτῷ, Θάρσει, ἔγειραι· φωνεῖ σε. Ὁ δὲ ἀποβαλὼν
pallium suum, resurgens venit ad Jesum. Et respondens dicit ei Jesus;
51 τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Quid vis faciam tibi? At cæcus dixit ei; Rabboni, ut videam. At
52 Τί θέλεις ποιήσω σοι; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ, (ω) Ῥαββονὶ, ἵνα ἀναβλέψω. Ὁ δὲ
Jesus ait illi; Vade: fides tua servavit te: & confestim vidit: & seque-
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ὕπαγε· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε· καὶ (α) ἠκο-
batur Jesum in via.
λούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ.

CAP. XI. ια. ΛΒ'

Et cùm appropinquarent ad Hierosolymam, ad Bethphage & Bethaniam ad montem
1 ΚΑὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλὴμ, (α) εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος ριζ
Olivarum, mittit duos discipulorum suorum, Et dicit illis; Abite in β
2 τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς
vicum contra vos: & statim introeuntes in eum, invenietis pullum
τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν, εὑρήσετε πῶλον
ligatum, super quem nullus hominum sedit: solventes illum, adducite. Et
δεδεμένον, ἐφ' ὃν (β) οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικε· λύσαντες αὐτὸν, ἀγάγετε. Καὶ 3
si quis vobis dixerit; Quid facitis hoc? dicite Quia Dominus eo opus habet:
ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε, Ὅτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει·
& continuò illum dimittet huc. Abierunt autem & invenerunt pullum ligatum
ρκη καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀποστελεῖ ὧδε. Ἀπῆλθον δὲ καὶ εὗρον (γ) τὸν πῶλον δεδεμένον 4
β ad januam foris in bivio: & solvunt eum. Et quidam illic stantium,
πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου· καὶ λύουσιν αὐτόν. Καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων, 5
dicebant illis; Quid facitis, solventes pullum? Illi verò dixerunt eis sicut
ἔλεγον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; Οἱ δὲ (δ) εἶπον αὐτοῖς καθὼς 6
præceperat Jesus: & dimiserunt eis. Et duxerunt pullum ad Jesum: &
ἐνετείλατο ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. Καὶ ἤγαγον τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ 7
superinjecerunt illi vestimenta sua: & sedit super eum. Multi autem vestimenta
ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ. Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια 8
sua straverunt in viam: alii autem frondes cædebant ex arboribus, & sterne-
αὐτῶν ἔστρωσαν (ε) εἰς τὴν ὁδόν· ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρών-
bant in via. Et præeuntes & sequentes clamabant, dicentes; Hosan-
ριθ νυον εἰς τὴν ὁδόν. Καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες, Ὡσαν- 9
α na: Benedictus veniens in nomine Domini: Benedictum veniens
νά· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· (ζ) εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη 10
regnum in nomine Domini, patris nostri David: Hosanna in altissimis.
βασιλεία ἐν ὀνόματι Κυρίου, τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβίδ· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

MS. A. (ω) Ῥαββουνί, (α) ἠκολούθει αὐτῷ ἐν   ΚΕΦ. ια. MS. A. (α) καὶ εἰς (β) οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων (γ) πῶλον (δ) εἶπαν (ε) ἐν τῇ ὁδῷ· (ζ) καὶ εὐλογημένη

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA

46 [illegible]
47 [illegible]
48 [illegible]
49 [illegible]
50 [illegible]
51 [illegible]
52 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]

Venerunt autem Jericho: quumq; exiret Je- 46
sus ab Ierícho, ipse & discipuli ejus, turbáque
multa, Timai filius Timai cæcus sedebat jux-
ta viam, atque mendicabat. Et audiit esse Je- 47
sum Nazarenum, cœpítq; clamare ac dicere;
Fili David, miserere mei. Et objurgabant 48
eum multi ut taceret: ille verò magis cla-
mabat, & dicebat; Fili David, miserere mei.
Substitit autem Jesus, ac præcepit eum accer- 49
siri: accersunt itaq; cæcum, & dicunt ei; Bo-
no sis animo, surge, vocat te. Ipse verò cæ- 50
cus projecit pallium suum, & surgens venit
ad Jesum. Dixit ei Jesus; Quid vis faciam 51
tibi? ille verò cæcus dixit ei; Domine mi, ut
videam. Jesus autem dixit ei; Vide, fides 52
tua te servavit, & illicò recepit visum, &
ambulabat per viam.

CAP. XI.

Matutinis dominicæ palmarum. 30.

Quumque appropinquaret Jerosolymis se- 1
cus Beth-Phage & Beth-Aniam, prope
montem Olivarum, misit duos è discipulis
suis, Et dixit eis; Ite in pagum illum qui 2
est nobis è regione, & eo momento quo in-
grediemini in eum, reperietis pullum vinctũ,
in quo null' ex filiis hominum equitavit: sol-
vite, eúmq; adducite. Quòd si quispiam dixe- 3
rit vobis, Cur facitis hoc? dicite ei, Quia
Domino nostro requiritur: & statìm huc mit-
tet eum. Profecti autem invenêre pullũ vin- 4
ctum juxta portam foris in platea: quumque
solverent, Quidam ex iis qui astabant dixe- 5
runt eis; Quid facitis, quòd solvitis pullum?
Illi verò dixerũt eis prout præceperat eis Je- 6
sus, & permiserunt eis. Adduxerúntq; pullum 7
ad Jesum, & injecerunt ei vestimenta sua, &
equitavit in eo Jesus. Multi verò sternebant 8
pallia sua per viam, alii autem amputabant
ramos ex arboribus, & sternebant in via.
Illíque qui ante eum, quíque post ipsum 9
erant, clamabant & dicebant; Hosciaana,
Benedictus qui venit in nomine Domini. Et 10
benedictum regnum veniens patris nostri
David. Hosciaana in excelsis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA

چهل پنج بينائي دادن طيمي پسر طيمي نابينارا
46 *وچون در ايريحو آمد * واز آنجا بجاي † ديگر مي رفت * با شاكردان خود * طيمي نابينا * پسر طيمي * بر كنارهٔ
راه نشسته بود * *كوش داشت وشنيد * كه عيسي ناصري مي كذرد * نعره بر آورد * وبانك مي 47
48 زد * كه فرزند داود * بر من رحمت كن * *بسياران † بروي بانك زدند * تا خاموش † شود او
49 بيشتر بانك † مي زد ومي كفت * فرزند داود * بر من رحمت كن * *عيسي بايستاد * وفرمود كه
50 اورا بخوانيد نابينا را خواندند * وبدو كفتند دل خوش دار * كه بزرك ما ترا مي خواند * *نابينا
51 جامهٔ خودرا بينداخت * وپيش عيسي آمد * *عيسي بدو كفت چه مي خواهي كه با تو كنم *
52 نابينا جواب داد كه اي بزركوار † من مي خواهم * كه بينا شوم * *عيسي بدو كفت ايمان تو
ترا † بينائي دهد * وزنده كرداند * در حال هر دو چشم او بديدند ودر راه مي رفت

چهل شش بر خر نشستن مسيح ورفتن در اورشليم
1 *چون نزديك اورشليم رسيدند * بركنار بيت فاجي * وبيت عينا * بر كوه زيتون از شاكردان خود † دو كس را فرستاده
2 *وبديشان كفت * برويد درين ده كه برابر ماست * خر كرهٔ بسته بينيد كه هر كز كسي †

XLV. Restitutio visûs Timæo filio Timæi cæco.

Cùmq; in Jericho venisset, & illinc 46
in locum alium iret cum disci-
pulis suis, Timæus cæcus filius Ti-
mæi juxta viam sedebat. Aurem 47
præbuit & audivit, quòd Jesus
Nazræus præteriret, & clamore sub-
lato vociferatus est; Quin tu Fili
David in me misericordiam fac.
Multi eum inclamabant ut sileret: 48
at ille intentiùs vociferatus est, &
dixit; Fili David in me misericor-
diam fac. Jesus stetit, & jussit, 49
Illum vocate: cæcum itaque vo-
cârunt, & ipsi dixerunt; Animum
bonum habe, magister enim noster te
vocat. Cæcus vestimentum suum 50
abjecit, & ad Jesum venit. Jesus 51
ei dixit; Quid vis ut tibi faci-
am? Cæcus respondit, O magister
mi, peto ut videns sim. Jesus 52
illi dixit; Fides tua tibi visum
dedit, & salvum te fecit. Statim
ambo oculi ejus viderunt, & in via
ivit.

XLVI. Insidet asino Christus, & intrat Hierosolymam.

CAP. XI.

Cum Hierosolymam appropinqua- 1
rent, juxta Beth-phage & Beth-
aniam, in monte Olivarum, è di-
scipulis suis duos misit. Et illis 2
dixit; Ite in hunc pagum, qui è re-
gione nobis est: pullum asininum liga-
tum videbitis, cui quispiam unquam

Versio VULGATA LATINA.

46 Et veniunt Jericho, & proficiscente eo de Jericho, & discipulis ejus, & plurimâ
47 multitudine, filius Timæi Bartimæus cæcus, sedebat juxta viam mendicans. Qui
cùm audisset quia Jesus Nazarenus est, cœpit clamare, & dicere; Jesu fili David,
48 miserere mei. Et comminabantur ei multi ut taceret. At ille multò magis clama-
49 bat; Fili David, miserere mei. Et stans Jesus præcepit illum vocari. Et vocant
50 cæcum, dicentes ei; Animæquior esto: surge, vocat te. Qui projecto vestimento
51 suo exiliens, venit ad eum. Et respondens Jesus dixit illi; Quid tibi vis faciam?
52 Cæcus autem dixit ei; Rabboni, ut videam. Jesus autem ait illi; Vade, fides tua
te salvum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur eum in via.

CAP. XI.

1 ET cùm appropinquarent Jerosolymæ & Bethaniæ ad montem Olivarum, mittit
duos ex discipulis suis, Et ait illis; Ite in castellum, quod contra vos est, & 2
statim introeuntes illuc, invenietis pullum ligatum, super quem nemo adhuc ho-
minum sedit: solvite illum, & adducite. Et si quis vobis dixerit; Quid facitis? 3
dicite, quia Domino necessarius est: & continuò illum dimittet huc. Et abeuntes 4
invenerunt pullum ligatum ante januam foris in bivio: & solvunt eum. Et quidam 5
de illic stantibus dicebant illis; Quid facitis solventes pullum? Qui dixerunt eis 6
sicut præceperat illis Jesus & dimiserunt eis. Et duxerunt pullum ad Jesum: & impo- 7
nunt illi vestimenta sua, & sedit super eum. Multi autem vestimenta sua straverunt in 8
via: alii autem frondes cædebant de arborib', & sternebant in via. Et qui præibant, 9
& qui sequebantur, clamabant, dicentes; Hosanna: Benedictus qui venit in nomine 10
Domini: Benedictum quod venit regnum patris nostri David: Hosanna in excelsis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

46 الفصل الرابع والثلثون * ثم جاوا الي اريحا * ولما خرج من اريحا هو وتلاميذه وجمع
47 كثير واذا طيما ابن طيما الاعمي جالس علي الطريق يتسول * فلما سمع بان يسوع الناصري
48 مقبل بدا يصيح قايلا يا يسوع ابن داود ارحمني * فانتهره كثيرون ليسكت فازداد صياحا قايلا
49 يا ابن داود ارحمني * فوقف يسوع وقال ادعوه * فدعوا الاعمي وقالوا له ثق وقم فانه يدعوك *
50 51 فطرح ثوبه وقام وجا الي يسوع * فاجابه يسوع قايلا ما تريد ان اصنع بك فقال له الاعمي يا
52 معلم ان ابصر * فقال له يسوع اذهب ايمانك خلصك وللوقت ابصر وتبعه في الطريق *
1 الفصل الخامس والثلثون * فلما قربوا من يروشليم عند بيت فاجي وبيت عنيا
2 جانب طور الزيتون ارسل اثنين من تلاميذه * وقال لهما امضيا الي هذه القرية التي امامكما
3 وعند دخولكما اليها تجدان جحشا مربوطا لم يركبه احد من الناس قط حلاه وايتيا به * فان قال
4 لكما احد ما تفعلان بهذا فقولا ان الرب يحتاج اليه فمن ساعته يرسله الي ههنا * فذهبا
5 ووجدا عفوا مربوطا عند الباب خارجا علي الطريق فحلاه * فقال لهما قوم من القيام هناك
6 7 ماذا تصنعان اذ تحلان العفو * فقالا لهم كما قال يسوع فتركوهما * وجاا بالعفو الي يسوع والقيا
8 عليه ثيابهما وجلس فوقهما * وكثيرون بسطوا ثيابهم في الطريق * واخرون قطعوا اغصانا
9 من الشجر وفرشوها في الطريق * والذين كانوا يمشون امامه ووراه صرخوا قايلين هوسعنا
10 مبارك الاتي باسم الرب * ومباركة المملكة الاتية لابينا داود هوسعنا في العلي *

Sectio trigesima quarta.

Deinde venerunt in Jericho, & quum 46
egressus esset è Jericho ipse & discipuli
ejus, ac turba magna, ecce Tima fili' Ti-
ma cæcus, sedens secus viam mendicabat.
Cùmq; audisset quòd Jesus Nazarenus 47
veniret, cœpit clamare, dicens; Jesu fili
David, miserere mei. Increpaverunt au- 48
tem eùm multi ut taceret: verùm auxit
clamorem, dicens; Fili David, miserere
mei. Stetit ergò Jesus, & dixit; Vocate 49
eum: & vocaverunt cæcum, & dixerunt
ei; Confide, & surge, quia ipse vocat te.
Et projecit vestimentũ suum, et surrexit, 50
& venit ad Jesum. Respondit ei Jesus, 51
dicens; Quid vis ut faciam tibi? Ait illi
cæcus; Magister, ut videam. Dixit ei Je- 52
sus; Vade, fides tua te salvavit: & con-
festim vidit, & secutus est eum in via.

Sectio trigesima quinta.

CAP. XI.

ET cùm appropinquâssent Jerosolymæ 1
prope Beth-phage et Beth-ania, secus mon-
tem Olivarum, misit duos ex discipulis
suis, Et dixit eis; Ite in hoc castellum 2
quod contra vos est, & ad ingressum ve-
strum in illud, invenietis pullum ligatũ,
quem non conscendit quisquam ex homi-
nibus unquam: solvite illum, et adducite
mihi eum. Et si dixerit vobis aliquis; 3
Quid facitis de hoc? dicite, quia Domin'
indiget eo: & continuò mittet illum húc.
Et abierunt & invenerunt pullum liga- 4
tum prope januã foris in via, et solverũt
illum. Dixerunt autem eis quidam ex 5
astantibus ibi; Quid facitis solventes
pullum? Et dixerunt eis, sicut dixerat 6
Jesus: & dimiserunt eos. Et duxerunt 7
pullum ad Jesum: & imposuerunt super
illum vestimenta sua, & sedit super il-
lum. Et multi straverunt vestimenta sua 8
in via: & alii ceciderunt ramos ex ar-
boribus, & straverunt eos in via. Et qui 9
ambulabant ante eum & post eũ, clama-
verunt, dicentes; Hosanna, benedictus
veniens in nomine Domini: Et benedi- 10
ctum regnum veniens patri nostro David,
Hosanna in excelsis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

46 በእንተ፡ ወልደ፡በርጢሜዎስ፡ዕዉር። ወበዊአሙ፡ኢያሪኮ፡ወፅአ፡እምኢያሪ
ኮ፡ ወአርዳኢሁ፡ምስሌሁ፡ወሰብእ፡ብዙኃ፡ወይቤሎ፡ ወልደ፡በርጢሜዎስ፡ዕዉር፡
47 ውስተ፡ፍኖት፡ወይስእል። ወሰሚዖ፡ከመ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ናዝራዊ፡ውእቱ፡ከለ
48 ሐ፡ ወይቤ፡ ተሣሀለኒ፡ እግዚኦ፡ ኢየሱስ፡ ወልደ፡ ዳዊት። ወገሠጽዎ፡ብዙኃን፡ከ
49 መ፡ ያርምም፡ ወአፈድፈደ፡ ከሊሐ፡ ወይቤ፡ ወልደ፡ ዳዊት፡ተሣሀለኒ። ወቆመ፡እ
50 ግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤ፡ ይጸውዕዎ፡ወጸውዕዎ፡ ለውእቱ፡ ዕዉር፡ወይቤልዎ፡ ሉማኒ፡ይ
51 ጼውዓከ። ወተንሥአ፡ወለብሰ፡ልብሶ፡ወመጽአ፡ኀበ፡እግዚእ፡ ኢየሱስ። ወ
አውሥኦ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎ፡ ምንተ፡ትፈቅድ፡ እግበር፡ላከ። ወይቤ፡ውእቱ፡
52 ዕዉር፡ረቢ፡ከመ፡እርአይ። ወይቤሎ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ሑር፡ሃይማኖትከ፡አሕየ
ወከ፡ ወርእየ፡ሶቤሃ፡ ወተለዎ፡በፍኖት። በእንተ፡ ዕዋል።
1 ወአልጺቆ፡ለኢየሩሳሌም፡በቤተፋጌ፡ ወበቢታንያ፡ በኀበ፡ደብረ፡ ዘይት፡ፈነወ፡ክልኤተ፡
2 እምአርዳኢሁ። ወይቤሎሙ፡ ሑሩ፡ ሀገረ፡እንተ፡ ቅድሜክሙ፡ወበዊአክሙ፡ትረ
ክቡ፡ሶቤሃ፡ዕዋለ፡እሱረ፡ዘኢተጽዕነ፡ሰብእ፡ዲቤሁ። ወፍትሕዎ፡ ወአምጽእዎ፡ ሊ
3 ተ። ወለእመቦ፡ዘይቤለክሙ፡ምንተ፡ትገብሩ፡በሉ፡እግዚእ፡ይፈቅዶ፡ወሶቤሃ፡ከዐበ፡
4 ይፌንዎ፡ዝየ። ወሖሩ፡ ወረከቡ፡ ዕዋለ፡ እሱረ፡ኀበ፡ እንቀጽ፡ኀበ፡አደዋት፡ ወፈ
5 ትሕዎ። ወይቤልዎሙ፡እለ፡ይበውኡ፡ህየ፡ምንተ፡ትገብሩ፡ትፈትሑ፡ዕዋለ።
6 7 ወይቤልዎሙ፡በከመ፡ይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወኃደግዎሙ። ወወሰድዎ፡ለዕዋ
8 ል፡ኀበ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወረሐኑ፡ አልባሲሆሙ፡ወአጽዓንዎ። ወብዙኃን፡ እለ፡
9 ነፀፉ፡ላቈጽለ፡መቲሮሙ። ወቦ፡እለ፡ነፀፉ፡አልባሲሆሙ፡ውስተ፡ፍኖት። ወእለ
እንዚ፡ ይመርሑ፡ ወእለዚ፡ ይተልዉ፡ ይኬልሑ፡ ወይብሉ፡ ሆሳዕና፡ ቡሩክ፡ዘይመጽእ፡
10 በስመ፡ እግዚአብሔር። ወቡሩክት፡ እንተ፡ ትመጽእ፡ መንግሥት፡ በስመ፡ እግዚ
አብሔር፡ እንተ፡ አቡነ፡ ዳዊት። ሆሳዕና፡በርያም።

De filio Bartimai cæco.

Et intrantibus illis in Hierico, exivit è Hierico, & discipuli sui cum illo, & turba 46
multa: & loquutus est ei filius Bartimæi cæcus in via, & mendicabat. Et audiens 47
quòd Dñs Jesus Nazarenus erat, clamavit, & dixit; Miserere mei Domine Jesu, fili
David. Et objurgabant eum multi, ut sileret, & magis clamavit, & dixit; Fili Da- 48
vid miserere mei. Et stetit Dñs Jesus, & præcepit vocare eum: & vocârunt hunc 49
cæcum, & dixerunt ei; Confide, vocat te. Et surrexit, & induit vestimentum su- 50
um, & venit ad Dominum Jesum. Et respondit ei Dñs Jesus, & dixit ei; Quid vis 51
ut faciam tibi? & dixit iste cæcus, Raboni ut videam. Et dixit ei Dominus Jesus; 52
Abi, fides tua servavit te: & vidit statim, & sequutus est eum in via.

CAP. XI. *De pullo* asinæ.

ET appropinquante illo Hierosolymæ in Bethphage, & in Bethania ad mon- 1
tem olivarum misit duos è discipulis suis. Et dixit iis, Ite *in* civitatem quæ con- 2
tra vos *est*, & ingredientes invenietis statim pullum ligatum super quem non se-
dit homo: solvite eum, & adducite eum mihi. Et si *quis* fuerit qui dicet vobis, 3
Quid facitis? dicite, Dñs desiderat eum: & continuò remittet illum hìc. Et abie- 4
runt, & invenerunt pullũ ligatum ad portam ad transitum, & solverunt eum. Et 5
dixerunt qui ambulabant ibi; Quid facitis solvendo pullum? Et dixerunt iis sicut 6
dixerat illis Dñs Jesus, & dimiserunt eos. Et adduxerunt pullum ad Dñm Jesum, 7
& superinjecerunt vestimenta sua, & ascendere fecerunt eum. Et multi *fuerunt* 8
qui straverunt frondes cædendo eas, & fuerunt *alii* qui straverunt vestimenta in
via. Et alii præibant, & qui sequebantur, clamabant, & dicebant; Hosana, bene- 9
dictus qui venit in nomine Dei. Et benedictum quod venit regnum in nomine 10
Dei, *quod fuit* patris nostri David, Hosana in excelsis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 بروي نه نشسته باشد اورا بگشايد وپيش من † بياوريد * واگر كسي شمارا گويد كه كجا مي
4 بريد * بدو بگوييد كه براي خداوند ما در بايست است چون بشنوند رها كنند * شاگردان
5 رفتند وخر كره را ديدند در كوچه † بيرون در بسته چون اورا مي گشادند * مردم پرسيدند
6 كه كجا مي بريد * ايشان احوال گفتند انچنانك عيسي سپارش كرد چون شنيدند
7 8 رها كردند * خر كره را پيش عيسي آوردند عيسي جامه خود را برو نهاد وبر نشست * مردم بسيار
جامه خود را از تن مي كندند وبر راه مي گستريدند ديگران شاخهاء درخت زيتون † را مي
9 شكستند وبر راه مي انداختند * وآنان كه پيشتر وپستر مي رفتند بانگ مي زدند ومي گفتند اوسعنا يعني الحمد
10 وخجسته است انك بنام خدا مي آيد * وخجسته است اين مملكت كه مي آيد از ان پدر ما داود * الحمد † در بلندي *

non insederit; illum solvite et ad
me adducite. Et si quis vobis dixerit; 3
Quo fertis? ei dicite, Domino nostro
op' est eo: & cùm audierint, dimittẽt.
Discipuli abierunt, et pullum asininũ 4
viderunt in platea foris ligatũ. Cùm
eum solverent, Homines interrogârũt, 5
Quo fertis? Illi res ennarrârunt, quẽ- 6
admodũ Jesus præceperat: & cùm au-
dissent, dimiserũt. Pullum asininũ ad 7
Jesum adduxerũt: Jesus vestimentũ
suum ei imposuit, & insedit. Et ho- 8
mines plurimi vestimenta sua sibi ex-
uebant, & in via sternebant: alii ra-
mos arboris olivæ frangebant, & in
via projiciebant. Et illi qui antè & 9
ponè ibant, vociferabantur, dicentes;
Hosanna, (i. e. Laus,) & beatus est
ille, qui in nomine Dei venit. Et be- 10
nedictũ est regnũ hoc quod venit pa-
tris nostri Davidis: Laus in excelso.

Et introivit *in* Hierosolymam *Jesus*, *&* in templum: & *circumspiciens* *omnia*,
11 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ρκ ς
vespere jam *existente* horâ, exiit in Bethaniam cum duodecim. Et *posterâ* die *exe-*
12 ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελ- ΛΓ'
untibus *illis* *de* Bethania, esuriit. *Et videns* ficum à longè, habentem
13 θόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπείνασε. Καὶ ἰδὼν συκῆν (η) μακρόθεν, ἔχουσαν
folia, venit, si fortè inveniret quid in ea. Et *veniens* ad eam, nihil invenit *si*
φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα (θ) εὑρήσει τι ἐν αὐτῇ. καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν, οὐδὲν εὗρεν εἰ
non folia: non enim erat tempus ficorum. Et respondens *Jesus*, dixit ei;
14 μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων. Καὶ (ι) ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῇ,
Non ampliùs ex te in æternum *nemo* fructum manducet. Et audiebant discipuli ejus.
Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
Et veniunt *in* Hierosolymam: & *ingressus* *Jesus* in templum, cœpit ejicere ρκα
15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν α
vendentes & ementes in templo: & mensas nummulariorum,
(κ) τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν,
& cathedras vendentium columbas, evertit. Et non sinebat, ut
16 καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς, κατέστρεψε. Καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα
quisquam transferret vas per templum. Et docebat, dicens eis; Nónne
17 τὶς διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. Καὶ ἐδίδασκε, λέγων αὐτοῖς, Οὐ
scriptum est; Quia domus mea, domus orationis vocabitur omnibus gentibus?
γέγραπται, Ὅτι ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν;
vos autem fecistis eam speluncam latronum. *Et audierunt* Scribæ, ρκβ
18 ὑμεῖς δὲ (λ) ἐποιήσατε αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν. Καὶ ἤκουσαν (μ) οἱ Γραμματεῖς, α

& principes Sacerdotũ, *&* quærebant quomodò eum perderent: timebant enim eum, *quia*
καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσουσιν· ἐφοβοῦντο (ν) γὰρ αὐτὸν, ὅτι
omnis turba admirabatur super doctrina ejus. Et cùm vespera facta esset,
ρκγ ι πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ὀψὲ (ξ) ἐγένετο, 19
egrediebatur *ex* civitate. Et manè *adambulantes*, viderunt ficum *ex-*
ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως. Καὶ πρωῒ παραπορευόμενοι, εἶδον τὴν συκῆν ἐξη- 20
factam à radicibus. Et recordatus Petrus, *dicit* ei; Rabbi, ecce ficus
ραμμένην ἐκ ῥιζῶν. Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος, λέγει αὐτῷ, Ῥαββὶ, ἴδε ἡ συκῆ 21
cui maledixisti, aruit. Et respondens Jesus, ait illis; Habete fidem
ρκδ ς ἣν κατηράσω, ἐξήρανται. Καὶ ἀποκριθεὶς (ο) Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς, Ἔχετε πίστιν 22
Dei. Amen *enim* dico vobis; Quia quicunque dixerit monti huic; Tollere, &
Θεοῦ. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Ὅτι ὃς (π) ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, Ἄρθητι, καὶ 23
mittere in mare: & non hæsitaverit in corde suo, sed crediderit quia
βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι
quæ *dicit* *fiant*, fiet ei *quod* *dixerit*. Propter hoc dico vobis; Omnia quæcunque
ρκε δ ἃ λέγει γίνεται, ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πάντα ὅσα 24
orantes petitis, credite quia *accipitis*, & *erunt* vobis. Et cùm stabitis
ΛΔ' ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. Καὶ ὅταν στήκητε 25
orantes, dimittite si quid habetis adversùs aliquem, ut & Pater vester qui in
ρκς ς προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν
cœlis, dimittat vobis *lapsus* *vestros*. Si *verò* vos non dimiseritis, nec
τοῖς οὐρανοῖς, ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ 26
Pater vester qui in cœlis, dimittet *lapsus* *vestros*.
ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

MS. A. (η) ἀπὸ μακρόθεν, (θ) τι εὑρήσει (ι) ἀποκριθεὶς, εἶπεν (κ) καὶ τοὺς πωλοῦντας καὶ τοὺς ἀγοράζοντας ἐν αὐτῷ· (λ) αὐτὸν ἐποιήσατε (μ) οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Γραμματεῖς,
(ν) γὰρ, ὅτι (ξ) ἐγένετο, ἐξεπορεύοντο (ο) ὁ Ἰησοῦς, (π) ἐὰν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
[illegible]
26 [illegible]

Et ingressus est Jesus Jerosolymam in tem- 11
plum, & conspexit omnia. Quum autem esset
tempus vespertinum, exiit ad Beth-Aniam
cum duodecim. Et postero die quum exiisset 12
è Beth-Ania, esuriit. Et conspicatus ficum
quandam è longinquo, in qua erant folia, ve- 13
nit ad eam, num reperiret in ea quicquam:
quumque venisset, nihil reperit in ea nisi fo-
lia: non enim tempus erat ficuum. Et ait il- 14
li; Posthac & in æternum nemo ex te fruct⁹
comedat: & audierunt discipuli ejus. Vene- 15
runt autem in Jerusalem, & ingressus est Je-
sus in templum Dei: cœpítque ejicere eos
qui emebant & vendebant in templo, & sub-
vertit mensas trapezitarum, & cathedras eo-
rum qui vendebant columbas. Nec permit- 16
tebat ut quisquam transferret vasa intra tem-
plum. Docebátque, ac dicebat eis; Nónne 17
scriptum est, Domus mea, domus orationis
vocabitur ab omnibus gentibus? vos autem
eam fecistis speluncam latronum. Et audie- 18
runt principes sacerdotum, & Scribæ, quære-
bántq; quomodo perderent eum: timebant
enim ab eo, propterea quòd universus popu-
lus percelleretur ob doctrinam ejus.

Sabbatho secundo jejunii. 31.

Quumque esset vespera, exierunt extra civi- 19
tatem. Manè autem quum transirent, vide- 20
runt ficum illam arefactam radicitús. Et re- 21
cordatus est Simon, & dixit ei; Domine mi,
ecce ficus illa, cui imprecatus es, exaruit.
Et respondit Jesus, & ait illis; Sit in vobis 22
fides Dei. Amen dico vobis, Quicunq; dixe- 23
rit monti huic; Tollitor, & cade in mare;
nec dubitaverit in corde suo, sed crediderit
futurũ id quod dicit, fiet ei quicquid dixerit.
Propterea dico vobis, Quicquid oraveritis et 24
petieritis, credite vos accepturos, & fiet vo-
bis. Et quum adstiteritis ad fundendas pre- 25
ces, remittite si quid habetis adversùs aliquẽ,
ut & Pater vester qui est in cœlis, remittat
vobis offensas vestras. Sin autem vos non 26
remiseritis, nec etiam Pater vester qui in
cœlis est, remittet vobis delicta vestra.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وعيسي باورشليم دررفت * در كنشت * وهر چه درو بود ديد * وقت شب هنكام * بجانب بيت عينا
بدر رفت با دوازده شاكرد خود * جهل هفت خشك شدن درخت انجير
12 13 * روز ديكر چون از بيت عينا بدر آمد [كرسنه شد] * از دور درخت انجير ديد * پيش
14 آمد * كه مكر درو ميوه يابد * بغير از برك چيز ديكر نيافت * براي انك هنكام انجير نبود * * وبدان
درخت كفت ازين ساعت * وتا ابد كسي از تو ميوه نخورد * شاكردان او اين سخن را شنيدند *
15 * واز انجا باورشليم دررفت * وعيسي در هيكل خدا در آمد * وديد كساني† را كه در هيكل خريد *
وفروخت† مي كردند * مسيح بانك بر ايشان زد * وهمه را بدر مي كرد * طبقها صرافانرا وتختهاء
16 * كبوتر فروشانرا بر كردانيد * * ورها نكرد كه كسي† چيز ديكر فروختني در† هيكل برد *
17 * ايشانرا تعليم مي داد وكفت * كه نه نبشته شد * كه خانهء من خانهء نمازكاه خلق خوانده
18 * شود * شما اكنون مغارهء دزدان ساخته ايد * وخريد وفروخت مي كنيد * بزركان واملمان
ومعتزلان چون شنيدند * مي خواستند * كه اورا كم كنند ديكر بار ازو ترسيدند * براي انك
19 * همه خلق در تعليم او† حيران مي شدند * * وچون شب شد * از شهر بدر رفت *

Et Jesus Hierosolymam ingressus est, in templum, & quicquid in illo erat vidit: tempore autem vespertino Bethaniam versùs egressus est cum duodecim discipulis suis. 11

XLVII. Arefactio arboris ficûs.

Die postero cùm è Bethania egrederetur, esuriit. 12 *E longinquo autem arborem ficûs vidit, quam adiit visurus num forsan in eo fructum inveniret: sed præter folia nihil aliud reperit; eò quòd tempus ficuum non esset.* 13 *Illi igitur arbori dixit; Ab hac hora & in æternum quisquam ex te fructum non comedat, discipulis ejus hunc sermonem audientibus.* 14 *Et illinc Hierosolymam ingressus est: Jesus autem in templum Dei intravit, & vidit eos qui in templo emebant & vendebant, quos increpavit Jesus & omnes ejecit, & mensas nummulariorum, et sellas vendentium columbas evertit.* 15 *Neque sinebat ut quispiam rem aliam venalem per templum deportaret.* 16 *Et docebat eos, dicens; Nónne scriptum est, Domus mea quidem domus oratorii populis vocabitur? vos autem speluncam latronum fecistis eam, et emistis et vendidistis in ea.* 17 *Magnates et sacerdotes et Pharisæi cùm audissent, quærebant ut eam perderent: & rursus ab eo timebant, eò quòd totus populus doctrinâ ejus percellerentur.* 18 *Et cùm nox esset, ex urbe egressus est.* 19

Versio VULGATA LATINA.

11 Et introivit Jerosolymam in templum: & circumspectis omnibus, cùm jam vespera
12 esset hora, exiit in Bethaniam cum duodecim. Et aliâ die cùm exirent à Bethania,
13 esuriit. Cúmque vidisset à longè ficum habentem folia, venit si quid fortè in-
veniret in ea: & cùm venisset ad eam, nihil invenit præter folia: non enim erat
14 tempus ficorum. Et respondens dixit ei; Jam non ampliùs in æternum ex te fru-
15 ctum quisquam manducet. Et audiebant discipuli ejus. Et veniunt Jerosolymam.
Et cùm introîsset in templum, cœpit ejicere vendentes & ementes in templo: &
16 mensas numulariorum, & cathedras vendentium columbas evertit. Et non sinebat
17 ut quisquam transferret vas per templum: Et docebat, dicens eis; Nónne scriptum
est; Quia domus mea, domus orationis vocabitur omnibus gentibus? Vos autem
18 fecistis eam speluncam latronum. Quo audito, principes Sacerdotum & Scribæ
quærebant quomodò eum perderent: timebant enim eum, quoniam universa turba
admirabatur super doctrina ejus. Et cùm vespera facta esset, egrediebatur de ci- 19
vitate. Et cùm manè transirent, viderunt ficum aridam factam à radicibus. Et 20
recordatus Petrus, dixit ei; Rabbi, ecce ficus, cui maledixisti, aruit. Et respon- 21
dens Jesus ait illis; Habete fidem Dei. Amen dico vobis, Quia quicunque dixerit 22
huic monti; Tollere, & mittere in mare; & non hæsitaverit in corde suo, sed cre- 23
diderit, quia quodcunque dixerit, fiat, fiet ei. Propterea dico vobis; Omnia quæ- 24
cunque orantes petitis, credite quia accipietis, & evenient vobis. Et cùm stabi- 25
tis ad orandum, dimittite si quid habetis adversùs aliquem: ut & Pater vester qui
in cœlis est, dimittat vobis peccata vestra. Quòd si vos non dimiseritis: nec 26
Pater vester, qui in cœlis est, dimittet vobis peccata vestra.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ودخل يسوع الي يروسليم ودخل الهيكل فنظر الجميع * ولما كان المساء فللوقت خرج الي بيت 11
عنيا مع الاثني عشر * الفصل السادس والثلثون * وللغد خرجوا من بيت عنيا 12
فجاع * ونظر الي تينة من بعد وفيها ورق * فلما جاء اليها فلم يجد فيها شيا الا ورقا فقط لانه 13
لم يكن زمن التين * فقال لها لا ياكل منك احد ثمره الي الابد وسمع تلاميذه * ثم جاوا الي 14 15
يروسليم فدخل يسوع الي الهيكل وبدا يخرج الباعة والمبتاعين من الهيكل * وقلب موايد
الصيارف وكراسي باعة الحمام * ولم يدع احدا يدخل بمتاع الي الهيكل * وكان يعلمهم قايلا 16 17
مكتوب ان بيتي بيت الصلاة يدعي لجميع الامم وانتم فصيرتموه مغارة للصوص * فسمع روساء 18
الكهنة والكتبة وطلبوا كيف يهلكونه لانهم كانوا يخافونه * لان الشعب كله كان يبهت من
تعليمه * ولما كان المساء خرج خارج المدينة * وجاوا غدوة فنظروا التينة يابسة من اصلها 19 20
* فذكر بطرس وقال له يا معلم ها التينة التي لعنتها قد يبست * اجابه يسوع قايلا امنوا بالله 21 22
* فاني حقا اقول لكم ان من قال لهذا الجبل انتقل واسقط في البحر ولا يشك في قلبه بل يومن 23
ان الذي يقوله يكون فيكون له * فلهذا اقول لكم ان كلما تسالونه في الصلاة امنوا انكم 24
تنالونه فيكون لكم * واذا قمتم للصلاة فاغفروا لكل من لكم عليه كي ابوكم الذي 25
في السموات يغفر لكم ذنوبكم ايضا * فان انتم لم تغفروا ولا ابوكم السماي يغفر لكم ذنوبكم * 26

*Et introivit Jesus in Jerosolymam, & 11
ingressus est templum: & consideravit
omnia. Et cùm esset vespera, statim
exiit in Bethaniam cum duodecim.*
Sectio trigesima sexta.
*Et in crastino exierũt à Bethania, et esu- 12
riit. Et aspexit in ficum à longè, in qua 13
erant folia. At cùm venisset ad eam, non
invenit in ea quicquam præter folia tan-
tùm, quoniam non erat tempus ficuum. Et 14
dixit ei; Non comedat ex te quisquam
fructum in æternum. Et audierunt disci-
puli ejus. Tum venerunt Jerosolymã. Et 15
introivit Jesus in templum, et cœpit eji-
cere vendentes & ementes in templo, &
evertit mensas numulariorum & cathe-
dras vendentiũ columbas. Et non permi- 16
sit cuiquam introire cum mercib⁹ in tem-
plum. Et docebat eos, dicens; Scriptum 17
est, Quia domus mea domus orationis vo-
cabitur omnibus gentibus: vos autem fe-
cistis eam speluncam latronibus. Et au- 18
dierunt principes sacerdotum & Scribæ,
& quæsierunt quomodo perderent eum:
quoniã timebant eum, quia populus uni-
versus admirabatur ob doctrinam ejus.
Et cùm facta esset vespera, exiit extra 19
civitatem. Et venerunt manè, & vide- 20
runt ficum aridam ab radice sua. Et re- 21
cordatus est Petrus, & dixit ei; Magi-
ster, ecce ficus cui maledixisti, jam ex-
aruit. Respondit ei Jesus, dicens; Cre- 22
dite in Deum: Nam verè dico vobis, 23
Quòd quicunq; dixerit huic monti, Dis-
cede, & cade in mare; nec hæsitaverit
in corde suo, sed crediderit quod dixerit
futurũ, fiet ei. Propterea dico vobis quic- 24
quid petetis in oratione, credite vos con-
sequuturos: & erit vobis. Et cùm stabi- 25
tis ad orandũ, dimittite omnibus iis con-
tra quos aliquid habetis, ut Pater vester
qui est in cælis, dimittat vobis debita
vestra etiam. Nam si vos non dimiseritis, 26
neq; Pater vester cælestis dimittet vobis
peccata vestra.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወቦአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኢየሩሳሌም፡ቤተ፡መቅደስ፡ ወርእዮ፡ ኵሎ፡ሶበ፡መስየ፡ሖረ፡
12 ቢታንያ፡ምስለ፡ዐሠርቱ፡ወክልኤቱ፡፡=፡ በእንተ፡እንተ፡የብሰተ፡ በለስ፡፡=፡
13 ወበሳኒታ፡ ወፂኦሙ፡ እምቢታንያ፡ ርኅበ፡=፡ ወርእየ ፡ በለስ፡ እምርሑቅ ፡ ወባቲ፡
ቈጽለ፡ ወሖረ፡ ይርአይ፡ እመቦ፡ዘይረክብ፡ፍሬ፡ በውስቴታ፡፡ ወበጺሖ፡ኀቤሃ፡ አልቦ፡
14 ዘረከበ፡ ዘእንበለ፡ ቈጽል፡ ባሕቲቱ፡ እስመ፡ ኢኮነ፡ጊዜሁ፡ለበለስ፡፡=፡ ወአውሥ
አ፡ወይቤላ፡ለዓለም፡አልቦ፡ዘይበልዕ፡ፍሬ፡እምኔኪ፡እንከ፡ወሰምዕዎ፡አርድኢሁ፡=፡
15 ወበጽሐ፡ኢየሩሳሌም፡ወቦአ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ወአኀዘ፡ይሰድድ፡ አለ፡ ይሠይጡ፡ወይሣ
የጡ፡ በምኵራብ፡ ወገፍትአ፡ ማእደቲሆሙ፡ ለመወልጠን፡ ወመናብርቲሆሙ፡ ለእለ፡
16 ይሠይጡ፡ ርግበ፡፡=፡ ወከልአ፡ ሶልቦ ፡ ዘያኀልፍ ፡ ንዋየ፡እንተ ፡ ምኵራብ፡፡=፡
17 ወመሀሮሙ፡ወይቤሎሙ፡ አኮኑ፡ጽሑፍ፡ ይብል፡ቤትየሰ፡ቤተ፡ ጸሎት፡ይኩን፡ ለኵሉ፡
18 አሕዛብ፡ወአንትሙሰ፡ረሰይክምዎ፡ በዓተ፡ ፈያት፡፡=፡ ወሰምዕዎ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡
19 ወጸሐፍት፡ ወኀሠሡ፡እንተ፡ኀበ፡ይቀትልዎ፡ ወይፈርህዎ፡ እስመ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ያነክ
20 ርዎ፡ምህሮቶ፡፡=፡ ወእምከመ፡መስየ፡ይወፅእ፡ አፍአ ፡ እምሃገር፡=፡ ወገቢኦቶ
21 ሙ፡በነግህ፡ ረከብዋ፡ ለይእቲ፡ በለሰ፡ይብሰት፡እምሥርዋ፡=፡ ወተዘከራ፡ጴጥሮስ፡
22 ወይቤሎ፡ሊቅ፡ነያ፡እንትኩ፡በለስ፡ እንተ፡ረገምካ፡ የብሰት፡፡=፡ ወአውሥአ፡እግዚ
23 እ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎሙ፡ሃይማኖተ፡እግዚአብሔር ፡ርከቡ፡=፡ ወአሜን፡እብለክሙ፡
እመ፡ትቤልዎ፡ለዝ፡ ደብር፡ ተንሥእ፡ ወተወረው፡ ውስተ፡ባሕር፡ወኢናፈቅሙ፡በልብክ
24 ሙ፡ ወተአምንክሙ፡ከመ፡ዘነበብክሙ፡ ይከውን፡ትረክቡ፡፡=፡ ወበእንተ፡ዝንቱ፡እብ
ለክሙ፡ኵሎ፡ዘጸለይክሙ፡ወዘሰአልክሙ፡እንዘ፡ትትአመኑ፡ ከመ፡ትረክቡ፡ይከውነክ
25 ሙ፡፡=፡ በእንተ፡ኢተዘክሮ፡ እከይ፡ለቢጹ፡፡=፡ ወሶበሂ፡ትጼልዩ፡ኅድጉ፡ለቢጽ
ክሙ፡ዘተሐየስክምዎሙ፡ ከመ፡ይኅድግ፡ለክሙ፡አቡክሙ፡ዘበሰማያት፡አበሳክሙ፡፡=፡

✣ ✣ ✣

Et introivit Dñs Jesus *in* Hierosolymam *in* domũ sanctã, & circumspectis omnib⁹ 11
quando serò fuit, venit Bethaniam cum duodecim. *De ficu arefacta.*
Et in altera *die* quum exiissent è Bethania, esuriit. Et vidit ficum è longe haben- 12
tem folia: & venit videre si fuisset quem inveniret fructus in ea, & veniens ad 13
eam, nihil fuit quod invenit præter folia solummodò, quia non erat tempus fici.
Et respondit ei, & dixit ei; In æternum nemo sit, qui manducet fructum ex te 14
ampliùs, & audierunt discipuli ejus. Et venit Hierosolymam, & intravit *in* 15
domum sanctam, & cœpit ejicere venditores & emptores in templo, & evertit
tabulas commutantium, & cathedras vendentium columbas. Et prohibuit ne 16
quisquam transferret vas per templum. Et docuit eos, & dixit iis; Nónne scri- 17
ptum est, Dixit; Domus mea, domus orationis erit omnibus gentibus? & vos fe-
cistis eam speluncam latronum. Et audierunt eum principes sacerdotum & 18
Scribæ, & quæsiverunt quomodò occiderent eum: & timebant eum, quia omnis
turba mirabatur doctrinam ejus. Et quando vespera fuit, exibat foràs à civitate. 19
Et regressi manè invenerunt hanc ficum aridam factam à radicibus. Et recor- 20
datus est eam Petrus, & dixit ei; Magister, ecce hæc ficus cui maledixisti aruit. 21
Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Fidem Dei acquirite. Et Amen dico vo- 22
bis, Si dixeritis huic monti; Tollitor, & projicitor in mare, & non dubitantes *sitis* 23
in cordibus vestris, & credentes *sitis* ut quod loquutus sum vobis fiet, obtinebitis.
Propter hoc dico vobis, Quæcunque oravistis & quodcunque petiistis credentes 24
vos obtenturos, fiet vobis. *De non retinendo proximi sui malitiam in me-
moria.* Et quando oratis remittite proximis vestris illud quo præva- 25
luistis iis, ut remittat vobis pater vester qui in cœlis est peccata vestra.
Deest hic versus in codice Æthiopico.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* ودر صباح كه مي كذشتند * آن درخت انجير را ديدند از بيخ وبنياد خشك شده * * شمعون 20 21
بياد اورد * وبعيسي كفت * اي بزرك من اينك ان درخت انجير كه نفرين كردي خشك شد *
* عيسي جواب داد وبديشان كفت * اكر ايمان خدا در شما باشد * * نه اين درخت انجير 22 23
اكر بكوه بكوييد * كه بر داشته شو * ودر دريا بيفت * فرمان ببرد * وپريشان نشود * ليكن ايمان
بياورد * هر چه طلب كنيد * براي اين راست بشما مي كويم * كه هر چيزي كه نماز كنيد وايمان 24
بياوريد * وبخواهيد بشما داده شود * وبراي شما ساخته كردد * * وچون در نماز بر خيزيد * فرو كذاريد 25
هم كناهي كه كسي ديكر † با شما كرده باشد * تا پدر شما كه در آسمانست كناه شما را
فرو كذارد * وعفو كند * واكر چنانك شما فرو نكذاريد * پدر شما نيز كناه شما را عفو نكند 26

*Manè autem cùm transirent, illam 20
arborem ficûs viderunt ab imâ ra-
dice arefactam. Simeon in memo- 21
riam reduxit, et Jesu dixit; O
magister mi, ecce illa arbor ficûs
cui maledixisti, exaruit. Jesus re- 22
sponsum dedit, et illis dixit; Si
fides Dei in vobis fuerit. Non huic 23
arbori ficûs* tantum, *sed si monti
dixeritis, Sustollere et in mare
cade, imperium feret: itaq; ne du-
bitet* quis *sed fidem habeat, quod-
cunque petatis. Propter hoc verum 24
vobis dico, Quicquid prece factâ
et fide adhibitâ petieritis, vobis
datum erit, et vobis effectum red-
detur. Et cùm in orationem sur- 25
rexeritis remittite quodcunque de-
lictum alius quispiam in vos admi-
serit: ut Pater vester, qui in cælis
est peccatum vestrum remittat, et
condonet. Sin autem vos ita non 26
remiseritis, Pater vester etiam pec-
catum vestrum non condonabit.*

ΛΕ' — ρκζ β
Et veniunt rursus in Hierosolymam: Et in templo *deambulante ipso*, accedunt
27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱερουσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται
ad eum summi Sacerdotes, & Scribæ, & seniores: Et dicunt
28 πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ Γραμματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι· Καὶ λέγουσιν
ei; In qua *auctoritate* hæc facis? & quis tibi *auctoritatem* hanc dedit, ut
αὐτῷ, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν, ἵνα
ista facias? *At* Jesus respondens, ait illis; Interrogabo vos & ego
29 ταῦτα ποιῇς; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἐπερωτήσω (ρ) ὑμᾶς κἀγὼ
unum verbum, & respondete mihi, & dicam vobis in qua *auctoritate* hæc faciam.
ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
30 Baptismus Joannis, de cœlo erat, an ex hominibus? Respondete mihi. *Et ratio-*
31 Τὸ βάπτισμα (σ) Ἰωάννου, ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι. Καὶ ἐλο-
cinabantur apud seipsos, dicentes; Si dixerimus, De cœlo, dicet, *Propter quid* ergò
γίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, (τ) Διατί οὖν
non credidistis ei? *Sed si dicamus*, Ex hominibus, *timebant* populum.
32 οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; (υ) Ἀλλ' ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, ἐφοβοῦντο τὸν λαόν.
Omnes enim habebant Joannem, quia verè Propheta *erat*. Et respondentes
33 ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. Καὶ ἀποκριθέντες
dicunt Jesu; Nescimus: Et Jesus respondens, ait illis; Neque
λέγουσι τῷ Ἰησοῦ, Οὐκ οἴδαμεν· καὶ (φ) ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτοῖς, Οὐδὲ
ego dico vobis in qua *auctoritate* hæc faciam.
ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

CAP. XII. ιβ'.

Λϛ' — ρκη β
Et cœpit illis in parabolis *dicere*: Vineam *plantavit* homo, &
1 ΚΑὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν· Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ
circumposuit sepem, & fodit lacum, & ædificavit turrim, & elocavit eam
περιέθηκε φραγμὸν, καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν
agricolis: & peregrè profectus est. Et misit ad agricolas tempore servum,
γεωργοῖς· καὶ ἀπεδήμησε. Καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, 2
ut ab agricolis acciperet de fructu vineæ: *Illi autem sumentes*
ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος· Οἱ δὲ λαβόντες 3
eum ceciderunt; & dimiserunt vacuum. Et iterùm misit ad illos alium ser-
αὐτὸν ἔδειραν, καὶ ἀπέστειλαν κενόν. Καὶ πάλιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦ- 4
vum: & illum *lapidantes*, in capite vulneraverunt, & *ablegaverunt inhonoratum*. Et
λον· κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίωσαν, καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον. Καὶ 5
rursùm alium misit: & illum occiderunt, & plures alios, *hos quidem cædentes*,
πάλιν ἄλλον ἀπέστειλε· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς μὲν δέροντες,
hos verò occidentes. Adhuc ergò unum filium habens *dilectum suum*, misit
τοὺς δὲ (α) ἀποκτείνοντες. Ἔτι οὖν ἕνα (β) υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλε 6
& illum ad eos novissimum, dicens; Quia reverebuntur filium meum. *Illi*
καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων, Ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. Ἐκεῖνοι 7
verò agricolæ dixerunt *apud seipsos*; *Quòd* hic est hæres: venite, occida-
δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς, Ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτεί-
mus eum, & nostra erit hæreditas. Et apprehendentes eum, occiderunt, &
νωμεν αὐτὸν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. Καὶ λαβόντες αὐτὸν, ἀπέκτειναν, καὶ 8
ejecerunt extra vineam.
(γ) ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος.

MS. A. (ρ) κἀγὼ ὑμᾶς (σ) τὸ Ἰωάννου, (τ) Διατί οὐκ (υ) Ἀλλὰ εἴπωμεν, (φ) ἀπο-
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ΚΕΦ. ιβ'. MS. A. (α) ἀποκτέννοντες. (β) ἔχων υἱὸν (γ) ἐξέ-
βαλον αὐτὸν ἔξω

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 * ܘܐܬܘ ܬܘܒ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܟܕ ܡܗܠܟ ܗܘܐ ܒܗܝܟܠܐ. ܐܬܘ ܠܘܬܗ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ
28 ܘܩܫܝܫܐ. * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܬ. ܘܡܢܘ ܝܗܒ ܠܟ
29 ܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ ܕܗܠܝܢ ܬܥܒܕ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܫܐܠܟܘܢ ܐܦ ܐܢܐ ܡܠܬܐ
30 ܚܕܐ ܕܬܐܡܪܘܢ ܠܝ. ܘܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ. * ܡܥܡܘܕܝܬܗ
31 ܕܝܘܚܢܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܘܬ. ܡܢ ܫܡܝܐ ܐܘ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. ܐܡܪܘ ܠܝ. * ܘܐܬܚܫܒܘ ܒܢܦܫܗܘܢ
32 ܘܐܡܪܝܢ. ܕܐܢ ܢܐܡܪ ܠܗ ܕܡܢ ܫܡܝܐ. ܐܡܪ ܠܢ. ܘܠܡܢܐ ܠܐ ܗܝܡܢܬܘܢܝܗܝ. * ܘܐܢ ܢܐܡܪ
ܕܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. ܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܥܡܐ. ܡܛܠ ܕܟܠܗܘܢ ܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܠܝܘܚܢܢ ܕܫܪܝܪܐܝܬ
33 ܢܒܝܐ ܗܘ. * ܘܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܝܫܘܥ. ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܦ ܠܐ ܐܢܐ
ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܒ *
1 * ܘܫܪܝ ܠܡܡܠܠܘ ܥܡܗܘܢ ܒܡܬܠܐ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܢܨܒ ܟܪܡܐ. ܘܐܚܕܗ ܣܝܓܐ. ܘܚܦܪ ܒܗ
2 ܡܥܨܪܬܐ. ܘܒܢܐ ܒܗ ܡܓܕܠܐ. ܘܐܘܚܕܗ ܠܦܠܚܐ ܘܚܙܩ. * ܘܫܕܪ ܥܒܕܗ ܒܙܒܢܐ
3 ܠܘܬ ܦܠܚܐ. ܕܢܣܒ ܡܢ ܦܐܪܐ ܕܟܪܡܗ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܚܐܘܗܝ ܘܫܕܪܘܗܝ ܣܦܝܩܐܝܬ. * ܘܬܘܒ
4 ܫܕܪ ܠܘܬܗܘܢ ܥܒܕܐ ܐܚܪܢܐ. ܘܐܦ ܠܗܘ ܪܓܡܘܗܝ ܘܦܕܥܘܗܝ ܘܫܕܪܘܗܝ ܒܨܥܪܐ.
5 * ܘܫܕܪ ܬܘܒ ܐܚܪܢܐ. ܘܠܗ ܩܛܠܘܗܝ. ܘܥܒܕܐ ܣܓܝܐܐ ܐܚܪܢܐ ܫܕܪ. ܘܡܢܗܘܢ
6 ܡܚܘ. ܘܡܢܗܘܢ ܩܛܠܘ. * ܠܚܪܬܐ ܕܝܢ ܚܕ ܒܪܐ ܗܘܐ ܠܗ ܚܒܝܒܐ. ܘܫܕܪܗ
7 ܠܘܬܗܘܢ ܠܚܪܬܐ. ܐܡܪ ܓܝܪ. ܕܠܡܐ ܢܒܗܬܘܢ ܡܢ ܒܪܝ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܦܠܚܐ ܐܡܪܘ
8 ܒܢܦܫܗܘܢ. ܗܢܘ ܝܪܬܐ. ܬܘ ܢܩܛܠܝܘܗܝ. ܘܕܝܠܢ ܬܗܘܐ ܝܪܬܘܬܐ. * ܘܢܣܒܘܗܝ ܩܛܠܘܗܝ
ܘܐܦܩܘܗܝ ܠܒܪ ܡܢ ܟܪܡܐ.

Et venerunt rursus in Jerusalem: quumque 27
ambularet in templo, venerunt ad eum prin-
cipes sacerdotum, & Scribæ, & seniores,
Ac dicunt ei; Quânam auctoritate hæc fa- 28
cis? & quis dedit tibi auctoritatem istam
ut hæc facias? Ipse verò Jesus ait illis; In- 29
terrogabo vos & ego verbum unum, ut di-
catis mihi: & ego vobis dicam, quânam
auctoritate hæc facio. Baptisma Johannis 30
undenam est? E cœlo, an ex hominibus?
Dicite mihi. Et ratiocinabantur apud se, 31
ac dicebant; Si dixerimus, E cœlo, dicet
nobis; Quarè ergò fidem ei non adhibu-
istis? Quòd si dixerimus, Ex hominibus, 32
timor imminet à populo; omnes enim tene-
bant Johannem verè esse prophetam. Re- 33
sponderunt itaque ac dicunt ipsi Jesu, Ne-
scimus. Subdit eis; Nec ego dicam vobis,
quânam auctoritate hæc facio.

CAP. XII.

ET cœpit colloqui eis per parabolas; 1
Vir quidam plantavit vineam, & obvallavit
eam sepimento, & fodit in ea torcular, ex-
struxítque in ea turrim, & elocavit eam
agricolis, ac peregrè profectus est. Misitq; 2
servum suum ad agricolas suo tempore, ut
de fructibus vineæ acciperet. Illi verò per- 3
cusserunt eum, vacuúmque dimisêre. Et 4
misit rursus ad eos servum alium: sed & il-
lum lapidaverunt, & vulnerârunt, eúmque
dimiserunt cum ignominia. Et misit rur- 5
sus alium, sed & eum interfecerunt. Multos
denique servos alios misit, quorum nonnul-
los percusserunt, cæteros verò trucidârunt.
Tandem verò unicum filium dilectum ha- 6
bebat, quem misit ad eos ultimò: dixit
enim, Forsitan reverebuntur filium meum.
Illi verò agricolæ dixerunt apud se; Hic est 7
hæres, venite, interficiamus eum, & nostra
erit hæreditas. Prehenderunt itaque, truci- 8
dârunt eum, eúmq; ejecerunt extra vineam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل هشت   پرسیدن معترلان از مسیح که بکدامین سلطنت این را می کنی
27 * چون دیکر بار در اورشلیم آمد ودر هیکل می کردید * آمدند پیش او بزرکان وامامان
28 ومعترلان ونویسندکان وپیران * وبدو کفتند بکدامین سلطنت اینها را می کنی وکیست انک
29 بتو این فرمان داد * * عیسی بدیشان کفت * من نیز یک سخن از شما می پرسم بمن
30 بکویید * انکه بکویم که بکدامین † سلطنت اینهارا می کنم * * وکفت که بمن بکویید
31 که معمودیت یحیی یعنی شستکاه * از کجاست * از آسمانست یا از ادمیان * * ایشان در درون
خود اندیشیدند * وکفتند اکر بدو بکوییم که از آسمانست * بما بکوید چرا اورا باور نداشتید *
32 * واکر از ادمیان کوییم از عوام بیم است که همکنان یحیی را قبول کرده بودند که بحقیقت
33 پیغمبرست * * جواب دادند بعیسی وکفتند نمی دانیم * عیسی بدیشان کفت من نیز
نکویم که بکدامین سلطنت این را می کنم   چهل نه   مثل باغ وکشتن
1 فرزند خداوند باغ   * وبعد ازان عیسی اغاز کرد * وبمثلها با ایشان سخن می
کفت * که مردی باغ نشانید * با درختان بسیار * وکرداکرد او بارو ساخت ودر باغ معصره *

XLVIII. Interrogant Pharisæi Christum, Quânam authoritate hæc agis?

Cùm alio tempore Hierosolymam ve- 27
nisset, & in templo ambularet, vene-
runt ad eum magnates, & sacerdo-
tes, & Pharisæi, & Scribæ, & se-
niores. Et ei dixerunt; Quâ autho- 28
ritate hæc facis? & quis est qui tibi
hoc mandatum dedit? Jesus illis 29
dixit; Ego etiam unum verbum à
vobis interrogo, mihi dicite, tunc
dicam quâ authoritate hæc faciam.
Et dixit; Mihi quidem dicite, Ba- 30
ptisma Johannis (i. e. lavacrum)
undénam est? è cœlo est, an ex ho-
minibus? Illi intra se cogitabant, 31
ac dicebant; Si ei dixerimus quòd
è cœlo est, nobis dicet; Quarè ei fidem
non habuistis? Sin autem ex homi- 32
nibus dicamus, à populo metus est:
quia omnes Johannem acceperant,
quòd in veritate Propheta esset. Re- 33
sponsum dederunt Jesu, ac dixerunt;
Nescimus. Jesus illis dixit; Ego
etiam non dicam, quâ authoritate
hæc faciam.

XLIX. Parabola vineæ, & occisionis filii domini vineæ.

CAP. XII.

E*T post hæc Jesus exorsus est, &* 1
parabolis eos allocutus est; Vir qui-
dam, inquit, *vineam plantavit ar-*
boribus quamplurimis, & in circuitu
ejus murū fecit, et in vinea torcular

Versio VULGATA LATINA.

27 Et veniunt rursùs Jerosolymam. Et cùm ambularet in templo, accedunt ad eum
28 summi sacerdotes, & Scribæ, & seniores : Et dicunt ei ; In qua potestate hæc fa-
29 cis ? & quis dedit tibi hanc potestatem ut ista facias ? Jesus autem respondens,
ait illis ; Interrogabo vos & ego unum verbum, & respondete mihi : & dicam
30 vobis in qua potestate hæc faciam. Baptismus Joannis, de cœlo erat, an ex ho-
31 minibus ? Respondete mihi. At illi cogitabant secum, dicentes ; Si dixerimus,
32 De cœlo, dicet ; Quarè ergò non credidistis ei ? Si dixerimus, Ex hominibus, ti-
33 memus populum : omnes enim habebant Joannem quia verè propheta esset. Et
respondentes dicunt Jesu ; Nescimus. Et respondens Jesus ait illis ; Neque ego
dico vobis in qua potestate hæc faciam.

CAP. XII.

ET cœpit illis in parabolis loqui : Vineam pastinavit homo, & circumdedit 1
sepem, & fodit lacum, & ædificavit turrim, & locavit eam agricolis, & peregrè
profectus est. Et misit ad agricolas in tempore servum, ut ab agricolis acciperet 2
de fructu vineæ. Qui apprehensum eum ceciderunt, & dimiserunt vacuum. 3
Et iterùm misit ad illos alium servum : & illum in capite vulneraverunt, & contu- 4
meliis affecerunt. Et rursum alium misit, & illum occiderunt : & plures alios : quos- 5
dam cædentes, alios verò occidentes. Adhuc ergò unum habens filium charissimũ, 6
& illum misit ad eos novissimum, dicentes ; Quia reverebuntur filium meum. Co- 7
loni autem dixerunt ad invicem ; Hic est hæres : venite, occidamus eum : & nostra
erit hæreditas. Et apprehendentes eum, occiderunt : & ejecerunt extra vineam. 8

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 ثم جاؤوا [ايضا] الي يروسليم وبينما هو يمشي في الهيكل * . الفصل السابع والثلثون .
28 اقبل اليه روساء الكهنة والكتبة والشيوخ * وقالوا له باي سلطان تفعل هذا ومن اعطاك هذا
29 السلطان * اجابهم يسوع قايلا انا اسلكم عن كلمة واحدة اجيبوني * وانا اقول لكم باي سلطان
30 افعل هذا * امعمودية يوحنا من السماء كانت ام من الناس اجيبوني * ففكروا في نفوسهم
31 هكذي ان قلنا من السماء كانت فيقول لنا لماذا لم تومنوا به * وان قلنا من الناس نخاف
32 من الجمع لان جميعهم كان يقول ان يوحنا نبي * فاجابوا يسوع قايلين لا نعلم . فقال لهم
33 يسوع ولا انا ايضا اقول لكم باي سلطان افعل هذا *
. الفصل الثامن والثلثون .
1 ثم بدا يكلمهم بامثال قايلا انسان غرس كرما وحاط به سياجا . وحفر فيه معصرة
2 وبني فيه برجا . ودفعه الي فعلة وسافر * ثم انفذ الي الفعلة في زمان عبدا لياخذ من
3 الفعلة من ثمار الكرم * فاخذوه وضربوه وارسلوه فارغا * فارسل اليهم ايضا عبدا اخر
4 فجرحوه وشجوه وردوه مهانا * وارسل ايضا اخر فقتلوه . وارسل عبيدا كثيرين اخرين
5 فضربوا بعضا وقتلوا بعضا * وكان له ابن واحد حبيب له فارسله اليهم اخيرا قايلا لعلهم
6 يستحيون من ابني * فقالت الفعلة بعضهم لبعض هذا هو الوارث تعالوا نقتله فيصير
7 لنا الميراث * فاخذوه وقتلوه وطردوه خارج الكرم *
8

Sectio trigesima septima.

Tum venerunt iterùm Jerosolymam. Et 27
dum ipse ambularet in templo, accesse-
runt ad eum principes sacerdotum, &
Scribæ, & seniores, Et dixerunt ei ; 28
Quâ potestate facis hoc ? & quis dedit
tibi hanc potestatem ? Respondit eis Je- 29
sus, dicens ; Ego interrogabo vos de ver-
bo uno : respondete mihi, & ego dicam
vobis quâ potestate facio hoc. Baptismus 30
Johannis, de cœlo erat, an ex homini-
bus ? Respondete mihi. Et cogitaverunt 31
apud semetipsos sic : Si dixerimus, De
cœlo erat ; dicet nobis, Quare non cre-
didistis in eum ? Et si dixerimus, Ex ho- 32
minibus, timemus turbam : omnes enim
dicebant Johannem esse prophetam. Ita- 33
que responderunt Jesu, dicentes ; Nesci-
mus. Ait illis Jesus ; Neque ego etiam
dicam vobis quâ potestate facio hoc.

Sectio trigesima octava.

CAP. XII.

DEinde cœpit loqui illis in parabo- 1
lis, dicens ; Homo plantavit vineam, &
circundedit eam sepe, & fodit in ea tor-
cular, & ædificavit in ea turrim, &
tradidit eam operariis : & iter fecit.
Tum misit ad operarios in tempore ser- 2
vum, ut acciperet ab operariis de fructi-
bus vineæ : Sed apprehenderant eum, et 3
ceciderunt eum, & miserunt eum vacu-
um. Et misit ad eos rursus servum aliũ : 4
& vulneraverunt eum, & plagis affece-
runt eum, & remiserunt eum dedecora-
tum. Et misit iterùm alium, & occide- 5
runt illum : Et misit servos multos alios,
& percusserunt quosdam, & occiderunt
quosdam. Erat autem ei filius unus di- 6
lectus ipsi, et misit illum ad eos postremò,
dicens ; Forsitan reverebuntur filiũ meũ.
Et dixerũt agricolæ alii ad alios ; Hic est 7
hæres, venite, occidam⁹ eum, et fiet nobis
hæreditas. Et apprehenderunt eũ, et occi- 8
derunt eũ, et projecerũt eum extra vineã.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ : እለ : ተስእልዎ : ለእግዚእነ : በመበሕተ : ሙኑ : ትገብር : ዘንተ ::=:
27 ወሖሩ : ካዕበ : ሊየሩሳሌም : ወእንዘ : ያንሶሱ : በምኵራብ : መጽኡ : ኀቤሁ : ሊቃነ : ካህ
28 ናት : ወጸሐፍት : ወረባናት ::=: ወይቤልዎ : በመበሕተ : ሙኑ : ትገብር : ከመዝ : ወመኑ :
29 አብሐከ : ትግበር : ዘንተ ::=: ወይቤሎሙ : እግዚእ : ኢየሱስ : እነሂ : እሴአለክሙ :
አሐተ : ነገረ : ወንግሩኒ :: ወእነሂ : እነግረክሙ : በመበሕተ : ሙኑ : እገብር : ከመዝ ::=:
30 ጥምቀቱ : ለዮሐንስ : እምአይቴኑ : እምሰማይኑ : ለው : እምእጓለ : እመ : ሕያዋኑ :
31 አይድዑኒ ::=: ወተባሀሉ : በበይናቲሆሙ : ለእመ : ንቤሎ : እምሰማይ : ይብለነ : እሮ :
32 ኢአመንክምዎ ::=: ወእመሂ : ንቤሎ : እምእጓለ : እመ : ሕየው : ንፈርሆሙ : ለሕዝ
33 ብ : እስመ : ከመ : ነቢይ : ኵሎሙ : ይሬእይዎ : ለዮሐንስ ::=: ወአውሥእዎ : ወይቤሉ :
ኢናአምር :: ወአውሥኦሙ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወይቤሎሙ : እነኒ : ኢይነግረክሙ :
በመበሕተ : ሙኑ : እገብር : ከመዝ ::=:
በእንተ : ዐጸደ : ወይን ::=:
1 IB ወአኀዘ : ይመስል : ሎሙ : ወይቤሎሙ : ብእሲ : ተከለ :: ወይን : ወፀቀኖ : ወከረየ :
መክያደ : ወሐነጸ : መሕፈደ : ውስቴቱ : ወሤመ : ሎቱ : ገባረ : ወዐቀብተ : ወይን : ወነገደ ::=:
2 ወፈነወ : ገብሮ : ኀበ : ዐቀብተ : ወይን : በጊዜሁ : ያምጽኡ : ሎቱ : እምፍሬ : ወይኑ ::=:
3 4 ወአኀዝዎ : ወቀሠፍዎ : ወፈነውዎ : ዕሩቆ ::=: ወካዕበ : ፈነወ : ካልአ : ገብሮ : ኀቤሆ
5 ሙ : ወካዕበ : ኪያሁኒ : ወገረርዎ : ወጸርዕዎ : ወፈነውዎ : አሳሲሮሙ ::=: ወፈነወ : ካልአ
6 ኒ : ወኪያሁኒ : ቀተልዎ : ወባዕደነሂ : ብዙኀነ : ወቦ : ዘቀሠፈ : ወቦ : ዘቀተሉ ::=: ወቦቱ :
አሐደ : ወልደ : ዘያፈቅር : ወፈነዎ : ኀቤሆሙ : ድኅረ : ኵሉ : እንዘ : ይብል : ይኀፍርዎ : ለ
7 ወልድየሰ ::=: ወይቤሉ :: አግብርት : ዝንቱ : ውእቱ : ወራሲ : ንዑ : ንቅትሎ : ወንርከ
8 ብ : ርስቶ ::=: ወአኀዝዎ : ወአውፅእዎ : አፍአ : እምዐጸደ : ወይን : ወቀተልዎ ::=:

De iis qui interrogabant Dominum nostrum, Quâ authoritate efficis isthæc ?
Et venit iterum Hierosolymam, & ambulantes in templo, venerunt ad eum prin- 27
cipes sacerdotum, & Scribæ, & magistri. Et dixerunt ei, In authoritate cujus 28
facis sic ? & quis authoritatem commisit tibi hoc facere ? Et dixit iis Dominus 29
Jesus, Ego interrogabo vos unum verbum : & dicite mihi, & ego dicam vobis in
authoritate cujus facio sic. Baptismus Johannis, unde fuit ? è cœlóne, an ex filiis 30
hominũ ? demonstrate mihi. Et dixerunt inter se, Si dixerimus è cœlo ; dicet nobis, 31
Quare non credidistis ei ? Et si dixerimus, E filiis hominum, timemus populum : 32
quia sicut prophetam, omnes respiciunt Johannem. Et responderunt, & dixe- 33
runt ; Nescimus : & respondit iis Dominus Jesus, & dixit iis ; Ego etiam non di-
cam vobis in authoritate cujus facio sic.

CAP. XII. *De vinea.*

ET cœpit parabolicè loqui iis, & dixit iis ; Vir quidam plantavit vineam, & 1
sepivit eam ; fodit torcular, & ædificavit turrim in ea, & præposuit ei factorem,
& custodes vineæ, & peregrinatus fuit. Et misit servum suum ad custodes 2
vineæ in tempore suo, ut afferrent ei de fructu vineæ suæ. Et prehenderunt 3
eum, & percusserunt eum, & dimiserunt eum vacuum. Et iterum misit alium ser- 4
vum ad eos, & iterum ipsum lapidibus obruerunt, & percusserunt eum, & dimi-
serunt eum contemnentes. Et misit alium, & eum occiderunt, & alios etiã mul- 5
tos ; & fuerunt quos flagellârunt, & fuerunt quos occiderunt. Et habuit unum fi- 6
lium, quẽ diligebat, & misit eum ad illos post omnes, dicens ; Reverebuntur filiũ
meũ. Et dixerũt servi ; Hic est hæres, venite, trucidem⁹ eum, & obtinebim⁹ hæredi- 7
tatẽ ejus. Et prehenderunt eum, & ejecerunt eum foris è vinea, & trucidârunt eũ. 8

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

2 كند * وسراي بنا كرد * وبعد ازان باغ را بباغبانان سپرد * تا احتياط كرده نگاه دارند * چون
3 هنگام ميوه رسيد بنده خود را پيش باغبانان فرستاد * كه ميوه باغ را بستانند * ايشان † بنده را
4 زدند وتهي باز فرستادند * باز بنده ديگر پيش ايشان فرستاد * اورا نيز سنگسار كردند
وزخمناك وبدشنام * وخلاقت * باز گردانيدند * ديگري فرستاد اورا كشتند * وديگر بسيار
6 بندگان مي فرستاد * بعضي را زدند * وبعضي را كشتند * در آخر فرزند ارجمند وگرامي
7 داشت * اورا فرستاد * وگفت مگر از پسر من شرم دارند * چون باغبانان پسر خداوند رز را
8 ديدند * در درون خود فكر كردند كه وارث باغ اينست * بياييد اورا بكشيم تا باغ مارا
ميراث ماند * اورا گرفتند وكشتند * واز باغ بيرون † انداختند *

fodit, & arcem ædificavit, & posteà
vineam vinitoribus tradidit, ut eo
peregrè profecto custodirent. Cùm 2
tempus fructûs advenisset, servum
suum ad vinitores misit, ut fructum
vineæ acciperet. Illi autem servum 3
verberârunt, & vacuum remiserunt.
Rursum servum alium ad eos misit : 4
illum etiam lapidârunt, & saucium,
& contumeliâ affectum, & ludibrio,
remiserunt. Et alium misit, quem in- 5
terfecerunt : & alios plurimos ser-
vos misit, quosdam cædebant, &
quosdam occidebant. Postremò fili- 6
um charum & egregium habuit,
quem misit, & dixit ; Forsan à
filio meo pudorem habebunt. Cùm 7
vinitores filium domini vineæ vide-
rent, intra se cogitabant, Hæres
quidem vineæ hic est ; venite, eum
occidamus, ut vinea nobis in hæ-
reditatem cedat. Et eum captum 8
trucidârunt, & extra vineam eje-
cerunt.

Quid ergò faciet dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos,
9 Τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται, καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς,
& dabit vineam aliis. Nec scripturam hanc legistis? Lapidem quem
10 καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; Λίθον ὃν
reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli: A Domino
11 ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· Παρὰ Κυρίου
factum est istud, & est mirabile in oculis nostris. Et quærebant eum *prehendere*, ρκθ α
12 ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι,
& timuerunt turbam: cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam dixerit.
καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ (δ) ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε.
Et *sinentes eum* abierunt. Et mittunt ad eum quosdam *Pharisæorum* & ΛΖ'
13 καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον. Καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρισαίων καὶ ρλβ
Herodianorum, ut eum *captarent sermone*. *Illi autem* venientes dicunt ei;
14 τῶν Ἡρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λόγῳ. Οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ,
Magister, scimus quia verax es, & non *cura est tibi de nullo*: *non* enim *aspicis*
Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις
in faciem hominum, sed in veritate viam Dei doces. Licet *censum*
εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. Ἔξεστι κῆνσον
Cæsari dare, an non? dabimus, *an non demus?* *Ille verò* sciens *eorum hypocrisim*,
15 Καίσαρι δοῦναι, ἢ οὔ; δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν; Ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν,
ait illis; Quid me tentatis? Afferte mihi denarium, ut videam. Illi *autem* attulerunt.
16 εἶπεν αὐτοῖς, Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. Οἱ δὲ ἤνεγκαν.

Et ait illis; Cujus imago hæc & inscriptio? *Illi autem dixerunt* ei; Cæ-
καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; (ε) οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Καί-
saris. *Et* respondens Jesus, dixit illis; Reddite quæ Cæsaris Cæsari;
σαρος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι, 17
& quæ Dei Deo. Et mirabantur super eo. Et *veniunt* Sadducæi ad
ΛΗ' καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. καὶ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ. Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς 18
eum, qui dicunt resurrectionem non esse, & interrogabant eum, dicentes;
αὐτὸν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες,
Magister, Moyses scripsit nobis, *quòd* si cujus frater mortuus fuerit, & dimiserit
Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ 19
uxorem, & *natos* non reliquerit, *ut* accipiat frater ejus uxorem ipsius, & resusci-
γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ (ζ) ἐξανα-
tet semen fratri suo. Septem fratres erant, & primus accepit uxorem,
στήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν, καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα, 20
& *moriens* non *reliquit semen*. Et secundus accepit eam, & mortuus est,
καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε σπέρμα. Καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ ἀπέθανε, 21
& nec iste reliquit semen: & tertius similiter. Et acceperunt eam septem,
καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκε σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως. Καὶ ἔλαβον (η) αὐτὴν οἱ ἑπτὰ, 22
& non reliquerunt semen. Novissima omnium defuncta est & mulier. In ergò resur-
καὶ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἐσχάτη πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν ἀνα- 23
rectione, cùm resurrexerint, cujus *eorum* erit uxor? *nam* septem habuerūt eam uxorem.
στάσει, ὅταν ἀναστῶσι, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

MS. A. (δ) ὅτι τὴν παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς εἶπεν. (ε) λέγουσιν αὐτῷ, (ζ) ἐξαναστήσει (η) αὐτὴν ὡσαύτως καὶ οἱ ἑπτὰ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]

Quid ergò faciet dominus vineæ? veniet, 9
perdet agricolas illos, dabitque ipsam vine-
am aliis. Ne hanc quidem scripturam legi- 10
stis? Lapidem quem reprobaverunt ædifi-
cantes, is factus est in caput anguli. A Do- 11
mino factum est istud, & est miraculum in
oculis nostris. Et quærebant eum prehen- 12
dere, sed timuerunt à populo: sciebant enim
adversùs ipsos eum dixisse hanc parabolam,
& reliquerunt eum, atq; abiêre. Porrò mise- 13
runt ad eum quosdam è Scribis, & ex dome-
sticis Herodis, ut aucuparentur eum in ser-
mone. Illi autem venerunt, & interrogave- 14
runt eum; Doctor, novimus te veracem esse,
nulliúsq; curam gerere; nec enim respicis in
facies hominum, sed in veritate viam Dei do-
ces: Licet dare pecuniam capitatim Cæsari,
necne? demus, an non demus? Ipse verò 15
cognovit fraudem eorum, & ait illis; Quid
me tentatis? adferte mihi denarium ut vi-
deam. Et protulerunt ei: & ait illis; Cujus 16
est imago hæc & inscriptio? Illi autem dixe-
runt, Cæsaris. Ait illis Jesus, Quæ sunt Cæsa- 17
ris, date Cæsari; & quæ Dei, Deo. Et admira-
bantur super eo.

Ad oblationem defunctorum. 32.

Venerunt porrò Saducæi ad eum, ii qui di- 18
cunt non esse resurrectionem: & interroga-
bant eum, dicentes; Doctor, Moses scripsit 19
nobis, Si mortuus fuerit frater alicujus, &
reliquerit uxorē, liberos autem non relique-
rit; accipiat ipsius frater uxorem ejus, & susci-
tet semen fratri suo. Septem erant fratres, 20
primus duxit uxorem, & mortuus est, nec reli-
quit semen. Et secundus accepit eam, & 21
mortuus est, quum nec ipse reliquisset semen:
& tertius itidem. Denique acceperunt eam 22
septem illi, nec reliquerunt semen: postrema
omnium mortua est & ipsa mulier. In resur- 23
rectione ergò, cujusnam ex eis futura est
uxor? siquidem septem illi duxerunt eam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * چون خداوند باغ این حالترا همه دریابد ٠ باغبانانرا هلاك وكم كند ٠ وباغ را بديگران
10 بسپارد * واین كتاب خوانديد نبوت كه ان سنك كه بنايان اورا خوار انداختند
11 عاقبت آن سنك شد † كوشه ركن وعمارت ٠ * این از پیش خدا شد ٠ ودرچشم ما عجب است
12 * مي خواستند كه اورا بگیرند ٠ باز ازعوام مي ترسيدند ٠ براي انك دانستند كه اين مثلرا
براي ايشان مي كويد ٠ اورا رها كردند ورفتند بنجاه پرسيدند از ابهر جزيه
13 يعني خراج * وكساني از نويسندكان پيش او فرستادند ٠ واز خاندان هيروديس ٠ *
14 كه اورا بسخن بگيرند ٠ * آمدند واز عيسي پرسيدند وكفتند اي معلم مي دانيم كه سخن شما
راست است وبراي كسي ٠ غلط نمي كذراني ٠ وروي ودل كسي † را نمي بيني ٠ الا بحقيقت راه
15 خدايرا مي † اموزاني ٠ رواست كه جزيه سر بقيصر بدهيم يا نه ٠ * عيسي بدي درون ايشانرا
دريافت ٠ بديشان كفت اي منافقان چرا مرا مي آزماييد ٠ ديناري پيش من بياوريد ٠ تا ببينم ٠
16 * آوردند ٠ بديشان كفت اين صورت واين خط ازان كيست ٠ كفتند ٠ ازان قيصر ٠ * عيسي بديشان
17 كفت ٠ انچ ازان قيصرست بقيصر بدهيد ٠ وانچ ازان خدا بخدا اين سخن بدو حيران شدند

Cùm Dominus vineæ hanc remit- 9
tam intellexerit, vinitores funditùs
perdet, et vineam aliis tradet. Et 10
hanc Scripturam legistis:

Prophetia.

Quem quidem lapidem ædificatores
ut vilem abjecerunt, idem lapis tan-
dem factus est angulus basis atque
ædificii. Hoc à facie Domini fa- 11
ctum est, et in oculis nostris mira-
bile est. Et quærebant ut eum ca- 12
perent, populum tamen timebant:
eò quòd sciebant quòd hanc para-
bolam de ipsis dixisset: et omisso eo
abierunt.

L. Interrogabant de censu, i.e. tributo.

Et quosdam ex Scribis ad eum mi- 13
serunt, et è domesticis Herodis, ut
eum in sermone captarent. Et veni- 14
entes Jesum interrogârunt, et dixe-
runt; O præceptor, scimus quòd ser-
mo vester verus sit, nec propter
quenquam errori parcis, et faciem
et animum cujuspiam non respicis:
sed in veritate viam Dei doces:
Licitúmne est ut censum capitis
Cæsari demus an non? Jesus mali- 15
tiâ internâ eorum intellectâ illis
dixit; O hypocritæ, quid me ten-
tatis? Denarium ad me afferte, ut
videam. Cum attulissent illis di- 16
xit; Hæc imago et inscriptio cujus
est? Dixerunt, Cæsaris. Jesus il- 17
lis dixit; Quod Cæsaris est, Cæ-
sari date: et quæ Dei sunt, Deo.
Propter hunc sermonem ab eo attoniti
fuerunt.

Versio VULGATA LATINA.

9 Quid ergò faciet Dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos: & dabit vineam ali-
10 is. Nec scripturam hanc legistis; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic
11 factus est in caput anguli: A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis no-
12 stris? Et quærebant eum tenere: & timuerunt turbam: cognoverunt enim quoniam
13 ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abierunt. Et mittunt ad eum quosdam
14 ex Pharisæis, & Herodianis, ut eum caperent in verbo. Qui venientes dicunt ei;
Magister, scimus quia verax es, & non curas quenquam: nec enim vides in faciem
hominum, sed in veritate viam Dei doces: licet dari tributum Cæsari, an non dabi-
15 mus? Qui sciens versutiam illorum, ait illis; Quid me tentatis? afferte mihi dena-
16 rium ut videam. At illi attulerunt ei. Et ait illis; Cujus est imago hæc, & inscriptio?
Dicunt ei; Cæsaris. Respondens autem Jesus dixit illis; Reddite igitur quæ sunt 17
Cæsaris, Cæsari: & quæ sunt Dei, Deo. Et mirabantur super eo. Et venerunt ad 18
eum Sadducæi, qui dicunt resurrectionem non esse: & interrogabant eum dicentes;
Magister, Moyses nobis scripsit, ut si cujus frater mortuus fuerit, & dimiserit uxo- 19
rem, & filios non reliquerit, accipiat frater ejus uxorem ipsius, & resuscitet semen
fratri suo. Septem ergò fratres erant: & primus accepit uxorem, & mortuus est 20
non relicto semine. Et secundus accepit eam, & mortuus est: Et nec iste reliquit 21
semen. Et tertius similiter. Et acceperunt eam similiter septem: & non relique- 22
runt semē. Novissima omnium defuncta est & mulier. In resurrectione ergò cùm 23
resurrexerint, cujus de his erit uxor? Septem enim habuerunt eam uxorem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * فماذا يفعل بهم رب الكرم * اليس ياتي فيهلك اوليك الاكره ويسلم الكرم الي اخرين *
10 * اما قراتم في الكتاب ان الحجر الذي رذله البانون هذا صار راس الزاوية * من قبل الرب
11
12 كان هذا وهو عجيب في عيوننا * فارادوا ان يمسكوه فخافوا الجمع * لانهم علموا انه قال هذا
13 المثل من اجلهم فتركوه ومضوا * الفصل التاسع والثلثون * ثم ارسلوا اليه
14 قوما من الفريسيين والهيرودسيين ليصطادوه بكلمة * فجاوا وقالوا له يا معلم قد علمنا انك
محق ولا تبالي باحد لانك لا تنظر بوجه انسان * لكنك بالحق تعلم طريق الله * اعلمنا ايجوز
15 لنا ان نعطي الجزية لقيصر ام لا * فلما علم رياهم قال لهم لم تجربوني ايتوني بدينار كي
16 انظره * فقدموه اليه * فقال لهم لمن هذه الصورة والكتابة * اما هم فقالوا لقيصر * فاجابهم
17 يسوع قايلا اعطوا ما للملك للملك وما لله لله * فتعجبوا منه * الفصل الاربعون *
18 * ثم وافاه الزنادقة الذين يقولون ليس تكون قيامة * وسالوه قايلين * يا معلم موسي كتب
19 لنا ان مات احد وخلف امراة ولم يترك زرعا وكان له اخ فلياخذ اخوه امراته وليقم زرعا لاخيه *
20 * وكان عندنا سبعة اخوة * فتزوج الاول امراة ومات ولم يخلف زرعا * واخذها الثاني ومات ولم
21 يترك زرعا * والثالث مثل ذلك ايضا * الي السابع ولم يتركوا زرعا * واخر الكل ماتت المراة
22
23 ايضا * ففي القيامة لمن منهم تكون المراة لان السبعة اخذوها امراة *

Quid igitur faciet eis dominus vineæ? 9
Nonne veniet & perdet eos agricolas, &
tradet vineam aliis? Nonne legistis in 10
Scriptura, Quia lapis quem reprobave-
runt ædificantes, hic factus est caput an-
guli? A Domino factum est hoc, & est 11
mirabile in oculis nostris. Et voluerunt 12
tenere eum: sed timuerunt turbam; no-
verunt enim quòd ipse dixerat hanc pa-
rabolam propter eos: & reliquerunt eum,
& abierunt.

Sectio trigesima nona.

Tum miserunt ad eum quosdam ex Pha- 13
risæis, & Herodianis; ut venarentur
eum in verbo. Et venerunt, & dixerunt 14
ei; Magister, scimus esse te veracem, &
non curare quenquam: quia non conside-
ras faciem hominis, sed in veritate do-
ces viam Dei: Indica nobis, an liceat no-
bis dare tributum Cæsari, an non?
Cùmque scivisset simultatem eorum, di- 15
xit eis; Quid tentatis me? afferte mi-
bi denarium aliquem, ut videam eum.
Et obtulerunt eum illi. Et dixit eis, Cu- 16
jus est hæc imago, & inscriptio? Ipsi
autem dixerunt, Cæsaris. Respondit eis 17
Jesus, dicens; Date quod est regis, re-
gi; et quod est Dei, Deo. Et admirati sunt
eum.

Sectio quadragesima.

Item venerunt ad eum Saducæi, qui di- 18
cunt; Non erit resurrectio: et interroga-
verunt eum dicentes; O magister, Moyses 19
scripsit nobis, Si mortuus fuerit aliquis,
et reliquerit uxorem, et non reliquerit se-
men, fueritq; ei frater; accipiat frater ejus
uxorem illius, et suscitet semen fratri suo.
Fuerunt autem apud nos septem fratres, 20
duxitq; primus uxorem, et mortuus est, et
non reliquit semen. Et accepit eam se- 21
cundus, et mortuus est: et non reliquit se-
men. Et tertius similiter. Etiam usque 22
ad septimum: et non reliquerunt semen.
Et post omnes mortua est mulier etiam.
Igitur in resurrectione, cujus ex ipsis 23
erit mulier? quoniam septem duxerunt
eam uxorem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ምንት፡ እንከ፡ ይሬስዮሙ፡ ባዕለ፡ ወይኑ፡፡ ይመጽእ፡ ወይቀትሎሙ፡ ለእሉኰቱ፡ አግብ
10 ርት፡ ወይሁብ፡ ወይኖ፡ ለካልኣን፡፡ ወዘኒ፡ ሊያንበብክሙኑ፡ ውስተ፡ መጽሐፍ፡ እብ
11 ን፡ እንተ፡ መነንዋ፡ ነደቅት፡ ይእቲ፡ ኮነት፡ ውስተ፡ ርእሰ፡ ማእዘንት፡፡ ወእምኀበ፡ እግ
12 ዚአብሔር፡ ኮነት፡ ይእቲ፡ ወነክር፡ ይእቲ፡ ለአዕይንቲነ፡፡ ወፈቀዱ፡ ይእኅዝዎ፡ ወፈ
ርህዎሙ፡ ለአሕዛብ፡ እስመ፡ አእመሩ፡ ከመ፡ በእንቲአሆሙ፡ ይብል፡ ዘንተ፡ አምሳለ፡ ወ
ኃደግዎ፡ ወሖሩ፡፡

በእንተ፡ እለ፡ ተስእልዎ፡ በእንተ፡ ዲናር፡

13 ወፈነዉ፡ ኀቤሁ፡ እምፈሪሳውያን፡ ምስለ፡ ሰብአ፡ ሄሮድስ፡ ከመ፡ ያስሕትዎ፡ በቃሉ፡፡
14 ወመጽኡ፡ ኀቤሁ፡ ወይቤልዎ፡ ሊቅ፡ ነአምር፡ ከመ፡ ጻድቅ፡ አንተ፡ ወአልቦ፡ ዘያሐዝነ
ከ፡ ወሊመኑሂ፡ ወኢታደሉ፡ ለገጸ፡ ሰብእ፡ ወበጽድቅ፡ ትሜህር፡ ፍኖተ፡ እግዚአብሔ
15 ር፡፡ ይከውነነሁ፡ ንሁብ፡ ጸባሕተ፡ ዲናር፡ ለንጉሥ፡ አው፡ አልቦ፡፡ ወአእመሮሙ፡ እ
ግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ጕሕሉቶሙ፡ ወይቤሎሙ፡ ምንትኑ፡ ታሜክሩኒ፡ አምጽኡ፡ ዲናረ፡ አ
16 ርእዩኒ፡፡ ወአምጽኡ፡ ሎቱ፡ ወይቤሎሙ፡ ዘመኑ፡ መልክዑ፡ ዝንቱ፡ ወመጽሐፉ፡፡
17 ወይቤልዎ፡ ዘንጉሥ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሀቡ፡ ዘንጉሥ፡ ለንጉሥ፡ ወዘ
እግዚአብሔርኒ፡ ግበሩ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወአንከርዎ፡፡

በእንተ፡ ሰዱቃውያን፡ እለ፡ ይብሉ፡ አልቦ፡ ትንሣኤ፡ ምዉታን፡፡

18 ወመጽኡ፡ ሰዱቃውያን፡ እለ፡ ይብሉ፡ ኢየሐይዉ፡ ምዉታን፡ ወተስእልዎ፡ ወይቤልዎ፡፡
19 ሊቅ፡ ሙሴ፡ ጸሐፈ፡ ለነ፡ ለእመቦ፡ ዘሞተ፡ እኁሁ፡ ወኀደገ፡ ብእሲቶ፡ ወአልቦ፡ ውሉደ፡ እ
20 ኁሁ፡ ያውስባ፡ ለብእሲቱ፡ ወያቅም፡ ዘርአ፡ ለእኁሁ፡፡ ሀለዉ፡ እንከ፡ ሰብዓቱ፡ አኀ
21 ው፡ ወአውሰባ፡ ዘይልህቅ፡ ወሞተ፡ እንዘ፡ አልቦ፡ ውሉደ፡፡ ወአውሰባ፡ ካልኡኒ፡ ወሞተ፡
22 እንዘ፡ አልቦ፡ ውሉደ፡ ወሣልሱሂ፡ ከማሁ፡፡ ወእስከ፡ ሰብዓቲሆሙ፡ አውሰብዋ፡ ወኢኀደ
23 ጉ፡ ውሉደ፡፡ ወድኅረ፡ ኵሎሙ፡ ሞተት፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡፡ አመ፡ ይሐይዉ፡ እንከ፡
ምዉታን፡ ለመኑ፡ እምኔሆሙ፡ ትከውና፡ ብእሲቶ፡ እስመ፡ ሰብዓቲሆሙ፡ አውሰብዋ፡፡

Quid igitur faciet iis Dominus vineæ? Veniet, & trucidabit illos servos, & da- 9
bit vineam suam aliis. Et hoc nónne legistis in Scriptura, Lapis quem reproba- 10
verunt ædificatores, ille est in caput anguli: Et à Domino factum est hoc, & mira- 11
bile est oculis nostris. Et voluerunt prehendere eum, & timuerunt populos: quo- 12
niam cognoverunt quòd de illis dixerat hanc parabolam. Et reliquerunt eum, &
abierunt.

De iis qui interrogabant eum de denario.

Et miserunt ad eum *quosdam* è Pharisæis cum hominibus Herodis, ut seducerent 13
eum in eloquio suo. Et venerunt ad eum, & dixerunt ei; Magister, scimus quòd 14
verax es, & non curas quemquam, neque accommodas *te* vultui homi-
num, & in veritate doces viam Dei: Licétne dare tributum denarii regi, vel
non? Et scivit Dominus Jesus astutiam eorum, & dixit iis; Quarè tentatis me? 15
Afferte denarium, & ostendite mihi. Et attulerunt ei, & dixit iis; Cujus *est* imago 16
hæc, & scriptura? & dixerunt ei; Regis. Et dixit iis Dominus Jesus; Date quæ 17
sunt regis, regi; & quæ *sunt* Dei, præstate Deo. Et admirati sunt eum.

De Saducæis qui affirmant nullam fore mortuorum resurrectionem.

Et venerunt Saducæi, qui dicunt *quòd* non vivent mortui: & interrogârunt 18
eum, & dixerunt ei; Magister, Moyses scripsit nobis, Si sit aliquis cujus frater 19
obiit, & reliquit uxorem suam, & non habuit filios, frater ipsius accipiat uxo-
rem ejus, & resuscitet semen fratri suo. Fuerunt igitur septem fratres: & uxo- 20
rem duxit senior, & obiit, non habens filios. Et duxit eam secundus, & obiit, 21
non habens filios: & tertius similiter: Et usque ad septimum duxerunt eam, & 22
non reliquerunt filios. Et post omnes illos mortua est ipsa mulier. Quando vi- 23
vent igitur mortui, cui illorum erit uxor ejus? quia septem illi uxorem eam
duxerunt.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

پنجاه يك   مثل هفت برادر كه يك زن ستدند

18 * زنادقه پيش او امدند وايشان قومي اند كه مي كويند * قيامت نيست * از عيسي پرسيدند *
19 وكفتند * اي معلم موسي ازبراي ما نبشت * كه اكر كسي را برادر بميرد * وزن او بماند
20 وفرزندانش نباشد * برادر او زن + برادر را بستاند * وتخم برادر را برخيزاند * اكنون هفت برادر
21 بودند * اولين زن ستد ومورد تخم رها نكرد * دوم نيز اورا ستد وبي تخم مورد * سوم * وچهارم *
22
23 وپنجم * وتا هفتم + همچنين * مردند هيچ كدام فرزند نكداشت * روز قيامت اين زن ازان
كدامين برادر باشد * سبب انك هفت برادر اين زنرا ستدند *

LI. Parabola septem fratrum
qui unam uxorem acceperunt.

Et Sadducæi ad eum venerunt; il- 18
li autem secta sunt qui dicunt, re-
surrectionem nullam esse: & in-
terrogârunt Jesum, dicentes; O 19
Præceptor, Moses nobis scripsit, quòd
sicui frater mortuus fuerit, & uxo-
re ejus superstite liberi ei non sint,
frater ejus uxorem fratris accipiat,
& semen fratri suscitet. Jam se- 20
ptem fratres erant: primus uxorem
accepit & mortuus semen non reli-
quit. Secundus etiam eam accepit, 21
& sine semine mortuus est: tertius,
& quartus, & quintus, Et usque 22
ad septimum similiter, mortui sunt,
nemine filium relinquente. Die re- 23
surrectionis hæc mulier cujusce
fratris erit? quoniam septem fra-
tres eam uxorem acceperant.

Quid ergo faciet dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos,
9 Τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται, καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς,
& dabit vineam aliis. Nec scripturam hanc legistis? Lapidem quem
10 καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; Λίθον ὃν
reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli: A Domino
11 ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· Παρὰ Κυρίου
factum est istud, & est mirabile in oculis nostris. Et quærebant eum prehendere, ρκθ
12 ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, α
& timuerunt turbam: cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam dixerit.
καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ (δ) ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε.
Et sinentes eum abierunt. Et mittunt ad eum quosdam Pharisæorum & ΛΖ'
13 καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον. Καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρισαίων καὶ ρλ
Herodianorum, ut eum captarent sermone. Illi autem venientes dicunt ei; β
14 τῶν Ἡρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λόγῳ. Οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ,
Magister, scimus quia verax es, & non cura est tibi de nullo: non enim aspicis
Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις
in faciem hominum, sed in veritate viam Dei doces. Licet censum
εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. Ἔξεστι κῆνσον
Cæsari dare, an non? dabimus, an non demus? Ille verò sciens eorum hypocrisim,
15 Καίσαρι δοῦναι, ἢ οὔ; δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν; Ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν,
ait illis; Quid me tentatis? Afferte mihi denarium, ut videam. Illi autem attulerunt.
16 εἶπεν αὐτοῖς, Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. Οἱ δὲ ἤνεγκαν.

Et ait illis; Cujus imago hæc & inscriptio? Illi autem dixerunt ei; Cæ-
καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; (ε) οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Καί-
saris. Et respondens Jesus, dixit illis; Reddite quæ Cæsaris Cæsari;
σαρος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι, 17
& quæ Dei Deo. Et mirabantur super eo. Et veniunt Sadducæi ad
ΛΗ' καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. καὶ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ. Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς 18
eum, qui dicunt resurrectionem non esse, & interrogabant eum, dicentes;
αὐτὸν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες,
Magister, Moyses scripsit nobis, quòd si cujus frater mortuus fuerit, & dimiserit
Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ 19
uxorem, & natos non reliquerit, ut accipiat frater ejus uxorem ipsius, & resusci-
γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ (ζ) ἐξανα-
tet semen fratri suo. Septem fratres erant, & primus accepit uxorem,
στήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν, καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα, 20
& moriens non reliquit semen. Et secundus accepit eam, & mortuus est,
καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε σπέρμα. Καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ ἀπέθανε, 21
& nec iste reliquit semen: & tertius similiter. Et acceperunt eam septem,
καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκε σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως. Καὶ ἔλαβον (η) αὐτὴν οἱ ἑπτὰ, 22
& non reliquerunt semen. Novissima omnium defuncta est & mulier. In ergò resur-
καὶ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἐσχάτη πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν ἀνα- 23
rectione, cùm resurrexerint, cujus eorum erit uxor? nam septem habuerunt eam uxorem.
στάσει, ὅταν ἀναστῶσι, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

MS. A. (δ) ὅτι τὴν παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς εἶπεν. (ε) λέγουσιν αὐτῷ, (ζ) ἐξαναστήσει (η) αὐτὴν ὡσαύτως καὶ οἱ ἑπτὰ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]

9 Quid ergò faciet dominus vineæ? veniet, perdet agricolas illos, dabítque ipsam vineam aliis. 10 Ne hanc quidem scripturam legistis? Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, is factus est in caput anguli. 11 A Domino factum est istud, & est miraculum in oculis nostris. 12 Et quærebant eum prehendere, sed timuerunt à populo: sciebant enim adversùs ipsos eum dixisse hanc parabolam, & reliquerunt eum, atq; abiêre. 13 Porrò miserunt ad eum quosdam è Scribis, & ex domesticis Herodis, ut aucuparentur eum in sermone. 14 Illi autem venerunt, & interrogaverunt eum; Doctor, novimus te veracem esse, nulliúsq; curam gerere; nec enim respicis in facies hominum, sed in veritate viam Dei doces: Licet dare pecuniam capitatim Cæsari, necne? demus, an non demus? 15 Ipse verò cognovit fraudem eorum, & ait illis; Quid me tentatis? adferte mihi denarium ut videam. 16 Et protulerunt ei: & ait illis; Cujus est imago hæc & inscriptio? Illi autem dixerunt, Cæsaris. 17 Ait illis Jesus, Quæ sunt Cæsaris, date Cæsari; & quæ Dei, Deo. Et admirabantur super eo.

Ad oblationem defunctorum. 32.

18 Venerunt porrò Saducæi ad eum, ii qui dicunt non esse resurrectionem: & interrogabant eum, dicentes; 19 Doctor, Moses scripsit nobis, Si mortuus fuerit frater alicujus, & reliquerit uxoré, liberos autem non reliquerit; accipiat ipsius frater uxorem ejus, & suscitet semen fratri suo. 20 Septem erant fratres, primus duxit uxorem, & mortuus est, nec reliquit semen. 21 Et secundus accepit eam, & mortuus est, quum nec ipse reliquisset semen: & tertius itidem. 22 Denique acceperant eam septem illi, nec reliquerunt semen: postremò omnium mortua est & ipsa mulier. 23 In resurrectione ergò, cujusnam ex eis futura est uxor? siquidem septem illi duxerunt eam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

9 * چون خداوند باغ این حالترا همه دریابد * باغبانانرا هلاك وكم كند * وباغ را بدیگران
10 بسپارد * واین کتاب خوانده‌اید نبوت كه ان سنك كه بنایان اورا خوار انداختند
11 عاقبت آن سنك شد † كوشهء ركن وعمارت * این از پیش خدا شد * ودر چشم ما عجب است *
12 * می خواستند كه اورا بگیرند * باز از عوام می ترسیدند * برای انك دانستند كه این مثل را
برای ایشان می كوید * اورا رها كردند ورفتند پنجاه پرسیدند از بهر جزیه
13 یعنی خراج * وكسانی از نویسندكان پیش او فرستادند * واز خاندان هیرودیس *
14 كه اورا بسخن بگیرند * آمدند واز عیسی پرسیدند وكفتند ای معلم می دانیم كه سخن شما
راست است وبرای كسی * غلط نمی كذرانی * وروی ودل كسی †را نمی بینی * الا بحقیقت راه
15 خدایرا می † اموزانی * رواست كه جزیه سر بقیصر بدهیم * یا نه * * عیسی بدی درون ایشانرا
دریافت * بدیشان كفت ای منافقان چرا مرا می آزمایید * دیناری پیش من بیاورید * تا ببینم *
16 17 * آوردند * بدیشان كفت این صورت واین خط ازان كیست * كفتند * ازان قیصر * * عیسی بدیشان
كفت * انچ ازان قیصرست بقیصر بدهید * وانچ ازان خدا بخدا این سخن بدو حیران شدند

9 *Cùm Dominus vineæ hanc rem totam intellexerit, vinitores funditùs perdet, et vineam aliis tradet.* 10 *Et hanc Scripturam legistis:*

Prophetia.

Quem quidem lapidem ædificatores ut vilem abjecerunt, idem lapis tandem factus est angulus basis atque ædificii. 11 *Hoc à facie Domini factum est, et in oculis nostris mirabile est.* 12 *Et quærebant ut eum caperent, populum tamen timebant: eò quòd sciebant quòd hanc parabolam de ipsis dixisset: et omisso eo abierunt.*

L. Interrogabant de censu, i.e. tributo.

13 *Et quosdam ex Scribis ad eum miserunt, et è domesticis Herodis, ut eum in sermone captarent.* 14 *Et venientes Jesum interrogârunt, et dixerunt; O præceptor, scimus quòd sermo vester verus sit, nec propter quenquam errori parcis, et faciem et animum cujuspiam non respicis, sed in veritate viam Dei doces:* 15 *Licitúmne est ut censum capitis Cæsari demus an non? Jesus malitiâ internâ eorum intellectâ illis dixit; O hypocritæ, quid me tentatis? Denarium ad me afferte, ut videam.* 16 *Cum attulissent illis dixit; Hæc imago et inscriptio cujus est? Dixerunt, Cæsaris.* 17 *Jesus illis dixit; Quod Cæsaris est, Cæsari date: et quæ Dei sunt, Deo. Propter hunc sermonem ab eo attoniti fuerunt.*

Versio VULGATA LATINA.

9 Quid ergò faciet Dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos : & dabit vineam ali-
10 is. Nec scripturam hanc legistis ; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic
11 factus est in caput anguli : A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis no-
12 stris? Et quærebant eum tenere : & timuerunt turbam: cognoverunt enim quoniam
13 ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abierunt. Et mittunt ad eum quosdam
14 ex Pharisæis, & Herodianis, ut eum caperent in verbo. Qui venientes dicunt ei ;
Magister, scimus quia verax es, & non curas quenquam : nec enim vides in faciem
hominum, sed in veritate viam Dei doces : licet dari tributum Cæsari, an non dabi-
15 mus? Qui sciens versutiam illorum, ait illis ; Quid me tentatis? afferte mihi dena-
16 rium ut videam. At illi attulerunt ei. Et ait illis ; Cujus est imago hæc, & inscriptio?
Dicunt ei ; Cæsaris. Respondens autem Jesus dixit illis ; Reddite igitur quæ sunt 17
Cæsaris, Cæsari : & quæ sunt Dei, Deo. Et mirabantur super eo. Et venerunt ad 18
eum Sadducæi, qui dicunt resurrectionem non esse : & interrogabant eum dicentes ;
Magister, Moyses nobis scripsit, ut si cujus frater mortuus fuerit, & dimiserit uxo- 19
rem, & filios non reliquerit, accipiat frater ejus uxorem ipsius, & resuscitet semen
fratri suo. Septem ergò fratres erant : & primus accepit uxorem, & mortuus est 20
non relicto semine. Et secundus accepit eam, & mortuus est : Et nec iste reliquit 21
semen. Et tertius similiter. Et acceperunt eam similiter septem : & non relique- 22
runt semé. Novissima omnium defuncta est & mulier. In resurrectione ergò cùm 23
resurrexerint, cujus de his erit uxor? Septem enim habuerunt eam uxorem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * فماذا يفعل بهم رب الكرم • أليس يأتي فيهلك أولئك الأكرة ويسلم الكرم إلى آخرين •
10 * أما قرأتم في الكتاب أن الحجر الذي رذله البانون هذا صار رأس الزاوية * من قبل الرب
11
12 كان هذا وهو عجيب في عيوننا * فأرادوا أن يمسكوه فخافوا الجمع • لأنهم علموا أنه قال هذا
المثل من أجلهم فتركوه ومضوا • الفصل التاسع والثلثون • * ثم أرسلوا إليه
13
14 قوما من الفريسيين والهيرودسيين ليصطادوه بكلمة * فجاؤا وقالوا له يا معلم قد علمنا أنك
محق • ولا تبالي بأحد لأنك لا تنظر بوجه إنسان • لكنك بالحق تعلم طريق الله • أعلمنا أيجوز
15 لنا أن نعطي الجزية لقيصر أم لا * فلما علم رياءهم قال لهم لم تجربوني ائتوني بدينار كي
16 أنظره * فقدموه إليه • فقال لهم لمن هذه الصورة والكتابة • أما هم فقالوا لقيصر * فأجابهم
17 يسوع قائلا أعطوا ما للملك للملك وما لله لله • فتعجبوا منه • الفصل الأربعون •
18 * ثم وافاه الزنادقة الذين يقولون ليس تكون قيامة • وسألوه قائلين * يا معلم موسى كتب
19 لنا إن مات أحد وخلف مرأة ولم يترك زرعا وكان له أخ فليأخذ أخوه مرأته وليقم زرعا لأخيه •
20 * وكان عندنا سبعة إخوة • فتزوج الأول مرأة ومات ولم يخلف زرعا * وأخذها الثاني ومات ولم
21
22 يترك زرعا • والثالث مثل ذلك أيضا * إلى السابع ولم يتركوا زرعا • وآخر الكل ماتت المرأة
23 أيضا * ففي القيامة لمن منهم تكون المرأة لأن السبعة أخذوها مرأة •

Quid igitur faciet eis dominus vineæ? 9
Nónne veniet & perdet eos agricolas, &
tradet vineam aliis? Nónne legistis in 10
Scriptura, Quia lapis quem reprobave-
runt ædificantes, hic factus est caput an-
guli? A Domino factum est hoc, & est 11
mirabile in oculis nostris. Et voluerunt 12
tenere eum : sed timuerunt turbam ; no-
verunt enim quòd ipse dixerat hanc pa-
rabolam propter eos : & reliquerunt eum,
& abierunt.

Sectio trigesima nona.

Tum miserunt ad eum quosdam ex Pha- 13
risæis, & Herodianis ; ut venarentur
eum in verbo. Et venerunt, & dixerunt 14
ei ; Magister, scimus esse te veracem, &
non curare quenquam : quia non conside-
ras faciem hominis, sed in veritate do-
ces viam Dei: Indica nobis, an liceat no-
bis dare tributum Cæsari, an non?
Cùmque scivisset simultatem eorum, di- 15
xit eis ; Quid tentatis me? afferte mi-
hi denarium aliquem, ut videam eum.
Et obtulerunt eum illi. Et dixit eis, Cu- 16
jus est hæc imago, & inscriptio? Ipsi
autem dixerunt, Cæsaris. Respondit eis 17
Jesus, dicens ; Date quod est regis, re-
gi ; et quod est Dei, Deo. Et admirati sunt
eum.

Sectio quadragesima.

Item venerunt ad eum Saducæi, qui di- 18
cunt ; Non erit resurrectio : et interroga-
verunt eum dicentes ; O magister, Moyses 19
scripsit nobis, Si mortuus fuerit aliquis,
et reliquerit uxorem, et non reliquerit se-
men, fueritq; ei frater, accipiat frater ejus
uxorem illius, et suscitet semen fratri suo.
Fuerunt autem apud nos septem fratres, 20
duxitq; primus uxorem, et mortuus est, et
non reliquit semen. Et accepit eam se- 21
cundus, et mortuus est : et non reliquit se-
men. Et tertius similiter. Etiam usque 22
ad septimum: et non reliquerunt semen.
Et post omnes mortua est mulier etiam.
Igitur in resurrectione, cujus ex ipsis 23
erit mulier? quoniam septem duxerunt
eam uxorem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ምንት፡ እንከ፡ ይሬስዮሙ፡ ባዕለ፡ ወይኑ፡፡ ይመጽእ፡ ወይቀትሎሙ፡ ለእለኩቱ፡ አግብ
10 ርት፡ወይሁብ፡ ወይኖ፡ ለካልኣን፡፡=፡ ወዘኒ፡ሊያንበብክሙኑ፡ ውስተ፡መጽሐፍ፡ እብ
11 ን፡እንተ፡መነንዋ፡ነደቅት፡ይእቲ፡ኮነት፡ውስተ፡ርእሰ፡ ማእዘንት፡=፡ ወእምኀበ፡ እግ
12 ዚአብሔር፡ ኮነት፡ይእቲ፡ ወንክር፡ይእቲ፡ለኣዕይንቲነ፡፡=፡ ወፈቀዱ፡ይእኃዝዎ፡ወፈ
ርህዎሙ፡ለሕዝብ፡ እስመ፡አእመሩ፡ከመ፡ በእንቲአሆሙ፡ ይብል፡ዘንተ፡አምሳለ፡ወ
ኃደግዎ፡ወሖሩ፡፡=፡ በእንተ፡እለ፡ተስእልዎ፡በእንተ፡ዲናር፡
13 ወፈነዉ፡ኀቤሁ፡ እምፈሪሳውያን፡፡ምስለ፡ሰብአ፡ ሄሮድስ፡ ከመ፡ያስሕትዎ፡በቃሉ፡=፡
14 ወመጽኡ፡ኀቤሁ፡ወይቤልዎ፡፡ሊቅ፡ ንአምር፡ ከመ፡ጻድቅ፡አንተ፡ ወአልቦ፡ ዘያሐዝን
ከ፡ ወሊመኑሂ፡ ወሊታደሉ፡ ለገጸ፡ ሰብእ፡ ወበጽድቅ፡ ትሜህር፡ ፍኖተ፡ እግዚአብሔ
15 ር፡፡ይከውነነሁ፡ ንሃብ፡ጸባሕተ፡ዲናር፡ ለንጉሥ፡ ለው፡ አልቦ፡፡=፡ ወአእምሮሙ፡ እ
ግዚእ፡ኢየሱስ፡ ጕሕሉቶሙ፡ ወይቤሎሙ፡ምንተኑ፡ ታመክሩኒ፡ አምጽኡ፡ዲናሮ፡ አ
16 ርእዩኒ፡=፡ ወአምጽኡ፡ ሎቱ፡ ወይቤሎሙ፡ ዘመኑ፡ መልክዑ፡ ዝንቱ፡ ወመጽሐፉ፡፡
17 ወይቤልዎ፡ ዘንጉሥ፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሀቡ፡ ዘንጉሥ፡ ለንጉሥ፡ ወዘ
እግዚአብሔርኒ፡ ግበሩ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወአንከርዎ፡፡=፡
በእንተ፡ ሰዱቃውያን፡ እለ፡ ይብሉ፡ አልቦ፡ ትንሣኤ፡ ምውታን፡፡
18 ወመጽኡ፡ሰዱቃውያን፡ እለ፡ይብሉ፡ሊይሐይዉ፡ ምውታን፡ወተስእልዎ፡ወይቤልዎ፡=፡
19 ሊቅ፡ሙሴ፡ጸሐፈ፡ለነ፡ለእመቦ፡ዘሞተ፡እኁሁ፡ ወኀደገ፡ብእሲቶ፡ ወአልቦ፡ውሉደ፡ እ
20 ኁሁ፡ያውስቦ፡ ለብእሲቱ፡ወያቅም፡ ዘርአ፡ ለእኁሁ፡=፡ ሀለው፡ እንከ፡ሰብዓቱ፡ አኃ
21 ው፡ወአውሰበ፡ዘይልህቅ፡ወሞተ፡እንዘ፡አልቦ፡ውሉደ፡=፡ ወአውሰበ፡ ካልኡኒ፡ወሞተ፡
22 እንዘ፡አልቦ፡ውሉደ፡ወሣልሱሂ፡ከማሁ፡=፡ ወእስከ፡ሰብዓቲሆሙ፡ አውሰብዋ፡ወሊኀደ
23 ጉ፡ውሉደ፡፡ወድኅረ፡ኵሎሙ፡ሞተት፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡፡=፡ አሙ፡ይሐይው፡ እንከ፡
ምውታን፡ለመኑ፡እምኔሆሙ፡ትከውኖ፡ብእሲቶ፡እስመ፡ ሰብዓቲሆሙ፡ አውሰብዋ፡=፡

Quid igitur faciet iis Dominus vineæ? Veniet, & trucidabit illos servos, & da- 9
bit vineam suam aliis. Et hoc nónne legistis in Scriptura, Lapis quem reprobā- 10
verunt ædificatores, ille est in caput anguli: Et à Domino factum est hoc, & mira- 11
bile est oculis nostris. Et voluerunt prehendere eum, & timuerunt populos: quo- 12
niam cognoverunt quòd de illis dixerat hanc parabolam. Et reliquerunt eum, &
abierunt. *De iis qui interrogabant eum de denario.*
Et miserunt ad eum *quosdam* è Pharisæis cum hominibus Herodis, ut seducerent 13
eum in eloquio suo. Et venerunt ad eum, & dixerunt ei ; Magister, scimus quòd 14
verax es, & non curas quemquam, neque accommodas *te* vultui homi-
num, & in veritate doces viam Dei : Licétne dare tributum denarii regi, vel
non? Et scivit Dominus Jesus astutiam eorum, & dixit iis ; Quarè tentatis me? 15
Afferte denarium, & ostendite mihi. Et attulerunt ei, & dixit iis ; Cujus *est* imago 16
hæc, & scriptura? & dixerunt ei ; Regis. Et dixit iis Dominus Jesus ; Date quæ 17
sunt regis, regi ; & quæ *sunt* Dei, præstate Deo. Et admirati sunt eum.
De Saducæis qui affirmant nullam fore mortuorum resurrectionem.
Et venerunt Saducæi, qui dicunt *quòd* non vivent mortui : & interrogārunt 18
eum, & dixerunt ei ; Magister, Moyses scripsit nobis, Si sit aliquis cujus frater 19
obiit, & reliquit uxorem suam, & non habuit filios, frater ipsius accipiat uxo-
rem ejus, & resuscitet semen fratri suo. Fuerunt igitur septem fratres : & uxo- 20
rem duxit senior, & obiit, non habens filios. Et duxit eam secundus, & obiit, 21
non habens filios : & tertius similiter : Et usque ad septimum duxerunt eam, & 22
non reliquerunt filios. Et post omnes illos mortua est ipsa mulier. Quando vi- 23
vent igitur mortui, cui illorum erit uxor ejus? quia septem illi uxorem eam
duxerunt.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

مثل هفت برادر كه يك زن ستدند   پنجاه يك

18 * زنادقه پيش او امدند وايشان قومي اند كه مي كويند • قيامت نيست • از عيسي پرسيدند •
19 وكفتند * اي معلم موسي از براي ما نبشت • كه اكر كسي را برادر بميرد • وزن او بماند
20 وفرزندانش نباشد • برادر او زن † برادر را بستاند • وتخم برادر را برخيزاند • * اكنون هفت برادر
21 بودند • اولين زن ستد ومورد تخم رها نكرد • * دوم نيز اورا ستد وبي تخم مورد • سوم • وچهارم •
22
23 وپنجم * وتا هفتم † همچنين • مردند هيچ كدام فرزند نكذاشت * روز قيامت اين زن ازان
كدامين برادر باشد • سبب انك هفت برادر اين زنرا ستدند •

LI. Parabola septem fratrum qui unam uxorem acceperunt.

Et Sadducæi ad eum venerunt ; il- 18
li autem secta sunt qui dicunt, re-
surrectionem nullam esse : & in-
terrogārunt Jesum, dicentes ; O 19
Præceptor, Moses nobis scripsit, quòd
sicui frater mortuus fuerit, & uxo-
re ejus superstite liberi ei non sint,
frater ejus uxorem fratris accipiat,
& semen fratri suscitet. Jam se- 20
ptem fratres erant : primus uxorem
accepit & mortuus semen non reli-
quit. Secundus etiam eam accepit, 21
& sine semine mortuus est : tertius,
& quartus, & quintus, Et usque 22
ad septimum similiter, mortui sunt,
nemine filium relinquente. Die re- 23
surrectionis hæc mulier cujusce
fratris erit? quoniam septem fra-
tres eam uxorem acceperant.

Et respondens Jesus, ait illis; *Non propter hoc* erratis, non scientes scri-
24 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γρα-
pturas, neque *efficaciam* Dei? Cùm enim à mortuis resurrexerint, neque *nubunt*,
25 φάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ; Ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν,
neque *nubuntur*, sed sunt sicut angeli *qui* in cœlis. De autem mortuis,
26 οὔτε (θ) γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν,
quòd *excitantur*, non legistis in libro Moysi, super rubum quomodò dixerit
ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωσέως, ἐπὶ τῆς βάτου ὡς εἶπεν
illi Deus, inquiens; Ego Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob?
αὐτῷ ὁ Θεὸς, λέγων, Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ;
Non est Deus mortuorum, sed *Deus* vivorum. Vos ergò multùm erratis.
27 Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν, (ι) ἀλλὰ Θεὸς ζώντων. ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε.
Et *accedens* unus *Scribarum*, *audiens* illos conquirentes, videns *quòd pulchrè*
28 Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν Γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς
illis responderit, interrogavit eum; Quod esset primum omnium mandatum? *At*
29 αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν αὐτὸν, Ποία ἐστὶ (κ) πρώτη πασῶν ἐντολή; Ὁ δὲ
Jesus respondit ei, Quia primum omnium *mandatorum*, Audi Israel; Dominus
Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ, Ὅτι (λ) πρώτη πασῶν τῶν ἐντολῶν, Ἄκουε Ἰσραὴλ, Κύριος
Deus *noster*, *Dominus* unus est. Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde
30 ὁ Θεὸς ἡμῶν, Κύριος εἷς ἐστι. Καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας
tuo, & ex tota anima tua, & ex tota *cogitatione* tua, & ex tota virtute tua:
σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς (μ) ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου·

ρλβ ι — ΛΘ' — ρλα ε — ρλγ β — Μ' — ρλδ β

Hoc primum mandatum. *Et* secundum simile *hoc*; Diliges proximum tuum *ut* tei-
αὕτη πρώτη ἐντολή. Καὶ δευτέρα ὁμοία, αὕτη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυ- 31
psum. Majus horum aliud mandatum non est. Et ait illi Scriba; *Pulchrè*,
τόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστι. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γραμματεὺς, Καλῶς, 32
Magister, in veritate dixisti: quia unus est Deus, & non est alius præter eum. Et
διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι εἷς (ν) ἐστι Θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. Καὶ 33
diligere eum ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima,
τὸ ἀγαπᾷν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς,
& ex tota fortitudine: & diligere proximum *ut* seipsum, *plus* est omnibus
καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾷν τὸν πλησίον ὡς (ξ) ἑαυτὸν, πλεῖόν ἐστι πάντων
holocautomatibus & sacrificiis. *Et* Jesus videns eum quòd *cordatè* respon-
τῶν ὁλοκαυτωμάτων (ο) καὶ τῶν θυσιῶν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπε- 34
disset, dixit illi; Non longè es à regno Dei. Et nemo *non ampliùs* audebat
κρίθη, εἶπεν αὐτῷ, Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα
eum interrogare. Et respondens Jesus, dicebat, docens in templo; Quomodò
αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, Πῶς 35
dicunt Scribæ, *Quòd Christus filius est* David? Ipse enim David *dixit*
λέγουσιν οἱ Γραμματεῖς, Ὅτι ὁ Χριστὸς υἱός ἐστι Δαβίδ; Αὐτὸς γὰρ Δαβὶδ εἶπεν 36
in Spiritu sancto; Dixit Dominus Domino meo; Sede à dextris meis,
(π) ἐν τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum.
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου, ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

MS.A. (θ) ἐκγαμίσκονται, (ι) ἀλλὰ ζώντων. (κ) πρώτη πάντων ἐντολή; (λ) πρώτη πάντων ἐντολή, Ἄκουε (μ) διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, (ν) ἐστιν, καὶ (ξ) σεαυτὸν, (ο) καὶ θυσιῶν. (π) ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, Λέγει ὁ Κύριος

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܗܕܐ ܛܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܬܒܐ ܘܠܐ ܚܝܠܗ
25 ܕܐܠܗܐ. * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܩܝܡܝܢ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܠܐ ܢܣܒܝܢ ܢܫܐ. ܘܠܐ ܢܫܐ ܗܘܝܢ ܠܓܒܪܐ. ܐܠܐ ܐܝܟ
26 ܡܠܐܟܐ ܐܢܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. * ܥܠ ܡܝܬܐ ܕܝܢ ܕܩܝܡܝܢ. ܠܐ ܩܪܝܬܘܢ ܒܟܬܒܐ ܕܡܘܫܐ.
ܐܝܟ ܡܢ ܣܢܝܐ ܐܡܪ ܠܗ ܐܠܗܐ. ܐܢܐ ܐܠܗܗ ܕܐܒܪܗܡ. ܘܐܠܗܗ ܕܐܝܣܚܩ. ܘܐܠܗܗ
27 ܕܝܥܩܘܒ. * ܘܠܐ ܗܘܐ ܐܠܗܐ ܕܡܝܬܐ. ܐܠܐ ܕܚܝܐ. ܘܐܢܬܘܢ ܣܓܝ ܛܥܝܢ ܐܢܬܘܢ.
28 * ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܪܒܝܥܝܐ ܕܕܢܚܐ * ܠܓ * ܘܩܪܒ ܚܕ ܡܢ ܣܦܪܐ ܘܫܡܥܗ
ܕܡܫܬܐܠܝܢ. ܘܚܙܐ ܕܫܦܝܪ ܦܢܝ ܠܗܘܢ ܦܬܓܡܐ. ܘܫܐܠܗ. ܐܝܕܐ ܗܝ ܦܘܩܕܢܐ ܩܕܡܝܐ
29 ܕܟܠܗܘܢ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܩܕܡܝܐ ܕܟܠܗܘܢ ܦܘܩܕܢܐ. ܫܡܥ ܐܝܣܪܝܠ. ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ
30 ܡܪܝܐ ܚܕ ܗܘ. * ܘܬܪܚܡ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ. ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܟ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܢܦܫܟ. ܘܡܢ
31 ܟܠܗ ܪܥܝܢܟ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܚܝܠܟ. ܗܢܘ ܦܘܩܕܢܐ ܩܕܡܝܐ. * ܘܕܬܪܝܢ ܕܕܡܐ ܠܗ. ܕܬܪܚܡ
32 ܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ. ܦܘܩܕܢܐ ܐܚܪܢܐ ܕܪܒ ܡܢ ܗܠܝܢ ܠܝܬ. * ܐܡܪ ܠܗ ܗܘ ܣܦܪܐ. ܫܦܝܪ
33 ܪܒܝ. ܒܩܘܫܬܐ ܐܡܪܬ. ܕܚܕ ܗܘ ܘܠܝܬ ܐܚܪܢܐ ܠܒܪ ܡܢܗ. * ܘܕܢܪܚܡܝܘܗܝ ܐܢܫ ܡܢ ܟܠܗ
ܠܒܗ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܪܥܝܢܗ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܢܦܫܗ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܚܝܠܗ. ܘܕܢܪܚܡ ܠܩܪܝܒܗ ܐܝܟ
34 ܢܦܫܗ. ܝܬܝܪ ܗܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܝܩܕܐ ܘܕܒܚܐ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܚܙܐ ܕܚܟܝܡܐܝܬ ܦܢܝ
ܦܬܓܡܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܠܐ ܗܘܝܬ ܪܚܝܩ ܡܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܐܡܪܚ ܬܘܒ
35 ܠܡܫܐܠܘܬܗ. * ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܟܕ ܡܠܦ ܒܗܝܟܠܐ. ܐܝܟܢܐ ܐܡܪܝܢ ܣܦܪܐ
36 ܕܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܗܘ ܕܕܘܝܕ. * ܘܕܘܝܕ ܐܡܪ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܕܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܡܪܝ.
ܬܒ ܠܟ ܡܢ ܝܡܝܢܝ. ܥܕܡܐ ܕܐܣܝܡ ܒܥܠܕܒܒܝܟ ܟܘܒܫܐ ܠܪܓܠܝܟ.

Dixit eis Jesus; An non propterea erratis, 24
quòd nesciatis Scripturas, neque virtutem
Dei? Quum enim resurrexerint à mortuis, 25
nec ducunt uxores, nec sunt fœminæ viris,
sed sunt instar angelorum qui in cœlis sunt.
De mortuis verò quòd resurgant, non legi- 26
stis in libro Mosis; quomodò è rhamno di-
xerit ei Deus, Ego sum Deus Abraham, &
Deus Isaac, & Deus Jacob? Nec est Deus 27
mortuorum, sed viventium: vos ergò mul-
tùm erratis.

Matutinis dominicæ quartæ post Epiphaniam. 33.

Et accessit unus è Scribis, & audivit eos dis- 28
ceptantes, viditque eum illis perbellè reddi-
disse rationem, & interrogavit eum, quod-
nam esset præceptum primum omnium. Ait 29
illi Jesus; Primum omnium præceptorum
est; Audi Israel, Dominus Deus noster, Do-
minus unus est. Item, Diliges Dominum 30
Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota ani-
ma tua, & ex tota mente tua, & ex tota vir-
tute tua: istud est præceptum primum. Et 31
secundum ei simile, Diliges proximum tuum
sicut animam tuam: præceptum aliud majus
istis non est. Dixit ei Scriba ille; Bene, 32
Domine mi, verùmque dixisti; siquidem
unus est *Deus*, nec est alius præter eum.
Quem si diligat homo ex toto corde, & ex 33
tota mente, & ex tota anima, & ex tota
virtute; diligátque proximum suum sicut se-
ipsum, plus est quàm omnia holocausta, &
sacrificia. Jesus autem videns eum sapien- 34
tèr reddidisse rationem, respondit & ait illi;
Non es procul à regno Dei. Et nemo ausus
est ampliùs eum interrogare. Et respondit 35
Jesus, & ait quum doceret in templo; Quo-
modò dicunt Scribæ Christum esse filium Da-
vid? Quandoquidem ipsemet David ait 36
per Spiritum sanctitatis; Dixit Dominus
Domino meo, Sede à dextera mea, donec po-
nam hostes tuos scabellum subter pedes tuos.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * عيسي بديشان كفت براي اين كم راه شك ايد • وكتابها خدا را نمي دانيد ودر نمي
25 يابيد † قدرت خدا را • * در قيامت چون مردكان بر خيزند نه مردانرا زن باشد • ونه زنانرا شوهر •
26 الا بر مثال فرشتكان باشند • * نخوانديد در كتاب موسي • انچنانك از درخت تلو خدا بدو
27 كفت • منم منم † خداي † ابرهيم • وخداي اسحق • وخداي يعقوب • * وخداي مردكان نشد
28 الا خداي † زندكان • واكنون شما عظيم كمراهيد • * چون اين سخن تمام شد • پيش آمد † يكي
از نويسندكان • وبحث ايشانرا شنيد • وديد كه جواب خوش بديشان داد • ازو پرسيد كدامين
29 وصيت است • از همه وصيتها • بيشتر • * عيسي بدو كفت • از همه وصيتها بيشتر اسراييل
30 بشنو • خداء خداوند ما يكيست • * وخداء خداوند ترا دوست داري • از همه دل خود • واز همه
31 جان خود • واز همه انديشه • ونيروي خود • اولين سپارش اينست • * ودوم كه مانند اينست • كه
32 يار خودرا همچو جان خود دوست بدار • ازين بزركتر سپارش نيست • * آن نويسنده بدو كفت
اي بزرك من بحقيقت نيك كفتي كه يكيست • وبيرون تر ازو چيز ديكر نيست •

Jesus illis dixit; Propterea in er- 24
rore estis, & Scripturas Dei nesci-
tis neque intelligitis potentiam
Divinam. In resurrectione, cùm 25
mortui surrexerint, nec viris uxor
erit, neque mulieribus vir, sed ad
modum Angelorum erunt. Nónne 26
legistis in libro Mosis, quomodò ex
arbore rubi Deus illum alloquutus
sit; Ego sum, ego sum Deus Abra-
ham, & Deus Isaac, & Deus Ja-
cob? Deus autem mortuorum non 27
est, sed Deus viventium: vos ergò
multùm erratis. Cùm hic sermo 28
absolutus esset, accessit unus è Scri-
bis, & auditâ disputatione illorum
vidit quòd responsum bonum illis
dedisset: interrogavit itaque illum,
quodnam præceptum esset ex omni-
bus præceptis præcipuum. Jesus 29
ei dixit; ex omnibus præceptis
præcipuum est, *Israel audi, Deus Do-*
minus noster unus est. Et Deum 30
Dominum tuum diliges ex toto cor-
de tuo, & ex tota anima tua, & ex
tota cogitatione & virtute tuâ:
primum mandatum hoc est. Et se- 31
cundum quod ei simile est, Proxi-
mum sicut teipsum charum habeto:
his majus mandatum non est. Scri- 32
ba ille dixit ei; O magister mi in
veritate rectum dixisti, quòd unus
est, & extra eum res alia non est.

Versio VULGATA LATINA.

24 Et respondens Jesus, ait illis; Nónne ideò erratis, non scientes Scripturas, neque
25 virtutem Dei? Cùm enim à mortuis resurrexerint, neque nubent, neque nubentur,
26 sed sunt sicut angeli in cœlis. De mortuis autem quòd resurgant, non legistis in li-
bro Moysi, super rubum quomodò dixerit illi Deus, inquiens; Ego sum Deus Abra-
27 ham, & Deus Isaac, & Deus Jacob? Non est Deus mortuorum, sed vivorum. Vos
28 ergò multùm erratis. Et accessit unus de Scribis, qui audierat illos conquirentes, &
videns quoniam benè illis responderit, interrogavit eum quod esset primum omni-
29 um mandatum. Jesus autem respondit ei, Quia primum omnium mandatum est;
30 Audi Israël, Dominus Deus tuus, Deus unus est: Et diliges Dominum Deum tuum
ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua.
Hoc est primum mandatum. Secundum autem simile est illi; Diliges proximum tu- 31
um tanquam teipsum. Majus horum aliud mandatum non est. Et ait illi Scriba; Be- 32
nè Magister, in veritate dixisti, quia unus est Deus, & non est alius præter eum.
Et ut diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota for- 33
titudine: & diligere proximum tanquam seipsum, majus est omnibus holocauto-
matibus, & sacrificiis. Jesus autem videns quòd sapienter respondisset, dixit illi; 34
Non es longè à regno Dei. Et nemo jam audebat eum interrogare. Et respondens 35
Jesus dicebat, docens in templo; Quomodò dicunt Scribæ Christum filium esse Da-
vid? Ipse enim David dicit in Spiritu sancto; Dixit Dominus Domino meo, Sede 36
à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * فقال لهم يسوع أليس من أجل هذا أنتم ضالون. لم تعرفوا الكتب ولا قوة الله * لأنه إذا قام
25 الأموات لا يتزوجون ولا يتزوجن. بل يكونون كالملايكة في السموات * وأما من أجل الموتى وأنهم
26 يقومون أما قرأتم في سفر موسي. وقول الله على العوسج أنا إله إبرهيم وإله إسحق وإله يعقوب.
27 * وليس إله أموات لكن أحياء. وأنتم فضللتم جدا. * الفصل الحادي والأربعون.
28 * فجاء إليه واحد من الكتبة لما سمعهم يتجادلون وعلم حسن إجابته إياهم. فساله أية وصية
29 أول الكل * أجابه يسوع إن أول كل الوصايا اسمع يا إسرائيل الرب إلهك إله واحد هو * وتحب
30 الرب إلهك من كل قلبك. ومن كل نفسك. ومن كل نيتك. ومن كل قوتك. هذه أول الوصايا
31 كلها * والثانية التي مثلها أن تحب قريبك مثلك. ليست وصية أعظم من هاتين * فقال له
32 الكاتب يا معلم ما أحسن ما قلت. حقا أن الله واحد هو وليس آخر سواه * وأن تحبه من كل القلب.
33 ومن كل النية. ومن كل النفس. ومن كل القوة. وتحب القريب مثلك. هذه أفضل من كل
الذبايح والمحرقات * فلما رأى يسوع أنه قد أجاب بعقل أجابه قايلا لست ببعيد من ملكوت
34 الله. فلم يستجر أحد أيضا أن يساله بعد * ثم أجاب يسوع وهو يعلم في الهيكل قايلا كيف
35 تقول الكتبة أن المسيح ابن داود هو * وداود قد قال بروح القدس قال الرب لربي اجلس عن
36 يميني. حتى أضع أعداك تحت قدميك.

Dixit eis Jesus; Nónne propter hoc vos 24
errantes estis? non nôstis scripturas, ne-
que virtutem Dei. Quoniam cùm resur- 25
rexerint mortui, non nubent neque mari-
tos ducent, sed erunt sicut angeli in cæ-
lis. At verò quoad mortuos, & quòd ipsi 26
resurrecturi sint, nónne legistis in libro
Mosis, & sermonem Dei super rhamnum?
Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac,
& Deus Jacob? At non est Deus mor- 27
tuorum, sed vivorum. Et vos quidem
erratis vehementer.

Sectio quadragesima prima.

Et venit ad eum unus de Scribis, cùm 28
audisset eos disputantes, & cognovisset
aptitudinem responsionis ejus ad ipsos, &
interrogavit eum; Quod est mandatum
primum omnium? Respondit ei Jesus, 29
quòd primum omnium mandatorum est;
Audi Israel, Dominus Deus tuus, Deus
unus est. Et diliges Dominum Deum tu- 30
um ex toto corde tuo, & ex tota anima
tua & ex tota mente tua, & ex tota vir-
tute tua. Hoc est primum mandatorum
omnium. Secundum autem quod est si- 31
mile huic, ut diligas proximum tuum si-
cut teipsum. Non est mandatum majus
his duobus. Ait illi Scriba; O magister, 32
quàm rectum est quod dixisti, vere Deus
unus est, & non est alius præter eũ: Et di- 33
ligere eũ ex toto corde, et ex tota mente,
& ex tota anima, & ex tota virtute: &
diligere proximũ ut teipsum, hoc excel-
lentius est omnibus sacrificiis & holo-
caustis. Cùm autem vidisset Jesus quòd 34
ipse respondisset prudenter, respondit illi,
dicens; Non es remotus à regno Dei. Et
non est ausus quisquam interrogare eum
deinceps. Tum respondit Jesus dum ipse 35
doceret in templo, dicens; Quomodò di-
cunt Scribæ quòd Christus filius David
sit? Quum David jam dixerit in Spi- 36
ritu sancto; Dixit Dominus Domino
meo, Sede à dextera mea, donec ponam
inimicos tuos sub pedibus tuis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ወአውሥአ: እግዚእ: ኢየሱስ: ወይቤሎሙ: አኮኑ: በእንተዝ: ትስሕቱ: በኢያእም
25 ሮ: መጻሕፍት: ወኢኃይለ: እግዚአብሔር:: አመ: ይሐይዉ: ምዉታን: ኢያውስ
26 ቡ: ወኢይትዋሰቡ: አላ: ከመ: መላእክተ: እግዚአብሔር: እሙንቱ: በሰማያት:: ወ
ከመሰ: ይሐይዉ: ምዉታን: ኢያንበብክሙኑ: በውስተ: መጽሐፈ: ሙሴ: ዘይቤሎ: እግ
ዚአብሔር: በኀበ: ዕፀ: ጳጦስ: እንዘ: ይብል: አነ: ውእቱ: እግዚአብሔር: አምላከ:
27 አብርሃም: ወአምላከ: ይስሐቅ: ወአምላከ: ያዕቆብ:: ኢኮነኬ: አምላከ: ምዉታ
ን: አምላከ: ሕያዋን: ውእቱ:: ወአንትሙሰ: ብዙኀ: ትጌግዩ::

በእንተ: ጸሐፊ: ዘተስእሎ:

28 ወመጽአ: አሐዱ: ፀሐፊ: ሰሚዖ: ከመ: ተኃሠሠዎ: ሰበ: ርእዮ: ከመ: ሠናይ: ተሰ
29 ጥዎሙ: ወተስእሎ: ወይቤሎ: አይኑ: ትእዛዝ: ቀዳሚት: እምኵሉ:: ወአውሥ
አ: ወይቤሎ: እግዚእ: ኢየሱስ: ዛቲ: ይእቲ: ቀዳሚት: እምኵሉ: ትእዛዝ:: ስማዕ:
30 እስራኤል: እግዚአብሔር: አምላክከ: እግዚአብሔር: አሐዱ: ውእቱ:: ወአፍቅ
ሮ: ለእግዚአብሔር: አምላክከ: በኵሉ: ልብከ: ወበኵሉ: ነፍስከ: ወበኵሉ: ሕሊና
31 ከ: ወበኵሉ: ኃይልከ:: ዛቲ: ይእቲ: ቀዳሚት: ትእዛዝ:: ወካልእታሂ: እንተ: ትመ
32 ስሎ: አፍቅር: ቢጸከ: ከመ: ነፍስከ: ዘይዓቢ: እምዝ: ትእዛዝ: አልቦ:: ወይቤሎ:
ውእቱ: ጸሐፊ: ሠናየ: ትቤ: ሊቅ: አማን: አሐዱ: ውእቱ: ወአልቦ: ባዕድ: ዘእንበሌ
33 ሁ:: ወከመ: ታፈቅሮ: በኵሉ: ልብከ: ወበኵሉ: ነፍስከ: ወበኵሉ: ሕሊናከ: ወበኵ
ሉ: ኃይለከ: ወከመ: ታፈቅር: ቢጸከ: ከመ: ነፍስከ: ወዝንቱ: ይኄይስ: እምኵሉ: መ
34 ባእ: ወእምኵሉ: መሥዋዕት:: ወርእዮ: ከመ: ጠቢብ: ውእቱ: ይቤሎ: እግዚእ:
ኢየሱስ: ኢኮንከ: ርሑቀ: እመንግሥተ: እግዚአብሔር:: ወአልቦ: እንከ: ዘተኀበለ: ይ
35 ስአሎ:: በእንተ: ዘተስእሎሙ: ክርስቶስ:: ወይቤሎሙ: እግዚእ:
ኢየሱስ: እንዘ: ይሜህሮሙ: በምኵራብ: እፎ: ይብሉ: ጸሐፍት: ወልደ: ደዊት: ውእ
36 ቱ: ክርስቶስ:: ወለሊሁሰ: ደዊት: ይቤ: በመንፈስ: ቅዱስ: ይቤሎ: እግዚእ: ለእግዚእ
የ: ንበር: በየማንየ: እስከ: አገብኦሙ: ለጸላእትከ: ታሕተ: መከየደ: እገሪከ::

Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Nónne propter hoc erratis, in non cog- 24
noscendo Scripturas, neque potestatem Dei? Quando vivent mortui, non nu- 25
bent, neque nubentur, sed sicut angeli Dei qui in cœlis. Et quòd vivent mor- 26
tui, nónne legistis in libro Moysis, quod dixit illi Deus apud rubum, dicens; Ego
sum Dominus Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob: Non est igitur 27
Deus mortuorum, Deus viventium est. Et vos multùm erratis.

De Scriba qui interrogavit eum.

Et accessit unus Scribarum, audiens quod perscrutabantur eum, & quando vide- 28
bat quòd benè respondisset iis, interrogavit eum, & dixit ei; Quodnam manda-
tum est primum omnium? Et respondit ei, & dixit ei Dominus Jesus; Hoc est 29
primum præ omnibus mandatis: Audi Israel; Dominus Deus tuus, Dominus u-
nus est. Et dilige Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima 30
tua, & in tota cogitatione tua, & in tota virtute tua. Hoc est mandatum pri-
mum. Et secundum quod simile est ei; Dilige proximum tuum sicut teipsum. 31
Quod majus est hoc mandato nullum est. Et dixit ei ille Scriba; Benè dixisti, 32
Magister: verè Unus est, & non est alius præter eum. Et ut diligas eum in toto 33
corde tuo, & in tota anima tua, & in tota cogitatione tua, & in tota virtute tua;
& ut diligas proximum tuum sicut teipsum: & hoc majus est omnibus oblationi-
bus, & omnibus sacrificiis. Et videns quod intelligens erat, dixit ei Dominus Je- 34
sus; Non longè es à regno Dei. Et nemo ampliùs ausus fuit interrogare eum.

De eo quod interrogat eos Christus. Et dixit iis Do- 35
minus Jesus docens eos in templo; Quomodò dicunt Scribæ, Filius David est
Christus? Et ipse David dicit in Spiritu sancto, Dixit Dominus Domino meo; 36
Sede in dextra mea, donec retulero inimicos tuos sub scabello pedum tuorum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * واكر كسي اورا دوست † دارد از همه دل . و از همه انديشه. و از همه جان . و از همه
قوت . و يار خود را همچو جان خود دوست دارد . از همهٔ بخورها . و از همه بسملها . و قربانها
34 معظمترست. * چون عيسي † اورا ديد كه بحكمت پاسخ مي دهد . بدو كفت از ملكوت
35 خدا دور نيستي . كسي ديكر بار كستاخي نكرد كه از وچيزي پرسد . * وچون عيسي
در هيكل تعليم مي داد . اغاز كرد و كفت . نويسندكان چكونه مي كويند . كه مسيح
36 فرزند داودست. * براي انك داود از جان پاك كفت . كه خدا بخداوند من كفت بر دست
راست من بنشين . تا انكه كه دشمنان ترا زير پاي تو خوابانيده كنم .

Et si quis eum diligat ex toto 33
corde, et ex tota cogitatione,
et ex tota virtute; et proximum
suum velut animam suam dile-
ctum habeat; omnibus suffimentis,
et omnibus victimis et sacrifici-
is majus est. Cùm Jesus eum 34
vidisset, quòd sapienter respon-
sum dedisset, ei dixit; A regno
Dei longè non abes. Et nemo
ampliùs ausus est ut eum quid
interrogaret. Et quum Jesus in 35
templo doceret, exorsus est, et
dixit; Scribæ quomodò dicunt,
quòd Christus filius David est?
Eò quòd David per Spiritum 36
sanctum dixerit; Deus Domino
meo dixit, Ad manum dextram
meam sede, Usque quò inimicos
tuos sub pedibus tuis conculcandos
posuero.

Ipse ergò David dicit eum Dominum: & undè filius ejus est? Et multa turba
Αὐτὸς οὖν Δαβὶδ λέγει αὐτὸν Κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστι; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος
audiebat eum libenter. Et dicebat eis in doctrina sua; Respicite à Scri-
ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, Βλέπετε ἀπὸ τῶν Γραμ- ρλε
bis volentibus in stolis deambulare, & salutationes in foris, Et præ- β
ματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, Καὶ πρω-
sessiones in synagogis, & præcubitus in cœnis: Devorantes
τοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ (ρ) πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· Οἱ κατεσθίοντες ρλϛ
domos viduarum, & specie longâ orantes: hi accipient abundantius η
τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι λήψονται περισσότερον
judicium. Et sedens Jesus contra gazophylacium, aspiciebat quomodò turba
41 κρίμα. Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου, ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος ΜΑ'
jactaret æs in gazophylacium: & multi divites jactabant multa. Et
42 βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά. Καὶ
veniens una vidua pauper, injecit minuta duo, quod est quadrans. Et advocans
43 ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ, ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὅ ἐστι κοδράντης. Καὶ προσκαλεσάμενος
discipulos suos, dicit illis; Amen dico vobis, Quoniam vidua hæc pauper
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, (σ) λέγει αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ
plus omnibus injecit injicientibus in gazophylacium. Omnes enim ex
44 πλεῖον πάντων (τ) βέβληκε τῶν βαλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. Πάντες γὰρ ἐκ
redundante sibi injecerunt: hæc verò ex penuria sua omnia quæ habuit
τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν
jecit, totum victum suum.
ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

MS.A. (ρ) πρωτοκλησίας (σ) εἶπεν αὐτοῖς, (τ) ἔβαλεν τῶν

CAP. XIII. ιγ'.

ρλζ β Et egrediente illo ex templo, ait illi unus discipulorum suorum; Magi-
ΚΑὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἷς (α) τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Διδά- 1
ster, aspice quales lapides, & qualia ædificia. Et Jesus respondens, ait
σκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι, καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. Καὶ (β) ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν 2
illi; Vides hæc magna ædificia? Non relinquetur lapis super lapidem,
αὐτῷ, Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; Οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθῳ,
ΜΒ' qui non dissolvatur. Et sedente ipso in monte Olivarum, contra
ρλη β ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ. Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, κατέναντι 3
templum, interrogabant eum privatim Petrus, & Jacobus, & Joannes, & Andreas;
τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος, καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας,
Dic nobis, quando ista erunt, & quod signum quando futurum est omnia hæc
Εἰπὲ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ (γ) πάντα ταῦτα 4
consummari? At Jesus respondens illis, cœpit dicere; Aspicite ne quis
συντελεῖσθαι; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς, ἤρξατο λέγειν, Βλέπετε μή τις 5
vos seducat. Multi enim venient in nomine meo, dicentes; Quia ego
ὑμᾶς πλανήσῃ. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ὅτι ἐγώ 6
sum: & multos seducent.
εἰμι· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν.

Κεφ. ιγ'. MS.A. (α) ἐκ τῶν (β) ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς (γ) ταῦτα πάντα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 * ܗܘ ܕܝܢ ܕܘܝܕ ܩܪܐ ܠܗ ܡܪܝ.. ܘܐܝܟܢܐ ܒܪܗ ܗܘ. ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܫܡܥ ܗܘܐ
38 ܠܗ ܒܒܣܝܡܘܬܐ. * ܘܒܝܘܠܦܢܗ ܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܣܦܪܐ ܕܨܒܝܢ ܕܒܐܣܛܠܐ
39 ܢܗܠܟܘܢ. ܘܪܚܡܝܢ ܫܠܡܐ ܒܫܘܩܐ. * ܘܪܝܫ ܡܘܬܒܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܘܪܝܫ ܣܡܟܐ
40 ܒܚܫܡܝܬܐ. * ܗܢܘܢ ܕܐܟܠܝܢ ܒܬܐ ܕܐܪܡܠܬܐ. ܒܥܠܬܐ ܕܡܘܪܟܝܢ ܨܠܘܬܗܘܢ. ܗܢܘܢ
41 ܢܩܒܠܘܢ ܕܝܢܐ ܝܬܝܪܐ. * ܟܕ * ܘܟܕ ܝܬܒ ܝܫܘܥ
ܠܘܩܒܠ ܒܝܬ ܓܙܐ. ܚܙܐ ܗܘܐ ܐܝܟܢܐ ܟܢܫܐ ܪܡܝܢ ܟܣܦܐ ܠܒܝܬ ܓܙܐ. ܘܥܬܝܪܐ ܣܓܝܐܐ
42 ܪܡܝܢ ܗܘܘ ܣܓܝ. * ܘܐܬܬ ܚܕܐ ܐܪܡܠܬܐ ܡܣܟܢܬܐ. ܘܐܪܡܝܬ ܬܪܬܝܢ ܡܢܝܢ ܕܐܝܬܝܗܝܢ
43 ܫܡܘܢܐ. * ܘܩܪܐ ܝܫܘܥ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ.. ܕܗܕܐ
44 ܐܪܡܠܬܐ ܡܣܟܢܬܐ. ܪܡܬ ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܐܢܫܐ ܕܪܡܝܢ ܒܝܬ ܓܙܐ. * ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ
ܡܢ ܡܐ ܕܝܬܝܪ ܠܗܘܢ ܪܡܘ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܡܢ ܚܫܝܪܘܬܗ. ܟܠ ܡܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ
ܐܪܡܝܬ ܟܠܗ ܩܢܝܢܗ.
1 ܡܩܠܝܠܐ. * ܬܝ * ܘܟܕ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܗܝܟܠܐ.
ܐܡܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܡܠܦܢܐ. ܚܙܝ ܐܝܠܝܢ ܟܐܦܐ ܘܐܝܠܝܢ ܒܢܝܢܐ.
2 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ. ܚܙܐ ܐܢܬ ܗܠܝܢ ܒܢܝܢܐ ܪܘܪܒܐ. ܠܐ ܡܫܬܒܩܐ ܗܪܟܐ ܟܐܦܐ ܥܠ
3 ܟܐܦ ܕܠܐ ܡܫܬܪܝܐ. * ܘܟܕ ܝܬܒ ܝܫܘܥ ܒܛܘܪܐ ܕܒܝܬ ܙܝܬܐ ܠܘܩܒܠ ܗܝܟܠܐ. ܫܐܠܘܗܝ
4 ܟܐܦܐ ܘܝܥܩܘܒ ܘܝܘܚܢܢ ܘܐܢܕܪܐܘܣ ܠܒܠܚܘܕܝܗܘܢ. * ܐܡܪ ܠܢ ܐܡܬܝ ܢܗܘܝܢ ܗܠܝܢ.
5 ܘܡܢܘ ܐܬܐ ܐܡܬܝ ܕܡܬܩܪܒܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܠܡܫܠܡ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܫܪܝ
6 ܠܡܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܚܙܘ ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܛܥܝܟܘܢ. * ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܢܐܬܘܢ ܒܫܡܝ. ܘܢܐܡܪܘܢ.
ܕܐܢܐ ܐܢܐ. ܘܠܣܓܝܐܐ ܢܛܥܘܢ.

Ipse ergò David vocat eum, Dominum me- 37
um: & quomodò filius ejus est? Et omnis
turba audiebat eum perjucundè. Porrò in 38
doctrina sua dicebat eis; Cavete à Scribis
qui volunt cum stolis incedere, amántque sa-
lutationem in compitis, primósque consef- 39
sus in synagogis: & primos accubitus in
cœnis. Qui devorant ædes viduarum, eâ 40
occasione quòd prorogent preces suas: isti
recepturi sunt judicium majus.

Matutinis festi crucis. 34.

Dumque sederet Jesus è regione gazophyla- 41
cii, spectabat quomodò turbæ injicerent pe-
cuniam in gazophylacium, multíque divites
injiciebant multúm. Veniens autem vidua 42
quædam pauperrima, injecit duo minuta, hoc
est, obolos. Et advocavit Jesus discipulos 43
suos, & ait illis; Amen dico vobis, Ista vi-
dua pauperrima plusquàm omnes homines
qui conjiciunt, conjecit in gazophylacium.
Cuncti siquidem ex eo quod sibiipsis redun- 44
dat, conjecêre; at ista è penuria sua, quic-
quid habebat, conjecit, omnem possessionem
suam.

CAP. XIII.

Quumque exîsset Jesus è templo, dixit ei 1
unus ex discipulis suis; Magister, ecce vi-
de quales lapides, & qualia ædificia. Jesus 2
autem dixit ei; Vides ista ædificia magnifi-
ca? non relinquetur hîc lapis super lapi-
dem qui non destruatur. Et quum sedisset 3
Jesus in Monte olivarum è regione templi,
interrogârunt eum Cepha, & Jacob, & Jo-
hannes, & Andreas soli; Dic nobis quan- 4
dò hæc futura sunt, & quod est signum,
quum appropinquabunt hæc omnia ad con-
summationem? Ipse verò Jesus cœpit 5
eis dicere, Videte ne quis inducat vos in
errorem. Multi siquidem venturi sunt in 6
nomine meo, dicturique, Ego sum; &
multos aberrare facient.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 * چون داود اورا خداوند خود خواند * پس چگونه مسيح فرزند داود باشد همهٔ † جماعت
38 ازو خوش مي شنيدند * وبتعليم خود بديشان مي گفت * ونيز فرمود كه از نويسندگان †
پرهيز داريد * كه مي خواهند * كه بفرجي ولباسها وطيلسانها فاخر بگردند * ودر بازارها
39 سلام را دوست † دارند * ودر انجمنها بالاتر نشينند * ودر مهماني جايگاه صدر را بگزينند *
40 * وخانهاء بيوه زنانرا بخورند بحجت آن † نماز خود را دراز كشند * تا بداني كه ايشان فراوان
پاداش پذيرند

پنجاه دو انجا كه زن ريسمان در خزينه انداخت

41 * وعيسي برابر خزينه نشسته بود * مي ديد كه خلق چگونه زكوة † درخزينه مي
42 اندازند * توانگران چيزهاء بسيار مي انداختند * از انواع * آمد بيوه زني مسكين * ودو
43 گروههٔ ريسمان داشت * انرا درخزينه † انداخت * عيسي † بشاگردان خود گفت * راست
44 بشما بگويم * اين بيوه زن † مسكين † از همه بيشتر درخزينه انداخت * زيرا ديگران ازانچه پيش
ايشان افزونست انداختند * واين زن از بي نوايي خود پيش ازان ريسمان † نداشت * انرا بينداخت *
پس صواب او بيشترست *

Quum David illum Dominum su- 37
um vocet, porrò quomodò Christus
filius David sit? Et universa
turba lubenter illum audiebant. Et 38
doctrinam suam illis locutus est, ac
etiam jussit; A Scribis cavete, qui
affectant ut in tunicis & vesti-
bus conspicuis & stolis ambu-
lent, & in foris salutationem
amant. Et in synagogis supremi 39
sedent, & in convivio locum
præcipuum eligunt. Et domos vi- 40
duarum devorant, quod ad ex-
cusandum preces suas in longum
protrahunt, ut scias illos ampliorem
retributionem accepturos.

LII. Ubi mulier filum in gazophylacium injecit.

Et cum Jesus ex adverso gazo- 41
phylacii sederet, spectabat quo-
modò populus oblationes in gazo-
phylacium injicerent. Divites
multa injiciebant variorum gene-
rum. Et venit vidua pauper quæ 42
duos glomos fili habuit, quos in
gazophylacium injecit. Jesus di- 43
scipulis suis dixit; Verum vo-
bis dico, Hæc vidua pauper
plus quàm omnes in gazophyla-
cium injecit. Alii enim ex illo 44
quod apud eos abundat injece-
runt: at hæc mulier ex penuria
sua plus quàm hoc filum non
habuit, illo injecto itaque rectitu-
do ejus major est.

Versio VULGATA LATINA.

37 Ipse ergò David dicit eum Dominum, & undè est filius ejus? Et multa turba eum
38 libenter audivit. Et dicebat eis in doctrina sua; Cavete à Scribis, qui volunt in
39 stolis ambulare, & salutari in foro, Et in primis cathedris sedere in synagogis, &
40 primos discubitus in cœnis: Qui devorant domos viduarum sub obtentu pro-
41 lixæ orationis: hi accipient prolixius judicium. Et sedens Jesus contra gazophy-
lacium, aspiciebat quomodò turba jactaret æs in gazyphylacium, & multi divites
42 jactabant multa. Cùm venisset autem vidua una pauper, misit duo minuta, quod est
43 quadrans, Et convocans discipulos suos, ait illis; Amen dico vobis, Quoni-
am vidua hæc pauper plus omnibus misit, qui miserunt in gazophylacium.
44 Omnes enim ex eo, quod abundabat illis, miserunt: hæc verò de penu-
ria sua omnia quæ habuit misit, totum victum suum.

CAP. XIII.

ET cùm egrederetur de templo, ait illi unus ex discipulis suis; Magister, aspice 1
quales lapides, & quales structuræ. Et respondens Jesus, ait illi; Vides has 2
omnes magnas ædificationes? Non relinquetur lapis super lapidem, qui non de-
struatur. Et cùm sederet in Monte olivarum contra templum, interrogabant 3
eum separatim Petrus, & Jacobus, & Joannes, & Andreas; Dic nobis, 4
quando ista fient? & quod signum erit, quando hæc omnia incipient consum-
mari? Et respondens Jesus cœpit dicere illis; Videte ne quis vos seducat: 5
Multi enim venient in nomine meo, dicentes; Quia ego sum: & multos seducent. 6

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * فداود يقول انه ربه فكيف هو ابنه * وكان الجمع الكبير يسمع منه بلذة * فقال لهم في
38
39 تعليمه احذروا من الكتبة الذين يحبون يمشون بالحلل والسلم في الاسواق * ويجلسون مع
40 روساء الجماعة * ويتكيون في صدور المجالس واوايل المتكات في الولايم * الذين ياكلون
41 بيوت الارامل بتطويل صلواتهم هولاء ياخذون عقابا دايما * ثم جلس يسوع عند باب الخزانة
42 ينظر الجمع كيف يلقي نحاسا في الخزانة واغنيا كثيرون القوا كثيرا * فجات امراة ارملة
43 مسكينة فالقت فلسين ليس لها سواهما * فاستدعي تلاميذه وقال لهم امين اقول لكم ان
44 هذه الارملة المسكينة القت اكثر من كل الذين القوا في الخزانة * لان الكل القوا من فضل
ما عندهم وهذه القت مع مسكنتها كلما لها وكل معيشتها *

1 * ثم خرج من الهيكل فقال له واحد من تلاميذه يا معلم انظر الي هذه الحجارة العظيمة
2 وهذا البناء * فاجاب يسوع قايلا اتري هذه الحجارة العظيمة * لا يترك ههنا حجر علي حجر
3 الا وينقض * الفصل الثاني والاربعون * وبينما هو جالس علي جبل الزيتون
4 قدام الهيكل ساله بطرس ويعقوب ويوحنا واندراوس في خفية * قل لنا متي تكون هذه
5 الاشياء واي شي هو العلامة الدالة علي كمال ذلك * فقال لهم يسوع انظروا لا يضلكم احد *
6 * فان كثيرين ياتون باسمي قايلين اني انا هو ويضلون كثيرين *

Ergò David dicit eum esse Dominum su- 37
um: quomodo igitur est filius ejus? Et
turba ingens audiebat eum cum delecta-
tione. Et dixit eis inter doctrinam su- 38
am; Cavete à Scribis, qui amant am-
bulare in stolis, & salutationem in pla-
teis, Et sedere cum principibus synago- 39
gæ, & recumbere in primis cathedris &
primis accubitibus in conviviis. Qui 40
comedunt domos viduarum in prolixi-
tate orationum suarum. Isti sunt acce-
pturi supplicium æternum. Deindè sedit 41
Jesus ad ostium gazophylacii, conside-
rans turbam quomodo jactaret æs in ga-
zophylacium, & divites multi projece-
runt multum. Venit autem mulier vi- 42
dua pauper, & projecit duo minuta, nil
habens præter illa. Et convocavit di- 43
scipulos suos, & dixit eis; Amen dico
vobis, quia hæc vidua pauper projecit
plus omnibus qui miserunt in gazophy-
lacium. Quoniam omnes projecerunt 44
ex superabundantia eorum quæ habent,
& hæc injecit cum inopia sua quicquid
habebat, & omnem victum suum.

CAP. XIII.

ET egressus est de templo, & dixit 1
ei unus ex discipulis suis; Magister,
intuere hos lapides magnos, & hanc stru-
cturam. Respondit Jesus, dicens; Vi- 2
désne hos lapides magnos? Non relin-
quetur hîc lapis super lapidem quin de-
struatur.

Sectio quadragesima secunda.

Et dum esset sedens super montem oliva- 3
rum contra templum, interrogaverunt
eum Petrus, & Jacobus, & Johannes,
& Andreas secretò; Dic nobis quandò 4
erunt hæ res, & quæ res est signum in-
dicans finem horum? Ait illis Jesus; 5
Videte, ne seducat vos aliquis: Etenim 6
multi venient in nomine meo, dicentes;
Quia ego sum: & seducent multos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ዘለሊሁ፡ እንከ፡ ደዊት፡ እግዚእየ፡ ይቤሎ፡ እፎ፡ እንከ፡ ወልዶ፡ ይከውኖ፡ ወኵሉ፡ ሕ
38 ዝብ፡ ሠናየ፡ ያጸምእዎ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እንዘ፡ ይሜህሮሙ፡ ዑቁ፡ እምጸሐፍት፡ እ
39 ለ፡ ይፈቅዱ፡ ያንሶስዉ፡ ተላቢሶሙ፡ ወይትአምኃዎሙ፡ በመሠያጥት፡፡ ወይነብሩ፡
40 ፍጽመ፡ በውስተ፡ ምኵራባት፡ ወርእሰ፡ መረፋቅት፡ በውስተ፡ መሳሕት፡፡ እለ፡ ይውኅ
ጥዎን፡ ለአብያተ፡ መበለታት፡ ወይትሜየኑ፡ ነዊኃ፡ መክንያተ፡ ወይረክቡ፡ ዘይዓቢ፡
ኵነኔ፡፡ በእንተ፡ ክልኤ፡ ጸሪቅ፡
41 ወነቢሮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ መንጸረ፡ ሙዳየ፡ መጽዋት፡ ይሬኢ፡ ሰብአ፡ ዘያበውእ፡ ጸሪ
ቀ፡ ወይወድዩ፡ ውስተ፡ ሙዳየ፡ መጽዋት፡ ወብዙኃን፡ አብዕልት፡ እለ፡ አብኡ፡ ብዙኀ፡፡
42 ወመጽአት፡ አሐቲ፡ ብእሲት፡ ነዳይት፡ መበለት፡ ወአብአት፡ ክልኤተ፡ ጸሪቀ፡ ዘይብል
43 ዎ፡ ቆድራጢስ፡፡ ወጸውዖሙ፡ ለአርድእቲሁ፡ ወይቤሎሙ፡ አማን፡ እብለክሙ፡ ዛቲ፡
ነዳይት፡ መበለት፡ አፈድፈደት፡ አብአ፡ እምኵሎሙ፡ እለ፡ አብኡ፡ ውስተ፡ ሙዳየ፡
44 መጽዋት፡፡ እስመ፡ እሉ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ አብኡ፡ እምተረፎሙ፡ አብኡ፡ ወይእ
ቲስ፡ እምተፅናሳ፡ ኵሉ፡ ዘባ፡ አብአት፡ ወኵሉ፡ ንብረታ፡፡
1 ፲፫ ወወፂኦሙ፡ እምኵራብ፡ ይቤሎ፡ አሐዱ፡ እምአርድእቲሁ፡ ሊቅ፡ ርኢ፡ መንተ፡
2 ይመስል፡ ንድቁ፡ ወአዕባኒሁ፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ትሬኢኑ፡
ዘንተ፡ ኵሎ፡ ንድቀ፡ ዓቢየ፡ ኢይትኃደግ፡ እብን፡ ዲበ፡ እብን፡ ዘየ፡ ዘኢይትነሠት፡፡
3 በእንተ፡ ኅልቀተ፡ ዓለም፡ ወእንዘ፡ ይነብር፡ ውስተ፡ ደብረ፡ ዘይት፡ አንጻረ፡
ምኵራብ፡ ተስእልዎ፡ በባሕቲቶሙ፡ ጴጥሮስ፡ ወያዕቆብ፡ ወዮሐንስ፡ ወእንድርያስ፡፡
4 ወይቤልዎ፡ ንግረነ፡ ማእዜ፡ ይከውን፡ ዝንቱ፡ ወመንት፡ ትእምርቱ፡ አመ፡ ይከውን፡ ዝንቱ፡
5 ኵሉ፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወአኃዘ፡ ይቤሎሙ፡ ዑቁ፡ ኢያስሕቱክሙ፡፡
6 ብዙኃን፡ ይመጽኡ፡ በስምየ፡ ወይብሉ፡ አነ፡ ውእቱ፡ ወያስሕትዎሙ፡ ለብዙኃን፡፡

Ipse ergò David, Dominus meus dicit ei: quomodo igitur filius ejus erit? Et totus 37
populus jucundè audiebat eum. Et dixit iis docens eos; Cavete à scribis qui 38
volunt ambulare stolati, & salutari in foris, Et sedere primò in conventibus, & 39
primũ accubitum in conviviis: Qui devorant domus viduarum, & circum veniunt 40
longè artificiis, & recipient gravius judicium.

De duobus minutis.

Et sedens Dominus Jesus contra arcam eleemosynarum, videbat hominem qui 41
offerebat minutum: & projiciebant in arcam eleemosynarum: & multi divites
fuerunt qui obtulerunt multum. Et accessit una mulier, pauper vidua, & obtu- 42
lit duo minuta, quæ dicuntur kodratis. Et vocavit discipulos suos, & dixit iis; 43
Amen dico vobis, Hæc pauper vidua abundantiùs obtulit, quàm omnes illi qui
obtulerunt in arca eleemosynarum. Quoniam hi omnes qui obtulerunt, ex super- 44
fluitate sua obtulerunt: & hæc ex penuria sua, totum quod habuit obtulit, & to-
tam sustentationem suam.

CAP. XIII.

ET egredientibus illis è templo, dixit ei unus ex discipulis suis; Magister, ecce 1
quid significat structura ejus, & lapides ejus? Et respondit Dominus Jesus, & 2
dixit; Vidésne hoc totum ædificium magnum? Non relinquetur lapis super lapi-
dem, qui non destruetur.

De consummatione seculi.

Et sedens in Monte olivarum, ex adverso templi, interrogârunt eum privatim 3
Petrus, & Jacobus, & Johannes, & Andræas: Et dixerũt ei; Dic nobis, quando erit 4
hoc? & quid signum ejus quando erit hoc totum? Et respondit Dominus Jesus, & 5
cœpit dicere iis; Cavete, ne seducant vos. Multi venient in nomine meo, & 6
dicent; Ego sum: & seducent multos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

1 * وچون عيسي از كنشت بدر آمد شاگردان بدو گفتند معلم ببين چه سنگهاست *
2 وچه عمارتها * عيسي بديشان گفت مي بينيد اين عمارتهاء معظم را سنگ بر سنگ
نگذاشته نشود الا از يكديگر بر انداخته كرده * پنجاه سه نشان
3 پيغمبران دروغ وخرابي اورشليم كه ظاهر شود * چون عيسي بر كوه زيتون
4 نشست برابر كنشت صفا ويعقوب ويوحنا واندراوس بخلوت ازو پرسيدند * بگو بما
اينها كي بشوند * وچيست آيت * ونشان او * دران وقت كه اينها نزديك شوند * وكي تمام
5 شوند * عيسي بديشان گفت نيك ببينيد نبادا كسي شما را بفريباند * بسياران بنام
6 من بيايند وبگويند كه منم منم * وبسيارانرا گمراه كنند *

CAP. XIII.

ET cùm Jesus è templo egrederetur, discipuli ei dixerunt; Præce- 1
ptor, vide quales lapides sunt, &
qualia ædificia. Jesus illis dixit; 2
Videtis hæc ædificia magna? lapis
super lapidem non relictus erit, quin
unus ab alio disjiciatur.

LIII. Signum Prophetarum falsorum & destructionis Hierosolymæ, quod appariturum erat.

Quum Jesus in monte Olivarum 3
sederet è regione templi, Cephas, &
Jacobus, & Johannes, & Andre-
as privatim illum interrogabant:
Dic nobis quando hæc erunt, & 4
quodnam est signum & indicium
illius temporis quo hæc propinqua
erunt, & quando finita erunt. Je- 5
sus illis dixit; Diligenter videte
ne quis vos decipiat. Multi in no- 6
mine meo venient, & dicent; Ego
quidem sum, ego sum: & multos
seducent.

Cùm autem audieritis bella, & auditiones bellorum, ne turbemini: oportet enim fieri:
7 Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους, καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι·
sed nondum finis. Excitabitur enim gens in gentem, & regnum super re-
8 ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασι-
gnum: & erunt terræmotus per loca, & erunt fames & turbæ. Initia dolorum
λείαν· καὶ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί. ἀρχαὶ ὠδίνων
hæc. Aspicite autem vosmetipsos. Tradent enim vos ad consessus, & in
9 ταῦτα. Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς ρλθ α
synagogas: cædemini, & ad duces & reges sistemini causâ mei, in
συναγωγὰς δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων (δ) καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς
testimonium illis. Et in omnes gentes oportet primùm prædicari Evange-
10 μαρτύριον αὐτοῖς. Καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ Εὐαγγέ- ρμ ς
lium. Cùm autem duxerint vos tradentes, ne præanxiemini quid loquamini,
11 λιον. Ὅταν δὲ (ε) ἀγάγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, ρμα β
nec præmeditemini: sed quod datum fuerit vobis in illa hora, id loquimini:
μηδὲ μελετᾶτε· ἀλλ' ὃ (ζ) ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε·
non enim estis vos loquentes, sed Spiritus sanctus. Tradet autem frater
12 οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς
fratrem in mortem, & pater natum, & insurgent nati in parentes, &
ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ
morte afficient eos. Et eritis exosi ab omnibus propter nomen meum:
13 θανατώσουσιν αὐτούς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου·

ρμβ At permanens in finem, hic salvus erit. Cùm autem videritis abominationem deso-
ς ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρη- 14
lationis, prolatam à Daniele Propheta, stantem ubi non oportet: (qui legit
μώσεως, τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὼς ὅπου οὐ δεῖ· (ὁ ἀναγινώσκων
intelligat,) tunc qui in Judæa fugiant in montes. Qui autem super domum,
ρμγ νοείτω·) τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη. Ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος, 15
β ne descendat in domum, nec introëat tollere quid de domo sua. Et
μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ (η) εἰσελθέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ. Καὶ 16
ρμδ qui in agrum existens, non revertatur in quæ post, tollere vestimentum suum. Væ
β ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὤν, μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. Οὐαὶ 17
autem in utero habentibus & nutrientibus in illis diebus. Orate verò
ρμε δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Προσεύχεσθε δὲ 18
ς ut non fiat fuga vestra hyeme. Erunt enim dies illi tribulatio,
ρμς ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος. Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλίψις, 19
β qualis non facta est talis ab initio conditionis, quam condidit Deus, usque nunc, & non
οἵα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἧς ἔκτισεν ὁ Θεός, ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ
fiet. Et si non Dominus contraxisset dies, non servaretur omnis caro:
ρμζ γένηται. Καὶ εἰ μὴ Κύριος ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· 20
ς sed propter electos, quos elegit, contraxit dies.
ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας.

MS.A. (δ) δὲ καὶ (ε) ἄγωσιν (ζ) ἂν (η) εἰσελθάτω

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܡܐ ܕܝܢ ܕܫܡܥܬܘܢ ܩܪܒܐ. ܘܫܡܥܐ ܕܩܪܒܐ. ܠܐ ܬܬܕܘܕܘܢ. ܕܘܠܐ ܗܘ ܓܝܪ ܕܢܗܘܝܢ. ܐܠܐ ܠܐ
ܥܕܟܝܠ ܫܘܠܡܐ. * ܢܩܘܡ ܓܝܪ ܥܡܐ ܥܠ ܥܡܐ. ܘܡܠܟܘ ܥܠ ܡܠܟܘ. ܘܢܗܘܘܢ ܙܘܥܐ
8 ܣܓܝܐܐ ܒܕܘܟܐ. ܘܢܗܘܘܢ ܟܦܢܐ ܘܫܓܘܫܝܐ. ܗܠܝܢ ܪܫܐ ܐܢܝܢ ܕܚܒܠܐ. * ܚܙܘ ܕܝܢ ܐܢܬܘܢ
9 ܢܦܫܟܘܢ. ܢܫܠܡܘܢܟܘܢ ܓܝܪ ܠܕܝܢܐ ܘܒܟܢܘܫܬܗܘܢ ܢܢܓܕܘܢܟܘܢ. ܘܩܕܡ ܡܠܟܐ
ܘܗܓܡܘܢܐ ܬܩܘܡܘܢ ܡܛܠܬܝ ܠܣܗܕܘܬܐ ܕܠܗܘܢ. * ܠܘܩܕܡ ܕܝܢ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܥܬܝܕܐ
10 ܕܬܬܟܪܙ ܣܒܪܬܝ. * ܡܐ ܕܝܢ ܕܡܩܪܒܝܢ ܠܟܘܢ ܕܢܫܠܡܘܢܟܘܢ. ܠܐ ܬܩܕܡܘܢ ܬܐܨܦܘܢ
11 ܡܢܐ ܬܡܠܠܘܢ. ܘܠܐ ܬܪܢܘܢ. ܐܠܐ ܗܘ ܡܕܡ ܕܡܬܝܗܒ ܠܟܘܢ ܒܗܝ ܫܥܬܐ ܗܘܝܘ ܡܠܠܘ. ܠܐ
ܗܘܐ ܓܝܪ ܐܢܬܘܢ ܡܡܠܠܝܢ. ܐܠܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. * ܢܫܠܡ ܕܝܢ ܐܚܐ ܠܐܚܘܗܝ ܠܡܘܬܐ. ܘܐܒܐ
12 ܠܒܪܗ. ܘܢܩܘܡܘܢ ܒܢܝܐ ܥܠ ܐܒܗܝܗܘܢ. ܘܢܡܝܬܘܢ ܐܢܘܢ. * ܘܬܗܘܘܢ ܣܢܝܐܝܢ ܡܢ
13 ܟܠܢܫ ܡܛܠ ܫܡܝ. ܡܢ ܕܝܢ ܕܢܣܝܒܪ ܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ ܗܘ ܢܚܐ. * ܡܐ ܕܝܢ ܕܚܙܝܬܘܢ
14 ܐܬܐ ܕܛܢܦܘܬܐ ܕܚܘܪܒܐ ܗܝ ܕܐܬܐܡܪܬ ܒܝܕ ܕܢܝܐܝܠ ܢܒܝܐ. ܕܩܝܡܐ ܐܝܟܐ ܕܠܐ ܘܠܐ. ܗܘ ܕܩܪܐ
ܢܣܬܟܠ. ܗܝܕܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܗܘܕ ܐܢܘܢ. ܢܥܪܩܘܢ ܠܛܘܪܐ. * ܘܡܢ ܕܥܠ ܐܓܪܐ ܗܘ. ܠܐ ܢܚܘܬ
15 ܘܠܐ ܢܥܘܠ ܠܡܫܩܠ ܡܕܡ ܡܢ ܒܝܬܗ. * ܘܡܢ ܕܒܚܩܠܐ ܗܘ. ܠܐ ܢܗܦܘܟ ܠܒܣܬܪܗ
16 ܕܢܫܩܘܠ ܠܒܫܗ. * ܘܝ ܕܝܢ ܠܒܛܢܬܐ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܡܝܢܩܢ ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ. * ܨܠܘ ܕܝܢ
17
18 ܕܠܐ ܬܗܘܐ ܥܪܘܩܝܟܘܢ ܒܣܬܘܐ. * ܢܗܘܘܢ ܓܝܪ ܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ ܐܘܠܨܢܐ. ܕܠܐ ܗܘܐ ܐܟܘܬܗ ܡܢ
19 ܫܘܪܝܗ ܕܒܪܝܬܐ ܕܒܪܐ ܐܠܗܐ ܘܥܕܡܐ ܠܗܫܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ. * ܘܐܠܘ ܠܐ ܡܪܝܐ ܒܨܪ ܝܘܡܬܐ
20 ܗܢܘܢ. ܠܐ ܚܝܐ ܗܘܐ ܟܠ ܒܣܪ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܓܒܝܐ ܕܓܒܐ. ܒܨܪ ܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ.

* Quum autem audieritis prælia, & rumorem 7
bellorum, ne timeatis futurum: est enim ut
hæc fiant, sed nondum finis. Surget enim 8
gens in gentem, & regnum in regnum, fi-
entque terræmotus in singulis locis, & erunt
fames & tumultus. Hæc sunt initium dolo- 9
rum. Cavete autem vobismetpsis: tradent
enim vos judicibus, & in synagogis eorum
flagellis cædemini, & coram regibus & præ-
fectis sistemini propter me, ut sit eis testimo-
nio. Priùs autem prædicandum est Evan- 10
gelium meum in omnibus gentibus. Quum 11
autem tradendos vos adducent, ne sitis soli-
citi quid loquamini, néve meditemini:
sed id ipsum quod datum fuerit vobis illâ
ipsâ horâ, eloquimini, non enim vos loque-
mini, sed Spiritus sanctitatis. Tradet au- 12
tem frater fratrem suum ad mortem, & pa-
ter filium suum: & insurgent filii contra
patres suos, & enecabunt eos. Et eritis 13
exosi omnibus propter nomen meum. Qui
verò sustinuerit usque in finem, hic salvus
erit. Quum autem videritis portentum il- 14
lud immundum vastationis, quod dictum est
per Danielem prophetam, stans ubi non
oportet, (qui legit, intelligat) tunc illi qui
fuerint in Judæa, fugiant in montem. Et 15
qui fuerit in tecto, ne descendat, nec ingre-
diatur ut auferat quicquam ex ædibus suis.
Et qui fuerit in agro, is ne revertatur retrò 16
ut tollat vestimentum suum. Væ autem gra- 17
vidis, & iis quæ lactaverint per illos dies. 18
Orate verò ne fiat fuga vestra hyeme. Erit 19
enim illis diebus oppressio, qualis non exsti-
tit à principio creaturæ quam creavit Deus,
nunc usque, nec erit. Et nisi Dominus de- 20
curtâsset dies illos, nulla viveret caro: sed
propter electos quos elegit, decurtavit dies
illos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 * اكنون چون جنكها بشنويد وخبرهاء اراجيف مترسيد • سبب انك البتة خواهد شدن الا
هنوز فرجام نيست • * زيرا كه خلق بر خلق بر خيزند • ومملكت بر مملكت • ودر بعضي †
8 ولايتها ترس وبيم باشد • تنكي وكرسنكي ظاهر شود • ودرميان مردم اشفتكي بشود • * اينها
همه اول شورش وتباهي اند • * شما در نفس خود استوار باشيد • ودل خودرا قوي داريد •
9 براي انك شمارا بدست داوريها بسپارند • ودر مجمع ايشان † شمارا بزنند • وشكنجه كنند • بايد
كه شما برابر ملكان • وشحنكان دلير باشيد • وبراي من كواهي دهيد • * وهرجه زودتر
10 سپارشهاء من در اطراف عالم كفته شود • * چون شمارا پيش كشند • وبسپارند انديشه
11 مكنيد • كه چه كوييد • وغم مخوريد • الا انچ دران ساعت بشما داده شود • انرا بكوييد • دران
ساعت شما نباشيد كه سخن ميكوييد الا روح القدس • يعني جان پاك • * برادر برادررا در مرك
12 سپارد • وپدر فرزندرا • وفرزندان بر پدران خود بر خيزند • وايشانرا بميرانند • * براي نام من از
13 هر كس دشمن داشته شويد • وانك تا آخر بشكيبد زندهء جاويد او باشد • * وقتي كه
14 بينيد ايت پليد خرابي را • انك در دانيال پيغمبر كفته شد در انجا كه ناشايست است

Cùm igitur bella audieritis & ru- 7
mores tumultuum, ne timeatis: eò
quod omnimodò futurum est, sed
nondum finis est. Quoniam popu- 8
lus in populum insurget, & regnum
in regnum, & in quibusdam regio-
nibus terror & metus erit, angustia
& fames exorietur, et inter homi-
mines consternatio erit. Hæc omnia
principium perturbationis & per-
niciei sunt. Vos in anima vestra 9
confirmati estote, & cor vestrum
fortificate; eò quòd vos in potesta-
tem judiciorum tradituri sint, et
in conventu illorum vos verbera-
bunt et tormento afficient: oportet
ut vos coram regibus et præsidibus
animosi sitis, et mihi testimonium
perhibeatis. Et primùm omnium 10
præcepta mea in extrema mundi
promulgata erunt. Cùm vos attra- 11
xerint et tradiderint, cogitationem
hanc ne agitetis, quid scilicet di-
cturi sitis, neque solicitudine affici-
amini: sed id quod in illa hora vo-
bis datum fuerit, illud loquimini;
in illa enim horâ vos non estis qui
loquimini, sed Spiritus sanctus, i.e.
Mens pura. Frater fratrem in mor- 12
tem tradet, et pater filios: et filii
in patres suos insurgent, et eos mor-
te afficient. Et propter nomē meū ab 13
omni homine odio habiti eritis: ille
autem qui ad finem perseveraverit,
vivens æternùm ipse erit. Quo tem- 14
pore videritis signum impurum de-
solationis, quod in Daniele propheta
dictum est, in eo loco quo non oportet

Versio VULGATA LATINA.

7 Cùm audieritis autem bella, & opiniones bellorum, ne timueritis: oportet
8 enim hæc fieri: sed nondum finis. Exurget enim gens contra gentem, & re-
gnum super regnum, & erunt terræmotus per loca, & fames. Initium dolorum
9 hæc. Videte autem vosmetipsos. Tradent enim vos in conciliis, & in synagogis
vapulabitis, & ante præsides & reges stabitis propter me, in testimonium illis.
10 Et in omnes gentes primùm oportet prædicari Evangelium. Et cùm duxerint vos
11 tradentes, nolite præcogitare quid loquamini: sed quod datum vobis fuerit
in illa hora, id loquimini: non enim vos estis loquentes, sed Spiritus sanctus.
12 Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium: & consurgent filii in
13 parentes, & morte afficient eos. Et eritis odio omnibus propter nomen meum.
Qui autem sustinuerit in finem, hic salvus erit. Cùm autem videritis abo- 14
minationem desolationis, stantem ubi non debet: (qui legit, intelligat:) tunc
qui in Judæa sunt, fugiant in montes: Et qui super tectum, ne descendat in 15
domum, nec introëat ut tollat quid de domo sua: Et qui in agro erit, non 16
revertatur retrò tollere vestimentum suum. Væ autem prægnantibus & nu- 17
trientibus in illis diebus. Orate verò ut hyeme non fiant. Erunt enim 18
dies illi tribulationes tales, quales non fuerunt ab initio creaturæ, quam con- 19
didit Deus, usque nunc, neque fient. Et nisi breviâsset Dominus dies, non 20
fuisset salva omnis caro: sed propter electos, quos elegit, breviavit dies.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 فاذا سمعتم بالحروب واخبار الحروب فلا تضطربوا فانه ينبغي ان يكون لكن لم يات الانقضي *
8 وان امة تقوم علي امة ومملكة علي مملكة ويكون الزلازل في مواضع * ويكون مجاعات
وهيوج وهذه بداية الطلق * الفصل الثالث والاربعون * 9 فانظروا انتم اياكم
سيسلمونكم الي المحاكم فتضربون وتقامون امام الملوك والقواد من اجلي شهادة لهم *
10 11 ولكل الامم ينبغي اولا ان يكرز بالانجيل * فاذا قدموكم واسلموكم فلا تهتموا بماذا تقولون
ولا بما تجيبون * فانكم تعطون في تلك الساعة ما به تتكلمون * ولستم المتكلمين لكن روح
12 القدس * وسيسلم الاخ اخاه الي الموت والاب ابنه ويثب الابناء علي اباهم فيقتلونهم *
13 14 ويكونون مبغضين من الكل من اجل اسمي والذي يصبر الي المنتهي يخلص * فاذا
رايتم نجس الخراب المذكور في دانيال النبي قايما حيث لا يجوز فليفهم القاري * حينيذ
15 الذين في اليهودية يهربون الي الجبال * والذي علي السطح لا ينزل الي بيته لياخذ منه شيا *
16 17 والذي في الحقل لا يرجع الي ورايه لياخذ لباسه * فالويل للحبالي والمرضعات في تلك
18 19 الايام * فصلوا ليلا يكون هربكم في شتاء * لانه يكون في تلك الايام ضيق لم يكن مثله
20 من البدء الذي خلق الله الي الان ولا يكون * ولولا ان الرب قصر تلك الايام لم يخلص
ذو جسد * لكن من اجل المختارين الذين اختيروا قصرت تلك الايام *

Cùm autem audieritis bella, & famas 7
bellorum, ne turbemini. Oportet enim
hoc fieri: sed non venit finis. Et verò 8
gens surget contra gentem, & regnum
contra regnum, & erunt terræmotus in
locis diversis, & erunt fames, ac furo-
res: & hoc erit initium doloris.

Sectio quadragesima tertia.

Quare advertite vos, nam sunt proditu- 9
ri vos prætoriis, & vapulabitis, & si-
stemini ante reges & præsides pro-
pter me, in testimonium illis, Et cunctis 10
gentibus. Oportet autem *primùm prædi-*
cari evangelium. Cùm autem obtulerint 11
vos, & tradiderint vos, ne anxii sitis
quid loquamini, neque quid respondeatis;
quoniam vos donabimini in illa hora eo,
quod loquemini: & non eritis vos lo-
quentes, sed Spiritus sanctus. Et tradet 12
frater fratrem suum morti, & pater fili-
um suum: & irruent filii in parentes su-
os, & occident eos: Et eritis exosi apud 13
omnes propter nomen meum. Et qui sus-
tinebit usque in finem, salvabitur.
Cùm autem videritis contaminationem 14
ruinæ commemoratam in Daniele pro-
pheta, stantem ubi non decet (intelligat
legens.) Tunc qui in Judæa sunt, fugi-
ent in montes: Et qui super tectum, non 15
descendet in domum suam, ut tollat ex
ea quidquam: Et qui in agro, non re- 16
vertetur retrò se, ut tollat vestimen-
tum suum. Væ autem prægnantibus, & 17
lactantibus in illis diebus. Orate igitur 18
ne sit fuga vestra in hyeme: Quoniam 19
erit in illis diebus angustia, cui non fu-
it similis ab initio quo creavit Deus
usque nunc, neque erit. Et nisi Domi- 20
nus abbreviâsset illos dies, non salva-
retur corporeus quisquam: sed propter
electos, qui electi sunt, breviati fuit
illi dies.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወእም: ሰማዕክሙ: እፀባእተ: ወድምፀ: ፀባኢተ: ሊትደንግፁ: እስመ: ሀለወ: ይኩ
8 ን: ዝንቱ: ወእኮ: ባሕቱ: ሶቤሃ: ዘየኅልቅ:=፡ ወይትነሣእ: ሕዝብ: ዲበ: ሕዝብ:
ወንገሥት: ዲባ: ነገሥት: ወይመጽእ: ድልቅልቅ: በበ: ብሔሩ: ወይመጽእ: ረኃብ:
9 ወዝንቱ:ቀደሚሁ:ለጻዕር::=፡ ወእንትሙሰ:ዑቁ:ርእሰክሙ:ይወስዱክሙ:አዕዋደተ:
ወይቀሥፉክሙ: በምኵራባት: ወይትባጽሑክሙ: ኀበ: መላእክት: ወነገሥት: በእን
10 ቲአየ: ከመ: ይኩን: ስምዐ: ሳዕሌሆሙ::=፡ ወለኵሎሙ: አሕዛብ: ወይቀድሙ:
11 ይስብክዋ: ለወንጌል::=፡ ወሶበ: ያበጽሑክሙ: ሊትሐልዩ: ሊትቅድሙ: ዘትብሉ:
ወዘትነቡ: ዘእንበበክሙ: ሶቤሃ: ንቡ: እስመ: ሊኮንክሙ: እንትሙ: ዘትነቡ: ዘእንበ
12 ለ: መንፈስ: ቅዱስ:=፡ ወያገብእ:እኁው: እኁዊሁ: ለሞት: ወአብ: ውሉደ: ወውሉ
13 ድ: ይትነሥኡ: ዲበ: እዝማደሆሙ: ወይቀትልዎሙ:=፡ ወትከውኑ: ጽሉአን:በኀ
14 በ:ኵሉ: በእንተ:ስምየ::ወዘስ: እዘለፈ:ትዕግሥቶ: ውእቱ: ዘይድኅን::=፡ ወሶበ:
ርኢክሙ: ኀሰር: ለሙስና: ዘይቤ: ደንኤል: ነቢይ: ዘይቀውም: ውስተ: መካን: ቅዱ
15 ስ: ኀበ: ሊይከውን: ወዘያነብብ: ለይለቡ:: ይእተ: አሚረ: እለ: ውስተ: ይሁደ: ይ
16 ጉዩ:ውስተ:አድባር:=፡ ወዘ፩:ውስተ: ናሕስ: ሊይረድ:ውስተ:ቤት: ወሊይባእ: ይን
17 ሣእ: ዘኮነ: እምቤት:=፡ ወዘ፩: ገደም: ሀሎ: ሊይትመየጥ: ድኅሬሁ: ይንሣእ:ልብ
18 ሶ::=፡ ወባሕቱ: አሌሎን: ለፅኑሳት: ወለእለ: ይሐፅና: ውእቱ: አሚረ::=፡ ወጸል
19 ዩ: ከመ: ሊይኩን: ጕያክሙ: በክረምት::=፡ ወይከውን፡:ውእቱ: ዕለተ: ዓቢየ: ሕ
ማመ: ዘእምአመ: ኮነ: ዓለም: ሊኮነ: ከማሁ:ወእምአመ: ፈጠረ: እግዚአብሔር:
20 ወሊሂ: ኮነ::=፡ ወሶበ: እኮ: ዘአኅጸሮን: እግዚአብሔር: ለእማንቱ: መዋዕል: እ
ሙ: ሊድኅነ: ኵሉ: ዘነፍስ: ወባሕቱ: በእንተ: ኅሩያኒሁ: እለ: ኀረየ: እግዚአብ
ሔር: ይኅጽራ: እማንቱ: መዋዕል::=፡

Et quum audieritis bella, & rumorem bellorum, ne conturbemini: quia oportet 7
fieri hoc, sed non continuò finis erit. Et exurget gens contra gentem, & reges 8
contra reges: & veniet terræ motus in singulis locis, & veniet fames: et hoc 9
principium doloris. Et vos cavete vobis: adducẽt vos conventibus, & flagellabunt
vos in synagogis, & ducent vos ad principes & reges propter me, ut fiat testimo-
nium contra illos. Et omnibus gentib' primò prædicabunt evangeliũ. Et quando 10
adducẽt vos, ne præcogitete quid dicetis, & quid loquemini: quod dicã vobis tunc, 11
dicite: quia non estis vos qui loquimini, sed Spirit' sanctus. Et tradet frater fratrẽ 12
suum ad mortẽ, & pater filium suum; & filii consurgent contra parentes suos, &
occident eos. Et eritis exosi apud omnes propter nomen meũ, & qui perpetua- 13
vit patientiam suam, ipse *est* qui servabitur. Et quando videritis turpitudinem 14
desolationis, *de* qua dixit Daniel Propheta, quæ stabit in loco sancto ubi non
oportet, (& qui legit intelligat eum) isto die qui sunt in Judæa fugient in mon-
tes. Et qui in tecto *fuerit* non descendet in domum, nec ingredietur sumere 15
quod fuit in domo. Et qui *in* campo fuerit, non revertetur retrò, tollere vesti- 16
mentum suum. Sed væ prægnantibus & sinu portantibus isto die. Et orate 17
quòd non sit fuga vestra in hyeme. Et erit isto die magna tribulatio, cui ex quo 18
tempore factus est mundus, non fuit similis; & ex quo creavit Deus, non fuit. 19
Et nisi contraxisset Deus illos dies, non fuisset salva omnis anima: sed propter 20
electos, quos elegit Deus, contrahuntur isti dies.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 بايستد * انك بخواند * دريابد * كساني كه در يهودا باشند بكوه بكريزند * * وانك بر بام باشد
16 فرو نيايد * ونه تواند امدن وار خانه * خود چيزي + ستادن * * انك در كشترار باشد * وا پس
17 نكردد كه جامه * خود بستاند * * واي بر زنان ابستن * وآنان كه بچكانرا شير مي دهند + دران روزها
18 19 * نماز كنيد * و زاري * كه كريختني شما بزمستان نباشد * ونه در روز شنبه * * ودران
روزكار * دشخواري * وتنكي بشود * كه هر كز چشم كس نديده باشد واز اول كه خدا دنيارا
20 آفريد * وتا اين وقت نشده باشد * ونشود * * واكر نه خدا آن + روزهارا كوتاه مي كرد *
هيچ كوشتمندي زنده نمي ماند الا براي پاكان * وكزيدكان * ان روزها كوتاه شدند *

stans, qui legit intelligat: ii qui in
Judæa fuerint in montem fugiant.
Et qui super tectum fuerit, ne de- 15
scendat: neque enim *poterit veni-*
re, & aliquid è domo sua sumere.
Qui in agro fuerit, ne revertatur 16
ut vestem suam capiat. Væ autem 17
mulieribus prægnantibus, & eis
quæ infantes lactaverint in illis
diebus. Preces facite & supplica- 18
tionem, ut fuga vestra in hyeme
non sit, neque in die Sabbathi.
Nam in illo tempore calamitas et 19
angustia erit, qualem oculus cujus-
quam nunquam vidit, et ab initio,
quando Deus mundum creavit,
usque ad hoc tempus non fuit, neque
erit. Et nisi Deus illos dies con- 20
traxisset, nullum carne constans vi-
vum maneret: sed propter sanctos
et electos illi dies abbreviati sunt.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΜΑ'ΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΜΒ'. ΜΓ'.

Et tunc si quis vobis dixerit; Ecce hic Christus, *aut*, ecce illic, ne credideritis.
21 Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστὸς, ἢ, ἰδοὺ ἐκεῖ, μὴ (θ) πιστεύσητε. ϱμη β
Excitabuntur enim pseudochristi & pseudoprophetæ, & dabunt signa & portenta, ad
22 Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς ϱμθ ς
seducendos, si *possibile*, *&* electos. Vos *autem aspicite*: ecce prædixi vobis
23 τὸ ἀποπλανᾷν, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. Ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν
omnia. Sed in illis diebus, post tribulationem illam Sol contenebrabitur,
24 (ι) πάντα. Ἀλλ' ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλῖψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, ϱν β
& Luna non dabit splendorem suum. Et stellæ cœli erunt deci-
25 καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς· Καὶ οἱ (κ) ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπί-
dentes, & *efficaciæ* quæ in cœlis *concutientur*. Et tunc videbunt filium
26 πτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν ρνα β
hominis venientem in nubibus cum *efficacia* multa & gloria. Et tunc
27 τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ (λ) δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. Καὶ τότε
mittet angelos suos, & congregabit electos suos à quatuor ventis,
ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ϱνε β
ab extremo terræ usque *extremum* cœli. A autem ficu discite parabolam:
28 ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν·
Cùm ejus jam ramus tener fuerit, & *germinet* folia, cognoscitis quia
(μ) ὅταν αὐτῆς ἤδη ὁ κλάδος ἁπαλὸς γένηται, καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι
propè æstas *est*: Sic & vos, cùm hæc videritis *facta*, *cognoscite*
29 ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· (ν) Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν (ξ) ταῦτα ἴδητε γινόμενα, γινώσκετε

quòd *propè est ad fores*. Amen dico vobis, Quoniam non *præteribit* generatio
ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ 30
hæc, *usque quò* omnia ista fiant. Cœlum & terra *præteribunt*:
αὕτη, μέχρις οὗ πάντα ταῦτα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ (ο) παρελεύσονται· 31
MΓ' *at* verba mea non *præteribunt*. De autem die illo &
ϱνβ οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης (π) καὶ 32
hora, nemo scit, neque angeli, *qui* in cœlo, neque Filius, *si non*
ς τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱὸς, εἰ μὴ
Pater. *Aspicite*, vigilate, & orate: nescitis enim quando
ϱνγ ὁ πατήρ. Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε 33
ς tempus *est*. Sicut homo peregrè profectus *relinquens* domum suam, & *dans*
ρνδ ὁ καιρός ἐστιν. Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δοὺς 34
β servis suis *authoritatem, & cuique opus suum*: & janitori præcepit ut
τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ· καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα
vigilet. Vigilate ergò: (nescitis enim quando dominus domûs veniat; *vesperè*,
γρηγορῇ. Γρηγορεῖτε οὖν· (οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται), ὀψὲ, 35
an mediâ nocte, an galli cantu, an manè:) Ne *veniens* repentè, inveniat vos
ἢ μεσονυκτίου, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ·) Μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης, εὕρῃ ὑμᾶς 36
dormientes. *Quæ* autem vobis dico, omnibus dico; Vigilate.
καθεύδοντας. Ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω, Γρηγορεῖτε.
37

MS. A. (θ) πιστεύετε. (ι) ἅπαντα. (κ) ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐκπίπτοντες, (λ) δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. (μ) ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς ἁπαλὸς (ν) Οὕτως (ξ) ἴδητε ταῦτα (ο) παρελεύσεται· (π) ἢ ὥρας

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 ܗܝܕܝܢ ܐܢ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܗܐ ܗܪܟܐ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܘܗܐ ܠܗܠ ܗܘ ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢ. *
22 * ܢܩܘܡܘܢ ܓܝܪ ܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ ܘܢܒܝܐ ܕܓܠܐ ܘܢܬܠܘܢ ܐܬܘܬܐ ܘܬܕܡܪܬܐ ܘܢܛܥܘܢ
23 ܐܢ ܡܫܟܚܐ ܐܦ ܠܓܒܝܐ. * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܙܕܗܪܘ. ܗܐ ܩܕܡܬ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܟܠ ܡܕܡ.
24 * ܒܗܘܢ ܕܝܢ ܒܝܘܡܬܐ ܒܬܪ ܐܘܠܨܢܐ ܗܘ. ܫܡܫܐ ܢܚܫܟ. ܘܣܗܪܐ ܠܐ ܢܬܠ ܢܘܗܪܗ.
25 26 * ܘܟܘܟܒܐ ܢܦܠܘܢ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܘܚܝܠܬܐ ܕܫܡܝܐ ܢܬܬܙܝܥܘܢ. * ܘܗܝܕܝܢ ܢܚܙܘܢܝܗܝ
27 ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܐܬܐ ܒܥܢܢܐ. ܥܡ ܚܝܠܐ ܣܓܝܐܐ ܘܥܡ ܫܘܒܚܐ. * ܗܝܕܝܢ ܢܫܕܪ ܡܠܐܟܘܗܝ.
ܘܢܟܢܫ ܠܓܒܝܘܗܝ ܡܢ ܐܪܒܥ ܪܘܚܐ. ܡܢ ܪܝܫܗ ܕܐܪܥܐ ܘܥܕܡܐ ܠܪܝܫܗ ܕܫܡܝܐ.
28 * ܡܢ ܬܐܬܐ ܕܝܢ ܝܠܦܘ ܦܠܐܬܐ. ܕܡܐ ܕܢܘܟܝܢ ܣܘܟܝܗ ܘܦܪܥܘ ܛܪܦܝܗ. ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܛܐ
29 ܩܝܛܐ. * ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ. ܡܐ ܕܚܙܝܬܘܢ ܗܠܝܢ ܕܗܘܝܢ. ܕܥܘ ܕܩܪܝܒܐ ܗܝ ܥܠ ܬܪܥܐ.
30 * ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܬܥܒܪ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ. ܥܕܡܐ ܕܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܢܗܘܝܢ.
31 * ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܢܥܒܪܘܢ. ܘܡܠܝ ܠܐ ܢܥܒܪܢ. * ܥܠ ܝܘܡܐ ܕܝܢ ܗܘ ܘܥܠ ܫܥܬܐ ܗܝ.
32 ܐܢܫ ܠܐ ܝܕܥ. ܐܦܠܐ ܡܠܐܟܐ ܕܒܫܡܝܐ. ܘܠܐ ܒܪܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܒܐ. * ܚܙܘ ܐܬܬܥܝܪܘ ܘܨܠܘ. ܠܐ ܝܕܥܝܢ
33 ܓܝܪ ܐܢܬܘܢ ܐܡܬܝ ܗܘ ܙܒܢܐ. * ܐܝܟ ܓܒܪܐ ܗܘ ܓܝܪ ܕܢܦܩ. ܘܫܒܩ ܒܝܬܗ ܘܝܗܒ
34 ܫܘܠܛܢܐ ܠܥܒܕܘܗܝ. ܘܠܐܢܫ ܐܢܫ ܥܒܕܗ. ܘܠܬܪܥܐ ܦܩܕ ܕܢܗܘܐ ܥܝܪ. * ܐܬܬܥܝܪܘ
35 ܗܟܝܠ. ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܡܬܝ ܐܬܐ ܡܪܗ ܕܒܝܬܐ. ܒܪܡܫܐ ܐܘ ܒܦܠܓܗ ܕܠܠܝܐ. ܐܘ
36 ܒܩܪܝܬ ܬܪܢܓܠܐ. ܐܘ ܒܨܦܪܐ. * ܕܠܡܐ ܢܐܬܐ ܡܢ ܫܠܝ ܘܢܫܟܚܟܘܢ ܟܕ ܕܡܝܟܝܢ ܐܢܬܘܢ.
37 * ܡܕܡ ܕܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܠܟܘܢ ܗܘ ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܗܘܝܬܘܢ ܥܝܪܝܢ.

* Tunc siquis dixerit vobis, Ecce hic est 21
Christus, & ecce illic, ne credatis. Surgent 22
enim Pseudochristi, & pseudoprophetæ, &
edent signa & miracula, & seducent, si pos-
sit fieri, etiam electos. Vos autem cavete, 23
ecce prædixi vobis omnia. Porrò in illis
diebus post miseriam illam sol obscurabi-
tur, nec luna dabit splendorem suum. Et 25
stellæ cadent è cœlo, & virtutes cœlorum
commovebuntur. Túncque videbunt Fili- 26
um hominis venientem in nubibus cum vir-
tute magna, & cum gloria. Et tunc mit- 27
tet angelos suos, & congregabit electos
suos à quatuor ventis, ab extremo terræ ad
extremum usque cœli. A ficu autem disci-
te parabolam. Quum ejus tenerescunt ra-
mi, & germinant folia, scitis advenisse æsta-
tem. Ita & vos quum videritis hæc fieri, 29
scitote propè esse ad valvas. Amen dico 30
vobis, Nequaquam præterierit generatio
ista, usquedum hæc omnia fiant. Cœlum 31
& terra præteribunt, ac sermones mei non
præteribunt. Cæterùm de die illo & illa
hora nemo novit, ne angeli quidem cœlo- 32
rum, nec ipse Filius, sed Pater. Cavete, 33
vigilate, & orate: nescitis enim quando
futurum sit tempus. Est enim tanquam 34
vir qui peregrè profectus est, reliquitque
domum suam, ac dedit potestatem servis
suis, & unicuique opus suum: janitori
verò præcepit ut vigilans esset. Vigilate
ergò, quippe qui nesciatis quando ven-
turus sit dominus domûs, vesperéne,
an mediâ nocte, an in cantu galli, an
manè. Ne quum venerit derepentè, in- 36
veniat vos dormientes. Quod autem vo- 37
bis dico, vobis omnibus idipsum dico,
Estote vigilantes.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

21 22 * وبعد ازان اكر كسي بشما بكويد • كه مسيح اينجاست • يا انجا باور مداريد • *براي انك
مسيحان دروغي پيدا شوند • وپيغمبران زور وناراست • وايتها وشكفتها بدهند • كه بفريبانند •
23 اكر توانند كزيدكانرا نيز • *شما ازايشان † پرهيز كنيد • اينك هرچيزرا پيشتر بشما خبر كردم

پنجاه چهار خبر قيامت وخرابي اورسليم

24 25 * ودران روزكار پستر ازان دشخواري • افتاب تاريك شود • وماه روشنايي ندهد • *وستاركان
26 از اسمان فرو ريزند • ونيرومندان † آسماني بلرزند • * انكه فرزند ادمي † را ببينند بر ابر ابرها
27 بيايد • با بزركي • ونيرومندي • وشكوه • وعظمت • *وازان پس فرشتكان خودرا بفرستد
28 وكزيدكان خودرا از چهار ارواح كرد كند • از روي زمين تا سر آسمان • *وشما از درخت
انجير مثلها بياموزيد وقتي كه شاخهاء او تازه † شوند • وبركهاء او برويند • شما بدانيد كه
29 تابستان رسيد • *اينچنين شما نيز ببينيد كه اين همه شده باشد • بدانيد كه بر در نزديك
30 31 شد • *راست بشما بكويم اين هوده نكذرد تا اين همه را نبينيد • *آسمان وزمين † بكذرند

* *Posteà autem si quis vobis dixerit;* 21
Christus quidem hic est, aut illic:
ne credatis. Eò quòd Christi falsi ap- 22
parebunt, & Prophetæ falsi & ad-
ulterini, & signa & prodigia edent,
ut decipiant, si possent, electos et-
iam. Vos ab eis cavete: ecce rem 23
omnem vobis præmonstravi.

LIV. Prædictio resurrectionis & excidii Hierosolymæ.

* *Et in illis diebus post afflictionem* 24
Sol obtenebrabitur, & Luna lumen
non dabit. Et stellæ de cœlo deci- 25
dent, & potentia cœlorum contre-
miscent. Tunc Filium hominis vi- 26
debunt, qui super nubes ætheris ve-
niet cum majestate, & virtute, &
terrore, & magnificentiâ. Et post- 27
eà Angelos suos mittet, & ele-
ctos suos à quatuor ventis congre-
gabit, à superficie terræ usque ad
verticem cœli. Vos autem ab ar- 28
bore ficûs parabolas discite, tempo-
re quo rami ejus teneri fuerint, &
folia ejus germinaverint, vos sci-
tis æstatem adesse. Sic vos etiam 29
cum videritis hæc omnia fieri, sci-
tote quòd ad ostium propè sit. Ve- 30
rum vobis dico, Hæc generatio non
præteribit, quin hæc omnia videri-
tis. Cœlum & terra præteribunt, 31

Versio VULGATA LATINA.

21
22 Et tunc si quis vobis dixerit; Ecce hic est Christus, ecce illic, ne credideritis. Ex-
urgent enim pseudochristi, & pseudoprophetæ, & dabunt signa & portenta ad se-
23 ducendos, si fieri potest, etiam electos. Vos ergò videte: ecce prædixi vobis
24 omnia. Sed in illis diebus, post tribulationem illam, Sol contenebrabitur, & Lu-
25 na non dabit splendorem suum: Et stellæ cœli erunt decidentes, & virtutes, quæ
26 in cœlis sunt, movebuntur. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubi-
27 bus cum virtute multa, & gloria. Et tunc mittet angelos suos, & congregabit
28 electos suos à quatuor ventis à summo terræ, usque ad summum cœli. A ficu au-
tem discite parabolam. Cùm jam ramus ejus tener fuerit, & nata fuerint folia, cog-
29 noscitis quia in proximo sit æstas: Sic & vos cùm videritis hæc fieri, scitote quòd
in proximo sit in ostiis. Amen dico vobis; Quoniam non transibit ge- 30
neratio hæc, donec omnia ista fiant. Cœlum & terra transibunt, ver- 31
ba autem mea non transibunt. De die autem illo vel hora nemo scit, 32
neque angeli in cœlo, neque Filius, nisi Pater. Videte, vigilate, & ora- 33
te: nescitis enim quando tempus sit. Sicut homo, qui peregrè pro- 34
fectus reliquit domum suam, & dedit servis suis potestatem cujusque operis, &
janitori præcepit ut vigilet. Vigilate ergò, (nescitis enim quando Domi- 35
nus domûs veniat: serò, an mediâ nocte, an galli cantu, an manè,) Ne cùm 36
venerit repentè, inveniat vos dormientes. Quod autem vobis dico, omnibus di- 37
co; Vigilate.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21
22 * فان قال لكم احد حينيذ ان المسيح هاهنا او هناك فلا تصدقوا * فانه سيقوم مسيحوا كذب
23 وانبياء كذبة ويصنعون علامات وعجايب ليضلوا المختارين ان قدروا * فانظروا انتم فهذا
24 قد بدات واخبرتكم بكل شي * لكن في تلك الايام بعد ذلك الضيق الشمس تظلم والقمر
25
26 لا يعطي ضوه * والكواكب تتساقط من السماء * وقوات السماء تضطرب * حينيذ ينظرون ابن
27 الانسان اتيا في السحاب مع قوات ومجد عظيم * حينيذ يرسل ملايكته فيجمع مختاريه من
28 جهات اربع الرياح من اقصي الارض الي اقصاها * فمن التينة اعلموا المثل * اذا رايتم اغصانها
29 لانت وظهرت اوراقها علمتم ان الصيف قد دنا * كذلك انتم ايضا اذا رايتم هذه قد كانت
30 فاعلموا انه قد قرب علي الابواب * امين اقول لكم ان هذا الجيل لا يزول حتي يكون
31 هذا كله * والسماء والارض تزولان وكلامي لا يزول * الفصل الرابع والاربعون *
32 * فاما ذلك اليوم وتلك الساعة لا يعرفها احد ولا الملايكة الذين في السماء * ولا الابن الا
33
34 الاب * فانظروا واسهروا وصلوا لانكم لا تعلمون متي يكون الزمان * مثل انسان سافر وترك
35 بيته * واعطي عبيده السلطان لكل واحد عمله * واوصي البواب بالتيقظ * فاسهروا فانكم
36 لا تعلمون متي ياتي رب البيت بالعشي كان او نصف الليل او صياح الديك او بالغداة * ليلا
37 ياتي بغتة فيجدكم نياما * والذي اقوله لكم فللجميع اقوله فاسهروا *

Et si dixerit vobis aliquis tunc quòd 21
Christus est hic, vel illic, ne credatis.
Nam exurgent Christi mendacii, & pro- 22
phetæ mendaces, & facient signa, & mi-
racula, ut seducant electos, si possint. Ad- 23
vertite ergò vos, nam ecce præveni, &
annuntiavi vobis omnia. Verùm in illis 24
diebus post illam angustiam, sol obtene-
brabitur, & luna non dabit lumen suum,
Et stellæ dilabentur de cœlo, & virtutes 25
cœli conturbabuntur. Tunc videbitis fi- 26
lium hominis venientem in nubibus, cum
virtutibus & gloriâ magnâ. Tunc mit- 27
tet angelos suos, & congregabit electos
suos ex partibus quatuor ventorum, ab
extremitate terræ usque ad extremita-
tes ejus. A ficu verò discite parabolam. 28
Quando videtis ramos ejus teneréscere,
& apparere folia ipsius, nôstis quòd æstas
jam appropinquavit. Ita vos etiam 29
cùm videritis hæc jam accidisse, scitote
jam accessisse ad ostia. Amen dico vobis, 30
quòd hæc generatio non transibit, donec
fiant hæc omnia. Et cœlum & terra 31
transibunt, & verba mea non transibunt.

Sectio quadragesima quarta.

At verò illum diem, & illam horam non 32
novit quisquam, ne quidem angeli qui
sunt in cœlo, at ne Filius, sed Pater. Ad- 33
vertite, & vigilate, & orate, quoniam
vos nescitis quando futurum sit tempus.
Sicut homo, qui migravit & reliquit 34
domum suam, deditque servis suis pote-
statem, unicuique opus suum, & præce-
pit janitori vigilantiam. Vigilate, quia 35
vos nescitis, quando sit venturus domi-
nus domûs: seróne, an mediâ nocte, an
cantu galli, an in matutino. Ut ne veni- 36
at repentè, & inveniat vos dormientes.
Quod autem dico vobis, omnibus id 37
dico; Vigilate.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወይእቲ፡ሰዓ፡ረ፡እመቦ፡ ዘይቤለክሙ፡ነዋ፡ዝየ፡ሀሎ፡ክርስቶስ፡ወነዋ፡ከሐከ፡ኢትእመ
22 ኑ፡፡፡ እስመ፡ይመጽኡ፡ ሐሰዊያን፡ መሲሕ፡ ወሐሰዊያን፡ነቢያት፡ወይገብሩ፡ተኣመ
23 ረ፡ወመንክረ፡ከመ፡ ያስሕቱ፡ ወሶበስ፡ይትከሀል፡ ወለኅሩያንሂ፡፡ ወአንትሙ፡ዑቁ፡
24 ናሁ፡ላቅደምኩ፡ነገርኩክሙ፡ኵሎ፡፡ ዑቁ፡እተወ፡ሰዓ፡ረ፡ ምስለ፡ኵሉ፡ ሕማ
25 ም፡ፀሐይ፡ይጸልም፡ወወርኅኒ፡ኢይሁብ፡ ብርሃኖ፡፡ ወከዋክብትኒ፡ ይወድቁ፡ እ
26 ምሰማይ፡ወይትከወስ፡ሀይለ፡ሰማያት፡፡ ወይእተ፡ሰዓ፡ረ፡ይሬእይዎ፡ ለወልደ፡እጓ
ለ፡ እም፡ ሕያው፡ እንዘ፡ ይመጽእ፡ በደመና፡ ሰማይ፡ ኀይል፡፡ ወስብሐት፡ብዙኅ፡፡
27 ወይለተ፡ሰዓ፡ረ፡ይፈነውሙ፡ለመላእክቲሁ፡ወያስተጋብአውሙ፡ ለኅሩያኒሁ፡ እምአር
28 ባዕቱ፡ነፋሳት፡እምአጽናፈ፡ምድር፡እስከ፡አጽናፈ፡ሰማይ፡፡ ወእም፡ በለስ፡ አእ
ምሩ፡እምሰሊሁ፡እመከመ፡ሳመለመ፡አዕጹቂሃ፡ ወሠረጸ፡ ቈጽላ፡ ይትዐወቅ፡ከመ፡
29 አልጸቀ፡ማእረር፡፡ ከማሁኬ፡አንትሙኒ፡ እመከመ፡ርኢክሙ፡ ዘንተ፡ኵሎ፡ኮነ፡
30 አእምሩ፡ከመ፡በጽሐ፡ኀኀ፡ኀተ፡፡ አሜን፡እብለክሙ፡ከመ፡ኢትኀልቅ፡ዛቲ፡ተውል
31 ደ፡ዘእንበለ፡ይኩን፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡፡ ሰማይ፡ ወምድር፡ ይኀልፉ፡ ወቃልየሰ፡ኢይኀ
32 ልፍ፡፡ በእንተ ፡ ሰዓት፡ወዕለት፡፡ ወበእንተሰ፡ይእቲ፡ዕለት፡ ወይእቲ፡ ሰዓ
33 ት፡አልቦ፡ዘያአምራ፡ወኢመላእክተ፡ሰማይ፡ ወኢወልድ፡ዘእንበለ፡ለ ብ፡ባሕቲቱ፡፡
34 ወባሕቱ፡ዑቁ፡ወትጉሁ፡ወጸልዩ፡እስመ፡ኢታአምሩ፡ማእዜ፡መዋዕለ፡ጊዜሁ፡፡ ከ
መ፡ብእሲ፡ዘይነግድ፡ወይኅድግ፡ቤቶ፡ወይሁቦሙ፡ ግብሮሙ፡ ለአግብርቲሁ፡ ለለ፡ ለሐ
35 ዱ፡እምኔሆሙ፡ወይኤዝዞ፡ለዓጸዊ፡ከመ፡ይትጋህ፡፡ትጉሁ፡ እንከ፡ እስመ፡ኢታአም
ሩ፡ማእዜ፡ይመጽእ፡በዓለ፡ቤት፡እመሂ፡ሰርከ፡ ወእመሂ፡ መንፈቀ፡ ሌሊት፡ ወእመሂ፡ጊ
36 ዜ፡ይነቁ፡ ዶርሆ፡ ወእመኒ፡ ጸቢሖ፡፡ ኢይምጻእክሙ፡ ግብተ ፡ ወኢይርከብክሙ፡
37 እንዘ ፡ ትነውሙ፡፡ ወናሁ ፡ እብለክሙ ፡ ለኵልክሙ ፡ ትግሁ፡፡

21
Et isto die si quis dicet vobis, Ecce hic est Christus; &, Ecce illic, ne credite. Quo- 22
niam venient pseudochristi, & pseudoprohetæ, & facient signa & miracula, ut
seducant, & si fieri poterit, etiã electos. Et vos cavete: ecce prædixi vobis omnia. 23
Attendite, venit hora cum omni tribulatione: sol obscurabitur, & luna non dabit 24
splendorem suum. Et stellæ decident è cœlo, & movebitur potestas cœlorum. 25
Et isto die videbunt filium hominis venientem in nubibus cœli, potestate & 26
gloriâ multâ. Et isto die mittet angelos suos, & congregabunt electos suos è 27
quatuor ventis, ab extremitatibus terræ usque extremitates cœli. Et è ficu 28
discite parabolam ejus; Quum teneri *sunt* rami ejus, & germinat folia, notum est
quòd appropinquavit messis. Sic igitur vos quum videritis hoc totum fieri 29
scitote quòd advenit ad ostia. Amen dico vobis, quòd non præterierit hæc 30
generatio, antequàm fiat hoc totum. Cœlum, & terra transibit, & verbum 31
meum non transibit.

De horâ & die.

Et de isto die & istâ horâ nemo est qui scit, neque angeli cœli, neque Fili- 32
us, sed Pater solus. Sed cavete, & vigilate, & orate, quia nescitis quan- 33
do *erit dies* temporis ejus. Sicut homo qui peregrè proficiscitur, & re- 34
linquit domum suam, & assignat singulis servis opera sua, & mandat ja-
nitori ut vigilaret. Vigilate igitur, quia nescitis quando veniet Dominus 35
domûs; utrùm vesperâ, utrùm mediâ nocte, utrùm in gallicinio, utrùm mané: 36
Ne veniat vobis repentè, & ne inveniat vos dormientes. Et ecce dico vobis 37
omnibus, Vigilate.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 وسخنان من نكذرند • * و ان روز و ان ساعترا كسي نداند • نه از ادميان • ونه فرشتكان
33 آسمان • ونه پسر نيز • مكر پدر تنها * ببينيد • وبيدار باشيد • ونماز كنيد • براي انك آن
34 روزرا نمي دانيد • * همچو آن † مرد كه احتياط كرد • وخانهٔ خود را رها كرد • وبندكان
خود فرمان داد وهر يكي را † كردار خود سپارش كرد • وفرمود كه هميشه در بسته باشد •
35 * اكنون بيدار باشيد • براي انك نمي دانيد كه خداوند خانه كي مي آيد • شب هنكام
36 يا نيم شب • يا وقت صبح • كه خروس بانك زند • يا بامداد • * نبادا ناكاه بيايد وشمارا
37 خفته بينيد • * ابچ ازان شماست بشما همكنان مي كويم آكاه باشيد

at verba mea non præteribunt. Di- 32
em autem illum & horam illam
quispiam non novit, neque hominum
neque Angelorum cœli: neque Fi-
lius etiam; sed Pater solus. Videte, 33
& vigilate, & orate; eo quòd il-
lum diem ignoratis. Perinde ac ille 34
vir qui iter suscepit, & domum su-
am reliquit, & servis suis mandata
dedit, & unicuique opus suum assi-
gnavit, jussitque ut janua semper
clausa esset. Vigiles itaque estote, 35
eò quòd ignoratis quando Dominus
domûs venturus sit, vespere, an me-
diâ nocte, an tempore diluculi cùm
gallus vocem emiserit; an mané.
Ne repentè veniat, & vos dormien- 36
tes videat. Quod vestrâ interest 37
vobis omnibus dico, Moniti estote.

CAP. XIV. ιδʹ.

Erat autem Pascha, & Azyma post *duos dies*: & quærebant summi Sacerdotes,
1 ΗΝ δὲ τὸ πάσχα, καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς,
& Scribæ, quomodò eum *in* dolo *prehendentes*, occiderent. Dicebant autē;
2 καὶ οἱ Γραμματεῖς, πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες, ἀποκτείνωσιν. Ἔλεγον δέ,
Non in festo, ne *quando* tumultus *sit populi*. Et *existente eo in Bethania*,
3 Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ. Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ, ΜΔ
in domo Simonis leprosi, *accumbente eo*, venit mulier habens alabastrum
ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον
unguenti nardi *probati multi pretii*: & *confringens alabastrum*, effudit
μύρου, νάρδου πιστικῆς (α) πολυτελοῦς· καὶ συντρίψασα (β) τὸ ἀλάβαστρον, κατέχεεν
ei juxta caput. Erant autem quidam *indignati apud* semetipsos, & dicen-
4 αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς. Ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτούς, καὶ λέγον-
tes; *Ad* quid perditio ista unguenti facta est? Poterat enim istud venundari
5 τες, Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; Ἠδύνατο γὰρ (γ) τοῦτο πραθῆναι
super trecentis denariis, & dari pauperibus: Et fremebant *ei*.
ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ.
At Jesus dixit, Sinite eam: quid illi *molestiam exhibetis*? *Pulchrum* opus operata est
6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον εἰργάσατο
in me. Semper enim pauperes habetis *cum vobis*, & cùm volueritis, potestis
7 (δ) εἰς ἐμέ. Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε, δύνασθε
illis benefacere: me autem non semper habetis. Quod habuit hæc, fecit:
αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ὃ (ε) εἶχεν αὕτη, ἐποίησε· 8
præoccupavit ungere meum corpus in sepulturam. Amen dico vobis; Ubi-
προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅ- 9
cunque prædicatum fuerit Evangelium istud in *totum mundum*, & quod fecit
που (ζ) ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν
hæc, narrabitur in memoriam ejus. Et Judas Iscariotes, unus
αὕτη, λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. (η) Καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἷς 10
duodecim, abiit ad *principes Sacerdotum*, ut proderet eum illis. Ii
τῶν δώδεκα, ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν αὐτοῖς. (θ) Οἱ 11
verò audientes gavisi sunt, & *polliciti sunt* ei *argentum dare*. Et quærebat
δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ (ι) ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐζήτει
quomodò opportunè illum traderet. Et primo die Azymorum, quando
ΜΕ πῶς (κ) εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ. Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε 12
Pascha *mactabant*, dicunt ei discipuli *ejus*; Quò vis *abeuntes* pare-
τὸ πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμά-
mus ut manduces Pascha? Et mittit duos *discipulorum suorum*, & dicit
σωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα; Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει 13
eis; Ite in civitatem, & occurret vobis homo lagenam aquæ
αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος
bajulans: sequlmini eum:
βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ·

MS.A. (α) πολυτίμου· (β) τὸν (γ) τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι (δ) ἐν ἐμοί. (ε) ἔσχεν (ζ) ἐὰν (η) Καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ἀπῆλθεν (θ) Καὶ ἀκούσαντες (ι) ἀργύρια (κ) αὐτὸν εὐκαίρως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]

Lectio in consecratione Chrismatis. 35.

CAP. XIV.

Duobus autem pôst diebus futurum erat 1
Pascha Azymorum, & quærebant principes
sacerdotum, & Scribæ quomodo dolo pre-
henderent eum, & eum interficerent. Di- 2
cebantque; Non in festo, ne fiat tumultus in
populo. Et quum ipse esset in Beth-Ania in 3
ædibus Simonis leprosi, dum accumberet,
venit mulier habens secum alabastrum aro-
matis nardi præstantissimæ, multi pretii: &
aperuit illud, effuditque super caput ipsius
Jesu. Erant autem quidam ex discipulis qui- 4
bus id displicuit apud se, & dixerunt; Quor-
sum facta est perditio hujus aromatis? Po- 5
terat enim venundari amplius quàm trecen-
tis denariis, & dari pauperibus, & insulta-
bant in eam. Ipse verò Jesus dixit, Omitti- 6
te eam: quid ei molesti estis? bonum opus
operata est in me. Nam omni tempore pau- 7
peres habebitis vobiscum: & quandocunq;
volueritis, potestis eis benefacere: ego verò
non omni tempore ero apud vos. Hæc quod 8
habuit, egit: & præoccupavit, tanquam ad
sepulturam, aromate condiit corpus meum.
Equidem dico vobis, Ubicunque prædica- 9
bitur hoc Evangelium meum in universo
mundo, id etiam quod ista egit, narrabitur
in memoriam ipsius. Judas autem Iscariotes 10
unus ex duodecim, abiit ad principes sacer-
dotum, ut proderet eis Jesum. Illi verò 11
quum hæc audîssent, lætati sunt: &
polliciti sunt argentum ei se daturos:
proinde quærebat sibi opportunitatem
prodendi eum. Et primo die Azymo- 12
rum, quo sacrificant Judæi Pascha, dicunt ei
discipuli ipsius; Quò loci vis ut eamus tibi
paraturi ut comedas Pascha? Et misit duos 13
è discipulis suis, dixitque eis; Ite in civita-
tem, & ecce occurret vobis homo bajulans
vas aquale, ite post eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

پنجاه پنج انجا كه زن روغن غاليه بر مسيح ريخت

1 * وبعد از دو روز فصح
فطير خوران شد * بزركان وامامان ونويسندكان † مي خواستند كه اورا بكيرند † بحيلت *
2 وبكشند * * ومي كفتند در عيد † نشود كه درعالم آشوب افتد * * وچون اودربيت عينا در 3
خانهء شمعون ابرص نشسته بود * زني آمد وشيشهء † پر از روغن غاليه ونارديں خوش بوي †
بياورد * وسر شيشهرا كشاد * و ان روغن را بر سر مسيح ريخت * * وكساني ازشاكردان † انجا 4
بودند * وايشانرا نا خوش آمد در نفس خود † كفتند چرا اين † روغن خوش بوي كم شد *
* مي شايست بيشتر از سه صد دينار اورا فرختن * وبدرويشان † داده مي شد * وزنرا ملامت مي 5
دادند * * انكه عيسي † بشاكردان كفت * چرا اورا خجل مي كردانيد كردار نيك كرد پيش 6
من * * براي انك بهر وقتي مسكينان † ودرويشان پيش شما هستند * وبهر وقتي † با ايشان نيكي 7
توانيد كردن * اما من بهر وقتي درميان شما نيستم * * انچ اين † زن داشت نيكي كرد * 8
وبيشتر † از دفن كردن مرا معطر كرد * * وراست بشما بكويم * كه در هر كجا 9
كه مژدهء من كفته شود كردار اين † زن † نيز كفته شود * در جمله اطراف عالم *

LV. Ubi mulier unguentum galiæ in Christum effudit.

CAP. XIV.

Et post biduum Pascha festum 1
azymorum erat: magnates, & sacer-
dotes & scribæ quærebant, ut eum
prehenderent dolo, & interficerent.
Ac dicebant; In festo ne fiat, quia in 2
populo tumultus accideret. Et cùm 3
ipse in Bethania, in domo Simeonis
leprosi sederet, mulier venit, & am-
pullam plenam unguento galiæ &
nardi præstantis odoris attulit; et ca-
put ampullæ aperuit, & unguentum
illud in caput Christi effudit. Et 4
quidam ex discipulis illic erant, &
illis displicuit apud sese: Quor-
sum, aiebant, istud unguentum præ-
stantis odoris perditur? Licuisset 5
plusquàm trecentis denariis vendi-
tum & pauperibus datum esse. Et
mulieri vitio dabant. Tunc Jesus 6
discipulis dixit; Quare illam pu-
dore afficitis? Opus bonum ope-
rata est erga me. Eò quòd omni tem- 7
pore pauperes & egeni apud vos
sunt, & quovis tempore illis bene-
facere potestis: ego verò omni tempo-
re inter vos non sum. Quantum hu- 8
ic mulieri suppetebat bonum fecit, et
ante sepulturam me aromate condi-
vit. Et certè vobis dico, quòd in 9
quocunque loco Evangelium meum
prædicatum fuerit, factum hujus
mulieris etiam narrabitur in omnes
fines mundi.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XIV.

1 ERat autem Pascha & Azyma post biduum : & quærebant summi sacerdotes, &
2 Scribæ, quomodò eum dolo tenerent, & occiderent. Dicebant autem; Non in die
3 festo, ne fortè tumultus fieret in populo. Et cùm esset Bethaniæ in domo Simo-
nis leprosi, & recumberet : venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spi-
4 cati pretiosi; & fracto alabastro, effudit super caput ejus. Erant autem quidam
indignè ferentes intra semetipsos, & dicentes; Ut quid perditio ista unguenti
5 facta est? Poterat enim unguentum istud venumdari plus quàm trecentis denari-
6 is, & dari pauperibus. Et fremebant in eam. Jesus autem dixit; Sinite eam,
7 quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me. Semper enim pauperes
habetis vobiscum : & cùm volueritis, potestis illis benefacere : me autem non
semper habetis. Quod habuit hæc, fecit : prævenit ungere corpus meum in 8
sepulturam. Amen dico vobis; Ubicunque prædicatum fuerit Evangelium istud 9
in universo mundo, & quod fecit hæc, narrabitur in memoriam ejus. Et Ju- 10
das Iscariotes unus dè duodecim, abiit ad summos sacerdotes, ut proderet eum
illis. Qui audientes gavisi sunt : & promiserunt ei pecuniam se daturos. Et 11
quærebat quomodò illum opportunè traderet. Et primo die Azymorum quando 12
Pascha immolabant, dicunt ei discipuli; Quò vis eamus, & paremus tibi ut man-
duces Pascha? Et mittit duos ex discipulis suis, & dicit eis; Ite in civitatem: 13
& occurret vobis homo lagenam aquæ bajulans, sequimini eum :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 * وكان الفصح والفطير بعد يومين * فطلب روساء الكهنة والكتبة كيف يمسكونه بمكر
2 ليقتلوه * وكانوا يقولون ليس في العيد لئلا يكون شغب في الشعب *
3 * الفصل الخامس والاربعون * وبينما هو في بيت عنيا في بيت سمعان الابرص
4 متكي جاءت امراة معها اناء فيه طيب ناردين فايق ثمين فافرغته على راسه * وكان اناس
5 متذمرين في انفسهم وقائلين لم تلف هذا الطيب * قد كان ينبغي ان يباع باكثر من
6 ثلثماية دينار ويدفع للمساكين وانتهروها * فقال لهم يسوع دعوها لم تؤذونها نعم العمل
7 عملت بي * لان المساكين عندكم كل حين فاذا اردتم قدرتم ان تحسنوا اليهم * واما انا
8 فلست عندكم كل حين * فالذي كان لها قد فعلته * لانها بدات فطيبت جسدي لدفني *
9 * امين اقول لكم انه حيثما يكرز بهذا الانجيل في جميع العالم ينطق بما صنعت
10 هذه تذكارا لها * وان يهوذا الاسخريوطي احد الاثني عشر ذهب الي روساء الكهنة ليسلمه
11 اليهم * فلما سمعوا فرحوا ووعدوه بعطية الفضة * وكان يطلب فرصة كيف يسلمه اليهم *
12 * الفصل السادس والاربعون * وفي اول يوم من الفطير اذ كانوا يذبحون
13 الفصح قال له تلاميذه اين تريد ان نمضي ونعد لتاكل الفصح * فارسل اثنين من
تلاميذه وقال لهما امضيا الي المدينة * فسيلقاكما انسان حامل جرة ماء اتبعاه *

CAP. XIV.

ERat autem Pascha, & azyma, post 1
duos dies : & quæsierunt principes sa-
cerdotum & Scribæ, quomodo tenerent
cum dolo, ut occiderent eum. Et dice- 2
bant, Non in die festo, ne fortè fiat ru-
mor in populo.

Sectio quadragesima quinta.

Et cùm esset in Beth-ania in domo Simo- 3
nis leprosi recumbens, venit mulier se-
cum habens vas, in quo erat unguentum
nardi excellens, pretiosum, & vacuavit
illud super caput ejus. Fuerunt autem 4
aliqui murmurantes intra semetipsos,
dicentes; Quare periit hoc unguentum?
Potiùs expediebat vendi pluris quàm 5
trecentis denariis & dari pauperibus:
& reprehenderunt eam. Ait illis Je- 6
sus, Sinite illam. Cur offenditis eam?
optimum opus operata est in me : Quo- 7
niam pauperes sunt apud vos in omni
tempore, cumque volueritis, poteritis be-
nefacere illis : at ego non sum apud vos
omni tempore. Quod habuit fecit, quo- 8
niam ipsa prævenit, & unxit corpus me-
um ad sepulturam meam. Amen dico 9
vobis, quòd ubicunq; prædicabitur istud
Evangelium in universo mundo, profere-
tur quod fecit hæc, in memoriam ejus. Et 10
verò Judas Iscariotes unus de duode-
cim, abiit ad principes sacerdotum ut
traderet eum illis : Cùmque audissent, 11
gavisi sunt, & promiserunt ei munus ar-
genti. Et quærebat opportunitatem, quo-
modo traderet eum illis.

Sectio quadragesima sexta.

Et primo die azymorum dum immolarent 12
Pascha, dixerunt ei discipuli ejus: Quò
vis ut eamus, & paremus, ut manduces
pascha? Misitque duos ex discipulis su- 13
is, & dixit eis, Ite ad urbem, occurret-
que vobis homo portans lagenam aquæ:
sequimini eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ወእስከ፡ሰኑይ ፡ መዋዕል ፡ ፋሲካ፡በዓለ፡መጸለት፡፡ ወኀሠሡ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወጸሐ
2 ፍት ፡ ይትመየንዎ ፡ ወይእኀዝዎ ፡ ወይቅትልዎ፡፡ ወይቤሉ ፡ አኮ ፡ በበዓል ፡
ከመ ፡ ኢይትሀወኩ ፡ ሕዝብ፡፡
በእንተ ፡ እንተ ፡ ቀብአቶ ፡ ዕፍረተ፡፡
3 ወእንዘ ፡ ሀሎ ፡ ቢታንያ ፡ ቤተ ፡ ስምዖን ፡ ዘለምጽ ፡ እንዘ ፡ ይረፍቅ ፡ መጽአት ፡
ብእሲት፡ ወአምጽአት፡ ዕፍረተ ፡ ዘአልበስጥሮስ፡ ዘናርዱ፡ ቅደው፡ ዘዕፁብ፡ ሤጡ፡
4 ወአክሰቶ፡ወሶጠት፡ዲበ፡ ርእሱ፡፡ ወቦ ፡ እለ፡ ተምዑ፡ ወይቤሉ፡ ለምንት፡ መጠኑ
5 ዝ፡ አሕጕልት፡ለዝ፡ ዕፍረት፡፡ እመ፡ኢተክህለኑ፡ ይሠየጥ፡ ዝንቱ፡ ዕፍረት፡ፈድ
6 ፈደ፡በሠለስቱ፡ምእት፡ዲናር፡ወይሀቡ፡ ለነዳይ፡ ወገሠጽዋ፡፡ ወይቤሎሙ፡እግዚ
አ፡ኢየሱስ፡ ኅድግዋ፡ ለብእሲት፡ ኢታሠርሕዋ፡ ሠናየ፡ ግብረ፡ ገብረት፡ ሳዕሌየ፡፡
7 ወለነዳያንሰ፡ ዘልፈ፡ትረክብዎሙ፡ኀቤክሙ፡ ወጊዜ፡ ፈቀድክሙ፡ታሤንዩ፡ሳዕሌሆሙ ፡
8 ወኪያየሰ፡ አኮ፡ ዘልፈ፡ ዘትረክቡኒ፡፡ ወዘቲ፡ ዘባቲ፡ ገብረት፡፡ ወአቅደመት ፡ ወ
9 ቀብአተኒ ፡ ሥጋየ ፡ ለቀበርየ፡፡ አማን፡ እብለክሙ፡ ኀበ፡ ሰበክዎ፡ለዘቲ፡ ወንጌል፡
10 ውስተ፡ኵሉ፡ ዓለም፡ይነግሩ፡ዘገብረት፡ዘቲ፡ ወይዘክርዋ፡፡ ወይሁዳ፡አስቆር
ታዊ፡ አሐዱ፡ እምዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ሖረ ፡ ኀበ ፡ ሊቃነ፡ ካህናት ፡ ከመ ፡ ያገብአ፡
11 ሎሙ፡፡ ወሰሚዖሙ ፡ ተፈሥሑ ፡ ወተናገርዎ ፡ ይሁብዎ፡ ሠላሰ ፡ ብሩረ፡፡
ወፈቀደ ፡ በጽምሚት፡ያገብኦ ፡ ሎሙ፡፡

12 በእንተ ፡ ፋሲካ፡፡ ወአመ ፡ ቀደሚት፡ ዕለት፡ በዓለ፡ መጸለት፡ ፋሲካ፡
አመ፡ይጠብሑ፡ፋስሐ፡ወይቤልዎ፡እርደኢሁ፡ ባአይቴ፡ ትፈቅድ፡ ናስተደሉ፡ ለከ፡ፋስ
13 ሐ፡ ትብላዕ፡፡ ወፈነወ ፡ ክልኤተ ፡ እምእርደኢሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ሖሩ ፡ ሀገረ፡
ወትረክቡ ፡ ብእሴ ፡ ዘይጸውር ፡ ጸሕበ ፡ ማየ ፡ ወትልውዎ ፡ ኀበ ፡ቦአ፡፡

CAP. XIV.

ET usque duos dies paschæ, festum Azymorum, & quæsiverunt principes sa- 1
cerdotum & scribæ circumvenire eum, & prehendere eum, & occidere eum.
Et dicebant; Non in festo, ne conturbentur populi. 2

De illa quæ unguento unxit Christum.

Et quum esset Bethaniæ, in domo Simonis leprosi accumbens, venit mulier, & 3
attulit albastrum unguenti nardi fragrantis, grandis pretii, & aperuit illud; &
effudit super caput ejus. Et quidam indignati sunt, & dixerunt; Quare hujus- 4
modi perditio hujus unguenti. Nónne poterat vendi hoc unguentum ampliùs 5
quàm trecentis denariis, & dari pauperibus? & corripuerunt eam. Et dixit iis 6
Dominus Jesus, Sinite mulierem, ne molesti sitis, operata est bonum opus erga
me. Et pauperes semper invenietis apud vos, & *quo* tempore volueritis bene- 7
faciatis super eos: & me non semper *erit* quòd inveniatis. Et hæc quod habuit 8
fecit, & præunxit corpus meum, in sepulturam meam. Amen dico vobis, Ubi 9
prædicabunt hoc Evangelium in toto mundo, nuntiabunt quòd fecit ista,
& memores erunt ejus. Et Judas Iscariotes unus ex duodecim, abiit ad 10
principes sacerdotum ut proderet eum iis. Et audientes gavisi sunt, & promi- 11
serunt dare ei triginta argenteos, & voluit occultè tradere eum illis.

De paschate.

Et quando primus erat dies festi Azymorum, pascha, quando mactabant pascha 12
dixerunt ei discipuli ejus; Ubi vis ut paremus tibi, ut pascha manduces. Et mi- 13
sit duos è discipulis suis, & dixit iis; Ite *in* civitatem, & invenietis hominem por-
tantem vas aquæ, & sequemini eum, ubicunque introibit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * اما يهوداي سخريوطا يكي از دوازده پيش بزركان امامان رفت * براي انك عيسي† را در
11 دست ايشان † بسپارد * وقتي كه شنيدند شاد شدند * وبر خود قبول كردند * كه بدو
مال دهند * واز دست او بر مي خواست تا عيسي را بسپارد

پنجاه شش خوردن مسيح فصح در روز پنجشنبه

12 * ودر نخستين روز فطير * كه يهوديان درو فصح را بكشند * شاكردان او بدو كفتند *
13 كجا خواهي كه براي تو جايكه سازيم * كه فصح خوري * * از شاكردان خود دو
كس را فرستاد * وسپارش كرد * كه در شهر رويد برابر شما مردي آيد * وخيكي آب
بر كرفته باشد * از پس او برويد *

Judas autem Iscariotes, unus ex 10
duodecim, ad maximos sacerdotum
ivit, ut Jesum in manum illorum
proderet. Quo tempore audissent 11
gavisi sunt, & receperunt se ei pe-
cuniam daturos : & continuò ille
quærebat ut Jesum proderet.

LVI. Comedit Christus Pascha
feriâ quintâ.

Et in primo die azymorum, quo Ju- 12
dæi Pascha mactant, discipuli ejus
ei dixerunt ; Ubi vis ut tibi locum
paremus, ut Pascha comedas. Et è 13
discipulis suis duos quosdam misit,
& mandavit eis ; In civitatem
quidem itote, obviàm vobis vir qui-
dam veniet, & utrem aquæ bajula-
bit : eum sequimini.

Et quocunque introierit, dicite domûs domino, Quia Magister dicit,
14 Καὶ ὅπου (λ) ἐὰν εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ, Ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει,
Ubi est *diversorium*, ubi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis
15 Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; Καὶ αὐτὸς ὑμῖν
demonstrabit cœnaculum grande stratum, *paratum*: illic parate nobis. Et ex-
16 δείξει (μ) ἀνώγεον μέγα ἐστρωμένον, ἕτοιμον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν. Καὶ ἐξ-
ierunt discipuli ejus, & venerunt in civitatē: & invenerunt sicut dixerat illis, &
ῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν· καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ
paraverunt Pascha. *Et* vespere facto, venit cum duodecim. Et discumbentibus Μϛ'
17 18 ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. Καὶ ὀψίας γενομένης, ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. Καὶ ἀνακειμένων ρξα
illis & manducantib⁹, ait Jesus; Amen dico vobis; Quia unus ex vobis tradet me, δ
αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με,
manducans cum me. Illi *autem* cœperunt contristari, & dicere ei *unus ad unum*; Nunquid ρξβ
19 ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ' εἷς, (ν) Μήτι α
ego? *& alius*, *Nunquid ego? Ipse autem respondens* ait illis; Unus ex duodecim *in-*
20 ἐγώ; καὶ ἄλλος, Μήτι ἐγώ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Εἷς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ ἐμβα- ρξγ β
tingens cum me in catinum. *Ipse* quidē filius hominis vadit, sicut scri-
21 πτόμενος (ξ) μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέ-
ptum est de eo: Væ autem homini illi, per quem filius hominis *prodi-* ρξδ ϛ
γραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδί-
tur. *Pulchrum* erat ei, si non esset natus homo ille. Et manducantib⁹ illis, *su-* ρξε
22 δοται. καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ (ρ) ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λα- α

mens Jesus panem, benedicens fregit, & dedit eis: & ait; Sumite, *comedite:*
βὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, εὐλογήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπε, (ο) Λάβετε, φάγετε·
ρξϛ hoc est corpus meum. Et *accipiens calicem*, gratias agens dedit eis: & biberūt
β τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς· καὶ ἔπιον 23
ex illo omnes. Et ait illis; Hic est sanguis meus novi testamenti, qui
ἐξ αὐτοῦ πάντες. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ 24
pro multis *effusum*. Amen dico vobis, Quia *non amplius* non bibam de ge-
περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ (π) γεν- 25
nimine vitis, usque in diem illum, cùm illud bibam novum in re-
νήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασι-
ρξζ gno Dei. Et hymno dicto, exierunt in montem Olivarum. Et ait eis
ϛ λείᾳ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Καὶ λέγει αὐτοῖς 26
ρξη Jesus; *Quòd* omnes scandalizabimini in me in nocte ista: quia scriptum est; 27
δ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ὅτι γέγραπται,
ρξθ Percutiam pastorem, & dispergentur oves. Sed *post resurrexisse*
Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ (ς) διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα. Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί 28
ϛ *me*, præcedam vos in Galilæam. *At* Petrus ait *ei*; Et si omnes scan-
ϙο μέ, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ, Καὶ εἰ πάντες σκαν- 29
α dalizati fuerint, sed non ego. Et ait illi Jesus; Amen dico tibi; Quia
δαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτι 30
ϙα hodiè in nocte hac, priùs quā bis *gallum vociferari*, ter *negabis* me.
ϛ (σ) σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς ἀπαρνήσῃ με.

MS. A. (λ) ἂν (μ) ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ (ν) Μήτι ἐγώ εἰμι, Ῥαββί; καὶ (ξ) μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα εἰς τὸ (ρ) ἐγεννήθη (ο) Λάβετε· τοῦτο (π) γενήματος (ς) διασκορπισθήσονται (σ) σὺ σήμερον

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * ܘܠܐܝܟܐ ܕܥܐܠ ܐܡܪܘ ܠܡܪܐ ܒܝܬܐ ܕܪܒܢ ܐܡܪ܂ ܐܝܟܘ ܒܝܬ ܡܫܪܝܐ ܐܝܟܐ ܕܐܟܘܠ ܥܡ
15 ܬܠܡܝܕܝ ܦܨܚܐ܂ * ܘܗܐ ܗܘ ܡܚܘܐ ܠܟܘܢ ܥܠܝܬܐ ܪܒܬܐ ܕܡܫܘܝܐ ܘܡܛܝܒܐ܂ ܬܡܢ ܛܝܒܘ
16 ܠܢ܂ * ܘܢܦܩܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܬܘ ܠܡܕܝܢܬܐ܂ ܘܐܫܟܚܘ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܘܛܝܒܘ
17 18 ܦܨܚܐ܂ * ܘܟܕ ܗܘܐ ܪܡܫܐ܂ ܐܬܐ ܥܡ ܬܪܥܣܪܬܗ܂ * ܘܟܕ ܣܡܝܟܝܢ ܘܠܥܣܝܢ ܐܡܪ ܝܫܘܥ܂
19 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܚܕ ܡܢܟܘܢ ܕܠܥܣ ܥܡܝ ܗܘ ܢܫܠܡܢܝ܂ * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܪܝܘ
20 ܠܡܬܟܪܝܘ܂ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܚܕ ܚܕ܂ ܠܡܐ ܐܢܐ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪܐ
21 ܗܘ ܕܨܒܥ ܥܡܝ ܒܦܝܣܐ܂ * ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܐܙܠ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܥܠܘܗܝ܂ ܘܝ ܕܝܢ ܠܗ ܠܓܒܪܐ
ܗܘ ܕܒܐܝܕܗ ܡܫܬܠܡ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܂ ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܗܘ
22 ܐܠܘ ܠܐ ܐܬܝܠܕ܂ * ܘܟܕ ܗܢܘܢ ܠܥܣܝܢ܂ ܢܣܒ ܝܫܘܥ ܠܚܡܐ܂ ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ
23 ܠܗܘܢ܂ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܣܒܘ܂ ܗܢܘ ܦܓܪܝ܂ * ܘܢܣܒ ܟܣܐ ܘܐܘܕܝ܂ ܘܒܪܟ ܘܝܗܒ
24 ܠܗܘܢ܂ ܘܐܫܬܝܘ ܡܢܗ ܟܠܗܘܢ܂ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܗܢܘ ܕܡܝ ܕܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ܂
25 ܕܚܠܦ ܣܓܝܐܐ ܡܬܐܫܕ܂ * ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܕܬܘܒ ܠܐ ܐܫܬܐ ܡܢ ܝܠܕܐ ܕܓܦܬܐ
26 ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܗܘ ܕܒܗ ܐܫܬܝܘܗܝ ܚܕܬܐ ܒܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂ * ܘܫܒܚܘ
ܘܢܦܩܘ ܠܛܘܪܐ ܕܙܝܬܐ܂ * ܕܠܠܝܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ * ܠܘ *
27 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܂ ܕܟܠܟܘܢ ܬܬܟܫܠܘܢ ܒܝ ܒܗܢܐ ܠܠܝܐ܂ ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܕܐܡܚܐ
28 29 ܠܪܥܝܐ ܘܢܬܒܕܪܘܢ ܐܡܪܘܗܝ܂ * ܐܠܐ ܡܐ ܕܩܡܬ܂ ܩܕܡ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܠܓܠܝܠܐ܂ * ܐܡܪ
30 ܠܗ ܟܐܦܐ܂ ܐܢ ܟܠܗܘܢ ܢܬܟܫܠܘܢ܂ ܐܠܐ ܠܐ ܐܢܐ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ
ܠܟ܂ ܕܐܢܬ ܝܘܡܢܐ ܒܗܢܐ ܠܠܝܐ܂ ܥܕܠܐ ܬܪܢܓܠܐ ܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ ܢܩܪܐ܂ ܬܠܬ ܬܟܦܘܪ ܒܝ܂

Et quò loci ingressur⁹ est, dicite dño domûs; 14
Magister noster ait; Ubi est domicilium, ubi
comedam cum discipulis meis Pascha? Et 15
ecce ostendet vobis cœnaculum magnum
stratum ac præparatum: illîc parate nobis.
Exierunt itaque discipuli ejus, & venerunt 16
in civitatem, & repererunt prout dixerat eis,
paraveruntque Pascha. Quumq; esset vespe- 17
ra, venit cum dodecade sua, Et quum accum- 18
berent, ac manducarent, dixit Jesus; Amen
dico vobis, Unus ex vobis qui comedit me-
cum, ipse prodet me. Illi verò cœperunt an- 19
gi, & dicunt ei sigillatim; Nunquid ego
sum? Ipse verò ait illis, Unus è duodecim 20
qui intingit mecum in paropside. Et Filius 21
hominis abit, sicut scriptum est de eo: Væ au-
tem homini illi per quem proditur Filius ho-
minis: præstaret homini illi, si natus non fu-
isset. Quumque illi manducarent, accepit 22
Jesus panem & benedixit, fregitque, ac de-
dit eis, & ait illis; Accipite, Hoc est corpus
meum. Et accepit calicem, & gratias egit, 23
benedixitque ac dedit eis: & biberunt ex eo
omnes. Et dixit eis, Hic est sanguis meus te- 24
stamenti novi, qui pro multis effunditur.
Amen dico vobis me ampliùs non bibitu- 25
rum ex generatione vitis, usque ad diem il-
lum, quo bibam eam recenter in regno Dei.
Et laudes cantârunt, exieruntque in Montem 26
olivarum.

Nocte crucifixionis. 36.

Et dixit eis Jesus, Vos omnes offendemini 27
in me istâ nocte. Scriptum est enim, Percu-
tiam pastorem, & dispergentur agni ipsius.
Sed quum surrexero, præibo vobis in Gali- 28
læam. Dixit ei Cepha, Si omnes offendan- 29
tur, ego verò non item. Ait illi Jesus, 30
Amen dico tibi; Hodie nocte istâ priusquàm
cantaverit gallus duabus vicibus, ter nega-
bis me.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 *هر کجا که درود • بخداوند خانه بکویید • که بزرك ما مي کوید کجاست †جاي مجلس که
15 با شاکردان خود فصح بخورم • *او بشما بنمايد ورواره‌ء بزرك آراسته ومعد داشته • دران جايکاه
16 †براي ما بسازيد • *شاکردان بدر آمدند • ودر شهر رفتند • انچنانك بديشان کفت • يافتند •
17 18 وفصح را معد داشتند • *وقت شبهنکام با دوازده شاکرد خود • انجا آمد *چون نشستند • ومي
خوردند • عيسي کفت راست بشما بکويم • يکي از شما که با من مي خورد • مرا در دست دهد •
19 20 *شاکردان غمکين †شدند • وهر کسي بخود کمان مي برد که مکر منم • *عيسي بديشان
21 کفت که از دوازده يکي انکس است • که با من دست در کاسه نهد • *اما فرزند ادمي برود
انچنانك نبشته شد • ليکن واي بران مرد • که فرزند ادمي †بدست او سپارده شود •
22 آن بهتر مي بود که آن مرد زاينده نمي شد • *وچون ايشان مي خوردند عيسي
نان را ستد • وبرکت کرد وشکست • وبديشان داد وکفت بستانيد اينست تن من •
23 *وپياله ستد • واعتراف †کرد • وبرکت نهاد وبديشان داد • وهمکنان ازو خوردند •
24 *بديشان کفت • اينست خون من عهد نو • که عوض بسياران ريخته شود •

Quocunque introierit, patri famili- 14
âs dicite; Magister noster dicit,
Ubi est locus convivii ut cum disci-
pulis meis Pascha comedam? Ille 15
vobis ostendet cœnaculum magnum
instructum & paratum: in eo loco
nobis apparate. Discipuli egressi 16
sunt, & in civitatem venerunt: &
quemadmodum illis dixerat invene-
runt, & Pascha parârunt. Tempore 17
vespertino cum duodecim discipulis
suis illuc venit. Quum consedissent 18
& ederent, Jesus dixit; Verum vobis
dico, Unus è vobis qui mecum com-
edit, me in manus hostium *tradet.*
Discipuli contristati sunt, & unus- 19
quisque secum reputavit, Numquid
ego sum? Jesus illis dixit; E duo- 20
decim quidem unus, is est qui me-
cum manum in catinum indit. Fili- 21
us autem hominis abit, quemadmo-
dum scriptum est: sed væ illi viro
per cujus manum Filius hominis
traditus fuerit: meliùs esset quòd
iste vir natus non fuisset. Et cùm 22
illi ederent, Jesus panem accepit, &
benedixit, & fregit, & illis dedit, &
dixit; Accipite, Hoc est corpus me-
um. Et poculum accepit, & gratias 23
egit & benedixit, & illis dedit:
& omnes ex eo biberunt. Et il- 24
lis dixit, Hic est sanguis meus testa-
menti novi, qui pro multis effunditur.

Versio VULGATA LATINA.

14 Et quocunque introierit, dicite domino domûs, Quia magister dicit; Ubi est refe-
15 ctio mea, ubi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis demonstra-
16 bit cœnaculum grande, stratum: & illic parate nobis. Et abierunt discipuli ejus,
& venerunt in civitatem: & invenerunt sicut dixerat illis, & paraverunt Pascha.
17 Vespere autem facto, venit cum duodecim. Et discumbentibus eis, & mandu-
18 cantibus, ait Jesus; Amen dico vobis, Quia unus ex vobis tradet me, qui mandu-
19 cat mecum. At illi cœperunt contristari, & dicere ei singulatim; Numquid ego?
20 Qui ait illis; Unus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino. Et Fi-
21 lius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de eo: væ autem homini illi, per
22 quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si non esset natus homo ille. Et
manducantibus illis, accepit Jesus panem: & benedicens fregit, & dedit eis, &
ait; Sumite, hoc est corpus meum. Et accepto calice, gratias agens dedit 23
eis: & biberunt ex illo omnes. Et ait illis; Hic est sanguis meus novi testamenti, 24
qui pro multis effundetur. Amen dico vobis; Quia jam non bibam de hoc genimine 25
vitis, usque in diem illum, cùm illud bibam novum in regno Dei. Et hymno di- 26
cto, exierunt in Montem olivarum. Et ait eis Jesus; Omnes scandalizabimini in 27
me in nocte ista: quia scriptum est; Percutiam pastorem, & dispergentur oves. 28
Sed postquàm resurrexero, præcedam vos in Galilæam. Petrus autem ait illi; Et si 29
omnes scandalizati fuerint in te, sed non ego. Et ait illi Jesus; Amen dico tibi, Quia 30
tu hodiè in nocte hac, priusquàm gallus vocem bis dederit, ter me es negaturus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * إلى حيث يدخل * فقولا لرب البيت إن المعلم يقول لك أين موضع الراحة حيث آكل الفصح
15 16 مع تلاميذي * فهو يريكما غرفة كبيرة مفروشة معدة فاعدا لنا هناك * فلما اتيا التلميذان
17 18 إلى المدينة فوجدا كما قال لهما واعدا الفصح * ولما كان المساء جاء ومعه الاثني عشر * فاتكاوا
19 لياكلوا فقال يسوع امين اقول لكم ان واحد منكم يسلمني وهو الذي ياكل معي * فحزنوا
20 وقال كل واحد منهم لعلي انا هو * فاجابهم قايلا واحد من الاثني عشر هو الذي يضع يده
21 معي في القصعة * لان ابن الانسان يمضي كما هو مكتوب من اجله * والويل لذلك الانسان
22 الذي يسلم ابن الانسان * خير لذلك الانسان الا يولد * فبينما هم ياكلون اخذ يسوع خبزا
23 فبارك وكسر واعطاهم وقال خذوا هذا هو جسدي * واخذ كاسا فشكر واعطاهم فشربوا منه
24 25 كلهم * وقال لهم هذا هو دمي العهد الجديد الذي يراق عن كثيرين * امين اقول لكم
اني لا اشرب من عصير الكرمة الى ذلك اليوم اذاما شربته جديدا في ملكوت الله *
26 27 * الفصل السابع والاربعون * ثم سبحوا وخرجوا الى جبل الزيتون * فقال لهم [يسوع]
28 كلكم تشكون في هذه الليلة * لانه مكتوب اني اضرب الراعي فتتفرق الغنم * لكنني لما
29 30 اقوم اسبقكم الى الجليل * قال له بطرس ان شكوا كلهم فلست انا * فقال له يسوع امين
اقول لك انك انت اليوم في هذه الليلة قبل ان يصيح الديك مرتين تكفر بي ثلثا *

Quocunque introierit, & dicite domino domûs, Magister dicit tibi, ubi est locus requiei, ubi comedam Pascha cum discipulis meis? 14
Et ipse ostendet vobis cubiculum grande stratum, paratum: parate nobis ibi. 15
Quum ergò venissent duo discipuli ad urbem, invenerunt sicut dixerat illis, & paraverunt Pascha. 16
Et quum esset serum, venit, & cum eo duodecim: 17
Et discubuerunt, ut comederent. Dixit verò Jesus, Amen dico vobis, quòd unus ex vobis tradet me, & est qui manducat mecum. 18
Quare contristati sunt, & dixit unusquisque ex eis, Num ego sum? 19
Respondit eis, dicens; Unus ex duodecim, is qui ponit manum suam mecum in catino. 20
Filius enim hominis vadit, sicut est scriptum de eo; sed væ illi homini, qui tradet filium hominis. Bonum fuisset illi homini ut non fuisset natus. 21
Et dum ipsi comederent, accepit Jesus panem, & benedixit, & fregit, deditque eis, ac dixit; Accipite, Hoc est corpus meum. 22
Et accepit calicem, & gratias egit, & dedit eis: & biberunt ex eo omnes; 23
& ait illis, Hic est sanguis meus fœdus novum, qui effundetur pro multis. 24
Amen dico vobis, quia ego non bibam de succo vitis, usque in illum diem, quando bibam illum novum in regno Dei. 25

Sectio quadragesima septima.

Tum laudes dederunt, & exierunt in Montem olivarum. 26
Dixitque eis Jesus, Omnes vos scandalizabimini in me istâ nocte: quia scriptum est, Percutiam pastorem, & dispergentur oves. 27
Sed cùm resurrexero, præcedam vos in Galilæam. 28
Dixit ei Petrus, Si scandalizati fuerint omnes, at non ego. 29
Ait illi Jesus; Amen dico tibi, quòd tu hodiè in hac nocte antequàm cantet gallus duabus vicibus, negabis me tribus. 30

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወበልዎ፡ለባዕለ፡ቤቱ፡ይቤለከ፡ሊቅ፡፡ አይቴ፡ጽርሕ፡ኀበ፡ እበልዕ፡ፋሲሐ፡ምስለ፡ አ
15 ርደኢየ፡፡=፡ ወውእቱ፡ያርእየክሙ፡ጽርሐ፡ዓቢየ፡ወንጡፈ፡ወርሱየ፡ወህየ፡አስተደልዉ፡
16 ለነ፡፡=፡ ወሖሩ፡ አርደኢሁ፡ ሀገረ፡ ወረከቡ፡ በከመ፡ ይቤሎሙ፡ ወአስተደለዉ፡
ሎቱ፡ ፋሲሐ፡፡=፡ በቀዳሚት፡ ሰዓት፡ ሌሊት፡፡=፡
17 18 ወመሲዮ፡ሖረ፡ምስለ፡ዐሠርቱ፡ወክልኤቱ፡ አርደኢሁ፡፡=፡ ወእንዘ፡ ይረፍቁ፡ ወይበ
ልዑ፡ ይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አሜን፡እብለክሙ፡ አሐዱ፡እምኔክሙ፡ያገብአኒ፡
19 ዘይበልዕ፡ምስሌየ፡፡=፡ ወአኀዙ፡ይተክዙ፡ወይበልዎ፡ በበ፡አሐዱ፡ አነኑ፡እንጋ፡ ው
20 እቱ፡፡=፡ ወአውሥአ፡ወይቤሎሙ፡አሐዱ፡እምዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ዘጸብኀ፡ምስ
21 ሌየ፡ውስተ፡መጽብኅየ፡፡=፡ ወወልደ፡ እጓለ፡እም፡ ሖረ፡ ይሖውር፡ በከመ፡ጽሑ
ፍ፡በእንቲአሁ፡ወባሕቱ፡አሌ፡ሎቱ፡ለውእቱ፡ብእሲ፡ዘበኀቤሁ፡ይትሜጦው፡ለወል
22 ደ፡እጓለ፡እም፡ሕያው፡፡ እምኀየሶ፡ሶበ፡ ኢተወልደ፡ ሳውእቱ፡ብእሲ፡፡=፡ ወእንዘ፡
ይበልዑ፡ነሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ኅብስተ፡ ወባረከ፡ወፈተተ፡ ወወሀቦሙ፡ወይቤሎሙ፡
23 ንሥኡ፡ዝውእቱ፡ ሥጋየ፡፡=፡ ወነሥአ፡ጽዋዐ፡ አእኰቶ፡ ወሀቦሙ፡ ወሰትዩ፡ እም
24 ኔሁ፡ኵልሆሙ፡=፡ ወይቤሎሙ፡ዝውእቱ፡ደምየ፡ዘሐዲስ፡ሥርዓት፡ ዘይትከዐው፡
25 በእንተ፡ ብዙኃን፡=፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ ኢይሰቲዮ፡ እምዝ፡ ፍሬ፡ ወይን፡ እስከ፡
26 እንታክቲ፡ ዕለት፡ እም፡ እሰቲዮ፡ ሐዲሰ፡ በመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡
27 በ፫ ሰዓተ፡ሌሊት፡፡=፡ ወአንቢቦሙ፡ወፅኡ፡ውስተ፡ደብረ፡ዘይት፡=፡ ወይቤ
ሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኵልክሙ፡ትክሕዱኒ፡በዛቲ፡ሌሊት፡፡ እስመ፡ ይብል፡ መጽሐ
28 ፍ፡እቀትሎ፡ለኖላዊ፡ወእዘርዎን፡ ለአባግዒሁ፡፡=፡ ወእምድኅረ፡ተንሣእኩ፡እቀድመ
29 ክሙ፡ ገሊላ፡፡=፡ ወይቤሎ፡ ጴጥሮስ፡ ለእመ፡ ኵሎሙ፡ ክሕዱከሰ፡ ለእሰ፡ ኢይክ
30 ሕደከ፡፡=፡ ወይቤሎ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡አሜን፡እብለከ፡አንተ፡ትክሕደኒ፡ዮም፡ሠል
ሰ፡ በዛቲ፡ ሌሊት፡ ዘእንበለ፡ ይንቁ፡ ደርሆ፡፡=፡

Et dicite domino domûs ejus, Dicit tibi Magister; Ubi *est* cœnaculum, ubi edam 14
pascha cum discipulis meis? Et ipse demonstrabit vobis cœnaculum magnum, 15
& stratum, & positum: & ibi parate nobis. Et abierunt discipuli ejus *in* civi- 16
tatem, & invenerunt sicut dixerat illis: & paraverunt illi pascha.

Primâ noctis horâ.

Et vespere facto abiit cum duodecim discipulis suis. Et sedentibus illis, & come- 17
dentib' dixit iis Dñs Jesus; Amen dico vobis, Un' è vobis prodet me qui est me- 18
cum. Et cœperunt contristari, & dixerunt ei sigillatim; Egóne igitur sum. Et re- 19
spondit, & dixit iis; Un' ex duodecim qui intinxit mecũ in embaphio meo. Et fi- 20
li' hominis abit sicut scriptũ *est* de illo, sed væ illi homini per quem tradetur filius 21
homin': melius fuisset ei si non fuisset natus iste homo. Et edentibus *illis* accepit 22
Dñs Jesus panem, & benedixit, & fregit, & dedit iis, & dixit iis; Accipite, hoc est
corpus meum. Et accepit calicem, & benedixit ei, & dedit iis: & biberunt ex il- 23
lo omnes illi. Et dixit illis, Hic est sanguis meus novi testamenti, qui effunditur 24
propter multos. Amen dico vobis, Non bibam ex hoc fructu vitis, usque ad illum 25
diem quum bibam novum in regno Dei.

Tertiâ noctis horâ.

Et meditantes exierunt in montem olivarum. Et dixit iis Dominus Jesus, 26
Omnes vos negabitis me in hac nocte: quoniam dicit Scriptura, Occîdam pasto- 27
rem, & dispergam oves. Et postquàm surrexerim, præcedam vos in Galilæam. 28
Et dixit ei Petrus, Etsi omnes negaverint te, ego non negabo te. 29
Et dixit ei Dominus Jesus, Amen dico tibi; Tu negabis me hodiè ter in hac 30
nocte, priusquàm cecinerit gallus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * راست بشما بكويم * ديكر اين فرزند مورا با شما نخورم تا ان روز بتازكي * در ملكوت خدا
26 بخورمش * * وستايش داد * ودر كوه زيتون بدر رفت پنجاه هفت
اگاه كردن مسيح حواريون را كه بگريزند وشمعون منكر شود
27 * ودران جايگاه عيسي
بديشان كفت كه شما همكنان امشب † مرا منكر شويد * زيرا كه نبشته است كه چوپانرا
28 بكيرند وبزنند كوسفندان او پراكنده شوند * ليكن چون † برخيزم زودتر از † شما در جليل
29 30 روم * * صفا كفت * اكر همكنان † با تو دودل باشند * من نباشم * * عيسي كفت راست
بتو بكويم * در امشب * زودتر ازانك خروس دونوبت بانك دارد * تو سه بار منكر من شوي *

Utique vobis dico, Ampliùs hunc fœtum uvæ vobiscum non bibam, usque ad illum diem quo recenter in regno Dei bibam illud. 25
Et laude datâ in montem Olivarum egressus est. 26

LVII. Indicat Christus Apostolis, fore ut fugerent, & Simeon eum abnegaret.

Et in eo loco Jesus illis dixit; Vos quidem omnes hâc nocte me inficiaturi estis: quoniam scriptum est, Pastorem capient & percutient, & oves ejus dispersæ erunt. 27
Sed cùm surrexero, præcedam vos in Galilæam. 28
Cephas dixit; Si omnes in te duplici animo fuerint, ego non ero. 29
Jesus dixit; Certò tibi dico, Hâc nocte priusquàm gallus duabus vicibus vocem extulerit, tu tribus vicibus me inficiaberis. 30

Ille autem ex abundanti dicebat magis; Si me oportuerit commori tibi, non te ne-
31 (τ) Ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον, (υ) Ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀ-
gabo. Similiter autem & omnes dicebant. Et veniunt in locum cui nomen ϱοβ α ρπ δ
32 παρνήσομαι· ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον. Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα
Gethsemani: & ait discipulis suis; Sedete hic, donec o- ϱογ ϛ
(φ) Γεθσημανῆ· καὶ λέγει τοῖς (χ) μαθηταῖς αὐτοῦ, Καθίσατε ὧδε, ἕως προσεύξω-
rem. Et assumit Petrum & Jacobum & Joannem cum se, & cœ-
33 μαι. Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ (ψ) Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἤρ-
pit expavescere & angi. Et ait eis, Undiquaque tristis est anima mea ϱοδ δ ρπα α
34 ξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου
usque ad mortem: manete hic, & vigilate. Et progressus paululùm, pro-
35 ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε. Καὶ (ω) προελθὼν μικρὸν, ἔπε- ϱοε α
cidit super terram, & orabat, ut si possibile esset, transiret ab eo hora. Et di-
36 σεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο, ἵνα εἰ δυνατόν ἐστι, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα. Καὶ ἔ-
xit; Abba Pater, omnia possibilia tibi: transfer calicem à me ϱος α ρπβ β
λεγεν, Ἀββᾶ ὁ πατὴρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον (α) ἀπ' ἐμοῦ
hunc: sed non quid ego volo, sed quid tu. Et venit, & invenit eos dormi-
37 τοῦτο· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ. Καὶ ἔρχεται, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύ- ϱοζ β
entes: & ait Petro; Simon, dormis? Non potuisti unam horam vi-
δοντας· (β) καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Σίμων, καθεύδεις; Οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγο- ϱοη δ ρπγ α
gilare? Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem: ipse quidem spi-
38 ρῆσαι; Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦ-
ritus promptus, at caro infirma. Et iterum abiens oravit, eundem ϱοθ ϛ
39 μα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν

sermonē dicens. Et reversus invenit eos denuò dormientes: (erant enim ocu-
λόγον εἰπών. Καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· (ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλ- 40
li eorum gravati·) & non sciebant quid ei responderent. Et ve-
μοὶ αὐτῶν (γ) βεβαρημένοι·) καὶ οὐκ ᾔδεισαν (δ) τί αὐτῷ ἀποκριθῶσι. Καὶ ἔρ- 41
nit tertiò, & ait illis; Dormitis reliquùm, & requiescitis. Sufficit:
χεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε (ͺ) τὸ λοιπὸν, καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει·
venit hora: ecce traditur filius hominis in manus peccato-
ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς (ε) τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτω-
rum. Surgite, eamus: ecce tradens me appropinquavit. Et statim, adhuc eo
λῶν. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικε. Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ 42
loquente, adest Judas unus existens duodecim, & cum eo turba mul- 43
λαλοῦντος, παραγίνεται (ζ) Ἰούδας εἷς ὢν τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πο-
ta cum gladiis & lignis, à summis Sacerdotib⁹, & Scribis, & seniori-
λὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων (η) καὶ τῶν Γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέ-
bus. Dederat autē tradens eum consignum eis, dicens; Quēcunq; osculat⁹ fuero, ipse
ρων. Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, σύσσημον αὐτοῖς, λέγων, Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός 44
est: prehendite eum, & abducite tutò. Et veniens, statim accedens ad eum ait;
ἐστι· κρατήσατε αὐτὸν, καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. Καὶ ἐλθὼν, εὐθέως προσελθὼν αὐτῷ λέγει, 45
Rabbi, Rabbi: & osculatus est eum, Illi verò injecerunt in eum manus su-
Ῥαββὶ, Ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Οἱ δὲ ἐπέβαλον (θ) ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐ- 46
as, & prehenderunt eum. Unus autem quidam astantium extrahens gla-
τῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. (ι) Εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μά- 47
dium, percussit servum summi Sacerdotis, & abstulit illius auriculam.
χαιραν, ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον.

MS. A. (τ) Ὁ δὲ Πέτρος ἐκ (υ) Ἐὰν δέῃ με (φ) Γεθσημανεῖ· (χ) μαθηταῖς, Καθίσατε (ψ) τὸν Ἰωάννην (ω) προσελθὼν (α) τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· (β) λέγει Πέτρῳ, (γ) καταβαρυνόμενοι (δ) τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. (ͺ) λοιπὸν, (ε) χεῖρας (ζ) ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς τῶν (η) καὶ Γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων. (θ) τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπ' αὐτὸν, (ι) Εἷς δὲ τῶν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

31 ܗܘ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܐܡܪ ܗܘܐ. ܕܐܢ ܢܗܘܐ ܠܝ ܠܡܡܬ ܥܡܟ. ܠܐ ܐܟܦܘܪ ܒܟ ܡܪܝ.
32 ܘܗܟܘܬ ܐܦ ܟܠܗܘܢ ܬܠܡܝܕܐ ܐܡܪܘ. * ܘܐܬܘ ܠܕܘܟܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܓܕܣܡܢ. ܘܐܡܪ
33 ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܬܒܘ ܗܪܟܐ ܥܕ ܡܨܠܐ ܐܢܐ. * ܘܕܒܪ ܥܡܗ ܠܟܐܦܐ ܘܠܝܥܩܘܒ
34 ܘܠܝܘܚܢܢ. ܘܫܪܝ ܠܡܬܡܗܘ ܘܠܡܬܟܪܝܘ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܟܪܝܐ ܗܝ ܠܗ ܠܢܦܫܝ
35 ܥܕܡܐ ܠܡܘܬܐ. ܩܘܘ ܠܝ ܗܪܟܐ ܘܐܬܬܥܝܪܘ. * ܘܩܪܒ ܩܠܝܠ ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܡܨܠܐ
36 ܗܘܐ ܕܐܢ ܡܫܟܚܐ ܠܡܥܒܪ ܡܢܗ ܫܥܬܐ. * ܘܐܡܪ ܐܒܐ ܐܒܝ. ܟܠ ܡܕܡ ܡܫܟܚ ܐܢܬ.
37 ܐܥܒܪ ܡܢܝ ܟܣܐ ܗܢܐ. ܐܠܐ ܠܐ ܨܒܝܢܝ ܕܝܠܝ ܐܠܐ ܕܝܠܟ. * ܘܐܬܐ ܐܫܟܚ ܐܢܘܢ ܟܕ ܕܡܟܝܢ.
38 ܘܐܡܪ ܠܟܐܦܐ. ܫܡܥܘܢ ܕܡܟ ܐܢܬ. ܠܐ ܐܫܟܚܬ ܚܕܐ ܫܥܐ ܠܡܬܬܥܝܪܘ. * ܐܬܬܥܝܪܘ
39 ܘܨܠܘ ܕܠܐ ܬܥܠܘܢ ܠܢܣܝܘܢܐ. ܪܘܚܐ ܨܒܝܐ ܘܡܛܝܒܐ. ܐܠܐ ܦܓܪܐ ܟܪܝܗ. * ܘܐܙܠ ܬܘܒ
40 ܨܠܝ ܘܗܝ ܡܠܬܐ ܐܡܪ. * ܘܗܦܟ ܬܘܒ ܐܬܐ ܐܫܟܚ ܐܢܘܢ ܟܕ ܕܡܟܝܢ. ܡܛܠ ܕܥܝܢܝܗܘܢ
41 ܝܩܝܪܢ ܗܘܝ. ܘܠܐ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܐ ܢܐܡܪܘܢ ܠܗ. * ܘܐܬܐ ܕܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
ܕܡܟܘ ܡܟܝܠ ܘܐܬܢܝܚܘ. ܡܛܬ ܚܪܬܐ ܘܐܬܬ ܫܥܬܐ. ܘܗܐ ܡܫܬܠܡ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ
42 ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܕܚܛܝܐ. * ܩܘܡܘ ܢܐܙܠ. ܗܐ ܡܛܐ ܗܘ ܕܡܫܠܡ ܠܝ. * ܘܥܕ ܗܘ ܡܡܠܠ.
43 ܐܬܐ ܝܗܘܕܐ ܣܟܪܝܘܛܐ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪ. ܘܥܡܐ ܣܓܝܐܐ ܥܡ ܣܦܣܪܐ. ܘܚܘܛܪܐ. ܡܢ
44 ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܘܩܫܝܫܐ. * ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܐܬܐ ܡܫܠܡܢܐ ܗܘ ܕܡܫܠܡ ܘܐܡܪ.
45 ܗܘ ܕܢܫܩ ܐܢܐ ܗܘܝܘ. ܐܚܘܕܘܗܝ ܙܗܝܪܐܝܬ ܘܐܘܒܠܘܗܝ. * ܘܡܚܕܐ ܩܪܒ ܘܐܡܪ ܠܗ.
46 ܪܒܝ ܪܒܝ ܘܢܫܩܗ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܪܡܝܘ ܥܠܘܗܝ ܐܝܕܝܐ ܘܐܚܕܘܗܝ. * ܚܕ ܕܝܢ ܡܢ ܗܢܘܢ
47 ܕܩܝܡܝܢ ܫܡܛܗ ܣܦܣܪܐ ܘܡܚܝܗ ܠܥܒܕܗ ܕܪܒ ܟܗܢܐ ܘܫܩܠܗ ܐܕܢܗ.

Ille verò magis dicebat, Etiamsi mihi mo- 31
riendum sit tecum, non negabo te, Domine
mi: dixerunt autem ut ipse & omnes disci-
puli. Et venerunt in locum qui vocatur 32
Ghedsiman, aitque discipulis suis; Sedete
hic, donec preces fudero. Et duxit secum 33
Cepham, & Jacobum, & Johannem: cœ-
pitque contristari & angi. Et ait illis, Af- 34
flicta est anima mea usque ad mortem, ex-
pectate me hic, & vigilate. Et accessit pau- 35
lulùm, prociditque in terram, & orabat, ut, si
fieri posset, transiret ab eo illa hora. Et ait; 36
Pater, Pater mi, tu potes omnia, transfer à me
calicem istum: veruntamen non voluntas
mea, mei inquam ipsius, sed tua fiat. Ve- 37
niens autem invenit eos dormientes, aitque
Cephæ; Simon dormîsti? non potuisti unâ
horâ vigilare? Vigilate & orate, ne intre- 38
tis in tentationem: Spiritus vult, & prom-
ptus est, sed corpus infirmum. Et profectus 39
iterum oravit, & eundem sermonem dixit.
Et reversus rursum veniens invenit eos dor- 40
mientes, propterea quòd eorum oculi grava-
ti erant, neque sciebant quid ei dicerent.
Venit autem tertiâ vice, & ait illis; Dormi- 41
te ergò & requiescite: propè est finis, ve-
nitque hora, & ecce traditur Filius hominis
in manus flagitiosorum. Surgite, eamus: 42
ecce appropinquavit is qui prodit me. Et 43
adhuc ipso loquente venit Judas Iscariotes
unus ex duodecim, & turba multa cum en-
sibus & fustibus, à principibus sacerdo-
tum, & Scribis, & senioribus. Dede- 44
rat autem eis signum proditor, ille inquam
qui prodebat, ac dixerat; Quemcunque oscu-
latus fuero, ipse est, prehendite eum cautè,
eúmque abducite. Et eo momento appro- 45
pinquavit, & dixit ei, Rabbi, Rabbi, eumq;
deosculatus est. Illi verò injecerunt in eum 46
manus, & prehenderunt eum. Unus autem 47
ex iis qui adstabant, distrinxit gladium, ac
percussit servum principis sacerdotum, abstu-
litque ejus auriculam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 * صفا جواب [داد] وكفت اي خداوند * اكر رسيده است، با تو بميرم * ومنكر تو نشوم *
32 وشاكردان ديكر همه چنين كفتند * وآمدند † درجايكاهي كه نامش كسماني است، وبا شاكردان
33 خود كفت * اينجا بنشينيد * تا من نماز كنم * وبا خود برد صفا * ويعقوب * ويوحنارا * ودر
34 دلبستكي واندوه اغاز كرد * وبديشان كفت جان من تا مرك عظيم اندوهناك شد * براي من
35 اينجا بايستيد * وبيدار باشيد * اندكي پيشتر رفت * وبر زمين افتاد * ونماز مي كرد * مكر
36 باشد كه ان ساعت بكذرد * وكفت اي پدر من * بر هر چيزي توانا هستي * اين پياله از من بكذران
37 ليكن † نه ارادت من الا ارادت تو * وباز امد * ايشانرا خفته † ديد * بصفا كفت * شمعون خفتي *
38 نتوانستيد يك ساعت با من بيدار بودن * بيدار باشيد * ونماز كنيد * تا در آزمايش
39 وبلا نيفتيد * جانم مستعد * واستوارست * ليكن تن ضعيف ورنجورست * باز رفت نماز
40 كرد * وهمان سخن كفت * وباز كرديد ايشانرا خفته ديد * براي انك سر ايشان † كران شده بود
41 ونمي دانستند † چه مي كويند * سوم بار آمد وبديشان كفت * اكنون بخسپيد * وبياساييد *
كه كار باخر رسيد * وساعت در آمد * اينك فرزند ادمي † در دست † كنه كاران سپارده † شود *

Cephas respondit, & dixit; O Do- 31
mine, si eò deventum sit tecum mori-
ar, at abnegator tui non ero. Et di-
scipuli reliqui omnes similiter dice-
bant. Et venerunt in locum cujus 32
nomen est Ghesmani, & discipulis
suis dixit; Hic sedete donec ego
orationem fecero. Et secum assum- 33
psit Cepham, & Jacobum, & Jo-
hannem: & animo comprimi ac dole-
re cœpit. Et illis dixit; Anima mea 34
ad mortem usque valde tristis est:
me hic præstolamini & vigiles esto-
te. Paululum processit, & in terram 35
procidit, & oravit, si forsan futu-
rum esset ut hora illa transiret. Et 36
dixit; O pater mi, super omnem rem
potens es, hoc poculum à me trans-
ire fac: veruntamen non voluntas
mea fiat, sed voluntas tua. Et rever- 37
sus illos dormientes vidit: Cephæ
dixit, Simeon dormis? non potui-
stis unam horam mecum vigilare.
Vigilate & orate, ut in tentationem 38
& tribulationem non incidatis: ani-
mus meus paratus ac firmus est, sed
corpus infirmum & languidum est.
Et rursus abiens oravit, & eun- 39
dem sermonem dixit. Et reversus 40
illos dormientes vidit, eò quod caput
eorum gravatum esset, neque scirent
quid diceret. Tertiò venit, & illis 41
dixit; Nunc dormite, & quiescite:
res enim ad extremum pertigit, &
hora venit: ecce Filius hominis
in manus peccatorum traditur.

Versio VULGATA LATINA.

31 At ille ampliùs loquebatur; Et si oportuerit me simul commori tibi, non te nega-
32 bo. Similiter autem & omnes dicebant. Et veniunt in prædium, cui nomen Geth-
33 semani. Et ait discipulis suis; Sedete hìc donec orem. Et assumit Petrum, &
34 Jacobum, & Joannem secum: & cœpit pavere, & tædere. Et ait illis; Tristis
35 est anima mea usque ad mortem: sustinete hìc, & vigilate. Et cùm processisset
paululùm, procidit super terram: & orabat, ut si fieri posset, transiret ab eo hora:
36 Et dixit; Abba pater, omnia tibi possibilia sunt: transfer calicem hunc à me, sed non
37 quod ego volo, sed quod tu. Et venit, & invenit eos dormientes. Et ait Petro;
38 Simon dormis? non potuisti unâ horâ vigilare? Vigilate, & orate ut non intretis
39 in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro verò infirma. Et iterùm abi-
40 ens oravit, eundem sermonem dicens. Et reversus denuò, invenit eos dormientes:
(erant enim oculi eorum gravati:) & ignorabant quid responderent ei. Et venit 41
tertiò, & ait illis; Dormite jam, & requiescite. Sufficit: venit hora: ecce Filius ho-
minis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus: ecce qui me tradet, propè 42
est. Et, adhuc eo loquente, venit Judas Iscariotes unus de duodecim, & cum eo 43
turba multa, cum gladiis & lignis, à summis sacerdotibus, & Scribis, & seniori-
bus. Dederat autem traditor ejus signum eis, dicens; Quemcunque osculatus fuero, 44
ipse est, tenete eum, & ducite cautè. Et cùm venisset, statim accedens ad eum, ait; 45
Ave Rabbi: & osculatus est eum. At illi manus injecerunt in eum, & tenuerunt 46
eum. Unus autem quidam de circumstantibus educens gladium, percussit servum 47
summi sacerdotis: & amputavit illi auriculam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

31 * فتمادي بطرس وقال له وان اضطررت الي ان اموت معك لا اكفر بك * وكذلك قال جميعهم *
32 * الفصل الثامن والاربعون * * ثم جاوا الي حقل يدعي جدسماني * فقال لتلاميذه
33
34 اجلسوا ههنا حتي اصلي * ثم اخذ بطرس ويعقوب ويوحنا وبداء يحزن ويعبس * وقال لهم ان
35 نفسي حزينة حتي الموت فاقيموا ههنا واسهروا * ثم تقدم قليلا وخر علي الارض مصليا قايلا *
36 هل يستطاع ان تعبر عني هذه الساعة * وكان يقول ايها الاب كل شي بقدرتك اجر عني هذه
37 الكاس * لكن ليس كما اريد انا بل انت * ثم جاء فوجدهم نياما * فقال لبطرس يا سمعان انت نايم
38 الم تقدر ان تسهر معي ساعة * اسهروا وصلوا لئلا تدخلوا التجارب * اما الروح فمستعد واما
39
40 الجسد فضعيف * ثم مضي ايضا وصلي وكان يقول هذه الكلمة * وجاء ايضا فوجدهم نياما لان
41 اعينهم ثقيلة ولم يكونوا يدرون ما يجيبونه * وجاء ثالثة فقال لهم ناموا الان واستريحوا فقد
42 حضرت الغاية * وجاءت الساعة ليسلم ابن الانسان في ايدي الخطاة * قوموا بنا نذهب فقد
43 قرب الذي يسلمني * * الفصل التاسع والاربعون * * وبينما هو يتكلم جاء يهوذا
الاسخريوطي احد الاثني عشر ومعه جمع بسيوف وعصي من رؤساء الكهنة والكتبة
44
45 والمشيخة * وكان مسلمه قد اعطاهم علامة ان الذي اقبله هو هو فامسكوه واوثقوه * فلما
46
47 جاء ودنا منه قال له يا معلم يا معلم وقبله * فالقوا ايديهم عليه وامسكوه * وان احد
القيام انتضي سيفا وضرب عبد رييس الكهنة فقطع اذنه *

Et longiùs diffundens se Petrus, dixit 31
ei; Et si compellar ad moriendum tecum,
non negabo te. Et similiter dixerunt
omnes. Sectio quadragesima octava.
Deindè venerunt ad agrum, qui vocatur 32
Gedsemani. Et dixit discipulis suis, Se-
dete hìc donec orem. Tum assumpsit Pe- 33
trum, & Jacobum, & Johannem, & cœ-
pit contristari, & mœrere. Et dixit eis, 34
Anima quidem mea tristis est usque ad
mortem: Manete hìc, & vigilate. Et 35
processit paululùm, & procidit super ter-
ram, orans, dicens; Estne possibile ut
transeat à me ista hora? Et dicebat; O 36
Pater, omnis res in potestate tua est,
transfer à me hunc calicem: verùm non
sicut volo ego, sed tu. Posteà venit, & 37
invenit eos dormientes: dixitque Petro,
Simon, tu es dormiens? non potuisti vigi-
lare mecum horâ unâ? Vigilate, & ora- 38
te, ne intretis in tentationes. Spiritus qui-
dem promptus est, at corpus debile. Dein- 39
dè abiit iterùm & oravit, & dicebat
idem verbum. Et venit, & invenit eos 40
etiam dormientes, quia oculi eorum
erant gravati, & nesciebant quid respon-
derent ei. Et venit tertiò, & dixit eis; 41
Dormite nunc, & requiescite: jam adest
finis, & venit hora, ut tradatur filius
hominis in manus peccatorum. Surgite, 42
eamus: jam advenit qui tradet me.
Sectio quadragesima nona.
Et dum ipse loqueretur, venit Judas Isca- 43
riotes unus de duodecim, et secum tur-
ba cum gladiis, & fustibus à principibus
sacerdotum, & Scribis, & senioribus.
Traditor autem ejus jam dederat illis 44
signum; Quem osculatus fuero, ipse est; te-
nete eum, & ligate illum. Et cùm ve- 45
nisset & accessisset ad eum, dixit ei;
O magister, ô magister: & osculatus est
eum. Et injecerunt manus suas in eum, 46
& tenuerunt eum. Unus autem adstan- 47
tium exemit gladium, & percussit ser-
vum principis sacerdotum, & amputa-
vit auriculam ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ወአፈድፈደ፡ተነልሮተ፡ጴጥሮስ፡እንዘ፡ ይብል፡ እመውትኒ፡ምስሌከ፡ ወኢይክሕደከ፡
32 ወከማሁ፡ ይቤሉ፡ ኵሎሙ፡፡=፡ ወሖሩ፡ ዐጸደ፡ ወይን፡ እንተ፡ስማ፡ ጌትሴማኒ፡ወይ
33 ቤሎሙ፡ለአርደኢሁ፡፡ ንበሩ፡ዝየ፡እስከ፡ አሐውር፡እጼሊ፡=፡ ወነሥአሙ፡ ለጴ
34 ጥሮስ፡ ወለያዕቆብ፡ ወለዮሐንስ፡ምስሌሁ፡ወአኀዘ፡ ይተክዝ፡ ወየሐዝን፡፡=፡ ወይቤ
35 ሎሙ፡ ተከዘት፡ ነፍስየ፡ እስከ፡ ለሞት፡ ንበሩ፡ ዝየ፡ ወትግሁ፡ እንከ፡፡=፡ ወእምዝ፡
ተአተተ፡ሕቀ፡ወሰገደ፡ውስተ፡ምድር፡ ወጸለየ፡ከመ፡ ትኅልፍ፡እምኔሁ፡ ይእቲ፡ሰዓት፡
36 ለእመ፡ ይትከሀል፡፡=፡ ወይቤ፡አባ፡ወአቡየ፡ኵሉ፡ ይትከሀለከ፡ አኅልፍ፡ እምኔየ፡
37 ለዝ፡ጽዋዕ፡፡ ወበሕቱ፡ፈቃደ፡ዚአከ፡ለይኩን፡ ወአኮ፡ፈቃደ፡ ዚአየ፡=፡ ወገቢአ፡
ረከቦሙ፡ ይነውሙ፡ወይቤሎ፡ ለጴጥሮስ፡ ስምዓን፡ ትነውሙኑ፡ ወኢትክል፡ ተዓግሶ፡አ
38 ሐተ፡ ሰዐተ፡=፡ ትግሁ፡ወጸልዩ፡ከመ፡ኢትባኡ፡ውስተ፡ መንሱት፡፡ እስመ፡መንፈስ፡
39 ይፈቅድ፡ወሥጋ፡ይደክም፡=፡ ወሖረ፡ካዕበ፡ ወጸለየ፡ ወከማሁ፡ከመ፡ይቤ፡፡=፡ ወ
40 ገቢአ፡ካዕበ፡ረከቦሙ፡ ይነውሙ፡እስመ፡ ከብደ፡አዕይንቲሆሙ፡ወኢያአምሩ፡ዘይነብ
41 ቡ፡፡=፡ ወመጽአ፡በሣልስ፡ ወይቤሎሙ፡ኑሙ፡እንከ፡ወአዕርፉ፡ምዕረ፡እስመ፡ናሁ፡በጽ
ሐ፡ጊዜሁ፡፡ወናሁ፡ያገብእዎ፡ለወልደ፡እጓለ፡እመ፡ ሕያው፡ ውስተ፡ እደ፡ ኃጥአን፡=፡
42 ተንሥኡ፡ንሑር፡ናሁ፡በጽሐ፡ዘያገብአኒ፡፡=፡ በእንተ፡ዘከመ፡አግብኦ፡ይሁደ፡፡=፡
43 ወእንዘ፡ይነግሮሙ፡በጽሐ፡ሶቤሃ፡ይሁደ፡ አስቆሮታዊ፡ አሐዱ፡ እምዓሠርቱ፡ ወምስሌ
44 ሁ፡ብዙኃን፡ ምስለ፡ መጣብሓ፡ ወዕፀው፡ እምኀበ፡ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ወረበና
45 ት፡፡=፡ ወወሀቦሙ፡ተአምር ተ፡ዘያገብኦ፡ወይቤሎሙ፡ዘሰዓምክዎ፡ ውእቱ፡ አኀዝ
46 ዎ፡ወአጽንዕዎ፡፡ ወስድዎ፡=፡ ወሶቤሃ፡መጽአ፡ኀቤሁ፡ ወይቤሎ፡ረቢ፡ ወሰዓሞ፡=፡
47 ወሰፍሑ፡ እደዊሆሙ፡ ወአኀዝዎ፡፡=፡ ወመልኀ፡ መጥባኅቶ፡ አሐዱ፡ እምእለ፡
ይቀውሙ፡ ወዘበጦ፡ ለገብረ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወመተሮ፡ እዝኖ፡፡=፡

Et in ampliorem transivit sermonem Petrus, dicens; Moriar etiam tecum, & non 31
negabo te: & similiter dicebant omnes. Et veniunt in vineam cujus nomen 32
erat Gethsemani, & dixit discipulis suis; Sedete hìc donec abiero orare. Et as- 33
sumpsit Petrum, & Jacobum, & Johannem secum; & cœpit expavescere, & con-
tristari. Et dixit iis, Tristis est anima mea usque ad mortem: manete hìc, & vigi- 34
late igitur. Et tunc processit paululùm, & flexit se in terram: & oravit, ut trans- 35
iret ab eo ista hora, si possibile esset. Et dixit, Pater; &, Pater meus omnia possi- 36
bilia sunt tibi, transfer à me hunc calicem: sed voluntas tua fiat, & non voluntas
mea. Et revertens invenit eos dormientes, & dixit Petro; Simon, dormisne, & 37
non potuisti sustinere unam horam? Vigilate, & orate ut non intretis in tentati- 38
onem: quia spiritus est volens, & caro infirma est. Et abiit iterum, & oravit, & 39
similiter idē dixit. Et revertens iterū invenit eos dormientes, quia gravati erant 40
oculi eorum, & nesciebant quod loquebantur. Et venit tertiò, & dixit iis; Dor- 41
mite igitur, & requiescite modò, quoniā ecce venit tempus ejus; & ecce, tradent
Filium hominis in manus peccatorum. Surgite, eamus: ecce venit qui tradet me. 42

De traditione Judæ.

Et eo loquente illis, venit statim Judas Iscariotes unus è decem, & cum eo multi 43
cum gladiis, & fustibus, à principibus sacerdotum, & scribis, & magistris. Et de- 44
derat iis signum traditor ejus, & dixerat iis; Quem osculat⁹ fuero, is est; prehendite
eum, & custodite eum, & persequimini eum. Et statim venit ad eum, & dixit 45
ei; Rabi, & osculatus est eum. Et extenderunt manus suas, & prehenderunt eum. 46
Et eduxit gladium suum quidam ex circumstantibus, & percussit servum princi- 47
pis sacerdotum, & amputavit illi aurem ejus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 * بر خيزيد برويم اينك رسيد † انك مرا در دست خواهد سپاردن پنجاه هشت آمدن
43 † * هنوز در سخن كفتن بود كه آمد يهوداي غوغا وسرهنكان بكرفتن مسيح
سخريوطا يكي از دوازده * وجماعت بسيار * با شمشيرها وچوبها ونيزها * از پيش بزركان
44 واماما‌ن ونويسندكان وپيران * * وسپارنده † بديشان † نشان داده بود * كه هر كس را † من
45 بوسه كنم اوست عيسي * اورا بكيريد * وببريد * * وهماندم يهودا پيش مسيح آمد وكفت بزرك
46
47 من بزرك من * واورا بوسه كرد * * ايشان پيش امدند واورا † كرفتند * * يكي از ايشان * كه
ايستاده بودند * شمشير كشيد * وغلام سرور امامانرا كوش ببستد *

Surgite, eamus: ecce advenit ille qui 42
me in manus eorum traditurus est.
LVIII. Adventus turbæ & satellitum ad prehendendum Christum.
Adhuc eo sermonem loqueute, ve- 43
nit Judas Iscariotes, unus ex duo-
decim, & turba multa cum gladiis,
& fustibus, & lanceis, à magnati-
bus, & Sacerdotibus, & Scribis,
& senioribus. Proditor autem illis 44
signum dederat, dicens; *Quemcunq;*
ego osculatus fuero, ille est Jesus,
ipsum prehendite & abducite. Et 45
eodem momento Judas ad Christum
accessit, & dixit; Magister mi, ma-
gister mi, & eum osculatus est. Et 46
illi accesserunt, & illum prehende-
runt. Unus autem ex illis, qui astan- 47
tes erant, gladium strinxit, & puero
principis sacerdotum aurem abstulit.

Et respondens Jesus, ait illis; Tanquàm ad latronem existis cum
48 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Ὡς ἐπὶ λῃστὴν (κ) ἐξήλθετε μετὰ ρπδ α
gladiis & lignis comprehendere me? Quotidiè eram apud vos in tem-
49 μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; Καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱε-
plo docens, & non prehendistis me: Sed ut impleantur Scripturæ. Et
50 ρῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. Καὶ ρπε ς
relinquentes eum, omnes fugerunt. Et unus quidam juvenis sequebatur eum,
51 ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον. Καὶ εἷς τις νεανίσκος (λ) ἠκολούθει αὐτῷ, ρπϛ ι
amictus sindone super nudo: & tenent eum juvenes. Ille autem
52 περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι. Ὁ δὲ
relinquens sindonem, nudus profugit ab eis. Et abduxerunt Je-
53 καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν. Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰη- ρπζ α
sum ad summum Sacerdotem: & conveniunt eo omnes summi Sacerdotes, &
σοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα (μ)· καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ
seniores, & Scribæ. Et Petrus à longè secutus
54 οἱ (ν) πρεσβύτεροι, καὶ οἱ Γραμματεῖς. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθη- ρπη δ
est eum, usque intrò in atrium summi Sacerdotis, & erat considens cum
σεν αὐτῷ, ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ
ministris, & calefaciens se ad lumen. At summi Sacerdotes &
55 τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ρπθ β
omnis consessus quærebant adversùs Jesum testimonium, ad morte afficiendum eum: &
ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ (ξ) μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν· καὶ

ρζ ς
non inveniebant. Multi enim testimonium falsum dicebant adversùs eum, & paria testimo-
οὐχ εὕρισκον. Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυ- 56
nia non erant. Et quidam surgentes falsum testimonium ferebant adversùs eum, dicen-
ρίαι οὐκ ἦσαν. Καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέγον- 57
tes; Quoniam nos audivimus eum dicentem; Quòd ego dissolvam templum hoc ma-
τες, Ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, Ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χει- 58
nu factum, & per tres dies aliud non manu factum ædificabo. Et nec sic par
ροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση 59
erat testimoniū illorum. Et exurgens summus Sacerdos in medium, interrogavit Je-
ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς (ο) εἰς τὸ μέσον, ἐπηρώτησε τὸν Ἰη- 60
sum, dicens; Non respondes quicquā? quid hi te adversùm testantur? Ille autem tacebat, &
σοῦν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; (π) Ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ 61
nihil respondit. Rursùm summus Sacerdos interrogabat eum, & dicit ei? Tu es Chri-
οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ Χρι-
stus filius Benedicti? At Jesus dixit; Ego sum: & videbitis filium hominis
ρζα α στὸς ὁ υἱὸς (ρ) τοῦ Εὐλογητοῦ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐγώ εἰμι· καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου 62
sedentem à dextris virtutis, & venientem cum nubibus cœli. At sum-
ρζβ ς καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ δὲ ἀρ- 63
mus Sacerdos disrumpens vestes suas, ait; Quid adhuc usum habemus testium? Audi-
ρζγ β χιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ, λέγει, Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; Ἠκού- 64
stis blasphemiam: quid vobis videtur? Ii autē omnes condēnaverūt eū esse obnoxium mortis.
σατε (σ) τῆς βλασφημίας. τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον θανάτου.

MS. A. (κ) ἐξήλθατε (λ) ἠκολούθησεν (μ) Καϊάφαν· (ν) Γραμματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι. (ξ) ψευδομαρτυρίαν, (ο) εἰς μέσον, (π) Ὁ δὲ Ἰησοῦς (ρ) τοῦ Θεοῦ τοῦ εὐλογητοῦ; (σ) τὴν βλασφημίαν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

48 ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܝܟ ܕܥܠ ܓܝܣܐ ܢܦܩܬܘܢ ܥܠܝ ܒܣܝܦܐ ܘܒܚܘܛܪܐ *
49 ܕܬܐܚܕܘܢܢܝ. * ܟܠܝܘܡ ܠܘܬܟܘܢ ܗܘܝܬ ܟܕ ܡܠܦ ܐܢܐ ܒܗܝܟܠܐ ܘܠܐ ܐܚܕܬܘܢܢܝ. ܐܠܐ
50 ܕܢܫܬܡܠܘܢ ܟܬܒܐ ܗܘܬ ܗܕܐ. * ܗܝܕܝܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܫܒܩܘܗܝ ܘܥܪܩܘ. * ܘܥܠܝܡܐ ܚܕ ܐܙܠ
51 ܗܘܐ ܒܬܪܗ. ܘܥܛܝܦ ܗܘܐ ܣܕܝܢܐ ܥܪܛܠܝ. ܘܐܚܕܘܗܝ ܥܠܝܡܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܫܒܩ ܣܕܝܢܐ ܘܥܪܩ
52 ܥܪܛܠܝ. * ܘܕܒܪܘܗܝ ܠܝܫܘܥ ܠܘܬ ܩܝܦܐ ܪܒ ܟܗܢܐ. ܘܐܬܟܢܫܘ ܠܘܬܗ ܟܠܗܘܢ ܪܒܝ
53 ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܘܩܫܝܫܐ. * ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܐܬܐ ܗܘܐ ܒܬܪܗ. ܥܕܡܐ ܠܓܘ
54 ܕܪܬܐ ܕܪܒ ܟܗܢܐ. ܘܝܬܒ ܗܘܐ ܥܡ ܡܫܡܫܢܐ ܘܫܚܢ ܗܘܐ ܠܘܩܕܡ ܢܘܪܐ. * ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ
55 ܘܟܠܗ ܟܢܘܫܬܗܘܢ. ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܝܫܘܥ ܣܗܕܘܬܐ ܕܢܡܝܬܘܢܝܗܝ. ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ.
56 ܟܕ ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܡܣܗܕܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ. ܠܐ ܫܘܝܢ ܗܘܝ ܣܗܕܘܬܗܘܢ. * ܐܢܫܝܢ ܕܝܢ ܩܡܘ
57 ܥܠܘܗܝ ܣܗܕܐ ܕܫܘܩܪܐ ܘܐܡܪܝܢ. * ܕܚܢܢ ܫܡܥܢܝܗܝ ܕܐܡܪ. ܕܐܢܐ ܫܪܐ ܐܢܐ ܗܝܟܠܐ ܗܢܐ
58 ܕܥܒܝܕ ܒܐܝܕܝܐ. ܘܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܒܢܐ ܐܢܐ ܐܚܪܢܐ ܕܠܐ ܒܐܝܕܝܐ. * ܘܐܦܠܐ ܗܟܢܐ
59 ܫܘܝܐ ܗܘܬ ܣܗܕܘܬܗܘܢ. * ܘܩܡ ܪܒ ܟܗܢܐ ܒܡܨܥܬܐ. ܘܫܐܠܗ ܠܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܠܐ ܡܦܢܐ
60 ܐܢܬ ܦܬܓܡܐ. ܡܢܐ ܡܣܗܕܝܢ ܥܠܝܟ ܗܠܝܢ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܫܬܝܩ ܗܘܐ. ܘܡܕܡ
61 ܠܐ ܦܢܝܗܝ. ܘܬܘܒ ܫܐܠܗ ܪܒ ܟܗܢܐ ܘܐܡܪ. ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܡܒܪܟܐ. * ܗܘ
62 ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܐ ܐܢܐ. ܘܬܚܙܘܢ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܝܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܚܝܠܐ. ܘܐܬܐ
ܥܠ ܥܢܢܝ ܫܡܝܐ. * ܪܒ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܨܪܐ ܟܘܬܝܢܗ ܘܐܡܪ. ܡܢܐ ܡܬܒܥܝܢ ܠܢ ܠܗܘܢ
63 ܣܗܕܐ. * ܗܐ ܡܢ ܦܘܡܗ ܫܡܥܬܘܢ ܓܘܕܦܐ. ܡܢܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟܘܢ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ
64 ܟܠܗܘܢ ܚܝܒܘܗܝ ܕܚܝܒ ܗܘ ܡܘܬܐ.

Ipse verò Jesus respondit, & ait eis; Tan- 48
quam adversùs sicarium existis contra me cum
gladiis & fustibus ut prehendatis me. Quo- 49
tidie apud vos eram dum docebam in tem-
plo, neque prehendistis me. Sed ut adimple-
rentur Scripturæ, hoc factum est. Tunc dere- 50
liquerunt eum discipuli ipsius, & aufugerunt.
Quidam autem adolescens veniebat post 51
eum, eratque amictus sindone nudus, & pre-
henderunt eum. Ipse verò reliquit sindonem, 52
& aufugit nudus. Et abduxerunt Jesum ad 53
Caipham summum sacerdotem: & congre-
gati sunt apud eum cuncti principes sacerdo-
tum, & Scribæ, & seniores. Simon autem pro- 54
cul veniebat post eum adintus usq; atrii sum-
mi sacerdotis, & sedebat cum ministris, at-
que calefaciebat se ante ignem. Principes 55
autem sacerdotum, & omnis eorum syna-
goga quærebat adversùs Jesum testimonium,
ut eum morti addicerent, nec inveniebant.
Quum enim multi testificarentur adversùs 56
eum, non erant æqualia eorum testimonia.
Quidam autem insurrexerunt in eum testes 57
falsi, & dixerunt. Nos audivimus eum di- 58
centem, Ego dissolvam templum hoc mani-
bus factum, & tribus diebus ædificabo aliud
non factum manibus. Sed ne sic quidem æ- 59
quale erat eorum testimonium. Porrò surre- 60
xit summus sacerdos in medium, & inter-
rogavit Jesum & ait; Ne verbum quidem
respondes? quid isti testificantur contra te?
Ipse verò Jesus tacebat, & nihil ei respon- 61
dit. Et rursus interrogavit eum summus sa-
cerdos, & ait; Túne es Christus filius Be- 62
nedicti? Ipse verò Jesus dixit ei, Ego sum;
& videbitis Filium hominis sedentē à dex-
tera virtutis, & venientem super nubes cœ-
lorum. Summus autem sacerdos scidit tuni- 63
cam suam, & ait; Quorsum modò requirun-
tur nobis testes? En ex ore ipsius audîstis 64
blasphemiam: quid vobis videtur? Ipsi verò
omnes judicârunt eum esse reum mortis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

48 * عيسي† بدان جماعت كفت كه انچنانك بر دزدان بشمشير چوبها روند * شما بر من آمديد *
49 تا مرا بكيريد * * همه روز نه پيش شما بودم * ودر هيكل تعليم مي دادم * چرا مرا
50 نكرفتيد * الا براي آنك تا كتابها تمام شود اين كارشد * *چون شاكردان ان حال
51 ديدند * مسيح را رها كردند * وكريختند * * يك جوان ازپس عيسي بود كه خويشتن ميزر
52 پپچيده بود * اورا كرفتند * *ميزر در دست ايشان رها كرد * وخود برهنه كريخت *
پنجاه نه مسيح را بردند بخانهٔ قيافا
53 *واوردند عيسي را بخانهٔ قيافا سرور امامان *
54 نويسندكان وپيران وامامان * همه† انجا كرد شدند * *وشمعون الصفا ازپس او از دور مي
55 آمد * تا سراي سرور امامان * و با خدمتكاران† برابر آتش نشست وكرم مي شد * *جماعت
56 امامان وغير بر عيسي كواهي مي طلبيدند * كه اورا بميرانند * ونيافتند * *براي
57 آنك بسياران بروي† كواهي مي دادند * كه بكواهي نمي ارزيدند * *كسان ديكر بر
58 خيزانيدند† كواهان† دروغ * وكفتند * *ما شنيديم كه كفت من اين هيكل را كه
بدستهاء† مردم عمارت شدست ويران كنم و تا سه روز ديكر بي دستها ابادان كنم *

Jesus illi turbæ dixit; Quemad- 48
modum in latronem cum gladiis &
fustibus eunt, vos in me venitis, ut
me prehendatis. Quotidie nónne 49
apud vos eram, & in templo docebā?
Quare me non prehendistis? Sed pro-
pterea ut Scripturæ impleantur hoc
factum est. Cùm discipuli hanc rem 50
viderent, Christum reliquerunt, &
fugerunt. Unus autem *adolescens* 51
Jesum sequebatur, qui seipsum sin-
done involverat: quem cum *prehen-*
derent, Sindonem in manu illorum 52
reliquit, & ipse nudus effugit.

LIX. Christum tulerunt in domum Caiaphæ.

Et adduxerunt Jesum in domum 53
Caiaphæ principis sacerdotum: &
Scribæ, & seniores, & sacerdotes,
omnes illic congregati sunt. Simeon 54
autem Cephas post eum è longinquo
venit, usque ad aulam principis sa-
cerdotum & cum ministris coram
igni sedebat, & calefiebat. Cœtus 55
sacerdotum & alii in Jesum testi-
monium quærebant, ut eum morte
afficerent, & non invenerunt. Eò 56
quòd multi in eum testimonium di-
rent, qui testimonio pares non erant.
Quidam igitur *alii subornârunt te-* 57
stes falsos, & dicebant; Nos audi- 58
vimus quòd dixit, Ego hoc tem-
plum, quod manibus hominum fa-
brefactum est destruam, & intra tri-
duum aliud sine manibus ædificabo.

Versio VULGATA LATINA.

48 Et respondens Jesus, ait illis; Tanquam ad latronem existis cum gladiis & lignis
49 comprehendere me? Quotidiè eram apud vos in templo docens, & non me tenu-
50 istis. Sed ut impleantur Scripturæ. Tunc discipuli ejus relinquentes eum, omnes
51 fugerunt. Adolescens autem quidam sequebatur eum amictus sindone super nudo:
52 & tenuerunt eum. At ille rejectâ sindone, nudus profugit ab eis. Et adduxerunt
53 Jesum ad summum sacerdotem: & convenerunt omnes sacerdotes, & Scribæ, &
54 seniores. Petrus autem à longè secutus est eum, usque intrò in atrium summi sa-
55 cerdotis: & sedebat cum ministris ad ignem, & calefaciebat se. Summi verò sa-
cerdotes, & omne concilium quærebant adversùs Jesum testimonium, ut eum morti
56 traderent, nec inveniebant. Multi enim testimonium falsum dicebant adversùs
57 eum: & convenientia testimonia non erant. Et quidam surgentes, falsum testi-
monium ferebant adversùs eum, dicentes; Quoniam nos audivimus eum di- 58
centem; Ego dissolvam templum hoc manu factum, & per triduum aliud non
manu factum ædificabo. Et non erat conveniens testimonium illorum. 59
Et exurgens summus sacerdos in medium, interrogavit Jesum, dicens; Non re- 60
spondes quidquam ad ea, quæ tibi objiciuntur ab his? Ille autem tacebat, 61
& nihil respondit. Rursùm summus sacerdos interrogabat eum, & dixit ei;
Tu es Christus filius Dei benedicti? Jesus autem dixit illi; Ego sum: & vi- 62
debitis Filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem cum nu-
bibus cœli. Summus igitur sacerdos scindens vestimenta sua, ait; Quid ad- 63
huc desideramus testes? Audîstis blasphemiã: quid vobis videtur? Qui omnes 64
condemnaverunt eum esse reum mortis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

48 49 * فاجابهم يسوع قايلا امثل لص انا خرجتم بسيوف وعصي لتاخذوني * وفي كل يوم كنت
50 51 معكم في الهيكل اعلم ولم تمسكوني. ذلك ليتم الكتاب * فتركه التلاميذ وهربوا كلهم * وكان
52 53 يتبعه شاب عليه ازار على عرية فامسكوه * فترك الازار وفر عاريا * فجاوا بيسوع الى قيافا ريس
54 الكهنة واجتمع اليه روساء الكهنة والكتبة والمشيخة * وكان بطرس يتبعه من بعيد الى
داخل دار ريس الكهنة وجلس مع الخدام عند النار يصطلي *

* الفصل الخمسون *

55 56 * فاما روساء الكهنة والمحفل فكانوا يطلبون شهادة على يسوع ليقتلوه فلم يجدوا * وكثير
57 58 شهدوا عليه زورا ولم تتفق شهاداتهم * فقاموا قوما شهدوا عليه زورا قايلين * نحن سمعنا هذا
يقول اني احل هذا الهيكل الذي صنعته الايدي وبعد ثلثة ايام اقيم اخر غير مصنوع
59 60 بالايدي * ولا هولاء اتفقت شهاداتهم * فقام ريس الكهنة في الوسط وسال يسوع قايلا اما تجيب
61 بشي عما يشهد به هولاء عليك * فلم يجب بشي بل كان ساكتا. فساله ايضا ريس الكهنة
62 وقال له انت هو المسيح ابن المبارك * فقال له يسوع انا هو. وسترون ابن الانسان جالسا عن
63 يمين القوة جاييا على سحاب السماء * فمزق عظيم الكهنة ثيابه. وقال ماذا تحتاجون الى شهادة.
64 * قد سمعتم التجديف ظاهرا لكم. فحكم عليه جميعهم بانه مستوجب الموت *

Et respondit eis Jesus, dicens; Num pro 48
latrone sum, ut exieritis cum gladiis, &
fustibus, ad comprehendendum me? Et 49
singulis diebus eram vobiscum in templo
docens, & non tenuistis me. Hoc, ut
adimpleatur scriptura. Et reliquerunt 50
eum discipuli, & fugerunt omnes. Et se- 51
quebatur eum adolescens, super quo erat
sindon super nudum: & tenuerunt eum.
Et reliquit sindonem, & aufugit nudus. 52
Adduxerunt autem Jesum ad Caipham 53
principem sacerdotum. Et convenerunt
ad eum principes sacerdotum, & Scri-
bæ, & seniores. Petrus autem sequeba- 54
tur eum à longè, ad intus atrium princi-
pis sacerdotum, & sedit cum ministris
apud ignem ad calefaciendum se.

Sectio quinquagesima.

Principes verò sacerdotum, & concili- 55
um quærebant testimonium adversùs Je-
sum, ut occiderent eum, & non invene-
runt. Et multi testificati sunt contra 56
eum falsum, et non conveniebat testi-
monium eorum. Et suscitaverunt 57
quosdam qui testati sunt contra eum
falsum, dicentes; Nos audivimus 58
hunc dicere, Ego dissolvam hoc templum,
quod fecerunt manus, & post tres dies eri-
gam aliud non factum manibus. At ne 59
horum conveniebat testimonium. Sur- 60
rexit autem princeps Sacerdotum in me-
dium, & interrogavit Jesum, dicens;
Non respondes quicquam ad ea quæ testi-
ficantur isti contra te? Et non respondit 61
quicquam, sed tacebat. Et interrogavit
eum rursùs princeps sacerdotum, & di-
xit ei; Tu es Christus filius Benedicti?
Dixit ei Jesus, Ego sum: Et videbitis 62
filium hominis sedentem à dextera vir-
tutis, venientem super nubibus cœli. Sci- 63
dit autem summus sacerdotum vestimen-
ta sua, & ait; Quid indigetis testimo-
nio? Jam audistis blasphemiam mani- 64
festam vobis. Igitur judicaverunt eum
omnes dignum morte.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

48 ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ከመዘ፡ ሰረቂ፡ ትዴግኑ፡ መፃእክሙ፡ መ
49 ስለ፡ መጥብሓ፡ ወአብትር፡ ትእኅዙኒ፡፡ ወኵሎ፡ ዕለተ፡ ሀለውኩ፡ ምስሌክሙ፡
እሜህር፡ በምኵራብ፡ ወኢአኃዝክሙኒ፡ ወባሕቱ፡ ከመ፡ ይብጻሕ፡ ዘውስተ፡ መጽሐ
50 ፍት፡፡ ወኃደግዎ፡ ኵሎሙ፡ አርደኢሁ፡ ወጐዩ፡፡ ወተለዎ፡ አሐዱ፡ ወሬዛ፡
51 ዕራቁ፡ ወይትዓፀፍ፡ ሰንደናተ፡ ወአኃዝዎ፡ ወሬዛት፡፡ ወኃደገ፡ ሰንደናተ፡ ወጐየ፡ ዕራ
52 ቁ፡፡ በምሰቀል፡ ዘጾም፡ ሀፀ፡ ሰዐተ፡ ሌሊት፡፡
53 ወወሰድዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ኀበ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወተጋብኡ፡ ኵሎሙ፡ ሊቃነ፡ ካ
54 ህናት፡ ወጸሐፍት፡ ወረበናት፡፡ ወተለዎ፡ ስምዖን፡ ጴጥሮስ፡ እምርሑቅ፡ እስከ፡
ውስተ፡ ዓጸደ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወነበረ፡ ምስለ፡ ወዓሊሆሙ፡ ይስኅን፡ መንገለ፡ በርህ፡፡
55 ወኃሠሡ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወኵሉ፡ ዓውድ፡ ዘያስተዋድይዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወ
56 ኃጥኡ፡፡ ወብዙኃን፡ አስተዋደይዎ፡ ወኢኀበሩ፡ ኵሎሙ፡፡ ወቦ፡ እለ፡ ተንሥ
57 ኡ፡ ሰማዕተ፡ ሐሰት፡ ወነበቡ፡፡ ወይቤሉ፡ ንሕነ፡ ሰማዕናሁ፡ እንዘ፡ ይብል፡ አነ፡ እነሥ
58 ቶ፡ ለዝንቱ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ዘእደ፡ ገብሮ፡ ወበሠሉስ፡ አሐንጽ፡ ካልአ፡ ዘእደ፡ ኢገብ
59 ሮ፡፡ ወምስለዝኒ፡ ኢኀበረ፡ ስምዖሙ፡፡ ወተንሥአ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወሐተቶ፡ ለ
60 እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ አልቦኑ፡ ዘትሰጠው፡ እንዘ፡ መጠነዝ፡ ያስተዋድዩከ፡፡
61 ኢየሱስ፡ ወአርመመ፡ ወኢተሰጥዎ፡ ወኢምንተኒ፡፡ ወካዕበ፡ ሐተቶ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወይቤ
62 ሎ፡ አንትኑ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ ወልዱ፡ ለቡሩክ፡፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እ
መ፡ አነ፡ ውእቱ፡ ትሬእይዎ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ይነብር፡ በየማነ፡ ኃይል፡ ወ
63 ይመጽእ፡ በደመና፡ ሰማይ፡፡ ወሠጠጠ፡ አልባሲሁ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡፡ ወይቤ፡ ምንተ፡
64 እንከ፡ ትፈቅዱ፡ ሎቱ፡ ስማዕተ፡፡ ናሁ፡ ለሊክሙ፡ ሰማዕክሙ፡ ፀርፈቶ፡ ምንተ፡ እ
ከ፡ ትብሉ፡፡ ወአግብኡ፡ ፍትሐ፡ ኵሎሙ፡ ወይቤሉ፡ ይቅትልዎ፡፡

Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Sicut illi qui furem persequuntur, ve- 48
nistis cum gladiis & baculis comprehendere me? Et toto die fui vobiscum do- 49
cens in templo, & non comprehendistis me, sed ut impleatur quod est in Scriptu- 50
ris. Et reliquerunt eum omnes discipuli ejus, & fugerunt. Et sequutus est eum 51
quidam juvenis nudus *existens* & involutus erat sindone: & prehenderunt eum
juvenes. Et reliquit sindonem & fugit nudus. 52

Crucifixione jejunii nonâ noctis horâ.

Et adduxerunt Dominum Jesum ad principes sacerdotum, & congregati erant 53
omnes principes sacerdotum, & scribæ, & Magistri. Et sequutus est eum Simon 54
Petrus è longè usque in atrium principis sacerdotum, & mansit cum ministris, ca- 55
lefaciens se ad flammam. Et quærebant principes sacerdotũ & totus concessus quo 56
objicerent Domino Jesu, & non potuerunt. Et multi accusârunt eum, & non con- 57
senserunt omnes. Et surrexerunt testes falsi, & loquuti sunt, Et dixerunt; Nos
audivimus eum dicentem; Ego destruam hanc domum sanctam quam manus fe- 58
cerunt, & triduo ædificabo aliam, quam manus non fecerunt. Et cum hoc non 59
conveniebat testimonium eorum. Et surrexit princeps sacerdotum, & interro- 60
gavit Dominum Jesum, & dixit ei; Nónne habes quo respondeas, hoc modo ac-
cusantib' te? Et Jesus siluit, & respondit nihil. Et iterum interrogavit eum prin- 61
ceps sacerdotum, & dixit ei; Túne es Christus filius Benedicti? Et dixit ei Dñs
Jesus; Si ego sum, videbitis filium hominis sedentem in dextra potentiæ, & ve- 62
nientem in nubibus cœli. Et laceravit vestimenta sua princeps sacerdotum, & 63
dixit; Quid ampliùs desideratis adversùs eum testes? Ecce vosmetipsi audistis 64
blasphemiam ejus, quid igitur dicitis? Et retulerunt judicium omnes, & dixerunt;
Occidant eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

59 60 * بدين نيز بگواهي خود نمي ارزيدند * * سرور امامان از ميان بر خاست واز عيسي پرسيد *
61 كه چرا جواب نمي دهي بدين كسان كه در حق تو گواهي مي دهند * * عيسي خاموش
شده بود وبدو هيچ جواب نداد * باز سرور امامان † ازو پرسيد * وگفت توي مسيح * پسر
62 خجسته * * عيسي جواب داد وبدو گفت * منم منم فرزند ادمي † بر دست [راست] ان سهمناك
63 نشسته * وخواهيد ديدن كه برابر آسمان بيايد * * سرور امامان چون شنيد * جبه خود را دريد *
64 وگفت مرا گواهان چه در كارست * * اينك بزبان خود برابر ما و شما افتري مي كند *
شما چه مي بينيد ايشان † همگنان حكم كردند كه مرگ بروي واجب است *

Neque in hoc testimonio suo pares 59
erant. Princeps sacerdotum è medio 60
surrexit, et Jesum interrogavit,
dicens; Quare responsum non das
his hominibus, qui in causâ tuâ
testimonium dant? Jesus tacebat, 61
et ei nullum responsum dedit. Rur-
sùs princeps sacerdotum eum inter-
rogavit, et dixit; Tune *es Chri-*
stus Filius Benedicti? Jesus re- 62
spondit et ei dixit; Ego sum, ego
sum: Filius hominis ad manum
dextram Terribilis sedebit, et vi-
debitis quòd in nube cœli veniet.
Princeps sacerdotum cùm audiret, 63
tunicam suam laceravit, et dixit;
Mihi testium quid opus est? Ecce 64
linguâ suâ coram nobis et vobis
blasphemavit: vobis quid videtur?
Illi omnes judicium tulerunt, quòd
mors ei debita esset.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. ΚΕΦ. ΜΖ'.

Et cœperunt quidam conspuere eum, & velare faciem ejus, & colaphizare
65 Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν
eum, & dicere ei; Prophetiza: Et ministri alapis eum impetebant.
αὐτὸν, καὶ λέγειν αὐτῷ, Προφήτευσον· Καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν (τ) ἔβαλλον.
Et existente Petro in aula inferiùs, venit una ancillarum summi Sacerdotis:
66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως· ΜΖ'
Et videns Petrum calefacientem se, intuita illum, ait; Et tu cum Nazareno
67 Καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ, λέγει, Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ
Jesu eras. Ille autem negavit, dicens; Non novi, neque scio quid tu dicis.
68 Ἰησοῦ ἦσθα. Ὁ δὲ ἠρνήσατο, λέγων, Οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις.
Et exiit foràs in vestibulum: & gallus cantavit. Et ancilla videns
69 καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε. Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα
eum rursùm, cœpit dicere adstantibus; Quia hic ex illis est. Ille autem iterum
70 αὐτὸν πάλιν, ἤρξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν, Ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν. Ὁ δὲ πάλιν
negavit. Et post pusillum rursùs adstantes dicebant Petro; Verè ex illis
ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν
es: Etenim Galilæus es, & locutio tua similat. Ille autem cœpit anathematizare
71 εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν
& jurare; Quia non novi hominem istum, quem dicitis. Et ex secundo
72 καὶ ὀμνύειν, Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. Καὶ ἐκ δευτέρου
gallus cantavit. Et recordatus est Petrus verbi, quod dixerat ei Jesus;
ἀλέκτωρ ἐφώνησε. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος (υ) τοῦ ῥήματος, οὗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Quòd ante gallum vociferari bis, negabis me ter. Et separans [se] flevit.
Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δὶς, ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε.

CAP. XV. ιε'.

Et confestim in manè consilium facientes summi Sacerdotes cum senioribus
Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων 1
& Scribis, & universus consessus, vincientes Jesum abduxerunt, & tradiderunt
καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν, καὶ παρέδωκαν
Pilato. Et interrogavit eum Pilatus; Tu es rex Judæorum?
τῷ Πιλάτῳ. Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; 2
Ille autem respondens ait illi; Tu dicis. Et accusabant eum summi Sacer-
ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Σὺ λέγεις. Καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιε- 3
dotes multa. At Pilatus rursùm interrogavit eum, dicens; Non
ρεῖς πολλά. Ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν, λέγων, Οὐκ 4
respondes quicquam? vide quanta te adversùm testantur. At Jesus ampliùs
ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σου καταμαρτυροῦσιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι 5
nihil respondit, ita ut mirari Pilatum. Juxta verò festum solvebat illis
οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον. Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς 6
unum vinctum, quemcunque petiissent.
ἕνα δέσμιον, (α) ὅνπερ ᾐτοῦντο.

MS.A. (τ) ἔβαλον. (υ) τὸ ῥῆμα, ὡς εἶπεν Κεφ. ιε'. MS.A. (α) ὃν παρῃτοῦντο.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

65 * ܘܫܪܝܘ ܐܢܫܝܢ ܪܩܝܢ ܒܐܦܘܗܝ. ܘܡܚܦܝܢ ܠܗ ܐܦܘܗܝ. ܘܡܩܦܚܝܢ ܠܗ. ܘܐܡܪܝܢ ܐܬܢܒܐ.
66 ܘܕܚܫܐ ܡܚܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܥܠ ܦܟܘܗܝ. * ܘܟܕ ܫܡܥܘܢ ܠܬܚܬ ܒܕܪܬܐ. ܐܬܬ ܥܠܝܡܬܐ ܚܕܐ ܕܪܒ ܟܗܢܐ.
67 * ܚܙܬܗ ܕܫܚܢ. ܘܚܪܬ ܒܗ. ܘܐܡܪܐ ܠܗ. ܐܦ ܐܢܬ ܥܡ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܗܘܝܬ.
68 * ܗܘ ܕܝܢ ܟܦܪ ܘܐܡܪ. ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢܐ ܐܡܪܐ ܐܢܬܝ. ܘܢܦܩ ܠܒܪ ܠܐܣܛܘܐ.
69 ܘܩܪܐ ܬܪܢܓܘܠܐ. * ܘܚܙܬܗ ܬܘܒ ܥܠܝܡܬܐ ܗܝ. ܘܫܪܝܬ ܠܡܐܡܪ ܠܐܝܠܝܢ ܕܩܝܡܝܢ ܗܘܘ. ܕܐܦ ܗܢܐ ܡܢܗܘܢ ܗܘ.
70 * ܗܘ ܕܝܢ ܬܘܒ ܟܦܪ. ܘܡܢ ܒܬܪ ܩܠܝܠ ܬܘܒ ܐܝܠܝܢ ܕܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܐܡܪܝܢ ܠܟܐܦܐ. ܫܪܝܪܐܝܬ
71 ܡܢܗܘܢ ܐܢܬ. ܐܦ ܓܝܪ ܓܠܝܠܝܐ ܐܢܬ ܘܡܡܠܠܟ ܕܡܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܫܪܝ ܠܡܚܪܡܘ ܘܠܡܐܡܐ.
72 ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܗܢܐ ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܩܪܐ ܬܪܢܓܘܠܐ ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ.
ܘܐܬܕܟܪ ܫܡܥܘܢ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܕܥܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܘܠܐ ܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ ܬܠܬ ܟܪܘܢ ܬܟܦܘܪ ܒܝ. ܘܫܪܝ ܠܡܒܟܐ.
* ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ * ܠܙ *
1 * ܘܡܚܕܐ ܒܨܦܪܐ ܡܠܟܐ ܥܒܕܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܥܡ ܩܫܝܫܐ ܘܥܡ ܣܦܪܐ ܘܥܡ ܟܠܗ ܟܢܘܫܬܐ. ܘܐܣܪܘܗܝ ܠܝܫܘܥ ܘܐܘܒܠܘܗܝ ܘܐܫܠܡܘܗܝ
2 ܠܦܝܠܛܘܣ ܗܓܡܘܢܐ. * ܘܫܐܠܗ ܦܝܠܛܘܣ. ܐܢܬ ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܗܘ ܕܝܢ
3 ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܬ ܐܡܪܬ. * ܘܡܩܛܪܓܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܣܓܝܐܬܐ.
4 * ܗܘ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܬܘܒ ܫܐܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܠܐ ܡܦܢܐ ܐܢܬ ܦܬܓܡܐ. ܚܙܝ
5 ܟܡܐ ܡܣܗܕܝܢ ܥܠܝܟ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܡܕܡ ܠܐ ܝܗܒ ܦܬܓܡܐ. ܐܝܟ ܕܢܬܕܡܪ
6 ܦܝܠܛܘܣ. * ܡܥܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܟܠ ܥܐܕܐ ܕܢܫܪܐ ܠܗܘܢ ܐܣܝܪܐ ܚܕ ܐܝܢܐ ܕܫܐܠܝܢ.

Et cœperunt quidam conspuere in vultum 65
ipsius, & velare faciem ejus, & alapis eum
cædere, ac dicere; Vaticinare. Ministri quo-
que percutiebant eum super maxillas ipsius.
Quumque Simon esset inferiùs in atrio, ve- 66
nit quædam puella summi sacerdotis, Vi- 67
ditque eum calefacientem sese, & respiciens
in eum, dixit ei; Et tu cum Jesu Nazareno
eras. Ipse verò inficiatus est, & ait; Ne- 68
scio quid tu dicas. Et exivit extra in vesti-
bulum, & cantavit gallus. Et rursùs eum 69
conspicata puella illa, cœpit dicere iis qui
adstabant; Iste quoque ex ipsis est. Ipse ve- 70
rò rursùm negavit. Et paulò post iterùm ii
qui adstabant, dixerunt Cephæ; Verè ex
ipsis es: namque Galilæus es, & sermo tuus si-
milis est. Ipse autem cœpit se devovere & 71
jurare, Non novi hominem istum quem dici-
tis. Et in illa ipsa hora gallus cantavit se- 72
cundâ vice. Et recordatus est Simon sermo-
nis Jesu quem dixerat ei, Priusquàm cantave-
rit gallus duabus vicibus, ter me negabis:
cœpitque flere.

Lectio ad matutinas in Parasceue Crucifixionis. 37.

CAP. XV.

Statim autem diluculò consilium inierunt 1
principes sacerdotum cum senioribus, &
cum Scribis, & cum tota synagoga; ac vin-
xerunt Jesum, eumque abduxêre, & tradide-
runt Pilato præsidi. Interrogavit autem 2
eum Pilatus, Túne es rex Judæorum? Ipse
verò respondit, & ait ei; Tu dixisti. Et ac- 3
cusabant eum principes sacerdotum in mul-
tis. Ipse verò Pilatus rursùs interrogavit 4
eum, & dixit ei; Ne verbum quidem re-
spondes? vide quàm multa testificantur con-
tra te. Ipse autem Jesus nullum responsum 5
dedit, ita ut miraretur Pilatus. Consue- 6
verat autem quocunque festo dimittere eis
vinctum unum, quem ipsi postulâssent.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

65 * وكسان ديكر بر روي او خيو زدند * و روي اورا مي پوشانيدند * وكروهي ديكر چپله
مي زدند * ومي كفتند پيغمبري كن * وخود را برهان * وسرهنكان نيز اورا مي زدند
شش منكر شدن شمعون وبانك كردن خروس
66 67 * شمعون دران جايكاه * زير برده بود نشسته كنيزكي ازان بزرك امامان * * شمعون را انكه
68 كرد * وبدو كفت تو نيز † با عيسي ناصري بودي * * او انكار كرد * وكفت نمي دانم چه
69 ميكويي * واز دهليز بيرون † رفت خروس بانك كرد * بازآن كنيزك اورا ديد * و بديشان كه ايستاده
70 بودند مي كفت * اين نيز از ايشانست * * او ديكر باره انكار كرد * واندكي پستر ايشان
كه ايستاده بودند * رفت * ايشان بصفا كفتند بحقيقت تو از ايشاني واز جليلي وسخن تو
71 بسخن ايشان مي ماند * * چون شمعون شنيد خويشتن را لعنت † مي كرد * وسوكند مي خورد
72 كه اين مرد را نمي شناسم كه شما مي كوييد * خروس دوم بار بانك زد * انكه شمعون كلمهٔ عيسي را
كه بدو كفته بود بياد † آورد وكريستن و زاري اغاز كرد و از كفتهٔ خود پشيمان شد و برفت

Et quidam alii in faciem ejus ex- 65
puebant, & vultum ejus obtegebant:
& aliquot alii colaphos infligebant, & dicebant, Vaticinare, &
teipsum libera: & satellites etiam
eum cædebant.

LX. Abnegatio Cephæ, & vociferatio galli.

Simeon interea *in illo loco inferiùs* 66
erat sedens: & ancilla quædam
maximi sacerdotum Simeonem in- 67
tuita est, & ei dixit; Tu etiam
cum Jesu Nazaræo eras. Ille nega- 68
vit, & dixit; Nescio quid dicas:
& cum *ex atrio egressus est, gallus*
vocem extulit. Rursùs ea ancilla il- 69
lum vidit, & eis qui astabant dixit;
Hic etiam ex illis est. Ille iterùm 70
negavit. Et paululùm post eos qui
astabant ivit, illi etiam *Cephæ dice-*
bant; In veritate tu ex eis es, & ex
Galilæa es, etenim sermo tuus ser-
monem illorum refert. Cùm Simeon 71
hoc audisset, seipsum devovit, ac
dejeravit; Hunc quidem hominem
non novi, quem vos dicitis. Et gal- 72
lus secundâ vice vocem emisit:
Tunc Simeon verbum Jesu, quod
ei dixerat, in memoriam revocavit,
& flere & lugere cœpit, & dicti
sui pœnitens factus abiit.

Versio VULGATA LATINA.

65 Et cœperunt quidam conspuere eum, & velare faciem ejus, & colaphis eum cæde-
66 re, & dicere ei; Prophetiza: & ministri alapis eum cædebant. Et cùm esset Pe-
67 trus in atrio deorsùm, venit una ex ancillis summi sacerdotis: Et cùm vidisset Pe-
68 trum calefacientem se, aspiciens illum, ait; Et tu cum Jesu Nazareno eras. At il-
le negavit, dicens; Neque scio, neque novi quid dicas. Et exiit foràs ante atri-
69 um, & gallus cantavit. Rursùs autem cùm vidisset illum ancilla, cœpit dicere
70 circumstantibus; Quia hic ex illis est. At ille iterùm negavit. Et post pusillum
71 rursùs qui astabant, dicebant Petro; Verè ex illis es: nam & Galilæus es. Ille
autem cœpit anathematizare, & jurare; Quia nescio hominem istum, quem dici-
72 tis. Et statim gallus iterùm cantavit. Et recordatus est Petrus verbi, quod
dixerat ei Jesus; Priùs quàm gallus cantet bis, ter me negabis. Et cœpit flere.

CAP. XV.

ET confestim manè consilium facientes summi sacerdotes, cum senioribus, & 1
Scribis, & universo concilio, vincientes Jesum, duxerunt, & tradiderunt Pilato.
Et interrogavit eum Pilatus; Tu es rex Judæorum? at ille respondens, ait illi; Tu 2
dicis. Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. Pilatus autem rursùm 3
interrogavit eum, dicens; Non respondes quidquam? vide in quantis te accusant. 4
Jesus autem ampliùs nihil respondit, ita ut miraretur Pilatus. Per diem autem fe- 5
stum solebat dimittere illis unum ex vinctis, quemcunque petissent. 6

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وبدا قوم يتفلون عليه ويغطون وجهه ويلطمونه ويقولون له تنبا لنا ايها المسيح من هو 65
66 الذي لطمك الان * وكان الخدام يلطمونه جدا * وفيما بطرس اسفل الدار جات فتاه من
67 جواري رييس الكهنة * راته يصطلي فلما راته قالت له وانت ايضا قد كنت مع يسوع
68 الناصري * فانكر قايلا لست ادري ولا اعرف ما تقولين * وخرج الي خارج الدار فصاح
69 الديك * وراته فتاة اخري فقالت للقيام ان هذا منهم * فانكر ايضا وبعد قليل قال القيام
70
71 لبطرس حقا انك منهم وانت جليلي وكلامك يشبه كلامهم * فبدا يلعن ويحلف انه ما
72 يعرف هذا الانسان الذي تقولون * ثم مكانه صاح الديك ثانية * فذكر بطرس قول يسوع
انك قبل ان يصيح الديك مرتين تنكرني ثلث مرات فتحول يبكي *

* الفصل الحادي والخمسون *

1 * فلما اصبحوا ايتمر روساء الكهنة مع المشيخة والكتبة ومع ساير الجموع * فاوثقوا يسوع
2 ومضوا به الي فيلاطس * فساله فيلاطس انت ملك اليهود * فاجابه قايلا انت قلت * وفرقه
3
4 روساء الكهنة كثيرا * ثم ساله فيلاطس ايضا اما تجيب بشي انظر كم يشكونك * فلم
5 تجبه يسوع بشي حتي ان فيلاطس تعجب * الفصل الثاني والخمسون *
6 * وكان في كل عيد يطلق لهم اسيرا من احبوا *

Et cœperunt quidam conspuere in eum, & velare faciem ejus, & colaphizare eum, ac dicere ei; Prophetiza nobis, O Christe, quis est qui te colaphizavit modò: Et ministri cædebant eum alapis 65
vehementer. Et dum esset Petrus in imo atrio, venit puella quædam ex ancillis 66
principis sacerdotum, Vidit eum cale- 67
facientem se: & cùm vidisset eum, dixit illi; Et tu quoque eras cum Jesu Nazareno. At negavit, dicens; Ne- 68
scio & ignoro quid dicas. Et egressus est extra atrium, & cantavit gallus. Vi- 69
ditque eum puella alia, & dixit astantibus; Certè iste est ex illis. Et nega- 70
vit iterùm. Et post pusillum dixerunt astantes Petro; Verè tu es ex illis, & tu es Galilæus, & loquela tua similis est loquelæ eorum. Et cœpit anathematiza- 71
re se, & jurare, se non cognoscere hunc hominem quem dicitis. Et ibidem can- 72
tavit gallus secundò. Et recordatus est Petrus sermonis Jesu, Quia tu antequàm cantet gallus bis, negabis me ter, & convertit se ad flendum.

Sectio quinquagesima prima.

CAP. XV.

Cum autem mane surrexissent, consi- 1
lium fecerunt principes sacerdotum cum senioribus, & Scribis, & cum reliquis turbis: & vinxerunt Jesum, & duxerunt eum ad Pilatum. Et interro- 2
gavit eum Pilatus, Túne es rex Judæorum? Respondit ei, dicens; Tu di-
xisti. Et accusaverunt eum principes sa- 3
cerdotum multipliciter. Et interrogavit 4
eum Pilatus iterùm; Non respondes quicquam? Vide quantis accusent te.
Et non respondit ei Jesus quicquam, ita 5
ut Pilatus miraretur.

Sectio quinquagesima secunda.

Et in omni festo dimittebat eis vinctum 6
qualem voluissent.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

65 ወአኀዙ : እምውስቴቶሙ : ይወርቅዎ : ወይጸፍዕዎ : ገጾ : ወይጕርዕዎ : ወይብልዎ :
ተንበይ : ለነ : ክርስቶስ : መኑ : ጸፍዐከ ::=
በእንተ : ዘክሙ : ክሕደ : ጴጥሮስ :=
66 ወእንዘ : ሀሎ : ጴጥሮስ : ታሕተ : ውስተ : ዓጸድ : መጽአት : አሐቲ : ወለተ : ሊቀ : ካህ
67 ናት ::= ወርእየቶ : ለጴጥሮስ : ይስኅን : ወነጸረቶ : ወትቤሎ : አንተሂ : ምስለ : እግዚ
68 እ : ኢየሱስ : ናዝራዊ : ሀለውከ ::= ወይቤላ : ኢያአምር : ወኢይጤይቅ : ዘትብሊ ::
69 ወወፅአ : አፍአ : ኀበ : ጽንፈ : ዓጸድ : ወነቀወ : ደርሆ : ሶቤሃ ::= ወርእየቶ : ካዕበ : ወ
70 ለት : ወትቤሎሙ : ለእለ : ይቀውሙ : ዝየ : ዝኒ : እምኔሆሙ : ውእቱ ::= ወክሕደ :
ካዕበ :: ወእምድኅረ : ሕቅ : ካዕበ : ይቤልዎ : ለጴጥሮስ : እለ : ይቀውሙ : አማን : እ
71 ምኔሆሙ : አንተ : ወገሊላዊ : አንተ : ወቃልከ : ያዓውቀከ ::= ወአኀዘ : ይትረገም :
72 ወይምሐል : ከመ : ኢያአምሮ : ለውእቱ : ብእሲ : ዘትብሉ ::= ወሶቤሃ : ነቀወ : ካዕ
በ : ደርሆ : ወተዘከረ : ጴጥሮስ : ቃሎ : ለእግዚእ : ኢየሱስ : ዘይቤሎ : ሠልሰ : ትክሕ
ደኒ : ዘእንበለ : ይንቁ : ደርሆ : ወበከየ ::= በጽባሒ : ዓርብ :
1 ገሀ : ወሶበ : ጸብሐ : ተማከሩ : ሊቃነ : ካህናት : ወረበናት : ወጸሐፍት : ወኵሉ : ዓውድ :
2 ወወሞቅዎ : ለእግዚእ : ኢየሱስ : ወወሰድዎ : ወመጠውዎ : ለጲላጦስ ::= ወተስእሎ :
ጲላጦስ : አንተኑ : ንጉሦሙ : ለአይሁድ :: ወአውሥአ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወይቤሎ :
3 አንተ : ትቤ ::= ወአስተዋደይዎ :: ሊቃነ : ካሕናት : ብዙኀ : ወውእቱሰ : አልቦ : ዘአው
4 ሥአ ::= ወሐተቶ : ካዕበ : ጲላጦስ : ወይቤሎ : አልቦኑ : ዘትሰጠው : እንዘ : መጠነ
5 ዝ : ያስተዋድዩከ ::= ወኢተሰጥዎ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወኢምንተኒ : ወአንከሮ : ጲ
6 ላጦስ ::= ወለለ : በዓል : ያሐዩ : ሎሙ : አሐደ : እሙነ : ሙቁሓን : አሐደ : ዘአፍ
ቀሩ ::=

Et cœperunt *quidam* ex illis conspuere in eum, & palmis percutere faciem ejus, 65
& colaphos impingere ei, & dixerunt ei; Prophetiza nobis Christe, quis pal-
mâ percussit te.

De abnegatione Petri.

Et existente Petro inferiùs in atrio, venit quædam filia principis sacerdotum, 66
Et vidit Petrum calefacientem seipsum: & aspexit eum, & dixit ei; Tu cum Do- 67
mino Jesu Nazareno fuisti. Et *ipse* dixit ei, Nescio & non capio quod dicis. Et 68
exivit foràs ad extremitatem atrii: & cantavit gallus statim. Et vidit eum ite- 69
rum filia, & dixit astantibus ibi; Hic ex illis *est*. Et negavit iterum. Et posteà 70
paululùm, rursus dixerunt Petro astantes; Amen ex illis es: Et Galilæus es, & lo-
quutio tua manifestum te facit. Et cœpit execrari, & jurare; Nescio hominem 71
illum quem dicitis. Et statim cantavit iterum gallus: et recordatus est Petrus 72
eloquii Domini Jesu, qui dixerat ei; Ter negabis me, priusquàm cantaverit gal-
lus: & flevit.

CAP. XV.

Matutino Parasceues.

ET quando diluculum erat, consilium iniérunt principes sacerdotum, & magi- 1
stri, & scribæ, & totus consessus, & vinxerunt Dominum Jesum, & adduxerunt
eum, & tradiderunt eum Pilato. Et interrogavit eum Pilatus; Túne *es* rex Ju- 2
dæorum? Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Tu dicis. Et accusabant eum 3
principes sacerdotum multùm: ipse autem nihil respondit. Et interrogavit eum 4
rursus Pilatus, & dixit ei; Nónne habes quid respondeas hoc modo te accu-
santibus? Et non respondit Dominus Jesus aliquid: & miratus est eum Pilatus. 5
Et unoquoque festo servabant eis unum ex vinctis, quemcunque voluissent. 6

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

شست يك

بردند مسيح را بخانه پيلاطوس

1 * وچون صباح شد بزرگان * وامامان * با پيران ونويسندگان مشورت كردند * وراي زدند
با همه جماعت وعوام * وعيسي را بستند * وبردند * در دست پيلاطوس روباشي سپاردند
2 * پيلاطوس ازو پرسيد * توي ملك يهوديان * اوجواب داد وگفت توگفتي * وبه بسيار
3
4 چيزها بزرگان وامامان + برو بدي مي گفتند * بازپيلاطوس بدو گفت جواب نمي دهي
5 ببين بر توچند گواهي مي دهند * اما عيسي هيچ جواب نمي داد چنانك پيلاطوس
6 حيران ماند * وپيلاطوس را عادت بود * كه در هر عيد اسيري * ازبهر ايشان آزاد مي
كرد * هرانكس را كه ايشان + مي خواستند *

LXI. Abduxerunt Christum in domum Pilati.

CAP. XV.

ET cùm mane esset, magnates, & 1
sacerdotes, cum senioribus et scribis consilium agitabant, & sententias pensabant cum tota congregatione & populo: et Jesum ligaverunt, et abducentes in manum Pilati præ-
sidis tradiderunt. Pilatus eum in- 2
terrogavit, Túne es rex Judæorum? Ille responsum dedit, et dixit; Tu dixisti. Et in rebus multis magna- 3
tes et sacerdotes de eo malum dicebant. Rursùs Pilatus ei dixit; 4
Responsum non das? Vide contra te quot testificentur. Veruntamen Je- 5
sus nullum responsum dedit, adeò ut Pilatus attonitus maneret. Pilato 6
autem mos erat, ut omni festo vinctum unum eorum gratiâ liberum faceret, quemcunque ipsi postularent.

Erat autem *dictus* Barabbas cum seditiosis vinctus, qui in seditione
7 Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει
homicidium fecerant. Et *vociferata* turba, cœpit *postulare*, sicut semper faciebat
8 φόνον πεποιήκεισαν. Καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος, ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθὼς ἀεὶ ἐποίει
illis. *At* Pilatus respondit eis, *dicens*; Vultis *absolvam* vobis
9 αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν
regem Judæorum? (Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent
10 τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; (β) (Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ φθόνον (γ) παραδεδώκεισαν
eum summi Sacerdotes.) *At summi Sacerdotes* concitaverunt turbam, ut magis
11 αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς.) Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον
Barabbam *absolveret* eis. *At* Pilatus respondens, iterum ait illis;
12 τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς,
Quid ergò vultis faciam *quem dicitis regem* Judæorum? Illi *autem* iterum
13 Τί οὖν θέλετε (δ) ποιήσω ὃν λέγετε βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; Οἱ δὲ πάλιν
clamaverunt; Crucifige eum. *At* Pilatus dicebat illis; Quid enim *malum*
14 (ε) ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς, Τί γὰρ κακὸν
fecit? Illi *autem abundantiùs* clamabant; Crucifige eum. *At* Pilatus
15 ἐποίησεν; οἱ δὲ (ζ) περισσοτέρως ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ Πιλάτος
volens populo *sufficiens* facere, *absolvit* illis Barabbam: &
βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ
tradidit Jesum *flagellans*, ut crucifigeretur. *At* milites abduxerunt eum
16 παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ. Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν

intra aulam, quod est prætorium, & convocant totam cohortem: Et induunt eum
ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν· Καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν 17
purpuram, & *circum*ponunt ei plectentes spineam coronam. Et cœperunt salu-
πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον. Καὶ ἤρξαντο ἀσπά- 18
tare eum; *Gaude*, rex Judæorum. Et percutiebant ejus caput
ζεσθαι αὐτὸν, Χαῖρε (η) βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν 19
arundine: & conspuebant eum, & ponentes genua adorabant eum. Et postquàm
καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. Καὶ ὅτε 20
illuserunt ei, exuerunt illum *purpuram*, & induerunt eum *vestimenta propria*:
ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια·
& educunt illum ut crucifigerent eum. Et *angariant* prætereuntem quempiam
καὶ (θ) ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα (ι) σταυρώσωσιν αὐτόν. Καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα 21
Simonem Cyrenæum, (venientem *ex agro*, patrem Alexandri & Rufi,) ut tolleret
Σίμωνα Κυρηναῖον, (ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου) ἵνα ἄρῃ
crucem ejus. Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est interpretatum,
τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, 22
Calvariæ locus. Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: *is verò* non accepit.
Κρανίου τόπος. Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον, ὁ δὲ οὐκ ἔλαβε. 23
Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus, mittentes sortem super
Καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν, (κ) διεμέριζον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' 24
eis, quis quid tolleret.
αὐτὰ, τίς τί ἄρῃ.

MS.A. (β) (Ἐπεγίνωσκεν (γ) παρεδώκεισαν (δ) ποιήσω τὸν βασιλέα (ε) ἔκραξαν, λέγοντες, (ζ) περισσῶς ἔκραζον, (η) ὁ βασιλεὺς (θ) ἄγουσιν (ι) σταυρώσουσιν (κ) διαμερίζονται

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܚܕ ܕܡܬܩܪܐ ܗܘܐ ܒܪܐܒܐ܂ ܕܐܣܝܪ ܗܘܐ ܥܡ ܥܒ̈ܕܝ ܐܣܛܣܝܣ ܗܢܘܢ ܕܩܛܠܐ
8 ܒܐܣܛܣܝܣ ܥܒܕܘ܀ * ܘܩܥܐ ܥܡܐ܂ ܘܫܪܝ ܠܡܫܐܠ ܐܝܟ ܕܥܒܕ ܗܘܐ ܠܗܘܢ܀
9
10 * ܗܘ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܫܪܐ ܠܟܘܢ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ * ܝܕܥ
11 ܗܘܐ ܓܝܪ ܦܝܠܛܘܣ ܕܡܢ ܚܣܡܐ ܐܫܠܡܘܗܝ ܪ̈ܒܝ ܟܗܢܐ܀ * ܪ̈ܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ
12 ܐܓܝܣܘ ܠܟܢܫܐ܂ ܕܠܒܪܐܒܐ ܢܫܪܐ ܠܗܘܢ܀ * ܗܘ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܡܢܐ
13 ܗܟܝܠ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܥܒܕ ܠܗܢܐ ܕܩܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܀ * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܬܘܒ ܩܥܘ
14 ܙܩܘܦܝܗܝ܀ * ܗܘ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܡܢܐ ܓܝܪ ܕܒܝܫܬܐ ܥܒܕ܂ ܘܗܢܘܢ ܝܬܝܪܐܝܬ
15 ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܙܩܘܦܝܗܝ܀ * ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܨܒܐ ܕܢܥܒܕ ܨܒܝܢܐ ܕܟܢܫܐ܂ ܘܫܪܐ ܠܗܘܢ ܠܒܪ
16 ܐܒܐ܂ ܘܐܫܠܡ ܠܗܘܢ ܠܝܫܘܥ ܟܕ ܢܓܕ ܕܢܙܕܩܦ܀ * ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܕܝܢ ܐܘܒܠܘܗܝ
17 ܠܓܘ ܕܪܬܐ ܕܐܝܬܝܗ ܦܪܛܘܪܝܢ܂ ܘܩܪܘ ܠܟܠܗ ܐܣܦܝܪ܀ * ܘܐܠܒܫܘܗܝ ܐܪ̈ܓܘܢܐ܂ ܘܓܕܠܘ
18 ܘܣܡܘ ܥܠܘܗܝ ܟܠܝܠܐ ܕܟܘܒܐ܀ * ܘܫܪܝܘ ܠܡܫܐܠ ܒܫܠܡܗ܂ ܫܠܡ ܠܟ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܀ * ܘܡܚܝܢ
19 ܗܘܘ ܠܗ ܒܩܢܝܐ ܥܠ ܪܫܗ܂ ܘܪܩܝܢ ܗܘܘ ܒܐܦܘܗܝ܂ ܘܒܪܟܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܒܘܪ̈ܟܝܗܘܢ ܘܣܓܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܀
20 ܘܟܕ ܒܙܚܘ ܒܗ܂ * ܐܫܠܚܘܗܝ ܐܪ̈ܓܘܢܐ܂ ܘܐܠܒܫܘܗܝ ܢܚ̈ܬܘܗܝ܂ ܘܐܦܩܘܗܝ
21 ܕܢܙܩܦܘܢܝܗܝ܀ * ܕܬܠܬ ܫܥܝܢ * ܠܚ * ܘܫܚܪܘ ܚܕ ܕܥܒܪ ܗܘܐ܂
ܫܡܥܘܢ ܩܘܪܝܢܝܐ܂ ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܡܢ ܩܪܝܬܐ܂ ܐܒܘܗܝ ܕܐܠܟܣܢܕܪܘܣ ܘܕܪܘܦܘܣ܂ ܕܢܫܩܘܠ
22 ܙܩܝܦܗ܀ * ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܓܓܘܠܬܐ܂ ܐܬܪܐ ܕܡܬܬܪܓܡ ܩܪܩܦܬܐ܀ * ܘܝܗܒܘ
23
24 ܠܗ ܠܡܫܬܐ ܚܡܪܐ ܕܡܙܝܓ ܒܡܘܪܐ܂ ܗܘ ܕܝܢ ܠܐ ܢܣܒ܀ * ܘܟܕ ܙܩܦܘܗܝ܂ ܦܠܓܘ
ܢܚ̈ܬܘܗܝ܂ ܘܐܪܡܝܘ ܥܠܝܗܘܢ ܦܣܐ܂ ܡܢܘ ܡܢܐ ܢܣܒ܀

Erat autem quidam qui vocabatur Bar-Abba 7
vinctus cum seditiosis illis qui cædem in seditione fecerant. Et vociferatus est popu- 8
lus, cœpitque postulare quod consueverat
ipsis facere. Ipse verò Pilatus respondit, & 9
ait; Vultis dimittam vobis regem Judæorum? Noverat enim Pilatus quòd per invi- 10
diam tradiderant eum principes sacerdotum.
Principes autem sacerdotum nimiùm solici- 11
târunt turbas ut dimitteret Bar-Abbam. At 12
ipse Pilatus dixit eis; Quid igitur vultis faciam isti, quem vos vocatis Regem Judæorum? Illi verò rursùs vociferati sunt, Cru- 13
cifige eum. Ipse autem Pilatus subdit eis; 14
Quid enim mali fecit? Illi verò magis clamabant, Crucifige eum. Pilatus autem 15
voluit facere rem gratam populis, & solvit eis Bar-Abbam, tradiditque eis Jesum, cùm
flagellatus esset, ut crucifigeretur. Cæterùm 16
milites introduxerunt eum in atrium quod est prætorium, & advocaverunt totam catervam. Et induerunt eum purpurâ, & 17
implexam imposuerunt ei coronam spineam.
Cœperúntque eum salutare, *dicentes*; Ave 18
rex Judæorum. Et percutiebant eum in ca- 19
put ipsius calamo, & conspuebant in faciem ejus, ac summittebant genua sua, & adorabant eum. Quumque illusissent ei, exuerunt 20
eum purpurâ, & induerunt eum vestimentis ipsius, cúmque abduxerunt ut cruci suffigerent.

Ad horam tertiam. 38.

Porrò angariârunt quendam prætereuntem 21
Simonem Cyrenæum venientem ex pago, patrem Alexandri, & Rufi, ut bajularet crucem ejus. Et adduxerunt eum in Gogulta 22
locum, qui exponitur, Cranium capitis. Et 23
dederunt ei bibendum vinum mistum cum myrrha: ipse verò non sumpsit. Quúm- 24
que cruci suffixissent eum, partiti sunt vestimenta ejus, & jecerunt super ea sortem, quid quis acciperet.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 *واسيري در زندان بود نام او برابا · با ايشان كه فتنه كرده بودند ودر فتنه كشندكي † نيز كرده
8 بودند· *عوام بانك ونعره بر او زدند · وعادت هر سالي را مي طلبيدند · *پيلاطوس جواب †
9
10 داد كه مي خواهيد · كه ملك يهوديانرا آزاد كنم · *براي انك پيلاطوس معلوم كرده
11 بود · كه سرور امامان اورا از حسودي بدست داده بود · *وبزرك امامان † بخلق سپارش مي
12 كرد كه باتفاق همه بكويند كه برابا را آزاد كن · وايشان چنين كردند · *بار دوم پيلاطوس
13 بديشان كفت · كه چكنم † با اين كس كه اورا ملك يهوديان مي خوانيد *بانك بر او زدند ·
14 كه اورا بر دار كن · *پيلاطوس كفت چه بدي كرده است ايشان دكر بار بانك † بر
15 او زدند كه بر دار كن· *وپيلاطوس بارادت عوام يكي بود برابا را آزاد كرد · وعيسي بعد از
خلاقت كردن وزدن بديشان سپرد   شست دو   سپردن فيلاطوس مسيحرا
16 تا بر دار كنند   *انكه سرهنكان اورا بيرون بردند · در دهليز † سراي · اوباش وعوام
17 برو جمع شدند· *واورا جامه سرخ پوشانيدند · واز تلو تاجي بافتند وبر سر او نهادند ·
18 *وهرزه كفتن اغاز كردند · وسلام مي دادند · وكفتند سلام بر تو اي ملك يهوديان ·

Et vinctus quidam in carcere erat, 7
cui nomen Barabbas, cum illis qui seditionem fecerant, & per seditionem cædem etiam patraverant. Po- 8
pulus igitur clamore & vociferatione eum adorti sunt, & consuetudinem singulorum annorum postulabant. Pilatus responsum dedit; Num 9
vultis ut regem Judæorum dimittam? Eò quòd Pilatus certior fa- 10
ctus esset, quod princeps sacerdotum illum ex invidia in manum ejus tradidisset. At princeps sacerdotum 11
populo mandatum fecerat, ut consensu uno dicerent, Quin Barabbam dimitte. Illi itaque sic fecerunt. Vice secundâ Pilatus illis di- 12
xit; Quid igitur faciam cum illo homine, quem regem Judæorum vocatis? Clamorem ei retulerunt, Il- 13
lum quidem in crucem age. Pilatus 14
dixit; Quid mali fecit? At illi rursùs eum inclamârunt; Quin in crucem agas. Pilatus autem vo- 15
luntati populi assentiens, Barabbam solvit, & Jesum post ludificationem & verberationem illis tradidit.

LXII. Tradit Pilatus Christum ut in crucem agerent.

Tunc satellites eum eduxerunt in 16
atrium aulæ, turbis vulgi in eum congregatis. Et ei vestem rubram 17
induerunt, & ex spinis coronam texentes capiti ejus imposuerunt. Et subsannare cœperunt, & saluta- 18
bant dicentes; Salve, ô rex Judæorum.

Versio VULGATA LATINA.

7 Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cum seditiosis erat vinctus, qui in seditio-
8 ne fecerat homicidium. Et cùm ascendisset turba, cœpit rogare, sicut semper fa-
9 ciebat illis. Pilatus autem respondit eis, & dixit; Vultis dimittam vobis regem
10 Judæorum? Sciebat enim quòd per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes.
11 Pontifices autem concitaverunt turbam, ut magìs Barabbam dimitteret eis. Pila-
12 tus autem iterùm respondens, ait illis; Quid ergò vultis faciam regi Judæorum?
13 At illi iterùm clamaverunt; Crucifige eum. Pilatus verò dicebat illis; Quid
14 enim mali fecit? At illi magìs clamabant; Crucifige eum. Pilatus autem vo-
15 lens populo satisfacere, dimisit illis Barabbam, & tradidit Jesum flagellis cæsum,
16 ut crucifigeretur. Milites autem duxerunt eum in atrium prætorii, & convocant
totam cohortem, Et induunt eum purpurâ, & imponunt ei plectentes spineam 17
coronam. Et cœperunt salutare eum; Ave, rex Judæorum. Et percutiebant 18
caput ejus arundine: & conspuebant eum, & ponentes genua, adorabant eum. 19
Et postquàm illuserunt ei, exuerunt illum purpurâ, & induerunt eum vestimentis 20
suis: & educunt illum ut crucifigerent eum. Et angariaverunt prætereuntem 21
quempiam, Simonem Cyrenæum, venientem de villa, patrem Alexandri & Rufi,
ut tolleret crucem ejus. Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est inter- 22
pretatum, Calvariæ locus. Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: & non acce- 23
pit. Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus, mittentes sortem super eis, 24
quis quid tolleret.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 8 * وكان الذي يقال له باربان اسيرا من المنافقين الذين كانوا قتلوا في الفتنة * فصاحت
9 الجماعة وبدات تسال كما قد كان يصنع لهم * فاجابهم فيلاطس قايلا اتريدون ان اطلق
10 11 لكم ملك اليهود * لانه كان قد علم ان روساء الكهنة انما اسلموه حسدا * وان روساء
12 الكهنة حركت الجماعة بان يسالوه بزيادة ان يطلق لهم باربان * فاجابهم فيلاطس ايضا
13 قايلا ماذا تحبون ان اصنع بالذي تقولون عنه انه ملك اليهود * فصاحوا ايضا اصلبه *
14 15 * فقال لهم فيلاطس اي شر فعل فازدادوا صياحا اصلبه * فاراد فيلاطس ان يرضي الجماعة *
16 فاطلق لهم باربان واسلم اليهم يسوع ليضرب ويصلب * فذهب به الشرط الى داخل الدار
17 الابروطوريون الذي هو دار الولاية وجمعوا عليه العسكر * ثم البسوه لباسا برفيرا * وضفروا
18 اكليلا من شوك ووضعوه على راسه * وبدوا يسلمون عليه قايلين * السلام يا ملك اليهود *
19 20 * ويضربون راسه بقصبة * ويتفلون في وجهه * ويسجدون له على ركبهم * فلما هزوا به عروه
21 ثياب البرفير والبسوه ثيابه * ثم اخرجوه ليصلبوه * وسخروا واحدا قيروانيا يسمى سمعان جاييا
22 من الحقل وهو ابو الاكسندرس وروفس ليحمل صليبه * واتوا به الى موضع الجلجلة التي
23 24 تاويلها الجمجمة * واعطوه خمرا ممزوجا بمر ليشرب فلم ياخذه * ولما صلبوه اقتسموا بينهم
ثيابه واقترعوا عليها *

Et erat qui vocabatur Baranban vin- 7
ctus, ex flagitiosis qui cædem commise-
rant in seditione. Clamavit ergò turba, & 8
cœpit petere prout faciebat illis. Respon- 9
dit illis Pilatus, dicens; Vultisne, ut
dimittam vobis regem Judæorum?
Nam ipse jam noverat quòd principes 10
sacerdotum certò tradidissent eum ex in-
vidia. Principes autem sacerdotum con- 11
citaverunt turbam, ut rogarent eum
enixiùs ut dimitteret eis Baranban. Et 12
respondit eis Pilatus iterùm, dicens;
Quid cupitis ut faciam de illo quem di-
citis esse regem Judæorum? Clamave- 13
runt iterùm, Crucifige eum. Ait illis 14
Pilatus, Quid mali fecit? Et adie-
cerunt, clamantes; Crucifige eum. Vo- 15
luit ergò Pilatus satisfacere turbæ, di-
misitque eis Baranban, & tradidit illis
Jesum ut flagellaretur, & crucifigere-
tur. Quare duxerunt eum cohortes in- 16
tra atrium prætorii, qui est locus præsi-
dialis, & congregaverunt contra eum ex-
ercitum; Tum induerunt eum veste 17
purpureâ, & plexuerunt coronam de spi-
nis, et posuerunt eam super caput ejus,
Et cœperunt salutare eum, dicentes; Sal- 18
ve O rex Judæorum: Et percutiebant 19
caput ejus arundine, et conspuebant in
faciem ejus, et adorabant eum super ge-
nua sua. Quumque illusissent ei, exue- 20
runt illum veste purpureâ, et induerunt
eum vestimentis suis, et eduxerunt eum
ut crucifigerent illum. Et angariave- 21
runt quendam Cyrenæum qui vocabatur
Simon, venientem de rure (et iste pater
erat Alexandri et Rufi) ut ferret crucem
ejus. Et adduxerunt eum ad locum Ga- 22
galat, cujus interpretatio est, Calvaria.
Et dederunt ei vinum mistum cum myr- 23
rha, ut biberet; at non sumpsit illud.
Et cùm crucifixissent eum, diviserunt 24
inter se vestimenta ejus, et sortem jece-
runt super illa.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወሀሎ፡ ሙቁሕ፡ ዘስሙ፡ በረባን፡ ምስለ፡ እለ፡ ገብሩ፡ ሀከክ፡ ወምስለ፡ ቀተልተ፡ ነፍ
8 ስ፡፡=፡ ወዓርጉ፡ ሕዝብ፡ ወከልሑ፡ ወሰአሉ፡ ይግበር፡ሎሙ፡ በከመ፡ ያለምድ፡፡=፡
9 ወአውሥአ፡ ጲላጦስ፡ ወይቤሎሙ፡ ትፈቅዱኑ፡ አሕይዎ፡ ለክሙ፡ ለንጉሠ፡ አይሁ
10 ድ፡=፡ እስመ፡ ያአምሮሙ፡ ከመ፡ በቅንአቶሙ፡ አግብእዎ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡፡=፡
11 ወሊቃነ፡ ካህናትሰ፡ ሆከዎሙ፡ ለሕዝብ፡ ከመ፡ በረባንሃ፡ ይሰአሉ፡ ያሕይዉ፡ ሎ
12 ሙ፡፡=፡ ወካዕበ፡ አውሥአ፡ ጲላጦስ፡ ወይቤሎሙ፡ ምንተ፡ እንከ፡ ትፈቅዱ፡ እረ
13 ሲዮ፡ ለዘ፡ ትብህሉ፡ ንጉሠ፡ አይሁድ፡=፡ ወካዕበ፡ ከልሑ፡ ኵሎሙ፡ ወይቤሉ፡ ስ
14 ቅሎ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ ጲላጦስ፡ ምንተ፡ እኩየ፡ ገብረ፡ ወፈድፋደ፡ ጸርኁ፡ ወይቤ
15 ሉ፡ ስቅሎ፡፡=፡ ወመከረ፡ ጲላጦስ፡ ይግበር፡ ፈቃደሙ፡ ለሕዝብ፡ወአሕየወ፡ሎሙ፡
በረባንሃ፡ ወቀሠፎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወወሀቦ፡ ይስቅልዎ፡፡=፡
በዓርብ፡ በ፫፡ ሰዓት፡=፡
16 ወአብእዎ፡ ሐራ፡ ውስጤ፡ ዐጸደ፡ ኀበ፡ መኰንን፡ ወጸውዑ፡ ኵሎ፡ ሰራዊተ፡ ስጺ
17 ራ፡=፡ ወአልበስዎ፡ ሜላተ፡ ወፀፈሩ፡ አክሊለ፡ ዘሦክ፡ወአስተቀጸልዎ፡ ወይሰለቁ፡=፡
18 ወይብልዎ፡ ባሐ፡ ንጉሦሙ፡ ለአይሁድ፡=፡ ወይኰርዕዎ፡ ርእሶ፡ በሕለት፡ ወይወርቅ
19 ዎ፡ ወየስተበርኩ፡ ወይሰግዱ፡ሎቱ፡፡=፡ ወሶበ፡ ተሳለቁ፡ ላዕሌሁ፡ ሰለብዎ፡ ውእተ፡
20 ሜላተ፡ ወአልበስዎ፡ አልባሲሆ፡ ወወሰድዎ፡ ኀበ፡ ይሰቅልዎ፡፡=፡ ወዐበጡ፡ አሐደ፡
21 ኃላፌ፡ ስምዖንሃ፡ ቀሬናዌ፡ እትወቶ፡ እምሐቅል፡ አቡሁ፡ ለአለክሰንድሮስ፡ ወሩፎ
22 ስ፡ ከመ፡ ይጹር፡ መስቀሎ፡፡=፡ ወወሰድዎ፡ብሔረ፡ ጎልጎታ፡ ዘበትርጓሜሁ፡ይብል
23 ዎ፡ ቀራንዮ፡ መካን፡፡=፡ ወወሀብዎ፡ ይስተይ፡ ወይነ፡ ምስለ፡ ከርቤ፡ ቱሡሐ፡ ወአበ
24 የ፡፡=፡ ወሰቀልዎ፡ ወተዓፀዉ፡ ውስተ፡ አልባሲሁ፡ ወተካፈሉ፡ ዘከመ፡ ይነሥኡ፡፡=፡

Et fuit vinctus *homo* cujus nomen erat Barabas, cum seditiosis & homi- 7
cidis. Et ascenderunt populi, & clamârunt, & rogârunt, ut faceret iis sicut 8
consueverat. Et respondit Pilatus, & dixit iis; Vultisne ut servem vobis regem 9
Judæorum? Quoniam sciebat quòd per invidiam tradidissent eum principes 10
sacerdotum. Et principes sacerdotum concitârunt populos, ut Barabam pete- 11
rent servari iis. Et iterum respondit Pilatus, & dixit iis; Quid igitur vultis fa- 12
ciam ei qui dicitur rex Judæorum? Et iterum clamârunt omnes, & dixerunt; 13
Crucifige eum. Et dixit iis Pilatus; Quid mali fecit? Et ampliùs clamârunt, 14
& dicebant; Crucifige eum. Et consultò constituit Pilatus facere *secundùm* 15
voluntatem populorum, & servavit iis Barabam: & flagellavit Dominum Jesum,
& tradidit eum, ut crucifigerent eum.

Tertiâ horâ parasceues.

Et duxerunt eum milites intra atrium, ad judicem, & convocârunt totum agmen, 16
scilicet, spiram: Et induerunt eum purpurâ, & plexerunt coronam spinosam. 17
Et coronaverunt eum, & deriserunt: Et dixerunt ei; Ave rex Judæorum. 18
Et verberabant caput ejus calamo: & conspuebant ei, & genuflectebant, & 19
adorabant eum. Et quum illusissent super eum, exuerunt eum istâ purpurâ, & 20
induerunt eum vestimentis suis: & adduxerunt eum ubi crucifigebant eum.
Et angariârunt quendam prætereuntium, Simonem Cyrenæum, (venientem *ex* 21
agro, patrem Alexandri & Rufi) ut portaret crucem ejus. Et duxerunt eum *in* 22
locum Golgotha: quod in expositione ejus vocant, Cranii locum. Et dederunt 23
ei bibendum vinum myrrhâ commixtum: & recusavit. Et crucifixerunt eum, 24
& sortem miserunt super vestimentis suis, & diviserunt, quemadmodum accepissent.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 * ونی را بر سرش می زدند * ودر روی او خیو می انداختند وبزانو درمی امدند و اورا
20 سجود می کردند * *وچون این همه تسخر کردند * جامهٔ سرخ را ازو برکندند * وجامهٔ خودش
21 پوشانیدند * وبدر اوردند * تا بر دار شود * *وشخصی بگذار بود * نام او شمعون قوریني * اورا
بسخره گرفتند * واین کس از ده [امده وپدر] الکسندروس و روفس بود * وصلیب را
22 بر کول او بار کردند * *وامدند درمقامی که نام ان کاغولتاست * وتفسیرش کله سر *
23 *وسرکه را با تلخی بیامیختند وبدو دادند که بخورد ونستد
شست سوم — اویختن مسیح را بر صلیب
24 *چون اورا بر صلیب اویختند * جامهٔ اورا بخش کردند * [وبرو قرعه انداختند که چه هر کسی ستاند]

Et calamum in caput ejus impege- 19
runt, & in vultum ejus sputum in-
jecerunt, & genibus ingressi sunt,
& adorationem illi præstiterunt.
Cùmque his omnibus illusissent, ve- 20
ste rubrâ exutum vestimentis suis
induerunt, & eduxerunt ut in cru-
cem ageretur. Et quidam transibat, 21
cui nomen Simeon Cyrenæus, quem
angariabant; homo autem ille ex
agro veniebat, & pater Alexandri
& Rufi erat: & crucem tergo illi-
us imponebant. Et venerunt in lo- 22
cum, cui nomen Gagulta est, & in-
terpretatio ejus est Cranium. Et 23
acetum cum felle miscuerunt, & ei
dederunt ut biberet, sed non acce-
pit.

LXIII. Suspensio Christi in cruce.

Cùm eum in cruce suspendissent, 24
vestimenta ejus partiti sunt, & su-
per ea sortem jecerunt, quid quis-
que acciperet.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

Erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum. Et erat inscriptio causæ ejus
25 Ἦν δὲ (λ) ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ
inscripta: REX JUDÆORUM. Et cum
26 ἐπιγεγραμμένη, Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ. Καὶ σὺν
eo crucifigunt duos latrones: unum à dextris, & unum à sinistris ejus. Et
27 αὐτῷ σταυροῦσι δύο λῃστάς· ἕνα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων (μ) αὐτοῦ. Καὶ
impleta est scriptura, dicens; Et cum iniquis reputatus est. Et prætereuntes
28 ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. Καὶ οἱ παραπορευόμενοι
blasphemabant eum, moventes capita sua, & dicentes; Vah, destruens
29 ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, Οὐὰ, ὁ καταλύων
templum, & in tribus diebus ædificans, Serva temetipsum, & descende de
30 τὸν ναὸν, (ν) καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, Σῶσον σεαυτὸν, καὶ κατάβα ἀπὸ
cruce. Similiter autem & summi Sacerdotes illudentes, ad alterutrum cum
31 τοῦ σταυροῦ. Ὁμοίως (ξ) δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες, πρὸς ἀλλήλους μετὰ
Scribis dicebant; Alios servavit, seipsum non potest servare. Christus
32 τῶν γραμματέων ἔλεγον, Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. Ὁ Χριστὸς
rex Israel descendat nunc de cruce, ut videamus & credamus. Et
ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. Καὶ
concrucifixi ei exprobrabant ei. Factâ autem horâ sextâ, tenebræ
33 οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. Γενομένης δὲ ὥρας ἕκτης, σκότος
factæ sunt per totam terram, usque in horam nonam. Et horâ nonâ
34 ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας (ο) ἐννάτης. Καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ (π) ἐννάτῃ

exclamavit Jesus voce magnâ; dicens, Eloi, eloi, lamma sabachthani?
ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἐλωῒ, Ἐλωῒ, (ρ) λαμμᾶ σαβαχθανί;
quod est interpretatum; Deus meus, Deus meus, in quid me dereliquisti?
ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, (σ) Ὁ Θεός μου, ὁ Θεός μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες;
Et quidam astantium audientes, dicebant; Ecce Eliam vocat. Currens
Καί τινες τῶν (τ) παρεστηκότων ἀκούσαντες, ἔλεγον, Ἰδοὺ Ἠλίαν φωνεῖ. Δραμὼν 35
autem unus, & implens spongiam aceto, circumponénsque calamo, potum dabat 36
δὲ εἷς, καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους, περιθείς τε καλάμῳ, ἐπότιζεν
ei, dicens; Sinite, videamus si veniat Elias detrahere eum. At Jesus
αὐτὸν, λέγων, Ἄφετε, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας καθελεῖν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς 37
emittens vocem magnam, expiravit. Et interexpansum templi scissum est in
ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην, ἐξέπνευσε. Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς 38
duo à sursum usque deorsum. Videns autem Centurio astans ex adverso
δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας 39
ejus, quia sic clamans expirâsset, ait; Verè homo hic, filius erat
αὐτοῦ, ὅτι (υ) οὕτω κράξας ἐξέπνευσεν, εἶπεν, Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος, υἱὸς ἦν
Dei. Erant autem & mulieres de longè spectantes, in quibus erat Maria Mag-
Θεοῦ. Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγ- 40
dalene, & Maria Jacobi parvi, & Jose mater, & Salome.
δαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ, καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ Σαλώμη.

MS.A. (λ) τρίτη ὥρα. (μ) αὐτοῦ. *** Καὶ οἱ παραπορευόμενοι (ν) καὶ τρισὶν, (ξ) καὶ οἱ (ο) ἐνάτης. (π) ἐνάτῃ (ρ) λιμᾶ σιβακθανεί; (σ) Ὁ Θεὸς, ὁ Θεός μου, (τ) ἐκεῖ ἑστηκότων (υ) οὕτως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 ܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܕܝܢ ܫܥܐ ܬܠܬ ܟܕ ܙܩܦܘܗܝ܂ * ܘܟܬܝܒܐ ܗܘܬ ܥܠܬܐ ܕܡܘܬܗ ܒܟܬܒܐ܂
26 ܗܢܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ * ܘܙܩܦܘ ܥܡܗ ܬܪܝܢ ܓܝܣܐ܂ ܚܕ ܡܢ ܝܡܝܢܗ ܘܚܕ ܡܢ ܣܡܠܗ܂
27 * ܘܫܠܡ ܟܬܒܐ ܕܐܡܪ ܕܥܡ ܥܘܠܐ ܐܬܡܢܝ܂
28 * ܕܦܠܓܗ ܕܝܘܡܐ * ܠܛ *
29 * ܐܦ ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܥܒܪܝܢ ܗܘܘ ܡܓܕܦܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ܂ ܘܡܢܝܕܝܢ ܪܫܝܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ܂
ܘܝ ܫܪܐ ܗܝܟܠܐ ܘܒܢܐ ܠܗ ܒܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ܂ * ܦܪܘܩ ܢܦܫܟ ܘܚܘܬ ܡܢ ܙܩܝܦܐ܂ * ܘܗܟܢܐ 30
31 ܐܦ ܪܒܝ ܟܗܢܐ܂ ܡܓܚܟܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܥܡ ܚܕ ܘܣܦܪܐ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܠܐܚܪܢܐ ܐܚܝ܂ ܢܦܫܗ ܠܐ
32 ܡܫܟܚ ܠܡܚܝܘ܂ * ܡܫܝܚܐ ܡܠܟܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܢܚܘܬ ܗܫܐ ܡܢ ܙܩܝܦܐ ܕܢܚܙܐ ܘܢܗܝܡܢ
ܒܗ܂ ܘܐܦ ܗܢܘܢ ܕܙܩܝܦܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ܂ ܡܚܣܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂ * ܕܬܫܥ ܫܥܝܢ * ܡ *
33 * ܘܟܕ ܗܘܬ ܫܬ ܫܥܝܢ܂ ܗܘܐ ܚܫܘܟܐ ܥܠ ܟܠܗ ܐܪܥܐ܂ ܥܕܡܐ ܠܬܫܥ ܫܥܝܢ܂
34 * ܘܒܬܫܥ ܫܥܝܢ܂ ܩܥܐ ܝܫܘܥ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪ܂ ܐܝܠ ܐܝܠ ܠܡܢܐ ܫܒܩܬܢܝ܂ ܕܐܝܬܘܗܝ
35 ܐܠܗܝ ܐܠܗܝ ܠܡܢܐ ܫܒܩܬܢܝ܂ * ܘܐܢܫܝܢ ܕܫܡܥܘ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܐܡܪܝܢ
36 ܗܘܘ܂ ܠܐܠܝܐ ܩܪܐ܂ * ܘܪܗܛ ܚܕ ܘܡܠܐ ܐܣܦܘܓܐ ܚܠܐ܂ ܘܐܪܟܒ ܥܠ ܩܢܝܐ ܠܡܫܩܝܘܗܝ܂
37 ܘܐܡܪ܂ ܫܒܘܩܘ ܢܚܙܐ ܐܢ ܐܬܐ ܐܠܝܐ ܠܡܚܬܘܬܗ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ
38 ܘܫܠܡ܂ * ܘܐܦܐ ܕܬܪܥܐ ܕܗܝܟܠܐ ܐܨܛܪܝ ܠܬܪܝܢ܂ ܡܢ ܠܥܠ ܥܕܡܐ ܠܬܚܬ܂ * ܟܕ ܚܙܐ
39 ܕܝܢ ܩܢܛܪܘܢܐ ܗܘ ܕܩܐܡ ܗܘܐ ܠܘܩܒܠܗ܂ ܕܗܟܢܐ ܩܥܐ ܘܫܠܡ܂ ܐܡܪ܂ ܫܪܝܪܐܝܬ ܗܢܐ
40 ܓܒܪܐ ܒܪܗ ܗܘܐ ܕܐܠܗܐ܂ * ܐܝܬ ܗܘܝ ܕܝܢ ܐܦ ܢܫܐ ܕܡܢ ܪܘܚܩܐ ܚܙܝܢ ܗܘܝ܂ ܡܪܝܡ
ܡܓܕܠܝܬܐ܂ ܘܡܪܝܡ ܐܡܗ ܕܝܥܩܘܒ ܙܥܘܪܐ ܘܕܝܘܣܐ܂ ܘܫܠܘܡ܂

Erat autem hora tertia, quum cruci affixerunt 25
eum. Erâtque inscripta occasio mortis ipsi- 26
us in codicillo, Hic est Jesus rex Judæorum.
Insuper crucifixerunt cum eo duos latrones, 27
unum à dextera ejus, & alterum ab ejus sini-
stra. Et impleta est scriptura quæ dicit; 28
Cum flagitiosis annumeratus est.
Mediâ die. 39.
Quinetiâ ii qui præteribant, blasphemabant 29
in eum, & motantes capita sua, dicebant; O
tu qui dissolvis templum & ædificas illud tri-
duo, Libera teipsum, & descende de cruce. 30
Similiter autem & principes sacerdotum ri- 31
debant unus cum alio, necnon Scribæ, & di-
cebant; Alios servavit, seipsum non potest
servare. Messias rex Israel descendat nunc 32
de cruce, ut videamus & credamus ei: Quin-
etiam illi qui erant crucifixi cum eo, expro-
brabant ei.
Ad nonam horam. 40.
Quumque essent sex horæ, factæ sunt tenebræ 33
super universam terram usque ad horam no-
nam. Et horâ nonâ exclamavit Jesus altâ
voce, & ait; Il, Il, lemono scebacton; hoc est, 34
Deus mi, Deus mi, quare dereliquisti me?
Quidam autem qui audierunt ex iis qui ad- 35
stabant, dicebant; Eliam vocavit. Cucur- 36
rit autem quidam, & implevit spongiam ace-
to, alligavítque calamo ut propinaret ei. Et
dicebant; Sinite, videamus an veniat Elia
descensum ei præbiturus. Ipse verò Jesus 37
clamavit altâ voce, & finivit. Et superfici- 38
es valvarum templi scissa est in duas partes,
à summo usque ad imum. Quum vidisset 39
autem Centurio ille qui stabat apud ipsum,
eum ita clamâsse, & finiisse, dixit; Verè ho-
mo iste erat filius Dei. Erant autem mulie- 40
res procul spectantes, Maria Magdalena, &
Maria mater Jacobi minoris, & Jose, & Sa-
lomis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * وچون اورا بر صليب كردند • در سوم ساعت • كه اورا بر صليب اويختند * بهانه
26 مرك اورا در كتاب † نبشته شد • كه اينست ملك يهوديان • * ودو دزد با وي † اويختند 27
28 يكي بر دست † راست † او ويكي بر دست † چپ † او * تا تمام شود كتاب كه
29 گفت با كنه كاران شمارده شود * وايشان نيز كه مي گذشتند • بر وي افتري †
مي كردند • وسر مي جنبانيدند • ومي گفتند اي خراب كننده هيكل وتا سه
30 روز † اباداني كن • * اكر مي تواني نفس خودرا برهان • واز صليب فرو بيا • * واين 31
چنين بزركان واامامان نيز با يكديكر مي خنديدند • ونويسندكان مي كفتند • كه ديكرانرا
32 زنده كرد نمي تواند خودرا زنده كردن * بانك مي زدند اي مسيح ملك اسرائيل از صليب
فرو بيا • تا ببينيم وبتو ايمان بياوريم • وان دو دزد نيز كه با وي بدار كرده بودند
33 بروي عيب مي كردند • * ودر ششم ساعت بر همه روي زمين تاريكي پيدا شد •
34 تا نهم ساعت • * ودر نهم ساعت عيسي † باواز بلند نعره زد وكفت • ايلي
ايلي چرا مرا فرو گذاشتي • ومعني آن خداي من خداي من چرا مرا گذاشتي •

Et cùm eum in crucem egissent, 25
in tertiâ horâ postquàm eum in
cruce suspendissent, Prætextus 26
mortis ejus in libello scriptus est,
quòd, Hic est rex Judæorum.
Et duos latrones cum eo suspen- 27
derunt; unum ad manum dex-
tram ejus, & alterum ad ma-
num sinistram ejus. Ut implere- 28
tur Scriptura, quæ dicit; Cùm
peccatoribus numeratus est. Et 29
illi etiam qui transibant, ei con-
vitiabantur, & caput moventes
dicebant; O qui demolitis tem-
plum & intra tres dies ædificas,
Si potes teipsum libera, & de 30
cruce descende. Et similiter ma- 31
gnates & sacerdotes etiam ali-
us cum alio ridebant, & Scri-
bæ dicebant; Alios quidem vi-
vos fecit, non potest seipsum
vivum servare. Et clamabant; 32
O Christe rex Israel, de cruce de-
scende, ut videamus, & tibi fi-
dem habeamus: & isti duo la-
trones etiam, qui cum eo in
crucem acti erant, eum probris
affecerunt. Et in sexta hora 33
universæ faciei terræ caligo ob-
orta est, usque ad nonam ho-
ram. Et in nona hora Jesus 34
voce altâ exclamavit, Et di-
xit; Eli, Eli, cur me dereli-
quisti? cujus significatio est, Deus
mi, Deus mi, quare me deseruisti?

Versio VULGATA LATINA.

25
26 Erat autem hora tertia : & crucifixerunt eum. Et erat titulus causæ ejus in-
27 scriptus ; REX JUDÆORUM. Et cum eo crucifigunt duos latrones ; unum à
28 dextris, & alium à sinistris ejus. Et impleta est scriptura quæ dicit ; Et cum
29 iniquis reputatus est. Et prætereuntes blasphemabant eum, moventes capita
sua, & dicentes ; Vah, qui destruis templum Dei, & in tribus diebus reædi-
30 ficas : Salvum fac temetipsum descendens de cruce. Similiter & summi sa-
31 cerdotes illudentes, ad alterutrum cum Scribis dicebant ; Alios salvos fecit,
32 seipsum non potest salvum facere. Christus rex Israël descendat nunc de cru-
ce, ut videamus, & credamus. Et qui cum eo crucifixi erant, convitiaban-
33 tur ei. Et factâ horâ sextâ, tenebræ factæ sunt per totam terram usque in
horam nonam. Et horâ nonâ exclamavit Jesus voce magnâ, dicens ; Eloi, 34
Eloi, lamma sabacthâni ? quod est interpretatum ; Deus meus, Deus meus,
ut quid dereliquisti me ? Et quidam de circumstantibus audientes, dicebant ; 35
Ecce Eliam vocat. Currens autem unus, & implens spongiam aceto, cir- 36
cumponensque calamo, potum dabat ei, dicens ; Sinite, videamus si veniat
Elias ad deponendum eum. Jesus autem emissâ voce magnâ expiravit. Et velum 37
templi scissum est in duo, à summo usque deorsum. Videns autem Centurio, qui 38
ex adverso stabat, quia sic clamans expirâsset, ait ; Verè hic homo Filius Dei erat. 39
Erant autem & mulieres de longè aspicientes : inter quas erat Maria Magdalene, 40
& Maria Jacobi minoris & Joseph mater, & Salome :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25
26 * وكان وقت الساعة الثالثة وصلب • الفصل الثالث والخمسون • * وكانت عليه
27
28 صفة مكتوبة انه ملك اليهود * وصلبوا معه لصين واحدا عن يمينه واخر عن يساره * وتم
29 الكتاب القايل انه يحصي مع الاثمة * والذين كانوا يمرون به يجدفون عليه ويحركون
30 روسهم ويقولون يا من يحل الهيكل ويبنيه في ثلثة ايام * تخلص وانزل من الصليب •
31 * وكان روساء الكهنة يهزاون بعضهم مع بعض وكذلك الكتبة • قايلين خلص اخرين اما
32 يقدر ان يخلص نفسه * ان كان هو المسيح ملك اسراييل ينزل الان من الصليب لننظره
33 ونومن به • والذان صلبا معه كانا يعيرانه ايضا * فلما كان وقت الساعة السادسة صارت
34 ظلمة على الارض كلها الى وقت الساعة التاسعة • الفصل الرابع والخمسون • * وفي
وقت الساعة التاسعة صرخ يسوع بصوت عال قايلا ايلي ايلي لما عربتاني الذي تاويله
35
36 الهي الهي لماذا تركتني * ولما سمع قوم من القيام • قالوا هوذا يدعوا ايليا * وبادر واحد فملأ
37 اسفنجة خلا ورفعها على قصبة وسقاه • قايلا خلوه لننظر هل ايليا ياتي لينزله * فصرخ يسوع
38 بصوت عال واسلم الروح * فانشق ستر حجاب الهيكل باثنين من فوق الى اسفل * فلما راي قايد
39
40 المائة الذي كان قابلا قدامه انه قد اسلم الروح قال حقا ان هذا الانسان هو ابن الله * وكن
نسوة ينظرن من بعيد • منهن مريم المجدلية ومريم ام يعقوب الصغير وام يوسا وسالومي •

Erat autem tempus horæ tertiæ, & crucifixus fuit. 25

Sectio quinquagesima tertia.

Et erat super illū titulus scriptus, Quòd 26
ipse esset rex Judæorum. Et crucifixe- 27
runt cum eo duos latrones, unum à dexte-
ra ejus, & alterum à sinistra ipsius. Et 28
completa est scriptura dicens, Eum fore
numerandum inter scelestos. Et qui præ- 29
teribant ante eum, blasphemabant eum, et
movebant capita sua, ac dicebant, O qui
dissolvit templum, & ædificat illud in
tribus diebus, Salvum te fac, & de- 30
scende de cruce. Et principes sacerdotum 31
deridebant alter cum altero, itidemque
Scribæ, dicētes; Salvavit alios, nonne po-
test salvare seipsum? Si est ipse Christus 32
rex Israel, descendat nunc de cruce, ut vi-
deamus eum, & credamus in eum. Et qui
crucifixi fuerant cum eo, convitiabantur
ei similiter. Cùm autem fuisset tempus 33
horæ sextæ, factæ sunt tenebræ super ter-
rā universam usq; ad tempus horæ nonæ.

Sectio quinquagesima quarta.

Et tempore horæ nonæ exclamavit Jesus 34
voce altâ, dicens; Ili, Ili, lamma azabta-
ni? cujus interpretatio est, Deus meus,
Deus meus, quare dereliquisti me? Et 35
quum audissent quidam ex astantibus,
dixerunt; Ecce, vocat Eliam. Et cucur- 36
rit unus & implevit spongiam aceto, &
extulit eam super arundinem, & potavit
eum, dicens; Sinite eum, ut videamus
utrùm Elia veniat ad deponendum eum.
Exclamavit autem Jesus voce altâ, & 37
tradidit spiritum. Et scissum est velum 38
operculi templi in duo, à summo ad imū.
Cùm autem vidisset Dux centum qui sta- 39
bat ex adverso ipsius, quòd jam tradi-
disset spiritum, ait; Verè quidem hic ho-
mo est filius Dei. Et mulieres aspicie- 40
bant à longè: ex quibus erat Maria
Magdalene, et Maria mater Jacobi mi-
noris, et mater Josis, et Salome.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በዓርብ ፡ በ፮ ፡ ሰዓት፡

25
26 ወአድኅኑ፡ ሰዓት፡ ሶቤሃ፡ ጊዜ፡ ይሰቅልዎ፡፡=፦ ወይብል፡መጽሐፈ፡ ጌጋዩ፡ ንጉሦሙ፡
27 ለአይሁድ፡፡=፦ ወሰቀሉ፡ ምስሌሁ፡ ክልኤተ፡ ፈያተ፡አሐደ፡ በየማኑ፡ወአሐደ፡ በፀጋ
28 ሙ፡፡=፦ ወተፈጸመ፡ መጽሐፍ፡ ዘይቤ፡ ተኈለቈ፡ ምስለ፡ ዓማፂያን፡፡=፦ ወኅላፍትኒ፡
29 ይፀርፉ፡ ላዕሌሁ፡ ወይኄውሱ፡ ርእሶሙ፡ ወይብልዎ፡ ዘይነሥቶ ፡ ለቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወ
30 በሠሉስ፡ መዋዕል፡ ይሐንጾ፡=፦ አድኅን፡ ርእሰከ፡ ወረደአ፡ ወረድ ፡ እመስቀልከ፡፡=፦
31 ወከማሁ፡ ሊቃነ፡ ካህናትኒ፡ ወጸሐፍት፡ ይሳለቁ፡ ላዕሌሁ ፡ ወይብልዎ፡ ዘባዕደ ፡ ያድ
32 ኅን፡ ወርእሶ፡ ኢይክል፡ አድኅኖ፡=፦ ወክርስቶስኬ፡ ውእቱ፡ ንጉሠ፡ እስራኤ
ል፡ ይረድኬ፡ ይእዜ፡ ለምነ፡ መስቀሉ፡ ወንርአይ፡ ወንእመን፡ ቦቱ፡፡ ወእለሂ፡ ተሰቅሉ፡
33 ምስሌሁ፡ ይዘነጕጕዎ፡፡=፦ ወሰበ፡ ኮነ፡ ጊዜ፡ ቀትር፡ ጸልመ፡ ጸሐይ፡ ወኵሉ፡ ዓለ
ም፡ ጸልመ፡ እስከ፡ ተሱዓት፡፡=፦ በዓርብ፡በ፱፡ ሰዓት፡፡=፦
34 ወጊዜ፡ ተሰዓት፡ ሰዓት፡ ገዓረ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ በዓቢይ፡ ቃል፡ወይቤ፡ ኤሎሄ፡ ኤሎ
35 ሄ፡ ለማ፡ ሰበቀተኒ ፡ ወበትርጓሜሁ ፡ ይብል ፡ አምላኪየ፡ አምላኪየ፡ ለምንት፡ ኅደግ
36 ከኒ፡=፦ ወቦ፡ እለ፡ ይቤሉ፡ እምእለ፡ ይቀውሙ፡ ኤልያስሃ፡ ይጼውዕ፡፡=፦ ወሮጸ፡ አሐ
ዱ፡ ወመልአ፡ ሰፍነገ፡ ብሒአ፡ ወአሰራ፡ በሕለት፡ ወአስተዮ፡ ወይቤሎሙ፡ኅድጉ፡ ንር
37 አዮ፡ ለእመ፡ ይመጽእ፡ ኤልያስ፡ ያውርዶ፡፡=፦ ወገዓረ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ በዓቢይ፡
38 ቃል፡ ወወፅአት፡ መንፈሱ፡ ሶቤሃ፡፡=፦ ወተሠጠ፡ መንጦለዕተ፡ ምኵራብ፡ ለክልኤ፡እ
39 ምላዕሉ፡ እስከ፡ ታሕቱ፡፡=፦ ወርእዮ፡ ሐራዊ፡ ዘይቀውም፡ መንጸረ፡ ከመ፡ ከመዝ፡
40 ገዓሮ፡ ሞተ ፡ ይቤ፡ ኣማን፡ ዝንቱ፡ ብእሲ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ፡፡=፦ ወሀ
ለዋ፡ አንስት፡ ይቀውማ፡ ወይኔጽራ ፡ እምርሑቅ ፡ ማርያ፡ መግደላዊት፡ ወማርያ፡ እን
ተ፡ ያዕቆብ፡ ዘይንእስ፡ ወእሙ፡ ለዮሴፍ ፡ ወሰሎሜ፡=፦

Sextâ horâ parasceues.

Et sexta hora *erat* quando crucifigebant eum. Et dicebat inscriptio criminis e- 25 26
jus, REX JUDÆORUM. Et crucifixerunt cum illo duos latrones; unum ad dextrā 27
ejus, & unum ad sinistram ejus. Et impleta fuit scriptura, quæ dicit ; Numerat 28
est cum iniquis. Et prætereuntes blasphemabant contra eum, & movebant capi- 29
ta sua, & dicebant ei ; Destruens Domū sanctam, & triduo ædificans, Libera te- 30
ipsum & adjuvato, & descende à cruce tua. Et similiter principes sacerdotum 31
& scribæ illudebant super eum, & dicebant ; Qui alium servat, & seipsum non
potuit servare. Et Christus ille rex Israel descendat igitur nunc è cruce ejus, 32
& videbimus & credemus in illo. Et qui crucifixi erant cum eo exprobrabant
ei. Et quum meridies esset, sol tenebrosus fuit, & totus mundus tenebrosus fuit, 33
usque ad nonam *horam*. *Nonâ horâ parasceues.*
Et tempore horæ nonæ exclamavit Dominus Jesus magnâ voce, & dixit ; Elohe, 34
Elohe, lama sabacthani ? & in expositione sua dicit, Deus meus, Deus meus,
quare reliquisti me? Et fuerunt quidam qui dicebant ex adstantibus ; Eliam vo- 35
cat. Et cucurrit quidam, & implevit spongiam aceto, & alligavit eum calamo, & 36
potum dedit, & dixit ; Sinite, videamus si veniat Elias deponere eum. Et clama- 37
vit Dominus Jesus cum magna voce, & exivit spiritus ejus statim. Et scissum fuit 38
velum templi in duas partes, à summo usque ad imum. Et videns miles qui sta- 39
bat ex adverso, quòd sic clamans obiisset, dixit ; Amen hic homo filius Dei est.
Et erant mulieres stantes & spectantes procul, Maria Magdalene, & Maria quæ 40
erat Jacobi Minoris, & mater Josephi, & Salome.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35
36 * وكساني كه ازان جماعت ايستاده بودند كفتند ايليا را مي خوانند * دويد يكي وابرك را
پر سركه كرده • وبر سر ني نهاده • تا اورا بخورانند كفتند • اورا بكذار تا ببينيم • مكر ايليا بيايد
37
38 واورا برهانند • * انكه عيسي نعره زد وجانرا سپارده • * هماندم روي در كنشت • بدونيمه
39 شكافت • ازبالا تا زير • * سپه سالار كه انجا حاضر بود • چون اوازشنيد • وان حال بديد • ايمان
40 آورده وكفت راست است كه اين مرد فرزند خداست • * وبودند زناني چند • كه از
دور نكه مي كردند • چون مريم مجدلاني • ومريم مادر † يعقوب † كوچك • ويوسا •
وسلوم •

Et quidam, qui ex turba astan- 35
tes erant, dicebant; Eliam vo-
cat. Cucurrit unus, & spon- 36
giam aceto implevit, & summa
arundini imposuit, ut eum po-
taret: dicebant; Sine, ut vide-
amus, num Elias veniat & eum
liberet. Tunc Jesus clamorem 37
emisit, & animam reddidit.
Eodem momento facies portæ 38
templi in duas partes scissa est,
à summo ad imum. Militum 39
dux qui illic aderat, cum vo-
cem audisset, & hæc vidisset,
fidem habuit & dixit; Cer-
tum est, quòd hic vir Filius
Dei est. Erant autem mulieres ali- 40
quot, quæ è longinquo spectabant,
ut Maria Magdalene, et Maria ma-
ter Jacobi parvi, & Jose, & Sa-
lome.

Quæ & cùm esset in Galilæa, sequebantur eum & ministrabant ei: &
41 (φ) Αἳ καὶ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ· (χ) καὶ
aliæ multæ illæ simul conscensæ ei in Hierosolymam. Et jam sero facto,
42 ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης,
(quia erat Parasceue, quod est ante-Sabbatum,) Venit Joseph ab Ari-
43 (ψ) (ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὅ ἐστι (ω) προσάββατον,) Ἦλθεν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀρι-
mathæa, honestus consul qui & ipse erat expectans regnum
μαθαίας, εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν
Dei, ausus introivit ad Pilatum, & petiit corpus Jesu.
τοῦ Θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον, καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.
At Pilatus mirabatur si jam mortuus fuisset. Et advocans Centurionem,
44 Ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε. καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα,
interrogavit eum si dudum mortuus esset. Et cognoscens à Centurione, donavit
45 ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε. Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο
corpus Joseph. Et mercatus sindonem, & detrahens eum, involvit sin-
46 τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ. Καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελὼν αὐτὸν, ἐνείλησε τῇ σιν-
done; & posuit eum in monumento, quod erat excisum de petra: &
δόνι, καὶ (α) κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας· καὶ
advolvit lapidem ad ostium monumenti. At Maria Magdalene, &
47 προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, (β) καὶ
Maria Jose spectabant ubi poneretur.
Μαρία Ἰωσῆ ἐθεώρουν ποῦ (γ) τίθεται.

CAP. XVI. ιϛ'.

Et peracto Sabbato, Maria Magdalene, & Maria quæ Jacobi, &
1 ΚΑὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου, καὶ
Salome, emerunt aromata, ut venientes ungerent ipsum. Et valdè manè unâ
Σαλώμη, ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. Καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς 2
Sabbatorum veniunt ad monumentum, exorto Sole. Et dicebant
σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔλεγον 3
ad sese; Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti? (Et
πρὸς ἑαυτάς, Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; (Καὶ 4
respicientes spectant quòd devolutus esset lapis.) Erat quippe magnus valdè.
ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος.) ἦν γὰρ μέγας σφόδρα.
Et introëuntes in monumentum, viderunt juvenem sedentem in dextris,
Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, 5
circumamictum stolam candidam: & obstupuerunt. Ille verò dicit illis; Ne
περιβεβλημένον στολὴν λευκήν· καὶ ἐξεθαμβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, Μὴ 6
expavescite: Jesum quæritis Nazarenum crucifixum: surrexit, non est
ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν
hic: ecce locus ubi posuerunt eum. Sed ite, dicite discipulis
ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. (α) Ἀλλ' ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς 7
ejus, & Petro, quia præcedit vos in Galilæam: ibi eum videbitis,
αὐτοῦ, καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε,
sicut dixit vobis. Et exeuntes citò fugerunt à monumento: tenebat autem
καθὼς εἶπεν ὑμῖν. Καὶ (β) ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ 8
eas tremor & stupor: & nemini nihil dixerunt: timebant enim.
αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

MS.A. (φ) Καὶ ὅτε (χ) καὶ αἱ ἕτεραι πολλαὶ (ψ) (ἐπειδὴ (ω) προσάββατον,) Ἐλθὼν (α) καθῆκεν αὐτὸ (β) καὶ Μαρία ἡ Ἰωσὴφ (γ) τέθειται. MS.A. Κεφ. ιϛ'. (α) Ἀλλὰ (β) ἐξελθοῦσαι ἔφυγον

Margin: σλα α; ΜΗ'; σκζ α; σλβ β; σκη α; σλγ β; σκθ ϛ; σλ η

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

41 ܗܠܝܢ ܕܟܕ ܗܘܐ ܒܓܠܝܠܐ ܢܩܝܦܢ ܗܘܝ ܠܗ ܘܡܫܡܫܢ ܗܘܝ ܠܗ. ܘܐܚܪܢܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܣܠܩ ܗܘܝ ܥܡܗ ܠܐܘܪܫܠܡ.
42 ܘܟܕ ܗܘܐ ܪܡܫܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܐܝܬܝܗ̇ ܩܕܡ ܫܒܬܐ.
43 ܐܬܐ ܝܘܣܦ ܗܘ ܕܡܢ ܪܡܬܐ ܡܫܝܚܐ ܒܘܠܝܛܐ ܗܘ ܕܐܦ ܗܘ ܡܣܟܐ ܗܘܐ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܐܡܪܚ ܘܥܠ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ ܘܫܐܠܗ ܠܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ.
44 ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܐܬܕܡܪ ܕܡܝܬ ܡܚܕܐ. ܘܩܪܐ ܠܩܢܛܪܘܢܐ. ܘܫܐܠܗ ܕܐܢ ܩܕܡ ܥܕܢܗ ܡܝܬ.
45 ܘܟܕ ܝܕܥ ܝܗܒ ܫܠܕܗ ܠܝܘܣܦ.
46 ܘܙܒܢ ܝܘܣܦ ܟܬܢܐ ܘܐܚܬܗ ܘܟܪܟܗ ܒܗ. ܘܣܡܗ ܒܩܒܪܐ ܕܗܘܐ ܢܩܝܪ ܒܟܐܦܐ. ܘܥܓܠ ܟܐܦܐ ܥܠ ܬܪܥܗ ܕܩܒܪܐ.
47 ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܡܓܕܠܝܬܐ ܘܡܪܝܡ ܕܝܠܗ ܕܝܘܣܐ ܚܙܝ ܗܘܝ ܐܝܟܐ ܕܐܬܬܣܝܡ.
1 ܘܟܕ ܥܒܪ ܫܒܬܐ ܙܒܢ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ ܘܡܪܝܡ ܕܝܠܗ ܕܝܥܩܘܒ ܘܫܠܘܡ ܗܪܘܡܐ ܕܢܐܬܝܢ ܢܡܫܚܢܝܗܝ.
2 ܒܨܦܪܐ ܕܝܢ ܒܚܕ ܒܫܒܐ ܐܬܝ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܟܕ ܕܢܚ ܫܡܫܐ.
3 ܘܐܡܪܢ ܗܘܝ ܒܢܦܫܗܝܢ. ܡܢܘ ܢܥܓܘܠ ܠܢ ܟܐܦܐ ܡܢ ܬܪܥܗ ܕܩܒܪܐ.
4 ܘܚܪܝ ܚܙܝ ܕܡܥܓܠܐ ܟܐܦܐ. ܪܒܐ ܓܝܪ ܗܘܬ ܛܒ.
5 ܘܥܠ ܠܩܒܪܐ ܘܚܙܝ ܥܠܝܡܐ ܕܝܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܘܥܛܐܦ ܐܣܛܠܐ ܚܘܪܬܐ ܘܬܡܗ.
6 ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܝܢ. ܠܐ ܬܕܚܠܢ. ܠܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܝܢ ܗܘ ܕܐܙܕܩܦ. ܩܡ ܠܗ ܠܐ ܗܘܐ ܬܢܢ. ܗܐ ܕܘܟܬܐ ܐܝܟܐ ܕܣܝܡ ܗܘܐ.
7 ܐܠܐ ܙܠܝܢ ܐܡܪܝܢ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܠܟܐܦܐ. ܕܗܐ ܩܕܡ ܠܟܘܢ ܠܓܠܝܠܐ. ܬܡܢ ܬܚܙܘܢܗܝ ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ.
8 ܘܟܕ ܫܡܥ ܥܪܩ ܘܢܦܩ ܡܢ ܩܒܪܐ. ܐܚܝܕܐ ܗܘܬ ܠܗܝܢ ܓܝܪ ܪܬܝܬܐ ܘܬܗܪܐ. ܘܠܐܢܫ ܡܕܡ ܠܐ ܐܡܪ. ܕܚܝܠܢ ܗܘܝ ܓܝܪ.

Quæ, quum ipse in Galilæa, adhærentes ei 41
erant, & ministrabant illi, aliæque quamplurimæ quæ ascenderant cum eo ad Ierusalem. *Ad vesperam sabbathi.* 41.
Et quum esset vespera parasceues, præceden- 42
tis sabbathum, Venit Joseph ille qui ex 43
Rama, honorabilis senator, qui & ipse præstolabatur regnum Dei: & confidens introiit
ad Pilatum, petiitque corpus Jesu. Pilatus 44
autē miratus est si jam dudū mortuus esset, & advocavit Centurionē, & interrogavit eum
num ante tempus mortuus esset. Quúmque 45
didicisset, dedit corpus ipsius Josepho. Emít- 46
que Joseph linteum, & ipsum detractum involvit eo: ac deposuit in sepulchro quod excisum erat in rupe: & advolvit saxum ad ostium sepulchri. Maria verò Magdalena, & 47
Maria illa Josis *mater* viderunt ubi positus fuit.

CAP. XVI.

ET quum præteriisset sabbathum, Maria 1
Magdalena, & Maria Jacobi, & Salome, emerunt aromata, ut venirent eum uncturæ.
Oblatio dominicæ resurrectionis .42.
Diluculò verò primâ sabbathi venerunt ad 2
monumentum quum sol esset exortus. Et 3
dicebant apud se, O quis revolvat nobis saxum ab ostio monumenti? Et respicientes 4
vident devolutum saxum: erat enim ingens admodúm. Ingressæ itaque in monumen- 5
tum conspicantur adolescentem sedentem à dextera, & indutum stolâ candidâ, & perculsæ sunt. Is autem dixit eis; Ne timeatis, 6
Jesum Nazarenum quæritis, illum qui fuit crucifixus: surrexit, non est hîc: en locus ubi positus fuerat. Sed abite, dicite discipu- 7
lis ipsius, & Cephæ; Ecce præit vobis in Galilæam, illic eum videbitis, sicut dixit vobis. Quod quum audîssent, fugientes exilie- 8
runt è sepulchro: tenebat enim eas stupor & tremor, & nemini quicquam dixerunt, quippe quæ pavidæ essent.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

41 * ایشان در جلیل مدام با مسیح ملازم بودند * واورا خدمت مي کردند * وزنان پسیار نیز با ایشان
در اورشلیم بالا امده بودند
شست چهار دفن کردن مسیح را در کور
42 * وچون روز ادینه شب شد * که از شنبه پیشترست * آمد یوسف که از رامه است * که
43 بولیطا خوانند شود * انك او نیز در امید ملك خدا بود * کستاخي کرد * وپیش پیلاطوس در
رفت * وتن عیسي را خواست * پیلاطوس متحیر شد * که چون در اول مرد * خواند سپه سالار را
44 وازو پرسید * او کفت در اول وقت مرد * چون معلوم کرد * تن اورا بیوسف داد * یوسف کتان
45 46 باریك حاصل کرد * وتن مسیح را از دار فرود آورد * ودر کفن بپیچید * ودر کور نهاد * که از سنك
47 کنده بود * وسنکي دیکر عظیم بر دهنهٔ کور نهاد * مریم مجدلاني * ومریم مادر یوشا دیدند *
کجا نهاده شد *
1 * چون شنبه کذشت * مریم مجدلاني * ومریم یعقوب و شالوم * روغن
خوش بوي خریدند * تا بیارند * واورا اندوده کنند * ودر صباح روز یکشنبه * درکور آمدند * وقتي
2 که افتاب اشراق کرد * ودر نفس خود مي کفتند * کرا یابیم از براي ما سنك را از کور بر کرداند *
3

Illæ in Galilæa assiduè Christum 41 *comitabantur, & illi ministrabant: & mulieres multæ etiam cum illis Hierosolymam ascenderant.*

LXIV. Sepultura Christi in monumento.

Cúmque feriæ sextæ nox esset, quæ ante Sabbathum est, Venit Josephus, qui de Rama erat, qui Bouleutes dictus est, qui ipse etiam in spe regni Dei erat: audacter fecit, & ad Pilatum ingressus est, & corpus Jesu petiit. Pilatus attonitus est, quòd tam citò mortuus esset, vocavit itaq; militum præfectum, & ab eo sciscitatus est: ille dixit, Quin primùm mortuus est. Cùm certior factus esset, corpus ejus Josepho dedit. Josephus linteum tenue comparavit, & corpus Christi de cruce desumpsit, et fasciâ obvolutum in sepulchro posuit, quod è saxo excisum erat, et saxum aliud ingens ori sepulchri imposuit. Et Maria Magdalene et Maria mater Jose viderunt ubi positus esset.

C A P. X V I.

Cum Sabbathū præteriisset, Maria Magdalene, et Maria Jacobi et Salome unguentū præstantis odoris emerūt, ut afferrēt et eū ungerēt. Et in matutino feriæ primæ ad sepulchrū venerūt, cum sol oriretur. Et intra sese dicebāt; Quē inveniem' qui pro nobis saxū à sepulchro devolvat?

Versio VULGATA LATINA.

41 Et cùm esset in Galilæa, sequebantur eum, & ministrabant ei, & aliæ multæ, quæ si-
42 mul cum eo ascenderant Jerosolymam. Et cùm jam serò esset factum, (quia erat
43 parasceue, quod est ante sabbatum,) Venit Joseph ab Arimathæa nobilis decurio,
qui & ipse erat expectans regnũ Dei, & audacter introivit ad Pilatum, & petiit cor-
44 pus Jesu. Pilatus autem mirabatur si jam obiisset. Et accersito centurione, inter-
45 rogavit eum si jam mortuus esset. Et cùm cognovisset à centurione, donavit cor-
46 pus Joseph. Joseph autem mercatus sindonem, & deponens eum involvit sindone,
& posuit eum in monumento, quod erat excisum de petra, & advolvit lapidem ad osti-
47 um monumenti. Maria autẽ Magdalene, & Maria Joseph, aspiciebant ubi poneretur.

CAP. XVI.

1 ET cùm transisset sabbatum, Maria Magdalene, & Maria Jacobi, & Salome eme-
runt aromata ut venientes ungerent Jesum. Et valdè manè unâ sabbatorum, 2
veniunt ad monumentum, orto jam Sole. Et dicebant ad invicèm; Quis re- 3
volvet nobis lapidem ab ostio monumenti? Et respicientes viderunt revolu- 4
tum lapidem. Erat quippe magnus valdè. Et introeuntes in monumentum vi- 5
derunt juvenem sedentem in dextris, coopertum stolâ candidâ: & obstupu-
erunt. Qui dicit illis; Nolite expavescere: Jesum quæritis Nazarenum, 6
crucifixum: surrexit, non est hîc, ecce locus ubi posuerunt eum. Sed 7
ite, dicite discipulis ejus, & Petro, quia præcedet vos in Galilæam: ibi
eum videbitis, sicut dixit vobis. At illæ exeuntes, fugerunt de monumen- 8
to: invaserat enim eas tremor & pavor: & nemini quidquam dixerunt: ti-
mebant enim.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

41 * هولاء هن اللواتي كن يتبعنه من الجليل ويخدمنه * واخريات كثيرات صعدن معه الي
42 يروسليم * فلما كان المساء لانها كانت الجمعة التي هي قبل السبت * واتي يوسف من الرامة
43 وكان حسن الزي مهابا ذا راي وكان ايضا يترجي ملكوت الله * جسر ودخل الي فيلاطس
44 وطلب منه جسد يسوع * فاما فيلاطس فتعجب اذ كان مات منذ انف * فاستدعا قايد المائة
45 واستفهمه منه ان كان مات انفا * فلما علم امره من قبل القايد دفع جسد يسوع الي يوسف *
46 فاشتري لفافة وانزله ولفه بها * ووضعه في جدث منقور في صخرة * وحجرا على باب القبر *
47 وكانت مريم المجدلية ومريم ام يوسا تنظران اين ترك * فلما كان السبت ابتاعت مريم
1 2 المجدلية ومريم ام يعقوب وسالومي طيبا ليطيبن القبر * وفي احد السبوت باكرا جدا
3 وافين القبر اذ طلعت الشمس * فاقبلت بعضهن لبعض من يدحرج لنا الحجر عن باب
4 5 القبر * فتطلعن ونظرن الحجر قد دحرج لانه كان عظيما جدا * فلما دخلن القبر نظرن
6 شابا جالسا عن اليمين عليه لباس ابيض فخفن * فقال لهن لا تخافن انطلبن يسوع الناصري
7 الذي صلب قد قام ليس هو ههنا * وها الموضع الذي وضع فيه * لكن اذهبن وقلن
8 لتلاميذه ولبطرس انه يسبقكم الي الجليل فهناك ترونه كما قال لكم * فخرجن مسرعات
من القبر لان الرعدة والتحير اخذهن * فلم يقلن لاحد شيا لانهن خفن *

Hæ sunt quæ sequebantur eum à Galilæa, & ministrabant illi: & aliæ multæ, quæ ascenderant cum eo ad Jerosolymam. 41 *Et cùm esset serum, quia erat Parasceue, quod est ante sabbathum,* 42 *Venit* 43 *Joseph qui erat à Rama (erat autem decorus specie, venerandus, præditus judicio, & præterea expectabat regnum Dei) ausus est, & introivit ad Pilatum, & petiit ab eo corpus Jesu. Pilatus au-* 44 *tem miratus est, quòd esset mortuus jamdudum: & vocari jussit Centurionem et percontatus est ab eo, an mortuus esset jam. Et cùm cognovisset rem ejus à Cen-* 45 *turione, concessit corpus Jesu Josepho. Emitque fasciam, & deposuit illud, atq;* 46 *involvit illud in ea, & posuit illud in monumento exciso in petra, posuitque lapidem ad ostium monumenti. Maria au-* 47 *tem Magdalene, & Maria mater Josis spectabant ubi poneretur.*

CAP. XVI.

ET cùm esset sabbatum, emerunt Ma- 1
ria Magdalene, & Maria mater Jacobi, & Salome aromata, ut condirent sepulchrum. Et in una sabbathorum manè 2
valdè pervenerunt ad monumentum orto sole, Dicentes una earum ad aliam; Quis 3
revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti? Et intuitæ sunt ac viderunt la- 4
pidem jam avolutum: nam erat magnus admodùm. Cùmque introîssent monu- 5
mentum, viderunt juvenem sedentem à dextera, super quem erat vestimentum candidum: & perterritæ sunt. Dixit 6
verò eis, Ne timeatis usquam: Quæritisne Jesum Nazarenum qui crucifixus est? jam surrexit, non est hic: & ecce locus, in quo positus fuerat. Sed ite, & 7
dicite discipulis ejus, & Petro, quòd ipse præcedet vos in Galilæam: ibi videbitis eum, ut dixerat vobis. Igitur egressæ sunt 8
properantes è sepulchro: quoniam tremor & stupor apprehenderat eas, & non dixerunt cuiquam quicquam quia timuerant.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

41 እለ፡ተለዋሁ፡ እምገሊላ፡ ወተልእክዎ፡ ወባዕደትኒ፡ በዙኃት፡ እለ፡ ዓርጋ፡ምስሌሁ፡
42 ኢየሩሳሌም ፡፡=፡ በእንተ፡ስእለት፡ሥጋሁ፡ለእግዚእነ፡፡=፡ ወመሲዮ፡ዓርብ፡
43 አሚሁ፡በእተ፡ሰንበት፡=፡ ወእቱ፡መጽአ፡ዮሴፍ፡እምአርማቲያስ፡ብእሲ፡ ኄር፡ ወ
ጠቢብ፡ወውእቱኒ፡ይሴፈው፡መንግሥተ፡እግዚአብሔር፡ ወተኃበለ፡ ወቦአ፡ኀበ፡ጲላጦ
44 ስ፡ወሰአለ፡በድኖ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡=፡ ወአንከረ፡ጲላጦስ፡እሮ፡ሞተ፡ ወጸውዓ፡
45 ሰሐራዊ፡ወይቤሎ፡ ወድእኑ፡ሞተ፡ወይቤ፡እወ፡ ሞተ፡=፡ ወአእሚሮ፡ በኀበ፡ሐራዊ፡
46 ከመ፡ሞተ፡ጸገዎ፡ለዮሴፍ፡በድኖ፡ሶቤሃ፡፡=፡ ወተሠየጠ፡ሰንዱናተ፡ ወአውረዶ፡ወገን
ዞ፡ በሰንዱናን ፡ ወቀበሮ፡ ውስተ ፡ መቃብር ፡ ዘአውቀሩ፡ ውስተ፡ ኰኵሕ ፡ ወአንኰር
47 ኰረ፡ እብነ፡ ውስተ፡አፈ፡መቃብር፡፡=፡ ወማርያ፡መግደላዊት፡ ወማርያ፡ እንተ፡ ዮ
ሴፍ ፡ ርእያ ፡ ኀበ ፡ ቀበርዎ፡፡=፡
1 ፲፮ ወኃለፈት፡ ሰንበት፡ወማርያ፡መግደላዊት፡ወማርያ፡ እንተ፡ያዕቆብ፡ወሰሎሜ፡ተሣየ
2 ጠ፡አፈወ፡ከመ፡ይምጽአ፡ወይቅብአሁ፡በድኖ፡፡=፡ ወሖራ፡ወአንገሃ፡ጥቀ፡ሐዊረ፡ኀበ፡
3 መቃብር፡በእሑድ፡ሰንበት፡ ወሶበ፡ሠረቀ፡ፀሐይ፡=፡ ይቤላ፡በበይናቲሆን፡ምኑ፡ይከሥ
4 ታ፡ ለነ፡ ለእብን፡ለአመ፡ኆኅተ፡መቃብር፡፡=፡ ወረዊጾን፡ርእያሃ፡ ለእብን፡ ኀበ፡ አንኰ
5 ረኰረት፡ ወዓቢይ፡ ይእቲ፡ ጥቀ፡፡=፡ ወበዊአን፡ ውስተ፡ መቃብር፡ረከባ፡ አሐደ፡ወረ
6 ዛ፡እንዘ፡ይነብር፡መንገለ፡የማን፡ ወይለብስ፡ ንጹሐ፡ አልባሰ፡ወደንገፃ፡=፡ ወይቤሎን፡
ኢትደንግፃ፡ኢየሱስሃኑ፡ናዝራዊ፡ተኃሥሣ፡ ዘተሰቅለ፡ ተንሥአ፡ ወኢሀሎ፡ ዝየሰ፡ ወና
7 ሁ ፡ መካኑ ፡ ኀበ ፡ ተቀብረ፡=፡ ወሑሪ ፡ ንግራሆሙ ፡ ለአርደኢሁ ፡ ወለጴጥሮስ፡
8 ከመ ፡ ይቀድሞሙ ፡ ገሊላ ፡ ወበህየ ፡ ይሬእይዎ ፡ በከመ ፡ ይቤሎሙ፡፡=፡ ወወ
ፅአ ፡ እምነ ፡ መቃብር ፡ ወጐየ ፡ እስመ ፡ አኃዞን ፡ ርዓድ ፡ ወደንጋፄ ፡ ወኢነገራ፡
ወኢለመኑሂ ፡ እስመ ፡ ፈርሃ፡፡=፡

Quæ sequutæ fuerant eum è Galilæa, & ministraverant ei, & aliæ multæ quæ 41
ascenderant cum eo Hierosolyma. *De petendo corpus Domini nostri.*
Et quum vesper esset parasceues quando intravit Sabbathum, Venit ille Jo- 42
seph ex Arimathæa vir bonus & intelligens, & ipse expectabat regnum Dei, & 43
confidentiâ fretus erat, & introiit ad Pilatum, & petiit corpus Domini Jesu. Et 44
miratus est Pilatus, quomodo mortuus esset, & vocavit militem, & dixit ei; Anne
jam mortuus est? & dixit; Etiam, mortus est. Et quum cognovisset à milite quòd 45
obiisset, gratis concessit Josepho corpus ejus statim. Et emit sindonem, & deposuit 46
eum, & involvit eum in sindone: & sepelivit eum in sepulchro quod exciderant
in Petra, & advolvit lapidem in os sepulchri. Et Maria Magdalene, & Maria quæ 47
mater erat Josephi videbant ubi sepelivissent eum.

CAP. XVI.

ET transivit sabbathum, & Maria Magdalene, & Maria quæ *erat* Jacobi: & 1
Salome emerunt aromata, ut venirent, & ungerent corpus ejus. Et abierunt, & 2
manicaverunt valdè, veniendo ad sepulchrum primo sabbathi: & quum exor-
tus esset sol, Dixerunt inter se; Quis revolvet nobis lapidem ab ostio sepulchri? 3
Et accurrentes viderunt lapidem, ubi devolutus erat, & valdè magnus erat. 4
Et intrantes in sepulchrum invenerunt quendam juvenem sedentem versus dex- 5
tram, & amictum stolâ candidâ, & obstupuerunt. Et dixit iis; Ne expavescite, 6
Jesum Nazarenũ quæritis qui crucifixus fuit; surrexit, & non est hîc: & ecce locum
ubi sepultus fuit. Et ite, nuntiate discipulis ejus & Petro, ut præcedat eos *in* Ga- 7
lilæam, & ibi videbunt eum sicut dixit iis. Et exierunt è sepulchro, & fugerunt 8
quoniã prehendisset eos tremor & pavor: & nuntiaverũt nemini, quia timebant.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 * چون نزديك آمدند * ونظر كردند كور باز بود * وسنك بر كرديده * ايشان متوهم شدند * سبب
5 انك سنك سخت بزرك بود * چون در كور آمدند جواني ديدند * بر دست راست نشسته * لباس
6 او سپيد * ونور ازو مي تابيد * زنان حيران شدند * آن شخص بديشان كفت مترسيد * عيسي
ناصري را مي خواهيد * انك بر دار شده بود * از كور بر خاست * اينجا نيست * واينك جايكه
7 كه درو نهاده شد * الا شما برويد وبا صفا وديكر شاكردان † بكوييد * كه مسيح پيشتر از
8 شما بجليل مي رود * اورا انجا ببينيد * چنانك در اول بشما كفت * چون شنيدند ترسناك
از كور بدر آمدند زيرا عجب ولرز ايشانرا كرفته بود * باكسي سخن نمي كفتند
ومي ترسيدند

Cùm propè venissent & aspexissent, 4 *sepulchrum apertum erat & saxum devolutum: ipsæ exanimatæ erant, ea de causâ quòd saxum valdè grande esset. Cùm in sepulchrum ve-* 5 *nissent, juvenem viderunt ad manum dexteram sedentem; vestitus ejus albus erat, & lumen ab eo fulgebat: mulieres autem attonitæ erant. Ipse vero eis dixit; Ne ti-* 6 *mete, Jesum Nazaræum quæritis, qui crucifixus est: è sepulchro surrexit, hic non est, ecce quidem locus ubi positus erat. Vos autem abite, &* 7 *Cephæ & reliquis discipulis dicite, quòd Christus præcedit vos in Galilæam, eum illic videbitis, quemadmodum in initio vobis dixit. Cùm* 8 *audissent, paventes è sepulchro egressæ sunt, quia admiratio & tremor eas occupaverat: sed nemini verbum dicebant, quòd timerent.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

Resurgens autem manè primâ Sabbati, apparuit primùm Mariæ Magdalenæ,
9 Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου, ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ,
ex qua ejecerat septem dæmonia. Illa profecta nuntiavit his cum eo
10 ἀφ᾽ ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. Ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ
existentibus, lugentibus & flentibus. Et illi audientes, quia viveret, & visus esset ab σλδ
11 γενομένοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι. Κἀκεῖνοι ἀκούσαντες, ὅτι ζῇ, καὶ ἐθεάθη ὑπ᾽ ι
ea, non crediderunt. Post autem hæc duobus ex ipsis deambulantibus apparuit in σλε
12 αὐτῆς, ἠπίστησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν η
alia forma, euntibus in agrum. Et illi abeuntes nuntiaverunt
13 ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. Κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς
reliquis: nec illis crediderunt. Posterius, recumbentibus illis unde-
14 λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. (γ) Ὕστερον, ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδε- σλς
cim apparuit, & exprobravit incredulitatem eorū, & duritiam cordis, quia vi- η
κα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν, καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεα-
dentibus eum exsuscitatum, non crediderunt. Et dixit eis; Euntes
15 σαμένοις αὐτὸν (δ) ἐγηγερμένον, οὐκ ἐπίστευσαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες

in mundum universum, prædicate Evangelium omni creaturæ. Credens &
εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. Ὁ πιστεύσας καὶ 16
baptizatus, salvabitur: at non credens, condemnabitur. Signa autem cre-
βαπτισθεὶς, σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας, κατακριθήσεται. Σημεῖα δὲ τοῖς πι- 17
dentibus, hæc sequentur; In nomine meo dæmonia ejicient:
στεύσασι, (ε) ταῦτα παρακολουθήσει, Ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι·
linguis loquentur novis: Serpentes tollent: & si mortiferum quid biberint, non
γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς· Ὄφεις ἀροῦσι· κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ 18
eis nocebit: super ægros manus imponent, & pulchrè habebunt. Quidem
αὐτοὺς (ζ) βλάψει· ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἕξουσι. Ὁ μὲν 19
igitur Dominus, post loqui eis, assumptus est in cœlum, & sedit à dex-
οὖν Κύριος, μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς, ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δε-
tris Dei. Illi autem egressi, prædicaverunt ubique, Domino coo-
ξιῶν τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες, ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ Κυρίου συνερ- 20
perante, & sermonem confirmante per subsequentia signa. Amen.
γοῦντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων (η) σημείων. Ἀμήν.

Τὸ κατὰ Μάρκον εὐαγγέλιον ἐγράφη ἐν στίχοις α,φζ, κεφαλαίοις σλς.

MS.A. (γ) Ὕστερον δὲ, (δ) ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, οὐκ (ε) ἀκολουθήσει ταῦτα, (ζ) βλάψῃ· (η) σημείων.

Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܒܨܦܪܐ ܕܝܢ ܒܚܕ ܒܫܒܐ ܩܡ ܘܐܬܚܙܝ ܠܘܩܕܡ ܠܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ. ܗܝ ܕܫܒܥܐ
10 ܫܐܕܝܢ ܐܦܩ ܗܘܐ ܡܢܗ. * ܘܗܝ ܐܙܠܬ ܣܒܪܬ ܠܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ ܗܘܘ ܕܐܒܝܠܝܢ ܗܘܘ ܘܒܟܝܢ.
11 12 * ܘܗܢܘܢ ܟܕ ܫܡܥܘ ܕܐܡܪܝܢ ܕܚܝ ܘܐܬܚܙܝ ܠܗܝܢ. ܠܐ ܗܝܡܢܘ ܐܢܝܢ. * ܒܬܪ ܗܠܝܢ
13 ܐܬܚܙܝ ܠܬܪܝܢ ܡܢܗܘܢ ܒܕܡܘܬܐ ܐܚܪܬܐ. ܟܕ ܡܗܠܟܝܢ ܘܐܙܠܝܢ ܠܩܪܝܬܐ. * ܘܗܢܘܢ
ܐܙܠܘ ܐܡܪܘ ܠܫܪܟܐ. ܐܦܠܐ ܠܗܘܢ ܗܝܡܢܘ. * ܕܩܘܪܒܐ ܕܣܘܠܩܐ * ܡܓ *
14 * ܒܚܪܬܐ ܕܝܢ ܐܬܚܙܝ ܠܚܕܥܣܪ ܟܕ ܣܡܝܟܝܢ. ܘܚܣܕ ܡܚܣܪܢܘܬ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ ܘܩܫܝܘܬ
15 ܠܒܗܘܢ. ܕܠܐܝܠܝܢ ܕܚܙܐܘܗܝ ܕܩܡ ܠܐ ܗܝܡܢܘ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܠܥܠܡܐ ܟܠܗ.
16 ܘܐܟܪܙܘ ܣܒܪܬܝ ܒܟܠܗ ܒܪܝܬܐ. * ܐܝܢܐ ܕܡܗܝܡܢ ܘܥܡܕ ܚܝܐ. ܘܐܝܢܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ
17 ܡܬܚܝܒ. * ܐܬܘܬܐ ܕܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܗܠܝܢ ܢܩܦܢ. ܒܫܡܝ ܫܐܕܐ ܢܦܩܘܢ.
18 ܘܒܠܫܢܐ ܚܕܬܬܐ ܢܡܠܠܘܢ. * ܘܚܘܘܬܐ ܢܫܩܠܘܢ. ܘܐܢ ܣܡܐ ܕܡܘܬܐ ܢܫܬܘܢ ܠܐ ܢܗܪܐ
19 ܠܗܘܢ. ܘܐܝܕܝܗܘܢ ܢܣܝܡܘܢ ܥܠ ܟܪܝܗܐ ܘܢܬܚܠܡܘܢ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܡܪܢ. ܒܬܪ ܕܡܠܠ
20 ܥܡܗܘܢ ܣܠܩ ܠܫܡܝܐ. ܘܝܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܢܦܩܘ ܘܐܟܪܙܘ ܒܟܠ
ܕܘܟ. ܘܡܪܢ ܡܥܕܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܘܡܫܪܪ ܗܘܐ ܡܠܝܗܘܢ ܒܐܬܘܬܐ ܕܥܒܕܝܢ ܗܘܘ.
* ܫܠܡ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܡܪܩܘܣ ܕܡܠܠ ܪܗܘܡܐܝܬ ܘܐܟܪܙ ܒܪܗܘܡܐ *

Diluculò autem primâ sabbathi resurrexit, 9
& apparuit primùm Mariæ Magdalenæ, ex
qua septem dæmonia ejecerat. Et ipsa pro- 10
fecta annunciavit iis, qui cum eo fuerant,
lugentibus ac flentibus. Qui quum audissent 11
eas dicentes ipsum vivere, & apparuisse sibi,
fidem eis haudquaquam adhibuêre. Posteà 12
apparuit duobus ex ipsis aliâ specie, quum
ambularent & proficiscerentur in villam. Et 13
illi profecti dixerunt cæteris, at ne iis quidem
crediderunt. *Ad oblationem Ascensionis.* 43.
Postremò verò apparuit ipsis undecim quum 14
discumberent, & exprobravit penuriam fidei
eorum, & duritiem cordis ipsorum, quippe
qui iis qui conspexerant eum suscitatum, non
credidissent. Et ait illis, Proficiscimini in 15
universum mundum, & prædicate Evangeli-
um meum per totum creatum. Qui credide- 16
rit & baptizatus fuerit, salvus erit: qui verò
non crediderit, condemnabitur. Signa au- 17
tem eos qui crediderint hæc sequentur: In
nomine meo dæmonia ejicient, & linguis
novis loquentur: Et serpentes tollent: &, si 18
toxicum mortiferum biberint, non nocebit
eis: Manus suas imponent ægrotis, & sani-
tati restituentur. Porrò Jesus Dominus no- 19
ster postquàm locutus cum eis fuisset, cœlos
conscendit, conseditque à dextera Dei. Illi 20
verò exierunt ac prædicârunt ubique, & Do-
minus noster adjuvabat eos, & confirmabat
sermones eorum per signa quæ ipsi edebant.

Evangelii sacrosancti, præconii Marci, quod Latinè locutus est & annuntiavit Romæ,
FINIS.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

شست پنج   بر خاستن مسیح از گور ورفتن او بالا در آسمان
* ومسیح در صباح روز و
یکشنبه • از میان مردکان † بر خاست • ونودتر بمریم مجدلانی † نموده شد • آنك هفت دیو ازو
10 بدر اورده بود • * او رفت ودیکرانرا که با وی † بودند مرده داد • که اندوهناك † شده بودند
11 12 ومی کریستند • * وچون شنیدند که زنده شد • باور نداشتند • * وبعد ازان برای دو از ایشان
13 نموده شد † بدیکر شیوه • وقتی که می کشتند ودر ده می رفتند • * ایشان رفتند • وبهمه کفتند •
14 باز ایشان † نیز باور نداشتند * وباخر بهر یازده نموده شد • که با هم جمع نشسته بودند •
وبر کماسی ایمان ایشان عیب کرد • وبر سختیء دل ایشان • که اورا بر خاسته دیدند
15 وباور نمی داشتند • * وسپارش بدیشان کرد • که در همه اطراف عالم بروید وبمرده من
16 منادی زنید • * انك باور کند وایمان بیاورد • وآب ترسا شود زنده شود • وانك ایمان نیاورد دره
17 کناه است • * وایتها • وشکفتها بدانان که ایمان نیاورند بنمایید • دیوانرا بدر کنید • وبرانید •
18 وبزبان نو سخن بکویید • * واکر ماران † زهرناك رابکیرید • که نیش ایشان † بر شما کار نکند •
19 ودست بر رنجوران نهید • شفا یابند • وهرچه بنام [من] خواهید بشما داده شود * این سپارش با
20 حواریون کرد • وبالاء اسمان رفت • وبر دست راست خدا نشست • * انکه ایشان بدر امدند •
وبهر جائی منادی می زدند وخداوند † ما ایشانرا یاری می داد • وایات ونشان † که می
کردند • سخن ایشان درست می شد بیاری خداوند ما
تمام شد انجیل مرقس

LXV. Surrectio Christi è sepulchro, & ascensio ejus in cœlum.

Messias itaque in aurora feriæ pri- 9
mæ de mortuis surrexit, & primùm
Mariæ Magdalene conspectus est,
ex qua septem dæmonia ejecerat. Et 10
illa profecta aliis qui cum ipsa fue-
rant annuntiavit, qui contristati
erant & flebant. Et cùm audissent 11
quòd vivus esset, fidem non habue-
runt. Et post hæc duobus ex illis 12
conspectus est aliâ formâ, cùm am-
bularent & in agrum irent. Et illi 13
abeuntes omnibus dixerunt, rursus
illis etiam fidem non habuerunt.
Postremò autem omnibus undecim 14
conspectus est, qui unà congregati
sedentes erant: & incredulitatem
eorum eis exprobravit, & duritiem
cordis illorum, quòd eum suscitatum
vidissent, & fidem non habuissent.
Et mandavit illis, In omnes fines 15
mundi ite, & Evangelium meum præ-
dicate. Is qui crediderit, & fidem 16
habuerit, & aquâ Christianus fa-
ctus fuerit, salvus erit: & qui fi-
dem non habet, in peccato est. Et si- 17
gna & miracula illis qui fidem non
habuerint ostendetis: dæmonia eji-
cietis & fugabitis, & linguis novis
sermonem loquemini: Et si serpentes 18
venenosos tollatis, punctura quidem
ipsorum in vobis nihil efficiet; &
manus ægrotis imponatis, valetu-
dinem adipiscentur: & quicquid in
nomine meo petieritis, vobis datum
erit. Hæc Apostolis mandavit, & in 19
cœlum ascendit, & ad manum dex-
tram Dei sedit. Tunc illi egressi 20
sunt, & in omni loco prædicaverunt,
& Dominus noster illis opem dedit,
& miraculis & signis, quæ facie-
bant, sermo eorum confirmatus est,
auxilio Domini nostri.

Absolutum est Evangelium MARCI.

Versio VULGATA LATINA.

9 Surgens autem manè, primâ sabbati, apparuit primò Mariæ Magdalene, de
10 qua ejecerat septem dæmonia. Illa vadens nuntiavit his, qui cum eo fue-
11 rant, lugentibus & flentibus. Et illi audientes quia viveret, & visus esset
12 ab ea, non crediderunt. Post hæc autem duobus ex his ambulantibus osten-
13 sus est in alia effigie, euntibus in villam: Et illi euntes nuntiaverunt cæ-
14 teris: nec illis crediderunt. Novissimè recumbentibus illis undecim apparu-
it: & exprobravit incredulitatem eorum & duritiam cordis; quia iis, qui
15 viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis; Euntes in mundum
universum prædicate Evangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & baptiza- 16
tus fuerit, salvus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem 17
eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia ejicient: linguis
loquentur novis: Serpentes tollent: & si mortiferum quid biberint, non eis no- 18
cebit: super ægros manus imponent, & benè habebunt. Et Dominus quidem Je- 19
sus postquàm locutus est eis, assumptus est in cœlum, & sedet à dextris Dei. Il- 20
li autem profecti prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & sermonem con-
firmante, sequentibus signis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * وقام باكر احد السبوت * وظهر اولا لمريم المجدلية التي اخرج منها سبعة شياطين *
10 11 * فانطلقت واخبرت الذين كانوا معه الذين كانوا ينوحون ويبكون * فلما سمع اوليك انه
12 حي وانها ابصرته لم يصدقوا * ومن بعد ظهور لهما كان اثنان منهم ماشيين في طريق
13 14 وظهر لهما في شبه اخر في حقل * فمضيا واخبرا البقية * ولا لهذين ايضا صدقوا * وبعد ذلك
والاحد عشر مجتمعين ظهر لهم وبكتهم لقلة ايمانهم وقسوة قلوبهم لانهم لم يصدقوا الذين
15 ابصروه انه قام من الاموات * وقال لهم انطلقوا الى العالم اجمع واكرزوا بالانجيل في الخليقة
16 17 كلها * فمن امن واعتمد خلص ومن لم يومن يدان * وهذه الايات تتبع المومنين باسمي *
18 يخرجون الشياطين * ويتكلمون بالسنة جديدة * ويحملون بايديهم الحيات فلا تؤذيهم * وان
19 شربوا السم القاتل فلا يضرهم * ويضعون ايديهم على المرضى فيبرون * ومن بعد ما كلمهم
20 الرب ايضا ارتفع الى السماء وجلس عن يمين الله * وخرج اوليك فكرزوا في كل مكان * وكان
الرب يعمل معهم ويحقق كلامهم بالايات التابعة اياهم * كمل بعون الله تعالى ختم
انجيل القديس مار مرقس السليح الكاروز بحياة الابد * بركاته تشملنا امين *

Surrexit autem diluculo primæ sabba- 9
torum, & apparuit in primis Mariæ
Magdalenæ, ex qua ejecerat septem dæ-
monia. Abiitque ipsa, et annuntiavit iis 10
qui fuerant cum eo: qui lamentabantur
& flebant. Cùm autem audissent illi 11
ipsum esse vivum, & ipsam vidisse eum,
non crediderunt. Et postquàm apparuit 12
illi, erant duo ex eis ambulantes in via,
& apparuit ambobus sub figura alia, in
rure quodam. Et ipsi abierunt, & narra- 13
verunt cæteris. At neque his etiam du-
obus crediderunt. Præterea dum essent 14
undecim congregati, apparuit eis, &
corripuit eos ob penuriam fidei eorum, &
duritiam cordium ipsorum, eò quòd non
credidissent iis qui viderant eum surre-
xisse à mortuis. Et dixit eis; Ite in 15
mundum universum, et prædicate Evan-
gelium in creato universo. Quique cre- 16
diderit & baptizatus fuerit, salvus
erit: qui verò non crediderit, condem-
nabitur. Et hæc signa sequentur credentes 17
in nomine meo. Ejicient dæmonia, & lo-
quentur linguas novas: Et tollent ma- 18
nibus suis serpentes, & non nocebunt eis:
& si biberint venenum mortiferum, non
nocebit eis: & ponent manus suas super
ægros, & sanabuntur. Et postquàm allo- 19
cutus est eos Dominus etiam, ascendit in
cælum, & sedit ad dexteram Dei. Et ex- 20
ierunt illi, & prædicaverunt in omni lo-
co. Et Dominus operabatur cum illis, et
confirmabat sermonem eorum signis se-
quentibus ipsos.

Absoluta est, opitulante Deo excelso, impressio Evangelii sacrosancti Divi Marci Apostoli, præconis vitæ æternæ, cujus benedictiones circundent nos, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወተንሢኦ፡ በጽባሕ፡ በእሑድ፡ ሰንበት፡ አስተርአያ፡ ቅድመ፡ ለማርያ፡ መግደላዊት፡
10 እንተ፡ እምኔሃ፡ አውፅአ፡ ሰብዓተ፡ አጋንንተ፡፡ ወይእቲ፡ ሐዊራ፡ ዜነወቶሙ፡
11 ለእለ፡ምስሌሁ፡ ሀለው፡ ቀዲሙ፡ እንዘ፡ ሀለዉ፡ ይላሕዉ፡ወይበክዩ፡፡ ወለሙን
12 ቱሂ፡ሰበ፡ ሰምዑ፡ ከመ፡ አስተርአያ፡ ወሕያው፡ውእቱ፡ ኢአመንዋ፡፡ ወእምዝ፡
አስተርአዮሙ፡ ለክልኤቱ፡ እምኔሆሙ፡ በካልእ፡ራእይ፡ እንዘ፡ የሐውሩ፡ ሐቅለ፡፡
13 ወሖሩ፡ እሙንቱሂ፡ወዜነገሩ፡ ለቢጾሙ፡፡ ወሎሙኒ፡ ኢአመንዎሙ፡፡ ወእምዝ፡
14 ድኅረ፡ካዕበ፡ እንዘ፡ ይረፍቁ፡ ዓሠርቱ፡ ወአሐዱ፡ አስተርአዮሙ፡ ወገሠጸ፡ ጽንዐ፡ ልበ
15 ሙ፡ወኢአሚኖቶሙ፡እስመ፡ለእለ፡ርእይዎ፡ ከመ፡ ተንሥአ፡ ኢአመንዎሙ፡፡ ወ
16 ይቤሎሙ፡ሑሩ፡ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ወስብኩ፡ወንጌለ፡ለኵሉ፡ፍጥረት፡፡ ዘአመ
17 ነ፡ወተጠምቀ፡ ይድኅን፡ ወዘሰ፡ ኢአመነ፡ ይደየን፡፡ ታኣምረ፡ በሕቱ፡ ለእለ፡ አመ
ኑ፡ ይገብሩ፡ በስመ፡ዚአየ፡አጋንንተ፡ ያወፅኡ፡ ወበካልእ፡ ልሳን፡ ይትናገሩ፡ ሐዲሰ፡፡
18 ወአራዊተ፡ምድር፡ይእኅዙ፡፡ ወዘሂ፡ይቀትል፡ እመ፡ ሰትዩ፡ አልቦ፡ ዘይነክዮሙ፡ወዲ
19 በ፡ድውያን፡እደዊሆሙ፡ ያነብሩ፡ ወይሔይዉ፡፡ ወእግዚእነሰ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡
እምድኅረ፡ ተናገሮሙ፡ዓርገ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ ወነበረ፡ በየማነ፡ እግዚአብሔር፡ አቡ
20 ሁ፡፡ ወወፂኦሙ፡ እሙንቱ፡ ሰበኩ፡ ኵለሄ፡ እንዘ፡ እግዚአብሔር፡ ይረድእ፡
ወቃሎ፡ ያጸንዕ፡ በተአምረ፡ ዘይተሉ፡ አሜን፡፡

ወተፈጸመ፡ ወንጌል፡ዘማርቆስ፡ወቃሉ፡ ፲፻ ፯፻፡፡

Et surgens manè in primo sabbathi apparuit primò Mariæ Magdalenæ, ex qua 9
ejecerat septem dæmones. Et illa vadens nuntiavit iis qui cum eo fuerant 10
olim, lugentibus, & flentibus. Et illi quum audivissent quòd aparuisset ei, & 11
quòd vivus esset, fidem non adhibuerunt ei. Et tunc apparuit duobus ex ipsis 12
in alia specie euntibus rus. Et abierunt illi, & nuntiaverunt sociis suis, & illis 13
non crediderunt. Et postremò iterum, recumbentibus ipsis undecim apparuit; 14
& exprobravit duritiem cordis eorum, & incredulitatem eorum: quia iis qui
vidissent eum, quòd resurrexisset è mortuis, non crediderunt. Et dixit iis, Ite in 15
totum mundum, & prædicate Evangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & 16
baptizatus fuerit servabitur, & qui non crediderit condemnabitur. Signa tan- 17
tùm credentibus subjicientur. In nomine meo dæmones ejicient, & omninò lin-
guâ loquentur novâ. Et serpentes prehendent, & lethale si biberint non noce- 18
bit iis, & super ægrotos manus suas imponent, & restituent. Et Domi- 19
nus quidem noster, Dominus Iesus, postquàm loquutus esset iis, ascendit in cœ-
lum; & sedit ad dexteram Dei patris sui. Et exeuntes illi prædicârunt ubique, 20
Deo adjuvante, & sermonem confirmante per signa subsequentia, Amen.

Absolutum est Evangelium S. Marci.
Et voces ejus, 1700.

(α) ΤᾺ ΚΕΦΆΛΑΙΑ ΤΟΥ͂ ΚΑΤᾺ ΛΟΥΚΑ͂Ν ἘΥΑΓΓΕΛΙΌΥ.

Α' Περὶ τῆς ἀπογραφῆς.
Β' περὶ τῶν ἀγραυλούντων ποιμένων.
Γ' (β) περὶ τοῦ Συμεῶνος.
Δ' περὶ (γ) Ἄννης τῆς προφήτιδος.
Ε' περὶ τοῦ γινομένου ῥήματος πρὸς Ἰωάννην.
Ϛ' περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Ἰωάννην.
Ζ' περὶ τοῦ πειρασμοῦ (δ) τοῦ Χριστοῦ.
Η' περὶ τοῦ ἔχοντος πνεῦμα δαιμονίου.
Θ' περὶ τῆς πενθερᾶς (ε) τοῦ Πέτρου.
Ι' περὶ τῶν ἰαθέντων ἀπὸ ποικίλων νόσων.
ΙΑ' περὶ τῆς ἄγρας τῶν ἰχθύων.
ΙΒ' περὶ τοῦ λεπροῦ.
ΙΓ' περὶ τοῦ παραλυτικοῦ.
ΙΔ περὶ Λευῒ τοῦ τελώνου.
ΙΕ' περὶ τοῦ ξηρὰν ἔχοντος (ζ) τὴν χεῖρα.
ΙϚ' περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ἐκλογῆς.
ΙΖ' περὶ τῶν μακαρισμῶν.
ΙΗ' περὶ τοῦ ἑκατοντάρχου.
ΙΘ' περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας.
Κ' περὶ τῶν ἀποσταλέντων (η) ὑπὸ Ἰωάννου.
ΚΑ' περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρῳ.
ΚΒ' περὶ τῆς παραβολῆς τοῦ σπείροντος.
ΚΓ' περὶ τῆς ἐπιτιμήσεως τῶν ὑδάτων.
ΚΔ' περὶ τοῦ λεγεῶνος.
ΚΕ' περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχισυναγώγου.
ΚϚ' περὶ τῆς αἱμοῤῥοούσης.
ΚΖ' περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν δώδεκα.
ΚΗ' περὶ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τῶν δύο ἰχθύων.
ΚΘ' περὶ τῆς (θ) τοῦ Κυρίου ἐπερωτήσεως.
Λ' περὶ τῆς μεταμορφώσεως (ι) τοῦ Κυρίου.
ΛΑ' περὶ τοῦ σεληνιαζομένου.
ΛΒ' περὶ τῶν διαλογιζομένων τίς μείζων.
ΛΓ' περὶ τοῦ μὴ ἐπιτρεπομένου ἀκολουθεῖν.
ΛΔ' περὶ τῶν ἀναδειχθέντων ἑβδομήκοντα.
ΛΕ' περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος νομικοῦ.
(κ) ΛϚ' περὶ τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς.
ΛΖ' περὶ Μάρθας καὶ Μαρίας.
ΛΗ' περὶ προσευχῆς.
ΛΘ' περὶ τοῦ ἔχοντος δαιμόνιον κωφόν.
Μ' περὶ τῆς ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπαράσης φωνήν.
ΜΑ' περὶ τῶν αἰτούντων σημεῖον.
ΜΒ' περὶ τοῦ Φαρισαίου τοῦ καλέσαντος (λ) τὸν Κύριον.
ΜΓ' περὶ τοῦ ταλανισμοῦ τῶν νομικῶν.
ΜΔ' περὶ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων.
ΜΕ' περὶ τοῦ θέλοντος μερίσασθαι τὴν (μ) κληρονομίαν.
ΜϚ' περὶ οὗ (ν) εὐφόρησεν ἡ χώρα πλουσίου.
ΜΖ' περὶ τῶν Γαλιλαίων καὶ τῶν ἐν τῷ Σιλωάμ.
ΜΗ' περὶ τῆς ἐχούσης πνεῦμα ἀσθενείας.
ΜΘ' περὶ τῶν παραβολῶν.
Ν περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι.
ΝΑ' περὶ τῶν εἰπόντων τῷ Ἰησοῦ διὰ Ἡρώδην.
ΝΒ' περὶ τοῦ ὑδρωπικοῦ.
ΝΓ' περὶ τοῦ μὴ ἀγαπᾷν τὰς πρωτοκλισίας.
ΝΔ περὶ τῶν κεκλημένων (ξ) εἰς τὸ δεῖπνον.
(ο) ΝΕ' περὶ οἰκοδομῆς πύργου παραβολή.
ΝϚ' περὶ τοῦ ἑκατὸν προβάτων παραβολή.
ΝΖ' περὶ τοῦ ἀποδημήσαντος (π) εἰς χώραν μακράν.
ΝΗ' περὶ τοῦ οἰκονόμου τῆς ἀδικίας.
ΝΘ' (ρ) περὶ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου.
Ξ' περὶ τῶν δέκα λεπρῶν.
ΞΑ' περὶ τοῦ κριτοῦ τῆς ἀδικίας.
ΞΒ' περὶ τοῦ Φαρισαίου καὶ τοῦ τελώνου.
ΞΓ' περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος (σ) πλουσίου τὸν Ἰησοῦν.
ΞΔ' περὶ τοῦ τυφλοῦ.
ΞΕ' (τ) περὶ τοῦ Ζακχαίου.
ΞϚ' περὶ τοῦ παραδοθέντος λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν.
ΞΖ' περὶ τῶν λαβόντων (υ) τὰς μνᾶς.
ΞΗ' περὶ τοῦ πώλου.
ΞΘ' (φ) περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Κύριον ἀρχιερέων καὶ Γραμματέων.
Ο' περὶ τοῦ ἀμπελῶνος παραβολή.
ΟΑ' περὶ τῶν ἐγκαθέτων διὰ τὸν κῆνσον.
ΟΒ' περὶ τῶν Σαδδουκαίων.
ΟΓ' (χ) περὶ τοῦ, Πῶς υἱὸς Δαβὶδ ἐστὶν ὁ Χριστός.
ΟΔ' περὶ τῆς τὰ δύο (ψ) λεπτὰ βαλούσης.
ΟΕ' περὶ τῆς συντελείας ἐρώτησις.
ΟϚ' περὶ τοῦ πάσχα.
ΟΖ' περὶ τῶν φιλονεικησάντων τίς μείζων.
ΟΗ' περὶ τῆς ἐξαιτήσεως τοῦ (ω) σατανᾶ, καὶ ἀρνήσεως Πέτρου.
ΟΘ' περὶ τῆς παρ' Ἡρώδου ἐξουθενήσεως.
Π' περὶ τῶν κοπτομένων γυναικῶν.
ΠΑ' περὶ τοῦ μετανοήσαντος λῃστοῦ.
ΠΒ' περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου.
ΠΓ' (α) περὶ τοῦ Κλεόπα.

MS. A. (α) Abscinditur Capitulorum inscriptio: sine titulo sic sequuntur, Περὶ τῆς ἀπογραφῆς. (β) περὶ Συμεών. (γ) Ἄννας (δ) τοῦ Σωτῆρος. (ε) Πέτρου. (ζ) χεῖρα. (η) ἀπὸ (θ) * τῶν μαθητῶν (ι) τοῦ Ἰησοῦ. (κ) ΛϚ'. Cap. hoc dislocatur in MS. A. & ponitur post Cap. περὶ τοῦ ἔχοντος δαιμόνιον κωφόν. (λ) τὸν Ἰησοῦν. (μ) οὐσίαν. (ν) ηὐφόρησεν (ξ) ἐν τῷ δείπνῳ. (ο) ΝΕ'. παραβολὴ περὶ οἰκοδομῆς πύργου. ΝϚ'. παραβολὴ περὶ ἑκατὸν προβάτων. (π) υἱοῦ εἰς (ρ) περὶ πλουσίου καὶ Λαζάρου. (σ) τὸν Ἰησοῦν πλουσίου. (τ) περὶ Ζακχαίου. (υ) τὰς δέκα μνᾶς. (φ) περὶ ὧν ἠρώτησαν τὸν Ἰησοῦν ἀρχιερεῖς καὶ πρεσβύτεροι. Ο'. παραβολὴ ἀμπελῶνος. ΟΑ' ἐπερώτησις διὰ τὸν κῆνσον. (χ) ἐπερώτησις, Πῶς ἐστὶν υἱὸς Δαβὶδ ὁ Χριστός. (ψ) λεπτὰ *. ΟΕ'. ἐπερώτησις περὶ συντελείας. (ω) σατανᾶ. ΟΘ'. ἐξουθένησις Ἡρώδου. (α) ΠΓ' περὶ Κλεόπα.

Τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου τὰ κεφάλαια.

SECUNDUM LUCAM SANCTUM EVANGELIUM.
ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

CAP. I. α'.

QUONIAM multi conati sunt recordinare narrationem de imple-
1 ΕΠΕΙΔΗΠΕΡ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορη-
tis in nobis rebus, Sicut tradiderunt nobis ab initio ipsi oculati & mi-
2 μένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, Καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπη-
nistri existentes sermonis: Visum est & mihi assecuto altiùs omnia dili-
3 ρέται γενόμενοι τοῦ λόγου· Ἔδοξε κἀμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκρι-
genter, secundùm ordinem tibi scribere, optime Theophile, Ut agnoscas, de quibus instru-
4 βῶς, καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, Ἵνα ἐπιγνῷς, περὶ ὧν κατη-
ctus es, sermonum firmitudinem.
χήθης, λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

FACTUM est in diebus Herodis regis Judææ, Sacerdos quidam
5 ΕΓΕΝΕΤΟ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας, ἱερεύς τις
nomine Zacharias, ex vice Abia: & uxor illius ex filiabus Aaron,
ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών,
& nomen ejus Elisabeth. Erant autem justi ambo ante Deum,
6 (α) καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ,
incedentes in omnibus mandatis & justificationibus Domini irreprehensibiles. Et non erat
7 πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου ἄμεμπτοι. Καὶ οὐκ ἦν
illis natum, eò quòd Elisabeth erat sterilis, & ambo provecti in die-
αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέ-
bus suis erant. Factum est autem in Sacerdotio fungendo ipsum in ordine vi-
ραις αὐτῶν ἦσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημε- 8
cis suæ ante Deum, Secundùm consuetudinē Sacerdotii, sortitus est suffire,
ρίας αὐτοῦ (β) ἔναντι τοῦ Θεοῦ, Κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι, 9
ingressus in templum Domini. Et omnis multitudo populi erat orans
εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου. Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχόμενον 10
foris horâ incensi. Visus est autem illi angelus Domini, stans à dextris al-
ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου, ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυ- 11
taris incensi. Et turbatus est Zacharias videns, & timor incidit in eum.
σιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. Καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. 12
Ait autem ad illum angelus; Ne timeas, Zacharia: quoniā exaudita est petitio tua: &
Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβοῦ Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου· καὶ 13
uxor tua Elisabeth gignet filium tibi, & vocabis nomen ejus. Joannem. Et
ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. Καὶ 14
erit gaudium tibi & exultatio, & multi in nativitate ejus gaudebunt.
ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ (γ) γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται.

MS. A. Ἐυαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν. (α) καὶ ὄνομα (β) ἐναντίον (γ) γενέσει

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]
[illegible]
* [illegible] *
1 * [illegible]
2 * [illegible]
3 * [illegible]
4 [illegible]
* [illegible] *
5 * [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 * [illegible]
8 [illegible]
9 * [illegible]
10
11 [illegible]
12 * [illegible]
13 * [illegible]
14 [illegible]

IN NOMINE DOMINI DEIQUE nostri Jesu Christi, excudimus Evangelium sacrosanctum, præconium Lucæ Evangelistæ, quod locutus est, & annuntiavit Græcè in Alexandria magna.

Lectio matutinis annuntiationis Zachariæ. 1.

Quoniam plurimi voluerunt scribere nar- 1
rationes earum actionum, de quibus nos cer-
ti sumus; Utpote rebus quas tradiderunt no- 2
bis ii, qui à principio spectatores ac mini-
stri fuerunt ejusmet sermonis: Visum est 3
etiam mihi, quippe qui fuerim impensè pro-
ximus illis omnibus, ordine suo cuncta ad te
scribere, celeberrime Theophile. Ut recog- 4
noscas veritatem eorum sermonum, quibus te
discipulum exhibuisti.

CAPUT I.

Fuit in diebus Herodis regis Judæ sacer- 5
dos quidam nomine Zacharias ex ministerio
domûs Abia: uxor autem ejus ex filiabus
Aharon, cujus nomen erat Elisebá. Erant au- 6
tem ambo justi coram Deo, & ambulantes in
omnibus mandatis ejus, & in justitia Domini
sine reprehensione. Nullum porrò habebant 7
filium, quandoquidem Elisebà erat sterilis,
amboque erant multorum dierum. Factum 8
est autem quum ipse sacerdotio fungeretur
in ordine ministerii sui coram Deo: Ritu sa- 9
cerdotii accidit ei, ut adoleret incensum: &
ingressus est templum Domini. Tota verò 10
turba populi orabat foris tempore suffitûs.
Et apparuit ipsi Zachariæ angelus Domini 11
stans à dextera altaris suffimenti. Et contur- 12
batus est Zacharias quum vidisset eum, &
tremor irruit in eum. Dixit autem ei ange- 13
lus, Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita
est oratio tua, & uxor tua Elisebà pariet ti-
bi filium, & vocabis nomen ejus Johan- 14
nem. Eritque tibi gaudio & exultationi, ac
plurimi gaudebunt ipsius nativitate.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

انجيل لوقا كه بزبان يوناني قبطي در اسكندريه نبشت

1 * براي انك بسياران خواستند * كه بنويسند داستا شگفتها كه ما بدان مقر * ومعترف هستيم *
2 * همچو چيزي كه بما سپارده شد از ايشان كه از قديم مي ديدند وكلمه را بندكي مي
3 كردند * * بمن نيز نموده شد * كه من بهمت وكوشش با همگنان عظيم نزديك بودم * كه هر
4 چيزي را بر قرار خود براي تو بنويسم * تاوفيلا موتمن * تا بداني حقيقت كه سخنها براي ايشان
مريد وشنونده شدي

دوم مژده دادن فرشته زكريا را براي يحيي

5 * بود در روزكار هيروديس ملك يهود * شخصي كوهون يعني كشيش * نامش زكريا ازخدمت
6 قوم ابيا وزن او از خاندان هرون * نامش اليشبع * * هردو شايسته خدا * وبا خدا راست بودند *
7 ودر همه سپاوشهاء † او روان مي شدند * ودر عدل خداوند بي ترس وعيب * وفرزند
نداشتند * براي انك اليشبع عاقر بود * وهر دو را روزكار كذشته * وپرسال بودند *

EVANGELIUM *LUCÆ*, quod linguâ Græcâ Ægyptiacâ in Alexandria scripsit.

CAPUT I.

EO quòd multi voluerunt scribere 1
historiam mirorum, quæ nos firmiter
credimus & profitemur: Juxta il- 2
lud quod nobis traditum fuit ab iis,
qui ab initio viderunt, & sermoni
ministerium fecerunt. Mihi etiam 3
visum est, ut qui curâ & studio om-
nibus quàm proximus fui, res singu-
las loco suo tibi perscribere, Theophi-
le fidelissime: Ut scias certitudinem 4
sermonum, quibus benevolè affectus
& auditor fuisti.

II. Annuntiat Angelus Zachariæ de Johanne.

Fuit in diebus Herodis regis Ju- 5
dææ quidam Cohon, (i. e. sacerdos)
cui nomen Zacharias, de ministerio
gentis Abiæ: & uxor ejus erat de
familia Aaron, & nomen ejus Elise-
ba. Ambo Deo digni, & cum Deo 6
recti erant, & in omnibus manda-
tis ejus incedebant, & in justitia
Domini absque timore aut vitio. Et 7
filium non habebant, eò quòd Eli-
seba sterilis esset, & ambo ætate
provecti & pleni annorum essent.

Versio VULGATA LATINA.

SANCTUM JESU CHRISTI EVANGELIUM secundùm LUCAM.

CAPUT I.

1 Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem, quæ in nobis comple-
2 tæ sunt, rerum: Sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt, & ministri
3 fuerunt sermonis: Visum est & mihi, assecuto omnia à principio diligenter, ex
4 ordine tibi scribere, optime Theophile, Ut cognoscas eorum verborum, de qui-
5 bus eruditus es, veritatem. Fuit in diebus Herodis, regis Judææ, sacerdos qui-
dam nomine Zacharias, de vice Abia; & uxor illius de filiabus Aaron, & nomen
6 ejus Elisabeth. Erant autem justi ambo ante Deum, incedentes in omnibus man-
7 datis & justificationibus Domini sine querela. Et non erat illis filius, eò quòd es-
set Elisabeth sterilis, & ambo processissent in diebus suis. Factum est autem, 8
cùm sacerdotio fungeretur in ordine vicis suæ ante Deum, Secundùm consuetu- 9
dinem sacerdotii, sorte exiit ut incensum poneret, ingressus in templum Domini: 10
Et omnis multitudo populi erat orans foris horâ incensi. Apparuit autem illi 11
Angelus Domini, stans à dextris altaris incensi. Et Zacharias turbatus est videns, 12
& timor irruit super eum. Ait autem ad illum Angelus; Ne timeas, Zacharia, quo- 13
niam exaudita est deprecatio tua: & uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, & vo-
cabis nomen ejus, Joannem: Et erit gaudium tibi, & exultatio, & multi in na- 14
tivitate ejus gaudebunt:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

• بسم الاله الواحد الاب والابن وروح القدس • انجيل القديس لوقا الحكيم احد السبعين
كتبه يونانيا بالهام روح القدس بركاته تشملنا امين * فاتحة الانجيل المجيد *
1 2 * لاجل ان كثيرين راموا كتب قصص الامور التي نحن بها عارفون * كما عهد الينا اوليك
3 الاولون الذين كانوا من قبل معاينين وكانوا خداما للكلمة * رايت انا ايضا اذ كنت تابعا
4 لكل شي بتحقيق ان اكتب اليك ايها العزيز ثاوفيلا * لتعرف حقايق الكلام الذي وعظت
5 به * كان في ايام هيرودس ملك اليهودية كاهن اسمه زكريا من خدمة آل ابيا • وكانت
6 مراته من بنات هرون واسمها اليصابات * وكان كلاهما بارين قدام الله سايرين في جميع الوصايا
7 وحقوق الرب بغير ميل * ولم يكن لهما ولد لان اليصابات كانت عاقرا • وكانا كلاهما قد طعنا في
8 9 ايامهما * فبينما هو يكهن في ايام ترتيب خدمته امام الله * كعادة الكهنوت اذ بلغته نوبة وضع
10 11 البخور • فدخل هيكل الرب * وكان جميع الشعب يصلون خارجا وقت البخور * فظهر له ملك
12 13 الرب قايما عن يمين مذبح البخور * فلما راه زكريا اضطرب وغشيه خوف عظيم * فقال له
الملك لا تخف يا زكريا فقد سمعت طلبتك • ومراتك اليصابات تلد لك ابنا وتسميه يوحنا •
14 * ويكون لك فرح عظيم وتهليل • وكثيرون يفرحون بمولده •

In nomine Dei uni[o], Patris, & Filii, & Spiritûs sancti. Evangeliũ sancti Lucæ medici, unius ex Septuaginta, quod scripsit Græcè, inspirante Spiritu sancto. Benedictiones ejus complectantur nos, Amen.

Initium Evangelii gloriosi.

Quoniam multi meditati sunt scripti- 1
onem historiarum rerum quarum nos su-
mus gnari; Prout testatum reliquerunt 2
nobis ii priores qui fuerunt anteà specta-
tores & fuerunt ministri verbi: Visum 3
est mihi etiam, quippe qui fuerim inhæ-
rens cuilibet rei cum firmitate, scribere
ad te, ô charissime Theophile, Ut cogno- 4
scas veritates sermonis quo es eruditus.

CAPUT I.

Fuit in diebus Herodis regis Judææ, 5
sacerdos cui nomen erat Zacharias de
ministerio familiæ Abiæ: & erat uxor
ejus de filiabus Havon, & nomen ej[us] Eli-
zabeth. Et erant ambo justi ante Deum, 6
incedentes in omnibus mandatis & sta-
tutis Domini sine obliquitate: Et non 7
erat eis filius, eò quòd Elizabeth esset
sterilis, & essent ambo jam provecti in
diebus suis. Dum autem ipse sacerdotio 8
fungeretur in diebus ordinis ministerii
sui ante Deum, Secundùm consuetudinem 9
sacerdotii: cùm pertinuissent ad eum vi-
ces ponendi incensum, ingressus est tem-
plum Domini. Et omnis populus orabat 10
foris tempore incensi. Et apparuit illi 11
angelus Domini stans à dextera altaris
incensi. Cùmque vidisset eum Zacharias, 12
turbatus est, & obvolvit eum timor ma-
gnus. Et dixit ei angelus, Ne timeas, ô 13
Zacharia, jam exaudita est deprecatio
tua: & uxor tua Elizabeth pariet tibi
filium, & vocabis eum Johannem. Erit- 14
que tibi gaudium magnum, & jubilatio:
& multi gaudebunt in nativitate ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ወንጌል፡ ዘሉቃስ፡

1 እስመ፡ ብዙኃን፡ እለ፡ወጠኑ፡ ይንግሩ፡ ወይምሀሩ፡ በእንተ፡ ግብር፡ ዘአምኑ፡ በላዕሌ
2 ነ፡፡ በከመ፡ መሀሩነ፡ እለ፡ ቀደሙ፡ ርእዮቶ፡ ወተልእክዎ፡ በቃሉ፡፡
3 ወረትዓኒ፡ ሊተኒ፡ እትልዎ፡ እምጥንቱ፡ ወጥዩቀ፡ ኵሎ፡ በበ፡ መትልው፡ እጽሕፍ፡
4 ለከ፡ ዐዚዝ፡ ቴዎፍሎ፡፡ ከመ፡ ታእምር፡ ጥዩቀ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ ኃይሉ፡
5 ነገር፡ ትምህርት፡ ዘተምህርከ፡፡ ወኮነ፡ በመዋዕሊ፡ ሄሮድስ፡ ንጉሠ፡ ይሁዳ፡፡ ሀሎ፡
አሐዱ፡ ካህን፡ ዘስሙ፡ ዘካርያስ፡ በመዋዕሊ፡ አቢያ፡፡ ወብእሲቱ፡ እምአዋልደ፡
6 አሮን፡ ወስማ፡ ኤልሳቤጥ፡፡ ወክልኤሆሙ፡ ጻድቃን፡ እሙንቱ፡ በቅድመ፡ እግዚ
አብሔር፡ ወይሐውሩ፡ በኵሉ፡ ትእዛዙ፡ ወኵነኔሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወንጹሐን፡
7 እሙንቱ፡፡ ወአልቦሙ፡ ውሉደ፡ እስመ፡ መካን፡ ይእቲ፡ ኤልሳቤጥ፡ ወክልኤሆሙ፡
8 ልሂቃን፡ እሙንቱ፡ ወኃለፈ፡ መዋዕሊሆሙ፡፡ ወእምዝ፡ እመ፡ ይገብር፡ ግብረ፡
9 ክህነት፡ በእብሬቱ፡ ቅድመ፡ እግዚአብሔር፡፡ በከመ፡ ይገብሩ፡ ካህናት፡ ወበጽ
10 ሐ፡ ጊዜ፡ ይዕጥን፡ ወቦአ፡ ቤተ፡ መቅደሱ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወኵሎሙ፡
11 ሕዝብ፡ ሀለዉ፡ በምልኦሙ፡ ይጸልዩ፡ በአፍአ፡ ጊዜ፡ ሰዐተ፡ ዕጣን፡፡ ወአስተር
12 አዮ፡ መልአክ፡ እግዚአብሔር፡ በመንገለ፡ የማኑ፡ ምሥዋዐ፡ ዕጣን፡፡ ወይቤሎ፡ ረእ
13 የ፡ ደንገፀ፡ ዘካርያስ፡ ፍርሀት፡ ወረዓድ፡ ወረደ፡ ላዕሌሁ፡፡ ወይቤሎ፡ መልአክ፡
ኢትፍራህ፡ ዘካርያስ፡ እስመ፡ ተሰምዐ፡ ጸሎትከ፡ ወብእሲትከኒ፡ ኤሊሳቤጥ፡ ት
14 ወልድ፡ ለከ፡ ወልደ፡ ወትሰምዮ፡ ስሞ፡ ዮሐንስ፡፡ ወይከውነከ፡ ትፍሥሕተ፡
ወሐሤተ፡ ወብዙኃን፡ ይትፌሥሑ፡ በልደቱ፡፡

EVANGELIUM LUCÆ.

CAPUT I.

Quoniam multi *sunt* qui conati sunt narrare, & docere de re cui crediderunt 1
de nobis: Sicut docuerunt nos qui primò viderunt eum, & ministrârunt ei in 2
sermone suo: Et opportunum visum est mihi sequi ab initio, & diligenter to- 3
tum secundùm ordinem scribere tibi, optime Theophile. Ut cognoscas accuratè 4
de tota virtute verbi, doctrinam *in* qua eruditus es. Et factum est in diebus He- 5
rodis Regis Judææ, *quòd* fuit quidam sacerdos cujus nomen *erat* Zacharias in
diebus Abia; & uxor ejus ex filiabus Aaron, & nomen ejus Elizabeth. Et ambo 6
justi erant coram Deo, & ambulabant in omnibus mandatis & judiciis Dei, &
innocentes erant. Et non habuerunt filios quia sterilis fuit Elizabeth, & ambo 7
grandævi erant: & progressi erant dies eorum. Et quum fungeretur officio 8
sacerdotali vice suâ coram Deo, Sicut faciebant sacerdotes: & quum 9
veniret tempus incensum adolendi, & introiret domum sanctam Dei, 10
Et omnes populi essent plenâ congregatione orantes foris tempore horæ 11
suffitûs; apparuit angelus Dei ad dextram altaris suffitûs. Et dixit ei 12
angelus, Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est petitio tua, & uxor tua 13
Elizabeth pariet tibi filium, & vocabis nomen ejus, Johannem. Et erit tibi 14
gaudium, & exultatio, & multi gaudebunt in nativitate ejus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 • * روزي آمد • كه زكريا بر عادت خود • به پيرايهٔ بندكي خود • برابر خدا كشيشي ميكرد •
9 • * بشيوهٔ كوهني • يعني عبادت ونماز چون هنكام بخور انداختن رسيد • در هيكل خدا در رفت •
10 11 * وهمه جماعت بيرون نماز مي كردند • * فرشتهٔ خدا بزكريا نموده شد • ايستاده بر
12 دست راست † مذبح از براي بخور • * چون † زكريا فرشته را ديد اشفته شد • وهيبت برو
13 † افتاد • * فرشته † بزكريا كفت • اي زكريا مترس • سبب انك نماز تو شنوده شد • واليشبع
14 براي تو پسر زايد ونام اورا يوحنا † خواني • * وترا ازو خرمي وشادماني بشود • ودر
زاييدنش بسياران شادمان كردند

* *Dies* autem *venit, quo Zacharias* 8
pro consuetudine sua, in ornatu mi-
nisterii sui, coram Deo sacerdotio
* *fungeretur.* Itaque *juxta ritum sa-* 9
cerdotii (i. e. cultûs & orationis)
cùm tempus suffiminis injiciendi
* *venisset, in templum Dei ingressus*
est: Et tota congregatio foris preca- 10
batur. Tunc *Angelus Dei Zachariæ* 11
conspectus est, stans ad manum dex-
tram altaris ad suffitum. Cùm Za- 12
charias Angelum videret, conturba-
tus est, & terror in eum incidit.
Angelus igitur *Zachariæ dixit, O* 13
Zacharia ne time, eâ de causa quòd
oratio tua exaudita est; & Eliseba
tibi filium pariet, & nomen ejus Jo-
hannem vocabis. Et tibi de eo gau- 14
dium & lætitia erit: & nativitate
ejus multi lætabuntur.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Erit enim magnus coram Domino: & vinum & siceram non bibet, & Spiri-
15 Ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον (δ) τοῦ Κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ Πνεύμα-
tu sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ. Et multos filiorum Is-
16 τος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ. Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσ-
rael convertet ad Dominum Deum ipsorum. Et ipse præcedet ante
17 ραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν. Καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον
illum in spiritu & virtute Eliæ, *convertere* corda patrum in *natos*, & *in-*
αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀ-
suasibiles in prudentiam justorum, parare Domino plebem *expeditam*. Et
18 πειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι (ε) Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. Καὶ
dixit Zacharias ad angelum; *Juxta quid* sciam hoc? ego enim sum se-
εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρε-
nex, & uxor mea *provecta* in diebus suis. Et respondens
19 σβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. Καὶ ἀποκριθεὶς
angelus dixit ei; Ego sum Gabriel *astans* ante Deum: & mis-
ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀπε-
sus sum loqui ad te, & evangelizare tibi hæc. Et ecce eris tacens,
20 στάλην λαλῆσαι πρός σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. Καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν,
& non *potens* loqui usque quo *die* fiant hæc, pro *quibus* non cre-
καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπί-
didisti verbis meis, quæ implebuntur in *tempus ipsorum*. Et erat
21 στευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. Καὶ ἦν
plebs expectans Zachariam: & mirabantur *in tardare ipsum* in templo.
ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ.
Egressus autem non poterat loqui *illis*: & cognoverunt quòd visionem vidisset in
Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν 22
templo. Et ipse erat innuens illis: & permansit mutus. Et factum est, ut
τῷ ναῷ. καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κωφός. Καὶ ἐγένετο, ὡς 23
impleti sunt dies *ministrationis* ejus, abiit in domum suam. Post
ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Μετὰ 24
autem hos dies concepit Elisabeth uxor ejus, & occultabat *seipsam*
δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν
menses quinque, dicens; Quia sic mihi fecit Dominus in diebus,
μῆνας πέντε, λέγουσα, Ὅτι (ζ) οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ Κύριος ἐν ἡμέραις, 25
quibus inspexit auferre opprobrium meum *in hominibus*. In autem mense sex-
αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις. Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕ- 26
to missus est angelus Gabriel à Deo in civitatē Galilææ, cui nomen
κτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ᾗ ὄνομα
Nazareth, Ad virginem desponsatam viro, cui nomen Joseph, de
(η) Ναζαρέτ, Πρὸς παρθένον (θ) μεμνηστευμένην ἀνδρί, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ 27
domo David: & nomen virginis, Maria. Et ingressus angelus ad
οἴκου Δαβίδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου, Μαριάμ. Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς 28
eam, dixit; *Gaude*, gratiâ plena, Dominus *cum te*: benedicta tu in mulieribus.
αὐτὴν, εἶπε, Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετά σου, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν.

MS. A. (δ) Κυρίου, (ε) τῷ Κυρίῳ (ζ) οὕτως (η) Ναζαρὰθ, (θ) ἐμνηστευμένην

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܢܗܘܐ ܓܝܪ ܪܒܐ ܩܕܡ ܡܪܝܐ. ܘܚܡܪܐ ܘܫܟܪܐ ܠܐ ܢܫܬܐ. ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܢܬܡܠܐ ܟܕ ܗܘ
16 ܒܟܪܣܐ ܕܐܡܗ. * ܘܣܓܝܐܐ ܡܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܢܦܢܐ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗܘܢ. * ܘܗܘ
17 ܢܐܙܠ ܩܕܡܘܗܝ ܒܪܘܚܐ ܘܒܚܝܠܐ ܕܐܠܝܐ ܢܒܝܐ. ܠܡܦܢܝܘ ܠܒܐ ܕܐܒܗܬܐ ܥܠ ܒܢܝܐ. ܘܠܐ ܡܬܛܦܝܣܢܐ
18 ܠܝܕܥܬܐ ܕܟܐܢܐ. ܘܢܛܝܒ ܠܡܪܝܐ ܥܡܐ ܓܡܝܪܐ. * ܘܐܡܪ ܙܟܪܝܐ
ܠܡܠܐܟܐ. ܐܝܟܢܐ ܐܕܥ ܗܕܐ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܣܒܐ ܐܢܐ. ܘܐܢܬܬܝ ܣܓܝܐܬ ܒܝܘܡܝܗ.
19 * ܘܥܢܐ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܓܒܪܐܝܠ ܕܩܐܡ ܐܢܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. ܘܐܫܬܠܚܬ
20 ܠܡܡܠܠܘ ܥܡܟ ܘܠܡܣܒܪܘܬܟ ܗܠܝܢ. * ܡܟܝܠ ܬܗܘܐ ܫܬܝܩ. ܘܠܐ ܬܫܟܚ ܠܡܡܠܠܘ. ܥܕܡܐ
21 ܠܝܘܡܐ ܕܗܘܝܢ ܗܠܝܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܝܡܢܬ ܠܡܠܝ ܗܠܝܢ ܕܡܫܬܡܠܝܢ ܒܙܒܢܗܝܢ. * ܥܡܐ
22 ܕܝܢ ܩܐܡ ܗܘܐ ܘܡܣܟܐ ܠܙܟܪܝܐ. ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܡܘܚܪܗ ܕܒܗܝܟܠܐ. * ܟܕ ܢܦܩ ܕܝܢ
ܙܟܪܝܐ. ܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܠܡܡܠܠܘ ܥܡܗܘܢ. ܘܐܣܬܟܠܘ ܕܚܙܘܐ ܚܙܐ ܒܗܝܟܠܐ. ܘܗܘ ܡܪܡܙ
23 ܪܡܙ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܘܦܫ ܟܕ ܚܪܫ. * ܘܟܕ ܡܠܘ ܝܘܡܝ ܬܫܡܫܬܗ. ܐܙܠ ܠܒܝܬܗ.
24 * ܘܗܘܐ ܡܢ ܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܗܠܝܢ. ܒܛܢܬ ܐܠܝܫܒܥ ܐܢܬܬܗ. ܘܡܛܫܝܐ ܗܘܬ ܢܦܫܗ
25 ܝܪܚܐ ܚܡܫܐ. ܘܐܡܪܐ ܗܘܬ. * ܕܗܠܝܢ ܥܒܕ ܠܝ ܡܪܝܐ ܒܝܘܡܬܐ ܕܚܪ ܒܝ. ܠܡܥܒܪܘ
ܚܣܕܝ ܕܒܝܬ ܒܢܝܢܫܐ. * ܕܣܘܒܪܗ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ * ܩ
26 * ܒܝܪܚܐ ܕܝܢ ܕܫܬܐ ܐܫܬܠܚ ܓܒܪܐܝܠ ܡܠܐܟܐ ܡܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܠܓܠܝܠܐ
27 ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܫܡܗ ܢܨܪܬ. * ܠܘܬ ܒܬܘܠܬܐ ܕܡܟܝܪܐ ܠܓܒܪܐ ܕܫܡܗ ܝܘܣܦ. ܡܢ
28 ܒܝܬܗ ܕܕܘܝܕ. ܘܫܡܗ ܕܒܬܘܠܬܐ ܡܪܝܡ. * ܘܥܠ ܠܘܬܗ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܫܠܡ
ܠܟܝ ܡܠܝܬ ܛܝܒܘܬܐ. ܡܪܢ ܥܡܟܝ. ܡܒܪܟܬܐ ܒܢܫܐ.

Etenim futurus est magnus coram Domino; 15
nec vinum, nec siceram bibet; & Spiritu san-
ctitatis replebitur adhuc existens in utero
matris suæ: Multosque ex filiis Israel conver- 16
tet ad Dominum Deum ipsorum. Et ipse 17
præcedet eum in spiritu & virtute Eliæ pro-
phetæ, ut convertat cor patrũ in filios, eosq;
qui sunt inobedientes, ad scientiam recto-
rum; ac præparet Domino populum perfe-
ctum. Et ait Zacharias angelo, Quomodo 18
istud sciam? ego enim sum senex, & uxor
mea provecta in diebus suis. Et respondit 19
angelus, ac dixit ei; Ego sum Gabriel qui
adsto coram Deo, & missus sum ut te allo-
quar, & hæc tibi evangelizem. Deinceps si- 20
lebis, nec poteris loqui, ad eum usque diem
quo hæc fiant: quia non credidisti hisce ser-
monibus meis, qui implebuntur tempore
suo. Populus autem stabat, ac præstolaba- 21
tur Zachariam, & mirabantur moram ipsius
in templo. Quum exîsset autem Zacharias, 22
non poterat alloqui eos, & intellexerunt eum
visionem vidisse in templo, & ipse nutu in-
nuebat eis: & mansit mutus. Quumque im- 23
pleti fuissent dies ministerii ejus, venit do-
mum suam. Et factum est post dies illos ut 24
conciperet Elisebà uxor ipsius, & occultaret
sese quinque mensibus, ac diceret; Nempe 25
ista fecit mihi Dominus diebus quibus respe-
xit me, ut auferret opprobrium meum, quod
mihi erat inter homines.

Ad Annuntiationem Deiparæ. 2.

Mense autem sexto missus est Gabriel ange- 26
lus à Deo in Galilæam, in urbem nomine
Nazareth, Ad virginem desponsatam viro, 27
nomine Joseph, è domo David, & nomen
virginis erat Maria. Et ingressus est ad eam 28
angelus, & dixit ei; Pax tibi, ô plena gra-
tiâ, Dominus noster tecum, benedicta es
inter mulieres.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 * پیش خداوند بزرك شود ومي ومستي كننده را نخورد ودر شكم مادر از روح القدس پر
16 شود * وبسياران از اسراييل پيش خداوند وخداي ايشان باز كردانند * وپيش خدا برود 17
بجان وبقوت ايلياء پيغمبر ودل پدران بر پسران باز كردانند وايشان نيز كه بمهر داناي
18 وراستي سر فرو نمي آوردند وتمامت خلق را بمهر خدا اماده دارد * وزكريا با فرشته كفت
19 چكونه من اين را بدانم كه من پيرم وزن مرا روزكار كذشته است * جواب داد
فرشته وكفت منم جبرييل كه برابر خدا ايستاده ام وفرستاده شدم كه با تو بكويم
20 واين خبرها را بتو بسپارم * اكنون خاموش باشي ونتواني سخن كفتن تا ان روز كه
21 اينها بشود براي انك درين سخنان من كه براي تو كفتم باور نداشتي * وخلق در
22 انتظار زكريا ايستاده بودند وبراي ديري كشيدن او در هيكل متفكر شده * چون زكريا
بيرون آمد با ايشان سخن نمي يارست كفتن مردم در يافتند كه در هيكل
ديدار ديد وبعد ازان سخن باشارت ورمز كفتي سبب انك زبانش كنك بود

Coram Domino magnus erit, & vi- 15
num & inebrians quid *non bibet: &*
in utero matris suæ Spiritu sancto
implebitur. Et multos ex Israel ad 16
Dominum & Deum suum reducet.
Et ante Deum ibit in spiritu & in 17
virtute Eliæ prophetæ, et cor patrum
ad filios convertet, & eos eti-
am qui scientiæ & veritati ca-
put non submittunt: & universum
populum pro Deo præparabit. Et Za- 18
charias Angelo dixit, Quomodo ego
istud noscam, cùm ego senex sim, &
uxor mea ætate provecta sit: Re- 19
sponsum dedit Angelus, & dixit; Ego
sum Gabriel, qui Deo astans sum,
& missus sum ut loquar tecum, &
hæc tibi annuntiem. Porrò mutus 20
eris, nec poteris verbum loqui, usque
illum diem quo hæc fiant, eò quòd
his verbis meis, quæ tibi dixi, fi-
dem non habuisti. Populus autem 21
in expectatione Zachariæ stantes
erant, & ob moram ejus in templo
protractam cogitabundi facti. Cum 22
Zacharias egressus esset, cum illis
verbum non potuit loqui; unde *ho-*
mines intellexerunt quòd in templo
visionem vidisset: postea autem lo-
quelam per signa & nutus expríme-
bat, ea de causa quòd lingua ejus
muta esset.

Versio VULGATA LATINA.

15 Erit enim magnus coram Domino : & vinum & siceram non bibet, & Spiritu san-
16 cto replebitur adhuc ex utero matris suæ : Et multos filiorum Israel convertet ad
17 Dominum Deum ipsorum : Et ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute
Eliæ : ut convertat corda patrum in filios, & incredulos ad prudentiam justo-
18 rum, parare Domino plebem perfectam. Et dixit Zacharias ad Angelum; Un-
19 de hoc sciam ? ego enim sum senex, & uxor mea processit in diebus suis. Et
respondens Angelus dixit ei ; Ego sum Gabriel, qui asto ante Deum : & mis-
20 sus sum loqui ad te, & hæc tibi evangelizare. Et ecce eris tacens, & non po-
teris loqui, usque in diem quo hæc fiant, pro eo quòd non credidisti verbis
21 meis, quæ implebuntur in tempore suo. Et erat plebs expectans Zachariam :
& mirabantur quòd tardaret ipse in templo. Egressus autem non poterat lo- 22
qui ad illos, & cognoverunt quòd visionem vidisset in templo. Et ipse erat in-
nuens illis, & permansit mutus. Et factum est ut impleti sunt dies officii ejus, 23
abiit in domum suam : Post hos autem dies concepit Elisabeth uxor ejus, & oc- 24
cultabat se mensibus quinque, dicens ; Quia sic fecit mihi Dominus in diebus, 25
quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines. In mense autem sex- 26
to, missus est Angelus Gabriel à Deo in civitatem Galilææ, cui nomen Naza-
reth, Ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David: 27
& nomen Virginis, Maria. Et ingressus Angelus ad eam dixit ; Ave, gratiâ ple- 28
na : Dominus tecum : Benedicta tu in mulieribus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * ويكون عظيما قدام الرب * لا يشرب خمرا ولا مسكرا * ويمتلي من روح القدس وهو في بطن
16 امه * ويعيد كثيرا من بني اسراييل الي الرب الههم * وهو يتقدم امامه بالروح وبقوة ايليا
17 ويقبل بقلوب الاباء على الابناء والذين لا يطيعون الي علم الابرار * ويعد للرب شعبا مستقيما *
18 * فقال زكريا للملك كيف اعلم هذا وانا شيخ وامراتي قد طعنت في ايامها * فاجابه الملك
19 قايلا انا هو جبراييل الواقف قدام الله ارسلت لاكلمك بهذا وابشرك * ومن الان تكون صامتا
20 لا تستطيع ان تتكلم الي اليوم الذي فيه يكون هذا * لانك لم تومن بكلامي الذي يتم
21 في اوانه * وكان الشعب منتظرين زكريا متعجبين من بطيه في الهيكل * فلما خرج فلم يقدر
22 ان يكلمهم فعلموا انه قد راي رويا في الهيكل * وكان يشير اليهم واقام صامتا * فلما كملت
23 ايام خدمته مضي الي بيته * ومن بعد تلك الايام حبلت اليصابات امراته * وكتمت حبلها
24 خمسة اشهر قايلة * هذا ما صنع بي الرب في الايام التي نظر الي فيها لينزع عني عاري بين
25 الناس *

* الفصل الثاني *

26 * وفي الشهر السادس
27 ارسل جبراييل الملاك من عند الله الي مدينة في الجليل تسمي ناصرة * الي عذري خطيبة
28 لرجل اسمه يوسف من بيت داود واسم العذري مريم * فلما دخل اليها الملك قال لها السلام
لك يا ممتلية نعمة الرب معك مباركة انت في النساء *

Et erit magnus coram Domino. Non bi- 15
bet vinum, nec quicquam inebrians, &
replebitur Spiritu sancto adhuc existens
in ventre matris suæ. Et reducet multos 16
ex filiis Israel ad Dominum Deum eo-
rum : Et ipse præcedet ante illum in spi- 17
ritu, & in virtute Eliæ : & convertet
corda patrum in filios, et eos qui non obe-
diunt, ad scientiam justorum : & para-
bit Domino populum rectum. Et dixit Za- 18
charias angelo ; Quomodo sciam hoc,
cùm sim senex, & uxor mea jam sit pro-
vecta in diebus suis ? Respondit ei an- 19
gelus, dicens ; Ego sum Gabriel stans an-
te Deum, missus sum ut loquar tecum
hoc, & annuntiem tibi. Et ex nunc eris 20
mutus ; non poteris loqui usque in diem
in quo fiet hoc, propterea quòd non cre-
didisti verbis meis, quæ implebuntur in
tempore suo. Et erat plebs expectantes 21
Zachariam, admirati tarditatem ejus in
templo. Cùm autem egressus esset, non 22
poterat loqui ad illos : & intellexerunt
quòd vidisset visionem in templo. Et in-
nuebat illis : & permansit mutus. Et 23
cùm impleti essent dies ministerii sui, ab-
iit in domum suam. Et post illos dies, 24
concepit Elizabeth uxor ejus, & abscon-
dit graviditatem suam quinq; mensibus,
dicens; Hoc est quod fecit in me Dominus 25
in diebus, quibus respexit in me, ad au-
ferendum à me opprobrium inter homines.

Sectio secunda.

In mense autem sexto, missus est Gabri- 26
el angelus à Deo ad quandã civitatem in
Galilæa, quæ vocatur Nazareth, Ad 27
virginem desponsatam viro, cujus nomen
erat Joseph, de domo David: & nomen
virginis, Maria. Et cùm ingressus es- 28
set ad eam angelus, dixit ei ; Pax tibi,
ô plena gratiâ, Dominus tecum : Benedi-
cta tu in mulieribus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 እስመ፡ዐቢይ፡ውእቱ፡ በቅድመ፡ እግዚአብሔር ፡ወኢይሰቲ፡ ወይነ፡ወሜሰ፡ወይመልእ፡
16 ሳዕሌሁ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡እምከርሠ፡ እሙ፡፡ ወለብዙኃን፡ እምደቂቀ፡ይስራኤል፡
17 ይመይጦሙ፡ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ አምላኮሙ፡፡ ወውእቱ፡ ይሐውር፡ቅድሜሁ፡በ
መንፈስ፡ወበኃይለ፡ኤልያስ፡ከመ፡ይሚጥ፡ልበ፡አበው፡ኀበ፡ውሉድ፡ ወለከሓድያን፡ ው
18 ስተ፡ሕሊና፡ጻድቃን፡ከመ፡ይረሥራዕ፡ ሕዝበ፡ዘድልወ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወይቤ
ሎ፡ዘከርያስ፡ለመልአክ፡እግዚአብሔር፡ በምንት፡ ኣአምር፡ከመ፡ይከውን፡ዝንቱ፡ እና
19 ሂ፡ልሂቅ፡ ወብእሲትየኒ፡ኀለፈ፡ መዋዕሊሃ፡፡ ወተሰጥዎ፡ መልአክ፡ወይቤሎ፡ አነ፡
ውእቱ፡ገብርኤል፡ዘእቀውም፡ ቅድመ፡እግዚአብሔር፡ ወተፈነውኩ፡ኀቤከ፡እንግርከ፡
20 ወእዜኑከ፡ዘንተ፡፡ ወናሁ፡ትከውን፡ በሃመ፡ ወትስእን፡ ወኢትክል፡ ነቢበ፡ እስከ፡
አመ፡ይከውን፡ ዝንቱ፡ እስመ፡ ኢአመንከ፡ ነገርየ፡ ዘይከውን፡ ወይትፌጸም፡ በዕድሜ
21 ሁ፡፡ ወሃለው፡ሕዝብሰ፡ይጼልዩ፡ ወይፀንሕዎ፡ለዘካርያስ፡ ወላንከሩ፡እስመ፡ጐን
22 ደየ፡ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡፡ ወወፂኦ፡ ኀቤሆሙ፡ ኣፍኣ፡ ስእነ፡ተናግሮቶሙ፡ ወአ
እምሩ፡ከመ፡ዘአስተርአዮ፡በቤተ፡መቅደስ፡፡ወነበረ፡ ከማሁ እንዘ፡ በሃመ፡ውእቱ፡
23 ወይኤምሮሙ፡በእዴሁ፡፡ ወእምዝ፡ ፈጺሞ፡መዋእለ፡ሰብሬቶ፡አተወ፡ቤቶ፡፡
ወእምድኅረ፡ክልኤ፡መዋዕል፡ፀንሰት፡ኤልሰቤጥ፡ብእሲቱ፡ ወከበተት፡ርእሳ፡ኃምስተ፡
24 አውራኀ፡እንዘ፡ትብል፡፡ ከመዝኑ፡ረሰየኒ፡ እግዚአብሔር፡አመ፡ኀወጸኒ፡ያእትት፡
25 ዝንጓጓየ፡እምሰብእ፡፡ በደግም፡ሰንበት፡ዘቅድመ፡ጌና፡ ወበማርያም፡ ወበገበር
26 ኤል፡በስብከት፡፡ ወበሳድስ፡ ወርኅ፡ተፈነወ፡መልአክ፡ገብርኤል፡እምኀበ፡እግዚ
27 አብሔር፡፡ ሀገረ፡ገሊላ፡እንተ፡ሰማ፡ናዝሬት፡፡ ኀበ፡ድንግል፡እንተ፡ተፍኅረት፡ለብ
እሲ ፡ ዘስሙ ፡ ዮሴፍ ፡ ዘእምቤተ ፡ ደዊት፡ ወስማ ፡ ለይእቲ፡ድንግል ፡ ማርያም፡፡
28 ወቦአ ፡ መልአክ ፡ ኀቤሃ ፡ ወይቤላ ፡ ተፈሥሒ ፡ ፍሥሕት ፡ እግዚአብሔር ፡
ምስልኪ ፡ ወቡርክት ፡ አንቲ ፡ እምአንስት፡፡

Quoniam magnus est coram Domino, & non bibet vinum, & siceram : & abun- 15
dabit super eum Spiritus sanctus ab utero matris suæ. Et multos filiorum Israel 16
convertet ad Dominum Deum ipsorum. Et ipse ibit ante illum in spiritu & 17
virtute Eliæ, ut convertat corda patrum ad filios, & contradicentes ad intelli-
gentiam justorum, ut paret populum gratum Domino. Et dixit Zacha- 18
rias angelo Dei, Per quod sciam quòd factum erit hoc ? ego *sum* senex ; &
uxor mea, processerunt dies suæ. Et respondit ei angelus, & dixit ei ; Ego 19
sum Gabriel qui adsto coram Deo, & missus sum ad te, ut te alloquar : & annun-
tiem tibi hoc. Et ecce eris mutus, & deficies, & non poteris loqui usque quo 20
fiat hoc ; quia non credisti verbum meum, quod erit, & implebitur in tempore
suo. Et erant populi orantes, & expectantes Zachariam, & mirati sunt quòd 21
tardaret in Domo sancta. Et exiens ad eos foris non potuit loqui illis: & cogno- 22
verunt quòd illi aliquid apparuisset in Domo sancta : & permansit sicut mutus,
& innuebat iis cum manu sua. Et quum impleti essent dies vicis suæ adiit 23
domum suam : Et post duos dies concepit Elizabeth uxor ejus, & occultavit se 24
quinque mensibus, dicens; Siccine fecit mihi Deus quando intuitus est me, 25
auferre convicium meum ab hominibus ?

Secundo sabbato quod præcedit confessionem : & de Maria, & Gabrielis prædicatione.

Et in sexto mense missus est angelus Gabriel à Deo *in* civitatem Galilææ, 26
cujus nomen Nazaret, Ad virginem quæ erat desponsata viro, cujus no- 27
men *erat* Josephus, qui è domo David *erat* : & nomen hujus virginis *erat*
Maria. Et ingressus est angelus ad eam, & dixit ei ; Gaude gaudio, Deus 28
tecum, & benedicta *es* tu è mulieribus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

23 * وچون روزکار خدمت او درخانهٔ خدا تمام شد باز کردید وبخانهٔ خود رفت * وبعد ازان
24 روزها اليشبع زن لوابستن شد ومدت پنج ماه ابستني خودرا پوشانيد ومي كفت * اينست
25 کردار خداوند من که بعد از روزکار من با من کرد تا عار از من بر داشته شود در ميان خلق
26 * ودر ششم ماه فرشته   سوم   مژده دادن فرشته مريم را براي مسيح
27 جبرييل از پيش خدا فرستاده شد درجليل درشهري كه [نامش] ناصره است * پيش
بکري که اورا با مرد کرده بودند بمردي نامش يوسف ازخاندان داود ونام آن بکر
28 مريم * فرشته پيش مريم درآمد وبدو کفت سلام بر تواي پر ازنعمت خداوند ما با تو
خجسته هستي در زنان

Et cùm tempus ministerii ejus in 23
domo Dei impletum esset, reversus est,
& in domum suam ivit. Et post eos 24
dies Eliseba uxor ejus gravida fa-
cta est, & spatio quinque mensium
graviditatem suam celabat, ac dice-
bat ; Hoc est opus Domini mei, quod 25
post tempus meum mecum fecit, ut
opprobrium à me auferretur inter
homines.

III. Annuntiatio Angeli Mariæ de Christo.

Et in sexto mense Angelus Gabriel 26
à Deo missus est in Galilæam, in
civitatem cui nomen est Nazreh, Ad 27
virginem quam viro desponsave-
rant, cui nomen Joseph de familia
David : nomen autem illius virgi-
nis erat Maria. Angelus itaque ad 28
Mariam ingressus est, & ei dixit ;
Pax super te, O plena gratiâ, Do-
minus noster tecum : beata es inter
mulieres.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Illa verò videns perturbata est in sermone ejus: & ratiocinabatur qualis esset sa-
29 Ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀ-
lutatio ista. Et ait angelus ei; Ne pave Maria: invenisti enim gra-
30 σπασμὸς οὗτος. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, Μὴ φοβοῦ Μαριάμ· εὗρες γὰρ χά-
tiam apud Deum. Et ecce concipies in utero, & paries filium: & vocabis no-
31 ριν παρὰ τῷ Θεῷ. Καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὄ-
men ejus, JESUM. Hic erit magnus,& Filius Altissimi vocabitur, & da-
32 νομα αὐτοῦ, ἸΗΣΟΥΝ. Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ Υἱὸς Ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώ-
bit ei Dominus Deus sedem David patris ejus: Et regnabit in
33 σει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· Καὶ βασιλεύσει ἐπὶ
domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis. Dixit
34 τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Εἶπε
autem Maria ad angelum; Quomodò erit istud, quoniam virum non cognosco? Et
35 δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον, Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; Καὶ
respondens angelus dixit ei; Spiritus sanctus superveniet in te, & efficien-
ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ, καὶ δύνα-
tia Altissimi obumbrabit tibi: Ideóque natum Sanctum, vocabitur Filius
μις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον Ἅγιον, κληθήσεται Υἱὸς
Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concipiens [fuit] filium in
36 Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ (ι) συγγενής σου, καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν
senectute sua: & hic mensis sextus est illi vocatæ sterili: Quia
37 (κ) γήρᾳ αὐτῆς· καὶ οὗτος (λ) μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ· Ὅτι
non erit impossibile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria; Ecce ancilla
οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα. Εἶπε δὲ Μαριάμ, Ἰδοὺ ἡ δούλη 38
Domini: fiat mihi secundùm verbum tuum. Et discessit ab illa angelus.
Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.
Exurgens autem Maria in diebus illis, abiit in montanam cum
(μ) Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ 39
festinatione, in civitatem Juda: Et intravit in domum Zachariæ, & saluta-
σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα· Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσα- 40
vit Elisabeth. Et factum est, ut audivit Elisabeth salutationem Ma-
το τὴν Ἐλισάβετ. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μα- 41
riæ, exultavit infans in utero ejus: & repleta est Spiritu sancto
ρίας, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη Πνεύματος ἁγίου ἡ
Elisabeth: Et exclamavit voce magnâ, & dixit; Benedicta tu in mulieri-
Ἐλισάβετ· Καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν, Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναι- 42
bus, & benedictus fructus uteri tui. Et undè mihi hoc, ut veniat ma-
ξὶ, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μή- 43
ter Domini mei ad me? Ecce enim ut facta est vox salutationis tuæ in
τηρ τοῦ Κυρίου μου πρὸς μέ; Ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ 44
aures meas, exultavit in gaudio infans in utero meo. Et be-
ὦτά μου, ἐσκίρτησεν (ν) ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. Καὶ μα- 45
ata credens: quòd erit perfectio effatis ei à Domino.
καρία ἡ πιστεύσασα· ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου.

MS. A. (ι) Συγγενὶς (κ) γήρει (λ) ὁ μὴν (μ) Καὶ ἀναστᾶσα (ν) τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 * ܗܝ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܬ ܐܬܬܙܝܥܬ ܒܡܠܬܗ. ܘܡܬܚܫܒܐ ܗܘܬ ܕܡܢܘ ܫܠܡܐ ܗܢܐ. * ܘܐܡܪ
30 ܠܗ ܡܠܐܟܐ. ܠܐ ܬܕܚܠܝܢ ܡܪܝܡ. ܐܫܟܚܬܝ ܓܝܪ ܛܝܒܘܬܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. * ܗܐ ܓܝܪ
31 ܡܩܒܠܐ ܐܢܬܝ ܒܛܢܐ ܘܝܠܕܐ ܐܢܬܝ ܒܪܐ ܘܬܩܪܝܢ ܫܡܗ ܝܫܘܥ. * ܗܢܐ ܢܗܘܐ ܪܒܐ. ܘܒܪܗ ܕܥܠܝܐ
32 ܢܬܩܪܐ. ܘܢܬܠ ܠܗ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܟܘܪܣܝܐ ܕܕܘܝܕ ܐܒܘܗܝ. * ܘܢܡܠܟ ܥܠ ܒܝܬܗ
33 ܕܝܥܩܘܒ ܠܥܠܡ. ܘܠܡܠܟܘܬܗ ܣܘܦܐ ܠܐ ܢܗܘܐ. * ܐܡܪܐ ܡܪܝܡ ܠܡܠܐܟܐ. ܐܝܟܢܐ ܬܗܘܐ
34 ܗܕܐ ܕܓܒܪܐ ܠܐ ܝܕܝܥ ܠܝ. * ܥܢܐ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܬܐܬܐ. ܘܚܝܠܗ ܕܥܠܝܐ
35 ܢܓܢ ܥܠܝܟܝ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܘ ܕܡܬܝܠܕ ܡܢܟܝ. ܩܕܝܫܐ ܗܘ ܘܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܢܬܩܪܐ.
36 * ܘܗܐ ܐܠܝܫܒܥ ܐܚܝܢܬܟܝ ܐܦ ܗܝ ܒܛܢܐ ܒܪܐ ܒܣܝܒܘܬܗ. ܘܗܢܐ ܝܪܚܐ ܕܫܬܐ ܠܗ
37 ܠܗܝ ܕܡܬܩܪܝܐ ܥܩܪܬܐ. * ܡܛܠ ܕܠܐ ܥܛܠܐ ܠܐܠܗܐ ܡܕܡ. * ܐܡܪܐ ܡܪܝܡ. ܗܐ ܐܢܐ ܐܡܬܗ
38 ܕܡܪܝܐ. ܢܗܘܐ ܠܝ ܐܝܟ ܡܠܬܟ. ܘܐܙܠ ܡܠܐܟܐ ܡܢ ܠܘܬܗ.

ܡܐܙܠܢܗ ܕܡܪܝܡ ܠܘܬ ܐܠܝܫܒܥ * ܓ *

39 * ܩܡܬ ܕܝܢ ܡܪܝܡ ܒܗܘܢ ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ. ܘܐܙܠܬ ܒܝܨܝܦܘܬܐ ܠܛܘܪܐ ܠܡܕܝܢܬܐ
40 ܕܝܗܘܕ. * ܘܥܠܬ ܠܒܝܬܗ ܕܙܟܪܝܐ. ܘܫܐܠܬ ܫܠܡܗ ܕܐܠܝܫܒܥ. * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܫܡܥܬ
41 ܐܠܝܫܒܥ ܫܠܡܗ ܕܡܪܝܡ. ܕܨ ܥܘܠܐ ܒܟܪܣܗ. ܘܐܬܡܠܝܬ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. * ܘܩܥܬ
42 ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪܐ ܠܡܪܝܡ. ܡܒܪܟܬܐ ܐܢܬܝ ܒܢܫܐ. ܘܡܒܪܟ ܗܘ ܦܐܪܐ ܕܒܟܪܣܟܝ.
43 * ܐܝܡܟܐ ܠܝ ܗܕܐ ܕܐܡܗ ܕܡܪܝ ܬܐܬܐ ܠܘܬܝ. * ܗܐ ܓܝܪ ܟܕ ܢܦܠ ܩܠܐ ܕܫܠܡܟܝ ܒܐܕܢܝ.
44 ܒܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܕܨ ܥܘܠܐ ܒܟܪܣܝ. * ܘܛܘܒܝܗ ܠܗܝ ܕܗܝܡܢܬ. ܕܢܗܘܐ ܫܘܡܠܝܐ ܠܐܝܠܝܢ
45 ܕܐܬܐܡܪ ܠܗ ܡܢ ܠܘܬ ܡܪܝܐ.

Illa verò quum vidisset, turbata est ejus ser- 29
mone, & meditabatur qualis esset salutatio
ista. Et dixit ei angelus; Ne timeas, Maria, 30
invenisti enim gratiam apud Deum. Ecce 31
enim concipies utero, & paries filium, & vo-
cabis nomen ejus Jesum. Hic erit magnus, 32
& filius Altissimi vocabitur, eique dabit Do-
minus Deus thronum David patris ipsius.
Et regnabit super domum Jacob in æter- 33
num, & regni ejus non erit finis. Dixit 34
Maria ad angelum; Quomodo fiet istud,
quandoquidem vir non est mihi cognitus?
Respondit angelus, & dixit ei; Spiritus san- 35
ctitatis veniet, & virtus Altissimi recumbet
super te: propterea is qui nasciturus est ex
te, Sanctus est, ac Filius Dei vocabitur. Et 36
ecce Elisebà cognata tua etiam ipsa concepit
filium in senectute sua, & hic est mensis sex-
tus ei quæ vocatur sterilis. Quoniam Deo 37
nihil est difficile. Ait Maria; Ecce me an- 38
cillam Domini, fiat mihi secundùm verbum
tuum. Et abiit angelus ab ea.

Profectio Mariæ ad Elisebá. 3.

Surrexit autem Maria in illismet diebus, & 39
profecta est studiosè in montem in civitatem
Judææ. Et ingressa domum Zachariæ, pe- 40
tiit pacem ipsius Elisebá. Et factum est 41
quum audîsset Elisebà salutationem Mariæ,
ut exultaret fœtus in utero ejus: Et reple-
ta est Spiritu sanctitatis. Exclamavitque 42
altâ voce, & dixit Mariæ; Benedicta tu in-
ter mulieres, & benedictus est fructus qui
est in utero tuo. Undenam hoc mihi, ut 43
mater Domini mei veniat ad me? Ecce 44
enim quum incidit vox salutationis tuæ in
aures meas, gaudio magno subsultavit fœ-
tus in utero meo. Et ô felix quæ credidit, 45
quia futurum est complementum earum re-
rum, quæ dictæ sunt ei à Domino!

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

29 * وچون مريم فرشته را ديد از سخنان او نهيب كرفت ومي انديشيد كه اين سلام
30 چيست * فرشته بدو كفت اي مريم مترس زيرا از پيش خدا نعمت يافتي * اينك آبستني
31 مي پديري وپسري برايي نامش ييسوع بخواني * او بزرك شود وفرزند خداي بلند خوانده
32 شود وخداي بزرك تخت مملكت داود پدرش را بدو دهد * وبر خاندان يعقوب پادشاهي
33 كند تا ابد ومملكتش را فرجام نباشد * مريم بفرشته كفت چكونه اين بشود كه مرد بمن
34 نرسيده است * فرشته جواب داد كه روح القدس بيايد ونيرومندي بلند
35 را بر تو حلول كند براي انك از تو زاينده مي شود پاكست وپسر خدا
خوانده شود * واينك اليشبع خالهء تو او نيز بپيري خود بپسر آبستن است واين
36 ششم ماه است ازان او از براي انك عاقر خوانده مي شود يعني نا زاينده
37 38 * ودر قدرت خدا چيزي دشخوار نيست * مريم كفت كه كنيزكي ام ازان
خدا انج امر وفرمان اوست بشود چون اين سخن كفت فرشته ازپيش او برفت

Et cùm Maria Angelum vidisset, à 29
verbis ejus consternata est, & cogi-
tabat; Hæc quidem salutatio quid
est? Angelus ei dixit; O Maria ne 30
timeas: quoniam apud Deum gra-
tiam invenisti. Ecce imprægnaris, et 31
filium paries, cujus nomen Jesum
vocabis. Ipse magnus erit, & Fili- 32
us Dei excelsi vocabitur, & Deus
magnus solium regni David patris
ejus ei dabit. Et super domum Ja- 33
cob regnabit in æternum, & regno
ejus finis non erit. Maria angelo di-
xit; Quomodo istud fiat, cùm vir ad 34
me non accesserit? Angelus respon- 35
sum dedit; Spiritus sanctus quidem
veniet et virtus Excelsi super te re-
sidebit: Qui enim ex te nascitur,
Sanctus est, & Filius Dei vocabi-
tur. Et ecce Eliseba matertera tua, 36
ipsa etiam in senectute sua filio gra-
vida est: & hic sextus mensis est
ejus, pro eo quod sterilis vocata fu-
erit, i. e. non pariens. Et in poten- 37
tia Dei quicquam difficile non est.
Maria dixit, Ancilla quidem 38
Dei sum, quod ejus dictum et man-
datum est, fiat: & cum hoc verbum
dixisset, Angelus ab ea discessit.

Versio VULGATA LATINA.

29 Quæ cùm audisset, turbata est in sermone ejus, & cogitabat qualis esset ista salu-
30 tatio. Et ait Angelus ei; Ne timeas Maria: invenisti enim gratiam apud Deum:
31 Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus, JESUM.
32 Hic erit magnus, & Filius Altissimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus sedem
33 David patris ejus: & regnabit in domo Jacob in æternum, Et regni ejus non
34 erit finis. Dixit autem Maria ad Angelum; Quomodò fiet istud, quoniam vi-
35 rum non cognosco? Et respondens Angelus dixit ei; Spiritus sanctus superve-
niet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideóque & quod nascetur ex te
36 Sanctum vocabitur Filius Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit
37 filium in senectute sua: & hic mensis sextus est illi, quæ vocatur sterilis: Quia
non erit impossibile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria; Ecce an- 38
cilla Domini, fiat mihi secundùm verbum tuum. Et discessit ab illa Angelus.
Exurgens autem Maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione, in civi- 39
tatem Juda: Et intravit in domum Zachariæ, & salutavit Elisabeth. Et factum 40
est, ut audivit salutationem Mariæ Elisabeth, exultavit infans in utero ejus: & 41
repleta est Spirito sancto Elisabeth: Et exclamavit voce magnâ, & dixit; Bene- 42
dicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Et undè hoc mihi ut 43
veniat mater Domini mei ad me? Ecce enim ut facta est vox salutationis tuæ 44
in auribus meis, exultavit in gaudio infans in utero meo: Et beata, quæ cre- 45
didisti, quoniam perficientur ea, quæ dicta sunt tibi à Domino.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 30 فلما راته اضطربت من كلامه وفكرت ما هذا السلام * فقال لها الملك لا تخافي يا مريم
31 32 فقد ظفرت بنعمة من عند الله * وانت تحبلين وتلدين ابنا وتدعين اسمه يسوع * هذا
33 يكون عظيما وابن العلي يدعي * ويعطيه الرب الاله كرسي داود ابيه * ويملك علي بيت
34 يعقوب الي الابد ولا يكون لملكه انقضاء * فقالت مريم للملك كيف يكون هذا ولم اعرف بعلا *
35 فاجابها الملك قايلا روح القدس يحل عليك وقوة العلي تظللك * لهذا المولود منك
36 قدوس وابن الله يدعي * وهي ذه اليصابات نسيبتك حبلي بابن علي كبر سنها * وهذا
37 38 الشهر السادس لتلك التي تدعي عاقرا * لانه ليس عند الله كلمة بغير قوة * فقالت مريم
[للملاك] هانذا عبدة للرب فليكن لي كقولك وانصرف عنها الملك *

Cùm autem vidisset eum, turbata est ob sermonem ejus, & cogitavit quæ esset ista salutatio. 29 *Ait illi angelus; Ne timeas, Maria, jam enim præpolles gratiâ apud Deum.* 30 *Et tu concipies & paries filium, & vocabis nomen ejus Jesum.* 31 *Hic erit magnus, & filius Altissimi vocabitur: & dabit illi Dominus Deus sedem David patris ejus,* 32 *Et regnabit super domum Jacob in æternum, & non erit regno ejus finis.* 33 *Dixit verò Maria angelo; Quomodò fiet hoc, cùm non cognoverim maritum?* 34 *Respondit ei angelus, dicens; Spiritus sanctus descendet super te, & virtus Altissimi obumbrabit te: propterea nasciturus ex te, Sanctus, & filius Dei vocabitur.* 35 *Et ecce Elizabeth cognata tua gravida est filio in provectione ætatis suæ, & hic mensis, sextus est ei quæ vocatur sterilis;* 36 *Quoniam non est apud Deum verbum sine virtute.* 37 *Dixit Maria ad angelum; Ecce me ancillam Domino, fiat mihi secundùm sermonem tuum, & discessit ab ea angelus.* 38

39 الفصل الثالث * فقامت مريم في تلك الايام ومضت مسرعة الي الجبل الي
40 41 مدينة يهودا * ودخلت بيت زكريا وسلمت علي اليصابات * فلما سمعت اليصابات صوت
42 سلام مريم تحرك الجنين في بطنها * فامتلات اليصابات من روح القدس * وصرخت بصوت
43 عظيم قايلة مباركة انت في النساء ومباركة ثمرة بطنك * من اين لي هذا ان تاتي ام ربي
44 45 الي * لانه منذ وقع صوت سلامك في اذني تحرك الجنين بتهليل في بطني * فطوبي للتي
امنت ان يتم لها ما قيل من قبل الرب *

Sectio tertia.

Et surrexit Maria in illis diebus, et abiit festina ad montem, in civitatem Juda: 39 *Et intravit domum Zachariæ, & salutavit Elizabeth.* 40 *Cúmque audisset Elizabeth vocem salutationis Mariæ, subsiliit infantulus in utero ejus, et repleta est Elizabeth Spiritu sancto:* 41 *Et exclamavit voce magnâ, dicens; Benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui.* 42 *Undè mihi hoc, ut veniat mater Domini mei ad me?* 43 *ubi enim cecidit vox salutationis tuæ in aures meas, subsiliit infantulus cum exultatione in utero meo.* 44 *Et beata quæ credidit, perficiendum esse sibi quod dictum est à Domino.* 45

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ወርእያ፡ደንገፀት፡እምቃሉ፡ወትቤ፡እፎኑ፡ዘከመዝ፡አምኃ፡፡ ወይቤላ፡መልአክ፡
30 ኢትፍርሂ፡ማርያም፡እስመ፡ረከብኪ፡ሞገሰ፡በኀበ፡እግዚአብሔር፡፡ ወናሁ፡ትፀ
31 ንሲ፡ወትወልዲ፡ወልደ፡ወትሰምይዮ፡ስሞ፡እግዚአ፡ኢየሱስ፡፡ ውእቱ፡ዐቢይ፡ወይ
32 ሰመይ፡ወልደ፡እግዚአብሔር፡ልዑል፡ወይሁቦ፡እግዚአብሔር፡አምላክ፡መንበረ፡
33 ደዊትኒ፡አቡሁ፡፡ ወይነግሥ፡ለዐለ፡ቤተ፡ያዕቆብ፡ለዓለም፡ወአልቦ፡ማኅለቅተ፡ለ
34 መንግሥቱ፡፡ ወትቤሎ፡ማርያም፡ለመልአክ፡እፎ፡ይከውነኒ፡ዝንቱ፡እንዘ፡ኢ
35 ያአምር፡ብእሴ፡፡ ወአውሥአ፡መልአክ፡ወይቤላ፡መንፈሰ፡እግዚአብሔር፡ቅዱ
ስ፡ይመጽእ፡ላዕሌኪ፡ወኀይለ፡ልዑል፡ይጼልለኪ፡ወዘኒ፡ይትወለድ፡እምኔኪ፡ቅዱስ፡
36 ውእቱ፡ወይሰመይ፡ወልደ፡እግዚአብሔር፡ልዑል፡፡ ወናሁ፡ኤልሳቤጥኒ፡እንተ፡
እም፡አዝማድኪ፡ይእቲኒ፡ፀንሰት፡ወረከበት፡ወልደ፡በልህቃናቲሃ፡ወናሁ፡ሳድስ፡ዝ
37 ንቱ፡ወርኅ፡ለእንተ፡ይብልዋ፡መካን፡፡ እስመ፡አልቦ፡ነገር፡ዘይስኣኖ፡ለእግዚአ
38 ብሔር፡፡ ወትቤሎ፡ማርያም፡ነየ፡አመተ፡እግዚአብሔር፡ወይኩነኒ፡በከመ፡
39 ትቤለኒ፡፡ ወሖረ፡እምኀቤሃ፡መልአክ፡፡ ወተንሥአት፡ማርያም፡በውእቱ፡
40 መዋዕል፡ወሖረት፡ደወለ፡ወበጽሐት፡ፍጡነ፡ሀገረ፡ይሁደ፡፡ ወቦአት፡ቤተ፡ዘካርያ
41 ስ፡ወአምኃታ፡ለኤልሳቤጥ፡፡ ወሶበ፡ሰምዓታ፡ኤሊሳቤጥ፡ቃለ፡ለማርያም፡
እንዘ፡ትትኣመኃ፡አንፈርዐጸ፡እጓለ፡በውስተ፡ከርሣ፡፡ ወመልአ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡
42 ላዕለ፡ኤልሳቤጥ፡፡ ወከልሐት፡በዐቢይ፡ቃል፡ወትቤ፡ቡርክት፡አንቲ፡እምአንስት፡
43 ወቡሩክ፡ፍሬ፡ከርሥኪ፡፡ ወምንትኑ፡አነ፡ከመ፡ትምጽኢ፡እሙ፡ለእግዚእየ፡
44 ኀቤየ፡፡ እስመ፡ናሁ፡ሶበ፡ሰማዕኩ፡ቃለኪ፡እንዘ፡ትትአመኅኒ፡አንፈርዐጸ፡እጓ
45 ለ፡በውስተ፡ከርሥየ፡በፍሥሓ፡ወበሐሤት፡፡ ወብፅዕት፡አንቲ፡እንተ፡ተአምኒ፡
ከመ፡ይከውን፡ቃለ፡ዘነገሩኪ፡እምኀበ፡እግዚአብሔር፡፡

Et quum vidisset, eum turbata fuit à voce ejus, & dixit; Qualis est hujusmodi salu- 29
tatio? Et dixit ei angelus; Ne time, Maria, quia invenisti gratiam apud Deum. 30
Et ecce concipies, & parturies filium, & vocabis nomen ejus Dominum Jesum. 31
Hic *erat* magnus, & vocabitur filius Domini excelsi: & dabit ei Dominus Deus 32
sedem David patris ipsius. Et regnabit super domum Jacob, in æternum, & nul- 33
lus est finis regni ejus. Et dixit Maria angelo, Quomodo fiet mihi istud, non cog- 34
noscenti hominem? Et respondit angelus, & dixit ei; Spiritus Dei sanctus ve- 35
niet super te, & virtus Supereminentis obumbrabit tibi, & qui nascetur à te
Sanctus est, & vocabitur, Filius Dei altissimi. Et ecce Elizabeth quæ ex cognatis 36
tuis *est*, ipsa concepit, & obtinuit filium in senectute sua, & ecce sextus hic men-
sis illi *est*, quam vocant sterilem: Quia non est verbum quod non potest Deus. 37
Et dixit ei Maria, Ecce ancilla Domini, & fiat mihi sicut dicis, & abiit ab ea ange- 38
lus. Et surrexit Maria in isto die, & abiit in regionem, & venit citò in civita- 39
tem Juda. Et ingressa est domum Zachariæ, & salutavit Elizabetham. 40
Et quum audisset Elizabeth vocem Mariæ salutantis eam, exultavit fœtus in 41
utero ejus; & abundavit Spiritus sanctus super Elizabeth. Et exclamavit 42
magnâ voce, & dixit; Benedicta tu è mulieribus, & benedictus fructus uteri tui.
Et quæ ego sum, ut veniat mater Domini mei ad me? Quia ecce ut au- 43
divi vocem tuam salutantem me, exultavit fœtus in utero meo, cum gaudio 44
& exultatione. Et beata tu es quæ credis, quòd fiet verbum, quod nun- 45
tiârunt tibi à Domino.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 40 * ودران روزها مريم بجانب كوه روان شد وآمد بشهر يهود * ودر خانهء زكريا در رفت *
41 وبر اليسبع سلام كرد * چون اليسبع سلام † مريم را شنيد * بچه در شكم او فرخنده وبنشاط
42 در جنبش آمد واليسبع پر شد از روح القدس * باواز بلند بانك زد * وبمريم كفت اي
43 خجسته † در زنان * وخجسته است † ميوهء كه در شكم توست * اين را از كجا دارم كه
44 مادر خداوند † من پيش من بيايد * همان دم * كه سلام تو † در دو كوش من در
45 افتاد * بشادماني بزرك بچه † در شكم من فرخنده شد * وخنك جان انك باور داشت * كه
كماليت شد مر ايشانرا * كه از پيش خدا با وي سخن كفته شد *

Et in illis diebus Maria montem versùs profecta est, et venit in civitatem Judææ. 39 *Et in domum Zachariæ ingressa est, & Elisebam salutavit.* 40 *Cùm Eliseba salutationem Mariæ audiret, fœtus in utero ejus exultanter & cum alacritate commovit se: & Eliseba impleta fuit Spiritu sancto.* 41 *Voce itaque elatâ exclamavit, & Mariæ dixit; O benedicta inter mulieres, benedictus etiam est fructus, qui in ventre tuo est.* 42 *Hoc undè habeo, ut mater Domini mei ad me veniat.* 43 *Eodem momento, quo salutatio tua in aures meas incidit, cum gaudio magno fœtus in ventre meo exultavit.* 44 *Et beata anima ejus quæ credidit, quòd complementum sit iis, quæ à Deo illi annuntiata fuerunt:* 45

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Et ait Maria; Magnificat anima mea Dominum: Et exultavit spiritus meus
46 Καὶ εἶπε Μαριάμ, Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον· Καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου
47 in Deo salutari meo. Quia respexit in humilitatem ancillæ suæ:
48 ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου. Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ·
ecce enim ex hoc *nunc* beatam dicent me omnes generationes. Quia fecit mihi magna
49 ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί. Ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα
potens, & sanctum nomen ejus. Et misericordia ejus *in generationes generationum*
50 ὁ δυνατὸς, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν
timentibus eum. Fecit *robur* in brachio suo: *dissipavit* super-
51 τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφά-
bus *cogitatione* cordis *eorum*. *Detraxit* potentes de *thronis*, & exaltavit humiles.
52 νους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν. Καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσε ταπεινούς.
Esurientes implevit bonis, & divites dimisit inanes. Suscepit
53 Πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς. Ἀντελάβετο
54 Israel puerum suum, *memorari* misericordiæ, (Sicut locutus est ad patres
55 Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, (Καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας
nostros, Abraham & semini ejus) in *seculum*. Mansit autem Maria cum
56 ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ) εἰς τὸν αἰῶνα. Ἔμεινε δὲ Μαριὰμ σὺν
illa quasi *menses tres*: & reversa est in domum suam. *Verùm* Elisabeth
57 αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς· καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. Τῇ δὲ Ἐλισάβετ
impletum est tempus *parere ipsam*, & *genuit* filium. Et audierunt vicini
58 ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. Καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι
& cognati ejus, quia magnificavit Dominus misericordiam suam cum illa, &
καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλυνε Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ

congratulabantur ei. Et factum est, in octavo die venerunt circumcidere
συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ ἐγένετο, ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἦλθον περιτεμεῖν 59
puerum, & vocabant eum *in* nomine patris sui, Zachariam. Et
τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Ζαχαρίαν. Καὶ 60
respondens mater ejus, dixit; Nequaquam, sed vocabitur Joannes. Et
ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ, εἶπεν, Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. Καὶ 61
dixerunt ad illam, Quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur no-
εἶπον πρὸς αὐτήν, Ὅτι οὐδείς ἐστιν (ξ) ἐν τῇ συγγενείᾳ σου, ὃς καλεῖται τῷ ὀνό-
mine hoc. Innuebant autem patri ejus, *hoc, quid* vellet vocari eum.
ματι τούτῳ. Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ, τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν. 62
Et postulans *tabellam*, scripsit, dicens; Joannes est nomen ejus: Et mirati
Καὶ αἰτήσας πινακίδιον, ἔγραψε, λέγων, Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐθαύμα- 63
sunt universi. Apertum est autem os ejus illicò, & lingua ejus,
σαν πάντες. Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, 64
& loquebatur benedicens Deum. Et factus est super omnes timor
καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν. (ο) Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος 65
vicinos eorum: & *in omni* montana Judææ divulgabantur omnia
τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα
verba hæc. Et posuerunt omnes *audientes* in corde suo,
τὰ ῥήματα ταῦτα. Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, 66
dicentes; *Quisnam puerulus* iste erit? Et manus Domini erat cum illo. Et
λέγοντες, Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ 67
Zacharias pater ejus repletus est Spiritu sancto, & prophetavit, dicens;
Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη Πνεύματος ἁγίου, καὶ (π) προεφήτευσε, λέγων,

MS. A. (ξ) ἐκ τῆς συγγενείας σου, (ο) Ἐγένετο δὲ (π) ἐπροφήτευσεν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

46 47 * ܘܐܡܪܐ ܡܪܝܡ. ܡܪܘܪܒܐ ܢܦܫܝ ܠܡܪܝܐ. * ܘܪܘܙܬ ܪܘܚܝ ܒܐܠܗܐ ܡܚܝܢܝ. * ܕܚܪ
48 ܒܡܘܟܟܐ ܕܐܡܬܗ. ܗܐ ܓܝܪ ܡܢ ܗܫܐ ܢܛܘܒܢܢܝ ܟܠܗܘܢ ܫܪܒܬܐ. * ܕܥܒܕ
49 50 ܠܘܬܝ ܪܘܪܒܬܐ ܗܘ ܕܚܝܠܬܢ ܘܩܕܝܫ ܫܡܗ. * ܘܚܢܢܗ ܠܕܪܐ ܘܫܪܒܬܐ ܥܠ ܐܝܠܝܢ
51 ܕܕܚܠܝܢ ܠܗ. * ܥܒܕ ܙܟܘܬܐ ܒܕܪܥܗ. ܘܒܕܪ ܠܫܒܝܚܐ ܒܪܥܝܢܐ ܕܠܒܗܘܢ. * ܣܚܦ
52 53 ܥܫܝܢܐ ܡܢ ܟܘܪܣܘܬܐ. ܘܐܪܝܡ ܠܡܟܝܟܐ. * ܟܦܢܐ ܐܣܒܥ ܛܒܬܐ. ܘܥܬܝܪܐ ܫܪܐ
54 55 ܣܦܩܐܝܬ. * ܥܕܪ ܠܐܝܣܪܝܠ ܥܒܕܗ. ܘܐܬܕܟܪ ܚܢܢܗ. * ܐܝܟ ܕܡܠܠ ܥܡ ܐܒܗܝܢ.
56 ܥܡ ܐܒܪܗܡ ܘܥܡ ܙܪܥܗ ܠܥܠܡ. * ܩܘܝܬ ܕܝܢ ܡܪܝܡ ܠܘܬ ܐܠܝܫܒܥ ܐܝܟ ܝܪܚܐ
ܬܠܬܐ. ܘܗܦܟܬ ܠܒܝܬܗ. * ܕܨܦܪܐ ܕܡܘܠܕܗ ܕܝܘܚܢܢ * ܕ *
57 58 * ܠܐܠܝܫܒܥ ܕܝܢ ܡܛܝ ܗܘܐ ܙܒܢܐ ܕܢܐܠܕ. ܘܝܠܕܬ ܒܪܐ. * ܘܫܡܥܘ ܫܒܒܝܗ ܘܒܢܝ
59 ܫܪܒܬܗ. ܕܐܣܓܝ ܡܪܝܐ ܚܢܢܗ ܥܠܝܗ. ܘܚܕܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ. * ܘܗܘܐ ܒܝܘܡܐ
60 ܬܡܝܢܝܐ. ܐܬܘ ܠܡܓܙܪܗ ܠܛܠܝܐ. ܘܩܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܒܫܡܐ ܕܐܒܘܗܝ ܙܟܪܝܐ. * ܘܥܢܬ
61 ܐܡܗ ܘܐܡܪܐ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܗܟܢܐ. ܐܠܐ ܝܘܚܢܢ ܢܬܩܪܐ. * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܕܠܝܬ ܐܢܫ ܒܫܪܒܬܟܝ
62 63 ܕܡܬܩܪܐ ܒܫܡܐ ܗܢܐ. * ܘܪܡܙܘ ܠܐܒܘܗܝ ܕܐܝܟܢܐ ܨܒܐ ܕܢܫܡܗܝܘܗܝ. * ܘܫܐܠ ܦܢܩܝܬܐ
64 ܘܟܬܒ ܘܐܡܪ. ܝܘܚܢܢ ܗܘ ܫܡܗ. ܘܐܬܕܡܪܘ ܟܠ ܐܢܫ. * ܘܡܚܕܐ ܐܬܦܬܚ ܦܘܡܗ ܘܠܫܢܗ.
65 ܘܡܠܠ ܘܒܪܟ ܠܐܠܗܐ. * ܘܗܘܬ ܕܚܠܬܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܫܒܒܝܗܘܢ. ܘܒܟܠܗ ܛܘܪܐ ܕܝܗܘܕ
66 ܡܫܬܥܝܢ ܗܘܘ ܗܠܝܢ. * ܘܟܠ ܕܫܡܥ ܡܬܚܫܒ ܗܘܐ ܒܠܒܗ. ܘܐܡܪ.
67 ܡܢܐ ܟܝ ܢܗܘܐ ܛܠܝܐ ܗܢܐ. ܘܐܝܕܗ ܕܡܪܝܐ ܗܘܬ ܥܡܗ. * ܘܐܬܡܠܝ ܙܟܪܝܐ
ܐܒܘܗܝ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܘܐܬܢܒܝ ܘܐܡܪ.

Et ait Maria; Magnificat anima mea Domi- 46
num. Et exultavit spiritus meus in Deo Ser- 47
vatore meo. Quia respexit humilitatem an- 48
cillæ suæ: ecce enim ex hoc tempore beati-
tudinem mihi tribuent omnes generationes.
Quia egit apud me magnifica ille qui potens 49
est, cujusq; nomen sanctum: Et misericordia 50
ej' in ætates & generationes super eos, qui ti-
ment ipsum. Fecit victoriam brachio suo, & 51
dissipavit superbos mente cordis ipsorum.
Deturbavit potentes de cathedris, & exalta- 52
vit humiles. Esurientes saturavit bonis, & 53
divites dimisit inaniter. Adjuvit Israelem ser- 54
vum suum, et recordat' est misericordiæ suæ.
Sicut locut' fuerat cum patribus nostris, cum 55
Abraham, & cum semine ejus in seculum.
Mansit autem Maria apud Elisebà quasi 56
menses tres, & reversa est domum suam.

Matutinis nativitatis Johannis. 4.

Ipsi autem Elisebà advenerat tempus pari- 57
endi: & peperit filium. Et audierunt vicini, 58
filiiq; cognationis ejus, Deum multiplicâsse
gratiam suam erga eam, & congratulabantur
ei. Et factum est die octavo ut venerint cir- 59
cuncisuri puerulũ, & vocabant eum nomine
patris ipsius, Zachariam. Et respondit mater 60
ejus, ac dixit eis; Non ita, sed vocabitur Jo-
hannes. Et dicunt ei; Nemo est in prosapia 61
tua qui vocetur hoc nomine. Innuerunt itaq; 62
patri ejus quomodò vellet ei nomen imponi.
Petiitq; codicillum, & scripsit, inquiens; Jo- 63
hannes est nomen ejus. Et miratus est unus-
quisque. Et illicò apertum est os ejus, & ejus 64
lingua, & loquutus est, benedixitque Deo. Et 65
exstitit pavor super omnes vicinos eorum, &
in universo monte Judææ ista narrabantur.
Omnes autem qui audierunt, cogitabant in 66
corde suo, ac dicebant; Quisnam futurus est
puerulus iste? & manus Domini erat cum
eo. Et repletus est Zacharias pater ejus Spi- 67
ritu sanctitatis, ac vaticinatus est, dicens;

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

46 47 * وگفت مريم مر خدايرا جان † من ستايش دهد * وشادناك شد جان من بخداي * زندگاني †
دهنده من * كه در فروتني تواضع كنيزك خود نگه كرد * اينك ازين ساعت * تمامت دودمانها
48 مرا ستايش دهند * كه بزركوارها پيش من كرد * كه نيرومند وپاكست نام او * ورحمت
49 50 او تا ابد † ور كارها بر ايشان كه ازو بترسند * ببازوي خود پيروزكاري ساخت * ومفتخرانرا
51 بازوي دل ايشان * ايشانرا پراكنده كرد * نيرومندانرا از تختهاء خود بر انداخت *
52 وفروتنانرا بلند كرد * گرسنگانرا از خيرات خود سير كرد * وتوانگرانرا تهي گردانيد
53 * باسراييل بنده خود ياري داد ورحمت * ومهرباني خود † بياد آورد † * كه با پدران ما گفت
54 بابراهيم وبا تخم او تا ابد * وماند مريم پيش اليسبع قدر سه ماه ودر خانه خود باز گرديد
56 چهارم زايدن يوحنا يعني رحمت خدا وبلغت عرب يحيي گويندش

57 58 * وچون هنگام وضع اليسبع تمام شد * بپسر زاييد * همسايگان * وقوم † قبيله † او شنيدند †
59 كه خدا رحمت † خودرا درخانه † زكريا فرو ريخت † باوي شاد مي † شدند † * ودرو
هشتم † روز † جمع شدند * وكودك را ختنه † كردند * وبنام پدر او * زكريا مي خواندند *

Et dixit Maria; Deo anima mea 46
laudem tribuit. Et lætatur anima 47
mea in Deo vitam dante mihi. Quia 48
in humilitatem demissionis ancillæ
suæ intuitum fecit: ecce ab hoc
tempore omnes generationes me lau-
dabunt. Quia magnalia apud me 49
fecit is cui Potens & Sanctus nomen
est. Et misericordia ejus in æter- 50
num & secula est super eos, qui ab
ipso timent. Brachio suo victoriam 51
fecit: & gloriosos in desiderio cor-
dis ipsorum dissipavit. Potentes à 52
soliis suis deturbavit, & humiles ex-
altavit. Esurientes bonis suis satu- 53
ravit, et divites vacuos redire fecit.
Israeli servo suo opem tulit, et cle- 54
mentiam atque misericordiam suam
in memoriam reduxit. Quod patri- 55
bus nostris loquutus est, Abrahamo et
semini ejus in æternum. Et mansit 56
Maria apud Elisebam circiter tres
menses: & in domũ suam reversa est.

IV. Nativitas Johannis, (quod significat, Misericordia Dei) quem linguâ Arabicâ Jahja appellant.

Et cùm tempus partûs Elisebæ ex- 57
pletum esset, filium peperit. Vicini 58
itaque et tribules ejus audientes
quòd Deus misericordiam suã in do-
mũ Zachariæ defudisset, cum eo læ-
tati sunt. Et in octavo die congregati 59
sunt, et puerum circuncideront: et
nomine patris sui Zachariam vocabãt.

Versio VULGATA LATINA.

46
47 Et ait Maria; Magnificat anima mea Dominum: Et exultavit spiritus meus in
48 Deo salutari meo. Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc be-
49 atam me dicent omnes generationes: Quia fecit mihi magna qui potens est, &
50 sanctum nomen ejus. Et misericordia ejus à progenie in progenies timentibus
51 eum. Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui.
52 Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles. Esurientes implevit bonis: &
53 divites dimisit inanes. Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiæ
54 suæ. Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham, & semini ejus in secula.
55 Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus: & reversa est in domum
56 suam. Elisabeth autem impletum est tempus pariendi, & peperit filium.
57 Et audierunt vicini & cognati ejus, quia magnificavit Dominus misericordiam
58 suam cum illa, & congratulabantur ei. Et factum est in die octavo, venerunt 59
circumcidere puerum, & vocabant eum nomine patris sui, Zachariam. Et respon- 60
dens mater ejus, dixit; Nequaquam, sed vocabitur Joannes. Et dixerunt ad il- 61
lam; Quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine. Innuebant au- 62
tem patri ejus, quem vellet vocari eum. Et postulans pugillarem scripsit, di- 63
cens; Joannes est nomen ejus. Et mirati sunt universi. Apertum est autem illicò 64
os ejus, & lingua ejus, & loquebatur benedicens Deum. Et factus est timor 65
super omnes vicinos eorum: & super omnia montana Judææ divulgabantur omnia
verba hæc: Et posuerunt omnes qui audierant in corde suo, dicentes; Quis, 66
putas, puer iste erit? Etenim manus Domini erat cum illo. Et Zacharias pater 67
ejus repletus est Spiritu sancto: & prophetavit, dicens;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

46 47 * فقالت مريم تعظم نفسي الرب * وروحي تهلل بالله مخلصي * لانه نظر الي تواضع امته *
48 49 ان من الان يعطيني الطوبي جميع الاجيال * لان القوي صنع بي عظايم فقدوس اسمه *
50 51 * ورحمته كاينه من اجيال الي اجيال لخايفيه * صنع القوه بذراعه وفرق المستكبرين
52 53 بفكر قلوبهم * انزل الاقوياء عن الكراسي ورفع المتواضعين * اشبع الجياع من الخيرات
54 55 وارسل الاغنياء فرغا * عضد اسراييل فتاه وذكر رحمته * كالذي قال لابايها ابرهيم وزرعه
56 الي الابد * واقامت مريم عندها نحو من ثلثه اشهر وعادت الي بيتها *
57 58 * الفصل الرابع * ولما تم زمن النصابات لتلد فولدت ابنا * وسمع جيرانها
59 واقرباوها ان الرب قد عظم رحمته لها ففرحوا معها * فلما كان في اليوم الثامن جاوا ليختنوا
60 61 الصبي ودعوه باسم ابيه زكريا * فاجابت امه قايله لا لكن ادعوه يوحنا * فقالوا لها ليس
62 63 احد في جنسك يدعي بهذا الاسم * فاشاروا الي ابيه ماذا تريد ان تسميه * فطلب لوحا
64 وكتب قايلا اسمه يوحنا فتعجب جميعهم * وللوقت انفتح فمه وانطلق لسانه وتكلم وبارك الله *
65 66 * وصار خوف علي جميع جيرانهم وتحدث بهذا الكلام في جميع تخوم يهودا * وفكر جميع
67 السامعين في قلوبهم قايلين تري ماذا يكون من هذا الصبي * ويد الرب كانت معه * فامتلا
زكريا ابوه من روح القدس وتنبي قايلا *

Et ait Maria; Magnificet anima mea 46
Dominum. Et spiritus meus exultet in 47
Deo salvatore meo: Quia respexit hu- 48
militatem ancillæ suæ. Etenim ex nunc
dabunt mihi beatitudinem omnes gene-
rationes: Quia Potens fecit in me ma- 49
gna. Nam sanctum nomen ejus: Et mi- 50
sericordia ejus existens à generationi-
bus ad generationem timentibus eum.
Fecit virtutem brachio suo, & dispersit 51
superbos in cogitatione cordium eorum.
Deposuit potentes de sedibus, & exalta- 52
vit humiles. Satiavit esurientes bonis, 53
& dimisit divites, inanes. Fulsit Israe- 54
lem puerum suum, & recordatus est mi-
sericordiæ suæ. Juxta id quod dixerat 55
patribus nostris, Abraham & semini ejus
in seculum. Et mansit Maria apud eam 56
quasi tribus mensibus: & reversa est in
domum suam. Sectio quarta.
Cùm autem impletum esset tempus Elisa- 57
beth ut pareret, peperit filium: Et au- 58
dierunt vicini ejus, & cognati ejus quòd
Dominus magnificaverat misericordiam
suam erga illam: & congratulati sunt ei.
Et cùm esset in die octavo, venerunt ut 59
circumciderent puerum, & vocaverunt
eum nomine patris sui, Zachariam. Re- 60
spondit mater ejus, dicens; Nequaquam,
sed vocate eum Johannem. Dixerunt 61
ei; Non est quisquam in genere tuo qui
vocetur hoc nomine. Et innuerunt patri 62
ejus; Quomodò vis vocare eum? Et è 63
postulavit tabellam, scripsitque, dicens;
Nomen ejus est Johannes. Et mirati
sunt universi. Et illicò apertum est os 64
ejus, & soluta est lingua ipsius, & lo-
cutus est, & benedixit Deum. Et factus 65
est timor super omnes vicinos eorum: &
narrata fuerunt hæc verba in omnibus
finibus Judæ: Et cogitaverunt omnes 66
audientes in cordibus suis, dicentes;
Quid putas futurum esse de hoc puero?
Et manus Domini erat cum illo. Et re- 67
pletus est Zacharias pater ejus Spiritu
sancto, & prophetavit, dicens;

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

46
47 ወትቤ፡ ማርያም፡ ታዐቢዮ፡ ነፍስየ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፡ ወትትሐሠይ ፡ መንፈስየ፡
48 በአምላኪየ፡ወመድኃኒየ፡=፡ እስመ፡ርእየ፡ሕማማ፡ለአመቱ፡፡ ወናሁ፡እምይእዜሰ፡
49 ያስተበፅዑኒ፡ኵሉ፡ትውልድ፡፡=፡ እስመ፡ገብረ፡ ሊተ፡ ኀይለ፡ ዓቢያተ፡ ወቅዱስ፡ ስ
50 ሙ፡፡=፡ ወሣህሉኒ፡ለትውልደ፡ትውልድ፡ለእለ፡ይፈርህዎ፡፡=፡ ወገብረ፡ኀይለ፡ በ
51 መዝራዕቱ፡ወዘረዎሙ፡ ለእለ፡ ያዐብዩ፡ ሕሊና፡ ልቦሙ፡፡=፡ ወነሠቶሙ፡ ለኃያላን፡
52 እመናብርቲሆሙ፡፡ ወአዕበዮሙ፡ለትሑታን፡፡=፡ ወአጽገቦሙ፡እምበረከቱ፡ለርኁ
53 ባን፡ ወፈነዎሙ፡ዕራቆሙ፡ለብዑላን፡=፡ ወተወከፎ፡ ለእስራኤል፡ ቍልዔሁ፡ወተዘከ
54 ረ፡ሣህሎ፡=፡ ዘይቤሎሙ ፡ ለአበዊነ፡ለአብርሃም፡ወለዘርኡ፡እስከ፡ለዓለም፡፡=፡
55 ወነበረት፡ ማርያም፡ ኀቤሃ ፡ መጠነ፡ ሠለስቱ፡ አውራኅ ፡ ወእምድኅረዝ ፡ ኣተወት፡
56 ቤታ፡፡=፡ በሰንበት ፡ ዘቅድመ ፡ ጌና፡፡=፡
57 ወበጽሐ ፡ ወርኃ ፡ ለኤሊሳቤጥ ፡ ወወለደት ፡ ወልደ፡=፡ ወሰምዑ ፡ አዝማ
58 ዲሃ ፡ ወሰብአ ፡ ቤታ ፡ ከመ ፡ አዕበየ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሣህሎ ፡ ላዕሌሃ ፡ ወተ
59 ፈሥሑ ፡ ላቲ፡=፡ ወእምዝ ፡ ኣመ ፡ ሰሙን ፡ ዕለት ፡ ወሰድዎ ፡ ለሕፃን ፡ ከመ ፡ ይ
60 ግዝርዎ፡ወሰመይዎ፡በስመ፡ ኣቡሁ፡ዘካርያስ፡=፡ ወአውሥአት፡ እሙ፡ ወትቤ፡ኣል
61 ቦ፡ዮሐንስ፡ይሰመይ፡=፡ ወይቤልዋ፡ኣልቦ፡እምአዝማደኪ፡ዘከማሁ፡ስሙ፡=፡ ወቀ
62 ጸብዎ፡ለአቡሁ፡ወይቤልዎ፡ምንተ፡ትፈቅድ፡ይስሚይዎ፡=፡ ወሰአለ፡ መጽሐፈ፡ እን
63 ዘ፡ይብል፡ዮሐንስ፡ስሙ፡ወአንከሩ፡ ኵሎሙ፡፡=፡ ወተከሥተ፡ አፉሁ፡ወልሳኑ፡ሰቤ
64 ሃ፡ወነበበ፡ወሰብሐ፡ለእግዚአብሔር፡=፡ ወኮነ፡ፍርሀት፡ላዕለ፡ ኵሉ፡ ሰብአ፡ ዘውእ
65 ቱ፡ብሔር ፡ወለዕለ፡ኵሉ፡ደወለ፡ይሁደ፡ወተናገርዎ፡ለዝንቱ፡ ነገር፡ በኵሉ፡ ብሔረ፡
66 ይሁደ፡፡=፡ ወአዐቀብዎ ፡ በልቦሙ፡ ኵሎሙ ፡ እለ፡ ሰምዕዎ፡ ወይቤሉ፡ ምንትኑ፡
67 እንጋ፡ውእቱ፡ ዝንቱ፡ ሕፃን፡ እስመ፡ እደ፡ እግዚአብሔር፡ ላዕሌሁ፡=፡ ወዘካርያስ፡
ኣቡሁ ፡ መልአ፡ መንፈሰ፡ ቅዱስ ፡ ላዕሌሁ፡ ወተነበየ፡ ወይቤ፡፡=፡

Et dixit Maria; Magnificat anima mea Dominum: Et exultat spiritus meus in 46 47
Deo meo & salvatore meo. Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: & ecce ex 48
nunc beatam dicent me omnes generationes. Quoniam fecit mihi fortis ma- 49
gna, & sanctum nomen ejus. Et misericordia ejus progeniei progenierum ti- 50
mentibus eum. Et fecit virtutem in brachio suo, & dispersit *eos* qui magnifi- 51
cant cogitationes cordis ipsorum. Et sustulit potentes è thronis eorum, & ma- 52
gnificavit humiles. Et implevit benedictione suâ esurientes & dimisit inanes, 53
divites. Et suscepit Israelem puerum suum, & recordatus est misericordiæ suæ, 54
Quam locutus fuerat patribus nostris, Abrahamo & semini suo usq; in æternum. 55
Et mansit Maria apud eam circiter tres menses: & postea ivit *ad* domum suam. 56
Sabbato præcedente ante confessionem.
Et accessit Luna Elizabethæ, & peperit filium. Et audierunt cognati, & homi- 57
nes domûs ejus, quòd magnificâsset Deus misericordiam suam super eam, & 58
congratulati sunt ei. Et tunc quando octavus dies *erat*, duxerunt parvulum ut 59
circumciderent eum: & vocârunt eum in nomine patris sui, Zachariam. Et 60
respondit mater ejus, & dixit; Nequaquam, Johannes vocabitur. Et dixerunt ei, 61
Nemo ex progenie tua tali gaudet nomine. Et innuebant patri ejus, & dicebant 62
ei; Quid vis vocari eum. Et petiit librum, dicens; Johannes nomen ejus: & mirati 63
sunt omnes. Et apertum est os ejus, & lingua ejus statim, et loquutus est, & lauda- 64
vit Deum. Et factus est timor super omnes homines istius loci, & sup omnem re- 65
gionem Judææ: et nuntiaverunt hunc sermonem in omni loco Judææ. Et custodie- 66
runt in cordibus suis omnia quæ audiverant: et dixerunt, Quis igitur est hic par-
vulus, quoniam manus Dei *est* super eum? Et abundavit Spiritus sanctus super Za- 67
chariam patrem ejus: & prophetavit, & dixit;

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

60 61 * مادرش بديشان كفت * نه اين چنين باشد * الا يوحنا خوانده شود * بدو كفتند * در
62 اسراييل تو كسي بدين نام نيست * * وازانجا پيش پدرش † زكريا رفتند * وبدي اشارت كردند *
63 64 كه نام پسرت چه نهيم * * او مركب خواست ونبشت كه نام او يوحنا باشد * * وچون اين كلمه را
65 نبشت * زبان او كويا شد * وخدا را شكر كرد * * واين حالت * سهم وهيبت * بر حاضران *
66 وهمسايكان * افتاد * ودر تمامت كوه يهودا * اين † خبر كفته مي شد * وهر كه مي شنيد * در
دل خود مي انديشيد * ومي كفتند چكونه خواهد † شدن اين كودك ودست † خدا با وي
67 بود * پيغمبري زكريا
* واز ان پس * زكريا پدرش * از جان پاك پر شد *
وپيغمبري كرد * وكفت *

Mater ejus illis dixit; Haud ita 60
sit, sed Johannes vocabitur. Ei 61
dixerunt; In Israele tuo quispiam
hoc nomine non est. Et illinc ad 62
patrem ejus Zachariam iverunt,
& ei signo facto dixerunt; *Quod*
nomen filio tuo imponemus? Ille 63
atramentum petiit, & scripsit, quòd
nomen ejus Johannes esset. Et cùm 64
hoc verbum scripsisset, lingua ejus
loquelâ prædita est, & Deo gratias
egit. Et ab hoc facto terror & 65
pavor super præsentes & vicinos
cecidit: & in toto monte Judææ
hujus rei fama percrebuit. Et 66
quicunque audivit, in corde suo
reputavit: & dicebant, Qualis
futurus est hic puer? Et manus Dei
cum eo fuit.

Prophetia Zachariæ.

Et post hæc Zacharias pater ejus 67
Spiritu sancto plenus fuit, & vati-
cinatus est, ac dixit;

Benedictus Dominus Deus Israël: quia visitavit & fecit redemptionem
68 Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ· ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν
plebi suæ. Et erexit cornu salutis nobis in domo David pueri sui.
69 τῷ λαῷ αὐτοῦ. Καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ.
Sicut locutus est per os sanctorum qui à seculo Prophetarum ejus, Salutem
70 Καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ, Σωτηρίαν
71 ex inimicis nostris, & de manu omnium *odio habentium* nos: *Facere* misericordiam cum
72 ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς· Ποιῆσαι ἔλεος μετὰ
patribus nostris, & memorari testamenti sancti sui: Jusjurandum quod juravit ad
73 τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ· Ὅρκον ὃν ὤμοσε πρὸς
Abraham patrem nostrum, *dare* nobis, *Impavidè ex* manu inimicorũ nostrorũ
74 Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν, Ἀφόβως ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν
liberatos, *servire* illi, In sanctitate & justitia coram ipso, *omnes*
75 ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ, Ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ, πάσας
dies vitæ nostræ. Et tu, puer, Propheta Altissimi vocaberis: præi-
76 τὰς (ρ) ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Καὶ σὺ παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπο-
bis enim ante faciem Domini, parare vias ejus: Ad dandam scientiam salutis
77 ρεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου, ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ· Τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας
plebi ejus, in remissionem peccatorum eorum: Per viscera misericordiæ Dei nostri,
78 τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν (σ) αὐτῶν· Διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν,
in quibus visitavit nos Oriens ex alto: *Apparere iis* qui in tenebris, & umbra
79 ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους· Ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ
mortis *sedentibus*: *Dirigere* pedes nostros in viam pacis. *At puerulus*
θανάτου καθημένοις· τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης. Τὸ δὲ παιδίον 80
crescebat & *corroborabatur* spiritu: & erat in desertis usq; in diem ostensionis suæ
ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ
ad Israel.
πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

CAP. II. β'.

Factũ est autem in diebus illis, exiit edictum à Cæsare Augusto,
Α' (α) Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, 1
describi omnem habitatam. Hæc descriptio prima facta est præ-
ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγε- 2
side Syriæ *Cyrenio*. Et ibant omnes *describi*, *unusquisque*
μονεύοντος τῆς Συρίας (β) Κυρηνίου. Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος 3
in *propriam* civitatem. Ascendit autem & Joseph à Galilæa, ex civitate Na-
εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως (γ) Να- 4
zareth, in Judæam, in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem, *propter esse*
ζαρὲτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαβὶδ, ἥτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι
ipsum ex domo & familia David: *Describi* cum Maria despon-
αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ· (δ) Ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ (ε) μεμνη- 5
sata sibi uxore, *existente* prægnante. Factum est autem *in esse eos* ibi,
β στευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ, οὔσῃ ἐγκύῳ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, 6
impleti sunt dies *parere ipsam*.
ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν.

MS. A. (ρ) ἡμέρας ἡμῶν. (σ) ἡμῶν· Διὰ MS. A. ΚΕΦ. β'. (α) Ἐγένετο ἐν (β) Κυρηνίου. (γ) Ναζαρὲθ, (δ) Ἀπογράφεσθαι (ε) ἐμνηστευμένῃ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

68 * ܡܒܪܟ ܗܘ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܐܝܣܪܝܠ ܀ ܕܣܥܪ ܥܡܗ ܘܥܒܕ ܠܗ ܦܘܪܩܢܐ. * ܘܐܩܝܡ ܠܢ
69 ܩܪܢܐ ܕܦܘܪܩܢܐ ܒܒܝܬܗ ܕܕܘܝܕ ܥܒܕܗ. * ܐܝܟ ܕܡܠܠ ܒܦܘܡܐ ܕܢܒܝܘܗܝ ܩܕܝܫܐ ܕܡܢ 70
71 ܥܠܡ. * ܕܢܦܪܩܢ ܡܢ ܒܥܠܕܒܒܝܢ. ܘܡܢ ܐܝܕܐ ܕܟܠܗܘܢ ܣܢܐܝܢ. * ܘܥܒܕ ܚܢܢܗ
72 ܥܡ ܐܒܗܝܢ. ܘܐܬܕܟܪ ܩܝܡܘܗܝ ܩܕܝܫܐ. * ܘܡܘܡܬܐ ܕܐܝܡܐ ܠܐܒܪܗܡ ܐܒܘܢ. 73
ܕܢܬܠ ܠܢ. * ܕܢܬܦܪܩ ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܒܥܠܕܒܒܝܢ. ܘܕܠܐ ܕܚܠܐ ܢܦܠܘܚ ܩܕܡܘܗܝ. 74
75 * ܒܟܠܗܘܢ ܝܘܡܝܢ. ܀ ܒܟܐܢܘܬܐ. * ܘܐܢܬ ܛܠܝܐ ܢܒܝܗ ܕܥܠܝܐ ܬܬܩܪܐ. ܬܐܙܠ ܓܝܪ ܩܕܡ
76 ܦܪܨܘܦܗ ܕܡܪܝܐ ܕܬܛܝܒ ܐܘܪܚܗ. * ܕܬܬܠ ܝܕܥܬܐ ܕܚܝܐ ܠܥܡܗ ܒܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܝܗܘܢ. 77
78 * ܒܪܚܡܐ ܕܚܢܢܐ ܕܐܠܗܢ. ܕܒܗܘܢ ܢܣܥܪܢ ܕܢܚܐ ܡܢ ܪܘܡܐ. * ܠܡܢܗܪܘ ܠܐܝܠܝܢ
79 ܕܒܚܫܘܟܐ ܘܒܛܠܠܐ ܕܡܘܬܐ ܝܬܒܝܢ. ܘܢܬܪܨ ܪܓܠܝܢ ܒܐܘܪܚܐ ܕܫܠܡܐ. * ܛܠܝܐ ܕܝܢ ܪܒܐ 80
ܗܘܐ ܘܡܬܚܝܠ ܒܪܘܚܐ. ܘܒܡܕܒܪܐ ܗܘܐ ܀ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܕܐܬܚܘܝ ܠܒܝܬ
ܐܝܣܪܝܠ. * ܕܪܡܫܐ ܕܥܐܕܐ ܕܒܪܝܐ * ܗ * ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *
1 * ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܝܘܡܬܐ ܗܢܘܢ. ܀ ܘܢܦܩ ܦܘܩܕܢܐ ܡܢ ܐܓܘܣܛܘܣ ܩܣܪ. ܕܢܬܟܬܒ ܟܠܗ 1
ܥܡܐ ܕܐܘܚܕܢܗ. * ܗܕܐ ܡܟܬܒܢܘܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܗܘܬ ܀ ܒܗܓܡܘܢܘܬܐ ܕܩܘܪܝܢܘܣ 2
3 ܒܣܘܪܝܐ. * ܘܐܙܠ ܗܘܐ ܟܠܢܫ ܕܢܬܟܬܒ ܒܡܕܝܢܬܗ. * ܣܠܩ ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܦ ܝܘܣܦ
4 ܡܢ ܢܨܪܬ ܕܓܠܝܠܐ ܠܝܗܘܕ. ܀ ܠܡܕܝܢܬܗ ܕܕܘܝܕ ܕܡܬܩܪܝܐ ܒܝܬ ܠܚܡ. ܡܛܠ
ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܒܝܬܗ ܘܡܢ ܫܪܒܬܗ ܕܕܘܝܕ. * ܥܡ ܡܪܝܡ ܡܟܝܪܬܗ ܟܕ ܒܛܢܐ. 5
6 ܕܬܡܢ ܢܬܟܬܒ. * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܬܡܢ ܐܢܘܢ ܀ ܐܬܡܠܝܘ ܝܘܡܝܗ ܕܬܐܠܕ.

Benedictus Dominus Deus Israelis, quippe 68
qui visitaverit populum suum, feceritque ei
redemptionem, Et erexerit nobis cornu sa- 69
lutis in domo David servi sui. Sicut locutus 70
est per os vatum suorum sanctorum, qui à
seculo *fuerunt*, Se nos liberaturum ab ho- 71
stibus nostris, & è manu omnium osorum
nostrorum. Insuper misericordiam suam ege- 72
rit cum patribus nostris, memórq; fuerit te-
stamentorum suorum sanctorum. Necnon ju- 73
risjurandi quod juravit Abrahæ patri nostro;
Nempe se concessurũ nobis, Ut liberaremur 74
de manu inimicorum nostrorum, & absque
timore serviremus coram eo, Omnibus die- 75
bus nostris cum justitia. Túque, puerule, Pro- 76
pheta Altissimi vocaberis, quandoquidem
ambulabis ante faciem Domini, ut pares viam
ejus: Quatenus det cognitionem vitæ populo, 77
per remissionem peccatorum eorum: Ex 78
visceribus misericordiæ Dei nostri, quibus
inviset nos Splendor ex alto: Ut luceat eis 79
qui sunt in tenebris, & in umbris mortis se-
dent, ut dirigat pedes nostros in viam pacis.
Puerulus autem crescebat, & corroboraba- 80
tur Spiritu, & in deserto degebat usque ad
diem apparitionis suæ apud Israelem.

Matutinis festo Nativitatis. 5.

CAP. II.

FActum est autem in diebus illis, ut exiret 1
edictum ab Augusto Cæsare, ut describere-
tur universus populus ditionis ejus. Hæc 2
descriptio prima facta est sub præfectura Cy-
rini in Syria. Et proficiscebatur unusquisq; 3
ut describeretur in civitate propria. Ascendit 4
autem & Joseph à Nazareth Galilææ ad Ju-
dæam in civitatem David, quæ vocatur Beth-
lehem, (quandoquidem erat ex domo, & ex
prosapia ipsius David,) Cum Maria sponsa 5
sua prægnante, ut illìc describeretur. Et fa- 6
ctum est dum illìc essent, ut implerentur
dies, quibus ipsa pareret.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

68 * خجسته است خداوند خداي † اسراييل • كه رعيت خودرا تيمار داشت • وايشانرا رستكاري
69 كرد *[وشاخ رستكاري را براي ما برخيزانيد] از خاندان داود • بنده او • *انچنانك از دهن 70
71 پيغمبران † پاكانش سخن كفت • * كه از ازل از دشمنان † ما مارا رستكاري دهد • واز دست هر
72 كه مارا دشمن دارد • برهاند • * ورحمت ومهرباني خود با پدران ما كرد • وصيت † ووعده
73 پاك خودرا بياد آورد • * وسوكندها كه براي ابرهيم † پدر ما خورد • كه بما بدهد • * كه از 74
75 دست دشمنان † ما برهيم • وبي ترس * تمامت † روزكار ما پيش او پرستكاري كنيم • وبجاي
76 آوريم بعدل وبراستي • وبصدق • * وتو اي پسر پيغمبر خدا خوانده شوي • وپيش روي خداوند †
77 بروي • وراهش را † هموار سازي • * كه برعيت خود فهم زندكاني دهد • بستردن كناهها
78 ايشان • * برحمت ومهرباني خداي ما • كه بدان مارا تيمار † دارد • وروشنايي كه از بلندي †
79 * بيفروزد • براي ايشان كه در تاريكي وسايه مرك † نشسته اند • كه در راه سلامتي
80 پايهاء ما استوار دارد • * وكودك پرورده مي شد وبجان † نيرومندي مي يافت • ودر بيابان
ويراني † مي بود • تا آن روز كه پيش اسراييل پيدا شد •

* *Benedictus est Dominus Deus Israel,* 68
qui populi sui curam gerit, & eis
salutem fecit. Et cornu salutis no- 69
bis erexit de familia Davidis servi
sui. Quemadmodum per os Pro- 70
phetarum sanctorum suorum ver-
bum dixit: Quòd ab æterno ab 71
inimicis nostris nobis salutem da-
ret, & è manu omnium, qui nos
odio habent, liberaret. Et clementiam 72
& misericordiam suam cum patribus
nostris exercuit, & testamentum &
promissum sanctum suum in memo-
riam revocavit: Et juramenta 73
quæ Abrahamo patri nostro jura-
vit, quòd nobis daret, Ut è manu 74
inimicorum nostrorum evadamus, &
sine metu Omnibus diebus nostris 75
coram eo servitium faciamus &
præstemus in æquitate, & rectitu-
dine, & justitiâ. Et tu ô fili, Pro- 76
pheta Dei vocatus eris: & ante
faciem Domini ibis, & viam ejus
planam reddes. Ut populo suo in- 77
tellectum vitæ det, abolendo peccata
illorum: Per clementiam & mise- 78
ricordiam Dei nostri, quibus nostri
curam agit: & lumen quod ex alto
Accensum est, iis qui in obscuritate 79
& umbrâ mortis sedent, ut in via
pacis pedes nostros confirmet. Et puer 80
enutritus est, & spiritu virtutem ob-
tinuit: & in solitudine & deserto
erat, usque ad eum diem quo Israeli
manifestatus est.

Versio VULGATA LATINA.

68
69 Benedictus Dominus Deus Israel, quia visitavit & fecit redemptionem plebis suæ:
70 Et erexit cornu salutis nobis, in domo David pueri sui. Sicut locutus est per os
71 sanctorum, qui à seculo sunt, prophetarum ejus: Salutem ex inimicis nostris, &
72 de manu omnium qui oderunt nos: Ad faciendam misericordiam cum patribus
73 nostris: & memorari testamenti sui sancti. Jusjurandum quod juravit ad Abra-
74 ham patrem nostrum, daturum se nobis: Ut sine timore, de manu inimicorum
75 nostrorum liberati, serviamus illi; In sanctitate & justitia coram ipso, omnibus
76 diebus nostris. Et tu, puer, propheta Altissimi vocaberis: præibis enim ante
77 faciem Domini parare vias ejus: Ad dandam scientiam salutis plebi ejus, in re-
78 missionem peccatorum eorum: Per viscera misericordiæ Dei nostri: in quibus
79 visitavit nos, Oriens ex alto: Illuminare his, qui in tenebris, & in umbra mor-
tis sedent: ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Puer autem crescebat, 80
& confortabatur spiritu: & erat in desertis usque in diem ostensionis suæ ad
Israël.

CAP. II.

FActum est autem in diebus illis, exiit edictum à Cæsare Augusto, ut describe- 1
retur universus orbis. Hæc descriptio prima, facta est à præside Syriæ Cyrino: 2
Et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem. Ascendit autem & 3
Joseph à Galilæa de civitate Nazareth, in Judæam in civitatem David, quæ vocatur 4
Bethlehem: eò quòd esset de domo & familia David, Ut profiteretur cum Ma- 5
ria desponsata sibi uxore prægnante. Factum est autem, cùm essent ibi, impleti 6
sunt dies ut pareret.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

68 * مبارك الرب اله اسراييل لانه افتقد وصنع خلاصا لشعبه * واقام لنا قرن خلاص من بيت
69 داود فتاه * كالذي تكلم علي افواه انبياىه القديسين من الابد * خلاص من اعدايىنا ومن 70
71 ايدي كل مبغضينا * ليصنع رحمة مع ابايىنا * ذكر عهده القدوس * القسم الذي اقسم به 72
73 لابرهيم ابينا * ليعطينا * بلا خوف الخلاص من ايدي اعدايىنا * لنخدمه * بالطهر والعدل 74
75 قدامه كل ايام حياتنا * وانت ايها الصبي نبي العلي تدعا وتنطلق قدام وجه الرب 76
77 لتعد طرقه * لتعطي علم الخلاص لشعبه بمغفرة خطاياهم * من اجل تحنن رحمة الهنا الذي 78
افتقدنا مشرق من العلو * ليضي للجالسين في الظلمة وظلال الموت * لتستقيم ارجلنا لسبيل 79
80 السلامة * فاما الصبي فكان يشب ويتقوي بالروح * واقام في البراري الي يوم ظهوره لاسراييل *

* الفصل الخامس *

1 * ولما كان في تلك الايام خرج امر من اوغسطس الملك بان تكتب اسماء جميع المسكونة *
2 * وهذه الكتابة الاولي في ولاية قيرينوس علي الشام * فمضي جميعهم ليكتب كل واحد 3
4 منهم اسمه في مدينته * فصعد يوسف ايضا من الجليل من مدينة الناصرة الي اليهودية الي
مدينة داود التي تدعي بيت لحم * لانه كان من بيت داود وقبيلته * ليكتتب مع مريم 5
6 خطيبته وهي حبلي * فبينما هما هناك اذ تمت ايام ولادها لتلد *

Benedictus Dominus Deus Israel: quia 68
visitavit, & fecit salutem populo suo:
Et erexit nobis cornu salutis, de domo 69
David pueri sui: Juxta id quod locu- 70
tus est per ora prophetarum ejus sancto-
rum ab æterno: Salutem ex inimicis 71
nostris, & de manibus omnium odienti-
um nos. Ad faciendam misericordiam 72
cum patribus nostris, recordatus est testa-
menti sui sancti; Juramenti quod ju- 73
ravit Abrahæ patri nostro se daturum
nobis, Sine timore salutem de manibus 74
inimicorum nostrorum. Ut serviamus
illi, Cum puritate & justitiâ coram 75
ipso, omnibus diebus vitæ nostræ. Et tu, 76
ô puer, propheta Altissimi vocaberis: &
ibis ante faciem Domini, ad præparandas
vias ejus. Ut det scientiam salutis po- 77
pulo suo, in remissionem peccatorum eo-
rum: Ob clementiam misericordiæ Dei 78
nostri, qui visitavit nos oriens ab alto.
Ut luceat sedentibus in tenebris, & um- 79
brâ mortis: ut dirigantur pedes nostri
in viam pacis. Puer autem adolescebat 80
& confortabatur spiritu, & commoratus
est in desertis usque ad diem apparitio-
nis suæ Israeli.

Sectio quinta.

CAP. II.

ET cùm esset in illis diebus, exiit 1
edictum ab Augusto rege, ut describeren-
tur nomina totius habitatæ. Et ista de- 2
scriptio prima fuit sub dominio Cyrinæi
super Syriam. Et abierunt omnes, ut 3
scriberet unusquisq; ex eis nomen suum
in civitate sua. Ascendit autem Joseph 4
quoq; à Galilæa de civitate Nazareth,
in Judæam, in civitatem David, quæ
vocatur Bethlehem, eò quòd esset de domo
David & tribu ejus, Ut describeretur 5
cum Maria sponsa sua, dum ipsa esset
prægnans. Et dum ambo essent ibi, cùm 6
impleti essent dies partûs ejus ut pa-
reret,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

68 ይትባረክ፡ እግዚአብሔር፡ አምላከ፡ እስራኤል፡ዘተሣሀለነ፡ወገብረ፡መድኀኒተ፡ለሕዝ
69 ብ፡ዚአሁ፡፡ ወአንሥአ፡ለነ፡ቀርነ፡መድኀኒትነ፡እምቤተ፡ደዊት፡ቍልዔሁ፡፡ በ
70 ከመ፡ነበበ፡በአፈሆሙ፡ለቅዱሳን፡ነቢያቲሁ፡እለ፡ እምዓለም፡፡ ከመ፡ያድኅነነ፡
71 እምፀርነ፡ወእምእደዊሆሙ፡ ለኵሎሙ፡ ጸላእትነ፡፡ ከመ፡ይግበር፡ሣህሎ፡ምስለ፡
72 አበዊነ፡ወይዘከር፡ኪዳኖ፡ቅዱሰ፡፡ ወመሐለ፡ዘመሐለ፡ ለአብርሃም፡አቡነ፡ ከመ፡
73 የሀበነ፡፡ በዘ፡ኢንፈርህ፡እምእደ፡ፀርነ፡ ወያድኅነነ፡ ወናመልኮ፡፡ በጽድቅ፡ወ
74 በርትዕ፡፡ በቅድሜሁ፡ወበኵሉ፡መዋዕሊነ፡፡ ወአንተኒ፡ሕፃን፡ነቢየ፡ልዑል፡ትሰ
75 መይ፡እስመ፡ተሐውር፡ቅድመ፡ገጹ፡ለእግዚአብሔር፡ትጺሕ፡ፍናዊሁ፡፡ከመ፡ተሀቦሙ፡
76 ያእምሩ፡መድኀኒቶሙ፡ለሕዝብ፡በዘ፡ ይትኀደግ፡ ሎሙ፡ ኃጢአቶሙ፡፡ በሣህ
77 ሉ፡ወበምሕረቱ፡ለአምላክነ፡ለዘ፡ኀወጸነ፡ እምአርያም፡፡ ወሠረቀ፡፡ ከመ፡ያር
78 እዮሙ፡ብርሃኖ፡ለእለ፡ይነብሩ፡ ውስተ፡ ጽልመት፡ ወጽላሎተ፡ ሞት፡ ከመ፡ያርትዕ፡እገ
79 ሪነ፡ውስተ፡ፍኖተ፡ ሰላም፡፡ ወልህቀ፡ ሕፃን፡ ወጸንዐ፡ በኀይል፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡
80 ወነበረ፡ ሐቅለ፡ እስከ፡ አመ፡ ያገይሥዎ፡ ኀበ፡ ይስራኤል፡፡
በአንተ፡ ይጽሐፍ፡፡

1 ፩ ወኮነ፡በውእቱ፡መዋዕል፡ወፅአ፡ትእዛዝ፡እምኀበ፡ቄሳር፡ንጉሥ፡ከመ፡ይጽሐፍ፡ኵ
2 ሎ፡ዓለም፡፡ ወውእቱ፡ጸሐፍ፡ቀዳሚ፡ውእቱ፡አመ፡ቂሬኔዎስ፡መስፍን፡ሶርያ፡፡
3 4 ወሖሩ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ይጸሐፉ፡በበ፡ሃገሮሙ፡፡ ወዓርገ፡ ዮሴፍኒ፡እምገሊላ፡እም
ሃገረ፡ናዝሬት፡መንገለ፡ይሁደ፡ ለሃገረ፡ ደዊት፡እንተ፡ስማ፡ ቤተ፡ልሔም፡እስመ፡ እም
5 ሃገረ፡ደዊት፡ወእምአዝማደ፡ ቤቶሙ፡ ውእቱ፡፡ ወሖረ፡ ይጸሐፍ፡ ምስለ፡ ማርያ
6 ም፡ እንተ፡ፈኀረ፡ሎቱ፡ብእሲተ፡ እንዘ፡ፅንስት፡ ይእቲ፡፡ ወእመዝ፡ እንከ፡ እን
ዘ፡ ሀለዉ፡ ህየ፡ በጽሐ፡ ዕለተ፡ ወሊዶታ፡፡

Benedictus sit Dominus Deus Israel qui misertus est nobis, & fecit redempti- 68
onem populo suo. Et erexit nobis cornu redemptionis nostræ, è domo David 69
pueri sui: Sicut loquutus est per os sanctorum prophetarum qui à seculo *fue-* 70
runt. Ut servaret nos ab inimicis nostris, & è manibus omnium osorum no- 71
strorum. Ut faceret misericordiam cum patribus nostris, & memor esset testa- 72
menti sui sancti. Et jurisjurandi quòd juravit Abrahamo patri nostro, quòd da- 73
ret nobis: In quo non timebimus à manu inimicorum nostrorum: & *quòd* libe- 74
raret nos, & serviremus ei, In justitia & æquitate in conspectu ejus; & in 75
omnibus diebus nostris. Et tu parvule, Propheta altissimi vocaberis: quia ibis 76
coram facie Dei parare vias ejus: Ut des illis cognoscere redemptionem genti- 77
um, in qua remittuntur iis peccata sua. In commiseratione & misericordiâ Dei 78
nostri, qui respexit nos ex alto, & exortus est: Ut ostenderet splendorem suum iis 79
qui sedent in tenebris, & umbrâ mortis: ut dirigat pedes nostros in viam pacis.
Et crevit parvulus, & corroboratus est in virtute in Spiritu sancto: & mansit *in* 80
deserto usque dum ostenderet se ad Israel.

CAP. II. *De descriptione.*

ET factum est in illo die, venit mandatum à Cæsare rege, ut describeretur totus 1
mundus. Et hæc descriptio primò fuit, quando Cyrenus præses *erat* Syriæ. 2
Et ibant omnes homines describi, in propriis suis civitatibus. Et ascendit Jo- 3
seph à Galilæa ex urbe Nazareth in Judæam in civitatem David, cujus nomen Beth-
lehem: quoniam à civitate David, & ex familia eorum erat. Et profectus est 4
describi cum Maria (quam desponsaverat sibi uxorem) quæ prægnans erat. 5
Quum autem essent ibi, completus est dies parere ipsam. 6

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

1
2 * ودران روزكار فرمان اغسطوس قيصر شد * كه تمامت رعيت مملكت اورا بنويسند * واين
3 نخستين شماره بود * در نيابت قورينوس در سوريا * وهر كسي مي رفت تا در شهر خود
4 نبشته شود * يوسف نيز از شهر ناصره جليل بالا رفت * در يهود * در شهر داود * كه از
قوم او بود وان شهر * بيت اللحم خوانده شود * براي انك يوسف † از خاندان داود
5 بود * واز قوم او * با مريم كه باوي مهر بريده شد * وقتي كه از جان † پاك
6 آبستن شد * تا در انجايكه نبشته شود * وچون انجا ساكن شدند * روزكار آبستني او تمام
شد * وميلاد در رسيد *

CAP. II.

ET in illis diebus edictum Au- 1
gusti Cæsaris erat, ut omnes subditos
regni ejus describerent. Et hæc pri- 2
ma recensio fuit in præfectura Cy-
rini in Syria. Et unusquisque ivit 3
ut in urbe sua describeretur. Jo- 4
seph etiam ex urbe Nazreth Gali-
læa ascendit in Judæam, in civi-
tatem David, quæ generis illius
erat, & illa civitas Bethlehem
vocatur, eò quòd Joseph ex fami-
lia David erat, & ex genere ejus,
Cum Maria, quæ illi desponsata 5
erat, quo tempore ex Spiritu san-
cto prægnans esset: ut in illo loco
describeretur. Dum autem illic 6
commorabantur, tempus prægnatio-
nis ejus expletum est, & partus in-
stabat.

Et peperit filium suum primogenitum, & fasciavit eum, & reclinavit eum
7 Καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν
in præsepi, quia non erat eis locus in diversorio. Et pastores
8 (ζ) ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. Καὶ ποιμένες
erant in regione eadem in agro agentes, & custodientes custodias noctis super
ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες, καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ
gregem suum. Et ecce angelus Domini adstitit eis, & gloria Domini circumful-
9 τὴν ποίμνην αὐτῶν. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμ-
sit illos: & timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus; Ne pa-
10 ψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, Μὴ φο-
vete. Ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo:
βεῖσθε. Ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ·
Quia natus est vobis hodiè Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David.
11 Ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτὴρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαβίδ.
Et hoc vobis signum; Invenietis infantem fasciatum, jacentem in
12 Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον, Εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον, κείμενον (η) ἐν
præsepio. Et subitò facta est, cum angelo multitudo exercitûs cœlestis, lau-
13 τῇ φάτνῃ. Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου, αἰ-
dantium Deum, & dicentium; Gloria in altissimis Deo, & in terra pax, in ho-
14 νούντων τὸν Θεὸν, καὶ λεγόντων, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀν-
minibus beneplacitum. Et factum est, ut discesserunt ab eis in cœlum
15 θρώποις (θ) εὐδοκία. Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν
angeli, & homines pastores dicebant ad invicem; Transeamus jam usque
οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους, Διέλθωμεν δὴ ἕως
Bethlehem, & videamus verbum hoc factum, quod Dominus ostendit nobis.
Βηθλεὲμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς, ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν.
Et venerunt festinantes, & invenerunt & Mariam & Joseph, & infantem ja-
Καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ, καὶ τὸ βρέφος κεί- 16
centem in præsepio. Videntes autem cognoverunt de verbo dicto
μενον ἐν τῇ φάτνῃ. Ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος 17
illis de puerulo hoc. Et omnes audientes mirati sunt de di-
αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαλη- 18
ctis à pastoribus ad ipsos. At Maria omnia conservabat verba
θέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. Ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα 19
hæc, conferens in corde suo. Et reversi sunt pastores, glori-
ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ (ι) ἐπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξά- 20
ficantes & laudantes Deum, in omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum est ad
ζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν, ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς
illos. Et quando impleti sunt dies octo circumcidendi puerulum, & vocatum est
αὐτούς. Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ (κ) περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκλήθη 21
nomen ejus JESUS, vocatum ab angelo ante concipi
τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἸΗΣΟΥΣ, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι
eum in utero. Et cùm impleti sunt dies purgationis eorum,
αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ. Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν, 22
secundùm legem Moysi, tulerunt illum in Hierusalem, sistere
κατὰ τὸν νόμον Μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι
Domino.
τῷ Κυρίῳ.

MS. A. (ζ) ἐν φάτνῃ, (η) ἐν φάτνῃ. (θ) εὐδοκίας. (ι) ὑπέστρεψαν (κ) περιτεμεῖν αὐτὸν, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 ܘܝܠܕܬ ܒܪܗ ܒܘܟܪܐ ܘܥܛܦܬܗ ܒܥܙܪܘܪܐ ܘܐܪܡܝܬܗ ܒܐܘܪܝܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ
8 ܐܬܪܐ ܐܝܟܐ ܕܫܪܝܢ ܗܘܘ. * ܪܥܘܬܐ ܕܝܢ ܐܝܬ ܗܘܘ ܒܗ ܒܐܬܪܐ ܗܘ ܕܫܪܝܢ ܗܘܘ ܬܡܢ. ܘܢܛܪܝܢ
9 ܡܛܪܬܐ ܕܠܠܝܐ ܥܠ ܡܪܥܝܬܗܘܢ. * ܘܗܐ ܡܠܐܟܐ ܕܐܠܗܐ ܐܬܐ ܠܘܬܗܘܢ. ܘܬܫܒܘܚܬܗ
10 ܕܡܪܝܐ ܐܢܗܪܬ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܕܚܠܘ ܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܠܐܟܐ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ. ܗܐ ܓܝܪ
11 ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ. ܕܬܗܘܐ ܠܟܠܗ ܥܠܡܐ. * ܐܬܝܠܕ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܝܘܡܢܐ
12 ܦܪܘܩܐ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܪܝܐ ܡܫܝܚܐ ܒܡܕܝܢܬܗ ܕܕܘܝܕ. * ܘܗܕܐ ܠܟܘܢ ܐܬܐ. ܡܫܟܚܝܢ
13 ܐܢܬܘܢ ܥܘܠܐ ܕܥܛܝܦ ܒܥܙܪܘܪܐ ܘܣܝܡ ܒܐܘܪܝܐ. * ܘܡܢ ܫܠܝ ܐܬܚܙܝܘ ܥܡ ܡܠܐܟܐ. ܚܝܠܘܬܐ
14 ܣܓܝܐܐ ܕܫܡܝܐ. ܟܕ ܡܫܒܚܝܢ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪܝܢ. * ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܐܠܗܐ ܒܡܪܘܡܐ. ܘܥܠ ܐܪܥܐ
15 ܫܠܡܐ. ܘܣܒܪܐ ܛܒܐ ܠܒܢܝܢܫܐ. * ܘܗܘܐ ܟܕ ܐܙܠܘ ܡܢ ܠܘܬܗܘܢ ܡܠܐܟܐ ܠܫܡܝܐ.
ܡܠܠܘ ܪܥܘܬܐ ܥܡ ܚܕܕܐ ܘܐܡܪܘ. ܢܪܕܐ ܥܕܡܐ ܠܒܝܬ ܠܚܡ. ܘܢܚܙܐ ܠܡܠܬܐ ܗܕܐ
16 ܕܗܘܬ ܐܝܟ ܡܐ ܕܡܪܝܐ ܐܘܕܥܢ. * ܘܐܬܘ ܡܣܪܗܒܐܝܬ. ܘܐܫܟܚܘ ܠܡܪܝܡ ܘܠܝܘܣܦ ܘܠܥܘܠܐ
17 ܕܣܝܡ ܒܐܘܪܝܐ. * ܘܟܕ ܚܙܘ ܐܘܕܥܘ ܠܡܠܬܐ ܕܐܬܡܠܠܬ ܥܡܗܘܢ ܥܠܘܗܝ ܥܠ ܛܠܝܐ.
18
19 * ܘܟܠܗܘܢ ܕܫܡܥܘ. ܐܬܕܡܪܘ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܡܠܠ ܠܗܘܢ ܡܢ ܪܥܘܬܐ. * ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܢܛܪܐ
20 ܗܘܬ ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܟܠܗܝܢ ܘܡܦܚܡܐ ܒܠܒܗ. * ܘܗܦܟܘ ܪܥܘܬܐ ܗܢܘܢ. ܟܕ ܡܫܒܚܝܢ
ܘܡܗܠܠܝܢ ܠܐܠܗܐ. ܥܠ ܟܠ ܕܚܙܘ ܘܫܡܥܘ. ܐܝܟ ܡܐ ܕܐܬܡܠܠ ܥܡܗܘܢ.
* ܕܨܦܪܐ ܕܡܥܠܬܗ ܕܡܪܢ ܠܗܝܟܠܐ ܀ ܘ ܀
21 * ܘܟܕ ܡܠܘ ܬܡܢܝܐ ܝܘܡܝܢ ܕܢܬܓܙܪ ܛܠܝܐ. ܐܬܩܪܝ ܫܡܗ ܝܫܘܥ. ܗܘ ܕܐܬܩܪܝ
22 ܡܢ ܡܠܐܟܐ ܩܕܡ ܕܢܬܒܛܢ ܒܟܪܣܐ. * ܘܟܕ ܡܠܘ ܝܘܡܬܐ ܕܕܟܝܘܬܗܘܢ
ܐܝܟ ܢܡܘܣܐ ܕܡܘܫܐ. ܐܣܩܘܗܝ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܕܢܩܝܡܘܢܗ ܩܕܡ ܡܪܝܐ.

Peperítq; filium suum primogenitum, ac in- 7
volvit eum fasciis, & reclinavit eum in præ-
sepi, quia non erat eis locus ubi habitabant.
Erant autem pastores in ea regione qui dege- 8
bant illîc, & custodiebant custodias noctis
super greges suos. Et ecce angelus Dei venit 9
ad eos, gloriáq; Domini illuxit eis, ac timu-
erunt timore magno. Et dixit eis angelus; 10
Ne timeatis: ecce enim annuntio vobis gau-
dium magnum, quod futurum est toti mundo.
Natus est enim vobis hodiè Redemptor qui 11
est Dominus Messias in civitate David. Et 12
hoc vobis signum: Invenietis infantem in-
volutum fasciis, & positum in præsepi. Et 13
derepentè apparuerunt cum angelo multi
exercitus cœlestes glorificantes Deum, ac di-
centes; Gloria Deo in excelsis, & super ter- 14
ram pax, & spes bona hominibus. Et fa- 15
ctum est, quum discessissent ab eis angeli
in cœlos, ut locuti sint pastores unus ad ali-
um, dixeríntque; Proficiscamur usq; in Beth-
lehem, & videamus sermonem istum qui fa-
ctus est, prout Dominus patefecit nobis.
Venerunt itaque festinanter, & invenerunt 16
Mariam, & Joseph, & infantem positum in
præsepi. Quumq; vidissent, notum fecerunt 17
sermonem, qui dictus eis fuerat super illo
puerulo. Et omnes qui audierunt mirati sunt 18
super iis quæ sibi dicta fuerant à pastoribus.
Maria verò conservabat hos omnes sermo- 19
nes, & conferebat in corde suo. Et reversi 20
sunt pastores illi glorificantes ac laudantes
Deum super omnibus quæ viderant & audi-
erant, prout dictum fuerat eis.

Matutinis introitus Domini nostri in templum. 6.

Quumq; completi fuissent octo dies, ut cir- 21
cumcideretur puerulus, vocatum est nomen
ejus Jesus, quod vocatum fuerat ab angelo,
priusquàm conceptus fuisset in utero. Et 22
quum impleti fuissent dies purgationis eorū
secundùm legem Mosis, adduxerunt eum in
Jerusalem, ut sisterent eum coram Domino.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

پنجم زاینده شدن مسیح در بیت اللحم
7 *چو مریم پاك فرزند یكانه بكر
خود را زایید • وبقماطها وركوها اورا در پیچید • در میان آخر نهاد • در جایی† كه چهار پایانرا
8 علف دهند • برای آنك درانجا كه فرود امده بودند • كهواره نداشتند • *وان مقام كه
9 نشسته بودند • ازان شبانان بود • ونوبت پاسبانی خود • بر گله نگاه می داشتند • *وناگاه
فرشته خدا میان شبانان †نزول كرد • وبستایش خدا ایشانرا بر افروخت ایشان عظیم شكوهیدند •
10 *وفرشته بشبانان گفت مترسید • اینك بشما مژده می دهم • بشادمانی بزرگ كه برای همه
11 خلق بشود • *سبب انك امروز برای شما خلاص كننده زاینده شد • كه خداوندست مسیح •
12 در شهر داود • *واینست برای شما نشان بچه بیابید • در ركوها پیچیده ودر آخر نهاده •
13 *ناگهان با فرشتگان اورا بینند • وبا بسیار نیرومندان اسمانی • خدایرا تسبیح دهید وگویید •
14 15 *مر خدایرا در بلندی ستایش • وسلامت بر زمین • وخوش امیدواری ادمیانرا • *واین
بگفت وفرشته باسمان رفت • شبانان † با هم دیگر بسخن آمدند • وگفتند • تا بیت
16 اللحم برویم • واین كلمه را كه شد ببینیم • انچنانك خدا بما خبر داد • *وبشتاب امدند •

V. Nativitas Christi in Bethlehem.

Cùm Maria sancta filium unicum 7
primogenitum suum peperisset, &
fasciis & pannis eum involvisset,
in medium præsepis posuit, in loco
quo jumentis pabulum dabant: eò
quòd in loco quò devenerant cunas
non haberent. Locus autem, ubi 8
consederant, pastorum erat, & vice
vigiliæ suæ pro grege excubias ha-
bebant. Et subitò Angelus Dei in- 9
ter pastores descendit, & laude di-
vinâ illos accendit, at illi valdè
timuerunt. Et Angelus pastoribus 10
dixit, Ne timeatis: ecce vobis nun-
tium fero cum gaudio magno, quod
omni populo erit. Propterea quòd 11
hodiè vobis servator nascitur, qui
Dominus est Christus, in civitate
David. Et hoc est vobis signum: 12
Infantem invenietis pannis involu-
tum, & in præsepi positum. Re- 13
pentè cum Angelis eum videbant,
& cum multis potentibus cœlorum
dicentem; *Laus Deo tribuite, &*
dicite: Deo in excelso laus, & 14
pax super terram, & bona spes ho-
minibus. Et cum hoc dixisset, An- 15
gelus in cœlum abiit: pastores au-
tem *inter se sermonem inierunt, &*
dixerunt; Ad Bethlehem eamus, &
hoc verbum quod factum est videa-
mus, quemadmodum Deus nobis indi-
cavit. Et cum festinatione venerunt, 16

Versio VULGATA LATINA.

7 Et peperit filium suum primogenitum, & pannis eum involvit, & reclinavit eum
8 in præsepio: quia non erat ei locus in diversorio. Et pastores erant in regione
9 eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce An-
gelus Domini stetit juxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos, & timuerunt ti-
10 more magno. Et dixit illis Angelus; Nolite timere: ecce enim evangelizo vobis
11 gaudium magnum, quod erit omni populo: Quia natus est vobis hodiè Salvator,
12 qui est Christus Dominus, in civitate David. Et hoc vobis signum; Invenietis
13 infantem pannis involutum, & positum in præsepio. Et subitò facta est cum An-
14 gelo multitudo militiæ cœlestis, laudantium Deum, & dicentium; Gloria in al-
15 tissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Et factum est, ut
discesserunt ab eis Angeli in cœlum, pastores loquebantur ad invicèm; Transea-
mus usque Bethlehem, & videamus hoc verbum, quod factum est, quod Dominus
ostendit nobis. Et venerunt festinantes: & invenerunt Mariam, & Joseph, & 16
infantem positum in præsepio. Videntes autem cognoverunt de verbo, quod 17
dictum erat illis de puero hoc. Et omnes, qui audierunt, mirati sunt: & de his 18
quæ dicta erant à pastoribus ad ipsos. Maria autem conservabat omnia verba 19
hæc, conferens in corde suo. Et reversi sunt pastores glorificantes & laudantes 20
Deum, in omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum est ad illos. Et post- 21
quàm consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer: vocatum est nomen
ejus Jesus, quod vocatum est ab angelo priùs quàm in utero conciperetur. Et 22
postquàm impleti sunt dies purgationis ejus secundùm legem Moysi, tulerunt
illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 8 * فولدت ابنها البكر ولفّته وتركته في مذود . لانه لم يكن لهما موضع حيث حلّا * وكان
9 في تلك الكورة رعاة يرعون ويسهرون حراسة الليل نوبا علي مراعيهم * واذا ملاك الرب قد
10 وقف بهم ومجد الرب اشرق عليهم . فخافوا خوفا عظيما * فقال لهم الملاك لا تخافوا لانّ هاانذا
11 ابشركم بفرح عظيم هذا يكون لجميع الشعب * لانه قد ولد لكم اليوم مخلص الذي هو
12 المسيح الرب في مدينة داود * وهذه علامة لكم انكم تجدون طفلا ملفوفا موضوعا في مذود .
13 14 * وبغتة تراءي مع الملاك جنود كثيرة سمائيون يسبحون الله قائلين * المجد لله في الاعالي *
15 وعلي الارض السلم . وفي الناس المسرة . الفصل السادس . * فلما ذهب
الملائكة عنهم الي السماء قال بعض الرعاة لبعض نمضي الي بيت لحم لننظر هذا الامر
16 الحادث الذي اعلمنا به الرب * فجاءوا مسرعين فوجدوا مريم ويوسف والطفل موضوعا في مذود .
17 18 * فلما راوه علموا ان الكلام الذي قيل لهم من اجل الطفل * وكل من سمع تعجب مما تكلم به
19 20 الرعاة معهم * وكانت مريم تحفظ هذا الكلام كله وتفكر في قلبها * ورجع الرعاة يمجدون الله
21 ويسبحون علي كلما سمعوا وعاينوا كما قيل لهم . الفصل السابع . * فلما تمت
22 ثمانية ايام ليختن دعوا اسمه يسوع كالذي دعاه الملاك قبل ان يحبل به في البطن * فلما
كملت ايام التطهير كناموس موسي صعدوا به الي يروشليم ليقيموه للرب .

Peperit filium suum primogenitum, & involvit eum & posuit eum in præsepio, quia non erat eis locus ubi diversati fuerant. 7
Et erant in illa regione pastores qui pascebant, & vigilabant custodiam noctis alternatim super greges suos. 8
Et ecce angelus Domini adstitit eis, et gloria Domini orta est super illos: & timuerunt timore magno. 9
Et inquit illis angelus, Ne timeatis: ecce evangelizo vobis gaudium magnũ hoc quod erit in omni populo: 10
quia jam nat⁹ est vobis hodiè Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David. 11
Et hoc signum vobis; Nam invenietis infantem involutum, positum in præsepio. 12
Et subitò apparuerunt cum angelo exercitus multi cœlestes, qui laudabant Deũ, 13
dicentes; Gloria Deo in excelsis, & super terram pax, & in hominibus hilaritas. 14

Sectio sexta.

Cùm autem discessissent angeli ab eis in cœlum, dixerunt nonnulli pastores ad alios, Eamus in Bethlehem, ut videamus hanc rem quæ contigit, quam notificavit nobis Dominus. 15
Et venerunt festinantes, & invenerunt Mariam & Joseph, & infantem positum in præsepio. 16
Cùm autem vidissent eum, cognoverunt quòd sermo qui dictus fuerat eis, esset de puero. 17
Et omnes qui audierunt, mirati sunt de eo quod locuti sunt pastores cum eis. 18
Maria autem conservabat hæc verba omnia, & diligenter expendebat ea in corde suo. 19
Et reversi sunt pastores, glorificantes Deum, & laudantes pro omnibus quæ audierant & viderant, sicut dictum fuerat ad eos. 20

Sectio septima.

Cùm autem completi essent octo dies ut circumcideretur, vocaverunt nomen ejus Jesum, prout vocaverat illum angelus, antequàm conciperetur in utero. 21
Quumque impleti essent dies purificationis secundùm legem Mosis, tulerunt illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino. 22

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወወለደት፡ወልደ፡ዘበኵራ፡ወአሰረቶ፡መንኮቢያቲሁ፡ወአስከበቶ፡ ውስተ፡ጎል፡እስመ፡አ
ልቦሙ፡ መካን፡ውስተ ፡ መኃደሮሙ፡፡=፦ በእንተ፡እለ፡ይሔልዉ፡ ኖሎት፡=፦
8 ወሀለው፡ኖሎት፡ውስተ፡ውእቱ፡ብሔር፡ ወይተግሁ፡ ወይሔልዉ ፡ወይዓቅቡ፡ መራዕይሆ
9 ሙ፡=፦ ወቆመ፡መልአከ፡ እግዚአብሔር፡ኀቤሆሙ፡ወስብሐተ፡እግዚአብሔር፡ ሠረቀ፡
10 ላዕሌሆሙ፡ወፈርሁ፡ዓቢየ፡ፍርሃተ፡፡=፦ ወይቤሎሙ፡ መልአክ፡ ኢትፍርሁ፡ እስመ፡
11 ናሁ፡እዜንወክሙ፡ዓቢየ፡ዜና፡ዘይከውን፡ፍሥሐ፡ለኵሉ፡ ሕዝብ፡=፦ እስመ፡ናሁ፡
ተወልደ፡ ለክሙ፡ ዮም፡ መድኅን፡ ዘውእቱ፡ ክርስቶስ፡ እግዚእ፡ ቡሩክ፡ በሀገረ፡ ዳዊ
12 ት፡፡=፦ ወከመዝ፡ትእምርቱ፡ትረክቡ፡ሕፃነ፡እሱረ፡መንኮቢያቲሁ፡ወስኩበ፡ውስተ፡
13 ጎል፡=፦ ወግብተ ፡ መጽኡ፡ ምስለ ፡ ውእቱ ፡ መልአክ ፡ ብዙኃ፡ ሐራ፡ ሰማይ ፡ይሴ
14 ብሕዎ ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይብሉ፡=፦ ስብሐት፡ለእግዚአብሔር፡ በሰማያት፡ ወሰ
15 ላም፡በምድር፡ለወልደ፡እጓለ፡እም፡ ሕያው፡ ሥምረቱ፡፡=፦ ወእምዝ፡ዓረጉ፡መ
ላእክት፡ኀለፉ፡እምኀቤሆሙ፡ወዓርጉ ፡ውስተ፡ሰማይ ፡ወይቤሉ፡እሙንቱ፡ሰብእ፡ኖሎ
ት፡በበይናቲሆሙ፡ንሑር፡ናንሶሱ፡ እስከ፡ ቤተ፡ልሔም፡ ወናእምር፡ዘንተ፡ነገረ፡ዘአርአ
16 የነ፡እግዚአብሔር፡፡=፦ ወሖሩ፡ፍጡነ፡ ወረከብዎሙ ፡ ለማርያም፡ ወለዮሴፍ ፡ ወ
17 ለሕፃንኒ ፡ይስክብ፡ ውስተ፡ጎል፡=፦ ወርእዮሙ፡ አእመሩ፡ በእንተ፡ ሕፃን፡ ዘነገርዎ
18 ሙ፡፡=፦ ወኵሎሙ፡እለ፡ ሰምዑ፡አንከሩ፡ ዘነገርዎሙ፡ ኖሎት፡፡=፦ ወማርያም
19 ሰ፡እሙ፡ተዓቅብ፡ዘንተ፡ኵሎ፡ነገረ፡ወትወዲዮ፡ ውስተ፡ ልባ፡፡=፦ ወተመይጡ፡ ወአ
20 ተዉ፡ኖሎት፡እንዘ፡ይሴብሕዎ፡ወያአኵትዎ፡ለእግዚአብሔር፡በእንተ፡ኵሉ፡ዘርእዩ፡
21 ወሰምዑ፡ዘከመ፡ይቤልዎሙ፡፡=፦ በሰንበት፡ዘድኅረ፡ጌና፡ወበማርያም፡=፦ ወአመ፡
ተፈጸመ፡ሰሙን፡ዕለት፡ወሰደዎ፡ለሕፃን፡ከመ፡ይግዝርዎ፡ ወሰመይዎ፡ስሞ፡እግዚእ፡ኢ
22 የሱስ፡ዘሰመዮ፡መልአክ፡ዘእንበለ፡ትፀነሶ፡ በከርሣ፡፡=፦ ወአመ፡ተፈጸመ፡መዋዕለ፡ንጽ
ሖሙ፡በከመ፡ሕገ፡ሙሴ፡ወሰድዎ፡ኢየሩሳሌም፡ያቅምዎ፡ቅድመ፡ እግዚአብሔር፡፡=፦

Et peperit filium primogenitum suum & ligavit pollicem ejus, & reclinavit eum 7
in præsepi, quia nullus iis erat locus in diversorio eorum.

De quibus meditati sunt pastores.

Et erant pastores in ea regione, & vigilabant et intenti erant, & custodiebant gre- 8
gem suum. Et stetit angelus Dei juxta illos, & gloria Dei orta est super eos, & ti- 9
muerunt magno timore. Et dixit iis angel⁹; Ne timeatis, quia ecce annuntio vobis 10
magnam annuntiationem, quæ erit gaudium omni populo. Quoniam ecce natus 11
est vobis hodiè servator qui est Christus Dñs benedict⁹ in civitate David. Et hu- 12
jusmodi signum ejus; invenietis parvulum ligatum pollice ejus, & recumbentem
in præsepi. Et subitò venerunt cum illo angelo multitudo exercituum cœli, lau- 13
dantium Deum et dicentium; Gloria Deo in cœlis, et pax in terra, filiis hominum 14
voluntas ejus. Et tunc ascendentes angeli decesserunt ab iis et ascenderunt in cœ- 15
lum, et dixerant ii homines pastores inter se; Eamus, ambulemus usq; Bethlehem,
& intelligamus sermonem, quem notũ fecit nobis Dominus. Et iverunt statim, et 16
invenerunt Mariam et Josephum, et parvulum jacentem in præsepi. Et videntes 17
intellexerunt de parvulo q dictum fuisset iis. Et omnes qui audierunt mirati sunt 18
ea quæ dixissent iis pastores. Et Maria mater conservabat hunc totum sermonem 19
et immisit in cor suũ. Et reversi sunt & venerunt pastores laudantes et glorifican- 20
tes Deum, quia totum hoc vidissent & audivissent, sicut dictum fuisset iis.

Sabbato sequente post confessionem: & de Maria. Et quum 21
consummatus esset octavus dies, adduxerunt parvulum ut circumciderent eum: et
vocârunt nomen ejus Dominum Jesum, quod nomen imposuisset ei angelus pri-
usquã conciperetur in utero. Et quum consummat⁹ esset dies purificationis eorum 22
secundùm legẽ Mosis, adduxerunt eum Hierosolymam sistere eum corã Domino.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 ومريم ويوسف را يافتند . وبچه در آخر نهاده * وچون ديدند براي كلمه خبر دادند . وهر چه
18 19 از فرشته شنيده بودند . همه باز گفتند * هر كه مي شنيد عجب مي ماند . * ومريم اين
20 سخنها همه در دل خود مي نگاشت [وقياس مي كرد] . * وآن شبانان باز گشتند . وخدا را
21 سپاس وستايش مي دادند . كه ديدند . وشنيدند . انچنانك برايشان گفته شد . * وچون
هشتم روز شد . كه كودك را ختنه كنند . نامش را يسوع † خواندند انچنانك فرشته گفته
22 بود . زودتر ازانك در شكم حلول كرد . * وچون روزگار طهور ايشان تمام شد . يعني پاك شدن .
بر ناموس موسي . عيسي را در اورشليم بالا بردند . تا اورا برابر خداوند † بايستانند .

& Mariam & Joseph invenerunt, & infantem in præsepi positum.
Et cùm vidissent, verbum enuntiârunt, & quæcunque ab Angelo audiverant, omnia retulerunt. 17
Et quicunque audivit admirabundus hæsit. 18
Maria autem hæc verba omnia cordi suo insculpebat, & conferebat. 19
Et illi pastores reversi sunt, & Deo gratias & laudes tribuerunt, quòd vidissent & audissent quemadmodum eis dictum fuerat. 20
Et cùm octavus dies adesset, quo puerum circumciderent, nomen ejus Jesum vocârunt, quemadmodum Angelus dixerat, priusquam in uterum descendisset. 21
Et cùm tempus purificationis eorum expletum esset, i. e. mundificationis, juxta legem Mosis, Jesum Hierosolymam sustulerunt ut eum coram Domino sisterent. 22

(Sicut scriptum est in lege Domini; Quia omne masculinum adaperiens vulvam, sanctum
23 (Καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου, Ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν, ἅγιον
Domino vocabitur.) Et *dare* hostiam, secundùm dictum in lege Do-
24 τῷ Κυρίῳ κληθήσεται.) Καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ Κυ-
mini, par turturum, aut duos pullos columbarum. Et ecce erat homo in
25 ρίου, ζεῦγος τρυγόνων, ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν. Καὶ ἰδοὺ ἦν ἄνθρωπος ἐν Γ'
Hierusalem, cui nomen Simeon, & homo iste justus & *religiosus*, expe-
Ἱερουσαλήμ, ᾧ ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδε-
ctans consolationem Israel: & Spiritus sanctus erat in eo. Et *erat*
26 χόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ· καὶ Πνεῦμα (λ) ἅγιον ἦν ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἦν
ei responsum à Spiritu sancto, non *videre* mortem *prius quàm*
αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ
videret Christum Domini. Et venit in spiritu in templum: Et *in*
27 ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν
inferre parentes puerum Jesum, *ad facere ipsos* secundùm *consu-*
τῷ (μ) εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ (ν) εἰθι-
etum legis *circa eum*: Et ipse accepit eum in ulnas suas, &
28 σμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ· Καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ
benedixit Deum, & dixit; Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundùm ver-
29 εὐλόγησε τὸν Θεόν, καὶ εἶπε, Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου Δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆ-
bum tuum, in pace: Quia viderunt oculi mei Salutare tuum, Quod pa-
30 μά σου, ἐν εἰρήνῃ· Ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, Ὃ ἡτοί-
31 râsti ante faciem omnium populorum: Lumen ad revelationem Gentium, & gloriam
32 μασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν
plebis tuæ Israel. Et erat *Joseph* & mater ejus mirantes super di-
λαοῦ σου Ἰσραήλ. Καὶ ἦν (ξ) Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλου- 33
ctis de illo. Et benedixit illis Simeon, & dixit ad Mariam matrem
μένοις περὶ αὐτοῦ. Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεών, καὶ εἶπε πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα 34
ejus; Ecce hic *jacet* in *casum*, & resurrectionem multorum in Israël, & in
αὐτοῦ, Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ εἰς Γ'
signum *contradictum*: (Et tuam *verò* ipsius animam pertransibit gladius:) ut
σημεῖον ἀντιλεγόμενον· (Καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία·) ὅπως 35
revelentur ex multis cordibus *ratiocinationes*. Et erat Anna Prophetissa,
Δ' ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, 36
filia Phanuël, *ex* tribu Aser: hæc *progressa* in diebus multis, *vivens*
θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα
annos cum viro septem à virginitate sua. Et hæc vidua *quasi*
(ο) ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς. Καὶ αὕτη χήρα (π) ὡς 37
annorum octoginta quatuor, quæ non discedebat à templo, jejuniis, & obsecrationibus
ἐτῶν ὀγδοηκοντατεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστείαις καὶ δεήσεσι
serviens nocte ac die. Et hæc ipsâ horâ superveniens, *vicissim* confitebatur
λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. (ρ) Καὶ αὕτη αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα, ἀνθωμολογεῖτο 38
Domino, & loquebatur de illo omnibus *expectantibus* redemptionem *in*
τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν
Hierusalem. Et ut perfecerunt omnia *quæ* secundùm legem Domini, reversi sunt
Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, ὑπέστρεψαν 39
in Galilæam in civitatem suam Nazareth.
εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν Ναζαρέτ.

MS. A. (λ) ἦν ἅγιον (μ) εἰσάγειν (ν) ἠθισμένον (ξ) ὁ Ἰωσὴφ (ο) ἔτη ἑπτὰ μετὰ ἀνδρὸς ἀπὸ (π) ἕως (ρ) Καὶ αὐτῇ τῇ

Versio *SIRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܒܢܡܘܣܐ ܕܡܪܝܐ. ܕܟܠ ܕܟܪܐ ܦܬܚ ܡܪܒܥܐ. ܩܕܝܫܐ ܕܡܪܝܐ ܢܬܩܪܐ. *
24 ܘܕܢܬܠܘܢ ܕܒܚܬܐ ܐܝܟ ܕܐܡܝܪ ܒܢܡܘܣܐ ܕܡܪܝܐ. ܙܘܓܐ ܕܫܦܢܝܢܐ. ܐܘ ܬܪܝܢ ܦܪܘܓܐ *
25 ܕܝܘܢܐ. * ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܒܐܘܪܫܠܡ. ܫܡܗ ܗܘܐ ܫܡܥܘܢ. ܘܗܢܐ ܓܒܪܐ ܟܐܢ ܗܘܐ
26 ܘܙܕܝܩ. ܘܡܣܟܐ ܗܘܐ ܠܒܘܝܐܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ. * ܘܐܡܝܪܐ ܗܘܬ
27 ܠܗ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܕܠܐ ܢܚܙܐ ܡܘܬܐ ܥܕܡܐ ܕܢܚܙܐ ܠܡܫܝܚܗ ܕܡܪܝܐ. * ܗܢܐ ܐܬܐ
ܗܘܐ ܒܪܘܚܐ ܠܗܝܟܠܐ. ܘܡܐ ܕܡܥܠܝܢ ܠܗ ܐܒܗܘܗܝ ܠܝܫܘܥ ܛܠܝܐ. ܕܢܥܒܕܘܢ ܚܠܦܘܗܝ
28 ܐܝܟ ܕܦܩܝܕ ܒܢܡܘܣܐ. * ܩܒܠܗ ܥܠ ܕܪܥܘܗܝ. ܘܒܪܟ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪ. * ܗܫܐ ܫܪܐ
29 ܐܢܬ ܠܗ ܠܥܒܕܟ ܡܪܝ. ܐܝܟ ܡܠܬܟ ܒܫܠܡܐ. * ܗܐ ܓܝܪ ܚܙܝ ܥܝܢܝ ܚܢܢܟ.
30 ܕܛܝܒܬ ܒܦܪܨܘܦ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. * ܢܘܗܪܐ ܠܓܠܝܢܐ ܕܥܡܡܐ. ܘܫܘܒܚܐ ܠܥܡܟ ܐܝܣܪܝܠ.
31
32 * ܝܘܣܦ ܕܝܢ ܘܐܡܗ. ܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܗܠܝܢ ܕܡܬܡܠܠܢ ܗܘܝ ܥܠܘܗܝ. * ܘܒܪܟ
33 ܐܢܘܢ ܫܡܥܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܡܪܝܡ ܐܡܗ. ܗܐ ܗܢܐ ܣܝܡ ܠܡܦܘܠܬܐ ܘܠܡܩܝܡܬܐ ܕܣܓܝܐܐ
34 ܒܐܝܣܪܝܠ. ܘܠܐܬܐ ܕܚܪܝܢܐ. * ܘܒܢܦܫܟܝ ܕܝܢ ܬܥܒܪ ܪܘܡܚܐ. ܐܝܟ ܕܢܬܓܠܝܢ
35 ܡܚܫܒܬܐ ܕܠܒܘܬܐ ܕܣܓܝܐܐ. * ܕܩܘܪܒܐ ܕܡܥܠܢܗ ܕܡܪܢ * ܙ * ܘܚܢܐ ܢܒܝܬܐ
36 ܒܪܬܗ ܕܦܢܘܐܝܠ ܡܢ ܫܒܛܐ ܕܐܫܝܪ. ܐܦ ܗܝ ܡܩܫܫܐ ܗܘܬ ܒܝܘܡܬܗ. ܘܫܒܥ ܫܢܝܢ
37 ܥܡ ܒܥܠܗ ܚܝܬ ܡܢ ܒܬܘܠܘܬܗ. * ܘܐܪܡܠܬܐ ܗܘܬ ܐܝܟ ܫܢܝܢ ܬܡܢܝܢ ܘܐܪܒܥ.
38 ܘܠܐ ܦܪܩܐ ܗܘܬ ܡܢ ܗܝܟܠܐ. ܘܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ ܦܠܚܐ ܗܘܬ ܒܐܝܡܡܐ ܘܒܠܠܝܐ. * ܘܐܦ
ܗܝ ܩܡܬ ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܘܐܘܕܝܬ ܠܡܪܝܐ. ܘܡܡܠܠܐ ܗܘܬ ܥܠܘܗܝ. ܥܡ ܟܠ ܡܢ
39 ܕܡܣܟܐ ܗܘܐ ܠܦܘܪܩܢܗ ܕܐܘܪܫܠܡ. * ܘܟܕ ܓܡܪܘ ܟܠ ܡܕܡ ܐܝܟ ܕܒܢܡܘܣܐ ܕܡܪܝܐ.
ܗܦܟܘ ܠܓܠܝܠܐ. ܠܢܨܪܬ ܡܕܝܢܬܗܘܢ.

Sicut scriptum est in lege Domini; Omnis 23
masculus aperiens vulvam, Sanctus Domini
vocabitur. Et ut darent sacrificium, prout 24
dictum est in lege Domini, par turturum, aut
duos pullos columbæ. Erat autem vir qui- 25
dam in Jerusalem, cujus nomen erat Simeon:
& vir iste rectus erat & justus, ac præstolaba-
tur consolationem Israelis: Spiritúsque san-
ctitatis erat super eo. Ac dictum ei fuerat 26
à Spiritu sanctitatis ipsum non visurum
mortem usque dum vidisset Messiam Domini.
Hic idem venerat per Spiritum in templum: 27
quumque introducerent parentes Jesum pue-
rulum, ut agerent pro eo sicuti præceptum
est in lege, Suscepit eum in ulnas suas, & 28
benedixit Deo, & ait; Nunc dimitte servum 29
tuum, Domine mi, secundùm verbum tuum,
in pace. Ecce enim viderunt oculi mei il- 30
lam tuam clementiam, Quam præparâsti in 31
conspectu omnium populorum. Lumen ad 32
revelationem gentium, & gloriam populo
tuo Israeli. Joseph autem & mater ejus mi- 33
rabantur super iis, quæ dicebantur de eo.
Et benedixit eis Simeon, & dixit Mariæ 34
matri ipsius; Ecce hic positus est in ruinam,
& resurrectionem multorum in Israel, & in
signum jurgii. Cæterùm animam tui ipsius 35
trajiciet lancea, ut revelentur cogitationes
cordium multorum.

Ad oblationem introitûs Domini nostri. 7.

Porrò Hanna Prophetissa filia Phanuelis de 36
tribu Aser, & ipsa erat decrepita diebus, an-
nísque septem cum marito suo vixerat à vir-
ginitate sua. Et mansit vidua annos circi- 37
ter octoginta & quatuor, nec discedebat à
templo: sed jejunio & oratione colebat
Deum die noctéque. Quin etiam ipsa 38
surrexit eâ ipsâ horâ, & gratias egit Domi-
no, ac loquebatur de eo cum quolibet præ-
stolante redemptionem Jerosolymæ. Quum- 39
que perfecissent omnia secundùm legem
Domini, reversi sunt in Galilæam in Na-
zareth civitatem suam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * چنانك در ناموس خداوند فرمود • كه هر نري كه در اول از شكم مادر † زاينده
24 سود • پاك خدا خوانده شود • * وقربان نيز بدهند • چنانك فرموده شد • جفتي از شفنين • يا دو
كبوتر بچه

ششم امدن شمعون پير در هيكل ومسيح را دربر كرفتن

25 * بود شخصي در شهر اورسليم نامش شمعون • واو مردي عادل وراست وبا انصاف بود •
26 وهميشه بر اميد غمكساري اسراييل مي كوشد • * واز روح القدس بوي شنوانيده شد • كه
مركش نباشد • تا انكه كه روي مسيح بيند • وبدين اميد عمر او كذشته وعظيم † پير
27 وفرتوت كشته • * چون شنيد كه مسيح را در هيكل آوردند • تا ناموس را تمام كنند •
28
29 شمعون درآمد • * ومسيح را دربر كرفت • وخداي را ستايش داد • كفت * اكنون خداوند
30 من بنده خود را بسلامت † ازاد كن • همچون سخن تو • * اينك دو چشم من رحمت ترا
31
32 ديدند • * انك بروي همه طوايفها معد داشتي • * ونور براي خلق آشكارا كردي • وستايش
33 مرقوم تو اسراييل را • * ويوسف ومادرش واله شده بودند • بر انچ بروي كفته مي شد •

Quemadmodum in lege Dominus 23
jusserat, quòd omnis masculus, qui
primùm ex ventre matris nasceretur,
Sanctus Dei vocatus esset. Et obla- 24
tionem etiam darent, quemadmodum
præceptum erat, par turturum aut
duos columbæ pullos.

VI. Adventus Simeonis senis in templum, & Christi in sinum susceptio.

Erat quidam in urbe Hierosolyma, 25
cui nomen Simeon: & homo iste
justus & rectus, et æquitatem colens
erat, et assiduè super spe consolatio-
nis Israelis perdurabat. Et à Spiritu 26
sancto ei revelatũ erat, mortem ejus
non futuram usque dum faciem Chri-
sti vidisset: et hac spe ætatem suam
transegerat, et valdè senex et decre-
pitus factus erat. Cùm audisset, 27
quòd Christum in templum introdu-
xissent, ut Legem implerent, Simeon
ingressus est: Et Christum in sinum 28
suscepit, et Deo laudem dedit, di-
cens; Nunc Domine mi, servum tu- 29
um in pace dimitte, secundùm ver-
bum tuum. Ecce oculi mei miseri- 30
cordiam tuam viderunt, Quam in 31
conspectu omnium populorum parâsti.
Et lumen gentibus patefecisti, et lau- 32
dem populo tuo Israeli. Et Joseph et 33
mater ejus perculsi erant super eo
quod de illo dicebatur.

Versio VULGATA LATINA.

23 Sicut scriptum est in lege Domini; Quia omne masculinum adaperiens vulvam,
24 sanctum Domino vocabitur: Et ut darent hostiam secundùm quod dictum est in
25 lege Domini, par turturum, aut duos pullos columbarum. Et ecce homo erat in
Jerusalem, cui nomen Simeon, & homo iste justus, & timoratus, expectans conso-
26 lationem Israël, & Spiritus sanctus erat in eo. Et responsum acceperat à Spiritu
27 sancto, non visurum se mortem, nisi priùs videret Christum Domini. Et venit in
28 Spiritu in templum. Et cùm inducerent puerum Jesum parentes ejus, ut facerent
29 secundùm consuetudinem legis pro eo: Et ipse accepit eum in ulnas suas, & be-
30 nedixit Deum, & dixit; Nunc dimittis servum tuũ, Dñe, secundùm verbum tuũ in
31 pace: Quia viderunt oculi mei salutare tuum, Quod parâsti ante faciem omnium
32 populorum; Lumen ad revelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Israël.
Et erat pater ejus & mater mirantes super his, quæ dicebantur de illo. Et benedixit 33
illis Simeon: & dixit ad Mariam matrem ejus; Ecce positus est hic in ruinam, & 34
in resurrectionem multorum in Israël; & in signum, cui contradicetur: Et tuam 35
ipsius animam pertransibit gladius, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.
Et erat Anna prophetissa, filia Phanuel, de tribu Aser: hæc processerat in die- 36
bus multis, & vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sua. Et hæc vidua 37
usque ad annos octoginta quatuor: quæ non discedebat de templo, jejuniis &
obsecrationibus serviens nocte ac die. Et hæc, ipsâ horâ superveniens, confi- 38
tebatur Domino: & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptio-
nem Israël. Et ut perfecerunt omnia secundùm legem Domini, reversi sunt in Ga- 39
lilæam in civitatem suam Nazareth.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

23 24 كما هو مكتوب في ناموس الرب ان كل ذكر فاتح رحما يدعي قدوس الرب * ويقرب عنه كما
25 كتب في ناموس الرب زوجا يمام او فرخا حمام * وكان انسان بيروشليم اسمه سمعان * وكان رجلا
26 بارا تقيا يرجو عز اسرائيل وروح القدس كان عليه * وكان قد اوحي اليه من روح القدس انه
27 لا يعاين الموت حتي يعاين المسيح الرب * فاقبل بالروح الي الهيكل * فعند ما دخل بالطفل
28 29 يسوع ابواه ليصنعا عنه كما يجب في الناموس * حمله علي ذراعيه وبارك الله قائلا * الآن يا سيد
30 31 اطلق عبدك بسلام كمثل كلامك * لان عيني قد ابصرتا خلاصك * الذي اعددته
32 33 قدام وجه جميع الشعوب * نورا استعلن للامم ومجدا لشعبك اسرائيل * وكان يوسف وامه
34 يتعجبان مما كان يقال من اجله * وباركهما سمعان وقال لمريم امه هاهوذا هذا موضوع
35 لسقوط وقيام كثير من بني اسرائيل وعلامة المعاندة * وانت ايضا فسيجوز رمح الشك في
36 نفسك ليظهر افكار في قلوب كثيرة * وكانت حنا النبية ابنة فانويل من سبط اشير قد
37 طعنت في ايام كثيرة * عاشت مع زوجها سبع سنين بعد بكوريتها * وترملت الي اربع
38 وثمانين سنة غير مفارقة للهيكل * عابدة بالصوم والصلاة ليلا ونهارا * وفي تلك الساعة جاءت
39 قدامه معترفة لله * وكانت تتكلم من اجله عند كل من يترجي خلاص يروشليم * فلما اكملا
كل شي كناموس الرب رجعا الي الجليل الي مدينتهما الناصرة *

Sicut scriptum est in lege Domini, Quòd 23
omnis masculus aperiens vulvam, voca-
bitur sanctus Domini: Et offeretur pro 24
eo, sicut scriptum est in lege Domini, par
turturum aut duo pulli columbarum.
Erat autem homo in Jerusalem; cujus 25
nomen Simeon, & erat vir justus, reli-
giosus, sperans consolationem Israel: &
Spiritus sanctus erat super eum. Et re- 26
velatum fuerat ei à Spiritu sancto quòd
non videret mortem, usquedum videret
Christum Domini. Ivit ergò per Spiri- 27
tum in templum: & quum introduxis-
sent infantem Jesum parentes ejus, ut
facerent pro eo sicut oportebat in lege,
Gestavit eum in ulnas suas, & benedixit 28
Deum, dicens; Nunc, ô Domine, dimitte 29
servum tuum in pace, secundùm sermo-
nem tuum; Quia oculi mei viderunt 30
salutare tuum, Quod parâsti ante faci- 31
em omnium populorum; Lumen quod de- 32
tectum est gentibus, & gloriam plebi tuæ
Israeli. Et Joseph ac mater ejus mira- 33
bantur de eo quod dicebatur de illo. Et 34
benedixit utrisq; Simeon, & dixit Mariæ
matri ejus; Ecce hic positus est in casum
& resurrectionem multorum ex filiis Is-
rael, & in signum contradictionis: Et 35
tu quoque, pertransibit lancea scandali
animam tuam, ut manifestentur cogita-
tiones in cordibus multis. Erat autem 36
Hanna Prophetissa filia Phanuel, de tri-
bu Aser, (quæ jam provecta erat in dies
multos, vixerat cum conjuge suo septem
annis post virginitatem suam, Et vidua 37
facta est usque ad quatuor & octoginta
annos) non recedens à templo, serviens
cum jejunio & obsecratione nocte ac
die. Et in illa hora venit ante eum con- 38
fitens Deo, & loquebatur de illo apud
unumquemq; qui sperabat redemptionem
Jerusalem. Et cùm perfecissent omnia 39
secundùm legem Domini, reversi sunt in
Galilæam in civitatem suam Nazareth.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 በከመ፡ ጽሑፍ፡ውስተ፡ ሕገ፡ እግዚአብሔር፡፡ኵሉ፡ ተባዕት፡ ዘይፈትሕ፡ማሕፀነ፡እ
24 ሙ፡ ቅዱስ፡ ይሰመይ፡ለእግዚአብሔር፡፡ ወከመ፡ያብእ፡ መሥዋዕተ፡ለእግዚአብሔ
ር፡ በከመ፡ ተብህለ፡ውስተ፡ ሕገ፡ እግዚአብሔር፡ዘውገ፡ ማዕነቅ፡ ወእማኰ፡ክልኤቱ፡
እጕሊ፡ ርግብ፡፡
በእንተ፡ ስምዖን፡፡
25 ወሀሎ፡ብእሲ፡ በኢየሩሳሌም፡ ዘስሙ፡ ስምዖን፡ ወውእቱ፡ብእሲ፡ ጻድቅ፡ ወየዋህ፡ ወ
26 ይሴፎ፡ ፍሥሐሆሙ፡ ለእስራኤል፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ሳዕሌሁ፡፡ ወአርአዮ፡ መን
27 ፈስ፡ ቅዱስ፡ ከመ፡ኢይመውት፡ ዘእንበለ፡ ይርአይ፡ መሲሐ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወ
ወሰዶ፡ መንፈስ፡ ምኵራብ፡፡ወሶበ፡ አብእዎ፡ ለዝማዲዊሁ፡ ለሕፃን፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱ
28 ስ፡ ከመ፡ ይግበሩ፡ ሎቱ፡ ዘበሕግ፡፡ ወተወክፎ፡ውእቱ፡ ወአንበሮ፡ ውስተ፡ ሕፅ
29 ኑ፡ ወባረኮ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይቤ፡፡ ናሁ፡ ይእዜ፡ ሰዐሮ፡ ለገብርከ፡ በከመ፡ ነ
30 ቢብከ፡ እግዚኦ፡ በሰላም፡፡ እስመ፡ ርእያ፡ ለዕይንትየ፡ አድኅኖተከ፡፡ ዘአስተ
31 ደለውከ፡ ቅድመ፡ ኵሉ፡ ሕዝብከ፡፡ ከመ፡ ትክሥት፡ ብርሃነ፡ ለአሕዛብ፡ ወክብ
32 ረ፡ ለሕዝብከ፡እስራኤል፡፡ ወዮሴፍሰ፡ አቡሁ፡ ወእሙ፡ ያነክሩ፡ በእንተ፡ ዘይነብ
33 ቡ፡ ሳዕሌሁ፡፡ ወባረኮሙ፡ ስምዖን፡ ወይቤላ፡ ለእሙ፡ ማርያም፡ ናሁ፡ዝንቱ፡ ሠዩ
34 ም፡ ለድቀቶሙ፡ወለተንሥኦቶሙ፡ ለብዙኃን፡ በውስተ፡ ይስራኤል፡፡ ወለትእምርት፡
35 ለዘ፡ይትዋቀሡ፡፡ ወለነፍስ፡ አንተ፡ ትበውእ፡ኲናት፡ከመ፡ ይክሥት፡ሕሊና፡ልበሙ፡
ለብዙኃን፡፡
በእንተ፡ሐና፡ ነቢት፡፡
ወሀለወት፡ ሐና፡ ነቢ
36 ት፡ ወለተ፡ፋኑኤል፡ እንተ፡ነገደ፡አሴር፡ወኀለፈ፡ መዋዕሊሃ፡ ወመስለ፡ ምታ፡ሰብዓት፡
37 ዓመት፡ነበረት፡እም፡ድንግልናሃ፡፡ ወመበለብታ፡ ሰማንያ፡ ወአርባዕተ፡ክረምተ፡ ወ
38 ኢትወፅእ፡ እምኵራብ፡ መዓልተ፡ ወሌሊተ፡በጾም፡ ወበጸሎት፡፡ ወተንሥአት፡ ሶ
ቤሃ፡ ወገነየት፡ ወአእኰተቶ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወነገረት፡ በእንቲአሁ፡ ለኵሎሙ፡ እ
39 ለ፡ ይሴፈዉ፡ መድኃኒተ፡ ለኢየሩሳሌም፡፡ ወፈጺሞሙ፡ ኵሎ፡ ዘበሕገ፡ እግዚ
አብሔር፡ አተዉ፡ ገሊላ፡ ሃገሮሙ፡ ናዝሬት፡፡

Sicut scriptum est in lege Dei; Omnis masculus aperiens uterum matris suæ, 23
sanctus vocabitur Domino: Et ut offerret hostiam Deo, sicut dictum est in lege 24
Dei, par turturum, aut duos pullos columbæ.

De Simeone.

Et fuit homo in Hierusalem, cujus nomen Simeon: & ille *fuit* justus & humi- 25
lis, & expectabat gaudium Israelis: & Spiritus sanctus erat super eum. Et ma- 26
nifestaverat ei sanctus Spiritus, quòd non moreretur, priusquàm videret Messiach
Domini. Et adduxit eum Spiritus *in* templum. Et quum inducerent parentes e- 27
jus parvulum Dominum Jesum, ut facerent ei quod in lege *statuitur*: Et accepit 28
eum ille, & posuit eum in sinu suo, & benedixit Deo, & dixit; Ecce nunc di- 29
mitte servum tuum, secundùm verbum tuum Domine, in pace: Quia viderunt 30
oculi mei salutem tuam, Quam parâsti coram toto populo tuo; Ut manifestes 31
lumen Gentium, & gloriam populi tui Israel. Et Joseph pater ejus & mater ejus 32
mirabantur propter ea quæ dicebantur de eo. Et benedixit eis Simeon, & di- 33
xit matri ejus Mariæ; Ecce hic positus est in casum & in resurrectionem multo- 34
rum in Israel, & in signum contradicentium. Et tu, in animam intrabit gladius: 35
ut manifestet cogitationem cordis multorum.

De Hanna prophetissa.

Et fuit Hanna prophetissa, filia Phanuel, quæ à tribu Aser: & processerunt dies 36
sui, & cum viro suo septem annis mansit à virginitate sua. Et vidua fuit octo- 37
ginta & quatuor annorum: & non exivit à templo die, & nocte in jejunio & ob-
secratione. Et surrexit tunc, & confitebatur & gratias agebat Deo: & loque- 38
batur de eo, omnibus qui expectabant redemptionem Hierusalem. Et ut per- 39
fecerunt omnia quæ in lege Domini, venerunt in Galilæam in urbem suam
Nazareth.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

34 * شمعون پير ايشانرا دعا كرد * وگفت بمريم مادرش * اينك اين پاك † نهاده شد * براي
35 افتادن و بر خاستن بسياران در اسراييل وايت * وفتنه انگيزي * در جان تو نايزه در رود *
36 چنانك انديشه بسياران آشكارا شود * وحاناء پيغمبر دختر فانويل از سبط اشير * او نيز در
37 روزگار خود كوهين بود * وهفت سال با شوهر خود † [از] بكر زندگاني كرد * وقدر هشتاد وچهار
سال بيوه ماند * وازهيكل خدا نمي شد * وشب وروز در نماز وروزه بسر بردي * وخدارا عبادت
38 كردي * او نيز دران ساعت كه مسيح را در اوردند * ايستاده بود * مر خدايرا اعتراف آورد وبا
39 طفل سخن گفت * وبا هر كسي * كه در اميد رستگاري اسراييل بود * وچون هر چيزي را تمام
كردند * انچنانك در ناموس خداوند بود * سوي جليل وناصره بازگرديدند * كه شهر ايشان بود

Et Simeon senex illis benedixit, ac 34
dixit Mariæ matri ejus; Ecce hic
Sanctus positus est in casum & re-
surrectionem multorum in Israele,
& signum, & discordiæ suscitatio-
nem. In animam autem tuam lan- 35
cea intrabit, adeò ut cogitationes
multorum patefiant. Et Hanna Pro- 36
phetissa, filia Phanuel, ex tribu
Aser, ipsa etiã in tempore suo seni-
or erat, et septem annos cum viro suo
à virginitate vitam egerat. Et cir- 37
citer octoginta & quatuor annos
vidua manserat, & à templo Dei
non abscedebat, & noctes diésque
in oratione & jejunio transigebat,
et cultui Divino vacabat. Ipsa quoq; 38
in illa hora, quâ Christum intro-
duxerunt, astabat: ac Deo gratias
egit, & puerulum allocutus est, &
omnem hominem, qui in expectatione
liberationis Israelis erat. Et cùm 39
omnia perfecissent, quemadmodum
in lege Domini erat, in Galilæam,
& Nazreth reversi sunt, quæ civitas
eorum erat.

At puer crescebat, & corroborabatur spiritu, plenus sapientiâ: & gratia
40 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας· καὶ χάρις
Dei erat in illo. Et ibant parentes ejus per annum in Hierusalem
41 Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό. Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ
festo Paschæ. Et cùm factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis
42 τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, (σ) ἀναβάντων αὐτῶν
in Hierosolymam, secundùm consuetudinem festi, Et consummantibus dies, in
43 εἰς Ἱεροσόλυμα, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, Καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν
reverti ipsos, remansit Jesus puer in Hierusalem: & non cognovit Joseph
τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσὴφ
& mater ejus. Existimantes autem illum in comitatu esse, venerunt diei iter,
44 καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν,
& requirebant eum in cognatis, & in notis. Et non invenientes
45 καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσι, (τ) καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς· Καὶ μὴ εὑρόντες
eum, regressi sunt in Hierusalem, quærentes eum. Et factum est, post dies
46 αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, ζητοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο, μεθ' ἡμέρας
tres invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum, & audientem
τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα
illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes audientes eum, super
47 αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ, ἐπὶ
intelligentia & responsis ejus. Et videntes ipsum, attoniti fuerunt. Et ad illum
48 τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, ἐξεπλάγησαν· καὶ πρὸς αὐτὸν

mater ejus dixit; Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus & ego dolen-
ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε, Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώ-
tes quærebamus te. Et ait ad illos, Quid quòd quærebatis me? nesciebatis quia in
μενοι ἐζητοῦμέν σε. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν 49
his Patris mei oportet esse me? Et ipsi non intellexerũt verbũ quod locutus est ad eos.
τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. 50
Et descendit cum eis, & venit in Nazareth: & erat subditus illis. Et
Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς (υ) Ναζαρέτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ 51
mater ejus conservabat omnia verba hæc in corde suo. Et Jesus
ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει (φ) πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ Ἰησοῦς 52
proficiebat sapientiâ & ætate, & gratiâ apud Deum & homines.
προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ, καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

CAP. III. γ'.

E' / ς / γ

In anno autem quintodecimo imperii Tiberii Cæsaris, præsidente
ΕΝ ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος 1
Pontio Pilato Judææ, & tetrarchâ Galilææ Herode, Philippo
Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος (α) τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου
autem fratre ejus tetrarchâ Ituræ, & Trachonitidis regionis,
δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας, καὶ Τραχωνίτιδος χώρας,
& Lysaniâ Abilinæ tetrarchâ,
καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος,

δ / β / ς / ι

MS.A. (σ) ἀναβαινόντων (τ) καὶ τοῖς (υ) Ναζαράτ· (φ) τὰ ῥήματα ἅπαντα ταῦτα ἐν MS.A. Κεφ. γ'. (α) Ἡρώδου τῆς Γαλιλαίας,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

40 [illegible]
41 [illegible]
42 [illegible]
43 [illegible]
44 [illegible]
45 [illegible]
46 [illegible]
[illegible]
47 [illegible]
48 [illegible]
49 [illegible]
50 [illegible]
51 [illegible]
52 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Puerulus autem crescebat, & corroboraba- 40
tur Spiritu, ac replebatur sapientiâ, & gratia
Dei erat super eum. Et homines (i. paren- 41
tes) ejus quotannis adibant Jerosolymam in
festo Paschæ.

Dominicâ post Nativitatem. 8.

Quumque esset filius annorum duodecim, 42
ascenderunt prout consueverant ad festum.
Et quum peregissent dies, reversi sunt: Jesus 43
verò puer remansit in Jerusalem, Josepho &
matre ejus nescientibus. Putabant enim eum 44
esse cum comitibus suis. Quumque venissent
iter diei unius, quæsierunt eum apud suos
homines, & apud eos qui noverant ipsos:
Nec invenerunt eum. Et reversi sunt rursùs 45
ad Jerusalem, ac requirebant eum. Tribus 46
verò post diebus invenerunt eum in templo
sedentem in medio doctorum, & audientem
ab eis, ac interrogantem eos. Et demira- 47
bantur ii omnes qui audiebant eum, sapien-
tiam & responsa ipsius. Utque viderunt 48
eum, mirati sunt: & ait illi mater ipsius; Fi-
li mi, cur ita fecisti nobis? quoniam ecce
ego & pater tuus cum multa anxietate quæ-
rebamus te. Dixit eis; Cur quærebatis me? 49
nescitis quòd in domo patris mei oportet me
esse? Illi verò non intellexerunt sermo- 50
nem quem dixit eis. Et descendit cum eis, 51
venitque Nazareth: & subjectus erat eis:
mater verò ipsius conservabat omnes sermo-
nes in corde suo. Porrò Jesus crescebat sta- 52
turâ & sapientiâ suâ, nec non gratiâ apud
Deum & homines.

Ab Oblationem festi Epiphaniæ. 9.

CAP. III.

ANno autem decimoquinto regni Tiberii 1
Cæsaris, sub præfectura Pontii Pilati in Ju-
dæa, dum esset tetrarcha Herodes in Galilæa,
& Philippus frater ejus tetrarcha in Ituria,
& in regione Trachonitide: & Lysania te-
trarcha Abilenes,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

هفتم   بزرك شدن مسيح در اورشليم

40 *وپس ازان كودك پرورده مي شد * وبروح القدس قوت مي كرفت وازحكمت ونعمت خدا
پر مي شد * ودر زيادتي مي رفت * *وقوم او هر سال در عيد فصح * باورشليم مي رفتند * 41
42 43 *چون دوازده ساله شد * در روز عيد بالا رفتند * بر مثالي كه عادت داشتند * *چون روزها
تمام شدند بازكشتند * اما عيسي كودك بود در اورشليم ماند * ويوسف * ومادر عيسي * نمي
دانستند * *مي پنداشتند * كه با فرزندان محلهٔ ايشانست * چون يك روزه راه آمدند * 44
وبانجا كه كمان داشتند * پيش خويشان * ودوستان خود نيافتند * *بازكرديدند * در 45
اورشليم بطلب عيسي * ومي جستند * *بعد از سه روز * اورا در هيكل يافتند * در ميان 46
معلمان نشسته از ايشان مي شنيد * واز ايشان سخن مي پرسيد * *وهر كه سخن 47
اورا مي شنيد بحكمت وجواب او متحير مي شد * *يوسف ومادرش چون اورا ديدند * مادرش 48
كفت فرزند من چرا مرا اين چنين كردي * اركي باز من وپدرت ترا مي جستيم * ببسيار رنج *
*عيسي بديشان كفت * چرا مرا مي جستيد نمي دانيد كه مرا مي برازد كه در خانهٔ پدر باشم * 49

VII. Magistrum se præbet Christus Hierosolymæ.

*Post hæc autem puer crescebat, & 40
in Spiritu sancto corroborabatur, &
sapientiâ & gratiâ Divinâ plenus
erat, & ampliùs progrediebatur.
Et propinqui ejus quolibet anno in 41
festo Paschatis Hierosolymam ibant.
Quumque duodecim annos natus 42
esset, die festo ascenderunt, quemad-
modum consuetudinem habuerant.
Cùm autem completi essent dies, 43
reversi sunt: sed Jesus puer in
Hierosolyma remansit, & Joseph,
& mater Jesu nesciebant. Existi- 44
mabant enim quòd cum liberis vi-
ciniæ eorum esset: sed cùm diei
unius itinere ivissent, & ubi rati
erant, apud cognatos & amicos su-
os non invenissent: Reversi sunt 45
Hierosolymam ad quærendum Je-
sum, & inquirebant. Post tres dies 46
illum in templo invenerunt, inter
doctores sedentem: quos audiebat
& ab eis vicissim verba rogabat.
Et quicunque sermonem ejus audie- 47
bat, sapientiâ & responsis ejus
obstupescebat. Cùmque Joseph 48
& mater ejus eum viderent, ma-
ter ejus dixit; Fili mi, quare
mihi sic fecisti? Quamdiu ego &
pater tuus te quæsivimus cum multo
dolore? Jesus illis dixit; Quare me 49
quærebatis? Nesciebatis quòd mi-
hi convenit ut in domo patris sim?*

Versio VULGATA LATINA.

40 Puer autem crescebat & confortabatur, plenus sapientiâ: & gratia Dei erat in illo.
41 Et ibant parentes ejus per omnes annos in Jerusalem, in die solenni Paschæ.
42 Et cùm factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Jerosolymam secundùm
43 consuetudinem diei festi, Consummatisque diebus, cùm redirent, remansit
44 puer Jesus in Jerusalem, & non cognoverunt parentes ejus. Existimantes autem
illum esse in comitatu, venerunt iter diei, & requirebant eum inter cognatos &
45 notos. Et non invenientes, regressi sunt in Jerusalem, requirentes eum.
46 Et factum est, post triduum invenerunt illum in templo, sedentem in medio docto-
47 rum, audientem illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes, qui
48 eum audiebant, super prudentia & responsis ejus. Et videntes admirati sunt.
Et dixit mater ejus ad illum; Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus & ego
dolentes quærebamus te. Et ait ad illos; Quid est quòd me quærebatis? nescie- 49
batis quia in his, quæ patris mei sunt, oportet me esse? Et ipsi non intellexe- 50
runt verbum, quod locutus est ad eos. Et descendit cum eis, & venit Nazareth: 51
& erat subditus illis. Et mater ejus conservabat omnia verba hæc in corde suo.
Et Jesus proficiebat sapientiâ, & ætate, & gratiâ apud Deum & homines. 52

CAP. III.

ANno autem quintodecimo imperii Tiberii Cæsaris, procurante Pontio Pilato 1
Judæam, tetrarchâ autem Galilææ Herode, Philippo autem fratre ejus tetrarchâ
Iturææ, & Trachonitidis regionis, & Lysaniâ Abilinæ tetrarchâ,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

• الفصل الثامن • * فاما الصبي فكان ينمو ويتقوي بالروح • ممتليا بالحكمة 40
41 ونعمة الله كانت عليه * وابواه كانا يمضيان الي يروسليم كل سنة في عيد الفصح * فلما تمت 42
له اثنتا عشرة سنة مضيا الي يروسليم الي العيد كالعادة * فلما كملت الايام ليعودا تخلف 43
عنهما الصبي يسوع في يروسليم ولم تعلم امه ويوسف * لانهما كانا يظنان انه مع السايرين في 44
الطريق • ولما سارا نحو يوم طلباه عند اقربايهما ومعارفهما * فلم يجداه فرجعا الي يروسليم 45
يطلبانه * وبعد ثلثة ايام وجداه في الهيكل جالسا في وسط المعلمين يسمع منهم ويسالهم • 46
47 * وكان كل من يسمعه مبهوتين من علمه واجابته * فلما ابصراه بهتا • فقالت له امه يا بني ما 48
هذا الذي صنعت بنا هكذي • لان اباك وانا كنا نطلبك باجتهاد معذبين * فقال لهما لم 49
تطلبانني • اما تعلمان انه ينبغي ان اكون في الذي لابي * فاما هما فلم يفهما الكلام 50
الذي قاله لهما * ثم نزل معهما الي الناصرة وكان يخضع لهما • وكانت امه تحفظ جميع هذا 51
الكلام في قلبها * وكان يسوع ينمو في القامة والحكمة والنعمة عند الله والناس • 52
• الفصل التاسع • * وفي سنة خمس عشرة من ولاية طيباريوس قيصر 1
في ولاية فيلاطس النبطي علي اليهودية • وهيرودس رييس علي ربع الجليل • وفيلبس اخوه
رييس علي ربع انطوريا وبلاد انطرخون • وليسانيوس رييس علي ربع الابلية •

Sectio octava.

At verò puer crescebat & corroborabatur 40
spiritu, & implebatur sapientiâ, & gra-
tia Dei erat super eum. Et parentes ejus 41
ibant in Jerusalem singulis annis in festo
Paschæ. Quumque completi fuissent ei 42
duodecim anni, abierunt in Jerusalem
ad festum, secundùm consuetudinem. Et 43
cùm consummati essent dies ut redirent,
remoratus est ab eis puer Jesus in Jeru-
salem, & non scivit mater ejus & Jo-
seph: Quia ambo existimabant eum esse 44
cum euntibus in via. Et cùm ambulâs-
sent quasi diem unum, quæsiverunt eum
apud cognatos suos, & notos suos, Et 45
non invenerunt eum: quare reversi sunt
in Jerusalem, quærentes eum. Et post 46
tres dies invenerunt eum in templo, se-
dentem in medio doctorum, audientem
eos, & interrogantem illos. Et omnes qui 47
audiebant eum, stupebant de scientia ejus
& responsione ipsius. Quumq; vidissent 48
eum, obstupuerunt. Et dixit illi mater
ejus; Fili mi, quid est hoc quod fecisti
nobis sic? Pater enim tuus & ego quæ-
rebamus te cum solicitudine afflicti. Ait 49
illis, Cur quæritis me? Nonne scitis quia
oportet me esse in iis quæ Patris
mei sunt? Ipsi autem non intellexerunt 50
sermonem quem dixit eis. Tum descen- 51
dit cum eis in Nazareth: erátque sub-
ditus illis. Et mater ejus conservabat
omnia hæc verba in corde suo. Jesus 52
autem crescebat in statura, & sapientiâ,
& gratiâ apud Deum & homines.

Sectio nona.

CAP. III.

ET in anno quinto decimo imperii Ti- 1
berii Cæsaris sub dominio Pilati Pontii
super Judæam, dum Herodes esset prin-
ceps super quartam partem Galilææ, &
Philippus frater ejus princeps super
quartam partem Antuviæ & regionis
Antarchon: & Lysanius princeps super
quartam partem Iliæ,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በሰንበት ፡ ዘቅድመ ፡ ኤፒፋኒያ ፡፡

40 ወልህቀ ፡ ሕፃን ፡ ወጸንዐ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወመልአ ፡ ጥበበ ፡ ወፈጸመ ፡ በጸጋ ፡ እግዚ
አብሔር ፡ ዘላዕሌሁ ፡፡ ወበራብዕት ፡ ዘክረምት ፡፡
41 ወይሖውሩ ፡ አዝማዲሁ ፡ በበ ፡ በዓል ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ለለ ፡ ዓመት ፡ ለበዓለ ፡ ፋሲካ ፡፡
42 ወአመ ፡ ኮነ ፡ ፍጹመ ፡ ሎቱ ፡ ዓሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ክረምቱ ፡ ዓርጉ ፡ ለበዓል ፡ ኢየሩሳሌ
43 ም ፡ በከመ ፡ ያለምዱ ፡፡ ወሰሊጦሙ ፡ ግብርሙ ፡ አተዉ ፡ ወሕፃንስ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡
44 ነበረ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወኢያእመሩ ፡ ዮሴፍ ፡ ወእሙ ፡፡ ወይመስሎሙ ፡ ዘበፍኖት ፡ ሃ
ሎ ፡ ምስለ ፡ ሰብእ ፡ ወበጺሖሙ ፡ ኀሠሥዎ ፡ በዕለታ ፡ ኀበ ፡ አዝማዲሁ ፡ ወኀበ ፡ እለ ፡
45 ያአምርዎ ፡፡ ወኢረከቡሙ ፡ ገብኡ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ይኀሥሥዎ ፡፡ ወእምዝ ፡ በ
46 ሣልስት ፡ ረከብዎ ፡ በምኵራብ ፡ እንዘ ፡ ይነብር ፡ ማእከለ ፡ ሊቃናት ፡ ወያጸምእሙ ፡ ወ
47 ይሴአሎሙ ፡፡ ወያንክርዎ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ሰምዕዎ ፡ ጥበቦ ፡ ወአውሥኦቶ ፡፡
48 ወሶበ ፡ ርእይዎ ፡ ደንገፁ ፡ ወትቤሎ ፡ እሙ ፡ ወልድየ ፡ ለምንት ፡ ከመዝ ፡ ረሰይከነ ፡ እስመ ፡
49 ናሁ ፡ አቡከ ፡ ወአነ ፡ ሠራሕነ ፡ እንዘ ፡ ነኀሥሠከ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ምንተ ፡ ተኀሥሡ
50 ኒ ፡ ኢያአምርክሙኑ ፡ ከመ ፡ ውስተ ፡ ዘአቡየ ፡ ሀለውኩ ፡፡ ወእሙንቱሰ ፡ ኢለበዉ ፡ ቃ
51 ሎ ፡ ዘይቤሎሙ ፡ ወሖረ ፡፡ ወወረደ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ናዝሬት ፡ ወይትኤዘዝ ፡ ሎሙ ፡ ወተ
52 ዓቅብ ፡ እሙ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ ፡ ነገረ ፡ ውስተ ፡ ልባ ፡፡ ወእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ልህቀ ፡ በጥ
በብ ፡ ወበምክር ፡ ወዓቢየ ፡ በጸጋ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወበኀበ ፡ ሰብእ ፡፡
1 በእንተ ፡ ቃል ፡ ዘኮነ ፡ ኀበ ፡ ዮሐንስ ፡፡ ፫ ወአመ ፡ ዓሠ
ርቱ ፡ ወኀምስቱ ፡ ዓመተ ፡ መንግሥቱ ፡ ለጢቤርዮስ ፡ ቄሳር ፡ ወጲላጦስ ፡ ጰንጤያዊ ፡ መል
አከ ፡ ይሁደ ፡ ወሄሮድስ ፡ ንጉሠ ፡ ገሊላ ፡ ወፊልጶስ ፡ እኁሁ ፡ መልአከ ፡ ኢጡርያስ ፡ ወለ
ብሔረ ፡ ጥራኮኒደስ ፡ ወለልስንዩ ፡ እንተ ፡ ሰቢላኔስ ፡ መስፍኖሙ ፡ ውእቱ ፡፡

Sabbato Epiphaniam præcedente.

Et crevit parvulus, & corroboratus est in Spiritu sancto, et plenus *fuit* intelligen- 40
tiâ: & perfectus *fuit* in gratia Dei quæ super eum *erat*.
Et in quartam anni partem. Et ibant parentes ejus singulis 41
festis Hierosolymam, quotannis ad festũ paschæ. Et quum esset consummatus illi 42
duodecimus ann⁹ ejus, ascenderunt ad festum Hierosolymam, sicut consueti erant.
Et consummantes opus eorũ abierunt, & puer Dñs Jesus remansit Hierosolymæ: 43
& non cognoverũt Joseph & mater ej⁹. Et cogitantes quòd in via erat cum po- 44
pulo: & proficiscentes quæsiverunt eum in die apud cognatos ejus, & apud eos
qui noverant eum. Et non invenientes, regressi sunt Hierosolymam, quærere eũ. 45
Et post triduum invenerunt eum in templo sedentem *in* medio magistrorum, & 46
audientem eos, & interrogantem eos. Et mirati sunt omnes audientes eum in- 47
telligentiam ejus, & responsa ejus. Et videntes eum, attoniti sunt. Et dixit ei ma- 48
ter ejus; Fili mi, quarè ita fecisti nobis? quoniam ecce pater tuus & ego laboravi-
mus, quærentes te. Et dixit iis; Quarè quærebatis me? nesciebatisne q in iis quæ 49
sunt Patris mei fui? Et ipsi non intellexerunt sermonem quem loquutus est iis: & 50
abiit. Et descendit cum iis *in* Nazareth; & subjectus erat iis. Et custodiebat 51
mater ejus, hunc totum sermonem in corde suo. Et Dominus Jesus profectus est 52
in intelligentia & in prudentia, & magna fuit in gratia apud Deum & homines.

CAP. III. *De sermone qui habitus est à Johanne.*

IN anno quinto decimo imperii Tiberii Cæsaris, & Pilatus Pontius princeps 1
erat Judææ, & Herodes rex *erat* Galilææ, & Philippus frater ejus princeps erat
Ituræææ, & regionis Trachonitidis: & Lalsani⁹ *illius* quæ est Sabilanes præses erat:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

50 * ايشان فهم نكردند كلمه را كه بديشان گفت • * وبا ايشان فرود آمد † در ناصره • ودر 51
طاعت ايشان بود • ومادرش سخنهاء اورا در دل خود نگه مي داشت • * عيسي قد وبالا 52
بر كشيد ودر حكمت ونعمت خدا پرورده مي شد

هشتم ظاهر شدن يحيي بن زكريا

* ودر پانزدهم سال از مملكت طباريوس قيصر • بنيابت پنطوس † پيلاطوس در يهود بود • 1
وقتي كه هيروديس در جليل چهارم سرور بود • وفيليبوس • برادرش سرور چهارم † در طوريا •
ودر ولايت طركونا • ولوسنيا چهارم سرور † در ابيلاني •

At illi non intellexerunt sermonem, 50
quem ipsis locutus est. Et cum 51
eis descendit in Nazreth, & in
obsequio illorum erat. Mater au-
tem ejus verba illius in corde
suo conservabat. Et Jesus sta- 52
turâ & proceritate auctus, sapi-
entiâ etiam & gratiâ Dei crevit.

VIII. Manifestatio Johannis filii Zachariæ.

CAP. III.

ANno autem decimò quintò regni 1
Tiberii Cæsaris, in præfectura Pon-
tii Pilati in Judæa fuit, quo tem-
pore Herodes in Galilæa tetrarcha
esset, & Philippus frater ejus te-
trarcha in Turia & regione Tracu-
tæ, et Lysanias tetrarcha in Abi-
lene,

ʼΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

Sub principibus Sacerdotum Anna & Caiapha: factum est verbum *Dei ad* Joannem
2 (β) Ἐπ' ἀρχιερέων Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην
Zachariæ filium in deserto. Et venit in omnem *circaregionem* Jor-
3 (γ) τὸν τοῦ Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Καὶ ἦλθεν εἰς (δ) πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορ-
danis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum: Sicut scriptum est in
4 δάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· Ὡς γέγραπται ἐν
libro sermonum *Esaiæ* prophetæ, *dicentis*; Vox clamantis in deserto, Parate
βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε
viam Domini: rectas facite semitas ejus. Omnis vallis implebitur,
5 τὴν ὁδὸν (ε) Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται,
& omnis mons & collis humiliabitur: & erunt prava in *directam, &* *asperæ*
καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ αἱ τραχεῖαι
6 in vias planas: Et videbit omnis caro Salutare Dei. Dicebat ergò
7 εἰς ὁδοὺς λείας· Καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. Ἔλεγεν οὖν
exeuntibus turbis baptizari ab ipso; Genimina viperarum, quis
τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς
ostendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergò fructus dignos
8 ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους
pœnitentiæ, & ne cœperitis dicere *in vobisipsis*; Patrem habemus Abraham. Dico
τῆς μετανοίας, καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. Λέγω
enim vobis, Quia *potest* Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ.
γὰρ ὑμῖν, Ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.
Jam *verò &* securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergò arbor
Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται. πᾶν οὖν δένδρον 9
non faciens fructum *pulchrum, exciditur,* & in ignem *mittitur.* Et interrogabant
μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Καὶ ἐπηρώτων 10
eum turbæ, dicentes; Quid ergò faciemus? Respondens autem, dicebat illis,
αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, Τί οὖν (ς) ποιήσομεν; Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς, 11
Habens duas tunicas, *tradat* non habenti: & *habens escas,* similiter
Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας, μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα, ὁμοίως
faciat. Venerunt autem & publicani *baptizari*: & dixerunt ad illum; Magister,
ποιείτω. Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι· καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, Διδάσκαλε, 12
quid faciemus? Ille *autem* dixit ad eos; Nihil ampliùs *præter* constitu-
τί (ζ) ποιήσομεν; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, (η) Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγ- 13
tum vobis *exigite.* Interrogabant autem eum & milites, dicentes; Et nos
μένον ὑμῖν πράσσετε. Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες, Καὶ ἡμεῖς 14
quid faciemus? Et ait *ad eos,* Neminem concutiatis, neque *calumniaveritis*:
τί ποιήσομεν; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Μηδένα διασείσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε·
& contenti estote stipendiis vestris. *Expectante* autem populo, & *ratiocinantibus*
καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν. Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων 15
omnibus in cordibus suis de Joanne, ne fortè ipse esset Christus,
πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστὸς,

MS. A. (β) Ἐπὶ ἀρχιερέως (γ) τοῦ Ζαχαρίου (δ) πᾶσαν περίχωρον (ε) τοῦ Κυρίου, (ς) ποιήσωμεν; (ζ) ποιήσωμεν; (η) Μηθὲν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ܒܪܝܫܘܬ ܟܗܢܘܬܐ ܕܚܢܢ ܘܕܩܝܦܐ ܗܘܬ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܥܠ ܝܘܚܢܢ ܒܪ ܙܟܪܝܐ ܒܚܘܪܒܐ. *
3 ܘܐܬܐ ܒܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܚܕܪܝ ܝܘܪܕܢܢ. ܟܕ ܡܟܪܙ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܬܝܒܘܬܐ ܠܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ. *
4 ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܒܟܬܒܐ ܕܡܠܐ ܕܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. ܩܠܐ ܕܩܪܐ ܒܡܕܒܪܐ. ܛܝܒܘ ܐܘܪܚܐ *
5 ܕܡܪܝܐ. ܘܬܪܨܘ ܒܦܩܥܬܐ ܫܒܝܠܐ ܠܐܠܗܢ. * ܟܠ ܢܚܠܝܢ ܢܬܡܠܘܢ. ܘܟܠ ܛܘܪܝܢ
6 ܘܪܡܬܐ ܢܬܡܟܟܘܢ. ܘܢܗܘܐ ܥܠܝܐ ܠܡܫܝܐ. ܘܐܬܪܐ ܥܣܩܐ ܠܦܩܥܬܐ. * ܘܢܚܙܐ ܟܠ
7 ܒܣܪ ܚܝܐ ܕܐܠܗܐ. * ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܟܢܫܐ ܕܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ ܠܡܥܡܕ. ܝܠܕܐ ܕܐܟܕܢܐ.
8 ܡܢܘ ܚܘܝܟܘܢ ܠܡܥܪܩ ܡܢ ܪܘܓܙܐ ܕܥܬܝܕ. * ܥܒܕܘ ܗܟܝܠ ܦܐܪܐ ܕܫܘܝܢ ܠܬܝܒܘܬܐ.
ܘܠܐ ܬܫܪܘܢ ܠܡܐܡܪ ܒܢܦܫܟܘܢ. ܕܐܒܐ ܐܝܬ ܠܢ ܐܒܪܗܡ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ. ܕܡܫܟܚ
9 ܐܠܗܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܟܐܦܐ ܠܡܩܡܘ ܒܢܝܐ ܠܐܒܪܗܡ. * ܗܐ ܕܝܢ ܢܪܓܐ ܣܝܡ ܥܠ
ܥܩܪܐ ܕܐܝܠܢܐ. ܟܠ ܐܝܠܢ ܗܟܝܠ ܕܦܐܪܐ ܛܒܐ ܠܐ ܥܒܕ. ܡܬܦܣܩ ܘܒܢܘܪܐ ܢܦܠ.
10 * ܘܡܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܥܒܕ. * ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢ
11 ܕܐܝܬ ܠܗ ܬܪܬܝܢ ܟܘܬܝܢܝܢ. ܢܬܠ ܠܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ. ܘܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܐܟܘܠܬܐ ܗܟܢܐ
12 ܢܥܒܕ. * ܘܐܬܘ ܐܦ ܡܟܣܐ ܠܡܥܡܕ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܠܦܢܐ. ܡܢܐ ܢܥܒܕ. * ܗܘ ܕܝܢ
13 ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܬܬܒܥܘܢ ܡܕܡ ܝܬܝܪ ܥܠ ܡܐ ܕܦܩܝܕ ܠܟܘܢ ܠܡܬܒܥ. * ܘܡܫܐܠܝܢ
14 ܗܘܘ ܠܗ ܦܠܚܝ ܐܣܛܪܛܝܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢܐ ܢܥܒܕ ܐܦ ܚܢܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܠܐܢܫ
15 ܬܬܥܠܘܢ. ܘܠܐܢܫ ܠܐ ܬܥܫܩܘܢ. ܘܢܣܦܩܢ ܠܟܘܢ ܐܦܣܘܢܝܟܘܢ. * ܟܕ ܕܝܢ ܡܣܟܐ ܗܘܐ
ܥܡܐ ܥܠ ܝܘܚܢܢ. ܘܟܠܗܘܢ ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܒܠܒܗܘܢ ܕܠܡܐ ܗܘܝܘ ܡܫܝܚܐ.

Sub Pontificatu Hannæ & Caiphæ factus 2
est sermo Dei super Johannem filium Za-
chariæ, in deserto. Venitque in univer- 3
sam regionem circumjacentem Jordani, præ-
dicans baptismum pœnitentiæ in remissio-
nem peccatorum. Sicut scriptum est in li- 4
bro sermonum Esaiæ prophetæ, dicentis;
Vox clamans in deserto, Parate viam Domi-
ni, & dirigite in planitie semitas Deo no-
stro. Omnes valles implebuntur, omnés- 5
que montes & colles deprimentur: & fiet
turgidum leve, & locus asper planities. Vi- 6
debitque omnis caro vitam Dei. Porrò 7
dicebat turbis illis qui ad ipsum veniebant
ut baptizarentur, Progenies viperarum,
quis indicavit vobis ut fugeretis à futura ira?
Edite ergò fructus dignos pœnitentiâ, nec 8
incipiatis dicere apud vosmetipsos; Est no-
bis pater Abraham: dico enim vobis, ex
istis lapidibus posse Deum suscitare filios
Abrahamo. Ecce autem securis posita est 9
ad radicem arborum: omnis igitur arbor
fructus bonos non edens, exciditur, & in
ignem corruit. Et interrogabant eum tur- 10
bæ, dicentes; Quid igitur faciemus? Re- 11
spondit, & ait illis; Qui habet duas tuni-
cas, det non habenti: & qui habet cibum,
itidem faciat. Quinetiam venerunt publi- 12
cani ut baptizarentur, ac dicunt ei; Doctor,
quid faciemus? Ipse verò dixit eis; Ne 13
exegeritis plus quàm jussum est vobis exi-
gendum. Et interrogaverunt eum cultores 14
militiæ, dicúntque; Nos etiam quid faci-
emus? dixit eis; Ne in quemquam insole-
scatis, & neminem opprimatis: & sufficiant
vobis stipendia vestra. Quum autem sen- 15
tiret populus de Johanne, & omnes cogi-
tarent in corde suo, quod forsan esset ipse
Christus;

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * ودر سروري حنان وقيافا بر امامان . كلمهٔ خدا بر يحيي بن زكريا نزول كرد . در ويراني
3 * وآمد در همه ولايتها كه پيرامون اردن است . وبراي شستن مردم وتوبت منادي مي كرد .
4 عفو كردن كناهها را . * انچنانك در كتاب اشعياء پيغمبر نبشته شد وكفت . اواز كه
در خرابي بانك مي زند . آماده داريد راه خدا . وهموار بداريد صحرا . كه در كدركا خداي
5 ما . * همه درها پر شوند . وهمه كوهها وسر بالاها فرو نشينند . هر چه دشخوارست اسان
6 كردد . وهر چه درشت است نرم شود . * وهر كوشتمندي كه عظمت خدا را ببينند .
7 * وبدان جماعت كه پيش او مي آمدند . كه شسته شوند مي كفت . اي فرزندان مارافاعي .
8 كيست انك با شما نمود كه بكريزيد ازخشم كه مي آيد . * اكنون ميوهٔ بسازيد . كه
بتوبت برازد . ومغرور مشويد درنفس خود وبكوييد . كه پدر ما ابرهيم است . قادرست خدا .
9 كه ازين سنكها فرزندان . ابر براي ابرهيم بايستاند . * اينك تبر در بيخ درختان نهاده شد .
وهر درختي كه ميوهٔ نيك بار نياورد . بريده شود ودر آتش سوخته كردد

Et in principatu Annæ & Caiaphæ 2
in sacerdotes, sermo Dei super
Johannem filium Zachariæ de-
scendit in deserto. Et venit in 3
universas regiones, quæ circa
Jordanem sunt, & de baptismo
hominum & resipiscentiâ prædi-
cavit in remissionem peccatorum.
Quemadmodum in libro Esaiæ 4
prophetæ scriptum est, ubi dicit;
Vox quæ in deserto resonat, Pa-
rate viam Dei, & complanate
solitudinem, quæ in semita Dei
nostri est. Omnes valles imple- 5
buntur, & omnes montes & col-
les subsidebunt: quicquid difficile
est, facile fiet, & quicquid rigi-
dum est lentum evadet. Et omne 6
quod carne constat majestatem Dei
videbit. Et turbis illis, quæ ad 7
eum veniebat ut baptizarentur,
dicebat; O filii viperarum, quis
indicavit vobis ut fugeretis ab
ira venienti? Fructum igitur fa- 8
cite, qui resipiscentiâ dignus sit:
& ne superbiatis in anima vestra
& dicatis; Pater quidem noster
Abrahamus est: nam potens est
Deus, ut ex his lapidibus filios
Abrahamo suscitet. Ecce secu- 9
ris ad radicem arborum posita
est: & omnis arbor quæ fructum
bonum non reddiderit, succidetur,
& in igne comburetur.

Versio VULGATA LATINA.

2 Sub principibus sacerdotum Anna & Caipha : factum est verbum Domini
3 super Joannem, Zachariæ filium, in deserto. Et venit in omnem regionem
4 Jordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Sic-
ut scriptum est in libro sermonum Isaiæ prophetæ ; Vox clamantis in deser-
5 to, Parate viam Domini : rectas facite semitas ejus : Omnis vallis imple-
bitur: & omnis mons, & collis humiliabitur : & erunt prava in directa, & aspe-
6 ra in vias planas : Et videbit omnis caro salutare Dei. Dicebat ergò ad
7 turbas quæ exibant ut baptizarentur ab ipso ; Genimina viperarum, quis
8 ostendit vobis fugere à ventura ira ? Facite ergò fructus dignos pœnitentiæ,
& ne cœperitis dicere ; Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis, quia
9 potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. Jam enim securis
ad radicem arborum posita est. Omnis ergò arbor non faciens fructum bo-
num, excidetur, & in ignem mittetur. Et interrogabant eum turbæ, di- 10
centes ; Quid ergò faciemus ? Respondens autem dicebat illis ; Qui habet 11
duas tunicas, det non habenti : & qui habet escas, similiter faciat. Vene- 12
runt autem & publicani ut baptizarentur, & dixerunt ad illum ; Magister,
quid faciemus ? At ille dixit ad eos ; Nihil ampliùs, quàm quod constitu- 13
tum est vobis, faciatis. Interrogabant autem eum & milites, dicentes ; 14
Quid faciemus & nos ? Et ait illis ; Neminem concutiatis, neque calumniam
faciatis : & contenti estote stipendiis vestris. Existimante autem populo, & co- 15
gitantibus omnibus in cordibus suis de Joanne, ne fortè ipse esset Christus :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 3 * وحنان وقيافا رييسا الكهنة * حلت كلمة الله على يوحنا بن زكريا في البرية * فجاء الى كل
4 البلاد المحيطة بالاردن يكرز بعمودية التوبة لمغفرة الخطايا * كما هو مكتوب في سفر كلام اشعيا
5 النبي هكذا * صوت صارخ في البرية اعدوا طريق الرب وقوموا سبله * جميع الاودية
6 تمتلي وجميع الجبال والاكام تتواضع * ويصير الوعر سهلا والخشنة الى طريق سهلة * ويعاين
7 كل ذي جسد خلاص الله * فقال للجمع الذين ياتون اليه ويعتمدون منه يا اولاد الافاعي
8 من دلكم على الهرب من الغضب الاتي * اعملوا الان ثمارا تستحق التوبة ولا تبتدوا ان
تقولوا في نفوسكم ان ابانا ابرهيم * اقول لكم ان الله لقادر ان يقيم من هذه الحجارة بنين
9 لابرهيم * ها الفاس موضوع على اصول الشجر * فكل شجرة لا تثمر ثمرا صالحا تقطع
10 11 وتلقى في النار * وساله الجموع قايلين فماذا نصنع * فاجابهم قايلا من كان له ثوبان فليعط
12 من ليس له * ومن كان له طعام فكذلك ايضا يصنع * فاتى عشارون ليعتمدوا منه فقالوا له يا
13 14 معلم ماذا نصنع * فقال لهم لا تعملوا اكثر مما امرتم به * وساله ايضا جند قايلين ماذا
15 نصنع نحن ايضا * فقال لهم لا تعنفوا احدا ولا تظلموا احدا واكتفوا بارزاقكم * وان
جميع الشعب فكروا في قلوبهم وظنوا ان يوحنا هو المسيح *

Et Hanna, & Caipha principes sacerdo- 2
tum : inhabitavit verbum Dei super
Johannem filium Zachariæ in deserto.
Et venit in omnes regiones circumjacen- 3
tes Jordani prædicare baptismum pœni-
tentiæ in remissionem peccatorum. Sic- 4
ut est scriptum in libro sermonum Isaiæ
prophetæ sic ; Vox clamans in deserto,
Parate viam Domini, & dirigite semi-
tas ejus. Omnes valles implebuntur, & 5
omnes montes & colles humiliabuntur :
& fiet arduum facile, & asperum in viâ
planâ. Et videbit omnis præditus corpore 6
salutare Dei. Dixit autem turbis quæ ve- 7
niebant ad eum & baptizabantur ab eo;
O filii viperarum, quis ostendit vobis fu-
gere ab ira ventura? Facite igitur fructus 8
qui sint digni pœnitentiâ, & ne cœperi-
tis dicere intra vosmetipsos ; Sanè pa-
ter noster est Abraham. Dico vobis,
quòd Deus potens est suscitare de istis
lapidibus filios Abrahæ. Ecce securis 9
posita est ad radices arborum. Et omnis
arbor, quæ non fructificat fructum bo-
num, excidetur & injicietur in ignem.
Et interrogaverunt eum turbæ, dicentes; 10
Quid igitur faciemus? Respondit eis, 11
dicens ; Qui habet duas tunicas, det
non habenti : & qui habet escam, simi-
liter etiam faciat. Venerunt autem pu- 12
blicani ut baptizarentur ab eo, & dixe-
runt ei ; Magister, quid faciemus ?
Dixit illis, Ne faciatis plus eo, quod 13
præceptum est vobis. Et interrogaverunt 14
eum etiam milites, dicentes ; Quid fa-
ciemus nos etiam? Ait illis, Ne concu-
tiatis quemquam, neque opprimatis
quemquam, & contenti estote opibus ve-
stris. Omnis autem populus cogitave- 15
runt in cordibus suis, & existimave-
runt quòd Johannes esset Christus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወእሞ፡ ሐና፡ ወቀያፋ፡ ሊቀ፡ ክህናት፡ መጽአ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር ፡ ሳዒለ ፡ ዮሐንስ፡
3 ወልደ፡ ዘካርያስ፡ በገደም፡፡=፡ ወአደ፡ አድያም፡ ዮርደኖስ፡ ወሰበከ፡ጥምቀተ፡ ለንስ
4 ሐ፡በዘ፡ ይትኃደግ፡ ኃጢአት፡፡=፡ በከመ፡ ይብል፡ ቃለ፡ መጽሐፍ፡ ሊሰይያስ፡ ነቢይ፡
ዘይቤ፡ ናሁ፡ ቃለ፡አዋዲ፡ በገደም፡ ጺሑ፡ፍኖተ፡ እግዚአብሔር፡ ወዓርዩ፡ መጽያሕ
5 ቶ፡=፡ ኵሉ፡ ማዕምቅ፡ ይመልእ፡ ወኵሉ፡ደብር፡ወወግር፡ ይትሐት፡ ወይኩን፡ መብ
6 እስ፡ መጽያሕተ፡ ርቱዐ፡ ወይዓሪ፡ ፍኖተ፡ መብእስ፡=፡ ወይርአይ፡ ኵሉ፡ ዘሥጋ፡አ
7 ድኅኖቶ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ ዮሐንስ፡ ለሕዝብ፡ እለ፡ መጽኡ፡ ኀቤ
ሁ፡ ያጥምቆሙ፡ ትውልደ፡ ሰብድዕት፡ መኑ፡ ነገረክሙ፡ ታምስጡ፡ እመቅሠፍት፡ዘይ
8 መጽእ፡=፡ ግበሩ፡ እንከ፡ ፍሬ፡ ዘይደልወክሙ፡ ለንስሐ፡ ወኢይምሰልክሙ፡ በብሂለ፡
ሀሎ፡ ኣቡነ፡ ኣብርሃም፡ እብለክሙ፡ ይክል፡ እግዚአብሔር፡ አንሥኦ፡ ውሉደ፡ ለአ
9 ብርሃም፡ እምእሉንቱ፡ አእባን፡፡=፡ እስመ፡ ወድአ፡ ተሠይመ፡ ጕድብ፡ኀበ፡ጕንደ፡
ዕፀው፡ወኵሉ፡ ዕፀው፡ዘኢይፈሪ፡ሠናየ፡ ፍሬ፡ ይገዝምዎ፡ ወውስተ፡ እሳት፡ ይወድይ
ዎ፡፡=፡ በእንተ፡ እለ ፡ ተስእልዎ፡ ለዮሐንስ፡=፡
10 ወተስእልዎ፡ ሕዝብ፡ ወይቤልዎ፡ ምንተ፡ ንግበር ፡=፡ ወአውሥአ፡ ወይቤሎሙ፡ ዘቦ
11 ተ፡ ክልኤተ፡ ልብሰ፡ ክደናት፡ የሀብ፡ አሐደ፡ ለዘ፡አልቦ፡ ወዘሂቦ፡ እክለ፡ ከማሁ፡ ይግ
12 በር፡፡=፡ መጽኡ ፡ መጸብሐያን ፡ ያጥምቆሙ ፡ ወተስእልዎ፡ ወይቤልዎ፡ ሊቅ፡ ምን
13 ተ፡ ንግበር፡=፡ ወይቤሎሙ፡ አልቦ፡ ፈድፋደ፡ ዘትገብሩ፡ እምዘ፡ ዘተአዘዝክሙ፡=፡
14 ወተስእልዎ፡ ሐራ፤ ወይቤልዎ፡ ንሕነኒ፡ምንተ፡ ንግበር፡፡ወይቤሎሙ ፡ ኢትትአገሉ፡
15 ወኢሰመኑዪ፡ ወኢትሂዱ፡ ወንበሩ፡ በሲሲይክሙ፡፡=፡ ወሐለዩ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ በልቦ
ሙ፡ ወመሰሎሙ፡ ዮሐንስ፡ ዘውእቱ፡ ክርስቶስ፡፡=፡

Et quando Hana & Caipha principes sacerdotum *erant*, venit verbum Domini 2
super Johannem filium Zachariæ in deserto. Et circumiyit regiones Jordanis, & 3
prædicavit baptismum pœnitentiæ in qua remittitur peccatum : Sicut dicit vox 4
libri Esaiæ prophetæ, qui dixit ; Ecce vox circumeuntis in deserto, parate viam
Domini, & æquales facite semitas ejus. Omnis vallis implebitur, & omnis mons 5
& collis deprimetur : & erit prava semita recta, & plana erit prava via. Et vi- 6
debit omnis qui ex carne est, salutem Dei. Et dixit Johannes populis qui venie- 7
bant ad eum ut baptizaret eos ; Generatio viperarum, quis dixit vobis ut fuge-
retis à pœna futura ? Facite igitur fructum qui disponat vos ad pœnitentiam ; 8
& ne existimetis dicere ; Fuit pater noster Abraham. Dico vobis, Potest Deus
excitare filios Abrahamo, ex hisce lapidibus. Quia jam ponitur securis ad trun- 9
cum arboris : et omnis arbor quæ non fert fructum bonum, excîdent eam, & in
ignem conjicient eam.

De iis qui Johannem interrogabant.

Et interrogaverunt eum populi, & dicebant ei ; Quid faciemus ? Et respondit, 10
& dixit iis ; Qui habet duas vestes interiores, det unam non habenti : & qui ha- 11
bet panem, similiter faciat. Et venerunt publicani ut baptizaret eos : & inter- 12
rogârunt eum, & dixerunt ei ; Magister, quid faciemus ? Et dixit iis ; Nihil am- 13
plius sit quod faciatis, quàm quod constitutum est vobis. Et interrogârunt eum 14
milites, & dixerunt ei ; Nos igitur quid faciemus ? Et dixit iis ; Ne opprimatis
aliquem, neque rapiatis : & contenti estote stipendiis vestris. Et cogitaverunt 15
omnes populi in cordibus suis, & existimârunt quòd Johannes esset Christus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

نهم

تعليم دادن يحيي جماعت را

IX. Docet Johannes turbas.

10 11 * جماعت ازو پرسيدند * كه ما چه مي كنيم * بديشان جواب داد وكفت * هر كه دو
12 جبه دارد * يكي بدان دهد كه ندارد * و ان نيز كه توشه دارد چنين كند * سودخوران
13 نيز مي آمدند * كه شسته شوند * وبدو كفتند اي معلم چه كنيم * كفت زياده تر ازان
14 نخواهيد كه بشما فرموده شد * كه انرا بطلبيد * خدمت كاران وسرهنكان ازو مي پرسيدند *
كه ما نيز چكنيم * بديشان كفت با مردم ببدي مكاويد * وزحمت زياده مدهيد * مرسوم شما
15 شما را بس است * خلايق انبوه چون پيش او مي آمدند * در خود فكر و انديشه مي كردند *
كه مكر اوست مسيح *

Deindè turbæ ab eo rogabant, 10
Itaque nos quid faciemus ? Illis 11
responsum dedit, & dixit ; qui-
cunque duas tunicas habet, unam
illi det qui non habet : & ille
etiam qui cibum habet, similiter
faciat. Publicani etiam vene- 12
runt ut baptizarentur, et dixe-
runt ; O præceptor, quid facie-
mus ? Dixit eis ; Plus eo ne 13
petatis quod vobis mandatum est,
ut illud quæratis. Ministri et- 14
iam et satellites eum interroga-
bant ; Quinetiam nos quid faci-
emus ? Illis dixit ; Cùm quo-
quam improbè ne contendatis, et
molestiam ampliùs ne exhibeatis:
stipendium vestrum vobis sat est.
Turbæ autem plurimæ cùm ad 15
eum venirent, intra se cogita-
bant et opinati sunt, quòd for-
san ipse esset Christus.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΚΕΦ. ϛ'.

Respondit Joannes omnibus, dicens; Ego quidem aquâ baptizo vos: venit
16 Ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης ἅπασι, λέγων, Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται
autem fortior me, cujus non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum ejus:
δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ·
ipse vos baptizabit in Spiritu sancto & igni. Cujus ventilabrum in manu
17 αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ
ejus, & perpurgabit aream suam, & congregabit triticum in horreum suum:
αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ·
at paleam comburet igni inextinguibili. Multa quidem igitur & alia exhor-
18 τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακα-
tans, evangelizabat populum. At Herodes tetrarcha, correptus ab illo
19 λῶν, εὐηγγελίζετο τὸν λαόν. Ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ
de Herodiade uxore Philippi fratris sui, & de omnibus quæ fecit
περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε
malis Herodes, Adjecit & hoc super omnia, & inclusit Joannem
20 πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, Προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην
in carcere. Factum est autem in baptizari omnem populum,
21 ἐν τῇ φυλακῇ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν,
& Jesu baptizato, & orante, apertum esse cœlum, Et
22 καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος, καὶ προσευχομένου, ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν, Καὶ
descendisse Spiritum sanctum corporali specie sicut columbam in ipsum: &
καταβῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ' αὐτόν· καὶ
vocem de cœlo fieri, dicentem; Tu es filius meus dilectus: in te
φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, λέγουσαν, Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ
complacui. Et ipse erat Jesus quasi annorum triginta incipiens,
ηὐδόκησα. Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, 23
existens (ut existimabatur) filius Joseph, Heli, Matthat, Levi,
ὢν (ὡς ἐνομίζετο) υἱὸς Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλί, τοῦ Ματθάτ, Τοῦ Λευΐ, 24
Melchi, Janne, Joseph, Mattathiæ, Amos, Naum,
τοῦ Μελχί, τοῦ Ἰαννά, τοῦ Ἰωσήφ, Τοῦ Ματταθίου, τοῦ Ἀμώς, τοῦ Ναούμ, 25
Hesli, Nagge, Mahath, Mattathiæ, Semei, Joseph,
τοῦ Ἑσλί, τοῦ (ϑ) Ναγγαί, Τοῦ Μαάθ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Σεμεΐ, τοῦ Ἰωσήφ, 26
Juda, Joanna, Resa, Zorobabel, Salathiel,
τοῦ Ἰούδα, Τοῦ (ι) Ἰωαννᾶ, τοῦ Ῥησά, τοῦ (κ) Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιήλ, 27
Neri, Melchi, Addi, Cosan, Elmadan, Her, Jose,
τοῦ Νηρί, Τοῦ Μελχί, τοῦ Ἀδδί, τοῦ Κωσάμ, τοῦ Ἐλμωδάμ, τοῦ Ἤρ, Τοῦ Ἰωσῆ, 28 29
Eliezer, Joreim, Matthat, Levi, Simeon, Juda, Joseph,
τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ Ἰωρείμ, τοῦ (λ) Ματθάτ, τοῦ Λευΐ, Τοῦ Συμεών, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσήφ, 30
Jona, Eliacim Melea, Menna, Matthatha, Nathan,
τοῦ Ἰωνάν, τοῦ Ἐλιακείμ, Τοῦ (μ) Μελεᾶ, τοῦ Μαϊνάν, τοῦ Ματταθά, τοῦ Ναθάν, 31
David,
τοῦ (ν) Δαβίδ,

MS.A. (ϑ) Ναγαί, (ι) Ἰωανᾶν, (κ) Ζοροβάβελ, (λ) Ματθάθ, (μ) Μελεᾶ, * τοῦ Ματταθά, (ν) Δαυείδ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܥܢܐ ܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܐ ܐܢܐ ܡܥܡܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܡܝܐ. ܐܬܐ ܕܝܢ ܗܘ
17 ܕܚܝܠܬܢ ܡܢܝ ܗܘ ܕܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܐܫܪܐ ܥܪܩܐ ܕܡܣܢܘܗܝ. ܗܘ ܢܥܡܕܟܘܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ
18 ܘܒܢܘܪܐ. * ܗܘ ܕܐܚܝܕ ܪܦܫܐ ܒܐܝܕܗ ܘܡܕܟܐ ܐܕܪܘܗܝ. ܘܚܛܐ ܟܢܫ ܠܐܘܨܪܘܗܝ. ܘܬܒܢܐ ܢܘܩܕ
19 ܒܢܘܪܐ ܕܠܐ ܕܥܟܐ. * ܐܦ ܐܚܪܢܝܬܐ ܕܝܢ ܣܓܝܐܬܐ ܡܠܦ ܗܘܐ ܘܡܣܒܪ ܠܥܡܐ. * ܗܪܘܕܣ
ܕܝܢ ܛܛܪܪܟܐ. ܡܛܠ ܕܡܬܟܣܣ ܗܘܐ ܡܢ ܝܘܚܢܢ ܥܠ ܗܪܘܕܝܐ ܐܢܬܬܗ ܕܦܝܠܝܦܘܣ
20 ܐܚܘܗܝ. ܘܥܠ ܟܠܗܝܢ ܒܝܫܬܐ ܕܥܒܕ ܗܘܐ. * ܐܘܣܦ ܐܦ ܗܕܐ ܥܠ ܟܠܗܝܢ. ܘܚܒܫܗ
21 ܠܝܘܚܢܢ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. * ܗܘܐ ܕܝܢ ܟܕ ܥܡܕ ܟܠܗ ܥܡܐ. ܐܦ ܝܫܘܥ ܥܡܕ. ܘܟܕ ܡܨܠܐ
22 ܐܬܦܬܚܘ ܫܡܝܐ. * ܘܢܚܬܬ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܥܠܘܗܝ ܒܕܡܘܬ ܓܘܫܡܐ ܕܝܘܢܐ. ܘܩܠܐ ܗܘܐ
ܡܢ ܫܡܝܐ ܕܐܡܪ. ܐܢܬ ܗܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ ܕܒܟ ܐܨܛܒܝܬ.

* ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܬܪܝܢ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܝ *

23 * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܐܝܟ ܒܪ ܫܢܝܢ ܬܠܬܝܢ. ܘܡܣܬܒܪ ܗܘܐ ܒܪ ܝܘܣܦ ܒܪ
24 ܗܠܝ. * ܒܪ ܡܛܬ. ܒܪ ܠܘܝ ܒܪ ܡܠܟܝ. ܒܪ ܝܢܝ. ܒܪ ܝܘܣܦ. * ܒܪ ܡܬܬܝܐ. ܒܪ ܥܡܘܣ.
25
26 ܒܪ ܢܚܘܡ. ܒܪ ܚܣܠܝ. ܒܪ ܢܓܝ. * ܒܪ ܡܐܬ. ܒܪ ܡܛܬ. ܒܪ ܫܡܥܝ. ܒܪ ܝܘܣܦ. ܒܪ
27
28 ܝܗܘܕܐ. * ܒܪ ܝܘܚܢܢ. ܒܪ ܪܝܣܐ. ܒܪ ܙܘܪܒܒܠ. ܒܪ ܫܠܬܐܝܠ. ܒܪ ܢܪܝ. * ܒܪ ܡܠܟܝ ܒܪ
29 ܐܕܝ ܒܪ ܩܘܣܡ. ܒܪ ܐܠܡܘܕܕ. ܒܪ ܥܪ. * ܒܪ ܝܘܣܐ. ܒܪ ܐܠܝܥܙܪ. ܒܪ ܝܘܪܡ. ܒܪ ܡܛܬܐ.
30 ܒܪ ܠܘܝ. * ܒܪ ܫܡܥܘܢ. ܒܪ ܝܗܘܕܐ. ܒܪ ܝܘܣܦ. ܒܪ ܝܘܢܡ. ܒܪ ܐܠܝܩܝܡ. * ܒܪ ܡܠܝܐ.
31
ܒܪ ܡܢܝ ܒܪ ܡܛܬܐ. ܒܪ ܢܬܢ. ܒܪ ܕܘܝܕ.

Respondit Johannes, & ait illis; Ecce ego 16
baptizo vos aquâ: venit autem post me is
qui potentior me est, ille cujus non sum di-
gnus qui solvam corrigiam calceamentorũ,
ipse baptizabit vos in Spiritu sanctitatis, &
igni. Ille qui tenet palam manu suâ, & re- 17
purgat areas suas, ac triticum colligit in hor-
rea sua, & paleas comburet igni inextingui-
bili. Quinetiam alia multa docebat, & an- 18
nuntiabat populo. Herodes autem Tetrar- 19
cha, propterea quòd argueretur à Johanne
de Herodiade uxore Philippi fratris ejus, ac
de omnibus flagitiis, quæ patrabat; Ad- 20
didit & hoc supra omnia, & inclusit Johan-
nem in carcere. Factum est autem quum 21
baptizatus esset omnis populus, ut & Jesus
baptizaretur; ac dum oraret, aperiretur
cœlum, Descenderétque Spiritus sancti- 22
tatis supra eum specie corporis columbæ, &
vox ederetur de cœlis, dicens; Tu es filius
meus dilectus, in te mihi complacui.

Ad vesperam dominica secunda post Epiphaniam. 10.

Ipse verò Jesus erat quasi filius annorum 23
triginta: & existimabatur filius Joseph, filii
Heli, Filii Matethath, filii Levi, filii Mel- 24
chi, filii Jani, filii Joseph, Filii Mathetha, 25
filii Amos, filii Nahum, filii Hesli, filii Nagi,
Filii Moth, filii Matath, filii Semei, filii Jo- 26
seph, filii Judæ, Filii Johannis, filii Resa, 27
filii Zorobabel, filii Selathiel, filii Niri,
Filii Melchi, filii Adai, filii Kosam, filii 28
Elmodod, filii Ir, Filii Josi, filii Elea- 29
zar, filii Joram, filii Mathitha, filii Levi,
Filii Simeon, filii Judæ, filii Joseph, filii 30
Jonam, filii Eliacim, Filii Malia, filii 31
Mani, filii Matetha, filii Nathan, filii
David,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

16 * جواب داد يحيي وبديشان كفت • من شما را بآب مي شويم • وانك درپس من آيد •
توانا ترست وقادر انك نيستم† مستحق كه بند كفش اورا بكشايم • اوست انك شما را بروح
17 القدس يعني جان پاك وبآتش بشويد • * انك پارو بدست كرفت • كه جملهٔ خرمنها را
پاك كند • كندم را در انبارهاء خود فراهم آرد • وكاه را در اتشي† بسوزاند كه هركز†
18 نكسبد • * وديكر چيزهاء† بسيار ايشانرا مي اموزانيد • ومژده مي داد جملهٔ عالم را

دهم زندان نهادن يحيي

19 * بعد از مدتي هيروديس
باسقاق با يحيي كين كرفته بود • براي هيروديا زن فيلبوس • برادر او • از بهر انك شوميها
20 بسيار† مي كرد * واين نيز را بر سر افزود • يحيي را كرفت ودر زندان نهاد •

يازدهم شسته شدن مسيح بر دست يوحنا در اردن

21 * وچون شستن يحيي ظاهر شد وهمهٔ جماعت بدست او شسته مي شدند عيسي نيز انجا
22 بكاه آمد وشسته شد وچون نماز مي كرد اسمان كشاده شد * وروح القدس بر وي

Responsum igitur dedit Johannes, 16
& illis dixit, Ego vos aquâ lavo;
qui autem post me venit, validior
est, & potens, adeò ut non sum di-
gnus ut corrigiam calceamenti ejus
solvam: ipse est qui vos spiritu
sancto, (i. e. Mente purâ) & igni
baptizabit. Qui palam manu pre- 17
bendit ut omnes areas suas *purget:*
& *triticum in horrea sua congreget,*
& paleam in igni comburat, qui
nunquam extinguetur. Et alia mul- 18
ta eos docuit, & evangelizabat to-
to populo.

X. Incarceratio Johannis.

Aliquantò pòst Herodes præfectus 19
cum Johanne simultatem suscepit,
propter Herodiadem uxorem Phi-
lippi, fratris sui; cujus gratiâ
mala multa perpetrâsset: Et hoc 20
etiam ad summam adjecit, Johan-
nem prehendit, & carceri indidit.

XI. Baptizatio Christi per manum Johannis in Jordane.

Cúmque baptismus Johannis palàm 21
fieret, & universa multitudo per
manum illius baptizarentur, Jesus
etiam eò loci venit, & baptizatus
est: et cùm oraret, cœlum apertum
est. Et spiritus sanctus super eum 22

Versio VULGATA LATINA.

16 Respondit Joannes, dicens omnibus; Ego quidem aquâ baptizo vos: veniet
autem fortior me, cujus non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum
17 ejus: ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, & igni: Cujus ventilabrum
in manu ejus, & purgabit aream suam, & congregabit triticum in horreum
18 suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Multa quidem & alia ex-
19 hortans evangelizabat populo. Herodes autem tetrarcha, cùm corriperetur
20 ab illo de Herodiade uxore fratris sui, & de omnibus malis quæ fecit Hero-
21 des, Adjecit & hoc super omnia, & inclusit Joannem in carcere. Factum
est autem cùm baptizaretur omnis populus, & Jesu baptizato, & orante,
22 apertum est cœlum: Et descendit Spiritus sanctus corporali specie sicut co-
lumba in ipsum: & vox de cœlo facta est; Tu es filius meus dilectus, in
te complacui mihi. Et ipse Jesus erat incipiens quasi annorum triginta, ut 23
putabatur, filius Joseph, qui fuit Heli, qui fuit Mathat, Qui fuit Levi, 24
qui fuit Melchi, qui fuit Janne, qui fuit Joseph, Qui fuit Mathathiæ, qui 25
fuit Amos, qui fuit Nahum, qui fuit Hesli, qui fuit Nagge, Qui fuit 26
Mahath, qui fuit Mathathiæ, qui fuit Semei, qui fuit Joseph, qui fuit Juda,
Qui fuit Joanna, qui fuit Resa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathiel, qui 27
fuit Neri, Qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit Cosan, qui fuit El- 28
madan, qui fuit Her, Qui fuit Jesu, qui fuit Eliezer, qui fuit Jorim, qui 29
fuit Mathar, qui fuit Levi, Qui fuit Simeon, qui fuit Juda, qui fuit Jo- 30
seph, qui fuit Jona, qui fuit Eliakim, Qui fuit Melea, qui fuit Menna, qui 31
fuit Mathatha, qui fuit Nathan, qui fuit David,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * اجابهم يوحنا اجمعين قايلا اما انا فاعمدكم بالماء * وسياتي من هو اقوي مني الذي لا
17 استحق ان احل سيور حذايه وهو يعمدكم بروح القدس والنار * الذي بيده المذري ينقي
18 بيدره ويجمع القمح الي اهرايه ويحرق التبن بالنار التي لا تطفا * وكان يخبر الشعب ويبشرهم
19 باشياء كثيرة * فاما هيرودس رييس الربع فكان يوحنا يبكته من اجل هيروديا مراة فيلبس
20 اخيه ولاجل الشر الذي كان هيرودس يفعله * وزاد علي ذلك انه طرح يوحنا في السجن *

الفصل العاشر

21 22 * وكان لما اعتمد جميع الشعب واعتمد يسوع ايضا فيما هو يصلي انفتحت السما * ونزل
عليه روح القدس شبه جسد حمامة * واذا صوت من السما قايلا انت ابني الحبيب الذي
23 بك سررت * وكان يسوع قد بدا يصير في ثلثين سنة * وكان يظن انه ابن يوسف * بن هالي *
24 25 * بن مطثت * بن لاوي * بن ملكي * بن يونا * بن يوسف * بن مطاثيوا * بن عاموص * بن
26 ناحوم * بن حسلي * بن نجا * بن مااث * بن مطاثيوا * بن سمعي * بن يوسف * بن يهودا *
27 28 * بن يوحانن * بن ريسا * بن زروبابل * بن سلاثيال * بن نيري * بن ملكي * بن ادي * بن
29 قوصام * بن الماصدان * بن اير * بن يوسا * بن اليعازر * بن يورام * بن مطاث * بن لاوي *
30 31 * بن سمعون * بن يهودا * بن يوسف * بن يونان * بن الياقيم * بن مليا * بن منان * بن مطاثا * بن ناثان * بن داود *

Respondit eis Johannes omnibus, dicens; 16
Ego quidem baptizo vos aquâ: veniet
autem qui est fortior me, cujus non sum
dignus solvere corrigias calceamentorum:
Et ipse baptizabit in Spiritu sancto &
igni. Cujus in manu est ventilabrum, 17
purgans aream suam, & congregans tri-
ticum in horreum suum, & comburens
paleas igni qui non extinguetur. Et mo- 18
nebat populum, & evangelizabat eis res
multas. Herodem autem tetrarcham Jo- 19
hannes corripiebat propter Herodiadem
uxorem Philippi fratris ejus, & propter
malum quod Herodes perpetrabat. Ad- 20
jecit etiam his, quòd injecit Johannem
in carcerem.

Sectio decima.

Et factum est cùm baptizatus esset o- 21
mnis populus, baptizatus est etiam Jesus.
Et dum ipse oraret, apertum est cælum.
Et descendit super eum Spiritus sanctus 22
in similitudinem corporis columbæ: &
ecce vox de cælo, dicens; Tu es filius
meus dilectus, in quo mihi complacui.
Et Jesus cœperat ingredi in trigesimum 23
annum, et putabatur esse filius Joseph,
filii Heli, Filii Matthat, filii Levi, 24
filii Melchi, filii Joanna, filii Joseph,
Filii Matthatiæ, filii Amos, filii Na- 25
hum, filii Hesli, filii Nagge; Filii Ma- 26
at, filii Matthatiæ, filii Semei, filii
Joseph, filii Juda, Filii Jochanan, 27
filii Resa, filii Zorobabel, filii Salathiel,
filii Neri. Filii Melchi, filii Addi, filii 28
Cosam, filii Elmadan, filii Ir, Filii Jo- 29
sæ, filii Eliezer, filii Joram, filii Mat-
thath, filii Levi, Filii Simeon, filii Ju- 30
da, filii Joseph, filii Jona, filii Elia-
cim, Filii Malia, filii Mattan, filii 31
Matthata, filii Nathan, filii David,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወአውሥአ፡ ዮሐንስ፡ ወይቤሎሙ፡ ለኵሎሙ፡ አንሰ፡ በማይ፡ አጠምቀክሙ፡ ወይመ
ጽእ፡ ዘይጸንዓኒ፡ ዘኢይደልወኒ፡ እፍታሕ፡ ለሣእኒሁ፡ ወውእቱ፡ ያጠምቀክሙ፡ በመ
17 ንፈስ፡ ቅዱስ፡ ወበእሳት፡፡ ዘመሥሔ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ወያነጽሕ፡ ዓውደ፡ እክሉ፡
18 ወያስተጋብእ፡ ስርናዮ፡ ውስተ፡ መዝገቡ፡ ወሐሠሮሰ፡ ያውዒ፡ በእሳት፡ ዘኢይጠፍ
19 እ፡፡ ወባዕደኒ፡ ብዙኀ፡ መሀሮሙ፡ ለሕዝብ፡ ወገሠጾሙ፡፡ ወእስመ፡ ገሠጾ፡
ለሄሮድስ፡ ወዘለፎ፡ በእንተ፡ ሄሮድያደ፡ ብእሲተ፡ ፊልጶስ፡ እኁሁ፡ ወበእንተ፡ ኵ
20 ሉ፡ እኩይ፡ ዘገብረ፡ ሄሮድስ፡፡ ዓዲ፡ ወሰከ፡ እንበይነ፡ ዝኒ፡ ተቀየሞ፡ ወዓጸዎ፡ ለ
21 ዮሐንስ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡፡ ወእምድኅረ፡ ተጠምቁ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ተጠ
22 መቀ፡ ኢየሱስኒ፡ ወእንዘ፡ ይጼሊ፡ ተርኅወ፡ ሰማይ፡፡ ወወረደ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ላዕ
23 ሌሁ፡ በሥጋ፡ ከመ፡ ርእየተ፡ ርግብ፡፡ ወመጽአ፡ ቃል፡ እምሰማይ፡ ዘይብል፡ አንተ፡ ው
24 እቱ፡ ወልድየ፡ ዘአፈቅር፡ ወኪያከ፡ ሠመርኩ፡፡ ወይአክል፡ ሠላሳ፡ ክረምቱ፡ ለእ
25 ግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይመስሎሙ፡ ወልደ፡ ዮሴፍ፡ ውእቱ፡፡
26 ዘኤሊ፡ ዘማቲ፡ ዘሌዊ፡ ዘሜሌኪ፡ ዘዮና፡ ዘዮሴፍ፡፡ ዘሚታቲዩ፡ ዘአ
27 ሞጽ፡ ዘናሆም፡ ዘኤሲሊም፡ ዘናጊ፡፡ ዘማአት፡ ዘማታቲዩ፡ ዘሴሜይ፡
28 ዘዮሴፍ፡ ዘዮደ፡፡ ዘዮናን፡ ዘሬሳ፡ ዘዘሩባቤል፡ ዘሰላትየል፡ ዘኔሪ፡፡ ዘ
29 ሜልኪ፡ ዘሐዲ፡ ዘቆሳም፡ ዘኤልሞደም፡ ዘዔር፡፡ ዘዮሳዕ፡ ዘአልዓዘር፡
30 ዘዮራም፡ ዘመጠታ፡ ዘሌዊ፡፡ ዘስምዖን፡ ዘይሁደ፡ ዘዮሴፍ፡ ዘዮናን፡
31 ዘኤሊያቄም፡፡ ዘሜሌያ፡ ዘማይናን፡ ዘማጠት፡ ዘናታ፡ ዘደዊት፡ ዘሰ
ሎሞን፡፡

Et respondit Johannes, & dixit omnibus illis; Ego in aqua baptizo vos: & ve- 16
niet qui fortior me est, cujus non sum dignus solvere calceamenta ejus: & ipse
baptizabit vos in Spiritu sancto & igni. Cujus ventilabrum in manu ejus, & 17
purgabit castrum frumenti sui, & colliget triticum in thesaurum suum: & pa-
leas comburet in igne inextinguibili. Et alia multa docuit populos, & erudi- 18
vit eos. Et quia erudiebat Herodem, & arguebat eum de Herodiade uxore 19
Philippi fratris ejus, & de omni malo quod fecerat Herodes: Ulteriùs adjecit 20
ad hanc mensuram, & inclusit Johannem in domo vinculi. Et postquàm bapti- 21
zati erant omnes populi, baptizatus est Jesus: & orante *illo* apertum est cœlum:
Et descendit Spiritus sanctus super eum in corpore sicut species columbæ: & 22
venit vox è cœlo, dicens; Tu es filius meus quem diligo: & te acceptum habeo.
Et sufficiebat trigesimus annus Domino Jesu, & videbatur iis filius Josephi, qui 23
fuit
Eli, qui fuit Mati, qui fuit Levi, qui fuit Melechi, qui fuit Jona, qui fuit Joseph, 24
Qui fuit Matatiæ, qui fuit Amos, qui fuit Nahom, qui fuit Esilim, qui fuit Nagi, 25
Qui fuit Maat, qui fuit Matatiæ, qui fuit Semei, qui fuit Joseph, qui fuit Juda, 26
Qui fuit Jonan, qui fuit Rasa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathiel, qui fuit 27
Neri, Qui fuit Melchi, qui fuit Hadi, qui fuit Kosam, qui fuit Elmodam, qui 28
fuit Er, Qui fuit Jeso, qui fuit Eliezer, qui fuit Joram, qui fuit Matata, qui fuit 29
Levi, Qui fuit Simeon, qui fuit Juda, qui fuit Joseph, qui fuit Jonan, qui fuit 30
Eliakim, Qui fuit Meleia, qui fuit Mainan, qui fuit Matat, qui fuit Nati, qui 31
fuit Dvaid, qui fuit Salomon,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

فرود آمد مانند كبوتر اوازشد از آسمان وگفت توي فرزند عزيز من ترا خواستم

دوازدهم نسبت عيسي جسماني از پشت به پشت تا آدم

23 * وبود عيسي قدرسي ساله وگمان مي بردند كه پسر يوسف است . پسر هالي * پسر
24 مطث . پسر ليوي . پسر ملكي . پسر ياني . پسر يوسف * پسر متتا . پسر عاموص . پسر ناحوم .
25 26 پسر حسلي . پسر نجي * پسر مات . پسر مطث . پسر شمعي . پسر يوسف . پسر يهودا * پسر
27 يوحنا . پسر رسا . پسر زروبابيل . پسر شالتاييل . پسر نري * پسر ملكي . پسر ادي . پسر
28 29 30 قوسم . پسر الموده . پسر عير * پسر يوسا . پسر اليعاذر . پسر يورام . پسر متيتا . پسر ليوي * پسر شمعون
31 پسر يهودا . پسر يوسف . پسر يونام . پسر الياقيم * پسر مليا . پسر ماني . پسر مطتا . پسر ناثان . پسر داود

descendit similis columbæ: & vox
facta de cælo dixit; Tu es Filius
charus meus, te volui.

XII. Genealogia Christi corporea per singulas personas usque ad Adam.

Et erat Jesus circiter triginta an- 23
nos natus, et reputabant quòd Fili-
us Joseph esset, filii Heli, Filii 24
Mattath, filii Levi, filii Melchi,
filii Jani, filii Joseph, Filii Mat- 25
tetha, filii Amos, filii Nahum, filii
Hesli, filii Naggi, Filii Math, fi- 26
lii Mattath, filii Semei, filii Joseph,
filii Jehuda, Filii Johanna, filii 27
Resa, filii Zorobabel, filii Sala-
thael, filii Neri. Filii Melchi, filii 28
Adi, filii Cosam, filii Elmodad, filii
Ir, Filii Jose, filii Eliazar, filii 29
Joram, filii Mattitha, filii Levi,
Filii Simeon, filii Jehuda, filii Jo- 30
seph, filii Jonam, filii Eliakim, Fi- 31
lii Malia, filii Mani, filii Mattatha,
filii Nathan, filii David.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ζ'.

Jesse, Obed, Booz, Salmon, Naasson, Aminadab,
32 33 Τȣ̃ 'Ιεσσαὶ, τȣ̃ (ξ) 'Ωϐὴδ, τȣ̃ (ο) Βοὸζ, τȣ̃ Σαλμὼν, τȣ̃ Ναασσὼν, Τȣ̃ 'Αμιναδὰϐ,
Aram, Esron, Phares, Judæ, Jacob, Isaac, Abrahæ,
34 τȣ̃ 'Αρὰμ, τȣ̃ (π) 'Εσρὼμ, τȣ̃ Φαρὲς, τȣ̃ 'Ιȣ́δα, Τȣ̃ 'Ιακὼϐ, τȣ̃ 'Ισαὰκ, τȣ̃ 'Αβραὰμ,
Thare, Nachor, Sarug, Ragau, Phaleg, Heber, Sale,
35 τȣ̃ Θάρα, τȣ̃ Ναχὼρ, Τȣ̃ (ρ) Σαρȣ̀χ, τȣ̃ 'Ραγαῦ, τȣ̃ Φαλὲκ, τȣ̃ 'Εϐὲρ, τȣ̃ Σαλὰ,
Cainan, Arphaxad, Sem, Noë, Lamech, Mathusale,
36 37 Τȣ̃ Καϊνὰν, τȣ̃ 'Αρφαξὰδ, τȣ̃ Σὴμ, τȣ̃ Νῶε, τȣ̃ Λάμεχ, Τȣ̃ Μαθȣσάλα,
Henoch, Jared, Malaleel, Cainan, Henos, Seth,
38 τȣ̃ (σ) 'Ενὼχ, τȣ̃ (τ) 'Ιαρὲδ, τȣ̃ (υ) Μαλελεὴλ, τȣ̃ Καϊνὰν, Τȣ̃ (φ) 'Ενὼς, τȣ̃ (χ) Σὴθ,
Adam, Dei.
τȣ̃ 'Αδὰμ, τȣ̃ Θεȣ̃.

CAP. IV. δ'.

Jesus autem Spiritu sancto plenus, regressus est à Jordane: & agebatur in Z'
1 'Ιησȣ̃ς δὲ Πνεύματος ἁγίȣ πλήρης, ὑπέστρεψεν ἀπὸ τȣ̃ 'Ιορδάνȣ· καὶ ἤγετο ἐν ις
Spiritu in desertum, Diebus quadraginta tentatus à dia- β
2 τῷ Πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον, 'Ημέρας (α) τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τȣ̃ δια-
bolo: Et non manducavit quicquam in diebus illis: & consummatis illis, ιε
ϐόλȣ· καὶ ȣ̓κ ἔφαγεν ȣ̓δὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ς
posteà esuriit. Et dixit illi diabolus; Si filius es Dei, dic lapidi huic
3 ὕστερον ἐπείνασε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάϐολος, Εἰ υἱὸς εἶ τȣ̃ Θεȣ̃, εἰπὲ τῷ λίθῳ τȣ́τῳ
ut fiat panis. Et respondit Jesus ad illum, dicens; Scriptum est, Quia
ἵνα γένηται ἄρτος. Καὶ ἀπεκρίθη 'Ιησȣ̃ς πρὸς αὐτὸν, λέγων, Γέγραπται, "Οτι 4
non in pane solo vivet homo, sed in omni verbo Dei. Et sub-
ȣ̓κ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεȣ̃. Καὶ ἀνα- 5
ducens illum diabolus in montem excelsum, ostendit illi omnia regna
γαγὼν αὐτὸν ὁ διάϐολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν, ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας
habitatæ in puncto temporis. Et ait illi diabolus; Tibi dabo auctoritatem
τῆς οἰκȣμένης ἐν στιγμῇ χρόνȣ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάϐολος, Σοὶ δώσω τὴν ἐξȣσίαν 6
hanc universam, & gloriam illorum: quia mihi tradita est, & cui volo do
ταύτην ἅπασαν, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι
eam. Tu ergò si adoraveris coram me, erunt tua omnia. Et respondens
αὐτήν. Σὺ ȣ̓̃ν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μȣ, ἔσται σȣ (β) πάντα. Καὶ ἀποκριθεὶς 7 8
illi dixit Jesus; Abscede retro me, Satana: Scriptum est enim; Adorabis
(γ) αὐτῷ εἶπεν ὁ 'Ιησȣ̃ς, "Υπαγε ὀπίσω μȣ Σατανᾶ· (δ) γέγραπται γὰρ, Προσκυνήσεις
Dominum Deum tuum, & illi soli servies: Et duxit illum in Hierusalem,
Κύριον τὸν Θεόν σȣ, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις· Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς 'Ιερȣσαλὴμ, 9
& statuit eum super pinnam templi, & dixit illi; Si filius es Dei, jace
καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τȣ̃ ἱερȣ̃, καὶ εἶπεν αὐτῷ, (ε) Εἰ ὁ υἱὸς εἶ τȣ̃ Θεȣ̃, βάλε
teipsum hinc deorsum: Scriptum est enim, Quòd angelis suis mandabit de
σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· Γέγραπται γὰρ, "Οτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτȣ̃ ἐντελεῖται περὶ 10
te, custodire te.
σȣ, τȣ̃ διαφυλάξαι σε.

MS.A. (ξ) 'Ιωϐὴδ, (ο) Βοὸς, (π) 'Εσρὼμ, * τȣ̃ 'Ιȣ́δα, (ρ) Σερȣ̀χ, (σ) 'Αινὼχ, (τ) 'Ιαρὲθ, (υ) Μελελεὴλ, (φ) 'Αινὼς, (χ) *Σὴμ, Κεφ. δ'. MS. A. (α) τεσσεράκοντα (β) πᾶσα. (γ) εἶπεν αὐτῷ (δ) γέγραπται, Προσκυνήσεις (ε) Εἰ υἱὸς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 * ܒܪ ܐܝܫܝ. ܒܪ ܥܘܒܝܕ. ܒܪ ܒܥܙ. ܒܪ ܫܠܡܘܢ. ܒܪ ܢܚܫܘܢ. * ܒܪ ܥܡܝܢܕܒ. ܒܪ ܐܪܡ.
33 ܒܪ ܚܨܪܘܢ. ܒܪ ܦܪܨ. ܒܪ ܝܗܘܕܐ. * ܒܪ ܝܥܩܘܒ. ܒܪ ܐܝܣܚܩ. ܒܪ ܐܒܪܗܡ. ܒܪ ܬܪܚ. ܒܪ ܢܚܘܪ.
34 35 * ܒܪ ܣܪܘܓ. ܒܪ ܐܪܥܘ. ܒܪ ܦܠܓ. ܒܪ ܥܒܪ. ܒܪ ܫܠܚ. * ܒܪ ܩܝܢܢ. ܒܪ
ܐܪܦܟܫܪ. ܒܪ ܫܡ. ܒܪ ܢܘܚ. ܒܪ ܠܡܟ. * ܒܪ ܡܬܘܫܠܚ. ܒܪ ܚܢܘܟ. ܒܪ ܝܪܕ. ܒܪ ܡܗܠܠܐܝܠ. ܒܪ
36 ܩܝܢܢ. * ܒܪ ܐܢܘܫ. ܒܪ ܫܝܬ. ܒܪ ܐܕܡ ܕܡܢ ܐܠܗܐ.
37 * ܩܦܠܐܘܢ ܕ * * ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܡܥܠܢܐ ܕܨܘܡܐ * ܝܐ *
1 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܟܕ ܡܠܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܗܦܟ ܡܢ ܝܘܪܕܢܢ. ܘܕܒܪܬܗ ܪܘܚܐ ܠܡܕܒܪܐ.
2 * ܝܘܡܝܢ ܐܪܒܥܝܢ. ܕܢܬܢܣܐ ܡܢ ܐܟܠܩܪܨܐ. ܘܠܐ ܐܟܠ ܡܕܡ ܒܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ. ܘܟܕ ܫܠܡ
3 ܐܢܘܢ. ܒܚܪܬܐ ܟܦܢ. * ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܟܠܩܪܨܐ. ܐܢ ܒܪܗ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ. ܐܡܪ ܠܟܐܦܐ ܗܕܐ
4 ܕܬܗܘܐ ܠܚܡܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܟܬܝܒ ܕܠܘ ܒܠܚܡܐ ܒܠܚܘܕ ܚܝܐ
5 ܒܪܢܫܐ. ܐܠܐ ܒܟܠ ܡܠܐ ܕܐܠܗܐ. * ܘܐܣܩܗ ܣܛܢܐ ܠܛܘܪܐ ܪܡܐ. ܘܚܘܝܗ ܟܠܗܝܢ
6 ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܪܥܐ ܒܙܒܢܐ ܙܥܘܪܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܟܠܩܪܨܐ. ܠܟ ܐܬܠ ܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ
7 ܟܠܗ ܘܫܘܒܚܗ ܕܠܝ ܗܘ ܡܫܠܡ. ܘܠܡܢ ܕܨܒܐ ܐܢܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܗ. * ܐܢ ܗܟܝܠ ܬܣܓܘܕ
8 ܩܕܡܝ. ܕܝܠܟ ܬܗܘܐ ܟܠܗ. * ܥܢܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܟܬܝܒ ܠܡܪܝܐ
9 ܐܠܗܟ ܬܣܓܘܕ. ܘܠܗ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܬܦܠܘܚ. * ܘܐܝܬܝܗ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܐܩܝܡܗ ܥܠ
10 ܟܢܦܐ ܕܗܝܟܠܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢ ܒܪܗ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ. ܫܕܐ ܢܦܫܟ ܡܢ ܗܪܟܐ ܠܬܚܬ.
* ܟܬܝܒ ܗܘ ܓܝܪ. ܕܠܡܠܐܟܘܗܝ ܢܦܩܕ ܥܠܝܟ ܕܢܛܪܘܢܟ.

Filii Jesse, filii Obed, filii Booz, filii Sal- 32
mon, filii Nahson, Filii Aminadab, filii 33
Aram, filii Hesron, filii Phares, filii Judæ:
Filii Jacob, filii Isaac, filii Abraham, filii 34
Tareh, filii Nahor: Filii Sarug, filii Arù, 35
filii Phaleg, filii Heber, filii Saleh: Filii 36
Cainan, Filii Arphaxar, filii Sem, filii Nohe,
filii Lamech: Filii Mathusaleh, filii Henoch 37
filii Jared, filii Mahlalael, filii Cainan: Fi- 38
lii Enos, filii Seth, filii Adam, qui ex Deo.

Dominicâ ingressûs Jejunii. 11.

CAP. IV.

Porrò Jesus quum plenus esset Spiritu san- 1
ctitatis, reversus est à Jordane, & duxit eum
spiritus in desertum, Diebus quadraginta, 2
ut tentaretur à diabolo. Neque comêdit
quicquam in illis diebus; quumque exacti
essent, tum demum esuriit. Et dixit ei dia- 3
bolus; Si filius Dei es, dic lapidi huic ut fiat
panis. Respondit Jesus, & dixit ei; Scri- 4
ptum est, Non pane tantummodò vivit filius
hominis, sed quolibet sermone Dei. Et 5
subduxit eum Satanas in montem excelsum,
& ostendit ei omnia regna terræ modico
tempore. Aitque ei diabolus, Tibi dabo 6
potestatem hanc universam, & gloriam ejus;
quæ mihi tradita est, & cuicunque voluero,
do eam. Si ergò adoraveris coram me, tua 7
erunt omnia. Respondit autem Jesus, ac 8
dixit ei; Scriptum est, Dominum Deum tu-
um adorabis, eúmque solum coles. Et ad- 9
duxit eum in Jerusalem, eúmque statuit su-
per pinnaculum templi, & ait ei; Si tu es
Filius Dei, dejice teipsum hinc deorsum.
Scriptum est enim, Angelis suis præcipiet de 10
te, ut custodiant te.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 33 * پسر ايشاي * پسر عوبيد * پسر باعاز * پسر سلمون * پسر نحشون * پسر عميناداب * پسر
34 ارام * پسر حسرون * پسر بارص * پسر يهودا * * پسر يعقوب * پسر اسحق * پسر ابرهيم * پسر
35 36 تارح * پسر ناحور * پسر ساروغ * پسر ارعو * پسر بالغ * پسر عبر * پسر شالح * * پسر
37 قينان * پسر ارفخشد پسر شيم * پسر نوح * پسر لمك * * پسر متوشلح * پسر اخنوخ * پسر يارد
38 پسر مهلالاييل * پسر قينان * * پسر انوش * پسر شيث * پسر آدم كه از قدرت خدا آفريده شد

سيزدهم آزمودن ابليس مسيح را

1 2 * چون عيسي از روح القدس پر شد * از اردن باز گشت * وجان اورا بويراني برد * * چهل روز
وازمعتاب * يعني از ابليس آزموده مي شد * و درين روزها چيزي نمي خورد * چون تمام كرد در
3 4 آخر گرسنه شد * * ابليس بدو گفت * اگر توي پسر خدا * بدين سنك بگو تا نان بشود * * عيسي
بدو جواب داد وگفت نبشته شد * كه زندگاني ادمي ازنان نيست * الا بهر سپارشي كه از خداست

Filii Isai, filii Obed, filii Boaz, 32
filii Salmon, filii Nahson, Filii 33
Aminadab, filii Aram, filii Hesron,
filii Pares, filii Jehuda, Filii Ja- 34
akob, filii Isaak, filii Abraham,
filii Tarach, filii Nachor, Filii 35
Sarug, filii Aru, filii Paleg, filii
Eber, filii Saleh, Filii Kainan, 36
filii Arphachsad, filii Sem, filii
Noach, filii Lamech, Filii Matu- 37
sclah, filii Achnoch, filii Jared,
filii Mahalalael, filii Kainan, Fi- 38
lii Enos, filii Seth, filii Adam, qui
potentiâ Divinâ creatus est.

XIII. Tentat Diabolus Christum.

CAP. IV.

Cùm Jesus Spiritu sancto plenus 1
esset, à Jordane reversus est, &
Spiritus eum in desertum tulit,
Quadraginta diebus, & à Calu- 2
mniatore (i.e. à Diabolo) tentatus est,
& in istis diebus nihil comedit:
cùm autem consummâsset, in fine
esuriit. Diabolus illi dixit; Si 3
tu es filius Dei, huic lapidi dic
ut panis fiat. Jesus illi responsum 4
dedit, ac dixit; Scriptum est, quòd
vita hominis ex pane non est, sed
in omni mandato quod à Deo est

Versio VULGATA LATINA.

32 Qui fuit Jesse, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson,
33 Qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares, qui fuit Ju-
34 dæ, Qui fuit Jacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abrahæ, qui fuit Thare, qui fuit
35 Nachor, Qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui
36 fuit Sale, Qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noe, qui
37 fuit Lamech, Qui fuit Mathusale, qui fuit Henoch, qui fuit Jared, qui fuit Ma-
38 laleel, qui fuit Cainan, Qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui
fuit Dei.

CAP. IV.

1 JEsus autem plenus Spiritu sancto regressus est à Jordane: & agebatur à Spiritu
2 in desertum Diebus quadraginta, & tentabatur à diabolo. Et nihil manducavit
in diebus illis: & consummatis illis esuriit. Dixit autem illi diabolus; Si filius 3
Dei es, dic lapidi huic ut panis fiat. Et respondit ad illum Jesus, Scriptum est; 4
Quia non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo Dei. Et duxit illum diabo- 5
lus in montem excelsum, & ostendit illi omnia regna orbis terræ in momento tem-
poris, Et ait illi; Tibi dabo potestatem hanc universam, & gloriam illorum: 6
quia mihi tradita sunt, & cui volo do illa. Tu ergò si adoraveris coram me, erunt 7
tua omnia. Et respondens Jesus, dixit illi, Scriptum est; Dominum Deum tuum 8
adorabis, & illi soli servies. Et duxit illum in Jerusalem, & statuit eum super 9
pinnam templi, & dixit illi; Si filius Dei es, mitte te hinc deorsum. Scriptum est 10
enim, Quòd Angelis suis mandavit de te, ut conservent te:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 33 * بن ايسي * بن عوبيد * بن باعاز بن سلمون * بن نحشون * بن عميناداب * بن ارام * بن يورام * بن
34 35 حصرون * بن فارص * بن يهوذا * بن يعقوب * بن اسحق * بن ابرهيم * بن تارح * بن ناحور * بن
36 ساروج * بن ارعو * بن فالغ * ابن عابر * بن صالا * بن قينان * بن ارفخشد * بن سام * بن نوح * بن
37 38 لامخ * بن متوسلح * بن حنوخ * بن يرد * بن مهلاليل * بن قينان * بن انوش * بن شيث * بن آدم *
1 الذي من الله * الفصل الحادي عشر * وان يسوع كان ممتليا من روح
2 القدس رجع من الاردن * وانطلق به الروح الي البرية * اربعين يوما يجربه ابليس * لم ياكل
3 شيا في تلك الايام * ولما تمت جاع اخيرا * فقال له ابليس ان كنت انت ابن الله فقل لهذا
4 الحجر يصير خبزا * فاجابه يسوع قايلا مكتوب انه ليس بالخبز وحده يحيي الانسان بل
5 بكل كلمة تخرج من فم الله * فاصعده ابليس الي جبل عال واراه جميع مملكات المسكونة
6 في اسرع وقت * وقال له ابليس اياك اعطي هذا السلطان كله ومجده لانه دفع الي وانا
7 8 اعطيه لمن احب * وانت ان سجدت امامي يكن لك جميعه * فاجابه يسوع قايلا اغرب عني
9 يا شيطان مكتوب للرب الهك تسجد واياه وحده تعبد * فجاء به الي يروشليم واقامه علي
10 جناح الهيكل وقال له ان كنت ابن الله فانطرح من ههنا الي اسفل * لانه مكتوب انه
يامر ملايكته من اجلك ليحفظوك *

*Filii Jesse, filii Obed, filii Booz, filii 32
Salmon, filii Naasson, Filii Aminadab, 33
filii Aram, filii Joram, filii Hesron, filii
Phares, filii Judæ, Filii Jacob, filii 34
Isaac, filii Abrahæ, filii Tareh, filii
Nahor, Filii Saruch, filii Ragau, filii 35
Phalec, filii Heber, filii Sale, Filii Cai- 36
nan, filii Arphaxad, filii Sem, filii Noe,
filii Lamech. Filii Mathusaleh, filii 37
Henoch, filii Jared, filii Mahlalail, fi-
lii Cainan, Filii Enos, filii Seth, filii 38
Adam, qui fuit à Deo.*

Sectio undecima.

CAP. IIII.

*JEsus autem plenus Spiritu sancto re- 1
gressus est à Jordane: & duxit eum spi-
ritus in desertum, Quadraginta diebus 2
tentante eum diabolo. Non manducavit
quicquam illis diebus: & cùm consum-
mati essent, esuriit ultimò. Dixit autem 3
ei diabolus; Si es filius Dei, dic huic
lapidi, fiat panis. Respondit illi Jesus, 4
dicens; Scriptum est, quòd non in pane
solo vivit homo, sed et in omni verbo prod-
eunte ex ore Dei. Et assumpsit eum dia- 5
bolus in montem excelsum, & ostendit ei
omnia regna habitatæ brevissimo tempo-
re. Et dixit illi diabolus, Tibi dabo hoc 6
imperium universum, & gloriam ejus:
quia traditum est mihi, & ego dabo illud
cui voluero: Et tu, si adoraveris coram 7
me, habebis illud totum. Respondit ei Je-
sus, dicens; Evanesce à me, Satan: scri- 8
ptum est, Dominum Deum tuum adora-
bis, & illi soli servies. Et duxit illum 9
in Jerusalem, & statuit eum super alam
templi, & dixit illi; Si es filius Dei, pro-
jice teipsum hinc deorsum: Quia scri- 10
ptum est, Quòd mandabit angelis suis
de te, ut conservent te.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32
33 ዘእሴይ ፡ ዘዮቤድ ፡ ዘቦዔስ ፡ ዘሰላ ፡ ዘናአሶ ፡ ዘአደም፡=፡ ዘአሚናደብ ፡
34 ዘአራም ፡ ዘኦሪኒ ፡ ዘኤስሮም ፡ ዘፋሬስ ፡ ዘይሁደ፡፡=፡ ዘያዕቆብ ፡ ዘይ
35 ስሐቅ ፡ ዘአብርሃም ፡ ዘታራ ፡ ዘናኮር፡፡=፡ ዘሴሩሓ ፡ ዘራጋው ፡ ዘፋሌቅ፡
36 ዘአቤር ፡ ዘሳባ፡=፡ ዘቃይናም ፡ ዘአርፋክስድ ፡ ዘሲም ፡ ዘኖኅ ፡ ዘላሜሓ፡
37 ዘማቱሳላ ፡ ዘሄኖክ ፡ ዘያሬድ ፡ ዘማሌልኤል ፡ ዘቃይናን፡፡=፡ ዘሄኖስ ፡ ዘሴት ፡
38 ዘአደም ፡ ዘእግዚአብሔር፡፡=፡
ዐ በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ተመከረ ፡ መድኀኒን፡፡=፡
1 ወመልአ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ላዕለ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወተመይጠ፡ እምነ፡ ዮርዳኖስ፡ ወወ
2 ሰዶ፡መንፈስ፡ገዳም፡=፡ አርብዓ፡መዐልተ፡ወአርብዓ፡ለሊተ፡ወያሜክሮ፡ ሰይጣን፡ ወ
3 ኢበልዐ፡ ምንተኒ፡ውእተ፡መዋዕለ፡፡ ወተፈጺሞ፡ እማንቱ፡ መዋዕል፡ርኅበ፡፡=፡ ወ
ይቤሎ፡ሰይጣን፡እመሰ፡ወልደ፡እግዚአብሔር፡ አንተ፡በል፡ ዝንቱ፡ እብን፡ይኩን፡ ኅብስ
4 ተ፡፡=፡ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ጽሑፍ፡ ዘይብል፡አኮ፡በኅብስ
ት፡ክመ፡ዘይሐዩ፡ሰብእ፡አላ፡በኵሉ፡ ቃል፡ዘይወፅእ፡እምአፉሁ፡ለእግዚአብሔር=፡
5 ወአዕረጎ፡ሰይጣን፡ውስተ፡ደብር፡ ነዋኅ፡ ወአርአዮ፡መንግሥተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ክመ፡
6 ወሊ፡ምንት፡=፡ ወይቤሎ፡ሰይጣን፡ዘንተ፡ኵሎ፡ምኵናነ፡ወክብረ፡ለከ፡ እሁበከ፡ እ
7 ስመ፡ሊተ፡ተውህበ፡ወለዘ፡ፈቀድኩ፡እሁቦ፡=፡ ወእምከመ፡ሰገድከ፡ ሊተ፡ ለአንተ፡ቅ
8 ድሜየ፡ይኩንከ፡ለከ፡ኵሉ፡፡=፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ጽሑፍ፡ ለእግዚአብ
9 ሔር ፡አምላክከ፡ትሰግድ፡ወኪያሁ፡ ባሕቲቶ፡ታምልክ፡፡=፡ ወወሰዶ፡ኢየሩሳሌም፡
ወአቀሞ፡ ደበ፡ርእሰ ፡ ማእዝንተ፡ ምኵራብ ፡ ወይቤሎ፡ ለእመ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔ
10 ር ፡አንተ ፡ ረድ ፡ ለሊከ ፡ ታሕተ ፡ እምዝየ፡፡=፡ እስመ፡ ጽሑፍ ፡ ለመላእክቲሁ፡
ይኤዝዞሙ ፡ በእንቲአከ ፡ ከመ ፡ ይዕቀቡከ፡=፡

Qui fuit Esui, qui fuit Jobed, qui fuit Boaz, qui fuit Sala, qui fuit Naasa, qui fuit 32
Adam, Qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Orini, qui fuit Esrom, qui 33
fuit Phares, qui fuit Juda, Qui fuit Jacob qui fuit Isaac, qui fuit Abraham, qui 34
fuit Tara, qui fuit Nachor, Qui fuit Seruh, qui fuit Ragau, qui fuit Phalec, qui 35
fuit Heber, qui fuit Saba. Qui fuit Kainam, qui fuit Arphaxad, qui fuit, Sim, qui 36
fuit Noë, qui fuit Lamech. Qui fuit Methusala, qui fuit Henoch, qui fuit Jared, 37
qui fuit Maleleel, qui fuit Kenan, Qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, 38
qui Dei.

CAP. IV. *De eo quòd tentatus est Salvator noster.*

ET plenitudo Spiritûs sancti fuit super Dominum Jesum, & regressus est à Jor- 1
dane, & duxit eum Spirit⁹ in desertum Quadraginta dies, & quadraginta noctes, 2
& tentabat eum Satanas: & non manducavit quicquam *per* illud tempus, & com-
pletis istis diebus, esuriit. Et dixit ei Satanas, Si filius Dei es, dic huic lapidi, 3
Fiat panis. Et respondit ei Dominus Jesus, & recitavit ei Scriptum quod dicit; 4
Non in pane *est* ut vivat homo, sed in omni verbo, quod exit ab ore Dei. Et a- 5
scendere fecit eum Satanas in montem excelsum, & ostendit *ei* regna totius mun-
di in momento. Et dixit ei Satanas, Hanc universam potestatem, & gloriam tibi 6
dabo, quoniam mihi tradita est, & cuicunque volo, dabo eam. Et si adoraveris 7
me in conspectu meo, erit tibi tuum totum. Et dixit ei Dominus Jesus, Scriptum 8
est; Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies. Et duxit illum in Hieru- 9
salem, & statuit eum super caput anguli templi, & dixit illi; Si filius Dei es,
projice te ipsum deorsum hinc. Quia scriptum est, Angelis suis mandabat de te, 10
ut custodiant te,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 6 * وابليس اورا بالاء كوه بلند بر آورد • ودر اندك وقت تمامت ممالك زمين بدو نمود * وعيسي
كفت • اين همه سلطنت وعظمت بتو مي دهم * كه بمن سپارده شد • وبهر كه خواهم
7 8 بدهم • * اكر چنانست • كه پيش من سجود كني اين همه ازان تو باشد * عيسي جواب †
داد • وبدو كفت • كه نبشته شد است • كه خداوند خودرا تو† تنها سجود كن • واورا تنها
9 بندكي كن • * بعد ازان اورا در اوروشليم آورد • وبر كنكره† هيكل بايستانيد • وكفت اكر
10 فرزند خدا هستي • خودرا ازين هيكل فروانداز • * سبب انك نبشته شد • كه فرشتكانرا سپارش
كنند كه ترا نكه دارند •

*Et Diabolus eum in montem subli- 5
mem subduxit, & in paululo tempo-
ris omnia regna terræ illi ostendit.
Et Jesu dixit; Hanc universam po- 6
testatem & gloriam tibi dabo: quia
mihi tradita est, & cuicunque volu-
ero, do. Si tantummodò me adorave- 7
ris, hoc omne tuum erit. Jesus re- 8
sponsum dedit, et ei dixit; Scriptum
quidem est, quòd Dominum tuum tu
solum adores, & illi soli servias.
Post hoc eum in Hierosolymam ad- 9
duxit, & super pinnam templi sta-
tuit, & dixit; Si Filius Dei es, te-
ipsum ab hoc templo dejice. Eò quòd 10
scriptum sit, quòd Angelis præcipiet
ut te custodiant:*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Et quia in manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. Et
11 Καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Καὶ
12 respondens ait illi Jesus, Quòd dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuū.
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι εἴρηται, Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.
Et finiens omnem tentationem diabolus, recessit ab illo usque ad tempus. Et
13 Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος, ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ. Καὶ
14 regressus est Jesus in virtute Spiritûs in Galilæam, & fama ex-
ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ φήμη ἐξ-
iit per universam circaregionē de illo. Et ipse docebat in syna-
15 ῆλθε καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. (ζ) Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συνα-
gogis eorum, glorificatus ab omnibus. Et venit in Nazareth, ubi
16 γωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων. Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν (η) Ναζαρέτ, οὗ
erat nutritus: & intravit secundū consuetum sibi, in die Sabbatorum in
ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς
synagogam, & surrexit legere. Et traditus est illi liber Esaiæ
17 τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. Καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον Ἡσαΐου τοῦ
prophetæ. Et explicans librum, invenit locum ubi erat scri-
προφήτου. Καὶ (θ) ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὗρε τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμέ-
ptum; Spiritus Domini super me, cujus gratiâ unxit me, evangelizare pauperibus
18 νον, Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ (ι) ἕνεκεν ἔχρισέ με, (κ) εὐαγγελίζεσθαι πτωχοῖς
misit me, sanare contritos corde, Prædicare captivis
19 ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, Κηρύξαι αἰχμαλώτοις

remissionē, & cæcis restitutionem visûs, legare confractos in remissionem, prædicare an-
ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, κηρύξαι ἐνι-
num Domini acceptum. Et plicans librum, reddens ministro, sedit: &
αυτὸν Κυρίου δεκτόν. Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισε· καὶ 20
omnium in synagoga oculi erant intendentes ei. Cœpit autē di-
πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ (λ) οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. Ἤρξατο δὲ λέ- 21
cere ad illos; Quia hodiè impleta est scriptura hæc in auribus vestris: Et omnes
γειν πρὸς αὐτούς, Ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. Καὶ πάντες 22
testificabantur ei, & mirabantur in verbis gratiæ, exeuntibus ex o-
ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στό-
re ipsius, & dicebant; Nonne hic est filius Joseph? Et ait ad illos;
ματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, 23
Omninò dicetis mihi similitudinem hanc; Medice, cura teipsum: quanta au-
Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην, Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκού-
divimus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua. Ait autem,
σαμεν γενόμενα (μ) ἐν τῇ Καπερναούμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. Εἶπε δέ, 24
Amen dico vobis; Quia nemo Propheta acceptus est in patria sua. In veritate
(ν) Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. Ἐπ' ἀληθείας 25
autē dico vobis; Multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israel, quando clausum est
δὲ λέγω ὑμῖν, Πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἠλίου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη
cœlum ad annos tres & menses sex, ut facta esset fames magna in omnem terram.
ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

MS.A. (ζ) Καὶ ἐδίδασκεν (η) Ναζαράτ, (θ) ἀνοίξας τὸ (ι) ἕνεκεν (κ) εὐαγγελίσασθαι (λ) ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ (μ) ἐν Καπερναούμ, (ν) Ἀμὴν ὑμῖν λέγω,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 ܘܥܠ ܐܕܝܗܘܢ ܢܫܩܠܘܢܟ ܕܠܐ ܬܬܩܠ ܒܟܐܦܐ ܪܓܠܟ܀ ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ܀
12
13 ܐܡܝܪ ܗܘ ܕܠܐ ܬܢܣܐ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ܀ ܘܟܕ ܫܠܡ ܐܟܠܩܪܨܐ ܟܠܗܘܢ ܢܣܝܘܢܘܗܝ܀
14 ܦܪܩ ܡܢܗ ܥܕܡܐ ܠܙܒܢ܀ ܘܗܦܟ ܝܫܘܥ ܒܚܝܠܐ
15 ܕܪܘܚܐ ܠܓܠܝܠܐ܀ ܘܢܦܩ ܥܠܘܗܝ ܛܒܐ ܒܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܚܕܪܝܗܘܢ܀ ܘܗܘ ܡܠܦ ܗܘܐ
16 ܒܟܢܘܫܬܗܘܢ܀ ܘܡܫܬܒܚ ܗܘܐ ܡܢ ܟܠܢܫ܀ ܘܐܬܐ ܠܢܨܪܬ ܐܝܟܐ ܕܪܒܐ ܗܘܐ܀ ܘܥܠ
17 ܐܝܟ ܕܡܥܕ ܗܘܐ ܠܟܢܘܫܬܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ܀ ܘܩܡ ܠܡܩܪܐ܀ ܘܐܬܝܗܒ ܠܗ ܣܦܪܐ
18 ܕܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ܀ ܘܦܬܚ ܝܫܘܥ ܣܦܪܐ ܘܐܫܟܚ ܕܘܟܬܐ ܐܝܟܐ ܕܟܬܝܒ܀ ܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ
ܥܠܝ܀ ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܡܫܚܢܝ ܠܡܣܒܪܘ ܠܡܣܟܢܐ܀ ܘܫܠܚܢܝ ܠܡܐܣܝܘ ܠܬܒܝܪܝ
19 ܠܒܐ܀ ܘܠܡܟܪܙܘ ܠܫܒܝܐ ܫܘܒܩܢܐ܀ ܘܠܥܘܝܪܐ ܚܙܝܐ܀ ܘܠܡܫܪܐ ܠܬܒܝܪܐ ܒܫܘܒܩܢܐ܀
20 ܘܠܡܟܪܙܘ ܫܢܬܐ ܡܩܒܠܬܐ ܠܡܪܝܐ܀ ܘܟܪܟ ܣܦܪܐ ܘܝܗܒܗ ܠܡܫܡܫܢܐ ܘܐܙܠ ܝܬܒ܀
21 ܘܟܠܗܘܢ ܕܒܟܢܘܫܬܐ ܥܝܢܝܗܘܢ ܚܝܪܢ ܗܘܝ ܒܗ܀ ܘܫܪܝ ܠܡܐܡܪ ܠܗܘܢ܀
22 ܕܝܘܡܢܐ ܐܫܬܠܡ ܟܬܒܐ ܗܢܐ ܕܒܐܕܢܝܟܘܢ܀ ܘܣܗܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܟܠܗܘܢ܀ ܘܬܡܝܗܝܢ
ܗܘܘ ܒܡܠܐ ܕܛܝܒܘܬܐ ܕܢܦܩܢ ܗܘܝ ܡܢ ܦܘܡܗ܀ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ܀ ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܐ ܒܪܗ ܗܘ ܕܝܘܣܦ܀
23 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ܀ ܟܒܪ ܬܐܡܪܘܢ ܠܝ ܡܬܠܐ ܗܢܐ܀ ܐܣܝܐ ܐܣܐ ܢܦܫܟ܀ ܘܟܠ ܕܫܡܥܢ
24 ܕܥܒܕܬ ܒܟܦܪܢܚܘܡ܀ ܥܒܕ ܐܦ ܗܪܟܐ ܒܡܕܝܢܬܟ܀ ܘܐܡܪ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ
25 ܠܟܘܢ܀ ܕܠܝܬ ܢܒܝܐ ܕܡܩܒܠ ܒܡܕܝܢܬܗ܀ ܒܩܘܫܬܐ ܓܝܪ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܀ ܕܣܓܝܐܢ
ܐܪܡܠܬܐ ܐܝܬ ܗܘܝ ܒܝܘܡܝ ܐܠܝܐ ܢܒܝܐ ܒܐܝܣܪܝܠ܀ ܟܕ ܐܬܐܚܕܘ ܫܡܝܐ ܫܢܝܢ
ܬܠܬ ܘܝܪܚܐ ܫܬܐ܀ ܘܗܘܐ ܟܦܢܐ ܪܒܐ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ܀

Et in ulnis suis tollent te, ne offendas pedem 11
tuum lapide. Subdit autem Jesus, & ait ei; 12
Dictum est, Non tentabis Dominum Deum
tuum. Quumque absolvisset diabolus omnes 13
tentationes suas, secessit ab eo usq; ad temp.

Circuncisio Domini nostri. 12

Et reversus est Jesus cum virtute Spiritûs in 14
Galilæam, exiitque de eo fama in universam
regionem circumjacentem. Et ipse docebat 15
in synagogis eorum, & celebrabatur ab
omnibus. Venit autem Nazareth, ubi fuerat 16
nutritus & ingressus est de more in synago-
gam die sabbathi, surrexitque ad legendum.
Et datus est ei liber Esaiæ prophetæ, aperto- 17
que Jesus libro, invenit locum ubi scriptum
erat; Spiritus Domini super me, & propter- 18
ea unxit me ut evangelizem pauperibus, &
misit me ut sanitati restituam contritos cor-
de: Et prædicem captivis remissionem, & 19
cæcis visum, & consolidem confractos per
veniam: denique ut prædicem annum acce-
ptum Domino. Et complicavit librum, tra- 20
diditque ministro, & sessum abiit. Omnium
autem, qui erant in synagoga, oculi conspi-
cabantur eum. Et cœpit dicere ad eos, Ho- 21
diè impleta est scriptura hæc quæ est in auri-
bus vestris. Et perhibebant ei testimonium 22
cuncti, ac mirabantur ob sermones gratiæ
qui prodibant ex ore ipsius, dicebantque;
Nonne iste est filius Joseph? Ait illis Jesus, 23
Forsitan dicetis mihi hanc parabolam; Me-
dice, cura teipsum: &, Quæcunque audivi-
mus te exequutum fuisse in Capharnahum,
exequere & hîc in civitate tua. Ipse verò 24
inquit, Amen dico vobis, nullum esse pro-
phetam, qui recipiatur in urbe sua. Verita- 25
tem etenim dico vobis, multas extitisse vidu-
as in domo Israel in diebus Eliæ prophetæ,
quum clausi sunt cœli annis tribus & mensi-
bus sex, ita ut fuerit fames magna in univer-
sa terra.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وبپرهاء خود ترا بر دارند • تا پاي تو† بر سنك نيايد • * عيسي بدو جواب† داد • كه نبشته
12 است • كه خداي خودرا ازمايش مكن • * وچون ابليس همه آزمايش خودرا تمام كرد • و سود
13 نداشت • از پيش مسيح بازكشت • و جدا شد • * وعيسي بجليل باز كرديد • ودر ولايتي • كه
14 كرداكرد† ايشانست وخبر اوفاش شد • * ودر انجمنهاء ايشان تعليم مي داد • واز هر كسي
15 ستوده مي شد

چهاردهم تعليم دادن مسيح در ناصره

16 * واز انجا در ناصره آمد در شهري كه پرورده شد • وبنوعي كه عادت داشت • بروز شنبه دردر
17 انجمن رفت • وبر خاست • كه بخواند • * ودر دست† او داده شد† كتاب اشعيا پيغمبر • عيسي كتاب
18 راكشاد • وديد جايكاهي كه نبشته شد است نبوت * كه جان خدا براي† اين مرا اندود • كه
مسكينانرا مژده دهم • ومرا فرستاد كه دل شكستكانرا خوش كنم • وبر آزادي اسيران† منادي بزنم •
19 كورانرا بينايي شكستكانرا بمغفرت استوار بدارم • * وشريعت پذيرفته را مر خدايرا • منادي بزنم •
20 * وكتابرا در نورديد • وبدست خدمتكار دادش ورفت نشست • هر كه دران انجمن بود • سوي
21 او نكاه مي كردند * وآغاز كرد پيش ايشان مي كفت امروز اين كتاب تمام† شد بكوش شما •

Et alis suis te tollent, ut pes tuus in 11
lapidem non offendat. Jesus illi re- 12
sponsum dedit; Imò scriptum est,
quòd Deum tuum ne tentes. Et cùm 13
Diabolus omnem tentationem suam
absolvisset, & nihil profecisset, à
Christo recessit, & separatus est. Et 14
Jesus in Galilæam reversus est, &
in regionem quæ in circuitu illis est,
& fama ejus divulgata est. Et in 15
synagogis eorum docuit, & ab unoquoque laudatus est.

XIV. Docet Christus in Nazreh.

Et illinc in Nazreh venit, in qua ci- 16
vitate educatus fuerat: & quem-
admodum consuetudinem habuit die
sabbathi ostium synagogæ ingressus
est: & surrexit ut legeret. Et in ma- 17
num ejus datus est liber Esaiæ pro-
phetæ: Jesus librum aperuit, & vi-
dit locum quo scriptum est:

Prophetia.

Spiritus quidem Dei ob hoc me un- 18
xit, ut pauperibus Evangelium an-
nuntiem; & me misit, ut corde con-
tritos sanem, & liberationem capti-
vis prædicem, & cæcis visum, &
confractos per remissionem confir-
mem: Et legem acceptam Deo præ- 19
dicem. Et librum complicuit, & in 20
manum ministri dedit eum, et abi-
ens sedit: & omnes qui in Synagoga
erant eum intuebantur. Et cœpit ad 21
eos dicere; Hodie hæc scriptura im-
pleta est in auribus vestris.

Versio VLGATA LATINA.

11
12 Et quia in manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. Et re-
13 spondens Jesus, ait illi; Dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuum. Et
14 consummatâ omni tentatione, diabolus recessit ab illo, usque ad tempus. Et regres-
sus est Jesus in virtute Spiritûs in Galilæam, & fama exiit per universam regionem
15 de illo. Et ipse docebat in synagogis eorum, & magnificabatur ab omnibus.
16 Et venit Nazareth, ubi erat nutrit[9], & intravit secundùm consuetudinē suam die
17 sabbati in synagogam. & surrexit legere. Et traditus est illi Liber Isaiæ prophe-
18 tæ. Et ut revolvit librum, invenit locum ubi scriptum erat; Spiritus Domini su-
per me: propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos
19 corde, Prædicare captivis remissionem, & cæcis visum, dimittere confractos in
remissionem, prædicare annum Domini acceptum, & diem retributionis. Et cùm 20
plicuisset librum, reddidit ministro, & sedit. Et omnium in synagoga oculi erant
intendentes in eum. Cœpit autem dicere ad illos; Quia hodiè impleta est hæc scri- 21
ptura in auribus vestris. Et omnes testimonium illi dabant: & mirabantur in 22
verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ipsius, & dicebant; Nónne hic est filius Jo-
seph? Et ait illis; Utique dicetis mihi hanc similitudinem; Medice, cura teipsum: 23
quanta audivimus facta in Capharnaum, fac & hìc in patria tua. Ait autem; 24
Amen dico vobis, Quia nemo propheta acceptus est in patria sua. In veritate dico 25
vobis, multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israel, quando clausum est cœlum annis
tribus, & mensibus sex, cùm facta esset fames magna in omni terra:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11
12 * وعلي ايديهم يحملونك لئلا تعثر رجلك بحجر * اجابه يسوع قايلا قد قيل لا تجرب الرب
13 الهك * فلما اكمل ابليس كل التجارب مضي عنه الي زمان * الفصل الثاني عشر
14 * ثم رجع يسوع بقوة الروح الي الجليل وذاع خبره في جميع البلاد * وكان يعلم في مجامعهم
15
16 ممجدا من الكل * وجاء الي الناصرة حيث تربي * ودخل كعادته الي المجمع يوم السبت وقام
17
18 ليقرا * فدفع اليه سفر اشعياء النبي * فلما فتح السفر وجد الموضع المكتوب فيه * روح الرب
19 علي من اجل هذا مسحني وارسلني لابشر المساكين * واشفي منكسري القلوب * وانذر
المسبيين بالرجوع * والعميان بالنظر * وارسل الي المربوطين بالاطلاق * واكرز بالسنة المقبولة
20 للرب * ويوم المجازاة للرب الهنا * ثم طوي السفر ودفعه الي الخادم وجلس وكل من كان في
21 المجمع كانت عيونهم محدقة اليه * فبدا يقول لهم اليوم كمل هذا الكتاب في اسماعكم
22 * وكان جميعهم يشهدون له ويتعجبون من كلمات النعمة التي كانت تخرج من فيه * وكانوا
23 يقولون اليس هذا ابن يوسف * فقال لهم لعلكم تقولون في هذا المثل ايها المتطبب اشف
24 نفسك * والذي سمعنا انك صنعته في كفرناحوم افعله ايضا في مدينتك * ثم قال لهم امين
25 اقول لكم انه لا يقبل نبي في مدينته * امين اقول لكم ان ارامل كثيرات كن في اسرائيل في
ايام ايلياء النبي اذ اغلقت السماء ثلث سنين وستة اشهر حتي صار جوع عظيم في الارض كلها *

Et super manus suas portabunt te, ne offendat pes tuus ad lapidem. Respondit ei Jesus, dicens; Jam dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuum. Et cùm consummâsset diabolus omnes tentationes, abiit ab eo ad tempus. 11 12 13

Sectio duodecima.

Deindè reversus est Jesus in virtute Spiritûs ad Galilæam: & promulgata est fama ejus in omnem regionem. Et docebat in synagogis eorum, glorificatus ab omnibus. Et venit Nazareth, ubi fuerat educatus: & intravit secundùm consuetudinem suam in synagogam die sabbathi: & surrexit ad legendum. Et traditus est ei liber Isaiæ prophetæ: & cùm aperuisset librum, invenit locum, in quo scriptum erat; Spiritus Domini super me, propter hoc unxit me, & misit me, ut evangelizarem pauperibus, & sanarem contritos cordibus, Et prædicarem captivis reditum & cæcis visum, & dimitterem vinctos in libertatem, & prædicarem annum acceptum Domino, & diem retributionis Domini Dei nostri. Deindè plicuit librum, & tradidit illum ministro, & sedit. Et omnium qui erant in synagoga oculi intenti erant in eum. Et cœpit dicere eis, Hodiè completa est hæc scriptura in auribus vestris. Et omnes exhibebant testimonium illi, et mirabantur de verbis gratiæ quæ exibant de ore ejus. Et dicebant, Nónne hic est filius Joseph? Ait illis, Forsan dicetis in me hoc proverbium; O medice, cura teipsum: & quod audivimus te fecisse in Capharnahum, fac illud hic etiam in civitate tua. Præterea dixit eis, Amen dico vobis, quòd non recipitur propheta in civitate sua. Amen dico vobis, quòd viduæ multæ erant in Israel, in diebus Eliæ prophetæ, quando clausum fuit cœlum tribus annis & sex mensibus, ita ut acciderit fames magna in terra universa. 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወበእደዊሆሙ ፡ ከመ ፡ ያንሥኡከ ፡ ከመ ፡ ኢትትዓቀፍ ፡ በእብን ፡ እግረከ ፡፡=፡
12 ወአውሥአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎ ፡ ኢታመክሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አም
13 ላክከ ፡ በከመ ፡ ተብህለ ፡፡=፡ ወፈጺሞ ፡ ሰይጣን ፡ አመክሮቶ ፡ በኵሉ ፡ ኀይሉ ፡ ኀደጎ ፡
እስከ ፡ ጊዜሁ ፡፡=፡ በሠሉስ ፡ ሌጺፋኒያ ፡፡=፡
14 ወተመይጠ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ገሊላ ፡ በኀይለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወተሰምዐ ፡
15 ነገሩ ፡ በኵሉ ፡ በሐውርት ፡=፡ ወይሜህሮሙ ፡ በኵሉ ፡ ምኵራባቲሆሙ ፡ ወያ
16 ነክሩ ፡ ምህሮቶ ፡ ወይሴብሕዎ ፡ ኵሉ ፡፡=፡ ወሖረ ፡ ናዝሬት ፡ ኀበ ፡ ተሐፀነ ፡ ወቦአ ፡
17 ምኵራበ ፡ በዕለተ ፡ ሰንበት ፡ በከመ ፡ ያለምድ ፡ ወተንሥአ ፡ ያንብብ ፡=፡ ወወሀብዎ ፡ መጽ
ሐፈ ፡ ኢሳይያስ ፡ ነቢይ ፡፡ ወከሠቶ ፡ መጽሐፈ ፡ ረከበ ፡ መካነ ፡ ኀበ ፡ ጽሑፍ ፡ ዘይብ
18 ል ፡=፡ መንፈሰ ፡ እግዚአብሔር ፡ ላዕሌየ ፡ ዘበእንቲአሁ ፡ ቀብአኒ ፡ እዜንዎሙ ፡ ለነዳያን ፡
ፈነወኒ ፡ ወእስብክ ፡ ሎሙ ፡ ግዕዛነ ፡ ለፂዉዋን ፡ ወይርአዩ ፡ ዕዉራን ፡ ወላንግሮሙ ፡ ለግፉዓ
19 ን ፡=፡ ወእስብክ ፡ ዓመተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኅሪተ ፡፡=፡ ወከደኖ ፡ መጽሐፈ ፡ ወመጠዎ ፡ ለ
20 ላእክ ፡ ወነበረ ፡ ወአንሥኡ ፡ አዕይንቲሆሙ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ሀለዉ ፡ ውስተ ፡ ምኵራብ ፡ ወነ
21 ጸርዎ ፡=፡ ወአኀዘ ፡ ይበሎሙ ፡ ዮም ፡ በጽሐ ፡ ቃለ ፡ ዝንቱ ፡ መጽሐፍ ፡ ወተሰልጠ ፡ ውስተ ፡
22 እዘኒክሙ ፡፡=፡ ወሰምዕዎ ፡ ኵሎሙ ፡ ወአንከርዎ ፡ ሞገሰ ፡ ቃሉ ፡ ወሠእሣአ ፡ እፉሁ ፡ ወ
23 ይቤሉ ፡ አኮኑ ፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡ ዮሴፍ ፡፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ ግብር ፡ ዘትብሉኒ ፡ ኵ
ልክሙ ፡ ዛተ ፡ ምሳሌ ፡ ዓቃቤ ፡ ሥራይ ፡ ፈውስ ፡ ርእሰከ ፡ ወይቤልዎ ፡ ወኵሎ ፡ ዘሰማዕነ ፡ በቀ
24 ፈርናሖም ፡ ዘገበርከ ፡ ግበር ፡ በዝየኒ ፡ ወበሃገርከ ፡፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ አማን ፡ እብለክሙ ፡
25 ኢይከብር ፡ ነቢይ ፡ በሃገሩ ፡፡=፡ ወአማን ፡ እብለክሙ ፡ ብዙኃት ፡ መበለታት ፡ ሃለዋ ፡ ውስ
ተ ፡ እስራኤል ፡ በመዋዕለ ፡ ኤልያስ ፡ አመ ፡ ዓጽወ ፡ ሰማይ ፡ ሠለስተ ፡ ዓመተ ፡ ወስድስተ ፡
አውራኀ ፡ አመ ፡ ኮነ ፡ ረኃብ ፡ ዓቢይ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ምድር ፡=፡

Et in manibus suis ut tollant te, ne offendantur in lapidem pedes tui. Et respon- 11
dit Dominus Jesus, & dixit ei; Non tentabis Dominum Deum tuum, sicut dictum 12
fuit. Et perficiente satanâ tentationem suam in tota potestate sua, reliquit eum 13
usque ad tempus ejus. *Tertio Epiphaniæ.*
Et reversus est Dominus Jesus *in* Galilæam in virtute Spiritûs sancti, & audita est 14
fama ejus in omnib[9] regionibus. Et docebat eos in omnibus synagogis eorum, & 15
mirati sunt doctrinam ejus, & laudaverunt eum omnes. Et venit Nazaret ubi nu- 16
tritus fuit, & intravit templum in die sabbathi, prout consueverat: & surrexit ut
legeret. Et dederunt ei librum Esaiæ prophetæ, & aperiens librum, invenit lo- 17
cum ubi scriptum erat quod dixit; Spiritus Dñi super me, per quem unxit me; ut 18
evangelizem pauperib[9] misit me, & ut prædicem libertatem captivis, & ut vide-
ant cæci, & ut dimittam oppressos, Et ut prædicem annum Domini electum. 19
Et operuit librum, & tradidit eum ministro, & sedit: & elevârunt oculos suos 20
omnes existentes in synagoga, & respiciebant eum. Et cœpit dicere iis, Hodiè 21
impleta est vox hujus scripturæ, & perfecta est in auribus vestris. Et audierunt 22
eum omnes illi, & mirati sunt gratiam sermonis ejus, & procedentia ex ore ejus:
& dixerunt, Nónne hic est filius Josephi? Et dixit iis, Forsan dicetis mihi omnes 23
vos hanc similitudinem; Medice, cura teipsum: & dixerunt ei; Quodcunque
audivimus in Capernaum quod fecisti, fac hìc etiam, & in civitate tua. Et 24
dixit iis, Amen dico vobis; Non honore afficitur proheta in civitate sua. Et 25
Amen dico vobis, Multæ viduæ fuerunt in Israel in diebus Eliæ, quando clausum
fuit cœlum tribus annis & sex mensibus, quando fuit fames magna in tota
terra:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * وهمكنان † براي او گواهي مي دادند * ودر سخنان نعمتي كه از دهن او بدر مي آمد *
23 حيران مي شدند * وعجب مي ماندند * وميگفتند نه اينست † عيسي پسر يوسف * عيسي
گفت * باز اين مثل را بامن مي گوييد * اي طبيب خود را شفا بك * وهرچه شنيديم * كه در
24 كفرناحوم كردي اينجا در شهر خود بكن * وباز بديشان گفت نيست پيغمبر كه در شهر خود
25 مقبول شود * اكنون راست بشما مي گويم * كه در روزگار ايلياي پيغمبر * بسيار بيوه زنان
در بني اسراييل بودند * چون آسمان سه سال وشش ماه بسته شد * در همه روي زمين تنگي
وگرسنگي عظيم شد *

Et omnes ei testimonium dabant, & verbis gratiosis, quæ ex ore illius exibant, percellebantur, & admiratione capti erant, dicebántque; Nónne iste est Jesus filius Joseph? Jesus dixit; Denuò hoc proverbium mihi dicetis, O medice teipsum sana: & quicquid audivimus quod in Capharnahum fecisti, hic in civitate tua fac. Et rursus illis dixit; Non est propheta qui in civitate sua acceptus sit. Jam verum dico vobis, quòd in tempore Eliæ prophetæ, multæ viduæ in filiis Israel erant; cùm, cœlo tribus annis & sex mensibus clauso, in universa superficie terræ angustia & fames magna erat. 22 23 24 25

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Η'. Θ'. Ι'.

Et ad nullam illarum missus est Elias, *si non* in Sarepta *Sidonis*, ad
26 Καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἡλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος, πρὸς
mulierem viduam. Et multi leprosi erant sub Elisæo propheta in
27 γυναῖκα χήραν. Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ (ξ) Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ
Israel, & nemo *ex iis* mundatus est *si non* Neeman Syrus. Et repleti
28 Ἰσραὴλ, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ (ο) Νεεμὰν ὁ Σύρος. Καὶ ἐπλήσθη-
sunt omnes irâ in synagoga, audientes hæc. Et *surgentes* ejecerunt
29 σαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα. Καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον
illum extra civitatem, & duxerunt illum usque ad supercilium montis, super quē
αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν (π) ἕως τῆς ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἡ
civitas illorum erat ædificata, *ad præcipitandum* eum. Ipse autem transiens per me-
30 πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο, εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν. Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέ-
dium illorum, *profectus est*. Et descendit in Capharnaum civitatem Galilææ: &
31 σου αὐτῶν, ἐπορεύετο. Καὶ κατῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ
erat docens illos *in* Sabbatis. Et *percellebantur* in doctrina ejus:
32 ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι. Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ,
quia in *auctoritate* erat sermo ipsius. Et in synagoga erat homo habens
33 ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων
spiritum dæmonii immundi: & exclamavit voce magnâ, Dicens; Sine, quid nobis
34 πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου· καὶ ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ, Λέγων, Ἔα, τί ἡμῖν
& tibi, Jesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te quis sis, Sanctus Dei.
καὶ σοὶ Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ.

κγ η — κδ β Η' κε η

Et *objurgavit* illum Jesus, dicens; Obmutesce, & exi ab eo. Et *projiciens* il-
Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ῥίψαν αὐ- 35
lum dæmonium in medium, exiit ab illo, *nihil nocens ei*. Et
τὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. Καὶ 36
factus est pavor in *omnes*: & colloquebantur ad invicem, dicentes; Quod
ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας· καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, Τίς ὁ
verbum hoc, quia in *auctoritate* & *efficacia* imperat immundis spiritibus, &
λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ
exeunt? Et *exiit resonantia* de illo in omnem locum *circumre-*
ἐξέρχονται; Καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώ- 37
Θ' *gionis*. Surgens autem *ex* synagoga, introivit in domum Simonis:
ρου. Ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς (ρ) συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· 38
κς Socrus autem Simonis *erat detenta febri magnâ*: & rogaverunt illum
β (σ) ἡ πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν
de ea. Et adstans super illam, imperavit febri: & dimisit illam:
περὶ αὐτῆς. Καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ· καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· 39
Ι' Continuò *autem* surgens ministrabat illis. *Occidente* autem *Sole*, omnes
παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς. Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες 40
quotquot habebant infirmos *morbis* variis, ducebant illos ad eum. *Verùm*
ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις, (τ) ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ
uni singulo ipsorum manus imponens, curabat eos.
ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθεὶς, ἐθεράπευσεν αὐτούς.

MS. A. (ξ) Ἐλισαίου (ο) Ναιμὰν (π) ἕως ὀφρύος (ρ) συναγωγῆς ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθεν (σ) πενθερὰ (τ) καὶ ἤγαγον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 * ܘܠܘܬ ܚܕܐ ܡܢܗܝܢ ܠܐ ܐܫܬܕܪ ܐܠܝܐ ܐܠܐ ܠܨܪܦܬ ܕܨܝܕܢ ܠܘܬ ܐܢܬܬܐ ܐܪܡܠܬܐ܂
27 * ܘܣܓܝܐܐ ܓܪܒܐ ܗܘܘ ܒܐܝܣܪܝܠ ܒܝܘܡܝ ܐܠܝܫܥ ܢܒܝܐ ܘܐܦܠܐ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܐܬܕܟܝ ܐܠܐ ܢܥܡܢ ܐܪܡܝܐ܂
28 * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܗܠܝܢ ܐܬܡܠܝܘ ܚܡܬܐ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܟܢܘܫܬܐ܂
29 * ܘܩܡܘ ܐܦܩܘܗܝ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܥܕܡܐ ܠܓܒܝܢܐ ܕܛܘܪܐ ܕܗܘܐ ܡܕܝܢܬܗܘܢ ܒܢܝܐ ܥܠܘܗܝ ܐܝܟ ܕܢܫܕܘܢܝܗܝ ܡܢ ܫܩܝܦܐ܂
30 * ܗܘ ܕܝܢ ܥܒܪ ܒܝܢܬܗܘܢ ܘܐܙܠ܂
* ܥܪܘܒܬܐ ܕܚܡܫܐ ܕܨܘܡܐ * ܝܓ *
31 * ܘܢܚܬ ܠܟܦܪܢܚܘܡ ܡܕܝܢܬܐ ܕܓܠܝܠܐ ܘܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܒܫܒܬܐ܂
32 * ܘܡܬܗܪܝܢ ܗܘܘ ܒܝܘܠܦܢܗ ܡܛܠ ܕܒܫܘܠܛܢܐ ܗܘܐ ܡܠܬܗ܂
33 * ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܓܒܪܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܪܘܚܐ ܕܫܐܕܐ ܛܢܦܐ ܘܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ܂
34 * ܘܐܡܪ ܫܒܘܩ ܡܢܐ ܠܢ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܐܬܝܬ ܠܡܘܒܕܘ ܠܢ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܟ ܡܢܘ ܐܢܬ ܩܕܝܫܗ ܕܐܠܗܐ܂
35 * ܘܟܐܐ ܒܗ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܣܟܘܪ ܦܘܡܟ ܘܦܘܩ ܡܢܗ ܘܫܕܝܗܝ ܫܐܕܐ ܒܡܨܥܬܐ ܘܢܦܩ ܡܢܗ ܟܕ ܡܕܡ ܠܐ ܗܢܟܗ܂
36 * ܘܐܚܕܬ ܬܗܪܐ ܠܟܠܢܫ ܘܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܥܡ ܚܕ ܘܐܡܪܝܢ ܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ ܡܠܬܐ ܕܒܫܘܠܛܢܐ ܘܒܚܝܠܐ ܦܩܕ ܠܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܘܢܦܩܢ܂
37 * ܘܢܦܩ ܥܠܘܗܝ ܛܒܐ ܒܟܠܗ ܐܬܪܐ ܕܚܕܪܝܗܘܢ܂
38 * ܘܟܕ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ ܥܠ ܠܒܝܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܘܚܡܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܐܚܝܕܐ ܗܘܬ ܒܐܫܬܐ ܪܒܬܐ ܘܒܥܘ ܡܢܗ ܡܛܠܬܗ܂
39 * ܘܩܡ ܥܠܝܗ ܘܟܐܐ ܒܐܫܬܗ ܘܫܒܩܬܗ ܘܡܚܕܐ ܩܡܬ ܘܡܫܡܫܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ܂
40 * ܡܥܪܒ ܕܝܢ ܫܡܫܐ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܟܪܝܗܐ ܒܟܘܪܗܢܐ ܡܫܚܠܦܐ ܐܝܬܝܘ ܐܢܘܢ ܠܘܬܗ܂ ܗܘ ܕܝܢ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܐܝܕܗ ܣܐܡ ܗܘܐ ܥܠܝܗܘܢ ܘܡܐܣܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ܂

Sed ad nullam earum missum fuisse Eliam, nisi ad Sareptam Sidoniæ ad mulierem viduam. 26
Plurimique fuēre leprosi in Israel diebus Elisæi vatis, & ne unus quidem ex eis purgatus est, nisi Naaman Aramæus. 27
Quumque hæc audissent ii qui erant in synagoga, cuncti repleti sunt furore. 28
Et surrexerunt ac ejecerunt eum extra civitatem, eumque adduxēre usque ad supercilium montis supra quem civitas eorum erat exstructa, ut eum dejicerent de rupe. 29
Ipse verò transiit per medium eorum, & abiit. 30

Ad vesperas feriâ sextâ hebdomadis quintæ Jejunii. 13.

Et descendit in Capharnahum civitatem Galilææ, & docebat eos in sabbathis. 31
Et mirabantur ob doctrinam ejus, quippe cujus sermo auctoritate polleret. 32
Erat autem in synagoga vir habens spiritum dæmonii immundi, & exclamavit altâ voce, 33
Aitque; Omitte me, quid nobis & tibi, Jesu Nazarene? venisti nos perditum? novi te quis sis, Sancte Dei. 34
Et ipsum objurgavit Jesus, dixitque; Claude os tuum, & exi ab eo: eum itaque abjecit dæmonium in medium, & exiit ab eo, nihil in eum perversi agens. 35
Et stupor invasit omnes, & colloquebantur adinvicem, dicentes; Quid hoc rei est, quòd cum imperio & virtute præcipiat spiritibus immundis, & exeant? 36
Et pervasit de eo fama in totam regionem circumjacentem. 37
Quumque egressus fuisset Jesus è synagoga, introivit domum Simonis: socrus autem Simonis premebatur febre maximâ, & rogârunt eum in gratiam illius. 38
Adstans itaque supra eam, objurgavit febrem, & dimisit eam: statimque ipsa surrexit, & ministrabat eis. 39
Occidente verò sole, ii omnes qui habebant infirmos variis affectos morbis, adducebant illos ad eum: ipse verò unicuique eorum manum suam imponebat, eosque sanitati restituebat. 40

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 *پیش یکي از ایشان ایلیا فرستاده نشد الا در صور وصیدا *پیش بیوه زن *
27 وبسیار پیسان دربني اسراییل بودند *در روزگار ایلیشع پیغمبر ویکي از ایشان پاك نشد الا نعمان ارماني *
28 *اهل انجمن چون این سخن شنیدند همکان از خشم پر شدند *
29 بر خاستند *وعیسي را بیرون شهر بردند *واوردند بر کنار دهار ان کوه که شهر ایشان بروي عمارت کرده بود *وخواستند که عیسي را از دهار بیندازند *
30 او ازمیان ایشان در گذشت ورفت *
31 در کفرناحوم بزیر آمد *شهر جلیل *ودر روز شنبه ایشانرا تعلیم مي داد *
32 ومردم در تعلیم او واله وحیران مي شدند *که از سخن خود نفاذ یافت
پانزدهم خلاص کردن مسیح دیوانه را از دیو
33 *وبود دران انجمن مردي که دروجان پلید بود ودیو اورا زحمت دادي نعره بر اورد باواز بلند *
34 *وکفت مارا بکذار چه کارداري با ما اي یسوع ناصري براي تباهي ما امدي ترا مي شناسم کیستي پاك اران خدا *
35 عیسي بران دیو بانك زد وکفت دهن خود را ببند واز وي بدر اي دیو اورا درمیان انداخت وبدر رفت بي انك دروکزند کند *
36 جماعت که انجا بودند حیرت بر ایشان افتاد وبا همدیکر کفتند چیست این سخن که بسلطنت ونیروئي که برجانهاء پلید فرمان مي دهد وبدر مي روند

Ad nullam tamen earum Elias missus est, sed in Tyrum & Sidonem, ad viduam. 26
Et multi leprosi in filiis Israel erant tempore Elisæi prophetæ, & nemo eorum mundatus est, nisi Naaman Syrus. 27
Qui aderant in Synagoga, cum hunc sermonem audissent, omnes irâ repleti sunt. 28
Surgentes itaque Jesum extra civitatem tulerunt, et adduxerunt ad marginem prærupti montis illius, super quem civitas eorum ædificata erat, & voluerunt ut Jesum de rupe dejicerent. 29
Ipse autem transiit per medium eorum, & abiit. 30
Et in Capharnaum descendit civitatem Galilææ, & in die Sabbathi illos docuit. 31
Et homines doctrinâ ejus percellebantur & obstupescebant: quòd sermone suo illos *penetraret.* 32

XV. Liberat Christus dæmoniacum à dæmonio.

Et erat in synagoga illa homo in quo spiritus impurus erat, & dæmonium eum vexabat; & clamorem sustulit voce elatâ, 33
Et dixit, Nos sine: quid negotii habes nobiscum, O Jesu Nazaræe? Ad perdendum nos venisti? Te novi qui sis, Sanctus Dei. 34
Jesus autem *dæmonium illud objurgavit, ac dixit; Os tuum occlude, & ab eo exi. Dæmonium* igitur *illum in medium projecit, & exivit, absque eo quòd illi noxam faceret.* 35
Et *omnes qui illic aderant stupor invasit, & alii aliis dicebant; Quisnam est hic sermo, qui authoritate & virtute* pollet? *Quia spiritibus impuris mandatum dat, & exeunt.* 36

Versio VULGATA LATINA.

16 Et ad nullam illarum missus est Elias, nisi in Sarepta Sidoniæ, ad mulierem vidu-
27 am. Et multi leprosi erant in Israel sub Eliseo propheta : & nemo eorum mun-
28 datus est nisi Naaman Syrus. Et repleti sunt omnes in synagoga irâ, hæc audien-
29 tes. Et surrexerunt, & ejecerunt illum extra civitatem : & duxerunt illum usque
30 ad supercilium montis , super quem civitas illorum erat ædificata, ut præcipita-
31 rent eum. Ipse autem transiens per medium illorum, ibat. Et descendit in Ca-
32 pharnaum civitatem Galilææ, ibique docebat illos sabbatis. Et stupebant in
33 doctrina ejus , quia in potestate erat sermo ipsius. Et in synagoga erat homo
34 habens dæmonium immundum, & exclamavit voce magnâ, Dicens ; Sine, quid
nobis, & tibi, Jesu Nazarene ? venisti perdere nos ? scio te quis sis, Sanctus Dei.
Et increpavit illum Jesus, dicens ; Obmutesce , & exi ab eo. Et cùm projecis- 35
set illum dæmonium in medium , exiit ab illo, nihilque illum nocuit. Et factus 36
est pavor in omnibus , & colloquebantur ad invicem , dicentes; Quod est hoc
verbum, quia in potestate & virtute imperat immundis spiritibus, & exeunt ? Et 37
divulgabatur fama de illo in omnem locum regionis. Surgens autem Jesus de 38
Synagoga, introivit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis
febribus : & rogaverunt illum pro ea. Et stans super illam, imperavit febri : & 39
dimisit illam. Et continuò surgens ministrabat illis. Cùm autem Sol occidisset , 40
omnes qui habebant infirmos variis languoribus, ducebant illos ad eum. At ille
singulis manus imponens, curabat eos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 27 ولم يرسل ايليا الي واحدة منهن الا الي مراة ارملة في صارفية صيدا * وبرص كثيرون
28 كانوا في اسرائيل على عهد اليسع النبي * ولم يطهر واحد منهم الا نعمان السرياني * فامتلا
29 جميعهم غضبا عندما سمعوا هذا * وقاموا فاخرجوه خارج المدينة وجاوا به الي اعلي الجبل
30 الذي كانت مدينتهم مبنية عليه ليطرحوه الي اسفل * فاما هو فجاز في وسطهم ومضي *

* الفصل الثالث عشر *

31 32 ثم نزل الي كفرناحوم مدينة في الجليل وكان يعلمهم في السبوت * فبهتوا من تعليمه لان
33 34 كلامه كان بسلطان * وكان في المجمع رجل فيه روح نجس * فصاح بصوت عظيم * قايلا ما لك
35 معنا يا يسوع الناصري اتيت لتهلكنا * قد عرفت من انت يا قدوس الله * فانتهره يسوع قايلا
36 اسدد فاك واخرج منه * فطرحه الشيطان في وسطهم وخرج منه ولم يولمه * فخاف جميعهم * وكان
بعضهم يخاطب بعضا قايلين ما هذه الكلمة * لانه بسلطان وقوة يامر الارواح النجسة بالخروج
37 38 فتخرج * وذاع خبره في جميع تلك البلاد * فقام من المجمع ودخل بيت سمعان * وكانت حماة
39 سمعان بحمي عظيمة * فسالوه من اجلها * فوقف عليها وزجر الحمي فتركتها وللوقت قامت
40 تخدمهم * وعند غروب الشمس كان كل الذين عندهم مرضي باصناف الامراض يقدمونهم
اليه * فكان يضع يده على واحد واحد منهم فيشفيهم *

Et tamen non fuit missus Elias ad ullam 26
earum, nisi ad mulierem viduam in Sa-
repta Sidonis. Et leprosi multi erant in 27
Israel, in tempore Elisæi prophetæ: & non
fuit mundatus quisquam ex eis, nisi Na-
aman Syrus. Et repleti sunt omnes irâ, 28
quum audissent hoc. Et surrexerunt, & 29
eduxerunt eum extra civitatem, & du-
xerunt eum usq; ad summitatem montis,
super quo erat civitas eorum ædificata,
ut præcipitarent eum deorsum. At ipse 30
transiit per medium illorum, & abiit.

Sectio decima tertia.

Tum descendit in Capharnahum civita- 31
tem quandam in Galilæa, & docebat eos
sabbathis. Et stupuerunt de doctrina ej': 32
quia sermo ejus erat cum potestate. Et 33
erat in synagoga vir, in quo erat spiritus
immundus, & clamavit voce magnâ, Di- 34
cens ; Quid tibi nobiscum, ô Jesu Na-
zarene? venisti ut perderes nos ? Jam
novi quis sis, ô Sancte Dei. Et increpa- 35
vit illum Jesus, dicens; Claude os tuum,
& exi ab eo. Et projecit illum dæmoni-
um in medium eorum, & exiit ab eo, &
non cruciavit illũ. Et timuerunt omnes, 36
& unus ex eis alloquebatur alium, di-
centes; Quod est hoc verbum ? nam cum
auctoritate et virtute imperat spiritibus
immundis egressum, & egrediuntur. Et 37
divulgata est fama ejus in omnes illas
regiones. Et surrexit de synagoga, & in- 38
troivit domum Simonis : & erat socrus
Simonis in febre magna, & rogaverunt
eum pro ipsa. Et stetit super eam, & impe- 39
ravit febri, & dimisit illam. Et illicò
surrexit, & ministravit eis. Et ad occa- 40
sum solis, omnes apud quos erant infirmi
generibus morborum, offerebant eos
ipsi. Et imponebat manum suam super
singulos ex ipsis, & curabat eos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወኢተፈነወ፡ኤልያስ፡ ወኢኅበ፡አሐቲ፡ እምኔሆን፡ ዘእንበለ፡ በሰሬጵታ፡ ዘሲደና፡፡ኀበ፡
27 ብእሲት፡መበለት፡፡ ወብዙኃን፡እለ፡ለምጽ፡ሀለዉ፡ውስተ፡ይስራኤል፡ለመኤልሳዕ፡
28 ነቢይ፡ወኢነጽሐ፡አሐዱሂ፡እምኔሆሙ፡ዘእንበለ፡ንዕማን፡ሶርያዊ፡፡ ወተምዕዑ፡
29 ኵሎሙ፡ በምኵራብ፡ ሰሚዖሙ፡ዘንተ፡፡ ወተንሥኡ፡ወአውፅእዎ፡አፍአ፡እም
ሀገር፡ወወሰድዎ፡ወአብጽሕዎ፡ ወስተ፡ሕፅነ፡ ርእሰ፡ደብር፡ ኀበ፡ ሀገሮሙ፡ዘንድቅ፡ክ
30 ሙ ፡ ያጽድፍዎ፡፡ ወውእቱሰ ፡ ኀለፈ ፡ እንተ ፡ ማእከሎሙ ፡ ወሖረ፡፡
31 በ፯ ሰንበት ፡ ውትረ፡፡ ወወረደ ፡ቅፈርናሆም፡ሀገረ፡ገሊላ ፡ ወመሀሮሙ፡ በሰንበ
32 ት፡፡ ወያነክሩ፡ምህሮቶ፡እስመ፡በትእዛዝ፡ውእቱ፡ቃሉ፡፡ በእንተ፡ዘጋኔን፡፡
33 ወሀሎ፡ ብእሲ፡ በምኵራብ፡ ዘጋኔን፡ እኩይ፡ ወከልሐ፡በዐቢይ፡ቃል፡፡ ወይቤ፡ምን
34 ት፡ብየ፡ምስሌከ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ናዝራዊ፡መጻእከኑ፡ተኀጕለኒ፡ኣአምረከ፡መኑ፡
35 አንተ፡ቅዱሱ፡ለእግዚአብሔር፡፡ ወገሠጾ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎ፡ ተፈፀም፡
ወፃእ፡ እምኔሁ፡፡ ወነፅኆ ፡ ጋኔኑ ፡ መእከለ፡ ምኵራብ፡ ወወፅአ፡ እምኔሁ፡ ወአል
36 ቦ፡ዘረሰዮ፡ ወኢነከዮ፡ ወእምንተኒ፡፡ ወደንገፁ፡ ኵሎሙ፡ ወተናገሩ፡ በቤናቲሆ
ሙ፡ ወይቤሉ፡ ምንትኑ፡ዝ፡ ነገር፡ ትእዛዝ፡በኀይል፡ይኤዝዞሙ፡ለአጋንንት፡እኩያን፡ወ
37 ይወፅኡ፡፡ ወወፅአ፡ ወተሰምዐ፡ ነገሩ፡በኵሉ ፡ በሐውርት ፡ አድያም፡፡
38 በእንተ፡ሐማተ፡ጴጥሮስ፡፡ ወወፂአ፡እምኵራብ፡ቦአ፡ቤተ፡ስምዖን፡ወሐማቱ፡ለስ
39 ምዖን፡ተሐምም፡ዓቢየ፡ ፈፀንተ፡ ወነገርዎ፡በእንቲአሃ፡፡ ወቀርበ፡ሃቤሃ፡ወገሠጾ፡
ለፈፀንታ ፡ ወኀደጋ ፡ ወተንሥአት ፡ ሶቤሃ ፡ ወተልእከቶሙ፡፡
በእንተ ፡ እለ ፡ ሀይዉ ፡ እምብዙኃ ፡ ደዌ፡፡
40 ወሶበ፡ይዓርብ፡ፀሐይ፡ ኣምጽኡ፡ ኀቤሁ፡ ኵሎሙ፡እለ፡ ቦሙ፡ ድዉያን፡ ወህሙማን፡
ወለለ፡ኣሐዱ፡እምኔሆሙ፡ወደየ፡እዴሁ፡ዲቤሆሙ፡ወፈወሶሙ፡ወአሕየዎሙ፡፡

Et non missus fuit Elias neque ad unam illarum, nisi in Sarepta Sidoniæ ad muli- 16
erem viduam. Et multi leprosi fuerunt in Israel, quando Elisæus propheta *fuit*: & 27
non emundatus fuit vel unus ex illis, nisi Naaman Syrus. Et indignati sunt omnes 28
in synagoga audientes hoc. Et surrexerunt, & ejecerunt eum extra urbem: & 29
duxerunt eum, & attulerunt eum in sinum cacuminis montis, ubi civitas illorum
exædificata fuit, ut præcipitarent eum. Et ipsi transivit per medium illorum & 30
abiit. *Vespere sexti sabbati.*
Et descendit *in* Capernaum civitatem Galilææ , & docuit eos in sabbatis. Et 31
mirati sunt doctrinam ejus, quia in mandato fuit sermo ejus. *De dæmoniaco.* 32
Et fuit homo in synagoga dæmoniacus malus, & exclamavit in magnâ voce, Et 33
dixit; Quid habeo tecum Domine Jesu Nazarene? venistíne perdere me? scio te quis 34
sis, Sanctus Dei. Et objurgavit eum Dominus Jesus, & dixit ei; Obmutesce, & exi 35
ab eo: et projecit illum dæmon medio synagogæ, & exiit ab illo, & nihil fuit quod
fecit, & non nocuit alicui. Et expaverunt omnes, & colloquuti sunt inter se, & 36
dixerunt; Quid est hoc verbum mandatorium ? in potestate imperat dæmonibus
malis, & exeunt. Et exivit, & auditus fuit sermo ejus in omnibus regionibus 37
vicinis. *De socru Petri.*
Et exiens è synagoga, introivit domum Simonis ; & socrus Simonis afflicta fuit 38
magnâ febri : & nuntiaverunt ei de illa. Et accessit ad eam, & objurgavit fe- 39
brim, & dimisit eam : & surrexit statim, & ministravit illis.
De iis qui sani facti sunt à multis morbis. Et quum occidisset 40
sol, adduxerunt ad eum quotquot habuissent infirmos & morbosos : & unicuiq;
ex illis imposuit manum suam super ipsos, & sanavit eos, & vivere fecit eos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 * ودر همه ولايتي كه كرداكرد ايشانست اين خبر فاش شد

XVI. شاكردهم خوش كردن مادر زن شمعونرا

38 * چون عيسي ازان انجمن بدر آمد بخانه شمعون در رفت ومادر زن شمعون در تب دشخوار
39 بود از مسيح درخواست كردند كه اورا شفا بخشد * عيسي بر سر او بايستاد و بانك زد
40 تب او زايل شد وتن درست كشت برخاست وايشانرا خدمت مي كرد * ودر هنكام زوال
افتاب هر كس را كه رنجور و دردمند بود وعلتهاء كوناكون ايشانرا پيش مسيح آوردند او بر هر
كه از ايشان دست مي نهاد خوش مي شدند

Et in omnem regionem circumja- 37
centem illis hæc fama dimanavit.

XVI. Sanatio socrûs Simeonis.

Cùm Jesus è synagoga exiisset, in 38
domum Simeonis ingressus est : so-
crus autem Simeonis in febri gravi
erat, rogaverunt itaque Christum ut
illam valetudine donaret. Jesus ca- 39
piti ejus astitit, & objurgavit fe-
brim illius ; quâ abscedente sanata
fuit, & surgens illis ministrabat.
Et in tempore occasûs solis, quicun- 40
que ægrotus & infirmus erat, &
morbis variis laborantes , *eos ad*
Christum adduxerunt : in quos-
cunque autem *ex eis ille manum im-*
poneret, sanati sunt.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΑ'.

Exibant autem & dæmonia à multis, clamantia & dicentia; Quia tu es
41 Ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, (υ) κράζοντα καὶ λέγοντα, Ὅτι σὺ εἶ ὁ
Christus filius Dei. Et increpans, non sinebat ea loqui, quia sciebant Christum
Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν Χριστὸν
ipsum esse. Factâ autem die, egressus ibat in desertum locum: & turbæ
42 αὐτὸν εἶναι. Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι
requirebant eum, & venerunt usq; ad ipsũ: & detinebant illum, non proficisci ab eis.
(φ) ἐζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ· καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ᾽ αὐτῶν.
Ille verò ait ad eos; Quia & aliis civitatibus evangelizare me oportet re-
43 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, Ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασι-
gnum Dei: quia ad hoc missus sum. Et erat prædicans in synagogis
44 λείαν τοῦ Θεοῦ· ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι. Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς
Galilææ.
τῆς Γαλιλαίας.

CAP. V. έ.

Factũ est autem in eo turbam superjacere ei ad audiendum verbum Dei, &
1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ
ipse erat stans juxta stagnum Genesareth. Et vidit duo navigia stantia se-
2 αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ. Καὶ εἶδε δύο (α) πλοῖα ἑστῶτα πα-
cus stagnum: at piscatores descendentes ex eis, abluebant retia.
ρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλιεῖς ἀποβάντες ἀπ᾽ αὐτῶν, ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα.
Ascendens autem in unam navium, quæ erat Simonis, rogavit eum à terra
3 Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς

ΙΑ'

reducere pusillùm. Et sedens docebat ex navigio turbas. Ut
(β) ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον. καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. Ὡς 4
autem cessavit loquens, dixit ad Simonem; Deduc in altum, & la-
δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα, Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χα-
xate retia vestra in capturam. Et respondens Simon dixit illi; Præ-
λάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ, Ἐπι- 5
ceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus: In autem verbo
στάτα, δι᾽ (γ) ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες, οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί
tuo laxabo rete. Et hoc facientes concluserunt piscium multitu-
σου χαλάσω τὸ δίκτυον. Καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν (δ) ἰχθύων πλῆ- 6
dinẽ multam: dirumpebatur autem rete eorum. Et annuerunt so-
θος πολύ· (ε) διερρήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν. Καὶ κατένευσαν τοῖς μετό- 7
ciis qui in alio navigio, ut venientes simul caperent ipsis. Et venerunt,
χοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς. Καὶ ἦλθον,
& impleverunt ambo navigia, ita ut mergi ipsa. Videns autem Simon Pe-
καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέ- 8
trus, accidit genubus Jesu, dicens; Exi à me, quia homo pecca-
τρος, προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ, λέγων, Ἔξελθε ἀπ᾽ ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρ-
tor sum, Domine. Stupor enim occupaverat eum, & omnes qui cum illo,
τωλός εἰμι, Κύριε. Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτόν, καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, 9
in captura piscium, quam simul ceperant.
ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων, ᾗ συνέλαβον.

MS. A. (υ) κραυγάζοντα (φ) ἐπεζήτουν Κεφ. έ. MS. A. (α) πλοιάρια (β) ἐπανάγειν (γ) ὅλης νυκτὸς (δ) πλῆθος ἰχθύων (ε) διερρήγνυτο

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

41 * ܘܢܦܩܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܐܦ ܫܐܕܐ ܡܢ ܣܓܝܐܐ. ܟܕ ܡܩܥܝܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ
ܕܐܠܗܐ. ܘܟܐܐ ܗܘܐ ܒܗܘܢ. ܘܠܐ ܫܒܩ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܢܐܡܪܘܢ ܕܝܕܥܝܢ ܕܗܘܝܘ ܡܫܝܚܐ.
42 * ܘܡܐ ܕܢܓܗ ܢܦܩ ܐܙܠ ܠܗ ܠܐܬܪܐ ܚܪܒܐ. ܘܟܢܫܐ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܐܬܘ ܥܕܡܐ
43 ܠܘܬܗ. ܘܐܚܕܘܗܝ ܕܠܐ ܢܐܙܠ ܠܗ ܡܢ ܠܘܬܗܘܢ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܐܦ
ܠܡܕܝܢܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܘܠܐ ܠܝ ܠܡܣܒܪܘ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܕܥܠ ܗܕܐ ܗܘ ܐܫܬܕܪܬ.
44 * ܘܗܘܐ ܡܟܪܙ ܗܘܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܕܓܠܝܠܐ. * ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܒ * ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ * ܝܕ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *
1 * ܘܗܘܐ ܕܝܢ ܟܕ ܟܢܝܫܝܢ ܠܘܬܗ ܟܢܫܐ ܕܢܫܡܥܘܢ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܗܘ ܩܐܡ ܗܘܐ ܥܠ ܝܕ
2 ܝܡܬܐ ܕܓܢܣܪ. * ܘܚܙܐ ܣܦܝܢܬܐ ܬܪܬܝܢ ܕܩܝܡܢ ܥܠ ܓܢܒ ܝܡܬܐ. ܘܨܝܕܐ ܕܢܚܬܘ ܡܢܗܝܢ
3 ܡܫܝܓܝܢ ܗܘܘ ܡܨܝܕܬܗܘܢ. * ܘܚܕܐ ܡܢܗܝܢ ܕܫܡܥܘܢ ܗܘܬ ܟܐܦܐ. ܘܣܠܩ ܝܫܘܥ ܝܬܒ
ܒܗ. ܘܐܡܪ ܕܢܕܒܪܘܢܗ ܩܠܝܠ ܡܢ ܝܒܫܐ ܠܡܝܐ. ܘܝܬܒ ܗܘܐ ܘܡܠܦ ܡܢ ܣܦܝܢܬܐ
4 ܠܟܢܫܐ. * ܘܟܕ ܫܠܡ ܡܢ ܡܡܠܠܘ ܐܡܪ ܠܫܡܥܘܢ. ܕܒܪܘ ܠܥܘܡܩܐ ܘܐܪܡܘ ܡܨܝܕܬܟܘܢ
5 ܠܨܝܕܐ. * ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܪܒܝ. ܠܠܝܐ ܟܠܗ ܠܐܝܢ ܘܡܕܡ ܠܐ ܐܚܕܢ. ܥܠ ܡܠܬܟ
6 ܕܝܢ ܪܡܐ ܐܢܐ ܡܨܝܕܬܐ. * ܘܟܕ ܗܕܐ ܥܒܕܘ. ܚܒܫܘ ܢܘܢܐ ܣܓܝܐܐ ܕܛܒ. ܘܡܨܛܪܝܐ ܗܘܬ
7 ܡܨܝܕܬܗܘܢ. * ܘܐܪܡܙܘ ܠܚܒܪܝܗܘܢ ܕܒܣܦܝܢܬܐ ܐܚܪܬܐ ܕܢܐܬܘܢ ܢܥܕܪܘܢ ܐܢܘܢ. ܘܟܕ ܐܬܘ.
8 ܡܠܘ ܐܢܝܢ ܣܦܝܢܬܐ ܬܪܬܝܗܝܢ. ܐܝܟ ܕܩܪܝܒܢ ܗܘܝ ܠܡܛܒܥ. * ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܫܡܥܘܢ
9 ܟܐܦܐ. ܢܦܠ ܩܕܡ ܪܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܡܪܝ. ܦܪܘܩ ܠܟ ܡܢܝ
ܕܓܒܪܐ ܐܢܐ ܚܛܝܐ. * ܬܗܪܐ ܓܝܪ ܐܚܕܗ ܗܘܐ ܘܠܟܠܗܘܢ ܕܥܡܗ. ܡܛܠ ܨܝܕܐ ܗܘ ܕܢܘܢܐ ܕܨܕܘ.

Quinetiam exibant dæmonia ex quampluri- 41
mis, vociferantia ac dicentia; Tu es Christus
filius Dei: & increpabat eos, nec permitte-
bat eis dicere nôsse se, quòd ipse esset Chri-
stus. Sub diluculo autem diei egressus abiit 42
in locum desertum: & turbæ quærebant
eum, veneruntque usque ad ipsum, & tenue-
runt eum, ne ab ipsis discederet. Ipse verò 43
Jesus dixit eis; Quin & aliis civitatibus
oportet me annuntiare regnum Dei, quum
ad hoc missus sim. Et is prædicabat in syn- 44
agogis Galilææ.

Matutinis dominicæ secundæ post surrectionem. 14.

CAP. V.

Factum est autem cùm coacta esset ad eum 1
turba ad audiendum sermonem Dei, ut ipse
staret juxta litus maris Genesar. Et vidit du- 2
as naves stantes super crepidinem laci, &
piscatores qui descenderant ex iis, eluebant-
que retia sua. Una autem earum erat Simo- 3
nis Cephæ. Ascendensq; Jesus, sedit in ea, &
dixit ut proveherent eam paululùm ab arida
in aquas: sedebatq; ac docebat turbam è na- 4
vi. Quumque cessâsset loqui, dixit Simoni;
Ducite in profundum, & projicite rete ve-
strum ad piscandum. Respondit Simon & di- 5
xit ei; Rabi, totâ nocte fatigati sumus, nihilq;
cepimus, tamen fretus verbo tuo projicio re-
te. Et quum hoc fecissent, concluserunt mul- 6
tos admodùm pisces, ita ut disrumperetur re-
te eorum. Et innuerunt sociis suis qui erant 7
in alia navicula, ut venirent sibi opem laturi:
quumque venissent, impleverunt ambas illas
naviculas, ita ut propè mergerentur. Quum 8
autem hoc vidisset Simon Cephas, procidit
coram Jesu, & dixit ei; Peto à te, Domine
mi, discedas à me, quippe qui homo pecca-
tor sim. Etenim pavor invaserat eum, omnés- 9
que qui cum eo erant, propter capturam il-
lam piscium, quam comprehenderant.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

41 * وار پسيار كسان ديوان بدر مي كردند بانك مي زدند ومي كفتند توي مسيح پسر
خداي مسيح برايشان تند مي شد ونمي كذاشت كه بكويند وبدانند كه اوست
42 مسيح * دوم روز برخاست ودر جايكاه ويران رفت وجماعت اورا مي جستند چون بدانستند
43 پيش او آمدند وخواستند * كه اورا باز كيرند * تا از پيش ايشان نرود * * عيسي بديشان
كفت * واجب است كه در شهرهاء ديكر † نيز منادي بزنم بملكوت خدا * وبراي اين
44 فرستاده شدم * * وازان پس در انجمنهاء جليل منادي مي زد *

هفدهم نشستن مسيح در كشتي وكرويدن شمعون ويوحنا با وي

1 * چون جماعت پسيار برو كرد شدند كه كلمهء خدا را بشنوند واو بر كنار درياي
2 قنسرين ايستاده بود * * دو كشتي ديد * بر كنار دريا ايستاده وماهي كيران ازش بدر
3 آمدند * ودامها خودرا مي شستند * * وآن دو كشتي يكي ازان شمعون صفا
بود * عيسي بران كشتي بالا رفت ونشست وكفت كشتي را از خشكي †
اندكي در دريا كشيد * چون فرمان بردند نشست واهل كشتي را تعليم مي داد *

Et è multis dæmonia exibant, & vo- 41
ciferantia dicebant; Tu es Christus
Filius Dei. Christus in ea severus
fuit, nec permittebat ea loqui: scie-
bant autem quòd ipse esset Christus.
Postero die surrexit, & in locum de- 42
sertum abiit, & turbæ eum quære-
bant: quum autem rescivissent, ad
eum venerunt; & voluerunt eum
retinere ne ab eis discederet. Jesus 43
illis dixit; Oportet ut in civitati-
bus aliis etiam prædicem regnum
Dei, & ob hoc missus sum. Et post 44
hæc in synagogis Galilææ prædi-
cavit.

XVII. Insidet Christus navi, & credunt in eum Simeon & Johannes.

CAP. V.

Quum turbæ magnæ ad eum con- 1
gregatæ essent, ut verbum Dei audi-
rent, & ipse ad litus maris Kennas-
rin staret: Duo navigia vidit ad 2
litus maris stantia, & piscatores
ex illis exierant, & retia sua lava-
bant. Eorum autem duorum navigi- 3
orum unum Simeonis Cephæ erat:
Jesus illud navigium conscendit, &
sedit, dixitque; Navigium ab ari-
da paululùm in mare diducite:
cùm jussum ejus executi essent, se-
debat & populum navis docebat.

Versio VULGATA LATINA.

41 Exibant autem dæmonia à multis, clamantia & dicentia; Quia tu es filius Dei : &
41 increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum. Factâ autem
die egressus ibat in desertum locum, & turbæ requirebant eum, & venerunt usque
43 ad ipsum : & detinebant illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait ; Quia &
44 aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei : quia ideò missus sum. Et
erat prædicans in synagogis Galilææ.

CAP. V.

1 FActum est autem, cùm turbæ irruerent in eum, ut audirent verbum Dei, & ipse
2 stabat secus stagnum Genesareth. Et vidit duas naves stantes secus stagnum : pis-
3 catores autem descenderant, & lavabant retia. Ascendens autem in unam navim,
quæ erat Simonis, rogavit eum à terra reducere pusillùm. Et sedens docebat de
navicula turbas. Ut cessavit autem loqui, dixit ad Simonem; Duc in altum, & la- 4
xate retia vestra in capturam. Et respondens Simon, dixit illi ; Præceptor, per 5
totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. Et cùm 6
hoc fecissent, concluserunt piscium multitudinem copiosam : rumpebatur autem rete
eorum. Et annuerunt sociis, qui erant in alia navi, ut venirent, & adjuvarent 7
eos. Et venerunt, & impleverunt ambas naviculas, ita ut penè mergerentur. Quod 8
cùm videret Simon Petrus, procidit ad genua Jesu, dicens; Exi à me, quia homo
peccator sum, Domine. Stupor enim circumdederat eum, & omnes qui cum illo 9
erant, in captura piscium, quam ceperant :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وكانت ايضا شياطين تخرج من كثيرين وتصرخ قايلة انت هو ابن الله * وكان ينتهرهم ولم 41
يدعهم ينطقون لانهم عرفوا انه المسيح * ولما كان النهار خرج وذهب الي موضع قفر وكان 42
الجمع يطلبونه * فجاوا اليه وامسكوه لئلا يمضي من عندهم * فقال لهم انه ينبغي لي ان 43
ابشر في المدن الاخر بملكوت الله * لانني لهذا ارسلت * وكان يكرز في مجامع الجليل * 44

* الفصل الرابع عشر *

* وكان لما اجتمع اليه الجموع ليسمعوا كلام الله كان هو واقفا علي بحيرة جانسر * فراي 1 2
سفينتين مرسيتين علي شاط البحيرة والصيادون قد طلعوا عليها ليغسلوا شباكهم * فصعد 3
الي احداهما التي لسمعان وامر ان يبعدها من الشاط قليلا وجلس يعلم الجمع من السفينة *
* ولما اكمل كلامه قال لسمعان تقدم الي العمق والقوا شباككم للصيد * فاجابه سمعان 4 5
قايلا يا معلم قد تعبنا الليل كله ولم ناخذ شيا * وبكلمتك نحن نلقي الشباك * فلما فعلوا 6
ذلك اخذوا سمكا كثيرا وكادت شباكهم تتخرق * فاساروا الي شركايهم في السفينة الاخري 7
لياتوا فيعينوهم * فلما ان جاوا ملاوا السفينتين حتي كادتا تغرقان * فلما راي سمعان ذلك خر 8
عند قدمي يسوع وقال ابعد عني يا سيدي فاني رجل خاطي * لان الخوف اعتراه وكل من 9
معه لاجل الحيتان التي صادوا *

Item dæmones exibant à multis, & cla- 41
mabant, dicentes ; Tu es filius Dei : &
increpabat eos, & non sinebat eos loqui:
quoniam sciebant ipsum esse Christum.
Et cùm facta esset dies, exiit & abiit 42
in locum desertum: & turbæ quærebant
eum, & venerunt ad eum, & tenuerunt
eum ne abiret ab eis. Et dixit iis, Equi- 43
dem oportet me prædicare in civitatibus
aliis regnum Dei, quia propter hoc missus
sum. Et prædicabat in synagogis Galilææ. 44

Sectio decima quarta.

CAP. V.

FActum est autem cùm congregatæ 1
essent ad eum turbæ ut audirent sermo-
nem Dei, erat ipse stans secus stagnum
Genesareth. Et vidit duas naves an- 2
choris detentas secus litus stagni, &
piscatores jam ascendisse super eas, ut
lavarent retia sua. Ascendit autem in 3
unam earum quæ erat Simonis, & præce-
pit ei ut amoveret eam à litore parum-
per : & sedit docens turbam de navicu-
la. Et cùm absolvisset sermonem suum, 4
dixit Simoni; Progredere ad profundum,
& laxate retia vestra ad piscationem.
Respondit ei Simon, dicens ; Magister 5
jam laboravimus nocte totâ, & non ce-
pimus quicquam: in verbo autem tuo nos
laxabimus retia. Et cùm fecissent id, 6
ceperunt pisces multos, & parum abfuit
quin retia eorum rumperentur. Et annu- 7
erunt sociis suis qui erant in navi alte-
ra, ut venirent & adjuvarent eos. Et
cùm venissent, impleverunt ambas na-
viculas, ita ut propè mergerentur. Et 8
cùm vidisset Simon id, procidit ad pedes
Jesu, & ait ; Recede à me, ô Domine
mi, quia homo peccator sum. Nam timor 9
invaserat eum & omnes qui erant cum
illo, propter pisces quos ceperant.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

41 ወብዙኃን፡አጋንንት፡ይወፅኡ፡ ወይኬልሑ፡ ወይብልዎ፡እንተ፡ውእቱ፡ክርስቶስ፡ ወልደ፡
እግዚአብሔር፡ ልዑል፡ ወይጌሥጾሙ፡ ወኢያበውሖሙ፡ ይንብቡ፡እስመ፡ያአምርዎ፡
42 ከመ፡ውእቱ፡ክርስቶስ፡፡ ወጸቢሖ፡ ወፅአ፡ ወሖረ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ መካን፡ወኀሠ
ሠዎ፡ ሕዝብ፡ ወሖሩ፡ ኀቤሁ፡ ወአኀዝዎ፡ ወአቀምዎ፡ ከመ ፡ ኢያምስጥ፡ እምኔሆ
43 ሙ፡፡ ወይቤሎሙ፡ለካልኣት፡አህጉር፡ሃለወኒ፡ ከመ፡ለዜንዎን፡በእንተ፡መንግሠ
44 ተ፡እግዚአብሔር፡ እስመ፡ እምበይነ ፡ ዝንቱ፡ተፈነውኩ፡፡ ወይሰብክ፡ በምኵራብ
ተ ፡ ገሊላ ፡ ዘንተ፡፡
1 ቲ ወሃለዉ፡ኀቤሁ፡ሰብእ፡ብዙኃን፡ወያጸምእዎ፡ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ወይቀውም፡መ
2 ንገለ፡ሐይቀ፡ጌኔሰሬጥ፡፡ ወርእየ፡ክልኤተ፡አሕማረ፡ ኅበ ፡ ውእቱ ፡ ሐይቅ ፡ ወወ
3 ረዱ፡እምኔሆን፡መሠ ሪን፡ ይኅፅቡ፡ መሣግሪሆሙ፡፡ ወዐርገ፡ውስተ፡አሐቲ፡ይእ
ቲ፡ሐመር፡እንተ፡ስምዖን፡ወአዘዞ፡ወይቤሎ፡ የርሕቅ፡ ሕቀ፡ እም[illegible]፡ ምድር፡ ወነበረ፡
ውስተ፡ሐመር፡ወመሀሮሙ፡ለሕዝብ፡፡ በእንተ፡ዘሎሙ፡ተሠ ረ፡ዓሣት፡፡
4 ወአርመሙ፡እምዝ፡ይቤሎ፡ ለስምዖን፡ ያእትቱ፡ መንገለ፡ባሕር፡ ወያወርዱ፡መሣግሪ
5 ሆሙ፡ወያሥግሩ፡፡ ወአውሥአ፡ስምዖን፡ወይቤሎ፡ሊቅ፡ሠራሕነ፡ኵሎ፡ ሌሊተ፡
እንዘ፡ናወርድ፡መሣግሪነ፡ወአልቦ፡ ዘአኀዝነ፡ ወባሕቱ፡ እመሰ፡ አዘዝከነ፡ ናወርድ፡መ
6 ሣግሪነ፡፡ ወገቢሮሙ፡ከማሁ፡ተአኀዘ፡ ብዙኅ፡ ዓሣ፡ፈድፋደ፡እስከ፡ይትበተክ፡
7 መሣግሪሆሙ፡፡ ወጸውዕዎሙ፡ለቢጾሙ፡እለ፡ውስተ፡ካልእ፡ሐመር፡ይርድእዎሙ፡
8 ወመጽኡ፡ወአርድእዎሙ፡ መልእዎ፡ ክልኤነ ፡ አሕማረ ፡ እስከ፡ ይሰጠሙ፡፡ ወር
እዮ፡ስምዖን፡ ጴጥሮስ፡ ሰተብረከ፡ ወሰገደ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ኅድገኒ፡
9 እግዚኦ፡ወሑር፡እምኔየ፡ እስመ፡ብእሲ፡ኃጥእ፡አነ፡፡ እስመ፡ ደንገፀ፡ ወኵሎሙ፡
እለ፡ምስሌሁ፡ከማሁ፡ደንገፁ፡በእንተ፡ ውእቱ፡ዓሣት፡ዘተሠግረ፡፡

Et multi dæmones exibant, & exclamabant, & dicebant; Tu es Christus filius Dei 41
excelsi : & objurgabat eos, & non sinebat eos loqui, quoniam cognoscebant
quòd Christus erat. Et manè exivit, & abiit in desertum locum, & quæsiverunt 42
eum populi, & venerunt ad eum: & apprehenderunt eum, & statuerunt eum ut
non fugeret ab illis. Et dixit iis, Aliis civitatibus oportet me ut prædicem de 43
regno Dei, quia propter hoc missus sum, Et prædicare in synagogis Galilææ 44
hujus.

CAP. V.

ET fuerunt apud eum homines multi, & audiebant verbum Dei, & stabat *ipse* 1
ad litus Genesaret. Et vidit duas naves juxta illud litus, & descenderunt ex 2
illis piscatores lavare retia sua. Et ascendit in unam, istam navim *viz.* quæ Si- 3
monis *erat*, & præcepit ei, & dixit ei; Recede paululùm à terra : & sedit in navi,
& docuit populos. *De captura piscium.*
Et ut tacuisset, tunc dixit Simoni ut irent ad mare, & ut submitterent retia sua; & 4
piscarentur. Et respondit Simon, & dixit ei; Magister laboravimus totam noctè 5
demittentes retia nostra, & nihil fuit quod cepimus: veruntamen si imperave-
ris nobis, demittemus retia nostra. Et quum fecissent ita, comprehensa fuit mul- 6
titudo piscium magna, adeò ut rumperetur rete eorum. Et vocârunt socios 7
suos qui in altera navi *erant*, opitulari ipsis: & venerunt, & opitulati sunt ipsis, &
impleverunt ambas naves, ita ut mergerentur. Et videns Simon Petrus genu- 8
flexit, & adoravit Dominum Jesum, & dixit ei; Dimitte me, Domine, & abi à me,
quia homo peccator sum. Quoniam obstupuit, & omnes illi qui cum illo, si- 9
militer obstupuerunt propter illud piscium quod comprehensum erat.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* چون از سخن خود خاموش شد بشمعون كفت كشتي را در نغلي ببريد * ودام خود را براي 4
شكار † بيندازيد * * شمعون جواب داد وكفت اي بزرك من * همه شب خستكي كشيك ايم * وچيزي 5
نكرفتيم * وبر سخن تو اكنون دام مي اندازيم * * ودام را انداخت وبي قياس ماهي كرفت * 6
كه از بسياري دام ايشان دريك مي شد * * بياران خود كه در كشتي ديكر بودند * اشارت كرد * 7
تا ياري دهند چون آمدند * هر دو كشتي را از ماهي پر كردند * چنانك نزديك بود كه فرو روند *
وغرق شوند * * شمعون صفا ان بديد * ودر پاي عيسي افتاد وكفت اي خداوند * از پيش من 8
دور باش سبب آنك مردي كناهكارم وارزاني نيستم كه تو پيش من باشي * * براي آنك عجب 9
وحيرت بر ايشان كار كرد از بسياري † شكار ماهي *

Quum à sermone suo siluisset, Si- 4
meoni dixit ; Navigium in altum
provehite, & rete vestrû ad capturã
projicite. Simeon respondit, et dixit; 5
O Magister mi, totâ nocte laborem
exantlavimus, & nihil cepimus :
in sermone autem tuo nunc rete pro-
jiciemus. Et rete projecit, & innu- 6
meros pisces cepit, ut præ multitu-
dine rete illorum dilaceratum esset.
Sociis igitur suis, qui in navigio al- 7
tero erant, innuit, ut opem ferrent :
& cùm venissent, ambo navigia pi-
scibus implerunt, adeò ut propemo-
dum subsiderent & demergerentur.
Simeon Cephas hoc vidit, & ad pe- 8
des Jesu procidit, & dixit ; O Do-
mine, à me procul esto, eâ de causa
quòd homo peccator sum, & dignus
non sum ut tu apud me sis. Eò quòd 9
admiratio & stupor in eos operatus
esset, præ multitudine capturæ pi-
scium.

Similiter autem & Jacobum & Joannem, filios Zebedæi, qui erant socii Si-
10 Ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σί-
monis. Et ait ad Simonem Jesus; Ne time: ab hoc jam homines eris
λβ β μωνι. καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ
capiens. Et subducentes navigia super terram, relinquentes omnia secu-
11 ζωγρῶν. Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα ἠκολού-
ti sunt eum. Et factum est in esse ipsum in una civitatum, & ecce vir
12 ΙΒ' λγ β θησαν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ
plenus leprâ: & videns Jesum, procidens in faciem, rogavit eum, dicens;
πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων,
Domine, si vis, potes me mundare. Et extendens manum, tetigit e-
13 Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐ-
um, dicens; Volo: mundare. Et confestim lepra discessit ab illo. Et
14 τοῦ, εἰπών, Θέλω· καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ
ipse præcepit illi, nemini dicere: sed abiens ostende teipsum Sacerdoti,
αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ,
& offer pro emundatione tua, sicut præcepit Moyses, in testimoni-
καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύρι-
um illis. Perambulabat autem magis sermo de illo, & conveniebant turbæ
15 λδ α ον αὐτοῖς. Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι
multæ audire, & curari ab ipso ab infirmitatibus suis. Ipse
16 πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι (ζ) ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. Αὐτὸς
autem erat secedens in desertis, & orans. Et factum est in una
λς β δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ προσευχόμενος. Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ 17
dierum, & ipse erat docens. Et erant sedentes Pharisæi & legis do-
λς β τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων. καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδά-
ctores, qui erant venientes ex omni vico Galilææ, & Judææ, & Hie-
σκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας, καὶ Ἰουδαίας, καὶ Ἱε-
rusalem: & efficacia Domini erat in sanare eos. Et ecce viri ferentes
ΙΓ' λζ α ρουσαλήμ· καὶ δύναμις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες 18
in lecto hominem, qui erat paralyticus: & quærebant eum inferre, & po-
ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον, ὃς ἦν παραλελυμένος· καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν, καὶ θεῖ-
nere ante eum: Et non invenientes à quâ parte inferrent illum, propter
ναι ἐνώπιον αὐτοῦ· Καὶ μὴ (η) εὑρόντες διὰ ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτόν, διὰ τὸν 19
turbam, ascendentes super tectum, per tegulas summiserunt eum cum le-
ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλι-
ctulo, in medium ante Jesum. Et videns fidem eorum, dixit ei;
νιδίῳ, εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ, 20
Homo, remittuntur tibi peccata tua. Et cœperunt ratiocinare Scri-
Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ Γραμ- 21
bæ & Pharisæi, dicentes; Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis po-
ματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες, Τίς ἐστιν οὗτος, ὃς λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύ-
test dimittere peccata, si non solus Deus?
ναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός;

MS. A. (ζ) ἀπ' αὐτοῦ (η) εὑρόντες ποίας

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܗܟܢܐ ܕܝܢ ܐܦ ܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ ܒܢܝ ܙܒܕܝ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܫܘܬܦܐ ܕܫܡܥܘܢ. ܐܡܪ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܫܡܥܘܢ. ܠܐ ܬܕܚܠ. ܡܢ ܗܫܐ ܗܘܐ ܐܢܬ ܨܐܕ ܒܢܝܢܫܐ ܠܚܝܐ.
11 * ܘܩܪܒܘ ܐܢܝܢ ܠܣܦܝܢܬܐ ܠܝܒܫܐ. ܘܫܒܩܘ ܟܠ ܡܕܡ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ.
12 * ܘܟܕ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܚܕܐ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܐܬܐ ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܡܠܐ ܟܠܗ ܓܪܒܐ. ܚܙܝܗܝ ܠܝܫܘܥ ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܦܘܗܝ. ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܕܟܝܘܬܝ.
13 * ܘܦܫܛ ܝܫܘܥ ܐܝܕܗ ܩܪܒ ܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܨܒܐ ܐܢܐ ܐܬܕܟܐ. ܘܡܚܕܐ ܐܙܠ ܡܢܗ ܓܪܒܗ.
14 * ܘܦܩܕܗ ܕܠܐ ܠܐܢܫ ܬܐܡܪ. ܐܠܐ ܙܠ ܚܘܐ ܢܦܫܟ ܠܟܗܢܐ. ܘܩܪܒ ܩܘܪܒܢܐ ܥܠ ܕܐܬܕܟܝܬ. ܐܝܟܢܐ ܕܦܩܕ ܡܘܫܐ ܠܣܗܕܘܬܗܘܢ.
15 * ܘܢܦܩܬ ܠܗ ܫܡܥܐ ܝܬܝܪܐܝܬ. ܘܡܬܟܢܫܝܢ ܗܘܘ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܠܡܫܡܥ ܡܢܗ. ܘܠܡܬܐܣܝܘ ܡܢ ܟܘܪܗܢܝܗܘܢ.
16 * ܘܗܘ ܡܫܢܐ ܗܘܐ ܠܚܘܪܒܐ ܘܡܨܠܐ.
17 * ܘܗܘܐ ܒܚܕ ܡܢ ܝܘܡܬܐ ܟܕ ܡܠܦ ܝܫܘܥ. ܝܬܒܝܢ ܗܘܘ ܦܪܝܫܐ ܘܡܠܦܝ ܢܡܘܣܐ. ܕܐܬܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܟܠܗܝܢ ܩܘܪܝܐ ܕܓܠܝܠܐ ܘܕܝܗܘܕ ܘܕܐܘܪܫܠܡ. ܘܚܝܠܐ ܕܡܪܝܐ ܗܘܐ ܠܡܐܣܝܘ ܐܢܘܢ.
18 * ܘܐܢܫܐ ܐܝܬܝܘ ܒܥܪܣܐ ܓܒܪܐ ܚܕ ܡܫܪܝܐ. ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܡܥܠܘ ܘܠܡܣܡܗ ܩܕܡܘܗܝ.
19 * ܘܟܕ ܠܐ ܐܫܟܚܘ ܐܝܟܢܐ ܢܥܠܘܢܗ ܡܛܠ ܣܘܓܐܐ ܕܥܡܐ. ܣܠܩܘ ܠܐܓܪܐ ܘܫܒܩܘܗܝ ܥܡ ܥܪܣܗ ܡܢ ܛܛܠܐ ܠܡܨܥܬܐ ܩܕܡ ܝܫܘܥ.
20 * ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ. ܐܡܪ ܠܗ ܠܡܫܪܝܐ ܗܘ. ܓܒܪܐ ܫܒܝܩܝܢ ܠܟ ܚܛܗܝܟ.
21 * ܘܫܪܝܘ ܡܬܚܫܒܝܢ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܢܘ ܗܢܐ ܕܡܡܠܠ ܓܘܕܦܐ. ܡܢܘ ܡܫܟܚ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ ܐܠܐ ܐܢ ܚܕ ܐܠܗܐ.

Itidem autem & Jacobum & Johannem fili- 10
os Zebedæi qui erant participes Simonis.
Dixit autem Jesus; Ne timeas, posthac pisca-
turus es homines ad vitam. Et impulerunt 11
illas naves ad terram, omniaque reliquerunt,
ac post eum abière.

Matutinis dominicæ V. Jejunii. 15.

Quumque Jesus esset in una urbium, veniens 12
vir quidam plenus omninò leprâ, vidit Je-
sum, prociditque in faciem suam, & efflagi-
tabat ab eo, ac dicebat ei; Domine mi, si
vis, potes me mundare. Et extendens ma- 13
num suam Jesus, tetigit eum, & dixit ei;
Volo ego, mundus esto. Et eo momento dis-
cessit ab eo lepra ipsius. Et præcepit ei; 14
Nemini dixeris, sed ito, ostende tete sacer-
dotibus, & offer oblationem pro purgatio-
ne tui, sicut præcepit Moses, *ut hoc sit* eis te-
stimonio. Exiit autem de eo fama magis, 15
& congregabatur populus multus ut audiret
ab eo, sanitatíque restitueretur à morbis
suis. Ipse verò secedebat in desertum, & 16
orabat. Et factum est quodam die quum 17
doceret Jesus, ut sederent Pharisæi, & Docto-
res legis, qui venerant ex omnibus pagis Ga-
lilææ, & Judææ, & Jerusalem, & virtus Do-
mini adesset ad sanandum eos. Quidam au- 18
tem attulerunt in lecto virum quendam para-
lyticum, & quærebant eum inferre, sistereq;
coram eo. Quumque non invenirent quo- 19
modo inferrent eum propter multitudinem
populi, ascenderunt in tectum, ac demise-
runt eum cum lecto ipsius è laqueari in me-
dium coram ipso Jesu. Quum vidisset autem 20
Jesus fidem eorum, dixit paralytico illi; O
homo, remittuntur tibi peccata tua. Et cœ- 21
perunt Scribæ & Pharisæi ratiocinari, di-
centes; Quis est iste, qui loquitur blasphe-
miam? Quis potest remittere peccata, nisi
Deus solus?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * واین چنین نیز یوحنا * ویعقوب * پسران زبدي * که انبازان† شمعون بودند * وبشمعون کفت
11 [مترس] ازین پس شکارکیر ادمیان باشي براي زندکاني * * وکشتیها را بکنار
اوردند * وهرچه داشتند رها کردند * ودر دنبال مسیح آمدند *
12 هجدهم خوش کردن مرد پیس را *چون در شهر ازجملهٔ شهرها
تعلیم مي داد * مردي پیش او آمد که تنش پر بود از برص * بروي درافتاد * وبعیسي کفت
13 اي خداوند * اکر خواهي تواني مرا پاك کردن * *عیسي دست خود نزدیك او آورد * وبدو
14 کفت خواستم پاك شو * ودر حال برص ازو رفت وتن او پاك شد * *وبدو کفت با کسي مکو
الا برو خودرا بکوهنان بنماي * وعوض پاك شدن خود قربان کن چنانك† موسي فرمود * براي
15 کواهي ایشان * *خبر بیشتر برو فاش شد * وبسیار خلق کرد مي شدند که ازو بشنوند *
16 تا ایشان نیز از رنجهاء خود خوش شوند * *وعیسي در بیابان دور مي رفت * ونماز مي کرد *
17 *وروزي بر قرار خود عیسي تعلیم مي داد * معتزلان در انجا مردم را شریعت مي اموزانیدند *
وازهمه دیهها جلیل * واز یهودا * واز اورشلیم * جماعت امده بودند ونیرومندي خدا بهر شفاء ایشان مي آمد *

Et similiter etiam in Johannem et 10
Jacobum filios Zebdæi, qui partici-
pes Simeonis erant. Et Simeoni di-
xit; Ne timeas, posthac venator
hominum eris ad vitam. Et navigia 11
ad litus appulerunt, et quicquid ha-
bebant reliquerunt, & Christum
secuti sunt.
XVIII. Sanatio hominis leprosi.
Cùm in una quadam ex civitatibus 12
doceret, vir quidam ad eum acces-
sit, cujus corpus plenum erat leprâ:
& in faciem procidens Jesu dixit;
O Domine, si velis, potes me mun-
dare. Jesus manum suam ad eum 13
admovit, & ei dixit; Volo, mundus
esto: et continuò lepra ab eo disces-
sit, & corpus ejus mundatum est.
Et ei dixit; Ne cui dixeris: sed 14
abi, teipsum sacerdotibus ostende,
& pro mundatione tua oblationem
fac prout Moses præcepit in testimo-
nium illis. At fama magis de eo per- 15
crebuit: & homines multi congre-
gati sunt ut eum audirent, atque ut
ipsi etiam à morbis suis sanarentur.
Jesus autem in desertum secessit, & 16
oravit. Et quodam die pro more suo 17
Jesu doctrinam dante, Pharisæi
eódem loci homines legem doce-
bant: & ex omnibus pagis Ga-
lilææ, & ex Judæa, et ab Hiero-
solyma turbæ venerant, & virtus
Dei ad sanandum eos aderat.

Versio VULGATA LATINA.

10 Similiter autem Jacobum & Joannem, filios Zebedæi, qui erant socii Si-
monis. Et ait ad Simonem Jesus; Noli timere: ex hoc jam homines eris ca-
11 piens. Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus secuti sunt eum.
12 Et factum est, cùm esset in una civitatum, & ecce vir plenus leprâ, & vi-
dens Jesum, & procidens in faciem, rogavit eum, dicens; Domine, si vis,
13 potes me mundare. Et extendens manum, tetigit eum, dicens; Volo: Mun-
14 dare. Et confestim lepra discessit ab illo. Et ipse præcepit illi ut nemini
diceret: sed, Vade, ostende te sacerdoti, & offer pro emundatione tua,
15 sicut præcepit Moyses, in testimonium illis. Perambulabat autem magìs ser-
mo de illo: & conveniebant turbæ multæ ut audirent, & curarentur ab in-
firmitatibus suis. Ipse autem secedebat in desertum; & orabat. Et factum 16
est in una dierum, & ipse sedebat docens. Et erant Pharisæi sedentes, & 17
legis doctores, qui venerant ex omni castello Galilææ, & Judææ, & Jeru-
salem: & virtus Domini erat ad sanandum eos. Et ecce viri portantes in 18
lecto hominem, qui erat paralyticus: & quærebant eum inferre; & ponere
ante eum. Et non invenientes quâ parte illum inferrent præ turba, ascende- 19
runt supra tectum, & per tegulas summiserunt eum cum lecto in medium
ante Jesum. Quorum fidem ut vidit, dixit; Homo, remittuntur tibi pecca- 20
ta tua. Et cœperunt cogitare Scribæ, & Pharisæi, dicentes; Quis est hic, 21
qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * وكذلك ايضا اعتري يعقوب ويوحنا ابني زبدي اللذان كانا شريكي سمعان * فقال يسوع
11 لسمعان لا تخف لانك منذ الان تكون صيادا تصيد الناس * فجذبوا السفن الى الشاطئ وتركوا
12 كل شي وتبعوه * الفصل الخامس عشر * فلما دخل احدى المدن واذا برجل
مملوء برصا فلما راى يسوع خر على وجهه * وساله قايلا يا رب ان شيت فانت قادر ان
13 14 تطهرني * فمد يده ولمسه وقال قد شيت فاطهر وللوقت ذهب عنه البرص * ونهاه قايلا لا تقل
15 لاحد لكن اذهب فار نفسك للكاهن وقرب عن تطهيرك كما امر موسى لشهاداتهم * فذاع
16 عنه الكلام وزاد * واجتمع جمع كبير ليسمعوا منه ويستشفوا من امراضهم * فاما هو فكان
17 يمضي الى البراري ويصلي هناك * الفصل السادس عشر * وكان في احد الايام
وهو يعلم وكان الفريسيون ومعلموا الناموس الذين اتوا من جميع قرى الجليل واليهودية
18 ويروشليم جالسين * وكانت قوة الرب في بروهم * واذا باناس قد جاوا اليه برجل مخلع على
19 سرير * وكانوا يريدون الدخول به ويضعونه قدامه * فلما لم يقدروا على الدنو منه لكثرة
20 الجمع صعدوا السطح ودلوه مع سريره من السقف في الوسط قدام يسوع * فلما راى ايمانهم
21 قال لذلك المخلع ايها الانسان مغفورة لك خطاياك * فبدا الكتبة والفريسيون يفكرون قايلين
من هو هذا الذي يتكلم بالتجديف * من يقدر ان يغفر الخطايا الا الله وحده *

Et similiter etiam invasit Jacobum & Johannem, duos filios Zebedæi, qui erant socii Simonis. Et dixit Jesus Si- 10
moni; Ne timeas, quia ex nunc eris pi-
scator piscans homines. Et traxerunt 11
naves ad litus, & reliquerunt omnia, &
secuti sunt eum.

Sectio decima quinta.

Et cùm intrâsset quandam civitatem, 12
ecce vir plenus leprâ; qui cùm vidisset
Jesum, procidit in faciem suam, & ro-
gavit eum, dicens; Domine, si vis, tu
potes mundare me. Et extendit manum 13
suam, & tetigit eum, & ait; Volo,
mundare: & confestim discessit ab eo
lepra. Et interdixit ei, dicens; Ne di- 14
xeris cuiquam: Sed vade, & ostende
te ipsum sacerdoti, & sacrifica pro mun-
datione tua, sicut præcepit Moses, in te-
stimonia eorum. Divulgatus est autem 15
de eo sermo, & crevit. Et convenerunt
turbæ multæ, ut audirent ab eo, & cu-
rarentur ex infirmitatibus suis. Ipse ve- 16
rò ibat in solitudines desertas, et orabat
illic. Sectio decima sexta.
Et factum est in una dierum, dum ipse 17
doceret, et essent Pharisæi atque docto-
res legis, qui venerant ex omnibus castel-
lis Galilææ, et Judææ, et Jerusalem, se-
dentes; essetque virtus Domini ad sa-
nandum eos: Et ecce homines quidam 18
attulerunt ad eum virum paralyticum
super lecto, et volebant introducere eum,
et ponere illum ante eum. Sed cùm non 19
potuissent appropinquare ad eum præ
multitudine turbæ, conscenderunt te-
ctum, et submiserunt eum cum lecto suo e
laqueari in medium, ante Jesum. Et 20
cùm vidisset fidem eorum, dixit illi pa-
ralytico, O homo, remissa sunt tibi pecca-
ta tua. Cœperunt autem Scribæ et Pha- 21
risæi cogitare, dicentes; Quis est hic
qui loquitur blasphemiam? quis potest
dimittere peccata, nisi Deus solus?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወከማሁ፡ ያዕቆብሂ፡ ወዮሐንስ፡ ደቂቀ፡ዘብዴዎስ፡ እዕርክቲሁ፡ ሳስምዖን፡፡ወይቤሎ፡
11 እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለስምዖን፡ኢትፍርሀ፡ እምይእዜሰ፡ሰብአ፡ ታሠግር፡፡ ወአውፅ
ኡ፡ አሕማሪሆሙ፡ውስተ፡ ምድር፡ ወኀደጉ፡ኵሎ፡ ወተለውዎ፡፡
12 በእንተ፡ ዘለምጽ፡፡ ወእንዘ፡ ሃሎ፡ውስተ፡ አሐቲ፡ ሃገር፡ መጽአ፡
አሐዱ፡ብእሲ፡ ዘለምጽ፡ኵለንታሁ፡ ወሶበ፡ ርእዮ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ሰገደ፡ ሎቱ፡
13 በገጹ፡ ወአስተብቍዖ፡ ወይቤሎ፡ እግዚኦ፡ እመሰ፡ፈቀድከ፡ትክል፡ላንጽሖትየ፡፡ ወ
14 ሰፍሐ፡ እዴሁ፡ወገሰሶ፡፡ወይቤሎ፡ እፈቅድ፡ ንጻሕ፡ ወኀደጎ፡ ለምጹ፡ሶቤሃ፡፡ ወከ
ልኦ፡ኢይንግር፡ ወኢለመኑሂ፡ወይቤሎ፡ ሁር፡ወአፍትን፡ርእሰከ፡ ኀበ፡ ካህን፡ወአብእ፡
15 በእንተ፡ ዘነጻሕከ፡ በከመ፡ አዘዘ፡ ሙሴ፡ ከመ፡ ይኩን፡ስምዐ፡ ላዕሌሆሙ፡፡ ወተ
16 ሰምዐ፡ ነገረ፡ፈድፋደ፡ ወይመጽእ፡ ሰብእ፡ ብዙኅ፡ ወይሰምዕዎ፡ ወይትፈወሱ፡ እምደ
ዌሆሙ፡፡ ወውእቱሰ፡ ይወፅእ፡ገደመ፡ ወይጼሊ፡፡ ወእምዝ፡ ኮነ፡ በአሐቲ፡ እ
17 ም፡ መዋዕል፡ ሃሎ፡ይሜህሮሙ፡ ወይነብሩ፡ ፈሪሳውያን፡ ወሊቃነ፡ኦሪት፡ እለ፡ መጽኡ፡
እምገሊላ፡ ወእምኵሉ፡ አህጉረ፡ ይሁደ፡ ወኢየሩሳሌም፡ ወኀይለ፡ እግዚአብሔር፡
ውእቱ፡በዘ፡ ይፌውስ፡፡ በእንተ፡ መፃጕዕ፡፡
18 ወአምጽኡ፡ብእሴ፡ ድውየ፡ መፃጕዐ፡ ይጸውርዎ፡ በዓራት፡ አርባዕቱ፡ ዕደው፡ ወኀሠ
19 ሡ፡ እንተ፡ ኀበ፡ ያበውእዎ፡ኀበ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ይፈውሶ፡፡ ወኀጥኡ፡ እንተ፡ ኀ
በ፡ያበውእዎ፡ እስመ፡ ጽፉቅ፡ ሰብእ፡ ወዐርጉ፡ ናሕሰ፡ ወነሠቱ፡ጠፈረ፡ ወአውረድዎ፡
20 መስለ፡ዓራቱ፡ ውስተ፡ቤት፡ ቅድሜሁ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ ወርእየ፡ ሃይማኖቶ
21 ሙ፡ ይቤሎ፡ ለውእቱ፡ ብእሲ፡ ድዉይ፡ ተኀድገ፡ ለከ፡ኀጢአትከ፡፡ ወአኀዙ፡ ይ
ሔልዩ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡ ወይቤሉ፡ መኑትኑ፡ ውእቱ፡ ዝንቱ፡ ዘይነብብ፡ ፅርፈ
ት፡ መኑ፡ ይክል፡ ኀዲገ፡ ኀጢአት፡ ዘእንበለ፡ እግዚአብሔር፡ ባሕቲቱ፡፡

Et similiter Jacobus & Johannes filii Zebedæi, socii Simonis: & dixit Dominus 10
Jesus Simoni; Ne metuas: ex hoc *tempore* homines capies. Et deduxerunt naves 11
suas in terram, & reliquerunt omnia & sequuti sunt eum.

De Leproso. Et quum esset in quadam urbe, venit 12
quidam homo leprosus totalitate sua: & quum vidisset Dominum Jesum, adora-
vit eum in faciem, & interrogavit eum, & dixit ei; Domine, si vis, potes purga-
re me. Et extendit manum suam, & tetigit eum, & dixit ei; Volo, purgator. 13
Et reliquit eum lepra ej' statim. Et prohibuit ei ne diceret ulli; & dixit ei, Ito & 14
probato te ipsum apud sacerdotem, & offer, eò quòd purgatus es, sicut præcepit
Moses, ut fiat testimonium super eos. Et exauditus fuit sermo ejus multùm: & 15
veniebat populus multus, & audiebant eum, & sanati erant à morbis suis. Et 16
ipse exibat *in* desertum, & orabat. Et tunc factum fuit, in una ex diebus doce- 17
bat eos, & sedebant Pharisæi, et magistri legis, qui venerant à Galilæa, & ab o-
mni civitate Judææ, & Hierosolymæ, & potentia Dei fuit in qua sanabat.

De paralytico.

Et attulerunt hominem infirmum paralyticū, & portabant eum in lecto quatuor 18
homines & quæsiverunt per quem locum inferrent eum ad Dominum Jesum ut
sanaret eum. Et non potuerunt *invenire* per quem locum inferrent eum, præ 19
multitudine hominum: & ascenderunt *in* tectum, & destruxerunt tegulas, & de-
miserunt eum cum lecto suo, in domum ante Dominum Jesum. Et videns fidem 20
eorum, dixit isti homini infirmo; Remissa sunt tibi peccata tua. Et cœperunt 21
cogitare Scribæ & Pharisæi, & dicebant; Quis est hic, qui loquitur blasphemias?
Quis potest remittere peccata, nisi Deus solus?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

نوردهم بر خيزانيدن ان اشل را كه نامش اليقوديموس بود سي ودوسال بود كه
18 افتاده بود * مردم اورا بر تخته بسته اوردند از بهر انك اشل وسست اندام بود ومي خواستند
19 كه در ايند پيش عيسي * از بسياري + انبوه + چاره نيافتند * كه در برند * بالاي بام
20 برند * وريسمان در تخته انداختند * واز روزن اورا پيش عيسي فرو كذاشتند * چون
21 عيسي ايمان + ايشان ديد * بدان مرد شل كفت * كناهان تو عفو شدند * * معتزلان *
ونويسندكان چون شنيدند * كفتند كيست اين كه افتري مي كويد * كه تواند كناهانرا
عفو كردن مكر خدا تنها *

XIX. Suscitatio illius paralytici, qui, nomine Alicodemus, jam triginta duos annos decubuerat.

Et viri quidam lectulo alligatum 18
afferebant, eò quòd paralyticus, &
membra solutus esset, & voluerunt
ut ad Jesum ingrederentur: Ob 19
confertam tamen *turbam rationem*
non invenerunt, ut inferrent; supra
tectum igitur *tulerunt, & funiculis*
lectulo injectis per fenestram il-
lum ad Jesum demiserunt: Cùm 20
Jesus fidem illorum videret, ho-
mini illi paralytico dixit; Pecca-
ta tua remissa sunt. Pharisæi & 21
Scribæ cùm audissent, dicebant;
Quis est bic qui blasphemiam lo-
quitur? Quis potest peccata remit-
tere, nisi Deus solus?

Cognoscens autem Jesus *ratiocinationes* eorum, respondens dixit ad illos, Quid
22 Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί
ratiocinamini in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere; Dimittuntur tibi
23 διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι
peccata *tua*: an dicere; Surge & *deambula*? Ut autem sciatis quia *auctoritatem*
24 αἱ ἁμαρτίαι σου· ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν
habet filius hominis in terra dimittendi peccata: (ait paralytico:) Tibi
ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας· (εἶπε τῷ παραλελυμένῳ,) Σοὶ
dico, Surge: *& tollens lectulum* tuum, vade in domum tuam. Et con-
25 λέγω, Ἔγειραι· καὶ ἄρας τὸ κλινίδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ παρα-
festim resurgens coram illis, *tollens* in quo jacebat, abiit in domum
χρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας (ϑ) ἐφ' ᾧ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον
suam, *glorificans* Deum. Et stupor *cepit* omnes, & *glorificabant* Deum:
26 αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν. Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν (ι) ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν,
& repleti sunt timore, dicentes; Quia vidimus *inopinata* hodiè. Et post hæc ΙΔ'
27 καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες, Ὅτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον. Καὶ μετὰ ταῦτα λη
exiit, & *conspexit* publicanum nomine Levi, sedentem ad telonium, & β
ἐξῆλθε, (κ) καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι Λευΐν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ
ait illi; Sequere me. Et *relinquens omnia*, surgens secutus est eum.
28 εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.
Et fecit convivium magnum Levi ei in domo sua: & erat turba
29 Καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην (λ) ὁ Λευῒς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ ἦν ὄχλος λθ β
publicanorum multa, & aliorum qui erant cum illis discumbentes. Et murmurabant
30 τελωνῶν πολύς, καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. Καὶ ἐγόγγυζον

Scribæ eorum & Pharisæi ad discipulos ejus, dicentes; Quarè cum
οἱ Γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες, Διατί μετὰ
publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis? Et respondens Jesus dixit ad
μ β (μ) τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς 31
illos, Non *usum habent* sani medico, sed malè *habentes*. Non
αὐτούς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, (ν) ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Οὐκ 32
veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam. Illi *autem* dixerunt ad
ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Οἱ δὲ εἶπον πρὸς 33
eum; Quarè discipuli Joannis jejunant frequenter, & obsecrationes faciunt, similiter
αὐτόν, Διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσι πυκνά, καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως
& *ii* Pharisæorum: *at* tui edunt & bibunt? *Is verò* ait *ad ipsos*; *Non*
καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, Μὴ 34
potestis filios *thalami*, *in quo* sponsus cum illis est, facere jejunare?
δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, ποιῆσαι νηστεύειν;
Venient autem dies, *&* cùm ablatus fuerit ab illis sponsus, tunc jejunabunt
Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν 35
in illis diebus. Dicebat autem & similitudinem ad illos; Quia nemo *adjectionem*
ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, Ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα 36
vestimenti novi adjicit in vestimentum vetus: *si verò non*, & novum *scindit*, &
ἱματίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει, καὶ
veteri non convenit commissura à novo.
τῷ παλαιῷ οὐ (ξ) συμφωνεῖ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ.

MS. A. (ϑ) ἐφ' ὃ (ι) ἅπαντας, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, λέγοντες, (κ) καὶ εἶδεν (λ) Λευῒς (μ) τῶν τελωνῶν (ν) ἀλλὰ (ξ) συμφωνήσει τὸ ἀπό

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܡܚܫܒܬܗܘܢ܂ ܘܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܡܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܠܒܟܘܢ܂ *
23 ܐܝܕܐ ܦܫܝܩܐ ܠܡܐܡܪ ܕܫܒܝܩܝܢ ܠܟ ܚܛܗܝܟ܂ ܐܘ ܠܡܐܡܪ ܩܘܡ ܗܠܟ܂ * ܕܬܕܥܘܢ *
24 ܕܝܢ ܕܫܠܝܛ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܐܪܥܐ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ܂ ܐܡܪ ܠܡܫܪܝܐ܂ ܠܟ ܐܡܪ ܐܢܐ ܩܘܡ
25 ܫܩܘܠ ܥܪܣܟ ܘܙܠ ܠܒܝܬܟ܂ * ܘܡܚܕܐ ܩܡ ܠܥܝܢܝܗܘܢ܂ ܘܫܩܠ ܥܪܣܗ ܘܐܙܠ
26 ܠܒܝܬܗ ܟܕ ܡܫܒܚ ܠܐܠܗܐ܂ * ܘܬܡܗܐ ܐܚܕ ܠܟܠܢܫ܂ ܘܡܫܒܚܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ܂
27 ܘܐܬܡܠܝܘ ܕܚܠܬܐ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܕܚܙܝܢ ܝܘܡܢܐ ܬܡܝܗܬܐ܂ * ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܘܚܙܐ
28 ܡܟܣܐ ܕܫܡܗ ܠܘܝ ܕܝܬܒ ܒܝܬ ܡܟܣܐ܂ ܘܐܡܪ ܠܗ ܬܐ ܒܬܪܝ܂ * ܘܫܒܩ ܟܠ ܡܕܡ
29 ܘܩܡ ܐܙܠ ܒܬܪܗ܂ * ܘܥܒܕ ܠܗ ܠܘܝ ܩܒܘܠܬܐ ܪܒܬܐ ܒܒܝܬܗ܂ ܘܗܘܐ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ
30 ܕܡܟܣܐ܂ ܘܕܐܚܪܢܐ ܕܣܡܝܟܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗܘܢ܂ * ܘܪܛܢܝܢ ܗܘܘ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܘܐܡܪܝܢ
31 ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܡܢܐ ܥܡ ܡܟܣܐ ܘܥܡ ܚܛܝܐ ܐܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܫܬܝܢ܂ * ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ
32 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܠܐ ܡܬܒܥܐ ܐܣܝܐ ܠܚܠܝܡܐ܂ ܐܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܝܫܐܝܬ ܥܒܝܕܝܢ܂ * ܠܐ ܐܬܝܬ
33 ܕܐܩܪܐ ܠܙܕܝܩܐ܂ ܐܠܐ ܠܚܛܝܐ ܠܬܝܒܘܬܐ܂ * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܡܢܐ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
34 ܕܝܘܚܢܢ ܨܐܡܝܢ ܐܢܘܢ ܐܡܝܢܐܝܬ ܘܡܨܠܝܢ܂ ܐܦ ܕܦܪܝܫܐ܂ ܕܝܠܟ ܕܝܢ ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ܂ * ܗܘ ܕܝܢ
ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܢܝ ܓܢܘܢܐ܂ ܥܕ ܚܬܢܐ ܥܡܗܘܢ ܕܢܥܒܕܘܢ ܐܢܘܢ ܕܢܨܘܡܘܢ܂
35 * ܢܐܬܘܢ ܕܝܢ ܝܘܡܬܐ܂ ܐܡܬܝ ܕܢܫܬܩܠ ܚܬܢܐ ܡܢܗܘܢ܂ ܗܝܕܝܢ ܢܨܘܡܘܢ ܒܗܢܘܢ
36 ܝܘܡܬܐ܂ * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܬܠܐ܂ ܕܠܐ ܐܢܫ ܓܙܪ ܐܨܛܠܐ ܡܢ ܡܐܢܐ ܚܕܬܐ ܘܪܡܐ ܥܠ ܡܐܢܐ
ܒܠܝܐ܂ ܕܠܐ ܢܨܪܐ ܚܕܬܐ܂ ܘܠܡܐܢܐ ܒܠܝܐ ܠܐ ܦܚܡܐ ܐܨܛܠܐ ܕܡܢ ܚܕܬܐ܂

Jesus verò sciens cogitationes eorum, ait 22
illis; Quid cogitatis in corde vestro?
Utrum facilius est dicere, Remittuntur tibi 23
peccata tua; an dicere, Surge, ambula?
Ut autem cognoscatis Filium hominis po- 24
testatem habere in terra dimittendi pecca-
ta, ait paralytico; Tibi dico, Surge, tolle
lectum tuum, & abi domum tuam. Et sta- 25
tim surrexit coram eis, tulítque lectum su-
um, & abiit domum suam glorificans Deum.
Stupor autem invasit omnes, & glorifica- 26
bant Deum; replerique sunt timore, & in-
quiunt, Sanè vidimus hodiè miranda. Post- 27
hæc exiit Jesus, & conspicatus publicanum
nomine Levi, sedentem inter publicanos,
dixit ei; Veni post me. Itaque reliquit 28
omnia, & surgens post eum abiit. Et fecit 29
ei Levi domi suæ epulum opiparum, erátque
cœtus multus publicanorum & aliorum cum
eis accumbentium. Et murmurabant Scri- 30
bæ & Pharisæi, dicebántque discipulis ejus,
Cur cum publicanis & peccatoribus editis
& bibitis? Et respondit Jesus, & ait il- 31
lis; Non requiritur sanis medicus, sed iis
qui variis morbis affli̇ctantur. Non veni 32
ut vocarem justos, sed peccatores ad pœni-
tentiam. Illi autem dicunt ei; Quarè di- 33
scipuli Johannis jejunant perseveranter, &
orant, etiam Pharisæorum: tui verò edunt
& bibunt? Ipse autem dixit eis; Num po- 34
testis efficere ut filii thalami, quandiu spon-
sus cum ipsis est, jejunent? Venient autem 35
dies quum attolletur sponsus ab eis, tunc
jejunabunt illis diebus. Dixitque eis para- 36
bolam; Nemo abscindit frustum è vesti-
mento novo, & immittit in vestem attritam,
ne novum abscindat, & attritæ non compe-
tat frustum quod è recenti *sumptum est*.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * وعيسي انديشهٔ ايشانرا دريافت • اغاز كرد وبديشان كفت در دل خود چه مي انديشيد •
23 * كدامين آسانترست • كفتن كناهان [تو] عفو شدند • يا كفتن بر خيز وبرو • * تا بدانيد 24
كه فرزند † ادمي در زمين مسلط است • كه كناهانرا عفو كند • وبدان شل كفت ترا مي
25 كويم بر خيز وتخت خود بر كير وبخانهٔ خود رو • * همانساعت • اشل بپاي خاست • وتخت
26 خود را بكول كرفت ورفت † بكار خود • وخدايرا حمد وستايش مي داد • * وكساني كه انجا حاضر
بودند حيرت اوردند • وخدا را سپاس كفتند • وازنهيب پر شدند ومي كفتند امروز عجب ديديم
27 بيستم مهماني كردن ليوي كه متي خوانده شد مسيح را * بعد ازان
عيسي بدر آمد • وديد سود خوري • نام او ليوي • در ميان سود خوران نشسته • بدو كفت همه
28 چيز رها كن • وبدنبال من بيا • * او هر كار ومهمي كه داشت رها كرد وبا مسيح رفت •
29 * ومسيح را درخانهٔ خود مهماني بزرك كرد • واز سود خوران ومردم ديكر † بسياران † دران
30 مهماني بودند • * نويسندكان • ومعتزلان • دمدمه كردند وكفتند † با شاكردان
او كه چرا با سود خوران • وبا كنه كاران • مي خوريد • ومي اشاميد •

Et Jesus cogitatione eorum intel- 22
lectâ exorsus est, & illis dixit; In
cordibus vestris quid cogitatis?
Utrum facilius est, dicere, Peccata 23
tua remissa sunt; an dicere, Surge
& ambula? Ut sciatis autem quòd 24
Filius hominis in terra potens est
ut peccata remittat: & paralytico
illi dixit; Tibi dico, Surge & le-
ctulum tuum tolle, & in domum
tuam abi. Eâdem horâ paralyticus 25
in pedes surrexit, & lectulum suum
in tergum sustulit, & ad negotium
suum abiit, & Deo laudem & glo-
riam tribuit. Et homines qui illic 26
aderant obstupescebant, ac Deo lau-
des dicebant: & timore impleti
sunt, ac dixerunt; Hodiè miracu-
lum vidimus.

XX. Convivium facit Levi (qui Matthæus dictus est) Christo.

Post hæc Jesus egressus est, & vidit 27
publicanum, cujus nomen Levi, in-
ter publicanos sedentem: ei dixit;
Omnia relinque & post me veni.
Ille omne opus & negotium grave 28
quo distinebatur omisit, et cum
Christo ivit. Et Christo domi suæ 29
convivium magnum fecit: et
publicanorum et hominum alio-
rum multi in eo convivio fue-
runt. Scribæ et Pharisæi murmura- 30
bant, et dicebant discipulis ejus;
Quamobrem cum publicanis et cum
peccatoribus comeditis et bibitis?

Versio VULGATA LATINA.

22 Ut cognovit autem Jesus cogitationes eorum, respondens, dixit ad illos; Quid cogi-
tatis in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere; Dimittuntur tibi peccata: an di-
23 cere; Surge, & ambula? Ut autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in
24 terra dimittendi peccata (ait paralytico;) Tibi dico, Surge, tolle lectum tuum, &
25 vade in domum tuam. Et confestim consurgens coram illis, tulit lectum, in quo ja-
26 cebat: & abiit in domum suam magnificans Deum. Et stupor apprehendit omnes,
& magnificabant Deum. Et repleti sunt timore, dicentes; Quia vidimus mirabilia
27 hodié. Et post hæc exiit, & vidit publicanum nomine Levi, sedentem ad teloni-
28 um, & ait illi; Sequere me. Et relictis omnibus, surgens secutus est eum. Et fecit
29 ei convivium magnum Levi in domo sua: & erat turba multa publicanorum, &
30 aliorum, qui cum illis erant discumbentes. Et murmurabant Pharisæi & Scribæ
eorum, dicentes ad discipulos ejus; Quarè cum publicanis & peccatoribus man-
ducatis & bibitis? Et respondens Jesus, dixit ad illos; Non egent qui sani sunt 31
medico, sed qui malè habent. Non veni vocare justos, sed peccatores ad pœni- 32
tentiam. At illi dixerunt ad eum; Quarè discipuli Joannis jejunant frequenter, 33
& obsecrationes faciunt, similiter & Pharisæorum: tui autem edunt & bi-
bunt? Quibus ipse ait; Nunquid potestis filios sponsi, dum cum illis est spon- 34
sus, facere jejunare? Venient autem dies, cùm ablatus fuerit ab illis sponsus: 35
tunc jejunabunt in illis diebus. Dicebat autem & similitudinem ad illos; Quia 36
nemo commissuram à novo vestimento immittit in vestimentum vetus: alioquin
& novum rumpit, & veteri non convenit commissura à novo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 23 * فعلم يسوع فكرهم فاجابهم قايلا لم تفكرون في قلوبكم * ايما اسهل ان اقول مغفورة لك خطاياك
24 او ان اقول قم فامش * لتعلموا ان لابن الانسان سلطانا على الارض ان يغفر الخطايا * وقال
25 للمخلع لك اقول قم واحمل سريرك واذهب الى بيتك * وللوقت قام قدامهم وحمل ما كان
26 راقدا عليه ومضى الى بيته ممجدا الله * فبهت جميعهم ومجدوا الله وامتلوا خوفا * وقالوا قد
27 راينا اليوم عجبا * الفصل السابع عشر * وبعد هذا خرج فنظر عشارا اسمه
28 29 لاوي جالسا بين العشارين فقال له اتبعني * فترك كل شي وتبعه * وصنع له لاوي في بيته
30 وليمة عظيمة * وكان جمع عظيم من العشارين واخرون متكيين معهم * فتمقمق الفريسيون
31 والكتبة على تلاميذه قايلين لماذا تاكلون وتشربون مع العشارين والخطاة * اجابهم يسوع
32 قايلا لا يحتاج الاصحاء الى الطبيب لكن المرضى * لم ات لادعوا الصديقين لكن الخطاة الى
33 التوبة * فقالوا له ما بال تلاميذ يوحنا يكثرون الصوم والطلبة وكذلك اصحاب الفريسيين واما
34 تلاميذك فياكلون ويشربون * فقال لهم يسوع هل تقدرون ان تكلفوا بني العرس ان يصوموا
35 ما دام العروس معهم * ستاتي ايام اذا ارتفع العروس عنهم فحينيذ يصومون في تلك الايام *
36 وكان يقول لهم مثلا انه ليس احد ياخذ خرقة من ثوب جديد فيرقع بها ثوبا باليا لئلا *
يقطع الجديد البالي * ولا توافق البالي الخرقة المأخوذة من الجديد *

Cognovitque Jesus cogitationem eorum, & respondit eis, dicens; Quare cogitatis in cordibus vestris? Utrum est facilius, dicere me, Remissa sunt tibi peccata tua; an dicere, Surge & ambula? Ut cognoscatis quia filius hominis habet potestatem super terram dimittendi peccata, item dixit paralytico; Tibi dico surge, & tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Et confestim surrexit coram illis, et tulit id super quo jacebat, et abiit in domum suam glorificans Deum. Et stupuerunt omnes, et laudaverunt Deum, et repleti sunt timore, et dixerunt; Vidimus hodiè mirum. 22 23 24 25 26

Sectio decimaseptima.

Et post hæc exiit et vidit exactorem decimarum, cujus nomen Levi, sedentem inter exactores decimarum, et ait illi; Sequere me. Et reliquit omnia, et secutus est eum. Et fecit ei Levi in domo sua convivium magnum: et erat cœtus magnus publicanorum, et alii discumbentes cum illis. Et murmuraverunt Pharisæi et Scribæ contra discipulos ejus, dicentes; Quare manducatis et bibitis cum publicanis et peccatoribus? Respondit eis Jesus, dicens; Non egent sani medico, sed infirmi. Non veni ut vocarem justos, sed peccatores ad pœnitentiam. Dixerunt autem ei, Quare discipuli Johannis multiplicant jejunium, & obsecrationem, et ii similiter qui sunt Pharisæorum: discipuli autem tui edunt et bibunt? Dixit eis Jesus; Nunquid potestis compellere filios nuptiarum ad jejunandum quandiu sponsus cum illis est? Venient dies cùm auferetur sponsus ab eis, et tunc jejunabunt in illis diebus. Et dicebat illis similitudinem, Nemo quidem accipit assumentum à vestimento novo, eòque resarcit vestimentum attritum: ne scindat novũ attritũ, neq; coaptetur attrito assumentũ desumptũ à novo. 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 ወአእምሮሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ዘይሔልዩ፡ ወይቤሎሙ፡ ምንተኑ፡ ትሔልዩ፡ እኩየ፡
23 በልብክሙ፡፡ ምንት፡ ይቀልል፡ እምብሂል፡ ተኀድገ፡ ለከ፡ ኀጢአትከ፡እምብሃለ፡
24 ተንሥእ፡ ወሑር፡፡ ከመ፡ ታእምሩ፡ ከመ፡ብውሕ፡ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ሕያው፡ይ
ኅድግ፡ ኀጢአተ፡በዲበ፡ ምድር፡ ወይቤሉ፡ለውእቱ፡ድውይ፡ለከ፡ እብለከ፡ተንሥእ፡
25 ወንሣእ፡ዓራተከ፡ ወእቱ፡ ቤተከ፡፡ ወተንሥአ፡ሶቤሃ፡ ወነሥአ፡ ዓራቶ፡ዘዲቤሁ፡ይ
26 ሰክብ፡ በቅድሜሆሙ፡ወአተወ፡ ቤቶ፡ እንዘ፡ይሴብሕ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወደንገ
ፁ፡ ኵሎሙ፡ ወአእኰትዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወፈርሁ፡ ብዙኀ፡ ወይቤሉ፡ ርኢነ፡ መ
ንክረ፡ ዮም፡፡ በእንተ፡ ሌዊ፡ መጸብሐዊ፡፡
27 ወእምዝ፡ ወፅአ፡ እምህየ፡ርእየ፡ብእሴ፡ መጸብሐዊ፡ ዘስሙ፡ ሌዊ፡ይነብር፡ኀበ፡መጽ
28 ባሕ፡ ወይቤሎ፡ ትልወኒ፡፡ ወኀደገ፡ ኵሎ፡ወተለዎ፡፡ ወተንሢኦ፡ገብረ፡ሎቱ፡ሌ
29 ዊ፡ ዓቢየ፡ምሳሐ፡ በቤቱ፡ ወብዙኃን፡ ሰብእ፡ ምስሌሁ፡ መጸብሐን፡ ወኃጥኣን፡ ወባዕ
30 ደን፡ብዙኃን፡ እለ፡ ረፈቁ፡ ምስሌሆሙ፡፡ ወአንጐርጐሩ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡
ላዕሌሁ፡ ወይቤልዎሙ፡ለአርደኢሁ፡ ለምንት፡ምስለ፡መጸብሐን፡ ወኃጥኣን፡ ይበልዕ፡
31 ወይሰቲ፡ ሊቅክሙ፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ወይቤሎሙ፡ሕሙማን፡ ይፈ
32 ቅድዎ፡ ለዓቃቤ፡ሥራይ፡ ወአኮ፡ ጥዑያን፡፡ ኢመጻእኩ፡ እጸውዕ፡ጻድቃነ፡ላእ፡ኃ
33 ጥኣነ፡ለንስሐ፡፡ ወይብልዎ፡ ለምንት፡ አርደኢሁ፡ለዮሐንስ፡ይጠምቁ፡ ጽፉቀ፡
ይጸውሙ፡ወጸሎተ፡ ይገብሩ፡ወከማሁ፡ እለሂ፡ፈሪሳውያን፡ወአርደኢከሰ፡ እሊአከ፡ ይ
34 በልዑ፡ወይሰትዩ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ኢይክሉ፡ ደቂቀ፡ ለመርዓዊ፡ጾዊ
35 መ፡ እንዘ፡ሃሎ፡ መርዓዊ፡ ምስሌሆሙ፡፡ ወባሕቱ፡ይበጽሕ፡መዋዕል፡ ላመ፡ ይነሥ
36 እዎ፡ ለመርዓዊ፡ እምኔሆሙ፡ ወይእተ፡አሚረ፡ ይፀውሙ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ምሳሌ፡
እልቦ፡ ዘይጠቀብ፡ ግምደ፡ ድርግሐ፡ ልብስ፡ ውስተ፡ሠጣተ፡ብሉይ፡ ወእማእኮሰ፡ ሐ
ዲስ፡ ሠጢጦ፡ ወይልሕሞ፡ ምስለ፡ ብሉይ፡ ኢይዔሪ፡፡

Et cognovit Dominus Jesus quid cogitabant, & dixit iis; Quid cogitatis mali in 22
cordibus vestris? Quid faciliùs est, utrum dicere, Remittitur tibi peccatum tuũ; 23
an dicere, Surge, & ambula? Ut sciatis quòd filius hominis potestatem habet re- 24
mittere peccata super terram, & dixit huic infirmo; Tibi dico; Surge, & tolle le-
ctum tuum, & proficiscere domum tuam. Et surrexit statim, & sustulit lectum 25
suum super quem jacuerat in conspectu illorum, & profect' est domum suam, glo-
rificans Deum. Et obstupuerunt omnes: & gratias egerunt Deo: & metuerunt 26
multùm, & dixerunt; Vidimus mirabile hodié.

De Levi publicano.

Et exiens illinc, vidit hominem publicanum cujus nomen Levi, sedentem ad te- 27
lonium, & dixit ei; Sequere me. Et reliquit omnia, & sequutus est eum: 28
Et surgens fecit ei Levi magnum convivium in domo sua: & multi populi cum 29
illo *erant*, publicani, & peccatores, & alii multi discumbentes cum illo. Et mur- 30
murabant Scribæ & Pharisæi adversùs eum, & dicebant discipulis ejus; Quarè
cum publicanis & peccatoribus edit & bibit Magister vester? Et respondit Do- 31
minus Jesus, & dixit iis; Infirmi egent medico, & non sani. Non veni vocare 32
justos, sed peccatores ad pœnitentiam. Et dixerunt ei; Quarè discipuli Johan- 33
nis baptizant frequenter, jejunant, & orationes faciunt, similiter etiam *discipuli*
Pharisæorum: verùm discipuli tui edunt & bibunt? Et dixit iis Dominus Je- 34
sus; Non possunt filii sponsi jejunare, dum adest sponsus cum illis. Sed veniet 35
tempus, quum tollent sponsum ab eis, & isto die jejunabunt. Et loquutus est 36
iis parabolicè; Nemo assuit panniculum novi vestimenti scissuræ veteris: alio-
quin, recens findit illud, & adjunctum veteri non convenit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 * عيسي جواب داد وبديشان كفت تن درستانرا حاجت بپزشك نيست الا ايشانرا كه سخت
32 33 رنجورانند * نيامدم كه صديقانرا بخوانم الا كنه كارانرا براي توبت * ايشان كفتند
چرا شاكردان يحيي هميشه روزه مي دارند ونماز مي كزارند واران معتزلان نيز واران
34 تو مي خورند ومي اشامند * بديشان كفت فرزندان عروسي چندانك داماد با ايشان
35 باشد نتوانند روزه داشتن * روزها بيايد كه داماد از ايشان بر داشته شود انكه دران
روزها روزه دارند   بيست يك   اميختن دين نوبا دين كهن
36 * واين مثل بديشان كفت كسي نبرد از جامه ژنده وكهنه وبر جامهء نو دوزد نبادا در
آخر نو كهن را كشد وپارهء كه نو باشد كهن را سود ندارد

Jesus responsum dedit, & illis dixit; Corpore sanis opus medico non est, sed iis qui graviter ægrotant. Non veni ut justos vocarem, sed peccatores ad resipiscentiam. Illi dixerunt; Quare discipuli Johannis jugiter jejunium celebrant, & preces peragunt, & Pharisæorum etiam: tui autem comedunt & bibunt. Illis dixit; Filii thalami, quamdiu sponsus cum eis fuerit, non possunt jejunare. Dies venient, quando sponsus ab eis tolletur, tunc in illis diebus jejunium habebunt. 31 32 33 34 35

XXI. Mixtio religionis novæ cum religione veteri.

Et hanc parabolam illis dixit; Nemo exscindit pannum ex veste detrita & veteri, & in vestimentum novum insuit; ne tandem novum vetus trahat, & pars illa quæ nova fuerit, veteri nihil prosit. 36

Et nemo *conjicit* vinum novum in utres veteres: *si autem non*, rumpet novum vinum
37 Καὶ ὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκὺς παλαιὺς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ νέος οἶνος
utres, & ipsum effundetur, & utres peribunt. Sed vinum novum in
38 τὺς ἀσκὺς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολῦνται· 'Αλλὰ οἶνον νέον εἰς
utres novos *injiciendum*, & utraque conservantur. Et nemo bibens vetus,
39 ἀσκὺς καινὺς βλητέον, καὶ ἀμφότεροι συντηρῦνται. Καὶ ὐδεὶς πιὼν παλαιὸν,
statim vult novum: dicit enim, Vetus *utilius* est.
εὐθέως θέλει νέον· λέγει γὰρ, 'Ο παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν.

CAP. VI. ϛ'.

Factū est autem in Sabbato secundo primo, *transire ipsum* per sata:
1 'ΕΓένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν (α) διὰ τῶν σπορίμων· μα β
& vellebant discipuli ejus spicas, & manducabant, confricantes manibus. Quidam
2 καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτῦ τὺς στάχυας, καὶ ἤσθιον, ψώχοντες ταῖς χερσί. Τινὲς
autem Pharisæorum dicebant illis; Quid facitis quod non licet *facere* in Sabbatis?
δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε ὃ ὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασι;
Et respondens ad eos dixit Jesus; Nec hoc legistis quod fecit David,
3 Καὶ (β) ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτὺς εἶπεν ὁ 'Ιησῦς, Οὐδὲ τῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε Δαβὶδ,
cùm esurisset ipse, & cum *ipso existentes*: Quomodò intravit in domum Dei,
4 ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτῦ ὄντες· 'Ως εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τῦ Θεῦ,
& panes propositionis sumpsit, & manducavit, & dedit *&* his cum ipso, quos non
καὶ τὺς ἄρτυς τῆς προθέσεως ἔλαβε, καὶ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ' αὐτῦ, ὓς ὐκ
licet manducare *si non solos Sacerdotes*? Et dicebat illis; Quia Dominus est filius
ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ μόνυς τὺς ἱερεῖς; Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "Οτι κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς 5
ΙΕ' μβ β hominis *&* Sabbati. Factum est autem & in alio Sabbato *intrare ipsum* in
τῦ ἀνθρώπυ καὶ τῦ σαββάτυ. 'Εγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς 6
synagogam, & *docere*: Et erat ibi homo, & manus ejus dextera erat
τὴν συναγωγὴν, καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτῦ ἡ δεξιὰ ἦν
arida. Observabant autem *eum* Scribæ & Pharisæi, si in Sabbato
ξηρά. (γ) Παρετήρυν δὲ αὐτὸν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ 7
curaret: ut invenirent *accusationem ipsius*: Ipse verò sciebat *ratio-*
(δ) θεραπεύσει, ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτῦ· Αὐτὸς δὲ ᾔδει τὺς διαλο- 8
cinationes eorum: & ait homini aridam *habenti* manum; Surge, & sta in
γισμὺς αὐτῶν· καὶ εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ (ε) ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, "Εγειραι, καὶ στῆθι εἰς μα β
medium. *Is autem* surgens stetit. Ait *ergò* Jesus ad illos; *Interrogabo vos*,
τὸ μέσον. 'Ο δὲ ἀναστὰς ἔστη. Εἶπεν ὖν ὁ 'Ιησῦς πρὸς αὐτὺς, 'Επερωτήσω ὑμᾶς, 9
quid licet Sabbatis benefacere, an male*facere*? animam *servare*, an perdere?
τί ἔξεστι τοῖς σάββασιν, ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀπολέσαι;
Et *circumspiciens omnes eos*, dixit homini; Extende manum tuam.
Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτὺς, (ζ) εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ, "Εκτεινον τὴν χεῖρά συ. 10
Is autem fecit ita. Et restituta est manus ejus *sana ut altera*. Ipsi
ὁ δὲ (η) ἐποίησεν ὕτω. καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. Αὐτοὶ 11
autem repleti sunt *amentiâ*: & colloquebantur ad invicèm, quidnam facerent Jesu.
δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ διελάλυν πρὸς (θ) ἀλλήλυς, τί ἂν ποιήσειαν τῷ 'Ιησῦ.

MS.A. Κεφ. ϛ'. (α) διὰ σπορίμων. (β) ἀποκριθεὶς ὁ 'Ιησῦς εἶπεν πρὸς αὐτὺς, Οὐδὲ (γ) Παρετηρῦντο δὲ οἱ (δ) θεραπεύει, ἵνα (ε) τὴν ξηρὰν (ζ) εἶπεν αὐτῷ, "Εκτεινον (η) ἐποίησεν· καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτῦ ὡς (θ) ἀλλήλυς, λέγοντες, τί ἂν ποιήσειεν τῷ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 ܘܠܐ ܐܢܫ ܪܡܐ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩܐ ܒܠܝܐ. ܘܐܠܐ ܡܨܪܐ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܠܙܩܐ. ܘܗܘ ܚܡܪܐ *
38 ܢܫܬܦܟ ܘܙܩܐ ܢܐܒܕܘܢ. * ܐܠܐ ܚܡܪܐ ܚܕܬܐ ܒܙܩܐ ܚܕܬܐ ܪܡܝܢ. ܘܬܪܝܗܘܢ ܡܬܢܛܪܝܢ. * ܘܠܐ ܐܢܫ
39 ܫܬܐ ܚܡܪܐ ܥܬܝܩܐ ܘܡܚܕܐ ܨܒܐ ܚܕܬܐ. ܐܡܪ ܓܝܪ. ܥܬܝܩܐ ܒܣܝܡ.

Et nemo injicit vinum recens in utres detritos, alioquin disrumpit vinum recens utres, ipsumque vinum effunditur, & utres pereunt. 37 Sed vinum recens in utres novos injiciunt, & ambo conservantur. 38 Nemoque bibit vinum vetus, & statim petit novum: dicit enim, Vetus est suavius. 39

* ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ * ܕܗ * ܕܨܘܡܐ * ܝܘ * ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

Matutinis feriâ III hebdom. V. Jejunii. 16.

CAP. VI.

1 * ܘܗܘܐ ܕܒܫܒܬܐ ܟܕ ܡܗܠܟ ܝܫܘܥ ܒܝܬ ܙܪܥܐ. ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܡܠܩܛܝܢ ܗܘܘ ܫܒܠܐ.
2 ܘܦܪܟܝܢ ܗܘܘ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܘܐܟܠܝܢ. * ܐܢܫܝܢ ܕܝܢ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ
3 ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܕܡ ܕܠܐ ܫܠܝܛ ܠܡܥܒܕ ܒܫܒܬܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܦܠܐ
4 ܗܕܐ ܩܪܝܬܘܢ. ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܕܘܝܕ ܟܕ ܟܦܢ ܗܘ ܘܕܥܡܗ. * ܕܥܠ ܠܒܝܬܗ
ܕܐܠܗܐ. ܘܠܚܡܐ ܕܦܬܘܪܗ ܕܡܪܝܐ ܢܣܒ ܘܐܟܠ. ܘܝܗܒ ܠܕܥܡܗ. ܗܘ ܕܠܐ ܫܠܝܛ
5 ܗܘܐ ܠܡܐܟܠ. ܐܠܐ ܠܟܗܢܐ ܒܠܚܘܕ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܡܪܗ ܗܘ ܕܫܒܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ.
6 * ܘܗܘܐ ܕܒܫܒܬܐ ܐܚܪܬܐ ܥܠ ܠܟܢܘܫܬܐ ܘܡܠܦ ܗܘܐ. ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܬܡܢ ܓܒܪܐ ܕܐܝܕܗ
7 ܕܝܡܝܢܐ ܝܒܝܫܐ ܗܘܬ. * ܘܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܢܛܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܕܐܢ ܡܐܣܐ ܒܫܒܬܐ
ܕܢܫܟܚܘܢ ܠܡܐܟܠ ܩܪܨܘܗܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܚܫܒܬܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘ ܓܒܪܐ
9 ܕܝܒܝܫܐ ܐܝܕܗ. ܩܘܡ ܬܐ ܠܡܨܥܬ ܟܢܘܫܬܐ. ܘܟܕ ܐܬܐ ܘܩܡ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ.
ܡܫܐܠ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܡܢܐ ܫܠܝܛ ܒܫܒܬܐ ܕܢܛܐܒ ܐܘ ܕܢܒܐܫ. ܢܦܫܐ ܠܡܚܝܘ ܐܘ ܠܡܘܒܕܘ.
10 * ܘܚܪ ܒܗܘܢ ܒܟܠܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܦܫܘܛ ܐܝܕܟ. ܘܦܫܛ ܘܬܩܢܬ ܐܝܕܗ ܐܝܟ ܚܒܪܬܗ.
11 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܬܡܠܝܘ ܚܣܡܐ. ܘܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܥܡ ܚܕ. ܡܢܐ ܢܥܒܕܘܢ ܠܗ ܠܝܫܘܥ.

Factum est autem sabbatho quum ambularet Jesus per sata, ut discipuli ejus vellerent spicas, confricarentque manibus suis, atque comederent. 1 Quidam autem ex Pharisæis dicunt eis, Cur facitis quod sabbatho illicitum est factu? 2 Respondet Jesus, & ait illis; 3 Ne hoc quidem legistis quod fecit David cùm esuriret ipse, & ii qui cum eo erant? 4 Quòd introierit in ædem Dei, & panem mensæ Domini sumpserit, ederit, dederitque iis qui secum erant: quem non licebat comedere, nisi sacerdotibus tantùm? 5 Et subdit eis, Quin & Dominus est sabbathi Filius hominis. 6 Factum est autem alio sabbatho ut ingrederetur in synagogam, doceretque. Erat autem ibi homo, cujus manus dextera arida erat. 7 Et Scribæ & Pharisæi observabant eum, an ipsum curaret sabbatho, ut possent calumniari eum. 8 Ipse verò, qui cognoscebat cogitationes eorum, dixit homini illi, cujus manus erat arida; Surge, prodi in medium synagogæ. Quumque venisset, staretque, 9 Ait illis Jesus; Interrogabo vos, Quid licet sabbatho facere? bonum, an malum? animam servare, an perdere? 10 Et intuitus est eos omnes, & dixit ei; Extende manum tuam. Extenditque, & restituta est manus ejus sicut socia ipsius. 11 Illi verò repleti sunt invidiâ, & colloquebantur unus cum alio, quid facerent ipsi Jesu.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 * وكسي مي نو را در خيكها ريهيك وكهن شك نريزد نبادا مي نو خيكهاء كهن را سوراخ
38 كند ومي ريخته كردد وخيكها كم شود * الا مي نو را در خيكهاء نو نهند تا هردو نكاه
39 داشته شود * وكسي مي كهن را نخورد وانكه نورا بخواهد الا بكويد كهن خوشترست

بيست دوم انجا كه شاكردان خوشهء كندم مي خوردند

1 * در روز شنبه عيسي ميان كشتزارها مي كرديد شاكردان او خوشهء كندم را بدست مي
2 ماليدند ومي خوردند * كساني از معتزلان بديشان كفتند چرا در روز شنبه چيز مي
3 كنيد كه واجب نيست * عيسي بديشان جواب داد وكفت نخوانده ايد كه وقتي كه داود
4 كرسنه شد چه كرد وايشان كه با وي بودند * چون در خانهء خدا در آمد * وان خوان
خداي را ستد * وخورد * وبديشان نيز كه با وي بودند * داد * واجب نباشد * كه كسي
5 انرا بخورد * مكر كوهينان تنها * * وبديشان كفت * خداوند شنبه فرزند ادميست *

بيست سوم درست كردن مسيح دست خشك را

6 † * وروز شنبه ديكر در انجمن در رفت * وتعليم مي داد * ودران جمع مردي بود * كه دست †

Nec quisquam vinum novū in utres infirmos & inveteratos infundit ne vinum novum utres veteres disrumpat, & vinum effundatur & utres pereant. 37 *Sed vinum novum in utres novos indunt, ut utraque conserventur.* 38 *Nequ quisquam vinum vetus bibit, & continuò novum vult: sed dicit, Vetus gratius est.* 39

XXII. Ubi discipuli spicas frumenti comedebant.

CAP. VI.

Die sabbathi Jesus per sata ambulabat: discipuli autem ejus spicas tritici manibus confricabant, & edebant. 1 *Quidam è Pharisæis illis dicebant; Quare in die sabbathi rem facitis, quam non oportet?* 2 *Jesus illis responsum dedit, & dixit; Nónne legistis, quo tempore David esuriret, quid fecerit, & illi qui cum ipso erant?* 3 *Quomodo in domum Dei ingressus est, & panem mensæ Dei cepit & comedit, & illis etiam qui cum ipso erant dedit; quem non oportebat quenquam comedere, nisi sacerdotes solos.* 4 *Et illis dixit, Dominus sabbathi filius hominis est.* 5

XXIII. Sanat Christus manum aridam.

Et die sabbathi alio in synagogam ingressus est, & docuit: & in illo cœtu vir erat, cujus manus 6

Versio VULGATA LATINA.

37 Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin rumpet vinum novum
38 utres, & ipsum effundetur, & utres peribunt. Sed vinum novum in utres novos
39 mittendum est, & utraque conservantur. Et nemo bibens vetus, statim vult novum: dicit enim; Vetus melius est.

CAP. VI.

1 Factum est autem in sabbato secundo, primo, cùm transiret per sata, vellebant di-
2 scipuli ejus spicas, & manducabant confricantes manibus. Quidam autem Phari-
3 sæorum dicebant illis; Quid facitis quod non licet in sabbatis? Et respondens Jesus ad eos, dixit; Nec hoc legistis quod fecit David, cùm esurisset ipse, & qui cum
4 illo erant: Quomodò intravit in domum Dei, & panes propositionis sumpsit, &
manducavit, & dedit his qui cum ipso erant: quos non licet manducare nisi tantùm
sacerdotibus? Et dicebat illis; Quia Dominus est Filius hominis, etiam sabbati. 5
Factum est autem & in alio sabbato, ut intraret in synagogam, & doceret. Et erat 6
ibi homo, & manus ejus dextra erat arida. Observabant autem Scribæ, & Pha- 7
risæi, si in sabbato curaret: ut invenirent undè accusarent eum. Ipse verò sciebat 8
cogitationes eorum: & ait homini, qui habebat manum aridam; Surge, & sta in
medium. Et surgens stetit. Ait autem ad illos Jesus; Interrogo vos, si licet sab- 9
batis benefacere, an malè; animam salvam facere, an perdere? Et circumspectis 10
omnibus dixit homini; Extende manum tuam. Et extendit: & restituta est manus ejus.
Ipsi autē repleti sunt insipientiâ, et colloquebantur ad invicē, quidnā facerent Jesu. 11

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * وليس احد يجعل خمرا جديدة في زقاق قديم الا تشق الخمر الجديدة الزقاق وتهراق هي
38 وتهلك الزقاق * لكن يجعل خمر جديدة في زقاق جدد فيحفظان جميعا * وما من احد
39 يشرب قديما فيحب الجديدة لانه يقول ان القديم اطيب *

1 * الفصل الثامن عشر * وكان في السبت جايزا بين الزروع وكان تلاميذه يقطعون
2 السنبل ويفركونه بايديهم وياكلونه * فقال لهم قوم من الفريسيين لماذا تفعلون ما لا يحل ان
3 تفعل في السبوت * فاجابهم يسوع قايلا اما قراتم ما فعل داود اذ جاع هو والذين معه * كيف
4 دخل بيت الله واخذ خبز التقدمة واكله واعطى الذين معه ذلك الذي لا يحل ان ياكله
5 الا الكهنة فقط * ثم قال لهم ان رب السبت هو ابن الانسان * * الفصل التاسع عشر *
6 * وكان في سبت اخر وقد دخل الى مجمعهم وكان يعلم * وكان هناك انسان يده اليمنى يابسة *
7 * وكان الكتبة والفريسيون يترصدونه هل يبريه في السبت ليجدوا ما يعرفونه * فاما هو فكان
8 عالما بافكارهم * فقال للرجل اليابس اليد قم فقف في الوسط فقام ووقف * وقال لهم يسوع اسالكم
9 ماذا يحل ان يعمل في السبت اخير ام شر انفس تخلص ام تهلك فسكتوا * فنظر الى جميعهم
10 بغضب وقال للانسان ابسط يدك فمدها فصحت مثل الاخرى * فامتلاوا جهلا وقال بعضهم
11 لبعض ماذا نصنع بيسوع *

Et nemo ponit vinum novum in utres veteres, ut ne rumpat vinum novum utres, & effundatur ipsum, & pereant utres: Sed ponitur vinum novum in utres novos, & conservantur simul. Et nemo bibit vetus, et optat novum. Dicit enim, quòd vetus est suavius. 37 38 39

Sectio decimaoctava.

CAP. VI.

1 *Et erat in sabbatho transiens inter semina, et discipuli ejus secabant spicas, et confricabant manibus suis, & comedebant eas.* 2 *Dixerunt autem eis quidam ex Pharisæis, Quare facitis quod non licet fieri in sabbathis?* 3 *Respondit eis Jesus, dicens; An non legistis quod fecit David cùm esurisset ipse & qui cum illo erant?* 4 *Quomodò intraverit domum Dei, & sumpserit panem oblationis, et manducaverit illum, ac dederit his qui cum ipso erant id quod non licet manducare, nisi sacerdotibus tantùm?* 5 *Deindè dixit illis, Certè Dominus sabbathi est filius hominis.*

Sectio decima nona.

6 *Et factum est in sabbatho alio, & introivit in synagogam eorum, & docebat. Et erat ibi homo, cujus manus dextera erat arida.* 7 *Et Scribæ, atque Pharisæi cavillosè observabant eum, an sanaret illum in sabbatho: ut invenirent id quo accusarent eum.* 8 *At verò ipse sciebat cogitationes eorum: & ait homini arido manu; Surge, & sta in medio: et surrexit, ac stetit.* 9 *Et dixit illis Jesus; Peto à vobis, quid licet fieri in sabbatho? bonúmne, an malum? animam salvari, an perdi? et tacuerunt.* 10 *Et intuitus est in omnes cum ira, et dixit homini, Extende manū tuā. Et extendit illā, et sanata est manus ejus sicut altera.* 11 *Et repleti sunt amentiâ, et dixit alter ad alterū, Quid faciemus de Jesu?*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ወኢልቦ፡ ዘይወዲ፡ ወይነ፡ ሐዲሰ፡ውስተ፡ ዝቅ፡ ብሉይ፡ ወእማእኮስ፡ያንቅዖ፡ ወወይኑ
38 ሂ፡ ይትከዐው፡ ወዝቁሂ፡ ይትሐጐል፡፡ ወለወይንሰ፡ ሐዲስ፡ ውስተ፡ዝቅ፡ ሐዲስ፡ይ
39 ወድይዎ፡ወይትዓቀቡ፡ በበይናቲሆሙ፡፡ ወኢልቦ፡ዘይሰቲ፡ከራሚ፡ እንዘ፡ይፈቅድ፡ጸ
ዕፉ፡ እስመ፡ ኮራሚ፡ይኄይስ፡፡ በሰንበት፡ ወትረ፡፡
1 ፯ ወእምዝ፡ ኃዕበ፡ ወፈረ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ በሰንበት፡ እንተ፡ ገራውህ፡ ወመሐው፡
2 ሠዊተ፡አርደኢሁ፡ ወሐሠዩ፡በእደዊሆሙ፡ ወበልዑ፡፡ ወይቤልዎሙ፡ፈረሰዊያን፡ም
3 ንተኑ፡ትገብሩ፡ ዘኢይከውን፡ ገቢረ፡ በሰንበት፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወ
ይቤሎሙ፡ኢያንበብክሙኑ፡ ዘገብረ፡ደዊት፡ ሶበ፡ርኅበ፡ውእቱሂ፡ ወእለ፡ምስሌሁ፡፡
4 ዘከመ፡ ቦአ፡ቤተ፡እግዚአብሔር፡ ወበልዐ፡ኅብስተ፡ ዘይሠርዑ፡ ውእቱ፡ ወወሀቦሙ፡
5 ለእለሂ፡ ምስሌሁ፡ ዘኢይከውኖሙ፡ ለበሊዕ፡ዘእንበለ፡ለካህናት፡ ለባሕቲቶሙ፡፡ ወ
ይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ውእቱ፡ ለሰንበት፡ ወልእጓለ፡ እም፡ ሕያው፡፡
በእንተ፡ ዝየብስት፡ እዴሁ፡፡
6 ወእምዝ፡ በካልእተ፡ ሰንበት፡ ቦአ፡ወመሃሮሙ፡ በምኵራብ፡ ወሀሎ፡ ብእሲ፡ ዘይብስ
7 ት፡ እዴሁ፡ እንተ፡ የማን፡፡ ወይትዓቀብዎ፡ ጸሐፍት፡ ወፈረሳዊያን፡ ለእመ፡ ይፈው
8 ሶ፡ በሰንበት፡ ከመ፡ይርከቡ፡ቦዘ፡ያስተዋድይዎ፡፡ ወውእቱሰ፡ያአምር፡ዘይሔልዩ፡፡
ወይቤሎ፡ ለውእቱ፡ ብእሲ፡ ዘይብስት፡ እዴሁ፡ ተንሥእ፡ ወቁም፡ ማእከለ፡ ወ
9 ተንሥአ፡ ወቆመ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እሴአለክሙ፡ ዘይከው
ን፡ በሰንበት፡ ገቢረ፡ ሠናይኑ፡ሰአው፡ ገቢረ፡ እኩይኑ፡ ነፍሰ፡ አሕይዎኑ፡ ወሚመ፡ ቀ
10 ቲልኑ፡፡ ወነጸሮ፡ ኵሎሙ፡ በመዓት፡ ይቤሎ፡ ለውእቱ፡ ብእሲ፡ ስፋሕ፡ እደከ፡
11 ወሰፍሐ፡ ወሐይወተ፡ እዴሁ፡ ሶቤሃ፡ ከመ፡ ካልእታ፡፡ ወእሙንቱሰ፡ ፈድፋደ፡ ይ
ሌብዱ፡ ወተማከሩ፡ በበይናቲሆሙ፡ ዘከመ፡ ይሬስይዎ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡

Et nemo injicit vinum novum in utrem veterem: alioquin, disrumpet eum, & 37
vinum effundetur, & uter peribit. Sed vinum novum in utrem novum injici- 38
unt, & conservantur inter se. Et nemo bibens *vinum* purum desiderat posteà 39
expressum: quoniam purum præstantius est.

CAP. VI. *Vespere sabbati.*

Et tunc iterum transivit Dominus Jesus in sabbatho per sata: & vulserunt 1
spicas discipuli ejus, & confricārunt in manibus suis, & comederunt. Et dixerunt 2
iis Pharisæi, Quid faciunt quod non licet facere in sabbatho? Et respondit Do- 3
minus Jesus, & dixit iis; Nónne legistis quod fecit David, quum esuriret ipse, &
qui cum illo *erant*: Quomodò introierit domum Dei, & ederit panes ordinatos 4
ipse, & dederit illis qui cum illo *erant*, quos non licet edere nisi sacerdotibus so-
lis? Et dixit iis; Dominus est sabbathi, & filii hominis. 5

De arefacta manu.

Et tunc in alio sabbatho introiit, & docuit eos in synagoga, & fuit homo cujus 6
arida fuit manus *ejus* dexterā. Et observabant eum Scribæ & Pharisæi si sanatu- 7
rus esset illum in sabbatho: ut invenirent in quo accusarent eum. Et ipse scie- 8
bat quid cogitabant: & dixit isti homini cujus arida erat manus ejus; Surge, &
sta medio: et surrexit, & stetit. Et dixit iis Dominus Jesus; Interrogabo vos, 9
Quid licet in sabbatho, facere bonum, aut facere malum? animam servare, aut
occidere? Et circumspiciens omnes illos in indignatione, dixit isti homini; Ex- 10
tende manum tuam. Et extendit, & viva facta fuit manus ejus confestim sicut al-
tera. Et illi magis insaniverunt: & consilium inierunt inter se, quomodò fa- 11
cerent Domino Jesu.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 راست او خشك بود * ونويسندكان ومعتزلان اورا نكاه مي داشتند * مكر مسيح اورا در شنبه
8 خوش كند * وايشان بروي نكته كيرند * * عيسي انديشهء ايشانرا دريافت * واشارت ابدان
9 مرد دست خشك كرد * وكفت درميان جماعت بيا او بيامد * وبايستاد * * عيسي بديشان
كفت از شما سخن مي پرسم * كدامين واجب است كه در شنبه كنند * نيك يا بد *
10 وجانرا زنده كنند * يا كم كنند * * ودر همكان نكه كرد * وبدو كفت * دست خود را دراز كن *
11 او دست دراز كرد * درست وبا سلامت همچو دست ديكر * * معتزلان از حسودي وبدي پر
شدند * وبا يكديكر مي كفتند با عيسي چه چاره كنيم

dextra arida erat. Et scribæ & Pharisæi illum observabant, num Christus eum in sabbatho sanaret: illi autem in eum aliquid captabant. 7 *Jesus cogitationem eorum intellexit, & homini illi manu aridâ innuens dixit; In medium cœtum veni: ille venit & stetit.* 8 *Jesus illis dixit; A vobis verbum rogabo, utrum oporteat in sabbatho facere, bonum an malum; animam in vita servare, an perdere?* 9 *Et omnes intuitus est, & illi dixit; Manum tuam protende: ille manum protendit, integram & sanam instar manûs alterius.* 10 *Pharisæi invidiâ & malitiâ impleti sunt, & alter alteri dicebant; Cum Jesu quâ ratione agemus?* 11

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΛΟΥΚΑ'Ν. ΚΕΦ. Ις'. ΙΖ'.

Factum est autem in diebus illis, exiit in montem orare, &
12 'Εγένετο ϗ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, (ι) ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, ϗ μγ β
erat pernoctans in oratione Dei. Et cùm factus esset dies, ad-
13 ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσ- Ις'
vocavit discipulos suos; & eligens ex ipsis duodecim, quos & Apostolos μδ
εφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ϗ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς ϗ 'Αποστόλους β
nominavit: (Simonem, quem & nominavit Petrum, & Andream fratrem ejus, Jacobum
14 ὠνόμασε· (Σίμωνα, ὃν ϗ ὠνόμασε Πέτρον, ϗ 'Ανδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, 'Ιάκωβον
& Joannem, Philippum & Bartholomæum, Matthæum & Thomam, Jacobum
15 ϗ 'Ιωάννην, Φίλιππον ϗ Βαρθολομαῖον, Ματθαῖον ϗ Θωμᾶν, 'Ιάκωβον
Alphæi, & Simonem vocatum Zeloten, Judam Jacobi, & Judam
16 τὸν τοῦ 'Αλφαίου, ϗ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτήν, 'Ιούδαν 'Ιακώβου, ϗ 'Ιούδαν
Iscariotem, qui & fuit proditor:) Et descendens cum illis, stetit in loco μα
17 'Ισκαριώτην, ὃς ϗ ἐγένετο προδότης·) Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου α
campestri: & turba discipulorum ejus, & multitudo copiosa plebis ab omni Judæa,
πεδινοῦ· ϗ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, ϗ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς 'Ιουδαίας,
& Hierusalem, & maritimâ Tyri & Sidonis, Qui venerant audire eum, &
18 ϗ 'Ιερουσαλήμ, ϗ τῆς παραλίου Τύρου ϗ Σιδῶνος, Οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, ϗ
sanari à languoribus suis, & vexati à spiritibus immundis:
ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ (κ) ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων·
& curabantur. Et omnis turba quærebat tangere eum: quia virtus de
19 ϗ ἐθεραπεύοντο. Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ'

ΙΖ' illo exibat, & sanabat omnes. Et ipse elevans oculos suos in
μς αὐτοῦ ἐξήρχετο, ϗ ἰᾶτο πάντας. Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς 20
discipulos suos, dicebat; Beati pauperes: quia vestrum est regnum
ε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔλεγε, Μακάριοι οἱ πτωχοί· ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία
μζ Dei. Beati esurientes nunc: quia saturabimini. Beati
ε τοῦ Θεοῦ. Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν· ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι 21
flentes nunc: quia ridebitis. Beati eritis, cùm oderint vos
μη οἱ κλαίοντες νῦν· ὅτι γελάσετε. Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς 22
ε homines, & cùm separaverint vos, & exprobaverint, & ejecerint nomen
μθ οἱ ἄνθρωποι, ϗ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, ϗ ὀνειδίσωσι, ϗ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα
ε vestrum tanquam malum, propter filium hominis. Gaudete in illa die
ὑμῶν ὡς πονηρὸν, ἕνεκεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. (λ) Χαίρετε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ 23
& exultate: ecce enim merces vestra multa in cœlo: secundùm hæc enim
ϗ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα γὰρ
facièbant Prophetis patres eorum. Veruntamen væ vobis divitibus:
ν ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις· 24
ι quia habetis consolationem vestram. Væ vobis impleti: quia esurietis.
ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι· ὅτι πεινάσετε. 25
να Væ vobis ridentes nunc: quia lugebitis & flebitis.
ι οὐαὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες νῦν· ὅτι πενθήσετε ϗ κλαύσετε.

MS. A. (ι) ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς (κ) ἐνοχλούμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο. (λ) Χαρῆτε

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܕܫܠܝܚܐ ܘܣܗܕܐ * ܝܙ * ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܝܘܡܬܐ ܗܠܝܢ. ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܠܛܘܪܐ
13 ܕܢܨܠܐ. ܘܬܡܢ ܐܒܝܬ ܗܘܐ ܒܨܠܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܟܕ ܢܓܗ ܩܪܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ.
14 ܘܓܒܐ ܡܢܗܘܢ ܬܪܥܣܪ. ܗܠܝܢ ܕܫܠܝܚܐ ܩܪܐ ܐܢܘܢ. * ܫܡܥܘܢ ܗܘ ܕܩܪܐ ܟܐܦܐ.
15 ܘܐܢܕܪܐܘܣ ܐܚܘܗܝ. ܘܝܥܩܘܒ ܘܝܘܚܢܢ. ܘܦܝܠܝܦܘܣ ܘܒܪ ܬܘܠܡܝ. * ܘܡܬܝ ܘܬܐܘܡܐ.
16 ܘܝܥܩܘܒ ܒܪ ܚܠܦܝ. ܘܫܡܥܘܢ ܕܡܬܩܪܐ ܛܢܢܐ. * ܘܝܗܘܕܐ ܒܪ ܝܥܩܘܒ. ܘܝܗܘܕܐ
17 ܣܟܪܝܘܛܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܡܫܠܡܢܐ. * ܘܢܚܬ ܥܡܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܩܡ ܒܦܩܥܬܐ ܘܟܢܫܐ
ܣܓܝܐܐ ܕܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܥܡܐ. ܡܢ ܟܠܗ ܝܗܘܕ ܘܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. ܘܡܢ
18 ܣܦܪ ܝܡܐ ܕܨܘܪ ܘܕܨܝܕܢ. * ܕܐܬܘ ܕܢܫܡܥܘܢܝܗܝ. ܘܢܬܐܣܘܢ ܡܢ ܟܘܪܗܢܝܗܘܢ.
19 ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܠܝܨܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܘܡܬܐܣܝܢ ܗܘܘ. * ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܒܥܐ ܗܘܐ
ܠܡܬܩܪܒܘ ܠܗ. ܚܝܠܐ ܓܝܪ ܢܦܩ ܗܘܐ ܡܢܗ. ܘܡܚܠܡ ܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ.
20 * ܕܥܪܘܒܬܐ * ܕܕ * ܕܨܘܡܐ * ܝܚ * ܘܐܪܝܡ ܥܝܢܘܗܝ ܥܠ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
21 ܘܐܡܪ. ܛܘܒܝܟܘܢ ܡܣܟܢܐ ܕܕܝܠܟܘܢ ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܛܘܒܝܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܟܦܢܝܢ
22 ܗܫܐ ܕܬܣܒܥܘܢ. ܛܘܒܝܟܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܟܝܢ ܗܫܐ ܕܬܓܚܟܘܢ. * ܛܘܒܝܟܘܢ ܡܐ ܕܣܢܝܢ ܠܟܘܢ
ܒܢܝܢܫܐ. ܘܡܦܪܫܝܢ ܠܟܘܢ. ܘܡܚܣܕܝܢ ܠܟܘܢ. ܘܡܦܩܝܢ ܫܡܟܘܢ ܐܝܟ ܒܝܫܐ ܚܠܦ
23 ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. * ܚܕܘ ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܘܪܘܙܘ. ܕܐܓܪܟܘܢ ܣܓܝ ܒܫܡܝܐ. ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܥܒܕܝܢ
24 ܗܘܘ ܐܒܗܝܗܘܢ ܠܢܒܝܐ. * ܒܪܡ ܘܝ ܠܟܘܢ ܥܬܝܪܐ ܕܩܒܠܬܘܢ ܒܘܝܐܟܘܢ. * ܘܝ
25 ܠܟܘܢ ܣܒܝܥܐ ܕܬܟܦܢܘܢ. ܘܝ ܠܟܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܓܚܟܝܢ ܗܫܐ ܕܬܒܟܘܢ ܘܬܬܐܒܠܘܢ.

Apostolorum & Martyrum. 17.
Factum est autem in diebus illis, ut exiret Je- 12
sus in montem, precandi gratiâ: illìcque per-
noctavit in oratione. Et quum illuxisset, 13
advocavit discipulos suos, & selegit ex eis
duodecim, quos Apostolos nominavit: Si- 14
monem illum, quem nominavit Petram, &
Andream fratrem ejus: & Jacobum, & Jo-
hannem, & Philippum, & Bartholomæum:
Et Matthæum, & Thomam, & Jacobum fi- 15
lium Halphæi, & Simonem, qui vocatur Ze-
lotes: Et Judam filium Jacobi, & Judam 16
Iscariotem, illum qui fuit proditor. Et de- 17
scendit cum eis Jesus, stetitque in planitie:
& cœtus multus discipulorum ejus, & mul-
titudo turbæ populi ex tota Judæa, & ex Je-
rusalem, & ex ora maritima Tyri & Sidonis:
Qui venerant ut audirent sermonem ejus, &
sanarentur à morbis suis. Et ii, qui vexaban- 18
tur à spiritibus immundis, etiam sanabantur.
Totáque turba quærebat ad eum accedere: 19
virtus enim prodibat ex eo, omnesque sana-
bat.

Feriâ VI. hebdomadis IV. Jejunii. 18.
Et sublatis oculis suis ad discipulos suos, ait; 20
O vos beati pauperes, quoniam vestrum est
regnum Dei. O vos beati qui nunc esuritis, 21
quippe qui saturabimini. O vos beati, qui
nunc fletis, quippe qui ridebitis. O vos be- 22
ati quum oderint vos homines, & separave-
rint vos, vobisque conviciati fuerint, & eje-
cerint nomen vestrum tanquam improbo-
rum propter Filium hominis. Gaudete 23
in illo die & exultate, quoniã merces vestra
aucta est in cœlis: sic enim faciebant patres
eorũ prophetis. Sed væ vobis divitibus, quo- 24
niam recepistis consolationem vestram. Væ 25
vobis O saturi, quoniam esurietis. Væ vo-
bis nunc ridentibus, quoniam flebitis, &
lugebitis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

بيست چهار ذكر نام شاكردان مسيح دوازده

12 * ودران روزها عيسي † بالاي كوه رفت • از بهر نماز • وانجا معتكف شده بود • براي نماز • * وقت
13 صباح شاكردان خود را خواند • واز ايشان † دوازده را بر كزيد • آنان كه نام † ايشانرا رسولان
14 خواند • * اول شمعون كه نامش صفا نهاد • واندراوس برادر او • ويعقوب • ويوحنا • وبرتلمي •
15 وفيليبوس • * ومتي • وتوما • ويعقوب پسر حلفي • وشمعون كه غيور † خوانده شد • يعني با رشك •
16 * ويهودا يعقوب • ويهوداي سخريوطا † سپارنده • * عيسي با ايشان فرود آمد • ودر دشت † بايستاد •
17 وجماعت بسيار از شاكردان • وديكران • كه از يهود • واورشليم † واز ساحل دريا • وصور وصيدا •
18 امده بودند • تا سخنان † او بشنوند • واز رنجهاء † خود خوش شوند • * وآنان كه از جان پليد †
19 زحمت مي كشيدند • وخوش مي شدند • * وهمه جماعت مي خواستند • كه نزديك او †
بيايند • سبب انك قوت ونيرو ازو بدر مي آمد • وهمكنانرا خوش مي كرد

20 بيست پنج تعليم دادن مسيح شاكردانرا * انكه مسيح
بدو چشم نظر بر شاكردان كرد • وكفت خنك شما † مسكينان • كه ملكوت خدا ازان شماست •

XXIV. Recensio nominum discipulorum Christi duodecim.

Et in illis diebus Jesus in mon- 12
tem ascendit ad orandum; & il-
lic immoratus est orationi. Tem- 13
pore matutino discipulos suos voca-
vit, & ex illis duodecim elegit,
quos nomine Apostolorum vocavit.
Primum Simeonem, cui nomen 14
Cepham indidit, & Andream fra-
trem ejus, & Jacobum, & Jo-
hannem, & Bartholomæum &
Philippum: Et Matthæum & Tho- 15
mam & Jacobum filium Alphæi,
& Simeonem, qui Zelotes dictus
est, i.e. cum zelo vivens. Et Ju- 16
dam Jacobi, & Judam Iscariotem
proditorẽ. Jesus cum illis descendit, 17
et in planitie stetit: et turba multa
discipulorum, et aliorum, qui ex
Judæa et Hierosolyma, et à lit-
tore maris, et Tyro et Sidone, vene-
rant ut audirent sermones ejus, et
ab ægritudinibus suis sanarentur.
Et ii qui à spiritu impuro affige- 18
bantur: et sanati sunt. Et omnis 19
turba quærebant, ut ad eum acce-
derent: eâ de causâ quòd potentia
et virtus ab eo exiret, et omnes sa-
naret.

XXV. Docet Christus discipulos.

Tunc Christus oculis intuitus est 20
discipulos, et dixit; Beati vos pau-
peres: quia regnum Dei vestrum est.

Versio VULGATA LATINA.

12 Factum est autem in illis diebus, exiit in montem orare, & erat pernoctans
13 in oratione Dei. Et cùm dies factus esset, vocavit discipulos suos: & ele-
14 git duodecim ex ipsis (quos & Apostolos nominavit) Simonem, quem
cognominavit Petrum, & Andream fratrem ejus, Jacobum, & Johannem,
15 Philippum, & Bartholomæum, Matthæum, & Thomam, Jacobum Alphæi,
16 & Simonem, qui vocatur Zelotes, Et Judam Jacobi, & Judam Iscariotem,
17 qui fuit proditor. Et descendens cum illis, stetit in loco campestri, & tur-
ba discipulorum ejus, & multitudo copiosa plebis ab omni Judæa, & Jeru-
18 salem, & Maritima, & Tyri, & Sidonis, Qui venerant ut audirent eum,
& sanarentur à languoribus suis. Et qui vexabantur à spiritibus immundis,
curabantur. Et omnis turba quærebat eum tangere: quia virtus de illo exi- 19
bat, & sanabat omnes. Et ipse elevatis oculis in discipulos suos, dicebat; 20
Beati pauperes: quia vestrum est regnum Dei. Beati, qui nunc esuritis: 21
quia saturabimini. Beati, qui nunc fletis: quia ridebitis. Beati eritis cùm 22
vos oderint homines, & cùm separaverint vos, & exprobraverint, & ejece-
rint nomen vestrum tanquam malum, propter Filium hominis. Gaudete in 23
illa die, & exultate: ecce enim merces vestra multa est in cœlo: secundùm
hæc enim faciebant prophetis patres eorum. Veruntamen væ vobis divitibus, 24
quia habetis consolationem vestram. Væ vobis qui saturati estis: quia esuri- 25
etis. Væ vobis, qui ridetis nunc: quia lugebitis & flebitis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

• الفصل العشرون • Sectio vigesima.

12 وكان في تلك الايام قد خرج ليصلي على الجبل وكان
13 ساهرا في صلاة الله * فلما كان النهار دعا تلاميذه واختار منهم اثني عشر اوليك الذين سماهم
14 رسلا * هم سمعان الذي سماه الصخرة • واندراوس اخوه • ويعقوب • ويوحنا اخوه • وفيلبس *
15 وبرتولوماوس * ومتي • وتوما • ويعقوب بن حلفا • وسمعان المدعو الغيور * ويهودا بن يعقوب • ويهودا
16
17 الاسخريوطي الذي صار مسلما * ثم نزل معهم ووقف في موضع مرج مع جمع تلاميذه
18 وكثيرين من الشعب • ومن جميع اليهودية ويروسليم وساحل صور وصيدا * الموافين ليسمعوا
19 منه ويشفيهم من امراضهم * والذين كانوا معذبين من الارواح النجسة كان يبريهم * وكان
20 الجمع يطلبون ان يلمسوه لان قوة كانت تخرج منه وتبري جميعهم * ورفع عينيه الى
21 تلاميذه وقال لهم طوباكم ايها المساكين بالروح فان لكم ملكوت الله * طوباكم ايها الجياع
22 الان فانكم تشبعون • طوباكم ايها الباكون الان فانكم ستضحكون * طوباكم اذا ابغضكم
23 الناس وطردوكم وعيروكم واخرجوا اسماءكم مثل الاشرار من اجل ابن الانسان * افرحوا في ذلك
24 اليوم وتهللوا فان اجركم عظيم في السماء • هكذا ايضا كان اباوهم يصنعون بالانبياء * لكن
25 الويل لكم ايها الاغنياء • فانكم قد اخذتم عزاكم * الويل لكم ايها الشباع الان فانكم
ستجوعون • الويل لكم ايها الضاحكون الان فانكم ستبكون وتحزنون *

Et factum est in illis diebus, exiit ad 12
orandum supra montem, & erat vigilans
in oratione Dei. Et cùm factus esset di- 13
es, vocavit discipulos suos, & elegit ex
eis duodecim illos quos nominavit Apo-
stolos. Et sunt, Simon, quem vocavit 14
Petram, & Andreas frater ejus, & Ja-
cobus, & Johannes frater ejus, & Phi-
lippus, et Bartholomæus, Et Matthæus, 15
et Thomas, et Jacobus filius Halphæi,
et Simon vocatus Zelotes, Et Judas fi- 16
lius Jacobi, et Judas Iscariotes, qui se
fecit proditorem. Deinde descendit cum 17
eis, et stetit in loco prati cum cœtu disci-
pulorum suorum, et multis de populo, et
ex tota Judæa, et Jerusalem, et mari-
timis Tyri, et Sydonis, Venientibus ut 18
audirent ab eo, et sanaret eos ab infirmi-
tatibus eorum: et qui erant vexati à
spiritibus immundis, curabat eos. Et 19
turba quærebat tangere eum, quia virtus
exibat de illo, et sanabat omnes. Et 20
elevavit oculos suos in discipulos suos,
et dixit eis; Beatos vos ô pauperes in
spiritu, quoniam vestrum est regnum
Dei. Beati vos ô esurientes nunc; quo- 21
niam vos saturabimini. Beati vos ô
flentes nunc, quoniam ridebitis. Bea- 22
ti vos cùm oderint homines, et perse-
cuti fuerint vos, et contumeliis affe-
cerint vos, et produxerint nomina ve-
stra tanquam improborum, propter fi-
lium hominis. Gaudete in illa die, 23
et exultate, quoniam merces vestra
magna est in cœlo. Sic etiam patres
eorum faciebant prophetis. Verùm væ 24
vobis ô divites: quia jam recepistis
consolationem vestram. Væ vobis ô
saturi nunc, quia vos esurietis. Væ 25
vobis, ô videntes nunc, quia vos
flebitis, et tristabimini.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወእምዝ፡ ኮነ፡ በውእቱ፡ መዋዕል፡ ዓርገ፡ ውስተ፡ ደብር፡ ይጸሊ፤ ወያሰሊ፡ በጸሎት፡
ኀበ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ በእንተ፡ ዘከመ፡ አዘዞሙ፡ ለሐዋርያት፡=፡
13 ወጸቢሖ፡ ጸውዖሙ፡ ለአርደኢሁ፡ ወሀረየ፡ ዓሠርተ፡ ወክልኤተ፡ እምኔሆሙ፡ ወሰመዮ
14 ሙ፡ ሐዋርያተ፡=፡ ስምዖን፡ ዘተሰምየ፤ ጴጥሮስ፡ ወእንድርያስ፡ እኁሁ፡ ያዕቆብ፡ ወዮ
15 ሐንስ፡ እኁሁ፡ ወፊልጶስ፡ ወበርተ፡ ሎሜዎስ፡=፡ ወማቴዎስ፡ ወቶማስ፡ ወያዕቆብ፡ ዘእ
16 ልፍዮስ፡ ወስምዖን፡ ዘይብልዎ፡ ቀናኢ፡=፡ ወይሁደ፡ ዘያዕቆብ፡ ወይሁደ፡ አስቆሮታዊ፡
17 ዘሜጦ፡ አግብኦ፡፡=፡ ወወረደ፡ ምስሌሆሙ፡ ወቆመ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ ወብዙኃ፡ ሰብ
እ፡ እምአርደኢሁ፤ ወብዙኃን፡ ጥቀ፡ እምሕዝብ፡ ወእምኵሉ፡ ይሁደ፡ ወኢየሩሳሌ
18 ም፡ ወጲሬልዩ፡ ወጰሬልያስ፡ ወጢሮስ፡ ወሲዶና፡ እለ፡ መጽኡ፡ ይስምዕዎ፡ ወይትፈወ
19 ሱ፡ እምደዌሆሙ፡=፡ ወእለሂ፡ አጋንንት፡ እኩያን፡ የሐይዉ፡=፡ ወኵሎሙ፡ አሕዛ
ብ፡ ይፈቅድዎ፡ ይገሥሥዎ፡ እስመ፡ ኀይል፡ ይወፅእ፡ እምኔሁ፡ ወያሐዩ፡ ለኵሉ፡፡=፡
በእንተ፡ ብፁዓን፡=፡ ወውእቱሰ፡ ሊኒ
20 ሥአ፡ አዕይንቲሁ፡ ኀበ፡ አርደኢሁ፡ ወይቤሎሙ፡ ብፁዓን፡ ነዳያን፡ እስመ፤ሎሙ፡ ይ
21 እቲ፡ መንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ ብፁዓን፡ እለ፡ ይርኅቡ፡ ይእዜ፡ እስመ፤ ይጸ
22 ግቡ፡፡ ብፁዓን፡ እለ፡ ይበኪዩ፡ ይእዜ፡ እስመ፡ ይትፈሥሑ፡ ወይሥሕቁ፡፡=፡ ብፁዓ
ን፡ አንትሙ፡ ሶበ፡ ይጸልኡክሙ፡ ሰብእ፡ ወይፈልጡክሙ፡ ወይዔልዉክሙ፡ ወያወፅኡ፡
23 ስክሙ፡ ስመ፤ እኩየ፡ በእንተ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡=፡ ተፈሥሑ፡ ወተሐሠ
ዩ፡ ይእተ፡ አሚረ፡ ወእንፈርዕጹ፡ እስመ፡ ብዙኅ፡ ዕሴትክሙ፤ በሰማያት፡ እስመ፡ ከ
24 ማሁ፡ ረሰይዎሙ፡ ለነቢያት፡ አበዊሆሙ፡፡=፡ ወባሕቱ፡ አሌ፡ለክሙ፡ ለአብዕልት፡ እ
25 ስመ፡ ሰሳጥክሙ፤ ትፍሥሕተክሙ፡=፡ አሌ፡ለክሙ፡ እለ፤ ትጸግቡ፡ ይእዜ፡ እስመ፡ ት
ርኅቡ፡፤ አሌ፡ለክሙ፡ ለእለ፤ ትሥሕቁ፡ ይእዜ፡ እስመ፡ ትበኪዩ፡ ወትላሐዉ፡፡=፡

Et tunc factum est in illo tempore, ascendit in montem orare: & pernoctabat 12
in oratione apud Deum. *De præcipiendis Apostolis.*
Et manè vocavit discipulos suos, & elegit duodecim ex illis, & nominavit eos 13
Apostolos: Simonem, qui nominatus est Petrus, & Andream fratrem ejus, Ja- 14
cobum & Johannem fratrem ejus, & Philippum, & Barthlomæum, Et Mathæum, 15
& Thomam, & Jacobum Alphæi, & Simonem quem vocant æmulatorem, Et 16
Jehudam Jacobi, & Jehudam Iscariotem, qui perfidè egit & prodidit eum. Et 17
descendit cum iis, & stetit in deserto, & multi homines à discipulis suis, & per-
multi ex populo, & ex tota Judæa, & Hierusalem, & Piralio, & Piralia, & Tyro
& Sidone: Qui venerunt audire eum, & sanari à morbis suis: Et *qui vexaban-* 18
tur dæmonibus malis, sanescebant. Et totus populus quærebat tangere eum: quia 19
virtus exibat ab illo, & sanabat omnes.
De Beatitudinibus.
Et ipse levavit oculos suos ad discipulos suos, & dixit iis; Beati pauperes: quia 20
illorum est regnum Dei. Beati esurientes nunc: quoniam saturabuntur. Beati 21
flentes nunc: quia gaudebunt & ridebunt. Beati vos *eritis*; quum oderint vos 22
homines, & separaverint vos, & exprobraverint vobis, & emiserint de vobis
nomen malum propter Filium hominis. Gaudete & exultate illo die, & salite: 23
quia multa *est* merces vestra in cœlis, quoniam similiter fecerunt prophetis
patres eorum. Sed væ vobis divitibus: quia plenè recepistis consolationem ve- 24
stram. Væ vobis qui saturati estis nunc: quia esurietis. Væ vobis ridentibus 25
nunc: quia flebitis & lugebitis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 در این ساعت † خنك شما كه این ساعت † گرسنه شدید • كه سیر شوید • خنك شما كه
22 گریستید • كه بخندید • * خنك شما وقتي † كه مردم شمارا دشمن دارند • وشمارا دور
23 اندازند • وبر شما عیب كنند • ونام شمابشومي † بدر اورند • عوض فرزند آدمي • * دران روز
شاد وخرم شوید • كه مزد شما در اسمان † بسیارست • وپدران ایشان نیز این چنین باپیغمبران
مي كردند • بیست ششم در نكوهش توانكران ومال داران
24 * واي بر شما توانكران كه كراي شما یافتید • * واي بر شما سیران كه گرسنه شوید • واي
25 بر شما كه در خنك اید عاقبت † بگریید • واندوهناك شوید •

Beati vos, qui hâc horâ esuritis: 21
quia saturabimini. Beati vos qui
hâc horâ in fletu estis, quia ride-
bitis: Beati estis, quo tempore 22
etiam homines vos odio habue-
rint, et expulerint vos, et vos igno-
miniâ affecerint, et nomen vestrum
maligne extulerint propter Filium
hominis. In illo die gaudete et læ- 23
tamini; quia merces vestra in cœ-
lo multa est: et patres eorum et-
iam similiter cum prophetis ege-
runt.

XXVI. In vituperationem divitum & opulentorum.

Væ vobis divitibus, quia merce- 24
dem vestram reperistis: Væ vobis 25
saturis, quia esurietis. Væ vobis
qui in risu estis: postea lugebitis
et mæsti eritis.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΛΟΥΚΑ͂Ν. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Væ vobis cùm benè vobis dixerint *omnes* homines: secundùm hæc enim fa-
26 (μ) Οὐαὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐ-
ciebant pseudoprophetis patres eorum. Sed vobis dico *audientibus*;
27 ποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. (ν) Ἀλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν,
Diligite inimicos vestros, benefacite *odio habentibus* vos: Benedicite
28 Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς· Εὐλογεῖτε
maledicentibus vobis, & orate pro calumniantibus vos.
τοὺς καταρωμένους (ξ) ὑμῖν, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς.
Percutienti te in maxillam, præbe & alteram. Et ab *auferente tuum*
29 Τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου
vestimentum, & tunicam *ne prohibueris*: Omni autem petenti te, *da*: &
30 τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν (ο) χιτῶνα μὴ κωλύσῃς· Παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ
ab auferente tua, ne repetas. Et prout vultis ut faciant vobis
31 ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ, μὴ ἀπαίτει. Καὶ καθὼς θέλετε (π) ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν
homines, & vos facite illis similiter. Et si diligitis *diligentes*
32 οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας
vos, quæ vobis gratia est? *etenim* peccatores diligentes se diligunt.
ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι.
Et si benefeceritis *benefacientibus* vobis, quæ vobis gratia est? *etenim* pecca-
33 Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρ-
tores hoc *ipsum* faciunt. Et si mutuum dederitis à quibus speratis recipere, quæ
34 τωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. Καὶ ἐὰν (ρ) δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία
vobis gratia est? *Etenim* peccatores peccatoribus fœnerantur, ut recipiant
ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ (σ) οἱ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσι
æqualia. Veruntamen diligite inimicos vestros, & benefacite, & mutuum date,
τὰ ἴσα. Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανείζετε, 35
nihil sperantes: & erit merces vestra multa, & eritis filii Altissimi:
μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν (τ) πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ (υ) τοῦ ὑψίστου·
quia ipse benignus est super ingratos & malos. Estote ergò misericordes,
ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, 36
sicut & Pater vester misericors est. *Et ne judicate*, & non judicabimini:
καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί. Καὶ μὴ (φ) κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· 37
Ne condemnate, & non condemnabimini: *Absolvite*, & *absolvemini*. Date,
μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. Δίδοτε, 38
& dabitur vobis: Mensuram bonam, confertam, & coagitatam, &
καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν, πεπιεσμένον, καὶ σεσαλευμένον, καὶ
supereffluentem dabunt in sinum vestrum. Quippe *eâ* mensurâ quâ mensi fueritis,
ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε,
remetietur vobis. Dicebat autem similitudinem *ipsis*; Nunquid potest cæcus
ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Εἶπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς, Μήτι δύναται τυφλὸς 39
cæcum ducere? nónne ambo in foveam *cadent*?
τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται;

MS. A. (μ) Οὐαὶ ὅταν καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς πάντες (ν) Ἀλλὰ (ξ) ὑμᾶς, προσεύχεσθαι (ο) χιτῶνά σου μὴ (π) ἵνα ποιοῦσιν ὑμᾶς οἱ (ρ) δανίζετε (σ) ἁμαρτωλοὶ (τ) πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ (υ) ὑψίστου· (φ) κρίνετε, ἵνα μὴ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 * ܘܝ ܠܟܘܢ ܟܕ ܢܗܘܘܢ ܐܡܪܝܢ ܥܠܝܟܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܫܦܝܪܬܐ. ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܠܢܒܝܐ ܕܓܠܐ ܐܒܗܬܗܘܢ.
27 * ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ. ܐܚܒܘ ܠܒܥܠܕܒܒܝܟܘܢ. ܘܥܒܕܘ ܕܛܒ ܠܐܝܠܝܢ ܕܣܢܝܢ ܠܟܘܢ.
28 * ܘܒܪܟܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܝܛܝܢ ܠܟܘܢ. ܘܨܠܘ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܕܒܪܝܢ ܠܟܘܢ ܒܩܛܝܪܐ.
29 * ܘܕܡܚܐ ܠܟ ܥܠ ܦܟܟ ܩܪܘܒ ܠܗ ܐܚܪܢܐ. ܘܡܢ ܡܢ ܕܫܩܠ ܡܪܛܘܛܟ ܠܐ ܬܟܠܝܘܗܝ ܐܦ ܟܘܬܝܢܟ.
30 * ܠܟܠ ܕܫܐܠ ܠܟ ܗܒ ܠܗ. ܘܡܢ ܡܢ ܕܫܩܠ ܕܝܠܟ ܠܐ ܬܬܒܥ.
31 * ܘܐܝܟܢܐ ܕܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܢܥܒܕܘܢ ܠܟܘܢ ܒܢܝܢܫܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܘ ܠܗܘܢ.
32 * ܐܢ ܓܝܪ ܪܚܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܟܘܢ. ܐܝܕܐ ܗܝ ܛܝܒܘܬܟܘܢ. ܐܦ ܓܝܪ ܚܛܝܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܗܘܢ ܪܚܡܝܢ.
33 * ܘܐܢ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܛܒ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܛܐܒܝܢ ܠܟܘܢ. ܐܝܕܐ ܗܝ ܛܝܒܘܬܟܘܢ. ܐܦ ܚܛܝܐ ܗܟܢܐ ܥܒܕܝܢ.
34 * ܘܐܢ ܡܘܙܦܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܢ ܕܡܣܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܬܦܪܥܘܢ ܡܢܗ. ܐܝܕܐ ܗܝ ܛܝܒܘܬܟܘܢ. ܐܦ ܚܛܝܐ ܠܚܛܝܐ ܡܘܙܦܝܢ ܕܗܟܘܬ ܢܦܪܥܘܢ.
35 * ܒܪܡ ܐܚܒܘ ܠܒܥܠܕܒܒܝܟܘܢ ܘܐܛܐܒܘ ܠܗܘܢ ܘܐܘܙܦܘ ܘܠܐ ܬܦܣܩܘܢ ܣܒܪܐ ܕܐܢܫ. ܘܢܗܘܐ ܐܓܪܟܘܢ ܣܓܝ ܘܬܗܘܘܢ ܒܢܘܗܝ ܕܡܪܝܡܐ. ܕܗܘ ܒܣܝܡ ܗܘ ܥܠ ܒܝܫܐ ܘܥܠ ܟܦܘܪܐ.
36 * ܗܘܘ ܗܟܝܠ ܡܪܚܡܢܐ ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܐܒܘܟܘܢ ܡܪܚܡܢܐ ܗܘ.
[illegible]
37 * ܠܐ ܬܕܘܢܘܢ ܘܠܐ ܡܬܕܝܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܠܐ ܬܚܝܒܘܢ ܘܠܐ ܡܬܚܝܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܫܪܘ ܘܢܫܬܪܐ ܠܟܘܢ.
38 * ܗܒܘ ܘܡܬܝܗܒ ܠܟܘܢ. ܒܟܝܠܬܐ ܛܒܬܐ ܘܡܪܟܢܬܐ ܘܡܬܓܪܬܐ ܢܪܡܘܢ ܒܥܘܒܝܟܘܢ. ܒܗ ܓܝܪ ܒܟܝܠܬܐ ܕܟܝܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܢܬܟܝܠ ܠܟܘܢ.
39 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܬܠܐ. ܠܡܐ ܡܫܟܚ ܣܡܝܐ ܠܣܡܝܐ ܠܡܕܒܪܘ. ܠܐ ܬܪܝܗܘܢ ܒܓܘܡܨܐ ܢܦܠܝܢ.

Væ vobis, quum benè dixerint de vobis ho- 26
mines; sic enim faciebant pseudoprophetis
patres eorum. At vobis dico qui auditis, 27
Diligite inimicos vestros, & benefacite iis
qui oderunt vos. Et benedicite iis, qui vo- 28
bis malè precantur; & orate pro iis, qui vos
per vim abducunt. Et qui percusserit tibi 29
maxillam, præbe ei alteram: & ab eo qui
abstulerit pallium tuum, ne tuam etiam tuni- 30
cam prohibeto. Cuilibet poscenti à te, da-
to: & ab eo qui abstulerit quod tuum est,
ne repetito. Et prout vultis faciant vobis 31
homines, itidem & vos eis facite. Si enim 32
diligitis eos qui diligunt vos, quænam est
gratia vestra? quandoquidem & peccato-
res, eos à quibus diliguntur, amant. Et si 33
benefeceritis iis, qui benefaciunt vobis,
quænam est gratia vestra? quandoquidem
& peccatores itidem faciunt. Et si mutu- 34
um dederitis ei, à quo putatis vobis repen-
sum iri, quænam est gratia vestra? Nam et-
iam flagitiosi flagitiosis mutuũ dant, ut æquè
recipiant. Verùm diligite inimicos vestros, 35
& benefacite eis, mutuúmque date, neque
frustretis expectationem ullius: & erit co-
piosa merces vestra, eritísque filii Altissimi,
quippe qui suavis sit erga improbos & ingra-
tos. Estote ergò misericordes, sicut & pater 36
vester misericors est.

Ad vesperas quartâ Feriâ hebdomadis primæ Jejunii, ac de Patribus. 19.

Ne judicate, & non judicabimini: ne con- 37
demnate, & non condemnabimini; absol-
vite, & absolvemini. Date, & dabitur vo- 38
bis: mensurâ optimâ & compressâ, profu-
sâque injicient in sinum vestrum. Eâdem
enim mensurâ quâ metimini, remensum fiet
vobis. Et subdidit eis Jesus parabolam, 39
Num potest cæcus cæcum ducere? nónne
ambo in foveam cadent?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 * واي بران دم كه مردم براي شما نيكي كويند · زيرا پدران ايشان با پيغمبران † دروغ چنان
مي كردند

بيست هفت پيش همه كس فروتن بودن

27 * شما را مي كويم اي شنوندكان دشمنان خود را دوست داريد · وهر چه نيكترست بكنيد †
28 با ايشان · كه شما را نخواهند · * وافرين كنيد بر ايشان · كه بر شما † نفرين كنند · ونماز
كنيد بر ايشان كه شما را بقهر † وسخره برند ·

بيست هشت براي بردباري

29 * هر كه بر روي تو بزند · تو روي ديكر پيش او دار · وهر كه قباي † تو بستاند · تو پيراهنت
30 نيز بدو ده · * وهر كه از تو بخواهد · بدو ببخش · وهر كه چيز ترا بستاند اورا تقاضا مكن ·
31 * انچنانك مي خواهيد كه مردم ديكر با شما كنند · شما نيز با ايشان كنيد · * واكر
32 دوست درايد آن كسانرا كه شمارا دوست دارند فضل شما كدامينست · كنه كاران
33 نيز دوين كارند · * واكر نيكي بديشان كنيد كه با شما نيكي كنند · فضل
34 شما چه باشد · كنه كاران نيز همين مي كنند · * واكر بكسي قرض دهيد باميد ·
انك باز خواهيد · چه ثواب شما را باشد · كنه كاران وسود خوران نيز قرض دهند · وباز ستانند ·

Væ illi momento, quo homines de vo- 26
bis bonum dixerint: quoniam pa-
tres ipsorum cum pseudoprophetis
sic fecerunt.

XXVII. Coram omni homine demitti.

Vobis dico, ô auditores, inimicos 27
vestros diligite, & optimum quid
facite cum eis, qui vobis bene *non*
volunt. Et benedicite iis, qui vo- 28
bis maledicunt, & orate pro iis,
qui vos vi & compulsione ferunt.

XXVIII. De patientia.

Quicunque tibi maxillam percus- 29
serit, tu maxillam alteram ei
præbe: & quicunque tunicam
tuam tollit, tu indusium tuum
etiam illi da. Et quicunque à 30
te petierit, illi largitor: & qui-
cunque rem tuam abstulerit, ab
eo ne exigas. Quemadmodum 31
vultis ut homines alii vobiscum
agant, vos etiam cum illis agite.
Si enim amore complectimini eos, 32
qui vos amore complectuntur,
quid eximii vobis est? Peccato-
res etiam idem exercent. Et si 33
bonum illis facitis, qui vobis bonum
faciunt, excellentia vestra quænam
erit? Peccatores etiam idem faci-
unt. Et sicut mutuò datis, cum spe 34
hac, fore ut repetatis, quid præmii
vobis erit? Peccatores & publica-
ni etiam mutuò dant, & recipiunt.

Versio VULGATA LATINA.

26 Væ cùm benedixerint vobis homines : secundùm hæc enim faciebant pseudopro-
27 phetis patres eorum. Sed vobis dico, qui auditis; Diligite inimicos vestros, be-
28 nefacite his qui oderunt vos. Benedicite maledicentibus vobis, & orate pro
29 calumniantibus vos. Et qui te percutit in maxillam, præbe & alteram. Et ab
30 eo, qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. Omni autem
31 petenti te, tribue : & qui aufert quæ tua sunt, ne repetas. Et prout vultis ut faci-
32 ant vobis homines, & vos facite illis similiter. Et si diligitis eos, qui vos dili-
33 gunt, quæ vobis est gratia ? nam & peccatores diligentes se diligunt. Et si be-
nefeceritis his, qui vobis benefaciunt, quæ vobis est gratia ? siquidem & pecca-
34 tores hoc faciunt. Et si mutuum dederitis his, à quibus speratis recipere : quæ
gratia est vobis ? nam & peccatores peccatoribus fœnerantur, ut recipiant
æqualia. Veruntamen diligite inimicos vestros : benefacite, & mutuum date, 35
nihil indè sperantes : & erit merces vestra multa, & eritis filii Altissimi, quia
ipse benignus est super ingratos & malos. Estote ergò misericordes, sicut & 36
Pater vester misericors est. Nolite judicare, & non judicabimini : nolite con- 37
demnare, & non condemnabimini. Dimittite, & dimittemini. Date, & dabi- 38
tur vobis : mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & supereffluentem
dabunt in sinum vestrum. Eâdem quippe mensurâ, quâ mensi fueritis, remeti-
etur vobis. Dicebat autem illis & similitudinem ; Numquid potest cæcus cæ- 39
cum ducere ? nónne ambo in foveam cadunt ?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 * الويل لكم اذا قال الناس فيكم قولا حسنا فان اباءهم هكذي فعلوا بالانبياء الكذبة *
27 28 * لكني اقول لكم ايها السامعون احبوا اعداءكم واحسنوا الي من يبغضكم * باركوا
29 لاعنيكم وصلوا على من يطردكم * ومن لطمك على خدك فحول له الاخر * ومن اخذ
30 31 ثوبك فلا تمنعه رداءك * وكل من سالك فاعطه ولا تطالب من ياخذ مالك * وكما تحبون ان
32 يفعل الناس بكم فهكذلك اصنعوا انتم بهم * فان كنتم انما تحبون من يحبكم فاي اجر
33 لكم * ان الخطاة يحبون من يحبهم * وان كنتم انما تحسنون الي من يحسن اليكم فاي فضل
34 لكم * ان الخطاة ايضا يصنعون هكذي * فان كنتم انما تقرضون الذين تؤملون ان
تستوفوا منهم فاي فضل لكم * ان الخطاة ايضا يقرضون الخطاة لياخذوا منهم العوض *
35 * لكن احبوا اعداءكم واحسنوا اليهم * واقرضوا ولا تقطعوا رجاء احد * ليكون اجركم
36 كبيرا وتكونوا بني العلي * لانه رحيم على غير المنعمين والاشرار * وكونوا رحماء مثل ابيكم
37 الرحيم * لا تدينوا * فما تدانوا * [ولا توجبوا الحكم علي احد فما يحكم عليكم *] اغفروا يغفر
38 لكم * اعطوا فتعطوا بمكيال صالح مملو فايض مهزوز ملقى في حضونكم * لانه بالكيل
39 الذي تكيلون يكال لكم * الفصل الحادي والعشرون * ثم قال لهم
مثلا اخر هل يستطيع اعمي ان يقود اعمي اليس يقعان كلاهما في حفرة *

Væ vobis cùm dixerint homines de vobis verbum jucundum, quia patres eorum sic fecerunt prophetis falsis. 26 *Sed ego dico vobis, O auditores, Diligite inimicos vestros, & benefacite iis qui oderunt vos.* 27 *Benedicite maledicentibus vobis, et orate pro iis qui persequuntur vos.* 28 *Et qui percusserit te super genam tuam, verte ei alteram: & ei qui acceperit vestem tuam, ne deneges pallium tuum.* 29 *Et quicunque petierit à te, da illi: & ne repetas ab eo qui accipit bona tua.* 30 *Et quemadmodum optatis ut faciant homines erga vos, sic agite vos erga illos.* 31 *Et verò si diligatis eos qui diligunt vos, quæ merces erit vobis? nam peccatores diligunt eum qui diligit eos.* 32 *Et si bene feceritis eis, qui benefaciunt vobis, quæ excellentia erit vobis? Sanè peccatores etiam faciunt sic.* 33 *Et quidem si mutuum dederitis iis, à quibus speratis vos recuperaturos, quæ præstantia erit vobis? nam peccatores etiam mutuum dant peccatoribus, ut accipiant ab eis compensationem.* 34 *Verùm diligite inimicos vestros, & benefacite illis: & mutuum date: & ne fraudetis spem ullius: ut sit merces vestra magna, & sitis filii Altissimi, quia ipse est misericors erga non beneficos & malos.* 35 *Estote igitur misericordes instar patris vestri misericordis.* 36 *Ne judicetis, & non judicabimini: [& nè condemnetis aliquem, & non condemnabimini.] Dimittite, & dimittetur vobis.* 37 *Date, et dabitur vobis in mensura bona, plenâ, superabundante, agitatâ, projecta in sinus vestros. Quoniam in mensura qua metiemini, metietur vobis.* 38

Sectio vigesima prima.

Deindè dixit illis similitudinem aliam: Nunquid potest cæcus ducere cæcum? nónne cadent ambo in foveam? 39

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ኣሰለክሙ፡ሶበ፡ሠናየ፡ይብል፡ሰብእ፡ሳዕሌክሙ፡እስመ፡ከማሁ፡ረሰይዎሙ፡ሐሰዊያነ፡
27 ነቢያት፡ኣበዊሆሙ፡፡ ወለክሙስ፡ እብለክሙ፡ለእለ፡ትሰምዑኒ፡ኣፍቅሩ፡ ጸልእተ
28 ክሙ፡ወግበሩ፡ሠናየ፡ለእለ፡ይፀረሩክሙ፡ [ባርክዎሙ]፡ ለእለ፡ይረግሙክሙ፡ ወጸ
29 ልዩ፡ ዲበ፡ እለ፡ ይትሔገሉክሙ፡፡ ወለዘኒ፡ ጸፍዐከ፡ መልተሕተከ፡ መጥዎ፡
30 ካልእታ፡፡ ወለዘኒ፡ ነሥአከ፡ ልብሰከ፡ ክደንከኒ፡ ኢትክልኦ፡ ለኵሉ፡ ዘሰእ
31 ለከ፡ሃቦ፡ወለዘኒ፡ ሄደከ፡ ንዋየከ፡ ኢትክሥሶ፡፡ ወበከመ፡ ትፈቅዱ፡ ይግበሩ፡ ለ
32 ክሙ፡ሰብእ፡ከማሁ፡ግበሩ፡ሎሙ፡እንትሙኒ፡፡ ወእመሰ፡ ደእሙ፡ ዘኣፍቀረክሙ፡
ኣፍቀርክሙ፡መንትኑ፡እንከ፡ዕሴትክሙ፡ኃጥኣንኒ፡ ዘሰ፡ይገብሩ፡ዘኣፈቅሮሙ፡ ያፈቅ
33 ሩ፡፡ ወእመኒ፡ኣሠናይክሙ፡ለእለ፡ያሠንዩ፡ለክሙ፡መንትኑ፡እንከ፡ዕሴትክሙ፡ኃጥእ
34 ንኒ፡ ከማሁሰ፡ይገብሩ፡፡ ወእመኒ፡ለቃሕክሙ፡ እመሓበ፡ ዘትሴፈዉ፡ ትትፈደዩ፡
መንትኑ፡ ዕሴትክሙ፡ ኃጥኣንኒ፡ ይሌቅሕዎሙ፡ ለኃጥኣን፡ ከመ፡ ይትፈደይዎሙ፡
35 ዕሬየ፡፡ ወይእዜኒ፡ ኣፍቅሩ፡ ጸላእተክሙ፡ ወኣሠንዩ፡ ሎሙ፡ ወለቅሑ፡ እንዘ፡
ኢትሴፈዉ፡ ትትፈደዩ፡ ወይከውን፡ ብዙኀ፡ ዕሴትክሙ፡ ወትከውኑ፡ ውሉደ፡ ለልዑል፡
36 እስመ፡ ውእቱ፡ ኄር፡ላዕለ፡ ኄራን፡ ወላዕለ፡እኩያን፡፡ ወኩኑ፡ መሐሪያነ፡ ከመ፡
37 ኣቡክሙ፡ ሰማያዊ፡እስመ፡መሐሪ፡ ውእቱ፡፡ ወኢትኰንኑ፡ ከመ፡ ኢትትኰነኑ፡፡
38 ወኢትግፍዑ፡ ወኢይግፍዑክሙ፡ ኣሕድዉ፡ ወያሐድዉክሙ፡፡ ሃቡ፡ ወይሁቡ
ክሙ፡ መሰፈርተ፡ ሠናየ፡ ወምሉእ፡ ምሉእ፡ ወዝሕዙሐ፡ ወንሕኑሐ፡ ይሁቡክሙ፡
39 ውስተ፡ ሕፅንክሙ፡ ወበመስፈርተ፡ ዘሰፈርክሙ፡ ይሰፍሩ፡ ለክሙ፡፡ ወመሰለ፡ሎ
ሙ፡ ወይቤሎሙ፡ ይክልኑ፡ ዕዉር፡ ለዕዉር፡ መሪሕቶ፡ ኣኮኑ፡ ክልኤሆሙ፡
ይወድቁ፡ ውስተ፡ ግብ፡፡

Væ vobis quum bonum dixerit populus de vobis : quia similiter fecerunt 26
pseudoprophetis patres eorum. Et vobis dico audientibus me, Diligite ini- 27
micos vestros, & facite bonum iis qui oderunt vos. [Benedicite] maledicenti- 28
bus vobis, & orate pro calumniantibus vos. Et percutienti te *in* maxillam 29
tuam præbe alteram, & ab eo qui abstulit tibi vestimentum, tunicam tuam etiam
ne prohibeas. Omni qui petiit te, dato ; & ei qui abstulit tibi bona tua, ne pro- 30
hibeas. Et prout vultis ut faciat vobis homo, similiter facite illis vos. Et si 31
solummmodò eos qui dilexerunt vos dilexistis, quæ igitur merces vestra? peccato- 32
res etiam hoc faciunt, se diligentes diligunt. Et si benefeceritis iis qui benefa- 33
ciunt vobis; quænam igitur merces vestra ? peccatores similiter faciunt. Et si 34
mutuum dederitis his à quibus speratis quod retribuent, quænam merces vestra?
peccatores mutuum dant peccatoribus, ut retribuant iis æqualia. Et nunc diligi- 35
te inimicos vestros, & benefacite iis, & mutuum date non sperantes quòd retri-
buetur, & erit magna merces vestra, & eritis filii Altissimi, quia ipse bonus
est super bonos & super malos. Et estote misericordes sicut pater vester 36
cœlestis, quia misericors est. Et ne judicate ut ne judicemini, ne faciatis 37
injuriam & non facient injuriam vobis; serva, & servabunt vos. Date, &
dabunt vobis: mensuram bonam & plenam plenam, & impulsam, & coagitatam 38
dabunt in sinum vestrum: & in qua mensura mensi estis, metientur vobis. Et 39
parabolicè loquutus est iis, & dixit iis ; Potéstne cæcus cæcum ducere ? nónne
ambo cadent in foveam ?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35 * بايد كه شما دشمنان خودرا دوست داريد * وبا ايشان خوش باشيد * وقرضشان † بدهيد * وكسي
را نا اميد مگردانيد * كه مزد شما بسيار شود * وفرزندان بلندي خوانده شويد * بر بدان
36 وبر كافران * خير انديشيد * وبا شفقت باشيد * چنانك پدر شما بر همه شفقت مي كند
37 بيست نه سپارش براي داوري * داوري مكنيد * تا در داوري نيفتيد *
بر كسي گناه مگيريد * تا كسي بر شما گناه نگيرد * ازاد كنيد * تا شما نيز آزاد شويد *
38 * بخشيد * تا شما را نيز بخشند * ودر پيمانهٔ نيك وفراخ * ومالامال * در دامن شما بريزند * بدان
39 † پيمانه كه پيماييد براي شما پيموده شود سي مثل نا بينا * وبراي ايشان *
مثلي آورد * كه چون نا بينا راهبر ودليل † نا بينا شود * زود بيني كه هر دو † درچاه افتند *

Oportet ut vos inimicos vestros diligatis, & illis benigni sitis, & mutuò illis detis, & quempiam desperabundum ne faciatis: quia merces vestra multa erit, & filii Excelsi vocati eritis. 35 *In malos & ingratos Benevoli & misericordiâ affecti estote, quemadmodum Pater vester omnibus misericordiam facit.* 36

XXIX. Præceptum de judicio.

Judicium ne faciatis, ut in judicium non incidatis : cuiquam crimen ne inferatis, ne quis vobis crimen inferat: absolvatis, ut vos etiam absoluti sitis. 37 *Donate ut vobis etiam donent, & mensurâ bonâ, & amplâ, & redundante, in sinum vestrum infundant: eâdem enim mensurâ quâ metimini, vobis mensuratum erit.* 38

XXX. Parabola cæci.

Et illis parabolam protulit; Cùm cæcus, inquit, *viæ dux & monstrator cæco fuerit, citò videbis, quòd ambo in foveam cadant.* 39

Non est discipulus super magistrum *suum*: perfectus autē omnis erit sicut ma-
40 Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ δι-
gister ejus. Quid autem vides festucam *quæ* in oculo fratris tui,
41 δάσκαλος αὐτοῦ. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
at trabem quæ in *proprio* oculo non *animadvertis*? Aut quomodò potes dicere
42 τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; Ἢ πῶς δύνασαι λέγειν
fratri tuo; Frater, sine ejiciam festucam *quæ* in oculo tuo, ipse
τῷ ἀδελφῷ σου, Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς
in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, ejice primùm trabem
τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν
de oculo tuo, & tunc perspicies *ejicere* festucam *in* oculo
ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
fratris tui. Non enim est arbor *pulchra faciens fructum putrem*: Neque arbor
43 ἀδελφοῦ σου. Οὐ γάρ ἐστι δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν· οὐδὲ δένδρον
putris faciens fructum *pulchrum*. Unaquæque enim arbor de *proprio* fructu cogno-
44 σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. Ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώ-
scitur: *Non* enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam.
σκεται· Οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν.
Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum:
45 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν·
& malus homo de malo thesauro *cordis sui* profert ma-
καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονη-
lum. Ex enim abundantia cordis loquitur os *ejus*. Quid autem
46 ρόν. ἐκ (χ) γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. Τί δέ
me vocatis; Domine, Domine: & non facitis quæ dico? Omnis *veniens* ad
με καλεῖτε, Κύριε, Κύριε· καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός 47
me, & *audiens* meos sermones, & *faciens* eos, ostendam vobis cui sit similis.
με, καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων, καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος.
Similis est homini ædificanti domum, qui fodit *& profundum fecit*, & posuit fun-
Ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψε καὶ ἐβάθυνε, καὶ ἔθηκε θε- 48
damentum supra petram: Inundatione autem factâ, illisum est flumen
μέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας δὲ γενομένης, προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ
domui illi, & non potuit movere eam: fundata erat enim supra petram.
οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλεῦσαι αὐτήν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.
At audiens & non *faciens*, similis est homini ædificanti domum super terram
Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν 49
sine fundamento, *cui* illisus est fluvius, & continuò cecidit: & facta est ruina
χωρὶς θεμελίου, ᾗ προσέρρηξεν ὁ ποταμός, καὶ εὐθέως ἔπεσε· καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα
domûs illius magna.
τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

CAP. VII. Ζ΄.

Postquàm autem *implevit* omnia verba sua in aures plebis, intra-
(α) Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλ- 1
vit *in* Capharnaum. Centurionis autem cujusdā servus malè habens *futurus*
θεν εἰς Καπερναούμ. Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελ- 2
erat *interire*, qui erat illi pretiosus.
λε τελευτᾷν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος.

MS. A. (χ) γὰρ περισσεύματος καρδίας   Κεφ. ζ΄. MS. A. (α) Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

40 * ܠܝܬ ܬܠܡܝܕܐ ܕܡܝܬܪ ܡܢ ܪܒܗ. ܟܠ ܐܢܫ ܓܝܪ ܕܓܡܝܪ ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܪܒܗ. * ܡܢܐ ܕܝܢ
41 ܚܙܐ ܐܢܬ ܓܠܐ ܕܒܥܝܢܗ ܕܐܚܘܟ. ܩܪܝܬܐ ܕܝܢ ܕܒܥܝܢܟ ܠܐ ܡܬܚܙܝܐ ܠܟ. * ܐܘ ܐܝܟܢܐ
42 ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܐܡܪ ܠܐܚܘܟ ܐܚܝ ܫܒܘܩ ܐܦܩ ܓܠܐ ܡܢ ܥܝܢܟ. ܗܐ ܩܪܝܬܐ ܕܒܥܝܢܟ ܕܝܠܟ ܠܐ ܡܬܚܙܝܐ ܠܟ. ܢܣܒ ܒܐܦܐ ܐܦܩ ܠܘܩܕܡ ܩܪܝܬܐ ܡܢ ܥܝܢܟ. ܘܗܝܕܝܢ ܢܚܙܐ ܠܟ ܠܡܦܩܘ ܓܠܐ ܡܢ ܥܝܢܗ ܕܐܚܘܟ. * ܠܐ ܐܝܬ ܐܝܠܢܐ ܛܒܐ ܕܥܒܕ
43 ܦܐܪܐ ܒܝܫܐ. ܘܐܦܠܐ ܐܝܠܢܐ ܒܝܫܐ ܕܥܒܕ ܦܐܪܐ ܛܒܐ. * ܟܠ ܐܝܠܢܐ ܓܝܪ ܡܢ ܦܐܪܘܗܝ ܗܘ
44 ܡܬܝܕܥ. ܠܐ ܓܝܪ ܠܩܛܝܢ ܡܢ ܟܘܒܐ ܬܐܢܐ. ܘܐܦܠܐ ܡܢ ܣܢܝܐ ܩܛܦܝܢ ܥܢܒܐ. * ܓܒܪܐ
45 ܛܒܐ ܡܢ ܣܝܡܬܐ ܛܒܬܐ ܕܒܠܒܗ ܡܦܩ ܛܒܬܐ. ܘܓܒܪܐ ܒܝܫܐ ܡܢ ܣܝܡܬܐ ܒܝܫܬܐ ܕܒܠܒܗ ܡܦܩ ܒܝܫܬܐ. ܡܢ ܝܘܬܪܢܐ ܓܝܪ ܕܠܒܐ ܡܡܠܠܢ ܣܦܘܬܐ. * ܡܢܐ ܩܪܝܢ ܐܢܬܘܢ
46 ܠܝ ܡܪܝ ܡܪܝ. ܘܡܕܡ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܠܐ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܟܠ ܕܐܬܐ ܠܘܬܝ ܘܫܡܥ
47 ܡܠܝ ܘܥܒܕ ܠܗܝܢ ܐܚܘܝܟܘܢ ܠܡܢܐ ܕܡܐ. * ܕܡܐ ܠܓܒܪܐ ܕܒܢܐ ܒܝܬܐ ܘܚܦܪ ܘܥܡܩ ܘܣܡ
48 ܫܬܐܣܘܗܝ ܥܠ ܫܘܥܐ. ܘܟܕ ܗܘܐ ܡܠܝܐ ܢܩܫ ܡܠܝܐ ܒܒܝܬܐ ܗܘ ܘܠܐ ܐܫܟܚ ܠܡܙܥܘܥܗ. ܫܬܐܣܘܗܝ ܓܝܪ ܥܠ ܫܘܥܐ ܣܝܡܝܢ ܗܘܘ. * ܘܗܘ ܕܫܡܥ ܘܠܐ ܥܒܕ
49 ܕܡܐ ܠܓܒܪܐ ܕܒܢܐ ܒܝܬܗ ܥܠ ܥܦܪܐ ܕܠܐ ܫܬܐܣܐ. ܘܟܕ ܢܩܫ ܒܗ ܢܗܪܐ ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܢܦܠ. ܘܗܘܬ ܡܦܘܠܬܗ ܕܒܝܬܐ ܗܘ ܪܒܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܙ *

1 * ܘܟܕ ܫܠܡ ܟܠܗܝܢ ܡܠܘܗܝ ܠܡܫܡܥܬܗ ܕܥܡܐ. ܥܠ ܝܫܘܥ ܠܟܦܪܢܚܘܡ. * ܘܥܒܕܗ ܕ
2 ܩܢܛܪܘܢܐ ܚܕ ܟܪܝܗ ܗܘܐ ܒܝܫܐܝܬ ܘܡܛܝ ܗܘܐ ܠܡܡܬ. ܘܐܝܩܝܪ ܗܘܐ ܠܗ.

Non est discipulus præstantior magistro: ve- 40
rùm enimverò quisquis perfectissimus, erit
instar magistri sui. Quid enim intueris festu- 41
cam, quæ est in oculo fratris tui, trabs autem
quæ est in oculo tuo, non apparet tibi? Vel 42
quomodo potes dicere fratri tuo, Frater mi,
sine ejiciam festucam ex oculo tuo; quum ec-
ce trabs quæ est in oculo tui ipsius, non ap-
pareat tibi? Simulator, educito primùm tra-
bem ex oculo tuo, & tunc perspicies *(lumen acquires)* ad educendum festucam ex oculo
fratris tui. Non est arbor bona, quæ edat fru- 43
ctus malos; nec arbor mala, quæ edat fructus
bonos. Omnis enim arbor ex fructibus suis 44
dignoscitur. Nunquid enim colligunt è spi-
nis ficus? nec etiam è rubo vindemiant uvas.
Vir bonus è bonis thesauris cordis sui depro- 45
mit bona, & homo nequam ex thesauris ma-
lis cordis sui depromit mala: siquidem ex re-
liquiis cordis loquuntur labia. Quid me vo- 46
catis, Domine mi, Domine mi, & quod dico
non facitis? Quicunque venit ad me, & au- 47
dit sermones meos, eosque exequitur, osten-
dam vobis cui similis sit. Similis est viro ædi- 48
ficanti domum, qui fodit & excavavit, posu-
itque fundamentum super petram. Cùm autem ingruisset inundatio, impegit inundatio in domum illam, nec potuit eam concutere: positum enim erat ejus fundamentum super
petram. Is autem qui audit, & non exequitur, 49
similis est viro ædificanti domum super pulverem absque fundamento: quumque impegisset in eam flumen, illicò cecidit, fuitque casus domûs illius maximus.

Ad oblationem dominicæ IV. Jejunii. 10.

CAP. VII.

Quumque absolvisset hos omnes sermo- 1
nes audiente populo, ingressus est Jesus Ca-
pharnahum. Servus autem Centurionis cu- 2
jusdam malè affectus erat, qui quidem erat ipsi charus, ac propè moribundus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

40 * نيست شاگرد بيشتر† از خداوند خود • هر شاگرد كه تمامي خواهد همچون†
41 خداوند خود بشود • سي يك سپارش براي اعتراض * چگونه خاشاك را
كه در چشم برادر تست مي بيني • [وان ستونرا كه درچشم تست نمي نگري •
42 * يا چگونه ببرادر خود بگوي بگذار مرا تا آن خاشاك از چشم تو بدر آرم •] وار ستوني كه در
چشم تست • غم نمي خوري • وترا نموده نمي شود • اي منافق نخست† ستونرا از چشم خود†
43 بدر آور • وانگه غم خاشاك چشم برادرت ميكن • * هر كز درخت نيك ميوه بد ندهد • ونه
44 نيز درخت شوم وبد ميوه نيك دهد • * براي آنك هر درختي از ميوه خود† شناخته† شود
هر كز كسي از درخت خار انجير نچيند • ونه از عوسج يعني تلو انگور خورد •
45 * مرد نيك انديش از گنج دل خود نيكها بدر آرد • ومرد بد وشوم از خبثها
46 وسوميها كه در دل اوست • بيرون كند • از افزوني دل لبها سخن گويند • * چه فايك
كه مرا خداوند • خداوند • مي خوانيد • وبهر چه بشما مي گويم • فرمان نمي بريد •
47 * كساني پيش مثل خانه وبنياد برسنك سي دو
من بيايند • وسخنان مرا بشنوند • وبدان كاركنند • من برشما روشن كنم كه مانند كيستند •

Non est discipulus præstantior domino suo: omnis discipulus qui perfectionem cupierit, velut dominus suus erit. 40

XXXI. Præceptum de objectione *culpæ*.

Quomodo festucam, quæ in oculo fratris tui est, vides; columnā autem illā, quæ in oculo tuo est non cernis? 41
Aut quomodo fratri tuo dicas, Sine me ut festucam ex oculo tuo eximam, de columna autem, quæ in oculo tuo est, non es solicitus, neque tibi videtur? O hypocrita, primùm trabem ex oculo proprio extrahe, deinde curam festucæ oculi fratris tui age. 42
Haud unquam arbor bona fructum malum dat, neque etiam arbor prava & mala fructum bonum dat. 43
Eò quod omnis arbor ex fructu suo cognitus sit. Nemo unquam ex arbore spinæ colligit ficus, neque ex rhamno (i. e. rubo) comedit quisquam *uvas.* 44
Homo boni studiosus ex thesauro cordis sui bona profert: & homo malus & pravus ex improbitatibus & pravitatibus, quæ in corde ejus sunt, profert: ex abundantia cordis labia loquuntur. 45
Quid prodest, quòd me Domine, Domine, vocetis: in omni autem quod vobis dico mandatum meum *non fertis?* 46

XXXII. Parabola domûs & fundamenti in petra.

Qui ad me veniunt, et sermones meos audiunt, et eos opere præstant, ego vobis clarum faciā cui similes sint. 47

Versio VULGATA LATINA.

40 Non est discipulus super magistrum : perfectus autem omnis erit, si sit sicut magi-
41 ster ejus. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quæ in
42 oculo tuo est, non consideras? Aut quomodò potes dicere fratri tuo; Frater, sine
ejiciam festucam de oculo tuo : ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita,
ejice primùm trabem de oculo tuo : & tunc perspicies ut educas festucam de oculo
43 fratris tui. Non est enim arbor bona, quæ facit fructus malos : neque arbor mala,
44 faciens fructum bonum. Unaquæque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque
45 enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam. Bonus homo de
bono thesauro cordis sui profert bonum : & malus homo de malo thesauro profert
46 malum. Ex abundantia enim cordis os loquitur. Quid autem vocatis me, Domine.
Domine : & non facitis, quæ dico? Omnis qui venit ad me, & audit sermones 47
meos, & facit eos : ostendam vobis cui similis sit : Similis est homini ædificanti 48
domum, qui fodit in altum, & posuit fundamentum super petram: inundatione autem
factâ, illisum est flumen domui illi, & non potuit eam movere : fundata enim erat
super petram. Qui autem audit, & non facit, similis est homini ædificanti domum 49
suam super terram sine fundamento : in quam illisus est fluvius, & continuò cecidit:
& facta est ruina domûs illius magna.

CAP. VII.

Cum autem implésset omnia verba sua in aures plebis, intravit Capharnaum. Cen- 1
turionis autem cujusdam servus malè habens, erat moriturus : qui illi erat pretiosus. 2

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 41 * ليس تلميذ افضل من معلمه * فليكن كل احد مستعدا مثل معلمه * لماذا تنظر القذا
42 الذي في عين اخيك ولا تتامل السارية التي في عينك * او كيف تستطيع ان تقول لاخيك
[يا اخي] دعني اخرج القذا من عينك وانت لا تنظر الخشبة التي في عينك * يا مرائي
43 ابدا باخراج الخشبة من عينك وحينئذ تنظر ان تخرج القذا من عين اخيك * ليست شجرة
44 صالحة تخرج ثمرا رديه ولا ايضا شجرة رديه تثمر ثمرا صالحا * وكل شجرة تعرف من ثمرها *
45 لانه ليس يجمع من الشوك تين ولا يقطف من العليق عنب * الرجل الصالح من الذخاير
الصالحة التي في قلبه يخرج الصالحات * والشرير من الذخاير الشريرة يخرج الشرور * لان الفم
46 47 ينطق بفضل ما في القلب * لماذا تدعونني يا رب [يا رب] ولا تفعلون ما اقوله * كل من ياتي
48 الي ويسمع كلامي ويعمل به اعلمكم بماذا يشبه * يشبه رجلا بنى بيتا بعد ان حفر وعمق
ووضع الاساس على صخر * فلما جاء المطر الكثير وصدم النهر ذلك البيت فلم يقو ان يحركه *
49 لان اساسه كان مبنيا جيدا على صخر * والذي يسمع ولا يعمل يشبه رجلا بنى بيتا على
الارض بغير اساس * فلما صدمه النهر سقط لوقته * وكان سقوط ذلك البيت عظيما *
1 * الفصل الثاني والعشرون * ولما اكمل كلامه في مسامع الشعب دخل
2 كفرناحوم * وكان عبد لقايد المائة مريضا قد قارب الموت وكان كريما عنده *

Non est discipulus excellentior magistro suo: sed sit unusquisque aptus sicut magister suus. 40
Quid intueris festucam quæ est in oculo fratris tui, & non perpendis trabem quæ est in oculo tuo? 41
Aut quomodo potes dicere fratri tuo, [frater mi,] Sine me ejicere festucam de oculo tuo: & tu non percipis trabem quæ in oculo tuo? O hypocrita, incipe ejicere trabem de oculo tuo, & tunc satages ut extrahas festucam de oculo fratris tui. 42
Non est arbor bona quæ producat fructum malum: neq; etiam arbor mala fructificat fructum bonum. 43
Et omnis arbor cognoscitur ex fructu suo. Non enim colliguntur ex spinis ficus, neque vindemiatur de rubo uva. 44
Vir bonus de thesauris bonis, qui sunt in corde ipsius, profert bona: & malus de thesauris malis, profert mala: quoniam os loquitur ex abundantia ejus quod est in corde. 45
Quare vocatis me, O Domine, ô Domine, & non facitis quæ dico? 46
Quicunque venit ad me, & audit sermones meos, & facit eos: significabo vobis cui rei comparetur. 47
Comparatur homini qui ædificavit domum, Posteaquam fodit, & altè cavavit, & posuit fundamentum supra petram: cùmque venisset pluvia multa, & allisisset flumen illam domum, non valuit dimovere eam, quia fundamentum ejus erat ædificatum benè supra petram. 48
At qui audit, & non facit, assimilatur homini, qui ædificavit domum super terram sine fundamento: & cùm allisisset eam flumen, cecidit statim. Et fuit casus illius domûs magnus. 49

Sectio vigesima secunda.

CAP. VII.

Et cùm absolvisset verba sua in auribus plebis, intravit Capharnahum. 1
Et erat servus quidam Centurionis infirmus, jam proximus morti, & erat carus apud eum. 2

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 ኢልቦ ፡ ረድእ ፡ ዘይሔይስ ፡ እመሊኩ ፡ መጠኑ ፡ ለኵሉ ፡ ይኩን ፡ ከመ ፡ ሊቁ ።
41 ምንትኑ ፡ ትኔጽር ፡ ሐሠረ ፡ ዘውስተ ፡ ዓይነ ፡ ቢጽከ ፡ ወኢትሬኢ ፡ ሠረዌ ፡ ዘውስተ ፡
42 ዓይንከ ። ወእፎ ፡ ትክል ፡ ብሂሎቶ ፡ ለቢጽከ ፡ ተዐገሥ ፡ እኁየ ፡ እውፅእ ፡
ሐሠረ ፡ እምዓይንከ ፡ ወኢትሬኢ ፡ ሠረዌ ፡ ዘውስተ ፡ ዓይንከ ። መድልው ፡ አውፅእ ፡ ቅ
ድመ ፡ ሠረዌ ፡ እምዓይንከ ፡ ወእምዝ ፡ ትኔጽር ፡ ታውፅእ ፡ ሐሠረ ፡ እምዓይነ ፡ ቢጽ
43 ከ ። ኢልቦ ፡ ዕፀ ፡ ሠናይ ፡ ዘይፈሪ ፡ እኩየ ፡ ወኢልቦ ፡ ዕፀ ፡ እኩይ ፡ ዘይፈሪ ፡ ሠናየ ።
44 ወኵሉ ፡ ዕፀ ፡ እምፍሬሁ ፡ ይትዓወቅ ። ወኢይአርሩ ፡ በለሰ ፡ እምአሥዋክ ፡ ወኢ
45 ይቀሥሙ ፡ አስካለ ፡ እምአሜከላ ። ኄር ፡ ብእሲ ፡ እመሠናይ ፡ መዝገበ ፡ ልቡ ፡
ያወፅእ ፡ ለሠናይት ፡ ወእኩይሰ ፡ ብእሲ ፡ እምእኩይ ፡ መዝገበ ፡ ልቡ ፡ ያወፅእ ፡ ለእኪት ፡
46 እስመ ፡ ዘአምተረፈ ፡ ልብ ፡ ይነብብ ፡ አፉ ። ለምንትኑ ፡ ትብሉኒ ፡ እግዚኦ ፡
47 እግዚአብሔር ፡ ወኢትገብሩ ፡ ዘአቤለክሙ ። ኵሉ ፡ ዘይመጽእ ፡ ኀቤየ ፡ ወይሰ
48 ምዕ ፡ ቃልየ ፡ ወይገብሮ ፡ አርእየክሙ ፡ ዘይመስል ። ይመስል ፡ ብእሲ ፡ ጠ
ቢበ ፡ ዘሐነጸ ፡ ቤቶ ፡ ወከረዮ ፡ ወአዕሞቆ ፡ ወሰረረ ፡ መሰረቶ ፡ ዲበ ፡ ኰኵሕ ፡
ወብዙኃ ፡ አፍላግ ፡ መጺኦሙ ፡ ገፍዕዎ ፡ ለውእቱ ፡ ቤት ፡ ወስእንዎ ፡ ለአንቀልቅሎ
49 ቶ ፡ እስመ ፡ ዲበ ፡ ኰኵሕ ፡ ተሰረረ ፡ ወሠናየ ፡ ተሐንጸ ። ወዘሰ ፡ ይሰምዕ ፡
ቃልየ ፡ ወኢይገብሮ ፡ ይመስል ፡ ብእሴ ፡ ዘሐነጸ ፡ ቤቶ ፡ መልዕልተ ፡ ምድር ፡ ዘእንበለ ፡
መሰረት ፡ ወገፍዕዎ ፡ ወሐይዝት ፡ ወወድቀ ፡ ሶቤሃ ፡ ወኮነ ፡ ዓቢይ ፡ ድቀቱ ።
1 በእንተ ፡ መስፍን ።
2 ወፈጺሞ ፡ ነገሮቶሙ ፡ ቃሎ ፡ ለሕዝብ ፡ ቦአ ፡ ቀፈርናሖም ። ወሃሎ ፡ አሐዱ ፡
መስፍን ፡ ወገብሩ ፡ ይደዊ ፡ ወአልጸቀ ፡ ይሙት ፡ ወክቡር ፡ ውእቱ ፡ በኀቤሁ ።

Non est discipulus qui major est magistro suo: nónne sufficit unicuique esse sicut 40
magister ejus? Quid aspicis paleam quæ *est* in oculo fratris tui; & non vides 41
trabem quæ *est* in oculo tuo? Et quomodo potes dicere fratri tuo; Sine frater 42
mi, educam paleam ex oculo tuo; & non vides trabem quæ *est* in oculo tuo?
Hypocrita, educito primùm trabem ex oculo tuo, & tunc perspicies ut edu-
cas paleam ex oculo proximi tui. Non est arbor bona quæ facit fructum ma- 43
lum; & non est arbor mala quæ facit fructum bonum. Et omnis arbor ex 44
fructu suo cognoscitur : & non demetunt ficus è spinis, & non vindemiant uvas
è rubo. Bonus homo ex bono thesauro cordis sui educit bonitatem; & malus 45
homo ex malo thesauro cordis sui, educit malitiam : quoniam ex abundantia
cordis loquitur os. Quid vocatis me, Domine Deus, & non facitis quæ dico 46
vobis? Omnis qui venit ad me, & audit sermonem meum, & facit eum; in- 47
dicabo vobis cui similis sit : Similis est homini prudenti, qui ædificavit domum 48
suam, & fodit, & profundam fecit eam : & posuit fundamen ejus super petram,
& multa flumina venientia opprimebant istam domum, & non potuerunt
quatere eam, quia super petram fundata fuit, & bene ædificata fuit. Et qui au- 49
dit sermonem meum, & non facit eum, similis est homini qui ædificavit domum
suam super terram sine fundamine, & oppresserunt eam flumina, & cecidit
statim : & fuit magnus casus ejus.

CAP. VII. *De Centurione.*

Et quum finîsset loqui populo, intravit Capernaum. Et fuit quidam centurio, 1
& servus ejus ægrotabat, & proximè moriturus erat : & pretiosus fuit apud eum. 2

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 * مردي را مانند * كه اساس عمارت كند * وبنياد انرا بسنك واهك براورد * وخانه را بران
محكم كرد * بعد ازان بارندكي شد * وسيلاب سخت در رسيد * ودران خانه بجيد * هيچ
49 آفت بدان خانه نرسيد سبب انك بنياد واساس ان بر سنك بود * وانك سخن من بشنود وبدان
كار نكند * مانند مرديست كه بنياد خانه اورا بر خاك نهد * بي اساس * چون سيلاب
بدان بجيد همانندم افتاد * وافتادن آن دشخوار باشد

سي سه خوش كردن مسيح پسر اميرصد را

1 2 * وچون عيسي سخن خود را تمام كرد * ازانجا بكفرناحوم در آمد * * بندۀ ازان امير شهر سخت
دشخوار رنجور بود * وبمرك نزديك شد * واين بنده را عظيم دوست داشتي * وپيش او عزيز بود *

Homini similes sunt, qui initium ædificii fecit, & fundamentum ejus petræ & calci imposuit, & domum super illud firmiter struxit: postea imber factus est, & torrens vehementer ingruebat, & in domum illam illisus est: sed nihil mali illi domui contigit, eâ de causâ quod fundamentum & substructio ejus super petram esset. 48
Et is qui sermonem meum audierit, & illud in opus non redigit, similis est homini qui basim domûs suæ terræ imposuit absque fundamento: cúmque torrens ei illideretur illicò cecidit, & ruina ejus gravis erat. 49

XXXIII. Sanat Christus puerum Centurionis.

CAP. VII.

Et cùm Jesus sermonem suum absolvisset, illinc profectus Capharnabum ingressus est. 1
Servus autem præfecti civitatis gravissimo morbo laborabat; & morti propinquus factus est: & hunc servum maximè dilectum habuit, et ei charus fuit, 2

Audiens autem de Jesu, misit ad eum seniores Judæorum, ro-
3 Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρω-
gans eum ut veniens servaret servum ejus. Illi verò advenientes ad
4 τῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. Οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν
Jesum, precabantur eum studiosè, dicentes; Quia dignus est cui præ-
Ἰησοῦν, (β) παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, (γ) λέγοντες, Ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ (δ) παρ-
beret hoc. Diligit enim gentem nostram, & synagogam ipse ædifica-
5 έξει τοῦτο. Ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμη-
vit nobis. At Jesus ibat cum illis. Jam verò eo non longè ab-
6 σεν ἡμῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. Ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπ-
sente à domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens ei;
έχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε (ε) πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους, λέγων αὐτῷ,
Domine, Ne vexêris: non enim sum dignus ut sub tectum meum intres. Ideò
7 Κύριε, Μὴ σκύλλου· οὐ γάρ εἰμι ἱκανὸς ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς. Διὸ
neque meipsum sũ dignũ arbitrat' ad te venire: sed dic verbo, & sanabitur puer meus.
οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.
Etenim ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, &
8 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ
dico huic; Vade, & vadit: & alii; Veni, & venit: & servo meo;
λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου,
Fac hoc, & facit. Audiens autem hæc Jesus, miratus est eum. & con-
9 Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασεν αὐτόν. καὶ στρα-

versus, sequenti se turbæ dixit; Dico vobis, Nec in Israel tan-
φεὶς, τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε, Λέγω (ζ) ὑμῖν, Οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύ-
tam fidem inveni. Et reversi missi in domum, invenerunt lan-
ξς τὴν πίστιν εὗρον. Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον, εὗρον τὸν ἀ- 10
guentem servum sanum. Et factum est in deinceps ibat in civitatē
ΙΘ' σθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα. Καὶ ἐγένετο (η) ἐν τῇ ἑξῆς ἐπορεύετο εἰς πόλιν 11
vocatam, Naim: & simul ibant ipsi discipuli ejus multi, & turba co-
ξζ καλουμένην Ναΐν, καὶ (θ) συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ, καὶ ὄχλος πο-
piosa. Ut verò appropinquavit portæ civitatis, & ecce efferebatur defunctus filius
λύς. Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ (ι) ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς υἱὸς 12
unigenitus matri suæ: & hæc erat vidua: & turba civitatis multa cum
μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ (κ) αὕτη ἦν χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς σὺν
illa. Et videns eam Dominus, visceribus motus est super eam, & dixit illi; Ne
αὐτῇ. Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος, ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Μὴ 13
fle. Et accedens tetigit loculum: (At portantes steterunt:) Et ait; Adolescens,
κλαῖε. Καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ· (οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν·) καὶ εἶπε, Νεανίσκε, 14
tibi dico; Surge. Et resedit mortuus, & cœpit loqui. Et dedit illū
σοὶ λέγω, Ἐγέρθητι. Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλεῖν. καὶ (λ) ἔδωκεν αὐτὸν 15
matri suæ. Accepit autem timor omnes: & glorificabant Deum, dicentes,
τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ἔλαβε δὲ φόβος ἅπαντας· καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες, 16
Quia Propheta magnus surrexit in nobis: &, Quia visitavit Deus plebem suā.
Ὅτι προφήτης μέγας (μ) ἐγήγερται ἐν ἡμῖν· καὶ, Ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

MS. A. (β) παρεκάλεσαν (γ) λέγοντες αὐτῷ, Ὅτι (δ) παρέξῃ (ε) ἐπ' αὐτὸν (ζ) ὑμῖν, Ὅτι οὐδὲ (η) ἐν τῷ (θ) συνεπορεύοντο οἱ (ι) ἐξεκομίζετο υἱὸς (κ) αὕτη χήρα· (λ) ἀπέδωκεν (μ) ἠγέρθη

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 * ܘܫܡܥ ܥܠ ܝܫܘܥ. ܘܫܕܪ ܠܘܬܗ ܩܫܝܫܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܕܢܐܬܐ ܢܚܐ
4 ܠܥܒܕܗ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ. ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܒܬܚܦܝܛܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܫܘܐ
5 ܗܘ ܕܬܥܒܕ ܠܗ ܗܕܐ. * ܪܚܡ ܓܝܪ ܥܡܢ. ܘܐܦ ܒܝܬ ܟܢܘܫܬܐ ܗܘ ܒܢܐ ܠܢ. * ܝܫܘܥ
6 ܕܝܢ ܐܙܠ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ. ܟܕ ܕܝܢ ܠܐ ܣܓܝ ܪܚܝܩ ܡܢ ܒܝܬܐ. ܫܕܪ ܠܘܬܗ ܩܢܛܪܘܢܐ
7 ܪܚܡܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ ܠܐ ܬܫܬܚܩ. ܠܐ ܓܝܪ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܬܥܘܠ ܬܚܝܬ ܡܛܠܠܝ. * ܡܛܠ
8 ܗܢܐ ܠܐ ܐܫܘܝܬ ܕܐܬܐ ܠܘܬܟ. ܐܠܐ ܐܡܪ ܒܡܠܬܐ ܘܢܬܐܣܐ ܛܠܝܝ. * ܐܦ ܐܢܐ ܓܝܪ ܓܒܪܐ ܐܢܐ
ܕܡܫܥܒܕ ܐܢܐ ܠܫܘܠܛܢܐ. ܘܐܝܬ ܬܚܝܬ ܐܝܕܝ ܦܠܚܐ. ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܠܗܢܐ ܕܙܠ
9 ܘܐܙܠ. ܘܠܐܚܪܢܐ ܕܬܐ ܘܐܬܐ. ܘܠܥܒܕܝ ܕܥܒܕ ܗܕܐ ܘܥܒܕ. * ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܗܠܝܢ ܬܗܪ
ܒܗ. ܘܐܬܦܢܝ ܘܐܡܪ ܠܟܢܫܐ ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܒܬܪܗ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܦ ܠܐ ܒܝܬ ܐܝܣܪܝܠ
10 ܐܫܟܚܬ ܐܝܟ ܗܕܐ ܗܝܡܢܘܬܐ. * ܘܗܦܟܘ ܗܢܘܢ ܕܐܫܬܠܚܘ ܠܒܝܬܐ. ܘܐܫܟܚܘ ܠܗܘ ܥܒܕܐ
ܕܟܪܝܗ ܗܘܐ ܟܕ ܚܠܝܡ. * ܕܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܕܗ * ܕܨܘܡܐ * ܩܐ *
11 * ܘܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ. ܐܙܠ ܗܘܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܫܡܗ ܢܐܝܢ. ܘܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
12 ܘܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. * ܘܟܕ ܩܪܒ ܠܬܪܥܐ ܕܡܕܝܢܬܐ. ܚܙܐ ܟܕ ܡܠܘܝܢ ܡܝܬܐ ܕܝܚܝܕܝܐ ܗܘܐ
13 ܠܐܡܗ ܘܗܝ ܐܡܗ ܐܪܡܠܬܐ ܗܘܬ. ܘܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܒܢܝ ܡܕܝܢܬܐ ܥܡܗ. * ܚܙܐ ܕܝܢ
14 ܝܫܘܥ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܗ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܠܐ ܬܒܟܝܢ. * ܘܐܙܠ ܩܪܒ ܠܥܪܣܐ. ܘܗܢܘܢ ܕܫܩܝܠܝܢ
15 ܗܘܘ ܠܗ ܩܡܘ. ܘܐܡܪ. ܥܠܝܡܐ ܠܟ ܐܡܪ ܐܢܐ ܩܘܡ. * ܘܝܬܒ ܗܘ ܡܝܬܐ ܘܫܪܝ
16 ܠܡܡܠܠܘ. ܘܝܗܒܗ ܠܐܡܗ. * ܘܐܚܕܬ ܕܚܠܬܐ ܠܐܢܫܐ ܟܠܗܘܢ. ܘܡܫܒܚܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ
ܘܐܡܪܝܢ. ܕܢܒܝܐ ܪܒܐ ܩܡ ܠܢ. ܘܣܥܪ ܐܠܗܐ ܠܥܡܗ.

* Audiitque de Jesu, & misit ad eum Seniores 3
Judæorum, & efflagitabat ab eo ut veniret
servum suum servaturus. Illi autem quum 4
venissent ad Jesum, efflagitabant ab eo studi-
osè, ac dicebant; Dignus est cui hoc facias.
Diligit enim gentem nostram, quinetiam do- 5
mum synagogæ ipse extruxit nobis. Porrò 6
Jesus iter faciebat cum eis. Quum autem non
longè abesset à domo, misit ad eum Centu-
rio amicos suos, & ait illi; Domine mi, ne fa-
tigeris, non enim dignus sum ut intres sub te-
ctum meum. Propterea indignus ego fui 7
qui venirem ad te: sed dic verbo, & sana-
bitur puer meus. Quandoquidem & ego 8
sum homo potestati subjectus, suntq; sub ma-
nibus meis milites: & dico huic; Ito, & abit:
& alteri; Venito, venitque: & servo meo;
Hoc facito, & facit. Quum autem hæc au- 9
dîsset Jesus, admiratus est eum, & conversus
dixit turbæ post se venienti; Dico vobis, ne
inter Israelitas quidem invenisse me fidem
huic similem. Et reversi sunt domum ii qui 10
missi fuerant, inveneruntque servum illum,
qui æger fuerat, sanitati restitutum.

Ad oblationem dominicæ V. Jejunii. 21.

* Et factum est postero die ut proficisceretur in 11
civitatem nomine Nain, et discipuli ejus cum
eo, cœtusque multus. Et quum appropin- 12
quâsset portæ civitatis, vidit comitantes
mortuum, qui unicus fuerat matri suæ, ipsa
verò mater erat vidua: & turba multa civi-
um erat cum ea. Vidit autem eam Jesus, 13
& misertus est ejus, dixitque ei; Ne fleas. Et 14
profectus tetigit loculum: ii autem qui baju-
labant eum, substitêre, & ait; Adolescens,
tibi dico, Surge. Et resedit defunctus ille, 15
cœpitque loqui, & dedit eum matri suæ.
Et invasit omnes homines timor, & glorifi- 16
cabant Deum, ac dicebant; Sanè propheta
maximus surrexit inter nos, & invisit Deus
populum suum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 * پيران يهودرا شفاعت كرد * وپيش عيسي فرستاد * ومي خواست كه مسيح بنك اورا
4 شفا بخشد * * پيران آمدند * وشفاعت بجد كردند * وكفتند اين امير مستحق است هر نيكي
5 كه با وي كني * * سبب انك قوم ما را دوست مي دارد * وبراي ما نمازكاه بساخت * * عيسي
6 با ايشان اندكي راه برفت * امير دوستان خودرا پيش † مسيح † فرستاد وكفت * خداوند زحمت
7 مكش * ارزاني نيستم كه زير سقف خانهٔ من درايي * * وبراي ان خودرا نيز ارزاني نديدم
8 كه پيش تو بيايم * الا ايمان دارم كه سخن بكويي * وكودك من خوش شود * * كه من
نيز مردي بنك فرمانم وسپاهيان بسيار زير دست منند * بهر كه بكويم برو * برود وبهر
9 كه بيا بيايد * وبه بنك خود بكويم بكن بكند * * عيسي چون اين را شنيد روي بديشان
كرد كه با اوبدند * وكفت راست بشما بكويم درميان † بني اسراييل † اين چنين ايمان
10 يافته نشد * * چون فرستادكان باز كرديدند * ودرخانه آمدند ان † بنك † رنجور خوش شك بود

سي چهار زنك كردانيدن مسيح پسر بيوه زنرا

11 * روز دوم مسيح بشهري رفت نامش نابليس با شاكردان خود * وجماعت بسيار با ايشان *

Seniores itaque Judæorum exora- 3
tos fecit, & ad Jesum misit, & pe-
tebat ut Christus servum ejus vale-
tudine donaret. Seniores venerunt 4
& instanter orabant, dicentes; Hic
præfectus dignus est cui quidvis boni
facias: Eâ de causa quòd populum 5
nostrum amore prosequitur, & nobis
oratorium extruxit. Jesus cum il- 6
lis paululum viæ ivit, at præfectus
amicos suos ad Christum misit, &
dixit; Domine, molestiam ne trahas:
dignus non sum ut tectum domûs
meæ subeas. Propterea etiam mei- 7
psum dignum non aspexi qui ad te
venirem: sed fidem habeo, quòd ver-
bum dices & servus meus convale-
scet. Quia ipse etiam homo subditus 8
imperio sum, & milites multi mihi
parent: cuicunque dixero, Ito, ibit;
cuicunque verò dixero, *Veni, veniet;*
& si servo meo dixero, Fac, faciet.
Jesus cùm hoc audisset, faciem ad 9
eos convertit qui cum eo erant, &
dixit; Verum vobis dico, Inter fi-
lios Israel hujusmodi fides non in-
venta fuit. Cùm missi reversi essent, 10
& in domum ingressi, servus ille
ægrotus sanatus erat.

XXXIV. Vivificat Christus filium viduæ.

Die secundo Christus in civitatē pro- 11
fect' est, cui nomen Neapolis, cum di-
scipulis suis et turba multa cum eis.

Versio VULGATA LATINA.

3 Et cùm audîsset de Jesu, misit ad eum seniores Judæorum, rogans eum ut veniret,
4 & salvaret servum ejus. At illi cùm venissent ad Jesum, rogabant eum solici-
5 tè, dicentes ei; Quia dignus est ut hoc illi præstes. Diligit enim gentem no-
6 stram: & Synagogam ipse ædificavit nobis. Jesus autem ibat cum illis. Et cùm
jam non longè esset à domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens; Domine,
7 noli vexari: Non enim sum dignus ut sub tectum meum intres. Propter quod
& meipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te: sed dic verbo, & sa-
8 nabitur puer meus. Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub
me milites: & dico huic, Vade, & vadit: & alii, Veni, & venit: & servo meo,
9 Fac hoc, & facit. Quo audito Jesus miratus est: & conversus sequentibus se tur-

bis, dixit; Amen dico vobis, Nec in Israel tantam fidem inveni. Et reversi, qui 10
missi fuerant, domum, invenerunt servum, qui languerat, sanum. Et factum est: 11
deinceps ibat in civitatem, quæ vocatur Naim: & ibant cum eo discipuli ejus, &
turba copiosa. Cùm autem appropinquaret portæ civitatis, ecce defunctus effe- 12
rebatur filius unicus matris suæ: & hæc vidua erat: & turba civitatis multa cum
illa. Quam cùm vidisset Dominus, misericordiâ motus super eam, dixit illi; No 13
li flere. Et accessit & tetigit loculum. (Hi autem, qui portabant, steterunt.) Et 14
ait; Adolescens, tibi dico, Surge. Et resedit qui erat mortuus, & cœpit loqui. 15
Et dedit illum matri suæ. Accepit autem omnes timor: & magnificabant Deum, di- 16
centes; Quia propheta magnus surrexit in nobis: &, Quia Deus visitavit plebem suam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 4 * فلما سمع يسوع ارسل اليه شيوخ اليهود يسالونه المجي ليخلص عبده * فلما جاوا الي
5 يسوع وسالوه باجتهاد وقالوا انه مستحق ان يفعل له هذا * لانه يحب امتنا وقد بني لنا
6 كنيسه * فمضي يسوع معهم * ولما قرب من البيت ارسل اليه قايد الماية اصدقاه قايلا يا
7 رب لا تتعن فاني لا استحق ان تدخل تحت سقف بيتي * من اجل هذا لم استحق انا ان
8 اجي اليك * لكن قل كلمه فيبرا فتاي * فاني رجل من جهه سلطان وتحت يدي جند *
9 واقول لهذا امض فيمضي * ولاخر تعال فياتي * ولعبدي اصنع هذا فيصنع * فلما سمع
يسوع هذا تعجب منه * والتفت الي الجمع الذي يتبعه وقال امين اقول لكم اني لم اجد في
10 جميع اسراييل مثل هذه الامانه * فرجع اوليك المرسلون الي البيت فوجدوا العبد المريض
11 قد برا * الفصل الثالث والعشرون * وفي غد كان يسوع ماضيا
12 الي مدينه اسمها نايين وتبعه تلاميذه اجمعون وجمع كبير * فلما قرب من باب المدينه واذا
13 ميت محمول ابن وحيد لامه وكانت ارمله * وكان معها جمع كبير من اهل المدينه * فلما
14 راها يسوع تحنن عليها وقال لها لا تبكي * وتقدم فلمس النعش ووقف الحاملون * فقال ايها
15 16 الشاب لك اقول قم * فجلس الميت وبدا يتكلم فدفعه الي امه * ولحقهم خوف ومجدوا الله
قايلين لقد قام فينا نبي عظيم وتعهد الله شعبه بصلاح *

Cùmque audîsset de Jesu, misit ad eum 3
seniores Judæorum ut rogarent eum de
adventu ad salvandum servum suum. Et 4
cùm venissent ad Jesum, rogâssentque
eum solicitè, atque dixissent, Sanè di-
gnus est ut fiat ei hoc, Quia est amicus 5
gentis nostræ, & ædificavit nobis tem-
plum; abiit Jesus cum illis. Et cùm ac- 6
cessisset ad domum, misit ad eum Centu-
rio amicos suos, dicens; Domine, ne ve-
xêris, quia non sum dignus ut intres sub
tectum domûs meæ: Propter hoc non me- 7
rui ego venire ad te: sed dic verbum
unum, & sanabitur puer meus. Et qui- 8
dem homo sum pertinens imperatori, &
sub manu mea sunt milites: et dico huic;
Vade, & vadit: & alteri; Veni, & ve-
nit: & servo meo; Fac hoc, & facit. Et 9
cùm audîsset Jesus hoc, admiratus est
eum: & conversus est ad turbam quæ
sequebatur eum, & ait; Amen dico vo-
bis, quòd non inveni in toto Israel similem
huic fidei. Et reversi sunt illi missi, in 10
domum, & invenerunt servum infir-
mum, jam sanatum.

Sectio vigesima tertia.

Et in crastino erat Jesus proficiscens in 11
civitatem, cujus nomen Nain: & secu-
ti sunt eum discipuli ejus omnes, & tur-
ba magna. Cùmque appropinquâsset ad 12
portam civitatis, ecce mortuum porta-
tum, filium unicum matri suæ, quæ erat
vidua: erâtque cum ea turba magna ex
incolis civitatis. Et cùm vidisset eam 13
Jesus, misertus est illius, & dixit ei; Ne
plangas. Et accessit & tetigit feretrum 14
(steterunt autem portitores) & ait, O
adolescens, tibi dico, Surge. Et sedit 15
mortuus, & cœpit loqui: & dedit illum
matri ejus. Et assecutus est eos timor, et 16
glorificaverunt Deum, dicentes; Profe-
ctò jam surrexit in nobis propheta ma-
gnus: & visitavit Deus plebem suam
in bonum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወሰሚዖ፡በእንተ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ከመ፡ መጽአ፡ ለአከ፡ ኀቤሁ፡ረበናተ፡አይሁድ፡ ወ
4 ኣስተብቍዖ፡ከመ፡ይምጻእ፡ወያሕዩ፡ሎቱ፡ ቍልዔሁ፡፡ ወመጽኡ፡ኀበ፡እግዚ
እ፡ ኢየሱስ፡ወአስተብቍዕዎ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤልዎ፡ፍጡነ፡ረድ፡እስመ፡ይደ
5 ልዎ፡ ዘትገብር፡ ሎቱ፡፡ እስመ፡ያፈቅር፡ሕዝበነ፡ ወምኵራበነ፡ ውእቱ፡ ሐነጸ፡ለ
6 ነ፡፡ ወሖረ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ምስሌሆሙ፡ወእልጺቆ፡ኀበ፡ ቤቱ፡ ለአከ፡ ኣዕርክ
ቲሁ፡ውእቱ፡ምስፍን፡ኀቤሁ፡ወይቤሎ፡፡ እግዚኦ፡ ኢትጻሙ፡ እስመ፡ ኢይደልወ
7 ኒ፡ከመ፡ትባእ፡ታሕተ፡ጠፈረ፡ቤትየ፡ኣንተ፡፡ ወለሊየኒ፡ኢይደልወኒ
8 ኒ፡እምጻእ፡ኀቤከ፡አዝዝ፡በቃልከ፡ ወየሐዩ፡ቍልዔየ፡፡ እስመ፡
አነሂ፡ብእሲ፡ መኰንን፡እነ፡ ወብየ፡ወዓሊ፡ወእብሎ፡ለዝንቱ፡ሑር፡ወ
ይሐውር፡ወለካልኡኒ፡ነዓ፡ ወይመጽእ፡ወለገብርየኒ፡ግበር፡ከመዝ፡ ወይ
9 ገብር፡፡ ወሰሚዖ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡እንከ፡ሃይማኖቶሙ፡ተመይጠ፡ ወይቤሎ
ሙ፡ለሕዝብ፡ እለ፡ተለውዎ፡ግሙራ፡ኢረከብኩ፡ዘከመዝ፡ ይትአመን፡ በውስተ፡እስራ
10 ኤል፡፡ ወአቲዎሙ፡ ቤቶሙ፡ እለ፡ ተፈነዉ፡ ረከብዎ፡ ለገብሩ፡ በዘ፡ሐይወ፡፡
11 ወበሳኒታ፡ ሖረ፡ ወቦአ፡ ሀገረ፡ እንተ፡ ስማ፡ ናይን፡ ወሕዝብኒ፡ ብዙኅ፡፡
በእንተ፡ ወልደ፡ መበለት፡፡
12 ወበጺሖ፡ ኀበ፡ አንቀጸ፡ ሀገር፡ረከበ፡ቀብረ፡ ዘወልደ፡ብእሲት፡መበለት፡ወብዙኅ፡ሰብአ፡
13 ሀገር፡ሃለው፡ምስሌሃ፡፡ ወርእያ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወምሕራ፡ ወይቤላ፡ኢትብ
14 ክዪ፡፡ ወቀርበ፡ ወአኀዘ፡ ነፍቆ፡ ወቆሙ፡ እለ፡ይጸውሩ፡ ወይቤሎ፡ ለከ፡ እብለከ፡
15 ወሬዛ፡ ተንሥእ፡ ወተንሥአ፡ ወነበረ፡ ውእቱ፡ በድን፡ ወተናገረ፡ ወኣወፈዮ፡ ለእ
16 ሙ፡፡ ወፈርሁ፡ ኵሎሙ፡ ወሰብሕዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይቤሉ፡ ዓቢይ፡ነቢይ፡
ተንሥአ፡ ለነ፡፡ ወተሣሀሎሙ፡ እግዚአብሔር፡ ሳሕዝቡ፡፡

Et quum audîsset de Domino Jesu quòd venisset, misit ad eum magistros Judæ- 3
orum, & rogavit eum ut veniret, & servaret ei servum suum. Et venerunt ad 4
Dominum Jesum: & rogârunt Dominum Jesum, & dixerunt ei; Citò descende,
quia dignus est cui facias hoc. Quoniam diligit gentem nostram, & synago- 5
gam ipse ædificavit nobis. Et profectus est Dominus Jesus cum iis: & appro- 6
pinquante illo ad domum ejus, misit amicos ejus iste centurio ad eum: & dixit ei,
Domine, ne accedas, quia non convenit mihi ut venias sub tectum domûs meæ tu.
Et ipse ego, non convenit mihi ut veniam ad te: præcipe in verbo tuo, & vivet 7
servus meus. Quoniam ego *sum* homo præpositus, & habeo milites: & dico 8
huic; Proficiscere, & proficiscitur: & alteri; Veni, & venit: & servo meo; Facies
hoc modo, & facit. Et quum audivisset Dominus Jesus, admirans fidem illorum 9
conversus fuit, & dixit populis qui sequuti sunt eum; Nunquâ inveni tam fidelem
in Israel. Et accedentes ad domum suam qui missi fuerant, invenerunt servum 10
ejus sanum. Et alterâ die profectus est, & ingressus est civitatem, cujus nomen 11
erat Nain, & populi multi *cum eo*.

De filio viduæ.

Et accedens ad portam civitatis invenit sepulchrum filii mulieris viduæ, & 12
multa turba civitatis fuit cum ea. Et vidit eam Dominus Jesus, & misertus est 13
ejus, & dixit illi; Ne fleto. Et accessit, & prehendit loculum ejus: & substite- 14
runt qui portabant eum: & dixit ei, Tibi dico; Adolescens surge, & surrexit. Et 15
sedit *qui* mortuus *fuerat*, & loquutus est: & dedit eum matri suæ. Et timue- 16
runt omnes, & glorificârunt Deum, & dixerunt; Magnus propheta surrexit nobis,
& misertus est Deus populorum suorum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * چون نزديك دروازه رسيد * مرده را ديد كه بتمار وزاري * مي بردند * وان مرده
13 يكانه مادر خود بود * ومادرش بيوه بود * جماعت انبوه از مردم شهر زن ومرد با او * عيسي
14 آن زنرا ديد * بروي رحمت كرد * وبدو كفت مكري * وزاري مكن * * پيش جنازه رفت * ومردم
15 را كه بر كرفته بودند * باز داشت * وكفت اي جوان بتو ميكويم بر خيز * * مرده در حال
16 نشست وسخن كفتن اغاز كرد * واورا بمادرش سپارد * بر همه خلق نهيب † وعظمت پيدا شد *
وبر خدايرا † ستايش مي دادند * وشكر مي كفتند * كه پيغمبر بزرك درميان ما ظاهر شد *
خدا بر خلق خود نكاه كرد * وتيمار داشت *

Cúmque ad portam propè accessisset, 12
mortuum vidit, quem cum oratione
& planctu efferebant: mortuus
autem ille unicus erat matris suæ,
& mater ejus vidua erat, ac tur-
ba multa hominum civitatis fœmi-
næ & viri cum eo. Jesus eam mu- 13
lierem vidit, & ejus misertus ei di-
xit; Ne fleas, & planctum ne fa-
cias. Tunc ad feretrum ivit, & 14
viros qui portabant remoratus est,
ac dixit; O juvenis, tibi dico, Sur-
ge. Mortuus continuò resedit, & 15
loqui cœpit: & eum matri suæ tra-
didit. Et omni populo terror & ad- 16
miratio exorta est, & Deo laudem
dabant, & gratias agentes dice-
bant; Propheta magnus quidem in-
ter nos manifestatus est, Deus popu-
lum suum intuitus est, & eorum
curam habet.

Et exiit sermo hic in *universâ* *Judæa* de eo, & in *omni* circaregione.
17 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.
18 Et nuntiaverunt Joanni discipuli ejus de omnibus his. Et *advo-*
19 Καὶ ἀπήγγειλαν (υ) Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. Καὶ προσκα-
cans duos *quosdam* *discipulorum suorum* Joannes, misit ad Jesum, di-
λεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης, ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, λέ-
cens; Tu es *veniens*, aut alium expectamus? *Accedentes* autem ad eum
20 γων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν
viri, dixerunt; Joannes Baptista misit nos ad te, dicens; Tu es
οἱ ἄνδρες, εἶπον, Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρός σε, λέγων, Σὺ εἶ ὁ
veniens, an alium expectamus? (In ipsa autem hora curavit multos
21 ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; (Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς
à *morbis* & *flagellis*, & spiritibus malis: & cæcis multis donavit
ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων, καὶ πνευμάτων πονηρῶν· καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο (ξ) τὸ
videre.) Et respondens *Jesus*, dixit illis; Euntes renuntiate
22 βλέπειν.) Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε
Joanni quæ vidistis & audistis: Quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi
(ο) Ἰωάννῃ ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ
mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur. Et bea-
23 καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. Καὶ μα-
tus est quicunque non scandalizatus fuerit in me. *Abeuntibus autem nun-*
24 κάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέ-
tiis Joannis, cœpit dicere; ad *turbas* de Joanne; Quid existis in
λων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου, (π) Τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν
desertum *spectare*? arundinem à vento *quassatam*? Sed quid exi-
ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; Ἀλλὰ (ρ) τί ἐξεληλύθατε 25
stis videre? hominem *in* mollibus vestimentis *amictum*? Ecce qui in ve-
λύθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; Ἰδοὺ οἱ ἐν ἱμα-
ste *gloriosa* & *luxu* *existentes*, in domibus regum sunt. Sed quid exi-
τισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. Ἀλλὰ τί ἐξε- 26
stis videre? Prophetam? Utique dico vobis, & *abundantius* *Prophetâ*. Hic
ληλύθατε ἰδεῖν; προφήτην; Ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. Οὗτός 27
est de quo scriptum est; Ecce *ego* mitto angelum meum ante faciem tuam,
ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου,
qui præparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis; Major *in ge-*
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Μείζων ἐν γεν- 28
nitis mulierum Prophetâ Joanne Baptistâ nemo est: qui autè minor in
νητοῖς γυναικῶν προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν
regno Dei, major illo est. Et omnis populus audiens & publicani,
τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, μείζων αὐτοῦ ἐστι. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι, 29
justificaverunt Deum, baptizati *baptismum* Joannis. *At* Pharisæi &
ἐδικαίωσαν τὸν Θεὸν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ 30
legisperiti consilium Dei spreverunt in semetipsos, non baptizati ab eo.
οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτοὺς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' (σ) αὐτοῦ.

MS. A. (υ) Ἰωάννει (ξ) βλέπειν. (ο) Ἰωάννει (π) Τί ἐξήλθατε εἰς (ρ) τί ἐξήλθατε (σ) αὐτοῦ. Τίνι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]

Et exiit de eo sermo iste in universam Judæ- 17
am, & in universam regionem circumjacen-
tem. Et narraverunt Johanni discipuli ejus 18
hæc omnia.

Dominicâ post Epiphaniam. 21.

Et advocavit Johannes duos ex discipulis 19
suis, eosque misit ad Jesum, & ait; Túne is es
qui venturus est, an alium expectamus? Et 20
venerunt ad Jesum, dicuntque ei; Johannes
Baptista misit nos ad te, & ait; Tu is es qui
venturus erat, an alium expectamus? Illâ au- 21
tem ipsâ horâ multos sanaverat à morbis &
à plagis, & à spiritibus malis, multisque cæ-
cis tribuerat visum. Et respondit Jesus, & 22
dixit eis; Ite, dicite Johanni quæcunque vi-
distis & audîstis: quòd cæci videant, & clau-
di ambulent, & leprosi mundentur, & surdi
audiant, & mortui resurgant, pauperibus de-
nique evangelizetur. Et beatus est qui non 23
impegerit in me. Quum autem abiissent di- 24
scipuli Johannis, cœpit Jesus verba facere
ad turbas de Johanne, Quid exîstis in deser-
tum visuri? Arundinem vento agitatam?
Sin autem, quid visum exîstis? Virum molli- 25
bus vestimentis indutum? Ecce ii qui vesti-
mentis gloriosis & deliciis utuntur, in aulis
regum degunt. Sin minus, quid visum exî- 26
stis? Prophetam? Certè dico vobis, & pro-
phetâ præstantiorem. Hic est de quo scri- 27
ptum est; Ecce ego mitto angelum meum
ante faciem tuam, ut complanet viam coram
te. Dico vobis, Non est propheta inter na- 28
tos mulierum major Johanne Baptistâ: mi-
nimus autem in regno Dei, major est eo. Et 29
totus populus qui audivit, publicani quoque,
justificârunt Deum, quòd baptizati essent
baptismo Johannis. Pharisæi verò & Scribæ 30
oppresserunt in seipsis voluntatem Dei, eò
quòd non baptizati fuerint ab eo.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * اين كلمه ميان همه يهود • وهمه ولايتها كه پيرامون اردنست فاش شد

سي پنج فرستادن يحيي پيش مسيح وسخن پرسيدن

18 * شاكردان يحيي هرچه مسيح مي كرد يحيي را معلوم كردند •
19 * ويحيي دوكس از شاكردان
خود • پيش عيسي فرستاد وپرسيد • توي انك مي ايد • يا كسي ديكر را نكران باشيم •
20 * شاكردان پيش عيسي امدند • وكفتند يحيي شوينده مارا فرستاد واز تو اين سخن مي پرسد •
21 * وعيسي دران ساعت كه ايشان حاضر بودند • بسيار رنجورانرا شفا داد • وبعضي ديوانكانرا
از جانهاء شوم رهانيد • وبسيار نا بينايانرا بينايي داد •
22 * وبعد ازان بشاكردان † عيسي جواب
داد وكفت • برويد هرچه ديديد • وشنيديد همه را به يحيي بكوييد • كوران مي بينند • وشلان
روان مي روند • وپيسان پاك مي شوند • وكران مي شنوند • و مردكان زنده مي شوند •
23 ومسكينان اميدوار مي شوند • * وخنك انك بر من بشك وكمان نباشد

سي هفت مدح كردن عيسي يحيي را

24 * چون شاكردان يحيي رفتند عيسي †
برابر جماعت • براي يحيي مي كفت • چرا در ويراني بدر آمديد تا بينيد † ني را كه از باد مي لرزد •

Atque *hic sermo in omnem Judæam* 17
& omnes regiones quæ Jordani cir-
cumjacent sparsus est.

XXXV. Missio Johannis ad Christum, & interrogatio verbi.

Discipuli interea Johannis quic- 18
quid Christus fecit Johanni notum
fecerunt. Et Johannes duos quosdam 19
è discipulis suis ad Jesum misit, &
interrogavit; Túne es ille qui ve-
nit, an quempiam alium expecte-
mus? Discipuli ad Jesum venerunt, 20
& dicebant; Johannes Baptista nos
misit, & à te hoc verbum inquirit.

XXXVI.

Jesus autem, in eadem hora quâ il- 21
li aderant, multis ægrotis sanitatem
reddidit, & quosdam dæmoniacos à
spiritibus malis liberavit, & multis
cæcis visum dedit. Et postea Jesus 22
discipulis responsum dedit, & dixit;
Ite, quicquid vidistis, & audivi-
stis, totum Johanni dicite: Cæci
vident, lux atî firmiter incedunt, &
leprosi mundantur, et surdi audiunt,
& mortui vivificantur, et pauperes
in spem adducuntur. Et beatus ille 23
qui de me in scandalum & dubita-
tionem adductus *non fuerit.*

XXXVII. Laudat Christus Johannem.

Quum discipuli Johannis abiissent, 24
Jesus turbæ de Johanne dixit; Qua-
re in desertum exiistis? Ut videre-
tis arundinem à vento trementem?

Versio VULGATA LATINA.

17 Et exiit hic sermo in universam Judæam de eo, & in omnem circa regionem.
18 Et nuntiaverunt Joanni discipuli ejus de omnibus his. Et convocavit duos de
19 discipulis suis Joannes, & misit ad Jesum, dicens; Tu es qui venturus es, an
20 alium expectamus? Cùm autem venissent ad eum viri, dixerunt; Joannes
Baptista misit nos ad te, dicens; Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?
21 (In ipsa autem hora multos curavit à languoribus, & plagis, & spiritibus malis,
22 & cæcis multis donavit visum.) Et respondens, dixit illis; Euntes renuntiate
Joanni quæ audistis, & vidistis. Quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi mun-
23 dantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: Et beatus
24 est quicunque non fuerit scandalizatus in me. Et cùm discessissent nuntii Joan-
nis, cœpit de Joanne dicere ad turbas; Quid existis in desertum videre? arun-
dinem vento agitatam? Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimen- 25
tis indutum? Ecce qui in veste pretiosa sunt & deliciis, in domibus regum sunt.
Sed quid existis videre? prophetam? Utique dico vobis, & plusquàm prophe- 26
tam: Hic est, de quo scriptum est; Ecce mitto angelum meum ante faciem tu- 27
am, qui præparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis; Major inter natos mu- 28
lierum prophetâ Joanne Baptistâ nemo est: qui autem minor est in regno Dei, ma-
jor est illo. Et omnis populus audiens & publicani, justificaverunt Deum, ba- 29
ptizati baptismo Joannis. Pharisæi autem, & legis periti consilium Dei spreve- 30
runt in semetipsos, non baptizati ab eo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 فذاع هذا الكلام في جميع بلاد اليهودية * [وكل الكور التي حولها]
18 الفصل الرابع والعشرون * واخبر يوحنا تلاميذه بهذا كله * فدعا يوحنا اثنين
19
20 من تلاميذه وارسلهما الى يسوع قايلا انت هو الاتي ام نترجي اخر * فلما جاء اليه الرجلان
21 قالا له ان يوحنا المعمداني ارسلنا اليك قايلا انت هو الاتي ام نترجي اخر * وفي تلك الساعة
22 ابرا كثيرين من امراض واوجاع وارواح شريرة ووهب النظر لعميان كثيرين * ثم اجابهما
يسوع قايلا امضيا فاخبرا يوحنا بما رايتما وسمعتما. ان عميان يبصرون. ومقعدين يمشون. وبرصا
23 يتطهرون. وصما يسمعون. وموتى يقومون. ومساكين يبشرون * فطوبى من لا يشك في * فلما
24 ذهب تلميذا يوحنا بدا يسوع يقول للجمع من اجل يوحنا ماذا خرجتم الى البرية تنظرون *
25 اقصبة تحركها الريح * او ماذا خرجتم تنظرون. انسانا عليه لباس ناعم. ان الذين عليهم
26 لباس المجد والنعيم هم في بيوت الملوك * او ماذا خرجتم تنظرون انبيا. نعم اقول لكم انه
27 افضل من نبي * هذا هو الذي كتب من اجله هاانذا مرسل ملكي قدام وجهك ليصلح
28 طريقك امامك * اقول لكم انه ليس في مواليد النسا افضل من يوحنا المعمدان والصغير في
29 ملكوت السموات اعظم منه * فلما سمع جميع الشعب والعشارون شكروا الله اذ اعتمدوا في
30 معمودية يوحنا * فاما الفريسيون والكتاب فعلموا انهم رفضوا امر الله اياهم اذ لم يعتمدوا منه *

Et divulgatus est hic sermo per univer- 17
sam regionem Judææ, [& omnem re-
gionem quæ erat circa eam.]

Sectio vigesima quarta.

Et nuntiaverunt Johanni discipuli ejus 18
hæc omnia: Quare advocavit Johan- 19
nes duos ex discipulis suis, & misit eos
ad Jesum, dicens; Tu es ille venturus,
an speramus alium? Cùmque venissent 20
ad eum illi duo viri, dixerunt ei; Johan-
nes Baptista misit nos ad te, dicens;
Túne es ille venturus, an speramus ali-
um? Et in illa hora curavit multos ab 21
infirmitatibus, & doloribus, & spiriti-
bus malis, & donavit visum cæcis mul-
tis. Deindè respondit utrique Jesus, di- 22
cens; Ite, referte Johanni quæ vidistis
& audistis: Quòd cæci vident, & clau-
di ambulant, & leprosi mundantur, &
surdi audiunt, & mortui resurgunt, &
pauperes evangelizantur: Beatus qui non 23
dubitat de me. Et cùm abiissent duo di- 24
scipuli Johannis, cœpit Jesus dicere tur-
bæ de Johanne; Quid existis in desertum
videre? num arundinem quam agitat
ventus? Aut quid existis videre? num 25
hominem super quem est vestimentum de-
liciosum? Certè ii super quos est vesti-
mentum gloriæ & deliciarum sunt in do-
mibus regum. Aut quid existis videre? 26
num prophetam? Equidem dico vobis
ipsum esse præstantiorem prophetâ. Hic est 27
de quo scriptum est, Ecce ego mitto ange-
lum meum ante faciem tuam ad præpa-
randam viam tuam ante te. Dico vobis, 28
quòd non est inter natos mulierum excel-
lentior Johanne Baptistâ: tamen minor
in regno cœlorum, major est illo. Et quum 29
audisset omnis populus, & publicani gra-
tias egerunt Deo quòd baptizati essent
baptismate Johannis. Pharisæi autem et 30
legis periti cognoverunt se rejecisse præ-
ceptum Dei ad illos, cùm non essent ba-
ptizati ab eo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወተሰምዐ፡ነገሩ፡በኵሉ፡በሐውርተ፡ይሁደ፡ወበኵሉ፡አድያሚሃ፡በእንቲአሁ፡፡=፡
18 በእንተ ፡ እለ ፡ ተፈነዉ ፡ እምኀበ ፡ ዮሐንስ፡፡=፡
19 ወነገርዎ፡ለዮሐንስ፡አርድእቲሁ፡ዘንተ፡ኵሉ፡=፡ ወጸውዐ፡ዮሐንስ፡ክልኤተ፡እም
አርደኢሁ፡ወለአኮሙ፡ኀበ፡እግዚእነ፡ወይቤ፡አንተኑ፡ዘይመጽእ፡ወሚመ፡ወቦኑ
20 ካልእ፡ዘንሴፎ፡፡=፡ ወበጺሖሙ፡እሉ፡ሰብእ፡ኀበ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ይቤ
ልዎ፡ዮሐንስ፡መጥምቅ፡ለአከነ፡ኀቤከ፡ወይቤ፡አንተኑ፡ዘይመጽእ፡ወቦኑ፡ካል
21 እ፡ዘንሴፎ፡=፡ ወፈወሶሙ፡ለብዙኃን፡ሶቤሃ፡እምደዌሆሙ፡ወእምአጋንንት፡እ
22 ኩያን፡ወለብዙኃን፡ዕውራን፡ጸገዎሙ፡ይርአዩ፡፡=፡ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡
ወይቤሎሙ፡ሑሩ፡ንግርዎ፡ለዮሐንስ፡ዘሰማዕክሙ፡ወዘርኢክሙ፡ዕውራን፡ይሬእዩ፡ስ
ቡራን፡ይሐውሩ፡ወእለ፡ለምጽ፡ይነጽሑ፡ወጽሙማን፡ይሰምዑ፡ወምዉታን፡ይትነ
23 ሥኡ፡ወነዳያንሂ፡ይትፌሥሑ፡=፡ ወብፁዓን፡እለ፡ኢይክሕዱኒ፡ወኢተዓቅፉ፡ብ
24 የ፡፡=፡ ወኀሊፎሙ፡ወዓሊሁ፡ለዮሐንስ፡አኀዘ፡ይበሎሙ፡ለሕዝብ፡በእንተ፡ዮሐን
25 ስ፡ምንተ፡ወፃእክሙ፡ገዳመ፡ትርአዩ፡ብርዐኑ፡ዘይትኀወሥ፡እምነፋስ፡=፡ ወምንተ
ኑ፡ወፃእክሙ፡ትርአዩ፡ብእሴኑ፡ዘርሱይ፡በቀጠንት፡አልባስ፡፡ ናሁኬ፡እለስ፡ርሱያ
26 ት፡አልባሰ፡ክብር፡ውስተ፡አብያተ፡ነገሥት፡ሀለዉ፡=፡ ወምንተኑመ፡ወፃእክሙ፡
27 ትርአዩ፡ነቢየኑ፡እወ፡እብለክሙ፡ወየዓቢ፡እምነቢያት፡፡=፡ ዝውእቱ፡ዘበእንቲአ
ሁ፡ተጽሕፈ፡ናሁ፡ኣነ፡እፌኑ፡መልአክየ፡ቅድመ፡ገጽከ፡ዘይጽይሕ፡ፍኖተከ፡በቅድ
28 ሜከ፡፡=፡ ኣሜን፡እብለክሙ፡ኢይትነሣእ፡እምትውልደ፡አንስት፡ዘይዓቢ፡እምዮ
ሐንስ፡መጥምቅ፡ወኢመኑሂ፡ወበመንግሥተ፡እግዚአብሔርሰ፡ዘይንእሶ፡ይዓቢዮ፡፡=፡
29 ወሰሚዖሙ ፡ ኵሎሙ፡ ሕዝብ፡ ወመጸብሐን፡ ኣጸደቅዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ተጠሚ
30 ቆሙ ፡ ጥምቀተ ፡ ዮሐንስ፡፡=፡ ወፈሪሳውያንሰ፡ ወጸሐፍተ ፡ ሃገር፡ዐለዉ ፡ ትእዛዞ፡
ለእግዚአብሔር ፡ ወኢተጠምቁ ፡ በኀቤሁ፡፡=፡

Et auditus est sermo ejus in omni regione Judææ, & in omni vico ejus, de illo. 17

De iis qui missi sunt à Johanne.

Et nuntiaverunt Johanni discipuli ejus hoc totum, & vocavit Johannes duos è 18
discipulis suis. Et misit eos ad Dominum nostrum, & dixit; Túne is es qui ven- 19
turus *erat*, aut éstne alius quem expectabimus? Et venientes illi quos miserat ad 20
Dominum Jesum, dixerunt ei; Johannes Baptista misit nos ad te, & dixit; Túne
es qui venturus erat, aut éstne alius quem expectabimus? Et sanavit multos statim 21
à morbis eorum, & à dæmonibus malis, & multis cæcis dedit visum. Et respon- 22
dit Dominus Jesus, & dixit iis, Ite nuntiate Johanni quæ audistis, & quæ vidistis:
cœci vident, claudi ambulant, leprosi purgantur, & surdi audiunt, & mortui
resurgunt; & pauperes etiam lætificantur. Et beati *sunt* qui non negant me, 23
& non offensi fuerunt in me. Et quum abiissent nuntii Johannis, cœpit dicere 24
populis de Johanne; Quid exivistis in desertum videre, arundinémne quæ move-
tur à vento? Et quid exivistis videre, hominémne amictum gossipinis vesti- 25
mentis? Ecce igitur qui amicti sunt vestimentis honorificis, in domibus regum
sunt. Et quid existis videre? prophetámne? etiam dico vobis, & majorem pro- 26
phetis. Hic est de quo scriptum est, Ecce ego mitto angelum meum ante faciem 27
tuam, qui præparabit viam tuam coram te. Amen dico vobis, Non suscitabitur 28
à progenie mulierum, major Johanne Baptistâ ullus: & in regno Dei qui minor
est, illo major erit. Et audientes omnes populi, & publicani justificâ- 29
runt Deum baptizati baptismo Johannis. Et Pharisæi, & Scribæ civita- 30
tis spreverunt mandatum Dei; & non baptizati fuerunt apud eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * واكرنه چرا بدر آمديد • كه بينيد مردي زيبا پيرايه پوشيده • اينك ايشان كه پيرايه
26 زيبا دارند بزيورها در سراي پادشاهانند * واكر [نه] چرا بدر امديد كه بينيد پيغامبر •
27 اري بشما مي كويم • واز پيغمبر بهتر * اينست كه براي او نبشته شد • نبوت اينك من
28 فرشته خودرا پيش روي تو مي فرستم • كه راه تو برابر تو استوار دارد * بشما راست
كويم نيست پيغمبر در زادهٔ زنان بزركتر از يحيي شوينك • وكوچكترين كسي در ملكوت
29 آسمان • ازو بزركترست • * جماعتي كه انجا بودند • تا سودخوران و ضامنان نيز خدايرا شكر
30 وثنا مي كزاردند • كه از معموديت يوحنا عماده شده بودند • * اما معتزلان • ونويسندكان
ارادت خدايرا درنفس خود ظلم كردند • وازو عماده نشدند

Sin minus quare exivistis? ut vi- 25
deretis hominem splendido ornatu
indutum? Ecce illi qui splendidè
exornantur ornamentis, in aulis re-
gum sunt. Sin minus autem, quare 26
existis? ut videretis prophetam?
Imò vobis dico, & prophetâ præstan-
tiorem. Hic est de quo scriptum est: 27

Prophetia.

Ecce ego angelum meum ante faciem
tuam mitto, qui viam tuam ante te
confirmet. Vobis verum dico, Non 28
est Propheta in natis mulierum ma-
jor Johanne Baptistâ: Minimus au-
tem quis in regno cœlorum eo major
est. Et cœtus, qui illic aderant, us- 29
que ad publicanos & mancipes et-
iam, Deum gratiis & laudibus pro-
sequebantur, qui baptismo Johannis
baptizati fuerant. Sed Pharisæi 30
& Scribæ voluntati Dei in seipsis
iniquè fecerunt, & ab eo non bapti-
zati sunt.

ογ
ε

Ait autem Dominus; Cui ergò *assimilabo* homines generationis hujus?
31 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης;
& cui sunt similes? Similes sunt pueris in foro sedentibus, &
32 καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; Ὅμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ
loquentibus adinvicèm, & dicentibus; Cantavimus tibiis vobis, & non saltâstis:
προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
lamentavimus *vobis*, & non plorâstis. Venit enim Joannes Baptista ne-
33 ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. Ἐλήλυθε γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μή-
que panem manducans, neque vinum bibens, & dicitis; Dæmonium habet. Venit
34 τε ἄρτον ἐσθίων, μήτε οἶνον πίνων, καὶ λέγετε, Δαιμόνιον ἔχει. Ἐλήλυθεν
filius hominis manducans & bibens, & dicitis; Ecce homo *edax* &
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ
vinum bibens, publicanorum amicus & peccatorum. Et justificata est sapientia à
35 οἰνοπότης, (τ) τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ
filiis suis omnibus. Rogabat autem quidam illum *Pharisæorum*, ut
36 τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων. Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων, ἵνα
manducaret cum illo: Et ingressus *in* domum Pharisæi, discubuit. Et ecce
37 φάγῃ μετ᾽ αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου, ἀνεκλίθη. Καὶ ἰδοὺ
mulier in civitate, quæ erat peccatrix, *cognoscens* quòd *accubuit* in domo
γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλὸς, (υ) ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ
Pharisæi, *afferens* alabastrum unguenti: Et stans secus pedes ejus
38 τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου· Καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας (φ) αὐτοῦ

ΚΑ'
οδ
α

retrò *flens*, cœpit rigare pedes ejus lachrymis, & ca-
ὀπίσω κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς θρι-
pillis capitis sui *extergebat*, & osculabatur pedes ejus, & unge-
ξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς (χ) ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλει-
bat unguento. Videns autem Pharisæus *vocans* eum, ait *in seipso*,
φε τῷ μύρῳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, 39
dicens; Hic si esset Propheta, sciret utique quæ & qualis mulier, quæ
λέγων, Οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ, ἥτις
tangit eum, quia peccatrix est. Et respondens Jesus, dixit ad il-
ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς αὐ- 40
lum; Simon, habeo tibi aliquid dicere. *Is verò* ait; Magister, dic. Duo
τὸν, Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. (ψ) Ὁ δέ φησι, Διδάσκαλε, εἰπέ. Δύο 41
debitores erant fœneratori cuidam: unus debebat denarios quingentos,
(ω) χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλε δηνάρια πεντακόσια,
at alter quinquaginta. Non habentibus *autem* illis *reddere*, *ambobus*
ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. Μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις 42
gratis donavit. Quis ergò *eorum*, *dic*, plus *eum diliget*? Respon-
ἐχαρίσατο. Τίς οὖν (α) αὐτῶν, εἰπέ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει; Ἀποκρι- 43
dens *autem* Simon, dixit; *Subsumo quòd* cui plus donavit. Ille
θεὶς δὲ ὁ Σίμων, εἶπεν, Ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. Ὁ
autem dixit ei; Rectè judicâsti.
δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ὀρθῶς ἔκρινας.

MS. A. (τ) φίλος τελωνῶν (υ) καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται (φ) τοῦ Ἰησοῦ (χ) ἐξέμαξεν, (ψ) Ὁ δὲ ἔφη, (ω) χρεοφειλέται (α) αὐτῶν ἐπὶ πλεῖον αὐτὸν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

31 32 ܠܡܢܐ ܗܟܝܠ ܐܕܡܐ ܠܐܢܫܐ ܕܫܪܒܬܐ ܗܕܐ. ܘܠܡܢܐ ܕܡܝܢ. * ܕܡܝܢ ܠܛܠܝܐ ܕܝܬܒܝܢ
ܒܫܘܩܐ. ܘܩܥܝܢ ܠܚܒܪܝܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܙܡܪܢ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܪܩܕܬܘܢ. ܘܐܠܝܢ ܠܟܘܢ ܘܠܐ
33 ܒܟܝܬܘܢ. * ܐܬܐ ܓܝܪ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܠܐ ܐܟܠ ܠܚܡܐ ܘܠܐ ܫܬܐ ܚܡܪܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ.
34 ܕܝܘܐ ܐܝܬ ܒܗ. * ܐܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܐܟܠ ܘܫܬܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܗܐ ܓܒܪܐ ܐܟܘܠܐ ܘܫܬܐ
35 ܚܡܪܐ. ܘܪܚܡܐ ܕܡܟܣܐ ܘܕܚܛܝܐ. * ܘܐܙܕܕܩܬ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܗ.
* ܒܬܠܬ ܫܥܝܢ ܕܚܡܫܒܫܒܐ ܕܐܪ̈ܙܐ * ܟܓ *
36 * ܘܐܬܐ ܚܕ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܒܥܐ ܡܢܗ ܕܢܠܥܤ ܠܚܡܐ ܠܘܬܗ. ܘܥܠ ܠܒܝܬܗ ܕܗܘ ܦܪܝܫܐ ܘܐܣܬܡܟ.
37 * ܘܐܢܬܬܐ ܚܛܝܬܐ ܗܘܬ ܒܗ ܒܡܕܝܢܬܐ ܗܝ. ܘܟܕ ܝܕܥܬ ܕܒܒܝܬܗ ܕܗܘ ܦܪܝܫܐ ܣܡܝܟ.
38 ܢܣܒܬ ܫܛܝܦܬܐ ܕܒܣܡܐ. * ܘܩܡܬ ܠܒܣܬܪܗ ܠܘܬ ܪܓܠܘܗܝ. ܘܒܟܝܐ ܗܘܬ. ܘܫܪܝܬ
ܒܕܡܥܝܗ̇ ܡܨܒܥܐ ܗܘܬ ܪܓܠܘܗܝ. ܘܒܣܥܪܐ ܕܪܝܫܗ̇ ܡܫܘܝܐ ܗܘܬ. ܘܡܢܫܩܐ ܗܘܬ
39 ܪܓܠܘܗܝ. ܘܡܫܚܐ ܗܘܬ ܒܒܣܡܐ. * ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܦܪܝܫܐ ܗܘ ܕܩܪܝܗܝ. ܐܬܚܫܒ ܒܢܦܫܗ
ܘܐܡܪ. ܗܢܐ ܐܠܘ ܢܒܝܐ ܗܘܐ. ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܢܘ ܘܡܢܐ ܛܒܗ̇. ܕܐܢܬܬܐ ܗܝ ܕܩܪܒܬ
40 ܠܗ. ܕܚܛܝܬܐ ܗܝ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܫܡܥܘܢ ܐܝܬ ܠܝ ܡܕܡ ܠܡܐܡܪ ܠܟ. ܐܡܪ ܠܗ.
41 ܐܡܪ ܪܒܝ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܬܪܝܢ ܚܝܒܐ ܐܝܬ ܗܘܘ ܠܚܕ ܡܪܐ ܚܘܒܐ. ܚܕ ܚܝܒ ܗܘܐ
42 ܠܗ ܕܝܢܪܐ ܚܡܫܡܐܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܕܝܢܪܐ ܚܡܫܝܢ. * ܘܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܡܦܪܥ.
43 ܠܬܪܝܗܘܢ ܫܒܩ. ܐܝܢܐ ܗܟܝܠ ܡܢܗܘܢ ܝܬܝܪ ܢܚܒܝܘܗܝ. * ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ.
ܣܒܪ ܐܢܐ ܕܗܘ ܕܐܫܬܒܩ ܠܗ ܣܓܝ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܬܪܝܨܐܝܬ ܕܢܬ.

Cuinam igitur assimilabo homines generati- 31
onis hujus? & cui similes sunt? Similes sunt 32
pueris sedentibus in platea, & inclamanti-
bus ad socios suos, dicentibusque; Cecinimus
vobis, neque saltâstis; ac lamentum edidimus
vobis, neque flevistis. Venit enim Johannes 33
Baptista, panem non edens, nec bibens vi-
num, & dicitis; Dæmonium in eo est. Venit 34
Filius hominis edens & bibens, & dicitis, Ec-
ce vir helluo, & bibax vini, amicusque pu-
blicanorum & flagitiosorum. Sed justificata 35
est sapientia ab omnibus filiis suis.

Ad horam tertiam, Feriâ quintâ Arcanorum. 23.

Venit autem unus ex Pharisæis efflagitans ab 36
eo, ut secum manducaret: ingressus itaq; do-
mum Pharisæi illius, discubuit. Et mulier 37
peccatrix erat in illa civitate, quæ quum nôs-
set in domo Pharisæi eum esse accumbentem,
accepit alabastrum unguenti; Et stans retrò 38
ad pedes ejus, flebat, cœpitque lachrymis su-
is irrigare pedes ejus, pilisque capitis sui abs-
tergebat eos, & deosculabatur pedes ejus,
& ungebat aromate. Quum autem vidisset 39
Pharisæus ille qui vòcaverat eum, cogitavit
apud se, & ait; Iste si esset propheta, nôsset
quænam sit, & qualis rumor ipsius: siquidem
peccatrix est mulier illa quæ tetigit ipsum.
Respondit autem Jesus, & dixit ei; Simon, 40
habeo quiddam tibi dicendum. Ait ei, Dic
Rabi. Subdit ei Jesus, Duo debitores erant 41
eidem creditori: unus debebat ei denarios
quingentos, alter verò denarios quinquagin-
ta. Quumque essent non solvendo, utrisque 42
remisit debitum: uter igitur eorum magis
eum diliget? Respondit Simon, & ait; Puto 43
eum cui multa remissa sunt. Dixit ei Jesus,
Rectè judicâsti.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

سي هشت مثل كودكان بر كنار راه
31 *بكدامين كسان † اين دودمانرا
32 مانند كنم * مي مانند بكودكاني * كه بر كنار راه نشسته اند * و با ياران خود بانك مي
زنند * ومي كويند * براي شما سرود ميكوييم * پرواز و رقص نمي كنيد * نوحه و زاري كرديم
33 34 كريستيد * شوينك آمد نان نمي خورد * وشراب نمي آشاميد * كفتيد درو ديو هست * آمد فرزند
آدمي ميخورد * ومي آشامد * كفتيد * اين كس خورنك واشامنك است سودخوران * و كنه كارانرا *
35 دوست مي دارد * حكمت از همكنان فرزندان خود درست وفرخنك شد

سي نه معتزلي مسيح را مهماني كرد و [زني] روغن غاليه بر سراو ريخت
36 *معتزلي پيش مسيح آمد * و ازو در خواست كه باوي نان بخورد * مسيح درخانه او در آمد *
37 وبنشست * دران شهر بود زني پليد * چون دانست كه عيسي † درخانهٔ معتزلي نشسته
38 است * شيشه * پر روغن غاليه * بر كرفت * * ودر پس عيسي نزديك پاي او
بايستاد * كريستن آغاز كرد وباشك دو چشم خود پاي مسيح را تر مي كرد وبموي
خود دو پاي اورا مي ماليد وبوسه مي كرد * و روغن غاليه را بر † پايهاش مي † انداود *

XXXVIII. Parabola puerorum juxta viam.

Cujusmodi hominibus hanc genera- 31
tionem assimilabo? Similes sunt pu- 32
eris, qui ad latus viæ sedent, & ad socios suos clamant, & dicunt; Vobis cantum diximus, saltationem & chorum non egistis: luctum & planctū fecimus, non flevistis. Baptista ve- 33
nit, panem non comedit, neque vinum bibit: Dixistis; In eo dæmonium est. Venit Filius hominis, comedit 34
ac bibit: Dixistis; Hic homo edax & bibax est, Publicanos & peccatores amat. Sapientia autem *ab* 35
omnibus filiis suis justificata & beata est.

XXXIX. Pharisæus Christo convivium facit, & mulier unguentum galiæ in caput ejus effundit.

Pharisæus quidam ad Christum ac- 36
cessit & ab eo petiit, ut cum eo panem comederet: Christus itaque *in domum ejus ingressus est, & sedit. In civitate* autem *illa erat mulier* 37
quædam impura, quæ, cognito Jesum in domo Pharisæi sedere, ampullam plenam ungueuto galiæ tulit: Et 38
ponè Jesum ad pedes ejus stetit, & flere incipiens lachrymis oculorum suorum pedes Christi rigavit, & crine suo pedes ejus extergebat & osculabatur, & unguentum galiæ pedibus ejus inunxit.

Versio VULGATA LATINA.

31 Ait autem Dominus; Cui ergò similes dicam homines generationis hujus? &
32 cui similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus in foro, & loquentibus adinvi-
cèm, & dicentibus; Cantavimus vobis tibiis, & non saltâstis: lamentavimus, &
33 non plorâstis. Venit enim Joannes Baptista, neq; manducans panem, neq, bibens
34 vinum, & dicitis; Dæmonium habet. Venit filius hominis manducans, & bibens,
& dicitis; Ecce homo devorator, & bibens vinum: amicus publicanorum, & pec-
35 catorum. Et justificata est sapientia ab omnibus filiis suis. Rogabat autem il-
36 lum quidam de Pharisæis ut manducaret cum illo. Et ingressus domum Pharisæi
37 discubuit. Et ecce mulier quæ erat in civitate peccatrix, ut cognovit quod ac-
38 cubuisset in domo Pharisæi, attulit alabastrum unguenti: Et stans retrò secus
pedes ejus, lachrymis cœpit rigare pedes ejus, & capillis capitis sui tergebat, &
osculabatur pedes ejus, & unguento ungebat. Videns autem Pharisæus, qui 39
vocaverat eum, ait intra se, dicens; Hic si esset propheta, sciret utique, quæ, &
qualis est mulier, quæ tangit eum: quia peccatrix est. Et respondens Jesus, 40
dixit ad illum; Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait; Magister, dic.
Duo debitores erant cuidam fœneratori: unus debebat denarios quingentos, & 41
alius quinquaginta. Non habentibus illis undè redderent, donavit utrisque. 42
Quis ergò eum plùs diligit? Respondens Simon dixit; Æstimo quia is, cui plus 43
donavit. At ille dixit ei; Rectè judicâsti.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * بمن اشبه رجال هذه القبيلة وعمادا يشبهون * يشبهون صبيانا جلوسا في السوق ينادي
32 بعضهم بعضا قايلين زمرنا لكم فلم ترقصوا ونحنا لكم فلم تبكوا * لان يوحنا المعمدان
33 جاء لا ياكل خبزا ولا يشرب خمرا فقلتم هذا به شيطان * وجاء ابن الانسان ياكل ويشرب
34 فقلتم هذا انسان اكول شريب الخمر خليل العشارين والخطاة * فتبررت الحكمة من جميع
35 بنيها *
* الفصل الخامس والعشرون *
36 * ثم ساله واحد من الفريسيين ان ياكل معه فدخل بيت ذلك الفريسي واتكى * وكانت في
37 المدينة امراة خاطية * فلما علمت انه متكي في بيت الفريسي اخذت قارورة طيب * ووقفت
38 من ورايه عند رجليه باكية * وبدات تبل قدميه بدموعها وتمسحهما بشعر راسها *
وكانت تقبل قدميه وتدهنهما بالطيب * فلما راي ذلك الفريسي الذي دعاه فكر في نفسه
39 قايلا لو كان هذا نبيا لعلم ما هذه وكيف حال هذه المراة التي لمسته فانها خاطية * فاجابه
40 يسوع قايلا يا سمعان عندي كلام اقوله لك * اما هو فقال قله يا معلم * فقال غريمان عليهما
41 لانسان دين * على الواحد خمس ماية دينار وعلى الاخر خمسون * ولم يكن لهما ما يوفيان
42 فوهب لهما * فايهما اكثر حبا له * اجاب سمعان قايلا اظن الذي وهب له الاكثر * فقال
43 له بالحق حكمت *

Cui comparabo homines hujus genera- 31
tionis, & cui comparantur? Compa- 32
rantur pueris sedentibus in foro, qui ac-
clamant alter ad alterum, dicentes;
Psallimus vobis, & non saltâstis: &
lamentavimus vobis, & non planxistis.
Nam Johannes Baptista venit non man- 33
ducans panem, neque bibens vinum, &
dixistis; Hic habet dæmonium. Et ve- 34
nit filius hominis manducans & bibens,
& dixistis; Hic homo est vorator, po-
tator vini, amator publicanorum et pec-
catorum. Et aliena facta est sapientia 35
ab omnibus filiis suis.

Sectio vigesima quinta.

Tum rogavit illum unus ex Pharisæis 36
ut manducaret cum illo: itaq; ingressus
est domum illius Pharisæi, & innixus
est. Erat autem in civitate mulier pec- 37
catrix, quæ quum cognovisset ipsum esse
innixū in domo Pharisæi, accepit alaba-
strū unguenti: Et stetit à tergo ipsius sec^s 38
pedes ejus plorans, & cœpit rigare pedes
ejus lachrymis suis, et tergere eos capillis
capitis sui, & osculabatur pedes ejus, &
ungebat eos unguento. Et cùm vidisset 39
id Pharisæus qui invitaverat eum, co-
gitavit intra se, dicens; Si esset hic
propheta, certè sciret quid sit hæc, &
qualis conditio hujus mulieris quæ teti-
git eum, quandoquidem est peccatrix.
Respondit ei Jesus, dicens; O Simon, 40
habeo sermonem dicendum tibi. At ille
inquit; Dic eum, magister. Ait ergò, 41
Duo debitores debebant cuidam debi-
tum: unus quingentorum denariorum, et
alter quinquaginta. Et non habuerunt 42
quod solverent; quapropter donavit
utrisque. Uter illorum plus amoris in
eum habebit? Respondit Simon, dicens; 43
Æstimo cui donatum est plus. Ait illi,
Juxta veritatem judicâsti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31
32 በመንት : አስተማስሎሙ : ለሰብእ : ዛቲ : ትውልድ : ወምን : ይመስሉ :=: ይመስሉ :
ደቀ : ለለ : ይነብሩ : ውስተ : መሠየጥ : ወይጸውዑ : ቢጾሙ : ወይብልዎሙ : ሐለይነ :
33 ለክሙ : ወኢዘፈንክሙ : ወአስቆቀውነ : ለክሙ : ወኢበከይክሙ :=: እስመ :
34 መጽአ : ዮሐንስ : መጥምቅ : ኢይበልዕ : ወኢይሰቲ : ወትቤልዎ : ጋኔን :=: ወመጽአ :
ወልደ : እጓለ : እመ : ሕያው : ይበልዕ : ወይሰቲ : ወትቤሉ : ነዋ : ብእሲ : በላዒ : ወሰታዪ :
35 ወይን : ዓርከ : መጸብሐን : ወኃጥኣን :=: ወጸድቀት : ጥበብ : እምኵሉ : ውሉዳ ::=:
36 ወይቤሎ : አሐዱ : እምፈሪሳውያን : ከመ : ያምስሕ : በኀቤሁ : ወቦአ : ቤቶ : ለፈሪሳዊ :
ወረፈቀ ::=:

በእንተ : እንተ : ቀብአቶ : ለእግዚእነ : ዕፍረተ ::=:

37 ወመጽአት : ብእሲት : ኃጥእት : እምሰብአ : ይእቲ : ሀገር : አእሚራ : ከመ : ይመስሕ :
እግዚእ : ኢየሱስ : ውስተ : ይእቲ : ሀገር : ቤተ : ፈሪሳዊ : ተሣየጠት : ዕፍረተ : ዘላልበ
38 ስጥሮስ :=: ወቆመት : ድኅሬሁ : ኀበ : እገሪሁ : ወትበኪ : ወአርኀሰት : እገሪሁ : በአንብ
ዓ : ወትመዝምዝ : በሠዕርተ : ርእሳ : ወትስዕሞ : እገሪሁ : ወትቀብኦ : ዕፍረተ ::=:
39 ወርእዮ : ፈሪሳዊ : ዘጸውዖ : ሐለየ : በልቡ : ወይቤ : ሶቤሁ : ነቢይ : ውእቱ : ዝንቱ : እመ :
ሊያእምሮ : መንት : ብእሲት : ወዘከመ : እፎ : ይእቲ : እንተ : ከመ : ኃጥእት :
40 ይእቲ : ዛቲ : ብእሲት : እንተ : ትገሰሶ ::=: ወአውሥአ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወይቤሎ :
41 ስምዖን : ብየ : ነገረ : ዘእብለከ : ወይቤሎ : ሊቅ : በል ::=: ወይቤሎ : ክልኤቱ : ይፈ
ድይዎ : ለአሐዱ : በዕለ : ዕደ : ላሐዱ : ይፈድዮ : ኃምስተ : ምእተ : ዲናረ : ወካልኡ : ኃ
42 ምሳ ::=: ወኃጢአሙ : ዘይፈድይዎ : ኃደገ : ሎሙ : ለክልኤሆሙ : መኑ : እንከ :
43 ርቱዕ : ፈድፋደ : ያፍቅሮ ::=: ወተሰጥዎ : ስምዖን : ወይቤሎ : አብልሶ : ዘብዙኀ :
ኃደገ : ሎቱ : ወይቤሎ : ሠናየ : ፍትሐ : ፈታሕከ ::=:

In quo assimilabo homines generationis hujus, & cui similes sunt? Similes 31
sunt pueulis qui sedent in foro, & acclamant sociis suis, & dicunt iis; Cecinimus 32
vobis, & non saltâstis; lamentati sumus etiam vobis, & non flevistis. Quia ve- 33
nit Johannes Baptista neque edens neque bibens, & dicitis *de* illo; Dæmonem
habet. Et venit filius hominis edens, & bibens, & dicitis; Ecce homo edax 34
& potator vini, amicus publicanorum & peccatorum. Et justificata est sapi- 35
entia ab omnibus filius suis. Et dixit ei quidam ex Pharisæis, quòd pran- 36
deret apud ipsum: & ingressus est domum Pharisæi, & discubuit.

De ea quæ unxit Dominum nostrum unguento.

Et venit mulier peccatrix de hominibus istius civitatis, ut cognovisset quòd 37
pranderet Dominus Jesus in ista civitate domo Pharisæi: emit unguentum
Alabastri. Et stetit post eum apud pedes ejus, & flebat, & rigavit pedes ejus 38
cum lachrymis suis, & tergebat cum capillis capitis sui; & osculabatur pedes
ejus, & ungebat eum unguento. Et quum vidisset Pharisæus qui vocaverat 39
eum, cogitavit in corde suo, & dixit; Si esset propheta hic, nónne sciret quæ
mulier, & quomodo isthæc etiam peccatrix est, *nempe* mulier hæc sit ista, quæ
tangit ipsum? Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Simeon, habeo verbum 40
quòd dicam tibi, & dixit ei; Magister, dic. Et dixit ei, Duo debitores erant 41
cuidam Domino debiti, unus debebat quingentos denarios, & alter quinquagin-
ta. Et quum non possent solvere illi, dimisit eos utrosque: quem igitur oportet 42
plus diligere illum? Et respondit ei Simon, & dixit ei; Existimo eum cui mul- 43
tum remissum fuit: & dixit ei, Bonum judicium judicâsti.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 * ان معتزل كه اورا خوانده بود * در دل خود انديشيد وكفت * كه اكر اين پيغمبر مي بود *
مي دانست اين كيست * وچيست وخبر كناهان اورا مي داد * چون پيش او نزديك شد * * عيسي 40
انرا دريافت * وكفت شمعون * چيزي كفتني دارم با تو بكويم * ان مرد بدو كفت * بكواي بزرك
41 من * * عيسي كفت دو مرد † وام دار بودند * بران يكي بانصد دينار قرض داشت * وبر يكي
42 ديكر پنجاه دينار * وهر دو نداشتند † چيزي كه بكزارند * صاحب وام † وام هر دو را بخشيد *
43 اكنون ازان هر دو كدامين وا بيشتر دوست داشته باشد * * شمعون بدو كفت مي
پندارم * انك بيشتر براي او رها كرده شد * عيسي كفت * راست حكم كردي *

Pharisæus ille, qui eum invitave- 39
rat, in animo suo cogitavit, &
dixit; Siquidem hic Propheta
esset, sciret hanc quæ sit, & qua-
lis sit, & peccata ejus enarraret,
cùm prope eum sit. Jesus hoc in- 40
tellexit, & dixit; Simeon, sermo-
monem quendam habeo quem tibi
dicam: homo ille ei dixit; Lo-
quere, O magister mi. Jesus dixit, 41
Duo viri debitores erant; uni quin-
genti denarii æris alieni erant, al-
teri verò quinquaginta denarii. Et 42
cum neutri haberent quicquam quo
solverent, creditor debitum utrique
condonavit. Jam ex ambobus illis
utri magis dilectus erit? Simeon 43
ei dixit; Existimo ei, cui plus re-
missum est. Jesus dixit; Rectè ju-
dicium fecisti.

Et conversus ad mulierem, Simoni dixit; Vides hanc mulierem?
44 Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη, Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα;
Intravi tuam in domum, aquam *ad pedes meos* non dedisti: hæc autem
εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ
lachrymis rigavit meos pedes, & capillis *capitis sui* extersit.
τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς (β) θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξε.
Osculum mihi non dedisti: hæc autem ex quo *intravi*, non cessavit *osculans*
45 Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά
meos pedes. Oleo caput meum non unxisti: hæc autem unguento unxit
46 μου τοὺς πόδας. Ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέ
meos pedes. *Cujus gratiâ*, dico tibi; Remittuntur peccata *ejus*
47 μου τοὺς πόδας. Οὗ χάριν, λέγω σοι, Ἀφέωνται (γ) αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς
multa, quoniam dilexit multùm. Cui autem *paululùm* dimittitur, *paululùm* diligit.
αἱ πολλαὶ, ὅτι ἠγάπησε πολύ. ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ.
Dixit autem ad illam; Remittuntur *tua* peccata. Et cœperunt simul *accumbentes*
48 Εἶπε δὲ αὐτῇ, Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι
49 dicere *in seipsis*; Quis hic est, qui *&* peccata dimittit? Dixit autem ad
50 λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; Εἶπε δὲ πρὸς
mulierem; Fides tua *servavit* te: vade in pacem.
τὴν γυναῖκα, Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

CAP. VIII. η'.

Et factum est *in* deincèps, & ipse iter faciebat per *civitatem & castellum*, prædicans οη
1 ΚΑὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων α
& evangelizans regnum Dei: & duodecim cum illo: Et mulieres
καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ· Καὶ γυναῖκές 2
aliquæ, quæ erant curatæ à spiritibus malignis, & infirmitatibus: Maria
τινες, αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ ἀσθενειῶν· Μαρία
vocata Magdalene, de qua dæmonia septem exierant: Et Joanna
ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει· Καὶ Ἰωάννα 3
uxor Chusæ procuratoris Herodis: & Susanna, & aliæ multæ, quæ ministrabant
γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου· καὶ Σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαὶ, αἵτινες διηκόνουν
οϛ ei de facultatibus suis. *Convenientæ* autem turbâ plurimâ, & *secundùm*
β αὐτῷ (α) ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς. Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ 4
civitatem advenientibus ad eum, dixit per similitudinem: Exiit *seminans*
πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν, εἶπε διὰ παραβολῆς· Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων 5
seminare semen suum: & *in seminando eum*, *hoc quidem* cecidit secus
τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον (β) αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ
viam, & conculcatum est: & volucres cœli comederunt illud. Et aliud
τὴν ὁδὸν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. Καὶ ἕτερον 6
cecidit supra petram: & natum exaruit, *propter* non *habere* humorem. Et
ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. Καὶ 7
aliud cecidit *in medio spinarum*: & simul *enatæ* spinæ suffocaverunt
ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν
illud.
αὐτό.

MS. A. (β) θριξὶν αὐτῆς ἐξέμαξεν. (γ) αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι
MS. A. ΚΕΦ. η'. (α) ὃν (β) ἑαυτοῦ·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

44 [illegible]
[illegible]
45 [illegible]
46 [illegible]
47 [illegible]
[illegible]
48 [illegible]
49 [illegible]
50 [illegible]
[illegible]

Et conversus ad mulierem illam, dixit Simoni, Vides hanc mulierem? domum tuam ingressus sum, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lachrymis suis pedes meos tinxit, & capillis suis abstersit eos. 44
Tu non es osculatus me: hæc autem ecce ex quo ingressa est, non desiit pedes meos deosculari. 45
Tu oleo caput meum non unxisti: hæc autem oleo aromatico pedes meos unxit. 46
Propterea dico tibi, remissa esse ei scelera ejus multa, eò quòd multùm dilexerit: is autem cui paululùm remittitur, paululùm diligit. 47
Et dixit mulieri illi; Remittuntur tibi scelera tua. 48
Cœperunt autem ii qui accumbebant dicere apud se; Quis est iste qui etiam scelera remittit? 49
Jesus verò dixit ei mulieri, Fides tua te servavit: ito in pace. 50

Feriâ V. hebdomadis secundæ jejunii. 24.

[illegible]
[illegible]

CAP. VIII.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]

ET factum est post hæc, ut perlustraret Jesus urbes & vicos, prædicarétque, ac evangelizaret regnum Dei, & duodecim ejus erant cum eo: 1
Necnon mulieres illæ quæ sanatæ fuerant à morbis, & à spiritibus malis, Maria quæ vocatur Madgalena, ea ex qua septem dæmonia exierant: 2
Et Johan uxor Chuzæ præfecti domui Herodis, & Susanna, aliæque plurimæ, quæ ministrabant eis ex facultatibus suis. 3
Quumque multa turba coacta esset, & ex omnibus civitatibus convenirent ad eum, dixit per parabolas; 4
Exiit seminator quidam ad seminandum semen suum: quumque seminâsset, aliud cecidit juxta viam, & conculcatum est, ac volucres comederunt illud. 5
Aliud autem cecidit super petram, & illicò germinavit, & quia non habebat humorem, exaruit. 6
Aliud autem cecidit inter spinas, & germinârunt cum eo spinæ, ac suffocârunt illud. 7

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

44 * وسوي ان زن التفات كرد وبشمعون كفت • اين زنرا مي بيني • چون بخانهء تو در آمدم
تو آب برپاي من نريختي • اين زن باشك دو چشم خود پاي مرا بشست • وبموي خود پاك
45 كرد • * تو مرا بوسه نكردي • اين ازان وقت كه در آمدم • ازبوسيدن † دو پاي من
46 خاموش نشد • * تو سر من بروغن نينـدودي اين بروغن غاليه دو پاي مرا اندود •
47 * بتو مي كويم عوض اين كه كرد كناهان او [بسيار] سترده شدند • سبب انك
48 بسيار سزاوار شد • وانـدك براي او سترده شود • وانـدكي سزاوار باشد • * وبدان زن كفت برو كه
49 كناهان تو عفو شدند • * ايشان كه نشسته بودند • اغاز كردند • ودر درون خود مي كفتند •
50 كيست اين كه كناهانرا نيز عفو مي كند • * عيسي بدان زن كفت • ايمان تو ترا رستكار كرد
برو بسلامت •
1 * بعد ازين عيسي در شهرها وديهها مي كرديد • ومنادي مي
2 رد • وبمردهء ملكوت خداي تعليم مي داد • با دوازده شاكرد خود • * وزناني كه از رنجها خوش
شدند • وازجانهاء شوم وپليد رهيدند • چون مريم مجدلاني كه هفت ديو ازو بدر آورد •

Et ad mulierem illam conversus est, et Simeoni dixit; Hanc mulierem vides? Cùm in domum tuam intrarem, tu aquam pedibus meis non infudisti: hæc mulier lachrymis oculorum suorum pedes meos lavit, et crine suo mundavit. 44
Tu me non osculatus es: hæc ex quo tempore ingressus sum, ab osculando pedes meos non destitit. 45
Tu caput meum oleo non unxisti: hæc unguento galiæ pedes meos unxit. 46
Tibi dico; Pro hoc quod fecit, peccata ejus multa remissa sunt, eâ de causa quod multùm digna fuit: et parum ei remittetur, qui parum dignus fuerit. 47
Et illi mulieri dixit; Abi, quia peccata tua condonata sunt. 48
Illi qui considentes erant, inceperunt, et intra se dicebant; Quisnam est hic, qui peccata etiam condonat. 49
Jesus illi mulieri dixit; Fides tua te servavit, abi in pace. 50

CAP. VIII.

POst hæc Jesus per civitates et pagos circuibat, et prædicabat, et Evangelium regni Dei docebat, cum duodecim discipulis suis: 1
Et mulieribus quæ à morbis sanatæ fuerant, et à spiritibus malis et impuris liberatæ erant: ut Maria Magdalene, ex qua septem dæmonia ejecerat: 2

Versio VULGATA LATINA.

44 Et conversus ad mulierem, dixit Simoni; Vides hanc mulierem? Intravi in do-
mum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lachrymis rigavit pedes
45 meos, & capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti: hæc autem ex quo in-
46 travit, non cessavit osculari pedes meos. Oleo caput meum non unxisti: hæc
47 autem unguento unxit pedes meos. Propter quod dico tibi; Remittuntur ei
48 peccata multa, quoniam dilexit multùm. Cui autem minus dimittitur, minùs di-
49 ligit. Dixit autem ad illam; Remittuntur tibi peccata. Et cœperunt qui simul
50 accumbebant, dicere intra se; Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? Dixit
autem ad mulierem; Fides tua te salvam fecit: Vade in pace.

CAP. VIII.

1 ET factum est deinceps, & ipse iter faciebat per civitates & castella, prædicans
& evangelizans regnum Dei: & duodecim cum illo, Et mulieres aliquæ, quæ 2
erant curatæ à spiritibus malignis, & infirmitatibus: Maria, quæ vocatur
Magdalene, de qua septem dæmonia exierant, Et Joanna uxor Chusæ procura- 3
toris Herodis, & Susanna, & aliæ multæ, quæ ministrab. nt ei de facultatibus suis.
Cùm autem turba plurima convenirent, & de civitatibus properarent ad eum, 4
dixit per similitudinem; Exiit qui seminat, seminare semen suum: & dum 5
seminat, aliud cecidit secus viam, & conculcatum est, & volucres cœli com-
ederunt illud. Et aliud cecidit supra petram: & natum aruit, quia non ha- 6
bebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas, & simul exortæ spinæ suffoca- 7
verunt illud.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

44 ثم التفت الي المراة وقال لسمعان اتري هذه المراة * دخلت بيتك فلم تسكب علي رجلي
45 ماء وهذه بلت رجلي بالدموع ومسحتهما بشعر راسها * انت لم تقبلني وهذه منذ دخلت
46 لم تكفف من تقبيل قدمي * انت لم تدهن راسي بزيت وهذه بالطيب دهنت قدمي
47 * لاجل ذلك اقول لك ان خطاياها الكثيرة مغفورة لها لانها احبت كثيرا * والذي يترك له
48 49 قليل يحب قليلا * ثم قال لها مغفورة لك خطاياك * فبدا المتكيون يقولون في نفوسهم من
50 هذا الذي يغفر الخطايا * فقال للمراة اذهبي بسلام ايمانك خلصك *
1 الفصل السادس والعشرون * وكان بعد ذلك يسير الي كل مدينة
2 وقرية ويكرز ويبشر بملكوت الله * ومعه الاثنا عشر * ونسوة اخريات كان ابراهن من امراض
3 وارواح خبيثة * مريم التي تدعي المجدلية التي اخرج منها سبعة شياطين * ويونا امراة
خوزي خازن هيرودس * وسوسنة * واخريات كثيرات كن تخدمنه باموالهن *
4 الفصل السابع والعشرون * واجتمع اليه جمع كثير مع الذين كانوا ياتون اليه
5 من كل مدينة * فقال لهم مثلا * خرج الزارع ليزرع [زرعه] وفيما هو يزرع منه ما وقع علي
6 الطريق فديس واكله طير السماء * واخر وقع علي الصخرة فلما نبت يبس لانه لم يكن
7 له ثريه * واخر وقع في وسط الشوك فنبت معه الشوك وخنقه *

*Deindè conversus est ad mulierem, & 44
dixit Simoni; Anne vides hanc mulie-
rem? Intravi domum tuam, & non fu-
disti super pedes meos aquam: & hæc
madefecit pedes meos lachrymis, & tersit
eos capillis capitis sui. Tu non oscula- 45
tus es me: & hæc ex quo intravi, non
cessavit ab osculatione pedum meorum.
Tu non unxisti caput meum oleo: & 46
hæc unguento unxit pedes meos. Propter- 47
eà dico tibi quòd peccata ejus multa re-
missa sunt illi, quoniam dilexit multùm:
et cui dimittitur paucum, diligit parum.
Deindè dixit ad illam, Remissa sunt tibi 48
peccata tua. Et cœperunt innixi dicere 49
intra se; Quis est hic qui dimittit pec-
cata? Dixit autem mulieri; Vade in 50
pace, fides tua te salvavit.*

Sectio vigesima sexta.

CAP. VIII.

*ET post hoc iter faciebat ad omnem 1
civitatem & castellum, & prædicabat
atque evangelizabat regnum Dei: comi-
tantibus eum duodecim, Et mulieribus 2
aliis quas curaverat ab infirmitatibus,
& spiritibus malignis: Maria quæ vo-
catur Magdalena, è qua ejecerat septem
dæmonia: Et Junâ uxore Chuzæ the- 3
saurarii Herodis, & Susannâ, & aliis
multis, quæ ministrabant ei de faculta-
tibus suis.*

Sectio vigesima septima.

*Et convenit ad eum turba magna, cum 4
iis qui veniebant ad illum ex omni civi-
tate: & dixit eis parabolam. Exiit 5
seminator ut seminaret semen suum: &
dum ipse seminaret, ex eo aliquod ceci-
dit super viam, & conculcatum est, &
comederunt illud volucres cœli. Et aliud 6
cecidit super petram, et cùm germinâsset,
aruit, quia non erat ei tellus. Et aliud 7
cecidit in medio spinarum, & natæ sunt
cum eo spinæ, & suffocaverunt illud.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

44 ወተመይጠ ፡ ኀበ ፡ ይእቲ ፡ ብእሲት ፡ ወይቤሎ ፡ ለስምዖን ፡ ትሬኢያኑ ፡ ለዛቲ ፡
ብእሲት ፡ እምከመ ፡ ቦእኩ ፡ ቤተከ ፡ ወኢወሀብከኒ ፡ ማየ ፡ ጥቀ ፡ ለእገርየ ፡ ወይእቲሰ ፡
45 በከየት ፡ ወበአንብዓ ፡ አርኀሰት ፡ እገሪየ ፡ ወበሥዕርታ ፡ መዝመዘት ፡፡ ወአንተ
46 ሰ ፡ ኢተአምኀከኒ ፡ ወይእቲሰ ፡ እምጊዜ ፡ ቦእኩ ፡ ኢየኀተገት ፡ እገሪየ ፡ ስዒመ ፡፡ ወ
አንተሰ ፡ ቅብአ ፡ ርእስየ ፡ ወእገሪየ ፡ ኢቀባእከኒ ፡ ወይእቲሰ ፡ ዕፍረተ ፡ ቀብአተኒ ፡
47 እገሪየ ፡፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ተኀድገ ፡ ላቲ ፡ ኀጢአታ ፡ ብዙኃ ፡ እስመ ፡ ብዙኃ ፡ አ
48 ፍቀረተኒ ፡ ወዘሰ ፡ ውሑደ ፡ አፍቀረኒ ፡ ውሑደ ፡ ይትኀደግ ፡ ሎቱ ፡፡ ወይቤላ ፡ ተኀድ
49 ገ ፡ ለኪ ፡ ኀጢአትኪ ፡፡ ወአኀዙ ፡ ይበሉ ፡ እለ ፡ ይረፍቁ ፡ በቤይናቲሆሙ ፡ መኑ ፡ ው
50 እቱ ፡ ዝንቱ ፡ ዘይኀድግ ፡ ኀጢአተ ፡፡ ወይቤላ ፡ ለይእቲ ፡ ብእሲት ፡ ሃይማኖትኪ ፡
አሕየወተኪ ፡ ሑሪ ፡ እትዊ ፡ በሰላም ፡፡
1 ፰ ወእምዝ ፡ በሰኗታ ፡ ላንሶሰወ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ውስተ ፡ አህጉረ ፡ አዕጸደት ፡ ወሰበከ ፡
ሎሙ ፡ ወመሀሮሙ ፡ በእንተ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወዓሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ምስ
2 ሌሁ ፡፡ ወአንስትኒ ፡ እለ ፡ ኣሕየወን ፡ እምኣጋንንት ፡ እኩያን ፡ ወእምደዌሆን ፡ ማር
3 ያ ፡ እንተ ፡ ይብልዋ ፡ መግደላዊት ፡ እንተ ፡ ሰብዓቱ ፡ አጋንንት ፡ ወፅኡ ፡ እምኔሃ ፡፡ ወዮ
ሐና ፡ ብእሲተ ፡ ኲዝ ፡ መጋቢሁ ፡ ለሄሮድስ ፡ ወሶስና ፡ ወካልኣትኒ ፡ ብዙኃት ፡ እለ ፡ ተልእ
ክዎ ፡ በንዋዮን ፡፡ በእንተ ፡ ምስሌ ፡ ዘይዘርእ ፡፡
4 ወእንዘ ፡ ያጸምእዎ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ ወእለሂ ፡ መጽኡ ፡ ኀቤሁ ፡ እምአህጉር ፡ ወይቤሎ
5 ሙ ፡ ምሳሌ ፡ እንተ ፡ ከመዝ ፡፡ ወፈረየ ፡ ዘይዘርእ ፡ ከመ ፡ ይዝራእ ፡ ዘርኦ ፡ ወዘሪኦ ፡
6 ቦዘወድቀ ፡ ውስተ ፡ ፍኖት ፡ ወኪድዎ ፡ ወበልዕዎ ፡ አዕዋፈ ፡ ሰማይ ፡፡ ወቦ ፡ ዘወድቀ ፡
7 ውስተ ፡ ኰኵሕ ፡ ወበቈሎ ፡ የብሰ ፡ እስመ ፡ ኣልቦ ፡ ሥርወ ፡፡ ወቦ ፡ ዘወድቀ ፡
ውስተ ፡ ሦክ ፡ ወበቈሎ ፡ ጠበቆ ፡ ሦክ ፡፡

Et conversus fuit ad istam mulierem, & dixit Simoni; Vidésne hanc mulierem? Ex 44
quo ingressus sum domum tuam non dedisti mihi aquam ne pedi meo; & hæc
flevit & in lachrymis suis rigavit pedes meos, & capillis suis extersit. Et tu non 45
salutâsti me; & hæc ex *quo* tempore ingressus sum, non cessavit pedes meos os-
culari. Et tu oleo caput meum & pedes meos non unxisti, & hæc unguento 46
unxit me ad pedes meos. Propterea remittuntur ei peccata ejus multa, quia 47
multùm dilexit me: & qui parùm me diligit, parum remittetur ei. Et dixit ei 48
remittuntur tibi peccata tua. Et cœperunt dicere accumbentes inter se, Quis est 49
hic qui remittit peccata? Et dixit huic mulieri; Fides tua servavit te, abi, vade in 50
pace.

CAP. VIII.

ET tunc iterum iter fecit Dominus Jesus per civitates, & prædia, & prædica- 1
vit iis, & docuit eos de regno Dei, & duodecim cum eo: Et mulieres etiam 2
quas sanaverat à dæmonibus malis & à morbis suis, Maria quam vocant Mag-
dalenem, ex qua septem dæmones exierant: Et Johanna uxor Chusæ procura- 3
toris Herodis, & Sosana, & aliæ multæ quæ ministrabant ei in facultatibus suis.

De parabola seminantis.

Et quum audiret eum totus populus, & qui venissent ad eum ex civitatibus, di- 4
xit iis parabolam, quæ sic *se habet*: Exivit qui seminabat ut seminaret semen 5
suum; & seminando, fuit quod cecidit in via: & calcârunt illud, & comederunt
illud volucres cœli. Et fuit quod cecidit super petram: & florescendo exaru- 6
it, quia non habebat radicem. Et fuit quod cecidit inter spinas: & florescen- 7
do suffocârunt illud spinæ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * ويوحان زن كوز * از خاندان هيروديس * وسوسان * وزنان ديگر بسيار كه از مقتناء خويش
مسيح را وشاگردانش را خدمت مي كردند *

چهل مثل تخم كاشتن

4 * چون جماعت بسيار از هر شهري پيش عيسي مي آمدند * عيسي بمثل با ايشان سخن
5 مي گفت * كه برزگري زميني اختيار كرد ودر انجا تخم مي كاشت * از ان تخم چيزي
6 ميان راه افتاد * و زير پاي كوفته شد * ومرغان خوردند * ديگر بر سنگ افتاد * وزود
7 برويد چون اصل نداشت خشك شد * ديگر ميان خار افتاد * وخارها با وي رويدند
وكشته را خبه كردند *

*Et Johanna uxor Chuzæ à familia 3
Herodis, & Susanna, & mulieres
aliæ multæ, quæ de possessione sua
Christo & discipulis suis ministra-
bant.*

XL. Parabola semen seminandi.

*Cùm turba multa ex omni civitate 4
ad Jesum venirent, Jesus in para-
bolis cum illis verbum locutus est.
Quòd seminator terram elegit, & 5
illic semen seminavit: de eo se-
mine quoddam in viam cecidit, &
sub pedibus conculcatum est, & aves
comederunt. Aliud in petram ce- 6
cidit, & protinùs crevit: sed quia
radicem non habebat, exaruit. Ali- 7
ud inter spinas cecidit: & spinæ
cum eo creverunt, & semen suffocâ-
runt.*

Et aliud cecidit in terram bonam, & enatum fecit fructum cen-
8 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν (γ) ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατοντα-
tuplum. Hæc dicens, clamabat; Habens aures audire, audiat. Interrogabant
9 πλασίονα. ταῦτα λέγων, ἐφώνει, Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Ἐπηρώτων
autem eum discipuli ejus, dicentes quæ esset parabola hæc. Is verò dixit;
10 δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη. Ὁ δὲ εἶπεν,
Vobis datum est nôsse mysteria regni Dei: at cæteris in para-
Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παρα-
bolis, ut videntes non videant, & audientes non intelligant. Est autem
11 βολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ (δ) ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. Ἔστι δὲ
hæc parabola: Semen est verbum Dei. Qui autem secus viam, sunt
12 αὕτη ἡ παραβολή· Ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν, εἰσὶν
audientes: deindè venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum,
οἱ ἀκούοντες· εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος, καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν,
ut ne credentes serventur. Qui verò supra petram, qui cùm audierint, cum
13 ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἳ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ
gaudio suscipiunt verbum: & hi radicem non habent, qui ad tempus credunt,
χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον· καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι,
& in tempore tentationis absistunt. Quod autem in spinas cadens, hi sunt qui
14 καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσὸν, οὗτοί εἰσιν οἱ
audientes, & à solicitudinibus & divitiis, & voluptatibus vitæ, profecti
ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου, καὶ (ε) ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι
suffocantur, & non referunt fructum. Quod autem in pulchram terram, hi sunt qui
συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες 15
in corde pulchro & bono, audientes verbum, retinent, & fructum afferunt in
ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον, κατέχουσι, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν
patientia. Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus
ὑπομονῇ. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἢ ὑποκάτω 16
lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, ut intrantes aspiciant
κλίνης τίθησιν· ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι
lumen. Non enim est occultum, quod non manifestum fiet: nec absconditum, quod
τὸ φῶς. Οὐ γάρ ἐστι κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ 17
non cognoscetur, & in palàm veniat. Aspicite ergò quomodò auditis. Qui enim
οὐ γνωσθήσεται, καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε. Ὃς γὰρ 18
habeat, dabitur illi: & qui non habeat, & quod videtur habere, auferetur
(ζ) ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται
ab illo. Venerunt autem ad illum mater & fratres ejus, & non
ἀπ' αὐτοῦ. Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ 19
poterant contingere eum propter turbam. Et nuntiatum est illi, dicentibus;
ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ, λεγόντων, 20
Mater tua & fratres tui stant foris, videre te volentes.
Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε θέλοντες.

MS. A. (γ) εἰς (δ) ἀκούσαντες (ε) ὑπὸ ἡδονῶν (ζ) ἐὰν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*ܘܐܚܪܢܐ ܢܦܠ ܒܐܪܥܐ ܛܒܬܐ ܘܫܦܝܪܬܐ. ܘܝܥܐ ܘܥܒܕ ܦܐܪܐ ܚܕ ܒܡܐܐ. ܘܟܕ ܐܡܪ 8
ܗܠܝܢ ܩܥܐ ܗܘܐ. ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ. *ܘܫܐܠܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܡܢܘ ܡܬܠܐ 9
ܗܢܐ. *ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܟܘܢ ܗܘ ܝܗܝܒ ܠܡܕܥ ܐܪܙܐ ܕܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. 10
ܠܗܠܝܢ ܕܝܢ ܕܠܒܪ ܒܡܬܠܐ ܡܬܐܡܪܐ. ܕܟܕ ܚܙܝܢ ܠܐ ܢܚܙܘܢ. ܘܟܕ ܫܡܥܝܢ ܠܐ ܢܣܬܟܠܘܢ.
*ܗܢܘ ܕܝܢ ܡܬܠܐ. ܙܪܥܐ ܐܝܬܘܗܝ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. *ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ. ܐܝܠܝܢ ܐܢܘܢ 11 12
ܕܫܡܥܝܢ ܡܠܬܐ. ܘܐܬܐ ܒܥܠܕܒܒܐ ܫܩܠ ܡܠܬܐ ܡܢ ܠܒܗܘܢ. ܕܠܐ ܢܗܝܡܢܘܢ
ܘܢܚܘܢ. *ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܥܠ ܫܘܥܐ. ܐܝܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܡܐ ܕܫܡܥܝܢ. ܒܚܕܘܬܐ ܡܩܒܠܝܢ 13
ܠܗ ܠܡܠܬܐ. ܘܥܩܪܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ. ܐܠܐ ܕܙܒܢܐ ܗܝ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ. ܘܒܥܕܢܐ ܕܢܣܝܘܢܐ
ܡܬܬܥܝܩܝܢ. *ܗܘ ܕܝܢ ܕܢܦܠ ܒܝܬ ܟܘܒܐ. ܐܝܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܫܡܥܝܢ ܡܠܬܐ. 14
ܘܒܪܢܝܐ ܘܒܥܘܬܪܐ ܘܒܪܓܝܓܬܐ ܕܥܠܡܐ ܡܬܚܢܩܝܢ. ܘܦܐܪܐ ܠܐ ܝܗܒܝܢ. *ܗܘ ܕܝܢ 15
ܕܒܐܪܥܐ ܛܒܬܐ. ܐܝܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܒܠܒܐ ܫܦܝܐ ܘܛܒܐ ܫܡܥܝܢ ܡܠܬܐ. ܘܐܚܝܕܝܢ
ܘܝܗܒܝܢ ܦܐܪܐ ܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ. *ܥܘܗܕܢܐ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܡܪܝܡ. *ܫܠܡ
*ܠܐ ܐܢܫ ܡܢܗܪ ܫܪܓܐ ܘܡܟܣܐ ܠܗ ܒܡܐܢܐ. ܐܘ ܣܐܡ ܠܗ ܠܬܚܬ ܥܪܣܐ. ܐܠܐ ܣܐܡ 16
ܠܗ ܥܠ ܡܢܪܬܐ. ܕܟܠ ܕܥܐܠ ܢܚܙܐ ܢܘܗܪܗ. *ܠܝܬ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܟܣܐ ܕܠܐ ܢܬܓܠܐ. 17
ܘܠܐ ܕܡܛܫܝ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ ܘܢܐܬܐ ܠܓܠܝܐ. *ܚܙܘ ܗܟܝܠ ܐܝܟܢܐ ܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ 18
ܢܬܝܗܒ ܠܗ. ܘܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ. ܐܦ ܗܘ ܕܣܒܪ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܬܢܣܒ ܡܢܗ. *ܐܬܘ ܕܝܢ 19
ܠܘܬܗ ܐܡܗ ܘܐܚܘܗܝ. ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܕܢܬܡܠܠܘܢ ܥܡܗ ܡܛܠ ܟܢܫܐ. *ܘܐܡܪܘ 20
ܠܗ. ܐܡܟ ܘܐܚܝܟ ܩܝܡܝܢ ܠܒܪ ܘܨܒܝܢ ܠܡܚܙܝܟ.

Aliud denique cecidit in terram bonam & 8
pulchram, ac germinavit, & edidit fructum
pro uno centum. Hæc quum diceret, clama-
bat; Qui habet aures ad audiendum, audiat.
Et interrogaverunt eum discipuli ejus, quæ 9
esset ista parabola. Ipse verò dixit eis; Vo- 10
bis quidem datum est nôsse arcana regni Dei,
cæteris autem illis per parabolas proponitur,
ut videntes non videant, & audientes non
intelligant. Est autem hæc parabola: Se- 11
men, est sermo Dei. Ii autem qui secus vi- 12
am, sunt qui audiunt sermonem, & veniens
inimicus tollit sermonem ex cordibus eorum,
ne credant, & salvi fiant. Qui autem super 13
petram, ii sunt qui cùm audierint, cum gau-
dio excipiunt sermonem, & radicem non ha-
bent, sed temporaria est fides eorum, & tem-
pore tentationis impingunt. Quod autem 14
inter spinas cecidit, ii sunt qui audiunt ser-
monem, sed in solicitudine, divitiisque, &
concupiscentiis mundi suffocantur, fructúsq;
non edunt. Quod autem in terram bonam, 15
ii sunt qui corde limpido bonóque audiunt
sermonem, & amplectuntur, edúntque fru-
ctus in patientia.

Commemoratione Deiparæ Mariæ. 25.

Nemo accendit lucernam, et operit eam vase, 16
aut ponit eam subter lectum, sed eam im-
ponit candelabro, ut quicunque ingreditur,
videat lumen ejus. Nihil est enim occultum, 17
quod non reveletur, nec absconditum, quod
non cognoscatur, & veniat in apertum. Vi- 18
dete quomodò audieritis. Qui enim habet,
dabitur ei: & qui non habet, etiam id quod
putat se habere, tolletur ab eo. Venerunt 19
autem ad eum mater & fratres ejus, nec po-
terant eum alloqui propter turbam. Et di- 20
cunt ei; Mater tua & fratres tui stant foris,
volúntque te videre.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*ديكر در زمين نيك افتاد • وبكام خود رسته كشت • وتخم داد • و بهره • يكي در صد • چون 8
اينهارا كفت • بانك زد كه هر كه كوش شنونك دارد بشنود • *شاكردان ازو پرسيدند • چيست و 9
اين مثل * مسيح بديشان كفت بشما داده شد • كه راز ملكوت خدايرا بدانيد • وبديشان 10
همكنان بمثل كفته شود • مي نكرند ونمي بينند • چون مي شنوند • در نمي يابند • *اما اين 11
مثل كه تخم كاشته مي شود كلمهٔ خداست • *انك بر كنار زمين افتاد • ايشانند كه 12
كلمهرا بشنود • و دشمن بيايد • ان كلمهرا از دل ايشان بربايد • تا ايمان نياورند ورستك
نشوند • *انك بر سنك افتاد • ايشانند كه كلمهرا بشنوند • وبشادي قبول كنند • و اصل 13
ندارند • در وقت شنيدن باشد ايمان ايشان • وچون ازمايش شود زود منكر شوند • *وانك در 14
ميان خار افتاد ايشانند كه كلمهرا بشنوند • چون غم وشغل دنياوي • وتوانكري •
وارزوهاء كوناكون • در ايند • وكلمهرا در ميان كيرند • وخبه كنند • نكذارند كه بكمال
رسد وتخم وبهره دهد • *وانك در زمين نيك افتاد • انانند كه بدل كشاده ونيك كلمهرا 15
قبول كنند • ونكاه دارند وبدان كار كنند • تا ايشانرا بهره دهد يكي در صد

Aliud in terram bonam cecidit, & ex animo suo crevit, & semen dedit & fructum centuplicem. Cùm hæc dixisset, clamabat, quòd quicunque aures audientes haberet, audiret. 8
Discipuli ab eo rogabant, quænam 9
esset hæc parabola. Jesus illis dixit, 10
Vobis datum est ut mysterium regni Dei sciatis: illis autem omnibus per parabolas dictum erit. Intuentur, & non vident; quando audiunt, non intelligunt. Hac autem 11
parabolâ semen quod seminatur, verbum Dei est. Id quod ad oras terræ 12
cecidit, ii sunt qui verbum audiunt, & inimicus veniens verbum illud è corde illorum rapit, ne fidem habeant, et serventur. Id quod in petram 13
cecidit, ii sunt qui verbum audiunt, & cum gaudio excipiunt, & radicem non habent: tempore audiendi fides illis est, sed cùm tentatio fuerit, citò apostatæ fiunt. Illud verò 14
quod inter spinas cecidit, ii sunt qui verbum audiunt, cùm solicitudo & cura mundana, et divitiæ, et concupiscentiæ variæ ingrediuntur, & verbum intercipiunt, & suffocant, nec sinunt ut ad maturitatem veniat, & semen & fructum reddat.
Id autem quod in terram bonam ce- 15
cidit, ii sunt qui corde aperto & bono verbum excipiunt, & observant, et in eo opus faciunt, adeò ut eis fructum det centuplicem.

Versio VULGATA LATINA.

8 Et aliud cecidit in terram bonam : & ortum fecit fructum centuplum. Hæc dicens
9 clamabat ; Qui habet aures audiendi, audiat. Interrogabant autem eum disci-
10 puli ejus, quæ esset hæc parabola. Quibus ipse dixit ; Vobis datum est nôsse
mysterium regni Dei, cæteris autem in parabolis : ut videntes non videant, &
11 audientes non intelligant. Est autem hæc parabola : Semen est verbum Dei.
12 Qui autem secus viam, hi sunt qui audiunt : deindè venit diabolus, & tollit ver-
13 bum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. Nam qui supra petram : qui cùm
audierint, cum gaudio suscipiunt verbum : & hi radices non habent : qui ad tem-
14 pus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit :
hi sunt, qui audierunt, & à solicitudinibus, & divitiis, & voluptatibus vitæ, eun-
tes, suffocantur, & non referunt fructum. Quod autem in bonam terram : hi 15
sunt, qui in corde bono & optimo audientes verbum retinent, & fructum affe-
runt in patientia. Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus 16
lectum ponit : sed supra candelabrum ponit, ut intrantes videant lumen. Non 17
est enim occultum, quod non manifestetur : nec absconditum, quod non cognosca-
tur, & in palàm veniat. Videte ergò quomodò audiatis. Qui enim habet, da- 18
bitur illi : & quicunque non habet, etiam quod putat se habere, auferetur ab
illo. Venerunt autem ad illum mater & fratres ejus, & non poterant adire 19
eum præ turba. Et nuntiatum est illi ; Mater tua, & fratres tui stant foris, vo- 20
lentes te videre.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * واحر وقع علي الارض الصالحة فاثمر مايه ضعف • فلما قال هذا نادي من له اذان سامعتان
9 فليسمع * ثم ساله تلاميذه قايلين ما هو هذا المثل * فقال لهم لكم اعطي علم سراير
10 ملكوت الله • فاما الباقون فبامثال • كي يبصروا فلا يبصرون • ويسمعوا فلا يسمعون ولا
11 يفهمون * وهذا معني المثل • الزرع هو كلام الله * فالذي وقع علي الطريق هم الذين يسمعون
12 الكلمة فياتي ابليس فينزع الكلمة من قلوبهم لئلا يومنوا فيخلصوا * واما الذي وقع علي
13 الصخرة فهم الذين يسمعون الكلمة ويقبلونها بفرح وهولاء لا اصل لهم • وهم انما يومنون
14 زمنا يسيرا وفي زمن التجربة يتركونها * والذي وقع في الشوك هم الذين يسمعون الكلمة
15 فتخنقهم الاهتمام والغني وشهوات معيشتهم الذاهبين فيها فلا ياتون بثمر * واما الذي
وقع في الارض الصالحة فهم الذين يسمعون الكلمة بقلب صالح جيد فيحفظونها ويثمرون
بالصبر •

الفصل الثامن والعشرون •

16 * ليس احد يوقد سراجا فيغطيه باناء ولا
17 يجعله تحت سرير • لكن يضعه علي المنارة فيري الداخلون النور * لانه ليس خفي لا يظهر
18 ولا مكتوم لا يعلن * انظروا الان كيف تسمعون • من له يعطي ومن ليس له فالذي يظن
19 انه له ينزع منه * ثم جاء اليه امه واخوته فلم يستطيعوا الوصول اليه لاجل الجمع * فقالوا له
20 امك واخوتك قيام خارجا يريدون ان ينظروك •

Et aliud cecidit super terram bonam, & fructum fecit centuplum. Et cùm dixisset hoc, clamavit ; Is cui sunt aures audientes, audiat. Deindè interrogave- 8 9
runt eum discipuli ejus, dicentes ; Quæ est hæc parabola? Dixit eis ; Vobis data est scientia mysteriorum regni Dei : 10
at verò cæteris per parabolas, ut videant & non videant, & audiant & non audiant, neque intelligant. Et hic est 11
sensus parabolæ : Semen, est verbum Dei : Et quod cecidit super viam, sunt 12
qui audiunt verbum, sed venit diabolus, & tollit verbum de cordibus eorum ne credant, & salventur. Quod autem ce- 13
cidit super petram, sunt qui audiunt verbum, & suscipiunt illud cum gaudio, & his non est radix : Hi enim credunt tempore exiguo, & in tempore tentationis deserunt illud. Et quod cecidit 14
in spinas, sunt qui audiunt verbum, at suffocat eos cura, & divitiæ, atque voluptates vitæ suæ quam sequuntur, & non afferunt fructum. At verò quod ce- 15
cidit in terram bonam, sunt qui audiunt verbum corde bono, optimo, & conservant illud, & fructificant in patientia.

Sectio vigesima octava.

Nemo accendit lucernam, & operit eam 16
vase, neque ponit eam sub lecto : sed ponit illam super candelabrum, & videant introeuntes lumen. Quia non est 17
absconditum, quin appareat : neque occultum, quin reveletur. Considerate er- 18
gò quomodò audiatis. Ei enim qui habet, dabitur : & ab eo qui non habet, etiam quod censebitur habere, auferetur.
Deindè venerunt ad illum mater ejus, 19
& fratres ejus, & non potuerunt pervenire ad eum præ turba. Dixerunt ergò 20
ei ; Mater tua & fratres tui stantes foris, volunt videre te.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወቦ፡ዘወድቀ፡ውስተ፡ምድር፡ ሠናይ፡ ወበቈለዊ፡ ወፈርየ፡ምእተ፡ ምክዕቢተ፡ ወቦ፡
9 ኀበ፡ሠላሳ፡ ወቦ፡ኀበ፡ስሳ፡ወዘንተ፡ ብሂሎ፡ ይቤሎሙ፡ ዘቦ፡እዝን፡ሰሚዐ፡ይስማዕ፡፡=
10 ወተስእልዎ፡አርዳኢሁ፡ ወይቤልዎ ምንትኑ፡ ይእቲ፡ዛቲ፡ምሳሌ፡፡= ወይቤሎሙ፡
ለክሙ፡ተውህበ፡ታእምሩ፡ ምስጢራ፡ ለመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወለእልክቱ
11 ስ፡በምሳሌ፡ከመ፡ርኢዮሙ፡ሊይርአዩ፡ወሰሚዖሙ፡ሊይስምዑ፡ወሊይለብዉ፡፡=
12 ወከመዝ፡ይእቲ፡ምሳሌሃ፡ዘርእሰ፡ቃሉ፡ለእግዚአብሔር፡ውእቱ፡= ወዘሰ፡ውስተ፡
ፍኖት ፡ ወድቀ፡ እሉ፡ እሙንቱ፡እለ፡ ይሰምዑ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ ወይመጽእ፡ሰይ
13 ጣን፡ ወይነሥእ፡ ለቃል፡ እምልቦሙ፡ ከመ፡ ኢይእመኑ፡ ወኢይሕየዉ፡፡= ወዘሰ፡
ውስተ፡ኰኵሕ፡ወድቀ፡እሉ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ ሰሚዖሙ፡ ወይትወከፍዎ፡ ለነገር ፡ በፍ
ሥሐ፡ልብ፡ለገቢር፡ ወባሕቱ፡ሥርወ፡ አልቦሙ፡ ለሶቤሃ፡ ይእሙ፡ የአምኑ ፡ ወእምከ
14 መ፡ተመንደቡ፡የዐልዉ፡፡= ወዘሰ፡ ውስተ፡ ሦክ፡ ወድቀ፡ እሉ፡ እሙንቱ፡እለ፡ይሰም
ዑ፡ ወይትወከፉ፡ወይሐልዩ፡ብዕለ፡ወትካዘ፡ መንበርት፡ ወሐውዘ፡ መንበርት ፡ ፃሕው
15 ዝ፡ተደልዎ፡ወፈጊዕ፡ያበውቆሙ፡ወኢይገብሩ፡፡= ወዘሰ፡ ውስተ፡ ሠናይ፡ምድር፡
እሉ፡እሙንቱ፡እለ፡ይሰምዑ፡በሠናይ፡ ልብ፡ ወበጥቡዕ ፡ ወይትዔገሡ፡ ወያጠብዑ፡ ወ
16 ይፈርዩ፡፡= ወአልቦ፡ ዘያኀቱ፡ ማኀቶተ፡ ወይከድና፡ ንዋየ፡ወያነብራ፡ታሕተ፡ዓራ
17 ት፡ዘእንበለ፡ዲበ፡ተቀዋሚ፡ከመ፡ይርአዩ፡ብርሃነ፡እለ፡ያንሶሱ፡፡= ወአልቦ፡ኅቡ
18 እ፡ዘኢተከሥተ፡ወአልቦ ፡ ክዱን፡ ዘኢያስተርኢ ፡ ወገሃደ ፡ ይከውን፡= ወአእም
ሩ ፡ እንከ ፡ ዘከመ ፡ ትሰምዑ ፡ ለዘቦ ፡ ይሁብዎ ፡ ወለዘሰ ፡ አልቦ ፡ እለሂቦ ፡ ይሃይድ
19 ዎ፡፡= ወመጽኡ፡ ኀቤሁ፡ ፡ እሙ ፡ ወአኀዊሁ ፡ ወስእኑ ፡ ረኪቦቶ ፡ እስመ ፡ ጸ
20 ፈቀ፡ወብዙኃ፡ ሰብእ፡= ወይቤልዎ ፡ እምከ፡ ወአኀዊከ፡አፍኣ፡ሃለው፡ይቀውሙ፡
ወይፈቅዱ ፡ ይርአዩከ፡፡=

Et fuit quod cecidit in terram bonam, & floruit, & fructum edidit centuplum, 8
& fuit ad triginta, & fuit ad sexaginta : Et hoc dicens, dixit ; Qui habet aures, au-
diendo audiat. Et interrogârunt eum discipuli ejus, & dicebant ei ; Quænam est 9
hæc parabola? Et dixit iis ; Vobis datum est nôsse mysteria regni Dei, & illis in 10
parabolis : ut videntes non videant ; audientes non audiât, neq; intelligât. Et sic *se* 11
habet hæc parabola, Semen verbũ Dei est. Et ꝙ in via cecidit, ii sunt qui audiũt 12
verbũ Dei, & venit satanas, & tollit verbũ è corde eorũ, ut non credant neq; vi-
vant. Et quod super petram cecidit, ii sunt qui audientes suscipiunt verbum in 13
gaudio cordis ad faciendum : sed radicem non habentes, ad tempus tantùm cre-
dunt ; & quando persecutionem patiuntur, prævaricantur. Et quod in spinas 14
cecidit ii sunt qui audiunt & suscipiunt, & sapiunt divitias ; & solicitudo secu-
li, & voluptas seculi, & voluptas dignitatis, & deliciæ urgent eos, & non ope-
rantur. Et quod in bonam terram, ii sunt qui audiunt in bono corde, & in para- 15
to ; & perseverant, & fixos se reddunt, & fructum adferunt. Et nemo est qui 16
accendit lucernam, & operit eam vase, & ponit eam subter lectum ; sed supra
candelabrum, ut videant lucem qui intrant. Et non est occultum quod non re- 17
velatum fuerit, & non est coopertum quod non videbitur & manifestum fiet.
Et intelligite igitur quomodo audiatis : ei qui habet dabunt ei, & ei qui non ha- 18
bet quod datum fuit ei auferent ei. Et venerunt ad eum mater ejus, & fratres 19
ejus, & non potuerunt adire eum præ turba & multitudine hominum. Et di- 20
xerunt ei, Mater tua & fratres tui foris sunt stantes, & cupiunt videre te.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل یک مثل چراغ افروختن

16 * کسي چراغ نيفروزد • وانرا بتغاري
يا طشتي • بپوشاند • يا اورا زير تخت نهد • الا چراغ بيفروزد وبر مناره نهد • تا هر كه درآيد •
17 ازو روشنايي بيند • * هر كز چيز پوشيده نباشد • الا اشكارا شود • و نه نيز پنهان • الا
18 دانسته شود • وهويدا نموده شود • * ببينيد كه چون شنيد • انك دارد • ديكر بدو داده
شود وانك ندارد • آن نيز كه دارد ازو ستده شود

چهل دو انك كفتند مادرت و برادرانت بر درند

19 * مادر وبرادرانش بر درامدند • بسبب بسياري خلق نتوانستند كه با او سخن كويند •
20 * كسي كفت مادر و برادرانت بيرون ايستاده اند • ومي خواهند كه ترا بينند •

XLI. Parabola lucernam accendendi.

Quisquam lucernam non accendit, et hydriâ conchâve tegit, aut eam lecto supponit : sed lucernam accendit, et super candelabrum ponit, ut quicunque ingressus fuerit, ab eo lumen videat. 16
Haud unquam aliquid opertum erit, quin manifestetur ; neque etiam secretum, quin innotescat et apertè ostendatur. 17
Videte quomodo audiatis : ille qui habet, amplius ei datum erit ; et is qui non habet, illud etiam quod habet ei ablatum erit. 18

XLII. De eis qui dicebant, Mater tua & fratres tui ad ostium sunt.

Et *mater & fratres ejus ad ostium venerunt,* sed *præ multitudine populi non potuerunt cum eo loqui.* 19
Quidam dixit ; Mater & fratres tui foris stant, & cupiunt ut te videant. 20

Qui autem respondens dixit ad eos; Mater mea & fratres mei hi sunt
21 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς, Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν
verbum Dei audientes, & facientes ipsum. Et factum est in una die-
22 οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες, καὶ (η)ποιοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμε- ΚΓ' πγ β
rum, & ipse ascendit in naviculam, & discipuli ejus: & ait ad illos; Trans-
ρῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Διέλ-
eamus in ulterius stagni. Et provecti sunt. Navigantibus autem illis, sopitus
23 θωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης· καὶ ἀνήχθησαν. Πλεόντων δὲ αὐτῶν, ἀφύπνω-
est: & descendit procella venti in stagnum, & complebantur, & periclitabantur.
σε· καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο, καὶ ἐκινδύνευον.
Accedentes autem suscitaverunt eum, dicentes; Præceptor, præceptor, perimus.
24 Προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτόν, λέγοντες, Ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα.
Ille autem excitatus objurgavit ventum & fluctuationem aquæ: & cessaverunt,
ὁ δὲ ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο,
& facta est tranquillitas. Dixit autem illis; Ubi est fides vestra? Timen-
25 καὶ ἐγένετο γαλήνη. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, (θ)Ποῦ ἐστιν ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέν-
tes autem mirati sunt, dicentes ad invicem; Quisnam hic est, quia &
τες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ
ventis imperat & mari, & obediunt ei? Et navigaverunt ad
26 τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; Καὶ κατέπλευσαν εἰς
regionem Gadarenorum, quæ est contra Galilæam. Exeunti autem
27 τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ἥτις ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς Γαλιλαίας. Ἐξελθόντι δὲ ΚΔ'
ipsi ad terram, occurrit illi vir quidam ex urbe, qui habebat
αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε

dæmonia ex temporibus multis: & vestimento non induebatur, & in domo non
δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν· καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ
manebat, sed in monumentis. Videns verò Jesum, & exclamans, procidit
ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀνακράξας, προσέπεσεν 28
illi, & voce magnâ dixit; Quid mihi & tibi, Jesu fili Dei altissimi? obsecro
αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπε, Τί ἐμοὶ καὶ σοί Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί
te, ne me torqueas. Præcipiebat enim spiritui immundo, exire
σου, μή με βασανίσῃς. Παρήγγελλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, ἐξελθεῖν 29
ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, & vinciebatur catenis,
ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσι,
& compedibus custoditus: & perrumpens vincula, agitabatur à dæmonio
καὶ πέδαις φυλασσόμενος· καὶ διαῤῥήσσων τὰ δεσμά, ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος
in deserta. Interrogavit autem illum Jesus, dicens; Quod tibi est nomen?
εἰς τὰς ἐρήμους. Ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοι ἐστὶν ὄνομα; 30
is autem dixit, Legio: quia dæmonia multa intraverunt in eum. Et rogaverunt
ὁ δὲ εἶπε, Λεγεών· ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν. Καὶ παρεκάλει 31
illum ut non imperaret illis in abyssum abire. Erat autem ibi grex
αὐτὸν ἵνα μὴ (ι) ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη 32
porcorum multorum pascentium in monte: & rogabant eum ut permitteret
χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλουν αὐτὸν (κ) ἵνα ἐπιτρέψῃ
eis in illos ingredi: & permisit illis.
αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.

MS.A. (η)ποιοῦντες. Ἐγένετο δὲ ἐν (θ)Ποῦ ἡ πίστις (ι)ἐπιτάξει (κ)ἵνα *μὴ ἐπιτρέψῃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܐܡܝ ܘܐܚܝ. ܗܢܘܢ ܕܫܡܥܝܢ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ
ܘܥܒܕܝܢ ܠܗ.
22 ܘܗܘܐ ܒܚܕ ܡܢ ܝܘܡܝܢ ܝܫܘܥ ܣܠܩ ܝܬܒ ܒܣܦܝܢܬܐ ܗܘ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܢܥܒܪ ܠܥܒܪܐ ܕܝܡܬܐ.
23 ܘܟܕ ܪܕܝܢ ܗܘܘ ܕܡܟ ܗܘܐ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܘܗܘܐ ܥܠܥܠܐ ܕܪܘܚܐ ܒܝܡܬܐ. ܘܩܪܝܒܐ ܗܘܬ ܐܠܦܐ ܠܡܛܒܥ.
24 ܘܩܪܒܘ ܐܬܥܝܪܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܪܒܢ ܪܒܢ ܐܒܕܝܢܢ. ܘܗܘ ܩܡ ܘܟܐܐ ܒܪܘܚܐ ܘܒܡܚܫܘܠܐ ܕܡܝܐ. ܘܫܠܝܘ ܘܗܘܐ ܫܠܝܐ.
25 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܝܟܘ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܕܚܠܝܢ ܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܡܢܘ ܟܝ ܗܢܐ ܕܐܦ ܠܪܘܚܐ ܘܠܓܠܠܐ ܘܠܝܡܐ ܦܩܕ ܘܡܫܬܡܥܝܢ ܠܗ.
26 ܘܪܕܘ ܘܐܬܘ ܠܐܬܪܐ ܕܓܕܪܝܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܠܥܒܪܐ ܠܘܩܒܠ ܓܠܝܠܐ.
27 ܘܟܕ ܢܦܩ ܠܐܪܥܐ ܦܓܥ ܒܗ ܓܒܪܐ ܚܕ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܫܐܕܐ ܡܢ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܢܚܬܐ ܠܐ ܠܒܫ ܗܘܐ. ܘܒܒܝܬܐ ܠܐ ܥܡܪ ܗܘܐ. ܐܠܐ ܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ.
28 ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܠܝܫܘܥ ܩܥܐ ܘܢܦܠ ܩܕܡܘܗܝ. ܘܒܩܠܐ ܪܡܐ ܐܡܪ. ܡܢܐ ܠܝ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܡܪܝܡܐ. ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܠܐ ܬܫܢܩܢܝ.
29 ܦܩܕ ܗܘܐ ܠܗ ܓܝܪ ܝܫܘܥ ܠܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ ܠܡܦܩ ܡܢ ܒܪܢܫܐ. ܙܒܢܐ ܓܝܪ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܡܢ ܕܐܫܬܒܝ. ܘܡܬܐܣܪ ܗܘܐ ܒܫܫܠܬܐ ܘܒܟܒܠܐ ܘܡܬܢܛܪ ܗܘܐ. ܘܡܦܣܩ ܗܘܐ ܐܣܘܪܘܗܝ ܘܡܬܕܒܪ ܗܘܐ ܡܢ ܫܐܕܐ ܠܚܘܪܒܐ.
30 ܘܫܐܠܗ ܝܫܘܥ ܡܢܐ ܫܡܟ. ܐܡܪ ܠܗ ܠܓܝܘܢ. ܡܛܠ ܕܫܐܕܐ ܣܓܝܐܐ ܥܠܘ ܗܘܘ ܒܗ.
31 ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܕܠܐ ܢܦܩܘܕ ܐܢܘܢ ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܬܗܘܡܐ.
32 ܐܝܬ ܗܘܬ ܕܝܢ ܬܡܢ ܒܩܪܬܐ ܕܚܙܝܪܐ ܣܓܝܐܐ ܕܪܥܝܐ ܒܛܘܪܐ. ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܕܢܦܣ ܠܗܘܢ ܕܢܥܠܘܢ ܒܚܙܝܪܐ. ܘܐܦܣ ܠܗܘܢ.

21 Ipse verò respondit & ait illis; Ii sunt mater mea, & fratres mei, qui audiunt sermonem Dei, eúmque exequuntur.

Ad vesperam dominicæ V. jejunii. 26.

22 Porrò factum est quodam die, ut Jesus conscensâ navi sederet in ea, ipse ac discipuli sui: & dixit eis, Transeamus in ulteriorem ripam laci.
23 Quumque navigarent, somno se dedit ipse Jesus, & factus est turbo venti in lacu, & propè erat navis ut mergeretur.
24 Et accedentes excitârunt eum, dicúntque ei; Magister noster, Magister noster, perimus. Ipse verò surrexit, & objurgavit ventos, & fluctus aquarum, & quieverunt, ac facta est tranquillitas.
25 Et dixit eis, Ubi est fides vestra? Hi autem quum expavescerent, mirabantur, dicentes unus ad alium; Quisnam iste est, qui & ventis imperat, fluctibúsque, & mari, & obediunt ei?
26 Porrò navigârunt venerúntque in regionem Godaræorum, quæ est in ulteriori ripa ex adverso Galilææ.
27 Quumque exîsset in terram, occurrit ei homo quidam ex urbe, in quo erat dæmonium à tempore multo, & vestimento non amiciebatur, nec in ædibus degebat, sed in monumentis.
28 Quum autem vidisset Jesum, exclamavit & procidit coram eo, & altâ voce dixit; Quid nobis & tibi, Jesu fili Dei Altissimi? peto à te ne me crucies.
29 Præcipiebat enim Jesus spiritui immundo ut exiret ab homine: multum enim jam temporis fuerat, ex quo captivus detinebatur ab eo: & vinciebatur catenis, compedibúsque custodiebatur: & frangebat vincula sua, & ducebatur à dæmonio in desertum.
30 Interrogavit autem eum Jesus; Quod est nomen tuum? dixit ei, Legio: quandoquidē dæmonia multa ingressa erant in eum.
31 Et efflagitabant ab eo, ne præciperet ipsos abire in abyssum.
32 Erat autem ibi grex porcorum multorum pascens in monte, & efflagitabant ab eo ut permitteret ipsis in portos ingredi. Et permisit eis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

21 * عيسي بديشان جواب داد وكفت • مادر وبرادران من ايشانند • كه سخن خدارا بشنوند •
وبدان كار كنند چهل سه رفتن مسيح در كشتي * واتفاق شد 22
ميان روزها كه مسيح † بالاء كشتي رفت • ونشست • وبا شاكردان كفت در كذركاه بكذ
23 ريم • * وچون كشتي † روان شد • عيسي لحظه خفت • ناكاه دريا در شورش † آمد وباد
24 جنبيد • وموج عظيم مي زد • ونزديك آمد • كه كشتي غرق شود • * شاكردان اورا بيدار كردند
وكفتند • بزرك ما • بزرك ما كم شديم • مسيح برخاست وبر باد † بانك زد • موج ساكن
25 شد • ودريا ارام كرفت • * وبديشان كفت • ايمان شما كجاست • ايشان از ترس † سخن نداشتند
ومتعجب شدند • ويكي با يكي مي كفت • كوئي كه باشد اين كه باد وموجهاء دريا در فرمان
اويند • واورا مي شنوند چهل چهار انجا كه ديوانرا بخوكان فرستاد
26 * واز انجا در ولايت غدرانيان آمدند كه در كذركاهست برابر جليل • * [چون بزمين بدر
27 آمدند مردي از شهر بيرون مي امد برابر عيسي رسيد واز روزكار دراز † در درون او ديو بود •
جامه نمي پوشيد • ودر ابادانى نمي نشست • ودايم در ويراني وكورستان † كرديدي •

21 *Jesus illis responsum dedit, & dixit; Mater & fratres mei, ii sunt, qui verbum Dei audiunt, et juxta illud opus faciunt.*

XLIII. Ingressus Christi in navem.

22 *Accidit autem inter hos dies ut Christus navem conscenderet, et sederet, et discipulis dixit; Per transitum lacûs trajiciamus.*
23 *Et cùm navis progrederetur, Jesus protinus dormivit: subitò mare concitatum est, et ventus commotus est, et fluctus ingentes illidebantur, et parum aberat quin navis mergeretur.*
24 *Discipuli eum expergefecerunt, ei dicentes; Magister noster, magister noster, perimus. Christus surrexit, et ventum increpavit: æstus itaque sedatus est et mare quievit.*
25 *Et illis dixit, Fides vestra ubi est? Illi præ pavore sermonem non habuerunt: admirati sunt autem, et alter alteri dixit; Cujusmodi hic est, quòd ventus et fluctus maris illius imperio parent, et ei auscultant?*

XLIV. Ubi dæmones in porcos misit.

26 *Et illinc in regionem Gadarenorum venerunt, quæ trajicientibus è regione Galilææ est,*
27 *Cùm in terram egressi essent, homo quidam ex civitate egressus Jesu occurrit, et à tempore longo dæmonium in eo fuerat: vestimentum non induerat, et ædificiis non incoluerat, sed assiduus in deserto et sepulchreto oberrabat.*

Versio VULGATA LATINA.

21 Qui respondens, dixit ad eos; Mater mea, & fratres mei hi sunt, qui verbum Dei
22 audiunt & faciunt. Factum est autem in una dierum: & ipse ascendit in navi-
culam, & discipuli ejus; & ait ad illos; Transfretemus trans stagnum. Et ascen-
23 derunt. Et navigantibus illis, obdormivit, & descendit procella venti in stagnum,
24 & complebantur, & periclitabantur. Accedentes autem suscitaverunt eum, di-
centes; Præceptor, perimus. At ille surgens, increpavit ventum, & tempestatem
25 aquæ, & cessavit: & facta est tranquillitas. Dixit autem illis; Ubi est fides vestra?
Qui timentes, mirati sunt ad invicèm, dicentes; Quis putas hic est, quia & ven-
26 tis & mari imperat, & obediunt ei? Et navigaverunt ad regionem Geraseno-
27 rum, quæ est contra Galilæam. Et cùm egressus esset ad terram, occurrit illi vir
quidam, qui habebat dæmonium jam temporibus multis, & vestimento non in-
duebatur, neque in domo manebat, sed in monumentis. Is, ut vidit Jesum, pro- 28
cidit ante illum: & exclamans voce magnâ, dixit; Quid mihi, & tibi est, Jesu
Fili Dei Altissimi? obsecro te, ne me torqueas. Præcipiebat enim spiritui im- 29
mundo ut exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, & vincie-
batur catenis & compedibus custoditus: & ruptis vinculis agebatur à dæmonio
in deserta. Interrogavit autem illum Jesus, dicens; Quod tibi nomen est? At 30
ille dixit; Legio: quia intraverant dæmonia multa in eum. Et rogabant illum 31
ne imperaret illis ut in abyssum irent. Erat autem ibi grex porcorum multorum 32
pascentium in monte: & rogabant eum, ut permitteret eis in illos ingredi. Et
permisit illis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * فاجابهم قايلا امي واخوتي هم هولاء الذين يسمعون كلمة الله ويعملون بها *
22 * الفصل التاسع والعشرون * وكان في احد الايام قد صعد الي سفينة ومعه تلاميذه *
23 وقال لهم امضوا بنا الي عبر البحيرة فساروا * وفيما هم سايرون نام * فنزل في البحيرة ريح عاصفة
24 واحاطت بهم وكانوا في شدة * فدنوا اليه وايقظوه قايلين يا معلم هلكنا * فقام وانتهر الريح
25 والامواج فسكنت وكان هدوا عظيما * وقال لهم اين ايمانكم فخافوا وتعجبوا وقال بعضهم
لبعض من تري هذا الذي يامر الرياح والماء فيطيعونه * الفصل الثلثون *
26 * ثم عبر الي كورة الجرجسيين التي هي مقابل عبر الجليل * فلما خرج الي الارض استقبله
27 انسان من المدينة كان به شيطان منذ زمان كبير * ولم يكن يلبس ثوبا ولا ياوي بيتا لكن
28 في المقابر * فلما راي يسوع خر قدامه وصاح بصوت عال قايلا ما لك معي يا يسوع ابن
29 الله العلي * انا اساءلك الا تعذبني * لانه كان امر الروح النجس ان يخرج من الانسان * فانه
كان قد اختطفه منذ سنين كثيرة * وكان يربط بالسلاسل والقيود ويحبس * فيقطع الرباط
30 ويسوقه الشيطان الي البراري * فساله يسوع قايلا ما اسمك فقال لاجاون * لانه قد دخل فيه
31 شياطين كثيرة * فطلبوا اليه الا يامرهم بالذهاب الي العمق * وكان هناك قطيع خنازير
32 كثيرة ترعي في الجبل * فسالوه ان ياذن لهم بالدخول فيها فتركهم *

Respondit eis, dicens; Mater mea, & fratres mei, sunt hi qui audiunt verbum Dei, & faciunt illud. 21

Sectio vigesima nona.

Et in una dierum ascenderat in naviculam, & secum discipuli ejus: & dixit eis; Ducite nos ad oppositum litus stagni: & velafecerunt. Et dum ipsi navigarent, dormivit. Irruit autem in stagnū ventus procellosus, & obsedit eos, & erant in angustia. Et accesserunt ad eum, & suscitaverunt eum, dicentes; O præceptor, interiimus. Et surrexit, & increpavit ventum & fluctus: & quieverunt, & facta est tranquillitas magna. Et dixit illis; Ubi est fides vestra? Et timuerunt, & mirati sunt, & dixit alter eorum ad alterum; Quis putas est hic, qui imperat ventis & aquæ, & obediunt illi? 22 23 24 25

Sectio trigesima.

Deindè transfretavit in regionem Gergesæorum, quæ est contra fretum Galilææ. Et cùm egressus esset ad terram, occurrit illi homo quidam de civitate in quo erat dæmonium à tempore magno, et non induebatur veste, neq; habitabat domum, sed inter sepulchra. Cùm autem vidisset Jesum, procidit ante illum, et exclamavit voce altâ, dicens; Quid tibi mecum, Jesu fili Dei altissimi? Ego obsecro te ne torqueas me. Nam præceperat spiritui immundo ut exiret ab homine: arripuerat enim eum ab annis multis: et vinciebatur catenis & compedibus, et detinebatur carceribus; ac rumpebat vinculum, et abigebat eum dæmonium in deserta. Et interrogavit illum Jesus, dicens; Quod est nomen tuum? Dixit, Legio: quia intraverant in eum dæmonia multa. Et rogaverunt illum ne imperaret eis ire in imum. Et erat ibi grex porcorum multorum qui pascebant in monte. Igitur rogaverunt illum ut permitteret eis intrare in illos. Et permisit illis. 26 27 28 29 30 31 32

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወአውሥአ፡ ወይቤሎሙ፡ እምየ፡ ወአኃዊየ፡ እሙ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ ይሰምዑ፡ ቃለ፡ እግ
ዚአብሔር፡ ወይገብሩ፡፡ በእንተ፡ ዘከመ፡ ገሠጾ፡ ማያተ፡፡
22 ወኮነ፡ በአሐቲ፡ ዕለት፡ ውእቱ፡ ዓርገ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ ምስለ፡ አርዳኢሁ፡ ወይቤሎሙ፡
23 ንዑ፡ ንዕዱ፡ ማዕዶተ፡ ቀላይ፡ ወሖሩ፡፡ ወእንዘ፡ የሐውሩ፡ ኖመ፡ ወመጽአ፡ ነፋስ፡ ዓው
24 ሎ፡ ወመልአ፡ ማየ፡ ሐመሮሙ፡ ወተመንደቡ፡፡ ወሖሩ፡ ወአንቅህዎ፡ ወይቤልዎ፡ ሊ
ቅ፡ ንትሐጐል፡ ወተንሥአ፡ ወገሠጾሙ፡ ለነፋስ፡ ወለማዕበለ፡ ማይ፡ ወአርመሙ፡ ወኮነ፡
25 ዘሐን፡ ዓቢይ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አይቴኑመ፡ ሃይማኖትክሙ፡ ወፈር
ሁ፡ ወአንከሩ፡ ወይቤሉ፡ መኑ፡ እንጋ፡ ውእቱ፡ ዝንቱ፡ ዘይትኤዘዙ፡ ሎቱ፡ ማያትኒ፡ ወነ
26 ፋሳትኒ፡፡ በእንተ፡ ዘሌጌዎን፡ እኀዞ፡፡ ወነገዱ፡ ብሔረ፡ ገርጌሴኖን፡ ዘ
27 ላንጻረ፡ ማዕዶተ፡ ገሊላ፡፡ ወወሪዶሙ፡ ምድረ፡ መጽአ፡ ወተቀበሎ፡ ብእሲ፡ ዘጋኔን፡ እም
ሃገር፡ ወጐንዱይ፡ መዋዕል፡ እምዘ፡ ኢለብሰ፡ ልብሶ፡ ወኢቦአ፡ ቤተ፡ ዘእንበለ፡ ውስተ፡
28 መቃብር፡ ይነብር፡፡ ወሶበ፡ ርእዮ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ከልሐ፡ ወሮጸ፡ ወ
ሰገደ፡ ሎቱ፡ ወአውየወ፡ በዓቢይ፡ ቃል፡ ወይቤ፡ ምንትኑ፡ ብየ፡ ምስሌከ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡
29 ወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ልዑል፡ ወአስተብቍዖ፡ ኢይሣቅዮ፡፡ ወአዘዞ፡ ለውእቱ፡
ጋኔን፡ እኩይ፡ ፀዋግ፡ ይፃእ፡ እምኔሁ፡ ለውእቱ፡ ብእሲ፡፡ ወዘልፈ፡ ያዓብዶ፡ ወይሞቅሕ
ዎ፡ በመዋቅሕት፡ ወየዓቅብዎ፡ ደቅ፡ ወይሰብር፡ መዋቅሕቲሁ፡ ወያረውጾ፡ ጋኔኑ፡ ገ
30 ደመ፡፡ ወተስእሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ መኑ፡ ስመከ፡ ወይቤሎ፡ ሌጌዎን፡ ስ
31 ምየ፡ እስመ፡ በዙኃን፡ አጋንንት፡ አኃዝዎ፡፡ ወአስተብቍዕዎ፡ ኢይፈንዎ
32 ሙ፡ ከመ፡ ኢይረዱ፡ ውስተ፡ ሲኦል፡፡ ወነቱ፡ ህየ፡ መራዕየ፡ አሕርው፡ ብዙ
ኅ፡ ይትረዓይ፡ ውስተ፡ ደብር፡ ወአስተብቍዕዎ፡ ይባኡ፡ ሳዕሌሆሙ፡ ያብሖ
ሙ፡ ወአብሖሙ፡፡

Et respondit, & dixit iis, Mater mea & fratres mei ii sunt qui audiunt verbum 21
Dei, & faciunt. *De objurgando aquas.* Et factum est in quodam 22
die ipse ascendit in navim cum discipulis suis, & dixit iis; Agite, transeamus in ul-
terius voraginis: & profecti sunt. Et proficiscentibus *illis* sopitus est, & venit 23
venti procella, & completa fuit aquâ navis eorum, & afflicti sunt. Et accesserunt, 24
& expergefecerunt eum, & dixerunt ei; Magister, perditi sumus: & surrexit, & ob-
jurgavit ventum & fluctuationem aquæ, & cessaverunt, & facta est tranquillitas
magna. Et dixit iis Dñs Jesus, Ubi est fides vestra? Et timuerunt, & mirati sunt, 25
& dixerunt; Quis igitur est hic cui obtemperant aquæ & venti?
De eo quem possedit Legio. Et profecti sunt *in* regionem Gargesenorum quæ 26
respicit ex adverso Galilæam. Et descendentibus illis *in* terram, venit & occur- 27
rit ei homo dæmoniacus ex urbe, & longum tempus erat ex quo non fuit indutus
vestimento suo, neque intravit domum, sed in sepulchro solummodò manebat.
Et quum vidisset Dñm Jesum, clamavit, & cucurrit, et adoravit eum, & exclama- 28
vit in magnâ voce, & dixit; Quid habeo tecum Domine Jesu, fili Dei altissimi? Et
obsecravit eum ne torqueret eum. Et præcepit huic dæmoni malo nequam, ut 29
exiret ab illo homine: & perpetuò insanire fecit eum, & vinciebant eum
catenis, & custodiebant eum parvuli: & dirupit vincula sua: & currere fecit 30
eum dæmonium in desertum. Et interrogavit eum Dominus Jesus, & dixit ei;
Quid *est* nomen tuum, & dixit ei; Legion *est* nomen meum: quoniam multi dæmo-
nes prehendissent eum. Et obsecraverunt eum ne emitteret eos, ne descende- 31
rent in infernum. Et fuit ibi grex porcorum magnus pascens in monte, & roga- 32
bant eum ut intrare illos permitteret iis: & permisit iis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 * چون عيسي را ديد * بانك زد * وبروي در افتاد * وباواز بلند كفت * چه كار داري با ما اي
29 عيسي * پسر خداي بلند * خواهم از تو كه مارا اواره نكني * عيسي بدان جان پليد † فرمان
كرد كه بدر رو ازين مرد * وروزكار بسيار بود كه درو بود * بزنجير وبندهاي اهنين اورا مي
30 بستند * تا خودرا هلاك نكند * وقتها از دست ابليسان † بويراني مي رفت * وپرسيد عيسي
31 كه نامت چيست كفت لغيون * براي انك ديوان بسيار † بدو در رفته بودند * ونمي
32 خواستند كه ايشانرا بقعر نغلي بفرستد * و در انجا كله خوكان بسيار مي چريدند
از مسيح درخواست كردند * كه ايشانرا † بدان كله خوكان † فرستد مسيح اجازت داد *

Cùm Jesum autem vidisset, vociferatus est, et in vultum procidit, et voce altâ dixit; Quid negotii habes nobiscum, O Jesu Fili Dei excelsi? peto abs te ne me exagites. At Jesus illi spiritui impuro imperavit, Quin exeas ab hoc homine; tempus enim multum fuerat, quo in eo fuisset: & catenâ, et vinculis ferreis eum ligaverant, ne seipsum perderet; aliquoties tamen per manum diabolorum in desertum abierat. Et interrogavit Jesus, Nomen tuum quid est? Dixit, Legion: eò quòd dæmonia multa in eum ingressa fuerant. Et deprecabantur quo minùs ea in imum profundi mitteret. Et illic grex porcorum multorum pascebant: & à Christo petebant, ut ipsa in illum gregem porcorum mitteret. Christus illis permissionem dedit. 28 29 30 31 32

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΛΟΥΚΑ͂Ν. ΚΕΦ. ΚΔ'. ΚΕ'. Κς'.

Exeuntia autem dæmonia ab homine, intraverunt in porcos: &
33 Ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, (λ) εἰσῆλθεν εἰς τοὺς χοίρους· καὶ
impetu abiit grex per præceps in stagnum, & suffocatus est. Videntes
34 ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἀπεπνίγη. Ἰδόντες
autem pascentes factum, fugerunt: & abeuntes nuntiaverunt in
δὲ οἱ βόσκοντες (μ) τὸ γεγενημένον, ἔφυγον· καὶ ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν εἰς
civitatem, & in agros. Exierunt autem videre factum, & venerunt
35 τὴν πόλιν, καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον
ad Jesum: & invenerunt sedentem hominem à quo dæmonia ex-
πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξ-
ierant, vestitum, ac sanâ mente, ad pedes Jesu: & timue-
εληλύθει, ἱματισμένον, καὶ σωφρονοῦντα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβή-
runt. Nuntiaverunt autem illis & videntes, quomodò servatus esset dæmoniacus.
36 θησαν. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς.
Et rogaverunt illum omnis multitudo circumregionis Gadarenorum abire
37 Καὶ (ν) ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν
ab ipsis: quia timore magno simul tenebantur: ipse autem ascendens in navim,
ἀπ' αὐτῶν· ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· (ξ) αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, πδ
reversus est. Rogavit autem illum vir, à quo exierant dæmonia, esse
38 ὑπέστρεψεν. (ο) Ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνήρ, ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι η
cum eo: dimisit autem eum Jesus, dicens; Redi in domum
39 σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν

tuam, & narra quanta fecit tibi Deus. Et abiit per universam civitatem,
σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός. καὶ ἀπῆλθε καθ' ὅλην τὴν πόλιν,
ΚΕ' prædicans quanta fecisset illi Jesus. Factum est autem in redire
πε κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι 40
β Jesum, excepit illum turba: erant enim omnes expectantes eum.
τὸν Ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν.
Et ecce venit vir, cui nomen Jairus, & ipse princeps synagogæ
Καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνήρ, ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς 41
erat: & cadens ad pedes Jesu, rogabat eum intrare in
ὑπῆρχε· καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς
domum suam: Quia filia unigenita erat ei ut annorum duodecim, &
τὸν οἶκον αὐτοῦ· Ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ 42
hæc moriebatur. (In verò ire ipsum, turbæ comprimebant eum. Et
αὕτη ἀπέθνησκεν. (ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτόν, οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. Καὶ 43
mulier existens in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quæ in medicos impendens
Κς' γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις (π) εἰς ἰατροὺς προσαναλώσασα
omnem vitam, non potuit ab ullo curari: Accedens
ὅλον τὸν βίον, οὐκ ἴσχυσεν (ϱ) ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι· Προσελθοῦσα 44
retrò, tetigit fimbriam vestimenti ejus, & confestim stetit fluxus
ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις
sanguinis ejus.
τοῦ αἵματος αὐτῆς.

MS. A. (λ) εἰσῆλθον (μ) τὸ γεγονός, ἔφυγον· καὶ ἀπήγγειλαν (ν) ἠρώτησεν (ξ) αὐτὸς ἐμβὰς (ο) Ἐδεῖτο (π) ἰατροῖς (ϱ) ἀπ' οὐδενὸς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

33 ܘܢܦܩܘ ܫܐܕܐ ܡܢ ܓܒܪܐ ܘܥܠܘ ܒܚܙܝܪܐ. ܘܪܗܛܬ ܒܩܪܐ ܗܝ ܟܠܗ ܠܫܩܝܦܐ. ܘܢܦܠܘ *
34 ܒܝܡܬܐ ܘܐܬܚܢܩܘ. * ܟܕ ܚܙܘ ܕܝܢ ܪܥܘܬܐ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܥܪܩܘ ܘܐܘܕܥܘ ܒܡܕܝܢܬܐ
35 ܘܒܩܘܪܝܬܐ. * ܘܢܦܩܘ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܕܢܚܙܘܢ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ. ܘܐܫܟܚܘܗܝ ܠܓܒܪܐ
ܗܘ ܕܢܦܩܘ ܫܐܕܘܗܝ. ܟܕ ܠܒܝܫ ܘܡܢܟܦ ܘܝܬܒ ܠܘܬ ܪ̈ܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ. ܘܕܚܠܘ.
36 ܘܐܫܬܥܝܘ ܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܚܙܘ. ܐܝܟܢܐ ܐܬܐܣܝ ܓܒܪܐ ܗܘ ܕܫܐܕܐ. * ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ *
37 ܟܠܗ ܟܢܫܐ ܕܓܕܪܝܐ ܕܢܐܙܠ ܠܗ ܡܢ ܠܘܬܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܕܚܠܬܐ ܪܒܬܐ ܐܚܝܕܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ. ܘܗܘ ܝܫܘܥ
38 ܣܠܩ ܠܣܦܝܢܬܐ ܘܗܦܟ ܡܢ ܠܘܬܗܘܢ. * ܗܘ ܕܝܢ ܓܒܪܐ ܕܢܦܩܘ ܡܢܗ
39 ܫܐܕܐ. ܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܕܠܘܬܗ ܢܗܘܐ. ܘܫܪܝܗܝ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. * ܗܦܘܟ ܠܒܝܬܟ.
ܘܐܫܬܥܐ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܠܟ ܐܠܗܐ. ܘܐܙܠ. ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܒܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ ܡܕܡ ܕܥܒܕ
ܠܗ ܝܫܘܥ. * ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܕܗ * ܕܨܘܡܐ * ܟܙ *
40 * ܟܕ ܗܦܟ ܕܝܢ ܝܫܘܥ. ܩܒܠܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܠܗ ܡܣܟܝܢ ܗܘܘ.
41 * ܘܓܒܪܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܝܘܐܪܫ ܪܝܫ ܟܢܘܫܬܐ. ܢܦܠ ܩܕܡ ܪ̈ܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ. ܘܒܥܐ ܗܘܐ
42 ܡܢܗ ܕܢܥܘܠ ܠܒܝܬܗ. * ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܗܘܬ ܠܗ ܚܕܐ ܒܪܬܐ ܝܚܝܕܝܬܐ ܐܝܟ ܕܒܪܬ ܬܪܬܥܣܪܐ
ܫ̈ܢܝܢ. ܘܩܪܝܒܐ ܗܘܬ ܠܡܡܬ. ܘܟܕ ܐܙܠ ܥܡܗ ܝܫܘܥ. ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ
43 ܐܠܨ ܗܘܐ ܠܗ. * ܐܢܬܬܐ ܕܝܢ ܚܕܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܬܪܬܥܣܪܐ ܫ̈ܢܝܢ. ܕܪܕܝܐ ܗܘܬ ܕܡܐ.
44 ܘܟܠܗ ܩܢܝܢܗ ܐܦܩܬ. ܘܠܐ ܐܫܟܚܬ ܕܬܬܐܣܐ ܡܢ ܐܢܫ. * ܐܬܩܪܒܬ ܡܢ ܒܣܬܪܗ.
ܘܩܪܒܬ ܠܟܢܦܐ ܕܢܚܬܗ. ܘܡܚܕܐ ܩܡܬ ܡܪܕܝܬܐ ܕܕܡܗ.

Et exierunt dæmones ex homine, & ingressi 33
sunt in porcos: & rectà contendit totus ille
grex ad rupem, & ceciderunt in mare, ac
suffocati sunt. Quum autem vidissent pa- 34
stores quod factum fuerat, fugerunt, renun-
tiârúntque in civitates, & in pagos Et ex- 35
ierunt homines ut viderent quod factum
fuerat, venerúntque ad Jesum, & invenerunt
hominem illum à quo exierant dæmonia, ve-
stitum & verecundum, ac sedentem ad pedes
ipsius Jesu: & timuerunt. Et recitârunt eis 36
illi qui viderant, quomodò sanitati restitutus
fuerat homo ille dæmoniacus. Et efflagita- 37
bant ab eo universi cœtus Godaræorum ut
abscederet à se, quippe quos timor magnus
invaserat: ipse autem Jesus conscendit na-
vem, & reversus est ab eis. Porrò vir ille 38
à quo exierant dæmonia, efflagitabat ab eo,
ut cum eo esset: sed dimisit eum Jesus, &
dixit ei; Revertere domum tuam, & recita 39
id quod fecit tibi Deus. Abiit itaque &
prædicabat per totam civitatem quod fece-
rat ei Jesus.

Matutinis dominicæ V. jejunii. 27.

Quum autem rediisset Jesus, excepit eum 40
turba multa, omnes enim præstolabantur
eum. Ac vir quidam nomine Jairus prin- 41
ceps synagogæ, procidit ante pedes ipsius
Jesu, & postulabat ab eo, ut ingrederetur
ædes ipsius. Erat enim ei unica filia circiter 42
annos duodecim nata, ac prope erat ut
moreretur. Quum autem abiret cum eo ipse
Jesus, turba multa comprimebat eum. Quæ- 43
dam verò mulier, cujus eruperat sanguis ab
annis duodecim, quæ quidem in medicos
totam substantiam suam impenderat, nec
potuerat à quoquam curari: Accessit à 44
tergo ipsius, tetigítque oram vestimenti
ejus, & statim substitit profluvium sangui-
nis ejus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

33 * ديوان ازان مرد بيرون آمدند. ودر خوكان † رفتند كله خوك رميدند * وبر سر دهار
34 رفتند * وخودرا در دريا انداختند * وخبه شدند * خوكبانان چون ان حال بديدند *
35 گريختند * ودر شهر وده خبر كردند * مردم بيرون امدند تا ببينند * چه حالست * پيش
عيسي نزديك شدند * وان مردرا ديدند * كه ديوان ازو بدر رفته بودند * لباس پوشيده
36 شرمناك پيش پاي عيسي نشسته ترسيدند * ومعلوم كردند [انان كه ديدند] كه
37 چگونه * ان مرد از ابليسان پاك شد * بعد ازان جماعت غدرانيان از مسيح در خواست
كردند * كه از انجا برود * براي انك بسيار شكوه بر ايشان افتاد *

Dæmonia itaque ex eo homine 33
egressa sunt, & in porcos iverunt:
grex porcorum horrescebant, & in
summam rupem abierunt, & se in
mare præcipitârunt, & suffocati
sunt. Subulci cùm hunc casum vi- 34
dissent, fugerunt, & in civitatem
& pagos renuntiârunt. Homines 35
autem *exiverunt, ut viderent quid*
rei esset: & *ad Jesum appropin-*
quaverunt, & hominem illum vi-
derunt, ex quo dæmonia egressa fu-
erant, vestimento indutum modestè
ad pedes Jesu sedentem; ac *timu-*
erunt. Et certiores fecerunt, ii 36
qui viderant, quomodò homo ille
à dæmoniis purgatus fuerat. Posteà 37
cœtus Gadarenorum à Christo pe-
tebant ut illinc abiret, eò quòd
multus pavor in eos ceciderat.

چهل پنج خواستن مرد ديوانه كه در پي مسيح رود

XLV. Petitio hominis dæmoniaci ut Christum sequeretur.

38 چون عيسي در كشتي مي نشست تا باز كردد * آن مرد كه ديو † ازو بدر رفته بود
39 كفت * من نيز با تو مي ايم * عيسي كفت * در خانه خود باز كرد * وخبر ده
بدانچ خدا با تو كرد * ان مرد از پيش عيسي برفت ودر همه شهر وولايت † منادي مي
زد * بدانچ عيسي بدو كرد

Cùm autem Jesus navi insideret,
ut reverteretur: Ille homo, ex quo 38
dæmonium egressum erat, dixit;
Ego etiam tecum veniam. Jesus
dixit; In domum tuam revertere, 39
& enarra id quod Deus tecum fe-
cit. Homo itaque ille à Jesu abs-
cessit, & per omnem civitatem &
regionem prædicabat illud, quod fe-
cerat ipsi Jesus.

Versio VULGATA LATINA.

33 Exierunt ergò dæmonia ab homine,& intraverunt in porcos: & impetu abiit grex
34 per præceps in stagnum, & suffocatus est. Quod ut viderunt factum qui pasce-
35 bant, fugerunt, & nuntiaverunt in civitatem, & in villas. Exierunt autem videre
quod factum est, & venerunt ad Jesum: & invenerunt hominem sedentem, à quo
36 dæmonia exierant, vestitum, ac sanâ mente, ad pedes ejus, & timuerunt. Nuntia-
37 verunt autem illis & qui viderant, quomodò sanus factus esset à legione: Et ro-
gaverunt illum omnis multitudo regionis Gerasenorum ut discederet ab ipsis: quia
38 magno timore tenebantur. Ipse autem ascendens navim, reversus est. Et rogabat
illum vir, à quo dæmonia exierant, ut cum eo esset. Dimisit autem eum Jesus, di-
cens; Redi in domum tuam, & narra quanta tibi fecit Deus. Et abiit per univer- 39
sam civitatem, prædicans quanta illi fecisset Jesus. Factum est autem cùm rediis- 40
set Jesus, excepit illum turba: erant enim omnes expectantes eum. Et ecce venit 41
vir, cui nomen Jairus, & ipse princeps synagogæ erat: & cecidit ad pedes Jesu,
rogans eum ut intraret in domum ejus, Quia unica filia erat ei ferè annorum du- 42
odecim, & hæc moriebatur. Et contigit, dum iret, à turbis comprimebatur. Et 43
mulier quædam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quæ in medicos eroga-
verat omnem substantiam suam, nec ab ullo potuit curari: Accessit retrò, & teti- 44
git fimbriam vestimenti ejus: & confestim stetit fluxus sanguinis ejus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 فخرجت الشياطين من الانسان ودخلت في الخنازير فرامي قطيع الخنازير * من جرف في
34 البحير فاختنقوا * فلما نظر الرعاة ذلك هربوا واخبروا الذين في المدينة وفي الحقول * فخرجوا
35 ليروا ما كان وجاوا الي يسوع * فوجدوا ذلك الذي خرجت منه الشياطين جالسا عاقلا لابس
36 ثيابه عند رجلي يسوع فخافوا * واخبرهم الذين عاينوا كيف خلص الذي كانت
37 الشياطين معه * فساله كل جموع كورة الجرجسيين ان يذهب من عندهم لانهم خافوا خوفا
38 عظيما * فركب السفينة ورجع * فساله الرجل الذي خرجت منه الشياطين ان يقيم معه
39 فصرفه يسوع قايلا له * ارجع الي بيتك فاخبر بالذي صنع الله بك * فذهب وكان يكرز
في المدينة كلها بكلما صنعه به يسوع *

* الفصل الحادي والثلثون *

40 * فلما رجع يسوع استقبلته الجموع لانهم كانوا منتظرينه اجمعون * وجاء اليه انسان يسمي
41 يايرس وكان رييس الجماعة فخر عند قدمي يسوع وساله ان يدخل بيته * لانه كانت له ابنة
42 وحيدة لها اثني عشر سنة وكانت هذه قد ماتت * فبينما هو منطلق معه كان الجمع يزحمه *
43 * واذا مراة بها نزيف دم منذ اثني عشر سنة وكانت قد انفقت جميع مالها للاطباء فلم
44 يقدر احد ان يشفيها * فجاءت من ورائه وامسكت طرف ثوبه فللوقت وقف الدم *

Et exierunt dæmonia ab homine, & in- 33
traverunt in porcos: & projecit se grex
porcorum à syrte in stagnum, & suffoca-
ti sunt. Cùm autem vidissent pastores 34
hoc, fugerunt, & nuntiaverunt iis qui
in civitate erant & in agris. Exierunt- 35
que ut viderent quod factum fuerat: &
venerunt ad Jesum, & invenerunt il-
lum hominem à quo exierant dæmonia,
sedentem, mentis compotem, vestitum
vestibus suis, apud pedes Jesu: & ti-
muerunt. Et narraverunt illis ii qui vi- 36
derant, quomodo liberatus fuerit ille cum
quo erant dæmonia. Et rogaverunt il- 37
lum omnes turbæ regionis Gergesæorum
ut discederet ab eis: quoniam timue-
rant timore magno. Quare conscendit
navim, & reversus est. Rogavit autem 38
illum homo, à quo exierant dæmonia, ut
remaneret cum eo: sed remisit eum Je-
sus, dicens ei; Redi in domum tuam, & 39
narra quod fecit Deus tibi. Et abiit, &
prædicabat in civitate universâ quic-
quid fecit ei Jesus.

Sectio trigesima prima.

Cùm autem rediisset Jesus, occurrerunt 40
ei turbæ: quia erant expectantes eum
omnes. Et venit ad eum homo qui vo- 41
cabatur Jairus, & erat princeps syna-
gogæ; & procidit ad pedes Jesu, & ro-
gavit eum, ut intraret domum ejus.
Nam erat ei filia unica habens duode- 42
cim annos, & hæc jam mortua fuerat.
Et dum Jesus iret cum eo, compressit
eum turba. Et ecce mulier cui inerat 43
fluxus sanguinis à duodecim annis, &
jam impenderat omnes opes suas in me-
dicos, nec potuit quisquam curare eam:
Venit à tergo ipsius, & tenuit extremi- 44
tatem vestis ejus: & confestim substi-
tit sanguis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወወፂኦሙ፡ እሙንቱ፡ አጋንንት፡ እምሳዕለ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ቦኡ፡ሳዕለ፡ አሕርው፡ ወዓ
34 ብደ፡ መሪዕይ፡ ወወድቀ፡ውስተ፡ ቀላይ፡ ወጸድፈ፡ ወሞተ፡፡ ወርእዮሙ፡ኖሎት፡ዘኮ
35 ነ፡ጐዩ፡ ወሖሩ፡ ወአተዉ፡ ወነገሩ፡ለአህጉር፡ ወለአዕፃዳት፡፡ ወወፅኡ፡ ከመ፡ይር
አዩ፡ ወያእምሩ፡ ዘኮነ፡ ወሖሩ፡ ወበጽሑ፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወረከብዎ፡ለውእ
ቱ፡ብእሲ፡ ዘወፅኡ፡ እምላዕሌሁ፡አጋንንት፡ ይነብር፡ኀበ፡ እገሪሁ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱ
36 ስ፡ወለቢሶ፡ ልብሶ፡ወገብአ፡ ልቡ፡ ወፈርሁ፡፡ ወነገርዎሙ፡ እለ፡ርእዩ፡ ዘከመ፡ ሐየ
37 ወ፡ ዘጋኔን፡፡ ወይቤልዎ፡ኵሉ፡ ሰብአ፡ አድያም፡ ዘጌርጌሴኖን፡ወአስተብቍዕዎ፡
ከመ፡ይሑር፡ እምኀቤሆሙ፡ እስመ፡ ፍርሃት፡ዓቢይ፡ አኀዞሙ፡፡ወዓርገ፡ ሐመረ፡ ወተሰ
38 ውጠ፡፡ ወአስተብቍዖ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ ዘወፅኡ፡ እምኔሁ፡አ
39 ጋንንት፡ ከመ፡ይሑር፡ምስሌሁ፡ ወፈነዎ፡ወይቤሎ፡፡ እቱ፡ ቤተከ፡ ወንግር፡ ኵሎ፡ዘ
ገብረ፡ ለከ፡ እግዚአብሔር፡ወሖረ፡ ውስተ፡ኵሉ፡ ሀገር፡ወነገረ፡ኵሎ፡ ዘገብረ፡ሎ
40 ቱ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ ወተመይጠ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወተቀበልዎ፡ሕዝብ፡እስመ፡
ኵሎሙ፡ ይፀንሕዎ፡፡ በእንተ፡ ወለተ፡መጋቤ፡ ምኵራብ፡፡
41 ወመጽአ፡ ብእሲ፡ ዘስሙ፡ ያኢሮስ፡ ወውእቱ፡ መጋቤ፡ ምኵራብ፡ ወሰገደ፡ ታሕተ፡ እ
42 ገሪሁ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወያስተበቍዖ፡ ይባእ፡ ቤቶ፡፡ እስመ ፡ ቦቱ ፡ ወለተ፡ ዋ
ሕደ፡ ወዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ክረምታ፡ ወይእቲ፡ አልጸቀት፡ ትሙት፡፡
በእንተ ፡ እንተ ፡ ይውሕዛ፡ ደም፡፡
43 ወእምዝ፡ እንዘ፡ ይሐውር፡ ይትጋፍዕዎ፡ሰብእ፡፡ ወመጽአት፡ብእሲት፡ እንተ፡ይው
ሕዛ፡ ደም፡ እምዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ክረምት፡ ወአኅለቀት፡ ንዋያ፡ ለዓቀብተ፡ ሠሬ
44 ይ፡ ወአልቦ፡ ዘክሕለ፡ ፈውሶታ፡፡ ወቀርበት፡ ወቆመት፡ እንተ፡ ድኅሬሁ፡ለእግዚእ፡
ኢየሱስ፡ ወገሰሰት፡ ጽንፈ፡ልብሱ፡ ወቆመ፡ ሶቤሃ፡ ውሒዘተ፡ ደማ፡፡

Et exeuntes illi dæmones ex eo homine, ingressi sunt in porcos: & insanivit grex 33
& cecidit in voraginem, & in profundum missus est, & mortuus est. Et viden- 34
tes pastores quod factum fuerat, fugerunt: & profecti sunt, & venerunt, & nun-
tiaverunt in civitatibus & villis. Et exierunt ut viderent & scirent quod factum 35
fuerat; & profecti sunt & venerunt ad Dominũ Jesum: & invenerunt illum homi-
nem ex quo exiissent dæmones, sedentem ad pedes Domini Jesu, & vestitum ve-
stimento, & restitutum cordi suo, & timuerunt. Et nuntiaverunt iis qui vidis- 36
sent quomodò sanus factus esset dæmoniacus. Et dixerunt ei omnes homines re- 37
gionis Gargesenorum, & rogârunt eum ut discederet ab iis; quia timor magnus
prehendisset eos: & ascendit *in* navim, & reversus est. Et rogavit Dominum 38
Jesum ille vir, ex quo exiissent dæmones, ut iret cum eo: & dimisit eum, & dixit
ei; Ito domum tuam, & narra totum quod fecit tibi Deus: & abiit in omnes ci- 39
vitates, & narravit totum quod fecisset ipsi Dñs Jesus. Et reversus est Dominus 40
Jesus, & exceperunt eum populi: quia omnes illi expectabant eum.
De filia procuratoris synagogæ. Et venit homo, cujus nomen *erat* Jairus, 41
& ille erat procurator synagogæ: & adoravit sub pedibus Domini Jesu, & roga-
vit eum ut intraret in domum ipsius: Quoniam habebat filiam unicam & duo- 42
decim annorum *fuit*, & fuit mox moritura.
De illa quæ fluxum sanguinis passa est. Et tunc dum iret comprimebat eum 43
populus. Et venit mulier cujus effluxisset sanguis à duodecim annis, & consum-
pserat substantiam suam in medicos, & nemo potuit curare ipsam: Et accessit, 44
& stetit post Dominum Jesum, & tetigit extremitatem vestimenti ejus, & substitit
statim fluxio sanguinis ejus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

چهل شش بر خیزانیدن دختر یوارش وشفا دادن زني را که دوازده سال
40 خون مي ريخت * چون عيسي باز گشت جماعت بسيار پيش باز او آمدند * واز
41 چند گاه نگران او بدند * شخصي نامش يوارش سرور جماعت بود امد سر در پاي عيسي
42 نهاد * و درخواست کرد * که مسيح در خانه او رود * براي آنک دختر دوازده ساله عمر
داشت * بيمارش بود وبمرگ نزديک گشته * عيسي با او رفت * واز انبوهي خلق [1] بيم
43 بود که اورا زير پاي گيرند * * ودران شهر زني بود که مدت دوازده † سال از و خون روان
44 بود * وهر چه داشته بود * بر طبيبان خرج کرده بود * وفايك نديك * * از پس عيسي
در آمد * وخودرا † بر جامه او ماليد * در حال خون † باز ايستاد وشفا يافت

XLVI. Suscitatio filiæ Jairi, & sanatio mulieris, quæ duodecim annos sanguinis profluvio laboraverat.

Cùm Jesus regressus esset, turba 40
plurima ultrò citròq; ad eum veni-
ebant: undique enim eum expecta-
bant. Quidam nomine Jairus prin- 41
ceps synagogæ erat, qui venit et ca-
pite ad pedes Jesu inclinato peti-
it, ut Christus domum ejus iret: Eò 42
quòd filiam duodecim annorum æta-
tis haberet, quæ ægrota erat et morti
vicina. Jesus cum eo abivit: à tur-
ba autem hominum discrimen erat,
ne eum sub pedibus conculcarent.
Et in ea civitate mulier erat, ex 43
qua spatio duodecim annorum san-
guis emanârat; et quæcunque ha-
buerat in medicos erogaverat, nullo
emolumento percepto. A tergo Jesu 44
ingressa est, et seipsam vestimento
ejus affricuit: et illicò sanguis
sistebatur, et sanitatem adepta est.

Et ait Jesus; Quis *tangens* me? Negantibus autem omnibus, dixit Petrus &
45 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Τίς ὁ ἁψάμενός μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ
qui cum illo; Præceptor, turbæ comprimunt te, & affligunt, & dicis; Quis *tan-*
οἱ (σ) μετ' αὐτοῦ, Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε, καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ λέγεις, Τίς ὁ ἁψά-
gens me? *At* Jesus dixit; Tetigit me aliquis: ego *enim* novi virtutem *exeuntem* de
46 μενός μου; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἥψατό μού τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ'
me. Videns autem mulier quia non latuit, tremens venit, & *adlabens ei*, ob quam
47 ἐμοῦ. Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι' ἣν
causam tetigerit eum, indicavit *illi* coram omni populo, & quemadmodū sanata sit
αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ (τ) ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη
confestim. Ipse *autem* dixit ei; *Confide* filia: fides tua *servavit* te: vade in
48 παραχρῆμα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Θάρσει θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς
pace.) Adhuc illo loquente, venit quidam à *principe* synagogæ, dicens
49 εἰρήνην.) Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεταί τις (υ) παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων
ei; Quia mortua est filia tua: *ne vexa magistrum.* *At* Jesus *audiens,*
50 αὐτῷ, Ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας,
respondit *illi, dicens;* Ne *time:* tantùm crede, & *servabitur.* *Ingressus autem*
51 ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέγων, Μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται. (φ) Εἰσελθὼν δὲ
in domum, non permisit intrare *neminem si non* Petrum & Jacobum, & Joannem, &
εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην, καὶ
patrem puellæ, & matrem. Flebant autem omnes, & plangebant illam.
52 τὸν πατέρα τῆς παιδὸς, καὶ τὴν μητέρα. Ἔκλαιον δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν.
Ille *autem* dixit, Ne *flete:* non est mortua, sed dormit. Et deridebant eum,
ὁ δὲ εἶπε, Μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, 53
scientes quòd mortua esset. Ipse autem *ejiciens forâs omnes, & tenens* ma-
εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν (χ) ἔξω πάντας, καὶ κρατήσας τῆς χει- 54
num ejus, clamavit, dicens; Puella, surge. Et reversus est spiritus ejus, &
ρὸς αὐτῆς, ἐφώνησε, λέγων, Ἡ παῖς, ἐγείρου. Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ 55
surrexit continuò: & *ordinavit* illi dari manducare. Et stupuerunt parentes ejus:
ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. Καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· 56
ille autem præcepit *illis nemini dicere* factum.
ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

CAP. IX. θ'.

ΚΖ' / πϛ / β
Convocans autem duodecim *discipulos suos,* dedit illis virtutem &
Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς (α) δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ 1
potestatem super omnia dæmonia, & languores *curare.* Et misit illos
ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους θεραπεύειν. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς 2
prædicare regnum Dei, & sanare infirmos. Et ait ad illos;
κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι τοὺς (β) ἀσθενοῦντας. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, 3
Nihil tuleritis in via, neque *virgas,* neque peram, neque panem, neque *argentum:*
πζ / β Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδὸν, μήτε ῥάβδους, μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον·
neque *singuli* duas tunicas *habere.*
μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν.

MS.A. (σ) Σὺν αὐτῷ, (τ) ἀπήγγειλεν ἐνώπιον (υ) ἀπὸ τοῦ (φ) Ἐλθὼν (χ) πάντας ἔξω, MS.A. Κεφ. θ'. (α) δώδεκα, ἔδωκεν (β) ἀσθενεῖς.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

45 ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܡܢܘ ܩܪܒ ܠܝ. ܘܟܕ ܟܠܗܘܢ ܟܦܪܝܢ. ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ *
46 ܘܕܥܡܗ. ܪܒܢ. ܟܢܫܐ ܐܠܨܝܢ ܠܟ ܘܚܒܨܝܢ. ܘܐܡܪܬ ܐܢܬ ܡܢܘ ܩܪܒ ܠܝ. * ܗܘ ܕܝܢ
47 ܐܡܪ. ܐܢܫ ܩܪܒ ܠܝ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܝܕܥܬ ܕܚܝܠܐ ܢܦܩ ܡܢܝ. * ܗܝ ܕܝܢ ܐܢܬܬܐ ܟܕ ܚܙܬ ܕܠܐ
ܛܫܬ ܠܗ. ܐܬܬ ܟܕ ܪܬܝܬܐ ܘܢܦܠܬ ܣܓܕܬ ܠܗ. ܘܐܡܪܬ ܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ ܡܛܠ ܐܝܕܐ
48 ܥܠܬܐ ܩܪܒܬ. ܘܐܝܟܢܐ ܡܚܕܐ ܐܬܐܣܝܬ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ. ܐܠܒܒܝ ܒܪܬܝ.
49 ܗܝܡܢܘܬܟܝ ܐܚܝܬܟܝ. ܙܠܝ ܒܫܠܡܐ. * ܘܟܕ ܗܘ ܡܡܠܠ ܐܬܐ ܐܢܫ ܡܢ ܒܝܬ ܪܒ
50 ܟܢܘܫܬܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܝܬܬ ܠܗ ܒܪܬܟ. ܠܐ ܬܠܐܐ ܠܡܠܦܢܐ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܫܡܥ ܘܐܡܪ
51 ܠܐܒܘܗ ܕܛܠܝܬܐ. ܠܐ ܬܕܚܠ. ܒܠܚܘܕ ܗܝܡܢ ܘܚܝܐ. * ܐܬܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܒܝܬܐ. ܘܠܐ ܫܒܩ ܠܐܢܫ
ܕܢܥܘܠ ܥܡܗ. ܐܠܐ ܠܫܡܥܘܢ ܘܠܝܥܩܘܒ ܘܠܝܘܚܢܢ ܘܠܐܒܘܗ ܕܛܠܝܬܐ ܘܠܐܡܗ.
52 * ܟܠܗܘܢ ܕܝܢ ܒܟܝܢ ܗܘܘ ܘܡܬܪܩܦܝܢ ܥܠܝܗ. ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܠܐ ܬܒܟܘܢ. ܠܐ ܓܝܪ ܡܝܬܬ
53 ܐܠܐ ܕܡܟܐ ܗܝ. * ܘܓܚܟܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ ܕܝܕܥܝܢ ܕܡܝܬܬ ܠܗ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܦܩ ܠܟܠܢܫ
54
55 ܠܒܪ. ܘܐܚܕܗ ܒܐܝܕܗ ܘܩܪܝܗ ܘܐܡܪ. ܛܠܝܬܐ ܩܘܡܝ. * ܘܗܦܟܬ ܪܘܚܗ ܘܡܚܕܐ ܩܡܬ.
56 ܘܦܩܕ ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ ܠܡܐܟܠ. * ܘܬܡܗܘ ܐܒܗܝܗ. ܗܘ ܕܝܢ ܙܗܪ ܐܢܘܢ. ܕܠܐܢܫ ܠܐ ܢܐܡܪܘܢ
ܡܕܡ ܕܗܘܐ. * ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܕܗ * ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ ܘܕܫܠܝܚܐ * ܟܚ *
1 * ܩܦܠܐܘܢ * ܛ * ܘܩܪܐ ܝܫܘܥ ܠܬܪܥܣܪܬܗ. ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܚܝܠܐ
2 ܘܫܘܠܛܢܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܫܐܕܐ ܘܟܘܪܗܢܐ ܠܡܐܣܝܘ. * ܘܫܕܪ ܐܢܘܢ ܠܡܟܪܙܘ ܡܠܟܘܬܗ
3 ܕܐܠܗܐ ܘܠܡܐܣܝܘ ܟܪܝܗܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܕܡ ܠܐ ܬܫܩܠܘܢ ܠܐܘܪܚܐ. ܠܐ ܫܒܛܐ ܘܠܐ
ܬܪܡܠܐ. ܘܠܐ ܠܚܡܐ ܘܠܐ ܟܣܦܐ. ܘܠܐ ܬܗܘܝܢ ܠܟܘܢ ܬܪܬܝܢ ܟܘܬܝܢܝܢ.

Et dixit Jesus, Quis tetigit me? Quumque 45
omnes negarent, dixit ei Simon Cepha; &
qui cum eo erant; Magister noster, turbæ te
constringunt, & opprimunt: & ais, Quis te-
tigit me? Ipse verò subdit, Aliquis tetigit 46
me, ego siquidem novi virtutem à me exiisse.
Illa porrò mulier, quum videret quòd ex ejus 47
memoria haud excidisset, venit tremens, &
procidens adoravit eum, dixitque in conspe-
ctu totius populi, quam ob causam tetigisset,
& quomodo statim sanitati fuisset restituta.
Ipse verò Jesus dixit ei; Bono sis ani- 48
mo filia mea, fides tua te servavit: abi
in pace. Et adhuc eo loquente, venit 49
quidam ex domesticis principis synagogæ,
& dixit ei; Mortua est filia tua, ne la-
borem exhibeas Doctori. Jesus verò au- 50
diit, & dixit patri puellæ; Ne timeas, tan-
tummodò crede, & servabitur. Venit autem 51
Jesus domum, nec permisit quemquam intro-
ire secum, nisi Simonem, & Jacobum, & Jo-
hannem, & patrem puellæ ac matrem ejus.
Omnes autem flebant & plangebant supra 52
eam. Jesus verò dixit; Ne fleveritis, nec enim
mortua est, sed soporata. Et irridebant eum, 53
quippe qui scirent eam mortuam esse. Ipse 54
verò ejecit omnes foràs, & apprehendit ma-
num ejus, vocavítque eam & dixit; Puella,
surge. Et reversus est spiritus ejus, ac illi- 55
cò surrexit: & præcepit ut darent ei ad
manducandum. Et obstupuerunt parentes 56
ejus. Ipse verò admonuit eos, ut nemini di-
cerent quod factum fuerat.

*Ad vesperam dominicæ V. post surrectio-
nem, ac de Apostolis.* 28.

CAP. IX.

Et advocavit Jesus dodecadem suam, & 1
dedit eis virtutem & imperium in omnia dæ-
monia, & morbos curandi. Misitque eos ut 2
prædicarent regnum Dei, & sanarent infir-
mos. Et dixit eis; Nihil feretis ad iter, non 3
scipionem, neque peram, neque escam, neque
argentum, neque duas tunicas habebitis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

45 * عيسي كفت كيست † انك نزديك من رسيد * وهمكنان † انكار مي كردند شمعون صفا
و ديكر جماعت * كفتند بزرك ما جماعت ترا تنكي مي كنند * وبيم است كه بيندازند *
46 تو مي پنداري كسي بتو رسيد * * او كفت جز ازان كسي بمن رسيد [براي انك من
47 دانستم كه نيرومندي از من بدر آمد] * زن چون ديد كه بروي پوشيده نشد * با ترس و لرز
پيش مسيح † آمد * واورا سجود كرد * وبرابر همه خلق كفت كه براي چه علت رسيد * وچكونه خوش
48 شد * عيسي بدو كفت دختر من دلخوش دار ايمان تو ترا خوش كرد * وزنك شدي برو بسلامت *
49 * هنوز مسيح درين سخن بود * كه كسان خانه سرور كروه امدند * وكفتند دخترت † از دنيا كذشت *
50 معلم را زحمت مده * * عيسي شنيد * بپدر دختر كفت * مترس * وتنها ايمان بياور * زنك شود *
51 * و از انجا عيسي بخانه * او درآمد * و رها نكرد كه كسي ديكر با وي در رود * الا شمعون * ويعقوب *
52 ويوحنا * * پدر ومادر دختر * با اهل خانه * مي كريستند و برو نوحه مي كردند * مسيح كفت
53 مكرييد * مرده نيست الا خفته است * * برو مي خنديدند * براي انك دانسته بودند كه مرده *

Jesus dixit; Quisnam est qui me 45
attigit? Omnibus autem negantibus, Simeon Cephas & reliqua turba dixerunt; Magister noster, turba te comprimunt, & metuendum est ne dejiciant: tu putas quempiam te tetigisse? Ipse dixit; Præ- 46
tereà quispiam me tetigit: Quoniam ego cognovi, quòd virtus à me exivit. Mulier, cùm vidisset quòd 47
eum non lateret, cum timore & tremore coram Christo venit, & eum adoravit: & coram toto populo dixit quam ob causam accessisset, & quomodo sanata esset. Jesus ei di- 48
xit; Filia mea animum bonum habe, fides tua te sanavit, & servata es: abi in pace. Adhuc Chri- 49
stus in hoc sermone erat cùm domestici principis aliquot venirent, & dicerent; Filia tua è mundo decessit, Magistro molestiam ne exhibeas. Jesus audiens patri puellæ 50
dixit; Ne timeas: tantummodò fidem habeas & servabitur. Illinc 51
itaque Jesus in domum ejus ingressus est, & non permisit ut quispiam alius secum ingrederetur, nisi Simeon, & Jacobus, et Johannes. Pater autem et mater puellæ, 52
cum domesticis, flebant, et eam deplorabant: Jesus dixit; Ne fleatis: mortua non est, sed sopita est. Eum igitur irridebant 53
eò quòd scirent eam mortuam esse.

Versio VULGATA LATINA.

45 Et ait Jesus; Quis est, qui me tetigit? Negantibus autem omnibus, dixit Petrus,
& qui cum illo erant; Præceptor, turbæ te comprimunt, & affligunt, & dicis; Quis
46 me tetigit? Et dixit Jesus; Tetigit me aliquis: nam ego novi virtutem de me exi-
47 isse. Videns autem mulier, quia non latuit, tremens venit, & procidit ante pedes
ejus: & ob quam causam tetigerit eum, indicavit coram omni populo: & quem-
48 admodùm confestim sanata sit. At ipse dixit ei; Filia, fides tua salvam te fecit: vade
49 in pace. Adhuc illo loquente, venit quidam ad principem synagogæ, dicens ei; Quia
50 mortua est filia tua, noli vexare illum. Jesus autem, audito hoc verbo, respondit patri
51 puellæ; Noli timere, crede tantùm, & salva erit. Et cùm venisset domum, non per-
misit intrare secum quenquam, nisi Petrum, & Jacobum, & Joannem, & patrem &
matrem puellæ. Flebant autem omnes, & plangebant illam. At ille dixit; Nolite 52
flere: non est mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum, scientes quòd mortua 53
esset. Ipse autem tenens manum ejus clamavit, dicens; Puella, surge. Et reversus 54
est spiritus ejus, & surrexit continuò. Et jussit illi dari manducare. Et stupuerunt 55
parentes ejus, quibus præcepit ne alicui dicerent quod factum erat. 56

CAP. IX.

Convocatis autem duodecim Apostolis, dedit illis virtutem, & potestatem super 1
omnia dæmonia, & ut languores curarent. Et misit illos prædicare regnum Dei, 2
& sanare infirmos. Et ait ad illos; Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque 3
peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

45 * فقال يسوع من لمسني فانكر جميعهم * فقال بطرس والذين معه يا معلم ان الجمع يحيطون
46 بك ويضغطون عليك افتقول من لمسني * فقال يسوع قد لمسني انسان لاني علمت ان قوة
47 خرجت مني * فلما رات المراة انه لم ينسها جات مرتعدة وخرت على رجليه * واعترفت قدام
48 الشعب جميعه لاية علة لمسته وكيف برات للوقت * فقال لها ثقي يا ابنة ايمانك خلصك
49 اذهبي بسلام * وفيما هو يتكلم جاء واحد الى رئيس الجماعة وقال له قد ماتت ابنتك فلا
50 51 تعنت المعلم * فلما سمع يسوع اجابه قائلا لا تخف آمن فقط فستحيي * وجاء الى البيت
52 ولم يدع احدا يدخل معه سوى بطرس ويوحنا ويعقوب وابي الصبية وامها * وكان جميعهم
53 يبكون وينوحون عليها * فقال لهم لا تبكوا فان الصبية لم تمت لكنها نائمة * فضحكوا منه
54 55 لعلمهم بموتها * فاخرج الجمع خارجا وامسك بيدها وصاح قائلا يا صبية قومي * فرجعت
56 روحها اليها وقامت للوقت وامر ان تعطى لتاكل * فبهت ابواها ونهاهما قائلا لا تخبرا احدا بما
كان *

* الفصل الثاني والثلثون *

1 * ثم دعا الاثني عشر رسولا واعطاهم قوة وسلطانا على جميع الشياطين وشفاء الامراض *
2 3 * وارسلهم يكرزون بملكوت الله ويشفون المرضى * وقال لهم لا تحملوا شيا في الطريق * لا
عصا * ولا مزودا * ولا خبزا * ولا فضة * ولا يكن لكم ثوبان *

Et ait Jesus; Quis tetigit me? & nega- 45
verunt omnes. Dixit autem Petrus &
qui cum illo erant; Magister, turbæ ob-
sident te, & comprimunt te, & ais; Quis
me tetigit? Et dixit Jesus; Tetigit me 46
aliquis, quia novi quòd virtus exiit à
me. Et cùm vidisset mulier quòd non ob- 47
litus esset ejus, venit tremens, & procidit
ad pedes illius, & fassa est coram populo
cuncto quam ob causam tetigisset eum, &
quomodo sanata esset continuò. Dixit ei; 48
Tuta esto, filia, fides tua te salvavit: va-
de in pace. Et dum ipse loqueretur, ve- 49
nit quidam ad principem synagogæ, et di-
xit ei; Jam mortua est filia tua, ne vexes
Magistrum. Et cùm audisset Jesus, re- 50
spondit illi, dicens; Ne timeas, crede tan-
tùm, et vivet. Et venit in domum, et non 51
permisit cuiquam intrare secum, præter-
quam Petro, & Johanni, & Jacobo, &
patri puellæ ac matri ejus. Et omnes fle- 52
bant & plangebant super eam. Et dixit
illis; Ne fleatis, quia puella non est mor-
tua, sed dormit. Et riserunt eum, quòd sci- 53
rent mortem illius. Et ejecit turbam fo- 54
ràs, & tenuit manum ejus, & clamavit
dicens; Puella, surge. Et reversus est spi- 55
ritus ejus ad eam, & surrexit illicò, &
jussit ut daretur ei ad edendum. Et stu- 56
puerunt parentes ejus, & inhibuit eis,
dicens; Ne referatis cuiquam quod fa-
ctum est.

Sectio trigesima secunda.

CAP. IX.

Deindè vocavit duodecim Apostolos, 1
& dedit eis virtutem & potestatem su-
per omnia dæmonia, & curationem mor-
borum. Et misit illos prædicare regnum 2
Dei, & sanare ægrotos. Et dixit illis; 3
Ne portetis quicquam in via: non fu-
stim, neque peram, neq; panem, neq; argen-
tum, neque sint vobis duæ tunicæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

45 ወይቤ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ መኑ፡ ገሰሰኒ ፡ ወክሕዱ፡ ኵሎሙ፡ ወይቤልዎ፡ ጴጥሮስ፡ወ
እለሃ፡ ምስሌሁ፡ ሊቅ፡ አኮሁ፡ ሰብእ፡ ይጠወቅ፡ ወይትቃዐኑ፡ ወትብል፡ መኑ፡ ገሰሰኒ፡
46 ልብስየ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ቦዘገሰሰኒ፡ እስመ፡ ኣነ፡ ኣአምር፡ኀይል፡
47 ዘወፅአ፡ እምልዕሌየ፡፡ ወርእያ፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ ከመ፡ኢተከብተ፡ ርዕደት፡ወሐ
48 ረት፡ ወሰገደት፡ ሎቱ፡ወነገረት፡በቅድመ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ዘከመ፡ሐይወት፡ሶቤሃ፡፡ ወ
49 ይቤላ፡ እመኒ፡ ወለትየ፡ ሃይማኖትኪ፡አሕየወተኪ፡ እተዊ፡በሰላም፡፡ ወእንዘ፡ ይና
ገር፡ መጽአ፡ አሐዱ፡ እምቤተ፡ መገቤ፡ ምኵራብ፡ ወይቤሎ ፡ ወለትከሰ ፡ ሞተት ፡ ወ
50 ኢታጻምዎ፡ እንከ፡ ለኢየሱስ፡፡ ወሰሚዖ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ፡ ይቤሎ፡ ለአቡሃ፡ ለ
51 ሕፃን፡ ኢትፍራህ፡ደእሙ፡ተአመን፡ ወተሐዩ፡፡ ወበዊኦ፡ ቤተ፡ከልአ፡ኢይበእ፡ወኢ
መኑሂ፡ ምስሌሁ፡ዘእንበለ፡ ጴጥሮስ፡ ወያዕቆብ፡ ወዮሐንስ፡ ወአቡሃ ፡ ወእማ ፡ ለሕፃ
52 ን፡፡ ወኵሎሙ፡ይበኪዩዋ፡ ወያስቆቅውዋ፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኢትብክ
53 ዩ፡ ኢሞተት፡ ሕፃን፡ አላ ፡ ትነውም፡፡ ወሠሐቅዎ፡ እስመ ፡ ኣእመሩ፡ ከመ፡ ሞተ
54 ት፡፡ ወአኀዛ፡ በእዴሃ፡ወጸውዓ፡ ወይቤላ፡ ተንሥኢ፡ ወለትየ፡፡ ወሶቤሃ፡ ገብአ፡
55 ነፍሳ፡ ወተሰውጠ፤ ነፍሳ፡ወተንሥአት፡ ሶቤሃ፡ ወአዘዘ፡የሀብዋ፡ ዘትበልዕ፡፡ ወደንገ
56 ፁ፡ አዝማዲሃ፡ ወከልኦሙ፡ኢይንግሩ፡ ዘገብረ፡ ወኢለመኑሂ፡ ዘኮነ፡፡
በእንተ፡ ዘከመ፡ አዘዞሙ፡ ለዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ሐዋርያት፡፡
1 ፱ ወጸውዖሙ ፡ ለዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ሐዋርያት ፡ ወወሀቦሙ ፡ ኀይለ ፡ ወሥልጣ
2 ነ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ ኣጋንንት፡ ከመ፡ ያሐይዉ ፡ ድዉያነ፡፡ ወፈነዎሙ፡ ይስብኩ፡ መ
3 ንግሥተ፡ እግዚአብሔር ፡ ወይፈውሱ፡ ድዉያነ ፡ ወኵሎ ፡ ሕሙማነ፡፡ ወይቤሎ
ሙ፡ ኢትሥነኡ፡ ለፍኖት፡ ወኢበትረ፡ ወኢጸፈነተ፡ ወኢእክለ፡ወኢወርቀ፡ ወኢክልኤ፡
ክደናተ፡፡

Et dixit Dominus Jesus; Quis tetigit me? & negârunt omnes, & dixit ei Petrus 45
& qui cum illo *erant* Magister, nonne turba comprimit & trudit, & dicis; Quis
tetigit vestimentum meum? Et dixit iis Dominus Jesus, Fuit *aliquis* qui tetigit 46
me: quoniam ego cognosco virtutem quæ exivit à me. Et videns ista mulier 47
quòd non latuisset, tremuit, & venit & adoravit eum, & nuntiavit coram tota tur-
ba, quomodo sanata fuit confestim. Et dixit ei; Confide filia mea: fides tua vivere 48
te fecit: vade in pace. Et adhuc *eo* loquente, venit quidam à domo procuratoris 49
synagogæ, & dixit ei; Filia tua mortua est, & ne vexes igitur Jesum. Et audiens 50
Dominus Jesus, dixit patri puellæ; Ne metuas: crede tantùm, & vivet. Et in- 51
grediens domum, prohibuit ne ingrederetur cum illo aliquis præter Petrum &
Jacobum, & Johannem, & patrem & matrem puellæ. Et omnes isti plorabant 52
eam, & plangebant eam. Et dixit iis Dominus Jesus; Ne ploretis: non mortua
est puella, sed dormit. Et deridebant eum, quia cognoverunt quòd mortua fuit. 53
Et prehendit eam, per manum suam, & vocavit eam, & dixit ei; Surge, filia mea. 54
Et statim reversa est anima ejus, & reingressa est; & surrexit illicò: & præcepit 55
dare ei quod manducaret. Et mirati sunt parentes ejus: & prohibuit eos ne di- 56
cerent quod fecisset, neque quidpiam quod factum fuisset.

CAP. IX. *De præcipiendis duodecim Apostolis.*

Et convocavit duodecim Apostolos, & dedit iis virtutem, & potestatem con- 1
cessit iis super omnes dæmones, ut sanarent infirmos. Et misit eos prædicare re- 2
gnum Dei, & sanare infirmos & omnes malè patientes. Et dixit iis; Ne tuleri- 3
tis in viam, neque virgam, neque peram, neque cibum, neque pecuniam, neque
duas tunicas.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

54 * عيسي خلايق را بيرون كرد * و دست دختر را گرفت * و بانگ برورد * وگفت اي دختر
55 بر خيز * در حال بر خاست * وجان او باز آمد * وعيسي فرمود * كه بوي خوردني دهند *
56 * پدر و مادرش دران كار حيران شدند * ايشانرا سپارش كرد كه با كسي نگويند انچ شد

چهل هفت فرستادن دوازده حواريون را بمژده دادن

1 * وعيسي هر دوازده شاگرد خودرا خواند * وبديشان † قوت وسلطنت داد * بر همه ديوان
2 وجانها پليد * [ورنجها خوش كردن * وايشانرا فرستاد كه بملكوت خدا منادي زنند]
3 ورنجورانرا شفا دهند * وسپارش بديشان كرد * كه براي راه چيزي بر مگيريد * نه عصا *
ونه توشه دان * ونه نان * ونه مال * ونه دو پيراهن † شما را باشد *

Jesus autem turbas ejecit, et ma- 54
num puellæ prehendit, et inclama-
vit eam, ac dixit; O puella, surge.
Et illicò surrexit reverso spiritu 55
ejus: et Jesus præcepit, ut ei ci-
bum darent. Pater et mater ejus 56
hoc opere obstupuerunt: illis au-
tem mandavit, ne cui dicerent id
quod factum fuerat.

XLVII. Missio duodecim Apostolorum ad prædicandum Evangelium.

CAP. IX.

Jesus autem omnes duodecim di- 1
scipulos suos vocavit, et eis virtu-
tem et potestatem dedit in omnia
dæmonia et spiritus impuros, et mor-
bos sanandi. Et illos misit, ut re- 2
gnum Dei prædicarent, et ægrotis
sanitatem darent. Et eis præcepit, 3
dicens; In viam quidem nihil as-
sumite; neque baculum, neque vi-
atici peram, neque panem, neque pe-
cuniam: neque duæ tunicæ vobis
sint.

Et in quamcunque domum intraveritis, ibi manete, & indè exite. Et quicunque
4 5 Καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. Καὶ ὅσοι
non receperint vos, exeuntes de civitate illa, etiam pulverem à
ἂν μὴ (ς) δέξωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ
pedibus vestris excutite in testimonium supra illos. Egressi autem perambulabant
6 τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο
per vicos, evangelizantes & curantes ubique. Audivit autem Herodes
7 κατὰ τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ. Ἤκουσε δὲ Ἡρώδης
tetrarcha facta ab eo omnia: & hæsitabat, propter dici à
ὁ τετράρχης τὰ (λ) γινόμενα ὑπ' αὐτοῦ πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό
quibusdam; Quia Joannes surrexit à mortuis: A quibusdam verò; Quia Elias
8 τινων, Ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν. Ὑπό τινων δὲ, Ὅτι Ἠλίας
apparuit: aliis autem, Quia Propheta unus antiquorum resurrexit. Et ait Hero-
9 ἐφάνη· ἄλλων δὲ, Ὅτι προφήτης εἷς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. Καὶ (ε) εἶπεν ὁ Ἡρώ-
des; Joannem ego decapitavi: quis autem est iste, de quo ego audio talia? &
δης, Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ
quærebat videre eum. Et reversi Apostoli narraverunt illi quæcunque
10 ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα
fecerunt: & assumens illos, secessit seorsim in locum desertum urbis
(ζ) ἐποίησαν· καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς, ὑπεχώρησε κατ' ἰδίαν (η) εἰς τόπον ἔρημον πόλεως
vocatæ Bethsaida. At turbæ cognoscentes, secutæ sunt illum: & excipiens
11 καλουμένης (θ) Βηθσαϊδά. Οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες, ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ δεξάμενος

eos, loquebatur illis de regno Dei, & opus habentes curâ sanabat.
αὐτοὺς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο.
KH' At dies cœperat declinare. Accedentes autem duodecim, dixerunt illi; Dimitte tur-
Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν. προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα, εἶπον αὐτῷ, Ἀπόλυσον τὸν ὄ- 12
bam, ut abeuntes in qui in circuitu vicos & agros, divertant, & inveniant
χλον, (ι) ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς, καταλύσωσι, καὶ εὕρωσιν
cibarium: quia hic in deserto loco sumus. Ait autem ad illos; Date illis vos
ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς 13
manducare. Illi autem dixerunt; Non sunt nobis plus quàm quinque panes, & duo pisces: si
φαγεῖν. οἱ δὲ εἶπον, Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι (κ) καὶ δύο ἰχθύες· εἰ
non quid euntes nos emamus in omnem populum hunc escas. Erant enim
μή τι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. Ἦσαν γὰρ 14
ferè viri quinque millia. Ait autem ad discipulos suos; Facite discumbere illos discu-
ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Κατακλίνατε αὐτοὺς κλι-
bitus per quinquagenos. Et fecerunt ita, & discumbere fecerunt omnes. Accipiens autem
σίας ἀνὰ πεντήκοντα. Καὶ ἐποίησαν (λ) οὕτω, καὶ ἀνέκλιναν ἅπαντας. Λαβὼν δὲ 15
quinque panes, & duos pisces, respiciens in cœlum, benedixit illis, & 16
τοὺς πέντε ἄρτους, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, (μ) εὐλόγησεν αὐτοὺς, καὶ
fregit, & dedit discipulis apponere turbæ. Et manducaverunt, & satu-
κατέκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ. Καὶ ἔφαγον, καὶ ἐχορ- 17
rati sunt omnes. Et sublatum est abundans illis fragmentorum cophini duodecim.
τάσθησαν πάντες. καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων κόφινοι δώδεκα.

MS.A. (ς) δέχωνται (λ) γενόμενα (ε) εἶπεν Ἡρώδης, (ζ) ἐποίησαν, καὶ ὅσα ἐδίδαξαν· καὶ παραλαβὼν (η) εἰς ἔρημον τόπον (θ) Βηθσαϊδάν. (ι) ἵνα πορευθέντες εἰς (κ) καὶ ἰχθύες δύο, (λ) οὕτως, (μ) ηὐλόγησεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 5 *ܘܠܐܝܢܐ ܒܝܬܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܬܡܢ ܗܘܘ. ܘܡܢ ܬܡܢ ܦܘܩܘ. *ܘܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܩܒܠܝܢ
ܠܟܘܢ. ܟܕ ܢܦܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܗܝ. ܐܦ ܚܠܐ ܡܢ ܪܓܠܝܟܘܢ ܦܘܨܘ ܥܠܝܗܘܢ
6 ܠܣܗܕܘܬܐ. *ܘܢܦܩܘ ܫܠܝܚܐ ܘܡܟܪܟܝܢ ܗܘܘ ܒܩܘܪܝܐ ܘܒܡܕܝܢܬܐ. ܘܡܣܒܪܝܢ ܗܘܘ
7 ܘܡܐܣܝܢ ܒܟܠ ܕܘܟ. *ܫܡܥ ܕܝܢ ܗܪܘܕܣ ܛܛܪܪܟܐ ܟܠ ܕܗܘܐ ܗܘܐ ܒܐܝܕܗ. ܘܡܬܕܡܪ
8 ܗܘܐ. ܡܛܠ ܕܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܐܢܫܝܢ ܕܝܘܚܢܢ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. *ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ
9 ܕܐܠܝܐ ܐܬܚܙܝ. ܘܐܚܪܢܐ ܕܢܒܝܐ ܚܕ ܡܢ ܢܒܝܐ ܩܕܡܝܐ ܩܡ. *ܘܐܡܪ ܗܪܘܕܣ. ܪܫܗ ܕܝܘܚܢܢ
10 ܐܢܐ ܦܣܩܬ. ܡܢܘ ܕܝܢ ܗܢܐ ܕܫܡܥ ܐܢܐ ܥܠܘܗܝ ܗܠܝܢ. ܘܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܚܙܝܘܗܝ. *ܘܟܕ
ܗܦܟܘ ܫܠܝܚܐ. ܐܫܬܥܝܘ ܠܝܫܘܥ ܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕܘ. ܘܕܒܪ ܐܢܘܢ ܠܚܘܕܝܗܘܢ ܠܐܬܪܐ
11 ܚܪܒܐ ܕܒܝܬ ܨܝܕܐ. *ܟܢܫܐ ܕܝܢ ܟܕ ܝܕܥܘ ܐܙܠܘ ܒܬܪܗ. ܘܩܒܠ ܐܢܘܢ. ܘܡܡܠܠ ܗܘܐ
ܥܡܗܘܢ ܥܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܣܢܝܩܝܢ ܗܘܘ ܠܐܣܝܘܬܐ ܡܐܣܐ ܗܘܐ.
12 *ܕܩܘܪܒܢܐ ܕܟܠܝܘܡ *ܟܛ* *ܟܕ ܕܝܢ ܫܪܝ ܝܘܡܐ ܠܡܪܟܢ. ܩܪܒܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ
ܠܗ. ܫܪܝ ܠܟܢܫܐ ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܩܘܪܝܐ ܕܚܕܪܝܢ ܠܢ ܘܠܐܓܘܪܣܐ. ܕܢܫܪܘܢ ܒܗܘܢ. ܘܢܫܟܚܘܢ
13 ܠܗܘܢ ܣܝܒܪܬܐ. ܡܛܠ ܕܒܕܘܟܬܐ ܚܪܒܐ ܐܝܬܝܢ. *ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܗܒܘ ܠܗܘܢ ܐܢܬܘܢ
ܠܡܐܟܠ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ. ܠܝܬ ܠܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܚܡܫ ܓܪܝܨܢ ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ. ܐܠܐ
14 ܐܢ ܐܙܠܝܢܢ ܙܒܢܝܢܢ ܣܝܒܪܬܐ ܠܟܠܗ ܥܡܐ ܗܢܐ. *ܐܝܬ ܗܘܘ ܓܝܪ ܐܝܟ ܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ
15 ܓܒܪܝܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܪܒܥܘ ܐܢܘܢ ܣܡܟܝܢ ܣܡܟܝܢ ܚܡܫܝܢ ܐܢܫܝܢ ܒܣܡܟܐ. *ܘܥܒܕܘ
16 ܗܟܢܐ ܬܠܡܝܕܐ. ܘܐܪܒܥܘ ܐܢܘܢ ܠܟܠܗܘܢ. *ܘܢܣܒ ܝܫܘܥ ܗܠܝܢ ܚܡܫ ܓܪܝܨܢ ܘܬܪܝܢ
17 ܢܘܢܝܢ. ܘܚܪ ܒܫܡܝܐ. ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܢܣܝܡܘܢ ܠܟܢܫܐ. *ܘܐܟܠܘ
ܟܠܗܘܢ ܘܣܒܥܘ. ܘܫܩܠܘ ܩܨܝܐ ܕܐܘܬܪܘ. ܬܪܥܣܪ ܩܘܦܝܢܝܢ.

Et in quamcunque domum introieritis, illic 4
estote, & illinc exite. Et quicunque non 5
exceperint vos quum egrediemini ex illa ci-
vitate, etiam pulverem à pedibus vestris ex-
cutite adversùs eos in testimonium. Exie- 6
runt itaque Apostoli, & perlustrabant pagos
& civitates, & evangelizabant, sanabántque in omni loco. Audiit autem Herodes 7
Tetrarcha quæcunque fiebant per eum, &
mirabatur. Propterea quòd quidam dice-
bant Johannem surrexisse à mortuis: Alii 8
verò dicebant Eliam apparuisse: alii deni-
que prophetam ex prophetis antiquis resur-
rexisse. Et ait Herodes; Caput Johannis 9
ego amputavi, quis est autem iste de quo hæc
audio? Et volebat eum videre. Quum- 10
que reversi essent Apostoli, narraverunt Jesu
quicquid fecerant. Et duxit eos solos in
locum desertum Beth-saidæ. Turbæ autem 11
quum cognovissent, profectæ sunt post eum:
& excepit eos, & colloquebatur eis de re-
gno Dei, eósque qui sanatione egebant, sa-
nabat.

Oblationis quotidianæ. 29.

Quum autem cœpisset dies inclinare, acces- 12
serunt discipuli ejus, & dicunt ei; Dimitte
cœtus ut proficiscantur in pagos circumja-
centes & oppida, ut divertant in eis, inveni-
ántque sibi cibum, quia in loco deserto su-
mus. Ait illis Jesus; Date eis vos quid 13
edendum. Ipsi verò dixerunt; Non sunt
nobis plusquàm quinque panes & duo pi-
sces, nisi tamen proficiscamur & emamus ci-
bum toti huic populo. Aderant enim quasi 14
quinque millia virorum. Dixit eis Jesus;
Facite eos discumbere per discubitus, & in
unoquoque discubitu homines quinquaginta.
Et ita fecerunt discipuli, & fecerunt discum- 15
bere omnes. Et accepit Jesus illos quinque 16
panes & duos pisces, & suspexit in cœlum,
benedíxítque, & fregit, ac dedit discipulis
suis, ut apponerent turbis. Comederunt- 17
que omnes & expleti sunt: & sustulerunt
fragmentorum aliquot, quæ reliquerunt, duo-
decim cophinos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 5 *بهر خانه که در روید. انجا باشید * و از انجا بدر نروید * واکر جایي شما را قبول نکنند * وقتي
که ازان شهر بدر ایید * کرد که بر پاي شما چسبیده باشد * بریشان بیفشانید † براي
6 کواهي * *رسولان از انجا روان † شدند * ودر شهر و ده مي کردیدند * وبهر جا که مي
7 رفتند * مرده مي دادند * وشفا مي بخشیدند * *وهر معجزاتي که بر دست عیسي مي شد *
هیرودیس نایب را معلوم کردند * او عجب ماند * براي انك مردم مي کفتند * که یحیي † از میان
8 مردکان † بر خاست * *قومي دیکر مي کفتند که ایلیا نموده شد * وبعضي مي کفتند * پیغمبري * از
9 پیغمبران † قدیم * بر خاست * *هیرودیس کفت * سر یحیي † را من بریدم * این که باشد * که
10 این همه ازو باز میکویند * مي خواست که عیسي را ببیند * *وحواریون باز کشتند هر چه
کرده بودند بعیسي کفتند * عیسي ایشانرا بر کرفت * ودر ولایت † ویران [بیت] صیدا
11 برد * *چون مردم دانستند * جماعت انبوه با ایشان رفت * مسیح ایشانرا قبول کرد * و از ملکوت
خدا با ایشان تعلیم مي داد * وهر که بشفا محتاج بودند * ایشانرا شفا بخشید

In quamcunque domum intraveritis, illic estote, & illinc ne egrediamini. Et si quo loco vos non re- 4 5
ceperint, quando ex ea civitate exieritis, pulverem qui pedibus vestris adhæserit, in eos excutite in testi-
monium. Apostoli itaque illinc pro- 6
fecti sunt, & civitates & pagos obibant, & quocunque pergerent evangelizabant, & sanitatem con-
ferebant. Cum autem omnia mira- 7
cula, quæ per manum Jesu fiebant, Herodi præfecto innotuissent, ille mirans hæsitabat: eò quòd homi-
nes dicerent, quòd Johannes à mortuis surrexisset. Quidam alii ta- 8
men dicebant, quòd Elias apparuisset: nonnulli verò dicebant; Propheta unus ex Prophetis anti-
quis surrexit. Herodes dixit; Ca- 9
put Johannis ego amputavi, hic quis fiet, de quo hæc omnia referunt? cupiebat itaque ut Jesum,
videret. Et Apostoli reversi sunt 10
& quæcunque fecerant Jesu narraverunt. Jesus illos assumpsit, & in regionem desertam Bethsaida duxit.
Cùm homines cognovissent, turba 11
magna cum eis ivit: & Christus excepit eos, & de regno Dei illis documentum dedit; & quicunque
sanatione indigebant, illis sanitatem donabat.

Versio VULGATA LATINA.

4 Et in quamcunq; domum intraveritis, ibi manete, & indè ne exeatis. Et quicunq;
5 non receperint vos: exeuntes de civitate illa, etiã pulveré pedũ vestrorũ excutite in
6 testimoniũ sup:a illos. Egressi autẽ circuibãt per castella, evangelizantes & curan-
7 tes ubique. Audivit autẽ Herodes tetrarcha omnia quæ fiebãt ab eo, & hæsitabat, eò
8 quòd diceretur à quibusdã; Quia Joannes surrexit à mortuis: A quibusdã verò;
9 Quia Elias apparuit: ab aliis autẽ; Quia propheta unus de antiquis surrexit. Et ait
Herodes; Joannẽ ego decollavi: Quis est autẽ iste, de quo ego talia audio? Et quære-
10 bat videre eũ. Et reversi Apostoli, narraverũt illi quæcunq; fecerũt: & assumptis
11 illis secessit seorsùm in locũ desertũ, qui est Bethsaidæ. Quod cùm cognovissent tur-
bæ, secutæ sunt illũ: & excepit eos, & loquebatur illis de regno Dei, & eos, qui curâ
indigebant, sanabat. Dies autem cœperat declinare. Et accedentes duodecim dixe- 12
runt illi; Dimitte turbas, ut euntes in castella villásq; quæ circà sunt, divertant, & in-
veniant escas: quia hîc in loco deserto sumus. Ait autem ad illos; Vos date illis man- 13
ducare. At illi dixerunt; Non sunt nobis plus quàm quinq; panes, & duo pisces: nisi
fortè nos eamus, & emamus in omnem hanc turbam escas. Erant autem ferè viri 14
quinq; millia. Ait autem ad discipulos suos; Facite illos discumbere per convivia
quinquagenos. Et ita fecerunt: & discumbere fecerunt omnes. Acceptis autem 15
quinq; panibus, & duobus piscibus, respexit in cœlum, & benedixit illis: & fregit, & 16
distribuit discipulis suis, ut ponerent ante turbas. Et manducaverunt omnes, & sa- 17
turati sunt. Et sublatum est quod superfuit illis, fragmentorum cophini duodecim.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 5 * واي بيت دخلتموه امكثوا فيه الي حين خروجكم * ومن لم يقبلكم فاذا خرجتم من تلك
6 المدينة انفضوا غبار ارجلكم شهادة عليهم * فلما خرجوا كانوا يطوفون كل قرية ويبشرون
7 ويشفون في كل موضع * الفصل الثالث والثلثون * فسمع هيرودس رييس الربع
8 بجميع ما كان فتحير وانكاد * لان كثيرين كانوا يقولون ان يوحنا قام من الاموات * واخرون
9 يقولون ان ايلياء ظهر * واخرون يقولون نبي من الاولين قام * فقال هيرودس انا قطعت راس
10 يوحنا فمن هذا الذي اسمع عنه هكذا وطلب ان يراه * فلما رجع الرسل اعلموه بجميع ما
11 صنعوا * فانطلق بهم الي برية بيت صيدا * فلما علم الجمع تبعه فقبلهم وخاطبهم من اجل
12 ملكوت الله * والذين كانوا محتاجين ليبروا كان يشفيهم * وبداء النهار يميل * فجاء اليه الاثني
عشر قايلين اطلق الجمع ليذهبوا الي القري والحقول التي حولنا ليستريحوا او يجدوا ما ياكلون
13 لان هذا الموضع قفر * فقال لهم اعطوهم انتم لياكلوا * فقالوا ليس معنا اكثر من خمس
14 خبزات وحوتين * الا ان نمضي ونبتاع لهذا الشعب كله طعاما * وكانوا نحو خمسة الف رجل *
15 16 فقال لتلاميذه ليجلس في كل موضع خمسون * ففعلوا كذلك وجلسوا جميعا * واخذ خمس
17 الخبزات والحوتين ونظر الي السماء وباركها وكسر * واعطي التلاميذ ليضعوا قدام الجمع * فاكل
جميعهم وشبعوا * واخذوا ما فضل عنهم من الكسر اثني عشر سلا مملوة *

Et quamcunq; domum intraveritis, per- 4
manete in ea usque ad tempus exitûs ve-
stri. Et quicunque non receperint vos, 5
quando exieritis ex illa civitate, excu-
tite pulverem pedum vestrorum in testi-
monium contra eos. Igitur egressi cùm 6
fuissent, circuibant omne castellum, &
evangelizabãt, & sanabant in omni loco.

Sectio trigesima tertia.

Audivit autem Herodes princeps quartæ 7
partis omnia quæ facta fuerant: & obstu-
puit, & anxiatus est, quia multi dicebant,
quòd Johannes surrexerat à mortuis: Et 8
alii dicebant, quòd Elias apparuerat: &
alii dicebant, Propheta ex antiquis sur-
rexit. Et dixit Herodes, Ego amputavi 9
caput Johannis: quis ergò est hic, de quo
audio talia? & optavit videre eum. Et 10
cùm reversi fuissent Apostoli, significave-
runt ei omnia quæ fecerant. Et duxit il-
los ad desertum Bet-Saidæ. Cùm autem 11
cognovisset populus, secutus est illum: &
excepit eos, allocutúsque est eos de regno
Dei: & eos qui indigebant curari, sana-
bat. Et cœpit dies declinare. Et vene- 12
runt ad eum duodecim, dicentes; Dimitte
turbam ut abeant in castella, & villas,
quæ sunt circa nos ut quiescant aut in-
veniant quod manducent: quia hic locus
desertus est. Ait ad illos; Date eis vos ut 13
manducent. Et dixerunt; Non sunt nobis-
cum plures quàm quinque panes & duo
pisces: nisi certè eamus & emamus huic
populo universo cibum. Et erant ferè 14
quinq; millia virorum. Et dixit discipu-
lis suis, Sedeant in quolibet loco quin-
quaginta. Et fecerunt ita, & sederunt 15
omnes. Et accepit quinq; illos panes & 16
duos pisces, & respexit in cœlum, & be-
nedixit eos, & fregit, ac dedit discipulis,
ut ponerent coram populo. Et manduca- 17
verunt omnes, & saturati sunt. Et acce-
perunt quod superfuit illis de fragmen-
tis, duodecim cophinos plenos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወቤተ ፡ ኀበ ፡ ቦእክሙ ፡ ህየ ፡ ሓድሩ ፡ ወኢትፃኡ ፡ እምህየ ፡ እስከ ፡ ትወፅኡ ፡፡=፡
5 ወዘሰ፡ ኢተወክፈክሙ፡ ወፂአክሙ፡ እምይእቲ፡ ሃገር፡ ንግፉ፡ ጸበለ፡ እገሪክሙ፡ ከመ፡ ይ
6 ኩን፡ ስምዐ፡ ሳዕሌሆሙ፡፡=፡ ወወፂአሙ፡ አሐደ፡ ለሀጉረ፡ ወአድያመ፡ ሶዱ፡ ወመሃሩ፡
7 ወሰበኩ፡ ወፈወሱ፡ በኵሉ፡፡=፡ ወሰምዐ፡ ሄሮድስ፡ ንጉሠ፡ ኵሉ፡ ዘኮነ፡ ወዘከመ፡ ገ
ብረ፡ ወደንጎፀ፡ ዘይብል፡ እስመቦ፡ እለ፡ ይብሉ፡ ዮሐንስ፡ ተንሥአ፡ እምነ፡ ምውታን፡፡=፡
8 ወቦ፡ እለ፡ ይብሉ፡ ኤልያስ፡ አስተርአየ፡ ወቦ፡ እለ፡ ይብሉ፡ አሐዱ፡ እምነቢያት፡ እለ፡
9 ቀደምት፡ ተንሥአ፡፡=፡ ወይቤ፡ ሄሮድስ፡ ለዮሐንስ፡ አነ፡ መተርኩ፡ ርእሶ፡ ምኑ፡ እንከ፡
10 ውእቱ፡ ዝንቱ፡ ዘእሰምዕ፡ በእንቲአሁ፡ ወይፈቅድ፡ ይርአዮ፡፡=፡ ወተሰውጡ፡ ሐዋር
ያት፡ ወነገርዎ፡ ኵሉ፡ ዘገብሩ፡፡ ወነሥኦሙ፡ በባሕቲቶሙ፡ ወተግሕሡ፡ ወወፅኡ፡ ሐቅ
11 ለ፡ ሃገር፡ እንተ፡ ስማ፡ ቤተ፡ ሰይደ፡=፡ ወአእሚሮሙ፡ ሕዝብ፡ ተለውዎ፡ ወተቀበሎ
ሙ፡ ወነገሮሙ፡ በእንተ፡ መንግሠተ፡ እግዚአብሔር፡ ወለእለሂ፡ ይፈቅዱ፡ ይትፈወሱ፡
አሕየዎሙ፡፡=፡
በእንተ፡ ኃምስ፡ ኅብስት፡ ወክልኤቲ፡ ዓሣት፡=፡
12 ወተቈልቈለ፡ ፀሐይ፡ መጽኡ፡ ዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ አርድኢሁ፡ ወይቤልዎ፡ ፈኑ፡ ሰብ
አ፡ ይእትዉ፡ አህጉረ፡ አድያም፡ ይቢቱ፡ ውስተ፡ አዕጻደት፡ ወይርከቡ፡ ዘይበልዑ፡ እስ
13 መ፡ ሐቅል፡ ወገደም፡ ውእቱ፡ ኀበ፡ ሃለውነ፡=፡ ወይቤሎሙ፡ ሃብዎሙ፡ አንትሙ፡ ዘይ
በልዑ፡ ወይቤልዎ፡ አልብነ፡ ዘእንበለ፡ ኃምስ፡ ኅብስት፡ ወክልኤቲ፡ ዓሣት፡ እመ፡ ኢሖር
14 ነ፡ ኀሺሮ፡ መብልዐ፡ ለኵሉ፡ ዝንቱ፡ ሕዝብ፡፡=፡ ወይአክሉ፡ ዕደው፡ ኃምስ፡ ምእተ፡
15 ወይቤሎሙ፡ ለአርድኢሁ፡ አርፍቅዎሙ፡ በበ፡ ኃምሳ፡ ለለ፡ ምርፋቆሙ፡=፡ ወገብረ፡ ከ
16 ማሁ፡፡ ወረፈቁ፡ ኵሎሙ፡=፡ ወነሥአን፡ ለኃምስ፡ ኅብስት፡ ወለክልኤቲ፡ ዓሣት፡ ነጸረ፡
17 ሰማየ፡ ወባረከ፡ ወፈተተ፡ ወወሀቦሙ፡ ለአርድኢሁ፡ ያቅርቡ፡ ለሰብእ፡=፡ ወበልዑ፡ ወጸ
ግቡ፡ ኵሎሙ፡ ወዘአግሐሡ፡ ዘተርፈ፡ ፍተታት፡ መልአ፡ ዐሠርተ፡ ወክልኤተ፡ መሣ
ይምተ፡፡=፡

Et ubicunque domum intraveritis, ibi manete, & ne exeatis illinc donec discedatis. 4
Et qui non receperint vos, exeuntes ex illa urbe, excutite pulverem pedum 5
vestrorum, ut fiat testimonio supra illos. Et exeuntes, civitates & vicos circumi- 6
bant, & docebant, & prædicabant & sanabant ubique. Et audivit Herodes rex 7
totum quod factum fuerat, & quomodò fecisset: et defuit ei quid diceret, quoni-
am quidam dicebant, Johannes surrexit à mortuis. Et quidam dicebant, Elias ap- 8
paruit: & quidam dicebant, Unus ex prophetis antiquis resurrexit. Et ait Hero- 9
des, Ego Johannem decollavi, quis igitur est hic, de quo audio? & desideravit vi-
dere *eum*. Et reversi sunt Apostoli, & narraverunt ei quæcunque fecissent: & 10
assumpsit illos privatim, & secesserunt & exierunt *in* desertum urbis cujus no-
men, Bethsaida. Et quum cognovissent populi, sequuti sunt eum: & excepit eos, 11
& loquutus est iis de regno Dei, & eos qui indigebant curâ, sanavit.

De quinque panibus, & duobus piscibus.

Et declinante sole venerunt duodecim discipuli ejus, & dixerunt ei; Dimitte po- 12
pulos, ut abeant in civitates vicinas, ut divertant in prædia, & inveniant quod
manducent: quoniam desertum & eremus est, ubi sumus. Et dixit illis; Date iis 13
vos quo vescantur, & dixerunt ei; Nihil habemus præter quinque panes & duos
pisces, nisi eamus emere cibum toti huic turbæ. Et sufficiebant hominibus quin- 14
quagesies centum. Et dixit discipulis suis; Discumbere facite illos singulos quin-
quagenarios per singulos accubitus suos. Et fecerunt ita: & discubuerunt omnes 15
illi. Et accipiens quinque panes, & duos pisces, suspexit *in* cœlum, & benedi- 16
xit & fregit, & dedit eos discipulis suis, *ut* apponerent turbæ. Et comederunt, 17
& saturati sunt omnes illi: & quod sustulerunt *ex iis* quæ supererant fragmen-
tis, implevit duodecim cophinos.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل هشت انجا که از پنج نان و دو ماهي پنج هزار مرد را سير کرد

12 * چون شب هنگام در آمد * شاکردان † پيش عيسي آمدند * وبدو کفتند * جماعت را
آزاد کن * که در ديهها * ومزرعها که کرداکرد ماست بروند * فرود ايند * و از بهر خود
13 خورش حاصل کنند * براي انك اين † جايکه که ماييم ويرانست * * عيسي بشاکردان
کفت * که بديشان چيزي دهيد * تا بخورند ايشان کفتند نداريم بغير پنج نان * و دو ماهي *
14 مکر برويم وبخريم * * براي انك جماعت پنج هزار مرد بودند * عيسي بديشان کفت * که مردم را
15 16 صف صف بنشانيد * پنجاه * پنجاه * شاکردان فرمان بردند * وچنين کردند * * عيسي ان
پنج نان * ودو ماهي راستد * ودر اسمان نکه کرد * وبرکت نهاد * وپاره کرد * بشاکردان داد تا برجماعت†
17 بخش کردند * * همکنان خوردند * وسير شدند * وپارها که افزون مانك بود * برداشتند * دوازده سبد

XLVIII. Ubi quinque panibus & duobus piscibus quinquies mille homines saturavit.

Cùm tempus vespertinum adventa- 12
ret, discipuli ad Jesum accesserunt,
& ei dicebant; Turbam dimitte,
ut in pagos & agros, qui in circui-
tu nobis sunt, euntes diversentur,
& sibimet cibum comparent: eò
quòd hic locus, quo nos sumus, de-
sertus est. Jesus discipulis dixit; 13
Quin illis quidpiam date, ut come-
dant. Illi dicebant, Nihil habemus
præter quinque panes & duos pi-
sces, nisi eamus & emamus. Eò 14
quòd cœtus quinquies mille homines
erant. Jesus illis dixit; Homines
per ordines disponite quinquagenos.
Discipuli, mandato recepto, ita fe- 15
cerunt. Jesus illos quinque panes 16
& duos pisces accepit, & in cœlum
intuitus benedixit, & confringens
discipulis dedit, ut multitudini dis-
tribuerent. Et omnes comederunt 17
& saturati sunt: et fragmentorum,
quæ supererant, sustulerunt duode-
cim sportas.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΚΘ'. Λ'.

Et factum est *in esse ipsum orantem solitariè, simul* erant *ei* discipuli, ΚΘ'
18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ,
& interrogavit illos, dicens; Quem me dicunt turbæ esse? Illi *autem respondentes*
19 καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, λέγων, Τίνα με λέγουσιν (ν) οἱ ὄχλοι εἶναι; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες
dixerunt: Joannem Baptistam: alii autem Eliam: alii verò, Quia propheta *quidam*
εἶπον, Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἄλλοι δὲ, Ὅτι προφήτης τὶς
antiquorum resurrexit. Dixit autem illis; Vos autem quem me dicitis esse? Respondens *autem*
20 τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ
Petrus, dixit; Christum Dei. Ille *autem* increpans illos, præcepit *nemini*
21 ὁ Πέτρος, εἶπε, Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς, παρήγγειλε μηδενὶ
dicere hoc, Dicens; Quia oportet filium hominis multa pati, & reprobari
22 (ξ)εἰπεῖν τοῦτο, Εἰπὼν, Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
à senioribus, & principib' sacerdotũ, & Scribis, & occidi, & tertiâ
ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ Γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ
die resurgere. Dicebat autem ad omnes; Si quis vult post me venire,
23 ἡμέρᾳ (ο) ἐγερθῆναι. Ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου (π) ἐλθεῖν,
abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidiè, & sequatur me.
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι.
Qui enim voluerit animam suam *servare*, perdet illam: qui *autem* perdiderit
24 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ
animam suam propter me, *hic servabit* illam. Quid enim proficit homo, *lucratus*
25 τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, κερδήσας
mundum universum, seipsum autem *perdens, aut damno affectus?* Qui *enim* erubuerit
τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας, ἢ ζημιωθείς; Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ 26
me & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cùm venerit in *gloria*
με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ
sua, & Patris, & sanctorum angelorum. Dico autem vobis verè, Sunt aliqui
αὐτοῦ, καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, Εἰσί τινες 27
hic *stantium*, qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei.
τῶν ὧδε (ρ) ἑστηκότων, οἳ οὐ μὴ (σ) γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
Factum est autem post verba hæc ferè dies octo, & *assumens* Petrum &
Λ' Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ, καὶ παραλαβὼν (τ) τὸν Πέτρον καὶ 28
Joannem, & Jacobum, ascendit in montem *orare*. Et facta est, *in*
Ἰωάννην, καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ ἐγένετο, ἐν 29
orando ipsum, species vultûs ejus altera, & vestitus ejus albus
τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς
refulgens. Et ecce viri duo *colloquebantur illi, qui* erant Moyses & Elias:
ἐξαστράπτων. Καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἠλίας· 30
Qui visi in *gloria*, dicebant *exodum* ejus, *quam futurus* erat *implere* in Hierusalem.
Οἳ ὀφθέντες (υ) ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν (φ) ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. 31
At Petrus & qui cum illo erant gravati somno: evigilantes *autem* viderunt
Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον 32
gloriam ejus, & *duos* viros *simul stantes illi*.
τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ.

MS.A. (ν) οἱ ἄνθρωποι εἶναι; (ξ) λέγειν τοῦτο, (ο) ἀναστῆναι. (π) ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω (ρ) ἑστώτων, οἵτινες (σ) γεύσωνται (τ) Πέτρον (υ) ἐν τῇ δόξῃ, (φ) ἤμελλεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
[illegible]
27 [illegible]
[illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
[illegible]

Festo Apostolorum. 30.

Quumq; oraret solus, & discipuli ejus essent 18
cum eo, interrogavit eos, & ait; Quem me di-
cunt esse cœtus? Responderunt & dicunt ei; 19
Johannem Baptistam: alii autem Eliam: alii
deniq; prophetam ex antiquis prophetis re-
surrexisse. Dixit eis; Vos autem quem me di- 20
citis esse? Respondit Simon, & ait; Messiam
Dei. Ipse verò increpavit eos, eósq; admo- 21
nuit ut nemini hoc dicerent. Et ait illis; Fu- 22
turum est ut Fili' hominis multa perpetiatur,
& reprobetur à senioribus & principibus sa-
cerdotum, Scribísque: & ut interimant eum,
ac die tertiâ resurgat. Dicebat autem coram 23
omnibus, Quicunq; voluerit venire post me,
abneget semetipsum, & tollat crucem suam
quotidiè, & veniat post me. Quisquis enim 24
voluerit animam suam servare, perdet eam:
quisquis autem perdet animam suam propter
me, is servabit eam. Quid enim juvat homi- 25
nem lucrari mundum universum, animam ve-
rò suam perdere aut amittere? Quem autem 26
puduerit mei, meorúmq; sermonum, pudebit
ejus Filius hominis, quum venerit in gloria
patris sui, cum angelis ipsius sacrosanctis.

Matutinis festo Tabernaculorum. 31.

Veritatem dico vobis, sunt quidam qui hîc 27
adstant, qui non gustabunt mortem usquedum
viderint regnum Dei. Factum est autem post 28
hæc verba circiter octo dies, ut assumpserit
Jesus Simonem, & Jacobum, & Johannem,
conscenderítq; montem ut oraret. Quúmq; 29
precaretur, mutata est species vultûs ejus, &
vestimenta ejus facta sunt candida, atq; coru-
scabant. Et ecce duo viri colloquebantur ei, 30
qui erant Moses, & Elias, Qui apparuerant 31
in gloria: cæterùm verba faciebant de ipsius
exitu, quem completurus erat in Jerusalem.
Erant autem gravati somno Simon & ii qui 32
cum eo erant, víxque experrecti sunt ac vi-
derunt gloriam ejus, & duos illos viros qui
stabant juxta eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل نه اقرار كردن شمعون صفا بر راستي مسيح

18 *مسيح چون تنها نماز مي كرد و شاكردان او با او . از ايشان پرسيد و كفت . جماعت از
19 بهر من چه مي كويند . كه كيستم . *جواب دادند وكفتند . كه بعضي مي كويند
يحيي † شوينك است . وديكران مي كويند . ايلياست . وقومي ديكر كفتند . كه يكي از
20 پيغمبران قديم بر خاست . *عيسي بشاكردان كفت شما از بهر من چه ميكويند . *شمعون
21 پاسخ داد وكفت . توي مسيح خدا . *عيسي بر ايشان بانك زد . و فرمود كه باكسي نكويند .
22 *وبديشان كفت . فرزند ادمي † بسيار زحمت خواهد كشيدن . و از پيران و سرور امامان
23 ونويسندكان خار شود . اورا بكشند . وبعد از سه روز برخيزد . *وپيش حاضران ميكفت
هر كه خواهد كه در پي من بيايد جان خود را فراموش كند . وهر روز صليب خود را † بر دوش
24 خود بر كيرد . ودر دنبال من بيايد . *هركه خواهد كه جان خودرا زنده كند . خودرا هلاك كند .
25 وهر كه خودرا براي من هلاك كند . اوست كه جان خودرا زنده كرده باشد . *بكويند كه
ادمي را چه فايك باشد . كه همه دنيا را سود كند . وجان خودرا زيان كند . وهلاك شود .

XLIX. Confitetur Simeon Cephas rectè de Christo.

Christus, cùm solus oraret, et di- 18
scipuli ejus cum eo, ab eis inter-
rogavit, et dixit; Turbæ de me
quid dicunt? quòd quis sim? Re- 19
sponderunt, et dixerunt; Nonnulli
quidem dicunt, Johannes Baptista
est: alii verò dicunt, Elias est: et
quidam alii dicunt, quòd unus è
Prophetis antiquis surrexit. Jesus 20
discipulis dixit; Vos de me quid
dicitis? Simeon responsum dedit,
et dixit; Tu es Christus Deus. Je- 21
sus illis vocem intentavit, et jussit,
ut nemini dicerent. Et illis dixit; 22
Filius hominis multum doloris
passurus est, et à senioribus, et prin-
cipe sacerdotum, et scribis spretus
erit, & eum interficient: et post
tres dies resurget. Et ad præsentes 23
dixit; Quicunque voluerit vesti-
giis meis insistere, animam suam
obliviscatur, et quotidiè crucem
suam in humeros suos tollat, et post
me veniat. Quicunque voluerit 24
animam suam vivificare, seipsum
perdat: Et quicunque seipsum
propter me perdiderit, ipse est
qui animam suam vivificavit.
Dicite, quid homini profuturum 25
sit, quòd totum mundum
lucrifecerit, et animæ suæ
jacturam faciat et pereat.

Versio VULGATA LATINA.

18 Et factum est, cùm solus esset orans, erant cum illo & discipuli: & interrogavit illos,
19 dicens; Quem me dicunt esse turbæ? At illi responderunt, & dixerunt; Joannem Ba-
20 ptistam, alii autem Eliam, alii verò quia unus Propheta de prioribus surrexit. Dixit
autem illis; Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit; Chri-
21 stum Dei. At ille increpans illos, præcepit ne cui dicerent hoc, Dicens; Quia opor-
22 tet filium hominis multa pati, & reprobari à senioribus, & principibus sacerdotum,
23 & Scribis, & occidi, & tertiâ die resurgere. Dicebat autem ad omnes; Si quis vult
post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidiè, & sequatur me.
24 Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet illam: nam qui perdiderit
25 animam suam propter me, salvam faciet illam. Quid enim proficit homo, si lucretur
universum mundum, se autem ipsum perdat, & detrimentum suî faciat? Nam qui 26
me erubuerit, & meos sermones: hunc Filius hominis erubescet, cùm venerit in
majestate sua, & Patris, & sanctorum Angelorum. Dico autem vobis verè; Sunt 27
aliqui hìc stantes, qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei. Factum 28
est autem post hæc verba ferè dies octo, & assumpsit Petrum, & Jacobum, & Jo-
annem, & ascendit in montem ut oraret. Et facta est, dum oraret, species vultûs 29
ejus altera: & vestitus ejus albus & refulgens. Et ecce duo viri loquebantur cum 30
illo. Erant autem Moyses & Elias, Visi in majestate: & dicebant excessum ejus, 31
quem completurus erat in Jerusalem. Petrus verò, & qui cum illo erant, gravati erant 32
somno. Et evigilantes viderunt majestatem ejus, & duos viros, qui stabant cum illo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 • الفصل الرابع والثلثون • * واذ كان في موضع يصلي ومعه تلاميذه
19 سالهم قايلا ماذا تقول الناس اني انا * فاجابوا قايلين يوحنا المعمداني • واخرون ايليا واخرون
20 نبي من الاولين قام * فقال لهم فانتم ماذا تقولون اني انا • اجاب بطرس قايلا انت مسيح الله •
21 فانتهرهم وحذرهم الا يقولوا هذا لاحد * وقال ان ابن الانسان لمزمع ان يولم كثيرا • ويرذل
22 من المشيخة ورؤساء الكهنة والكتبة ويقتلونه • ويقوم في اليوم الثالث * وقال للجمع من اراد ان
23 يتبعني فليكفر بنفسه ويحمل صليبه كل يوم ويتبعني * ومن اراد ان يخلص نفسه فليهلكها
24 ومن اهلك نفسه من اجلي فهو يخلصها * ماذا ينفع الانسان لو ربح العالم كله ويهلك
25 نفسه ويخسرها * الذي يكفر بي وبكلامي هذا فابن الانسان يخزيه اذا جاء في مجده ومجد ابيه
26 مع ملايكته المقدسين * امين اقول لكم ان هاهنا قوما من القيام لا يذوقون الموت حتى
27 يعاينوا ملكوت الله * وكان بعد هذا الكلام بنحو ثمانية ايام اخذ بطرس ويعقوب ويوحنا
28 وصعد الى الجبل ليصلي * وكان فيما هو يصلي تغير منظر وجهه وابيضت ثيابه ولمعت
29 كالبرق * واذا رجلان يكلمانه هما موسى وايليا • ظهرا في مجد • وكانا يقولان على خروجه
30 الذي كان مزمعا ان يكمله بيروسليم * وبطرس والذين معه ثقلوا بالنوم • ولما استيقظوا
31 نظروا مجده والرجلين اللذان كانا واقفين معه •
32

Sectio trigesima quarta.

Et cùm esset in loco quodam ut oraret, & secum discipuli sui, interrogavit illos, dicens; Quem dicunt homines me esse? Re- 18, 19
sponderunt, dicentes; Johannem Baptistam: & alii, Eliam: & alii, Prophetam ex prioribus surrexisse. Dixit eis, Vos 20
autem quem dicitis me esse? Respondit Petrus dicens; Tu es Christus Dei. Et 21
increpavit illos, & monuit eos, ne dicerent hoc cuiquam. Et ait, Certè filius 22
hominis futurus est ut patiatur multa: & vilipendetur à senioribus & principibus sacerdotum et Scribis: et occident illum, et resurget in die tertia. Et dixit turbæ, 23
Qui voluerit sequi me, abneget semetipsum, et portet crucem suam quotidie, et sequatur me. Et qui voluerit salvam fa- 24
cere animam suam, perdat eam: Et qui perdiderit animam suam propter me, ipse salvabit illam. Quid proficit homi- 25
ni, si lucratus fuerit mundum totum, et perdiderit animam suam, ejusque jacturam fecerit? Qui deridet me, et sermo- 26
nem meum istum, Filius hominis confundet eum, quando veniet in gloria sua, et gloriâ Patris sui, unà cum Angelis suis sanctis. Amen dico vobis, quòd sunt hic 27
nonnulli ex astantibus qui non gustabunt morte, donec videant regnum Dei. Factū 28
est autem post hunc sermonē circiter octo diebus, assumpsit Petrum, et Jacobum, et Johannem, et ascendit in montem ad orandum. Et factum est dum ipse oraret, 29
mutatus est aspectus vultûs ejus, et alba factæ sunt vestes ejus, et refulserunt sicut fulgur. Et ecce viri duo alloqueban- 30
tur eum (erant Moyses et Elias, Qui 31
apparuerunt in gloria.) Et loquebantur de exitu ipsius, quem impleturus erat in Jerusalem. Et Petrus, et qui cum eo 32
erant, gravati erant somno. Et cùm evigilâssent, viderunt gloriam ejus, et duos viros qui stabant cum illo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 በአንተ፡ ዘከመ፡ ተከአሎሙ፡ ለአርደሊሁ፡፡=፦ ወእምዝ፡ እንዘ፡ ይጼሊ፡
በባሕቲቱ ፡ ወአርደሊሁኒ፡ ምስሌሁ፡ ወተስእሎሙ ፡ ወይቤሎሙ፡ መኑ፡ ይብሉኒ፡ ሰብ
19 እ፡፡=፦ ወተሰጥዉዎ፡ወይቤልዎ፡ዮሐንስሃ፡ መጥምቀ፡ ወቦ፡ እለ፡ይብሉከ፡ኤልያስሃ፡
20 ወቦ፡ እለ፡ይብሉከ፡ አሐዱ፡ እምነቢያት፡ቀደምት፡ተንሥአ፡፡=፦ ወይቤሎሙ፡ አንት
ሙኬ፡ መኑ፡ ትብሉኒ፡ ወተሰጥዎ፡ ጴጥሮስ፡ ወይቤሎ፡ አንተ ፡ መሲሑ፡ ለእግዚአብሔ
21 ር፡፡=፦ ወገሠጾሙ፡ ወከልአሙ፡ኢይንግሩ፡ ወኢለመኑሂ፡፡=፦ ወይቤሎሙ፡ሀለዎ፡ ለ
22 ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ብዙኀ ፡ ያሕምምዎ፡ ወያመክርዎ፡ ረበናት ፡ ወሊቃነ፡
23 ካህናት ፡ ወጸሐፍት ፡ ወይቀትልዎ፡ ወይትነሣእ፡ በሣልስት፡ ዕለት፡፡=፦ ወይቤሎሙ፡
ለኵሎሙ፡ ዘይፈቅድ፡ ይትልወኒ፡ ይጽልእ፡ ለነፍሱ፡ ወያጥብዕ፡ ወይንሣእ፡ መስቀለ፡
24 ሞቱ፡ ወኵሎ፡ ዕለተ፡ ይትልወኒ፡፡=፦ ወዘሰ ፡ ይፈቅድ፡ ያድኅና ፡ ለነፍሱ፡ ይገድፋ፡
25 ወዘሰ፡ ገደፋ፡ ለነፍሱ፡ በእንቲአየ፡ ያድኅና፡፡=፦ ወምንተ፡ ይበቍዖ ፡ ለሰብእ፡ ለእ
26 መ፡ ኰሎ፡ ዓለመ፡ ረብሐ፡ ወነፍሶ፡ ሐጕለ፡፡=፦ ወለዘኒ፡ ኀፍረኒ፡ ወኀፍረ፡ ቃልየ፡ የ
ኀፍሮ፡ ሎቱኒ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ አመ፡ ይመጽእ ፡ በስብሐቲሁ፡፡ ወዘ፡ አ
27 ቡሁ፡ ወዘቅዱሳን፡ መላእክቲሁ፡፡=፦ አሜን፡አብለክሙ፡ሀለዉ፡ዝየ፡ይቀውሙ፡ እለ፡
ኢይጥዕምዋ፡ ለሞት፡ እስከ፡ ይሬእይዋ፡ ለመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡
28 በአንተ፡ ዘከመ፡ ተወለጠ፡ራእዩ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡=፦ ወእምድኅረ፡ ዝንቱ፡
ነገር፡ እመ፡ሰሙንት፡ ነሥአሙ፡ለጴጥሮስ፡ወለያዕቆብ፡ወለዮሐንስ፡ ወዐርገ፡ደብረ፡ ይ
29 ጸሊ፡=፦ ወእንዘ፡ ይጼሊ፡ ተወለጠ፡ርእየተ፡ ገጹ፡ ወጸዐደወ፡ አልባሲሁ፡ ወይበርቅ፡=፦
30 ወናሁ፡መጽኡ፡ ክልኤ፡ዕደው፡ይትናገሩ፡ምስሌሁ፡እሉ፡እሙንቱ፡ ሙሴ፡ወኤልያስ፡=፦
31 እለ፡አስተርአዩ፡ በስብሐት፡ ወነገሩ፡ ስብሐቲሁ፡ዘሃሉ፡ ይኩን፡ በኢየሩሳሌም፡=፦ ወ
32 ፀአቶኒ፡ ረከበ፡ ጴጥሮስሃ፡ ወእለሂ፡ ምስሌሁ፡ክቡደን፡በመንዋም፡ለዕይንቲሆሙ፡በድ
ቃስ፡ወነቂሆሙ፡ርእዩ፡ስብሐቲሁ፡ወዕደዉኒ፡ክልኤቱ፡ እንዘ፡ይቀውሙ፡ምስሌሁ፡፡=፦

De interrogando discipulos ejus. Et tunc quum orans esset solus, di- 18
scipuli ejus cum eo *erant*, & interrogavit eos, & dixit iis; Quem dicit me *esse* po-
pulus? Et responderunt ei, & dixerunt ei; Johannem Baptistam: & sunt qui di- 19
cunt te Eliam esse: & sunt qui *de te* dicunt, Unus ex prophetis antiquis resurrexit.
Et dixit iis; Vos verò quem dicitis me esse? & respondit ei Petrus, & dixit ei; 20
Messiam illum Dei. Et increpavit illos, & prohibuit eos ne dicerent alicui. 21
Et dixit iis; Futurum est quòd filium hominis multùm affligent & tentabunt 22
magistri & principes sacerdotum, & Scribæ, & occident eum, & resurget in ter-
tio die. Et dixit iis omnibus; Qui vult sequi me, odio habeat animam suam, & 23
paratus sit, & tollat crucem mortis suæ, & quotidie sequatur me. Et qui vult 24
servare animam suam, perdet eam: & qui perdidit animam suam propter me,
servabit eam. Et quid prodest homini si totum mundum lucratus est, & animâ 25
suam perdidit? Et quem puduerit mei, & puduerit sermonis mei, pudebit ejus 26
filium hominis, quando venerit in gloria sua, & Patris, & sanctorum angelorum
ejus. Amen dico vobis, Sunt hic stantes, qui non gustabunt mortem, usquedum 27
viderit regnum Dei.
De transformatione aspectûs Domini Jesu. Et post hunc sermonem circa 28
octo *dies*, assumpsit Petrum, & Jacobum, & Johannem, & ascendit *in* montem ut
oraret. Et dum oraret transmutata fuit species vultûs ejus, & candidum fuit ve- 29
stimentum ejus, & fulgebat. Et ecce venerunt duo homines loquentes cum eo, 30
qui erant Moyses & Elias. Qui apparuerunt in gloria, & nuntiabant gloriam 31
ejus, quæ futura erat in Hierusalem. Exeundo verò invenit Petrum & illos qui 32
cum eo erant, gravatos in somno, *habentes* oculos suos in dormitatione: & evi-
gilantes viderunt gloriam ejus, & homines etiam duos stantes cum eo.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 * هر که بر من • و بر سخنان من انکار کند • فرزند ادمي نيز اورا منکر شود • وقتي که با عظمت
27 وبا فرشتگان پاکان خود بيايد * راست راست با شما مي گويم • کساني اينجا حاضر †
ايستاده اند • که مرگ را نچشند • تا انکه ملکوت خدا را ببينند • پنجاه تجلي مسيح
28 بر کوه تابور وخود را ديگر گون نمودن * وبعد ازين سخنها بقدر هشت روز عيسي بر گرفت †
29 شمعون صفا را • ويعقوب • ويوحنا • وبر بالاء کوه رفتند تا نماز کنند * ودر ميان نماز مسيح †
30 صورت خود را ديگر گون † کرد • و پوشش او سپيد شد • ومانند برق مي تابيد * و نموده شد
31 که دو مرد با او سخن مي کفتند • وايشان موسي • وايليا بودند * که بعظمت نموده شد •
32 وبر ظهور او مي کفتند که اماده است که در اورشليم سپارده شود * شمعون وياران در †
خواب رفته بودند • ناکهان بيدار شدند • ديدند اين دو مرد با عيسي ايستاده •

Quicunq; me et sermones meos abnegaverit, Filius hominis etiam eum abnegabit quo tempore cum magnificentia, et cum Angelis san- 26
ctis suis venerit. Verè, verè vobis 27
dico; Quidam hic præsentes astant, qui mortem non gustabunt, usquedum regnum Dei viderint.

L. Transfiguratur Christus in monte Tabor, & seipsum aliâ formâ ostendit.

Et post hos sermones, quasi octo dies, 28
Jesus assumpsit Simeonem Cepham, et Jacobum, et Johannem, et in montem ascenderunt, ut orarent. Et 29
inter orandum Christus formam suam mutavit, et vestitus suus candidus fuit, et instar fulguris coruscabat. Et visum est quòd duo viri cum 30
eo colloquebantur: ii autem Moses et Elias erant: Qui in gloria ap- 31
parebant, et de exitu illius loquebantur; quòd futurum esset ut in Hierosolyma traderetur. Simeon et 32
socii ejus in somnum delapsi erant, & subitò expergefacti viderunt hos duos viros cum Jesu stantes.

Et factum est in discedere ipsos ab illo, ait Petrus ad Jesum;
33 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν (χ) ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν,
Præceptor, pulchrum est nos hic esse: & faciamus tabernacula tria, unum tibi, & Moysi
Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοί, καὶ (ψ) Μωσεῖ
unum, & unum Eliæ, non sciens quid diceret. Hæc autem illo dicente, facta est
34 μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ, μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο
nubes, & obumbravit eos: timuerunt autem in illos intrare in nubem.
νεφέλη, καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς. ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην.
Et vox facta est de nube, dicens; Hic est filius meus dilectus, ipsum
35 Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, αὐτοῦ
audite. Et in fieri vocem, inventus est Jesus solus: & ipsi tacuerunt,
36 ἀκούετε. Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνήν, εὑρέθη (ω) ὁ Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν,
& nemini enuntiaverunt in illis diebus nihil eorum quæ viderant. Factum est autem in
37 καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑωράκασιν. Ἐγένετο δὲ ἐν ζθ β
sequenti die, descendentibus illis de monte, occurrit illi turba multa.
τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.
Et ecce vir de turba exclamavit, dicens; Magister, obsecro te, respice
38 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησε, λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου, (α) ἐπίβλεψον ΛΑ΄
in filium meum, quia unigenitus est mihi. Et ecce spiritus apprehendit eum, &
39 ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι (β) μονογενής ἐστί μοι. Καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ
subitò clamat, & discerpit eum cum spuma, & vix discedit ab ipso, conterens
ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντρῖβον
eum. Et rogavi discipulos tuos ut ejicerent illum, & non potuerunt.
αὐτόν. Καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵνα (γ) ἐκβάλλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. 40
Respondens autem Jesus, dixit; O generatio infidelis & perversa, usquequò ero
Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι 41
apud vos, & patiar vos? Adduc huc filium tuum. Adhuc etiam acce-
πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν. προσάγαγε (δ) ὧδε τὸν υἱόν σου. Ἔτι δὲ προσερχο- 42
dente eo, laceravit illum dæmonium, & dissipavit. Increpavit autem Jesus
μένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον, καὶ συνεσπάραξεν. Ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς 43
spiritum immundum, & sanavit puerum, & reddidit illum patri ejus.
τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.
ϛ Stupebant autem omnes in magnitudine Dei: omnibus autem mirantibus
Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ· πάντων δὲ θαυμαζόντων 44
η in omnibus quæ faciebat Jesus, dixit ad discipulos suos; Ponite vos
ϛα ἐπὶ πᾶσιν οἷς (ε) ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Θέσθε ὑμεῖς
β in aures vestras sermones istos: nam filius hominis futurus est tradi in
εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους. ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς
manus hominum. Illi autem ignorabant verbum istud, & erat occultum ab ipsis,
χεῖρας ἀνθρώπων. Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, 45
ut non sentirent illud: & timebant interrogare eum de verbo hoc.
ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

MS. A. (χ) Πέτρος (ψ) μίαν Μωσεῖ, (ω) Ἰησοῦς (α) ἐπίβλεψαι (β) μονογενής μοι ἐστίν. (γ) ἐκβάλωσιν (δ) τὸν υἱόν σου ὧδε. (ε) ἐποίει

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

33 ܘܟܕ ܫܪܝܘ ܠܡܬܦܪܫܘ ܡܢܗ. ܐܡܪ ܫܡܥܘܢ ܠܝܫܘܥ. ܪܒܝ ܫܦܝܪ ܗܘ ܠܢ ܕܗܪܟܐ ܢܗܘܐ. *
ܘܢܥܒܕ ܬܠܬ ܡܛܠܝܢ. ܚܕ ܠܟ ܘܚܕ ܠܡܘܫܐ ܘܚܕ ܠܐܠܝܐ. ܘܠܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܢܐ ܐܡܪ.
34 ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪ. ܗܘܬ ܥܢܢܐ ܘܐܛܠܬ ܥܠܝܗܘܢ. ܘܕܚܠܘ ܟܕ ܚܙܘ ܠܡܘܫܐ ܘܠܐܠܝܐ *
35 ܕܥܠܘ ܠܥܢܢܐ. * ܘܩܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܥܢܢܐ ܕܐܡܪ. ܗܢܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ ܠܗ ܫܡܥܘ. * ܘܟܕ
36 ܗܘܐ ܩܠܐ. ܐܫܬܟܚ ܝܫܘܥ ܒܠܚܘܕܘܗܝ. ܘܗܢܘܢ ܫܬܩܘ ܘܠܐܢܫ ܠܐ ܐܡܪܘ ܒܗܢܘܢ ܝܘܡܬܐ
ܡܕܡ ܕܚܙܘ. * ܕܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܨܘܡܐ * ܕܬܪܝܢ * ܕܪܘܡܐ * ܚܕ *
37 ܘܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ ܟܕ ܢܚܬܘ ܡܢ ܛܘܪܐ. ܦܓܥ ܒܗܘܢ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. * ܘܓܒܪܐ *
38 ܚܕ ܡܢ ܟܢܫܐ ܗܘ ܩܥܐ ܘܐܡܪ. ܡܠܦܢܐ. ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܐܬܦܢܐ ܠܘܬܝ. ܒܪܝ ܕܝܚܝܕܝ ܗܘ
ܠܝ. * ܘܪܘܚܐ ܢܣܒܐ ܠܗ ܘܡܢ ܫܠܝ ܡܩܥܐ. ܘܡܚܪܩ ܫܢܘܗܝ ܘܡܪܥܐ.
39 ܘܡܫܚܩܐ ܠܗ ܘܩܫܝܐ ܦܪܩܐ ܡܢܗ ܟܕ ܡܫܚܩܐ ܠܗ. * ܘܒܥܝܬ ܡܢ ܬܠܡܝܕܝܟ ܕܢܦܩܘܢܝܗ ܘܠܐ
40 ܐܫܟܚܘ. * ܥܢܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܐܘ ܫܪܒܬܐ ܕܠܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܡܥܩܡܬܐ. ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ
41 ܐܗܘܐ ܠܘܬܟܘܢ ܘܐܣܝܒܪܟܘܢ. ܩܪܒܝܗܝ ܠܒܪܟ ܠܗܪܟܐ. * ܘܟܕ ܡܩܪܒ ܠܗ. ܐܪܡܝܗ ܫܐܕܐ
42 ܗܘ ܘܫܪܕܦܗ. ܘܟܐܐ ܝܫܘܥ ܒܪܘܚܐ ܗܝ ܛܢܦܬܐ. ܘܐܣܝܗ ܠܛܠܝܐ ܘܝܗܒܗ ܠܐܒܘܗܝ.
43 ܘܬܡܗܘ ܟܠܗܘܢ ܒܪܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܟܕ ܟܠܢܫ ܡܬܕܡܪ ܗܘܐ ܥܠ ܟܠ ܕܥܒܕ ܝܫܘܥ. *
44 ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܣܝܡܘ ܐܢܬܘܢ ܡܠܐ ܗܠܝܢ ܒܐܕܢܝܟܘܢ. ܒܪܗ ܓܝܪ ܕܐܢܫܐ. ܥܬܝܕ
45 ܕܢܫܬܠܡ ܠܐܝܕܝ ܒܢܝܢܫܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܐܫܬܘܕܥܘ ܠܗܕܐ ܡܠܬܐ ܡܛܠ ܕܡܟܣܝܐ
ܗܘܬ ܡܢܗܘܢ ܕܠܐ ܢܪܓܫܘܢܗ. ܘܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܕܢܫܐܠܘܢܗܝ ܥܠ ܗܕܐ ܡܠܬܐ.

Quumque cœpissent discedere ab eo, dixit 33
Simon ad Jesum; Magister mi, Bonum est
nos hic esse: & faciamus tria taberna-
cula, tibi unum, & Mosi unum, & Eliæ
unum: & nesciebat quid diceret. Quumque 34
hæc dixisset, extitit nubes, & operuit eos:
& timuerunt quum vidissent Mosem & Eli-
am ingressos nubem. Et vox extitit de nu- 35
be, dicens; Hic est Filius meus dilectus, eum
audite. Quumque vox illa extitisset, inven- 36
tus est Jesus solus: Ipsi verò siluerunt, nemi-
níque dixerunt illis diebus quod conspicati
fuerant.

Feriâ II. hebdomada II. Jejunii. 32.

Et factum est postero die quum descende- 37
rent de monte, ut occurreret eis turba multa.
Et vir quidam è turba illa exclamâsset, ac di- 38
xisset; Doctor, peto à te, respice in me. Fili-
um meum, qui unicus est mihi, Tum spiritus 39
invadit, tum derepentè vociferatur, frendet-
que dentibus suis, spumatque; & vix disce-
dit ab eo, postquam contrivit illum. Et effla- 40
gitavi à discipulis tuis ut ejicerent eum, neque
potuerunt. Respondit autem Jesus, & ait; 41
O generatio incredula & perversa, quousq;
tandem ero apud vos, & sustinebo vos? Ad-
ducito huc filium tuum. Quumque adduce- 42
ret eum, prostravit eum dæmonium illud,
dejecitque eum: & objurgavit Jesus spiritum
illum immundum, & sanavit puerum, eum-
que reddidit patri suo. Et demirati sunt 43
omnes magnificentiam Dei. Quumque unus-
quisque percelleretur super omnibus quæ fa-
ciebat Jesus, dixit discipulis suis; Reponite 44
vos sermones istos in aures vestras: Futurum
est enim ut Filius hominis tradatur in manus
hominum. Illi autem non assecuti sunt cogni- 45
tione hunc sermonem, propterea quòd erat
occultus ab eis ne cognoscerent eum: time-
bantq; eum interrogare de hoc sermone.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

33 *چون خواستند • كه جدا شوند • شمعون بعيسي كفت اي بزرك لايق باشد ؛ ما را كه
اينجا باشيم • وسه سايه كاه سازيم • يكي براي تو ويكي براي موسي • ويكي براي ايليا •
34 و نمي دانست چه مي كفت • *وچون سخن تمام كفت • ابر آمد و ايشانرا سايه كرد • و چون
35 ديدند ترسيدند • موسي و ايليا در ابر رفتند • *واز ابر آواز آمد وكفت • اينست فرزند
36 دوست داشته وعزيز من • ازو بشنويد • * وبعد از اواز عيسي تنها ماند • ايشان خاموش
شدند • ودران ؛ روزها با كسي چيزي نكفتند • از انچ ديدند •

پنجاه يك
خوش كردن مسيح كودك ديوانه را

37 *روز دوم كه از كوه بزير مي آمدند •
38 بسيار جماعت برابر ايشان افتاد • *يك مرد از ان جماعت بانك زد وكفت اي معلم از تو مي
39 خواهم • بر من التفات كني • فرزند يكانهٔ دارم • *جان پليد بروي مي جهد • ناكاهان
بانك مي زند • و دندانها بزهم مي سايد • ومي لرزد وتا اورا كوفته وخسته نكند •
40 دور نشود • * از شاكردان تو در خواست كردم • بدر نياوردند • *عيسي روي بشاكردان
41 كرد • وكفت اي دوده كه ايمان نداريد وپيچيك • تا كي پيش شما باشم • وشمارا

Cùm autem vellent discedere, Si- 33
meon Jesu dixit; O magister, con-
veniret nobis hic esse: tria igitur
tabernacula faciamus; unum pro
te, & unum pro Mose, & unum
pro Elia. Et nesciebat quid dice-
ret. Et cùm sermonem absolvisset, 34
nubes venit & eos obumbravit:
cúmque viderent, timuerunt; Mo-
ses autem & Elias in nubem in-
gressi sunt. Et è nube vox venit, & 35
dixit; Hic est filius dilectus &
charus meus, ipsum audite. Et post 36
vocem Jesus solus remansit: ipsi
vero tacuerunt, & per hos dies ne-
mini quicquam dixerunt eorum
quæ viderant.

LI. Sanat Christus puerum dæmoniacum.

Die secundo, cùm ex monte descen- 37
dissent, multa turba illis occurrit.
Et unus homo de turba illa vocife- 38
ratus est, ac dixit; O magister, à
te rogo ut in me respicias: filium
unicum habeo, Qui spiritu impu- 39
ro eum invadente, subito exclamat,
& dentes concutit, & tremit:
nisi eum quassatum & saucium
reddiderit, non discedit. A di- 40
scipulis autem tuis petii, sed
non ejecerunt. Jesus vultum 41
ad discipulos convertit et di-
xit; O generatio, qui fidem
non habetis, et perversa: us-
que quo apud vos ero, et vobis

Versio VULGATA LATINA.

33 Et factum est cùm discederent ab illo, ait Petrus ad Jesum; Præceptor, bonum
est nos hic esse: & faciamus tria tabernacula, unum Tibi, & unum Moysi, &
34 unum Eliæ: nesciens quid diceret. Hæc autem illo loquente, facta est nubes, &
35 obumbravit eos: & timuerunt, intrantibus illis in nubem. Et vox facta est de
36 nube, dicens; Hic est filius meus dilectus, ipsum audite. Et dum fieret vox,
inventus est Jesus solus. Et ipsi tacuerunt, & nemini dixerunt in illis diebus
37 quidquam ex his quæ viderant. Factum est autem in sequenti die, descendenti-
38 bus illis de monte, occurrit illis turba multa. Et ecce vir de turba exclamavit,
39 dicens; Magister, obsecro te, respice in filium meum, quia unicus est mihi: Et
ecce spiritus apprehendit eum, & subitò clamat, & elidit, & dissipat eum cum
spuma, & vix discedit dilanians eum: Et rogavi discipulos tuos ut ejicerent il- 40
lum, & non potuerunt. Respondens autem Jesus, dixit; O generatio infidelis 41
& perversa, usquequò ero apud vos, & patiar vos? Adduc huc filium tuum. Et 42
cùm accederet, elisit illum dæmonium, & dissipavit. Et increpavit Jesus spiri- 43
tum immundum, & sanavit puerum, & reddidit illum patri ejus. Stupebant au- 44
tem omnes in magnitudine Dei: omnibusque mirantibus in omnibus quæ facie-
bat, dixit ad discipulos suos; Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Fi-
lius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hominum. At illi ignorabant 45
verbum istud, & erat velatum ante eos ut non sentirent illud: & timebant eum
interrogare de hoc verbo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 * ولما ارادا مفارقته قال بطرس ليسوع يا معلم جيد ان نكون ههنا ونصنع ثلث مظال
34 واحده لك وواحده لموسي وواحده لايلياء ولم يكن يعلم ما يقول * فلما قال هذا واذا سحابه
35 ظللتهم فخافوا لما دخلوا في السحابة * وكان صوت من السحابة قايلا هذا ابني الحبيب له
36 فاسمعوا * ولما كان الصوت وجدوا يسوع وحده * فسكتوا ولم يخبروا احدا في تلك الايام بما
37 ابصروا * الفصل الخامس والثلثون * وكان في الغد لما نزلوا
38 من الجبل استقبله جمع كبير * واذا انسان من الجمع صاح قايلا يا معلم اضرع اليك
39 ان تنظر الي ابني وحيدي * فان روحا ياخذه فيصرخ بغته ويقلقه * ويصرعه فيزبد فوه
40 41 ويجهد ينصرف عنه ويتركه مهشما * وسالت تلاميذك ان يخرجوه فلم يقدروا * فاجابهم
يسوع قايلا ايها الجيل غير المومن الملتوي حتي متي اكون معكم واحتملكم قدم ابنك الي
42 ههنا * وفيما هو يقدمه اليه صرعه الشيطان واقلقه * فانتهر يسوع ذلك الروح النجس وابرا
43 الصبي ودفعه الي ابيه * فبهت جميعهم من عظايم الله وهم متعجبون مما فعل يسوع *
44 * الفصل السادس والثلثون * وقال لتلاميذه * ضعوا هذا الكلام في قلوبكم
45 ان ابن الانسان يسلم في ايدي الناس * فاما هم فلم يفهموا هذه الكلمة وكانت مخفية عنهم
وكانوا يخافون ان يسالوه عن هذه الكلمة *

Et cùm vellent discedere ab eo, ait Pe- 33
trus ad Jesum; O præceptor, bonum est
ut simus hîc: & faciamus tria taberna-
cula, unum tibi, & unum Moysi, &
unum Eliæ: & non sciebat quid diceret.
Et cùm dixisset hæc, ecce nubes obumbra- 34
vit eos: & timuerunt cùm intrâssent nu-
bem. Et facta est vox de nube, dicens; 35
Hic est filius meus dilectus; ipsum audi-
te. Et cùm facta esset vox, invenerunt 36
Jesum solum: et tacuerunt, & non indi-
caverunt cuiquam in illis diebus, quod
viderant.

Sectio trigesima quinta.

Et factum est postridie, quum descendis- 37
sent de monte, occurrit illi turba magna.
Et ecce homo de turba clamavit, dicens; 38
Magister, obsecro te ut respicias in fili-
um meum, unicum meum: Nam spiritus 39
arripit illum, & exclamat subito, & ex-
agitat eum, et prosternit illum, dispumát-
que os ejus, & vix abscedit ab illo, &
relinquit eum confractum. Et rogavi 40
discipulos tuos ut ejicerent illum, & non
potuerunt. Respondit eis Jesus, dicens; 41
O generatio haud fidelis, perversa, usque-
quò ero vobiscum, & patiar vos? Ad-
duc filium tuum ad me huc. Et dum ipse 42
adduceret eum ad ipsum, prostravit eum
dæmonium, & exagitavit eum. Et in-
crepavit Jesus illum spiritum immun-
dum, & sanavit puerum, deditque eum
patri suo. Et stupuerunt omnes de ma- 43
gnitudinibus Dei: admirantes quod fe-
cerat Jesus.

Sectio trigesima sexta.

Et dixit discipulis suis, Ponite hunc 44
sermonem in cordibus vestris, quòd Filius
hominis tradetur in manus hominum. At 45
ipsi non intellexerunt hoc verbum: &
erat absconditum ab eis, & timebant
interrogare illum de hoc verbo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

33 ወእምዝ፡ ሶበ፡ ኀደግዎ፡ ይቤሎ፡ ጴጥሮስ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ሊቅ፡ ይኄይሰነ፡ ዝየ፡ ን
ንበር፡ ወንግበር፡ ሠለስተ፡ መኃድረ፡ ኣሐደ፡ ለከ፡ ወኣሐደ፡ ለሙሴ፡ ወኣሐደ፡ ለኤልያስ፡
34 ወኢያአምር ፡ ዘይነብብ፡፡ ወዘንተ ፡ ብሂሎ ፡ ጸለሎሙ ፡ ደመና፡ ወፈርሁ፡ ሶበ፡
35 ቦኡ፡ ውስተ፡ ደመና፡፡ ወመጽአ፡ ቃል፡ እምደመና፡ ዘይብል፡ ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ወልድ
36 የ፡ ዘአፈቅር፡ ዘኀረይኩ፡ ሎቱ፡ ስምዕዎ፡፡ ወመጺአ፡ ቃል፡ ተረክበ፡ እግዚእ፡ ኢየ
ሱስ፡ ባሕቲቱ፡ ወእሙንቱሰ፡ አርመሙ፡ ወኢነገሩ፡ ወኢለመኑሂ፡ ዘርእዩ፡ ወዘሰምዑ፡ ይ
37 እተ፡ ዕለተ፡፡ ወእምዝ፡ በሳኒታ፡ ዕለት፡ ወረዱ፡ እምደብር ፡ ወተቀበልዎ፡ ሕዝ
ብ ፡ ብዙኃን፡፡ በእንተ ፡ ዘነጎርጓር፡፡
38 ወአውየወ፡ ኣሐዱ፡ ብእሲ፡ በማእከለ፡ ሕዝብ፡ ወይቤሎ፡ ሊቅ፡ ርኢ፡ ሊተ፡ ወልድየ፡ ብ
39 ቍዔ፡ እስመ፡ ኣሐዱ፡ ሊተ፡ ውእቱ፡፡ ወናሁ፡ ጋኔን፡ የሃይደኒዮ፡ ወያወግቦ፡ ወይነፅሮ፡
40 ወያስተራግፆ፡ ወያሠውዖ፡ ወእምዕጹብ፡ ይኃድጎ፡ ቀጥቂጦ፡፡ ወሰ አስተብቍዕክዎ
41 ሙ፡ ለአርደኢክ፡ ያውፅእዎ፡ ወስእንዎ፡ ፈውሶቶ፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱ
ስ፡፡ ወይቤ፡ ትውልድ፡ ዕሉት፡ እንተ፡ አልቦ፡ ሃይማኖተ፡ እስከ፡ ማእዜኑ፡ እሄሉ፡ ምስ
42 ሌክሙ፡ ወእትዔገሠክሙ፡ አምጽኦ፡ ዝየ፡ ኀቤየ፡ ለወልድከ፡፡ ወእንዘ፡ ያመጽኦ፡ ነፀ
ሐ፡ ጋኔኑ፡ ሶቤሃ፡ ወአስተራገፆ፡፡ ወገሠጾ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለውእቱ፡ ጋኔን፡ እኩይ፡
43 ወኣሕየዎ፡ ለውእቱ፡ ወልድ፡ ወአወፈዮ፡ ለአቡሁ፡፡ ወአንከሩ፡ ኵሎሙ፡ ከመ፡
ያዐቢዮ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወአንከርዎ፡ ኵሎሙ፡ በእንተ ፡ ኵሉ ፡ ዘይገብር ፡ እግ
44 ዚእ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ለአርደኢሁ፡፡ አንትሙሰ፡ ደይዎ፡ ለዝንቱ፡ ውስተ፡
ልብክሙ፡ ለዝንቱ፡ ነገር፡ እስመ፡ ሃለዎ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እሙ፡ሕያው፡ ይግባእ፡ ውስተ፡
45 እደ፡ ሰብእ፡፡ ወኢለበውዎ ፡ ለዝንቱ፡ ነገር፡ እስመ፡ ስውር፡ ውእቱ፡ እምኔሆሙ፡
ከመ፡ ኢይሕልዩዎ፡ ወኢፈርህዎ፡ ተስእሎቶ፡ በእንተ፡ ዝንቱ፡ ነገር፡፡

Et tunc quum reliquissent eum, dixit Petrus Domino Jesu; Magister, bonum est 33
nobis hîc manere, & facere tria hospitia, unum tibi, & unum Moysi, & unum
Eliæ: & nesciebat quid loquebatur. Hæc autem *ipso* dicente, inumbravit eos nu- 34
bes, & timuerunt quando intrabant in nubem. Et venit vox è nube dicens; 35
Hic est filius meus quem diligo, quem elegi, ipsum audite. Et veniente voce in- 36
ventus est Dominus Jesus solus: & ipsi siluerunt, & non declarârunt ulli quid vi-
dissent, & quid audivissent illâ die. Et tunc in altera die descenderunt de mon- 37
te, & occurrebant ei populi multi.

De obmurmuratore.

Et exclamavit quidam homo in medio populi, & dixit ei; Magister, respice mihi 38
filium meum, obsecro, quia unicus mihi est: Et ecce dæmon apprehendit eum, 39
& concidere facit eum, & allidit eum, & discerpit eum, & spumare facit eum,
& vix relinquit eum conterens eum. Et rogavi discipulos tuos ut abigerent eum, 40
& non potuerunt sanare eum. Et respondit Dominus Jesus, & dixit; O generatio 41
prava non habens fidem, usquequò ero cum vobis, & tolerabo vos? Adducito
huc ad me filium tuum. Et quando adducentes erant eum, prostravit eum dæ- 42
mon statim, & discerpsit eum: & objurgavit Dominus Jesus istum dæmonem
malum, & sanavit istum filium, & tradidit eum patri suo. Et mirati sunt omnes 43
illi, quòd *ita* magnificaret Deum, & mirati sunt omnes illud super omnibus quæ
faciebat Dñs Jesus: & dixit discipulis suis, Vos ponite istud in cordibus vestris, 44
sermonem *inquam* hunc, quia futurum est ut Filium hominis tradant in manus ho-
minum. Et non intellexerunt hunc sermonem, quia absconditus fuit ab iis ut 45
non sentirent eum, & non timuerunt eum interrogando eum de hoc sermone.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 تعليم دهم • وبدان مرد كفت • فرزندترا پيش بياور • * چون پيش اورد • ديو كودك را
انداخت • و عظيم خسته وشكسته اش كرد • عيسي بر ان جان پليد بانك زد • درحال
43 كودك را رها كرد • و خوش شد • اورا بپدرش سپرد • * وبر بزركي خدا همكنان در تعجب
ماندند • وچون خلايق در كارهاء عيسي حيرت مي اوردند و واله كشته • عيسي
44 بشاكردان خود كفت • * كه اين سخنها در كوش خود نهاديد • فرزند ادمي بدست مردم†
45 سپارده مي شود • * ايشان اين كلمه را در [نمي] يافتند • سبب انك از ايشان † پوشيده بود
كه اورا نداننند • و مي ترسيدند كه اورا براي اين سخن بپرسند

doctrinam impertiam? Et homini
illi dixit; Filium tuum in medium
adduc. Cùm in medium adduxisset, 42
dæmonium puerum projecit, & ma-
gnopere saucium & confractum eum
reddidit: Jesus illum spiritum im-
purum increpavit, & statim puerum
reliquit; & sanatum eum patri suo
tradidit. Et super magnificentiam 43
Dei omnes admiratione capti sunt.
Dum homines autem operibus Jesu
obstupescerent, & percellerentur, Je-
sus discipulis suis dixit; Hos quidem 44
sermones in auribus vestris ponite:
Filius hominis in manus hominum
tradetur. Ipsi hunc sermonem non in- 45
tellexerunt; propterea quòd ab illis
absconditus erat, ne illum cognosce-
rent, & timebant eum de hoc sermo-
ne interrogare.

Intravit autē ratiocinatio in eos, hæc, quis esset major eorum. At Jesus videns ΛΒ'
46 Εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν ρβ
47 ratiocinationem cordis illorum, assumens puerum, statuit illum secus se. Et β
48 διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου, ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ. Καὶ
ait illis; Quicunque susceperit istum puerum in nomine meo, me recipit:
εἶπεν αὐτοῖς, Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται·
& quicunque me receperit, recipit mittentem me. Qui enim minor in omnibus vo-
καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑ-
bis existens, hic erit magnus. Respondens autem Joannes dixit; Præceptor, vidimus ργ
49 μῖν ὑπάρχων, οὗτος ἔσται μέγας. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν, Ἐπιστάτα, εἴδομέν η
quendam in nomine tuo ejicientem dæmonia, & prohibuimus eum, quia non
τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα τὰ δαιμόνια, καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ
sequitur nobiscum. Et ait ad illum Jesus, Ne prohibete: qui enim non est
50 ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστι
adversùs nos, pro nobis est. Factum est autem in compleri dies
51 καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ρδ
assumptionis ejus, & ipse faciem suam firmavit ad ire in Hierusa- ι
ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι (η) εἰς Ἱερουσα-
lem. Et misit nuntios ante conspectum suum: & euntes intraverunt in
52 λήμ. Καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου (θ) αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς
vicum Samaritanorum, ut pararent illi. Et non receperunt eum, quia faci-
53 κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ. Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ πρόσω-
es ejus erat iens in Hierusalem. Videntes autem discipuli ejus Jacobus
54 πον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος

& Joannes, dixerunt; Domine, vis dicamus ignem descendere de cœlo, & consumere
καὶ Ἰωάννης, εἶπον, Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι
illos, ut & Elias fecit? Conversus autem increpavit illos, & dixit; Non sci-
αὐτοὺς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε; Στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν (ι) αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Οὐκ οἴ- 55
villis cujus spiritûs estis vos. Nam filius hominis non venit animas hominum
δατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς. Ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων 56
ΛΓ' perdere, sed salvare. Et abierunt in alium vicum. Factum est autem, ambulan-
ρε ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην. Ἐγένετο δὲ, πορευομέ- 57
ι tibus illis in via, dixit quidam ad illum; Sequar te quocunque abieris,
νων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέ τις πρὸς αὐτὸν, Ἀκολουθήσω σοι ὅπου (κ) ἂν ἀπέρχῃ,
Domine. Et dixit illi Jesus; Vulpes foveas habent, & volucres cœli
Κύριε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ 58
nidos: verùm filius hominis non habet ubi caput reclinet. Ait autem ad
κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. Εἶπε δὲ πρὸς 59
alterum; Sequere me. Ille autē dixit; Domine, permitte mihi abeunti primùm se-
ἕτερον, Ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι (λ) ἀπελθόντι πρῶτον θά-
pelire patrem meum: Dixit autem ei Jesus; Sine mortuos sepelire suos mor-
ψαι τὸν πατέρα μου. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νε- 60
tuos. Tu autem abiens annuntia regnum Dei. Ait autem & alter;
ρς κρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Εἶπε δὲ καὶ ἕτερος, 61
ι Sequar te, Domine: primùm autem permitte mihi renuntiare his qui ad domum meam.
Ἀκολουθήσω σοι, Κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου.

MS. A. (η) εἰν (θ) ἑαυτοῦ (ι) αὐτοῖς, * * * * καὶ ἐπορεύθησαν (κ) ἐὰν (λ) ἀπελθεῖν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

46 ܘܥܠܬ ܒܗܘܢ ܡܚܫܒܬܐ ܕܡܢܘ ܟܝ ܪܒ ܒܗܘܢ ܀ ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܡܚܫܒܬܐ
47
48 ܕܠܒܗܘܢ ܘܢܣܒ ܛܠܝܐ ܚܕ ܘܐܩܝܡܗ ܠܘܬܗ ܀ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢ ܕܡܩܒܠ ܛܠܝܐ ܐܝܟ
ܗܢܐ ܒܫܡܝ ܠܝ ܡܩܒܠ ܘܡܢ ܕܠܝ ܡܩܒܠ ܡܩܒܠ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ ܡܢ ܕܙܥܘܪ ܒܟܠܟܘܢ
49 ܗܢܘ ܢܗܘܐ ܪܒܐ ܀ ܘܥܢܐ ܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪ ܪܒܢ ܚܙܝܢ ܐܢܫ ܕܡܦܩ ܫܐܕܐ
50 ܒܫܡܟ ܘܟܠܝܢܝܗܝ ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܐ ܥܡܢ ܒܬܪܟ ܀ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܠܐ ܬܟܠܘܢ ܡܢ
ܕܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܘܩܒܠܟܘܢ ܚܠܦܝܟܘܢ ܗܘ ܀ * ܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܫܬܐ ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ *
51 ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܡܫܠܡܝܢ ܝܘܡܬܐ ܕܡܣܩܬܗ ܐܛܝܒ ܦܪܨܘܦܗ ܕܢܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ ܀ ܘܫܕܪ
52
53 ܐܙܓܕܐ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܗ ܘܐܙܠܘ ܥܠܘ ܠܩܪܝܬܐ ܕܫܡܪܝܐ ܐܝܟ ܕܢܛܝܒܘܢ ܠܗ ܀ ܘܠܐ
54 ܩܒܠܘܗܝ ܡܛܠ ܕܦܪܨܘܦܗ ܗܘܐ ܠܡܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ ܀ ܘܟܕ ܚܙܘ ܝܥܩܘܒ
ܘܝܘܚܢܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܪܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܢܐܡܪ ܘܬܚܘܬ ܢܘܪܐ ܡܢ ܫܡܝܐ
55 ܘܬܫܠܡ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܐܦ ܐܠܝܐ ܥܒܕ ܀ ܘܐܬܦܢܝ ܘܟܐܐ ܒܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ
56 ܕܡܢ ܐܝܕܐ ܪܘܚܐ ܐܢܬܘܢ ܀ ܒܪܗ ܓܝܪ ܕܐܢܫܐ ܠܐ ܐܬܐ ܠܡܘܒܕܘ ܢܦܫܬܐ ܐܠܐ ܠܡܚܝܘ
57 ܘܐܙܠܘ ܠܩܪܝܬܐ ܐܚܪܬܐ ܀ ܘܟܕ ܐܙܠܝܢ ܒܐܘܪܚܐ ܐܡܪ ܠܗ ܐܢܫ ܐܬܐ ܐܢܐ ܒܬܪܟ ܠܐܬܪ
58 ܕܐܙܠ ܐܢܬ ܡܪܝ ܀ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܬܥܠܐ ܢܩܥܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܘܠܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܡܛܠܠܐ
59 ܠܒܪܗ ܕܝܢ ܕܐܢܫܐ ܠܝܬ ܠܗ ܐܝܟܐ ܕܢܣܡܘܟ ܪܫܗ ܀ ܘܐܡܪ ܠܐܚܪܢܐ ܬܐ ܒܬܪܝ ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ
60 ܠܗ ܡܪܝ ܐܦܤ ܠܝ ܠܘܩܕܡ ܐܙܠ ܐܩܒܪ ܠܐܒܝ ܀ ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܫܒܘܩ ܡܝܬܐ
61 ܢܩܒܪܘܢ ܡܝܬܝܗܘܢ ܘܐܢܬ ܙܠ ܣܒܪ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܀ ܐܡܪ ܠܗ ܐܚܪܢܐ ܐܬܐ
ܐܢܐ ܒܬܪܟ ܡܪܝ ܠܘܩܕܡ ܕܝܢ ܐܦܤ ܠܝ ܐܫܐܠ ܠܒܢܝ ܒܝܬܝ ܘܐܬܐ ܀

Et intravit in eos cogitatio, quisnam esset 46
eorum maximus. At Jesus cognitâ cogitati- 47
one cordis eorum, accepit puerulum, & sta-
tuit eum apud se. Et dixit eis; Quicun- 48
que exceperit puerulum huic similem in no-
mine meo, me excipit: & quisquis me exce-
perit, excipit eum qui misit me. Etenim qui
minimus est inter vos omnes, is erit maximus.
Et respondit Johannes, & ait; Magister no- 49
ster, vidimus quendam ejicientem dæmonia
in nomine tuo: & prohibuimus eum, quia
non venit nobiscum te sequuturus. Dixit eis 50
Jesus, Ne prohibeatis: qui enim non est ad-
versum vos, pro vobis est.

Ad vesperas dominicæ sextæ post resurrectionem. 33.

Et factum est quum implerentur dies Ascen- 51
sionis ejus, præparavit vultum suum ut pro-
ficisceretur ad Jerusalem. Misitque nuntios 52
ante faciem suam, & profecti introierunt
in pagum Samaritanorum, ut præpararent ei.
At non receperunt eum, quoniam mens ejus 53
erat eundi in Jerusalem. Quod quum vidis- 54
sent Jacobus & Johannes, ejus discipuli, di-
xerunt ei; Dñe noster, vis dicamus ut descen-
dat ignis de cœlo, et consumat eos, sicut & E-
lia fecit? Et conversus objurgavit eos, & ait; 55
Nescitis qualis spiritûs vos sitis. Filius enim 56
hominis non venit ut perderet animas, sed ut
servaret. Profecti sunt itaque in pagum ali-
um. Quumque iter facerent, dixit ei quidam; 57
Post te veniā ad locum quo pergis, Dñe mi.
Dixit ei Jesus; Vulpes lustra habent, & vo- 58
lucres cœli umbraculum: Filius autem ho-
minis non habet ubi reclinet caput suum. Et 59
ait ad alium, Post me venito. Ille verò di-
xit ei; Dñe mi, permitte mihi ut priùs abeam
sepultū patrē meum. Dixit ei Jesus, Sine ut 60
mortui sepeliant mortuos suos: tu verò, ito,
evangeliza regnum Dei. Dixit ei alius; Post te 61
ibo, Dñe mi: sed permitte mihi priùs ut pro-
ficiscar compositurus domesticos meos, & ve-
niam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

پنجاه دو انجا که مسیح فرمود که هر که کودکانرا قبول کند مرا قبول کرده باشد
46 * روزي در میان شاگردان فکري شد. که کدامین در میان ایشان بزرگترست * عیسي
47
48 اندیشه † درون ایشانرا † دریافت * کودکي انجا ایستاده بود * دستش † را کرفت * وکفت * هر
که این کودکرا بنام من قبول کرده باشد * مرا قبول کرده باشد * وهر که مرا قبول کند انرا
قبول کرده باشد که مرا فرستاد * وانك درمیان † شما کوچکترست * او بزرك شود
49 پنجاه سه سخن پرسیدن یوحنا بهر کسي * یوحنا اغاز کرد و کفت * بزرك ما دیدیم
کسي که بنام تو دیوان † بدر مي کرد * و اورا † منع کردیم * براي انك او با ما دردنبال تو نمي اید *
50 * عیسي بدیشان کفت * اورا هیچ منع مکنید * هر که با شما برابري نکند عوض شماست
51 پنجاه چهار رفتن مسیح درولایت سامریان * * وچون تمام شد روزکار بالا
52 رفتن او * عزیمت استوار کرد * که در اورشلیم رود * * وفرشتکان برابر روي خود
فرستاد * رفتند تا شهر سامریان * چون در درون شهر امدند * ومي خواستند که بهر
53 او جاي راست کنند * * اهل شهر قبول نکردند * براي انك روي خود † سوي
54 اورشلیم نهاده بود * که برود * * چون یعقوب * و یوحنا * وشاکردان * چنان دیدند *

LII. Ubi Christus pronuntiavit; Quicunque parvulos exceperit, me excepit.

Die quodam inter discipulos cogitatio fuit, quisnam inter eos maximus esset. 46 *Jesus cogitatione internâ eorum intellectâ, pueri illic astantis manum prehendit: Et dixit;* 48 *Quicunque hunc puerum in nomine meo exceperit, me excepit: Et quicunque me receperit, eum recepit qui me misit. Ille enim qui inter vos minimus est, ipse magnus erit.* 47

LIII. Interrogatio Johannis de quodam.

49 Deinde *Johannes exorsus est, ac dixit; Magister noster, vidimus quendam, qui in nomine tuo dæmonia ejecit, et eum prohibuimus, quòd nobiscum te non sequatur.* 50 *Jesus illis dixit; Eum haudquaquam prohibeatis: quicunque vobis oppositionem non facit pro vobis est.*

LIV. Ingressus Christi in regionem Samaritanorum.

51 *Cùm autem impletum esset tempus ascensionis ejus, propositum firmum fecit ut Hierosolymam proficisceretur.* 52 *Et Apostolos ante faciem suam misit, qui profecti sunt in civitatem Samaritanorum: cùmque intra civitatem venissent, voluerunt pro eo locum parare.* 53 Sed *incolæ civitatis* eum *non exceperunt, eò quòd facies ejus Hierosolymā versùs posita esset, ut* illuc *iret.* 54 *Cùm Jacob*[us] *& Johannes et* alii *discipuli hoc vidissent,*

Versio VULGATA LATINA.

46
47 Intravit autem cogitatio in eos, quis eorum major esset. At Jesus videns cogitatio-
48 nes cordis illorum, apprehendit puerũ, & statuit illũ secus se, Et ait illis; Quicunq;
susceperit puerũ istũ in nomine meo, me recipit: & quicunq; me receperit, recipit
49 eum, qui me misit. Nam qui minor est inter vos omnes, hic major est. Respondens
autẽ Joannes, dixit; Præceptor, vidim' quendã in nomine tuo ejicientẽ dæmonia,
50 & prohibuim' eum: quia non sequitur nobiscũ. Et ait ad illum Jesus; Nolite pro-
51 hibere: qui enim non est adversùm vos, pro vobis est. Factũ est autẽ dum comple-
52 rentur dies assumptionis ejus, & ipse faciem suam firmavit ut iret in Jerusalem. Et
misit nuntios ante conspectum suum: & euntes intraverunt in civitatem Samaritano-
53 rum ut pararent illi. Et non receperunt eum, quia facies ejus erat euntis in Jerusa-
lem. Cùm vidissent autẽ discipuli ejus Jacobus & Joannes, dixerunt; Domine, vis 54
dicimus ut ignis descendat de cœlo, & consumat illos. Et conversus increpavit illos, 55
dicens; Nescitis cujus spiritûs estis. Filius hominis non venit animas perdere, sed sal- 56
vare. Et abierunt in aliud castellum. Factum est autem: ambulantibus illis in via, 57
dixit quidam ad illum; Sequar te quocunq; ieris. Dixit illi Jesus; Vulpes foveas 58
habent, et volucres cœli nidos: Fili' autẽ hominis non habet ubi caput reclinet. Ait 59
autẽ ad alterũ; Sequere me. Ille autẽ dixit; Dñe, permitte mihi primùm ire, & se-
pelire patrem meum. Dixitque ei Jesus; Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: 60
tu autem vade, & annuntia regnum Dei. Et ait alter; Sequar te, Domine, sed per- 61
mitte mihi primùm renuntiare his quæ domi sunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

46 * ثم داخلهم فكر من هو العظيم فيهم * فعلم يسوع فكر قلوبهم فاخذ صبيا واقامه عنده *
47
48 * وقال لهم من قبل مثل هذا الصبي باسمي فقد قبلني ومن قبلني فقد قبل الذي ارسلني *
49 والذي هو صغير فيكم هو الاكبر * اجاب يوحنا قايلا يا معلم راينا واحدا يخرج الشياطين
50 باسمك فمنعناه لانه لم يصحبنا * فقال لهم يسوع لا تمنعوه لانه كل من ليس هو عليكم فهو
51 معكم * الفصل السابع والثلثون * ولما اكمل ايام صعوده اقبل بوجهه
52 الي يروسليم * وارسل مخبرين قدامه فمضوا ودخلوا قرية السامرة ليعدوا له * فلم يقبلوه لانه
53
54 كان متوجها الي يروسليم * فراي تلميذاه يعقوب ويوحنا فقالا يا رب اتريد ان نقول فتنزل
55 نار من السماء فتحرقهم كما فعل ايلياء * فالتفت وانتهرهما قايلا لستما تعرفان لاي روح انتما *
56 * لان ابن البشر لم يات ليهلك بل ليخلص * ومضوا الي قرية اخري * وبينما هم ماشون في
57
58 الطريق قال له واحد اتبعك الي حيث تمضي يا سيد * فقال له يسوع ان للثعالب اجحرة ولطير
59 السماء اوكار وابن البشر فليس له موضع يسند راسه * وقال لاخر اتبعني فقال له يا رب ايذن
60 لي اولا ان اذهب لادفن ابي * فقال له يسوع دع الموتي يدفنون موتاهم * وامض انت وبشر
61 بملكوت الله * وقال له اخر يا رب اتبعك بل ائذن لي اولا ان ارتب اهل بيتي *

Præterea subiutravit eos cogitatio, quis 46
esset maximus inter eos. Et cognovit Je- 47
sus cogitationem cordium eorum: & ap-
prehendit puerum, & statuit illum apud
se, Et dixit illis; Quicunque susceperit 48
similem huic puero in nomine meo, jam
me recepit. Et quicunq; receperit me, jam
recepit eum qui misit me. Et qui est par-
vus inter vos, ipse est maximus. Respon- 49
dit Johannes, dicens; Magister, vidimus
quendam ejicientem dæmonia in nomine
tuo, & prohibuimus eum, quia non sequu-
tus est nos. Ait illis Jesus, Ne prohibea- 50
tis eum, quia quicunque non est contra
vos, ipse est vobiscum.

Sectio trigesima septima.

Et cùm complevisset dies ascensionis suæ, 51
vertit vultum suum ad Jerusalem: Et 52
misit nuntios ante se, & abierunt, & in-
traverunt in castellum Samariæ, ut pa-
rarent ei. At non receperunt eum, quia 53
ipse tendebat in Jerusalem. Viderunt 54
duo discipuli ejus, Jacobus & Johan-
nes, & dixerunt; Domine, vis ut dica-
mus, & descendat ignis de cælo, & am-
burat illos, sicu fecit Elias? Et conver- 55
sus est, & increpavit illos, dicens; Non
scitis qualis spiritûs vos estis. Filius 56
enim hominis non venit ut perderet, sed
ut salvaret. Et profecti sunt in castellum
aliud. Et dum essent gradientes in itine- 57
re, dixit illi quidam; Sequarne te quò
vergis, Domine? Dixit illi Jesus, Vul- 58
pibus quidem lustra sunt, & volucribus
cæli, nidi: Filius autem hominis non ha-
bet locum reclinandi caput suum. Et di- 59
xit alteri, Sequere me. Ait illi; Domi-
ne, permitte mihi primùm ire sepultum
patrem meum. Inquit ei Jesus, Sine 60
mortuos sepelire mortuos suos: & vade
tu, & evangeliza regnum Dei. Et dixit 61
ei alius; Domine, sequar te, sed permittas mihi primùm ut disponam familiaribus domûs meæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

46 በእንተ፡እለ፡ሐለዩ፡ወይቤሉ፡መኑ፡ይዓቢ፨ ወሐለዩ፡ በቤናቲሆሙ፡ እንዘ፡ ይ
47 ብሉ፡መኑ፡የዓቢ፡እምኔሆሙ፨ ወአእመሮሙ፡እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ዘይሔልዩ፡በልበ
48 ሙ፡ወነሥአ፡ሕፃነ፡ ወአቀሞ፡ ቅድሜሆሙ፨ ወይቤሎሙ፡ዘተወክፈ፡ዘንተ፡ሕፃነ፡
በስምየ፡ኪያየ፡ተወክፈ፡ወዘኪ፡ኪያየ፡ተወክፈ፡ተወክፎ፡ለዘ፡ፈነወኒ፡እስመ፡ዘአትሐተ፡
49 ርእሶ፡ዘእምኵሉ፡ይንእስ፡ውእቱ፡ይዓቢ፨ ወተሰጥዎ፡ ዮሐንስ፡ ወይቤሎ፡ሊቅ፡
ቦዘርኢነ፡እንዘ፡ያወፅእ፡ አጋንንተ፡ በስምከ፡ ወከላእናሁ፡ እስመ፡ ኢተለወከ፡ምስሌ
50 ነ፨ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኢትክልእዎ፡እምከመ፡ኢኮነ፡ፀድውክሙ፡ዘ
51 ምስሌክሙ፡ውእቱ፨ ወተፈጺሞ፡ መዋዕለ፡ዕርገቱ፡ አጽንዐ፡ ውእቱ፡ ገጾ፡ለሐ
52 ዊረ፡ ኢየሩሳሌም፨ ወፈነወ፡ሐዋርያተ፡ቅድመ፡ ገጹ፡ወሐዊሮሙ፡በኡ፡ሃገረ፡ሰም
53 ረ፡ከመ፡ያስተደልዉ፡ሎቱ፨ ወኢተወክፍዎሙ፡ እስመ፡ ሖሩ፡ገጾሙ፡ለኢየሩሳ
54 ሌም፨ ወርእዮሙ፡አርደኢሁ፡ ያዕቆብ፡ወዮሐንስ፡ወይቤልዎ፡እግዚኦ፡ትፈቅድ
55 ኑ፡ንበል፡ይረድ፡እሳት፡እምሰማይ፡ወያጥፍኦሙ፡በከመ፡ገብረ፡ኤልያስ፨ ወተመይጠ
56 ሙ፡ወገሠጾሙ፨ ✣✣✣ ወሖረ፡ካልእተ፡ሃገረ፨ በእንተ፡ዘከልኦ፡ኢይትልዎ፨
57 ወሐዊሮሙ፡በፍኖት፡ይቤሎ፡አሐዱ፡ሊቅ፡እትሉከኑ፡ኀበ፡ሖርከ፨ ወይቤሎ፡እግ
58 ዚእ፡ኢየሱስ፡ቈናጽልኒ፡቎ሙ፡ግበበ፡ወአዕዋፈ፡ሰማይኒ፡ምጽላለ፡ወወልደ፡እጓለ፡እመ፡
ሕያው፡አልቦ፡ኀበ፡ያሰምክ፡ርእሶ፨ ወይቤሎ፡ ካልኡኒ፡ እትሉከኑ፡ ወይቤሎ፡
59 እግዚኦ፡አብሐኒ፡እሑር፡እቅድም፡እቅብሮ፡ለአቡየ፨ ወይቤሎ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡
60 ኅድጎሙ፡ለምዉታን፡ይቅብሩ፡ምዉቶሙ፡ ወአንተሰ፡ ሖር፡ስብክ፡ መንግሥተ፡ እግዚ
61 አብሔር፨ ወይቤሎ፡ ሣልሱኒ፡ እትሉከኑ፡ እግዚኦ፡ ወባሕቱ፡ አብሐኒ፡ እሑር፡
እሌሥሖ፡ ኵሉ፡ ሰብአ፡ ቤትየ፨

De eo quòd meditati sunt & locuti, Quisnam esset maximus. 46
Et cogitârunt inter se, dicentes quis esset eorum maximus. Et cognovit Domi- 47
nus Jesus, quid cogitabant in cordibus suis, & accepit puerulum, & statuit *eum*
ante eos, Et dixit iis; Quicunque susceperit hunc puerulum in nomine meo, me 48
suscepit: & qui me suscepit, suscepit eum qui misit me. Quoniam qui humilem se
fecit, qui omnibus minor est, ille magnus erit. Et respondit ei Johannes, & 49
dixit ei; Magister, fuit *homo* quem vidimus abigentem dæmones in nomine tuo, &
prohibuimus eum, quia non sequutus est te nobiscum. Et dixit iis Dominus 50
Jesus, Ne prohibeatis illum si non fuit inimicus vester, qui vobiscum est. Et quum 51
impleretur tempus ascensionis ejus firmavit ille faciem ut iret *ad* Hierusalem. Et 52
misit Apostolos ante faciem suam, & euntes intraverunt *in* civitatem Samaritano-
rum ut pararent illi. Et non receperunt illos, quia progressa est facies illorum 53
versùs Hierusalem. Et viderunt eos discipuli ejus Jacobus, & Johannes, & di- 54
xerunt ei; Dñe, vis dicam' ut descendat ignis de cœlo, & consumat illos sicut fecit
Elias. Et conversus fuit *ad* eos, & objurgavit eos. *Deest pars versuum.* 55, 56. 55
Et abiit *in* aliam civitatẽ. *De eo quem repulit ne sequeretur eum.* Et profici- 56
scentib' illis in via, dixit ei quidã; Magister sequârne te ubi ieris? Et dixit ei Dñs 57
Jesus, Vulpes habent foveas, & volucres cœli nidos: & fili' hominis non habet ubi 58
reclinet caput suum. Et dixit ei alius, Sequârne te? & dixit ei; Domine, permitte 59
mihi ut abeam priùs sepelire patrem meum. Et dixit ei Dñs Jesus, Sine ut mortui 60
sepeliant mortuos suos: & tu vade, prædicato regnũ Dei. Et dixit ei tertius; Sequâr- 61
ne te, Domine? sed permitte mihi ut abeam disponere omnes homines domi meæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

بدو گفتند خداوند مي خواهي كه بگوييم كه از آسمان آتش درين شهر افتد * و ايشانرا بسوزاند *
55 انچنانك ايليا كرد * عيسي سوي ايشان نگاه كرد و بتنديد * وگفت شما نمي دانيد كه حال چونست *
56 * فرزند ادمي نيامد كه جانهارا كم كند * الا كه زنده كند و از انجا در ده ديگر رفتند
57 پنجاه پنج خواست معتزلي كه درپي عيسي برود * چون عيسي براه مي رفت كسي
58 بدو گفت * خداوند در دنبال تو بيايم * هر كه بروي * عيسي بدو گفت روباهان خانه دارند *
59 و مرغان لانه * و فرزند ادمي را چندان جاي نيست كه شب سر خود بنهد * و به يكي ديگر گفت * در دنبال
60 من بيا او بعيسي گفت اول دستوري ده تا بروم پدرم را دفن كنم انگه بيايم * عيسي گفت بگذار
61 تا مردگان مرده خودرا بپاكنند * و تو برو بملكوت خدا مژده بده * يكي ديگر گفت اي خداوند *
من در دنبال تو بيايم * اما زودتر بفرما تا بروم و اهل خانه خودرا بدرود كنم * و سپارش و انگه بيايم *

ei dixerunt; Domine, vis ut dica-
mus, ut e cælo ignis in hanc civita-
tem cadat, & eos comburat, quem-
admodum Elias fecit. Jesus in eos 55
intuitum fecit, & increpavit, & di-
xit; Vos nescitis quomodo se res ha-
beat. Filius hominis non venit, ut 56
animas perdat, sed ut servet. Et il-
linc in pagum alium abierunt.

LV. Petitio Pharisæi ut Jesum sequeretur.

Cùm Jesus in via proficisceretur, 57
quidam ei dixit; Domine post te ibo
quocunque iveris. Jesus ei dixit; 58
Vulpes domicilia habent, & aves ni-
dos: Filio autem hominis tantum lo-
ci non est, quo nocte caput suum po-
nat. Et ad quendam alium dixit, 59
Post me veni: Ille ad Jesum dixit;
Primùm permitte ut abiens patrem
sepeliam, tum veniam. Jesus dixit; 60
Sine ut mortui mortuos suos sepeli-
ant: tu verò vade, regnũ Dei annun-
tia. Quidã alter dixit; O Domine, ego 61
post te veniã: sed priùs jube ut eam,
& domesticis meis valedicam, &
præcepta tradam, & tunc veniam.

Ait *autem* ad illum Jesus; Nemo *immittens* manum suam ad ara-
26 Εἶπε δὲ (μ) πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδεὶς (ν) ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ᾽ ἄρο-
trum, & respiciens *in quæ* retrò, aptus est *ad* *regnum* Dei.
τρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

CAP. X. ιʹ. ΛΔʹ

Post autem hæc designavit Dominus & alios septuaginta, & misit illos
1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς
per binos ante faciem suam, in omnem civitatem & locum, quò *futurum* erat ipse
ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον, οὗ (α) ἔμελλεν αὐτὸς
venire. Dicebat *igitur ad illos*; *Ipsa* quidem messis multa, *at* operarii pauci:
2 ἔρχεσθαι. Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς, Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι·
rogate ergò dominum messis, ut emittat operarios in messem suam.
δεήθητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως (β) ἐκβάλλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.
Ite: ecce ego mitto vos, sicut agnos *in medio luporum.* *Ne por-*
3 Ὑπάγετε· (γ) ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς, ὡς (δ) ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. Μὴ βα-
4 *tate marsupium, non* peram, neque calceamenta: & neminem per viam salutaveritis.
στάζετε βαλάντιον, μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε.
In quamcunque domum intraveritis, primùm dicite; Pax domui huic. Et
5 Εἰς ἣν δ᾽ ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. Καὶ
6 si *quidem* fuerit ibi filius pacis, requiescet super illum pax vestra: *si*
(ε) ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ᾽ αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ
verò non, ad vos revertetur. In eadem autem domo manete, edentes & bi-
7 δὲ μήγε, ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀνακάμψει. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πί-
bentes quæ apud illos: dignus enim operarius mercede suâ est. *Ne transite* de
νοντες τὰ παρ᾽ αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι. μὴ μεταβαίνετε ἐξ
domo in domum. Et in quamcunque civitatē intraveritis, & susceperint vos, manducate
οἰκίας εἰς οἰκίαν. Καὶ εἰς ἣν δ᾽ ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε 8
apposita vobis. Et curate qui in illa infirmos, & dicite illis;
τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν. Καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς, 9
Appropinquavit in vos regnum Dei. In quācunq; autē civitatē intraveritis, & non
Ἤγγικεν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Εἰς ἣν δ᾽ ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ μὴ 10
susceperint vos, exeuntes in plateas ejus, dicite; Etiam pulverem *ad-*
δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς, εἴπατε, Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολ- 11
hærentem nobis de civitate vestra, *abstergimus vobis:* tamen hoc scitote, quia appro-
ληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως (ζ) ὑμῶν, ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγι-
pinquavit *super vos* regnum Dei. Dico *autem* vobis: Quia Sodomis in die
κεν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. (η) Λέγω δὲ ὑμῖν, Ὅτι Σοδόμοις (θ) ἐν τῇ ἡμέρᾳ 12
illa remissius erit, quā civitati illi. Væ tibi *Chorazin*, væ tibi Bethsaida, quia
ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Οὐαί σοι (ι) Χοραζίν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά, ὅτι 13
si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes, quæ factæ in vobis, olim *utiq;* in cilicio
εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ
& cinere sedentes *pœnituissent.* Veruntamen Tyro & Sidoni remissius erit in
καὶ σποδῷ (κ) καθήμεναι μετενόησαν. Πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν 14
judicio, quàm vobis.
τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν.

MS. A. (μ) ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, (ν) ἐπιβάλλων. MS. A. Κεφ. ιʹ. (α) ἤμελλεν αὐτὸς εἰσέρχεσθαι. (β) ἐκβάλῃ (γ) ἰδοὺ ἀποστέλλω (δ) πρόβατα ἐμμέσῳ (ε) ἐὰν ᾖ (ζ) ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἡμῶν, ἀπομασσόμεθα (η) Λέγω ὑμῖν, (θ) ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἢ (ι) Χοραζεῖν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά, (κ) καθήμενοι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

62 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܐܢܫ ܪܡܐ ܐܝܕܗ ܥܠ ܣܟܬܐ ܕܦܕܢܐ ܘܚܐܪ ܠܒܣܬܪܗ. ܘܫܘܐ
ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * [illegible] *
1 * ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܦܪܫ ܝܫܘܥ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܚܪܢܐ ܫܒܥܝܢ. ܘܫܕܪ ܐܢܘܢ ܬܪܝܢ
2 ܬܪܝܢ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܗ ܠܟܠ ܕܘܟܐ ܘܠܟܠ ܡܕܝܢܐ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܐܙܠ ܠܗ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܚܨܕܐ ܣܓܝ
3 ܘܦܥܠܐ ܙܥܘܪܝܢ. ܒܥܘ ܗܟܝܠ ܡܢ ܡܪܐ ܚܨܕܐ ܕܢܦܩ ܦܥܠܐ ܠܚܨܕܗ. * ܙܠܘ. ܗܐ ܐܢܐ ܫܕܪ
4 ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܐܝܟ ܐܡܪܐ ܒܝܬ ܕܐܒܐ. * ܠܐ ܬܫܩܠܘܢ ܠܟܘܢ ܟܝܣܐ. ܘܠܐ ܬܪܡܠܐ. ܘܠܐ ܡܣܢܐ.
5 ܘܫܠܡܐ ܠܐܢܫ ܒܐܘܪܚܐ ܠܐ ܬܫܐܠܘܢ. * ܠܐܝܕܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܒܝܬܐ. ܠܘܩܕܡ ܐܡܪܘ
6 ܫܠܡܐ ܠܒܝܬܐ. * ܘܐܢ ܬܡܢ ܐܝܬ ܒܪ ܫܠܡܐ. ܢܬܬܢܝܚ ܥܠܘܗܝ ܫܠܡܟܘܢ. ܘܐܢ ܕܝܢ ܠܐ.
7 ܥܠܝܟܘܢ ܢܗܦܘܟ. * ܒܗ ܕܝܢ ܒܒܝܬܐ ܗܘ ܗܘܘ. ܟܕ ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ ܡܢ ܕܝܠܗܘܢ
8 ܫܘܐ ܗܘ ܓܝܪ ܦܥܠܐ ܐܓܪܗ. ܘܠܐ ܬܫܢܘܢ ܡܢ ܒܝܬ ܠܒܝܬ. * ܘܠܐܝܕܐ
ܡܕܝܢܬܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܘܡܩܒܠܝܢ ܠܟܘܢ. ܐܟܘܠܘ ܡܕܡ ܕܡܬܬܣܝܡ ܠܟܘܢ.
9 * ܘܐܣܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܟܪܝܗܝܢ ܒܗ. ܘܐܡܪܘ ܠܗܘܢ. ܩܪܒܬ ܠܘܬܟܘܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ.
10 * ܠܐܝܕܐ ܕܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܘܠܐ ܡܩܒܠܝܢ ܠܟܘܢ. ܦܘܩܘ ܠܫܘܩܐ ܘܐܡܪܘ.
11 * ܐܦ ܚܠܐ ܕܐܬܕܒܩ ܠܢ ܒܪܓܠܝܢ ܡܢ ܡܕܝܢܬܟܘܢ. ܢܦܨܝܢܢ ܠܟܘܢ. ܒܪܡ ܗܕܐ ܕܥܘ
12 ܕܩܪܒܬ ܠܗ ܠܘܬܟܘܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܣܕܘܡ ܢܗܘܐ ܢܝܚ
13 ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܐܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܗܝ. * ܘܝ ܠܟܝ ܟܘܪܙܝܢ. ܘܝ ܠܟܝ ܒܝܬ ܨܝܕܐ. ܕܐܠܘ ܒܨܘܪ
14 ܘܒܨܝܕܢ ܗܘܘ ܚܝܠܐ ܕܗܘܘ ܒܟܝ. ܟܒܪ ܕܝܢ ܒܣܩܐ ܘܒܩܛܡܐ ܬܒ ܗܘܘ. * ܒܪܡ ܠܨܘܪ ܘܠܨܝܕܢ
ܢܗܘܐ ܢܝܚ ܒܕܝܢܐ ܐܘ ܠܟܝ.

Dixit ei Jesus, Nemo admovet manum su- 62
am ad vomerem aratri, & respicit à tergo,
& aptus est ad regnum Dei.

Feriâ quartâ septimanæ Candidatorum. 34.

CAP. X.

Post hæc secrevit Jesus è discipulis suis 1
alios septuaginta; misitque eos binos ante
faciem suam in omnem locum & civitatem
quò futurum erat ut ipse abiret. Et dixit eis, 2
Messis quidem multa, operarii verò pauci:
petite igitur à Domino messis, ut emittat
operarios in messem suam. Ite, ecce ego 3
mitto vos tanquam oves inter lupos. Ne por- 4
taveritis vobis marsupia, neque peras, neque
calceos: & pacem ullius in via ne petieritis.
(*& neminem in via salutaveritis.*) Et in 5
quamcunque domum introieritis, primùm di-
cite; Pax domui. Quòd si fuerit illìc filius 6
pacis, requiescet super eum pax vestra: sin
minùs, pax vestra ad vos revertetur. In ea 7
autem ipsa domo estote edentes & biben-
tes ex propriis eorum: dignus est enim ope-
rarius mercede suâ. Nec transieritis de domo
in domum. Et in quamcunque urbem introi- 8
eritis, & exceperint vos, edite quod apposi-
tum fuerit vobis. Et sanate eos qui ægroti 9
fuerint in ea: & dicite eis, Appropinquavit
ad vos regnum Dei. In quamcunque autem 10
civitatem introieritis, nec exceperint vos, ex-
ite in plateam, & dicite; Sed & pulverem 11
qui adhæsit nobis in pedibus nostris ex urbe
vestra, excutimus vobis: veruntamen hoc sci-
tote, appropinquâsse ad vos regnum Dei. Di- 12
co vobis cum Sodoma mitiùs actum iri in
die illo, quàm cum illa civitate. Væ tibi 13
Corazin, væ tibi Beth-zajodo: nam si in
Tyro & Sidone editæ fuissent virtutes quæ
editæ sunt in vobis; fortasse quidem cum sac-
co & cinere pœnitentiam egissent. Verùm 14
cum Tyro & Sidone pacatiùs agetur in die
judicii, quàm vobiscum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

62 * عيسي بلو گفت كسي نتواند كه دست † خودرا † برچوب ايمد نهد • ودرپس خود نگاه
كند • وان كس ملكوت خدايرا برازد   پنجاه شش   فرستادن مسيح هفتاد شاگردان
خودرا در اطراف كه مژده دهند   1 * بعد ازين عيسي ازديگر شاگردان • هفتاد و دو
جدا كرد • وبرابر روي خود ايشانرا دودو فرستاد • ودرهر شهر و ولايتي كه مي خواست
2 انجا روند • * وبديشان گفت كشته † بسيارست • ودرويدگان كم اند • وشما ازخداوند كشت †
3 بخواهيد • كه براي غلۀ خود • مزدوران † بدرآورد • * برويد • اينك من شمارا مي فرستم *
4 همچون برهاء گوسفند • ميان گرگان • * بر مگيريد با خود • نه كيسه • ونه توشه † دان *
5 ونه كفشها • ودرراه بركسي سلام مدهيد • * ودرهر خانه كه درويد اول بگوييد سلام
6 برين خانه • * اگر درانجا كسي ازفرزندان سلام باشد • سلام شما بروي † حلول كند •
7 واگر نباشد • سلام شما بر شما بازگردد • * دران خانه بخوريد • وازايشان † بياشاميد زيرا
مزدور مزد خودرا ارزانيست • وازان خانه درخانۀ ديگر نقل مكنيد •
8 * ودرشهري كه درويد وشمارا قبول كنند • هرچه پيش شما خورش بيارند بخوريد

Jesus ei dixit; Quisquam non po- 62
test, ut manum suam stivæ aratri
admoveat, & retro se respiciat, &
idem homo regno Dei idoneus sit.

LVI. Mittit Christus septua-
ginta discipulos suos in *diver-*
sas partes ad Evangelium
prædicandum.

CAP. X.

P*ost hæc Jesus è reliquis discipu-* 1
lis septuaginta & duos separavit,
& ante faciem suam illos binos mi-
sit: & in omnem civitatem & re-
gionem quo vellet, illuc iverunt. Et 2
illis dixit; Seges multa est, et mes-
sores pauci sunt: Vos itaque à Do-
mino segetis petite, ut in proventum
suum operarios educat. Abite: ec- 3
ce ego vos mitto tanquam agnos ovi-
um inter lupos. Ne assumite vobis- 4
cum, neque crumenam, neque viatici
peram, neque calceamenta: & in via
quempiam ne salutaveritis. Et in 5
quemcunque domum introieritis,
primùm dicite, Pax super hanc do-
mum. Si ibi quisquam ex filiis pa- 6
cis fuerit, pax vestra super eum re-
sidebit: & si non fuerit, pax vestra
in vos revertetur. In ea autem do- 7
mo edite, & de eo quod illorum est
bibite; quoniam operarius dignus
est mercede suâ: & ex illa domo in
domum aliam ne migretis. Et in ci- 8
vitate, quam ingrediemini, & vos
recipiunt, quemcunque vobis ci-
bum apposuerint, comedite.

Versio VULGATA LATINA.

62 Ait ad illum Jesus; Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno Dei.

CAP. X.

1 POst hæc autem designavit Dominus & alios septuaginta duos: & misit illos bi-
2 nos ante faciem suam, in omnem civitatem & locum, quò erat ipse venturus. Et
dicebat illis; Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergò domi-
3 num messis, ut mittat operarios in messem suam. Ite: ecce ego mitto vos sicut
4 agnos inter lupos. Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta,
5 & neminem per viam salutaveritis. In quamcunque domum intraveritis, pri-
6 mùm dicite; Pax huic domui: Et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super
7 illum pax vestra: sin autem, ad vos revertetur. In eadem autem domo manete,
edentes & bibentes quæ apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede suâ.
Nolite transire de domo in domum. Et in quamcunque civitatem intraveritis, & 8
susceperint vos, manducate quæ apponuntur vobis: Et curate infirmos, qui in 9
illa sunt, & dicite illis; Appropinquavit in vos regnum Dei. In quamcunque 10
autem civitatem intraveritis, & non susceperint vos, exeuntes in plateas ejus, di-
cite; Etiam pulverem, qui adhæsit nobis de civitate vestra, extergimus in vos: 11
tamen hoc scitote, quia appropinquavit regnum Dei. Dico vobis, Quia Sodo- 12
mis in die illa remissiùs erit, quàm illi civitati. Væ tibi Corozain, væ tibi Beth- 13
saida: quia si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in vo-
bis, olim in cilicio & cinere sedentes pœniterent. Veruntamen Tyro & Sidoni 14
remissiùs erit in judicio, quàm vobis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

62 فقال له يسوع ما من احد يضع يده على المحراث وينظر الي ورايه يكون مستقيما في
1 ملكوت الله * الفصل الثامن والثلثون * وبعد هذا ايضا ميز الرب سبعين اخر
2 وارسلهم اثنين اثنين قدامه الي كل مدينه وكل موضع ازمع ان ياتيه * وقال لهم الحصاد
3 كثير والفعله قليل . اطلبوا الي رب الحصاد ان يخرج فعله لحصاده * اذهبوا هاانذا مرسلكم
4 كالخراف بين الذئاب * لا تحملوا كيسا ولا مزودا ولا حذاء ولا تقبلوا احدا في الطريق *
5 6 * واي بيت دخلتموه فقولوا اولا السلم لاهل هذا البيت * فان كان هناك ابن سلامكم فان
7 سلامكم يحل عليه * والا فسلامكم راجع اليكم * وكونوا في ذلك البيت تاكلون وتشربون من
8 عندهم فان الفاعل مستحق اجرته * ولا تنتقلوا من بيت الي بيت * وايه مدينه دخلتموها
9 وقبلكم اهلها فكلوا مما يقدم لكم * واشفوا المرضي الذين فيها * وقولوا لهم قد قرب منكم
10 11 ملكوت الله * واي مدينه دخلتموها ولا يقبلونكم اخرجوا من سوارعها * وقولوا * نحن ننفض
لكم الغبار الذي لصق بارجلنا من مدينتكم لكن هذا اعلموه ان ملكوت الله قد قرب
12 13 منكم * اقول لكم ان سدوم في ذلك اليوم لها راحه اكثر من تلك المدينه * الويل لك
يا كورزين والويل لك يا بيت صيدا * لانه لو كان في صور وصيدا القوات التي كن فيكما
14 لجلسوا وتابوا بالمسوح والرماد * واما صور وصيدا فلهما راحه في الدينونه اكثر منكما *

* Dixit illi Jesus; Nemo qui posuit manum 62
suam super aratrum, & respicit retro se,
erit rectus in regno Dei.

Sectio trigesima octava.

CAP. X.

ET post hoc etiam segregavit Dominus 1
septuaginta alios: & misit eos binos, bi-
nos ante se in omnem civitatem et o-
mnem locum quò proposuerat venire. Et 2
dixit illis, Messis multa est, & operarii
pauci: Rogate dominum messis, ut educat
operarios in messem suam. Ite, ecce mit- 3
to vos sicut agnos inter lupos. Ne porte- 4
tis sacculum, neque peram, neque calcea-
menta: & ne osculemini quenquam in
via. Et in quamcunque domum intrave- 5
ritis, dicite primùm; Pax genti hujus
domûs. Et si fuerit ibi filius pacis ve- 6
stræ, profectò pax vestra habitabit super
illum: alioqui pax vestra revertetur ad
vos. Et eritis in illa domo, comedentes 7
& bibentes ex bonis eorum; nam opera-
rius dignus est mercede suâ: & ne va-
gemini de domo in domum. Et quamcun- 8
que civitatem intraveritis, & receperint
vos habitatores ejus, comedite ex iis
quæ offerentur vobis: Et curate infir- 9
mos qui sunt in ea, & dicite illis; Jam
appropinquavit ad vos regnum Dei. Et 10
quamcunque civitatem intraveritis, &
non receperint vos, exite à plateis ejus,
& dicite; Nos excutimus vobis pulve- 11
rem qui adhæsit pedibus nostris de civi-
tate vestra: sed hoc scitote, quòd regnum
Dei appropinquavit ad vos. Dico vobis, 12
quòd Sodomis in die illa erit quies poti-
ùs quàm illi civitati. Væ tibi Corozain, 13
væ tibi Bethsaida: quia si factæ fuissent
in Tyro & Sidone virtutes quæ factæ
sunt in vobis, certè sedissent & pœni-
tentiam egissent in ciliciis & cinere.
Veruntamen Tyro & Sidoni erit requi- 14
es in judicio potiùs quàm vobis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

62 ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ አልቦ ፡ ዘይእኅዝ ፡ ዕርፈ ፡ ወይሐርስ ፡ ድኅሬት ፡
ርትዕት ፡ ይእቲ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፡
በእንተ ፡ ዘከመ፡ አርአየ ፡ እግዚእነ ፡ ካልአነ ፡ ሰብዓ ፡፡=፡
1 ወእምዝ፡ አርአየ፡ እግዚእነ፡ ካልአነ፡ ሰብዓ፡ ወፈነዎሙ፡ በበ፡ ክልኤቱ፡ ቅድመ፡ ገ
2 ጹ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አህጉር፡ ወብሔር፡ ኀበ፡ ሀለዉ፡ ከመ፡ ይበሉ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚ
እ፡ ኢየሱስ፡ ማእረረሰ፡ ብዙኅ፡ ወገባሩ፡ ሕዳጥ፡ ሰአልዎ፡ እንከ፡ ለበዓለ፡ ማእረር፡ ከመ፡
3 ይወስክ፡ ወይፈኑ፡ ገባረ፡ ለማእረሩ፡፡=፡ ወሑሩ፡ ናሁ፡ አነ፡ እፌንወክሙ፡ ከመ፡ አባግዕ፡
4 ማእከለ፡ ተኵላት፡፡=፡ ወኢትጹሩ፡ ቍናመተ፡ ወኢጽፍነተ፡ ወኢአሣእነ፡ ወኢምን
5 ተኒ፡ ወኢትትአምኁ፡ ወኢመኑሂ፡ በፍኖት፡፡=፡ ወቤት፡ ኀበ፡ ቦእክሙ፡ ቅድሙ፡ በሉ፡
6 ሰላም፡ ለዝንቱ፡ ቤት፡=፡ ወእመሂ፡ ህየ፡ ውሉደ፡ ሰላም፡ ያዐርፍ፡ ሰላምክሙ፡ ላዕ
7 ሌሁ፡ ወእማእኮሰ፡ ይገብእ፡ ሰላምክሙ፡ ለዐሌክሙ፡፡=፡ ውስተ፡ ውእቱ፡ ቤት፡ ንበሩ፡
እንዘ፡ ትበልዑ፡ ወትሰትዩ፡ እምኀቤሆሙ፡ እስመ፡ ይደልዎ፡ ዓስቡ፡ ለዘ፡ ይትቀነይ፡ ወኢት
8 ፍልሱ፡ እምቤት፡ ለቤት፡=፡ ወሀገረኒ፡ ኀበ፡ ቦእክሙ፡ ወተወክፈክሙ፡ ብልዑ፡ ዘአቅረ
9 ቡ፡ ለክሙ፡=፡ ወፈውሱ፡ ድውያነ፡ እለ፡ ውስቴታ፡ ወበልዎሙ፡ ቀርበት፡ መንግሥተ፡
10 እግዚአብሔር፡ ኀቤክሙ፡፡=፡ ወሀገረሰ፡ ኀበ፡ ቦእክሙ፡ ወኢተወክፈክሙ፡ ወፃእክሙ፡
ንግፉ፡ ጸበለ፡ እገሪክሙ፡ ውስተ፡ መርሕባ፡=፡ እንዘ፡ ትብሉ፡ ጸበለክሙ፡ ዘተለወነ፡ እ
11 ምሀገርክሙ፡ ንነግፍ፡ ለክሙ፡፡=፡ ወባሕቱ፡ ዘንተ፡ አእምሩ፡ ከመ፡ ቀርበት፡ መንግሠ
12 ተ፡ እግዚአብሔር፡ ለዐሌክሙ፡=፡ እብለክሙ፡ ከመ፡ ሰዶም፡ ትኄይስ፡ በዕለተ፡ ደይን፡
13 ወትረክብ፡ ሣህለ፡ ፈድፋደ፡ እምይእቲ፡ ሀገር፡፡=፡ አሌ ለኪ፡ ኮራዚ፡ አሌ ለኪ፡ ቤተ፡ ሰ
ይደ፡ ሶበ፡ በጢሮስ፡ ወበሲዶና፡ ተገብረ፡ ኀይል፡ ዘተገብረ፡ በውስቴትክን፡ ሠቀ፡ እምለብ
14 ሱ፡ ወውስተ፡ ሐመድ፡ እምነበሩ፡ ወእምነስሑ፡፡=፡ ወባሕቱ፡ ጢሮስ፡ ወሲዶና፡
ይኄይሳ፡ እምኔክን፡ በዕለተ፡ ደይን፡፡=፡

Et dixit ei Dominus Jesus, Nemo est qui apprehendit aratrum, & arat retrò; *cui* 62
rectum est regnum Dei.

CAP. X.

Quomodo designavit Dominus noster alios septuaginta.

ET tunc designavit Dominus noster alios septuaginta, & misit eos binos ante 1
faciem suam in omnes civitates, & regiones quò ituri erant. Et dixit iis Do- 2
minus Jesus, Messis multa, & operarii pauci: rogate igitur Dominum messis ut
adjiciat, & emittat operarios in messem suam. Et abite, ecce ego mitto vos 3
ut agnos *in* medium luporum. Et non portabitis crumenam, neque peram, ne- 4
que calceamenta, neque quidquam; & non salutabitis quenquam in via. Et do- 5
mum quamcunque intraveritis, primùm dicite; Pax huic domui. Et si fuerit 6
ibi filius pacis, requiescet pax vestra super eum: & si non, revertetur pax vestra
super vos. In ea domo manete, edentes & bibentes apud eos; quia convenit 7
merces ei qui servit: & non migrabitis à domo ad domum. Et civitatem 8
quamcunque ingressi fueritis, & exceperint vos, edite quæ apponunt vobis.
Et sanate ægrotos qui *sunt* in ea, & dicite iis; Appropinquavit regnum Dei apud 9
vos. Civitatem autē quamcunque ingressi estis, & non susceperunt vos, exeuntes 10
projicite pulverem pedum vestrorum in plateas ejus, Dicentes; Pulverem 11
vestram quæ adhæsit nobis de civitate vestra, projicimus vobis: sed hoc sci-
tote, quòd appropinquavit regnum Dei super vos. Dico vobis, quòd Sodoma 12
præstantior erit in die judicii, & inveniet misericordiam potiùs quàm hæc civi-
tas. Væ tibi Chorazin, væ tibi Bethsaida: si in Tyro, & Sidone edita fuisset virtus 13
quæ edita fuit inter vos, sacco se induissent, & in cinere sedissent, & resipuissent.
Veruntamen Tyrus & Sidon potiores erunt vobis in die judicii. 14

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

9 * و رنجوران ايشانرا شفا بخشيد * وبديشان بگوييد * كه ملكوت خدا بر شما نزديك شد *
10 11 * واگر در شهري رويد وشمارا قبول نكنند * در بازار بدر اييد * وبگوييد * اينك * گرد كه
از شهر شما بر پاي †ما چسپيك شد * بر شما مي افشانيم * اكنون اين را بدانيد كه
12 ملكوت خدا بر شما نزديك شد * * با شما ميگويم * دران روز براي سدوم * وعامورا * اسايش
شود * وبراي ان شهر نشود پنجاه هفت نفرين شهرهائي كه بمسيح
ايمان نياوردند
13 * وگفت واي بر تو كورزين * واي بر تو بيت صيدادا * كه
اگر در صور وصيدا مي شد * اين نيرومنديها كه در شما شد * بر پلاسها و خاكستر
14 توبه مي كردند * * و در روز داوري صور وصيدا را آسايش باشد * وشمارا نشود *

* *Et ægrotis eorum valetudinem do-* 9
nate, & illis dicite; utiq; regnum
Dei vobis propinquum est. Sin autem 10
* *in civitatem intraveritis, & vos*
non exceperint, in forum exeatis, &
dicatis; Ecce, pulverem qui ex ci- 11
vitate vestra pedibus nostris adhæ-
sit, in vos expergimus: Jam hoc
scitote, quòd regnum Dei vobis pro-
pinquum fuit. Vobis dico; In illo 12
die Sodomæ & Gomorrhæ levamen
erit, illi autem civitati non erit.

LVII. Maledictio civitatum, quæ in Christo fidem non habuerunt.

Et dixit; Væ tibi Chorazin, væ ti- 13
bi Bethsaida: quia si in Tyro & Si-
done factæ fuissent hæ virtutes, quæ
in vobis factæ sunt, in ciliciis et ci-
nere pœnitentiam egissent. In die 14
autem judicii Tyro & Sidoni leva-
men erit, & vobis non erit.

Et tu Capharnaum usque ad cœlum exaltata, usque ad infernum demergêris.
15 Καὶ Σὺ Καπερναοὺμ ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ.
Audiens vos, me audit: & *spernens* vos, me spernit: *at me sper-*
16 (λ) Ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀ-
nens, spernit *mittentem* me. Reversi sunt autem septuaginta cum
17 θετῶν, ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ (μ) οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ
gaudio, dicentes; Domine, etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine
χαρᾶς, λέγοντες, Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί
tuo. Ait *autem* illis; Videbam Satanam, sicut fulgur, de cœlo
18 σου. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν, ὡς ἀστραπὴν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
cadentem. Ecce *do* vobis potestatem calcandi supra serpentes & scor-
19 πεσόντα. Ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορ-
piones, & super omnem virtutem inimici: & nihil vobis *non* noce-
πίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ (ν) ἀδική-
bit. Veruntamen in hoc *ne gaudete*, quia spiritus vobis subjiciuntur:
20 σῃ. Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται·
gaudete autem *magis*, quòd nomina vestra scripta sunt in cœlis.
(ξ) χαίρετε δὲ μᾶλλον, ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
In ipsa hora exultavit spiritu *Jesus*, & dixit; Con-
21 (ο) Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν, Ἐξομο-
fiteor tibi; Pater, Domine cœli & terræ, quòd abscondisti hæc à
λογοῦμαί σοι, πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ
sapientibus & prudentibus, & revelâsti ea parvulis. Etiam Pater, quoniâ *sic factum est*
σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. ναὶ ὁ πατὴρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο
beneplacitum ante te. *Et conversus ad discipulos, dixit*; Omnia tradita sunt mihi
εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶπε, Πάντα (π) παρεδόθη μοι 22
à Patre meo: & nemo scit quis sit Filius, *si non* Pater: & quis est
ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατήρ· καὶ τίς ἐστιν
Pater, *si non* Filius, & cui voluerit Filius revelare. Et conversus
ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν (ϱ) βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. Καὶ στραφεὶς 23
ad discipulos, *privatim* dixit; Beati oculi *viden-*
πρὸς τοὺς μαθητὰς, κατ' ἰδίαν εἶπε, Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντ-
tes quæ videtis. Dico enim vobis; Quòd multi prophetæ & reges volue-
τες ἃ βλέπετε. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέ- 24
runt videre quæ vos videtis, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non au-
λησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤ-
ΛΕ' dierunt. Et ecce legisperitus quidam surrexit, tentans illum, & di-
κουσαν. Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτὸν, καὶ λέ- 25
cens; Magister, quid *faciens* vitam æternam possidebo? Ille *autem*
γων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Ὁ δὲ 26
dixit ad eum; In lege quid scriptum est? quomodò legis?
εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις;

MS. A. (λ) Ὁ ὑμῶν ἀκούων, (μ) μετὰ χαρᾶς οἱ ἑβδομήκοντα, (ν) ἀδικήσει. (ξ) χαίρετε δὲ ὅτι (ο) Ἐν ταύτῃ (π) μοι παρεδόθη (ϱ) βούλεται

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ܘܐܢܬܝ ܟܦܪܢܚܘܡ ܗܝ ܕܥܕܡܐ ܠܫܡܝܐ ܐܬܪܝܡܬܝ܂ ܥܕܡܐ ܠܫܝܘܠ ܬܬܡܟܟܝܢ܂ *
16 ܡܢ ܕܠܟܘܢ ܫܡܥ ܠܝ ܫܡܥ܂ ܘܡܢ ܕܠܟܘܢ ܛܠܡ ܠܝ ܗܘ ܛܠܡ܂ ܘܡܢ ܕܠܝ ܛܠܡ *
17 ܛܠܡ ܠܡܢ ܕܫܠܚܢܝ܂ * ܘܗܦܟܘ ܗܢܘܢ ܫܒܥܝܢ ܕܫܕܪ ܒܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂
18 ܡܪܢ܂ ܐܦ ܫܐܕܐ ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܠܢ ܒܫܡܟ܂ * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܚܙܐ ܗܘܝܬ ܠܗ
19 ܠܣܛܢܐ܂ ܕܢܦܠ ܐܝܟ ܒܪܩܐ ܡܢ ܫܡܝܐ܂ * ܗܐ ܝܗܒܬ ܠܟܘܢ ܫܘܠܛܢܐ܂ ܕܬܕܘܫܘܢ
20 ܚܘܘܬܐ ܘܥܩܪܒܐ܂ ܘܟܠܗ ܚܝܠܗ ܕܒܥܠܕܒܒܐ܂ ܘܡܕܡ ܠܐ ܢܗܪܟܘܢ܂ * ܒܪܡ ܒܗܕܐ
21 ܠܐ ܬܚܕܘܢ ܕܫܐܕܐ ܡܫܬܥܒܕܝܢ ܠܟܘܢ܂ ܐܠܐ ܚܕܘ ܕܫܡܗܝܟܘܢ ܐܬܟܬܒܘ ܒܫܡܝܐ܂ * ܒܗ
ܒܫܥܬܐ܂ ܪܘܙ ܝܫܘܥ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܐܡܪ܂ ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܟ ܐܒܝ ܡܪܐ ܕܫܡܝܐ ܘܕܐܪܥܐ܂
ܕܟܣܝܬ ܗܠܝܢ ܡܢ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܘܠܬܢܐ܂ ܘܓܠܝܬ ܐܢܝܢ ܠܝܠܘܕܐ܂ ܐܝܢ ܐܒܝ ܕܗܟܢܐ
22 ܗܘܬ ܨܒܝܢܐ ܩܕܡܝܟ܂ * ܘܐܬܦܢܝ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܟܠ ܡܕܡ ܐܫܬܠܡ
ܠܝ ܡܢ ܐܒܝ܂ ܘܠܐ ܐܢܫ ܝܕܥ ܡܢܘ ܒܪܐ ܐܠܐ ܐܢ ܐܒܐ܂ ܘܡܢܘ ܐܒܐ ܐܠܐ ܐܢ ܒܪܐ܂ ܘܠܡܢ ܕܨܒܐ
23 ܒܪܐ ܕܢܓܠܐ܂ * ܘܐܬܦܢܝ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ ܘܐܡܪ܂ ܛܘܒܝܗܝܢ ܠܥܝܢܐ
24 ܕܚܙܝܢ ܡܕܡ ܕܐܢܬܘܢ ܚܙܝܢ܂ * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ܂ ܕܣܓܝܐܐ ܢܒܝܐ ܘܡܠܟܐ ܨܒܘ
ܕܢܚܙܘܢ ܡܕܡ ܕܐܢܬܘܢ ܚܙܝܢ ܘܠܐ ܚܙܘ܂ ܘܠܡܫܡܥ ܡܕܡ ܕܐܢܬܘܢ ܫܡܥܝܢ܂ ܘܠܐ ܫܡܥܘ܂
* ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܕܗ * ܕܨܘܡܐ * ܠܗ *
25 * ܘܗܐ ܣܦܪܐ ܚܕ ܩܡ ܕܢܢܣܝܘܗܝ ܘܐܡܪ܂ ܡܠܦܢܐ܂ ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܕܐܐܪܬ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ܂
26 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ܂ ܒܢܡܘܣܐ ܐܝܟܢܐ ܟܬܝܒ܂ ܐܝܟܢܐ ܩܪܐ ܐܢܬ܂

Et tu, Capharnahum, quæ ad cœlum usque 15
exaltata es, ad inferos usque depriméris.
Qui vos audit, me audit: & qui vos oppri- 16
mit, me opprimit: & qui me opprimit, op-
primit eum qui misit me. Porrò reversi 17
sunt septuaginta illi quos miserat, cum gau-
dio magno, & dicunt ei; Domine noster,
etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomi-
ne tuo. Ipse verò dixit eis, Conspicabar 18
Satanam instar fulguris cadentem è cœlo.
Ecce do vobis potestatem calcandi serpen- 19
tes, & scorpiones, & omnem vim inimici:
& nihil vos lædet. Verùm in hoc ne gau- 20
deatis, quòd dæmonia subjiciantur vobis: sed
gaudete quòd nomina vestra scripta sint in
cœlis. Eâ ipsâ horâ exultavit Jesus Spiri- 21
tu sanctitatis, & ait; Confiteor tibi, Pa-
ter mi, Domine cœli & terræ, quòd hæc
absconderis à sapientibus, & intelligenti-
bus, & revelaveris ea infantibus: etiam,
Pater mi, quia talis fuit voluntas coram te.
Et conversus ad discipulos suos, dixit eis; 22
Omnia tradita sunt mihi à Patre meo: &
nemo novit quis sit Filius, nisi Pater; &
quis sit Pater, nisi Filius, & si cui voluerit
Filius revelare. Item conversus ad disci- 23
pulos suos seorsim, dixit; Felices oculi qui
vident quod vos videtis. Etenim dico vo- 24
bis, multos prophetas & reges voluisse vi-
dere quod videtis, neque vidisse: & audire
quod auditis, nec audisse.

Ad vesperas dominicæ sextæ Jejunii. 35.

Ecce autem Scriba quidam surrexit ut tenta- 25
ret eum, & ait; Doctor, quid faciam, ut
hæreditate possideam vitam æternam? Ipse 26
verò Jesus dixit ei; In Lege quomodo scri-
ptum est, quomodo legis?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 16 * وتو اي كفرناحوم • كه تا اسمان بلند شدٌ • تا دوزخ † فرو روي • * هر كه ازشما بشنود •
ازمن شنيده باشد • و هر كه شما را ظلم كند • مرا ظلم كرده باشد • و هر مرا ظلم كند •
17 بر فرستانندٌ من ظلم كرده باشد • * باز آمدند ان هفتاد و دو وبشادماني بزرك • وبدو كفتند
18 خداوند ما • ابليسان بنام تو مطيع ما مي باشند • * عيسي بديشان كفت ابليس را ديدم همچون
19 برق از اسمان فرو افتاد • * اينك شمارا فرمان مي دهم • كه بر ماران • وكژدمان • وديكر حشرات †
20 زيانكار و دشمن • پاي بنهيد • وبساويد • كه شمارا كزند † نكنند • * اكنون بدين شاد † مباشيد •
كه ديوان مطيع فرمان شما باشند • الا شاد † شويد • كه نامهاء شما دراسمان نبشته شدند •
21 * دران ساعت بروح القدس عيسي مناجات كرد • وكفت • اعتراف ميكنم مر
ترا اي پدرم • خداوند اسمان • و زمين • كه اينهارا از حكيمان و خردمندان • پوشيده
داشتي • وبراي بچكان • و كودكان آشكارا كردي اري پدرم ارادت † پيش
22 تو چنين بود • * اشارت بسوء شاكردان † كرد • وكفت هر چيزي † از پدرم بمن سپارده شد •
وكسي نداند پسر كيست مكر پدر ونه پدر مكر پسر • و براي هر كه خواهد پسر اشكارا كند •

Et tu O Caphar-nahum, quæ ad cæ- 15
lum elata es, usque ad infernum
pessum ibis. Quicunque vos au- 16
dierit, me audivit; & qui vos in-
juriâ affecerit, me injuriâ affecit:
& quisquis me injuriâ affecerit,
in eum qui misit me injuriam fecit.
Reversi sunt autem illi septuaginta 17
& duo, idq; cum lætitia magna, &
ei dixerunt; Domine noster, diabo-
li in nomine tuo nobis obsequun-
tur. Jesus illis dixit; Diabo- 18
lum vidi, instar fulguris de cælo de-
cidentem. Ecce vobis authorita- 19
tem do, ut serpentibus, & scorpiis,
& aliis animalculis nocivis & in-
fensis, pedes imponatis, & contera-
tis, ne vobis lædant. In hoc autem 20
ne lætemini, quòd dæmones imperio
vestro pareant: sed læti estote, quòd
nomina vestra in cælo scripta sint.
In illa hora cum Spiritu sancto Je- 21
sus collocutus est, ac dixit; Con-
fiteor tibi, O pater mi, Domine cæ-
li ac terræ, quòd hæc à sapientibus
& prudentibus abscondisti, et infan-
tibus et puerulis declarâsti: etiam,
Pater mi, voluntas apud te ita fu-
it. Et annuens discipulis dixit; 22
Omnis res à Patre meo mihi tra-
dita est: & nemo novit quis sit
Filius, nisi Pater; nec quis *sit*
Pater, nisi Filius: cuicunque au-
tem vult Filius, revelat.

Versio VULGATA LATINA.

15
16 Et tu Capharnaum usque ad cœlum exaltata, usque ad infernum demergêris. Qui
vos audit, me audit : & qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit, sper-
17 nit eum, qui misit me. Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio, dicen-
18 tes ; Domine, etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine tuo. Et ait illis ; Vi-
19 debam satanam sicut fulgur de cœlo cadentem. Ecce dedi vobis potestatem cal-
candi supra serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici : & nihil
20 vobis nocebit. Veruntamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subjiciun-
21 tur : gaudete autem, quòd nomina vestra scripta sunt in cœlis. In ipsa hora ex-
ultavit Spiritu sancto, & dixit ; Confiteor tibi pater, Domine cœli & terræ, quòd
absconditi hæc à sapientibus, & prudentibus, & revelâsti ea parvulis. Etiam, Pa-
ter : quoniam sic placuit ante te. Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Et 22
nemo scit quis sit Filius, nisi Pater ; & quis sit Pater, nisi Filius, & cui voluerit
Filius revelare. Et conversus ad discipulos suos, dixit ; Beati oculi, qui vident 23
quæ vos videtis. Dico enim vobis ; Quòd multi prophetæ & reges voluerunt vi- 24
dere quæ vos videtis, & non viderunt : & audire quæ auditis, & non audierunt.
Et ecce quidam Legisperitus surrexit tentans illum, & dicens ; Magister, quid fa- 25
ciendo vitam æternam possidebo ? At ille dixit ad eum ; In lege quid scriptum est? 26
quomodo legis ?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * وانت ايضا يا كفرناحوم الذي ارتفعت الي السماء سوف تهبط الي الجحيم * من سمع منكم
16 فقد سمع مني ومن جحدكم فقد جحدني * ومن جحدني فقد جحد الذي ارسلني * فرجع اليه
17 السبعون بفرح قايلين يا رب والشياطين ايضا تخضع لنا باسمك * فقال لهم قد رايت الشيطان
18 قد سقط من السماء مثل البرق * الفصل التاسع والثلثون *
19 * وهاانذا قد اعطيتكم سلطانا لتدوسوا الحيات والعقارب وكل قوة العدو ولا يضركم شي *
20 * لكن لا تفرحوا بهذا ان الارواح تخضع لكم لكن افرحوا لان اسماكم مكتوبة في السموات *
21 * وفي تلك الساعة تهلل يسوع بالروح * وقال اعترف لك يا ابة رب السماء والارض * لانك اخفيت
هذه عن الحكماء والفهماء واظهرتها للاطفال * نعم يا ابة ان هذه المسرة كانت امامك * ثم
22 التفت الي تلاميذه وقال * كل شي قد دفع الي من ابي * فليس احد يعرف من هو الابن الا
23 الاب ولا من هو الاب الا الابن * ولمن يشاء الابن ان يظهر له * ثم عاد الي تلاميذه خاصة وقال
24 طوبي للعيون التي تري ما رايتم * اقول لكم ان انبياء كثيرين وملوكا اشتهوا ان ينظروا ما
نظرتم فلم ينظروا وان يسمعوا ما سمعتم فلم يسمعوا * الفصل الاربعون *
25 * واذا بناموسي قام ليجربه فقال يا معلم ماذا اصنع لارث حياة الابد * فقال ما هو
26 مكتوب في الشريعة وكيف تقرا *

Et tu etiam, ô Capharnahum, quæ te exaltâsti usque ad cœlum, cades in infernum. 15 *Qui audit vos, audit me : & qui negat vos, me negat : & qui negat me, negat illum qui misit me.* 16 *Et reversi sunt ad eum septuaginta cum gaudio, dicentes ; Domine, dæmonia quoque subjiciuntur nobis in nomine tuo.* 17 *Ait illis, Jam vidi dæmonium cecidisse de cœlo sicut fulgur.* 18

Sectio trigesima nona.

Et ecce ego dedi vobis potestatem calcandi serpentes & scorpiones, & omnem virtutem inimici : & non nocebit vobis quicquam. 19 *Veruntamen ne gaudeatis in hoc quòd spiritus subjiciuntur vobis, sed gaudete quòd nomina vestra scripta sunt in cœlis.* 20 *Et in illa hora jubilavit Jesus spiritu, & dixit ; Confiteor tibi, Pater mi, Domine cœli & terræ, quòd absconderis hæc à sapientibus & prudentibus, & revelaveris ea parvulis. Benè, Pater mi, hoc enim est beneplacitum coram te.* 21 *Deindè conversus est ad discipulos suos, & ait ; Omnis res jam tradita est mihi à Patre meo : nam nemo scit quis sit Filius, nisi Pater : neque quis sit Pater nisi Filius : & cui vult Filius revelare.* 22 *Tum vertit se ad discipulos suos peculiariter, & dixit ; Beati oculi qui vident ea quæ vidistis.* 23 *Dico vobis, quòd prophetæ multi & reges desideraverunt videre quæ vidistis, & non viderunt : & audire quæ audistis, & non audierunt.* 24

Sectio quadragesima.

Et ecce quidam legis peritus surrexit ad tentandum eum, & dixit ; Magister, quid faciam ut hæres fiam vitæ æternæ? 25 *Ait, Quid est scriptum in lege ? & quomodo legis ?* 26

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወአንቲኒ፡ ቀፍረናሖም ፡ መሰልኪኑ ፡ እስከ፡ ሰማይ፡ ትትሌዓሊ፡ እስከ፡ ሲኦል፡ ትወር
16 ዲ፡፡=፦ ዘኪያክሙ፡ሰምዐ፡ኪያየ፡ሰምዐ፡፡ወ ዘለክሙ፡አበየ፡ሊተ፡አበየ፡ወዘሊተ፡አ
17 በየ፡ላዕሌሁ፡ለዘ፡ፈነወኒ፡ወዘኪያየ፡ሰምዐ፡ሰምዖ፡ለዘ፡ፈነወኒ፡፡=፦ ወተመይጡ፡እልክ
ቱ፡ ሰብዓ፡እንዘ፡ይትፌሥሑ፡ ወይብሉ፡ እግዚኦ፡ አጋንንትኒ፡ይትኤዘዙ፡ ለነ፡ በስም
18 ከ፡፡=፦ ወይቤሎሙ፡ ርኢክዎ፡ ለሰይጣን፡ ከመ፡ መብረቅ ፡ ወድቀ ፡ እምሰማይ፡=፦
19 ወነሁ፡ ወሀብኩክሙ፡ሥልጣነ፡ትኪዱ፡ደቦ፡ ዓቃርብት፡ ወላዕለ፡ አራዊት፡ ምድር ፡ ወዲ
20 በ፡ኵሉ፡ኀይለ፡ጸላኢ፡ወአልቦ፡ ዘይነክየክሙ፡፡=፦ ወበሕቱ፡ በዝሰ፡ኢትትፌሥሑ፡
እስመ፡አጋንንት፡ይገንዩ፡ለክሙ፡ ተፈሥሑ፡ ባሕቱ፡ እስተጽሕፈ፡ አስማቲክሙ፡ በሰማ
21 ያት፡፡=፦ ወበይእቲ፡ ሰዓት፡ ተፈሥሐ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ወይቤ፡
ላእምነከ፡ አብ፡ እግዚአ፡ ሰማይ፡ ወምድር፡ ዘኅብእከ፡ ለጠቢባን፡ እምጠቢባን፡ ወለበ
ዊያን፡ወከሠትኮ፡ለሕፃናት፡እወ፡አብ፡እስመ፡ከማሁ፡ኮነ፡ሠምረትከ፡በቅድሜከ፡፡=፦
22 ኵሉ፡ ተውህበ፡ ሊተ፡ እምኀበ፡ አቡየ፡ ወአልቦ፡ ዘያአምሮ፡ለወልድ፡ዘእንበለ፡ላብ፡
ወመኑ፡ ውእቱ፡ አብ፡ አልቦ ፡ ዘያአምሮ ፡ ለአብ ፡ ዘእንበለ ፡ ወልድ፡ ወለዘ፡ ፈቀደ፡
23 ወልድ ፡ ይከሥት ፡ ሎቱ፡፡=፦ ወተመይጠ ፡ ወይቤሎሙ፡ ለአርደኢሁ ፡ እንተ ፡ ባሕ
24 ቲቶሙ፡ብፁዓት፡አዕይንት፡እለ፡ይሬእያ፡ዘትሬእዩ፡አንትሙ፡፡=፦ እብለክሙ፡ከመ፡
ብዙኃን፡ ነቢያት ፡ ወነገሥት ፡ ፈቀዱ ፡ ይርአዩ ፡ ዘትሬእዩ ፡ አንትሙ ፡ ወኢርአዩ፡ ወ
ይስምዑ ፡ ዘትሰምዑ ፡ አንትሙ ፡ ወኢሰምዑ፡፡=፦
በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ተሰአሎ ፡ ጸሐፊ ፡ ሃገር፡፡=፦
25 ወእምዝ፡ ተንሥአ፡ አሐዱ፡ ጸሐፊ፡ሀገር፡ ያመክሮ፡ ወይቤሎ፡ሊቅ፡ ምንተ፡ ገቢርየ፡
26 ሕይወተ ፡ ዘለዓለም ፡ እወርስ፡፡=፦ ወይቤሎ ፡ ውስተ ፡ ኦሪትከ ፡ ምንት፡ ጽሑፍ፡
ወእፎ ፡ ታነብብ፡፡=፦

Et tu Capernaum, existimâstine usque *ad* cœlum exaltari ? usque *ad* infernum 15
descendes. Qui vos audivit, me audivit ; & qui vos sprevit, me sprevit ; & qui 16
me sprevit, sprevit eum qui misit me : & qui me audivit, audivit eum qui misit
me. Et reversi sunt illi septuaginta, gaudentes, & dicentes ; Domine, dæmones 17
etiam subjiciuntur nobis in nomine tuo. Et dixit iis, Vidi Satanam, ut fulgur, è 18
cœlo cadentem. Et ecce dedi vobis potestatem, ut calcetis super scorpiones, 19
& super serpentes, & super omnem vim inimici : & nihil est quod nocebit vo-
bis. Veruntamen in hoc ne gaudeatis, quia dæmones subjiciuntur vobis : gaude- 20
te autem quia scripta sunt nomina vestra in cœlis. Et in hac hora gavisus est 21
Dominus Jesus in Spiritu sancto, & dixit ; Confiteor tibi pater, Domine cœli &
terræ, quòd abscondisti hoc à sapientibus, & prudentibus, & revelâsti illud par-
vulis : etiam Pater, quia ita fuit voluntas tua in conspectu tuo. Universa 22
data sunt mihi à Patre meo : & nemo est qui noscit Filium, nisi Pater ; & quis sit
Pater, nemo est qui noscit [Patrem] nisi Filius, & cuicunque voluerit Filius reve-
lare ei. Et conversus fuit, & dixit discipulis suis seorsum ; Beati oculi qui vi- 23
dent, quæ videtis vos. Dico vobis, quòd multi prophetæ & reges desidera- 24
verunt videre quæ videtis vos, & non viderunt : & audire quæ auditis vos, &
non audierunt.

De eo quòd interrogat eum scriba civitatis.

Et tunc surrexit quidam scriba civitatis tentare eum, & dicebat ei ; Magister, 25
quid faciens vitam æternam possidebo ? Et dixit ei, In lege tua quid scriptum 26
est, & quomodo legis ?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

23 * وباز روي خود سوي شاكردان خود تنها نهاد * و كفت خنك چشمهايي * كه
24 ديد انچ شما ديديد * اكنون بشما مي كويم * كه بسيار پيغمبران و بزركان *
وملكان * خواستند كه بينند انچ شما ديديد * ونديدند * وشنوند * انچ شما شنيديد *
ونشنيدند پنجاه هشت پرسيدن معتزلي ازبراي زندكاني جاويد
25 * وقتي نويسنده * از براي آزمايش * ازعيسي † سوال كرد كه اي معلم چكنم
26 كه زندكاني جاويد مرا باشد * عيسي بدو كفت * در ناموس چكونه نبشته شدست
و چكونه خواندي *

Et rursus vultum suum in discipulos suos seorsum defixit, & dixit ; Beati oculi qui vident, id quod vos videtis. 23 *Jam vobis dico, quòd multi prophetæ, & magnates, & reges, desiderârunt ut viderent id quod vos videtis, & non viderunt : & audirent id quòd vos auditis, & non audiverunt.* 24

LVIII. Quæstio Pharisæi de vitâ æternâ.

Tunc Scriba quidam tentandi gratiâ à Jesu sciscitatus est, inquiens ; O præceptor, quid faciam ut vita æterna mihi sit ? 25 *Jesus ei dixit ; In lege quomodo scriptum est ? & quomodo legis ?* 26

Ille autē respondens dixit; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex
27 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ
tota anima tua, & ex tota fortitudine tua, & ex omni cogitatione tua: & proxi-
ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου· καὶ τὸν πλησί-
mū tuum sicut teipsum. Dixit autem illi; Rectè respondisti: hoc fac, & vives.
28 ον σου (σ) ὡς σεαυτόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ, Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ.
Ille autem volens justificare seipsum, dixit ad Jesum; Et quis est meus proximus?
29 Ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν, εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον; ρκβ
Suscipiens autem Jesus, dixit; Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Je- α
30 Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἰε- Λϛʹ
richo, & latronibus incidit: Qui etiam exeuntes eum, & plagas imponentes abierunt,
ριχὼ, καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν· οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον,
relinquentes semivivum existentem. Secundùm sortem autem sacerdos quidam descendit in
31 ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν
via illa: & videns illum, præterivit. Similiter autē & Levita, factus secundùm
32 τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ· καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαρῆλθεν. Ὁμοίως δὲ καὶ Λευΐτης, γενόμενος κατὰ
locum, veniens & videns, pertransiit. Samaritanus autem quidā iter faciens, venit secus
33 τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ (τ) ἰδὼν, ἀντιπαρῆλθεν. Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων, ἦλθε κατ'
eum, & videns eū, visceribus commot' est. Et accedens alligavit vulnera ejus, in-
34 αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἐσπλαγχνίσθη. Καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπι-
fundēs oleum & vinū: ascendere faciens autē illū in proprium jumentum, duxit illum in diver-
χέων ἔλαιον καὶ οἶνον· ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς παν-
sorium, & curam egit ejus. Et in crastinū exiens, ejiciens duos denarios dedit
δοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. Καὶ (υ) ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε 35
ΛΖʹ tabernario, & ait illi; Curam habe illius, & quodcunque adinsumpseris, ego in
τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ, τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν
redire me, reddam tibi. Quis igitur horum trium videtur tibi proxi-
τῷ ἐπανέρχεσθαί με, ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν (φ) δοκεῖ σοι πλησί- 36
mus fuisse incidentis in latrones? Ille autē dixit; Faciens misericordiam
ον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς; Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος 37
cum illo. Ait ergò illi Jesus; Vade, & tu fac similiter. Factum est autē
μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως. Ἐγένετο δὲ 38
in ire eos, & ipse intravit in vicum quendam: mulier autē quædā nomine
ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι
Martha, excepit illum in domū suam. Et huic erat soror vocata Ma-
Μάρθα, ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. Καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μα- 39
ria, quæ etiam sedens secus pedes Jesu, audiebat verbum illius. At
ρία, ἣ καὶ (χ) παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἡ δὲ 40
Martha distrahebatur circa multum ministerium: stans autem ait; Domine, non curæ est tibi quòd
Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι
soror mea solam me reliquit ministrare? dic ergò illi ut mihi simul suscipiat.
ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται.
Respondens autem dixit illi Jesus; Martha, Martha, solicita es, & turbaris circa multa.
Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς, καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά. 41

MS. A. (σ) ὡς ἑαυτόν. (τ) ἰδὼν αὐτὸν, (υ) ἐπὶ τὴν αὔριον (φ) πλησίον δοκεῖ σοι (χ) παρακαθίσασα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 * ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܕܬܪܚܡ ܠܡܪܝܐ ܐܠܗܟ. ܡܢ ܟܠܗ ܠܒܟ ܘܡܢ ܟܠܗ ܢܦܫܟ. ܘܡܢ
28 ܟܠܗ ܚܝܠܟ. ܘܡܢ ܟܠܗ ܪܥܝܢܟ. ܘܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܬܪܝܨܐܝܬ
29 ܐܡܪܬ. ܗܕܐ ܥܒܕ ܘܬܚܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܟܕ ܨܒܐ ܕܢܙܕܕܩ ܢܦܫܗ ܐܡܪ ܠܗ. ܘܡܢܘ ܩܪܝܒܝ.
30 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܢܚܬ ܗܘܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܐܝܪܝܚܘ. ܘܢܦܠܘ ܥܠܘܗܝ
ܠܣܛܝܐ. ܘܫܠܚܘܗܝ ܘܡܚܐܘܗܝ. ܘܫܒܩܘܗܝ ܟܕ ܩܠܝܠ ܙܥܘܪ ܢܦܫܗ. ܘܐܙܠܘ.
31 32 * ܘܓܕܫ ܟܗܢܐ ܚܕ ܢܚܬ ܗܘܐ ܒܐܘܪܚܐ ܗܝ. ܘܚܙܝܗܝ ܘܥܒܪ. * ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܠܘܝܐ ܐܬܐ
33 ܡܛܐ ܠܕܘܟܬܐ ܗܝ. ܘܚܙܝܗܝ ܘܥܒܪ. * ܐܢܫ ܕܝܢ ܫܡܪܝܐ ܟܕ ܪܕܐ ܗܘܐ. ܐܬܐ ܠܐܬܪ ܕܐܝܬܘܗܝ
34 ܗܘܐ ܘܚܙܝܗܝ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܘܗܝ. * ܘܩܪܒ ܐܣܪ ܡܚܘܬܗ. ܘܐܢܛܠ ܥܠܝܗܝܢ ܚܡܪܐ
35 ܘܡܫܚܐ. ܘܐܪܟܒܗ ܥܠ ܚܡܪܗ. ܘܐܝܬܝܗ ܠܦܘܢܕܩܐ. ܘܝܨܦ ܥܠܘܗܝ. * ܘܠܨܦܪܐ
ܕܝܘܡܐ. ܐܦܩ ܬܪܝܢ ܕܝܢܪܝܢ ܝܗܒ ܠܦܘܢܕܩܝܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܨܦ ܥܠܘܗܝ. ܘܐܢ ܬܦܩ ܥܠܘܗܝ ܡܕܡ
36 ܐܢܐ. ܡܐ ܕܗܦܟܢܐ ܦܪܥ ܐܢܐ ܠܟ. * ܡܢܘ ܗܟܝܠ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܠܬܐ ܡܬܚܙܐ ܠܟ
37 ܕܗܘܐ ܩܪܝܒܐ ܕܗܘ ܕܢܦܠ ܒܐܝܕܝ ܠܣܛܝܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܗܘ ܕܐܬܪܚܡ ܥܠܘܗܝ. ܐܡܪ
ܠܗ ܝܫܘܥ. ܙܠ ܐܦ ܐܢܬ ܗܘܝܬ ܥܒܕ ܗܟܢܐ. * ܩܪܝܢܐ ܕܥܘܗܕܢܐ ܕܢܫܐ ܩܕܝܫܬܐ * ܠܘ
38 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܡܗܠܟܝܢ ܗܘܘ. ܗܘ ܥܠ ܠܚܕܐ ܩܪܝܬܐ. ܘܐܢܬܬܐ ܕܫܡܗ ܡܪܬܐ ܩܒܠܬܗ
39 ܒܒܝܬܗ. * ܘܐܝܬ ܗܘܬ ܠܗ ܚܬܐ ܕܫܡܗ ܡܪܝܡ. ܘܐܬܬ ܝܬܒܬ ܠܘܬ ܪܓܠܘܗܝ
40 ܕܡܪܢ. ܘܫܡܥܐ ܗܘܬ ܡܠܘܗܝ. * ܡܪܬܐ ܕܝܢ ܥܢܝܐ ܗܘܬ ܒܬܫܡܫܬܐ ܣܓܝܐܬܐ.
ܘܐܬܬ ܐܡܪܐ ܠܗ. ܡܪܝ. ܠܐ ܒܛܝܠܐ ܠܟ ܕܚܬܝ ܫܒܩܬܢܝ ܒܠܚܘܕܝ ܕܐܫܡܫ. ܐܡܪ ܠܗ
41 ܕܬܥܕܪܢܝ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܬܐ ܡܪܬܐ. ܝܨܦܬܝ ܘܫܓܫܬܝ ܥܠ ܣܓܝܐܬܐ.

Et respondit & dixit ei; Diliges Dominum 27
Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota
anima tua, & ex totis viribus tuis, & ex tota
mente tua: & proximum tuum sicut teipsum.
Dixit ei Jesus, Rectè dixisti: hoc age, & vi- 28
ves. Ille autem quum vellet justificare semet- 29
ipsum, dixit ei; Ecquis est proximus meus?
Subdit ei Jesus, Vir quidam descendebat ab 30
Jerusalem in Jericho; & irruerunt in eum
latrones, & expoliârunt eum, vulnerâruntque;
& missum eum fecerunt quum vix subsisteret in eo anima: atque abiêre. Accidit 31
autem ut sacerdos quidam descenderet per
illam viam; & vidit eum, ac præteriit. Simi- 32
liter & Levita veniens accessit ad illum locum;
& vidit eum, ac præteriit. Quidam au- 33
tem Samaritanus, quum iter faceret, venit
quò loci erat; viditque eum, & misertus est
ejus. Accessit itaque, & obligavit vulnera 34
ejus; infuditque in ea vinum & oleum: ac
imposuit eum asino suo, & adduxit in diversorium,
& ejus curam egit. Manè autem diei 35
proferens duos denarios, dedit hospiti; & dixit ei,
Curam illius age: & siquid suprà impenderis,
quum revertar, ego reddam tibi.
Quis igitur horum trium videtur tibi proxi- 36
mus fuisse illi qui incidit in manus latronum?
Ille verò dixit, Is qui misertus est ejus. Sub- 37
dit ei Jesus; Abi, & tu fac similiter.

Lectio in commemorationem mulierum sanctarum. 36.

Et factum est quum ipsi iter facerent ut in- 38
troierit in vicum quendam, & mulier Mar-
tha nomine exceperit eum domi suæ. Erat 39
autem ei soror nomine Maria, quæ veniens
consedit ad pedes Domini nostri, & audie-
bat sermones ejus. Martha autem anxia erat 40
in multo ministerio: & veniens dixit ei;
Dñe mi, non est tibi curæ quòd soror mea re-
liquit me solam ministrare? dic ei opem mihi
ferat. Respondit Jesus, & dixit ei; Martha, 41
Martha, solicita es & inquieta circa plurima.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

27 * نويسنك بدو جواب داد وكفت • خداوند وخداي ترا دوست دار • از همه دل خود و از همه
جان خود • واز همه قوت خود • و از همه انديشهٔ خود • و يار خودرا همچو † جان خود دوست
28 29 دار • * عيسي بدو كفت راست كفتي اين را بكن • زنده شدي • * او چون مي خواست كه
30 نفس خودرا بالاباند • بعيسي كفت كيست يار من • * عيسي بدو كفت كه مردي از
اورشليم تا اريحو فرود آمد • حراميان بروي افتادند • و اورا برهنه كردند • و زدند • وبحال
31 مرك انداختند • چنانك اندكي جان † درو مانده بود ورفتند • * يك كوهين دران راه مي
32 33 كذشت • اورا ديد رها كرد • و رفت • * و اينچنين ليوي † نيز بدو رسيد وكذشت • * بعد از
34 ايشان يكي از سامريان انجا رسيد • اورا افتاده ديد • برو رحمت كرد • * وپيش او آمد • و زخمهاء
اورا بست • وشراب • و روغن • بر زخمش نهاد • وبر خر خود نشاند • ودر كاروانسرايش در آورد •
35 غمخواركي او كرد • * صباح دوم روز • دو دينار بدر اورد • وبكاروانسرادار داد • وكفت
36 انچ اورا در بايست باشد بدو ده • و اكر چيزي افزونتر † بايد من بتو بدهم • * اكنون
اين سه † كس كه نام برديم • كدامين صواب كرده باشد • بدين مرد حرامي زده •

Scriba ei responsum dedit ac dixit; Dominum ac Deum tuum diligas ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, & ex tota virtute tua, & ex tota cogitatione tua: & proximum tuum veluti teipsum charum habeas. 27
Jesus ei dixit; Rectum dixisti: hoc fac, & vives. 28
Ille, cùm vellet sese prædicare, Jesu dixit; Quis est proximus meus? 29
Jesus ei dixit; Vir quidam ab Hierosolyma in Hiericho descendit, in quem latrones inciderunt, & nudatum cæsumque in statum mortis adegerunt, adeò ut parum animæ in eo remaneret, & abierunt. 30
Sacerdos quidam per illam viam præteriit, eumque visum omisit, & abiit. 31
Et similiter Levita etiam ad eum accessit, & præteriit. 32
Post eos quidam ex Samaritanis illuc perveniens eum jacentem vidit, & ejus misertus est. 33
Et ad eum accessit, & vulnera ejus obligavit, & vinum & oleum vulneri ejus indidit: & asino suo impositum in diversorium suum adduxit, & ejus curam egit. 34
Manè secundi diei duos denarios deprompsit, & pandocheo dedit, & dixit; Id quod opus ei fuerit, illi dato, & si quid amplius requisitum erit, tibi dabo. 35
Jam ex his tribus hominibus quos nominavimus, quis rectum fecit ei homini à latronibus percusso? 36

Versio VULGATA LATINA.

27 Ille respondens dixit ; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota
anima tua,& ex omnibus viribus tuis,& ex omni mente tua:& proximum tuum sic-
28 ut teipsum. Dixitq; illi;Rectè respondisti:hoc fac,& vives. Ille autem volens justi-
29 ficare seipsum, dixit ad Jesum ; Et quis est meus proximus? Suscipiens autem Jesus,
30 dixit;Homo quidam descendebat ab Jerusalem in Jericho, & incidit in latrones,qui
31 etiam despoliaverunt eum : & plagis impositis abierunt, semivivo relicto. Accidit
32 autem ut sacerdos quidam descenderet eâdem viâ: & viso illo præterivit. Similiter
33 & Levita,cùm esset secus locum,& videret eum,pertransiit:Samaritanus autem qui-
34 dam iter faciens,venit secus eum:& videns eum,misericordiâ motus est. Et appro-
pians alligavit vulnera ejus,infundens oleum,& vinum:& imponens illum in jumen-
tũ suũ,duxit in stabulũ,& curã ejus egit. Et alterâ die protulit duos denarios,& de- 35
dit stabulario,& ait;Curã illius habe:& quodcunq; supererogaveris,ego cùm redie-
ro reddã tibi. Quis horũ triũ videtur tibi proximus fuisse illi,qui incidit in latro- 36
nes? At ille dixit;Qui fecit misericordiã in illũ. Et ait illi Jesus; Vade,& tu fac si- 37
militer. Factũ est autẽ,dum irẽt,& ipse intravit in quoddã castellũ:& mulier quæ- 38
dã Martha nomine,excepit illũ in domũ suã : Et huic erat soror nomine Maria,quæ 39
etiã sedẽs secus pedes Dñi,audiebat verbũ illius. Martha autẽ satagebat circa frequẽs 40
ministerium : quæ stetit, & ait; Domine, non est tibi curæ, quòd soror mea reli-
quit me solam ministrare? dic ergò illi, ut me adjuvet. Et respondens dixit illi 41
Dominus ; Martha, Martha, solicita es, & turbaris erga plurima.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * فاجابه قايلا تحب الرب الهك من كل قلبك ومن كل نفسك ومن كل قوتك ومن كل نيتك
28 وقريبك مثل نفسك * فقال له يسوع بالصواب اجبت افعل هذا فتحيا * فاراد ان يزكي
29 نفسه فقال ليسوع ومن هو قريبي * فاجابه يسوع قايلا رجل كان نازلا من يروشليم الي اريحا
30 فوقع بين اللصوص * فسلبوه وجرحوه ومضوا وتركوه قريب الموت * واتفق ان كاهنا كان نازلا
31 في تلك الطريق فابصره وجاز * وكذلك لاوي جاء الي المكان وابصره وجاز * وان سامريا جاز به
32 33
34 فلما رآه تحنن عليه * ودنا منه وضمد جراحه وصب عليها زيتا وخمرا * وحمله علي دابته
35 وجاء به الي الفندق وعني بامره * وفي الغد اخرج دينارين اعطاهما لصاحب الفندق وقال له
36 اهتم به بهذين * فان انفقت عليه اكثر مهما دفعت لك عند عودتي * فمن من الثلثة
37 تظن انه قد صار قريبا للذي وقع بين اللصوص * فقال له الذي صنع معه رحمة * فقال
له يسوع اذهب انت وافعل هكذي * الفصل الحادي والاربعون *
38 39 * وفيما هم يسيرون دخل قرية فقبلته امراة في بيتها اسمها مرتا * وكانت لها اخت تدعي
40 مريم جلست عند قدمي الرب تسمع كلامه * ومرتا كانت تجتهد تخدم كثيرا * فقامت وقالت
41 يا رب اما يعنيك امري * ان اختي تركتني اخدم وحدي فقل لها تعينني * اجابها يسوع
قايلا مرتا مرتا انك تجتهدي مهتمة في امور كثيرة *

Respondit ei, dicens ; Diliges Dominum 27
Deum tuum ex toto corde tuo,& ex tota
anima tua,& ex tota virtute tua,& ex
tota mente tua: & proximum tuum sicut
te ipsum. Et dixit illi Jesus ; Rectè re- 28
spondisti:fac hoc,& vives. Voluit autem 29
justificare seipsum, & dixit ad Jesum ;
Et quis est proximus meus? Respondit ei 30
Jesus,dicens; Homo quidam erat descen-
dens ab Jerusalem in Jericho,& incidit
inter latrones, & despoliaverunt eum, &
vulneraverunt eum, & abierunt, & re-
liquerunt illum propinquum morti. Et 31
accidit ut sacerdos, qui descendebat per
illam viam,vidisset illũ,& præteriisset.
Et similiter Levita quidam venit in lo- 32
cum,& vidit illum,& pertransiit.Et ve- 33
rò Samaritanus quidam transiit secus il-
lum, & cùm vidisset eum, misertus est
ipsius. Et accessit ad illum,& alligavit 34
vulnera ejus, & fudit super ea oleum &
vinum: & imposuit eum super jumentum
suum,& duxit illum in diversorium, &
suscepit curam illius. Et postridie protu- 35
lit duos denarios,& dedit eos domino di-
versorii, & ait illi;Curam illius habeto
his duobus : & si expenderis pro eo plus
istis duobus,dabo tibi ad reditum meum.
Quem ergò ex tribus putas factum fuisse 36
proximum illi qui cecidit inter latrones?
Ait illi; Qui fecit in illum misericordi- 37
am. Dixit illi Jesus ; Vade tu, et fac
similiter.

Sectio quadragesima prima.

Et dum ipsi ambularent,intravit in quod- 38
dam castellum,et excepit illum mulier in
domum suam, cujus nomen Martha. Et 39
erat ei soror, quæ vocabatur Maria, quæ
sedit secus pedes Domini, auditura ver-
bum ejus. Martha autem erat anxia, 40
ministrans plurimùm. Et stetit,ac dixit;
Domine, nónne gravat te res mea, quòd
soror mea reliquerit me ministrare solã?
Dic igitur illi ut adjuvet me. Respondit 41
ei Jesus,dicens; Martha,Martha,tu qui-
dem anxia et solicita es in rebus multis,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

27 ወአውሥአ፡ ወይቤሎ፡ አፍቅር፡ ለእግዚአብሔር ፡ አምላክከ፡ በኵሉ፡ ልብከ፡ ወበ
28 ኵሉ፡ ነፍስከ፡ወበኵሉ፡ ኃይልከ፡ ወበኵሉ፡ ሕሊናከ ፡ ወአፍቅር፡ቢጸከ፡ከመ፡ነፍስ
29 ከ፡፡=፥ ወይቤሎ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ሠናየ፡ ትቤ፡ከማሁኬ ፡ ግበር፡ወተሐዩ፡=፥ ወይ
ቤሎ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ዘኬ፡ፈቀደ፡ያፈድፍድ፡ጽድቀ፡ወምኑ፡ እሙንቱ፡ቢጽየ፡፡=፥
በእንተ፡ ዘዘበጥዎ፡ ፈያት፡=፥
30 ወተሰጥዎ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡አሐዱ፡ብእሲ፡ይሐውር፡እምኢየሩሳሌም፡
31 ለኢያሪሖ፡ ወረከብዎ፡ፈያት፡ ወዘበጥዎ፡ወሰለብዎ፡ወኃለፉ፡ ወገደፍዎ፡በድኖ፡=፥ ወ
32 ተደደቀ፡አሐዱ፡ካህን፡እንዘ፡ይወርድ፡ይእተ፡ፍኖተ፡ወርእዮ፡ወኃለፈ፡፡=፥ ወከማሁ፡
33 ሌዋዊ፡ረከቦ፡በውእቱ፡ ከመ፡ገጽ፡ ወርእዮ፡ወኃለፈ፡፡=፥ ወረከበ፡አሐዱ፡ሰምራዊ፡
34 እንዘ፡የሐውር፡ይረድ፡ ኪያሃ፡ ፍኖተ፡ ርእዮ፡ ወምሕሮ፡=፥ ወቀርበ፡ኀቤሁ፡ ወሶጠ፡
ወይነ፡ ወቅብአ፡ ላዕሌሁ፡ ውስተ፡ቍስሉ፡ ወጸዓኖ፡ ዲበ፡ አድጉ፡ወወሰዶ፡ኀበ፡ዓቃቤ፡
35 ነግድ፡ ከመ፡ ይፈውሶ፡፡=፥ ወበሳኒታ፡ አውፅአ፡ ክልኤተ፡ዲናረ፡ ወወሀቦ፡ ለዓቃቤ፡ነግ
ድ፡ እንዘ፡ ይብሎ፡ ፈውሶ፡ ሊተ፡ወአነ፡ እፈድየከ፡ኵሎ፡ ዘአስተወፃእከ፡ላዕሌሁ፡እ
36 ፈድየከ፡ አነ፡ ገቢእትየ፡=፥ መኑ፡ እንከ፡ እምእሉ፡ ሠለስተ፡ ዘይከውኖ፡ ቢጾ፡ለዘ፡
37 ዘበጥዎ፡ ፈያት፡፡=፥ ወይቤ፡ዘገብረ፡ምሕረተ፡ላዕሌሁ፡፡ወይቤሎ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡
ሑርኬ፡ አንተሂ፡ ግበር፡ከማሁ፡፡=፥ በእንተ፡ ማርያ፡ ወማርታ፡=፥
38 ወእምዝ፡ ሐዊሮሙ፡ ቦኡ፡አሐተ፡ሃገረ፡ ወተቀበለቶ፡አሐቲ፡ ብእሲት፡በቤታ፡ እንተ፡
39 ስማ፡ማርታ፡=፥ ወስመ፡ እኅታ፡ማርያ፡ እንተ፡ነበረት፡ኀበ፡እገሪሁ፡ለእግዚእነ፡ወሰም
40 ዓቶ፡ቃሎ፡=፥ ወማርታሰ፡ትሠርሕ፡በአስተደልዎ፡ብዙኅ፡ወቆመት፡ ወትቤሎ፡ እግዚእ
41 የ፡ሊያጽህቀኑ፡ዘተኀድገኒ፡እኅትየ፡ባሕቲትየ፡አስተደሉ፡በላ፡ታርድአኒ፡፡=፥ ወአው
ሥአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤላ፡ማርታ፡ማርታ፡ትሠርሒ፡ ወብዙኀ፡ተስተደልዊ፡=፥

Et respondit ei, & dixit ei ; Dilige Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & 27
in tota anima tua,& in tota virtute tua, & in tota cogitatione tua:& dilige pro-
ximum tuum sicut teipsum. Et dixit ei Dñs Jesus ; Bene dicis : sic igitur fac, & 28
vives. Et dixit Dño Jesu ille volens magis justificari, Et quinam sunt proximi 29
mei? *De eo quem latrones vulnerârunt.*
Et respondit ei Dominus Jesus,& dixit ei ; Quidam homo ibat ab Hierusalem ad 30
Hiericho,& invenerunt eum latrones,& vulnerârunt eum & despoliaverunt eũ,
& abierunt, & reliquerunt ei corpus suum. Et accidit,quidam sacerdos dum de- 31
scenderet per istam viam,vidit eum, & præterivit. Et similiter Levita invenit 32
eum in eodemmet habitu, & vidit eum & præteriit. Et contigit, quidam Sama- 33
ritanus iter faciens, descendit *per* eandem viam : viditque eum, & misertus est
ejus: Et accessit ad eum,& infudit vinum & oleum super eum in vulnera ejus,& 34
imposuit eum super asinũ suum,& duxit eum ad custodem peregrinorũ,ut sanaret
eum. Et alterâ die eduxit duos denarios,& dedit eũ custodi peregrinorũ,dicens 35
ei;Sanato eum mihi,& ego retribuam tibi totum quod erogaveris super eum,re-
tribuã *dico* tibi ego,quum rediero. Quis igitur ex his tribus *est*,qui est proximus 36
ei quem vulnerârunt latrones? Et dixit ei ;Qui fecit misericordiã super eum. Et 37
dixit ei Dñs Jesus ;Vade igitur,tu etiã fac similiter. *De Maria & Martha.*
Et tunc proficiscentes ingressi sunt *in* quandam civitatẽ, & excepit eum quædam 38
mulier in domum suam,cujus nomen *erat* Martha. Et nomen sororis ejus Maria, 39
quæ sedit ad pedes Domini nostri,& audivit sermonem ipsius. Et Martha labo- 40
rabat, præparando ei multa:& stetit,& dixit ei;Domine mi,nónne est *tibi* curæ,
quòd reliquit me soror mea solam,ut præparem? dic ei ut adjuvet me. Et respon- 41
dit Dominus Jesus, & dixit ei ; Martha, Martha, laboras, & multum præparas:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 * او گفت انك بر وي رحمت كرد * عيسي بدو گفت برو تو نيز اينچنين كن

پنجاه نه مهماني كردن مريم ومرتا مسيح را

38 * ودر راه كه مي رفتند * امدند در دهي زني * نامش مرتا * مسيح را در خانهٔ خود قبول كرد *
39 * ومرتا را خواهري بود نامش مريم * امد پيش پاي خداوند ما نشست * وسخنهاء اورا مي
40 شنيد * ومرتا در ترتيب اش ومهماني كردن مشغول بود * وزحمت مي كشيد امد بعيسي
گفت * اي خداوندم غم من نمي خوري * كه خواهرم در بندگي مرا تنها رها كرد *
41 بدو بگو كه بمن ياري دهد * عيسي بدو جواب داد * وگفت * مرتا مرتا * در همه چيزي
اراسته * وبر بسيار زنان شرف داري *

Ille dixit ; Is qui misericordiâ in 37
eum usus est. Jesus ei dixit ; Abi,
tu etiam similiter fac.

LIX. Convivium faciunt Maria & Martha Christo.

Et in via quâ iverunt, venerunt in 38
pagum quendam : ubi *mulier , cui*
nomen Martha, Christum in domum
suam excepit. Et Marthæ soror erat 39
*nomine Maria,*quæ *accedens ad pe-*
des Domini nostri sedit , ac sermo-
nes ejus audiebat. Martha autem 40
in apparatu cibi et convivio facien-
do occupata erat, et molestiam fere-
bat : veniens itaque *ad Jesum di-*
xit ; O Domine mi, curam mei non
habes, quòd soror mea in ministerio
me solam reliquit ? Dic ei ut mihi
opẽ ferat. Jesus ei responsum dedit, 41
& dixit; Martha, Martha, in omnibus
rebus exornata es , et super pluri-
mas mulieres præcellentiam habes.

Unius verò est usus. Maria autem bonam partem elegit, quæ non auferetur
42 Ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται
ab ea.
ἀπ' αὐτῆς.

CAP. XI. ια'.

ΛΗ' ρκγ ε

Et factū est in esse ipsum in loco quodam orantem, ut cessavit, dixit quidam
1 (α) ΚΑὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις
discipulorum ejus ad eum; Domine, doce nos orare, sicut & Joannes
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης
docuit discipulos suos. Ait autem illis; Cùm oratis, dicite; Pater
2 ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ὅταν (β) προσεύχησθε, λέγετε Πάτερ
noster qui in cælis, sanctificetur nomen tuum: adveniat regnum tuum: fiat
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω
voluntas tua, sicut in cælo, & in terra. Panem nostrum quotidianum da
3 τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ (γ) ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου
nobis juxta diem. Et dimitte nobis peccata nostra: & enim ipsi dimittimus
4 ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν. Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· καὶ γὰρ αὐτοὶ (δ) ἀφίεμεν
omni debenti nobis: & ne inducas nos in tentationem: sed libera nos à
παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν· ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ
malo. Et ait ad illos: Quis ex vobis habebit amicum, & ibit ad
5 τοῦ πονηροῦ. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς

ρνδ ε

illum mediâ nocte, & dicet illi; Amice, commoda mihi tres panes: Quoniam
αὐτὸν μεσονυκτίου, (ε) καὶ εἴπῃ αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους· Ἐπειδὴ 6
amicus meus venit de via ad me, & non habeo quod apponam ei. Et ille
φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ. Κἀκεῖνος 7
deintùs respondens, dicat; Ne mihi molestias exhibe: jam ostium clausum est, & pueri
ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ, Μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία
mei mecum in cubili sunt: non possum surgens dare tibi. Dico vobis; Si & non
μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. Λέγω ὑμῖν, Εἰ καὶ οὐ 8
dederit ei surgens, propter esse illius amicum, propter improbitatem ejus excitatus
δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι (ζ) αὐτοῦ φίλον, διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς

ρκε ε

dabit illi quotquot habet opus. Et ego vobis dico; Petite, & dabitur vobis: quærite,
δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, 9
& invenietis: pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim petens accipit, & quærens
καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν 10
invenit, & pulsanti aperietur. Quem autem vestrûm patrem petet filius panem,
εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι (η) ἀνοιγήσεται. Τίνα δὲ (θ) ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, 11
non lapidem dabit illi? si & piscem, non pro pisce serpentem dabit illi? Aut
μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; (ι) εἰ καὶ ἰχθὺν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; Ἢ 12
& si petierit ovum, non dabit illi scorpionem?
καὶ (κ) ἐὰν αἰτήσῃ ᾠὸν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον;

MS.A. Κεφ. ια'. (α) Ἐγένετο δὲ (β) προσεύχεσθε, (γ) ἐπὶ γῆς. (δ) ἀφίομεν (ε) καὶ ἐρεῖ αὐτῷ, (ζ) αὐτὸν φίλον, (η) ἀνοιχθήσεται. (θ) ἐξ ὑμῶν (ι) ἢ καὶ (κ) ἂν αἰτήσῃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

42 ܚܕܐ ܗܝ ܕܝܢ ܕܡܬܒܥܝܐ. ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܡܢܬܐ ܛܒܬܐ ܓܒܬ ܠܗ̇. ܗܝ ܕܠܐ ܢܫܬܩܠ ܡܢܗ̇. *
* ܕܪܡܫܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܠܙ * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܐ *
1 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܡܨܠܐ ܒܕܘܟܬܐ ܚܕܐ. ܟܕ ܫܠܡ ܐܡܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܡܪܢ. ܐܠܦܝܢ
2 ܠܡܨܠܝܘ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܝܘܚܢܢ ܐܠܦ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܬܝ
ܕܡܨܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܗܟܢܐ ܗܘܝܬܘܢ ܐܡܪܝܢ. ܐܒܘܢ ܕܒܫܡܝܐ. ܢܬܩܕܫ ܫܡܟ. ܬܐܬܐ
3 ܡܠܟܘܬܟ. ܢܗܘܐ ܨܒܝܢܟ. ܐܝܟܢܐ ܕܒܫܡܝܐ ܐܦ ܒܐܪܥܐ. * ܗܒ ܠܢ ܠܚܡܐ ܕܣܘܢܩܢܢ
4 ܝܘܡܢܐ. * ܘܫܒܘܩ ܠܢ ܚܘܒܝܢ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܚܢܢ ܫܒܩܢ ܠܚܝܒܝܢ. ܘܠܐ ܬܥܠܢ
5 ܠܢܣܝܘܢܐ. ܐܠܐ ܦܨܢ ܡܢ ܒܝܫܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܪܚܡܐ.
ܘܢܐܙܠ ܠܘܬܗ ܒܦܠܓܗ ܕܠܠܝܐ ܘܢܐܡܪ ܠܗ. ܪܚܡܝ. ܐܘܙܦܢܝ ܬܠܬ ܓܪܝܨܢ.
6 * ܡܛܠ ܕܪܚܡܐ ܐܬܐ ܠܘܬܝ ܡܢ ܐܘܪܚܐ. ܘܠܝܬ ܠܝ ܡܕܡ ܕܐܣܝܡ ܠܗ. * ܘܗܘ ܪܚܡܗ
7 ܡܢ ܠܓܘ ܢܥܢܐ ܘܢܐܡܪ ܠܗ. ܠܐ ܬܗܪܝܢܢܝ. ܗܐ ܬܪܥܐ ܐܚܝܕ ܗܘ. ܘܒܢܝ ܥܡܝ ܒܥܪܣܐ. ܠܐ
8 ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܕܐܩܘܡ ܘܐܬܠ ܠܟ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢ. ܡܛܠ ܪܚܡܘܬܐ ܠܐ ܢܬܠ ܠܗ.
9 ܡܛܠ ܚܨܝܦܘܬܗ ܢܩܘܡ ܘܢܬܠ ܠܗ ܟܡܐ ܕܡܬܒܥܐ ܠܗ. * ܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܫܐܠܘ
10 ܘܢܬܝܗܒ ܠܟܘܢ. ܒܥܘ ܘܬܫܟܚܘܢ. ܩܘܫܘ ܘܢܬܦܬܚ ܠܟܘܢ. * ܟܠ ܓܝܪ ܕܫܐܠ ܢܣܒ.
11 ܘܕܒܥܐ ܡܫܟܚ. ܘܕܢܩܫ ܡܬܦܬܚ ܠܗ. * ܐܝܢܐ ܓܝܪ ܡܢܟܘܢ ܐܒܐ ܕܢܫܐܠܝܘܗܝ ܒܪܗ
ܠܚܡܐ. ܠܡܐ ܟܐܦܐ ܡܘܫܛ ܠܗ. ܘܐܢ ܢܘܢܐ ܢܫܐܠܝܘܗܝ. ܠܡܐ ܚܠܦ ܢܘܢܐ ܚܘܝܐ
12 ܡܘܫܛ ܠܗ. * ܘܐܢ ܒܝܥܬܐ ܢܫܐܠܝܘܗܝ. ܠܡܐ ܥܩܪܒܐ ܡܘܫܛ ܠܗ.

At unum est quod requiritur. Maria verò partem bonam elegit sibi, quæ non auferetur ab ea. 42

Ad vesperas, feriâ tertiâ hebdomadis primæ Jejunii. 37.

CAP. XI.

Et factum est, quum ipse oraret quodam in loco, ut absolvit, dixit ei unus è discipulis suis; Domine noster, doce nos orare, sicut & Johannes docuit discipulos suos. Dixit eis Jesus; Quum oratis, sic dicite; Pater noster qui es in cœlis, sanctificetur nomen tuum: Adveniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, ut in cœlo, & in terra. Da nobis panem egestatis nostræ quotidiè. Et remitte nobis peccata nostra: nam & nos remisimus omnibus qui debent nobis. Et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à maligno. Et subdidit eis, Quis vestrûm habebit amicum, & proficiscetur ad eum mediâ nocte, & dicet ei; Amice mi, da mihi mutuò tres panes: Quandoquidem amicus venit ad me ab itinere, & non habeo quod apponam ei. Et ille amicus ejus intus respondeat, & dicat ei; Ne mihi molestiam exhibeas: ecce enim ostium clausum est, & filii mei mecum sunt in lecto, non possum surgere ut dem tibi. Dico vobis; Etiamsi propter amicitiam non dederit, at propter importunitatem surget, & dabit quantum ei requiritur. Ego quoque dico vobis; Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis. Quisquis enim petit, accipit: & qui quærit, invenit: & pulsanti aperietur. Quis enim ex vobis pater, si petierit ab eo filius ejus panem, nunquid lapidem porriget ei? &, si piscem rogaverit eum, nunquid pro pisce porriget ei serpentem? Et, si ovum ab eo petierit, nunquid ipse scorpionem ei porriget?

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 * الا يك چيز ترا در بايست است * اكنون مريم مايهٔ نيك † ازبراي خود كزيد كه ازو
ستك نشود *
1 * وبعد ازان * درجايكاهي نمازمي كرد * شاكردان او
بدو كفتند * خداوند مارا بياموز † نمازكنيم * انچنانك يحيي شاكردان خود را اموزانيد
شست تعليم نمازكفتن
2 * عيسي بديشان كفت * وقتي كه
نمازكنيد اين كلمه را بكوييد * پدرما كه بر اسماني * مقدس است نام تو * بيايد ملكوت تو *
3 بشود كام تو * انچنانك در آسمان * و زمين داري * * بك روزي † ما بر دوام * هر روز * * وعفو 4
كردان كناه مارا * انچنانك ما كناهان ديكرانرا كه بر ما كردند عفو كرديم * ومك
مارا در ازمايش * ليكن ازشر مارا برهان
شست يك
مثل آن مرد كه در نيم شب بيايد ونان طلبد
5 * وبديشان كفت كيست
ازشما كه دوستي دارد * ودر نيم شب پيش او بزود * وبدو بكويد * اي دوست سه نان از
تو مي خواهم * * براي انك دوستي مرا از راه رسيك است * وچيزي ندارم كه پيش او بنهم * 6

Sed una res tibi necessaria est: Maria autem sortem bonam sibi delegit, quæ ab ea ablata non erit. 42

CAP. XI.

Et *posthæc cum in loco quodam oràsset, discipuli ejus ei dixerunt; Domine, nos doce* quomodo *orationem instituamus, quemadmodum Johannes discipulos suos docuit.* 1

LX. Doctrina orandi.

Jesus illis dixit; quo tempore oratis, hunc sermonem dicite: Pater noster, qui in cælis es, sanctum est nomen tuum: veniat regnum tuum: fiat voluntas tua, sicut in cælo terræ etiam potiris. Da victum nostrum jugiter quoque die. Et condona peccatum nostrum, quemadmodum nos peccatis aliorum, quæ in nos committunt, ignoscimus. Et ne des nos in tentationem: sed à malo nos libera. 2 3 4

LXI. Parabola ejus viri, qui mediâ nocte venit & panem petiit.

Et illis dixit; Quis est è vobis qui amicum habeat, & mediâ nocte ad eum proficiscatur, & ei dicat; O amice, tres panes à te peto. Propterea quòd amicus mihi de via pervenit, & quidquam non habeo quod ei apponam. 5 6

Versio VULGATA LATINA.

42 Porrò unum est necessarium. Maria optimam partem elegit, quæ non aufe-
retur ab ea.

CAP. XI.

1 ET factum est: cùm esset in quodam loco orans, ut cessavit, dixit unus
ex discipulis ejus ad eum; Domine, doce nos orare, sicut docuit & Joan-
2 nes discipulos suos. Et ait illis; Cùm oratis, dicite; Pater, sanctificetur
3 nomen tuum. Adveniat regnum tuum. Panem nostrum quotidianum da no-
4 bis hodiè. Et dimitte nobis peccata nostra, siquidem & ipsi dimittimus omni
5 debenti nobis. Et ne nos inducas in tentationem. Et ait ad illos; Quis ve-
strûm habebit amicum, & ibit ad illum mediâ nocte, & dicet illi; Amice,
6 commoda mihi tres panes, Quoniam amicus meus venit de via ad me, & non
7 habeo quod ponam ante illum, Et ille deintùs respondens dicat; Noli mihi mo-
lestus esse, jam ostium clausum est, & pueri mei mecum sunt in cubili, non possum
8 surgere, & dare tibi. Et si ille perseveraverit pulsans: dico vobis; Et si non dabit
illi surgens eò quòd amicus ejus sit, propter improbitatem tamen ejus surget, &
9 dabit illi quotquot habet necessarios. Et ego dico vobis; Petite, & dabitur vo-
10 bis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim qui petit,
11 accipit: & qui quærit, invenit: & pulsanti aperietur. Quis autem ex vobis pa-
trem petit panem, numquid lapidem dabit illi? aut piscem: numquid pro pisce
12 serpentem dabit illi? Aut si petierit ovum: numquid porriget illi scorpionem?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

42 * والذي يحتاج اليه يسير * فاما مريم فاختارت لها نصيبا صالحا لا ينزع منها *

* الفصل الثاني والاربعون *

1 * وكان فيما هو يصلي في موضع قفر فلما فرغ قال له واحد من تلاميذه يا رب علمنا نصلي
2 كما علم يوحنا تلاميذه * فقال لهم اذا صليتم فقولوا يا ابانا الذي في السموات يتقدس اسمك *
3 ياتي ملكوتك * تكون مشيئتك كما في السماء وعلى الارض * خبزنا الات اعطنا كل يوم * واغفر لنا
4 خطايانا لاننا نغفر لمن لنا عليه * ولا تدخلنا التجارب لكن نجنا من الشرير * ثم قال لهم من
5 منكم له صديق يمضي اليه نصف الليل ويقول له يا صديق اقرضني ثلث خبزات * فان
6 صديقا لي جاءني من طريق وليس لي ما اقدم له * فيجيبه ذاك من داخل قايلا لا تتعبني
7 فقد اغلقت بابي واولادي معي على مرقدي ولا اقدر اقوم فاعطيك * اقول لكم ان لم يقم
8 ويعطه من اجل الصداقة فهو من اجل اللجاجة يقوم ويعطيه ما يحتاج اليه * وانا ايضا اقول
9 لكم سلوا فتعطوا * اطلبوا فتجدوا * اقرعوا فيفتح لكم * لان كل من سال اخذ * ومن طلب
10 وجد * ومن يقرع يفتح له * اي اب منكم يساله ابنه خبزا فيعطيه حجرا * او يساله حوتا افيعطيه
11 بدل الحوت حية * او يساله بيضة افيعطيه عقربا *
12

Quum id quo opus est, exiguum sit. Et 42
verò Maria elegit sibi partem bonam,
quæ non auferetur ab ea.

Sectio quadragesima secunda.

CAP. XI.

ET factum est dum ipse oraret in loco 1
deserto: cùmque cessâsset, dixit illi
unus ex discipulis suis; Domine, doce
nos orare, sicut docuit Johannes discipu-
los suos. Ait illis; Cùm oraveritis, di- 2
cite; O Pater noster, qui es in cœlis,
Sanctificetur nomen tuum. Adveniat re-
gnum tuum. Fiat voluntas tua, sicut in
cœlo, & super terram. Panem nostrum 3
provenientem concede nobis singulis die-
bus. Et dimitte nobis peccata nostra, 4
quoniam nos dimittimus iis qui debent
nobis. Et ne inducas nos in tentationes,
sed libera nos à maligno. Deindè dixit 5
illis; Quis vestrûm habens amicum,
ibit ad illum mediâ nocte; & dicet ei;
Amice, commoda mihi tres panes, Quo- 6
niam amicus quidam meus venit ad me
de via, & non habeo quod apponam illi:
Et ei respondeat ille deintus, dicens; Ne 7
me fatiges, jam enim clausi ostium me-
um, & filii mei sunt mecum super cubili
meo, & non possum surgere & dare tibi.
Dico vobis, Si non surgat & det ei pro- 8
pter amicitiam, ipse propter instantiam
surget, & dabit ei id quo indiget. Et 9
ego etiam dico vobis, Petite, & dona-
bimini: quærite, & invenietis: pul-
sate, & aperietur vobis. Quia omnis 10
qui petit, accipit: & qui quærit, in-
venit: & qui pulsat, aperietur ei.
Quis autem pater ex vobis est, à quo 11
petat filius suus panem, & det illi lapi-
dem? aut petat ab eo piscem, num da-
bit illi pro pisce serpentem? Aut petat 12
ab eo ovum, num dabit illi scorpionem?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

42 ወሕዳጥ ፡ ይእክል ፡ ወእምአኮ ፡ አሐቲ ፡ ወማርያስ ፡ መክፈልተ ፡ ሠናየ ፡ ኀረየት ፡ ለ
ቲ ፡ ዘአልቦ ፡ ዘየሃይደ ፡፡=፡

በእንተ ፡ ጸሎት ፡=፡

1 ፲፩ ወእምዝ ፡ ጸለየ ፡ በአሐቲ ፡ መካን ፡ ወፈጺሞ ፡ ጸሎቶ ፡ ይቤሎ ፡ አሐዱ ፡ እምአርዳ
2 ኢሁ ፡ እግዚኦ ፡ መሀረነ ፡ ጸሎተ ፡ ከመ ፡ መሀሮሙ ፡ ዮሐንስ ፡ ለአርዳኢሁ ፡፡=፡ ወይቤ
ሎሙ ፡ ሶበ ፡ ትጼልዩ ፡ ከመዝ ፡ በሉ ፡፡ አቡነ ፡ ዘበ ፡ ሰማያት ፡ ይትቀደስ ፡ ስምከ ፡ ትምጻ
3 እ ፡ መንግሥትከ ፡ ወይኩን ፡ ፈቃድከ ፡ በከመ ፡ በሰማይ ፡ ከማሁ ፡ በምድርኒ ፡=፡ ሲሳየነ ፡
4 ዘለለ ፡ ዕለትነ ፡ ሃበነ ፡ ዮም ፡=፡ ወኅድግ ፡ ለነ ፡ አበሳነ ፡ ወጌጋየነ ፡ ከመ ፡ ንሕነኒ ፡ ንኅ
ድግ ፡ ለዘ ፡ አበሰ ፡ ለነ ፡ ወኢታብአነ ፡ ውስተ ፡ መንሱት ፡ አላ ፡ አድኅነነ ፡ እምኩሉ ፡ እ
5 ኩይ ፡፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ ለእመቦ ፡ ዘቦ ፡ እምኔክሙ ፡ ዓርክ ፡ ወሖረ ፡ ኀቤሁ ፡ መንፈቀ ፡
6 ሌሊት ፡ ወይቤሎ ፡ ዓርክየ ፡ ለቅሐኒ ፡ ሠለስ ፡ ኅብስተ ፡=፡ እስመ ፡ በጽሐኒ ፡ መኅፈር
7 የ ፡ እምሐቅል ፡ ወአልብየ ፡ ዘአቀርብ ፡ሎቱ ፡ ዘአሠብጦ ፡=፡ ወይስጠዎ ፡ ዝኩ ፡ ዓር
ኩ ፡ እምውስጥ ፡ ወይቤሎ ፡ ኢታንጥየኒ ፡ ወደእነ ፡ ፋኅተነ ፡ ቀተርነ ፡ ወደቅቀ ፡ ይሰክቡ ፡
8 ምስሌየ ፡ ውስተ ፡ ዓራት ፡ ወኢይክል ፡ተንሥአ ፡ እሁብከ ፡=፡ እብለክሙ ፡ እመኒ ፡ ኢተን
ሥአ ፡ የሀቦ ፡ እስመ ፡ ዓርኩ ፡ ውእቱ ፡ ከመ ፡ኢያንጥዮ ፡ ይትነሣእ ፡ ወይሁቦ ፡ መጠነ ፡ ፈቀ
9 ደ ፡፡=፡ ወአነሂ ፡ እብለክሙ ፡ ሰአሉ ፡ ወይሁቡክሙ ፡ ጕድጕዱ ፡ ወይትረኃወክሙ ፡ ኅ
10 ሡ ፡ ወትረክቡ ፡=፡ እስመ ፡ ኵሉ ፡ ዘሰአለ ፡ ይነሥእ ፡ ወዘኃሠሠ ፡ ይረክብ ፡ ወለዘ
11 ነ ፡ ጕድጕደ ፡ ያርኅውዎ ፡፡=፡ ወእመቦ ፡ እምውስቴትክሙ ፡ ዘሰአሎ ፡ ወልዱ ፡ለአቡ
ሁ ፡ ኅብስተ ፡ እብነኑ ፡ ይሁቦ ፡፡ ወእመኒ ፡ ዓሣ ፡ ሰአሎ ፡ አርዌ ፡ ምድርኑ ፡ ይሁቦ ፡ ህየ
12 ተ ፡ ዓሣ ፡=፡ ወእመኒ ፡ አንቀቅሖ ፡ ሰአሎ ፡ ዓቅረብኑ ፡ ይሁቦ ፡ ህየቴሁ ፡፡=፡

Et parum sufficiet, imò res unica. Et Maria partem bonam elegit sibi, quam ne- 42
mo auferet ei.

De oratione.

CAP. XI.

ET tunc oravit in quodam loco: & completâ oratione suâ, dixit ei quidam ex 1
discipulis ejus; Domine, doce nos orare, sicut docuit Johannes discipulos suos. Et 2
dixit iis; Quum oratis, sic dicite; Pater noster qui *es* in cœlis, sanctificetur nomen
tuum: veniat regnum tuum: & fiat voluntas tua, sicut in cœlo, sic in terra etiam.
Cibũ nostrũ cujusque diei nostri da nobis hodiè. Et remitte nobis delicta nostra 3
& errores nostros, sicut nos etiam remittimus ei, qui deliquit erga nos: & ne in- 4
ducas nos in tentationem, sed libera nos ab omni malo. Et dixit iis; Si *quis* 5
fuit, qui habuit ex vobis amicum, & profectus est ad eum mediâ nocte, & dixit
ei; Amice, da mihi mutuò tres panes: Quia venit *ad* me amicus meus ex rure & 6
non habeo quod apponã ei, quod offeram illi: Et respondit hic amicus ab intus, 7
& dixit ei; Ne sis molestus mihi, jam ostium clausimus, & pueruli mei decumbunt
mecum in lecto: & non possum surgere dare tibi. Dico vobis, Etiamsi non sur- 8
rexerit dare illi quia amicus est; ut non sit molestus ei, surget & dabit ei quot-
quot necessaria habuit. Et ego dico vobis; Petite, & dabunt vobis: pulsate, & 9
aperietur vobis: quærite, & invenietis. Quia omnis qui petiit accipiet; & qui 10
quæsivit inveniet; & ei qui pulsavit, aperient ei. Et si quis pater fuit ex vobis 11
à quo petiit filius ejus panem, nunquid lapidem dabit ei? & si piscem petiit
ab eo, numquid serpentem dabit ei pro pisce? Et si ovum petiit ab eo, num scor- 12
pionem dabit ei loco ejus?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 * وآن دوست او از اندرون اواز دهد * و بكويد مرا زحمت مده * كه در بسته است * و فرزندان
8 من بر تخت خفته اند * نمي توانم برخاستن و بتو چيزي دادن * راست بشما بكويم چون براي
دوستي بدو چيزي ندهد * مي بايست براي انك كستاخي كرد * هر چه خواست بدو مي داد
شست دو انك فرمود بطلبيد تا بيابيد
9 * من نيز با شما ميكويم * بخواهيد
تا شمارا داده شود * بجوييد تا بيابيد * در را بزنيد تا براي شما كشوده شود * شست سه
10 † نوازش فرزندان * كيست از شما كه فرزندش ازو نيكي خواهد * و او عوض نيكي
11 بدي دهد * يا كدامين است از شما كه فرزند ازو نان خواهد * و او سنك دهد * واكر نه
12 ماهي خواهد * و عوض ماهي مار دهد * واكر نه ازو تخمي مرغ خواهد * بدو عقرب دهد *

Et ille amicus ejus ab intus vocem 7
reddat, & dicat; Mihi molestiam
ne exhibeas, quia ostium clausum
est, & liberi mei in lecto dormien-
tes sunt, non possum surgere & tibi
aliquid dare. Certè vobis dico, Li- 8
cèt propter amicitiam ei nihil det,
necesse est, propterea quod importunè
agit, ut quicquid petat ei det.

LXII. Quod jussit, Quærite ut inveniatis.

Ego etiam vobis dico; Petite, ut 9
vobis datum sit: quærite, ut inveni-
atis: ostium pulsate, ut vobis ape-
riatur.

LXIII. Beneficentia in liberos.

Quis est è vobis, à quo filius ejus 10
bonum petierit, & ille pro bono ma-
lum det. Aut quisnam est è vobis, 11
à quo filius panem petierit, & ille
lapidem det? sin verò piscem petie-
rit, & pro pisce serpentem det?
Sin autem ovum petierit, ei scor- 12
pium det?

.. Si ergò vos mali *subsistentes*, nôstis bona *dona* dare filiis
13 Εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες, οἴδατε (λ) ἀγαθὰ δόματα διδόναι τοῖς τέκνοις
vestris, quantò magis Pater de cælo dabit Spiritum *sanctum* petentibus se?
ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει Πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;
Et erat ejiciens dæmonium, & illud erat mutum. *Factum est autem* *dæmonio* ΛΘ'
14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν. ἐγένετο δὲ τοῦ (μ) δαιμονίου ρκϛ
egresso, locutus est mutus: & admiratæ sunt turbæ. Quidam autem ex eis ϛ
15 ἐξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν
dixerunt; In Beelzebub principe dæmoniorum ejicit dæmonia. Alii *autem* ρκζ
16 εἶπον, Ἐν Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ (ν) δαιμόνια. Ἕτεροι δὲ β
tentantes, signum ab eo quærebant de cælo. Ipse autem *videns* eorum ρκη
17 πειράζοντες, (ξ) σημεῖον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν ϛ
cogitationes, dixit eis; Omne regnum in seipsum divisum, *desolatur*: ρκθ
τὰ διανοήματα, εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα (ο) βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα, ἐρημοῦται· β
& domus supra domum, *cadit*. Si autem & Satanas in seipsum divisus est, quomodò
18 καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. Εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς
stabit regnum ejus? quia dicitis, in Beelzebub ejicere me dæmonia.
σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.
Si autem ego in Beelzebub ejicio dæmonia, filii vestri in quo ejiciunt?
19 Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, (π) οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι;
propter hoc judices vestri ipsi erunt. Si *autem* in digito Dei ejicio
20 διὰ τοῦτο (ϛ) κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται. Εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω

dæmonia, profectò *prævenit* in vos regnum Dei. Cùm fortis
τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς 21
armatus custodit suum atrium, in pace sunt *obtingentia ipsius*.
καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.
Postquàm autem fortior eo superveniens vicerit eum, *omnem armaturam* ejus *tollit*,
Ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει, 22
in *qua* confidebat, & spolia ejus *distribuit*. Non *existens* mecum, contra me est:
ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· 23
& non *colligens* mecum, dispergit. Cùm immundus spiritus exierit *ab* ρλ
καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ 24 ϛ
homine, *perambulat per* inaquosa loca, quærens requiem: & non inveniens,
τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ εὑρίσκον,
dicit, Revertar in domum meam, undè exivi. Et *veniens* invenit scopis *versam*
λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. Καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρωμένον 25
& ornatam. Tunc vadit & assumit septem alios spiritus nequiores
καὶ κεκοσμημένον. Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα 26
seipso, & ingressi habitant ibi: & fiunt novissima hominis illius pejora
ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα
prioribus.
τῶν πρώτων.

MS. A. (λ) δόματα ἀγαθὰ (μ) δαιμονίου ἐκβληθέντος, (ν) δαιμόνια. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν; Ἕτεροι (ξ) σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ ἰδὼν τὰ διανοήματα αὐτῶν, εἶπεν (ο) βασιλεία διαμερισθεῖσα ἐφ' ἑαυτὴν ἐρημοῦται, (π) υἱοὶ (ϛ) αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν ἔσονται.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܐܢ ܐܢܬܘܢ ܗܟܝܠ ܕܒܝܫܐ ܐܝܬܝܟܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܛܒܬܐ ܠܡܬܠ ܠܒܢܝܟܘܢ ܀
ܟܡܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܐܒܘܟܘܢ ܡܢ ܫܡܝܐ ܀ ܢܬܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܐܠܝܢ ܠܗ܂
* ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܫܬܝܬܝܐ * ܗ * ܕܨܘܡܐ * ܠܚ *
14 * ܘܟܕ ܡܦܩ ܫܐܕܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܚܪܫܐ܂ ܗܘܐ ܕܟܕ ܢܦܩ ܗܘ ܫܐܕܐ ܡܠܠ ܗܘ ܚܪܫܐ܂ ܘܐܬܕܡܪܘ
15 ܟܢܫܐ܂ * ܐܢܫܐ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ ܐܡܪܘ܂ ܒܒܥܠܙܒܘܒ ܪܫܐ ܕܕܝܘܐ ܡܦܩ ܗܘܐ ܕܝܘܐ܂
16 17 * ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܟܕ ܡܢܣܝܢ ܠܗ܂ ܐܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ܂ * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ
ܗܘܐ ܡܚܫܒܬܗܘܢ܂ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܟܠ ܡܠܟܘ ܕܬܬܦܠܓ ܥܠ ܢܦܫܗ ܬܚܪܒ܂ ܘܒܝܬܐ
18 ܕܥܠ ܢܦܫܗ ܡܬܦܠܓ ܢܦܠ܂ * ܘܐܢ ܤܛܢܐ ܥܠ ܢܦܫܗ ܐܬܦܠܓ܂ ܐܝܟܢܐ ܬܩܘܡ
19 ܡܠܟܘܬܗ܂ ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܒܒܥܠܙܒܘܒ ܡܦܩ ܐܢܐ ܕܝܘܐ܂ * ܘܐܢ ܐܢܐ ܒܒܥܠܙܒܘܒ
ܡܦܩ ܐܢܐ ܕܝܘܐ܂ ܒܢܝܟܘܢ ܒܡܢܐ ܡܦܩܝܢ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢܐ
20 * ܐܢ ܕܝܢ ܒܨܒܥܐ ܕܐܠܗܐ ܡܦܩ ܐܢܐ ܕܝܘܐ܂ ܩܪܒܬ ܠܗ ܠܘܬܟܘܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ܂
21 22 * ܐܡܬܝ ܕܚܤܝܢܐ ܟܕ ܡܙܪܙ ܢܛܪ ܕܪܬܗ܂ ܒܫܝܢܐ ܗܝ ܩܢܝܢܗ܂ * ܐܢ ܕܝܢ ܢܐܬܐ ܡܢ ܕܚܤܝܢ
23 ܡܢܗ ܢܙܟܝܘܗܝ܂ ܙܝܢܗ ܟܠܗ ܫܩܠ ܗܘ ܕܬܟܝܠ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ܂ ܘܒܙܬܗ ܡܦܠܓ܂ * ܡܢ
24 ܕܠܐ ܗܘܐ ܥܡܝ ܠܘܩܒܠܝ ܗܘ܂ ܘܡܢ ܕܠܐ ܟܢܫ ܥܡܝ ܡܒܕܪܘ ܡܒܕܪ܂ * ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ
ܡܐ ܕܢܦܩܬ ܡܢ ܒܪܢܫܐ܂ ܐܙܠܐ ܡܬܟܪܟܐ ܒܐܬܪܘܬܐ ܕܡܝܐ ܠܝܬ ܒܗܘܢ܂ ܕܬܒܥܐ ܠܗ
25 ܢܝܚܐ܂ ܘܟܕ ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܐܡܪܐ܂ ܐܗܦܘܟ ܠܒܝܬܝ ܡܢ ܟܪ ܕܢܦܩܬ܂ * ܘܐܢ ܐܬܝܐ ܡܫܟܚܐ ܠܗ
26 ܕܟܢܝܫ ܘܡܨܒܬ܂ * ܗܝܕܝܢ ܐܙܠܐ ܕܒܪܐ ܫܒܥ ܪܘܚܝܢ ܐܚܪܢܝܢ ܕܒܝܫܢ ܡܢܗ܂ ܘܥܐܠܢ
ܘܥܡܪܢ ܬܡܢ܂ ܘܗܘܝܐ ܚܪܬܗ ܕܓܒܪܐ ܗܘ ܒܝܫܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܩܕܡܝܬܗ܂

Si vos igitur quum sitis mali, nôstis munera bona dare filiis vestris, quantò magis Pater vester è cœlis dabit Spiritum sanctitatis iis qui rogaverint eum? 13

Feriâ tertiâ hebdomadis sextæ Jejunii. 38.

Quumque ejiceret dæmonium quod erat mutum, factum est postquàm exiisset dæmonium illud, ut loqueretur mutus ille: & mirati sunt cœtus. 14
Quidam verò ex iis dixerunt; Per Beelzebub principem dæmoniorum ejicit iste dæmonia. 15
Alii verò tentarent eum, signum è cœlo petebant ab eo. 16
Jesus verò qui sciebat cogitationes eorum, dixit eis; Omne regnum divisum adversùs semetipsum, vastabitur: & domus quæ in seipsam dissidet, cadet. 17
Quòd si Satanas in seipsum divisus est, quomodo subsistet regnum ejus? nam dicitis per Beelzebub ejicere me dæmonia. 18
Quòd si ego per Beelzebub ejicio dæmonia, filii vestri per quid ejiciunt? Propterea ipsi erunt vobis judices. 19
Sin autem digito Dei ejicio dæmonia, pervenit adversùm vos regnum Dei. 20
Quum strenuus quispiam armatus custodit atrium suum, in pace est possessio ejus. 21
Sin autem venerit aliquis fortior eo, cúmque vicerit, universam ejus armaturam aufert quâ ipse confidebat, & spolia ejus dividit. 22
Qui non est mecum, contra me est; quíque non colligit mecum, spargit spargendo. 23
Spiritus impurus quum exierit ab homine, profectus perlustrat loca aquis carentia, ut quærat sibi requiem: quumque non invenit, ait; Revertar domum meam unde sum egressus. 24
Si veniens autem inveniat eam scopatam & paratam; 25
Tunc profectus adducit septem spiritus alios seipso nequiores: & ingrediuntur, ac degunt illâc: fitque finis hominis illius longè deterior ejus principio. 26

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 * چون شما كه بد وخبيث ايد بخشايشهاء نيك را مي دانيد * كه بفرزند خود دهيد * تا چند
پيشتر باشد از شما + پدر كه بر اسمانست * روح القدس را بدان كسان دهد كه ازو بخواهند
شست چهار   كفتن جماعت كه بسرور ديوان ديوانرا بيرون مي كند
14 * وچون ازان + لال كه ديوش زده بود * ودر درون او مقام كرفته * عيسي نظر بروي كرد
ديو ازو بكريخت * وزبان او كويا شد * جماعتي كه انجا بودند متعجب شدند * وهر كسي
15 16 خيري ميكفت * * بعضي كفتند * به بعلزبوب سرور ديوان * ديوانرا بدر مي كند * * وديكران
17 اورا مي آزمودند * و از اسمان آيت مي خواستند * * عيسي انديشهء ايشانرا مي دانست *
وبديشان كفت * هر مملكتي كه بر خود پريشان شود خراب كردد * و خانهء كه از بنياد پريشان
18 باشد بيفتد * * واكر شيطان * بر نفس خود پريشاني كند * مملكتش چكونه بپايد * مي
19 كوييد كه ببعلزبوب * ديوانرا بدر مي كنم * * فرزندان شما بچه چيز بدر ميكنند * براي
20 اين * ايشانند كه شما را + بداوري كيرند * * واكر چنانست كه بانكشت خدا ديوانرا بدر
21 مي كنم * ملكوت خدا بر شما نزديك شده باشد * * چون پهلوان سلاح بپوشد * ورخت خانهء

Cùm vos qui mali, & pravi estis, dona bona nôstis filiis vestris dare: Quanto vobis præstat Pater qui in cælis est, ut Spiritum sanctum illis det qui ab eo petunt? 13

LXIV. Dictio turbæ, quòd per principem dæmoniorum dæmonia ejiceret.

Cúmque mutum quendam, quem dæmonium corripuerat, & intra eum locum ceperat, Jesus inspexisset, dæmonium ab eo fugit, & lingua ejus loquelâ prædita est: turbæ autem, quæ illic aderant, admiratæ sunt, & unusquisque bonum dixit. 14
Quidam tamen *dixerunt; Per Beelzebub principem dæmoniorum, dæmonia ejicit.* 15
Alii verò eum tentabant, & è cælo signum petebant. 16
Jesus cogitationem eorum scivit, & illis dixit; Omne regnum, quod in seipso divisum fuerit, desolatum fit: et domus quæ à fundamento divisa fuerit, cadit. 17
Et si Satanas in semetipsum dissidium exercet, regnum ejus quomodo stabilietur? Dicitis quòd per Beelzebub dæmonia ejiciam: 18
Filii vestri igitur *per quam rem ejiciunt? propter hoc ipsi sunt qui in vos judicium capessent.* 19
Sin autem ita est, quòd per digitum Dei dæmonia ejiciam, regnum Dei vobis propinquum factum est. 20
Cùm robustus arma induerit, et supellectilem domûs 21

Versio VULGATA LATINA.

13 Si ergò vos cùm sitis mali, nôstis bona data dare filiis vestris: quantò magìs Pater
14 vester de cœlo dabit Spiritum bonum petentibus se? Et erat ejiciens dæmonium,
& illud erat mutum. Et cùm ejecisset dæmonium, locutus est mutus, & admiratæ
15 sunt turbæ. Quidam autem ex eis dixerunt; In Beelzebub principe dæmoniorum
16 ejicit dæmonia. Et alii tentantes, signum de cœlo quærebant ab eo. Ipse autem
17 ut vidit cogitationes eorum, dixit eis; Omne regnum in seipsum divisum, desolabi-
18 tur: & domus supra domum, cadet. Si autem & Satanas in seipsum divisus est, quo-
19 modò stabit regnum ejus? quia dicitis in Beelzebub me ejicere dæmonia. Si au-
tem ego in Beelzebub ejicio dæmonia: filii vestri in quo ejiciunt? Ideò ipsi judi-
ces vestri erunt. Porrò si in digito Dei ejicio dæmonia: profectò pervenit in vos 20
regnum Dei. Cùm fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quæ possi- 21
det. Si autem fortior eo superveniens vicerit eum, universa arma ejus auferet, in 22
quibus confidebat, & spolia ejus distribuet. Qui non est mecum, contra me est: & 23
qui non colligit mecum, dispergit. Cùm immundus spiritus exierit de homine, am- 24
bulat per loca inaquosa, quærens requiem: & non inveniens dicit; Revertar in
domum meam undè exivi. Et cùm venerit, invenit eam scopis mundatam, & or- 25
natam. Tunc vadit, & assumit septem alios spiritus secum, nequiores se, & in- 26
gressi habitant ibi. Et sunt novissima hominis illius pejora prioribus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * فاذا كنتم انتم ايها الاشرار تحسنون ان تعطوا العطايا الصالحة لابنائكم فكم بالحري الاب
14 يعطي روح القدس من السماء للذين يسالونه * الفصل الثالث والاربعون * وبينما
15 هو يخرج شيطانا من اخرس فلما اخرج الشيطان تكلم الاخرس فبهت الجمع * وقال قوم منهم
16 انه ببعل زبول رييس الشياطين يخرج الشياطين * واخرون يجربونه كانوا يطلبون اية من
17 18 السماء * فعلم فكرهم فقال لهم كل مملكة تنقسم تخرب او بيت على بيت فهو يسقط * فان كان
الشيطان ينقسم على نفسه فكيف تثبت مملكته * لانكم قلتم انني اخرج الشياطين ببعل
19 زبول * فان كنت انا اخرج الشياطين ببعل زبول فابناوكم بماذا يخرجون * من اجل هذا
20 يكونون حكاما عليكم * وان كنت انا اخرج الشياطين باصبع الله * فقد قرب منكم ملكوت
21 22 الله * اذا تسلح القوي وحفظ منزله فان امتعته تكون في سلامة * واذا جاء من هو اقوى منه
23 فانه يغلبه وياخذ سلاحه الذي هو متكل عليه ويقسم غنيمته * من لم يكن معي فهو
24 علي ومن لا يجمع معي فهو يفرق * اذا خرج الروح النجس من الانسان فيجتاز باماكنة عديمة
25 الماء * يطلب راحة فلا يجد فيقول ارجع الى بيتي الذي خرجت منه * فاذا جاء ووجده فارغا
26 مكنوسا مزينا * حينيذ يمضي وياخذ معه سبعة ارواح اخر شرا منه ويدخلون ويسكنون
هناك * فتكون اواخر ذلك الانسان شرا من اوايله *

Si ergò vos, O mali, potestis dare data bona filiis vestris, quantò potiùs Pater dabit Spiritum sanctum de cœlo iis qui petent ab eo? 13

Sectio quadragesima tertia.

Et dum ipse ejiceret dæmonium à muto 14
quodam, cùm ejecisset dæmonium, locu-
tus est mutus: & obstupuit turba. Et 15
dixerunt quidam ex eis, quòd per Beel-
zebul principem dæmoniorum ejicit dæ-
monia. Et alii tentantes petebant si- 16
gnum de cœlo. Cognovit autem cogitati- 17
onem eorum, & dixit illis; Omne re-
gnum quod dividitur, destruetur: aut
domus contra domum, corruet. Quòd si 18
Satanas dividatur in seipsum, quomo-
do stabit regnum ejus? quia dixistis me
ejicere dæmonia per Beel-zebul. Si au- 19
tem ego ejicio dæmonia per Beel-zebul,
filii vestri per quid ejiciunt? Propter
hoc erunt judices adversùm vos. Sed 20
si ego ejicio dæmonia per digitum Dei,
profectò jam appropinquavit ad vos re-
gnum Dei. Quando armaverit sese for- 21
tis, & custodierit habitaculum suum,
planè supellectilia ejus erunt in pace.
At quando venerit qui fortior est ipso, 22
certè superat eum, & accipit arma ejus
in quibus ipse confidit, & dividit spolia
ejus. Qui non est mecum, ipse est con- 23
tra me: & qui non colligit mecum, ipse
dispergit. Cùm exierit spiritus immun- 24
dus ab homine & pertransierit per loca
carentia aquâ, quærens requiem, nec in-
venerit, dicit; Revertar in domum me-
am è qua exivi: Quumque venerit & 25
repererit eam vacuam, versam, orna-
tam: Tunc vadit & assumit secum se- 26
ptem spiritus alios nequiores se, & in-
grediuntur, & commorantur ibi: fiunt-
que postrema illius hominis pejora prin-
cipiis ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወሶበ፡ ለእንትሙ፡ እኩያን፡ ታአምሩ፡ሠናየ፡ ሃብተ፡ወሂበ፡ ለውሉድክሙ፡እፎ፡ፈድፋ
ደ፡ አቡክሙ፡ ሰማያዊ፡ይሁብ፡ ሠናየ፡ ሀብተ፡መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ለእለ፡ ይስእልዎ፡፡=
በእንተ ፡ ዘለጋዜ ፡ ጋኔን ፡ ጽሙም፡=
14 ወሃሉ፡ያወፅእ፡ ጋኔነ፡ ጽሙመ፡ወበሃም፡ወወፂአ፡ጋኔኑ፡ ነበበ፡በሃም፡፡ወአንከርዎ፡ ሰብ
15 እ፡= ወቦ፡ እምውስቴቶሙ፡ እለ፡ይብሉ፡ በብዔል፡ዜቡል፡በመልአኮሙ፡ለአጋንንት፡
16 ያወፅኦሙ፡ለአጋንንት፡፡ወአውሥአ፡ ወይቤ፡እፎ፡ይክል፡ ሰይጣን፡ ለሠይጣን፡ አውፅኦ
17 ቱ፡፡= ወቦ፡ እለ፡ያሜክርዎ፡ ወይኀሥሡ፡ ትእምርተ፡ በኀቤሁ፡፡= ወውእቱሰ፡
አእምሮሙ፡ ዘይሔልዩ፡ ወይቤሎሙ፡ ኵሉ፡ መንግሥት፡ እንተ፡ ትትናፈቅ፡ በቤይናቲ
18 ሃ፡ትማስን፡ወቤትኒ፡ይወድቅ፡ ዲበ፡ ቤት፡= ወእመሰ፡ ሰይጣን፡ ተናፈቀ፡በቤናቲሁ፡እ
ፎ፡ ትቀውም፡ መንግሥቱ፡፡ወእስመ፡ ትብሉ፡ በቤዔል፡ ዜቡል፡ በመልአኮሙ፡ ለአጋን
19 ንት፡ያወፅኦሙ፡ ለአጋንንት፡= ወእመሰ፡ አነ፡በቤዔል፡ ዜቡል፡ አወፅኦሙ፡ ለጋንንት፡
20 ደቂቅክሙ፡ በምንት፡ያወፅእዎሙ፡ ወበእንተ፡ዝንቱ፡ እሙንቱ፡ይዘልፉክሙ፡= ወእ
መሰ፡አነ፡ በአጽባዕተ፡ እግዚአብሔር፡ አወፅኦሙ፡ ለአጋንንት፡ ዮጊኬ፡ በጽሐ፡ እንከ
21 ስ፡ ኀቤክሙ፡ መንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡= ወአመጠነ፡ያዓቅብ፡ኃያል፡ዓጸደ፡ ርሱ
22 ዩ፡ በንዋየ ፡ ሐቅሉ፡ይሳነ፡ ኵሉ፡ ንዋዩ፡፡= ወእመሰ፡ መጽአ፡ ዘይኄይሎ፡ ወይመው
23 እ፡ ወይሰልቦ፡ ንዋዮ፡ይክል፡ በርበሮ፡ በዘ፡ ቦቱ፡ይትአመን፡፡= ዘሊሃሉ፡መሰሌየ፡ ዕ
24 ድውየ፡ ውእቱ፡ ወዘሊይትጋባእ፡ መስሌየ፡ ይዘርዎ፡፡= ወሶበ፡ ይወፅእ፡ጋኔን፡ለኩ
ይ፡ እመሰብእ፡የአውድ፡ በድው፡ ወይኀሥሥ፡ መካነ፡ ኀበ፡ያዓርፍ፡ ወእመክሙ፡ ሊረ
25 ክበ፡ ይብል፡ እገብእ፡ ቤተየ፡ እምኀበ፡ ወፃእኩ፡= ወመጺኦ፡ ይረክቦ፡ እንዘ፡ የክተ
26 ረ፡ ብ፡ እድው፡ ወኵስቱረ፡፡= ወእመዝ፡ይሐውር፡ ወያመጽእ፡ ሰብዓተ፡ ቢጾ፡እለ፡
የአክይዎ፡ አጋንንተ፡ ወይበውኡ፡ ለዕሌሁ፡ ወይኀድሩ፡ ይብእሶ፡ለውእቱ፡ብእሲ፡ደኃሪ
ቱ ፡ እምቀዳሚቱ፡፡=

Et si vos mali noscitis bonum donum dare liberis vestris, quantò magìs Pater 13
vester cœlestis dabit bonum donum Spiritûs sancti petentibus eum?

De eo quem possedit dæmon surdus.

Et erat ejiciens dæmonem surdum, & mutum: et egresso dæmone, loquutus est 14
mutus: & admirati sunt populi. Et fuerunt ex illis qui dicebant; Per Beelze- 15
bul principem dæmonum ejicit dæmones. Et respondit, & dixit; Quomodo po-
test Satanas Satanam ejicere? Et fuerunt qui tentabant eum, & quærebant signû 16
apud eum. Et ipse sciebat quid cogitabant, & dicebat iis; Omne regnum quod 17
divisum fuit in seipsum, desolabitur: & domus etiam supra domum, cadet. Et si 18
Satanas divisus sit in seipsum, quomodò stabit regnum ejus? Quia dicitis, Per
Beelzebul principem dæmonum ejicit dæmones. Et si ego per Beelzebul ejicio 19
dæmones, filii vestri per quid ejiciunt eos? & propterea ipsi arguent vos. Et si 20
ego per digitum Dei ejicio dæmones, profectò pervenit igitur ad vos regnum
Dei. Et quandiu custodit potens atrium suum amictus armis, servat totam sub- 21
stantiam suam. Et si venit fortior eo, & vicerit eum, & exuerit eum armaturâ, 22
potest diripere ei illud in quo confidebat. Qui non est mecum, contra me est: 23
& qui non colligit mecum, dissipat. Et quum exierit dæmon malus ex homine, 24
circumdat desertum, & quærit locum ubi requiescat: & dum non invenit, dicit;
Revertar domum meam unde exivi. Et veniens invenit eam viris vacantem, 25
& scopis mundatam. Et tunc vadit & duxit septem consodales ejus, pejores 26
seipso dæmones, & supergrediuntur eum: & habitantes, pejora reddunt ejus
hominis novissima prioribus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 خودرا نکاه دارد • رخت او بسلامت بماند • * و اکر چنانست که ازو زورمندتر بیاید • و اورا
23 بشکند و آن سلاح را که بر وی † اعتماد کرده باشد • بستاند • آنکه مالش را پراکند • * هر که
برابر من نباشد • با من برابرست • وهر که با من جمع نکند پراکنک کنست پراکنک کن
شتت بیخ مثل جان پلید که از کسی بدر آید باز کردد با هفت دیکر
24 * وچون از آدمی جان پلید بدر آید • برود • در ولایتهایی † کردد که در و آب و آبادانی نباشد •
تا برای خود آسایش جوید • چون نیافت • بگوید بخانه خود باز کردم • در انجا که اول بودم • و از انجا
25 26 بدر آمدم • * چون بیاید • جای کرم و آراسته بیند • * برود هفت جان دیکر ازو شومتر و بتر
بیاورد • در آیند وبدان † جایکه † مقام کیرند • وبشود آخر آن مرد • از اول بتر و شومتر •

sua custodierit, supellex ejus in pa-
ce manet. Quod si contingat ut for- 22
tior eo veniat, et eum frangat, et ar-
maturam illam, in qua confidebat,
auferat: Tunc facultates ejus di-
ripiet. Quicunque pro me non fue- 23
rit, mihi adversatur: et quicunque
mecum non colligit, dispergendo dis-
pergit.

LXV. Parabola spiritûs impuri, qui ex quopiam egressus revertitur cum septem aliis.

Cùm autem ex homine spiritus im- 24
purus exierit, abiens per regiones
oberrat, in quibus nec aqua nec ha-
bitatio est, ut sibi requiem quærat:
quum non invenit, dicit; In domum
meam revertar, ubi primùm eram,
et undè egressus sum. Cùm venit, 25
locum calefactum et paratum videt.
Abiens itaque septem spiritus alios 26
se deteriores et pejores adducit, qui
ingrediuntur, et in eo loco habitant:
et fit postremum illius viri primo
pejus et miserius.

Factum est autem *in dicere ipsum* hæc, extollens quædam mulier vocem *ex* turba, Μ' ρλα
27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου,
dixit illi; Beatus *uterus portans* te, & ubera quæ suxisti. Ille *autem*
28 εἶπεν αὐτῷ, Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. Αὐτὸς δὲ
dixit; Quininò beati *audientes* verbum Dei, & *custodientes* illud.
εἶπε, (ρ) Μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ (σ) φυλάσσοντες αὐτόν.
At turbis *congregatis*, cœpit dicere; Generatio hæc *mala* est: signum ΜΑ' ρλβ
29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν, Ἡ γενεὰ αὕτη (τ) πονηρά ἐστι· σημεῖον
quærit, & signum non dabitur ei, *si non* signum Jonæ prophetæ. Sicut
30 (υ) ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Καθὼς
enim factus est Jonas signum Ninivitis, ita erit & filius hominis
γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευΐταις, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
generationi isti. Regina Austri *excitabitur* in judicio cum viris generationis
31 τῇ γενεᾷ ταύτῃ. Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς
hujus, & condemnabit illos: quia venit à *terminis* terræ audire sapientiam Sa-
ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν (φ) Σο-
lomonis: & ecce plus *Salomone* hic. Viri Ninivitæ resurgent in
32 λομῶντος· καὶ ἰδοὺ πλεῖον (χ) Σολομῶντος ὧδε. Ἄνδρες (ψ) Νινευῒ ἀναστήσονται ἐν
judicio cum generatione hac, & condemnabunt illam: quia pœnitentiam egerunt ad
τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς
proclamationem Jonæ: & ecce plus *Jona* hic. Nemo *autem* lucernam *accendens*, in ρλγ β
33 τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, εἰς
absconditum ponit, neque sub modio, sed supra candelabrum, ut *ingredientes*
(ω) κρυπτὸν τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι
lumen videant. Lucerna corporis est oculus: *cùm ergò* o-
ρλδ τὸ φέγγος βλέπωσιν. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ (α) ὀφθαλμός· ὅταν οὖν ὁ ὀ- 34
culus tuus simplex fuerit, & totum corpus tuum lucidum *est*: si autem *sceleratus* fuerit,
φθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ,
et iam corpus tuum tenebrosum. *Adverte* ergò ne lumen quod in te, tenebræ sint.
καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. Σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστίν. 35
Si ergò corpus tuum totum lucidum, non habens aliquam partem *tenebrosam*, erit lucidum
Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον (β) τὶ μέρος σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν 36
totum, *ut cùm* lucerna *fulgore illuminat* te. *In autem loqui*, rogavit
ΜΒ' ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε. Ἐν δὲ τῷ (γ) λαλῆσαι, ἠρώτα 37
illum Pharisæus quidam, ut pranderet apud se: ingressus *autem* recubuit. *At*
αὐτὸν Φαρισαῖός τις, ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. Ὁ δὲ 38
Pharisæus *videns admiratus est, quòd non priùs ablutus esset* ante prandium. Ait autem
ρλε Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν, ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. Εἶπε δὲ 39
Dominus ad illum; Nunc vos Pharisæi quod deforis calicis & catini,
ὁ Κύριος πρὸς αὐτὸν, Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος,
mundatis: quod autem intus vestrûm, plenum est rapinâ & iniquitate.
καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν, γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας.

MS.A. (ρ) Μενοῦν μακάριοι (σ) φυλάσσοντες. Τῶν (τ) γενεὰ πονηρά (υ) ζητεῖ, (φ) Σολομῶντος (χ) Σολομῶνος (ψ) Νινευῒται (ω) κρυπτὴν (α) ὀφθαλμός σου (β) μέρος τὶ σκοτινὸν, (γ) λαλῆσαι αὐτὸν, ἠρώτα αὐτὸν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܐܪܝܡܬ ܩܠܗ ܚܕܐ ܐܢܬܬܐ ܡܢ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪܐ ܠܗ ܛܘܒܝܗ ܠܟܪܣܐ ܕܛܥܢܬܟ ܘܠܬܕܝܐ ܕܐܝܢܩܬܟ܀
28 ܐܡܪ ܠܗ ܗܘ ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܘ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܢܛܪܘܢ ܠܗ܀
29 * ܘܟܕ ܡܬܟܢܫܝܢ ܗܘܘ ܟܢܫܐ ܫܪܝ ܠܡܐܡܪ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܒܝܫܬܐ ܗܝ ܘܐܬܐ ܒܥܝܐ ܘܐܬܐ ܠܐ ܬܬܝܗܒ ܠܗ ܐܠܐ ܐܢ ܐܬܗ ܕܝܘܢܢ ܢܒܝܐ܀
30 * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܗܘܐ ܝܘܢܢ ܐܬܐ ܠܢܝܢܘܝܐ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܐܦ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܠܫܪܒܬܐ ܗܕܐ܀
31 * ܡܠܟܬ ܬܝܡܢܐ ܬܩܘܡ ܒܕܝܢܐ ܥܡ ܐܢܫܐ ܕܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܘܬܚܝܒ ܐܢܘܢ ܕܐܬܬ ܡܢ ܥܒܪܝܗ ܕܐܪܥܐ ܕܬܫܡܥ ܚܟܡܬܗ ܕܫܠܝܡܘܢ ܘܗܐ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܫܠܝܡܘܢ ܗܪܟܐ܀
32 * ܓܒܪܐ ܢܝܢܘܝܐ ܢܩܘܡܘܢ ܒܕܝܢܐ ܥܡ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ ܘܢܚܝܒܘܢܗ ܕܗܢܘܢ ܬܒܘ ܒܟܪܘܙܘܬܗ ܕܝܘܢܢ ܘܗܐ ܕܝܬܝܪ ܡܢ ܝܘܢܢ ܗܪܟܐ܀
33 * ܠܐ ܐܢܫ ܡܢܗܪ ܫܪܓܐ ܘܣܐܡ ܠܗ ܒܛܘܫܝܐ ܐܘ ܬܚܝܬ ܣܐܬܐ ܐܠܐ ܥܠ ܡܢܪܬܐ ܕܟܠ ܕܥܐܠ ܢܚܙܐ ܢܘܗܪܗ܀
34 * ܫܪܓܐ ܕܦܓܪܐ ܥܝܢܐ ܗܝ ܐܡܬܝ ܕܝܢ ܕܥܝܢܟ ܬܗܘܐ ܦܫܝܛܐ ܐܦ ܟܠܗ ܦܓܪܟ ܢܗܝܪ ܢܗܘܐ ܐܢ ܕܝܢ ܬܗܘܐ ܒܝܫܐ ܐܦ ܦܓܪܟ ܚܫܘܟ ܢܗܘܐ܀
35 * ܚܙܝ ܗܟܝܠ ܕܠܡܐ ܢܘܗܪܐ ܕܒܟ ܚܫܘܟܐ ܗܘ܀
36 * ܐܢ ܕܝܢ ܦܓܪܟ ܟܠܗ ܢܗܝܪ ܢܗܘܐ ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܠܗ ܡܕܡ ܡܢܬܐ ܕܚܫܘܟ ܢܗܘܐ ܟܠܗ ܢܗܝܪ ܐܝܟ ܫܪܓܐ ܕܒܙܠܝܓܗ ܡܢܗܪ ܠܟ܀
37 * ܟܕ ܕܝܢ ܡܡܠܠ ܒܥܐ ܡܢܗ ܦܪܝܫܐ ܚܕ ܕܢܣܥܘܕ ܠܘܬܗ ܘܥܠ ܐܣܬܡܟ܀
38 * ܗܘ ܕܝܢ ܦܪܝܫܐ ܟܕ ܚܙܝܗ ܐܬܕܡܪ ܕܠܐ ܥܡܕ ܠܘܩܕܡ ܠܫܪܘܬܗ܀
39 * ܐܡܪ ܠܗ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܗܫܐ ܐܢܬܘܢ ܦܪܝܫܐ ܒܪܗ ܕܟܣܐ ܘܕܦܝܢܟܐ ܡܕܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܓܘܟܘܢ ܡܠܐ ܚܛܘܦܝܐ ܘܥܘܠܐ܀

Lectio in Festo Deiparæ Mariæ. 39.
Quumque hæc loqueretur, attollit mulier 27
quædam vocem suam è turba, & dixit ei;
Beatus uterus qui te portavit, & ubera quæ
lactaverunt te. Dixit ei ipse; Beati illi qui 28
audiunt sermonem Dei, & custodiunt eum.
Quumque congregarentur cœtus, cœpit di- 29
cere; Generatio hæc scelesta signum requirit,
& signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ
prophetæ. Quemadmodum enim fuit Jo- 30
nas signum Ninivitis, ita erit & Filius ho-
minis generationi huic. Regina Austri sur- 31
get in judicio cum hominibus generationis
istius, eósque reos peraget, quippe quæ ve-
nerit ab ulterioribus terræ partibus, ut au-
diret sapientiam Salomonis: & ecce qui
præstantior Salomone, hîc est. Viri Nini- 32
vitæ surgent in judicio cum generatione ista,
eámque peragent ream, quippe qui pœni-
tentiam egerint prædicatione Jonæ: & ecce
qui præstantior Jonâ, hîc est. Nemo ac- 33
cendit lucernam, eámque ponit in abdito,
aut subter modium; sed super candelabrum,
ut ii qui introeunt, videant lumen ejus. Lu- 34
cerna corporis tui est oculus tuus. Cùm igi-
tur oculus tuus fuerit simplex, etiam totũ cor-
pus tuum erit lucidum: sin autem fuerit malus,
& corpus tuũ erit tenebrosum. Cave igitur 35
ne lumen quod in te est, tenebræ sint. Ve- 36
rùm si totum corpus tuum lucidum fuerit,
nec habuerit ullam partem tenebrosam, erit
lucidum totum instar lucernæ, quæ suo splen-
dore te illustrat.
Feriâ IV. hebdomadis VI. Jejunii. 40.
Dum autem loqueretur, efflagitavit ab eo 37
Pharisæus quidam ut epularetur apud se: &
ingressus discubuit. Ille verò Pharisæus 38
quum vidisset eum, miratus est, quòd non
priùs abluisset sese ante epulas. Dixit au- 39
tem ei Jesus; Igitur vos Pharisæi exterio-
rem calicis paropsidísque partem purgatis; at
quod intra vos est, plenũ est rapinâ & scelere.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

27 * چون مسيح + اين سخنها را تمام كرد * زني از ميان جمع اواز بر اورد و بمسيح مي كفت * خنك
ان شكم كه بتو باردار شد * وخنك ان [1] پستانها كه ازو شير مزيدي * 28 * مسيح بدان زن كفت
خنك كساني * كه كلمهٔ خدا را بشنوند ونكاه دارند
شست شش ايت خواستن معترلان از مسيح
29 * وچون جماعت كرد مي شدند عيسي اغاز كفتن كرد * كه اين
دوده شوم ناكس * از من آيت + مي خواهند * و ايت داده نشود مكر ايت + يونان پيغمبر *
30 * بران مثال كه يونان + براي اهل نينوي ايت شد * فرزند ادمي نيز براي اين دوده بشود *
31 * ملكه تيمن يعني حبشه * در داوري + با اين دوده بايستد * و ايشانرا در كناه اندازد * كه
از آخر + زمين آمد * تا حكمت سليمانرا بشنود * واينك اينجا هست كسي * كه از سليمان
بزركترست * 32 * مردمان نينوي + در داوري با اين دوده بايستند وايشانرا در كناه اندازند * كه
ايشان به پند يونان + توبه كردند * واينك اينجا كسي هست * كه از يونان + بزركترست
شست هفت مثل روشنايي چراغ
33 * نشايد كسي چراغ بر افروزد * و اورا پنهان
دارد * يا در زير كاسه * يا تغاري بنهد * الا بر بلندي * يا منارهٔ نهد * تا هر كه درايد * روشنايي بيند *

* *Cùm Christus hos sermones absolvisset, mulier quædam è turba vocem extulit, & Christo dixit; Beatus ille venter, qui te gravidus fuit, & beata illa ubera, ex quibus lac suxisti.* 27
Christus illi mulieri dixit; Beati illi, qui verbum Dei audiunt & servant. 28

LXVI. Signum petunt Pharisæi à Christo.

Et cum turbæ congregatæ essent, Jesus cœpit dicere; Generatio quidem hæc mala & nequam à me signum petunt, signum autem eis non dabitur, nisi signum Jonæ prophetæ. 29
Perindè ac Jonas populo Ninive signum fuit, Filius hominis etiam huic generationi erit. 30
Regina Austri (i. e. Æthiopiæ) in judicio cum hac generatione stabit, & eos in reatum conjiciet; quòd ab extremo terræ venerit, ut sapientiam Salomonis audiret: & ecce hic est quidam, qui Salomone major est. 31
Homines Ninive in judicio stabunt cum hac generatione, & eos in reatum conjicient; quia illi ad monitum Jonæ pœnitentiam egerunt: & ecce hic quidam est, qui Jonâ major est. 32

LXVII. Parabola luminis lucernæ.

Non convenit ut quispiam lucernam accendat, & eam occultet, aut sub amphora hydriave ponat; sed in alto aut candelabro ponat, ut quicunq; ingrediatur lumen videat. 33

Versio VULGATA LATINA.

27 Factum est autem, cùm hæc diceret: extollens vocem quædam mulier de turba, di-
28 xit illi; Beatus venter, qui te portavit; & ubera, quæ suxisti. At ille dixit; Quin-
29 immò beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. Turbis autem concur-
rentibus cœpit dicere; Generatio hæc, generatio nequam est: signum quærit, &
30 signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ. Nam sicut fuit Jonas signum
31 Ninivitis: ita erit & Filius hominis generationi isti. Regina Austri surget in ju-
dicio cum viris generationis hujus, & condemnabit illos: quia venit à finibus ter-
32 ræ audire sapientiam Salomonis: & ecce plus quàm Salomon hîc. Viri Ninivitæ
surgent in judicio cum generatione hac, & condemnabunt illam: quia pœnitenti-
33 am egerunt ad prædicationem Jonæ: & ecce plus quàm Jonas hîc. Nemo lucer-
nam accendit, & in abscondito ponit, neque sub modio; sed supra candelabrum, ut
qui ingrediuntur, lumen videant. Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si oculus 34
tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, et-
iam corpus tuum tenebrosum erit. Vide ergò ne lumen, quod in te est, tenebræ 35
sint. Si ergò corpus tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem te- 36
nebrarum, erit lucidum totum, & sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Et cùm lo- 37
queretur, rogavit illum quidam Pharisæus ut pranderet apud se. Et ingressus re-
cubuit. Pharisæus autem cœpit intra se reputans dicere, quarè non baptizatus es- 38
set ante prandium. Et ait Dominus ad illum; Nunc vos Pharisæi, quod deforis est 39
calicis & catini, mundatis: quod autem intus est vestrũ, plenum est rapinâ, & iniquitate.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * الفصل الرابع والاربعون * وفيما هو يتكلم بهذا رفعت مراة من الجمع صوتها
28 وقالت له طوبي للبطن الذي حملك والثديين اللذان ارضعاك * فاما هو فقال لها مهلا طوبي
29 لمن يسمع كلام الله ويحفظه * وفيما كان الجمع متكثرا بدا يقول ان هذا الجيل جيل شرير
30 يطلب اية وليس يعطي اية الا اية يونان النبي * وكما كان يونان اية لاهل نينوي كذلك ايضا
31 يكون ابن الانسان لهذا الجيل اية * ملكة التيمن تقوم في الحكم مع رجال هذا الجيل
32 وتدينهم لانها اتت من اقصي الارض لتسمع حكمة سليمان وههنا افضل من سليمان * رجال
نينوي يقومون في الدين مع هذا الجيل ويحاكمونهم لانهم تابوا بانذار يونان وههنا افضل
33 من يونان * ليس احد يوقد سراجا ويضعه في خفية ولا تحت مكيال * بل علي المنارة لينظره
34 الداخلون نوره * سراج جسدك هو عينك * فاذا كانت عينك سليمة فجسدك كله نيروان كانت
35 36 شريرة فجسدك كله يكون مظلما * احرص الا يكون النور الذي فيك ظلمة * فان كان جميع
جسدك نيرا وليس فيه جزء مظلما فانه يكون كله نيرا * كما ان السراج يضي لك بلمعه *
37 * الفصل الخامس والاربعون * وفيما هو يتكلم ساله فريسي ان ياكل عنده فدخل
38 وجلس * فلما راي الفريسي انه لم يغتسل قبل الاكل تعجب * فقال له الرب انتم الان
39 معشر الفريسيين تطهرون خارج الكاس والاناء فاما باطنكم فانه مملو اغتصابا وشرا *

Sectio quadragesima quarta.

Et dum ipse loqueretur hæc, extulit mu- 27
lier quadam de turba vocem suam, dicens
ei; Beatus venter qui te portavit, &
ubera quæ te lactaverunt. At ipse dixit 28
ei; Imò beatus qui audit sermonem Dei,
& custodit illum. Et quum turba esset 29
affluens, cœpit dicere; Hæc quidem
generatio, generatio est pessima: quæ-
rit signum, et non dabitur ei signum,
nisi signum Jonæ prophetæ. Et sic- 30
ut fuit Jonas signum Ninivitis, ita et-
iam erit Filius hominis huic generatio-
ni signum. Regina Austri surget in judi- 31
cio cum viris hujus generationis, & con-
demnabit eos; quia ipsa venit ab extimo
terræ ut audiret sapientiam Salomonis:
& hic adest excellentior Salomone. Viri 32
Ninive surgent in judicio cum hac gene-
ratione, & contendent cum eis; quia illi
pœnitentiã egerũt ad prædicationẽ Jonæ:
& hic adest excellentior quàm Jona. Ne- 33
mo accendit lucernam, & ponit eam in
abscondito, neq; sub modio, sed super can-
delabrum: ut videant introeuntes lumen
ejus. Lucerna corporis tui est oculus tu- 34
us: quum igitur fuerit oculus tuus placi-
dus, corpus tuum totum erit lucidum: at
si fuerit iniquus, corpus tuum totum erit
tenebrosum. Cave ne sit lumen quod in te 35
est, tenebræ. Si verò fuerit totum corpus 36
tuum lucidum, & non fuerit in eo pars
tenebrosa, profectò erit totũ lucidũ, quem-
admodũ lucerna splendet tibi fulgore suo.

Sectio quadragesima quinta.

Et dum ipse loqueretur, rogavit illum 37
quidam Pharisæus ut comederet apud se.
Itaque ingressus est ac sedit. Quumque 38
vidisset Pharisæus eum non lavisse se
ante comestionem, admiratus est. Dixit 39
autem illi Dominus; Vos nunc, ô cœtus
Pharisæorum, mundatis extrinsecum ca-
licis, & vasis: intrinsecum autem ve-
strum plenum est violentiâ & scelere.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

27 በእንተ፡እንተ፡በማእከለ፡አሕዛብ፡ብእሲት፡ጸርሐት፡ ወእምዝ፡ እንዘ፡ዘንተ፡ይ
ነግር፡ከልሐት፡አሐቲ፡ብእሲት፡በማእከለ፡ሕዝብ፡ወትቤሎ፡ብፅዕት፡ከርሥ፡እንተ፡ጸረ
28 ተከ፡ወአጥባት፡ እለ፡ ሐፀናከ፡፡ ወይቤላ፡ውእቱሂ፡ ብፁዓንሰ፡ እለ፡ ይሰምዑ፡ቃለ፡
እግዚአብሔር፡ወያአምኑ፡ ወየዐቅቡ፡፡ በእንተ፡እለ፡ይስእሉ፡ትእምርተ፡፡
29 ወእንዘ፡ ይትጋብኡ፡ሕዝብ፡ አኀዘ፡ይበሎሙ፡ ዛትውልድ፡ እኪት፡ይእቲ፡ትእምርተ፡ተ
30 ኀሥሥ፡ወትእምርትሰ፡ ኢይሁብዋ፡ዘእንበለ፡ትእምርተ፡ዮናስ፡ነቢይ፡፡ ወበከመ፡
ዮናስ፡ ኮነ፡ ትእምርተ፡ለሰብአ፡ ነነዌ፡ከማሁ፡ይከውን፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያ
31 ው፡ ለዛቲ፡ ትውልድ፡፡ ንግሥተ፡ አዜብ፡ትትነሣእ፡ምስለ፡ ዛቲ፡ ትውልድ፡ አሜ፡
ፍዳ፡ ወተኰንኖሙ፡እስመ፡ መጽአት፡ እምአጽናፈ፡ ምድር፡ ትስማዕ፡ ጥበቢሁ፡ ለሰሎ
32 ሞን፡ ወናሁ፡ዘየዐቢ፡ እምሰሎሞን፡ዝየ፡፡ ሰብአ፡ ነነዌ፡ይትነሥኡ፡ አሜ፡ ፍዳ፡
ምስለ፡ ዛቲ፡ትውልድ፡፡ወይኴንንዋ፡ እስመ፡ ነስሑ፡አመ፡ ሰበከ፡ሎሙ፡ ዮናስ፡ ወናሁ፡
33 ዝየ፡ ዘየዐቢ፡ እምዮናስ፡፡ ወአልቦ፡ ዘያኀትእ፡ ማኅቶተ፡ ከመ፡ ያንብራ፡ በኅቡእ፡
ወእማእኮ፡ትሕተ፡ ከፈር፡ዘእንበለ፡ዲበ፡ተቅዋም፡ ከመ፡ይርአዩ፡ብርሃና፡ እለ፡ ያንሶሱ
34 ው፡፡ ማኅቶቱ፡ ለሥጋከ፡ዓይንከ፡ ወእቱ፡ ለመጠነ፡ ዓይንከ፡ብሩህ፡ኵሉ፡ ነፍስ
ትከ፡ብሩህ፡ውእቱ፡፡ወእመሰ፡ዓይንከ፡ሕሙም፡ኵሉ፡ነፍስትከ፡ጽልመት፡ውእቱ፡፡
35 36 ዑቁ፡ እንከ፡ብርሃንክሙ፡ ጽልመተ፡ኢይኩን፡፡ ወእመሰ፡ኵሉ፡ነፍስትከ፡ብሩህ፡
ውእቱ፡አልቦ፡መንተኒ፡ጽልመተ፡ ሳዕሌከ፡ ይከውን፡ ኵለንታከ፡ ከመ፡ማኅቶተ፡ መብረ
ቅ፡ያበርሃከ፡፡ በእንተ፡ፈሪሳዊ፡ዘጸውዖ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ውስተ፡ምሳሕ፡፡
37 ወእንዘ፡ ይነግሮሙ፡ ዘንተ ፡ ይቤሎ ፡ አሐዱ፡ ፈሪሳዊ ፡ ያምስሕ፡ ወቦአ፡ ይረፍቅ፡፡
38 ወርእዮ፡ እንከ፡ ፈሪሳዊ፡ አንከረ፡ እስመ፡ ኢተኀፅበ፡ እዴሁ፡ ለምሳሕ፡፡ ወይቤሎ፡
39 እግዚእ፡ኢየሱስ፡ አንትሙሰ፡ ፈሪሳውያን፡ይእዜ፡ እንተ፡ላፍአ፡ ተኀፅብዎ፡ ወታነጽሕ
ዎ፡ ለጽዋዕ፡ወለጻሕልኒ፡ ወእንተ፡ ውስጡሰ፡ መሉእ፡ ሃይድ፡ወእኪይ፡፡

De muliere quæ in medio turbæ exclamavit. Et tunc quum hæc diceret, 27
exclamavit quædam mulier in medio turbæ, & dixit ei; Beat⁹ uterus qui te porta-
vit, & ubera quæ lactaverunt te. Et dixit ei ipse; Beati qui audiunt sermonẽ Dei, 28
& fidem faciunt, & custodiunt; *De iis qui quærebant signa.*
Et quum concitatus erat populus, cœpit dicere iis; Hæc generatio prava, hoc si- 29
gnum quærit: & signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ. Et sicut Jo- 30
nas fuit signum hominibus Ninives, sic erit filius hominis huic generationi. Re- 31
gina Austri surget cum hac generatione, quando retributio *erit*, & condemnabit
eam: quia venit ab extremitatibus terræ ut audiret sapientiam Salomonis: & ecce
major Salomone *est* hîc. Viri Ninives surgẽt, quando retributio *erit*, cum hac ge- 32
neratione, & condemnabunt eam: quia resipuerunt quando prædicabat iis Jonas:
& ecce hîc major Jonâ *est*. Et nemo accendit lucernam, ut ponat eam in abscon- 33
dito, neque sub modio, sed super candelabrum, ut videant splendorem intrantes.
Lucerna corporis tui oculus tuus est: & quamdiu oculus tuus lucidus *erit*, tota a- 34
nima tua lucida erit: & si oculus tuus dolore afflictus fuerit, tota anima tua te- 35
nebræ erunt. Cavete igitur lumen vestrum, tenebræ ne sit. Et si tota anima tua 36
lux fuerit non habens aliquid tenebrarum, super te erit totalitas tua, sicut lucer-
na fulgore illustrans te.

De Pharisæo qui invitavit Dominum Jesum ad prandium.

Et quum loqueretur iis hæc, dixit ei quidam Pharisæus quòd prandere eum fa- 37
ceret: & ingressus discubuit. Et videns eum igitur Pharisæus admiratus est, 38
quòd non lotæ essent manus ejus in prandium. Et dixit ei Dominus Jesus, Vos 39
Pharisæi nunc deforis lavatis & purgatis calicem & patinam: & quod intus est,
plenum est rapinæ & iniquitatis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

34 * چراغ تن تو چشم تست چون تن تو درست است * چشم تو نيز روشن است واگر تن تو
35 رنجور وناتوانست * چشم تو نيز تاريك شود * اكنون بپرهيز دار تا مبادا ان روشنايي كه در
36 تن تست تاريك گردد * واگر تن تو روشن باشد * و از تاريكي درو اثري نماند * همه
عضو تو روشنايي دهد * مثال چراغ * وبراي تو بتابد شست هشت
مهماني كردن معتزلي مسيح را و سخن بر دست شستن
37 * چون عيسي سخن
38 ميگفت * معتزلي ازو خواست * كه پيش او فرود ايد * مسيح در امد ونشست * چون معتزل
39 اورا ديد * كه پيش از خوردن دست نشست * تغير شد * عيسي بدو گفت * شما اي
معتزلان * كاسه و طبق را از بيرون بشوييد * و درون شما از چرك وخبث پرست *

Lucerna corporis tui oculus tuus est: 34
cùm corpus tuum sanum sit, oculus
etiam tuus lucidus est; sin autem
corpus tuum ægrotum & infirmum
sit, oculus etiam tuus tenebrosus
erit. Cave ergò ne illud lumen, quod 35
in corpore tuo est, tenebrosum fiat.
Sin verò corpus tuum lucidum fue- 36
rit, & tenebrarum in eo vestigium
non manserit, omne membrum tuum
lumen dabit, veluti lucerna, & ti-
bi lucebit.

LXVIII. Convivium facit Pharisæus Christo, & sermo fit de manuum lotione.

Cùm Jesus loqueretur, Pharisæus 37
quidam ab eo petiit, ut ad eum de-
scenderet: Christus itaque ingressus
est & sedit. Cùm autem Pharisæ- 38
us eum videret, quòd antequàm
ederet manus non lavisset, commo-
tus est. Jesus ei dixit; Vos ô Pha- 39
risæi, poculum & patinam exteri-
ùs lavate, intimum autem vestrum
sordibus & improbitate plenum est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΜΓ΄.

Stulti, nónne *faciens* quòd deforis, *&* quod deintùs fecit? Veruntamen *inexistentia*,
40 Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; Πλὴν τὰ ἐνόντα
41 date eleemosynam, & ecce omnia munda vobis sunt. Sed væ vobis Pharisæis,
42 δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. Ἀλλ᾽ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ρλϛ
quia decimatis mentham, & rutam, & omne olus, & præteritis
ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον, καὶ τὸ πήγανον, καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε
judicium & charitatem Dei. Hæc oportuit facere, & illa non omittere.
τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. ταῦτα (δ) ἔδει ποιῆσαι, (ε) κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.
Væ vobis Pharisæis, quia diligitis *primam sessionem* in synagogis, & ρλζ
43 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ β
salutationes in *foris*. Væ vobis *Scribæ & Pharisæi hypocritæ*: ρλη
44 τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί·
quia estis ut monumenta *non apparentia*, & homines deambulantes suprà *non*
ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι (ζ) οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ
sciunt. Respondens autem quidam Legisperitorum, ait illi; Magister, hæc ρλθ
45 οἴδασιν. Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν, λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα
dicens *&* nos *notas*. Ille *autem* ait; Et vobis Legisperitis væ: quia oneratis ΜΓ΄
46 λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. Ὁ δὲ εἶπε, Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί· ὅτι φορτίζετε
homines oneribus *difficiliter portabilibus*, & ipsi uno *digitorum vestrorum* non *at-*
τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσ-
tingitis onera. Væ vobis, *quia* ædificatis monumenta Prophetarum: at ρμ
47 ψαύετε τοῖς φορτίοις. Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν· οἱ δὲ
patres vestri occiderunt illos. Profectò testificamini, *&* consentitis operibus
πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. Ἄρα μαρτυρεῖτε, καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις 48
patrum vestrorum: quoniam ipsi quidem occiderunt eos, vos autem ædificatis
τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε
ρμα eorum sepulchra. *Propter hoc* & sapientia Dei dixit; Mittam ad illos
αὐτῶν τὰ μνημεῖα. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς 49
Prophetas & Apostolos: & ex illis occident, & persequentur: Ut
προφήτας καὶ ἀποστόλους· (η) καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι, καὶ ἐκδιώξουσιν· Ἵνα 50
inquiratur sanguis omnium Prophetarum, effusus à constitutione mundi,
ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,
à generatione ista: A sanguine Abel, usque ad sanguinem Zacha-
ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης· Ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχα- 51
riæ *perditi* inter altare & ædem: *Etiam* dico vobis; Re-
ρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου. ναὶ λέγω ὑμῖν, Ἐκ-
quiretur à generatione hac. Væ vobis Legisperitis, quia
ρμβ ζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι 52
tulistis clavem scientiæ: ipsi non introistis, & *introeuntes*
ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ (θ) εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους
prohibuistis.
ἐκωλύσατε.

MS.A. (δ) δεῖ (ε) καὶ κἀκεῖνα μὴ παραφιέναι. (ζ) περιπατοῦντες (η) ἐξ αὐτῶν (θ) εἰσέλθατε,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

40 [illegible]
41 [illegible]
42 [illegible]
[illegible]
[illegible]
43 [illegible]
44 [illegible]
[illegible]
45 [illegible]
[illegible]
46 [illegible]
[illegible]
[illegible]
47 [illegible]
48 [illegible]
[illegible]
[illegible]
49 [illegible]
[illegible]
50 [illegible]
[illegible]
51 [illegible]
[illegible]
52 [illegible]
[illegible]

Expertes rationis, nónne qui fecit quod fo- 40
ris est, idem & quod intùs est, fecit? Ve- 41
rùm quod suppetit, date in eleemosynam,
& ecce omnia erunt vobis munda. Sed væ 42
vobis Pharisæis, quippe qui decimetis mentham, & rutam, & omne olus; præterîtis autem judicium & charitatem Dei. Hæc autem oporteret ut faceretis, & illa non omit-
teretis. Væ vobis Pharisæis, quippe qui 43
diligatis primos consessus in synagogis, &
salutationem in plateis. Væ vobis, Scribæ 44
& Pharisæi simulatores, quippe qui sitis instar sepulchrorum quæ non innotescunt, & super ea ambulant homines, nec nôrunt.
Respondit autem unus è Scribis, & dixit ei; 45
Doctor quum ista dicis, nos quoque probro
afficis. Ipse verò dixit; Væ etiam vobis 46
Scribæ, quippe qui oneretis homines oneribus gravissimis, vos autem ne uno quidem ex digitis vestris attingitis onera illa. Væ 47
vobis, quippe qui exstruatis sepulchra Prophetarum, quos patres vestri intere-
merunt. Vos igitur testes estis, & acquie- 48
scitis operibus patrum vestrorum: ii enim interfecerunt eos, vos autem extruitis sepulchra eorum.

Lectio ad oblationem Annuntiationis Zachariæ. 41.

Propterea & Sapientia dixit; Ecce ego mit- 49
tam ad eos Prophetas & Apostolos, quorum alios persequentur, & *alios* trucida-
bunt. Ut requiratur sanguis omnium Pro- 50
phetarum qui effusus est ex quo conditus est
mundus, à generatione ista: A sanguine 51
Habel, usque ad sanguinem Zachariæ illius, qui interfectus est inter templum & altare. Sanè dico vobis, Requiretur ab ista genera-
tione. Væ vobis Scribæ, quippe qui sustu- 52
leritis claves scientiæ, nec vos introîstis, imò eos qui introibant, prohibuistis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

40 * اي كم فهمان * نه انك بيرونرا ساخت * درونرا† نيز اوساخت * * ازانج بشما داده شد
41 صدقه † بدرويشان دهيد * پاك شويد * وهر چيزي † براي شما پاك شود *

شست نه
نفرين معتزلان وكوهنان

42 * واي بر شما اي معتزلان كه نعناع وشبت وسبزيهارا بهره مي ستانيد * وبر داوري
43 ودوستي خدا مي كذريد * واجبست كه انهارا كنيد * واينهارا فروكذاريد * * واي بر
44 شما معتزلان كه در انجمن صدر† نشستكاه را دوست † داريد * وسلام در بازارها* واي†
بر شما نويسندكان * ومعتزلان منافقان * كه مانند كورهاييد * از روي زمين نا پيدا *
45 كه خلق بر ايشان مي كذرند * ونمي دانند * يكي از نويسندكان كفت اي معلم
46 چون اينها را ميكويي مارا دشنام مي دهي * * عيسي كفت شمارا نيز مي كويم اي نويسندكان *
واي بر شما كه بر ادمي بارهاء كران مي نهيد * وشما بيك انكشت * از انكشتان †
47 شما ياري نمي دهيد * ونه آن بارها را سودن * واي بر شما كه كورهاء پيغمبرانرا†
48 عمارت مي كنيد * كه پدران شما ايشانرا كشتند * * اكنون شما كواهي

O parum intelligentes, nónne is qui 40
fecit exterius, interius etiam idem
fecit? De eo quod vobis datum 41
est eleemosynam pauperibus date: mundi estote, et omnis res vobis munda erit.

LXIX. Maledictio Pharisæorum & Sacerdotum.

Væ vobis ô Pharisæi, qui men- 42
thæ et anethi et olerum omnium decimam *partem excipitis, judicium autem et amorem Dei præteritis:* num *oportet ut illa faciatis, hæc verò negligatis? Væ* 43
vobis Pharisæi, qui in Synagoga præcipuam sedem amatis, et salutationem in foris. Væ vobis 44
Scribæ et Pharisæi hypocritæ, qui similes estis sepulchris à superficie terræ non conspicuis, super quæ homines transeunt et nesci-
unt. Unus è scribis dixit; O Præ- 45
ceptor, cùm hæc dicis nobis contumeliam ingeris. Jesus dixit; Vobis 46
etiam dico, ô Scribæ, væ vobis, quia hominibus onera gravia imponitis, ipsi autem uno digitorum vestrorum opem non fertis, ne onera illa quidem tangendo.
Væ vobis qui monumenta Prophe- 47
tarum ædificatis, quos patres vestri
occiderunt. Nunc vos testimonium 48

Versio VULGATA LATINA.

40
41 Stulti, nónne qui fecit quod deforìs est, etiam id quod deintùs est, fecit? Verun-
42 tamen quod superest, date eleëmosynam: & ecce omnia munda sunt vobis. Sed
væ vobis Pharisæis, quia decimatis mentham, & rutam, & omne olus, & præteri-
tis judicium & charitatem Dei: hæc autem oportuit facere, & illa non omittere.
43 Væ vobis Pharisæis, quia diligitis primas cathedras in synagogis, & salutationes in
44 foro. Væ vobis, quia estis ut monumenta quæ non apparent, & homines ambulan-
45 tes suprà, nesciunt. Respondens autem quidam ex Legisperitis, ait illi; Magister,
46 hæc dicens etiam contumeliam nobis facis. At ille ait; Et vobis Legisperitis væ:
quia oneratis homines oneribus, quæ portare non possunt, & ipsi uno digito vestro
non tangitis sarcinas. Væ vobis, qui ædificatis monumenta Prophetarum: patres 47
autem vestri occiderunt illos. Profectò testificamini quòd consentitis operibus pa- 48
trum vestrorum: quoniam ipsi quidem eos occiderunt, vos autem ædificatis eorum
sepulchra. Propterea & sapientia Dei dixit; Mittam ad illos Prophetas, & Apo- 49
stolos, & ex illis occident, & persequentur: Ut inquiratur sanguis omnium Pro- 50
phetarum, qui effusus est à constitutione mundi, à generatione ista, A sanguine Abel, 51
usque ad sanguinem Zachariæ, qui periit inter altare & ædem. Ita dico vobis; Requi-
retur ab hac generatione. Væ vobis Legisperitis, quia tulistis clavem scientiæ: ipsi 52
non introîstis, & eos, qui introibant, prohibuistis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 41 * يا جهال اليس الذي صنع الظاهر هو صنع الباطن * فبل كل سي اعطوا رحمة وكل سي
42 يتطهر لكم * لكن الويل لكم ايها الفريسيون لانكم تعسرون النعناع والسذاب وكل البقول
وترفضون حكم الله ومحبته * قد كان ينبغي ان تفعلوا هذا والاخر لا تتركوهم عنكم *
43 * الويل لكم ايها الفريسيون لانكم تحبون اوايل المجالس في المجامع والسلام في الاسواق *
44 * الويل لكم يا كتبة ويا فريسيين يا مرايين لانكم مثل القبور المخفية والناس يمشون
45 عليها ولا يعلمون * الفصل السادس والاربعون * فاجابه واحد من
46 الناموسيين قايلا يا معلم اذا قلت هذا فشتمنا نحن * فقال لهم وانتم ايها الكتبة الويل
47 لكم لانكم تحملون الناس اوساقا ثقالا وانتم لا تدنون منها احدى اصابعكم * الويل لكم
48 لانكم تبنون قبور الانبياء الذين قتلهم اباوكم * فانتم اذن تشهدون وتسرون باعمال
49 اباءكم * لانهم قتلوهم وانتم تبنون قبورهم * ولهذا قالت حكمة الله هاانذا ارسل اليهم انبياء
50 ورسلا * فيقتلون منهم ويطردونهم * ليطلب عن دم جميع الانبياء الذي اهريق من اول العالم
51 الى هذا الجيل * من دم هابيل الصديق الى دم زكريا بن براشيا الذي اهلكوه بين المذبح
52 والبيت * نعم اقول لكم انه يطلب من هذا الجيل * الويل لكم يا كتبة لانكم اخذتم
مفاتيح المعرفة * فما دخلتم والداخلون منعتموهم *

O stulti, nónne qui fecit extrinsecum, ipse 40
fecit intrinsecum? Ante omnem rem date 41
misericordiam, & omnis res proinde
mundabitur vobis. Sed væ vobis, ô Pha- 42
risæi, quia decimatis mentham, & ru-
tam, & omnia olera, & respuitis judi-
cium Dei, & charitatem ipsius. Equi-
dem oportebat ut faceretis hoc, & alia
non rejiceretis à vobis. Væ vobis, ô 43
Pharisæi, quia diligitis primatus con-
sessuum in synagogis, & salutationem in
foris. Væ vobis, ô Scribæ & ô Phari- 44
sæi ô hypocritæ, quia estis veluti monu-
menta latentia, & homines ambulant su-
per ea, & nesciunt.

Sectio quadragesima sexta.

Respondit autem ei unus ex Legisperitis, 45
dicens; Magister, cùm dicis hoc, contu-
meliâ nos afficis. Ait illis; Et vobis, 46
ô Scribæ, væ vobis: quia oneratis ho-
mines oneribus gravibus, & vos non ad-
movetis ad ea unum digitorum vestro-
rum. Væ vobis, quia ædificatis monu- 47
menta prophetarum, quos occiderunt pa-
tres vestri. Vos ergò testificamini, & ob- 48
lectamini operibus patrum vestrorum:
quoniam ipsi occiderunt eos, & vos ædi-
ficatis sepulchra eorum. Propterea di- 49
xit sapientia Dei, Ecce ego mittam ad
illos Prophetas & Apostolos, & occident
ex illis, & persequentur illos: Ut vin- 50
dicetur sanguis omnium prophetarum, qui
effusus est à principio mundi usque ad
hanc generationem: A sanguine Abel ju- 51
sti usque ad sanguinem Zachariæ filii
Barasciæ, quem peremerunt inter alta-
re & ædem. Sanè dico vobis, quòd re-
quiretur ab hac generatione. Væ vobis, 52
ô Scribæ, quia accepistis claves cogniti-
onis, & non introistis, & introëuntes
prohibuistis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 አብደን፡አኮሁ፡ ዘፈጠረ፡አፍአ፡እንተ፡ ውስጥኒ፡ ፈጠረ፡፡=፦ ወባሕቱ፡ዘይትፈቀድ
41 ሰ፡ሃቡ፡ለምጽዋት፡ ወኵሉ፡ ንጹሐ፡ ይከውነክሙ፡፡=፦ አሌ ለክሙ፡ ጸሐፍት፡ ወፈረ
42 ሰዊያን፡እለ፡ታበውሉ፡ዓሥራተ፡እዴሁ፡ ለአዛብ፡ ወለኵሉ፡ አሓማላት፡ ወጴናታም፡
ወትትዔወርዎ፡ለጽድቅ፡ ወለፍቅረ፡ እግዚአብሔር፡ ወዘኒ፡ ርቱዕ፡ ትግበሩ፡ ወዘንተኒ፡
43 ኢትኅድጉ፡፡=፦ አሌ ለክሙ ፡ ጸሐፍት፡ ወፈረሰዊያን፡ መድልዋን፡ እስመ፡ ታፈቅሩ፡
44 ነቢረ ፡ ፍጽመ ፡ በውስተ ፡ አዕጻደት ፡ ወታአምኆ ፡ በመሠያጠት፡፡=፦ አሌ ለክ
ሙ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈረሰዊያን ፡ መደልዋን ፡ እስመ ፡ ከመ ፡ መቃብር ፡ ዘኢይትዓወቅ፡
45 አንትሙ ፡ ዘያንሶሱ ፡ ሰብእ፡ ላዕሌሁ ፡ አንትሙ ፡ ወኢያአምሮ፡፡=፦ ወይቤሎ ፡ አ
46 ሐዱ ፡ ጸሐፌ ፡ ሃገር ፡ዘንተ ፡ ዘትብል ፡ ኢያኑኑ ፡ ትቄእል፡፡=፦ ወይቤሎ ፡ ለክሙሂ ፡
ለጸሐፍተ፡ ሃገር ፡ አሌ ለክሙ ፡ እስመ፡ ታጸውርዎ ፡ ጾረ፡ ክቡደ፡ ለሰብእ፡ ወልሊክሙ
47 ሰ፡ ኢትለክፍዎ፡ በአሐቲ ፡ አጽባዕትክሙ ፡ ለውእቱ፡ ጾር፡፡=፦ አሌ ለክሙ ፡ እ
48 ሰመ ፡ ተሐንጹ ፡ መቃብሪሆሙ ፡ ለነቢያት ፡ ወአበዊክሙ ፡ ቀተልዎሙ፡፡=፦ አደሞ
ክሙኑ፡ ምግባሮሙ፡ ለአበዊክሙ፡ ወለሊክሙ፡ ሰማዕቶሙ ፡ ዘአሙንቱ፡ ቀተሉ ፡ ለን
49 ትሙ ፡ መቃብሪሆሙ ፡ ተሐንጹ፡፡=፦ ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ይቤ ፡ ጥበቢሁ ፡ ለእግዚ
አብሔር ፡ እፌኑ ፡ ኀቤክሙ ፡ ነቢያተ ፡ ወሐዋርያተ ፡ ወይቀትሉ፡፡ እምኔሆሙ ፡ ወ
50 ይሰድዱ፡=፦ ከመ ፡ ይትበቀልዎሙ ፡ በእንተ፡ ደመ ፡ ኵሉ ፡ ነቢያት፡ዘተክዕወ፡=፦
51 እምደመ ፡ አቤል ፡ እስከ፡ ደመ ፡ ዘካርያስ ፡ ዘቀተሉ፡ በማእከለ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወ
ምሥዋዕ ፡ ዘእምፍጥረተ ፡ ዓለም ፡ እምዘቲ ፡ ትውልድ ፡ እወ ፡ እብለክሙ ፡
52 ይትኃሠሠዋ ፡ ለዛቲ ፡ ትውልድ፡፡=፦ አሌ ለክሙ ፡ ጸሐፍተ ፡ ሀገር፡ ወፈረሰዊያን ፡
እስመ ፡ ነሣእክሙ ፡ መራኁተ ፡ ጽድቅ ፡ ወተኀብኡ ፡ ወለሊክሙሂ ፡ ኢትበውኡ ፡
ወእለሂ ፡ ይበውኡ ፡ ትከልእዎሙ፡፡=፦

Dementes, nónne qui creavit *quod* foris *est*, quod intus est creavit? Verunta- 40 41
men quod necessarium est date in eleemosynam, & totum purum erit vobis.
Væ vobis Scribis & Pharisæis, qui offertis decimam partem hyssopi, & omnium 42
olerum, & herbarum: & tanquam cæci præteritis justitiam, & charitatem
Dei: & hæc oportet ut faciatis, & hoc non omittatis. Væ vobis, Scribæ & 43
Pharisæi hypocritæ, quia diligitis sedere summo *loco* in synagogis, & salu-
tationem in foris. Væ vobis, Scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia sicut sepul- 44
chrum quod non est signatum, vos *estis*, super quod ambulant homines, vos *inquã*,
& nesciunt illud. Et dixit ei quidam Scriba civitatis; Hoc quod dicis, nónne 45
nos injuriâ afficit? Et dixit ei, Vobis etiam Scribis civitatis, væ vobis: quia 46
oneratis onere gravi homines, & vos ipsi non attingitis uno digitorum vestro-
rum hoc onus. Væ vobis, quia ædificatis monumenta prophetarum, & pa- 47
tres vestri trucidârunt illos. Placuerúntne vobis facta patrum vestro- 48
rum? & vos ipsi testes eorum, quos ipsi trucidârunt, vos sepulchra eorum
ædificatis. Et propterea dixit sapientia Dei, Mittam ad vos prophetas, 49
& Apostolos, & trucidabunt ex ipsis *quosdam*, & persequentur: Ut retri- 50
buatur iis propter sanguinem omnium prophetarum qui effusus fuit, A sanguine 51
Abel usque ad sanguinem Zachariæ, quem trucidârunt inter Domum sanctam, &
altare, à creatione mundi usq; ad hanc generationem: etiam dico vobis, Perscru-
tabunt hanc generationem. Væ vobis Scribæ civitatis, & Pharisæi, quia sustu- 52
listis clavem justitiæ & abscondistis: & vos ipsi non introitis & introëuntes
prohibetis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

مي دهيد * وكردار خود پسنديده هستيد * كه انان ايشانرا كشتند * وشما كورهاء ايشانرا
49 ابادان مي كنيد * براي اين حكمت خدا كفت اينك من پيش شما پيغمبران
50 ورسولان مي فرستم * از ايشان دشمن داريد * وبكشيد * وخون همه پيغمبران * ازان
51 روزكار كه خداي دنيارا بيافريد * تا امروز خواسته شود † اين دوده * از خون هابيل
بي كناه * تا خون زكريا * كه درميان هيكل ومذبح كشته شد * اري راست بشما بكويم كه
52 همه † اين دوده خواسته شود * واي بر شما نويسندكان كه كليد معرفت † را ستديد *
شما اندرون † نرفتيد * وايشانرا كه درمي رفتند * نكذاشتيد *

datis, & operè eorum vobis compla-
citum est, quòd illi eos trucidârunt;
vos itaque monumenta eorum ex-
truitis. Propter hec sapientia Dei 49
dixit; Ecce ego ad vos Prophetas, &
Apostolos mitto, & ex ipsis odio ha-
bebitis, & interficietis. Et sanguis 50
omnium Prophetarum, deinceps ab
eo die quo Deus mundum creavit,
usque in hodiernum diem, requiretur
ab hac generatione: A sanguine 51
Abel insontis usque ad sanguinem
Zachariæ, qui inter templum & al-
tare interfectus est, utique verum
vobis dico, quòd omnis ab ista gene-
ratione requiretur. Væ vobis Scri- 52
bæ, qui clavem scientiæ sustulistis:
vos non introîstis, & eos qui intro-
ibant non sivistis.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΛΟΥΚΑ͂Ν. ΚΕΦ. ΜΔ'.

Dicente autem illo hæc ad illos, cœperunt Scribæ & Pharisæi gra-
53 Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτοὺς, ἤρξαντο οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δει- ρμγ
viter insistere, & obtundere ipsum de multis: Insidiantes ei,
54 νῶς ἐνέχειν, καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων· Ἐνεδρεύοντες αὐτὸν,
& quærentes venari aliquid de ore ejus, ut accusarent eum.
(ι) καὶ ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα (κ) κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

CAP. XII. ιβ'.

In quibus adcongregatis myriadibus turbæ, ut conculcare alii alios, cœpit ΜΔ'
1 ἘΝ οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο
dicere ad discipulos suos primùm; Attendite vobisipsis à fermento Phari- ρμδ ρμε β β
λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρι-
sæorum, quod est hypocrisis. Nihil autem coopertum est, quod non revele- ρμε
2 σαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις. Οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθή-
tur: & absconditū, quod non sciatur. Propter quæ quæ in tenebris dixistis, in
3 σεται· καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. Ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ
lumine audientur: & quod ad aurē locuti estis in cubiculis, prædicabitur supra
φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν
domos. Dico autē vobis amicis meis; Ne timeatis ab occidentibus
4 δωμάτων. Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν (α) ἀποκτεινόντων τὸ
corpus, & post hæc non habentibus abundantius quid facere. Ostendam autē vobis,
5 σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων (β) περισσότερόν τι ποιῆσαι. Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν,
quem timeatis. Timete illum post occidere, potestatē habentem injicere in ge-
τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι, (γ) ἐξουσίαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέ-
hennam: ita dico vobis; Hunc timete. Nonne quinque passeres veneunt assariis
ενναν· ναὶ λέγω ὑμῖν, Τοῦτον φοβήθητε. Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἀσσαρίων 6
duobus? & unus ex illis non est in oblivione coram Deo. Sed & capilli
δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες 7
capitis vestri omnes numerati sunt. Ne ergò timete: multis passeribus præstatis.
τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται. μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε.
Dico autem vobis; Omnis quicunque confessus fuerit in me coram hominibus, &
Λέγω δὲ ὑμῖν, Πᾶς ὃς ἂν (δ) ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ 8
filius hominis confitebitur in illo coram angelis Dei. At ne-
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ ἀρνη- 9
gans me coram hominibus, negabitur coram angelis Dei. Et
σάμενός με (ε) ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. Καὶ 10
omnis qui dicit verbū in filium hominis, remittetur illi: at in sanctū Spi- ρμζ β
πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦ-
ritum blasphemanti, non remittetur. Cùm autem adduxerint vos in syn- ρμη β
μα βλασφημήσαντι, οὐκ ἀφεθήσεται. Ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συν- 11
agogas & principatus, & potestates, ne curate qualiter aut quid excusetis,
αγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε,
aut quid dicatis. Nam sanct' Spiritus docebit vos in ipsa hora, quæ oporteat dicere.
ἢ τί εἴπητε. Τὸ γὰρ ἅγιον Πνεῦμα (ζ) διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν. 12

MS. A. (ι) ζητοῦντες (κ) κατηγορήσωσιν Κεφ. ιβ'. MS. A. (α) ἀποκτεννόντων (β) περισσόν τι (γ) ἔχοντα ἐξουσίαν (δ) ὁμολογήσει (ε) ἔμπροσθεν (ζ) διδάξῃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

53 * ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܫܪܝܘ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ ܐܝܩܐ ܠܗܘܢ. ܘܡܬܚܡܬܝܢ
54 ܗܘܘ ܘܡܟܣܝܢ ܡܠܘܗܝ. * ܘܢܟܝܢ ܠܗ ܒܣܓܝܐܬܐ. ܟܕ ܒܥܝܢ ܠܡܨܕ ܡܕܡ ܡܢ
ܦܘܡܗ. ܕܢܫܟܚܘܢ ܢܐܟܠܘܢ ܩܪܨܘܗܝ. * ܩܪܝܢܐ ܕܥܘܗܕܢܐ ܕܣܗܕܐ * ܡܒ *
1 * ܩܦܠܐܘܢ * ܡܒ * ܘܟܕ ܐܬܟܢܫܘ ܪܒܘܬܐ ܕܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ. ܐܝܟ ܕܢܕܝܫܘܢ ܚܕ ܠܚܕ.
ܫܪܝ ܝܫܘܥ ܠܡܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܠܘܩܕܡ ܐܙܕܗܪܘ ܒܢܦܫܟܘܢ. ܡܢ ܚܡܝܪܐ ܕܦܪܝܫܐ
2 ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܣܒ ܒܐܦܐ. * ܠܝܬ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܟܣܐ ܕܠܐ ܢܬܓܠܐ. ܘܠܐ ܕܡܛܫܝ ܕܠܐ ܢܬܝܕܥ. * ܟܠ
3 ܓܝܪ ܕܒܚܫܘܟܐ ܐܡܪܬܘܢ. ܒܢܘܗܪܐ ܢܫܬܡܥ. ܘܡܕܡ ܕܒܐܕܢܐ ܒܬܘܢܐ ܠܚܫܬܘܢ. ܥܠ ܐܓܪܐ
4 ܢܬܟܪܙ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܠܪܚܡܝ. ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܛܠܝܢ ܦܓܪܐ. ܘܒܬܪܟܢ
5 ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܡܕܡ ܝܬܝܪ ܠܡܥܒܕ. * ܐܚܘܝܟܘܢ ܕܝܢ ܡܢ ܡܢ ܬܕܚܠܘܢ. ܡܢ
ܗܘ ܕܒܬܪ ܕܩܛܠ ܫܠܝܛ. ܠܡܪܡܝܘ ܒܓܗܢܐ. ܐܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܡܢ ܗܢܐ
6 ܕܚܠܘ. * ܠܐ ܚܡܫ ܨܦܪܝܢ ܡܙܕܒܢܢ ܒܬܪܬܝܢ ܐܣܪܝܢ. ܘܚܕܐ ܡܢܗܝܢ ܠܐ ܛܥܝܐ ܩܕܡ
7 ܐܠܗܐ. * ܕܝܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܦ ܡܢܝܢܐ ܕܣܥܪܐ ܕܪܫܟܘܢ ܡܢܝܢ ܐܢܘܢ. ܠܐ ܗܟܝܠ
8 ܬܕܚܠܘܢ. ܕܡܢ ܨܦܪܐ ܣܓܝܐܐ ܡܝܬܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ. ܕܟܠ ܕܢܘܕܐ ܒܝ
9 ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ. ܐܦ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܢܘܕܐ ܒܗ ܩܕܡ ܡܠܐܟܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. * ܐܝܢܐ ܕܝܢ ܕܢܟܦܘܪ ܒܝ
10 ܩܕܡ ܒܢܝܢܫܐ. ܢܬܟܦܪ ܒܗ ܩܕܡ ܡܠܐܟܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. * ܘܟܠ ܕܢܐܡܪ ܡܠܬܐ ܥܠ ܒܪܗ
11 ܕܐܢܫܐ. ܢܫܬܒܩ ܠܗ. ܡܢ ܕܝܢ ܕܥܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܢܓܕܦ. ܠܐ ܢܫܬܒܩ ܠܗ. * ܡܐ
ܕܡܩܪܒܝܢ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܠܟܢܘܫܬܐ. ܩܕܡ ܪܝܫܐ ܘܫܠܝܛܢܐ. ܠܐ ܬܬܪܦܘܢ ܐܝܟܢܐ ܬܦܩܘܢ ܪܘܚܐ
12 ܐܘ ܡܢܐ ܬܐܡܪܘܢ. * ܪܘܚܐ ܓܝܪ ܕܩܘܕܫܐ ܬܠܦܟܘܢ ܒܗܝ ܫܥܬܐ ܡܕܡ ܕܘܠܐ ܠܡܐܡܪ.

Quumque hæc eis dixisset, cœperunt Pharisæi id ægrè ferre, & corripiebantur furore, & arguebant sermones ejus. 53
Dolumque ei nectebant in multis, dum quærerent carpere quidpiā ex ore ipsius, ut possent eum deferre. 54

Lectio in commemorationem Martyrum. 42.

CAP. XII.

Quum autem congregatæ essent myriades cœtuum plurimorum, adeò ut alii alios conculcarent, cœpit Jesus dicere discipulis suis; Inprimis cavete vobisipsis à fermento Pharisæorum, quod est simulatio. 1
Nihil enim opertum est, quod non reveletur; neque occultum, quod non innotescat. 2
Quoniam quæcunque in tenebris dixistis, in luce audientur; & quod in penetralibus in aures susurrâstis, supra tecta prædicabitur. 3
Dico autem vobis amicis meis, Ne timueritis ab iis qui interficiunt corpus, & posteà nil possunt amplius facere. 4
Ostendam autem vobis quem timeatis, eum qui postquam interfecerit, potens est ut conjiciat in gehennam: etiam dico vobis, Hunc timete. 5
Nónne quinque passeres veneunt duobus obolis? & unus ex eis non datur oblivioni coram Deo. 6
Quinimò omnes pili comæ capitis vestri numerati sunt: ne igitur timueritis, nam multitudine passerū præstantiores estis. 7
Dico autem vobis, Quicunque confessus me fuerit coram hominibus, etiam Filius hominis confitebitur eum coram angelis Dei. 8
Qui verò abnegaverit me coram hominibus, abnegabitur ipse coram angelis Dei. 9
Et quisquis proferet sermonem adversùs Filium hominis, remittetur ei: qui verò adversùs Spiritum Sanctitatis blasphemaverit, non remittetur ei. 10
Quum autem stiterint vos in synagogis coram principibus & præsidibus, ne soliciti sitis quomodo deprometis spiritum, *(defensione utemini)* aut quid dicetis. 11
Spiritus enim sanctitatis docebit vos illâ horâ, quæ vos oporteat dicere. 12

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

53 * چون این همه بدیشان کفت * دانشمندان ومعتزلانرا ناخوش† آمد * وهرچه دیکر می کفت بخشم
54 وکین می شنیدند ومی پوشانیدند * وبسیار چیزی بسکالیدن ازو می کشیدند مکر ازدهن
وی نکتهٔ بشنوند وبدان اورا بکیرند　هفتاد　پرهیز داشتن ازخمیر معتزلان
1 * وچون جماعت بی حساب وبی شمار† انبوه خلایق کرد شدند * چنانك یکدیکررا بزیر پای می
کوفتند ومی سابیدند * عیسی اغاز کرد وبشاکردان خود می کفت * هرچه زودتر نفس خودرا
2 ازخمیر مایهٔ معتزلان† پرهیز دارید * برای انك ایشان منافقانند * اکنون نیست چیزی پوشیده
3 الا کشاده کردد * ونه پنهان الا دانسته شود * وهرچه درتاریکی کفتید بروشنائی† شنوده شود هرچه
4 درخلوت کوش داشتید * بربامها منادی† زده شود * اکنون بشما می کویم دوستان† منید *
5 مترسید ازایشان که تن را بکشند * وبعد ازان چارهٔ دیکر ندانند کردن * اکنون بشما بنمایم
که ازکه ترسید * ازانك تن شمارا بکشد * ومسلطست که جان شما را دردوزخ† اندازد * آری بشما می
کویم * ازو ترسید　هفتاد یك　مثل نمودن مردم را به پنجشکان
6 * نه پنج پنجشك بدو جو فروخته شود * ویکی ازایشان پیش خدا کم نشود *

Cùm hæc omnia illis diceret, sapientibus & Pharisæis displicuit, & quicquid præterea dixit, cum ira et indignatione audiebant, & occultabant. 53
Et multas res insenso animo ab eo extrahebant, quo forsan dictum aliquid ex ore ejus audirent, & eo illum caperent. 54

LXX. Cavendum à fermento Pharisæorum.

CAP. XII.

Cúmq; turbæ absq; modo & numero confertæ mortalium congregatæ essent, adeò ut alii alios sub pedibus conculcarent & contererent, Jesus exorsus est & discipulis suis dixit; Ante omnia vobismet à fermento Pharisæorum cavete, eò quòd ipsi hypocritæ sint. 1
Jam non est quicquam opertum quin patefaciendum sit, neque secretum quin sit cognoscendum. 2
Quicquid enim in tenebris dixistis, in luce audietur: & quicquid in conclavi in aurem accepistis, in tectis prædicabitur. 3
Dico autem vobis qui amici mei estis; Ne timeatis ab eis qui corpus occidunt: postea verò rationem ulteriorem agendi nesciunt. 4
Nunc vobis ostendam à quo timeatis: ab eo qui postquam corp' vestrum occiderit, potens est etiam ut animā vestrā in infernū conjiciat: equidem vobis dico, ab eo timete. 5

LXXI. Comparatio hominum cum passeribus.

Nónne quinque passeres duobus granis hordeaceis venduntur, & unus ex iis coram Deo non peribit. 6

Versio VULGATA LATINA.

53 Cùm autem hæc ad illos diceret, cœperunt Pharisæi & Legisperiti graviter insiste-
54 re, & os ejus opprimere de multis, Insidiantes ei, & quærentes aliquid capere
de ore ejus, ut accusarent eum.

CAP. XII.

1 Multis autem turbis circumstantibus, ita ut se invicèm conculcarent, cœpit
dicere ad discipulos suos; Attendite à fermento Pharisæorum, quod est hypocri-
2 sis. Nihil autem opertum est, quod non reveletur: neque absconditum, quod non
3 sciatur. Quoniam quæ in tenebris dixistis, in lumine dicentur: & quod in au-
4 rem locuti estis in cubiculis, prædicabitur in tectis. Dico autem vobis amicis me-
is; Ne terreamini ab his qui occidunt corpus, & post hæc non habent amplius
5 quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis: timete eum, qui, postquàm
occiderit, habet potestatem mittere in gehennam: ita dico vobis, Hunc timete.
Nónne quinque passeres væneunt dipondio, & unus ex illis non est in oblivione 6
coram Deo? Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergò time- 7
re: multis passeribus pluris estis vos. Dico autem vobis; Omnis quicunque 8
confessus fuerit me coram hominibus, & Filius hominis confitebitur illum coram
Angelis Dei: Qui autem negaverit me coràm hominibus, negabitur coram An- 9
gelis Dei. Et omnis qui dicit verbum in Filium hominis, remittetur illi: ei au- 10
tem, qui in Spiritum sanctum blasphemaverit, non remittetur. Cùm autem indu- 11
cent vos in synagogas, & ad magistratus & potestates, nolite soliciti esse qualiter
aut quid respondeatis, aut quid dicatis. Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa 12
hora, quid oporteat vos dicere.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

53 * فلما قال هذا قدام الشعب بداء الكتبة والفريسيون يتعلقون عليه بالردي * ويكلمونه في
54 امور كثيرة * بمكر ويصطادونه بكلمة من فيه ليفرقوه * فلما اجتمع ربوات جموع حتى
1 داس بعضهم بعضا * بداء يسوع يقول لتلاميذه اولا تحرزوا لنفوسكم من خمير الفريسيين
2 الذي هو الرياء * لانه ليس خفي لا يظهر ولا مكتوم لا يعلم * الذي تقولونه في الظلام
3 سيسمع في النور * والذي تساررتم به في المخادع سينادي به على السطوح * اقول لكم يا
4 احبائي لا تخافوا ممن يقتل الجسد وبعد ذلك ليس لهم ان يفعلوا اكثر * انا اعلمكم
5 ممن تخافون * خافوا ممن اذا قتل له سلطان ان يلقي في جهنم * نعم اقول لكم خافوا
6 هذا * اليس خمسة عصافير يباعون بفلسين * وواحد منها لا ينسى قدام الله * لكن
7 جميع شعور رووسكم محصاة * فلا تخافوا فانكم افضل من عصافير كثيرة * اقول
8 لكم ان كل من اعترف بي قدام الناس فابن الانسان يعترف به ايضا قدام ملايكة الله *
9 * ومن انكرني قدام الناس انكره ايضا قدام ملايكة الله * وكل من يقول كلمة في
10 ابن الانسان يغفر له * ومن يجدف على روح القدس لا يغفر له * اذا قدموكم الى المجامع
11 والرؤساء والسلاطين فلا تهتموا بما تقولون ولا بما تجيبون * فان روح القدس يعلمكم
12 في تلك الساعة ما ينبغي ان تقولوه *

Cùm autem dixisset hoc coram populo, 53
cœperunt Scribæ & Pharisæi aggredi
eum cum nequitia, & alloqui illum de
rebus multis Cum dolo, & captare il- 54
lum in verbo ex ore ipsius, ut accusarent
illum.

CAP. XII.

Cùm autem congregatæ essent myria- 1
des turbarum, ita ut conculcarent alii
alios, cœpit Jesus dicere discipulis suis,
Inprimis cavete vobismetipsis à fermen-
to Pharisæorum, quod est hypocrisis. Quo- 2
niam non est absconditum quod non ma-
nifestetur, neque opertum quod non scia-
tur. Quod dicitis in tenebris, audietur 3
in lumine: & quicquid secretò tractave-
ritis in penetralibus, prædicabitur super
tecta. Dico vobis, ó amici mei, Ne time- 4
atis eos qui occidunt corpus, & postea
non est ipsorum ut faciant amplius. Ego 5
docebo vos quem timeatis: Timete eum
qui cùm occiderit, habet potestatem inji-
ciendi in gehennam: Equidem dico vobis,
Timete hunc. Nónne quinque aviculæ ve- 6
neunt dipondio? et una ex illis non est in
oblivione coram Deo? Imò verò omnes 7
capilli capitum vestrorum numerati sunt.
Ne ergò timeatis, quia præstantiores estis
aviculis multis. Dico vobis, quòd qui- 8
cunque confessus fuerit me coram homi-
nibus, filius hominis confitebitur illum
etiam coram Angelis Dei. Et qui negave- 9
rit me coram hominibus, negabo eum et-
iam coram Angelis Dei. Et quicunque 10
dixerit verbum in filium hominis, remit-
tetur illi: at qui blasphemaverit in Spi-
ritum sanctum, non remittetur ei. Cùm 11
oblati fueritis synagogis & principibus
& potestatibus, ne soliciti sitis de eo
quod dicturi, neque de eo quod responsu-
ri sitis: Nam Spiritus sanctus docebit 12
vos in illa hora quid expediat vos di-
cere.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

53 ወእንዘ:ይነግሮሙ:ዘንተ:በቅድመ:ኵሉ:ሕዝብ:አኀዙ: ጸሐፍት: ወፈሪሳውያን: ያም
54 ነዝዝዎ: ወይትቄየምዎ::=÷ ወይነዕውዎ: ወያስሕትዎ: በቃለ: አፉሁ::=÷
1 16 ወተጋብኡ: ኀቤሁ አሕዛብ:ብዙኃ: እስከ: ገዘትካየዱ:በቤናቲሆሙ::=÷
በእንተ : ብሕሶሙ : ለፈሪሳውያን::=÷
ወአኀዘ:ይቤሎሙ:ለአርደኢሁ:ቅድሙ:ተዓቀቡ:እምነ:በሕሶሙ: ለፈሪሳውያን : ወአ
2 ምአድልዎ::=÷ ወአልቦ: ክዱን:ዘኢይትከሠት:ወአልቦ:ኅቡእ:ዘኢያስተርኢ:=÷
3 ወዘተናገሩ:በጽልመት:ይትናገርዎ: በብርሃን: ወዘሂ: ተልኅዋሰሱ: በእዝን:ይሰብክዎ:
4 በአጽራሒ: ወበአንሕስት:=÷ እብለክሙ:ለክሙ: ለአዕርክትየ: ኢትፍርህዎሙ: ለእ
5 ለ:ይቀትለክሙ:ነፍሳትክሙ:ወእምዝ:አልቦ:ፈድፋደ:ገቢረ:ገቢረ:=÷ ወአርእየ
ክሙ:ዘትፈርህዎ: ፍርህዎ:ለዘ:እምድኅረ:ቀተለ: ብውሕ: ሎቱ: ይደይ: ውስተ: ገሃነ
6 ም:እወ:እብለክሙ:ኪያሁ:ፍርህዎ::=÷ ኢኮኑ:ኃምስ: አዕዋፈ: ይሠይጡ: በክል
ሌቲ:ጸሪቅ:አሶርዮን:ወኢአሐቲ:እምኔሆን:ኢትትረሰዕ:በቅድመ:እግዚአብሔር:=÷
7 ወለክሙሰ: ሠዕርተ: ርእስክሙኒ: ኵሉ: ኍሉቍ: ውእቱ:ኢትፍርሁ:እንከ:እስመ:አ
8 ምብዙኃ:አዕዋፍ: ትኄይሱ: አንትሙ:=÷ እብለክሙ : ኵሉ : ዘይአምን : ብየ:
በቅድመ: እጓለ: እመ: ሕያው: አአምኖ: አነሂ: በቅድመ: መላእክተ: እግዚአብሔ
9 ር::=÷ ወዘሰ:ክሕደኒ:በቅድመ:እጓለ:እመ: ሕያው: እክሕዶ: አነሂ: በቅድመ: መ
10 ላእክተ:እግዚአብሔር::=÷ ወኵሉ : ዘነበበ: ቃለ: ፅርፈት: ላዕለ: ወልደ: እጓለ:
እመ:ሕያው:ይትኀደግ:ሎቱ:ወዘሰ:ፀረፈ: ላዕለ: መንፈስ: ቅዱስ: ኢይትኀደግ: ሎቱ:
11 ኢበዝ :ዓለም :ወኢበዘ :ይመጽእ::=÷ ወሶበሂ : ይወስዱክሙ :አዕዋደት :ወኀበሂ:
መላእክት:ወነገሥት:ወመኳንንት:ኢትትሐለዩ:ዘከመ: ትብሉ: ወዘከመ: ትትናገሩ:=÷
12 እስመ:መንፈስ:ቅዱስ:ውእቱ: ዘይነብብ: በላዕሌክሙ:ሶቤሃ::=÷

Et quum diceret hæc coram toto populo, cœperunt Scribæ et Pharisæi exprobrare 53
eum, & insurgere in eum, Et insidiari ei, & falsitatis eum arguere in sermone 54
oris sui.

CAP. XII.

Et congregati sunt ad eum populi multi adeò ut se invicèm conculcarent. 1

De fermento Pharisæorum.

Et cœpit dicere discipulis suis, Inprimis cavete à fermento Pharisæorũ, & ab hy-
pocrisi. Et nihil est opertum quod non revelatum erit, & nihil absconditum 2
quod non videbitur. Et quæ dicta sunt in tenebris, pronuntiata erunt in luce: 3
& quæ insusurrata sunt auri, prædicabunt in templis & tectis. Dico vobis ami- 4
cis meis, Ne timeatis eos qui trucidant vos corporibus vestris, & tunc non habent
amplius quod possunt facere. Et ostendam vobis quem timeatis, Timete eum 5
qui postquàm trucidârit, habet potestatem projicere in Gehennam: etiam dico
vobis, Timete eum. Nónne quinque passeres væneunt duobus minutis, asarion, & 6
una ex illis non traditur oblivioni coram Deo. Et vobis capillus capitis vestri 7
totus numeratus est: ne timeatis igitur, quia multis passeribus præstatis vos. Dico 8
vobis, Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor eum ego etiam
coram angelis Dei. Et qui negaverit me coram hominibus, negabo eum ego 9
etiam coram angelis Dei. Et quicunque loquutus est verbum blasphemiæ con- 10
tra filium hominis, remittetur ei: & qui blasphemaverit contra Spiritum sanctum,
non remittetur ei, neq; in hoc mundo neq; in futuro. Et quũ adduxerint vos *ad* 11
synagogas, & ad principes, & reges, & judices, ne soliciti estote quomodo dicetis,
& quomodo loquemini. Quia Spiritus sanctus est qui loquetur pro vobis tunc. 12

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * اما موي سر شما شمار و حساب † دارد * اكنون مترسيد * كه به بسيار از كنجشكان بهتريد *
8 * با شما مي كويم * هر كه برابر خلق بمن اقرار † بياورد * فرزند ادمي نيز برابر فرشتكان †
9 بدو اقرار بياورد هفتاد دو از براي منكري * و هر كه برابر خلق مرا
10 انكار كند * برابر فرشتكان † خدا من نيز اورا انكار كنم * و هر كه براي فرزند ادمي سخن
كويد * براي او عفو شود * و هر كه بروح القدس افتري كند * براي او عفو نشود *
11 * وقتي كه شما را در انجمنها ايشان بكشند * برابر سروران وسلطانان * مينديشيد * كه
12 چكونه جواب دهيد * يا چه كوييد * روح القدس دران ساعت † شمارا بياموزاند كه
بكوييد انچ واجب است *

Veruntamen crines capitis vestri 7
numerum & rationem habent. Ne
timeatis igitur, quia multitudine
passerum præstantiores estis. Vobis 8
autem dico; Quicunque coram ho-
minibus me confessus fuerit, Fili-
us hominis etiam coram Angelis eum
confitebitur.

LXXII. De abnegatione.

Et quicunque coram hominibus me 9
abnegaverit, coram Angelis Dei ego
illum etiam abnegabo. Et quicunq; 10
de Filio hominis verbum dixerit,
ei condonabitur: quicunque autem
in Spiritum sanctum convitium fe-
cerit, ei condonatum non erit. Quo 11
tempore vos in conventus suos tra-
xerint, & coram principibus & re-
gibus, ne reputetis quomodo respon-
sum detis, aut quid dicatis. Spiri- 12
tus sanctus in illa hora vos
docebit ut dicatis quod expedi-
ens erit.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΛΟΥΚΑ͂Ν. ΚΕΦ. ΜΕ'. Μϛ'.

Ait autem quidam ei de turba; Magister, dic fratri meo partiri
13 Εἶπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου, Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι ΜΕ' σμθ ι
mecum hæreditatem. Ille autem dixit ei; Homo, Quis me constituit
14 μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησε
judicem aut divisorem super vos? Dixit autem ad illos; Videte & cavete
15 δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε
ab avaritia: quia non in redundare cuiquam vita ejus est ex substantiis ipsius.
(ν) ἀπὸ τῆς πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ.
Dixit autem similitudinem ad illos, dicens; Hominis cujusdam
16 Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, λέγων, Ἀνθρώπου τινὸς Μϛ'
divitis benè tulit regio. Et ratiocinabatur in seipso, dicens; Quid faciam,
17 πλουσίου (θ) εὐφόρησεν ἡ χώρα. Καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων, Τί ποιήσω,
quia non habeo quò congregem fructus meos? Et dixit; Hoc faciam:
18 ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; Καὶ εἶπε, Τοῦτο ποιήσω·
Destruam mea horrea, & majora ædificabo, & congregabo illuc omnia
καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ
nata mea, & bona mea. Et dicam animæ meæ; Anima, habes
19 (ι) γεννήματά μου, καὶ τὰ ἀγαθά μου. Καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχή, ἔχεις
multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, oblectare. Dixit autem
20 πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. Εἶπε
illi Deus, Stulte, hâc nocte animam tuam repetunt à te:
δὲ (κ) αὐτῷ ὁ Θεός, Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ·
quæ autem parâsti, cui erunt? Sic thesaurizans sibiipsi, & non in Deum
ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν 21
ditescens. Dixit autem ad discipulos suos; Ideò vobis dico; Ne soliciti
πλουτῶν. Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω, Μὴ μεριμνᾶτε 22
sitis animæ vestræ, quid manducetis: neq; corpori, quid induamini. Anima
τῇ (λ) ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσησθε. Ἡ ψυχὴ 23
plus est alimento, & corpus vestimento. Considerate corvos,
πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. Κατανοήσατε τοὺς κόρακας, 24
quia non seminant, neque metunt, quibus non est cellarium, neque horreum: &
ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον, οὐδὲ ἀποθήκη· καὶ
Deus alit illos: quantò magis vos præstatis volucribus? Quis
ὁ Θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν; Τίς 25
autem ex vobis cogitans solicitè potest apponere ad staturam suam cubitum unum?
δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα;
Si ergò neque minimum potestis, quid de cæteris soliciti estis? Considerate 26
Εἰ οὖν οὔτε ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; Κατανοήσατε 27
lilia, quomodò crescunt: non laborant, neque nent. Dico autem vobis; Neque
τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει. λέγω δὲ ὑμῖν, (μ) Οὐδὲ
Salomon in omni gloria sua circumamiciebatur sicut unum istorum.
Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.

MS. A. (ν) ἀπὸ πάσης πλεονεξίας· (θ) ηὐφόρησεν (ι) γενήματά (κ) αὐτῷ ὁ Κύριος, Ἄφρων, (λ) ψυχῇ, τί (μ) Ὅτι οὐδὲ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܪܝܢܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܫܒܘܥܐ ܕܬܠܬ ܕܨܘܡܐ * ܡܢ *

Feriâ sextâ hebdomadæ III. Jejunii. 43.

13 * ܐܡܪ ܠܗ ܕܝܢ ܚܕ ܡܢ ܗܘ ܟܢܫܐ ܡܠܦܢܐ. ܐܡܪ ܠܐܚܝ ܕܢܦܠܓ ܥܡܝ ܝܪܬܘܬܐ. * ܝܫܘܥ
14 ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ. ܓܒܪܐ. ܡܢܘ ܐܩܝܡܢܝ ܥܠܝܟܘܢ ܕܝܢܐ ܘܡܦܠܓܢܐ. * ܘܐܡܪ
15 ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܟܠܗ ܥܠܘܒܘܬܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܒܡܘܬܪܐ ܕܥܘܬܪܐ ܗܝ
16 ܚܝܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܬܠܐ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܥܬܝܪܐ. ܐܥܠܬ ܠܗ ܐܪܥܗ ܥܠܠܬܐ ܣܓܝܐܬܐ.
17 * ܘܡܬܚܫܒ ܗܘܐ ܒܢܦܫܗ ܘܐܡܪ. ܡܢܐ ܐܥܒܕ. ܕܠܝܬ ܠܝ ܐܝܟܐ ܕܐܟܢܫ ܥܠܠܬܝ.
18 * ܘܐܡܪ. ܗܕܐ ܐܥܒܕ. ܐܣܬܘܪ ܒܝܬ ܐܘܨܪܝ. ܘܐܒܢܐ ܘܐܘܪܒ ܐܢܘܢ. ܘܐܟܢܫ ܬܡܢ
19 ܟܠܗ ܥܒܘܪܝ ܘܛܒܬܝ. * ܘܐܡܪ ܠܢܦܫܝ. ܢܦܫܝ. ܐܝܬ ܠܟܝ ܛܒܬܐ ܣܓܝܐܬܐ
20 ܕܤܝܡܢ ܠܫܢܝܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܐܬܬܢܝܚܝ. ܐܟܘܠܝ. ܐܫܬܝ. ܘܐܬܒܣܡܝ. * ܐܡܪ ܠܗ ܐܠܗܐ
21 ܚܣܝܪ ܪܥܝܢܐ. ܒܗܢܐ ܠܠܝܐ ܢܦܫܟ ܬܒܥܝܢ ܠܗ ܡܢܟ. ܘܗܠܝܢ ܕܛܝܒܬ ܠܡܢ
22 ܢܗܘܝܢ. * ܗܟܢܐ ܗܘ ܡܢ ܕܣܐܡ ܠܗ ܣܝܡܬܐ. ܘܒܐܠܗܐ ܠܐ ܥܬܪ. * ܘܐܡܪ
ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܬܝܨܦܘܢ ܠܢܦܫܟܘܢ. ܡܢܐ ܬܐܟܠܘܢ.
23 ܘܠܐ ܠܦܓܪܟܘܢ ܡܢܐ ܬܠܒܫܘܢ. * ܢܦܫܐ ܓܝܪ ܝܬܝܪܐ ܡܢ ܬܪܣܝܬܐ. ܘܦܓܪܐ ܡܢ
24 ܠܒܘܫܐ. * ܐܬܒܩܘ ܒܥܘܪܒܐ. ܕܠܐ ܙܪܥܝܢ ܘܠܐ ܚܨܕܝܢ. ܘܠܝܬ ܠܗܘܢ ܒܝܬ ܓܙܐ ܘܐܘܨܪܐ.
25 ܘܐܠܗܐ ܡܬܪܣܐ ܠܗܘܢ. ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܐܢܬܘܢ ܝܬܝܪܝܢ ܡܢ ܦܪܚܬܐ. * ܡܢܘ ܕܝܢ
26 ܡܢܟܘܢ ܟܕ ܝܨܦ. ܡܫܟܚ ܠܡܘܤܦܘ ܥܠ ܩܘܡܬܗ ܐܡܬܐ ܚܕܐ. * ܐܢ ܕܝܢ ܐܦܠܐ ܠܙܥܘܪܬܐ
27 ܡܫܟܚܝܬܘܢ. ܥܠ ܫܪܟܐ ܠܡܢܐ ܝܨܦܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܐܬܒܩܘ ܒܫܘܫܢܐ ܐܝܟܢܐ ܪܒܝܢ.
ܕܠܐ ܠܐܝܢ ܘܠܐ ܙܩܪܢ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܟܘܢ. ܕܐܦܠܐ ܫܠܝܡܘܢ ܒܟܠܗ ܫܘܒܚܗ ܐܬܟܣܝ ܐܝܟ ܚܕ ܡܢܗܘܢ.

Dixit autem ei quidam è turba illa; Doctor, 13
dic fratri meo, ut dividat mecum hæreditatem. Jesus autem dixit ei; Heus vir, quis me 14
constituit super vos judicem, & partitorem?
Et ait discipulis suis, Cavete ab omni cupi- 15
ditate: neque enim in abundantia divitiarum
est vita. Dixitq; eis parabolam; Viro cuidam 16
diviti protulit terra sua multos proventus:
Et animo versabat, & dicebat; Quid faci- 17
am? quandoquidem non habeo ubi cogam
proventus meos. Subditque, Hoc faciam, di- 18
ruam horrea mea, & ædificabo ac dilatabo
ea, & cogam illuc totum frumentum meum
& bona mea: Et dicam animæ meæ; Anima 19
mea, sunt tibi bona plurima reposita in multos annos: requiesce, ede, bibe, oblectare.
Inquit autem ei Deus; Expers rationis, hâc 20
nocte animam tuam repetunt abs te; & quæ
parâsti, cujusnam futura sunt? Ita est qui re- 21
ponit sibi thesauros, & in Deo non est dives.
Et ait discipulis suis, Propterea dico vobis; 22
Ne soliciti sitis de anima vestra, quid esuri sitis; nec de corpore vestro, quid induturi.
Quandoquidem anima præstantior est cibo, 23
& corpus indumento. Considerate corvos, 24
qui nec seminant nec metunt, quibus nec est receptaculum nec horreum, Deus tamen alit
eos: quanto igitur vos præstatis volucribus? Quis autem ex vobis, quamvis anxius, 25
potest addere ad staturam suam cubitum
unum? Quòd si ne rem quidem minimam 26
potestis, quid de cæteris soliciti estis? Con- 27
siderate lilia quomodo crescant, quæ nec laborant, neque nent: dico autem vobis, ne Salomonem quidem in tota gloria sua amictum fuisse ut unum ex eis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

هفتاد سه سوال براي ميراث

13 * يكي از ميان جماعت بعيسي كفت اي معلم •
14 بكو ببرادرم كه ميراث بمن بخشد • * عيسي بدو كفت اي مرد بكيست اك مرا † براي شما
15 داوري كن • يا بخشاينك ايستانيد • * وبشاكردان خود كفت • از همه † شري دوستي مال را
بتر دانيد وازش بيشتر پرهيز كنيد • براي اك نه بپسياري كله وجانورها زندكاني
حاصل شود هفتاد چهار مثل توانكر كه نفس خود را اميد مي داد
16 * وبعد ازين عيسي مثلي پيش ايشان كفت • كه مردي توانكر بود • واب وزمين داشت دران
17 سال زمين † او دخل وارتفاع بسيار داد • * در نفس خود مي كفت • چه چاره سازم كه
18 چندان جاء ندارم • كه دخل ودانه من انجا كنجد • * درخود فكر كرد كه خانه انبار را †
19 خراب كند • وبزركتر سازد • كه اين دخل درانجا بكنجد • وخانه وخدمت كاران را انجا برم • * وبجان
خود بكويم • اي جان نعمتهاء بسيار وفراوان داري • وتا سالهاء بسيار ترا بس است • بنشين وبخور
20 وبياشام • و بياسا • * خداوند كويد اي كم عقل • درانشب جان ترا ازين تو بدر كنند • اينك
21 معد † داشتي براي كه خواهد ماندن • * وايچنين هر كس كه در زمين ذخيره • وانبار نهد بهر خود • از خدا اميد † ببريك باشد •

LXXIII. Petitio de hæreditate.
Et quidam de medio turbæ ad Je- 13
sum dixit; O præceptor, dic fratri meo ut hæreditatem mecum partia-
tur. Jesus ei dixit; O homo, quis est 14
qui me vobis judicem aut partito-
rem constituit? Et discipulis suis 15
dixit; Omni malo amorem divitiarũ pejorem scitote, & ab eo potissimùm cavete: eò quòd non in abundantia gregum & animalium vita constet.

LXXIV. Parabola divitis qui animæ suæ spem dedit.
Et post hæc Jesus parabolam coram 16
eis protulit; Divitem quendam fuisse, qui aquam & terram habuit: eo autem *anno solum ejus reditum*
& proventum multum dedit. In ani- 17
mo igitur *suo dixit; Quomodo faciam, quum tantum loci non habeam, quo proventus & fruges meæ con-*
dantur? Apud se ergo *cogitavit,* 18
quòd domum repositorii destrueret, & majorem pararet, quò hic proventus cogeretur: & familiam, inquit *& ministros* meos *illuc transfe-*
ram: Et animæ meæ dicam; O ani- 19
ma, opes multas & copiosas habes, & in annos multos tibi satis est: Se-
de, & comede, & bibe, et otiare. Do- 20
minus ei dicit; O insipiens, hâc nocte animam tuam è corpore tuo exigent: hoc quod paratum habes, cui mane-
bit? Eodem autem modo omnis ho- 21
mo, qui in terra thesaurũ & proventum reponit sibi, à Deo spem præcidit.

Versio VULGATA LATINA.

13 Ait autem ei quidam de turba; Magister, dic fratri meo ut dividat mecum hære-
14 ditatem. At ille dixit illi; Homo, quis me constituit judicem aut divisorem su-
15 per vos? Dixitque ad illos; Videte, & cavete ab omni avaritia: quia non in
16 abundantia cujusquam vita ejus est, ex his quæ possidet. Dixit autem similitudi-
17 nem ad illos, dicens; Hominis cujusdam divitis uberes fructus ager attulit: Et
cogitabat intra se dicens; Quid faciam, quia non habeo quò congregem fructus
18 meos? Et dixit; Hoc faciam: Destruam horrea mea, & majora faciam: & il-
19 luc congregabo omnia quæ nata sunt mihi, & bona mea, Et dicam animæ meæ;
Anima, habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe,
20 epulare. Dixit autem illi Deus; Stulte, hâc nocte animam tuam repetunt à te:
quæ autem parâsti, cujus erunt? Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum 21
dives. Dixitque ad discipulos suos; Ideò dico vobis; Nolite soliciti esse ani- 22
mæ vestræ quid manducetis, neque corpori quid induamini. Anima plùs est quàm 23
esca, & corpus plus quàm vestimentum. Considerate corvos, quia non seminant 24
neque metunt, quibus non est cellarium neque horreum, & Deus pascit illos. Quan-
tò magis vos pluris estis illis? Quis autem vestrûm cogitando potest adjicere ad 25
staturam suam cubitum unum? Si ergò neque quod minimum est potestis, quid 26
de cæteris soliciti estis? Considerate lilia quomodò crescunt: non laborant, ne- 27
que nent: dico autem vobis; Nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut
unum ex istis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * الفصل السابع والاربعون * ثم قال له واحد من الجمع يا معلم قل لاخي
14 يقاسمني الميراث * فقال له يا انسان من اقامني عليكم حاكما او مقسما * ثم قال لهم انظروا
15 وتحفظوا من كل الشره * لانه ليست الحياة للانسان بكثرة ماله * ثم قال لهم مثلا. انسان غني
16 اخصبت له كوره * ففكر في نفسه هكذي ماذا اصنع اذ ليس لي حيث اصنع غلاتي *
17 * ثم قال افعل هكذا. اهدم اهري وابنيها متسعة * واخزن هناك جميع غلاتي وخيراتي * واقول
18 لنفسي يا نفس لك خيرات كثيرة موضوعة لسنين كثيرة * فاستريحي وكلي واشربي
19 وافرحي * فقال له الله يا جاهل في هذه الليلة تنزع نفسك منك * فهذا الذي جمعته لمن
20 يكون * هكذا كل من يدخر ذخائر وليس هو غنيا بالله * * الفصل الثامن والاربعون *
21 * ثم قال لتلاميذه من اجل هذا اقول لكم لا تهتموا لنفوسكم بما تاكلون ولا
22 لاجسادكم بما تلبسون * لان النفس افضل من الطعام والجسد افضل من اللباس *
23 * تاملوا فراخ الغربان التي لا تزرع ولا تحصد وليس لها مخازن ولا اهراء والله يقوتها *
24 فكم بالحري انتم افضل من الطيور * من منكم اذا اهتم يقدر ان يزيد على قامته ذراعا
25 واحدا * فان كنتم لا تستطيعون صغيرا فكيف تهتمون بالباقي * تاملوا الزهر كيف ينمو
26 ولا يتعب ولا يعمل * اقول لكم ان سليمن في كل مجده لم يلبس كواحدة منها *
27

Sectio quadragesima septima.
Tum dixit ei quidam de turba; Magi- 13
ster, dic fratri meo dividat mecum hæ-
reditatem. Ait illi, Heus homo, quis 14
constituit me super vos judicem aut di-
visorem? Præterea dixit eis, Videte 15
& cavete ab omni aviditate: quia non
est vita homini in copia opum suarum.
Item dixit illis similitudinem; Homini 16
cuidam diviti exuberaverunt regiones
suæ: Quapropter cogitavit intra se hoc 17
modo: Quid faciam cùm non sit mihi
ubi ponam fruges meas? Tum dixit, Fa- 18
ciam sic: Destruam horrea mea, & ædi-
ficabo illa capacissima, & condam ibi
omnes fruges meas, & bona mea: Et di- 19
cam animæ meæ; O anima, habes bona
multa posita in annos plurimos: requie-
sce ergò, & comede, et bibe, & gaude. Di- 20
xit autem illi Deus; O stulte, in hac no-
cte auferetur anima tua abs te, & hæc
quæ cumulâsti, cui erunt? Talis est qui 21
recondit thesauros, & non est dives in
Deo.

Sectio quadragesima octava.
Præterea dixit discipulis suis, Propter 22
hoc dico vobis; Ne procuretis animabus
vestris quid manducetis, neque corpori-
bus vestris quid induantur. Nam anima 23
præstantior est quàm esca, & corpus præ-
stantius quàm vestimentum. Considerate 24
pullos corvorum qui non seminant, neque
metunt, & non sunt eis cellaria neque
horrea, & Deus pascit illos. Quanto
magìs vos præstantiores estis volucri-
bus? Quis ex vobis cùm se cruciave- 25
rit, potest adjicere ad staturam suam cu-
bitum unum? Si ergò non potestis rem 26
minimam, quomodo cruciamini de reli-
quis? Contemplamini flores quomodo 27
crescunt: & non laborant, neque operan-
tur. Dico vobis, quòd Salomon in omni
gloria sua non fuit vestitus sicut unus
ex illis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ ፡ ዘፈቀደ ፡ ይትከፈል ፡ ርስት ፡፡ ፨
13 ወይቤሎ ፡ ላሐዱ ፡ እምሕዝብ ፡ ሊቅ ፡ በሉ ፡ ለእኁየ ፡ ይክፍለኒ ፡ ርስትየ ፡ ፨ ወይቤሎ ፡ እግ
14 ዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ አንተ ፡ ዓርክየ ፡ መኑ ፡ ሤመኒ ፡ ከፋሌ ፡ ወመኰንነ ፡ ላዕሌክሙ ፡፡ ፨ ወይቤሎ
15 ሙ ፡ ዑቁ ፡ ወተዐቀቡ ፡ እምነ ፡ ኵሉ ፡ ትእግልት ፡ እስመ ፡ አኮ ፡ በአብዝኆ ፡ ንዋዩ ፡ ዘይሐዩ ፡
ሰብእ ፡፡ ፨ በእንተ ፡ ባዕል ፡ ዘአስመረ ፡ ገራህቱ ፡፡ ፨
16 ወመሰለ ፡ ሎሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ባዕል ፡ ወሰምሮ ፡ ሎቱ ፡ ተግባሮ ፡ ወደለወ ፡ ብ
17 ሔሩ ፡ ፨ ወሐለየ ፡ በልቡ ፡ ወይቤ ፡ ምንተ ፡ እሬሲ ፡ ዘአልብየ ፡ ኀበ ፡ እዘግብ ፡ ማእረርየ ፡ ፨
18 ወይቤ ፡ ከመዝ ፡ እገብር ፡፡ እነሥት ፡ ዘትካት ፡ መዛግብትየ ፡ ወአሐንጽ ፡ ዘየዐቢ ፡ ወእዘግ
19 ብ ፡ ህየ ፡ እክልየ ፡ ወበረከትየ ፡ ፨ ወእብላ ፡ ለነፍስየ ፡ ነፍስየ ፡ ብኪ ፡ ብዙኅ ፡ በረከት ፡ ዘዘገ
ብኩ ፡ ለኪ ፡ ዘይአክለኪ ፡ ለብዙኃ ፡ ዐመታት ፡ አዕርፊ ፡ እንከ ፡ ብልዒ ፡ ወስተዪ ፡ ወተፈሥ
20 ሒ ፡፡ ፨ ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ብሔር ፡ ለአብድ ፡ በዛቲ ፡ ሌሊት ፡ ይነሥእዋ ፡ ለነፍስከ ፡ እ
21 ምላዕሌከ ፡ ለመኑ ፡ እንከ ፡ ይከውን ፡ ዘአስተደለውከ ፡፡ ፨ ከማሁኬ ፡ ዘይዘግብ ፡ ሎቱ ፡
22 ወኢኮነ ፡ እምእግዚአብሔር ፡ ብዕሉ ፡፡ ፨ ወይቤሎሙ ፡ ለአርደኢሁ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡
እብለክሙ ፡ ኢትሀልዩ ፡ ለነፍስክሙ ፡ ዘትበልዑ ፡ ወዘትሰትዩ ፡ ወለነፍስክሙኒ ፡ ዘትለብ
23 ሱ ፡ ፨ እስመ ፡ ነፍስ ፡ ይዓጽብ ፡ እምሲሲይ ፡ ወነፍስትክሙ ፡ ተዓጽብ ፡ እምዓራዝክሙ ፡፡ ፨
24 ርእዩ ፡ ቋዓተ ፡ ዘኢይዘርኡ ፡ ወኢየአርሩ ፡ ወአልቦሙ ፡ መዛግብተ ፡ ወሠናፃተ ፡ ወእግ
25 ዚአብሔር ፡ ይሴስዮሙ ፡ እፎ ፡ እንከ ፡ ፈድፋደ ፡ ትኄይሱ ፡ አንትሙ ፡ እምአዕዋፍ ፡፡ ፨ በ
26 ሁ ፡ እምውስቴትክሙ ፡ ሐሊዮ ፡ ዘይክል ፡ ውስኮ ፡ አሐተ ፡ እመተ ፡ ደበ ፡ ቆሙ ፡ ፨ ሶበ ፡ ኢት
27 ክሉ ፡ ዘንተ ፡ ዘይቀልል ፡ ለምንት ፡ ትሔልዩ ፡ ዘይዓጽብ ፡ ፨ ናሁ ፡ ጽጌያተ ፡ ርእዩ ፡ ዘከ
መ ፡ ይልህቁ ፡ ኢይፈትሉ ፡ ወኢይጻምዉ ፡፡ እብለክሙ ፡ ሰሎሞን ፡ ጥቀ ፡ ኢለበሰ ፡
ከመ ፡ አሐዱ ፡ እምእሉ ፡ በኵሉ ፡ መዋዕለ ፡ ክብሩ ፡፡ ፨

De eo qui voluit partitam iri hæreditatem.
Et dixit ei quidam è populo; Magister, dic fratri meo, ut partiatur mihi hæredita- 13
tem meam. Et dixit ei Dominus Jesus; Tu amice mi, quis constituit me partito- 14
rem & judicem super vos? Et dixit iis; Videte, & cavete ab omni avaritia: quia 15
non in multitudine divitiarum *est* quòd vivet homo.
De possessore cui pergratum fuit prædium ejus.
Et similitudinem dixit iis: & dixit iis, Quidam homo possessor *fuit*, & gratum fu- 16
it ei opus ejus, & prosperum fuit ei prædium. Et cogitavit in corde suo, & 17
dixit; Quid faciam quia non habeo quo reponam messem meam? Et dixit; Sic fa- 18
ciam, destruam fundamentum horrei mei, & ædificabo majus; & reponam ibi fru-
mentum meum, & benedictionem meam: Et dicam animæ meæ; Anima mea, 19
habes multas benedictiones quas reposui tibi, quæ sufficient tibi in plurimos an-
nos, requiesce igitur, comede & bibe, & gaudeto. Et dixit ei Deus, O demens, 20
in hac nocte accipient animam tuam à te: cujus igitur erit quod parâsti? Sic 21
igitur *est* qui thesaurizat sibi, & non fuit à Deo opulentia ejus. Et dixit discipulis 22
suis, Propterea dico vobis; Ne soliciti estote de anima vestra quid manducetis, &
quid bibatis, & de anima vestra quid induatis. Quia anima plus est quàm esca, & 23
corpus vestrum plus est quàm vestimentum vestrum. Videte corvos qui non se- 24
minant neque metunt, & neque habent thesauros, & cellas, & Deus alit illos:
quanto igitur magìs potiores estis vos quàm volucres? Estne à vobis solicitè 25
cogitans *aliquis*, qui potest adjicere unum cubitum supra staturam suam? Si non 26
potestis φ leve est, quare soliciti estis de eo quod difficile est? Ecce lilia, videte 27
quomodo crescunt: non nent neque laborant. Dico vobis; Ne Salomon quidem
vestitus fuit, sicut unum ex istis, in toto tempore gloriæ suæ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 هفتاد پنج   غم خوردن وپوشیدن   * عیسی بشاکردان خود کفت بهر
23 این بشما می کویم که برای نفس خود میندیشید * که چه خوریم * یا چه پوشیم * برای انك جان از
24 خوردنی بهترست * وتن از پوشیدنی * * بمرغان پرنك نکرید که نکارند * وندروند * ونه انبار
دارند * وخدا ایشانرا سیر میکند * اکنون بنکرید که تا چند شما از مرغان بهترید *
25 † * وچه کس باشد که [بغم خود] بر قد وبالای خود یك کز زیادت کند * * چون بر اندك چیزی
26
27 توانا نیستید * چرا بر همه غم می خورید * * در کل وسوسنها صحرا بنکرید * که چکونه
پرورده می شوند * نمی ریسند * ورحمت نمی کشند * اکنون بشما می کویم که سلیمان *
با ان همه عظمت خود * مانند یکی از ایشان نپوشید *

LXXV. Cura victûs & vestitûs.

Porro *Jesus discipulis suis dixit;* 22
Propter hoc vobis dico, quòd de ani-
ma vestra ne cogitetis, nempe quid
comedemus? aut quid induemus?
Eò quod anima cibo præstantior est, 23
& corpus vestitu. Aves volatiles 24
intueamini, quæ non serunt, neque
metunt, neque repositorium habent,
& Deus illas saturat: jam conside-
rate, quanto vos avibus præstantio-
res estis. Quis autem homo est, qui 25
solicitudine suâ staturæ & altitudi-
ni suæ unum cubitum adjiciat?
Cùm in re minima potentes non si- 26
tis, quare de omnibus soliciti estis?
Rosas & lilia agri intueamini quo- 27
modo crescant: neque nent, neque
molestiam tolerant: vobis autem
dico, quòd Salomon in omni illa ma-
gnificentia sua instar unius ex illis
non amictus fuit.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΛΟΥΚΑ͂Ν.

Si autem fœnum in agro hodiè *existens*, & cras in clibanum *mis-*
28 Εἰ δὲ τὸν χόρτον (ν) ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμε-
sum, Deus sic *circumamicit*, quantò magis vos, *exiguæ* fidei? Et vos *ne quæ-*
29 νον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσι, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Καὶ ὑμεῖς μὴ ζη-
rite quid manducetis, aut quid bibatis, & *ne suspendamini ex sublimi.* Hæc enim omnia
30 τεῖτε τί φάγητε, ἢ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. Ταῦτα γὰρ πάντα τὰ
gentes mundi quærunt. Vester autē pater scit quoniam indigetis his. Veruntamen
31 ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ. ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων. Πλὴν
quærite regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis. Ne *time*,
32 ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ φοβοῦ,
pusillus grex: quia *benè visum est* Patri vestro dare vobis regnum. Ven-
33 τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. Πω-
dite *substantias vestras*, & date eleemosynam. facite vobis *crume-*
λήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην. ποιήσατε ἑαυτοῖς (ξ) βαλάν-
nas non *veterascentes*, thesaurum non deficientem in cœlis, quò fur nō appro-
τια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγί-
piat, neque tinea corrumpit. Ubi enim est thesaurus vester, ibi & cor vestrum
34 ζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει. Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν
erit. Sint vestri lumbi præcincti, & lucernæ *accensæ*: Et
35 36 ἔσται. Ἔστωσαν (ο) ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· Καὶ
vos similes hominibus expectantibus dominum suum, quando *revertetur* à
ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε (π) ἀναλύσει ἐκ τῶν

ρνε ε — ρνα ι — ρνϛ β — ϛνβ β — ϛνγ ε — ϛνζ ε — ϛνδ ι

nuptiis, ut *veniente* & *pulsante*, confestim aperiant ei. Beati ser-
γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ (ρ) κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. Μακάριοι οἱ δοῦ- 37
vi illi, quos *veniens* dominus invenerit vigilantes. Amen dico vobis; Quòd *cir-*
λοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι περι-
cumcingetur, & faciet discumbere illos, & *prodiens* ministrabit illis. Et si venerit
ζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. Καὶ ἐὰν ἔλθῃ 38
in secunda vigilia, & in tertia vigilia venerit, & invenerit ita, beati
ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ (σ) φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὕρῃ οὕτω, μακάριοί
sunt servi illi. Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamiliâs quâ
εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι. Τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ 39
horâ fur veniret, vigilaret utique, & non *utique* sineret perfodi domū
ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκε διορυγῆναι τὸν οἶκον
suam. Et vos *igitur* estote parati: quia quâ horâ non putatis, filius homi-
αὐτοῦ. Καὶ ὑμεῖς οὖν γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 40
nis *venit*. Ait autem ei Petrus; Domine, ad nos parabolam hanc
που ἔρχεται. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην 41
dicis, an & ad omnes? Dixit autem Dominus; Quis *nam* est fidelis dis-
λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας; Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Τίς ἄρα (τ) ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκο- 42
pensator & prudens, quem constituit dominus *super famulitio suo*, *ad dandum* in
νόμος καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν
tempore tritici mensuram?
καιρῷ τὸ σιτομέτριον;

MS. A. (ν) σήμερον ἐν ἀγρῷ ὄντα, καὶ (ξ) βαλάντια (ο) αἱ ὀσφύες ὑμῶν (π) ἀναλύσῃ (ρ) κρούσαντος αὐτοῦ, εὐθέως (σ) φυλακῇ, καὶ ἐλθὼν εὕρῃ οὕτως, (τ) ἔσται

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

28 * ܘܐܢ ܠܥܡܒܪܐ ܕܝܘܡܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܒܚܩܠܐ. ܘܡܚܪ ܢܦܠ ܒܬܢܘܪܐ. ܐܠܗܐ ܗܟܢܐ
29 ܡܠܒܫ. ܟܡܐ ܝܬܝܪ ܠܟܘܢ ܙܥܘܪܝ ܗܝܡܢܘܬܐ. * ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܬܒܥܘܢ ܡܢܐ ܬܐܟܠܘܢ
30 ܘܡܢܐ ܬܫܬܘܢ. ܘܠܐ ܢܦܠܓ ܪܥܝܢܟܘܢ ܒܗܠܝܢ. * ܟܠܗܝܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ. ܥܡܡܐ ܗܘ
31 ܕܥܠܡܐ ܒܥܝܢ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܒܘܟܘܢ ܝܕܥ ܕܡܬܒܥܝܢ ܠܟܘܢ ܗܠܝܢ. * ܒܪܡ ܒܥܘ
ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܡܬܬܘܣܦܢ ܠܟܘܢ. * ܩܪܝܢܐ ܕܐܦܝܣܩܘܦܐ * ܡܕ *
32 * ܠܐ ܬܕܚܠ ܡܪܥܝܬܐ ܙܥܘܪܬܐ. ܕܨܒܐ ܐܒܘܟܘܢ ܕܢܬܠ ܠܟܘܢ ܡܠܟܘܬܐ. * ܙܒܢܘ ܩܢܝܢܝܟܘܢ ܘܗܒܘ
33 ܙܕܩܬܐ. ܥܒܕܘ ܠܟܘܢ ܟܝܣܐ ܕܠܐ ܒܠܝܢ. ܘܣܝܡܬܐ ܕܠܐ ܚܣܪܐ ܒܫܡܝܐ. ܐܬܪ ܕܓܢܒܐ ܠܐ ܩܪܒ
34 ܘܣܣܐ ܠܐ ܡܚܒܠ. * ܐܬܪ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܣܝܡܬܟܘܢ. ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܐܦ ܠܒܟܘܢ.
35 36 * ܢܗܘܝܢ ܚܨܝܟܘܢ ܐܣܝܪܢ. ܘܫܪܓܝܟܘܢ ܕܠܝܩܝܢ. * ܘܐܢܬܘܢ ܕܡܝܢ ܠܐܢܫܐ ܕܡܣܟܝܢ
ܠܡܪܗܘܢ. ܕܐܡܬܝ ܢܗܦܘܟ ܡܢ ܒܝܬ ܡܫܬܘܬܐ. ܕܡܐ ܕܐܬܐ ܘܢܩܫ. ܡܚܕܐ ܢܦܬܚܘܢ ܠܗ.
37 * ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܥܒܕܐ ܗܢܘܢ. ܕܢܐܬܐ ܡܪܗܘܢ ܘܢܫܟܚ ܐܢܘܢ ܟܕ ܥܝܪܝܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ
38 ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܢܐܣܘܪ ܚܨܘܗܝ ܘܢܣܬܟܒ ܐܢܘܢ. ܘܢܥܒܪ ܢܫܡܫ ܐܢܘܢ. * ܘܐܢ ܒܡܛܪܬܐ
39 ܕܬܪܬܝܢ ܐܘ ܕܬܠܬ ܢܐܬܐ ܘܢܫܟܚ ܗܟܢܐ. ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܥܒܕܐ ܗܢܘܢ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܥܘ. ܕܐܠܘ
ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܪܐ ܒܝܬܐ ܒܐܝܢܐ ܡܛܪܬܐ ܐܬܐ ܓܢܒܐ. ܡܬܬܥܝܪ ܗܘܐ ܘܠܐ ܫܒܩ ܗܘܐ ܕܢܬܦܠܫ
40 ܒܝܬܗ. * ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܗܘܘ ܡܛܝܒܝܢ. ܕܒܫܥܬܐ ܕܠܐ ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܬܐ ܒܪܗ
41 ܕܐܢܫܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܡܪܝ. ܠܘܬܢ ܐܡܪ ܐܢܬ ܗܢܐ ܡܬܠܐ. ܐܘ ܐܦ
42 ܠܘܬ ܟܠܢܫ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܢܘ ܟܝ ܪܒܝܬܐ ܡܗܝܡܢܐ ܘܚܟܝܡܐ
ܕܢܩܝܡܝܘܗܝ ܡܪܗ ܥܠ ܬܫܡܫܬܗ. ܕܢܬܠ ܦܣܡܐ ܒܙܒܢܗ.

Quòd si herbam, quæ hodiè est in agro, cras 28
verò conjicitur in clibanum, Deus ita cir-
cumvestit; quantò magis vos, modicâ fide
præditi? Vos itaq; ne quæsieritis quid eda- 29
tis aut quid bibatis, nec distrahatur mens ve-
stra in istis. Hæc enim omnia gentes mun- 30
danæ requirunt. Pater autem vester novit &
vobis hæc desiderari. Verùm quærite re- 31
gnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis.

Lectio Episcoporum. 44.

Ne timueris, ô parve grex, quia libuit Patri 32
vestro dare vobis regnum. Vendite posses- 33
sionem vestram, & date eleemosynam: fa-
cite vobis marsupia quæ non veterascunt,
& thesaurum qui non deficit, in cœlis; quò
fur non appropinquat, & ubi tinea non cor-
rumpit. Ubi enim est thesaurus vester, ibi 34
erit & cor vestrum. Sint præcincti lumbi 35
vestri, & accensæ lucernæ vestræ. Et esto- 36
te similes hominibus præstolantibus domi-
num suum, quando reversurus sit è convi-
vio: ut quum venerit, ac pulsaverit, confe-
stim aperiant ei. Felices servi illi, quos 37
quum venerit Dominus ipsorum, inveniet
vigilantes. Amen dico vobis, Præcinctus
lumbos faciet ut discumbant, & transiens
ministrabit eis. Et si vigiliâ secundâ aut 38
tertiâ venerit, & ita invenerit, felices servi
illi. Hoc autem scitote, si sciret dominus 39
domûs quânam vigiliâ venturus sit fur, vi-
gilaret, nec fineret perfodi domum suam.
Et vos igitur estote parati, quoniam quâ ho- 40
râ non putatis, venturus est Filius hominis.
Dixit ei Simon Petra; Domine noster, no- 41
bis dicis parabolam hanc, an etiam omni-
bus? Dixit ei Jesus, Quisnam est præfe- 42
ctus domûs fidelis & sapiens, quem consti-
tuet dominus ejus super famulitium suum,
ut det demensum in tempore suo?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

28 * چون كياه را كه امروز در كشتزارست * وفردا در تنور بيفتد * خدا اينچنين بپوشاند * تا چند
29 شما بران † افزونتريد * اي كم ايمانان * بجوييد شما چه خوريد * وچه اشاميد تا خاطر شما
30 دران مانك نشود * * عوام الناس انهارا مي خواهند * اما ازان شما پدر شما مي داند * كه اين
31 همه شما را در بايست است * * اكنون ملكوت خدايرا بخواهيد † خود اينها همه بر شما افزونتر
32 شوند * * اي كله كوچك مترس كه خدا را خواست است كه بتو ملكوت دهد
33 هفتاد شش جهت صدقه * هر چه داريد بفروشيد وصدقه دهيد * كيسه ساخته
باشيد * كه هر كز نپوسد * وكنجي كه كم نشود در آسمان * جايي كه نه دزد ابرد * ونه كرم
34 خورد * * وهر كجا كنج شما باشد دل شما نيز انجا باشد هفتاد هفت مثل خداوند
35 36 كه بندكان خودرا بيدار بيند * ميانهاء شما را ببنديد * وچراغها را برافروزيد * تا مانند
آن كسان باشيد * كه نكران † خداوند خودند * تا چون خداوند † از عروسي † باز كردد * وبيايد *
37 درا بزند * براي او بكشاييد * * خنك آن بندكانرا كه چون خداوند ايشان † بيايد ايشانرا بيدار
بيند * راست بشما بكويم ميان خودرا ببندد ودر ايد ايشانرا بنشاند * وبندكي كند *

Cùm gramen, quod hodie in agro est, 28
& cras in clibanum cadit, Deus sic
vestiat: quanto vos illo excellenti-
ores estis, ô parum fideles? Ne 29
quæratis vos quid edatis, aut quid
bibatis, ne animus vester in illis im-
moretur. Vulgus hominum hæc 30
omnia quærunt: quod ad vos autem,
Pater vester novit quòd hæc omnia
vobis opus sint. Regnum autem Dei 31
quærite vosmet, & hæc omnia vobis
abundantiùs erunt. O grex pusille 32
ne timeas, quia Dei voluntas est, ut
tibi regnum det.

LXXVI. De eleemosyna.

Quicquid habetis vendite, & elee- 33
mosynam date. Crumenam parate,
quæ nunquam corrumpatur, & the-
saurum qui non deficiat in cœlis;
ubi neque fur auferat, neque tinea
erodat. Ubicunque enim thesaurus 34
vester fuerit, cor vestrum etiam ibi
erit.

LXXVII. Parabola domini, qui servos suos vigilantes vidit.

Lumbos vestros accingatis, & lu- 35
cernas accendatis. ut similes eis 36
hominibus sitis, qui præstolantes
dominum suum sunt: ut cum Domi-
nus à nuptiis reversus fuerit, &
veniens ostium pulsaverit, ei aperi-
atis. Beati illi servi, quorum domi- 37
nus, cùm venerit, illos vigilantes
videat: certè vobis dico, Lumbos
suos accinget, & ingrediens eos se-
dere faciet, & illis ministrabit.

Versio VULGATA LATINA.

28 Si autem fœnum, quod hodiè est in agro, & cras in clibanum mittitur, Deus sic
29 vestit: quantò magis vos, pusillæ fidei? Et vos nolite quærere quid manducetis,
30 aut quid bibatis: & nolite in sublime tolli: Hæc enim omnia gentes mundi quæ-
31 runt. Pater autem vester scit quoniam his indigetis. Veruntamen quærite primùm
31 regnum Dei, & justitiam ejus: & hæc omnia adjicientur vobis. Nolite timere,
33 pusillus grex, quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Vendite quæ pos-
sidetis, & date eleëmosynam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt, thesau-
34 rum non deficientem in cœlis: quò fur non appropiat, neque tinea corrumpit. Ubi
35 enim thesaurus vester est, ibi & cor vestrum erit. Sint lumbi vestri præcin-
35 cti, & lucernæ ardentes in manibus vestris. Et vos similes hominibus expectanti-
bus dominum suum quando revertatur à nuptiis: ut, cùm venerit, & pulsaverit,
confestim aperiant ei. Beati servi illi, quos cùm venerit dominus, invenerit vigi- 37
lantes: amen dico vobis, quòd præcinget se, & faciet illos discumbere, & transi-
ens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, 38
& ita invenerit, beati sunt servi illi. Hoc autem scitote, quoniam si sciret pater- 39
familiâs, quâ horâ fur veniret, vigilaret utique, & non sineret perfodi domum su- 40
am. Et vos estote parati: quia quâ horâ non putatis, Filius hominis veniet. Ait 41
autem ei Petrus; Domine, ad nos dicis hanc parabolam, an & ad omnes? Dixit au- 42
tem Dominus; Quis, putas, est fidelis dispensator, & prudens, quem constituit Do-
minus supra familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

28 *فان كان العشب الذي هو اليوم في الحقل وفي غد يطرح في التنور يلبسه الله هكذي فكم
29 30 باحري انتم يا قليلي الايمان *وانتم فلا تطلبوا ما تاكلون ولا ما تشربون ولا تهتموا *لان هذا
31 كله امم العالم تطلبه* فاما انتم فابوكم يعلم انكم تحتاجون الي هذا *بل اطلبوا ملكوته وهذا
32 كله يعطي لكم * الفصل التاسع والاربعون * لا تخف ايها القطيع الصغير فان
33 اباكم قد سر ان يعطيكم الملكوت *بيعوا امتعتكم واعطوا رحمة* واجعلوا لكم اكياسا لا
34 تبلي وكنوزا في السموات لا تفني *حيث لا يصل اليها سارق ولا يفسدها سوس *فحيث تكون
35 36 كنوزكم فهناك تكون قلوبكم *تكون اوساطكم مشدودة وسرجكم موقودة *وكونوا متشبهين
37 باناس ينتظرون سيدهم متي يرجع من العرس * كي اذا جاء وقرع يفتحون له للوقت *طوبي
اوليك العبيد الذين اذا جاء سيدهم فيجدهم مستيقظين * امين اقول لكم انه يشد وسطه
38 ويتكيهم ويقف يخدمهم *فاذا جاء في الهجعة الثانية او الثالثة فيجدهم يفعلون هكذي طوبي
39 اوليك العبيد *هذا اعلموه لو كان رب البيت يعلم في اية ساعة ياتي السارق لكان يستيقظ
40 ولا يدع بيته ينقب *فكونوا انتم ايضا مستعدين فان ابن الانسان ياتي في ساعة لا تعرفونها*
41 42 *فقال له بطرس يا رب الينا قلت هذا المثل ام للجميع *فقال الرب من هو تري الوكيل
الامين الحكيم الذي يقيمه سيده علي عبيده ليعطيهم طعامهم في حينه *

Igitur si herbam, quæ est hodie in agro, 28
& in crastinam projicitur in clibanum,
vestit Deus sic: quantò magis vos, ô
pusilli fide? Et vos ne quæratis quid 29
manducetis, neque quid bibatis: & ne
soliciti sitis. Nam hoc totum gentes 30
mundi quærunt: At vos, Pater quidem
vester scit quòd indigetis his. Verùm 31
quærite regnum illius, & hæc omnia
dabuntur vobis.

Sectio quadragesima nona.

Ne timeas, ô grex pusille; quia Patri ve- 32
stro jam placuit dare vobis regnum. Ven- 33
dite supellectilia vestra, & date miseri-
cordiam: facite vobis sacculos qui non
consumuntur, & thesauros in cœlis, qui
non finiunt: ubi non pertingit ad eos
fur, neque corrumpit illos tinea. Ubi 34
enim fuerint thesauri vestri, ibi erunt
corda vestra. Sint lumbi vestri præcincti, 35
et lucernæ vestræ accensæ, Et estote simi- 36
les hominibus qui expectant dominum
suum quando revertatur à nuptiis: ut
cùm venerit & pulsaverit, aperiant ei
confestim. Beati illi servi, quos cùm ve- 37
nerit dominus eorum, invenerit eos vigi-
lantes. Amen dico vobis, quòd cinget
lumbos suos, & faciet discumbere illos,
& stabit ad ministrandum illis. Et, si 38
venerit in excubia secunda aut tertia,
& invenerit eos facientes sic, beati illi
servi. Hoc scitote, si dominus domûs sci- 39
ret in qua hora veniret fur, vigilaret &
non fineret domum suam perfodi. Igitur 40
estote vos etiam parati, quia filius homi-
nis veniet in hora quam non nôstis. Ait 41
autem illi Petrus; O Domine, nobisne
dixisti hanc parabolam, an omnibus?
Dixit Dominus; Quis est, putas, di- 42
spensator fidelis, prudens, quem constitu-
it dominus ejus super servos suos, ut det
illis cibum eorum in tempore suo?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ናሁ : ርእዩ: ሣዕረ፤ : ዘገደም : ዮም: ሃሎ : ወጌሠመ : ውስተ: እሳት: ይትወደይ:ከ
ማሁኬ:ይሬሲ:እግዚአብሔር:እፎ:እንከ: ፈድፋደ: ለክሙ: ኅጹጻነ: ሃይማኖት::=፦
29 አንትሙሂ:ኢትኅሥሡ: ዘትበልዑ:ወዘትሰትዩ: ወኢትትፈለሱ:=፦ እስመ:ዘንተ:ኵ
30 ሎ:አሕዛበ:ዓለም:ይኀሥሥዎ::ወለክሙሰ:ያአምር :አቡክሙ:ከመ: ትኀሥሥዎ:
31 ለዝ:ኵሉ:=፦ወበህቱ:ኅሡ:መንግሥቶ:ወጽድቆ:ወዘንተሰ:ኵሎ:ይትዌሰከክሙ::=፦
32 ኢተስተፀብሰዋ : ኦነአስ : መርዔት:: እስመ:ሠምረ: ለ ቡክሙ: ይሃብክሙ: መንግሥ
33 ቶ::=፦ ሢጡ: ንዋየክሙ: ወሃሁ: ምጽዋተ:ግበሩ:ለክሙ: ቀኍናመተ: ዘኢይበሊ :ወ
34 ኢይኀልቅ:መዘገብተ: በሰማያት:ኀበ: ኢይከርይዎ:ሰረቅት: ወኢያሞስና:ፀፄ:ወኢቀኍ
35 ንቀኍኔ:=፦ ወኀበ:ሃሎ:መዝገብክሙ:ህየ:ሃሎ:ልብክሙ::=፦ ወይኩን:ቅኑተ:ሐቋ
36 ክሙ:ወኅትወ: መኀትዊክሙ:=፦ ወአንትሙኒ:ኩኑ:ከመ:ዕደው:እለ:ይፀንሑ: እግ
ዚኦሙ:እስከ:ይእቱ:እምከብካብ:ከመ:መጺኦ:ወጐድጕዶ:ሶቤሃ: ያርኅውዎ::=፦
37 ብፁዓን:እሙንቱ: አግብርት: እለ: ይረክቦሙ: መጺኦ: እግዚኦሙ: እንዘ:ከመዝ:ይገ
ብሩ: ወይትጊሁ:አሜን:እብለክሙ:ከመ: ይቀንት: ወያረፍቆሙ: ወያንሶሱ: ወይሜጥ
38 ዎሙ:=፦ እመኒ:በክልእት: ወእመኒ: በሣልስት: ሰዓተ: ሌሊት:መጺኦ: ወረከቦሙ:ከ
39 መዝ:ብፁዓን:እሙንቱ:እልክቱ: አግብርት::=፦ ወዘንተ: በሕቱ: አእምሩ:ሶቤሁ:
ያአምር: በዐለ:ቤት:ሶበ: እንተ:ጊዜ:ይመጽእ: ሰረቂ:እምተግሀ: ወአምሐለወ፡ ወእ
40 ምኢያብሖ : ይክርዩ : ቤቶ:=፦ ወአንትሙሂ : ድልዋኒክሙ፡ ሀልዉ:እስመ:በጊዜ:
41 ኢትትሐዘቡ:ይመጽእ: ወልደ:እጓለ:እመ:ሕያው::=፦ ወይቤሎ : ጴጥሮስ: እግዚ
42 ኦ:ለነሁ:ደእሙ: ትሜህር:ዘንተ:ወሚመ:ለኵሉኑ::=፦ ወይቤሎ:እግዚእነ:መኑ :
እንጋ: ውእቱ: ማጋቤ:ኄር : ምእምን: ወጠቢብ: ዘይሠይሞ: እግዚኡ፡ሳዕለ: ኵሉ:
ቤቱ : ካመ : ይሀቦሙ : ሲሳዮሙ : በበ : ጊዜሁ:=፦

Ecce, videte herbam campi, hodiè est, & cras in ignem mittitur (sic igitur faciet 28
Deus) quantò magis vobis, minimæ fidei. Vos etiam, ne quærite quid manduce- 29
tis, & quid bibatis, neque vagante animo estote. Quia hoc totum gentes mundi 30
quærunt; & vos cognoscit Pater vester, quòd quæritis hoc totum. Veruntamen 31
quærite regnũ ejus, & justitiã, & hoc totũ adjicietur vobis. Ne estote pavefacti, 32
O parve grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum suum. Vendite 33
bona vestra, & date eleemosynam; facite vobis crumenas quæ non veterascunt:
& non deficiet thesaurus in cœlis, ubi non perfodiunt fures, neque corrumpunt 34
eum tineæ neque cancer. Et ubi est thesaurus vester, ibi est cor vestrum. Fiat 35
zona lumbis vestris, & accendite lucernas vestras. Et vos estote sicut viri qui 36
expectant dominum eorum, usquequò *veniat* à nuptiis: ut venienti, & pulsanti
confestim aperiant ei. Beati illi servi, quos invenerit veniens dominus eo- 37
rum, sic facientes, & vigilantes: Amen dico vobis, quòd præcinget *se*, & discum-
bere faciet eos, & prodibit, & ministrabit illis. Si in secunda, &, si in tertia ho- 38
ra noctis veniens *sit*, & invenerit eos ita, beati sunt illi servi. Et hoc tantùm 39
scitote, si scivisset dominus domûs quo tempore veniret fur, vigilâsset, man-
sisset, & non permisisset perfodi domum suam. Et vos parati estote, quia in 40
tempore *quo* non putatis veniet Filius hominis. Et dixit ei Petrus; Nósne 41
tantùm doces hoc, an omnes? Et dixit ei Dominus noster, Quis igitur 42
est dispensator bonus, fidelis, & sapiens, quem constituet dominus ejus
super totam domum suam, ut det cibum singulis tempore suo?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

38 *واكر دوم بخش † ازشب يا سوم * بيايد وايشانرا اين چنين بيابد * خنك ان † بندكان
39 *ليكن اكاه باشيد * كه اكر خداوند خانه مي دانست * كه دركدامين نوبت ازشب دزد
40 مي آيد * بيدار مي بود ونمي كذاشت كه خانه او بتاراج رود * *اكنون شما نيز بيدار
وحاضر باشيد سبب انك نينديشيك باشيد * وندانيد كه فرزند ادمي كي مي آيد
هفتاد هشت مثل آن بنك كه خداوندش برخانهٔ خود كماشته كرد
41 *شمعون صفا كفت اي خداوند ما اين مثل را پيش ما مي كويي يا پيش هر كسي*
42 *عيسي بدو كفت كدامينست مهتر خانه * ومؤتمن ودانا كه خداوندش †اورا بر حشم
خود بكمارد* كه هرچيزي بهنكام خود †بديشان دهد*

Et si secundâ parte noctis, aut ter- 38
tiâ, venerit, & illos ita invenerit,
beati illi servi. Sed certiores estote, 39
quòd si dominus domûs sciret in qua
vigilia noctis fur veniret, vigilaret,
& non fineret ut domus sua in præ-
dam cederet. Jam vos etiam vigi- 40
les & prompti estote, ea de causa
quòd nec conjecturâ assecuti sitis
neque sciatis, quando Filius homi-
nis veniat.

LXXVIII. Parabola illius servi, quem dominus ejus domui suæ præfecit.

Simeon Cephas dixit; O Domine 41
noster, parabolam hanc ad nos dicis,
an ad omnem hominem? Jesus ei di- 42
xit; Quisnam est maximus domûs,
& fidus, & prudens, ut Dominus
ejus eum famulitio suo præficiat, ut
omnem rem in tempore suo illis det.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Beatus servus ille, quem *veniens* dominus *ejus* invenerit facientem ita.
43 Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.
Verè dico vobis; Quoniam *super omnibus substantiis ipsius* constituet il-
44 Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐ-
lum. Si *autem* dixerit servus ille in corde suo; *Tardat* do- ρνη ε
45 τόν. Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύ-
minus meus venire, & cœperit percutere *pueros* & ancillas, ederé-
ριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν
que & bibere & inebriari: Veniet dominus servi illius in die
46 τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι· Ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ
quâ non *expectat*, & *in* hora quâ *non cognoscit*, & *dissecabit* eum, & par-
ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέ-
tem ejus cum infidelibus ponet. Ille autem servus *noscens* vo- ρνθ ε ρξα ε
47 ρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέ-
luntatem domini sui, & non *apparans, neque faciens ad* voluntatem e-
λημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἑτοιμάσας μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐ-
jus, *cædetur* multis: Qui autem non *noscens, faciens autem* digna plagis, *cæde-*
48 τοῦ, δαρήσεται πολλάς· Ὁ δὲ μὴ γνοὺς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρή-
tur paucis. Omni autem cui datum est multum, multum quæretur ab eo:
σεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ·
& cui *deposuerunt* multum, *abundantiùs reposcent* eum. Ignem veni *jacere* ρξ ε
49 καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. Πῦρ ἦλθον βαλεῖν
in terram, & quid volo *si jam* accendatur? Baptisma autē habeo baptizari,
(υ) εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη; Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, 50
& quomodò coarctor usque *quò* perficiatur? Putatis quia pacem veni da-
καὶ πῶς συνέχομαι (φ) ἕως οὗ τελεσθῇ; Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦ- 51
re in *terra*? Non, dico vobis, sed *dissidium*. Erunt enim ex
ναι ἐν τῇ γῇ; Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ 52
nunc quinque in domo una *dispartiti*, tres in duos, & duo in tres.
νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἑνὶ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶ, καὶ δύο ἐπὶ τρισί.
Dispartietur pater in filium, & filius in patrem: mater in filiam, & fi-
Διαμερισθήσεται πατὴρ ἐφ' υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ θυγατρὶ, καὶ θυγά- 53
lia in matrem: socrus in nurum suam, & nurus in so-
τηρ ἐπὶ μητρί· πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθε-
crum suam. Dicebat autem & *turbis*; Cùm videritis nubem o-
ρὰν αὐτῆς. Ἔλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, Ὅταν ἴδητε (χ) τὴν νεφέλην ἀ- 54
rientem ab *Occasibus*, statim dicitis; *Imber* venit: & fit ita.
νατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε, (ψ) Ὄμβρος ἔρχεται· καὶ γίνεται οὕτω.
Et cùm Austrum flantem, dicitis; Quia æstus erit: & fit. Hypocri-
Καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε, Ὅτι καύσων ἔσται· καὶ γίνεται. Ὑποκρι- 55
tæ, faciem terræ & cœli nôstis probare, *at* tempus hoc 56
ταὶ, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον
quomodò non probatis? Quid autem & à vobisipsis non judicatis quod justum?
πῶς οὐ δοκιμάζετε; Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; 57

MS. A. (υ) ἐπὶ τὴν (φ) ἕως ὅτου (χ) νεφέλην (ψ) Ὅτι ὄμβρος (ω) οὕτως.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

43 ܛܘܒܘܗܝ ܠܗܘ ܥܒܕܐ ܕܢܐܬܐ ܡܪܗ ܢܫܟܚܝܘܗܝ ܕܥܒܕ ܗܟܢܐ. * ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܡܪ ܐܢܐ
44 ܠܟܘܢ. ܕܥܠ ܟܠܗ ܩܢܝܢܗ ܢܩܝܡܝܘܗܝ. * ܐܢ ܕܝܢ ܢܐܡܪ ܥܒܕܐ ܗܘ ܒܠܒܗ. ܕܡܘܚܪ
45 ܡܪܝ ܠܡܐܬܐ. ܘܢܫܪܐ ܠܡܡܚܐ ܠܥܒܕܐ ܘܠܐܡܗܬܐ ܕܡܪܗ. ܘܢܫܪܐ ܠܡܐܟܠ ܘܠܡܫܬܐ
ܘܠܡܪܘܐ. * ܢܐܬܐ ܡܪܗ ܕܥܒܕܐ ܗܘ ܒܝܘܡܐ ܕܠܐ ܡܣܟܐ ܘܒܫܥܬܐ ܕܠܐ ܝܕܥ. ܘܢܦܠܓܝܘܗܝ 46
ܘܢܣܝܡ ܡܢܬܗ ܥܡ ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ. * ܥܒܕܐ ܕܝܢ ܕܝܕܥ ܨܒܝܢܐ ܕܡܪܗ. 47
ܘܠܐ ܛܝܒ ܠܗ ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ. ܢܬܡܚܐ ܣܓܝܐܬܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܕܠܐ ܝܕܥ ܘܥܒܕ ܡܕܡ ܕܫܘܐ 48
ܠܡܚܘܬܐ. ܢܬܡܚܐ ܡܚܘܬܐ ܙܥܘܪܝܬܐ. ܟܠ ܡܢ ܕܐܬܝܗܒ ܠܗ ܣܓܝ. ܣܓܝ ܢܬܬܒܥ
ܡܢܗ. ܘܡܢ ܗܘ ܕܐܬܓܥܠ ܠܗ ܣܓܝ. ܣܓܝܐܬܐ ܢܬܬܒܥܘܢ ܡܢ ܐܝܕܗ. * ܩܪܝܢܐ
ܕܨܠܘܬܐ * ܡܛܠ * ܢܘܪܐ ܐܬܝܬ ܕܐܪܡܐ ܒܐܪܥܐ. ܘܨܒܐ ܐܢܐ ܐܠܘ ܡܢ ܟܕܘ ܝܩܕܬ. 49
50 * ܘܡܥܡܘܕܝܬܐ ܐܝܬ ܠܝ ܕܐܥܡܕ. ܘܣܓܝ ܐܠܝܨ ܐܢܐ ܥܕܡܐ ܕܬܫܬܠܡ. * ܣܒܪܝܢ
51 ܐܢܬܘܢ ܕܫܝܢܐ ܐܬܝܬ ܕܐܪܡܐ ܒܐܪܥܐ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܐܠܐ ܦܠܓܘܬܐ. * ܡܢ ܗܫܐ
52 ܢܗܘܘܢ ܚܡܫܐ ܒܒܝܬܐ ܚܕ ܦܠܝܓܝܢ. ܬܠܬܐ ܥܠ ܬܪܝܢ. ܘܬܪܝܢ ܥܠ ܬܠܬܐ. * ܢܬܦܠܓܘܢ
53 ܓܝܪ ܐܒܐ ܥܠ ܒܪܗ. ܘܒܪܐ ܥܠ ܐܒܘܗܝ. ܐܡܐ ܥܠ ܒܪܬܗ. ܘܒܪܬܐ ܥܠ ܐܡܗ. ܚܡܬܐ ܥܠ
ܟܠܬܗ. ܘܟܠܬܐ ܥܠ ܚܡܬܗ. * ܘܐܡܪ ܠܟܢܫܐ. ܡܐ ܕܚܙܝܬܘܢ ܥܢܢܐ ܕܕܢܚ ܡܢ 54
ܡܥܪܒܐ. ܡܚܕܐ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܛܪܐ ܐܬܐ. ܘܗܘܐ ܗܟܢܐ. * ܘܡܐ ܕܢܫܒܐ ܬܝܡܢܐ. ܐܡܪܝܢ 55
ܐܢܬܘܢ ܕܫܘܒܐ ܗܘܐ. ܘܗܘܐ. * ܢܣܒܝ ܒܐܦܐ. ܦܪܨܘܦܐ ܕܫܡܝܐ ܘܕܐܪܥܐ ܝܕܥܝܢ 56
ܐܢܬܘܢ ܠܡܦܪܫܘ. ܙܒܢܐ ܕܝܢ ܗܢܐ ܐܝܟܢܐ ܠܐ ܦܪܫܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܠܡܢܐ ܕܝܢ ܡܢ ܢܦܫܟܘܢ 57
ܠܐ ܕܐܝܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܩܘܫܬܐ.

Fœlix ille servus, quem veniens dominus ejus, 43
inveniet ita facientem. Verè dico vobis, 44
Constituet eum super universam possessionē
suam. Sin autem dixerit servus ille in cor- 45
de suo, Dominus meus tardat adventum: cœ-
peritque percutere servos & ancillas domini
sui, & cœperit edere, bibere, & inebriari:
Veniet dominus servi illius die quo non pu- 46
tat, & horâ quam non novit: & separabit
eum, & ponet partem ejus cum iis qui sunt
infideles. Porrò servus ille qui novit men- 47
tem domini sui, nec apparavit ei juxta volun-
tatem ipsius, vapulabit multis. Is verò qui 48
non novit, & committit aliquid dignum pla-
gis, vapulabit plagis paucis. Nam cuicunque
multum datum est, multum repetetur ab eo:
& apud quem multum depositum est, ampli-
us reposcent ab ipsius manu.

Lectio Precum. 45.

Ignem veni projecturus in terram, & vellem 49
ut pridem exarsisset. Sed baptismo oportet 50
me baptizari, multúmque premor quousque
adimpleatur. Putatis me pacem venisse ut 51
mittam in terram? dico vobis, Minimè, sed
dissidia. Posthac enim erunt quinque in 52
domo una, quorum tres dissidebunt adversùs
duos, & duo adversùs tres. Siquidem dissi- 53
debit pater adversùs filium suum, & filius
adversùs patrem suum: mater adversùs fili-
am suam, & filia adversùs matrem suam: so-
crus adversùs nurum suam, & nurus adver-
sùs socrum suam. Et dicebat turbis, Quan- 54
do videtis nubem exorientem ab Occasu,
statim dicitis; Venit pluvia: & ita fit.
Quúmque flantem Austrum, dicitis, Æstus 55
erit: & fit. Hypocritæ, faciem cœli & 56
terræ nôstis discernere, hoc autem tempus
quomodo non dijudicatis? Cur autem per 57
vosmetipsos non judicatis veritatem?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

43 * خنك ان بنك كه خداوندش بيايد * وببيند كه اين چنين مي كند * راست بشما بكويم * 44
بر هرچه دارد اورا كماشته كند * واكر آن بنك بكويد * كه خداوند من * در امدن دير 45
ودراز خواهد† كشيدن * واو فضولي اغاز كند * خواجه طاشان† خودرا از غلام وكنيزك برنجاند *
ودر خوردن * ومتلفي مشغول كردد * وشب وروز مست باشد * خداوند خانه بيايد * در روزي 46
كه نينديشيك باشد * ودر ساعتي كه نه دانسته باشد * اورا از خود† جدا كند *
وبخش اورا با كافران بسازد * بنك كه وايهٔ خداوند خود دانست * ومراد او بجا نياورده 47
باشد * بسيار پشيماني† وحسرت خورد * والك نداند * وبكند * چوب ادب * وردن† بخورد * 48
بهر كه بدو بسيار داده شد * بسيار ازو خواسته شود * وهر كه بدو بسيار
سپارده شد * افزونتر بدست† او خواسته شود   هفتاد نه   انجا كه كفت
نيامدم كه آشتي بيندازم   * امدم كه در زمين آتش در اندازم * ومي خواستم 49
از اول در بنجد * * شستكاه دارم كه بشويم * وليكن بسيار مي شكيبم بدرد تا تمام شود * 50

Beatus ille servus, quem dominus 43
ejus veniens viderit quòd ita faci-
at. Certè vobis dico, Omnibus quæ 44
habet eum præficiet. Sin autem ser- 45
vus ille dixerit; Dominus meus in
veniendo diu & longùm tardabit:
& ipse excessum incipiens conser-
vos suos, tum pueros, tum ancillas,
vexaverit, & comessando et pro-
fundendo occupatus sit, & no-
cte dieque ebrius fuerit: Domi- 46
nus domûs veniet in die quâ non
putavit, & in hora quâ non novit,
& eum à se separabit, & partem ejus
cum infidelibus assignabit. Servus 47
qui mentem domini sui novit, & vo-
luntatem ejus non executus fuerit,
multum pœnitentiæ ac doloris devo-
rabit. Ille verò qui non noverit, & 48
fecerit ita; virgæ castigationem &
flagra subibit. Cuicunque multum
datum est, multum ab eo requiretur:
& cui multum traditum est, plus ab
ejus manu petetur.

LXXIX. Ubi dixit; Non veni
ut pacem immittam.

Veni ut in terram ignem injiciam, 49
& vellem quod jam pridem flagrâs-
set. Baptismum habeo quo baptizer: 50
veruntamen multum sustineo doloris
donec perficiatur.

Versio VULGATA LATINA.

43
44 Beatus ille servus, quem cùm venerit dominus invenerit ita facientem. Verè
45 dico vobis; Quoniam supra omnia quæ possidet, constituet illum. Quòd si dixe-
rit servus ille in corde suo; Moram facit dominus meus venire: & cœperit per-
46 cutere servos & ancillas, & edere, & bibere, & inebriari: Veniet dominus servi
illius, in die quâ non sperat, & horâ quâ nescit, & dividet eum, partémque ejus
47 cum infidelibus ponet. Ille autem servus, qui cognovit voluntatem domini sui,
& non præparavit, & non fecit secundùm voluntatem ejus, vapulabit multis:
48 Qui autem non cognovit, & fecit digna plagis, vapulabit paucis. Omni au-
tem cui multum datum est, multum quæretur ab eo: & cui commendaverunt
49 multum, plus petent ab eo. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut
accendatur? Baptismo autem habeo baptizari: & quomodo coarctor usque dum 50
perficiatur? Putatis quia pacem veni dare in terram? Non, dico vobis, sed se- 51
parationem: Erunt enim ex hoc quinque in domo una divisi, tres in duos, & 52
duo in tres Dividentur: pater in filium, & filius in patrem suum, mater in fili- 53
am, & filia in matrem, socrus in nurum suam, & nurus in socrum suam. Dice- 54
bat autem & ad turbas; Cùm videritis nubem orientem ab Occasu, statim dici-
tis; Nimbus venit: & ita fit. Et cum austrum flantem, dicitis; Quia æstus 55
erit: & fit. Hypocritæ, faciem cœli & terræ nôstis probare: hoc autem tempus 56
quo modo non probatis? Quid autem & à vobis ipsis non judicatis quod 57
justum est?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

43 طوبي ذلك العبد الذي اذا جاء سيده فيجده قد فعل هكذي * امين اقول لكم انه
44
45 يقيمه علي جميع ماله * فان قال ذلك العبد الشرير في قلبه ان سيدي يبطي قدومه
46 ويبداء يضرب عبيد سيده وامايه وياكل ويشرب ويسكر * فياتي سيد ذلك العبد في يوم
47 لا يظنه وساعة لا يعلمها فيشقه من وسطه ويجعل نصيبه مع غير المومنين * فاما ذلك
48 العبد الذي يعلم ارادة سيده ولم يستعد ويعمل ارادته يضرب كثيرا * والذي لا يعلم
ويعمل ما يستوجب به الضرب يضرب يسيرا * لان كل من اعطي كثيرا يطلب منه كثير
49 والذي استودع كثيرا يطالب بكثير * جيت لالقي نارا علي الارض وما اريد الا اضطرامها *
50 ولي صبغة اصطبغها وانا مجتهد لتكمل * هل تظنون اني جيت لالقي سلامة
51
52 علي الارض لا * اقول لكم لكن افتراقا * من الان تكون خمسة في بيت واحد يخالف
53 ثلثة اثنين واثنان ثلثة * يخالف الاب ابنه * والابن اباه * والام ابنتها * والابنة امها والحماة
54 كنتها * والكنة حماتها * ثم قال للجمع اذا رايتم سحابة طلعت من المغرب فللوقت تقولون
55 ان المطر ياتي فيكون كذلك * واذا هبت ريح الجنوب قلتم سيكون حر فيكون * يا مرايين
56
57 تعرفون تجربون وجه السماء والارض وهذا الزمان كيف لا تجربونه * لم لا تحكمون بالصدق
من قبل نفوسكم *

Beatus ille servus, quem cùm venerit 43
dominus ejus, inveniet fecisse sic. Amen 44
dico vobis, quòd constituet eum super
universas opes suas. Quòd si dixerit 45
ille servus malus in corde suo; Domini
mei retardabitur adventus: & incipiet
percutere servos domini sui, & ancillas
ejus, & comedere, & bibere, & inebri-
ari: Veniet dominus illius servi die 46
quâ non putabit, & horâ quam nescit,
& secabit eum medium, & statuet par-
tem ejus cum infidelibus. At ille ser- 47
vus, qui cognoscit voluntatem domini
sui, & non accingit se, & facit volun-
tatem illius, vapulabit multùm. Qui 48
autem nescit, & facit id ob quod mere-
tur verbera, vapulabit parùm. Quia
quicunque donatus est multis, requiren-
tur ab eo multa. Et ille, cui commissa
sunt multa, repetentur ab eo multa. Veni 49
ut jacerem ignem in terram, & nil volo,
nisi accensionem ejus. Et est mihi in- 50
tinctio quâ tingendus sum: & ego la-
boro ut perficiatur. An putatis quòd ve- 51
nerim jacere pacem in terram? Non, di-
co vobis, sed separationem. Et nunc 52
erunt quinque in domo una, adversabun-
tur tres duobus, & duo tribus. Adver- 53
sabitur pater filio suo, & filius patri
suo, & mater filiæ suæ, & filia matri
suæ, & socrus nurui suæ, & nurus so-
crui suæ. Deindè dixit turbæ; Cùm 54
videtis nubem ortam ab Occasu, dicitis
statim; Pluvia veniet: & fit ita. Et 55
cùm flaverit ventus Austri, dicitis;
Erit æstus: & est. O hypocritæ, nôstis 56
probare faciem cœli & terræ: & hoc
tempus, quomodò non probatis illud?
Quid non judicatis justum à vobismet- 57
ipsis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

43 ብፁዕ፡ ውእቱ፡ ገብር፡ ዘመጺኦ፡ እግዚኡ፡ ይረክቦ፡እንዘ፡ከመዝ፡ይገብር፡፡ ኣሜ
44 ን፡እብለክሙ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ንዋዩ፡ ያመግቦ፡፡ ወእመሰ፡ ይቤ፡ ውእቱ፡ እኩይ፡ ገ
45 ብር፡በልቡ፡ ይጐነዲ፡ኣቲወ፡ እግዚእየ፡ወይእኅዝ፡ያመንዝዝ፡ ደቀ፡ ወአዋልደ፡ዘቤተ፡
46 እግዚኡ፡ ወይበልዕ፡ወይሰቲ፡ ምስለ፡ሰካርያን፡ ወይሰክር፡፡ ወይመጽእ፡ እግዚኡ፡
ለውእቱ፡ ገብር፡በዕለተ፡ ኢተሐዘበ፡ ወበጊዜ፡ ኢያእመረ፡ ወይመትሮ፡ ወያገብእ፡ መ
47 ክፈልቶ፡ ምስለ፡እለ፡ኢይኤምኑ፡፡ ወለገብርሰ፡ ዘየአምር፡ ፈቃደ፡ እግዚኡ፡ ወ
48 ኢይገብር፡ወኢያስተደሉ፡ዘከመ፡ ይፈቅድ፡ ብዙኃ፡ መቅሠፍቱ፡፡ ወዘሰ፡ ኢያእ
ምር፡ለእመ፡ ኢገብረ፡ ሕዳጥ፡ መቅሠፍቱ፡፡ ወለኵሉ፡ ዘብዙኀ፡ ኣገብኦ፡ ብዙኀ፡
49 ይኃሥሥዎ፡ ወለዘዚ፡ ፈድፋደ፡ ኣምሐፀንዎ፡ ፈድፋደ፡ ይትሌሥዮ፡፡ እሳተ፡ኣ
50 ምጻእኩ፡ለብሔር፡ወምንተ፡እፈቅድ፡እምከመ፡ወድአት፡ ነደት፡፡ ጥምቀተ፡ቢየ፡
51 ዘእጠመቅ፡ ወእፎ፡ እትዓገሥ፡ እስከ፡ እፌጽማ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ለአሕዛብ፡ ይ
መስለክሙኑ፡ ሰላመ፡ ዘአምጻእኩ፡ ለብሔር፡ አልቦ፡ እብለክሙ፡ ዘእንበለ፡ መጥ
52 ባሕት፡ ከመ፡ እፍልጥ፡ ወአሌሊ፡ እምይእዜሰ፡፡ ለእመ፡ ኃምስቱ፡ ሃለዉ፡ ው
ስተ፡ ቤት፡ ይትፈለጡ፡ ክልኤቱ፡ እምሠለስቱ፡ ወይትፈለጥ፡ አሐዱ፡ እምክልኤ
53 ቱ፡፡ ይትፈለጥ፡ አብ፡ እምወልዱ፡ ወወልድኒ፡ እምአቡሁ፡፡ ወትትፈለጥ፡እም፡
እምወለታ፡ ወወለትኒ፡ እምእማ፡ ወሐማት፡ እምርዓታ፡ ወመርዓት፡ እምሐማታ፡፡
54 ወይቤሎሙ፡ ለሕዝብ፡ ሶበ፡ ትሬእዩ፡ ደመና፡ ዘይጼልም፡ መንገለ፡ ዐረብ፡ ዝናም፡
55 ለመጺእ፡ ከመዝ፡ ይከውን፡ ትብሉ፡፡ ወሶበ፡ ይነፍኅ፡ነፋስ፡ አዜብ፡ ዋዕ
56 ይ፡ ለመጺእ፡ ከመዝ፡ ይከውን፡ ትብሉ፡፡ መደልዋን፡ በገጸ፡ ሰማይኑ፡
ወምድር፡ ታአምሩኑ፡ አመክሮ፡ ወእፎ፡ ኢታአምሩ፡ አመክሮቶን፡ ለእለ
57 ንቱ፡ መዋዕል፡፡ ወለምንትኑ፡ ለሊክሙ፡ ኢትፈትሑ፡ ጽድቀ፡፡

Beatus est servus quem veniens dominus ejus inveniet sic facientem. Amen 43 44
dico vobis, Super omnia bona sua dispensatorem constituet eum. Et si dixe- 45
rit iste malus servus in corde suo, Moram facit venire dominus meus: cœperit-
que exprobrare filios & filias domûs domini sui, & edere & bibere cum ebri-
osis, & inebriari; Et veniet Dominus istius servi in die quo non putavit, & in 46
tempore *quod* non novit, & abscindet eum, & tradet portionem ejus cum iis qui
non credunt. Et illi servo qui cognoscit voluntatem domini sui, & non facit, & 47
non adaptat se secundùm quod vult, multæ *erunt* plagæ ejus: Et qui nescit, si 48
non fecit, paucæ erunt plagæ ejus. Et cuicunque multum tradiderunt, multum re-
quirent ab illo: & ab eo qui abundavit, è sinu ejus abundantius consequentur. 49
Ignem adduxi in terram, & quid volo si jam accensus est? Baptismum habeo quo 50
baptizabo: et quomodo patiar usquequo perfecero eum? Et dixit populis, Putatis- 51
ne quòd pacem adduxi ad terram? Minimè, dico vobis; sed gladium ut dividam:
& væ ex nunc. Si quinque erunt in domo, separabuntur duo à tribus, & separa- 52
bitur unus à duobus. Separabitur pater à filio suo, & filius à patre suo, & sepa- 53
rabitur mater à filia sua, & filia à matre sua, & socrus à nuru sua, & nurus à so-
cru sua. Et dixit populis, Quum videritis nubem nubilantem versùs Occasum, 54
pluvia ventura est: sic erit, dicitis: Et quando flat ventus Australis, æstus est fu- 55
turus: sic erit, dicitis. Hypocritæ, num faciem cœli & terræ nôstis probare, & 56
quomodo nescitis probare hæc tempora? Et quare vos ipsi non judicatis ju- 57
stitiam?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

51 * مي پنداريد كه آمدم كه بر زمين سلامتي * وارامي * پيدا كنم * مي كويم بشما نه * الا
52 پراكندكي * * ازين ساعت * پنج در يك خانه باشد * دو بر سه پراكنده شوند * وسه بر دو
53 * و پدر از فرزند جدا شود * وفرزند از پدر * ومادر از دختر † بيكانه شود * ودختر از مادر *
54 وخسرك † وعروس مخالف شوند * * وروي بجماعت كرد * وكفت * وقتي ببينيد * كه ابر از
55 سوي مغرب پيدا شد * بكوييد كه باران خواهد † باريد * وچنين بشود * * وچون باد جنوب
56 كنيد * بكوييد كرمي خواهد شد وبشود * * اي منافقان احوال اسمان وزمين را مي دانيد واز
57 يكديكر جدا مي كنيد * چكونه اين روزكار را جدا نمي توانيد كردن * * چرا از درون
خود راستي نمي اندوزيد

Putatis quòd venerim ut in terra 51
pacem & tranquillitatem produ-
cam? Dico vobis, Minimè, sed di-
visionem. Ab hac hora quinque in 52
una domo erunt, duo in tres divisi
erunt, & tres in duos. Et pater à 53
filio divisus erit, & filius à patre:
& mater à filia aliena fiet, & filia
à matre: & socrus & sponsa con-
trariæ erunt. Et vultum ad turbam 54
convertit, & dixit; Quando vide-
ritis quòd nubes à plaga Occiden-
tali orietur, dicetis quòd pluvia
futura est ut pluat, & ita fiet. Et 55
cùm ventus Australis flârit dicetis,
Æstus futurus est, et fiet. O hypo- 56
critæ, status cœli ac terræ nôstis, et
à se invicèm discernitis: quomodò
hoc tempus non potestis discernere?
Cur ex interiore vestrî veritatem 57
non assequimini?

Cùm *enim* vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam
58 Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ξβ ι
liberari ab illo: ne fortè trahat te ad judicem, & judex te
(α) ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτής σε
tradat exactori, & exactor te *jaciat* in carcerem. Dico tibi;
59 (β) παραδῷ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε (γ) βάλλῃ εἰς φυλακήν. Λέγω σοι,
Non *egredieris illinc*, *usquequò* etiam novissimum minutum reddas.
Οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, (δ) ἕως οὗ καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.

CAP. XIII. ιγ'.

Π Aderant autem quidam in ipso tempore nuntiantes illi de Galilæis, ΜΖ'
1 Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ξγ
quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. Et respondens *Jesus*
2 ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ι
dixit illis; Putatis quòd Galilæi hi peccatores præ omnibus Galilæis
εἶπεν αὐτοῖς, Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους
fuerint, quia talia passi sunt? Non, dico vobis: sed *si non pænite-*
3 ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ (α) μετα-
amini, omnes similiter peribitis. *Vel* illi decem & octo, supra quos cecidit
4 νοῆτε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε. Ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτὼ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν
turris in *Siloam*, & occidit eos: putatis quia ipsi debitores fue-
ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς· δοκεῖτε ὅτι (β) οὗτοι ὀφειλέται ἐγέ-
rint præter omnes homines habitantes in Jerusalem? Non, dico
5 νοντο παρὰ (γ) πάντας ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλήμ; Οὐχὶ, λέγω 5
ξδ vobis: sed si non *pænitueritis*, omnes similiter peribitis. Dicebat autem hanc
ι ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ (δ) μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε. Ἔλεγε δὲ ταύτην 6
similitudinem; *Ficum* habebat quidam in vinea sua plantatam: & venit
τὴν παραβολήν, Συκῆν εἶχέ τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην· καὶ ἦλθε
fructum quærens in illa, & non invenit. Dixit autem ad *vinitorem*; Ecce
(ε) καρπὸν ζητῶν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗρεν. Εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν, Ἰδοὺ 7
tres *annos* venio quærens fructum in ficulnea hac, & non invenio: *Excinde*
τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον
illam: ut quid etiam terram occupat? *Is autem* respondens, dicit illi:
(ζ) αὐτήν· ἱνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτῷ, 8
Domine, *relinque eam* & *hunc annum*, usque dum fodiam circa illam, & mittam
Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν, καὶ βάλω
stercus. Et si quidem fecerit fructum: *si verò non*, in futurum *excindes*
(η) κοπρίαν. Κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις 9
eam. Erat autem docens in *una synagogarum in* Sabbatis. Et ecce
ΜΗ' αὐτήν. Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασι. Καὶ ἰδοὺ 10 11
ξε mulier erat spiritum *habens* infirmitatis *annos* decem & octo: & erat *concurvata*, *& non*
β γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ· καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ
potens recurvare in omnino.
δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές.

MS. A. (α) ἀπαλλάχθαι (β) παραδώσει (γ) βάλῃ (δ) ἕως τοῦ καὶ τὸν ἔσχατον MS. A. ΚΕΦ. ιγ'. (α) μετανοήσητε, (β) αὐτοὶ (γ) πάντας τοὺς ἀνθρώπους (δ) μετανοήσητε, (ε) ζητῶν καρπὸν ἐν (ζ) οὖν αὐτήν· (η) κόπρια.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

58 * ܡܐ ܓܝܪ ܕܐܙܠ ܐܢܬ ܥܡ ܒܥܠܕܝܢܟ ܠܘܬ ܐܪܟܘܢܐ. ܥܕ ܐܢܬ ܒܐܘܪܚܐ ܗܒ ܥܠܬܐ
ܘܐܫܬܪܐ ܡܢܗ. ܕܠܡܐ ܢܓܪܝܟ ܠܘܬ ܕܝܢܐ. ܘܕܝܢܐ ܢܫܠܡܟ ܠܡܦܪܥܢܐ. ܘܡܦܪܥܢܐ ܢܪܡܝܟ
59 ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. * ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܠܐ ܬܦܘܩ ܡܢ ܬܡܢ. ܥܕܡܐ ܕܬܦܪܘܥ ܫܡܘܢܐ ܐܚܪܝܐ.
* ܫܠܡ * ܩܪܝܢܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܬܪܝܢ ܕܒܬܪ ܨܠܝܒܐ * ܩܠܝܠ *
1 * ܒܗ ܕܝܢ ܒܙܒܢܐ. ܐܬܘ ܐܢܫܝܢ ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܥܠ ܓܠܝܠܝܐ. ܗܢܘܢ ܕܦܝܠܛܘܣ ܚܠܛ
2 ܕܡܗܘܢ ܥܡ ܕܒܚܝܗܘܢ. * ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܓܠܝܠܝܐ ܗܠܝܢ
3 ܚܛܝܐ ܗܘܘ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܓܠܝܠܝܐ. ܕܗܟܢܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. * ܠܐ. ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܦ
4 ܟܠܟܘܢ ܐܢ ܠܐ ܬܬܘܒܘܢ ܗܟܢܐ ܬܐܒܕܘܢ. * ܐܘ ܗܢܘܢ ܬܡܢܥܣܪ ܕܢܦܠ ܥܠܝܗܘܢ ܡܓܕܠܐ
ܒܫܝܠܘܚܐ ܘܩܛܠ ܐܢܘܢ. ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܚܝܒܐ ܗܘܘ ܡܢ ܟܠܗܘܢ
5 ܒܢܝ ܐܢܫܐ ܕܥܡܪܝܢ ܒܐܘܪܫܠܡ. * ܠܐ. ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܦ ܟܠܟܘܢ ܐܢ ܠܐ ܬܬܘܒܘܢ
6 ܗܟܢܐ ܬܐܒܕܘܢ. * ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܬܠܐ ܗܢܐ. ܬܐܢܬܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܠܐܢܫ ܕܢܨܝܒܐ
7 ܒܟܪܡܗ. ܘܐܬܐ ܕܢܒܥܐ ܒܗ ܦܐܪܐ ܘܠܐ ܐܫܟܚ. * ܘܐܡܪ ܠܦܠܚܐ. ܗܐ ܬܠܬ ܫܢܝܢ
8 ܐܬܐ ܐܢܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܦܐܪܐ ܒܬܐܢܬܐ ܗܕܐ ܘܠܐ ܡܫܬܟܚ ܠܝ. ܦܣܘܩܝܗ. ܠܡܢܐ ܡܒܛܠܐ
9 ܐܪܥܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܦܠܚܐ. ܡܪܝ ܫܒܘܩܝܗ ܐܦ ܗܕܐ ܫܢܬܐ. ܥܕ ܕܐܥܩܝܗ ܘܐܙܒܠܝܗ. * ܘܐܢ
10 ܗܘ ܕܥܒܕܐ ܦܐܪܐ. ܘܐܢ ܕܝܢ ܠܐ. ܠܫܢܬܐ ܐܚܪܬܐ ܬܦܣܘܩܝܗ. * ܩܪܝܢܐ * ܕܪܡܫܐ * ܟܕ ܡܠܦ
11 ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܒܫܒܬܐ ܒܚܕܐ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ. * ܐܝܬ ܗܘܬ ܬܡܢ ܐܢܬܬܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܪܘܚܐ
ܕܟܘܪܗܢܐ ܫܢܝܢ ܬܡܢܥܣܪ. ܘܟܦܝܦܐ ܗܘܬ ܘܠܐ ܡܫܟܚܐ ܗܘܬ ܕܬܬܦܫܛ ܟܠ ܥܕܢ.

Quùm enim proficisceris cum adversario tuo 58
ad magistratum, interea dum es in via, renuntia mercibus, & recede ab eo; ne abducat te ad judicem, et judex tradat te exactori, & exactor conjiciat te in carcerem. Equidem 59
dico tibi; Non exibis illinc, usquequo reddideris ultimum obolum.

Lectio dominicæ secundæ post festum crucis. 46.

CAP. XIII.

EO autem tempore venientes quidam, re- 1
nuntiârunt ei de Galilæis illis, quorum Pilatus miscuerat sanguinem cum ipsorum sacrificiis. Et respondit Jesus, ac dixit eis; 2
Putatis hos Galilæos sceleratiores fuisse omnibus Galilæis, quòd talia contigerint eis?
Non. Imò verò dico vobis, etiam vos omnes, 3
nisi pœnitentiam egeritis, similiter perituros.
Aut illos octodecim super quos cecidit tur- 4
ris in Silohe, & necavit eos, putatis flagitiosiores fuisse omnibus hominibus qui degunt in Jerusalem? Minimè: dico autem vobis, 5
Nisi pœnitentiam egeritis omnes, instar ipsorum peribitis. Porrò dixit parabolam 6
hanc: Ficum habebat quidam plantatam in vinea sua, & venit quærens in ea fructus, nec invenit. Et dixit agricolæ; 7
Ecce tribus annis venio quærens fructus in ficu ista, nec invenio: exscinde eam; quorsùm terram otiosam detinet? Dixit ei agri- 8
cola; Domine mi, dimitte eam & hoc anno, usquequò excoluero eam, ac stercoravero:
Et si quidem ediderit fructus, *benè est*: fin 9
minùs, postea exscindes eam.

Lectio ad vesperas Sabbathi V. jejunii. 47.

Quum autem doceret Jesus in Sabbatho in 10
una ex synagogis, Erat illîc mulier habens 11
spiritum invaletudinis ab annis octodecim, & incurvata erat, nec poterat ullatenùs extendi.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

هشتاد حاضر باش از غريم خود
58 چون با غريم خود پيش حاكم بروي *
چندانك در راهي مايهٔ او بده * تا ازو برهي * نبادا ترا پيش قاضي برد * وقاضي† ترا بدست
59 شحنه دهد * وشحنه ترا در زندان بيندازد * وراست بتو بكويم * از انجا بدر نيايي تا همه حق اورا
هشتاد يك براي اماماني كه بيلاطوس كشت ايشانرا
بكزاري چنانك پولي نماند
1 * ودران روزكار كساني † امدند * براي جليليان† بعيسي كفتند كه بيلاطوس† خون چند كس
2 را با قربان† اميخته كرد * * عيسي جواب داد وبديشان كفت * مي پنداريد * كه جليليان
3 ازهمه خلق پيشتر كناه دارند * كه اين چنين شدند * نه * اكنون بشما مي كويم * اكر
4 شما بجمع توبه نكنيد * اين چنين هلاك شويد * *يا ان هجده * كه در شيلوحا† برج بر ايشان
5 افتاد * وكشت شما مي پنداريد * كه ايشان * از جملهٔ جماعت† اورشليم كناه كارترند * * نه *
ديكر بارها شما مي كويم * اكر شما همه همچو ايشان توبه نكنيد * هلاك شويد *
هشتاد دو براي درخت انجير كه ميوه نداد
6 * وعيسي اين مثل را پيش آورد * وكفت
درختي بود ازان كسي * درباغ خودش نشانده * اتفاقا خداوند† باغ آمد * وازو ميوه خواست * نيافت *

LXXX. Cautus esto à creditore tuo.

Quando cum creditore tuo coram principe vadis, dum adhuc in via es, pecuniam ei da ut ab eo libereris: ne te ad judicem ferat, et judex te in manum quæstoris tradat, et quæstor te in carcerem conjiciat. Utique 58 59
tibi dico, Illinc non exibis, donec totum debitum ejus persolveris, adeò ut quadrans non restet.

LXXXI. De sacerdotibus quos Pilatus interfecit.

CAP. XIII.

E*Odem autem tempore quidam venientes, de Galilæis ad Jesum dixerunt, quorum Pilatus aliquot hominũ sanguinem cum sacrificio ipsorum miscuerat. Jesus responsum dedit,* 1 2
et illis dixit; Putatis quòd hi Galilæi præ omni populo plurimum peccati habuerint, quòd ita tractati fuerint? Nequaquam: vobis autem 3
dico; Nisi vos omnes pœnitentiam egeritis, similiter peribitis. Aut illi 4
duodecim, super quos in Siloha turris cecidit, et occidit eos, vos putatis quòd ipsi omni multitudine Hierosolymæ sceleratiores fuerint? Ne- 5
quaquam: iterùm dico vobis; Si vos omnes (quemadmodum illi) pœnitentiam non egeritis, peribitis.

LXXXII. De arbore ficûs quæ fructum non dedit.

Et Jesus hanc parabolam protulit, et 6
dixit; Arbor erat cuidam, quam in horto suo plantaverat: Fortè dominus horti venit, et ex ea fructum quærens non invenit.

Versio VULGATA LATINA.

58 Cùm autem vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam liberari
ab illo, ne fortè trahat te ad judicem, & judex tradat te exactori, & exactor mit-
59 tat te in carcerem. Dico tibi; Non exies indè, donec etiam novissimum minu-
tum reddas.

CAP. XIII.

1 ADerant autem quidam ipso in tempore, nuntiantes illi de Galilæis, quorum
2 sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. Et respondens dixit illis; Pu-
tatis quòd hi Galilæi præ omnibus Galilæis peccatores fuerint, quia talia passi
3 sunt? Non, dico vobis: sed nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peri-
4 bitis. Sicut illi decem & octo, supra quos cecidit turris in Siloë, & occidit eos:
putatis quia & ipsi debitores fuerint præter omnes homines habitantes in Jerusa-
lem? Non, dico vobis: sed si pœnitentiam non egeritis, omnes similiter peri- 5
bitis. Dicebat autem & hanc similitudinem; Arborem fici habebat quidam plan- 6
tatam in vinea sua, & venit quærens fructum in illa, & non invenit. Dixit au- 7
tem ad cultorem vineæ; Ecce anni tres sunt ex quo venio quærens fructum in
ficulnea hac, & non invenio: succide ergò illam: ut quid etiam terram occu-
pat? At ille respondens, dicit illi; Domine dimitte illam & hoc anno, usque 8
dum fodiam circa illam, & mittam stercora: Et siquidem fecerit fructum: sin 9
autem, in futurum succides eam. Erat autem docens in synagoga eorum sabbatis. 10
Et ecce mulier, quæ habebat spiritum infirmitatis annis decem & octo: & erat 11
inclinata, nec omninò poterat sursum respicere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

58 * لانك اذا ذهبت مع خصمك الي الرييس فاعط في الطريق ما تتخلص به منه * ليلا
59 يوصلك الي الحاكم * والحاكم يدفعك الي المستخرج ويلقيك المستخرج في السجن * اقول
لك انك لا تخرج من هناك حتي تودي اخر فلس * الفصل الخمسون *
1 * وفي ذلك الزمان جاء اليه قوم واخبروه بالجليليين الذين خلط فيلاطس دماءهم مع
2 ذبايحهم * فاجابهم يسوع قايلا اتظنون ان اوليك الجليليين كانوا وحدهم خطاة دون
3 جميع الجليليين اذا اصابهم هذه الاوجاع * كلا * لكني اقول لكم ان لم تتوبوا فجميعكم
4 كذلك تهلكون * واوليك الثمانية عشر الذين سقط عليهم البرج في سيلوحا فقتلهم اتظنون
5 انهم كانوا مجرمين دون جميع الناس السكان بيروسليم * كلا * لكني اقول لكم انكم ان لم
6 تتوبوا فجميعكم كذلك تهلكون * وقال لهم هذا المثل انسان كانت له شجرة تين مغروسة في
7 كرمه جاء يطلب فيها ثمرا فلم يجد * فقال للكرام ها هي ذه ثلث سنين اتي واطلب
8 ثمرا في هذه التينة فلا اجد * اقطعها ليلا تعطل الارض * فاجابه قايلا يا رب دعها هذه
9 السنة ايضا لافلحها واصلحها * لعلها تثمر في السنة الاتية فان لم تثمر فاقطعها *
10 11 * الفصل الحادي والخمسون * * وفيما هو يعلم في احد المجامع في السبت * واذا امراة
معها روح مرض منذ ثماني عشر سنة * وكانت منحنية لا تقدر ان تستقيم البتة *

Quoniam cùm ieris cum adversario tuo 58
ad principem, da in via aliquid per quod
libereris ab eo: ne perducat te ad judi-
cem, & judex tradat te exactori, &
projiciat te exactor in carcerem. Dico 59
tibi, quòd non exibis indè, quousque sol-
vas ultimum denariolum.

Sectio quinquagesima.

CAP. XIII.

ET in eo tempore venerunt ad eum 1
quidam, & retulerunt ei de Galilæis,
quorum miscuit Pilatus sanguinem cum
sacrificiis eorum. Respondit eis Jesus, 2
dicens; Putatisne illos Galilæos fuisse
solos peccatores præ omnibus Galilæis, eò
quòd assecuti sint eos tales dolores? Ne- 3
quaquam. Sed dico vobis, Si non pœni-
tentiam egeritis, omnes pariter peribitis.
Et illos decem & octo, supra quos ceci- 4
dit turris in Siloë, & occidit eos: pu-
tatisne fuisse sceleratos præ cunctis ho-
minibus habitantibus in Jerusalem?
Nequaquam. Sed dico vobis, Quòd nisi 5
pœnitentiam egeritis, omnes peribitis
similiter. Et dixit illis hanc similitu- 6
dinem; Quidam qui habebat arborem
fici plantatam in vinea sua, venit quæ-
rere in ea fructum, & non invenit:
Quare dixit vinitori, Ecce tribus an- 7
nis venio, & quæro fructum in hac ficu,
& non invenio: succide illam, ne inuti-
lem reddat terram. Respondit ei, dicens; 8
Domine, dimitte illam isto anno etiam,
ut colam eam, & repastem eam: Forsi- 9
tan fructum afferet in anno venturo;
quòd si non afferat fructum, succidam
illam.

Sectio quinquagesima prima.

Et dum ipse doceret in una synagogarum 10
in sabbatho, Ecce mulier, cum qua erat 11
spiritus infirmitatis à decem & octo
annis: & erat curva, nec poterat eri-
gere se ullo modo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

58 ሶበ ፡ ይትባጽሐከ ፡ ዕደውከ ፡ ኀበ ፡ መኰንን ፡ ተዓረቅ ፡ በፍኖት ፡ ወሰልጥ ፡ ዘትፌደ
ዮ ፡ ከመ ፡ ኢይትበጸሐከ ፡ ኀበ ፡ መኰንን ፡ ወመኰንን ፡ ይሜጥወከ ፡ ለወዓሊሁ ፡ ወወዓሊሁ ፡
59 ይሞቅሑከ ፡ እብለከ ፡ ከመ ፡ ኢትወፅእ ፡ እምህየ ፡ እስከ ፡ ትሰልጥ ፡ ደኀሪተ ፡ ገመስ ፡፡ ፡
በእንተ ፡ ገሊላውያን ፡ ወእለ ፡ ውስተ ፡ ሰሊሖም ፡፡ ፡
1 ነሮ ወቦ ፡ እለ ፡ መጽኡ ፡ ኀቤሁ ፡ አሜሁ ፡ ወዜነውዎ ፡ በእንተ ፡ ገሊላውያን ፡ እለ ፡ ደመረ ፡ ጲላ
2 ጦስ ፡ ደሞሙ ፡ ምስለ ፡ መሥዋዕቶሙ ፡፡ ፡ ወአውሥአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎ
ሙ ፡ ይመስለክሙኑ ፡ እሙንቱ ፡ ከመ ፡ ገሊላውያን ፡ ኃጥአን ፡ እምኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ገሊላ ፡ እስመ ፡
3 ዘቲ ፡ ረከቦሙ ፡ ፡ አልቦ ፡ እብለክሙ ፡ እመሰ ፡ ኢነሰሐክሙ ፡ ከማሆሙ ፡ ትትሐጐሉ ፡
4 ኵልክሙ ፡ ፡ ወይመስለክሙኑ ፡ እልክቱ ፡ ዓሠርቱ ፡ ወሰመንቱ ፡ እለ ፡ ወድቀ ፡ ማሕ
ፈድ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ በሰሊሖም ፡ ወቀተሎሙ ፡ እሙንቱኒ ፡ ከመ ፡ ኃጥአን ፡ እስመ ፡ ዘቲ ፡ ረከ
በቶሙ ፡ ወይመስለክሙኑ ፡ እሙንቱ ፡ ከመ ፡ ኃጥአን ፡ እምኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ፡
5 አልቦ ፡ እብለክሙ ፡ እመሰ ፡ ኢነሳሕክሙ ፡ ከማሆሙ ፡ ትትሐጐሉ ፡ ኵልክሙ ፡፡ ፡
6 በሮ ሰንበት ፡ ዘጽጌያት ፡ ወበሰንበት ፡ ወትረ ፡፡ ፡ ወመሰለ ፡ ሎሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ብእሲ ፡
ቦበለሰ ፡ ውስተ ፡ ዐጸደ ፡ ወይኑ ፡ ወይሐውር ፡ ይንሣእ ፡ ፍሬሃ ፡ ወኢይረክብ ፡ እንተ ፡ ሖረ ፡፡ ፡
7 ወይቤሎ ፡ ለዐቃቤ ፡ ወይን ፡ ናሁ ፡ ሠለስተ ፡ ዓመት ፡ እምዘ ፡ እመጽእ ፡ እንሣእ ፡ ፍሬሃ ፡ ወ
8 ኢረከብ ፡ ግዝማ ፡ እንከሰ ፡ ለምንት ፡ ታፀርዕ ፡ ለነ ፡ ምድረነ ፡፡ ፡ ወአውሥአ ፡ ወይ
9 ቤሎ ፡ ኅድጋ ፡ እግዚኦ ፡ ኀሪፈ ፡ እስከ ፡ እከሪ ፡ ታሕቴሃ ፡ ወእደይ ፡ መሬተ ፡ ፡ እመቦ ፡ ከ
10 መ ፡ ትፈሪ ፡ ሰናሙ ፡ ወእማእኮሰ ፡ ንገዝማ ፡፡ ፡ በሰንበት ፡ ወትረ ፡፡ ፡
ወመሀሮሙ ፡ በሰንበት ፡ በአሐዱ ፡ ምኵራብ ፡ ፡
በእንተ ፡ ብእሲት ፡ እንተ ፡ ደወየት ፡፡ ፡
11 ወሃለወት ፡ አሐቲ ፡ ብእሲት ፡ እንተ ፡ አድወያ ፡ ጋኔን ፡ ዓሠርተ ፡ ወሰመንተ ፡ ዓመተ ፡ ወጐብ
ቍት ፡ ወኢትክል ፡ ቀዊመ ፡ ርቱዐ ፡ ግሙራ ፡፡ ፡

Dum te ducturus sit adversarius tuus ad judicem, reconciliator in via, & 58
transige quid reddas ei, ne ducat te ad judicem, & judex tradat te militibus,
& milites incarcerent te. Dico tibi, Non exibis illinc, usquequò reddideris ul- 59
timum minutum.

CAP. XIII. *De Galilæis & Salehomitis.*

ET fuerunt qui venerunt ad eum tunc, & annuntiaverunt ei de Galilæis quo- 1
rum sanguinem miscuerat Pilatus cum sacrificiis eorum. Et respondit Dominus 2
Jesus, & dixit iis; Putatisne quòd hi Galilæi peccatores fuerunt præ omnibus
hominibus Galilææ, quia hoc contigit iis? Non, dico vobis: si non resipiscatis, 3
sicut illi peribitis omnes. Et putatisne, hi decem & octo super quos cecidit 4
turris in Salihom, & trucidavit eos, quòd peccatores fuerunt quia hoc contigit iis?
& putatisne quòd hi peccatores fuerunt præ omnibus hominibus Hierusalem?
Non, dico vobis: si non resipiscatis, sicut illi peribitis omnes. *Tertio Sab-* 5
bato florum: Et vespere Sabbati. Et parabolicè loquutus est iis, & dixit iis; 6
Quidam homo habuit ficum in vinea sua, & venit accipere fructum ejus, & nihil
inveniens, abiit: Et dixit custodi vineæ, Ecce tres annos venio, accipere fructum 7
ejus, & non invenio: excinde eam igitur, quare otiosam reddit nobis terram
nostram? Et respondit, & dixit ei; Dimitte eam Domine, in hyemem, usquequò 8
fodero subter eam, & apposuero terram. Si fuerit quòd fructum feret, bene est; 9
alioquin excindemus eam. *Vespere Sabbati.* Et docuit eos in Sabbato in 10
quadam synagoga.

De muliere quæ infirma fuit.

Et fuit quædam mulier quam infirmam reddidisset dæmon, decem & octo annis, 11
& gibbosa fuit, & non potuit stare rectè unquam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 * بباغبانان گفت * اينك سه سالست كه مي ايم * وازين درخت † انجير † ميوه مي طلبم
8 نمي يابم * اورا از بيخ ببريد * كه زمين را باطل كرد * * باغبان گفتند * اي خداوند
امسال نيز اورا بگذار * تا گرداگرد اورا بيل بزنيم * وسرگين بيندازيم * واورا تيمار داريم *
9 * اگر ميوه داد ماند * واگرنه اورا در † اينك سال ببريم
هشتاد سه خوش كردن عيسي زني را كه هژده سال درهم پيچيده شد
10 11 * چون عيسي در روز شنبه † بانجمنها مي گرديد * وتعليم مي داد * * در انجمني † زني بود كه
دردمندي داشت * مدت هژده سال * ان زن درهم پيچيده بود * نمي توانست دست وپاي † دراز كردن *

Hortulanis itaque dixit; Ecce ter- 7
tius annus est quo venio, et ex hac
arbore ficûs fructum quæro, sed non
invenio: eam radicitùs excindite,
quia terram otiosam reddit. Hortu- 8
lani dixerunt; O domine, hoc anno
etiam illam sine, ut circumcirca eam
pastinemus, et stercus adjiciamus, et
ejus curam habeamus. Si fructum 9
dederit, maneat: sin minùs, eam
anno veniente succidemus.

LXXXIII. Sanat Jesus mulierem quæ octodecim annos incurvata fuerat.

Cùm Jesus in die Sabbathi in syna- 10
gogis versaretur, et doceret; In syna- 11
goga quadam mulier erat, quæ infir-
mitatem habuerat spatio octodecim
annorû: mulier illa complicata erat,
nec potuit manû pedémve extendere.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΛΟΥΚΑ͂Ν. ΚΕΦ. ΜΗ'. ΜΘ'. Ν'.

Videns autem eam Jesus, *advocavit*, & ait illi; Mulier, *absoluta es*
12 Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς, προσεφώνησε, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Γύναι, ἀπολέλυσαι
infirmitatis tuæ. Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, &
13 τῆς ἀσθενείας σου. Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας, καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ
glorificabat Deum. Respondens autem archisynagogus, indignans quia
14 ἐδόξαζε τὸν Θεόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι
Sabbato curâsset Jesus, dicebat turbæ; Sex dies sunt, in quibus
τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ, Ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς
oportet operari: in his ergò *venientes* curamini, & non die
δεῖ ἐργάζεσθαι· (ϑ) ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ
Sabbati. *Respondit ergò ei* Dominus, & dixit; Hypocrita, unusquisque
15 τοῦ σαββάτου. Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ Κύριος, καὶ εἶπεν, (ι) Ὑποκριτὰ, ἕκαστος
vestrûm Sabbato non solvit bovem suum, aut asinum à præsepio, &
ὑμῶν (κ) τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ, ἢ (λ) τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ
abducens potum dat? Hanc autem filiam Abrahæ *existentem*, quam *ligavit* Sa-
16 ἀπαγαγὼν ποτίζει; Ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σα-
tanas, ecce decem & octo *annos*, non oportuit solvi à vinculo isto die
τανᾶς, ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ
Sabbati? Et hæc *dicente eo*, erubescebant omnes *oppositi*
17 τοῦ σαββάτου; Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι ρξε
ei: & omnis *turba* gaudebat in universis *gloriosis factis ab* ι
αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ'

ΜΘ' *eo.* Dicebat *autem*, Cui simile est regnum Dei, & cui *similabo* illud?
αὐτοῦ. Ἔλεγε δὲ, Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; 18
ρξζ Simile est grano sinapis, quod *accipiens* homo misit in hortum suum: &
β Ὁμοία ἐστὶ κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ 19
crevit, & factum est in arborem magnam: & volucres cœli *nidulati sunt*
ηὔξησε, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα· καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ (μ) κατεσκήνωσεν
in ramis ejus. Et iterùm dixit; Cui *similabo* regnum Dei?
ρξη ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. (ν) Καὶ πάλιν εἶπε, Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; 20
ι Simile est fermento, quod *accipiens* mulier abscondit in farinæ sata tria, donec *fermenta-*
Ὁμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυ- 21
ρξθ *tum est* totum. Et *transibat* per civitates & *vicos*, docens, & iter faciens
β μώθη ὅλον. Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας, διδάσκων, καὶ πορείαν ποιούμενος 22
Ν' in Hierusalem. Ait autem quidam illi; Domine, si pauci *servati?* Ipse autē dixit
εἰς Ἱερουσαλήμ. Εἶπε δέ τις αὐτῷ, Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπε 23
ρο ad illos; Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico
ι πρὸς αὐτοὺς, Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πολλοὶ, λέγω 24
vobis, quærent intrare, & non poterunt. Ex *quo* autem *surrexerit* paterfamiliâs,
ροα ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης, 25
ι & clauserit ostium, & *cœperitis* foris stare, & pulsare ostium, dicentes;
καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι, καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες,
Domine, Domine, aperi nobis: & respondens dicet vobis; *Non novi* vos undè sitis.
Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ.

MS. A. (ϑ) ἐν αὐταῖς συνερχόμενοι (ι) Ὑποκριταὶ, (κ) ἐν τῷ (λ) τὸν ὄνον (μ) κατεσκήνουν (ν) Πάλιν εἶπεν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܚܙܗ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܩܪܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܫܪܝܬܝ ܡܢ ܟܘܪܗܢܟܝ ܀
13 ܘܣܡ ܐܝܕܗ ܥܠܝܗ ܘܡܚܕܐ ܐܬܦܫܛܬ ܘܡܫܒܚܐ ܗܘܬ ܠܐܠܗܐ ܀
14 * ܥܢܐ ܕܝܢ ܪܒ ܟܢܘܫܬܐ ܟܕ ܡܬܚܡܬ ܥܠ ܕܐܣܝ ܒܫܒܬܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܟܢܫܐ ܫܬܐ ܝܘܡܝܢ ܐܝܬ ܒܗܘܢ ܕܘܠܐ ܠܡܦܠܚ ܒܗܘܢ ܐܬܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܘܡܬܐܣܝܢ ܘܠܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܀
15 * ܥܢܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ ܢܣܒ ܒܐܦܐ ܠܐ ܗܘܐ ܟܠܢܫ ܡܢܟܘܢ ܒܫܒܬܐ ܫܪܐ ܬܘܪܗ ܐܘ ܚܡܪܗ ܡܢ ܐܘܪܝܐ ܘܐܙܠ ܡܫܩܐ ܠܗ ܀
16 * ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܒܪܬ ܐܒܪܗܡ ܗܝ ܘܐܣܝܪ ܗܘܐ ܠܗ ܣܛܢܐ ܗܐ ܬܡܢܥܣܪܐ ܫܢܝܢ ܠܐ ܘܠܐ ܗܘܐ ܕܬܫܬܪܐ ܡܢ ܐܣܘܪܐ ܗܢܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܀
17 * ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܒܗܬܘ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܠܘܩܒܠܗ ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܚܕܐ ܗܘܐ ܒܟܠܗܝܢ ܬܕܡܪܬܐ ܕܗܘܝܢ ܗܘܝ ܒܐܝܕܗ ܀
18 * ܐܡܪ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܡܢܐ ܕܡܝܐ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܘܠܡܢܐ ܐܕܡܝܗ ܀
19 * ܕܡܝܐ ܠܦܪܕܐ ܕܚܪܕܠܐ ܕܢܣܒܗ ܓܒܪܐ ܫܕܝܗܝ ܒܓܢܬܗ ܘܪܒܐ ܘܗܘܐ ܐܝܠܢܐ ܪܒܐ ܘܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܐܩܢܬ ܒܣܘܟܘܗܝ ܀
20 * ܬܘܒ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܡܢܐ ܐܕܡܝܗ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܀
21 * ܕܡܝܐ ܠܚܡܝܪܐ ܕܢܣܒܬ ܐܢܬܬܐ ܛܡܪܬ ܒܬܠܬ ܣܐܝܢ ܕܩܡܚܐ ܥܕܡܐ ܕܟܠܗ ܚܡܥ ܀
22 * ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܒܩܪܝܬܐ ܘܒܡܕܝܢܬܐ ܟܕ ܡܠܦ ܘܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ ܀
23 * ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܢܫ ܐܢ ܙܥܘܪܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܚܝܝܢ ܀ ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܀
24 * ܐܬܟܬܫܘ ܠܡܥܠ ܒܬܪܥܐ ܥܨܝܒܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܕܣܓܝܐܐ ܢܒܥܘܢ ܠܡܥܠ ܘܠܐ ܢܫܟܚܘܢ ܀
25 * ܡܢ ܫܥܬܐ ܕܢܩܘܡ ܡܪܐ ܒܝܬܐ ܘܢܐܚܘܕ ܬܪܥܐ ܘܬܩܘܡܘܢ ܠܒܪ ܘܬܩܫܘܢ ܬܪܥܐ ܘܬܫܪܘܢ ܠܡܐܡܪ ܡܪܢ ܡܪܢ ܦܬܚ ܠܢ ܘܢܥܢܐ ܘܢܐܡܪ ܠܟܘܢ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܐܢܬܘܢ ܀

Viditque eam Jesus, & eam advocavit, ac 12
dixit ei; Mulier, absoluta es ab invaletudine
tua. Et imposuit ei manum suam, & illicò 13
extendit sese, & glorificavit Deum. Re- 14
spondit autem princeps synagogæ cùm ex-
canduisset, quòd sanâsset Sabbatho Jesus, &
ait turbis; Sex sunt dies quibus oportet ope-
rari, in his venite sanitatem recepturi, & non
in die Sabbathi. Jesus verò respondit & 15
dixit ei; Simulator, unusquisque vestrûm
Sabbatho, nónne solvit bovem suum aut
asinum suum à præsepi, & abit aquatum?
Hanc autem quæ est filia Abrahæ, & quam 16
vinxerat diabolus jam ab octodecim annis,
nónne decebat solvi ab isto vinculo die Sab-
bathi? Qúmque hæc diceret, pudore suf- 17
fusi sunt ii omnes qui adversabantur ei: to-
tus verò populus gaudebat super omnibus
miraculis quæ fiebant per manum ipsius.
Porrò dicebat Jesus; Cui rei simile est re- 18
gnum Dei, & cui rei assimilabo illud? Si- 19
mile est grano sinapis, quod acceptum vir
projecit in hortum suum, & crevit, evasitque
in arborem magnam; & volatile cœli ni-
dificavit in ejus ramis. Rursum dixit Jesus; 20
Cui rei comparabo regnum Dei? Simile est 21
fermento quod acceptum mulier abdidit in
farinæ satis tribus, donec tota fermentare-
tur. Cæterùm peragrabat per pagos & ur- 22
bes, dum doceret ac pergeret in Jerusalem.

Lectio in commemorationem justorum & Patrum. 48.

Interrogavit autem eum quidam, Num 23
pauci sint illi qui serventur? Jesus autem
dixit eis; Contendite intrare portam angu- 24
stam: siquidem dico vobis, Multi studebunt
intrare, nec poterunt. Ex qua hora surrexe- 25
rit dominus domûs, & occluserit ostium,
eritis stantes foris & pulsantes ad ostium, &
incipietis dicere; Domine noster, Domine
noster, aperi nobis: tum is respondebit &
inquiet; Dico vobis, non novi undè vos sitis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * عيسي ان زنرا ديد • نزديك خود خواند • وبدو كفت • اي زن از دردها رهيدي • * ودست
13 خود بروي نهاد • همانكه كشاده شد • وزن خدايرا ستايش مي داد • * براي انك عيسي آن زنرا در
14 روز شنبه † خوش كرد • سرور جماعت طيره شد • وبجماعت كفت شش † روز درهفته هست • كه
واجب است بدان روزها كار كنند • دران روزها بياييد وخوش شويد • نه در روز شنبه
15 * عيسي جواب داد وبدو كفت • اي منافق هيچ باشد يكي ازشما كه خر † خودرا از آخر
16 كشايد † در روز شنبه • واب دهد • * اينك اين زن دختر ابراهيم است • وهجده سال اورا ابليس
17 دربسته بود • واجب نباشد كه در روزشنبه اين بند كشاده شود • * چون عيسي اين سخن
بكفت • هركه انجا ايستاده † بودند • حيران ماندند • ومردم شادمان مي شدند • بر معجزهايي
كه ازدست او بر مي آمد

هشتاد چهار مثل خردل دانه

18 * وبعد ازان عيسي كفت • ملكوت خدايرا بچه مانند كنم • * مانند دانهء خردل • كه كسي
19 آنرا ستانك باشد • ودر باغچهء خود انداخته • وان دانه درخت بزرك وپرورده شد • انچنانك مرغ
20 آسمان زير بركهاي او لانه كردند • * ديكر بار عيسي كفت ملكوت خدا را بچه مانند كنم •

* *Jesus illam mulierem vidit & ad se* 12
vocavit, & ei dixit; O mulier, ab
infirmitatibus tuis *liberata es. Et* 13
manum suam ei imposuit, statimque
soluta est, & mulier Deo laudem de-
dit. Quoniam autem *Jesus mulie-* 14
rem illam in die Sabbathi sanavisset,
princeps synagogæ iratus est, & tur-
bæ dixit; Sex dies in septimana sunt,
in quibus diebus oportet opus facere:
in eis diebus venite & sanamini,
non in die Sabbathi. Jesus respon- 15
sum dedit, & ei dixit; O hypocri-
ta, Nunquid è vobis est quisquam,
qui asinum suum à præsepi non sol-
vat in die Sabbathi, & aquam det?
Ecce hæc mulier filia Abrahami 16
est, & duodecim annos eam Diabo-
lus ligavit, nónne oportuit ut in
die Sabbathi hoc vinculum solutum
esset. Cùm Jesus hunc sermonem 17
dixisset, quicunque illic stantes
erant attoniti manserunt: & homi-
nes lætati sunt super miracula, quæ
à manu ejus procedebant.

LXXXIV. Parabola grani sinapis.

* *Post hæc autem Jesus dixit; Re-* 18
gnum Dei cui assimilabo? Simile 19
est grano sinapis, quod homo acce-
pit, & in hortum suum jecit: &
granum illud arbor magna evasit,
& crevit, adeò ut volucres cœlorum
sub foliis ejus nidos facerent. Rur- 20
sus Jesus dixit; Regnum Dei cui
assimilabo?

Versio VULGATA LATINA.

12 Quam cùm videret Jesus, vocavit eam ad se, & ait illi; Mulier, dimissa es ab in-
13 firmitate tua. Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, & glorificabat De-
14 um. Respondens autem archisynagogus, indignans quia sabbato curâsset Jesus,
dicebat turbæ; Sex dies sunt, in quibus oportet operari : in his ergò venite, &
15 curamini, & non in die sabbati. Respondens autem ad illum Dominus dixit; Hy-
pocritæ, unusquisque vestrûm sabbato non solvit bovem suum aut asinum à præ-
16 sepio, & ducit adaquare? Hanc autem filiam Abrahæ, quam alligavit satanas,
17 ecce decem & octo annis, non oportuit solvi à vinculo isto die sabbati? Et cùm
hæc diceret, erubescebant omnes adversarii ejus : & omnis populus gaudebat in
18 universis, quæ gloriosè fiebant ab eo. Dicebat ergò; Cui simile est regnum
Dei, & cui simile æstimabo illud? Simile est grano sinapis, quod acceptum ho- 19
mo misit in hortum suum, & crevit, & factum est in arborem magnam: & volucres
cœli requieverunt in ramis ejus. Et iterùm dixit; Cui simile æstimabo regnum Dei? 20
Simile est fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinæ sata tria, donec 21
fermentaretur totum. Et ibat per civitates & castella, docens, & iter faciens in 22
Jerusalem. Ait autem illi quidam; Domine, si pauci sunt, qui salvantur? Ipse 23
autem dixit ad illos; Contendite intrare per angustam portam : quia multi, dico 24
vobis, quærent intrare, & non poterunt. Cùm autem intraverit paterfamiliás, & 25
clauserit ostium, incipietis foris stare, & pulsare ostium, dicentes; Domine, aperi
nobis : & respondens dicet vobis; Nescio vos undè sitis :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12
13 فنظر اليها يسوع وناداها قايلا يا امراه انت تحلولة من مرضك * ووضع يده عليها فاستقامت *
14 للوقت وتمجد الله * اجاب رييس الجماعة وهو متعصب لان يسوع ابراها يوم السبت وقال للجمع
15 لكم سته ايام ينبغي العمل فيها وفيها تاتون وتستشفون وفي يوم السبت لا * فاجابه الرب قايلا
يا مرايين اليس كل واحد منكم يحل ثوره او حماره من العلف في السبت ويذهب فيسقيه *
16 وهذه التي هي ابنة ابرهيم ربطها الشيطان منذ ثماني عشر سنة اما كان يحل ان تطلق
17 من هذا الرباط في يوم السبت * ولما قال هذا اخزي جميع مقاوميه * وكان جميع الشعب
18 يفرحون بالاعمال الحسنة التي كانت منه * وكان يقول ماذا تشبه ملكوت الله وبماذا اشبهها
19 تشبه حبة خردل اخذها انسان وزرعها في بستانه * فنمت وصارت شجرة عظيمة يسكن طير
20
21 السماء في اغصانها * ثم قال ايضا بماذا اشبه ملكوت الله * تشبه خميرا اخذته امراه وخباته
22 في ثلثة اكيال دقيق فاختمر جميعه * الفصل الثاني والخمسون * وكان يسير في
23 المدن والقرى ويعلم متوجها الى يروشليم * فقال له واحد يا رب قليل هم الذين يخلصون * فقال
24 لهم * اجتهدوا على الدخول من الباب الضيق فاني اقول لكم ان كثيرين يريدون الدخول منه
25 فلا يستطيعون * فاذا قام رب البيت واغلق الباب فعند ذلك تقفون خارجا وتقرعون الباب
وتقولون يا رب يا رب افتح لنا * فيجيبكم قايلا لا اعرفكم من اين انتم *

Respexit autem eam Jesus, & inclamavit eam, ac dixit illi; Mulier, soluta es ab infirmitate tua. 12 *Et imposuit manum suam super eam, & erecta est continuò, & glorificavit Deum.* 13 *Respondit princeps synagogæ, indignatus quòd Jesus curâsset eam in die sabbathi, & dixit turbæ; Sunt vobis sex dies, quibus licet operari, & in illis venietis, & sanitatem quæretis : at in die sabbathi minime.* 14 *Respondit ei Dominus, dicens; O hypocritæ, nónne unusquisque vestrûm solvit bovem suum & asinum suum in sabbatho à præsepio, & abit, & potat illum?* 15 *Et hanc quæ est filia Abrahæ, quam ligaverat satanas à decem & octo annis, nónne licebat liberari ab isto vinculo in die sabbathi?* 16 *Et cùm dixisset hæc, confudit omnes adversarios suos : & omnis populus gaudebant de operibus bonis quæ fiebant ab illo.* 17 *Et dicebat; Cui rei assimilatur regnum Dei, & cui rei assimilabo illud?* 18 *Assimilatur grano sinapis, quod accepit homo, & seminavit illud in horto suo, & crevit, & factum est arbor magna, quatenus requiescerent volucres cœli in ramis ejus.* 19 *Deindè dixit iterùm, Cui assimilabo regnum Dei?* 20 *Assimilatur fermento quod accepit mulier, & abscondit illum in tribus mensuris farinæ, & fermentata est tota.* 21

Sectio quinquagesima secunda.

Et ibat per civitates & castella, & docebat pergens ad Jerusalem. 22 *Et dixit illi quidam; Domine, pauci sunt qui salvantur?* 23 *Inquit eis; Certate de ingressu per portam angustam : quia dico vobis, quòd multi volent intrare per illam, & non poterunt.* 24 *Cùm autem steterit dominus domûs, & clauserit ostium, tunc remanebitis foris, & pulsabitis ostium, & dicetis; Domine, Domine, aperi nobis. Et respondebit vobis, dicens; Non cognosco vos, undè estis?* 25

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወርእዮ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወጸውዓ ፡ ወይቤላ ፡ ተስዕርኪ ፡ ብእሲቶ ፡ እምደዌኪ ፡፡
13 ወአንበረ ፡ እዴሁ ፡ ላዕሌሃ ፡ ወረትዓት ፡ ሶቤሃ ፡ ወአእኰተቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ወተ
14 ምዑ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ እስመ ፡ ፈወሰ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ በሰንበት ፡ ወይቤልዎሙ ፡ ለሕ
ዝብ ፡ አኮኑ ፡ ሰዱስ ፡ መዋዕለ ፡ ውእቱ ፡ በዘ ፡ ትገብሩ ፡ ግብረክሙ ፡ ውእቱ ፡ ዕለተ ፡ ንዑ ፡ ተፈወ
15 ሱ ፡ አኮ ፡ በዕለተ ፡ ሰንበት ፡፡ ወአውሥአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎሙ ፡ መድልዋን ፡
አንትሙሰ ፡ ኢትፈትሑኑ ፡ አድግክሙ ፡ ወላህምክሙ ፡ እምነ ፡ መቅሟሑ ፡ ወኢትወስድዎ
16 ኑ ፡ ትስተይዎ ፡ በዕለተ ፡ ሰንበት ፡፡ ወዛቲ ፡ ወለተ ፡ አብርሃም ፡ እንተ ፡ አሰራ ፡ ሰይጠን ፡
ናሁ ፡ ዓሠርቱ ፡ ወሰማንቱ ፡ ዓመት ፡ አኮኑ ፡ ርቱዕ ፡ ትትፈታሕ ፡ ይእቲሂ ፡ በሰንበት ፡ እሞአሰ
17 ራ ፡፡ ወዘንተ ፡ ብሂሎ ፡ ተኀፍረ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ቆሙ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወተፈሥሑ ፡ ኵሉ ፡
ሕዝብ ፡ በእንተ ፡ ኵሉ ፡ መንክር ፡ ዘይትገበር ፡ በላዕሌሁ ፡፡ በእንተ ፡ ምሳሌ ፡፡
18 ወይቤሎሙ ፡ መንተ ፡ ትመስል ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ወበመንት ፡ አስተመስላ ፡፡ ትመስ
19 ል ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕጠተ ፡ ሰናፔ ፡ እንተ ፡ ነሥአ ፡ ብእሲ ፡ ወዘርአ ፡ ውስተ ፡ ገ
20 ራህቱ ፡ ወልሀቀት ፡ ወኮነት ፡ ዕፀ ፡ ዐቢየ ፡ ወአጽለሉ ፡ ውስቴታ ፡ አዕዋፈ ፡ ሰማይ ፡ ውስተ ፡ አዕ
21 ጹቂሃ ፡፡ ወካዕበ ፡ ይቤ ፡ በመንት ፡ አስተመስላ ፡ ለመንግሥተ ፡ ሰማያት ፡፡ ትመስል ፡
ብሑአ ፡ ዘነሥአት ፡ ብእሲት ፡ ወደፈነቶ ፡ ውስተ ፡ ሐሪጽ ፡ ዘሠላስቱ ፡ መሣልስ ፡ ወአብሐአ ፡
22 ኵሎ ፡፡ ወይሔውር ፡ አህጉረ ፡ ወአዕጻደተ ፡ ያንሶሱ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ወይሜህር ፡፡
በእንተ ፡ ዘተስእለ ፡ ውሑዳንኑ ፡ እንጋ ፡ እለ ፡ ይድኅኑ ፡፡
23 ወይቤሎ ፡ አሐዱ ፡ እግዚኦ ፡ ውሑዳንኑ ፡ እንጋ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ይድኅኑ ፡፡ ወይቤሎ ፡ ተ
24 ኃየሉ ፡ ትባኡ ፡ እንተ ፡ ጸባብ ፡ አንቀጽ ፡፡ እብለክሙ ፡ ብዙኃን ፡ እለ ፡ ይኃሥሡ ፡ ይባኡ ፡
25 ወኢይክሉ ፡፡ እስመ ፡ ይትነሣእ ፡ ባዓለ ፡ ቤት ፡ ወያእጽ ፡ ኆኅተ ፡ ወይእተ ፡ጊዜ ፡ ይቀ
ድጉዱ ፡ ቀዊሞሙ ፡ አፍአ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ እግዚኦ ፡ እግዚኦ ፡ አርኅወነ ፡ ወአውሥኦሙ ፡
ወይቤሎሙ ፡ ኢያአምረክሙ ፡ እምአይቴ ፡ አንትሙ ፡፡

12 Vidit eam Dominus Jesus, & vocavit eam, & dixit ei; Absoluta es, ô mulier ab 12
13 infirmitate tua. Et posuit manum suam super eam, & recta fuit statim, & glori- 13
14 ficavit Deum. Et indignati sunt principes sacerdotum quòd sanâsset Dominus 14
Jesus in sabbato, & dixerunt populis; Nónne sextus dies est in quo facietis opera
15 vestra? isto die venite, & sanamini, non in die sabbati. Et respondit Dominus 15
Jesus, & dixit iis; Hypocritæ, vos nónne solvitis asinum vestrum, & bovem vestrû
16 è vinculo suo? & nonne ducitis eum ut potare faciatis eum in die sabbati? Et 16
hæc filia Abrahami quam vinxerat satanas, ecce decem & octo annos, nónne
17 oportuit ut solveretur illa in sabbato à vinculo suo? Et quum hoc diceret, pu- 17
dore afficiebantur omnes opponentes ei, & gavisi sunt omnes populi propter to-
tum miraculum quòd factum erat per eum. *De parabolis.*
18 Et dixit iis, Cui simile est regnum cœlorum, & cui assimilabo illud? Simile est re- 18
19 gnum Dei grano sinapis quod accepit homo, & seminavit in agro suo, & crevit, 19
20 & fuit arbor magna, & nidificaverunt in ea volucres cœli in ramis ejus. Et 20
21 iterum dixit, Cui assimilabo regnum cœlorû? Simile est fermento quòd accepit 21
22 mulier, & condidit illud in farinæ tribus satis, & fermentavit totum. Et ibat per 22
civitates & synagogas, iter faciens in Hierosolymam, & docebat.

De eo qui interrogavit, Paucíne igitur sunt qui serventur?

23 Et dixit ei quidam; Domine, paucíne igitur sunt qui serventur? Et dixit ei, Vi- 23
24 ribus contendite intrare per angustam portam: dico vobis multi *sunt*, qui quæ- 24
25 rent intrare, & non poterunt. Quia surget dominus domûs, & claudet ostium: 25
& tunc pulsabunt foris stantes, dicentes; Domine, Domine, aperi nobis: & re-
spondebit iis, & dicet iis; Nescio vos unde sitis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

21 * مانند خمير مايه كه اوارزن ستاك باشد * ودر سه قفيز ارد اميخته تا انكه كه همه ترش گشت
22 ورسيد * ودر شهرها * وديهها مي گشت * وتعليم مي داد * ودر اورشليم † رفت
23 هشتاد وپنج انجا كه فرمود كه از در تنگ در آييد * يكي از عيسي پرسيد كه
24 كمند† ايشان كه زنده شوند * عيسي بدو گفت جهد كن تا بدري تنگ در روي * بشما
مي گويم بسياران خواهند * كه اندر ايند * ونتوانند هشتاد وشش فرمود كمند كه
25 رستگار شوند * گفت از ساعتي كه خداوند † خانه برخيزد * ودر را ببندد * وشما از
بيرون ايستاده باشيد * ودر را بزنيد * وبگوييد * خداوند ما خداوند ما * براي ما در را بگشا * او
جواب دهد * كه برويد كه من شما را نمي شناسم * كه از كجاييد

Simile est fermento, quod mulier accepit, & tribus satis farinæ immiscuit, donec totum acesceret, & fermentatum evaderet. 21 *Et in civitatibus & pagis obibat, et docebat : et Hierosolymam ivit.* 22

LXXXV. Ubi jussit, Per ostium angustam intrate.

Quidam à Jesu sciscitatus est, Num pauci sunt, qui servandi sunt? 23 *Jesus ei dixit; Contende ut per portam angustam ingrediaris : vobis enim dico; Multi cupient ut intrent, et non poterunt.* 24

LXXXVI. Pronuntiat paucos esse qui servandi sint.

Dixit præterea; *Ex qua hora dominus domûs surrexerit, et ostium clauserit, vos autem foris steteritis, et ostium pulsaveritis, et dixeritis; Domine noster, Domine noster, nobis ostium aperi : ipse responsum dabit; Quin abeatis, quia ego vos non novi undè sitis.* 25

Tunc incipietis dicere; Manducavimus coram te, & bibimus: & in plateis
26 Τότε (ξ) ἄρξεσθε λέγειν, Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου, καὶ ἐπίομεν· καὶ ἐν ταῖς πλατείαις
nostris docuisti. Et dicet; *Dico* vobis, *Non novi* vos undè sitis: *Abscedite*
27 ἡμῶν ἐδίδαξας. Καὶ ἐρεῖ, Λέγω ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· Ἀπόστητε
à me omnes operarii iniquitatis. Ibi erit fletus & stridor
28 ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
dentium, cùm videritis Abraham & Isaac & Jacob, & omnes Prophetas, —
τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, καὶ πάντας τοὺς προφήτας, ροβ
in regno Dei, vos autem *expulsos* forás. Et venient ab *Orienti-* ι
29 ἐν τῇ (ο) βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. Καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατο-
bus, & *Occidentibus*, & ab Aquilone, & Austro: & recumbent in regno
λῶν, καὶ δυσμῶν, (π) καὶ ἀπὸ βορρᾶ, καὶ νότου· καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ —
Dei. Et ecce sunt novissimi qui erunt primi, & sunt primi qui erunt ρογ
30 τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἳ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶ πρῶτοι οἳ ἔσονται β
novissimi. In ipsa die accesserunt quidam *Pharisæi*, dicentes illi; ΝΑ'
31 ἔσχατοι. Ἐν αὐτῇ (ρ) τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθόν τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ, —
Exi, & vade hinc: quia Herodes vult te occidere. Et ait ροδ
32 Ἔξελθε, καὶ πορεύου ἐντεῦθεν· ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. Καὶ εἶπεν ι
illis; *Euntes* dicite vulpi illi; Ecce ejicio dæmonia, & sanitates
αὐτοῖς, Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, Ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια, καὶ ἰάσεις
perficio hodiè & cras, & tertiâ consummor. Veruntamen oportet me hodiè &
33 ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. Πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ

cras & *perendiè* ambulare: quia non capit Prophetam perire extra Hieru-
αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερου-
— salem. Hierusalem, Hierusalem, *occidens* Prophetas, & *lapidans*
ροε σαλήμ. Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα 34
ι *missos* ad te, quoties volui congregare filios tuos, quem-
τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν
— admodum avis *suam pullitiem* sub *alas*, & *non voluistis?* Ecce
ροβ τρόπον ὄρνις (σ) τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; Ἰδοὺ 35
ι *relinquitur* vobis domus vestra deserta. *Amen* autem dico vobis; Quia non me
ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος (τ) ὑμῶν ἔρημος. ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐ (υ) μή με
videbitis, donec veniat cùm dicetis; Benedictus *veniens* in nomine Domini.
— ἴδητε, ἕως ἂν (φ) ἥξῃ ὅτε εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

CAP. XIV. ιδ'.

— Et factum est *in venire eum* in domum cujusdam *principum* Phari-
ροε Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς (α) οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρι- 1
ι sæorum Sabbato manducare panem, & ipsi *erant observantes* eum. Et ecce
ΝΒ' σαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ 2
— homo quidam erat hydropicus ante illum. Et respondens Jesus dixit
ροζ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε 3
β ad Legisperitos & Pharisæos, dicens, Si licet Sabbato curare?
πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους, λέγων, Εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν;

MS.A. (ξ) ἄρξησθε (ο) βασιλείᾳ αὐτοῦ, ὑμᾶς (π) καὶ βορρᾶ, (ρ) τῇ ὥρᾳ προσῆλθόν (σ) τὰ ἑαυτῆς νοσσία (τ) ὑμῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, (υ) μὴ ἴδητέ με, (φ) ἥξει MS. A. ΚΕΦ. ιδ'. (α) τὸν οἶκον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 * ܘܬܫܪܘܢ ܠܡܐܡܪ. ܩܕܡܝܟ ܐܟܠܢ ܘܐܫܬܝܢ ܘܒܫܘܩܝܢ ܐܠܦܬ. * ܘܢܐܡܪ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܝܕܥ
27 ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܡܢܐ ܐܝܬܝܟܘܢ. ܦܪܘܩܘ ܠܟܘܢ ܡܢܝ ܦܥܠܝ ܫܘܩܪܐ. * ܬܡܢ ܢܗܘܐ ܒܟܝܐ 28
ܘܚܘܪܩ ܫܢܐ ܡܐ ܕܚܙܝܬܘܢ ܠܐܒܪܗܡ ܘܠܐܝܣܚܩ ܘܠܝܥܩܘܒ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ ܒܡܠܟܘܬܗ
ܕܐܠܗܐ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܝܟܘܢ ܡܦܩܝܢ ܠܒܪ. * ܘܢܐܬܘܢ ܡܢ ܡܕܢܚܐ ܘܡܢ ܡܥܪܒܐ ܘܡܢ 29
ܓܪܒܝܐ ܘܡܢ ܬܝܡܢܐ. ܘܢܣܬܡܟܘܢ ܒܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܗܐ ܐܝܬ ܐܚܪܝܐ ܕܢܗܘܘܢ 30
ܩܕܡܝܐ. ܘܐܝܬ ܩܕܡܝܐ ܕܢܗܘܘܢ ܐܚܪܝܐ. * ܒܗ ܒܗܘ ܝܘܡܐ. ܩܪܒܘ ܐܢܫܐ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܘܐܡܪܝܢ 31
ܠܗ. ܦܘܩ ܙܠ ܠܟ ܡܟܐ. ܡܛܠ ܕܗܪܘܕܣ ܨܒܐ ܠܡܩܛܠܟ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܙܠܘ 32
ܐܡܪܘ ܠܬܥܠܐ ܗܢܐ. ܕܗܐ ܡܦܩ ܐܢܐ ܫܐܕܐ. ܘܐܣܘܬܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܝܘܡܢܐ ܘܡܚܪ. ܘܠܝܘܡܐ
ܕܬܠܬܐ ܡܫܬܡܠܐ ܐܢܐ. * ܒܪܡ ܘܠܐ ܠܝ ܕܝܘܡܢܐ ܘܡܚܪ ܐܥܒܕ. ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܐܙܠ. 33
ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܫܟܚܐ ܕܢܒܝܐ ܢܐܒܕ ܠܒܪ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. * ܐܘܪܫܠܡ ܐܘܪܫܠܡ. ܩܛܠܬ 34
ܢܒܝܐ ܘܪܓܡܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܠܝܚܝܢ ܠܘܬܗ. ܟܡܐ ܙܒܢܝܢ ܨܒܝܬ ܠܡܟܢܫܘ ܒܢܝܟܝ. ܐܝܟ
ܬܪܢܓܘܠܬܐ ܕܡܟܢܫܐ ܦܪܘܓܝܗ ܬܚܝܬ ܓܦܝܗ. ܘܠܐ ܨܒܝܬܘܢ. * ܗܐ ܡܫܬܒܩ ܠܟܘܢ 35
ܒܝܬܟܘܢ ܚܪܒܐ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ. ܕܠܐ ܬܚܙܘܢܢܝ ܥܕܡܐ ܕܬܐܡܪܘܢ ܒܪܝܟ ܗܘ ܕܐܬܐ
ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ. * ܩܪܝܢܐ ܕܝܘܡ * ܓ * ܒܫܒܬܐ * ܕܕ * ܕܨܘܡܐ * ܡܛ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܡܕ *
1 * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܥܠ ܠܒܝܬܐ ܕܚܕ ܡܢ ܪܫܐ ܕܦܪܝܫܐ ܠܡܠܥܣ ܠܚܡܐ ܒܫܒܬܐ.
2 ܘܗܢܘܢ ܢܛܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. * ܘܗܐ ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܐܚܝܕ ܗܘܐ ܡܝܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܩܕܡܘܗܝ.
3 * ܘܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܣܦܪܐ ܘܠܦܪܝܫܐ. ܕܠܡܐ ܫܠܝܛ ܒܫܒܬܐ ܠܡܐܣܝܘ.

Et incipietis dicere, Coram te comedimus 26
& bibimus, & in plateis nostris docuisti.
Et dicet vobis, Non novi undè vos sitis: 27
discedite à me operatores mendacii. Illic 28
erit fletus & stridor dentium, quum videritis
Abraham, & Isaac, & Jacob, omnésque
Prophetas in regno Dei, vos autem ejici-
emini forás. Et venient ab Oriente, & ab 29
Occidente, & à Meridie, & ab Aquilone,
ac discumbent in regno Dei. Et ecce sunt 30
ultimi qui erunt primi, & sunt primi qui
erunt ultimi. Eo ipso die accesserunt qui- 31
dam ex Pharisæis, & dicunt ei; Exi, abi
hinc, quoniam Herodes vult te trucidare.
Dixit eis Jesus; Ite, renuntiate vulpi huic, 32
Ecce ejicio dæmonia, & sanationes perago
hodiè & cras, & tertiâ die consummabor.
Veruntamen oportet me hodiè & cras ope- 33
rari, & alterâ die discedam, quia fieri non
potest ut Propheta pereat extra Jerusalem.
Jerusalem, Jerusalem, trucidans Prophetas, 34
& lapidibus obruens eos qui ad eam missi
sunt: quoties volui congregare filios tuos,
sicut gallina quæ congregat pullos suos sub-
ter alas suas, & noluistis? En relinquitur 35
vobis domus vestra deserta. Etenim dico
vobis, Non videbitis me, quousque dicatis;
Benedictus qui venit in nomine Domini.

Lectio feriâ III. hebdomadis IV. jejunii. 49.

CAP. XIV.

Et factum est, quum ingressus fuisset do- 1
mum unius ex primoribus Pharisæorum, ut
ederet panem die Sabbathi, ipsi observa-
bant eum. Et ecce homo quidam refertus 2
aquis erat coram eo. Et respondit Jesus, 3
& dixit Scribis & Pharisæis, Num liceret
Sabbatho sanare?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* شما بگوييد * پيش تو خورديم * واشاميديم * ودر بازارها مارا اموزانيدي * ديگر بار بشما بگويد * 26 27
برويد از پيش من ودور باشيد † از در من * كه من شما را نمي شناسم كه از كجاييد *
اي تزوير كنندگان * واي طراران * * انجا شود نوميدي وگريستني * وحسرت وپشيماني * 28
ودندانها برهم ساويدن * وچون † ابراهيم * واسحق * ويعقوبرا † ببينيد * وديگر همه پيغمبرانرا
در ملكوت † خدا * وشما بخاري بيرون انداخته باشيد *[وبيايند] از مغرب * ومشرق * وجنوب * 29
وشمال * ودر ملكوت خدا ارام گيرند * وبنشينند * وبياسايند * * اوليان آخريان شوند * وآخريان 30
اوليان گردند   هشتاد هفت   گفتن يهوديان عيسي را كه هيروديس ترا
خواهد كشتن   * ودر ان روزها بعضي † از معتزلان آمدند * وبعيسي گفتند 31
كه اينجا بدر رو * براي انك هيروديس مي خواهد كه ترا بكشد * عيسي بديشان گفت برويد * 32
بدين روباه بگوييد * كه ديوانرا بدر ميكنم وتن درستي را بسيار مي گردانم * امروز وفردا ودر سوم
روز تمام بپردازم * * اكنون مرا واجب است * كه امروز * وفردا تيمار كنم ودر ديگر روز † بروم 33
زيرا نشايد كه پيغمبر بيرونتر از اورشليم هلاك شود * * اورشليم * اورشليم * كشنده † پيغمبران * 34

Vos autem *dicetis; Coram te comedimus & bibimus, & in plateis* nostris *nos docuisti.* 26
Iterùm vobis dicet, Abite à conspectu meo, & procul este ab ostio meo, quia ego vos non novi undè sitis, ô mendacii operarii, & ô impostores. 27
Ibi erit desperatio, & fletus, & dolor, et pænitudo, et dentium collisio: idque cùm Abrahamum, et Isaacum, et Jacobum videritis, et reliquos omnes Prophetas in regno Dei, et vos cum ignominia ejecti fueritis. 28
Et venient ab Occidente, et Oriente, et Austro, et Aquilone, et in regno Dei quietem capient, et sedebunt, et requiescent. 29
Primi autem ultimi erunt, et ultimi primi fient. 30

LXXXVII. Dicunt Judæi Jesu, Herodes te vult occidere.

Et in illis diebus quidam è Pharisæis venerunt, et ad Jesum dixerunt; Hinc exeas, eò quòd Herodes quærit ut te occidat. 31
Jesus illis dixit; Ite, huic vulpi dicite, quòd dæmonia ejicio, et sanos multos facio hodiè, et cras, et in die tertiâ perfectè consummabor. 32
Veruntamen me oportet ut hodiè, et cras curationem agam, et alterâ die abeam: quia non convenit ut Propheta extra Hierosolymam pereat. 33
Hierosolyma, Hierosolyma, interfectrix Prophetarū, 34

Versio VULGATA LATINA.

26 Tunc incipietis dicere; Manducavimus coram te, & bibimus, & in plateis nostris
27 docuisti. Et dicet vobis; Nescio vos undè sitis: discedite à me omnes operarii
28 iniquitatis. Ibi erit fletus, & stridor dentium: cùm videritis Abraham, & Isaac,
29 & Jacob, & omnes Prophetas in regno Dei, vos autem expelli forás. Et veni-
ent ab Oriente, & Occidente, & Aquilone, & Austro, & accumbent in regno Dei.
30 Et ecce sunt novissimi qui erunt primi, & sunt primi qui erunt novissimi. In ipsa
31 die accesserunt quidam Pharisæorum, dicentes illi; Exi, & vade hinc: quia He-
32 rodes vult te occidere. Et ait illis; Ite, & dicite vulpi illi; Ecce ejicio dæmo-
33 nia, & sanitates perficio hodiè & cras, & tertià die consummor. Veruntamen
oportet me hodiè & cras & sequenti die ambulare: quia non capit prophetam
perire extra Jerusalem. Jerusalem, Jerusalem, quæ occidis Prophetas, & lapidas 34
eos, qui mittuntur ad te, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodùm avis
nidum suum sub pennis, & noluisti? Ecce relinquetur vobis domus vestra de- 35
serta. Dico autem vobis; Quia non videbitis me, donec veniat cùm dicetis; Be-
nedictus, qui venit in nomine Domini.

CAP. XIV.

ET factum est cùm intraret Jesus in domum cujusdam principis Pharisæorum 1
sabbato manducare panem, & ipsi observabant eum. Et ecce homo quidam 2
hydropicus erat ante illum. Et respondens Jesus dixit ad Legisperitos, & Pha- 3
risæos, dicens; Si licet sabbato curare?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

26 حينئذ تبدون قايلين اكلنا قدامك وشربنا وعلمت في سوارعنا * فيقول لكم ما اعرفكم
27 من اين انتم انصرفوا عني يا فعلة الظلم * حيث البكاء وصرير الاسنان * لما تنظروا ابرهيم
28 واسحق ويعقوب وكل الانبياء في ملكوت الله وانتم تطردون خارجا * ثم ياتون من المشرق
29 والمغرب والشمال والتيمن فيتكون في ملكوت الله * وتصير الاولون اخرين والاخرون اولين *
30 الفصل الثالث والخمسون * وفي ذلك اليوم جاء اليه اناس من الفريسيين
31 وقالوا له اخرج واذهب من ههنا فان هيرودس يريد قتلك * فقال لهم امضوا وقولوا لهذا
32 الثعلب هانذا اخرج الشياطين واتم الشفاء اليوم وغدا وفي اليوم الثالث اكمل * وينبغي
33 لي ان اعمل اليوم وغدا وفي الاتي اذهب * فانه لا نبي يهلك خارجا عن يروسليم * يروسليم
34 يروسليم يا قاتلة الانبياء وراجمة المرسلين اليها كم من مرة اردت ان اجمع بنيك كطاير
يجمع فراخه تحت جناحيه فلم تريدوا * هانذا اترك لكم بيتكم خرابا * اقول لكم انكم
35 لا تروني من الان حتى تقولوا مبارك الاتي باسم الرب *

1 وكان لما دخل الى بيت احد روساء الفريسيين في سبت لياكل خبزا وهم كانوا يرصدونه *
2 واذا بانسان مستسقي كان قدامه * فاجاب يسوع قايلا للكتبة والفريسيين هل يحل فعل
3 الخير في السبت ام لا *

Tunc incipietis dicere; Manduca- 26
vimus coram te, & bibimus, & do-
cuisti in compitis nostris. Et dicet vo- 27
bis; Non cognosco vos, undè estis:
abscedite à me, ô perpetrantes scelus,
Illuc, ubi fletus, & stridor dentium. 28
Quando videbitis Abraham, et Isaac, et
Jacob, & omnes prophetas in regno Dei,
vos autem expellemini forás. Et veni- 29
ent ab Oriente, & Occidente, & Aqui-
lone, & Austro, & accumbent in regno
Dei. Et fient primi novissimi, & no- 30
vissimi primi.

Sectio quinquagesima tertia.

In illa autem die venerunt ad eum qui- 31
dam ex Pharisæis, & dixerunt ei;
Exi, & vade hinc, quia Herodes vult
necem tuam. Ait illis; Ite & dicite 32
huic vulpi, Ecce ego ejicio dæmonia, &
perficio sanitatem hodiè & cras, & die
tertiâ consummabor. Oportétque me 33
operari hodiè & cras, & in posterum
discedam: quia non peribit propheta ex-
tra Jerusalem. Jerusalem, Jerusalem, 34
ô mactatrix prophetarum & lapidatrix
missorum ad eam, quot vicibus volui
congregare filios tuos ut avis quæ con-
gregat pullos suos sub alis suis, et nolu-
istis? Ecce ego relinquo vobis domum 35
desertam. Dico vobis, quòd non videbi-
tis me amodò, quoad dicatis; Bene-
dictus veniens in nomine Domini.

CAP. XIV.

ET factum est cùm intrásset in domum 1
cujusdam ex principibus Pharisæorum
in sabbatho, ut manducaret panem, ipsi
observabant eum. Et ecce homo hydro- 2
picus aderat ante illum. Et respondit 3
Jesus, dicens Scribis et Pharisæis;
Num licita est operatio boni in sabba-
tho, an non?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወእምዝ:እኀዙ:ይበልዎ:በለዕነሂ:ወሰተይነሂ:በቅድሜከ:ወመሀርከ:በመራሕብቲነ
27 ኒ::=፡ወይቤሎሙ:እብለክሙ:ኢያአምረክሙ:እምአይቴ:አንትሙ:ረሐቁ:እምኔየ:
28 ኵልክሙ:ገበርተ:አመፃ:=፡ ሑሩ:ውስተ:ብካይ:ወሐቅየ:ስነን:: አመ:ርኢክሞ
ሙ:ለአብርሃም:ወለይስሐቅ:ወለያዕቆብ:ወለኵሎሙ:ነቢያት:በመንግሥተ:እግዚ
29 አብሔር:: ወለክሙሰ:ያወፅኡክሙ:አፍአ::=፡ ወይመጽኡ:እምጽባሕ:ወእምዐ
ረብ:ወእመደቡብ:ወእመስሜን:ወይትፌሥሑ:በመንግሥተ:እግዚአብሔር::=፡
30 ወይከውኑ:ደኀርት:ቀደምተ:ወቀደምት:ድኀረ:ይገብኡ::=፡
በእንተ:እለ:ነገርዎ:ለእግዚእ:ኢየሱስ:በእንተ:ሄሮድስ::=፡
31 ወበይእቲ:ዕለት:መጽኡ:ፈሪሳውያን:ወይቤልዎ:ለእግዚአብሔር:እምዝየ:እስመ:
32 ሄሮድስ:ይፈቅድ:ይቅትልከ::=፡ ወይቤሎሙ:ሑሩ:በልዋ:ለዛቲ:ቍንጽል:ናሁ:አ
33 ወፅእ:አጋንንተ:ወእሁብ:ሕይወተ:ዮም:ጌሠመ:ወሣልስተ:እፈጽም::=፡ ወባሕቱ:
ዮምሰ:ወጌሠመ:እሄሉ:ወሠሉስተ:እሐውር:: እስመ:ኢይደልዎ:ለነቢይ:መዊት:
34 በአፍኣ:ዘእንበለ:በኢየሩሳሌም::=፡ ኢየሩሳሌም:ኢየሩሳሌም:እንተ:ትቀትሎ
ሙ:ለነቢያቲሃ:ወትዌግሮሙ:ለሐዋርያቲሃ:ሚመጠነ:ፈቀድኩ:እስተጋብኦሙ:ለደቂ
ቅኪ:ከመ:እንተ:ታስተጋብእ:ደርሆ:እጋሊሃ:ታሕተ:ክነፊሃ:ወአበይክሙ:ወኢፈቀድ
35 ክሙ::=፡ ናሁ:ይትኀደግ:ለክሙ:ቤትክሙ:ገደመ:: እብለክሙ:ከመ:ኢትርእዩኒ:
እምይእዜ:እስከ:አመ:ትብሉ:ቡሩክ:የይመጽእ:በስመ:እግዚአብሔር::=፡

10 በእንተ:ቅብው::=፡ ወእምዝ:ሖረ:እግዚእ:ኢየሱስ:ወኮነ:ሶበ:ሞ
1 ጽአ:ቤተ:አሐዱ:ብእሲ:እምነ:መልአኮሙ:ለፈሪሳውያን:ከመ:ይምስሕ:በሰንበት:
2 ወይብላዕ:እክለ:ወእሙንቱሰ:ይትዔቀብዎ::=፡ወሃሎ:ብእሲ:ቅብው:ቅድሜሁ::=፡
3 ወአውሥአ:ወይቤሎሙ:እግዚእ:ኢየሱስ:ለጸሐፍተ:ሀገር:ወለፈሪሳውያን:እንዘ:
ይብል:ይከውንሁ:በሰንበት:ፈውሶ:ወሚም:: ኢይከውን:=፡

Et tunc cœperunt dìcere ei, Edimus & bibimus in conspectu tuì, & docuisti in 26
plateis nostris. Et dixit iis, Dico vobis; Nescio vos unde sitis: longè discedite à 27
me omnes vos operarii iniquitatis. Ite in fletum & stridorem dentium: quum 28
videritis Abraham, & Isaac, & Jacob, & omnes prophetas in regno Dei, vos au-
tem, ejicient vos forás. Et venient ab Oriente & Occidente & ab Aquilone & 29
ab Austro, & gaudebunt in regno Dei. Et erunt ultimi primi, & primi *in* ulti- 30
mos convertentur.

De iis qui narrabant Domino Jesu de Herode.

Et in isto die venerunt Pharisæi & dixerunt Domino; Abi hinc, quia Herodes 31
vult trucidare te. Et dixit iis; Ite, dicite huic vulpi, Ecce ejiciam dæmones, & 32
dabo vitam hodiè, cras; & tertio *die* finiam. Sed hodiè & cras permansurus 33
sum, & tertio die abibo, quia non oportet prophetam mori forás, sed in Hie-
rusalem. Hierusalem, Hierusalem, quæ trucidas prophetas ejus, & lapidas Apo- 34
stolos ejus, quoties volui congregare filios tuos, sicut congregat gallina pulliti-
em suam sub alas suas, & recusâstis & noluistis? Ecce relinquetur vobis domus 35
vestra solitaria: dico vobis, quòd non videbitis me ab hoc tempore usquedum di-
catis; Beatus qui venit in nomine Dei.

De hydropico.

CAP. XIV.

ET tunc abiit Dominus Jesus, & factum est, quum intraret domum cujusdam 1
hominis ex principibus Pharisæorum, ut pranderet in sabbato, & ederet panem, 2
& ipsi observarent eum. Et fuit homo hydropicus coram eo. Et respondit & 3
dixit Dominus Jesus Scribis civitatis & Pharisæis, dicens; Licétne in sabbato sa-
nare, vel non licet?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

وسنکسار کننك ایشان * که پیش تو فرستاده شدند * چند بار خواستم که فرزندان ترا فراهم کنم
وکرد اورم * همچو ماکیان که بچکان خودرا زیر دو بال خود در پناه کیرند * واز باد وسرما
نکاه دارند * ونخواستید * * اینك خانهٔ شما برای شما ویران ماند * اکنون بشما می کویم 35
نخواهید مرا دیدن * تا انکه که بکویید خجسته است آنك بنام خدا می آید

هشتاد هشت خوش کردن مسیح مستسقی را

1 † * اتفاق شد که روزی مسیح در خانهٔ
سرور معتزلان در امد * که نان بخورد در روز شنبه وایشان اورا نکاه می داشتند * ومردی بود 2
مستسقی † بیمار انجا * ومستسقی † آماس همه تن باشد * * عیسی اورا دید وبدانشمندان ومعتزلان 3
روی کرد * وکفت * واجب باشد در روز شنبه † اورا خوش کردن *

& lapidatrix eorum qui ad te missi
sunt: quoties volui ut filios tuos
congregarem & colligerem, velut
gallinæ, quæ pullos suos sub alas suas
in tutum recipiunt, & à vento &
frigore protegunt, & noluistis? Ecce 35
domus vestra vobis deserta manet.
Nunc vobis dico; Non estis me vi-
suri, donec dicatis, Benedictus est ille
qui in nomine Domini venit.

LXXXVIII. Sanat Christus hydropicum.

CAP. XIV.

ACcidit ut quodam die Christus 1
in domum principis Pharisæorum in-
troiret, ut panem comederet in die
Sabbathi: & ipsi eum observabant.
Et vir quidam erat hydropisi labo- 2
rans ibi: (hydropicus autem tume-
factus toto corpore est.) Jesus illum 3
vidit, & ad sapientes et Pharisæos
vultum convertit, & dixit; Lici-
tum est in die sabbathi eum sa-
nare?

Illi *autem* tacuerunt. Et *apprehendens* sanavit eum, & dimisit. Et respondens
4 Οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν, καὶ ἀπέλυσε. Καὶ ἀποκριθεὶς
5 ad illos, dixit; Cujus vestrûm asinus aut bos in puteum cadet,
(β) πρὸς αὐτοὺς, εἶπε, Τίνος (γ) ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ (δ) ἐμπεσεῖται,
& non continuò extrahet illum *in* die Sabbati? Et non poterant
6 καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει (ε) αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; Καὶ οὐκ ἴσχυσαν
respondere illi ad hæc. Dicebat autem ad *vocatos* parabolam,
7 ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα. Ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν,
attendens quomodò primos accubitus eligerent, dicens ad illos; Cùm
8 ἐπέχων πῶς τὰς (ζ) πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτοὺς, Ὅταν
vocatus fueris *ab aliquo* ad nuptias, *ne* discumbas in primo *accubitu*, ne *quando*
κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν (η) πρωτοκλισίαν, μήποτε
honoratior te sit *vocatus* ab illo: Et veniens te & illum *vocans*,
9 ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ· Καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας,
dicat tibi; Da huic locum: & tunc incipias cum *pudore* *ultimum* locum
ἐρεῖ σοι, Δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον
obtinere. Sed cùm vocatus fueris, *vadens* recumbe in *novissimum lo-*
10 κατέχειν. Ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς (θ) ἀνάπεσον εἰς τὸν ἔσχατον τό-
cum, ut cùm venerit *invitans* te, dicat tibi; Amice, ascende superiùs:
πον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε, εἴπῃ σοι, Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον·
tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus *tibi*: Quia omnis *extollens*
11 τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον (ι) τῶν συνανακειμένων σοι· Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν

ΝΓ' / ρον / ι

seipsum humiliabitur, & *humilians* seipsum exaltabitur. Dicebat autem & *vo-*
ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Ἔλεγε δὲ καὶ τῷ κε- 12
canti ipsum; Cùm facis prandium aut cœnam, *ne voca* amicos tuos, neque
κληκότι αὐτὸν, Ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ
fratres tuos, neque cognatos *tuos*, neque vicinos divites, ne *quando* &
τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους, μήποτε καὶ
ipsi te reinvitent, & fiat tibi retributio. Sed cùm facis *epulum*,
αὐτοί σε ἀντικαλέσωσι, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα. Ἀλλ' ὅταν ποιῇς δοχὴν, 13
voca pauperes, *mancos*, claudos, cæcos: Et beatus eris, quia non habent
κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλούς· Καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν 14
retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione justorum.
ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.
Audiens autem quidam simul *recumbentium* hæc, dixit illi; Beatus qui
Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος ὃς 15
manducabit panem in regno Dei. Ipse *autem* dixit ei; Homo
φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπός 16
quidam fecit cœnam magnam, & vocavit multos. Et misit ser-
τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολλούς. Καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦ- 17
vum suum horâ cœnæ dicere invitatis, *Venite:* quia jam parata
λον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, Ἔρχεσθε· ὅτι ἤδη ἕτοιμά
sunt omnia.
ἐστι πάντα.

ΝΔ' / στα / ι

MS. A. (β) εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, (γ) ὑμῶν ὁ υἱὸς ἢ βοῦς (δ) πεσεῖται, (ε) αὐτὸ τῇ (ζ) πρωτοκλησίας (η) πρωτοκλησίαν, (θ) ἀνάπεσε (ι) πάντων τῶν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܫܬܩܘ * ܘܐܚܕܗ ܗܘ ܘܐܣܝܗ ܘܫܪܝܗ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܕܢܦܠ
5
6 ܒܪܗ ܐܘ ܬܘܪܗ ܒܓܘܒܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ. ܘܠܐ ܡܚܕܐ ܕܠܐ ܢܣܩܝܘܗܝ. * ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܠܡܬܠ
7 ܠܗ ܦܬܓܡܐ ܥܠ ܗܕܐ. * ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܡܬܠܐ ܠܘܬ ܗܢܘܢ ܕܩܪܝܢ ܗܘܘ ܬܡܢ. ܡܛܠ ܕܚܙܐ
8 ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܓܒܝܢ ܗܘܘ ܕܘܟܝܬܐ ܪܝܫ ܣܡܟܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܐ ܕܡܬܩܪܐ ܐܢܬ ܡܢ ܐܢܫ ܠܒܝܬ
ܡܫܬܘܬܐ. ܠܐ ܬܐܙܠ ܬܣܬܡܟ ܠܟ ܒܪܝܫ ܣܡܟܐ. ܕܠܡܐ ܢܗܘܐ ܬܡܢ ܐܢܫ ܕܡܝܩܪ
9 ܡܢܟ. * ܘܢܐܬܐ ܗܘ ܕܩܪܟ ܘܠܗ. ܘܢܐܡܪ ܠܟ ܕܗܒ ܕܘܟܬܐ ܠܗܢܐ. ܘܬܒܗܬ ܟܕ
10 ܩܐܡ ܐܢܬ ܘܐܙܠ ܐܢܬ ܠܐܚܪܝܬ ܣܡܟܐ. * ܐܠܐ ܡܐ ܕܡܬܩܪܐ ܐܢܬ. ܙܠ ܐܣܬܡܟ ܠܟ ܐܚܪܝܐ. ܕܡܐ
ܕܐܬܐ ܗܘ ܕܩܪܟ ܢܐܡܪ ܠܟ. ܪܚܡܝ ܣܩ ܠܥܠ ܘܐܣܬܡܟ. ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܬܫܒܘܚܬܐ ܩܕܡ
11 ܟܠܗܘܢ ܕܣܡܝܟܝܢ ܥܡܟ. * ܡܛܠ ܕܟܠ ܕܡܪܝܡ ܢܦܫܗ ܢܬܡܟܟ. ܘܟܠ ܕܡܡܟܟ
12 ܢܦܫܗ ܢܬܪܝܡ. * ܐܡܪ ܐܦ ܠܗܘ ܕܩܪܝܗܝ. ܡܐ ܕܥܒܕ ܐܢܬ ܫܪܘܬܐ ܐܘ ܚܫܡܝܬܐ. ܠܐ
ܬܗܘܐ ܩܪܐ ܠܪܚܡܝܟ. ܐܦܠܐ ܠܐܚܝܟ ܐܘ ܠܐܚܝܢܝܟ. ܘܠܐ ܠܫܒܒܝܟ ܥܬܝܪܐ. ܕܠܡܐ ܐܦ ܗܢܘܢ
13 ܢܩܪܘܢܟ. ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܗܕܐ ܦܘܪܥܢܐ. * ܐܠܐ ܡܐ ܕܥܒܕ ܐܢܬ ܩܘܒܠܐ. ܩܪܝ ܠܡܣܟܢܐ.
14 ܠܡܚܝܠܐ. ܠܚܓܝܪܐ. ܠܣܡܝܐ. * ܘܛܘܒܝܟ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܕܢܦܪܥܘܢܟ. ܢܗܘܐ ܓܝܪ
15 ܦܘܪܥܢܟ ܒܩܝܡܬܐ ܕܙܕܝܩܐ. * ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܣܡܝܟܝܢ ܗܘܘ ܐܡܪ ܠܗ.
16 ܛܘܒܘܗܝ ܠܡܢ ܕܢܐܟܘܠ ܠܚܡܐ ܒܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܓܒܪܐ ܚܕ
17 ܥܒܕ ܚܫܡܝܬܐ ܪܒܬܐ. ܘܩܪܐ ܠܣܓܝܐܐ. * ܘܫܕܪ ܥܒܕܗ ܒܫܥܬܐ ܕܚܫܡܝܬܐ ܕܢܐܡܪ ܠܗܢܘܢ
ܕܩܪܝܢ. ܗܐ ܟܠ ܡܕܡ ܡܛܝܒ ܠܟܘܢ ܬܘ.

Ipsi verò tacuerunt. Et prehendit eum ipse, 4
ac sanavit eum, dimisitque. Et subdit eis; 5
Quis est ex vobis cujus incidat filius aut
bos ejus in puteum die Sabbathi, & non
statim hauriens educat eum? Et non pote- 6
rant ei dare responsum super hac re. Dice- 7
bat autem parabolam apud eos qui fuerant
illic invitati, eò quòd conspiceret eos eli-
gentes loca primorum accubituum. Quum 8
invitatus fueris ab aliquo ad convivium, ne
abieris accubitum primo consessu, ne fortè
illic sit invitatus aliquis te honoratior. Ve- 9
niatque is qui te & eum vocavit, ac dicat
tibi; Da huic locum: & pudore suffunda-
ris, quum assurrexeris & obtinueris locum
postremum. Sed quum invitatus fueris, va- 10
de discubitum in ultimum locum, ut quum
venerit is qui te vocavit, dicat tibi; Amice
mi, ascende superiùs & discumbe, & erit
tibi gloria coram omnibus qui tecum dis-
cumbunt. Quoniam omnis qui extollit sese, 11
deprimetur: & qui sese depresserit, extol-
letur. Porrò dixit ei qui ipsum vocaverat; 12
Quum facis prandium aut cœnam, ne voca-
veris amicos tuos, nec etiam fratres tuos,
aut cognatos tuos, neque vicinos tuos divi-
tes, ne & ipsi vocent te, & fiat tibi hæc
compensatio. Sed quum facis epulum, vo- 13
ca pauperes, mancos, claudos, cæcos: Et 14
beatus eris; quia non habent undè tibi re-
pendant: fiet enim tua retributio in resur-
rectione justorum. Hæc autem quum au- 15
disset quidam ex iis qui discumbebant,
dixit ei; Beatus ille qui comedet panem in
regno Dei. Dixit ei Jesus; Vir quidam 16
fecit cœnam magnam, & convocavit mul-
tos. Misitque servum tempore cœnæ, ut 17
diceret iis qui convocati erant, Ecce omnia
parata sunt vobis: venite.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 * ايشان خاموش شدند * در حال بيماررا پيش خواند وبر وي نظر كرد خوش شد * انكه رها
5 كردش * * وبديشان كفت كيست از شما * كر پسرش يا كاوش * بروز شنبه † در جاه افتد *
6 وهماندم اورا بيرون نياورد * * اين سخن را جواب † نتوانستند كفت

هشتاد نه براي انك صدقه بدرويشان واجب است دادن

7 * واغاز كرد عيسي
وبدان † جماعت * كه حاضر † بودند كفت * از براي انك ديد * هر يكي جاء نشستن خود را
8 بلند † مي جستند * كه بنشينند * وعيسي تعليم اغاز كرد وكفت * * چون از كسي بمهماني
9 خوانده شوي * در جاي بالا منشين * نبادا يكي ديكر از تو بزرك تر * خوانده شود * وترا از انجا
10 بر خيزانند * وتو شرمسار شوي * وفروتر نشيني * * ليكن چون خوانده شوي * زيرتر از همه
بنشين تا وقتي كه صاحب خانه بيايد * وترا انجا بيند * بتو بكويد * اي دوست بالاتر نشين *
11 انكه ترا حرمت باشد * برابر همه † كه نشسته باشند * * براي انك هر كه نفس خودرا †
12 بلند بيند * پست كردد * وهر كه پست بيند بلند شود * وباز بدان مرد كفت *
كه اورا خوانده بود * وقتي كه نان صدقه دهي يا خواهي † كه مهماني كني *

Illis tacentibus statim ægrotum ad- 4
vocavit, et in eum intuitus est, et
sanatum illicò dimisit. Et illis 5
dixit; Quis est è vobis cujus filius
aut bos in die Sabbathi in puteum
incidat, et eodem instanti eum non
educat? Huic dicto respondere non 6
potuerunt.

LXXXIX. Quòd eleemosynam pauperibus oportet dare.

Et exorsus est Jesus, et turbæ illi, 7
qui aderant, locutus est, eò quòd
videret unumquemque locum sessio-
nis suæ altum quærere, quo sederent:
Jesus itaque docendi initium fecit,
et dixit; Cùm ab aliquo ad convi- 8
vium vocatus fueris, in loco supremo
ne sedeas, ne quispiam alius te ma-
jor vocatus sit: Et te illinc susci- 9
tent, et tu pudefactus inferiùs se-
deas. Sed cùm vocatus fueris, in- 10
fra omnes sede, ut quando dominus
domûs venerit, et te illic videat,
tibi dicat; O amice, superiùs sede:
tunc tibi honor erit coram omnibus,
qui assederint. Eò quòd omnis qui 11
semetipsum suspicit, deprimetur;
omnis verò qui deorsum aspicit,
excelsus erit. Et rursus homini 12
illi dixit, qui eum vocaverat;
Quando panem eleemosynæ das, aut
vis convivium facere,

Versio VULGATA LATINA.

4 At illi tacuerunt. Ipse verò apprehensum sanavit eum, ac dimisit. Et respondens
5 ad illos, dixit; Cujus vestrûm asinus aut bos in puteum cadet, & non continuò
6 extrahet illum die sabbati? Et non poterant ad hæc respondere illi. Dicebat
7 autem & ad invitatos parabolam, intendens quomodò primos accubitus eligerent,
8 dicens ad illos; Cùm invitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo lo-
9 co, ne fortè honoratior te sit invitatus ab illo: Et veniens is, qui te & illum vo-
cavit, dicat tibi; Da huic locum: & tunc incipias cum rubore novissimum lo-
10 cum tenere. Sed cùm vocatus fueris, vade, recumbe in novissimo loco: ut,
cùm venerit qui te invitavit, dicat tibi; Amice, ascende superiùs. Tunc erit
11 tibi gloria coram simul discumbentibus: Quia omnis qui se exaltat, humilia-
bitur: & qui se humiliat, exaltabitur: Dicebat autem & ei, qui se invitaverat; Cùm fa- 12
cis prandium, aut cœnam, noli vocare amicos tuos, neq; fratres tuos, neque cognatos,
neq; vicinos divites: ne fortè te & ipsi reinvitent, & fiat tibi retributio. Sed cùm fa- 13
cis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos: Et beatus eris, 14
quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione justorum.
Hæc cùm audisset quidam de simul discumbentibus, dixit illi; Beatus, qui man- 15
ducabit panem in regno Dei. At ipse dixit ei; Homo quidam fecit cœnam 16
magnam, & vocavit multos. Et misit servum suum horâ cœnæ dicere invitatis 17
ut venirent, quia jam parata sunt omnia.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 فسكتوا • فاخذه وابراه واطلقه * ثم قال لهم من منكم يقع ثوره في بير يوم السبت فلا
5
6 يصعده للوقت * فلم يقدروا ان يجيبوه عن هذا • الفصل الرابع والخمسون • فقال
7
8 مثلا للمدعوين لانهم كانوا يختارون اوايل المتكات هكذي * متي دعاك احد الي عرس فلا
9 تتكي في اول الجماعة • فلعله قد دعا هناك واحدا اكرم منك عليه * فياتي الذي دعاك
10 واياه فيقول لك دع المكان لهذا • فتخزي وتقوم فتجلس في الموضع الاخير * لكن اذا دعيت
فاذهب واتكي في اخر موضع • لكي اذا جا الذي دعاك يقول لك يا صاح ارتفع الي فوق
11 فحينيذ يكون لك مجد امام المتكيين معك * لان كل من يرتفع يتضع وكل من يتضع
12 يرتفع * وقال للذي دعاه اذا صنعت ولمة او عشا فلا تدع اصدقاك • ولا اخوتك • ولا
13 اقاربك • ولا اغنيا جيرانك • فلعلهم يدعوك فتكون لك مكافاة * لكن اذا صنعت ولمة
14 ادع المساكين • والضعفا • والمقعدين • والعميان * وطوباك اذ ليس لهم ما يكافوك • وجزاوك
15 يكون في قيامة الصديقين * فلما سمع هذا احد المتكيين معه فقال طوبي لمن ياكل خبزا
في ملكوت الله • الفصل الخامس والخمسون •
16 فقال له انسان صنع ولمة عظيمة ودعا كثيرين * فارسل عبده وقت العشا يقول للمدعوين
17 تعالوا فهوذا كل شي معد •

Et tacuerunt. Quare apprehendit illum, 4
& curavit eum, ac dimisit illum.
Deindè dixit illis; Cujus vestrûm ca- 5
dit bos in puteum die sabbathi, & non
extrahit illum subitò? Et non potue- 6
runt respondere ei circa hoc.

Sectio quinquagesima quarta.

Dixit autem parabolam ad invitatos, 7
quia ipsi eligebant primos accubitus, his
verbis: Quando vocaverit te aliquis 8
ad nuptias, ne nitaris in capite sodali-
tatis, quia fortè jam vocavit illuc ali-
quem honoratiorem te sibi, Et veniet 9
qui te vocavit & illum, dicetque tibi;
Cede locum huic: & erubesces, & sur-
ges, & sedebis in loco novissimo. Sed 10
cùm vocatus fueris, vade & incumbe
in postremo loco: ut cùm venerit qui
invitavit te, dicat tibi, O amice, ascen-
de superiùs. Et tunc erit tibi gloria co-
ram innixis tecum. Quia omnis qui se 11
exaltat, humiliabitur: & omnis qui se
humiliat, exaltabitur. Tum dixit illi 12
qui vocaverat ipsum, Cùm feceris con-
vivium aut cœnam, ne voces amicos tu-
os, neque fratres tuos, neque cognatos tu-
os, neque divites vicinos tuos; nam for-
tè ipsi te vocabunt, & erit tibi retribu-
tio. Sed cùm feceris convivium, voca 13
pauperes, & debiles, & claudos, & cæ-
cos. Et fælicem te, quum non habeant 14
quod retribuant tibi: & retributio tua
erit in resurrectione justorum. Quum- 15
que audisset hoc unus discumbentium
cum eo, dixit; Beatus qui manducabit
panem in regno Dei.

Sectio quinquagesima quinta.

Dixit autem ei, Homo quidam fecit 16
convivium magnum, & vocavit multos.
Et misit servum suum horâ cœnæ, ut di- 17
ceret vocatis; Venite, quia ecce omnia
parata sunt.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወአርመሙ፡፡ወነሥኦ፡ወአሕየዎ፡ወፈነዎ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እመቦ፡አሐዱ፡እምው
5 እቱትክሙ፡ዘወድቀ፡ሰብእ፡ላው፡ አድግ፡ውስተ፡ ዓዘቅት፡ላኮኑ፡ ሶቤሃ፡ያወፅኦ፡በጊ
6 ዜሃ፡ በዕለተ፡ ሰንበት፡፡ ወኃጥኡ፡ ዘይብልዎ፡ በእንተዝ፡ ነገር፡፡
7 በእንተ፡ኢያፍቅሮ፡ ርእስ፡ምርፋቅ፡፡ ወመሰለ፡ ሎሙ፡ወይቤሎሙ፡፡ለእለ፡ሀ
ለዉ፡ ውስተ፡ምሳሕ፡ወመሰለ፡ሎሙ፡ወመሀሮሙ፡እስመ፡ ይትባደሩ፡ውስተ፡ርእሰ፡ምር
8 ፋቅ፡፡ወይቤሎሙ፡ለእመቦ፡ዘጸውዐከ፡ውስተ፡ምሳሕ፡ኢትርፋቅ፡ውስተ፡ርእሰ፡ምር
9 ፋቅ፡ክቡር፡ዮጊ፡ይመጽእ፡ዘይከብረከ፡፡ እመቦ፡ዘጸውዐከ፡መጺኦ፡ድኅረ፡ይብለከ፡
ዘኩ፡ዘጸውዐከ፡ኅድግ፡ሎቱ፡ዘንተ፡ገጸ፡ወትገብእ፡ትትኃፈር፡ይእተ፡ጊዜ፡ወትወርድ፡
10 ደቡ፡ ዘይቴሐት፡ምርፋቅ፡ትረፍቅ፡፡ ወእመሰቦ፡ዘጸውዐከ፡ወሖርከ፡ውስተ፡ ዘይቴ
ሖት፡ምርፋቅ፡ርፋቅ፡ከመ፡መጺኦ፡ዘጸውዐከ፡ ይብለከ፡ግባእ፡ ውስተ፡ ዘይዓቢ፡ምር
ፋቅ፡ወውእተ፡ጊዜ፡ ይከውንከ፡ክብረ፡ ሶቤሃ፡በቅድመ፡ኵሎሙ፡ እለ፡ይረፍቁ፡ወይም
11 ሳሑ፡ምስሌከ፡፡ እስመ፡ኵሉ፡ዘያለዕል፡ርእሶ፡ ይቴሐት፡ወኵሉ፡ ዘያቴሕት፡ርእ
12 ሶ፡ ይትሌዓል፡፡ ወይቤሎ፡ለዘ፡ጸውዖ፡ሶበ፡ትገብር፡በዓለከ፡ወምሳሐ፡እው፡ድራረ፡
ኢትጸውዕ፡ እዕርክቲከ፡ ወመኃፍረከ፡ወቢጸከ፡ወአኃዊከ፡ ወአዝማዲከ፡ወኅረከ፡ ላብ
13 ዕለተ፡ከመ፡ኢይጸውዑከ፡ እሙንቱሂ፡ወይከውንከ፡ፍደከ፡በኀቤሆሙ፡፡ እላ፡ ሶበ፡
14 ትገብር፡በዓለከ፡ወምስሐ፡ለላ፡ጸውዕ፡ ነደያነ፡ወምስኪናነ፡ወዕውራነ፡ወሐንካሳነ፡፡ ወ
ብፁዕ፡አንተ፡ እስመ፡አልቦሙ፡ዘይፈድዩከ፡ባሕቱ፡ወትትዓሰይ፡ለመ፡ ይትነሥኡ፡ጻድ
15 ቃን፡፡ ወሰሚዖ፡ዘንተ፡አሐዱ፡ እምእለ፡ ይመስሑ፡ወይረፍቁ፡ ይቤሉ፡ብፁዕ፡ውእ
ቱ፡ዘይበልዕ፡ኅብስተ፡በመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡ በእንተ፡እለ፡ተፀውዑ፡
16 ወእቱ፡ይረር፡፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡አሐዱ፡ብእሲ፡ገብረ፡ምሳሐ
17 ላ፡በዓለ፡ዓቢየ፡ወጸውዐ፡ብዙኃነ፡፡ ወሶበ፡በጽሐ፡ዕለተ፡ጽውዓ፡ፈነወ፡ገብሮ፡ይ
ጸውዖሙ፡ ለእለ፡ጸውዖሙ፡ ሶበ፡በጽሐ፡ጊዜ፡ ምሳሕ፡ ወሖረ፡ ወይቤሎሙ፡ ገብሩ፡ ይ
ሠርዑ፡ ንዑ፡ እስመ፡ ድልው፡ ኵሉ፡ አስተዳሎነ፡ ምስሐ፡ ንዑ፡፡

Et tacuerunt: & accepit eum, & sanavit eum, & dimisit eum. Et dixit iis, Si fuerit 4
quis ex vobis, cujus bos aut asin' in puteũ ceciderit, nónne licet tunc extrahere 5
eum statim in die sabbati? Et deficiebant iis quæ dicerent ei de hoc sermone. 6
De non ambiendo primũ accubitũ. Et parabolicè loquutus est iis: & dixit 7
iis qui erant in convivio, & parabolicè loquut' est iis, & docuit eos, quia delecta-
tioné habuerunt in primo accubito. Et dixit iis, Si quis fuerit qui vocaverit te in 8
prandiũ, ne accũbito in primo accubito, honorabilis ne veniat qui honorabilior
sit te: Tunc qui vocavit te veniés, postea dicit tibi, ille *inquã* qui vocavit te, Cede 9
huic personæ: & reverteris pudore affect' tunc temporis, & descendes in inferi'
accubitũ accumbere. Et siquis vocaverit te, & iveris; in inferiori accubito discũ- 10
be, ut veniens qui vocavit te, dicat tibi; Te conferas in superius accubitũ: & tunc
erit tibi gloria statim coram omnib' discumbentibus, & prandentib' tecũ. Quia 11
omnis qui extollit se, deprimetur; & omnis qui deprimit se, extolletur. Et dixit 12
ei qui vocaverat eũ, Quum facis conviviũ tuum, et prandiũ aut cœnam, ne voca-
to socios tuos, & amicos tuos, & proximos tuos, & fratres tuos, & cognatos tuos,
& vicinos tuos divites, ne vocent te ipsi etiam, & fiat tibi retributio tua apud eos.
Sed quando facis conviviũ tuum, & prandium, voca pauperes, & mendicos, & cæ- 13
cos, & claudos: Et beatus es, quia non sunt qui retribuant tibi: veruntamen remu- 14
neratus eris quando surgent justi. Et andiens hoc quidam ex prandentibus & dis- 15
cumbentibus, dixit ei; Beatus est qui comedit panem in regno Dei.
De iis qui vocati sunt ad cœnam.
Et dixit ei Dominus Jesus; Quidam homo fecit prandium, convivium magnum, 16
& invitavit multos: Et quum adesset invitamenti *dies*, misit servum suum vocare 17
invitatos, quando veniebat tempus prandii, & abiit, & dixit invitatis; Venite, quia
jam totum paravimus prandium, venite.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

برادران و دوستان • و نزديكان خودرا نخوان و نه همسايه توانكر • تا ايشان نيز ترا نخوانند •
13 وهمچون قرض باشد • * ليكن وقتي كه صدقه كني • مسكينانرا • و فروماندكان •
14 وشلان و نابينايانرا بخوان • تا صدقه • ومهماني ترا بخورند • * وخنك ترا كه ايشانرا عوض
15 نيست • كه بتو بكزارند • مكافات † تو در مقام صديقان باشد • * از ايشان • كه حاضر
بودند • يكي كفت كه خنك انك در ملكوت خدا نان بخورد

نود مثل مهماني وان كسان كه نيامدند

16 عيسي كفت • مردي مهماني بزرك كرد • و كاو وكوسفند • وديكر ترتيبها آماده داشت • * بعد
17 ازان خدمتكاران خود را فرستاد • كه مردم مهماني را بخوانند •

fratres, & amicos, & propinquos
tuos ne vocato, neque vicinos divi-
tes: ne ipsi etiam te vocent, &
quasi mutuum sit. Sed quando elee- 13
mosynam feceris, pauperes, & ino-
pes, & luxatos, & cæcos vocato,
ut eleemosynam & convivium tu-
um edant. Et beatus eris: quia 14
illis compensatio non est, quam tibi
rependeant; retributio tua in loco ju-
storum erit. Ex illis qui præsentes 15
erant unus dixit; Beatus quidem
ille, qui in regno Dei panem com-
ederit.

XC. Parabola convivii, & illorum hominum qui non venerunt.

Jesus dixit; Vir quidam convi- 16
vium magnum fecit, & boves,
oves, & alias dapes apparavit.
Posteà ministros suos misit, ut con- 17
vivas vocarent.

Et cœperunt *ab una* excusare omnes. Primus dixit ei; *Agrum* emi,
18 Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Ἀγρὸν ἠγόρασα,
& habeo necesse exire, & videre *illum*: rogo te, habe me excusatum. Et alter
19 καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν, καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. Καὶ ἕτερος
dixit; Juga boum emi quinque, & eo probare illa: rogo te, habe me
εἶπε, Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με
excusatum. Et alius dixit; Uxorem duxi, & *propter hoc* non possum venire.
20 παρῃτημένον. Καὶ ἕτερος εἶπε, Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν.
Et *adveniens* servus ille nuntiavit domino suo hæc. Tunc
21 Καὶ παραγενόμενος ὁ (κ) δοῦλος ἐκεῖνος ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε
iratus paterfamiliâs dixit servo suo; Exi citò in plateas & vi-
ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ, Ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύ-
cos civitatis: & pauperes, & *mancos*, & claudos, & cæcos introduc huc.
μας τῆς πόλεως· καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ (λ) ἀναπήρους, καὶ χωλούς, καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε.
Et ait servus; Domine, factum est ut imperâsti, & adhuc locus est. Et ait
22 Καὶ (μ) εἶπεν ὁ δοῦλος, Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί. Καὶ εἶπεν
23 dominus *ad servum*; Exi in vias & sepes, & *coge* intrare,
ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον, Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν,
ut impleatur domus mea. Dico *enim* vobis; *Quia* nemo virorum illorum *voca-*
24 ἵνα γεμισθῇ (ν) ὁ οἶκός μου. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλη-
torum gustabit meam cœnam. Ibant autem cum eo turbæ multæ: & conversus
25 μένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου. Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ στραφεὶς

ρπβ
ε

dixit ad illos; Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & ma-
εἶπε πρὸς αὐτούς, Εἴ τις ἔρχεται πρός με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα (ξ) ἑαυτοῦ, καὶ τὴν μη- 26
trem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem &
τέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφούς, καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ
suam animam, non potest meus discipulus esse. Et qui non bajulat crucem suam,
τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, οὐ δύναταί μου μαθητὴς εἶναι. Καὶ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν (ο) αὐτοῦ, 27
NE' & venit post me, non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vobis, volens turrim
καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής. Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, θέλων πύργον 28
ρπγ ædificare, nónne priùs sedens computat *sumptum*, si habeat *ea quæ* ad *perfectionem*:
ι οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ (π) πρὸς ἀπαρτισμόν·
Ut ne quando, ponente ipso fundamentum, & non *potente* perficere, omnes *videntes*
Ἵνα μήποτε, θέντος αὐτοῦ θεμέλιον, καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες 29
incipiant illudere ei, Dicentes; Quia hic homo cœpit ædificare,
ἄρξωνται (ρ) ἐμπαίζειν αὐτῷ, Λέγοντες, Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν, 30
& non potuit consummare. Aut quis rex iturus committere *alteri regi*
καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. Ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος (σ) συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ 31
in bellum, non sedens priùs *consultat* si *potens est in* decem millibus oc-
εἰς πόλεμον, οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλεύεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν (τ) ἀπ-
currere cum viginti millibus *venienti* ad se? *Si autem non*, adhuc illo
αντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; Εἰ δὲ μήγε, ἔτι (υ) αὐτοῦ 32
longè *existente*, legationem mittens rogat quæ *ad pacem*.
πόρρω ὄντος, πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην.

MS. A. (κ) δοῦλος ἀπήγγειλεν (λ) ἀναπείρους, καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε (μ) εἶπεν αὐτῷ ὁ (ν) μου ὁ οἶκος. (ξ) αὐτοῦ, (ο) ἑαυτοῦ, (π) εἰς (ρ) αὐτῷ ἐμπαίζειν, (σ) ἑτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν (τ) ὑπαντῆσαι (υ) πόρρω αὐτοῦ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
[illegible]
32 [illegible]

Et cœperunt ab uno omnes se excusare. 18
Dixit ei primus; Villam emi, & constrin-
gor exire eam visurus: rogo te me finas,
nam excusationem affero. Alter dixit; 19
Quinque juga boum emi, & vado proba-
tum eos: te precor, sine me, nam excusati-
onem adduco. Alius dixit; Uxorem duxi, 20
& propterea non possum venire. Venit 21
itaque servus ille, & hæc renuntiavit domi-
no suo. Tunc excanduit dominus domûs,
dixitque servo suo, Exi citò in plateas & vi-
cos urbis, húcque introducito pauperes &
dolore affectos, claudósque & cæcos. Et 22
ait servus; Domine mi, factum est ut præ-
cepisti, & adhuc est locus. Et dixit Domi- 23
nus servo suo; Exi in vias & inter sepes, &
coge intrare, ut impleatur domus mea. Di- 24
co enim vobis, ne unum quidem ex iis ho-
minibus qui vocati fuerant, gustaturum ex
cœna mea.

Lectio commemoratione Monachorum. 50.

Qúmque iter facerent cum eo cœtus multi, 25
conversus dixit eis; Qui venit ad me, & non 26
odit patrem suum, & matrem suam, & fra-
tres suos, & sorores suas, & uxorem suam, &
liberos suos, atque adeò animam suam, disci-
pulus mihi esse non potest. Et qui non ba- 27
julat crucem suam, & post me venit, di-
scipulus mihi non potest esse. Quis enim ex 28
vobis velit ædificare turrim, quin priùs se-
dens computet sumptus suos, an habeat unde
perficiat eam? Ne quum posuerit funda- 29
mentum, & non potuerit perficere, omnes
spectatores illudant ei: Dicántque, Homo 30
iste cœpit ædificare, & non potuit perficere.
Aut quis rex pergens ad bellum dimicaturus 31
cum rege socio suo, non priùs cogitet num
possit cum decem millibus occurrere ei, qui
venit adversùs ipsum cum viginti millibus?
Sin minùs, dum adhuc est procul ab eo, mit- 32
tit caduceatores, & expostulat pacem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

18 * وان مردم چون حال دانستند * هر يكي حجتي پيش كرفتند * وخود را باز كشيدند *
اولين كفت ده خريدم مي شتابم كه بروم وبينم * ومي خواهم از تو كه مرا رها كني *
19 بدين سخن خود را باز كشيد * ديكري كفت پنج جفت كاو خريدم * مي روم تا ايشانرا
20
21 بيازمايم * مرا رها كن * ديكري كفت زن ستده ام * وبراي اين نمي توانم آمدن * ان
بنده باز كرديد * وهرچه شنيده بود بخداوند كفت * خداوند خانه خشم † كرد وبنده
خود كفت * هرچه زودتر بدر رو * در بازارها * وبيرون شهر * وكوشها هر كرا بيني *
22 از لنكان * وكوران * وغريبان * ايشان همه را بخوان * بنده † فرمان برد ورفت * خداوند
23 بنده ديكر را درپي او فرستاد * وكفت هنوز بكاهست * بيرون شهر رو * ودر ميان † ديوار
24 باغها هركه بيني جهد كن * وبياور تا خانهء من پر شود * اكنون بشما مي كويم * كه ازانان كه
اول خوانده شدند * يكي مهماني من نچشد نزديك فرمود كه هركه صليب خود را نستاند
25 ودر دنبال من نيايد مرا نمي برازد * وچون جماعت بسيار در پس او مي رفتند * باز بديشان كفت *

Illi autem homines cum rem cogno- 18
scerent, singuli excusationem præ-
tendebant, et se subtrahebant. Pri-
mus dixit; Agrum emi, & festino
ut eam et videam, peto igitur à te
ut me missum facias: hoc sermone
seipsum subduxit. Alius dixit; 19
Quinque juga boum emi, proficiscor
ut ea probem: me missum facito.
Alius dixit; uxorem accepi, et 20
propter hoc non possum venire. Ser- 21
vus ille reversus est, et quicquid
audiverat domino dixit: dominus
domûs iratus est, et servo suo dixit;
Quamprimùm exi in plateas et
extra civitatem, et in angulos, quos-
cunque videris, claudos, et cæcos,
et peregrinos, eos universos vocato.
Serv⁹ mandatum tulit, et abiit: Do- 22
minus servum alium post eum mi-
sit, et dixit; Adhuc locus est:
Extra civitatem ito, et inter mace- 23
rias vinearum; quoscunque vide-
ris urge et adduc, ut domus mea im-
pleatur. Jam vobis dico, quòd ex 24
eis, qui primùm vocati sunt ne unus
quidem *convivium meum gustabit.*

XCI. Pronuntiat *hoc*, Quicunq; crucem suam non sustulerit, & me secutus non fuerit, me non est dignus.

Et cùm turbæ multæ eum se- 25
querentur, rursus illis dixit;

Versio VULGATA LATINA.

18 Et cœperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei; Villam emi, & necesse ha-
19 beo exire, & videre illam: rogo te, habe me excusatum. Et alter dixit; Juga bo-
20 um emi quinque, & eo probare illa: rogo te, habe me excusatum. Et alius dixit;
21 Uxorem duxi, & ideò non possum venire. Et reversus servus nuntiavit hæc domi-
no suo. Tunc iratus paterfamiliâs, dixit servo suo; Exi citò in plateas & vicos ci-
22 vitatis: & pauperes, ac debiles, & cœcos, & claudos introduc huc. Et ait ser-
23 vus; Domine, factum est ut imperâsti, & adhuc locus est. Et ait Dominus servo;
24 Exi in vias, & sepes: & compelle intrare, ut impleatur domus mea. Dico autem
25 vobis; Quòd nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit cœnam meam. Ibant
26 autem turbæ multæ cum eo: & conversus dixit ad illos; Si quis venit ad me, &
non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, ad-
huc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus. Et qui non bajulat 27
crucem suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vo- 28
bis volens turrim ædificare, non priùs sedens computat sumptus, qui necessarii
sunt, si habeat ad perficiendum: Ne, posteaquàm posuerit fundamentum, & non 29
potuerit perficere, omnes qui vident, incipiant illudere ei, Dicentes; Quia hic 30
homo cœpit ædificare, & non potuit consummare? Aut quis rex iturus commit- 31
tere bellum adversùs alium regem, non sedens priùs cogitat, si possit cum decem
millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? Alioquin adhuc illo 32
longè agente, legationem mittens, rogat ea quæ pacis sunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 فبدوا جميعهم يستعفون * فالاول قال اني اشتريت حقلا والضروره تدعوني الي الخروج اليه
19 ونظره واسالك ان تعفيني * وقال اخر قد اشتريت خمسه ازواج بقر وانا ماض اجربها اسالك ان
20 21 تعفيني * وقال اخر قد تزوجت مراه ولاجل ذلك لا امضي * فاتي العبد واخبر سيده بهذا *
حينيذ غضب رب البيت وقال لعبده اخرج مسرعا الي الطريق وشوارع المدينه وادخل
22 المساكين والمعورين والعميان والمقعدين الي ههنا * فقال العبد يا سيد قد فعلت ما امرت
23 به وههنا ايضا مكان * فقال السيد للعبد اخرج الي الطرق والسياجات واضطرهم ان يدخلوا
24 25 ليمتلي بيتي * اقول لكم انه ولا واحد من اوليك الناس المدعوين يذوق لي عشاء * وكان
26 جمع كثير منطلقا معه فالتفت وقال لهم * من ياتي الي ولا يبغض اباه وامه وامراته وبنيه
27 واخوته واخواته نعم حتي نفسه فلا يقدر ان يكون لي تلميذا * ومن لا يحمل صليبه ويتبعني فلا
28 يقدر ان يكون لي تلميذا * الفصل السادس والخمسون * من منكم يريد ان يبني
29 برجا اولا يجلس اولا ويحسب نفقته وهل له ما يكمله * لكيما اذا وضع الاساس ولم يقدر علي كماله
30 فكل الناظرين يبتدون يستهزيون به * ويقولون ان هذا الانسان بدا يبنيه ولم يقدر علي كماله *
31 * او اي ملك يمضي الي محاربة ملك اخر افلا يجلس اولا ويفكر هل يستطيع بعشرة الف ان
32 يلقي الموافي اليه في عشرين الفا * والا فما دام بعيدا منه يرسل رسلا ويسل سلامه *

Et cœperunt omnes veniam petere. Et pri- 18
mus dixit, Equidem emi rus, & necessitas
vocat me ad exeundum ad illud, & vi-
dendum illud: & rogo te ut me eximas.
Et dixit alter; Emi quinq; juga boum, & 19
ego vado probare illa: rogo te ut me ex-
imas. Et dixit alius; Duxi uxorem, & 20
propter hoc non abibo. Et venit servus, 21
& nuntiavit domino suo hoc. Tunc ira-
tus est dominus domûs, & dixit servo
suo; Exi festinus in vias & compita ci-
vitatis, & voca pauperes, & egenos, &
cæcos, & claudos huc. Et dixit servus; 22
Domine, jam feci quod imperâsti, & hìc
adhuc locus est. Ait dominus servo; Exi 23
in vias & sepes, & compelle eos ut in-
trent, quatenus impleatur domus mea.
Dico vobis, quòd ne unus quidem ex il- 24
lis hominibus vocatis gustabit mihi cœ-
nam. Et erat turba magna abiens cum 25
eo, & conversus est, & dixit illis; Qui- 26
cunque venit ad me, & non odit patrem
suum, & matrem suam, & uxorem su-
am, & filios suos, & fratres suos, & so-
rores suas, sanè vel animam suam; non po-
test esse mihi discipulus. Et quicunque 27
non portat crucem suam et sequitur me,
non potest esse mihi discipulus.

Sectio quinquagesima sexta.

Quis ex vobis volens ædificare turrim, 28
nonne sedet primùm, et computat impen-
sam ejus, et an habeat quo perficiat il-
lam. Ne postquam posuerit fundamen- 29
tum, et non valuerit perficere eam, omnes
aspicientes incipiant illudere ei, Et di- 30
cere; Hic homo cœpit ædificium, et non
potuit perficere illud. Aut quis rex itu- 31
rus ad oppugnandum regem alterum, nón-
ne sedebit priùs, et cogitabit an possit
cum decem millibus occurrere venienti
ad se cum viginti millibus. Alioquin 32
quandiu remotus est ab eo, mittet nunti-
os, et rogabit pacem ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 ወአበይዎ፡ኵሎሙ፡ኅቡረ፡ በአሐዱ፡ቃል፡ ወይቤሎ፡ቀዳማዊ፡ ገራህተ፡ ተሣየጥኩ፡
19 ወእጽህቅ፡ እፃእ፡ እሑር፡ እርአያ፡ወበሎ፡ረሲ፡ሊተ፡ ከመዘ፡ ኢአበይኩ፡፡=፡ ወካ
ልኡኒ፡ይቤሎ፡ ኃምስተ፡ፅምደ፡ አሐ፡ ተሣየጥኩ፡ወአሐውር፡ እርአዮሙ፡ ወአመክሮ
20 ሙ፡ወበሎ፡ረሲ፡ሊተ፡ከመዘ፡መጻእኩ፡ወኢአበይኩ፡፡=፡ ወሣልሱኒ፡ ይቤሎ፡ብእሲተ፡
አውሰብኩ፡ወበእንተዝ፡ኢይክል፡ መጺአ፡ እብለከ፡ ረሲ፡ሊተ፡ከመዘ፡ኢአበይኩ፡፡=፡
21 ወገቢኦ፡ገብሩ፡ ወነገሮ፡ከማዝ፡ ለእግዚኡ፡ወእምዝ፡ ተምዕዐ፡ በዐለ፡ ቤት፡ውእተ፡
ጊዜ፡ ወይቤሎ፡ ለገብሩ፡ሑር፡ፍጡነ፡ ውስተ፡ መራሕብት፡ ወውስተ፡ አስኳተ፡ ሃገር፡
22 ወአምጽእ፡ሊተ፡ ነደያነ፡ ወፅኑሳነ፡ዕውራነ፡ ወሐንካሳነ፡ወመስኪናነ፡፡=፡ ወእምዝ፡ይ
23 ቤሎ፡ገብሩ፡ ገበርኩ፡ እግዚኦ፡ በከመ፡አዘዝከኒ፡ወዓዲቦ፡ መካን፡=፡ ወይቤሎ፡ እግ
ዚኡ፡ለገብሩ፡ሑር፡ ፍጡነ፡ውስተ፡ፍናው፡ ወውስተ፡ጥቅመ፡ሃገር፡ወበግብር፡ አብእ፡
24 ከመ፡ይምላእ፡ ቤትየ፡፡=፡ እብለክሙ፡ አሐዱሂ፡ኢይጥዕሞ፡ለበዓልየ፡ እለ፡ጸዋዕ
25 ናሆሙ፡፡=፡ ወእምዝ፡ እንዘ፡ይሐውር፡ምስሌሁ፡ ሰብእ፡ብዙኅ፡ተመይጠ፡ወይቤሎ
26 ሙ፡=፡ ዘይመጽእ፡ኀቤየ፡ ዘይፈቅድ፡ ይትልወኒ፡ይጽላእ፡አባሁ፡ ወእሞ፡ ለብእሲቶ፡
27 ወቤቶ፡ ወውሉዶ፡ወአኀዊሁ፡ ወአኃቲሁ፡ወዓዲ፡ ነፍሶሂ፡ እንቲአሁ፡፡=፡ ኢይክል፡ ከ
ዊነ፡ረድእየ፡ዘኢያጥብዖ፡ ወኢነሥአ፡መስቀለ፡ሞቱ፡ ኢይክል፡ ተፀምዶቲ፡፡=፡
28 በእንተ፡ ምሳሌ፡ ዘሐነጸ፡ ማሕፈደ፡=፡ ወእመቦ፡ እምውስቴትክሙ፡ዘይፈ
ቅድ፡ ይሕንጽ፡ማሕፈደ፡አኮኑ፡ይቀድም፡ ይነብር፡ወይሐስብ፡ፀእፃኦ፡ እመ፡ይአክሎ፡
29 ከመ፡ ይሣረር፡መሠረቱ፡፡=፡ ከመ፡ ሠሪሮ፡መሠረተ፡ እመ፡ስእነ፡ፈጽሞ፡ኵሉ፡ዘርእዮ፡
30 ይሠለቅ፡ላዕሌሁ፡=፡ እንዘ፡ይብሉ፡ዝኬ፡ብእሲ፡አኀዘ፡ይሕንጽ፡ ወስእነ፡ፈጽሞ፡፡=፡
31 ወእመኒ፡ ፈቀደ፡ንጉሥ፡ይሑር፡ ይፅብኦ፡ለካልእ፡ ንጉሥ፡አኮኑ፡ ይነብር፡ወይሜክር፡
32 ይቀድም፡ እመ፡ይክል፡ በእልፍ፡ፀቢአቱ፡ለዘ፡ በክልኤ፡ እልፍ፡ ይትቄበሎ፡=፡ ወእማ
እኮሰ፡ በርሑቅ፡ ይፌኑ፡ ሐዋርያተ፡ኀቤሁ፡ ወይዜንዎ፡ደኅና፡ በሰላም፡፡=፡

Et recusârunt eum omnes simul in una voce, & dixit ei primus; Agrum emi, & cu- 18
pio ut exeam, ire ut videā eū: & dixit ei; Facias me quemadmodū non recusâssē.
Et secundus dixit ei; Quinque juga boum emi, & eo ut videā eos & probē eos: & 19
dixit ei; Facias me quemadmodū venissem, & non recusâssem. Et tertius dixit ei; 20
Uxorē duxi, & propterea non possum venire: dico tibi; Facias me quemadmodum
non recusâssē. Et reversus servus ejus nuntiavit similiter dño suo. Et tunc iratus 21
fuit dñs domûs isto tempore, & dixit servo suo; Abi citò in plateas & vicos civi-
tatis, & introduc mihi pauperes & indigentes, cæcos, & claudos, & mendicos. Et 22
tunc dixit ei serv' ejus; Feci dñe, sicut præcepisti me, & adhuc est locus. Et dixit 23
dñs servo suo; Abi citò in vias, & in mœnia civitatis, & in coactione introducito,
ut impleatur domus mea. Dico vobis, Ne unus *eorum* gustabit convivium meum, 24
quos invitavimus. Et tunc proficiscente cum eo turbâ multâ, conversus fuit, & 25
dixit iis; Qui veniet ad me, qui vult sequi me, odio habebit patrem suum, & ma- 26
trem suam, & uxorē suam, & domū suam, & liberos suos, & fratres suos, & soro-
res suas, & etiam suam ipsius animam. Non potest esse discipulus meus, qui non 27
est paratus: & *qui* non assumpsit crucem mortis suæ, non potest adhærere mihi.

De parabola hominis *qui ædificavit turrim.*

Et si fuerit ex vobis, qui vult ædificare turrim, nónne priùs sedet, & computat 28
sumptus, an potis sit ut ponat fundamentū ejus? Sicuti posito fundamento, si non 29
potuit perficere eam, omnis spectans ridebit super eum, Dicens; Hic homo cœpit 30
ædificare, & non potuit perficere. Et si voluit rex proficisci, ut bellum inferat 31
alteri regi, nónne sedebit & consultabit priùs, utrùm possit cum decem millib'
bellum inferre ei qui cum viginti millibus occurrit ei? Alioquin, *illo* longè *a-* 32
gente, mittet legatos ad eum, & annuntiabit ei salutem in pace.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

26 * هر كه پدر ومادر خودرا * و برادر * و خواهر * و زن * و فرزند * و جان خودرا نيز * نكذارد
27 و ترك نكند * او شاكرد من نمي شود * و هر كه صليب خود نستاند * و در دنبال من نيايد
28 او مرا نتواند † شاكرد شدن * كيست از شما كه او خواهد * كه سراي عمارت كند * نه
نخست بنشيند وخرجش را حساب كند * اكر دارد قوت انك عمارت † را تمام كند * اساس بنهد *
29 30 * واكر ندارد * واجب نيست كه اساس نهد * تا مردم نكذرند * وبا همديكر † كويند * فلان كس
31 اين بنياد نهاد * و نتوانست تمام كردن * * يا ملكي خواهد كه با ملك ديكر مصاف كند *
32 نخست ببيند * كه قوت ولشكر دارد كه با دشمن برايد * انكه جنك كند * * واكر
قوت ولشكر † ندارد * چندانك از دشمن خود دورست * پيغام فرستد * و ايمني * و صلح جويد *

Quicunque patrem, et matrem su- 26
am, et fratres, et sorores, et uxo-
rem, et liberos, et animam suam et-
iam non præterierit neq; reliquerit,
ille discipulus meus non fiet. Et qui- 27
cunque crucem suam non sustulerit,
et post me non venerit, ipse mihi non
potest discipulus esse. Quis est è vo- 28
bis, qui cum voluerit ut arcem ædi-
ficet, non priùs sedeat et sumptum
ejus computet, ut, si habeat faculta-
tem quâ ædificium perficiat, funda-
mentum ponat? Si enim non habue- 29
rit, non expedit ut fundamentum po-
nat, ne homines prætereant, Et inter 30
se dicant; Iste quidam hoc funda-
mentum posuit, et non potuit perfice-
re. Aut si rex aliquis voluerit cum 31
rege alio aciem comittere, priùs de-
spiciet num robur et exercitum ha-
beat, quo in hostem prodeat, tunc bel-
lum facit. Quòd si robur et exerci- 32
tum non habeat, dum ab hoste suo
procul est, legationem mittit, et se-
curitatem et pacem petit;

... omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus *suis substantiis*, non potest
... πᾶς ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί
meus esse discipulus. Bonum sal: si autem sal *infatuetur*, in quo condietur?
μου εἶναι μαθητής. Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται;
Neque in terram, neque in sterquilinium, *appositum* est: foràs *mittunt illud. Habens* aures
35 Οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν, εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ ἔχων ὦτα
audiendi, audiat.
ἀκούειν, ἀκουέτω.

CAP. XV. ιε'.

Erant autem appropinquantes ei *omnes* publicani & peccatores, *audire* illum.
1 Ἦσαν δὲ (α) ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοί, ἀκούειν αὐτοῦ.
Et murmurabant Pharisæi & Scribæ, dicentes; Quia hic peccatores
2 Καὶ διεγόγγυζον (β) οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς, λέγοντες, Ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς
recipit, & manducat cum illis. Ait *autem* ad illos parabolam istam,
3 προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην,
dicens; Quis homo ex vobis *habens* centum oves, & *perdens* unam ex illis,
4 λέγων, Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν,
nónne dimittit nonagintanovem in deserto, & vadit ad *perditam*,
οὐ καταλείπει τὰ (γ) ἐννενηκονταεννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπο-
donec inveniat eam? Et *inveniens* imponit in humeros suos gaudens:
5 λωλός, (δ) ἕως εὕρῃ αὐτό; Καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἑαυτοῦ χαίρων·
Et veniens *in* domum, convocat amicos & vicinos, dicens illis; Congratulamini
Καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς, Συγχάρητέ 6
mihi, quia inveni ovem meam *perditam*. Dico vobis; Quòd ita gaudium erit
μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. Λέγω ὑμῖν, Ὅτι (ε) οὕτω χαρὰ ἔσται 7
in cœlo super uno peccatore *pœnitenti*, quàm super nonogintanovem justis,
ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ (ζ) ἐννενηκονταεννέα δικαίοις,
qui non *opus habent* pœnitentiæ. Aut quæ mulier drachmas habens decem, si per-
οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετανοίας. Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπο- 8
diderit drachmam unam, nónne accendit lucernam, & everrit domum, & quærit diligenter, *usque quò*
λέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον, καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως
inveniat? Et *inveniens* convocat amicas & vicinas, dicens; Congratulamini
ὅτου εὕρῃ; Καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖται τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας, λέγουσα, Συγχάρητέ 9
mihi, quia inveni drachmam quam perdideram. Ita, dico vobis, gaudium *fit* coram
μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. (η) Οὕτω, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώπιον 10
angelis Dei super uno peccatore *pœnitenti*. Ait autem; Homo quidam habuit
τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. Εἶπε δέ, Ἄνθρωπός τις εἶχε 11
duos filios. Et dixit *junior eorum* patri; Pater, da mihi *adjectam*
δύο υἱούς. Καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί, Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον 12
partem substantiæ. Et divisit illis *vitam*.
μέρος τῆς οὐσίας. (θ) καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον.

MS. A. Κεφ. ιε'. (α) αὐτῷ ἐγγίζοντες (β) οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, (γ) ἐνενηκονταεννέα (δ) ἕως οὗ εὕρῃ (ε) οὕτως (ζ) ἐνενηκονταεννέα (η) Οὕτως, (θ) ὁ δὲ διεῖλεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ܗܟܢܐ ܟܠ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܕܠܐ ܫܒܩ ܟܠܗ ܩܢܝܢܗ. ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܗܘܐ ܠܝ ܬܠܡܝܕܐ. *
34 35 ܛܒܐ ܗܝ ܡܠܚܐ. ܐܢ ܕܝܢ ܐܦ ܡܠܚܐ ܬܦܟܗ ܒܡܢܐ ܬܬܡܠܚ. * ܠܐ ܠܐܪܥܐ ܘܠܐ ܠܙܒܠܐ *
ܚܫܚܐ. ܠܒܪ ܫܕܝܢ ܠܗ. ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܕܢܐ ܕܢܫܡܥ ܢܫܡܥ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܢܗ *

1 2 ܘܡܩܪܒܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ ܡܟܣܐ ܘܚܛܝܐ ܕܢܫܡܥܘܢܝܗܝ. * ܘܡܪܛܢܝܢ ܗܘܘ ܣܦܪܐ ܘܦܪܝܫܐ *
3 ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܗܢܐ ܠܚܛܝܐ ܡܩܒܠ ܘܐܟܠ ܥܡܗܘܢ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܡܬܠܐ ܗܢܐ.
4 ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܓܒܪܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܐܐ ܥܪܒܝܢ. ܘܐܢ ܢܐܒܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܠܐ ܫܒܩ ܬܫܥܝܢ *
ܘܬܫܥܐ ܒܡܕܒܪܐ. ܘܐܙܠ ܒܥܐ ܠܗ ܠܗܘ ܕܐܒܕ ܥܕܡܐ ܕܢܫܟܚܝܘܗܝ. * ܘܡܐ ܕܐܫܟܚܗ ܚܕܐ. ܘܡܛܥܢ 5
6 ܠܗ ܥܠ ܟܬܦܬܗ. * ܘܐܬܐ ܠܒܝܬܗ. ܘܩܪܐ ܠܪܚܡܘܗܝ ܘܠܫܒܒܘܗܝ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
7 ܚܕܘ ܥܡܝ ܕܐܫܟܚܬ ܥܪܒܐ ܕܝܠܝ ܕܐܒܝܕ ܗܘܐ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܗܟܢܐ ܬܗܘܐ ܚܕܘܬܐ ܒܫܡܝܐ
8 ܥܠ ܚܕ ܚܛܝܐ ܕܬܐܒ. ܝܬܝܪ ܡܢ ܬܫܥܝܢ ܘܬܫܥܐ ܟܐܢܐ ܕܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܬܝܒܘܬܐ. * ܐܘ
ܐܝܕܐ ܐܢܬܬܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܣܪ ܙܘܙܝܢ ܘܬܐܒܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. ܠܐ ܡܢܗܪܐ ܫܪܓܐ ܘܡܟܢܫܐ
9 ܒܝܬܐ. ܘܒܥܝܐ ܠܗ ܒܝܨܝܦܐܝܬ ܥܕܡܐ ܕܬܫܟܚܝܘܗܝ. * ܘܡܐ ܕܐܫܟܚܬܗ. ܩܪܝܐ
10 ܠܪܚܡܬܗ ܘܠܫܒܒܬܗ. ܘܐܡܪܐ ܠܗܝܢ. ܚܕܝܝܢ ܥܡܝ ܕܐܫܟܚܬ ܙܘܙܝ ܕܝܠܝ ܕܐܒܝܕ ܗܘܐ. * ܐܡܪ
ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܗܟܢܐ ܬܗܘܐ ܚܕܘܬܐ ܩܕܡ ܡܠܐܟܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܥܠ ܚܕ ܚܛܝܐ ܕܬܐܒ.

* ܕܪܡܫܐ ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܢܐ

11 12 ܘܐܡܪ ܬܘܒ ܝܫܘܥ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܬܪܝܢ ܒܢܝܢ. * ܘܐܡܪ ܠܗ ܒܪܗ *
ܙܥܘܪܐ. ܐܒܝ. ܗܒ ܠܝ ܡܢܬܐ ܕܡܛܝܐ ܠܝ ܡܢ ܒܝܬܟ. ܘܦܠܓ ܠܗܘܢ ܩܢܝܢܗ.

Ita quisquis ex vobis non relinquit omnem possessionem suam, non potest mihi esse discipulus. 33
Bonus est sal: si verò & ipse sal 34
insipidus fuerit factus, quo salietur? Ne- 35
que terræ, neque sterquilinio utilis est: foràs eum abjiciunt. Cui sunt aures ad audiendum, audiat.

CAP. XV.

Accedebant autem ad eum Publicani & 1
peccatores, ut ipsum audirent. Et Scribæ ac 2
Pharisæi murmurabant, & dicebant; Iste
peccatores suscipit, & cum eis esitat. Et 3
dixit eis Jesus hanc parabolam; Quis est 4
vir ex vobis habens centum oves, qui si perdiderit unam ex illis, non relinquat nonaginta novem in deserto, & proficiscatur quæsiturus eam quæ periit, usquedum inve-
nerit eam? Qúumque invenit eam, læta- 5
tur, & bajulat eam super humeros suos:
Venítque domum suam, & convocat amicos 6
suos & vicinos suos, & ait illis; Gaudete mecum, quippe qui invenerim ovem meam
quæ perierat. Dico vobis ita fore gau- 7
dium in cœlo pro uno peccatore quem pœniteat, *majus* quàm super nonaginta novem
justis, qui non egent pœnitentiâ. Aut quæ- 8
nam est mulier habens decem numos, & perdiderit unum ex illis, quæ non accendat lucernam, & scopet domum, quærátque illum accuratissimè, usquequò invenerit eum?
At quum invenit eum, convocat amicas & 9
vicinas suas, & ait illis; Lætamini mecum, quippe quæ invenerim numum meum qui
perditus fuerat. Dico vobis, ita forè gau- 10
dium coram angelis Dei super uno peccatore pœnitente.

Ad vesperas, feriâ quintâ hebdomadis primæ Jejunii. 51.

Et dicebat eis rursùm Jesus; Vir quidam ha- 11
bebat filios duos: Et dixit ei filius ejus mi- 12
nor natu, Pater mi, da mihi partem quæ mihi contingit ex domo tua. Divisit itaque ei possessionem suam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * واين چنين ازشما نيز هركسي * تا هرچه دارد ترك نكند * مرا شاكرد + نشود * هرچيزرا
34 بنمك خوش كنند * وچون نمك كنك شود [اورا بچه نمك كنند] * لايق نباشد مكر
35 اورا بيرون + اندازند * هركه دو كوش شنونك دارد بشنود   نود دو   مثل صد كوسفند
1 2 * سود خوران * وكنه كاران + پيش عيسي + مي آمدند * كه ازو تعليم + بشنوند * دانشمندان *
ومعتزلانرا خوش نمي آمد * با همديكر چيزي + [دمدمه كردند] مي كفتند كه اين كس
3 كنه كاران + وسود خورانرا * قبول مي كند * وبا ايشان + مي خورد * عيسي دريافت *
4 واين مثل بديشان كفت * مردي ازشما صد + كوسفند داشت * ويكي ازايشان كم +
5 كرد * نود ونه را دربيابان رها كرد * وبدنبال ان كم شك رفت * تا انكه كه يافت * وچون
6 كوسفند كم شك خودرا ديد * شاد شد * وبردوش خود بركرفت * وبخانه خود آورد *
ودوستان + وهمسايكان خودرا بخواند * وبديشان كفت * بامن شاد باشيد + كه كوسفند +
7 كم شك خودرا يافتم * بشما مي كويم * كه درآسمان نيز اينچنين شادي شود * دران وقت +
كه كنه كاري ازكناه خود توبه كند * بيشتر از نود ونه * كه توبت ايشان + در بايست نيست

Eodemque modo è vobis etiam quilibet, quamdiu quicquid habuerit non relinquit, mihi discipulus non 33
erit. Quamque rem sale sapidam 34
faciunt: quum autem sal insulsus
fuerit, eum quo salient? Dignus 35
non est nisi ut extrà jaciant. Quicunque aures audientes habet, audiat.

XCII. Parabola centum ovium.

CAP. XV.

P*ublicani* autem, *& peccatores* 1
ad Jesum venerunt, ut ab eo doctrinam audirent. Sed *sapientibus* 2
& Pharisæis haud placuit, alii igitur ad alios aliquid murmurantes dicebant; Hic quidem homo publicanos & peccatores recipit,
& cum eis vescitur. Jesus intel- 3
lexit, & hanc parabolam illis dixit. Quidam è vobis centum oves 4
habuit, & unam ex illis amisit: nonaginta itaque & novem in deserto reliquit, & post illam amissam
ivit, usquequò invenisset. Cùm au- 5
tem ovem amissam suam videret, Letatus est, & in humeros suos sustulit. Et in domum suam adduxit, 6
& amicos & vicinos suos vocavit, & illis dixit; Mecum læti estote, quia ovem amissam meam reperi.
Vobis dico, quòd in cœlo etiam eo- 7
dem modo lætitia erit, eo tempore quo peccator à peccato suo pœnitentiam egerit, magìs quam ob *nonaginta novem quibus pœnitentia non opus est.*

Versio VULGATA LATINA.

33 Sic ergò omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus
34 esse discipulus. Bonum est sal. Si autem sal evanuerit, in quo condietur? Ne-
35 que in terram, neque in sterquilinium utile est, sed foràs mittetur. Qui habet aures
audiendi, audiat.

CAP. XV.

1 ERant autem appropinquantes ei publicani, & peccatores, ut audirent illum. Et
2 murmurabant Pharisæi, & Scribæ, dicentes; Quia hic peccatores recipit, & man-
3 ducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam, dicens; Quis ex vobis homo,
4 qui habet centum oves: & si perdiderit unam ex illis, nónne dimittit nonaginta-
5 novem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inveniat eam? Et cùm
invenerit eam, imponit in humeros suos gaudens: Et veniens domum convocat 6
amicos & vicinos, dicens illis; Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam,
quæ perierat? Dico vobis, Quòd ita gaudium erit in cœlo super uno peccatore 7
pœnitentiam agente, quàm super nonagintanovem justis, qui non indigent pœni-
tentiâ. Aut quæ mulier habens drachmas decem, si perdiderit drachmam unam, 8
nónne accendit lucernam, & everrit domum, & quærit diligenter, donec inveni-
at? Et cùm invenerit, convocat amicas & vicinas, dicens; Congratulamini mihi, 9
quia inveni drachmam, quam perdideram? Ita dico vobis; Gaudium erit coram 10
angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente. Ait autem; Homo qui- 11
dam habuit duos filios: Et dixit adolescentior ex illis patri; Pater, da mihi por- 12
tionem substantiæ quæ me contingit. Et divisit illis substantiam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 فهكذا كل واحد منكم ان لم يرفض كل ما له فلا يقدر ان يكون لي تلميذا * جيد هو الملح *
34
35 فان فسد الملح فماذا يملح * لا للارض ولا للمزبلة يصلح لكن يطرح خارجا * من له اذنان
سامعتان فليسمع *
1 ودنا منه جميع العشارين والخطاة ليسمعوا منه * فتذمر الفريسيون والكتبة قايلين هذا
2
3 يقبل الخطاة وياكل معهم * الفصل السابع والخمسون * فقال هذا المثل مخاطبا *
4 اي رجل منكم له ماية خروف فيتلف منها واحد اليس يترك التسعة والتسعين في البرية
5
6 ويمضي في طلب الضال حتي يجده * فاذا وجده حمله علي منكبيه فرحا * وياتي به الي بيته *
7 ويدعوا اصدقاه وجيرانه ويقول لهم افرحوا معي جميعا لوجودي خروفي الضال * اقول لكم
انه يكون فرح في السماء بخاطي واحد يتوب اكثر من الفرح بالتسعة والتسعين صديقا
8 الذين لا يحتاجون الي توبة * واية مراة لها عشرة دراهم يتلف منها واحد اليس توقد
9 سراجا وتكنس بيتها وتطلبه بجتهد حتي تجده * فاذا وجدته دعت احبابها وجاراتها قايلة
10 افرحن معي لوجودي درهمي التالف * اقول لكم انه هكذي يكون فرح عظيم قدام
11 ملايكة الله بخاطي واحد يتوب * الفصل الثامن والخمسون * وقال انسان كان له
12 ابنان * فقال اصغرهما لابيه يا ابه اعطني نصيبي من مالك فقسم بينهما ماله *

Sic unusquisq; ex vobis si non renuntia- 33
verit omnibus quæ habet, non potest esse
mihi discipulus. Bonum est sal: at si cor- 34
rumpatur sal, quâ re salietur? Non terræ, 35
neq; sterquilinio prodest, sed projicitur fo-
râs. Cui sunt aures audientes, audiat.

CAP. XV.

ET appropinquaverunt ad eum omnes 1
publicani & peccatores, ut audirent ab
eo. Et murmuraverunt Pharisæi & 2
Scribæ, dicentes; Hic recipit peccato-
res, & manducat cum illis.

Sectio quadragesima septima.

Et dixit hanc parabolam confabulans; 3
Quis homo ex vobis habeat centum 4
oves, & perdatur ex illis una, nónne re-
linquet nonaginta novem in deserto, &
vadet quæsitum perditam donec inveni-
at eam? Et cùm invenerit eam, portabit 5
eam super humeros suos hilaris. Et af- 6
feret eam ad domum suam, & vocabit
amicos suos & vicinos suos, & dicet
illis; Congratulamini mihi omnes ob
inventam ovem meam perditam. Dico 7
vobis, quòd erit gaudium in cœlo de pec-
catore uno qui pœnitentiam agit, majus
quàm gaudium de nonaginta novem ju-
stis qui non indigent pœnitentiâ. Et quæ 8
mulier est, cui quum sint decem drachmæ,
perdatur ex eis una, nónne accendit lu-
cernam, & verrit domum suam, & quæ-
rit eam solicita donec inveniat eam?
Cùm autē invenerit eam, vocat dilectas 9
suas, & vicinas suas, dicens; Congratula-
mini mihi ob inventam drachmam meam
perditam. Dico vobis, quòd ita erit gau- 10
dium maximum coram angelis Dei de
peccatore uno, qui pœnitentiam agit.

Sectio quinquagesima octava.

Et dixit; Homini cuidam erant filii duo: 11
Et dixit minor ex illis patri suo; Pater, 12
da mihi portionem meam de facultati-
bus tuis. Et divisit inter utrumque fa-
cultates suas.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

33 ወከማሁኬ፡ኵሉ፡ ዘእምውስቴትክሙ፡ ዘኢየፀልእ፡ እምኵሉ፡ ንዋዩ፡ ኢይክል፡ ተፀ
34 መድትየ፡፡፡ ሠናይ፡ ውእቱ፡ ጼው፡ወለእመሰ፡ ጼው፡ለስኑ፡በምንት፡ እንከ፡ይቄስም
35 ዎ፡፡ ፡አኮኑ፡ይገድፍዎ፡ ላፍአ፡ውስተ፡ምድር፡ ወዘቦ፡እዝነ፡ ሰሚዕ፡ይስማዕ፡፡
1 ዝ፡ ወይቀርብዎ፡ ለኢየሱስ፡ኃጥኣን፡ ወመጸብሓን፡ይስምዕዎ፡፡ ወአንጐርጐሩ፡
2 ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡ወይቤሉ፡ ኃጥኣነ፡ይትወከፍ፡ ወይበልዕ፡ምስሌሆሙ፡፡
በእንተ፡ ምስለ፡ ዘምእት፡ አባግዕ፡፡
3 ወምስለ፡ሎሙ፡ከመዝ፡ ወይቤሎሙ፡፡ እመቦ፡ብእሲ፡እምውስቴትክሙ፡ ዘቦ፡ ምእ
4 ተ፡ አባግዐ፡ ወለእመ፡ተገድፈቶ፡ አሐቲ፡ እምውስቴቶን፡አኮኑ፡ ይኃድግ፡ተስዓ፡ወተስ
5 ዓተ፡ውስተ፡ ገዳም፡ ወየሐውር፡ኀበ፡ እንተ፡ ተገድፈቶ፡ እስከ፡ ይረክባ፡፡ ወእምድ
6 ኅረ፡ ረከባ፡ይጸውራ፡ ዲበ፡መትከፍቱ፡ ወይትፌሣሕ፡፡ ወይበጽሕ፡ቤቶ፡ወይጼውዕ፡
ዐርኮቲሁ፡ ወጎሮ፡ ወይብሎሙ፡ተፈሥሑ፡ሊተ፡ እስመ፡ረከብኩ፡በግዕየ፡ እንተ፡ተገድ
7 ፈተኒ፡፡ እብለክሙ፡ከማሁ፡ይከውን፡ ፍስሓሁ፡ በሰማያት፡በእንተ፡ አሐዱ፡ኃጥእ፡
8 ዘይትኔስሕ፡ፈድፋደ፡ እምተስዓ፡ወ ፀ፡ ጻድቃን፡ እለ፡ ኢይፈቅድዎ፡ ለንስሓ፡፡ ወ
ከማሁ፡ብእሲትኒ፡ ለእመባቲ፡ዓሠረ፡ ጠፈልሕተ፡አግሙስ፡ ወተገድፈታ፡አሐቲ፡ጠፋ
ሳሕት፡አኮኑ፡ ታኀቱ፡ማኅቶተ፡ወተሀውክ፡ኵሎ፡ዘውስተ፡ቤታ፡ ወትፈነቅል፡ወተኀሥ
9 ሥ፡ ለስተሐሚማ፡ እስከ፡ትረክብ፡፡ ወእምከመ፡ ረከበት፡ትጼውዕ፡ዓረከቲሃ፡ወ
10 ጎራ፡ወትብሎን፡ ተፈሥሓ፡ሊተ፡ እስመ፡ ረከብኩ፡ ገመስየ፡ እንተ፡ተገድፈተኒ፡፡ እ
ብለክሙ፡ከማሁ፡ ይከውን፡ፍሥሓ፡ በቅድመ፡መላእክተ፡ እግዚአብሔር፡በእንተ፡ አ
11 ሐዱ፡ኃጥእ፡ ዘይትኔስሕ፡፡ በእንተ፡ ዘነገደ፡ ወልዱ፡ ርሑቀ፡ ብሔረ፡፡
12 ወይቤሎሙ፡አሐዱ፡ብእሲ፡ ቦቱ፡ክልኤተ፡ደቂ፡፡ ወይቤሎ፡ ዘይንእሳ፡ ለአቡሁ፡አ
ባ፡ሀበኒ፡ መክፈልተ፡ ርስትየ፡ ዘይረክበኒ ፡፡ ወክፈሎ፡ መክፈልቶ፡ ንዋዮ፡፡

Et sic igitur quicunque è vobis, qui non discessit ab omnibus bonis suis, non po- 33
test adhærere mihi. Bonus est sal: & si sal evanuerit, cum quo igitur condient il- 34
lum? Nónne abjicient eum foràs in terra: Et qui habet aurem, audiendo audiat. 35

CAP. XV.

ET appropinquabant Jesu peccatores & publicani, ut audirent eum. Et mur- 1
muraverunt Scribæ & Pharisæi, & dixerunt; Peccatores recipit, & vescitur cum 2
iis. *De parabola* hominis *cui centum oves.*
Et hujusmodi parabolam loquutus est iis, & dixit iis; Si fuerit homo ex vobis 3
qui habuit centum oves, & si perdita fuerit una ex iis, nónne relinquet nonagin- 4
ta novem in deserto, & ibit ad deperditam, usquedum inveniat eam? Et postea- 5
quàm invenerit eam, portabit eam super humeros suos, & gaudebit: Et veniet 6
domum suam, & vocabit amicos suos, & vicinos suos, & dicet iis; Gratulamini
mihi, quia inveni ovem meam quæ deperdita fuit. Dico vobis, Ita erit gaudiū e- 7
jus in cœlis propter unum peccatorem qui pœnitentiam egit, majus quàm pro-
pter nonaginta & novem justos, qui non indigent pœnitentiā. Et similiter mulier 8
si habeat decem annulos minutorū, & perdiderit unum annulorū, nónne accen-
dit lucernam, & commovet omnia quæ sunt in domo, & verrit, & quærit attentè
scrutando, usquequò inveniat? Et quum invenerit, vocat amicas ejus, & vicinas 9
ejus, & dicit iis; Gratulamini mihi, quoniam inveni minutū meum, quod deperditum
fuit. Dico vobis, Similiter erit gaudiū corā angelis Dei propter unum peccatorē 10
qui pœnitentiā agit. *De filio qui peregrè profectus est in longinquā regionē.*
Et dixit iis; Quidam homo habuit duos filios. Et dixit junior patri suo; Pater, da 11
mihi portionē hæreditatis meæ quæ cōtingit mihi: & divisit ei portionē substātiæ. 12

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 ان † است كدامين يا * نود سه مثل ده درم
زن كه ده درم دارد * ويكي ازانها كم كند * چراغ بر افروزد * وخانه را بروبد * وبجد اورا بجويد *
9 تا انكه بيابد * [وچون اورا بيابد] دوستان * وهمسايكان خودرا بخواند * وبديشان بكويد *
10 با من شاد باشيد كه كم شده درم خودرا يافتم * راست بشما بكويم * كه در اسمان نيز شادي
شود ميان فرشتكان † خدا بهر يك كناه كار * كه توبه كند نود چهار
11 وباز عيسي بديشان كفت * مثل ان پسر كه بخش ميراث خودرا ستد وخرج كرد
12 كه شخصي دو پسر داشت * فرزند كوچكتر † بپدر كفت بخشي كه ازخانه تو بمن مي
رسد بده * پدر هر چه داشت † برد و فرزند † خود بخش كرد *

XCIII. Parabola decem drachmarum.

Aut quæcunque est illa mulier, quæ 8
decem drachmas habuerit, et unam
ex illis amiserit: lucernam ac-
cendet, et domum verret, et diligen-
ter eam quæret, donec inveniat. Et 9
cùm eam invenerit, amicas et vici-
nas suas vocabit, et illis dicet;
Mecum lætæ estote, quia drachmam
amissam meam inveni. Verùm vo- 10
bis dico, quòd in cœlo etiam lætitia
erit inter Angelos Dei ob unum-
quemque peccatorem qui pœnitenti-
am egerit.

XCIV. Parabola ejus filii qui partem hæreditatis suam accepit, & absumpsit.

Et rursùs Jesus illis dixit; Homo 11
quidem duos filios habuit. Filius 12
minor patri dixit; Partem quæ ex
domo tua ad me redit, mihi dato.
Pater quæcunque habuit tulit, et
filiis suis partitus est.

Et post non multos dies *congregans omnia junior* filius, peregrè profectus est in
13 Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς, ἀπεδήμησεν εἰς
regionem longinquam, & ibi dissipavit substantiam suam, *vivens profusè. Consumente*
14 χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως. Δαπανήσαντος
autem ipso omnia, facta est fames valida *per regionem illam*, & ipse cœpit
δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο (ι) λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο
desici. Et *abiens* adhæsit uni civium regionis illius: & misit
15 (κ) ὑστερεῖσθαι. Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν
illum in *agros suos pascere* porcos. Et *desiderabat* implere ventrem suum de
16 αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. Καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ
siliquis quas manducabant porci: & nemo dabat illi. In se autem *veniens*,
17 τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ· Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν,
dixit; *Quot* mercenarii patris mei abundant panibus, ego autem fame pereo.
εἶπε, Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου (λ) περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι.
Surgens ibo ad patrem meum, & dicam ei; Pater, peccavi in cœlum,
18 Ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ, Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν,
& coram te: *Et* non *ampliùs* sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum
19 καὶ ἐνώπιόν (μ) σου· Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα
mercenariorum tuorum. Et surgens venit ad patrem suum. Adhuc autem *eo* longè
20 τῶν μισθίων σου. Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν
absente, vidit illum pater ipsius, & misericordiâ motus est: & *currens* cecidit super
ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη· καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ
collum ejus, & osculatus est eum. Dixit *autem* ei filius; Pater, peccavi in
τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱὸς, Πάτερ, ἥμαρτον εἰς 21
cœlum, & coram te, *&* non *ampliùs* sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem
τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν (ν) σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. Εἶπε δὲ 22
pater ad servos suos; *Efferte* stolam primam, & induite illum,
ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, (ξ) Ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην, καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν,
& date annulum in manum ejus, & calceamenta in pedes. Et *afferentes*
καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας. Καὶ ἐνέγκαντες 23
vitulum saginatum occidite, & *comedentes oblectemur*. Quia hic filius meus mortuus
τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν. Ὅτι (ο) οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς 24
erat & revixit: *& perditus fuerat*, & inventus est: & cœperunt *oblectari*. Erat
ἦν, καὶ ἀνέζησε· (π) καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη· καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. Ἦν 25
autem filius ejus senior in agro: & *ut veniens appropinquavit* domui, audivit
δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε
symphoniam & *choros*. Et *advocans* unum *puerorum ejus*, interrogavit quid
συμφωνίας καὶ χορῶν. Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν (ρ) παίδων αὐτοῦ, ἐπυνθάνετο τί 26
essent hæc. Is *autem* dixit illi; *Quia* frater tuus venit: & occidit pater tuus
εἴη ταῦτα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἥκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου 27
vitulum saginatum: quia *valentem* illum recepit. Indignatus est autem, *& non vole-*
τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν· ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. Ὠργίσθη δὲ, καὶ οὐκ (σ) ἤθε- 28
bat introire. Ergò pater illius egressus, *advocabat* illum.
λεν εἰσελθεῖν. ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν, παρεκάλει αὐτόν.

MS.A. (ι) λιμὸς ἰσχυρά (κ) τοῦ ὑστερεῖσθαι. (λ) περισσεύονται (μ) σου· Οὐκέτι (ν) σου· οὐκέτι (ξ) Ἐξενέγκαντες στολὴν τὴν πρώτην, ἐνδύσατε (ο) οὗτός μου ὁ υἱὸς (π) ἦν ἀπολωλὼς, καὶ ηὑρέθη·
(ρ) παίδων, ἐπυνθάνετο (σ) ἠθέλησεν εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πατὴρ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܘܡܢ ܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܩܠܝܠ ܟܢܫ ܗܘ ܒܪܗ ܙܥܘܪܐ ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܛܝܗ ܗܘܐ ܘܐܙܠ ܠܐܬܪܐ ܪܚܝܩܐ ܘܬܡܢ ܦܙܪ ܩܢܝܢܗ ܟܕ ܚܝܐ ܒܐܣܘܛܘܬܐ.
14 * ܘܟܕ ܓܡܪ ܟܠ ܡܕܡ ܕܗܘܐ ܠܗ ܗܘܐ ܟܦܢܐ ܪܒܐ ܒܐܬܪܐ ܗܘ ܘܫܪܝ ܠܗ ܕܢܚܣܪ.
15 * ܘܐܙܠ ܢܩܦ ܠܚܕ ܡܢ ܒܢܝ ܡܕܝܢܬܐ ܕܐܬܪܐ ܗܘ ܘܗܘ ܫܕܪܗ ܠܩܪܝܬܐ ܠܡܪܥܐ ܚܙܝܪܐ.
16 * ܘܡܬܪܓܪܓ ܗܘܐ ܕܢܡܠܐ ܟܪܣܗ ܡܢ ܚܪܘܒܐ ܗܢܘܢ ܕܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܚܙܝܪܐ ܘܠܐ ܐܢܫ ܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗ.
17 * ܘܟܕ ܐܬܐ ܠܘܬ ܢܦܫܗ ܐܡܪ ܟܡܐ ܐܝܬ ܗܫܐ ܐܓܝܪܐ ܒܒܝܬ ܐܒܝ ܕܝܬܝܪ ܠܗܘܢ ܠܚܡܐ ܘܐܢܐ ܗܪܟܐ ܒܟܦܢܐ ܐܒܕ ܐܢܐ.
18 * ܐܩܘܡ ܐܙܠ ܠܘܬ ܐܒܝ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܒܝ ܚܛܝܬ ܒܫܡܝܐ ܘܩܕܡܝܟ.
19 * ܘܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܡܟܝܠ ܕܐܬܩܪܐ ܒܪܟ ܥܒܕܝܢܝ ܐܝܟ ܚܕ ܡܢ ܐܓܝܪܝܟ.
20 * ܘܩܡ ܐܬܐ ܠܘܬ ܐܒܘܗܝ ܘܥܕܗܘ ܪܚܝܩ ܚܙܝܗܝ ܐܒܘܗܝ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܘܗܝ ܘܪܗܛ ܢܦܠ ܥܠ ܨܘܪܗ ܘܢܫܩܗ.
21 * ܘܐܡܪ ܠܗ ܒܪܗ ܐܒܝ ܚܛܝܬ ܒܫܡܝܐ ܘܩܕܡܝܟ ܘܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܐܬܩܪܐ ܒܪܟ.
22 * ܐܡܪ ܕܝܢ ܐܒܘܗܝ ܠܥܒܕܘܗܝ ܐܦܩܘ ܐܣܛܠܐ ܪܫܝܬܐ ܐܠܒܫܘܗܝ ܘܣܝܡܘ ܥܙܩܬܐ ܒܐܝܕܗ ܘܐܣܐܢܐ ܒܪܓܠܘܗܝ.
23 * ܘܐܝܬܘ ܩܛܘܠܘ ܬܘܪܐ ܕܦܛܡܐ ܘܢܐܟܘܠ ܘܢܬܒܣܡ.
24 * ܕܗܢܐ ܒܪܝ ܡܝܬܐ ܗܘܐ ܘܚܝܐ ܘܐܒܝܕܐ ܗܘܐ ܘܐܫܬܟܚ. ܘܫܪܝܘ ܠܡܬܒܣܡܘ.
25 * ܗܘ ܕܝܢ ܒܪܗ ܩܫܝܫܐ ܒܚܩܠܐ ܗܘܐ ܘܟܕ ܐܬܐ ܘܩܪܒ ܠܘܬ ܒܝܬܐ ܫܡܥ ܩܠ ܙܡܪܐ ܕܣܓܝܐܐ.
26 * ܘܩܪܐ ܠܚܕ ܡܢ ܛܠܝܐ ܘܫܐܠܗ ܡܢܐ ܗܢܐ.
27 * ܐܡܪ ܠܗ ܐܚܘܟ ܐܬܐ ܘܢܟܣ ܐܒܘܟ ܬܘܪܐ ܕܦܛܡܐ ܕܟܕ ܚܠܝܡ ܩܒܠܗ.
28 * ܘܐܬܚܡܬ ܘܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܠܡܥܠ. ܘܢܦܩ ܐܒܘܗܝ ܒܥܐ ܡܢܗ.

Paucis autem pòst diebus collegit filius ille 13
minor quæcunque ad se pervenerant & pro-
fectus est in regionem longinquam; & illìc
prodegit opes suas dum profusè viveret.
Quumque consumpsisset quicquid habebat, 14
fuit fames magna in regione illa, & cœpit
egere. Abiens itaque sese adjunxit uni ex ci- 15
vibus loci illius; ipséque misit eum in vil-
lam, ut pasceret sues. Et concupiscebat 16
implere ventrem suum ex siliquis illis quas
edebant sues; & nemo ei dabat. Quúmque 17
ad se rediisset, ait; Quot sunt nunc mercena-
rii in domo patris mei, qui abundant pane,
ego verò hìc fame pereo! Surgam, profici- 18
siscar ad patrem meum, & dicam ei; Pater
mi, peccavi in cœlum, & coram te: Neque 19
ampliùs sum dignus qui vocer filius tuus: fac
me ut unum ex mercenariis tuis. Igitur sur- 20
gens venit ad patrem suum: quúmque adhuc
longè abesset, vidit eum pater ipsius, & mi-
sertus est ejus: & accurrens incidit in col-
lum ejus, & eum deosculatus est. Dixit au- 21
tem ei filius ejus; Pater mi, peccavi in cœ-
lum, & coram te; neque sum dignus qui vo-
cer filius tuus. Dixit verò pater ipsius ser- 22
vis suis, Depromite stolam præcipuam, &
ponite annulum in manum ejus, & calceate
eum calceis. Et adducite, mactate bovem 23
saginatum, & edamus, ac oblectemur. Quia 24
iste filius meus mortuus erat, & revixit; per-
ierat & inventus est, cœperuntque oble-
ctari. Ille autem filius ejus senior erat in 25
villa, quúmque venisset & appropinquâsset
domui, audivit vocem concentûs multorum.
Et advocavit unum ex pueris, & sciscitatus 26
est ab eo, quid istud esset. Dixit ei; Frater 27
tuus venit, & mactavit pater tuus bovem sa-
ginatum, quòd sanum eum offenderit. Et in- 28
dignatus est, nolebatque introire: egressus
autem pater ejus, efflagitavit ab eo.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 * برادر بزرك بخش خودرا † ستد ونكاه داشت * وكارمي فرمود * اما برادر كوجك * بولايت
بيرون † رفت وازانجا سفر كرد * وهر چه † بدو رسيك بود * پراكنك كرد * درعيش وتفرج
14 وحريفان † ناشايست * * تا اورا هيچ نماند * وهر چه داشت سپري شد * ودران ولايت † كرسنكي *
15 وتنكي پيدا شد * * واين پسر از بي نوائي * ودست تنكي * بايكي از فرزندان † ولايت رفت *
16 تا اورا بك خود برد * رفت وخوكانرا مي چرانيد * * وراضي شد * كه ازان خرنوب خار كه
17 علف خوكانست شكم خودرا سير كند * ونمي شد [كه بداد] * * وپسر از عاجزي † با خود
آمد * وكفت اين ساعت † چند مزدور † درخانه * پدرم هستند * كه نان از ايشان افزونست *
18 ومن اينجا دركرسنكي تباه مي شوم * * برخيزم پيش پدرم بروم وبدو بكويم * اي پدرم *
19 درآسمان * وپيش تو كناه كردم * * وازين ساعت نمي برازم كه فرزند تو خوانك شوم *
20 همچو يكي از بندكان تو مرا بساز * * وبرخاست وپيش پدر آمد * هنوز دور بود * چون پدر اورا
21 ديد * بر وي رحمت كرد [پيش دويد] وپسر را بوسيد * * فرزند او بدو كفت * پدر مرا
عفو كن * كه درآسمان وپيش تو كناه كردم * ونيستم ارزاني * كه پسر تو خوانك شوم *

Frater major portionem suam acce- 13
pit et asservavit, et negotiationi
mandavit: sed frater minor in re-
gionem exivit, et illinc iter fecit;
et quicquid ei contigerat dilapida-
vit, victu, & voluptate, & sociis
illicitis: Donec ei nihil restaret, 14
& quicquid habuit absumptum es-
set, & in illa regione fames & an-
gustia oriretur. Iste itaque filius 15
præ penuria & inopia ad quendam
ex provincialibus ivit, ut eum in
agrum suum mitteret: abiensque
porcos pavit. Et contentus esset ut 16
ex siliquis spinæ, quod porcorum pa-
bulum est, ventrem suum impleret,
sed non erat qui daret. Et filius præ 17
calamitate ad se venit, & dixit;
Hâc horâ quot mercenarii in domo
patris mei sunt, quibus panis re-
dundat, ego verò hic fame pereo.
Surgam, & ad patrem meum ibo, 18
& ei dicam; O pater mi, in
cælum & coram te peccavi: Et 19
ab hac hora non sum dignus qui
filius tuus vocer, sicut unum ex
servis tuis me fac. Surrexit
itaque & ad patrem venit. Et 20
adhuc procul erat, cùm pater
eum videns ejus misertus est, et
accurrens filium osculatus est.
Filius ejus ei dixit; Pater, mi- 21
hi ignosce, quia in cælum et
coram te peccavi, et non sum
dignus qui filius tuus vocer.

Versio VULGATA LATINA.

13 Et non post multos dies, congregatis omnibus, adolescentior filius peregrè
profectus est in regionem longinquam, & ibi dissipavit substantiam suam vivendo
14 luxuriosè. Et postquàm omnia consummâsset, facta est fames valida in regione
15 illa, & ipse cœpit egere. Et abiit, & adhæsit uni civium regionis illius. Et
16 misit illum in villam suam, ut pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem
17 suum de siliquis, quas porci manducabant: & nemo illi dabat. In se autem re-
versus, dixit; Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego
18 autem hîc fame pereo! Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei; Pater,
19 peccavi in cœlum, & coram te: Jam non sum dignus vocari filius tuus: fac
20 me sicut unum de mercenariis tuis. Et surgens venit ad patrem suum. Cùm
autem adhuc longè esset, vidit illum pater ipsius, & misericordiâ motus est, &
accurrens cecidit super collum ejus, & osculatus est eum. Dixitque ei filius; 21
Pater, peccavi in cœlum, & coram te, jam non sum dignus vocari filius tuus.
Dixit autem pater ad servos suos; Citò proferte stolam primam, & induite illum, 22
& date annulum in manum ejus, & calceamenta in pedes ejus: Et adducite vi- 23
tulum saginatum, & occidite, & manducemus, & epulemur: Quia hic filius 24
meus mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est. Et cœperunt epula-
ri. Erat autem filius ejus senior in agro: & cùm veniret, & appropinquaret 25
domui, audivit symphoniam & chorum: Et vocavit unum de servis, & in- 26
terrogavit quid hæc essent. Isque dixit illi; Frater tuus venit, & occidit pater 27
tuus vitulum saginatum, quia salvum illum recepit. Indignatus est autem, & no- 28
lebat introire. Pater ergò illius egressus, cœpit rogare illum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * وبعد ايام قلايل جمع الابن الاصغر كل شي وسافر الي بلاد بعيده وبدد ماله هناك بعيش
14 بذخ * فلما نفد كل شي حدث جوع شديد في تلك البلاد . فافتقر * وانقطع
15
16 الي رجل من عظماء تلك البلاد وارسله الي حقله ليرعي خنازير * وكان يشتهي ان
17 يملاء بطنه من الخرنوب الذي كانت الخنازير تاكله فلا يعطي ذلك * فلما تفطن
18 قال كم من اجراء لابي يفضل عنهم الخبز وانا فهاهنا اهلك جوعا * اقوم وامضي
19 الي ابي واقول له يا ابه اخطات في السماء وقدامك * ولست مستحقا ان ادعا لك ابنا .
20 لكن اجعلني كاحد اجرايك . * فقام وجاء الي ابيه وفيما هو بعيد نظره ابوه فتحنن
21 واسرع واعتنقه وقبله * فقال له ابنه يا ابه اخطات في السماء وقدامك ولست مستحقا
22 ان ادعي لك ابنا * فقال ابوه لعبيده قدموا الحلة الاولي والبسوه اياها عاجلا . واعطوه
23 خاتما في يده وحذاء لرجليه * وقدموا العجل المعلوف واذبحوه وناكل ونفرح * لان
24
25 ابني هذا كان ميتا فعاش وضالا فوجد . وبدوا يفرحون * وكان ابنه الاكبر في الحقل .
26 فلما جاء وقرب من البيت سمع اصواتا مغنيه ورقصا * دعا احد الفتيان وساله ما هذا .
27 * فقال له ان اخاك قدم وذبح ابوك العجل المعلوف لانه قبله معافا * فغضب ولم يرد ان
28 يدخل . فخرج ابوه وطلب اليه .

Et post dies paucos, congregavit filius 13
minor omnia, & iter fecit in regionem
longinquam, & dissipavit substantiam
suam ibi in victu superbo. Cùm 14
autem consumpsisset omnia, accidit fa-
mes valida in illa regione: et factus
pauper Secessit ad unum ex magnati- 15
bus illius regionis. Et misit illum in
agrum suum pascere porcos. Et deside ra- 16
bat implere ventrem suum de siliquis,
quas porci manducabant: nec obtinebat
illas. Quumque resipuisset, ait; Quot 17
mercenarii patri meo sunt, quibus super-
est panis, et ego hic pereo fame! Sur- 18
gam, et ibo ad patrem meum, et dicam ei;
O pater, peccavi in cœlum, et coram te.
Et non sum dignus vocari tibi filius: Sed 19
fac me sicut unum mercenariorum tuo-
rum. Et surrexit, et venit ad patrem 20
suum. Et dum esset procul, vidit illum
pater suus, et misericordiâ motus est: et
festinavit, et complexus est eum, et os-
culatus est illum. Dixitque illi filius 21
ejus; O pater, peccavi in cœlum et co-
ram te; et non sum dignus vocari tibi fi-
lius. Dixit autem pater ejus ad servos 22
suos; Proferte stolam primam, et indui-
te eum illâ citò: et date illi annulum
in manu ejus, et calceamenta in pedes
ejus. Et adducite vitulum saginatum, 23
et jugulate eum; et manducemus, et læ-
temur. Quia filius meus hic erat mor- 24
tuus, atque revixit: et perditus, atque
inventus est. Et cœperunt lætari. Et 25
erat filius ejus major in agro; et cùm
venisset, et appropinquâsset domui, et au-
disset voces consonas, et tripudium, Vo- 26
cavit unum de pueris, & interrogavit il-
lum, quid hoc esset. Dixit ei; Frater 27
tuus venit, et jugulavit pater tuus vitu-
lum saginatum, eo quòd receperit illum
incolumem. Iratus est autem, et noluit 28
introire. Exivit ergò pater ejus, et roga-
vit illum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወእምድኅረ: ኅዳጥ: ዕለት: አስተጋብአ: ኵሎ: ንዋዮ: ዝኩ: ወልዱ: ዘይንእስ: ወ
ሖረ: ወነገደ: ርሑቀ: ብሔረ: ወበህየ: ዘረወ: ወአማሰነ: ኵሎ: ንዋዮ: እንዘ: ይሔዩ:
14 በምርዓት::=፡ ወአኅሊቆ: ኵሎ: መጽአ: ረኃብ: ዐቢይ: ውስተ: ውእቱ: ብሔር: ወተ
15 ፀነስ::=፡ ወሖረ: ወተፀምደ: ኀበ: አሐዱ: እምሰብአ: ውእቱ: ብሔር: ወፈነዎ: ውስ
16 ተ: ዓጸደ: ወፍረ: ይርዓይ: አሕርወ::=፡ ወፈቀደ: ይጽገብ: እምሐመረ: ጽራእ: ዘይ
17 ሴሰዩ: አሕርው: ወአልቦ: ዘይሁቦ::=፡ ወሐለየ: በልቡ: ወይቤ: ሚመጠን: አግብርቲ
ሁ: ወገባእቱ: ለአቡየ: እለ: ያተርፉ: ለእክል: ወአንሰ: እመውት: በዝየ: በረኃብ::=፡
18 እትነሣእ: ወአሐውር: ኀበ: አቡየ: ወእብሎ: አባ: አበስኩ: በሰማይ: ወበቅድሜክ
19 ኒ::=፡ ሊይደልወኒ: እንከ: እስመይ: ወልደከ: ረስየኒ: ከመ: አሐዱ: እምአግብርቲ
20 ከ::=፡ ወተንሥአ: ወሖረ: ኀበ: አቡሁ: ወርእዮ: አቡሁ: እምርሑቅ: ወምሕሮ:
21 ወሮጸ: ወሐቀፎ: ክሳደ: ወሰዓሞ::=፡ ወይቤሎ: ወልዱ: አባ: አበስኩ: በሰማይኒ:
ወበቅድሜከኒ: ሊይደልወኒ: እንከ: እስመይ: ወልደከ: ረስየኒ: ከመ: አሐዱ: እምአግ
22 ብርቲከ::=፡ ወይቤሎሙ: አቡሁ: ለአግብርቲሁ: አፍጥኑ: አምጽኡ: አልባሰ: ቀ
ደውተ: ወአልብስዎ: ወደዩ: ሕልቀተ: ውስተ: አጻብዒሁ: ወአሣእነ: ውስተ: እገሪ
23 ሁ::=፡ ወአምጽኡ: መግዝአ: ሰቡሐ: ወጥብሑ: ወንብላዕ: ወንትፈሣሕ::=፡
24 እስመ: ዝንቱ: ወልድየ: ሞተሂ: ወሐይወሂ: ተገድፈሂ: ወተረክበ::ወአኀዙ: ይትፈሥ
25 ሑ::=፡ ወወልዱሰ: ዘይልህቅ: ሐቅለ: ሃሎ: ወበጺሖ: ጽንፈ: ሃገር: ሰምዐ: ዕንዚራ:
26 ወማኅሌተ::=፡ ወጸውዐ: አሐደ: እምእግብርቲሆሙ: ወይቤሎ: ምንትኑ: ዘአ
27 ሰምዕ::=፡ ወይቤሎ: እስመ: አተወ: እኁከ: ጠብሖ: መግዝአ: ሰቡሐ: አቡከ: እ
28 ስመ: ረከቦ: ሕያወ::=፡ ወተምዕዐ: ወአበየ: በዊአ: ወወፅአ: አቡሁ: ወአስተብ
ቍዖ::=፡

Et post longum tempus coëgit totam substantiam iste filius junior, & abiit per- 13
egrèq; profect° est *in* longinquâ regionē, & ibi dissipavit & perdidit totam sub-
stantiā, vivens in luxuria. Et consumpto toto, venit fames magna in istam regionē 14
& eguit. Et abiit & adhæsit ad unū ex hominibus istius regionis: & misit eum 15
in prædium suum, & egressus est *ut* pasceret porcos. Et voluit saturari de sili- 16
quis quas edebant porci: & nemo fuit qui dabat ei. Et cogitavit in corde suo, 17
& dixit; Quot servi, & ancillæ sunt patris mei qui abundant pane, & ego mo-
riar hic in fame! Surgam & ibo ad patrem meum, & dicam ei; Pater, peccavi 18
in cœlum & coram te: Non sum dignus igitur vocari filius tuus: fac me sicut 19
unum de servis tuis. Et surrexit, & profectus est ad patrem suum: & vidit eum 20
pater ejus è longinquo, & misertus est ejus, & cucurrit, & amplexus est collum e-
jus, & osculatus est eum. Et dixit ei filius ejus; Pater, peccavi in cœlum, & 21
coram te, non dignus sum igitur vocari filius tuus: fac me sicut unum ex servis
tuis. Et dixit pater ejus servis suis; Festinate, adducite vestimenta fragrantia, 22
& induite eum, & ponite annulum in digitos ejus, & calceamenta in pedes ejus.
Et adducite saginatum bovem, & mactate, & manducabimus, & gaudebimus. 23
Quia hic filius meus mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est: & cœpe- 24
runt oblectari. Et filius ejus senior *in* agro fuit: & veniens ad terminum ci- 25
vitatis audivit tibias, & cantica. Et vocavit unum ex servis, & dixit ei; Quid 26
est hoc quod audio. Et dixit ei; Quoniam venit frater tuus, mactavit sagina- 27
tum bovem pater tuus, quia invenit eum vivum. Et indignatus est, & recu- 28
savit introire: & exivit pater ejus, & rogavit eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * انكه پدرش ببندكان خود كفت . كه بروید . وخلعتي زيبا اورا بپوشانيد * ودردست
23 او انكشتري . ودرپاي او كفش بنهيد . * ونره كاوان فربه را بكشيد . تا بخوريم وخوش
24 باشيم . * كه اين فرزند من مرده بود . وزنده كشت . كم شده بود اورا † يافتم . ودر
25 خوشي عيش اغاز كردند . * اما پسر بزركين † در ده بود . چون بخانه نزديك شد غلبه
26 مردم . واواز سرود شنيد . * يكي ازان جوانان † خواند . وازو پرسيد . كه چيست . * بدو
27
28 كفتند . برادرت † آمد وپدرت نر كاوان كشته است . ومهماني كرد . * برادر بزرك
خشم كرد . ونخواست † كه درون رود . پدرش بيرون آمد وكفت . چرا درنمي ايي .

Tunc pater ejus servis suis di- 22
xit; Abite, et togâ splendidâ
eum induite, et manui ejus an-
nulum, et pedibus ejus calceos
indite. Et boves saginatos ma- 23
ctate, ut comedamus et jucundi
simus. Quia hic filius meus mor- 24
tuus erat, et in vitam rediit;
amissus erat, & eum inveni. Et
jucundè convivari cœperunt. Fi- 25
lius autem major in agro erat,
qui cum domui appropinquaret,
turbam hominum, et vocem can-
tûs audivit. Unum itaque ex pu- 26
eris vocavit, et ab eo sciscitatus
est quidnam esset. Ei dixe- 27
runt; Frater tuus venit, et pater
tuus boves mactavit, et convivium
fecit. Frater major iratus est, & 28
noluit intrare: pater ejus igi-
tur egressus est et dixit; Quare non
ingrederis?

Is autem respondens, dixit patri; Ecce tot annos servio tibi, & nunquam mandatũ
29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε τῷ (τ) πατρὶ, Ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν
tuum præterivi: & mihi nunquam dedisti hœdum, ut cum amicis meis oblectarer.
σου παρῆλθον· καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ.
Cùm autem filius tuus hic, devorans tuam vitam cum meretricibus, venit, occidisti illi
30 Ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος, ὁ καταφαγών σου τὸν βίον (υ) μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ
vitulum saginatum. Is autem dixit illi; Fili, tu semper cum me es, & omnia
31 τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα
mea tua sunt. Oblectari autem & gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus
32 τὰ ἐμὰ σά ἐστιν. Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει· ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς
erat, & revixit: & periens erat, & inventus est.
ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ (φ) ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη.

CAP. XVI. ιϛ'.

Dicebat autem & ad discipulos suos; Homo quidam erat dives, qui habebat
1 Ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν ΝΗ'
dispensatorem: & hic delatus est ei, ut dissipans substantias ipsius. Et vocans
2 οἰκονόμον· καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ, ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. Καὶ φωνήσας
illum, ait illi; Quid hoc audio de te? redde rationem dispensationis
αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς (α) οἰκονομίας
tuæ: non enim poteris adhuc dispensare. Ait autem in seipso dispensator; Quid faciam,
3 σου· οὐ γὰρ δυνήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν. Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, Τί ποιήσω,
quia dominus meus aufert dispensationem à me? fodere non valeo, mendicare erubesco.
ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι.
Scio quid faciam, ut cùm amotus fuero dispensatione, recipiant me in
4 Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς
domos suas. Et convocans unumquemque debitorum domini
5 τοὺς οἴκους αὐτῶν. Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν (β) χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου
sui, dicebat primo; Quantum debes domino meo? Is autem dixit; Centum batos
6 ἑαυτοῦ, ἔλεγε τῷ πρώτῳ, Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; Ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν βάτους
olei. Et dixit illi; Accipe tuum scriptum, & sedens citò scribe quinquaginta.
ἐλαίου. (γ) καὶ εἶπεν αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα.
Deindè alii dixit; Tu verò quantum debes? Is autem ait; Centum coros
7 Ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπε, Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν κόρους
tritici. Et ait illi; Accipe tuas literas, & scribe octoginta. Et laudavit
8 σίτου. καὶ λέγει αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. Καὶ ἐπῄνεσεν
Dominus dispensatorem injustitiæ, quia prudenter fecisset: quia filii seculi hujus
ὁ Κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου
prudentiores super filios lucis in generationem suam sunt. Et ego vobis dico,
9 φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσι. Κἀγὼ ὑμῖν λέγω,
Facite vobis ipsis amicos de mammona injustitiæ: ut cùm defeceritis, recipiant
Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας· ἵνα ὅταν (δ) ἐκλίπητε, δέξωνται
vos in æterna tabernacula.
ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

MS.A. (τ) πατρὶ αὐτοῦ, Ἰδοὺ (υ) μετὰ τῶν πορνῶν, (φ) ἀπολωλὼς, καὶ ηὑρέθη. MS.A. Κεφ. ιϛ'. (α) οἰκονομίας· οὐ γὰρ (β) χρεοφιλετῶν (γ) ὁ δὲ εἶπεν (δ) ἐκλείπητε,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
[illegible]

Is verò dixit patri suo; Ecce, tot annos servio tibi servitutem; nec unquam transgressus sum mandatum tuum, nec unquam dedisti mihi hœdum, ut oblectarer cum amicis meis. 29
Huic autem filio tuo, postquàm profudit possessionem tuam cum meretricibus, & venit, mactâsti ei bovem saginatum. 30
Dicit ei pater ipsius; Fili mi, in omni tempore tu es mecum; & omnia mea tua sunt. 31
Oblectari autem nos decebat & gaudere, quòd iste frater tuus mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est. 32

Lectio matutinis dominicæ quæ præcedit ingressum Jejunii. 52.

CAP. XVI.

Porrò dixit parabolam ad discipulos suos: Homo quidam erat dives, & habebat præfectum domûs; & delatus est apud eum, ut qui substantiam ejus profunderet. 1
Itaque vocavit eum dominus ejus, & dixit ei; Quid istud est quod audio de te? redde mihi rationem dispensationis tuæ. Non enim poteris posthac mihi esse præfectus domûs. 2
Dixit ille præfectus domûs apud se; Quid faciam quum dominus meus auferat à me dispensationem? fodere non possum, & mendicare pudet. 3
Novi quid faciam, ut quum exierim à dispensatione, recipiant me in domos suas. 4
Et convocavit unumquemque ex debitoribus domini sui: dixítque primo, Quantum debes tu domino meo? 5
Dixit ei, Centum metretas olei. Ait illi; Accipe librum tuum, & sede citò, scribe quinquaginta metretas. 6
Et dixit alii; Tu verò quantum debes domino meo? Dixit ei, Centum coros frumenti. Ait illi; Accipe librum tuum, & sede, scribe octoginta coros. 7
Et laudavit Dominus noster præfectum domûs iniquum, quòd prudenter fecisset. Filii enim hujus seculi prudentiores sunt filiis lucis in hac generatione sua. 8
Sed & ego vobis dico, Facite vobis amicos ex hisce divitiis iniquitatis, ut quum *ea* defecerint, *ipsi* recipiant vos in tabernacula sua sempiterna, 9

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

29 * پسر گفت چند سالست * كه در بندگي تو خدمت مي كنم * وهر گز از فرمان تو در
30 گذشتم * تو يك بزغاله بمن ندادي * تا من بدوستان خود مي خوردم * وبراي اين پسر ناخلف *
كه مال ترا تلف كرد و فرمان ترا نبرد * چون بيامد براي او † نره كاوان فربه كشتي *
31 32 * پدرش بدو گفت من و تو بهمه † وقت باهميم * وهر چه از آن منست ان تست * * اكنون †
مارا واجب است كه خوشي كنيم * و شادماني * كه برادر تو مرده بود * زنده گشت * گم شده
بود يافته شد

نود پنج   مثل نايب خيانت كر و مساهلتش وام دارانرا

1 * وباز عيسي † پيش شاگردان خود مثل گفت * كه مردي توانگر بود و كسي ديگر †
بر مال ملك خود † گماشته بود * بران مرد غمازي كردند * كه مال مخدوم را تلف † و پراكند
2 مي كند * * مخدوم اورا خواند * وبدو گفت چيست اين كه در حق تو مي شنوم * حساب
3 كدخدائي خود بمن بده * از امروز باز ديگر براي من كدخدائي نتواني كردن * * ان
كدخدا در نفس خود گفت * چكنم كه مخدوم من كدخدائي از من ستد * زمين
4 كندن نمي دانم * و از گدائي شرم مي دارم * * دانستم كه چه بايد كرد * چون

Filius dixit; Quot anni sunt, quibus in servitio tuo ministerium egi, nec unquam mandatum tuum transgressus sum, tu tamen unum hœdum mihi non dedisti, ut ego eum amicis meis comederem. 29
Huic autem filio degeneri, qui substantiam tuam prodegit, neq; tibi morem gessit, simulac venit, ei boves saginatos mactâsti. 30
Pater ejus ei dixit; Ego & tu omni tempore unà sum, & quicquid meum est tuum est. 31
Nunc æquum est ut nos lætitiam agamus & festivitatem, quia frater tuus mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est. 32

XCV. Parabola de procuratore fraudulento, & condonatione ejus debitoribus.

CAP. XVI.

Et rursùs Jesus ad discipulos suos parabolam dixit, quòd vir dives erat, & quidam alius substantiæ possessionis ejus præpositus erat: in illum hominem criminationem fecerunt, quòd facultates domini prodigeret ac dilapidaret. 1
Dominus eum vocavit, & ei dixit; Quid est hoc, quod adversùs te audio? rationem dispensationis tuæ mihi redde, ab hac die deinceps mihi dispensationem non potes facere. 2
Ille dispensator in animo suo dixit; Quid faciam, cùm dominus meus à me dispensationem auferat? terram fodere nescio, mendicare mihi pudor est. 3
Novi quid conducat facere, ut cùm 4

Versio VULGATA LATINA.

29 At ille respondens, dixit patri suo; Ecce tot annis servio tibi, & nunquam man-
datum tuum præterivi, & nunquam dedisti mihi hœdum ut cum amicis meis epu-
30 larer: Sed postquàm filius tuus hic, qui devoravit substantiam suam cum mere-
31 tricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit illi; Fili, tu sem-
32 per mecum es, & omnia mea tua sunt: Epulari autem & gaudere oportebat,
quia frater tuus hic, mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est.

CAP. XVI.

1 DIcebat autem & ad discipulos suos; Homo quidam erat dives, qui habebat
2 villicum: & hic diffamatus est apud illum quasi dissipâsset bona ipsius. Et voca-
vit illum, & ait illi; Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ:
jam enim non poteris villicare. Ait autem villicus intra se; Quid faciam quia 3
dominus meus aufert à me villicationem? fodere non valeo, mendicare erubesco.
Scio quid faciam, ut, cùm amotus fuero à villicatione, recipiant me in domos su- 4
as. Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo; Quan- 5
tum debes domino meo? At ille dixit; Centum cados olei. Dixitque illi; Acci- 6
pe cautionem tuam: & sede citò, scribe quinquaginta. Deinde alii dixit; Tu ve- 7
rò quantùm debes? Qui ait; Centum coros tritici. Ait illi; Accipe litteras tuas,
& scribe octoginta. Et laudavit Dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fe- 8
cisset: quia filii hujus seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et 9
ego vobis dico, Facite vobis amicos de mammona iniquitatis: ut, cùm defeceri-
tis, recipiant vos in æterna tabernacula.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * فاجاب اباه قايلا كم من سنة احدمك ولم اخالف لك وصيه قط * ولم تعطني جديا ابدا
30 لانعم به مع اصدقاي * فلما جاء ابنك هذا الذي اكل مالك مع الزناة ذبحت له
31 العجل المعلوف * فقال له يا بني انت معي كل حين وكل شي فهو لك * وينبغي ان
32 نسر ونفرح * لان اخاك هذا كان ميتا فعاش وضالا فوجد *

* الفصل التاسع والخمسون *

1 * ثم قال لتلاميذه انسان كان غنيا وكان له وكيل * فسعي به عنده انه يبدد ماله *
2 * فاستدعاه وقال له ما هذا الذي اسمع عنك * اعطني حساب وكالتك فانك لا تكون لي
3 بعد وكيلا * فقال الوكيل في نفسه ماذا اصنع اذا اخذ مني سيدي الوكالة ولست استطيع
4 الفلاحة واستحي ان اتسول * قد علمت ماذا اصنع حتي اذا خرجت عني الوكالة يقبلوني في
5 6 بيوتهم * فدعا واحدا [واحدا] من غرماء سيده * وقال للاول كم لسيدي عليك * فقال مايه قفيز
7 زيتا * فقال له خذ كتابك واجلس مسرعا واكتب خمسين * ثم قال للاخر وانت كم عليك
8 فقال مايه كر قمحا فقال له خذ كتابك واكتب ثمانين * فمدح الرب وكيل الظلم لانه
9 بحكمة صنع * لان بني هذا الدهر احكم من بني النور في جيلهم * وانا ايضا اقول لكم
اتخذوا لكم اصدقاء من مال الظلم كي اذا نفدتم يقبلونكم في مظالهم الابدية *

Respondit patri suo, dicens; Quot an- 29
nis servio tibi, & non sum refragatus
tuo præcepto unquam, & non dedisti mi-
hi hœdum unquam, quo fruerer cum
amicis meis? Cùm autem venisset filius 30
tuus hic, qui devoravit substantiam tu-
am cum meretricibus, mactâsti ei vitulũ
saginatum. Ait illi; Fili mi, tu mecum 31
es omni tempore, & omnia sunt tua. At 32
oportet nos gaudere & lætari, quia fra-
ter tuus hic erat mortuus, & revixit:
& perditus, ac inventus est.

Sectio quinquagesima nona.

CAP. XVI.

P*Rætereà dixit discipulis suis; Homo* 1
quidam erat dives, & erat ei admini-
strator, & delatus est apud eum quòd dis-
siparet bona ipsius. Jussit ergò vocari il- 2
lum, & dixit ei, Quid est hoc quod au-
dio de te? redde mihi rationem curatu-
ræ tuæ: quia tu non eris mihi ulteriùs
curator. Dixit autem curator intra se; 3
Quid faciam quum auferet à me domi-
nus meus curaturam, & non possim ara-
re, & erubescam mendicare? Jam novi 4
quid faciam, ut cùm recesserit à me cu-
ratura, recipiant me in domos suas. Et 5
vocavit singulos debitores domini sui, &
dixit primo; Quantum domino meo de-
bes? Dixit autem, Centum cados olei. 6
Et dixit illi; Accipe librum tuum, &
sede citò, & scribe quinquaginta. De- 7
indè dixit alii, Et tu quantum debes?
Ait, Centum coros tritici. Dixit illi,
Accipe librum tuum, & scribe octoginta.
Et laudavit Dominus curatorem iniqui- 8
tatis, quòd sapienter egisset: quia filii
hujus seculi sapientiores sunt filiis lucis
in generatione sua. Et ego etiam dico vo- 9
bis, Conciliate vobis amicos de pecunia
iniquitatis: ut cùm finieritis, recipiant
vos in tabernacula sua æterna.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ወአውሥአ፡ወይቤሎ፡ለአቡሁ፡ናሁ፡መጠነዝ፡ዓመተ፡ተቀነይኩ፡ለከ፡ወግሙራ፡ኢኀለ
ፍኩ፡እምትእዛዝከ ፡ ወሲተሰ፡ ግሙራ፡ ኢረከበኒ፡ ምጽዋትከ፡ ወኢወሀብከኒ፡ማሕስ
30 እ፡ ጠሊ፡ጥቀ፡በዘ፡ እትፌሣሕ፡ ምስለ፡ አዕርክትየ፡ ወቢጽየ። ወአቲዎቶ፡ዝንቱ፡
ወልድከ፡ ዘበልዐ፡ ኵሎ፡ መንበርተከ፡ ምስለ፡ ዘማት፡ ጠባሕከ፡ ሎቱ፡ መግዝአ፡ ሰሀ
31 ም። ወይቤሎ፡አቡሁ፡ ወልድየ፡አንተሰ፡ ምስሌየ፡ሃለውከ፡ዘልፈ፡ወኵሉ፡ዚአየ፡
32 ዚአከ፡ውእቱ። ወባሕቱ፡ርቱዕ፡ ንትፌሣሕ፡ እስመ፡ዝ፡ ወልድ፡ እኁከ ፡ ሞተ፡
ወሐይወ ፡ ተሐጕለ ፡ ወተረክበ።

በእንተ ፡ መጋቤ ፡ ዐመፃ።

1 ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ለአርደኢሁ፡አሐዱ ፡ብእሲ፡ባዕል፡ቦቱ፡መጋቤ፡ ⁘
2 ወከመዝአ፡ያማስን፡ሎቱ፡ንዋዮ። ወጸውዖ፡እግዚኡ፡ወይቤሎ፡ምንትኑ፡ዘእሰም
ዕ፡በእንቲአከ፡አዕሉ፡እንከሰ፡ወንትሐሰብ፡መግባከ፡እስመ፡ኢትክል፡ እንከ፡ መጊበ፡ ሊ
3 ተ። ወሐለየ፡ ውእቱ፡መጋቢ፡ ወይቤ፡ ምንተ፡ እሬሲ፡ ናሁ፡ ይሲዕረኒ ፡ እግዚእየ፡
4 እመግብየ፡ወሐሪሰሂ፡ኢይክል፡ወስኢለኒ፡ኣኀፍር። አእመርኩ፡እንከሰ፡ዘእገብር፡
5 እመከመ፡ሰዐረኒ፡እግዚእየ፡እመግብየ፡ከመ፡ይትወከፉኒ፡በአብያቲሆሙ። ወጸው
ዖሙ፡ለእለ፡ይፈድዩ፡ዕዳ፡ለእግዚኡ፡ወይቤሎ፡ለቀዳማዊ፡ሚመጠነ፡ዕዳ፡ትፈድዮ፡
6 ለእግዚእየ። ወይቤሎ፡ምእተ፡በመስፈርተ፡ባዶስ፡ቅብእ፡ወይቤሎ፡ናሁኬ፡መጽሐ
7 ፍከ፡ንበር፡ወጸሐፍ፡ፍጡነ፡ኃምሳ፡ለዕሌከ። ወይቤሎ፡ለካልኡሂ፡አንተኬ፡ሚ
መጠነ፡ትፈድዮ፡ለእግዚእየ፡ወይቤሎ፡ምእት፡በመስፈርተ፡ቆሮስ፡ቦሰርንየ፡ወይቤሎ፡ና
8 ሁኬ፡መጽሐፍከ፡ንበር፡ወጸሐፍ፡ፍጡነ፡ሰማንየ፡ለዕሌከ።ወንእደ፡እግዚእ፡ብኵሩ፡
ለመጋቤ፡ዓመፃ፡እስመ፡ከመ፡ጠቢብ፡ገብረ፡ እስመ፡ ውሉደ፡ዝ፡ዓለም፡ ይጠብቡ፡ እም
9 ውሉደ፡ ብርሃን፡ በዓለሞሙ። ወአነሂ፡ እብለክሙ፡ ግበሩ፡ ለክሙ ፡ አዕርክተ፡ እ
ምንዋየ፡ ዐመፃ፡ ከመ፡ አመ፡ ይኀልቅ፡ ይትወከፉክሙ፡ እሙንቱሂ ፡ ውስተ ፡ አብያቲሆ
ሙ፡ ዘለዓለም።

Et respondit, & dixit patri suo; Ecce tot annos servivi tibi, & nunquam recessi à 29
mandato tuo; & mihi nunquam contigit eleemosyna tua, & non dedisti mihi vel
hœdulum, in quo oblectarer cum amicis meis, & proximis meis. Et veniente hoc 30
filio tuo qui devoravit totas facultates tuas cum meretricibus, mactâsti ei sagina-
tum bovem. Et dixit ei pater ejus; Fili mi, tu mecum fuisti semper, & quod- 31
cunque meum est, tuum est. Veruntamen oportet ut oblectemur, quia hic filius, 32
frater tuus, mortuus erat, & revixit: perditus erat, & inventus fuit.

CAP. XVI. *De iniquo procuratore.*

ET dixit Dominus Jesus discipulis suis, Quidam homo dives habuit procurato- 1
rem, & *delatus est apud eum* ut qui dissiparet bona sua. Et vocavit eum domi- 2
nus ejus, & dixit ei; Quid est hoc quod audio de te, accede igitur, & computemus
rationem dispensationis tuæ, quoniam non potes ampliùs dispensare mihi. Et 3
cogitavit iste procurator, & dixit; Quid faciam? ecce, dimittet me dominus meus
à dispensatione mea: & fodere non possum, & mendicare erubesco. Novi igi- 4
tur quid faciam, quando dimisit me dominus meus à dispensatione mea ut recipi-
ant me in domos suas. Et vocavit eos qui soluturi erant debitum domino suo, 5
& dixit primo; Quantum debiti solutur' es domino meo? Et dixit, Centum pro 6
mensura bati olei: & dixit ei; Ecce igitur librum tuum & sede, & scribe citò
quinquaginta supra te. Et dixit alteri, Tu verò quantum soluturus es domino 7
meo? & dixit ei, Centum pro mensura cori tritici: & dixit ei, Ecce igitur librum
tuum, sede, & citò scribe te debitorẽ octoginta. Et laudavit Deus procuratorem 8
iniquitatis, quia sicut prudens fecisset: quia filii hujus seculi prudentiores sunt
filiis lucis in seculis suis. Et ego dico vobis, Facite vobis amicos ex supellectile 9
iniquitatis: ut quando deficiat, recipiant vos illi in domos suas quæ in æternum
erunt.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 از كدخدايي بدر افتادم مرا در خانهٔ خود قبول كنند * وخواند يك يك را از قرض داران
6 مخدوم خود و باولين گفت بر تو چند † واجب است † ازان خداوند من * گفت صد پيمانه †
7 روغن * گفت قبالهٔ خود بستان و بنويس پنجاه پيمانه * وبيكي ديگر گفت بر تو چند † واجب
است † ازان مخدوم * او گفت صد جريب گندم * بدو گفت قبالهٔ خود بستان و بنويس
8 هشتاد † جريب * خدا ان كدخداي ظالم را ستوده كرد كه حكمت بجاء آورد * زيرا فرزندان اين
9 جهان از فرزندان نور بحكمت ترند * درين دودهٔ خود * من نيز بشما † مي گويم * ازين پس
باز † گناه شمارا براي خود رحمت سازيد * تا وقتي كه پرداخته شود * در خانهٔ خود تا ابد
شمارا قبول كنند *

dispensationi excidero, me in do-
mus suas recipiant. Et vocavit 5
unumquemque ex debitoribus domi-
ni sui, & primò dixit; Tibi quan-
tum incumbit debitum domini mei?
Dixit, Centum mensuræ olei. Dixit 6
dispensator, Syngraphum tuum ac-
cipe, & scribe quinquaginta mensu-
ras. Et cuidam alteri dixit; Tu 7
in quanto obstrictus es domino? Il-
le dixit; Centum coris tritici. Ei
dixit, Syngraphum tuum accipe, &
scribe septuaginta coros. Dominus 8
illum dispensatorem iniquum laude
affecit, quòd prudentiâ usus esset:
quia filii hujus mundi filiis lucis
prudentiores sunt in hac generatio-
ne sua. Ego etiam vobis dico; Dein- 9
ceps peccato vestro vobis misericor-
diam acquirite, ut quando consum-
matum fuerit, in domum suam in
æternum vos recipiant.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΗ'.

Is autem respondens, dixit patri; Ecce tot *annos* servio tibi, & nunquam mandatū
29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε τῷ (τ) πατρὶ, Ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν
tuum præterivi: & mihi nunquam dedisti hœdum, ut cum amicis meis *oblectarer*.
σου παρῆλθον· καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ.
Cùm autem filius tuus hic, *devorans tuam vitam* cum meretricibus, venit, occidisti illi
30 Ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος, ὁ καταφαγών σου τὸν βίον (υ) μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ
vitulum saginatum. *Is autem* dixit illi; Fili, tu semper cum me es, & omnia
31 τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα
mea tua sunt. *Oblectari* autem & gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus
32 τὰ ἐμὰ σά ἐστιν. Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει· ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς
erat, & revixit: & *periens erat*, & inventus est.
ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ (φ) ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη.

CAP. XVI. ις'.

Dicebat autem & ad discipulos suos; Homo quidam erat dives, qui habebat
1 Ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν ΝΗ'
dispensatorem: & hic *delatus est ei, ut dissipans substantias* ipsius. Et *vocans*
2 οἰκονόμον· καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ, ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. Καὶ φω-
illum, ait illi; Quid hoc audio de te? redde rationem *dispensationis*
νήσας αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς (α) οἰκονομίας
tuæ: non enim poteris *adhuc dispensare*. Ait autem *in seipso dispensator*; Quid faciam,
3 σου· οὐ γὰρ δυνήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν. Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, Τί ποιήσω,
quia dominus meus aufert *dispensationem* à me? fodere non valeo, mendicare erubesco.
ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύ-
Scio quid faciam, ut cùm amotus fuero *dispensatione*, recipiant me in
νομαι. 4 Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς
domos suas. Et *convocans unumquemque debitorum* domini
τοὺς οἴκους αὐτῶν. 5 Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν (β) χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου
sui, dicebat primo; Quantum debes domino meo? *Is autem* dixit; Centum *batus*
ἑαυτοῦ, ἔλεγε τῷ πρώτῳ, Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; 6 Ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν βάτους
olei. *Et* dixit illi; Accipe *tuum scriptum*, & *sedens* citò scribe quinquaginta.
ἐλαίου. (γ) καὶ εἶπεν αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεν-
Deindè alii dixit; Tu verò quantum debes? *Is autem* ait; Centum coros
τήκοντα. 7 Ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπε, Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν κόρους
tritici. *Et* ait illi; Accipe tuas literas, & scribe octoginta. Et laudavit
σίτου. καὶ λέγει αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. 8 Καὶ ἐπῄνεσεν
Dominus *dispensatorem injustitiæ*, quia prudenter fecisset: quia filii seculi hujus
ὁ Κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου
prudentiores *super filios* lucis in *generationem suam* sunt. Et ego vobis dico,
φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσι. 9 Κἀγὼ ὑμῖν λέγω,
Facite vobis *ipsis* amicos de mammona *injustitiæ*: ut cùm defeceritis, recipiant
Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας· ἵνα ὅταν (δ) ἐκλίπητε, δέξωνται
vos in æterna tabernacula.
ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

MS.A. (τ) πατρὶ αὐτοῦ, Ἰδοὺ (υ) μετὰ τῶν πορνῶν, (φ) ἀπολωλὼς, καὶ ηὑρέθη. MS.A. Κεφ. ις'. (α) οἰκονομίας· οὐ γὰρ (β) χρεοφιλετῶν (γ) ὁ δὲ εἶπεν (δ) ἐκλείπῃ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܐܒܘܗܝ. ܗܐ ܟܡܐ ܫܢܝܢ ܦܠܚ ܐܢܐ ܠܟ ܦܘܠܚܢܐ. ܘܠܐ ܡܬܘܡ ܥܒܪܬ ܥܠ
30 ܦܘܩܕܢܟ. ܘܡܢ ܡܬܘܡ ܓܕܝܐ ܠܐ ܝܗܒܬ ܠܝ ܕܐܬܒܣܡ ܥܡ ܪܚܡܝ. * ܠܒܪܟ ܕܝܢ ܗܢܐ. ܟܕ
31 ܐܚܪܒ ܩܢܝܢܟ ܥܡ ܙܢܝܬܐ ܘܐܬܐ. ܢܟܣܬ ܠܗ ܬܘܪܐ ܕܦܛܡܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܐܒܘܗܝ. ܒܪܝ.
32 ܐܢܬ ܒܟܠܙܒܢ ܥܡܝ ܐܢܬ. ܘܟܠܡܕܡ ܕܝܠܝ ܕܝܠܟ ܗܘ. * ܠܡܬܒܣܡܘ ܕܝܢ ܘܠܡܚܕܐ ܘܠܐ ܗܘܐ ܠܢ
ܕܐܚܘܟ ܗܢܐ ܡܝܬܐ ܗܘܐ ܘܚܝܐ. ܘܐܒܝܕܐ ܗܘܐ ܘܐܫܬܟܚ. * ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ
1 ܒܫܒܐ ܕܩܕܡ ܥܠܠ ܨܘܡܐ * ܢܒ * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܘ * ܘܐܡܪ ܡܬܠܐ ܠܬܠ
ܡܝܕܘܗܝ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܥܬܝܪܐ. ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܪܒ ܒܝܬܐ. ܘܐܬܐܟܠܘ ܠܗ
2 ܩܪܨܘܗܝ ܕܡܦܪܢ ܩܢܝܢܗ. * ܘܩܪܝܗܝ ܡܪܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܢܐ ܗܘ ܗܢܐ ܕܫܡܥ ܐܢܐ ܥܠܝܟ. ܗܒ
3 ܠܝ ܫܘܥܠܐ ܕܪܒ ܒܝܬܘܬܟ. ܠܐ ܓܝܪ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܬܘܒ ܕܬܗܘܐ ܠܝ ܪܒ ܒܝܬܐ. * ܐܡܪ
ܗܘ ܪܒ ܒܝܬܐ ܒܢܦܫܗ. ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܕܡܪܝ ܫܩܠ ܡܢܝ ܪܒ ܒܝܬܘܬܐ. ܠܡܦܠܚ ܠܐ
4 ܡܫܟܚ ܐܢܐ. ܘܠܡܚܕܪ ܒܗܬ ܐܢܐ. * ܝܕܥܬ ܡܢܐ ܐܥܒܕ. ܕܡܐ ܕܢܦܩܬ ܡܢ ܪܒ ܒܝܬܘܬܐ
5 ܢܩܒܠܘܢܢܝ ܒܒܬܝܗܘܢ. * ܘܩܪܐ ܠܚܕ ܚܕ ܡܢ ܚܝܒܐ ܕܡܪܗ. ܘܐܡܪ ܠܩܕܡܝܐ. ܟܡܐ
6 ܚܝܒ ܐܢܬ ܠܡܪܝ. * ܐܡܪ ܠܗ ܡܐܐ ܡܬܪܝܢ ܡܫܚܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܣܒ ܟܬܒܟ ܘܬܒ ܒܥܓܠ
7 ܟܬܘܒ ܚܡܫܝܢ ܡܬܪܝܢ. * ܘܐܡܪ ܠܐܚܪܢܐ ܘܐܢܬ ܟܡܐ ܚܝܒ ܐܢܬ ܠܡܪܝ. ܐܡܪ ܠܗ ܡܐܐ
8 ܟܘܪܝܢ ܚܛܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܣܒ ܟܬܒܟ ܘܬܒ ܟܬܘܒ ܬܡܢܐܝܢ ܟܘܪܝܢ. * ܘܫܒܚ ܡܪܢ ܠܪܒ
ܒܝܬܐ ܕܥܘܠܐ ܕܚܟܝܡܐܝܬ ܥܒܕ. ܒܢܘܗܝ ܓܝܪ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܚܟܝܡܝܢ ܐܢܘܢ ܡܢ ܒܢܘܗܝ
9 ܕܢܘܗܪܐ ܒܫܪܒܬܗܘܢ ܗܢܐ. * ܘܐܦ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܥܒܕܘ ܠܟܘܢ ܪܚܡܐ ܡܢ
ܡܡܘܢܐ ܗܢܐ ܕܥܘܠܐ. ܕܡܐ ܕܓܡܪ ܢܩܒܠܘܢܟܘܢ ܒܡܛܠܝܗܘܢ ܕܠܥܠܡ.

Is verò dixit patri suo; Ecce, tot annos ser- 29
vio tibi servitutem; nec unquam transgres-
sus sum mandatum tuum, nec unquam dedi-
sti mihi hœdum, ut oblectarer cum amicis
meis. Huic autem filio tuo, postquàm pro- 30
fudit possessionem tuam cum meretricibus, &
venit, mactâsti ei bovem saginatum. Dicit 31
ei pater ipsius; Fili mi, in omni tempore tu
es mecum; & omnia mea tua sunt. Oble- 32
ctari autem nos decebat & gaudere, quòd
iste frater tuus mortuus erat, & revixit;
perierat, & inventus est.

Lectio matutinis dominicæ quæ præcedit ingressum Jejunii. 52.

CAP. XVI.

Porrò dixit parabolam ad discipulos suos: 1
Homo quidam erat dives, & habebat præ-
fectum domûs; & delatus est apud eum, ut
qui substantiam ejus profunderet. Itaque 2
vocavit eum dominus ejus, & dixit ei; Quid
istud est quod audio de te? redde mihi
rationem dispensationis tuæ. Non enim po-
teris posthac mihi esse præfectus domûs. Di- 3
xit ille præfectus domûs apud se; Quid fa-
ciam quum dominus meus auferat à me dis-
pensationem? fodere non possum, & men-
dicare pudet. Novi quid faciam, ut quum 4
exierim à dispensatione, recipiant me in do-
mos suas. Et convocavit unumquemque ex 5
debitoribus domini sui: dixitque primo,
Quantum debes tu domino meo? Dixit ei, 6
Centum metretas olei. Ait illi; Accipe li-
brum tuum, & sede citò, scribe quinqua-
ginta metretas. Et dixit alii; Tu verò 7
quantum debes domino meo? Dixit ei,
Centum coros frumenti. Ait illi; Accipe
librum tuum, & sede, scribe octoginta coros.
Et laudavit Dominus noster præfectum do- 8
mûs iniquum, quòd prudenter fecisset. Filii
enim hujus seculi prudentiores sunt filiis lu-
cis in hac generatione sua. Sed & ego vo- 9
bis dico, Facite vobis amicos ex hisce divi-
tiis iniquitatis, ut quum *ea* defecerint, *ipsi*
recipiant vos in tabernacula sua sempiterna.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

29 * پسر گفت چند سالست * که در بندگي تو خدمت مي کنم * وهر گز از فرمان تو در
30 نگذشتم * تو يك بزغاله بمن ندادي * تا من بدوستان خود مي خوردم * و براي اين پسر ناخلف *
که مال ترا تلف کرد و فرمان ترا نبود * چون بيامد براي او † نره گاوان فربه کشتي *
31 32 * پدرش بدو گفت من و تو بهمه † وقت باهميم * وهر چه ازان منست ان تست * * اکنون †
مارا واجب است که خوشي کنيم * و شادماني * که برادر تو مرده بود * زنده گشت * گم شده
بود يافته شد

نود پنج مثل نايب خيانت کر و ساختش وام دارانرا

1 * وباز عيسي † پيش شاگردان خود مثل گفت * که مردي توانگر بود و کسي ديگر †
بر مال ملك خود † گماشته بود * بران مرد غمازي کردند * که مال مخدوم را تلف † و پراکنده
2 مي کند * * مخدوم اورا خواند * وبدو گفت * چيست اين که در حق تو مي شنوم * حساب
3 کدخدايي خود بمن بده * از امروز باز ديگر براي من کدخدايي نتواني کردن * * ان
کدخدا در نفس خود گفت * چکنم که مخدوم من کدخدايي از من ستد * زمين
4 کندن نمي دانم * و از گدايي شرم مي دارم * * دانستم که چه بايد کرد * چون

Filius dixit; Quot anni sunt, qui- 29
bus in servitio tuo ministerium egi,
nec unquam mandatum tuum trans-
gressus sum, tu tamen *unum hœdum*
mihi non dedisti, ut ego cum amicis
meis comederem. Huic autem filio 30
degeneri, qui substantiam tuam
prodegit, neq; tibi more gessit, simul-
ac venit, ei boves saginatos mactâ-
sti. Pater ejus ei dixit; Ego & tu 31
omni tempore unà sum, & quicquid
meum est tuum est. Nunc æquum est 32
ut nos lætitiam agamus & festivi-
tatem, quia frater tuus mortuus erat,
& *revixit; perierat, & inventus est.*

XCV. Parabola de procuratore fraudulento, & condonatione ejus debitoribus.

CAP. XVI.

Et rursùs Jesus ad discipulos 1
suos parabolam dixit, quòd vir di-
ves erat, & quidam alius substan-
tiæ possessionis ejus præpositus erat:
in illum hominem criminationem fe-
cerunt, quòd facultates domini
prodigeret ac dilapidaret. Dominus 2
cum vocavit, & ei dixit; Quid
est hoc, quod adversùs te audio?
rationem dispensationis tuæ mihi
redde, ab hac die deinceps mihi
dispensationem non potes facere.
Ille dispensator in animo suo 3
dixit; Quid faciam, cùm do-
minus meus à me dispensatio-
nem auferat? terram fodere ne-
scio, mendicare mihi pudor est.
Novi quid conducat facere, ut cùm 4

Versio VULGATA LATINA.

29 At ille respondens, dixit patri suo; Ecce tot annis servio tibi, & nunquam man-
datum tuum præterivi, & nunquam dedisti mihi hœdum ut cum amicis meis epu-
30 larer: Sed postquàm filius tuus hic, qui devoravit substantiam suam cum mere-
31 tricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit illi; Fili, tu sem-
32 per mecum es, & omnia mea tua sunt: Epulari autem & gaudere oportebat,
quia frater tuus hic, mortuus erat, & revixit; perierat, & inventus est.

CAP. XVI.

1 DIcebat autem & ad discipulos suos; Homo quidam erat dives, qui habebat
2 villicum: & hic diffamatus est apud illum quasi dissipâsset bona ipsius. Et voca-
vit illum, & ait illi; Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ:
jam enim non poteris villicare. Ait autem villicus intra se; Quid faciam quia 3
dominus meus aufert à me villicationem? fodere non valeo, mendicare erubesco.
Scio quid faciam, ut, cùm amotus fuero à villicatione, recipiant me in domos su- 4
as. Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo; Quan- 5
tum debes domino meo? At ille dixit; Centum cados olei. Dixítque illi; Acci- 6
pe cautionem tuam: & sede citò, scribe quinquaginta. Deinde alii dixit; Tu ve- 7
rò quantùm debes? Qui ait; Centum coros tritici. Ait illi; Accipe litteras tuas,
& scribe octoginta. Et laudavit Dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fe- 8
cisset: quia filii hujus seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et 9
ego vobis dico, Facite vobis amicos de mammona iniquitatis: ut, cùm defeceri-
tis, recipiant vos in æterna tabernacula.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* فاجاب اباه قايلا كم من سنة اخدمك ولم اخالف لك وصية قط * ولم تعطني جديا ابدا 29
لانعم به مع اصدقاي * فلما جاء ابنك هذا الذي اكل مالك مع الزناة ذبحت له 30
العجل المعلوف * فقال له يا بني انت معي كل حين وكل شي فهو لك * وينبغي ان 31 32
نسر ونفرح * لان اخاك هذا كان ميتا فعاش وضالا فوجد *

* الفصل التاسع والخمسون *

* ثم قال لتلاميذه انسان كان غنيا وكان له وكيل * فسعي به عنده انه يبذر ماله 1
* فاستدعاه وقال له ما هذا الذي اسمع عنك اعطني حساب وكالتك فانك لا تكون لي 2
بعد وكيلا * فقال الوكيل في نفسه ماذا اصنع اذا اخذ مني سيدي الوكالة ولست استطيع 3
الفلاحة واستحي ان اسال * قد علمت ماذا اصنع حتي اذا خرجت عن الوكالة يقبلوني في 4
بيوتهم * فدعا واحدا [واحدا] من غرماء سيده * وقال للاول كم لسيدي عليك * فقال مائة قفيز 5 6
زيتا * فقال له خذ كتابك واجلس مسرعا واكتب خمسين * ثم قال للآخر وانت كم عليك 7
فقال مائة كر قمحا فقال له خذ كتابك واكتب ثمانين * فمدح الرب وكيل الظلم لانه 8
بحكمة صنع * لان بني هذا الدهر احكم من بني النور في جيلهم * وانا ايضا اقول لكم 9
اتخذوا لكم اصدقاء من مال الظلم كي اذا نفدتم يقبلونكم في مظالهم الابدية *

Respondit patri suo, dicens; Quot an- 29
nis servio tibi, & non sum refragatus
tuo præcepto unquam, & non dedisti mi-
hi hœdum unquam, quo fruerer cum
amicis meis? Cùm autem venisset filius 30
tuus hic, qui devoravit substantiam tu-
am cum meretricibus, mactâsti ei vitulũ
saginatum. Ait illi; Fili mi, tu mecum 31
es omni tempore, & omnia sunt tua. At 32
oportet nos gaudere & lætari, quia fra-
ter tuus hic erat mortuus, & revixit:
& perditus, ac inventus est.

Sectio quinquagesima nona.

CAP. XVI.

P*Rætereà dixit discipulis suis; Homo* 1
quidam erat dives, & erat ei admini-
strator, & delatus est apud eum quòd dis-
siparet bona ipsius. Jussit ergò vocari il- 2
lum, & dixit ei, Quid est hoc quod au-
dio de te? redde mihi rationem curatu-
ræ tuæ: quia tu non eris mihi ulteriùs
curator. Dixit autem curator intra se; 3
Quid faciam quum auferet à me domi-
nus meus curaturam, & non possim ara-
re, & erubescam mendicare? Jam novi 4
quid faciam, ut cùm recesserit à me cu-
ratura, recipiant me in domos suas. Et 5
vocavit singulos debitores domini sui, &
dixit primo; Quantum domino meo de-
bes? Dixit autem, Centum cados olei. 6
Et dixit illi; Accipe librum tuum, &
sede citò, & scribe quinquaginta. De- 7
indè dixit alii, Et tu quantum debes?
Ait, Centum coros tritici. Dixit illi,
Accipe librum tuum, & scribe octoginta.
Et laudavit Dominus curatorem iniqui- 8
tatis, quòd sapienter egisset: quia filii
hujus seculi sapientiores sunt filiis lucis
in generatione sua. Et ego etiam dico vo- 9
bis, Conciliate vobis amicos de pecunia
iniquitatis: ut cùm finieritis, recipiant
vos in tabernacula sua æterna.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ወአውሥአ:ወይቤሎ:ለአቡሁ:ናሁ:መጠነዝ: ዓመተ:ተቀነይኩ:ለከ:ወግሙራ:ኢኀለ
ፍኩ:እምትእዛዝከ : ወሲተሰ: ግሙራ: ኢረከበኒ: ምጽዋትከ: ወኢወሀብከኒ:መሕስ
30 አ: ጠሊ:ጥቀ:በዘ: እትፌሣሕ: ምስለ: አዕርክቲየ: ወቢጽየ:=: ወአቲዎሰ: ዝንቱ:
ወልድከ: ዘበልዐ: ኵሎ: መንበርተከ: ምስለ: ዘማት: ጠባሕከ: ሎቱ: መግዝአ: ሰህ
31 ም:=: ወይቤሎ: አቡሁ: ወልድየ: አንተሰ: ምስሌየ:ሃለውከ:ዘልፈ:ወኵሉ:ዚአየ:
32 ዚአከ:ውእቱ::=: ወባሕቱ:ርቱዕ: ንትፌሣሕ: እስመ:ዝ: ወልድ: እኁከ : ሞተ:
ወሐይወ : ተሐጕለ : ወተረክበ::=:

በእንተ : መጋቤ : ዐመፃ::=:

1 ወይቤሎሙ:እግዚእ:ኢየሱስ:ለአርደኢሁ:አሐዱ :ብእሲ:ባዕል:ቦቱ:መጋቤ: ⁘⁘
2 ወከመ:ዝላ:ያማስን:ሎቱ:ንዋዮ:=: ወጸውዓ:እግዚኡ:ወይቤሎ:ምንትኑ:ዝእሰም
ዐ:በእንቲአከ:አዕሉ:እንከሰ:ወንትሐሰብ:መግባከ:እሰሙ:ኢትክል: እንከ: መጊበ: ሊ
3 ተ:=: ወሐለየ: ውእቱ:መጋቢ: ወይቤ: ምንተ: እሬሲ: ናሁ: ይሰዕረኒ : እግዚእየ:
4 እምግብየ:ወሐሪስሂ:ኢይክል:ወስኢለኒ:ኣኀፍር:=: አእመርኩ:እንከሰ:ዘእገብር:
5 እመከመ:ሰዓረኒ:እግዚእየ:እምግብየ:ከመ:ይትወከፉኒ:በአብያቲሆሙ::=: ወጸው
ዖሙ:ለአሉ:ይፈድእዎ:ዕዳ:ለእግዚኡ:ወይቤሎ:ለቀዳሚ:ሚመጠኑ:ዕዳ:ትፈድዮ:
6 ለእግዚእየ:=: ወይቤሎ:ምእተ:በመሰፈርተ:ባድስ:ቅብእ:ወይቤሎ:ናሁኬ:መጽሐ
7 ፍከ:ንበር:ወጸሐፍ:ፍጡነ:ኃምሳ:ለዕሌከ::=: ወይቤሎ:ለካልኡሂ:አንተኬ: ሚ
መጠነ:ትፈድዮ:ለእግዚእየ:ወይቤሎ:ምእት:በመስፈርተ:ቆሮስ:ቦሰርናየ:ወይቤሎ:ና
8 ሁኬ:መጽሐፍከ:ንበር:ወጸሐፍ:ፍጡነ:ሰማንያ:ለዕሌከ:=:ወነአደ:እግዚእ:ብኩር:
ለመጋቤ:ዓመፃ:እስመ:ከመ:ጠቢብ:ገብረ: እስመ: ውሉደዝ:ዓለም: ይጠብቡ: እም
9 ውሉደ: ብርሃን: በዓለሞሙ:=: ወአነሂ: እብለክሙ: ግበሩ: ለክሙ : አዕርክተ: እ
ምንዋየ: ዐመፃ: ከመ: አመ: ይኀልቅ: ይትወከፉክሙ: እሙንቱሂ : ውስተ : አብያቲሆ
ሙ: ዘለዓለም:=:

Et respondit, & dixit patri suo; Ecce tot annos servivi tibi, & nunquam recessi à 29
mandato tuo; & mihi nunquam contigit eleemosyna tua, & non dedisti mihi vel
hœdulum, in quo oblectarer cum amicis meis, & proximis meis. Et veniente hoc 30
filio tuo qui devoravit totas facultates tuas cum meretricibus, mactâsti ei sagina-
tum bovem. Et dixit ei pater ejus; Fili mi, tu mecum fuisti semper, & quod- 31
cunque meum est, tuum est. Veruntamen oportet ut oblectemur, quia hic filius, 32
frater tuus, mortuus erat, & revixit: perditus erat, & inventus fuit.

CAP. XVI. *De iniquo procuratore.*

ET dixit Dominus Jesus discipulis suis, Quidam homo dives habuit procurato- 1
rem, & *delatus est apud eum* ut qui dissiparet bona sua. Et vocavit eum domi- 2
nus ejus, & dixit ei; Quid est hoc quod audio de te, accede igitur, & computemus
rationem dispensationis tuæ, quoniam non potes ampliùs dispensare mihi. Et 3
cogitavit iste procurator, & dixit; Quid faciam? ecce, dimittet me dominus meus
à dispensatione mea: & fodere non possum, & mendicare erubesco. Novi igi- 4
tur quid faciam, quando dimisit me dominus meus à dispensatione mea ut recipi-
ant me in domos suas. Et vocavit eos qui soluturi erant debitum domino suo, 5
& dixit primo; Quantum debiti solutur' es domino meo? Et dixit, Centum pro 6
mensura bati olei: & dixit ei; Ecce igitur librum tuum & sede, & scribe citò
quinquaginta supra te. Et dixit alteri, Tu verò quantum soluturus es domino 7
meo? & dixit ei, Centum pro mensura cori tritici: & dixit ei, Ecce igitur librum
tuum, sede, & citò scribe te debitorẽ octoginta. Et laudavit Deus procuratorem 8
iniquitatis, quia sicut prudens fecisset: quia filii hujus seculi prudentiores sunt
filiis lucis in seculis suis. Et ego dico vobis, Facite vobis amicos ex supellectile 9
iniquitatis: ut quando deficiat, recipiant vos illi in domos suas quæ in æternum
erunt.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

از كدخداي بدر افتادم * مرا در خانهٔ خود قبول كنند * وخواند يك يك را از قرض داران 5
مخدوم خود * واولين كفت * بر تو چند † واجب است † ازان خداوند من * كفت صد پيمانه † 6
روغن * كفت قبالهٔ خود بستان * وبنويس پنجاه پيمانه * وبيكي ديكر كفت * بر تو چند † واجب 7
است † ازان مخدوم * او كفت صد جريب كندم * بدو كفت * قبالهٔ خود بستان * وبنويس
هشتاد † جريب * خدا ان كدخداي ظالم را ستوده كرد * كه حكمت بجاء آورد * زيرا فرزندان اين 8
جهان از فرزندان نور بحكمت ترند * درين دودهٔ خود * من نيز بشما † مي كويم * ازين پس 9
بار † كناه شما را براي خود رحمت سازيد * تا وقتي كه پرداخته شود * در خانهٔ خود تا ابد
شما را قبول كنند *

dispensationi excidero, me in do-
mus suas recipiant. Et vocavit 5
unumquemque ex debitoribus domi-
ni sui, & primò dixit; Tibi quan-
tum incumbit debitum domini mei?
Dixit, Centum mensuræ olei. Dixit 6
dispensator, Syngraphum tuum ac-
cipe, & scribe quinquaginta mensu-
ras. Et cuidam alteri dixit; Tu 7
in quanto obstrictus es domino? Il-
le dixit; Centum coris tritici. Ei
dixit, Syngraphum tuum accipe, &
scribe septuaginta coros. Dominus 8
illum dispensatorem iniquum laude
affecit, quòd prudentiâ usus esset:
quia filii hujus mundi filiis lucis
prudentiores sunt in hac generatio-
ne sua. Ego etiam vobis dico; Dein- 9
ceps peccato vestro vobis misericor-
diam acquirite, ut quando consum-
matum fuerit, in domum suam in
æternum vos recipiant.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΝΘ'.

Fidelis in minimo, & in *multo* fidelis est: & in modico *injustus*,
10 'Ο πιςὸς ἐν ἐλαχίςῳ, καὶ ἐν πολλῷ πιςός ἐστι· καὶ ὁ ἐν ἐλαχίςῳ ἄδικος,
& in *multo injustus* est. Si ergò in *injusto* mammona fideles non fui-
11 καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιςοὶ οὐκ ἐγένε-
stis, verum quis vobis credet? Et si in alieno fideles non fui-
12 σθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιςεύσει; Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιςοὶ οὐκ ἐγέ-
stis, vestrum quis vobis dabit? Nemo servus potest duobus dominis
13 νεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις
servire: aut enim unum odiet, & alterum diliget: aut uni adhære-
δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξε-
bit, & alterum contemnet. Non potestis Deo servire & mammonæ.
ται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε (ε) τῷ Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.
Audiebant autem hæc omnia *&* Pharisæi avari *subsistentes*, & deri-
14 Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυ-
debant illum. Et ait illis; Vos estis *justificantes vosipsos* co-
15 κτήριζον αὐτόν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐςε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώ-
ram hominibus, *at* Deus novit corda vestra: quia quod *in* ho-
πιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀν-
minibus altum, abominatio ante Deum est. Lex & Pro-
16 θρώποις ὑψηλὸν, βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ (ζ) Θεοῦ ἐστιν. 'Ο νόμος καὶ οἱ προ-
phetæ usq; ad Joannem: à *tunc* regnum Dei evangelizatur, & omnis in il-
φῆται ἕως Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐ-

ρξδ lud vim facit. Facilius autem est, cœlum & terram præterire,
τὴν βιάζεται. Εὐκοπώτερον δέ ἐστι, τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, 17
quàm *Legis* unum apicem cadere. Omnis *absolvens* uxorem suam,
ρξε ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, 18
β & *ducens* alteram, mœchatur: & *omnis* dimissam à viro *ducens*, mœ-
καὶ γαμῶν ἑτέραν, μοιχεύει· καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν, μοι-
ρξα ΝΘ' chatur. Homo *autem* quidam erat dives, *&* induebatur *purpuram* & bys-
χεύει. Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσ- 19
ρξς *sum, oblectatus* quotidiè splendidè. *Pauper autem* quidam erat no-
σον, εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. Πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνό- 20
mine Lazarus, qui *ejectus erat* ad januam ejus *ulcerosus*. Et cu-
ματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος. Καὶ ἐπι- 21
piens saturari de micis *cadentibus* de mensa di-
ρξβ θυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλου-
vitis: sed & canes *venientes* lingebant ulcera ejus. Fa-
σίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι (η) ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. Ἐγέ- 22
ctum est autem *mori pauperem*, & *asportari eum* ab ange-
νετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέ-
lis in sinum Abrahæ. Mortuus est autem & dives, & sepultus est.
ρξγ λων εἰς τὸν κόλπον (θ) τοῦ Ἀβραάμ. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη.

MS. A. (ε) Θεῷ (ζ) Θεοῦ. 'Ο νόμος (η) ἐπέλειχον (θ) Ἀβραάμ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܡܢ ܕܒܩܠܝܠ ܡܗܝܡܢ ܐܦ ܒܣܓܝ ܡܗܝܡܢ ܗܘ. ܘܡܢ ܕܒܩܠܝܠ ܥܘܠ ܐܦ
11 ܒܣܓܝ ܥܘܠ ܗܘ. * ܐܢ ܗܟܝܠ ܒܡܡܘܢܐ ܕܥܘܠܐ ܡܗܝܡܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ. ܩܘܫܬܐ
12 ܡܢܘ ܢܗܝܡܢ ܠܟܘܢ. * ܘܐܢ ܒܕܠܐ ܕܝܠܟܘܢ ܠܐ ܐܫܬܟܚܬܘܢ ܡܗܝܡܢܐ. ܕܝܠܟܘܢ ܡܢܘ ܢܬܠ
13 ܠܟܘܢ. * ܠܝܬ ܥܒܕܐ ܕܡܫܟܚ ܠܬܪܝܢ ܡܪܘܢ ܠܡܦܠܚ. ܐܘ ܓܝܪ ܠܚܕ ܢܣܢܐ
ܘܠܐܚܪܝܢܐ ܢܪܚܡ. ܐܘ ܠܚܕ ܢܝܩܪ ܘܠܐܚܪܝܢܐ ܢܒܣܐ. ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܠܗܐ
14 ܠܡܦܠܚ ܘܠܡܡܘܢܐ. * ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܦܪ̈ܝܫܐ. ܡܛܠ ܕܪܚܡܝ ܗܘܘ ܟܣܦܐ
15 ܘܡܒܙܚܝܢ ܗܘܘ ܒܗ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܢܬܘܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܙܕܩܝܢ ܢܦܫܟܘܢ ܩܕܡ
ܒܢܝ̈ܢܫܐ. ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܝܕܥ ܠܒܘܬܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܡܕܡ ܕܪܡ ܒܒܢܝ̈ܢܫܐ. ܛܢܦܐ
16 ܗܘ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. * ܢܡܘܣܐ ܘܢܒ̈ܝܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܚܢܢ ܗܘܘ. ܡܢ ܗܝܕܝܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ
17 ܡܣܬܒܪܐ ܘܟܠ ܠܗ ܠܡܥܠ ܐܠܨ. * ܦܫܝܩ ܗܘ ܕܝܢ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ ܠܡܥܒܪ. ܐܘ ܐܬܐ ܚܕܐ
18 ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܠܡܦܠ. * ܟܠ ܡܢ ܕܫܒܩ ܐܢܬܬܗ ܘܢܣܒ ܐܚܪܬܐ ܓܐܪ. ܘܟܠ ܡܢ ܕܢܣܒ
ܫܒܝܩܬܐ ܓܐܪ.

* ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܥܢܝ̈ܕܐ * ܢܓ *

19 * ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܚܕ ܥܬܝܪܐ ܐܝܬ ܗܘܐ. ܘܠܒܫ ܗܘܐ ܒܘܨܐ ܘܐܪܓܘܢܐ. ܘܟܠܝܘܡ ܡܬܒܣܡ ܗܘܐ
20 ܒܢܨܝܚܐܝܬ. * ܘܡܣܟܢܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܫܡܗ ܠܥܙܪ. ܘܪܡܐ ܗܘܐ ܥܠ ܬܪܥܗ ܕܗܘ ܥܬܝܪܐ.
21 ܟܕ ܡܫܚܢ ܒܫܘܚܢܐ. * ܘܡܬܪܓܓ ܗܘܐ ܕܢܣܒܥ ܡܢ ܦܬܘܬܐ ܕܢܦܠܝܢ ܡܢ
22 ܦܬܘܪܗ ܕܗܘ ܥܬܝܪܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܟܠܒܐ ܐܬܝܢ ܗܘܘ ܡܠܚܟܝܢ ܗܘܘ ܫܘܚܢܘܗܝ. * ܗܘܐ ܕܝܢ ܘܡܝܬ
ܗܘ ܡܣܟܢܐ. ܘܐܘܒܠܘܗܝ ܡܠܐܟܐ ܠܥܘܒܗ ܕܐܒܪܗܡ. ܐܦ ܗܘ ܕܝܢ ܥܬܝܪܐ ܡܝܬ ܘܐܬܩܒܪ.

Qui in modico fidelis est, & in multo fide- 10
lis est: & qui in modico iniquus est, etiam
in multo iniquus est. Si ergò in divitiis in- 11
iquitatis fideles non estis, veritatem quis cre-
det vobis? Et si in eo quod vestrum non est, 12
non estis inventi fideles, quod vestrum est
quis dabit vobis? Nullus est servus qui 13
valeat duobus dominis servire: aut enim
unum odio habebit, & alterum diliget;
aut unum honorabit, et alterum contemnet.
Non potestis Deo servire, & divitiis. Pharisæi 14
autem quum hæc omnia audissent, propter-
eà quòd amabant pecuniam, irridebant eum.
Jesus verò dixit eis; Vos estis ii qui justificant 15
seipsos coram hominibus; Deus autem no-
vit corda vestra. Quod enim elatum est in-
ter homines, coram Deo abominationi est.
Lex & Prophetæ usque ad Johannem: ab 16
eo tempore regnum Dei evangelizatur, &
quivis ad ipsū perrumpit ut introēat. Facilius 17
est autem cœlum & terram transire, quàm
elementum unum è Lege præterire. Quis- 18
quis dimittit uxorem suam, & ducit aliam,
mœchatur: & quisquis ducit derelictam,
mœchatur.

Lectio ad vesperas dominicæ defunctorum. 53.

Porrò vir quidam dives erat, & amiciebatur 19
bysso & purpurâ; & quotidiè sese oblecta-
bat magnificè. Et pauper quidam erat no- 20
mine Lazarus, eratque projectus ad portam
illius divitis, perculsus ulceribus: Et desi- 21
derabat explere ventrem suum ex micis quæ
cadebant à mensa divitis illius: sed & canes
veniebant lambentes ulcera ejus. Factum est 22
autem ut moreretur pauper ille, & perdu-
xerint eum angeli in sinum Abrahami:
quin etiam dives ille mortuus est, ac sepultus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * هركه بر اندك امانت دارست بر بسيار نيز † امانت دار باشد • وهركه بر اندك خيانت كرست •
11 بر بسيار نيز خيانت كرست • * چون بر مقتنا ظلم را امانت دار نشديد • راستي را بر شما
12 كه اعتماد كند • * وچون بدانچ ازان شما نيست • امانت دار نشديد • درانچ كه ازان
شماست • كيست كه بشما بدهد

نود شش
بنك دو مخدوم را خدمت
نتواند كرد

13 * نيست در جهان † بنك كه دو خداوند را تواند † خدمت كردن •
مكر يكي را دشمن † دارد ويكي را دوست • يا يكي را حرمت دارد • ويكي را خوار • نتوانيد †
14 خدايرا ومال و مقتنارا † بندكي كردن • * چون معتزلان اين همه † شنيدند • سبب آنك مالرا
15 دوست مي داشتند • برويي افسوس مي زدند • * عيسي بديشان كفت • شماييد كه خودرا
پيش آدميان ستوده مي داريد • براي آنك خداست كه دل شما مي داند • كه هرچه
16 پيش ادميان بلندست • پيش خدا ترنديست • * ناموس وپيغمبران † تا امدن يحيي است •
و ازانكه باز ملكوت خداي در اميدست • وهمه جماعت مي كوشند • كه بدو در رود •
17 * آسان ترست • كه آسمان و زمين • بكذرند • از انك يك ايت از ناموس بكذرد •

Quicunque in parvo fidelis est, in 10
multo etiam fidelis erit: & quicunq;
in parvo fraudulentus est, in mul-
to etiam fraudulentus erit. Cùm in 11
peculio iniquitatis fideles non fu-
eritis, verum quis vobis concredet?
Et cùm in eo quod vestrum non est, 12
fideles non fueritis, illud quod ve-
strum est, quis est qui vobis det?

XCVI. Servus duobus dominis non potest servire.

Non est in mundo servus qui duobus 13
dominis possit servire, quin unum
exosum habeat, & alterum dile-
ctum: aut uni honorem exhibeat,
alterum verò vili pendat. Non po-
testis Deo & pecuniæ possessionique
servire. Cùm Pharisæi hæc omnia 14
audirent, ea de causa quod pecuni-
am amarent, cum scommate pete-
bant. Jesus illis dixit; vos estis 15
qui vosmetipsos coram hominibus
laudatos habetis, eò quòd Deus est
qui cor vestrum novit: nam quic-
quid apud homines sublime est, co-
ram Deo abominandum est. Lex & 16
Prophetæ usque adventum Johan-
nis sunt, deinceps autem regnum
Dei in spe est, & universa multitudo
contendit ut in illud ingrediatur.
Facilius est ut cœlum et terra præ- 17
tereant, quam ut unus apex de le-
ge transeat.

Versio VULGATA LATINA.

10 Qui fidelis est in minimo, & in majori fidelis est: & qui in modico iniquus est, &
11 in majori iniquus est. Si ergò in iniquo mammona fideles non fuistis: quod ve-
12 rum est, quis credet vobis? Et si in alieno fideles non fuistis: quod vestrum est,
13 quis dabit vobis? Nemo servus potest duobus dominis servire: aut enim unum
odiet, & alterum diliget: aut uni adhærebit, & alterum contemnet: non pote-
14 stis Deo servire & mammonæ. Audiebant autem omnia hæc Pharisæi, qui erant
15 avari: & deridebant illum. Et ait illis; Vos estis, qui justificatis vos coram
hominibus: Deus autem novit corda vestra: quia quod hominibus altum est, abo-
16 minatio est ante Deum. Lex & prophetæ, usque ad Joannem: ex eo regnum
Dei evangelizatur, & omnis in illud vim facit. Facilius est autem cœlum & ter- 17
ram præterire, quàm de Lege unum apicem cadere. Omnis qui dimittit uxorem 18
suam, & alteram ducit, mœchatur: & qui dimissam à viro ducit, mœchatur. Ho- 19
mo quidam erat dives, qui induebatur purpurâ & bysso: & epulabatur quotidiè
splendidè. Et erat quidam mendicus, nomine Lazarus, qui jacebat ad januam 20
ejus, ulceribus plenus, Cupiens saturari de micis, quæ cadebant de mensa divi- 21
tis, & nemo illi dabat: sed & canes veniebant, & lingebant ulcera ejus. Factum 22
est autem ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abrahæ. Mor-
tuus est autem & dives, & sepultus est in inferno.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * الفصل الستون * الامين في القليل يكون امينا ايضا في الكثير والظالم في
11 القليل ظالم ايضا في الكثير * فان كنتم غير امناء في مال الظلم فمن يا منكم في الحق *
12 وان كنتم فيما ليس لكم غير امناء فمن يعطيكم ما لكم *
13 لا يستطيع احد
ان يعبد ربين الا ان يبغض الواحد ويحب الاخر ويطيع الواحد ويرفض الاخر * لا تقدرون
14 ان تعبدوا الله والمال * وكانوا الفريسيون يحبون الفضة فلما سمعوا هذا كله فبدوا يستهزون
15 به * فقال لهم انتم الذين تزكون نفوسكم قدام الناس والله عارف بقلوبكم * لان المتعظم
16 في الناس مرذول قدام الله * الناموس والانبياء الى يوحنا ومنه حينيذ يبشر بملكوت الله *
17 وكل احد اليها مضطر * وزوال السماء والارض اسهل من ان يبطل من الناموس حرف واحد *
18 * كل من يطلق امراته ويتزوج اخري فهو زان [وكل] من يتزوج مطلقة من زوجها فهو زان *
19 * الفصل الحادي والستون * رجل كان غنيا ويلبس الحرير
20 والارجوان * وكان يتنعم كل يوم بزينه * ومسكين كان اسمه لعازر كان مطروحا عند بابه
21 مضروبا بالقروح * وكان يشتهي ان يملا بطنه من الفتات الذي يسقط من مايدة ذلك
22 الغني * وكانت الكلاب تاتي وتلحس قروحه * فلما مات ذلك المسكين حملته الملايكة
الى حضن ابرهيم * ثم مات ايضا ذلك الغني وقبر *

Sectio sexagesima.

Fidelis in modico, erit fidelis etiam in 10
multo. Et injustus in modico, erit inju-
stus etiam in multo. Si ergò fueritis in- 11
fideles in opibus iniquitatis, quis fidet
vobis veras? Et si fueritis in eo quod 12
non est vestrum, infideles; ecquis dabit
vobis quod est vestrum? Non potest quis- 13
quam servire duobus dominis, quin odio
habeat unum, & diligat alterum: &
obtemperet uni, & contemnat alterum.
Non potestis servire Deo & opibus.
Erant autem Pharisæi amantes argenti, 14
quumque audissent hæc omnia, cœperunt
deridere illum. Et ait illis, Vos estis 15
qui justificatis vosmetipsos coram homi-
nibus: Deus autem novit corda vestra,
quia quod magnificum est inter homines,
abominandum est ante Deum. Lex & 16
Prophetæ usque ad Johannem: & ab
ipso tunc evangelizabitur regnum Dei.
Et unusquisque est ad illud obligatus.
Et consumptio cœli & terræ facilior est 17
quàm ut aboleatur de lege literula una.
Omnis qui repudiat uxorem suam, & 18
ducit alteram, profectò ipse mœchus est:
& omnis qui ducit repudiatam à viro
suo, profectò ipse mœchus est.

Sectio sexagesima prima.

Homo quidam erat dives, & induebatur 19
serico & purpurâ, & jucundabatur quo-
tidiè in fastu suo. Et pauper quidam cu- 20
jus nomen erat Lazarus, erat projectus
ad ostium illius, percussus ulceribus:
Et cupiebat implere ventrem suum de 21
micis quæ cadebant è mensa illius divi-
tis: & canes veniebant & linge-
bant ulcera ejus. Cùm autem mortuus 22
esset ille pauper, tulerunt eum angeli in
sinum Abrahæ. Deindè mortuus est et-
iam ille dives, & sepultus est.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወዘስ ፡ በውሑድ ፡ መእመን ፡ በብዙኅኒ ፡ መእመን ፡ ውእቱ ፡ ወዘስ ፡ በሕደጥ ፡ አማፂ ፡
11 በብዙኅኒ ፡ ዐማፂ ፡ ውእቱ ። ወሶበ ፡ በንዋየ ፡ ዓመፃ ፡ ኢአመንክሙ ፡ ሃይማኖተ ፡
12 መኑ ፡ ይትአመነክሙ ፡ በንዋየ ፡ ጽድቅ ። ወሶበ ፡ በንዋየ ፡ ባዕድ ፡ ኢአመንክሙ ፡
13 ሃይማኖተ ፡ መኑ ፡ እንከ ፡ ይሁበክሙ ፡ ዚአሁ ። አልቦ ፡ ገብር ፡ ዘይክል ፡ ለክልኤቱ ፡
አጋእዝት ፡ ተቀንዮ ። ወእማእኮ ፡ አሐደ ፡ ያፈቅር ፡ ወካልአ ፡ ይጸልእ ፡ ወእማእኮ ፡
ለአሐዱ ፡ ይትአዘዝ ፡ ወለካልኡ ፡ ይእቢ ፡ ኢትክሉኬ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ተቀንዮ ፡ ተፀ
14 ምደተ ፡ ንዋየ ፡ እንዘ ፡ ታፈቅሩ ። ወሰሚዖሙ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎሙ ፡ ፈሪሳውያን ፡ መ
15 ፍቀሬነ ፡ ንዋይ ፡ ተቃጸብዎ ። ወይቤሎሙ ፡ አንትሙሰ ፡ ትጼደቁ ፡ ለዓይነ ፡ ሰብእ ፡
ወእግዚአብሔር ፡ ያአምር ፡ ልበክሙ ፡ እስመ ፡ ዘበኀበ ፡ ሰብእ ፡ ዓቢይ ፡ በቅድመ ፡
16 እግዚአብሔር ፡ ትሑት ፡ ወርኩስ ። ወኦሪትኒ ፡ ወነቢያትኒ ፡ እስከ ፡ ዮሐንስ ፡
እምትካት ፡ ሰበኩ ፡ በእንተ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወኵሉ ፡ ይትገፋዕ ፡ በ
17 እንቲአሃ ። ወባሕቱ ፡ ይቀልል ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ ይኅልፍ ፡ እምአሐቲ ፡ ቃ
18 ለ ፡ ኦሪት ፡ ትደቅ ። ወኵሉ ፡ ዘይድሕር ፡ ብእሲቶ ፡ ወያወስብ ፡ ካልእታ ፡ ዘመወ ፡
ወእንተኒ ፡ ደኅራ ፡ ምታ ፡ ለእመ ፡ ቀርበት ፡ ካልእ ፡ ዘመወት ።

በእንተ ፡ ባዕል ፡ ወአልዓዛር ።

19 አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ባዕል ፡ ወይለብስ ፡ ሜለተ ፡ ወልብሱ ፡ ቢሶን ፡ ወቀጠንተ ፡ አልባስ ፡
20 ወይትፌሣሕ ፡ ኵሎ ፡ አሚረ ፡ ወይፌግዕ ። ወአሐዱ ፡ ነዳይ ፡ ዘስሙ ፡ አልዓዛ
21 ር ፡ ወግዱፍ ፡ ውስተ ፡ ዴዴሁ ፡ ለባዕል ፡ ወይሰክብ ። ወይፈቱ ፡ ይጽገብ ፡ እም
ፍርፋራት ፡ ዘይወድቅ ፡ እማእዱ ፡ ለባዕል ፡ ወከልባትኒ ፡ ይመጽኡ ፡ ወይልሕሱ ፡ ቍ
22 ስሊሁ ። ወእምዝ ፡ ሞተ ፡ ውእቱ ፡ ነዳይ ፡ ወወሰድዎ ፡ መላእክት ፡ ውስተ ፡
ሕፅነ ፡ አብርሃም ። ወሞተ ፡ ባዕልኒ ፡ ወተቀብረ ።

Et qui in pauco fidelis *est*, in multo fidelis est: & qui in pauco iniquus *est*, in 10
multo iniquus est. Et si in supellectile iniquitatis non habetis fidem, quis cre- 11
det vobis in supellectile justitiæ? Et si in supellectile alterius non habuistis fi- 12
dem, quis igitur dabit vobis suam? Non est servus qui potest duobus dominis 13
servire: aut enim unum diliget, & alterum odio habebit; aut uni obediet, &
alteri recusabit: non potestis igitur Deo servire, adhæsionem divitiis diligentes.
Et audientes hoc omnes Pharisæi amatores divitiarum, deriserunt eum. Et dixit 14
iis; Vos justi estis coram oculis hominum, & Deus cognoscit corda vestra: quo- 15
niam quod apud homines magnum est, coram Deo vile & profanum *est*.
Et lex & prophetæ usque ad Johannem, ab initio, prædicârunt de regno Dei, 16
& quivis opprimitur propter illud. Sed facilius est cœlum, & terram præ- 17
terire, quam unam vocem legis cadere. Et quicunque dimittit uxorem su- 18
am, & ducit alteram, mœchatus est: & quæ dimittit virum suum, si accessit alteri,
mœchata est.

De divite & Eleazar.

Quidam homo dives *erat*, & induebatur purpurâ, & vestimentum *ejus* byssus, 19
& gossipinæ erant tunicæ ejus: & gaudebat quotidiè, & epulabatur. Et qui- 20
dam mendicus *erat*, cujus nomen Eleazar: & projectus fuit ad ostium divitis,
& decubuit. Et desiderabat saturari de micis quæ cadebant è mensa divi- 21
tis: & canes veniebant, & lingebant ulcera ejus. Et tunc obiit iste pauper, 22
& attulerunt eum angeli in sinum Abrahami: & obiit dives etiam, &
sepultus est.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

18 * هر كه زن خود را † رها كند * وزني † ديگر ستاند زنا كرده باشد [وهر كه رها كرده
19 بستاند زنا كارست] نود هفت مثل توانگر و غازر مسكين * مردي بود توانگر
20 ومالدار لباسها ديبا واطلس پوشيدي * وعمر خود بتكبر وخوشي گذرانيدي * وبود
21 درويش مسكين نامش غازر * بر در توانگر افتاده * ريشناك ودردمند * ودر ارزوي آن مي بود *
كه از خرده ريزهاء [كه از] خوان توانگر مي افتيد * شكم خودرا سير كند * وبا اين همه
22 سگان نيز ريش درويش را مي ليسيدند * بعد از مدتي * غازر مسكين بمرد فرشتگان †
روح اورا بردند و در دامن ابراهيم † جاي كردند * وبعد ازان توانگر نيز بمرد *
وچون دفن شد *

Quicunque uxorem suam dimiserit, 18
et uxorem aliam duxerit, adulterium
commisit: & quisquis dimissam du-
xerit, adulter est.

XCVII. Parabola divitis & Gazari pauperis.

Homo quidam erat dives, & opu- 19
lentus, qui vestimentis holosericis
& bombycinis vestiebatur, & æta-
tem suam fastu & voluptate transi-
gebat. Erat etiam pauper inops, 20
nomine Gazarus, ad ostium divitis
delapsus, saucius & æger. Et in de- 21
siderio ejus erat ut minutis micis,
quæ de mensa divitis cadebant, ven-
trem suum expleret: & præter hæc
omnia canes etiam vulnera pauperis
lingebant: Et aliquantò pòst Gaza- 22
rus pauper mortuus est, & Angeli
spiritum ejus tulerunt, & in sinu
Abrahæ collocârunt: posteà verò di-
ves etiam mortuus est. Et cùm se-
pultus esset,

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΛΟΥΚΑ'Ν. ΚΕΦ. ΝΘ'.

Et in inferno elevans oculos suos, *existens* in tormentis, *videt* A-
23 Καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Ἀ-
braham à longè, & Lazarum in *gremiis* ejus. Et ipse clamans
24 βραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς φωνήσας
dixit; Pater Abraham, miserere mei, & mitte Lazarum, ut intingat extremũ
εἶπε, Πάτερ Ἀβραὰμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον
digiti sui *aquâ*, *&* refrigeret linguam meam: quia crucior in
τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ
flamma hac. Dixit *autem* Abraham; Fili, recordare quia recepisti *tu*
25 φλογὶ ταύτῃ. Εἶπε δὲ Ἀβραὰμ, Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες (ι) σὺ
bona *tua* in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc *autem* hic con-
τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὅδε παρα-
solatur, tu verò cruciaris. Et in omnibus his, inter nos & vos
26 καλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν
hiatus magnus confirmatus est, ut *volentes* transire hinc ad vos,
χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι (κ) ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς,
non possint: neque *qui* indè *ad nos transmeent*. Ait *autem*; Rogo
27 μὴ δύνωνται· μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. Εἶπε δὲ, Ἐρωτῶ
ergò te, pater, ut mittas eum in domum patris mei: Habeo
28 (λ) οὖν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· Ἔχω
enim quinq; fratres, ut testetur illis, *ut non* & ipsi veniant in locum
γὰρ πέντε ἀδελφοὺς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον
hunc *tormenti*. Ait illi Abraham; Habent Moysen, & Prophetas: au-
τοῦτον τῆς βασάνου. (μ) Λέγει αὐτῷ Ἀβραὰμ, Ἔχουσι Μωσέα, καὶ τοὺς προφήτας· ἀκου- 29
diant illos. *Is autem* dixit; Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis
σάτωσαν αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπεν, Οὐχὶ, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν 30
ierit ad eos, *pœnitebunt*. Ait autem illi; Si Moysen & Prophetas
πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσουσιν. Εἶπε δὲ αὐτῷ, Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν 31
non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.
οὐκ ἀκούουσιν, (ν) οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται.

CAP. XVII. ιζ'.

ρξζ Ait *autem* ad discipulos; Impossibile est non *venire* scandala: væ
β Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς (α) μαθητὰς, Ἀνένδεκτόν ἐστι τοῦ μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ 1
autẽ p quẽ veniunt. *Expedit* illi, si *mola asinaria circum*ponatur circa collum ejus,
δὲ δι' οὗ ἔρχεται. Λυσιτελεῖ αὐτῷ, εἰ μύλος ὀνικὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, 2
& projiciatur in mare, quàm ut scandalizet unum *parvorum illorum*. At-
καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων. Προσ- 3
ξη tendite vobis*ipsis*: Si *verò* peccaverit in te frater tuus, increpa illum: & si
ἔχετε ἑαυτοῖς· ἐὰν δὲ (β) ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ (γ) ἐὰν
pœnituerit, dimitte illi: Et si septies die peccaverit in te,
ρξθ μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ· Καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας (δ) ἁμάρτῃ εἰς σὲ, 4
& septies die conversus fuerit ad te, dicens; *Pœniteo*, *dimittes* illi.
καὶ (ε) ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ (ζ) ἐπὶ σὲ, λέγων, Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

MS. A. (ι) τὰ ἀγαθά σου σὺ ἐν (κ) ἔνθεν (λ) σε οὖν, (μ) Λέγει δὲ αὐτῷ (ν) οὐδ' ἐὰν (δ) ἁμαρτήσῃ (ε) ἐὰν ἑπτάκις (ζ) πρὸς σὲ,

Κεφ. ιζ'. MS. A. (α) μαθητὰς αὐτοῦ, (β) ἁμάρτῃ ὁ ἀδελφὸς (γ) ἐὰν μὴ μετανοήσῃ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ܘܟܕ ܡܫܬܢܩ ܒܫܝܘܠ. ܐܪܝܡ ܥܝܢܘܗܝ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. ܘܚܙܐ ܠܐܒܪܗܡ ܘܠܠܥܙܪ ܒܥܘܒܗ. *
24 ܘܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܐܡܪ. ܐܒܝ ܐܒܪܗܡ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ. ܘܫܕܪ ܠܠܥܙܪ ܕܢܨܒܘܥ ܪܫ ܨܒܥܗ *
25 ܒܡܝܐ ܘܢܪܛܒ ܠܫܢܝ. ܕܗܐ ܡܫܬܢܩ ܐܢܐ ܒܫܠܗܒܝܬܐ ܗܕܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܐܒܪܗܡ.
ܒܪܝ. ܐܬܕܟܪ ܕܩܒܠܬ ܛܒܬܟ ܒܚܝܝܟ. ܘܠܥܙܪ ܒܝܫܬܗ. ܘܗܫܐ ܗܐ ܗܘ ܗܪܟܐ ܡܬܬܢܝܚ ܘܐܢܬ
26 ܡܫܬܢܩ ܐܢܬ. * ܘܥܡ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ. ܗܘܬܐ ܪܒܬܐ ܣܝܡܐ ܒܝܢܝܢ ܠܒܝܢܝܟܘܢ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܨܒܝܢ
27 ܠܡܥܒܪ ܡܟܐ ܠܘܬܟܘܢ ܠܐ ܢܫܟܚܘܢ. ܘܐܦܠܐ ܕܡܢ ܬܡܢ ܠܘܬܢ ܢܥܒܪܘܢ. * ܐܡܪ ܠܗ. ܡܕܝܢ
28 ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܐܒܝ. ܕܬܫܕܪܝܘܗܝ ܠܒܝܬ ܐܒܝ. * ܚܡܫܐ ܓܝܪ ܐܚܝܢ ܐܝܬ ܠܝ. ܢܐܙܠ
29 ܢܣܗܕ ܐܢܘܢ. ܕܠܐ ܐܦ ܗܢܘܢ ܢܐܬܘܢ ܠܐܬܪܐ ܗܢܐ ܕܫܘܢܩܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܐܒܪܗܡ. ܐܝܬ
30 ܠܗܘܢ ܡܘܫܐ ܘܢܒܝܐ. ܢܫܡܥܘܢ ܐܢܘܢ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ. ܠܐ ܐܒܝ ܐܒܪܗܡ. ܐܠܐ ܐܢ ܐܢܫ
31 ܡܢ ܡܝܬܐ ܢܐܙܠ ܠܘܬܗܘܢ ܬܝܒܝܢ. * ܐܡܪ ܠܗ ܐܒܪܗܡ. ܐܢ ܠܡܘܫܐ ܘܠܢܒܝܐ ܠܐ
ܫܡܥܝܢ. ܐܦܠܐ ܐܢ ܐܢܫ ܡܢ ܡܝܬܐ ܢܩܘܡ ܡܗܝܡܢܝܢ ܠܗ. * ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ
ܕܥܪܘܒܬܐ. ܕܫܒܘܥܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܢܕ * ܫܠܡ *
1 ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܕܠܐ ܢܐܬܘܢ ܡܟܫܘܠܐ. ܘܝ ܕܝܢ ܠܗܘ *
2 ܕܒܐܝܕܗ ܢܐܬܘܢ. * ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ ܐܠܘ ܪܚܝܐ ܕܚܡܪܐ ܬܠܝܐ ܒܨܘܪܗ. ܘܫܕܐ
3 ܒܝܡܐ. ܐܘ ܕܢܟܫܠ ܠܚܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܙܥܘܪܐ. * ܐܙܕܗܪܘ ܒܢܦܫܟܘܢ. ܐܢ ܢܣܟܠ ܐܚܘܟ ܟܐܐ ܒܗ. ܘܐܢ
4 ܬܐܒ ܫܒܘܩ ܠܗ. * ܘܐܢ ܫܒܥ ܙܒܢܝܢ ܒܝܘܡܐ ܢܣܟܠ ܒܟ. ܘܫܒܥ ܙܒܢܝܢ ܒܝܘܡܐ
ܢܬܦܢܐ ܠܘܬܟ ܘܢܐܡܪ ܕܬܐܒ ܐܢܐ. ܫܒܘܩ ܠܗ.

Quumque torqueretur in inferis, elevavit 23
oculos suos eminùs, viditque Abrahamum &
Lazarum in sinu ejus. Et clamavit altâ vo- 24
ce, aitque; Pater mi Abraham, miserere
mei, & mitte Lazarum ut intingat extremum
digitum suum in aquam, & humectet mihi
linguam meam: ecce enim crucior in hac 25
flamma. Dixit ei Abraham; Fili mi, recor-
dare te recepisse bona tua in vita tua, & La-
zarum mala sua: nunc autem ecce requie-
scit hìc, tu verò cruciaris. Et cum his omni- 26
bus, est ingens præcipitium positum inter
nos & vos, ut ii qui velint hinc transire ad
vos, non possint; nec etiam illinc transire
ad nos. Dixit ei; Ergò efflagito à te, Pater 27
mi, ut eum mittas domum patris mei: Sunt 28
enim mihi quinque fratres: abeat contestari
eos, ne & ipsi veniant in hunc locum crucia-
tûs. Dixit ei Abraham, Habent Mosem & 29
Prophetas: audiant eos. Ille verò dixit ei; 30
Non, pater mi Abraham, sed si quispiam ex
mortuis proficiscatur ad eos, pœnitentiam
acturi sunt. Dixit ei Abraham, Si Mosem & 31
Prophetas non audiunt; nec si quispiam ex
mortuis surrexerit, credituri sunt ei.

Lectio ad vesperas, feriâ VI. hebdomadis primæ Jejunii. 54.

CAP. XVII.

Dicebat autem Jesus discipulis suis; Non 1
potest quin eveniant scandala: væ autem ei
per quem eveniunt. Satius ei foret si molâ 2
asinariâ collo ipsius appensâ, jacêret in mare
dejectus, quàm ut fit offendiculo uni ex istis
pusillis. Cavete vobisipsis. Si peccaverit 3
frater tuus, increpa eum; & si conversus fue-
rit, remitte ei. Et, si septies in die offenderit 4
te, & septies in die revertatur ad te, & di-
xerit, Pœnitet me; remitte ei.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * روح † اورا بدوزخ بردند • وشكنجه مي كشيد • حجاب برداشته شد • توانكر چشم خودرا
24 كشود و ازدور † ابرهيم را ديد • وغازر † در دامن او • * باواز بلند † بانك زد وكفت • اي
پدر من ابرهيم • برمن رحمت كن • وغازر را پيش من فرست • كه سر انكشت خودرا تر كند •
25 وبدهان من بچكاند • اينك دران حسرت مي سوزم • * ابرهيم كفت فرزند من • بياد
آور • كه تو نعمت خود را † در زندكاني خود قبول كردي • وغازر نيز شر وعذاب خود •
26 اين ساعت او اينجا در اسايش است • وتو انجا عذاب مي كشي • * با اين همه تغول هاويه
در ميان † ما و شما شك است ازينجا انجا نتوان آمد • ونه از انجا اينجا بكذرند •
27 28 * بدو كفت اي پدرم از تو مي خواهم • كه غازر را در خانهٔ پدرم بفرستي • * تا برود
29 وپنج برادر مرا اكاه كند • تا ايشان † درين جايكاه † عذابرا نيايند • * ابرهيم بدو كفت
30 موسي و پيغمبران و كتاب دارند • از انجا بشنوند • * توانكر كفت اي پدرم ابرهيم •
31 اكر كسي از مردكان † پيش ايشان رود توبه بكنند • * ابرهيم بدو كفت •
چون از موسي وپيغمبران نشنيدند • از مردكان نيز اكر كسي بر خيزد باور نكنند •

Spiritum ejus in infernum tule- 23
runt, & tormentum sustinuit: ve-
lo autem sublato dives oculos suos
aperuit, & è longinquo Abraham
vidit, & Gazarum in sinu ejus.
Voce itaque elatâ vociferatus est, 24
& dixit; O pater mi Abraham,
mei miserere, & Gazarum ad me
mitte, ut verticem digiti sui hu-
mectet, & ori meo instillet: ecce in
hoc dolore ardeo. Abraham dixit; 25
Fili mi in memoriam reduc, quòd
tu delectationem tuam in vita tua
acceperis, & Gazarus etiam malum
et cruciatum suum: hâc horâ ille hic
in requie est, tu verò illic torque-
ris. Ad hæc omnia profundum ba- 26
rathrum inter nos & vos factum
est: hinc illuc nemo potest accede-
re, neque illinc huc transeunt. Ei 27
dixit; O pater mi, à te peto, ut
Gazarum in domum patris mei
mittas: Ut eat, & quinque fra- 28
tres meos moneat, ne illi in hunc
locum tormenti veniant. Abraham 29
ei dixit; Mosen & Prophetas, &
Scripturam habent, illinc audiant.
Dives dixit; O Pater mi Abra- 30
ham, si quis ex mortuis ad eos
eat, pœnitentiam agent. Abraham 31
ei dixit; Si Mosen & prophe-
tas non audiunt, à mortuis et-
iam siquis surrexerit, ei non cre-
dent.

Versio VULGATA LATINA.

23 Elevans autem oculos suos, cùm esset in tormentis, vidit Abraham à longè, & La-
24 zarum in sinu ejus: Et ipse clamans dixit; Pater Abraham, miserere meì, &
mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam
25 meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham; Fili, recordare quia
recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur,
26 tu verò cruciaris. Et in his omnibus, inter nos & vos chaos magnum firmatum
27 est: ut hi, qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque indè huc transmeare.
28 Et ait; Rogo ergò te, pater, ut mittas eum in domum patris mei: Habeo enim
29 quinque fratres, ut testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum.
30 Et ait illi Abraham; Habent Moysen, & prophetas: audiant illos. At ille di-
xit; Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos, pœnitentiam agent.
Ait autem illi; Si Moysen & prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis re- 31
surrexerit, credent.

CAP. XVII.

ET ait ad discipulos suos; Impossibile est ut non veniant scandala: væ autem 1
illi, per quem veniunt. Utilius est illi, si lapis molaris imponatur circa collum ejus, 2
& projiciatur in mare, quàm ut scandalizet unum de pusillis istis. Attendite vo- 3
bis: Si peccaverit in te frater tuus, increpa illum: & si pœnitentiam egerit, di-
mitte illi. Et si septies in die peccaverit in te, & septies in die conversus fuerit 4
ad te, dicens; Pœnitet me: dimitte illi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

23 24 * فرفع عينيه وهو معذب في الجحيم فنظر ابرهيم من بعيد ولعازر في حضنه * فنادى قايلا
يا ابة ابرهيم ارحمني * وارسل لعازر ليبلّ طرف اصبعه بماء يبرد به لساني لانني معذب في
25 هذا اللهيب * فقال له ابرهيم يا بني اذكر انك قد قبلت خيراتك في حياتك ولعازر في
26 بلاياه * والان فهو يستريح ههنا وانت تعذب * ومع هذا كله فبيننا وبينكم هوة عظيمة *
27 لا يقدر احد على العبور من ههنا اليكم ولا من هناك الينا * فقال له اسالك يا ابة ان
28 ترسله الى بيت ابي * فان لي خمسة اخوة حتى يشهد لهم ليلا ياتوا ايضا الى موضع هذا
29 30 العذاب * فقال له ابرهيم عندهم موسى والانبياء فيسمعون منهم * فقال له لا يا ابة
31 ابرهيم ان لم يمض اليهم واحد من الاموات ما يتوبون * فقال له ان كانوا لا يسمعون
من موسى والانبياء فلا ان قام واحد من الاموات يصدقونه *

* الفصل الثاني والستون *

1 2 * ثم قال لتلاميذه سوف تاتي الشكوك والويل للذي تاتي الشكوك من قبله * خير له لو
علق حجر رحي في عنقه ويطرح في البحر افضل من ان يشكك واحدا من هولاء الصغار *
3 4 * انظروا الان ان اخطا اليك اخوك فانهه وان تاب فاغفر له * وان اخطا اليك سبع
مرات في اليوم ورجع اليك سبع دفعات ويقول انا تايب فاغفر له *

Et elevavit oculos suos dum cruciare- 23
tur in inferno, & vidit Abraham à lon-
gè, & Lazarum in sinu eju. Et clama- 24
vit, dicens; O pater mi Abraham mise-
rere mei & mitte Lazarum ut intingat
extremitatem digiti sui in aquam, eâque
refrigeret linguam meam, quia crucior
in hac flamma. Dixit ei Abraham; O 25
fili mi, recordare quòd tu recepe is bo-
na tua in vita tua, dum Lazarus esset
in afflictione sua: & nunc ipse quiescit
hic, tu verò torqueris. Et cum his omni- 26
bus, inter nos & vos præcipitium est
magnum, nec potest quisquam transire
hinc ad vos, neque inde ad nos. Dixit 27
illi; Rogo te, pater mi, ut mittas eum
in domum patris mei. Quia sunt mihi 28
quinque fratres ut testificetur illis, ne
veniant etiam in locum hunc tormenti.
Dixit autem illi Abraham, Apud illos 29
Moyses & prophetæ sunt, audiant illos.
Ait illi, Non, pater mi Abraham: nisi 30
ierit ad illos aliquis ex mortuis, non
agent pœnitentiam. Inquit illi; Si non 31
audiunt Moysen, & Prophetas, neque si
surrexerit aliquis ex mortuis, credent ei.

Sectio sexagesima secunda.

CAP. XVII.

DEindè dixit discipulis suis, Ven- 1
tura sunt scandala: væ autem illi, à quo
venient scandala. Melius esset ei, si sus- 2
penderetur lapis molaris in collo ejus,
& projiceretur in mare, quàm ut scan-
dalizet unum ex istis pusillis. Adverti- 3
te modò: Si peccaverit in te frater tuus,
reprime eum: & si pœnitentiam egerit,
dimitte illi. Et si peccaverit in te se- 4
ptem vicibus in die, & conversus fue-
rit ad te septem vicibus, & dixerit,
Ego pœnitens sum, dimitte illi.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ወእተ ፡ ሲኦል ፡ ላንሥአ ፡ አዕይንቲሁ ፡ እንዘ ፡ ሃሎ፡ውስተ፡ሕማም፡ወርእዮ፡ ለአብ
24 ርሃም፡እምርሑቅ፡ወአልዓዛርሂ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ፡፡፡ ወጸውዖ፡ ወይቤ፡ አባ፡ አብር
ሃም፡ ተሣሀለኒ፡ ወፈንዎ፡ ለአልዓዛር፡ ከመ፡ይጥማዕ፡ማየ፡ጽንፈ፡አጽባዕቱ፡ወያቍርር
25 ኒ፡ ልሳንየ፡ እስመ፡ ሐመምኩ፡በዝ፡ እሳት፡፡፡ ወይቤሎ፡ አብርሃም፡ ተዘከር፡ ወል
ድየ፡ ዘከመ፡ ፈጋዕከ፡ ወተፈሣሕከ፡ በሕይወትከ፡ ወአልዓዛርሰ፡ ከማሁ፡ ክመ፡በተፀና
26 ሰ፡ ወይእዜሰ፡ከማሁ፡ክመ፡ውእቱ፡ይትፌሣሕ፡በዝየ፡ወአንተሰ፡ ተሐመም፡፡ ወም
ስለዝ፡ኵሉ፡ጸድፍ፡ዓቢይ፡ይከልአነ፡ማእከሌነ፡ ወማእከሌክሙ፡ ከመ፡ እለሂ፡ ይፈቅ
ዱ፡እምለፈ፡ይኅልፉ፡ኀቤክሙ፡ ኢይክሀሉ፡ መጺአ፡ ኀቤክሙ፡ ወእለሂ፡ መንገሌክሙ፡
27 ኢይዓድዉ፡ ኀቤነ፡፡፡ ወይቤሎ፡ እብለከ፡ አባ፡ አብርሃም፡ ትፈንዎ፡ ለአለዓዛር፡
28 ቤተ፡አቡየ፡፡ ሃለዉ፡ኀምስቱ፡ላኀዊየ፡ይንግሮሙ፡ይስምዑ፡ ወኢይምጽኡ፡ እሙ
29 ንቱሂ፡ውስተዝ፡ ብሔረ፡ ሕማም፡፡፡ ወይቤሎ፡ አብርሃም፡ ቦሙ፡ ሞሴሃ፡ ወነቢያ
30 ተ ፡ ሰይስምዕዎሙ፡፡ ወይቤሎ ፡ አልቦ ፡ አባ ፡ አብርሃም ፡ እምነ ፡ ምው
ታን፡ ለእመ፡ ኢሖረ፡ ኀቤሆሙ ፡ ወለእመ፡ ኢነገሮሙ፡ ኢይአምኑ፡ ወኢይኔስሑ፡፡፡
31 ወይቤሎ፡ አብርሃም፡ ለእመሰኬ፡ ሞሴሃ፡ ወነቢያተ ፡ ኢያሆሙ ፡ ኢሰምዕዎ ፡ እመሂቦ፡
እምዉታን፡ ዘተንሥአ፡ እምዉታን፡ኢይአምንዎ፡፡፡
1 12 ወይቤሎሙ፡ለአርድእቲሁ፡ባሕቱ፡ግብር፡ይምጽእ፡መንሱት፡ወላሊሉቱ ፡ ባሕቱ፡
2 ለዘ ፡ ያመጽእ፡ ለመንሱት፡፡ እምኀየሶ፡ ይእስሩ፡ በክሳዱ፡ ማሕረጸ፡ አድግ፡ ወያ
ስጥምዎ፡ ውስተ፡ ቀላየ፡ ባሕር ፡ እምያስሕትዎሙ ፡ ለአሐዱ ፡ እምእሉ፡ ንኡሳን፡፡
3 ዑቁ ፡ ርእሰክሙ ፡ ለእመ ፡ አበሰ ፡ ለክሙ ፡ ቢጽክሙ ፡ ገሥጽዎ ፡ በበይናቲክሙ ፡
4 ወለእመሰ፡ነስሐ፡ኅድጉ፡ሎቱ፡፡፡ ወእመኒ፡ስብዕ፡ለለዕለቱ፡አበሰ፡ወስብዕ፡ለለዕለቱ፡
ትጋነየ ፡ ኅድግ ፡ ሎቱ፡፡፡

In inferno elevavit oculos suos, quum esset in cruciatu, & vidit Abrahamum à 23
longè, & Eleazarum in sinu ejus. Et vocavit eum, & dixit; O Pater Abra- 24
ham, miserere meî, & mitte Eleazarum, ut intingat aquæ extremitatem digiti sui,
& refrigeret mihi linguam meam, quia cruciatus sum in hoc igne. Et dixit ei 25
Abraham; Recordare fili mi, quomodo epulatus es, & gavisus es in vita tua: &
Eleazarus quomodo *fuit* in penuria: & nunc quomodo ille solatio fruitur hic, &
tu cruciaris. Et cum hisce omnibus, abyssus magna prohibet nos, inter nos 26
& vos: ita ut volentes à latere transire ad vos, non possunt ire ad vos; neque
illi qui apud vos *sunt* venire ad nos. Et dixit ei, Dico tibi pater Abraham, 27
ut mittas Eleazarum *ad* domum patris mei. Sunt quinque fratres mei: annun- 28
tiet iis, ut audiant, & non veniant illi in hunc locum cruciatûs. Et dixit ei 29
Abraham; Habent Mosen & prophetas, audiant eos. Et dixit ei; Minimè, O 30
pater Abraham, à mortuis si non abierit ad eos, & non annuntiaverit iis, non
credent, neque pœnitentiam agent. Et dixit ei Abraham; Si igitur Mosen & pro- 31
phetas, ipsos *inquam*, non audierunt; si quispiam esset ex mortuis, qui surgeret
etiam ex mortuis, non crederent ei.

CAP. XVII.

ET dixit discipulis suis, Verùm necesse est ut veniat tentatio, sed væ ei qui venire 1
faciet tentationem. Melius esset ei, si ligarent ad collum ejus molam asini, & 2
demergerent eum in abysso maris, quàm ut in errorem induceret unum ex hisce
parvulis. Cavete vobis; Si peccaverit in vos frater vester objurgate eum inter vos; 3
& si resipuerit, remittite ei. Et si septies unaquâque die peccaverit, & septies 4
unaquâque die confessus fuerit, remitte ei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

1 * وعيسي بار با شاكردان خود كفت • بديها خواهد شدن • الا واي بران كسي •
2 كه بر دست او صادر شود • * بهتر مي بود † براي آن كس • كه خر آسياب † در كردنش
اويخته † مي شد ودر درياش مي انداختند • ازانك كودكي را غمكين كند وبرنجاند

نود هشت براي بردباري

3 * در نفس خود پرهيزكار باشيد •
وخلق خوش پيش كيريد • اكر برادرت كناه كند • اورا ملامت ده • اكر توبه كند • اورا
4 عفو كن • * واكر هر روز هفت بار با تو جدل † و خصومت كند • و باز هفت بار پيش
تو بيايد • استغفار بكويد و توبه كند • اورا عفو كن

CAP. XVII.

ET Jesus rursus discipulis suis 1
dixit; Mala futura sunt, sed væ
illi homini, per cujus manum ve-
nient. Melius esset ei homini ut 2
asinaria mola ad collum ejus appen-
deretur, & eum in mare projice-
rent, quàm ut parvulum unum tri-
stem reddat, ac dolore afficiat.

XCVIII. De patientia.

Animis vestris cavete, & mores 3
bonos exhibete: si frater tuus pec-
catum fecerit, eum reprehende; si
pœnitentiam egerit, ei condona. Et 4
si quotidie septem vicibus tecum
contentionem & litem faciat, &
rursus septies ad te veniens veniam
petat, & pœnitentiam egerit, ei
remitte.

Et dixerunt Apostoli Domino; *Appone* nobis fidem. Dixit autem Dominus; Si
5 Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ, Πρόσθες ἡμῖν πίστιν. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Εἰ
6 *haberetis* fidem sicut granum sinapis, *diceretis utique sycamino* huic; Eradica-
ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ, Ἐκριζώθη-
re, & *plantator* in mare: & *obediret utique* vobis. Quis autē *ex vobis*
7 τι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ (η) ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν
servum habens arantem aut pascentem, qui regresso de agro dicat statim;
δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ εὐθέως,
Adveniens recumbe. *Imò nónne dicet* ei; Para quod cœnem, & *circum-*
8 Παρελθὼν ἀνάπεσαι. Ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ, Ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περι-
cinctus ministra mihi, donec manducē & bibam, & post hæc manducabis & bibes
ζωσάμενος διακόνει μοι, (θ) ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι
tu? *Non* gratiam habet servo illi, quia fecit *præcepta* ei? Non
9 σύ; Μὴ χάριν ἔχει τῷ (ι) δούλῳ ἐκείνῳ, ὅτι ἐποίησε τὰ (κ) διαταχθέντα αὐτῷ; οὐ
puto. Sic & vos, cùm feceritis omnia præcepta vobis, dicite;
10 δοκῶ. (λ) Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε (μ) πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, (ν) λέγετε,
Quòd servi inutiles sumus: *quia* quod debuimus facere, fecimus. Et factum est
11 Ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν. Καὶ ἐγένετο
in proficisci ipsum in Hierusalem, *& is* transibat per *medium Samariæ* &
ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ
Galilææ. Et *ingrediente eo in quendam vicum*, occurrerunt ei decem le-
12 Γαλιλαίας. Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λε-
prosi viri, qui steterunt à longè. Et *ipsi* levaverunt vocem, dicentes; Jesu
προὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν πόῤῥωθεν. Καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνήν, λέγοντες, Ἰησοῦ 13
præceptor, miserere nostri. *Et videns* dixit *eis*; *Euntes* ostendite vos
ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς 14
sacerdotibus. Et factum est *in abeundo illos*, mundati sunt. Unus autem
τοῖς ἱερεῦσι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς, ἐκαθαρίσθησαν. Εἷς δὲ 15
ex illis *videns quòd sanatus esset, reversus* est, cum voce magna *glorificans* Deum. Et
ἐξ αὐτῶν ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν. Καὶ 16
cecidit in faciem ante pedes ejus, gratias agens *ei*: & hic erat Samari-
ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρεί-
tanus. Respondens autem Jesus dixit; Nónne decem mundati sunt? *at*
της. (ξ) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐχὶ οἱ (ο) δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ 17
novem ubi? Non *sunt inventi redeuntes dare* gloriam Deo, *si non* alienigena
ἐννέα ποῦ; Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς 18
hic. Et ait illi; *Surgens* vade: fides tua *servavit* te. In-
οὗτος. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Ἐπ- 19 20
terrogatus autem à Pharisæis quandò venit regnum Dei, *re-*
ερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπε-
spondit eis, & dixit; Non venit regnum Dei cum observatione:
κρίθη αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως·

MS.A. (η) ὑπήκουσεν ὑμῖν. (θ) ἕως ἂν (ι) δούλῳ, ὅτι (κ) διαταχθέντα; οὐ (λ) Οὕτως (μ) πάντα ταῦτα τὰ (ν) λέγετε, Δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὃ (ξ) Ἀποκριθεὶς ὁ (ο) δέκα οὐτοι ἐκαθερίσθησαν; οἱ ἐννέα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 ܘܐܡܪܘ ܫܠܝܚܐ ܠܡܪܢ ܐܘܣܦ ܠܢ ܗܝܡܢܘܬܐ.
6 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢ ܐܝܬ ܗܘܬ ܠܟܘܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܐܝܟ ܦܪܕܬܐ ܕܚܪܕܠܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܬܘܬܐ ܗܕܐ ܕܐܬܥܩܪܝ ܘܐܫܬܩܠܝ ܒܝܡܐ ܘܫܡܥܐ ܗܘܬ ܠܟܘܢ.
7 ܡܢܘ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܒܕܐ ܕܕܒܪ ܦܕܢܐ ܐܘ ܕܪܥܐ ܥܢܐ ܘܐܢ ܢܐܬܐ ܡܢ ܚܩܠܐ ܐܡܪ ܠܗ ܡܚܕܐ ܥܒܪ ܐܣܬܡܟ.
8 ܐܠܐ ܐܡܪ ܠܗ ܛܝܒ ܠܝ ܡܕܡ ܕܐܚܫܡ ܘܐܣܘܪ ܚܨܝܟ ܫܡܫܝܢܝ ܥܕܡܐ ܕܐܠܥܣ ܘܐܫܬܐ ܘܒܬܪܟܢ ܐܦ ܐܢܬ ܬܠܥܘܣ ܘܬܫܬܐ.
9 ܠܡܐ ܛܝܒܘܬܐ ܐܝܬ ܠܗ ܠܘܬ ܥܒܕܗ ܗܘ ܕܥܒܕ ܡܕܡ ܕܐܬܦܩܕ ܠܗ. ܠܐ ܣܒܪ ܐܢܐ.
10 ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܐ ܕܥܒܕܬܘܢ ܟܠܗܝܢ ܕܦܩܝܕܢ ܠܟܘܢ ܐܡܪܘ ܕܥܒܕܐ ܚܢܢ ܒܛܝܠܐ ܕܡܕܡ ܕܚܝܒܝܢ ܗܘܝܢ ܠܡܥܒܕ ܥܒܕܢ.
11 ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܐܙܠ ܝܫܘܥ ܠܐܘܪܫܠܡ ܥܒܪ ܗܘܐ ܒܝܬ ܫܡܪܝܐ ܠܓܠܝܠܐ.
12 ܘܟܕ ܩܪܝܒ ܠܡܥܠ ܠܩܪܝܬܐ ܚܕܐ ܦܓܥܘ ܒܗ ܥܣܪܐ ܓܒܪܝܢ ܓܪܒܐ ܘܩܡܘ ܡܢ ܪܘܚܩܐ.
13 ܘܐܪܝܡܘ ܩܠܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ ܝܫܘܥ ܪܒܢ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ.
14 ܘܟܕ ܚܙܐ ܐܢܘܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܙܠܘ ܚܘܘ ܢܦܫܟܘܢ ܠܟܗܢܐ. ܘܟܕ ܐܙܠܝܢ ܐܬܕܟܝܘ.
15 ܚܕ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ ܟܕ ܚܙܐ ܕܐܬܕܟܝ ܗܦܟ ܠܗ ܘܒܩܠܐ ܪܡܐ ܡܫܒܚ ܗܘܐ ܠܐܠܗܐ.
16 ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܦܘܗܝ ܩܕܡ ܪܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ ܘܡܘܕܐ ܠܗ ܘܗܢܐ ܗܘܐ ܫܡܪܝܐ.
17 ܥܢܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܐ ܗܘܘ ܥܣܪܐ ܗܢܘܢ ܕܐܬܕܟܝܘ. ܐܝܟܐ ܐܢܘܢ ܬܫܥܐ.
18 ܠܡܐ ܦܪܫܘ ܠܡܐܬܐ ܠܡܬܠ ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܐܠܗܐ ܐܠܐ ܗܢܐ ܕܡܢ ܥܡܐ ܢܘܟܪܝܐ.
19 ܘܐܡܪ ܠܗ ܩܘܡ ܙܠ ܗܝܡܢܘܬܟ ܐܚܝܬܟ.
20 ܘܟܕ ܫܐܠܘܗܝ ܠܝܫܘܥ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܐܡܬܝ ܐܬܝܐ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܐܬܝܐ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܒܢܛܘܪܬܐ.

Et dixerunt Apostoli Domino nostro, Adau- 5
ge nobis fidem. Dixit eis, Si haberetis fidem 6
instar grani sinapis, diceretis huic moro; Eradicator, plantator in mari: & obediret
vobis. Quis ex vobis habet servum du- 7
centem jugum boum, aut pascentem oves, cui regresso ab agro dicat statim, Transi, dis-
cumbe? Sed dicit ei, Para mihi quod cœ- 8
nem, & præcinctus lumbos ministra mihi, usquedum edero ac bibero, & posteà tu quo-
que edes ac bibes. Nunquid gratias agit illi 9
servo, quia fecit quod ipsi injunctum fuerat?
Non puto. Ita & vos, quum feceritis ea 10
omnia quæ injuncta sunt vobis, dicite; Servi inutiles sumus, nam quod debebamus facere, fecimus.

Ad oblationem dominicæ hebdomadis secundæ Jejunii. 55.

Et factum est cùm proficisceretur Jesus ad Je- 11
rusalem, transiret inter Samaritanos & Ga-
lilæam. Quumque propè ingrederetur vi- 12
cum quendam, occurrerunt ei decem viri le-
prosi, & steterunt procul. Et extulerunt vo- 13
cem suam, dicentes; Magister Jesu, miserere
nostri. Et quum vidisset eos, dixit eis; Ite, 14
ostendite vos sacerdotibus. Et dum profi-
piscerentur, mundati sunt. Unus autem ex 15
ipsis, ut vidit se esse mundatum, reversus est,
& altâ voce glorificabat Deum. Prociditque 16
in faciem suam ante pedes Jesu, gratias ei a-
gens. Erat autem iste Samaritanus. Respon- 17
dit autem Jesus, & ait; Nónne decem erant
illi qui mundati sunt, ubi sunt novem? Nun- 18
quid exempti sunt, quin veniant reddantque Deo laudem, præter istum qui est ex populo
extraneo? Et dixit ei; Surge, abi: fides 19
tua te servavit.

Lectio feriâ quintâ hebdomadis tertiæ Jejunii. 56.

Quumque interrogarent Jesum quidam ex 20
Pharisæis, quando venturum esset regnum Dei; respondit & dixit eis, Non veniet regnum Dei cum observationibus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

نود نه   براي ايمان واعتقاد ودانه خردل   * حواريون كفتند • اي 5
6 خداوند ما • ايمان مارا بيفزاي • * عيسي بديشان كفت اكر شمارا چند† دانهٔ خردل امانت
بودي • بدين بلندي وسر فرازمي كفتيد ازينجا بر كنك شو • ودر دريا فرو رو • از شما
7 مي شنيد • * كيست ازشما كه بنك دارد كه جفت اهن † براند • يا كوسفند بچراند • ويا از
8 كشتزار بيايد • از اول بدو بكويد • درا بنشين • * ليكن بدو بكويد • براي من بسازچيزي
9 تا شامكاه بخورم • و بياشامم • وبعد ازان • تو نيز بخور • وبياشام • * البته ان بنك نيكيي يابد • كه
10 بر موجبي كه نحدوم اش† بدو فرموده باشد او بكزارد • نمي پندارم * چنين† شما نيز هرچه فرموده
شد • بكنيد • وبكوييد • بندكان جهانرا • كه انچ واجب ما بود • كه بكنيم كرديم
صد   خوش كردن مسيح ده مرد پيس را   * وچون عيسي دراورشليم مي رفت • درميان 11
12 سامريان سوي جليل كذشت • * نزديك شد كه بك دررود • ده مرد پيس برابراو افتادند • و از دور
13 14 ايستادند • * اوازبلند بر كشيدند • وكفتند بزرك ما عيسي برما رحمت كن • * مسيح چون ايشانرا
ديد كفت • برويد وخودرا باماماني بنماييد • چون رفتند • ونمودند • پاك شك بودند •

XCIX. De fide, & persuasione, & grano sinapis.

Et *Apostoli dixerunt, O Domine no-* 5
ster, nobis fidem adauge. Jesus illis 6
dixit; Si vobis, quantum est *granū sinapis, fides esset, huic sublimitati et vertici excelso diceretis, Hinc erutus esto, & in mare pessum eas, & vobis obediret. Quis è vobis est qui* 7
servum habuerit, qui aratrum agit, aut oves pascit, & si ex agro venerit, primùm ei dicet, Ingredere, & sede. Sed ei dicet; Mihi appara 8
aliquid, ut vesperi edam & bibam: & postea tu etiam ede & bibe. Nunquid ille servus gratiam inve- 9
niet, quòd prout requirebat, quod dominus ejus jusserat, ipse præstiterit? Haud existimo. Ita vos quicquid 10
jussum est facite, & dicite; Servi mundi sumus; *Quia quod oportuit nos facere, fecimus.*

C. Sanat Christus decem homines leprosos.

Et cùm Jesus Hierosolymam pro- 11
ficisceretur, per medium Samaritanorum in Galilæam transiens: Et 12
propè esset ut in pagum ingrederetur, decem homines leprosi ei occurrerunt, & procul steterunt. Et vo- 13
cem in altum efferentes, dixerunt; Magister noster Jesu, nostrî misere-
re. Christus cùm illos videret, dixit; 14
Ite, et vosmet Sacerdotibus ostendite: cùm irent et ostenderent, mundati sunt.

Versio VULGATA LATINA.

5
6 Et dixerunt Apostoli Domino; Adauge nobis fidem. Dixit autem Dominus; Si
habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro; Eradicare, &
7 transplantare in mare: & obediet vobis. Quis autem vestrûm habens ser-
vum arantem aut pascentem, qui regresso de agro dicat illi; Statim transi, re-
8 cumbe: Et non dicat ei; Para quod cœnem, & præcinge te, & ministra mi-
9 hi donec manducem & bibam, & post hæc tu manducabis & bibes? Numquid
10 gratiam habet servo illi, quia fecit quæ ei imperaverat? Non puto. Sic & vos,
cùm feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite; Servi inutiles sumus:
11 quod debuimus facere, fecimus. Et factum est, dum iret in Jerusalem, transi-
12 bat per mediam Samariam & Galilæam. Et cùm ingrederetur quoddam castel-
lum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longé: Et levave- 13
runt vocem, dicentes; Jesu præceptor, miserere nostrì. Quos ut vidit, dixit; 14
Ite, ostendite vos sacerdotibus. Et factum est, dum irent, mundati sunt. Unus 15
autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus est, cum magna voce ma-
gnificans Deum, Et cecidit in faciem ante pedes ejus, gratias agens: & hic 16
erat Samaritanus. Respondens autem Jesus, dixit; Nónne decem mundati 17
sunt? & novem ubi sunt? Non est inventus qui rediret, & daret gloriam Deo, 18
nisi hic alienigena. Et ait illi; Surge, vade: quia fides tua te salvum fecit. 19
Interrogatus autem à Pharisæis; Quando venit regnum Dei? respondens eis, 20
dixit; Non venit regnum Dei cum observatione:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 6 * فقال الرسل للرب زدنا ايمانا * فقال لهم الرب لو كان لكم ايمانا مثل حبة خردل لكنتم تقولون
7 لهذه الجميز انتقلي وانغرسي في البحر فكانت تطيعكم * من منكم له عبد يحرث او
8 يرعي فان جاء من الحقل انري يقول له للوقت اصعد فاتك * او ليس يقول له اعدد لي ما
9 اكله واشدد حقويك واخدمني حتي اكل واشرب * ومن بعد ذلك تاكل انت وتشرب * فهل
10 لذلك العبد فضل عنده ما فعل ما امر به ما اظن * كذلك انتم اذا فعلتم كلما امرتم به
11 فقولوا انا عبيد بطالون انما عملنا ما يجب علينا * وكان بينما هو منطلق الي يروسليم
12 اجتاز بين السامرة والجليل * وبينما هو داخل الي احدي القري استقبله عشرة رجال
13 14 برص * فوقفوا من بعيد * ورفعوا اصواتهم قايلين يا يسوع المعلم ارحمنا * فنظر وقال
15 لهم اذهبوا فاروا نفوسكم للكهنة * وفيما هم منطلقون طهروا * فلما راي احدهم
16 انه قد طهر رجع بصوت عظيم ممجدا لله * وخر علي وجهه عند قدميه شاكرا له
17 18 وكان سامريا * فقال يسوع اليس العشرة قد طهروا فاين التسعة * الم يوجدوا ليرجعوا
19 ويمجدوا الله * ماخلا هذا الغريب الجنس * ثم قال له قم فامض ايمانك خلصك
20 * فلما سأله الفريسيون متي ياتي ملكوت الله اجابهم قايلا ليس ياتي ملكوت
الله برصد *

Et dixerunt Apostoli Domino, Adauge 5
nobis fidem. Ait illis Dominus, Si esset 6
vobis fides sicut granum sinapis, certè
diceretis huic sycomoro, Discede & plan-
tare in mari: & obediret vobis. Quis 7
ex vobis habet servum arantem aut pa-
scentem? & si veniat ex agro, nunquid
dicet illi statim, Ascende, & incumbe?
An non dicet ei, Para mihi quod man- 8
ducem, & præcinge lumbos tuos & mi-
nistra mihi, donec manducem & bibam:
& deindè manducabis tu & bibes?
Nunquid ei servo beneficio tribuetur 9
postquàm egerit quod imperatum est illi?
Non puto. Sic vos cùm feceritis omnia 10
quæ præcepta sunt vobis, dicite; Equi-
dem servi sumus inutiles, fecimus enim
quod nos decebat. Et factum est dum 11
ipse iret in Jerusalem, transiit inter Sa-
mariam, & Galilæam. Et dum ipse in- 12
grederetur quoddam castellum, occurre-
runt ei decem viri leprosi: & steterunt
à longè: Et elevaverunt voces suas, di- 13
centes; Jesu præceptor, miserere no-
strì. Et respexit, & dixit illis; Ite, 14
& ostendite vosipsos sacerdotibus. Et
dum ipsi irent, mundati sunt. Cùm au- 15
tem vidisset unus eorum quòd jam mun-
datus esset, regressus est, cum voce ma-
gna glorificans Deum. Et cecidit in fa- 16
ciem suam ad pedes ejus, gratias agens
illi: & erat Samaritanus. Dixit verò 17
Jesus, Nónne decem mundati sunt? &
ubi sunt novem? Annon inventi sunt 18
ut redirent & glorificarent Deum, nisi
hic alieni generis? Deindè dixit illi; 19
Surge, vade, fides tua te salvavit. Cùm 20
autem interrogâssent eum Pharisæi, quan-
donam esset venturum regnum Dei; re-
spondit eis, dicens; Non veniet regnum
Dei cum observatione:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5
6 ወይቤልዎ፡ ሐዋርያት ፡ ለእግዚእነ፡ ወሰከነ ፡ ሃይማኖተ፡፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ
ነ፡ለእመ፡ብክሙ፡ሃይማኖተ፡ መጠነ፡ ሕጠተ፡ ሰናፔ፡ ወትቤልዎ፡ ለዛቲ፡ ሰግላ፡ ተመል
7 ኒ ፡ እምሠረውኪ፡ ወተተከሊ፡ውስተ፡ ባሕር፡ ትትኤዘዝ፡ ለክሙ፡፡=፡ ወእመቦ፡ዘ
8 ቦ፡ገብረ፡ ሐረሳዊ ፡ ወእመኒ፡ኖላዊ፡ላቲዎ፡እምወፍረ፡ይብሎኑ፡ ዕረግ፡ ርፋቅ፡=፡ አ
ኮኑ፡ ይብሎ፡ አስተደሉ፡ሊተ፡ዘእዴረር ፡ወቅንት፡ ወመጥወኒ፡ እስከ፡ እበልዕ፡ ወእሰቲ፡
9 ወእምዝ፡ብላዕ፡ወስተይ፡አንተሂ፡፡=፡ ቦኑ፡እንጋ፡ምዝጋና፡ውእቱ፡ ገብር፡ለእመ፡ ገ
10 ብረ፡ግብሮ፡ዘአዘዞ፡እግዚኡ፡፡=፡ ከማሁኒ፡ አንትሙኒ፡ ገቢረክሙ፡ ኵሎ፡ ዘአዝ
11 ዙክሙ፡በሉ፡አግብርት፡ንሕነ፡ወዘይደልወነ፡ ለገቢር ፡ገበርነ፡ግብርነ፡፡=፡ ወእምዝ፡
እንዘ፡ይሐውሩ፡ኢየሩሳሌም፡ ኃለፉ፡እንተ፡ማእከለ፡ሰማርያ፡ወገሊላ፡፡=፡
12 በእንተ ፡ ዓሠርቱ ፡ እለ ፡ ለምጽ፡፡=፡
13 ወቦአ፡አሐተ፡ሀገረ፡ወተቀበልዎ፡ዓሠርቱ፡እለ፡ለምጽ፡ዕደው፡እለ፡እምርሑቅ፡=፡ ወአ
14 ውየዉ፡ወይቤሉ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ሊቅ፡ተሣሀለነ፡፡=፡ ወርእዮሙ፡ ወይቤሎሙ፡ሑ
15 ሩ፡ኀበ፡ካህን፡ወአፍትኑ፡ ርእስክሙ፡ ወእንዘ፡፡ ይሐውሩ፡ነጽሑ፡=፡ ወርእዮ፡አሐ
ዱ፡እምውስቴቶሙ፡ከመ፡ነጽሐ፡ተመይጠ፡እንዘ፡ያአኵቶ፡ለእግዚአብሔር፡በዓቢይ፡
16 ቃል፡=፡ ወሰገደ፡ በገጹ፡ ታሕተ፡ እገሪሁ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ ፡ ወአእኰቶ፡በዓቢይ፡
17 ቃል፡ ወሰምራዊ፡ ብእሲሁ፡፡=፡ ወአውሥአ፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አኮኑ፡
18 ዓሠርቱ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ ነጻሕክሙ፡ ኣይቴ፡ እንከ፡ ተስዓቱ፡=፡ ሎሙሰ፡ ተስእኖሙ
19 ኑ፡ተመይጦ፡ ወአእኵቶ፡ እግዚአብሔር፡ ዘእንበለዝ፡ ዘካልእ፡ ሕዝቡ፡=፡ ወይቤ
20 ሎ፡ ተንሥእ፡ ወሑር፡ሃይማኖትከ፡አሕየወተከ፡፡=፡ ወተስእልዎ፡ ፈሪሳውያን፡ ወይቤ
ልዎ፡ ማእዜ፡ ትመጽእ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት፡፡ ወአውሥአ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ኢታስ
ተርኢ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ በተዓቅቦ፡=፡

Et dixerunt Apostoli Domino nostro, Adde nobis fidem. Et dixit iis Dominus 5 6
noster, Si haberetis fidem, quantulum est granum sinapis, & diceretis huic moro;
Eradicator, & plantator in mari, obediret vobis. Et si quis sit, qui habet ser- 7
vum aratorem, aut pastorem venientem ab agro, num dicet; Ascende, discumbe?
Nónne dicet ei, Para mihi quod cœnem, & cinge *te*, & ministra mihi, usquedum 8
edero & bibero, & tunc edito & bibito tu etiam? Habétne igitur præmium 9
ille servus, si fecerit opus suum, quod imperaverat ei dominus ejus? Sic igitur 10
& vos, facientes vos omnia quæ præcepi vobis, dicite; Servi nos sumus, & quod
oportet nos facere, fecimus opus nostrum. Et tunc euntes ad Hierusalem, 11
transiverunt per mediam Samariam & Galilæam.

De decem leprosis.

Et ingressus est quandam civitatem, & occurrerunt ei decem leprosi homines, 12
qui *steterunt* à longé: Et exclamârunt, & dixerunt; Domine Jesu, Magister, 13
miserere nostrì. Et vidit eos, & dixit iis; Ite ad sacerdotem, & scrutari facite vos- 14
metipsos: & dum irent, mundati erant. Et videns unus ex iis quod mun- 15
dus fuit, reversus est glorificans Deum in magna voce. Et procidit in faciem 16
ejus sub pedibus Domini Jesu, & glorificavit eum in magna voce: & Samari-
tanus homo fuit. Et respondit, & dixit ei Dominus Jesus; Nónne decem fuistis 17
qui purgati estis, ubi igitur novem? Illísne impossibile erat redire, & glori- 18
ficare Deum, nisi huic alienigenæ? Et dixit ei, Surge & abi, fides tua servavit 19
te. Et interrogârunt eum Pharisæi, & dixerunt ei; Quando veniet regnum cœ- 20
lorum? & respondit, & dixit iis; Non apparebit regnum Dei observando.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 * يكي از ايشان * چون خودرا از پيسي † پاك ديد * باز كرديد * وباواز بلند خدارا ستايش مي
16 داد * * وآمد روي را درپاي عيسي بر خاك ماليد * و مر اورا شكر كرد * واين مرد سامري
17 18 بود * * عيسي كفت * نه ايشان كه پاك شدند * ده مرد بودند * نه ديكر كجا اند * چرا
19 جدا شدند * تا نيايند * وخدايرا ستايش دهند * ليكن اين مرد كه از قوم بيكانه است * وبدو
كفت * برخيز ايمان تو ترا زنك كرد صد يك پرسيدن معتزلي بهر ملكوت خدا
20 * يكي از معتزلان پرسيد * كه ملكوت خدا كي بيايد * جواب داد عيسي وبديشان
كفت * ملكوت خدا وقت معلوم ندارد

Unus ex illis, cum sese à lepra mun- 15
datum videret, reversus est, & vo-
ce elatâ Deo laudem dedit. Et ve- 16
niens faciem ad pedes Jesu in ter-
ram prostravit, & ei gratias egit:
& hic vir Samaritanus erat. Je- 17
sus dixit; Nónne illi qui mundati
sunt, decem homines erant? No-
vem reliqui ubi sunt? Quare se- 18
parati sunt, ut non venirent, ac Deo
laudem tribuerent, nisi hic vir qui
ex populo alieno est? Et ei dixit; 19
Surge, fides tua te servavit.

CI. Quæstio Pharisæi de regno Dei.

Quidam è Pharisæis percontatatus 20
est, Regnum autem Dei quando veni-
et? Responsum dedit Jesus, & illis
dixit; Regnum Dei tempus notum
non habet:

Neque dicent ; Ecce hic, aut, ecce illic : ecce enim regnum Dei intra vos est.
21 Οὐδὲ ἐροῦσιν, Ἰδοὺ ὧδε, ἤ, ἰδοὺ ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν.
Ait autem ad discipulos ; Venient dies quando desideretis unum
22 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς (π) μαθητάς, Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν
dierum filii hominis videre: & non videbitis. Et dicent vobis ; Ecce hic, aut,
23 ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν· καὶ οὐκ ὄψεσθε. Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ὧδε, ἤ,
ecce illic: ne abeatis, neque sectemini. Sicut enim fulgur coruscans ex
24 ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ ἀστράπτουσα ἐκ
ipsa quæ sub cœlo in eam quæ sub cœlo fulget, ita erit & filius homi-
τῆς (ρ) ὑπ᾽ οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν λάμπει, οὕτως (σ) ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
nis in die sua. Primùm autem oportet illum multa pati, & re-
25 που ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. Πρῶτον δὲ δεῖ (τ) αὐτὸν πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδο-
probari à generatione hac. Et sicut factum est in diebus
26 κιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς (υ) ἡμέραις
Noe, ita erit & in diebus filii hominis. Edebant, bibebant,
27 τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἤσθιον, ἔπινον,
uxores ducebant, nubebant, usque quâ die intravit Noe in arcam, &
ἐγάμουν, ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ
venit diluvium, & perdidit omnes. Similiter & sicut factũ est in
28 ἦλθεν ὁ κατακλυσμός, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας. Ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς
diebus Lot: edebant, bibebant, emebant, vendebant, plantabant, ædificabant: Quâ
29 ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν· Ἧ

autem die exiit Lot à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cœlo, &
δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, (φ) ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ᾽ οὐρανοῦ, καὶ
perdidit omnes. Secundùm hæc erit quâ die filius hominis reve-
ἀπώλεσεν ἅπαντας. Κατὰ ταῦτα ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύ- 30
latur. In illa die, qui fuerit super domum, & vasa ejus in
πτεται. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ 31
domo, ne descendat tollere illa : & qui in agro, similiter non redeat in
οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς
quæ retrò. Memores estote uxoris Lot. Quicunque quæsierit animam suam
τὰ ὀπίσω. Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ. Ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ 32
servare, perdet illam : & quicunque perdiderit illam, vivificabit eam. Dico 33
σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν (χ) ἀπολέσῃ αὐτήν, ζωογονήσει αὐτήν. Λέγω 34
vobis ; Illâ nocte erunt duo in lecto uno : unus assumetur,
ὑμῖν, Ταύτῃ τῇ νυκτὶ (ψ) ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· (ω) ὁ εἷς παραληφθήσεται,
& alter relinquetur. Duæ erunt molentes in idem : una assume-
καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. Δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· μία παραληφθή- 35
tur, & altera relinquetur. Et respondentes dicunt illi ; Ubi, Do-
σεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται. Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, Ποῦ, Κύ- 36
mine? Is autem dixit illis ; Ubi corpus, illuc congregabuntur aquilæ.
ριε; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. 37

MS. A. (π) μαθητὰς αὐτοῦ, (ρ) ὑπὸ τὸν οὐρανὸν (σ) ἔσται ὁ (τ) πολλὰ παθεῖν αὐτόν, (υ) ἡμέραις Νῶε, (φ) ἔβρεξεν θεῖον καὶ πῦρ ἀπ᾽ (χ) ἀπολέσει (ψ) δύο ἔσονται (ω) εἷς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܘܠܐ ܐܡܪܝܢ ܗܐ ܗܪܟܐ ܗܝ ܘܗܐ ܗܪܟ ܗܝ ܗܐ ܓܝܪ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܠܓܘ ܡܢܟܘܢ ܗܝ.
22 * ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܢܐܬܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܬܬܪܓܪܓܘܢ ܠܡܚܙܐ ܚܕ ܡܢ ܝܘܡܬܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܘܠܐ ܬܚܙܘܢ.
23 * ܘܐܢ ܢܐܡܪܘܢ ܠܟܘܢ ܗܐ ܗܪܟܐ ܗܘ ܘܗܐ ܗܪܟ ܗܘ ܠܐ ܬܐܙܠܘܢ.
24 * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܒܪܩܐ ܒܪܩ ܡܢ ܫܡܝܐ ܘܟܠܗ ܕܬܚܝܬ ܫܡܝܐ ܡܢܗܪ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܝܘܡܗ.
25 * ܠܘܩܕܡ ܕܝܢ ܥܬܝܕ ܕܢܚܫ ܣܓܝܐܬܐ ܘܢܣܬܠܐ ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ.
26 * ܘܐܝܟܢܐ ܕܗܘܐ ܒܝܘܡܬܗ ܕܢܘܚ ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܝܘܡܬܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ.
27 * ܕܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܘܫܬܝܢ ܘܢܣܒܝܢ ܢܫܐ ܘܝܗܒܝܢ ܠܓܒܪܐ ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܕܥܠ ܢܘܚ ܠܟܘܝܠܐ ܘܐܬܐ ܛܘܦܢܐ ܘܐܘܒܕ ܠܟܠ ܐܢܫ.
28 * ܘܬܘܒ ܐܝܟܢܐ ܕܗܘܐ ܒܝܘܡܬܗ ܕܠܘܛ ܕܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܘܫܬܝܢ ܘܙܒܢܝܢ ܘܡܙܒܢܝܢ ܘܢܨܒܝܢ ܘܒܢܝܢ.
29 * ܒܝܘܡܐ ܓܝܪ ܕܢܦܩ ܠܘܛ ܡܢ ܣܕܘܡ ܐܡܛܪ ܡܪܝܐ ܢܘܪܐ ܘܟܒܪܝܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܘܐܘܒܕ ܠܟܠܗܘܢ.
30 * ܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܝܘܡܐ ܕܡܬܓܠܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ.
31 * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܡܢ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܐܓܪܐ ܘܡܐܢܘܗܝ ܒܒܝܬܐ ܠܐ ܢܚܘܬ ܠܡܫܩܠ ܐܢܘܢ ܘܡܢ ܕܒܚܩܠܐ ܠܐ ܢܗܦܘܟ ܠܒܣܬܪܗ.
32 * ܐܬܕܟܪܘ ܠܐܢܬܬܗ ܕܠܘܛ.
33 * ܡܢ ܕܢܨܒܐ ܠܡܚܝܘ ܢܦܫܗ ܢܘܒܕܝܗ ܘܡܢ ܕܢܘܒܕ ܢܦܫܗ ܢܚܝܝܗ.
34 * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܒܗ ܒܠܠܝܐ ܬܪܝܢ ܢܗܘܘܢ ܒܥܪܣܐ ܚܕܐ ܚܕ ܢܬܕܒܪ ܘܐܚܪܢܐ ܢܫܬܒܩ.
35 * ܘܬܪܬܝܢ ܢܗܘܝܢ ܛܚܢܢ ܐܟܚܕܐ ܚܕܐ ܬܬܕܒܪ ܘܐܚܪܬܐ ܬܫܬܒܩ.
36 * ܬܪܝܢ ܢܗܘܘܢ ܒܚܩܠܐ ܚܕ ܢܬܕܒܪ ܘܐܚܪܢܐ ܢܫܬܒܩ.
37 * ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܠܐܝܟܐ ܡܪܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܝܟܐ ܕܦܓܪܐ ܬܡܢ ܢܬܟܢܫܘܢ ܢܫܪܐ.

Neque dicent, Ecce hic est, & ecce illic est. 21
Ecce enim regnum Dei intra vos est. Dixit 22
autem discipulis suis, Venient dies quum de-
siderabitis videre unum ex diebus filii homi-
nis, nec videbitis. Et si dixerint vobis ; Ec- 23
ce hîc est, & ecce illîc est, ne abieritis. Nam 24
quemadmodum fulgur coruscat è cœlo, &
quicquid sub cœlo est illustrat ; ita erit Fi-
lius hominis in die suo. Priùs autem futu- 25
rum est ut patiatur multa, & reprobetur ab
hac generatione. Et prout factum est in 26
diebus Noë, ita futurum est in diebus Filii
hominis. Edebant enim & bibebant, & 27
ducebant uxores, dabantque viris, usque ad
diem quo ingressus est Noë in arcam ; venit-
que diluvium & perdidit omnes. Et quem- 28
admodum rursus factum est in diebus Lot :
edebant enim & bibebant, & emebant ac
vendebant, & plantabãt, ac ædificabant. Quo 29
autem die Lot excessit è Sodoma, pluit Do-
minus ignem & sulphur è cœlo, & perdidit
omnes. Ita futurum est quo die revelabi- 30
tur Filius hominis. In illo die, qui fuerit in 31
tecto, & vasa ejus in ipsa domo, ne descen-
dat ut sumat ea : & qui in agro fuerit, non
revertatur retró. Memineritis uxoris Lot. 32
Quisquis voluerit servare animam suam, 33
perdet eam: & qui perdiderit animam suam,
servabit eam. Dico vobis, Illâ nocte duo 34
erunt in uno lecto ; unus assumetur, & al-
ter relinquetur. Item duæ erunt mo- 35
tes simul ; una assumetur, & altera re-
linquetur. Duo erunt in agro ; unus 36
assumetur, & alter relinquetur. Respon- 37
derunt, & dicunt ei ; Quò, Domine
noster ? Dixit eis, Ubi erit corpus, illuc
congregabuntur aquilæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* ونكويند اينجاست • يا انجاست • اينك ملكوت † خدا درشما درست * وبشاكردان خود 21 22
كفت • بيايند † روزها • كه شمارا ارزو باشد • در روزها كه فرزند ادمي † را ببينيد * [ونبينيد]
* واكر بشما كويند اينجاست • يا انجاست مرويد * انچنانك بخنوه ازآسمان † بتابد • هر چه زير 23 24
اسمانست † روشن شود • انچنان بشود فرزند ادمي در روزخود * هر چه زودتر آماده است • 25
كه بسيار زحمت كشد • واين دوده نكوهيك • وخوار شود * انچنانك در روزكار نوح شد • درين 26
روزكار نيز چنين † شود * در روزهاء نوح † مي خوردند • ومي اشاميدند • وزن مي خواستند • 27
عروسي ودامادي مي كردند • وغافل بودند • تا ان روزكه نوح † در كشتي رفت •
وطوفان آمد • وهمه را هلاك † كرد • * وانچنانك در روزكار لوط شد • كه مي خوردند • ومي 28
اشاميدند • ومي خريدند ومي فروختند • ودرختها مي نشاندند • وعمارت مي كردند •
* تا ان روزكه لوط † ازسدوم بدر رفت • خدا اتش وكوكرد † ازاسمان باريد • و همه را 29
هلاك كرد • * اين چنين بشود دران † روزكه فرزند ادمي † اشكارا و پيدا شود 30
صد دو نشان امدن مسيح باردوم
* [دران روز] هر كه بر بام باشد • و جامه 31

Neque dicent, Hic est, aut illic est. 21
Ecce regnum Dei in vobis inest. Et 22
discipulis suis dixit ; Venient dies,
quando vobis desiderium erit erga
dies, quibus filium hominis videa-
tis, & non videbitis. Et si vobis 23
dixerint ; Hic est, aut illic est : ne
eatis. Quemadmodum fulmine à 24
cœlo emicante quicquid sub cœlo est
collustratur ; eodem modo erit Filius
hominis in die suo. Sed primùm 25
omnium statutum est ut multum do-
loris patiatur, & ab hac generatio-
ne contemptus & vili factus sit.
Quemadmodum in diebus Noah erat, 26
in his diebus etiam ita erit : In di- 27
ebus Noah edebant, et bibebant, uxo-
res ambiebant, nuptias & sponsalia
agebant, & oscitantes erant, usque
in illum diem quo Noah in navem
ivit, & diluvium venit, & omnes
perdidit. Et quemadmodum in di- 28
ebus Lot erat, quando comedebant,
& bibebant, & emebant, & ven-
debant, & arbores plantabant, &
ædificabant : Usque ad illum diem 29
quo Lot è Sodom egressus est, et De-
us ignem & sulphur è cœlo depluit,
& omnes perdidit. Similiter erit in 30
illo die, quo filius hominis appare-
bit & revelabitur.

CII. Signum adventûs Christi vice secundâ.

In illo die quicunque in tecto fue- 31
rit, & vestis

Versio VULGATA LATINA.

21
22 Neque dicent; Ecce hic, aut ecce illic. Ecce enim regnum Dei intra vos est. Et
23 ait ad discipulos suos; Venient dies quando desideretis videre unum diem Filii
24 hominis, & non videbitis. Et dicent vobis; Ecce hic, & ecce illic. Nolite
ire, neque sectemini. Nam, sicut fulgur coruscans de sub cœlo, in ea quæ
25 sub cœlo sunt, fulget: ita erit Filius hominis in die sua. Primùm autem opor-
26 tet illum multa pati, & reprobari à generatione hac. Et sicut factum est in die-
27 bus Noë, ita erit & in diebus Filii hominis. Edebant, & bibebant: uxores
ducebant, & dabantur ad nuptias, usque in diem, quâ intravit Noë in arcam:
28 & venit diluvium, & perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus Lot:
Edebant, & bibebant: emebant, & vendebant: plantabant, & ædificabant:

Quâ die autem exiit Lot à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cœlo, & omnes 29
perdidit: Secundùm hæc erit quâ die Filius hominis revelabitur. In illa hora, 30
qui fuerit in tecto, & vasa ejus in domo, ne descendat tollere illa: & qui in 31
agro, similiter non redeat retrò. Memores estote uxoris Lot. Quicunque quæ- 32
sierit animam suam salvam facere, perdet illam: & quicunque perdiderit illam, 33
vivificabit eam. Dico vobis; In illa nocte erunt duo in lecto uno: unus assume- 34
tur, & alter relinquetur. Duæ erunt molentes in unum: una assumetur, & 35
altera relinquetur. Duo in agro: unus assumetur, & alter relinquetur. Respon- 36
dentes dicunt illi; Ubi Domine? Qui dixit illis; Ubicunque fuerit corpus, illuc 37
congregabuntur & aquilæ.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * ولا يقال هي ذه هي هنا او هناك ٠ ها ملكوت الله داخلكم * ثم قال لتلاميذه ستاتي ايام
22 تشتهون ان تروا يوما واحدا من ايام ابن الانسان فلا ترون * فان قالوا لكم هوذا هو ههنا او
23 هناك فلا تذهبوا ولا تسرعوا * فانه كما ان البرق يظهر في السماء فيضي تحت السماء فكذلك
24 يكون ابن البشر في يومه * وقبل هذا يقبل الاما كثيرة ويرذل من هذا الجيل * وكما كان في
25 ايام نوح كذلك يكون في ايام ابن البشر * لانهم كانوا ياكلون ويشربون ويتزوجون ويزوجون
26 الي اليوم الذي دخل فيه نوح الي السفينة فجاء الطوفان واهلك الجميع * وكما كان في ايام
27 لوط كانوا ياكلون ويشربون ويبيعون ويشترون ويغرسون ويبنون * الي اليوم الذي خرج فيه
28 لوط من سدوم ٠ فامطر من السماء نار وكبريت فاهلك جميعهم * كذلك يكون في اليوم
29 الذي يظهر فيه ابن الانسان * في ذلك اليوم من كان في السطح والته في البيت لا ينزل
30 باخذها ٠ وكذلك ايضا من كان في الحقل فلا يرجع الي ورائه * اذكروا مراة لوط * من اراد ان
31 يخلص نفسه فليهلكها ومن يهلكها يحييها * واقول لكم ان في تلك الليلة يكون اثنان على
32 سرير واحد يوخذ الواحد ويترك الاخر * ويكون اثنتان تطحنان جميعا يوخذ الواحدة ويترك
33 الاخري * اثنان في الحقل يوخذ الواحد ويترك الاخر * اجابوه قايلين الي اين يا رب ٠ فقال
34 لهم حيث تكون الجثة فهناك تجمع النسور *
35
36
37

Neque dicetur, Ecce est hic, aut 21
illic. Ecce regnum Dei intra vos est.
Deindè dixit discipulis suis; Venient 22
dies quibus optabitis videre diem
unum ex diebus Filii hominis, &
non videbitis. Et si dixerint vobis; 23
Ecce est hic aut illic, ne eatis,
neque festinetis. Quoniam quemad- 24
modum fulgur apparet in cœlo, &
illuminat quæ sub cœlo sunt, ita erit
Filius hominis in die sua. Sed ante hoc 25
recipiet passionem multam, & vilipen-
detur ab hac generatione. Et sicut fa- 26
ctum est in diebus Noe, ita erit in diebus
Filii hominis. Nam comedebant & bibe- 27
bant, connubebant & nuptum dabant,
usque in diem quâ intravit Noe in na-
vim; & venit diluvium, & perdidit
omnes. Et quemadmodum factum est in 28
diebus Lot. Edebant & bibebant, &
vendebant & emebant, & plantabant
& ædificabant: Usque in diem quâ ex- 29
iit Lot è Sodomis, & pluit de cœlo ignis
& sulphur, & perdidit omnes: Ita erit
in die quâ apparebit Filius hominis. In 30
illa die, qui fuerit in tecto, & instru- 31
menta ejus in domo, ne descendat tollere
illa. Et similiter etiam qui fuerit in
agro, ne redeat retro se. Memores estote 32
uxoris Loth. Quicunque voluerit sal- 33
vare animam suam, perdat illam: &
quicunque perdiderit eam, vivifica-
bit eam. Dico autem vobis, quòd in illa 34
nocte erunt duo super lecto eodem: as-
sumetur unus, & relinquetur alter;
Et erunt duæ molentes simul: assume- 35
tur una, & relinquetur altera. Duo 36
in agro: assumetur unus, & relin-
quetur alter. Responderunt ei, di- 37
centes; Quò, Domine? Ait illis,
Ubi fuerit cadaver, illuc convenient
aquilæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወኢይብልዋ፡ነያ፡ዝየ፡ወነያ፡ከሐከ፡መንግሥተ፡ እግዚአብሔርሰ፡ ነያ፡ማእከሌክሙ፡
22 ይእቲ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ለአርደኢሁ፡ ይመጽኡ፡ መዋዕል፡ እመ፡
ትፈትዉ፡ ትርአዩ፡አሐተ፡ዕለተ፡ እመዋዕሊሁ፡ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ሕያው፡ወኢትሬ
23 ኢዩ፡፡=፡ ወይብሉክሙ፡ ነዋ፡ ዝየ፡ ወነዋ፡ ከሐከ፡ኢትጸኡ፡ ወኢትዴግኑ፡፡=፡ እስ
24 መ፡ ከመ፡መብረቅ፡ ዘይበርቅ፡ወያበርህ፡ እምአጽናፈ፡ ሰማይ፡ እስከ፡አጽናፈ፡ሰማይ፡
25 ከማሁ፡ውእቱ፡ምጽአቱ፡ ለወልደ፡እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡፡=፡ ወባሕቱ፡ ይቀድም፡ ብ
26 ዙኀ፡ ይሐመም፡ ወታሜክሮ፡ ዛቲ፡ ትውልድ፡፡=፡ ወበከመ፡ በመዋዕሊሁ፡ ለኖኅ፡ከ
27 ማሁ፡ይከውን፡ በምጽአቱ፡ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ሕያው፡=፡ እንዘ፡ ይበልዑ፡ ወይሰ
ትዩ፡ ወያወስቡ፡ ወይትዋሰቡ፡ እስከ፡አመ፡ ቦአ፡ ኖኅ፡ውስተ፡ ነፍቀ፡ ታቦት፡ዘመጽአ፡
28 ማየ፡አይኅ፡ ወአጥፍኦ፡ኵሎ፡ኅቡረ፡፡=፡ ወበከመ፡ኮነ፡በመዋዕሊሁ፡ለሎጥ፡ እንዘ፡
29 ይበልዑ፡ ወይሰትዩ፡ወይሐንጹ፡ ወይተክሉ፡ ወይሠይጡ፡ ወይሣየጡ፡፡=፡ እስከ፡ ዕለ
ተ፡ወፅአ፡ሎጥ፡እምሰዶም፡ወዝነመ፡ እምሰማይ፡ እሳት፡ወተይ፡ወአጥፍኦ፡ኵሎ፡=፡
30 ከማሁ፡ ውእቱ፡ምጽአቱ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ሊይትዐወቅ፡፡=፡ ውእተ፡
31 ዕለተ፡ ዘሃሎ፡ውስተ፡ ናሕስ፡ ወንዋዩ፡ውስተ፡ ቤት፡ኢይረድ፡ ይንሣእ፡፡ወዘሂ፡ ገዳመ፡
32 ሃሎ፡ኢይግባእ፡ድኅሬሁ፡=፡ ተዘከርዋ፡ ለብእሲተ፡ሎጥ፡=፡ እስመ፡ዘይፈቅድ፡ያድ
33 ኅና፡ለነፍሱ፡ ለይግድፋ፡ወዘሰ፡ገደፋ፡ ለነፍሱ፡ በእንቲአየ፡ያሐይዋ፡፡=፡ እብለክሙ፡
34 በይእቲ፡ሌሊት፡ ክልኤቱ፡ ሃለው፡ውስተ፡አሐቲ፡ ዓራት፡ላሐደ፡ ይነሥኡ፡ ወካልኦ፡ይ
35 ኅድጉ፡=፡ ወክልኤቲ፡ ይሐርጻ፡ በአሐቲ፡መሕረጽ፡ አሐተ፡ ይነሥኡ፡ ወካልእታ፡ ይ
37 ኅድጉ፡፡=፡ ፨፨፨ ወአውሥኡ፡ ወይቤልዎ፡ በአይቴኑ፡ እግዚኦ፡ ወይቤሎሙ፡
እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ኀበ፡ ሃሎ፡ ገደላ፡ ህየ፡ ይትጋብኡ፡ አንስርት፡፡=፡

Neque dicetis, Ecce hic, & ecce illic: regnum Dei ecce medio vestrûm est. 21
Et dixit Dominus Jesus discipulis suis; Venient tempora quum desiderabitis vi- 22
dere unam diem de tempore Filii hominis, & non videbitis. Et dicent vobis, 23
Ecce hic, & ecce illic: ne exeatis, neque sectemini. Quia sicut fulgur fulgurans, 24
& coruscans ab extremitatibus cœli, usque ad extremitates cœli, sic erit adven-
tus Filii hominis. Veruntamen priùs, multùm vexabit & tentabit eum hæc ge- 25
neratio. Et sicut *factum fuit* in diebus Noë, ita erit in adventu Filii hominis. 26
Edentes, & bibentes, & uxores ducentes, & nuptum datæ erant, usquequò in- 27
troiit Noë in medium arcæ, & venit aqua diluvii, & perdidit omnes simul. Et 28
sicut fuit in diebus Lot: edentes, & bibentes, & ædificantes, & plantantes, &
vendentes, & ementes erant: Usque diem *quo* exiit Lot à Sodoma, & pluvit à 29
cœlo, igni & sulphure, & perdidit omnes. Sic erit adventus Filii hominis, in- 30
cognitus erit. Istâ die, qui fuerit in tecto, & vasa ejus in domo, ne descendat 31
tollere ea: & qui *in* deserto fuerit, non redeat retrò: Memores estote uxoris 32
Lot. Quia qui quæsierit servare animam suam, perdat eam: & qui perdiderit 33
animam suam propter me, servabit eam. Dico vobis, In hac nocte duo erunt 34
in uno lecto; unum accipient, & alterum relinquent. Et duæ molent in una 35
mola; unam accipient, & alteram relinquent. Et responderunt, & dixerunt 37
ei; Ubi Domine? & dixit iis Dominus Jesus, Ubi fuerit certamen, illuc con-
gregabuntur aquilæ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

او در خانه باشد ٠ فرو نیاید وجامه خودرا ستاند ٠ و انك در كشتزار باشد ٠ باز پس نكردد ٠
32 * بياد آوريد زن لوط را ٠ * هر كه خواهد كه جان خودرا زنده كند ٠ اورا كم كند
33
34 وهر كه اورا كم كند جان خودرا زنده كند ٠ * بشما بكويم ٠ دران شب دو بر يك تخت
35 باشند يكي ربوده شود ٠ ويكي بماند ٠ *[ودوزن باهم سابنده باشند يكي ستده شود ويكي
36 بماند * دو كس در ده باشند يكي ستده شود ويكي بماند] * بعيسي كفتند تا كجا
37
اي خداوند ما ٠ بديشان كفت هر كجا مردار باشد ٠ كركسان انجا كرد شوند

ejus in domo fuerit, ne descendat
et vestem suam capiat: et ille qui
in agro fuerit, denuò ne revertatur.
In memoriam reducite uxorem Lot. 32
Quicunque cupierit ut animam 33
suam vivificet, eam perdat: &
quicunque eam perdiderit, animam
suam vivificabit. Vobis dico; In 34
ea nocte duo in uno lecto erunt:
unus abreptus erit, et unus ma-
nebit. Et duo mulieres simul mo- 35
lentes erunt; una accipietur et
una manebit. Duo homines in 36
agro erunt; unus accipietur, et
unus manebit. Ad Jesum dixe- 37
runt; Quousque Domine noster? Illis
dixit; Ubicunque cadaver fue-
rit, vultures ibi congregabuntur.

CAP. XVIII. ιη'.

ΞΑ' σιά

Dicebat autem & parabolam *illis*, ad *oportere* semper orare, & non
1 Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς, πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε (α) προσεύχεσθαι, καὶ μὴ
segnescere, Dicens; Judex quidam erat in quadam civitate, Deum non *timens*, &
2 ἐκκακεῖν, Λέγων, Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει, τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ
hominem non *reveritus*. Vidua autem erat in civitate illa, & veniebat ad
3 ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. Χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς
eum, dicens; Vindica me de adversario meo. Et *non volebat ad* tem-
4 αὐτὸν, λέγουσα, Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. Καὶ οὐκ (β) ἠθέλησεν ἐπὶ χρό-
pus. Post autem hæc dixit *in* seipso; *Si &* Deum non timeo, *&* hominem *non* reve-
νον. μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέ-
reor: *Propter præbere* mihi *molestiam viduam hanc*, vindicabo illam, ne
5 πομαι· Διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτὴν, ἵνα μὴ
in *finem* veniens sugillet me. Ait autem Dominus; Audite quid judex
6 εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς
injustitiæ dicit. *At* Deus non faciet vindictam electorum suorum claman-
7 τῆς ἀδικίας λέγει. Ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοών-
tium ad se die *&* nocte, & *longanimus super illos*? Dico vobis,
8 των πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ (γ) μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς; Λέγω ὑμῖν,
Quia faciet vindictam illorum *in celeritate*. Veruntamem filius hominis veniens, *num*
Ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. Πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα
inveniet fidem in terra? Dixit autem & ad quosdam *persuasos* in *seipsis*,
ΞΒ' εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς; Εἶπε δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς, 9
quòd essent justi, & *nihili facientes* cæteros, parabolam istam: Homines
ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς, τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωποι 10
duo ascendebant in templum *orare*, unus Pharisæus, & alter publicanus.
δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης.
Pharisæus stans, apud se hæc orabat; Deus, gratias ago tibi, quia non
Ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς, πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο, Ὁ Θεὸς εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ 11
sum sicut cæteri hominum, raptores, injusti, adulteri, *aut &* *ut* hic publica-
εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοὶ, ἢ καὶ (δ) ὡς οὗτος ὁ τελώ-
nus. Jejuno bis Sabbato, *decimo omnia* quæ possideo. Et publicanus
νης. Νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. Καὶ ὁ τελώνης 12
à longè stans *non volebat* nec oculos ad cœlum levare, sed percutiebat 13
μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι, ἀλλ' ἔτυπτεν
in pectus suum, dicens; Deus, propitius esto mihi peccatori. Dico vobis;
εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, λέγων, Ὁ Θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Λέγω ὑμῖν, 14
σιε 6 Descendit hic justificatus in domum suam, *quàm ille*: quia omnis *exaltans* seipsum,
Κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, (ε) ἢ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν,
humiliabitur: *at humilians* seipsum, exaltabitur.
ταπεινωθήσεται· (ζ) ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.

MS. A. (α) προσεύχεσθαι αὐτοὺς, καὶ (β) ἤθελεν (γ) μακροθυμεῖ (δ) ὡς ὁ τελώνης οὗτος. (ε) ἢ γὰρ ἐκεῖνος. (ζ) καὶ ὁ ταπεινῶν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܫܒܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܢܙ * ܩܦܠܐܘܢ * ܢܚ *

1 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܦ ܡܬܠܐ ܕܒܟܠܙܒܢ ܢܨܠܘܢ ܘܠܐ ܢܡܐܢܘܢ܂ *
2 ܕܝܢܐ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܚܕܐ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܠܐ ܕܚܠ ܗܘܐ ܘܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܠܐ ܒܗܬ ܗܘܐ܂ *
3 ܐܪܡܠܬܐ ܕܝܢ ܚܕܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܒܗܝ ܡܕܝܢܬܐ ܘܐܬܝܐ ܗܘܬ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪܐ ܐܬܒܥ ܠܝ ܡܢ ܒܥܠ ܕܝܢܝ܂ *
4 ܘܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܒܬܪܟܢ ܕܝܢ ܐܡܪ ܒܢܦܫܗ ܐܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܠܐ ܕܚܠ ܐܢܐ ܘܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܠܐ ܒܗܬ ܐܢܐ܂ *
5 ܡܛܠ ܕܡܠܐܝܐ ܠܝ ܗܕܐ ܐܪܡܠܬܐ ܐܬܒܥܝܗ ܕܠܐ ܒܟܠܙܒܢ ܬܐܬܐ ܬܗܪܘܝܢܢܝ܂ *
6 ܘܐܡܪ ܡܪܢ ܫܡܥܘ ܡܢܐ ܐܡܪ ܕܝܢܐ ܕܥܘܠܐ܂ *
7 ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܠܐ ܣܓܝ ܢܥܒܕ ܬܒܥܬܐ ܠܓܒܝܐ ܕܝܠܗ ܕܩܪܝܢ ܠܗ ܒܐܝܡܡܐ ܘܒܠܠܝܐ ܘܡܓܪܓ ܪܘܚܗ ܥܠܝܗܘܢ܂ *
8 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܥܒܕ ܬܒܥܬܗܘܢ ܥܓܠܐܝܬ܂ ܒܪܡ ܢܐܬܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܘܟܝ ܢܫܟܚ ܗܝܡܢܘܬܐ ܥܠ ܐܪܥܐ܂ *
9 ܘܐܡܪ ܠܘܩܒܠ ܐܢܫܐ ܕܬܟܝܠܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܢܦܫܗܘܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܙܕܝܩܐ ܘܫܐܛܝܢ ܗܘܘ ܠܟܠ ܐܢܫ ܡܬܠܐ ܗܢܐ܂ *
10 ܬܪܝܢ ܓܒܪܝܢ ܣܠܩܘ ܠܗܝܟܠܐ ܠܡܨܠܝܘ ܚܕ ܦܪܝܫܐ ܘܐܚܪܢܐ ܡܟܣܐ܂ *
11 ܘܗܘ ܦܪܝܫܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܒܝܢܘܗܝ ܠܢܦܫܗ ܘܗܠܝܢ ܡܨܠܐ ܗܘܐ ܐܠܗܐ ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܟ ܕܠܐ ܗܘܝܬ ܐܝܟ ܫܪܟܐ ܕܐܢܫܐ ܚܛܘܦܐ ܥܠܘܒܐ ܘܓܝܘܪܐ܂ ܐܘ ܐܝܟ ܗܢܐ ܡܟܣܐ܂ *
12 ܐܠܐ ܨܐܡ ܐܢܐ ܬܪܝܢ ܒܫܒܬܐ ܘܡܥܣܪ ܐܢܐ ܟܠ ܡܕܡ ܕܩܢܐ ܐܢܐ܂ *
13 ܘܗܘ ܡܟܣܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܘܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܐܦܠܐ ܥܝܢܘܗܝ ܠܡܪܡܘ ܠܫܡܝܐ܂ ܐܠܐ ܛܪܦ ܗܘܐ ܥܠ ܚܕܝܗ ܘܐܡܪ ܐܠܗܐ ܐܬܚܢܢ ܥܠܝ ܠܚܛܝܐ܂ *
14 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܢܚܬ ܗܢܐ ܟܕ ܡܙܕܕܩ ܠܒܝܬܗ ܝܬܝܪ ܡܢ ܗܘ ܦܪܝܫܐ܂ ܟܠ ܓܝܪ ܕܡܪܝܡ ܢܦܫܗ ܢܬܡܟܟ܂ ܘܟܠ ܕܡܡܟܟ ܢܦܫܗ ܢܬܪܝܡ܂

Lectio in vespera sabbathi primi Quadragesimæ. 57.

CAP. XVIII.

Dixit autem etiam eis parabolam, ut omni 1
tempore orarent, nec ipsis esset tædio.
Judex quidam erat in quadam urbe, qui nec 2
Deum timebat, nec homines erubescebat.
Porrò vidua quædam erat in illa urbe, & 3
veniebat ad eum, aiebátque; Vindica me
ab adversario meo. Nolebat autem per 4
multum tempus: post hæc verò dixit apud
se; Etsi Deum non timeam, nec homines
erubescam; Saltem quia me fatigat hæc vi- 5
dua, vindicabo eam, ne omni tempore veni-
ens, negotium mihi facessat. Et subdidit 6
Dominus noster, Audite quid dixerit judex
ille iniquus. Deus autem nónne magìs fa- 7
ciet vindictam electorum suorum, clamanti-
um ad ipsum die ac nocte, & longanimis erit
erga illos? Dico vobis; Faciet vindictam 8
eorum citó. Veruntamen veniet Filius homi-
nis, & num reperturus est fidem in terra?
Porrò dixit hanc parabolam adversùs eos qui 9
sibi confidunt se esse justos, omnésque despi-
ciunt. Duo homines ascenderunt in tem- 10
plum ut preces funderent, unus Pharisæus,
& alter Publicanus: Et ille Pharisæus 11
stans seorsim, hæc precabatur; Deus, grati-
as ago tibi, quòd non sim sicut cæteri homi-
nes, rapaces, & oppressores, & mœchi: nec
sicut iste Publicanus. Sed jejuno bis in 12
hebdomade, & decimas do omnium quæ
possideo. Ille verò Publicanus stabat pro- 13
cul, nolebátque vel oculos suos in cœlum at-
tollere: sed percutiebat pectus suum, di-
cebátque; Deus, propitius esto mihi pecca-
tori. Dico vobis, Descendit iste justificatus 14
domum suam, potiùs quàm Pharisæus ille.
Nam quicunque se extollit, deprimetur; &
quicunque se deprimit, extolletur.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

صد سه مثل قاضيء ظالم

1 * باز بديشان مثل كفت • كه همه وقت نماز كنند •
2 وكاهلي نورزيد • * قاضيء بود در شهري كه از خدا نمي ترسيد • واز مردم شرم نمي داشت •
3 * ودران شهر بيوه زني بود • كه پيش او مي آمد • ومي كفت • كه داد من از غريم من
4 بستان * و قاضي نمي خواست • مدتي بدين كار بر آمد • قاضي در نفس خود كفت •
5 چون از خدا نمي ترسم • و از مردم شرم نمي دارم • * باري براي امدن + و رفتن بيوه زن •
6 كه مرا زحمت مي دهد • كارش بكزارم • تا در هر وقتي نيايد • و مرا ملالت دهد • * وخداوند ما
7 كفت • بشنويد انچ قاضيء ظالم كفت • * نه خدا بيشتر داد بستاند براي كزيدكان او •
8 كه در روز وشب + ازو بخواهند • وجان خودرا بلطف بريشان بپيوسته + دارد • * [بشما مي
كويم هر چه زودتر داد ايشان بستاند] اكنون فرزند بيايد و بر زمين ايمان نيابد

صد وچهار نماز كردن معتزلي با سودخور

9 * واين مثل را براي آنان كفت كه بر نفس خود اعتماد كرده بودند • و پنداريد كه
10 نيك اند • و بر همه كس افسوس زنند • * دو مرد در كنشت رفتند • تا نماز كنند • يكي
11 معتزل بود • و ديكر سودخور و ضامن • * معتزل مي كفت مر ترا اي خدا شكر مي كنم •

CIII, Parabola Judicis iniqui.

CAP. XVIII.

Rursus illis parabolam dixit, ut 1
omni tempore orarent, etnon pigre-
scerent. Judex erat in civitate qua- 2
dam qui à Deo non timebat, nec ab
homine pudorem habebat. Et in 3
illa civitate vidua quadam erat,
quæ ad eum venit, & dixit;
Oro ut jus meum ab adversario
meo capias. Judex autem noluit: 4
sed aliquanto tempore hoc modo
transacto, judex apud se dixit; Li-
cet à Deo non timeam, & ab ho-
minibus pudorem non habeam:
Jam propter aditum reditúmque 5
hujus viduæ, quæ mihi molesti-
am exhibet, negotium ejus transi-
gam, ne omni tempore veniens tæ-
dium mihi det. Et Dominus noster 6
dixit; Audite id quod judex ini-
quus dicit. Nónne Deus magìs jus 7
capiet propter electos suos, qui die
ac nocte ab eo petunt, & animum
suum benignè in illos affectum
habebit. Vobis dico, Quàm primùm 8
jus eorum capiet. Jam Filius ve-
niet, & in terra fidem non inveniet.

CIV. Oratio Pharisæi cum publicano.

Et hanc parabolam ob illos di- 9
xit, qui in semet ipsis confide-
debant, existimantes se bonos es-
se, & in omnem hominem con-
temptum injiciebant. Duo homi- 10
nes in templum ibant, ut ora-
rent; unus Pharisæus erat, & alter
Publicanus et manceps. Pharisæus 11
dixit; Tibi, ó Deus, gratias ago,

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XVIII.

1 DIcebat autem & parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare & non
2 deficere, Dicens; Judex quidam erat in quadam civitate, qui Deum non time-
3 bat, & hominem non reverebatur. Vidua autem quædam erat in civitate illa, &
4 veniebat ad eum, dicens; Vindica me de adversario meo. Et nolebat per multum
tempus. Post hæc autem dixit intra se; Etsi Deum non timeo, nec hominem
5 revereor: Tamen quia molesta est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne in no-
6 vissimo veniens sugillet me. Ait autem Dominus; Audite quid judex iniquitatis
7 dicit: Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die
8 ac nocte, & patientiam habebit in illis? Dico vobis, Quia citò faciet vindictam
illorum. Veruntamen Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra?
Dixit autem & ad quosdam, qui in se confidebant tanquam justi, & aspernaban- 9
tur cæteros, parabolam istam: Duo homines ascenderunt in templum ut ora- 10
rent: unus Pharisæus, & alter publicanus. Pharisæus stans, hæc apud se ora- 11
bat; Deus, gratias ago tibi quia non sum sicut cæteri hominum: raptores, injusti,
adulteri: velut etiam hic publicanus. Jejuno bis in sabbato: decimas do omni- 12
um quæ possideo. Et publicanus à longè stans, nolebat nec oculos ad cœlum le- 13
vare: sed percutiebat pectus suum, dicens; Deus propitius esto mihi peccatori.
Dico vobis, descendit hic justificatus in domum suam ab illo: quia omnis qui se ex- 14
altat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

1 2 الفصل الثالث والستون * ثم قال لهم مثلا ليصلوا كل حين ولا يملوا * قال كان
3 قاض في مدينة لا يخاف الله ولا يستحيي من الناس * وكانت في تلك المدينة ارملة وكانت
4 تاتي اليه وتقول له انصفني ممن ظلمني * ولم يكن يشاء الي زمان وبعد ذلك قال في نفسه ان
5 كنت لا اخاف الله ولا استحيي من الناس * لكن كون هذه الارملة تتعبني انتقم لها لئلا
6 7 تاتي الي كل حين لتتعبني * ثم قال الرب اسمعوا ما قال قاض الظلم * افليس الله احري ان
8 ينتقم لمختاريه الذين يدعونه نهارا وليلا ويتاني عليهم * نعم اقول لكم انه ينتقم لهم سريعا
9 اذا جاء ابن الانسان ترى يجد ايمانا على الارض * الفصل الرابع والستون * ثم
10 قال لهم من اجل اقوام يقولون انهم صديقون ويحقرون البقية هذا المثل * رجلان صعدا الي
11 الهيكل ليصليا احدهما فريسي والاخر عشار * فاما الفريسي فوقف يصلي بهذا في نفسه
اللهم اني اشكرك لاني لست مثل باقي الناس العاصين الظلمة الفجار ولا مثل هذا
12 13 العشار * اصوم يومين في كل اسبوع واعشر جميع مالي * فاما ذلك العشار فكان قائما من
بعيد ولا يشاء ان يرفع عينيه الي السماء لكن كان يضرب علي صدره ويقول اللهم اغفر
14 لي فاني خاطي * اقول لكم ان هذا نزل الي بيته ابر من ذاك لان كل من يرفع نفسه يتضع
وكل من يضع نفسه يرتفع *

Sectio sexagesima tertia.

CAP. XVIII.

PRæstereà dixit eis parabolam, ut ora- 1
rent omni tempore, & non tepescerent. Di- 2
xit; Erat judex in civitate quadam,
qui non timebat Deum, neque revereba-
tur homines. Et erat in illa civitate vi- 3
dua quadam, veniebàtque ad eum, &
dicebat ei; Vindica me ab eo qui me
oppressit; At renuerat usque ad aliquod 4
tempus. Et post hoc dixit in seipso, Si
non timeo Deum neque revereor homines:
Tamen quandoquidem hæc vidua me ve- 5
xat, vindicabo illam, ne veniat ad me
singulis momentis ad fatigandum me.
Tum dixit Dominus; Audite quid dixe- 6
vit judex iniquitatis. Nónne ergò Deus 7
potiùs vindicabit electos suos, qui invo-
cabunt eum diu noctúque, & patienter
feret illos? Imò dico vobis, quòd vindi- 8
cabit illos citò. Quando veniet Filius
hominis, putásne inveniet fidem super
terram?

Sectio sexagesima quarta.

Deindè dixit illis propter nonnullos qui 9
dicebant se esse justos, & aspernabantur
cæteros, hanc parabolam; Duo homines 10
ascenderunt in templum ut orarent: unus
eorum erat Pharisæus, & alter decima-
rum exactor. Et verò Pharisæus stetit 11
orans hoc intra se; Deus, equidem gra-
tias ago tibi, quia non sum sicut cæteri
homines, violenti, oppressores, adulteri:
neq; sicut iste decimarum exactor. Jeju- 12
no duobus diebus in qualibet septimana,
& decimo cunctas opes meas, At ille 13
Publicanus stabat à longè, & nolebat
elevare oculos suos ad cœlum, sed percu-
tiebat pectus suum, & aiebat; Deus,
parce mihi, quia peccator sum. Dico vo- 14
bis, quòd hic descendit in domum suam
justificatior illo. Quia omnis qui exal-
tat seipsum, humiliabitur: & omnis
qui humiliat seipsum, exaltabitur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ነጋ ወይቤሎሙ: እግዚእ፤ ኢየሱስ: ለአርደኢሁ: ከመ: ይጸልዩ: ዘልፈ:ወኢይትሀከ
ዩ::=፦ በእንተ: መኰንን: ዓመፃ:=፦
2 ወይቤሎሙ:ኢየሱስ::አሐዱ:መኰንን: ሀሎ: በአሐቲ:ሃገር: ዘኢይፈርሀ: እግዚ
3 አብሔር:ወኢይኀፍር: ሰብአ::=፦ ወሃለወትአ:አሐቲ: እቤር:በይእቲ:ሃገር: ወትመ
4 ጽእ:ኀቤሁ:ወትብሎ:ኰንነኒ: እምዕድውየ·=፦ ወአበያ: ወአጐንደያ:ወእምዝ: ሐ
5 ለየ: ወይቤ: እመ:ኢይፈርህ: እግዚአብሔር: ወኢይኀፍር: ሰብአ:=፦ ከመ:ኢታንኅ
6 የኒ: ዛቲ: እቤር: እሸንና:ከመ:ኢትምጻእ:ወኢታሠርሐኒ: ዘልፈ:=፦ ወይቤሎሙ:
7 እግዚእነ:ስምዑ:ዘይቤ:መኰንን:ዓመፃ::=፦ ወእግዚአብሔርኑ:እንከ:ኢይፈትሕ:
ለኅሩያኒሁ: እለ:ይገዕሩ:ኀቤሁ:መዓልተ:ወሌሊተ: ወይትዔገሦሙ::=፦ እብለክሙ:
8 ከመ:ይፈትሕ:ሎሙ:ፍጡነ::ወባሕቱ: ወልደ: እጓለ፤ እመ: ሐያው:መጺኦ: ይረክብ
ኑ: እንጋ: ሃይማኖተ: ዲበ: ምድር::=፦
በእንተ: ፈሪሳዊ: ወመጸብሐዊ:=፦
9 10 ወይቤሎሙ: እግዚእ:ኢየሱስ: እለ:ያጸድቁ: ርእሶሙ: ወይሜንኑ: ቢጾሙ:=፦ ወመ
ሰሎሙ:ከመዝ:ክልኤቱ: ዕደው:ዓርጉ: ቤተ:መቅደስ:ይጸልዩ:አሐዱ:ፈሪሳዊ:
11 ወካልኡ:መጸብሕዊ::=፦ ወቆመ: ፈሪሳዊ: ወጸለየ: ወይቤ: ኣእኰተከ: እግዚኦ: ዘ
ኢረሰይከኒ:ከመ:ባዕደን: ሰብእ: ሃያድንያ:ወዓማፂያን:ወይሕውሩ:ብእሲተ: ብእሲ:
12 ወኢከመ:ዝንቱ:መጸብሐዊ::=፦ እጸውም:ካዕበ:ለሰንበት:ወእበውእ: ዓሥራተ: እ
13 ዴሁ: ለኵሉ: ዘአጥረይኩ::=፦ ወመጸብሐዊስ:ቆመ: እምርሑቅ:ወኢፈቀደ:ያንሥ
እ:ኣዕይንቲሁ:ውስተ: ሰማይ: ወጐድአ: እንግድዓሁ:ወይቤ: ስረይ:ሊተ:ለኃጥእ:እ
14 ግዚኦ:=፦ ወእብለክሙ: አተወ: ቤቶ: ዝንቱ: እንዘ: ይጸድቅ : እምዝከቱ :: እስ
መ:ኵሉ: ዘአዕበየ:ርእሶ: የኀስር: ወዘአትሐተ: ርእሶ: ይከብር::=፦

CAP. XVIII.

ET dixit Dominus Jesus discipulis suis, ut orarent semper & non deficerent. 1
De judice iniquo. Et dixit iis Jesus; Quidam judex fuit in quadam 2
urbe, qui non timebat Deum, & non reverebatur hominem. Et fuit quædam vi- 3
dua in illa urbe, & venit ad eum, & dicit ei; Vindica me ab adversario meo. Et 4
recusavit eam, & moram fecit ei: & tunc cogitavit, & dixit ei; Etsi non metuo
Deum, & non revereor hominem, Ut non molestiam ferat mihi hæc vidua, vin- 5
dicabo eam, ut non veniat, & non affligat me semper. Et dixit iis Dominus no- 6
ster; Audite quod dicit judex iniquus. Et Deus nónne igitur vindicabit electos 7
suos qui clamant ad eum die & nocte, & patientiam exhibebit illis? Dico vo- 8
bis, quòd vindicabit eos citó: veruntamen Filius hominis veniens, reperiétne
igitur fidem super terram?

De Pharisæo & publicano.

Et dixit Dominus Jesus *iis* qui justificant seipsos, & spernunt proximos suos: & pa- 9
rabolicè loquutus est iis in hunc modum; Duo homines ascenderunt *in* Domum 10
sanctam ut orarent, unus Pharisæus & alter Publicanus. Et stetit Pharisæus, 11
& oravit, & dixit; Gratias ago tibi Domine, quòd non fecisti me sicut alios homi-
nes, rapaces, & iniquos, & adulteros, & non sicut hunc Publicanum. Jejuno 12
iterum sabbato, & offero decimam partem omnium quæ possideo. Et Publica- 13
nus stetit à longinquo, & noluit attollere oculos suos in cœlum, & percussit pe-
ctus suum, & dixit; Propitius esto mihi peccatori, Domine. Et dico vobis, Ivit do- 14
mum suam hic, justificatus potiùs quàm ille: quia quicunque magnificat seipsum,
vilis erit: & qui deprimit seipsum, honoratus erit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

که همچون همه خلق نیستم * رباینك و فریبنك و فساد کننك * و نه همچون این سود خور
12 * لیکن بهفته دو روز روزه مي دارم * واز هر چه دارم ده یکي بدر مي آورم * وسود خور
13 از دور ایستاده بود * نمي خواست که چشم خود سوي اسمان بر دارد لیکن برانو در آمد
وسر خودرا بر زمین مي کوفت * ومي کفت * اي خدا بر کنه کاران شفقت ورحمت
14 کن * اکنون راست بشما کویم * که این مرد در خانه خود راست تر کشت ازان
معتبرلي هر کس که خودرا بلند بینك خوار شود * و هر که خودرا فروتن دارد
بلند شود *

quòd sicut omnes homines non sum,
raptor, & deceptor, & adulter,
neque velut hic Publicanus. Sed 12
in septimana duobus diebus jeju-
nium habeo, & ex omnibus quæ
habeo decimas deduco. Publica- 13
nus verò è longinquo stabat, ne-
que volebat oculos in cœlum at-
tollere, sed in genua se dabat,
& capite suo terram pulsabat,
& dicebat; O Deus, in pecca-
tores misericordiam & gratiam
fac. Jam vobis verum dico, quòd 14
hic vir in domum suam justior re-
versus est, quàm Pharisæus. Qui-
cunque seipsum suspicit, despectus
erit, & quicunque seipsum humili-
at, excelsus erit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΙΗ΄.

Afferebant autem ei & infantes, ut eos tangeret. *Videntes autem* discipuli
15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἅπτηται. ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ σιϛ β
increpabant illos. *At* Jesus *advocans* illos, dixit; Sinite pueros
16 ἐπετίμησαν αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ, εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία
venire ad me, & *ne prohibete* eos: nam talium est regnum Dei.
ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
Amen dico vobis, Quicunque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit
17 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ σιζ β ΞΓ΄
in illud. Et interrogavit quidam eum princeps, dicens; Magister bone, quid faci-
18 εἰς αὐτήν. Καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιή-
ens vitam æternam possidebo? Dixit autem ei Jesus; Quid me dicis bonum?
19 σας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί με λέγεις ἀγαθόν; σιη β
nemo bonus, *si non unus,* Deus. Mandata nôsti, *Ne mœcheris,* Ne *occidas,*
20 οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός. Τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς, Μὴ φονεύσῃς,
Ne *fureris,* Ne *falsò testeris:* Honora patrem tuum, & matrem *tuam.*
Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς· Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν (η) μητέρα σου.
Is autem ait; Hæc omnia custodivi à juventute mea. *Audiens autem hæc*
21 22 Ὁ δὲ εἶπε, Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. Ἀκούσας δὲ ταῦτα σιθ β
Jesus, ait *illi;* Adhuc unum tibi deest: omnia quæcunque habes vende,
ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ, Ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον,
& da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo: & veni, sequere me.
(θ) καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν (ι) ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι.

Ille *autem audiens hæc, pertristis factus* est: erat enim dives valdè. Videns
σκ β Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα, περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. Ἰδὼν 23 24
autem illum Jesus pertristem factum, dixit; Quàm difficilè pecunias
δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον, εἶπε, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα
habentes intrabunt in regnum Dei! Facilius enim est camelum
ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Εὐκοπώτερον γάρ ἐστι κάμηλον 25
per foramen acûs transire, quàm divitem in regnum Dei intrare.
διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος (κ) εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.
Dixerunt *autem audientes;* Et quis potest *servari? Is autem* ait; Impossibilia
Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; Ὁ δὲ εἶπε, Τὰ ἀδύνατα 26 27
apud homines, possibilia sunt apud Deum. Ait autem Petrus; Ecce, nos
παρὰ ἀνθρώποις, δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ. Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, Ἰδοὺ, ἡμεῖς 28
dimisimus omnia, & secuti sumus te. *Is autem* dixit eis; Amen dico vobis;
σκα β ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 29
Quòd nemo est qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios,
Ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα,
propter regnum Dei, *Qui* non recipiat multò plura in tempore
ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, Ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ 30
hoc, & in seculo *veniente* vitam æternam.
τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

MS. A. (η) μητέρα. Ὁ δὲ εἶπεν, Πάντα ταῦτα ἐφύλαξα (θ) καὶ δὸς (ι) ἐν οὐρανοῖς· (κ) διελθεῖν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 ܡܩܪܒܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܐܦ ܛܠܝܐ ܕܢܩܪܘܒ ܠܗܘܢ. *ܚܙܘ ܕܝܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܟܐܐܘ ܒܗܘܢ.
16 *ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܩܪܐ ܐܢܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܫܒܘܩܘ ܛܠܝܐ ܢܐܬܘܢ ܠܘܬܝ ܘܠܐ ܬܟܠܘܢ ܐܢܘܢ.
17 ܕܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܐܝܬܝܗ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. *ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ.
ܕܡܢ ܕܠܐ ܢܩܒܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܟ ܛܠܝܐ. ܠܐ ܢܥܘܠ ܠܗ.

Obtulerunt autem ei infantes, ut tangeret eos: & viderunt eos discipuli ejus, eósque objurgârunt. 15
Ipse verò Jesus advocavit eos, dixítque eis, Sinite puerulos venire ad me, nec prohibeatis eos: eorum enim, qui sicut isti sunt, eorum *inquam,* est regnum cœlorum. 16
Amen dico vobis, Quicunque non acceperit regnum Dei tanquam puerulus, non ingredietur illud. 17

18 *ܩܪܝܢܐ ܕܐܒܐ ܐܢܛܘܢܝܘܣ ܘܕܟܢܘܬܗ * ܢܚ * ܘܫܐܠܗ ܚܕ ܡܢ ܪܫܢܐ
19 ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ ܛܒܐ. ܡܢܐ ܐܥܒܕ ܕܐܝܪܬ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. *ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܢܐ ܩܪܐ
20 ܐܢܬ ܠܝ ܛܒܐ. ܠܝܬ ܛܒܐ ܐܠܐ ܐܢ ܚܕ ܐܠܗܐ. *ܦܘܩܕܢܐ ܝܕܥ ܐܢܬ. ܠܐ ܬܓܘܪ.
21 ܠܐ ܬܩܛܘܠ. ܠܐ ܬܓܢܘܒ. ܠܐ ܬܣܗܕ ܣܗܕܘܬܐ ܕܫܘܩܪܐ. ܝܩܪ ܠܐܒܘܟ ܘܠܐܡܟ. *ܐܡܪ ܠܗ. ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ
22 ܢܛܪܬ ܐܢܝܢ ܡܢ ܛܠܝܘܬܝ. *ܟܕ ܫܡܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ. ܚܕܐ ܚܣܝܪܐ ܠܟ. ܙܠ ܙܒܢ ܟܠ
23 ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܟ ܘܗܒ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܬܗܘܐ ܠܟ ܣܝܡܬܐ ܒܫܡܝܐ. ܘܬܐ ܒܬܪܝ. *ܗܘ ܕܝܢ ܟܕ
24 ܫܡܥ ܗܠܝܢ ܟܪܝܬ ܠܗ. ܥܬܝܪ ܗܘܐ ܓܝܪ ܛܒ. *ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܕܟܪܝܬ ܠܗ ܐܡܪ.
25 ܐܝܟܢܐ ܥܛܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܩܢܝܢܐ ܠܡܥܠ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. *ܦܫܝܩ ܗܘ
26 ܓܝܪ ܠܓܡܠܐ ܕܒܚܪܘܪܐ ܕܡܚܛܐ ܢܥܘܠ. ܐܘ ܥܬܝܪܐ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. *ܐܡܪܝܢ ܠܗ
27 ܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܘ. ܘܡܢܘ ܡܫܟܚ ܕܢܚܐ. *ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܐܝܠܝܢ ܕܠܘܬ ܒܢܝܢܫܐ ܠܐ
28 ܡܫܟܚܢ. ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܡܫܟܚܢ ܠܡܗܘܐ. *ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܗܐ ܚܢܢ ܫܒܩܢ
29 ܟܠ ܡܕܡ ܘܐܬܝܢ ܒܬܪܟ. *ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܝܬ ܐܢܫ ܕܫܒܩ
30 ܒܬܐ ܐܘ ܐܒܗܐ ܐܘ ܐܚܐ ܐܘ ܐܢܬܬܐ ܐܘ ܒܢܝܐ. ܡܛܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. *ܘܠܐ ܢܩܒܠ
ܥܦܝܦܐ ܣܓܝܐܐ ܒܗܢܐ ܙܒܢܐ. ܘܒܥܠܡܐ ܕܐܬܐ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.

Lectio patris Antonii & conservorum ejus. 58.

Et interrogavit eum unus ex primoribus, dixítque ei; Doctor bone, quid faciam ut hæreditate possideam vitam æternam? 18
Dixit ei Jesus, Cur me vocas bonum? cùm nemo sit bonus, nisi unus Deus. 19
Mandata nôsti: Non occîdes, Nec mœchaberis, Nec furaberis, Nec perhibebis testimonium falsum; Honora patrem tuum & matrem tuam. 20
Dixit ei, Hæc omnia observavi à pueritia mea. 21
Quod quum audisset Jesus, dixit ei; Unum tibi deest: Vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & erit tibi thesaurus in cœlo; atque post me venito. 22
Ipse verò quum hæc audisset, mœrore affectus est: erat enim dives admodùm. 23
Quúmque vidisset Jesus eum mœrore affectum, ait; Quomodò difficile est iis qui habent divitias ingredi regnum Dei! 24
Facilius est camelum per foramen acûs introire, quàm divitem in regnum Dei. 25
Dicunt ei ii qui audierant, Ecquis potest salvus fieri? 26
Jesus verò ait; Ea quæ apud homines impossibilia sunt, apud Deum possunt fieri. 27
Dixit ei Simon Cepha, Ecce nos reliquimus omnia, & venimus post te. 28
Dixit ei Jesus, Amen dico vobis; Nemo est qui relinquat domos, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios propter regnum Dei; 29
Quin recepturus sit multis cum duplicibus hoc tempore, & in seculo venturo vitam æternam. 30

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 † كودكان پيش مسيح آمدند * كه دست خودرا بر ايشان نهد ودعا كند شاكردان
16 بر ايشان † بانك زدند * *عيسي † بشاكردان كفت * بكذاريد تا كودكان پيش من ايند *
وايشانرا منع مكنيد * براي انك كساني * كه بر مثال اين كودكانند * ملكوت خداي † آن
17 ايشانست * *بشما مي كويم * هر كه همچون كودكان ملكوت خدارا قبول نكنند * درو در
نروند صد پنج كسي پرسيد كه اي معلم چكنم كه زنده شوم
18 * از سروران ان جماعت † يكي پرسيد * وكفت اي معلم نيك چكنم * كه زندكاني جاويد بميراث
19 20 كيرم * *عيسي بدو كفت * چرا مرا نيك خواندي * ونيك نيست بجز يكي خدا * *وكفت
بدان مرد * كه ناموس را مي داني * مكش * زنا مكن * دزدي † مكن * كواهي دروغ مده *
21 22 پدرت و مادرت را حرمت دار * *بعيسي كفت اين همه از كودكي نكه داشته ام * *عيسي
شنيد وكفت يك چيز ترا كمست انرا نيز مي كن * برو هرچه داري بفروش وبدرويشان
23 بده * تا براي تو در آسمان كنج شود * ودر دنبال من بيا * *چون اين سخن شنيد * اورا ناخوش

Et pueri ad Christum veniebant, ut manum suam illis imponeret, & benediceret: discipuli autem *eos objurgabant.* 15
Jesus discipulis dixit; Sinite ut puerùli ad me veniant, & eos ne prohibeatis: propterea quòd homines qui ad instar horum puerulorum fuerint, regnum Dei ipsorum est. 16
Vobis dico; Quicunque regnum Dei tanquam parvuli non acceperint, in illud non intrabunt. 17

CV. Quidam interrogavit, O præceptor, quid faciam ut vivam?

Ex primoribus ejus cœtûs quidam interrogavit, & dixit; O præceptor bone, quid faciam ut vitam æternam hæreditate accipiam. 18
Jesus ei dixit; Quare me bonum vocas, & bonus non est nisi unus Deus? 19
Et dixit illi homini; Legem quidem nôsti, Ne occidas, *Adulterium ne committas,* Furtum *ne facias, Testimonium falsum ne des, Patri tuo & matri tuæ honorem habeas.* 20
Ad Jesum dixit; Hæc omnia à pueritia observavi. 21
Jesus audivit, & dixit; Una res tibi deest, illam etiam fac: abi, quicquid habes vende, & pauperibus da, ut tibi in cœlo thesaurus sit, & post me veni. 22
Quum hunc sermonem audisset, ei ingratus 23

Versio VULGATA LATINA.

15 Afferebant autem ad illum & infantes, ut eos tangeret. Quod cùm viderent di-
16 scipuli, increpabant illos. Jesus autem convocans illos, dixit; Sinite pueros
17 venire ad me, & nolite vetare eos: talium est enim regnum Dei. Amen dico vo-
18 bis; Quicunque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud. Et
interrogavit eum quidam princeps, dicens; Magister bone, quid faciens vitam
19 æternam possidebo? Dixit autem ei Jesus; Quid me dicis bonum? nemo bonus
20 nisi solus Deus. Mandata nôsti; Non occides: Non mœchaberis: Non furtum
21 facies: Non falsum testimonium dices: Honora patrem tuum & matrem. Qui
22 ait; Hæc omnia custodivi à juventute mea. Quo audito, Jesus ait ei; Adhuc
unum tibi deest: omnia quæcunque habes vende, & da pauperibus, & habe-
bis thesaurum in cœlo: & veni, sequere me. His ille auditis, contristatus 23
est: quia dives erat valdé. Videns autem Jesus illum tristem factum, dixit; 24
Quàm difficilè, qui pecunias habent, in regnum Dei intrabunt! Facilius est 25
enim camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in regnum Dei. 26
Et dixerunt qui audiebant; Et quis potest salvus fieri? Ait illis; Quæ impossi- 27
bilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum. Ait autem Petrus; Ecce 28
nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Qui dixit eis; Amen dico vobis, Nemo 29
est, qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios,
propter regnum Dei, Et non recipiat multò plura in hoc tempore, & in seculo 30
venturo vitam æternam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 الفصل الخامس والستون • ثم قدموا اليه صبيانا ليضع يده عليهم فلما ابصرهم
16 التلاميذ انتهروهم * فدعاهم يسوع وقال دعوا الصبيان ياتون الي ولا تمنعوهم لان ملكوت
17 18 الله لمثل هولاء * امين اقول لكم ان من لا يقبل ملكوت الله مثل صبي لا يدخلها * فساله
19 واحد من الروساء قايلا ايها المعلم الصالح ماذا افعل لارث حياة الابد * فقال له يسوع لماذا
20 تقول لي صالحا وليس صالحا الا الله وحده * انت تعرف الوصايا لا تزن. لا تقتل. لا تسرق لا
21 22 تشهد بالزور. اكرم اباك وامك * اما هو فقال هذه كلها قد حفظتها من صباي * فلما سمع
يسوع هذا قال له واحدة تعوزك بع كلما لك واعطه للمساكين ليكون لك ذلك كنزا في السماء
23 24 وتعال فاتبعني * فلما سمع ذلك حزن لانه كان غنيا جدا * فعلم يسوع حزنه فقال كيف يعسر
25 على الذين لهم الاموال ان يدخلوا ملكوت الله * ان دخول الجمل في ثقب الابرة لايسر من
26 27 دخول غني ملكوت الله * فقال الذين سمعوا فمن يقدر ان يخلص * فقال الذي لا يستطاع
28 عند الناس فهو مستطاع عند الله * قال له بطرس ها نحن قد تركنا كل شي لنا وتبعناك
29 * فقال لهم امين اقول لكم انه ما من احد يترك منزلا • او والدين • او اخوة • او امراة • او
30 اولادا من اجل ملكوت الله * الا وينال العوض اضعافا كثيرة في هذا الدهر وفي الدهر
الاتي حياة الابد •

Sectio sexagesima quinta.

Deindè obtulerunt ei pueros, ut poneret 15
manum suam super illos. Cùm autem
vidissent eos discipuli, increpaverunt
illos. Vocavit autem illos Jesus, & 16
dixit; Sinite pueros venire ad me, &
ne impediatis illos, quia regnum Dei est
similibus hisce. Amen dico vobis, quòd 17
qui non recipit regnum Dei sicut puer,
non intrabit illud. Interrogavit autem 18
illum unus ex principibus, dicens; Ma-
gister bone, quid faciam ut hæres fiam
vitæ æternæ? Ait illi Jesus; Quam- 19
obrem dicis me bonum, cùm non sit bo-
nus, nisi Deus solus? Tu scis mandata, 20
Non scortaberis, Non occides, Non fu-
raberis, Non testificaberis falsum, Ho-
nora patrem tuum & matrem tuam. At 21
ille dixit; Hæc omnia custodivi à puerti-
tia mea. Cùm autem audisset Jesus 22
hoc, dixit ei; Unum deest tibi: Vende
quæcunque sunt tibi, & da ea pauperi-
bus, ut sint ea tibi thesaurus in cœlo:
& veni, sequere me. Cùm autem au- 23
disset hoc, contristatus est: quia erat
dives valdè. Et novit Jesus tristitiam 24
ejus, & dixit; Quomodò difficile est
illis, qui habent divitias, intrare in
regnum Dei! Sanè ingressus cameli 25
per foramen acûs, facilior est ingressu
divitis in regnum Dei. Dixerunt au- 26
tem qui audierunt, Quis ergò poterit
salvari? Ait, Quod non est possibile 27
apud homines, illud possibile est apud
Deum. Dixit illi Petrus; Ecce nos re- 28
liquimus omnia nostra, & secuti sumus
te. Dixit illis; Amen dico vobis, quòd 29
nemo relinquet domum, aut parentes,
aut fratres, aut uxorem, aut filios
propter regnum Dei: Quin assequatur 30
vicissitudinem cum duplicibus multis in
hoc seculo, & in seculo futuro vitam
æternam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወአምጽኡ፡ ኀቤሁ፡ ሕፃናተ፡ ይግሥሦሙ ፡ ወርእዮሙ ፡ አርደኢሁ ፡ ገሠጽዎሙ፡፡=
16 ወጸውዖሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለአርደኢሁ፡ ወገሠጾሙ፡ ወይቤሎሙ፡ ኅድጉ፡ ሕፃናተ፡
ይምጽኡ፡ ኀቤየ፡ ወኢትክልእዎሙ፡ እስመ፡ ለዘ፡ ከመ፡ መጠነ፡ እሉ፡ ይእቲ፡ መንግሠ
17 ተ፡ እግዚአብሔር፡፡= አሜን፡ እብለክሙ፡ ዘኢተቀበላ፡ ለመንግሠተ፡ እግዚአብሔ
ር፡ ከመ፡ ሕፃናት፡ ኢይበውእ፡፡= በእንተ፡ ባዕል፡ ዘተስእሎ፡=
18 ወተስእሎ፡ አሐዱ፡ መልአክ፡ ወይቤሎ፡ ሊቅ፡ ኄር፡ ምንተ፡ ሠናየ፡ ገቢርየ፡ እረክብ፡ ሕይ
19 ወተ፡ ዘለዓለም፡፡= ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ምንተ፡ ትብለኒ፡ ኄር፡ አልቦ፡ ኄረ፡ ዘእ
20 ንበለ፡ አሐዱ፡ እግዚአብሔር፡= ታአምር፡ ትእዛዘ፡ ለእግዚአብሔር፡ ኢትቅትል፡ ነፍ
ስ፡ ወኢትሑር፡ ብእሲተ፡ ብእሲ፡ ወኢትሰርቅ፡ ወኢትኩን፡ ስምዐ፡ በሐሰተ፡ ወአክብር፡ አባ
21 ከ፡ ወእመከ፡፡= ወይቤሎ፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ ዓቀብኩ፡ እምንእስየ፡ እስከ፡ ይእዜ፡፡= ወሰ
22 ሚዖ፡ ዘንተ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ይቤሎ፡ አሐቲ፡ ተረፈተከ፡፡ ሑር፡ ወሢጥ፡ ኵሎ፡ ዘብከ፡
23 ንዋየ፡ ወሀብ፡ ለነዳይ፡ ወትረክብ፡ መዝገበ፡ በሰማያት፡ ወንዓ፡ ትልወኒ፡፡= ወሰሚዖ፡ ዘን
24 ተ፡ ተከዘ፡ ፈድፋደ፡ እስመ፡ ባዕል፡ ውእቱ፡ ጥቀ፡፡= ወርእዮ፡ ትካዘ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡
ይቤ፡ እፎ፡ ዕፁብ፡ ለእለ፡ ቦሙ፡ ንዋየ፡ በዊአ፡ ውስተ፡ መንግሠተ፡ እግዚአብሔር፡=
25 ይቀልል፡ ገመል፡ የሐልፍ፡ እንተ፡ ስቍረተ፡ መርፍእ፡ እምባዕል፡ ይበእ፡ ውስተ፡ መንግሠ
26 ተ፡ እግዚአብሔር፡፡= ወይቤሉ፡ እለ፡ ሰምዑ፡ መኑ፡ እንከ፡ ይክል፡ ሐይወ፡፡= ወይቤ
27 ሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ዘበኀበ፡ ሰብእ፡ ይሰኣን፡ ወበኀበ፡ እግዚአብሔርሰ፡ ኵሉ፡ ይትክ
28 ሀል፡፡= ወይቤሎ፡ ጴጥሮስ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ነሁኬ፡ ንሕነ፡ ኃደግነ፡ ኵሎ፡ ወተለው
29 ነከ፡፡= ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለአርደኢሁ፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ አልቦ፡ ዘየ
ኀድግ፡ ቤቶ፡ ወአዝማዲሁ፡ ወአኀዊሁ፡ ወብእሲቶ፡ ወውሉዶ፡ በእንተ፡ መንግሠተ፡ እግ
30 ዚአብሔር፡= ዘኢይትዓሰይ፡ ብዙኀ፡ መክዕቢተ፡ በዝ፡ ዓለም፡ ወበዓለምሰ፡ ዘይመጽእ፡ ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡፡=

Et adduxerunt ad eum parvulos, ut tangeret eos. Et videntes eos discipuli ejus 15
objurgârunt eos. Et vocavit Domin' Jesus discipulos ejus, & objurgavit eos, & 16
dixit iis; Sinite parvulos venire ad me, & ne prohibeatis eos: quia talium est re-
gnum Dei. Amen dico vobis, Qui non acceperit regnum Dei sicut parvuli, non 17
ingredietur illud. *De divite qui interrogavit eum.* Et inter- 18
rogavit eum quidam princeps, & dixit ei; Magister bone, quid faciens ego inven-
turus sum vitam æternã? Et dixit ei Dñs Jesus; Quid me dicis bonũ? non est bonus 19
præter unum Deum. Nôsti mandata Dei, Non occides animã; &, Non ibis ad uxo- 20
rem hominis, Non furtum facies; &, Non eris testis in falso; &, Honora patrẽ tuũ
& matrem tuam. Et dixit ei; Hæc omnia observavi à juventute mea usque nunc. 21
Et audiens hoc Dñs Jesus, dixit; Unum deest tibi: ito, & vende quæcunque habes 22
bona, & dato pauperibus, & invenies thesaurum in cœlis, & veni, sequere me. Et 23
audiens hoc, tristis factus est valdé: quia dives erat valdé. Et videns eum tristem 24
Dñs Jesus, dixit; Quàm difficile est habentib' divitias, ut introëant in regnũ Dei!
Facilius est camelũ transire per foramen acûs, quàm divitẽ intrare in regnũ Dei. 25
Et dixerũt qui audiebant; Quis igitur potest vivere? Et dixit iis Dñs Jesus; Quod 26
apud homines impossibile est, & apud Deum quodcunque potest fieri. Et dixit 27
Petrus Dño Jesu; Ecce igitur, nos reliquimus omnia, & sequuti sumus te. Et dixit 28
Dñs Jesus discipulis suis, Amen dico vobis; Nemo est qui relinquit domum suam, 29
& parentes suos, & fratres suos, & uxorem suam, aut liberos propter regnum
Dei, Qui non præmio recipiet multiplicia in hoc seculo, & in seculo futuro 30
vitam æternam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 و دشخوار آمد. سبب آنك توانگر بود. *چون عیسی ضمیر اورا دریافت. گفت سخت دشخوارست
25 بر توانگر. که مال ومکنت دارد. و در ملکوت خدا در رود. *شتر در سوفار سوزن اسانتر
26 که درود. که مرد توانگر در ملکوت خدا در رود. *ایشان که شنیدند بدو گفتند
27 بتواند که زنك شود. *عیسی گفت هرچه پیش ادمیان ممکن نباشد. پیش خدا شدن
28 29 آن آسانست. *شمعون صفا گفت ما هرچیزی رها کردیم و در پی تو امدیم. *عیسی بدو
گفت راست بشما بگویم کسی نباشد. که خانها رها کند. یا پدر. یا برادران. یا زن. یا فرزند
30 برای ملکوت خدا. *[الا] عوض ان بستاند در ین زمان. و در آینك روزگار زندگانی تا ابد.

& durus obvenit: eò quòd dives
esset. Cùm Jesus mentem ejus per- 24
tentâsset, dixit; Valde difficile est
diviti, qui opes & facultates habet,
& in regnum Dei ingreditur. Came- 25
lus per foramen acûs facilius transit,
quàm vir dives in regnum Dei in-
greditur. Illi qui audierunt ei di- 26
xerunt; Fieri potest ut quisquam
servetur? Jesus dixit; Quic- 27
quid apud homines possibile non est,
apud Deum illud fieri facile est.
Simeon Cephas dixit; Nos omnia 28
reliquimus, & post te venimus.
Jesus ei dixit; Verùm vobis di- 29
co, Quisquam non erit, qui do-
mos reliquerit, aut patrem, aut
fratres, aut uxorem, aut filios,
propter regnum Dei, Quin com- 30
pensationem ejus recipiet in hoc
tempore, & in futuro seculo vitam
in æternum.

σκβ β
Assumens autem duodecim, ait *ad illos*; Ecce ascendimus *in* Hierosolymam, &
31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ
consummabuntur omnia scripta per Prophetas filio hominis.
τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου.
Tradetur enim gentibus, & illudetur, & *contumeliâ afficietur*, & conspuetur:
32 Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαιχθήσεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται·
σκγ ι
Et *flagellantes* occident eum, & die tertiâ resurget. Et ipsi
33 Καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. Καὶ αὐτοὶ
34 nihil horum intellexerunt: & erat verbum istud absconditum ab eis, & non *cognoverunt*
οὐδὲν τούτων συνῆκαν· καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον
ΞΔ' σκδ β
dicta. Factum est autem *in appropinquare ipsum in* Jericho, cæcus quidam sede-
35 τὰ λεγόμενα. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχὼ, τυφλός τις ἐκά-
bat secus viam, mendicans. *Audiens autem* turbam prætereuntem, interrogabat quid esset
36 θητο παρὰ τὴν ὁδὸν, προσαιτῶν. Ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη
hoc. *Nuntiaverunt* autem ei, quòd Jesus Nazarenus transiret. Et clamavit
37 τοῦτο. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. Καὶ ἐβόησε
38 dicens; Jesu fili David, miserere mei. Et *præeuntes* increpabant eum
39 (λ) λέγων, Ἰησοῦ υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Καὶ οἱ (μ) προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ
ut taceret: Ipse verò multò magis clamabat; Fili David, miserere mei. Stans
40 ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Σταθεὶς
autem Jesus jussit illum adduci ad se. *Appropinquante autem eo*, interrogavit
(ν) δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν

illum, Dicens; Quid tibi vis faciam? Ille *autem* dixit; Domine, ut *respiciam*.
αὐτὸν, Λέγων, Τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. 41
Et Jesus dixit illi; Respice: fides tua *servavit* te. Et confestim
Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀνάβλεψον. ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Καὶ παραχρῆμα 42
respexit, & sequebatur illum, *glorificans* Deum: Et omnis *populus videns* dedit laudem 43
ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ, δοξάζων τὸν Θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον
Deo.
τῷ Θεῷ.

CAP. XIX. ιθ'.

ΞΔ' σκδ β ΞΕ' σκε ι
Et ingressus *pertransibat* Jericho. Et ecce vir nomine *vocatus* Zacchæus, 1
ΚΑὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, 2
& hic erat princeps publicanorum, & ipse *erat* dives. Et quærebat videre Jesum
καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος. Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν 3
quis esset, & non poterat præ turba, quia staturâ pusillus erat. Et præcurrens *co-*
τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. Καὶ προδραμὼν ἔμ- 4
ràm, ascendit in sycomorum, ut videret eum: quia *per illam futurus* erat *transire*.
προσθεν, ἀνέβη ἐπὶ συκομωραίαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν· (α) ὅτι δι' ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι.
Et *ut venit* ad locum, suspiciens Jesus vidit illum, & dixit ad eum;
Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτὸν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, 5
Zacchæe, festinans descende: hodiè *enim* in domo tua oportet me manere.
Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι.

MS.A. (λ) λέγων, Υἱὲ (μ) παράγοντες ἐπετίμων (ν) δὲ ἐκέλευσεν Κεφ. ιθ'. MS.A. (α) ὅτι ἐκείνης

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

31 ܘܕܒܪ ܝܫܘܥ ܠܬܪܥܣܪܬܗ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܐ ܤܠܩܝܢܢ ܠܐܘܪܫܠܡ ܘܢܫܬܠܡܢ ܟܠܗܝܢ ܕܟܬܝܒܢ ܒܢܒܝܐ ܥܠ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ
32 ܢܫܬܠܡ ܓܝܪ ܠܥܡܡܐ ܘܢܒܙܚܘܢ ܒܗ ܘܢܪܩܘܢ ܒܐܦܘܗܝ
33 ܘܢܢܓܕܘܢܝܗܝ ܘܢܨܥܪܘܢܝܗܝ ܘܢܩܛܠܘܢܝܗܝ ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ
34 ܘܗܢܘܢ ܚܕܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܠܐ ܐܤܬܟܠܘ ܐܠܐ ܟܤܝܐ ܗܘܬ ܡܢܗܘܢ ܡܠܬܐ ܗܕܐ ܘܠܐ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܡܕܡ ܕܡܬܐܡܪ ܠܗܘܢ
35 ܘܟܕ ܩܪܝܒ ܠܐܝܪܝܚܘ ܚܕ ܤܡܝܐ ܝܬܒ ܗܘܐ ܥܠ ܐܘܪܚܐ ܘܡܚܕܪ
36 ܘܫܡܥ ܩܠ ܥܡܐ ܕܥܒܪ ܘܫܐܠ ܗܘܐ ܕܡܢܘ ܗܢܐ
37 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܥܒܪ
38 ܘܩܥܐ ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ
39 ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܟܐܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܕܢܫܬܘܩ ܘܗܘ ܝܬܝܪܐܝܬ ܩܥܐ ܗܘܐ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ
40 ܘܩܡ ܝܫܘܥ ܘܦܩܕ ܕܢܩܪܒܘܢܝܗܝ ܠܘܬܗ ܘܟܕ ܩܪܒ ܠܘܬܗ ܫܐܠܗ
41 ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܢܐ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܐܥܒܕ ܠܟ ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܡܪܝ ܕܐܚܙܐ
42 ܘܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ ܚܙܝ ܗܝܡܢܘܬܟ ܐܚܝܬܟ
43 ܘܡܚܕܐ ܚܙܐ ܘܐܬܐ ܗܘܐ ܒܬܪܗ ܘܡܫܒܚ ܗܘܐ ܠܐܠܗܐ ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܕܚܙܐ ܝܗܒ ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܐܠܗܐ
1 ܘܟܕ ܥܠ ܝܫܘܥ ܘܥܒܪ ܒܐܝܪܝܚܘ
2 ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܙܟܝ ܥܬܝܪ ܗܘܐ ܘܪܒ ܡܟܤܐ
3 ܘܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܚܙܐ ܠܝܫܘܥ ܡܢܘ ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܡܢ ܟܢܫܐ ܡܛܠ ܕܙܥܘܪ ܗܘܐ ܒܩܘܡܬܗ ܙܟܝ
4 ܘܪܗܛ ܩܕܡ ܝܫܘܥ ܘܤܠܩ ܠܬܘܬܐ ܦܟܝܗܬܐ ܕܢܚܙܝܘܗܝ ܡܛܠ ܕܗܘܝܘ ܗܘܐ ܥܬܝܕ ܠܡܥܒܪ
5 ܘܟܕ ܡܛܐ ܝܫܘܥ ܠܬܡܢ ܚܙܝܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܤܬܪܗܒ ܚܘܬ ܙܟܝ ܝܘܡܢܐ ܓܝܪ ܒܒܝܬܟ ܘܠܐ ܠܝ ܕܐܗܘܐ

Feriâ V. hebdomadis VI. Jejunii. 59.
Et accepit Jesus dodecadem suam, & dixit 31
eis, Ecce ascendimus Hierosolymam, &
perficientur omnia quæ scripta sunt in pro-
phetis circa Filium hominis. Tradetur enim 32
gentibus; & illudent ei, & conspuent in
vultum ejus, ac flagellis cædent eum. Et 33
afficient eum ignominiâ, cúmque trucida-
bunt; ac die tertiâ resurget. Illi autem ne 34
unum quidem ex his intellexerunt: sed la-
tebat eos sermo iste, & nesciebant hæc quæ
dicebantur eis. Porrò quum proximus es- 35
set Jericho, cæcus quidam sedebat juxta vi-
am, & mendicabat. Et audiit vocem tur- 36
bæ transeuntis; & sciscitatus est quid hoc es-
set. Dicunt ei; Jesus Nazarenus transit. 37
Clamavit itaque, & ait; Jesu fili David, mi- 38
serere meî. Ii autem qui iter faciebant an- 39
te ipsum Jesum, objurgabant eum ut tace-
ret: ille verò magìs clamabat; Fili David,
miserere meî. Et substitit Jesus, jussitque 40
eum ad se adduci; quúmque ei appropin-
quâsset, interrogavit eum, Dixitque ei; 41
Quid vis faciam tibi? Ille verò dixit, Do-
mine mi, ut videam. At Jesus dixit ei, Vi- 42
deto: fides tua te servavit. Eóque mo- 43
mento vidit; ac veniebat post eum, & glo-
rificabat Deum: totúsque populus qui vi-
derat, tribuit laudem Deo.

CAP. XIX.

Quumque ingressus esset Jesus, & transiret 1
per Jericho: Vir quidam nomine Zacchæ- 2
us dives erat, & maximus Publicanorum.
Et volebat videre Jesum quisnam esset, nec 3
poterat præ turba, quòd staturâ parvus esset
Zacchæus. Et currens præcessit Jesum, con- 4
scendítque ficum insipidam, *sycomorum*, ut
eum conspicaretur, quoniam ita futurum
erat ut transiret. Ut autem venit ad eum lo- 5
cum Jesus, vidit eum; & dixit ei, Festina,
descende, Zacchæe: hodiè enim oportet me
domi tuæ adesse.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 * وبرد عيسي دوازده شاكرد† خودرا * وبديشان كفت اينك در اورشليم† بالا مي رويم *
32 وهر چه در پيغمبران† بر فرزند ادمي نبشته است تمام شود * ودر دست عوام سپارده شود *
33 بر وي تسخر كنند * وبر روي او خيو بيندازند * واورا بزنند * ودشنام† بدهند * وبكشند *
34 ودرسوم روز بر خيزد * ايشان† ازين همه يكي درنيافتند * ليكن اين كلمه را از ايشان
پوشيده بود * واينها كه بديشان كفته شد * ندانستند
صد شش
روشنايي دادن نابينارا
35 * چون نزديك ايريخو رسيد * نابينايي† بر كنار راه مي
36 نشست * * كوش داشت اواز مردم شنيد * كه مي كذشتند * پرسيد كيست * * كفتند عيسي
37 ناصريست * مي كذرد * * نابينا بانك زد وكفت† يشوع پسر داود * بر من رحمت كن *
38
39 * [وايشان كه درپيش عيسي مي رفتند بر وي بانك مي زدند تا خاموش شود او بيشتر بانك مي
40 زد پسر داود بر من رحمت كن] * عيسي بايستاد * وفرمود كه اورا پيش آورند * چون نزديك
41 شد عيسي ازو پرسيد * وكفت چه مي خواهي† با تو كنم * كفت خداوند * مي خواهم كه ببينم *

Et tulit Jesus duodecim discipulos 31
suos, & illis dixit; Ecce Hierosolymam ascendimus, & quodcunque
in Prophetis de Filio hominis scri-
ptum est, perficietur. Et in manum 32
vulgi tradetur, & ei illudent, &
in faciem ejus sputum projicient.
Et eum cædent, & contumeliâ affi- 33
cient, & occident: & tertiâ die
resurget. Ipsi ex his omnibus unum 34
non intellexerunt, sed hic sermo ab
eis absconditus erat, & hæc quæ
illis dicta sunt, nesciebant.

CVI. Lumen datur cæco.

Cùm propè Hiericho accederet, cæ- 35
cus juxta viam sedebat: Auscul- 36
tans vocem hominum audivit, qui
præteribant, & interrogavit quid
esset. Dixerunt, Jesus Nazræus 37
est, qui *præterit. Cæcus vocifera-* 38
tus est, & dixit ad Jesum; Fili
David mei miserere. Et illi qui 39
proficiscebantur ante Jesum, cum
objurgabant ut taceret: ipse ma-
gis vociferatus est, Fili David mei
miserere. Jesus stetit, & jussit ut 40
eum adducerent: cùm propè esset,
Jesus eum interrogavit, Et di- 41
xit; Quid vis ut tibi faciam?
Dixit; Domine, peto ut videam.

Versio VULGATA LATINA.

31 Assumpsit autem Jesus duodecim, & ait illis; Ecce ascendimus Jerosolymam, &
32 consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis. Tra-
33 detur enim Gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur: Et postquàm
34 flagellaverint, occident eum, & tertiâ die resurget. Et ipsi nihil horum intellexe-
35 runt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ diceban-
36 tur. Factum est autem, cùm appropinquaret Jericho, cæcus quidam sedebat se-
37 cus viam, mendicans. Et cùm audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid
38 hoc esset. Dixerunt autem ei, quòd Jesus Nazarenus transiret. Et clamavit, di-
39 cens; Jesu fili David, miserere meî. Et qui præibant, increpabant eum ut tace-
40 ret. Ipse verò multò magis clamabat; Fili David, miserere meî. Stans autem Je-
41 sus jussit illum adduci ad se. Et cùm appropinquâsset, interrogavit illum, Di-
cens; Quid tibi vis faciam? At ille dixit; Domine, ut videam. Et Jesus dixit 42
illi; Respice, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur illum 43
magnificans Deum. Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo.

CAP XIX.

ET ingressus perambulabat Jericho. Et ecce vir nomine Zachæus: & hic prin- 1
ceps erat publicanorum, & ipse dives: Et quærebat videre Jesum, quis esset: 2
& non poterat præ turba, quia staturâ pusillus erat. Et præcurrens ascendit in 3
arborem sycomorum ut videret eum: quia indè erat transiturus. Et cùm venisset 4
ad locum, suspiciens Jesus vidit illum, & dixit ad eum; Zachæe festinans descende: 5
quia hodiè in domo tua oportet me manere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

31 ثم احضر اليه الاثني عشر وقال لهم ها نحن صاعدون * الفصل السادس والستون *
32 الي يروشليم ويكمل جميع المكتوب في الانبياء على ابن الانسان * لانه يسلم الي الامم ويهزون
33
34 به ويسخرون * ويتفلون عليه * ويضربونه * ويقتلونه * ويقوم في اليوم الثالث * فلم يفهموا من
35 هذا شيا وكان هذا الكلام مخفيا عنهم ولم يكونوا يعلمون ما يقوله لهم * ولما قرب من اريحا
36
37 واذا اعمي جالسا خارج الطريق يتسول * فسمع صوت الجمع المجتاز فسال ما هذا * فاخبروه ان
38
39 يسوع الناصري جايز * فصرخ قايلا يا يسوع بن داود ارحمني * فانتهرهم المتقدمون ليسكت
40
41 فازداد صياحا يا بن داود ارحمني * فوقف يسوع وامر ان يقدم اليه * فلما قرب منه ساله * قايلا
42
43 ما تريد ان اصنع بك فقال يا رب ان ابصر * فقال له يسوع ابصر ايمانك خلصك * فابصر
للوقت وتبعه ممجدا لله * وكان جميع الشعب الذين راوا يسبحون الله *
الفصل السابع والستون *
1
2 * ولما دخل مجتازا في اريحا * واذا برجل اسمه زكا كان رييس العشارين وكان غنيا * ويطلب
3
4 ان يري يسوع ليعلم من هو * ولم يقدر من الجمع لانه كان قصير القامة * فتقدم مسرعا
5 وصعد علي جميزة ليراه لانه كان مجتازا بها * فلما انتهي الي ذلك الموضع نظر اليه يسوع
وقال له يا زكا اسرع وانزل فاليوم ينبغي ان اكون في بيتك *

Sectio sexagesima sexta.

Deindè accivit ad se duodecim, & ait 31
illis; Ecce nos ascensuri sumus in Je-
rusalem, & consummabuntur omnia quæ
scripta sunt in prophetis de filio hominis.
Nam tradendus est gentibus, & illuden- 32
dus, & opprobriis afficiendus: & con-
spuent in eum, Et flagellabunt eum, & 33
occident eum: & resurget die tertiâ. At 34
non intellexerunt ex his quicquam, &
erat hic sermo absconditus ab eis, & non
intelligebant quæ dicebat eis. Et cùm 35
appropinquâsset Jericho, en cæcus sedens
extra viam, mendicans. Et audivit 36
strepitum turbæ prætereuntis, & interro-
gavit quid esset hoc. Et nuntiaverunt ei, 37
quòd Jesus Nazarenus transiret. Igitur 38
exclamavit, dicens; Jesu fili David,
miserere meî. Increpaverunt autem eum 39
qui præcedebant, ut taceret. Sed auxit
clamorem, dicens; Fili David, miserere
meî. Stetit autem Jesus, & jussit ut 40
adduceretur ad se. Et cùm accessisset ad
eum, interrogavit eum, Dicens; Quid 41
vis ut faciam tibi? Et dixit, Domine,
ut videam. Ait illi Jesus, Vide, fides 42
tua te salvavit. Et vidit confestim, & 43
secutus est illum glorificans Deum. Et
omnis populus qui viderant, laudabant
Deum.

Sectio sexagesima septima.

CAP. XIX.

ET cùm introîsset præteriens per Jeri- 1
cho; Ecce vir cujus nomen erat Zachæ- 2
us, erat princeps publicanorum, & erat
dives: Et quærebat videre Jesum, ut 3
sciret quisnam esset, & non poterat præ
turba, quia erat brevis staturæ. Quare 4
præcessit festinans, & ascendit sycomo-
rum, ut videret illum: quia ipse erat
transiturus sub ea. Quùmq; pervenisset 5
ad illum locũ, aspexit in illum Jesus, &
dixit illi; Zachæe, festina & descende, ho-
diè namque oportet me esse in domo tua.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ወነሥኦሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ወይቤሎሙ፡ ናሁ፡ ነዐርግ፡ ኢየሩ
ሳሌም፡ ወይትፈጸም፡ ኵሉ፡ ዘጽሑፍ፡ ውስተ፡ ነቢያት፡ ላዕለ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ሕ
32 ያው፡ ወይሜጥውዎ፡ ለሕዝብ፡ ወይሰላቁ፡ ላዕሊሁ፡ ወይፄእልዎ፡ ወይወርቅዎ።
33 ወይቀሥፍዎ፡ ወይቀትልዎ፡ ወይትነሣእ፡ በሣልስት፡ ዕለት። ወእሙንቱስ፡ አልቦ፡ ዘ
34 ለበዉ፡ እምዘ፡ ይቤሎሙ፡ ወኅዉር፡ ውእቱ፡ ዝነገር፡ እምኔሆሙ።
35 በእንተ፡ ዕዉር። ወበጺሖሙ፡ ኢያሪኮ፡ ሃሎ፡ ኣሐዱ፡ ዕዉር፡ ይነብር፡
36 ውስተ፡ ፍኖት፡ ወይስእል፡ ምጽዋተ። ወሰሚዖ፡ ድምፀ፡ ሰብእ፡ ዘይኀልፍ፡ ይቤ፡ ምን
37 ትኑ፡ዝ። ወይቤልዎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ናዝራዊ፡ ይኀልፍ። ወአውየወ፡ ወይቤ፡ እ
38 ግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወልደ፡ ዳዊት፡ ተሣሀለኒ። ወገሠጽዎ፡ እለ፡ ይመርሕዎ፡ ከመ፡ ያር
39 ምም፡ ወአፈድፈደ፡ አውየወ፡ ወይቤ፡ ወልደ፡ ዳዊት፡ ተሣሀለኒ። ወቆመ፡ እግዚእ፡ ኢ
40 የሱስ፡ ወአዘዘ፡ ያምጽእዎ፡ ኀቤሁ፡ ወበጺሖ፡ ኀቤሁ፡ ይቤሎ፡ ምንተ፡ ትፈቅድ፡ እ
41 ግበር፡ለከ፡ ወይቤሎ፡ ከመ፡ ይርአያ፡ አዕይንትየ፡ እግዚኦ። ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢ
42 የሱስ፡ ርኢ፡ ሃይማኖትከ፡ አሕየወተከ። ወርእየ፡ ሶቤሃ፡ ወተለዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱ
43 ስ፡ ወአእኰተ፡ እግዚአብሔርሃ፡ ወርእዮሙ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ሰብሕዎ፡ ለእግዚአብ
ሔር። በእንተ፡ ዘኬዎስ።
1 ነሀ ወቦአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ኢያሪኮ፡ ወአንሶሰወ። ወናሁ፡ ረከበ፡ ብእሴ፡ ዘስሙ፡ ዘ
2 ኬዎስ፡ መልአኮሙ፡ ለመጸብሐውያን፡ ወባዕል፡ ውእቱ። ወየኀሥሥ፡ ይርአዮ፡ ለእግ
3 ዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይብል፡ መኑ፡ ውእቱ፡ ወኢያበውሖ፡ ሰብእ፡ እስመ፡ ሐጺር፡ ውእቱ፡ በ
4 ቆሙ። ወሮጸ፡ ቅድሜሁ፡ ወዐርገ፡ ሰግላ፡ ከመ፡ ይርአዮ፡ እስመ፡ እንተ፡ ህየ፡ ፍኖት፡
5 ይኀልፍ። ወበጺሖ፡ ህየ፡ ነጸሮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ዝኬዎስ፡ ስፍጥን፡
ረድ፡ እስመ፡ ዮም፡ ሀለወኒ፡ እዓል፡ ቤትከ።

Et assumpsit Do inus Jesus duodecim, & dixit iis; Ecce ascendimus Hierosoly- 31
mam, & perficietur totum quod scriptum fuit in prophetis de Filio hominis. Et 32
tradent eum populis, & illudent ei, & probris afficient eum, & inspuent ei: Et 33
flagellabunt eum, & occident eum, & surget in tertio die. Et illi nihil intellexe- 34
runt: tunc dixit iis, Et occultus est hic sermo à vobis?
De Caco. Et quum appropinquarent Jericho, fuit quidam cæ- 35
cus sedens in via rogans eleemosynam. Et audiens strepitum turbæ prætereun- 36
tis, dixit; Quid est hoc? Et dixerunt ei, Dominus Jesus Nazarenus transit. Et cla- 37
mavit, & dixit, Domine Jesu, fili David, miserere meî. Et objurgârunt eum ii qui 38
ducebant eum, ut sileret: & magis clamavit, & dixit; Fili David, miserere meî. 39
Et stetit Dominus Jesus, & jussit ut adducerent eum ad se: & quum appropin- 40
quâsset, dixit ei; Quid vis ut faciam tibi? Et dixit ei; Ut videant oculi mei, Do- 41
mine. Et dixit ei Dominus Jesus, Respice: fides tua servavit te. Et vidit statim, 42
& sequutus est Dominum Jesum, & gratias egit Deo: & quum vidissent omnes 43
populi, laudaverunt Deum. *De Zachao.*

CAP. XIX.

ET ingressus est Dominus Jesus Jericho, & ambulavit. Et ecce invenit homi- 1
nem cujus nomen *erat* Zachæus, magistrum Publicanorũ, & dives erat. Et quæ- 2
rebat videre Dominum Jesum, & dixit; Quis est? & non permittebat ei turba, 3
quia parvus erat in statura. Et præcurrit ei, & ascendit *in* morum, ut videret: 4
quia illâc transiturus erat. Et quum venisset illuc, vidit eum Dominus Jesus, 5
& dixit ei; Zachæe, festinanter descende; quia hodiè opoitet me transmi-
grare in domum tuam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42
43 * بدو گفت ببين * ايمان تو ترا زنده كرد * همان دم ديد * و در دنبال او مي آمد * و مر خدايرا
ستايش مي داد * وهمه خلق كه ديدند * خدارا ستايش مي دادند وشكر مي كردند
صد هفت انجا كه زكي تمغادار مسيح را مهماني كرد
1
2 * وچون عيسي در اريحو در آمد وگذشت * مردي نام او زكي * توانگري محتشم بود * و بزرگ
3 ضامنان * در دل اورد كه عيسي را ببيند * وار بسياري غلبه نمي توانست * واين زكي
4 ببالا كوتاه بود * پيشتر از عيسي براه دويد * و بالاء درخت انجير بر آمد * تا ديدار مسيح را
5 ببيند * واين زكي از دير كه خو كرده بود كه وقت عيسي گذشتي او چنين كردي * عيسي
بدانجا رسيد * واورا بديد * وگفت بشتاب فرود بيا زكي كه امروز واجب است كه در خانه تو باشم *

Ei dixit; Videto: fides tua te 42
servavit. Eodem momento vidit, et 43
post eum venit, et Deo laudem tribu-
it: et universus populus qui vide-
rant, Deo laudem dabant, et grati-
as agebant.

CVII. Ubi Zachæus publicanus Christo convivium fecit.

CAP. XIX.

ET cùm Jesus Hiericho ingressus 1
esset, et transiret: Vir quidam, cui 2
nomen Zachæus, dives magno famu-
litio erat, et princeps mancipum:
In animum suum induxerat ut Je- 3
sum videret, sed præ multitudine
turbæ non potuit: hic enim Zachæ-
us staturâ brevis erat. Ante Jesum 4
igitur in via cucurrit, et super ar-
borem ficûs ascendit ut aspectum
Christi videret: hoc autem Zachæ-
us nuper consueverat, ut cum Jesus
transiret ille ita faceret. Jesus ad 5
eum locum pervenit, et eum vidit,
et dixit; Festina, descende Zachæe:
quia hodiè oportet ut domi tuæ sim.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΞΔ'. ΞΕ'.

Assumens autem duodecim, ait ad illos; Ecce ascendimus in Hierosolymam, & σκβ β
31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ
consummabuntur omnia scripta per Prophetas filio hominis.
τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου.
Tradetur enim gentibus, & illudetur, & contumeliâ afficietur, & conspuetur:
32 Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαιχθήσεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται·
Et flagellantes occident eum, & die tertiâ resurget. Et ipsi σκγ ι
33 Καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. Καὶ αὐτοὶ
34 nihil horum intellexerunt: & erat verbum istud absconditum ab eis, & non cognoverunt
οὐδὲν τούτων συνῆκαν· καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον
dicta. Factum est autem in appropinquare ipsum in Jericho, cæcus quidam sede- ΞΔ' σκδ β
35 τὰ λεγόμενα. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχὼ, τυφλός τις ἐκά-
bat secus viam, mendicans. Audiens autem turbam prætereuntem, interrogabat quid esset
36 θητο παρὰ τὴν ὁδὸν, προσαιτῶν. Ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη
hoc. Nuntiaverunt autem ei, quòd Jesus Nazarenus transiret. Et clamavit
37 38 τοῦτο. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. Καὶ ἐβόησε
dicens; Jesu fili David, miserere mei. Et præeuntes increpabant eum
39 (λ) λέγων, Ἰησοῦ υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Καὶ οἱ (μ) προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ
ut taceret: Ipse verò multò magis clamabat; Fili David, miserere mei. Stans
40 ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Σταθεὶς
autem Jesus jussit illum adduci ad se. Appropinquante autem eo, interrogavit
(ν) δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν
illum, Dicens; Quid tibi vis faciam? Ille autem dixit; Domine, ut respiciam.
αὐτὸν, Λέγων, Τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπε, Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. 41
Et Jesus dixit illi; Respice: fides tua servavit te. Et confestim
Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀνάβλεψον. ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Καὶ παραχρῆμα 42 43
respexit, & sequebatur illum, glorificans Deum: Et omnis populus videns dedit laudem
ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ, δοξάζων τὸν Θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον
Deo.
τῷ Θεῷ.

CAP. XIX. ιθ'.

ΞΔ' σκδ β ΞΕ' σκε ι
Et ingressus pertransibat Jericho. Et ecce vir nomine vocatus Zacchæus, 1
ΚΑὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, 2
& hic erat princeps publicanorum, & ipse erat dives. Et quærebat videre Jesum
καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος. Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν 3
quis esset, & non poterat præ turba, quia staturâ pusillus erat. Et præcurrens co-
τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. Καὶ προδραμὼν ἔμ- 4
ràm, ascendit in sycomorum, ut videret eum: quia per illam futurus erat transire.
προσθεν, ἀνέβη ἐπὶ συκομωραίαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν· (α) ὅτι δι' ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι.
Et ut venit ad locum, suspiciens Jesus vidit illum, & dixit ad eum;
Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτὸν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, 5
Zacchæe, festinans descende: hodiè enim in domo tua oportet me manere.
Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι.

MS.A. (λ) λέγων, Υἱὲ (μ) παράγοντες ἐπετίμουν (ν) δὲ ἐκέλευσεν Κεφ. ιθ'. MS.A. (α) ὅτι ἐκείνης

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

31 * ܕܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܫܬܐ * ܕܨܘܡܐ * ܢܛ * ܘܕܒܪ ܝܫܘܥ ܠܬܪܥܣܪܬܗ
ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܐ ܣܠܩܝܢܢ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܡܫܬܠܡܢ ܟܠܗܝܢ ܕܟܬܝܒܢ ܒܢܒܝܐ ܥܠ
32 ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. * ܢܫܬܠܡ ܓܝܪ ܠܥܡܡܐ. ܘܢܒܙܚܘܢ ܒܗ ܘܢܪܩܘܢ ܒܐܦܘܗܝ.
33 34 ܘܢܢܓܕܘܢܝܗܝ. * ܘܢܨܥܪܘܢܝܗܝ. ܘܢܩܛܠܘܢܝܗܝ. ܘܒܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ. * ܘܗܢܘܢ ܚܕ
ܐܦ ܡܢ ܗܠܝܢ ܠܐ ܐܣܬܟܠܘ. ܐܠܐ ܡܟܣܝܐ ܗܘܬ ܡܢܗܘܢ ܡܠܬܐ ܗܕܐ. ܘܠܐ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܗܠܝܢ
35 ܕܡܬܐܡܪܢ ܠܗܘܢ. * ܘܟܕ ܩܪܝܒ ܠܐܝܪܝܚܘ. ܣܡܝܐ ܚܕ ܝܬܒ ܗܘܐ ܥܠ ܝܕ ܐܘܪܚܐ ܘܡܫܐܠ.
36 * ܘܫܡܥ ܩܠ ܟܢܫܐ ܕܥܒܪ. ܘܫܐܠ ܗܘܐ ܕܡܢܘ ܗܢܐ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܥܒܪ.
37 38 * ܘܩܥܐ ܘܐܡܪ. ܝܫܘܥ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ. * ܘܐܝܠܝܢ ܕܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܩܕܡܘܗܝ ܕܝܫܘܥ.
39 40 ܟܐܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܕܢܫܬܘܩ. ܗܘ ܕܝܢ ܝܬܝܪܐܝܬ ܩܥܐ ܗܘܐ. ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ. * ܘܩܡ
41 ܝܫܘܥ ܘܦܩܕ ܕܢܩܪܒܘܢܝܗܝ ܠܘܬܗ. ܘܟܕ ܩܪܒ ܠܘܬܗ. ܫܐܠܗ. * ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܢܐ ܨܒܐ
42 ܐܢܬ ܕܐܥܒܕ ܠܟ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܡܪܝ ܕܐܚܙܐ. * ܘܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ. ܚܙܝ ܗܝܡܢܘܬܟ ܐܚܝܬܟ.
43 * ܘܡܚܕܐ ܚܙܐ ܘܐܙܠ ܗܘܐ ܒܬܪܗ. ܘܡܫܒܚ ܗܘܐ ܠܐܠܗܐ. ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܕܚܙܐ. ܝܗܒ
1 ܗܘܐ ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܐܠܗܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܢܗ * ܘܟܕ ܥܠ ܝܫܘܥ ܘܥܒܪ ܒܐܝܪܝܚܘ.
2 3 * ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܙܟܝ. ܥܬܝܪ ܗܘܐ ܘܪܒ ܡܟܣܐ. * ܘܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܚܙܐ ܠܝܫܘܥ
4 ܡܢܘ. ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܡܢ ܟܢܫܐ. ܡܛܠ ܕܙܥܘܪ ܗܘܐ ܒܩܘܡܬܗ ܗܘܐ ܙܟܝ. * ܘܪܗܛ ܠܗ
ܩܕܡܘܗܝ ܠܝܫܘܥ. ܘܣܠܩ ܠܗ ܠܬܘܬܐ ܦܟܝܗܬܐ ܕܢܚܙܝܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܬܢܢ ܥܬܝܕ
5 ܗܘܐ ܕܢܥܒܪ. * ܘܟܕ ܐܬܐ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܬܡܢ. ܚܙܝܗܝ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܣܬܪܗܒ ܚܘܬ
ܙܟܝ. ܝܘܡܢܐ ܓܝܪ ܘܠܐ ܕܒܒܝܬܟ ܐܗܘܐ.

Feriâ V. hebdomadis VI. Jejunii. 59.
Et accepit Jesus dodecadem suam, & dixit 31
eis, Ecce ascendimus Hierosolymam, &
perficientur omnia quæ scripta sunt in pro-
phetis circa Filium hominis. Tradetur enim 32
gentibus; & illudent ei, & conspuent in
vultum ejus, ac flagellis cædent eum. Et 33
afficient eum ignominiâ, cúmque trucida-
bunt; ac die tertiâ resurget. Illi autem ne 34
unum quidem ex his intellexerunt: sed la-
tebat eos sermo iste, & nesciebant hæc quæ
dicebantur eis. Porrò quum proximus es- 35
set Jericho, cæcus quidam sedebat juxta vi-
am, & mendicabat. Et audiit vocem tur- 36
bæ transeuntis; & sciscitatus est quid hoc es-
set. Dicunt ei; Jesus Nazarenus transit. 37
Clamavit itaque, & ait; Jesu fili David, mi- 38
serere meî. Ii autem qui iter faciebant an- 39
te ipsum Jesum, objurgabant eum ut tace-
ret: ille verò magis clamabat; Fili David,
miserere meî. Et substitit Jesus, jussitque 40
eum ad se adduci; quúmque ei appropin-
quâsset, interrogavit eum, Dixitque ei; 41
Quid vis faciam tibi? Ille verò dixit, Do-
mine mi, ut videam. At Jesus dixit ei, Vi- 42
deto: fides tua te servavit. Eóque mo- 43
mento vidit; ac veniebat post eum, & glo-
rificabat Deum: totúsque populus qui vi-
derat, tribuit laudem Deo.

CAP. XIX.

Quumque ingressus esset Jesus, & transiret 1
per Jericho: Vir quidam nomine Zacchæ- 2
us dives erat, & maximus Publicanorum.
Et volebat videre Jesum quisnam esset, nec 3
poterat præ turba, quòd staturâ parvus esset
Zacchæus. Et currens præcessit Jesum, con- 4
scenditque ficum insipidam, sycomorum, ut
eum conspicaretur, quoniam ita futurum
erat ut transiret. Ut autem venit ad eum lo- 5
cum Jesus, vidit eum; & dixit ei, Festina,
descende, Zacchæe: hodiè enim oportet me
domi tuæ adesse.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 * وبرد عيسي دوازده شاكرد † خودرا * وبديشان كفت اينك در اورشليم † بالا مي رويم *
32 وهر چه در پيغمبران † بر فرزند ادمي نبشته است تمام شود * ودر دست عوام سپارده شود *
33 بروي تسخر كنند * وبر روي او خيو بيندازند * واورا بزنند * ودشنام † بدهند * وبكشند *
34 ودرسوم روز بر خيزد * ايشان † ازين همه يكي درنيافتند * ليكن اين كلمه را از ايشان
پوشيده بود * وانها كه بديشان كفته شد * ندانستند
صد شش
روشنايي دادن نا بينارا
35 * چون نزديك ايريخو رسيد * نابينايي † بر كنار راه مي
36 37 نشست * كوش داشت اواز مردم شنيد * كه مي كذشتند * پرسيد كيست * كفتند عيسي
38 ناصريست * مي كذرد * نابينا بانك زد وكفت † بيشوع پسر داود * بر من رحمت كن *
39 *[وايشان كه در پيش عيسي مي رفتند بروي بانك مي زدند تا خاموش شود او بيشتر بانك مي
40 زد پسر داود بر من رحمت كن] * عيسي بايستاد * وفرمود كه اورا پيش آورند * چون نزديك
41 شد عيسي ازو پرسيد * وكفت چه مي خواهي † با تو كنم * كفت خداوند * مي خواهم كه ببينم *

Et tulit Jesus duodecim discipulos 31
suos, & illis dixit; Ecce Hierosolymam ascendimus, & quodcunque
in Prophetis de Filio hominis scriptum est, perficietur. Et in manum 32
vulgi tradetur, & ei illudent, &
in faciem ejus sputum projicient.
Et cum cædent, & contumeliâ affi- 33
cient, & occident: & tertiâ die
resurget. Ipsi ex his omnibus unum 34
non intellexerunt, sed hic sermo ab
eis absconditus erat, & hæc quæ
illis dicta sunt, nesciebant.

CVI. Lumen datur cæco.

Cùm propè Hiericho accederet, cæ- 35
cus juxta viam sedebat: Auscul- 36
tans vocem hominum audivit, qui
præteribant, & interrogavit quid
esset. Dixerunt, Jesus Nazaræus 37
est, qui præterit. Cæcus vocifera- 38
tus est, & dixit ad Jesum; Fili
David mei miserere. Et illi qui 39
proficiscebantur ante Jesum, cum
objurgabant ut taceret: ipse ma-
gis vociferatus est, Fili David mei
miserere. Jesus stetit, & jussit ut 40
eum adducerent: cùm propè esset,
Jesus eum interrogavit, Et di- 41
xit; Quid vis ut tibi faciam?
Dixit; Domine, peto ut videam.

Versio VULGATA LATINA.

31 Assumpsit autem Jesus duodecim, & ait illis; Ecce ascendimus Jerosolymam, &
32 consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis. Tra-
33 detur enim Gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur: Et postquàm
33 flagellaverint, occident eum, & tertiâ die resurget. Et ipsi nihil horum intellexe-
35 runt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ diceban-
36 tur. Factum est autem, cùm appropinquaret Jericho, cæcus quidam sedebat se-
37 cus viam, mendicans. Et cùm audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid
38 hoc esset. Dixerunt autem ei, quòd Jesus Nazarenus transiret. Et clamavit, di-
39 cens; Jesu fili David, miserere meî. Et qui præibant, increpabant eum ut tace-
40 ret. Ipse verò multò magìs clamabat; Fili David, miserere meî. Stans autem Je-
41 sus jussit illum adduci ad se. Et cùm appropinquâsset, interrogavit illum, Di-
cens; Quid tibi vis faciam? At ille dixit; Domine, ut videam. Et Jesus dixit 42
illi; Respice, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur illum 43
magnificans Deum. Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo.

CAP XIX.

ET ingressus perambulabat Jericho. Et ecce vir nomine Zachæus: & hic prin- 1
ceps erat publicanorum, & ipse dives: Et quærebat videre Jesum, quis esset: 2
& non poterat præ turba, quia staturâ pusillus erat. Et præcurrens ascendit in 3
arborem sycomorum ut videret eum: quia indè erat transiturus. Et cùm venisset 4
ad locum, suspiciens Jesus vidit illum, & dixit ad eum; Zachæe festinans descende: 5
quia hodiè in domo tua oportet me manere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

• الفصل السادس والستون •
31 * ثم احضر اليه الاثني عشر وقال لهم ها نحن صاعدون
32 الي يروشليم ويكمل جميع المكتوب في الانبياء على ابن الانسان * لانه يسلم الي الامم ويهزون
33
34 به ويشتم ويتفلون عليه * ويضربونه ويقتلونه * ويقوم في اليوم الثالث * فلم يفهموا من
35 هذا شيا وكان هذا الكلام مخفيا عنهم ولم يكونوا يعلمون ما يقوله لهم * ولما قرب من اريحا
36
37 واذا اعمي جالسا خارج الطريق يتسول * فسمع صوت الجمع المجتاز فسال ما هذا * فاخبروه ان
38
39 يسوع الناصري جايز * فصرخ قايلا يا يسوع بن داود ارحمني * فانتهره المتقدمون ليسكت
40
41 فازداد صياحا يا بن داود ارحمني * فوقف يسوع وامر ان يقدم اليه فلما قرب منه سالة * قايلا
42
43 ما تريد ان اصنع بك فقال يا رب ان ابصر * فقال له يسوع ابصر ايمانك خلصك * فابصر
للوقت وتبعه ممجدا لله • وكان جميع الشعب الذين راوا يسبحون الله •
• الفصل السابع والستون •
1
2 * ولما دخل مجتازا في اريحا * واذا برجل اسمه زكا كان ريس العشارين وكان غنيا * ويطلب
3
4 ان يري يسوع ليعلم من هو • ولم يقدر من الجمع لانه كان قصير القامة * فتقدم مسرعا
5 وصعد علي جميزة ليراه لانه كان مجتازا بها * فلما انتهي الي ذلك الموضع نظر اليه يسوع
وقال له يا زكا اسرع وانزل فاليوم ينبغي ان اكون في بيتك •

Sectio sexagesima sexta.

Deindè accivit ad se duodecim, & ait 31
illis; Ecce nos ascensuri sumus in Je-
rusalem, & consummabuntur omnia quæ
scripta sunt in prophetis de filio hominis.
Nam tradendus est gentibus, & illuden- 32
dus, & opprobriis efficiendus: & con-
spuent in eum, Et flagellabunt eum, & 33
occident eum: & resurget die tertiâ. At 34
non intellexerunt ex his quicquam, &
erat hic sermo absconditus ab eis, & non
intelligebant quæ dicebat eis. Et cùm 35
appropinquâsset Jericho, en cæcus sedens
extra viam, mendicans. Et audivit 36
strepitum turbæ prætereuntis, & interro-
gavit quid esset hoc. Et nuntiaverunt ei, 37
quòd Jesus Nazarenus transiret. Igitur 38
exclamavit, dicens; Jesu fili David,
miserere meî. Increpaverunt autem eum 39
qui præcedebant, ut taceret. Sed auxit
clamorem, dicens; Fili David, miserere
mei. Stetit autem Jesus, & jussit ut 40
adduceretur ad se. Et cùm accessisset ad
eum, interrogavit eum, Dicens; Quid 41
vis ut faciam tibi? Et dixit, Domine,
ut videam. Ait illi Jesus, Vide, fides 42
tua te salvavit. Et vidit confestim, & 43
secutus est illum glorificans Deum. Et
omnis populus qui viderant, laudabant
Deum.

Sectio sexagesima septima.

CAP. XIX.

ET cùm introisset prætericns per Jeri- 1
cho; Ecce vir cujus nomen erat Zachæ- 2
us, erat princeps publicanorum, & erat
dives: Et quærebat videre Jesum, ut 3
sciret quisnam esset, & non poterat præ
turba, quia erat brevis staturæ. Quare 4
præcessit festinans, & ascendit sycomo-
rum, ut videret illum: quia ipse erat
transiturus sub ea. Quumq; pervenisset 5
ad illum locũ, aspexit in illum Jesus, &
dixit illi; Zachæe, festina & descende, ho-
diè namque oportet me esse in domo tua.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ወነሥኦሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ለዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ወይቤሎሙ፡ ናሁ፡ነዓርግ፡ኢየሩ
ሳሌም፡ ወይትፌጸም፡ኵሉ፡ ዘጽሑፍ፡ውስተ፡ ነቢያት፡ ላዕለ፡ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ሕ
32 ያው፡፡ ወይሜጥውዎ፡ ለሕዝብ፡ወይሰሐቁ፡ላዕሌሁ፡ ወይጼአልዎ፡ ወይወርቅዎ፡፡
33 ወይቀሥፍዎ፡ ወይቀትልዎ፡ወይትነሣእ፡ በሣልስት፡ዕለት፡፡ ወእሙንቱሰ፡ አልቦ፡ዘ
34 ለበዉ፡ እምዘ፡ይቤሎሙ፡ ወስዉር፡ውእቱ፡ ዝነገር፡ እምኔክሙ፡፡
35 በእንተ፡ ዕዉር፡፡ ወበጺሖሙ፡ኢየሪሖ፡ሃሎ፡ ሳሐዱ፡ዕውር፡ይነብር፡
36 ውስተ፡ፍኖት፡ ወይስእል፡ምፅዋተ፡፡ ወሰሚዖ፡ድምፀ፡ ሰብእ፡ዘይኅልፍ፡ ይቤ፡ምን
37 ትኑ፡ዝ፡፡ ወይቤልዎ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ናዝራዊ፡ ይኅልፍ፡፡ ወአውየወ፡ ወይቤ፡ እ
38 ግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወልደ፡ዳዊት፡ ተሰሀለኒ፡፡ ወገሠጽዎ፡ እለ፡ ይመርሕዎ፡ከመ፡ያር
39 ምም፡ ወአፈድፈደ፡አውይዎ፡ወይቤ፡ወልደ፡ዳዊት፡ተሣሀለኒ፡፡ ወቆመ፡ እግዚእ፡ኢ
40 የሱስ፡ ወአዘዘ፡ያምጽእዎ፡ኀቤሁ፡፡ወበጺሖ፡ ኀቤሁ፡ይቤሎ፡፡ ምንተ፡ትፈቅድ፡ እ
41 ግበር፡ለከ፡ ወይቤሎ፡ከመ፡ ይርአያ፡ አዕይንትየ፡ እግዚኦ፡፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ኢ
42 የሱስ፡ርኢ፡ ሃይማኖትከ፡አሕየወተከ፡፡ ወርእየ፡ ሶቤሃ፡ ወተለዎ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱ
43 ስ፡ ወአእኰተ፡ እግዚአብሔርሃ፡፡ወርእዮሙ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ሰብሕዎ፡ ለእግዚአብ
ሔር፡፡ በእንተ፡ ዘኬዎስ፡፡
1 ፲፱ ወቦአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኢየሪሖ፡ ወአንሶሰወ፡፡ ወናሁ፡ረከበ፡ብእሴ፡ ዘስሙ፡ዘ
2 ኬዎስ፡መልአኮሙ፡ለመጸብሐውያን፡ ወባዕል፡ውእቱ፡፡ ወየኀሥሥ፡ይርአዮ፡ለእግ
3 ዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይብል፡መኑ፡ውእቱ፡ ወኢያበውሖ፡ ሰብእ፡ እስመ፡ ኀጺር፡ ውእቱ፡በ
4 ቆሙ፡፡ ወሮጸ፡ቅድሜሁ፡ ወዓርገ፡ ሰግላ፡ከመ፡ ይርአዮ፡ እስመ፡ እንተ፡ህየ፡ፍኖት፡
5 ይኀልፍ፡፡ ወበጺሖ፡ ህየ፡ ነጸሮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ዘኬዎስ፡ አፍጥን፡
ረድ፡ እስመ፡ ዮም፡ ሀለወኒ፡ እዓል፡ ቤትከ፡፡

Et assumpsit Do inus Jesus duodecim, & dixit iis; Ecce ascendimus Hierosoly- 31
mam, & perficietur totum quod scriptum fuit in prophetis de Filio hominis. Et 32
tradent eum populis, & illudent ei, & probris afficient eum, & inspuent ei: Et 33
flagellabunt eum, & occident eum, & surget in tertio die. Et illi nihil intellexe- 34
runt: tunc dixit iis, Et occultus est hic sermo à vobis?
De Cæco. Et quum appropinquarent Jericho, fuit quidam cæ- 35
cus sedens in via rogans eleemosynam. Et audiens strepitum turbæ prætereun- 36
tis, dixit; Quid est hoc? Et dixerunt ei, Dominus Jesus Nazarenus transit. Et cla- 37
mavit, & dixit; Domine Jesu, fili David, miserere meî. Et objurgârunt eum ii qui 38
ducebant eum, ut sileret: & magìs clamavit, & dixit; Fili David, miserere meî. 39
Et stetit Dominus Jesus, & jussit ut adducerent eum ad se: & quum appropin- 40
quâsset, dixit ei; Quid vis ut faciam tibi? Et dixit ei; Ut videant oculi mei, Do- 41
mine. Et dixit ei Dominus Jesus, Respice: fides tua servavit te. Et vidit statim, 42
& sequutus est Dominum Jesum, & gratias egit Deo: & quum vidissent omnes 43
populi, laudaverunt Deum. *De Zachæo.*

CAP. XIX.

ET ingressus est Dominus Jesus Jericho, & ambulavit. Et ecce invenit homi- 1
nem cujus nomen *erat* Zachæus, magistrum Publicanorũ, & dives erat. Et quæ- 2
rebat videre Dominum Jesum, & dixit; Quis est? & non permittebat ei turba, 3
quia parvus erat in statura. Et præcurrit ei, & ascendit *in* morum, ut videret: 4
quia illâc transiturus erat. Et quum venisset illuc, vidit eum Dominus Jesus, 5
& dixit ei; Zachæe, festinanter descende: quia hodiè oportet me transmi-
grare in domum tuam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42
43 * بدو كفت ببين • ايمان تو ترا رستكار كرد * همان دم ديد ودر دنبال او مي آمد • وبر خدايرا
ستايش مي داد • وهمه خلق كه ديدند • خدارا ستايش مي دادند وشكر مي كردند
صد هفت   انجا كه زكي تمغادار مسيح را مهماني كرد
1
2 * وچون عيسي در ايريخو در آمد وكذشت • * مردي نام او زكي • توانكري محتشم بود • وبزرك
3 ضامنان • * دردل اورد كه عيسي را ببيند • واز بسياري غلبه نمي توانست • واين زكي
4 ببالا كوتاه بود • * پيشتر از عيسي براه دويد • وبالاء درخت انجير بر آمد • تا ديدار مسيح را
5 ببيند • واين زكي از دير كه خو كرده بود كه وقت عيسي كذشتي او چنين كردي • * عيسي
بدانجا رسيد • واورا بديد • وكفت بشتاب فرود بيا زكي • كه امروز واجب است كه درخانهٔ تو باشم •

Ei dixit; Videto: fides tua te 42
servavit. Eodem momento vidit, et 43
post eum venit, et Deo laudem tribu-
it: et universus populus qui vide-
rant, Deo laudem dabant, et grati-
as agebant.

CVII. Ubi Zachæus publicanus Christo convivium fecit.

CAP. XIX.

ET cùm Jesus Hiericho ingressus 1
esset, et transiret: Vir quidam, cui 2
nomen Zachæus, dives magno famu-
litio erat, et princeps mancipum:
In animum suum induxerat ut Je- 3
sum videret, sed præ multitudine
turbæ non potuit: hic enim Zachæ-
us staturâ brevis erat. Ante Jesum 4
igitur in via cucurrit, et super ar-
borem ficûs ascendit ut aspectum
Christi videret: hoc autem Zachæ-
us nuper consueverat, ut cum Jesus
transiret ille ita faceret. Jesus ad 5
eum locum pervenit, et eum vidit,
et dixit; Festina, descende Zachæe:
quia hodiè oportet ut domi tuæ sim.

6 Et festinans descendit, & excepit illum gaudens. Et videntes omnes murmurabant,
7 Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. Καὶ ἰδόντες ἅπαντες διεγόγγυζον,
dicentes, Quòd ad peccatorem hominem introivit diversari. Stans autem Zacchæus,
8 λέγοντες, Ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι. Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος,
dixit ad Dominum; Ecce dimidia substantiarum mearum, Domine, do paupe-
εἶπε πρὸς τὸν Κύριον, Ἰδοὺ τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοῖς πτω-
ribus: & si aliquem quid defraudavi, reddo quadruplum. Ait autem ad eum
9 χοῖς· καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν
Jesus; Quia hodiè salus domui huic facta est, eò quòd & ipse filius
ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι σήμερον σωτηρία (β) τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς
Abrahæ sit. Venit enim filius hominis quærere & servare perditum. σκϛ
10 Ἀβραάμ ἐστιν. Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός. ε
Audientibus autem illis hæc, adjiciens dixit parabolam, propter propè eum esse
11 Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι σκζ
Hierusalem, & videri eis quòd confestim futurum esset regnum Dei apparere. ι
Ἱερουσαλήμ, καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι.
Dixit ergò; Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam, accipere sibi ipsi
12 Εἶπεν οὖν, Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἑαυτῷ Ξϛ'
regnum, & reverti. Vocans autem decem servos suos, dedit eis decem σκη
13 βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι. Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα β

ΞΖ' mnas, & ait ad illos; Negotiamini dum venio. At cives
σκθ μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Πραγματεύσασθε (γ) ἕως ἔρχομαι. Οἱ δὲ πολῖται 14
ε ejus oderant eum, & miserunt legationem post illum, dicentes; Non volumus
αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, Οὐ θέλομεν
hunc regnare super nos. Et factum est in redire ipsum accipientem
τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα 15
regnum, & ait vocari sibi servos hos, quibus dedit argentum,
τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς ἔδωκε τὸ ἀργύριον,
ut sciret quis quid negotiatus esset. Adfuit autem primus, dicens;
ἵνα γνῷ τίς τί διεπραγματεύσατο. Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων, 16
Domine, mna tua acquisivit decem mnas. Et ait illi, Euge bone
Κύριε, ἡ μνᾶ σου (δ) προσειργάσατο δέκα μνᾶς. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εὖ ἀγαθὲ 17
serve: quia in modico fidelis fuisti, esto potestatem habens super decem civitates.
δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων.
Et venit secundus, dicens; Domine, mna tua fecit quinque mnas. Ait autem
Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποίησε πέντε μνᾶς. Εἶπε δὲ 18
& huic; Et tu esto super quinque civitates. Et alter venit, dicens; Domine, 19
καὶ τούτῳ, Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων. Καὶ ἕτερος ἦλθε, λέγων, Κύριε, 20
ecce mna tua, quam habui repositam in sudario.
ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ.

MS. A. (β) ἐν τῷ (γ) ἐν ᾧ ἔρχομαι. (δ) προσηργάσατο

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 * ܘܐܣܬܪܗܒ ܢܚܬ ܘܩܒܠܗ ܟܕ ܚܕܐ. * ܘܟܕ ܚܙܘ ܟܠܗܘܢ ܪܛܢܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ.
7 ܕܠܘܬ ܓܒܪܐ ܚܛܝܐ ܥܠ ܫܪܐ. * ܘܩܡ ܙܟܝ ܘܐܡܪ ܠܝܫܘܥ. ܗܐ ܡܪܝ ܦܠܓܘܬ
8 ܩܢܝܢܝ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܠܟܠܢܫ ܡܕܡ ܕܛܠܡܬ ܦܪܥ ܐܢܐ ܚܕ ܒܐܪܒܥܐ.
9 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܝܘܡܢܐ ܗܘܐ ܚܝܐ ܠܒܝܬܐ ܗܢܐ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܢܐ ܒܪܗ ܗܘ
10 ܕܐܒܪܗܡ. * ܐܬܐ ܓܝܪ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܢܒܥܐ ܘܢܚܐ ܡܕܡ ܕܐܒܝܕ ܗܘܐ. * ܘܟܕ ܫܡܥܝܢ
11 ܗܘܘ ܗܠܝܢ. ܐܘܣܦ ܐܡܪ ܡܬܠܐ ܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܗܘܐ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܣܒܪܝܢ ܗܘܘ
12 ܕܒܗ ܒܫܥܬܐ ܥܬܝܕܐ ܕܬܬܓܠܐ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܐܡܪ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܒܪ ܛܘܗܡܐ ܪܒܐ.
ܐܙܠ ܠܐܬܪܐ ܪܚܝܩܐ ܕܢܣܒ ܠܗ ܡܠܟܘܬܐ ܘܢܗܦܘܟ. * ܘܩܪܐ ܥܣܪܐ ܥܒܕܘܗܝ. ܘܝܗܒ
13 ܠܗܘܢ ܥܣܪ ܡܢܝܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܬܬܓܪܘ ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ. * ܒܢܝ ܡܕܝܢܬܗ ܕܝܢ
14 ܣܢܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܫܕܪܘ ܐܝܙܓܕܐ ܒܬܪܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܠܐ ܨܒܝܢܢ ܕܢܡܠܟ ܗܢܐ ܥܠܝܢ.
15 * ܘܟܕ ܢܣܒ ܡܠܟܘܬܐ ܘܗܦܟ. ܐܡܪ ܕܢܩܪܘܢ ܠܗ ܗܢܘܢ ܥܒܕܘܗܝ ܕܝܗܒ ܠܗܘܢ
16 ܟܣܦܐ. ܕܢܕܥ ܡܢܐ ܟܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܐܬܬܓܪ. * ܘܐܬܐ ܩܕܡܝܐ ܘܐܡܪ. ܡܪܝ ܡܢܝܟ
17 ܥܣܪ ܡܢܝܢ ܐܘܬܪ. * ܐܡܪ ܠܗ. ܐܘܓ ܥܒܕܐ ܛܒܐ ܘܡܗܝܡܢܐ. ܕܒܩܠܝܠ ܐܫܬܟܚܬ
18 ܡܗܝܡܢ. ܬܗܘܐ ܫܠܝܛ ܥܠ ܥܣܪ ܟܪܟܝܢ. * ܘܐܬܐ ܬܪܝܢܐ ܘܐܡܪ. ܡܪܝ ܡܢܝܟ ܚܡܫ ܡܢܝܢ
19 ܥܒܕ. * ܐܡܪ ܐܦ ܠܗܢܐ. ܐܦ ܐܢܬ ܬܗܘܐ ܫܠܝܛ ܥܠ ܚܡܫ ܟܪܟܝܢ. * ܘܐܬܐ ܐܚܪܢܐ ܘܐܡܪ.
20 ܡܪܝ. ܗܐ ܡܢܝܟ ܗܝ ܕܐܝܬܝܗ ܗܘܬ ܠܘܬܝ ܟܕ ܣܝܡܐ ܒܣܘܕܪܐ.

Festinans itaque descendit, & excepit eum 6
gaudens. Quum autem hoc vidissent omnes, 7
murmurabant, dicentes; Apud homi-
nem peccatorem ingressus divertit. Ste- 8
tit autem Zacchæus, & dixit ad Jesum; Ec-
ce, Domine mi, dimidium facultatum mea-
rum do pauperibus: & unicuique quod
per vim rapui, quadruplum retribuo. Di- 9
xit ei Jesus, Hodiè facta est salus huic domui,
eò quòd iste quoque est filius Abraham. Ve- 10
nit enim Filius hominis ut quærat, & servet
quod perierat. Et quum hæc audirent, con- 11
texuit sermoni parabolam, eò quòd esset
prope Hierosolymam, & putarent fore ut
eo momento appareret regnum Dei: Et 12
ait, Vir quidam maximo stemmate natus,
profectus est in regionem longinquam, ut
compararet sibi regnum, & reverteretur.
Et advocavit decem servos suos, dedit- 13
que eis decem minas, & dixit eis; Ne-
gotiamini donec veniam. Concives autem 14
ipsius oderant eum; miseruntque legatos
post eum, & inquiunt, Nolumus hunc re-
gnare super nos. Quumque comparasset 15
regnum, & reversus fuisset, jussit vocari
ad se servos illos quibus dederat argentum,
ut cognosceret quid unusquisque ex eis ne-
gotiatus fuisset. Venit autem primus, & 16
ait; Domine mi, mina tua decem minas
lucrifecit. Dixit ei, Euge serve bone, quia 17
in minimo inventus es fidelis, dominaberis
super decem pagos. Et venit secundus, & 18
ait; Domine mi, mina tua quinque minas
protulit. Dixit & isti, Tu quoque domi- 19
naberis super quinque pagos. Alius autem 20
venit, & ait; Domine mi, ecce mina illa
tua quæ penes me erat, posita in sindone.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

6 * [وبشتاب فرود امد وبشادي اورا قبول كرد] * مردم وجماعت كه با وي بودند • در نفس
7 خود † تغير شدند • ومي كفتند كه درخانه كنهكار فرود مي آيد • * زكي فرود آمد •
8 وبعيسي كفت • اي خداوند من • نيمهٔ مال خودرا بمسكينان † مي دهم و از هر كس كه
بنا حق چيزي ستده باشم • يكي در چهار باز كزارم • * عيسي بجماعت وشاكردان كفت و
كه امروز براي اين خانه † زندكاني † بزرك شد • براي انكه اين مرد از فرزندان ابرهيم بود وكم
10 شده • * فرزند ادمي براي آن آمده است • كه كم شدكانرا بجويد و زنده كند

صد هشت مثل ملك كه برود ومملكت بكيرد

11 * ومسيح در مثلها افزود • سبب انكه باورشليم † نزديك شد • ومي پنداشتند كه دران
12 ساعت ملكوت † خدا اشكارا شود * عيسي كفت بزرك زادهٔ از اهل بزرك با لشكر بسيار در
ولايت دور رفت كه مملكت بستاند وباز كردد

صد نه مثل بازركان ومال بي قياس وبندهٔ كاهل

13 * كفت بازركاني † بندكان خودرا خواند •
وده تومان مال بديشان داد • وكفت بازركاني كنيد • تا ان وقت كه من بيايم

Et festinanter descendit & cum gaudio illum excepit. Homines & turba, qui cum eo erant, in animo suo commoti sunt, & dixerunt; In domum peccatoris divertit. Zachæus accessit, & ad Jesum dixit; O Domine mi, dimidium facultatum mearum pauperibus do: & à quocunque per injuriam aliquid abstuli, quadruplum restituo. Jesus turbæ ac discipulis dixit; Hodiè quidem huic domui salus magna facta est, eò quòd hic homo de filiis Abrahami erat, & perierat. Filius hominis ob hoc venit, ut amissos quærat & servet. 6 7 8 9 10

CVIII. Parabola regis qui abiit & regnum accepit.

Et Christus ad parabolas adjecit, eò quòd Hierosolymæ propinquus esset, et existimarent quòd in ipsa hora regnum Dei manifestaretur. Jesus dixit; Magnus quidam natus genere magno, cum exercitu multo in regionem longinquam profectus est, ut regnum acciperet et reverteretur. 11 12

CIX. Parabola mercatoris, & pecuniæ immensæ, & servi pigri.

Dixit insuper; Mercator quidā servos suos vocavit, et decē minas pecuniæ illis dedit, et dixit; Mercaturam facite usquequò ego ventro. 13

Versio VULGATA LATINA.

6
7 Et festinans descendit, & excepit illum gaudens. Et cùm viderent omnes, mur-
8 murabant, dicentes quòd ad hominem peccatorem divertisset. Stans autem Za-
chæus, dixit ad Dominum; Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do paupe-
9 ribus: & si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum. Ait Jesus ad eum;
10 Quia hodiè salus domui huic facta est: eò quòd & ipse filius sit Abrahæ. Venit
11 enim Filius hominis quærere & salvum facere quod perierat. Hæc illis audien-
tibus, adjiciens dixit parabolam, eò quòd esset prope Jerusalem: & quia existima-
12 rent quòd confestim regnum Dei manifestaretur. Dixit ergò; Homo quidam no-
13 bilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum, & reverti. Vocatis au-
tem decem servis suis, dedit eis decem mnas, & ait ad illos; Negotiamini dum
venio. Cives autem ejus oderant eum: & miserunt legationem post illum, di- 14
centes; Nolumus hunc regnare super nos. Et factum est ut rediret accepto re- 15
gno: & jussit vocari servos, quibus dedit pecuniam, ut sciret quantum quisque
negotiatus esset. Venit autem primus, dicens; Domine, mna tua decem mnas ac- 16
quisivit. Et ait illi; Euge bone serve, quia in modico fuisti fidelis, eris potesta- 17
tem habens super decem civitates. Et alter venit, dicens; Domine, mna tua fe- 18
cit quinque mnas. Et huic ait; Et tu esto super quinque civitates. Et alter ve- 19
nit, dicens; Domine, ecce mna tua, quam habui repositam in sudario: 20

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6
7 * فاسرع ونزل وقبله فرحا * فلما ابصر جميعهم ذلك تمعمعوا وقالوا انه دخل بيت رجل
8 خاطي * فوقف زكا وقال للرب هانذا يا سيد اعطي المساكين نصف مالي ومن غصبته شيا
9 اعوضه اربعة اضعاف * فقال له يسوع اليوم وجب الخلاص لاهل هذا البيت لانه ايضا ابن ابرهيم *
10 * لان ابن البشر انما جاء يطلب ويحيي من كان ضالا * الفصل الثامن والستون *
11 * وفيما هم يسمعون هذا ضرب لهم مثلا لما قرب من يروشليم وكانوا يظنون ان ملكوت الله
12 تظهر للوقت * قايلا انسان ذو جنس شريف ذهب الى كورة بعيدة لياخذ الملك لنفسه
13 ويعود * فاستدعى عشرة عبيد له واعطاهم عشرة امناء * قايلا لهم اتجروا في هولاء الى حين
14 موافاتي * وكان اهل مدينته يبغضونه فارسلوا في اثره رسلا قايلين ما نريد ان يملك هذا
15 علينا * فلما اخذ الملك ورجع امر ان يدعى له عبيده الذين اعطاهم الفضة ليعرف ما
16 17 قد تجروا * فجاء الاول وقال يا سيد مناك قد صار عشرة امناء * فقال له حبذا ايها العبد
18 الصالح * الفيت امينا على القليل يكون لك سلطان على عشر مدن * وجاء الثاني وقال يا سيد
19 20 مناك قد صار خمسة امناء * فقال للاخر وانت تكون على خمس مدن * فجاء الاخر وقال
يا سيد ان مناك موضوع عندي في منديل ،

Et festinavit, ac descendit, & excepit 6
illum lætus. Et cùm vidissent omnes hoc, 7
murmuraverunt, & dixerunt eum in-
gressum esse domum viri peccatoris. Ste- 8
tit autem Zachæus, & dixit Domino;
Ecce ego, Domine, do pauperibus dimi-
dium bonorum meorum, & illi à quo vi-
olenter aliquid accepi, rependo quatuor
duplicia. Dixit ei Jesus, Hodiè com- 9
petit salus habitatoribus hujus domûs,
quia etiam ipse est filius Abrahæ. Quia 10
filius hominis venit quærere, & salvare
eos qui perditi fuerant.

Sectio sexagesima octava.

Et dum illi audirent hoc, protulit eis 11
proverbium, quando appropinquaverat ad
Jerusalem, et existimabant quòd regnum
Dei manifestandum esset confestim: Di- 12
cens, Homo quidam genere nobili abiit
in regionem longinquam ut acciperet re-
gnum sibi, & rediret. Et advocavit de- 13
cem servos suos, & dedit illis decem mi-
nas, dicens illis; Mercamini his usque
ad tempus reditûs mei. Verùm incolæ 14
urbis ipsius oderant eum: & miserunt
per vestigia ejus nuntios, dicentes; No-
lumus regnare hunc super nos. Et cùm 15
accepisset regnum, & reversus fuisset,
jussit vocari ad se servos suos, quibus
dederat argentum: ut sciret quid jam ne-
gotiati essent. Venit itaque primus, & 16
dixit, O domine, mina tua jam facta est
decem minæ. Ait illi, Optime, ô serve 17
bone, inventus es fidelis in modico, erit
tibi potestas super decem civitates. Et 18
venit secundus, & dixit; Domine, mina
tua facta est quinque minæ. Dixitque 19
alteri, Et tu eris super quinque civita-
tes. Et venit alius, & dixit; O domi- 20
ne, mina tua reposita est apud me in
sudario,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6
7 ወእፍጠነ፡ወረደ፡ ወአግሐሦ፡እንዘ፡ይትፌሣሕ፡፡= ወርእዮሙ፡ ኵሎሙ፡ አንጐር
8 ጐሩ፡ወይቤሉ፡ኀበ፡ብእሲ፡ኃጥእ፡ቦአ፡የዓል፡፡= ወቆመ፡ዘኬዎስ፡ ወይቤሎ፡ለእግዚ
9 እነ፡ናሁ፡መንፈቀ፡ንዋይየ፡ እሁብ፡ ለነዳይ፡ ወእመኒቦ፡ለዘ፡ገፋዕክዎ፡ እፈድዮ፡ትርብዕ
10 ተ፡= ወይቤሎ፡እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ዮም፡ሕይወት፡ኮነ፡ለዝንቱ፡ቤት፡እስመ፡አንተ
11 ሂ፡ ወልደ፡አብርሃም፡አንተ፡፡= እስመ፡መጽአ፡ ወልደ፡እጓለ፡እም፡ሕያው፡ይኅሥሥ፡
ወያድኅን፡ዘተሐጕለ፡፡= ወእንዘ፡ይሰምዑ፡መሰለ፡ሎሙ፡ዘንተ፡ወይቤሎሙ፡እስመ፡
ቅሩብ፡ውእቱ፡ለኢየሩሳሌም፡ ወይመስሎሙ፡ከመ፡ ሶቤሃ፡ ታስተርኢ፡ መንግሥቱ፡
ለእግዚአብሔር፡፡= በእንተ፡ዘሖረ፡ይንሣእ፡ሎቱ፡መንግሥተ፡፡=
12 ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡አሐዱ፡ብእሲ፡ ክቡር፡ ወሖረ፡ ርሑቀ፡ ብሔረ፡ይንሣ
እ፡ሎቱ፡ መንግሥተ፡ ወያነግሥዎ፡ ወይሰወጥ፡፡=
በእንተ፡ እለ፡ ነሥኡ፡ ዓሥርተ፡ ምናናተ፡፡=
13 ወጸውዐ፡ እግብርቲሁ፡ ዓሥርተ፡ ወወሀቦሙ፡ዓሥርተ፡ ምናናተ፡፡ወይቤሎሙ፡ተገበሩ፡
14 እንከ፡እስከ፡ኣቱ፡፡= ወይጸልእዎ፡ሰብአ፡ሃገሩ፡ወፈነዉ፡ተናብለ፡እምድኅሬሁ፡
15 እንዘ፡ይብሉ፡ኢንፈቅደ፡ለዝንቱ፡ ይንግሥ፡ላዕሌነ፡፡= ወእምዝ፡አቲዎ፡ወ
ነሢኦ፡መንግሥተ፡እዘዘ፡ ያምጽእዎሙ፡ ለአግብርቲሁ፡ለእለ፡ወሀቦሙ፡ ወርቆ፡ከመ፡
16 ያእምር፡ዘከመ፡ተገበሩ፡፡= ወመጽአ፡ቀዳሚ፡ ወይቤሎ፡እግዚኦ፡ምናንከ፡ ዓሥር
17 ቱ፡ወዓሥርተ፡ምናናተ፡ዘረባሕኩ፡፡= ወይቤሎ፡እግዚኡ፡ኦገብር፡ምእመን፡ዘበውሑ
ድ፡ምእመነ፡ኮንከ፡ሳዕለ፡ ብዙኅ፡እሠይመከ፡ተሠየም፡ሳዕለ፡ዓሥርቱ፡አህጉር፡፡=
18 ወመጽአ፡ካልኡ፡ወይቤሎ፡እግዚኦ፡ምናንከ፡ኃምስቱ፡ወኃምስተ፡ምናነ፡ረባሕኩ፡=
19 ወይቤሎ፡ሎቱኒ፡አንተኒ፡ተሠየም፡ሳዕለ፡ኃምስቱ፡ አህጉር፡፡= ወመጽአ፡ ሣልስኒ፡
20 ወይቤሎ፡እግዚኦ፡ ነየ፡ ምናንከ፡አንተ፡ ኃቤየ፡አንበርክዎ፡ውስተ፡ሰበንየ፡=

Et festinans descendit, & excepit eum gaudens. Et quum vidissent omnes, 6 7
murmurârunt, & dixerunt; Ad hominem peccatorem ingressus est transmi-
grare. Et stetit Zachæus, & dixit Domino nostro; Ecce dimidium bo- 8
norum meorum do pauperibus: & si quis fuerit cui injuriam feci, reddo quadru-
plum. Et dixit ei Dominus Jesus; Hodiè salus contigit huic domui, quòd & ipse 9
filius Abrahami sit. Quia venit Filius hominis quærere, & servare quod perdi- 10
tum erat. Et quum audientes erant, parabolam dixit iis hanc: & dixit iis, quia 11
propè fuit Hierusalem, & videbatur illis quòd statim appareret regnum Dei.

De eo qui profectus est ut acciperet sibi regnum.

Et dixit iis Dominus Jesus, Quidam homo nobilis *fuit*, & profectus est *in* longin- 12
quam regionem, ut acciperet regnum, & ut regem facerent eum, & ut reverte-
tur:

De iis qui acceperunt decem minas.

Et vocavit servos suos decem, & dedit iis decem minas, & dixit iis; Negotiamini 13
igitur donec veniam. Et odio habebant eum homines civitatis ejus, & mise- 14
runt legationem post eum, dicentes; Nolumus hunc regnare supra nos. Et tunc 15
veniente eo, & accepto regno, jussit ut adducerent servos, quibus dederat pecu-
niam ejus, ut cognosceret quomodo negotiati essent. Et venit primus, 16
& dixit ei; Domine, minæ tuæ decem, & decem minæ tuæ quas acquisivi. Et 17
dixit ei Dominus ejus, Serve fidele, qui in modico fidelis fuisti, super multa con-
stituam te: constitutus esto super decem civitates. Et venit alius, & dixit ei; 18
Domine, minæ tuæ quinque, & quinque minas acquisivi. Et dixit ei, Tu et- 19
iam constitutus esto super quinque civitates. Et venit tertius, & dixit ei; Do- 20
mine, ecce minam tuam quam apud me deposui in sudario meo:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

14 * مردم شهر اورا دشمن مي داشتند * در پس او نامه فرستادند * وگفتند نمي خواهيم * كه
15 اين كس برما ملك باشد * * وچون ملك مملكت † را ستد * وبازگرديد * فرمود † كه
16 بندگان † پيش او ايند * ومالي كه † ستده بودند * ازبهر سود حساب باز دهند * * اولين
17 آمد وگفت * خداوندم * تومان تو † ده تومان ديگر سود كرد * * ملك بدو گفت * اي بنده
نيك * بر اندك امانت دار بودي * بر بسيار نيز امين ومعتمد باشي * وبر ده ولايت بزرگ
18 19 وسرور باشي * * دوم آمد وگفت خداوندم تومان تو پنج تومان † سود كرد * * بدين نيز
20 گفت * بر پنج ولايت بزرگ و سرور باشي * * سه ديگر آمد وگفت خداوندم اينك تومان تو
كه پيش من بود در گوشه † پنهان كرده بودم *

Homines autem civitatis illum 14
odio habentes post eum epistolam
miserunt, & dixerunt; Nolumus ut
hic homo super nos rex sit. Cùmq; 15
rex regnum accepisset, & reversus
esset, jussit ut servi ad illum veni-
rent, & pecuniæ, quam acceperant
quæstûs gratiâ, rationem redderent.
Primus venit, & dixit; Domine 16
mi, mina tua decem minas alias lu-
crifecit. Rex ei dixit; O serve bo- 17
ne, in parvo fidelis fuisti, super mul-
tum etiam præfectus & constitutus
eris, & super decem provincias ma-
ximus & princeps eris. Secundus 18
venit & dixit; Domine mi, mina tua
quinque minas lucrifecit. Huic et- 19
iam dixit; Super quinque provinci-
as maximus & princeps eris. Ter- 20
tiò alius venit, & dixit; Domine
mi, ecce, minam tuam, quæ apud
me erat, in angulo abscondi.

Timui enim te, quia homo austerus es: tollis quod non posuisti, & metis
21 Ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ· αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις
quod non seminâsti. Dicit *autem* ei; De ore tuo *judicabo* te, *scelerate* serve:
22 ὃ οὐκ ἔσπειρας. Λέγει δὲ αὐτῷ, Ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε·
sciebas quòd ego homo austerus sum, tollens quod non posui, & metens quod non se-
ᾔδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔ-
minavi. Et quarè non dedisti *argentum meum* ad mensam, & ego veniens
23 σπειρα. Καὶ διὰ τί οὐκ (ε)ἔδωκας τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν
cum *usura* utique exegissem *illud*? Et astantibus dixit; Auferte ab illo
24 σὺν τόκῳ ἂν (ζ)ἔπραξα αὐτό; Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν, Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ σλγ β
mnam, & date decem mnas *habenti*. Et dixerunt ei; Domine, habet decem
25 τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. Καὶ εἶπον αὐτῷ, Κύριε, ἔχει δέκα
mnas. Dico *enim* vobis; Quia omni habenti dabitur: ab autem non *ha-*
26 μνᾶς. Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔ- σλ β
bente, & quod habet, auferetur ab eo. Veruntamen inimicos meos illos,
27 χοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, σλα ε
non volentes me regnare super se, adducite huc, & *jugulate* an-
τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάξατε ἔμ- σλδ
te me. Et *dicens hæc*, *ibat antè*, ascendens in Hierosoly- σλβ α
28 προσθέν μου. Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυ- β
mam. Et factum est, cùm appropinquâsset ad Bethphage & Bethaniam, ad montē
29 μα. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος ΞΗ'

vocatum Olivarum, misit duos *discipulorum suorum*, Dicens; Ite in
τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Εἰπών, Ὑπάγετε εἰς 30
contrà *vicum*: in *quo*, introeuntes invenietis pullum alligatum, *super quem*
τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ᾗ, εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν
nemo unquam hominum sedit: *solventes* illum adducite. Et si quis vos
οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε· λύσαντες (η)αὐτὸν ἀγάγετε. Καὶ ἐάν τις ὑμᾶς 31
interrogaverit, Quarè solvitis? sic dicetis ei; Quia Dominus ejus *opus habet*. *Ab-*
ἐρωτᾷ, Διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ, Ὅτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. Ἀπ- 32
euntes autem missi, invenerunt sicut dixit illis. Solventibus autem illis
ελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι, εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. Λυόντων δὲ αὐτῶν 33
pullum, dixerunt domini ejus ad illos; Quid solvitis pullum? Illi *autem*
τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς, Τί λύετε τὸν πῶλον; Οἱ δὲ 34
dixerunt; Dominus *ejus opus* habet. Et duxerunt illum ad Jesum: &
εἶπον, (θ)Ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. Καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ 35
injicientes sua *ipsorum* vestimenta supra pullum, imposuerunt Jesum. E-
(ι)ἐπιρρίψαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. Πο- 36
unte autem illo, substernebant vestimenta sua in via. *Appropinquante*
ρευομένου δὲ αὐτοῦ, ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια (κ)αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. Ἐγγίζοντος 37
autem eo jam ad descensum montis *Olearum*, cœperunt *omnis turba*
δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν
discipulorū gaudentes laudare Deum voce magnâ, *de* omnibus, quas viderant, virtutibus,
μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων,

MS. A. (ε)ἔδωκάς μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν, (ζ) αὐτὸ ἀνέπραξα; (η) ἀγάγετε αὐτόν. (θ) Ὅτι ὁ Κύριος (ι) ἐπιρρίψαντες (κ) ἑαυτῶν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 * ܕܚܠܬ ܓܝܪ ܡܢܟ ܕܓܒܪܐ ܐܢܬ ܩܫܝܐ. ܘܫܩܠ ܐܢܬ ܡܕܡ ܕܠܐ ܣܡܬ. ܘܚܨܕ ܐܢܬ ܡܕܡ
22 ܕܠܐ ܙܪܥܬ. * ܐܡܪ ܠܗ. ܡܢ ܦܘܡܟ ܐܕܘܢܟ ܥܒܕܐ ܒܝܫܐ. ܝܕܥ ܗܘܝܬ ܠܝ ܕܓܒܪܐ ܐܢܐ
23 ܩܫܝܐ. ܘܫܩܠ ܐܢܐ ܡܕܡ ܕܠܐ ܣܡܬ. ܘܚܨܕ ܐܢܐ ܡܕܡ ܕܠܐ ܙܪܥܬ. * ܠܡܢܐ ܠܐ ܝܗܒܬ ܟܣܦܝ
24 ܥܠ ܦܬܘܪܐ. ܘܐܢܐ ܐܬܐ ܗܘܝܬ ܬܒܥ ܗܘܝܬ ܠܗ ܥܡ ܪܒܝܬܗ. * ܘܠܗܢܘܢ ܕܩܝܡܝܢ ܩܕܡܘܗܝ
25 ܐܡܪ. ܣܒܘ ܡܢܗ ܡܢܝܐ. ܘܗܒܘ ܠܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܣܪ ܡܢܝܢ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ.
26 ܡܪܢ. ܐܝܬ ܠܗ ܥܣܪ ܡܢܝܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܡܢ
ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܬܝܗܒ ܠܗ. ܘܡܢ ܗܘ ܕܠܝܬ ܠܗ. ܐܦ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܫܬܩܠ
27 ܡܢܗ. * ܒܪܡ ܠܒܥܠܕܒܒܝ ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܨܒܘ ܕܐܡܠܟ ܥܠܝܗܘܢ. ܐܝܬܘ ܐܢܘܢ
28 ܘܩܛܘܠܘ ܐܢܘܢ ܩܕܡܝ. * ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܐܘܫܥܢܐ * ܩܕ * ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ ܢܦܩ
29 ܠܩܕܡܘܗܝ ܕܢܐܙܠ ܠܐܘܪܫܠܡ. * ܘܟܕ ܡܛܐ ܠܒܝܬ ܦܐܓܐ ܘܠܒܝܬ ܥܢܝܐ.
30 ܠܘܬ ܛܘܪܐ ܕܡܬܩܪܐ ܕܒܝܬ ܙܝܬܐ. ܫܕܪ ܬܪܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ
ܠܩܪܝܬܐ ܗܝ ܕܠܘܩܒܠܢ. ܘܡܐ ܕܥܠܬܘܢ ܠܗ. ܗܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܝܠܐ ܕܐܣܝܪ. ܕܐܢܫ ܡܢ
31 ܡܬܘܡ ܠܐ ܪܟܒ ܥܠܘܗܝ. ܫܪܘ ܐܝܬܐܘܗܝ. * ܘܐܢ ܐܢܫ ܢܫܐܠ ܠܟܘܢ. ܠܡܢܐ ܫܪܝܢ ܐܢܬܘܢ
32 ܠܗ. ܗܟܢܐ ܐܡܪܘ ܠܗ. ܕܠܡܪܢ ܡܬܒܥܐ. * ܘܐܙܠܘ ܗܢܘܢ ܕܐܫܬܠܚܘ ܘܐܫܟܚܘ ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪ
33 ܠܗܘܢ. * ܘܟܕ ܫܪܝܢ ܠܗ ܠܥܝܠܐ. ܐܡܪܝܢ ܠܗܘܢ ܡܪܘܗܝ. ܡܢܐ ܫܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܥܝܠܐ ܗܢܐ.
34 * ܐܡܪܘ ܠܗܘܢ. ܕܠܡܪܢ ܡܬܒܥܐ. * ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܘܬ ܝܫܘܥ. ܘܐܪܡܝܘ ܥܠ ܥܝܠܐ ܢܚܬܝܗܘܢ.
35 36 ܘܐܪܟܒܘܗܝ ܥܠܘܗܝ ܠܝܫܘܥ. * ܘܟܕ ܐܙܠ. ܡܦܪܣܝܢ ܗܘܘ ܢܚܬܝܗܘܢ ܒܐܘܪܚܐ. * ܘܟܕ ܡܛܐ
37 ܠܡܚܬܢܐ ܕܛܘܪܐ ܕܒܝܬ ܙܝܬܐ. ܫܪܝܘ ܟܠܗ ܟܢܫܐ ܕܬܠܡܝܕܐ ܚܕܝܢ. ܘܡܫܒܚܝܢ ܠܐܠܗܐ
ܒܩܠܐ ܪܡܐ. ܥܠ ܟܠ ܚܝܠܐ ܕܚܙܘ.

Timui enim à te, quippe qui homo durus sis, 21
& auferas id quod non deposuisti, ac metas
quod non seminâsti. Dixit ei, Ex ore tuo te 22
judicabo, serve nequam. Noveras me esse
hominem durum, qui auferam quod non de-
posui, & metam quod non seminavi. Qua- 23
re non dedisti argentum meum super men-
sam, & ego venissem & illud repetîssem cum
suis usuris? Illis autem qui adstabant co- 24
ram se dixit, Tollite ab eo minam, & date ei
penes quem sunt decem minæ. Dicunt ei; 25
Domine noster, habet decem minas. Ait 26
illis, Dico vobis; Unicuique habenti, dabitur:
ei autem qui nihil habet, id etiam quod ha-
bet, auferetur ab eo. Verùm meos illos in- 27
imicos qui noluerunt me regnare supra se,
adducite eos, & trucidate eos coram me.

Dominicâ Palmarum. 60.

Quumque hæc dixisset Jesus, progressus est 28
ut proficisceretur ad Jerusalem. Et quum 29
devenisset Beth-Phage & Beth-Aniam, ad
latus montis, qui vocatur Oliveti, misit duos
ex discipulis suis; Et dixit eis, Ite in pa- 30
gum illum qui nobis est è regione: quum-
que ingressi fueritis, ecce invenietis pullum
alligatum, in quo nemo unquam equitavit;
solvite, adducite eum. Et si quis vos inter- 31
rogaverit, Quare solvitis eum? sic dicetis
ei, Domino nostro requiritur. Et profecti 32
sunt ii qui missi fuerant, & invenerunt pro-
ut dixerat eis. Quumque solverent pullum 33
illum, dicunt eis domini ejus, Quare solvitis
pullum hunc? Dixerunt eis, Quia Domino 34
nostro requiritur. Et adduxerunt eum ad 35
Jesum, & injecerunt super pullum vestes su-
as, & equitare fecerunt Jesum in eo. Quum 36
autem iter faceret, substernebant vestes su-
as in via. Quumque appropinquâsset ad 37
clivum montis domûs Oliveti, cœpit omnis
cœtus discipulorum lætari, & glorificare
Deum altâ voce de omnibus virtutibus quas
viderant.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

21 * سبب انك ازتو سخت ترسيدم * كه مردي هستي * كه چيزي كه جايي ننهاده بستاني * وانچ نكشته
22 بدروي * بدو كفت اي بنده خبيث * ازتقرير تو† ترا پاداش كنم * مرا مي شناختي كه مردي
23 سختم * وچيزي كه ننهاده باشم بستانم * وانچ نكشته باشم بدروم * چرا مال من برخوان† من ننهاداختي *
24 كه من مي امدم * وسود مال خود طلب مي كردم * وبكسان خود كه حاضر بودند ملك فرمود * كه
25 ان يك تومانرا ازو بستانيد * وبدهيد بدانك ده تومان دارد * ايشان كفتند خداوند ما ده تومان
26 پيش اوهست * مسيح كفت با شما مي كويم * هر كه دارد ونكاه داشت بدو ديكر† داده شود * وهر كه
27 ندارد ونكاه نداشت ان نيز كه دارد * ازو ستده شود * اكنون ان دشمنانرا كه نخواستند كه بر
28 ايشان ملكي كنم ايشانرا پيش من آوريد * وبرابر من† ايشانرا بكشيد * وچون عيسي اين مثلهارا
تمام كرد * پيشتر رفت كه در اورشليم برود   فصل ده   فرستادن مسيح دو شاكرد را براي خر
29 * چون در بيت فاجي وبيت عينا رسيد آمد بر كنار كوه زيتون * دو از شاكردان خود فرستاد *
30 * وبديشان كفت * كه درين ده رويد * كه برابر ماست * چون اندرون رويد * بيابيد خر كره بسته *

Eò quòd à te valdè timerem, quòd 21
homo sis, qui rem, quam in *loco non*
posueras, tollis; & quod non semi-
nâsti, metis. Ei dixit; O serve pra- 22
ve, ex confessione tua tibi pœnam
statuam: me noveras quòd homo du-
rus sim, & rem, quam non posueram,
tollam; & quod non seminavi, me-
tam. Quare pecuniam meam in 23
mensam meam non injecisti, ut ego
venissem, & lucrum pecuniæ meæ
exegissem. Et quibusdam suorum 24
qui præsentes erant rex jussit; Illam
unam minam ab eo auferte, & date
ei qui decem minas habet. Illi di- 25
xerunt; Domine noster, decem minæ
penes hunc sunt. Christus dixit; 26
Vobis dico, Quicunque habet &
servat, ei aliud datum erit: qui
verò non habet, neque servat, illud
etiam quod habet ab eo ablatum
erit. Nunc illos inimicos, qui nolu- 27
erunt ut super eos regnarem, ipsos
ad me adducite, & coram me eos in-
terficite. Et cùm Jesus has para- 28
bolas absolvisset, progressus est ut
Hierosolymam proficisceretur.

CX. Mittit Christos duos disci-
pulos pro asino.

Cùm in Bethphage & Bethaniam 29
pervenisset, ad latus montis O-
livarum, duos ex discipulis su-
is misit: Et illis dixit; Ite 30
in hunc pagum, qui è regione no-
bis est: cùm intraveritis, inveni-
etis asininum pullum ligatum,

Versio VULGATA LATINA.

21 Timui enim te, quia homo austerus es : tollis quod non posuisti, & metis quod non
22 seminâsti. Dicit ei ; De ore tuo te judico, serve nequam: sciebas quòd ego homo
23 austerus sum, tollens quod non posui, et metens quod non seminavi : Et quarè non
dedisti pecuniam meam ad mensam, ut ego veniens cum usuris utique exegissem
24 illam ? Et astantibus dixit ; Auferte ab illo mnam, & date illi qui decem
25 mnas habet. Et dixerunt ei ; Domine, habet decem mnas. Dico autem vo-
26 bis; Quia omni habenti dabitur, & abundabit : ab eo autem qui non habet,
27 & quod habet auferetur ab eo. Veruntamen inimicos meos illos, qui nolue-
28 runt me regnare super se, adducite huc, & interficite ante me. Et his dictis,
29 præcedebat ascendens Jerosolymam. Et factum est, cùm appropinquâsset ad
Bethphage & Bethaniam, ad montem qui vocatur Oliveti, misit duos discipu-
los suos, Dicens ; Ite in castellum, quod contrà est : in quod introëuntes, 30
invenietis pullum asinæ alligatum, cui nemo unquam hominum sedit : solvi-
te illum, & adducite. Et si quis vos interrogaverit ; Quarè solvitis ? sic 31
dicetis ei ; Quia Dominus operam ejus desiderat. Abierunt autem qui missi 32
erant : & invenerunt, sicut dixit illis, stantem pullum. Solventibus autem 33
illis pullum, dixerunt domini ejus ad illos ; Quid solvitis pullum ? At illi 34
dixerunt ; Quia Dominus eum necessarium habet. Et duxerunt illum ad Je- 35
sum. Et jactantes vestimenta sua supra pullum, imposuerunt Jesum. Eunte 36
autem illo, substernebant vestimenta sua in via. Et cùm appropinquaret jam ad 37
descensum Montis oliveti, cœperunt omnes turbæ discipulorum gaudentes laudare
Deum voce magnâ super omnibus, quas viderant, virtutibus,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 22 * لاني خفت منك * اذ انت انسان قاس تاخذ ما لم تضع وتحصد ما لم تزرع * فقال له من
فمك ادينك ايها العبد السو * لما عرفت اني رجلا قاسيا اخذ ما لم اضع واحصد ما لم ازرع *
23 24 * فلم لم تدع فضتي على مايدة وكنت اجي واتقاضاها مع ارباحها * ثم قال للقيام انزعوا
25 26 منه المنا واعطوه للذي له عشرة امناء * فقالوا له يا رب عنده عشر امناء * فقال لهم اقول
27 لكم ان كل من له يعطي ومن ليس له فالذي معه يوخذ منه * فاما اعداي اوليك الذين
لم يريدوا ان املك عليهم ايتوني بهم ههنا واذبحوهم قدامي * الفصل التاسع والستون *
28 29 * فلما قال هذا مضي صاعدا الي يروسليم * وكان لما قرب من بيت فاجي وبيت عنيا عند
30 الجبل الذي يدعي جبل الزيتون ارسل اثنين من تلاميذه * قايلا امضيا الي هذه القرية
31 التي امامكما فتجدان جحشا مربوطا لم يركبه انسان قط حلاه وايتيا به * فان قال لكما احد
32 33 لم تحلانه فقولا له هكذا ان الرب يحتاج اليه * ولما ذهب المرسلان فوجدا كما قال لهما * وفيما
34 35 هما يحلان الجحش قال لهما اربابه * لم تحلان الجحش * فقالا لهم ان الرب يحتاج اليه * واتيا
36 به الي يسوع والقيا ثيابهما على الجحش وركبوا يسوع عليه * وفيما هم يسيرون بسطوا
37 ثيابهم في الطريق * ولما قرب من منحدر جبل الزيتون بدا جميع الملا والتلاميذ يمجدون
ويسبحون الله بصوت عظيم من اجل جميع القوات التي نظروا *

Quia timui te, cùm sis homo crudelis, 21
tollens quod non posuisti, & metens quod
non seminâsti. Dixit autem illi, Ex ore 22
tuo judicabo te, ô serve nequam. Quan-
doquidem nôsti me esse hominem crude-
lem, tollentem quod non posui, & meten-
tem quod non seminavi: Quare non re- 23
liquisti argentum meum super mensam,
ut venirem & exigerem illud cum fœno-
ribus suis ? Deinde dixit astantibus, Au- 24
ferte ab eo minam, & date eam illi qui
habet decem minas. Et dixerunt ei ; 25
Domine, habet decem minas. Ait illis ; 26
Dico vobis, quòd cuilibet habenti dabi-
tur : & ab eo qui non habet, sanè quod
cum eo est, auferetur. Veruntamen ini- 27
micos meos illos, qui non voluerunt ut
regnarem super eos, adducite ad me il-
los huc, & jugulate illos coram me.

Sectio sexagesima nona.

Et cùm dixisset hoc, abiit ascendens ad 28
Jerusalem. Et factum est, cùm appro- 29
pinquâsset ad Bethphage, & Beth-ani-
am, prope montem qui vocatur Mons
olivarum, misit duos ex discipulis suis,
Dicens; Ite ad hoc castellum quod con- 30
tra vos est, & invenietis asellum alli-
gatum, quem non conscendit homo un-
quam : solvite illum, & adducite illum.
Et si dixerit vobis aliquis, Quare sol- 31
vitis eum ? dicite ei sic, Quia Dominus
eget illo. Et cùm abiissent qui missi fu- 32
erant, invenerunt sicut dixerat eis. Et 33
dum ipsi solverent asellum, dixerunt eis
domini ipsius; Quare solvitis asellum ?
Inquiunt illis, Quia Dominus eget il- 34
lius. Et duxerunt illum ad Jesum, & 35
jecerunt vestimenta sua super pullum, et
equitare fecerunt Jesum super illum. Et 36
dum ipsi ambularent, sternebant vesti-
menta sua in via. Et cùm appropinquâs- 37
set ad declivitatem Montis olivarum,
cœpit universa turba & discipuli gau-
dere, & laudare Deum voce magnâ
propter omnes virtutes quas viderunt,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 እስመ፡ፈራህኩከ፡እስመ፡ኣኣምረከ፡ከመ፡ዕጹብ፡ብእሲ፡አንተ፡ወትነሥእ፡ዘኢያንበ
22 ርከ፡ወተኣርር፡ዘኢዘራእከ፡ወተስተጋብእ፡ዘኢዘረውከ፡፡ ወይቤሎ፡እግዚኡ፡በከ
መ፡ቃልከ፡እኴንነከ፡ ገብር ፡ እኩይ፡ ወሃኪይ፡ ታአምረኒ፡ ከመ፡ብእሲ፡ዕጹብ፡ አነ፡ወ
እነሥእ ፡ ዘኢያንበርኩ ፡ ወኣኣርር ፡ ዘኢዘራእኩ ፡ ወእስተጋብእ ፡ ዘኢዘረው
23 ኩ፡፡ ወለምንት ፡ ኢያግባእከ ፡ ወርቅየ ፡ ውስተ ፡ ማእድ፡ ወሶበ፡የ ፡ እቲውየ፡
24 እምእስተገበርክዎ ፡ በሲሳይ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ለእለ ፡ ይቀውሙ ፡ ህየ ፡ ንሥ
25 ኡ፡እምኔሁ፡ዛተ፡ምናነ፡ወሀብዎ፡ለዘቦ፡ዓሠርተ፡ ምናናተ፡፡ ወይቤልዎ፡እግ
26 ዚኦ፡ እኮኑ፡ቦቱ፡ዓሠርተ፡ምናናተ፡፡ ወይቤሎሙ፡፡ እብለክሙ፡ ለኵሉ፡ለዘቦ፡
27 ይሁብዎ፡ወይዌስክዎ፡ወለዘሰ ፡ አልቦ፡እለሂቦ፡ይነሥእዎ፡፡ ወባሕቱ፡ለእልክቱሰ፡
ጸላእትየ፡እለ፡ኢይፈቅዱ፡ ያንግሡኒ፡ያምጽእዎሙ፡ወይረግዝዎሙ፡በቅድሜየ፡፡
28 በእንተ፡ዕዋል፡፡ ወዘንተ፡ብሂሎ፡አምለለ፡ቅድመ፡ወዓርገ፡ኢየሩሳሌም፡፡
29 ወሶበ፡በጽሐ፡ቤተ፡ፋጌ፡ ወቢታንያ፡ኀበ፡ደብረ፡ወስሙ፡ ኤሌዎን፡ፈነወ፡ክልኤተ፡እምአ
30 ርደኢሁ፡፡ ወይቤሎሙ፡ሑሩ፡ ሃገረ፡ ዘቅድሜክሙ፡ ወበዊእክሙ፡ትረክቡ፡ዕዋለ፡
31 እሡረ፡ዘኢተጽዕኖ፡ሰብእ፡ ወፍትሕዎ፡ ወአምጽእዎ፡፡ ወእመቦ፡ዘይቤለክሙ፡ለ
32 ምንት፡ትፈትሕዎ፡በሉ፡እግዚኡ፡ይፈቅዶ፡፡ ወሐዊሮሙ፡ እለ፡ተፈነዉ፡ረከቡ፡በከ
33 መ፡ይቤሎሙ፡ትቀውም፡ዕዋል፡፡ ወፈትሑ፡ ዕዋለ፡ ወእንዘ፡ ይፈትሑ፡ዕዋለ፡ ይቤል
34 ዎሙ፡እግእዝቲሁ፡ለምንት፡ትፈትሕዎ፡ለዕዋል፡፡ ወይቤሉ፡ እግዚኡ፡ይፈቅዶ፡፡
35 ወነሥኡ፡ ወወሰድዎ፡ኀበ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወረሐኑ፡ላዕሌሁ፡አልባሲሆሙ፡ዲበ፡ ዕዋ
36 ል፡ወአጽዐንዎ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ ወእንዘ፡ይሐውሩ፡ ይነፅፉ፡አልባሲሆሙ፡ው
37 ስተ፡ፍኖት፡፡ ወበጺሖሙ፡ኀበ፡ሙራደ፡ ዓቀብ፡ ዘደብረ፡ ዘይት፡ለኀዙ፡ኵሎሙ፡
አርደኢሁ ፡ ይትፈሥሑ ፡ ወይሴብሕዎ ፡ ለእግዚአብሔር ; በዓቢይ ፡ ቃል ፡ በእንተ ፡
ኵሉ ፡ ዘርእዩ ፡ ኀይል ፡ በዓቢይ ፡ ቃል፡፡

Quia timui te, quia cognosco te quòd durus homo es, & tollis quod non depo- 21
suisti, & metis quod non seminâsti, & colligis quod non sparsisti. Et dixit ei dn̄s 22
ejus, Secundùm sermonem tuum judicabo te, serve male & piger: sciebas me, quòd
homo durus sum, & tollo quod non deposui, & meto quod non seminavi, &
colligo quod non sparsi : Et quare non tradidisti pecuniam meam in mensam, & 23
ipse ego veniens exegissem eam cum usura. Et dixit astantibus ibi, Tollite ab eo 24
hanc minam, & date eam illi qui habet decem minas. Et dixerunt ei; Dn̄e, nón- 25
ne habet decem minas ? Et dixit iis, Dico vobis; Omni qui habet, dabunt ei, & 26
adjicient ei; & ei qui non habet, quod datum est ei, adiment. Veruntamen illos 27
inimicos meos, qui nolunt regnare me, adducite & transfigite coram me.

De pullo.

Et hoc dicens antegressus est, & ascendit Hierusalem. Et quum appropinquâsset 28
Bethphage & Bethaniæ, ad montem cujus nomen *erat* Elaion, misit duos ex di- 29
scipulis ejus. Et dixit iis, Ite *in* civitatem quæ vobis ex adverso est, & introëun- 30
tes, invenietis pullum ligatum, cui non insedit homo, & solvite illum, & ad-
ducite illum. Et si quis fuerit qui dicet vobis, Quare solvitis eum, dicite; Domi- 31
nus indiget eo. Et proficiscentes qui missi erant, invenerunt sicut dixisset iis 32
stantem pullum. Et solverunt pullum : & *quum* solventes *erant* pullum, 33
dixerunt iis domini ejus; Quare solvitis pullum? Et dixerunt, Dominus indiget 34
eo. Et acceperunt, & adduxerunt eum, ad Dominum Jesum, & injecerunt super 35
eum vestimenta sua, super pullum : & insidere fecerunt ei Dominum Jesum.
Et proficiscentes straverunt vestimenta sua, in via. Et accedentes ad descen- 36
sum termini Montis olearum, cœperunt omnes discipuli ejus gaudere, & laudare 37
Deum in magna voce, propter omnes quas vidissent virtutes, voce *inquam* magnâ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

31 که هنوز کسي بروي نه نشسته است * اورا بگشاييد * واگر بپرسند که چرا مي گشاييد *
32 بگوييد خداوند مارا † در بايست است * [ايشان که فرستاده بودند رفتند وانچنانکه بديشان گفته
33 بود يافتند * وچون کره را مي گشادند خداوندان او بديشان گفتند چرا آن کره را مي گشاييد
34 35 * وبديشان گفتند که براي خداوند ما در بايست است] * خر کره را پيش عيسي اوردند عيسي
جامه خودرا بر پشت او نهاد وبر نشست صد يازده آمدن مسيح در اورشليم
36 * وچون مسيح † ازانجا روانه شد * مردم جامه خود را † مي کندند * وبر راه مي انداختند *
37 تا او برش مي گذشت * * وچون در سر نشيب کوه زيتون آمد * شاگردان † وجماعت اواز بر
کشيدند * وخدارا ستايش † در بلندي † مي گفتند * [بر همه نيرومنديهاي که ديدند]

super quem nondum quispiam sedit,
eum solvite. Et si interrogaverint, 31
Quare solvitis ? Dicite, Domino
nostro opus ejus est. Ii qui missi sunt 32
abierunt, & quemadmodum illis di-
xerat, invenerunt. Cúmque pullum 33
solverent, domini ejus eis dixerunt,
Quare pullum istum solvitis? Et eis 34
dixerunt ; Quia Domino nostro eo
opus est. Et pullum ad Jesum ad- 35
duxerunt : Jesus vestimentum su-
um tergo ejus imposuit, & insedit.

CXI. Adventus Christi Hierosolymam.

Et cùm Christus illinc proficiscere- 36
tur, homines vestimenta sua exue-
bant, & in via projiciebant, ut il-
le super ea transiret. Et cùm ad 37
summum descensûs montis Oliva-
rum venisset, discipuli & turba vo-
cem extulerunt, & Deo laudem in
excelso dixerunt, super omnibus vir-
tutibus quas viderant.

ʼΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑʼ ΛΟΥΚΑ͂Ν. ΚΕΦ. ΞΘʹ.

Dicentes; Benedictus *veniens* rex in nomine Domini: pax in
38 Λέγοντες, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι Κυρίου· εἰρήνη (λ) ἐν
cœlo, & gloria in excelsis. Et quidam Pharisæorum de *turba* dixerunt
39 οὐρανῷ, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. Καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου (μ) εἶπον
ad illum; Magister, increpa discipulos tuos. *Et respondens*
40 πρὸς αὐτὸν, Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. Καὶ ἀποκριθεὶς
ait *illis*, Dico vobis; Quia si hi tacuerint, lapides clamabunt. Et
41 εἶπεν αὐτοῖς, Λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐὰν οὗτοι (ν) σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται. Καὶ
ut appropinquavit, videns civitatem, flevit super illam, Dicens; Quia si cogno-
42 ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν (ξ) ἐπʼ αὐτῇ, Λέγων, Ὅτι εἰ ἔ-
visses & tu, & quidem in die tua hac, quæ ad pacem *tuam*: nunc autem
γνως καὶ σὺ, καίγε ἐν τῇ (ο) ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου· νῦν δὲ
abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te, & circundabunt
43 ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. Ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπί σε, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ
inimici tui *vallum tibi*, & *circumcingent* te, & coangustabunt te undique: Et
44 ἐχθροί σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν· Καὶ
solo æquabunt te, & filios tuos in te: & non relinquent in te lapidem super lapidem:
ἐδαφιοῦσί σε, καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί· καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ·
eò quòd non cognoveris tempus visitationis tuæ. Et ingressus in templū, cœ-
45 ἀνθʼ ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρ-
pit ejicere vendentes in illo, & ementes, Dicens illis; Scriptū est,
46 ξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ, καὶ ἀγοράζοντας, Λέγων αὐτοῖς, Γέγραπται,

σλθ α — σλς ι — ΞΘʹ σμ β — σλζ β — σλη α

Domus mea, domus orationis est: vos autem illam fecistis speluncam latronū.
(π) Ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς ἐστιν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν.
Et erat docens *per diem* in templo: *at* principes sacerdotū & Scri-
Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθʼ ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς (ρ) καὶ οἱ Γραμμα- 47
bæ quærebant illum perdere, & *primi* plebis. Et non inveniebant quid fa-
τεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ. Καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ, τί ποιή- 48
cerent: populus enim omnis suspensus erat, illum audiens.
σωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

CAP. XX. κʹ.

Et factum est in una dierum *illorum* docente illo populū in templo,
ΚΑὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ, 1
& evangelizante, *superstiterunt* principes sacerdotū & Scribæ cum se-
καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν (α) οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς σὺν τοῖς πρε-
nioribus, Et aiunt ad illum, dicentes; Dic nobis in qua potestate hæc
σβυτέροις, Καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα 2
facis, aut quis est *dans* tibi potestatem hanc. Respondens autem dixit
ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε 3
ad illos; Interrogabo vos & ego unum verbū, *& dicite* mihi: Baptismus
πρὸς αὐτοὺς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ (β) ἕνα λόγον, καὶ εἴπατέ μοι· Τὸ βάπτισμα 4
Joannis ex cœlo erat, an ex hominibus?
Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων;

MS. A. (λ) ἐν οὐρανοῖς, (μ) εἶπαν (ν) σιωπήσουσιν, (ξ) ἐπʼ αὐτὴν, (ο) ἡμέρᾳ ταύτῃ, (π) Ὅτι ὁ οἶκός (ρ) καὶ Γραμματεῖς Κεφ. κʹ. MS. A. (α) οἱ ἱερεῖς καὶ Γραμματεῖς (β) λόγον ἕνα,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܒܪܝܟ ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܐܬܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ. ܫܠܡܐ ܒܫܡܝܐ ܘܫܘܒܚܐ *
39 ܒܡܪܘܡܐ. * ܐܢܫܐ ܕܝܢ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܡܢ ܓܘ ܟܢܫܐ ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܪܒܢ ܟܐܐ ܒܬܠܡܝܕܝܟ.
40 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢ ܗܠܝܢ ܢܫܬܩܘܢ. ܟܐܦܐ ܢܩܥܝܢ. * ܕܪܡܫܐ ܕܬܪܝܢ
41 42 ܒܫܒܐ ܕܚܫܐ * ܗܢ * ܘܟܕ ܩܪܒ ܘܚܙܐ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܒܟܐ ܥܠܝܗ. * ܘܐܡܪ.
ܐܠܘ ܝܕܥܬܝ ܡܕܡ ܕܠܫܠܡܟܝ. ܐܦܠܐ ܒܗܢܐ ܝܘܡܟܝ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܬܟܣܝ
43 ܠܗܝܢ ܡܢ ܥܝܢܝܟܝ. * ܢܐܬܘܢ ܕܝܢ ܝܘܡܬܐ ܥܠܝܟܝ. ܘܢܚܕܪܘܢܟܝ ܒܥܠܕܒܒܝܟܝ.
44 ܘܢܐܠܨܘܢܟܝ ܡܢ ܟܠ ܕܘܟ. * ܘܢܣܚܦܘܢܟܝ ܘܠܒܢܝܟܝ ܒܓܘܟܝ. ܘܠܐ ܢܫܒܩܘܢ
45 ܒܟܝ ܟܐܦ ܥܠ ܟܐܦ. ܚܠܦ ܕܠܐ ܝܕܥܬܝ ܙܒܢܐ ܕܣܘܥܪܢܟܝ. * ܘܟܕ ܥܠ ܠܗܝܟܠܐ. ܫܪܝ
46 ܠܡܦܩܘ ܠܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܙܒܢܝܢ ܗܘܘ ܒܗ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܙܒܢܝܢ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܟܬܝܒ ܕܒܝܬܝ
47 ܒܝܬ ܨܠܘܬܐ ܗܘ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܥܒܕܬܘܢܝܗܝ ܡܥܪܬܐ ܕܠܣܛܐ. * ܘܟܠܝܘܡ ܡܠܦ ܗܘܐ ܒܗܝܟܠܐ.
48 ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܘܣܦܪܐ ܘܩܫܝܫܐ ܕܥܡܐ. ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܡܘܒܕܗ. * ܘܠܐ
ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܡܢܐ ܢܥܒܕܘܢ ܠܗ. ܥܡܐ ܓܝܪ ܟܠܗ ܬܠܐ ܗܘܐ ܒܗ ܠܡܫܡܥܗ.
* ܕܩܝܡܬܐ ܕܬܠܬܐ ܕܠܠܝܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ * ܪܫܐ * ܟ *
1 * ܘܗܘܐ ܒܚܕ ܡܢ ܝܘܡܬܐ. ܟܕ ܡܠܦ ܠܥܡܐ ܒܗܝܟܠܐ ܘܡܣܒܪ. ܩܡܘ ܥܠܘܗܝ ܪܒܝ
2 ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ ܥܡ ܩܫܝܫܐ. * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܡܪ ܠܢ ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ
3 ܐܢܬ. ܘܡܢܘ ܕܝܗܒ ܠܟ ܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܦ ܐܢܐ
4 ܐܫܐܠܟܘܢ ܡܠܬܐ ܘܐܡܪܘ ܠܝ. * ܡܥܡܘܕܝܬܗ ܕܝܘܚܢܢ ܡܢ ܫܡܝܐ ܗܘܬ ܐܘ ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ.

Et dicebant, Benedictus rex qui venit in no- 38
mine Domini: pax in cœlo, & gloria in ex-
celsis. Quidam autem ex Pharisæis è me- 39
dia turba dicunt ei; Rabi, objurga discipu-
los tuos. Ait illis, Dico vobis; Si siluerint 40
isti, lapides clamabunt.

Ad vesperas secundâ feriâ hebdomadis Passionis.61.

Quumque appropinquâsset, vidissetque ci- 41
vitatem, flevit super ea: Et ait, O si nôsses 42
ea quæ pertinent ad pacem tuam, vel saltem
isto die tuo, nunc autem occulta sunt ab ocu-
lis tuis. Advenient autem tibi dies, quibus 43
cingent te hostes tui, & constringent te ab
omni loco. Et evertent te, filiosque tuos 44
intra te: neque relinquent in te lapidem su-
per lapidem, pro eo quòd non noveris tem-
pus visitationis tuæ. Quumque ingressus 45
esset in templum, cœpit ejicere eos qui eme-
bant in eo & vendebant: Et ait illis, Scri- 46
ptum est, Domus mea, domus orationis est:
vos autem fecistis eam speluncam latronum.
Et ipse docebat quotidiè in templo. Princi- 47
pes autem sacerdotum, & Scribæ & senio-
res populi studebant eum perdere. Nec in- 48
veniebant quid agerent ei: omnis enim po-
pulus pendebat ab eo, ut ipsum audiret.

Ad stationem tertiam noctis tertiæ Passionis.62.

CAP. XX.

ET factum est quâdam die, quum doceret 1
in templo populum, & evangelizaret, ut in-
surrexerint in eum principes sacerdotum &
Scribæ cum senioribus: Et dicunt ei, Dic 2
nobis quânam potestate hæc facias, & quis
est ille qui dedit tibi hanc potestatem? Re- 3
spondit Jesus, & dixit eis; Interrogabo vos
& ego sermonem, ac dicite mihi: Baptisma 4
Johannis, è cœlo erat, an ex hominibus?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * ومي كفتند * خجسته است ملك * كه بنام خدا مي آيد * سلام † بر آسمان * وستايش
39 بر بلندي * كساني از معتزلان بميان جماعت بعيسي كفتند * بزرك شاكردانترا خاموش
40 كن * جواب بديشان داد وكفت * بشما راست بكويم * هر كه كه ايشان † خاموش شوند سنكها
وكلوخ باواز ايند   صد دوازده   كريستن مسيح بر اورشليم
41 42 * چون نزديك رسيد وشهر را ديد * بر شهر بكريست * وكفت اورشليم تا كي نشناسي ان
كسانرا كه رحمت وسلامتي ايشان آن توند * اينك امروز رحمتها از ديدار تو † پوشيك شدند
43 * برسر تو روزها بيايد * كه دشمنان † بر كرداكرد تو مسلط شوند * وهر سوي ترا مضايقه
44 كنند * وبنياد ترا خراب كنند * وفرزندان ترا در درون تو نيست كنند * وسنك برسنك نكذارند
45 عوض انك روزكار † راحت وتيمار † خود نشناختي * چون در هيكل در آمد * ديد بعضي
46 مردم كه درو خريد و فروخت مي كردند * مسيح ايشانرا بدر كرد * وبديشان كفت نبشته
شد خانه من خانه نمازست و طاعت شما اورا مغاره † دزدان † ساخته ايد * ومقام طراران

Et dicebant; Benedictus est rex, 38
qui in nomine Dei venit: pax in
cælo, & laus in excelso. Quidam 39
è Pharisæis inter turbam ad Jesum
dixerunt; Magister, discipulis tuis
silentium fac. Responsum illis de- 40
dit, & dixit; Vobis verum dico,
quandocunque hi tacebunt, lapides
& cespites in vocem devenient.

CXII. Fletus Christi super Hierosolymam.

Et cùm appropinquaret, & urbem 41
videret, super urbem flevit: Ac di- 42
xit; Hierosolyma, quamdiu nescies
illos, quorum misericordia & salus
tua sunt? Ecce hodie misericordiæ
ab aspectu tuo occultatæ sunt. In 43
caput tuum dies venient, quibus
inimici in circuitu tui prævale-
bunt, & undique te coarctabunt.
Et fundamentum tuum destruent, & 44
filios tuos intra te conficient, &
lapidem super lapidem non relin-
quent: eò quòd tempus requietis
& visitationis tuæ non cognoveris.
Cùm autem *in templum ingressus* 45
esset, vidit quosdam homines, qui in
eo emptionem & venditionem facie-
bant. Christus illos ejecit, & illis 46
dixit; Scriptum est, Domus mea
domus orationis est, & obedientiæ,
vos eam speluncam latronum effeci-
stis, & locum crumenisecarum.

Versio VULGATA LATINA.

38 Dicentes; Benedictus, qui venit rex in nomine Domini: pax in cœlo, & gloria in
39 excelsis. Et quidam Pharisæorum de turbis, dixerunt ad illum; Magister, increpa
40 discipulos tuos. Quibus ipse ait; Dico vobis, Quia si hi tacuerint, lapides cla-
41 mabunt. Et ut appropinquavit, videns civitatem flevit super illam, dicens;
42 Quia si cognovisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi: nunc au-
43 tem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te: & circumdabunt te
44 inimici tui vallo, & circumdabunt te: & coangustabunt te undique: Et ad ter-
ram prosternent te, & filios tuos, qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem
45 super lapidem: eò quòd non cognoveris tempus visitationis tuæ. Et ingressus in
46 templum, cœpit ejicere vendentes in illo, & ementes, Dicens illis; Scriptum est,
Quia domus mea domus orationis est. Vos autem fecistis illam speluncam latro-
num. Et erat docens quotidiè in templo. Principes autem sacerdotum, & Scri- 47
bæ, & Principes plebis quærebant illum perdere: Et non inveniebant quid fa- 48
cerent illi. Omnis enim populus suspensus erat, audiens illum.

CAP. XX.

ET factum est in una dierum, docente illo populum in templo, & evangelizante, 1
convenerunt Principes sacerdotum, & Scribæ cum senioribus, Et aiunt dicentes 2
ad illum; Dic nobis, in qua potestate hæc facis? aut: Quis est, qui dedit tibi
hanc potestatem? Respondens autem Jesus, dixit ad illos; Interrogabo vos & 3
ego unum verbum. Respondete mihi: Baptismus Joannis de cœlo erat, an ex 4
hominibus?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 39 قائلين مبارك الملك الآتي باسم الرب • السلام في السماء والمجد في العلاء * وان قوما من
40 الفريسيين من بين الجمع قالوا له يا معلم انتهر تلاميذك * اجابهم قائلا اقول لكم ان سكت
41 42 هولاء نطقت الحجارة * فلما قرب ونظر المدينة بكى عليها وقال * لو علمت في هذا اليوم ما
43 لك فيه من السلامة فاما الآن فانه قد خفي عن عينيك * وسوف تاتي ايام يلقي اعداوك
44 معالمك ويحيط بك فيها اعداوك ويحاصرونك من كل ناحية * ويقلبونك وبنيك فيك * ولا
45 يتركون فيك حجرا على حجر لانك لم تعلمي زمان تعهدك * ولما دخل الهيكل بدا يخرج
46 الذين يبيعون ويشترون فيه * وقال لهم مكتوب ان بيتي هو بيت الصلاة وانتم جعلتموه
47 مغارة للصوص * وكان كل يوم يعلم في الهيكل وكان روساء الكهنة والكتبة ومقدموا الشعب
48 يطلبون هلاكه * فلم يجدوا ما يصنعون لان جميع الشعب كان متعلقا به يسمع منه *
1 • الفصل السبعون • * وكان في احد الايام اذ هو يعلم الشعب في الهيكل
2 ويبشر وقف روساء الكهنة والكتاب والشيوخ * وقالوا له قل لنا باي سلطان تفعل هذا
3 4 او من اعطاك هذا السلطان * فاجابهم قائلا انا اسالكم عن كلمة فاجيبوني * امعمودية
يوحنا كانت من السماء ام من الناس *

Dicentes; Benedictus rex veniens in 38
nomine Domini, pax in cælo, & gloria in
excelsis. Et verò quidam ex Pharisæis 39
de medio turbæ dixerunt ei; Magister,
increpa discipulos tuos. Respondit eis, 40
dicens; Dico vobis, Si tacuerint isti, lo-
quentur lapides. Cùm autem appropin- 41
quâsset & vidisset civitatem, flevit su-
per illam, & dixit; Si scires in hac die 42
quantum sit tibi in ea pacis, verùm nunc
absconditum est ab oculis tuis. Et qui- 43
dem venient dies, quibus dejicient ini-
mici tui vexilla tua, & quibus circun-
dabunt te inimici tui, & obsidebunt te
undique. Et subvertent te, & filios tuos 44
intra te. Et non relinquent in te lapidem
super lapidem: quia non cognovisti tem-
pus visitationis tuæ. Et cùm ingressus 45
esset templum, cœpit expellere eos qui
vendebant & emebant in eo: Et dixit 46
illis; Scriptum est, quòd domus mea est
domus orationis: vos autem fecistis eam
speluncam latronibus. Et singulis diebus 47
docebat in templo. Et principes sacerdo-
tum, & scribæ, & primates plebis quæ-
rebant interitum ejus. At non invenie- 48
bant quid facerent, quia totus populus
pendens erat ab illo, audiebàtque eum.

Sectio septuagesima.

CAP. XX.

ET accidit in una dierum, dum ipse 1
doceret populum in templo & annuntia-
ret, ut steterint principes sacerdotum, &
scribæ, & seniores, Ac dixerint ei; Dic 2
nobis quâ auctoritate facis hoc, aut quis
dedit tibi hanc auctoritatem? Respondit 3
eis, dicens; Ego interrogabo vos ver-
bum unum, & respondete mihi: Baptis- 4
mus Johannis, erat de cælo, an ex ho-
minibus?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 ወይቤሉ፡ቡሩክ፡ዘይመጽእ፡በስመ፡እግዚአብሔር፡ቡሩክ፡ንጉሠ፡እስራኤል፡ ወሰላም፡
39 በሰማያት፡ወስብሐት፡በአርያም፡፡፡ ወቦ፡ እምፈሪሳውያን፡ እምሕዝብ፡ እለ፡ይቤ
40 ልዎ፡ሊቅ፡ገሥጾሙ፡ለአርድኢክ፡፡ ወአውሥኦሙ፡ወይቤሎሙ፡እብለክሙ፡ለእ
41 ሙ፡አርመሙ፡እሉ፡እሎንቱ፡እዕበን፡ ይኬልሑ፡፡ ወበጺሖ፡ርእያ፡ለሀገር፡ወበከያ፡
42 ላዕሌሃ፡ ወይቤላ፡ ሶበ፡ ታአምሪ፡ ዮም፡ሰላመኪ፡አንትኒ፡ወበሕቱ፡ይእዜሰ፡ተሰወ
43 ረ፡እምአዕይንትኪ፡፡ ወይበጽሐኪ፡ መዋዕል፡አመ፡ይዒግቱኪ፡ፀርኪ፡ ወይትዓየኑ
44 ኪ፡ወይሐጽሩ፡ ላዕሌኪ፡ ወያስተጋብኡኪ፡ እምኵልሄ፡፡ ወይነፅቱኪ፡ ወውሉድ
ኪሂ፡ምስሌኪ፡፡ ወኢይኀድጉ፡እብነ፡ ዲበ፡ እብነ፡ በውስቴትኪ፡እስመ፡ኢያእመርኪ፡
መዋዕለ፡ሣህልኪ፡፡ በእንተ፡እለ፡ሰደደ፡እለ፡ይሠይጡ፡በቤተ፡መቅደስ፡፡
45 ወቦአ፡ምኵራበ፡ወሰደደ፡ኵሎ፡ እለ፡ ይሠይጡ፡ ወይሣየጡ፡ በቤተ፡መቅደስ፡ ወገፍት
አ፡ማእደቲሆሙ፡ለመዋልጣን፡ ወመናብርቲሆሙ፡ ለእለ፡ ይሠይጡ፡ርግበ፡ገንጸለ፡፡
46 ወይቤሎሙ፡ጽሑፍ፡ዘይብል፡ቤትየሰ፡ቤተ፡ጸሎት፡ ይሰመይ፡ ወአንትሙሰ፡ ትሬስዩ፡በዓ
47 ተ፡ፈያት፡ ወሰረቅት፡፡ ወኵሎ፡ አሚረ፡ ይሜህሮሙ፡ በምኵራብ፡ ወይኀሥሥ
48 ዎ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ወሊቃነ፡ሕዝብ፡ በዘ፡ ይቀትልዎ፡፡ ወየኀጥኡ፡ ዘይ
ሬስይዎ፡ እስመ፡ኵሎሙ፡ሕዝብ፡ይሰቅሉ፡ በአጽምኦቱ፡፡
በእንተ፡እለ፡ተስእልዎ፡ለእግዚእነ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ወጸሐፍት፡በመብሕት፡
ሙኑ፡ ትገብር፡ ከመዝ፡፡
1 ፳ ወእምዝ፡ አሐተ፡ ዕለተ፡ እንዘ፡ ይሜህሮሙ፡ ለአሕዛብ፡ በምኵራብ፡
2 ወይነግሮሙ፡ ቆሙ፡ ላዕሌሁ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ ወረበናት፡፡ ወይቤ
ልዎ፡ንግረነ፡በመብሕት፡ ሙኑ፡ ትገብር፡ከመዝ፡ ወሙኑ፡ አበሐከ፡ ትግበር፡ ዘንተ፡፡
3 ወአውሥኦሙ፡ወይቤሎሙ፡እሴአለክሙ፡አነሂ፡አሐተ፡ነገረ፡ ዘትነግሩኒ፡፡ ጥም
4 ቀቱ፡ለዮሐንስ፡ዘእምአይቴ፡ይእቲ፡ እምሰማይኑ፡ ወሚመ፡ዘእምሰብእኑ፡፡

Et dixerunt, Benedictus qui venit in nomine Dei, benedictus rex Israel, & pax in 38
cœlis, & gloria in excelsis. Et fuerunt ex Pharisæis è turba, qui dixerunt ei; 39
Magister, objurga discipulos tuos. Et respondit iis, & dixit iis, Dico vobis; Si si- 40
luerint illi, hi lapides exclamabunt. Et approprinquans vidit civitatem, & fle- 41
vit super ea. Et dixit ei, Si cognovisses diem pacis tuæ, etiam tu, verùm nunc 42
latitavit ab oculis tuis. Et continget tibi dies quando circumcingent te inimici 43
tui: & circundabunt te, & circumvallabunt te, & coangustabunt te undique: Et 44
prosternent te *in terram*, & filios tuos tecum, & non relinquent lapidem super
lapidem in te: eò quòd non noveris tempus reconciliationis tuæ.

De expellendo eos qui vendebant in Domo sancta.

Et intravit templũ, & expulit omnes qui vendebant & emebant in Domo sancta, 45
& subvertit mensas commutatorum, & cathedras eorum qui vendebant colum-
bas. Et recitavit iis scripturam quæ dicit, Domus mea domus orationis nomina- 46
tur, & vos facitis eam speluncam furum & latronum. Et quotidiè docebat eos 47
in templo, & quærebant principes sacerdotum, & Scribæ; & principes plebis, in
quo trucidarent eum. Et non potuerunt quid facere ei, quia omnes populi sus- 48
pensi erant, audiendo eum.

CAP. XX.

De principibus sacerdotum, & scribis qui Dominum nostrum interrogabant;
Quâ auhoritate efficis hujusmodi?

ET tunc quodã die quũ doceret populos in templo, & loqueretur iis, insurre- 1
xerunt in eum principes sacerdotum, & Scribæ, & doctores: Et dixerunt ei, Dic 2
nobis in qua authoritate facis sic, & quis permisit tibi ut facias hoc? Et respon- 3
dit iis, & dixit iis; Interrogabo vos ego etiam unum verbum, quod dicetis mihi.
Baptismus Johannis unde est? è cœlóne, vel ab hominibus? 4

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

47 * و ازان پس هر روز † در هیکل تعلیم می داد • اما بزرگان امامان و پیران و نویسندگان • و جماعت
48 عوام • می خواستند • که اورا گم کنند * و چاره نمی یافتند † که چه کنند • برای
انک همه عالم † نگران سخن او بودند که بشنوند

صد سیزده سوال کردن از مسیح که بکدام سلطنت این چیزها می کنی

1 * روزی بر عادت خود مسیح در کنشت تعلیم می داد • و مردم را ببشارت ملکوت امید وار می کرد •
2 بزرگان و امامان • و پیران • و عوام • بروی غلو کردند * [و گفتند] که تو این همه بکدام سلطنت می
3 کنی • [واین حکم را بتو که داد] * عیسی بدیشان جواب داد و گفت من نیز از شما کلمه می پرسم •
4 بمن بگویید * که معمودیت † یحیی یعنی شستگاه او • از آسمان بود یا از آدمیان •

Et abhinc deinceps quotidie in tem- 47
plo docebat: sed maximi sacerdo-
tes, & seniores, & scribæ, & mul-
titudo populi quærebant ut eum
perderent. Et rationem non inve- 48
nerunt quâ quid agerent: eò quòd
universus populus expectantes ser-
monem ejus erant, ut audirent.

CXIII. Interrogant Christum, Quâ authoritate hæc agis?

CAP. XX.

DIe quodam juxta consuetudinem 1
suam Christus in templo docebat, &
homines in Evangelio regni sperare
fecit: magnates autem *& sacerdo-*
tes, & seniores, & vulgus in eum
impetum fecerunt: Et dixerunt; 2
Tu verò hæc omnia quâ authoritate
facis? Et hanc potestatem quis tibi
dedit? Jesus illis responsum dedit, 3
& dixit; Ego etiam à vobis ver-
bum interrogabo, mihi dicite: Ba- 4
ptismus Johannis (i.e. Lavacrum
ejus) è cælo erat an ex hominibus?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Ο'. ΟΑ'.

Illi autem contratiocinabantur apud seipsos, dicentes; Quia si dixerimus, De cœlo, dicet;
5 Οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Ὅτι ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ,
Quarè ergò non credidistis illi? Si autem dixerimus; Ex hominibus, omnis populus
6 Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς
lapidabit nos: persuasum enim est Joannem Prophetam esse. Et respon-
7 καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. Καὶ ἀπεκρί-
derunt non scire undè. Et Jesus ait illis; Neque ego dico vobis in
8 θησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν
qua potestate hæc facio. Cœpit autem ad populum dicere parabolam
9 ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν
hanc; Homo quidā plantavit vineam, & elocavit eam colonis, & peregrè
ταύτην· Ἄνθρωπός τις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδή-
fuit tempora sufficientia. Et in tempore misit ad cultores servum, ut de
10 μησε χρόνους ἱκανούς. Καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ
fructu vineæ darent illi: at coloni cædentes eum, dimise-
τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος (γ) δῶσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν, ἐξαπέστει-
runt inanem. Et addidit mittere alterum servum: illi autem & illum cæden-
11 λαν κενόν. Καὶ προσέθετο (δ) πέμψαι ἕτερον δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραν-
tes & inhonorantes, dimiserunt inanem. Et addidit mittere tertium: illi
12 τες καὶ ἀτιμάσαντες, ἐξαπέστειλαν κενόν. Καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον· οἱ
autem & hunc vulnerantes ejecerunt. Dixit autē dominus vineæ; Quid
13 δὲ (ε) καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. Εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, Τί

Ο' — σμα β

faciam? mittam filium meum dilectum: forsitan hunc videntes verebuntur.
ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται.
Videntes autem illum coloni, ratiocinabantur ad seipsos, dicentes; Hic est
Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ, (ζ) διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν 14
hæres: venite, occidamus illum, ut nostra fiat hæreditas. Et
ὁ (η) κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. Καὶ 15
ejicientes illum extra vineam, occiderunt. Quid ergò faciet illis dominus
ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος
vineæ? Veniet & perdet colonos istos, & dabit vi-
τοῦ ἀμπελῶνος; Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπε- 16
neam aliis. Audientes autem dixerunt; Ne fiat. Ille autem aspiciens eos,
λῶνα ἄλλοις. (θ) ἀκούσαντες δὲ εἶπον, Μὴ γένοιτο. Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς, 17
ait; Quid ergò est scriptum hoc; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes,
εἶπε, Τί οὖν ἐστι τὸ γεγραμμένον τοῦτο, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
hic factus est in caput anguli? Omnis cadens super illum lapidem, conquas-
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον, συνθλα- 18

ΟΑ' — σμβ α

sabitur: super quem autem ceciderit, comminuet illum. Et quærebant principes
σθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Καὶ ἐζήτησαν (ι) οἱ ἀρχ- 19
Sacerdotum & Scribæ mittere in illum manus in illa hora: & ti-
ιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ· καὶ ἐφο-
muerunt populum: cognoverunt enim quòd ad ipsos similitudinem hanc dixerit.
βήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.

MS.A. (γ) δώσουσιν (δ) ἕτερον πέμψαι δοῦλον· (ε) κἀκεῖνον (ζ) διελογίσαντο (η) κληρονόμος· ἀποκτείνωμεν (θ) οἱ δὲ ἀκούσαντες (ι) οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܒܢܦܫܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܐܢ ܢܐܡܪ ܕܡܢ ܫܡܝܐ. ܐܡܪ ܠܢ.
6 ܘܡܛܠ ܡܢܐ ܠܐ ܗܝܡܢܬܘܢܝܗܝ. * ܘܐܢ ܢܐܡܪ ܕܡܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ. ܪܓܡ ܠܢ ܟܠܗ
7 8 ܥܡܐ. ܡܦܣ ܗܘ ܓܝܪ ܕܝܘܚܢܢ ܢܒܝܐ ܗܘ. * ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܝ. * ܐܡܪ
9 ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܦܠܐ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ. * ܘܫܪܝ ܕܢܐܡܪ
ܠܥܡܐ ܡܬܠܐ ܗܢܐ. ܓܒܪܐ ܚܕ ܢܨܒ ܟܪܡܐ ܘܐܘܚܕܗ ܠܦܠܚܐ. ܘܐܙܠ ܗܘܐ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ.
10 * ܘܒܙܒܢܐ ܫܕܪ ܥܒܕܗ ܠܘܬ ܦܠܚܐ. ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ ܡܢ ܦܐܪܐ ܕܟܪܡܐ. ܦܠܚܐ ܕܝܢ
11 ܡܚܐܘܗܝ ܘܫܕܪܘܗܝ ܟܕ ܣܪܝܩ. * ܘܐܘܣܦ ܫܕܪ ܥܒܕܐ ܐܚܪܢܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܦ ܠܗ
12 ܡܚܐܘܗܝ ܘܨܥܪܘܗܝ ܘܫܕܪܘܗܝ ܟܕ ܣܪܝܩ. * ܘܐܘܣܦ ܫܕܪ ܕܬܠܬܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܦ
13 ܠܗ ܠܗܢܐ ܐܚܒܠܘܗܝ ܘܐܦܩܘܗܝ. * ܐܡܪ ܡܪܗ ܕܟܪܡܐ. ܡܢܐ ܐܥܒܕ. ܐܫܕܪ ܠܒܪܝ ܚܒܝܒܐ.
14 ܟܒܪ ܢܚܙܘܢܝܗܝ ܘܢܬܟܚܕܘܢ. * ܟܕ ܚܙܐܘܗܝ ܕܝܢ ܦܠܚܐ. ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ
15 ܒܢܦܫܗܘܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܗܢܘ ܝܪܬܐ. ܬܘ ܢܩܛܠܝܘܗܝ ܘܬܗܘܐ ܝܪܬܘܬܐ ܕܝܠܢ. * ܘܐܦܩܘܗܝ
16 ܠܒܪ ܡܢ ܟܪܡܐ ܘܩܛܠܘܗܝ. ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܥܒܕ ܠܗܘܢ ܡܪܗ ܕܟܪܡܐ. * ܢܐܬܐ ܘܢܘܒܕ
17 ܠܦܠܚܐ ܗܢܘܢ. ܘܢܬܠ ܟܪܡܐ ܠܐܚܪܢܐ. ܟܕ ܫܡܥܘ ܕܝܢ ܐܡܪܘ. ܠܐ ܬܗܘܐ ܗܕܐ. * ܗܘ ܕܝܢ
ܚܪ ܒܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܘܡܢܘ ܗܘ ܗܢܐ ܕܟܬܝܒ. ܕܟܐܦܐ ܕܐܣܠܝܘܗ ܒܢܝ̈ܐ. ܗܝ ܗܘܬ ܠܪܝܫ
18 ܩܪܢܐ ܕܙܘܝܬܐ. * ܘܟܠ ܡܢ ܕܢܦܠ ܥܠ ܟܐܦܐ ܗܕܐ. ܢܬܪܥܥ. ܘܟܠ ܡܢ ܕܗܝ ܬܦܠ ܥܠܘܗܝ
19 ܬܕܪܝܘܗܝ. * ܘܒܥܘ ܗܘܘ ܪ̈ܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪ̈ܐ ܕܢܪܡܘܢ ܥܠܘܗܝ ܐܝܕ̈ܝܐ ܒܗ ܒܫܥܬܐ.
ܘܕܚܠܘ ܡܢ ܥܡܐ. ܝܕܥܘ ܓܝܪ ܕܥܠܝܗܘܢ ܐܡܪ ܡܬܠܐ ܗܢܐ.

Illi autem cogitabant apud se, & dicebant, 5
Si dixerimus, è cœlo; dicet nobis, Quare er-
gò fidem ei non adhibuistis? Sin autem di- 6
xerimus, Ex hominibus, lapidibus obruet
nos omnis populus: persuasum enim habent
Johannem prophetam esse. Et dixerunt ei, 7
Nescimus unde sit. Ait illis Jesus; Nec ego 8
dico vobis, quânam potestate hæc faciam.
Porrò cœpit dicere ad populum parabolam 9
hanc: Vir quidam plantavit vineam, & elo-
cavit eam agricolis, & peregrè abfuit mul-
tum tempus. Et in tempore misit servum 10
suum ad agricolas, ut darent ei ex fructibus
vineæ: agricolæ verò ceciderunt eum, ac
dimiserunt inanem. Et addidit, misitque 11
alterum servum suum: illi verò eum verbe-
ribus & ignominiâ affectum ablegaverunt
inanem. Adjecit itaque, & misit tertium: at 12
illi & istum vulneraverunt, atque ejecerunt.
Ait dominus vineæ, Quid faciam? mittam 13
filium meum dilectum, forsitan spectabunt
eum, & reverebuntur. Quum autem vidis- 14
sent eum agricolæ, ratiocinati sunt apud se,
& inquiunt; Iste est hæres, venite, trucide-
mus eum, nostraque futura est hæreditas. Et 15
ejecerunt eum extra vineam, ac trucidârunt.
Quid igitur eis faciet dominus vineæ? Ve- 16
niet, & perdet agricolas illos, dabitque vine-
am aliis. Hoc autem quum audissent, dixe-
runt; Nequaquam hoc fiet. Ille verò intu- 17
itus eos, dixit, Ecquid est illud quod scriptum
est, Lapis quem reprobaverunt ædificantes,
ipse factus est in caput cornu anguli? Et 18
quisquis ceciderit super eum lapidem, con-
fringetur; & in quemcunque cadet, dissipa-
bit eum. Studuerunt autem principes sacer- 19
dotum & Scribæ injicere in eum manus eo
momento, sed sibi timuerunt à populo: cog-
noverunt enim contra ipsos eum dixisse hanc
parabolam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

5 * ایشان در درون خود فکر کردند * ومی کفتند * اکر بکوییم از اسمان بود * بما بکوید چرا
6 اورا باور نداشتید * واکر بکوییم * که از ادمیان بود * عوام مارا سنکسار کنند * برای انک
7 همهٔ خلق ایمان اورده بودند * که یحیی پیغمبر است * کفتند نمی دانیم † از کجاست *
8 * عیسی بدیشان کفت * من نیز نمی کویم * بکدامین سلطنت † اینها می کنم
صد چهارده مثل عمارت باغ وکشتن پسر خداوندش
9 * واغاز کرد با جماعت و
این مثل میکفت * که مردی بنیاد باغ کرد * و درختها نشاند * و کردش دیوار کشید * و ان باغ را
10 بباغبانان † سپرد * که میوهٔ باغ بهنکام بدو دهند * * مدتی برین در کذشت * صاحب باغ
بندهٔ خودرا † پیش باغبانان فرستاد * تا میوهٔ باغ را بسپارند * باغبانان بنده را زدند * وبی حرمت
11 کردند * وتهی باز فرستادند * * بعد ازان بندهٔ دیکر فرستاد * اورا نیز باغبانان † رنجانیدند * ودشنام
12 دادند * وبردند * وباز فرستادند * * سوم بار فرستاد * زخمناک کردند * و از پیش خود راندند *
13 14 * خداوند باغ کفت چکنم * فرزند عزیز خودرا بفرستم * مکر اورا ببینند وشرم † دارند * چون باغبانان †
اورا دیدند * درنفس خود † اندیشیدند * وکفتند وارث اینست * بیایید اورا بکشیم * ومیراث او ازان † ما باشد *

Illi intra se cogitabant, & dicebant; 5
Si dixerimus, E cœlo erat: nobis
dicet, Quare illi fidem non habui-
stis? Et si dixerimus quòd ex ho- 6
minibus erat, multitudo nos lapida-
bunt: eò quòd universus populus fi-
dem haberent, quòd Johannes Pro-
pheta esset. Dixerunt itaque; Non 7
novimus unde sit. Jesus illis dixit; 8
Ego etiam non dico, quâ potestate
hæc faciam.

CXIV. Parabola ædificationis vineæ, & occisionis filii domini ejus.

Et exordio facto turbæ hanc para- 9
bolam dixit: Vir quidam funda-
mentum vineæ fecit, & arbores
plantavit, & circum eam murum
duxit, & ipsam vineam vinitoribus
tradidit, ut fructum vineæ in tem-
pore ei darent. Aliquanto temporis 10
hoc modo transacto, dominus vineæ
servum suum ad vinitores misit, ut
fructum vineæ traderent: vinito-
res autem servum percusserunt, &
contumeliâ affecerunt, & vacuum
remiserunt. Posteà servum alium 11
misit: illum etiam vinitores exa-
gitârunt, et convitiis affectum, cæ-
sumq; remiserunt. Tertiâ vice misit: 12
illum sauciârunt, & à se abegerunt.
Dominus vineæ dixit, Quid faci- 13
am? Filium meum charum mittam:
forsan eo viso pudorem concipient.
Cùm vinitores eum viderent, apud 14
se cogitabant, & dicebant; Hæ-
res hic est: venite, eum interfici-
amus, & hæreditas ejus nostra erit.

Versio VULGATA LATINA.

5 At illi cogitabant intra se, dicentes; Quia si dixerimus, De cœlo, dicet, Quarè er-
6 gò non credidistis illi? Si autem dixerimus, Ex hominibus, plebs universa lapida-
7 bit nos: certi sunt enim, Joannem prophetam esse. Et responderunt se nescire
8 undè esset. Et Jesus ait illis; Neque ego dico vobis in qua potestate hæc facio.
9 Cœpit autem dicere ad plebem parabolam hanc: Homo plantavit vineam, & lo-
10 cavit eam colonis: & ipse peregrè fuit multis temporibus. Et in tempore misit ad
cultores servum, ut de fructu vineæ darent illi. Qui cæsum dimiserunt eum inanem.
11 Et addidit alterum servum mittere. Illi autem hunc quoque cædentes, & afficientes
12 contumeliâ, dimiserunt inanem. Et addidit tertium mittere: qui & illum vulne-
13 rantes ejecerunt. Dixit autem dominus vineæ; Quid faciam? mittam filium meum
dilectum: forsitan, cùm hunc viderint, verebuntur. Quem cùm vidissent colo- 14
ni, cogitaverunt intra se, dicentes; Hic est hæres, occidamus illum, ut nostra fiat
hæreditas. Et ejectum illum extra vineam, occiderunt. Quid ergò faciet illis do- 15
minus vineæ? Veniet, & perdet colonos istos, & dabit vineam aliis. Quo audi- 16
to, dixerunt illi; Absit. Ille autem aspiciens eos, ait; Quid est ergò hoc, quod 17
scriptum est; Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput
anguli? Omnis qui ceciderit super illum lapidem, conquassabitur: super quem 18
autem ceciderit, comminuet illum. Et quærebant principes sacerdotum, & Scri- 19
bæ, mittere in illum manus illâ horâ: & timuerunt populum: cognoverunt enim
quòd ad ipsos dixerit similitudinem hanc.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * اما هم فتشاوروا بعضهم مع بعض وقالوا ان قلنا من السماء يقول لنا فلم لم تومنوا به *
6 * وان قلنا من الناس فان جميع الشعب يرجمنا لانهم تيقنوا ان يوحنا هو نبي * فاجابوا
7
8 قائلين ما نعلم من اين هي * فقال لهم يسوع ولا انا اقول لكم باي سلطان افعل هذا *

* الفصل الحادي والسبعون *

9 * وبداء يقول للشعب هذا المثل انسان غرس كرما ودفعه الى عاملين وسافر زمانا كبيرا *
10 * وفي الزمان ارسل عبدا الى العاملين ليعطوه من ثمار الكرم * فضربه الكرامون وارسلوه
11
12 فارغا * فعاد ايضا وارسل عبدا اخر * فضربوه وشتموه وارسلوه فارغا * وعاد ايضا وارسل ثالثا
13 فجرحوا الاخر واخرجوه * فقال رب الكرم ما اصنع * ارسل ابني الحبيب لعلهم اذا راوه يستحيون
14 منه * فلما راه الكرامون تشاوروا بينهم وقالوا هذا هو الوارث تعالوا نقتله ويصير لنا ميراثه *
15
16 * فاخرجوه خارج الكرم وقتلوه * فماذا يصنع بهم رب الكرم * اليس ياتي فيهلك اولئك
17 الكرامين ويدفع الكرم الى اخرين * فلما سمعوا قالوا لا يكون هذا * فنظر اليهم وقال اما هو
18 هذا المكتوب ان الحجر الذي رذله البانون هذا صار راس الزاوية * كل من يسقط على ذلك
19 الحجر يترضض وكل من يسقط عليه يكسره * فطلب روساء الكهنة والكتبة ان يضعوا
ايديهم عليه في تلك الساعة فخافوا الشعب لانهم علموا انه من اجلهم قال هذا المثل *

At illi consilium inierunt alii cum aliis, 5
& dixerunt; Si dixerimus, De cœlo:
dicet nobis, Quare ergò non credidistis
illi? Et si dixerimus, Ex hominibus: 6
certè universa plebs lapidabit nos, quum
ipsi certi sint quòd Johannes Baptista sit
propheta. Itaque responderunt, dicentes; 7
Non novim' unde sit. Ait illis Jesus, Neq; 8
ego dicā vobis, quā auctoritate facio hoc.
Sectio septuagesima prima.
Et cœpit dicere ad populum hanc para- 9
bolam; Homo quidam plantavit vineam,
& dedit illam operariis, & peragravit
tempore multo. Et in tempore statuto 10
misit servum ad operarios, ut darent illi
de fructibus vineæ. At verberaverunt
illum vinitores, & dimiserunt illum va-
cuum. Et iteravit quoque, misitque ser- 11
vum alium: sed verberaverunt illum,
& contumeliis affecerunt illum, & mi-
serunt illum inanem. Et rediit etiam, ac 12
misit tertiò: & vulnerârunt alium, &
ejecerunt illum. Dixit autem dominus 13
vineæ, Quid faciam? mittam filium
meum dilectum: forsitan quando vide-
rint illum, verebuntur eum. Verùm 14
quum vidissent illum vinitores, consul-
taverunt inter se, & dixerunt; Hic est
hæres, venite, occidamus eum, & fiet
nostra hæreditas illius. Et eduxerunt 15
illum extra vineam, & occiderunt il-
lum. Quid ergò faciet illis dominus vi- 16
neæ? Nónne veniet & perdet illos vi-
nitores, & credet vineam aliis? Cúm-
que audivissent, dixerunt; Non erit hoc.
Respexit autem illos, & dixit; Nónne 17
est hoc quod scriptum est, quòd lapis,
quem reprobaverunt ædificantes, hic fa-
ctus est caput anguli? Omnis qui ceci- 18
derit super illum lapidem, contundetur:
& omnem, super quem ceciderit, per-
fringet. Et voluerunt principes sacer- 19
dotum & Scribæ ponere manus suas su-
per eum in illa hora, sed timuerunt po-
pulum: cognoverant enim, quòd de ipsis
dixerat hanc similitudinem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወተባሀሉ፡በበይናቲሆሙ፡እመሂ፡ንቤሎ፡ እምሰማይ፡ ይብለነ፡ እፎ፡ ኢአመንክሙዎ፡=፦
6 ወእመሂ፡ንቤሎ፡እምሕዝብ፡ይወግሩነ፡ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ንፈርሆሙ፡፡ እስመ፡ ኵሎሙ፡
7 ነቢየ፡ይሬእይዎ፡ለዮሐንስ፡፡=፦ ወአውሥእዎ፡ወይቤልዎ፡ ኢናአምር፡ እምኀበ፡ኮ
8 ነ፡=፦ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አነሂ፡ ኢይነግረክሙ፡ በምባሕተ፡ ሙኑ፡ እገ
ብር፡ ከመዝ፡፡=፦ በእንተ፡ ዓጸደ፡ ወይን፡=፦
9 ወመሰለ፡ ሎሙ፡ ለሕዝብ፡ ወይቤሎሙ፡ ብእሲ፡ ተከለ፡ ወይነ፡ወአንበረ፡ሎቱ፡ዓቂብ
ተ፡ወይን፡ ወአክረየ፡ ምክያደ፡ ወሐነጸ፡ ማሕፈደ፡ ወነገደ፡ ርሑቀ፡ ብሔረ፡ ወጐንደየ፡
10 አቲወ፡፡=፦ ወአመ፡ኮነ፡ጊዜ፡ፍሬሁ፡ ፈነወ፡ ገብሮ፡ ኀበ፡ ዓቀብተ፡ ወይን፡ ከመ፡ይፈ
ንዉ፡ሎቱ፡እምፍሬ፡ወይኑ፡፡ወዘበጥዎ፡ዓቀብተ፡ወይን፡ለገብሩ፡ወፈነውዎ፡ዕራቆ፡፡=፦
11 ወደገመ፡ፈነወ፡ካልአ፡ገብሮ፡ ወኪያሁኒ፡ ዘበጥዎ፡ወአሓሰርዎ፡ ወፈነውዎ፡ዕራቆ፡፡=፦
12 ወፈነወ፡ ሣልሰሂ፡ ገብሮ፡ ወኪያሁኒ፡ ፈቀእዎ፡ ወሰደድዎ፡=፦ ወይቤ፡ ባዕለ፡ ወይን፡
13 ምንተ፡እንከ፡እሬሲ፡እፌኑ፡ወልድየ፡ዘአፈቅር፡ ለእመቦ፡ ከመ፡ኪያሁ፡ ይኄፍሩ፡ርእዮ
14 ሙ፡፡=፦ ወፈነዎ፡ ወርእይዎ፡ ዓቀብተ፡ ወይን፡ ወይቤሉ፡ዝውእቱ፡ ወልዱ፡ ወራሲ፡ን
15 ዑ፡ንቅትሎ፡ወንርክብ፡ርስቶ፡፡=፦ ወአውፅእዎ፡ እፍአ፡ እምዓጸደ፡ ወይን፡ ወቀተል
16 ዎ፡፡ምንተ፡እንከ፡ይሬስዮሙ፡መጺኦ፡ባዕለ፡ዓጸደ፡ወይን፡=፦ ይመጽእ፡ወይቀትሎሙ፡
ለእልክቱ፡ዓቀብተ፡ዓጸደ፡ወይን፡ ይመጽእ፡ወይሁብ፡ወይኖ፡ለካልኣን፡፡ ወሰሚዖሙ፡
17 ይቤልዎ፡ሐሰ፡፡=፦ ወነጸሮሙ፡ወይቤሎሙ፡ምንትኑመ፡ጽሑፍ፡ ዘይብል፡ እብንሰ፡እ
18 ንተ፡መነንዋ፡ነደቅት፡ይእቲ፡ኮነት፡ውስተ፡ርእሰ፡ማእዝንት፡፡=፦ ወኵሉ፡ ዘወድቀ፡
ዲበ፡ይእቲ፡እብን፡ይትቀጠቀጥ፡ወለዘሂ፡ወድቀት፡ላዕሌሁ፡ትቀጠቅጦ፡=፦ ወፈቀዱ፡
ጸሐፍት፡ወሊቃነ፡ ካህናት፡ ይእኅዝዎ፡ ሶቤሃ፡ ወፈርህዎሙ፡ ለሕዝብ፡እስመ፡ ለአመ
19 ሩ፡ከመ፡ በእንቲአሆሙ፡ መሰለ፡ከመዝ፡፡=፦

Et dixerunt inter se, Si dixerimus, E cœlo; dicet nobis, Quare non credidistis ei? 5
Et si dixerimus, Ab hominibus, lapidabunt nos omnes populi, quos timemus: quia 6
omnes illi prophetam fecerunt Johannem. Et responderunt ei, & dixerunt ei; 7
Nescimus unde fuit. Et dixit iis Dominus Jesus, Ego etiam non dicam vobis, in 8
qua auctoritate facio sic. *De vinea.*
Et parabolicè loquutus est populis, & dixit iis; Homo quidam plantavit vineam, 9
& præposuit ei custodes vineæ, & fodit torcular, & ædificavit turrim: & pere-
grinatus est *in* remotam regionem, & moram fecit venire. Et quum tempus erat 10
fructûs, misit servum suum ad custodes vineæ ut mitterent ei ex fructu vineæ suæ:
& percusserunt custodes vineæ servum ejus, & dimiserunt eum inanem. Et iterum 11
misit aliū servum, & ipsū percusserunt, & spreverunt eū, & dimiserunt inanem. Et 12
misit tertium servum suum, & ipsum etiam superaverunt, & expulerunt. Et 13
dixit dominus vineæ; Quid igitur faciam? mittam filium meum quem diligo: for-
san ita erit, quòd ipsum reverebuntur videntes. Et misit eum, & viderunt eum 14
custodes vineæ, & dixerunt; Hic est filius ejus hæres, venite, trucidemus eum, &
acquiremus hæreditatem ejus. Et ejecerunt eum foràs à prædio vineæ, & trucidâ- 15
runt eum: quid igitur faciet iis quū venerit Dñs prædii vineæ? Veniet, & trucida- 16
bit istos custodes prædii vineæ, veniet *inquā*, & dabit vineā suā aliis: & audien-
tes dixerunt ei, Absit. Et inspexit eos, & dixit iis; Quid est scriptum ꝙ dicit, Lapis 17
quem reprobaverunt ædificatores, is factus est in caput anguli. Et quicunq; ce- 18
ciderit super hunc lapidē, contereturr; & eum etiā super quem ceciderit, conteret.
Et desiderârunt scribæ, & principes sacerdotum apprehendere eum statim, & ti- 19
muerunt populos: quia cognoverunt, ꝙ propter eos parabolā loquutus esset talē.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15
16 * اورا بيرون باغ بردند وكشتند. اكنون چون خداوند † باغ بيايد با ايشان چه كند * كفتند
بيايد وان باغبانان ظالم را هلاك كند و باغ را بديكران بسپارد. بعضي كفتند اين نشود

صد بانزده مثل سنك كه بنايان انداخته بودند

17 * مسيح بديشان نكاه كرد وكفت چيست انك نبشته شد. سنكي كه بنايان اورا خوار انداختند
18 سر ركن و كوشه † عمارت اوست * هركه بران سنك بيوفتد شكسته وكوفته شود. وهركه
19 [ان] سنك برو افتد اورا خرد كند * بزركان واامامان وكوهنان خواستند كه بدان ساعت † اورا
بكيرند. از عوام ترسيدند. سبب انك دانستند كه اين مثل براي ايشان كفت

Eum igitur extra vineam tulerunt, 15
& occiderunt. Jam cum dominus
vineæ venerit, eis quid faciet? Di- 16
xerunt; veniet, et illos vinitores ini-
quos perdet, & vineam aliis tradet.
Quidam dixerunt, Hoc ne fiat.
CXV. Parabola lapidis quem
ædificatores rejecerunt.
Christus eos intuitus est, & dixit; 17
Quid est illud quod scriptum est?
Lapidem quem ut vilem abjecerunt
ædificatores; caput basis & angu-
lus ædificii is factus est. Quicun- 18
que in illum lapidem ceciderit, fra-
ctus & contusus erit: in quemcun-
que autem ille lapis ceciderit, eum
comminuet. Magnates & Antisti- 19
tes & sacerdotes quærebant ut eâ-
dem horâ illum prehenderent, sed 2
vulgo timuerunt: eò quòd cognove-
runt quod hanc parabolam in illos
locutus esset.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΟΑ'. ΟΒ'.

Et observantes miserunt insidiatores, *simulantes* *seipsos* justos *esse*, ut
20 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα σμγ
caperent *ejus sermonem, ad* *tradendum* illum principatui & potestati præ- β
ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡ-
sidis. Et interrogaverunt eum, dicentes; Magister, scimus quia rectè di-
21 γεμόνος. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέ-
cis & doces, & non accipis *faciem*, sed in veritate viam Dei
γεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ
doces. Licet nobis Cæsari tributum dare, an non? Considerans autẽ
22
23 διδάσκεις. Ἔξεστιν (κ) ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὔ; Κατανοήσας δὲ
illorum dolum, dixit ad eos; Quid me tentatis? Ostendite
24 αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Τί με πειράζετε; (λ) Ἐπιδείξατέ
mihi denarium: cujus habet imaginẽ & inscriptionem? respondentes *autem* dixerunt; Cæ-
μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; ἀποκριθέντες δὲ εἶπον, Καί-
saris: *Is autem* ait illis; Reddite ergò quæ Cæsaris, Cæsari, & quæ
25 σαρος· Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀπόδοτε τοίνυν τὰ Καίσαρος, Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ
Dei, Deo. Et non potuerunt reprehendere ejus verbum coram *populo*:
26 Θεοῦ, τῷ Θεῷ. Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ·
& mirati in responso ejus, tacuerunt. *Accedentes* autem qui-
27 καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν. Προσελθόντες δέ τι- ΟΒ'
dam Sadducæorum, *contradicentes* resurrectionem *non* esse, interrogaverunt e-
νες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐ-
um, Dicentes; Magister, Moyses scripsit nobis; Si alicuius frater mor-
28 τὸν, Λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, Ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀπο-
tuus fuerit habens uxorem, & hic sine liberis *moriatur*, ut accipiat frater ejus
θάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν
uxorem, & suscitet semen fratri suo. Septem ergò fratres erant,
29 γυναῖκα, καὶ (μ) ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν,
& primus *accipiens* uxorem, mortuus est sine filiis. Et accepit *secundus*
30 καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα, ἀπέθανεν ἄτεκνος. Καὶ ἔλαβεν ὁ δεύτερος τὴν
uxorem, & ipse mortuus est sine filio. Et tertius accepit illam: simi-
31 γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος. Καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν (ν) αὐτήν· ὡσαύ-
ter *autem* & septem non reliquerunt *natos*, & mortui sunt. Novissimè *autem* omnium
32 τως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον. Ὕστερον δὲ πάντων
mortua est & mulier. In ergò resurrectione, cujus eorum *fit* uxor? *nam*
33 ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ
septẽ habuerunt eam uxorem. Et *respondens* ait illis Jesus; Filii
34 ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οἱ υἱοὶ τοῦ
seculi hujus nubunt & traduntur ad nuptias. *At* digni *habiti* *seculum* *illud*
35 αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ (ξ) ἐκγαμίσκονται. Οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου
contingere & *resurrectionem* ex mortuis, neq; *nubunt*, neq; *traduntur ad nuptias*. Neq; *enim* no-
36 τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε (ο) ἐκγαμίσκονται. Οὔτε γὰρ ἀποθανεῖ-
ri ultrà *possunt*: æquales angelis enim sunt: & filii sunt Dei, resurrectionis filii *existentes*.
ν ἔτι δύνανται· ἰσάγγελοι γάρ εἰσι· καὶ (π) υἱοί εἰσι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες.

MS. A. (κ) ἡμᾶς (λ) Δείξατέ (μ) ἐξαναστήσει (ν) αὐτὴν ὡσαύτως· ὡσαύτως δὲ (ξ) ἐκγαμίζονται. (ο) ἐκγαμίζονται. Οὐδὲ (π) οἱ υἱοί εἰσιν Θεοῦ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 ܘܫܕܪܘ ܠܘܬܗ ܓܫܘܫܐ ܕܡܬܕܡܝܢ ܒܙܕܝܩܐ ܕܢܐܚܕܘܢܝܗܝ ܒܡܠܬܐ ܘܢܫܠܡܘܢܝܗܝ ܠܕܝܢܐ ܘܠܫܘܠܛܢܐ ܕܗܓܡܘܢܐ܀
21 ܘܫܐܠܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܠܦܢܐ ܝܕܥܝܢܢ ܕܬܪܝܐܝܬ ܡܡܠܠ ܐܢܬ ܘܡܠܦ ܐܢܬ ܘܠܐ ܢܣܒ ܐܢܬ ܒܐܦܐ ܐܠܐ ܒܩܘܫܬܐ ܐܘܪܚܗ ܕܐܠܗܐ ܡܠܦ ܐܢܬ܀
22 ܫܠܝܛ ܠܢ ܕܢܬܠ ܟܣܦ ܪܫܐ ܠܩܣܪ ܐܘ ܠܐ܀
23 ܗܘ ܕܝܢ ܐܣܬܟܠ ܢܟܠܗܘܢ ܘܐܡܪ ܡܢܐ ܡܢܣܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ܀
24 ܚܘܘܢܝ ܕܝܢܪܐ ܕܡܢ ܐܝܬ ܒܗ ܨܠܡܐ ܘܟܬܒܐ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ ܕܩܣܪ܀
25 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܗܒܘ ܗܟܝܠ ܕܩܣܪ ܠܩܣܪ ܘܕܐܠܗܐ ܠܐܠܗܐ܀
26 ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܠܡܐܚܕܗ ܒܡܠܬܐ ܩܕܡ ܥܡܐ ܘܐܬܕܡܪܘ ܥܠ ܦܬܓܡܗ ܘܫܬܩܘ܀
27 ܘܩܪܒܘ ܐܢܫܐ ܡܢ ܙܕܘܩܝܐ ܗܢܘܢ ܕܐܡܪܝܢ ܕܠܐ ܐܝܬ ܚܝܬ ܡܝܬܐ ܘܫܐܠܘܗܝ܀
28 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܠܦܢܐ ܡܘܫܐ ܟܬܒ ܠܢ ܕܐܢ ܢܡܘܬ ܐܚܘܗܝ ܕܐܢܫ ܘܢܫܒܘܩ ܐܢܬܬܐ ܕܠܐ ܒܢܝܐ ܢܣܒ ܐܚܘܗܝ ܐܢܬܬܗ ܘܢܩܝܡ ܙܪܥܐ ܠܐܚܘܗܝ܀
29 ܫܒܥܐ ܕܝܢ ܐܚܝܢ ܐܝܬ ܗܘܘ ܘܩܕܡܝܐ ܢܣܒ ܐܢܬܬܐ ܘܡܝܬ ܕܠܐ ܒܢܝܐ܀
30 ܘܢܣܒ ܬܪܝܢܐ ܠܐܢܬܬܗ ܘܗܢܐ ܡܝܬ ܕܠܐ ܒܢܝܐ܀
31 ܘܬܘܒ ܬܠܝܬܝܐ ܢܣܒܗ ܘܗܟܘܬ ܟܠܗܘܢ ܫܒܥܬܗܘܢ ܘܡܝܬܘ ܘܠܐ ܫܒܩܘ ܒܢܝܐ܀
32 ܘܒܚܪܬܐ ܕܟܠܗܘܢ ܡܝܬܬ ܐܦ ܐܢܬܬܐ܀
33 ܒܩܝܡܬܐ ܗܟܝܠ ܕܐܝܢܐ ܡܢܗܘܢ ܬܗܘܐ ܐܢܬܬܐ ܫܒܥܬܗܘܢ ܓܝܪ ܢܣܒܘܗ܀
34 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܒܢܝܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܢܣܒܝܢ ܢܫܐ ܘܢܫܐ ܗܘܝܢ ܠܓܒܪܐ܀
35 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܫܘܝܢ ܠܗ ܠܥܠܡܐ ܗܘ ܘܠܩܝܡܬܐ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܠܐ ܢܣܒܝܢ ܢܫܐ ܘܐܦܠܐ ܢܫܐ ܗܘܝܢ ܠܓܒܪܐ܀
36 ܐܦܠܐ ܓܝܪ ܬܘܒ ܠܡܡܬ ܡܫܟܚܝܢ ܐܝܟ ܡܠܐܟܐ ܓܝܪ ܐܢܘܢ ܘܒܢܝܐ ܐܢܘܢ ܕܐܠܗܐ ܡܛܠ ܕܗܘܘ ܒܢܝܐ ܕܩܝܡܬܐ܀

Et miserunt ad eum exploratores simulantes 20
se justos, ut carperent eum in sermone, &
traderent eum judicio, & potestati præsidis.
Itaque interrogârunt eum ac dicunt ei; Do- 21
ctor, scimus te rectè loqui & docere, nec ra-
tionem habere facierum, sed in veritate viam
Dei docere. Licet nobis dare pecuniam ca- 22
pitatim Cæsari, an non? Ipse verò animad- 23
vertit eorum astutiam, & ait; Quid me ten-
tatis? Ostendite mihi denarium, cujusnam
habet imaginem & inscriptionem. Illi au- 24
tem inquiunt, Cæsaris. Dixit eis Jesus, Red- 25
dite igitur quæ sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ
Dei, Deo. Nec potuerunt carpere ex eo ver- 26
bum coram populo: & mirati sunt ejus re-
sponsum: & siluerunt.

Lectio mulierum defunctarum. 63.

Cæterùm accesserunt quidam ex Saducæis 27
illis, qui dicunt nullam esse resurrectionem,
& interrogârunt eum; Dicuntque ei, Do- 28
ctor, Moses scripsit nobis, Si cujus frater
obierit habens uxorem sine liberis, ducat
frater ejus uxorem ipsius, & suscitet semen
fratri suo. Septem autem fratres fuerunt, 29
primusque duxit uxorem, & mortuus est sine
liberis. Et duxit eam secundus in uxorem 30
suam, & iste mortuus est sine liberis. Rur- 31
sum & tertius accepit eam: similiterque &
illi septem, & mortui sunt, neque relique-
runt liberos: Et mortua est ad extremum 32
quoque mulier. In resurrectione ergò, cu- 33
jusnam eorum futura est uxor? illi enim se-
ptem duxerunt eam. Dixit eis Jesus, Filii 34
hujus seculi ducunt uxores, & mulieres fi-
unt virorum. Illi verò qui seculo illo digni 35
fuerint, & resurrectione quæ est ex mortuis,
nec ducunt uxores, nec etiam mulieres fiunt
virorum. Nequaquam enim ampliùs mori 36
possunt: sunt enim instar angelorum, & sunt
filii Dei, quandoquidem facti sunt filii re-
surrectionis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد پانزده سوال يهوديان از مسيح بهر جزيه
20 *جاسوسان پيش عيسي فرستادند•
برشيوه مومنان• تا بروي بسخن نكته كيرند • و اورا در دست حاكم دهند • وبسلطنت نايب•
21 *آمدند وازعيسي پرسيدند • وبدو كفتند معلم مي دانيم • كه هر چه † مي كويي
راست مي كويي• ومي اموزاني• وروي و دل † كسي نمي بيني • ليكن براستي راه خدا را تعليم
22 مي دهي • *واجب باشد† برما كه جزيه سر بقيصر † دهيم يا نه • *مسيح حيلت ايشانرا
23
24 دريافت • وكفت چرا مرا مي ازماييد • *ديناري بمن بنماييد • ايشان نمودند • ازيشان
25 پرسيد • كه اين نقش وصورت و خط كيست • ايشان كفتند • ازان قيصر • *عيسي
26 بديشان كفت • انچ ازان قيصرست • بقيصر دهيد • و انچ ان خداست • بخدا • *ونتوانستند
برابر خلق برو نكته كرفتن • و از جواب او عجب ماندند • و خاموش شدند •

صد هفتك مثل زن وهفت برادر
27 *جماعتي از زنادقه
28 پيش عيسي آمدند • وزنادقه قومي اند كه بقيامت † اقرار ندارند • وپرسيدند • *وكفتند •

CXVI. Quæstio Judæorum à Christo de tributo.

Exploratores itaque ad Jesum mi- 20
serũt, sub specie fidelium, ut in
eum in sermone ansam caperent, &
eum in manum judicis traderent, &
in potestatem præfecti. Et venien- 21
tes Jesum interrogârunt, & ei di-
xerunt; Præceptor, scimus quòd quic-
quid dicis rectè dicis, & doces, &
vultum & cor cujusquam non aspi-
cis, sed secundùm rectitudinem vi-
am Dei doces. Oportet nos ut cen- 22
sum capitis Cæsari demus, an non?
Christus astum illorum intellexit, & 23
dixit; Quare me tentatis? Dena- 24
rium mihi ostendite. Illi ostende-
runt. Ab eis rogavit; Hæc sculptu-
ra, & effigies, & inscriptio cujus
est? Illi dixerunt, Cæsaris. Jesus 25
illis dixit; Id quod Cæsaris est,
Cæsari date: & quod Dei est, Deo.
Et non potuerunt coram populo ad- 26
versùs eum dictum arripere: & à
responso ejus admirabundi manse-
runt, & conticuerunt.

CXVII. Parabola mulieris & septem fratrum.

Cœtus ex Sadducæis ad Jesum ac- 27
cesserunt: (Sadducæi autem populus
sunt, qui de resurrectione fidem non
habent) et interrogârunt, Et dixerũt; 28

Versio VULGATA LATINA.

20 Et observantes miserunt insidiatores, qui se justos simularent, ut caperent eum in
21 sermone, ut traderent illum principatui & potestati præsidis. Et interrogave-
runt eum, dicentes; Magister, scimus quia rectè dicis & doces: & non accipis
22 personam, sed viam Dei in veritate doces: Licet nobis tributum dare Cæsari,
23 an non? Considerans autem dolum illorum, dixit ad eos; Quid me tentatis?
24 Ostendite mihi denarium. Cujus habet imaginem & inscriptionem? Responden-
25 tes dixerunt ei; Cæsaris. Et ait illis; Reddite ergò quæ sunt Cæsaris, Cæsari:
26 & quæ sunt Dei Deo. Et non potuerunt verbum ejus reprehendere coram plebe:
27 & mirati in responso ejus, tacuerunt. Accesserunt autem quidam Sadducæorum,
28 qui negant esse resurrectionem, & interrogaverunt eum, Dicentes; Magister,
Moyses scripsit nobis; Si frater alicujus mortuus fuerit habens uxorem, & hic
sine liberis fuerit, ut accipiat eam frater ejus uxorem, & suscitet semen fratri suo. 29
Septem ergò fratres erant: & primus accepit uxorem, & mortuus est sine filiis. 30
Et sequens accepit illam, & ipse mortuus est sine filio. Et tertius accepit illam. 31
Similiter & omnes septem, & non reliquerunt semen, & mortui sunt. Novissimè 32
omnium mortua est & mulier. In resurrectione ergò, cujus eorum erit uxor? 33
siquidem septem habuerunt eam uxorem. Et ait illis Jesus; Filii hujus seculi 34
nubunt, & traduntur ad nuptias: Illi verò, qui digni habebuntur seculo illo, & 35
resurrectione ex mortuis, neq; nubent, neq; ducent uxores: Neque enim ultrà mori 36
poterunt: æquales enim Angelis sunt, & filii sunt Dei, cùm sint filii resurrectionis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 * فرصدوه وارسلوا اليه جواسيس متشبهين بالصديقين ليصيدوه بكلمة ويسلموه الي الروساء
21 وسلطنة الوالي * فسالوه قايلين يا معلم قد علمنا انك بالصواب تنطق وتعلم • ولا تاخذ
22 23 بالوجوه • بل بالحق تعلم طريق الله * ايجوز لنا ان نودي الجزية لقيصر ام لا * فلما علم مكرهم
24 قال لهم لم تجربوني * اروني دينارا فاروه • فقال لمن هذه الصورة والكتابة قالوا لقيصر *
25 26 فقال لهم اعطوا ما للملك للملك وما لله لله * ولم يقدروا ان يستوقعوه بكلمة امام الشعب •
27 فتعجبوا من جوابه وسكتوا • الفصل الثاني والسبعون • * ثم جاء اليه قوم من
28 الزنادقة الذين يقولون ليست قيامة * وسالوه قايلين يا معلم موسي كتب لنا ان مات احد
29 وخلف امراة ولم يترك زرعا وكان له اخ فلياخذ اخوه امراته وليقم زرعا لاخيه * وكان عندنا
30 31 سبعة اخوة • فتزوج الاول امراة ومات بغير ولد * ثم تزوج بها الثاني * والثالث وكذلك الي
32 33 السابع وماتوا ولم يتركوا ولدا * واخيرا ماتت المراة ايضا * ففي القيامة لمن منهم تكون
34 امراة لان السبعة قد تزوجوها * فقال لهم يسوع اما بنوا هذا الدهر فيتزوجون ويتزوجن *
35 * فاما اوليك الذين استحقوا ذلك الدهر والقيامة من الاموات لا يتزوجون ولا يتزوجن *
36 * لانهم لا يموتون بل يصيرون مثل الملايكة • ويصيرون بني الله وبني القيامة •

Et insidiati sunt ei, & miserunt ad eum 20
exploratores præferentes justos, ut vena-
rentur eum in verbo, & traderent eum
principibus, & potestati præsidis. Igitur 21
interrogaverunt eum, dicentes; Magister,
scimus quòd rectè loquaris, et doceas, neq;
attendas facies, sed in veritate doceas
viam Dei. Licétne nobis reddere tribu- 22
tum Cæsari, an non? Cùm autem cogno- 23
visset dolum eorum, dixit eis; Cur ten-
tatis me? Ostendite mihi denarium: et 24
ostenderunt ei. Itaque dixit; Cujus est 25
hæc imago & inscriptio? Dixerunt, Cæ-
saris. Ait illis; Date quod regis est, regi;
et quod Dei, Deo. Et non potuerunt labe- 26
facere eum in verbo coram populo: &
mirati sunt de responso ejus, & tacuerunt.

Sectio septuagesima secunda.

Deinde venerunt ad eum quidam ex Sa- 27
ducæis, qui dicunt non esse resurrectio-
nem, Et interrogaverunt illum, dicentes; 28
Magister, Moyses scripsit nobis; Si mor-
tuus fuerit quispiam, & reliquerit uxo-
rem, at non reliquerit prolem, habueritque
fratrem: accipiat frater ejus uxorem
illius, et suscitet prolem fratri suo. Erant 29
autem apud nos septem fratres, duxitque
primus uxorem, & mortuus est sine li-
beris. Tum duxerunt eam secundus, Ac 30
tertius, itidémque usque ad septimum, et 31
mortui sunt, & non reliquerunt liberos.
Et postremò mortua est mulier etiam. In 32
resurrectione ergò cuinam ex ipsis erit 33
uxor? siquidem septem duxerunt eam.
Dixit illis Jesus; Filii quidem hujus 34
seculi ducunt uxores, et nubunt; At illi 35
qui digni fuerint illo seculo & resurre-
ctione mortuorũ, non ducent uxores neq;
nubent. Quandoquidem non moriuntur, 36
sed fiunt velut angeli, & fiunt filii
Dei, & filii resurrectionis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወተግሒሦሙ፡አፀንሑ፡ሎቱ፡እለ፡ ይትዓቀብዎ፡ ላእለ፡ ያጸድቁ፡ርእሶሙ፤ከመ፡ያስሕት
ዎ፡በቃሉ፡ ወላእሙ፡ያግብእዎ፡ለመኳንንት፡ ወለመስፍንት፡፡=፦ በእንተ፡ዲናር፡፡=፦
21 ወተስእልዎ፡ ወይቤልዎ፡ ሊቅ፡ናእምር፡ከመ፡ጽድቀ፡ትነግር፡ወትሜህር፡ወኢ.ታደሉ፡ለ
22 ገጽ፡ወርቱዐ፡ትሜህር፡ፍኖተ፡እግዚአብሔር፡=፦ ይከውነነሁ፡ንሁብ፡ጸባሕተ፡ለቄሳር፡
23 ወሚ.ም፡ኢ.ይከውነነሁ፡=፦ ወአእመሮሙ፡ትምይንቶሙ፡ወይቤሎሙ፡ምንተ፡ታሜክሩ
24 ኒ፡=፦ አርእዩኒ፡ ዲናረ፡ ወአምጽኡ ፡ ወይቤሎሙ፡ ዘመኑ፡ መልክዑ፤ ወመጽሐፉ፡፡
25 ወአውሥኡ፡ወይቤልዎ፡ዘንጉሥ፡ዘቄሳር፡=፦ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ሃብዎ፡
26 ዘቄሳር፡ ለቄሳር፡ ወዘእግዚአብሔር ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፦ ወስእንዎ፡ አስሕቶቶ፤
በቃሉ፡በቅድመ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ ወአንከርዎ፡ ሠእሣእ፡ አፉሁ፡ወአርመሙ፡፡=፦
27 በእንተ፡ ሰዱቃዊያን፡፡=፦ ወመጽኡ፡ሰዱቃዊያን፡እለ፡ይብሉ፡ኢ.ይሐይው፡ምውታ
28 ን፡ ወተስእልዎ፡=፦ ወይቤልዎ፡ ሊቅ፡ ሙሴ፡ ጸሐፈ፡ለነ፡እንዘ፡ይብል፡ለለመቦ፡ዘሞ
ቶ፡እኁሁ፡ወኀደገ፡ብእሲቶ፡ ወአልቦ፡ውሉደ፡ ያውስባ፡ እኁሁ፡ ለብእሲቱ ፡ ወያቅም፡
29 ዘርአ፡ለእኁሁ፡=፦ ሀለዉ፡ እንከ፡ኀቤነ፡ሰብዓቱ፡አኀው፡ ወለ ውሰባ፡ዘይልሕቅ፡ወሞ
30 ተ፡ ወአልቦ፡ ውሉደ፡=፦ ወከማሁ፡ አውሰባ፡ ካልኡ፡=፦ ወሣልሱኒ ፡ ወኢ.ኃደገ፤
31 ውሉደ ፡ ወከማሁ፡ሰብዓቲሆሙ፡አውሰብዋ፡ወሞቱ፡እንዘ፡አልቦሙ፡ወ ሉደ፡=፦ ወድኅ
32 ረ፡ኵሎሙ፡ሞተት፡ይእቲ፡ብእሲት፡=፦ ሶበ፡ይሐይዉ፡ እንከ፡ምውታን፡ለመኑ፡እ
33 ምኔሆሙ፡ትከውን፡ብእሲቶ፡እስመ፡ናሁ፡ሰብዓቲሆሙ፡አውሰብዋ፡፡=፦ ወአውሥአ፡
34 እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎሙ፡ ውሉደ፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ያወስቡ፡ ወይትዋሰቡ ፡ ወይወል
35 ዱ፡ ወይትዋለዱ፡=፦ ወእለሰ፡ ይደልዎሙ፡ይረክብዎ፡ለዝኵቱ፡ዓለም፡ ሶበ፡ይሐዩ
36 ው፡ ምውታን፡ ኢያወስቡ፡ ወኢ.ይትዋሰቡ፡=፦ ወኢ.ሂ፡ ይትከሀሎሙ ፡ እንከ ፡ መዊተ፡
ላሳ፡ ከመ፡ መላእክተ፡ እግዚአብሔር ፡ እሙንተ፡ ወውሉደ፡ እግዚአብሔር፡ ይከውኑ፡
ወውሉደ ፡ ሕይወት ፡ እሙንቱ፡፡=፦

Et recedentes insidere fecerunt ei insidiatores, qui justificabant seipsos, ut er- 20
rare facerent eum in sermone suo, & tunc traderent eum sacerdotibus, & tribunis.

De denario. Et interrogârunt eum, & dixerunt ei; Magister, 21
scimus ꝙ justè dicis, & doces: & non accipis personam, & rectè doces viam Dei. 22
Licétne nobis dare tributum Cæsari, vel non licet nobis? Et cognovit callidita- 23
tem eorũ, & dixit iis; Quid tentatis me? Ostendite mihi denarium: & attulerunt, & 24
dixit iis; Cujus *est* imago ejus, & inscriptio ejus? & responderunt, & dixerunt ei;
Imperatoris Cæsaris. Et dixit iis Dñs Jesus, Date quæ *sunt* Cæsaris, Cæsari; & quæ 25
sunt Dei, Deo. Et non potuerunt in errorem inducere eum, in sermone suo coram 26
toto populo: & mirati sunt procedentia *ex* ore suo, & siluerunt.

De Saducæis.

Et venerunt Saducæi, qui dicunt, Non vivent mortui: & interrogârunt eũ, Et di- 27
xerunt ei, Magister, Moses scripsit nobis, dicens; Si quis sit cujus frater mortuus est, 28
& reliquit uxoré ejus, & non habuit liberos, ducat eam frater ejus in uxorem suã,
& suscitet semen fratri suo. Fuerunt igitur apud nos septem fratres, & uxorem 29
duxit senior, & obiit, & non habuit filios. Et similiter uxorem duxit eam secun- 30
dus. Et tertius etiam, & non reliquerunt liberos: & similiter septem illi duxerunt 31
eam, & obierunt non habentes liberos. Et post omnes mortua est ista mulier. 32
Quando vivent igitur mortui, cui ex illis erit uxor, quia ecce septem illi duxerunt 33
eam?. Et respondit Dñs Jesus, & dixit iis, Filii hujus seculi uxores ducunt, & 34
nuptum dantur; & procreant, & procreantur. Sed qui digni sunt obtinere illud 35
seculum, quum vixerint mortui, non uxores ducent, neque nuptum dabuntur;
Neque etiam possunt ampliùs mori: sed sicut angeli Dei erunt, & filii Dei 36
erunt, & filii vitæ erunt.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

معلم موسي براي ما نبشت • كه اگر كسي را برادر بميرد • واورا زن باشد • بي فرزندان برادر او †
29 زن برادر را بستاند • و براي برادر خود تخم برخيزاند • * هفت برادران بودند • اولين زن
30 31 ستاد • وبي فرزندان † مرد • * ودوم • * وسوم ستد • وبي فرزند مردند • وتا هفت برادر آن † زن را
32 33 ستدند • وبي فرزند مردند * وعاقبت ان زن نيز مرد • * اكنون در روز قيامت • آن زن ازان
34 كدامين برادرست • سبب انك هفت برادر † با او نزديكي كردند • * عيسي بديشان كفت
35 كه فرزندان † اين عالم واهل دنيا • زن بستانند • وزنان براي مردان باشند • * ودر قيامت
36 زناشوهري ودخول ميان مردم نباشد • * وديگر مردن بريشان واجب نيست • وبر مثال
فرشتگان † باشند • واهل ملكوت † فرزندان خدا خوانده شوند •

Præceptor, Moses nobis scripsit,
quòd si cui frater moriatur, et ei
uxor sit absque liberis, frater ejus
uxorem fratris accipiat, et fratri
suo semen suscitet. Septem autem 29
fratres erant: primus uxorem ac-
cepit, et absque liberis mortuus est.
Et secundus, Et tertius etiam ac- 30
cepit eam, et sine liberis mortui 31
sunt: et usque ad septem fratres
illam uxorem acceperunt, et absque
liberis mortui sunt. Postremò illa 32
mulier etiam mortua est. Jam in 33
die resurrectionis illa mulier cujusce
fratris erit? eò quòd septem fratres
cum ea conjugium fecerant. Jesus 34
illis dixit; Filii quidem hujus se-
culi et populus mundi uxores acci-
piunt, et mulieres propter viros sunt:
In resurrectione autem conjugium et 35
congressus inter homines non erit.
Rursus enim illis moriendum non 36
est, sed ad instar Angelorum erunt, &
populus regni filii Dei vocati erunt.

Quis verò resurgant mortui, & Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit Dominum,
37 Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ, καὶ Μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει Κύριον,
Deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Jacob. Deus autem non est mortuorũ,
38 τὸν Θεὸν Ἀβραὰμ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰσαὰκ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰακώβ. Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν,
sed vivorum: omnes enim ei vivunt. Respondentes autem quidam Scri-
39 ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν Γραμ-
barum, dixerunt; Magister, *pulchrè* dixisti. Non ampliùs *autem* audebant interrogare —
40 ματέων, εἶπον, Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. Οὐκ ἔτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾷν σμδ
eum quicquam. Dixit autem ad illos; Quomodò dicunt Christum filium David β
41 αὐτὸν οὐδέν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, Πῶς (ρ) λέγουσι τὸν Χριστὸν υἱὸν Δαβὶδ ΟΓ
esse, Et ipse David dicit in libro Psalmorum; Dixit Dominus Domino meo, —
42 εἶναι, Καὶ αὐτὸς Δαβὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, σμε
Sede à dextris meis, Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? β
43 Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, Ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;
David ergò Dominum illum vocat: & quomodò filius ejus est? Audiente —
44 45 Δαβὶδ οὖν (σ) Κύριον αὐτὸν καλεῖ· καὶ πῶς (τ) υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν; Ἀκούοντος σμς
autem omni populo, dixit discipulis suis; Attendite à Scribis β
46 δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Προσέχετε ἀπὸ τῶν Γραμματέων
volentibus ambulare in stolis, & *amantibus* salutationes in *foris*, &
τῶν θελόντων (υ) περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ
primas cathedras in synagogis, & primos discubitus in *cœnis*: Qui
47 πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ (φ) πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· Οἳ
devorant domos viduarum, *& specie longa precantur.* Hi acci- —
σμζ κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται. οὗτοι λή-
η pient majorem damnationem.
ψονται περισσότερον κρίμα.

CAP. XXI. κα'.

Respiciens autem vidit *mittentes* munera sua in gazophylacium,
ΟΔ' Ἀναβλέψας δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον 1
divites. Vidit autem & quandam viduam pauperculam mittentem *illuc* duo minuta.
πλουσίους. (α) Εἶδε δὲ καί τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά. 2
Et dixit; Verè dico vobis, Quia vidua pauper hæc plus *omnibus* misit.
Καὶ εἶπεν, Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάντων ἔβαλεν. 3
Omnes *enim* hi ex abundanti sibi miserunt in munera Dei:
Ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ· 4
hæc autem ex *postremitate sua* omnem victum quem habuit, misit. Et quibusdam
αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλε. Καί τινων 5
dicentibus de templo, quòd lapidibus *pulchris* & donis ornatum esset,
λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ (β) ἀναθήμασι κεκόσμηται,
dixit; Hæc quæ videtis, venient dies, in quibus non relinquetur lapis *supra*
εἶπε, Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ 6
lapidem, qui non destruatur.
λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

MS. A. (ρ) λέγουσίν τινες τὸν (σ) αὐτὸν Κύριον (τ) αὐτοῦ υἱός (υ) ἐν στολαῖς περιπατεῖν, (φ) πρωτοκλησίας ΚΕΦ. κα'. MS. A. (α) Εἶδεν δέ τινα καὶ χήραν (β) ἀναθέμασιν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܕܩܝܡܝܢ ܕܝܢ ܡܝܬܐ ܐܦ ܡܘܫܐ ܚܘܝ. ܐܕܟܪ ܓܝܪ ܒܣܢܝܐ ܟܕ ܐܡܪ ܀ ܡܪܝܐ ܐܠܗܗ 37
ܕܐܒܪܗܡ ܘܐܠܗܗ ܕܐܝܣܚܩ ܘܐܠܗܗ ܕܝܥܩܘܒ. * ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܕܡܝܬܐ ܐܠܐ ܕܚܝܐ. 38
ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܚܝܝܢ ܐܢܘܢ ܠܗ. * ܘܥܢܘ ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܣܦܪܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ ܀ 39
ܫܦܝܪ ܐܡܪܬ ܐܝܟ. * ܘܠܐ ܬܘܒ ܐܡܪܚܘ ܠܡܫܐܠܘܬܗ ܥܠ ܡܕܡ. * ܕܩܘܪܒܐ ܕܚܕ 40
ܒܫܒܐ * ܕܗ * ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܩܕ * ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܐܡܪܝܢ ܣܦܪܐ ܥܠ 41
ܡܫܝܚܐ ܕܒܪܗ ܗܘ ܕܕܘܝܕ. * ܘܗܘ ܕܘܝܕ ܐܡܪ ܒܟܬܒܐ ܕܡܙܡܘܪܐ ܀ ܕܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܡܪܝ ܀ 42
ܬܒ ܠܟ ܡܢ ܝܡܝܢܝ. * ܥܕܡܐ ܕܐܣܝܡ ܒܥܠܕܒܒܝܟ ܟܘܒܫܐ ܠܪܓܠܝܟ. * ܐܢ ܕܘܝܕ ܗܟܝܠ 43 44
ܡܪܝܐ ܩܪܐ ܠܗ. ܐܝܟܢܐ ܒܪܗ ܗܘ. * ܘܟܕ ܫܡܝܥ ܟܠܗ ܥܡܐ ܗܘܐ ܀ ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. 45
* ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ ܣܦܪܐ ܕܨܒܝܢ ܠܡܗܠܟܘ ܒܐܣܛܠܐ ܀ ܘܪܚܡܝܢ ܫܠܡܐ ܒܫܘܩܐ ܀ ܘܪܝܫ 46
ܡܘܬܒܐ ܒܟܢܘܫܬܐ ܀ ܘܪܝܫ ܣܡܟܐ ܒܚܫܡܝܬܐ. * ܗܢܘܢ ܕܐܟܠܝܢ ܒܬܐ ܕܐܪܡܠܬܐ ܀ 47
ܒܥܠܬܐ ܕܡܘܪܟܝܢ ܨܠܘܬܗܘܢ. ܗܢܘܢ ܢܩܒܠܘܢ ܕܝܢܐ ܝܬܝܪܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܟܐ *
* ܚܪ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܒܥܬܝܪܐ ܕܪܡܝܢ ܗܘܘ ܩܘܪܒܢܐ ܒܝܬ ܓܙܐ ܩܘܪܒܢܗܘܢ. * ܘܚܙܐ ܐܦ 1 2
ܐܪܡܠܬܐ ܚܕܐ ܡܣܟܢܬܐ ܀ ܕܐܪܡܝܐ ܬܪܬܝܢ ܡܢܝܢ. * ܘܐܡܪ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܀ ܕܗܕܐ 3
ܐܪܡܠܬܐ ܡܣܟܢܬܐ. ܐܪܡܝܬ ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܢܫ. * ܟܠܗܘܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܀ ܡܢ ܡܕܡ ܕܝܬܝܪ 4
ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܐܪܡܝܘ ܒܝܬ ܩܘܪܒܢܐ ܕܐܠܗܐ. ܗܕܐ ܕܝܢ ܡܢ ܚܣܝܪܘܬܗ ܀ ܟܠ ܕܩܢܝܐ ܗܘܐ
ܐܪܡܝܬܗ. * ܕܩܘܪܒܐ ܕܥܐܕܐ ܕܨܠܝܒܐ * ܩܗ * ܘܟܕ ܐܢܫܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܥܠ 5
ܗܝܟܠܐ. ܕܒܟܐܦܐ ܫܦܝܪܬܐ ܘܒܩܘܪܒܢܐ ܡܨܒܬ ܀ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. * ܗܠܝܢ 6
ܕܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܀ ܢܐܬܘܢ ܝܘܡܬܐ ܀ ܕܒܗܘܢ ܠܐ ܬܫܬܒܩ ܟܐܦ ܥܠ ܟܐܦ ܕܠܐ ܬܣܬܬܪ.

Surrecturos autem mortuos Moyses quoque 37
demonstravit: rememoravit enim in rubo,
dum ait; Dominus Deus Abraham, & Deus
Isaac, & Deus Jacob. Deus autem non 38
est mortuorum, sed vivorum: omnes enim
vivunt ei. Responderunt autem quidam ex 39
Scribis, & dicunt ei; Doctor, perbellè di-
cis. Nec ampliùs ausi sunt interrogare 40
eum ulla de re.

Ad oblationem dominicæ quintæ post Epiphaniam. 64.

Porrò dicebat eis, Quomodò dicunt Scribæ 41
de Messia, eum esse filium David? Quum 42
ipse David dixerit in libro Psalmorum;
Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextra
mea, Donec ponam hostes tuos sub pedi- 43
bus tuis. Si David ergò vocat eum, Do- 44
minum meum, quomodò filius ejus est?
Et audiente universo populo, dixit discipu- 45
lis suis; Cavete à Scribis qui volunt am- 46
bulare cum stolis, & amant salutationem in
plateis, primósque consessus in synagogis,
& primos accubitus in cœnis. Isti devo- 47
rant domos viduarum, eâ occasione quòd
prorogent orationes suas: isti subibunt
gravius judicium.

CAP. XXI.

Contemplatus autem Jesus divites illos 1
qui conjiciebant in ærarium oblationes su-
as; Vidit etiam viduam quandam pauper- 2
rimam conjicientem obolos duos. Et ait; 3
Verè dico vobis, hæc vidua pauper conje-
cit plusquàm omnes. Hi enim omnes ex eo 4
quod redundabat eis, conjecerunt in locum
oblationis Dei: hæc autem ex penuria sua
quicquid possidebat, conjecit.

Ad oblationem festo crucis. 65.

Quumque dicerent quidam de templo, quòd 5
lapidibus pulcherrimis oblationibúsque or-
natum esset: dixit eis Jesus; In his quæ 6
spectatis, venient dies quibus non relinque-
tur lapis super lapidem, quin destruatur.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وموسي نيز پيشتر † ياد كرد • ودر تلو كفت • وقتي كه مي كفت خدا خداي † 37
ابرهيم • خداي † اسحق • خداي † يعقوب • * نبود خداي مردكان • الا خداي 38
زندكان • زيرا ايشان همه † براي او زنده اند • * كساني از معتزلان كفتند معلم خوش كفتي • 39
* ديكر كسي كستاخي نكرد كه ازو چيزي پرسد صد هجده يهوديان مي 40
كفتند مسيح پسر داودست * عيسي بديشان كفت چكونه دانشمندان بر مسيح 41
مي كويند • فرزند † داودست • * و داود در كتاب † مزامير كفت كه خداوند بخداي من كفت • 42
بر دست راست من بنشين • * تا انكه كه دشمنان ترا زير پاي تو نهاده شود • * چون داود اورا 43 44
خداوند خواند • چكونه فرزند داود باشد • * ومسيح نظر كرد كه همه خلايق كوش بدو مي 45
داشتند • بشاكردان خود كفت • * از دانشمندان † پرهيز داريد • كه مي خواهند كه 46
بطيلسانها † كردند • وسلام در بازارها دوست † دارند • وبالاتر از جماعت بنشينند • ودر
مجلسها • ومحفلها • سينه وصدرا كزينند • * ايشان كه بحيلت نمازهاء خودرا مي 47
دارند • خانه بيوه † زنانرا مي خورند • ودر روز پرسش داوري ايشان بزرك باشد

Et Moses etiam ulteriùs commemo- 37
ravit, & in rubo dixit, quo tem-
pore dixit Deus, Deus sum Abra-
ham, Deus Isaac, Deus Jacob.
Non est Deus mortuorum, sed Deus 38
viventium: quia illi omnes ei
vivunt. Quidam ex Pharisæis 39
dixerunt; Præceptor, benè dixisti.
Et nemo alius ausus est, ut ab eo 40
quidquam interrogaret.

CXVIII. Judæi dixerunt, Christus filius David est.

Jesus illis dixit; quomodo Sapi- 41
entes de Christo dicunt, Filius Da-
vid est? Et David in libro Psal- 42
morum dixit; Dominus Deo meo
dixit, Ad manum dexteram meam
sede, Usque ad tempus quo hostes 43
tui sub pedibus tuis positi sint. Cùm 44
David eum Dominum vocet, quo-
modo filius David sit? Et Chri- 45
stus, observato quòd omnes turbæ
ei aurem præberent, discipulis suis
dixit; A sapientibus cavete, qui 46
volunt in stolis incedere, & saluta-
tionem in plateis amant, & superiùs
quàm congregatio sedent, & in con-
sessibus & conciliis anteriorem præ-
cipuumque locum eligunt. Illi sunt 47
qui per dolum precibus suis habitis
domos viduarum comedunt: & in
die inquisitionis judicium eorum
magnum erit.

Versio VULGATA LATINA.

37 Quia verò resurgant mortui, & Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit Domi-
38 num, Deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Jacob. Deus autem non est mor-
39 tuorum, sed vivorum: omnes enim vivunt ei. Respondentes autem quidam
40 Scribarum, dixerunt ei; Magister, benè dixisti. Et ampliùs non audebant eum
41 quidquam interrogare. Dixit autem ad illos; Quomodò dicunt Christum, fili-
42 um esse David? Et ipse David dicit in libro Psalmorum; Dixit Dominus Do-
43 mino meo, Sede à dextris meis, Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum
44 tuorum? David ergò Dominum illum vocat: & quomodò filius ejus est? Audi-
45 ente autem omni populo, dixit discipulis suis; Attendite à Scribis, qui volunt
46 ambulare in stolis, & amant salutationes in foro, & primas cathedras in synago-
gis, & primos discubitus in conviviis: Qui devorant domos viduarum, simu- 47
lantes longam orationem. Hi accipient damnationem majorem.

CAP. XXI.

RESpiciens autem, vidit eos, qui mittebant munera sua in gazophylacium, divi- 1
tes. Vidit autem & quandam viduam pauperculam mittentem æra minuta duo. 2
Et dixit; Verè dico vobis, Quia vidua hæc pauper, plus quàm omnes misit. 3
Nam omnes hi ex abundanti sibi miserunt in munera Dei: hæc autem ex eo quod 4
deest illi, omnem victum suum quem habuit, misit. Et quibusdam dicentibus de 5
templo, quòd bonis lapidibus & donis ornatum esset, dixit; Hæc quæ videtis, 6
venient dies, in quibus non relinquetur lapis super lapidem, qui non destruatur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * فاما ان الموتي يقومون فقد انبي بذلك موسي في العليقة لقول الرب له انا اله ابرهيم واله
38 اسحق واله يعقوب * ليس اله موتي بل احياء لان جميعهم به يحيون * فاجاب قوم من
39
40 الكتبة قايلين يا معلم حسنا قلت * ولم يتجسروا بعد ان يسالوه عن شي *
41 • الفصل الثالث والسبعون • * ثم قال لهم كيف يقال ان المسيح ابن
42 داود هو * وداود يقول في كتاب المزامير قال الرب لربي اجلس عن يميني * حتي اضع اعداءك
43
44 تحت قدميك * فداود يسميه ربه فكيف هو ابنه * وفيما الشعب جميعه يسمع قال لتلاميذه
45
46 * احذروا الكتبة الذين يحبون ان يمشوا بالحلل * ويحبون السلام في الاسواق * وصدور
47 المجالس في الجموع * واوايل المتكات في الولايم * الذين ياكلون بيوت الارامل بعلة تطويل
صلواتهم فهم ياخذون اعظم دينونة * • الفصل الرابع والسبعون •
1 * ثم نظر الي اغنياء يلقون قرابينهم في خزانة الهيكل * وراي ايضا ارملة مسكينة قد
2
3 القت هناك فلسين * فقال امين اقول لكم ان هذه الارملة المسكينة قد القت اكثر من
4 جميعهم * لان هولاء كلهم القوا قرابين مما يفضل عنهم وهذه مع اعوازها القت جميع
5 ما كان لها لحياتها * وفيما قوم يقولون عن الهيكل انه مزين بالحجارة الحسان وبالحايم قال
6
* هذا الذي ترونه سوف تاتي ايام لا يترك فيه حجر علي حجر الا ويهدم *

Verùm quòd mortui resurgant, innuit id Moses, in rubo dicente Domino ad ipsum; Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob: Non Deus 37
mortuorum, sed vivorum: quia omnes in eo vivunt. Responderunt quidam ex 38
Scribis, dicentes; Magister, benè dixisti. Et non ausi sunt imposterum in- 39
terrogare eum de re ulla. 40

Sectio septuagesima tertia.

Præterea dixit illis; Quomodò dicitur 41
quòd Christus sit filius David, Cùm 42
David dicat in libro psalmorum, Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextera mea, Donec ponam inimicos tuos sub 43
pedibus tuis? Itaque David vocat il- 44
lum Dominum suum: quomodò ergò est filius ejus? Et dum populus universus 45
audiret, dixit discipulis suis; Cavete à 46
Scribis qui amant ambulare cum stolis, & amant salutationem in foris, & præcipuas sedes in synagogas, & primos discubitus in conviviis. Qui comedunt 47
domos viduarum prætextu prolixitatis precum suarum. At ipsi accipient summam damnationem.

Sectio septuagesima quarta.

CAP. XXI.

DEindè respexit in divites quosdam 1
jacientes munera sua in ærarium templi, Viditque etiam viduam pauperem 2
injecisse illuc minuta duo. Quapropter 3
dixit, Amen dico vobis, hanc viduam pauperculam plus immisisse quàm ii omnes. Nam hi omnes immiserunt mu- 4
nera ex eo quod superest illis: hæc autem cum inopia sua immisit quicquid habebat pro victu suo. Et dum quidam 5
dicerent de templo quòd esset ornatum lapidibus pulchris, & cælaturis, dixit;
In hoc quod videtis, venient dies quibus 6
non relinquetur lapis super lapidem quin destruatur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ወከመሰ፡ይሐይዉ፡ምዉታን፡ሙሴሂ፡ነገረ፡ከመ፡ይቤሎ፡ እግዚአ፡ብሔር፡በኀበ፡ዕፀ፡ባ
ጦስ፡፡ አነ፡ውእቱ፡አምላከ፡አብርሃም፡ወአምላከ፡ይስሐቅ፡ወአምላከ፡ ያዕቆብ፡፡=
38 ሊኮነኬ፡ አምላከ፡ ምዉታን፡ አላ፡አምላከ፡ ሕያዋን፡ውእቱ፡እስመ፡ኵሎሙ፡ሕያዋ
39 ን፡ እሙንቱ፡ በኀቤሁ፡፡= ወአውሥኡ፡ ጸሐፍት፡ ወይቤሉ፡ ሊቅ፡ሠናየ፡ትቤ፡፡=
40 ወአልቦ ፡ እንከ ፡ መኑሂ ፡ ዘተኀበለ ፡ ይስአሎ፡፡=

በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ተስእሎሙ ፡ እግዚእነ ፡ ለፈሪሳውያን፡፡=

41 ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለፈሪሳውያን፡ እፎኑ፡ይብልዎ፡ ለክርስቶስ፡ወልደ፡ዳዊ
42 ት፡፡= ወለሊሁ፡ዳዊት፡ይቤ፡በመጽሐፈ፡መዝሙር፡፡ይቤሎ፡እግዚእ፡ለእግዚእየ፡ነ
43 በር፡በየማንየ፡= እስከ፡ እገብኦሙ፡ ለጸላእትከ ፡ ታሕተ ፡ መከየደ ፡ እግሪከ፡፡=
44 ዘለሊሁ፡እንከ፡ዳዊት፡እግዚእየ፡ይቤሎ፡እፎ፡እንከ፡ይከውኖ፡ወልደ፡፡= ወእንዘ፡ኵ
45 ሎሙ፡ሕዝብ፡ይሰምዑ፡ይቤሎሙ፡ለአርዳኢሁ፡= ተዓቀብዎሙ፡ ለጸሐፍት፡ እለ፡
46 ይፈቅዱ፡ያንሶስዉ፡ተሳቢኮሙ፡ወያፈቅሩ፡ ተአምኆ፡በመሠያጥት፡ወነቢረ፡ፍጽም፡በ
47 ውስተ፡አዕዋደት፡ወርእሰ፡ምርፋቅ፡በውስተ፡ምሳሕት፡፡= እለ፡ ይውኅጥዎ፡ለአብ
ያተ፡መበለታት፡ ወይትሜየኑ፡ ነዋኀ፡ምክንያተ፡ እሉ፡ያነውኁ፡ጸሎተ፡እሙንቱ፡ ይነሥ
ኡ ፡ ዘይዒቢ ፡ ደይነ፡፡=

በእንተ፡ ክልኤቱ ፡ ጸሪቅ፡=

1 2 ፳፩ ወነጸረ፡ወርእየ፡አብዕልተ፡እለ፡ያበውኡ፡መባኦሙ፡ውስተ፡ሙዳየ፡ምጽዋት፡፡=ወ
3 ርእየ፡ አቤረ፡መበለተ፡ አብአተ፡ክልኤ፡ጸሪቀ፡= ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ለአር
ዳኢሁ፡ አማን፡ እብለክሙ፡ ከመ፡ ዛቲ፡እቤር፡ ነዳይት፡ አብዝኀት ፡ አብአ ፡ መባአ፡
4 ለእግዚአብሔር፡፡= እስመ፡እሉ፡ኵሎሙ፡ እምተረፎሙ፡አብኡ፡ለእግዚአብሔ
5 ር፡ወዛቲስ፡እምተፅናሳ፡ኵሎ፡ ጥሪታ፡ዘባ፡ አብአት፡፡= ወቦእለ፡ ይብልዎ፡ በእንተ፡
6 ቤተ፡መቅደስ፡ምንት፡ሠናይ፡እበኒሁ፡ወሰርጓው፡ንድቁ፡፡= ወይቤሎሙ፡ትሬእዩኑ፡ ዘ
ንተ፡ይመጽእ፡መዋዕል፡ አመ፡ ኢይትኀደግ፡ ዝየ፡እብን፡ዲበ፡እብን፡ ዘኢይትነሠት፡፡=

Et quòd vivent mortui, Moses indicavit quomodo dixerat ei Deus apud rubum, 37
Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob. Non fuit igitur Deus 38
mortuorum, sed Deus viventium est: quia omnes vivi sunt apud eum. Et respon- 39
derunt scribæ, & dixerunt; Magister, benè dicis. Et non fuit ampliùs aliquis 40
qui audebat interrogare eum.

De eo quòd interrogat Dominus noster Pharisæos.

Et dixit Domin⁹ Jesus Pharisæis, Quomodo dicunt Christum filium esse David: 41
Et ipse David dicit in libro Psalmorum; Dixit Dominus Domino meo, Sede in 42
dextra mea, Usquedum reducam inimicos tuos, sub scabellum pedum tuorum? 43
Ipse igitur quem David Dn̄m meum vocat, quomodo igitur erit filius ejus? Et 44
omnibus populis audientibus, dixit discipulis suis; Attendite scribas, qui volunt 45
ambulare stolati, & amant salutationes in foris, & sedere summo *loco* in conven- 46
tibus, & capitalem accubitum in conviviis: Qui devorant domos viduarum, & 47
circumveniunt longâ excusatione, prolongantes orationem: isti accipient majorem damnationem.

CAP. XXI. *De duobus minutis.*

ET intuitus est, & vidit divites proferentes munera süa in *locum* eleemosyna- 1
rum. Et vidit viduam pauperrimam offerentem duo minuta. Et dixit Dominus 2
Jesus discipulis suis; Amen, dico vobis, quòd hæc vidua egena abundantius ob- 3
tulit munus Deo. Quia hi omnes ex reliqüiis suis obtulerunt Deo: & hæc ex 4
penuria sua omnes reliquias quas habuit, obtulit. Et fuerunt *quidam* qui dice- 5
bant ei de Domo sancta, quàm pulchri *essent* lapides ejus, & ornatum ædificium
ejus. Et dixit iis, Videtisne hæc? veniet dies quando non relinquetur hìc la- 6
pis super lapidem qui non destruetur.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد نوزده   ذكر زني كه دو كروهه ريسمان در خزينه انداخت
1 * وعيسي در
2 توانكران مي نكريد كه قربان خودرا در خزينه مي انداختند * وديد بيوه زن مسكيني * كه
3 دو كروهه † ريسمان † انداخت * عيسي كفت راست بشما بكويم اين بيوه زن مسكين * از همه
4 بيشتر انداخت * سبب انك ايشان همه از افزوني خود هر كسي انداختند * واين از درويشي
خود * هر چه داشت انداخت *
صد بيست   براي عمارت كه خراب شود
5 * كساني بر هيكل † نكاه مي كردند * ومي كفتند * بسنكهاء خوب * واساسها كزين وقربانها
6 آراسته است * عيسي بديشان كفت * اينهارا كه مي بينيد * روزها بيايد كه سنك بر سنك
درين هيكل نماند * تا از يكديكر † كشاده نشود

CXIX. Historia mulieris quæ duos glomos fili in gazophylacium injecit.

CAP. XXI.

JEsus autem divites intuitus est, qui oblationes suas in gazophylaci- 1
um injecerunt. Et visâ viduâ pau- 2
pere, quæ duos glomos fili injecit,
Jesus dixit; Verè vobis dico, Hæc vi- 3
dua pauper plus quàm omnes injecit:
Ed quòd illi omnes ex abundantia 4
sua singuli injecerunt: hæc verò ex inopia sua quicquid habuit injecit.

CXX. De ædificio, quod destruendum erat.

Quidam in templum intuebantur, et 5
dicebant; Lapidibus pulchris, et fundamentis electis, et donariis or-
natum est: Jesus illis dixit; Hæc 6
sunt quæ spectant: dies venient, quando lapis super lapidem in hoc templo non manebit, quin unus ab alio dissolutus sit.

Interrogaverunt autem illum, dicentes; Præceptor, quando *igitur* hæc erunt? &
7 Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν, λέγοντες, Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσαι; καὶ
quod signum cùm *futurum est hæc fieri?* *Ille autem* dixit; Videte ne
8 τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; Ὁ δὲ εἶπε, Βλέπετε μὴ
seducamini: multi enim venient in nomine meo, dicentes; Quia ego
πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ὅτι ἐγώ
sum: & tempus appropinquavit: *ne* ergò *eatis* post eos. Cùm autem
9 εἰμι· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικε· μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. Ὅταν δὲ
audieritis prælia & seditiones, *ne terreamini*: oportet *enim* hæc fieri
ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ (γ) ταῦτα γενέσθαι
primùm, sed *non* statim finis. Tunc dicebat illis; *Excitabitur* gens
10 πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἐγερθήσεται ἔθνος
contra gentem, & regnum adversùs regnum. Terræmotúsque magni per
11 (δ) ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν. (ε) Σεισμοί τε μεγάλοι κατὰ
loca, & fames, & pestilentiæ erunt: terroresque & signa de cœlo magna
τόπους, καὶ λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ ἔσονται· φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα
erunt. Ante *autem* hæc omnia injicient in *vos* manus suas,
12 ἔσαι. Πρὸ δὲ τούτων (ϛ) ἁπάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν,
& persequentur, tradentes in synagogas & custodias, *adductos* ad reges
καὶ διώξουσι, παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς, ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς
& præsides, propter nomen meum. Continget autem vobis in testimonium.
13 καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. Ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον.

σμθ β | ΟΕ' | σνα β

Ponite ergò in *corda vestra*, non præmeditari *defendi*. Ego
(ζ) Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, μὴ προμελετᾷν ἀπολογηθῆναι. Ἐγὼ 14 15
enim dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt contradicere *neque* resistere
γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν (η) οὐδὲ ἀντιστῆναι
omnes *adversantes vobis*. Trademini autem *&* à parentibus, & fratri-
πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων, καὶ ἀδελ- 16
bus, & cognatis, & amicis: & morte afficient ex vobis. Et eritis
φῶν, καὶ (θ) συγγενῶν, καὶ φίλων· καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. Καὶ ἔσεσθε 17
exosi ab omnibus propter nomen meum. Et capillus de capite vestro
μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. Καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν 18
non peribit. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Cùm
οὐ μὴ ἀπόληται. Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν (ι) κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὅταν 19
autem videritis circum*datam* ab *exercitibus* Hierusalem, tunc scitote quia 20
δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλὴμ, τότε γνῶτε ὅτι
appropinquavit desolatio ejus. Tunc qui in Judæa, fugiant ad
(κ) ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν εἰς 21
montes: & qui in medio ejus, discedant: & qui in regionibus, non
τὰ ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς, ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις, μὴ
intrent in eam.
εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν.

σνβ ι | σνγ β | σν α

MS. A. (γ) γενέσθαι ταῦτα (δ) ἐπ' ἔθνος, (ε) Σεισμοὶ μεγάλοι (ϛ) πάντων (ζ) Θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις (η) ἢ ἀντιστῆναι (θ) συγγενέων, (ι) κτήσεσθαι (κ) ἤγγισεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 * ܘܡܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܠܦܢܐ ܀ ܐܡܬܝ ܗܠܝܢ ܢܗܘܝܢ. ܘܡܢܐ ܗܝ ܐܬܐ ܡܐ
8 ܕܩܪܒܝܢ ܗܠܝܢ ܕܢܗܘܝܢ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܚܙܘ ܠܡܐ ܬܛܥܘܢ. ܤܓܝܐܐ ܓܝܪ
ܢܐܬܘܢ ܒܫܡܝ ܀ ܘܢܐܡܪܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܡܫܝܚܐ. ܘܙܒܢܐ ܩܪܒ. ܠܐ ܕܝܢ ܬܐܙܠܘܢ ܒܬܪܗܘܢ.
9 * ܘܡܐ ܕܫܡܥܬܘܢ ܩܪܒܐ ܘܬܘܢܓܪܐ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ. ܚܫܚܐ ܓܝܪ ܕܗܠܝܢ ܢܗܘܝܢ
10 ܠܘܩܕܡ. ܐܠܐ ܠܐ ܥܕܟܝܠ ܡܛܝܐ ܫܘܠܡܐ. * ܢܩܘܡ ܓܝܪ ܥܡܐ ܥܠ ܥܡܐ ܘܡܠܟܘ ܥܠ
11 ܡܠܟܘ. * ܘܙܘܥܐ ܪܘܪܒܐ ܢܗܘܘܢ ܒܕܘܟ ܕܘܟ. ܘܟܦܢܐ ܘܡܘܬܢܐ. ܘܢܗܘܘܢ ܕܚܠܬܐ
12 ܘܫܘܓܢܐ. ܘܐܬܘܬܐ ܪܘܪܒܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܢܬܚܙܝܢ. ܘܣܬܘܐ ܪܘܪܒܐ ܢܗܘܘܢ. * ܩܕܡ ܕܝܢ ܡܢ ܗܠܝܢ
ܟܠܗܝܢ ܀ ܢܪܡܘܢ ܥܠܝܟܘܢ ܐܝܕܝܐ. ܘܢܪܕܦܘܢܟܘܢ. ܘܢܫܠܡܘܢܟܘܢ ܠܟܢܘܫܬܐ ܘܠܒܝܬ
13 ܐܣܝܪܐ. ܘܢܩܪܒܘܢܟܘܢ ܩܕܡ ܡܠܟܐ ܘܗܓܡܘܢܐ ܡܛܠ ܫܡܝ. * ܘܬܗܘܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ
14 ܠܣܗܕܘܬܐ. * ܣܝܡܘ ܕܝܢ ܒܠܒܘܬܟܘܢ ܀ ܕܠܐ ܬܗܘܘܢ ܡܬܒܛܠܝܢ ܠܡܦܩ ܪܘܚܐ. * ܐܢܐ
15 ܓܝܪ ܐܬܠ ܠܟܘܢ ܦܘܡܐ ܘܚܟܡܬܐ. ܗܝ ܕܠܐ ܢܫܟܚܘܢ ܠܡܩܡ ܠܘܩܒܠܗ ܟܠܗܘܢ
16 ܒܥܠܕܒܒܝܟܘܢ. * ܢܫܠܡܘܢܟܘܢ ܕܝܢ ܐܒܗܝܟܘܢ ܘܐܚܝܟܘܢ ܘܐܚܝܢܝܟܘܢ ܘܪܚܡܝܟܘܢ.
17 18 ܘܢܡܝܬܘܢ ܡܢܟܘܢ. * ܘܬܗܘܘܢ ܣܢܝܐܝܢ ܡܢ ܟܠ ܐܢܫ ܡܛܠ ܫܡܝ. * ܘܡܢܬܐ ܡܢ
19 ܪܝܫܟܘܢ ܠܐ ܬܐܒܕ ܀ * ܒܡܣܝܒܪܢܘܬܟܘܢ ܕܝܢ ܬܩܢܘܢ ܢܦܫܬܟܘܢ. * ܡܐ ܕܝܢ
20 21 ܕܚܙܝܬܘܢ ܠܐܘܪܫܠܡ ܕܚܕܝܪܐ ܠܗ ܡܫܪܝܬܐ ܀ ܗܝܕܝܢ ܕܥܘ ܕܩܪܒ ܠܗ ܚܘܪܒܗ. * ܗܝܕܝܢ
ܐܝܠܝܢ ܕܒܝܗܘܕ ܐܢܘܢ ܢܥܪܩܘܢ ܠܛܘܪܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܒܓܘܗ ܐܢܘܢ ܢܥܪܩܘܢ.
ܘܕܒܩܘܪܝܐ ܠܐ ܢܥܠܘܢ ܠܗ.

Et interrogabant eum, dicentes; Doctor, 7
quando hæc erunt? quódve erit signum
quando hæc proximè futura erunt? Ipse 8
verò dixit eis; Videte ne seducamini: mul-
ti siquidem venient in nomine meo, di-
céntque; Ego sum Messia: & verò tempus 9
illud propè est: ne tamen post eos ambula-
veritis. Quúmque audieritis bella, & tu- 10
multus, ne extimueritis. Futurum est enim
ut hæc primùm fiant. Sed nondum perve-
nit finis. Insurget enim gens contra gen- 11
tem, & regnum contra regnum. Et terræ- 12
motus ingentes futuri sunt singulis in locis,
item fames & pestilentiæ: erúntque terri-
culamenta & pavores, & signa magna è
cœlo apparebunt, imbrésque permagni
erunt. Sed ante hæc omnia injicient in vos 13
manus, vósque persequentur, & tradent
vos in synagogas & carceres, & sistent vos
coram regibus & præsidibus propter nomen
meum.. Hæc autem erunt vobis testimonio.
Sed reponite in corde vestro, non esse vo- 14
bis studendum in reddenda ratione. Ego 15
enim dabo vobis os & sapientiam illam, cui
non poterunt obsistere omnes inimici vestri.
Tradent autem vos parentes vestri, & fratres, 16
& consanguinei, & amici vestri, mortíque
adigent *nonnullos* ex vobis. Et eritis exosi 17
omnibus propter nomen meum. Sed pilus 18
à capite vestro non peribit. Verùm per 19
patientiam vestram possidebitis animam
vestram. Quum autem videritis Jerusalem 20
cinctam ab exercitu, tunc scitote appropin-
quâsse vastationem ejus. Tunc ii qui sunt 21
in Judæa, fugiant in montem; quíque intra
eam sunt, evadant: & qui sunt in agris, non
ingrediantur eam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد بیست یك پیغمبري مسیح بر خرابي اورشلیم واحوالهایي که خواهد شد

7 * ازو پرسیدند وگفتند ، معلم اینها کي بشود ، ونشان چه باشد چون این همه نزدیك شوند ،
8 * او بدیشان گفت احتیاط کنید ، نبادا فریفته شوید ، زیرا بسیاران بنام من بیایند ،
وبگویند ، منم ، منم † مسیح ، وقت نزدیك است در دنبال ایشان مروید ، * وچون جنگها و
واشفتگیها بشود مترسید ، واجب است که این همه زودتر بشوند ، لیکن هنوز فرجام نرسید ،
10 11 * براي آنك اول خلق بر خلق بر خیزند ، ومملکت † بر مملکت ، * ودر جاي جاي اراجیفها
درست شود ، وتنگي وگرسنگي ، ومرگ بسیار ، ولرز وشکوه واشوبها ونشانها درست ،
12 وسهمناك † پیدا شوند † از آسمان ، وزمستان وسرما دراز کشد ، * زودتر ازانك این همه
بشود ، بر شما دست بنهند وشمارا بدشمني برانند ، ودر انجمنها شمارا بسپارند ، ودر بند
13 وزندان بروید ، وپیش ملکان ، وشحنگان شمارا بکشند ، براي نام من * که شمارا
14 گواهي شود ، * وهیچ درون شما بران نباشد ، که چون † بداوري برند ، واز ما سخن
15 پرسند ، چه جواب دهیم ، یا چگونه کنیم † دران وقت ، * منم که بشما دهن وحکمت

CXXI. Vaticinium Christi de excidio Hierosolymæ, & iis quæ eventura erant.

Eum interrogârunt, et dixerunt; 7
Præceptor, hæc quando erunt? et
signum quod erit, quando hæc omnia
propinqua erunt. Ipse eis dixit; 8
Cavete, ne decepti sitis: multi
enim in nomine meo venient, et
dicent; Ego sum, ego sum Chri-
stus: tempus propinquum est: post
eos ne eatis. Et cum bella et com- 9
motiones fuerint, ne timeatis: opor-
tet ut hæc omnia priùs fiant, sed
nondum finis advenit. Eò quòd 10
priùs populus in populum surgent,
et regnum in regnum. Et in diver- 11
sis locis motus validi erunt, et
angustia, et fames, et mors pluri-
ma: et tremor, et terror, et tumul-
tus, et signa dira et terribilia ap-
parebunt de cœlo, et hyems fri-
gúsque protrahetur. Sed *priusquam* 12
hæc omnia fiant, vobis manus in-
jicient, et vos hostiliter prosequen-
tur, et in synagogas vos tradent,
et in vincula et carcerem ibitis,
et ante reges et præfectos vos tra-
hent, propter nomen meum: ut vo- 13
bis testimonium sit. Nihil autem 14
intra vos de hoc sit, quòd, cùm in
judicium tulerint, et nos interroga-
verint, quod responsum dabimus,
aut quomodò faciemus in eo tempore?
Ego sum qui vobis os et sapientiam 15

Versio VULGATA LATINA.

7 Interrogaverunt autem illum, dicentes; Præceptor, quando hæc erunt, & quod
8 signum cùm fieri incipient? Qui dixit; Videte ne seducamini: multi enim ve-
nient in nomine meo, dicentes quia ego sum: & tempus appropinquavit: nolite
9 ergò ire post eos. Cùm autem audieritis prælia, & seditiones, nolite terreri:
10 oportet primùm hæc fieri, sed nondum statim finis. Tunc dicebat illis; Surget
11 gens contra gentem, & regnum adversus regnum. Et terræmotus magni erunt
per loca, & pestilentiæ, & fames, terroresque de cœlo, & signa magna erunt.
12 Sed ante hæc omnia injicient vobis manus suas, & persequentur, tradentes in
synagogas & custodias, trahentes ad reges & præsides, propter nomen meum:

13
Continget autem vobis in testimonium. Ponite ergò in cordibus vestris, non 14
præmeditari quemadmodùm respondeatis. Ego enim dabo vobis os & sapien- 15
tiam, cui non poterunt resistere & contradicere omnes adversarii vestri. Trade- 16
mini autem à parentibus, & fratribus, & cognatis, & amicis, & morte afficient 17
ex vobis: Et eritis odio omnibus propter nomen meum: Et capillus de 18
capite vestro non peribit. In patientia vestra possidebitis animas vestras. 19
Cùm autem videritis circumdari ab exercitu Jerusalem, tunc scitote quia appro- 20
pinquavit desolatio ejus: Tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes: & qui 21
in medio ejus, discedant: & qui in regionibus, non intrent in eam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل الخامس والسبعون *

7 * وسالوه قايلين يا معلم متي يكون هذا * وما العلامه اذا قريب هذه الامور ان تكون *
8 * فقال لهم انظروا لا تضلوا * فان كثيرين ياتون باسمي قايلين اني انا هو والزمان قد
9 قرب فلا تتبعوهم * فاذا سمعتم بالحروب والفتن فلا تجزعوا فان هذا مزمع ان يكون اولا لكن
10 لم ياتِ الانقضاء * حينيذٍ قال لهم تقوم امة علي امة ومملكة علي مملكة * ويكون
11 زلازل عظيمه في مواضع * ويكون جوع ووباء ومخاوف وعلامات عظيمه من السماء *

* الفصل السادس والسبعون *

12 * وقبل هذا كله يضعون ايديهم
عليكم ويطردونكم ويسلمونكم الي المجامع والسجون * ويقدمونكم الي الملوك والولاة
13 من اجل اسمي * فتكون لكم شهاده * فضعوا في قلوبكم الا تهتموا بما تحتجون به *
14
15 * فاني معطيكم فما وحكمة لا يقدر الذين يناصبونكم علي مقاومتها ولا الجواب عنها * وسوف
16
17 تسلمون من الاباء والاخوة والاقارب والاصدقاء ويقتل منكم * وتكونون مبغضين من
18 كل احد من اجل اسمي * وشعرة من روسكم لا تهلك * وبصبركم تقتنون نفوسكم *
19
20 * واذا رايتم يروسليم قد احاط بها الجنود فحينيذٍ اعلموا انه قد دنا خرابها * حينيذٍ
21 الذين في اليهوديه يهربون الي الجبال * والذين في وسطها يفرون خارجا * والذين
في الكور لا يدخلوها *

Sectio septuagesima quinta.

Interrogaverunt autem illum, dicentes; 7
Præceptor, quando erit hoc? & quod signum, quando imminebunt hæ res ut fiant? Ait illis; Videte, ne erretis: 8
multi enim venient in nomine meo, dicentes; Equidem ego sum: & tempus jam appropinquavit: ne ergò sequamini illos. Cùm autem audieritis prælia, & 9
seditiones, ne terreamini: quia hoc futurum est ut sit primùm, sed nondum venit finis. Tunc subdidit illis; Sur- 10
get gens contra gentem, & regnum adversùs regnum, Et erunt terræmotus 11
magni in locis quibusdam, & erit fames, & pestis, & terrores, & signa magna de cœlo.

Sectio septuagesima sexta.

Et ante hæc omnia, ponent manus suas 12
super vos, & persequentur vos, & tradent vos in synagogas & carceres, & offerent vos regibus & præfectis propter nomen meum; Eritque vobis in testi- 13
monium. Ponite ergò in cordibus vestris, 14
haud esse solicitos in iis quæ ad excusationem adducturi sitis. Ego enim da- 15
turus sum vobis os, & sapientiam, cui non poterunt qui se opponent vobis, contradicere, neque respondere. Et quidem 16
trademini à parentibus, & fratribus, et cognatis, et familiaribus: & occiden-
tur ex vobis quidam. *Et eritis odiosi* 17
unicuique propter nomen meum. Et ca- 18
pillus de capitibus vestris non peribit.
Et cum patientia vestra possidebitis 19
animas vestras. Cúmque videritis Je- 20
rusalem jam obsessam ab exercitibus, tunc scitote quòd jam appropinquavit ruina ejus. Tunc qui sunt in Judæa, 21
fugient in montes: et qui intus illam, fugient forás: & qui in ruribus, non ingredientur eam;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ : ኅልቀተ : ዓለም፡:=፦

7 ወተስእልዎ : ወይቤልዎ : እናደሊሁ፡ ሊቅ፡ ማእዜ፡ይከውን፡ዝንቱ፡ወምንተ፡ ትእም
8 ርቱ፡እም፡ ይከውንዝ፡:=፦ ወይቤሎሙ፡ዑቁ፡ ሊያስሕቱክሙ፡ ብዙኃን፡ ይመጽኡ፡
በስምየ፡ ወይብሉ : አነ፡ ውእቱ : ወበጽሐ : ዕድሜሁ : ወኢትሑሩ : ወኢትትለውዎ
9 ሙ፡:=፦ እም፡ሰማዕክሙ፡ ቀትለ፡ወሀከከ፡ ኢትደንግፁ፡እስመ፡ ይከውን፡ይቀድም፡
10 ከመዝ፡ወባሕቱ፡ኢኮ፡ሶቤሃ፡ዘይኃልቅ፡:=፦ ወይቤሎሙ፡ይትነሥኡ፡ሕዝብ፡ዲበ፡ሕ
11 ዝብ፡ወነገሥት፡ሳዕለ፡ነገሥት፡=፦ ወይመጽእ፡ዐቢይ፡ድልቅልቅ፡ወረኃብ፡ በበ፡ብሔ
12 ሩ፡ ወፍርሃት፡ሳዕለ፡ሰብእ፡ወታኣምር፡ ዐቢይ፡ ይከውን : ወክቡርት፡:=፦ ወእምቅ
ድመ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ይእኅዙክሙ፡ ወይወስዱክሙ፡ ለዐዋደተ፡ወኀበ፡ ነገሥት፡ወመስፍ
13 ንት፡ ወይሞቅሑክሙ : ወዝይረክበክሙ : በእንተ፡ ስምየ፡=፦ ከመ፡ይኩን፡ሰምዕ፡
14 ለዕሌሆሙ፡:=፦ ወዑቁ፡ ኢትሐልዩ፡ በልብክሙ፡ ዘትብሉ፡=፦ አነ፡እሁበክሙ፡አ
15 ፈ፡ ወጥበበ : በዘ : ኢይክሉክሙ : ተዋቅሦተክሙ : ወይትነሥኡ : ሳዕሌክሙ፡=፦
16 ወያገብኡክሙ : አዝማዲክሙ : ወአኃዊክሙ : ወአዕርክቲክሙ : ቢጾክሙ፡=፦
17 ወኵሉ : ይጸልእክሙ : በእንተ፡ስምየ : ወይቀትሉክሙ፡=፦ ወኢይትሐጐል :
18 ሥዕርት : ርእስክሙ፡=፦ ወበትዕግሥትክሙ : ታጠርይዋ : ለነፍስክሙ፡:=፦
19 ወእመ : ርኢክሙ፡ ዓገትዋ፡ ሰራዊት፡ ለኢየሩሳሌም : አእምሩ : ከመ፡በጽሐ : ሙስ
20 ናሃ፡:=፦ ይእተ : ዕለተ : እለ፡ ውስተ፡ ይሁደ፡ ይጕየዩ : ውስተ፡ አድባር፡ ወእለሂ፡
21 ማእከለ : ይወፅኡ፡እምኔሃ፡ ወእለሂ፡ውስተ፡ በሐውርት፡ኢይበውእዋ፡=፦

De fine mundi.

Et interrogârunt eum, & dixerunt ei discipuli ejus; Magister, quando erit hoc? 7
& quid signum quando futurum est hoc? Et dixit iis, Videte ne seducant vos: 8
multi venient in nomine meo, & dicent; Ego sum, & appropinquavit tempus
ejus: & ne abeatis neque sequamini eos. Quum audieritis bellum, & seditio- 9
nem, ne terremini: quia erit priùs sic, veruntamen non statim finis erit. Et dixit 10
iis; Insurget gens in gentem, & regnum contra regnum. Et veniet magnus tre- 11
mor, & fames singulis regionibus, & terror super homines, & signum magnum
erit, & celebre. Et ante hæc omnia prehendent vos, & perducent vos ad con- 12
ventus, & ad reges & gubernatores & vincient vos, & hoc continget vobis 13
propter nomen meum: Ut fiat testimonium super eos. Et cavete ne cogite- 14
tis in cordibus vestris quid dicatis. Ego dabo vobis os, & intelligentiam cujus 15
respectu non poterunt contradicere vobis, neque insurgere contra vos. Et 16
tradent vos parentes vestri, & fratres vestri, & amici vestri, *et* vicini vestri.
Et omnes odio habebunt vos propter nomen meum, & trucidabunt vos. 17
Et non peribit pilus capitis vestri. Et in patientia vestra possidebitis animas 18
vestras. Et quum videritis cinctam exercitibus Hierosolymam, scitote quòd 19
appropinquavit desolatio ejus. Hoc die qui in Judæa *sunt* fugient in montes; 20
& qui in medio, exibunt ex illa; & qui in regionibus, non ingredientur eam. 21

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 دهم * که تمامت † دشمنان † شما با شما برابري نتوانند کردن * * پدران وبرادران
17 وخويشان شما † شمارا بدست دهند * وازشما بميرانند * * براي نام من † با هر کسي
18 دشمن داشته شويد * * ويکتاي † موي از سر شما کم نشود * * بصبر وشکيبايي
19
20 جان خودرا حاصل کنيد * * چون بينيد * که در اورشليم وگرداگرد او لشکر
21 در ميچيك باشد * انکه بدانيد که خرابي او نزديك شد * * وايشان که در يهودا اند
در کوه بگريزند * واتان که در شهر اندرونند * بگريزند * وايشان که در ديهها
باشند * درو درنروند *

dabo, ita ut omnes inimici vestri vobis resistere non poterint. Pa- 16
tres, et fratres, et propinqui vestri vos in manum eorum tradent, & è vobis aliquos *morte afficient.*
Propter nomen meum unicuiq; odio 17
habiti eritis. Unicus autem capil- 18
lus à capite vestro non peribit. Pa- 19
tientiâ et tolerantiâ animam vestram comparate. Cùm videritis, 20
quòd in Hierosolymam et circumcirca eam exercitus invectus sit, tunc scitote desolationem ejus propinquam esse. Illi itaque qui in Ju- 21
dæa fuerint, ad montem fugiant: ii autem qui intra civitatem fuerint, aufugiant: et illi qui in agris fuerint; in eam ne ingrediantur.

Quia dies ultionis hi sunt, *impleri* omnia scri-
22 Ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσι, τοῦ (λ) πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμ-
pta. Væ autem in *utero habentibus*, & *lactantibus* in illis die-
23 μένα. Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ-
bus: erit enim *necessitas* magna super terram, & ira *in* populo
ραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ (μ) ὀργὴ ἐν τῷ λαῷ
hoc. Et cadent ore gladii, & captivi ducentur in omnes
24 τούτῳ. Καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα
gentes: & Hierusalem *erit calcata* à gentibus, donec impleantur tempora
τὰ ἔθνη· καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ
gentium. Et erunt signa in Sole, & Luna, & stellis, & in *terra*
25 ἐθνῶν. Καὶ ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ, καὶ σελήνῃ, καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς
pressura gentium *in determinatione*, *resonante mari*, & *salo*: *Exanimatis*
26 συνοχὴ ἐθνῶν ἐν (ν) ἀπορίᾳ, ἠχούσης θαλάσσης, καὶ σάλου· Ἀποψυχόντων
hominibus præ timore & expectatione *supervenientium habitatæ*: nam
ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ
virtutes cœlorum movebuntur. Et tunc videbunt filium hominis
27 δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
venientem in nube cum potestate & *gloria multa*. Incipientibus autem his
28 ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. Ἀρχομένων δὲ τούτων
fieri, respicite & levate capita vestra: quoniam appropinquat red-
γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπο-
emptio vestra. Et dixit similitudinem illis; Videte *ficum*, & omnes
λύτρωσις ὑμῶν. Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς, Ἴδετε τὴν συκῆν, καὶ πάντα 29
arbores. Cùm *protulerint* jam, *videntes* à *vobisipsis agnoscitis* quoniam
τὰ δένδρα. Ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε (ξ) ὅτι 30
jam propè æstas est. Ita & vos, cùm videritis hæc *fieri*,
ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. (ο) Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, 31
scitote quoniam propè est regnum Dei. Amen dico vobis; Quia non
γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ 32
præteribit generatio hæc, donec omnia fiant. Cœlum & terra transi-
παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύ- 33
bunt, *at* verba mea non transibunt. Attendite autem *vobisipsis*, ne fortè
σονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε 34
graventur vestra corda in crapula, & ebrietate, & curis *vitalibus*,
(π) βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ, καὶ μέθῃ, καὶ μερίμναις βιωτικαῖς,
& repentina in vos superveniat dies illa. Tanquam laqueus enim superveniet
καὶ αἰφνίδιος (ρ) ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται 35
in omnes *sedentes* super faciem omnis terræ. Vigilate itaque, *in*
ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον (σ) πάσης τῆς γῆς. Ἀγρυπνεῖτε οὖν, ἐν 36
omni tempore *rogantes*, ut digni habeamini *effugere* ista omnia futura
παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆτε ἐκφυγεῖν (τ) ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα
fieri, & stare ante filium hominis.
γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

MS. A. (λ) πλησθῆναι (μ) ὀργὴ τῷ (ν) ἀπορίᾳ ἤχους (ξ) διότι (ο) Οὕτως (π) βαρυνθῶσιν αἱ καρδίαι ὑμῶν (ρ) ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς (σ) τῆς γῆς πάσης. (τ) πάντα ταῦτα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
[illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
[illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
[illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
[illegible]

Nam hi sunt dies ultionis, ut impleatur 22
quicquid scriptum est. Væ autem iis quæ 23
fuerint prægnantes, iisque quæ lactantes
fuerint in illis diebus: erit enim angustia
ingens in terra, & ira in populo isto. Ca- 24
dentque acie gladii, & captivi abducentur
in omnem regionem: & Jerusalem erit
conculcata à gentibus, usquequò implean-
tur tempora Gentium. Et erunt signa in 25
Sole & Lunâ & syderibus, & in terra anxi-
etas gentium, & perplexitas manuum præ
stupore sonitûs maris: Et commotio quæ 26
ejiciet animas hominum præ timore ejus
quod invasurum est terram: & commove-
buntur virtutes cœlorum. Et tunc videbunt 27
Filium hominis venientem in nubibus cum
virtute multa, magnâque gloriâ. Quum 28
autem hæc incipient fieri, bono animo
estote, & attollite capita vestra, quoniam
appropinquat redemptio vestra.

Ad vesperas dominicæ post festum crucis. 6^a.

Porrò dicebat eis parabolam; Videte ficum 29
& omnes arbores: Quæ quum pullulave- 30
rint, statim ex eis intelligitis propè esse
æstatem. Ita & vos quum videritis hæc 31
fieri, scitote propè esse regnum Dei.
Amen dico vobis, haudquaquam præteri- 32
turam generationem istam, quousque hæc
omnia fiant. Cœlum & terra transibunt, 33
verba autem mea minimè transilbunt. Ca- 34
vete autem vobis ipsis, nequando graventur
corda vestra crapulâ & ebrietate, & solici-
tudine seculi, & repentè vobis superveniat
dies ille: Nam instar laquei invadet eos 35
omnes qui habitant in superficie universæ
terræ. Estote igitur vigilantes omni tem- 36
pore, & orantes, ut digni habeamini qui
effugiatis hæc quæ futura sunt, & consista-
tis coram Filio hominis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * كه روزها هستند ازان پاداش ستدن • كه هر چه نبشته شد † تمام شوند • * اكنون
23 واي بر زنان آبستن • وايشان كه بچكانرا شير مي دهند • دران روزها دشخواريها وتنكي
24 سخت † بر زمين بشود • وبر عالم خشم عظيم پيدا شود • * ودر ولايتها واقليمها اشوب
وجنك • وغارت باشد • واسير برده شود • واورشليم از طوايفها كوفته • وساويك كرده •
25 تا كه روزكار تمام شود • * ودر آفتاب نشانها بشوند • ودر ماه • وستاركان نيز * وبر روي
زمين سختي وتنكي شوند • ودر دستها رعشه • ولرز پيدا شود • از سهم ودرشتي اواز دريا •
26 * وزلزله در كوهها • وشكوه ونهيب • واوازهاء عظيم كه جان مردم را بدر كند •
27 ونيرومندان اسماني بلرزند • * انكه فرزند ادمي را بينيد كه بر ابر بيايد با لشكرها
28 وعظمت بزرك • * وچون اين چيزها اغاز كنند والبته بشود • شما دل استوار داريد • وسر
29 شمارا بلند † بر داريد • كه خلاص شما نزديك شد • * وبديشان مثل كفت • كه
30 درخت انجير وديكر درختهارا ببينيد * كي برك اغاز كنند • وسبز شوند • وبر ويند •
31 بدانيد • كه تابستان رسيد • * اين چنين نيز شما • وقتي كه ببينيد • كه اينها همه

Quia dies sunt ultionis capiendæ, 22
ut quæcunque scripta sunt comple-
antur. Væ autem mulieribus præ- 23
gnantibus, & eis quæ infantes la-
ctaverint: in illis enim diebus
calamitates, & angustia extrema
in terra erunt, & in orbem ira
magna revelabitur. Et in provin- 24
ciis & regionibus tumultus, & bel-
lum, & direptio erit, & captivi
abducentur: & Hierosolyma à
gentibus conculcata & contrita
erit, usque quò tempus compleatur.
Et in Sole signa erunt, & in Luna 25
& stellis etiam, & super faciem
terræ tribulatio & angustia erunt:
& in manibus trepidatio & tre-
mor conspectus erit, præ terrore
& impetu sonitûs maris: Et ter- 26
ræmotus in montibus & consterna-
tio, & terror, & voces magnæ quæ
animas hominum expellent: et po-
tentia cœlorum contremiscent. Tunc 27
Filium hominis videbitis, qui in
nube veniet cum exercitibus et
majestate magnâ. Cùm autem hæc 28
inceperint, omninò enim fient, vos
animum confirmatum habete, et
capita vestra sursum efferte; quia
salus vestra propè facta est. Et 29
illis parabolam dixit; Arborem
ficûs et alias arbores videte: Cùm 30
folia emittere incipiunt, et vi-
rescunt, et germinant, scitis æsta-
tem advenire. Sic etiam vos, quan- 31
do videritis quòd hæc omnia

Versio VULGATA LATINA.

22
23 Quia dies ultionis hi sunt, ut impleantur omnia quæ scripta sunt. Væ autem
prægnantibus & nutrientibus in illis diebus: erit enim pressura magna super ter-
24 ram, & ira populo huic. Et cadent in ore gladii: & captivi ducentur in omnes
Gentes, & Jerusalem calcabitur à Gentibus: donec impleantur tempora natio-
25 num. Et erunt signa in Sole, & Lunâ, & stellis, & in terris pressura Gentium
26 præ confusione sonitûs maris, & fluctuum: Arescentibus hominibus præ timore,
& expectatione, quæ supervenient universo orbi: nam virtutes cœlorum move-
27 buntur: Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate
28 magna, & majestate. His autem fieri incipientibus, respicite, & levate capita
29 vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra. Et dixit illis similitudinem;
Videte ficulneam, & omnes arbores: Cùm producunt jam ex se fructum, scitis 30
quoniam propè est æstas. Ita & vos cùm videritis hæc fieri, scitote quoniam 31
propè est regnum Dei. Amen dico vobis; Quia non præteribit generatio hæc, donec 32
omnia fiant. Cœlum & terra transibunt: verba autem mea non transibunt. 33
Attendite autem vobis, ne fortè graventur corda vestra in crapula, & ebrietate, 34
& curis hujus vitæ: & superveniat in vos repentina dies illa: Tanquam la- 35
queus enim superveniet in omnes, qui sedent super faciem omnis terræ. Vigi- 36
late itaque, omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere ista omnia, quæ
futura sunt, & stare ante Filium hominis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 لان هذه هي ايام الانتقام ليتم كلما هو مكتوب * الويل للحبالي والمرضعات في تلك الايام
23
24 لان شدة عظيمة تكون على الارض وسخط على هذا الشعب * ويقعون في فم السيف * ويسبون
25 من كل الامم * وتكون يروسليم موطيا من الامم حتى يكمل زمان الامم * وتكون علامات في
الشمس والقمر والنجوم * ويحدث على الارض ضيق للامم من هول صوت البحر والزلازل *
26 * وتخرج نفوس اناس منهم من الخوف وانتظار ما ياتي على المسكونة * لان قوات السماء
27 تضطرب * وينظرون ابن الانسان اتيا في السحاب مع قوات ومجد عظيم * فاذا بدات هذه ان
28
29 تكون فارفعوا رووسكم وانظروا الى فوق فان خلاصكم قد دنا * ثم قال لهم مثلا انظروا
30
31 الى التينة والى كل الاشجار * اذا اينعت علمتم منها ان الصيف قد دنا * كذلك انتم ايضا
32 اذا رايتم هذا كله كاينا اعلموا ان ملكوت الله قد اقترب * امين اقول لكم ان هذا الجيل
33 لا يزول حتى يكون هذا كله * والسماء والارض يزولان وكلامي لا يزول *

* الفصل السابع والسبعون *

34 * تحفظوا لئلا تثقل قلوبكم من الشبع والسكر واهتمام المعيشة * فيقبل عليكم ذلك اليوم
35 بغتة * لانه مثل الفخ ياتي على كل الجلوس على وجه الارض كلها * فاسهروا كل حين وصلوا
36 لتقدروا ان تفلتوا من هذه الامور الكاينة كلها وتقفوا قدام ابن الانسان *

Quia hi sunt dies ultionis, ut impleatur 22
quicquid est scriptum. Væ prægnanti- 23
bus & lactantibus in illis diebus, quia
pressura maxima erit super terram, &
ira contra hunc populum. Et cadent in 24
ore gladii: & captivi ducentur ab
omnibus gentibus. Et erit Jerusalem
calcata à gentibus: donec impleatur tem-
pus Gentium. Et erunt signa in sole, & 25
lunâ, & stellis: & eveniet super ter-
ram angustia gentibus ob inopinatum
terrorem strepitûs maris, & terræmotûs:
Et egredientur animæ quorundam ab eis, 26
præ timore & expectatione ejus quod
veniet super orbem: quia virtutes cæli
conturbabuntur. Et videbitis Filium 27
hominis venientem in nubibus cum vir-
tutibus & gloriâ magnâ. Cùm autem 28
incipient hæc esse, elevate capita vestra,
& respicite sursum, quoniam redemptio
vestra appropinquavit. Deinde dixit 29
illis similitudinem; Videte ficum &
omnes arbores: Cùm cœperint mature- 30
scere, noscitis ex eis quòd æstas jam
appropinquavit. Ita vos etiam cùm 31
videritis hæc omnia fieri, scitote quòd
regnum Dei jam advenit. Amen dico 32
vobis, Quòd hæc generatio non præteri-
bit donec fiant hæc omnia. Et cælum ac 33
terra transibunt, sermo autem meus non
transibit.

Sectio septuagesima septima.

Attendite ne graventur corda vestra sa- 34
tietate, & ebrietate, & solicitudine
victûs, & superveniat vobis illa dies
repentè. Nam tanquam laqueus super- 35
veniet omnibus sedentibus super faciem
terræ universæ. Itaque vigilate omni 36
tempore & orate, ut possitis evadere
has res quæ futuræ sunt omnes, & stare
ante Filium hominis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 እስመ : ዕድሜሃ : ውእቱ : በዘ : ይትቤቀልዋ : ከመ : ይብጻሕ : ኵሉ : ዘጽሑፍ :
23 ላዕሌሃ::=፦ ወባሕቱ:አሌሎን:ለፅኑሳት: ወለእለ: ይሐፅና:ውእተ:ዕለተ:: እስመ:
ይከውን:ዓቢይ:ምንደቤ: ውስተ: ምድር: ወመቅሠፍት: ውስተ: ሕዝብ: ዝንቱ::=፦
24 ወይወድቁ : በኵናት : ወይፄወዉ : ውስተ : ኵሉ : አሕዛብ : ወይከይድዋ: አሕዛብ:
25 ለኢየሩሳሌም : እስከ : ይበጽሕ : ዕድሜሆሙ : ለአሕዛብ::=፦ ወይከውን:
ተአምር : ውስተ: ፀሐይ: ወወርኅ: ወከዋክብትኒ: ይወድቁ: እምሰማይ: ውስተ: ምድር:
26 ወይትመነደቡ:አሕዛብ: ወይኀስሩ: ወባሕርኒ: ትደምፅ:=፦ ወትትከወሰ: እም
ንፋሰ:እጓለ:እመ: ሕያው: ወእምፍርሃት: ወእምትሕዝብት: ዘይመጽእ: ለዓለም:
27 እስመ: ይትከወስ: ኀይለ:ሰማያት:ውእተ: ዕለተ::=፦ ወእሜሃ: ይሬእይዎ: ለወልደ:
እጓለ: እመ: ሕያው: ይመጽእ: በደመና:ሰማይ: ምስለ:ኀይል:ብዙኅ:ወስብሐት::=፦
28 ወሶበ: ኮነ: ዝንቱ: ኵሉ: ስግዱ : ወአንሥኡ : ርእስክሙ : እስመ : በጽሐ : ዘያድ
29 ኅነክሙ:=፦ ወመሰለ: ሎሙ: ወይቤሎሙ: እግዚእ : ኢየሱስ : እመ ከመ : ርኢክ
30 ሙዋ:ለበለስ: ወለኵሉ: ዕፀው:=፦ ከመ: ሠርጹ: አእምሩ: ከመ: አልጸቀ: ምእረ
31 ሩ:=፦ አንትሙኒ : እምከመ: ርኢክሙ : ከመ : ኮነ : ዝንቱ : አእምሩ : ከመ:
32 በጽሐት: መንግሥተ: እግዚአብሔር::=፦ አሜን : እብለክሙ : ከመ: ኢተኀልቅ:
33 ዛቲ: ትውልድ: እስከ: ይከውን: ዝንቱ: ኵሉ:=፦ ሰማይ:ወምድር: ይኀልፉ: ወቃል
34 የሰ:ኢይኀልፍ::=፦ ዑቁ:ርእሰክሙ: ኢታክብዱ : ልበክሙ: በሰታይ: ወፈጊዕ: ወበ
35 ሐልዮ: መንበርት : ወትበጽሐክሙ : ይእቲ : ዕለት: ግብተ::=፦ ከመ: መሠገርት:
36 እንተ : ተወርድ: ደበ : ኵሎሙ: እለ : ይነብሩ : ውስተ : ምድር::=፦ ትግሁ : እ
ንከ:በኵሉ:ጊዜ:ከመ:ትክሀሉ: ላምሠጠ: በጸሎትክሙ: እምነ: ኵሉ:ዝንቱ: ዘይ
መጽእ : ወትቁሙ : ቅድሜሁ:ለወልደ: እጓለ: እመ: ሕያው::=፦

Quia tempus est in quo retribuetur ei, ut adveniat totum quod scriptum est de 22
ea. Veruntamen væ prægnantibus & nutricibus isto die, quoniam erit magna 23
tribulatio in terra, & percussio in hac gente. Et cadent per gladium, & capti- 24
vi erunt in omnibus gentibus, & conculcabunt gentes Hierosolymam: usquequò
veniet tempus Gentium. Et erit signum in sole & lunâ, & stellæ cadent à cœlo 25
in terram, & afflicti erunt populi, & confusi erunt, & mare faciet strepitum:
Et commotum erit à spiritu hominis, & à timore, & ab existimatione futuri se- 26
culi, quia commota erit potestas cœli, istâ die. Tunc videbunt Filium homi- 27
nis venientem in nube cœli, cum potestate multa & gloria. Et quum fuerit 28
hoc totum, adorate, & levate capita vestra, quoniam appropinquavit qui ser-
vabit vos. Et parabolicè loquutus est iis, & dixit iis Dominus Jesus; Quando 29
videtis ficum & omnes arbores, Quòd florescunt, scitote quòd appropinqua- 30
vit messis. Vos quando videritis quòd factum est hoc, scitote, quòd acces- 31
sit regnum Dei. Amen dico vobis, quòd non præteribit hæc generatio quo- 32
usque erit hoc totum. Cœlum & terra præteribit, & verbum meum non 33
præteribit. Cavete vobismet ne gravetis corda vestra in potu & crapulâ, 34
& in cura mundanâ, & superveniat vobis ista dies repentè: Sicut rete 35
quod descendet super omnes habitantes in terra. Vigilate igitur in omni 36
tempore, ut possitis fugere per orationem vestram à toto hoc quod futu-
rum est, & consistatis coram Filio hominis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 مي شوند * بدانيد كه ملكوت خدا نزديك آمده است * راست بشما بگويم * اين دوده
33 نگذرد * تا آنكه كه اينها همه بشوند * آسمان وزمين بگذرند * وسخنهاء من
34 نگذرند * ازين ساعت در نفس خود حاضر * واستوار باشيد * نبادا † براي عيش * وتفرج
35 ومستي * وآرايش عالم † از اول † دل شمارا گران كند * وناگهان وه زبر شما بيايد * * براي
آنك همچون برق * وفروغ افتاب † بتابد † بر كساني كه بر روي زمين نشسته اند *
36 * اكنون در همه وقتي ان بهتر كه شب بي خواب باشيد * تا ارزاني باشيد كه ازين همه توانيد †
گريختن وبرابر فرزند † ادمي بايستيد *

fiant, scitote regnum Dei prope
advenisse. Certò vobis dico, Hæc 32
generatio non præteribit, donec hæc
omnia fiant. Cælum & terra trans- 33
ibunt, verba autem mea non trans-
ibunt. Ab hac horâ vobismet at- 34
tenti, & confirmati estote, ne victu
& voluptate, & ebrietate, & or-
natu, mundus quàm citissimè cor
vestrum aggravet, & subitò Dies
vobis superveniat. Eò quòd veluti 35
fulgor & splendor Solis affulgebit
iis qui super faciem terræ habi-
tant. Omni igitur tempore hoc 36
satius est, ut nocte insomnes
sitis; ut digni sitis qui hæc omnia
possitis effugere, & coram Filio
hominis stetis.

Erat autem diebus in templo docens, at noctibus exiens morabatur
37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος (υ) ηὐλίζετο
in monte vocato Olivarum. Et omnis populus manicabat ad eum in
38 εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν
templo audire eum.
τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

CAP. XXII. κβ'. Οϛ'

1 Appropinquabat autem *festum* Azymorum, *dictum* Pascha. Et quærebant principes σξ
2 Ἤγγιζε δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη πάσχα. Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχ- α
Sacerdotum & Scribæ *hoc*, quomodò *tollerent eum*: timebant *enim* plebem.
ιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς τὸ, πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν. σξα
Intravit autem Satanas in Judam *cognominatum Iscarioten, existentem ex*
3 Εἰσῆλθε δὲ (α) ὁ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ α
numero duodecim. Et *abiens* collocutus est principibus Sacerdotum, & σξβ
4 τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι, (β) καὶ θ
magistratibus *hoc*, *quomodò* illum traderet eis. Et gavisi sunt, & pacti sunt
5 τοῖς στρατηγοῖς τὸ, πῶς αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς. Καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο σξγ σξδ
illi *argentum* dare. Et spopondit: & quærebat opportunitatem *ad tradendum* β ι
6 αὐτῷ (γ) ἀργύριον δοῦναι. Καὶ ἐξωμολόγησε· καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι
illum *eis* sine *turba*. Venit autem dies Azymorum, in qua *oportebat*
7 αὐτὸν (δ) αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου. Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει
occidi Pascha. Et misit Petrum & Joannem, dicens; Euntes pa-
8 θύεσθαι τὸ πάσχα. Καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰπών, Πορευθέντες ἑτοι-

rate nobis Pascha, ut manducemus. Illi *autem* dixerunt *ei*; Ubi vis pa-
μάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ἑτοι- 9
remus? *Is autem* dixit *eis*; Ecce introeuntibus vobis in civitatem,
μάσωμεν; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδοὺ εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν, 10
occurret vobis homo amphoram aquæ portans: sequimini eum in
συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς
domum *quò* intrat. Et dicetis patrifamilias domus; Dicit
τὴν οἰκίαν (ε) οὗ εἰσπορεύεται. Καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας, Λέγει 11
tibi Magister; Ubi est diversorium, ubi Pascha cum discipulis meis
σοι ὁ διδάσκαλος, Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου
manducem? Et ipse vobis ostendet cœnaculum magnum stratum: ibi pa-
φάγω; Κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει (ζ) ἀνώγεον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοι- 12
rate. Euntes autem invenerunt sicut dixit illis: & paraverunt Pascha.
μάσατε. Ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἴρηκεν αὐτοῖς· καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. 13
Et cùm facta esset hora, discubuit, & duodecim Apostoli cum eo. Et
Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. Καὶ 14
ait *ad eos*; Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum, 15
εἶπε πρὸς αὐτούς, Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν,
ante me pati. Dico enim vobis, Quia *non amplius* non manducabo *ex eo*,
πρὸ τοῦ με παθεῖν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, (η) Ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, 16
donec impleatur in regno Dei.
ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

MS. A. (υ) * ηὐλίζετο ΚΕΦ. κβ'. MS. A. (α) Σατανᾶς (β) καὶ στρατηγοῖς (γ) ἀργύρια (δ) ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς. (ε) οὗ ἐὰν εἰσπορεύεται. (ζ) ἀνάγαιον (η) Ὅτι οὐ μὴ φάγω

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 * ܒܐܝܡܡܐ ܕܝܢ ܡܠܦ ܗܘܐ ܒܗܝܟܠܐ. ܘܒܠܠܝܐ ܢܦܩ ܗܘܐ ܒܐܬ ܒܛܘܪܐ ܕܡܬܩܪܐ ܕܒܝܬ
38 ܙܝܬܐ. * ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܡܩܕܡ ܗܘܐ ܠܘܬܗ ܠܗܝܟܠܐ ܠܡܫܡܥ ܡܠܬܗ.
* ܕܪܡܫܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ * ܣܒ * ܩܦܠܐܘܢ * ܟܒ *
1 2 * ܩܪܝܒ ܗܘܐ ܕܝܢ ܥܐܕܐ ܕܦܛܝܪܐ ܕܡܬܩܪܐ ܦܨܚܐ. * ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ.
3 ܕܐܝܟܢܐ ܢܩܛܠܘܢܗ. ܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܡܢ ܥܡܐ. * ܥܠ ܗܘܐ ܕܝܢ ܣܛܢܐ ܒܝܗܘܕܐ
4 ܕܡܬܩܪܐ ܣܟܪܝܘܛܐ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܡܢܝܢܐ ܕܬܪܥܣܪ. * ܘܐܙܠ ܡܠܠ ܥܡ ܪܒܝ
5 ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ. ܘܥܡ ܫܠܝܛܐ ܕܗܝܟܠܐ ܐܝܟ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ ܠܗܘܢ. * ܘܚܕܝܘ ܘܐܬܩܝܡܘ
6 ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ ܟܣܦܐ. * ܘܐܫܬܘܕܝ ܠܗܘܢ. ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܠܗ ܦܠܚܢܐ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ ܠܗܘܢ
7 ܠܒܪ ܡܢ ܟܢܫܐ. * ܘܡܛܝ ܝܘܡܐ ܕܦܛܝܪܐ. ܕܒܗ ܕܝܠܗ ܗܘܐ ܥܝܕܐ ܕܢܬܢܟܣ ܦܨܚܐ.
8 9 * ܘܫܕܪ ܝܫܘܥ ܠܟܐܦܐ ܘܠܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܙܠܘ ܛܝܒܘ ܠܢ ܦܨܚܐ ܕܢܐܟܘܠ. * ܗܢܘܢ
10 ܕܝܢ ܐܡܪܘ ܠܗ. ܐܝܟܐ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܢܛܝܒ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܐ ܡܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܕܝܢܬܐ.
11 ܦܓܥ ܒܟܘܢ ܓܒܪܐ ܕܫܩܝܠ ܡܐܢܐ ܕܡܝܐ ܙܠܘ ܒܬܪܗ. * ܘܐܝܟܐ ܕܥܐܠ. ܐܡܪܘ ܠܡܪܗ
12 ܕܒܝܬܐ. ܪܒܢ ܐܡܪ. ܐܝܟܘ ܒܝܬ ܡܫܪܝܐ ܐܝܟܐ ܕܐܟܘܠ ܦܨܚܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܝ. * ܘܗܐ ܗܘ ܡܚܘܐ
13 ܠܟܘܢ ܥܠܝܬܐ ܚܕܐ ܪܒܬܐ ܕܡܫܘܝܐ. ܬܡܢ ܛܝܒܘ. * ܘܐܙܠܘ ܐܫܟܚܘ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ.
14 15 ܘܛܝܒܘ ܦܨܚܐ. * ܘܟܕ ܗܘܐ ܥܕܢܐ. ܐܬܐ ܐܣܬܡܟ. ܘܬܪܥܣܪ ܫܠܝܚܐ ܥܡܗ. * ܘܐܡܪ
16 ܠܗܘܢ. ܪܓܬܐ ܪܓܝܬ. ܕܗܢܐ ܦܨܚܐ ܐܟܘܠ ܥܡܟܘܢ ܥܕܠܐ ܐܚܫ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ
ܓܝܪ. ܕܡܟܝܠ ܠܐ ܐܟܘܠܝܘܗܝ ܥܕܡܐ ܕܢܫܬܠܡ ܒܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ.

Interdiu autem docebat in templo: noctu 37
verò exiens, pernoctabat in monte qui vo-
catur Oliveti. Et totus populus manè ve- 38
niebant ad eum in templum, ut audirent
sermonem ejus.

Ad vesperam, feriâ VI. crucifixionis. 62.

CAP. XXII.

APpropinquabat autem festum Azymo- 1
rum, quod vocatur Pascha. Et quærebant 2
principes sacerdotum & scribæ quomodò
trucidarent eum: timebant enim à populo.
Introivit autem Satanas in Judam vocatum 3
Iscariotem, qui erat è numero duodecim.
Et abiens collocutus est cum principibus sa- 4
cerdotum & scribis & ducibus militiæ tem-
pli, ut ipsis eum proderet. Et gavisi sunt, 5
ac pacti sunt se daturos ei pecuniam. Et 6
spopondit eis: quærebátque sibi opportuni-
tatem, ut proderet eum ipsis extra turbam.
Advenit autem dies Azymorum, in qua mo- 7
ris erat mactari Pascha. Et misit Jesus 8
Cepham & Johannem, dixitque eis; Ite,
parate nobis Pascha, ut manducemus. Ipsi 9
verò dixerunt ei; Ubi vis paremus? Dixit 10
eis; Ecce vobis introëuntibus in civitatem
occurret vir bajulans hydriam aquæ, abite
post eum. Et quò loci ingredietur, dicite 11
domino domûs; Magister noster ait, Quod
est diversorium ubi edam Pascha cum disci-
pulis meis? Et ecce ipse ostendet vobis 12
cœnaculum quoddam ingens stratum: illîc
parate. Profecti itaque invenerunt prout 13
dixerat eis: & paraverunt Pascha. Quúm- 14
que adesset constitutum tempus, veniens Jesus
discubuit, & duodecim Apostoli cum eo. Et 15
dixit eis; Desiderio desideravi hoc Pascha
manducare vobiscum priusquàm patiar.
Dico enim vobis me deinceps non comestu- 16
rum illud, quousq; compleatur in regno Dei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 * وعیسی بروز در کنشت تعلیم † می داد * وشب می رفت در کوه زیتون می خفت *
38 * وخلایق انبوه † در هیکل می آمدند که سخنش را بشنوند
صد بیست دو   فصح خوردن عیسی روز پنجشنبه
1 2 * عید فطیر خوران رسیك † بود که نامش فصح خوانند * بزرکان و امامان و دانشمندان †
می خواستند که اورا بکشند لیکن ازعوام می ترسیدند   صد بیست سه   خیانت
3 کردن یهودا   * وبود ازشاکردان دوازده کانه عیسی † یکی نام او یهودای سخریوطا *
4 ابلیس در درون وی رفت * * او بیامد پیش بزرك امامان * ودانشمندان سخن کفت * واهل †
5 کنشت † با او مشورت کردند * وبه یهودا مال دادند * ورضاء او جستند * ویهودا ازیشان قبول
6 کرد که مسیح را بدیشان بسپارد * ویهودا بدیشان وعد داد * وبیرون رفت * ووقت می جست *
که بیرون تر خلق اورا بسپارد   صد بیست چهار   فرستادن مسیح وفصح را معد داشتن
7 8 * ونزدیك شد روز فطیر * که در و عادت بود که بره † فصح را بکشند * عیسی صفارا ویوحنارا فرستاد
9 وبدیشان کفت * فصح را † برای من معد دارید که بخوریم * ایشان کفتند * کجا خواهی تا بسازیم *

Jesus autem interdiu in templo do- 37
cebat, noctu verò proficiscens in
monte Olivarum cubabat. Et tur- 38
bæ ingentes in templum veniebant,
ut sermonem ejus audirent.

CXXII. Pascha comedit Jesus
feriâ quintâ.

CAP. XXII.

F*Estum* autem *Azymorum adve-* 1
nerat, cui nomen Pascha vocant.
Et *magnates, & sacerdotes, & sa-* 2
pientes quærebant ut eum interfice-
rent, sed à turbis timebant.

CXXIII. Proditio Judæ.

Erat autem ex discipulis duodecim 3
Jesu unus cui nomen Judas Iscari-
otes, in quem Diabolus intravit:
Ille itaque *veniens ad maximum* 4
Sacerdotum, & sapientes, verbum
dixit: & exercitus templi cum eo
consilium egerunt. Et Judæ pecuni- 5
am dederunt, & acceptationem ejus
quærebant: Judas autem ab illis
accepit, ut Christum illis traderet.
Judas itaque illis promissum dedit, 6
& exivit, & occasionem quæsivit
ut extra turbam eum traderet.

CXXIV. Missio Christi, &
Paschatis præparatio.

Et propè erat dies azymorum, in 7
quo mos erat ut agnum Paschatis
mactarent. Jesus igitur *Cepham et* 8
Johannem misit, et illis dixit;
Pascha pro me parate ut comeda-
mus. Illi dixerunt; Ubi vis ut 9
paremus?

Versio VULGATA LATINA.

37 Erat autem diebus docens in templo: noctibus verò exiens, morabatur in monte,
38 qui vocatur Oliveti. Et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum.

CAP. XXII.

1 APpropinquabat autem dies festus Azymorum, qui dicitur Pascha: Et quære-
2 bant principes sacerdotum, & Scribæ, quomodò Jesum interficerent: timebant
3 verò plebem. Intravit autem Satanas in Judam, qui cognominabatur Iscariotes,
4 unum de duodecim. Et abiit, & locutus est cum principibus sacerdotum, & ma-
5 gistratibus, quemadmodùm illum traderet eis. Et gavisi sunt, & pacti sunt pecu-
6 niam illi dare. Et spopondit. Et quærebat opportunitatem ut traderet illum sine
7 turbis. Venit autem dies Azymorum, in qua necesse erat occidi pascha. Et mi-
8
sit Petrum & Joannem, dicens; Euntes parate nobis pascha, ut manducemus. At 9
illi dixerunt; Ubi vis paremus? Et dixit ad eos; Ecce introeuntibus vobis in ci- 10
vitatem, occurret vobis homo quidam amphoram aquæ portans: sequimini eum
in domum, in quam intrat, Et dicetis patrifamiliâs domûs; Dicit tibi Magi- 11
ster; Ubi est diversorium, ubi pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse 12
ostendet vobis cœnaculum magnum stratum, & ibi parate. Euntes autem, invene- 13
runt sicut dixit illis, & paraverunt pascha. Et cùm facta esset hora, discubuit, & 14
duodecim Apostoli cum eo. Et ait illis; Desiderio desideravi hoc pascha mandu- 15
care vobiscum, antequàm patiar. Dico enim vobis; Quia ex hoc non manducabo 16
illud, donec impleatur in regno Dei.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 وكان في النهار يعلم في الهيكل وفي الليل يخرج فيستريح في الجبل الذي يدعى جبل
38 الزيتون * وكان جميع الشعب يدلجون اليه في الهيكل ليسمعوا منه *

الفصل الثامن والسبعون *

1 2 * ولما قرب عيد الفطير المسمى الفصح * طلب رؤساء الكهنة والكتبة كيف يهلكونه وكانوا
3 يخافون الشعب * فدخل الشيطان في يهوذا الذي يدعى الاسخريوطي الذي كان من
4 5 الاثني عشر * فمضى وكلم رؤساء الكهنة والكتبة والجند ليسلمه اليهم * ففرحوا وقرروا معه
6 7 ان يعطوه فضة * فشكر وكان يطلب فرصة ليسلمه اليهم مفردا عن الجمع * فجاء يوم الفطير
8 الذي يذبح فيه الفصح * فارسل بطرس ويوحنا قائلا امضيا فاعدا لنا الفصح لناكله *
9 10 * فقالا له اين تريد ان نعد * فقال لهما اذا دخلتما المدينة فسيلقاكما رجل حامل جرة ماء
11 اتبعاه الى البيت الذي يدخله * فقولا لرب البيت ان المعلم يقول لك اين موضع راحتي
12 الذي آكل فيه الفصح مع تلاميذي * وذاك يريكما علية عظيمة مفروشة فاعدا هناك *
13 14 * فانطلقا ووجدا كما قال لهما واعدا الفصح * فلما كانت الساعة اتكأ ومعه الاثني عشر
15 16 الرسل * فقال لهم شهوة اشتهيت ان آكل معكم الفصح قبل المي * اقول لكم اني لا آكل منه
ايضا حتى يكمل في ملكوت الله *

Et interdiu docebat in templo, noctu autem exibat quiescebátque in monte qui 37
vocatur Mons olivarum. Et omnis popu- 38
lus diluculò veniebat ad eum in templum, ut audiret eum.

Sectio septuagesima octava.

CAP. XXII.

ET cùm appropinquâsset dies festus 1
Azymorum, vocatus Pascha, Quæsie- 2
runt principes sacerdotum & scribæ quomodò perderent illum: & timebant
plebem. Intravit autem satanas in 3
Judam, qui vocabatur Iscariotes, qui
erat ex duodecim: Et abiit, & allocu- 4
tus est principes sacerdotum & scri-
bas, militesque ut traderet eum illis. Et 5
gavisi sunt, & statuerunt unà cum eo da-
re illi argentum: Et gratias egit. Et 6
quærebat opportunitatem, ut traderet
eum illis seorsum à turba. Itaque venit 7
dies Azymorum in qua mactabatur Pa-
scha, Misitque Petrum & Johannem, di- 8
cens; Ite & parate nobis Pascha ut
manducemus illud. Inquiunt ei, Ubi vis 9
ut paremus? Ait illis, Cùm intraveri- 10
tis urbem, occurret vobis homo portans
amphoram aquæ: sequimini eum usque
in domum quam ingredietur. Et dicite 11
domino domûs, quòd Magister dicit tibi,
Ubi est locus quietis meæ, in quo mandu-
cem Pascha cum discipulis meis? Et 12
ille ostendet vobis cœnaculum magnum
stratum, parate ibi. Igitur abierunt, & 13
invenerunt sicut dixit eis, & paraverunt
Pascha. Et cùm facta esset hora, in- 14
nixus est, & cum eo duodecim Apostoli.
Et dixit illis, Desiderio desideravi man- 15
ducare vobiscum Pascha ante passionem
meam. Dico vobis, me non manducatu- 16
rum ex eo ampliùs, donec impleatur in
regno Dei.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ወመዓልተሰ ፡ ይሜህር ፡ በምኵራብ ፡ ወሌሊተሰ ፡ ይወፅእ ፡ ወይበይት ፡ ውስተ ፡ ደ
38 ብር ፡ ዘስሙ ፡ ሌሴዎን፡፡ ወኵሉ ፡ ሕዝብ፡ይገይሡ ፡ ኀቤሁ ፡ ምኵራበ ፡ ያጸ
ምእዎ፡፡

በእንተ ፡ ፋሲካ፡፡

1 ጽዕ ወቀርበ፡ በዓለ፡ መጸለት፡ ዘስሙ፡ ጸስክ፡፡ ወይኀሥሡ፡ሎቱ፡ሊቃነ፡ካህናት፡
2 ወጸሐፍት፡ በዘ፡ ያቀትልዎ ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይፈርህዎሙ፡ ለሕዝብ፡፡ ወ
3 ቦአ ፡ ሰይጣን ፡ ውስተ ፡ ልበ ፡ ይሁደ ፡ አስቆሮታዊ ፡ ዘአምዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ኍል
4 ቍ፡፡ ወሖረ፡ ወተናገሮሙ፡ ለሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወለጸሐፍት ፡ ዘከመ፡ ያገብኦ፡ ሎ
5 ሙ፡፡ ወተፈሥሑ፡ወተናገርዎ፡ከመ፡የሀብዎ፡ ሠለሰ፡ብሩረ፡፡ ወአስተኀለቀ፡ወየ
6 ኀሥሥ፡ የስሕቶ፡ ወያገብኦ፡ ሎሙ፡ እንዘ፡ አልቦ፡ ሰብእ፡፡ ወበጽሐት፡ ዕለተ፡መ
7 8 ጸለት፡ላመ፡ ይጠብሑ፡ፋስሐ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለጴጥሮስ፡ ወለዮ
ሐንስ፡ ሖሩ፡ አስተደልዉ፡ ለነ፡ ፋስሐ፡ ዘንበልዕ፡፡ ወይቤልዎ፡ በአይቴ፡ ትፈቅድ፡
9 ናስተደሉ፡ ለከ፡፡ ወይቤሎሙ፡ በዊአክሙ፡ ሃገረ፡ ትረክቡ፡ ብእሴ፡ዘይጸውር፡ጸሕ
10 በ፡ ማይ፡ ትልውዎ፡ ኪያሁ፡ ኀበ፡ ቦአ፡ ቤተ፡፡ ወበልዎ፡ ለበዐለ፡ ውእቱ፡ ቤት፡ ይቤ
11 ለከ፡ ሊቅ፡ አይቴኑ፡ ቤቱ፡ኀበ፡ እበልዕ፡ፋስሐ፡ምስለ፡ አርደኢየ፡፡ ወ
12 ውእቱ፡ ያርእየክሙ፡ ጽርሐ፡ ዓቢየ፡ ንፁፈ፡ ወበህየ፡ አስተደልዉ፡ ለነ፡፡ ወሐዊሮ
13 ሙ፡ ረከቡ፡ በከመ፡ ይቤሎሙ፡ ወአስተደለዉ፡ ፋስሐ፡፡ ወሶበ፡ ኮነ፡ጊዜሁ፡ ረፈቀ፡
14 እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ምስለ፡ ዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ሐዋርያቲሁ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ፈቲ
15 16 ወ፡ ፈተውኩዎ፡ ለዝንቱ፡ ፋሲካ፡ እብላዕ፡ ምስሌክሙ፡ ዘእንበለ፡ ይብጸሐኒ፡፡ እ
ብለክሙ፡ ባሕቱ፡ ከመ፡ ኢይበልዕ፡ እንከ፡ እምኔሁ፡ እስከ፡ ይትፌጸም፡ መንግሥተ፡
እግዚአብሔር፡፡

Et interdiu docebat in templo, & nocte exibat, & divertebat in monte cujus no- 37
men Eléon. Et omnes populi manicabant ad eum templo audire eum. 38

CAP. XXII.

De paschate.

ET appropinquavit festivitas Azymorum, cujus nomen Pascha. Et quærebant 1
eum principes sacerdotum, & scribæ, in quo trucidarent Dominum Jesum: & ti- 2
mebant populos. Et intravit Satanas in cor Judæ Iscariotis, quem è duodecim 3
numerâssent. Et abiit, & loquutus est principibus sacerdotum, & scribis, quo- 4
modo traderet eum ipsis. Et gavisi sunt, & promiserunt ei, quòd darent ei tri- 5
ginta argenteos. Et spopondit, & quærebat seducere eum, & tradere eum 6
ipsis non habentem turbam. Et venit dies Azymorũ, quando mactabant 7
Pascha. Et dixit Dominus Jesus Petro & Johanni; Ite, parate nobis 8
Pascha, quo vescamur. Et dixerunt ei; Ubi vis paremus tibi? Et dixit iis; In- 9
troeuntibus vobis civitatem occurret homo portans lagenam aquæ: sequimini 10
ipsum ubi intrat domum. Et dicite domino istius domûs; Dicit tibi Magister, 11
Ubi *est* domus, ubi edam Pascha cum discipulis meis? Et ipse ostendet vobis 12
cœnaculum magnum stratum: & ibi parate nobis. Et abeuntes invenerunt sicut 13
dixisset iis, & paraverunt Pascha. Et quum esset tempus ejus, discubuit Dominus 14
Jesus cum duodecim Apostolis ejus. Et dixit iis; Desiderando desideravi hoc 15
paschate vesci vobiscum, antequàm adveniret mihi. Dico vobis veruntamen, 16
quòd non edam ampliùs ex eo, quousque compleatur regnum Dei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * عيسي گفت * وقتي كه در درون شهر برويد * مردي بينيد خيك پر آب بكول او *
11 درپي او برويد هر كجا كه در رود * بكدخداي خانه بگوييد * بزرگ ما گفت كدامين
12 است † ان خانه كه بياييم با شاگردان و فصح بخوريم * او بشما بنمايد † كوشكي اراسته *
13 14 انجا جاي بسازيد * ايشان رفتند و آنچنانك مسيح † فرموده بود * فصح را اماده كردند * چون
15 وقت رسيد * عيسي با دوازده † رسول در امد و نشست * وبديشان گفت مرا ارزو شده كه
16 اين فصح را † باشما بخورم زودتر ازانك در زحمت بيوفتم * اكنون بشما مي گويم * ازين
ساعت نخواهم اورا خوردن * تا انكه كه ملكوت خدا تمام كنم *

Jesus dixit; Quo tempore in ci- 10
vitatem intraveritis, hominem videbitis utrem plenum aquâ in tergo suo ferentem, post eum ite quocun-
que intraverit: Et domino domûs 11
dicite; Magister noster dicit,
Quænam est domus quò veniamus ego cum discipulis, & Pascha com-
edamus. Ille vobis ostendet tricli- 12
nium ornatum, illic locum parate.
Illi abierunt, & quemadmodum 13
Christus jusserat Pascha parave-
runt. Cùm tempus adesset, Jesus 14
cum duodecim Apostolis ingressus
est, & sedit. Et illis dixit; Mihi 15
desiderium fuit, ut hoc Pascha vo-
biscum comederem, antequàm in do-
lorem incidam. Jam vobis dico; 16
Ab hac hora nolo illud comedere,
donec regnum Dei compleam.

Et accipiens calicem, gratias agens dixit; Accipite hoc, & dividite vobisipsis. σξε
17 Καὶ δεξάμενος (θ) ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπε, Λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσατε ἑαυτοῖς. β
Dico enim vobis; Quòd non bibam de generatione vitis, donec regnum
18 Λέγω γὰρ ὑμῖν, Ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ (ι) γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βασιλεία
Dei veniat. Et accipiens panem, gratias agens fregit, & dedit eis, dicens;
19 τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ. Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, (κ) λέγων, σξϛ
Hoc est corpus meum, quod pro vobis datum: hoc facite in meam commemo- α
Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνά-
rationem. Similiter & calicem post cœnasse, dicens; Hic calix, σξζ
20 μνησιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον, β
novum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis effusus. Veruntamen ecce σξη
21 ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν (λ) ἐκχυνόμενον. Πλὴν ἰδοὺ β
manus tradentis me mecum in mensa. Et quidem filius hominis
22 ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
vadit secundùm definitum: veruntamen væ homini illi per quem traditur.
πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται.
Et ipsi cœperunt conquirere ad seipsos hoc, quis nam esset ex eis hoc futurus σξθ
23 Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ, τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων α
facere. Facta est autem & contentio in eis, hoc, quis eorum videretur esse major. ΟΖ'
24 πράσσειν. Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων.
Is autem dixit eis; Reges gentium dominantur eorum, & potestatem habentes σο
25 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες β

ipsorum, benefici vocantur. Vos autem non sic: sed qui major in vobis, fiat
αὐτῶν, εὐεργέται καλοῦνται. Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν, γενέσθω 26
σοα sicut junior: & qui præcessor, sicut ministrator. Quis enim major, recumbens,
ι ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος, ὡς ὁ διακονῶν. Τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος, 27
an ministrans? nónne recumbens? ego autem sum in medio vestrûm sicut ministrans.
ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δέ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν.
Vos autem estis permanentes mecum in tentationibus meis. Et ego
Ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. Κἀγὼ 28
dispono vobis, sicut disposuit mihi pater meus, regnum: Ut edatis, & 29
(μ) διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν· Ἵνα ἐσθίητε, καὶ 30
σοβ bibatis super mensam meam, in regno meo: & sedeatis super thronos judicantes
ε πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου, ἐν τῇ βασιλείᾳ μου· καὶ (ν) καθίσησθε ἐπὶ θρόνων κρίνοντες
duodecim tribus Israel. Ait autem Dominus; Simon, Simon, ecce Satanas
ΟΗ' τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Σίμων, Σίμων, ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς 31
σογ expetivit vos, ad cribrandum sicut triticum. Ego autem rogavi pro te, ut non de-
ι ἐξῃτήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον. Ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκ- 32
σοδ ficiat fides tua: & tu aliquando conversus, confirma fratres tuos. Is autem
θ λείπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας, (ξ) στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου. (ο) Ὁ δὲ 33
dixit ei; Domine, tecum paratus sum & in carcerem, & in mortem ire.
σοε εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν, καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι.
α MS.A. (θ) τὸ ποτήριον, (ι) γενήματος (κ) λέγων, Λάβετε· τοῦτό ἐστιν (λ) ἐκχυννόμενον.
(μ) διατίθημι ὑμῖν διαθήκην, καθὼς (ν) καθήσεσθε (ξ) στήρισον (ο) Εἶπεν δὲ αὐτῷ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Vers. 17. & 18. nec in Viennensi codice, neque in MS. Biblioth. Regiæ, quo passim usi sumus, reperiuntur.

17
18 ܘܢܣܒ ܟܣܐ ܘܐܘܕܝ ܘܐܡܪ. ܣܒܘ ܗܢܐ ܘܦܠܓܘ ܒܝܢܝܟܘܢ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܓܝܪ ܠܟܘܢ ܕܠܐ *
19 ܐܫܬܐ ܡܢ ܗܫܐ ܡܢ ܝܠܕܐ ܕܓܦܬܐ ܥܕܡܐ ܕܬܐܬܐ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܢܣܒ ܠܚܡܐ ܘܐܘܕܝ ܘܩܨܐ
ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ ܘܐܡܪ. ܗܢܘ ܦܓܪܝ ܕܚܠܦ ܐܦܝܟܘܢ ܡܬܝܗܒ. ܗܕܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܝܢ
20 ܠܥܘܗܕܢܝ. * ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܥܠ ܟܣܐ. ܡܢ ܒܬܪ ܕܐܚܫܡܘ ܐܡܪ. ܗܢܐ ܟܣܐ ܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ
21
22 ܒܕܡܝ ܕܚܠܦܝܟܘܢ ܡܬܐܫܕ. * ܒܪܡ ܗܐ ܐܝܕܗ ܕܡܫܠܡܢܝ ܥܠ ܦܬܘܪܐ. * ܘܒܪܗ ܕܐܢܫܐ
23 ܐܙܠ ܐܝܟ ܕܐܬܦܣܩ. ܒܪܡ ܘܝ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܕܒܐܝܕܗ ܡܫܬܠܡ. * ܘܫܪܝܘ ܕܢܒܥܘܢ
24 ܒܝܢܝܗܘܢ. ܕܡܢܘ ܗܘ ܡܢܗܘܢ ܗܘ ܕܗܢܐ ܥܬܝܕ ܠܡܥܒܕ. * ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܦ ܚܪܝܢܐ
25 ܒܝܢܝܗܘܢ. ܕܡܢ ܐܝܬ ܒܗܘܢ ܪܒ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܠܟܝܗܘܢ ܕܥܡܡܐ
26 ܡܪܘܬܗܘܢ ܐܢܘܢ. ܘܕܫܠܝܛܝܢ ܥܠܝܗܘܢ. ܡܛܒܢܐ ܡܬܩܪܝܢ. * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܗܟܢܐ.
27 ܐܠܐ ܕܪܒ ܒܟܘܢ. ܢܗܘܐ ܐܝܟ ܙܥܘܪܐ. ܘܕܪܝܫܐ ܗܘ ܐܝܟ ܡܫܡܫܢܐ. * ܡܢܘ ܓܝܪ ܪܒ.
ܗܘ ܕܣܡܝܟ ܐܘ ܗܘ ܕܡܫܡܫ. ܠܐ ܗܘܐ ܗܘ ܕܣܡܝܟ. ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܝܬܝ ܒܝܢܬܟܘܢ ܐܝܟ ܗܘ
28 ܕܡܫܡܫ. * ܐܢܬܘܢ ܐܢܘܢ ܕܩܘܝܬܘܢ ܥܡܝ ܒܢܣܝܘܢܝ. * ܘܐܢܐ ܡܫܠܡ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܐܝܟ
29 ܕܐܫܠܡ ܠܝ ܐܒܝ ܡܠܟܘܬܐ. * ܕܬܐܟܠܘܢ ܘܬܫܬܘܢ ܥܠ ܦܬܘܪܐ ܕܡܠܟܘܬܝ. ܘܬܬܒܘܢ
30 ܥܠ ܟܘܪܣܘܬܐ. ܘܬܕܘܢܘܢ ܠܬܪܥܣܪ ܫܒܛܝܢ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܩܪܝܢܐ ܕܠܠܝܐ ܕܥܪܘܒܬܐ
31 ܕܙܩܝܦܘܬܐ * ܣܚ * ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܫܡܥܘܢ. ܫܡܥܘܢ. ܗܐ ܣܛܢܐ ܫܐܠ ܕܢܕܪܝܟܘܢ
32 ܐܝܟ ܕܚܛܐ. * ܘܐܢܐ ܒܥܝܬ ܥܠܝܟ ܕܠܐ ܬܚܣܪ ܗܝܡܢܘܬܟ. ܘܐܦ ܐܢܬ ܒܙܒܢ ܬܬܦܢܐ ܘܬܫܪܪ
33 ܠܐܚܝܟ. * ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝ. ܥܡܟ ܡܛܝܒ ܐܢܐ. ܘܠܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܘܠܡܘܬܐ.

Et accepit calicem, & gratias egit, ac dixit; 17
Accipite hunc, & dividite inter vos. Dico 18
enim vobis, me non bibiturum de generati-
one vitis, donec veniat regnum Dei. Et 19
accepit panem, & gratias egit; fregitque,
& dedit eis, & ait; Hoc est corpus meum,
quod pro vobis tradetur: hoc estote facien-
tes in mei memoriam. Similiter etiam de 20
calice, postquàm cœnâssent, dixit; Hic ca-
lix testamentum novum est in sanguine meo,
qui pro vobis effunditur. Veruntamen ec- 21
ce manus proditoris mei est super mensam.
Et Filius hominis abit prout definitum est: 22
veruntamen væ homini illi, cujus manu pro-
ditur. Cœperunt autem disquirere inter se, 23
quisnam esset ex eis qui hoc patraturus esset.
Exstitit autē etiam contentio inter eos, quis- 24
nam inter eos esset major. Ipse autem Je- 25
sus dixit eis; Reges gentium sunt domini
earum, quique potestatem in eas habent,
Benefici vocantur. Vos verò non item: sed 26
qui maximus est inter vos, sit quasi minimus,
& qui princeps est, tanquam minister. Uter 27
enim major est, ille qui accumbit, an ille qui
ministrat? nónne ille qui accumbit? At ego
sum inter vos sicut ille qui ministrat. Vos 28
estis qui permansistis apud me in tentationi-
bus meis. Et ego promitto vobis, prout 29
promisit mihi Pater meus, regnum; Ut eda- 30
tis & bibatis in mensa regni mei: & sedea-
tis super thronos, ac judicetis duodecim tri-
bus Israel.
Lectio noctis, feriâ sextâ crucifixionis. 68.
Porrò dixit Jesus Simoni; Simon, ecce Sa- 31
tanas postulat ut cribret vos sicut triticum.
Ego verò rogavi pro te, ne deficiat fides tua: 32
quin & tu quandoque convertere, & confir-
ma fratres tuos. Simon autem dixit ei; Do- 33
mine mi, tecum paratus sum & ad carce-
rem & ad mortem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17
18 *[وساغر را ستد ودعا كرد وكفت اينرا بستانيد وبر شما بخش كنيد *شما را كويم كه
19 ازميوه رز نخواهم آشاميدن تا انكه كه ملكوت خدا بيايد] * نانرا ستد وشكر وبركت
كرد • وانكه پاره كرد • وبشاكردان خود داد • وكفت • اينست تن من كه داده مي
20 شود † عوض شما • اين را هميشه بكنيد براي يادكار من • *واين چنين بعد ازانك خوردند •
ساغر پر كرد وكفت اينست † ساغر وصيت نو † بخون من • كه عوض شما ريخته مي شود •
21
22 * اينك دست انك مرا مي سپارد بر خوان • *فرزند ادمي برود آنجا كه خوانده شد •
23 ليكن واي بران مرد كه بدست او سپارده شود •*شاكردان در يكديكر نكاه مي كردند
كه كدامين از ايشانست كه اين كار كند   صد بيست پنج   فرمودن مسيح كه بنده نيست
24 بنده از خداوند خود بزركتر   *وقتي درميان حواريون اشفتكي شد • كه درميان ايشان †
25 بزرك كيست • *عيسي بديشان كفت ملكان جهان بر رعيت خود بزركند • وانان كه بر ايشان
26 مسلط اند نيك كردار † خوانده شوند • *اكنون نشايد • كه شما چنين باشيد • ليكن
هر كه درميان شما بزركست • كوچك او باشد • وانك سرورست همچو چاكر شود •

Et poculum accepit, & benedictio- 17
ne factâ dixit; Hoc accipite &
inter vos dividite. Vobis dico 18
quòd ex fructu vitis nolo bibere,
usquedum regnum Dei venerit.
Panem etiam accepit, & gratias 19
egit & benedixit, et posteà fregit
ac discipulis suis dedit et dixit;
Hoc est corpus meum quod datum
est pro vobis: hoc perpetuò facite in
memoriale mei. Et similiter post- 20
quam edissent poculum implevit, et
dixit; Hoc est poculum Testa-
menti novi in sanguine meo, qui pro
vobis effunditur. Ecce manus ejus 21
qui me prodit in mensa est. Filius 22
hominis vadit eò quò vocatus est:
veruntamen væ illi homini, per cu-
jus manum traditur. Discipuli alii 23
in alios intuitum fecerunt, quisnam
esset qui hoc facinus patraret.

CXXV. Pronuntiatum Christi, quòd non est servus domino suo major.

Tempore quodam inter Apostolos 24
contentio erat, inter eos maximus
quis esset. Jesus illis dixit; Re- 25
ges mundi subditis suis majores
sunt, et illi qui in eos dominan-
tur, benefici vocantur. Minimè 26
autem decet ut vos ita sitis:
sed quicunque inter vos ma-
gnus est, parvus ille sit; et qui
princeps est, sicut minister fiat.

Versio VULGATA LATINA.

17
18 Et accepto calice gratias egit, & dixit; Accipite, & dividite inter vos. Dico
enim vobis, Quòd non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat.
19 Et accepto pane gratias egit, & fregit, & dedit eis, dicens; Hoc est corpus meum,
20 quod pro vobis datur: hoc facite in meam commemorationem. Similiter & ca-
licem, postquàm cœnavit, dicens; Hic est calix novum testamentum in sanguine
21 meo, qui pro vobis fundetur. Veruntamen ecce manus tradentis me, mecum est
22 in mensa. Et quidem Filius hominis, secundùm quod definitum est, vadit: verun-
23 tamen væ homini illi, per quem tradetur. Et ipsi cœperunt quærere inter se, quis
24 esset ex eis, qui hoc facturus esset. Facta est autem & contentio inter eos, quis eo-
25 rum videretur esse major. Dixit autem eis; Reges Gentium dominantur eorum:

& qui potestatem habent super eos, benefici vocantur. Vos autem non sic: sed 26
qui major est in vobis, fiat sicut minor: & qui præcessor est, sicut ministrator. Nam 27
quis major est, qui recumbit, an qui ministrat? nónne qui recumbit? ego autem
in medio vestrûm sum, sicut qui ministrat. Vos autem estis, qui permansistis me- 28
cum in tentationibus meis: Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater me- 29
us regnum, Ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo: & sedeatis 30
super thronos judicantes duodecim tribus Israël. Ait autem Dominus; Simon, Si- 31
mon, ecce Satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum: Ego autem rogavi pro 32
te ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Qui 33
dixit ei; Domine, tecum paratus sum & in carcerem & in mortem ire.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17
18 ثم تناول كاسا وشكر وقال خذوا هذه فاقسموها بينكم * فاني اقول لكم انني لا اشرب منذ *
19 الآن من عصير هذه الكرمة حتى ياتي ملكوت الله * ثم اخذ خبزا فشكر وكسر واعطاهم وقال
20 هذا هو جسدي الذي يبذل عنكم هذا افعلوه لذكري * وكذلك الكاس ايضا من بعد
21 العشاء قال هذه الكاس هي العهد الجديد بدمي الذي يسفك من اجلكم * وها يد
22 الذي يسلمني معي على المايدة * وابن الانسان ماض كما هو مزمع * لكن الويل لذلك
23 الانسان الذي يسلمه * فبدوا يتساءلون بينهم من ترى منهم يفعل هذا *

* الفصل التاسع والسبعون *

24
25 وكانت بينهم مشاجرة من منهم الاكبر * فقال لهم
26 ان ملوك الامم هم سادتهم والمسلطون عليهم يدعون المحسنون اليهم * فاما انتم فليس
27 كذلك * لكن الكبير منكم يصير مثل الصغير والمقدم كالخادم * ايما اكبر المتكي * ام
28 الذي يخدم اليس المتكي * فاما انا ففي وسطكم كالخادم * وانتم الذين صبرتم معي في
29
30 تجاربي * انا اعد لكم كما قرر لي ابي الملكوت * لتاكلوا وتشربوا معي على مايدتي في ملكوتي *
وتجلسوا على كراسي فتدينوا اثني عشر سبط اسراييل *

* الفصل الثمانون *

31 ثم قال الرب سمعان سمعان ها الشيطان قد سال ان *
32 يغربلكم كالحنطة * وانا طلبت عنك الا يفنى ايمانك * وانت ايضا فارجع وثبت اخوتك *
33 فقال يا رب انا مستعد ان امضي معك الى السجن والى الموت * *

Deindè accepit calicem, & gratias egit, 17
& dixit; Accipite hunc, & dividite
eum inter vos. Etenim dico vobis, me 18
non bibiturum ab hoc tempore de fructu
hujus vitis, donec veniat regnum Dei.
Deindè accepit panem, & gratias egit, 19
& fregit, & dedit eis, & dixit; Hoc
est corpus meum, quod commutabitur pro
vobis: hoc facite in commemorationem
meam. Et similiter calicem quoq; post cœ- 20
nam; dixit, Hic calix est testamentum
novum in sanguine meo qui effundetur
pro vobis. Et ecce manus ejus qui tra- 21
det me, mecum est in mensa. Et Filius ho- 22
minis abiens est, quemadmodum est sta-
tutum. Veruntamen væ illi homini, qui
tradet eum. Et cœperunt sciscitari inter 23
sese quis fortè ex eis facturus hoc esset.

Sectio septuagesima nona.

Et facta est inter eos contentio, quis eo- 24
rum esset major. Dixit autem eis, Reges 25
quidem gentium domini sunt earum, &
præfecti earum vocantur benefici ipsa-
rum. At vos non sic: sed maximus ve- 26
strûm, fiat sicut minimus: & præposi-
tus, sicut famulus. Uter major est, re- 27
cumbens, an qui ministrat? nónne re-
cumbens? attamen ego in medio vestri
sum sicut minister. Et vobis qui per- 28
mansistis mecum in tentationibus meis,
Ego præparo vobis, quemadmodum assi- 29
gnavit mihi pater meus, regnum: Ut 30
comedatis & bibatis meum super men-
sam meam in regno meo, & sedeatis su-
per thronos, & judicetis duodecim tri-
bus Israel.

Sectio octuagesima.

Deindè dixit Dominus; Simon, Simon, 31
Ecce satanas jam quæsivit cribrare vos
quasi triticum; At ego rogavi pro te, 32
ne cesset fides tua: Et tu quoque rever-
tere, & confirma fratres tuos. Ait; Do- 33
mine, ego paratus sum ire tecum in car-
cerem & ad mortem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወተመጠወ፡ጽዋዐ፡ወአእኰተ፡ ወይቤሎሙ፡ንሥኡ፡ ዘንተ፡ወተካፈልዎ፡ኵልክሙ፡=፡
18 እብለክሙ፡ኢይሰቲ፡ እንከ፡ እምዝንቱ፡ፍሬ፡ወይን፡ እስከ፡ አመ፡ እሰቲዮ፡ሐዲስ፡በመ
19 ንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ ወነሥአ፡ኅብስተ፡ወአእኰቶ፡ወፈተተ፡ወወሀቦሙ፡ወይ
ቤሎሙ፡ዝውእቱ፡ሥጋየ፡ዘይትወሀብ፡በእንቲአክሙ፡ቤዛ፡ብዙኃን፡ ወከመዝ፡ግበሩ፡
20 ቅሙ፡ተዝካርየ፡ በእንቲአየ፡፡=፡ ወጽዋዐኒ፡ከማሁ፡ እምድኅረ፡ተደረ፡ ወይቤሎሙ፡
21 ዝውእቱ፡ጽዋዕ፡ ዘሐዲስ፡ሥርዓት፡ውእቱ፡ዘበ፡ደምየ፡ ዘይትከዐው፡ በእንተ፡ብዙኃ
22 ን፡፡=፡ ወባሕቱ፡ናሁ፡እዴሁ፡ለዘ፡ያገብአኒ፡ምስሌየ፡ውስተ፡ማእድ፡፡=፡ ወወልደ፡እ
ጓለ፡ እመ፡ሕያው፡ ይሐውር፡በከመ፡ ተሠርዐ፡በእንቲአሁ፡፡ወባሕቱ፡አሌሎቱ፡ለው
23 እቱ፡ብእሲ፡ዘበ፡ውስተ፡እዴሁ፡ይትሜጠው፡ለወልደ፡እጓለ፡እመ፡ሕያው፡፡=፡ ወይ
ቤሉ፡በበይናቲሆሙ፡አርደኢሁ፡መኑ፡እንጋ፡ውእቱ፡እምኔሆሙ፡ዘይገብር፡ከመዝ፡፡=፡
24 በእንተ፡ እለ፡ይቤሉ፡መኑ፡ እንጋ፡ይዓቢ፡=፡ ወእምዝ፡ተዋቀሡ፡ በበይናቲሆሙ፡
25 አርደኢሁ፡ እንዘ፡ይብሉ፡መኑ፡ እንጋ፡የዓቢ፡እምኔሆሙ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ ነገሥተ፡
26 አሕዛብ፡ይኴንንዎሙ፡ ወዓበይቶሙ፡ይሌዝዝዎሙ፡=፡ ወለክሙሰ፡ አኮ፡ከማሁ፡ዘይ
27 ዓቢ፡ እምኔክሙ፡ይኩንክሙ፡ከመዘ፡ይንእስ፡ወሊቅኒ፡ይኩንክሙ፡ከመ፡ላእክ፡፡=፡ መ
ኑ፡ውእቱ፡ዘይዓቢ፡ ዘይረፍቅኑ፡ወሚመ፡ ዘይትለአከኑ፡አኮኑ፡ዘይረፍቅ፡ ወናሁ፡አን
28 ከ፡ከመ፡ላእክ፡በማእከሌክሙ፡=፡ ወአንትሙሰ፡ባሕቱ፡ እለ፡በእንቲአየ፡ተዐገሥክሙ፡
29 ምስሌየ፡በሕማምየ፡=፡ በከመ፡ሊተ፡አቡየ፡በመንግሥቱ፡አነኒ፡እሁበክሙ፡መንግሥ
30 ተ፡በከመ፡ ወሀበኒ፡አቡየ፡=፡ ከመ፡ ትብልዑ፡ወትስተዩ፡ በማእድየ፡በመንግሥትየ፡፡ወ
ትነብሩ፡ ደበ፡ መናብርት፡ ወትኴንኑ፡ዓሠርተ፡ ወክልኤተ፡ ሕዝበ፡ እስራኤል፡፡=፡
31 በእንተ፡ሰአለ፡ሰይጣን፡=፡ ወይቤሎ፡ እግዚእነ፡ለስምዖን፡ ስምዖን፡ ናሁ፡ሰአለ፡
32 ክ ሰይጣን፡ይእኅዝክሙ፡ወይንጽጽክሙ፡ከመ፡ዓለስ፡=፡ ወአንሰ፡ ሰአልኩ፡ በእንቲአክሙ፡ ከመ፡ ኢይድክም፡ ሃይማኖትክሙ፡፡ወአንተኒ፡ ተመይጠከ፡ጸንዖሙ፡ ለአኀዊ
33 ከ፡=፡ ወይቤሎ፡ እግዚኦ፡እንከሰ፡ጥቡዕ፡ አነ፡ምስሌከ፡ ለሐዊር፡ እመኒ፡ለተሞቅሖ፡ወእመኒ፡ ለሞዊት፡፡=፡

Et traditus fuit calix, & gratias egit, & dixit iis; Accipite hoc, & participes ejus 17
estote omnes vos. Dico vobis, Non bibã ampliùs ex hoc fructu vitis, usquequò bi- 18
bam novũ in regno Dei. Et accepit panẽ, & gratiã præstitit ei, & fregit: & dedit 19
illis, & dixit iis; Hoc est corp' meũ, quod datur propter vos redemptione multo-
rũ: & sic facite, quando recordamini meî, meî gratiã. Et calicẽ similiter postquã 20
cœnâsset, & dixit iis; Hic calix novi testamenti est, in quo sanguis meus, qui effun-
ditur propter multos. Veruntamen ecce manus ejus qui prodit me mecum *est* in 21
mensa. Et Fili' hominis vadit sicut constitutũ fuit de illo: veruntamen væ isti ho- 22
mini p cujus man' prodent Filiũ hominis. Et dixerũt inter se discipuli ejus, quis 23
igitur esset ex iis qui faceret ita. *De eis qui dicebant, Quis igitur major erit?*
Et tunc disputârunt inter se discipuli ejus, dicentes quis igitur major esset ex iis. 24
Et dixit iis; Reges gentiũ judicant eas, & magnates earũ, præcipiunt iis. Et vobis 25
non sic: qui major est è vobis, fiat vobis sicut minor: & Dñs etiam fiat vobis sicut 26
minister. Quis est major qui recumbit, an qui ministrat? Nónne qui recumbit? & 27
ecce ego sicut minister in medio vestrûm. Et vos autẽ qui propter me pseverâstis 28
mecum in afflictione mea: Sicut mihi pater meus in regno suo, ego etiam dabo 29
vobis regnũ sicut dedit mihi pater meus: Ut edatis, & bibatis in mensa mea, in 30
regno meo: & sedeatis super thronos, & judicetis duodecim tribus Israel.
De eo quod expetivit Satanas. Et dixit Dñs noster Simoni; Simon, ecce 31
petiit Satanas prehendere vos, & cribrare vos sicut triticũ. Et ego rogavi pro 32
vobis, ne deficeret fides vestra: & tú etiam conversus, confirma fratres tuos. Et 33
dixit ei; Dñe, ego igitur paratus sum tecũ proficisci, sive ad vincula, sive ad mortẽ.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * كدامين بزرگترست آنك نشسته است * يا آنك خدمت مي كند * نه آنك نشسته
28 است * اكنون منم در ميان شما مثال آنك خدمت مي كند * وشما در زحمتها آزمايش پيش
29 من ايستادگي كرديد * * ومن شمارا وعده مي دهم * انچنانك پدر مرا وعده داد + در ملكوت *
30 * وگفت كه بر خوان + ملكوت من + بخوريد وبياشاميد وبر تختها بنشينيد * ودوازده سبط
31 اسراييل را داوري كنيد * * وعيسي روي بشمعون كرد وگفت شمعون * اينك وقت آمد كه ابليس
32 شمارا مثال گندم بغربيل بزند * * ومن براي تو مي خواهم كه ايمانت كم نشود * وتو نيز در وقت باز
33 گرد * وبرادرانت را استواري ده * *شمعون بدو گفت خداوند با تو استوار شدم * در زندان ودر مرگ *

Utrum major est, is qui sedet, an is 27
qui ministrat? Nonne is qui se-
det? Jam ego sum inter vos tan-
quam is qui ministrat. Vos autem 28
in ærumnis tentationis apud me
perseverâstis. Et ego vobis promis- 29
sum do, quemadmodum Pater mihi
promissum dedit in regno. Et dixit; 30
Super mensam regni mei comedetis
et bibetis; et super thronos sedebi-
tis, et duodecim tribus Israelis ju-
dicabitis. Et Jesus vultum ad Si- 31
meonem convertit, et dixit; Sime-
on, ecce tempus venit, quo Diabo-
lus vos tanquam frumentum in cri-
bro agitabit: Ego autem pro te pe- 32
tam, ut fides tua non deficiat: et tu
etiam in tempore convertere, et fra-
tres tuos confirma. Simeon ei dixit; 33
Domine, tecum confirmatus sum in
carcerem et in mortem.

Ille autem dixit; Dico tibi, Petre, Non cantabit hodiè gallus, priùs quàm ter ab-
34 Ὁ δὲ εἶπε, Λέγω σοι Πέτρε, Οὐ μὴ φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ, πρὶν ἢ τρὶς ἀπ-
neges non nôsse me. Et dixit eis; Quando misi vos sine sacculo,
35 αρνήσῃ μὴ εἰδέναι με. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ (π)βαλαντίου
& pera, & calceamentis, numquid aliquo defecti estis? Illi autem dixerunt; Nihil. Dixit
36 καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπον, (ρ)Οὐδενός. Εἶπεν
ergò eis; Sed nunc habens sacculum, tollat, similiter & peram: & non habens,
οὖν αὐτοῖς, Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων (σ)βαλάντιον, ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων,
vendat tunicam suam, & emat gladium. Dico enim vobis; Quoniam adhuc
37 πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, (τ)Ὅτι ἔτι
hoc scriptum oportet impleri in me, hoc; Et cum exlegibus reputatus est: Etenim
τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν (υ)ἐμοὶ, τὸ, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ
quæ de me, finem habent. Illi autem dixerunt; Domine, ecce gladii hic duo. Ille autem
38 τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. Οἱ δὲ εἶπον, Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ
dixit eis; Satis est. Et egressus ibat secundùm consuetudinem in montem
39 εἶπεν αὐτοῖς, Ἱκανόν ἐστι. Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος
Olivarum: Secuti sunt autem illum & discipuli ejus. Factus autem ad locum,
40 τῶν ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ (φ)μαθηταὶ αὐτοῦ. Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου,
dixit illis; Orate non intrare in tentationem. Et ipse avulsus est ab
41 εἶπεν αὐτοῖς, Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. Καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ'
eis quantum lapidis jactum, & ponens genua orabat, Dicens; Pater, si
42 αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολὴν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο, Λέγων, Πάτερ, εἰ
vis transferre calicem istum à me: Veruntamen non voluntas mea, sed
βούλει παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ
tua fiat. Apparuit autem illi angelus de cœlo confortans eum. Et
τὸ σὸν (χ) γινέσθω. Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. καὶ 43
factus in agonia, intentiùs orabat. Factus est autem sudor ejus sicut
γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσηύχετο. Ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ 44
guttæ sanguinis decurrentes in terram. Et resurgens ab oratione, veniens
θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν 45
ad discipulos, invenit eos dormientes præ tristitia. Et ait illis,
πρὸς τοὺς μαθητὰς, εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 46
Quid dormitis? resurgentes orate, ut non intretis in tentationem. Adhuc
Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. (ψ)Ἔτι 47
autem eo loquente, ecce turba, & dictus Judas, unus duodecim, antecedebat
δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προήρχετο
eos, & appropinquavit Jesu osculari eum. At Jesus dixit illi: Juda,
(ω) αὐτῶν, καὶ ἤγγισε τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἰούδα, 48
osculo filium hominis tradis?
φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;

MS.A. (π) βαλλαντίου (ρ) Οὐθενός. (σ) βαλλάντιον, (τ) Ὅτι τοῦτο (υ) ἐμοὶ, Ὅτι καὶ (φ) μαθηταί. Γενόμενος (χ) γενέσθω. **** Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, (ψ) Ἔτι αὐτοῦ (ω) αὐτοὺς,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

34 ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܫܡܥܘܢ. ܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ ܝܘܡܢܐ ܥܕܡܐ ܕܬܠܬ ܙܒܢܝܢ *
35 ܬܟܦܘܪ ܕܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܠܝ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܟܕ ܫܕܪܬܟܘܢ ܕܠܐ ܟܝܣܐ ܘܠܐ ܬܪܡܠܐ
36 ܘܡܣܐܢܐ. ܠܡܐ ܡܕܡ ܚܣܪ ܠܟܘܢ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܘܠܐ ܡܕܡ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢ
ܗܫܐ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܟܝܣܐ ܢܫܩܘܠ. ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܬܪܡܠܐ. ܘܡܢ ܕܠܝܬ ܠܗ ܣܝܦܐ. ܢܙܒܢ
37 ܢܚܬܗ ܘܢܙܒܢ ܠܗ ܣܝܦܐ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ. ܕܐܦ ܗܕܐ ܕܟܬܝܒܐ ܘܠܐ ܕܬܫܬܠܡ
38 ܒܝ. ܕܥܡ ܥܘܠܐ ܐܬܡܢܝ. ܟܠܡܕܡ ܓܝܪ ܕܥܠܝ ܫܘܠܡܐ ܗܘ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܪܢ.
39 ܗܐ ܬܪܬܝܢ ܣܝܦܝܢ ܬܢܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܣܦܩܢ. * ܘܢܦܩ ܘܐܙܠ ܐܝܟ ܕܡܥܕ ܗܘܐ
40 ܠܛܘܪܐ ܕܒܝܬ ܙܝܬܐ. ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܐܦ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܘܟܕ ܡܛܐ ܠܕܘܟܬܐ. ܐܡܪ
41 ܠܗܘܢ. ܨܠܘ ܕܠܐ ܬܥܠܘܢ ܒܢܣܝܘܢܐ. * ܘܗܘ ܦܪܫ ܡܢܗܘܢ. ܐܝܟ ܡܫܕܝܐ ܕܟܐܦܐ. ܘܣܡ
42 ܒܘܪܟܘܗܝ ܘܡܨܠܐ ܗܘܐ. * ܘܐܡܪ. ܐܒܐ. ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܬܥܒܪ ܟܣܐ ܗܢܐ. ܡܢܝ ܠܐ ܨܒܝܢܝ
43 ܕܝܠܝ ܢܗܘܐ. * ܘܐܬܚܙܝ ܠܗ ܡܠܐܟܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܕܡܚܝܠ ܠܗ. ܘܟܕ ܗܘܐ ܒܙܘܥܐ
44 ܐܢܝܢܐܝܬ ܡܨܠܐ ܗܘܐ. * ܘܗܘܬ ܕܘܝܬܗ ܐܝܟ ܢܛܦܐ ܕܕܡܐ. ܘܢܦܠܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. * ܘܩܡ ܡܢ
45 ܨܠܘܬܗ ܘܐܬܐ ܠܘܬ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܐܫܟܚ ܐܢܘܢ ܟܕ ܕܡܟܝܢ ܡܢ ܟܡܝܪܘܬܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. 46
47 ܡܢܐ ܕܡܟܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܩܘܡܘ ܘܨܠܘ ܕܠܐ ܬܥܠܘܢ ܒܢܣܝܘܢܐ. * ܘܟܕ ܗܘ ܡܡܠܠ ܗܐ
ܟܢܫܐ. ܘܗܘ ܕܡܬܩܪܐ ܝܗܘܕܐ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪ. ܐܬܐ ܗܘܐ ܩܕܡܝܗܘܢ. ܘܩܪܒ ܠܘܬ ܝܫܘܥ
48 ܠܡܢܫܩܗ. ܗܢܐ ܓܝܪ ܐܬܐ ܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܠܐܝܢܐ ܕܢܫܩ ܐܢܐ ܗܘܝܘ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ.
ܝܗܘܕܐ. ܒܢܘܫܩܬܐ ܡܫܠܡ ܐܢܬ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ.

Dixit ei Jesus; Dico tibi, Simon, non can- 34
taturum hodiè gallum, usquedum ter nega-
veris, me tibi haud notum esse. Item dixit 35
ei; Quando misi vos absque marsupiis, &
peris, calceisque, num quid defuit vobis?
Dicunt ei, Sanè nihil. Dixit eis, Ex hoc 36
tempore qui habet marsupium, accipiat;
itidemque & peram: & qui non habet
gladium, vendat vestem suam, & comparet
sibi gladium. Dico enim vobis, etiam hoc 37
quod scriptum est, oportere adimpleri in
me, Cùm sceleratis numerabor. Nam
omnia quæ de me scripta sunt, finem ha-
bent. At ipsi dixerunt ei; Domine noster, 38
ecce hîc sunt duo gladii. Dixit eis, Suffi-
ciunt. Et egressus est profectúsque, uti 39
consueverat, in Montem oliveti: & abie-
runt post eum etiam discipuli ejus. Quúm- 40
que pervenisset ad locum, dixit eis; Ora-
te, ne intretis in tentationem. Et ipse re- 41
cessit ab eis quasi ad jactum lapidis, positis-
que genibus precabatur: Et dicebat; Pa- 42
ter, si vis, prætereat me calix iste: ve-
runtamen non voluntas mea, sed tua fiat.
Et visus est ei angelus de cœlo, confirmans 43
eum. Quúmque esset in timore, instan-
ter orabat: Et erat sudor ejus quasi gru- 44
mi sanguinis, & cecidit super terram. Et 45
surrexit ab oratione sua, venitque ad di-
scipulos suos, & invenit eos dormientes præ
mœrore. Et dixit eis; Quid dormitis? 46
surgite, & precamini, ne intretis in ten-
tationem. Et adhuc eo loquente, ecce 47
turba, & is qui vocabatur Juda, unus ex
duodecim, præibat eis; & accessit ad Je-
sum, eúmque deosculatus est. (Nam hoc
signum dederat eis, Quemcunque osculatus
fuero, ipse est.) Dixit ei Jesus; Juda, os- 48
culo prodis Filium hominis?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

34 * عيسي بدو كفت شمعون بتو ميكويم كه امروز خروس بانك نزند • تا تو سه بار مرا منكر
35 سوي • وكوي كه مرا نمي شناسي • * ونيز بشاكردان كفت • كه چون شمارا بي
كيسه وتوشه • وكفش فرستادم • هركز شمارا چيزي كم شد • كفتند اي خداوند چيزي
36 كم نشد • * عيسي كفت ازين ساعت هر كه كيسه وتوشه دارد بستاند • وهر كه شمشير
37 ندارد جامه خود بفروشد وبراي خود شمشير بخرد • * اكنون بشما مي كويم • اينها كه
نبشته شد واجب است كه بر من تمام شود • كه با كنه كاران شمرده شوم • وهر بدي كه
38 بر من بود تمام شد • * شاكردان بدو كفتند • اي خداوند ما اينك اينجا دو شمشير هست
39 كفت بس است * وازانجا مسيح بيرون آمد • وانچنانك عادت كرده بود • بكوه زيتون رفت •
وشاكردان او در دنبال او رفتند

صد بيست شش — نماز كزاردن مسيح

40 * وچون در مقام رسيد بشاكردان كفت • نماز كنيد تا در آزمايش وبلا نيفتيد • * وقدر
41 يك سنك پرتاب عيسي از شاكردان دور شد • سجود كرد ونماز كرد • * وكفت اي
42 پدر اكر بخواهي اين ساغر از من بكذرد • اكنون نه ارادت من الا ارادت تو بشود •

Jesus illi dixit; Simeon, tibi 34
dico, quòd hodiè gallus vocem non
efferet, donec tu tribus vicibus me
abnegaveris, & dixeris, quòd me
non noveris. Ac discipulis etiam 35
dixit; Quando vos absque cru-
menâ & perâ & calceis misi, un-
quámne vobis aliquid defuit? Di-
xerunt; O Domine, quidquam non de-
fuit. Jesus dixit; Ab hac hora qui- 36
cunq; cumenã & perã habet accipi-
at: et quicunq; gladiũ non habet, ve-
stem suam vendat, & sibi gladium
comparet. Jam vobis dico; Hoc 37
quod scriptum est oportet ut in me
compleatur, ut cum peccatoribus
numeratus sim, & omne malum
quod de me est impletum sit. Di- 38
scipuli ei dixerunt; O Domine no-
ster, ecce hîc duo gladii sunt. Dixit,
sat est. Et illinc Christus egressus 39
est, & quemadmodum consueverat
in montem Olivarum ivit: & di-
scipuli ejus post eum iverunt.

CXXVI. Preces peragit Christus.

Et cùm ad locum pervenisset, di- 40
scipulis dixit; Orate, ne in ten-
tationem & discrimen incidatis.
Et circiter unum lapidis jactum 41
Jesus à discipulis remotus adora-
vit, & precatus est: Et dixit; 42
O Pater, si vis, hoc poculum à
me transeat: attamen non volun-
tas mea, sed voluntas tua fiat.

Versio VULGATA LATINA.

34 At ille dixit; Dico tibi, Petre, non cantabit hodiè gallus, donec ter abne-
35 ges nôsse me. Et dixit eis; Quando misi vos sine sacculo, & pera, &
36 calceamentis, numquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt; Nihil. Di-
xit ergò eis; Sed nunc, qui habet sacculum, tollat similiter & peram: &
37 qui non habet, vendat tunicam suam, & emat gladium. Dico enim vobis,
Quoniam adhuc hoc quod scriptum est, oportet impleri in me; Et cum ini-
38 quis deputatus est. Etenim ea, quæ sunt de me, finem habent. At illi di-
39 xerunt; Domine, ecce duo gladii hic. At ille dixit eis; Satis est. Et egres-
sus ibat secundùm consuetudinem in Montem olivarum. Secuti sunt autem il-
40 lum & discipuli. Et cùm pervenisset ad locum, dixit illis; Orate ne intre-
tis in tentationem. Et ipse avulsus est ab eis quantum jactus est lapidis: & 41
positis genibus orabat, Dicens; Pater si vis, transfer calicem istum à me: 42
Veruntamen non mea voluntas, sed tua fiat. Apparuit autem illi Angelus de 43
cœlo, confortans eum. Et factus in agonia, prolixiùs orabat. Et factus est 44
sudor ejus, sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram. Et cùm surrexisset ab 45
oratione, & venisset ad discipulos suos, invenit eos dormientes præ tristitia.
Et ait illis; Quid dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationem. Ad- 46
huc eo loquente, ecce turba: & qui vocabatur Judas, unus de duodecim, 47
antecedebat eos: & appropinquavit Jesu ut oscularetur eum. Jesus autem 48
dixit illi; Juda, osculo Filium hominis tradis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 * فقال له اقول لك يا بترا انه لا يصيح الديك اليوم حتى تنكرني ثلث مرات انك لا تعرفني *
35 36 * ثم قال لهم لما ارسلتكم بغير كيس ولا مزود ولا حذاء هل اعوزكم شيا * فقالوا ولا شي . قال
لهم من كان له الان كيس فليبقه معه وكذلك ايضا من كان له مزود . ومن ليس له سيف
37 فليبع ثوبه وليشتر سيفا * اقول لكم ان المكتوب سوف يكمل في انني احصي مع الاثمة . لان
38 39 الذي كتب لاجلي له كمال * فقالوا له يا رب ههنا سيفان . فقال لهم يكفيان * ثم خرج كالعادة
40 ومضى الى جبل الزيتون وتبعه ايضا تلاميذه * فلما انتهى الى المكان قال لهم صلوا لئلا
41 42 تدخلوا التجربة * وانفرد عنهم نحو رمية حجر وجثا على ركبتيه وصلى * قائلا يا ابه ان كنت
43 شئت فلتعبر عني هذه الكاس لكن ليس مشيتي بل مشيتك تكون * فظهر له ملاك من
44 45 السماء ليقويه . وكان يصلي متواترا * وصار عرقه كالدم العبيط نازلا على الارض * وقام من
46 الصلاة وجاء الى التلاميذ فوجدهم نياما من الحزن * فايقظهم وقال لهم لماذا تنامون . قوموا
فصلوا لئلا تدخلوا التجارب .

Inquit illi; Dico tibi, Petre, quòd non 34
cantabit gallus hodiè, donec abneges
me tribus vicibus, quòd non cognoscas
me. Deindè dixit illis; Quando misi 35
vos sine crumena, & sine sacco viatorio,
& sine calceamentis, nunquid defuit vo-
bis aliquid? Dixerunt, Nihil omninò. 36
Dixit eis; Quicunque habet modò cru-
menam, servet eam apud se. Et similiter
etiam qui habet sacculum viatorium.
Et qui non habet gladium, vendat tuni-
cam suam, & emat gladium. Dico vo- 37
bis, quòd scriptura implenda est in me,
quod scilicet deputabor cum iniquis.
Quoniam id quod scriptum est de me,
finem habet. Dixerunt ei; Domine, 38
hic duo sunt gladii. Ait illis; Suffici-
unt. Deindè exiit & abiit secundùm 39
consuetudinem in Montem olivarum, &
secuti sunt etiam discipuli sui. Cùmque 40
pervenisset ad locum, dixit illis, Orate,
ne intretis in tentationem. Et secessit 41
ab eis circiter jactum lapidis, & proci-
dit super genua sua, & oravit. Dicens; 42
O Pater mi, si vis, transeat à me hic
calix: veruntamen non voluntas mea,
sed voluntas tua fiat. Apparuit autem 43
illi angelus de cœlo, ut confortaret eum.
Et orabat incessanter: Et factus est su- 44
dor ejus veluti sanguis vividus deflu-
ens in terram. Et surrexit ab oratione, 45
& venit ad discipulos, & invenit eos
dormientes præ tristitia. Et excitavit 46
eos, dixitque illis; Quare dormitis? sur-
gite, orate, ne intretis in tentationes.

. الفصل الحادي والثمون .

Sectio octuagesima prima.

47 * وفيما هو يتكلم واذا جمع والمسمى يهوذا احد الاثني عشر كان يمشي قدامهم . فدنا من
48 يسوع وقبله * فقال له يسوع يا يهوذا ابقبلة تسلم ابن الانسان .

Et dum ipse loqueretur, ecce turba, & 47
qui vocatur Judas, unus ex duodecim,
gradiebatur ante eos, & accessit ad Je-
sum, & osculatus est eum. Dixit autem 48
ei Jesus; O Juda, osculo tradis filium
hominis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

34 ወይቤሎ፡እብለከ፡ጴጥሮስ፡ዮም፡ዘእንበለ፡ይንቁ፡ደሮሆ፡ሠልሰ፡ትክሕደኒ፡ከመዘ፡ኢ
35 ታአምረኒ፡፡= በ፫ ሰዓተ፡ሌሊት፡= ወይቤሎሙ፡ አመ፡ ፈነውኩክሙ፡ ዘ
36 እንበለ፡ቍናማት፡ ወጽፍነት፡ቦኑ፡ዘተፀነስክሙ፡ ወይቤልዎ፡አልቦ፡፡= ወይቤሎሙ፡
ይእዜሰኬ፡ዘቦ፡ቍናምተ፡ ይንሣእ፡ ሎቱ፡ ወከማሁ፡ዘኒ፡ ጽፍነተ፡ ወዘሰ፡አልቦ፡ ይሢ
37 ጥ፡ ልብሶ፡ወይሣየጥ፡ሎቱ፡መጥባሕተ፡፡= እብለክሙ፡ ከመ፡ይበጽሐኒ፡ ዘጽሑፍ፡
ወይትፌጸም፡ በላዕሌየ፡ዘይብል፡ወምስለ፡ኃጥኣን፡ ተኈለቈ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወኵ
38 ሉ፡ዘበእንቲአሁ፡ ይትፌጸም፡፡= ወይቤልዎ፡ እግዚኦ፡ነዋ፡ክልኤ፡መጠብሕ፡ሃሎ፡ኀ
ቤነ፡ዝየ፡ ወይቤሎሙ፡ይአክለነ፡ እንከሰ፡ይከውነነ፡= በ፮ ሰዓተ፡ ሌሊት፡=
39 ወወፂኦ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ሖረ፡ደብረ፡ ዘይት፡በከመ፡ ያለምድ፡ይጸሊ፡ ወተለውዎ፡
40 አርዳኢሁ፡፡= ወበጺሖሙ፡ውስተ፡ውእቱ፡መካን፡ወይቤሎሙ፡ጸልዩ፡ከመ፡ኢትባኡ፡
41 ውስተ፡መንሱት፡= ወተአተተ፡እምኔሆሙ፡መጠነ፡ሙጋረ፡እብን፡ወሰገደ፡ወጸለየ፡=
42 እንዘ፡ይብል፡አባ፡ ለእመ፡ትፈቅድ፡አግሕሣ፡ እምኔየ፡ ለዛቲ፡ጽዋዕ፡ ወባሕቱ፡ ፈቃ
43 ድከ፡ይኩን፡ ወአኮ፡ፈቃድየ፡፡= ወአስተርአዮ፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር፡ እምሰማ
44 ይ፡ ዘይጸንዖ፡= ወፈርሃ፡፡ወአውተረ፡ጸልዮ፡ወኮነ፡ሃፉ፡ከመ፡ነጸፍጸፈ፡ደም፡ዘይወር
45 ድ፡ውስተ፡ምድር፡፡=ወተንሢኦ፡እምኀበ፡ይጼሊ፡ወሖረ፡ኀበ፡አርዳኢሁ፡ወረከቦሙ፡
46 እንዘ፡ይነውሙ፡እምሐዘን፡= ወይቤሎሙ፡ምንትኑ፡ያነውመክሙ፡ተንሥኡ፡ጸልዩ፡
47 ከመ፡ኢትባኡ፡ውስተ፡መንሱት፡፡= በ፱ ሰዓተ፡ሌሊት፡= ወዘንተ፡ እንዘ፡ይብ
ሎሙ፡በጽሑ፡ሕዝብ፡ወይሁዳ፡ እምዓሠርቱ፡ወክልኤቱ፡አርዳኢሁ፡ ይመርሖሙ፡፡ወ
ቀርበ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወሰዓሞ፡፡ወዝውእቱ፡ ትእምርት፡ዘወሀቦሙ፡ ወይቤሎሙ፡
48 ዘሰዓምክዎ፡ውእቱ፡ኪያሁ፡አኃዙ፡፡= ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ይሁዳ፡ በሰዓሞ
ኑ፡ታገብኦ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ሕያው፡አኮኑ፡ታቀትሎኑ፡=

Et dixit ei; Dico tibi, Petre, hodiè, antequàm cantabit gallus, ter negabis me, 34
tanquam non noveras me. *Tertiâ noctis horâ.* Et dixit iis; Quando 35
misi vos absque crumena, & pera, num quid defuit vobis? & dixerunt ei; Nihil.
Et dixit iis; Nunc igitur qui habet crumenam, sumat eam; & similiter qui *habet* 36
peram: & qui non habet, vendat pallium suum, & emat sibi gladium. Dico vo- 37
bis, quòd continget mihi quod scriptũ est, & perficietur in me, quod dictum fuit;
Et cum peccatoribus numeratus est Dominus Jesus: & totum quod de eo *scriptum*
est perficietur. Et dixerunt ei; Domine, ecce duo gladii sunt apud nos hic, & dixit 38
iis; Sufficiunt nobis: igitur erunt nobis. *Sextâ noctis horâ.*
Et exiens Dominus Jesus profectus est *in* montem Olearum: sicut consueverat, o- 39
rare: & sequuti sunt eum discipuli ejus. Et quum pervenissent ad eum locum, 40
dixit iis; Orate ut non intretis in tentationem. Et progressus est ab illis quantũ 41
jactus lapidis, & adoravit, & oravit: Dicens; Pater, si vis remove à me hunc cali- 42
cem: veruntamen voluntas tua fiat, & non voluntas mea. Et apparuit angel' Dei 43
à cœlo confirmans eum. Et timuit, & perstitit orare: et fuit sudor ejus sicut gut- 44
tæ sanguinis, qui descendebat in terram. Et surrexit à loco ubi orâsset, & profe- 45
ctus est ad discipulos ejus, & invenit eos dormientes præ tristitia. Et dixit iis; 46
Quid igitur dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationem.
Nonâ noctis horâ. Et quum hoc diceret iis, venerunt populi: & Judas, è 47
duodecim discipulis ejus, viam præmonstrabat iis, & appropinquavit Domino
Jesu, & osculatus est eum: & hoc fuit signum quod dederat iis, & dixit iis; Quem
osculatus sum, is est, ipsum apprehendite. Et dixit ei Dominus Jesus; Juda, num 48
osculo tradis filium hominis? nónne occidere facies illum?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

43 44 * و از آسمان فرشته بدو نموده شد . که دل اورا استوار می کرد . * و او باندوه و نهیب نماز می کرد .
45 و اشك او مثال خون قطر قطره بر زمین افتاد . * انکه از جاي نماز بر خواست . و پیش شاکردان
46 آمد . و ایشانرا دید که از غم و اندوه خفته بوده اند . * و بدیشان کفت چرا می خسبید . بر خیزید
و نماز کنید تا در آزمایش بلا نیفتید صد بیست هفت آمدن یهودا با جماعت غوغا بر سر مسیح
47 * هنوز در سخن بود . که یهودا . شاکرد از دوازده . و جماعت یهودیان با تیر و تیغ و نیزه . بر مسیح
آمدند . و یهودا پیش آمد . و مسیح را بوسه کرد . سبب آنك نشان چنین کرده بود . و بخصمان
48 کفته که هر کرا من بوسه کنم شما اورا بکیرید . * عیسی بدو کفت یهودا ببوسه † فرزند
آدمی را بخصمان می سپاری .

Et è cœlo Angelus ad eum apparuit, 43
qui animum ejus confirmavit. Ipse 44
autem in mœrore & pavore ora-
tionem fecit: & lachrymæ ejus
instar sanguinis guttatim in terram
cadebant. Tunc ex loco orationis 45
surrexit, et ad discipulos venit et
illos vidit, quòd præ anxietate et
mœrore sopiti essent. Et illis dixit; 46
Quare dormitis? Surgite, et ora-
te, ne in tentationis discrimen in-
cidatis.

CXXVII. Adventus Judæ cum turba *ac* tumultu in caput Christi.

Adhuc in sermone erat, cùm Judas, 47
discipulus ex duodecim, et turba
Judæorum cum sagittis, et gladiis,
et lanceis, in Christum venirent:
Judas autem accessit, et Christum
osculatus est: Eâ de causâ quòd
signum ita dederat, et adversariis
dixerat, Quemcunque ego oscula-
tus fuero, vos ipsum prehendite.
Jesus ei dixit; Juda, osculo Fili- 48
um hominis adversariis tradis?

Videntes autem qui circa ipsum futurum, dixerunt ei; Domine, si *percutiemus* in
49 Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ, Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν σπζ α
gladio? Et percussit unus *quidam* ex illis servum principis Sacerdotum, & ampu-
50 μαχαίρᾳ; Καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖ-
tavit ejus auriculam dextram. Respondens autem Jesus, ait; Sinite usque huc.
51 λεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν. (α) Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Ἐᾶτε ἕως τούτου. σπη ι
Et *tangens* auriculam ejus, sanavit eum. Dixit autem Jesus ad *ac-*
52 καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ, ἰάσατο αὐτόν. Εἶπε δὲ (ϛ) ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παρα- σπθ α
cedentes ad se, principes Sacerdotum, & magistratus templi, & seniores; Quasi
γενομένους ἐπ' αὐτὸν, ἀρχιερεῖς, καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ, καὶ πρεσβυτέρους, Ὡς
ad latronem exiistis cum gladiis & *lignis*? Quotidie *existente me* cum vobis in
53 ἐπὶ λῃστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; Καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν
templo, non extendistis manus in me: sed hæc vestra est hora, & potestas
τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστὶν ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία
tenebrarum. Comprehendentes autem eum duxerunt, & *induxerunt* eum ad domum
54 τοῦ σκότους. Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ (γ) εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον σζ α
principis Sacerdotum. *At* Petrus sequebatur à longè. *Accendentibus* autem *ignem* in medio
55 τοῦ ἀρχιερέως. ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. Ἁψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ σλα α
aulæ, & circumsedentibus illis, *sedebat* Petrus in medio eorum. *Videns*
56 τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν. Ἰδοῦσα
autem eum ancilla quædam sedentem ad lumen, & *attentè* intuita eum, dixit; Et
δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε, Καὶ
hic cum illo erat. *Is autem* negavit eum, dicens; Mulier, non novi illum. Et
οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. Ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν, λέγων, Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν. Καὶ 57
post pusillum, alius videns eum, dixit; Et tu de illis es. *At* Petrus ait, 58
σζβ α μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν, ἔφη, Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν,
Homo, non sum. Et *interstante* quasi *horâ unâ*, alius quidam affirmabat, dicens;
Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διϊσχυρίζετο, λέγων, 59
In *veritate* & hic cum illo erat: *etenim* Galilæus est. Ait *autem* Petrus; Ho-
Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, Ἄν- 60
mo, *non novi* quid dicis. Et continuò, adhuc loquente illo, cantavit
θρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν
gallus. Et conversus Dominus, respexit Petrum: & recordatus est Petrus
σζγ β (δ) ὁ ἀλέκτωρ. Καὶ στραφεὶς ὁ Κύριος, ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος 61
verbi Domini, sicut dixerat *ei*; Quia priùs *gallum cantare*, negabis me ter.
τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με τρίς.
Et egressus foràs Petrus, flevit amarè. Et viri *tenentes Jesum*,
σζδ α Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέτρος, ἔκλαυσε πικρῶς. Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν, 62
illudebant ei, cædentes. Et *obvolventes* eum, percutiebant ejus faciem, 63
ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες. Καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, 64
& interrogabant eum, dicentes; Prophetiza, quis est *percutiens* te? Et alia
καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; Καὶ ἕτερα 65
multa blasphemantes dicebant in eum.
πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

MS.A. (α) Ἀποκριθεὶς ὁ (ϛ) Ἰησοῦς (γ) εἰσήγαγον εἰς (δ) ἀλέκτωρ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 * ܟܕ ܚܙܘ ܕܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ ܡܕܡ ܕܗܘܐ ܀ ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܪܢ ܀ ܢܡܚܐ ܐܢܘܢ ܒܣܝܦܐ ܀
50 * ܘܡܚܐ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܠܥܒܕܗ ܕܪܒ ܟܗܢܐ ܀ ܘܫܩܠܗ ܐܕܢܗ ܕܝܡܝܢܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ
51 ܘܐܡܪ. ܟܕܘ ܥܕܡܐ ܠܗܕܐ. ܘܩܪܒ ܠܐܕܢܗ ܕܗܘ ܕܐܬܡܚܝ ܘܐܚܠܡܗ. * ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܗܢܘܢ ܕܐܬܘ
52 ܥܠܘܗܝ ܀ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ. ܘܪܒܝ ܚܝܠܐ ܕܗܝܟܠܐ. ܐܝܟ ܕܥܠ ܓܝܣܐ ܢܦܩܬܘܢ ܥܠܝ
53 ܒܣܝܦܐ ܘܒܚܘܛܪܐ ܕܬܐܚܕܘܢܢܝ. * ܟܠܝܘܡ ܥܡܟܘܢ ܗܘܝܬ ܒܗܝܟܠܐ ܀ ܘܠܐ ܐܘܫܛܬܘܢ
54 ܥܠܝ ܐܝܕܝܐ. ܐܠܐ ܗܕܐ ܗܝ ܫܥܬܟܘܢ ܘܫܘܠܛܢܐ ܕܚܫܘܟܐ. * ܘܐܚܕܘܗܝ ܐܝܬܝܘܗܝ ܠܒܝܬܗ
55 ܕܪܒ ܟܗܢܐ. ܘܫܡܥܘܢ ܐܬܐ ܗܘܐ ܒܬܪܗ ܡܢ ܪܘܚܩܐ. * ܘܐܚܕܘ ܢܘܪܐ ܒܡܨܥܬ ܕܪܬܐ ܀
56 ܘܐܚܕܝܢ ܗܘܘ ܚܕܪܝܗ. ܘܝܬܒ ܐܦ ܗܘ ܫܡܥܘܢ ܒܝܢܬܗܘܢ. * ܘܚܙܬܗ ܥܠܝܡܬܐ ܚܕܐ
57 ܕܝܬܒ ܠܘܬ ܢܘܪܐ ܀ ܘܚܪܬ ܒܗ ܘܐܡܪܐ ܀ ܐܦ ܗܢܐ ܥܡܗ ܗܘܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܟܦܪ ܘܐܡܪ.
58 ܐܢܬܬܐ ܀ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ. * ܘܒܬܪ ܩܠܝܠ ܚܙܝܗܝ ܐܚܪܢܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܦ ܐܢܬ ܡܢܗܘܢ
59 ܐܢܬ. ܟܐܦܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܐ ܗܘܝܬ. * ܘܒܬܪ ܫܥܬܐ ܚܕܐ ܀ ܐܚܪܢܐ ܡܬܚܦܛ ܗܘܐ ܘܐܡܪ. ܫܪܝܪܐܝܬ
60 ܐܦ ܗܢܐ ܥܡܗ ܗܘܐ. ܐܦ ܓܠܝܠܝܐ ܗܘ ܓܝܪ. * ܐܡܪ ܟܐܦܐ. ܓܒܪܐ. ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢܐ
61 ܐܡܪ ܐܢܬ. ܘܡܚܕܐ ܟܕ ܗܘ ܡܡܠܠ ܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ. * ܘܐܬܦܢܝ ܝܫܘܥ ܘܚܪ ܒܟܐܦܐ. ܘܐܬܕܟܪ
ܫܡܥܘܢ ܡܠܬܗ ܕܡܪܢ ܕܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗ ܀ ܕܥܕܡܐ ܕܢܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ ܬܟܦܘܪ ܒܝ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ.
62 * ܘܢܦܩ ܠܒܪ ܫܡܥܘܢ. ܒܟܐ ܡܪܝܪܐܝܬ. * ܘܓܒܪܐ ܕܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܠܝܫܘܥ ܀ ܡܒܙܚܝܢ
63
64 ܗܘܘ ܒܗ. * ܘܡܚܦܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܘܡܚܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܥܠ ܦܪܨܘܦܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܬܢܒܐ
65 ܡܢܘ ܡܚܟ. * ܘܐܚܪܢܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܡܓܕܦܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ ܥܠܘܗܝ.

Quum autem viderent ii, qui cum eo erant, 49
quod fiebat, dicunt ei; Domine noster, Per-
cutiemus eos gladiis? Et percussit unus ex 50
eis servum principis sacerdotum, & abstulit
auriculam ejus dexteram. Respondit Jesus, 51
& ait; Satis est ad hanc usque rem *proces-*
sisse. Et tetigit auriculam vulnerati illius,
& sanavit eum. Et dixit Jesus iis qui vene- 52
rant contra seipsum, principibus sacerdo-
tum, & senioribus, & præpositis militiæ
templi; Tanquam adversùs latronem exii-
stis adversùm me cum gladiis & fustibus, ut
prehenderetis me. Quotidiè vobiscum 53
eram in templo, nec extendistis in me manus:
sed hæc est hora vestra & potestas tenebra-
rum. Et comprehensum eum adduxerunt 54
in domum principis sacerdotum. Simon
autem procul veniebat post eum. Cæterùm 55
accenderunt ignem in medio atrii, & conse-
derunt circa eum; seditque & ipse Simon
inter eos. Et vidit eum puella quædam se- 56
dentem ad ignem; cúmque intuita, dixit;
Et iste cum eo erat. Ipse autem abnegavit, 57
& ait; Mulier, non novi eum. Et paulò 58
post vidit eum alius, & dixit ei, Tu quoque
ex ipsis es. Cepha verò ait, Non sum. Et 59
post unam horam alius contendebat, dice-
bátque, Verè & iste cum eo erat: etenim
Galilæus est. Dixit Cepha, O homo, ne- 60
scio quid dicas. Et statim dum ipse loquere-
tur, cantavit gallus. Et conversus Jesus, in- 61
tuitus est Cepham: & recordatus est Simon
verbi Domini nostri, quod dixerat ipsi, Prius-
quàm cecinerit gallus, ter abnegabis me. Et 62
egressus foràs Simon, flevit amaré. Porrò 63
homines illi qui tenebant Jesum, illudebant
ei. Et obvelabant eum, ac percutiebant 64
eum in faciem ipsius, dicentes; Vaticinare,
quis te percussit? Aliáque quam plurima 65
blasphemabant ac dicebant in eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 * وجماعتي كه با عيسي بودند چون ان حال ديدند كفتند ٭ اي خداوند مارا بكذار
50 تا ايشانرا بشمشيرها بزنيم ٭ *ويكي ازيشان ؛ برد وبزد سرور امامانرا كوش راست او جدا
51 كرد ٭ *عيسي بدو كفت تا اين حد ٭ و امد پيش زخم دار وكوش اورا درست كرد ٭ *وعيسي 52
ببزركان امامان ٭ و پيران ومعتمدان هيكل كفت ٭ بر مثال حراميان ٭ بچوب و شمشير و نيزه ٭
53 بر من آمديد ٭ تا بكيريد ٭ * چونست كه هر روز [در هيكل] با شما بودم و نكرفتيد ليكن
اينست ساعت شما و سلطنت تاريكي شما صد بيست هشت بردن مسيح را كرفته
54 بخانهٔ حنان *وبعد ازان عيسي كرفتند ٭ وبخانهٔ بزرك امامان آوردند ٭ وشمعون
55 دور دور ٭ ازپس او مي آمد ٭ *هوا سرد بود ٭ درميان ؛ سراي جماعتي آتش افروخته ؛ بودند
56 ونشسته ٭ شمعون آمد ٭ و پيش ايشان نشست ٭ وكرم مي شد ٭ *ودختري اورا بشناخت ٭
بروي او نكه كرد وكفت ٭ اين نيز با عيسي بود ٭ صد بيست نه منكري شمعون
57 58 * شمعون منكر شد و كفت اورا نمي شناسم ٭ * واز انجا اندكي پستر رفت ٭ يكي ديكر
59 اورا ديد ٭ و كفت تو از ايشان هستي ٭ شمعون كفت از ايشان نيستم ٭ * بعد يك ساعت و

Cœtus autem qui cum Jesu erant, 49
cùm hoc fieri viderent, dixerunt; O
Domine, nobis permitte ut eos gladi-
is percutiamus. Et unus ex eis per- 50
cussit servum principis sacerdotum,
et auriculam dextram ejus amputa-
vit. Jesus ei dixit; Usque ad hunc 51
terminum. Et venit ad saucium,
et auriculam ejus sanavit. Et Je- 52
sus magnatibus sacerdotum et senio-
ribus et præfectis templi dixit;
Tanquam adversùs latrones, cum
fustibus, et gladiis, et hastis, in me
venistis ut prehenderetis? Quomo- 53
dò est quòd quotidiè in templo vobis-
cum eram, et non prehendistis? Sed
hæc est hora vestra, et potestas tene-
brarum vestrarum.

CXXVIII. Abductio Christi capti in domum Annæ.

Et posteà Jesum prehenderunt, et 54
in domum maximi sacerdotum du-
xerunt: et Simeon longo intervallo
post eum veniebat. Cumque *aer fri-* 55
gidus esset, in medio atrii quidam
ignem accenderant, quibus sedenti-
bus Simeon venit et coram eis sedit,
et calefactus est. Et puella quædam 56
eum agnovit, & vultum ejus intuita
est, et dixit; Iste etiam cum Jesu erat.

CXXIX. Abnegatio Simeonis.

Simeon inficiatus est, et dixit; 57
Eum non novi. Et illinc paululum 58
regressum quidam alius eum vidit,
et dixit; Tu ex ipsis es. Simeon di-
xit, Ex illis non sum. Post unâ horâ 59

Versio VULGATA LATINA.

49 Videntes autem hi, qui circa ipsum erant, quod futurum erat, dixerunt ei; Do-
50 mine, si percutimus in gladio? Et percussit unus ex illis servum principis sacer-
51 dotum, & amputavit auriculam ejus dexteram. Respondens autem Jesus, ait;
52 Sinite usque huc. Et cùm tetigisset auriculam ejus, sanavit eum. Dixit autem
Jesus ad eos, qui venerant ad se, principes sacerdotum, & magistratus templi,
53 & seniores; Quasi ad latronem existis cum gladiis & fustibus? Cùm quotidiè
vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me: sed hæc est hora ve-
54 stra, & potestas tenebrarum. Comprehendentes autem eum, duxerunt ad do-
55 mum principis sacerdotum: Petrus verò sequebatur à longé. Accenso autem
igne in medio atrii, & circumsedentibus illis, erat Petrus in medio eorum.
56 Quem cùm vidisset ancilla quædam sedentem ad lumen, & eum fuisset intuita,
dixit; Et hic cum illo erat. At ille negavit eum, dicens; Mulier, non no- 57
vi illum. Et post pusillum alius videns eum, dixit; Et tu de illis es. Pe- 58
trus verò ait; O homo, non sum. Et intervallo facto quasi horæ unius, ali- 59
us quidam affirmabat, dicens; Verè & hic cum illo erat: nam & Galilæus
est. Et ait Petrus; Homo, nescio quid dicis. Et continuò adhuc illo lo- 60
quente cantavit gallus. Et conversus Dominus respexit Petrum. Et recorda- 61
tus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat; Quia priùs quàm gallus cantet,
ter me negabis. Et egressus foràs Petrus flevit amaré. Et viri qui tenebant 62
illum, illudebant ei, cædentes. Et velaverunt eum, & percutiebant faciem 63
ejus: & interrogabant eum, dicentes; Prophetiza, quis est, qui te per- 64
cussit? Et alia multa blasphemantes dicebant in eum. 65

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

49 50 فلما راي الذين معه ما كان قالوا له يا رب انضرب بالسيف * فضرب واحد منهم عبد
51 52 رييس الكهنة فقطع اذنه اليمنى * اجاب يسوع قايلا اكفف ولمس اذنه فابراها * وقال
للذين جاوا اليه من روساء الكهنة وجند الهيكل والمشايخ امثل لص انا جيتم الي بسيوف
53 وعصي لتاخذوني * وقد كنت معكم كل يوم في الهيكل ولم تمدوا الي ايديكم. لكن
54 هذه هي ساعتكم وسلطان الظلمة * فاخذوه وجاوا به الي بيت رييس الكهنة. وكان بطرس
55 56 يتبعه من بعيد * فاضرموا نارا وسط الدار وجلسوا وكان بطرس جالسا وسطهم * فلما راته
57 جارية امة جالسا عند الضو ميزته وقالت هذا ايضا كان معه * فانكر وقال يا مراه ما
58 اعرفه * ثم بعد قليل ايضا راه اخر فقال انت ايضا منهم * فقال بطرس يا انسان ما انا
59 هو * ثم بعد ساعة كرر عليه القول اخر قايلا حقا هذا ايضا كان معه لانه جليلي *
60 61 فقال بطرس يا انسان ما اعرف ما تقول. وفيما هو يتكلم صاح الديك * فالتفت الرب ونظر
الي بطرس. فذكر بطرس كلام الرب الذي قاله له انه قبل ان يصيح الديك اليوم تنكرني
62 63 ثلث دفعات * فخرج بطرس خارجا وبكي بكاء مرا * والرجال الذين امسكوا يسوع كانوا يهزون
64 65 به * ويغطون وجهه ويضربونه ويسالونه قايلين تنبا لنا من الذي ضربك * وكانوا يفترون
عليه ايضا باشياء كثيرة *

Cùm autem vidissent qui cum illo erant quod fiebat, dixerunt ei; Domine, percutiemúsne gladio? Et percussit unus ex illis servum principis sacerdotum, & amputavit aurem ejus dexteram. Respondit Jesus, dicens; Cohibe te. Et tetigit aurem ejus, & sanavit eam. Dixitque ad eos qui venerant ad se ex parte principum sacerdotum, & militiæ templi, & seniorum; Num pro latrone sum, ut veneritis ad me cum gladiis & fustibus ut prehenderetis me? Equidem eram vobiscum quotidiè in templo, & non extendistis in me manus vestras: sed hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum. Itaque comprehenderunt eum, & duxerunt eum in domum principis sacerdotum. Et Petrus sequebatur eum à longé. Accenderunt autem ignem in medio atrii, & sederunt, erátque Petrus sedens in medio eorum. Cúmque vidisset eum puella quædam ancilla sedentem propè lumen, dignovit illum, & ait, Hic etiam erat cum eo. Et negavit, dicens; O mulier, non novi illum. Deindè post pusillum etiam vidit eum alius, & dixit; Tu quoque ex illis es. Inquit Petrus, O homo, non sum ego. Item post horam repetiit ei sermonem alius, dicens; Verè hic etiam erat cum eo, nam Galilæus est. Dixit Petrus, O homo, nescio quid dicis: & dum ipse loqueretur, cantavit gallus. Et conversus est Dominus, & respexit in Petrum; recordatúsque est Petrus sermonis Domini, quem dixerat illi, quòd antequam cantet gallus hodiè, negabis me tribus vicibus. Quare egressus est Petrus foràs, & flevit fletu amaro. Et viri qui apprehenderant Jesum, illudebant ei. Et velabant vultum ejus, & percutiebant illum, & interrogabant eum, dicentes; Prophetiza nobis, quis est qui te percussit? Et blasphemabāt in eum præterea reb⁹ plurimis.
49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

49 ወርእዮሙ፡ እለ፡ ምስሌሁ፡ ይቤልዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እግዚኦ፡ ንቅትሎሙኑ፡ በመ
50 ጥባሕት፡፡ ወዘበጠ፡ አሐዱ፡ ለገብረ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ወመተሮ፡ እዝኖ፡ ዘየማን፡፡
51 ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ኅድግ፡ ዝ፡ ወገሰሶ፡ እዝኖ፡ ሶቤሃ፡ ወአሕየ
52 ዎ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለእለ፡ መጽኡ፡ ኀቤሁ፡ ይእኅዝዎ፡ ሊቃነ፡ ካህ
ናት፡ ወለመገብተ፡ ምኵራብ፡ ወለረበናት፡ ከመዘ፡ ሰራቂ፡ ተአኀዙኒ፡ መጻእክሙ፡ ምስለ፡
53 መጣብሕ፡ ወዕፀው፡፡ እንዘ፡ ኵሎ፡ አሚረ፡ ሀለውኩ፡ ምስሌክሙ፡ በምኵራብ፡ አዴ
ክሙ፡ ጥቀ፡ ኢሰፋሕክሙ፡ ባዕቤየ፡ ወባሕቱ፡ ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ሰዓትክሙ፡ ወስልጣኑ፡ ለመ
54 ኰንነ፡ ጽልመት፡፡ ወአኀዝዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወሰድዎ፡ ኀበ፡ ቤተ፡ ሊቀ፡ ካህ
55 ናት፡፡ ወተለዎ፡ ጴጥሮስ፡ እምርሑቅ፡፡ ወአንደዱ፡ እሳተ፡ ማእከለ፡ ዓጸድ፡ ወነበር
56 ሙ፡ ነበረ፡ ጴጥሮስኒ፡ ምስሌሆሙ፡ ማእከሎሙ፡፡ ወርእየቶ፡ ወለት፡ እንዘ፡ ይነብር፡
57 ኀበ፡ መንገለ፡ በርህ፡ ወጠየቀቶ፡ ወትቤ፡ ዝኒ፡ ምስሌሁ፡ ሃሎ፡፡ ወክሕደ፡ ወይቤላ፡ ኢ
58 የአምሮ፡ ብእሲቶ፡ ዘትብሊ፡፡ ወእምድኅረ፡ ሕቅ፡ ርእዮ፡ ካልእ፡ ወይቤሎ፡ አንተ
59 ኒ፡ እምኔሆሙ፡ አንተ፡፡ ወይቤሎ፡ ጴጥሮስ፡ አንተ፡ ካልእየ፡ ኢኮንኩ፡፡ ወኀሊፎ፡ መጠ
ነ፡ ሰዓተ፡ አሐቲ፡ አጠቀ፡ አሐዱ፡ ካልእ፡ ወይቤሎ፡ አማን፡ ዝኒ፡ ምስሌሁ፡ ሃሎ፡ ወገሊላ
60 ዊ፡ ውእቱ፡፡ ወይቤሎ፡ ጴጥሮስ፡ አንተ፡ ብእሲ፡ ኢየአምሮ፡ ዘትበል፡፡ ወነቀወ፡ ደር
61 ሆ፡ ሶቤሃ፡ እንዘ፡ ይትናገር፡፡ ወተመይጠ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወነጸሮ፡ ለጴጥሮስ፡ ወተ
ዘከረ፡ ጴጥሮስ፡ ቃሎ፡ ለእግዚእነ፡ ዘይቤሎ፡ ሠለስ፡ ትክሕደኒ፡ ዮም፡ ዘእንበለ፡ ይንቁ፡
62 ደርሆ፡፡ ወወፅአ፡ አፍአ፡ ጴጥሮስ፡ በከየ፡ መሪረ፡፡ በዓርብ፡ ጽባሕ፡፡
63 ወዕደውኒ፡ እለ፡ ይእኅዝዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ይሳለቁ፡ ላዕሌሁ፡ ወይዘብጥዎ፡፡
64 ወይገለበብዎ፡ ገጾ፡ ወይዘብጥዎ፡ ወይሴአልዎ፡ ወይብልዎ፡ ተነበይ፡ ለነ፡ መኑ፡ ውእቱ፡
65 ዘኰርዓከ፡፡ ወበዕደኒ፡ ብዙኀ፡ ይጸርፉ፡ ላዕሌሁ፡፡

Et videntes qui cum illo *erant* dixerunt Dño Jesu; Dñe, occidemúsne illos cum 49
gladio? Et percussit quidam servum principis sacerdotum, & amputavit aurem 50
ejus dextram, Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Sine hunc: & tetigit aurem 51
ejus statim, & sanavit eum. Et dixit Dominus Jesus iis qui venerant ad eum ap- 52
prehendere eum, principibus sacerdotum, & præfectis templo, & Rabbinis; Ut
latronem apprehendere me venistis cum gladiis, & fustibus? Quum quotidie 53
fuerim vobiscum in templo, manus vestras omninò non extendistis in me: verun-
tamen hæc est hora vestra, & potestas domini tenebrarum. Et prehenderunt Do- 54
minum Jesum, & duxerunt eum ad domum principis sacerdotum: & sequutus est
eum Petrus à longé. Et accenderunt ignem medio atrii, & sedentibus illis, se- 55
dit Petrus cum illis medio illorum, Et vidit eum filia sedentem ad lucem, & in- 56
tuita est eum, & dixit; Hic cum eo fuit. Et negavit, & dixit ei; Nescio mulier, 57
quid dicis. Et postea paululùm, vidit eum alius, & dixit ei; Tu ex illis es: & di- 58
xit ei Petrus, Amice mi, non fui. Et illapso spatio horæ unius, intuitus est eum 59
quidam alius, & dixit ei; Verè, hic cum illo erat, & Galilæus est. Et dixit ei Pe- 60
trus, Tu homo, nescio quid dicis: & cantavit gallus dum loqueretur. Et conver- 61
sus est Dominus Jesus, & intuitus est Petrum: & recordatus est Petrus sermonis
Domini nostri, qui dixerat ei; Ter negabis me hodiè, priusquàm cantaverit gal-
lus. Et exiens foràs Petrus, flevit amaré. *Matutino parasceues.* 62
Et homines qui apprehendebant Dominum Jesum, illudebant ei, & percutiebant 63
eum: Et velabant faciem ejus, & percutiebant eum, & interrogabant eum, & di- 64
cebant ei; Vaticinare nobis quis sit qui colaphum impegit tibi. Et alia multa 65
malè dixerunt contra eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

60 يكي ديكر بروي نكه كرد * وكفت بحقيقت اين نيز با عيسي بود * و جليلي است * صفا
61 كفت اي مرد نمي دانم چه ميكويي * هنوز در سخن بود * كه خروس بانك كرد * عيسي
بكرديد و بصفا نكه كرد و بياد اورد شمعون كلمه خداوند ما كه بدو كفته بود *
62 كه زودتر از انك خروس بانك زند تو سه نوبت مرا منكر شوي * شمعون از انجا بدر رفت
63 وتلخناك بكريست و پشيمان شد * وكساني كه عيسي را كرفته بودند بروي تسخر
64 مي زدند * واورا مي پوشانيدند * و بر روي او مي زدند * و مي كفتند * پيغمبري كن
65 كيست انك ترا زد * و بسيار چيزها ديكر بروي افتري كردند * و مي كفتند *

quidam alius in eum intuitus est, et dixit; In veritate iste cum Jesu erat, et Galilæus est. Cephas dixit; O homo, non novi quid dicas. Adhuc in sermone erat, cùm gallus vocem ederet. Jesus conversus est, & in Cepham intuitum fecit, & in memoriam reduxit Simeon sermonem Domini nostri, quem ei dixerat; Priusquàm gallus vocem emiserit, tu tribus vicibus me abnegabis. Simeon igitur illinc egressus est, & amarè flevit, & pœnitens fuit. Et homines qui Jesum prehenderant, ei illudebant. Et eum obvelabant, & in faciem eum percutiebant, & dicebant; Vaticinare, quis est qui te percussit? Et multa alia in eum blasphemantes dicebant.
60 61 62 63 64 65

Et ut factus est dies, *coactus est senatus* plebis, principes Sacerdotúmque, & σξε
66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ β
Scribæ: & duxerunt illum in concilium suum, dicentes; Si tu es
γραμματεῖς· καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον ἑαυτῶν, λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ
Christus, dic nobis. Ait *autem* illis; Si vobis dixero, non credetis. Si autem σξϛ
67 ὁ Χριστός, εἰπὲ ἡμῖν. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε. Ἐὰν δὲ ι
68 & interrogavero, non respondebitis mihi, *aut* dimittetis. Ex *nunc* erit filius ho- σξζ
69 καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε. Ἀπὸ τοῦ (ε) νῦν ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀν- α
minis sedens à dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes; Tu ergò es σξη
70 θρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. (ζ) Εἶπον δὲ πάντες, Σὺ οὖν εἶ ια
filius Dei? *Is autem ad eos* ait; Vos dicitis, quia ego sum. *Illi autem* dixerunt;
71 ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγώ εἰμι. Οἱ δὲ εἶπον, σξθ
Quid adhuc *opus habemus testimonio?* ipsi enim audivimus de ore ejus. β
Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

CAP. XXIII. κγ'.

1 Et surgens omnis multitudo eorum, *duxit* illum ad Pilatum. Cœperunt autem τ
2 Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. Ἤρξαντο δὲ α
accusare illum, dicentes; Hunc invénimus subvertentem gentem, & prohibentem Cæsari
κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες, Τοῦτον εὕρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα Καίσαρι τα
tributa dare, dicentem se Christum regem esse. *At* Pilatus interrogavit ι
3 (α) φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν

τβ eum, dicens; Tu es rex Judæorum? ille *autem* respondens *ei*, ait; Tu dicis.
α αὐτὸν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ, ἔφη, Σὺ λέγεις.
At Pilatus *dixit* ad principes Sacerdotum, & turbas; *Nullam* invenio *causam* in
τγ Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ τοὺς ὄχλους, Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν 4
θ homine hoc. Illi *autem* invalescebant, dicentes; *Quia* commovet populum, docens
τδ τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. Οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες, Ὅτι ἀνασείει τὸν λαὸν, διδάσκων 5
ι per universam Judæam, incipiens à Galilæa usque huc. Pilatus autem
καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. Πιλάτος δὲ 6
audiens Galilæam, interrogavit si homo Galilæus esset. Et *cognoscens* quòd de
ἀκούσας Γαλιλαίαν, ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστι. Καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ 7
potestate Herodis esset, remisit eum ad Herodem, *existentem & ipsum in* Hieroso-
τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστὶν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσο-
lymis in illis diebus. *At* Herodes *videns Jesum*, gavisus est valdè. Erat enim
λύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. Ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, ἐχάρη λίαν. ἦν γὰρ 8
volens ex multo videre eum, *propter audire* multa de eo: & sperabat aliquod signum
θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἤλπιζέ τι σημεῖον
videre ab eo *factum*. Interrogabat autem eum in sermonibus multis: ipse *autem*
ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. Ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ 9
τε nihil respondebat illi. Stabant autem principes Sacerdotum & Scribæ constanter
β οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. Εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς (β) καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως 10
accusantes eum.
κατηγοροῦντες αὐτοῦ.

MS.A. (ε) νῦν δὲ ἔσται (ζ) Εἶπον οὖν πάντες, Κεφ. κγ'. MS.A. (α) φόρον (β) καὶ γραμματεῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

66 ܘܟܕ ܗܘܐ ܐܝܡܡܐ * ܐܬܟܢܫܘ ܩܫܝܫܐ ܕܥܡܐ ܘܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ *
67 ܘܐܣܩܘܗܝ ܠܒܝܬ ܟܢܘܫܬܗܘܢ܀ * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ
68 ܡܫܝܚܐ ܐܡܪ ܠܢ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܬܘܢ ܠܝ܀ * ܘܐܢ ܫܐܠ
69 ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܠܐ ܦܢܝܬܘܢ ܠܝ ܦܬܓܡܐ ܘܠܐ ܫܪܝܬܘܢ ܠܝ܀ * ܡܢ ܗܫܐ ܢܗܘܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܝܬܒ
70 ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܚܝܠܗ ܕܐܠܗܐ܀ * ܐܡܪܝܢ ܟܠܗܘܢ ܐܢܬ ܗܘ ܗܟܝܠ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܡܪ
71 ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܢܬܘܢ ܐܡܪܝܬܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ܀ * ܐܡܪܝܢ ܡܢܐ ܬܘܒ ܣܢܝܩܝܢ ܠܢ ܣܗܕܐ.
1 ܚܢܢ ܓܝܪ ܫܡܥܢ ܡܢ ܦܘܡܗ܀ * ܘܩܡܘ ܟܠܗܘܢ ܒܟܢܫܗܘܢ
2 ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ܀ * ܘܫܪܝܘ ܐܟܠܝܢ ܩܪܨܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ. ܠܗܢܐ ܐܫܟܚܢ ܕܡܛܥܐ
ܠܥܡܢ. ܘܟܠܐ ܕܢܬܠ ܟܣܦ ܪܫܐ ܠܩܣܪ. ܘܐܡܪ ܥܠ ܢܦܫܗ ܕܡܠܟܐ ܡܫܝܚܐ ܗܘ܀
3 * ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܫܐܠܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܬ ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܐܢܬ ܐܡܪܬ܀ * ܘܐܡܪ
4 ܦܝܠܛܘܣ ܠܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܠܟܢܫܐ. ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܥܠܬܐ ܡܕܡ ܥܠ ܓܒܪܐ ܗܢܐ܀
* ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܬܚܣܢܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ. ܕܡܫܓܫ ܠܥܡܢ. ܟܕ ܡܠܦ ܒܟܠܗ ܝܗܘܕ. ܘܫܪܝ ܡܢ
5 ܓܠܝܠܐ ܘܥܕܡܐ ܠܗܪܟܐ܀ * ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥ ܫܡܗ ܕܓܠܝܠܐ. ܫܐܠ ܕܐܢ ܓܒܪܐ ܗܘ
6 ܓܠܝܠܝܐ܀ * ܘܟܕ ܝܕܥ ܕܡܢ ܫܘܠܛܢܗ ܗܘ ܕܗܪܘܕܣ. ܫܕܪܗ ܠܘܬ ܗܪܘܕܣ. ܡܛܠ
7 ܕܒܐܘܪܫܠܡ ܗܘܐ ܒܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ܀ * ܗܪܘܕܣ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܝܗ ܠܝܫܘܥ. ܚܕܝ ܛܒ. ܡܛܠ ܕܗܘܐ
8 ܨܒܐ ܠܡܚܙܝܗ ܡܢ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܡܛܠ ܕܫܡܥ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ ܣܓܝܐܬܐ. ܘܡܣܒܪ ܗܘܐ
ܕܢܚܙܐ ܡܕܡ ܐܬܐ ܡܢܗ܀ * ܘܡܫܐܠ ܗܘܐ ܠܗ ܒܡܠܐ ܣܓܝܐܬܐ. ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܡܕܡ ܦܬܓܡܐ
9 ܠܐ ܐܦܢܝܗ܀ * ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܣܦܪܐ. ܘܡܬܚܪܝܢ ܐܟܠܝܢ ܗܘܘ ܩܪܨܘܗܝ܀
10

Lectio matutinis parascenes Crucifixionis. 69.

Quúmq; illuxisset, congregati sunt seniores, 66
& principes sacerdotum, & scribæ, & subduxerunt eum in domum congregationis suæ:
Et inquiunt ei; Si tu es Messia, dic nobis. 67
Dixit eis, Si dixero vobis, non credetis mihi.
Quòd si interrogavero vos, nec dabitis mihi 68
responsum, nec dimittetis me. Ab hoc tem- 69
pore erit Filius hominis sedens à dextera virtutis Dei. Dicunt autem omnes, Tu es ergò 70
Filius Dei? ait illis Jesus, Vos dicitis, quia
ego sum. Dicunt, Quid ampliùs requiruntur 71
nobis testes? nos enim audivimus ex ore ipsius.

CAP. XXIII.

Et surrexit omnis cœtus eorum, & addu- 1
xerunt eum ad Pilatum. Cœperuntque eum 2
accusare, dicentes; Istum invénimus seducentem gentem nostram, & vetantem argentum capitatim dari Cæsari: Et dixit de se-
ipso, se esse regem Messiam. Pilatus autem 3
interrogavit eum, & inquit ei; Túne es rex
Judæorum? Ait illi; Tu dixisti. Et dixit Pi- 4
latus principibus sacerdotum & turbæ; Ego occasionem prorsùs nullam invenio adversùs
hominem istum. At illi clamabant & dice- 5
bant; Conturbavit gentem nostram, docens per universam Judæam, exorsus à Galilæa
huc usque. Pilatus verò quum audîsset no- 6
men Galilææ, interrogavit, utrùm vir Galilæ-
us esset. Quúmq; cognovisset eum ad pote- 7
statem Herodis pertinere, misit eum ad Herodem, propterea quòd in Jerusalem esset il-
lis diebus. Herodes autem quum vidisset Je- 8
sum, gavisus est vehementer: desiderabat enim eum videre à multo tempore, eò quòd audierat de eo quamplurima: putabátq; se signum
aliquot ab eo visurum. Et sermonibus mul- 9
tis interrogabat eum: Jesus verò nullum ei
responsum dedit. Stabant autem principes 10
sacerdotum & scribæ, ac pertinaciter accusabant eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

66 * وچون صباح نزديك شد • پيران و سرور امامان و دانشمندان • فراهم شدند و اورا انجا
67 بردند • كه جمعيت ايشان هميشه انجا مي بود • * وبعيسي كفتند • اكر توي مسيح بما بكوي •
68 عيسي بديشان كفت • اكر بكويم ايمان نياوريد • * و اكر ازشما ببرسم بمن جواب
69 نخواهيد دادن • و مرا نخواهيد † رها كردن • * ازين ساعت فرزند ادمي بر دست راست خدا
70 سهمناك بنشيند • * جماعت كفتند • اكنون توي پسر خدا عيسي بديشان كفت • شما
71 كفتيد • منم من * جماعت كفت كواه چه مي بايد اينك ما از دهنش شنيديم •

صد سي بردن مسيح پيش بيلاطوس

1 * جماعت باتفاق مسيح را پيش بيلاطوس بردند • * وبدي وخبث بروي مي كفتند •
2 ونمودند كه اين را يافتيم كه ملت † مارا كمراه كرد * و فرمود كه جزيه سر
3 بقيصر ندهيم • و براي خود كفت • كه اوست مسيح † ملك * بيلاطوس ازوي پرسيد •
4 وكفت توي ملك يهوديان • جوابش داد تو كفتي • * بيلاطوس به بزركان امامان كفت • وبجماعت

Et cum aurora propè esset seniores, & princeps sacerdotum, & sapientes convenerunt, & eum illuc duxerunt, ubi congregatio illorum assiduè illic erat. 66
Et ad Jesum dixerunt; Si tu es Christus, nobis dic. Jesus illis dixit; Si dixero, fidem non habebitis: 67
Et si vos interrogavero, mihi responsum non dabitis, neque me dimittetis. 68
Ab hac hora Filius hominis ad manum dextram Dei terribilis sedebit. 69
Omnes dicebant; Ergò tu es Filius Dei: Jesus eis dixit; Vos dixistis quod ego sum. 70
Concilium dixit; Teste quid opus est? Ecce nos ex ore ejus audivimus. 71

CXXX. Abductio Christi ad Pilatum.

CAP. XXIII.

Et omnes uno consensu Christum ad Pilatum abduxerunt. 1
Et mala, et turpia in eum dicebant, & declarabant; Hunc quidem invenimus quòd gentem nostram seducat, & jubeat ut censum capitis Cæsari non demus, & de se dicat quòd ipse est Christus rex. 2
Pilatus ab eo interrogavit, & dixit; Túne es rex Judæorum? Responsum ei dedit, Tu dixisti. 3
Pilatus maximis sacerdotib⁹ dixit, et caterui; 4

Versio VULGATA LATINA.

66 Et ut factus est dies, convenerunt seniores plebis, & principes sacerdotum, & Scri-
67 bæ, & duxerunt illum in concilium suum, dicentes; Si tu es Christus, dic nobis. Et
68 ait illis; Si vobis dixero, non credetis mihi: Si autem & interrogavero, non
69 respondebitis mihi, neque dimittetis. Ex hoc autem erit Filius hominis sedens à
70 dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes; Tu ergò es Filius Dei? Qui ait;
71 Vos dicitis, quia ego sum. At illi dixerunt; Quid adhuc desideramus testimo-
nium? ipsi enim audivimus de ore ejus.

CAP. XXIII.

1 ET surgens omnis multitudo eorum, duxerunt illum ad Pilatum. Cœperunt au-
2 tem illum accusare, dicentes; Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, &
3 prohibentem tributa dare Cæsari, & dicentem se Christum regem esse. Pilatus
autem interrogavit eum; dicens; Tu es Rex Judæorum? At ille respondens ait; 3
Tu dicis. Ait autem Pilatus ad principes sacerdotum, & turbas; Nihil invenio 4
causæ in hoc homine. At illi invalescebant, dicentes; Commovet populum, do- 5
cens per universam Judæam, incipiens à Galilæa usque huc. Pilatus autem audi- 6
ens Galilæam, interrogavit si homo Galilæus esset. Et ut cognovit quod de He- 7
rodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui & ipse Jerosolymis erat illis di-
ebus. Herodes autem viso Jesu, gavisus est valdè: erat enim cupiens ex multo 8
tempore videre eum, eò quòd audierat multa de eo, & sperabat signum aliquod
videre ab eo fieri. Interrogabat autem eum multis sermonibus. At ipse nihil illi 9
respondebat. Stabant autem principes sacerdotum & Scribæ constanter accusan- 10
tes eum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل الثاني والثمون *

66 * فلما كان النهار اجتمع مشايخ الشعب ورووساء الكهنة والكتبة وادخلوه الي محكمتهم وقالوا
67 له * ان كنت انت المسيح فقل لنا * فقال لهم ان قلت لكم فلم تومنوا * 68 وان سالتكم فلم
69 تجيبوني ولم تخلوني * ومن الان يكون ابن الانسان جالسا عن يمين قوة الله * 70 فقال جميعهم فقد
71 صح انك ابن الله * فقال لهم انتم تقولون اني انا هو * فقالوا ما حاجتنا الي شهادة لاننا قد سمعنا
من فيه *
1 * فقام جميعهم باسرهم وجاوا به الي فيلاطس * 2 وبدوا يفترون عليه قايلين انا
وجدنا هذا يقلب امتنا * ويمنع ان نعطي الجزية لقيصر * ويقول انه المسيح الملك * 3 فساله
فيلاطس قايلا انت ملك اليهود * فاجابه قايلا انت قلت * 4 فقال فيلاطس لرووساء الكهنة
والجمع انا لم اجد علي هذا الانسان علة * 5 وكانوا يتشددون ويقولون انه يفتن الشعب اذ
يعلم في جميع اليهودية * وابتداء من الجليل الي ههنا * 6 فلما سمع فيلاطس الجليل سال اهو
رجل جليلي * 7 فلما علم انه من سلطان هيرودس ارسله الي هيرودس * لانه كان ايضا
بيروشليم في تلك الايام * 8 وان هيرودس لما راي يسوع فرح جدا * لانه كان يشتهي ان يراه منذ
زمان طويل لما كان يسمعه عنه * وكان يرجو ان يعاين منه اية يعملها * 9 وساله عن كلام كثير
10 فلم يجبه بشي * ووقف رووساء الكهنة والكتبة يفترون عليه *

Sectio octuagesima secunda.
Et cùm esset dies, convenerunt seniores 66
plebis, & principes sacerdotum, &
scribæ, & introduxerunt illum in fo-
rum suum, & dixerunt ei; Si es tu Chri- 67
stus, dic nobis. Ait illis, Si dixero vo-
bis, non credetis: Et si interrogavero 68
vos, non respondebitis mihi, neque dimit-
tetis me. Et amodò erit Filius hominis se- 69
dens à dextra virtutis Dei. Et dixerunt 70
omnes, Ergò certum est esse te fili-
um Dei? Dixit illis, Vos dicitis,
quia ego sum. Et dixerunt; Quæ no- 71
bis necessitas testimonii? Nos enim au-
divimus ex ore ipsius.

CAP. XXIII.

ET surrexit congregatio eorum uni- 1
versa, & duxerunt eum ad Pilatum. Et 2
cœperunt accusare illum, dicentes; Nos
quidem invenimus hunc subvertentem
gentem nostram, & prohibentem dari tri-
butum Cæsari, & dicentem se esse Chri-
stum regem. Interrogavit autem eum Pi- 3
latus, dicens; Túne es rex Judæorum?
Respondit ei, dicens; Tu dixisti. Et ait 4
Pilatus principibus sacerdotum & tur-
bæ; Ego non inveni adversùs hunc homi-
nem causam. Et invalescebant, & dice- 5
bant; Iste commovet populum, dum do-
cet in universa Judæa, & cœpit à Gali-
læa usque huc. Cùm autem audisset Pi- 6
latus Galilæam, interrogavit an ipse
esset vir Galilæus? Et cùm cognovisset 7
eum esse de potestate Herodis, misit il-
lum ad Herodem, quoniam erat ipse quo-
que Jerosolymis in illis diebus. Et ve- 8
rò Herodes cùm vidisset Jesum, gavisus
est valdè, quia exoptabat videre eum à
tempore longo, ob id quod audiebat de eo:
& sperabat se visurum ab illo portentū
aliquod ab eo faciendū. Et interrogavit 9
eum de verbis multis: at non respondit
ei quiquam. Steterunt autem principes 10
sacerdotum, & scribæ accusantes illū.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

66 ወጸቢሖ፡ተጋብኡ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ ወሊቃናተ፡ ሕዝብ፡ ወወሰድዎ፡ ውስተ፡
67 ዓውደሙ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡፡ ወይቤልዎ፡ እመ፡ አንተኑ ፡ ክርስቶስ ፡ ንግረነ፡
68 ገሃደ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ እመኒ ፡ አይደልዕኩክሙ ፡ ኢተአምኑኒ፡፡ ወእመሂ ፡ ተስእል
69 ኩክሙ ፡ ኢትነግሩኒ ፡ ወኢሂ ፡ ተኀድጉ፡፡ ወባሕቱ ፡ እምይእዜሰ ፡ ይነብር ፡
70 ወልደ፡እጓለ፡እመ፡ ሕያው፡ በየማነ፡ኀይለ፡እግዚአብሔር፡፡ ወይቤልዎ፡ኵሎሙ፡
አንተኑ ፡ እንከ ፡ ውእቱ፡ወልደ ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወይቤሎሙ ፡ አንትሙ ፡ ትብሉ ፡
71 ከመ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወይቤሉ ፡ ምንተ ፡ እንከ ፡ ትፈ
ቅዱ፡ሰማዕተ፡በእንቲኣሁ፡ናሁ፡ ለሊክሙ፡ ሰማዕክሙ፡እምአፉሁ፡፡
1 ፑር ወተንሥኡ፡ኵሎሙ፡በምልአሙ፡ወወሰድዎ፡ኀበ፡ጲላጦስ፡፡ ወአኀዙ፡ያስተዋ
2 ድይዎ፡ ወይቤሉ፡ረከብናሁ፡ለዝ፡ብእሲ፡እንዘ፡ይዔልዎሙ፡ ለሕዝብነ፡ ወይከልኦሙ፡
3 ኢይሃቡ፡ጸባሕተ፡ለቄሳር፡ወይረሲ፡ርእሶ፡ክርስቶስሃ፡ንጉሠ፡ እስራኤል፡፡ ወሐተ
ቶ፡ጲላጦስ ፡ ወተሰአሎ፡ ወይቤሎ፡ አንተኑ፡ ንጉሠ፡ እስራኤል፡፡ ወአውሥአ፡ወይቤ
4 አንተ፡ትብል፡ከመ፡አነ፡ውእቱ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ጲላጦስ፡ ለሊቃነ፡ካህናት፡ ወለሕ
5 ዝብ ፡ አልቦ ፡ ዘረከብኩ፡ አበሳሁ፡ለዝ፡ ብእሲ፡፡ ወአውየው ፡ ወይቤሉ ፡ የሃው
6 ኮሙ፡ለሕዝብ፡ ወይሜህር፡በኵሉ፡ይሁደ፡ እንዘ፡ እምገሊላ፡ እስከ፡ ዝየ፡፡ ወሰ
ሚዖ፡ ጲላጦስ፡ከመ፡ገሊላዊ፡ ተስእለ፡ገሊላውያነ፡፡ ለእመ፡ገሊላዊሁ፡ብእሲሁ፡፡
7 ወአእሚሮ፡ከመ፡እመኰንኑ፡ሄሮድስ፡ውእቱ፡ፈነዎ፡ኀበ፡ሄሮድስ፡እንዘ፡ሃለወ፡ኢየሩሳ
8 ሌም፡ውእተ፡ዕለተ፡፡ ወሶበ፡ርእዮ፡ሄሮድስ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ተፈሥሐ፡ እስ
መ፡ይፈቅድ፡ይርአዮ፡ እምጕንዱይ፡ ዕለት፡ እስመ፡ ይሰምዕ፡ነገሮ፡ ወይፈቅድ፡ይርአ
9 ይ ፡ ተአምረ፡ በላዕሌሁ ፡ ዘይገብር፡፡ ወሐተቶ፡በብዙኅ፡ ነገር፡ ወአልቦ፡ ዘተሰ
10 ጥዎ፡፡ ወይቀውሙ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ ወጸሐፍት፡ ወብዙኃ፡ያስተዋድይዎ፡፡

Et manè congregati sunt principes sacerdotum, & scribæ, & seniores populi, & 66
duxerunt in consessum suum Dominum Jesum. Et dixerunt ei; Si tu es Christus, 67
dic nobis palám: & dixit iis; Si significavero vobis, non credetis mihi. Et si in- 68
terrogavero vos, non respondebitis mihi, neque dimittetis. Veruntamen ab 69
hoc tempore sedebit Filius hominis in dextra potentiæ Dei. Et dixerunt ei 70
omnes illi; Túne igitur es filius Dei? & dixit iis, Vos dicitis quòd ego sum
filius Dei. Et dixerunt, Quid igitur indigetis testimonio de illo? ecce vosipsi 71
audivistis ex ore suo.

CAP. XXIII.

ET surrexerunt omnes illi congregatim, & duxerunt eum ad Pilatum. Et cœ- 1
perunt accusare eum, & dixerunt; Invenimus hunc hominem pervertentem po- 2
pulos nostros, & prohibentem eos ne darent tributa Cæsari, & facientem sei-
psum Christum regem Israelis. Et interrogavit eum Pilatus, & sciscitavit eum, 3
& dixit ei; Túne rex Israelis? & respondit, & dixit; Tu dicis quòd ego sum. Et 4
dixit Pilatus principibus sacerdotum, & populo; Nihil est quod inveni criminis
in hunc hominem. Et exclamârunt, & dixerunt, Commovet populos, & docet 5
in universa Judæa, incipiens à Galilæa usque huc. Et audiens Pilatus quòd 6
Galilæus esset, interrogavit Galilæos si homo Galilæus esset. Et quum cogno- 7
visset quòd de jurisdictione Herodis esset, remisit eum ad Herodem existentem
Hierosolymis isto tempore. Et quum vidisset Herodes Dominum Jesum, gavisus 8
est, quia cupiebat videre eum à longo tempore, eò quòd audiret famam ejus: &
cupiebat videre signum ab eo quod faceret. Et interrogavit eum multo sermo- 9
ne, & nihil fuit quod responderet ei. Et stabant principes sacerdotum, & scribæ, 10
& multùm accusabant eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 که من † برین مرد † چیزي † بهانه نیافتم * ایشان بانك مي زدند • ومي كفتند كه ملت
6 مارا اشفته كرد • وهمه زمین یهودرا برهم زد • ازجلیل تا اینجا • * چون بیلاطوس † نام جلیل
7 شنید • پرسید كه این مرد جلیلي است • كفتند اري • * چون دانست كه زیر حكم هیرودیس
است اورا پیش هیرودیس فرستاد • سبب انك دران روزها هیرودیس در اورشلیم بود
8 * چون هیرودیس عیسي را دید سخت † شاد شد بسي بك • اوردن مسیح راپیش هیرودیس
شد • براي انك دیر وقت بود كه دیدار عیسي را مي جست • وبسیار چیزها ازو شنیك بود • مي
9 پنداشت كه بدو آیات وشكفتیها نماید • * وبسیار سخن از عیسي پرسید • او بدو جواب نداد •
10 * بزركان وامامان • ودانشمندان • ایستاده بودند • واز حد بیرون در هلاك او مي كوشیدند •

Ego quidem in hoc viro nihil causæ
invenio. Illi autem vociferabantur, 5
et dicebant; Gentē nostrā conturbat,
& universam terram Judææ solici-
tat, à Galilæa usque huc. Cùm Pi- 6
latus nomen Galilææ audiret, inter-
rogavit num hic vir Galilæus esset.
Dixerunt, Etiam. Cùm sciret quòd 7
sub potestate Herodis esset, eum ad
Herodem misit, eò quòd per eos dies
Herodes in Hierosolyma erat.

CXXXI. Adductio Christi ad Herodem.

Cùm Herodes Jesum videret, valdè 8
lætus fuit: eò quòd multum tem-
poris erat, quo Jesum videre quæ-
sierat, & multa de eo audierat; ex-
istimabat itaque quòd ei signa &
miracula ostenderet. Et multa ver- 9
ba à Jesu interrogabat, sed ille ipsi
responsum non dedit. Magnates au- 10
tem & Sacerdotes & sapientes sta-
bant, & extra modum in perniciem
ejus nitebantur.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΛΟΥΚΑ͂Ν. ΚΕΦ. ΟΘ'.

Nihili faciens autem illum Herodes cum exercitibus suis, & illudens, ami- ΟΘ'
11 'Εξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περι- τϛ ι
ciens eum vestem splendidam, remisit eum Pilato. Fa-
12 βαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν (γ) τῷ Πιλάτῳ. Ἐγέ-
cti sunt autem amici, hicque Pilatus & Herodes in ipsa die cum invicèm:
νοντο δὲ φίλοι, ὅ, τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων·
praexstiterant enim in inimicitia existentes ad seipsos. Pilatus autem convo-
13 προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς. Πιλάτος δὲ συγκαλεσά- τζ θ
cans principes sacerdotum, & magistratus, & populum, Dixit ad illos;
14 μενος τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὸν λαὸν, Εἶπε πρὸς αὐτοὺς,
Obtulistis mihi hominem hunc, quasi avertentem populum, & ecce ego
Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ
coram vobis interrogans, nullam inveni in homine isto causam, quorum ac-
ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας, οὐδὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον, ὧν κατη-
cusatis adversus eum. Sed neque Herodes: remisi enim vos ad illum,
15 γορεῖτε κατ' αὐτοῦ. Ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν, τη ι
& ecce nihil dignum morte est actum ei. Castigans ergò il-
16 καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ. Παιδεύσας οὖν αὐ- τθ β
lum dimittam. Necesse autem habebat dimittere eis per festum, unum.
17 τὸν (δ) ἀπολύσω. Ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν, ἕνα.
Exclamârunt autem universa turba, dicentes; Tolle hunc, dimitte autem nobis Barab- τι α
18 *Ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεὶ, λέγοντες, Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραβ-

bam: Qui erat propter seditionem quandam factam in civitate & homicidium,
βᾶν· Ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον, 19
τια α missus in carcerem. Iterùm ergò Pilatus adlocutus est volens
βεβλημένος εἰς φυλακήν. (ε) Πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησε θέλων 20
dimittere Jesum. Illi autem succlamabant, dicentes; Crucifige, crucifige e-
ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. Οἱ δὲ ἐπεφώνουν, λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον αὐ- 21
τιβ θ um. Ille autem tertiò dixit ad illos; Quid enim malum fecit iste? nullam
τόν. Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν 22
τιγ α causam mortis inveni in eo. Castigans ergò illum dimittam. Illi autem in-
αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ. παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. Οἱ δὲ ἐπ- 23
stabant vocibus magnis, postulantes eum crucifigi: & invalescebant voces
έκειντο φωναῖς μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ
τιδ α eorum, & principum Sacerdotum. At Pilatus adjudicavit fieri petitionem
αὐτῶν, καὶ τῶν ἀρχιερέων. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα 24
eorum. Dimisit autem illis propter seditionẽ & homicidium missum
αὐτῶν. (ζ) Ἀπέλυσε δὲ αὐτοῖς τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον 25
in carcerem, quem petebant: at Jesum tradidit voluntati eorum. Et
εἰς τὴν φυλακὴν, ὃν ᾐτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν. Καὶ 26
τιε α cùm abducerent eum, apprehendentes Simonem quendam Cyrenaeum venientem
ὡς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος (η) Κυρηναίου τοῦ ἐρχομένου
ab agro, imposuerunt illi crucem portare post Jesum.
ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.

MS. A. (γ) Πειλάτῳ. (δ) ἀπολύσω. ** Ἀνέκραξαν δὲ πανπληθεὶ, (ε) Πάλιν δὲ ὁ (ζ) Ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ (η) Κηρυναίου ἐρχομένου

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܗܪܘܕܣ ܕܝܢ ܒܣܪܗ ܗܘ ܘܦܠܚܘܗܝ. ܘܟܕ ܡܒܙܚܝܢ. ܐܠܒܫܘܗܝ ܢܚܬܐ ܕܙܚܘܪܝܬܐ ܘܫܕܪܗ
12 ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ. * ܘܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘܘ ܪܚܡܐ ܦܝܠܛܘܣ ܘܗܪܘܕܣ ܚܕ ܥܡ ܚܕ.
13 ܒܒܥܠܕܒܒܘܬܐ ܓܝܪ ܗܘܘ ܡܢ ܩܕܡ ܒܝܢܬܗܘܢ. * ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܩܪܐ ܠܪܒܝ ܟܗܢܐ
14 ܘܠܪܫܢܐ ܕܥܡܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܝܬܝܬܘܢ ܠܝ ܠܓܒܪܐ ܗܢܐ ܐܝܟ ܡܗܦܟ ܥܡܟܘܢ.
ܘܗܐ ܐܢܐ ܒܩܝܬܗ ܩܕܡܝܟܘܢ. ܘܥܠܬܐ ܡܕܡ ܠܐ ܐܫܟܚܬ ܒܓܒܪܐ ܗܢܐ ܡܢ ܟܠ ܕܡܩܛܪܓܝܢ
15 ܐܢܬܘܢ ܥܠܘܗܝ. * ܐܦܠܐ ܗܪܘܕܣ. ܫܕܪܬܗ ܓܝܪ ܠܘܬܗ. ܘܗܐ ܠܐ ܡܕܡ ܕܫܘܐ ܡܘܬܐ
16 ܥܒܝܕ ܠܗ. * ܐܪܕܝܘܗܝ ܗܟܝܠ ܘܐܫܒܩܝܘܗܝ. * ܥܝܕܐ ܓܝܪ ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܢܫܪܐ ܠܗܘܢ ܚܕ
17
18 ܒܥܐܕܐ. * ܩܥܘ ܕܝܢ ܟܠܗ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܫܩܘܠܝܗܝ ܠܗܢܐ ܘܫܪܐ ܠܢ ܠܒܪ ܐܒܐ. * ܗܘ
19
20 ܕܡܛܠ ܐܣܛܣܝܣ ܘܩܛܠܐ ܕܗܘܐ ܒܡܕܝܢܬܐ ܪܡܐ ܗܘܐ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. * ܬܘܒ ܕܝܢ
21 ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ. ܟܕ ܨܒܐ ܕܢܫܪܝܘܗܝ ܠܝܫܘܥ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ.
22 ܙܩܘܦܝܘܗܝ ܙܩܘܦܝܘܗܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܕܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܓܝܪ ܕܒܝܫ ܥܒܕ ܗܢܐ.
23 ܡܕܡ ܥܠܬܐ ܕܫܘܝܐ ܠܡܘܬܐ ܠܐ ܐܫܟܚܬ ܒܗ. ܐܪܕܝܘܗܝ ܗܟܝܠ ܘܐܫܒܩܝܘܗܝ. * ܗܢܘܢ
ܕܝܢ ܐܬܟܦܘ ܗܘܘ ܒܩܠܐ ܪܡܐ. ܘܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܕܢܙܕܩܦܘܗܝ. ܘܥܫܢ ܗܘܐ ܩܠܗܘܢ
24 ܕܝܠܗܘܢ ܘܕܪܒܝ ܟܗܢܐ. * ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܦܩܕ ܕܬܗܘܐ ܫܐܠܬܗܘܢ. * ܘܫܪܐ ܠܗܘܢ ܠܗܘ
25 ܕܡܛܠ ܐܣܛܣܝܣ ܘܩܛܠܐ ܪܡܐ ܗܘܐ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. ܗܘ ܕܫܐܠܘ. ܠܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܫܠܡ
26 ܠܨܒܝܢܗܘܢ. * ܥܕܢܐ ܕܬܠܬ ܫܥܝܢ * ܥ̄ * ܘܟܕ ܡܘܒܠܝܢ ܠܗ. ܐܚܕܘ ܠܫܡܥܘܢ
ܩܘܪܝܢܝܐ ܕܐܬܐ ܡܢ ܩܪܝܬܐ. ܘܣܡܘ ܥܠܘܗܝ ܙܩܝܦܐ ܕܢܛܥܘܢ ܒܬܪܗ ܕܝܫܘܥ.

Herodes verò despicatui eum habuit ipse & 11
milites ejus. Et per derisum induit eum ve-
stibus coccineis, ac remisit eum ad Pilatum.
Et eo die facti sunt amici Pilatus et Herodes 12
inter sese: inimicitia enim fuerat antea inter
eos. Convocavit autem Pilatus principes 13
sacerdotum, & magistratus populi; Et ait 14
illis, Obtulistis mihi hunc hominem, tan-
quam pervertentem populum vestrum: &
ecce, ego interrogavi eum diligenter in con-
spectu vestro, nullamque penitùs causam in-
veni in viro isto ex omnibus quibus eum cul-
patis. Sed ne Herodes quidem: ipsum enim 15
remisi ad eum, & ecce nihil dignum morte
factum est ei. Eum igitur castigabo, dimit- 16
tamque. Mos enim erat dimittendi eis 17
unum in Festo. Exclamavit autem univer- 18
sa turba, & ait; Tolle hunc, & dimitte no-
bis Bar-Abba. Qui quidem propter sediti- 19
onem & caedem factam in civitate, conjectus
fuerat in carcerem. Rursum autem allocutus 20
est eos Pilatus, dum vellet dimittere Jesum.
Illi verò vociferabantur, dicentes; Crucifi- 21
ge eum, crucifige eum. Ille autem tertiâ 22
vice dixit eis; Quid enim mali fecit iste?
nullam occasionem dignam morte inveni in
eo: castigabo eum igitur, & dimittam. At 23
ipsi instabant altâ voce, & rogabant eum, ut
ipsum crucifigerent: & invalescebat vox
eorum ac principum sacerdotum. Pilatus 24
autem jussit fieri postulationem eorum. Et 25
dimisit eis illum qui propter seditionem &
caedem conjectus fuerat in carcerem, illum
quem petierant: Jesum verò tradidit eorum
voluntati.

Ad horam tertiam. 70.

Quumq; abducerent eum, prehenderunt Si- 26
monem Cyrenaeum, qui veniebat ex villa, &
imposuerunt ei crucem ferendã ponè Jesum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

11 *هيروديس وجماعتش اورا خوار داشتند* وبعد ازانك بروي كنكل† كردند* جامه سرخ اورا
12 پوشانيدند* وباز اورا پيش بيلاطوس فرستادند* *وازان روز بيلاطوس وهيروديس* با يكديكر
دوستان شدند سبب انك از قديم در ميان ايشان دشمني بود

صد سي دو باز اوردن مسيح را پيش بيلاطوس

13
14 *بيلاطوس †بزركان† امامانرا خواند* وكدخدايان* *وبديشان كفت* اين مردرا پيش
من اورديد* بدانك ملت شما را مي كرداند وانيك برابر شما بوي عقوبت دادم* وازين همه
15 كه شما مي كوييد* بدين مرد نمي يابم* *وهيروديس نيز نيافت* دران وقت كه عيسي† را
16 پيش او فرستادم هيچ چيز كه مرك را شايد* نكرد* *اكنون اورا برنانيد ورها كنيد*
17
18 *ورسم داشتند† كه در هر عيد* بيلاطوس كنه كاري* از بهر جماعت* ازاد كردي* *ودر زندان
19 مردي بود كناه كار ونام او برابا* *خلايق بانك زدند كه عيسي را بر دار كن*
20 وبرابارا ازاد كن* *وبراي عيسي† دكر بار بيلاطوس سخن كرد ومي خواست†
21 كه عيسي آزاد شود* *يهوديان† بانك مي زدند* ومي كفتند بردار كن* بردار كن*

At Herodes et assecla ejus eum con- 11
temptui habuerunt, & postquam eum
ludificâssent, vestem rubram ei in-
duerunt, & remiserunt eum ad Pi-
latum. Et ab eo die Pilatus & 12
Herodes inter se amici facti sunt:
eò quòd ab antiquo inter eos inimi-
citia fuerat.

CXXXII. Reductio Christi ad Pilatum.

Pilatus itaque magnates sacerdo- 13
tum vocavit, & gubernatores: Et 14
eis dixit; Hunc virum ad me ad-
duxistis, eò quòd gentem vestram
pervertat: & ecce coram vobis de
eo quaestionem habui, et horum omni-
um, quae vos dicitis, in hoc viro ni-
hil invenio. Et Herodes etiam non 15
invenit, quo tempore Jesum ad eum
misi: nihil, quod mortem mereatur,
patravit. Nunc eum pellite ac di- 16
mittite. Morem enim habuerant ut 17
in singulis festis Pilatus maleficum
unum populi gratiâ dimitteret. In 18
carcere autem homo erat maleficus,
cui nomen Barabbas. Turbae itaque 19
vociferabantur, Jesum quidem in
crucem age, & Barabbam dimitte.
Sed de Jesu iterum Pilatus sermo- 20
nem fecit: cupiebat enim ut Jesus
dimitteretur. Judaei clamabant, ac 21
dicebant; In crucem agito, in cru-
cem agito.

Versio VULGATA LATINA.

11 Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo : & illusit indutum veste albâ, & re-
12 misit ad Pilatum. Et facti sunt amici Herodes & Pilatus in ipsa die : nam anteà
13 inimici erant ad invicem. Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum, &
14 magistratibus, & plebe, Dixit ad illos; Obtulistis mihi hunc hominem quasi
avertentem populum, & ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam inve-
15 nio in homine isto ex his, in quibus eum accusatis. Sed neque Herodes : nam
16 remisi vos ad illum, & ecce nihil dignum morte actum est ei. Emendatum ergò
17 illum dimittam. Necesse autem habebat dimittere eis per diem festum, unum.
18 Exclamavit autem simul universa turba, dicens; Tolle hunc, & dimitte nobis Ba-
19 rabbam. Qui erat propter seditionem quandam factam in civitate & homicidi-
um, missus in carcerem. Iterùm autem Pilatus locutus est ad eos, volens dimit- 20
tere Jesum. At illi succlamabant, dicentes; Crucifige, crucifige eum. Ille au- 21
tem tertiò dixit ad illos; Quid enim mali fecit iste? nullam causam mortis inve- 22
nio in eo : corripiam ergò illum, & dimittam. At illi instabant vocibus magnis 23
postulantes ut crucifigeretur: & invalescebant voces eorum. Et Pilatus adjudi- 24
cavit fieri petitionem eorum. Dimisit autem illis eum, qui propter homicidi- 25
um & seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant: Jesum verò tradidit
voluntati eorum. Et cùm ducerent eum, apprehenderunt Simonem quendam 26
Cyrenensem, venientem de villa : & imposuerunt illi crucem portare post
Jesum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * واحقره هيرودس وجنده واستهزوا به* والبسوه ثيابا حمرا وارسله الي فيلاطس * فتصاحب 12
فيلاطس وهيرودس منذ ذلك اليوم لان كان بينهما عداوة من قبل *
* الفصل الثالث والثمنون * * فدعا فيلاطس عظماء الكهنة والرووساء والشعب 13
* وقال لهم قدمتم الي هذا الرجل كمن يرد الشعب * وهانذا قد فحصت عنه امامكم فلم 14
اجد في هذا الانسان علة من جميع ما تقرفونه به * ولا هيرودس ايضا لانه ارسله الينا * 15
وهاهوذا ليس له عمل يستحق به الموت * وانا اودبه واطلقه * وكانت لهم عادة ان يطلق لهم 16 17
اسيرا في العيد * فصاح كل الجمع قايلين خذ هذا واطلق لنا بربان * وذاك طرح في 18 19
السجن من اجل الفتن والقتل الذي كان في المدينة * ثم ناداهم ايضا فيلاطس واراد ان 20
يطلق يسوع * اما هم فصرخوا قايلين اصلبه اصلبه * فقال لهم ثالثة اي شر صنع هذا فلم 21 22
اجد عليه علة توجب الموت * اودبه واطلقه * فكانوا يلحون باصوات عالية ويسالونه ان 23
يصلبه * واشتدت اصواتهم واصوات روساء الكهنة * فحكم فيلاطس ان يكون غرضهم 24
* واطلق لهم ذلك الذي حبس من اجل القتل والفتن كما طلبوا * واسلم يسوع كما ارادوا * 25
* الفصل الرابع والثمنون * * وبينما هم منطلقون به امسكوا واحدا جاييا 26
من الحقل يدعي سمعان القيرواني فحملوه الصليب خلف يسوع *

Sprevitque illum Herodes, & exercitus 11
ejus; & illuserunt ei, & induerunt il-
lum vestibus rubris, & misit illum ad
Pilatum. Et amicitias contraxerunt Pi- 12
latus & Herodes ab illa die; nam erat
inter eos inimicitia antea.

Sectio octuagesima tertia.

Vocavit autem Pilatus summos Sacer- 13
dotum, & principes, & populum, Et di- 14
xit illis; Obtulistis mihi hunc virum, ut
qui avertat populum : & ecce perquisivi
de eo coram vobis, & non inveni in hoc
homine causam ullam ex omnibus qui-
bus accusâstis illum. At ne Herodes et- 15
iam; nam remisit illum ad nos. Et ecce
non est illi facin' ob quod mereatur mor-
tem. Et ego corripiam illum, & dimittam 16
eum. Erat autem illis consuetudo dimit- 17
tendi eis vinctum in festo. Et exclama- 18
vit omnis turba, dicentes; Tolle hunc,
& dimitte nobis Baranban. Isque conje- 19
ctus erat in carcerem propter seditionem
et necem quæ acciderat in civitate. Tum 20
compellavit eos iterum Pilatus, & vo-
luit dimittere Jesum. At illi exclamave- 21
runt, dicentes; Crucifige eum, crucifi-
ge eum. Dixit illis tertiò; Quod malum 22
fecit iste? non enim inveni adversùs
eum causam quæ inferat mortem, Corri-
piam eum, & dimittam illum. Instabant 23
autem vocibus elatis, & postulabant ab
eo, ut crucifigeret illum : & invalue-
runt voces eorum, & voces principum
sacerdotum. Itaque judicavit Pilatus 24
fieri voluntatem eorum. Et dimisit illis 25
eum qui missus fuerat in carcerem pro-
pter necem & seditionem, prout postula-
verunt : & tradidit Jesum prout volu-
erunt.

Sectio octuagesima quarta.

Et dum ipsi ducerent eum, apprehende- 26
runt quendam venientem ex agro, qui vo-
cabatur Simon Cyrenensis, eúmque gesta-
re fecerunt crucem post Jesum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ ፡ ዘአስተሣክዮ ፡ ሄሮድስ ፡፡=፡

11 ወአስተአክዮ ፡ ሄሮድስ ፡ ወወዓሊሁ ፡ ወተሰለቁ ፡ ለዕሌሁ ፡ ወአልበስዎ ፡ ንጹሐ ፡
12 ወፈነውዎ ፡ ኀበ ፡ ጲላጦስ ፡፡=፡ ወይእተ ፡ ዕለተ ፡ ተኻየኑ ፡ ሄሮድስ ፡ ወጲላጦ
13 ስ ፡ እስመ ፡ ጋእዘ ፡ ቦሙ ፡ እምቅድም ፡፡=፡ ወጸውዖሙ ፡ ጲላጦስ ፡ ለሊቃነ ፡
14 ካህናት ፡ ወለመኳንንተ ፡ ሕዝብ ፡፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ አምጻእክምዎ ፡ ኀቤየ ፡ ለ
ዝ ፡ ብእሲ ፡ ከመ ፡ ዓላዊ ፡ ሕዝብ ፡ ወናሁ ፡ አነ ፡ ሐተትክዎ ፡ በቅድሜክሙ ፡ ወአል
15 ቦ ፡ ዘረከብኩ ፡ ሉቱ ፡ ጌጋየ ፡ ለዝ ፡ ብእሲ ፡ በዘ ፡ አስተዋደይክምዎ ፡፡=፡ ወኀበ ፡ ሄሮ
16 ድስኒ ፡ ፈነውኩክሙ ፡ ወናሁ ፡ አልቦ ፡ ዘገብረ ፡ በዘ ፡ ይመውት ፡፡=፡ እቀሥፎ ፡ ወእ
18 ኅድጎ ፡፡=፡ ፨፨፨፨ ወአውየዉ ፡ ኵሎሙ ፡ በምልዕሙ ፡ ኅቡረ ፡ ወይቤሉ ፡ አ
19 እትቶ ፡ ለዝ ፡ ወአሕይዎ ፡ ለበርባን ፡፡=፡ ወውእቱ ፡ በርባን ፡ ዘገብረ ፡ ሃከከ ፡
17 በሃገር ፡ ወበቀቲለ ፡ ነፍስ ፡ ተሞቅሐ ፡፡=፡ ወግብር ፡ በበ ፡ በዓል ፡ ያሕዩ ፡ ሎሙ ፡ አሐ
20 ደ ፡፡=፡ ወካዕበ ፡ ይቤሎሙ ፡ ጲላጦስ ፡ ትፈቅዱኑ ፡ አሕይዎ ፡ ለክሙ ፡ ለእግዚእ ፡
21 ኢየሱስ ፡፡=፡ ወአውየዉ ፡ ኵሎሙ ፡ ወይቤሉ ፡ ስቅሎ ፡፡=፡ ወይቤሎሙ ፡ ጲላ
22 ጦስ ፡ በሣልስ ፡ ምንተ ፡ እኩየ ፡ ገብረ ፡ ናሁ ፡ አልቦ ፡ ዘረከብኩ ፡ በላዕሌሁ ፡ በዘ ፡
23 ይመውት ፡ እቀሥፎ ፡ ወአሐይዎ ፡ እንከ ፡፡=፡ ወአውየዉ ፡ በዓቢይ ፡ ቃል ፡ ወ
24 ይቤሉ ፡ ስቅሎ ፡ ወኀየለ ፡ ቃሎሙ ፡ ለሊቃነ ፡ ካህናት ፡፡=፡ ወኰነነ ፡ ጲላጦስ ፡
25 ከመ ፡ ይኩኖሙ ፡ ፈቃደሙ ፡፡=፡ ወአሕየወ ፡ ሎሙ ፡ ዘበ ፡ ቀቲለ ፡ ነፍስ ፡ ወበገ
ቢረ ፡ ሁከት ፡ ሞቅሕዎ ፡ ዘሰአልዎ ፡ ወመጠውዎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስሃ ፡ ለፈቃደ
26 ሙ ፡፡=፡ ወሰበ ፡ ወሰድዎ ፡ አኀዝዎ ፡ ለስምዖን ፡ ቀሬናዊ ፡ እትዎቶ ፡ እምሐቅል ፡
ወአጸርዎ ፡ መስቀሎ ፡ ይትልዎ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡፡=፡

De eo quòd sprevit eum Herodes.

Et sprevit eum Herodes, & milites ejus, & illuserunt ei : & induerunt 11
eum *veste* purâ, & remisit eum ad Pilatum. Et ipsâ die concordes facti 12
sunt Herodes, & Pilatus quia litem habuerunt antea. Et vocavit Pilatus prin- 13
cipes sacerdotum, & judices populi : Et dixit iis, Attulistis ad me hunc homi- 14
nem quasi pervertentem populum : & ecce, ego interrogavi eum coram vo-
bis, & nihil inveni iniquitatis contra hunc hominem, de qua accusâstis eum.
Et ad Herodem misi vos : & ecce nihil fuit quod fecit, propter quod moreretur. 15
Flagellabo eum igitur, & dimittam eum. 16

Transponitur ver. 17, *& inseritur post* ver. 19.

Et exclamaverunt omnes illi congregatim simul, & dixerunt; Tolle hunc, & serva- 18
to Barabam. Et iste Barabas *fuit*, qui fecerat commotionem in civitate, & 19
propter cædem incarceratus erat. Et necesse erat singulis festis servari iis 17
unum. Et iterum dixit iis Pilatus, Vultísne ut servem vobis Dominum Jesum. 20
Et exclamârunt omnes illi, & dixerunt; Crucifige eum. Et dixit iis Pilatus ter- 21
tiò; Quid mali fecit? Ecce non fuit quod inveni contra eum, propter quod mo- 22
reretur: flagellabo eum, & servabo eum igitur. Et exclamârunt cum magna 23
voce, & dixerunt; Crucifige eum : & invaluit vox principum sacerdotum.
Et judicavit Pilatus ut fieret voluntas eorum. Et servavit iis quem propter 24
cædem, & propter factam commotionem incarcerâssent; quem petierant : & 25
tradidit Dominum Jesum voluntati eorum. Et quùm ducerent eum, prehen- 26
derunt Simonem Cyrenæum venientem ex rure : & oneraverunt eum cruce
ejus, ut sequeretur Dominum Jesum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

22 * سه نوبت بيلاطوس † بديشان كفت چه بدي كرد • كه من هيچ بهانهٔ مرك برو نيافتم •
23 اكنون برانيد • و رها كنيد • * ايشان طين كشتند • و باواز بلند مي كفتند • كه
24 عيسي را بر دار كن • آواز جماعت و اواز سرور اماماں عظيم بلند شد • * بيلاطوس فرمود
25 كه مراد ايشان باشد • * وانك براي جنك وكوشش • در زندان نهاده بودند • آزاد كرد
وعيسي را بمراد ايشان سپرد   صد سي سه   بردن يهوديان مسيح را
26 * وچون عيسي را از پيش بيلاطوس بدر بردند • شخصي پيش آمد نام او شمعون قوريني *
همان دم از ده مي آمد • صليب را بردوش او نهادند • كه با ايشان مي برد •

Tertiâ vice Pilatus illis dixit; 22
Quid mali fecit? Quia ego nullam
causam mortis in eo inveni : Nunc
itaque pellite eum ac dimittite.
Ipsi in furorem versi sunt, & voce 23
elatâ dicebant; Quin Jesum in
crucem agito : & vox turbæ & vox
principis sacerdotum magnopere ef-
ferebatur. Pilatus igitur jussit, ut 24
voluntas eorum fieret. Et illum quem 25
propter pugnam & seditionem in
carcere posuerant, missum fecit: Je-
sum verò arbitrio eorum tradidit.

CXXXIII. Abducunt Judæi Christum.

Et cùm Jesum à conspectu Pilati 26
eduxissent, vir quidam eis occurrit,
cui nomen Simeon Cyrenæus, eodem
instanti ex agro veniens: crucem il-
lius humero imposuerunt, ut cum eis
ferret.

ʼΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. Π′. ΠΑ′.

Sequebatur autem illum multa turba populi, & mulierum, quæ & plangebant, &
27 Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν, (θ) αἳ καὶ ἐκόπτοντο, καὶ
lamentabantur eum. Conversus autem ad illas Jesus, dixit; Filiæ
28 ἐθρήνουν αὐτόν. Στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, Θυγατέρες
Hierusalem, *ne flete* super me, sed super vosipsas flete, & super fi-
Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ᾽ ἐμέ, πλὴν ἐφ᾽ ἑαυτὰς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ τέ-
lios vestros. Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent; Beatæ steriles,
29 κνα ὑμῶν. Ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι, ἐν αἷς ἐροῦσι, Μακάριαι αἱ στεῖραι,
& ventres qui non genuerunt, & ubera quæ non lactaverunt. Tunc incipi-
30 καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν. Τότε (ι) ἄρξον-
ent dicere montibus; Cadite super nos: & collibus; Operite nos.
ται λέγειν τοῖς ὄρεσι, Πέσετε ἐφ᾽ ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς.
Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet? Du-
31 Ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; Ἤ-
32 cebantur autem & alii duo *malefici* cum eo *tolli*. Et postquàm
γοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. Καὶ ὅτε
33 *abierunt* in locum *vocatum Calvariam*, ibi crucifixerunt eum, &
ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ
maleficos: hunc quidem à dextris, *hunc autem* à sinistris. *At* Je-
34 τοὺς κακούργους· ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. (κ) Ὁ δὲ Ἰη-
sus dicebat; Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. Dividen-
σοῦς ἔλεγε, Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι. Διαμεριζόμε-
tes verò vestimenta ejus, miserunt *sortem*. Et stabat populus spectans: deri-
νοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον (λ) κλῆρον. Καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. Ἐξε- 35
debant *autem* & principes cum eis, dicentes; Alios *servavit, servet* seipsum, si
μυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς, λέγοντες, Ἄλλους ἔσωσε, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ
hic est Christus Dei electus. Illudebant autem ei & milites,
οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός. Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, 36
accedentes, & acetum offerentes ei: Et dicentes; Si tu es
(μ) προσερχόμενοι, καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ· Καὶ (ν) λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ 37
rex Judæorum, *serva teipsum*. Erat autem & superscriptio scri-
ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ (ξ) γεγραμ- 38
pta super eum literis Græcis, & *Romanis*, & Hebraicis; HIC
μένη ἐπ᾽ αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς, καὶ Ῥωμαϊκοῖς, καὶ Ἑβραϊκοῖς, ΟΥΤΟΣ
EST REX JUDÆORUM. Unus autem *pendenti-*
ἘΣΤΙΝ Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ἸΟΥΔΑΙΩΝ. Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέν- 39
um maleficorum blasphemabat eum, dicens; Si tu es Christus, *serva* temet-
των κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν, λέγων, Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, σῶσον σεαυ-
ipsum, & nos. Respondens autem alter increpabat eum, dicens; Neque ti-
τόν, καὶ ἡμᾶς. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων, Οὐδὲ φο- 40
mes tu Deum, quòd in eadem damnatione es? Et nos quidem justè:
βῇ σὺ τὸν Θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· 41
(digna *enim eorum quæ fecimus* recipimus:) hic verò nihil *insolens egit*.
(ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν·) οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε.

MS. A. (θ) αἳ ἐκόπτοντο, (ι) ἄρξωνται (κ) Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφες (λ) κλήρους. (μ) προσερχόμενοι, ὄξος (ν) λέγοντες, Σὺ εἶ (ξ) ἐπιγεγραμμένη

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]

Veniebat autem post eum multitudo populi, & mulieres illæ quæ plangebant & lamentabantur super eo. 27
Et conversus ad eas Jesus, ait; Filiæ Jerusalem, ne flete super me, verùm super vobisipsis flete, & super filiis vestris. 28
Ecce enim veniunt dies quibus dicent, Beatæ steriles, & uteri qui non pepererunt, & ubera quæ non lactaverunt. 29
Tunc incipietis dicere montibus, Cadite super nos: & collibus, Operite nos. 30
Quòd si in ligno viridi ista faciunt, in arido quid fiet? 31
Porrò veniebant cum eo duo alii malefici ut trucidarentur. 32
Quumque venissent ad locum quendam qui vocatur Calvaria, crucifixerunt eum illic, illosque maleficos, unum à dextera ejus, & alterum à sinistra. 33

Medio die. 71.

Ipse verò Jesus dicebat; Pater, remitte eis, nesciunt enim quid faciunt. Et partiti sunt vestimenta ejus, ac super eis jecerunt sortem. 34
Stabat autem populus conspiciens: & subsannabant eum etiam proceres, & dicebant; Alios servavit, servet seipsum, si ipse est Messia ille electus Dei. 35
Quinetiam illudebant ei milites dum accederent, & offerrent ei acetum, 36
Dicerentque ei; Si tu es rex Judæorum, serva teipsum. 37
Erat autem etiam inscriptio scripta sup eum, Ionicè, & Romanè; & Hebraicè, HIC EST REX JUDÆORUM. 38
Unus autem ex maleficis illis qui suspensi erant cum eo, blasphemabat eum, dicebatque; Si tu es Christus, serva teipsum, & serva nos quoque. 39
At objurgavit eum socius ejus, & dixit ei; Ne Deum quidem times tu, qui & ipse es in eodem judicio? 40
Et nos quidem justé: nam prout digni fuimus, & prout egimus, luimus pœnas: iste verò nihil odiosum egit. 41

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

27 * و خلايق انبوه درپي او مي آمدند * و زنان از دور بر مسيح گريه و زاري و نوحه
مي كردند صد سي چهار پاسخ دادن مسيح زنانرا براي خرابي اورشليم
28 * عيسي روي خود سوي زنان كرد و گفت * دختران اورشليم بر من مگرييد * ليكن
29 بر نفس خود بگرييد * و بر فرزندان شما * وان روزها نزديك آمد * كه شما خواهيد گريستن *
خنك زنان عاقر كه هر گز نزاييدند * و شكمها كه هيچ نزادند * و پستانها كه شير
30 نداده باشند * انگه اغاز كنيد * و بكوهها بگوييد * كه بر ما افتيد و بسر بالاها كه ما
31
32 را بپوشانيد * چون بشاخ تازه اينها مي كنيد * با خشك چه كنيد * و دو دزد بد
33 كردار† آوردند * تا ايشانرا نيز† با او بر دار كنند * و از انجا امدند† بمقامي كه نامش
جلجله است * و تفسيرش كله سر * و انجايش بر دار كردند و بدكارانرا نيز يكي بر دست
34 راست و يكي بر دست چپ بر دار كردند * و عيسي گفت پدر گناه ايشان عفو كن * سبب
انك نمي دانند چه مي كنند صد سي پنج جامهٔ مسيح را بخش
كردند و بعد ازان جامهٔ عيسي † را بخش كردند * و قرعه انداختند *

* *Et turbæ ingentes eum sequebantur: et mulieres à longinquo super Christum fletum, & luctum, & planctum faciebant.* 27

CXXXIV. Responsio Christi mulieribus de excidio Hierosolymæ.

Jesus vultum suum ad mulieres convertit, & dixit; Filiæ Hierosolymæ, super me ne fleatis, sed super vobis ipsis flete, & super filiis vestris. 28
Illæ enim dies appropinquant, quibus vos flebitis, dicentes; *Beatæ mulieres steriles quæ nunquam pepererunt, & ventres qui nihil genuerunt, et ubera quæ non lactaverunt.* 29
Tunc incipietis, & montibus dicetis, Super nos cadite: & jugis excelsis, Nos operite. 30
Cùm in ramo viridi hæc faciatis, in arido quid facietis. 31
Et duos latrones facinorosos adducebant, ut illos etiam cum eo in crucem agerent. 32
Et illinc venerunt in locum cui nomen est Golgolab, cujus interpretatio est, Cranium capitis: & illic eum in crucem egerunt, & maleficos etiam, unum ad manum dextram, et alterum ad manum sinistram, in crucem egerunt. 33
Jesus autem dixit; Pater, peccatum eorum remitte, eò quòd nesciant quid faciunt. 34

CXXXV. Vestimenta Christi diviserunt.

Et post hæc vestimenta Jesu diviserunt, & sortem jecerunt.

Versio VULGATA LATINA.

27 Sequebatur autem illum multa turba populi, & mulierum : quæ plangebant,
28 & lamentabantur eum. Conversus autem ad illas Jesus, dixit; Filiæ Jerusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros.
29 Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent ; Beatæ steriles, & ventres qui
30 non genuerunt, & ubera quæ non lactaverunt. Tunc incipient dicere montibus ;
31 Cadite super nos : & collibus ; Operite nos. Quia si in viridi ligno hæc fa-
32 ciunt, in arido quid fiet ? Ducebantur autem & alii duo nequam cum eo, ut in-
33 terficerentur. Et postquàm venerunt in locum, qui vocatur Calvariæ, ibi cru-
34 cifixerunt eum, & latrones: unum à dextris, & alterum à sinistris. Jesus autem dicebat; Pater, dimitte illis : non enim sciunt quid faciunt. Dividentes verò vestimenta ejus, miserunt sortes. Et stabat populus spectans, & deride- 35
bant eum principes cum eis, dicentes ; Alios salvos fecit, se salvum faciat, si hic est Christus Dei electus. Illudebant autem ei & milites accedentes, & 36
acetum offerentes ei, Et dicentes ; Si tu es rex Judæorum, salvum te fac. Erat 37
autem & superscriptio scripta super eum literis Græcis, & Latinis, & He- 38
braicis; Hic est rex Judæorum. Unus autem de his, qui pendebant, latroni- 39
bus, blasphemabat eum, dicens; Si tu es Christus, salvum fac temetipsum, & nos. Respondens autem alter increpabat eum, dicens; Neque tu times Deum, 40
quòd in eadem damnatione es? Et nos quidem justè, nam digna factis recipimus: 41
hic verò nihil mali gessit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 وكان جمع كبير من الشعب يتبعه مع النسوة اللواتي كن يندبنه ويبكين عليه *
28 فالتفت يسوع اليهن وقال يا بنات يرشليم لا تبكين علي لكن ابكين عليكن وعلي اولادكن *
29 لانه ستاتي ايام تقلن فيها طوبي للعواقر والبطون التي لم تلد والثدي التي لم ترضع *
30 حينيذ تقلن للجبال قعي علينا وللاكام غطينا *
31 وان كانوا يفعلون هذا بالعود الرطب فماذا يكون باليابس *
32 وجاوا معه باثنين اخرين عاملي ردي ليقتلا *
33 فلما جاوا الي موضع الجمجمة فهناك صلبوه مع عاملي الشر واحد عن يمينه واخر عن يساره *
34 فقال يسوع يا ابة اغفر لهم فانهم لا يدرون ما يفعلون * واقتسموا بينهم ثيابه واقترعوا عليها *
35 والشعب قايم ينظر وكان الرووساء ايضا يستهزون به ويقولون انه قد خلص اخرين فليخلص نفسه ان كان هو المسيح ابن الله المنتخب *
36 وكان الجند ايضا يستهزون به ويتقدمون اليه ويقدمون له خلا *
37 ويقولون ان كنت انت ملك اليهود فنج نفسك *
38 وكان عليه ايضا كتاب مكتوب باليونانية والرومية والعبرانية ان هذا هو ملك اليهود *
39 وواحد من عاملي الردي اللذين صلبا معه كان يجدف عليه قايلا ان كنت انت المسيح فنج نفسك وايانا *
40 فاجابه الاخر وانتهره قايلا اما تخاف الله اذ كنا نحن هذا الحكم الواحد *
41 ونحن بعدل جوزينا كما نستحق لما صنعنا • فاما هذا فلم يصنع شيا رديا •

Et turba magna ex populo sequebatur 27
eum cum mulieribus quæ lamentabantur
eum, & deplorabant eum. Verùm con- 28
versus est Jesus ad eas, & dixit; Filiæ
Jerusalem, ne fleatis super me : sed flete
super vos & super filios vestros. Quo- 29
niam venient dies in quibus dicetis;
Beatæ steriles, & ventres qui non genu-
erunt, & ubera quæ non lactaverunt.
Tunc dicetis montibus, Cadite super 30
nos : & collibus, Operite nos. Et si fa- 31
ciunt hoc in ligno humido, quid erit in
arido? Et duxerunt cum eo duos alios 32
auctores sceleris, ut interficerentur. Cùm- 33
que venissent in locum Calvariæ, ibi
crucifixerunt eum cum duobus auctori-
bus criminis, uno ad dexteram ejus, &
altero ad sinistram ejus. Dixit autem 34
Jesus, Pater mi, dimitte illis, quia non
nôrunt quid faciunt. Et diviserunt in-
ter se vestimenta ejus, & miserunt sor-
tes super ea, Populo astante & spectan- 35
te. Et principes quoque illudebant ei, &
dicebant; Quandoquidem salvavit ali-
os, salvet seipsum, si est ipse Christus fi-
lius Dei electus. Et milites etiam illu- 36
debant ei, & accedebant ad eum, & of-
ferebant ei acetum: Ac dicebant; Si es 37
tu rex Judæorum, salva teipsum. Et 38
erat etiam super eo scriptura scripta
Græcè, et Latinè, et Hebraicè; HIC EST
REX JUDÆORUM. Et unus ex aucto- 39
ribus sceleris, qui crucifixi fuerant cum
eo, blasphemabat in eum, dicens; Si es
tu Christus, salvum fac temetipsum, &
nos. Respondit autem ei alter, & incre- 40
pavit eum, dicens; Nónne times De-
um? Licet simus sub hac sententia ea-
dem, Tamen nobis cum justitia repen- 41
ditur, prout meremur ob id quod gessi-
mus : At iste non commisit quicquam
scelestum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ ፡ እለ ፡ ይበክያ ፡ ሎቱ ።

27 ወብዙኃ፡ ሕዝብ፡ ተለዎ፡ ወአንስትኒ፡ ይበክያሁ፡ ወያስቆቅዋሁ። ወተመይጠ፡
28 እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎን፡ አዋልደ፡ ኢየሩሳሌም፡ ኢትብክያኒ፡ ኪያየሰ፡ አላ፡
29 ብክያ፡ላዕለ፡ርእስክን፡ ወላዕለ፡ ውሉድክን። እስመ፡ ይመጽእ፡ መዋዕል፡ አመ፡
ይብሉ፡ ብፁዓት፡ መካናት፡ ወከርሠ፡ እንተ፡ ኢወለደት፡ ወአጥባትኒ፡ እለ፡ ኢሐፀ
30 ና። ወውእተ፡ዕለተ፡ይብልዎሙ፡ ለአድባር፡ ደቁ፡ላዕሌነ፡ ወለአውግርኒ፡ ድፍኑ
31 ነ። በዝ፡ ዕፀ፡ ርጡብ፡ ከመዝ፡ ገብሩ፡ በይቡስ፡ እፎ፡ ይከውን። ወወሰዱ፡
32 ምስሌሁ፡ካልኣነ፡ክልኤተ፡ ፈያተ፡ ይስቅሉ። ወበጺሖሙ፡ ብሔረ፡ ዘስሙ፡ ቀራኒ
33 ዮ፡በህየ፡ ሰቀልዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወእልክቱኒ፡ ክልኤተ፡ፈያተ፡ አሐደ፡ በየማኑ፡
34 ወአሐደ፡በፀጋሙ፡ሰቀሉ። ወእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ይቤ፡ አባ፡ሥረይ፡ሎሙ፡እስመ፡
35 ዘኢያአምሩ፡ ይገብሩ። ወተዓፀዉ፡ ዲበ፡ አልባሲሁ። ወተካፈሉ። ወይቀውሙ፡
ሕዝብ፡ወይሬእዩ፡ ወይዘነጕጕዎ፡መኳንንቲሆሙ፡ወይብልዎ፡ዘበዕደ፡ያድኅን፡ርእሶ፡ለያ
36 ድኅን፡ወእመሰ፡ክርስቶስሁ፡ውእቱ፡ወኅሩዩ፡ለእግዚአብሔር። ወይሰለቁ፡ላዕሌ
37 ሁ፡ሐራ፡ ወይቀርቡ፡ወያመጽኡ፡ሎቱ፡ብሒአ። ወይቤልዎ፡ ለእመሰ፡ንጉሠ፡አይ
38 ሁድ፡አንተ፡አድኅን፡ ርእሰከ። ወጸሐፉ፡ መጽሐፈ፡ ላዕሌሁ፡ ወጽሑፍ፡ በሮማ
ይስጥ፡ወበጽርእ፡ወበዕብራይስጥ፡ ወይብል፡ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ንጉሦሙ፡ለአይሁድ።
39 ወአሐዱ፡ፈያታዊ፡ እምእለ፡ ተሰቅሉ፡ምስሌሁ፡ይፀርፍ፡ወይብሎ፡አኮኑ፡አንተ፡ክርስ
ቶስ፡አድኅን፡ርእሰከ፡ወኪያነሂ። በእንተ፡ዘነስሐ፡ፈያታዊ።
40 ወአውሥአ፡ ካልኡ፡ ወገሠጸ፡ ወይቤሎ፡ ኢትፈርሆኑ፡ ለእግዚአብሔር፡ አምላክከ፡
41 አንተሰ፡እንዘ፡ውስተ፡ ውእቱ፡ኵነኔ፡ሃለውከ። ወለነሰ፡ዘአርትዕ፡ረከብነ፡ዘይደልወ
ነ፡ በምግባሪነ፡ ተፈደይነ፡ ወዝንቱሰ፡ አልቦ፡ እኩየ፡ ዘገብረ።

De mulieribus quæ deflebant eum.

Et multa turba sequuta est eum, & mulieres plorabant eum, & lugebant eum. 27
Et conversus est Dominus Jesus, & dixit iis; Filiæ Hierusalem, ne ploretis me, sed 28
plorate super vobis, & super liberis vestris. Quoniam veniet tempus, quando 29
dicent, Beatæ steriles, & uterus qui non peperit, & ubera quæ non lactaverunt.
Et isto die, dicent montibus, Cadite super nos : & collibus, Operite nos. 30
Eò quòd ligno viridi sic faciunt, in arido quomodo fiet ? Et ducebant cum illo 31
alios duos latrones, *ut* crucifigerent *eos*. Et quum venissent *ad* locum cujus nomen 32
Caranio, ibi crucifixerunt Dominum Jesum, & illos duos latrones ; unum ad 33
dextram ejus, & unum ad sinistram ejus crucifixerunt. Et dixit Dominus Jesus ; 34
Pater, parce illis, quia nesciunt quod faciunt. Et sortem jecerunt super vestimentis ejus, & divisa sunt. Et stabant populi, & spectabant, & probris afficiebant
eum principes, & dicebant ei; Qui alios servat, seipsum servet, si Christus sit, & 35
electus Dei. Et deridebant super eum milites ; & accedebant, & attulerunt ei 36
acetum : Et dixerunt ei, Si rex Judæorum es, serva teipsum. Et scripserunt scri- 37
ptionem super eum: & scripta fuit Romanè, Græce, & Hebraicè, & dixit ; Hic est 38
rex Judæorum, Et unus latro ex iis qui suspensi erant cum eo, blasphemabat, & 39
dixit ei; Nónne tu es Christus ? serva teipsum, & nos etiam.

De latrone quem pœnituit.

Et respondit ei alter, & objurgavit eum, & dixit ei; Nónne times Dominum De- 40
um tuum tu, quum in eodem judicio simus ? Et nobis quod æquum erat, inve- 41
nimus : quod conveniebat nobis secundùm opera nostra, retributum fuit nobis ;
& hic, nihil fuit mali quod fecit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35 * خلق ايستاده مي ديدند • كدخدايان نيز بروي تسخر مي كردند • و گفتند كه ديگرانرا
رهانيد خود را رهانيد كند اگر مي تواند • و اگر اوست مسيح برگزيدهٔ خدا *
36 و سرهنگان كه نزديك او بودند • بروي افسوس مي كردند • [و سركه پيش او آوردند] *
37 و بدو مي گفتند اگر تو ملك يهوديان خود را رهانيد كن *
38 و بود نيز بالاتر او نبشته † بخط يوناني • و رومي و عبري • كه اينست ملك يهوديان *
39 ازان دو دزد كه با وي آويخته بودند • يكي بر عيسي افتري كرد • و گفت اگر تو مسيحي خود را و ما را برهان *
40 يار او برو بانگ زد و گفت از خدا نمي ترسي • كه تو نيز در داوري هستي *
41 از روي عدل و راستي انچ سزاي ما بود يافتيم • اين چيزي ناشايسته نكرده *

Populus autem astantes videbant : 35
gubernatores etiam ei illudebant,
& dicebant ; Alios quidem serva-
vit, seipsum servet si potest, & si
ipse est Christus electus Dei. Et sa- 36
tellites, qui prope eum erant, eum
ludificabant, & acetum ei offere-
bant, Et ei dicebant; Si tu rex Ju- 37
dæorum es, te ipsum serva. Et erat 38
etiam super eum scriptum scripturâ
Græcâ, & Romanâ, & Hebræâ ;
Hic est rex Judæorum. Ex il- 39
lis autem duobus latronibus, qui
cum eo suspensi erant, unus in Je-
sum convitiatus est, & dixit ; Si tu
Christus es, teipsum & nos libera.
At socius ejus eum objurgavit, & 40
dixit; A Deo non times, cùm tu et-
iam in judicio sis ? A facie æqui- 41
tatis & justitiæ quod condignum
nobis erat, consequuti sumus : hic
nihil indecorum fecit.

Et dicebat Jesu; Memento mei, Domine, cùm veneris in regnum tuum.
42 Καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ, Μνήσθητί μου Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.
Et dixit illi Jesus; Amen dico tibi, Hodiè mecum eris in
43 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ
paradiso. Erat autem ferè hora sexta, & tenebræ factæ sunt in universam
44 παραδείσῳ. Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τκζ β
terram, usque in horam nonam. Et obscuratus est Sol, & scissum est
45 τὴν γῆν, ἕως ὥρας (ο) ἐννάτης. Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ
velum templi medium. Et clamans voce magnâ Jesus, ait;
46 καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, τκη β
Pater, in manus tuas commendabo spiritum meum: & hæc dicens
Πάτερ, εἰς χεῖράς σου (π) παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου· καὶ ταῦτα εἰπὼν τκθ α
expiravit. Videns autem Centurio factum, glorificavit Deum,
47 ἐξέπνευσεν. Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον, ἐδόξασε τὸν Θεόν, τλ β
dicens; Verè homo hic justus erat. Et omnes simul acce-
48 λέγων, Ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. Καὶ πάντες οἱ συμπαραγε- τλα ι
dentes turbæ ad spectaculum istud, spectantes facta, percuti-
νόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν (ρ) ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτον-
entes suaipsorum pectora revertebantur. Stabant autem omnes noti e-
49 τες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον. Εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ (σ) αὐ-
jus à longè, & mulieres quæ consecutæ eum à Galilæa, vi-
τοῦ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁ-

ΠΒ' dentes hæc. Et ecce vir nomine Joseph, consiliarius existens, vir bo-
τλβ α ρῶσαι ταῦτα. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, βουλευτὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀ- 50
nus, & justus: (Hic non erat suffragatus consilio &
γαθὸς, καὶ δίκαιος· (Οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ 51
actioni eorum, ab Arimathæa civitate Judæorum, qui & expectabat &
πράξει αὐτῶν, ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ
ipse regnum Dei:) Hic accedens Pilato, petiit
αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ·) Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ᾐτήσατο 52
τλγ α corpus Jesu. Et detrahens ipsum, involvit id sindone, & posuit
τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ καθελὼν αὐτὸ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν 53
τλδ ι id in monumento exciso, ubi non erat nondum nemo positus. Et di-
αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ (τ) ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος. Καὶ ἡ- 54
es erat parasceues, & sabbatum illucescebat. Subsecutæ autem & mu-
μέρα ἦν παρασκευὴ, καὶ σάββατον ἐπέφωσκε. Κατακολουθήσασαι (υ) δὲ καὶ γυ- 55
lieres, quæ fuerant venientes cum eo de Galilæa, viderunt
ναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ
monumentum, & ut positum erat corpus ejus. Reversæ autem parave-
τλε η μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμα- 56
runt aromata & unguenta: & quidem sabbato quieverunt secundùm man-
σαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐν-
datum.
τολήν.

MS. A. (ο) ἐνάτης. (π) παρατίθεμαι (ρ) ταύτην, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον. (σ) αὐτῷ (τ) ἦν οὐδεὶς οὔπω κείμενος. Καὶ ἡ ἡμέρα ἦν παρασκευὴ, σάββατον (υ) δὲ γυναῖκες,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

42 ܘܐܡܪ ܠܝܫܘܥ. ܐܬܕܟܪܝܢܝ ܡܪܝ ܡܐ ܕܐܬܐ ܐܢܬ ܒܡܠܟܘܬܟ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ
43 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܝܘܡܢܐ ܥܡܝ ܬܗܘܐ ܒܦܪܕܝܣܐ.

* ܠܬܫܥ ܫܥܝܢ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ. * ܥܒ

44 * ܐܝܬ ܗܘܬ ܕܝܢ ܐܝܟ ܫܥܐ ܫܬ. ܘܗܘܐ ܚܫܘܟܐ ܥܠ ܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܥܕܡܐ ܠܫܥܝܢ ܬܫܥ.
45 * ܘܐܬܚܫܟ ܫܡܫܐ. ܘܐܨܛܪܝ ܐܦܝ ܬܪܥܐ ܕܗܝܟܠܐ ܡܢ ܡܨܥܬܗ. * ܘܩܥܐ ܝܫܘܥ ܒܩܠܐ ܪܡܐ
46 ܘܐܡܪ. ܐܒܝ ܒܐܝܕܝܟ ܣܐܡ ܐܢܐ ܪܘܚܝ. ܗܕܐ ܐܡܪ ܘܫܠܡ. * ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܩܢܛܪܘܢܐ
47 ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܫܒܚ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܓܒܪܐ ܗܢܐ ܙܕܝܩܐ ܗܘܐ. * ܘܟܠܗܘܢ
48 ܟܢܫܐ ܕܐܬܘ ܕܢܚܙܘܢ ܗܘܘ ܚܙܘܬܐ ܗܕܐ. ܟܕ ܚܙܘ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܗܦܟܘ ܟܕ ܡܛܪܦܝܢ
ܥܠ ܚܕܝܗܘܢ. * ܘܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܟܠܗܘܢ ܝܕܘܥܘܗܝ ܕܝܫܘܥ. ܘܢܫܐ ܐܝܠܝܢ
49 ܕܐܬܝ ܗܘܝ ܥܡܗ ܡܢ ܓܠܝܠܐ. ܘܚܙܝܢ ܗܘܝ ܗܠܝܢ.

* ܕܢܓܗ ܫܒܬܐ ܕܣܘܒܪܐ. * ܥܓ

50 * ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܚܕ ܕܫܡܗ ܝܘܣܦ ܒܘܠܘܛܐ. ܡܢ ܪܡܬܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܝܗܘܕ. ܓܒܪܐ
51 ܛܒܐ ܗܘܐ ܘܟܐܢܐ. * ܗܢܐ ܠܐ ܫܠܡ ܗܘܐ ܠܪܥܝܢܗܘܢ. ܘܠܣܘܥܪܢܗܘܢ. ܘܡܣܟܐ ܗܘܐ
52 ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܗܢܐ ܩܪܒ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ. ܘܫܐܠ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ. * ܘܐܚܬܗ
53 ܘܟܪܟܗ ܒܟܬܢܐ ܕܒܘܨܐ. ܘܣܡܗ ܒܩܒܪܐ ܕܢܩܝܪ ܒܟܐܦܐ. ܗܘ ܕܠܐ ܐܢܫ ܥܕܟܝܠ
ܐܬܬܣܝܡ ܗܘܐ ܒܗ. * ܘܝܘܡܐ ܥܪܘܒܬܐ ܗܘܐ. ܘܫܒܬܐ ܢܓܗܐ ܗܘܬ. * ܘܡܩܪܒܢ ܗܘܝ
55 ܢܫܐ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܝ ܗܘܝ ܥܡܗ ܡܢ ܓܠܝܠܐ. ܘܚܙܝܢ ܗܘܝ ܠܩܒܪܐ ܘܐܝܟܢܐ ܐܬܬܣܝܡ ܦܓܪܗ.
56 * ܘܗܦܟܝ ܛܝܒܝ ܗܘܝ ܒܣܡܐ ܘܡܘܪܐ. ܘܒܫܒܬܐ ܫܠܝ ܐܝܟ ܕܦܩܝܕ.

Et dixit Jesu, Memento mei, Domine mi, 42
quum veneris in regnum tuum. Ait illi 43
Jesus; Amen dico tibi, Hodiè mecum eris
in paradiso.

Ad horam nonam feriâ sextâ Crucifixionis. 72.

Erat autem circiter hora sexta. & factæ sunt 44
tenebræ super universam terram, usque ad
horam nonam. Et Sol obscuratus est, scis- 45
saque superficies *ex parte* januæ templi per
medium. Et clamavit Jesus altâ voce, di- 46
xitque, Pater mi, in manus tuas depono spi-
ritum meum. Hoc dicto, consummatum est.
Quum vidisset autem Centurio quod fa- 47
ctum fuerat, glorificavit Deum, & ait; Ve-
rè hic homo justus erat. Omnesque cœ- 48
tus illi qui coacti fuerant ad hoc spectacu-
lum, quum vidissent quod actum fuerat, re-
versi sunt percutientes pectora sua. Sta- 49
bant autem procul omnes noti ipsius Jesu,
& fœminæ illæ quæ venerant cum eo à
Galilæa, istáque spectabant.

Crepusculo sabbathi Annuntiationis. 73.

Porrò vir quidam nomine Joseph, Senator 50
à Rama civitate Judææ, erat vir bonus &
justus: Iste non consenserat voluntati & 51
facinori eorum: & expectabat regnum
Dei. Iste *inquam* adiit Pilatum, & petiit 52
corpus Jesu. Et deposuit illud, involvit- 53
que fasciâ lineâ, & posuit illud in monu-
mento exciso, in quo nemo adhuc positus
fuerat. Cæterùm ea dies erat Parasceues, 54
& Sabbatum pòst illucescebat. Propin- 55
quæ autem erant mulieres illæ quæ cum eo
venerant à Galilæa, & inspexerunt sepul-
chrum, & ubi positum esset corpus ejus.
Reversæque paraverunt unguenta, & aro- 56
mata: ac sabbatho quieverunt, sicuti præ-
ceptum est.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

42 * وبعيسي كفت • اي خداوند من وقتي كه در ملكوت خود بيايي مرا بياد آور * عيسي بدو
43 كفت راست بتو بكويم • كه امروز با من در بهشت باشي

صد سي شش
لرزيدن زمين وكرفتن افتاب

44 * وچون شش ساعت كذشت • بر جملهٔ روي زمين
45 تاريكي † پيدا شد • [تا نهم ساعت * وافتاب تاريك شد] ودر هيكل شكافته كشت از ميانش
46 تا سر • * وعيسي باواز بلند بانك زد وكفت • پدر من جان خود در دست تو نهم • اين بكفت
47 وسپارد * چون † سالاران جماعت چنان ديد • مر خدايرا ستايش داد و كفت • اين مرد راست
48 و پاكست • * وكساني كه از بهر ديدار كرد شك بودند چون ديدند انچ شد • باز
49 كشتند وبزانو در آمدند • وخودرا بزمين مي كشيدند • * و آشنايان يسوع همه از دور
ايستاده بودند • و زناني كه از جليل با وي † امك بودند • اين احوالها مي ديدند

صد سي هفت
فرود آوردن مسيح را از صليب

50 * وبعد ازان بيامد † مردي • نامش يوسف • بوليطا از رامه • شهر يهود • و او مردي † نيك بود
51 وصديق • * ودر ارادت و كردار ديكران † موافقت نكرد • و اميد داشت † بملكوت خدا

Et ad Jesum dixit; O Domine mi, 42
quando in regnum tuum veneris, in
memoriam me reduc. Jesus ei dixit; 43
Certò tibi dico, quòd hodie mecum
in paradiso eris.

CXXXVI. Tremor terræ & defectio Solis.

Et cùm sexta hora præteriret, super 44
universam faciem terræ caligo exor-
ta est, usque ad nonam horam. Et Sol 45
obtenebratus est, et porta templi scis-
sa est à medio ejus ad summum. Et 46
Jesus voce altâ exclamavit, & di-
xit, Pater mi, animam meam in
manum tuam depono: Hoc dixit
& spiritum tradidit. Cùm præ- 47
fectus ejus cohortis talia videret,
Deo laudem tribuit, & dixit; Hic
homo justus & sanctus est. Et ho- 48
mines qui spectandi gratiâ congre-
gati erant, cùm viderent id quod fa-
ctum est, retrocesserunt et congenu-
lârunt, & sese humi prostraverunt.
Et noti Jesu omnes è longinquo sta- 49
bant, et mulieres, quæ cum eo ex Ga-
lilæa venerant, hæc fieri videbant.

CXXXVII. Depositio Christi de cruce.

Et post hæc venit vir quidam, cui 50
nomen Joseph, Bouleutes de Rama
civitate Judææ, & ipse vir bonus
erat & justus. Et voluntati factóq; 51
reliquorum non consenserat, et spem
habuit in regno Dei.

Versio VULGATA LATINA.

42
43 Et dicebat ad Jesum; Domine, memento meî, cùm veneris in regnum tuum. Et
44 dixit illi Jesus; Amen dico tibi, Hodiè mecum eris in paradiso. Erat autem fe-
rè hora sexta, & tenebræ factæ sunt in universam terram usque in horam nonam.
45 Et obscuratus est Sol: & velum templi scissum est medium, Et clamans voce
46 magnâ Jesus ait; Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Et hæc di-
47 cens, expiravit. Videns autem Centurio quod factum fuerat, glorificavit Deum,
48 dicens; Verè hic homo justus erat. Et omnis turba eorum, qui simul aderant
ad spectaculum istud, & videbant quæ fiebant, percutientes pectora sua reverte-
49 bantur. Stabant autem omnes noti ejus à longè, & mulieres quæ secutæ eum
erant à Galilæa, hæc videntes. Et ecce vir nomine Joseph, qui erat decurio, vir 50
bonus & justus: Hic non consenserat consilio, & actibus eorum, ab Arima- 51
thæa civitate Judææ, qui expectabat & ipse regnum Dei: Hic accessit ad Pila- 52
tum, & petiit corpus Jesu: Et depositum involvit sindone, & posuit eum in mo- 53
numento exciso, in quo nondum quisquam positus fuerat. Et dies erat parasceu- 54
es, & sabbatum illucescebat. Subsecutæ autem mulieres, quæ cum eo venerant 55
de Galilæa, viderunt monumentum, & quemadmodùm positum erat corpus ejus.
Et revertentes paraverunt aromata, & vnguenta: & sabbato quidem siluerunt se- 56
cundùm mandatum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

42 * ثم قال ليسوع اذكرني يا رب اذا جيت في ملكوتك * فقال له يسوع امين اقول لك انك
43 اليوم تكون معي في الفردوس * وقد كان وقت الساعة السادسة * وان ظلمة غشت الارض
44 كلها الى وقت الساعة التاسعة * واظلمت الشمس *
45

الفصل الخامس والثمنون *

46 وانشق ستر الهيكل من وسطه * وصاح يسوع بصوت عال قايلا يا ابة في يديك اصنع
روحي ولما قال هذا اسلم الروح * فلما راي قايد المائة ما كان مجد الله * وقال حقا لقد كان
47
48 هذا الانسان صديقا * وكل الجموع الذين حضروا هذا المنظر لما عاينوا ما كان رجعوا وهم
49 يدقون على صدورهم * وكان جميع معارفه قياما بعيدا * والنسوة اللواتي كن يتبعنه من
50 الجليل راين هذا * واذا رجلا اسمه يوسف كان انسانا ذا راي * وكان صالحا صديقا * ولم
51
52 يكن موافقا لرايهم واعمالهم * وكان من الرامة مدينة يهودا وكان يترجي ملكوت الله * هذا
53 جاء الى فيلاطس وساله جسد يسوع * ثم انزله ولفه في لفافة كتان * ووضعه في قبر قد نحته
54 ولم يكن ترك فيه احد * وكان يوم جمعة الذي يكون صباحه السبت * والنسوة اللاتي
55
56 تبعنه من الجليل ابصرن القبر وكيف وضع جسده * فلما رجعن اعددن طيبا وعطرا *
وكففن في السبت كما في الوصية *

Deindè dixit Jesu; Memento mei Do- 42
mine, quando venies in regno tuo. Dixit 43
illi Jesus; Amen dico tibi, quia hodiè
eris mecum in paradiso. Jámque erat
tempus horæ sextæ. Et quidem tenebræ 44
obvelaverunt terram universam, usque
ad tempus horæ nonæ. Et obtenebratus 45
est Sol.

Sectio octuagesima quinta.

Et scissum est velum templi per medium 46
sui. Et clamavit Jesus voce altâ, di- 47
cens; Pater, in manus tuas pono spiri-
tum meum. Et cùm dixisset hoc, tradi-
dit spiritum. Verùm cùm vidisset Cen-
turio quod factum fuerat, glorificavit
Deum, & dixit; Verè erat hic homo ju-
stus. Et omnes turbæ, quæ præsentes fu- 48
erant huic spectaculo, cùm vidissent quod
factum fuerat, reversæ sunt percutien-
tes pectora sua. Et erant omnes noti 49
ejus stantes procul: & mulieres, quæ se-
quebantur eum à Galilæa, viderunt hoc.
Et ecce vir, cujus nomen Joseph, erat ho- 50
mo præditus consilio, & erat probus, ju-
stus. Et non fuit consentiens consilio eo- 51
rum, & operibus eorum, eratque à Ra-
ma civitate Judææ, & sperabat regnum
Dei. Hic venit ad Pilatum, & petiit 52
ab eo corpus Jesu. Deindè deposuit il- 53
lud, & involvit illud fasciâ lineâ, &
collocavit illud in sepulchro quod jam
exciderat, necdum fuerat positus in eo
quisquam. Et erat dies Parasceues, cu- 54
jus mane erat sabbathum. Et mulieres 55
quæ fuerant eum sequutæ, à Galilæa,
viderunt monumentum, & quomodo po-
situm fuisset corpus ejus. Et cùm re- 56
versæ essent, paraverunt fragrantiam
& aromata: & continuerunt se sabba-
tho, prout habetur *in mandato.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

42 ወይቤሎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ተዘከረኒ፡ እግዚኦ፡ ኣመ፡ ትመጽእ፡በመንግሥትከ፡፡=፡
43 ወአውሥኦ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ አማን፡ እብለከ፡ እመን፡ ፈድፋደ፡ ከመ፡
44 ዮም፡ ትሃሉ፡ ምስሌየ፡ ውስተ፡ ገነት፡፡=፡ ወቀትር፡ጊዜ፡ስሱ፡ሰዓት፡፡ሞተ፡ፀሐይ፡
45 ወጸልመ፡ዓለም፡ እስከ፡ ጊዜ፡ ተሱዓት፡፡=፡ ወጸልመ፡ ፀሐይ፡ ወተሠጠ፡መንጦላዕተ፡
46 መኵራብ፡ እምላዕሉ፡ እስከ፡ ታሕቱ፡፡=፡ ወከልሐ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ በዓቢይ፡
47 ቃል፡ወይቤ፡ኣባ፡ውስተ፡እዴከ፡አመሐፅን፡ ነፍስየ፡ ወዘንተ፡ብሂሎ፡ሞተ፡፡=፡ ወርእ
የ፡መስፍን፡ ዘኮነ፡ አእኰቶ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይቤ፡ አማን፡ ጻድቅ፡ውእቱ፡ ዝብእ
48 ሲ፡፡=፡ ወኵሎሙ፡ ሕዝብ፡ ሶበ፡ ርእዩ፡ ዘኮነ፡ ጐድጐዱ፡እንግድዓቲሆሙ፡ወተሰው
49 ጡ፡ ወአተዉ፡=፡ ወይቀውሙ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ ያአምርዎ፡ እምርሑቅ፡ ወአን
ስትኒ፡እለ፡ተሰዋቀሁ፡እምገሊላ፡ ርእያ፡ዘንተ፡፡=፡
50 በእንተ፡ ዘሰአለ፡ ሥጋሁ፡ ለእግዚእነ፡፡=፡
51 ወመጽአ፡ብእሲ፡ዘስሙ፡ዮሴፍ፡ሠዩም፡ኄር፡ብእሲ፡ ጻድቅ፡ወጠቢብ፡፡=፡ ወው
እቱ፡ ኢሃሎ፡ውስተ፡ ምክሮሙ፡ ወምግባሪሆሙ፡ ለአይሁድ፡ ወሃገሩ፡ አርማቲያስ፡ ወተ
52 ቀበላ፡ውእቱኒ፡ ለመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ ወሖረ፡ ኀበ፡ ጲላጦስ፡ ወስአሎ፡
53 በድኖ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡=፡ ወአውረደ፡ በድኖ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ወገነዞ፡በሰንዱ
54 ናት፡ ወቀበሮ፡ውስተ፡መቃብር፡ዘአውቀረ፡ዘአልቦ፡ ዘተቀብረ፡ውስቴቱ፡፡=፡ ወዓርብ፡
55 ሌሊሃ፡ ውእተ፡ ዕለተ፡ ከመ፡ ይጽባሕ፡ ሰንበት፡፡=፡ ወተለዋሁ፡ ክልኤቲ፡
አንስት፡ እለ፡ መጽኣ፡ እምገሊላ፡ ወርእያ፡ መቃብሮ፡፡ ወቀበሮሙ፡ በድ
56 ኖ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡=፡ አትዋ፡ ወአስተደለዋ፡ አፈዋተ፡ ወኀደጋ፡ በሰንበት፡
ወኢሖሩ፡ እስመ፡ ከመሁ፡ ሕጎሙ፡፡=፡

Et dixit Domino Jesu, Recordare meî Domine, quum veneris in regno tuo. Et 42
respondit ei Dominus Jesus, & dixit ei; Amen, dico tibi abundantius, quòd 43
hodiè eris mecum in paradiso. Et quum meridies esset, tempore sextæ horæ 44
obiit sol, & obscurus fuit mundus usque horam nonam. Et obscuratus est sol: 45
& scissum fuit velum templi, à summitate ejus usque ad imum ejus. Et clamavit 46
Dñs Jesus in magna voce, & dixit; Pater, in manus tuas repono animam meam: &
hoc dicens obiit. Et videns centurio quod factum erat, glorificavit Deum, & 47
dixit; Certè justus fuit hic homo. Et omnes populi quum vidissent quæ facta fu- 48
erant, percusserunt pectora sua, & reversi sunt, & abierunt. Et stabant omnes illi 49
qui cognoscebant eum, à longé: & mulieres quæ sequutæ erant eum à Galilæa,
viderunt hoc.

De eo qui petiit corpus Domini nostri. 50

Et venit vir cujus nomen Joseph, præpositus bonus, vir justus & prudens. Et 51
ille non fuerat in consilio, & actibus Judæorum: & civitas ejus Arimathæa, &
accepit ille regnum Dei. Et profectus est ad Pilatum, & impetravit corpus Dñi 52
Jesu. Et submisit corpus Domini Jesu, & involvit illud in sindone, & sepelivit 53
illud in sepulchro quod effoderat, in quo nemo sepultus fuerat. Et parasceue 54
tunc erat isto die, ut illucesceret sabbatum. Et sequutæ sunt eum aliæ muli- 55
eres quæ venerant ex Galilæa, & viderunt sepulchrum ejus: & quum sepeli-
vissent corpus Domini Jesu, Abierunt, & paraverunt aromata: & quie- 56
verunt in sabbato, & non profectæ sunt, quia sic erat lex eorum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

52 * پیش پیلاطوس † رفت وتن عیسي را درخواست کرد که دفن کند
صد سي هشت   سپردن تن مسح را در قبر
53 * واز انجا بیامد وتن عیسي را از صلیب فرو کرفت * ودر کتانهاء باریك بپیچید * واین یوسف
کوري ازسنك بهر خود کنك بود * عیسي را دران کور نهاد * هنوز هیج کسي † دران کور ننهاده
54 بودند * * روز ادینه بود * وشنبه در امدن بود * * و زناني که از جلیل با وي امده بودند *
55
56 و کور عیسي را دیدند * ودانسته بودند † کجا نهاده شد * * از انجا باز کشتند
وبوي خوش * وغالیه * آماده کردند * و چون روز شنبه † درکذشت [ارام کرفتند]
انچنانك فرموده بود

Ille *ad Pilatum ivit, & corpus* 52
Jesu postulavit, ut sepeliret.

CXXXVIII. Traditur corpus Christi sepulchro.

Et illinc venit, & corpus Jesu 53
de cruce detraxit, & linteis tenui-
bus involvit: hic autem Joseph se-
pulchrum ex saxo sibi effoderat, Je-
sum itaque *in illo sepulchro posuit;*
nam *adhuc neminem in eo sepulchro*
posuerant. Feria sexta erat, & 54
Sabbathum inibat. Et mulieres, 55
quæ è Galilæa cum eo venerant,
& sepulchrum Jesu viderunt, &
noverunt ubi positus esset, Illinc 56
reversæ sunt, & odores bonos &
galiam paraverunt, & dum Sab-
bathum præteriret, quieverunt, quem-
admodum præceptum erat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. ΚΕΦ. ΠΒ'.

Et dicebat Jesu; Memento mei, Domine, cùm veneris in regnum tuum.
42 Καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ, Μνήσθητί μου Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.
Et dixit illi Jesus; Amen dico tibi, Hodiè mecum eris in
43 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ
paradiso. Erat autem ferè hora sexta, & tenebræ factæ sunt in universam
44 παραδείσῳ. Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην
terram, usque in horam nonam. Et obscuratus est Sol, & scissum est
45 τὴν γῆν, ἕως ὥρας (ο) ἐννάτης. Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ
velum templi medium. Et clamans voce magnâ Jesus, ait;
46 καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε,
Pater, in manus tuas *commendabo* spiritum meum: & hæc dicens
Πάτερ, εἰς χεῖράς σου (π) παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου· καὶ ταῦτα εἰπὼν
expiravit. Videns autem Centurio factum, glorificavit Deum,
47 ἐξέπνευσεν. Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον, ἐδόξασε τὸν Θεὸν,
dicens; Verè homo hic justus erat. Et *omnes simul acce-*
48 λέγων, Ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. Καὶ πάντες οἱ συμπαραγε-
dentes turbæ ad spectaculum istud, *spectantes facta*, percuti-
νόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν (ρ) ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτον-
entes *suaipsorum* pectora revertebantur. Stabant autem omnes noti e-
49 τες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον. Εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ (σ) αὐ-
jus à longè, & mulieres quæ *consecutæ* eum à Galilæa, vi-
τοῦ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁ-
dentes hæc. Et ecce vir nomine Joseph, *consiliarius existens*, vir bo-
ρῶσαι ταῦτα. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, βουλευτὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀ- 50
nus, & justus: (Hic non *erat suffragatus* consilio &
γαθὸς, καὶ δίκαιος· (Οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ 51
actioni eorum, ab Arimathæa civitate *Judæorum*, qui *&* expectabat &
πράξει αὐτῶν, ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ
ipse regnum Dei:) Hic *accedens Pilato*, petiit
αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ·) Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ᾐτήσατο 52
corpus Jesu. Et *detrahens ipsum*, involvit *id* sindone, & posuit
τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ καθελὼν αὐτὸ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν 53
id in monumento exciso, *ubi non erat* nondum *nemo* positus. Et di-
αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ (τ) ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος. Καὶ ἡ- 54
es erat parasceues, & sabbatum illucescebat. Subsecutæ autem *&* mu-
μέρα ἦν παρασκευὴ, καὶ σάββατον ἐπέφωσκε. Κατακολουθήσασαι (υ) δὲ καὶ γυ- 55
lieres, quæ *fuerant venientes* cum eo de Galilæa, viderunt
ναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ
monumentum, & *ut* positum erat corpus ejus. *Reversæ autem* parave-
μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμα- 56
runt aromata & unguenta: & quidem sabbato quieverunt secundùm man-
σαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐν-
datum.
τολήν.

MS. A. (ο) ἐνάτης. (π) παρατίθεμαι (ρ) ταύτην, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον. (σ) αὐτῷ (τ) ἦν οὐδεὶς οὔπω κείμενος. Καὶ ἡ ἡμέρα ἦν παρασκευὴ, σάββατον (υ) δὲ γυναῖκες,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 * ܘܐܡܪ ܠܝܫܘܥ. ܐܬܕܟܪܝܢܝ ܡܪܝ ܡܐ ܕܐܬܝܬ ܒܡܠܟܘܬܟ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ
43 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܝܘܡܢܐ ܥܡܝ ܬܗܘܐ ܒܦܪܕܝܣܐ.
* ܠܬܫܥ ܫܥܝܢ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ. * ܥܒ
44 * ܘܗܘܬ ܐܝܟ ܫܥܐ ܫܬ. ܘܗܘܐ ܚܫܘܟܐ ܥܠ ܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܥܕܡܐ ܠܫܥܝܢ ܬܫܥ.
45 * ܘܚܫܟ ܫܡܫܐ. ܘܐܨܛܪܝ ܐܦܝ ܬܪܥܐ ܕܗܝܟܠܐ ܡܢ ܡܨܥܬܗ. * ܘܩܥܐ ܝܫܘܥ ܒܩܠܐ ܪܡܐ
46
47 ܘܐܡܪ. ܐܒܝ ܒܐܝܕܝܟ ܣܐܡ ܐܢܐ ܪܘܚܝ. ܗܕܐ ܐܡܪ ܘܫܠܡ. * ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܩܢܛܪܘܢܐ
48 ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܫܒܚ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܓܒܪܐ ܗܢܐ ܟܐܢܐ ܗܘܐ. * ܘܟܠܗܘܢ
ܟܢܫܐ ܕܐܬܘ ܠܚܙܬܐ ܗܕܐ. ܟܕ ܚܙܘ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. ܗܦܟܘ ܟܕ ܡܛܪܦܝܢ
49 ܥܠ ܚܕܝܗܘܢ. * ܘܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܝܕܘܥܘܗܝ ܟܠܗܘܢ ܕܝܫܘܥ. ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܘܢܫܐ
ܗܠܝܢ ܕܐܬܝ ܥܡܗ ܡܢ ܓܠܝܠܐ. ܘܚܙܝܢ ܗܘܝ ܗܠܝܢ.
* ܒܪܡܫܐ ܕܫܒܬܐ ܕܣܘܒܪܐ * ܥܓ
50 * ܘܓܒܪܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܝܘܣܦ. ܒܘܠܘܛܐ ܡܢ ܪܡܬܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܝܗܘܕ. ܓܒܪܐ
51 ܛܒܐ ܘܟܐܢܐ. * ܗܢܐ ܠܐ ܫܘܐ ܗܘܐ ܠܪܥܝܢܗܘܢ ܘܠܣܘܥܪܢܗܘܢ. ܘܡܣܟܐ ܗܘܐ
52 ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܗܢܐ ܩܪܒ ܠܘܬ ܦܝܠܛܘܣ. ܘܫܐܠ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ. * ܘܐܚܬܗ
53 ܘܟܪܟܗ ܒܟܬܢܐ. ܘܣܡܗ ܒܩܒܪܐ ܦܣܝܠܐ ܕܒܟܐܦܐ. ܕܠܐ ܐܢܫ ܥܕܟܝܠ
55 ܣܝܡ ܗܘܐ ܒܗ. * ܘܝܘܡܐ ܥܪܘܒܬܐ ܗܘܐ. ܘܫܒܬܐ ܢܓܗ ܗܘܐ. * ܘܩܪܝܒܢ ܗܘܝ
ܢܫܐ ܗܠܝܢ ܕܐܬܝ ܥܡܗ ܡܢ ܓܠܝܠܐ. ܘܚܙܝ ܩܒܪܐ ܘܐܝܟܢܐ ܐܬܬܣܝܡ ܦܓܪܗ.
56 * ܘܗܦܟܝ ܛܝܒ ܗܘܝ ܒܣܡܐ ܘܡܘܪܐ. ܘܒܫܒܬܐ ܫܠܝ ܐܝܟ ܕܦܩܝܕ.

Et dixit Jesu, Memento mei, Domine mi, 42
quum veneris in regnum tuum. Ait illi 43
Jesus; Amen dico tibi, Hodiè mecum eris
in paradiso.

Ad horam nonam feriâ sextâ Crucifixionis. 72.

Erat autem circiter hora sexta. & factæ sunt 44
tenebræ super universam terram, usque ad
horam nonam. Et Sol obscuratus est, scis- 45
saque superficies *ex parte* januæ templi per
medium. Et clamavit Jesus altâ voce, di- 46
xitque, Pater mi, in manus tuas depono spi-
ritum meum. Hoc dicto, consummatum est.
Quum vidisset autem Centurio quod fa- 47
ctum fuerat, glorificavit Deum, & ait; Ve-
rè hic homo justus erat. Omnesque cœ- 48
tus illi qui coacti fuerant ad hoc spectacu-
lum, quum vidissent quod actum fuerat, re-
versi sunt percutientes pectora sua. Sta- 49
bant autem procul omnes noti ipsius Jesu,
& fœminæ illæ quæ venerant cum eo à
Galilæa, istáque spectabant.

Crepusculo sabbathi Annuntiationis. 73.

Porrò vir quidam nomine Joseph, Senator 50
à Rama civitate Judææ, erat vir bonus &
justus: Iste non consenserat voluntati & 51
facinori eorum: & expectabat regnum
Dei. Iste *inquam* adiit Pilatum, & petiit 52
corpus Jesu. Et deposuit illud, involvit- 53
que fasciâ lineâ, & posuit illud in monu-
mento exciso, in quo nemo adhuc positus
fuerat. Cæterùm ea dies erat Parasceues, 54
& Sabbatum pôst illucescebat. Propin- 55
quæ autem erant mulieres illæ quæ cum eo
venerant à Galilæa, & inspexerunt sepul-
chrum, & ubi positum esset corpus ejus.
Reversæque paraverunt unguenta, & aro- 56
mata: ac sabbatho quieverunt, sicuti præ-
ceptum est.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 * وبعيسي گفت • اي خداوند من وقتي كه درملكوت خود بيايي مرا بياد آور• *عيسي بدو
43 گفت راست بتو بگويم • كه امروز با من در بهشت باشي

صد سي شش

لرزيدن زمين وگرفتن افتاب

44 * وچون شش ساعت گذشت• بر جملهٔ روي زمين
45 تاريكي† پيدا شد •[تا نهم ساعت* وافتاب تاريك شد] ودرهيكل شكافته گشت ازميانش
46 تا سر•* وعيسي باواز بلند بانگ زد وگفت• پدر من جان خود دردست تو نهم • اين بگفت
47 وسپارد * چون † سالاران جماعت چنان ديد • مرخدايرا ستايش داد و گفت اين مرد راست
48 وپاكست • * وكساني كه از بهر ديدار گرد شك بودند چون ديدند انچ شد • باز
49 گشتند وبزانو درآمدند • وخودرا بزمين مي كشيدند •* و آشنايان يشوع همه ازدور
ايستاده بودند• وزناني كه ازجليل باوي † امك بودند • اين احوالها مي ديدند

صد سي هفت

فرود آوردن مسيح را از صليب

50 * وبعد ازان بيامد † مردي • نامش يوسف•بوليطا ازرامه•شهر يهود • و او مردي † نيك بود
51 وصديق • * ودرارادت وكردار ديگران† موافقت نكرد • و اميد داشت † بملكوت خدا

Et ad Jesum dixit; O Domine mi, 42
quando in regnum tuum veneris, in
memoriam me reduc. Jesus ei dixit; 43
Certò tibi dico, quòd hodie mecum
in paradiso eris.

CXXXVI. Tremor terræ & defectio Solis.

Et cùm sexta hora præteriret, super 44
universam faciem terræ caligo exor-
ta est, usque ad nonam horam. Et Sol 45
obtenebratus est, et porta templi scis-
sa est à medio ejus ad summum. Et 46
Jesus voce altâ exclamavit, & di-
xit, Pater mi, animam meam in
manum tuam depono: Hoc dixit
& spiritum tradidit. Cùm præ- 47
fectus ejus cohortis talia videret,
Deo laudem tribuit, & dixit; Hic
homo justus & sanctus est. Et ho- 48
mines qui spectandi gratiâ congre-
gati erant, cùm viderent id quod fa-
ctum est, retrocesserunt et congenu-
lârunt, & sese humi prostraverunt.
Et noti Jesu omnes è longinquo sta- 49
bant, et mulieres, quæ cum eo ex Ga-
lilæa venerant, hæc fieri videbant.

CXXXVII. Depositio Christi de cruce.

Et post hæc venit vir quidam, cui 50
nomen Joseph, Bouleutes de Rama
civitate Judææ, & ipse vir bonus
erat & justus. Et voluntati factóq; 51
reliquorum non consenserat, et spem
habuit in regno Dei.

Versio VULGATA LATINA.

42
43 Et dicebat ad Jesum; Domine, memento meî, cùm veneris in regnum tuum. Et
44 dixit illi Jesus; Amen dico tibi, Hodiè mecum eris in paradiso. Erat autem fe-
rè hora sexta, & tenebræ factæ sunt in universam terram usque in horam nonam.
45 Et obscuratus est Sol: & velum templi scissum est medium, Et clamans voce
46 magnâ Jesus ait; Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Et hæc di-
47 cens, expiravit. Videns autem Centurio quod factum fuerat, glorificavit Deum,
48 dicens; Verè hic homo justus erat. Et omnis turba eorum, qui simul aderant
ad spectaculum istud, & videbant quæ fiebant, percutientes pectora sua reverte-
49 bantur. Stabant autem omnes noti ejus à longè, & mulieres quæ secutæ eum
erant à Galilæa, hæc videntes. Et ecce vir nomine Joseph, qui erat decurio, vir 50
bonus & justus: Hic non consenserat consilio, & actibus eorum, ab Arima- 51
thæa civitate Judææ, qui expectabat & ipse regnum Dei: Hic accessit ad Pila- 52
tum, & petiit corpus Jesu: Et depositum involvit sindone, & posuit eum in mo- 53
numento exciso, in quo nondum quisquam positus fuerat. Et dies erat parasceu- 54
es, & sabbatum illucescebat. Subsecutæ autem mulieres, quæ cum eo venerant 55
de Galilæa, viderunt monumentum, & quemadmodùm positum erat corpus ejus.
Et revertentes paraverunt aromata, & vnguenta: & sabbato quidem siluerunt se- 56
cundùm mandatum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

42 43 ثم قال ليسوع اذكرني يا رب اذا جيت في ملكوتك * فقال له يسوع امين اقول لك انك
44 اليوم تكون معي في الفردوس * وقد كان وقت الساعة السادسة * وان ظلمة غشت الارض
45 كلها الي وقت الساعة التاسعة * واظلمت الشمس *

الفصل الخامس والثمنون *

46 وانشق ستر الهيكل من وسطه * وصاح يسوع بصوت عال قايلا يا ابه في يديك اضع
47 روحي * ولما قال هذا اسلم الروح * فلما راي قايد الماية ما كان مجد الله * وقال حقا لقد كان
48 هذا الانسان صديقا * وكل الجموع الذين حضروا هذا المنظر لما عاينوا ما كان رجعوا وهم
49 يدقون علي صدورهم * وكان جميع معارفه قياما بعيدا * والنسوة اللواتي كن يتبعنه من
50 51 الجليل راين هذا * واذا رجلا اسمه يوسف كان انسانا ذا راي * وكان صالحا صديقا * ولم
52 يكن موافقا لرايهم واعمالهم * وكان من الرامة مدينة يهودا وكان يترجي ملكوت الله * هذا
53 جاء الي فيلاطس وساله جسد يسوع * ثم انزله ولفه في لفافة كتان * ووضعه في قبر قد نحته
54 55 ولم يكن ترك فيه احد * وكان يوم جمعة الذي يكون صباحه السبت * والنسوة اللاتي
56 تبعنه من الجليل ابصرن القبر وكيف وضع جسده * فلما رجعن اعددن طيبا وعطرا *
وكففن في السبت كما في الوصية *

Deindè dixit Jesu; Memento mei Do- 42
mine, quando venies in regno tuo. Dixit 43
illi Jesus; Amen dico tibi, quia hodiè
eris mecum in paradiso. Jamque erat
tempus horæ sextæ. Et quidem tenebræ 44
obvelaverunt terram universam, usque
ad tempus horæ nonæ. Et obtenebratus 45
est Sol.

Sectio octuagesima quinta.

Et scissum est velum templi per medium 46
sui. Et clamavit Jesus voce altâ, di- 47
cens; Pater, in manus tuas pono spiri-
tum meum. Et cùm dixisset hoc, tradi-
dit spiritum. Verùm cùm vidisset Cen-
turio quod factum fuerat, glorificavit
Deum, & dixit; Verè erat hic homo ju-
stus. Et omnes turbæ, quæ præsentes fu- 48
erant huic spectaculo, cùm vidissent quod
factum fuerat, reversæ sunt percutien-
tes pectora sua. Et erant omnes noti 49
ejus stantes procul: & mulieres, quæ se-
quebantur eum à Galilæa, viderunt hoc.
Et ecce vir, cujus nomen Joseph, erat ho- 50
mo præditus consilio, & erat probus, ju-
stus. Et non fuit consentiens consilio eo- 51
rum, & operibus eorum, eratque à Ra-
ma civitate Judææ, & sperabat regnum
Dei. Hic venit ad Pilatum, & petiit 52
ab eo corpus Jesu. Deindè deposuit il- 53
lud, & involvit illud fasciâ lineâ, &
collocavit illud in sepulchro quod jam
exciderat, necdum fuerat positus in eo
quisquam. Et erat dies Parasceues, cu- 54
jus mane erat sabbathum. Et mulieres 55
quæ fuerant eum sequutæ, à Galilæa,
viderunt monumentum, & quomodo po-
situm fuisset corpus ejus. Et cùm re- 56
versæ essent, paraverunt fragrantiam
& aromata: & continuerunt se sabba-
tho, prout habetur *in mandato.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

42 ወይቤሎ፡ ለእግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ተዘከረኒ፡ እግዚኦ፡ ላመ፡ ትመጽእ፡በመንግሥትከ፡፡=
43 ወአውሥኦ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ወይቤሎ፡ አሜን ፡ እብለከ፡ እመ፤ ፈድፋደ፡ ከመ፡
44 ዮም፡ ትሃሉ፡ ምስሌየ፡ ውስተ፡ ገነት፡፡= ወቀትር፡ጊዜ፡ስሱ፡ሰዓት፡፡ሞተ፡ፀሐይ፡
45 ወጸልመ፡ዓለም፡ እስከ፡ ጊዜ፡ ተሱዓት፡፡= ወጸልመ፡ ፀሐይ፡ ወተሠጠ፡መንጦላዕት፡
46 ምኵራብ ፡ እምላዕሉ፡ እስከ፡ ታሕቱ፡፡= ወከልሐ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ በዓቢይ፡
47 ቃል፡ወይቤ፡ አብ፡ውስተ፡እዴከ፡አመሐፅን፡ ነፍስየ፡ ወዘንተ፡ብሂሎ፡ሞተ፡፡= ወርእ
ዮ፡መስፍን፡ ዘኮነ፡ አእኰቶ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይቤ፡ አማን፡ ጻድቅ፡ውእቱ፡ ዝብእ
48 ሲ፡፡= ወኵሎሙ፡ ሕዝብ፡ ሶበ፡ ርእዩ ፡ ዘኮነ፡ ጎድጐ፡እንግድዓቲሆሙ፡ወተሰወ
49 ጡ ፡ ወአተዉ፡= ወይቀውሙ ፡ ኵሎሙ ፡ አለ ፡ ያአምርዎ ፡ እምርሑቅ ፡ ወአን
ስትኒ፡አለ፡ተለዋሁ፡እምገሊላ፡ ርእያ፡ዘንተ፡፡=
50 በእንተ ፡ ዘሰአለ ፡ ሥጋሁ ፡ ለእግዚእነ፡፡=
51 ወመጽአ፡ብእሲ፡ዘስሙ፡ዮሴፍ፡ሠዩም፡ኄር ፡ብእሲ፡ ጻድቅ፡ወጠቢብ፡፡= ወው
ኢ፡ ኢሃሎ፡ውስተ፡ ምክሮሙ፡ ወምግባሪሆሙ፡ ለአይሁድ፡ ወሃገሩ፡ አርማቲያስ፡ ወተ
52 ቀበሎ፡ውእቱኒ፡ ለመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡= ወሖረ፡ ኀበ፡ ጲላጦስ ፡ ወሰአሎ፡
53 በድኖ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡፡= ወአውረደ ፡ በድኖ፡ለእግዚእ፡ሊየሱስ፡ወገነዞ፡በሰንዱ
54 ናት ፡ ወቀበሮ፡ውስተ፡መቃብር፡ዘአውቀረ፡ዘአልቦ፡ ዘተቀብረ፡ውስቴቱ፡፡= ወዓርብ፡
55 ላሜሃ ፡ ውእቱ ፡ ዕለተ ፡ ከመ ፡ ይጽባሕ ፡ ሰንበት፡፡= ወተለዋሁ ፡ ክልኤቲ፡
አንስት ፡ አለ ፡ መጽኣ ፡ እምገሊላ ፡ ወርእያ ፡ መቃብሮ፡፡ ወቀበሮሙ ፡ በድ
56 ኖ ፡ ለእግዚእ ፡ ሊየሱስ፡= አትዋ ፡ ወአስተደለዋ ፡ አፈዋተ ፡ ወኀደጋ ፡ በሰንበት ፡
ወኢሖራ ፡ እስመ ፡ ከመሁ፡ ሕጎሙ፡፡=

Et dixit Domino Jesu, Recordare meî Domine, quum veneris in regno tuo. Et 42
respondit ei Dominus Jesus, & dixit ei; Amen, dico tibi abundantius, quòd 43
hodiè eris mecum in paradiso. Et quum meridies esset, tempore sextæ horæ 44
obiit sol, & obscurus fuit mundus usque horam nonam. Et obscuratus est sol: 45
& scissum fuit velum templi, à summitate ejus usque ad imum ejus. Et clamavit 46
Dñs Jesus in magna voce, & dixit; Pater, in manus tuas repono animam meam: &
hoc dicens obiit. Et videns centurio quod factum erat, glorificavit Deum, & 47
dixit; Certè justus fuit hic homo. Et omnes populi quum vidissent quæ facta fu- 48
erant, percusserunt pectora sua, & reversi sunt, & abierunt. Et stabant omnes illi 49
qui cognoscebant eum, à longé: & mulieres quæ sequutæ erant eum à Galilæa,
viderunt hoc.

De eo qui petiit corpus Domini nostri. 50

Et venit vir cujus nomen Joseph, præpositus bonus, vir justus & prudens. Et 51
ille non fuerat in consilio, & actibus Judæorum: & civitas ejus Arimathæa, &
accepit ille regnum Dei. Et profectus est ad Pilatum, & impetravit corpus Dñi 52
Jesu. Et submisit corpus Domini Jesu, & involvit illud in sindone, & sepelivit 53
illud in sepulchro quod effoderat, in quo nemo sepultus fuerat. Et parasceue 54
tunc erat isto die, ut illucesceret sabbatum. Et sequutæ sunt eum aliæ muli- 55
eres quæ venerant ex Galilæa, & viderunt sepulchrum ejus: & quum sepeli-
vissent corpus Domini Jesu, Abierunt, & paraverunt aromata: & quie- 56
verunt in sabbato, & non profectæ sunt, quia sic erat lex eorum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

52 * پيش پيلاطوس † رفت وتن عيسي را درخواست كرد كه دفن كند
صد سي هشت سپردن تن مسيح را در قبر
53 * واز انجا بيامد. وتن عيسي را از صليب فرو كرفت * ودر كتانهاء باريك بپچيد * واين يوسف
كوري ازسنك بهر خود كنك بود * عيسي را دران كور نهاد * هنوز هيچ كسي † دران كور ننهاده
54 55 بودند * * روز ادينه بود * وشنبه درامك بود * * و زناني كه ازجليل باوي امك بودند *
56 و كور عيسي را ديدند * ودانسته بودند † كجا نهاده شد * * از انجا باز كشتند
وبوي خوش * وغاليه * آماده كردند * و چون روز شنبه † دركذشت [ارام كرفتند]
انچنانك فرموده بود

Ille ad Pilatum ivit, & corpus 52
Jesu postulavit, ut sepeliret.

CXXXVIII. Traditur corpus Christi sepulchro.

Et illinc venit, & corpus Jesu 53
de cruce detraxit, & linteis tenui-
bus involvit: hic autem Joseph se-
pulchrum ex saxo sibi effoderat, Je-
sum itaque in illo sepulchro posuit;
nam adhuc neminem in eo sepulchro
posuerant. Feria sexta erat, & 54
Sabbathum inibat. Et mulieres, 55
quæ è Galilæa cum eo venerant,
& sepulchrum Jesu viderunt, &
noverunt ubi positus esset, Illinc 56
reversæ sunt, & odores bonos &
galiam paraverunt, & dum Sab-
bathum præteriret, quieverunt, quem-
admodum præceptum erat.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΛΟΥΚΑ͂Ν. ΚΕΦ. ΠΓ'.

CAP. XXIV. κδ'.

At unâ sabbatorum diluculo profundo venerunt ad monumentum, portan-
1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέος ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα, φέρου-
tes, quæ paraverunt, aromata: & quædam cum eis. Invenerunt autem la-
2 σαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα· καί τινες σὺν αὐταῖς. Εὗρον δὲ τὸν λί-
pidem revolutum à monumento. Et ingressæ non invenerunt cor-
3 θον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου. Καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὗρον τὸ σῶ-
pus Domini Jesu. Et factum est in dubitare eas de isto, &
4 μα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ
ecce duo viri adstiterunt eis in vestibus fulgentibus. Timentibus
5 ἰδοὺ (α) δύο ἄνδρες ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις. Ἐμφόβων
autem factis illis, & inclinantibus vultum in terram, dixerunt ad illas;
δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶπον πρὸς αὐτάς,
Quid quæritis viventem cum mortuis? Non est hic, sed surrexit: recorda-
6 Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρθη· μνήσθη-
mini ut locutus est vobis, adhuc existens in Galilæa, Dicens; Quia oportet
7 τε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, Λέγων, Ὅτι δεῖ τὸν
filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi, &
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ
tertiâ die resurgere. Et recordatæ sunt verborum ejus. Et rever-
8 9 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ. Καὶ ὑποστρέψα-
sæ à monumento, nuntiaverunt hæc omnia undecim, & omnibus cæ-
σαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα, καὶ πᾶσι τοῖς (β) λοι-
teris. Erant autem Magdalene Maria, & Joanna, & Maria Jacobi, &
ποῖς. Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία, καὶ Ἰωάννα, καὶ Μαρία (γ) Ἰακώβου, καὶ 10
cæteræ cum eis, quæ dicebant ad Apostolos hæc. Et visa
αἱ λοιπαὶ σὺν (δ) αὐταῖς, αἳ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. Καὶ ἐφάνη- 11
sunt ante illos sicut deliramentum verba eorum, & non crediderunt illis.
σαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς.
At Petrus surgens cucurrit ad monumentum, & procumbens videt linteamina
Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια 12
posita sola: & abiit, apud se mirans factum. Et ecce
(ε) κείμενα μόνα· καὶ ἀπῆλθε, πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός. Καὶ ἰδοὺ 13
duo ex illis erant euntes in ipsa die in vicum distantem sta-
δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ (ζ) τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν στα-
dia sexaginta ab Hierusalem, cui nomen, Emmaus. Et ipsi loque-
δίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς. Καὶ αὐτοὶ ὡμί- 14
bantur ad invicèm de omnibus eventis his. Et factum est
λουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. Καὶ ἐγένετο 15
in colloqui ipsos & conquirere, & ipse Jesus appropinquans ibat
ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ (η) αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύ-
cum illis. At oculi illorum tenebantur, non agnoscere eum.
ετο αὐτοῖς. Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο, τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. 16

τλς α | τλθ η | τλζ β | ΠΓ' | τλη β

MS. A. (α) ἄνδρες δύο (β) λοιποῖς. Ἡ Μαγδαληνὴ (γ) ἡ Ἰακώβου, (δ) αὐταῖς ἔλεγον (ε) κείμενα· καὶ (ζ) τῇ ὥρᾳ εἰς (η) αὐτὸς Ἰησοῦς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

*ܩܝܡܬܗ * ܩܪ *

1 * ܒܚܕ ܒܫܒܐ ܕܝܢ ܒܩܘܕܡ ܨܦܪܐ ܟܕ ܥܕܟܝܠ ܚܫܘܟ ܐܬܝ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܘܐܝܬܝ ܗܪܘܡܐ ܕܛܝܒܝ
2 ܗܘܝ. ܘܐܝܬ ܗܘܝ ܥܡܗܝܢ ܢܫܐ ܐܚܪܢܝܬܐ. * ܘܐܫܟܚܝ ܟܐܦܐ ܕܡܥܓܠܐ ܡܢ ܒܝܬ
3 ܩܒܘܪܐ. * ܘܥܠܝ ܘܠܐ ܐܫܟܚܝ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ. * ܘܗܘܐ ܟܕ ܬܡܝܗܢ ܗܘܝ ܥܠ ܗܕܐ.
4
5 ܗܐ ܬܪܝܢ ܓܒܪܝܢ ܩܡܘ ܠܥܠ ܡܢܗܝܢ ܘܡܒܪܩ ܗܘܐ ܠܒܘܫܗܘܢ. * ܘܗܘܝ
ܒܕܚܠܬܐ. ܘܪܟܢ ܐܦܝܗܝܢ ܒܐܪܥܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗܝܢ. ܡܢܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܝܢ ܠܚܝܐ ܥܡ
6
7 ܡܝܬܐ. * ܠܝܬܘܗܝ ܬܢܢ ܩܡ ܠܗ. ܐܬܕܟܪܝܢ ܕܡܠܠ ܥܡܟܝܢ ܟܕ ܗܘ ܒܓܠܝܠܐ. * ܘܐܡܪ
ܗܘܐ ܕܥܬܝܕ ܗܘ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܢܫܬܠܡ ܒܐܝܕܝ ܐܢܫܐ ܚܛܝܐ. ܘܢܙܕܩܦ ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ
8 ܢܩܘܡ. * ܘܗܢܝܢ ܐܬܕܟܪܝ ܡܠܘܗܝ. * ܘܗܦܟܝ ܡܢ ܩܒܪܐ. ܘܐܫܬܥܝ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ
9
10 ܠܚܕܥܣܪ ܘܠܫܪܟܐ. * ܐܝܬܝܗܝܢ ܗܘܝ ܕܝܢ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ. ܘܝܘܚܢ. ܘܡܪܝܡ ܐܡܗ ܕܝܥܩܘܒ
11 ܘܫܪܟܐ ܕܥܡܗܝܢ. ܗܠܝܢ ܕܐܡܪ ܗܘܝ ܠܫܠܝܚܐ. * ܘܐܬܚܙܝ ܗܘܘ ܒܥܝܢܝܗܘܢ ܡܠܐ
12 ܗܠܝܢ ܐܝܟ ܗܕܝܘܬܐ ܘܠܐ ܗܝܡܢܘ ܐܢܝܢ. * ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܩܡ ܘܪܗܛ ܠܒܝܬ ܩܒܪܐ. ܘܕܢܩ ܚܙܐ
ܟܬܢܐ ܟܕ ܣܝܡܝܢ ܒܠܚܘܕܝܗܘܢ. ܘܐܙܠ ܟܕ ܡܬܕܡܪ ܒܢܦܫܗ ܥܠ ܡܕܡ ܕܗܘܐ.

* ܕܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܚܘܪܐ * ܩܪ *

13 * ܘܗܐ ܬܪܝܢ ܡܢܗܘܢ ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܡܗܠܟܝܢ ܗܘܘ ܠܩܪܝܬܐ ܕܫܡܗ ܐܡܐܘܣ. ܘܪܚܝܩܐ
14 ܗܘܬ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܐܣܛܕܘܬܐ ܫܬܝܢ. * ܘܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܥܡ ܚܕ. ܥܠ ܗܠܝܢ
15 ܟܠܗܝܢ ܕܓܕܫ. * ܘܟܕ ܡܡܠܠܝܢ ܗܘܘ ܘܒܥܝܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ. ܐܬܐ ܗܘ ܝܫܘܥ ܘܡܛܝ
16 ܐܢܘܢ. ܘܡܗܠܟ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ. * ܘܥܝܢܝܗܘܢ ܐܚܝܕܢ ܗܘܝ ܕܠܐ ܢܫܬܘܕܥܘܢܝܗܝ.

CAP. XXIV.

PRimo autem *die* hebdomadis ad auro- 1
ram, quum adhuc tenebresceret, venerunt
ad monumentum, attuleruntque aromata il-
la quæ paraverant: erant autem cum eis mu-
lieres aliæ. Et invenerunt lapidem revolu- 2
tum à monumento: Et ingressæ sunt, nec 3
invenerunt corpus Jesu. Factumque est dum 4
ipsæ obstupescerent super hoc, ecce duo vi-
ri astiterunt eis, coruscanti vestitu. Et per- 5
terrefactæ sunt, & velaverunt facies suas in
terram. At ipsi dixerunt eis, Quid quæritis
viventem cum mortuis? Non est hic, sur- 6
rexit. Revocate in memoriam quòd collocu-
tus fuerit vobis dum esset in Galilæa, Dixe- 7
ritque futurum ut Filius hominis traderetur
in manus hominum sceleratorum, crucique
suffigeretur, ac tertiâ die resurgeret. Et ipsæ 8
recordatæ sunt sermonum ejus. Et reversæ 9
sunt à sepulchro, dixeruntque hæc omnia un-
decim *discipulis* & cæteris. Fuerunt autem 10
Maria Magdalena, & Johan, & Maria mater
Jacobi, & reliquæ quæ cum eis erant, quæ
hæc dixerunt Apostolis. Et visa sunt in ocu- 11
lis eorum verba ista quasi deliria, neque cre-
diderunt eis. Simon autem surrexit, & cu- 12
currit ad sepulchrum, & introspiciens vidit
lintea reposita tantummodò, abiitque dum
miraretur apud se super hoc quod factum
fuerat.

Feriâ II. hebdomadis Candidatorum. 74.

Et ecce duo ex eis eâdem die iter faciebant 13
ad pagum nomine Emaus, distantem ab Je-
rusalem stadiis sexaginta. Ipsique colloque- 14
bantur inter se de his omnibus quæ evene-
rant. Dumque ipsi colloquerentur, & sese 15
mutuò rogitarent, venit ipse Jesus, & asse-
quutus est eos, & iter faciebat cum eis. Ocu- 16
li autem eorum detenti erant, ne percipe-
rent eum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

صد سي نه برخاستن مسيح از كور

1 * ودر صباح روز يكشنبه هنوز تاريك بود * زنان در كور امك بودند * وان بويهاء خوش كه معد
2 داشته بودند * باخود آورده * و زنان ديكر درپي † ايشان امك نكاه كردند * * از دور سنك را
3 بر كردانيك † ديدند * * در آمدند * و تن عيسي را نيافتند * * ودرين كار واله * و متحير
4 شدند * وبجاء فرو ماندند * وچون نيك نكاه كردند * دو مرد بالاتر ازيشان ايستاده بودند *
5 و پوشش ايشان سپيد و مي تابيد * * ترسناك بودند * و روي خود در زمين فرو آوردند *
6 و بزنان كفتند * كرا مي جوييد † زنك ميان † مردكان * * اينجا نيست بر خاست بياد
7 داريد * انچ در جليل بشما كفت * * كه معدست فرزند ادمي كه در دست
8 مردم كنه كار † سپارده شود * و اويخته شود * و سوم روز برخيزد * * آن زنان سخن
9 مسيح را ياد اوردند * * و از كور باز كشتند * واين احوالها را بهر يازده † كفتند *
10 * وايشان بودند * مريم مجدلاني * و مريم مادر † يعقوب * ويوحان * و ديكران *
كه بديشان بودند * هر چه ديك و شنيك بودند برسولان كفتند *

CXXXIX. Surrectio Christi è sepulchro.

CAP. XXIV.

ET in aurora feriæ primæ, dum 1
adhuc tenebræ essent, mulieres ad
sepulchrum venerunt, & illos odores
bonos, quos paraverant, secum ad-
duxerunt; & mulieres aliæ eas se-
cutæ spectabant. E longinquo lapi- 2
dem devolutum viderunt. Ingressæ 3
sunt igitur, *& corpus Jesu non in-*
venerunt. Atque hac de re attoni- 4
tæ & perculsæ fuerunt, & in loco
dejectæ manserunt: cùm autem
bene circumspexissent, duo homines
supra illas stantes erant, & vesti-
tus eorum candidus erat *& fulge-*
bat. Illæ *territæ sunt, & facies su-* 5
as declinârunt in terram: & muli-
eribus dixerunt; Quid quæritis
viventem inter mortuos? Hic non 6
est, surrexit: recordamini ejus, quod
in Galilæa vobis dixit: Quòd pa- 7
ratus esset Filius hominis, ut in
manus hominum peccatorum trade-
retur, & suspenderetur & tertio
die resurgeret. Illæ mulieres sermo- 8
nis Christi recordatæ sunt: Et à se- 9
pulchro reversæ sunt, & has res
omnibus duodecim retulerunt. Illæ 10
autem erant, Maria Magdalene, &
Maria mater Jacobi, & Johan-
na, & aliæ quæ cum eis erant:
& *quæcunque viderant, & audive-*
rant, Apostolis dixerunt.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XXIV.

1 VNâ autem sabbati valdè diluculo venerunt ad monumentum, portantes, quæ
2 3 paraverant, aromata: Et invenerunt lapidem revolutum à monumento. Et in-
4 gressæ non invenerunt corpus Domini Jesu. Et factum est, dum mente conserna-
5 tæ essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cùm time-
rent autem, & declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas; Quid quæritis vi-
6 ventem cum mortuis? Non est hic, sed surrexit; recordamini qualiter locutus
7 est vobis, cùm adhuc in Galilæa esset, Dicens; Quia oportet filium hominis tra-
8 di in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & die tertiâ resurgere. Et recor-
datæ sunt verborum ejus. Et regressæ à monumento nuntiaverunt hæc omnia illis 9
undecim, & cæteris omnibus. Erat autem Maria Magdalene, & Joanna, & Maria 10
Jacobi, & cæteræ quæ cum eis erant, quæ dicebant ad Apostolos hæc. Et visa sunt 11
ante illos, sicut deliramentum, verba ista: Et non crediderunt illis. Petrus autem 12
surgens cucurrit ad monumentum: & procumbens vidit linteamina sola posita, &
abiit secum mirans quod factum fuerat. Et ecce duo ex illis ibant ipsâ die in ca- 13
stellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emmaus.
Et ipsi loquebantur ad invicèm de his omnibus quæ acciderant. Et factum est, 14
dum fabularentur, & secum quærerent: & ipse Jesus appropinquans ibat cum illis: 15
Oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent. 16

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل السادس والثمانون *

1 * وفي احد السبوت باكرا جدا اتين الي القبر ومعهن الطيب الذي اعددنه ومعهن نسوة
2
3 اخر * ووجدن الحجر قد دحرج عن القبر * فدخلن ولم يجدن جسد يسوع * وكن فيما
4
5 هن متحيرات من اجل هذا واذا رجلان قد وقفا بهن بلباس يبرق * فخفن ونكسن
6 وجوههن الي الارض * فقالا لهن لم تطلبن الحي مع الاموات * ليس هو ههنا لكن قد قام *
7 اذكرن مثلما كلمكن وهو في الجليل * وقال ان ابن الانسان ينبغي ان يسلم في ايدي
8 اناس خطاة ويصلب * ويقوم في اليوم الثالث * فذكرن كلامه * ولما رجعن من القبر
9
10 اخبرن الاحد عشر بهذا كله وجميع الباقين * وكن مريم المجدلية ويونا ومريم ام يعقوب
11 وساير من معهن * وقلن هذا للرسل * وكان هذا الكلام عندهم كالهزو ولم يصدقوهن *
12 * وقام بطرس واسرع الي القبر وتطلع داخلا فراي الثياب موضوعة مفردة فمضي
13 متعجبا مما كان * وفيما اثنان منهم سايران في ذلك اليوم الي قرية اسمها عمواس * بعيدة
14
15 من يروسليم نحو ستين غلوة * وكانا يتخاطبان من اجل جميع الامور التي كانت * وفيما
16 هما يتكلمان ويتساءلان قرب منهما يسوع ومشي معهما * وكان قد حجب اعينهما عن
معرفته *

Sectio octuagesima sexta.

CAP. XXIV.

ET in una sabbathorum, manè admo- 1
dum venerunt ad monumentum, & se-
cum tulerunt *fragrantiam, quam para-*
verant, unà cum mulieribus aliis. Et 2
invenerunt lapidem jam revolutum à
monumento. Et ingressæ sunt, & non in- 3
venerunt corpus Jesu. Et dum ipsæ stu- 4
perent ob hoc, ecce duo viri astiterunt
eis in vestitu fulgenti. Quare timue- 5
runt, & declinaverunt vultus suos in
terram. Dixerunt autem ad illas; Cur
quæritis viventem cum mortuis? Non 6
est hic, sed jam surrexit. Mementote ut
locutus sit vobis dum esset in Galilæa,
Et dixerit, Filium hominis oportere tra 7
di in manus hominum peccatorum, &
crucifigi, & resurgere in die tertia. Et 8
recordatæ sunt sermonis ejus. Et cùm 9
reversæ essent de monumento, nuntiave-
runt undecim discipulis *hæc omnia,*
cunctisque reliquis. Fuerunt autem 10
Maria Magdalene, & Johanna, &
Maria mater Jacobi, & cæteræ quæ
cum eis erant, & dixerunt hoc Aposto-
lis. Fuitque hic sermo apud illos quasi 11
jocus, & non crediderunt ei. Et surre- 12
xit Petrus, & festinavit ad monumen-
tum, & inspexit intrò, viditque vesti-
menta posita seorsim, et abiit admirans
quod factum fuerat. Dum autem duo 13
ex illis irent illâ die in castellum, nomi-
ne Emaus, distans ab Ierusalem circiter
sexaginta stadia: Et colloquerentur de 14
omnibus rebus quæ acciderant: Dúm- 15
que ipsi loquerentur, et mutuò se interro-
garent, accessit ad eos Jesus, et ambu-
lavit cum illis. Jam autem velaverat 16
oculos eorum, ne eum agnoscerent.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 ፳፬ ወበእሑድ፡ ሰንበት፡ በጽባሕ፡ አሌለየ፡ ገደሆ፡ ወሖራ፡ ኀበ፡ መቃብር፡ ወወሰደ፡ ውእ
2 ቱ፡ እፈዋተ፡ ዘአስተደለዋ፡፡ ወረከባሁ፡ ለደአቲ፡ እብን፡ ኀበ፡ ላንኰርኰረት፡ እምአ
3 ፈ፡ መቃብር፡፡ ወቦአ፡ ወኢረከባ፡ በድኖ፡ ለእግዚእነ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ ወእንዘ፡
4 ይናፍቅ፡ ወይኀጥአ፡ በእንተ፡ ዝንቱ፡ አስተርአይዎን፡ ክልኤቱ፡ ዕደው፡ ወቆሙ፡ ኀቤሆን፡
5 ወይበርቅ፡ አልባሲሆሙ፡፡ ወፈርሃ፡ ወአትሐታ፡ አዕይንቲሆን፡ ውስተ፡ ምድር፡ ወይቤ
6 ልዎን፡ ምንተ፡ ተኀሥሣሁ፡ ለሕያው፡ ምስለ፡ ምዉታን፡፡ ተንሥአ፡ ኢሃሎ፡ ዝየ፡፡ ተ
7 ዘከራ፡ ዘይቤለክን፡ በገሊላ፡ ሃለወ፡፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ይገብእ፡ ውስተ፡
8 እደ፡ ሰብእ፡ ኃጥኣን፡ ወይሰቅልዎ፡ ወይቀትልዎ፡ ወይትነሣእ፡ በሣልስት፡ ዕለት፡፡ ወተ
9 ዘከራ፡ ቃሎ፡፡ ወአቲዎን፡ እምኀበ፡ መቃብር፡ ነገራሆሙ፡ ለዓሠርቱ፡ ወአሐዱ፡ ወለ
10 ቢጾሙኒ፡ ለኵሎሙ፡ ዘንተ፡፡ ወእማንቱሰ፡ ማርያም፡ መግደላዊት፡ ወዮሐና፡ ወማር
11 ያ፡ እንተ፡ ያዕቆብ፡ ወቢጸንሂ፡ እለ፡ ምስሌሆን፡ ነገራሆሙ፡ ለሐዋርያት፡ ዘንተ፡፡ ወ
ኮነ፡ ዝንቱ፡ ነገር፡ በቅድሜሆሙ፡ ከመ፡ ዝንጋዔ፡ ወኢአምንዎን፡ ወአክሐድዎን፡፡
12 ወተንሥአ፡ ጴጥሮስ፡ ወሖረ፡ ወሮጸ፡ ኀበ፡ መቃብር፡ ወኀወጸ፡ ወርእየ፡ መዋጥሐ፡ ባሕቲቶ፡
ንቡረ፡ ወአተወ፡ እንዘ፡ ያነክር፡ ዘኮነ፡፡

በሰኑይ፡ ፋሲካ፡፡

13 ወውእተ፡ ዕለተ፡ እንዘ፡ ይሐውሩ፡ ክልኤቱ፡ እምውስቴቶሙ፡ ሃገረ፡ እንተ፡ ርሕቅ
14 ት፡ እምኢየሩሳሌም፡ መጠነ፡ ስሳ፡ ምዕራፈ፡ እንተ፡ ስማ፡ ኤማሑስ፡፡ ወይትናገር
15 ዎ፡ በበይናቲሆሙ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ ዘኮነ፡፡ ወእንዘ፡ ይትናገሩ፡ ወይትኃሠሠው፡ ለዝን
16 ቱ፡ ቀርበሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወሖረ፡ ምስሌሆሙ፡፡ ወተእኅዘ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ወ
ከደነ፡ ከመ፡ ኢያእምርዎ፡፡

CAP. XXIV.

ET in primo sabbati diluculò, nocte adhuc *existente*, manicârunt, & venerunt 1
ad sepulchrum, & attulerunt illa aromata quæ paraverant. Et invenerunt hunc 2
lapidê ubi devolutus erat ab ore sepulchri. Et ingressæ sunt, & non invenerunt 3
corpus Dñi nostri, Dñi Jesu. Et dum hæsitantes & deficientes erant de isto, appa- 4
ruerunt iis duo viri, & steterunt juxta illas, & refulgebant vestimenta eorum.
Et timuerunt, & submiserunt oculos suos in terram: & dicebant iis, Quid quæ- 5
ritis vivum cum mortuis? Surrexit, non est hîc: mementote quid loquutus est vo- 6
bis quum in Galilæa esset, Filium hominis tradi in manum hominum peccato- 7
rum, & crucifigi eum, & occîdi eum, & surgere in tertia die. Et recordatæ sunt 8
sermonis ejus. Et recedentes à sepulchro nuntiaverunt undecim, & vicinis o- 9
mnibus, hæc. Et istæ, Maria Magdalene, & Johana, & Maria quæ Jacobi, & sociæ 10
earum quæ cum istis erant, nuntiaverunt Apostolis hæc. Et fuit hic sermo corâ 11
iis, sicut deliramentum, & non crediderunt iis, & restiterunt iis. Et surrexit Pe- 12
trus, & profectus est, & cucurrit ad sepulchrum, & inspexit, & vidit linteum
solum positum: & abiit, mirans quod factum fuerat.

Secundâ Paschatis.

Et isto die *erant* euntes duo ex illis *ad* vicum qui distat ab Hierusalem circa sexa- 13
ginta stadia, cujus nomen, Emaus. Et colloquebantur inter se de toto quod factû 14
fuerat. Et dum colloquerentur, & discuterent hoc, accessit iis Dominus Jesus, & 15
profectus est cum iis. Et capti sunt oculi eorum, & cooperti, ut non agnosce- 16
rent eum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * ورسولان † باور نمي داشتند * ودر نظر ايشان * مثال خواب مي نمود * بعد ازان شمعون † بر خاست
12 وسوي كور دويد * وديد كه كفنها جدا نهاده * شمعون † در نفس خود عجب ماند * از انچ شد

صد چهل   نمودن مسيح خودرا بلوقا وقيلوفا

13 * ودران روزها دو از شاكردان درده مي رفتند * ونام ان ده عماوس است * واز اورشليم
14 بقدر † شصت غلوت دور بود * * وايشان † بايكديكر سخن مي كفتند * از براي اين
15 واقعه كه شده است * وخبر مي جستند * * ناكاه عيسي † بديشان رسيد * وهم راه
16 ايشان شد * * وچشم شاكردان بسته شد * كه اورا نمي شناختند *

* *At Apostoli fidem non habuerunt, &* 11
in aspectu eorum quasi somnium vi-
sum est. Posteà vero *Simeon surre-* 12
xit, & ad sepulchrum cucurrit: vi-
soque quòd linteamina seorsim posita
essent, *Simeon apud se admirabun-*
dus hæsit, ex eo quod factum erat.

CXL. Ostendit seipsum Christus Lucæ & Cleophæ.

Et in illis diebus duo ex discipulis 13
* *in pagum ibant, nomen autèm ejus*
pagi Emaus est, et ab Hierosolyma
circiter sexaginta stadia distans
erat. Et illis inter se colloquenti- 14
bus de hoc quod acciderat, et nun-
tium inquirentibus, Subitò Jesus 15
ad illos accessit, et viæ comes illis
factus est. Oculi autem discipulo- 16
rum clausi erant, ut eum non cogno-
scerent.

Ait *autem* ad illos; Qui sermones hi, quos confertis ad invicèm ambulantes,
17 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες,
& estis tristes? Respondens *autem* unus, cui nomen Cleophas, dixit *ad eum*; Tu
18 καὶ ἐστὲ σκυθρωποί; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς, ᾧ ὄνομα Κλεόπας, εἶπε πρὸς αὐτόν, Σὺ
solus *peregrinaris* in Hierusalem, & non cognovisti facta in illa in diebus
μόνος (ϑ) παροικεῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις
his? *Et* dixit *eis*; Quæ? *Illi autem* dixerunt *ei*; *Quæ* de Jesu Nazareno,
19 ταύταις; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ποῖα; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου,
qui fuit vir Propheta, potens in opere & sermone coram Deo & omni
ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ (ι) καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς
populo. Quomodóque tradiderunt eum summi Sacerdotes, & principes nostri in
20 τοῦ λαοῦ. Ὅπως τε (κ) παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς
damnationem mortis, & crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus, quia ipse esset
21 κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν, ὅτι αὐτός ἐστιν
futurus redimere Israel. *Sed & cum omnibus his, tertiam hanc diem agit*
ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ. ἀλλά γε σὺν πᾶσι τούτοις, τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει
hodiè, *ex quo* hæc facta sunt. Sed & mulieres quædam ex *nobis* terruerunt nos,
22 σήμερον, ἀφ᾽ οὗ ταῦτα ἐγένετο. Ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς,
factæ antelucanæ ad monumentum. Et non *invenientes corpus* ejus, venerunt,
23 γενόμεναι (λ) ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον. Καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἦλθον,
dicentes & visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere. Et abierunt quidam
24 λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. Καὶ ἀπῆλθόν τινες
eorũ qui cum nobis, ad monumentum, & invenerunt *ita* sicut & *mulieres* dixerunt:
τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον (μ) οὕτω καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον·
ipsum verò non *viderunt*. Et ipse dixit ad eos; O stulti & tardi corde
αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. Καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς (ν) αὐτούς, Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ 25
ad credendum in omnib⁹ quæ locuti sunt Prophetæ. Nónne hæc oportuit pati Christum,
τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται. Οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστόν, 26
& intrare in gloriam suam? Et incipiens à Moyse, & *ab* omnibus Pro-
καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προ- 27
phetis, interpretabatur illis in omnibus Scripturis quæ de seipso. Et appropinquaverunt
φητῶν (ξ) διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ ἤγγισαν 28
ad vicum quò ibant: & ipse finxit longiùs ire. Et coë-
εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς (ο) προσεποιεῖτο πορρωτέρω πορεύεσθαι. Καὶ παρε- 29
gerunt illum, dicentes; Mane nobiscum: quoniam ad *vesperam est*, & *inclinavit*
βιάσαντο αὐτὸν, λέγοντες, Μεῖνον μεθ᾽ ἡμῶν· ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ, καὶ κέκλικεν
dies. Et intravit *ad manendum* cum illis. Et factum est *in discumbere ipsum*
ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν 30
cum eis; *accipiens* panem benedixit, & *frangens* porrigebat illis. Eorum *autem*
μετ᾽ αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον (π) εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. Αὐτῶν δὲ 31
aperti sunt oculi, & cognoverunt eum: & ipse *non apparens factus est ab eis*.
διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ᾽ αὐτῶν.
Et dixerunt ad invicèm; Nónne cor nostrum ardens erat in nobis, *ut* loqueretur
Καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους, Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς (ρ) ἐλάλει 32
nobis in via, & *ut* aperiret nobis Scripturas?
ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς;

MS. A. (ϑ) παροικεῖς Ἱερουσαλὴμ, (ι) καὶ ἐν λόγῳ (κ) αὐτὸν παρέδωκαν (λ) ὀρθριναὶ (μ) οὕτως (ν) *ἑαυτούς, (ξ) διερμήνευεν (ο) προσεποιήσατο πορρώτερον (π) ηὐλόγησεν, (ρ) ἐλάλησεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܘ ܡܠܠܐ ܗܠܝܢ ܕܡܡܠܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ ܟܕ ܡܗܠܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܟܡܝܪܝܢ ܐܢܬܘܢ܀
18 ܥܢܐ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܕܫܡܗ ܩܠܝܘܦܐ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܢܬ ܗܘ ܒܠܚܘܕܝܟ ܬܘܬܒܐ ܕܐܘܪܫܠܡ ܕܠܐ ܝܕܥܬ ܡܕܡ ܕܗܘܐ ܒܗ ܒܝܘܡܬܐ ܗܠܝܢ܀
19 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܥܠ ܝܫܘܥ ܗܘ ܕܡܢ ܢܨܪܬ ܓܒܪܐ ܕܗܘܐ ܢܒܝܐ ܘܚܝܠܬܢ ܒܡܠܬܐ ܘܒܥܒܕܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܘܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܐ܀
20 ܘܐܫܠܡܘܗܝ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ ܠܕܝܢܐ ܕܡܘܬܐ ܘܙܩܦܘܗܝ܀
21 ܚܢܢ ܕܝܢ ܡܣܒܪܝܢ ܗܘܝܢ ܕܗܘ ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܠܡܦܪܩܗ ܠܐܝܣܪܝܠ ܘܗܐ ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܡܢ ܕܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܗܘܝ܀
22 ܐܠܐ ܐܦ ܢܫܐ ܡܢܢ ܐܬܡܗܢܢ ܕܐܙܠ ܗܘܝ ܡܩܕܡ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ܀
23 ܘܟܕ ܠܐ ܐܫܟܚܝ ܦܓܪܗ ܐܬܝ ܐܡܪܢ ܠܢ ܕܡܠܐܟܐ ܚܙܝܢ ܬܡܢ ܘܐܡܪܝܢ ܥܠܘܗܝ ܕܚܝ܀
24 ܘܐܦ ܐܢܫܐ ܡܢܢ ܐܙܠܘ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܘܐܫܟܚܘ ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪܝ ܢܫܐ ܠܗ ܕܝܢ ܠܐ ܚܙܘ܀
25 ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܘ ܚܣܝܪܝ ܪܥܝܢܐ ܘܝܩܝܪܝ ܠܒܐ ܠܡܗܝܡܢܘ ܒܟܠܗܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܠܠܘ ܢܒܝܐ܀
26 ܠܐ ܗܘܐ ܗܠܝܢ ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܚܫ ܡܫܝܚܐ ܘܢܥܘܠ ܠܬܫܒܘܚܬܗ܀
27 ܘܫܪܝ ܡܢ ܡܘܫܐ ܘܡܢ ܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ ܘܡܦܫܩ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܥܠ ܢܦܫܗ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܟܬܒܐ܀
28 ܘܩܪܒܘ ܠܩܪܝܬܐ ܗܝ ܕܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܠܬܡܢ ܘܗܘ ܡܣܒܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܕܠܕܘܟܬܐ ܪܚܝܩܬܐ ܐܙܠ ܠܗ܀
29 ܘܐܠܨܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܩܘܝ ܠܘܬܢ ܡܛܠ ܕܐܬܩܪܒ ܠܗ ܝܘܡܐ ܠܡܚܫܟ ܘܥܠ ܠܡܩܘܝܘ ܠܘܬܗܘܢ܀
30 ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܐܣܬܡܟ ܥܡܗܘܢ ܢܣܒ ܠܚܡܐ ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ܀
31 ܘܡܚܕܐ ܐܬܦܬܚܝ ܥܝܢܝܗܘܢ ܘܐܫܬܘܕܥܘܗܝ ܘܗܘ ܐܫܬܩܠ ܡܢܗܘܢ܀
32 ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܠܚܕ ܠܐ ܗܘܐ ܠܒܢ ܝܩܕ ܗܘܐ ܒܓܘܢ ܟܕ ܡܡܠܠ ܥܡܢ ܒܐܘܪܚܐ ܘܡܦܫܩ ܠܢ ܟܬܒܐ܀

Et dixit eis, Qui sunt hi sermones quos loqui- 17
mini unus cum alio dum ambulatis, mœstíq;
estis? Et respondit unus ex eis, cui nomen 18
Cleopha, & dixit ei; Túne solus es extraneus
ab Ierusalem, ut nescias quid factum sit in ea
istis diebus? Dixit eis, Quid? Dicunt ei, De 19
Jesu illo à Nazareth, viro qui erat propheta,
poténsque erat in sermone & opere coram
Deo, & coram universo populo: Quem tra- 20
diderunt principes sacerdotum & seniores
judicio mortis, & crucifixerunt eum. Nos au- 21
tem putabamus fore ut ipse redimeret Israe-
lem: & ecce jam tres sunt dies, ex quo hæc
omnia facta sunt. Sed & mulieres ex nobis 22
obstupefecerunt nos: nam diluculò prævene-
runt ad monumentum. Et quum non inve- 23
nissent corpus ejus, venerunt dicentes nobis
se vidisse angelos illìc, qui dicunt eum vive-
re. Quinetiam quidam ex nobis profecti sunt 24
ad monumentum, & ita invenerunt prout di-
xerant mulieres; ipsum verò non viderunt.
Tunc dixit eis Jesus; O expertes rationis, & 25
graves corde ad credendum iis omnibus quæ
locuti sunt prophetæ! Nónne hæc futurum 26
erat, ut pateretur Christus, & ingrederetur in
gloriam suam? Et exorsus est à Mose & ab 27
omnibus prophetis, & explicabat eis de se ex
omnibus Scripturis. Et appropinquaverunt 28
pago illi in quem proficiscebantur; & ipse
opinari faciebat eos quasi in locum longin-
quum sibi abeundum. At coëgerunt eum, di- 29
cúntq; ei; Mane apud nos, quoniam dies jam
inclinavit ad tenebras: & ingressus est ut ma-
neret cum eis. Factum est autem quum discu- 30
buisset cum eis, accepit panem & benedixit,
fregítque, & dedit eis. Et illicò aperti sunt 31
oculi eorum, & agnoverunt eum: & ipse ab-
latus est ab eis. Et dicebant alter alteri; Nón- 32
ne cor nostrum ardebat in nobis dum collo-
queretur nobis in via, & explicaret nobis
Scripturas?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 *وعيسي از ايشان † پرسيد كه چيست اين سخنها كه با يكديكر مي كوييد * وغمناك مي
18 رويد * *قيلوفا كفت مكر تو از اورشليم غريبي * از براي ان نمي داني * كه درين دو روز
19 درو چه رفت * *عيسي † بديشان كفت * چه شد * جواب دادند * كه عيسي كه از
ناصره است مردي پيغامبر * و در كفتار و كردار نيرومند بود * پيش خدا و پيش همه
20 21 خلق * *و بزركان امامان و پيران اورا در داوري مرك انداختند * و بدار اويختند * *ما
مي پنداشتيم كه اوست * انك مي خواهد كه اسراييل را خلاص دهد * و اينك
22 سوم روزست ازانك اين همه شدند * *الا زنان زودتر رفتند * ودر كور نكه كردند *
23 24 *چون تنش را انجا نيافتند * امدند و بما كفتند كه انجا فرشتكان † ديديم * *و مردمان † نيز
25 از ما در كور رفتند * وهمچنين يافتند * كه زنان كفتند * ليكن اورا نديدند * *انكه عيسي
بديشان كفت * اي كم فهمان و دل كران * كه ايمان نمي آوريد † بدان همه كه پيغمبران
26 كفتند * *نه اين چنين واجب بود كه مسيح بر تافت * [ودر عظمت خود در رفت]

Et Jesus eos interrogavit; Qui- 17
nam sunt hi sermones quos unus cum
altero loquimini, & tristes incedi-
tis? Cleophas dixit Nunquid tu ab 18
Hierosolyma peregrinus es, eò quòd
ignores quod his duobus diebus in ea
evenit? Jesus illis dixit, Quid 19
est? Responsum dederunt, quòd Je-
sus, qui ex Nazreh est, vir Prophe-
ta, & in dicto & facto potens erat,
coram Deo & coram omni populo.
Et magnates sacerdotum & seniores 20
eum in judicium mortis conjece-
runt, & in cruce suspenderunt. Nos 21
autem *putavimus quòd ipse esset is,*
qui Israeli redemptionem daturus
esset. Et ecce tertius dies est, ex
quo hæc omnia facta sunt. Sed mu- 22
lieres primùm iverunt, & in sepul-
chrum intuitæ sunt: Et *cùm corpus* 23
ejus illic non invenirent, venerunt,
& nobis dixerunt; Illic quidem An-
gelos vidimus. Et viri etiam è no- 24
bis in sepulchrum iverunt, & eodem
modo invenerunt ac mulieres dixe-
rant, sed eum non viderunt. Tunc 25
Jesus illis dixit; O parum intelli-
gentes et corde graves, qui fidem non
habetis eis omnibus, quæ Prophetæ
loquuti sunt. Nónne hujusmodi 26
oportuit ut Christus sustineret, et
in gloriam suam ingrederetur?

Versio VULGATA LATINA.

17 Et ait ad illos; Qui sunt hi sermones, quos confertis ad invicèm ambulantes, &
18 estis tristes? Et respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit ei; Tu solus per-
egrinus es in Jerusalem, & non cognovisti quæ facta sunt in illa his diebus?
19 Quibus ille dixit; Quæ? Et dixerunt; De Jesu Nazareno, qui fuit vir prophe-
20 ta, potens in opere & sermone, coram Deo & omni populo: Et quomodò
eum tradiderunt summi sacerdotes & principes nostri in damnationem mortis, &
21 crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus, quia ipse esset redempturus Israël: &
22 nunc super hæc omnia, tertia dies est hodiè quòd hæc facta sunt. Sed & mulieres
23 quædam ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, Et,
non invento corpore ejus, venerunt, dicentes se etiam visionem angelorum vi-
24 disse, qui dicunt eum vivere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum:
& ita invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum verò non invenerunt. Et ipse 25
dixit ad eos; O stulti, & tardi corde ad credendum, in omnibus quæ locuti sunt
Prophetæ! Nónne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam su- 26
am? Et incipiens à Moyse, & omnibus Prophetis, interpretabatur illis in 27
omnibus Scripturis, quæ de ipso erant. Et appropinquaverunt castello quò 28
ibant: & ipse se finxit longiùs ire. Et coegerunt illum, dicentes; Mane no- 29
biscum, quoniam advesperascit, & inclinata est jam dies. Et intravit cum illis.
Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit, ac fregit, 30
& porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, & cognoverunt eum: & ipse 31
evanuit ex oculis eorum. Et dixerunt ad invicèm; Nónne cor nostrum ardens 32
erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis Scripturas?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 18 فقال لهما ما هذا الكلام الذي يكلم احدكما صاحبه به وانتما ماشيان مكتئبين * فاجاب
احدهما الذي اسمه اكلاوبا قايلا انت مقيم بيروسليم افانت وحدك لم تعلم ما كان فيها
19 في هذه الايام * فقال لهما وما هو فقالا له امر يسوع الناصري الذي كان رجلا نبيا له قوة
20 في الفعل والقول قدام الله وجميع الشعب * فاسلمه عظماء الكهنة والروساء لحكم الموت
21 وصلبوه * ونحن كنا نرجوا انه مخلص اسراييل. لكن مع هذا كله هذا اليوم الثالث منذ
22 23 كان هذا * لكن نسوة منا اعجبننا لانهن بكرن الي القبر * فلم يجدن جسده * واتين وقلن
24 انهن ابصرن ملايكة وقالوا عنه انه حي * ثم مضي قوم منا الي القبر فوجدوا كما قالت النسوة
25 فاما هو فلم يروه * فقال لهما ايها المسلوبة افهامهم والثقيلة قلوبهم عن الايمان بكلما
26 27 نطقت به الانبياء * اليس كان المسيح مزمعا ان يقبل هذه الالام ويدخل الي مجده * وبدا
28 يفسر لهما من موسي ومن جميع الانبياء ما في جميع الكتب من اجله * فاقتربوا من القرية
29 التي كانا منطلقين اليها وكان هو يوهمهما انه ينطلق الي مكان بعيد * فامسكاه غصبا وقالا له
30 اقم معنا فقد مال النهار وهو مساء * فدخل ليقيم عندهما * فلما جلس معهما اخذ خبزا فباركه
31 32 وكسره وناولهما * فانفتحت اعينهما وعرفاه وخفي عنهما * فقال احدهما للاخر اليست قلوبنا
قد كانت محترقة فينا اذ كان يكلمنا في الطريق ويفسر لنا الكتب *

Et dixit eis; Quis est iste sermo quem 17
confert unus vestrûm cum comite suo,
ambulantes mœsti? Respondit unus eo- 18
rum, cujus nomen Cleopha, dicens; Tu de-
gens es in Jerusalem, & tu solus non no-
sti quid evenerit in ea in istis diebus?
Ait illis; Ecquid est? Dixerunt ei, Ne- 19
gotium Jesu Nazareni, qui erat vir pro-
pheta, cui potentia erat in opere & ser-
mone coram Deo & omni populo: Et tra- 20
diderunt eum summi sacerdotum & prin-
cipes, ad sententiam mortis, & crucifixe-
rüt eum. Et nos sperabam' quòd ipse esset 21
redempturus Israel: sed cum his omni-
bus, hæc est dies tertia ex quo evenerunt
hæc. Verùm mulieres quædam ex nostris 22
stupefecerunt nos, quoniam diluculò ade-
untes monumentum, Non invenerunt 23
corpus ejus: & venerunt ac dixerunt se
vidisse angelos, qui retulerunt de eo quòd
sit vivens. Item abierunt quidam ex no- 24
stris ad monumentum, & invenerunt
quemadmodum dixerant mulieres: at
ipsum minimè viderunt. Dixit eis; O quo- 25
rum captæ mentes, & gravia corda quin
credatis omnibus quæ locuti sunt prophe-
tæ! Nonne erat Christus futurus ut sus- 26
ciperet has passiones, & intraret in glo-
riam suam? Et cœpit interpretari illis à 27
Moyse et ab omnibus prophetis, quæ con-
tinentur in omnibus Scripturis de seipso.
Et appropinquaverunt castello in quod 28
iverant: & ipse existimandum præbebat
eis se pergere in locum distantem. Et te- 29
nuerunt eum per vim, & dixerunt ei;
Morare nobiscum, quia jam declinavit
dies, & est serò. Quare intravit ut ma-
neret apud illos. Cumq; sedisset cum iis, 30
accepit panem, & benedixit ei, fregitque
eum, ac dedit illis. Et aperti sunt oculi 31
eorum, & cognoverunt eum: & abscon-
ditus est ab illis. Dixit autem unus eo- 32
rum ad alterum; Nonne corda nostra erant
exusta in nobis dum alloqueretur nos in
via, & interpretaretur nobis Scripturas?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወይቤሎሙ፡ እግዚእነ፡መንተኑዝ፡ ነገር፡ዘትትናገሩ፡ በበይናቲክሙ፡ እንዘ፡ተሐውሩ፡
18 ወቆሙ፡ ትኩዛኒሆሙ፡፡ ወአውሥአ፡ አሐዱ፡ እምኔሆሙ፡ ዘስሙ፡ ቄልዮጳ፡ ወይቤ
ሎ፡አንተኑ፡በሕቲትከ፡ሊሃለውከ፡ሊየሩሳሌም፡ ወሊያእምርከ፡ ዘኮነ፡ በውስቴታ፡ በ
19 ዝ፡መዋዕል፡፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ መንተኑ፡ ወይቤ፡ በእንተ፡ እግዚእ፡ኢየ
ሱስ፡ ናዝራዊ፡ብእሲ፡ጻድቅ፡ ወነቢይ፡ ዘኮነ፡ኃያለ፡በቃሉ፡ ወበምግባሩ፡ በቅድመ፡ እ
20 ግዚአብሔር፡ ወበቅድመ፡ሰብእ፡ ወሕዝብ፡፡ ወዘከመ፡ አግብእዎ፡ ሊቃነ፡ካህናት፡
21 ወኰነንዎ፡ ወሰቀልዎ፡ወቀተልዎ፡፡ ወንሕነሰ፡ ነአምን፡በቱ፡ ከመ፡ውእቱ፡ ሀሎ፡ያድ
22 ኅኖሙ፡ ለእስራኤል፡ወምስለ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ ሠሉስ፡ዮም፡ እምዘ፡ኮነ፡ዝንቱ፡፡ ወ
23 ቦ፡አንስት፡ እለ፡አንከራ፡ ወነገራነ፡ለነ፡ እለ፡ጌሠ፡ኀበ፡መቃብር፡፡ ወኢረከባ፡ በድ
24 ኖ፡ወተሰውጣ፡ወነገራነ፡ከመ፡ርእየተ፡መላእክት፡ እለ፡ይብልዎ፡ሐይወ፡፡ ወቦ፡ እ
ለ፡ሖሩ፡እምውስቴትነ፡ኀበ፡መቃብር፡ወረከቡ፡ ከማሁ፡ በከመ፡ ይቤላ፡ አንስት፡ ወሎቱ
25 ሰ፡ ኢረከብዎ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ለአብዳን፡ ጉዱያን፡ ልብ፡ ለኢአሚን፡ በኵሉ፡ ዘይ
26 ቤሉ፡ ነቢያት፡፡ አኮሁ፡ ከመዝ፡ሀሎዎ፡ለክርስቶስ፡ ይትቀተል፡ ወይበአ፡ውስተ፡ስብ
27 ሐቲሁ፡፡ ወአኀዘ፡ ይፈክር፡ሎሙ፡ እምዘ፡ሙሴ፡ ወነቢያት፡ወእምኵሉ፡መጻሕፍ
28 ት፡ በእንቲአሁ፡፡ ወቀርቡ፡ ሀገረ፡ኀበ፡ ይሐውሩ፡ ወአኀዘ፡ይትረሐቆሙ፡፡ ወአገበ
29 ርዎ፡ ወይቤልዎ፡ ንበር፡ምስሌነ፡ እስመ፡ መስየ፡ ወተቀልቀለ፡ፀሐይ፡፡ ወቦአ፡ ከ
30 መ፡ይሓድር፡ምስሌሆሙ፡፡ ወእምዝ፡እንዘ፡ይረፍቅ፡ ምስሌሆሙ፡ነሥአ፡ኅብስተ፡
31 ወባረከ፡ ወፈተተ፡ ወወሀቦሙ፡፡ ወተከሥተ፡ አዕይንቲሆሙ፡ወአእመርዎ፡ወጠፍአ፡
32 እምኔሆሙ፡ ሶቤሃ፡ ወኀጥእዎ፡፡ ወይቤሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ አኮኑ፡ይነድድ፡ ልብነ፡ወ
ይርሕቅ፡ ዘከመ፡ይነግረነ፡ በፍኖት፡ ወይፈክር፡ ለነ፡ መጻሕፍተ፡፡

Et dixit iis Dominus noster; Quinam est hic sermo, quem colloquimini inter vos 17
proficiscentes? & steterunt anxii. Et respondit un' ex illis, cuj' nomen Cleophas, 18
& dixit ei; Túne solus fuisti? nónne fuisti Hierusalem? & nónne cognovisti quod-
factum est in ea in hoc tempore? Et dixit ei Dominus Jesus; Quid? & dixit; De 19
Domino Jesu Nazareno viro justo, & prophetâ, qui fuit potens in sermone suo
& operibus suis coram Deo, & coram hominibus, & populo: Et quomodò tra- 20
diderunt eum principes sacerdotum, & condemnârunt eum, & crucifixerunt
eum, & trucidârunt eum. Et nos credebamus in eo, quòd is servaturus esset Is- 21
rael: & cum hoc toto, tertius *est* dies ex quo factum est hoc. Et fuerunt mulie- 22
res quæ obstupefecerunt nos, & nuntiaverunt nobis, quæ manicaverunt ad se-
pulchrum, Et non invenerunt corpus ejus: & reversæ sunt, & nuntiaverunt no- 23
bis quomodo *fuit* visio angelorum, qui dicebant iis; Vivus est. Et fuerunt qui 24
profecti sunt è nobis ad sepulchrum, & invenerunt ita sicut dixerant mulieres: &
eum non invenerunt. Et dixit iis; O fatui tardi corde ad credendum in omnibus 25
quæ loquuti sunt prophetæ. Nónne sic oportuit Christum trucidari, & intrare in 26
gloriam suam? Et incœpit exponere iis ex illa Mosis & prophetarũ, & ab omnibus 27
Scripturis de ipso. Et appropinquârunt vico quò ibant, & cœpit præterire eos. 28
Et adegerunt eum, & dixerunt ei; Mane nobiscum, quoniam advesperascit, & de- 29
clinatus est sol: & ingressus est ut maneret cum iis. Et tunc recumbens cum iis 30
accepit panem, & benedixit, & fregit, & dedit iis. Et aperti sunt oculi eorum, & 31
cognoverunt eum: & evanuit ab iis statim, & indiguerunt eo. Et dixerunt inter 32
se; Nónne ardebat nobis cor nostrum & recedebat, quamdiu loquebatur nobis
in via, & exponebat nobis Scripturas?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

27 وان موسي اغاز كرد و از همه پيغمبران * بر نفس خود تفسير مي كرد† پيش ايشان از همه
28 كتابها * و دران ده كه مي رفتند * نزديك شدند * و ايشانرا مژده مي داد بر مثالي كه
29 جايگاه دور مي رود * * شاگردان بنازش بدو گفتند * پيش ما باش سبب انك شب نزديك
30 شد بود * صد چهل يك و عيسي درامد كه پيش ايشان باشد * وچون پيش ايشان نشست *
31 نان ستد * ودعا كرد شكست وبديشان داد * انگه چشم ايشان گشاده شد * و اورا دانستند *
32 و مسيح از ايشان غايب شد * ايشان با يكديگر گفتند * نه دل ودرون ما گران شد
بود * وقتي كه در راه با ما سخن مي گفت * وكتابها براي ما تفسير مي كرد *

Et à Mose initium fecit, & ab 27
omnibus Prophetis, ac de seipso in-
terpretationem fecit coram ipsis ex
omnibus Scripturis. Et illi pago, ad 28
quem iverunt, appropinquabant:
illis autem indicabat, quasi in lo-
cum longinquum iret. Discipuli cum 29
importunitate ei dicebant; Apud
nos esto: eò quòd nox appropinqua-
verat. CXLI.
Et Jesus ingressus est, ut apud eos
esset. Et cùm apud eos sederet, pa- 30
nem accepit, & gratiis actis fregit,
& illis dedit. Tunc oculi eorum 31
aperti sunt & eum cognoverunt: &
Christus ab illis disparuit. Illi al- 32
ter alteri dixerunt; Nonne cor &
interiora nostra gravata erant, quan-
do in via nobiscum sermocinaba-
tur, & Scripturas nobis exponebat.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΛΟΥΚΑ͂Ν. ΚΕΦ. ΟΗ'.

Et surgentes eâdem horâ, regressi sunt in Hierusalem, & invenerunt congregatos
33 Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ εὗρον συνηθροισμένους
undecim, & eos qui cum illis, Dicentes, Quòd surrexit Dominus verè, & *visus est* Si-
34 τοὺς ἕνδεκα, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, Λέγοντας, Ὅτι ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη Σί-
moni. Et ipsi enarrabant quæ in via, & quomodò *agnitus est eis* in fractione panis.
35 μωνι. Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.
Hæc autem *ipsis loquentibus, ipse* Jesus stetit in medio eorum, & dicit eis; Pax
36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη
vobis. Conturbati verò *&* conterriti *facti* existimabant spiritum videre. Et dixit
37 ὑμῖν. Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. Καὶ εἶπεν
38 eis; Quid turbati estis, & *quare* cogitationes ascendunt in corda
αὐτοῖς, Τί τεταραγμένοι ἐστὲ, καὶ διατί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις
vestra? Videte manus meas, & pedes *meos*, quia ipse ego sum. Palpa-
39 ὑμῶν; Ἴδετε τὰς χεῖράς μου, καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι. Ψηλαφή-
te *me*, & videte: quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis *habentem*.
σατέ με, καὶ ἴδετε· ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα.
Et hoc *dicens*, ostendit eis manus & pedes. Adhuc autem non credentib⁹
40 Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Ἔτι δὲ (σ) ἀπιστούντων
41 illis præ gaudio, & mirantibus, dixit *eis*; Habetis aliquid *esculentum* hic?
αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς, καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς, Ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε;

Illi *autem* obtulerunt ei piscis assi partem, & *de apiario favo*. Et *sumens*,
Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ (τ) μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου. Καὶ λαβὼν, 42 43
coram eis *edit*. Dixit *autem eis*; Hæc verba quæ locutus sum ad
ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, Οὗτοι οἱ (υ) λόγοι οὓς ἐλάλησα πρὸς 44
vos adhuc *existens* vobiscum: quoniam *oportet* impleri omnia scripta in lege
ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ
Moysi, & Prophetis, & Psalmis, de me. Tunc aperuit *ipsorum* sensum, *ad*
Μωσέως, καὶ προφήταις, καὶ ψαλμοῖς, περὶ ἐμοῦ. Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ 45
intelligendum scripturas. Et dixit eis; Quoniam sic scriptum est, & sic
συνιέναι τὰς γραφάς. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι (φ) οὕτω γέγραπται, καὶ οὕτως 46
oportebat pati Christum, & resurgere à mortuis tertiâ die: Et prædicari
ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ· Καὶ κηρυχθῆναι 47
in nomine ejus pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes, *incipientem*
ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον
ab Hierosolyma. Vos autem estis testes horum. Et ecce ego mitto
ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. Ὑμεῖς δέ ἐστε μάρτυρες τούτων. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω 48
promissum Patris mei in vos: Vos autem sedete in civitate *Hierusa-* 49
τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσα-
lem, quoadusque induamini *virtutem* ex alto.
λὴμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους.

MS.A. (σ) ἀπιστούντων αὐτῶν, καὶ θαυμαζόντων ἀπὸ τῆς χαρᾶς, εἶπεν (τ) μέρος, ** Καὶ λαβὼν, ἐνώπιον πάντων ἔφαγεν. (υ) λόγοι μου οὓς (φ) οὕτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * ܘܩܡܘ ܒܗ ܒܫܥܬܐ ܘܗܦܟܘ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܐܫܟܚܘ ܠܚܕܥܣܪ ܕܟܢܝܫܝܢ ܘܠܕܥܡܗܘܢ
34 ܗܘܘ. * ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܕܫܪܝܪܐܝܬ ܩܡ ܡܪܢ ܘܐܬܚܙܝ ܠܫܡܥܘܢ. * ܘܐܦ ܗܢܘܢ ܐܫܬܥܝܘ
35 ܡܕܡ ܕܗܘܐ ܒܐܘܪܚܐ. ܘܐܝܟܢܐ ܕܐܬܝܕܥ ܠܗܘܢ ܟܕ ܩܨܐ ܠܚܡܐ.
36 * ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܡܡܠܠܝܢ * ܗܘܘ * ܝܫܘܥ ܩܡ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ
37 ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ. * ܘܗܢܘܢ ܐܬܪܗܒܘ ܘܗܘܘ ܒܕܚܠܬܐ.
38 ܘܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܕܪܘܚܐ ܚܙܝܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܡܢܐ ܡܙܕܝܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܡܢܐ
39 ܡܚܫܒܬܐ ܣܠܩܢ ܥܠ ܠܒܘܬܟܘܢ. * ܚܙܘ ܐܝܕܝ ܘܪܓܠܝ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. ܓܘܫܘ ܒܝ.
40 ܘܕܥܘ ܕܪܘܚܐ ܒܣܪܐ ܘܓܪܡܐ ܠܝܬ ܠܗ. ܐܝܟ ܕܚܙܝܬܘܢ ܠܝ ܕܐܝܬ ܠܝ. * ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪ.
41 ܚܘܝ ܐܢܘܢ ܐܝܕܘܗܝ ܘܪܓܠܘܗܝ. * ܘܟܕ ܥܕܟܝܠ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܚܕܘܬܗܘܢ.
42 ܘܬܡܝܗܝܢ ܗܘܘ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܡܕܡ ܠܡܐܟܠ ܗܪܟܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܝܗܒܘ
43 ܠܗ ܡܢܬܐ ܡܢ ܢܘܢܐ ܛܘܝܐ ܘܡܢ ܟܘܪܬܐ ܕܕܒܫܐ. * ܘܢܣܒ ܐܟܠ ܠܥܝܢܝܗܘܢ. * ܘܐܡܪ
44 ܠܗܘܢ. ܗܠܝܢ ܐܢܝܢ ܡܠܐ ܕܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ ܟܕ ܐܝܬܝ ܗܘܝܬ ܥܡܟܘܢ. ܕܘܠܐ ܗܘܐ ܕܢܫܬܡܠܐ
ܟܠ ܡܕܡ ܕܟܬܝܒ ܒܢܡܘܣܗ ܕܡܘܫܐ ܘܒܢܒܝܐ ܘܒܡܙܡܘܪܐ ܥܠܝ. * ܗܝܕܝܢ ܦܬܚ
45 ܗܘܢܗܘܢ ܠܡܣܬܟܠܘ ܟܬܒܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܗܟܢܐ ܟܬܝܒ. ܘܗܟܢܐ ܘܠܐ
46 ܗܘܐ ܠܡܫܝܚܐ ܕܢܚܫ. ܘܢܩܘܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ. * ܘܢܬܟܪܙ ܒܫܡܗ
47 ܬܝܒܘܬܐ ܠܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ ܒܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܘܫܘܪܝܐ ܢܗܘܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ.
48 * ܘܐܢܬܘܢ ܐܢܬܘܢ ܣܗܕܐ ܕܗܠܝܢ. * ܘܐܢܐ ܐܫܕܪ ܥܠܝܟܘܢ ܡܘܠܟܢܗ ܕܐܒܝ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ
49 ܩܘܘ ܒܐܘܪܫܠܡ ܡܕܝܢܬܐ. ܥܕܡܐ ܕܬܠܒܫܘܢ ܚܝܠܐ ܡܢ ܪܘܡܐ.

Et surrexerunt eâ ipsâ horâ, & reversi sunt 33
ad Jerusalem; & invenerunt undecim con-
gregatos, & eos qui cum ipsis erant, Di- 34
centes; Verè surrexit Dominus noster, & ap-
paruit Simoni. Quinetiam ipsi renuntiâ- 35
runt ea quæ contigerunt in via; & quomo-
dò innotuit eis dum frangeret panem.

Ascensionis Domini nostri. 75.

Quùmque hæc loquerentur, Jesus astitit in- 36
ter eos, & dixit eis; Pax vobiscum: ego
sum, ne timeatis. At ipsi perterriti sunt & 37
expaverunt: putabant enim se spiritum vi-
dere. Dixit eis Jesus; Quid contremisci- 38
tis? & quare ascendunt cogitationes in
corda vestra? Videte manus meas & pe- 39
des meos, quia ego sum; contrectate me,
& agnoscite: nam spiritus carnem & ossa
non habet, prout me videtis habere. Et 40
quum hæc dixisset, ostendit eis manus suas
pedésque suos. Quùmque adhuc non cre- 41
derent præ gaudio suo, & mirarentur, di-
xit eis; Habetis hîc quid manducandum?
Ipsi verò dederunt ei partem piscis assi, & 42
ex favo mellis. Et accepit, comedítque 43
in eorum conspectu. Et dixit eis; Hi sunt 44
sermones quos locutus sum vobiscum, dum
apud vos essem, oportere impleri quicquid
scriptum est in lege Mosis, & in prophe-
tis, & Psalmis de me. Tunc aperuit eo- 45
rum mentem ut intelligerent Scripturas.
Et dixit eis; Ita scriptum est, & ita expe- 46
diebat pati Messiam, & resurgere à mor-
tuis tertio die: Et prædicari in ejus no- 47
mine pœnitentiam in remissionem pecca-
torum inter cunctas gentes, ita ut exordi-
um esset ab Ierusalem. Vos autem estis 48
testes horum. Et ego mittam super vos 49
promissum Patris mei: vos autem expe-
ctate in Jerusalem civitate, usquequò indu-
mini virtute ex alto.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * وهماندم برخاستند وبه اورشليم باز كشتند. ديدند يازده حواريون. با هم نشسته بودند
34 وآنان كه با ايشان بودند. * وكفتند. بحقيقت خداوند ما برخاست. وبشمعون نموده شد.
35 * واين دو شاكرد انچ درراه شان بود خبر دادند كه چكونه اورا شناختند. وقتي كه نانرا شكست.

صد چهل دو   نموده شدن مسيح باردوم با شاكردان

36 * ايشان در سخن بودند. كه عيسي از ميان ايشان برخاست. وكفت سلام برشما. منم
37 منم مترسيد. * رسولان بخوف شدند. وهيبت برايشان افتاد. وپنداشتند كه جان مي بينند.
38 39 * مسيح بديشان كفت. چرا ترسيده ايد. وچرا انديشها بردل شما كار كرد. * انك دو دست
وپايهاء من بينيد. وبدست † لمس كنيد. وبدانيد كه جان كوشت واستخوان ندارد.
40 41 انچنانك شما اول ديديد دارم * اينها بكفت. ودودست. ودوپاي خود. بديشان نمود. * هنوز
ازشادماني خود † باور نمي كردند. وحيران † مي شدند. ومسيح بديشان كفت. چيزي
42 43 داريد كه بخورم. * وبود پيش شاكردان اندكي ماهي بريان وانكبين شهد. * ستد
44 برابر ايشان بخورد * وكفت. اينست سخن كه برابر شما كفتم. وقتي كه پيش شما بودم.

Et eodem instanti surrexerunt, & 33
Hierosolymam reversi sunt, ubi vi-
derunt undecim Apostolos, quia enim
sedentes erant, & eos qui cum eis
erant. Et dixerunt; Reverà Do- 34
minus noster surrexit et Simeoni
apparuit. Et hi duo discipuli quæ 35
in via facta erant narrârunt, quo-
modo eum agnoverant, quo tempore
panem frangeret.

CXLII. Apparet Christus se-
cundò Discipulis.

Illi in sermone erant, cùm Jesus è 36
medio eorum surrexit, et dixit;
Pax super vos, ego sum, ego sum,
ne timeatis. Apostoli territi sunt, 37
et pavor in eos cecidit, et existimâ-
runt, quòd spiritum vidissent. Chri- 38
stus illis dixit; Quare timetis?
et quare cogitationes in corde vestro
agitant? Ecce, manus et pedes me- 39
os videte, et manu palpate, et sci-
te quòd spiritus carnem et ossa non
habeat, quemadmodum (vos pri-
dem vidistis) habeo. Hæc dixit, 40
et manus et pedes suos illis osten-
dit. Hactenus præ gaudio suo non 41
credebant, et attoniti erant, et Chri-
stus illis dixit; Ecquid habetis
quod comedam? Et erat penes 42
discipulos parum piscis assati, et
mellis favi: Et accipiens co- 43
ram illis comedit. Et dixit; 44
Hic est sermo quem vobiscum lo-
cutus sum, quando apud vos fui:

Versio VULGATA LATINA.

33 Et surgentes eâdem horâ regressi sunt in Jerusalem: & invenerunt congregatos
34 undecim, & eos qui cum illis erant, Dicentes; Quòd surrexit Dominus verè,
35 & apparuit Simoni. Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via: et quomodò cog-
36 noverunt eum in fractione panis. Dum autem hæc loquuntur, stetit Jesus in me-
37 dio eorum, & dicit eis; Pax vobis: ego sum, nolite timere. Conturbati ve-
38 rò, & conterriti, existimabant se spiritum videre. Et dixit eis; Quid turbati
39 estis, & cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte manus meas, & pe-
des, quia ego ipse sum: palpate, & videte: quia spiritus carnem & ossa non ha-
40 bet, sicut me videtis habere. Et cùm hoc dixisset, ostendit eis manus, & pe-
41 des. Adhuc autem illis non credentibus, & mirantibus præ gaudio, dixit; Ha-
betis hîc aliquid, quod manducetur? At illi obtulerunt ei partem piscis assi, & 42
favum mellis. Et cùm manducâsset coram eis, sumens reliquias dedit eis. 43
Et dixit ad eos; Hæc sunt verba, quæ locutus sum ad vos, cùm adhuc essem vobis- 44
cum, quoniam necesse est impleri omnia, quæ scripta sunt in lege Moysi, & Pro-
phetis, & Psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum ut intelligerent Scripturas. 45
Et dixit eis; Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati, & re- 46
surgere à mortuis tertiâ die: Et prædicari in nomine ejus pœnitentiam & remis- 47
sionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Ierosolyma. Vos autem 48
testes estis horum. Et ego mitto promissum Patris mei in vos: vos autem sede- 49
te in civitate, quoadusque induamini virtute ex alto.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 وقاما في تلك الساعة ورجعا الي يروسليم فوجدا الاحد عشر مجتمعين هم والذين كانوا معهم *
34 35 وهم يقولون حقا لقد قام الرب وظهر لسمعان * ثم اخبرا ايضا بما اتفق لهما في الطريق *
36 وكيف عرفاه عند كسر الخبز * وفيما هم يتكلمون بهذا وقف يسوع وسطهم وقال لهم السلام
37 38 لكم انا هو لا تخافوا * فاضطربوا وخافوا وظنوا انهم ينظرون روحا * فقال لهم ما بالكم
39 تضطربون ولم تاتي الافكار في قلوبكم * انظروا يدي ورجلي فاني انا هو جسوني وانظروا
40 41 فان الروح ليس له لحم ولا عظم كما ترون انه لي * ولما قال هذا اراهم يديه ورجليه * واذ
42 هم غير مصدقين من الفرح والتعجب * قال لهم اعندكم ههنا ما يوكل * فاعطوه جزوا
43 44 من حوت مشوي ومن شهد عسل * فاخذ قدامهم واكل واخذ الباقي واعطاهم * ثم
قال لهم هذا الكلام الذي كلمتكم به اذ كنت معكم انه ينبغي ان يكمل كلما
45 هو مكتوب في ناموس موسي والانبياء والمزامير لاجلي * وحينيذ فتح قلوبهم ليفهموا
46 المكتوب * وقال لهم هكذا هو مكتوب ان المسيح سوف يولم ويقوم من الموتي في اليوم
47 48 الثالث * ويكرز باسمه بالتوبة ومغفرة الخطايا في جميع الامم * ويبدون من يروسليم * وانتم
49 تشهدون علي هذا * وانا ارسل اليكم موعد ابي * فاجلسوا انتم في مدينة يروسليم حتي
تتدرعوا القوة من العلاء *

Et surrexerunt in illa hora, & regres- 33
si sunt in Jerusalem; & invenerunt
undecim congregatos, ipsos & eos qui
erant cum illis, Eósque dicentes; Ve- 34
rè jam surrexit Dominus & apparuit
Simoni. Tum retulerunt etiam quod ac- 35
ciderat sibi in via; & quomodò cogno-
vissent eum ad fractionem panis. Et 36
dum ipsi loquerentur de his, stetit Je-
sus inter eos, & dixit eis, Pax vo-
bis: ego sum, ne timeatis. Contur- 37
bati sunt autem, & expaverunt &
putaverunt se videre spiritum. Et di- 38
xit eis; Quid turbamini? & quare
veniunt cogitationes in corda vestra?
Videte manus meas & pedes meos; 39
nam ego ipse sum. Palpate me, & vi-
dete: nam spiritus non habet carnem
neque ossa, sicut videtis me habere.
Et cùm dixisset hoc, ostendit eis ma- 40
nus suas & pedes suos. Cúmque ipsi 41
essent increduli præ gaudio & admira-
tione, dixit eis; Estne apud vos hic
quod manducetur? Et dederunt ei par- 42
tem piscis assi, & favi mellis. Et ac- 43
cepit coram illis, & comêdit, & ac-
cepit residuum & dedit illis. Deindè 44
dixit eis; Hic est sermo quem locutus
sum vobis cùm essem vobiscum, quòd
oporteret impleri quicquid est scriptum
in lege Mosis, & Prophetis, & Psal-
mis de me. Et tunc aperuit corda eo- 45
rum ut intelligerent Scripturam. Et di- 46
xit eis, Sic est scriptum, quòd Chri-
stus esset passurus, & resurrecturus à
mortuis in die tertia, Et prædicandam 47
in nomine ejus pœnitentiam & remissi-
onem peccatorum inter omnes gentes.
Incipietis autem ab Ierosolyma, Te- 48
stimonium perhibentes de his. Et ego 49
mittam ad vos promissum Patris mei.
Sedete ergò vos in civitate Jerosolyma,
quoad armemini virtute ab alto.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወተንሥኡ፡ ሶቤሃ፡ ይእቲ፡ ሰዐተ፡ ወተሰውጡ፡ ሊየሩሳሌም፡ ወረከብዎሙ፡ ለዓሠርቱ፡
34 ወአሐዱ፡ ጉቡአን፡ ወእለሂ፡ ምስሌሆሙ፡። ወይቤሉ፡ አማን፡ ተንሥአ፡ እግዚእነ፡ ወ
35 አስተርአዮ፡ ለስምዖን፡። ወነገርዎሙ፡ እሙንቱ፡ ዘበፍኖት፡ ወዘከመ፡ አእመርዎ፡
36 ለእግዚእነ፡ እንዘ፡ ይፌትት፡ ኅብስተ፡። ወእንዘ፡ ዘንተ፡ ይትናገሩ፡ ቆመ፡ ማእከ
37 ሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ሰላም፡ ለክሙ፡ ኢትፍርሁ፡ አነ፡ ውእቱ፡። ወ
38 ደንገፁ፡ ወፈርሁ፡ ወመሰሎሙ፡ መንፈስ፡ ዘይሬእዩ፡። ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱ
39 ስ፡ ምንትኑ፡ ያደነግፀክሙ፡ ወለምንት፡ ሕሊና፡ የዐርግ፡ ውስተ፡ ልብክሙ፡። ረአዩ፡ እደ
ዊየ፡ ወእገርየ፡ ከመ፡ አነ፡ ውእቱ፡ ወግስሱኒ፡ ወአእምሩ፡ እስመ፡ መንፈስ፡ ሥጋ፡ ወዓጽ
40 መ፡ አልቦ፡ ከመ፡ ትሬእዩኒ፡ እነ፡ ቤየ፡። ወዘንተ፡ ብሂሎ፡ አርአዮሙ፡ እደዊሁ፡ ወእገሪ
41 ሁ፡። ወእንዘ፡ ዓዲ፡ ኢአመኑ፡ እምድንጋፄ፡ ወእንዘ፡ ያነክሩ፡ በትፍሥሕት፡ ወይቤ
42 ሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለአርድኢሁ፡ ቦኑ፡ ዘብክሙ፡ ዘንበልዕ፡ ዝየ፡። ወወሀብዎ፡
43 ዓሣ፡ መክፈልተ፡ ጥቡስ፡ ወጸቃውዐ፡። ወበልዐ፡ በቅድሜሆሙ፡ እግዚእነ፡ ወነሥአ፡ ዘ
44 ተርፈ፡ ወወሀቦሙ፡። ወይቤሎሙ፡ አኮኑ፡ ዝነገርየ፡ ዘእቤለክሙ፡ እንዘ፡ ሃለውኩ
ሙ፡ ምስሌየ፡ ከመ፡ ሃለወ፡ ይበጽሕ፡ ዘይቤ፡ ኦሪት፡ ሙሴ፡ ወነቢያት፡ ወመዝሙር፡ በእ
45 ንቲአየ፡። ወእምዝ፡ ከሠተ፡ ልቦሙ፡ ከመ፡ ይለብዉ፡ መጻሕፍተ፡ ወለበዉ፡። ወ
46 ይቤሎሙ፡ ከማሁ፡ ጽሑፍ፡ ከመ፡ ይትቀተል፡ ክርስቶስ፡ ወይትነሣእ፡ እሙታን፡ በሣ
47 ልስት፡ ዕለት፡። ወይሰብኩ፡ በስሙ፡ ለንስሐ፡ ወለኅድገተ፡ ኃጢአት፡ ለኵሉ፡ አሕ
48 ዛብ፡ እኒዛሙ፡ እምኢየሩሳሌም፡። ወአንትሙ፡ ሰማዕቱ፡ ለዝንቱ፡። ወናሁ፡ አ
49 ነ፡ እፌኑ፡ ተስፋሁ፡ ለአቡየ፡ ላዕሌክሙ፡ ወአንትሙሰ፡ ንበሩ፡ ሃገረ፡ ኢየሩሳሌም፡ እ
ስከ፡ ትለብሱ፡ ኃይለ፡ እምአርያም፡።

Et surrexerunt statim istâ horâ, & reversi sunt *in* Hierusalem, & invenerunt un- 33
decim congregatos, & *eos* qui cum illis *erant*. Et dixerunt; Certè, surrexit Do- 34
minus noster, & apparuit Simoni, Et nuntiaverunt iis ipsi quæ in via *gesta e-* 35
rant, & quomodo cognoverunt Dominum nostrum frangentem panem. Et dum 36
hæc colloquerentur, stetit medio eorum Dominus Jesus, & dixit iis; Pax vobis,
ne timeatis, ego sum. Et conterriti fuerunt, & timuerunt, & videbatur iis spi- 37
ritus quem videbant. Et dixit iis Dominus Jesus; Quid conterriti estis, & quid 38
cura ascendit in corda vestra? Videte manus meas, & pedes meos, quòd ego 39
sum: & contrectate me, & scitote quòd spiritus carnem & ossa non habet, pro-
ut videtis *quòd* ego habeo. Et hoc dicens ostendit iis manus suas, & pedes suos. 40
Et adhuc *ipsis* non credentibus præ terrore, & mirantibus præ gaudio, dixit Do- 41
minus Jesus discipulis suis; Estne quod habetis quo vescamur hîc? Et dede- 42
runt ei piscis partem assi, & favum apiarium. Et comêdit in conspectu eorum 43
Dominus noster: & sumpsit reliquias, & dedit iis, Et dixit iis; Nónne hic est ser- 44
mo meus quem loquutus sum vobis, quum essetis mecum, quòd oportuerat im-
pleri, quæ dixit lex Mosis, & prophetæ, & Psalmus de me. Et tunc aperuit cor 45
eorum, ut intelligerent Scripturas: & intellexerunt. Et dixit iis; Sic scriptum est, 46
quòd trucidaretur Christus, & resurgeret à mortuis in tertio die: Et prædicarent 47
in nomine ejus in pœnitentiam, & remissionem peccatorum omnibus gentibus, in-
cipientes ab Hierusalem. Et vos testes *estis* hujus. Et ecce ego mittam promissi- 48
onem Patris mei super vos. Et vos manete civitate Hierusalem, usquequò indua- 49
mini virtute ex alto.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

واجب است که هر چيزي تمام شود * که در ناموس موسي وکتاب پيغمبران * ومزامير * براي
45 من نبشته شد * * وبعد ازان * ذهن وفهم ايشانرا قوت داد * وکشاده کرد * تا کتابها را دريابند *
46 وبغوران برسند * * ونيز بديشان کفت اين چنين واجب بود که مسيح † دردناک شود * وسوم
47 روز از ميان مردکان † بر خيزد * تا بنام او مژده * توبت † در همه عالم کفته شود * براي ستردن
کناهها

صد چهل سه بالا رفتن مسيح در آسمان

48 49 واغاز از اورسليم شود * * وشماييد † کواهان † اين همه را * * ومن وعده پدر مرا بشما بفرستم
وبايد که در شهر اورسليم † ساکن باشيد * تا انکه که از بلندي قوت ونيرو بپوشيد *

oportet ut omnis res compleatur, quà
in Lege Mosis, et scripturâ Prophe-
tarum, et Psalmis de me scripta est.
Et post hæc os et intellectum eorum 45
corroboravit et aperuit, ut Scriptu-
ras intelligerent, et in abdita earum
penetrarent. Atque etiam illis di- 46
xit; Ita oportuit ut Christus dolo-
rem pateretur, et tertiâ die de mor-
tuis resurgeret. Ut in nominè ejus 47
Evangelium resipiscentiæ in toto
mundo prædicaretur, in abolitionem
peccatorum:

CXLIII. Ascensio Christi in cœlum.

Et principium ab Hierosolymâ fie-
ret. Et vos estis testes horum omni- 48
um. Et ego promissum Patris mei 49
vobis mittam: oportet autem ut in
urbe Hierosolyma commoremini, do-
nec ex alto potentiam et virtutem
induatis.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' 'ΙΟΑ'ΝΝΗΝ.

Eduxit autem eos foràs *usque* in Bethaniam: & *sustollens* *manus* *suas*, benedixit
50 'Εξήγαγε ἢ αὐτὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν' ϰ͵ ἐπάϱας τὰς χεῖϱας αὐτῦ, εὐλόγησεν
eis. Et factum est *in* *benedicere* *eum* illis, *disjunctus est* ab eis, & *sursum* ferebatur
51 αὐτὺς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτὺς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, ϰ͵ ἀνεφέϱετο
in cœlum. Et ipsi adorantes *eum*, regressi sunt in Hierusalem cum
52 εἰς ἢ ὐϱανόν. Καὶ αὐτοὶ πϱοσκυνήσαντες αὐτὸν, ὑπέστϱεψαν εἰς 'Ιεϱυσαλὴμ μῇ

gaudio magno. Et erant semper in templo, laudantes & benedicentes
χαϱᾶς μεγάλης. Καὶ ἦσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱεϱῷ, αἰνῦντες ϰ͵ εὐλογῦντες 53
Deum. Amen.
τὸν Θεόν. 'Αμήν.

Τὸ κτ' Λυκᾶν Εὐαγγέλιον ἐγϱάφη ἐν στίχοις, βχοζ, κεφαλαίοις τμβ.

MS. A. Εὐαγγέλιον κτ' Λυκᾶν.

Versio SIRIACA cum Interpretatione LATINA.

50 ܘܐܦܩ ܐܢܘܢ ܥܕܡܐ ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ ܘܐܪܝܡ ܐܝܕܘܗܝ ܘܒܪܟ ܐܢܘܢ܂ * ܘܗܘܐ ܕܟܕ ܡܒܪܟ
51 ܠܗܘܢ܂ ܐܬܦܪܫ ܡܢܗܘܢ ܘܤܠܩ ܠܫܡܝܐ܂ * ܘܗܢܘܢ ܤܓܕܘ ܠܗ ܘܗܦܟܘ ܠܐܘܪܫܠܡ
52 ܒܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ܂ * ܘܒܟܠܙܒܢ ܒܗܝܟܠܐ ܗܘܘ ܡܫܒܚܝܢ ܘܡܒܪܟܝܢ
53 ܠܐܠܗܐ ܐܡܝܢ܂ * ܫܠܡ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܠܘܩܐ ܡܤܒܪܢܐ *

Et eduxit eos usque in Beth-Ania, & eleva- 50
vit manus suas, eisque benedixit. Et factum 51
est dum benediceret eis, separatus est ab eis,
& conscendit cœlos. Ipsi autem adorave- 52
runt eum, & reversi sunt ad Jerusalem cum
gaudio magno. Et omni tempore erant in 53
templo, glorificantes & benedicentes Deum.
Amen.

Absolutum est Evangelium sacrosanctum Lucæ Evangelistæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

50 * وازانجا با بيت عينا ايشانرا بدربرد * ودستها خودرا بر داشت * وايشانرا دعا كرد * وچون دعا
51 تمام كرد * از رسولان جدا شد * ودر اسمان † بالا رفت * ايشان مر اورا سجود كردند ودر اورشليم † باز
52 كشتند * بشادماني ء بزرك * وهمه وقت † در هيكل كنشت بودند * ومر خداي را حمد وستايش مي
53 دادند * وقبول مي شد امين تمام شد انجيل لوقا

Et illinc in Bethaniam illos edu- 50
xit, & manus suas sustulit, et il-
lis benedixit. Et cum benedictio- 51
nem absolvisset, ab Apostolis separa-
tus est, et in cœlum ascendit. Ipsi 52
eum adoraverunt, et in Hierosoly-
mam reversi sunt cum gaudio ma-
gno. Et omni tempore in templo Ec- 53
clesiæ erant, et Deo laudem et glori-
am tribuerunt: et acceptatio fuit.
Amen.

Absolutum est Evangelium Lucæ.

(a) ΤΑ' ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΟΥ' ΚΑΤΑ' 'ΙΩΑ'ΝΝΗΝ 'ΕΥΑΓΓΕΛΙ'ΟΥ.

Α' Πεϱὶ ἢ ἐν Κανᾷ γάμυ.
Β' πεϱὶ ἢ ἐκϐληθέντων ἐκ τῦ ἱεϱῦ.
Γ' (β) πεϱὶ ἢ Νικοδήμυ ϰ͵ 'Ιησῦ.
Δ' πεϱὶ καθαϱισμῦ ζήτησις.
Ε' πεϱὶ ἢ Σαμαϱείτιδ☉.
ς' (γ) πεϱὶ τῦ υἱῦ τῦ βασιλικῦ.
Ζ' πεϱὶ τῦ τϱιάκοντα ϰ͵ ὀκτὼ ἔτη ἔχοντ☉ ἐν τῇ ἀσθενείᾳ.
Η' πεϱὶ ἢ πέντε ἄϱτων ϰ͵ ἢ δύο ἰχθύων.
Θ' πεϱὶ ἢ ἐν θαλάσσῃ πεϱιπάτυ.
Ι' (δ) πεϱὶ ἢ ἐκ γενετῆς τυφλῦ.
ΙΑ' πεϱὶ ἢ ἐγέϱσεως τῦ Λαζάϱυ.
ΙΒ' πεϱὶ ἢ ἀλειψάσης ἢ Κύϱιον μύϱῳ.
ΙΓ' πεϱὶ ὧν εἶπεν 'Ιέδας.
ΙΔ' πεϱὶ (ε) ἢ ὄνου.
ΙΕ' πεϱὶ ἢ πϱοσελθόντων (ζ) 'Ελλήνων, ϰ͵ ἐϱωτώντων ἢ Φίλιππον.
Ιϛ' πεϱὶ τῦ νιπτῆϱ☉.
ΙΖ' πεϱὶ τῦ παϱακλήτυ.
ΙΗ' πεϱὶ ἢ αἰτήσεως (η) ἢ Κυϱιακῦ σώματος.

MS. A. (a)⋯⋯ Titulus capitum abscinditur. (β) πεϱὶ Νικοδήμυ. ''Ζήτησις πεϱὶ καθαϱισμῦ. (γ) πεϱὶ ἢ * βασιλικῦ. (δ) πεϱὶ ἢ τυφλῦ. ΙΑ'. πεϱὶ Λαζάϱυ. (ε) ἢ (ζ) 'Ελλήνων. Ιϛ' πεϱὶ (η) ἢ σώματος ἢ Κυϱίυ.

SECUNDUM JOANNEM SANCTUM EVANGELIUM.

(†) ΤΟ' ΚΑΤΑ' 'ΙΩΑ'ΝΝΗΝ 'ΑΓΙΟΝ 'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ.

CAP. I. ΚΕΦ. α'.

IN principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.
1 'ΕΝ ἀϱχῇ ἦν ὁ Λόγος, ϰ͵ ὁ Λόγος ἦν πϱὸς τὸν Θεόν, ϰ͵ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. α
Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est
2 Οὗτ☉ ἦν ἐν ἀϱχῇ πϱὸς ἢ Θεόν. Πάντα δι' αὐτῦ ἐγένετο, ϰ͵ χωϱὶς αὐτῦ ἐγένετο γ
3 *neque unum*, quod factum est. In ipso vita erat, & vita erat lux hominum. Et
4 ὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν. 'Εν αὐτῷ ζωὴ ἦν, ϰ͵ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς ἢ ἀνθϱώπων. Καὶ
5 lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. Fuit homo β
6 τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, ϰ͵ ἡ σκοτία αὐτὸ ὐ κατέλαϐεν. 'Εγένετο ἄνθϱωπ☉ γ
missus à Deo, nomen ei Joannes. Hic venit in testimonium, ut
7 ἀπεσαλμέν☉ παϱὰ Θεῦ, ὄνομα αὐτῷ 'Ιωάννης. Οὗτ☉ ἦλθεν εἰς μαϱτυϱίαν, ἵνα

testaretur de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille
μαϱτυϱήσῃ πεϱὶ τῦ φωτὸς, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτῦ. Οὐκ ἦν ἐκεῖν☉ 8
lux, sed ut *testaretur* de lumine. Erat lux vera, quæ illu-
τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαϱτυϱήσῃ πεϱὶ τῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν, ὃ φω- 9
γ minat omnem hominem venientem in mundum. In mundo erat, &
γ τίζει πάντα ἄνθϱωπον ἐϱχόμενον εἰς τὸν κόσμον. 'Εν τῷ κόσμῳ ἦν, ϰ͵ 10
γ mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognovit. In propria venit,
δ ὁ κόσμ☉ δι' αὐτῦ ἐγένετο, ϰ͵ ὁ κόσμ☉ αὐτὸν ὐκ ἔγνω. Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, 11
ι & *proprii* eum non receperunt.
ϰ͵ οἱ ἴδιοι αὐτὸν ὐ παϱέλαϐον.

MS. A. (†) Titulus abscinditur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܝܘܚܢܢ ܕܐܡܪ ܘܐܟܪܙ ܝܘܢܐܝܬ ܒܐܦܤܘܤ *
* ܒܫܡ ܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܫܪܝܢܢ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ
ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܝܘܚܢܢ ܟܪܘܙܐ * ܩܪܝܢܐ ܕܒܝܠܕܗ ܕܡܪܢ * ܐ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

1 * ܒܪܫܝܬ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܠܬܐ. ܘܗܘ ܡܠܬܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܘܐܠܗܐ ܐܝܬܘܗܝ
2 ܗܘܐ ܗܘ ܡܠܬܐ. * ܗܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܒܪܫܝܬ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. * ܟܠ ܒܐܝܕܗ
3 ܗܘܐ. ܘܒܠܥܕܘܗܝ ܐܦܠܐ ܚܕܐ ܗܘܬ ܡܕܡ ܕܗܘܐ. * ܒܗ ܚܝܐ ܗܘܐ. ܘܚܝܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܢܘܗܪܐ
4 ܕܒܢܝܢܫܐ. * ܘܗܘ ܢܘܗܪܐ ܒܚܫܘܟܐ ܡܢܗܪ. ܘܚܫܘܟܐ ܠܐ ܐܕܪܟܗ. * ܗܘܐ ܓܒܪܐ ܕܫܕܝܪ
5
6 ܡܢ ܐܠܗܐ. ܫܡܗ ܝܘܚܢܢ. * ܗܢܐ ܐܬܐ ܠܤܗܕܘܬܐ ܕܢܤܗܕ ܥܠ ܢܘܗܪܐ. ܕܟܠܢܫ ܢܗܝܡܢ
7 ܒܐܝܕܗ. * ܠܐ ܗܘܐ ܗܘ ܗܘܐ ܢܘܗܪܐ. ܐܠܐ ܕܢܤܗܕ ܥܠ ܢܘܗܪܐ. * ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܢܘܗܪܐ ܕܫܪܪܐ.
8 ܕܡܢܗܪ ܠܟܠܒܪܢܫ ܕܐܬܐ ܠܥܠܡܐ. * ܒܥܠܡܐ ܗܘܐ. ܘܥܠܡܐ ܒܐܝܕܗ ܗܘܐ. ܘܥܠܡܐ ܠܐ
9
10 ܝܕܥܗ. * ܠܕܝܠܗ ܐܬܐ. ܘܕܝܠܗ ܠܐ ܩܒܠܘܗܝ.
11

EVANGELIUM SANCTUM, Præconium Johannis, quod Græcè protulit atque promulgavit Ephesi.

In nomine Domini Deique nostri Jesu Christi, cudimus Evangelium sacrosanctum, prædicationem Johannis præconis.

Lectio in festo nativitatis Domini nostri. 1.

CAPUT. I.

IN principio erat Verbum, & ipsum Ver- 1
bum erat apud Deum, & Deus erat ipsum
Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. 2
Omnia per manum ejus fuêre, & sine ipso 3
ne unum quidem fuit quidquid fuit. Per
ipsum facta est vita, & vita est Lux hominum. 4
Et ipsa Lux in tenebris lucet, & tenebræ 5
eam non perceperunt. Fuit homo qui missus 6
est à Deo nomine Johannes. Is venit in te- 7
stimonium, ut testaretur de Luce, ut omnes
crederent per eum. Non erat ipse Lux, sed 8
ut testaretur de Luce. Erat enim is Lux ve- 9
ritatis quæ illuminat omnem venientem in
mundum. In mundo erat, & mundus per 10
eum factus est, at mundus eum non cogno-
vit. Ad suos venit, & sui eum non rece- 11
perunt.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

انجيل يوحنا يكي از دوازده حواريون كه در شهر افسوس بزبان يوناني رومي كفته شد

1 * در اغاز كلمه بود * وكلمه † پيش خدا بود * وخداست كلمه * * در اغاز † اين پيش
2 خدا بود * همه در دست او بود * وبي او نشد يكي از انچ شد * زندكانيها بدو شد *
3
4 وزندكانيها † روشنايي ادميانند * ونور در تاريكي † روشنايي داد * وتاريكي نور را نكسپانيد *
5

EVANGELIUM JOHANNIS, unius ex duodecim Apostolis, quod in urbe Epheso linguâ Græcâ Romanâ dictũ est.

CAPUT. I.

IN principio Sermo erat, et Sermo 1
apud Deum erat, et Deus est Sermo.
In principio hic apud Deum erat. 2
Omne per manum ejus erat, et absq; 3
eo non factum est unum, quod fa-
ctum est. Vitæ in eo erant, et vitæ 4
lux hominum sunt. Et lux in tene- 5
bris lumen dedit, et tenebræ lucem
non extiaxerunt.

Versio VULGATA LATINA.

50
51 Eduxit autem eos foràs in Bethaniam : & elevatis manibus suis benedixit eis. Et
52 factum est, dum benediceret illis, recessit ab eis, & ferebatur in cœlum. Et ipsi
adorantes regressi sunt in Jerusalem cum gaudio magno : Et erant semper in tem- 53
plo, laudantes & benedicentes Deum. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

50 * ثم اخرجهم الي بيت عنيا ورفع يديه وباركهم * وكان فيما هو يباركهم انفرد عنهم وصعد
51
52 الي السماء * فاما هم فسجدوا له ورجعوا الي يروسليم بفرح عظيم * وكانوا كل حين في الهيكل
53 يباركون الله *

كمل بعون الله تعالي جسم انجيل القديس لوقا المتطبب الكارز بحياة الابد بركاته تشملنا امين *

Deindè eduxit eos in Beth-aniam, & elevavit manus suas, & benedixit eis. 50
Et factum est dum ipse benediceret eis, 51
sejunxit se ab ipsis, & ascendit in cœlum.
Ipsi autem adoraverunt eum, & reversi 52
sunt in Jerusalem cum gaudio magno. Et 53
erant omni tempore in templo benedicentes Deum.

Absoluta est, opitulante Deo excelso, impressio Evangelii sancti Lucæ Medici, prædicatoris vitæ æternæ, Cujus benedictiones protegant nos, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

50 ወአውፅኦሙ፡ ላፍአ፡ እስከ፡ ቢታንያ፡ ወአንሥአ፡ እደዊሁ፡ ወአንበረ፡ ወባረኮሙ፡፡=፦
51 ወእንዘ፡ይባርኮሙ፡ተረሐቆሙ፡ ወዓርገ፡ሰማየ፡፡=፦ ወእሙንቱስ፡ ሰገዱ፡ ሎቱ፡ ወተሰ
52 ውጡ፡ኢየሩሳሌም፡ በዓቢይ፡ፍሥሓ፡=፦ ወነበሩ፡ቤተ፡መቅደሱ፡ ዘልፈ፡እንዘ፡ይባ
53 ርኩዎ፡ ወይሴብሕዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ለዓለም ፡ አሜን፡፡=፦
ወንጌል፡ ዘሉቃስ፡ ቃሉ፡ ፳፻፰፻፡

Et eduxit eos foràs usque Bethaniam : & levavit manus suas, & imposuit, & be- 50
nedixit iis. Et *dum* benedicens *erat* iis recessit ab iis, & ascendit *in* cœlum. 51
Et illi adorârunt eum, & reversi sunt *in* Hierusalem in gaudio magno. Et manse- 52
runt in Domo sancta ej^s, perpetuò benedicentes & laudantes Deum in seculum. 53
Amen. *Voces Evangelii Lucæ 2800.*

Versio VULGATA LATINA.

SANCTUM JESU CHRISTI
EVANGELIUM secundùm JOANNEM.

CAPUT. I.

1 IN principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.
2 3 Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt : & sine ipso fa-
4 ctum est nihil, quod factum est, In ipso vita erat, & vita erat lux hominum :
5 6 Et lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. Fuit homo missus
à Deo, cui nomen erat Joannes. Hic venit in testimonium, ut testimonium perhi- 7
beret de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimo- 8
nium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem veni- 9
entem in hunc mundum. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mun- 10
dus eum non cognovit. In propria venit, & sui eum non receperunt. 11

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

بسم الاله الواحد الاب والابن وروح القدس * انجيل القديس يوحنا بن زبدي احد الاثني عشر
حواريا كتبه يونانيا بالهام روح القدس * بركاته تشملنا امين * فاتحة الانجيل المجيد *

1 * في البدء كان الكلمة والكلمة كان عند الله * والله كان الكلمة * منذ البدء كان هذا عند
2
3 الله * كل به كان وبغيره لم يكن شي مما كان * به كانت الحياة والحياة كانت نور الناس *
4
5 * والنور اضاء في الظلمة والظلمة لم تدركه * كان انسان ارسل من الله اسمه يوحنا * هذا
6
7 جاء للشهادة ليشهد للنور ليومن الكل به * ولم يك هو النور بل ليشهد للنور * الذي كان
8
9 نور الحق الذي يضي لكل انسان * الات الي العالم * في العالم كان * والعالم به كان * والعالم
10
11 لم يعرفه * الي خاصته جاء وخاصته لم تقبله *

In nomine Dei unius, Patris, & Filii, & Spiritûs sancti. Evangelium Divi Johannis filii Zebedai unius ex duodecim Apostolis, quod scripsit Græcè per inspirationem Spiritûs sancti. Benedictiones ejus protegant nos. Amen.

Initium Evangelii gloriosi.

CAPUT. I.

IN principio erat Verbum, & Verbum 1
erat apud Deum, & Deus erat Verbum.
Ab initio erat hoc apud Deum. Omnia 2
per ipsum fuerunt, & sine ipso non fuit 3
quicquam eorum quæ fuerunt. In ipso erat 4
vita, & Vita erat Lux hominum: Et Lux 5
coruscavit in tenebris, & tenebræ non
comprehenderunt eam. Fuit homo missus 6
à Deo, cujus nomen Johannes. Hic venit 7
in testimonium ut attestaretur Lumini,
ut crederent omnes per illum. Neq; verò 8
erat ipse Lux, sed ut attestaretur Lumini,
Quòd erat Lumen verum, quod illuminat 9
omnem hominem. Venturus in mundum,
In mundo fuit, & mundus per ipsum fa- 10
ctus est, & mundus non cognovit eum.
Ad peculium suum venit, & peculium 11
suum non recepit eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ወንጌል፡ ዘዮሐንስ፡
2 ፩ ቀደሚሁ፡ቃል፡ውእቱ፡ወውእቱ፡ ቃል፡ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ውእቱ፡ ወእግዚአብሔ
3 ር፡ውእቱ፡ ቃል፡=፦ ወከማሁ፡ቀደሚሁ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ውእቱ፡=፦ ወኵሉ፡ በ
4 ቱ፡ኮነ፡ወዘእንበሌሁሰ፡አልቦ፡ ዘኮነ፡ወሊመንተኒ፡ወዘዚ፡ኮነ፡ በእንቲአሁ፡=፦ ቦቱ፡ሕ
5 ይወት፡ውእቱ፡፡ወሕይወትሰ፡ብርሃኑ፡ለእጓለ፡ እም፡ሕያው፡ውእቱ፡=፦ ወብርሃን፡ው
6 ስተ፡ጽልመት፡ያርኢ፡ ወጽልመትኒ፡ኢይረክቦ፡፡=፦ ወሃሎ፡አሐዱ፡ብእሲ፡ ዘተፈነወ፡እ
7 ምኀበ፡ እግዚአብሔር፡ዘስሙ፡ ዮሐንስ፡=፦ ወውእቱ፡ መጽአ፡ሰማዕተ፡ይኩን፡ በእን
8 ተ፡ብርሃን፡ከመ፡ኵሉ፡ይእመን፡ እምኔሁ፡=፦ ወሰሊሁሰ፡ ኢኮነ፡ብርሃነ፡ ደእሙ፡ ሰ
9 ማዕተ፡ከመ፡ይኩን፡በእንተ፡ብርሃን፡፡=፦ ወብርሃነ፡ጽድቅሰ፡ዘያበርህ፡ለኵሉ፡ሰብእ፡
10 ዘይመጽእ፡ውስተ፡ዓለም፡=፦ ወውስተ፡ዓለም፡ሃሎ፡ ወዓለምኒ፡ ቦቱ፡ኮነ፡ወዓለምሰ፡
11 ኢያእመሮ፡=፦ ውስተ፡ ዚአሁ፡መጽአ፡ ወእሊአሁሰ፡ኢተወክፍዎ፡፡=፦

EVANGELIUM JOHANNIS.

CAP. I. 1

PRinci pio Verbū erat, & illud Verbum apud Deum erat, & Deus erat Verbū. 2
Et sic principio apud Deum erat. Et unumquodque per ipsum factū est, & abs- 3
que ipso non fuit quod factum est quidquam, & etiam quod factum est propter 4
ipsum *est*. In ipso vita erat, & Vita Lux hominum erat. Et Lux in tenebris lucet, 5
& tenebræ non comprehendunt eam. Et fuit quidam homo qui missus fuit à 6
Deo, cujus nomen Johannes *erat*. Et is venit testis fieri de Luce, ut quisque 7
crederet ex illo. Et ipse non fuit Lux, sed ut testis fieret de Luce. Et *is est* Lux ju- 8
stitiæ, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum. Et in mundo fuit, 9
& mundus in eo fuit, & mundus non cognoscebat eum. In suos venit, & sui 10
non acceperunt eum. 11

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

6 * وبود شخصي كه اورا خدا فرستاده شد * نامش يوحنا وبپارسي يحيي خوانند شود * او
7 آمد براي گواهي تا بر نور گواهي دهد * كه هر كسي بدست او ايمان بياورد * واو
8 نبود نور * ليكن گواهي دهنده بر نور * نور حق آمد تا براي هر كه در عالم است *
9 روشنائي دهد * در عالم بود * وعالم بردست اوشد * وعالم اورا نشناخت * براي خاصه
10
11 خود آمد وخاصه او اورا قبول نكردند *

Et erat homo quem Deus misit, cui 6
nomen Johannes, Persicè autem
Jahja vocatur. Ipse venit in te- 7
stimonium, ut de Luce testimonium
daret, ut unusquisquè per manum
ejus fidem haberet. Ille autem non 8
erat Lux illa, *sed testimonium dans*
de Luce. Lux vera venit, ut uni- 9
cuique qui in mundo est lumen præ-
beat. In mundo erat, & mundus per 10
manum ejus factus est, & mundus
eum non cognovit. Ad proprios suos 11
venit, & proprii ejus eum non rece-
perunt.

Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, *credentibus*
12 Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν
in nomine ejus: Qui non ex sanguinib⁹, neq; ex voluntate carnis, neque ex voluntate
13 εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· Οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος
viri, sed ex Deo nati sunt. Et Verbum caro factum est, & habitavit in
14 ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ (α) ἐγεννήθησαν. Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν
nobis, (& vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti à Patre,) plenum gratiæ
ἡμῖν, (καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρὸς,) πλήρης χάριτος
& veritatis. Joannes *testatur* de ipso: & *clamavit*, dicens; Hic erat quem dixi,
15 καὶ ἀληθείας. Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ· καὶ κέκραγε, λέγων, Οὗτος ἦν ὃν εἶπον,
Post me *veniens*, ante me factus est: quia prior me erat. Et ex pleni-
16 Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. Καὶ ἐκ τοῦ πληρώ-
tudine ejus nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia. Quia lex per Moy-
17 ματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μω-
sen data est, gratia & veritas per Jesum Christum facta est. Deum nemo vidit
18 σέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε
unquam: unigenitus filius, *existens* in *sinum* Patris, ipse enarravit. Et
19 πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. Καὶ
hoc est testimonium Joannis, quando miserunt Judæi ex Hierosolymis sacerdotes
αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς
& Levitas, ut interrogarent eum; Tu quis es? Et confessus est, & non negavit:
20 καὶ (β) Λευΐτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν, Σὺ τίς εἶ; Καὶ ὡμολόγησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο·

& confessus est, Quia non sum ego Christus. Et interrogaverunt eum; Quid ergo?
καὶ ὡμολόγησεν, (γ) Ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν, Τί οὖν; 21
Elias es tu? & *dicit*, Non sum. Propheta es tu? & respondit, Non. Dixerunt ergò
Ἠλίας εἶ σύ; καὶ λέγει, Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη, Οὔ. Εἶπον οὖν 22
ei; Quis es, ut responsum demus *mittentibus* nos? quid dicis de teipso?
αὐτῷ, Τίς εἶ, ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς; τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ;
Ait; Ego vox clamantis in deserto, Dirigite viam Domini, sicut dixit
Ἔφη, Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, καθὼς εἶπεν 23
Esaias Propheta. Et missi, erant ex Pharisæis. Et interrogaverunt
Ἡσαΐας ὁ προφήτης. Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. Καὶ ἠρώτησαν 24 25
eum, & dixerunt ei; Quid ergò baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque
αὐτὸν, καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς, (δ) οὔτε Ἠλίας, οὔτε
Propheta? Respondit eis Joannes, dicens; Ego baptizo in aqua: medius
προφήτης; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης, λέγων, Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος 26
autem vestrûm stetit quem vos *non nostis*. Ipse est *ille* post me venturus, qui
δὲ ὑμῶν ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. Αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς 27
ante me factus est, cujus ego non sum dignus ut solvam ejus corrigiam calceamenti.
ἔμπροσθέν μου γέγονεν, οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος.
Hæc in *Bethabara* facta sunt trans Jordanem, ubi erat Joannes baptizans.
Ταῦτα (ε) ἐν Βηθαβαρᾶ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων. 28

Κεφ. α'. MS.A. (α) ἐγεννήθησαν. (β) Λευΐτας πρὸς αὐτὸν, ἵνα (γ) Ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ (δ) οὐδὲ Ἠλίας, οὐδὲ ὁ προφήτης; (ε) ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܩܒܠܘܗܝ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܒܢܝ̈ܐ ܕܐܠܗܐ ܢܗܘܘܢ. ܠܐܝܠܝܢ
13 ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܫܡܗ. * ܗܢܘܢ ܕܠܐ ܡܢ ܕܡܐ ܘܠܐ ܡܢ ܨܒܝܢܐ ܕܒܣܪܐ. ܘܠܐ ܡܢ ܨܒܝܢܐ
14 ܕܓܒܪܐ ܐܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܬܝܠܕܘ. * ܘܡܠܬܐ ܒܣܪܐ ܗܘܬ ܘܐܓܢܬ ܒܢ. ܘܚܙܝܢ ܫܘܒܚܗ
15 ܫܘܒܚܐ ܐܝܟ ܕܝܚܝܕܝܐ ܕܡܢ ܐܒܐ. ܕܡܠܐ ܛܝܒܘܬܐ ܘܩܘܫܬܐ. * ܝܘܚܢܢ ܐܣܗܕ ܥܠܘܗܝ
ܘܩܥܐ ܘܐܡܪ. ܗܢܘ ܗܘ ܕܐܡܪܬ ܕܐܬܐ ܒܬܪܝ ܘܗܘܐ ܩܕܡܝ. ܡܛܠ ܕܩܕܡܝ ܗܘܐ.
16 17 * ܘܡܢ ܡܠܝܘܬܗ ܚܢܢ ܟܠܢ ܢܣܒܢ ܛܝܒܘܬܐ ܚܠܦ ܛܝܒܘܬܐ. * ܡܛܠ ܕܢܡܘܣܐ ܒܝܕ
ܡܘܫܐ ܐܬܝܗܒ. ܩܘܫܬܐ ܕܝܢ ܘܛܝܒܘܬܐ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܗܘܬ. * ܐܠܗܐ ܠܐ ܐܢܫ
18 ܚܙܝܗܝ ܡܡܬܘܡ ܀ ܬ ܀ * ܝܚܝܕܝܐ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܥܘܒܐ ܕܐܒܘܗܝ. ܗܘ ܐܫܬܥܝ.
19 ܘܗܕܐ ܗܝ ܣܗܕܘܬܗ ܕܝܘܚܢܢ. ܟܕ ܫܕܪܘ ܠܘܬܗ ܝܗܘܕܝܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܟܗܢܐ
20 ܘܠܘܝܐ ܕܢܫܐܠܘܢܝܗܝ ܐܢܬ ܡܢ ܐܢܬ. * ܘܐܘܕܝ ܘܠܐ ܟܦܪ. ܐܠܐ ܐܘܕܝ ܕܠܐ ܗܘܝܬ
21 ܐܢܐ ܡܫܝܚܐ. * ܘܬܘܒ ܫܐܠܘܗܝ ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܡܢܐ ܗܟܝܠ. ܐܠܝܐ ܐܢܬ. ܘܐܡܪ
22 ܠܐ. ܢܒܝܐ ܐܢܬ. ܘܐܡܪ ܠܐ. * ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܘܡܢܘ ܐܢܬ. ܕܢܬܠ ܦܬܓܡܐ ܠܐܝܠܝܢ
23 ܕܫܕܪܘܢ. ܡܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ ܥܠ ܢܦܫܟ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܩܠܐ ܕܩܪܐ ܒܡܕܒܪܐ. ܕܐܫܘܘ
24 25 ܐܘܪܚܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ. * ܘܐܢܘܢ ܕܐܫܬܕܪܘ ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܗܘܘ. * ܘܫܐܠܘܗܝ
26 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܡܥܡܕ ܐܢܬ. ܐܢ ܐܢܬ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܫܝܚܐ. ܘܠܐ ܐܠܝܐ. ܘܠܐ ܢܒܝܐ.
* ܥܢܐ ܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܐ ܡܥܡܕ ܐܢܐ ܒܡܝܐ. ܒܝܢܬܟܘܢ ܕܝܢ ܩܐܡ ܗܘ
27 ܕܐܢܬܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. * ܗܢܘ ܕܐܬܐ ܒܬܪܝ ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܩܕܡܝ. ܗܘ
28 ܕܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܐܫܪܐ ܥܪܩܐ ܕܡܣܢܗ. * ܗܠܝܢ
ܒܒܝܬ ܥܢܝܐ ܗܘܝ ܒܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ. ܐܝܟܐ ܕܗܘܐ ܡܥܡܕ ܗܘܐ ܝܘܚܢܢ.

Iis auté qui receperunt eum, dedit potestatē 12
ut filii Dei fierent, iis *inquam*, qui credunt in
nomen ejus: Iis qui non ex sanguine, neq ex 13
voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed
ex Deo geniti sunt. Et verbum caro factum 14
est, & habitavit in nobis, & spectavimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti à Patre,
plenum gratiæ ac veritatis. Johannes testa- 15
tus est de eo, & clamavit & ait; Hic est ille
de quo dixeram post me venturum, & fuit
ante me, quoniam prior me est. Et ex ple- 16
nitudine ejus nos omnes accepimus, & gra-
tiam pro gratia. Quandoquidem Lex per 17
Mosen data est; veritas autem & gratia per
Jesum Christum fuit.

Matutinis dominicæ post Epiphaniam. 2.

Deum nemo vidit unquam: unigenitus ille 18
Deus qui est in sinu Patris sui, ipse narravit.
Et hoc est testimonium ipsius Johannis quan- 19
do miserunt ad eum Judæi ab Ierusalem sa-
cerdotes & levitas ut interrogarent eum,
Tu quis es? Et confessus est, neque nega- 20
vit: & confessus est, Non sum ego Christus.
Et interrogaverunt eum rursus, Quid ergò? 21
Elias es? Et ait; Non sum. Es tu prophe-
ta? & ait, Minimé. Dixeruntque ei, Ec- 22
quis es? ut demus responsum iis qui mise-
runt nos: quid dicis de teipso? Ait; Ego 23
sum Vox clamans in deserto, Complanate
viam Domini, prout dixit Isaia propheta.
Illi autem qui missi fuerant, ex Pharisæis 24
erant. Et interrogaverunt eum, ac dixerunt 25
ei; Quid igitur baptizas, si tu non es Chri-
stus, neque Elia, neque propheta? Respon- 26
dit Johannes, & dixit eis; Ego baptizo in
aqua, sed inter vos stat ille, quem vos nescitis. Is est qui pone me veniet, & fuit ante 27
me; is *inquam*, cujus non sum dignus qui
solvam corrigias calceamentorum. Hæc in 28
Beth-Ania facta sunt trans Jordanem, ubi
baptizabat Johannes.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * اما ايشان كه اورا قبول كردند · بديشان فرمان داد كه فرزندان خدا بشوند * وايشانرا كه
13 بنام † او ايمان بياورند * آنان كه از خون نيستند · ونه از ارادت وگوشت · ونه از خواست
14 مرد ليكن † از خدا زاينك شدند * وكلمه گوشتمند شد · ودر ما حلول كرد
وعظمتش را ديديم · همچون عظمت يكانه از پدر كه پرست از نعمت وراستي ·
دوم گواهي يحيي بن زكريا براي مسيح
15 * يحيي برو گواهي داد · وبانك
زد وگفت اينست كه گفتم از من پستر بيايد · واز من پيشترست · سبب آنك از من
16 17 قديم ترست * واز فيض افرايش † ما همگان ستديم نعمت عوض نعمت * براء آنك شريعت
18 در دست موسي داده شد · وراستي ونعمت به يشوع مسيح † شدند * كسي خدايرا نديد هر
19 گز · يكي خدا آنك در درون پدرست · او بما خبر داد * واينست گواهي يحيي * چون يهوديان از
20 اورشليم پيش يحيي فرستادند † كشيشان وليويان وپرسيدند تو كيستي * اقرار كرد ومنكر
21 نشد · ومعترف شد · كه من مسيح نيستم * باز پرسيدند · كه تو كيستي · ايليائي گفت نه *
22 پيغمبر هستي گفت نه * گفتند پس كيستي · وچه خبر دهيم بديشان † كه مارا فرستادند ·

Ii autem qui eum receperunt, illis 12
potestatem dedit, ut filii Dei fierent,
nempe eis qui in nomine ejus fidam
habent. Illi qui ex sanguine non 13
sunt, neque ex voluntate & carne,
neque ex cupiditate viri, sed ex Deo
nati sunt. Et sermo incarnatus est, 14
& inter nos mansionem fecit: &
gloriam ejus vidimus, velut gloriam
unici à Patre, qui plenus est gratiâ
& veritate.
II. Testimonium Johannis filii
Zachariæ de Christo.
Johannes de eo testimonium dedit, 15
& clamavit, & dixit; Hic est
quem dixi, quod me posterior veniet
& me prior est: eò quòd me antiquior
est. Et ex scaturigine abundantiæ 16
ejus nos omnes accepimus gratiam
pro gratia. Propterea quòd Lex per 17
manum Mosis data fuit: veritas
autem & gratia per Jesum Chri-
stum factæ sunt. Quispiam Deum 18
non vidit unquam: unicus Dei,
qui in intimo Patris est, ille nobis
enarravit. Et hoc est testimonium 19
Johannis, quando Judæi ab Hiero-
solyma ad Johannem miserunt Sa-
cerdotes & Levitas, & interroga-
runt; Tu quis es? Confessionem 20
fecit, & inficiatus non est: & con-
fessus est, Ego Christus non sum. Rur- 21
sus interrogârunt; Tu verò quis es?
Elias es? Dixit, Nequaquam. Pro-
pheta es? Dixit, Minimé. Dixe- 22
runt; Quis tandem es? Et quid re-
nuntiabimus illis qui nos miserunt?

Versio VULGATA LATINA.

12 Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his, qui cre-
13 dunt in nomine ejus: Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque
14 ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Et Verbum caro factum est, & habi-
tavit in nobis: & vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti à Patre, ple-
15 num gratiæ & veritatis. Joannes testimonium perhibet de ipso, & clamat di-
cens; Hic erat, quem dixi; Qui post me venturus est, ante me factus est: quia
16 prior me erat. Et de plenitudine ejus nos omnes accepimus, & gratiam pro
17 gratia. Quia lex per Moysen data est, gratia & veritas per Jesum Christum fa-
18 cta est. Deum nemo vidit unquam: unigenitus filius, qui est in sinu patris, ipse
19 enarravit. Et hoc est testimonium Joannis, quando miserunt Judæi ab Ierosoly-
20 mis sacerdotes & Levitas ad eum, ut interrogarent eum; Tu quis es? Et confes-
sus est, & non negavit: & confessus est; Quia non sum ego Christus. Et inter- 21
rogaverunt eum; Quid ergò? Elias es tu? Et dixit; Non sum. Propheta es tu?
Et respondit; Non. Dixerunt ergò ei; Quis es, ut responsum demus his, qui 22
miserunt nos? quid dicis de teipso? Ait; Ego vox clamantis in deserto; Di- 23
rigite viam Domini, sicut dixit Isaias propheta. Et qui missi fuerant, erant ex 24
Pharisæis. Et interrogaverunt eum, & dixerunt ei; Quid ergò baptizas, si tu 25
non es Christus, neque Elias, neque Propheta? Respondit eis Joannes, di- 26
cens; Ego baptizo in aqua: medius autem vestrûm stetit, quem vos nescitis.
Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est: cujus ego non sum di- 27
gnus ut solvam ejus corrigiam calceamenti. Hæc in Bethania facta sunt trans Jor- 28
danem, ubi erat Joannes baptizans.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 13 * واما الذين قبلوه فاعطاهم سلطانا ان يصيروا بني الله * الذين يومنون باسمه * الذين
14 ليسوا من دم ولا من ارادة لحم ولا من مشية رجل لكن ولدوا من الله * والكلمة صار جسدا
15 وحل فينا ورأينا مجده مجد ابن وحيد لابيه ممتلي نعمة وحقا * يوحنا شهد من اجله صارخا
16 قايلا ان الذي ياتي بعدي هو كان قبلي لانه اقدم مني * ومن امتلايه نحن باجمعنا اخذنا
17 نعمة بدل نعمة * من اجل ان الشرع بموسي اعطي والنعمة والحق كانا بيسوع المسيح *
18 * الفصل الثاني * الله لم يره احد قط * الابن الوحيد الذي في حضن ابيه هو خبر *
19 * وهذه شهادة يوحنا اذ ارسل اليه اليهود من يروشليم كهنة ولاويين ليسلوه انت من *
20 21 * فاعترف ولم ينكر واقر اني لست المسيح * فسالوه فانت ايلياء فقال لست * افالنبي انت فاجاب
22 23 كلا * فقالوا له فمن انت لنجيب الذين ارسلونا ماذا تقول عن نفسك * فقال انا الصوت
24 الصارخ في البرية قوموا طريق الرب كما قال اشعياء النبي * فاما اوليك المرسلون فكانوا من
25 الفريسيين * وسالوه قايلين فلماذا تعمد ان كنت انت لست المسيح ولا ايلياء ولا النبي *
26 27 * اجابهم يوحنا قايلا انا اعمدكم بالماء وفي وسطكم قايم ذاك الذي لستم تعرفونه * الذي
28 ياتي بعدي وهو كان قبلي * ذاك الذي لست مستحقا ان احل سيور حذايه * هذا كان
في بيت عنيا في عبر الاردن حيث كان يوحنا يعمد *

At verò qui receperunt eum, dedit eis 12
potestatem ut fierent filii Dei, qui cre-
duut in nomine ejus: Qui non sunt ex 13
sanguine, neque ex appetitu carnis,
neque ex voluntate viri, sed nati
nati sunt ex Deo. Et Verbum factum est 14
corpus, & habitavit in nobis; & vidi-
mus gloriam ejus, gloriam Filii unici
Patri suo, pleni gratiæ et veritatis. Jo- 15
hannes testatus est de ipso, clamans ac
dicens; Quòd is qui veniet post me, ipse
erat ante me, quia antiquior me est. Et 16
de plenitudine ejus nos omnes accepi-
mus, gratiam pro gratia. Eò quòd lex 17
per Moysen data est, & gratia et veritas
fuerunt per Jesum Christum.

Sectio secunda.

Deum non vidit quis unquam. Filius 18
unicus qui est in sinu patris sui, ipse
enarravit. Et hoc est testimonium Johan- 19
nis, quando miserunt ad eum Judæi ab
Ierosolymis sacerdotes & levitas ut in-
terrogarent illum; Tu, quis es? Itaque 20
confessus est, & non negavit, & affirma-
vit; Equidem non sum Christus. Et in- 21
terrogaverunt eum, Ergò es tu Elias? &
dixit, Non sum. Num propheta ille tu
es? respondit, Nequaquam. Dixerunt ei, 22
Quis igitur es tu, ut respondeamus his
qui miserunt nos? quid dicis de te ipso?
Ait, Ego Vox clamans in deserto, Diri- 23
gite viam Domini, sicut dixit Isaias
propheta. Verùm illi delegati erant ex 24
Pharisæis. Et interrogaverunt eum, di- 25
centes; Quare ergò baptizas, si tu non
es Christus, neque Elias, neque propheta
ille? Respondit eis Johannes, dicens; 26
Ego baptizo vos aquâ, at in medio vestri
adest ille quem vos minimè cognoscitis,
Qui venturus est post me, & tamen ipse 27
fuit ante me; ille, cujus non sum dignus,
ut solvam corrigias calceamentorum.
Hoc evenit in Beth-ania in ulteriore ri- 28
pa Jordanis, ubi Johannes baptizabat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወለእለሰ፡ተወክፍዎ፡ ወሀቦሙ፡ስልጣነ፡ ውሉደ፡እግዚአብሔር፡ይኩኑ፡ለእለ፡ላምኑ፡
13 በስሙ፡፡=፡እለ፡ኢኮኑ፡እምነ፡ዘደም፡ወኢእም፡ፍትወተ፡ዘሥጋ፡ወኢእምሥረተ፡ብ
14 እሲ፡አለ፡እምእግዚአብሔር፡ተወልዱ፡፡=፡ ወውእቱ፡ቃል፡ሥጋ፡ኮነ፡ ወኃደረ፡ሳዕሌ
ነ፡ወሰወሮ፡እምኔነ ፡ ወርኢነ፡ስብሐቲሁ፡ከመ፡ስብሐተ፡አሐዱ፡ዋሕድ፡ለአቡሁ፡ዘም
15 ሉእ፡ፍጹም፡ጸጋ፡ ወጽድቅ፡ወምገስ፡፡=፡ ዮሐንስ፡ ሰማዕቱ፡በእንቲአሁ፡ከልሐ፡ወይ
ቤ፡ዝውእቱ፡ዘአቤለክሙ፡እምድኅሬየ፡ይመጽእ፡ ዘሃሎ፡እምቅድሜየ፡እስመ፡ቀደመ
16 ኒ፡፡=፡ እሰመ፡እምተረፈ፡ ዚአሁ፡ ነሣእነ፡ ንሕነ፡ ኵልነ፡ ጸጋ፡ ህየተ፡ጸጋ፡በዲበ፡ጸ
17 ጋ፡=፡ እስመ፡ኦሪተ፡በሙሴ፡ተውህበ፡ለነ፡ ወጸጋሰ፡ ወጽድቅ፡ በኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ኮ
18 ነ፡፡=፡ ለእግዚአብሔርሰ፡ አልቦ፡ዘርኢዮ፡ ግሙራ፡ለዋሕድ፡እግዚአብሔር፡ዘሃሎ፡
19 ውስተ፡ሕፅነ፡አቡሁ፡ወውእቱ፡ነገረነ፡፡=፡ ወዝንቱ፡ውእቱ፡ስምዑ፡ለዮሐንስ፡አመ፡
ለአኩ፡አይሁድ፡ኀቤሁ፡ እምኢየሩሳሌም፡ ካህናተ፡ወሌዋውያነ፡ከመ፡ይሰአልዎ፡፡ወይ
20 ቤልዎ፡አንተኑ፡መኑ፡አንተ፡፡=፡ ወአምነ፡ወኢክሕደ፡ ላምነ፡ ከመ፡ኢኮነ፡ ውእ
21 ቱ፡ክርስቶስሃ፡=፡ ወይቤልዎ፡መኑመ፡አንተ፡ኤልያስኑ፡አንተ፡ወይቤ፡ኢኮንኩ፡
22 ወይቤልዎ፡ነቢይኑ፡አንተ፡፡ወይቤ፡ላልቦ፡=፡ ወይቤልዎ፡መኑመ፡አንተ፡እንከ፡ዘ
23 ናጤይቆሙ፡ለእለ፡ለአከነ፡ምነ፡ትብል፡ርእሰከ፡፡=፡ ወይቤ፡ አንሰ፡ቃሉ፡ለዋዲ፡በገደ
24 ም፡ዘይብል፡ጺሑ፡ፍኖተ፡እግዚአብሔር ፡በከመ፡ይቤ፡ኢሳይያስ፡ነቢይ፡፡=፡ ወእ
25 ለሰ፡ተፈነዉ፡እምፈሪሳውያን፡ እሙንቱ፡=፡ ወተስእልዎ፡ ወይቤልዎ፡ወእፎ፡እንከ፡ታ
26 ጠምቅ፡የኢኮንከ፡ክርስቶስሃ፡ ወኢኤልያስሃ፡ ወኢነቢየ፡፡=፡ ወአውሥአ፡ዮሐንስ፡ወ
ይቤሎሙ፡አንሰ፡ አጠምቀክሙ፡ በማይ፡ ወማእከሌክሙ፡ሃሎ፡ይቀውም፡ ዘኢታአምር
27 ዎ፡=፡ አንትሙ፡ ዘኢይደልወኒ፡ እፍታሕ፡ ቶታነ፡ አሣእኒሁ፡ ዘይመጽእ፡እምድኅሬ
28 የ፡፡=፡ ወከመዝ ፡ ኮነ፡ በቢታኒያ ፡ በቤተ፡ ራበ ፡ በማዕደተ ፡ ዮርደኖስ ፡ በኀበ፡ ሃሎ፡
ያጠምቅ ፡ ዮሐንስ፡=፡

Et quotquot acceperunt eum, dedit iis potestatem filios Dei fieri, iis qui credunt 12
in nomine ejus: Qui non sunt ex sanguine neque ex concupiscentia & volun- 13
tate carnali, neque ex voluntate hominis, sed à Deo nati sunt. Et hoc Verbum 14
caro factum est, & habitavit apud nos, (& occultavit illud à nobis, & vidimus
gloriam ejus sicut gloriam unicè unius patris ejus,) plenum perfectionis gratiæ
& misericordiæ. Johannes testis ejus, de eo clamavit, & dixit; Hic est *de* quo di- 15
cebam vobis, Post me veniet, qui erat ante me quia anteivit me. Quia ex abun- 16
dantia ejus accepimus nos omnes, gratiam pro gratia super gratiam. Quia lex 17
per Mosen data est nobis, & gratia & veritas per Jesum Christum facta est. De- 18
um nemo est qui vidit unquam: unicus Dei *filius* qui fuit in sinu patris ejus, etiam
ipse nuntiavit nobis. Et hoc est testimonium Johannis, quando miserunt Judæi 19
ad eû ab Hierosolymis, sacerdotes, & levitas, ut interrogarent eum: & dixerunt
ei; Tu, quis es? Et confessus est, & non negavit, confessus est quod non fuit ille 20
Christus. Et dixerunt ei, Quis es? Eliasne es? & dixit, Non sum. Et dixerunt ei, Pro- 21
phetáne es? Et dixit, Minimè. Et dixerunt ei, Quis es igitur, ut significemus, iis 22
qui miserunt nos? quem dicis teipsum *esse*? Et dixit, Ego *sum* vox circumeüntis in 23
deserto, dicens; Præparate viam Dei, sicut *dixit* Esaias Propheta. Et qui missi fu- 24
erant, ex Pharisæis erant. Et interrogârunt eum, & dixerunt ei; Et quomodo igi- 25
tur baptizas, si non es Christus, neque Elias, neque Propheta? Et respon- 26
dit Johannes, & dixit iis; Ego baptizo vos in aqua, & medio vestrûm extitu-
rus est quem nescitis vos: Cujus non convenit mihi solvere corrigiam calcea- 27
menti ejus, qui veniet post me. Et sic factum fuit in Bethania in domo magna 28
trans Jordanem, ubi baptizabat Johannes.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

23 بر نفس خود چه مي كويي * كفت منم اواز و بانك كه از بيابان مي آمد * كه راه خداي هموار
24 25 بداريد * چنانك اشعياي پيغمبر كفت * وايشان كه فرستاده شدند * ازمعتزلان بودند * ازو
26 پرسيدند * وبدو كفتند چون مسيح نيستي ونه ايليا * ونه پيغمبر * چرا مي شويي * يحيي پاسخ
داد و بديشان كفت من در اب مي شويم * ودر ميان شما ايستاده است * وشما اورا نمي شناسيد *
27 اينست كه از من پستر بيايد * واز من پيشترست * انك ارزاني نيستم كه بند
28 كفش اورا بكشايم * و اين احوالها در بيت عينا شد * در كذركاه اردن * دران جايكاه
كه يحيي مي شست *

De teipso quid dicis? Dixit, Ego 23
sum vox, & clamor, qui ex deserto
venit; Complanate viam Domini,
quemadmodum Esaias propheta di-
xit. Et illi qui missi fuerant ex Pha- 24
risæis erant. Ab eo interrogârunt, et 25
dixerunt; Cùm Christus non sis, ne-
que Elias, neq; Propheta, quare ba-
ptizas? Johannes responsum dedit, 26
& illis dixit; Ego in aqua baptizo:
inter vos autem quidam stans est,
& vos eum nescitis. Ipse est, qui me 27
posterior venit, & me prior est: cu-
jus non sum dignus, ut corrigiam
calceamenti ejus solvam. Hæ autem 28
res in Bethania factæ sunt, trans
Jordanem, in eo loco quo Johannes
baptizabat.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Postridie conspicit Joannes Jesum venientem ad se, & ait;
29 Τῇ ἐπαύριον (ζ) βλέπει ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει,
Ecce agnus Dei, tollens peccatum mundi. Hic est de quo ego di-
30 Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶ-
xi; Post me venit vir, qui ante me factus est: quia prior me erat. Et
31 πον, Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. Κἀ-
ego non sciebam eum, sed ut manifestetur Israel, propter hoc veni ego in
γὼ οὐκ ᾔδειν αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ
aqua baptizans. Et testatus est Joannes, dicens; Quia vidi Spiritum
32 ὕδατι βαπτίζων. Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης, λέγων, Ὅτι τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα
descendentem quasi columbam de cœlo: & mansit super eum. Et ego non sciebam
33 καταβαῖνον (η) ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ· καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν
eum, sed mittens me baptizare in aquâ, Ille mihi dixit; Super quem videris
αὐτὸν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς
Spiritum descendentem, & manentē super eum, hic est baptizans in Spiritu
τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον, καὶ μένον ἐπ' αὐτὸν, (θ) οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι
sancto. Et ego vidi, & testatus sum quia hic est Filius Dei. Postridie
34 ἁγίῳ. Κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Τῇ ἐπαύριον
35 iterùm stabat Joannes, & ex discipulis ejus duo. Et respiciens Je-
36 πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰη-
sum ambulantem, dicit; Ecce agnus Dei. Et audierunt eum duo disci-
37 σοῦ περιπατοῦντι, λέγει, Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθη-
puli loquentem, & secuti sunt Jesum. Conversus autem Jesus, & videns
ταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος 38
eos sequentes, dicit eis; Quid quæritis? Illi autem dixerunt ei; Rabbi,
αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, Τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββὶ,
(quod dicitur interpretatum, Magister,) ubi manes? Dicit eis? Venite & vide-
(ὃ λέγεται (ι) ἑρμηνευόμενον, Διδάσκαλε,) ποῦ μένεις; Λέγει αὐτοῖς, Ἔρχεσθε καὶ ἴδε- 39
te. Venerunt & viderūt ubi maneret, & apud eum manserunt die illo: hora
τε. (κ) ἦλθον καὶ εἶδον ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· (λ) ὥρα
autē erat quasi decima. Erat Andreas frater Simonis Petri, unus ex duob' audi-
δὲ ἦν ὡς δεκάτη. Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκου- 40
entibus à Joanne, & secutis eum. Invenit hic primus fratrem
σάντων παρὰ Ἰωάννου, καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. Εὑρίσκει οὗτος (μ) πρῶτος τὸν ἀδελφὸν 41
proprium Simonem, & dicit ei; Invénimus Messiam, quod est interpretatum,
τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ, Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, (ν) ὁ
Christus. Et adduxit eum ad Jesum. Intuitus autem eum Jesus, dixit; Tu
Χριστός. Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. (ξ) ἐμβλέψας δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, Σὺ 42
es Simon filius Jona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur, Petrus. Postridie
εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, (ο) ὃ ἑρμηνεύεται, Πέτρος. Τῇ ἐπαύριον 43
voluit Jesus exire in Galilæam, & invenit Philippum, & dicit ei;
(π) ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ εὑρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει (ρ) αὐτῷ,
Sequere me. Erat autē Philippus à Bethsaida, ex civitate Andreæ & Petri.
Ἀκολούθει μοι. Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδὰ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. 44

MS.A. (ζ) βλέπει τὸν Ἰησοῦν (η) ὡς (θ) αὐτὸς (ι) μεθερμηνευόμενον, (κ) ἦλθον οὖν καὶ (λ) ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. Ἦν δὲ Ἀνδρέας (μ) πρῶτον (ν) Χριστός. (ξ) ἐμβλέψας αὐτῷ (ο) ὅς (π) ἠθέλησεν ἐξελθεῖν (ρ) αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀκολούθει

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܪܝܢܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܓ *
29 ܘܠܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ ܚܙܐ ܝܘܚܢܢ ܠܝܫܘܥ ܕܐܬܐ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪ ܗܐ ܗܘ ܐܡܪܗ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܫܩܠ ܚܛܝܬܗ ܕܥܠܡܐ.
30 * ܗܢܘ ܕܥܠܘܗܝ ܐܡܪܬ ܕܒܬܪܝ ܐܬܐ ܓܒܪܐ ܘܗܘܐ ܠܗ ܩܕܡܝ ܡܛܠ ܕܩܕܡܝ ܗܘܐ.
31 * ܘܐܢܐ ܠܐ ܝܕܥܬܗ ܗܘܝܬ ܐܠܐ ܕܢܬܝܕܥ ܠܐܝܣܪܝܠ ܡܛܠ ܗܕܐ ܐܬܝܬ ܐܢܐ ܕܒܡܝܐ ܐܥܡܕ.
32 * ܘܐܤܗܕ ܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪ ܕܚܙܝܬ ܠܪܘܚܐ ܕܢܚܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܐܝܟ ܝܘܢܐ ܘܩܘܝܐ ܥܠܘܗܝ.
33 * ܘܐܢܐ ܠܐ ܝܕܥܬܗ ܗܘܝܬ ܐܠܐ ܗܘ ܕܫܕܪܢܝ ܕܐܥܡܕ ܒܡܝܐ ܗܘ ܐܡܪ ܠܝ ܕܡܢ ܕܚܙܐ ܐܢܬ ܪܘܚܐ ܕܢܚܬܐ ܘܩܘܝܐ ܥܠܘܗܝ ܗܢܘ ܡܥܡܕ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ.
34 * ܘܐܢܐ ܚܙܝܬ ܘܐܤܗܕܬ ܕܗܢܘ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ.
35 * ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܝܘܚܢܢ ܘܬܪܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ.
36 * ܘܚܪ ܒܝܫܘܥ ܟܕ ܡܗܠܟ ܘܐܡܪ ܗܐ ܗܘ ܐܡܪܗ ܕܐܠܗܐ.
37 * ܘܫܡܥܘ ܬܪܝܗܘܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܟܕ ܐܡܪ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪ ܝܫܘܥ.
38 * ܘܐܬܦܢܝ ܝܫܘܥ ܘܚܙܐ ܐܢܘܢ ܕܐܬܝܢ ܒܬܪܗ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܪܒܢ ܐܝܟܐ ܐܢܬ ܥܡܪ.
39 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܬܘ ܘܬܚܙܘܢ ܘܐܬܘ ܘܚܙܘ ܐܝܟܐ ܕܥܡܪ ܘܠܘܬܗ ܗܘܘ ܝܘܡܐ ܗܘ ܘܗܘܬ ܐܝܟ ܫܥܐ ܥܤܪ.
40 * ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܕܫܡܥܘ ܡܢ ܝܘܚܢܢ ܘܐܙܠܘ ܒܬܪ ܝܫܘܥ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܐܢܕܪܐܘܤ ܐܚܘܗܝ ܕܫܡܥܘܢ.
41 * ܗܢܐ ܚܙܐ ܠܘܩܕܡ ܠܫܡܥܘܢ ܐܚܘܗܝ ܘܐܡܪ ܠܗ ܐܫܟܚܢܝܗܝ ܠܡܫܝܚܐ.
42 * ܘܐܝܬܝܗ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܚܪ ܒܗ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܐܢܬ ܗܘ ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘܢܐ ܐܢܬ ܬܬܩܪܐ ܟܐܦܐ.
* ܩܪܝܢܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܬܠܝܬܝܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܕ *
43 * ܘܠܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ ܨܒܐ ܝܫܘܥ ܠܡܦܩ ܠܓܠܝܠܐ ܘܐܫܟܚܗ ܠܦܝܠܝܦܘܤ ܘܐܡܪ ܠܗ ܬܐ ܒܬܪܝ.
44 * ܦܝܠܝܦܘܤ ܕܝܢ ܗܘܐ ܡܢ ܒܝܬ ܨܝܕܐ ܡܢ ܡܕܝܢܬܗ ܕܐܢܕܪܐܘܤ ܘܕܫܡܥܘܢ.

Ad oblationem dominicæ post Epiphaniam. 3.

Postero autem die vidit Johannes Jesum ve- 29
nientem ad se, & ait; Ecce Agnus ille Dei
qui tollit peccatum mundi. Hic est de quo 30
dicebam; Ponè me venit vir, & fuit ante me;
quoniam prior me est. Et ego non noveram 31
eum, sed ut innotescat Israeli, propterea ve-
ni aquâ baptizatum. Et testatus est Johan- 32
nes, dixitque; Conspicatus sum Spiritum de-
scendentem de cœlis quasi columbam, man-
sitque super eum. Et ego non noveram eum, 33
sed qui misit me ut baptizarem aquâ, ipse
mihi dixerat; Ille super quem visurus es de-
scendentem Spiritum & commorantem super
eum, hic baptizat in Spiritu sanctitatis. Et 34
ego vidi, & testor hunc esse Filium Dei. Cæ- 35
terùm alio die stabat Johannes, & duo ex
discipulis ejus. Et intuitus Jesum ambulan- 36
tem, ait; Ecce Agnus Dei. Audieruntque 37
duo ejus discipuli dum diceret, & abierunt
post Jesum. Et conversus Jesus respexit eos 38
venientes post se, dixitque eis; Quid quæri-
tis? Dicunt ei, Magister noster, ubi degis?
Dixit eis; Venite, & videbitis. Illi autem 39
venerunt & viderunt ubi degeret, & apud
eum fuerunt die illo: & erat quasi hora de-
cima. Unus autem ex iis qui hæc audierant 40
à Johanne & abierant post Jesum, erat An-
dreas frater Simonis. Iste vidit priùs Simo- 41
nem fratrem suum, & dixit ei, Invénimus
Messiam. Et adduxit eum ad Jesum. Intui- 42
tus autem eum Jesus, ait; Tu es Simon filius
Columbæ, tu vocaberis Petra.

Ad oblationem dominicæ III. post Epiphaniam. 4.

Porrò die altero voluit Jesus exire in Gali- 43
læam, & invênit Philippum, dixitque ei;
Post me venito. Ipse verò Philippus erat 44
ex Beth-zaida, *domo piscatoris*, ex civitate
Andreæ & Simonis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

29 * ودر روز دوم يحيي † عيسي را ديد كه پيش او مي آمد • وكفت اينك برهٔ خدا انك
30 كناه خلق را بر كيرد • * اينست آنك من بهر او كفتم كه مردي از من پستر بيايد •
31 و از من قديم ترست • * ومن اورا نمي شناختم ليكن † براي اسراييل شناخته شود • براي اين
32 آمدم • تا در آب بشويم • * وكواهي داد يحيي وكفت • كه جانرا ديدم • كه مانند كبوتر
33 از اسمان فرود آمد • وبروي حلول كرد • * و من اورا نمي شناختم • ليكن انك مرا فرستاد
تا در آب بشويم او مرا كفت • كه ان كس را كه بيني • جان فرود مي آيد • وبروي
34 حلول كند اوست كه بروح القدس عماده كند يعني بشويد • * و من ديدم
و كواه دادم كه اوست فرزند خدا
سوم رفتن شمعون واندراوس در پي مسيح
35 * روز ديكر يحيي بر خاسته بود • با دواز
36 شاكردان خود • * و سوي عيسي نكه كرد • در وقتي كه مي كرديد • وكفت اينك برهٔ
37 خدا • * و چون اين سخن كفت • هر دو شاكردان او شنيدند • ودر دنبال عيسي رفتند •

Et in die secundo Johannes Jesum 29
vidit, qui ad eum venit, & dixit;
Ecce Agnus Dei, qui peccatum ho-
minum tollit. Hic est de quo ego di- 30
xi, quòd vir me posterior venit, &
me antiquior est: Et ego eum non 31
cognovi, sed ut Israeli innotesceret,
propterea veni ut aquâ baptizarem.
Et testimonium dedit Johannes, & 32
dixit; Spiritum quidem vidi qui
similis columbæ de cœlo descendit,
& super eum mansit. Et ego eum 33
non noveram: sed is qui me misit ut
aquâ baptizarem, idem mihi dixit:
Quemcunque videris quòd Spiritus
descendat, & super eum quiescat,
ille est qui Spiritu sancto baptizat.
i. e. lavat. Et ego vidi, & testi- 34
monium dedi, quòd ipse est Filius
Dei.

III. Simeon & Andreas Christum sequuntur.

Die alio Johannes surrexerat cum 35
duobus ex discipulis ejus. Et in 36
Jesum intuitus est, quo tempore
ambularet, & dixit; Ecce Agnus
Dei. Et cùm hunc sermonem dice- 37
ret, ambo illi *discipuli ejus audi-*
verunt, & post Jesum iverunt.

Versio VULGATA LATINA.

29 Alterâ die vidit Joannes Jesum venientem ad se, & ait; Ecce Agnus Dei, ecce
30 qui tollit peccatum mundi. Hic est, de quo dixi; Post me venit vir, qui ante me
31 factus est: quia prior me erat. Et ego nesciebam eum, sed ut manifestetur in Is-
32 raël, propterea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit Joan-
nes, dicens; Quia vidi Spiritum descendentem quasi columbam de cœlo, & man-
33 sit super eum. Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille
34 mihi dixit; Super quem videris Spiritum descendentem, & manentem super eum,
35 hic est, qui baptizat in Spiritu sancto. Et ego vidi: & testimonium perhibui, quia
36 hic est Filius Dei. Alterâ die iterùm stabat Joannes, & ex discipulis ejus duo. Et
37 respiciens Jesum ambulantem, dicit; Ecce Agnus Dei. Et audierunt eum duo
38 discipuli loquentem, & secuti sunt Jesum. Conversus autem Jesus, & videns eos
sequentes se, dicit eis; Quid quæritis? Qui dixerunt ei; Rabbi, (quod dicitur
interpretatum, Magister) ubi habitas? Dicit eis, Venite, & videte. Venerunt, & 39
viderunt ubi maneret, & apud eum manserunt die illo: hora autem erat quasi de-
cima. Erat autem Andreas frater Simonis Petri unus ex duobus, qui audierant à 40
Joanne, & secuti fuerant eum. Invenit hic primùm fratrem suum Simonem, & 41
dicit ei; Invénimus Messiam: (quod est interpretatum, Christus.) Et adduxit 42
eum ad Jesum. Intuitus autem eum Jesus, dixit; Tu es Simon filius Jona: tu vo-
caberis Cephas: quod interpretatur, Petrus. In crastinum voluit exire in Galilæ- 43
am, & invenit Philippum. Et dicit ei Jesus; Sequere me. Erat autem Philip- 44
pus à Bethsaida, civitate Andreæ & Petri.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 30 * وفي الغد نظر يسوع مقبلا فقال هذا حمل الله الذي يرفع خطايا العالم * هذا ذاك الذي قلت
31 انا من اجله انه ياتي بعدي رجل وهو كان قبلي لانه اقدم مني * وانا لم اكن اعرفه لكن
32 ليظهر لاسراييل من اجل هذا جيت انا لاعمد بالماء * وشهد يوحنا قايلا اني رايت الروح ابيا
33 عليه من السماء مثل حمامة وحل عليه * وانا لم اكن اعرفه لكن من ارسلني لاعمد بالماء
34 هو قال لي ان الذي ترى الروح ينزل ويثبت عليه هو يعمد بروح القدس * وانا عاينت
35 وشهدت ان هذا هو ابن الله * الفصل الثالث * وفي الغد كان يوحنا واقفا واثنان من
36 37 38 تلاميذه * فنظر يسوع ماشيا فقال هذا حمل الله * فسمع تلميذاه كلامه فتبعا يسوع * فالتفت
يسوع فراهما يتبعانه فقال لهما ماذا تريدان * فقالا له ربي الذي تاويله يا معلم اين تكون *
39 * فقال لهما تعالا فانظرا * فاتيا وابصرا اين يكون واقاما عنده يومهما ذلك * وكان نحو عشر
40 ساعات * وكان اندراوس اخو سمعان بطرس احد [من] الاثنين الذين سمعا من يوحنا وتبعا
41 42 يسوع * هذا وجد اولا سمعان اخاه وقال له قد وجدنا مسيا الذي تاويله المسيح * فجاء به الي
يسوع * فلما نظر اليه يسوع قال له انت سمعان بن يونا * انت تدعي بطرس الذي تاويله
الصخر * الفصل الرابع *
43 ومن الغد اراد الخروج الي الجليل فوجد
44 فيلبس فقال له يسوع اتبعني * وكان فيلبس من بيت صيدا من مدينة اندراوس وبطرس *

Postridiè autem vidit Jesum venientem, 29
& ait; Iste est Agnus Dei, qui auferet
peccata mundi. Hic est ille, de quo dixi 30
ego, quòd esset venturus post me vir, qui
tamen ipse fuerit ante me, quandoqui-
dem antiquior me est. Et ego non nove- 31
ram eum: sed ut innotesceret Israeli,
propterea veni ego ut baptizarem aquâ.
Et testificatus est Johannes, dicens; 32
Equidem vidi Spiritum venientem super
eum de cœlo veluti columbam, & man-
sit super eum; Et ego non noveram eum: 33
sed qui misit me ut baptizarem aquâ,
ipse dixit mihi; Is super quem videris
Spiritum descendere & persistere, ipse ba-
ptizabit Spiritu sancto. Et ego vidi, & 34
testificatus sum, quia hic est filius Dei.
Sectio tertia.
Postridie verò Johannes stabat, & duo 35
ex discipulis ejus. Et respexit Jesum 36
ambulantem, & dixit; Hic est agnus
Dei. Et audierunt duo discipuli ejus ser- 37
monem ipsius, & secuti sunt Jesum. Con- 38
versus est autem Jesus, & vidit eos se-
quentes se, & ait illis; Quid vultis? Di-
xerunt ei; Rabbi, (cujus interpretatio est,
Magister,) ubi habitas? Inquit eis; Ve- 39
nite ac videte. Et venerunt videruntque
ubi moraretur: & manserunt apud eum
die suo illo: & erant quasi decem horæ.
Erat autem Andreas frater Simonis Pe- 40
tri, unus ex duobus qui audierant Jo-
hannem, et secuti fuerant Jesum. Hic re- 41
perit primò Simonem fratrem suum, &
dixit ei; Jam invénimus Messiam, cujus
interpretatio est, Christus: Et adduxit 42
eum ad Jesum. Quumq; inspexisset eum
Jesus, ait illi; Tu es Simon filius Jona:
tu vocaberis Petrus, cujus significatio
est, Petra. Sectio quarta.
Et crastinâ die voluit exire in Galilæ- 43
am, & invenit Philippum, ac dixit ei
Jesus; Sequere me. Erat autē Philippus à 44
Beth-saida, ex civitate Andreæ & Petri.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ወሳም፡ሰኒታ፡ ርእዮ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እንዘ፡ ይመጽእ፡ ኀቤሁ፡ ወይቤ፡ ነዋ፡ በግዑ፡ ለ
30 እግዚአብሔር፡ ዘያሴትት፡ ወያሴስል፡ ኀጢአተ፡ ዓለም፡፡ ዝውእቱ፡ ዘእቤለክሙ፡
አነ፡ በእንቲአሁ፡ ይመጽእ፡ ብእሲ፡ እምድኅሬየ፡ ዘሃሎ፡ እምቅድሜየ፡ እስመ፡ እምቅድ
31 ሜየ፡ ውእቱ፡ ኮነ፡፡ ወአንሰ፡ ኢያአምሮ፡ ይእዜ፡ ከመ፡ ያእምሮ፡ እስራኤል፡ በእ
32 ንተ፡ ዝንቱ፡ መጻእኩ፡ አነ፡ ከመ፡ አጥምቅ፡ በማይ፡፡ ወነገረ፡ ስምዖ፡ ዮሐንስ፡ ወይ
ቤ፡ ርኢኩ፡ መንፈሰ፡ ቅዱሰ፡ እንዘ፡ ይወርድ፡ ከመ፡ እንተ፡ ርግብ፡ ኣምሰማይ፡ ወነበረ፡ ዲ
33 ቤሁ፡፡ ወአንሰ፡ ኢያአምሮ፡ ባሕቱ፡ ዘፈነወኒ፡ አጥምቅ፡ በማይ፡ ውእቱ፡ ይቤለኒ፡ ዲ
በ፡ ዘርኢከ፡ ይወርድ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ወነበረ፡ ዲቤሁ፡ ውእቱ፡ ዘያጠምቅ፡ በመንፈስ፡ ቅ
ዱስ፡፡ ወለሊየ፡ ርኢኩ፡ ወአነ፡ ስማዕቱ፡ ከመ፡ ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔ
34 ር፡፡ በእንድርያስ፡፡ ወበሳኒታ፡ ካዕበ፡ እንዘ፡ ይቀውሙ፡ ዮሐንስ፡ ወክልኤ
35 ቱ፡ እም፡ አርድኢሁ፡፡ ርእይዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እንዘ፡ ይሐውር፡ ወይቤ፡ ነዋ፡ በ
36 ግዑ፡ ለእግዚአብሔር፡ ዘያሴስል፡ ኀጢአቶ፡ ለዓለም፡፡ ወሰምዕዎ፡ ክልኤሆሙ፡ አር
37 ድኢሁ፡ እንዘ፡ ይብል፡ ከመዝ፡ ወተለውዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ ወተመይጠ፡ እግዚ
38 እ፡ ኢየሱስ፡ ርእዮሙ፡ እንዘ፡ ይተልውዎ፡ ክልኤሆሙ፡ ወይቤሎሙ፡፡ ምንተ፡ ተኀሥ
39 ሡ፡፡ ወይቤልዎ፡ ረቢ፡ በዘትርጓሜሁ፡ ሊቅ፡ ብሂል፡ አይቴ፡ ተኀድር፡፡ ወይቤሎሙ፡
ንዑ፡ ወትርአዩ፡፡ ወሖሩ፡ ወርእዩ፡ ኀበ፡ ይኀድር፡ ወውዕሉ፡ ኀቤሁ፡ ይእተ፡ ዕለተ፡ እስከ፡
40 ዓሠሩ፡ ሰዓት፡፡ ወአሐዱ፡ እንድርያስ፡ እኁሁ፡ ለስምዖን፡ ጴጥሮስ፡ አሐዱ፡ እምክ
41 ልኤቱ፡ እለ፡ ሰምዑ፡ በኀበ፡ ዮሐንስ፡ ወተለውዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ ወአቅደሞ፡ ረ
ኪበ፡ ውእቱ፡ እኋሁ፡ ስምዖንሃ፡ ወይቤሎ፡ ረከብናሁ፡ ለመሲሕ፡ ዘይብልዎ፡ በትርጓሜ
42 ሁ፡ ክርስቶስ፡፡ ወወሰዶ፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወሶበ፡ ርእዮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወ
ይቤሎ፡ አንተኑ፡ ስምዖን፡ ወልደ፡ ዮሐንስ፡ አንተኬ፡ ተሰመይ፡ ኬፋ፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ጴጥ
43 ሮስ፡፡ ወበሳኒታ፡ ፈቀደ፡ ይሑር፡ ገሊላ፡ ወረከቦ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለፊልጶስ፡ ወይቤ
44 ሎ፡ ትልወኒ፡፡ ወውእቱ፡ ፊልጶስ፡ ዘቤተ፡ ሳይዳ፡ ዘሃገረ፡ እንድርያስ፡ ወጴጥሮስ፡፡

Et postero die vidit Dñm Jesum venientem ad eum, & dixit; Ecce, agnus Dei qui 29
tollit, & expellit peccata mundi. Hic est de quo dixi vobis ego, de illo *inquam*, 30
Veniet vir post me qui fuit ante me, quia ante me ille fuit. Et ego non noveram 31
eum, sed ut cognosceret eum Israel, propterea veni ego ut baptizarem in aqua.
Et nuntiavit testimonium suum Johannes, & dixit; Vidi Spiritum sanctũ descen- 32
dentem quasi columbam è cœlo, & sedit super eum. Et ego nesciebam eum: 33
veruntamen qui misit me ut baptizarem in aqua, ipse dixit mihi, Super quem vide-
ris Spiritum sanctum descendentem, & sedit super eum; ipse *est* qui baptizabit in 34
Spiritu sancto. Et ego ipse vidi, & ego testis ejus *sum*, quòd hic est filius Dei.
De Andrea.
Et alterâ die iterum stantes Johannes, & duo ex discipulis ejus, Vide- 35 36
runt Dominum Jesum ambulantem, & dixit; Ecce agnus Dei qui expellit pec-
cata mundi. Et audierunt eum duo discipuli ejus loquentem sic, & sequuti 37
sunt Dñm Jesum. Et conversus Dñs Jesus vidit sequentes eum ambos illos, & dixit; 38
Quid quæritis? Et dixerunt ei, Rabi, (quod in interpretatione ejus, Magister dicen-
dum,) ubi moraris? Et dixit iis, Venite & videbitis: & venerunt, & viderunt 39
ubi morabatur, & permanserunt apud eum isto die usque ad decimam horam: &
unus, Andreas frater Simonis Petri, unus *inquam* ex duobus qui audierant apud 40
Johannem, & sequuti fuerant Dominum Jesum. Et primùm invénit ipse fra- 41
trem suum Simonem, & dixit ei; Invénimus Messiam, quod vocant in interpreta-
tione ejus, Christum. Et adduxit eum ad Dominum Jesum, & tunc vidit eum 42
Dominus Jesus, & dixit ei; Túne Simon filius Johannis? tu igitur vocaberis
Cepha, quod in interpretatione sua *dicitur*, Petrus. Et postero die voluit ire 43
in Galilæam, & invênit Dominus Jesus Philippum, & dixit ei; Sequere me.
Et iste Philippus *erat* ex Bethsaida, ex civitate Andreæ & Petri. 44

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * عیسي سوي ايشان بنكريد وديد * كه در دنبال اومي روند * بديشان كفت چه مي
39 خواهيد * بدو كفتند بزرك ما كجا مي باشي * بديشان كفت بياييد * وببينيد * ايشان
40 آمدند وديدند كجا مي باشد * وآن روز پيش او بودند * در دهم ساعت روز * ازان دو [كه از
41 يحيي شنيدند ودر پي عيسي رفتند] يكي † نامش اندراوس بود * برادرش شمعون † بيامد
42 واندراوس را ديد * برادر بدو كفت * مسيح را يافتيم * عيسي سوي † او بنكريد و كفت توي
43 شمعون † پسر يونا * و تو صفا خوانند سوي يعني سنك * و روز ديكر مي † خواست † عيسي كه سوي
44 جليل بدر آيد * فيليبوس را يافت وبدو كفت بدنبال من بيا * وفيليپوس از بيت
صيدا بود * از شهر اندراوس و شمعون *

Jesus in eos intuitus est, & vidit 38
quòd post se irent: illis itaque di-
xit; Quid vultis? Ei dixerunt;
Magister noster, ubi es? Illis dixit; 39
venite & videte. Illi venerunt, &
viderunt ubi esset: & illo die apud
eum erant decimâ horâ diei. Ex il- 40
lis duobus qui à Johanne audierant,
& Christum secuti erant, unus no-
mine Andreas erat. Frater ejus Si- 41
meon venit, & Andream vidit: fra-
ter ei dixit; Christum invenimus.
Jesus in eum intuitus est, & di- 42
xit; Tu es Simeon filius Jonæ, &
tu Cephas vocaberis, i. e. petra.
Et die alio voluit Jesus ut in Ga- 43
lilæam exiret, & Philippum invenit,
& ei dixit; Me sequere. Philip- 44
pus autem ex Bethsaida erat, ex
civitate Andreæ & Simeonis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Α'.

Invenit Philippus Nathanael, & dicit ei; Quem scripsit Moyses in Lege, &
45 Εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὃν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ, καὶ
Prophetæ, invénimus Jesum filium Joseph *illum* à Nazareth. Et dixit ei
46 οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν Ἰησοῦν τὸν (σ) υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ
Nathanael; *Ex* Nazareth potest aliquid *bonum* esse? Dicit ei Philippus; Veni,
Ναθαναὴλ, Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Ἔρχου,
& vide. Vidit Jesus Nathanael venientem ad se, & dicit de eo; Ecce
47 καὶ ἴδε. Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, Ἴδε
verè Israelita, in quo dolus non est. Dicit ei Nathanael; Undè me nô-
48 ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. Λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ, Πόθεν με γι-
sti? Respondit Jesus, & *dixit* ei; *Ante te Philippum vocare existentem*
νώσκεις; Ἀπεκρίθη (τ) ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα
sub ficu, vidi te. Respondit Nathanael, & ait ei; Rabbi, tu es filius
49 ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε. Ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ῥαββὶ, Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ
Dei: tu es rex Israel. Respondit Jesus, & dixit ei; Quia di-
50 Θεοῦ· (υ) Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι εἶ-
xi tibi; Vidi te sub ficu, credis? *majora* his videbis. Et dicit
51 πόν σοι, (φ) Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων (χ) ὄψει. Καὶ λέγει
ei; Amen, amen dico vobis; *Amodò* videbitis cœlum apertum, & ange-
αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ τοὺς ἀγγέ-
los Dei ascendentes & descendentes supra filium hominis.
λους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

MS. A. (σ) υἱὸν Ἰωσὴφ (τ) Ἰησοῦς, (υ) σὺ βασιλεὺς εἶ τοῦ (φ) Ὅτι ἰδόν (χ) ὄψη.

CAP. II. β'.

Et die tertiâ nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ: & erat mater Je-
Α' 1 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰη-
su ibi. Vocatus est autem & Jesus & discipuli ejus ad nuptias. Et deficiente
2 σοῦ ἐκεῖ. Ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. Καὶ ὑστερήσαντος 3
vino, dicit mater Jesu ad eum; Vinum nō habent. Dicit ei Jesus;
οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτὸν, Οἶνον οὐκ ἔχουσι. (α) Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, 4
Quid mihi & tibi, mulier? nondū venit hora mea. Dicit mater ejus ministris;
Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, 5
Quodcunque dixerit vobis, facite. Erant autē ibi hydriæ lapideæ sex positæ secundū
Ὅ, τι ἂν λέγῃ ὑμῖν ποιήσατε. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθιναι ἓξ κείμεναι κατὰ τὸν 6
purificationem Judæorū, capientes singulæ metretas *duas* vel *tres*. Dicit eis Jesus;
καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 7
Implete hydrias aquâ: & impleverūt eas usque ad summū. Et dicit eis; Hau-
Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος· καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀν- 8
rite nunc, & ferte architriclino: & tulerunt. Ut autē gustavit architricli-
τλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· καὶ ἤνεγκαν. Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλι- 9
nus aquam vinum factam, (& non sciebat undè esset, at ministri sciebant
νος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, (καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστὶν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν
haurientes aquam:) vocat sponsum architriclinus,
οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ·) φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος,

Κεφ. β'. MS. A. (α) Καὶ λέγει

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

45 * ܘܦܝܠܝܦܘܣ ܐܫܟܚܗ ܠܢܬܢܝܐܝܠ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܗܘ ܕܟܬܒ ܥܠܘܗܝ ܡܘܫܐ ܒܢܡܘܣܐ
46 ܘܒܢܒܝܐ. ܐܫܟܚܢܝܗܝ ܠܝܫܘܥ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܪ ܝܘܣܦ ܕܡܢ ܢܨܪܬ. * ܐܡܪ ܠܗ ܢܬܢܝܐܝܠ. ܡܢ
47 ܢܨܪܬ ܡܫܟܚܐ ܕܢܗܘܐ ܡܕܡ ܛܒܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܝܦܘܣ. ܬܐ ܘܚܙܝ. * ܘܚܙܐ ܝܫܘܥ
ܠܢܬܢܝܐܝܠ ܕܐܬܐ ܠܘܬܗ. ܘܐܡܪ ܥܠܘܗܝ. ܗܐ ܫܪܝܪܐܝܬ ܒܪ ܐܝܣܪܝܠ ܕܠܝܬ ܒܗ ܢܟܠܐ.
48 * ܐܡܪ ܠܗ ܢܬܢܝܐܝܠ. ܡܢ ܐܝܟܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܠܝ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܥܕܠܐ ܢܩܪܝܟ
49 ܦܝܠܝܦܘܣ ܟܕ ܬܚܝܬ ܬܐܬܐ ܐܝܬ ܚܙܝܬܟ. * ܥܢܐ ܢܬܢܝܐܝܠ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܪܒܝ. ܐܢܬ ܗܘ
50 ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܢܬ ܗܘ ܡܠܟܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܥܠ ܕܐܡܪܬ ܠܟ ܕܚܙܝܬܟ
51 ܬܚܝܬ ܬܐܬܐ ܡܗܝܡܢ ܐܢܬ. ܪܘܪܒܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܬܚܙܐ. * ܐܡܪ ܠܗ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ
ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܗܫܐ ܬܚܙܘܢ ܫܡܝܐ ܕܦܬܝܚܝܢ. ܘܡܠܐܟܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܕܣܠܩܝܢ ܘܢܚܬܝܢ
ܥܠ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. * ܕܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܡܥܠܝ ܨܘܡܐ * ܗ * ܩܦܠܐܘܢ ܒ *
1 * ܘܒܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܡܫܬܘܬܐ ܗܘܬ ܒܩܛܢܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܓܠܝܠܐ. ܘܬܡܢ ܗܘܬ ܐܡܗ ܕܝܫܘܥ
2 ܗܘܬ. * ܘܐܦ ܗܘ ܝܫܘܥ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܬܩܪܝܘ ܠܡܫܬܘܬܐ. * ܘܚܣܪ ܗܘܐ ܚܡܪܐ.
3
4 ܘܐܡܪܐ ܠܗ ܐܡܗ ܠܝܫܘܥ. ܚܡܪܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܐ ܠܝ ܘܠܟܝ
5 ܐܢܬܬܐ. ܠܐ ܥܕܟܝܠ ܡܛܬ ܫܥܬܝ. * ܐܡܪܐ ܐܡܗ ܠܡܫܡܫܢܐ. ܡܕܡ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ ܥܒܕܘ.
6 * ܐܝܬ ܗܘܘ ܕܝܢ ܬܡܢ ܓܪܒܐ ܕܟܐܦܐ ܫܬܐ. ܕܣܝܡܝܢ ܠܕܘܟܝܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܕܐܚܕܝܢ ܬܪܬܝܢ ܬܪܬܝܢ
7 ܡܬܪܝܢ. ܐܘ ܬܠܬ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܡܠܘ ܓܪܒܐ ܡܝܐ. ܘܡܠܘ ܐܢܝܢ ܥܕܡܐ ܠܥܠ.
8 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܕܠܘ ܗܫܐ ܘܐܝܬܘ ܠܪܝܫ ܣܡܟܐ. ܘܐܝܬܝܘ. * ܘܟܕ ܛܥܡ
9 ܗܘ ܪܝܫ ܣܡܟܐ ܡܝܐ ܗܢܘܢ ܕܗܘܘ ܚܡܪܐ. ܘܠܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܘܐ. ܡܫܡܫܢܐ
ܕܝܢ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܡܛܠ ܕܗܢܘܢ ܡܠܘ ܡܝܐ. ܩܪܐ ܠܚܬܢܐ ܪܝܫ ܣܡܟܐ.

Philippus autem invenit Nathanaelem, & di- 45
xit ei; Illum de quo scripsit Moses in Lege,
& in prophetis, invénimus esse Jesum filium
Josephi ex Nazareth. Dixit ei Nathanael, 46
A Nazareth potest quicquam boni esse?
Dixit ei Philippus; Veni, & videbis. Vidit 47
autem Jesus Nathanaelem, venientem ad se, &
ait de eo, Ecce verè filius Israel, in quo
dolus non est. Dixit ei Nathanael; Unde me 48
cognoscis? Ait illi Jesus, Priusquàm te vo-
caret Philippus, quum esses sub ficu, vidi te.
Respondit Nathanael & dixit ei, Magister 49
mi, tu es filius Dei, tu es rex Israelis. Di- 50
xit Jesus, Propterea quòd dixi tibi, Vidi te
sub ficu, credis? majora his videbis. Sub- 51
dit ei; Amen amen dico vobis, Deinceps
videbitis cœlos apertos, & angelos Dei a-
scendentes, & descendentes ad Filium homi-
nis.

Matutinis dominicæ ingressûs jejunii. 5.

CAP. II.

Cæterùm die tertio factum est convivium 1
in Kotne civitate Galilææ: materque Jesu il-
lic aderat. Quin & ipse Jesus, ac discipuli 2
ejus, vocatus est ad illud convivium. Et de- 3
fecerat vinum, quum dixit ad Jesum mater
ipsius, Vinum non habent. Dixit ei Jesus, 4
Quid mihi & tibi mulier? nondum venit
hora mea. Dixit ejus mater ministris; Quod- 5
cunque dixerit vobis, facite. Erant autem 6
ibi hydriæ lapideæ sex, positæ ad purgationem
Judæorum, capientes singulæ binas metretas
aut ternas. Dixit eis Jesus, Implete has hy- 7
drias aquâ: & impleverunt eas ad summum
usque. Dixit eis; Haurite modò, & offer- 8
te præfecto accubitûs: itaque obtulerunt.
Quum autem gustâsset præpositus ille convi- 9
vii aquas illas quæ factæ fuerant vinum; ne-
sciretque unde esset: (ministri verò scie-
bant, quippe qui implevissent eas aquâ) vo-
cat architriclinus sponsum,

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

45 * و فيليبوس ناثانائيل را ديد * وبدو كفت * آنك موسي در ناموس براي او نبشت * و در
46 كتاب پيغمبران اورا يافتيم * كه عيسي است پسر يوسف از ناصره * ناثانائيل بدو كفت *
47 ممكن است كه از ناصره چيز نيك بدر آيد * فيليبوس بدو كفت بيا تا ببيني * وعيسي
ناثانائيل را ديد كه پيش او مي آمد * بدو كفت بحقيقت فرزند اسرائيل هستي بي غش *
48 * ناثانائيل بدو كفت * از كجا مرا مي شناسي * عيسي كفت زودتر از آنك كه فيليبوس ترا بخواند *
49 چون زير درخت انجير بودي ترا ديدم * * جواب داد ناثانائيل و بدو كفت * بزرك من توي
50 فرزند خدا و توي † ملك اسرائيل * * عيسي بدو كفت * براي آنك [كفتم كه] ديدمت †
51 بزير درخت انجير ايمان آوردي ازين بزركتر چيز ببيني * * و عيسي بديشان كفت راست راست
بشما بكويم * ازين ساعت آسمانرا كشاده بينيد و فرشتكان خدا از و زير † بيايند * وبروند پيش
فرزند آدمي *

چهارم كردانيدن مسيح آب را با شراب در عروسي قاطنه

1 * روز سوم در قاطنه † شهر جليل عروسي شد * ومادر عيسي آنجا بود *

Et Philippus Nathanael vidit, et 45
ei dixit; Eum de quo Moses in Le-
ge scripsit, & in libro Prophetarum,
invenimus: qui Jesus est filius Jo-
seph de Nazreh. Nathanael ei dixit; 46
Fieri potest ut ex Nazreh aliquid
boni prodeat? Philippus ei dixit;
Veni ut videas. Et Jesus Natha- 47
nael vidit, qui ad eum venit: ei
dixit; In veritate filius Israel es,
absque fraude. Nathanael ei dixit; 48
Unde me nôsti? Jesus dixit; Prius-
quam Philippus te vocaret, cùm sub
arbore ficûs esses, te vidi. Respon- 49
dit Nathanael; & ei dixit; Magi-
ster mi, tu es Filius Dei, & tu es
Rex Israel. Jesus ei dixit; Eò quod 50
dixi quòd vidi te sub arbore ficûs,
fidem habes: his majores res vide-
bis. Et Jesus illis dixit; Verè, ve- 51
rè, vobis dico; Ab hac hora cœlum
apertum videbitis, & Angeli Dei
ab eo descendent, & præibunt Fili-
um hominis.

IV. Convertit Christus aquam in vinum in nuptiis Catneh.

CAP. II.

Die tertio in Catneh urbe Galilææ nuptiæ erant, & mater Jesu illic erat.

Versio VULGATA LATINA.

45 Invenit Philippus Nathanael, & dicit ei; Quem scripsit Moyses in lege, & Prophetæ,
46 invénimus Jesum filium Joseph à Nazareth. Et dixit ei Nathanael; A Nazareth po-
47 test aliquid boni esse? Dicit ei Philippus; Veni, & vide. Vidit Jesus Nathanael
48 venientem ad se, & dicit de eo; Ecce verè Israelita, in quo dolus non est. Dicit ei Na-
thanael; Unde me nôsti? Respondit Jesus, & dicit ei; Priusquàm te Philippus vo-
49 caret, cùm esses sub ficu, vidi te. Respondit ei Nathanael, & ait; Rabbi, tu es
50 Filius Dei, tu es rex Israel. Respondit Jesus, & dixit ei; Quia dixi tibi; Vidi
51 te sub ficu, credis: majus his videbis. Et dicit ei; Amen, amen dico vobis,
Videbitis cœlum apertum, & Angelos Dei ascendentes, & descendentes supra
Filium hominis.

CAP. II.

ET die tertiâ nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ: & erat mater Jesu ibi. Vo- 1
catus est autem & Jesus, & discipuli ejus, ad nuptias. Et deficiente vino, dicit 2
mater Jesu ad eum; Vinum non habent. Et dicit ei Jesus; Quid mihi, & tibi 3
est, mulier? nondum venit hora mea. Dicit mater ejus ministris; Quodcunque 4
dixerit vobis, facite. Erant autem ibi lapideæ hydriæ sex positæ secundùm purifi- 5
cationem Judæorum, capientes singulæ metretas binas vel ternas. Dicit eis Jesus; 6
Implete hydrias aquâ. Et impleverunt eas usque ad summum. Et dicit eis Jesus; 7
Haurite nunc, & ferte architriclino. Et tulerunt. Ut autem gustavit architri- 8
clinus aquam vinum factam, & non sciebat undè esset, ministri autem sciebant, qui 9
hauserant aquam: vocat sponsum architriclinus:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

45 وجد فيلبس ناثانييل وقال له ان الذي كتب موسي من اجله في الناموس والانبياء وجدناه هو
46 يسوع بن يوسف الذي من الناصرة * فقال له ناثانييل هل يمكن ان يخرج من الناصرة صالح * فقال
47 له فيلبس تعال فانظر * فلما راي يسوع ناثانييل مقبلا اليه قال من اجله هذا حقا اسرايلي لا
48 غش فيه * فقال له ناثانييل من اين تعرفني * اجابه يسوع قايلا قبل ان يدعوك فيلبس وانت تحت
49 50 شجرة التين رايتك * اجابه ناثانييل قايلا يا معلم انت هو ابن الله انت ملك اسراييل * اجابه
51 يسوع قايلا لاجل قولي لك اني رايتك تحت شجرة التين آمنت * ستعاين اعظم من هذا * ثم
قال امين امين اقول لكم انكم من الآن ترون السماء مفتوحة وملايكة الله يصعدون وينزلون
1 الي ابن البشر * الفصل الخامس * وفي اليوم الثالث كان عرس في قانا الجليل وكانت
2 3 ام يسوع هناك * ودعي يسوع وتلاميذه الي العرس * وكانت الخمر قد نفدت * فقالت ام يسوع
4 5 له لا خمر لهم * فقال لها يسوع ما لك ولي ايتها المراة لم تات ساعتي بعد * فقالت امه للخدام
6 افعلوا ما يامركم به * وكان هناك ست اجاجين حجارة موضوعة لتطهير اليهود يسع كل
7 8 واحد مطرين او ثلثة * فقال لهم يسوع املوا الاجاجين ماء * فملوها الي فوق * وقال لهم
9 استقوا الآن وناولوا رييس النكاة ودوا * ولما ذاق رييس النكاة ذلك الماء المتحول خمرا ولم
يعلم من اين هو * وكان الخدام يعلمون لانهم ملوا الماء * فدعا رييس النكاة العروس *

Invenitque Philippus Nathanaelem, & dixit illi; Eum de quo scripsit Moyses in lege, & prophetæ, invenimus: ipseq; est Jesus filius Josephi qui est à Nazareth. Dixit ei Nathanael, Nunquid potest prodire à Nazareth aliquid bonum? Ait illi Philippus, Veni & vide. Cùm autem vidisset Jesus Nathanaelem venientem ad se, dixit de eo; Hic est verè Israelita, in quo non est dolus. Inquit ei Nathanael, Unde nôsti me? Respondit ei Jesus, dicens; Antequam vocaret te Philippus, cùm esses sub arbore fici, vidi te. Respondit ei Nathanael, dicens; Magister, tu es filius Dei, tu Rex Israelis. Respondit illi Jesus, dicens; Quia dixi tibi quòd viderim te sub arbore fici, credidisti: videbis majora his. Præterea subdidit; Amen, amen dico vobis, quia amodò videbitis cœlum apertum, & angelos Dei ascendere, et descendere ad Filiũ hominis. 45 46 47 48 49 50 51

Sectio quinta. CAP. II.

ET in die tertia factæ sunt nuptiæ in Cana Galilææ: & erat mater Jesu ibi. Et vocatus est Jesus, & discipuli ejus ad nuptias. Et vinum jam defecerat: quapropter dixit mater Jesu ad eũ; Non est eis vinum. Ait illi Jesus; Quid tibi & mihi, O mulier, non venit hora mea adhuc. Dixit autem mater ejus ministris; Facite quod præcipiet vobis. Erantque ibi sex lagenæ lapideæ positæ ad purificationem Judæorum, capiens unaquæque metretas duas vel tres. Dixit ergò eis Jesus; Implete lagenas aquâ. Et impleverunt eas usque ad summum. Et ait illis; Haurite nunc, & porrigite præfecto accubitûs: porrexeruntque. Et quum gustâsset præfectus accubitûs illam aquam versam in vinum, nec sciret unde esset, (ministri autem sciebant, quia ipsi hauserant aquam) vocavit architriclinus sponsum, 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

45 ወረከቦ:ፊልጶስ:ለናትናኤል:ወይቤሎ:ረከብናሁ:ለእግዚእ:ኢየሱስ:ወልደ:ዮሴፍ:ዘእ
46 ምናዝሬት:ዘገሊላ:ዘጸሐፈ:ሙሴ:ውስተ:ኦሪት:ወነቢያት::=፡ ወይቤ:ናትናኤል:ቦኑ:
47 ዘይትከሃል:ሠናይ:እምናዝሬት:ይፃእ:ኄር:ወይቤሎ:ፊልጶስ:ነዓ:ወትሬኢ::=፡ ወርእ
ዮ:እግዚእ:ኢየሱስ:ለናትናኤል:እንዘ:ይመጽእ:ኀቤሁ:ወይቤሎ:ለናትናኤል:ነዋ:ዘበ
48 አማን:እስራኤላዊ:ዘአልቦ:ጽልሑት::=፡ ወይቤሎ:ናትናኤል: በአይቴ:ታአምረኒ:ወ
አውሥኦ:እግዚእ:ኢየሱስ:ወይቤሎ: ዘእንበለ:ይጸውዕከ: ፊልጶስ: ርኢኩከ: በታሕ
49 ተ:በለስ::=፡ ወይቤሎ:ናትናኤል:ረቢ:አማን:አንተ:ውእቱ:ወልደ:እግዚአብሔር:አ
50 ማን:ወንጉሠ:እስራኤል:አንተ::=፡ ወአውሥአ:እግዚእ:ኢየሱስ:ወይቤሎ:እስመ:
እቤለከሁ: ርኢኩከ: በታሕተ: በለስ:ተአምን: እምይእዜሰ:ዘየዓቢ:እምዝ:ትሬኢ
51 ::=፡ ወይቤሎሙ:አሜን:አሜን:እብለክሙ:ትሬእዩ:እንዘ:ይትረኀው:ሰማያት:ወ
መላእክተ:እግዚአብሔር:እንዘ:ይዓርጉ:ወይወርዱ:ኀበ:ወልደ:እጓለ:እመሕያው::=፡
1 ፪ በእንተ:ከብካብ:በቃና: ዘገሊላ::=፡ ወአመ: ሠልስት: ዕለት:ከብካብ:ኮነ:በ
2 ቃና:ዘገሊላ: ወሃለወት:እሙ:ለእግዚእ:ኢየሱስ:ህየ::=፡ ወጸውዕዎሙ:ለእግዚእ:
3 ኢየሱስ:ወለአርደኢሁ:ውስተ: ከብካብ:=፡ ወይን:አልቦሙ: እስመ:ኀልቀ:ወይኖሙ::
4 ወትቤሎ:እሙ:ለእግዚእ:ኢየሱስ:ወይንኬ:አልቦሙ:=፡ ወይቤላ: እግዚእ:ኢየሱስ:
5 ምንተ:ብየ:ምስሌኪ:ብእሲቶ:ዓዲ:ኢበጽሐ:ጊዜየ::=፡ ወትቤሎሙ: እሙ: ለእግ
ዚእ:ኢየሱስ:ለእለ:ይገዝኡ:ዘይቤለክሙ:ግበሩ:=፡ ወሃለዋ:ህየ:መሳብክት:ስሱ:እ
6 ለ:እብን:በዘ:ያጥህሩ:አይሁድ: ንዑራት:ህየ:ወያገምሩ:በበ:ክልኤቱ: ወበበ: ፫ :መሰ
7 ፈርት::=፡ ወይቤሎሙ:እግዚእ:ኢየሱስ:መልእዎንኬ:እስከ:አፉሆን:ለእላ:መሰብክ
8 ት:ማየ:ወመልእዎን:እስከ:ሳዕሎን:=፡ ወይቤሎሙ:ቅድሕዎንኬ:ይእዜ:ውስዱ:ወ
9 ሃብዎ:ለሊቀ:ገዛእት::ወወሰዱ:ወወሃብዎ:=፡ ወጥዒሞ:ሊቀ:ገዛእት:ውእተ:ማየ:ዘ
ኮነ: ወይነ : ወኢያእመረ : እምኀበ : አምጽእዎ : ወገዛእትሰ: እለ : ቀድሕዎ : ያእ
ምሩ: ውእቱ: ማየ: ዘኮነ: ወይነ: ወጸውዖ: ሊቀ: ገዛእት : ለመርዓዊ:=፡

Et invenit Philippus Nathanaëlem, & dixit ei; Invénim' Dñm Jesum filiũ Josephi 45
qui ex Nazareth Galilææ, de quo scripsit Moses in lege, & prophetæ. Et dixit 46
Nathanael, Estne possibile quid bonũ ex Nazareth exire & rectum? et dixit ei Phi-
lippus, Veni & vide. Et vidit Dñs Jesus Nathanaelem venientem ad se, & dixit 47
Nathanaeli; Ecce qui verè Israelita est, qui non habet dolum. Et dixit ei Natha- 48
nael, Ubi cognoscebas me? & respondit Dñs Jesus, & dixit ei; Priusquã vocavit te
Philippus, vidi te sub ficu. Et dixit ei Nathanael; Rabi, verè tu es filius Dei, verè
etiam rex es Israel. Et respondit ei Dñs Jesus, & dixit ei; Quia dicebam tibi, Vidi 49
te sub ficu, credis? ex hoc *tempore* majora his videbis. Et dixit iis; Amen, amen, 50
dico vobis, Videbitis apertos cœlos, & angelos Dei ascendentes, & descendentes 51
ad Filium hominis.

CAP. II.

De nuptiis quæ in Cana Galilææ.

ET tertio die nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ, & fuit mater Dñi Jesu ibi. 1
Et vocârunt Dñm Jesum & discipulos ejus in nuptias. Vinum non habebant, 2
quia defecerat vinum eorum: & dixit mater ejus Domino Jesu, Vinum igitur non 3
habent. Et dixit Dominus Jesus, Quid habeo tecum, mulier? adhuc non venit ho- 4
ra mea. Et dixit mater Dñi Jesu iis qui ministrabant, Quod dixerit vobis, facite. 5
Et fuerunt ibi hydriæ sex lapideæ quib' purificabant se Judæi positæ ibi, & com- 6
prehendebant aliquæ duas, & aliquæ tres mensuras. Et dixit iis Dñs Jesus, Implete 7
igitur ad ora earum hasce hydrias aquâ, & impleverunt eas usq; ad summũ earũ.
Et dixit iis, Exhaurite igitur nunc, adducite, & date magistro ministrantium, & at- 8
tulerunt, & dederunt ei. Et gustavit magister ministrantium istam aquam quæ 9
facta fuerat vinum, (& nesciebant unde attulissent illud, & ministri qui ex-
hauserant illud, sciebant istam aquam quæ facta fuerat vinum,) & vocavit ma-
gister ministrantium sponsum:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

2 3 * وعيسي با شاگردان در عروسي خوانده شدند * و شراب کم شده بود * و مادر عيسي بعيسي
4 گفت که مي ندارند * عيسي بدو گفت چه کار داري † با من اي زن هنوز وقت من
5 6 نرسيده * مادر عيسي بچاکران عروسي گفت هر چه بشما بگويد بکنيد * و بدانجا
طشتها بود از سنگ * که براي وضوء يهوديان † نهاده بودند * و هر يکي دو دو يا سه پيمانه †
7 8 مي بردند * عيسي فرمود * تا طشتها را پر آب † کردند [وما لامال ايشانرا پر کردند] * و بعد
9 ازان گفت بر کشيد و بسرور مجلس دهيد * ايشان فرمان بردند * و چون † سرور مجلس ازان
شراب چشيد * عظيم خوش طعم بود * و نمي دانستند † از کجاست * چاکران مي دانستند *
سبب آنک آب را ايشان † پر کرده بودند * بزرگ مجلس داماد را خواند *

Et Jesus cum discipulis ad nuptias vocati sunt. Et vinum defecit: mater itaque Jesu ad Jesum dixit; Vinum quidem non habent. Jesus ei dixit; Quid negotii habes mecum ô mulier? adhuc tempus meum non advenit. Mater Jesu ministris nuptialibus dixit; Quodcunque vobis dixerit, facite. Et eodem loci conchæ erant ex lapide, quæ in lotionem Judæorum positæ erant, & singulæ binas aut ternas mensuras capiebant. Jesus jussit ut conchas aquâ implerent: & usque ad summum eas impleverunt. Et postea dixit; Exhaurite, & architriclino date. Illi mandatum tulerunt. Et cùm architriclinus de illo vino gustâsset, longè gratissimi saporis erat, (neque sciebant unde esset: ministri autem sciebant, ea de causa quod aquam ipsi implêssent) architriclinus itaq; sponsum vocavit. 2 3 4 5 6 7 8 9

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ 'ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Β'.

Et dicit ei; Omnis homo primùm bonum vinum ponit, & cùm inebriati fue-
10 Καὶ λέγει αὐτῷ, Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶ-
rint, tunc minus: tu servâsti bonum vinū usque jam. Hoc fecit ini-
11 σι, τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. Ταύτην ἐποίησε (β) τὴν ἀρ-
tium signorum Jesus in Cana Galilææ, & manifestavit gloriam suam: &
χὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ
crediderunt in eum discipuli ejus. Post hoc descendit in Capharnaum, ipse
12 ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναούμ, αὐτὸς
& mater ejus, & fratres ejus, & discipuli ejus: & ibi manserunt nō mul-
καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ (γ) ἔμειναν οὐ πολ-
tis diebus. Et propè erat Pascha Judæorum, & ascendit in Hieroso-
13 λὰς ἡμέρας. Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ (δ) ἀνέβη εἰς Ἱεροσό-
lyma Jesus. Et invenit in templo vendentes boves, & oves, & co-
14 λυμα ὁ Ἰησοῦς. Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας, καὶ πρόβατα, καὶ περι-
lumbas, & numularios sedentes. Et faciens flagellum ex funiculis, omnes
15 στεράς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων, πάντας
ejecit ex templo, & oves & boves: & numulariorum effudit mo-
ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρ-
netam, & mensas subvertit. Et columbas vendentibus dixit; Auferte
16 μα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε. Καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν, Ἄρατε
ista hinc: ne facite domum Patris mei, domū mercatûs. Recor-
17 ταῦτα ἐντεῦθεν· (ε) μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, οἶκον ἐμπορίου. Ἐμνή-
dati verò discipuli ejus, quia scriptum est; Zelus domûs tuæ come-
σθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν, Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου (ζ) κατέ-
dit me. Responderunt ergò Judæi, & dixerūt ei; Quod signum ostendis
φαγέ με. Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί σημεῖον δεικνύεις 18
nobis, quia hæc facis. Respondit Jesus, & dixit eis; Solvite templum hoc,
ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς. Ἀπεκρίθη (η) ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, 19
& in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergò Judæi; Quadraginta
καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, (θ) Τεσσαράκοντα 20
& sex annis ædificatū est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille
καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; Ἐκεῖνος 21
autē dicebat de templo corporis sui. Cùm ergò resurrexisset à mortuis, recordati
δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθη- 22
sunt discipuli ejus, quia hoc dicebat eis: & crediderunt scripturæ, & sermoni
σαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο (ι) ἔλεγεν αὐτοῖς· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ
quem dixit Jesus. Cùm autē esset in Hierosolymis in Pascha in festo, mul-
ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς. Ὡς δὲ ἦν (κ) ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολ- 23
ti crediderunt in nomine ejus, videntes ejus signa quæ faciebat. Ipse autem
λοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. Αὐτὸς δὲ 24
Jesus non credebat semetipsū eis, propter ipsum nosse omnes: Et quia nō opus
ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας· (λ) Καὶ ὅτι οὐ χρείαν 25
haberet, ut quis testaretur de homine: ipse enim sciebat quid esset in homine.
εἶχεν, ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

MS. A. (β) ἀρχὴν (γ) ἔμειναν (δ) ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα * Ἰησοῦς, (ε) καὶ μὴ ποιεῖτε (ζ) καταφάγεται (η) Ἰησοῦς (θ) Τεσσαράκοντα (ι) ἔλεγεν· καὶ (κ) ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις (λ) Καὶ οὐ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 * ܘܐܡܪ ܠܗ. ܟܠ ܐܢܫ ܠܘܩܕܡ ܚܡܪܐ ܛܒܐ ܡܝܬܐ. ܘܡܐ ܕܪܘܝܘ ܗܝܕܝܢ ܗܘ ܕܒܨܝܪ. ܐܢܬ ܕܝܢ ܢܛܪܬ
11 ܠܚܡܪܐ ܛܒܐ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ. * ܗܢܐ ܗܘ ܐܬܐ ܩܕܡܝܐ ܕܥܒܕ ܝܫܘܥ
ܒܩܛܢܐ ܕܓܠܝܠܐ. ܘܓܠܝ ܫܘܒܚܗ ܘܗܝܡܢܘ ܒܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܒܬܪ ܗܕܐ
12 ܢܚܬ ܠܟܦܪܢܚܘܡ. * ܘ * ܗܘ ܘܐܡܗ ܘܐܚܘܗܝ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ.
13 ܘܬܡܢ ܗܘܘ ܝܘܡܬܐ ܩܠܝܠܢ. * ܘܩܪܝܒ ܗܘܐ ܦܨܚܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܘܣܠܩ
14 ܝܫܘܥ ܠܐܘܪܫܠܡ. * ܘܐܫܟܚ ܒܗܝܟܠܐ ܠܗܢܘܢ ܕܡܙܒܢܝܢ ܗܘܘ ܬܘܪܐ ܘܥܢܐ
15 ܘܝܘܢܐ. ܘܡܥܪܦܢܐ ܕܝܬܒܝܢ. * ܘܥܒܕ ܠܗ ܦܪܓܠܐ ܡܢ ܚܒܠܐ. ܘܡܦܩ ܠܟܠܗܘܢ ܡܢ ܗܝܟܠܐ.
16 ܘܠܥܢܐ ܘܠܬܘܪܐ ܘܠܡܥܪܦܢܐ. ܘܐܫܕ ܥܘܪܦܝܗܘܢ. ܘܦܬܘܪܝܗܘܢ ܗܦܟ. * ܘܠܐܝܠܝܢ
17 ܕܡܙܒܢܝܢ ܗܘܘ ܝܘܢܐ ܐܡܪ. ܫܩܘܠܘ ܗܠܝܢ ܡܟܐ. ܘܠܐ ܬܥܒܕܘܢ ܒܝܬܗ ܕܐܒܝ ܒܝܬ
18 ܬܐܓܘܪܬܐ. * ܘܐܬܕܟܪܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܟܬܝܒ ܕܛܢܢܐ ܕܒܝܬܟ ܐܟܠܢܝ. * ܥܢܘ ܕܝܢ ܝܗܘܕܝܐ
19 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܝܢܐ ܐܬܐ ܡܚܘܐ ܐܢܬ ܠܢ ܕܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܬ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
20 ܫܪܘ ܗܝܟܠܐ ܗܢܐ. ܘܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܐܢܐ ܡܩܝܡ ܐܢܐ ܠܗ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܗܘܕܝܐ.
ܐܪܒܥܝܢ ܘܫܬ ܫܢܝܢ ܐܬܒܢܝ ܗܝܟܠܐ ܗܢܐ. ܘܐܢܬ ܠܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܡܩܝܡ ܐܢܬ ܠܗ.
21 22 * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ ܥܠ ܗܝܟܠܐ ܕܦܓܪܗ. * ܟܕ ܩܡ ܕܝܢ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܐܬܕܟܪܘ
ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܗܕܐ ܐܡܪ ܗܘܐ. ܘܗܝܡܢܘ ܠܟܬܒܐ ܘܠܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܝܫܘܥ.
23 * ܙ * ܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܐܘܪܫܠܡ ܒܦܨܚܐ ܒܥܐܕܐ. ܣܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ.
24 ܕܚܙܝܢ ܗܘܘ ܐܬܘܬܐ ܕܥܒܕ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܗܘܐ
25 ܠܗܘܢ ܢܦܫܗ. ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ. * ܘܠܐ ܣܢܝܩ
ܗܘܐ ܕܐܢܫ ܢܣܗܕ ܠܗ ܥܠ ܟܠ ܐܢܫ. ܗܘ ܓܝܪ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܢܐ ܐܝܬ ܒܐܢܫܐ.

Et dixit ei, Unusquisque priùs vinum bonum offert, & quum inebriati fuerint, tunc quod minimum est: tu autem servâsti vinum optimum huc usque. 10
Hoc fuit primum signum quod edidit Jesus in Kotne Galilææ, & notam fecit gloriam suam: & crediderunt in eum discipuli ejus. 11

Ad oblationem sabbathi suscitationis Lazari. 6.

Postea descendit in Capharnahum ipse, & mater ejus, & fratres ac discipuli ejus, illìcque fuerunt paucis diebus. 12
Et propè erat Pascha Judæorum, & ascendit ad Jerusalem Jesus. 13
Ac invenit in templo eos qui emebant boves, & oves, & columbas: & trapezitas sedentes. 14
Fecitque sibi flagellum è fune, ac omnes ejecit è templo, & oves, & boves, & trapezitas: & effudit numos eorum, mensásque subvertit. 15
Et iis qui vendebant columbas ait, Tollite hinc ista, neque faciatis domum Patris mei domum mercatûs. 16
Et recordati sunt ejus discipuli scriptum esse, 17
Zelus domûs tuæ devoravit me. Responderunt autē Judæi & dixerunt ei, Quod signum ostendis nobis ut ista facias? 18
Respondit Jesus, & dixit eis; Destruite templum hoc, & tribus diebus ego erigā illud. 19
Dicunt ei Judæi; Quadraginta & sex annis ædificatū est templum istud, & tu tribus diebus illud eriges? 20
Ipse verò hoc dixerat de templo corporis sui. 21
Quum autem surrexisset à mortuis, recordati sunt discipuli ejus quòd hoc dixisset: & crediderunt Scripturis, & sermoni quem dixerat Jesus. 22

Matutinis dominicæ post Epiphaniam, & de Baptismo. 7.

Quum autem esset Jesus in Jerusalem in Paschate, die festo, multi crediderunt in eum, qui viderunt signa quæ edebat. 23
Ipse autem Jesus non credebat eis semetipsum, quippe qui nôsset omnes: 24
Nec indigeret ut quisquam ei testaretur de quovis homine; ipse enim noverat quid esset in homine. 25

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

10 * وبدو كفت. در عروسي ومهماني * زودتر شراب † نيك را بخورند * و چون مست شوند. انكه شراب
11 بد. تو چرا شراب نيك را تا اين ساعت نكه داشتي * اول معجزه اينست كه عيسي كرد در قاطنه
جليل. وعظمتش را دانستند. و [شاكردانش] بدو ايمان اوردند پنجم رفتن مسيح در
12 كنشت بيت المقدس وبدر كردن مردم * بعد ازين در كفرناحوم بزير آمد او ومادرش
13 وبرادرانش وشاكردانش * و اندك روزها درانجا ماند. * وعيد فصح يهوديان نزديك شد بود.
14 وعيسي باورشليم بالا رفت. * وديد كه در هيكل ايشان نركاوان وكبوتران * وبرها * مي فروختند.
15 وصرافان نشسته. * عيسي از رسن تازيانه ساخت. وان مردمانرا از هيكل بدر كرد. با كاو وبره.
16 وكبوتر. وتختها صرافانرا نكون كرد * و زر وسيم † ايشانرا بريخت. * وبكبوتر فروشان كفت. كه اينها
17 ازينجا بر داريد. ومكنيد خانه پدرم را خانه بازركاني. * شاكردان او بياد آوردند. كه نبشته شد
كه غيرت خانه تو مارا خورد. ششم مسيح كفت اين خانه را خراب كنم وتا سه روز اباذان كنمش
18 * بعد ازان † يهوديان بعيسي كفتند. چه ايت مارا مي نمايي. كه اينها ميكني.

Et ei dixit; In nuptiis & conviviis priùs vinum bonum bibunt, & cùm inebriati sint, tunc vinum deterius: tu quare vinum bonum in hanc horam asservâsti? 10
Primum miraculum hoc est quod Jesus fecit in Catneh Galilææ, & gloriam ejus cognoverunt, & discipuli ejus ei fidem habuerunt. 11

V. Ingressus Christi in templum Hierosolymæ, & ejectio hominum.

Post hæc in Capharnahum descendit ipse, & mater ejus & fratres ejus, & discipuli ejus, & paucos dies illic mansit. 12
Et festum Paschatis Judæorum appropinquavit, & Jesus Hierosolymam ascendit. 13
Et vidit eos qui in templo ipsorum boves & columbas & agnos vendebant, et nummularios sedentes. 14
Jesus è funiculis flagellum fecit, & illos homines è templo ejecit, cum bobus, et agnis, & columbis, & sedilia nummulariorum evertit, & aurum & argentum eorum effudit: 15
Et columbarum venditoribus dixit; Hæc quidem hinc auferte, et ne facite domum Patris mei domum mercaturæ. 16
Discipuli ejus in memoriam reduxerunt, quòd scriptum esset, Zelus domûs tuæ me comêdit. 17

VI. Christus dixit; Hanc domum destruam & intra triduum ædificabo illam.

Post hæc Judæi ad Jesum dixerunt; Quod signum nobis ostendis, quòd hæc facias? 18

Versio VULGATA LATINA.

10 Et dicit ei; Omnis homo primùm bonum vinum ponit: & cùm inebriati fuerint,
11 tunc id, quod deterius est: Tu autem servâsti bonum vinum usque adhuc. Hoc
fecit initium signorum Jesus in Cana Galilææ: & manifestavit gloriam suam, & cre-
12 diderunt in eum discipuli ejus. Post hoc descendit Capharnaum ipse, & mater
13 ejus, & fratres ejus, & discipuli ejus: & ibi manserunt non multis diebus. Et
14 propè erat Pascha Judæorum, & ascendit Jesus Jerosolymam: Et invenit in
15 templo vendentes boves, & oves, & columbas, & numularios sedentes. Et cùm
fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes ejecit de templo, oves quoque, & bo-
16 ves: & numulariorum effudit æs, & mensas subvertit. Et his qui columbas ven-
debant, dixit; Auferte ista hinc, & nolite facere domum patris mei, domum
17 negotiationis. Recordati sunt verò discipuli ejus, quia scriptum est; Zelus do-
mûs tuæ comedit me. Responderunt ergò Judæi, & dixerunt ei; Quod signum 18
ostendis nobis quia hæc facis? Respondit Jesus, & dixit eis; Solvite templum 19
hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergò Judæi; Quadraginta & 20
sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille 21
autem dicebat de templo corporis sui. Cùm ergò resurrexisset à mortuis, recor- 22
dati sunt discipuli ejus, quia hoc dicebat, & crediderunt Scripturæ, & sermoni,
quem dixit Jesus. Cùm autem esset Jerosolymis in pascha in die festo, multi 23
crediderunt in nomine ejus, videntes signa ejus, quæ faciebat. Ipse autem Je- 24
sus non credebat semetipsum eis, eò quòd ipse nôsset omnes, Et quia opus 25
ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine: ipse enim sciebat quid
esset in homine.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * وقال له كل انسان انما ياتي بالشراب الجيد اولا واذا سكروا عند ذلك ياتي بالدون. افانت ابقيت
11 الخمر الجيد الى الآن * هذه الآية الاولى التي فعلها يسوع في قانا الجليل. واظهر مجده وامن
12 به تلاميذه * الفصل السادس * ثم بعد هذا انحدر الى كفرناحوم هو وامه واخوته
13 وتلاميذه واقاموا هناك اياما يسيرة * وكان فصح اليهود قد قرب. فصعد يسوع الى يروشليم *
14 15 * فوجد في الهيكل باعة البقر والكباش والحمام وصيارف جلوسا * فصنع مخصرا من حبل
16 واخرج جميعهم من الهيكل. وطرد البقر والخراف. وبدد دراهم الصيارف وقلب موائدهم * وقال
17 لباعة الحمام احملوا هذا من ههنا ولا تجعلوا بيت ابي بيت التجارة * فذكر تلاميذه انه مكتوب
18 غيرة بيتك اكلتني * فاجاب اليهود قائلين اية آية ترينا حتى تفعل هذه الافعال *
19 20 * اجابهم يسوع قائلا حلوا هذا الهيكل وانا اقيمه في ثلثة ايام * فقال له اليهود في ست
21 واربعين سنة بني هذا الهيكل افانت تقيمه في ثلثة ايام * فاما هو فعنى بالهيكل جسده *
22 * ولما قام من الاموات ذكر تلاميذه انه لهذا قال. فامنوا بالكتب والكلمة التي قالها يسوع *
23 * وآمن باسمه كثيرون اذ كان بيروشليم في عيد الفصح. لانهم عاينوا الآيات التي عمل *
24 25 * فاما يسوع فلم يكن ياتمنهم لانه كان عارفا بكل احد * ولم يكن يحتاج ان يشهد له احد
على انسان لانه كان يعلم ما في الانسان *

Et dixit ei; Omnis homo quidem affert vinum bonum prius, & cùm inebriati fuerint, tunc affert vilius. Tu autem servâsti poculum bonum usque adhuc? 10
Hoc est signum primum quod fecit Jesus in Cana Galilææ, & manifestavit gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli ejus. 11

Sectio sexta.

Tum post hæc descendit in Capharnahum, ipse, & mater ejus, & fratres ejus, & discipuli ejus, & manserunt ibi diebus paucis. 12
Et Pascha Judæorum jam instabat. Quare ascendit Jesus Jerosolymã. 13
Et invenit in templo vendentes boves, et arietes, atque columbas, & numularios sedentes. 14
Et composuit ferulam è fune, & ejecit omnes de templo, & abegit boves, & oves, & dispersit pecuniam numulariorum, & evertit mensas eorum. 15
Et dixit vendentibus columbas, Tollite ista hinc, & ne faciatis domum Patris mei domum negotiationis. 16
Recordati verò sunt discipuli ejus, quia scriptum est, Zelus domûs tuæ comedit me. 17
Et responderunt Judæi, dicentes; Quod signum ostendis nobis, ut facias hujusmodi actiones? 18
Respondit eis Jesus, dicens; Solvite hoc templum, & ego erigam illud in tribus diebus? 19
Dixerunt ei Judæi; Sex & quadraginta annis ædificatum est hoc templum, & tu eriges illud in tribus diebus? 20
Ipse autem intellexerat per templum, corpus suum. 21
Et quum surrexisset à mortuis, recordati sunt discipuli ejus, quòd ad hoc dixisset: & crediderunt Scripturis, & verbo quod dixerat Jesus. 22
Et crediderunt in nomine ejus multi, dum esset in Jerusalem in festo Paschæ, eò quòd vidissent signa quæ fecerat. 23
Jesus autem non fidebat eis, quia noverat unumquemque. 24
Et non egebat ut testaretur ei quispiam de homine ullo, quippe qui sciret quid esset in homine. 25

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወይቤሎ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ዘይሠቲ፡ወይነ፡ ያቀድም፡ ሠናየ፡ ወእምድኅረ፡ሰክሩ፡ያሰቲ፡
11 ዘይቴሐት፡፡ወአንተሰ፡ዘይሠቲ፡ወይነ፡ዓቀብከ፡ ወአስተደኃርከ፡ እስከ፡ይእዜ፡። ወዘ
ንተ፡ገብረ፡ቀደሜ፡ትእምርት፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡በቃና፡ዘገሊላ፡ ወአርአየ፡ስብሐቲሁ፡
12 ወአምኑ፡ቦቱ፡አርዳኢሁ፡። ወእምድኅረ፡ ዝንቱ፡ ወረደ፡ ቅፍርናሆም፡ውእቱ፡
13 ወእሙ፡ ወአኃዊሁ፡ወአርዳኢሁ፡ወነበሩ፡ህየ፡ሕዳጠ፡ወአኮ፡ብዙኃ፡መዋዕለ፡። ወ
ቀርበ፡ፋሲክ፡አይሁድ፡ወዓርገ፡ኢየሩሳሌም፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ በእንተ፡ዘሰደደ፡
14 እምኵራብ፡። ወረከበ፡በኢየሩሳሌም፡በምኵራብ፡እለ፡ይሠይጡ፡አልህምተ፡
15 ወአባግዐ፡ወአርጋበ፡ወመወልጠነ፡እንዘ፡ይነብሩ፡። ወገብረ፡ መቅፈሠተ፡ዘሐብል፡
ወሰደደ፡ ኵሎ፡ እምኵራብ፡ አባግዐ፡ወአልህምተ፡ ወዘረወ፡ ወርቆሙ፡ ለመወልጠ
16 ን፡ወገፍትአ፡ ማእደቲሆሙ፡። ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለእለ፡ይሠይጡ፡
አርጋበ፡አሰስሉ፡ ወአውፅኡ፡ ዘንተ እምዝየ፡ኢትግበሩ፡ ወኢትረሲዩ፡ቤተ፡ አቡየ፡ቤ
17 ተ፡መሠያጥ፡። ወተዘከሩ፡አርዳኢሁ፡ከመ፡ጽሑፍ፡ውእቱ፡ዘይብል፡ቅንአተ፡ቤ
18 ትከ፡ በልዐኒ፡። ወአውሥኡ፡ አይሁድ፡ ወይቤልዎ፡ ምንተ፡ ትእምርተ፡ ታርኢ፡
19 ዘዘንተ፡ ትገብር፡። ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ንሥትዎ፡ለዝን
20 ቱ፡ቤት፡ወበሠሉስ፡ዕለት፡አነሥኦ፡። ወይቤልዎ፡ አይሁድ፡በአርብዓ፡ወስድስቱ፡
21 ዓመት፡ተሐንጸ፡ዝንቱ፡ቤተ፡ መቅደስ፡ወአንተ፡በሠለስ፡ መዋዕል፡ታነሥኦ፡። ወው
22 እቱሰ፡በእንተ፡ቤተ፡ሥጋሁ፡ይቤሎሙ፡። ወአመ፡ተንሥአ፡ እሙታን፡ተዘከሩ፡
አርዳኢሁ፡ከመ፡ከመዝ፡ይቤ፡ወአምኑ፡ በቃለ፡ መጽሐፍ፡ወበቃለ፡ ኢየሱስነ፡ ዘይቤሎ
23 ሙ፡። ወእንዘ፡ሃሎ፡ኢየሩሳሌም፡በበዓለ፡ፋሲካ፡ብዙኃን፡አምኑ፡በስሙ፡ ሶበ፡ ርእዩ፡
24 ትእምርተ፡ዘገብረ፡። ወውእቱሰ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኢይትአመኖሙ፡እስመ፡ ያእምሮሙ፡
24 በኵሉ፡። ወኢይፈቅድ፡ይንግርዎ፡ግዕዘ፡ሰብእ፡እስመ፡ለሊሁ፡ያአምሮ፡ለሰብእ፡።

Et dixit ei, Omnis homo bonum vinum primò potat; & quum inebriati fuerunt, 10
potat quod inferius est: & tu bonum vinum servâsti, & postposuisti usque nunc.
Et hoc fecit principium signorum Dñs Jesus in Cana Galilææ, & manifestavit 11
gloriam suam, & crediderunt in eo discipuli ejus. Et postea descenderunt Caper- 12
nahum, ipse, & mater ejus, & fratres ejus, & discipuli ejus; & manserunt ibi pau-
cos & non multos dies. Et appropinquavit Pascha Judæorum, & ascendit Hi- 13
erosolymam Dominus Jesus. *De eo quòd è Templo ejecit.*
Et invenit in Hierosolyma in Templo venditores boum, & ovium, & columba- 14
rum, & commutatores sedentes. Et fecit flagellum è funiculis, & expulit omnes 15
è templo oves & boves & sparsit numismata commutatorum, & subvertit men-
sas eorum. Et dixit Dñs Jesus iis qui vendebant columbas, Expellite & ejicite 16
ista hinc; non facietis neque constituetis domum patris mei, domum fori.
Et recordati sunt discipuli ejus quomodo scriptum fuit, quod dicit; Zelus domûs 17
tuæ comêdit me. Et responderunt Judæi, & dixerunt ei; Quod signum ostendis, 18
qui hoc facis? Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Destruite hanc domum, 19
& tertio die erigam illam. Et dixerunt ei Judæi, In quadraginta & sex annis 20
ædificata fuit hæc Domus sancta, & tu in tribus diebus eriges eam? Et ipse de 21
domo corporis sui loquebatur iis. Et quum surrexisset à mortuis, recordati sunt 22
discipuli ejus, ꝙ sic dixisset, & crediderunt in sermone Scripturæ, & in sermone
Jesu nostri, quem dixerat iis. Et quum esset Hierosolymis in festivitate Paschæ, 23
multi crediderunt in nomine ejus, quando videbant signum quod fecerat. Et ipse 24
Dominus Jesus non confidebat iis, eò quòd nôsset eos in omnibus. Et non 25
necesse habebat, ut nuntiarent ei mores hominis, quia ipse sciebat hominem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 * عيسي جواب داد وبديشان گفت. اين هيكل را خراب كنيد. در سه روز من اورا بر خيزانم *
20 * يهوديان بدو گفتند. در چهل وشش سال اين خانه عمارت شد. وتو تا سه روز چگونه ابادان كني
21 22 * وعيسي بر هيكل تن خود گفت * چو از ميان مردگان بر خاست شاگردان او بياد آوردند *
كه اينها گفته بود در كتابها ايمان اوردند. بدين كلمه كه عيسي گفته بود
هفتم فرمودن مسيح به نيقوديموس كه هر كه از جان و آب زاييده نشود در ملكوت خدا در نرود
23 * در عيد فصح بسياران در اورشليم بعيسي ايمان آوردند. و ايتها ومعجزهاء اورا مي ديدند.
24 25 * وعيسي ايشانرا بر نفس خود اعتماد نمي داشت. سبب انك او هر كسي را مي شناخت * * ومحتاج
نبود كه كسي بر كسي پيش او گواهي دهد. براي انك او مي دانست هر چه در ادمي هست.

Jesus responsum dedit, & illis dixit; Hoc templum destruite, & in tribus diebus ego illud erigam. 19
Judæi illi dixerunt; Quadraginta & sex annis hæc domus extructa est, & tu intra triduum quomodo illam ædificabis. 20
Jesus autem de templo corporis sui dicebat. 21
Quum de mortuis surrexisset, discipuli ejus recordati sunt quòd hæc dixisset: Scripturis itaq; fidem habuerunt, & huic sermoni quem Jesus dixerat. 22

VII. Pronuntiat Christus Nicodemo, ꝙ quicunq; ex Spiritu & aquâ natus non sit, in regnum Dei non ingreditur.

In festo Paschatis multi in Hierosolyma in Jesu fidem habuerunt, & signa & miracula ejus viderunt. 23
Jesus autem eis semetipsum non concredebat, propterea quòd ipse unumquemque nôsset: 24
Et opus non esset ut quisquam de quoquam ei testimonium diceret, eò quòd ipse sciret, quicquid in homine esset. 25

CAP. III. γ'.

Γ'

Erat autem homo ex Pharisæis, (Nicodemus *nomen ei,*) princeps Ju-
1 ἮΝ δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, (Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ:) ἄρχων τῶν Ἰου-
dæorum. Hic venit ad Jesum nocte, & dixit ei; Rabbi, scimus
2 δαίων. Οὗτος ἦλθε (α) πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββὶ, οἴδαμεν
quia à Deo venisti magister: nemo enim hæc signa potest facere,
ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ (β) ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν,
quæ tu facis, *si non* fuerit Deus cum eo. Respondit Jesus, & dixit ei;
3 ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ,
Amen, amen dico tibi, *Si non* quis natus fuerit *desursum,* non potest videre regnum
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν
Dei. Dicit ad eum Nicodemus: Quomodò potest homo renasci
4 τοῦ Θεοῦ. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος, Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι
senex *existens? num* potest in ventrem matris suæ *secundò* introire, & re-
γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν, καὶ γεν-
nasci? Respondit Jesus, Amen, amen dico tibi; *Si non* quis *natus* fue-
5 νηθῆναι; Ἀπεκρίθη (γ) ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Ἐὰν μή τις (δ) γεννη-
rit ex aqua, & Spiritu, non potest introire in regnum Dei.
6 θῇ ἐξ ὕδατος, καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Τὸ
Natum ex carne, caro est: & natum ex Spiritu, spiri-
(ε) γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς, σάρξ ἐστι· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος, πνεῦ-
tus est. Non mireris quia dixi tibi; Oportet vos nasci *desuper.*
7 μά ἐστι. Μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι, Δεῖ ὑμᾶς (ζ) γεννηθῆναι ἄνωθεν.
Spiritus ubi vult spirat, & vocem ejus audis, sed *non nôsti* undè venit,
Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται, 8
& quò vadat: sic est omnis natus ex Spiritu. Respondit
(η) καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύματος. Ἀπεκρίθη 9
Nicodemus, & dixit ei; Quomodò possunt hæc fieri? Respondit Je-
Νικόδημος, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι. Ἀπεκρίθη (θ) ὁ Ἰη- 10
sus, & dixit ei; Tu es magister Israel, & hæc *non noscis?* Amen,
σοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; Ἀμὴν 11
amen dico tibi; Quia quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur, & testimo-
ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυ-
nium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodò
ρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς 12
si dixero vobis cœlestia, credetis? Et nemo ascendit in cœlum, *si non*
ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ 13
ille ex cœlo *descendens,* filius hominis *existens* in cœlo. Et sicut
ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ καθὼς 14
Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium homi-
Μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως (ι) ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
nis: Ut omnis *credens* in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam.
που· Ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων (κ) εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. 15
Sic enim dilexit Deus mundum, ut filium suum *illum* unigenitum da-
(λ) Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδω- 16
ret, ut omnis *credens* in eum non pereat, sed habeat vitam æternam.
κεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ (μ) ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

MS. A. (α) πρὸς αὐτὸν νυκτὸς, (β) δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν, (γ) Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω (δ) γεννηθῇ (ε) γεγεννημένον (ζ) γεννηθῆναι (η) ἢ ποῦ (θ) Ἰησοῦς, (ι) δεῖ ὑψωθῆναι (κ) ἐπ' αὐτὸν (λ) Οὕτως (μ) ἀπόληται,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

1 * ܦܘܩܠܐ * ܬ * ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ ܓܒܪܐ ܚܕ ܡܢ ܦܪ̈ܝܫܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܫܡܗ ܢܝܩܕܝܡܘܣ
2 ܪܫܐ ܗܘܐ ܕܝܗܘ̈ܕܝܐ. * ܗܢܐ ܐܬܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܒܠܠܝܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܪܒܝ ܝܕܥܝܢܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ
ܐܫܬܕܪܬ ܡܠܦܢܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܗܠܝܢ ܐܬܘܬܐ ܠܡܥܒܕ ܕܐܢܬ ܥܒܕ ܐܢܬ ܐܠܐ ܡܢ
3 ܕܐܠܗܐ ܥܡܗ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܐܢ ܐܢܫ ܠܐ ܡܬܝܠܕ
4 ܡܢ ܕܪܝܫ. ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܚܙܐ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܢܝܩܕܝܡܘܣ. ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ
ܕܢܬܝܠܕ ܓܒܪܐ ܣܒܐ. ܕܠܡܐ ܡܫܟܚ ܬܘܒ ܕܢܥܘܠ ܠܟܪܣܐ ܕܐܡܗ ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ
5 ܘܢܬܝܠܕ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܐܢ ܐܢܫ ܠܐ ܡܬܝܠܕ ܡܢ ܡܝܐ
6 ܘܪܘܚܐ. ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܥܘܠ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܡܕܡ ܕܝܠܝܕ ܡܢ ܒܣܪܐ ܒܣܪܐ ܗܘ.
7 ܘܡܕܡ ܕܝܠܝܕ ܡܢ ܪܘܚܐ ܪܘܚܐ ܗܘ. * ܠܐ ܬܬܕܡܪ ܕܐܡܪܬ ܠܟ ܕܘܠܐ ܠܟܘܢ ܠܡܬܝܠܕܘ ܡܢ ܕܪܝܫ.
8 * ܪܘܚܐ ܐܝܟܐ ܕܨܒܝܐ ܢܫܒܐ. ܘܩܠܗ ܫܡܥ ܐܢܬ. ܐܠܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܡܢ ܐܝܟܐ ܐܬܝܐ. ܘܠܐܝܟܐ
9 ܐܙܠܐ. ܗܟܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܟܠ ܐܢܫ ܕܝܠܝܕ ܡܢ ܪܘܚܐ. * ܥܢܐ ܢܝܩܕܝܡܘܣ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚܢ ܗܠܝܢ
10 ܠܡܗܘܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܬ ܗܘ ܡܠܦܢܗ ܕܐܝܣܪܝܠ. ܘܗܠܝܢ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ.
11 * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܡܕܡ ܕܝܕܥܝܢܢ ܡܡܠܠܝܢܢ. ܘܡܕܡ ܕܚܙܝܢ ܣܗܕܝܢܢ.
12 ܘܣܗܕܘܬܢ ܠܐ ܡܩܒܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܐܢ ܕܒܐܪܥܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܝܟܢܐ
13 ܐܢ ܐܡܪ ܠܟܘܢ ܕܒܫܡܝܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܩܘܠܐ ܕܨܦܪܐ ܕܡܨܥܬ ܨܘܡܐ * ܬ * ܘܠܐ ܐܢܫ
14 ܣܠܩ ܠܫܡܝܐ ܐܠܐ ܗܘ ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܗܘ ܕܒܫܡܝܐ. * ܘܐܝܟܢܐ ܕܐܪܝܡ
15 ܡܘܫܐ ܚܘܝܐ ܒܡܕܒܪܐ. ܗܟܢܐ ܥܬܝܕ ܠܡܬܪܡܘ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. * ܕܟܠ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ ܠܐ
16 ܢܐܒܕ. ܐܠܐ ܢܗܘܘܢ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. * ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܐܚܒ ܐܠܗܐ ܠܥܠܡܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܒܪܗ
ܝܚܝܕܝܐ ܢܬܠ. ܕܟܠ ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ ܠܐ ܢܐܒܕ. ܐܠܐ ܢܗܘܘܢ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.

CAP. III.

ERat autem ibi unus ex Pharisæis, cui no- 1
men erat Nicodemus, princeps Judæorum.
Hic venit ad Jesum noctu, & dixit ei; Magi- 2
ster mi, scimus te à Deo missum fuisse docto-
rem: nemo enim potest hæc signa edere,
quæ tu edis, nisi qui Deum habeat secum.
Respondit Jesus, & dixit ei; Amen amen di- 3
co tibi, Nisi quis genitus fuerit denuò, non
potest videre regnum Dei. Inquit ei Nicode- 4
mus, Quî fieri potest ut nascatur homo se-
nex? nunquid potest iterum in uterum matris
suæ secundâ vice introire & gigni? Respon- 5
dit Jesus, & dixit ei; Amen amen dico tibi,
Nisi quis genitus fuerit ex aqua & Spiritu,
non potest ingredi regnum Dei. Quod na- 6
tum est ex carne, caro est; & quod natum
est ex Spiritu, spiritus est. Ne mireris quòd 7
dixerim tibi; Oportet vos nasci denuó. Spi- 8
ritus quò loci vult spirat, & vocem ejus au-
dis, sed nescis unde veniat & quò vadat: ita
est quisquis genitus est ex Spiritu. Respondit 9
Nicodemus, & dixit ei; Quomodo possunt
hæc fieri? Respondit Jesus & dixit ei; Tu es 10
doctor Israelitarum, & hæc nescis? Amen 11
amen dico tibi; Quod scimus, loquimur; &
quod vidimus, testamur: sed testimonium no-
strum non recipitis. Si terrena dixi vobis, 12
neque creditis; quomodo si dixero vobis
cœlestia, credetis mihi?

Matutinis medii Jejunii. 8.

Porrò nemo ascendit in cœlum nisi qui de- 13
scendit è cœlo, Filius hominis ille qui est in
cœlo. Et quemadmodum extulit Moses ser- 14
pentem in deserto, ita futurum est ut extolla-
tur Filius hominis: Ut quisquis credit in 15
eum, non pereat, sed habeat vitam æter-
nam. Ita enim dilexit Deus mundum, ut 16
Filium suum unicum dederit, ut quis-
quis credit in eum, non pereat, sed habeat
vitam æternam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

1 *وانجا بود † شخصي از معتزلان نام او † نيقوديموس * كدخدايي بود از يهوديان * در شب پيش
2 عيسي امد وبدو كفت * [خداوند من] مي دانيم كه تو ازخدا معلم فرستاده شدي *
3 براي انك اين ايت * وشكفتها * كه تو ميكني * ان كس تواند كردن كه خدا با وي باشد * *عيسي
بدو جواب داد وكفت * راست راست بتو بكويم * اكر كسي نو زاييك نشود ملكوت خدايرا نتواند
4 ديدن * *نيقوديموس كفت مرد پير چكونه † زاييك شود * مكر در شكم مادر رود * ودكر بار زاييك
5 شود * عيسي بدو كفت * راست بتو بكويم * كه اكر كسي از آب * و جان زاييك نشود نتواند
6 در ملكوت † خدا رفتن * *هر چه از كوشت زاييك شد كوشتست * و انچ از جان زاييك شد جانست *
7 8 *عجبناك مباش كه بتو كفتم * واجبست بر شما كه از نو زاييك شويد * جان هر كجا كه خواهد
بدمد * وآوازش بشنوي * ليكن نداني از كجا آمد * و بكجا مي رود * اين چنين است هر كسي
9 10 كه از جان † زاييك شد * *نيقوديموس كفت چكونه توان اين همه شدن * *عيسي كفت توي معلم
11 اسراييل و اينها نمي داني * *راست راست بتو بكويم * انچ مي دانيم بكوييم و انچ ديديم كواهي
12 مي دهيم * وكواهي ما قبول نمي كنيد * *اكر از زمين بشما كفتم باور نمي داريد * چون از آسمان

CAP. III.

ET *ibi erat quidam è Pharisæis,* 1
cui nomen Nicodemus, qui guberna-
tor erat Judæorum. Hic de nocte ad 2
Jesum venit, & ei dixit; Domine
mi, scimus quòd tu à Deo præceptor
missus sis: eò quòd hæc signa & mi-
racula, quæ tu facis, ille homo possit
facere cum quo Deus sit. Jesus ei re- 3
sponsum dedit, & dixit; Verè, ve-
rè tibi dico, Si quis denuò natus non
fuerit, regnum Dei non potest vide-
re. Nicodemus dixit; Homo senex 4
quomodo natus sit? Nunquid in ven-
trem matris eat, & aliâ vice natus
sit? Jesus ei dixit; Verè tibi dico, 5
quòd si quis ex aqua & Spiritu na-
tus non sit, non potest in regnum Dei
ingredi. Quicquid ex carne natum 6
est, caro est: & illud quod ex Spi-
ritu natum est, spiritus est. Admira- 7
tione captus ne sis, quòd tibi dixi,
Oportet vos ut denuò nati sitis. Spi- 8
ritus ubicunque vult, spirat, & vo-
cem ejus audis, sed nescit unde ve-
niat, & quo vadat: ita est quicun-
que ex Spiritu natus est. Nicode- 9
mus dixit; Quomodo possunt hæc
omnia fieri. Jesus dixit; Tu es 10
præceptor Israelis & hæc nescis?
Verè, verè tibo dico; Id quod novi- 11
mus loquimur, & id quod vidimus
testamur: & testimonium nostrum
non recipitis. Si de terrâ vobis dixi, 12
& fidem non habuistis: cùm de cœlo

Versio VULGATA LATINA.

CAP. III.

1
2 ERat autem homo ex Pharisæis, Nicodemus nomine, princeps Judæorum. Hic
venit ad Jesum nocte, & dixit ei; Rabbi, scimus quia à Deo venisti magister:
3 nemo enim potest hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. Re-
spondit Jesus; & dixit ei; Amen, amen dico tibi, Nisi quis renatus fuerit denuò,
4 non potest videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus; Quomodò potest
homo nasci, cùm sit senex? numquid potest in ventrem matris suæ iteratò in-
5 troire, & nasci? Respondit Jesus; Amen, amen dico tibi, Nisi quis renatus fu-
6 erit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Quod natum
7 est ex carne, caro est: & quod natum est ex Spiritu, spiritus est. Non mireris
8 quia dixi tibi; Oportet vos nasci denuò. Spiritus ubi vult spirat: & vocem
ejus audis, sed nescis undè veniat, aut quò vadit: sic est omnis, qui natus est
ex Spiritu. Respondit Nicodemus, & dixit ei; Quomodò possunt hæc fieri? 9
Respondit Jesus, & dixit ei; Tu es magister in Israel, & hæc ignoras? 10
Amen, amen dico tibi; Quia quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur, 11
& testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, & non creditis: 12
quomodò, si dixero vobis cœlestia, credetis? Et nemo ascendit in cœlum, nisi 13
qui descendit de cœlo, Filius hominis, qui est in cœlo. Et sicut Moyses exal- 14
tavit serpentem in deserto: ita exaltari oportet Filium hominis: Ut omnis, qui 15
credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Sic enim Deus dilexit 16
mundum, ut Filium suum unigenitum daret: ut omnis, qui credit in eum, non
pereat, sed habeat vitam æternam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل السابع *

Sectio septima.

1 * وكان رجل من الفريسيين اسمه نيقوديمس رييس اليهود * هذا اتي الي يسوع ليلا وقال له يا
2 معلم نحن نعلم انك اتيت من الله معلما . لانه ليس يقدر احد ان يعمل هذه الايات التي
3 تعمل الا من كان الله معه * اجابه يسوع قايلا امين امين اقول لك انه من لم يولد من احري
4 لن يقدر ان يعاين ملكوت الله * قال له نيقوديمس كيف يمكن ان يولد انسان من احري بعد
5 شيخوخته . ايقدر ان يلج بطن امه ثانيه ثم يولد * اجابه يسوع قايلا امين امين اقول لك ان
6 من لم يولد من الماء والروح لن يقدر ان يدخل ملكوت الله * لان المولود من الجسد جسد
7 هو والمولود من الروح فهو روح * فلا تعجبن من قولي لك انه ينبغي لكم ان تولدوا من *
8 احري * الريح تهب حيث تشاء وتسمع صوتها . لكنك لست تعلم من اين تاتي ولا الي اين تذهب .
9
10 هكذي هو كل مولود من الروح * اجاب نيقوديمس قايلا كيف يمكن ان يكون هذا * اجابه
11 يسوع قايلا انت معلم اسراييل افلا تعلم هذا * امين امين اقول لك انا انما ننطق بما نعلم
12 ونشهد بما رايتنا . ولستم تقبلون شهاداتنا * اذ كنت اعلمتكم الارضيات ولستم تومنون
13 فكيف ان قلت لكم السماييات تصدقون * وما يصعد احد الي السماء الا الذي نزل
14 من السماء بن البشر الكاين في السماء * وكما رفع موسي الحيه في البريه فهكذي ينبغي ان
15
16 يرفع بن البشر * كي كل من يومن به لا يهلك بل يكون له الحياه الابديه * هكذي احب
الله العالم حتي بذل ابنه الوحيد . كيلا يهلك كل من يومن به بل ينال حياه الابد .

CAP. III.

ERat autem vir inter Pharisæos, no- 1
mine Nicodemus, princeps Judæorum.
Hic venit ad Jesum noctu, & dixit ei; 2
Magister, nos scimus quòd veneris à
Deo præceptor: quandoquidem non po-
test quisquam facere hæc signa quæ facis,
nisi ille cum quo fuerit Deus. Respondit 3
ei Jesus, dicens; Amen, amen dico
tibi, Quòd qui non gignitur vice se-
cundâ, neutiquam poterit videre regnum
Dei. Dixit ei Nicodemus; Quomodò 4
possibile est ut nascatur quis vice secundâ
post senectutem suam? Num potest co-
nari in ventrem matris suæ denuò, ac
tum nasci? Respondit ei Jesus, dicens; 5
Amen, amen dico tibi, Quòd quicunque
non fuerit natus ex aqua & Spiritu, nus-
quam poterit intrare regnum Dei. Quia 6
natum ex corpore, corpus: & natum ex
Spiritu, est spiritus. Ne mirêris quòd 7
dicam tibi, oportere vos nasci vice se-
cundâ. Ventus perflat quò vult, & 8
quidem audis vocem ejus, sed non nôsti
undè veniat, neque quò vadat. Ejus-
modi est quilibet natus ex Spiritu.
Respondit Nicodemus, dicens; Quo- 9
modò potest fieri hoc? Respondit ei 10
Jesus, dicens; Tu es præceptor Isra-
elis, & ignoras hoc? Amen, amen dico 11
tibi, Quia nos quidem loquimur quod
scimus, & testamur quod vidimus: &
tamen non accipitis testimonia nostra.
Quum significaverim vobis terrena & 12
non credatis: quomodò si dixero vobis
cœlestia, credetis? Et non ascendet 13
quisquam in cœlum, nisi qui descendit
de cœlo, Filius hominis existens in
cœlo. Et prout exaltavit Moyses ser- 14
pentem in deserto, ita oportet exaltari
Filium hominis: Ut quisquis credit 15
in ipsum, non pereat, sed sit ei vita
æterna. Adeò dilexit Deus mundum, 16
ut commutaverit filium suum unicum,
ut ne pereat omnis qui credit in
eum, sed consequatur vitam æter-
nam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ ፡ ኒቆዲሞስ ፡፡ ፨

1 ወሃሎ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ እምፈሪሳውያን ፡ ወኒቆዲሞስ ፡ ስሙ ፡ መልአኮሙ ፡ ለአይሁድ ፡፡ ፨
2 ወውእቱ ፡ መጽአ ፡ ኀቤሁ ፡ ሌሊተ ፡ ወይቤሎ ፡ ረቢ ፡ ናአምር ፡ ከመ ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔ
ር ፡ መጻእከ ፡ መምህረ ፡፡ ወአልቦ ፡ ዘይገብር ፡ ዘንተ ፡ ትእምረ ፡ ዘአንተ ፡ ትገብር ፡ ዘእን
3 በለ ፡ ዘእግዚአብሔር ፡ ምስሌሁ ፡፡ ፨ ወአውሥአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎ ፡ አሜ
ን ፡ አሜን ፡ እብለከ ፡ ዘኢተወልደ ፡ ዳግመ ፡ ኢይሬኢያ ፡ ለመንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ፨
4 ወይቤሎ ፡ ኒቆዲሞስ ፡ ወእፎ ፡ ይትከሀል ፡ ሰብእ ፡ ተወልዶ ፡ ዳግመ ፡ እምድኅረ ፡ልህቀ ፡ ይክ
5 ልኑ ፡ በዊእ ፡ ወገቢእ ፡ ውስተ ፡ ከርሠ ፡ እሙ ፡ ወይትወለድ ፡ ዳግመ ፡፡ ፨ ወአውሥአ ፡ እግ
ዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎ ፡ አሜን ፡ አሜን ፡ እብለከ ፡ ዘኢተወልደ ፡ እማይ ፡ ወእምነ ፡ መንፈ
6 ስ ፡ ቅዱስ ፡ ኢይክል ፡ በዊእ ፡ ውስተ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፨ ዘተወልደ ፡ እም
7 ሥጋ ፡ ሥጋ ፡ ውእቱ ፡ ወዘተወልደ ፡ እመንፈስ ፡ መንፈስ ፡ ውእቱ ፡ ፨ ኢታንክሩ ፡ እስመ ፡
8 እቤለክሙ ፡ ሃለወክሙ ፡ ትትወለዱ ፡ ዳግመ ፡፡ ፨ እስመ ፡ መንፈስሰ ፡ ኀበ ፡ ፈቀደ ፡ ይነፍሕ ፡
ወቃሎ ፡ ትሰምዕ ፡ ወኢታአምር ፡ እምኀበ ፡ ይመጽእ ፡ ወኀበሂ ፡ ይሐውር ፡፡ ከማሁኬ ፡ ው
9 እቱ ፡ ኵሉ ፡ ዘይትወለድ ፡ እምነ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡ ፨ ወአውሥአ ፡ ኒቆዲሞስ ፡ ወይ
10 ቤሎ ፡ ወእፎ ፡ ይትከሃል ፡ ከመዝ ፡ ካዊን ፡፡ ፨ ወአውሥአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤ
11 ሎ ፡ አንተ ፡ ሊቀሙ ፡ ለእስራኤል ፡ ወዘንተ ፡ ኢታአምር ፡፡ ፨ አሜን ፡ አሜን ፡ እብለክሙ ፡
ከመ ፡ ዘናአምር ፡ ንነግር ፡ ወበዘ ፡ ርኢነ ፡ ሰማዕተ ፡ ንከውን ፡፡ ወሰማዕተነሰ ፡ ተአብዩነ ፡ ነሢ
12 አ ፡ ፨ ወሶበ ፡ እንዘ ፡ ዘበምድር ፡ እነግረክሙ ፡ ወኢተአምኑኒ ፡ እፎ ፡ ተአምኑኒ ፡ እመ ፡
13 ነገርኩክሙ ፡ ዘበሰማያት ፡፡ ፨ አልቦ ፡ ዘዐርገ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘወረደ ፡ እም
14 ሰማይ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ሕያው ፡፡ ፨ ወበከመ ፡ ሞሴ ፡ ሰቀሎ ፡ ለአርዌ ፡ ምድር ፡ በገዳ
15 ም ፡ ከማሁ ፡ ሃለወ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ይስቀል ፡ ፨ ከመ ፡ ኵሉ ፡ ዘይአምን ፡ ብ
16 ቱ ፡ ይሕየው ፡ ለዓለም ፡፡ ፨ ወከመዝ ፡ አፍቀሮ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለዓለም ፡ እስከ ፡ ወልዶ ፡
ዋሕዶ ፡ መጠወ ፡ ከመ ፡ ኵሉ ፡ ዘይአምን ፡ ቦቱ ፡ ኢይትሐጐል ፡ ወይረክብ ፡ ሕይ
ወተ ፡ ዘለዓለም ፡ ፨

CAP. III.

De Nicodemo.

ET fuit quidam homo ex Pharisæis, & nomen ejus Nicodemus princeps Ju- 1
dæorum. Et ipse venit ad eum nocte, & dixit ei; Rabi, scimus quòd à Deo ve- 2
nisti doctor; & nemo est qui facit hoc signum quod tu facis, nisi is cum quo
fuerit Deus. Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Amen, amen dico tibi; 3
Qui non natus est denuò, non videbit regnum Dei. Et dixit ei Nicodemus, Et 4
quomodo potest homo gigni denuò? postquam senuerit, potéstne intrare & rever-
tere in uterum matris suæ, & gigni denuò? Et respondit Dominus Jesus, & dixit 5
ei; Amen, amen, dico tibi; Qui non natus est ex aqua, & à Spiritu sancto, non po-
test intrare in regnum Dei. Quod natum est ex carne, caro est; & quod natum est 6
ex Spiritu, spiritus est. Ne miremini quia dico vobis, Oportet vos gigni denuò. 7
Quia spiritus ubi vult spirat, & vocem ejus audis, & nescis unde veniat, & quò 8
vadat: sic igitur est omnis qui generatur à Spiritu sancto. Et respondit Nicode- 9
mus, & dixit ei; Et quomodo potest ita fieri? Et respondit Dominus Jesus, & 10
dixit ei; Tu magister Israelis, & hoc nescis? Amen, amen dico vobis,
quòd quæ scimus loquimur; & de *rebus* quas vidimus, testimonium edimus: 11
& testimonium nostrum recusatis accipere. Et si terrena loquutus sum vo- 12
bis, & non creditis mihi; quomodo credetis mihi si loquutus sum vobis cœ-
lestia? Nullus est qui ascendit in cœlum, nisi qui descendit à cœlo, Filius 13
hominis. Et sicut Moses suspendit serpentem in deserto, sic oportet Filium 14
hominis suspendere. Ut omnis qui credit in eo, vivat in æternum. Et adeò 15
dilexit Deus mundum, ut filium unicum suum tradidit, ut omnis qui credit 16
in eo, non pereat, sed inveniat vitam æternam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 بگویم چگونه باور دارید . * وکسي در اسمان نرفت الا انك از آسمان فرود آمد . فرزند آدمي *
14 انك بر اسمانست * انچنانك موسي در بیابان مار رابلند برداشت . این چنین فرزند ادمي
15 خواهد كه بلند † برداشته شود . * تا هر كسي كه بدو ایمان † بیاورد . تباه نشود . لیكن
16 مر اورا † زندگاني جاوید باشد † تا ابد . * واین چنین خدا خلق را دوست داشت . كه فرزند یگانه
خودرا بدیشان فرستاد . تا هر كه بدو ایمان بیاورد گم نشود . لیكن زندگاني جاوید † مر اورا باشد .

dixero, quomodò fidem habebitis?
Et nemo in cœlum ascendit, nisi is 13
qui de cœlo descendit, Filius homi-
nis qui in cœlo est. Quemadmodum 14
Moses in deserto serpentem exal-
tavit, ita Filius hominis futurus
est ut exaltetur: Ut quisquis in 15
eum credit, non pereat, sed ei vita
æterna sit in perpetuum. Nam sic Deus 16
homines dilexit, ut Filium suum uni-
cum ad eos mitteret, ut quicunque in
eum fidem habet non pereat, sed
vita æterna ei sit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Δ'.

Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut judicet mundum: sed ut
17 Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον· ἀλλ' ἵνα
salvetur mundus per ipsum. *Credens* in eum, non judicatur: qui autē non *credens*,
18 σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων,
jam judicatus est: quia non credidit in nomine unigeniti filii Dei. Hoc
19 ἤδη κέκριται· ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Αὕτη
autem est judicium: quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines
δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι
magis tenebras, quàm lucem: erant enim mala eorum opera. Omnis
20 μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ (ν) πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. Πᾶς
enim *mala agens*, odit lucem, & non venit ad lucem, ut non arguantur
γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ
opera ejus. *At faciens* veritatem, venit ad lucem, ut manifestetur
21 (ξ) τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ
ejus opera, quia in Deo sunt facta. Post hæc venit Jesus &
22 αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστιν εἰργασμένα. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν (ο) ὁ Ἰησοῦς καὶ
discipuli ejus in Judæam terram, & illic morabatur cum eis, & baptizabat.
κβ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν, καὶ ἐβάπτιζεν.
Erat autem & Joannes baptizans in *Ænon* juxta Salim, quia aquæ multæ
23 Ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ (π) Σαλεὶμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ
γ/κε erant illic: & veniebant, & baptizabantur. Nondum enim *erat* missus in
24 ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο, καὶ ἐβαπτίζοντο. Οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς
δ carcerem Joannes. Facta est *ergò* quæstio ex discipulis Joannis cum Ju-
Δ/κζ τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ (ρ) Ἰου- 25
dæis de purificatione. Et venerunt ad Joannem, & dixerunt ei. Rabbi,
ι δαίων περὶ καθαρισμοῦ. Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην, καὶ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββὶ, 26
qui erat tecum trans Jordanem, cui tu *testatus es*, ecce hic baptizat, & omnes
ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες
veniunt ad eum. Respondit Joannes & dixit; Non potest homo
ἔρχονται πρὸς αὐτόν. Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν, Οὐ δύναται ἄνθρωπος 27
accipere *nihil, si non* fuerit datum ei de cœlo. Ipsi vos mihi
κη λαμβάνειν οὐδὲν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Αὐτοὶ ὑμεῖς μοι 28
α *testamini*, quòd dixerim; Non sum ego Christus, sed quia missus sum
μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον, Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ
ante illum. *Habens* sponsam, sponsus est: *at* amicus sponsi
κθ ἔμπροσθεν ἐκείνου. Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου 29
ι *stans* & *audiens* eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi: hoc ergò gaudium
ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου· αὕτη οὖν ἡ χαρὰ
meum impletum est. Illum oportet crescere, me autem minui. *Supernè*
ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. Ὁ ἄνωθεν 30
veniens, super omnes est: *existens* de terra, de terra est, & de 31
ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστι, καὶ ἐκ
terra loquitur: de cœlo *veniens*, super omnes est.
τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστί.

MS. A. (ν) αὐτῶν πονηρὰ τὰ (ξ) αὐτοῦ τὰ ἔργα. (ο) Ἰησοῦς (π) Σαλεὶμ, (ρ) Ἰουδαίου

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܠܐ ܓܝܪ ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܠܒܪܗ ܠܥܠܡܐ ܕܢܕܘܢܝܘܗܝ ܠܥܠܡܐ. ܐܠܐ ܕܢܚܐ ܥܠܡܐ ܒܐܝܕܗ. * ܡܢ
18 ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ. ܠܐ ܡܬܕܝܢ. ܘܡܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ. ܡܢ ܟܕܘ ܕܝܢ ܗܘ. ܕܠܐ ܗܝܡܢ ܒܫܡܐ
19 ܕܝܚܝܕܝܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. * ܗܢܘ ܕܝܢ ܕܝܢܐ. ܕܢܘܗܪܐ ܐܬܐ ܠܥܠܡܐ. ܘܐܚܒܘ ܒܢܝܢܫܐ
20 ܠܚܫܘܟܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܢܘܗܪܐ. ܕܗܘܘ ܗܘܘ ܥܒܕܝܗܘܢ ܒܝܫܐ. * ܟܠ ܓܝܪ
21 ܕܣܢܝܬܐ ܣܥܪ. ܣܢܐ ܠܢܘܗܪܐ. ܘܠܐ ܐܬܐ ܠܘܬ ܢܘܗܪܐ. ܕܠܐ ܢܬܟܣܘܢ ܥܒܕܘܗܝ. * ܗܘ
ܕܝܢ ܕܥܒܕ ܩܘܫܬܐ. ܐܬܐ ܠܘܬ ܢܘܗܪܐ ܕܢܬܝܕܥܘܢ ܥܒܕܘܗܝ ܕܒܐܠܗܐ ܡܬܥܒܕܝܢ. * ܕܩܘܕܫ
22 ܥܕܬܐ ܩܪ * ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܐܪܥܐ ܕܝܗܘܕ. ܘܬܡܢ
23 ܡܬܗܦܟ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܘܡܥܡܕ. * ܐܦ ܝܘܚܢܢ ܕܝܢ ܡܥܡܕ ܗܘܐ. ܒܥܝܢ ܝܘܢ ܕܒܓܢܒ
24 ܫܠܝܡ. ܡܛܠ ܕܡܝܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܗܘܘ ܬܡܢ. ܘܐܬܝܢ ܗܘܘ ܘܡܥܡܕܝܢ. * ܠܐ ܓܝܪ
25 ܥܕܟܝܠ ܢܦܠ ܗܘܐ ܝܘܚܢܢ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ. * ܗܘܬ ܕܝܢ ܒܥܬܐ ܠܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
26 ܕܝܘܚܢܢ ܥܡ ܚܕ ܝܗܘܕܝܐ ܥܠ ܕܘܟܝܘܬܐ. * ܘܐܬܘ ܠܘܬ ܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܪܒܢ
ܗܘ ܕܥܡܟ ܗܘܐ ܒܥܒܪܐ ܕܝܘܪܕܢܢ. ܗܘ ܕܐܢܬ ܐܣܗܕܬ ܥܠܘܗܝ. ܗܐ ܐܦ ܗܘ ܡܥܡܕ. ܘܣܓܝܐܐ ܐܬܝܢ
27 ܠܘܬܗ. * ܥܢܐ ܝܘܚܢܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܡܫܟܚ ܒܪܢܫܐ ܠܡܣܒ ܡܕܡ ܡܢ ܨܒܝܢ ܢܦܫܗ
28 ܐܠܐ ܐܢ ܢܬܝܗܒ ܠܗ ܡܢ ܫܡܝܐ. * ܐܢܬܘܢ ܣܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܕܐܡܪܬ. ܕܠܐ ܗܘܝܬ
29 ܐܢܐ ܡܫܝܚܐ. ܐܠܐ ܫܠܝܚܐ ܐܢܐ ܩܕܡܘܗܝ. * ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܟܠܬܐ ܚܬܢܐ ܗܘ
ܪܚܡܗ ܕܝܢ ܕܚܬܢܐ ܗܘ ܕܩܐܡ ܘܫܡܥ ܠܗ. ܒܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܚܕܐ ܡܛܠ ܩܠܗ ܕܚܬܢܐ. ܗܕܐ
30 31 ܗܟܝܠ ܚܕܘܬܐ ܕܝܠܝ ܗܐ ܡܫܡܠܝܐ. * ܠܗܘ ܘܠܐ ܠܡܪܒܐ. ܘܠܝ ܠܡܙܥܪܘ. * ܗܘ ܓܝܪ
ܕܡܢ ܠܥܠ ܐܬܐ. ܠܥܠ ܡܢ ܟܠ ܗܘ. ܘܗܘ ܕܡܢ ܐܪܥܐ ܡܢ ܐܪܥܐ ܗܘ. ܘܡܢ ܐܪܥܐ ܡܡܠܠ.
ܘܗܘ ܕܡܢ ܫܡܝܐ ܐܬܐ ܠܥܠ ܡܢ ܟܠ ܗܘ.

Non enim misit Deus Filium suum in mundum ut condemnet mundum, sed ut servetur mundus per eum. 17
Qui credit in eum, non condemnatur: qui verò non credit, jamdiu condemnatus est: quippe qui non crediderit in nomen unigeniti Filii Dei. 18
Hæc est autem condemnatio, Quia Lux venit in mundum, & dilexerunt homines tenebras potiùs quàm Lucem: erant siquidem opera eorum mala. 19
Quisquis enim abominanda agit, odit Lucem: nec venit ad Lucem, ne arguantur opera ejus. 20
Qui verò agit veritatem, venit ad Lucem ut innotescant opera ipsius, quòd in Deo facta sint. 21

Ad oblationem encœniis ecclesiæ. 9.

Posteà venit Jesus & discipuli ejus in terram Judææ, & illic conversabantur cum eis, & baptizabat. 22
Baptizabat autem & Johannes in In-Jon, *(fonte columbæ)* quod est ad latus Salim: quoniam aquæ erant illic multæ: & veniebant & baptizantur. 23
Nondum enim conjectus fuerat Johannes in carcerem. 24
Orta est autem quæstio uni ex discipulis Johannis cum Judæo quodam de purgatione. 25
Et venerunt ad Johannem, & dixerunt ei; Magister noster, Is qui tecum erat ultra Jordanem, de quo testimonium perhibuisti, en & ipse baptizat, multique veniunt ad eum. 26
Respondit Johannes, & dixit eis; Non potest homo suscipere quicquam per semetipsum, nisi datum ei fuerit de cœlo. 27
Vos estis mihi testes me dixisse, quòd ego non sum Christus, sed missus illi prævius. 28
Qui habet Sponsam, Sponsus est: amicus autem ille Sponsi, qui stat & audit eum, gaudio magno gaudet propter vocem Sponsi: hoc ergò gaudium meum ecce impletum est. 29
Illum oportet crescere, me verò minui. 30
Is enim qui supernè venit, supra omnia est: is autem qui de terra, de terra est, & terrena loquitur: is qui è cœlo venit, supra omnes est. 31

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 *خدا فرزند خودرا بعالم نفرستاد كه داوري كند • الا كه عالم در دست او زنده شوند •
18 *وهر كه بدو ايمان بياورد • داوري نخورد • وانك ايمان نياورد • از اغاز در داوري باشد •
19 واز فرزند خدا بيكانه شود • * اينست داوري • كه نور در عالم آمد • ومردم تاريكي را
20 دوست داشتند • از نور بيشتر • سبب انك كردارهاء ايشان بدست • * هر كه ناپذير كند •
21 روشنايي را دوست ندارد • وپيش روشنايي نيايد • تا كردارهاء او رسوا نشود • * وانك راستي ورزد •
پيش روشنايي ايد تا كرداري كه ميان او وخداست • دانسته شود

هشتم بار دوم كواهي يحيي براي مسيح

22 * بعد ازين عيسي با شاكردان خود † در
23 زمين يهودا آمد ومي كرديد ومي شست • * ويحيي نيز در چشمهٔ يون • كه بر كنار شاليم
24 است مي شست • براي انك آب انجا بسيار بود • مردم انجا شسته مي † شدند • * ويحيي هنوز در
25 زندان † نيفتاده بود • * وميان يكي از شاكردان يحيي • ويكي يهودي كفت كويي شد † براي
26 پاك شدن شستني را • * آمد پيش يحيي • وبدو كفت بزرك ما • انك با تو بود در كذركاه اردن •

Deus Filium suum in mundum non misit, ut judicium faciat, sed ut homines *mundi per manum ejus vivant.* 17
Et quicunque in ipsum fidem habuerit, judicium non subibit: qui verò fidem non habuerit, ab initio in judicio est, & à Filio Dei alienus erit. 18
Hoc est judicium, Quòd Lux in mundum venit, & homines tenebras dilexerunt, potiùs quàm Lucem: eâ de causa quòd opera eorum mala essent. 19
Quicunque inaccepta facit Lucem non diligit, & ad Lucem non venit, ne opera ejus probro sint. 20
Is verò qui rectum exercet, ad Lucem venit, ut opus, quod inter ipsum & Deum est, cognitum sit. 21

VIII. Secundâ vice testimonium Johannis de Christo.

Post hæc Jesus cum discipulis suis in terram Judææ venit: & illic *versabatur, & baptizabat.* 22
Et Johannes etiam in fonte Jon, qui juxta Salim est baptizabat, eò quòd aqua ibi multa esset, homines igitur *illic baptizati sunt.* 23
Johannes enim adhuc in carcerem non conjectus erat. 24
Et inter unum ex discipulis Johannis et Judæum quendam disceptatio fuit de purificatione lotionis. 25
Venit itaq; ad Johannem, et ei dixit; Magister noster, ille qui tecum erat in transitu Jordanis, 26

Versio VULGATA LATINA.

17 Non enim misit Deus Filium suum in mundum, ut judicet mundum, sed ut salvetur
18 mundus per ipsum. Qui credit in eum, non judicatur: qui autem non credit, jam
19 judicatus est: quia non credit in nomine unigeniti Filii Dei. Hoc est autem ju-
dicium: quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras, quàm
20 lucem: erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui malè agit, odit lucem,
21 & non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus: Qui autem facit veritatem,
22 venit ad lucem, ut manifestentur opera ejus, quia in Deo facta sunt. Post hæc ve-
nit Jesus, & discipuli ejus, in terram Judæam: & illic demorabatur cum eis, &
23 baptizabat. Erat autem & Joannes baptizans in Ænnon, juxta Salim: quia aquæ
24 multæ erant illic, & veniebant, & baptizabantur. Nondum enim missus fuerat
Joannes in carcerem. Facta est autem quæstio ex discipulis Joannis cum Judæis 25
de Purificatione. Et venerunt ad Joannem, & dixerunt ei; Rabbi, qui erat te- 26
cum trans Jordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes
veniunt ad eum. Respondit Joannes, & dixit; Non potest homo accipere quid- 27
quam, nisi fuerit ei datum de cœlo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis, quòd 28
dixerim; Non sum ego Christus: sed quia missus sum ante illum. Qui habet 29
sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi, qui stat, & audit eum, gaudio gaudet
propter vocem sponsi. Hoc ergò gaudium meum impletum est. Illum oportet 30
crescere, me autem minui. Qui desursùm venit, super omnes est. Qui est de 31
terra, de terra est, & de terra loquitur. Qui de cœlo venit, super omnes est.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 18 * لانه لم يرسل الله ابنه الي العالم ليدين العالم لكن ليحيي به العالم * ومن يومن به لا
19 يدان ومن لم يومن به فهو مدان * لانه لم يومن باسم الوحيد بن الله * وهذه هي
الدينونة ان النور جاء الي العالم واحب الناس الظلمة اكثر من النور لان اعمالهم كانت
20 سرير * لان كل من يعمل السيئات يبغض النور وليس يقبل الي النور لئلا تبكت اعماله لانها
21 22 سرير * فاما الذي يعمل الحق فانه يقبل الي النور وتظهر اعماله انها بالله معمولة * وبعد هذا
23 اقبل يسوع وتلاميذه الي ارض اليهودية وكان يتردد هناك معهم ويعمد * وقد كان يوحنا يعمد
24 ايضا في عين نون التي الي جانب ساليم لكثرة الماء هناك * وكانوا ياتون فيعتمدون * لانه لم
25 يكن يوحنا بعد القي في السجن * وكانت مناظرة بين تلاميذ يوحنا واليهود من اجل
26 التطهير * فاقبلوا الي يوحنا وقالوا له يا معلم ذاك الذي كان معك في عبر الاردن الذي انت
27 شهدت له هوذا يعمد وياتي اليه الكل * اجابهم يوحنا قائلا لن يقدر الانسان ان ياخذ شيا الا
28 29 ان يعطاه من السماء * انتم تشهدون لي اني قلت اني لست المسيح لكن ارسلت امام ذاك * من له
عروس فهو ختن وصديق الختن الواقف المصغي اليه يفرح فرحا من اجل صوت الختن فالان
30 31 هوذا فرحي قد تم * ينبغي لذاك ان ينمو ولي ان انقص * لان الذي جاء من العلاء هو اعلا من
كل شي والذي من الارض فهو ارضي ومن الارض ينطق والذي من السماء اتي هو فوق الكل *

Quia non misit Deus filiū suum in mun- 17
dum, ut judicet mundum: sed ut salvetur
per ipsum mundus. Et qui crediderit in 18
eum non judicabitur; & qui non credi-
derit in ipsum, jam judicatus est: quia
non credidit in nomine unici filii Dei.
Et hoc est judicium, quia Lux venit in 19
mundum, & dilexerunt homines tene-
bras magis quàm Lucem, quia opera eorū
erant mala. Nam quicunque perpetrat 20
scelera, odit Lucem, & non venit ad Lu-
cem, ne arguantur opera ejus, quia mala
sunt. Qui autem facit veritatem, is qui- 21
dem venit ad Lucem, & apparent opera
ejus, quippe quæ in Deo facta. Et post hoc 22
venit Jesus, & discipuli ejus in terram
Judeæ, & versabatur ibi cum eis, &
baptizabat. Et Johannes baptizabat et- 23
iam in fonte Nun, qui est ad latus Salim,
ob multitudinem aquæ ibidem. Et veni-
ebant, & baptizabantur: Quia non fu- 24
erat Johannes adhuc projectus in car-
cerem. Et facta est quæstio inter discipu- 25
los Johannis, & Judæos de purificatio-
ne. Et venerunt ad Johannem, & dixe- 26
runt ei; Magister ille qui erat tecum
trans Jordanem, cui tu attestatus es, ec-
ce etiam baptizat, & veniunt ad eum
omnes. Respondit eis Johannes, dicens; 27
Non potest homo arrogare sibi quicquam,
quin id concedatur illi de cælo. Vos te- 28
stamini mihi quòd dixerim; Quia non
sum Christus, sed missus sum ante illum.
Quicunq; habet sponsam, sponsus est: & 29
amicus sponsi assistens auscultansq; eum,
gaudet gaudio propter vocem sponsi.
Nunc igitur ecce gaudium meum jam im-
pletum est. Oportet illum crescere, & me 30
minui. Quia qui venit ab excelso, 31
ipse est excelsior quâlibet re: & qui de
terra est, ipse quidem terrenus est, & de
terra loquitur: Et qui de cælo venit, ipse
est super omnia:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 እስመ፡ ኢፈነወ፡ እግዚአብሔር፡ ለወልዱ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ከመ፡ ይኰንኖ፡ ለዓለም፡ ዘ
18 እንበለ፡ ከመ፡ ያሕይዎ፡ ለዓለም፡ በእንቲአሁ፡፡=፦ ዘይኤምን፡ ቦቱ፡ ኢይትኴነን፡ ወዘሰ፡
ኢይኤምን፡ ቦቱ፡ ወድአ፡ ተኰነነ፡ እስመ፡ ኢአመነ፡ በወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ዋሕድ፡፡=፦
19 ዘውእቱ፡ ኵነኔሁ፡ እስመ፡ ብርሃን፡ መጽአ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ወአፍቀሮ፡ እግዚአብሔር፡
ለዓለም፡ ወአብደረ፡ ሰብእ፡ ጽልመተ፡ እምብርሃን፡ እስመ፡ እኩይ፡ ምግባሪሆሙ፡፡=፦
20 እስመ፡ ኵሉ፡ ዘእኩይ፡ ምግባሩ፡ ይጸልእ፡ ብርሃነ፡ ወኢይመጽእ፡ ኀበ፡ ብርሃን፡ ከመ፡
21 ኢይትከሠቶ፡ ምግባሩ፡፡=፦ ወዘሰ፡ ጽድቅ፡ ምግባሩ፡ ይመጽእ፡ ኀበ፡ ብርሃን፡ ከመ፡ ያ
22 ስተርኢ፡ ምግባሩ፡ እስመ፡ በእንተ፡ እግዚአብሔር፡ ይገብር፡፡=፦ ወእምዝ፡ ሖረ፡ እግ
ዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወአርዳኢሁ፡ ውስተ፡ ምድረ፡ ይሁደ፡ ወነበረ፡ ህየ፡ ምስሌሆሙ፡ ወአጥመ
23 ቀ፡፡=፦ ወሀሎ፡ ዮሐንስኒ፡ ያጠምቅ፡ በሔኖን፡ በቅሩበ፡ ሳሌም፡ እስመ፡ ቦቱ፡ ህየ፡ ብ
24 ዙኅ፡ ማየ፡ ወይመጽኡ፡ ኀቤሁ፡ ወያጠምቆሙ፡፡=፦ እስመ፡ ዓዲሁ፡ ኢተወድየ፡ ዮሐን
25 ስ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ሞቅሕ፡፡=፦ በእንተ፡ ጥምቀተ፡ ጥህረቶሙ፡፡=፦ ወእምዝ፡ ኮ
26 ነ፡ ተኃሥሦ፡ አርደኢሁ፡ ለዮሐንስ፡ ምስለ፡ አይሁድ፡ በእንተ፡ አጥህሮ፡=፦ ወሖሩ፡ ኀ
በ፡ ዮሐንስ፡ ወይቤልዎ፡ ረቢ፡ ዝኩ፡ ዘምስሌከ፡ ሃሎ፡ በማዕደተ፡ ዮርደኖስ፡ ዘእንተ፡ ለሊ
ከ፡ ሰማዕተ፡ ከንከ፡ በእንቲአሁ፡ ናሁ፡ ሃሎ፡ ውእቱኒ፡ ያጠምቅ፡ ወ ኵሉ፡ ይሖውር፡ ኀቤ
27 ሁ፡=፦ ወአውሥአ፡ ዮሐንስ፡ ወይቤ፡ ኢይክል፡ ሰብእ፡ ነሢአ፡ ለሊሁ፡ ወኢ፡ ምንተኒ፡ እ
28 መ፡ ኢተውህቦ፡ ሎቱ፡ እምሰማይ፡=፦ አንትሙ፡ ለሊክሙ፡ ስማዕትየ፡፡ ከመ፡ እቤለክ
ሙ፡ አንሰ፡ ኢኮንኩ፡ ክርስቶስሃ፡ ደእሙ፡ ላንሰ፡ ተፈነውኩ፡ ቅድሜሁ፡ እሰብክ፡ ሎቱ፡፡=፦
29 ዘቦ፡ መርዓተ፡ መርዓዊ፡ ውእቱ፡ ወዓርኩሰ፡ ለመርዓዊ፡ ዘይቀውም፡ ወይሰምዕ፡ ፍሥሐ፡
30 ይትፈሣሕ፡ በእንተ፡ ቃለ፡ መርዓዊ፡፡ ወፍሥሐ፡ ዚአየሰ፡ ተፈጸመ፡=፦ ወእንቲአሁሰ፡
31 ትበዝኅ፡ ወእንቲአየሰ፡ ተሰልጠት፡፡=፦ ዘእምላዕሉ፡ መጽአ፡ መልዕልተ፡ ኵሉ፡
ውእቱ፡ ወዘእምድርሰ፡ ውእቱ፡ እምድር፡ ውእቱ፡ ወዘበ፡ ምድር፡ ይነግር፡፡ ወዘእምሰማይስ፡ መጽአ፡ መልዕልተ፡ ኵሉ፡ ውእቱ፡፡=፦

Quia non misit Deus filium suum in mundum ut judicet mundum, sed ut ser- 17
varet mundum per eum. Qui credit in eo, non judicabitur: & qui non credit 18
in eo, jam judicatus est, quia non credidit in filio Dei unico. Hoc est judi- 19
cium ejus, quia Lux venit in mundum & dilexit Deus mundum, & appetiit hò-
mo tenebras magis quam Lucem, quia mala *sunt* opera eorum. Quia omnis 20
cujus opus malum est, odit Lucem, & non veniet ad Lucem, ut non reveletur
opus suum. Et is cujus justum est opus, veniet ad Lucem, ut manifestum faci- 21
at opus sutim, quia propter Deum operatur. Et tunc abiit Dominus Jesus 22
& discipuli ejus in terram Judææ, & commoratus est ibi cum illis, & bapti-
zavit. Et erat Johannes Baptista in Henon prope Salem, quia erant ibi mul- 23
tæ aquæ: & veniebant ad eum, & baptizabat eos. Quia adhuc non conjectus 24
fuerat Johannes in carcerem.

De baptismo purificationis eorum.

Et tùnc facta est quæstio discipulorum Johannis cum Judæis de purificatione. 25
Et venerunt ad Johannem, & dicebant ei; Rabi, qui tecum erat trans Jorda- 26
nem, de quo tu testis factus es, ecce ille baptizat, & omnis venit ad eum. Et 27
respondit Johannes, & dixit; Non potest homo recipere ipse quicquam, si non
dàtum fuerit ei à cœlo. Vos ipsi testes mei *estis*, quòd dixerim vobis; Ego non 28
sum Christus, sed ego missus sum ante illum, prædicare illum. Qui habet 29
sponsam sponsus est; & amicus sponsi qui stat & audit, gaudio gaudet propter
vocem sponsi: & gaudium meum impletum est. Ipsum *oportet* crescere, & me 30
minui. Qui desursùm venit, supra omnes est: & qui de terra est, de terra est; 31
& terrestria loquitur: & qui de cœlo venit, supra omnes est.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 كه تو بهر او كواهي دادي اينك او نيز مي شويد * وبسياران بيش او مي آيند * يحيي
جواب داد وكفت * فرزند ادمي نتواند * كه از ارادت خود چيزي ستاند * مكر از آسمان †
28 بدو چيزي † بخشوده باشد * شما براي من كواهي مي دهيد * كه كفتم من مسيح نيستم * ليكن
29 رسولم بيش او * هر كه عروس دارد داماد است * وانك داماد را دوست دارد * آنست كه
بشادماني بايستد * وكوش باواز داماد دارد * وچون بشنود اواز اورا * شادمان كردد * واينست
30 31 شادماني من كه تمام شد * اورا مي بايد كه افزونتر شود * ومن كمتر شوم * سبب
انك هر كه از بلندي آمد * از هر چيزي بلندترست * وانك از زمين است * زميني است * واز
زمين سخن كويد * وانك از اسمان آمد * از همه بلندترست *

de quo tu testimonium dedisti, ecce
ille etiam baptizat, & multi ad
eum veniunt. Johannes responsum 27
dedit, & dixit; Filius hominis non
potest ex voluntate sua quicquam
accipere, nisi de cœlo ipsi aliquid
donatum sit. Vos mihi testimonium 28
præbetis, quòd dixi; Ego Christus
non sum, sed legatus sum ante eum.
Quicunque sponsam habet, sponsus 29
est: Ille autem qui sponsum amat,
is est qui cum gaudio stat, & au-
rem voci sponsi præbet, & cùm au-
dierit vocem ejus, lætatur: & hoc
est gaudium meum quod impletum
est. Ipsum oportet ut auctior sit, 30
& me ut diminutus sim. Propterea 31
quòd quicunque ex excelso venerit,
omni re excelsior est: qui verò de
terra est, terrenus est, & de terra lo-
quitur: qui autem è cœlo venit,
omnibus altior est.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ΙΩΑ'ΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Et quod vidit & audivit, hoc testatur, & testimonium ejus nemo accipit.
32 Καὶ ὃ ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει.
Accipiens ejus testimonium, signavit quia Deus verax est. Quem enim
33 Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν. Ὃν γὰρ
34 misit Deus, verba Dei loquitur: non enim *ex mensura* dat Deus
ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς
Spiritum. Pater diligit filium, & omnia dedit in manu ejus. λ
35 τὸ Πνεῦμα. Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. γ
Credens in filium, habet vitam æternam: *at non persuasibilis* filio, non videbit λα
36 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται
vitam, sed ira Dei manet super *ipsum.*
ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

CAP. IV. δ'.

Ut ergò cognovit *Dominus* quia audierunt Pharisæi quòd Jesus plures
1 ΩΣ οὖν ἔγνω ὁ Κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας
discipulos facit, & baptizat, quàm Joannes, (Quanquam Jesus *ipse* non
2 μαθητὰς ποιεῖ καὶ (α) βαπτίζει ἢ Ἰωάννης, (Καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ λβ
baptizaret, sed discipuli ejus,) Reliquit Judæam, & abiit iterùm in ζ
3 ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,) Ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ (β) ἀπῆλθε πάλιν εἰς λγ
Galilæam. Oportebat autem eum transire per Samariam. Venit
4 5 τὴν Γαλιλαίαν. Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. Ἔρχεται

Ε' ergò in civitatem Samariæ, *dictam* Sichar, juxta prædium quod dedit
οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, λεγομένην Συχὰρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν
Jacob Joseph filio suo. Erat autem ibi fons Jacob. Ergò Jesus fati-
Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκο- 6
gatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. Hora erat quasi
πιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν (γ) ὡσεὶ
sexta. Venit mulier de Samaria haurire aquam: dicit ei Jesus; Da
ἕκτη. Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ· λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Δός 7
mihi bibere. *Nam* discipuli ejus abierant in civitatem, ut cibos
μοι πιεῖν. (Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς 8
emerent.) Dicit ergò ei mulier illa Samaritana; Quomodò tu Judæus *existens*
ἀγοράσωσι.) Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις, Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν 9
à me bibere poscis *existente muliere* Samaritana? non enim coütuntur
παρ' ἐμοῦ πιεῖν (δ) αἰτεῖς οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; οὐ γὰρ συγχρῶνται
Judæi Samaritanis. Respondit Jesus, & dixit ei; Si scires do-
Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῇ, (ε) Εἰ ᾔδεις τὴν δω- 10
num Dei, & quis est *dicens* tibi; Da mihi bibere, tu *utique* petisses *illum*,
ρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, Δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν,
& dedisset *utique* tibi aquam vivam. Dicit ei mulier; Domine, neque *haustorium* habes,
καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, 11
& puteus est *profundus*: undè ergò habes aquam vivam?
καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν;

ΚΕΦ. δ'. MS. A. (α) βαπτίζει Ἰωάννης, (Καίτοιγε αὐτὸς Ἰησοῦς οὐκ (β) ἀπῆλθεν εἰς (γ) ὡς (δ) αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρείτιδος οὔσης; (ε) Ἡ ᾔδεις

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
[illegible]
35 [illegible]
[illegible]
36 [illegible]
[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
[illegible]

Et quod vidit, & audivit, testatur: & testi- 32
monium ejus nemo recipit. Qui autem 33
recepit ejus testimonium, definivit Deum
esse veracem. Is enim quem Deus misit, 34
verba Dei loquitur: non enim in mensura
dedit Deus Spiritum. Pater diligit Filium, 35
& omnia dedit in manus ejus. Qui credit in 36
Filium, habet vitam æternam: qui verò
non acquiescit Filio, non videbit vitam, sed
ira Dei commorabitur super eum.

CAP. IV.

Cognovit autem Jesus audisse Pharisæos 1
quòd ipse discipulos multos fecisset, ma-
gisque baptizaret quàm Johannes: Quum 2
tamen non ipse Jesus baptizaret, sed disci-
puli ejus. Et reliquit Judæam, & venit 3
iterùm in Galilæam.

Nocte consecrationis aquæ, & genuflexionis Pentecostes. 10.

Opus autem erat ei ut veniens transiret per 4
Samaritanos. Venit itaque in urbem Sa- 5
maritanorum, quæ vocatur Sochar, ad latus
oppidi quod dederat Jacob Josepho filio
suo. Eratque ibi fons aquarum Jacobi: 6
ipse autem Jesus fatigatus erat ex labore
itineris, sedebatque ad fontem, & erat hora
sexta. Et venit mulier ex Samaria ut hau- 7
riret aquam: dixitque ei Jesus; Da mihi
aquam bibendam. Porrò discipuli ejus in- 8
troierant in urbem ut emerent sibi cibum.
Dicit ei mulier illa Samaritana; Quomodò 9
tu Judæus cùm sis, à me petis potum quæ
sum mulier Samaritana? non enim com-
mercium habent Judæi cum Samaritanis.
Respondit Jesus, & dixit ei; Si scires do- 10
num Dei, & quis est iste qui dicit tibi, Da
mihi potum, tu peteres ab eo, & daret
tibi aquas vivas. Dicit ei mulier illa; 11
Domine mi, situlam non habes, & puteus
profundus est, undénam tibi sunt aquæ
vivæ?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * بدانچ دید • وشنید • گواهي دهد • وکسي گواهي او قبول نکند • * وانك گواهي 33
او قبول کند • اعتماد کرد که خداي حق است • * وانك خداي اورا فرستاده باشد 34
سخن خدا بگوید • زیرا نه بپیمانه خدا جان را بدهد • * پدر فرزندرا دوست دارد • وهر 35
چیزي در دست او بدهد • * وهر که بفرزند ایمان آورد • زندگاني جاوید یابد وانك براي 36
پسر سر فرو نیارد • ومطیع نشود • زندگاني نبیند • لیکن خشم خدا بروي † حلول کند •

* وچون عیسي دانست • که معتزلان شنیدند • شاگردان بسیار بدست آورد واز یحیي 1
بیشتر شوینگي مي کرد • * ونه عیسي تنها بود که مي شست • لیکن شاگردان 2
نیز مي شستند • * پس ازان عیسي یهودرا رها کرد • ودر جلیل رفت 3

باب آمدن عیسي در شهر سامریان وایمان آوردن بدو

4 * وارادت در دل عیسي شد • که بولایت سامریان † بگذرد * وآمد • در شهر سامریان † در آمد • 5
که نامش شکرست • بر کنار دیهي که یعقوب بفرزند خود یوسف † داده بود • * وآنجا 6
چشمه آب بود ازان یعقوب • عیسي از زحمت راه خسته شده بود • آمد بر کنار چشمه نشست †

De eo quod vidit & audivit testi- 32
monium dat, & nemo testimonium
ejus recipit. Qui autem testimo- 33
nium ejus recipit, fidem fecit quòd
Deus veritas est. Nam is quem 34
Deus misit sermonem Dei loquitur:
quia non ad mensuram Deus Spiri-
tum dat. Pater Filium amore com- 35
plectitur, & omnem rem in manum
ejus dabit. Et quicunque in Filio 36
fidem habuerit, vitam æternam in-
venit: qui verò Filio caput non
submiserit, & ei obsecutus non fue-
rit, vitam non videbit, sed ira Dei
super eum manet.

CAP. IV.

Et cùm Jesus sciret quòd Pha- 1
risæi audissent quod discipulos mul-
tos adeptus esset, & plures quàm
Johannes baptizaret: At non Je- 2
sus solus erat qui baptizabat, sed
discipuli etiam baptizabant. Dein- 3
ceps Jesus Judæam reliquit, & in
Galilæam profectus est.

IX. Venit Jesus in urbem Samaritanorum & fidem habent ei.

Et voluntas in animo Jesu erat, ut 4
per regionem Samaritanorum trans-
iret. Et veniens in urbem Samari- 5
tanorum ingressus est, cui nomen
Sechar est, juxta agrum quem
Jacob filio suo Joseph dederat. Et 6
ibi fons aquæ erat Jacobi. Je-
sus ex labore itineris lassus erat:
veniens itaque juxta fontem sedit

Versio VULGATA LATINA.

31
33 Et quod vidit, & audivit, hoc testatur: & testimonium ejus nemo accipit. Qui
34 accepit ejus testimonium, signavit quia Deus verax est. Quem enim misit Deus,
35 verba Dei loquitur: non enim ad mensuram dat Deus Spiritum. Pater diligit
36 filium: & omnia dedit in manu ejus. Qui credit in Filium, habet vitam æternam: qui autem incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.

CAP. IV.

1 UT ergò cognovit Jesus, quia audierunt Pharisæi quòd Jesus plures discipulos
2 facit, & baptizat, quàm Joannes, (Quanquam Jesus non baptizaret, sed disci-
3 4 puli ejus,) Reliquit Judæam, & abiit iterùm in Galilæam. Oportebat autem
eum transire per Samariam. Venit ergò in civitatem Samariæ, quæ dicitur Si- 5
char: juxta prædium, quod dedit Jacob Joseph filio suo. Erat autem ibi fons 6
Jacob. Jesus ergò fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. Hora erat quasi
sexta. Venit mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Jesus; Da mihi bibere. 7
(Discipuli enim ejus abierant in civitatem ut cibos emerent.) Dicit ergò ei 8 9
mulier illa Samaritana; Quomodò tu Judæus cum sis, bibere à me poscis, quæ
sum mulier Samaritana? non enim coütuntur Judæi Samaritanis. Respondit Je- 10
sus, & dixit ei; Si scires donum Dei, & quis est, qui dicit tibi; Da mihi bibere: tu
forsitan petiisses ab eo, & dedisset tibi aquam vivam. Dicit ei mulier; Domine, 11
neque in quo haurias habes, & puteus altus est: undè ergò habes aquam vivam?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 33 * وعاين وسمع يشهد وليس يقبل احد شهادته * والذي قد قبل شهادته فقد ختم • لان
34 الله حق هو * لان الذي ارسله الله انما ينطق بكلام الله • لان الله لا يعطي الروح بالكيل •
35 36 * الاب يحب الابن وقد جعل في يديه كل شي * ومن يومن بالابن فله الحياة الدايمه • ومن لا
يطع الابن لا يعاين الحياة بل يحل عليه غضب الله • * الفصل الثامن *
1 * ولما علم يسوع ان الفريسيين قد سمعوا انه قد اخذ تلاميذ كثيرين وانه يعمد اكثر
2 3 من يوحنا * اذ ليس يسوع كان يعمد بل تلاميذه * فترك اليهودية ومضي الي الجليل
4 5 ايضا * وكان قد ازمع ان يجتاز بالسامرة * فاقبل الي مدينة السامرة التي تسمي سيخار الي
6 جانب القرية التي كان يعقوب وهبها ليوسف ابنه * وكانت هناك عين ماء ليعقوب • وكان
7 يسوع قد تعب من مشي الطريق فجلس علي العين وقت الساعة السادسة * فجاءت مراة من
8 السامرة لتستقي ماء • فقال لها يسوع اعطيني لاشرب * وكان تلاميذه قد مضوا الي المدينة
9 ليبتاعوا لهم طعاما * فقالت له تلك المراة السامرية كيف وانت يهودي تستسقيني الماء وانا
10 مراة سامرية واليهود لا يختلطون بالسامرة * اجابها يسوع قايلا لو كنت تعرفين عطية الله
11 ومن الذي قال لك ناوليني لاشرب لكنت انت تسالينه يعطيك ماء الحياة * قالت له تلك
المراة يا سيد انه لا دلو لك والبير عميقة فمن اين لك ماء الحياة •

Et quod vidit, & audivit, testatur: at 32
non accipit quisquam testimonium ejus.
Et qui accepit testimonium ejus, jam 33
obsignatus est: quoniam Deus verax est.
Nam is quem misit Deus, profectò loqui- 34
tur verba Dei: Deus enim non dat Spi-
ritum cum mensura. Pater diligit Fili- 35
um, & posuit in manibus ejus omnia.
Et qui credit in Filium, habet vitam 36
æternam: & qui non obedit Filio, non videbit vitam, sed habitabit super ipsum ira Dei.

Sectio octava.

CAP. IV.

ET cùm cognovisset Jesus quòd Pha- 1
risæi audissent ipsum adoptâsse discipulos plurimos, & baptizare plusquàm Jo-
hannes: (Cùm minime Jesus baptiza- 2
ret, sed discipuli ejus:) Reliquit Ju- 3
dæam, & abiit in Galilæam denuò. Et 4
jam decreverat transire per Samariam.
Venit ergò in civitatem Samariæ, quæ 5
vocatur Sichar, ad latus ruris quod Ja-
cob dederat Josepho filio suo. Et erat 6
ibi fons aquæ Jacobi. Erat autem Jesus fessus ex ambulatione itineris: seditque ad fontem tempore horæ sextæ.
Et venit mulier de Samaria, ut hauri- 7
ret aquam. Et dixit ei Jesus; Da mihi
bibere. (Discipuli autem ejus abierant 8
in civitatem ut emerent sibi cibum.)
Dixit ei illa mulier Samaritana; Quo- 9
modò quùm tu sis Judæus, petis à me bibere aquam, quum ego mulier sim Samaritana, & Judæi non commisceantur
Samaritanis? Respondit ei Jesus, di- 10
cens; Si scires donum Dei, & quis est qui dixit tibi; Propina mihi ut bibam, tu quidem peteres ab eo, ut daret tibi
aquam vitæ. Dixit ei illa mulier; Do- 11
mine, non est situla tibi, & puteus profundus est: undè ergò tibi aqua vitæ?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 ወበዘ:ርእየ:: ወበዘ:ሰምዐ:ስማዕተ:ይከውን:: ወአልቦ:ዘይትወከፍ::=፡
33 ወለዘሰ:ተወክፍ:ስምዖ:ዓተበ: እግዚአብሔር: እስመ:ጻድቅ:ውእቱ::=፡ ወዘእግ
34 ዚአብሔር:ፈነወ:ቃለ: እግዚአብሔር:ይነግር: እስመ: ላኮ:በመስፈርት:ዘይሁብ:እግ
35 ዚአብሔር: መንፈሰ::=፡ አብሰ: ያፈቅር: ወልዶ: ወኵሎ: ለወፈዮ: ውስተ: እዴ
36 ሁ::=፡ ወዘየአምን: በወልድ: ቦሕይወት: ዘለዓለም: ወዘሰ: ኢይኤምን: በወልድ:
ኢይሬኢያ: ለሕይወት: መቅሠፍተ: እግዚአብሔር: ይነብር:ላዕሌሁ::=፡
1 በኃምስ:ፋሲክ:=፡ ወአእሚሮ:እግዚእነ:ከመ:ሰምዑ:ፈሪሳውያን:ከመ: በዝ
2 ኁ:አርደሊሁ:ለእግዚእ:ኢየሱስ: ወአብዝኁ: አጥምቆ: እምዮሐንስ::=፡ ወባሕ
3 ቱ:ለሊሁሰ: እግዚእ:ኢየሱስ: ኢያጥምቀ:ደእሙ: አርደሊሁ:=፡ ወኀደገ:ምድረ:
4 ይሁደ:: ወሖረ: ካዕበ: ገሊላ:=፡ ወእንዘ:ሃለዎ: ይኅልፍ: እንተ:ሰማርያ::=፡
5 በእንተ:ሰምራዊት::=፡ ወበጽሐ:ሀገረ:ሰምር:እንተ:ስማ:ሲካር:ቅሩበ:ዓጸደ:
6 ወይን:ዘወሀበ:ያዕቆብ:ለዮሴፍ: ወልዱ::=፡ ወሃሎ:ህየ:ዓዘቅት:ዘያዕቆብ:: ወደኪ
ሞ:እግዚእ:ኢየሱስ:በሐዊረ:ፍኖት:ወነበረ: ህየ:ኀቤ: ዓዘቅት:: ወቀትር: ሰቤሃ: ወጊ
7 ዜ:ስሱ:ሰዐት:=፡ መጽአት: ብእሲት: እምሰማርያ:ትቅዳሕ:ማየ:: ወይቤላ:እግዚ
8 እ:ኢየሱስ:አስትየኒ:ማየ:=፡ እስመ:አርደሊሁሰ:ሖሩ:ሃገረ: ይሣየጡ: ሲሳየ:
9 ሲሳዮሙ::=፡ ወትቤሎ:ይእቲ:ብእሲት:ሰምራዊት:እፎ:አንተ:አይሁዳዊ:እንተ:
ትስእል: በኀቤየ: ትስተይ: ማየ:እንዘ: ሰምራዊት: ብእሲት:አነ::እስመ:ኢይትኃብሩ:
10 ሕርመተ:አይሁድ:ወኢይትሐወሉ:ምስለ:ሰምራውያን:ወኢይደሞሩ::=፡ ወአውሥ
አ:እግዚእ:ኢየሱስ:ወይቤላ:ሶበሰ:ታአምሪ:ጸጋሁ:ለእግዚአብሔር:: ወመኑ: ውእ
ቱ: ዘይስእለኪ: ወይቤለኪ:አስትየኒ:: አንቲኒ:ዓዲ:እምሰአልኪዮ: ወእምወሀበኪ:
11 ማየ: ሕይወት::=፡ ወትቤሎ: ይእቲ: ብእሲት: እግዚኦየ: መሐየብኒ: አልብከ:
ወዓዘቅቱኒ: ዕሙቅ: ውእቱ: እምአይቴ: እንከ:ለከ: ማየ: ሕይወት::=፡

Et de quo vidit, & de quo audivimus, testatur, & testimonium ejus nemo est qui 32
recipiet. Et eum qui recepit testimonium ejus obsignavit eum Deus, quia verus 33
est. Et is quem Deus misit, verbum Dei loquitur, quonium non in mensura 34
est is quem dat Deus, Spiritus. Pater diligit Filium, & omnia dedit in manus 35
ejus. Qui credit in Filio habet vitam æternam: & qui non credit in Filio, non 36
videbit vitam: flagellum Dei manet super eum.

CAP. IV. *Quintâ paschatis.*

ET quum cognovisset Dominus noster, quòd audissent Pharisæi quòd multi- 1
plicati erant discipuli Dñi Jesu, & plures baptizaverat quàm Johannes. (Quan- 2
quam ipse Dñs Jesus non baptizabat, sed discipuli ejus.) Et reliquit terram Ju- 3
dææ, & abiit iterum *in* Galilæam. Et conveniens erat ei transire per Samariam. 4

De Samaritana.

Et venit in civitatem Samariæ cujus nomen Sichar, propè vineam quam dedit 5
Jacob Josepho filio suo. Et erat ibi puteus Jacob, & quum fatigatus esset Dñs 6
Jesus proficiscendo viâ, sedit ibi ad puteum: & meridies tunc erat, & tempus sex-
tæ horæ. Venit mulier de Samaria ut hauriret aquam, & dixit ei Dominus Jesus; 7
Pota me aquâ. (Quia discipuli ejus abierant *in* civitatem emere panem stipen- 8
diorum suorum.) Et dixit ei ista mulier Samaritana, Quomodo quum sis Judæus 9
tu, poscis apud me bibere aquam, quæ mulier Samaritana sum? quia non conveniunt religione Judæi, neque communicant cum Samaritanis, neq; commiscent.
Et respondit ei Dñs Jesus, & dixit ei; Si scires donum Dei, & quis sit qui rogat 10
te, & dicit tibi; Pota me, tu iterum petiisses eum, & dedisset tibi aquam vitæ.
Et dixit ei ista mulier; Domine mi, situlam non habes, & puteus profundus est: 11
undè igitur tibi aqua vitæ?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

7 درششم ساعت • * زني از سامريان آمد • تا اب بستاند • عيسي بدان زن كفت • آب بمن
8 9 ده تا بخورم • * وشاكردان او در شهر رفته بودند • براي حاصل كردن توشه • * ان زن سامري
بمسيح كفت • كه تو يهودي • وچكونه از من آب مي خواهي تا بخوري • ومن زن سامري
10 هستم • ويهوديان با سامريان † سازكار نيستند • * عيسي جواب داد • وبدان زن كفت • اكر
بخشايش خدايرا مي دانستي وكيست انك بتو كفت آب ده تا بخورم • تو ازو مي خواستي
11 واو آب زندكاني بتو مي داد • * ان زن بدو كفت • خداوند دول نداري وچاه ژرفست •
آب زندكاني را از كجا داري

in sexta hora. Mulier quædam 7
ex Samaritanis venit ut aquam caperet: Jesus illi mulieri dixit;
Aquam mihi dato, ut bibam. Et 8
discipuli ejus in urbem iverant, ad comparandum commeatum. Illa 9
mulier Samaritana Christo dixit; Tu quidem Judæus es: quomodò ergò à me aquam petis, ut bibas, cùm ego mulier Samaritana sim? Judæi enim cum Samaritanis
non conveniunt. Jesus respon- 10
sum dedit, & illi mulieri dixit; Si donum Dei scires, & quis sit ille qui dicit tibi, Aquam da ut bibam, tu ab eo petisses, & ille
aquam vitæ tibi dedisset. Illa 11
mulier ei dixit; Domine, situlam non habes, & puteus profundus est: Aquam vitæ undè habes?

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' 'ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Ε'.

Num tu major es patre nostro Jacob, qui dedit nobis puteum, & ipse
12 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακὼβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς
ex eo bibit, & filii ejus, & pecora ejus? Respondit Jesus,
13 ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; Ἀπεκρίθη (ζ) ὁ Ἰησοῦς,
& dixit ei; Omnis *bibens* ex aqua hac, sitiet iterùm: Qui autem
14 καὶ εἶπεν αὐτῇ, Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν· Ὃς δ'
biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum: sed
ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ (η) διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ
aqua quam dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æter-
τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώ-
nam. Dicit ad eum mulier; Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam,
15 νιον. Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ, Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ,
neque veniam huc haurire. Dicit ei Jesus; Vade, voca
16 μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. Λέγει αὐτῇ (θ) ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε, φώνησον
virum tuum, & veni huc. Respondit mulier, & dixit; Non habeo
17 τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ, καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔχω
virum. Dicit ei Jesus; *Pulchrè* dixisti, Quia virum non habeo. Quinque enim
18 ἄνδρα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Καλῶς εἶπας, Ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω. Πέντε γὰρ
viros habuisti: & nunc quem habes, non est tuus vir: hoc verè dixisti. Dicit
19 ἄνδρας ἔσχες· καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. Λέγει
ei mulier; Domine, video quia propheta es tu. Patres nostri in
20 αὐτῷ ἡ γυνὴ, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. Οἱ πατέρες ἡμῶν (ι) ἐν
hoc monte adoraverunt: & vos dicitis, quia *in* Hierosolymis est locus,
τούτῳ τῷ ὄρει προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος,
ubi oportet adorare. Dicit ei Jesus; Mulier, crede mihi, quia
ὅπου (κ) δεῖ προσκυνεῖν. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι 21
venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Hierosolymis adorabitis
ἔρχεται ὥρα, (λ) ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε
Patrem. Vos adoratis quod *non nostis*: nos adoramus quod scimus:
τῷ πατρί. Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν· 22
quia salus ex Judæis est. Sed venit hora & nunc est,
ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. (μ) Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν, 23
quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veri-
ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀλη-
tate: *etenim* Pater tales quærit *adorantes* eum. Spiritus
θείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. Πνεῦμα 24
Deus, & *adorantes* eum, in spiritu & veritate oportet adorare.
ὁ Θεὸς, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.
Dicit ei mulier; Scio quia Messias venit, *dictus* Christus:
Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος Χριστός· 25
cùm venerit ille, annuntiabit nobis omnia. Dicit ei Jesus; Ego
ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. Λέγει αὐτῇ (ν) ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ 26
sum, *loquens tibi*.
εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

MS. A. (ζ) Ἰησοῦς, (η) διψήσει (θ) Ἰησοῦς, (ι) ἐν τῷ ὄρει τούτῳ (κ) προσκυνεῖν δεῖ. (λ) ὅτι (μ) Ἀλλὰ (ν) Ἰησοῦς,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ܠܡܐ ܐܢܬ ܪܒ ܐܢܬ ܡܢ ܐܒܘܢ ܝܥܩܘܒ. ܗܘ ܕܝܗܒ ܠܢ ܒܐܪܐ ܗܕܐ. ܘܗܘ ܡܢܗ ܫܬܐ ܘܒܢܘܗܝ
ܘܥܢܗ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܟܠ ܕܢܫܬܐ ܡܢ ܡܝܐ ܗܠܝܢ. ܬܘܒ 13
ܢܨܗܐ. * ܟܠ ܕܝܢ ܕܢܫܬܐ ܡܢ ܡܝܐ ܕܐܢܐ ܐܬܠ ܠܗ. ܠܐ ܢܨܗܐ ܠܥܠܡ. ܐܠܐ ܡܝܐ ܗܢܘܢ 14
ܕܐܢܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܗ. ܢܗܘܘܢ ܒܗ ܡܒܘܥܐ ܕܡܝܐ ܕܢܒܥܝܢ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. * ܐܡܪܐ ܠܗ ܗܝ 15
ܐܢܬܬܐ. ܡܪܝ ܗܒ ܠܝ ܡܢ ܗܠܝܢ ܡܝܐ. ܕܠܐ ܬܘܒ ܐܨܗܐ. ܘܠܐ ܐܬܐ ܐܡܠܐ ܡܢ ܗܪܟܐ. * ܐܡܪ ܠܗ 16
ܝܫܘܥ. ܙܠܝ ܩܪܝ ܠܒܥܠܟܝ ܘܬܥܠܝ ܠܗܪܟܐ. * ܐܡܪܐ ܠܗ. ܠܝܬ ܠܝ ܒܥܠܐ. ܐܡܪ ܠܗ 17
ܝܫܘܥ. ܫܦܝܪ ܐܡܪܬܝ ܕܠܝܬ ܠܝ ܒܥܠܐ. * ܚܡܫܐ ܓܝܪ ܒܥܠܝܢ ܗܘܘ ܠܟܝ. ܘܗܢܐ ܕܐܝܬ 18
ܠܟܝ ܗܫܐ ܠܐ ܗܘܐ ܒܥܠܟܝ ܗܘ. ܗܕܐ ܫܪܝܪܬܐ ܐܡܪܬܝ. * ܐܡܪܐ ܠܗ ܗܝ ܐܢܬܬܐ. ܡܪܝ. ܚܙܝܐ 19
ܐܢܐ ܕܢܒܝܐ ܐܢܬ. * ܐܒܗܝܢ ܒܛܘܪܐ ܗܢܐ ܤܓܕܘ. ܘܐܢܬܘܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܒܐܘܪܫܠܡ 20
ܗܘ ܐܬܪܐ ܕܘܠܐ ܠܡܤܓܕ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢܬܬܐ ܗܝܡܢܝܢܝ. ܕܐܬܝܐ ܫܥܬܐ. ܕܠܐ 21
ܒܛܘܪܐ ܗܢܐ ܘܐܦܠܐ ܒܐܘܪܫܠܡ ܬܤܓܕܘܢ ܠܐܒܐ. * ܐܢܬܘܢ ܤܓܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܕܡ 22
ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܚܢܢ ܕܝܢ ܤܓܕܝܢ ܚܢܢ ܠܡܐ ܕܝܕܥܝܢ ܚܢܢ. ܕܚܝܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ
ܗܘܘ. * ܐܠܐ ܐܬܝܐ ܫܥܬܐ ܘܗܫܐ ܐܝܬܝܗ. ܐܡܬܝ ܕܤܓܘܕܐ ܫܪܝܪܐ ܢܤܓܕܘܢ ܠܐܒܐ 23
ܒܪܘܚ ܘܒܩܘܫܬܐ. ܐܦ ܐܒܐ ܓܝܪ ܐܝܟ ܗܠܝܢ ܒܥܐ ܤܓܘܕܐ ܕܢܤܓܕܘܢ ܠܗ. * ܪܘܚܐ ܓܝܪ ܗܘ 24
ܐܠܗܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܤܓܕܝܢ ܠܗ. ܒܪܘܚ ܘܒܩܘܫܬܐ ܘܠܐ ܠܗܘܢ ܕܢܤܓܕܘܢ. * ܐܡܪܐ ܠܗ 25
ܐܝܬܘܗܝ ܗܝ. ܝܕܥܐ ܐܢܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܬܐ. ܘܡܐ ܕܐܬܐ ܗܘ ܢܠܦ ܠܢ ܟܠܡܕܡ. * ܐܡܪ ܠܗ 26
ܝܫܘܥ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܕܡܡܠܠ ܐܢܐ ܥܡܟܝ.

* Nunquid tu major es patre nostro Jacobo illo, qui dedit nobis puteum hunc, ipseque ex eo bibit, & filii ejus, ac ejus oves? 12
Respondit Jesus, & dixit ei; Quisquis bibet ex istis aquis, iterum sitiet. 13
Quisquis autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum: sed aquæ illæ quas ego dabo ei, fient in eo fons aquarum scaturientium in vitam æternam. 14
Dicit ei mulier illa; Domine mi, da mihi ex his aquis ne rursus sitiam, nec veniam huc haustum. 15
Ait illi Jesus; Abi, voca virum tuum, & veni huc. 16
Dicit ei, Non habeo maritum. Dixit ei Jesus, Benè dixisti; Non habeo maritum. 17
Quinque enim maritos habuisti, & iste quem nunc habes, non est maritus tuus: hoc verum dixisti. 18
Dixit ei mulier illa; Domine mi, video te esse prophetam. 19
Patres nostri in hoc monte adoraverunt, vos autem dicitis in Jerusalem esse locum ubi oportebat adorare. 20
Dicit ei Jesus; Mulier, crede mihi, venturam horam, quâ neque in hoc monte, neque etiam in Jerusalem adorabitis Patrem. 21
Vos adoratis quod nescitis, nos autem adoramus, quod scimus: nam vita ex Judæis est. 22
Sed venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate: etenim Pater tales adoratores poscit. 23
Spiritus enim est Deus, & ii qui adorant eum, in Spiritu & veritate oportet ut adorent. 24
Dicit ei mulier illa; Scio Messiam esse venturum: & quum venerit, ipse docebit nos omnia. 25
Dixit ei Jesus; Ego sum, qui loquor tecum. 26

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * مكر تو از يعقوب † پدر ما بزركتري * انك اين چاه را بما داد * و يعقوب وفرزندان او *
13 وكوسفندان او * ازين چاه مي خوردند * * عيسي بدو جواب داد كه هر كه ازين آب
14 خورد باز تشنه شود * * وهر كه ازان اب خورد * كه من بدو دهم * تا ابد تشنه نشود *
ليكن اين آب كه بدو بدهم * در تن او چشمهٔ بشود * كه هميشه آب زندكاني را روان
15 دهد * تا ابد * * آن زن كفت خداوندم مرا ازين آبها بده * كه ديكر بار تشنه نشوم * ونيايم
16 17 وازينجا اب بر كشم * * عيسي كفت برو شوهررا بخوان واينجا بيا * * زن بدو كفت شوهر
18 ندارم * عيسي كفت راست كفتي * كه شوهر نداري * * وپنج شوهر ترا بودند * واين
19 كه اين ساعت داري * شوهر حلال تو نيست * اين را راست كفتي * * ان زن بدو كفت *
20 خداوندم * مي بينم كه تو پيغمبر هستي * * پدران ما درين كوه † سجود كردند *
21 وشما مي كوييد * در اورشليم است † جاي كه واجب باشد † درو سجود كردن * * عيسي بدو
كفت اي زن * باور بدار كه بيايد ساعتي كه نه درين كوه * ونه در اورشليم * سجود كنيد † مر پدر را *

* *Nunquid tu Jacobo patre nostro major es, qui hunc puteum nobis dedit, & ipse Jacob & filii ejus, & oves ejus ex hoc puteo biberunt.* 12
Jesus ei responsum dedit; Quicunque quidem ex hac aqua biberit, rursus sitiet. 13
Quicunque autem ex illa aqua biberit, quam ego illi dabo, in æternum non sitiet: sed hæc aqua, quam illi dabo, in corpore ejus fons erit, qui perpetuò aquam vitæ scaturientem præbebit in æternum. 14
Illa mulier dixit, Domine mi, mihi de his aquis dato ut rursus sitiens non sim, neque veniam & hinc aquam hauriam. 15
Jesus dixit; Ito, maritum vocato, & huc veni. 16
Mulier ei dixit; Maritum non habeo. Jesus dixit; Rectè dixisti quòd maritum non habes. 17
Quinque enim mariti tibi fuerunt, & hic quem hâc horâ habes, maritus legitimus tibi non est: hoc rectè dixisti. 18
Illa mulier ei dixit; Domine mi, video quòd tu Propheta es. 19
Patres nostri in hoc monte adoraverunt: & vos dicitis, In Hierosolyma est locus, in quo oportet adorationem facere. 20
Jesus ei dixit; O mulier, Fidem habeto quòd veniet hora, quando neque in hoc monte, neque in Hierosolyma adorabitis Patrem. 21

Versio VULGATA LATINA.

12 Numquid tu major es patre nostro Jacob, qui dedit nobis puteum, & ipse ex
13 eo bibit, & filii ejus, & pecora ejus? Respondit Jesus, & dixit ei; Omnis qui
bibit ex aqua hac, sitiet iterúm: qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei,
14 non sitiet in æternum: Sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ sali-
15 entis in vitam æternam. Dicit ad eum mulier; Domine, da mihi hanc aquam,
16 ut non sitiam, neque veniam huc haurire. Dicit ei Jesus; Vade, voca virum tu-
17 um, & veni huc. Respondit mulier, & dixit; Non habeo virum. Dicit ei Jesus;
18 Benè dixisti, Quia non habeo virum: Quinque enim viros habuisti, & nunc
19 quem habes, non est tuus vir: hoc verè dixisti. Dicit ei mulier; Domine, vi-
deo quia Propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adoraverunt, & vos dici- 20
tis, Quia Jerosolymis est locus, ubi adorare oportet. Dicit ei Jesus; Mulier, crede 21
mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Jerosolymis adora-
bitis Patrem. Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus, quia salus 22
ex Judæis est. Sed venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Pa- 23
trem in spiritu & veritate. Nam & Pater tales quærit, qui adorent eum. Spiritus 24
est Deus: & eos, qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare. Di- 25
cit ei mulier; Scio quia Messias venit (qui dicitur Christus:) cùm ergò venerit
ille, nobis annuntiabit omnia. Dicit ei Jesus; Ego sum, qui loquor tecum. 26

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * ألعلك اعظم من ابينا يعقوب الذي اعطانا هذه البير ومنها شرب هو وبنوه وماشيته *
13 * اجابها يسوع قايلا كل من يشرب من هذا الماء يعطش ايضا * فاما كل من يشرب من
14 الماء الذي اعطيه انا لا يعطش الي الابد * بل ذلك الماء الذي اعطيه يكون فيه حياة
15 الابد * قالت له المراة يا سيد اعطني من هذا الماء ليلا اعطش ولا اجي واستقي من ههنا *
16 17 * فقال لها يسوع امضي فادعي زوجك وتعالي ههنا * اجابته المراة قايلة لا بعل لي * قال
18 لها يسوع حسنا قلت انه لا بعل لي * لانه قد كان لك خمسة ازواج * والذي هو لك الان
19 20 ليس هو بزوجك اما هذا فحقا قلت * قالت له المراة يا سيد اني ارى انك نبي * اباونا سجدوا في
21 هذا الجبل * وانتم تقولون ان المكان الذي ينبغي ان يسجد فيه هو بيروسليم * قال لها
يسوع ايتها المراة صدقيني انه ستاتي ساعة لا في هذا الجبل ولا في يروسليم يسجدون
22 للاب * انتم تسجدون لمن لا تعلمون ونحن نسجد لمن نعلم لان الخلاص هو من اليهود *
23 لكن ستاتي ساعة وهي الان لكيما الساجدون الحقون يسجدون للاب بالروح والحق * لان
24 الاب انما يريد مثل هولاء الساجدين له * لان الله روح والذين يسجدون له بالروح والحق
25 ينبغي ان يسجدوا * قالت له المراة قد علمنا ان مسيا الذي هو المسيح ياتي * فاذا جا ذاك
26 فهو يعلمنا كل شي * قال لها يسوع انا هو الذي اكلمك *

Nunquid tu major es patre nostro Jaco- 12
bo, qui dedit nobis hunc puteum, & ex
eo bibit ipse, & filii ejus, & armenta
illius? Respondit ei Jesus, dicens; 13
Quicunque bibit ex hac aqua, sitiet
iterùm: at verò quicunque bibet ex
aqua, quam dabo illi ego, non sitiet in
æternum: Sed illa aqua, quam dabo ei, 14
fiet in eo vita æterna. Dixit ei mulier; 15
Domine, da mihi ex hac aqua, ne sitiam,
neque veniam, & hauriam istinc. Ait 16
illi Jesus; Vade & voca conjugem tu-
um, & veni huc. Respondit ei mulier, 17
dicens; Non est mihi conjux. Dixit ei
Jesus; Benè dixisti, quòd non est con-
jux mihi: Quia jam fuerunt tibi quin- 18
que conjuges, & qui est tibi modò, non
est conjux tuus. Sanè hoc verè dixisti.
Inquit ei mulier; Domine, equidem 19
video te esse prophetam. Patres nostri 20
adoraverunt in hoc monte: vos autem
dicitis, quòd locus in quo oportet ado-
rare, est in Jerusalem. Dixit ei Je- 21
sus; O mulier, crede mihi fore ut ve-
niat hora, quâ neque in hoc monte, neque
in Jerusalem adorabunt Patrem. Vos 22
adoratis quem non nôstis: Nos autem
adoramus quem novimus: quia salus
est ex Judæis. Sed veniet hora, & 23
adest modò, ut adoratores veri adorent
Patrem in spiritu & veritate. Nam
Pater quidem vult hujusce modi adora-
tores suos: Quia Deus Spiritus est, 24
& eos qui adorant eum, in spiritu &
veritate oportet ut adorent. Dixit ei 25
mulier; Jam novimus quòd Messias,
hoc est, Christus, sit venturus: Cùmque
venerit ille, ipse docebit nos omnia.
Ait illi Jesus; Ego sum qui te allo- 26
quor.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ጽንተኑ፡ተዓቢ፡እምያዕቆብ፡ላቡነ፡ ዘወሃበነ፡ ዘንተ፡ዓዘቅተ፡ወሰትየ፡ውእቱ፤እምው
13 ስቴቱ፡ሠውሱዱ፡ወጥሪቱ፡፡፡=፡ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤላ፡ኵሉ፡ዘይሰ
14 ቲ፡እምዝ፡ማይ፡ ይጸምእ፡ ደገመ፡=፡ ወዘሰ፡ ይሰቲ፡ ለማይ፡ዘአሁቦ፡አነ፡ኢይጸም
እ፡ለዓለም፡፡፡ አላ፡ውእተ፡ማይ፡ዘአሁቦ፡ አነ፡ይከውን፡ላዕሌሁ፡ነቅዐ፡ማይ፡ዘይፈለ
15 ፍል፡ለሕይወት፡ ዘለዓለም፡፡=፡ ወትቤሎ፡ ይእቲ፡ብእሲት፡እግዚእየ፡ሃበኒዮ፡ውእ
16 ተ፡ማየ፡ከመ፡ኢይጽማእ፡ወኢይምጻእ፡ዝየ፡ደገመ፡እቅደሕ፡=፡ ወይቤላ፡እግዚእ፡
17 ኢየሱስ፡ሑሪኬ፡ ጸውዒ፡ ምተኪ፡ ወንዒ፡ዝየ፡፡=፡ ወአውሥአት፡ወትቤሎ፡ይእቲ፡ብ
እሲት፡ አልብየ፡ ምተ፡፡ ወይቤላ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ሠናየ፡ትቤሊ፡አልብየ፡ምተ፡፡=፡
18 ኃምስቱ፡ዕደው፡ነበሩ፡ምስሌኪ፡፡ ወይእዜኒ፡ ዘሃሎ፡ምስሌኪ፡ኢኮነ፡ምትኪ፡ ወዘንተ
19 ሰ፡ አማን፡ ትቤሊ፡፡=፡ ወትቤሎ፡ይእቲ፡ ብእሲት፡ እግዚእየ፡ እሬእየከ፡ከመ፡ነቢይ፡
20 አንተ፡=፡ አበዊነሰ፡በዝንቱ፡ደብር፡ሰገዱ፡ወአንትሙሰ፡ትብሉ፡ከመ፡በኢየሩሳሌም፡ው
21 እቱ፡መካን፡ኀበ፡ይሰግዱ፡፡=፡ ወይቤላ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡እመንኒ፡ ብእሲቶ፡ ከመ፡ት
መጽእ፡ሰዐት፡ወይበጽሕ፡ጊዜሁ፡ አሜ፡ወኢበዝንቱ፡ ደብር፡ ወኢበኢየሩሳሌም፡ ኢት
22 ሰግዱ፡ለአብ፡=፡ አንትሙሰ፡ ትሰግዱ፡ ለዘ፡ ኢታአምሩ፡ ወንሕነሰ፡ ንሰግድ፡ ለዘ፡ና
23 አምር፡እስመ፡መድኀኒት፡እምነ፡ይሁደ፡ውእቱ፡፡=፡ ወበሕቱ፡ ትመጽእ፡ሰዓት፡ወይ
እዜ፡ይእቲ፡ አመ፡ እለ፡ በርቱዕ፡ በአማን፡ሰጋድያን፡ ይሰግዱ፡ለአብ፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡
ወበጽድቅ፡ይሰግዱ፡ሎቱ፡፡እስመ፡አብኒ፡ዘከመዝ፡ይኃሥሥ፡እለ፡ይሰግዱ፡ሎቱ፡፡=፡
24 መንፈስ፡ውእቱ፡እግዚአብሔር፡ ወእለሂ፡ይሰግዱ፡ ሎቱ፡ በመንፈስ፡ ወበጽድቅ፡ሃለወ
25 ሙ፡ ይሰግዱ፡ ሎቱ፡፡=፡ ወትቤሎ፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ ናአምር፡ አመ፡ ይመጽእ፡ መሲ
26 ሕ፡ ዘይብልዎ፡ ክርስቶስ፡፡ ወአመ፡መጽአ፡ ውእቱ፡ኵሎ፡ይነግረነ፡፡=፡ ወይቤላ፡
እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አነ፡ ውእቱ፡ ዘአንተ፡ ትነግሪኒ፡፡=፡

Túne major es Jacobo patre nostro, qui dedit nobis hunc puteum, & bibit ipse 12
ex eo, & filii ejus, & possessio ejus. Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; 13
Omnis qui bibit ex hac aqua, sitiet iterúm. Et qui biberit ex aqua quam dabo 14
ego, non sitiet in æternum: sed illa aqua quam dabo ego, erit super eum fons aquæ
salientis in vitam æternam. Et dixit ei ista mulier; Domine mi, da mihi istam 15
aquam, ut non sitiam, & non veniam huc iterùm, *ut* exhauriam. Et dixit ei 16
Dominus Jesus; Vade igitur, voca maritum tuum, & veni huc. Et respondit 17
& dixit ei ista mulier, Non habeo maritum. Et dixit ei Dominus Jesus; Benè
dicis, Non habeo maritum: Quinque viri habitaverunt tecum, & nunc qui- 18
dem qui est tecum, non est maritus tuus: & hoc verè dixisti. Et dixit ei ista 19
mulier, Domine mi, video te quòd propheta es. Patres nostri in hoc monte 20
adoraverunt, & vos dicitis, quòd in Hierosolymis est locus ubi adorabunt.
Et dicit ei Dominus Jesus; Crede mihi, mulier, quòd veniet hora, & ac- 21
cedet tempus, quando neque in hoc monte, neque in Hierosolymis, non
adorabitis Patrem. Vos adoratis quod nescitis, & nos adoramus quod 22
scimus: quia salus ex Judæis est. Veruntamen veniet hora, & nunc est, 23
quando recti *&* veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu sancto, & in ve-
ritate adorabunt eum: quia Pater tales quærit qui adorent eum. Spiritus est 24
Deus, & qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet eos ut adorent eum.
Et dixit ei ista mulier, Scimus quòd veniet Messias quem vocant Christum, & 25
quum venerit ille, omnia nuntiabit nobis. Et dixit ei Dominus Jesus, Ego 26
is sum *quem* alloquuta es.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * شما سجود كنيد براي انك اورا نمي دانيد * وما سجود مي كنيم براي † انك اورا
23 مي دانيم * كه زندكاني ازيهوديانست * ليكن بيايد ساعتي واينست * وقتي كه
براستي سجود كنندكان بجان وحقيقت † مر پدررا سجود كنند * وپدر نيز اين
24 چنين سجود كنندكانرا مي خواهد * زيرا خدا جانست وايشانرا كه براي † او
25 بجان سجود كنند * وبراستي † واجبست كه سجود كنند * آن زن كفت مي دانم
26 كه مسيح بيايد * وچون بيايد * اوست كه همه چيز بما بياموزاند * عيسي بدو كفت
منم منم كه با تو سخن مي كويم *

Vos adorationem præstatis ei quod 22
nescitis; nos autem adoramus cum
quem scimus: quia vita ex Ju-
dæis est. Sed venit hora, & hæc 23
est, quando rectè adorantes in
spiritu ac veritate Patrem adora-
bunt: & Pater etiam tales cul-
tores vult. Quia Deus Spiritus 24
est, & ii qui in spiritu ipsum
adorant, & rectè oportet ut ado-
rent. Illa mulier dixit; Scio 25
quòd Messias veniet: & cùm
venerit, ipse est qui omnes res
nos docebit. Jesus ei dixit; 26
Ego sum, ego sum, qui tecum
loquor.

Et *super hoc* venerunt discipuli ejus, & mirabantur quia cum muliere loquebatur:
27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ (ξ) ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει·
nemo tamen dixit; Quid quæris? aut, quid loqueris cum ea? Reliquit ergò hydriam
28 οὐδεὶς μέντοι εἶπε, Τί ζητεῖς; ἤ, τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν
suam mulier, & abiit in civitatem, & dicit hominibus; Venite,
29 αὐτῆς ἡ γυνή, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, Δεῦτε,
videte hominem, qui dixit mihi omnia quæcunq; feci: numquid ipse est Christus?
ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;
Exierunt ergò de civitate, & veniebant ad eum. *In verò inter*
30 (ο) Ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ
31 rogabant eum discipuli *ejus*, dicentes; Rabbi, manduca. Ille autem *dixit* eis;
32 ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Ῥαββί, φάγε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,
Ego cibum habeo manducare, quem vos *non nostis*. Dicebant ergò discipuli ad
33 Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. Ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς
invicem; *Num* aliquis attulit ei manducare? Dicit eis Jesus; Meus ci-
34 ἀλλήλους, Μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐμὸν βρῶ-
bus est, ut faciam voluntatem *mittentis* me, & perficiam ejus opus.
μά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.
Nónne vos dicitis, Quòd adhuc *quadrimestre est*, & messis venit? Ecce
35 Οὐχ ὑμεῖς λέγετε, Ὅτι ἔτι (π) τετράμηνόν ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ
dico vobis; Levate oculos vestros, & videte regiones, quia albæ
λέγω ὑμῖν, Ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί
sunt ad messem jam. Et *metens* mercedem accipit, & congregat fructum
εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη. Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν 36
in vitam æternam, ut & *seminans* simul gaudeat, & *metens*. In enim hoc ver-
εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ, καὶ ὁ θερίζων. Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λό- 37
bum est verum; Quia alius est *seminans*, & alius *metens*. Ego
γος ἐστὶν ὁ ἀληθινός, Ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. Ἐγὼ 38
misi vos metere quod non vos laborâstis: alii laboraverunt, & vos in
ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς
laborem eorum introistis. Ex autem civitate illa multi crediderunt in
τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς 39
eum Samaritanorum, propter verbum mulieris *testantis*; Quia dixit mihi
αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης, Ὅτι εἶπέ μοι
omnia quæcunque feci. Cùm ergò venissent ad illum Samaritani, rogaverunt
πάντα ὅσα ἐποίησα. Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων 40
eum *manere apud eos*: & mansit ibi duos dies. Et multò plures cre-
αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. Καὶ πολλῷ πλείους ἐπί- 41
diderunt propter sermonem ejus. Et mulieri dicebant; Quia non *amplius*
στευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ. Τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον, Ὅτι οὐκ ἔτι 42
propter tuam loquelam credimus: ipsi enim audivimus, & scimus, quia hic est
διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν
verè Salvator mundi, *Christus*.
ἀληθῶς ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.

MS. A. (ξ) ἐθαύμαζον (ο) Ἐξῆλθον ἐκ (π) τετράμηνός

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * ܘܥܕ ܗܘ ܡܡܠܠ ܐܬܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܥܡ ܐܢܬܬܐ ܡܡܠܠ. ܠܐ ܐܢܫ ܐܡܪ
28 ܕܡܢܐ ܒܥܐ ܐܢܬ. ܐܘ ܡܢܐ ܡܡܠܠ ܐܢܬ ܥܡܗ. * ܫܒܩܬ ܩܘܠܬܗ ܐܢܬܬܐ
29 ܘܐܙܠܬ ܠܡܕܝܢܬܐ. ܘܐܡܪܐ. * ܬܘ ܚܙܘ ܓܒܪܐ ܕܐܡܪ ܠܝ ܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕܬ. ܠܡܐ ܗܘܝܘ
30 31 ܡܫܝܚܐ. * ܘܢܦܩܘ ܐܢܫܐ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ ܘܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܘܬܗ. * ܘܒܝܢܬ ܗܠܝܢ. ܒܥܝܢ
32 ܗܘܘ ܡܢܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܪܒܢ ܠܥܣ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܝܬ ܠܝ
33 ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܐܟܘܠ. ܐܝܕܐ ܕܐܢܬܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܐܡܪܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܠܡܐ
34 ܐܢܫ ܐܝܬܝ ܠܗ ܡܕܡ ܠܡܐܟܠ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܡܐܟܘܠܬܝ ܕܝܠܝ ܐܝܬܝܗ.
35 ܕܐܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܡܢ ܕܫܕܪܢܝ ܘܐܫܠܡܝܘܗܝ ܠܥܒܕܗ. * ܠܐ ܐܢܬܘܢ ܐܡܪܝܢ ܕܒܬܪ ܐܪܒܥܐ
ܝܪܚܝܢ ܐܬܐ ܚܨܕܐ. ܗܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܪܝܡܘ ܥܝܢܝܟܘܢ. ܘܚܙܘ ܐܪܥܬܐ ܕܚܘܪ ܘܡܛܝ
36 ܠܚܨܕܐ ܡܢ ܟܕܘ. * ܘܡܢ ܕܚܨܕ ܫܩܠ ܐܓܪܐ. ܘܟܢܫ ܦܐܪܐ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܙܪܘܥܐ ܘܚܨܘܕܐ
37 38 ܐܟܚܕܐ ܢܚܕܘܢ. * ܒܗܢܐ ܓܝܪ ܐܝܬܝܗ ܡܠܬܐ ܕܫܪܪܐ. ܕܐܚܪܝܢ ܗܘ ܙܪܥ ܘܐܚܪܝܢ ܚܨܕ. * ܐܢܐ
ܫܕܪܬܟܘܢ ܠܡܚܨܕ. ܡܕܡ ܕܠܐ ܗܘܐ ܐܢܬܘܢ ܠܐܝܬܘܢ ܒܗ. ܐܚܪܢܐ ܓܝܪ ܠܐܝܘ. ܘܐܢܬܘܢ ܥܠܬܘܢ ܥܠ
39 ܥܡܠܗܘܢ ܕܗܢܘܢ. * ܡܢ ܗܝ ܕܝܢ ܡܕܝܢܬܐ ܣܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ ܫܡܪܝܐ. ܡܛܠ ܡܠܬܗ
40 ܕܐܢܬܬܐ ܗܝ. ܕܡܣܗܕܐ ܗܘܬ ܕܐܡܪ ܠܝ ܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕܬ. * ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܘܬܗ ܗܢܘܢ ܫܡܪܝܐ.
41 ܒܥܘ ܡܢܗ ܕܢܗܘܐ ܠܘܬܗܘܢ. ܘܗܘܐ ܠܘܬܗܘܢ ܬܪܝܢ ܝܘܡܝܢ. * ܘܣܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ ܡܛܠ
42 ܡܠܬܗ. * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐܢܬܬܐ ܗܝ. ܕܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܡܠܬܟܝ ܡܗܝܡܢܝܢܢ ܒܗ.
ܚܢܢ ܓܝܪ ܫܡܥܢ ܘܝܕܥܢ. ܕܗܢܘ ܫܪܝܪܐܝܬ ܡܫܝܚܐ ܡܚܝܢܗ ܕܥܠܡܐ.

Eóque loquente venerunt discipuli ejus, & 27
mirabantur quòd cum muliere loqueretur:
nemo autem dixit; Quid quæris? aut quid
loqueris cum ea? Et reliquit hydriam su- 28
am mulier, & profecta est in urbem, dixit-
que; Venite, videte virum qui dixit mihi 29
quicquid feci: num ipse est Messia? Itaque 30
exierunt ex urbe homines, & veniebant ad
eum. Et intereà efflagitabant ab eo disci- 31
puli ejus, dicentes ei; Magister noster, com-
ede. Ipse verò dixit eis; Est mihi cibus 32
ut comedam, quem vos nescitis. Dicunt 33
discipuli inter se; Num quis attulit ei quid
edendum? Ait illis Jesus; Cibus meus 34
est ut faciam voluntatem ejus qui misit me,
& perficiam ejus opus. Nónne vos dicitis 35
post quatuor menses venturam messem?
Ecce dico vobis, Attollite oculos vestros,
& spectate terras, quòd albæ factæ sint, &
jampridem pervenerint ad messem. Porrò 36
is qui metit, mercedem accipit, cogítque
fructus in vitam æternam: satórque ac mes-
sor pariter gaudebunt. In hoc enim ser- 37
mo ille verus est; Alius seminat, & alius
metit. Ego misi vos ad id metendum, in 38
quo non laborâstis: alii siquidem labora-
verunt, & vos introistis in eorundem labo-
rem. Ex illa autem urbe multi credide- 39
runt in eum Samaritani, propter sermonem
mulieris illius quæ testata fuerat; Dixit mi-
hi quicquid feci. Quumque venissent ad 40
eum illi Samaritani, efflagitârunt ab eo ut
apud ipsos maneret: & mansit apud eos
biduum. Et plurimi crediderunt in eum 41
propter sermonem ipsius. Ac dicebant mu- 42
lieri illi; Non ampliùs propter sermones
tuos credimus in eum: nos enim audivi-
mus & cognovimus hunc esse verissimè
Messiam, Servatorem orbis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * هنوز در سخن بود كه شاكردان او آمدند ودر تعجب ماندند * كه اورا ديدند * كه با زن
28 سخن مي كويد * وكسي بدو نكفت چه ميكويي يا ازو چه مي خواهي * * آن زن كوزهٔ خود
29 رها كرد * ودر شهر رفت * وبمردم † كفت * بياييد وببينيد † مردي كه هرچه كردم * همه با من
30 31 كفت * مكر اوست مسيح * * مردم از شهر پيش او آمدند * * ودرين ميان شاكردان از
32 مسيح در خواست كردند * وكفتند خداوند ما بخور * * عيسي بديشان كفت * دارم
33 خوردني كه بخورم * وشما انرا نمي † دانيد * * شاكردان با خود مي كفتند * مكر
34 كسي از براي او خوردني آورده باشد * * عيسي بديشان كفت * كه خوردني من
35 اينست * كه ارادت اورا كنم * كه مرا فرستاد * وكردارهاء اورا با تمام رسانم * * نه شما كفتيد
كه بعد از چهار ماه وقت درو غله باشد * اينك من بشما مي كويم * كه چشم خود بار كنيد *
36 وكشتزارها ببينيد * كه سپيد شدند * ورسيد † وقت كه درووه شوند * * وهر كه بدرود مزد
بستاند * وميوهٔ زندكاني † را جمع كند تا ابد * وبرزكر ودرونك * هر دو شاد شوند † با هم *
37 * سبب انك كلمهٔ راست † بدين پايدارست كه ديكرست انك كشت * وديكرست انك درود *

Adhuc in sermone erat, cùm disci- 27
puli ejus venerunt, & mirati sunt
cùm eum viderent quòd cum mu-
liere loqueretur: quispiam tamen
ei non dixit; Quid dicis? aut,
Ab ea quid petis? Illa mulier hy- 28
driam suam reliquit, & in urbem
ivit, & hominibus dixit; Venite, 29
& videte hominem, qui quodcunque
feci omne mihi dixit: nunquid
ipse est Christus? Homines itaque 30
ex urbe ad eum venerunt. Intereà 31
autem discipuli à Christo petierunt,
& dixerunt; Domine noster, com-
ede. Jesus illis dixit; Habeo ci- 32
bum quem comedam, & vos ipsum
nescitis. Discipuli apud se dice- 33
bant; Num quis ei cibum attulit?
Jesus illis dixit; Cibus quidem 34
meus hic est, ut voluntatem ejus
faciam qui me misit, & opera ejus ad
perfectionem perducam. Nónne vos 35
dixistis, quòd post quatuor menses
tempus metendi fruges erit? Ecce ego
vobis dico ut oculos vestros tollatis,
& agros spectetis, quòd albi sint,
& pervenit tempus quo demessi
sint. Et quicunque messerit, mer- 36
cedem accipiet, & fructum vitæ
colliget in æternum, & seminator
& messor ambo gaudebunt simul.
Propterea quòd sermo rectus in 37
hoc confirmatur, quòd alius est ille
qui seminat, & alius est ille qui
metit.

Versio VULGATA LATINA.

27 Et continuò venerunt discipuli ejus : & mirabantur quia cum muliere loqueba-
28 tur. Nemo tamen dixit; Quid quæris, aut, quid loqueris cum ea? Reliquit
29 ergò hydriam suam mulier, & abiit in civitatem, & dicit illis hominibus; Ve-
30 nite, & videte hominem, qui dixit mihi omnia quæcunque feci : numquid ipse est
31 Christus? Exierunt ergò de civitate, & veniebant ad eum. Intereà rogabant
32 eum discipuli, dicentes; Rabbi, manduca. Ille autem dicit eis; Ego cibum ha-
33 beo manducare, quem vos nescitis. Dicebant ergò discipuli ad invicèm; Num-
34 quid aliquis attulit ei manducare? Dicit eis Jesus; Meus cibus est, ut faciam vo-
35 luntatem ejus, qui misit me, ut perficiam opus ejus. Nónne vos dicitis, Quòd adhuc
quatuor menses sunt, & messis venit? Ecce dico vobis; Levate oculos vestros,
& videte regiones, quia albæ sunt jam ad messem. Et qui metit, mercedem acci- 36
pit, & congregat fructum in vitam æternam : ut, & qui seminat, simul gaudeat, &
qui metit. In hoc enim est verbum verum; Quia alius est qui seminat, & alius est 37
qui metit. Ego misi vos metere quod vos non laborâstis : alii laboraverunt, & 38
vos in labores eorum introîstis. Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum 39
Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis; Quia dixit
mihi omnia quæcunque feci. Cùm venissent ergò ad illum Samaritani, rogave- 40
runt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multò plures crediderunt in 41
eum propter sermonem ejus. Et mulieri dicebant; Quia jam non propter tuam lo- 42
quelam credimus : ipsi enim audivimus, & scimus, quia hic est verè Salvator mundi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 وفي هذا جاء تلاميذه وتعجبوا من كلامه مع مراة ولم يجسر احد منهم ان يقول له ماذا تريد
28 29 ولم تكلمها * فتركت المراة جرّتها ومضت الى المدينة وقالت للناس * تعالوا انظروا الى هذا
الرجل لانه اعلمني بكلما فعلت لعل هذا هو المسيح * فخرجوا من المدينة واقبلوا نحوه * 30
31 32 وفي هذا سأله تلاميذه قائلين يا معلم كل * فقال لهم ان لي طعاما لستم تعرفونه انتم *
33 34 فقال التلاميذ فيما بينهم لعل انسانا واتاه بشي فاكله * فقال لهم يسوع طعامي انا
35 ان اعمل مشية من ارسلني واتمم عمله * اليس انتم تقولون ان الحصاد ياتي بعد اربعة
اشهر * وانا اقول لكم ارفعوا عيونكم وانظروا الى الكور قد ابيضت وبلغ الحصاد *
36 37 والذي يحصد ياخذ الاجر ويجمع ثمار الحياة الدائمة والزارع والحاصد يفرحان معا * فان
38 في هذا يحق القول ان واحدا يزرع واخر يحصد * انا ارسلتكم لتحصدوا ما لم تتعبوا فيه لان
39 اخرين تعبوا وانتم دخلتم على تعبهم * فامن به في تلك المدينة سامريون كثيرون من اجل
40 كلمة تلك المراة التي كانت تشهد انه اعلمني بكل شي فعلت * ولما صار اليه السامريون
41 طلبوا اليه ان يقيم عندهم فمكث عندهم يومين * فامن به جمع كثير من اجل كلمته *
42 وكانوا يقولون لتلك المراة انا ليس من اجل قولك نومن به * لكنا نحن ايضا قد سمعنا
وعلمنا ان هذا بالحقيقة هو المسيح مخلص العالم *

Et interim venerunt discipuli ejus, & mirati sunt colloquium ejus cum muliere. At non ausus est quisquã ex eis dicere illi; Quid vis, & cur alloqueris eam? 27
Itaque reliquit mulier hydriam suam, & abiit in civitatem, ac dixit hominibus; 28
Venite, considerate hunc virum, nam notificavit mihi quicquid feci : Nunquid hic est Christus? 29
Exierunt ergò de civitate, & perrexerunt versùs eum. 30
Et interim rogaverunt eum discipuli ejus, dicentes; Magister, manduca. 31
Dixit eis; Equidem habeo cibum quem ignoratis vos. 32
Dixerunt autem discipuli inter sese; Fortè quis attulit ei aliquid, & comêdit illud. 33
Inquit eis Jesus; Cibus meus est ut faciam voluntatem ejus qui misit me, & consummem opus ejus. 34
Nónne vos dicitis, quòd messis veniet post quatuor menses? Et ego dico vobis, Levate oculos vestros, & considerate rura; jam alba facta sunt, & instat messis. 35
Et qui metet, accipiet mercedem, & congregabit fructus vitæ æternæ : Et sator ac messor gaudebunt simul. 36
Nam in hoc verificatur dictum illud, Unus seminat, & alter metit. 37
Ego misi vos, ut metatis id in quo non laborâstis; quia alii laboraverunt, & vos subintrâstis in laborem eorum. 38
Et crediderunt in eum in illa civitate Samaritani multi, propter verbum illius mulieris, quæ testificabatur, dicens; Ipse notificavit mihi omnia quæcunque feci. 39
Et cùm venissent ad eum Samaritani, rogaverunt eum, ut moraretur apud illos : & permansit apud illos biduum. 40
Et credidit in eum cœtus magnus propter verbum ejus. 41
Et dicebant illi mulieri; Nos quidem non propter sermonem tuum credimus in eum, sed nos quoque jam audivimus, & novimus hunc verè esse Christum Salvatorem mundi. 42

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በ፫ ሰንበት፡ ዘድኅረ፡ ዮሐንስ፡=፦
27 ወእምዝ፡ መጽኡ፡አርዳኢሁ፡ወአንከርዎ፡ እስመ፡ምስለ፡ብእሲት፡ ይትናገር፡፡ወባሕ
28 ቱ፡ኣልቦ፡ ዘያቤሎ፡ምንተ፡ ተኃሥሥ፡ወምንተ፡ትትናገር፡ ምስሌሃ፡=፦ ወኃደገት፡ ቀ
29 ሡታ፡ይእቲ፡ብእሲት፡ ወሖረት፡ወአተወት፡ ሃገረ፡ወነገረት፡ ለሰብአ፡ቤታ፡፡ወትቤ፡=፦
30 ንዑ፡ ወትርአዩ፡ብእሴ፡ ዘነገረኒ፡ኵሎ፡ ዘገበርኩ፡ እይደዓ ፡ እሙኑ፡ ውእቱ፡ ክርስቶ
31 ስ፡፡=፦ ወወፅኡ፡ እምሃገር፡ወሖሩ፡ኀቤሁ፡፡=፦ ወእምዝ፡ይቤልዎ፡ኣርደኢሁ፡ ረቢ፡
32 ብልዕ፡፡=፦ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ላንስ፡ ብየ፡ መብልዐ፡ዘአበልዕ፡ ዘኢታአ
33 ምሩ፡ኣንትሙ፡፡=፦ ወተባሀሉ፡ኣርደኢሁ፡በበይናቲሆሙ፡ቦኑ፡ እንጋ፡ ዘኣምጽአት፡ሎ
34 ቱ፡ዘይበልዕ፡፡=፦ በ፬ ሰንበት፡ ዘጽጌያት፡=፦ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡
ኢየሱስ፡ሲተስ፡መብልዕየ፡ውእቱ፡ ከመ፡ እግበር፡ፈቃዶ፡ ለአቡየ፡ለዘ፡ፈነወኒ፡ወከመ፡
35 እፈጽሞ፡ግብሮ፡፡=፦ ኣኮኑ፡ኣንትሙ፡ትብሉ፡ እስከ፡ራብዕ፡ወርኅ፡ማእረር፡፡ናሁ፡እ
ብለክሙ፡ኣንሥኡ፡አዕይንቲክሙ፡ ወርእዩ፡በሐውርተ፡ ከመ፡ጸዐደው፡ለማእረር፡=፦
36 እስመ፡ዘየዓፅድኒ፡ይነሥእ፡ዓስቦ፡ወያስተጋብእ፡ፍሬ፡ለሐይወት፡ዘለዓለም፡ከመ፡ኅብ
37 ረ፡ይትፈሥሑ፡ ዘዚ፡ይዘርእ፡ወዘዚ፡ይኣርር፡፡=፦ ወዝንቱ፡ነገር፡ቃለ፡ጽድቅ፡እሙን፡
38 ውእቱ፡ከመ፡ካልእ፡ዘይዘርእ፡ ወካልእ፡ ዘይአርር፡፡=፦ ወኣንሰ፡ ፈነውኩክሙ፡ ትእረ
39 ሩ፡ ዘኢጻመውክሙ፡ዘባዕድ፡ጻመወ፡ኣንትሙ፡ትባኡ፡ውስተ፡ጻማሆሙ፡፡=፦ ወበዙኃ
ን፡እምይእቲ፡ሀገረ፡ሰምር፡እለ፡ኣምኑ፡ቦቱ፡፡በእንተ፡ዘትቤሎሙ፡ይእቲ፡ብእሲት፡ሰ
40 ምራዊት፡ ዘስምዓ፡ኮነት፡ወትቤ፡ነገረኒ፡ኵሎ፡ዘገበርኩ፡፡=፦ ወበጺሖሙ፡ኀቤሁ፡ኵ
41 ሎሙ፡ሰምራዊያን፡ወሰአልዎ፡ይንበር፡ኀቤሆሙ፡ወነበረ፡ህየ፡ክልኤ፡መዋዕለ፡=፦ ወብዙ
42 ኃ፡ጥቀ፡እለ፡ኣምኑ፡ቦቱ፡በቃሉ፡=፦ወይቤልዋ፡ለይእቲ፡ብእሲት፡ላኮ፡እንከ፡በነገረ፡ዚ
አኪ፡ዘነአምን፡ቦቱ፡ለሊነ፡ሰማዕነ፡ወጠየቅነ፡ ዘከመ፡ውእቱ፡ መድኅኑ፡ለዕለም፡፡=፦

Sabbato tertio post Johannem.
Et tunc venerunt discipuli ejus, & mirati sunt quòd cum muliere loqueretur : 27
veruntamen nemo fuit qui dicebat ei; Quid quæris? & quid colloqueris cum ea?
Et reliquit disputationem suam ista mulier, & discessit, & abiit in civitatem, & 28
nuntiavit hominibus domûs suæ: Et dixit; Venite, & videbitis hominem qui di- 29
xit mihi omnia quæ feci, dicite mihi; Nunquid ipse Christus est? Et exierunt ex 30
civitate, & venerunt ad eum. Et tunc dixerunt ei discipuli ejus; Rabi, comede. 31
Et dixit iis Dominus Jesus; Ego habeo cibum quo vescar, quem nescitis vos: 32
Et dixerunt discipuli ejus inter se; Quísne fuit igitur qui attulit ei quo vescatur? 33
Sabbato quarto florum. Et dixit iis Dominus Jesus; Mihi cibus meus 34
est, ut faciam voluntaté patris mei qui misit me, & ut perficiam opus ejus. Nón- 35
ne vos dicitis, Intra quatuor menses messis? ecce dico vobis, Attollite oculos ve-
stros, & spectate regiones, quòd albæ sunt ad messem : Quia qui metit accipiet 36
mercedem suam, & congregabit fructum in vitam æternam: ut simul gaudeant,
qui seminat, & qui metit. Et hic sermo, vox veritatis fidelis est, quòd alius est qui 37
seminat, & alius qui metit. Et ego misi vos metere quod non laborâstis: alii labo- 38
rârunt, vos introitis in labores eorũ. Et multi ex illa civitate Samariæ fuerunt qui 39
crediderunt in eo, propter *illud* quod dixisset iis ista mulier Samaritana, quæ te-
stimonium fecerat, & dixerat; Nuntiavit mihi omnia quæ feci. Et quum venissent 40
ad eum omnes Samaritani, tum rogârunt eum ut maneret apud eos: & mansit ibi
duos dies. Et multi vàldè fuerunt qui crediderunt in eo propter sermonem ipsius. 41
Et dixerunt isti mulieri, Non ampliùs propter sermonem tuum *erit* quòd crede- 42
mus in eo : nos ipsi audivimus, & cognovimus quòd ipse *est* Servator mundi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * من شمارا فرستادم که بدروید † چیزی † که در و زحمت نکشیاک باشید * ودیگرانند
39 که زحمت کشیدند وشماييد که بر کردارهاء ایشان † رسیدید * و بسیار از سامریان
آن شهر بدو ایمان آوردند * برای سخن آن زن که کواهی می داد که هر چه کردم
40 با من کفت * وسامریان از مسیح درخواست کردند که پیش ایشان باشد * برای رضاء
41 42 ایشان دو روز † انجا بود * وبرای سخن او بسیاران بدو ایمان آوردند * وبدان زن می کفتند
نه برای سخن تو بدو ایمان می آوریم * سبب انك ما نیز شنیدیم ودانستیم که اینست
مسیح زندکانی دهندهٔ خلق *

Ego vos misi ut meteretis id in quo laborem non pertulistis : alii enim sunt qui laborem sustinuerunt, & vos estis, qui in opera eorum successistis. 38
Et multi ex Samaritanis ejus civitatis in eo fidem habuerunt propter sermonem ejus mulieris, quæ testimonium dedit, quòd quicquid feci mihi dixit. 39
Et Samaritani à Christo petierunt, ut apud eos esset: in gratiam itaque eorum duobus diebus illic erat. 40
Ac propter sermonem ejus multi in eum fidem habuerunt. 41
Et mulieri illi dicebant; Non propter sermonem tuum in eo fidem habemus: Propterea quòd nos etiam audivimus, & scimus quòd hic est Christus, vitam dans hominibus. 42

Post autem duos dies exiit indè, & abiit in Galilæam. Ipse enim
43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Αὐτὸς γὰρ
44 Jesus *testatus est*, Quia propheta in *propria* patria honorem non habet. Cùm
45 (ρ) ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν, Ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. Ὅτε
ergò venisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, omnia *intuiti*, quæ
οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες (σ) ἃ
fecerat *in* Hierosolymis in festo: & ipsi enim venerant ad festum. Venit
46 ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. Ἦλθεν
ergò *Jesus* iterum in Cana Galilææ, ubi fecit aquam vinum. Et erat
οὖν (τ) ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἦν
quidam regulus, cujus filius infirmabatur *in* Capharnaum. Hic *audiens* quia Jesus adveniret
47 τις βασιλικὸς, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναοὺμ. Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει
ex Judæa in Galilæam, abiit ad eum, & rogabat eum ut descenderet, &
ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῇ, καὶ
sanaret ejus filium: *futurus erat* enim mori. Dixit ergò Jesus ad eum;
48 ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν,
Si non signa & prodigia videritis, non *credetis*. Dicit ad eum regulus;
49 Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικὸς,
Domine, descende *antè mori puerum meum*. Dicit ei Jesus; Vade,
50 Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν (υ) τὸ παιδίον μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου·
filius tuus vivit. Et credidit homo sermoni, quem dixit ei Jesus, &
ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ (φ) ᾧ εἶπεν αὐτῷ Ἰησοῦς, καὶ
ibat. Jam autem eo descendente, servi *ejus* occurrerunt ei, &
ἐπορεύετο. Ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν (χ) αὐτῷ, καὶ 51
nuntiaverunt, dicentes, Quia *puer tuus vivit*. Interrogabat ergò ab eis horam
ἀπήγγειλαν, λέγοντες, Ὅτι ὁ (ψ) παῖς σου ζῇ. Ἐπύθετο οὖν (ω) παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν 52
in qua meliùs habuerit: & dixerunt ei, Quia heri horam septimam reliquit eum
ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε· καὶ εἶπον αὐτῷ, Ὅτι (α) χθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν
febris. Cognovit ergò pater quia *in* illa hora, in qua dixit ei Jesus,
ὁ πυρετός. Ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ (β) ὁ Ἰησοῦς, 53
Quia filius tuus vivit. Et credidit ipse, & domus ejus tota. Hoc iterum secundum
Ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο πάλιν δεύτερον 54
signum fecit Jesus, *veniens ex* Judæa in Galilæam.
σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

CAP. V. ε'.

Post hæc erat *festum* Judæorum, & ascendit Jesus *in* Hierosolymam. Est autem
1 Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη (α) ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ
2 *in* Hierosolymis super Probaticâ piscina, *cognominata* Hebraicè *Bethesda*,
ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις (β) ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδὰ,
quinque porticus habens. In his jacebat multitudo *multa* languentium,
πέντε στοὰς ἔχουσα. Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, 3
cæcorum, claudorum, aridorum, expectantium aquæ motum.
τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν.

MS.A. (ρ) Ἰησοῦς (σ) ὅσα ἐποίησεν (τ) πάλιν ὁ Ἰησοῦς (υ) τὸν υἱόν μου. (φ) ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, (χ) αὐτὸν, (ψ) παῖς αὐτοῦ ζῇ. (ω) τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν (α) ἐχθὲς (β) ὁ Ἰησοῦς, Ὁ υἱός
Κεφ. ε'. MS.A. (α) Ἰησοῦς (β) ἐν τῇ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

43 * ܕܪܡܫܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܚܡܫܐ ܕܨܘܡܐ * ܡܢ * ܒܬܪ ܬܪܝܢ ܕܝܢ ܝܘܡܝܢ ܢܦܩ ܝܫܘܥ ܡܢ ܬܡܢ
44 ܘܐܙܠ ܠܓܠܝܠܐ܂ * ܗܘ ܓܝܪ ܝܫܘܥ ܐܣܗܕ ܕܢܒܝܐ ܒܡܕܝܢܬܗ ܠܐ
45 ܡܬܝܩܪ܂ * ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܐ ܠܓܠܝܠܐ ܩܒܠܘܗܝ ܓܠܝܠܝܐ܂ ܟܕ ܚܙܘ ܐܬܘܬܐ ܟܠܗܝܢ ܕܥܒܕ
46 ܒܐܘܪܫܠܡ ܒܥܐܕܐ܂ ܐܦ ܓܝܪ ܐܢܘܢ ܐܬܘ ܗܘܘ ܠܥܐܕܐ܂ * ܐܬܐ ܕܝܢ ܬܘܒ ܝܫܘܥ ܠܩܛܢܐ ܕܓܠܝܠܐ܂
ܐܝܟܐ ܕܥܒܕ ܡܝܐ ܚܡܪܐ܂ ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܟܦܪܢܚܘܡ ܥܒܕܐ ܚܕ ܕܡܠܟܐ ܕܒܪܗ ܟܪܝܗ ܗܘܐ܂
47 * ܗܢܐ ܫܡܥ ܕܝܫܘܥ ܐܬܐ ܡܢ ܝܗܘܕ ܠܓܠܝܠܐ܂ ܘܐܙܠ ܠܘܬܗ ܘܒܥܐ ܡܢܗ ܕܢܚܘܬ
48 ܘܢܐܣܐ ܠܒܪܗ܂ ܡܛܠ ܕܡܛܝ ܗܘܐ ܠܡܡܬ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܐܢ ܐܬܘܬܐ ܘܬܕܡܪܬܐ ܠܐ
49 ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܗܘ ܥܒܕܐ ܕܡܠܟܐ܂ ܡܪܝ܂ ܚܘܬ ܥܕܠܐ ܢܡܘܬ
50 ܛܠܝܐ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܙܠ ܒܪܟ ܚܝ ܗܘ܂ ܘܗܝܡܢ ܗܘ ܓܒܪܐ ܒܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ
51 ܘܐܙܠ܂ * ܟܕ ܕܝܢ ܢܚܬ ܗܘܐ܂ ܐܪܥܘܗܝ ܥܒܕܘܗܝ ܘܣܒܪܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܒܪܟ ܚܝܐ܂
52 * ܘܫܐܠ ܐܢܘܢ ܒܐܝܕܐ ܥܕܢܐ ܐܬܢܝܚ܂ ܐܡܪܝܢ ܠܗ܂ ܐܬܡܠܝ ܒܫܒܥ ܫܥܝܢ ܫܒܩܬܗ
53 ܐܫܬܐ܂ * ܘܝܕܥ ܐܒܘܗܝ ܕܒܗ ܒܗܝ ܫܥܬܐ ܕܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܕܒܪܟ ܚܝ܂ ܘܗܝܡܢ ܗܘ
54 ܘܟܠܗ ܒܝܬܗ܂ * ܗܕܐ ܬܘܒ ܬܪܬܝܢ ܐܬܐ ܥܒܕ ܝܫܘܥ܂ ܟܕ ܐܬܐ ܡܢ ܝܗܘܕ ܠܓܠܝܠܐ܂
* ܕܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܬܠܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܣܦ * ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *
1 * ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܗܘܐ ܥܐܕܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ ܘܣܠܩ ܝܫܘܥ ܠܐܘܪܫܠܡ܂ * ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ
2 ܒܐܘܪܫܠܡ ܚܕ ܒܝܬ ܡܥܡܘܕܝܬܐ܂ ܗܝ ܕܡܬܩܪܝܐ ܥܒܪܐܝܬ ܒܝܬ ܚܣܕܐ܂ ܘܐܝܬ ܗܘܘ
3 ܒܗ ܚܡܫܐ ܐܣܛܘܝܢ܂ * ܘܒܗܠܝܢ ܪܡܝܢ ܗܘܘ ܥܡܐ ܣܓܝܐܐ ܕܟܪܝܗܐ܂ ܘܕܥܘܝܪܐ܂
ܘܕܚܓܝܪܐ܂ ܘܕܝܒܝܫܐ܂ ܘܡܣܟܝܢ ܗܘܘ ܠܙܘܥܐ ܕܡܝܐ܂

Vespere feriæ III hebdomadis V. Jejunii. 11.
Duobus autem pòst diebus exiit Jesus illinc, 43
& abiit in Galilæam. Ipse enim Jesus testa- 44
tus fuerat prophetam in civitate sua inho-
norum esse. Quum autem venisset in Gali- 45
læam, receperunt eum Galilæi, quia viderant
signa omnia, quæ ediderat in Jerusalem in die
festo; nam & ipsi venerant ad diem festum.
Venit autem iterùm Jesus in Kotne Galilææ, 46
ubi fecerat ex aqua vinum. Et erat in Ca-
pharnahum servus quidam regius, cujus fili-
us ægrotabat. Iste audiit venisse Jesum ex 47
Judæa in Galilæam, & profectus est ad eum;
petiitque ab eo ut descenderet & sanaret fili-
um suum, propè enim erat ut moreretur.
Dixit ei Jesus; Nisi signa & miracula vide- 48
ritis, non credetis. Dixit ei servus ille regi- 49
us; Domine mi, descende priusquàm mori-
atur puer. Dixit ei Jesus; Vade, filius tu- 50
us vivit. Et credidit vir ille sermoni quem
dixerat ei Jesus, & abiit. Quum autem de- 51
scendisset, obviàm facti sunt ei servi ipsius &
annuntiârunt ei dicentes, Filius tuus revixit.
Et sciscitatus est ab eis quonam tempore sa- 52
nitati restitutus fuisset. Dicunt ei; Herì
septimâ horâ reliquit eum febris. Et agno- 53
vit pater ejus *id contigisse* eâ ipsâ horâ quâ
dixerat ei Jesus, Filius tuus vivit: & credi-
dit ipse, & domus ejus tota. Hoc signum 54
secundum rursùs edidit Jesus quum venisset
à Judæa in Galilæam.

Matutinis dominicæ III. Jejunii. 12.

CAP. V.

Post hæc erat dies festus Judæorum, & a- 1
scendit Jesus ad Jerusalem. Erat autem illic 2
in Jerusalem locus quidam baptisterii qui
vocatur Hebraicè, Beth Hesdo, *domus mise-
ricordiæ*, erántque in eo quinque porticus.
Et in his jacebant plebs multa ægrotantium, 3
& cæcorum, claudorúmque, & aridorum, &
expectabant motum aquarum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

43 * وبعد از دو روز عيسي † از انجا بدر آمد و بجليل رفت * وعيسي بر خود كواهي مي داد
44 كه پيغمبر در شهر خود بحرمت نباشد * وچون در جليل آمد جليليان اورا قبول كردند
45 سبب انك ديك بودند † اينهايي كه روز عيد † در اورشليم كرده بود براي انك ايشان نيز بعيد
در امده بودند * دهم خوش كردن مسيح پسر عبد الملك را * وباز عيسي در قاطنه
46 جليل آمد * در جايكاهي كه اب را مي كرده بود * وبود در كفرناحوم بزركي * نام او عبد الملك *
47 وچند كاه فرزند او رنجور بود * وشنيد † كه عيسي از يهود در جليل آمد * پيش او رفت و ازو
خواست كه پيش او فرود آيد * وفرزندش را خوش كند * سبب انك پسر او بمرك نزديك
48 آمده بود * مسيح بدو كفت اكر آيتها وشكفتها نمي بينيد * ايمان نمي آريد * * عبد
49 الملك كفت * خداوند من فرود بيا * پيش از انك كودك بميرد * * عيسي بدو كفت
50 غم مخور و برو كه † فرزند تو زنده است * ان مرد بكلمه عيسي † ايمان اورد وبخانه رفت * چون
51 نزديك رسيد * بندكان او برابر او آمدند * وبدو كفتند * پسر تو زنده شد * وخوش است *
52 * از ايشان پرسيد * كدام وقت † خوش شد * بدو كفتند هفتم ساعت روز * تب اورا رها كرد *

Et post duos dies Jesus indè egres- 43
sus est & in Galilæam abiit. Et 44
Jesus de seipso testimonium dedit,
quòd Propheta in urbe sua in hono-
re non sit. Cùm autem in Galilæ- 45
am venisset, Galilæi eum excepe-
runt, propterea quòd vidissent signa
quæ die festo in Hierosolyma fece-
rat: eò quòd ipsi etiam ad festum
ingressi fuerant.

X. Sanat Christus filium Abdo-lmelic.

Et rursùs Jesus in Catneh Galilææ 46
venit, in locum ubi aquam vinum
fecerat. Erat autem in Capharna-
hum magnus quidam, cui nomen
Abdo-lmelic, & aliquoties, filius
ejus infirmus erat. Et audito quòd 47
Jesus è Judæa in Galilæam ve-
nisset, ad eum accessit, & ab eo pe-
tiit ut ad ipsum descenderet, & fi-
lium ipsius sanaret: eò quòd filius
ejus ad mortem appropinquaverat.
Christus ei dixit; Si signa & prodi- 48
gia non videritis, fidem non habe-
bitis. Abdo-lmelic dixit; Domine 49
mi descende priusquàm puer moria-
tur. Jesus ei dixit; Anxius ne sis, 50
& vade, quia Filius tuus vivus
est. Homo ille sermoni Jesu fidem
habuit, & domum ivit. Et cùm 51
propè advenisset, servi ejus ob-
viàm ei venerunt & ei dixerunt;
Filius tuus vivus factus est, &
bene habet. Ab eis interrogavit 52
quo tempore sanus factus esset:
ei dixerunt septimâ horâ di-
ei febris eum missum fecit.

Versio VULGATA LATINA.

43
44 Post duos autem dies exiit indè : & abiit in Galilæam. Ipse enim Jesus testimo-
45 nium perhibuit, quia Propheta in sua patria honorem non habet. Cùm ergò ve-
nisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, cùm omnia vidissent quæ fecerat Jero-
46 solymis in die festo : & ipsi enim venerant ad diem festum. Venit ergò iterùm
in Cana Galilææ, ubi fecit aquam vinum. Et erat quidam regulus, cujus filius infir-
47 mabatur Caphanaum. Hic cùm audisset quia Jesus adveniret à Judæa in Galilæ-
am, abiit ad eum, & rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium ejus : incipie-
48 bat enim mori. Dixit ergò Jesus ad eum ; Nisi signa & prodigia videritis, non
49 creditis. Dicit ad eum regulus ; Domine, descende priùs quàm moriatur filius me-
50 us. Dicit ei Jesus ; Vade, filius tuus vivit. Credidit homo sermoni, quem dixit ei
51 Jesus, & ibat. Jam autem eo descendente, servi occurrerunt ei, & nuntiaverunt
dicentes, Quia filius ejus viveret. Interrogabat ergò horam ab eis, in qua meliùs 52
habuerit. Et dixerunt ei ; Quia herì horâ septimâ reliquit eum febris. Cognovit 53
ergò pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei Jesus ; Filius tuus vivit : & credidit
ipse, & domus ejus tota. Hoc iterùm secundum signum fecit Jesus, cùm venisset 54
à Judæa in Galilæam.

CAP. V.

Post hæc erat dies festus Judæorum, & ascendit Jesus Jerosolymam. Est autem 1
Jerosolymis Probatica piscina, quæ cognominatur Hebraicè Bethsaida, quinque 2
porticus habens. In his jacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudo- 3
rum, aridorum, expectantium aquæ motum,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

43 44 الفصل التاسع • وبعد يومين خرج يسوع من هناك ومضي الي الجليل * لان
45 يسوع قد شهد ان النبي لا يكرم في مدينته * ولما صار الي الجليل قبله الجليليون لانهم
46 عاينوا ما عمل بيروشليم في العيد • لانهم ايضا كانوا قد جاوا الي العيد * ثم جاء يسوع ايضا
47 الي قانا الجليل حيث صنع الماء خمرا • وكان بكفرناحوم انسان ملكي ابنه مريض * هذا لما
سمع ان يسوع قد جاء من اليهودية الي الجليل فانطلق اليه وساله ان ينزل فيبري ابنه
48 49 لانه كان قد قارب الموت * فقال له يسوع ان لم تعاينوا الايات والاعاجيب لم تومنوا * فقال له
50 عبد الملك يا سيد انزل قبل ان يموت فتاي * قال له يسوع امض فابنك قد شفي • فآمن
51 الرجل بالكلمة التي قالها يسوع وسار * وفيما هو ماض استقبله غلمانه وبشروه قايلين ان ابنك
52 53 قد شفي * فسالهم قايلا في اي وقت برا • فقالوا له امس في الساعة السابعة تركته الحمي * فعلم
54 ابوه انها تلك الساعة التي قال له يسوع فيها ابنك قد شفي • فآمن هو وبيته باسره * هذه
ايضا آية ثانية عملها يسوع لما جاء من اليهودية الي الجليل • الفصل العاشر •
1 2 * وبعد هذا كان عيد لليهود فصعد يسوع الي يروشليم * وكان بيروشليم بركة تعرف ببركة
3 الضان • وبالعبرانية تسمي بيت حسدا اي بيت الرحمة • وكان فيها خمسة اروقة * وكان كثير من
المرضي مطرحين فيها • عميان ومقعدون وجافون • وكانوا يتوقعون تحريك الماء •

Sectio nona.

Et post biduum exiit Jesus inde: & ab- 43
iit in Galilaam. Quia Jesus jam te- 44
status erat, quòd propheta non honorifi-
catur in civitate sua. Et cùm venisset 45
in Galilaam, exceperunt eum Galilai, eò
quòd vidissent quæ fecerat in Jerusalem
in die festo ; nam ipsi quoque venerant ad
diem festum. Deindè venit Jesus iterùm 46
in Cana Galilææ, ubi fecerat aquam vi-
num. Et erat in Capharnahum homo re-
gius, cujus filius erat infirmus. Hic 47
quum audisset quia Jesus venerat à Ju-
dæa in Galilæam, abiit ad eum, & ro-
gavit eum ut descenderet & sanaret fili-
um suum, quia jam propè attigerat mor-
tem. Dixit ei Jesus ; Si non videritis 48
signa & mirabilia, non credetis. Ait illi 49
servus regis ; Domine, descende priuſ-
quàm moriatur puer meus. Dixit ei Je- 50
sus ; Vade, filius tuus jam sanatus est.
Credidit ergò vir verbo quod dixit Je-
sus, & abiit. Et dum ipse iret, occurre- 51
runt ei famuli ejus, & nuntiaverunt ei,
dicentes ; Filius tuus jam sanatus est.
Et interrogavit eos, dicens ; Quo tempo- 52
re valetudinem recuperavit ? Dixerunt
ei, Herì horâ septimâ reliquit eum febris.
Cognovit ergò pater ejus illam esse horam 53
quâ dixit illi Jesus, Filius tuus jam est
sanitati restitutus. Et credidit ipse &
domus ejus tota. Hoc etiam est signum 54
secundum quod fecit Jesus, quando ve-
nit à Judæa in Galilæam.

Sectio decima.

CAP. V.

Et post hæc erat dies festus Judæis, 1
& ascendit Jesus in Jerusalem. Erátq; 2
in Jerusalem piscina quædam nota no-
mine Piscinæ pecudum, & Hebraicè
appellata Beth-hesed, hoc est, Domus mi-
sericordiæ : & erant in ea quinque por-
ticus. Et erant multi infirmi prostrati 3
in ipsis, cæci, claudi, & aridi, & ex-
pectabant agitationem aquæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

43 ወእምድኅረ: ሰኑየ:መዋዕል:ወፅአ: እምህየ:ወሖረ:ገሊላ::=፡ ወለሊሁ: እግዚእ:
44 ኢየሱስ: ሰማዕተ:ኮነ:ከመ:ኢይከብር: ነቢይ: በሃገሩ::=፡ ወበዊእ: ገሊላ: ተቀበል
45 ዎ:ገሊላውያን:ኵሎሙ:እስመ:ርእዩ:ኵሎ: ዘገብረ: በኢየሩሳሌም፡አመ:በዓል::አ
46 ስመ:እሙንቱኒ፡ሖሩ:ለበዓል:=፡ወሖረ:ካዕበ:ቃና:ዘገሊላ:ኀበ:ረሰየ:ማየ:ወይነ::=፡
በእንተ: ወልደ: ሰብእ: እብያታዊ፤=፡
ወሀሎ:አሐዱ:ብእሲ:ገብር: ዘቤተ: ንጉሠ: ሹብአ:እብያታዊ:ወይደዊ:ወልዱ:በቀፈ
47 ርናሖም::=፡ ወሰሚዖ:ከመ:እግዚእ:ኢየሱስ:መጽአ: እምይሁደ:ውስተ:ገሊላ::ወ
ሖረ:ኀቤሁ:ወሰአሎ:ከመ:ይረድ: ወያሕዩ:ሎቱ:ወልደ: እስመ:አልጸቀ:ይሙት::=፡
48 ወይቤሎ: እግዚእ:ኢየሱስ: እመ: ተአምረ: ወመንክረ:ኢርኢክሙ:ኢተአምኑ::=፡
49 ወይቤሎ:ውእቱ: ዘቤተ:ንጉሠ: ሰብአ:እብያታዊ: እግዚኦ:ረድ:ፍጡነ: ዘእንበለ:
50 ይሙት: ወልድየ::=፡ ወይቤሎ: እግዚእ:ኢየሱስ:ሖር:ወልድከሰ: ሐይወ::ወአምነ:
51 ውእቱ:ብእሲ: በቃል:ዘይቤሎ: እግዚእ:ኢየሱስ:ወሖረ:=፡ ወእንዘ: ይወርድ: ተቀበ
52 ልዎ:አግብርቲሁ: ወይቤልዎ:ሐይወ: ወልድከሰ:=፡ ወተስእሎሙ:ወይቤሎሙ:አይ:
53 ጊዜ:ሐይወ::ወይቤልዎ: ትማልም:ጊዜ:ሰብዓቱ:ሰዓት:ኀደጎ:ፋፀንቱ::=፡ ወአእም
ረ:አቡሁ: ከመ:ጊዜ: በይእቲ:ሰዐት:ዘይቤሎ: እግዚእ:ኢየሱስ:ሐይወ:ወልድከሰ::
54 ወአምነ: ቦቱ:ውእቱ:ወኵሉ:ቤቱ::=፡ ወዝንቱ: ደግሙ:ለእግዚእ:ኢየሱስ: ዘገብ
ረ: ተአምረ: መጺአ: እምይሁደ: ውስተ: ገሊላ::
1 ፫ ወእምዝ:ኮነ: በበዓሎሙ:ለአይሁድ: ዓርገ: እግዚእ:ኢየሱስ: ኢየሩሳሌም::=፡
2 ወቦቱ:ውስተ: ኢየሩሳሌም: ምጥማቃት: ዘጽሮጳጥቄ፤ ወይብልዋ: ስማ : በዕብራይስ
3 ጥ: ቤተ: ሳይደ::ወቦቱ:ህየ:ኃምስቱ: ህዋሬተ:=፡ ወህየ:ይሰክቡ:ብዙኃን: ድውያን:
ዕውራን: ወሐንካሳን: ይቡሳን: ወይፀንሑ: ሁከተ: ማይ:=፡

Et post duos dies exivit illinc, & abiit *in* Galilæam. Et ipse Dominus Jesus te- 43
stis fuit, quòd non honoratur propheta in civitate sua. Et quum venisset in Ga- 44
lilæam, acceperunt eum Galilæi omnes, quia vidissent omnia quæ fecerat in Hie- 45
rusalem quando festivitas *erat*, quoniam ipsi etiam venerant ad festivitatem. Et 46
venit iterum *in* Cana Galilææ, ubi fecerat aquam vinum.

De filio viri domestici.

Et erat quidam homo minister, domestic' regis œconomus, & ægrotabat filius ej'
in Capernahum. Et quum audivisset quòd Domin' Jesus venisset ex Judæa in Ga- 47
lilæam, abiit ad eum, & rogavit eum ut descenderet, & servaret ei filium suum:
quia statim moriturus erat. Et dixit ei Dominus Jesus ; Si signa, & miracula non 48
videritis, non credetis. Et dixit ei domesticus regis œconomus, Domine, descen- 49
de statim priusquàm moriatur filius meus. Et dixit ei Dominus Jesus ; Vade, filius 50
tuus vivit, & credidit ille vir in sermone quem dixerat ei Dn̄s Jesus, & abiit. Et 51
descendente eo, occurrerunt ei servi ejus, & dixerunt ei ; Vivit filius tuus. Et in- 52
terrogavit eos, & dixit iis ; Quo tempore sanus factus fuit ? & dixerunt ei ; Herì 53
tempore septimæ horæ reliquit eum febris. Et cognovit pater ejus quòd tempus
erat in eadem hora quâ dixerat ei Dn̄s Jesus ; Vivit filius tuus : & credidit in eo
ipse, & tota domus ejus. Et hoc secundum Domini Jesu quod fecit signum, veni- 54
ens ex Judæa in Galilæam.

CAP V.

ET tunc erat in festo Judæorū, ascendit Dn̄s Jesus Hierosolymam. Et est in Hie- 1
rosolyma piscina Probatica & vocant nomen ejus Hebraicè Bethsaida, & 2
fuerunt ibi quinque porticus. Et ibi jacebant multi ægroti, cæci, & claudi, 3
aridi, & expectabant motum aquæ.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

53 * ومردرا معلوم شد كه آن ساعت است • كه عيسي اشارت كرد • عبد الملك با اهل خانه
54 وتبع او بمسيح ايمان آوردند • * واين دوم معجزست كه از يهود آمد • ودر جليل نمود
برخيزانيدن ان شل كه در بيت حسد افتاده بود
1 2 * بعد ازان عيد يهوديان شد • وعيسي بالا رفت در اورشليم • * وجايي بود انجا چشمه
سنگستاه كه بعبري • بيت الحسد مي خوانند • وبر سر ان چشمه پنج صفه ساخته بودند •
3 * وخلقي بسيار از رنجوران ودردمندان • وشلان بران صفها افتاده • ودر نكران ان بود
كه اب بجنبد • تا ايشان خودرا در اندازند وصحت يابند •

3
Et homini notum fuit quod illa hora 5
esset, quam Jesus significaverat: Ab-
do-lmelic igitur cum domesticis &
clientibus suis in Christo fidem ha-
buerunt. Et hoc secundum est mi- 54
raculum, quod è Judæa profectus
in Galilæa ostendit.

XI. Suscitatio illius paralytici, qui in Bait-hesed decumbens erat.

CAP. V.

Post hæc festum Judæorum erat, 1
& Jesus ascendit in Hierosolymam.
Et in loco quodam erat ibi fons ba- 2
ptisterii, quem Hebraicè Baito-lhe-
sed vocabant : & super illum fon-
tem quinq; porticus constructæ erat.
Et populus multus ex ægrotis, & in- 3
firmis, & paralyticis in illis porti-
cibus decumbebant, & expectabant
illud ut aqua moveretur : ut illi se
injicerēt, & sanitatē adipiscerētur

Angelus enim secundùm tempus descendebat in piscinam, & turbabat
4 Ἄγγελος (γ) γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε
aquam: igitur primus descendens post motionem aquæ, sanus fiebat, quo
τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγίνετο, (δ) ᾧ
tandem detinebatur morbo. Erat autem quidam homo ibi triginta octo
5 δήποτε κατείχετο νοσήματι. Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ (ε) τριάκοντα ὀκτὼ Ζʹ
annos habens in infirmitate. Hunc videns Jesus jacentem, & cognoscens quia
6 ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι
multum jam tempus haberet, dicit ei; Vis sanus fieri? Respondit ei
7 πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; (ζ) Ἀπεκρίθη αὐτῷ
languidus; Domine, hominem non habeo, ut cùm turbata fuerit aqua, mittat me
ὁ ἀσθενῶν, Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, (η) βάλλῃ με
in piscinam: in quo autem venio ego, alius ante me descendit. Dicit
8 εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. Λέγει
ei Jesus; Excitare, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim
9 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἔγειραι, (θ) ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει. Καὶ εὐθέως
factus est sanus ille homo: & sustulit grabatum suum, & ambulabat. Erat autem
ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε τὸν (ι) κράββατον αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ
sabbatum in illo die. Dicebant ergò Judæi curato; Sab-
10 σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ, Σάβ-
batum est: non licet tibi tollere grabatum. Respondit eis; Faciens me λθ
11 βατόν ἐστιν· (κ) οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι τὸν (λ) κράββατον. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, Ὁ ποιήσας με ι

sanum, ille mihi dixit; Tolle grabatum tuum, & ambula. Interro-
ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἆρον τὸν (μ) κράββατόν σου, καὶ περιπάτει. Ἠρώ- 12
gaverunt ergò eum; Quis est ille homo dicens tibi, Tolle grabatum
τησαν οὖν αὐτὸν, Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι, Ἆρον τὸν (ν) κράββατόν
tuum, & ambula? At sanatus non sciebat quis esset: nam Jesus declinavit turbâ
σου, καὶ περιπάτει; Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου 13
existente in loco. Posteà invenit eum Jesus in templo, & dixit
ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν 14
illi; Ecce sanus factus es: ne ampliùs pecca, ut non deterius aliquid tibi fiat.
αὐτῷ, Ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ (ξ) χεῖρόν τι σοί γένηται.
Abiit ille homo, & nuntiavit Judæis, quia Jesus esset faciens
Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας 15
eum sanum. Et propter hoc persequebantur Jesum Judæi, & quærebant eum
αὐτὸν ὑγιῆ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν 16
occidere, quia hæc faciebat in sabbato. At Jesus respondit eis;
ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, 17
Pater meus usque modò operatur, & ego operor. Propter hoc ergò magis
Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι. Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον 18
quærebant eum Judæi interficere, quia non solùm solvebat sabbatum, sed &
ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ
patrem proprium dicebat Deum, æqualem seipsum faciens Deo.
πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεὸν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ.

MS.A. (γ) γὰρ Κυρίου κατὰ καιρὸν ἐλούετο ἐν τῇ (δ) οἵῳ δήποτ' οὖν (ε) τριάκοντα καὶ ὀκτὼ (ζ) Λέγει αὐτῷ (η) βάλῃ (θ) καὶ ἆρον τὸν κράβαττόν (ι) κράβαττον αὐτοῦ, καὶ περιπάτει. (κ) καὶ οὐκ (λ) κράβαττον. Ὁς δὲ ἀπεκρίθη (μ) κράβαττόν (ν) κράβαττόν (ξ) χεῖρόν σοι τι γένηται. Καὶ ἀπῆλθεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 ܡܠܐܟܐ ܓܝܪ ܡܢ ܙܒܢ ܠܙܒܢ ܢܚܬ ܗܘܐ ܠܗ ܠܡܥܡܘܕܝܬܐ. ܘܡܕܠܚ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܡܝܐ.
ܘܐܝܢܐ ܕܩܕܡܝܐ ܢܚܬ ܗܘܐ ܡܢ ܒܬܪ ܙܘܥܐ ܕܡܝܐ. ܡܬܚܠܡ ܗܘܐ ܟܠ ܟܐܒ ܕܐܝܬ ܗܘܐ
5 ܠܗ. ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܬܠܬܝܢ ܘܬܡܢܐ ܫܢܝܢ ܐܝܬ ܗܘܐ ܒܟܘܪܗܢܐ.
6 ܠܗܢܐ ܚܙܐ ܝܫܘܥ ܕܪܡܐ. ܘܝܕܥ ܕܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܠܗ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܬܬܚܠܡ.
7 ܥܢܐ ܗܘ ܟܪܝܗܐ ܘܐܡܪ. ܐܝܢ ܡܪܝ. ܠܝܬ ܠܝ ܐܢܫ ܕܡܐ ܕܐܙܕܠܚܘ ܡܝܐ ܢܪܡܝܢܝ
8 ܠܡܥܡܘܕܝܬܐ. ܐܠܐ ܥܕ ܐܢܐ ܐܬܐ. ܐܚܪܢܐ ܩܕܡ ܡܢܝ ܢܚܬ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܩܘܡ
9 ܫܩܘܠ ܥܪܣܟ ܘܗܠܟ. ܘܡܚܕܐ ܐܬܚܠܡ ܓܒܪܐ ܗܘ. ܘܩܡ ܫܩܠ ܥܪܣܗ ܘܗܠܟ.
10 ܘܝܘܡܐ ܫܒܬܐ ܗܘܐ ܝܘܡܐ ܗܘ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܠܗܘ ܕܐܬܐܣܝ. ܫܒܬܐ ܗܝ ܠܐ ܫܠܝܛ
11 ܠܟ ܕܬܫܩܘܠ ܥܪܣܟ. ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܘ ܕܥܒܕܢܝ ܚܠܝܡܐ. ܗܘ ܐܡܪ ܠܝ
12 ܕܫܩܘܠ ܥܪܣܟ ܘܗܠܟ. ܘܫܐܠܘܗܝ ܡܢܘ ܓܒܪܐ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܟ. ܕܫܩܘܠ ܥܪܣܟ ܘܗܠܟ.
13 ܗܘ ܕܝܢ ܕܐܬܐܣܝ ܠܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܢܘ. ܝܫܘܥ ܓܝܪ ܐܬܓܢܒ ܗܘܐ ܠܗ ܒܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܐܝܬ
14 ܗܘܐ ܒܗܘ ܐܬܪܐ. ܒܬܪ ܫܥܬܐ ܐܫܟܚܗ ܝܫܘܥ ܒܗܝܟܠܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܗܐ ܐܬܚܠܡܬ.
15 ܬܘܒ ܠܐ ܬܚܛܐ. ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟ ܡܕܡ ܕܒܝܫ ܡܢ ܩܕܡܝܬܐ. ܘܐܙܠ ܗܘ ܓܒܪܐ ܘܐܡܪ
16 ܠܝܗܘܕܝܐ. ܕܝܫܘܥ ܗܘ ܗܘ ܕܐܣܝܗ. ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܪܕܦܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܠܝܫܘܥ
17 ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܡܩܛܠܗ. ܕܗܠܝܢ ܥܒܕ ܗܘܐ ܒܫܒܬܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ
18 ܠܗܘܢ. ܐܒܝ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܦܠܚ. ܘܐܦ ܐܢܐ ܦܠܚ ܐܢܐ. ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܒܥܝܢ
ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܠܡܩܛܠܗ. ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܕܫܪܐ ܗܘܐ ܫܒܬܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܕܥܠ ܐܠܗܐ ܕܐܒܘܗܝ
ܐܡܪ ܗܘܐ. ܘܡܫܘܐ ܗܘܐ ܢܦܫܗ ܥܡ ܐܠܗܐ.

Angelus enim aliquando descendebat in 4
baptisterium, & turbabat ipsas aquas: &
is qui primus descendebat post turbationem
aquarum, sanitati restituebatur à quocun-
que dolore afficeretur. Erat autem illic ho- 5
mo quidam qui tricesimum octavum annum
agebat in mala valetudine. Hunc vidit 6
Jesus jacentem, & cognovit eum multum
temporis egisse *in morbo*; dixitque ei, Vis
sanitati restitui? Respondit ægrotus ille, 7
& ait; Etiam Domine mi: neminem au-
tem habeo, qui quum turbatæ fuerint aquæ,
mittat me in baptisterium; sed dum ego ve-
nio, alius ante me descendit. Dixit ei Je- 8
sus; Surge, tolle lectum tuum, & ambula.
Eòque momento sanitati restitutus est vir il- 9
le, ac surgens sustulit lectum suum & abiit;
eràtque dies ille, sabbathum. Dicunt au- 10
tem Judæi ei qui sanatus fuerat; sabbathum
est, non licet tibi tollere lectum tuum. Il- 11
le verò respondit, & dixit eis; Ille qui
effecit me sanum, ipse dixit mihi, Tolle
lectum tuum & ambula. Et interrogave- 12
runt eum; Quis est vir ille qui dixit tibi,
Tolle lectum tuum & ambula? Is autem 13
qui sanatus fuerat, nesciebat quis esset. Je-
sus enim delituerat inter turbam multam quæ
erat in illo loco. Post *aliquod* tempus in- 14
venit eum Jesus in templo, & dixit ei; Ec-
ce sanus es, ne peccaveris ampliùs, ne
quid deterius tibi contingat quàm à princi-
pio. Et profectus est homo ille, dixitque 15
Judæis Jesum eum esse qui sanaverat
eum. Ac propterea persequebantur Judæi 16
Jesum, & studebant eum interficere, quòd
talia faceret sabbatho. Ipse verò Jesus 17
dixit eis; Pater meus usque adhuc opera-
tur, & ego operor. Et propterea magis 18
studebant Judæi eum interficere, non tan-
tùm quòd solveret sabbathum, sed etiam
quòd Deum patrem suum esse dixisset, ac
seipsum coæqualem faceret Deo.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* و فرشته بدان حوض فرود مي آمد * و آبرا مي جنبانيد * هر كه رود خودرا درو 4
مي انداخت * مي رهيد وهر كه پس تر نه * * و بود مردي انجا سي وهشت سال 5
دردمند * و بحالي رسيده بود كه نمي جنبيد * * عيسي حال اورا دانست * و بدو 6
كفت مي خواهي كه صحت يابي * * رنجور جواب داد و كفت * اري اي خداوند 7
ندارم كسي * كه وقتي اين آب بجنبد * مرا بر كيرد * ودر حوض اندازد * ليكن
تا مرا جنبيدن كسي ديكر خودرا در مي اندازد * * عيسي بدو كفت * بر خيز 8
و تخت خود بر كير و برو * * همان ساعت مرد تن درست شد * بر خاست تخت خودرا بر 9
كرفت و روان شد * وروز شنبه بود * * يهوديان † بدان مرد كفتند كه روز شنبه 10
است نشايد † كه تخترا بر كيري * * جواب داد انكس كه مرا خوش كرد * او 11
فرمود كه تخت بر كير و بكار خود رو * * او پرسيد كيست ان مرد * * رنجور كه 12 13
خوش شك بود نمي دانست * سبب انك عيسي در ميان مردم بسيار مخفي شك بود *

Et Angelus in illam piscinam de- 4
scendebat, et aquam movebat:
quicunque primus isset & seipsum
injecisset, liberabatur; quicunque
verò posteà isset, haudquaquam.
Erat autem homo ibi triginta et 5
octo annos ægrotus, et in eum
statum redactus erat ut movere
non posset. Jesus statum ejus no- 6
vit, et ei dixit; Vis ut sani-
tatem obtineas. Ægrotus respon- 7
dit, et dixit; Etiam ô Domi-
ne: neminem autem *habeo, qui*
cùm hæc aqua movetur, me tol-
lat, et in piscinam injiciat; sed
dum me movere aggredior, *quis-*
piam alius se injicit. Jesus ei 8
dixit; Surge: et lectum tuum tol-
le, et ambula. Eâdem horâ ho- 9
mo corpore sanus factus est, et
surgens lectum suum sustulit, et
ambulavit: et dies ille Sabba-
thum erat. Judæi illi homini 10
dicebant; Dies Sabbathi est, non
oportet ut lectum tollas. Respon- 11
sum dedit; Ille homo qui me sa-
navit, is mihi jussit, Lectum
tolle, et ad opus tuum abi. Ille 12
cœtus *interrogavit, Quis est ille*
homo? Ægrotus qui sanatus fuerat, 13
nesciebat: propterea quòd Jesus
inter homines multos abditus esset.

Versio VULGATA LATINA.

4 Angelus autem Domini descendebat secundùm tempus in piscinam: & movebatur
aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, sanus fiebat à
5 quacunque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi, triginta & octo
6 annos habens in infirmitate sua. Hunc cùm vidisset Jesus jacentem, & cognovis-
7 set quia jam multum tempus haberet, dicit ei; Vis sanus fieri? Respondit ei lan-
guidus; Domine, hominem non habeo, ut cùm turbata fuerit aqua, mittat me
8 in piscinam: dum venio enim ego, alius ante me descendit. Dicit ei Jesus; Sur-
9 ge, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim sanus factus est homo ille: & su-
10 stulit grabatum suum, & ambulabat. Erat autem sabbatum in die illo. Dicebant
ergò Judæi illi qui sanatus fuerat; Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum
tuum. Respondit eis; Qui me sanum fecit, ille mihi dixit; Tolle grabatum tuum, 11
& ambula. Interrogaverunt ergò eum; Quis est ille homo, qui dixit tibi; Tolle 12
grabatum tuum, & ambula? Is autem, qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis es- 13
set. Jesus enim declinavit à turba constituta in loco. Posteà invenit eum Jesus in 14
templo, & dixit illi; Ecce sanus factus es: jam noli peccare, ne deterius tibi ali-
quid contingat. Abiit ille homo, & nuntiavit Judæis, quia Jesus esset, qui fecit 15
eum sanum. Propterea persequebantur Judæi Jesum, quia hæc faciebat in sabba- 16
to. Jesus autem respondit eis; Pater meus usque modò operatur, & ego operor. 17
Propterea ergò magis quærebant eum Judæi interficere: quia non solùm solvebat 18
sabbatum, sed & patrem suum dicebat Deum, æqualem se faciens Deo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * لان ملكا كان ينزل الي البركة في حين حين فيحرك الماء * والذي كان ينزل اولا عند
5 6 حركة الماء يبراء من كل وجع كان به * وكان هناك رجل سقيم منذ ثمان وثلثين سنة * نظر
7 يسوع الي هذا ملقي فعلم ان له سنين كثيرة فقال له اتحب ان تبراء * اجاب ذلك المريض
قايلا نعم يا سيد لكن ليس لي انسان اذا تحرك الماء يلقيني في البركة. بل الي ان اجي انا ينزل
8 9 قدامي اخر * قال له يسوع قم فاحمل سريرك وامش * فللوقت براء الرجل وقام حمل سريره و
10 مضي وكان ذلك اليوم سبتا * فقال اليهود للذي شفي انه يوم سبت ولا يحل لك ان تحمل
11 12 سريرك * فاجابهم ان الذي ابراءني هو قال لي احمل سريرك وامش * فسالوه من هو الرجل
13 الذي قال لك احمل سريرك وامش * فاما الذي ابري فلم يكن يعلم من هو * لان يسوع
14 كان قد استتر في الجمع الكبير الذي كان هناك * وبعد هذا وجده يسوع في الهيكل
15 فقال له قد عوفيت فلا تعد تخطي ليلا يكون لك شر اكبر * فذهب ذلك الرجل واعلم
16 اليهود ان يسوع هو الذي ابراه * ومن اجل هذا كان اليهود يطردون يسوع ويريدون قتله
17 18 لانه صنع هذا في السبت * فقال لهم يسوع ابي الي الان يعمل وانا ايضا اعمل * ومن اجل
هذا كان اليهود بالافضل يريدون قتله . لا لانه كان ينقض السبت فقط بل لانه كان يقول
ان الله ابي ويعادل نفسه بالله *

Quoniam angelus descendebat in pisci- 4
nam quibusdam temporibus, & agitabat
aquam; & qui descendebat primus post
agitationem aquæ, curabatur ab omni
dolore qui inerat in eo. Erat autem ibi 5
vir quidam ægrotus à triginta octo an-
nis. Vidit Jesus hunc jacentem, & cog- 6
novit quòd transegisset annos multos in
morbo, dixitque ei; Vis sanari? Re- 7
spondit ille infirmus, dicens; Ita Domi-
ne, sed non adest mihi homo, qui quum
agitatæ fuerint aquæ, injiciat me in pi-
scinam; At quoad veniam ego, descendit
ante me alius. Dixit ei Jesus; Surge, 8
tolle grabbatum tuum & ambula. Et 9
statim sanatus est homo, & surgens por-
tavit grabbatum suum, & abiit. Erat
autem ille dies, sabbathum. Quare 10
dixerunt Judæi ei qui sanatus fuerat,
Dies est sabbathi, & non licet tibi ba-
julare grabbatum tuum. Respondit eis; 11
Qui me sanavit, ipse dixit mihi; Tolle
grabbatum tuum, & ambula. Interroga- 12
verunt eum; Quis est ille homo, qui
dixit tibi, Tolle grabbatum tuum, &
ambula? Verùm is qui sanatus fuerat, 13
non noverat quisnam esset: quia Jesus
jam abdiderat sese inter populum ma-
gnum qui erat illic. Et posteà invenit 14
eum Jesus in templo, & dixit ei; Jam
convaluisti, ne redeas ad peccandum,
quin eveniat tibi malum majus. Abiit- 15
que ille homo, et nuntiavit Judæis Je-
sum esse qui sanaverat eum. Et propter- 16
eà Judæi persequebantur Jesum, et in-
tendebant necem illius, quia fecerat hoc
in sabbatho. Dixit autem eis Jesus; 17
Pater meus usque modò operatur, et ego
etiam operor. Et propter hoc Judæi am- 18
pliùs intendebant necem illius: non
quia destruebat sabbathum tantùm, sed
quia dicebat, quòd Deus pater meus est:
& coæquabat se Deo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 እስመ ፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር፡ በጊዜ፡ ይትኀፀብ፡ውስተ፡ መጥምቃት፡ ወይትሃወክ፡
ማይ፡፡=፡ በእንተ፡ መፃጕዕ፡ ዘህወጀ፡ ክረምተ፡ ደዌየ፡=፡
5 ወሃሎ፡ ሂየ፡ ላሐዱ፡ብእሲ፡ ዘሠላሳ፡ ወሰመንቱ፡ዓመት፡ እመዘ፡ ደዌየ፡፡=፡ ወኪያሁ፡
6 ርእዮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ይሰከብ፡ ወአእመሮ፡ ከመ፡ ጕንዱይ፡ ውስተ፡ ደዌሁ፡፡ወ
7 ይቤሎ፡ትፈቅድኑ፡ትሕየው፡=፡ ወአውሥአ፡ ውእቱ፡ ድውይ፡ ወይቤ፡ እግዚኦ፡ሰብ
እ፡ አልብየ፡ ከመ፡ ሶበ፡ጊዜ፡ይትሃወክ፡ማይ፡ያወርዱኒ፡ውስተ፡ መጥምቃት፡ ወሶበ፡ጊ
8 ዜ፡ ኣሐውር፡ኣነ፡ባዕድ፡ ይቀድመኒ፡ ወረደ፡፡=፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ተንሥ
9 እ፡ወንሣእ፡ዓራትከ፡ ወሑር፡፡=፡ ወሐየወ፡ ሶቤሃ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ ወነሥአ፡ አራቶ፡ ወ
10 ጾረ፡ ወሖረ፡፡ ወሰንበት፡ ዕለታ፡ለእሜሃ፡ይእቲ፡ ዕለት፡=፡ ወይቤልዎ፡ አይሁድ፡ ለውእ
11 ቱ፡ለዘ፡ሐይወ፡ሰንበት፡ዮም፡ ወኢይከውነከ፡ትንሣእ፡ዓራተከ፡፡=፡ ወአውሥአ፡ ወይ
12 ቤሎሙ፡ ዘአሕየወኒ፡ውእቱ፡ይቤለኒ፡ ንሣእ፡ ዓራተከ፡ ወሑር፡፡=፡ ወተስእልዎ፡ ወይ
13 ቤልዎ፡መኑ፡ውእቱ፡ ብእሲሁ፡ዘይቤለከ፡ ንሣእ፡ዓራተከ፡ ወሑር፡=፡ ወውእቱሰ፡ ዘሐ
ይወ፡ ኢያእመር፡ ዘአሕየዎ፡ መኑ፡ ውእቱ፡ ወተግሕሠ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ እስመ፡ብ
14 ዙኅ፡ ሰብእ፡ ቦህየ፡፡=፡ ወእምዝ፡ ረከቦ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ለውእቱ፡ዘሐይወ፡በም
ኵራብ፡ወይቤሎ፡ ናሁኬ፡ሐየውከ፡ ዑቅ፡ኢትኣብስ፡ ከመ፡ ዘይአኪ፡ኢይርከብከ፡=፡
15 ወሖረ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ ወነገሮሙ፡ለአይሁድ፡ከመ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ውእቱ፡ዘአሕየ
16 ዎ፡፡=፡ ወበእንተዝ፡ የስተዋድይዎ፡አይሁድ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወየኀሥሡ፡ይቅት
17 ልዎ፡ እስመ፡ከመዝ፡ ይገብር፡ በሰንበት፡=፡ ወአውሥአ፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ኢየ
18 ሱስ፡አቡየኒ፡ እስከ፡ይእዜ፡ይገብር፡ወአነሂ፡ እገብር፡፡=፡ ወበእንተዝ፡ ፈድፋደ፡ የኀ
ሥሡ፡አይሁድ፡ይቅትልዎ፡፡እስመ፡አኮ፡ባሕቲቶ፡ዘሰ፡ ሰንበተ፡ ዘይስዕር፡ ይእሙ፡ዓ
ዲ፡አባሁ፡ይሬሲዮ፡ ለእግዚአብሔር፡ወያዔሪ፡ርእሶ፡ምስለ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡

Quia angelus Dei secundùm tempus lavabatur in piscina, & movebatur aqua. 4
De paralytico qui triginta & octo annos ægrotaverat.
Et erat ibi quidam homo qui triginta & octo annos ægrotus fuisset. Et ipsum 5
vidit Dominus Jesus jacentem, & cognovit eum quòd multum temporis egisset 6
in morbo suo, & dixit ei; Visne sanus fieri. Et respondit ille ægrotus, & dixit; 7
Domine, homines non habeo, ut quum turbata fuerit aqua, demittant me in pi-
scinam: & interim dum venio ego, alius ante me descendit. Et dixit ei Dominus 8
Jesus; Surge, & tolle lectum tuum, & abi. Et sanus factus est ille homo statim: & 9
sustulit lectum suum, & portavit, & abiit: & sabbatinus dies erat ille dies. Et 10
dixerunt Judæi ei qui sanatus erat, Sabbatinus dies est, & non licet tibi tollere
lectum tuum. Et respondit, & dixit iis; Is qui sanavit me, ipse dixit mihi; Tolle 11
lectum tuum, & abi. Et interrogârunt eum, & dixerunt ei; Quis est homo qui 12
dixit tibi; Tolle lectum tuum, & abi. Et is qui sanatus fuerat, nesciebat qui sa- 13
naverat eum quis esset: & secessit Dominus Jesus quia multa turba fuit ibi. Et 14
tunc invenit Dominus Jesus eum qui sanus factus fuerat in templo, & dixit ei;
Ecce igitur, sanus factus es: caveto ne pecces, ut pejus non contingat tibi. Et ab- 15
iit ille homo, & nuntiavit Judæis, quòd Dominus Jesus esset qui sanaverat eum.
Et propterea persequebantur Judæi Dominum Jesum, & quærebant trucidare 16
eum, quia sic faciebat in sabbato. Et respondit, & dixit iis Dominus Jesus; Pa- 17
ter meus usque nunc operatur, & ego operor. Et propterea magis quærebant 18
Judæi trucidare eum, quia non solùm idem ille qui sabbatum solveret, sed etiam
patrem suum faceret Deum, & æqualem faceret seipsum cum Deo.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

14 * بعد مدتي عيسي اورا در هيكل ديد * وبدو كفت * چون خوش شدي * ديكر
15 كناه مكن نبادا ترا چيزي شود ترا از اولين بتر * ان مرد به يهوديان كفت * كه
16 عيسي است * انك اورا خوش كرد * براي اين يهوديان † دشمن عيسي شدند * و مي
17 خواستند * كه اورا بكشند [سبب انك اينها در شنبه كرده بود * عيسي بديشان كفت
18 پدر من تا اين وقت كار كند ومن نيز كار كنم * وبراي اين بيشتر خواستند كه اورا
بكشند] نه براي آن تنها كه در شنبه معجزه مي نمود * الا براي انك مي كفت خدا
پدر منست * وخودرا با خدا يكي مي كرد *

Aliquantò post Jesus eum in tem- 14
plo vidit, et ei dixit; Cùm sa-
natus sis, rursùs peccatum ne
facias, ne tibi quid accidat,
tibi priore pejus. Ille homo Ju- 15
dæis dixit, quòd Jesus esset,
qui eum sanaverat. Propterea 16
Judæi infensi Jesu erant, &
quærebant ut eum interficerent,
quòd ista fecisset in Sabbatho.
Jesus dixit eis; Pater meus us- 17
que ad hoc tempus operatur, et
ego etiam operor. Et propter hoc 18
ampliùs quærebant, ut eum in-
terficerent, non propter hoc solùm
quòd in Sabbatho miraculum fe-
cisset, sed propterea quòd dixis-
set, Deus Pater meus est, et
seipsum cùm Deo unum fecis-
set.

ʼΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ἸΩΑΝΝΗΝ.

Respondit itaque Jesus, & dixit illis; Amen, amen dico vobis, Non potest
19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ δύναται
filius facere à seipso nihil, si non quod viderit patrem facientem: quæcunque enim
ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν, ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· (o) ἃ γὰρ ἂν
ille fecerit, hæc & filius similiter facit. Nam pater diligit filium, &
20 ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. Ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν, καὶ
omnia demonstrat ei, quæ ipse facit: & majora his demonstrabit ei opera, ut
πάντα δείκνυσιν αὐτῷ, ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα
vos miremini. Sicut enim pater suscitat mortuos, & vivificat, sic &
21 ὑμεῖς θαυμάζητε. Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς, καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ
filius, quos vult, vivificat. Neque enim pater judicat neminem, sed judicium
22 ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν
omne dedit filio: Ut omnes honorificent filium, sicut honorificant patrem.
23 πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ· Ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα.
Non honorificans filium, non honorificat patrem mittentem illum. Amen,
24 ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. Ἀμὴν
amen dico vobis; Quia verbum meum audiens, & credens mittenti me,
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με,
habet vitam æternam, & in judicium non venit, sed transivit ex morte
ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου

μ/α μα/ι | μβ/α μγ/ι

in vitam. Amen, amen dico vobis; Quia venit hora, & nunc est, quando mortui
εἰς τὴν ζωήν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ νεκροὶ 25
audient vocem filii Dei: & audientes vivent. Sicut enim pater
ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ 26
habet vitam in semetipso, sic dedit & filio vitam habere in semetipso. Et potestatem
ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. Καὶ ἐξουσίαν 27
dedit ei etiam judicium facere, quia filius hominis est. Ne miramini hoc,
ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί. Μὴ θαυμάζετε τοῦτο, 28
quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis, audient vocem ejus.
ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ.
Et procedent qui bona facientes, in resurrectionem vitæ: qui verò
Καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ 29
mala agentes, in resurrectionem judicii. Non possum ego facere à
τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' 30
meipso nihil: Sicut audio, judico, & judicium meum justum est: quia non quæro
ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω, κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ
voluntatem meam, sed voluntatem mittentis me patris. Si ego
τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός (π) με πατρός. Ἐὰν ἐγὼ 31
testor de meipso, testimonium meum non est verum.
μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής.

MS.A. (o) ἃ γὰρ ἐκεῖνος ποιεῖ, (π) με. Ἐὰν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܩܪܝܢܐ ܕܥܢܝܕܐ * ܝܓ *   * ܥܢܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. 19
ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܒܪܐ ܠܡܥܒܕ. ܡܕܡ ܡܢ ܨܒܝܢ ܢܦܫܗ. ܐܠܐ
ܡܕܡ ܕܚܙܐ ܠܐܒܐ ܕܥܒܕ. ܡܕܡ ܓܝܪ ܕܐܒܐ ܥܒܕ. ܗܠܝܢ ܐܦ ܒܪܐ ܐܟܘܬܗ ܥܒܕ. * ܐܒܐ 20
ܓܝܪ ܪܚܡ ܠܒܪܗ. ܘܟܠܡܕܡ ܕܥܒܕ ܡܚܘܐ ܠܗ ܘܕܪܒܝܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܥܒܕܐ ܡܚܘܐ
ܠܗ ܕܐܢܬܘܢ ܬܬܕܡܪܘܢ. * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܐܒܐ ܡܩܝܡ ܡܝܬܐ ܘܡܚܐ ܠܗܘܢ. ܗܟܢܐ ܐܦ 21
ܒܪܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܨܒܐ ܡܚܐ. * ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܐܒܐ ܕܐܢ ܠܐܢܫ. ܐܠܐ ܟܠܗ ܕܝܢܐ ܝܗܒܗ ܠܒܪܐ. 22
* ܕܟܠܢܫ ܢܝܩܪ ܠܒܪܐ ܐܝܟ ܕܡܝܩܪ ܠܐܒܐ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܝܩܪ ܠܒܪܐ. ܠܐ ܡܝܩܪ ܠܐܒܐ ܕܫܕܪܗ. 23
* ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܕܫܡܥ ܡܠܬܝ ܘܡܗܝܡܢ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. ܐܝܬ 24
ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܠܕܝܢܐ ܠܐ ܐܬܐ. ܐܠܐ ܫܢܝ ܠܗ ܡܢ ܡܘܬܐ ܠܚܝܐ. * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ 25
ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܬܝܐ ܫܥܬܐ ܐܦ ܗܫܐ ܐܝܬܝܗ. ܐܡܬܝ ܕܡܝܬܐ ܢܫܡܥܘܢ ܩܠܗ ܕܒܪܗ 26
ܕܐܠܗܐ. ܘܗܢܘܢ ܕܫܡܥܝܢ ܢܚܘܢ. * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܠܐܒܐ ܐܝܬ ܚܝܐ ܒܩܢܘܡܗ. ܗܟܢܐ 27
ܝܗܒ ܐܦ ܠܒܪܐ ܕܢܗܘܘܢ ܚܝܐ ܒܩܢܘܡܗ. * ܘܐܫܠܛܗ ܕܢܗܘܐ ܥܒܕ ܐܦ ܕܝܢܐ. * ܕܒܪܗ 28
ܗܘ ܕܐܢܫܐ. ܠܐ ܬܬܕܡܪܘܢ ܒܗܕܐ. ܕܐܬܝܐ ܫܥܬܐ. ܐܡܬܝ ܕܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܩܒܪܐ ܐܢܘܢ
ܢܫܡܥܘܢ ܩܠܗ. ܘܢܦܩܘܢ. * ܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕܘ ܛܒܬܐ ܠܩܝܡܬܐ ܕܚܝܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕܘ 29
ܒܝܫܬܐ ܠܩܝܡܬܐ ܕܕܝܢܐ.   * ܕܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܬܠܝܬܝܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܝܕ *
* ܘܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܡܢ ܨܒܝܢ ܢܦܫܝ ܡܕܡ ܠܡܥܒܕ. ܐܠܐ ܐܝܟܢܐ ܕܫܡܥ ܐܢܐ ܕܐܢ ܐܢܐ. 30
ܘܕܝܢܝ ܟܐܢ ܗܘ. ܠܐ ܓܝܪ ܒܥܐ ܐܢܐ ܨܒܝܢܝ. ܐܠܐ ܨܒܝܢܗ ܕܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. * ܐܢ ܐܢܐ ܡܣܗܕ 31
ܐܢܐ ܥܠ ܢܦܫܝ. ܣܗܕܘܬܝ ܠܐ ܗܘܬ ܫܪܝܪܐ.

Lectio defunctorum. 13.

Respondit autem Jesus, & dixit eis; Amen 19
amen dico vobis, Non potest Filius quid agere sponte suâ, sed quod viderit Patrem agentem: ea enim quæ Pater facit, hæc itidem & Filius facit. Pater siquidem dili- 20
git Filium; & quæcunque agit, ostendit ei: & quæ sunt majora istis opera demonstrat ei, ut vos miremini. Sicut enim Pater suscitat 21
mortuos & vivificat eos, ita & Filius quos vult, vivificat. Non enim Pater judicat 22
quenquam, sed omne judicium dedit Filio: Ut unusquisque honoret Filium, prout ho- 23
norat Patrem. Qui non honorat Filium, non honorat Patrem qui misit eum. Amen 24
amen dico vobis, Is qui audit sermonem meum, & credit ei qui misit me, habet vitam æternam, nec subibit judicium: sed transivit à morte in vitam. Amen amen di- 25
co vobis; Venit hora & nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei, & ii qui audierint, vivent. Quemadmodum enim Pa- 26
ter habet vitam in seipso, sic etiam dedit Filio ut habeat vitam in seipso. Ac tribuit ei 27
potestatem exercendi quoque judicii. Quòd 28
verò Filius hominis sit, ne hoc miremini; nam venit hora, quando ii omnes qui sunt in sepulchris audient vocem ejus. Et prod- 29
ibunt ii qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ: ii autem qui mala fecerunt, in resurrectionem damnationis.

Matutinis dominica III. post Epiphaniam. 14.

Non possum meâ sponte quicquam agere, 30
sed prout audio, judico: & judicium meum rectum est: non enim quæro voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me.
Si ego testarer de meipso, testimonium me- 31
um non esset verum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* عيسي بديشان جواب داد • كه راست راست بشما مي كويم • كه فرزند از ارادت خود 19
تواند † چيزي كردن • ليكن چيزي كند كه ديده باشد • كه پدر كرده •
هرچه خدا كرده باشد • فرزند نيز مانند او كند • *براي انك پدر فرزندرا دوست مي 20
دارد • وهرچه كند بدو بنمايد • وبيشتر اين كردارها بدو بنمايد • كه شما عجب
مي مانيد • *انچنانك پدر مردكانرا برخيزاند وزنده كند • اين چنين فرزند نيز 21
هر كرا خواهد زنده كند • *سبب انك كسي را پدر [حكم كننده] نشد الا همه حكم بپسر 22
داد • *هر كس فرزندرا حرمت دارد • پدررا حرمت داشته باشد • وانك پسر را حرمت ندارد • 23
پدررا نيز حرمت نداشته باشد • كه اورا فرستاد • *راست راست بشما بكويم • هر كه 24
سخن من بشنود • وبدانك مرا فرستاد ايمان بياورد • زندكاني جاويد يابد † تا ابد و در
داوري نيايد • ليكن از مرك بزندكاني نقل كرده باشد • *راست راست بشما بكويم • ساعتي 25
بيايد واين ساعت نيز هست كه چون † مردكان اواز فرزند خدا بشنوند • زنده شوند •

Jesus illis responsum dedit, Utri- 19
que verè, verè vobis dico, quòd Filius ex voluntate sua non potest quidpiam facere, sed rem illam facit, quam viderit Patrem fecisse: quicquid Deus fecerit, Filius etiam simile ei facit. Eò quòd Pater filium di- 20
lectum habet, & quicquid facit ei ostendit: & ampliora his opera ei ostendet, ut vos admiremini. Quemadmodum Pater 21
mortuos excitat, & vivificat, eodem modo Filius etiam quemcunque vult, vivificat. Eâ de 22
causa quòd neminem Pater judicet, sed omne judicium Filio dedit. Quicunque Filium honore 23
affecerit, Patrem honore affecit: & is qui Filio honorem non habuerit, Patri etiam honorem non habuit, qui eum misit. Verè, 24
verè vobis dico; Quicunque sermonem meum audierit, & in eum qui me misit fidem habuerit, vitam æternam obtinebit in perpetuum, & in judicium non veniet, sed à morte in vitam translatus est. Verè, verè vo- 25
bis dico; Hora veniet, & hæc hora etiam est, quando mortui vocem Filii Dei audient, & vivent.

Versio VULGATA LATINA.

19 Respondit itaque Jesus, & dixit eis; Amen, amen dico vobis; Non potest Fi-
lius à se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem: quæcunque enim
20 ille fecerit, hæc & Filius similiter facit. Pater enim diligit Filium, & omnia
demonstrat ei, quæ ipse facit: & majora his demonstrabit ei opera, ut vos mi-
21 remini. Sicut enim Pater suscitat mortuos, & vivificat: sic & Filius, quos
22 vult, vivificat. Neque enim Pater judicat quenquam: sed omne judicium de-
23 dit Filio, Ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem. Qui non
24 honorificat Filium, non honorificat Patrem, qui misit illum. Amen, amen dico
vobis, Quia qui verbum meum audit, & credit ei qui misit me, habet vitam
25 æternam, & in judicium non venit, sed transiit à morte in vitam. Amen, amen
dico vobis, Quia venit hora, & nunc est, quando mortui audient vocem Filii
Dei: & qui audierint, vivent. Sicut enim Pater habet vitam in semetipso: sic 26
dedit & Filio habere vitam in semetipso: Et potestatem dedit ei judicium face- 27
re, quia Filius hominis est. Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes, 28
qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei: Et procedent qui bona fe- 29
cerunt, in resurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in resurrectionem judi-
cii. Non possum ego à meipso facere quidquam. Sicut audio, judico: & ju- 30
dicium meum justum est: quia non quæro voluntatem meam, sed voluntatem ejus,
qui misit me. Si ego testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum non 31
est verum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

· الفصل الحادي عشر ·

19 * ثم قال لهم يسوع امين امين اقول لكم ان الابن لا يفعل شيا من تلقاء نفسه الا انه يعمل ما
20 يري الاب عاملة· لان الاعمال التي يعملها الاب هذه ايضا يعملها الابن * لان الاب يحب الابن
21 ويريه جميع ما يعمل ويريه ايضا افضل من هذه لتعجبوا انتم * وكما ان الاب يقيم الموتي
22 ويحييهم كذلك الابن يحيي من يشاء * وليس الاب يدين احدا بل اعطي الحكم كله للابن *
23 ليكرم الابن كل احد كما يكرمون الاب· فمن لا يكرم الابن ليس يكرم الاب الذي ارسله *
24 * امين امين اقول لكم ان من يسمع كلامي ويومن بمن ارسلني فله الحياة المويدة· وليس يحضر
25 الي الدينونة بل قد انتقل من الموت الي الحياة * امين امين اقول لكم انه ستاتي ساعة وهي
26 الان يسمع فيها الاموات صوت ابن الله والذين يسمعون يحيون * لانه كما ان للاب الحياة في ذاته
27 28 كذلك اعطي الابن ان تكون الحياة فيه * واعطاه السلطان ان يدين لانه ابن البشر * فلا
29 تعجبوا من هذا فانه ستاتي ساعة يسمع فيها جميع من في القبور صوته * فيخرج الذين
30 عملوا الحسنات الي قيامة الحياة والذين عملوا السيئات الي قيامة الدينونة * لست اقدر ان اعمل
شيا من ذاتي وانما احكم بما اسمع ودينى عدل هو· لاني لست اطلب مشيتي بل مشية من
31 ارسلني * · الفصل الثاني عشر * ان كنت انا اشهد لنفسي فليست شهادتي حقا *

Sectio undecima.

Deindè subdidit eis Jesus; Amen amen 19
dico vobis, Filium non facere quicquam
sponte suâ, sed facere quod videt Pa-
trem facientem; quia opera quæ facit
Pater, hæc etiam facit Filius. Nam 20
Pater diligit Filium, & ostendit ei omnia
quæcunque facit, & ostendet quoque ei
majora his, ut miremini vos. Et quem- 21
admodum Pater suscitat mortuos, &
vivificat eos: sic Filius vivificat quos
vult. Neque Pater judicat quenquam, 22
sed dedit judicium universum Filio:
Quatenus honorificet Filium unusquis- 23
que, sicut honorificant Patrem. Qui non
honorificat Filium, non honorificat Pa-
trem, qui misit illum. Amen amen dico 24
vobis, quòd qui audit verba mea, &
credit in eum qui misit me, habet vitam
æternam, & non aderit judicio, sed jam
transiit à morte in vitam. Amen amen 25
dico vobis, quòd veniet hora, & adest
modò, quâ audiêat mortui vocem Filii
Dei: & qui audient, vivent. Quia 26
sicut Pater habet vitam in substantia
sua, ita dedit Filio ut insit vita in ipso.
Et dedit ei auctoritatem judicandi, quia 27
Filius hominis est. Neque miremini de 28
hoc, quia veniet hora in qua audient
omnes qui sunt in monumentis, vocem
ejus: Et egredientur qui operati fuerint 29
bona, in resurrectionem vitæ: & qui
operati fuerint mala, in resurrectionem
damnationis. Non possum facere quic- 30
quam à me ipso, & quidem judico quod
audio, & judicium meum justissimum
est; quia non quæro voluntatem meam,
sed voluntatem ejus qui misit me.

Sectio duodecima.

Si testarer mihi ipsi, non esset testimoni- 31
um meum verum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ አሜን፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ ኢይክል፡ ወል
ድ፡ ገቢረ፡ ዘእምኀቤሁ፡ ወኢምንተኒ፡ ዘእንበለ፡ ዘርእዮ፡ ለአብ፡ ይገብር፡ ዘውእቱ፡ ገ
20 ብረ፡፡ ከማሁ፡ ወልድኒ፡ ይገብር፡ በአምሳሉ፡፡ እስመ፡ አብኒ፡ ያፈቅር፡ ወልዶ፡ ወኵ
ሎ፡ ያርእዮ፡ ዘውእቱ፡ ይገብር፡ ወዘ ይዐቢ፡ እምዝ፡ ያርኢዮ፡ ግብረ፡ ከመ፡ አንትሙ፡ ታ
21 አምሩ፡ ወታንክሩ፡፡ ወበከመ፡ አብ፡ ያነሥኦሙ፡ ለምውታን፡ ወያሐይዎሙ፡ ከማ
22 ሁ፡ ወልድኒ፡ ለዘ፡ ፈቀደ፡ ያሐዩ፡፡ እስመ፡ አብሰ፡ ኢይኴንን፡ ወኢመነሂ፡ አላ፡ ኵሎ፡
23 ኵነኔሁ፡ አወፈዮ፡ ለወልዱ፡፡ ከመ፡ ኵሉ፡ ያክብርዎ፡ ለወልዱ፡ በከመ፡ ያከብርዎ፡ ለ
24 አብ፡፡ ወዘኢያከብሮ፡ ለወልድ፡ ኢያከብሮ፡ ለአብ፡ ለዘ፡ ፈነዎ፡፡ አሜን፡ አሜን፡ እ
ብለክሙ፡ ዘይሰምዕ፡ ቃልየ፡ ወይኤምን፡ በዘ፡ ፈነወኒ፡ ይረክብ፡ ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡ ወ
25 ኢይመጽእ፡ ውስተ፡ ደይን፡ ለሳ፡ ዐደወ፡ እሞት፡ ውስተ፡ ሕይወት፡፡ አሜን፡ አሜን፡
እብለክሙ፡ ከመ፡ ይበጽሕ፡ ጊዜሁ፡ ወይእዜ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ ምውታን፡ ይሰምዕዎ፡ ቃ
26 ሎ፡ ለወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ወእለ፡ ሰምዑ፡ ይሐይዉ፡፡ ወበከመ፡ አብ፡ቦሕይወተ፡
27 ኀቤሁ፡ ከማሁ፡ ለወልድኒ፡ ወሀቦ፡ ይርከብ፡ ሕይወተ፡ ኀቤሁ፡፡ ወወሀቦ፡ ስልጣነ፡ መበሕ
ተ፡ ይግባር፡ ኵነኔ፡ እስመ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ውእ
28 ቱ፡፡ ወበእንተዝሰ፡ ኢታንክሩ፡ እስመ፡ ይበጽሕ፡ ጊዜሁ፡፡ ከመ፡ ይሰምዕዎ፡፡ ቃሎ፡
29 ኵሎሙ፡ እለ፡ ውስተ፡ መቃብር፡፡ ወይወፅኢ፡ እለ፡ ሠናየ፡ ገብሩ፡ ውስተ፡ ትንሣኤ፡
30 ሕይወት፡፡ ወእለሰ፡ እኩየ፡ ገብሩ፡ ውስተ፡ ትንሣኤ ዘለደይን፡፡ ኢይክል፡ አንሰ፡ ገ
ቢረ፡ ወእምኀቤየ፡ ወኢምንተኒ፡ በከመ፡ ሰማዕኩ፡ እኴንን፡ ወኵነኔየኒ፡ ጽድቅ፡ ውእ
31 ቱ፡፡ እስመ፡ ኢይኀሥሥ፡ ፈቃደ፡ ዚአየ፡ ዘእንበለ፡ ፈቃዶ፡ ለዘፈነወኒ፡፡ ወእመሰ፡
ለልየ፡ ሰማዐ፡ ኮንኩ፡ ለርእስየ፡ ኢኮነ፡ እሙን፡ ሰምዕየ፡፡

Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Amen, amen, dico vobis, Non potest Fi- 19
lius facere à semetipso quicquam, nisi quod viderit Patrem facientem: quod ille
fecit, sic Filius faciet in similitudine ejus. Quia Pater diligit Filium, & omnia de- 20
monstrat ei quæ ipse facit: & quod majus est hoc, demonstrabit ei opus, ut vos cog-
noscatis, & miremini. Et sicut Pater suscitat mortuos, & vivificat eos, sic Filius 21
quem vult, vivificabit. Quia Pater non judicat quenquam, sed omne judicium e- 22
jus dedit filio suo: Ut omnes honorent Filium, prout honorant Patrem: & qui 23
non honorat Filium, non honorat Patrem qui misit eum. Amen, amen dico vo- 24
bis; Qui audit vocem meam, & credit in eo qui misit me, inveniet vitam æter-
nam, & non veniet in condemnationem, sed transivit à morte in vitam. Amen, 25
amen dico vobis, quòd veniet tempus, & nunc est, quòd mortui audient vocem
filii Dei: & qui audierint, vivent. Et sicut Pater habet vitam apud seipsum, sic Fi- 26
lio dedit, ut inveniat vitam apud seipsum. Et dedit ei potestatem auctoritatis, 27
ut exerceat judicium: quia filius Dei, Filius hominis est. Et propterea ne mira- 28
mini: quia veniet hora, quòd audient vocem ejus, omnes qui *sunt* in sepulchro.
Et prodibunt qui bonum fecerunt, in resurrectionem vitæ: & qui malum fece- 29
runt, in resurrectionem quæ in condemnationem. Non possum ego facere à 30
meipso quicquam: sicut audivi judico, & judicium meum justum est: quia
non quæro voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me. Et si ego te- 31
stis fui de meipso, non est credibile testimonium meum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * انچنانك مر پدررا زندكاني هست در قنوم سرشت خود * اين چنين بفرزند† نيز داد كه
27 زندكاني در قنوم او باشد * و اورا مسلط كرد كه حكم داوري نيز كند * كه پسر اوست * انك
28 بني ادم را داوري كند * وشما عجبناك مباشيد بدين كه ساعتي بيايد كه هر كه در كورستانند
29 اواز او بشنوند * برخيزند * ايشان كه نيكي كرده باشند * براي قيامت زندكاني * وايشان كه بدي
30 كرده باشند براي قيامت† داوري * نتوانم† از ارادت خود چيزي كردن * الا انچنانك شنيدم داوري
كنم * و داوري من راست است * اكنون نه ارادت خود مي خواهم الا ارادت انك مرا فرستاد *
31 * اكر من بر خود كواهي دهم * كواهي من راست نباشد

Sicut Patri vita est in essentia na- 26
turæ suæ, ita Filio etiam dedit, ut
vita in essentia ejus sit. Et pote- 27
statem ei fecit, ut authoritatem
judicii etiam exerceat: quia Fi-
lius ipse est qui filios hominis ju-
dicat. Vos autem admiratione ca- 28
pti ne sitis de hoc: quia hora ve-
niet, quâ omnes, qui in sepulchris
sunt, vocem ejus audient. Et sur- 29
gent, si qui bonum fecerunt, ad re-
surrectionem vitæ: & ii qui ma-
lum fecerunt, in resurrectionem ju-
dicii. Non possum ex voluntate mea 30
quicquam facere; sed quemadmo-
dum audivi judicium facio, & ju-
dicium meum rectum est: Jam
non voluntatem meam quæro, sed
voluntatem ejus qui me misit. Si 31
ego de meipso testimonium darem,
testimonium meum verum non esset.

ʼΕΥΑΓΓΕʼΛΙΟΝ ΚΑΤΑʼ ʼΙΩΑʼΝΝΗΝ.

Alius est *testans* de me, & scio quia verum est testimonium quod
32 Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν
testatur de me. Vos misistis ad Joannem, & *testatus est*
33 μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε
veritati. Ego autem non ab homine testimonium accipio:
34 τῇ ἀληθείᾳ. Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω·
sed hæc dico, ut vos *servemini*. Ille erat lucerna ardens,
35 ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος,
& lucens: vos autem voluistis exultare ad horam in luce
καὶ φαίνων· ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε (ς) ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ
ejus. Ego autem habeo testimonium majus Joanne: *nam* opera
36 αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν (σ) μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα
quæ dedit mihi Pater ut perficiam ea, ipsa opera, quæ ego facio,
ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα, (τ) ἃ ἐγὼ ποιῶ,
testantur de me, quia Pater me misit. Et *mittens* me Pater,
37 μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκε. Καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ,
ipse *testatus est* de me: neque vocem ejus audistis unquam, neque
αὐτὸς μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ· οὔτε φωνὴν αὐτοῦ (υ) ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε
speciem ejus vidistis. Et verbum ejus non habetis manens in vobis:
38 εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε. Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν·
quia quem misit ille, huic vos non creditis. Scrutamini Scripturas,
39 ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. Ἐρευνᾶτε τὰς γραφὰς,
quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere: & illæ sunt *testantes*
ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι
de me. Et non vultis venire ad me, ut vitam habeatis. *Gloriam*
40 περὶ ἐμοῦ. Καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. Δόξαν 41
ab hominibus non accipio. Sed cognovi vos, quia dilectionem
παρὰ (φ) ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω. Ἀλλ᾽ ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην 42
Dei non habetis in vobis*ipsis*. Ego veni in nomine Patris mei,
τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, 43
& non accipitis me: si alius venerit in nomine *proprio*, illum
καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον
accipietis. Quomodò potestis vos credere, gloriam ab invicèm
λήψεσθε. Πῶς δύνασθε ὑμεῖς (χ) πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων 44
accipientes, & gloriam, quæ à solo Deo, non quæritis? *Ne putate*
λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; Μὴ δοκεῖτε 45
quia ego *accusabo* vos apud Patrem: est *accusans* vos Moyses, in
ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωσῆς, εἰς
quo vos speratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis *utique* mihi: de
ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε (ψ) Μωσῇ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ 46
enim me ille scripsit. Si autem illius literis non creditis, quomodò
γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς 47
meis verbis *creditis*?
τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι (ω) πιστεύετε;

μδ γ με ι

MS.A. (ς) πρὸς ὥραν ἀγαλλιαθῆναι ἐν (σ) μείζων (τ) ἃ ποιῶ, (υ) πώποτε ἀκηκόατε, (φ) ἀνθρώπου (χ) πιστεύειν, (ψ) Μωσεῖ, (ω) πιστεύσετε;

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ܐܚܪܝܢ ܗܘ ܗܘ ܕܡܣܗܕ ܥܠܝ. ܘܝܕܥ ܐܢܐ ܕܫܪܝܪܐ ܗܝ ܣܗܕܘܬܗ ܕܡܣܗܕ ܥܠܝ. *
33 ܐܢܬܘܢ ܫܕܪܬܘܢ ܠܘܬ ܝܘܚܢܢ. ܘܗܘ ܐܣܗܕ ܥܠ ܫܪܪܐ. *
34 ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܢܣܒ ܐܢܐ ܣܗܕܘܬܐ. ܐܠܐ ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܐܢܬܘܢ ܬܚܘܢ. *
35 ܗܘ ܫܪܓܐ ܗܘܐ ܕܝܩܕ ܘܡܢܗܪ. ܘܐܢܬܘܢ ܨܒܝܬܘܢ ܠܡܫܬܒܗܪܘ ܠܫܥܐ ܒܢܘܗܪܗ. *
36 ܠܝ ܕܝܢ ܐܝܬ ܠܝ ܣܗܕܘܬܐ ܕܪܒܐ ܡܢ ܕܝܘܚܢܢ. ܥܒܕܐ ܓܝܪ ܕܝܗܒ ܠܝ ܐܒܝ ܕܐܫܠܡ ܐܢܘܢ. ܗܢܘܢ ܥܒܕܐ ܕܥܒܕ ܐܢܐ ܣܗܕܝܢ ܥܠܝ ܕܐܒܐ ܫܕܪܢܝ. *
37 ܘܐܒܐ ܕܫܕܪܢܝ ܗܘ ܣܗܕ ܥܠܝ. ܠܐ ܩܠܗ ܡܢ ܡܬܘܡ ܫܡܥܬܘܢ. ܘܠܐ ܚܙܘܗ ܚܙܝܬܘܢ. *
38 ܘܡܠܬܗ ܠܐ ܡܩܘܝܐ ܒܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܒܗܘ ܕܗܘ ܫܕܪ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܬܘܢ. *
39 ܒܨܘ ܟܬܒܐ ܕܒܗܘܢ ܡܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܐܝܬ ܠܟܘܢ. ܘܗܢܘܢ ܣܗܕܝܢ ܥܠܝ. *
40 ܘܠܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܬܐܬܘܢ ܠܘܬܝ. ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܢܗܘܘܢ ܠܟܘܢ. *
41 ܫܘܒܚܐ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܠܐ ܢܣܒ ܐܢܐ. *
42 ܐܠܐ ܝܕܥܬܟܘܢ ܕܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ ܠܝܬ ܒܟܘܢ. *
43 ܐܢܐ ܐܬܝܬ ܒܫܡܗ ܕܐܒܝ ܘܠܐ ܡܩܒܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. ܘܐܢ ܐܚܪܝܢ ܢܐܬܐ ܒܫܡ ܢܦܫܗ. ܠܗܘ ܬܩܒܠܘܢ. *
44 ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܗܝܡܢܘ. ܕܫܘܒܚܐ ܚܕ ܡܢ ܚܕ ܡܩܒܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܫܘܒܚܐ ܕܡܢ ܚܕ ܐܠܗܐ ܠܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. *
45 ܠܡܐ ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܢܐ ܐܟܠ ܩܪܨܝܟܘܢ ܩܕܡ ܐܒܐ. ܐܝܬ ܗܘ ܡܢ ܕܐܟܠ ܩܪܨܝܟܘܢ ܡܘܫܐ ܗܘ ܕܒܗ ܣܒܪܬܘܢ. *
46 ܐܠܘ ܓܝܪ ܒܡܘܫܐ ܡܗܝܡܢܝܬܘܢ ܗܘܝܬܘܢ. ܐܦ ܒܝ ܡܗܝܡܢܝܬܘܢ ܗܘܝܬܘܢ. ܡܘܫܐ ܓܝܪ ܥܠܝ ܟܬܒ. *
47 ܘܐܢ ܠܟܬܒܘܗܝ ܕܗܘ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܬܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܠܡܠܝ ܕܝܠܝ ܬܗܝܡܢܘܢ.

Alius est ille qui testatur de me, & scio 32
verum esse ejus testimonium quod testa-
tur de me. Vos misistis ad Johannem, & 33
testimonium præbuit veritati. Ego verò 34
ab homine non capio testimonium, sed
hæc dico ut vos servemini. Ille erat lu- 35
cerna ardens & lucens: vos autem voluistis
vosmetipsos glorificare ad horam in ejus
luce. Ego autem habeo testimonium ma- 36
jus *testimonio* Johannis: opera enim quæ de-
dit mihi Pater meus ut ea perficerem, ipsa
inquam opera quæ perago, testantur de
me, quòd Pater meus miserit me. Et Pa- 37
ter qui misit me, ipse testatur de me:
nec vocem ejus unquam audistis, nec spe-
ciem ejus vidistis. Et sermo ejus non ma- 38
net in vobis, quia in eum quem misit ille,
vos non creditis. Scrutamini Scripturas 39
in quibus vos putatis vitam æternam ha-
bere, & ipsæ testificantur de me. Nec 40
tamen vultis venire ad me ut vitam æter-
nam habeatis. Gloriam ab hominibus 41
non capio. Sed novi vos dilectionem Dei 42
non habere in vobis. Ego veni in no- 43
mine Patris mei, neque recipitis me:
si alius venerit in nomine proprio, illum
recipietis. Quomodo potestis credere, qui 44
gloriam alius ab alio captetis, & glori-
am quæ à solo Deo est, non quæratis?
Num putatis me accusatum vos coram 45
Patre? est qui vos accuset, Moses ille in
quo speratis. Si enim Mosi crederetis, 46
mihi quoque crederetis; Moses enim de
me scripsit. Quòd si scriptis illius non 47
creditis, quomodo verbis meis crede-
tis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 * دیکریست که بر من کواهی دهد * وبی دانم کواهی او که بر من
33 34 کواهی دهد راستست * شما پیش یحیی فرستادید * واو بر حق کواهی داد * ومن
35 از ادمی کواهی نمی ستانم * لیکن میکویم [اینها تا] شما زنده باشید * او بود چراغ
36 افروخته و روشنایی می دهد * وشما دروقت روشنایی او * خواستید که فخر بیاورید * اما
من دارم کواهی از کواهی یحیی بزرکتر * [کردارهایی که پدر بمن داد تا
ایشانرا تمام کنم] کردارهایی که من بکنم * بر من کواهی دهد که پدرم
37 مرا فرستاد * و[پدر که مرا فرستاد] بر من کواهی داد * نه از قدیم اواز او
38 شنیدید * ونه دیدار او دیدید * وکلمه او درشما ننشست * برای انك انکس را
39 که پیش شما فرستاد باور نداشتید * کتابهارا تفحص کنید * که پندار شما چنانست که
40 زندکانی جاوید درایشان دارید * ان کتابها برای من کواهی می دهند * نخواستید که پیش
41 من بیایید * که جاوید زندکانی برای شما بشود † تا ابد * ستایش از آدمیان نمی خواهم

Alius est qui de me testimonium 32
dat: & scio testimonium ejus,
qui de me testimonium dat, ve-
rum esse. Vos ad Johannem mi- 33
sistis, & ille de veritate testi-
monium dedit. Ego autem ab 34
homine testimonium non accipio:
sed hæc dico ut vos vivatis.
Ille erat lucerna ardens, & 35
lucem præbebat: & vos in tem-
pore lucis ejus voluistis glori-
ari. At ego habeo testimonium 36
testimonio Johannis majus,
opera quæ Pater mihi dedit ut
ea perficiam: opera quæ fa-
cio de me testantur, quòd Pater
meus me misit. Et Pater 37
qui me misit, de me testimo-
nium dedit: ne ab antiquo qui-
dem *vocem ejus audîstis, neque*
speciem ejus vidistis. Et ver- 38
bum ejus in vobis non commo-
ratum est: propterea quòd ipsi,
quem ad vos misit, fidem non ha-
buistis. Scripturas scrutamini, 39
quia opinio vestra talis est, quòd
vitam æternam in eis habeatis:
ipsæ Scripturæ de me testimo-
nium dant. Noluistis ut ad 40
me veniretis, ut vita æter-
na vobis esset in perpetuum.
Laudem ab hominibus non volo. 41

Versio VULGATA LATINA.

32 Alius est, qui testimonium perhibet de me: & scio quia verum est testimonium,
33 quod perhibet de me. Vos misistis ad Joannem: & testimonium perhibuit
34 veritati. Ego autem non ab homine testimonium accipio: sed hæc dico ut
35 vos salvi sitis. Ille erat lucerna ardens, & lucens. Vos autem voluistis ad ho-
36 ram exultare in luce ejus. Ego autem habeo testimonium majus Joanne. Ope-
ra enim quæ dedit mihi Pater ut perficiam ea; ipsa opera, quæ ego facio, te-
37 stimonium perhibent de me, quia Pater misit me: Et qui misit me Pater, ipse
testimonium perhibuit de me: neque vocem ejus unquam audîstis, neque spe-
38 ciem ejus vidistis. Et verbum ejus non habetis in vobis manens: quia quem
39 misit ille, huic vos non creditis. Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in
ipsis vitam æternam habere: & illæ sunt, quæ testimonium perhibent de me: Et 40
non vultis venire ad me ut vitam habeatis. Claritatem ab hominibus non 41
accipio. Sed cognovi vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis. 42
Ego veni in nomine Patris mei, & non accipitis me: si alius venerit in nomine 43
suo, illum accipietis. Quomodò vos potestis credere, qui gloriam ab invicem 44
accipitis; & gloriam, quæ à solo Deo est, non quæritis? Nolite putare quia 45
ego accusaturus sim vos apud Patrem: est qui accusat vos Moyses, in quo
vos speratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi: de me 46
enim ille scripsit. Si autem illius literis non creditis: quomodò verbis me- 47
is credetis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 33 * لكن الذي يشهد لي اخر وانا اعلم ان شهادته التي يشهد بها لاجلي حق هي * انتم
34 ارسلتم الى يوحنا فشهد لي بالحق * واما انا فلست اطلب شهادة من انسان * لكن اقول
35 هذا لتخلصوا انتم * كان ذاك مصباح ممتلي مضي وانتم اردتم ان تتهللوا بنوره
36 ساعة * وانا فلي شهادة اعظم من شهادة يوحنا * لان الاعمال التي اعطاني ابي لاكملها
37 هي هذه الاعمال التي تشهد من اجلي ان الاب ارسلني * والاب الذي ارسلني هو يشهد
38 لي * ولم تسمعوا قط صوته ولا عرفتموه ولا رايتموه * وكلمته لا تثبت فيكم لانكم لم
39 تومنوا بالذي ارسله * فتشوا الكتب التي تظنون انتم ان لكم بها حياة الابد فهي
40 41 تشهد من اجلي * لستم تريدون ان تقبلوا الي * لتكون لكم حياة الابد * لست
42 43 اقبل المجد من انسان * لكني قد اعلمتكم ان ليس فيكم حب الله * انا اتيت
44 باسم ابي فلم تقبلوني وان اتى اخر باسم نفسه فتقبلونه * كيف تقدرون ان تومنوا وانتم
45 انما تقبلون المجد بعضكم من بعض ولا تطلبون المجد من الله الواحد * لا تظنوا
46 اني اشكوكم عند الاب ان لكم من يشكوكم موسي الذي اياه ترجون * فلو كنتم
47 امنتم بموسي لامنتم ايضا بي لان ذاك كتب من اجلي * فان كنتم لا تومنون بما
كتب ذاك فكيف تومنون بكلامي *

Sed qui testatur mihi, alius est, & 32
ego novi testimonium ejus quod per-
hibet de me, verum esse. Vos misi- 33
stis ad Johannem, & attestatus est
mihi secundùm veritatem. At ego 34
non quæro testimonium ab homine,
sed dico hæc ut salvemini vos. Erat 35
ille fax plena, fulgens: & vos vo-
luistis gestire in luce ejus ad ho-
ram. Et ego quidem habeo testimo- 36
nium majus testimonio Johannis: Quo-
niam opera quæ dedit mihi Pater me-
us peragenda, hæc eadem sunt ope-
ra quæ testantur mihi quòd Pater
me miserit. Et Pater qui misit me, 37
ipse testatur mihi; At non audistis
unquam vocem ejus, neque novistis
eum, neque eum vidistis. Et ver- 38
bum ejus non persistit in vobis, quia
non credidistis in eum quem misit.
Scrutamini Scripturas, in quibus pu- 39
tatis vos vobis inesse vitam æter-
nam: nam ipsa testantur de me. Non 40
vultis venire ad me, ut sit vobis vi-
ta æterna. Non capto gloriam ab ho- 41
mine. Sed jam monui vos, quòd non 42
est in vobis dilectio Dei. Ego veni in 43
nomine Patris mei, & non recepistis
me: & si veniat alius in nomine
sui ipsius, recipietis eum. Quomodo 44
potestis credere, cùm vos quidem re-
cipiatis gloriam alter ab altero: &
non quæratis gloriam à Deo uno? Ne 45
puteretis quòd sim vos accusaturus
apud Patrem; nam habetis qui accuset
vos, Moyses, quem speratis. Quòd si 46
crederetis Moysi, certè crederetis
mihi etiam: quia ille scripsit de 47
me. Sed quum non credatis iis quæ
scripsit ille, quomodo credetis verbis
meis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

32 ካልእ : ውእቱ : ሰማዕትየ : ወአእምር : ከመ : ጽድቅ : ውእቱ : ሰመዑ : ዘሰመዐ :
33 በእንቲአየ ::=፦ አኮኑ : አንትሙ : ለአክሙ : ኀበ : ዮሐንስ : ወነገረክሙ : ሰመዐ :
34 በጽድቅ :=፦ አንሰ : አኮ : ስምዓ : ሰብእ : ዘአፈቅድ :: ወዘኒ : ዘእብል : አነ : ከመ :
35 አንትሙ : ትድኅኑ : ዝንቱ ::=፦ ወውእቱሰ : ማኅቶት : ዘያኀቱ : ወያበርህ ::
36 ወአንትሙሰ : ፈቀድክሙ : ሕደጠ : ትትፌሥሑ : በብርሃኑ : ለሰዓት :=፦ ወአንሰ :
ቢየ : ሰማዕተ : ዘይዓቢ : እምዮሐንስ : ዝንቱ : ግብር : ዘወሀበኒ : አቡየ : እግበር :
37 ወእፈጽም : ውእቱ : ግብር : ዘእገብር : ሰማዕትየ : ከመ : አቡየ : ዘፈነወኒ :=፦ ወ
አቡየ : ዘፈነወኒ : ሰማዕትየ :: ወእመሰ : ኮንክሙ : ቃሎ : ሊሰማዕክሙ ::
38 ወራእዮሂ : ሊርኢክሙ :=፦ ወቃሉሂ : አልብክሙ : ዘይነብር :: እስመ : ዘውእ
39 ቱ : ፈነወ : ሊተአምኑ : ኪያሁ : አንትሙ ::=፦ ኅሥሡ : ትርአዩ : ክሡታተ :
መጻሕፍት : እስመ : ይመስለክሙ : በዝንቱ : ትረክቡ : ሕይወተ : ዘለዓለም :: ወእማ
40 ንቱ : ሰማዕትየ :=፦ ወኢትፈቅዱ : ትምጽኡ : ኀቤየ : ከመ : ትርከቡ : ሕይወተ ::=፦
41 አንሰ : ኢይፈቅድ : ያድሉ : ሊተ : ሰብእ :=፦ ወአእምርኩክሙ : በሕቱ : ከመ : ኢ
42 ልብክሙ : ፍቅረ : እግዚአብሔር : ላዕሌክሙ :=፦ አነ : መጻእኩ : በስመ : አቡየ : ወ
43 ኢትትወከፉኒ : ወእመ : መጽአ : ካልእ : በስምየ : ኪያሁ : ትትወከፉ :=፦ እ
44 ፎ : ትክሉ : አንትሙ : ኣሚነ : ዘታበድሩ : አድልዎ : ለቢጽክሙ : እምታድል
45 ዉ : ለዘ : ባሕቲቱ : እግዚአብሔር ::=፦ ኢይመስልክሙ : ዘአነ : አስተዋድ
የክሙ : ኀበ : አብ : እግዚአብሔር : ሃሎ : ሞሴ : ዘያስተዋድየክሙ : ዘኪያሁ :
46 ታመልኩ : ወትሴፈዉ ::=፦ ሶበሁ : እመንክሙዎ : ለሙሴ : ኪያየኒ : እምአመን
47 ክሙኒ : እስመ : በእንቲአየ : ጸሐፈ : ውእቱ ::=፦ ወእመሰ : ዘጸሐፈ : ሙሴ : ኢተአ
ምኑ : እፎ : ቃልየ : ተአምኑ ::=፦

Alius est testis meus, & scio quòd verum est testimonium ejus, quod testa- 32
tus est de me. Nónne vos misistis ad Johannem, & perhibuit vobis testi- 33
monium suum in veritate? Ego non testimonium hominis desidero: & hoc 34
quod ego dico, ut vos servemini, est. Ille lucerna accensa est, & lucens: 35
& vos voluistis paululùm exultare in luce ejus ad horam. Et ego habeo 36
testem majorem Johanne, hoc opus quod dedit mihi Pater meus ut face-
rem, & perficerem: illud opus quod facio testis meus est, quòd Pater meus
est qui misit me. Et Pater meus qui misit me testis meus est, & dum ad- 37
fuerit vobis, vocem ejus non audistis, & speciem ejus non vidistis. Et ver- 38
bum ejus vos non habetis manentem: quia quem ipse misit, non creditis ei
vos. Scrutamini ut videatis revelationem Scripturæ, quia vobis videtur, 39
quòd in ea invenietis vitam æternam: & istæ sunt testes mei. Et non vultis ve- 40
nire ad me ut inveniatis vitam. Ego nolo ut placeant mihi homines. 41
Attamen novi vos, quòd non habetis dilectionem Dei super vos. 42
Ego veni in nomine patris mei, & non recipitis me, & si venerit alius in no- 43
mine meo, recipietis eum. Quomodo potestis vos credere, qui desideratis 44
placere sociis vestris, magis quàm ut placeatis soli Deo? Ne videatur vo- 45
bis quòd ego accusabo vos apud Patrem Deum: est Moses qui accusabit vos,
quem colitis & speratis. Si crederetis Mosi, mihi etiam crederetis, quia 46
de me scripsit ille. Et si *in* iis quæ scripsit Moses non creditis, quomodo ser- 47
moni meo credetis?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 43 * ليكن شمارا اگاه كردم * كه دوستي خدا درشما نيست * * من بنام پدرم آمدم
44 شما قبول نمي كنيد * واگر كسي ديگر بنام خود بيايد اورا قبول كنيد * * چگونه
توانيد † ايمان اوردن * كه يكي از يكي ستايش مي خواهيد * وستايش را كه از يكي
45 خدا است * نمي خواهيد * * مگر مي پنداريد كه من شمارا پيش پدر ملامت و تشوير مي
46 دهم * هست انك شمارا تشوير دهد * موسي انك بدو اعتماد † كرديد * * اگر بموسي ايمان
47 مي آورديد * بمن نيز ايمان مي اورديد * زيرا موسي بر من نبشت * * چون بكتاب او ايمان
نياورديد * چگونه بسخنهاء من ايمان آوريد *

Sed vobis indicavi, quòd amor Dei 42
in vobis non est. Ego in nomine Pa- 43
tris mei veni, & vos non recipitis:
Sin quispiam alius in nomine suo
venerit, illum recipietis. Quomo- 44
do potestis credere, qui unus ab
alio laudem petitis, & laudem quæ
ab uno Deo est non quæritis? Nun- 45
quid putatis, quòd ego vos apud
Patrem accusabo, & pudefaci-
am? Est qui vos pudefacit, Mo-
ses ipse in quo confisi estis. Si Mosi 46
fidem habuissetis, mihi etiam fidem
haberetis: Moses enim de me scri-
psit. Cùm libro ejus fidem non ha- 47
bueritis, quomodo verbis meis fi-
dem habeatis?

CAP. VI. ϛ'.

Post hæc abiit Jesus trans mare Galilææ Tiberia-
1 ΜΕτὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριά-
dis: Et sequebatur eum turba multa: quia videbant ejus signa quæ faciebat
2 δος· Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς· ὅτι (α)ἑώρων αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει
super infirmantibus. Subiit autem in montem Jesus, & ibi sedebat cum
3 ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. Ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν
discipulis ejus. Erat autem proximum Pascha, festum Judæorum. Attollens
4 5 μαθητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. Ἐπάρας
ergò Jesus oculos, & intuitus quia multa turba venit ad e-
οὖν (β) ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐ-
um, dicit ad Philippum; Undè ememus panes, ut manducent hi? (Hoc
6 τὸν, λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον, Πόθεν (γ) ἀγοράσομεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; (Τοῦτο
autem dicebat tentans eum: ipse enim sciebat quid futurus esset facere.) Respondit
7 δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλε ποιεῖν.) Ἀπεκρίθη
ei Philippus; Ducentorum denariorũ panes non sufficiunt eis, ut unusquisque
αὐτῷ Φίλιππος, Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα (δ) ἕκαστος
eorum modicum quid accipiat. Dicit ei unus ex discipulis ejus, Andreas fra-
8 αὐτῶν βραχύ τι λάβῃ. Λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελ-
ter Simonis Petri; Est puerulus unus hic, qui habet quinq; panes hordeaceos, &
9 φὸς Σίμωνος Πέτρου, Ἔστι παιδάριον ἓν ὧδε, (ε) ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους, καὶ

μϛ α μζ γ μη α Η' μθ α ν ι

duos pisciculos: sed hæc quid sunt inter tot? Dixit autem Jesus; Facite
δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς, Ποιήσατε 10
homines discumbere. Erat autem fœnum multum in loco: Discubuerunt
τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. Ἦν δὲ (ζ) χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ· (η) ἀνέπεσον
ergò viri numerum quasi quinque millia. Accepit autem panes Je-
οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι. (θ) Ἔλαβε δὲ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰη- 11
sus, & gratias agens distribuit discipulis, at discipuli discumbentibus:
σοῦς, καὶ εὐχαριστήσας (ι) διέδωκε τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις·
similiter & ex pisciculis quantũ volebant. Ut autem impleti sunt, dicit disci-
ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθη- 12
pulis suis; Colligite superabundantia fragmenta, ut non quid pereat. College-
ταῖς αὐτοῦ, Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. Συνήγα- 13
runt ergò, & impleverũt duodecim cophinos fragmentorũ, ex quinq; panibus hordea-
γον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων, ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθί-
ceis, quæ superfuerunt comedentibus. Illi ergò homines videntes quod fecerat si-
νων, ἃ ἐπερίσσευσε τοῖς βεβρωκόσιν. Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησε ση- 14
gnum Jesus, dicebant; Quia hic est verè Propheta venturus in mun-
μεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον, Ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κό-
dum. Jesus ergò cognoscens quòd futuri essent venire & rapere eum, ut
σμον. Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν ἵνα 15
facerent eum regem, recessit iterùm in montem ipse solus.
(κ) ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

MS. A. (α) ἐθεώρων τὰ (β) τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς, (γ) ἀγοράσωμεν (δ) ἕκαστος βραχύ τι (ε) ὃς ἔχει (ζ) πολὺς χόρτος (η) ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνθρωποι, ἄνδρες (θ) Ἔλαβεν οὖν τοὺς (ι) διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις · (κ) ποιήσωσιν βασιλέα,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܝܘܚܢܢ ܡܒܣܪܢܐ * ܕܪ * ܕܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ * ܣܦ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

1 2 * ܒܬܪ ܗܠܝܢ܇ ܐܙܠ ܝܫܘܥ ܠܥܒܪܐ ܕܝܡܐ ܕܓܠܝܠܐ ܕܛܝܒܪܝܘܣ. * ܘܐܙܠܘ ܒܬܪܗ ܟܢܫܐ
3 ܣܓܝܐܐ. ܡܛܠ ܕܚܙܝܢ ܗܘܘ ܐܬܘܬܐ ܕܥܒܕ ܒܟܪܝܗܐ. * ܘܣܠܩ ܝܫܘܥ ܠܛܘܪܐ܇ ܘܬܡܢ
4 ܝܬܒ ܗܘܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܘܩܪܝܒ ܗܘܐ ܥܐܕܐ ܕܦܨܚܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܘܐܪܝܡ ܝܫܘܥ
5 ܥܝܢܘܗܝ. ܘܚܙܐ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܐܬܐ ܠܘܬܗ܇ ܘܐܡܪ ܠܦܝܠܝܦܘܣ. ܐܝܟܢܐ ܢܙܒܢ
6 ܠܚܡܐ ܕܢܐܟܠܘܢ ܗܠܝܢ. * ܘܗܕܐ ܟܕ ܡܢܣܐ ܠܗ ܐܡܪ. ܗܘ ܓܝܪ ܝܕܥ ܗܘܐ ܡܢܐ ܥܬܝܕ
7 ܠܡܥܒܕ. * ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܝܦܘܣ. ܕܡܐܬܝܢ ܕܝܢܪܝܢ ܠܚܡܐ ܠܐ ܣܦܩ ܠܗܘܢ܇ ܟܕ
8 ܟܠ ܚܕ ܚܕ ܩܠܝܠ ܢܣܒ. * ܐܡܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܐܢܕܪܐܘܣ
9 ܐܚܘܗܝ ܕܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. * ܐܝܬ ܗܪܟܐ ܛܠܝܐ ܚܕ܇ ܕܐܝܬ ܥܠܘܗܝ ܚܡܫ ܓܪܝܨܢ ܕܣܥܪܐ
10 ܘܬܪܝܢ ܢܘܢܝܢ. ܐܠܐ ܗܠܝܢ ܡܢܐ ܐܢܝܢ ܠܟܠܗܘܢ ܗܠܝܢ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܥܒܕܘ
ܐܢܫܐ ܟܠܗܘܢ ܕܢܣܬܡܟܘܢ. ܥܣܒܐ ܕܝܢ ܣܓܝ ܗܘܐ ܒܕܘܟܬܐ ܗܝ. ܘܐܣܬܡܟܘ ܓܒܪܐ
11 ܒܡܢܝܢܐ ܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ. * ܘܢܣܒ ܝܫܘܥ ܠܚܡܐ܇ ܘܒܪܟ ܘܦܠܓ ܠܐܝܠܝܢ
12 ܕܣܡܝܟܝܢ. ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܡܢ ܢܘܢܐ ܟܡܐ ܕܨܒܘ. * ܘܟܕ ܣܒܥܘ ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ
13 ܟܢܫܘ ܩܨܝܐ ܕܐܝܬܪܘ ܕܠܐ ܢܐܒܕ ܡܕܡ. * ܘܟܢܫܘ ܘܡܠܘ ܬܪܥܣܪ ܩܘܦܝܢܝܢ ܩܨܝܐ܇ ܐܝܠܝܢ
14 ܕܐܝܬܪܘ ܠܗܘܢ ܠܗܠܝܢ ܕܐܟܠܘ ܡܢ ܚܡܫ ܓܪܝܨܢ ܕܣܥܪܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܕܚܙܘ ܐܬܐ ܕܥܒܕ
15 ܝܫܘܥ܇ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܗܢܘ ܢܒܝܐ ܕܐܬܐ ܠܥܠܡܐ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܕܥܬܝܕܝܢ
ܕܢܐܬܘܢ ܢܚܛܦܘܢܝܗܝ ܘܢܥܒܕܘܢܝܗܝ ܡܠܟܐ܇ ܘܫܢܝ ܠܗ ܠܛܘܪܐ ܗܘ ܒܠܚܘܕܘܗܝ.

Ad oblationem dominicæ IV. post Epiphaniam.15.

CAP. VI.

POst hæc profectus est Jesus trans mare 1
Galilææ Tiberiadis. Et post eum abierunt 2
cœtus multi; quoniam videbant signa quæ
edebat in ægrotis. Et ascendit Jesus in mon- 3
tem, ibique sedebat cum discipulis suis. Pro- 4
pè autem erat festum Paschatis Judæorum.
Et sustulit Jesus oculos suos, viditque turbam 5
multam venientem ad se, & dixit Philippo,
Unde ememus panem ut isti edant? Hoc au- 6
tem dicebat dum tentaret eum: ipse enim sci-
ebat quid esset facturus. Dixit ei Philip- 7
pus, Ducentorum denariorum panis non suf-
ficeret eis, quum quid minimum singuli eo-
rum acciperent. Dixit ei unus ex discipulis 8
suis, Andreas frater Simonis Cephæ; Est 9
hic puer quidam habens secum quinque pa-
nes hordeaceos, & duos pisces: sed hæc
quid sunt ad hos omnes? Dixit eis Jesus; 10
Efficite ut omnes homines discumbant: erat
autem gramen multum in illo loco. Et dis-
cubuerunt viri numero quinquies mille. Et 11
accepit Jesus panem, & benedixit, ac distri-
buit illis qui discumbebant: similiter etiam
de piscibus quantum voluerunt. Quumque 12
saturati fuissent, dixit discipulis suis;
Colligite fragmenta quæ superfuerunt, ne
quid depereat. Collegerunt itaque, & 13
impleverunt duodecim cophinos fragmen-
tis illis: quæ superfuerunt his qui com-
ederunt ex quinque panibus hordeaceis.
Illi autem homines qui viderant signum 14
quod ediderat Jesus, dicebant; Ve-
rè hic est Propheta ille, qui venturus erat
in mundum. Jesus verò cognovit eos ven- 15
turos ad rapiendum eum, eumque regem
faciendum: & subduxit sese in montem
solus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

دوازده   آنجا كه از پنج نان و دو ماهي پنج هزار مرد سير كرد

1 2 * وبعد ازان عيسي در جليل رفت • در كناركاه درياي طبريه •* جماعت بسيار در پي او
3 رفتند • با انك ديدند ايتهايي كه با رنجوران وشلان مي كرد • * وعيسي با شاكردان
4 5 خود بالاء كوه رفت • ونشست • * وعيد فصح يهوديان نزديك شد بود • * ومسيح چشم خود
برداشت • جماعتهاء بسيار ديد كه پيش او مي ايند • روي بفيلبوس كرد كه از كجا بخريم
6 نان كه ايشان بخورند • * اين را كفت چنانك اورا مي آزمايد • براي انك او مي دانست كه
7 چه خواهد كردن • * فيليبوس كفت بدويست دينار نان ايشانرا بس نباشد • وخود اكر
8 هر يكي لقمهٔ ستانند • * يكي از شاكردان او نام او اندراوس • برادر شمعون صفا • بدو
9 كفت * هست اينجا جواني كه دارد پنج نان جوين • و دو ماهي • ليكن اين قدر براي اين
10 همه خلق چه بس باشد • * عيسي بديشان كفت چنان † سازيد كه همه خلق
بنشينند • و انجا مقام علفناك بود ومردم از پاي نشستند • بشمار پنج هزار •

XII. Ubi quinque panibus & duobus piscibus quinque mille viros saturavit.

CAP. VI.

ET post hæc Jesus in Galilæam 1
ivit, trans mare Tiberiadis. Et tur- 2
ba multa post eum iverunt, eò quòd
viderent signa, quæ in ægrotis &
paralyticis edebat. Et Jesus cum 3
discipulis suis in montem ascendit,
& sedit. Et festum Paschatis Ju- 4
dæorum appropinquabat. Et Chri- 5
stus oculis suis sublatis turbas plu-
rimas vidit, quæ veniebant ad eum:
vultu itaque ad Philippum conver-
so, Unde inquit, ememus panem ut
isti comedant? Hoc dixit eò ut eum 6
tentaret: eò quòd ipse sciret quid
vellet facere. Philippus dixit, Du- 7
centis denariis panis eis satis non
erit, idque si unusquisque buccel-
lam tantùm capiat. Unus ex disci- 8
pulis ejus, nomine Andreas frater
Simeonis Cephæ ei dixit; Est hic 9
puer quidam, qui habet quinque
panes hordeaceos, & duos pisces:
sed tantulum huic omni populo quo-
modo satis sit? Jesus illis dixit; 10
Istud curate ut omnis populus sede-
at: ibi autem locus graminosus erat,
& homines humi sedebant numero
quinquies mille.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. VI.

1
2 Post hæc abiit Jesus trans mare Galilææ, quod est Tiberiadis: Et sequebatur
3 eum multitudo magna, quia videbant signa, quæ faciebat super his qui infirma-
4 bantur. Subiit ergò in montem Jesus: & ibi sedebat cum discipulis suis. Erat
5 autem proximum Pascha, dies festus Judæorum. Cùm sublevâsset ergò oculos Je-
sus, & vidisset quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum; Undè
6 ememus panes, ut manducent hi? Hoc autem dicebat tentans eum: ipse enim
7 sciebat quid esset facturus. Respondit ei Philippus; Ducentorum denariorum pa-
8 nes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat. Dicit ei unus ex
9 discipulis ejus, Andreas frater Simonis Petri; Est puer unus hic, qui habet quin-
que panes hordeaceos, & duos pisces: sed hæc quid sunt inter tantos? Dixit 10
ergò Jesus; Facite homines discumbere. Erat autem fœnum multum in loco. Dis-
cubuerunt ergò viri, numero quasi quinque millia. Accepit ergò Jesus panes: 11
& cùm gratias egisset, distribuit discumbentibus: similiter & ex piscibus quan-
tum volebant. Ut autem impleti sunt, dixit discipulis suis; Colligite quæ supera- 12
verunt fragmenta, ne pereant. Collegerunt ergò, & impleverunt duodecim co- 13
phinos fragmentorum, ex quinque panibus hordeaceis, quæ superfuerunt his qui
manducaverant. Illi ergò homines cùm vidissent quòd Jesus fecerat signum, dice- 14
bant; Quia hic est verè propheta, qui venturus est in mundum. Jesus ergò cùm 15
cognovisset, quia venturi essent ut raperent eum, & facerent eum regem, fugit
iterùm in montem ipse solus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الفصل الثالث عشر *

1
2 * بعد هذا مضى يسوع الى عبر بحر الجليل الى طبرية * وتبعه جمع كبير لانهم كانوا عاينوا
3
4 الايات التي صنع في المرضى * فجاء يسوع الى الجبل وجلس هناك ومعه تلاميذه * وكان عيد
5 فصح اليهود قد قرب * فرفع يسوع عينيه فراى جمعا كبيرا مقبلا اليه * فقال لفيلبس من
6
7 اين نبتاع خبزا ليطعم هولاء * وانما قال هذا للتجربة لانه كان عالما بما سوف يصنع * اجابه
8 فيلبس قائلا ما يكفيهم خبز بمايتي دينار اذا نال كل واحد منهم يسيرا * قال له واحد من
9 تلاميذه هو اندراوس اخو سمعان الصفا * ان ههنا حدثا معه خمسة ارغفة شعيرا وسمكتان
10 لكن هذا اين يبلغ من هولاء * فقال يسوع دعوا الناس يتكون * وكان في ذلك المكان عشب
11 كثير فاتكا خمسة الف رجل عددا * واخذ يسوع الخبز فبارك واعطى المتكئين وكذلك من
12 السمكتين بقدر ما شاوا * فلما شبعوا قال لتلاميذه اجمعوا الكسر التي فضلت لئلا يضيع
13 شي منها * فجمعوا وملاوا اثني عشر زنبيلا من الكسر التي فضلت عن الاكلين من خمسة
14 الارغفة الشعير * فلما راى الناس الاية التي عملها يسوع قالوا حقا ان هذا هو النبي الجاي
15 الى العالم * * الفصل الرابع عشر * * وان يسوع علم انهم عزموا ان
يخطفوه ويصيروه ملكا فتحول ايضا الى الجبل وحده *

Sectio decima tertia.

CAP. VI.

Post hæc abiit Jesus ad ulterius litus 1
maris Galilææ in Tiberiadem. Et sequu- 2
tus est eum cætus magnus, quòd vidis-
sent signa quæ fecerat in ægrotis. Venit 3
ergò Jesus in montem, & sedit ibi, &
cum eo discipuli ejus. Et dies festus 4
Paschatis Judæorum jam instabat. Et 5
elevavit Jesus oculos suos, ac vidit
turbam magnam venientem ad se, & di-
xit Philippo; Unde ememus panem ut
cibemus istos? Et verò dixit hoc ut 6
tentaret eum, quia ipse sciebat quid es-
set facturus. Respondit ei Philippus, di- 7
cens; Non sufficiet eis panis ducentorum
denariorum, tametsi sumat quilibet ex
eis pusillum quid. Dixit ei unus ex di- 8
scipulis ipsius, nempe Andreas frater Si-
monis Petri; Adest quidem hic puer 9
quidam secum habens quinque panes hor-
deaceos & duos pisces, verùm hoc quò
procedet inter istos? Dixit ergò Jesus, 10
Sinite homines discumbere. Erat autem in
illo loco herba multa. Discubuerunt ergò
quinque millia virorum numero. Et ac- 11
cepit Jesus panem, ac benedixit, dedit-
que discumbentibus: & similiter ex pi-
scibus quantum voluerunt. Et cùm sa- 12
turati essent, dixit discipulis suis; Col-
ligite fragmenta quæ superfuerunt, ne per-
eat quicquam ex eis. Collegerunt ergò 13
& impleverunt duodecim sportas de
fragmentis quæ superfuerant manducan-
tibus ex quinque panibus hordeaceis.
Quumq; vidissent homines signum quod 14
fecit Jesus, dixerunt; Verè hic est Pro-
pheta venturus in mundum.

Sectio decima quarta.

Ut verò Jesus cognovit quòd decrevis- 15
sent rapere eum, & facere eum regem;
quapropter diversus est iterum ad mon-
tem solus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 2 ወእምድኅረ: ዝንቱ : ሖረ : እግዚእ: ኢየሱስ: ማዕዶተ: ባሕረ: ገሊላ : ዘጥብር
2 ያዶስ::=፦ ወተለውዎ: ብዙኃን: ሰብእ: እስመ: ርእዩ: ተኣምረ: ዘገብረ: በለዕለ:
3 ድዉያን::=፦ ወዓርገ:እግዚእ: ኢየሱስ: ውስተ: ደብር : ወነበረ: ህየ:ምስለ:አርዳ
4 ኢሁ::=፦ ወእልጸቀ: በዓለ : ፋሲካሆሙ: ለአይሁድ : ፋሲካ::=፦
በእንተ : ኃምስ : ኅብስት : ወክልኤ : ዓሣ::=፦
5 ወአንሥአ : አዕይንቲሁ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወርእየ : ብዙኃ : ሰብአ : ይመጽኡ :
ኀቤሁ:: ወይቤሎ : ለፊልጶስ:እምአይቴ: ንሣየጥ: ኅብስተ፡ዘናበልዖሙ:ለእሉ::=፦
6 ወዘንተ : ይቤ : እንዘ : ያሜክሮ : ወውእቱሰ : ያአምር : ዘሣለወ : ይገብር::=፦
7 ወአውሥአ : ፊልጶስ : ወይቤ:ዘክልኤ : ምእት : ዲናር : ኅብስት : ኢየአክሎሙ :
8 ከመ: ይንሥኡ: በበ: ሕቀ::=፦ ወይቤሎ : አሐዱ : እምአርዳኢሁ : እንድርያስ :
9 እኁሁ:ለስምዖን: ጴጥሮስ:=፦ ሃሎ: ወልድ: ዝየ : ዘቦ: ኃምስ: ኅብስተ: ስገም:
10 ወክልኤ:ዓሣ:ወባሕቱ:ምንተ: ይበቍዓ: እማንቱ: ለዘ: መጠኑ:ዝ: ሰብእ::=፦ ወይ
ቤሎሙ: እግዚእ: ኢየሱስ: ግበሩ: ምርፋቀተ: ለሰብእ:: ወብዙኅ:ሣዕሩ:ለውእቱ:
11 መካን:: ወረፈቁ:ዕደዊሆሙ:ይእክሉ: ኃምሰ: ምእት: ኍልቆሙ::=፦ ወነሥአ: እ
ግዚእ:ኢየሱስ:ውእተ:ኅብስተ:ወኣእኰቶ: ፈተተ: ወወሀበ: ለእለ: ይረፍቁ: ወዓሣሁ
12 ኒ: መጠነ:ፈቀዱ:=፦ ወእጽገቦሙ: ይቤሎሙ: ሳኣርዳኢሁ: ኣስተጋብኡ: ዘተርፈ:
13 ፍትታት : ከመ : ኣልቦ : ዘይትገደፍ: ወሊምንትኒ: እምኔሁ::=፦ ወአስተጋብኡ :
ወመልአ: ዓሠርተ: ወክልኤተ: መሣይምተ: ፍትታት: እምኃምስቱ: ኅብስተ:ሰገም:
14 ዘተርፈ: እምዘ: በልዑ: ወጸግቡ::=፦ ወር ኢዮሙ: ሕዝብ: ዘገብረ: ተኣምረ: እግ
ዚእ:ኢየሱስ:ይቤሉ:አማን:ነቢይ:ውእቱ:ዝንቱ: ዝመጽአ:ውስተ: ዓለም:=፦
በእንተ : ዘከመ : ሖረ : ዲቤ : ባሕር::=፦
15 ወአእመሮሙ : እግዚእ : እየሱስ: ከመ: ይፈቅዱ: ይምጽኡ: ወይመሥጥዎ: ወያንግ
ሥዎ:: ወተግሕሠ: ውስተ:ደብር: ውእቱ:በባሕቲቱ:=፦

CAP. VI.

Et post hæc abiit Dominus Jesus trans mare Galilææ, quod *est* Tiberiadis. Et 1 2
sequuti sunt eum multi homines, quia viderant signum quod fecisset super ægro-
tis. Et ascendit Dominus Jesus in montem, & sedit ibi cum discipulis ejus. 3
Et propinqua fuit festivitas Paschæ, Judæorum Pascha. 4

De quinque panibus, & duobus piscibus.

Et sustulit oculos suos Dñs Jesus, & vidit multos homines venientes ad eum, & 5
dixit Philippo; Unde emem' panes quibus pascamus eos. Et hoc dicebat tentans 6
eum, & ipse sciebat quid esset facturus. Et respondit Philipus, & dixit; Ducento- 7
rum denariorum panes non sufficient iis, ut accipiant singuli paululum. Et dixit 8
ei quidam ex discipulis ejus, Andreas frater Simonis Petri; Est puer hic qui ha- 9
bet quinque panes hordeaceos, & duos pisces, veruntamen quid proderunt illi
tantæ turbæ. Et dixit iis Dñs Jesus, Facite accubitus hominibus: & multa *fuit* 10
herba hujus loci, & accubuerunt viri *ut* comederent: quinquagies centum nume-
rus eorum erat. Et accepit Dñs Jesus hunc panem, & benedixit ei, & fregit, & 11
dedit accumbentibus, & piscium quantum voluerunt. Et ut satiâsset eos, dice- 12
bat discipulis ejus, Cogite quod superest fragmentorum, ut non sit quòd perdatur
quidquam ex eo. Et coëgerunt, & impleverunt duodecim cophinos fragmen- 13
tis, ex quinque panibus hordeaceis, quæ superfuerunt ex iis quibus vesce-
bantur; & satiati erant. Et videntes populi quòd fecerat signum Dominus 14
Jesus, dixerunt; Verè propheta est hic qui venit in mundum.

De eo quòd ambulavit super mare.

Et cognovit eos Dominus Jesus quòd prompti erant venire, & rapere ipsum, & 15
ipsum facere regem, tum secessit in montem ipse solus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * عيسى نان ستد و بركت نهاد وبريشان كه نشسته بودند بخش كرد * ولين چنين
12 نيز از ماهي چند انك خواست * * چون سير شدند * بشاكردان خود كفت * پارهارا
13 كه مانك است كرد اوريد تا ازش چيزي كم نشود * * وچون جمع آوردند * دوازده
سبد پر شد * از پارها كه زياده مانك بود * پيش ايشان كه از پنج نان جوين
14 خورده بودند * * وكساني كه اين آيت عيسي را ديدند * مي كفتند بحقيقت † اينست
15 پيغامبر كه در عالم بيامد * * وعيسي دانست كه دل دارند * كه اورا بربايند
وبملكي بنشانند * مسيح ازان كوه تنها نقل كرد

Jesus panem cepit, & benedixit, 11
& eis qui sedentes erant distribuit:
& similiter etiam de piscibus quan-
tum quisque voluit. Cùm satiati es- 12
sent, discipulis suis dixit; Fragmen-
ta quæ supersunt colligite, ut ex eis
quidquam non pereat. Et cùm col- 13
lexissent, duodecim sportæ plenæ fu-
erunt ex fragmentis quæ superfue-
rant, coram eis qui de quinque pani-
bus hordeaceis comederant. Homi- 14
nes verò, qui hoc signum Jesu vide-
rant, dicebant; In veritate hic est
Propheta, qui in mundum venturus
est. Jesus autem novit quòd in ani- 15
mo haberent, ut eum raperent & in
regno constituerent: Christus igitur
ex illo monte solus secessit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Θ'.

Ut autem *serum* factum est, descenderunt discipuli ejus ad mare. Et Θ'
16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Καὶ —
17 *ascendentes in* navim, venerunt trans mare in Capharnaum: & tenebræ να
(λ) ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναούμ· καὶ σκοτία δ
jam factæ erant, & non venerat ad eos Jesus. *Et* mare, vento
18 ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. Ἥ τε θάλασσα, ἀνέμου
magno flante, exurgebat. *Provecti* ergò quasi stadia vigintiquinque aut
19 μεγάλου πνέοντος, διηγείρετο. Ἐληλακότες οὖν (μ) ὡς σταδίους εἰκοσιπέντε ἢ
triginta, vident Jesum ambulantem supra mare, & *prope navem*
τριάκοντα, θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου
factum, & timuerunt. Ille autem dicit eis; Ego sum, *ne timete*. Volue-
20 γενόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Ἤθε-
21 runt ergò accipere eum in navim: & statim navis *facta est* ad terram,
λον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον· καὶ εὐθέως (ν) τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς
in quam ibant. *Postridiè* turba *constituta* trans mare, *videns* —
22 εἰς ἣν ὑπῆγον. Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης, (ξ) ἰδὼν νβ
quia navicula alia non erat ibi, *si non una illa in quam intrârant discipuli* ι
ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ, εἰ μὴ (ο) ἓν ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ
ejus, & quia non *simul* introisset discipulis suis Jesus in *naviculam*, sed
αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιάριον, ἀλλὰ
soli discipuli ejus abiissent: Aliæ verò supervenerunt naves à Tiberiade
23 μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· Ἄλλα δὲ ἦλθε πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος
juxta locum ubi manducaverant panem, gratias agente Domino. Cùm ergò
ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ Κυρίου. Ὅτε οὖν 24
vidisset turba quia Jesus non esset ibi, neque discipuli ejus, ascenderunt *&*
εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ, οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, (π) ἐνέβησαν καὶ
ipsi in naviculas, & venerunt *in* Capharnaum, quærentes Jesum. Et *invenientes*
αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς Καπερναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. Καὶ εὑρόντες 25
eum trans mare, dixerunt ei; Rabbi, quando huc *factus es*? Respondit
αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας; Ἀπεκρίθη 26
eis Jesus, & dixit; Amen, amen dico vobis; Quæritis me, non quia vidistis
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε
signa, sed quia manducâstis ex panibus, & saturati estis. Operamini non
σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων, καὶ ἐχορτάσθητε. Ἐργάζεσθε μὴ 27
cibum *pereuntem*, sed *cibum manentem* in vitam æternam,
τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον,
quem filius hominis vobis dabit: hunc enim pater signavit Deus.
ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός.
Dixerunt ergò ad eum; Quid faciemus, ut operemur opera Dei?
(ρ) Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Τί (σ) ποιοῦμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ; 28
Respondit Jesus & dixit eis; Hoc est opus Dei, ut credatis
Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα (τ) πιστεύσητε 29
in quem misit ille.
εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος.

MS. A. (λ) ἀναβάντες (μ) ὡσεὶ (ν) ἐγένετο τὸ πλοῖον (ξ) εἶδον (ο) ἕν, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν [* ὁ Ἰησοῦς] τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ μόνοι (π) ἐνέβησαν αὐτοὶ (ρ) Εἶπον πρὸς (σ) ποιῶμεν, (τ) πιστεύητε

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܕܐܪܒܥܐ ܒܫܒܐ ܕܚܡܫܐ * ܕܨܘܡܐ * ܗܘ * ܡܢ * ܘܟܕ ܗܘܐ ܪܡܫܐ. ܢܚܬܘ
17 ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܝܡܐ. * ܘܝܬܒܘ ܒܣܦܝܢܬܐ. ܘܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܥܒܪܐ ܠܟܦܪܢܚܘܡ.
18 ܘܚܫܟܐ ܗܘܐ ܠܗ. ܘܠܐ ܐܬܐ ܗܘܐ ܠܘܬܗܘܢ ܝܫܘܥ. * ܝܡܐ ܕܝܢ ܐܬܕܠܚ ܗܘܐ ܥܠܝܗܘܢ.
19 ܡܛܠ ܕܪܘܚܐ ܪܒܬܐ ܢܫܒܐ ܗܘܬ. * ܘܕܒܪܘ ܐܝܟ ܐܣܛܕܘܬܐ ܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫܐ ܐܘ ܬܠܬܝܢ.
20 ܘܚܙܘ ܠܝܫܘܥ ܟܕ ܡܗܠܟ ܥܠ ܝܡܐ. ܘܟܕ ܡܛܐ ܠܘܬ ܣܦܝܢܬܗܘܢ ܕܚܠܘ. * ܗܘ ܕܝܢ
21 ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܐ ܬܕܚܠܘܢ. * ܘܨܒܝܢ ܗܘܘ ܕܢܩܒܠܘܢܝܗܝ ܒܣܦܝܢܬܐ.
22 ܘܡܚܕܐ ܗܝ ܣܦܝܢܬܐ ܗܘܬ ܠܘܬ ܐܪܥܐ ܗܝ ܕܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. * ܘܠܝܘܡܐ
ܕܒܬܪܗ ܗܘ ܟܢܫܐ ܕܩܐܡ ܗܘܐ ܠܥܒܪܐ ܕܝܡܐ. ܚܙܘ ܕܣܦܝܢܬܐ ܐܚܪܬܐ ܠܐ ܗܘܬ ܬܡܢ.
ܐܠܐ ܐܢ ܗܝ ܕܣܠܩܘ ܒܗ ܬܠܡܝܕܐ. ܘܕܠܐ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܝܫܘܥ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
23 ܒܣܦܝܢܬܐ. * ܐܬܝ ܗܘܝ ܕܝܢ ܣܦܝܢܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܡܢ ܛܝܒܪܝܘܣ. ܠܓܢܒ ܐܬܪܐ ܗܘ
24 ܕܐܟܠܘ ܒܗ ܠܚܡܐ ܟܕ ܒܪܟ ܝܫܘܥ. * ܘܟܕ ܚܙܐ ܗܘ ܟܢܫܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܬܡܢ ܝܫܘܥ ܐܦܠܐ
ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܣܠܩܘ ܠܗܘܢ ܠܣܦܝܢܐ ܘܐܬܘ ܠܟܦܪܢܚܘܡ. ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܠܝܫܘܥ.
25 * ܘܟܕ ܐܫܟܚܘܗܝ ܠܥܒܪܐ ܕܝܡܐ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܪܒܢ. ܐܡܬܝ ܐܬܝܬ ܠܗܪܟܐ. * ܥܢܐ
26 ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ
27 ܕܚܙܝܬܘܢ ܐܬܘܬܐ. ܐܠܐ ܕܐܟܠܬܘܢ ܠܚܡܐ ܘܣܒܥܬܘܢ. * ܠܐ ܬܦܠܚܘܢ ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܐܒܕܐ.
ܐܠܐ ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܡܩܘܝܐ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܗܝ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܢܬܠ ܠܟܘܢ. ܠܗܢܐ ܓܝܪ
28 ܐܒܐ ܚܬܡ ܐܠܗܐ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܢܐ ܢܥܒܕ ܕܢܦܠܘܚ ܥܒܕܐ ܕܐܠܗܐ. * ܥܢܐ
29 ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܢܘ ܥܒܕܐ ܕܐܠܗܐ. ܕܬܗܝܡܢܘܢ ܒܡܢ ܕܗܘ ܫܕܪ.

Feriâ IV. hebdomadis V. Jejunii. 16.

Quum autem esset vespera, descenderunt di- 16
scipuli ejus ad mare. Et consederunt in 17
navi, & trajiciebant ad Capharnahum: porrò tenebræ ingruerant, nec venerat ad eos
Jesus. Mare autem intumuerat adversùs 18
eos, propterea quòd ventus magnus perflaverat. Et provecti erant quasi stadia vigin- 19
ti quinque aut triginta, quum aspexerunt Jesum ambulantem super mare: quumque appropinquaret ipsorum navi, timuerunt,
Ipse verò Jesus dixit eis; Ego sum, ne time- 20
atis. Cupiebant autem excipere eum in 21
navim, & eo momento navis illa adfuit regioni illi in quam proficiscebantur. Poste- 22
ro autem die turba illa quæ stabat trans mare, viderunt nullam aliam esse navim illîc, præter eam quam conscenderant discipuli, & non ingressum fuisse Jesum cum discipulis suis navim. Venerant autem naves 23
aliæ ex Tiberiade ad crepidinem loci illius ubi comederant panem, quum benedixisset
Jesus. Quumque vidisset turba illa illîc 24
non esse Jesum, nec etiam discipulos ejus, conscenderunt illas naves, veneruntque in
Capharnahum, & quærebant Jesum. Quum 25
autem invenissent eum trans mare, dicunt ei; Magister noster, quando huc venisti?
Respondit Jesus, & dixit eis; Amen amen 26
dico vobis, quòd quæritis me; non quòd videritis signa, sed quia comederitis panem,
& expleti sitis. Ne operam impendatis 27
escæ quæ perit, sed escæ illi quæ permanet in vitam æternam, quam Filius hominis dabit
vobis: hunc enim Pater signavit Deus. Di- 28
cunt ei; Quid faciemus ut vacemus operi-
bus Dei? Respondit Jesus & dixit eis; Hoc 29
est opus Dei, ut credatis in eum quem ille misit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

16 سيزده روان شدن عيسي بر آب دريا * وچون شب هنگام شد • شاگردان
17 او بدريا فرو رفتند • * ودر كشتي نشستند وبگذرگاه مي آمدند • تا كفرناحوم • وشب شك
18 بود • وعيسي پيش ايشان نبود • * و دريا برايشان غريد سبب انك باد سخت بود • * ايشانرا
19 برد قدر بيست وپنج ميل يا سي • عيسي را ديدند كه بر اب دريا همچو يكي بر خشكي
20 مي گشت • چون پيش كشتي ايشان نزديك شد • شاگردان ترسيدند * عيسي
21 بديشان گفت مترسيد • منم من * مي خواستند كه اورا دركشتي در آورند • همانجم
كشتي † بدان جايگاه رفت كه خواست ايشان بود كه انجا روند
22 چهارده گفتن مسيح منم نان زندگاني كه از آسمان آمد * دوم روز جماعتي كه بركنار
گذرگاه دريا ايستاده بودند • ديدند كه دران جايگه ديگر كشتي نيست • بجز انك شاگردان درو
23 بودند • وبرانك عيسي با ايشان نبود † دران كشتي * ديگر كشتيها از طبريه مي آمدند •
24 بركنار آنجايگاه كه نان بركت كرده عيسي خوردند • * وچون جماعت ديدند كه عيسي
انجا نيست • ونه شاگردان او دركشتيها نشستند • وبكفرناحوم آمدند • وعيسي را مي جستند

XIII. Ambulatio Jesu super aquam maris.

Et cùm vespera facta esset, discipu- 16
li ejus in mare descenderunt. Et in 17
navigio sederunt, & trajiciendo venerunt in Caphar-nahum: & nox facta est, & Jesus apud eos non
erat. Mare autem in eos intumesce- 18
bat, eâ de causa quòd ventus vehe-
mens erat: Et eos tulit circiter vi- 19
ginti quinque milliaria aut triginta. Tunc Jesum viderunt, qui super aquam maris, uti quispiam in arida, ambulabat: cùm autem ad navigium eorum appropinquaret, Discipuli
timuerunt. Jesus illis dixit; Ne ti- 20
meatis, Ego sum ego. Voluerunt 21
itaque ut illum in navigium introducerent, eodem momento navis ad illum locum appulit, quò desiderium eorum erat ut irent.

XIV. Dicit Christus; Ego sum panis vitæ qui de cœlo venit.

Secundo die turbæ quæ in littore ul- 22
teriore maris stantes erant, viderunt quòd in illo loco aliud navigium non esset, præter illud in quo discipuli erant, & quòd Jesus cum illis
non erat in illo navigio: Alia vero 23
navigia à Tiberiade venerunt, prope illum locum, ubi panem benedicen-
te Jesu comederunt. Quum autem 24
turbæ vidissent, quòd Jesus illic non esset, neque discipuli ejus navigia conscenderunt, et in Caphar-nahum venerunt, & Jesum quærebant.

Versio VULGATA LATINA.

16
17 Ut autem serò factum est, descenderunt discipuli ejus ad mare. Et cùm ascen-
dissent navim, venerunt trans mare in Capharnaum: & tenebræ jam factæ
18 erant: & non venerat ad eos Jesus. Mare autem, vento magno flante, ex-
19 urgebat. Cùm remigâssent ergò quasi stadia vigintiquinque aut triginta, vi-
20 dent Jesum ambulantem supra mare, & proximum navi fieri, & timuerunt.
21 Ille autem dicit eis; Ego sum, nolite timere. Voluerunt ergò accipere eum
22 in navim: & statim navis fuit ad terram, in quam ibant. Alterâ die, tur-
ba quæ stabat trans mare, vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una, &
quia non introîsset cum discipulis suis Jesus in navim, sed soli discipuli ejus
23 abiissent: Aliæ verò supervenerunt naves à Tiberiade, juxta locum ubi man-
ducaverant panem, gratias agente Domino. Cùm ergò vidisset turba quia Je- 24
sus non esset ibi, neque discipuli ejus, ascenderunt in naviculas, & venerunt
Capharnaum quærentes Jesum. Et cùm invenissent eum trans mare, dixerunt 25
ei; Rabbi, quando huc venisti? Respondit eis Jesus, & dixit; Amen, amen 26
dico vobis; Quæritis me, non quia vidistis signa, sed quia manducâstis ex pa-
nibus, & saturati estis. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in 27
vitam æternam, quem Filius hominis dabit vobis. Hunc enim Pater signavit
Deus. Dixerunt ergò ad eum; Quid faciemus ut operemur opera Dei? Re- 28
spondit Jesus, & dixit eis; Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem mi- 29
sit ille.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 17 * ولما كان المساء نزل تلاميذه الي البحر * وركبوا سفينة ليعبروا في البحر الي كفرناحوم * وقد كان
18 ظلام ولم يكن يسوع جاءهم بعد * فهاج البحر لان ريحا شديدة هبت فيه حتي كادت
19 تغرقهم * فمضوا نحو خمس وعشرين غلوة او ثلثين ثم راوا يسوع ماشيا علي البحر فلما دنا
20 21 من سفينتهم خافوا * فقال لهم انا هو لا تخافوا * فاحبوا ان ياخذوه في السفينة فللوقت
22 بلغت تلك السفينة الي الارض التي ارادوها * وفي الغد نظرت الجموع التي كانت في عبر
البحر ان ليس هناك سفينة * وان السفينة التي كانت هناك لم يركبها يسوع مع تلاميذه
23 لكن تلاميذه مضوا فيها وحدهم * وكانت سفن اخر قد وافت من طبرية حتي انتهت الي
الموضع الذي اكلوا فيه الخبز الذي بارك عليه الرب * الفصل الخامس عشر *
24 * فلما لم يري الجموع يسوع هناك ولا تلاميذه ركبوا تلك السفن واتوا كفرناحوم يطلبون
25 26 يسوع * فلما وجدوه في عبر البحر قالوا له يا معلم متي صرت الي ههنا * اجابهم يسوع قايلا
27 امين امين اقول لكم انكم لم تطلبوني كونكم نظرتم الايات بل لاكلكم الخبز وشبعتم * اعملوا
لا للطعام البايد بل للطعام الباقي للحياة المويدة الذي يعطيكم ابن البشر * لان هذا قد
28 29 ختمه الله الاب * فقالوا له ماذا نصنع حتي نعمل اعمال الله * اجابهم يسوع قايلا هذا هو
عمل الله ان تومنوا بمن ارسله *

Et cùm fuisset serò, descenderunt disci- 16
puli ejus in mare, Et conscenderunt na- 17
viculam, ut trajicerent mare in Capbar-
nahum: & jam erant tenebræ, & Jesus
non venerat ad eos adhuc. Et concita- 18
tum est mare, quoniam ventus vehemens
flaverat in illud, Ita ut prope demerge-
ret eos. Processerunt autem quasi quin- 19
que & viginti stadia aut triginta, ac
tum viderunt Jesum ambulantem super
mare. Et cùm accessisset ad navim eo-
rum, timuerunt. Dixit autem eis; Ego 20
sum, ne timeatis. Exoptaverunt ergò 21
suscipere eum in navi, at illicò pervenit
illa navis ad terram quam intenderant.
Et postridie viderunt turbæ quæ erant in 22
opposito litore maris, non adesse ibi na-
vim; & navim quæ erat illic, non con-
scendisse Jesum cum discipulis suis: sed
discipulos ejus abiisse in ea solos. Et na- 23
ves aliæ jam advenerant à Tiberiade,
quoad pervenissent ad locum, in quo man-
ducârant panem, quem benedixerat Do-
minus.

Sectio decima quinta.

Cùm ergò non percepissent turbæ Jesum 24
ibi, neque discipulos ejus, conscenderunt
illas naviculas, & venerunt Capharna-
bum quærentes Jesum. Et cùm inve- 25
nissent eum in altero litore maris, dixe-
runt ei; Magister, quando venisti huc?
Respondit eis Jesus, dicens; Amen 26
amen dico vobis, quia non quæritis me
eò quòd videritis signa, sed comederitis
panem, & saturati sitis. Satagite non 27
cibi perituri, sed cibi permanentis in vi-
tam æternam, quem dabit vobis Filius
hominis; quia hunc jam assignavit De-
us Pater. Dixerunt; Quid faciemus 28
ut operemur opera Dei? Respondit eis 29
Jesus dicens; Hoc est opus Dei, ut cre-
datis in eum quem misit.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወመሲዮ፡ ወረዱ፡ አርደኢሁ፡ ውስተ፡ ባሕር፡=፡ ወዓርጉ፡ሐመረ፡ ወሖሩ፡ማዕዶተ፡በ
17 ሕረ፡ቅፍርናሖም፡፡ወጸልመ፡ወድአ፡ወዓዲ፡ኢመጽአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኀቤሆሙ፡፡=፡
18 ወባሕርሰ፡ ይትሀወክ፡ እስመ፡ዓቢይ፡ ነፋስ፡ ይነፍሳ፡=፡ ወኀሊፎሙ፡መጠነ፡ ዕሥራ፡
19 ወኃምስቱ፡ ምዕራፍ፡ አው፡ ሰላሳ፡ ርእይዎ፡ ለኢየሱስሃ፡ እንዘ፡ ይሐውር፡ዲበ፡ባሕር፡
20 ወቀርበ፡ ኀበ፡ ሐመር፡ ወፈርህዎ፡ወደንገፁ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡ ኢትፍርህዎ፡ አነ፡ ው
21 እቱ፡=፡ ወእንዘ፡ ይፈቅዱ፡ያዕርግዎ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ በጽሐ፡ ሐመር፡ውስተ፡ምድር፡
22 ብሔረ፡ኀበ፡ይሐውሩ፡፡ በዓርብ፡ዕለተ፡ፋሲካ፡ምንባብ፡=፡ ወበሳኒታ፡ሰብእ፡
ብዙኃ፡ እለ፡ ይቀውሙ፡ ማዕዶተ፡ ባሕር፡ ርእዩ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ካልእ፡ ሐመር፡ ህየ፡
ዘእንበለ፡ አሐዱ፡ ወከመሂ፡ ኢዓርገ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ውስተ፡ ሐመር፡ ምስለ፡ አ
23 ርደኢሁ፡ ወከመ፡ ባሕቲቶሙ፡ ኣርደኢሁ፡ ከመ፡ ሖሩ፡፡=፡ ወመጽአ፡ ካልኣት፡
እሕማር፡ እምጥብርያዶስ፡ ቅሩበ፡ ብሔረ፡ ኀበ፡ በልዑ፡ ኅብስተ፡ ዘባረከ፡ እግዚእ
24 ነ፡፡=፡ ወርእዩ፡ ሰብእ፡ ከመ፡ ኢሀሉ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ህየ፡ ወኢአርደኢሁ፡፡
ወዓርጉ፡ ሐመረ፡ እሙንቱ፡ ሰብእ፡ ወሖሩ፡ ቅፍርናሖም፡ ይኅሥሥዎ፡ ለእግዚእ፡
25 ኢየሱስ፡፡=፡ ወረከብዎ፡ በማዕዶተ፡ ባሕር፡ ይቤልዎ፡ ረቢ፡ ማእዜ፡ መጻእከ፡
26 ወበጻሕከ፡ ዝየ፡፡=፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ አሜን፡ አ
ሜን፡ እብለክሙ፡ ተኀሥሡኒ፡ አኮ፡ እስመ፡ ተአምረ፡ ርኢክሙ፡ እስመ፡ በላዕክ
27 ሙ፡ እምኅብስተ፡ ወጸገብክሙ፡፡=፡ ተገበሩ፡ እንከ፡ አኮ፡ ለመብልዕ፡ ኃላፊ፡ አላ፡
ለመብልዕ፡ ዘይነብር፡ ለሕይወት፡ ዘለዓለም፡ ዘይሁበክሙ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እም፡
28 ሕያው፡ ወዘሰ፡ አብ፡ ኀተሞ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ ወይቤልዎ፡ ምንተ፡ ዘንገብር፡
29 ግብረ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ዝንቱ፡
ውእቱ፡ ግብረ፡ እግዚአብሔር፡ ከመ፡ ትእመኑ፡ በዘ፡ ፈነዎ፡ ውእቱ፡፡=፡

Et vespere facto, descenderunt discipuli ejus in mare. Et ascenderunt navim, 16
& venerunt trans mare Capernahum, & tenebræ factæ sunt modò, & adhuc non 17
venerat Dominus Jesus ad eos. Et mare commotum erat, quia magnus ventus 18
flabat. Et quũ progressi essent quasi vigintiquinque stadia, aut triginta, viderunt 19
Jesum ambulantem super mare, & appropinquantem ad navim, & timuerunt, &
expaverunt. Et dixit iis; Ne timeatis: Ego sum. Et quum cupidi essent ascen- 20
dere facere eum in navim, venit navis in terram regionis quò ibant. 21

In parascene diei paschatis sermo.

Et postero die populi multi stantes trans mare, viderunt quòd non erat alia 22
navis ibi nisi una, & quòd non ascendisset Dominus Jesus in navim cum
discipulis ejus, & quòd soli discipuli ejus abiissent. Et venerunt aliæ naves à 23
Tiberiade prope regionem ubi edissent panes quibus benedixisset Dominus
noster. Et viderunt populi, quòd non fuit Dominus Jesus ibi, & discipuli ejus; 24
& ascenderunt in navim illi homines, & venerunt Capernahum quærentes Do-
minum Jesum. Et quum invenissent eum trans mare, dixerunt ei; Magister, 25
quando venisti & accessisti huc? Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Amen, 26
amen, dico vobis; Quæritis me, non quia signa vidistis, *sed* quia comedistis ex
panibus & saturati estis. Operamini igitur non cibo transitorio, sed cibo 27
qui permanet in vitam æternam, quem dabit vobis Filius hominis, & hunc 28
Pater obsignavit Deus. Et dixerunt ei; Quid *est* quòd operemur opus Dei?
Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Hoc est opus Dei, ut credatis in eo 29
quem misit ipse.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * چون در کذرکاه دريا اورا يافتند • بدو کفتند • بزرک ما کي اينجا آمدي •
26 * عيسي بديشان کفت • راست راست بشما مي کويم • نه از براي انک شکفتها
27 ديديد مرا مي خواهيد • ليکن براي انک نان خورديد • و سير شديد • * خدمت
مکنيد خوردني را که کم شود الا خوردني که براي † زندکاني † ابدي † پايدار
28 باشد • انک فرزند ادمي بشما بدهد • اين ميوه را خدا مهر کرد • * جماعت بدو کفتند
29 چکنيم که کردار خداي † کنيم * عيسي بديشان جواب داد و کفت اينست کردار
خداي • که ايمان بياوريد † بدانک او فرستاد •

Cúmque trans mare eum invenis- 25
sent, ei dixerunt; Magister noster,
quando huc venisti. Jesus illis di- 26
xit; Verè verè vobis dico, Non quia
miracula vidistis me quæritis, sed
quia panem comedistis & satura-
ti estis. Ne serviatis cibo qui 27
perit, sed cibo qui in vitam æter-
nam permanens erit, quem Filius
hominis vobis dabit: hunc fru-
ctum obsignavit Deus. Turba il- 28
li dixerunt; Quid faciemus, ut
opus Dei faciamus? Jesus illis 29
responsum dedit, & dixit; Hoc est
opus Dei, ut fidem habeatis in eo
quem ipse misit.

ʼΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dixerūt ergò ei; Quod ergò facis tu signum, ut videamus & credamus tibi? quid
30 Εἶπον οὖν αὐτῷ, Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί νγ
operaris? Patres nostri manna manducaverūt in deserto, sicut est scri- δ
31 ἐργάζῃ; Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστι γεγραμ- νδ
ptum; Panem de cœlo dedit eis manducare. Dixit ergò eis Jesus;
32 μένον, Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ι
Amen, amen dico vobis, Non Moyses dedit vobis panem de cœlo, sed pater
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ᾽ ὁ πατήρ
meus dat vobis panem de cœlo verum. Nam panis Dei est
33 μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστιν
ille descendens de cœlo, & vitam *dans* mundo. Dixerunt ergò ad eum;
34 ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ (υ) ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν,
Domine, semper da nobis panem hunc. Dixit autem eis Jesus; Ego sum
35 Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι νε
panis vitæ: *veniens* ad me, non esuriet: & *credens* in me, non α
ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός με, οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ
sitiet unquam. Sed dixi vobis; Quia & vidistis me, & non *creditis*.
36 (φ) διψήσῃ πώποτε. Ἀλλ᾽ εἶπον ὑμῖν, Ὅτι καὶ (χ) ἑωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε.
Omne quod dat mihi pater, ad me veniet: & *venientem* ad me non
37 Πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατὴρ, πρὸς ἐμὲ ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ νϛ
ejiciam foràs. Quia descendi de cœlo, non ut faciam voluntatem meam, ι
38 ἐκβάλω ἔξω. Ὅτι καταβέβηκα (ψ) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, νζ
sed voluntatem *mittentis* me. Hæc autem est voluntas *mittentis* α
39 ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός
me patris, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo: sed *resuscitabo* illud
(ω) με πατρὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ· ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ
in novissimo die. Hæc autem est voluntas *mittentis* me, ut omnis νη
ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Τοῦτο (α) δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς 40
ι *videns* filium, & *credens* in eum, habeat vitam æternam: & resuscitabo eum
ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν, καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἀναστήσω (β) αὐτὸν
νθ ego novissimo die. Murmurabant ergò Judæi de illo, quia dixisset, Ego
α ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν, Ἐγώ 41
sum panis *descendens* de cœlo. Et dicebant; Nónne hic est Jesus filius
εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς 42
Joseph, cujus nos novimus patrem & matrem? quomodò ergò dicit hic, Quia de
Ἰωσὴφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς οὖν λέγει οὗτος, Ὅτι ἐκ
cœlo descendi? Respondit ergò Jesus, & dixit eis; *Ne murmurate*
ξ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; Ἀπεκρίθη οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Μὴ γογγύζετε 43
ι *cum alii aliis*. Nemo potest venire ad me, *si non* pater *mittens* me,
μετ᾽ ἀλλήλων. Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν (γ) μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με, 44
traxerit eum: & ego resuscitabo eum novissimo die. Est scriptum in
ἑλκύσῃ αὐτόν· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν (δ) τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἔστι γεγραμμένον ἐν 45
Prophetis, Et erunt omnes docibiles Dei: omnis *igitur audiens* à
τοῖς προφήταις, Καὶ ἔσονται πάντες (ε) διδακτοὶ τοῦ Θεοῦ· πᾶς οὖν ὁ ἀκούσας παρὰ
patre & *discens*, venit ad me.
τοῦ πατρὸς καὶ (ζ) μαθὼν, ἔρχεται πρός με.

MS. A. (υ) διδοὺς ζωὴν (φ) διψήσει (χ) ἑωράκατε, καὶ οὐ πιστεύετέ μοι. (ψ) ἀπὸ τοῦ (ω) με, ἵνα (α) γάρ ἐστιν (β) αὐτὸν ἐν τῇ (γ) μὴ ὁ πέμψας (δ) ἐν τῇ (ε) διδακτοὶ Θεοῦ· (ζ) μαθὼν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܢܐ ܐܬܐ ܥܒܕ ܐܢܬ ܕܢܚܙܐ ܘܢܗܝܡܢ ܒܟ * ܫܪ * ܕܩܘܪܒܢܐ ܕܟܠܝܘܡ *
31 ܡܢܐ ܣܥܪ ܐܢܬ. ܐܒܗܝܢ ܡܢܢܐ ܐܟܠܘ ܒܡܕܒܪܐ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܕܠܚܡܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܠܡܐܟܠ.
32 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܡܘܫܐ ܝܗܒ ܠܟܘܢ ܠܚܡܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܐܠܐ ܐܒܝ ܝܗܒ ܠܟܘܢ ܠܚܡܐ ܕܩܘܫܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ.
33 ܠܚܡܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘ ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܘܝܗܒ ܚܝܐ ܠܥܠܡܐ.
34 ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܪܢ. ܒܟܠܙܒܢ ܗܒ ܠܢ ܡܢ ܗܢܐ ܠܚܡܐ.
35 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܚܡܐ ܕܚܝܐ. ܡܢ ܕܐܬܐ ܠܘܬܝ ܠܐ ܢܟܦܢ. ܘܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ ܠܐ ܢܨܗܐ ܠܥܠܡ.
36 ܐܠܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. ܕܚܙܝܬܘܢܢܝ ܘܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܝ.
37 ܟܠ ܡܕܡ ܕܝܗܒ ܠܝ ܐܒܝ ܠܘܬܝ ܢܐܬܐ. ܘܡܢ ܕܐܬܐ ܠܘܬܝ ܠܐ ܐܦܩܝܘܗܝ ܠܒܪ.
38 ܕܢܚܬܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܠܐ ܗܘܐ ܕܐܥܒܕ ܨܒܝܢܝ. ܐܠܐ ܕܐܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܡܢ ܕܫܕܪܢܝ.
39 ܗܢܘ ܕܝܢ ܨܒܝܢܗ ܕܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. ܕܟܠ ܡܐ ܕܝܗܒ ܠܝ ܠܐ ܐܘܒܕ ܡܢܗ. ܐܠܐ ܐܩܝܡܝܘܗܝ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ.
40 ܗܢܘ ܓܝܪ ܨܒܝܢܗ ܕܐܒܝ. ܕܟܠ ܕܚܙܐ ܠܒܪܐ ܘܡܗܝܡܢ ܒܗ. ܢܗܘܘܢ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܐܢܐ ܐܩܝܡܝܘܗܝ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ.
41 ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ ܪܛܢܝܢ ܗܘܘ ܥܠܘܗܝ. ܕܐܡܪ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܠܚܡܐ ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ.
42 ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܐ ܝܫܘܥ ܒܪܗ ܕܝܘܣܦ. ܕܚܢܢ ܝܕܥܝܢܢ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ. ܘܐܝܟܢܐ ܐܡܪ ܗܢܐ ܕܡܢ ܫܡܝܐ ܢܚܬܬ.
43 ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܬܪܛܢܘܢ ܚܕ ܥܡ ܚܕ.
44 ܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܕܢܐܬܐ ܠܘܬܝ. ܐܠܐ ܐܢ ܢܓܪܝܗܝ ܐܒܐ ܕܫܕܪܢܝ. ܘܐܢܐ ܐܩܝܡܝܘܗܝ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ.
45 ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܒܢܒܝܐ. ܕܢܗܘܘܢ ܟܠܗܘܢ ܡܠܦܝ ܐܠܗܐ. ܟܠ ܕܫܡܥ ܗܟܝܠ ܡܢ ܐܒܐ ܘܝܠܦ ܡܢܗ ܐܬܐ ܠܘܬܝ.

Oblationis quotidianæ. 17.

30 Dicunt ei; Quodnam signum edis ut videamus & credamus in te? quid operaris?
31 Patres nostri manna comederunt in deserto, sicut scriptum est; Panem de cœlo dedit eis ad comedendum.
32 Dixit eis Jesus; Amen amen dico vobis, Moses non dedit vobis panem è cœlo, sed Pater meus dat vobis panem veritatis è cœlo.
33 Panis enim Dei, is est qui descendit de cœlo, & dat vitam mundo.
34 Dicunt ei; Domine noster, semper da nobis panem istum.
35 Dixit eis Jesus; Ego sum panis vitæ: qui venit ad me, haudquaquam esuriet; & qui credit in me, non sitiet in æternum.
36 Sed dixi vobis; Vidistis me, neque creditis.
37 Quicquid dedit mihi Pater meus, ad me veniet; & eum qui venit ad me, non ejiciam forás.
38 Quia descendi è cœlo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me.
39 Hæc est autem voluntas ejus qui misit me, ut quicquid dedit mihi, non perdam ex eo, sed suscitem illud ultimo die.
40 Hæc est enim voluntas Patris mei, ut quisquis videt Filium & credit in eum, habeat vitam æternam, & ego suscitabo eum ultimo die.
41 Judæi verò murmurabant de eo, quòd dixisset; Ego sum panis qui descendi de cœlo.
42 Et dicebant, Nonne hic est Jesus filius ille Josephi, cujus nos novimus patrem & matrem? Et quomodo dicit iste, E cœlo descendi?
43 Respondit Jesus & dixit eis; Ne murmuretis unus cum alio.
44 Nemo potest venire ad me, nisi traxerit eum Pater qui misit me: & ego suscitabo eum ultimo die.
45 Scriptum est enim in Propheta, Futuros omnes doctos à Deo. Quisquis igitur obedit Patri, & discit ab eo, venit ad me.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

30 * بدو كفتند چه ايت ميكني كه ببينيم وبتو ايمان بياوريم * چه مي تواني *
31 * پدران ما در بيابان كزانكبين خوردند انچنانك نبشته شد * كه ازآسمان بديشان
32 نان داد تا بخورند * * عيسي بديشان كفت راست راست بشما مي كويم * نه موسي
است كه ازآسمان † نان بشما داد * الا پدر منست كه از اسمان نان † راستي بشما داد *
33 * سبب انك نان خدا چون ازآسمان فرود آمد * بعالم زندكاني داد * * بدو كفتند بهر
34 وقتي بما ازين نان بده * * عيسي بديشان كفت منم منم نان زندكاني * هر كه
35 پيش من بيايد كرسنه نشود * وهر كه بمن ايمان بياورد تا ابد † تشنه نشود * * الا
36 بشما مي كويم مرا ديديد * و ايمان نياورديد * * هر كرا پدر من بمن داد * اوست
37 كه پيش من بيايد * وهر كه پيش من بيايد * اورا بدر نكنم * * كه ازاسمان فرود آمدم *
38 نه براي انك ارادت خود بكنم * الا ارادت انك مرا فرستاده * * واينست ارادت انك مرا فرستاده * كه هر چه
39 مرا داد ازو كم نكنم * الا در روز پسين اورا برخيزانم * * اينست ارادت پدر من كه هر كه † فرزند را
40 بيند وبدو ايمان بياورد * جاويد † زندكاني براي او باشد † تا ابد * ودر روز پسين من اورا برخيزانم *

30 *Ei dixerunt; Quod signum facis, ut videamus, & in te fidem habeamus? Quid potes?*
31 *Patres nostri in deserto manna comederunt, quemadmodum scriptum est, quòd à cœlo panem illis dedit ut comederent.*
32 *Jesus illis dixit; Verè, verè vobis dico, Non Moses est qui de cœlo panem vobis dedit, sed Pater meus est qui de cœlo panem verum vobis dedit.*
33 *Eâ de causa quòd panis Dei cùm de cœlo descendat, mundo vitam dat.*
34 *Ei dixerunt; Omni tempore nobis de hoc pane da.*
35 *Jesus illis dixit; Ego sum, ego sum panis vitæ: quicunque ad me venerit non esuriet, & quicunque in me fidem habuerit, in æternum non sitiet.*
36 *Sed vobis dico, Me vidistis, & fidem non habuistis.*
37 *Quemcunque Pater meus mihi dedit, is est qui ad me veniet: & quicunque ad me venerit, eum non ejiciam.*
38 *Quia de cœlo descendi, non ut voluntatem propriam facerem, sed voluntatem ejus qui me misit.*
39 *Hæc autem est voluntas ejus qui me misit, ut quicquid mihi dedit, de eo non perdam, sed die ultimo illud suscitem.*
40 *Hæc est voluntas Patris mei, ut omnis qui Filium videt, & in eo fidem habuerit, æterna vita illi sit in perpetuum: & in die ultimo illum suscitabo.*

Versio VULGATA LATINA.

30 Dixerunt ergò ei ; Quod ergò tu facis signum, ut videamus, & credamus tibi ?
31 quid operaris ? Patres nostri manducaverunt manna in deserto, sicut scriptum
32 est ; Panem de cœlo dedit eis manducare. Dixit ergò eis Jesus ; Amen, amen
dico vobis ; Non Moyses dedit vobis panem de cœlo, sed Pater meus dat
33 vobis panem de cœlo verum. Panis enim Dei est, qui de cœlo descendit,
34 & dat vitam mundo. Dixerunt ergò ad eum ; Domine, semper da nobis pa-
35 nem hunc. Dixit autem eis Jesus ; Ego sum panis vitæ : Qui venit ad me,
36 non esuriet : & qui credit in me, non sitiet unquam. Sed dixi vobis, quia
37 & vidistis me, & non creditis. Omne, quod dat mihi Pater, ad me veni-
38 et : & eum, qui venit ad me, non ejiciam forás : Quia descendi de cœ-
lo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me.
Hæc est autem voluntas ejus, qui misit me, Patris : ut omne, quod dedit 39
mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die. Hæc est au- 40
tem voluntas Patris mei, qui misit me : ut omnis, qui videt Filium, & cre-
dit in eum, habeat vitam æternam, & ego resuscitabo eum in novissimo die.
Murmurabant ergò Judæi de illo, quia dixisset ; Ego sum panis vivus, qui de 41
cœlo descendi. Et dicebant ; Nónne hic est Jesus filius Joseph, cujus nos 42
novimus patrem, & matrem ? Quomodò ergò dicit hic ; Quia de cœlo de-
scendi ? Respondit ergò Jesus, & dixit eis ; Nolite murmurare in invicém : 43
Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum : & ego re- 44
suscitabo eum in novissimo die. Est scriptum in Prophetis ; Et erunt omnes 45
docibiles Dei. Omnis, qui audivit à Patre, & didicit, venit ad me,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 31 فقالوا له اية اية تصنع لنراها ونومن بك ماذا تصنع * اباونا اكلوا المن في البرية كما هو مكتوب
32 انه اعطاهم خبزا من السماء فاكلوا * قال لهم يسوع امين امين اقول لكم انه ليس موسي
33 اعطاكم الخبز من السماء • لكن ابي الذي يعطيكم خبز الحق من السماء * لان خبز الله هو
34 الذي نزل من السماء ويهب الحياة للعالم * قالوا له يا سيد اعطنا كل حين من هذا الخبز *
35 • الفصل السادس عشر • * فقال لهم يسوع انا هو خبز الحياة ومن يقبل الي لا يجع
36 37 ومن يومن بي لا يعطش الي الابد * لكن قلت لكم انكم قد رايتموني ولم تومنوا * كل من
38 اعطانيه الاب فالي يقبل • ومن يقبل الي • فلن اطرحه خارجا * لاني نزلت من السماء لا لاعمل
39 مشيتي بل مشية من ارسلني * وهذه مشية من ارسلني كي كل من اعطاني لا يتلف منهم
40 واحد لكن اقيمه في اليوم الاخير * لان هذه هي مسرة ابي كي كل من يري الابن ويومن به
41 يكون له الحياة المويده وانا اقيمه في اليوم الاخير * فجعل اليهود يتذمرون عليه لانه قال اني
42 انا هو الخبز الذي نزل من السماء * وكانوا يقولون اليس هذا هو يسوع بن يوسف الذي
43 نحن عارفون بابيه وامه • فكيف يقول هذا اني نزلت من السماء * فاجابهم يسوع قايلا لا
44 تتذمروا فيما بينكم * فانه ليس احد يقدر علي الاتيان الي الا من اجتذبه الاب الذي
45 ارسلني • وانا اقيمه في اليوم الاخير * قد كتب في الانبياء انهم يكونون باجمعهم متعلمين
من الله فكل من سمع من ابي وعلم فهو يقبل الي *

Dixerunt ei ; Quod signum facis ut vi- 30
deamus illud, & credamus tibi ? quid
operaris ? Patres nostri manducaverunt 31
manna in deserto, ut est scriptum ; Dedit
eis panem de cœlo, & manducaverunt.
Dixit eis Jesus ; Amen dico vobis, non 32
Moysem dedisse vobis panem de cœlo, sed
Patrem meum esse, qui dat vobis panem
veritatis de cœlo : Nam panis Dei est qui 33
descendit de cœlo, et tribuit vitam mun-
do. Dixerunt ei ; Domine, da nobis quo- 34
libet tempore de hoc pane.

Sectio decima sexta.

Ait illis Jesus, Ego sum panis vitæ. 35
Et qui venit ad me, non esuriet : & qui
credit in me, non sitiet in æternum. Sed 36
dixi vobis, quòd vidistis me, & non cre-
didistis. Quemcunque dedit mihi Pa- 37
ter, ad me veniet : & eum qui venit ad
me, non ejiciam forás. Quandoquidem 38
descendi de cœlo, non ut faciam volun-
tatem meam, sed voluntatem ejus qui
misit me. Et hæc est voluntas ejus qui 39
misit me, ut ex omnibus quos dedit mihi,
non pereat ullus, sed suscitem illum in
die postremo. Quoniam hoc est placitum 40
Patris mei, ut quicunque videt Filium
& credit in eum, consequatur vitam
æternam. Et ego suscitabo eum in die
postremo. Et cœperunt Judæi murmu- 41
rare de eo quia dixerat, Ego sum panis
qui descendit de cœlo. Et dicebant ; 42
Nónne hic est Jesus filius Joseph, cu-
jus nos cognoscimus patrem ac matrem?
Quomodo dicit iste, quòd descendi de
cœlo ? Respondit eis Jesus, dicens ; Ne 43
murmuretis inter vos. Nam nemo po- 44
test venire ad me, nisi quem traxerit
Pater, qui misit me : & ego suscitabo
eum in die postremo. Jam scriptum est 45
in prophetis, quòd erunt omnes edocti à
Deo. Omnis igitur qui audierit à Pa-
tre meo, & edoctus fuerit, ipse veniet
ad me.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 31 ወይቤልዎ፡ምንተ፡ተአምረ፡ትገብር፡ ወንርአይ፡ወንእመን፡በዘ፡ገበርከ፡፡=፡ አበዊነሰ፡
መና፡ በልዑ፡ በገዳም፡ በከመ፡ ጽሑፍ፡ ኅብስተ፡ እምሰማይ፡ወሀቦሙ፡ ይብልዑ፡፡=፡
32 ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አሜን፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ አኮ፡ሙሴ፡ዘወሀበክሙ፡
ውእተ፡ ኅብስተ፡ እምሰማይ፡ አቡየ፡ ወሀበክሙ፡ ኅብስተ፡ ጽድቅ፡ እምሰማይ፡፡=፡
33 እስመ፡ ኅብስቱ፡ ለእግዚአብሔር፡ ውእቱ፡ ዘይወርድ፡ እምሰማይ፡ወይሁብ፡ሕይወተ፡
34 ዘለዓለም፡=፡ ወይቤልዎ፡ እግዚኦ፡ ዘልፈ፡ ሀበነ፡ ውእተ፡ ኅብስተ፡፡=፡ ወይቤሎ
35 ሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡አነ፡ውእቱ፡ ኅብስተ፡ ሕይወት፡ ዘይመጽእ፡ ኀቤየ፡ ኢይርኅብ፡
36 ወዘየአምን፡ ቢየ፡ ኢይጸምእ፡ ለዝሉፉ፡=፡ ወእቤለክሙ፡ ርኢክሙኒ፡ወኢአም
37 ንክሙ፡፡=፡ ኵሉ፡ ዘወሀበኒ፡ አቡየ፡ ይመጽእ፡ ኀቤየ፡ ወለዘኒ፡መጽአ፡ ኀቤየ፡ኢይሰ
38 ድድ፡ ወኢያወፅኦ፡አፍአ፡፡=፡ እስመ፡ ወረድኩ፡ እምሰማይ፡ አኮ፡ከመ፡እግበር፡ፈቃ
39 ድየ፡ ዘእንበለ፡ ፈቃዶ፡ለዘ፡ ፈነወኒ፡፡=፡ ወዝንቱ፡ውእቱ፡ፈቃዱ፡ለዘ፡ፈነወኒ፡አብ፡
ከመ፡ኵሉ፡ዘወሀበኒ፡ ኢይትሐጐል፡ እምኔሁ፡አሐ፡ አነ፡እነሥኦ፡በደኃሪት፡ዕለት፡=፡
40 ወዝንቱ፡ ፈቃዱ፡ ለአቡየ፡ ከመ፡ ኵሉ፡ ዘርእዮ፡ ለወልድ፡ ወአምነ፡ ቦቱ፡ ይረክብ፡ሕ
41 ይወተ፡ ዘለዓለም፡ ወአነ፡ አነሥኦ፡ በደኃሪት፡ ዕለት፡፡=፡ ወአንጐርጐሩ፡አይሁድ፡
በእንቲአሁ፡ እስመ፡ ይቤሎሙ፡ አነ፡ ውእቱ፡ ኅብስት፡ ዘወረደ፡ እምሰማይ፡፡=፡
42 ወይቤሉ፡ አኮኑ፡ ዝንቱ፡ ውእቱ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወልደ፡ ዮሴፍ፡ ዘለሊነ፡ ናአም
43 ር፡ አባሁ፡ ወእሞ፡ እፎ፡ እንከ፡ ይእዜ፡ ይብለነ፡ እምሰማይ፡ወረድኩ፡፡=፡ ወአ
44 ውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ ኢትንጐርጐሩ፡ በበይናቲክሙ፡=፡ አልቦ፡
ዘይክል፡ መጺአ፡ ኀቤየ፡ ዘኢሰሐቦ፡ አብ፡ ዘፈነወኒ፡ ወአነ፡ እነሥኦ፡ በደኃሪት፡ ዕለ
45 ት፡፡=፡ ወሃሎ፡ ጽሑፍ፡ ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ነቢያት፡ ወይከውኑ፡ ኵሎሙ፡ መሁ
ራነ፡ በኀበ፡ እግዚአብሔር፡፡ ኵሉ፡ ዘሰምዐ፡ በኀበ፡ አቡየ፡ ተምሂሮ፡ ይመ
ጽእ፡ ኀቤየ፡፡=፡

Et dixerunt ei, Quod signum facies, ut videamus, & credamus in eo quod fecisti ? 30
Patres nostri manna comederunt in deserto sicut scriptum est, Panem à cœlo 31
dedit iis ut comederent. Et dixit iis Dominus Jesus ; Amen, amen, dico vobis ; 32
Non Moses *fuit* qui dedit vobis hunc panem à cœlo ; Pater meus dedit vobis
panem veritatis à cœlo. Quia panis Dei est qui descendit de cœlo, & dat 33
vitam æternam. Et dixerunt ei ; Domine, perpetuò da nobis istum panem. 34
Et dixit iis Dominus Jesus, Ego sum panis vitæ : qui venit ad me, non esu- 35
riet, & qui credit in me, non sitiet in perpetuum. Et dico vobis, Vidistis me 36
quidem, & non credidistis. Omne quod dedit mihi Pater meus, veniet ad me : 37
& qui venit ad me, non ejiciam eum, neque exire faciam eum forás. Quia 38
descendi è cœlo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit
me. Et hæc est voluntas ejus qui misit me, *sc.* Patris, ut quicquid dederit 39
mihi non perdam ex eo, sed ego suscitem illud in ultimo die. Et hæc est 40
voluntas patris mei, ut omnis qui vidit Filium, & credidit in eo, inveniat vi-
tam æternam ; & ego suscitabo eum in ultimo die. Et murmurabant Judæi 41
de eo, quia dixerat iis ; Ego sum panis qui descendit è cœlo. Et dicebant ; 42
Nónne hic est ille Dominus Jesus, filius Josephi, cujus nos scimus patrem
ejus, & matrem ejus ? quomodo igitur nunc dicit nobis, E cœlo descendi ? Et 43
respondit Dominus Jesus, & dixit iis ; Ne murmuretis inter vos. Nemo 44
est qui potest venire ad me, quem non traxit Pater qui misit me : & ego sus-
citabo eum in ultimo die. Et fuit scriptum in libro prophetarum, Et erunt 45
omnes docti apud Deum. Quicunque audivit apud Patrem meum doctrinam
ejus, veniet ad me.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

41 * يهوديان بروي مزاح مي كردند • كه گفت منم منم نان زندگاني • كه از اسمان
42 فرود آمدم • * ومي گفتند نه اينست يشوع پسر يوسف • انك ما پدرش ومادرش را مي
43 شناسيم • چگونه اين مي گويد كه از اسمان فرود آمدم • * عيسي بديشان گفت
44 يكي با يكي بيهوده مگوييد • * كسي نتواند پيش من بيايد • مگر پدري
45 كه مرا فرستاد • اورا پيش كشد • ودر روز پسين† من اورا بر خيزانم • * زيرا در پيغمبران
نبشته شد كه † همگنان اموزندگان خدا شوند • اكنون هر كه از پدر شنيد وازو
اموخت پيش من بيايد •

Judæi illum irridebant, quia di- 41
xerat, Ego sum, ego sum panis
vitæ qui de cœlo descendi. Et 42
dicebant, Nónne hic est Jesus
filius Joseph, cujus nos patrem
& matrem novimus ? Quomo-
do iste dicit, De cœlo descen-
di ? Jesus illis dixit ; Al- 43
ter cum altero futile ne dicatis.
Nemo potest ad me venire, nisi 44
Pater qui me misit eum attrahat,
& in die ultimo ego eum suscita-
bo. Quia in Prophetis scriptum 45
est, quòd omnes docti à Deo erunt.
Jam quicunque à Patre audivit,
& ab eo didicit, ad me venit.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ἸΩΑΝΝΗΝ.

Non quia Patrem quisquam vidit, *si non existens* à Deo: hic vidit
46 Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τὶς ἑώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ· οὗτος ἑώρακε
Patrem. Amen, amen dico vobis; *Credens* in me, habet vitam æternam.
47 τὸν πατέρα. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον.
Ego sum panis vitæ. Patres vestri manducaverunt manna in deserto, &
48 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ
49 mortui sunt. Hic est panis de cœlo descendens, ut quis ex ipso
50 ἀπέθανον. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (†) καταβαίνων, ἵνα τὶς ἐξ αὐτοῦ
manducaverit, & non moriatur. Ego sum panis vivus, *ille* de cœlo
51 φάγῃ, καὶ μὴ ἀποθάνῃ. Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
descendens: si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: &
καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ
panis *autem* quem ego dabo, caro mea est, *quam ego dabo* pro mun-
ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μου ἐστὶν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κό-
di vita. Litigabant ergò ad invicèm Judæi, dicentes; Quomodò
52 σμου ζωῆς. Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες, Πῶς
potest hic nobis dare carnem *manducare*? Dixit ergò eis Jesus,
53 δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
Amen, amen dico vobis; *Si non* manducaveritis carnem filii hominis,
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου,
& biberitis ejus sanguinem, non *habetis* vitam in vobis*ipsis*. *Manducans* meam
54 καὶ πίνητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. Ὁ τρώγων μου τὴν
carnem, & *bibens* meum sanguinem, habet vitam æternam: & ego resuscitabo eum
σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν
novissimo die. *Nam* caro mea verè est cibus, & sanguis meus
τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου 55
verè est potus. *Manducans* meam carnem, & *bibens* meum sanguinem,
ἀληθῶς ἐστι πόσις. Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, 56
in me manet, & ego in illo. Sicut misit me vivens Pater, & ego
ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατὴρ, κἀγὼ 57
vivo propter Patrem: & *manducans* me, & ipse vivet propter me. Hic
ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ. Οὗτός 58
est panis qui de cœlo *descendens*: non sicut manducaverunt patres vestri
ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν
manna, & mortui sunt. *Manducans* hunc panem, vivet in æter-
τὸ μάννα, καὶ ἀπέθανον. ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶ-
num. Hæc dixit in synagoga docens in Capharnaum. Multi ergò
να. Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καπερναούμ. Πολλοὶ οὖν 59
audientes ex discipulis ejus, dixerunt; Durus est hic sermo: quis 60
ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον, Σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος· τίς
potest eum audire? Sciens autem Jesus *in seipso*, quia murmurarent de
δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ, ὅτι γογγύζουσι περὶ 61
hoc discipuli ejus, dixit eis; Hoc vos scandalizat?
τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει;

MS. A. (†) καταβαίνων, Post hoc vocabulum in MS. A. desunt duo folia ab hoc V. 50. Cap. 6. ad ista verba V. 52. Cap. 8. ** γεις, Ἐάν τις τὸν λόγον μοῦ τηρήσῃ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

46 * ܠܐ ܗܘܐ ܕܚܙܐ ܐܢܫ ܠܐܒܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ ܗܘ ܚܙܐ ܠܐܒܐ. * ܕܩܘܪܒܢܐ
47 ܕܟܠܝܘܡ * ܚܝ * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ ܐܝܬ ܠܗ ܚܝܐ
48 49 ܕܠܥܠܡ. * ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܚܡܐ ܕܚܝܐ. * ܐܒܗܝܟܘܢ ܐܟܠܘ ܡܢܢܐ ܒܡܕܒܪܐ ܘܡܝܬܘ. * ܗܢܘ ܕܝܢ
50 51 ܠܚܡܐ ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܕܐܢܫ ܢܐܟܘܠ ܡܢܗ ܘܠܐ ܢܡܘܬ. * ܐܢܐ ܐܢܐ ܠܚܡܐ ܚܝܐ ܕܡܢ
ܫܡܝܐ ܢܚܬܬ. ܘܐܢ ܐܢܫ ܢܐܟܘܠ ܡܢ ܗܢܐ ܠܚܡܐ ܢܚܐ ܠܥܠܡ. ܘܠܚܡܐ ܕܐܢܐ ܐܬܠ.
52 ܦܓܪܝ ܗܘ ܕܥܠ ܚܝܐ ܕܥܠܡܐ ܝܗܒ ܐܢܐ. * ܢܨܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܚܕ ܥܡ ܚܕ
53 ܘܐܡܪܝܢ. ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܗܢܐ ܦܓܪܗ ܠܡܬܠ ܠܢ ܠܡܐܟܠ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ.
ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܠܐ ܬܐܟܠܘܢ ܦܓܪܗ ܕܒܪܗ ܕܐܢܫܐ. ܘܬܫܬܘܢ ܕܡܗ.
54 ܠܝܬ ܠܟܘܢ ܚܝܐ ܒܩܢܘܡܟܘܢ. * ܡܢ ܕܐܟܠ ܕܝܢ ܡܢ ܦܓܪܝ. ܘܫܬܐ ܡܢ ܕܡܝ. ܐܝܬ ܠܗ ܚܝܐ
55 ܕܠܥܠܡ. ܘܐܢܐ ܐܩܝܡܝܘܗܝ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ. * ܦܓܪܝ ܓܝܪ ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܝܬܘܗܝ
56 ܡܐܟܘܠܬܐ. ܘܕܡܝ ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܝܬܘܗܝ ܡܫܬܝܐ. * ܡܢ ܕܐܟܠ ܦܓܪܝ ܘܫܬܐ ܕܡܝ. ܒܝ
57 ܡܩܘܐ ܘܐܢܐ ܒܗ. * ܐܝܟܢܐ ܕܫܕܪܢܝ ܐܒܐ ܚܝܐ. ܘܐܢܐ ܚܝ ܐܢܐ ܡܛܠ ܐܒܐ. ܘܡܢ ܕܢܐܟܠܢܝ
58 ܐܦ ܗܘ ܢܚܐ ܡܛܠܬܝ. * ܗܢܘ ܠܚܡܐ ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܐܟܠܘ
59 ܐܒܗܝܟܘܢ ܡܢܢܐ ܘܡܝܬܘ. ܡܢ ܕܐܟܠ ܡܢ ܗܢܐ ܠܚܡܐ ܢܚܐ ܠܥܠܡ. * ܗܠܝܢ ܐܡܪ
60 ܒܟܢܘܫܬܐ ܟܕ ܡܠܦ ܒܟܦܪܢܚܘܡ. * ܘܣܓܝܐܐ ܕܫܡܥܘ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܡܪܝܢ.
ܩܫܝܐ ܗܝ ܡܠܬܐ ܗܕܐ. ܡܢܘ ܡܫܟܚ ܠܡܫܡܥܗ. * ܕܨܦܪܐ ܕܐܪܒܥܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ
61 ܕܚܫܐ. * ܝܕܥ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܒܢܦܫܗ ܕܪܛܢܝܢ ܥܠ ܗܕܐ ܬܠܡܝܕܘܗܝ.
ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܗܕܐ ܡܟܫܠܐ ܠܟܘܢ.

Non quòd videat quispiam Patrem: sed is 46
qui à Deo est, ipse videt Patrem.

Oblationis quotidianæ. 18.

Amen amen dico vobis, Quisquis credit in 47
me, habet vitam æternam. Ego sum panis 48
vitæ. Patres vestri comederunt manna in de- 49
serto, & mortui sunt. Hic est autem panis il- 50
le, qui descendit de cœlo, ut comedat quis
ex eo, & non moriatur. Ego sum panis vi- 51
vus, qui de cœlo descendi: & si quis ede-
rit ex hoc pane, vivet in æternum: & pa-
nis quem ego dabo, corpus meum est, quod
pro vita mundi do. Rixabantur autem Ju- 52
dæi alius cum alio, & dicebant; Quomodo
potest iste corpus suum dare nobis ad come-
dendum? At dixit eis Jesus; Amen amen 53
dico vobis, Nisi comederitis corpus Filii ho-
minis, & biberitis ejus sanguinem, non ha-
bebitis vitam in vobis. Porrò qui com- 54
edit ex corpore meo, & bibit ex meo san-
guine, habet vitam æternam, & ego sus-
citabo eum in novissimo die. Corpus enim 55
meum verè est cibus, & sanguis meus verè
est potus. Qui comedit corpus meum, & 56
bibit meum sanguinem, in me manet, &
ego in eo. Sicut misit me Pater vivens, 57
& ego vivo propter Patrem; & qui com-
ederit me, etiam ipse vivet propter me.
Hic est panis ille qui descendit è cœlo, 58
nequaquam prout comederunt patres ve-
stri manna, & mortui sunt: qui comede-
rit ex hoc pane, vivet in æternum. Hæc 59
dixit in synagoga dum doceret in Caphar-
nahum. Multi autem, qui audierunt, ex 60
discipulis ejus, dicunt; Durus est hic ser-
mo, quis potest eum audire?

Matutinis feriæ quartæ septimanæ Passionis. 19.

Jesus verò sciens apud se, murmurare de 61
hoc discipulos suos, dixit iis; Hoc vos
offendit?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

46 47 * كسي پدررا نبيند * الا انك از خدا است * اوست كه پدررا ديد * راست راست * بشما
48 49 بكويم * هر كه بمن ايمان بياورد * تا ابد زندكاني دارد * منم من نان زندكاني * پدران شما
50 در بيابان كرانكبين خوردند ومردند * اينست نان كه از اسمان فرود آمد * [تا ادمي
51 ازو بخورد ونميرد * منم نان زندكاني كه از اسمان فرود امد] واكر كسي ازين نان بخورد
تا ابد زنده ماند * وآن نان كه من بدهم تن منست * كه براي زندكاني مردم مي دهم *
52 * يهوديان با يكديكر † مي نكريدند ومي كفتند چكونه تواند † اين كس كه تن خود را
53 بما دهد كه بخوريم * * عيسي بديشان كفت راست راست بشما بكويم * اكر تن فرزند
54 ادمي را نخوريد * وخون اورا نياشاميد * در سرشت شما زندكاني † نداريد * * هر
كه تن من بخورد * واز خون من بياشامد * جاويد زندكاني دارد † تا ابد * ودر روز
55 پسين من اورا بر خيزانم * * بحقيقت تن من خوردنيست * و بحقيقت خون من
56 آشاميدنيست * هر كه تن من بخورد وخون من بياشامد * او در من استوار شود * ومن درو *

Quisquam Patrem non videt: sed 46
is qui à Deo est, ille est qui Patrem
vidit. Verè, verè vobis dico; Qui- 47
cunque in me fidem habuerit, in
æternum vitam habet. Ego sum 48
ipse panis vitæ. Patres vestri in 49
deserto Manna comederunt & mor-
tui sunt. Hic est panis qui de cœlo 50
descendit, ut homo ex eo comedat
& non moriatur. Ego sum panis 51
vitæ, qui de cœlo descendit: & si-
quis de hoc pane comederit, in æter-
num vivus manebit: & ille pa-
nis, quem ego dabo, corpus meum
est, quod pro vita hominum do.
Judæi unus in alterum intuiti sunt, 52
& dixerunt; Quomodo potest hic
homo corpus suum nobis dare ut
comedamus. Jesus illis dixit; Ve- 53
rè, verè vobis dico, Si corpus Filii
hominis non comedatis, & sangui-
nem ejus non bibatis, in vobis ipsis
vitam non habebitis. Quicunque 54
corpus meum comederit, & de san-
guine meo biberit, æternam vitam
habebit in perpetuum, & in die
novissimo ego eum suscitabo. In ve- 55
ritate corpus meum cibus est, & in
veritate sanguis meus potus est.
Quicunque corpus meum comede- 56
rit, & sanguinem meum biberit,
ipse in me firmus erit, & ego
in ipso.

Versio VULGATA LATINA.

46
47 Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is, qui est à Deo, hic vidit Patrem. A-
48 men, amen dico vobis; Qui credit in me, habet vitam æternam. Ego
49 sum panis vitæ. Patres vestri manducaverunt manna in deserto, & mortui
50 sunt. Hic est panis de cœlo descendens: ut si quis ex ipso manducaverit,
51 non moriatur. Ego sum panis vivus, qui de cœlo descendi. Si quis man-
52 ducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: & panis, quem ego dabo, caro
53 mea est pro mundi vita. Litigabant ergò Judæi ad invicèm, dicentes;
54 Quomodò potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? Dixit er-
gò eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Nisi manducaveritis carnem Filii
55 hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui
manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam:
& ego resuscitabo eum in novissimo die. Caro enim mea, verè est cibus: 56
& sanguis meus, verè est potus. Qui manducat meam carnem, & bibit 57
meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Sicut misit me vivens Pa- 58
ter, & ego vivo propter Patrem: & qui manducat me, & ipse vivet pro-
pter me. Hic est panis, qui de cœlo descendit. Non sicut manducaverunt 59
patres vestri manna, & mortui sunt. Qui manducat hunc panem, vivet in 60
æternum. Hæc dixit in synagoga docens, in Capharnaum. Multi ergò au- 61
dientes ex discipulis ejus, dixerunt; Durus est hic sermo, & quis potest eum
audire? Sciens autem Jesus apud semetipsum, quia murmurarent de hoc di- 62
scipuli ejus, dixit eis; Hoc vos scandalizat?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

46 * وليس احد ابصر الاب الا الذي هو من الله هذا راى الاب * الفصل السابع عشر *
47
48 * امين امين اقول لكم ان من يومن بي له الحياة الدايمة * انا هو خبز الحياة * اباوكم اكلوا
49
50 المن في البرية وماتوا * وهذا الخبز الذي نزل من السماء من ياكل منه لا يموت * انا هو
51 الخبز الحي الذي نزل من السماء * من اكل من هذا الخبز يحيي الي الابد * والخبز الذي انا
52 اعطيه هو جسدي الذي اعطيه من اجل حياة العالم * فخاصم اليهود بعضهم بعضا
53 قايلين كيف يقدر هذا ان يعطينا جسده لناكله * فقال لهم يسوع امين امين اقول لكم ان
54 لم تاكلوا جسد ابن البشر وتشربوا دمه فليست لكم حياة فيكم * من ياكل جسدي ويشرب
55 دمي فله الحياة الدايمة وانا اقيمه في اليوم الاخير * لان جسدي ماكل حق * ودمي مشرب
56 حق * من ياكل جسدي ويشرب دمي يثبت في وانا فيه * كما ارسلني الاب الحي وانا حي
57
58 من اجل الاب * ومن ياكلني فهو يحيي من اجلي * هذا هو الخبز الذي نزل من السماء *
59 ليس كالمن الذي اكله اباوكم وماتوا * من ياكل من هذا الخبز يعيش الي الابد * قال
60 هذا في الجموع وهو يعلم في كفرناحوم * فقال كثيرون من تلاميذه لما سمعوا ما اصعب هذه
61 الكلمة من يطيق استماعها * فعلم يسوع في نفسه ان تلاميذه يتذمرون علي هذا * فقال
لهم هذا يشككم *

Et verò nemo vidit Patrem; sed qui est à Deo, hic vidit Patrem. 46

Sectio decima septima.

Amen amen dico vobis, Qui credit in 47
me, ipsius est vita æterna. Ego sum pa- 48
nis vitæ. Patres vestri manducaverunt 49
manna in deserto, & mortui sunt. At 50
ex hoc pane qui descendit de cœlo, quis-
quis manducaverit, non morietur. Ego 51
sum panis vivus qui descendit de cœlo:
quicunque manducaverit ex hoc pane,
vivet in æternum: & panis quem ego
dabo, est corpus meum, quod do pro vita
mundi. Litigaverunt ergò Judæi alter 52
cum altero, dicentes; Quomodò potest
hic dare nobis corpus suum ut manduce-
mus illud? Ait illis Jesus; Amen 53
amen dico vobis, Si non manducaveritis
corpus Filii hominis, & biberitis sangui-
nem ejus, non habebitis vitam in vobis.
Qui manducat corpus meum, & bibit 54
sanguinem meum, erit ei vita æterna,
& ego suscitabo eum in die novissimo.
Quia corpus meum est cibus verus, & 55
sanguis meus potus verus. Qui mandu- 56
cat corpus meum, & bibit sanguinem
meum, manet in me, & ego in eo. Sic- 57
ut misit me Pater vivus, & ego vivus
sum propter Patrem: & qui manduca-
verit me, ipse vivet propter me. Hic est 58
panis qui descendit de cœlo: non ut
manna quod manducaverunt patres ve-
stri, & mortui sunt. Qui manducat ex
hoc pane, vivet in æternum. Dixit hoc 59
inter turbas dum doceret in Capharna-
bum. Dixerunt autem multi ex discipu- 60
lis ejus quum audissent; Quàm diffici-
lis est hic sermo! Quis potest audire
illum? Cognovit ergò Jesus in semet- 61
ipso, quòd discipuli ejus murmurarent
de hoc, dixitque eis, Hoc scandalizat
vos?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

46 ወአልቦ፡ ዘርእዮ፡ ለእግዚአብሔር፡ አብ፡ ዘእንበለ፡ ዘእምኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ውእ
47 ቱ፡ ርእዮ፡ ለአብ፡፡ አማን፡ አማን፡ እብለክሙ፡ ዘይአምን፡ ብየ፡ ቦሕይወት፡ ዘለ
48 ዓለም፡፡ አነ፡ ውእቱ፡ ኅብስተ፡ ሕይወት፡፡ አበዊክሙሰ፡ በልዑ፡ መና፡ በገዳም፡
49 ወሞቱ፡፡ ዝውእቱ፡ ኅብስት፡ ዘእምሰማይ፡ ይወርድ፡ ከመ፡ ኵሉ፡ ዘበልዐ፡ እም
50 ኔሁ፡ ኢይመውት፡፡ አነ፡ ውእቱ፡ ኅብስተ፡ ሕይወት፡፡ ዘወረደ፡ እምሰማይ፡ ወዘበል
51 ዐ፡ ሥጋየ፡ እምዝንቱ፡ ኅብስት፡ ይሐዩ፡ ለዓለም፡፡ ወዚ፤፡ ኅብስት፡ ዘእሁብ፡ አነ፡ ሥጋ
52 የ፡ ውእቱ፡ በእንተ፡ ሕይወት፡ ዘለዓለም፡፡ ወተጋአዙ፡ አይሁድ፡ በቤናቲሆሙ፡ እን
53 ዘ፡ ይብሉ፡ እፎ፡ ይክል፡ ዝንቱ፡ የሀበነ፡ ሥጋሁ፡ ንብልዖ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየ
ሱስ፡ አማን፡ አማን፡ እብለክሙ፡ እመ፡ ኢበላዕክሙ፡ ሥጋሁ፡ ለወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡
54 ሕያው፡ ወኢሰተይክሙ፡ ደሞ፡ አልብክሙ፡ ሕይወት፡ ለዕሌክሙ፡፡ ዘበልዐ፡ ሥጋየ፡
55 ወሰትየ፡ ደምየ፡ ቦሕይወት፡ ዘለዓለም፡ ወአነ፡ አነሥኦ፡ በደኃሪት፡ ዕለት፡፡ እስመ፡
56 ሥጋየ፤፡ መብልዐ፡ ጽድቅ፡ ዘበ፡ አማን፡ ወደምየ፤፡ ስቴ፡ ዘበ፡ አማን፡ ውእቱ፡፡ ዘበ
57 ልዐ፡ ሥጋየ፡ ወሰተየ፡ ደምየ፡ ይሄሉ፡ ምስሌየ፡ ወአነሂ፡ ምስሌሁ፡፡ ወበከመ፡ ፈነወ
ኒ፡ አብ፡ ሕያው፡ ወአነሂ፡ ሕያው፡ በእንተ፡ አብ፡ ወዘበልዖሂ፡ ሥጋየ፡ የሐዩ፡ በእንቲአ
58 የ፡፡ ዝኬ፡ ውእቱ፡ ኅብስት፡ ዘእምሰማይ፡ ወረደ፡ ወአኮ፡ ከመ፡ በልዑ፡ አበዊክሙ፡
59 ወሞቱ፡ ወበልዖስ፡ ለዝንቱ፡ ኅብስት፡ ይሐዩ፡ ለዓለም፡፡ ወከመዝ፡ ይቤሎሙ፡ በም
60 ኵራብ፡ ዘቅፍርናሖም፡ እንዘ፡ ይሜህሮሙ፡፡ ወብዙኃን፡ እምአርድእቲሁ፡ እለ፡
61 ሰምዑ፡ ወይቤሉ፡ ዕጹብ፡ ዝንቱ፡ ነገር፡ መኑ፡ ይክል፡ ሰሚዖቶ፡፡ ወአእመርሙ፡ እ
ግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ከመ፡ ያንጐረጕሩ፡ በእንተ፡ ዝንተ፡ አርድእቲሁ፡ ወይቤሎሙ፡ ዝኑ፡ ያ
ዓቅፈክሙ፡፡

Nemo est qui vidit Deum patrem, nisi qui à Deo: ipse vidit Patrem. Amen- 46
amen dico vobis, Qui credit in me, habet vitam æternam. Ego sum panis vi- 47
tæ. Patres vestri comederunt mana in deserto, & mortui sunt. Hic est pa- 48
nis qui è cœlo descendit, ut quicunque manducaverit ex eo, non moriatur. Ego 49
sum panis vitæ, qui descendit è cœlo: & qui manducavit corpus meum, ex hoc 50
pane vivet in æternum: & hic panis, quem dabo ego, corpus meum est, pro vi- 51
ta mundi. Et litigârunt Judæi inter se, dicentes; Quomodò potest hic dare 52
nobis corpus suum ut manducemus? Et dixit iis Dominus Jesus; Amen, amen 53
dico vobis, Si non ederitis corpus Filii hominis, & non biberitis sanguinem e-
jus, non habebitis vitam super vos. Qui manducavit corpus meum, & bibit san- 54
guinem meum, habet vitam æternam, & ego suscitabo eum in ultimo die. Quia 55
corpus meum cibus veritatis quod est verè, & sanguis meus potus qui verè est.
Qui edit corpus meum, & bibit sanguinem meum, erit mecum, & ego cum illo. 56
Et sicut misit me Pater vivus, & ego etiam vivus sum propter Patrem: & qui 57
manducavit etiam corpus meum, vivet propter me. Hic est panis qui à cœlo 58
descendit, & non sicut manducaverunt patres vestri, & mortui sunt. Qui man-
ducaverit hunc panem, vivet in æternum. Et sic dixit iis in synagoga Caper- 59
na hum docens eos. Et multi ex discipulis ejus *fuerunt* qui audierunt, & dixe- 60
runt; Durus *est* hic sermo, quis potest audire eum? Et scivit Dominus Jesus, 61
quòd murmurarent de hoc discipuli ejus, & dixit iis; Hócne vos offendit?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

57 * انچنانك زنده پدر مرا فرستاد * ومن براي پدر † زنده باشم * وهركه مرا بخورد * او
58 نيز براي من زنده باشد * * اينست نان كه از آسمان فرود آمد * نه همچنانست كه پدران
59 شما كه كزانگبين خوردند * ومردند * هر كه اين نان بخورد * تا ابد زنده ماند * * اين
60 سخنها را ميان انجمن مي گفت * وقتي كه در كفرناحوم تعليم مي داد * * وبسياران
61 از شاگردان شنيدند * گفتند * سخت دشخوارست † اين سخن تا خود كه شنود * * ومسيح
در ذات خود دانست * كه شاگردان † او برين بيهوده مي گويند * وبديشان گفت
اينست كه شمارا پريشان كرد *

Quemadmodum vivens Pater 57
me misit, & ego propter Patrem
vivens sum: quicunque etiam
me comederit, ille etiam propter
me vivens erit. Hic est panis 58
qui de cœlo descendit: haud per-
indè est ac patres vestri, qui
manna comederunt, & mortui
sunt: quisquis hunc panem come-
derit in æternum vivus manebit.
Hæc verba in medio Synagogæ 59
dixit, quo tempore in Capharna-
hum doceret. Et multi ex di- 60
scipulis, qui audiverant, dixe-
runt, Valdè durus est hic sermo,
adeò ut ipsum quis audiat? Et 61
Christus in seipso cognovit, quòd
discipuli ejus de hoc futile dice-
rent: & illis dixit; Hoc est quod
vos solicitat?

Si ergò videritis filium hominis ascendentem ubi erat priùs?
62 Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; ξθ α
Spiritus est *vivificans*, caro non prodest quicquam. Verba quæ ego
63 Τὸ Πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ ο δ
loquor vobis, spiritus *sunt*, & vita sunt. Sed sunt ex vobis quidam, qui non
64 λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι, καὶ ζωή ἐστιν. Ἀλλ᾽ εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ οα
credunt: sciebat enim ab initio Jesus qui essent non credentes, & quis esset ι
πιστεύουσιν· ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστιν οβ
traditurus eum. Et dicebat; Propter *hoc* dixi vobis, Quia nemo potest δ
65 ὁ παραδώσων αὐτόν. Καὶ ἔλεγε, Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν, Ὅτι οὐδεὶς δύναται ογ
venire ad me, *si non* fuerit datum ei à Patre meo. Ex hoc multi ι
66 ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου. Ἐκ τούτου πολλοὶ
abierunt discipulorum ejus *in* retrò, & non *amplius* cum illo ambulabant. Dixit
67 ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ᾽ αὐτοῦ περιεπάτουν. Εἶπεν
ergò Jesus duodecim; Numquid & vos vultis abire? Respondit ergò ei
68 οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ οδ
Simon Petrus; Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. Et α
69 Σίμων Πέτρος, Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. Καὶ
nos credidimus, & cognovimus, quia tu es Christus filius Dei *viventis*.
ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.
Respondit eis Jesus; Nónne ego vos duodecim elegi, & ex vobis οε
70 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν ι

unus diabolus est? Dicebat autem *Judam* Simonis, Iscariotem: hic enim *futurus* erat
εἷς διάβολός ἐστιν; Ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος, Ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ ἤμελλεν 71
eum *tradere*, unus *existens* ex duodecim.
αὐτὸν παραδιδόναι, εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα.

CAP. VII. ζ΄.

Et ambulabat Jesus post hæc in Galilæam: non enim volebat in *Judæa*
Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ 1
ambulare: quia quærebãt eum Judæi interficere. Erat autẽ *propè* festus Judæorum,
περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, 2
Scenopegia. Dixerunt *igitur* ad eum fratres ejus; Transi hinc, & vade in
ἡ σκηνοπηγία. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε εἰς 3
Judæam, ut & discipuli tui videant opera tua, quæ facis. Nemo quippe in
τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς. Οὐδεὶς γὰρ ἐν 4
occulto quid facit, & quærit ipse in *manifesto* esse. Si hæc facis, manifesta teipsum
κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν
mundo: Neque enim fratres ejus credebant in eum. *Dicit* ergò eis Jesus;
τῷ κόσμῳ. Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 5
Tempus meum nondum *adest*: *at* tempus vestrum semper est paratum. Non potest 6
ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. Οὐ δύναται 7
mundus odisse vos, me autẽ odit, quia ego *testor* de illo, *quia* opera ejus mala sunt.
ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

62 * ܐܢ ܗܟܝܠ ܚܙܝܬܘܢ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܕܣܠܩ ܠܐܬܪ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܩܕܝܡ. * ܪܘܚܐ ܗܝ
63 ܕܡܚܝܐ. ܦܓܪܐ ܠܐ ܡܘܬܪ ܡܕܡ. ܡܠܐ ܕܐܢܐ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ. ܪܘܚܐ ܐܢܝܢ ܘܚܝܐ ܐܢܝܢ. * ܐܠܐ
64 ܐܝܬ ܐܢܫܐ ܡܢܟܘܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ. ܝܕܥ ܗܘܐ ܓܝܪ ܝܫܘܥ ܡܢ ܩܕܡ ܡܢ ܐܢܘܢ ܐܝܠܝܢ
65 ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ. ܘܡܢܘ ܗܘ ܕܡܫܠܡ ܠܗ. * ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ.
66 ܕܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܕܢܐܬܐ ܠܘܬܝ ܐܠܐ ܢܬܝܗܒ ܠܗ ܡܢ ܐܒܝ. * ܡܛܠ ܗܕܐ ܡܠܬܐ. ܣܓܝܐܐ
67 ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܙܠܘ ܠܒܣܬܪܗܘܢ. ܘܠܐ ܡܗܠܟܝܢ ܗܘܘ ܥܡܗ. * ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ
68 ܠܬܪܥܣܪܬܗ. ܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܙܠ. * ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܐܡܪ.
69 ܡܪܝ. ܠܘܬ ܡܢ ܢܐܙܠ. ܡܠܐ ܕܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܐܝܬ ܠܟ. * ܘܚܢܢ ܗܝܡܢܢ ܘܝܕܥܢ. ܕܐܢܬ ܗܘ
70 ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܓܒܝܬܟܘܢ ܠܬܪܥܣܪܬܟܘܢ.
71 ܘܡܢܟܘܢ ܚܕ ܣܛܢܐ ܗܘ. * ܐܡܪ ܗܘܐ ܕܝܢ ܥܠ ܝܗܘܕܐ ܒܪ ܫܡܥܘܢ ܣܟܪܝܘܛܐ. ܗܘ ܓܝܪ ܥܬܝܕ
ܗܘܐ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪܬܗ. * ܕܐܪܒܥܐ ܕܫܒܬܐ ܕܚܡܫܐ ܕܨܘܡܐ * ܕܨܦܪܐ * ܕܝܘܚܢܢ * ܩܘ *
1 * ܩܦܠܐܘܢ * ܙ * ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܡܗܠܟ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܓܠܝܠܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܨܒܐ ܗܘܐ
2 ܠܡܗܠܟܘ ܒܝܗܘܕ. ܡܛܠ ܕܝܗܘܕܝܐ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܡܩܛܠܗ. * ܘܩܪܝܒ ܗܘܐ ܥܐܕܐ
3 ܕܡܛܠܠܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܐܚܘܗܝ ܠܝܫܘܥ. ܫܢܐ ܠܟ ܡܟܐ ܘܙܠ ܠܝܗܘܕ. ܕܢܚܙܘܢ
4 ܬܠܡܝܕܝܟ ܥܒܕܐ ܕܥܒܕ ܐܢܬ. * ܠܝܬ ܓܝܪ ܐܢܫ ܕܥܒܕ ܡܕܡ ܒܛܘܫܝܐ. ܘܨܒܐ ܗܘ
5 ܕܒܓܠܐ ܢܗܘܐ. ܐܢ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܬ. ܚܘܐ ܢܦܫܟ ܠܥܠܡܐ. * ܐܦ ܠܐ ܓܝܪ ܐܚܘܗܝ
6 ܗܝܡܢܘ ܗܘܘ ܒܗ ܒܝܫܘܥ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܙܒܢܝ ܕܝܠܝ ܥܕܟܝܠ ܠܐ ܡܛܐ.
7 ܙܒܢܐ ܕܝܠܟܘܢ ܕܝܢ ܒܟܠܙܒܢ ܡܛܝܒ. * ܠܐ ܡܫܟܚ ܥܠܡܐ ܠܡܣܢܝܟܘܢ. ܠܝ ܕܝܢ
ܣܢܐ. ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܡܣܗܕ ܐܢܐ ܥܠܘܗܝ. ܕܥܒܕܘܗܝ ܒܝܫܝܢ ܐܢܘܢ.

Quid si videritis Filium hominis ascenden- 62
tem eò loci ubi erat à principio? Spiritus 63
est qui vivificat, corpus non prodest quic-
quam: verba quæ ego locutus sum vobis-
cum, spiritus sunt, & vita sunt. Sed sunt 64
quidam ex vobis qui non credunt: noverat
enim Jesus à principio quinam essent ii qui
non credebant, & quis eum proditurus esset.
Et dicebat eis; Propterea dixi vobis, nemi- 65
nem posse venire ad me, nisi datum fuerit ei
à Patre meo. Propter hunc sermonem mul- 66
ti ex discipulis ejus abierunt retrorsum, nec
ambulabant cum eo. Dixit autem Jesus duo- 67
decadi suæ; Num & vos vultis abire? Re- 68
spondit Simon Cepha, & ait; Domine mi,
ad quem ibimus? verba vitæ æternæ ha-
bes. Nósque credimus & scimus te esse 69
Messiam Filium Dei viventis. Dixit eis Je- 70
sus; Nónne ego elegi vos duodecim, & ex
vobis unus Satanas est? Loquebatur de 71
Juda filio Simonis Iscariota: futurum enim
erat ut ipse proderet eum, unus ex duodecim.

Matutinis feria IV. hebdomadis V. Jejunii. 20.

CAP. VII.

Post hæc ambulabat Jesus in Galilæa, no- 1
lebat enim ambulare in Judæa, quoniam Ju-
dæi studebant eum trucidare. Propè au- 2
tem erat festum tabernaculorum Judæorum.
Et dixerunt ei fratres ipsius Jesu; Recede 3
hinc & vade in Judæam, ut videant discipu-
li tui opera quæ facis. Nemo enim quic- 4
quam facit in occulto, & vult ipse in aperto
esse: si hæc facis, ostende teipsum mundo.
Nam ne fratres quidem ejus crediderant in 5
ipsum Jesum. Dixit eis Jesus; Tempus 6
meum nondum adest: tempus autem ve-
strum semper est paratum. Non potest mun- 7
dus vos odisse: me autem odit, quoniam ego
testor de eo, opera ejus mala esse.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

62 * اكنون اكر ببينيد * كه فرزند ادمي بالا مي رود * در جايكاهي كه قديم انجا بود * جانست
63 كه زنده مي كند * تن چيزي را سود ندهد * سخنها كه با شما كفتم جان و زندكاني اند *
64 * ليكن از شما كساني هستند كه ايمان نمي آورند * سبب انك مسيح را معلوم بود ازان كس
65 كه ايمان نمي آورد * و كيست انك اورا در دست دهد * * وبديشان كفت براي اين بشما كفتم *
66 كه كسي نتواند پيش من آمدن * مكر از پدر من داده شود * براي اين سخن [پسياران]
67 از شاكردان او† باز پس رفتند * و با وي نمي كرديدند * * وعيسي دوازده خود را كفت * مكر
68 شما نيز مي خواهيد كه برويد * * شمعون كيفا كفت اي خداوند پيش كه رويم * سخنهاء زندكاني
69 70 داري تا ابد * * و ما ايمان اورديم و دانستيم * كه توي مسيح * پسر خداي زنده * * عيسي
71 بديشان كفت نه من شمارا دوازده كزيدم * ويكي از شما شيطانست * * و اين سخن از بهر يهودا
پسر شمعون سخريوطا كفت * يكي از دوازده * انك مي خواست * كه عيسي را بدست دهد
1 پانزده رفتن مسيح در اورشليم در عيد مظله * بعد ازان عيسي در جليل مي
كرديد * و نمي خواست * كه در يهود بكردد * براي انك يهوديان مي خواستند كه اورا بكشند *

Jam quid si videritis quòd Filius 62
hominis ascendat in locum, ubi olim
erat? Spiritus est qui vivificat, cor- 63
pus quicquam utilitatis non præbet:
verba quæ vobiscum locutus sum,
spiritus & vita sunt. Sed ex vobis 64
quidam sunt, qui fidem non habent:
quoniam Christo notum erat quis fi-
dem non haberet, & quis esset ille,
qui ipsum in manum inimicorum
traderet. Et illis dixit; Propter hoc 65
vobis dixi, quòd nemo potest ad me
venire, nisi à Patre meo ei *datum*
sit. Propter hunc sermonem multi è 66
discipulis ejus retrocesserunt, et cum
eo non ambularunt. Et Jesus duo- 67
decim suis dixit; Nunquid vos et-
iam vultis abire? Simeon Cephas 68
dixit; O Domine ad quem ibimus?
Verba vitæ habes in æternum. Et 69
nos fidem habuimus, & novimus,
quòd tu es Christus Filius Dei vi-
ventis. Jesus illis dixit; Nónne 70
ego vos duodecim elegi, & unus è
vobis Satanas est? Hunc autem ser- 71
monem de Juda filio Simeonis Isca-
riota dicebat, uno ex duodecim, qui
futurus erat ut Jesum in manum
inimicorum *daret.*

XV. Profectio Christi Hierosolymam in festo tabernaculorum.

CAP. VII.

Post hæc Jesus in Galilæa 1
versabatur, non enim volebat in
Judæa versari, eò quòd Ju-
dæi quærebant ut eum occiderent.

Versio VULGATA LATINA.

63 Si ergò videritis Filium hominis ascendentem ubi erat priús? Spiritus est, qui vivi-
64 ficat : caro non prodest quidquam : verba quæ ego locutus sum vobis, spiritus &
65 vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt. Sciebat enim ab initio Je-
66 sus qui essent non credentes, & quis traditurus esset eum. Et dicebat; Propterea
67 dixi vobis; Quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum à Patre meo. Ex hoc
68 multi discipulorum ejus abierunt retró : & jam non cum illo ambulabant. Dixit er-
69 gò Jesus ad duodecim; Numquid & vos vultis abire? Respondit ergò ei Simon
70 Petrus; Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. Et nos credidimus,
71 & cognovimus, Quia tu es Christus Filius Dei. Respondit eis Jesús; Nónne ego
72 vos duodecim elegi : & ex vobis unus diabolus est? Dicebat autem Judam Simo-
nis Iscariotem : hic enim erat traditurus eum, cùm esset unus ex duodecim.

CAP. VII.

POst hæc autem ambulabat Jesus in Galilæam : non enim volebat in Judæam am- 1
bulare, quia quærebant eum Judæi interficere. Erat autem in proximo dies festus Ju- 2
dæorum, Scenopegia. Dixerunt autem ad eum fratres ejus; Transi hinc, & vade in 3
Judæam, ut & discipuli tui videant opera tua, quæ facis. Nemo quippe in occulto 4
quid facit, & quærit ipse in palàm esse: si hæc facis, manifesta teipsum mundo. Neq; 5
enim fratres ejus credebant in eum. Dixit ergò eis Jesus; Tempus meum nondum 6
advenit: tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse vos : 7
me autem odit : quia ego testimonium perhibeo de illo, quòd opera ejus mala sunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

62 63 * فكيف ان رايتم ابن البشر صاعدا الى حيث كان اولا * انما الروح يحيي والجسد لا يغني
64 شيا * والكلام الذي كلمتكم به هو روح وحياة * لكن منكم قوم لا يومنون * لان يسوع كان
65 عارفا من قديم بالذين لا يومنون به وبذلك الذي يسلمه * ثم قال لهم من اجل هذا قلت
66 لكم انه لا يقدر احد ان يقبل الي الا ان يعطى ذلك من الاب * ومن اجل هذه الكلمة رجع
67 كثير من تلاميذه الى ورايهم ولم يكونوا بعد يمشون معه * فقال يسوع للاثني عشر لعلكم ايضا
68 تريدون الانطلاق * اجاب سمعون الصفا قايلا يا سيد الى من نذهب وكلام الحياة الدايمة لك
69 70 * وقد امنا نحن وعلمنا انك انت المسيح بن الله الحي * فقال لهم اليس انا الذي انتخبتكم
71 معشر الاثني عشر وفيكم واحد هو شيطان * وعنى بذلك يهوذا بن سمعان الاسخريوطي لانه
كان مزمعا ان يسلمه وكان احد الاثني عشر *

1 * ومن بعد هذا كان يسوع يمشي في الجليل لانه لم يحب التردد في ارض اليهودية لان اليهود
2 3 كانوا يريدون قتله * ولما قرب عيد مظال اليهود * فقال له اخوته تحول من ههنا وامض الى
4 اليهودية لترى تلاميذك اعمالك التي تعمل * فانه ليس احد يعمل شيا سرا فيريد ان يكون
5 6 علانية * ان كنت تعمل هذه الاشياء فاظهر نفسك للعالم * ولم يكن اخوته امنوا به * فقال
7 لهم يسوع اما وقتي فلم يبلغ بعد واما وقتكم فانه مستعد كل حين * لن يقدر العالم
يبغضكم * وهم يبغضوني لاني اشهد عليهم ان اعمالهم شريرة هي *

Quomodò ergò si videritis Filium homi- 62
nis ascendentem eò ubi erat priùs? Si- 63
quidem Spiritus vivificat, & corpus non
est lucri ullius. Et sermo quem locutus 64
sum vobis, est spiritus & vita. Sed ex
vobis quidam non credunt. Quia Jesus
erat sciens ab antiquo eos qui non crede-
bant in ipsum, & eum qui traditurus
erat ipsum. Deindè dixit illis; Propter- 65
eà dixi vobis, non posse quenquam ve-
nire ad me, nisi assequatur id à Patre.
Et propter hoc verbum reversi sunt multi 66
ex discipulis ejus retrò, & non ambula-
bant ampliùs cum eo. Dixit ergò Jesus 67
ad duodecim; Nunquid vos etiam vul-
tis abire? Respondit Simon Petra, di- 68
cens; Domine, ad quem ibimus, cùm
verba vitæ æternæ sint tibi, Et nos jam 69
crediderimus & noverimus te esse Chri-
stum filium Dei vivi? Ait illis; Nón- 70
ne ego sum qui elegi vos cœtum duode-
cim? & tamen inter vos unus est dia-
bolus. Innuit autem per hunc, Judam 71
filium Simonis Iscariotem, quia ipse erat
futurus ut proderet eum, & erat unus ex
duodecim.

CAP. VII.

ET post hæc Jesus ambulabat in Gali- 1
læa, quoniam non amabat conversatio-
nem in terra Judææ, eò quòd Judæi in-
tenderent necem ipsius. Et cùm appro- 2
pinquâsset dies festus tabernaculorum
Judæorum; Dixerunt ei fratres ejus, 3
Digredere hinc, & vade in Judaam, ut
videant discipuli tui opera tua quæ fa-
cis. Quandoquidem non est qui operetur 4
aliquid in occulto, & cupiat esse palàm:
si facis has res, manifesta teipsum mun-
do. Et ne fratres ejus crediderant in 5
eum. Dixit ergò eis Jesus; Tempus qui- 6
dem meum non advenit adhuc: at ve-
rò tempus vestrum idoneum est omni tem-
pore. Haudquaquam potest mundus odis- 7
se vos: at ipsi me oderunt, quia ego te-
stor contra illos, quòd opera eorum mala
sint.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

62 እም:ርኢክሙዎ፡ እንከ:ለወልደ: እጓለ:እመ:ሕያው:ይዓርግ:ኀበ:ሀሎ:ቀዲሙ::=፡
63 መንፈስ:ውእቱ: ዘያሐዩ:ወሥጋሰ:ኢልቦ: ዘይበቍዕ:ወኢምንተኒ::ወዝኒ:ቃል: ዘእነ:
64 ነገርኩክሙ:መንፈስ: ውእቱ: ወሕይወት:ውእቱ::=፡ ወባሕቱ:ቦቱ: እምውስቴትክ
ሙ: እለ:ኢይአምኑ::እስመ:ያአምር: እግዚእ: ኢየሱስ : እምትካት: መኑ: እሙን
65 ቱ: እለ:ኢይአምኑ:ወመኑ:ውእቱ:ዘያገብኦ::=፡ ወይቤሎሙ: በእንተ:ዝንቱ: እብ
66 ለክሙ:አልቦ:ዘይክል:መጺአ:ኀቤየ:ዘኢተውህበ:ሎቱ: እምኀበ:አብ:=፡ ወበእንተ:
ዝንቱ: ብዙኃን: እምአርደኢሁ: እለ: ገብኡ: ድኅሬሆሙ: ወኢሖሩ: እንከ: ምስሌ
67 ሁ::=፡ ወይቤሎሙ: እግዚእ:ኢየሱስ:ለዓሠርቱ:ወክልኤቱ: አንትሙሂ:ትፈቅዱኑ:
68 ትሑሩ::=፡ ወአውሥአ:ስምዖን:ጴጥሮስ:ወይቤሎ:እግዚእ:ኀበ:መኑ:ነሐውር:ቃ
69 ለ:ሕይወት:ዘለዓለም:ብከ::=፡ ወንሕነሰ:አመነ:ወአእመርነ:ከመ:አንተ:ውእቱ:ክ
70 ርስቶስ:ቅዱስ:ወልዱ:ለእግዚአብሔር:ሕያው::=፡ ወአውሥአ:እግዚእ:ኢየሱስ:
ወይቤሎሙ:አኮኑ:አነ:ኀረይኩክሙ:ዓሠርተ: ወክልኤተ:አሐዱ: እምኔክሙ: ሰይጣ
71 ን:ውእቱ::=፡ ወእንበይነ:ይሁደ: ሰምዖን:አስቆሮታዊ:ይቤ: እስመ:ውእቱ:ሃለወ:ያ
1 ገብኦ:አሐዱ: እምዓሠርቱ: ወክልኤቱ::=፡ ፯ ወእምዝ:ሖረ: እግዚእ:ኢ
2 የሱስ:ገሊላ:ወኢፈቀደ:ይሑር:ይሁደ: እስመ:ይኀሥሥዎ:አይሁድ:ይቅትልዎ::=፡
3 ወቀርበ:በዓለ:መጸለቶሙ:ለአይሁድ::=፡ወይቤልዎ:አኀዊሁ:ፋልስ:እም:ዝየ:ወሑ
4 ር:ብሔረ:ይሁደ:ከመ:አርደኢክኒ:ይርአዩ:ግብረከ:ዘትገብር:=፡ እስመ:አልቦ:ዘይ
5 ገብር:ጽሚተ:ወይፈቅድ:ክሡተ:ይኩን::ወእመሰ:ዘንተ:ትገብር:አርኢ: ርእሰከ:
6 ለዓለም:=፡ እስመ:አኀዊሁኒ:ኢይአምኑ: ቦቱ::=፡ ወይቤሎሙ: እግዚእ:ኢየሱስ: ጊዜየሰ:ዓዲ: እስከ:ይእዜ:ኢበጽሐ:ወጊዜ:ዘ:እክሙሰ: ዘልፈ:ድልው: ወእ
7 ቱ:=፡ ለክሙሰ: ዓለም:ኢይክል: ጸሊአተክሙ: ወሊተስ: ይጸልአኒ: እስመ:አነ: እዘልፎሙ:በከመ: እኩይ:መግባሮሙ::=፡

Si videritis igitur Filium hominis ascendentem ubi fuit priús? Spiritus est qui vi- 62
vificat, & corpus non habet quo prosit quicquam : & hic sermo quem ego loquu- 63
tus sum vobis, spiritus est, & vita est. Veruntamen sunt ex vobis qui non credunt: 64
quia scit Dñs Jesus à principio quinam sunt qui non credunt, & quis sit qui pro-
det eum. Et dixit iis; Propterea dico vobis, Nemo est qui potest venire ad me, 65
cui non datum fuit à Patre. Et propterea multi ex discipulis ejus regressi sunt re- 66
trò, & non ambulabant ampliùs cum eo: Et dixit Dominus Jesus duodecim, Vos 67
vultisne abire? Et respondit ei Simon Petrus, & dixit ei; Domine, ad quem ibi- 68
mus? verbû vitæ æternæ habes. Et nos credidimus, & scivimus, quòd tu es Christ[9] 69
sanctus filius Dei vivi. Et respondit Dñs Jesus, & dixit iis; Nónne ego elegi vos 70
duodecim, & unus è vobis Satan est? Et de Juda Simonis Iscariota dixit: quia ille 71
traditurus erat eum, *quum esset* unus ex duodecim. CAP. VII.
ET tunc venit Dñs Jesus *in* Galilæam: & noluit ire *in* Judæam, quia quærebant 1
Judæi trucidare eum. Et appropinquavit festivitas tabernaculorum Judæorû. 2
Et dixerunt ei fratres ejus; Digredere hinc, & vade in regionê Judæorum, ut disci- 3
puli tui conspiciant opus tuû quod facis. Quia nemo est qui operatur occultè, & 4
desiderat manifest[9] fieri: & si hoc facis, commonstra teipsum mundo. Quia fratres 5
ejus non credebant in eo. Et dixit iis Dñs Jesus; Tempus meum adhuc usque nunc 6
non venit, & tempus vestrum semper paratû est. Vos mundus non potest odio ha- 7
bere: & me odio habet, quia ego arguo illos, secundû iniquitatem operû suorum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

2 3 * وعيد مظلة يهوديان نزديك شده بود * يعني عيد سايه كاه * * برادران عيسي † بدو گفتند *
4 ازينجا نقل كن وبيهود برو * تا شاگردان تو كردارهاي تو ببينند * * نيست كسي كه در پنهاني
چيزي كند * وبخواهد كه اشكارا شود ونيز گفتند * چون اين كارها مي كني خودرا بخلق
5 6 بنما * * سبب انك برادران او هنوز بعيسي ايمان † نياورده بودند * * عيسي بديشان گفت
7 روزگار من هنوز تا اين ساعت نرسيده * وروزگار شما در هر وقتي آماده است * * نتوانند كه
جماعت شمارا دشمن دارند الا مرا دشمن دارند * سبب انك هر وقتي † برايشان گواهي مي
دهم * كه كردار ايشان شوم است *

Et festum tabernaculorû Judæorum 2
appropinquaverat, i. e. festum um-
braculorum. Fratres igitur Jesu ei 3
dixerunt; Hinc transmigra & in
Judæam vade, ut discipuli tui ope-
ra tua videant. Nemo enim est, 4
qui in occulto aliquid facit, & cu-
pit ut clarus sit. Prætereà dixe-
runt; Cùm hæc opera facias, te-
ipsum hominibus ostende. Propterea 5
quòd fratres ejus nondùm in Jesu
fidem habuerant. Jesus illis dixit; 6
Tempus meum usque ad hanc ho-
ram non advenit: Tempus autem
vestrum omni tempore paratum est.
Non possunt turbæ vos odio habere: 7
sed me odio habent, eò quòd omni
tempore in illos testor, quòd opus
eorum malum est.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' 'ΙΩΑ'ΝΝΗΝ.

Vos ascendite ad festum hunc: ego nondum ascendo ad festum
8 Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν
istum: quia tempus meum nondum impletum est. Hæc *autem dicens* eis,
9 ταύτην· ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πεπλήρωται. Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς,
mansit in Galilæa. Ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc & ipse
10 ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς
ascendit ad festum, non manifestè, sed quasi in occulto. *Ipsi* ergò Judæi
11 ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν, οὐ φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι
quærebant eum in festo, & dicebant; Ubi est ille? Et murmur
12 ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον, Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Καὶ γογγυσμὸς
multus de eo erat in *turbis*: *hi quidem* dicebant; Quia bonus est: alii autem
πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον, Ὅτι ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι δὲ
dicebant; Non: sed seducit *turbam*. Nemo tamen palàm loquebatur de
13 ἔλεγον, Οὔ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. Οὐδεὶς μέντοι παῤῥησίᾳ ἐλάλει περὶ
illo, propter metum Judæorum. Jam autem festo mediante ascendit
14 αὐτοῦ, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη
Jesus in templum, & docebat. Et mirabantur Judæi, dicentes;
15 ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκε. Καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες,
Quomodò hic literas scit, non *doctus*? Respondit eis Jesus,
16 Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
& dixit; Mea doctrina non est mea, sed *mittentis* me. Si quis
17 καὶ εἶπεν, Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. Ἐάν τις
voluerit voluntatem ejus facere, cognoscet de doctrina, utrùm ex Deo
θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ
sit, an ego à meipso loquar. Qui à semetipso *loquens*, gloriam propriam
ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. Ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν 18
quærit: *at quærens* gloriam *mittentis* eum, hic verax est, & injustitia
ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθής ἐστι, καὶ ἀδικία
in illo non est. *Non* Moyses dedit vobis legem, & nemo ex vobis facit
ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ 19
legem? Quid me quæritis interficere? respondit turba, & dixit; Dæmonium
τὸν νόμον; Τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος, καὶ εἶπε, Δαιμόνιον 20
habes: quis te quærit interficere? Respondit Jesus, & dixit eis,
ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 21
Unum opus feci, & omnes miramini. Propter *hoc* Moyses dedit vobis
Ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. Διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν 22
circumcisionem, (non quia ex Moyse est, sed ex patribus:) & in
τὴν περιτομήν, (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων·) καὶ ἐν
sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sab-
σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαβ- 23
bato, ut non solvatur lex Moysi: mihi indignamini quia totum hominem sanum
βάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ
feci in sabbato?
ἐποίησα ἐν σαββάτῳ;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܐܢܬܘܢ ܣܩܘ ܠܥܐܕܐ ܗܢܐ ܐܢܐ ܠܐ ܣܠܩ ܐܢܐ ܗܫܐ ܠܥܐܕܐ ܗܢܐ. ܡܛܠ ܕܙܒܢܝ ܠܐ
9 10 ܫܠܡ ܥܕܟܝܠ. * ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܘܦܫ ܠܗ ܒܓܠܝܠܐ. * ܟܕ ܕܝܢ ܣܠܩܘ ܐܚܘܗܝ ܠܥܐܕܐ.
11 ܗܝܕܝܢ ܐܦ ܗܘ ܣܠܩ. ܠܐ ܒܓܠܝܐ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܒܛܘܫܝܐ. * ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ
12 ܒܥܐܕܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܐܝܟܘ ܗܘ. * ܘܪܛܢܐ ܣܓܝܐܐ ܡܛܠܬܗ ܐܝܬ ܗܘܐ ܒܟܢܫܐ. ܐܝܬ
13 ܗܘܘ ܓܝܪ ܕܐܡܪܝܢ ܕܛܒ ܗܘ. ܘܐܚܪܢܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐ. ܐܠܐ ܡܛܥܐ ܠܥܡܐ. * ܠܐ ܕܝܢ ܐܢܫ
14 ܒܓܠܐ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܚܠܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܟܕ ܕܝܢ ܦܠܓܘ ܝܘܡܬܐ
15 ܕܥܐܕܐ. ܣܠܩ ܝܫܘܥ ܠܗܝܟܠܐ ܘܡܠܦ ܗܘܐ. * ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܡܪܝܢ.
16 ܐܝܟܢܐ ܗܢܐ ܣܦܪܐ ܝܕܥ ܟܕ ܠܐ ܝܠܦ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܡܠܦܢܘܬܝ ܠܐ ܗܘܬ ܕܝܠܝ. ܐܠܐ ܕܗܘ
17 ܕܫܕܪܢܝ. * ܡܢ ܕܨܒܐ ܕܢܥܒܕ ܨܒܝܢܗ. ܡܣܬܟܠ ܡܠܦܢܘܬܝ ܐܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܝ. ܐܘ ܐܢܐ
18 ܡܢ ܪܥܝܢ ܢܦܫܝ ܡܡܠܠ ܐܢܐ. * ܡܢ ܕܡܢ ܪܥܝܢ ܢܦܫܗ ܡܡܠܠ. ܫܘܒܚܐ ܠܢܦܫܗ
19 ܒܥܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܒܥܐ ܫܘܒܚܐ ܕܡܢ ܕܫܕܪܗ ܗܘ ܫܪܝܪ ܗܘ. ܘܥܘܠܐ ܒܠܒܗ ܠܐ ܐܝܬ. * ܠܐ ܗܘܐ ܡܘܫܐ
20 ܝܗܒ ܠܟܘܢ ܢܡܘܣܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܢܛܪ ܢܡܘܣܐ. * ܡܢܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܩܛܠܢܝ.
21 ܥܢܐ ܟܢܫܐ ܘܐܡܪ. ܕܝܘܐ ܐܝܬ ܠܟ. ܡܢܘ ܒܥܐ ܠܡܩܛܠܟ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
22 ܚܕ ܥܒܕܐ ܥܒܕܬ. ܘܟܠܟܘܢ ܡܬܕܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܘܫܐ ܝܗܒ ܠܟܘܢ
ܓܙܘܪܬܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܕܡܢܗ ܗܝ ܡܢ ܡܘܫܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܐܒܗܬܐ ܗܝ. ܘܒܫܒܬܐ ܓܙܪܝܢ
23 ܐܢܬܘܢ ܒܪܢܫܐ. * ܘܐܢ ܒܪܢܫܐ ܡܬܓܙܪ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܢܫܬܪܐ ܢܡܘܣܐ
ܕܡܘܫܐ. ܥܠܝ ܪܛܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܟܠܗ ܒܪܢܫܐ ܐܚܠܡܬ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ.

Vos ascendite ad festum hoc, ego nunc non 8
ascendo ad hoc festum: quia tempus meum
nondum impletum est. Hæc dixit, & re- 9
mansit in Galilæa. Quum autem ascendis- 10
sent fratres ejus ad festum, tunc & ipse a-
scendit, non manifestè, sed velut in occulto.
Judæi autem quærebant eum in festo, & di- 11
cebant, Ubi est ille? Et murmur multum 12
propter eum erat in turba: erant enim qui
dicebant, Bonus est: alii verò dicebant; Mi-
nimè, sed seducit populum. Nemo au- 13
tem palàm loquebatur de eo propter me-
tum Judæorum. Quum autem dimidiati 14
essent dies festi, ascendit Jesus in templum,
& docebat. Et mirabantur Judæi, dicen- 15
tes; Quomodo novit iste literas quum non
didicerit? Respondit Jesus & ait; Do- 16
ctrina mea non mea est, sed ejus qui misit
me. Qui voluerit exequi voluntatem ejus, 17
intelliget doctrinam meam, num ex Deo sit,
an ego propriâ sponte loquar. Qui sponte 18
mentis suæ loquitur, gloriam suiipsius quæ-
rit: is autem qui gloriam ejus qui misit
ipsum quærit, verax est, & iniquitas in cor-
de ejus non est. Nónne Moses dedit vobis 19
legem? nemo autem ex vobis custodit le-
gem. Quid quæritis me interficere? Re- 20
spondit turba, & ait; Dæmonium habes,
quis quærit te interficere? Respondit Je- 21
sus, & dixit eis; Unum opus operatus sum,
& omnes miramini. Propterea Moses de- 22
dit vobis circuncisionem, non quòd ex ipso
Mose sit, sed ex Patribus est, & Sabbatho
circunciditis hominem. Quòd si homo cir- 23
cunciditur die Sabbathi, ut non solvatur
Lex Mosis, de me murmuratis qui totum ho-
minem sanaverim die Sabbathi?

Versio PARSICA cum Interpretatione LATINA.

8 * شما درين عيد بالا رويد * كه من بالا نمي روم * براي انك زمان من هنوز تمام نشد * اينها
9 10 بگفت و در جليل ماند * چون برادران او در عيد بالا رفتند انگه او نيز بالا رفت * نه
11 آشكارا الا مانند مخفي * يهوديان اورا در عيد مي خواستند * و مي پرسيدند كجاست *
12 * وبسيار سخن ناشايست درميان يهود از بهر او گفته مي شد * گروهي مي گفتند نيكست
13 قومي ديگر مي گفتند جماعت را مي فريبانند * وكسي آشكارا چيزي نمي گفت براي انك
از يهوديان مي ترسيدند

شانزده تعليم دادن مسيح در كنشت وذكر كردن ختنه

14 * بعد ازان چون روزهاء عيد پرداخته شدند * عيسي در هيكل بالا رفت * و تعليم مي
15 داد * يهوديان در تعجب مي ماندند * و مي گفتند * چگونه اين كتابها را مي داند *
16 ونياموخت * * عيسي بديشان جواب داد و گفت * علم من نيست از من * الا ازانك مرا
17 فرستاد * * هر كس كه خواهد ارادت او كردن تعليم من دريابد * كه از خداست * يا از
18 ارادت خود مي گويم * * هر كه از ارادت انديشه خود سخن گويد * او خود خودرا مي
ستايد * وهر كه فرستاننده خودرا ستوده دارد * او راستست * و در دل او غش نيست *

Vos ad hoc festum ascendite: quia 8
ego non ascendo, eò quòd tempus
meum nondum impletum est. Hæc 9
dixit & in Galilæa mansit. Cùm 10
autem *fratres ejus ad festum ascen-*
dissent, tunc ille etiam ascendit, non
palàm sed tanquam occultò. Judæi 11
ergo *illum in festo quærebant, &*
interrogabant, Ubi est? Et multus 12
sermo indecorus inter Judæos de
eo habitus est. Aliqui dicebant, Bo-
nus est: quidam alii dicebant, Mul-
titudinem decipit. Nemo autem pa- 13
làm quicquam dixit, eò quòd à Ju-
dæis timerent.

XVI. Docet Christus in templo, & mentionem facit de circumcisione.

Posthæc cùm dies festi complerentur, 14
tur, Jesus in templum ascendit &
docuit. Judæi in admiratione hæ- 15
rebant, & dicebant; Quomodò hic
Scripturas novit, & non didicit?
Jesus illis responsum dedit, & di- 16
xit; Scientia mea non est à meipso,
sed ab eo qui me misit. Omnis homo 17
qui vult voluntatem ejus facere,
doctrinam meam intelligit, num à
Deo sit, an è voluntate mea loquar.
Quicunque ex voluntate cogita- 18
tionis suæ verbum loquitur, ipse
semetipsum prædicat: quicunq; verò
missorem suum laude afficit, is ve-
rax est, et in corde ejus dolus non est.

Versio VULGATA LATINA.

8 Vos ascendite ad diem festum hunc, ego autem non ascendo ad diem festum istum:
9 quia meum tempus nondum impletum est. Hæc cùm dixisset, ipse mansit in Ga-
10 lilæa. Ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc & ipse ascendit ad diem festum
11 non manifestè, sed quasi in occulto. Judæi ergò quærebant eum in die festo, &
12 dicebant; Ubi est ille? Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim
13 dicebant; Quia bonus est. Alii autem dicebant; Non, sed seducit turbas. Ne-
14 mo tamen palàm loquebatur de illo, propter metum Judæorum. Jam autem die
15 festo mediante, ascendit Jesus in templum, & docebat. Et mirabantur Judæi,
16 dicentes; Quomodò hic literas scit, cùm non didicerit? Respondit eis Jesus,
17 & dixit; Mea doctrina non est mea, sed ejus, qui misit me. Si quis voluerit
voluntatem ejus facere: cognoscet de doctrina, utrùm ex Deo sit, an ego à me-
ipso loquar. Qui à semetipso loquitur, gloriam propriam quærit: qui autem 18
quærit gloriam ejus, qui misit eum, hic verax est, & injustitia in illo non est.
Nónne Moyses dedit vobis legem: & nemo ex vobis facit legem? Quid me 19
quæritis interficere? Respondit turba, & dixit; Dæmonium habes: quis te quæ- 20
rit interficere? Respondit Jesus, & dixit eis; Unum opus feci, & omnes mi- 21
ramini. Propterea Moyses dedit vobis circumcisionem: (non quia ex Moyse est, 22
sed ex patribus:) & in sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem ac- 23
cipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Moysi: mihi indignamini, quia totum
hominem sanum feci in sabbato?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* اصعدوا انتم الى هذا العيد فانى لست اصعد الان الى هذا العيد لان وقتى لم يكمل . 8
* قال هذا القول واقام فى الجليل * فلما صعد اخوته الى العيد حينيذ صعد هو ايضا 9 10
ليس صعودا ظاهرا بل مستترا * فجعل اليهود يطلبونه فى العيد ويقولون اين ذاك * وكان 11 12
فى الجمع من اجله مشاجرة كبيرة . فمنهم من كان يقول انه صالح * واخرون يقولون لا لكنه
يضل الجمع * ولم يكن احد يتكلم فيه علانية من اجل المخافة من اليهود * 13
. الفصل الثامن عشر . * ولما انتصف ايام العيد صعد يسوع الى الهيكل وبدا 14
يعلم * وكان اليهود يتعجبون ويقولون كيف يحسن هذا الكتب ولم يعلمه احد * فقال لهم 15 16
يسوع تعليمى ليس هو لى بل للذى ارسلنى * فمن احب ان يعمل مرضاته فهو يعرف 17
تعليمى هل هو من الله ام انما اتكلم به من عندى * ان من يتكلم من عنده انما يطلب 18
المجد لنفسه . واما الذى يطلب مجد الذى ارسله فهو محق وليس فيه ظلم * اليس موسى 19
اعطاكم الناموس وليس منكم احد يعمل بالناموس * لماذا تريدون قتلى * فاجابه الجمع 20
قايلين ان بك شيطانا من يريد قتلك * اجابهم يسوع قايلا لقد عملت عملا واحدا فتعجبتم 21
باجمعكم * من اجل هذا اعطاكم موسى الختان . وليس هو من موسى لكنه من الاباء . وقد 22
تختنون الانسان فى يوم السبت * فان كان الانسان يقبل الختان فى السبت لييلا ينتقص 23
شريعة موسى فلم تتذمرون على لابرايى الانسان كله يوم السبت .

Ascendite vos ad hanc solennitatem, ego 8
enim non ascendam modò ad hanc solen-
nitatem, quia tempus meum nondum
completum est. Dixit hunc sermonem, & 9
mansit in Galilæa. Et ut ascenderunt 10
fratres ejus ad diem festum, tunc ascen-
dit ipse quoque, non ascensione manife-
stâ, sed occultâ. Cœperunt ergò Judæi 11
quærere eum in die festo, & dicere; Ubi
est ille? Et erat inter populum, ob cau- 12
sam ipsius, jurgium maximum. Nam
ex eis quidam dicebant eum esse pro-
bum, & alii dicebant; Non, sed sedu-
cit populum. Et ne unus quidem loque- 13
batur de eo palàm, propter metum Ju-
dæorum.

Sectio decima octava.

Et cùm dimidiati essent dies festi, a- 14
scendit Jesus in templum, & cœpit doce-
re. Et Judæi mirabantur, ac dicebant; 15
Quomodò callet hic Scripturas, cùm non
docuerit eum quisquam? Ait illis Je- 16
sus; Doctrina mea non est mea, sed illi-
us qui misit me. Et qui voluerit facere 17
placitum ejus, ipse cognoscet doctrinam
meam, utrùm ex Deo sit, an certè pro-
mam illam à meipso. Nam qui loquitur 18
à semetipso, sanè quærit gloriam sibi
ipsi: at verò qui quærit gloriam ejus
qui misit illum, is verax est, & non est
in ipso iniquitas. Nonne Moyses dedit 19
vobis legem? & nemo ex vobis exercet
legem. Quam ob rem intenditis necem 20
meam? Respondit ei turba, dicentes;
Profectò in te dæmonium inest: quis in-
tendit necem tuam? Respondit eis Je- 21
sus, dicens; Jam feci opus unum, &
mirati estis omnes. Propterea dedit vo- 22
bis Moyses circuncisionem (licèt non sit
illa ex Moyse, sed ex patribus) & qui-
dem circunciditis hominem in die sab-
bathi. Igitur si homo accipit circuncisi- 23
onem in sabbatho ut ne solvatur lex
Moysis, quare ergò mussitatis contra me,
quòd sanaverim hominem totum die sab-
bathi?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 አንትሙ:ዕረጉ:ውስተ: ዝቲ: በዓል:አንሰ:ኢይዓርግ: ለዝንቱ:በዓል: እስመ:ዓዲ:ኢበ
9 ጽሐ:ጊዜየ:=፡ ወከመዝ: ይቤሎሙ:ወነበረ:ውስተ:ገሊላ::=፡ ወዓረጉ:አኀዊሁ:
10 ለበዓል:ውእተ:አሚረ: ዓርገ:ውእቱኒ:ጽሚተ: ወአኮ:ገሃደ:=፡ ወኀሠሥዎ:አይ
11 ሁድ:በበዓል:ወይቤሉ:አይቴ:ውእቱ:ዝኩ::=፡ ወብዙኀን:አንጐርጐሩ:ሕዝብ:በ
12 እንቲአሁ:ወቦ:ካልአን:እለ:ይቤሉ:ኄር:ውእቱ::ወቦ:እለ:ይቤሉ:አልቦ:ያስሕቶሙ:
13 ለሕዝብ::=፡ ወባሕቱ:ክሡተ:አልቦ:ዘተናገረ:በእንቲአሁ: እስመ:ይፈርህዎሙ:ለ
14 አይሁድ::=፡ ወበማእከለ: በዓል:ዓርገ: እግዚእ:ኢየሱስ: ምኵራበ::ወመሀረ:=፡
15 ወአንከሩ: አይሁድ:ምህሮቶ: ወይቤሉ: እፎ:ያአምር: ዝንቱ: መጻሕፍተ: ዘኢተመሀ
16 ረ::=፡ ወአውሥአ: እግዚእ:ኢየሱስ:ወይቤሎሙ: ትምህርትየሰ:ኢኮነት: እንቲአ
17 የ:አላ: እንቲአሁ:ለዘ:ፈነወኒ:=፡ ወዘሰ:ይፈቅድ:ይግበር:ሥምረቶ:ያአምር:ይቅ
ድም:ከመ: እም:እግዚአብሔር:ውእቱ: ዝንቱ:ትምህርት::ወሊቢየኒ:ለርእስየ: እ
18 ነግር:=፡ ዘለርእሱ:ይነግር:ተድላ:ርእሱ:ይኀሥሥ: ወዘሰ:ይፈቅድ:ያድሉ:ለዘ:ፈ
19 ነዎ:ጻድቅ:ውእቱ:ወአልቦ: ዐመፃ:ላዕሌሁ::=፡ አኮኑ: ሙሴ:ወሀበክሙ:ኦሪተ:ወኢ
አሀዱሂ: እምኔክሙ: ኢትገብርዋ: ለኦሪት:: ወለምንት: እንከ: ተኀሥሡ: ትቅትሉ
20 ኒ::=፡ ወአውሥኡ:ሕዝብ:ወይቤልዎ:ጋኔነ:ብከ:መኑ:ይኀሥሥ:ይቅትልከ::=፡
21 ወአውሥአ: ኢየሱስ: ዘይቤሎሙ: አሐደ: ግብረ: ገበርኩ: ወኵልክሙ: አንከርክሙ
22 ኒ::=፡ በእንተ:ዝንቱ:ወሀበክሙ:ሙሴ:ግዝረተ: እንዘ:ኢኮነት:እምኀበ:ሙሴ:አላ:
23 እምአበው:ይእቲ:: ወበሰንበት:ትገዝርዎ:ለሰብእ:=፡ ወለእመሰ:በሰንበት:ትገዝር
ዎ:ለሰብእሲ: ከመ:ኢይስዓር:ሕገ: ለሙሴ::ወለምንት: እንከ:ትግእዙኒ:ኪያየ:ለእመ:አሕየውክዎ: ለ ብእሲ: ኵለንታሁ: በሰንበት:=፡

8
Vos ascendite in hunc festum: ego non ascendam in hunc festum, quia adhuc non 9
venit tempus meum. Et sic dixit iis; & mansit in Galilæa. Et quum ascendissent 10
fratres ejus in festum, isto die ascendit ipse occultè, & non manifestè. Et quæsi- 11
verunt eum Judæi in festo, & dixerunt; Ubi est ille? Et multùm murmurârunt po- 12
puli de eo: & fuerunt alii qui dixerunt; Bonus est: & fuerunt *alii* qui dixerunt;
Minimè, in errorem inducit populum. Veruntamen palàm nemo fuit qui loque- 13
batur de illo, quia timebant Judæos. Et in medio festivitatis ascendit Dominus 14
Jesus *in* templum, & docuit. Et mirati sunt Judæi doctrinam ejus, & dixerunt; 15
Quomodo scit hic literas, qui non didicit? Et respondit Dñs Jesus, & dixit iis; 16
Doctrina mea, non est mea, sed ejus qui misit me. Et qui vult facere voluntatem 17
ejus, primò cognoscet, quòd à Deo est hæc doctrina, & egomet meipsum loquor.
Qui seipsum loquitur, complacentiam sui quærit: & qui vult placere ei qui misit 18
ipsum, justus est, & non est iniquitas super eum. Nonne Moses dedit vobis le- 19
gem, & ne unus quidam è vobis facit legem? & quare igitur quæritis trucidare
me? Et responderunt populi, & dixerunt ei; Dæmonem habes; quis quærit tru- 20
cidare te? Et respondit Jesus, & dixit iis; Unum opus feci, & omnes vos mirati 21
estis me. Propter hoc dedit vobis Moses circumcisionem, quum non fuerit à Mo- 22
se sed à patribus fuit: & in sabbato circumciditis hominem. Et si in sabbato cir- 23
cumciditis hominem, ut non solvatur lex Mosis, & quare igitur indignamini
mihi, si servavi hominem totalitate suâ in sabbato?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* نه موسيست . كه ناموس و شريعت را بشما داد * و نه كسي از شما ناموس را نگاه داشت . 19
چرا مي خواهيد مرا كشتن . * جماعت جواب دادند و گفتند ديو داري . كيست انك 20
ترا خواهد كشتن . * عيسي جواب داد و بديشان گفت يك كردار كردم . و شما حيران 21
شديد . * براي اين موسي بشما ختنه را داد . نه انست كه ختنه از موسي تنهاست . ليكن 22
از پدران پيش است . وشما در روز شنبه † ادمي را ختنه مي كنيد . * چون در روز شنبه 23
ختنه مي شود . تا ناموس موسي باطل نشود . بر من بيهوده چرا مي گوييد . كه در روز شنبه
رنجوران . و دردمند انرا . خوش كردم .

Nonne Moses est qui Legem & 19
institutum vobis dedit, & ne-
mo tamen è vobis Legem servat?
Quare vultis me occidere? Tur- 20
ba responderunt & dixerunt;
Dæmonium habes: quis est qui
te vult occidere. Jesus respon- 21
sum dedit, & illis dixit; Unum
opus feci, & vos obstupuistis. Pro- 22
pter hoc Moses vobis circuncisionem
dedit, (illud non est, quod cir-
cumcisio à Mose solo sit, sed à
patribus antiquis est) & vos in
die Sabbathi circunciditis homi-
nem. Cùm in die Sabbathi cir- 23
cumcisio fiat, ut Lex Mosis non
irrita fiat: in me futilia quare
dicitis, quòd in die Sabbathi ægro-
tos & morbis affectos sanos fece-
rim?

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' 'ΙΩΑΝΝΗΝ.

Ne judicetis secundùm speciem, sed justum judicium judicate. Dicebant
24 Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. Ἔλεγον
25 ergò quidam ex Hierosolymitis; Nónne hic est, quem quærunt interficere?
οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι;
Et ecce palàm loquitur, & nihil ei dicunt: numquid verè
26 Καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι· μήποτε ἀληθῶς
cognoverunt principes, quia hic est verè Christus. Sed hunc scimus undè
27 ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Χριστός. Ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν
sit: at Christus cùm venerit, nemo scit undè sit. Clamabat ergò in
28 ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. Ἔκραξεν οὖν ἐν
templo docens Jesus, & dicens; Et me scitis, & scitis undè sim, &
τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγων, Κἀμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί, καὶ
à meipso non veni: sed est verus mittens me, quem vos non
ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα· ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ
nôstis. Ego autem scio eum, quia ab ipso sum, & ipse me mi-
29 οἴδατε. Ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνός με ἀπέ-
sit. Quærebant ergò eum apprehendere, & nemo immisit in illum
30 στειλεν. Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν
manum, quia nondum venerat hora ejus. Multi autem de turba
31 τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου

crediderunt in eum, & dicebant; Quia Christus cùm venerit, nunquid plura
ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον, Ὅτι ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι πλείονα
signa his faciet quæ hic fecit? Audierunt Pharisæi turbam murmurantem
σημεῖα τούτων ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν; Ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος 32
de illo hæc: & miserunt Pharisæi & principes Sacerdotum ministros,
περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας,
ut apprehenderent eum. Dixit ergò eis Jesus; Adhuc modicum tempus vobiscum
ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν 33
sum, & vado ad mittentem me: Quæretis me, & non invenietis:
εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε· 34
& ubi sum ego, vos non potestis venire. Dixerunt ergò Judæi ad
καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς 35
semetipsos; Quò hic futurus est ire, quia nos non inveniemus eum?
ἑαυτούς, Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν;
numquid in dispersionem Græcorum futurus est ire, & docere
μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν
Græcos? Quis est hic sermo quem dixit; Quæretis me, & non
τοὺς Ἕλληνας; Τίς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε, Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ 36
invenietis: &, Ubi sum ego, vos non potestis venire?
εὑρήσετε· καί, Ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

οθ α π ι πα ι — οϛ γ — οζ α οη ι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܕܝܢܝܢ ܒܡܣܒ ܒܐܦܐ܂ ܐܠܐ ܕܝܢܐ ܟܐܢܐ ܕܘܢܘ܂ * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܐܢܫܐ ܡܢ
25 ܐܘܪܫܠܡ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܘ ܗܢܐ ܕܒܥܝܢ ܠܡܩܛܠܗ܂ * ܘܗܐ ܓܠܝܐܝܬ ܡܡܠܠ ܘܡܕܡ ܠܐ ܐܡܪܝܢ
26 ܠܗ܂ ܠܡܐ ܝܕܥܘ ܩܫܝܫܐ ܕܗܢܘ ܒܫܪܪ ܡܫܝܚܐ܂ * ܐܠܐ ܠܗܢܐ ܝܕܥܝܢܢ ܡܢ ܐܝܟܐ
27 ܗܘ܂ ܡܫܝܚܐ ܕܝܢ ܡܐ ܕܐܬܐ܂ ܠܐ ܐܢܫ ܝܕܥ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܘ܂ * ܘܐܪܝܡ ܩܠܗ ܝܫܘܥ ܟܕ
28 ܡܠܦ ܒܗܝܟܠܐ ܘܐܡܪ܂ ܘܠܝ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܘܡܢ ܐܝܟܐ ܐܢܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܘܡܢ ܨܒܝܢܝ
ܠܐ ܐܬܝܬ܂ ܐܠܐ ܫܪܝܪ ܗܘ ܡܢ ܕܫܕܪܢܝ܂ ܗܘ ܕܐܢܬܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ܂ * ܐܢܐ ܕܝܢ
29 ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ܂ ܕܡܢ ܠܘܬܗ ܐܢܐ ܘܗܘ ܫܕܪܢܝ܂ * ܘܒܥܘ ܠܡܐܚܕܗ܂ ܘܠܐ ܐܢܫ ܐܪܡܝ
30 ܥܠܘܗܝ ܐܝܕܝܐ܂ ܡܛܠ ܕܠܐ ܥܕܟܝܠ ܐܬܬ ܗܘܬ ܫܥܬܗ܂ * ܣܓܝܐܐ ܕܝܢ ܡܢ ܟܢܫܐ ܗܝܡܢܘ
31 ܒܗ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܡܫܝܚܐ ܡܐ ܕܐܬܐ܂ ܠܡܐ ܝܬܝܪܢ ܐܬܘܬܐ ܥܒܕ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܥܒܕ ܗܢܐ܂
32 * ܘܫܡܥܘ ܦܪܝܫܐ ܠܟܢܫܐ ܕܡܡܠܠܝܢ ܗܠܝܢ ܥܠܘܗܝ܂ ܘܫܕܪܘ ܗܢܘܢ ܘܪܒܝ ܟܗܢܐ
33 ܕܚܫܐ ܕܢܐܚܕܘܢܝܗܝ܂ * ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ܂ ܩܠܝܠ ܬܘܒ ܙܒܢܐ ܥܡܟܘܢ ܐܢܐ܂ ܘܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ
34 ܡܢ ܕܫܕܪܢܝ܂ * ܘܬܒܥܘܢܢܝ ܘܠܐ ܬܫܟܚܘܢܢܝ܂ ܘܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ
35 ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܬܐ܂ * ܐܡܪܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܒܢܦܫܗܘܢ܂ ܠܐܝܟܐ ܥܬܝܕ ܗܢܐ ܠܡܐܙܠ ܕܚܢܢ
ܠܐ ܢܫܟܚܝܘܗܝ܂ ܠܡܐ ܠܐܬܪܘܬܐ ܕܥܡܡܐ ܥܬܝܕ ܕܢܐܙܠ ܘܢܠܦ ܠܚܢܦܐ܂
36 * ܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ܂ ܕܬܒܥܘܢܢܝ ܘܠܐ ܬܫܟܚܘܢܢܝ܂ ܘܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܐܢܬܘܢ
ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܬܐ܂

Ne judicaveritis per acceptionem perso- 24
narum, sed judicio recto judicate. Dice- 25
bant autem quidam ex Jerusalem; Nónne
hic est quem quærunt interficere? Et 26
ecce palàm loquitur, & nihil ei dicunt:
nunquid nôrunt seniores nostri hunc ve-
rè esse Messiam? Sed novimus unde hic 27
sit: Messias autem quum venerit, nemo
cogniturus est undè sit. Et extulit Jesus 28
vocem suam dum doceret in templo, aìt-
que; Et me nôstis, & undè sim nôstis:
& sponte propriâ non veni, sed verax est
qui misit me, quem vos non nôstis. Ego 29
verò novi eum, quippe qui ab ipso sim,
& ipse me misit. Itaque quærebant eum 30
prehendere: nemo autem injecit in eum
manus, quoniam nondum venerat hora
ejus. Multi autem ex turba crediderunt 31
in eum, dicúntque; Messias quum vene-
rit, num præclariora signa edit his quæ
iste edit? Et audierunt Pharisæi turbas 32
loquentes de eo ista, miserúntque ipsi ac
principes sacerdotum ministros ut pre-
henderent eum. Et ait Jesus; Modicum 33
adhuc temporis vobiscum sum, & abibo
ad eum qui me misit. Et quæretis me, 34
nec me invenietis: & ubi ego sum, non
potestis venire. Dicunt Judæi apud se, 35
Quò futurum est ut iste proficiscatur, ut
nos non inveniamus eum? num fortè ad
regiones Gentium profecturus est, & do-
cturus Ethnicos? Quis est hic sermo 36
quem dixit; Quæretis me, & me non
invenietis: & ubi ego sum, vos non po-
testis venire?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 * بمنافقي ودو روي حكم مكنيد • الا براستي وعدل حكم كنيد • * كساني از اورشليم
25 مي كفتند • نه اينست انك مي خواهند كه اورا بكشند • * واينك آشكارا سخن مي
26 كويد وچيزي بدو نمي كويند • مكر پيران ما دانسته باشند كه بحقيقت اينست
27 مسيح • *ليكن اين را مي دانيم كه از كجاست • اما مسيح وقتي كه بيايد كسي نداند
28 كه از كجاست • * وعيسي در هيكل تعليم مي داد • اين راز را دانست • اواز خود†
بلند بر داشت • وكفت مرا مي دانيد كه از كجا هستم • ومي دانيد كه از ارادت
29 خود نيامدم • الا راستست انك مرا فرستاد • انك شما اورا نمي شناسيد • * ومن اورا مي
30 شناسم • كه از پيش او هستم • واوست كه مرا فرستاد • * مي خواستند كه ويرا
بكيرند • وكسي بر وي دست ننهاد • براي انك هنوز وقت نرسيده بود

هفده جماعتي كه در كنشت بمسيح ايمان آوردند

31 * ان روز بسيار جماعت در كنشت • بدو ايمان آوردند • وكفتند اكر مسيح وقتي كه ايد •
32 ازين معجزها و آيتها كه اين ميكند • او چه بيشتر تواند كردن • *معتزلان شنيدند • كه

In hypocrisi & duplici vultu ju- 24
dicium ne facite, sed in rectitu-
dine & æquitate judicium facite.
Quidam ex Hierosolyma dice- 25
bant; Nónne hic est ille quem cu-
piunt ut interficiant? Ac ecce pa- 26
làm loquitur, & nihil ei dicunt:
nunquid seniores nostri noverunt
quòd in veritate hic est Christus?
Sed hunc novimus unde sit: Chri- 27
stum autem, cùm venerit, nemo
cognoscet unde sit. Et Jesus in 28
templo docens, hoc secreto cogni-
to, vocem suam in altum sustu-
lit, & dixit; Me nôstis unde
sim, & scitis quòd ex voluntate
propria non veni, sed verax est
qui misit me, quem vos non nô-
stis. Ego verò eum novi, quia 29
ab ipso sum, & ipse est qui me
misit. Voluerunt itaque ut eum 30
prehenderent, at nemo in eum ma-
num imposuit, quia nondum tempus
advenerat.

XVII. Cœtus qui in templo in Christo fidem habuerunt.

Eo die multa turba in templo in eum 31
fidem habuerunt, & dixerunt; Num
Christus, quo tempore venerit, his
miraculis & signis, quæ hic facit,
ipse quid amplius potest facere?
Pharisæi autem audiverunt quòd 32

Versio VULGATA LATINA.

24
25 Nolite judicare secundùm faciem , sed justum judicium judicate. Dicebant
ergò quidam ex Jerosolymis ; Nónne hic est , quem quærunt interficere ?
26 Et ecce palàm loquitur , & nihil ei dicunt. Numquid verè cognoverunt
27 principes quia hic est Christus ? Sed hunc scimus undè sit : Christus autem
28 cùm venerit , nemo scit vndè sit. Clamabat ergò Jesus in templo docens ,
& dicens; Et me scitis , & undè sim scitis : & à meipso non veni , sed est
29 verus, qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio eum : quia ab ipso sum,
30 & ipse me misit. Quærebant ergò eum apprehendere : & nemo misit in
31 illum manus, quia nondum venerat hora ejus. De turba autem multi credi-
derunt in eum , & dicebant ; Christus cùm venerit, numquid plura signa fa-
ciet quàm quæ hic facit ? Audierunt Pharisæi turbam murmurantem de illo 32
hæc : & miserunt Principes & Pharisæi ministros , ut apprehenderent eum.
Dixit ergò eis Jesus ; Adhuc modicum tempus vobiscum sum : & vado ad 33
eum , qui me misit. Quæretis me , & non invenietis : & ubi ego sum , 34
vos non potestis venire. Dixerunt ergò Judæi ad semetipsos ; Quò hic 35
iturus est , quia non inveniemus eum ? numquid in dispersionem Genti-
um iturus est , & docturus Gentes ? Quis est hic sermo , quem di- 36
xit ; Quæretis me , & non invenietis : & ubi sum ego, vos non pote-
stis venire ?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* لا تحكموا بالمراياه لكن احكموا حكما عدلا * فقال اناس من يروسليم اليس هذا 24 25
ذاك الذي كانوا يريدون قتله * وها هو يتكلم علانيه وليس يقولون له شيا • لعل حقا 26
قد علم المتقدمون ان هذا هو المسيح * لكن هذا قد عرفنا من اين هو • فاما المسيح اذا 27
جاء فليس يعلم احد من اين هو * فرفع يسوع صوته فيما هو يعلم في الهيكل قايلا 28
اياي تعرفون ومن اين اتيت تعلمون • ولم ات من ذاتي وحدي ولكن الذي ارسلني
حق • الذي لستم تعرفونه انتم * وانا اعرفه لاني منه وهو ارسلني * فارادوا مسكه لكن 29 30
لم يمدد احد اليه يدا لان ساعته لم تكن جاءت بعد * وكثيرون من الجمع امنوا به 31
وقالوا هل المسيح اذا جاء يفعل اكثر من هذه الايات التي يعملها هذا * فسمع الاحبار 32
كلام الجموع بهذا فتذمروا عليهم من اجله • ثم ارسل روساء الكهنه والفريسيون شرطا
ليمسكوه * فقال لهم يسوع انا مقيم معكم زمنا يسيرا ثم انطلق الي من ارسلني * 33
وتطلبوني فلا تجدوني والمكان الذي امضي اليه انتم لا تصلون اليه * فقال اليهود 34 35
فيما بينهم الي اين هذا مزمع ان يذهب حتي لا نجده نحن • لعله مزمع ان يذهب الي فرق
اليونانيين ليعلم اليونانيين * ما هذا القول الذي قال انكم تطلبوني ولا تجدوني 36
وحيث امضي اليه فلا تقدرون على الاتيان الي •

Ne judicetis cum simulatione , sed ju- 24
dicate judicium justum. Dixerunt qui- 25
dam ex Jerusalem ; Nónne hic est il-
le, cujus intendebant necem ? Et ta- 26
men ecce , ipse loquitur palàm & non
dicunt ei quicquam. Num certò jam
cognoverunt primores hunc esse Chri-
stum ? Sed hunc jam novimus unde 27
sit : Christus autem cùm venerit , non
sciet quisquam unde sit. Elevavit au- 28
tem Jesus vocem suam dum ipse do-
ceret in templo , dicens ; Me cogno-
scitis , & unde venerim scitis : &
non veni à me ipso solo , sed qui mi-
sit me , verax est , quem non cogno-
scitis vos. Et ego cognosco eum , quia 29
ab ipso sum , & ipse misit me. Qua- 30
propter voluerunt eum apprehendere :
attamen nemo extendit in eum ma-
num , quia hora ejus non venerat ad-
huc. Et multi de turba crediderunt 31
in eum , & dixerunt ; Num Christus
cùm venerit , faciet plura his signis
quæ edit iste ? Audierunt autem 32
summi sacerdotes sermonem turbarum
circa hæc , & murmuraverunt de ipsis
propter eum. Deindè miserunt princi-
pes sacerdotum & Pharisæi mini-
stros ut apprehenderent eum. Dixit 33
autem eis Jesus ; Ego permansurus
sum vobiscum tempore modico , dein-
dè vado ad eum qui misit me. Et 34
quæretis me , & non invenietis me ,
& ad locum ad quem ego abiturus
sum , vos non pertingetis. Dixerunt 35
Judæi intra semetipsos ; Quò hic itu-
rus est , ut non inveniamus eum nos?
nunquid iturus est ad sectam Græco-
rum , ut doceat Græcos ; Quis est 36
hic sermo quem dixit ; Quòd quære-
tis me , & non invenietis me ? & eò
quò sum abiturus , non poteritis veni-
re ad me ?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ሊትፍትሑ፡ ለአድልዎ፡ ለገጽ፡አላ፡ጽድቀ፡ፍትሐ፡ፍትሑ፡፡=፦ ወቦ፡ እለ፡ ይቤሉ፡
25 እምሰብአ፡ኢየሩሰሌም፡አኮኑ፡ዝንቱ፡ውእቱ፡ ዘይኀሥሡ፡ አይሁድ፡ይቅትልዎ፡=፦
26 ወናሁ፡ክሡተ፡ይትናገሮሙ፡ወአልቦ፡ ዘይብልዎ፡አለመሩኑ፡ እንጋ፡መላእክት፡ከመ፡ው
27 እቱ፡ክርስቶስ፡አማን፡፡=፦ ወባሕቱ፡ ለዝሰ፡ናአምሮ፡እምአይቴ፡ውእቱ፡ወክርስቶስ
28 ሰ፡ሶበ፡ይመጽእ፡አልቦ፡ ዘያአምር፡ እምኀበ፡ ይመጽእ፡፡=፦ ወከልሐ፡ እግዚእ፡ኢየ
ሱስ፡በምኵራብ፡ እንዘ፡ይሜህር፡ ወይቤሎሙ፡ለተኑ፡ ታአምሩኒ፡ ወታአምሩ፡እም
አይቴ፡ አነ፡ ወለሊየኒ፡ ኢመጻእኩ፡ አላ፡ ሃሎ፡ ጻድቅ፡ ዘፈነወኒ ፡ ዘኢታአምርዎ፡ አ
29 ንትሙ፡፡=፦ ወአንሰ፡ አአምሮ፡ እስመ፡ እምኀቤሁ፡ አነ፡ ወውእቱ፡ ፈነወኒ፡፡=፦ ወ
30 ፈቀዱ፡ ይእኅዝዎ ፡ ወአልቦ፡ ዘአንሥአ፡ እዴሁ፡ ላዕሌሁ ፡ እስመ ፡ ዓዲ ፡ ኢበጽሐ፡
ጊዜሁ፡፡=፦

በጥልቀተ፡ ፋሲካ፡ ምንባብ፡=፦

31 ወእም፡ውእቱ፡ ሰብእ፡ብዙኃን፡ እለ፡አምኑ፡ ቦቱ፡ እምሕዝብ፡ወይቤሉ፡አሚ፡ ይም
32 ጽእ፡ክርስቶስ፡ ቦኑ፡ ፈድፋደ፡ተአምረ፡ ዘይገብር፡ እምዘ፡ገብረ፡ዝንቱ፡፡=፦ ወሰም
ዑ፡ ፈሪሳውያን፡ከመ፡አንጐርጐሩ፡ ሕዝብ፡ በእንቲአሁ፡ ዘንተ፡፡ወለአኩ፡ሊቃነ፡ካህና
33 ት፡ ወፈሪሳውያን፡ ወዓሊሆሙ፡ ከመ፡ ይእኅዝዎ፡፡=፦ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡
34 ዓዲ፡ ሕደጠ፡መዋዕለ፡ ሃለውኩ፡ ምስሌክሙ፡ ወአሐውር፡ ኀበ፡ ዘፈነወኒ፡፡=፦ ወተኃ
35 ሥሡኒ፡ ወኢትረክቡኒ፡ ወኀበ፡አነ፡አሐውር፡አንትሙ፡ኢትክሉ፡ መጺአ፡፡=፦ ወይቤ
ሉ ፡ አይሁድ፡ በበይናቲሆሙ፡ አይቴኑ፡ ይሐውር፡ ዝንቱ፡ ዘኢንረክቦ ፡ ንሕነ፡፡ውስተ፡
36 ብሔረ፡ አረሚኑ፡ እንጋ፡ ይሐውር ፡ ወይሜህሮሙ ፡ ለአረሚ፡፡=፦ ወምንትኑ፡ ዝን
ቱ፡ ነገር፡ ዘይብለነ፡ ተኃሥሡኒ፡ ወኢትረክቡኒ ፡ ወኀበ ፡ አሐውር፡ አነ፡ አንትሙ፡ኢ
ትክሉ፡ መጺአ፡፡=፦

Ne judicate ad complacendum personæ, sed justum judicium judicate. Et fue- 24
runt qui dixerunt ex hominibus Hierusalem, Nónne hic est quem quærunt Judæi 25
trucidare eum ? Et ecce palàm loquitur iis, & nihil est quod dicunt ei. Nónne 26
cognoverunt igitur principes, quòd ille *est* Christus verè. Sed hunc scimus unde 27
est: & Christus quum venerit, nemo cogniturus est unde venit. Et clamavit Domi- 28
nus Jesus in templo, docens, & dicens iis ; Nónne me scitis, & scitis unde sim ?
Et egomet non veni, sed est Verus qui misit me, quem nescitis vos. Et ego scio 29
eum, quia ex illo sum, & ipse misit me. Et voluerunt prehendere eum : & nemo 30
fuit qui sustulit manum suam in eum, quia nondum venerat tempus ejus.

In pollutione paschatis lectio.

Et ex illa turba multi *erant* qui crediderunt in eo ex populo, & dixerunt ; 31
Quum venerit Christus, num plura signa faciet quam fecit hic ? Et audierunt 32
Pharisæi quòd murmurâssent populi de eo hoc : & miserunt principes sacerdo-
tum & Pharisæi, ministros eorum, ut prehenderent eum. Et dixit iis Dominus 33
Jesus ; Adhuc paucos dies fui vobiscum, & ibo ad eum qui misit me. Et quære- 34
tis me, & non invenietis me : & ubi ego ibo, *eò* vos non potestis venire. Et dixe- 35
runt Judæi inter se ; Quò proficiscetur hic, quòd non inveniemus eum nos? num
in regionem Gentium igitur proficiscetur, & docebit Gentes? Et quinam *est* hic 36
sermo quem dixit nobis ; Quæretis me, & non invenietis me : & ubi ibo ego, *eò*
vos non potestis venire ?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

جماعت ازبهر او چنین مي کویند • ایشان وبزرکان امامان عوانانرا فرستادند • تا اورا
بکیرند • *عیسي کفت اندك روزکار† دیکر با شما هستم • وبروم پیش انك مرا فرستاد • 33
* پس ازان مرا بخواهید ونیابید • وهر کجا که من باشم • شما نتوانید امدن • *یهودیان 34 35
درنفس خود کفتند این کس کجا رود که ما او را درنتوانیم یافتن • مکر در
ولایت بیکانه • و دور خواهد رفتن • تا حنیفیانرا بیاموزاند • *چیست این سخن که کفت 36
مرا بجویید و نیابید • و درهر کجا که من باشم • شما نتوانید امدن •

turba de eo sic dicerent : ipsi
igitur *& maximi sacerdotum*
ministros miserunt , ut eum pre-
henderent. Jesus ergo *dixit ;* 33
Modicum temporis adhuc vobis-
cum sum , & ibo ad eum qui
me misit. Posthac me quæretis 34
& non invenietis : & ubicun-
que ego fuero, vos non poteritis
venire. Judæi in animo suo di- 35
cebant ; Hic homo quò vadit , ut
nos eum non possimus invenire ?
Nunquid in locum peregrinum &
longinquum abibit , ut ethnicos
doceat ? Quis est hic sermo 36
quem dixit ; Me quæretis & non
invenietis , & quocunque ego fu-
ero, vos non poteritis venire.

In autem novissimo die magno festivitatis, stabat Jesus, & clamabat, dicens; Si
37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς, εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξε, λέγων, Ἐάν
quis sitit, veniat ad me, & bibat. Credens in me, sicut dixit Scriptura, flumi-
38 τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με, καὶ πινέτω. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ, ποτα-
na de ventre ejus fluent aquæ vivæ. (Hoc autem dixit de Spiritu,
39 μοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. (Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ Πνεύματος,
quem futuri erant accipere credentes in eum: nondum enim erat Spiritus sanctus: quia
οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν Πνεῦμα ἅγιον· ὅτι
Jesus nondum erat glorificatus.) Multi ergò ex turba audientes sermonem, dicebant; πβ
40 ὁ Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη.) Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἔλεγον, ζ
Hic est verè Propheta. Alii dicebant; Hic est Christus: alii autem dicebant; πγ
41 Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. Ἄλλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός· ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ζ
Non enim ex Galilæa Christus venit? Nónne Scriptura dicit; Quia ex semine
42 Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; Οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν, Ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος
David, & de Bethlehem vico ubi erat David, Christus venit? Dissensio itaque
43 Δαβὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαβὶδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται; Σχίσμα οὖν πδ
in turba facta est propter eum. Quidam autem volebant ex ipsis apprehendere eum.
44 ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν. Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν. ι
sed nemo immisit super eum manus. Venerunt ergò ministri ad Pon- πε
45 ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας. Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχ- δ
πς tifices & Pharisæos, & dixerunt eis illi; Quarè non adduxistis illum? Re-
ι ιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, Διατί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; Ἀπε- 46
sponderunt ministri; Nunquam sic locutus est homo, sicut hic homo.
κρίθησαν οἱ ὑπηρέται, Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.
Responderunt ergò eis Pharisæi; Numquid & vos seducti estis? Numquid aliquis
Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι, Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; Μή τις 47
ex principibus credidit in eum, aut ex Pharisæis? Sed turba hæc non 48
ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; Ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ 49
noscens legem, maledicti sunt. Dicit Nicodemus ad eos, (ille profectus
γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσι. Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτοὺς, (ὁ ἐλθὼν 50
nocte ad eum,) unus existens ex ipsis; Numquid lex nostra judicat hominem,
νυκτὸς πρὸς αὐτὸν,) εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν, Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, 51
si non audierit ab ipso priùs, & cognoverit quid faciat? Responderunt, & dixerunt
ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον, καὶ γνῷ τί ποιεῖ; Ἀπεκρίθησαν, καὶ εἶπον 52
ei; Numquid & tu ex Galilæa es? scrutare, & vide, quia Propheta ex Gali-
αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον, καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλι-
læa non surrexit. Et reversus est unusquisque in domum suam.
λαίας οὐκ ἐγήγερται. Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 53

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
[illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]
42 [illegible]
43 [illegible]
44 [illegible]
[illegible]
45 [illegible]
46 [illegible]
47 [illegible]
48 [illegible]
49 [illegible]
50 [illegible]
51
52 [illegible]
[illegible]

Lectio in commemorationem doctorum Ecclesiæ. 21.

Die autem illo magno qui erat ultimus festi, 37
stabat Jesus & clamabat, dicens; Si quis sitit,
veniat ad me, & bibat. Quisquis credit in 38
me, sicut dixerunt Scripturæ, flumina aquæ
vivæ fluent ex ventre ejus. Hoc autem dice- 39
bat de Spiritu, quem accepturi erant ii qui
crederent in eum: nondum enim datus fuerat Spiritus, quia nondum glorificatus fuerat
Jesus. Multi autem ex turba qui audierant 40
sermones ejus, dicebant; Hic verè est Pro-
pheta. Alii dicebant; Iste est Messias. Alii 41
dicunt; Num ex Galilæa veniet Messias?
Nónne Scriptura dicit; Ex semine David, 42
& ex Beth-lehem pago ipsius David, venturum Messiam? Et factum est dissidium pro- 43
pter eum in turba. Erant autem quidam ex 44
eis qui volebant eum prehendere, sed nemo injecit in eum manus.

Matutinis diei sabbathi hebdomadis V. Jejunii. 22.

Et venerunt ministri illi ad summos sacerdo- 45
tes & Pharisæos, dixerúntque eis Sacerdo-
tes; Quare non adduxistis eum? Dicunt 46
eis ministri; Nunquam ita locutus est homo
ut loquitur vir iste. Dicunt eis Pharisæi; 47
Num & vos seducti estis? Num quis ex pro- 48
ceribus aut ex Pharisæis credidit in eum?
Nisi populus iste qui nescit Legem, maledicti 49
sunt. Dixit eis Nicodemus unus ex ipsis, is 50
qui venerat ad Jesum noctu, Num Lex no- 51
stra reum peragit quempiam, nisi audierit ab
eo priùs, & cognoverit quid faciat? Re- 52
sponderunt, ac dicunt ei; Nunquid & tu ex
Galilæa es? scrutare, & vide prophetam ex
Galilæa non surrecturum.

Tota hac Pericope sequens, in omnibus exemplaribus Syriacis adhuc editis, deest: quam ex instructissima Reverendissimi Præsulis Ja. Usserii Archiep. Armachani bibliotheca depromptam exhibemus.

[illegible]

Lectio quæ est de illa muliere peccatrice: quæ lectio non est in simplici. 23.

53 [illegible] * Ivit ergò unusquisque domum suam. 53

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

37 * ودر روز بزرك كه اخر عيد بود • عيسي بپاي خاست • وبانك زد وكفت اكر كسي
38 تشنه † شود پيش من بيايد • وآب خورد • * هر كه با من ايمان بياورد انچنانك كتاب
كفت نبوت رود خانهاء اب زندكاني ازشكم او روان
39 شوند • * اين كه بر جان كفت وبر ايشان كه بدو ايمان اورده باشند • وقبول كنند •
40 سبب انك هنوز جان داده نشك بود • وعيسي هنوز ستوده نشك بود • * وپسيار ازان
41 جماعت كه سخن اورا شنيدند • مي كفتند بحقيقت اين پيغمبرست • * كروهي ديكر
42 مي كفتند اينست مسيح • وديكران مي كفتند مكر مسيح از جليل بيايد • * نه
43 كتاب كفته است • كه از تخم داود • از بيت † اللحم ده داود مسيح بيايد • * واز
44 براي عيسي در ميان جماعت † مخالفت شد • * وبودند كساني † از ايشان • كه
45 اورا بكيرند • ليكن كسي دست برو ننهاد • * وعوانان وسرهنكان كه بزرك
امامان † فرستاده بودند • بازكرديدند • چون پرسيدند كه عيسي را چرا نياورديد •

Et in die magno, qui ultimus festi erat, Jesus in pedes surrexit, & clamavit & dixit; Si quis sitibundus fit, ad me veniat & aquam bibat. 37
Quicunque in me fidem habuerit, quemadmodum Scriptura dixit; 38

Prophetia.

Flumina aquæ vitæ è ventre ejus manabunt. Hoc quidem de Spiritu locutus est, & de iis qui in eum fidem habituri essent, & eum accepturi: propterea quòd nondum Spiritus datus esset, ac Jesus nondum glorificatus esset. 39
Et multi ex illa turba, qui sermonem ejus audiverant, dicebant; In veritate hic Propheta est. 40
Quidam alii dicebant; Hic est Christus. Alii autem dicebant; Nunquid Christus è Galilæa venturus est? 41
Nónne Scriptura dixit quòd ex semine David, ex Bethlehem oppido David, Christus venturus est? 42
Et propter Jesum inter turbam dissidium factum est. 43
Et erant quidam ex eis qui eum prehensuri erant, sed nemo manum in eum injecit. 44
Et ministri & satellites, quos magni sacerdotes miserant, reversi sunt: cúmque interrogarent, Jesum quare non adduxistis? 45

Versio VULGATA LATINA.

37 In novissimo autem die magno festivitatis, stabat Jesus, & clamabat, dicens; Si quis
38 sitit, veniat ad me, & bibat. Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de
39 ventre ejus fluent aquæ vivæ. Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant
credentes in eum: nondum enim erat Spiritus datus, quia Jesus nondum erat glo-
40 rificatus. Ex illa ergò turba, cùm audissent hos sermones ejus, dicebant; Hic est
41 verè propheta. Alii dicebant; Hic est Christus. Quidam autem dicebant; Num-
42 quid à Galilæa venit Christus? Nonne Scriptura dicit; Quia ex semine David, &
43 de Bethlehem castello, ubi erat David, venit Christus? Dissensio itaque facta est in
44 turba propter eum. Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum: sed ne-
mo misit super eum manus. Venerunt ergò ministri ad Pontifices, & Pharisæos. 45
Et dixerunt eis illi: Quarè non adduxistis illum? Responderunt ministri; Nun- 46
quam sic locutus est homo, sicut hic homo. Responderunt ergò eis Pharisæi; Num- 47
quid & vos seducti estis? Numquid ex principibus aliquis credidit in eum, aut ex 48
Pharisæis? Sed turba hæc, quæ non novit legem, maledicti sunt. Dixit Nicodemus 49
ad eos, ille qui venit ad eum nocte, qui unus erat ex ipsis; Numquid lex nostra ju- 50
dicat hominem, nisi priùs audierit ab ipso, & cognoverit quid faciat? Responde- 51
runt, & dixerunt ei; Numquid & tu Galilæus es? Scrutare Scripturas, & vide quia à 52
Galilæa propheta non surgit. Et reversi sunt unusquisque in domum suam. 53

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

37 * الفصل التاسع عشر * وفي اليوم الآخر من العيد العظيم وقف يسوع
38 ينادي قايلا من كان عطشان فليقبل الي ويشرب * كل من يؤمن بي كما قال الكتاب تنبع
39 من بطنه انهار ماء الحياة * وانما قال هذا لاجل الروح الذي كان المؤمنون به مزمعين ان
40 يقبلوه * لان روح القدس لم يكن اي من اجل ان يسوع لم يكن مجد بعد * وقوم من الجمع
41 لما سمعوا كلامه فقالوا هذا النبي حقا * وآخرون كانوا يقولون هذا هو المسيح * وقال آخرون هل
42 المسيح من الجليل ياتي * اليس قد قال الكتاب ان من نسل داود من بيت لحم القرية التي
43 44 كان داود فيها ياتي المسيح * فوقع بين الجموع خلف من اجله * وكان اناس منهم يريدون
45 مسكه لكن لم يلق احد عليه يدا * وانصرف اوليك الشرط الي عظماء الكهنة والفريسيين *
46 فقال لهم اوليك لم لم تاتوا به * فاجاب الشرط لانه ما نطق احد قط مثلما تكلم به هذا
47 48 الرجل * فقال لهم الفريسيون لعلكم ايضا قد ضللتم * ارايتم احدا من الرؤساء او من
49 50 الفريسيين آمن به * الا هذا الشعب الذي لا يعرف الناموس وهم ملاعين * قال لهم نيقوديموس
51 احدهم الذي كان اقبل الي يسوع ليلا * هل ناموسنا يدين احدا الا حتي يسمع منه اولا
52 ويعرف ماذا فعل * فاجابوه قايلين هل انت ايضا من الجليل * فتش وانظر انه ليس يقوم
53 نبي من الجليل * فمضي كل واحد منهم الي موضعه *

Sectio decima nona.

Et in die postremo solennitatis maximo, 37
stetit Jesus proclamans ac dicens; Qui
est sitibundus, veniat ad me, & bibat.
Quicunque credit in me, sicut dixit Scri- 38
ptura, scatebunt è ventre ipsius flumina
aquæ vitæ. Et verò dixit hoc de Spiri- 39
tu, quem erant credentes in eum acce-
pturi: nam Spiritus sanctus nondum ve-
nerat, quia Jesus non fuerat glorificatus
adhuc. Et quidam è turba quum audis- 40
sent verba ejus, dixerunt; Hic est ille
propheta certissimè. Et alii dicebant; 41
Hic est Christus. Et dixerunt alii; Nun- 42
quid Christus à Galilæa veniet? Nonne
dixit Scriptura, quòd ex semine David,
ex Bethlehem civitate, in qua erat Da-
vid, venturus est Christus? Et accidit 43
inter turbas dissensio propter eum. Et 44
quidam ex eis volebant apprehendere
eum, attamen non injecit quisquam in
eum manum. Et abierunt illi mini- 45
stri ad summos sacerdotes & Phari-
sæos: Et dixerunt eis ipsi; Quare non
adduxistis illum? Responderunt mi- 46
nistri; Quia nemo locutus est unquam
similia his quæ locutus est hic vir. Di- 47
xerunt eis Pharisæi; Nunquid vos
etiam aberrâstis? Vidistisne ullum ex 48
principibus aut ex Pharisæis credi-
disse in eum, Præter hanc turbam quæ 49
ignorat legem, & sunt maledicti? Ait 50
illis Nicodemus unus ex ipsis, qui ve-
nerat ad Jesum noctu; Nunquid lex 51
nostra judicat quempiam nisi quoad au-
dierit eum priùs, & cognoverit quid
patrârit? Responderunt ei, dicentes; 52
Num tu quoque es ex Galilæa? Per-
quire & vide quòd non surgat prophe-
ta ex Galilæa. Et abiit unusquisque 53
ex eis in locum suum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ወበደኃሪት ፡ ዕለት ፡ በዓል ፡ ዓቢይ ፡ ቆመ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወከልሐ ፡ ወይቤ ፡
38 ዘጸምአ ፡ ይምጻእ ፡ ኀቤየ ፡ ወይስተይ ፡፡ ወዘሂ ፡ የአምን ፡ ቢየ ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡
39 መጽሐፍ ፡፡ አፍላገ ፡ ማየ ፡ ሕይወት ፡ ይውሕዝ ፡ እመከርሠ ፡፡ ወዘኒ ፡ ዘይቤ ፡
ከመዝ ፡ በእንተ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘሃለወሙ ፡ ይንሥኡ ፡ እለ ፡ የአምኑ ፡ ቦቱ ፡
40 እስመ ፡ አልቦሙ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወኢየሱስኒ ፡ ዓዲሁ ፡ ኢተሰብሐ ፡፡ ወብዙኃን ፡
እምሕዝብ ፡ ሰሚዖሙ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡ ይቤሉ ፡ አማን ፡ ነቢይ ፡ ውእቱ ፡ ገዝንቱ ፡፡
41 ወቦ ፡ እለ ፡ ይቤሉ ፡ ክርስቶስ ፡ ውእቱ ፡ ወመንፈቆሙ ፡ ይቤሉ ፡ ቦኑ ፡ እመገሊላ ፡
42 ይመጽእ ፡ ክርስቶስ ፡፡ አኮኑ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ እመዘርአ ፡ ደዊት ፡ ወእ
43 ምቤተ ፡ ልሔም ፡ ሃገረ ፡ ደዊት ፡ ይመጽእ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወተጋብኡ ፡ ወተጋ
44 እዙ ፡ ወተናፈቁ ፡ አሕዛብ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ በእንቲአሁ ፡፡ ወቦ ፡ እለ ፡ ፈቀዱ ፡
45 ይእኅዝዎ ፡ ወአልቦ ፡ ዘአንሥአ ፡ እዴሁ ፡ ለዕሌሁ ፡፡ ወተስውጡ ፡ ወዓሊሆ
ሙ ፡ ለሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወለፈሪሳውያን ፡፡ ወይቤልዎሙ ፡ እልክቱ ፡ እፎ ፡ ዘኢያመ
46 ጻእክሙዎ ፡፡ ወአውሥኡ ፡ ወዓሊሆሙ ፡ ወይቤልዎሙ ፡ ግሙራ ፡ ኢተናገረ ፡ ሰ
47 ብእ ፡ ከማሁ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡፡ ወአውሥኡ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ወይቤልዎሙ ፡
48 ትጌጊዩ ፡ አንትሙሂ ፡፡ ቦኑ ፡ እመላእክት ፡ ወእመፈሪሳውያን ፡ ዘአምኑ ፡ ቦቱ ፡፡ ዘእ
49 ንበለ ፡ እሉ ፡ ጊጉያን ፡ ሰብእ ፡ እለ ፡ ኢያእምሩ ፡ ኦሪተ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ኒቆ
50 ዲሞስ ፡ ዘሖረ ፡ ኀቤሁ ፡ ቀዲሙ ፡ ሌሊተ ፡ አሐዱ ፡ እምኔሆሙ ፡፡ ኦሪትክሙ
51 ኑ ፡ ትኴንኖ ፡ ለሰብእ ፡ ዘኢሐተቱ ፡ ቀዲሙ ፡ ምግባሮ ፡ ዘገብረ ፡ ወያእምሩ ፡
52 ምግባሮ ፡፡ ወይቤልዎ ፡ አንተሂ ፡ እመገሊላኑ ፡ አንተ ፡ ኀሠሠ ፡ ትር
53 አይ ፡ ከመ ፡ እመገሊላ ፡ ኢይትነሣእ ፡ ነቢይ ፡፡ ወገብአ ፡ ለለ ፡ አሐዱ ፡ ው
ስተ ፡ ቤቱ ፡፡

Et in ultimo die festi magni, stetit Dominus Jesus, & clamavit, & dixit; Qui 37
sitivit, veniat ad me, & bibat. Et qui credit in me, sicut dixit Scriptura, flu- 38
mina aquæ vivæ fluent ex ventre ejus. Et hoc quidem quod dixit *fuit* uti de 39
Spiritu sancto, quem accepturi erant credentes in eo: quia non habuerunt
Spiritum sanctum, & Jesus adhuc non glorificatus fuerat. Et multi è tur- 40
ba audientes hunc sermonem dixerunt; Verè propheta est hic. Et fuerunt 41
qui dixerunt, Christus est: & pars eorum dixerunt, Num à Galilæa veniet
Christus? Nonne dicit Scriptura; Ex semine David, & ex Bethlehem vico 42
David, veniet Christus? Et congregati sunt, & altercati sunt, & divisi 43
sunt populi inter se propter hoc. Et fuerunt qui voluerunt prehendere 44
eum, & nemo fuit, qui sustulit manum suam in eum. Et reversi sunt mi- 45
nistri principum sacerdotum, & Pharisæorum, & dixerunt iis illi; Quomo-
do *fuit* quòd non adduxistis eum? Et responderunt ministri eorum, & dixe- 46
runt iis; Nunquam loquutus est homo ut iste vir. Et responderunt Pharisæi, 47
& dixerunt iis; Erratis vos etiam? Num ex principibus, & ex Pharisæis 48
sunt qui credunt in eo, Præter hos erraticos homines qui nesciunt legem? 49
Et dixit iis Nicodemus, qui venerat ad eum primò nocte, unus ex illis; 50
Num lex vestra judicat hominem, cujus non inquisiverunt primò opus ejus 51
quod fecit, & cognoscunt opus ejus? Et dixerunt ei; Tu etiam, nunquid ex 52
Galilæa es? scrutare, videbis quòd ex Galilæa non surget propheta. Et re- 53
versus est unusquisque in domum suam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

46 * عوانان گفتند که کسی از قدیم بدین نوع سخن که او می گوید نگفته
47 48 است * معتزلان بدیشان † گفتند مگر شما نیز فریفته شدید * نمی دیدید که
49 کسی از سروران * و معتزلان بدو ایمان آورد * الا مگر جماعتی که ناموس را نمی
50 دانند * و ملعون‌اند * نیقودیموس یکی از ایشان که بشب پیش عیسی می آمد *
51 بدیشان گفت * هرگز ناموس ما بر کسی واجب کند * تا زودتر ازو نشنویم * و ندانیم
52 آنچ کرد * جواب دادند و بدو گفتند * تو نیز از جلیل هستی تفحص کن * و ببین † که از
53 جلیل پیغمبر کی خاست * [وهر کسی بخانه خود رفت]

Ministri dixerunt; Nemo quidem 46
ab antiquo hujusmodi sermone, quo
ille loquitur, loquutus est. Pharisæi 47
illis dixerunt; Nunquid vos etiam
decepti estis? Non vidistis quòd 48
quisquam ex principibus & Pha-
risæis in eum fidem habuit: Nisi 49
turba, qui legem non nôrunt, & ma-
ledicti sunt. Nicodemus, unus ex 50
eis, qui noctu ad Jesum venerat,
illis dixit; Unquámne Lex nostra 51
quenquam reum peragit, donec pri-
ùs eum audiverimus, & cognoveri-
mus quid fecit? Responsum dede- 52
runt, & ei dixerunt; Tu etiam
ex Galilæa es? Inquisitionem fac,
& dispice, è Galilæa Propheta
quando surrexerit. Et unusquisque 53
in domum suam ivit.

CAP. VIII. η'.

Jesus autem perrexit in montem *Olearum.* Diluculò *autem* iterùm *ac-*
1 2 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Ὄρθρου δὲ πάλιν παρ-
cessit in templum, & omnis populus venit ad eum, & sedens doce-
εγένετο εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, καὶ καθίσας ἐδίδα-
bat eos. Adducunt autem Scribæ & Pharisæi *ad eum* muli-
3 σκεν αὐτούς. Ἄγουσι δὲ οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖ-
rem in adulterio deprehensam: & *statuentes* eam in medio, *Dicunt*
4 κα ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένην· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, Λέγουσιν
ei; Magister, hæc mulier deprehensa est *in ipso furto adulterans.* In autem
5 αὐτῷ, Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατειλήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη. Ἐν δὲ τῷ
lege Moyses nobis mandavit hujusmodi *lapidari.* Tu ergò quid dicis?
νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι. Σὺ οὖν τί λέγεις;
Hoc autem dicebant tentantes eum, ut *haberent* accusare eum. *At*
6 Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτὸν, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ
Jesus deorsùm inclinans, digito scribebat in *terram.* *Ut autem* perseve-
Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. Ὡς δὲ ἐπέμε-
rarent interrogantes eum, *erectus ait ad eos;* Qui sine peccato est vestrûm,
7 νον ἐρωτῶντες αὐτὸν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν,
primus lapidem in illam *jaciat.* Et iterum *deorsum* inclinans, scribebat in
8 πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω. Καὶ πάλιν κάτω κύψας, ἔγραφεν εἰς τὴν
terram. Ii autem audientes, *& à conscientiis redarguti,* exibant unus
γῆν. Οἱ δὲ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἷς 9
post unum, incipientes à senioribus *usque extremos:* & *relictus est* solus
καθ' εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος
Jesus, & mulier in medio stans. *Erectus* autem Jesus, & *neminem spe-*
ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἑστῶσα. Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασά- 10
ctans præter mulierem, dixit ei; Mulier, Ubi sunt *illi accusatores tui?*
μενος πλὴν τῆς γυναικὸς, εἶπεν αὐτῇ, Ἡ γυνὴ, Ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου;
nemo te condemnavit? *Illa autem* dixit; Nemo, Domine. Dixit autẽ *ei* Jesus;
οὐδείς σε κατέκρινεν; Ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδεὶς, Κύριε. Εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, 11
Nec ego te *condemno.* Vade, & *non ampliùs peccato.* Iterum ergò Jesus eis
Οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω. πορεύου, καὶ μηκέτι ἁμάρτανε. Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς 12
locutus est, dicens; Ego sum lux mundi: *sequens* me, non *ambulabit*
ἐλάλησε, λέγων, Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ, οὐ μὴ περιπατήσει
in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Dixerunt ergò ei Pharisæi, Tu de
ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, Σὺ περὶ 13
temetipso *testaris:* testimonium tuum non est verum. Respondit Jesus & dixit
σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν 14
eis; Et si ego *testor* de meipso, verum est testimonium meũ: quia scio undè
αὐτοῖς, Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα πόθεν
veni, & quò vado: vos autem nescitis undè venio, *&* quò vado.
ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, καὶ ποῦ ὑπάγω.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܩܦܠܐܘܢ * ܚ *
1 ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܙܠ ܠܛܘܪܐ ܕܙܝܬܐ. * ܒܨܦܪܐ ܕܝܢ ܬܘܒ ܐܬܐ ܠܗܝܟܠܐ
2 ܘܟܠܗ ܥܡܐ ܐܬܐ ܗܘܐ ܠܘܬܗ. ܘܟܕ ܝܬܒ ܗܘܐ ܡܠܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ. * ܐܝܬܝܘ ܕܝܢ ܣܦܪ̈ܐ
3 ܘܦܪ̈ܝܫܐ ܠܐܢܬܬܐ ܕܐܬܐܚܕܬ ܒܓܘܪܐ. ܘܟܕ ܐܩܝܡܘܗ ܒܡܨܥܬܐ * ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܡܠܦܢܐ. ܗܕܐ
4 ܐܢܬܬܐ ܐܬܐܚܕܬ ܓܠܝܐܝܬ ܒܗ ܒܥܒܕܐ ܕܓܘܪܐ. * ܒܢܡܘܣܐ ܕܝܢ ܕܡܘܫܐ ܦܩܕ ܕܐܝܟ
5 ܗܠܝܢ ܢܪܓܘܡ. ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܡܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ. * ܗܕܐ ܐܡܪܘ ܟܕ ܡܢܣܝܢ ܠܗ. ܕܢܗܘܐ
6 ܠܗܘܢ ܥܠܬܐ ܠܡܩܛܪܓܘܬܗ: ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܟܕ ܓܚܢ ܟܬܒ ܗܘܐ ܥܠ
7 ܐܪܥܐ. * ܟܕ ܕܝܢ ܡܩܘܝܢ ܗܘܘ ܟܕ ܫܐܠܝܢ ܠܗ. ܐܬܦܫܛ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢ ܕܒܟܘܢ ܕܠܐ
8 ܚܛܗܐ. ܩܕܡܝܐ ܢܫܕܐ ܒܗ ܟܐܦܐ. * ܘܬܘܒ ܟܕ ܓܚܢ. ܟܬܒ ܗܘܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ
9 ܟܕ ܫܡܥܘ. ܢܦܩܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܚܕ ܟܕ ܫܪܝܘ ܡܢ ܩܫܝܫܐ. ܘܐܫܬܒܩܬ ܐܢܬܬܐ ܒܠܚܘܕܝܗ.
10 ܟܕ ܐܝܬܝܗ ܒܡܨܥܬܐ. * ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܦܫܛ ܝܫܘܥ ܐܡܪ ܠܗ ܠܐܢܬܬܐ. ܐܝܟܐ ܐܢܘܢ ܩܛܪܓܢܝܟܝ. ܠܐ ܐܢܫ
11 ܚܝܒܟܝ. * ܗܝ ܕܝܢ ܐܡܪܐ. ܠܐ ܐܢܫ ܡܪܝ. ܐܡܪ ܕܝܢ ܝܫܘܥ. ܐܦܠܐ ܐܢܐ ܡܚܝܒ ܐܢܐ ܠܟܝ. ܙܠܝ
ܘܡܢ ܗܫܐ ܬܘܒ [ܠܐ] ܬܚܛܝܢ.

* ܕܩܘܪܒܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܒ * ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܟܓ *
12 * ܬܘܒ ܕܝܢ ܡܠܠ ܥܡܗܘܢ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܢܘܗܪܗ ܕܥܠܡܐ. ܡܢ ܕܒܬܪܝ ܐܬܐ ܠܐ
13 ܢܗܠܟ ܒܚܫܘܟܐ. ܐܠܐ ܢܫܟܚ ܠܗ ܢܘܗܪܐ ܕܚܝܐ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܦܪ̈ܝܫܐ. ܐܢܬ ܥܠ ܢܦܫܟ
14 ܡܣܗܕ ܐܢܬ. ܣܗܕܘܬܟ ܠܐ ܗܘܬ ܫܪܝܪܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܦܢ ܐܢܐ ܡܣܗܕ
ܐܢܐ ܥܠ ܢܦܫܝ. ܫܪܝܪܐ ܗܝ ܣܗܕܘܬܝ. ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢ ܐܝܟܐ ܐܬܝܬ ܘܠܐܝܟܐ ܐܙܠ
ܐܢܐ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܐܬܝܬ ܘܠܐܝܟܐ ܐܙܠ ܐܢܐ.

CAP. VIII.

Jesus autem ivit in montem Olivarum. Ma- 1
ne autem iterum venit in templum, & to- 2
tus populus venit ad eum: & sedens do-
cebat eos. Adduxerunt autem Scribæ & 3
Pharisæi muliorem, quæ deprehensa erat in
adulterio. Et quum constituissent eam in
medio, Dicunt ei; Magister, hæc mulier de- 4
prehensa est apertè in ipso facto adulterii.
Et in lege autem Mosis præcepit *Deus* ut 5
tales lapidemus. Tu igitur quid dicis? Hoc 6
dixerunt tentantes eum, ut haberent ut ac-
cusarent eum. Jesus autem quum deorsum
incurvâsset se, scribebat super terram. Quum 7
autem permanerent interrogantes, erexit se
& dixit ipsis; Qui ex vobis est sine peccato,
primus jaciat in eam lapidem. Et rursus 8
quum incurvâsset se, scribebat super terram.
Hi autem quum audivissent, exibant sigilla- 9
tim, quum incepissent à senioribus, & reli-
cta est mulier sola, existens in medio. Quum 10
autem erexisset se Jesus, dixit mulieri; Ubi
sunt illi? nemo condemnavit te? Illa autem
dixit; Nemo, Domine. Dixit autem Jesus, 11
Neque ego condemno te: abi, & à nunc am-
pliùs ne pecca.

Ad oblationem dominicæ II. post Epiphaniam. 23.

Rursum autem allocutus est eos Jesus, & ait; 12
Ego sum Lux mundi: qui post me venit, non
ambulabit in tenebris, sed inveniet sibi lu-
men vitæ. Dicunt ei Pharisæi; Tu de teipso 13
testificaris, testimonium tuum non est verum.
Respondit Jesus & dixit eis; Etiamsi ego te- 14
stificer de meipso, verum est testimonium
meum, quippe qui noverim unde venerim,
& quò vadam: vos autem nescitis unde ve-
nerim, neque quò vadam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

1 * وعيسي ازانجا بكوه زيتون رفت هجك سخن زني كه اورا بزنا كرفتند
2 * ودر صباح دكرباره عيسي بهيكل آمد * وجماعتي انبوه پيش او كرد شدند * او برخاست
3 وايشانرا تعليم مي داد * * نويسندكان * ومعتزلان * زنيرا كه اشكارا بزنا كرفته بودند *
4 پيش او آوردند * ودر ميان جماعت ايستانيدند * * بمسيح كفتند * اي معلم اين زنرا
5 بزنا كرفتيم اشكارا * ودر ناموس ما موسي فرمود * كه چنين زنانرا سنكسار كنند * اكنون
6 تو چه مي كويي * * وخواست ايشان بود كه بر مسيح دق كيرند * عيسي چون
7 شنيد برزمين نكاه مي كرد * وچيزي † برخاك مي نبشت * وهيچ نمي كفت * * زماني
كذشت وايشان ازو مي پرسيدند * سر برداشت * وبديشان كفت * كيست ازشما بي كناه *
8 9 زودتر اوسنك بيندازد * * وباز سر فرو آورد وبر زمين مي نبشت * * جماعت اين سخن شنيدند *
10 از پيران اغاز كردند * ويك يك بدر رفتند وزن تنها ماند درميان ايستاده * * چون عيسي سر بر
11 داشت كفت اي زن كجا اند ايشان * كه بر تو داوري كردند * * جواب داد كه همه رفتند *
مسيح كفت من نيز ترا داوري نمي كنم * تو نيز برو و ديكر كناه مكن

CAP. VIII.

Jesus autem indè in montem Olivarum ivit. 1

XVIII. Sermo de muliere quam in adulterio prehenderunt.

Manè autem iterum Jesus in tem- 2
plum venit, & turba multa ad eum
congregati sunt: ille itaque surre-
xit, & illos docuit. Scribæ autem 3
& Pharisæi mulierem, quam mani-
festò in adulterio prehenderant, ad
eum adduxerunt: & in medio cœtu
statuentes, Christo dixerunt; O 4
præceptor, hanc mulierem in adul-
terio prehendimus manifestò. In le- 5
ge autem nostra Moses jussit, ut ta-
les mulieres lapidarent: jam tu
quid dicis? Voluntas autem eorum 6
erat ut in Christum minimum quid
captarent. Jesus cùm audisset, in
terram intuitus est, & aliquid in
solo scripsit; & nihil dixit. Tempo- 7
re autem *transeunte & illis ab eo*
interrogantibus, caput extulit, & il-
lis dixit; Qui est è vobis sine pec-
cato, primum ille lapidem jaciat. Et 8
rursus caput demisit, & in terra
scripsit. Turba hoc sermone audito à 9
senioribus inceperunt, & singulatim
exibant, & mulier sola mansit in
medio stans. Cùm Jesus caput ele- 10
vâsset, dixit; O mulier, ubi sunt
illi qui te judicârunt. Responsum 11
dedit quòd omnes abiissent. Christus
dixit; Ego etiam te non judico, tu
etiã abi, et rursus peccatũ ne facias.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. VIII.

1
2 JEsus autem perrexit in Montem oliveti: Et diluculò iterùm venit in tem-
3 plum, & omnis populus venit ad eum, & sedens docebat eos. Adducunt au-
tem Scribæ, & Pharisæi, mulierem in adulterio deprehensam: & statuerunt eam in
4 medio, Et dixerunt ei; Magister, hæc mulier modò deprehensa est in adulterio.
5 In lege autem Moyses mandavit nobis hujusmodi lapidare. Tu ergò quid dicis?
6 Hoc autem dicebant tentantes eum, ut possent accusare eum. Jesus autem incli-
7 nans se deorsùm, digito scribebat in terra. Cùm ergò perseverarent interrogan-
8 tes eum, erexit se, & dixit eis; Qui sine peccato est vestrûm, primus in illam la-
9 pidem mittat. Et iterùm se inclinans, scribebat in terra. Audientes autem
unus post unum exibant, incipientes à senioribus: & remansit solus Jesus, & mu-
lier in medio stans. Erigens autem se Jesus, dixit ei; Mulier, ubi sunt, qui te ac- 10
cusabant? nemo te condemnavit? Quæ dixit; Nemo, Domine. Dixit autem 11
Jesus; Nec ego te condemnabo: Vade, & jam ampliùs noli peccare. Iterùm 12
ergò locutus est eis Jesus, dicens; Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non am-
bulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Dixerunt ergò ei Pharisæi; Tu de te- 13
ipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum. Respondit Jesus, 14
& dixit eis; Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium
meum: quia scio undè veni, & quò vado: vos autem nescitis undè venio, aut
quò vado.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1
2 * ومضى يسوع الى جبل الزيتون * وادلج باكرا الى الهيكل * وجاء اليه جميع الشعب وجلس
3
4 يعلمهم * فقدم اليه الكتبة والفريسيون مراة وجدت في زناء واوقفوها في الوسط * وقالوا له يا
5
6 معلم هذه المراة وجدناها في زناء * وفي ناموس موسى يوصي ان نرجم فماذا تقول انت * قالوا
7 هذا ليجدوا عليه علة. فاما يسوع فاطرق وكتب باصبعه على الارض * فلما استبطاوا سواله
8 رفع راسه وقال لهم من منكم بغير خطية فليرجمها اولا بحجر * ثم اطرق وكتب على
9 الارض * فلما سمعوا هذا منه متفهمين التبكيت بدوا يخرجون واحدا واحدا الى ان خرج
10 الشيوخ الى اخرهم * وبقي يسوع وحده والمراة التي كانت واقفة في الوسط * فرفع يسوع راسه
11 وقال لها يا امراة اين اولئك * ولا واحد دانك. فقالت ولا واحد يا رب. فقال لها يسوع ولا انا
ادينك اذهبي ومن الان لا تعودي الى الخطية .

. الفصل العشرون .

12 * ثم ان يسوع كلمهم ايضا قايلا انا هو نور العالم . ومن يتبعني لا يمشي في الظلام بل
13
14 يجد نور الحياة * قال له الفريسيون انت تشهد لنفسك ليست شهادتك حقا * فاجابهم يسوع
قايلا اني وان كنت اشهد لنفسي فشهادتي حق . لاني اعلم من اين جيت والى اين اذهب .
فاما انتم فلا علم لكم من اين اتيت ولا الى اين امضي .

CAP. VIII.

COntulitq; se Jesus in montem Oli- 1
varum. Et adfuit manè diluculò in tem- 2
plo, & venit ad eum populus, & sedit
docens eos. Adduxerunt autem ad eum 3
Scribæ & Pharisæi mulierem quæ in-
venta fuerat in adulterio, & statuerunt
eam in medio. Et dixerunt ei; Magi- 4
ster, hanc mulierem invenimus in adul-
terio. Et in lege Moysi præcipitur ut la- 5
pidetur: quid ergò dicis tu? Dixerunt 6
hoc ut invenirent contra eum causam.
At Jesus demisit oculos, & scripsit digi-
to suo super terram. Cumque distulissent 7
interrogare eum, elevavit caput suum,
& dixit eis; Qui ex vobis sine peccato
est, jaciat in eam primus lapidem. Dein- 8
de oculos demisit, & scripsit super ter-
ram. Cùm autem audissent hoc ab eo (in- 9
telligentes reprehensionem) cœperunt ex-
ire singillatim, quoad exissent seniores
usque ad ultimum. Et remansit Jesus so-
lus, & mulier quæ stabat in medio. Ele- 10
vavit autem Jesus caput suum, & di-
xit ei; Mulier, ubi sunt illi? Ne unus 11
quidem te condemnavit? Dixit; Ne unus
quidem, Domine. Dixit ei Jesus; Neque
ego condemno te. Vade, et inposterum ne
revertaris ad peccatum.

Sectio vigesima.

Præterea Jesus allocutus est eos iterum, 12
dicens; Ego sum Lux mundi: & qui se-
quitur me, non ambulabit in tenebris, sed
inveniet lumen vitæ. Dixerunt ei Pha- 13
risæi; Tu testaris tibi ipsi: non est testi-
monium tuũ verũ. Respondit eis Jesus, 14
dicens; Equidem etsi testarer mihi ipsi,
testimonium meum verum esset: quia
scio unde veni, & quò vado: Vobis au-
tem nulla est notitia unde venerim, ne-
que quò vadam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1
2 ፲ ወሊየሱስ፡ሖረ፡ደብረ፡ዘይት፡፡=፦ ወበጽባሕ፡ ካዕበ፡ በአ፡ ምኵራበ፡ወተጋብኡ፡
ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ ኀቤሁ ፡ ወነበረ ፡ እንዘ ፡ ይሜህሮሙ፡፡=፦
በእንተ ፡ ኵነኔ፡ ብእሲት፡ዘማዊት፡፡=፦
3 ወአምጽኡ፡ኀቤሁ፡ ጸሐፍት፡ ወፈሪሳውያን፡ብእሲተ፡ እስርት፡ እንተ፡ ተረክበት፡ በዝ
4 ሙት፡፡ ወአቀምዋ፡ውስጠ፡=፦ ወይቤልዎ፡ ለመምህር ፡ረከብናሃ፡ለዛቲ፡ብእሲት፡በ
5 ዝሙት፡=፦ ወበሕግነ፡ ሠርዐ፡ሙሴ፡ከመ፡ትትወገር፡ወአንተ፡ምንተ፡ትብል፡በእንቲአ
6 ሃ፡=፦ ወዘንተ፡ነገረ፡ ዘይቤልዎ፡ እንዘ፡ ያሜክርዎ፡ ከመ፡ ይርከቡ፡ ምክንያተ፡ላዕ
ሌሁ፡ ወእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አትሐተ፡ አዕይንቲሁ፡ ውስተ፡ ምድር፡እንዘ፡ይጽሕፍ፡በ
7 አጻብዒሁ፡፡=፦ ወሶበ፡ ቀሙ፡ብዙኀ፡ተስእልዎ፡ ካዕበ፡ ወነጸረ፡ኀቤሆሙ፡ ወይቤሎ
8 ሙ፤ ዘአልቦ፡ ኃጢአተ፡ እምኔክሙ፡ ቀዲሙ፡ለይገሮ፡ በእብን፡፡=፦ ወደገመ፡ካዕበ፡
9 ደነነ፡ኀበ፡ምድር፡እንዘ፡ ይጽሕፍ፡=፦ ወሶበ፡ ሰምዑ፡ ዘንተ፡ ለኀዙ፡ይፃኡ፡ፅበ፡አ
ሐዱ፡ እምቀደሚ፡ እስከ፡ ደኃሪ፡፡ ወተረፈ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ባሕቲቱ፡ ወብእሲትሰ፡
10 ቆመት፡ውስጠ፡ኀቤሁ፡፡=፦ ወአንሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡አዕይንቲሁ፡ወነጸረ፡ኀቤሃ፡
11 ወይቤላ፡ኦብእሲት፡አይቴ፡ሀለው፡እለ፡ይኴንኑኪ፤=፦ አውሥአት፡ወትቤሎ፡ አልቦ፡
ዘአሬኢ፡ እግዚኦ፡፡ ወይቤላ ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወአነሂ፡ አልቦ፡ ዘእኴንነኪ፡ ሑሪ፡
12 እተዊ፡ ወእምዝ፡ደግሙ፡ኢተአብሲ፡፡=፦ ወካዕበ፡ነበቦሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤ፡
አነ፡ ውእቱ፡ ብርሃኑ፡ ለዓለም፡ ዘተለወኒ፡ ኢይሐውር፡ ውስተ፡ ጽልመት፡ ወይረክብ፡
13 ብርሃነ፡ሕይወት፡፡=፦ ወይቤልዎ፡ ፈሪሳውያን፡ ለሊከኑ፡ ላንተ፡ ትንእድ፡ ርእሰከ፡ ሊ
14 ኮነ፡ጽድቅ፡ስምዕከ፡፡=፦ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡እመኒ፡ለሊየ፡ስ
ምዕ፡ለርእስየ፡ጽድቅ፡ውእቱ፡ስምዕየ፡፡ እስመ፡ አአምር፡እምኀበ፡መጻእኩ፡ወኀበሂ፡
አሐውር፡ ወአንትሙሰ፡ ኢታአምሩ፡እምኀበ፡ መጻእኩ፡ወኀበሂ፡ አሐውር ፡=፦

CAP. VIII.

ET Jesus etiam profectus est *ad* Montem olivárum. Et diluculò iterum in- 1 2
travit templum, & congregati sunt omnes populi ad eum, & sedit docens eos.

De judicio mulieris adulteræ.

Et adduxerunt ad eum Scribæ, & Pharisæi mulierem ligatam, quæ apprehensa 3
fuit in adulterio, & statuerunt eam medio. Et dixerunt ei; Doctor, apprehen- 4
dimus hanc mulierem in adulterio: Et in lege nostra statuit Moses quòd lapi- 5
daretur, & tu quid dicis de illa? Et hunc sermonem dixerunt ei, tentantes eum, 6
ut invenirent accusationem contra eum: & Dominus Jesus inclinavit oculos
suos in terram scribens cum digitis suis. Et quum instarent multùm, interrogá- 7
runt eum iterum: & prospexit ad eos, & dixit iis; Qui non habuit peccatum ex
vobis olim, dejiciat eam cum lapide. Et secundò reclinavit ad terram, scri- 8
bens. Et quum audivissent hoc, cœperunt exire singillatim, unusquisque à primo 9
ad ultimum: & remansit Dominus Jesus solus, & mulier stetit intus apud eum.
Et levavit Dominus Jesus oculos suos, & aspexit ad eam, & dixit ei; Mulier, ubi 10
sunt judices tui? Respondit, & dixit ei; Nemo est quem conspicio, Domine: & 11
dixit ei Dominus Jesus, Et ego etiam nihil habeo quo judicem te, ito, vade, &
demuò ne pecce. Et iterum loquutus est iis Dominus Jesus, & dixit; Ego sum 12
Lux mundi: qui sequutus est me, non ibit in tenebras, sed inveniet lumen vitæ.
Et dixerunt ei Pharisæi; Num túmet tu laudas teipsum? non est verúm testimoni- 13
um tuum. Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Etiamsi egomet testis *sum* 14
mihimet, verum est testimonium meum, quia scio unde veni, & quò vadam: Vos
autem nescitis unde veni, & quò vadam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

نوزده   انجا که کفت چون فرزند آدمي را بر داريد انکه بدانيد که منم
12 * ديکر بار عيسي بديشان سخن اغاز کرد وهمي کفت . منم من روشنايي عالم . هر که در
13 پي من بيايد . در تاريکي نکردد . ليکن براي خود روشنايي † زندکاني را بيابد . * معترلان
14 کفتند . تو بر نفس خود کواهي مي دهي . و کواهي تو راست نباشد . * عيسي جواب داد
و بديشان کفت . اکر من بر نفس خود کواهي دهم کواهي من راستست . سبب انك مي
دانم که از کجا آمدم . و بکجا مي روم . وشما نمي دانيد . که از کجا آمديد . و بکجا
مي رويد . و نيز نمي دانيد که من از کجا آمدم . و بکجا مي روم .

XIX. Ubi dixit; Cùm Filium hominis extuleritis, tunc scietis quòd ego sum.

Iterùm Jesus cum illis sermonem 12
exorsus est, & dixit; Ego sum Lux
mundi: quicunque post me venerit in
tenebris non ambulabit, sed sibi lu-
men vitæ inveniet. Pharisæi dixe- 13
runt; Tu de teipso testimonium das,
& testimonium tuum verum non est.
Jesus responsum dedit, & illis di- 14
xit; Etiamsi ego de meipso testimoni-
um do, testimonium meum verum
est, propterea quòd scio unde veni,
& quò vado: vos autem nescitis,
unde venistis, & quò proficiscimi-
ni; atque etiam nescitis, unde ego
veni, & quò vado.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Vos secundùm carnem judicatis, ego non judico quenquam. Et si judico autem
15 16 Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ
ego, judicium meum verum est: quia solus non sum, sed ego, & mittens
ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγώ, καὶ ὁ πέμψας
me Pater. Et in lege verò vestra scriptum est; Quia duorum hominum
17 με πατήρ. Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται, Ὅτι δύο ἀνθρώπων
testimonium verum est. Ego sum testificans de meipso: & testatur
18 ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. Ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ
de me mittens me Pater. Dicebant ergò ei; Ubi est Pater tuus?
19 περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου;
Respondit Jesus; Neque me scitis, neque Patrem meum. Si me sciretis,
ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου. εἰ ἐμὲ ᾔδειτε,
& Patrem meum sciretis nimirùm. Hæc verba locutus est Jesus in
20 καὶ τὸν πατέρα μου ᾔδειτε ἄν. Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν
gazophylacio, docens in templo, & nemo apprehendit eum: quia necdum
τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν· ὅτι οὔπω
venerat hora ejus. Dixit ergò iterum eis Jesus; Ego vado: &
21 ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ
quæretis me, & in peccato vestro moriemini. Quò ego vado, vos non
ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε. ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ
potestis venire. Dicebant ergò Judæi; Numquid interficiet semetipsũ, quia di-
22 δύνασθε ἐλθεῖν. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέ-
cit; Quò ego vado, vos non potestis venire? Et dicebat eis; Vos de
γει, Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐκ 23
deorsùm estis, ego ex sursùm sum: vos de mundo hoc estis, ego non sum
τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ
de mundo hoc. Dixi ergò vobis; Quia moriemini in peccatis
ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Εἶπον οὖν ὑμῖν, Ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις 24
vestris. Si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccatis vestris.
ὑμῶν. ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν.
Dicebant ergò ei; Tu quis es? Et dixit illis Jesus; Principiũ quod & loquor
Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Σὺ τίς εἶ; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Τὴν ἀρχὴν ὅ,τι καὶ λαλῶ 25
vobis. Multa habeo de vobis loqui & judicare, sed mittens me verax est: &
ὑμῖν. Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν, ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστι· κἀ- 26
ego quæ audivi ab eo, hæc loquor in mundum. Non cognoverunt quia Pa-
γὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον. Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πα- 27
trem eis dicebat. Dixit ergò eis Jesus; Cùm exaltaveritis filium ho-
τέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀν- 28
minis, tunc cognoscetis quia ego sum, & à meipso facio nihil: sed sicut do-
θρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδί-
cuit me Pater meus, hæc loquor. Et mittens me, cum me est:
δαξέ με ὁ πατήρ μου, ταῦτα λαλῶ. Καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστιν· 29
non reliquit me solum Pater: quia ego placita ei facio semper.
οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατήρ· ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
[illegible]
28 [illegible]
[illegible]
29 [illegible]

Vos corporaliter judicatis, ego neminem ju- 15
dico. Veruntamen si judicavero, judiciũ me- 16
um verum est: quia non sum solus, sed ego &
Pater meus qui misit me. Sed & in lege ve- 17
stra scriptum est, testimonium duorum viro-
rum verum esse. Ego sum qui testificor de me- 18
ipso, & Pater meus qui misit me, testatur de
me. Dicunt ei; Ubi est tuus Pater? respon- 19
dit Jesus, & dixit eis; Neque me nôstis, ne-
que Patrem meum: si me nôssetis, & Patrem
meum nôssetis. Hæc verba locutus est in Ga- 20
zophylacio dum doceret in templo: & nemo
prehendit eum, nondum enim venerat hora
ejus. Dixit eis iterum Jesus; Ego vado, & 21
quæretis me, ac moriemini in peccatis ve-
stris: & quò vado, vos non potestis venire.
Dicunt Judæi; Num fortè interfecturus est se- 22
ipsum, qui dicat, Quò ego vado, vos non po-
testis venire? At dixit eis; Vos ex inferis 23
estis, & ego ex supernis: Vos estis
ex hoc mundo, ego non sum ex hoc mundo.
Dixi vobis, vos morituros esse in pec- 24
catis vestris: nisi enim credideritis me *eum*
esse, moriemini in peccatis vestris. Dicunt 25
Judæi; Tu quis es? Dixit eis Jesus; Etiamsi
cœperim loqui vobiscum, Multa *tamen* mihi 26
sunt contra vos dicenda & judicanda. Sed is
qui me misit, verax est: & ego quæ audivi
ab eo, hæc ipse loquor in mundo. Neque 27
noverunt eum de Patre ipsis verba facere.

Lectio feriæ IV. hebdomadis Candidatorum. 24.

Dixit eis iterum Jesus; Quum extuleritis 28
Filium hominis, tunc agnoscetis me *eum* es-
se, nihilque propriâ sponte facere: sed sicut
docuit me Pater meus, similiter ipse loquor.
Et qui me misit mecum est, neque me reli- 29
quit solum Pater meus, quoniam ego quod
gratum est ei, facio semper.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 16 * وشما كوشتمنديد • ومن كسي را داوري نمي كنم • *واكر داوري كنم حكم من راستست •
17 براي انك تنها نيستم الا من وپدرم انك مرا فرستاد • *و در ناموس شما نبشته شد • كه كواهي
18 دو شخص راستست • *منم من كه بر خود كواهي مي دهم • وپدرم كه مرا فرستاد بر من كواهي
19 دهد • *به عيسي كفتند پدرت كجاست • بما بنما جواب داد كه نه مرا شناختيد • ونه پدرم را
20 واكر پدرم را مي شناختيد • مرا نيز مي شناختيد • *اين را مي كفت† در خزانه
ايشان • وقتي كه در هيكل تعليم مي داد • وكسي اورا نكرفت براي انك هنوز هنكام اونرسيده
21 بود • *باز عيسي بديشان كفت • من بروم وشما مرا بجوييد • ودر كناه خود بميريد •
22 اما انجا كه من روم شما نتوانيد آمد • *يهوديان كفتند • مكر خودرا مي
23 كشد • كه كفت هر كجا كه من روم شما نتوانيد آمدن • *وباز بديشان كفت شما اززير
24 هستيد • ومن از بالا هستم • وشما ازين عالميد • ومن ازين عالم† نيستم • *وبشما كفتم • شما در كناه
خود بميريد • وباز مي كويم كه اكر ايمان نياوريد • بي شك در كناه خود بميريد •

Vos enim carnales estis: ego autem 15
quemquam non judico. Et si ju- 16
dico, judicium meum rectum est: eò
quòd solus non sum, sed ego &
Pater meus, qui me misit. In le- 17
ge autem vestra scriptum est, quòd
testimonium duorum hominum ve-
rum est. Ego sum qui de meipso testi- 18
monium do: & Pater meus, qui me
misit, de me testimonium dat. Ad 19
Jesum dixerunt; Pater tuus ubi est?
Nobis ostende. Responsum dedit; Ne
me quidem nôstis, neque Patrem me-
um: quòd si Patrem meum nôsse-
tis, me quoque nôssetis. Hæc dixit 20
in gazophylacio eorum, quo tempore
in templo doceret, & nemo eum pre-
hendit, eò quòd nondum tempus ejus
advenisset. Rursus Jesus illis di- 21
xit; Ego abibo, & vos me quæretis,
& in peccato vestro moriemini:
attamen quò ego vado, vos non po-
testis venire. Judæi dixerunt; 22
Nunquid se interficiet, quòd dixit,
Quocunque ego vado vos non po-
testis venire? Et rursus illis di- 23
xit; Vos infernè estis, & ego su-
pernè sum: vos ex hoc mundo estis,
& ego ex hoc mundo non sum. Vo- 24
bis itaque dixi; Vos in peccato
vestro moriemini: & rursus di-
co, quòd nisi fidem habueritis, in-
dubitatò in peccatis vestris mo-
riemini.

Versio VULGATA LATINA.

15
16 Vos secundùm carnem judicatis; ego non judico quenquam: Et si judico
ego, judicium meum verum est, quia solus non sum: sed ego, & qui mi-
17 sit me, Pater. Et in lege vestra scriptum est; Quia duorum hominum testi-
18 monium verum est. Ego sum, qui testimonium perhibeo de meipso: &
19 testimonium perhibet de me, qui misit me, Pater. Dicebant ergò ei; Ubi
est Pater tuus? Respondit Jesus; Neque me scitis, neque Patrem meum: si
20 me sciretis, forsitan & Patrem meum sciretis. Hæc verba locutus est Jesus
in gazophylacio, docens in templo: & nemo apprehendit eum, quia nec-
21 dum venerat hora ejus. Dixit ergò iterùm eis Jesus; Ego vado, & quæ-
retis me, & in peccato vestro moriemini. Quò ego vado, vos non potestis
22 venire. Dicebant ergò Judæi; Numquid interficiet semetipsum, quia dixit;
Quò ego vado, vos non potestis venire? Et dicebat eis; Vos de deorsùm 23
estis, ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc
mundo. Dixi ergò vobis, Quia moriemini in peccatis vestris: si enim non 24
credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro. Dicebant ergò ei; 25
Tu quis es? Dixit eis Jesus; Principium, qui & loquor vobis. Multa ha- 26
beo de vobis loqui, & judicare: sed qui me misit, verax est: & ego quæ
audivi ab eo, hæc loquor in mundo. Et non cognoverunt quia Patrem ejus 27
dicebat Deum. Dixit ergò eis Jesus; Cùm exaltaveritis Filium hominis, tunc 28
cognoscetis quia ego sum, & à meipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater,
hæc loquor: Et qui me misit, mecum est, & non reliquit me solum: quia 29
ego, quæ placita sunt ei, facio semper.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15
16 * انتم انما تدينون جسديا وانا لا ادين احدا * وان انا دنت فديني حق هو لاني لست وحدي
17
18 بل انا والاب الذي ارسلني * وقد كتب في ناموسكم ان شهادة رجلين حق هي * انا اشهد
19 لنفسي وابي الذي ارسلني يشهد لي * قالوا له اين هو ابوك * فاجابهم يسوع ما تعرفوني ولا
20 تعرفون ابي لو كنتم تعرفوني لعرفتم ابي ايضا * هذا الكلام قاله في الخزانة وهو يعلم في الهيكل
ولم يمسكه احد لان ساعته لم تكن جاءت * الفصل الحادي والعشرون *
21 ثم قال لهم يسوع ايضا انا امضي وتطلبوني فلا تجدوني وتموتون بخطاياكم * وحيث انا اذهب
22 لستم تقدرون على اتيانه * فقال اليهود هل يريد ان يقتل نفسه لقوله انكم لا تطيقون المجي
23 الى حيث اذهب * فقال لهم انتم من اسفل وانا فمن العلو * وانتم من هذا العالم وانا لست من
24 هذا العالم * قد اخبرتكم انكم تموتون بخطاياكم * ان لم تومنوا اني انا هو تموتون
25 بخطاياكم * فقالوا له من انت * فقال لهم يسوع اني وان كنت قد بدات بمخاطبتكم *
26 فان لي كثيرا اقوله واحكم عليكم * لكن الذي ارسلني حق هو * والذي سمعته
27
28 منه به اتكلم في العالم * فلم يكونوا يعرفوا انه عني بهذا القول الاب * قال لهم يسوع اذا رفعتم
ابن البشر حينيذ تعلمون اني انا هو واني لست افعل شيا من عندي لكن كما علمني ابي كذلك
29 اقول * ومن ارسلني هو معي * ولن يدعني الاب وحدي لاني افعل ما يرضيه كل حين *

Vos quidem judicatis corporaliter: ego 15
verò non judico quenquam. Et si ego 16
judicem, judicium meum verum est:
quia non sum solus, sed ego & Pater qui
misit me. Et verò scriptum est in lege 17
vestra, testimonium duorum hominum
verum esse. Ego testor mihi ipsi, & Pa- 18
ter meus qui misit me, testatur mihi.
Dixerunt ei; Ubi est pater tuus? Di- 19
xit eis Jesus; Non cognoscitis me, ne-
que cognoscitis patrem meum. Si cogno-
sceretis me, sanè cognosceretis patrem
meum etiam. Hunc sermonem locutus 20
est in ærario dum doceret in templo: &
non apprehendit eum quisquam, quia ho-
ra ejus nondum venerat.

Sectio vigesima prima.

Item dixit eis Jesus iterum; Ego vado, 21
& quæretis me, & non invenietis me,
& moriemini in peccatis vestris. Et
quò ego vado, non potestis venire. Di- 22
xerunt Judæi; Nunquid vult interfice-
re seipsum, cùm dicat, Vos non potestis
venire quò vado? Et dixit illis; Vos 23
infernè estis, & ego supernè: Et vos
estis de hoc mundo, & ego non sum de
hoc mundo. Jam significavi vobis vos 24
morituros in peccatis vestris. Nisi cre-
datis quòd ego sum, moriemini in pecca-
tis vestris. Dixerunt ei; Quis es tu? 25
Ait illis Jesus; Equidem licèt jam cœ-
perim alloqui vos; Tamen supersunt 26
mihi multa dicenda & judicanda ad-
versùm vos. Verùm qui misit me, ve-
rax est: & quod audivi ab eo, ipsum
loquor in mundo. Et non deprehende- 27
runt innuere eum hoc sermone Patrem.
Subdidit illis Jesus; Cùm exaltaveritis 28
Filium hominis, tunc cognoscetis quòd
ego sum, & quòd non ago rem ullam à me
ipso: sed quemadmodum docuit me Pater
meus, ita dico. Et qui me misit, est mecū, 29
& nullatenus relinquit me Pater solū,
quia facio quod placet ei omni tempore.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15
16 ወአንትሙሰ፡ሕገ፡ዘሥጋ፡ትኴንኑ፡ ወአንሰ፡ኢይኴንን፡ ወ፡ይመንዊ፡፡ ኮንንኩ፡ጽድቅ፡
17 ኵነኔየ፡እስመ፡ኢኮንኩ፡ባሕቲትየ፡አነ፡አላ፡ ዘፈነወኒ፡ አብ፡፡ ውስተ፡ኦሪትክሙ
18 ኒ፡ጽሑፍ፡ስምዐ፡ክልኤቱ፡ሰብእ፡እሙን፡ውእቱ፡፡ ወአነሂ፡ስምዕ፡ለርእስየ፡ወሰ
19 ማዕቲየ፡አብ፡ዘፈነወኒ፡፡ ወይቤልዎ፡ አይቴ፡ውእቱ፡ አቡከ፡፡ ወአውሥአ፡ እግ
ዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ወኢኪያየ፡ታአምሩ፡ ወኢአባየ፡ ሶቤሰ፡ ኪያየ፡ አእመርክ
20 ሙ፡ወእምአእመርክምዎ፡ ለአቡየኒ፡፡ ወዘንተ፡ነገረ፡ ተናገሮሙ፡ በኀበ፡ሙዳየ፡
ምጽዋት፡እንዘ፡ይሜህሮሙ፡በምኵራብ፡፡ወኢአኀዝዎ፡እስመ፡ኢበጽሐ፡ጊዜሁ፡፡
21 ወይቤሎሙ፡ካዕበ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡አንሰ፡አሐውር፡ወካዕበ፡ተኀሥሡኒ፡ወትመውቱ፡
22 በኀጢአትክሙ፡ወኀበ፡ አነ፡ አሐውር፡እንትሙ፡ኢትክሉ፡መጺአ፡፡ ወይቤሉ፡አይ
ሁድ፡ይቀትሉኑ፡ እንጋ፡ ርእሶ፡ ለሊሁ፡ዘይብለነ፡ኀበ፡አነ፡አሐውር፡ኢትክሉ፡መጺአ፡
23 አንትሙ፡፡ ወይቤሎሙ፡አንትሙሰ፡እምታሕቱ፡አንትሙ፡ወአንሰ፡እምላዕሉ፡አነ፡፡
24 አንትሙሰ፡እምዝንቱ፡ዓለም፡ወአንሰ፡ኢኮንኩ፡ እምዝንቱ፡ዓለም፡፡ ወአንሰ፡እ
ብለክሙ፡ትመውቱ፡በኀጢአትክሙ፡ ለእመ፡ ኢአመንክሙኒ፡ ከመ፡አነ፡ውእቱ፡ትመው
25 ቱ፡ በኀጢአትክሙ፡፡ ወይቤልዎ፡ መኑ፡ አንተ፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡
26 ቀዳሚ፡ ወነገርኩክሙ፡፡ ወብዙኅ፡ቢየ፡ ዘእብል፡ በእንቲአክሙ፡ ወእኴንን፡፡ ወ
27 ባሕቱ፡ ዘፈነወኒ፡ ጻድቅ፡ ውእቱ፡ ወአንሰ፡ ዘሰማዕኩ፡ በኀቤሁ፡እነግር፡ለዓለም፡፡
28 ወኢያእመሩ፡ ከመ፡ በእንተ፡ አብ፡ ይቤሎሙ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡
አመ፡ ተሰዐለ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ወይእተ፡ ኣሚረ፡ ሎሚሃ፡ ታአምሩ፡
ከመ፡ አነ፡ ውእቱ፡ ወኣኮ፡ ዘእምኀቤየ፡ ዘእነግር፡ በከመ፡ መሀረኒ፡አብ፡ከማሁ፡እነግ
29 ር፡ ወእብል፡፡ ወዘፈነወኒ፡ ሃሎ፡ ምስሌየ፡ ወኢይኀድገኒ፡ ባሕቲትየ፡፡ እስመ፡
አነ፡ ሥምረቶ፡ እገብር፡ ዘልፈ፡፡

Et vos more carnis judicatis, & ego non judico quenquam. *Si ego* judicavi, 15 16
verum *est* judicium meum: quia non fui solus ego, sed qui misit me Pater.
In lege vestra scriptum est, Testimonium duorum virorum verum est. Et ego 17
testis *sum* de me ipso, & testis meus *est* Pater qui misit me. Et dixerunt ei, Ubi 18
est pater tuus? & respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Neque me scitis, neque 19
patrem meum, si me sciretis, tunc sciretis patrem meum. Et hunc sermonem 20
loquutus est iis apud arcam eleemosynæ, docens eos in templo: & non pre-
henderunt eum, quoniam non venerat tempus ejus. Et dixit iis iterum Domi- 21
nus Jesus; Ego vado, & iterum quæretis me, & moriemini in peccatis vestris:
& quò ego vado, vos non potestis venire. Et dixerunt Judæi; Trucidabitne 22
igitur semetipsum, qui dixit nobis, Ubi ego vado, non potestis venire vos?
Et dixit iis; Vos ex inferis estis, & ego ex supernis sum: vos ex hoc mundo, & 23
ego non fui ex hoc mundo. Et ego dico vobis, Moriemini in peccatis vestris; 24
si non credideritis quòd ego sum, moriemini in peccatis vestris. Et dixe- 25
runt ei, Quis es? & dixit iis Dominus Jesus; Primus, & loquutus sum vobis. Et 26
multa habeo quæ loquar de vobis, & judicabo: veruntamen qui misit me ve-
rus est, & ego, quæ audivi apud eum loquar mundo. Et non cognoscebant 27
quòd de Patre dixisset iis. Et dixit iis Dominus Jesus, Quando exaltatus fuerit 28
Filius hominis, & istâ die, tunc cognoscetis quòd ego sum, & non quòd à me
est *id* quod loquor: prout docuit me Pater, sic loquor & dico. Et qui misit me 29
est mecum, & non relinquet me solum, quoniam ego voluntatem ejus
facio semper.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * یهودیان گفتند تو کیستی * عیسی گفت منم که از آغاز بشما گفتم و کردم
26 * و هنوز بشما گفتنی بسیار دارم که بگویم و حکم کنم * لیکن آنک مرا فرستاد راست است *
27 و من آنچ از و شنیدم در عالم می گویم * و نمی دانستند که برای پدر بدیشان
28 گفت * دگر باره عیسی بدیشان گفت * وقتی که فرزند آدمی را بلند † بر دارید * آنگه
بدانید که منم من * و از اختیار نفس خود چیزی نمی کنم * لیکن آنچنانک پدرم مرا
29 آموزانید * این چنین می گویم * و آنک مرا فرستاد با منست * و پدرم مرا تنها نگذاشت * برای
آنک آنچ رضاء اوست در هر وقتی آنرا کنم *

Judæi dixerunt; Tu quis es? Je- 25
sus dixit; Ego sum quem ab initio
vobis dixi, & feci. Et adhuc vo- 26
biscum sermonem multum habeo
quem loquar, & judicium faciam:
sed is, qui me misit, verax est, &
ego id quod ab eo audivi, in mundo
loquor. Et nesciebant quòd de Pa- 27
tre illis loqueretur. Rursus Jesus il- 28
lis dixit; Quo tempore Filium ho-
minis in altum extuleritis, tunc
scietis quòd ego ipse sum, & ex ele-
ctione animæ meæ nihil facio, sed
quemadmodum Pater meus me do-
cuit, sic loquor. Et is qui me mi- 29
sit, mecum est: & Pater meus me
solum non reliquit, quia id quod pla-
citum ejus est, omni tempore illud
facio.

ʼΕΥΑΓΓΕ΄ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ΄ ʼΙΩΑ΄ΝΝΗΝ.

Hæc illo loquente, multi crediderunt in eum. Dicebat ergò Je-
30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰη-
31 ſus ad *credentes* ei, Judæos; Si vos manſeritis in ſermone
σοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους, Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ
meo, verè diſcipuli mei eritis: Et cognoſcetis veritatem, & veri-
32 τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ· Καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλή-
tas *liberos faciet* vos. Reſponderunt ei; Semen Abrahæ ſumus, &
33 θεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ
nemini ſervivimus unquam: quomodò tu dicis, *Quòd* liberi eritis?
οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις, Ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε;
Reſpondit eis Jeſus; Amen, amen dico vobis; Quia omnis *faciens*
34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν
peccatum, ſervus eſt peccati. *At* ſervus non manet in domo
35 ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας. Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ
in æternum: filius manet in æternum. Si ergò filius vos libera-
36 εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθε-
verit, verè liberi eritis. Scio quia *ſemen* Abrahæ eſtis: ſed quæ-
37 ρώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζη-
ritis me interficere, quia ſermo meus non capit in vobis. Ego quod vi-
38 τεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. Ἐγὼ ὃ ἑώ-
di apud Patrem *meum*, loquor: & vos *igitur quod* vidiſtis apud Pa-
ρακα παρὰ τῷ πατρί μου, λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑωράκατε παρὰ τῷ πα-
trem veſtrum, facitis. Reſponderunt & dixerunt ei; Pater noſter Abraham
τρὶ ὑμῶν, ποιεῖτε. Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ 39
eſt. Dicit eis Jeſus; Si filii Abrahæ *eſſetis*, opera Abra-
ἐστι. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβρα-
hæ *faceretis utique*. Nunc autem quæritis me interficere, hominem qui veritatem
ὰμ ἐποιεῖτε ἄν. Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν 40
vobis locutus ſum, quã audivi à Deo: hoc Abraham non fecit. Vos
ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν. Ὑμεῖς 41
facitis opera patris veſtri. Dixerunt itaq; ei; Nos ex fornicatione non
ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπον οὖν αὐτῷ, Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ
ſumus *facti*: unum Patrem habemus, Deum. Dixit ergò eis Jeſus; Si
γεγεννήμεθα· ἕνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ 42
Deus Pater veſter eſſet, diligeretis utique me: ego enim ex Deo *proſeſſus ſum*, &
ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον, καὶ
veni: neque enim à meipſo veni, ſed ille me miſit. *Propter*
ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε. Διὰ 43
quid loquelam meam non cognoſcitis? Quia non poteſtis audire ſer-
τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λό-
monem meum.
γον τὸν ἐμόν.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 31 * ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܣܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ * ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܗܢܘܢ ܝܗܘܕܝܐ
32 ܕܗܝܡܢܘ ܒܗ ܐܢ ܐܢܬܘܢ ܬܩܘܘܢ ܒܡܠܬܝ ܫܪܝܪܐܝܬ ܬܠܡܝܕܝ ܐܢܬܘܢ * ܘܬܕܥܘܢ
33 ܫܪܪܐ ܘܗܘ ܫܪܪܐ ܢܚܪܪܟܘܢ * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܙܪܥܗ ܚܢܢ ܕܐܒܪܗܡ ܘܡܢܡ ܠܥܒܕܘܬܐ
34 ܠܐܢܫ ܠܐ ܫܥܒܕܢ ܚܢܢ ܐܝܟܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ ܕܒܢܝ ܚܐܪܐ ܬܗܘܘܢ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܡܝܢ
35 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܟܠ ܕܥܒܕ ܚܛܝܬܐ ܥܒܕܐ ܗܘ ܕܚܛܝܬܐ * ܘܥܒܕܐ ܠܐ
36 ܡܩܘܐ ܠܥܠܡ ܒܒܝܬܐ ܒܪܐ ܕܝܢ ܠܥܠܡ ܡܩܘܐ * ܐܢ ܗܘ ܗܟܝܠ ܕܒܪܐ ܢܚܪܪܟܘܢ
37 ܫܪܝܪܐܝܬ ܬܗܘܘܢ ܒܢܝ ܚܐܪܐ * ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܙܪܥܗ ܐܢܬܘܢ ܕܐܒܪܗܡ ܐܠܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ
38 ܠܡܩܛܠܢܝ ܡܛܠ ܕܡܠܬܝ ܠܐ ܫܘܝܢ ܐܢܬܘܢ * ܐܢܐ ܡܕܡ ܕܚܙܝܬ ܠܘܬ ܐܒܝ
39 ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܘܐܢܬܘܢ ܡܕܡ ܕܚܙܝܬܘܢ ܠܘܬ ܐܒܘܟܘܢ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ * ܥܢܘ
ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܒܘܢ ܕܝܠܢ ܐܒܪܗܡ ܗܘ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܠܘ ܒܢܘܗܝ ܗܘܝܬܘܢ
40 ܕܐܒܪܗܡ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܒܪܗܡ ܥܒܕܝܢ ܗܘܝܬܘܢ * ܗܫܐ ܕܝܢ ܗܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ
ܠܡܩܛܠܢܝ ܠܓܒܪܐ ܕܫܪܪܐ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ ܐܝܢܐ ܕܫܡܥܬ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܕܐ
41 ܐܒܪܗܡ ܠܐ ܥܒܕ * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܒܕܐ ܕܐܒܘܟܘܢ ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܚܢܢ
42 ܡܢ ܙܢܝܘܬܐ ܠܐ ܗܘܝܢ ܚܕ ܐܒܐ ܐܝܬ ܠܢ ܐܠܗܐ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܠܘ ܐܠܗܐ
ܗܘܐ ܐܒܘܟܘܢ ܡܚܒܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܝ ܐܢܐ ܓܝܪ ܡܢ ܐܠܗܐ ܢܦܩܬ ܘܐܬܝܬ ܘܠܐ ܗܘܐ
43 ܡܢ ܨܒܘܬ ܢܦܫܝ ܐܬܝܬ ܐܠܐ ܗܘ ܫܕܪܢܝ * ܡܛܠܢܐ ܡܡܠܠܝ ܠܐ ܡܫܬܘܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ
ܠܗ ܕܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܫܡܥ ܡܠܬܝ

Quumque hæc loqueretur, multi crediderunt 30
in eum. Dixit autem Jeſus Judæis illis qui 31
crediderunt in ipſum; Si vos permanſeritis
in ſermone meo, verè diſcipuli mei eſtis. Et 32
cognoſcetis veritatem, & ipſa veritas aſſe-
ret vos in libertatem. Dicunt ei; Semen ſu- 33
mus Abrahami, & nunquam ſervitutem cui-
quam ſervivimus: quomodo dicis, Eritis
liberi? Dixit eis Jeſus; Amen amen dico 34
vobis, Quiſquis committit peccatum, ſervus
eſt peccati. Servus autem non permanet in 35
ævum in domo: Filius verò in ævum per-
manet. Si ergò ipſe Filius aſſeruerit vos in 36
libertatem, verè eritis liberi. Scio vos eſſe 37
ſemen Abrahami, ſed quæritis me interfice-
re, propterea quòd ſermonis mei non ſitis
capaces. Ego id quod vidi apud Patrem me- 38
um, loquor: vos autem id quod vidiſtis apud
patrem veſtrum, agitis. Reſponderunt & 39
dicunt ei; Pater noſter Abraham eſt. In-
quit eis Jeſus; Si filii eſſetis Abraham,
opera Abraham faceretis. Nunc autem 40
ecce ſtudetis me interficere virum qui
rem veram locutus ſum vobiſcum, quam
audivi à Deo: hoc Abraham non fecit.
Vos autem facitis opera patris veſtri: di- 41
cunt ei; Nos ex ſcortatione non ſumus:
unus eſt nobis Pater, Deus. Dixit eis Je- 42
ſus; Si Deus eſſet Pater veſter, dilige-
retis me: ego enim à Deo proceſſi, & ve-
ni: neque verò ſponte meâ veni, ſed ille
miſit me. Quare ſermonem meum non 43
agnoſcitis? quia non poteſtis audire elo-
quium meum.

Verſio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 * چون عيسي اين سخنها را كفت • بسياران بدو ايمان آوردند •

بيست فرمودن عيسي به يهوديان كه از تخم ابليس هستيد

31 * وكفت عيسي بدان يهوديان كه بدو ايمان آوردند • كه اكر شما در سخن من
32 استوار باشيد • و درنك كنيد • بحقيقت † شاكردان من باشيد • * و راستي را بدانيد •
33 و راستي شما را آزاد كند • * بدو كفتند ما از تخم ابراهيم هستيم • و از قديم كسي† را
34 بندكي نكرديم • چكونه بما مي كويي • كه فرزندان ازاد شويد • * عيسي
بديشان كفت • راست راست بشما مي كويم • هر كه كناه كند • بندهٔ از كناهست •
35 36 * و بنده تا ابد† در خانه جاويد نماند • [اما پسر تا ابد ماند] * اكر چنانست كه پسر
37 شما را آزاد كند • بحقيقت فرزندان ازاد باشيد • * مي دانم كه تخم ابرهيم هستيد •
38 ليكن مي خواهيد كه مرا بكشيد • سبب انك بسخنهاء من ارزاني نيستيد • * من هر
چه پيش پدرم ديدم مي كويم • و شما انچه پيش پدر خود ديديد مي كنيد •

Cùm Jeſus hos ſermones locutus eſſet, multi in eum fidem habuerunt. 30

XX. Pronuntiat Jeſus Judæis, Ex ſemine Diaboli quidem eſtis.

Et dixit Jeſus illis Judæis, qui in eo fidem habuerant; Si vos in ſer- 31
mone meo firmi fueritis, & permanſeritis, verè diſcipuli mei eritis. Et 32
veritatem cognoſcetis, & veritas vos liberos faciet. Ei dixerunt; Nos 33
ex ſemine Abraham ſumus, & ab antiquo cuipiam ſervitium non feci-
mus: quomodo nobis dicis, Filii liberi eritis? Jeſus illis dixit; Verè, 34
verè vobis dico, Quicunque peccatum facit, ſervus peccati eſt. Servus 35
autem in æternum in domo non manet perpetuus, ſed filius in æternum
manet. Si ita eſt quòd Filius vos liberos faciat, in veritate filii libe- 36
ri eritis. Scio quòd ſemen Abraham eſtis: ſed quæritis ut me inter- 37
ficiatis, eâ de cauſa quòd verbis meis digni non eſtis. Ego quicquid 38
apud Patrem meum vidi, loquor: vos autem id quod apud patrem ve-
ſtrum vidiſtis, facitis.

Versio VULGATA LATINA.

30
31 Hæc illo loquente, multi crediderunt in eum. Dicebat ergò Jesus ad eos, qui cre-
diderunt ei, Judæos; Si vos manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eri-
32 tis: Et cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos. Responderunt ei; Se-
33 men Abrahæ sumus, & nemini servivimus unquam: quomodò tu dicis; Liberi
34 eritis? Respondit eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Quia omnis, qui facit pec-
35 catum, servus est peccati. Servus autem non manet in domo in æternum: filius
36 autem manet in æternum. Si ergò vos filius liberaverit, verè liberi eritis.
37 Scio quia filii Abrahæ estis: sed quæritis me interficere, quia sermo meus non
38 capit in vobis. Ego quod vidi apud Patrem meum, loquor: & vos quæ vidistis
apud patrem vestrum, facitis. Responderunt, & dixerunt ei; Pater noster Abra- 39
ham est. Dicit eis Jesus; Si filii Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. Nunc au- 40
tem quæritis me interficere, hominem, qui veritatem vobis locutus sum, quam au-
divi à Deo: hoc Abraham non fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt 41
itaque ei; Nos ex fornicatione non sumus nati: unum patrem habemus, Deum.
Dixit ergò eis Jesus; Si Deus pater vester esset, diligeretis utique me: ego 42
enim ex Deo processi, & veni: neque enim à meipso veni, sed ille me mi-
sit. Quarè loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire ser- 43
monem meum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30
31 * وبينما هو يتكلم بهذا آمن به كثيرون * فقال يسوع لاولائك اليهود الذين آمنوا به *
32
33 إن انتم ثبتم على قولي فانتم بالحقيقة تلاميذي * وتعرفون الحق والحق يعتقكم * قالوا
34 له نحن ذرية ابرهيم ولم يستعبدنا احد قط فكيف تقول انت انكم تعتقون * اجابهم
يسوع قائلا امين امين اقول لكم ان كل من يعمل الخطية فهو عبد للخطية *
35
36 والعبد ليس يثبت في البيت الى الابد والابن ثابت الى الابد * فان اعتقكم الابن
37 صرتم احرارا * قد علمت انكم ذرية ابرهيم لكنكم تطلبون قتلي * لان كلامي
38 ليس هو ثابت فيكم * انا اتكلم بما رأيت عند ابي وانتم تعملون ما
39 رأيتم عند ابيكم * اجابوه قائلين ان ابانا هو ابرهيم * قال لهم يسوع لو كنتم
40 بني ابرهيم لكنتم تعملون اعمال ابرهيم * لكنكم الآن تريدون قتلي وانا انسان
41 كلمتكم بالحق الذي سمعته من الله ولم يفعل ابرهيم هذا * انتم تعملون اعمال
42 ابيكم * فقالوا له اما نحن فلسنا مولودين من زناء وانما لنا اب واحد هو الله * قال
لهم يسوع لو كان الله اباكم لكنتم تحبوني لاني خرجت من الله وجئت * ولم آت من
43 عندي بل هو ارسلني * من اجل هذا لستم تفهمون قولي لانكم لستم تستطيعون
ان تسمعوا كلامي *

Et dum ipse loqueretur hæc, crediderunt 30
in eum multi. Dixit ergò Jesus illis Ju- 31
dæis, qui crediderunt in eum; Si vos fir-
mi fueritis in sermone meo, vos in rei
veritate discipuli mei estis: Et cogno- 32
scetis veritatem, & veritas libertate
vos donabit. Dixerunt ei; Nos soboles 33
sumus Abrahæ, & nemo in servi-
tutem nos redegit unquam: quomodo er-
gò dicis tu, Vos in libertatem vindica-
bimini? Respondit eis Jesus, dicens; 34
Amen amen dico vobis, quòd omnis qui
facit peccatum, est servus peccati: Et 35
servus non permanet in domo in æternum,
at filius permanet in æternum. Quòd si 36
libertate vos donaverit filius, eritis li-
beri. Jam novi vos esse sobolem Abra- 37
hæ, sed expostulatis necem meam, quia
sermo meus non est firmus in vobis. Ego 38
loquor quod vidi apud Patrem meum, &
vos facitis quod vidistis apud patrem
vestrum. Responderunt ei, dicentes; 39
Profectò pater noster est Abraham. Di-
xit eis Jesus; Si essetis filii Abra-
hæ, certè faceretis opera Abrahæ. Sed 40
vos nunc vultis occidere me, quum ho-
mo sim, qui locutus sum vobis veri-
tatem, quam audivi à Deo: & non
fecit Abraham hoc. Vos facitis ope- 41
ra patris vestri. Dixerunt ei; Nos
quidem non sumus nati ex fornicati-
one, verùm est nobis pater unus, qui
est Deus. Dixit eis Jesus; Si esset 42
Deus pater vester, certè diligeretis
me: quia exivi à Deo, & veni; ne-
que tamen veni à me ipso, sed ipse mi-
sit me. Idcircò non intelligitis sermo- 43
nem meum, quia non potestis audire elo-
quium meum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ወዘንተ ፡ ብሂሎ ፡ ብዙኃን ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ ቦቱ፡፡=፧
በእብርሃም ፡ ምንበብ፡፡=፧
31 ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለእለ፡ አምኑ፡ቦቱ፡አይሁድ፡እንትሙኒ፡ለእመ፡ነበር
32 ክሙ፡በቃልየ፡አማን፡አርድእየ፡ ትካውኑ፡ እንትሙ፡፡=፧ ወታአምርዋ፡ ለጽድቅ፡ ወ
33 ጽድቅኒ፡ታግዕዘክሙ፡=፧ ወአውሥኡ፡ ወይቤልዎ፡ ዘርአ፡ አብርሃም፡ንሕነ፡ወእም
34 አመ፡ኮነ፡ኢተቀነይነ፡ ወኢለመኑሂ፡ እፎ፡እንከ፡ትብለነ፡ትግዕዙ፡፡=፧ ወአውሥአ፡
እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ አሜን፡አሜን፡ እብለክሙ፡ ኵሉ፡ ዘገብረ፡ ለኃጢአ
35 ተ፡ገብሩ፡ ውእቱ፡ ለኃጢአት፡፡=፧ ወገብርሰ፡ ኢይነብር ፡ ውስተ፡ ቤት፡ ለዝሉፉ፡፡
36 ወወልድሰ ፡ ይነብር ፡ ለዓለም፡፡=፧ ወእመ፡ ከመ፡ ወልድ፡ አግዓዘክሙ፡ አማን፡አጋ
37 ዕዜያን፡እንትሙ፡፡=፧ አአምር፡ ከመ፡ዘርአ፡ አብርሃም፡አንትሙ፡፡ ወባሕቱ፡ተኃ
38 ሥሡ፡ ትቅትሉኒ፡ እስመ፡ ኢይነብር፡ ቃልየ፡ ኃቤክሙ፡=፧ እንሰ፡ ዘርኢኩ ፡ በኃበ፡
39 አብ፡እነግር፡ ወእንትሙኒ፡ ዘሰማዕክሙ፡ በኃበ፡ አብ፡ ግበሩ፡፡=፧ ወአውሥኡ፡ ወይ
ቤልዎ፡ ለነሰ፡ አብርሃም፡ አቡነ፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ሶበሰ፡ውሉደ፡አብር
40 ሃም፡ አንትሙ፡ ግብረ፡ አብረሃም፡ እምገበርክሙ፡፡=፧ ወይእዜሰ፡ ትፈቅዱ፡ትቅት
ሉኒ፡፡ ብእሴ፡ዘጽድቀ፡ይነግረክሙ፡ ዘሰማዕኩ፡ በኃበ፡እግዚአብሔር፡፡ አብርሃምሰ፡
41 ኢገብረ ፡ ከማሁ፡=፧ አንትሙሂ፡[ትገብሬ፡] ግብረ፡አቡክሙ፡፡ ወይቤሉ፡ንሕነሰ፡ኢ
42 ተወለድነ፡ እምዝሙት፡ አሐደ፡ አበ፡ ብነ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፧ ወይቤሎሙ፡ እግ
ዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ሶበሰ ፡ እግዚአብሔር ፡ አቡክሙ ፡ እምአፍቀርክሙኒ ፡ ኪያየ ፡
እስመ ፡ አነ ፡ እምኃበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወፃእኩ ፡ ወመጻእኩ ፡ ወአኮ ፡ ዘለሊየ ፡
43 ዘመጻእኩ ፡ ውእቱ ፡ ፈነወኒ፡፡=፧ ወእፎ ፡ እንከ ፡ ኢተአምኑ ፡ ቃልየ ፡ እስመ፡ ኢ
ትክሉ ፡ ሰሚዐ ፡ ነገረ ፡ ዚአየ፡=፧

Et hæc illo loquente, multi crediderunt. 30

De Abrahamo Lectio.

Et dixit Dominus Jesus credentibus in eo Judæis, Vos si manseritis in sermone 31
meo, verè discipuli mei eritis. Et cognoscetis veritatem, & veritas libera- 32
bit vos. Et responderunt, & dixerunt ei; Semen Abrahæ sumus, & ex quo factus 33
est *mundus*, non servivimus cuiquam: Quomodo igitur dicis nobis, Liberi eritis?
Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Amen, amen dico vobis; Quicunque 34
facit peccatum, servus est peccati. Et servus non manet in domo in perpetuum, 35
& filius manet in æternum. Et siquidem filius liberaverit vos, verè liberi estis. 36
Scio quòd semen Abrahæ estis, sed quæritis ut trucidetis me, quia non ma- 37
net sermo meus apud vos. Ego quod vidi apud Patrem, loquor; & vos quod 38
audivistis apud patrem, facite. Et responderunt; & dixerunt ei, Nobis Abra- 39
ham pater noster. Et dixit iis Dominus Jesus; Si filii Abrahæ essetis, opera
Abrahæ faceretis. Et nunc vultis trucidare [me, hominem qui veritatem lo- 40
quer vobis, quam audivi apud Deum: Abraham non fecit sic. Vos [facitis] 41
opera patris vestri: & dixerunt ei; Nos non nati sumus ex fornicatione,
unum patrem habemus, Deum. Et dixit iis Dominus Jesus; Si Deus pater 42
vester *esset*, diligeretis me, me *inquam*, quia ego à Deo profectus sum, & veni:
& non à me ipso fuit quòd veni, ipse misit me. Et quomodo igitur 43
non confitemini loquelam meam? Quia non potestis audire sermonem
meum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 * باز جواب دادند كه پدر† ما ابرهيم است * عيسي بديشان كفت اكر فرزند
40 ابرهيم مي بوديد * كردار ابرهيم مي كرديد * * وشما مي خواهيد† كه مرا بكشيد *
41 وبا شما راستي كفتم * انچ از خدا شنيدم اين را ابرهيم نكرد * * سبب انك شما كردارهاء
پدر شما مي كنيد * بعيسي كفتند ما حرامزادكان نيستيم * يكي پدر داريم *
42 خدا * * عيسي بديشان كفت اكر پدر شما خدا مي بود * مرا دوست مي داشتيد *
براي انك من از خدا رسيدم * نه از ارادت خود آمدم * ليكن اوست كه مرا فرستاد *
43 * وسخن مرا نمي پذيريد * ونمي شنويد *

Rursus responsum dederunt, Pater 39
quidem noster Abraham est. Jesus
illis dixit; Si filii Abraham esse-
tis, opus Abraham faceretis. Vos 40
autem quæritis ut me interficiatis,
cùm vobis veritatem dixerim,
quam à Deo audivi: hoc Abra-
ham non fecit. Propterea quòd 41
vos opera patris vestri facitis. Ad
Jesum dixerunt; Nos illicitè nati
non sumus, unum patrem habemus,
Deum. Jesus illis dixit; Si pa- 42
ter vester Deus esset, me amaretis,
eò quòd ego à Deo profectus sum:
non ex voluntate propria veni, sed
ipse est qui me misit. Sermonem 43
autem meum non accipitis, neque
auditis.

ʼΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ʼΙΩΑΝΝΗΝ.

Vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri vul-
44 Ὑμεῖς ἐκ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέ-
tis facere. Ille homicida erat ab initio, & in veritate non
λετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπʼ ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ
stetit: quia non est veritas in eo. Cùm loquitur mendacium, ex pro-
ἕστηκεν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰ-
priis loquitur: quia mendax est, & pater ejus. Ego autem *quia* veri-
45 δίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστί, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλή-
tatem dico, non creditis mihi. Quis ex vobis *arguit* me de peccato?
46 θειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας;
Si *autem* veritatem dico, *propter quid* vos non creditis mihi? *Existens* ex
47 εἰ δὲ ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι; Ὁ ὢν ἐκ τοῦ
Deo, verba Dei audit. *Propter hoc* vos non auditis, quia ex Deo
Θεοῦ, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει. Διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ
non estis. Responderunt ergò Judæi, & dixerunt ei; *Non pulchrè* dici-
48 οὐκ ἐστέ. Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ, Οὐ καλῶς λέγο-
mus nos, Quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes? Respondit Jesus;
49 μεν ἡμεῖς, Ὅτι Σαμαρείτης εἶ σύ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς,
Ego dæmonium non habeo: sed honorifico Patrem meum, & vos inhonoratis
Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω· ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ
me. Ego autem non quæro gloriam meā: est *quærens* & *judicans*. A-
50 με. Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. Ἀ-
51 men, amen dico vobis; Si quis sermonem meum servaverit, mortem non
μὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ
videbit in æternum. Dixerunt ergò *ei* Judæi; Nunc cognovimus
θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Νῦν ἐγνώκαμεν 52
quia dæmonium habes. Abraham mortuus est & Prophetæ: & tu dicis;
ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται· καὶ σὺ (†) λέγεις,
Si quis sermonem meum servaverit, non gustabit mortem in æternum?
Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ (α) γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα;
Non tu major es patre nostro Abraham, qui mortuus est? & Prophetæ
Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανε; καὶ οἱ προφῆται 53
mortui sunt. Quem teipsum *tu* facis; Respondit Jesus; Si ego glori-
ἀπέθανον. τίνα (β) σεαυτὸν σὺ ποιεῖς; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐὰν ἐγὼ δοξά- 54
fico meipsum, gloria mea nihil est: est Pater meus *glorificans* me, quem
ζω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν
vos dicitis quia Deus vester est. Et non cognovistis eum, ego autem no-
ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς (γ) ὑμῶν ἐστι. Καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶ- 55
vi eum. Et si dixero quia non scio eum, ero similis vobis, men-
δα αὐτόν. καὶ ἐὰν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος (δ) ὑμῶν, ψεύ-
dax: Sed scio eum, & sermonem ejus servo. Abraham pater ve-
στης· ἀλλʼ οἶδα αὐτόν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑ- 56
ster exultavit ut videret diem meum: & vidit, & gavisus est.
μῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη.
Dixerunt ergò Judæi ad eum; Quinquaginta annos nondū habes, & Abraham
Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν, Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ 57
vidisti?
ἑώρακας;

Hîc sequitur MS. A. (†) ·· γεις, Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, (α) γεύσηται (β) σεαυτὸν ποιεῖς; (γ) ἡμῶν (δ) ὑμῖν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

44 ܗܘ ܂ * ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܐܒܐ ܐܟܠܩܪܨܐ ܐܢܬܘܢ. ܘܪܓܝܓܬܗ ܕܐܒܘܟܘܢ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܥܒܕ.
ܡܢ ܒܪܫܝܬ ܩܛܘܠ ܐܢܫܐ ܗܘܐ. ܘܒܫܪܪܐ ܠܐ ܩܡ. ܡܛܠ ܕܫܪܪܐ ܠܝܬ ܒܗ. ܘܡܐ ܕܡܡܠܠ
45 ܕܓܠܘܬܐ. ܡܢ ܕܝܠܗ ܗܘ ܡܡܠܠ. ܡܛܠ ܕܕܓܠܐ ܗܘ ܐܦ ܐܒܘܗ. * ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܫܪܪܐ
46 ܡܡܠܠ ܐܢܐ. ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. * ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܡܟܣ ܠܝ ܥܠ ܚܛܝܬܐ.
47 ܘܐܢ ܫܪܪܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ. ܐܢܬܘܢ ܠܡܢܐ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. * ܡܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ
ܐܝܬܘܗܝ. ܡܠܐ ܕܐܠܗܐ ܫܡܥ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ
48 ܗܘܝܬܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ. * ܥܢܘ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܐ ܫܦܝܪ ܐܡܪܝܢ ܚܢܢ. ܕܫܡܪܝܐ
49 ܐܢܬ ܘܕܝܘܐ ܐܝܬ ܠܟ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܝ ܕܝܘܐ ܠܐ ܐܝܬ. ܐܠܐ ܠܐܒܝ ܡܝܩܪ ܐܢܐ.
50 ܘܐܢܬܘܢ ܡܨܥܪܝܢ ܠܝ. * ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܫܘܒܚܝ. ܐܝܬ ܗܘ ܕܒܥܐ ܘܕܐܢ. * ܐܡܝܢ
51
52 ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܕܢܛܪ ܡܠܬܝ. ܡܘܬܐ ܠܐ ܢܚܙܐ ܠܥܠܡ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ
ܝܗܘܕܝܐ. ܗܫܐ ܝܕܥܢ ܕܕܝܘܐ ܐܝܬ ܠܟ. ܐܒܪܗܡ ܡܝܬ ܘܢܒܝܐ. ܘܐܢܬ ܐܡܪ ܐܢܬ ܕܡܢ
53 ܕܢܛܪ ܡܠܬܝ. ܡܘܬܐ ܠܐ ܢܛܥܡ ܠܥܠܡ. * ܠܡܐ ܐܢܬ ܪܒ ܐܢܬ ܡܢ ܐܒܘܢ ܐܒܪܗܡ
54 ܕܡܝܬ ܘܡܢ ܢܒܝܐ ܕܡܝܬܘ. ܡܢܘ ܥܒܕ ܐܢܬ ܢܦܫܟ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܢ ܐܢܐ
ܡܫܒܚ ܐܢܐ ܢܦܫܝ. ܫܘܒܚܝ ܠܐ ܗܘܐ ܡܕܡ. ܐܝܬܘܗܝ ܐܒܝ ܕܡܫܒܚ ܠܝ. ܗܘ
55 ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܠܗܢ. ܗܘ * ܘܠܐ ܝܕܥܬܘܢ ܠܗ. ܐܢܐ ܕܝܢ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ. ܘܐܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܠܐ
ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ. ܗܘܐ ܐܢܐ ܠܝ ܟܕܒܐ ܐܟܘܬܟܘܢ. ܐܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ ܘܡܠܬܗ ܢܛܪ ܐܢܐ.
56 * ܐܒܪܗܡ ܐܒܘܟܘܢ. ܡܣܘܟܐ ܗܘܐ ܕܢܚܙܐ ܝܘܡܝ ܘܚܙܐ ܘܚܕܝ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܗܘܕܝܐ.
57 ܥܕܟܝܠ ܒܪ ܚܡܫܝܢ ܫܢܝܢ ܠܐ ܗܘܝܬ ܘܠܐܒܪܗܡ ܚܙܝܬ.

Vos ex patre diabolo estis, & cupidita- 44
tem patris vestri vultis exequi. Ejus qui
à principio est homicida, & veritati non
insistit, quia non est veritas in eo. Et
quotiescunque loquitur mendacium, de suo
ipse loquitur, quoniam mendax est, etiam
pater ipsius *mendacii*. Mihi autem qui ve- 45
ritatem loquor, non creditis mihi. Quis 46
ex vobis arguit me de peccato? quòd si
veritatem loquor, vos quare non creditis
mihi? Qui ex Deo est, verba Dei audit: 47
propterea vos non auditis, quia ex Deo
non estis. Responderunt Judæi, & dicunt 48
ei; Nonne benè dicimus te Samaritanum
esse, & dæmonium habere? Dixit eis Je- 49
sus; Dæmonium non habeo, sed Patrem
meum honoro, vos autem opprobrio me af-
ficitis. Ego verò non quæro gloriam me- 50
am: est qui quærat & judicet. Amen amen 51
dico vobis; Quicunque sermonem meum
custodierit, mortem non videbit in æter-
num. Dicunt ei Judæi; Nunc novimus 52
te dæmonium habere. Abraham mortuus est
& prophetæ, & tu dicis; Qui sermonem
meum custodierit, non gustabit mortem in
æternum? Num tu major es patre nostro 53
Abraham qui mortuus est, & prophetis, qui
mortui sunt? quem tu teipsum facis? Di- 54
xit eis Jesus; Si ego glorificarem meipsum,
gloria mea nihil esset. Pater meus est qui
me glorificat, ille de quo dicitis; Deus no-
ster est. Neque novistis eum: ego verò 55
novi eum: & si dixero me eum non nôs-
se, ero mendax sicut vos: sed novi eum,
& sermonem ejus servo. Abraham pater 56
vester cupidus fuit videndi diem meum;
viditque, & gavisus est. Dicunt ei Ju- 57
dæi; Nondum quinquaginta annos natus es;
& Abraham vidisti?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

44 * وشما ازپدري هستيد بهتان كوي كه ابليس است * و مي خواهيد كه آرزوي
پدر خود كنيد * انك از اغاز كشندۀ مردم بود * و براستي نبرخيزيد * براي انك درو راستي
نيست * وچون دروغ كويد * وظيفۀ اوست * كه مي كويد * براي انك دروغ است † او
45 وپدرش * * ومنم كه راستي مي كويم * ومرا باور نمي داريد * * كيست ازشما انك
46
47 كناه بر من تشوير دهد * و اكر راستي كويم * شما چرا باور نمي داريد * * هر كه ازخدا
48 باشد * سخن خدا بشنود * براي ان نمي شنويد كه ازخدا نيستيد * * يهوديان كفتند *
49 كه خوش كفتيم * كه سامري هستي * ودر درون تو ديو هست * * عيسي بديشان
كفت من ديوانه نيستم * ليكن پدرم را حرمت مي دارم * وشما مرا دشنام مي دهيد *
50 * من ستودني خود نمي خواهم * هست انك بخواهد * وحكم كند * * راست راست بشما
51
52 مي كويم * هر كه سخن مرا نكه دارد * تا ابد مرك را نبيند * * يهوديان كفتند *
اكنون دانستيم كه ديو داري * ابرهيم و پيغمبران مردند * وتو مي كويي هر كه سخن من

Vos autem ex patre estis calumni- 44
atore, qui Diabolus est, & vultis
desiderium patris vestri facere,
qui ab initio homicida fuit, &
in veritate non institit, eò quòd
in eo veritas non est: quando au-
tem mendacium loquitur, peculi-
are suum est quod loquitur, eò
quòd mendacium est ipse, & pa-
ter ejus. Et ego sum qui verita- 45
tem loquor, & mihi fidem non ha-
betis. Quis est è vobis qui pec- 46
cato me pudefacit? Et si verita-
tem dico, vos quare fidem non ha-
betis? Quicunque ex Deo est 47
sermonem Dei audit: propterea
non auditis quia ex Deo non estis.
Judæi dixerunt; Benè quidem di- 48
ximus, quòd Samaritanus es, &
intra te dæmonium est. Jesus il- 49
lis dixit; Ego dæmoniacus non
sum, sed Patri meo honorem ex-
hibeo, & vos me ignominiâ af-
ficitis. Ego laudem meam non 50
volo: est qui vult & judicat.
Verè, verè vobis dico; Quicun- 51
que sermonem meum servaverit, in
æternum mortem non videbit. Ju- 52
dæi dixerunt; Nunc cognovimus
quòd dæmonium habes: Abraham
& Prophetæ mortui sunt, & tu
dicis; Quicunque sermonem meum

Versio VULGATA LATINA.

44 Vos ex patre diabolo estis : & desideria patris vestri vultis facere : ille homicida
erat ab initio, & in veritate non stetit : quia non est veritas in eo : Cùm loqui-
45 tur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, & pater ejus. Ego autem
46 si veritatem dico, non creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de peccato ? Si
47 veritatem dico vobis, quarè non creditis mihi ? Qui ex Deo est, verba Dei au-
48 dit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Responderunt ergò Ju-
dæi, & dixerunt ei ; Nónne benè dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & dæmo-
49 nium habes ? Respondit Jesus ; Ego dæmonium non habeo : sed honorifico Pa-
50 trem meum, & vos inhonorâstis me. Ego autem non quæro gloriam meam : est
51 qui quærat, & judicet. Amen, amen dico vobis ; Si quis sermonem meum serva-
verit, mortem non videbit in æternum. Dixerunt ergò Judæi ; Nunc cognovimus 52
quia dæmonium habes. Abraham mortuus est, & Prophetæ : & tu dicis ; Si quis
sermonem meum servaverit, non gustabit mortem in æternum. Numquid tu ma- 53
jor es patre nostro Abraham, qui mortuus est ? & Prophetæ mortui sunt. Quem
te ipsum facis ? Respondit Jesus ; Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil 54
est : est Pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis quia Deus vester est, Et 55
non cognovistis eum : ego autem novi eum. Et si dixero quia non scio eum, ero
similis vobis, mendax. Sed scio eum, & sermonem ejus servo. Abraham pater 56
vester exultavit ut videret diem meum : vidit, & gavisus est. Dixerunt ergò 57
Judæi ad eum ; Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti ?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

44 * انتم من ابيكم ابليس وشهوات ابيكم تهوون ان تعملوا . ذاك الذي هو من البدء
قتال الناس * ولن يثبت على الحق لانه لا حق فيه . واذا تكلم بالكذب فانما يتكلم مما
45 46 هو له لانه كذوب وابو الكذب * فاما انا فاتكلم بالحق ولستم تومنون بي * من منكم
47 يوبخني علي خطية . فان كنت اقول الحق فلماذا لم تومنوا بي * من كان من الله فيسمع
48 كلام الله . ولذلك لستم تسمعون لانكم لستم من الله * اجابه اليهود قايلين السنا نحسن
49 اذ نقول انك سامري وبك جنون * اجابهم يسوع قايلا اما انا فليس بي جنون ولكنني
50 اكرم ابي وانتم تهينونني * وانا فلست اطلب تمجيدي فان الذي يطلب ويدين
51 52 موجود * امين امين اقول لكم ان من يحفظ قولي لا يري الموت الي الابد * فقال له اليهود
الان علمنا ان بك جنونا . قد مات ابرهيم والانبياء ايضا افانت تقول ان من يحفظ قولي
53 لا يذوق الموت الي الابد * هل انت اعظم من ابينا ابرهيم الذي مات ومن الانبياء
54 الذين ماتوا . من تجعل نفسك * اجاب يسوع قايلا ان كنت انا امجد نفسي فليس مجدي
55 شيا . ابي الذي يمجدني الذي تقولون انه الهنا * ولم تعرفوه وانا اعرفه . وان قلت اني لا
56 اعرفه صرت كذابا مثلكم . لكنني عارف به وحافظ لقوله * ابرهيم ابوكم اشتهي ان يري
57 يومي فراي وفرح * فقال له اليهود لم يات لك بعد خمسون سنة افقد رايت ابرهيم *

Vos estis ex patre vestro diabolo, & de- 44
sideria patris vestri percupitis facere,
ejus qui est ab initio mactator homi-
num, & haudquaquam persistit in veri-
tate, quia non est in eo veritas: & quan-
do loquitur mendacium, sanè loquitur
quod suum est : quia mendax est, &
pater mendacii. At verò ego loquor ve- 45
ritatem, & non creditis mihi. Quis ex 46
vobis arguet me de peccato ? Si dico
veritatem, quare non creditis mihi ?
Qui est ex Deo, audit verba Dei : & 47
propterea non auditis, quia non estis ex
Deo. Responderunt ei Judæi, dicentes ; 48
Nónne ad rem loquimur quum dicimus
te Samaritanum esse, & inesse in te dæ-
monium ? Respondit eis Jesus, dicens ; 49
Equidem non habeo dæmonium, sed ho-
norifico Patrem meum, & vos me con-
temnitis. Et ego non quæro glorificatio- 50
nem meam : nam qui quærit & judicat,
adest. Amen, amen dico vobis, quòd 51
quisquis observat sermonem meum, non
videbit mortem in æternum. Dixerunt 52
ei Judæi ; Nunc novimus inesse in te
dæmonium. Jam mortuus est Abraham,
& prophetæ quoque : & tu dicis, Quis-
quis observat sermonem meum, non gu-
stabit mortem in æternum. Numquid tu 53
major es patre nostro Abrahamo qui mor-
tuus est, & prophetis qui mortui sunt ?
Quem facis te ipsum ? Respondit Jesus, 54
dicens, Si ego glorificarem meipsum,
non esset gloria mea quicquam. Pater
meus est qui glorificat me, quem dicitis,
Deum nostrum esse. Et tamen non cog- 55
noscitis eum : ego autem novi eum, &
si dixero me non nôsse eum fiam mendax,
sicut vos : sed gnarus sum ipsius, &
observator sermonis ejus. Abraham pater 56
vester exoptavit videre diem meum: vi-
ditq; et gavisus est. Dixerunt ei Judæi ; 57
Non advenerunt tibi adhuc quinquaginta anni, & jam vidisti Abrahamum ?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

44 ለንትሙሰ:እምአቡሁ:ለሰይጣን:አንትሙ: ወፈትወቶ:ለአቡክሙ:ትፈቅዱ:ትግበሩ::
እስመ:ውእቱ: ቀታሊ: ነፍስ: ሰብእ: ውእቱ: እምትካቱ: ወኢይቀውም:በጽድቅ:እስ
45 መ:አልቦ:ጽድቅ:በኀቤሁ:ወሶበሂ:ይነብብ:ሐሰተ:እምዚኣሁ:ይነግር:እስመ:ሐሳዊ:ው
46 እቱ:ወአቡሁኒ::=፦ ወአንሰ:እስመ:ጽድቀ:እነግረክሙ:ወኢትአምኑኒ::=፦ መኑ:እ
ምኔክሙ:ዘይዘልፈኒ:በእንተ:ኃጢአት:: ወእመሰ:አነ:ጽድቀ: እነግር:ለምንት:ኢተ
47 አምኑኒ:=፦ ዘሰ : እም : እግዚአብሔር : ውእቱ : ቃለ : እግዚአብሔር : ይሰ
ምዕ:: ወበእንተ : ዝንቱ : ለንትሙሰ : ኢትሰምዑኒ : እስመ : ኢኮንክሙ : እ
48 ም: እግዚአብሔር ::=፦ ወተሰጥውዎ:አይሁድ: ወይቤልዎ : አኮኑ : አማን : ሠና
49 ይ:ንቤለከ:ከመ:ሰምራዊ: አንተ:ወጋኔን: ብከ::=፦ ወአውሥአ:እግዚእ:ኢየሱስ:
ወይቤሎሙ: አንሰ: ጋኔን: አልብየ: ወዓዲ: አከብር:አባየ:: ወአንትሙሰ:ተስተሐቅሩ
50 ኒ::=፦ አንሰ : ኢየኀሥሥ : ተድላ : ርእስየ : ሃሎ : ዘየኀሥሥ: ወይኬንን::=፦
51 አማን: አማን: እብለክሙ:ዘዓቀበ:ቃልየ:ኢይሬኢ:ለሞት:ለዓለም::=፦ ወይቤ
52 ልዎ: አይሁድ : ይእዜ : አእመርናከ : ከመ:ጋኔን: ብከ:: አብርሃም: ጥቀ: ሞተ:
ወነቢያትኒ:ሞቱ:: አንተሰ: ትብል: ዘዓቀበ:ቃልየ: ኢይጥዕሞ:ለሞት: ለዓለም::=፦
53 ለንተኑ : ተዓቢ : እምአብርሃም: አቡነ: ዘሞተ : ወነቢያትሂ: ሞቱ:: መኑ: ትሬሲ:
54 ርእሰከ::=፦ ወአውሥአ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወይቤሎሙ : እመሰ: ሰብሕ
ኩ : ርእስየ : ኢይበቍዓኒ : ስብሐትየ : ወኢምንትኒ:: ሃሎ : አቡየ : ዘይሴብሐኒ :
55 ዘአንትሙ:ትብልዎ:አምላክነ: ውእቱ:=፦ ወኢተአምርዎ : ወአንሰ: አአምሮ:ወእ
መሰ : እቤ : ኢያአምሮ: እከውን: ከማክሙ: ሐሳዌ:: አንሰ: አአምሮሂ: ወቃሎሂ :
56 አዓቅብ::=፦ አብርሃም : አቡክሙ : ተመነየ: ተነበየ : ተፈሥሐ : ከመ : ይርአይ:
57 ዕለትየ : ወርእዮሂ : ወተፈሥሐ::=፦ ወይቤልዎ : አይሁድ: ኃምሳ : ዓመተ : አል
ብከ : ወአብርሃምሃ : ርኢከ::=፦

Vos ex patre satanâ estis , & desideria patris vestri vultis facere , quia ille ani- 44
mæcida hominis fuit à principio : & non persistit in veritate , quia non est veri-
tas apud eum :& quum loquitur mendacium,de suo loquitur, quia mendax est & 45
pater ejus. Et ego quia veritatem loquor vobis,etiã non creditis mihi. Quis ex 46
vobis *est* qui arguit me de peccato? & si ego veritatem loquor,quare non creditis
mihi ? Qui ex Deo est,vocem Dei audit: & propterea vos non auditis me, quia 47
non fuistis ex Deo. Et responderunt ei Judæi & dixerunt ei;Nónne verè benè di- 48
cimus tibi, quòd Samaritanus es, & dæmonem habes ? Et respondit Dominus 49
Jesus,& dixit eis; Ego dæmonem non habeo,& adhuc honoro patrem meum &
vos contemnitis me. Ego non quæro complacentiam mei ipsius : est qui quæret 50
& judicabit. Amen,amen dico vobis,Qui servavit sermonem meum,non videbit 51
mortem in æternum. Et dixerunt ei Judæi ; Nunc igitur cognovimus te , quòd 52
dæmonem habes : Abraham certè mortuus est , & prophetæ mortui sunt , &
tu dicis ; Qui servavit sermonem meum non gustabit mortem in æternum. Tú- 53
ne major es quàm Abraham pater noster qui mortuus est ? & prophetæ etiam
mortui sunt: quem facis teipsum ? Et respondit Dominus Jesus,& dixit iis; Si 54
egomet glorificavi me ipsum, non proderit mihi gloria mea quicquam : est pa-
ter meus qui glorificat me, de quo vos dicitis, Deus noster est. Et nescitis eum, 55
& ego scio eum : & si dixero, Nescio eum, ero sicut vos,mendax : ego scio eum,
& sermonem ejus servo. Abraham pater vester desideravit , prophetavit , 56
gavisus est ut videret diem meum : & vidit eum, & gavisus est. Et dixerunt 57
ei Judæi, Quinquaginta annos non habes,& Abraham vidisti ?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

53 نكه دارد . تا ابد مرك را نچشد . * مكر تو از پدر ما ابرهيم بزركتري . كه مرد . و از پيغمبران
54 كه مردند نفس خودرا چه مي سازي . * عيسي بديشان كفت كه اكر من نفس
خودرا ستوده دارم . ستودني من چيزي نباشد . هست پدرم كه مرا ستوده مي دارد . انك
55 مي كوييد . خداي ما اوست . * و اورا نمي شناسيد ومن اورا مي شناسم . واكر بكويم
اورا نمي شناسم . دروغ كو باشم . همچون شما اما اورا مي شناسم . وسخنش را نكه مي دارم .
56 57 * ابرهيم پدر شما سخت مشتاق بود . كه روز مرا ببيند . ديد وشاد شد . * يهوديان † بدو
كفتند . هنوز پنجاه سال نداري . وابرهيم را ديدي .

servaverit, in æternum mortem non
gustabit. Nunquid tu patre nostro 53
Abraham major es, qui mortuus
est ? et Prophetis, qui mortui sunt ?
Teipsum quid facis ? Jesus illis 54
dixit ; Quòd si ego memetipsum
laude affecero, laus mea nihil erit :
est Pater meus, qui me laude afficit,
de quo dicitis, Deus noster est. Et 55
eum non nôstis, ego autem eum novi :
et si dicerem, Eum non novi, men-
dax essem, quemadmodum vos : sed
eum novi, et sermonem ejus servo.
Abraham pater vester valde cupidus 56
erat, ut diem meum videret : et vi-
dens gavisus est. Judæi illi dixe- 57
runt ; Nondum quinquaginta annos
habes, et Abrahami vidisti ?

Dixit eis Jesus; Amen, amen dico vobis, *prius* Abraham *fieri*, ego sum.
58 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγώ εἰμι.
Tulerunt ergò lapides, ut jacerent in eum. Jesus autē abscondit se, & exivit de
59 Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν. Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ
templo, *transiens per medium eorum, & præteriit sic.*
τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ παρῆγεν (ε) οὕτω.

CAP. IX. θ'.

1 Et præteriens, vidit hominem cæcum *ex* nativitate. Et interrogaverunt eum
2 ΚΑὶ παράγων, εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν Ι'
discipuli ejus, *dicentes*; Rabbi, quis peccavit, hic aut parentes ejus, ut
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Ῥαββί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα
cæcus nasceretur? Respondit Jesus; Neque hic peccavit, neque parentes
3 τυφλὸς (α) γεννηθῇ; Ἀπεκρίθη (β) ὁ Ἰησοῦς, Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς
ejus: sed ut manifestentur opera Dei in illo. Me oportet operari
4 αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι
opera *mittentis* me, donec dies est. Venit nox, quando nemo potest
τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με, ἕως ἡμέρα ἐστίν. ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται
5 operari. Quamdiu in mundo sum, lux sum mundi. Hæc *dicens*, expuit
6 ἐργάζεσθαι. Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. Ταῦτα εἰπών, ἔπτυσε
humi, & fecit lutum ex sputo, & linivit lutum super ocu-
χαμαί, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε (γ) τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλ-
los *cæci*: Et dixit ei; Vade, lava in *natatoriam* Si-
7 μοὺς τοῦ τυφλοῦ· Καὶ εἶπεν αὐτῷ, (δ) Ὕπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σι-
loam, (quod interpretatur, Missus.) Abiit ergò & lavit, & venit videns.
λωάμ, (ὃ ἑρμηνεύεται, ἀπεσταλμένος.) ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων.
Itaque vicini & *spectantes* eum priùs quia *cæcus* erat, dicebant;
Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον (ε) ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον, 8
Nónne hic est *sedens* & *mendicans*? Alii dicebant; Quia hic est:
Οὐχ' οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; Ἄλλοι ἔλεγον, Ὅτι οὗτός ἐστιν· 9
Alii autem, *Quòd* similis ei est: Ille dicebat; Quia ego sum. Dice-
ἄλλοι δέ, Ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν· ἐκεῖνος (ζ) ἔλεγεν, Ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἔλε- 10
bant ergò ei; Quomodò aperti sunt tibi oculi? Respondit *ille &*
γον οὖν αὐτῷ, Πῶς ἀνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ 11
ait; Homo *dictus* Jesus, lutum fecit, & unxit meos ocu-
εἶπεν, Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλ-
los, & dixit mihi; Vade ad *natatoriam Siloam*, & lava. *Abiens*
μούς, καὶ εἶπέ μοι, Ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, καὶ νίψαι. ἀπελθὼν
autem & lotus vidi. Dixerunt *ergò* ei; Ubi est ille? Ait;
δὲ καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. (η) Εἶπον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει, 12
Nescio. Adducunt eum ad Pharisæos, *illum nuper cæcum.* Erat autem
Οὐκ οἶδα. Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τόν ποτε τυφλόν. Ἦν δὲ 13
Sabbatum, quando lutum fecit Jesus, & aperuit ejus oculos. 14
Σάββατον, ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς.
Iterùm ergò interrogabāt eum *&* Pharisæi quomodò vidisset. *At* dixit eis;
Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν (θ) αὐτοῖς, 15
Lutum imposuit super oculos *meos*, & lavi, & video.
Πηλὸν ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω.

MS. A. (ε) οὕτως. ΚΕΦ. θ'. MS. A. (α) γεννηθῇ; (β) Ἰησοῦς, (γ) αὐτοῦ τὸν πηλὸν (δ) Ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ,* καὶ νίψαι, ὃ ἑρμηνεύεται (ε) ὅτι προσαίτης ἦν, (ζ) δὲ ἔλεγεν, (η) Εἶπον αὐτῷ, (θ) καὶ αὐτοῖς, Πηλόν μου ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

58 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܥܕܠܐ ܢܗܘܐ ܐܒܪܗܡ ܐܢܐ ܐܝܬܝ.
59 * ܘܫܩܠܘ ܟܐܦܐ ܕܢܪܓܡܘܢܝܗܝ. ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܛܫܝ ܘܢܦܩ ܡܢ ܗܝܟܠܐ. ܘܥܒܪ ܒܡܨܥܬܗܘܢ
ܘܐܙܠ. * ܕܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܫܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܟܗ * ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *
1 * ܘܟܕ ܥܒܪ. ܚܙܐ ܓܒܪܐ ܣܡܝܐ ܕܡܢ ܟܪܣ ܐܡܗ. * ܘܫܐܠܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ.
2 ܪܒܢ ܡܢܘ ܚܛܐ. ܗܢܐ ܐܘ ܐܒܗܘܗܝ. ܕܟܕ ܣܡܐ ܢܬܝܠܕ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܗܘ ܚܛܐ ܘܠܐ
3 ܐܒܗܘܗܝ. ܐܠܐ ܕܢܬܚܙܘܢ ܒܗ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. * ܠܝ ܘܠܐ ܠܡܥܒܕ ܥܒܕܘܗܝ ܕܡܢ ܕܫܕܪܢܝ
4 ܥܕ ܐܝܡܡܐ ܗܘ. ܐܬܐ ܠܠܝܐ ܕܐܢܫ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܦܠܚ. * ܟܡܐ ܕܒܥܠܡܐ ܐܢܐ ܢܘܗܪܗ
5 ܐܢܐ ܕܥܠܡܐ. * ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ. ܪܩ ܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܓܒܠ ܛܝܢܐ ܡܢ ܪܘܩܗ. ܘܛܫ ܥܠ
6 ܥܝܢܘܗܝ ܕܗܘ ܣܡܝܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗ. ܙܠ ܐܫܝܓ ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܫܝܠܘܚܐ. ܘܐܙܠ
7 ܐܫܝܓ ܘܐܬܐ ܟܕ ܚܙܐ. * ܫܒܒܘܗܝ ܕܝܢ ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܢ ܩܕܝܡ ܕܡܚܕܪ
8 ܗܘܐ. ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܘ ܕܝܬܒ ܗܘܐ ܘܡܚܕܪ. * ܐܝܬ ܗܘܘ ܕܐܡܪܝܢ ܕܗܘܝܘ.
9 * ܘܐܝܬ ܕܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐ. ܐܠܐ ܕܡܐ ܗܘ ܠܗ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ.
10 ܐܝܟܢܐ ܐܬܦܬܚܝ ܥܝܢܝܟ. * ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܓܒܪܐ ܕܫܡܗ ܝܫܘܥ. ܛܝܢܐ ܓܒܠ
11 ܘܛܫ ܠܝ ܥܠ ܥܝܢܝ. ܘܐܡܪ ܠܝ. ܙܠ ܐܫܝܓ ܒܡܝܐ ܕܫܝܠܘܚܐ. ܘܐܙܠܬ ܐܫܝܓܬ ܘܐܬܚܙܝ
12 ܠܝ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܝܟܘ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ. * ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܗܘ ܕܡܢ ܩܕܝܡ
13 ܣܡܝܐ ܗܘܐ ܠܘܬ ܦܪܝܫܐ. * ܫܒܬܐ ܗܘܬ ܕܝܢ ܟܕ ܓܒܠ ܝܫܘܥ ܛܝܢܐ ܘܦܬܚ
14 ܠܗ ܥܝܢܘܗܝ. * ܘܬܘܒ ܫܐܠܘܗܝ ܦܪܝܫܐ. ܐܝܟܢܐ ܐܬܚܙܝ ܠܟ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ
15 ܠܗܘܢ. ܛܝܢܐ ܣܡ ܠܝ ܥܠ ܥܝܢܝ. ܘܐܫܝܓܬ ܘܐܬܚܙܝ ܠܝ.

Inquit eis Jesus; Amen, amen dico vobis, 58
antequàm fieret Abraham, ego sum. Et 59
sustulerunt lapides ut obruerent eum: Jesus verò abdidit sese, & exivit è templo, transiítque per medium eorum, & abiit.

Matutinis dominicæ sextæ jejunii. 25.

CAP. IX.

QUumque præteriret, vidit hominem cæ- 1
cum ab utero matris suæ. Et interrogave- 2
runt eum discipuli ejus, dicentes; Magister noster, quis peccavit, hic, an parentes ejus,
ut cæcus nasceretur? Dixit eis Jesus; Neque 3
ipse peccavit, neque parentes ejus: sed ut
spectentur in eo opera Dei. Oportet me 4
operari opera ejus, qui misit me, dum dies est: venit nox quum nemo potest operari.
Quamdiu in mundo fuero, Lux sum mundi. 5
Quumque hæc dixisset, conspuit in terram, 6
& compegit lutum ex sputo, & illevit oculis illius cæci. Dixítque ei; Vade, lava in 7
baptisterio Silohe. Abiit itaque, lavit, &
venit videns. Vicini autem ejus, & ii à 8
quibus visus fuerat olim mendicare, dicebant; Nónne hic est qui sedebat & mendicabat? Erant qui dicerent, Ipse est: Et 9
erant qui dicerent; Non, sed quispiam perquam ei similis. Ipse verò dicebat; Ego
sum. Dicunt ei; Quomodò aperti sunt 10
oculi tui? Respondit, & dixit eis; Vir 11
nomine Jesus, fecit lutum, & illevit oculis meis, ac dixit mihi; Vade, lava in aquis Silohe. Abii itaque, lavi, & visum recepi.
Dicunt ei; Ubi est? ait illis; Nescio. 12
Et 13
adduxerunt eum qui priùs cæcus fuerat, ad
Pharisæos. Erat autem sabbathum, quum 14
fecit lutum Jesus, & aperuit ei oculos ipsius.
Rursus autem interrogârunt eum Pharisæi; 15
Quomodò visum recepisti? Ille verò dixit eis; Lutum imposuit oculis meis, & lavi, & recepi visum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

58 * عيسي بديشان كفت • راست راست بشما مي كويم * كه هنوز ابرهيم † نشك بود كه
59 من بودم * سنكها بر داشتند تا بر وي اندازند • به پنهاني از هيكل بدر آمد • ودر ميان ايشان
كذشت ورفت * بيست يك بينا كردن مسيح كور مادر زادرا
1 2 * ومسيح در كذار بود ديد مردي كه از شكم مادر نابينا زاده بود * شاكردان او پرسيدند •
3 وبدو كفتند • بزرك ما چه كناه كرد اين • يا مادر وپدرش كه از مادر نابينا زاييد • * عيسي
بديشان كفت • نه او كنه كرد • ونه مادر وپدرش • الاكه كردارها خدا درو نموده شوند •
4 * واجب است بر من كه كردار انك مرا فرستاد • بكنم چندانك روزست • براي انك چون شب
5 6 بيايد كسي كار نتواند كردن • * چندانك در عالم هستم • روشنايي عالم منم • * چون اين
7 را كفت • اب دهن بر زمين انداخت • وخاك را كل كرد • از خيو خود • وبر چشم نابينا ماليد • * وبدو
8 كفت برو در چشمهٔ شيلوحا • وروي خود بشوي • برفت وخودرا شست • وبينا شد • * چون
همسايكانش وانان كه قديم † اورا ديك بودند كه چشم نداشت وبينا شد است • عجب ماندند •

Jesus illis dixit; Verè, verè vobis 58
dico, quòd nondum Abraham factus erat, cùm ego eram. Tunc *lapides* 59
sustulerunt, ut in eum jacerent: occultò itaque *è* templo *egressus est, & per medium eorum transivit et abiit.*

XXI. Videntem reddit Christus cæcum à matre natum.

CAP. IX.

ET Christus in transitu erat, & 1
vidit hominem quendam, qui à ventre matris cæcus natus erat. Disci- 2
puli itaque ejus interrogârunt, & ei dixerunt; Magister noster, quid peccatum fecit hic, aut mater & pater ejus, ut à matre cæcus nasceretur?
Jesus illis dixit; Neque ipse pec- 3
catum fecit, neque mater & pater ejus: sed ut opera Dei in eo osten-
dantur. Incumbit mihi ut opus ejus, 4
qui me misit, faciam, quamdiu dies est: propterea quòd cùm nox venerit, nemo opus poterit facere. Quam- 5
diu in mundo sum, Lux mundi ego
sum. Cùm hoc dixisset, salivam in 6
terram conjecit, & humum lutum fecit è sputo suo, & oculis cæci inunxit. Et ei dixit; Abi in fontem 7
Siloe, & faciem tuam lava: abiens itaque seipsum lavit, & videns
factus est. Cùm vicini ejus, & illi 8
qui olim eum viderant, quòd oculos non habuisset, & jam videns factus esset, admirabundi hærerent:

Versio VULGATA LATINA.

58 Dixit eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Antequàm Abraham fieret ego sum.
59 Tulerunt ergò lapides, ut jacerent in eum: Jesus autem abscondit se, & exivit de templo.

CAP. IX.

1 ET præteriens Jesus vidit hominem cæcum à nativitate: Et interrogaverunt eum
2 discipuli ejus; Rabbi, quis peccavit, hic, aut parentes ejus, ut cæcus nascere-
3 tur? Respondit Jesus; Neque hic peccavit, neque parentes ejus: sed ut mani-
4 festentur opera Dei in illo. Me oportet operari opera ejus, qui misit me, donec
5 dies est: venit nox, quando nemo potest operari. Quamdiu sum in mundo, lux
6 sum mundi. Hæc cùm dixisset, expuit in terram, & fecit lutum ex sputo, & linivit
7 lutum super oculos ejus, Et dixit ei; Vade, lava in natatoria Siloë (quod inter-
pretatur, Missus.) Abiit ergò, & lavit, & venit videns. Itaque vicini, & qui 8
viderant eum priùs quia mendicus erat, dicebant; Nónne hic est, qui sedebat,
& mendicabat? Alii dicebant; Quia hic est. Alii autem; Nequaquàm, sed simi- 9
lis est ei. Ille verò dicebat; Quia ego sum. Dicebant ergò ei; Quomodò aperti 10
sunt tibi oculi? Respondit; Ille homo, qui dicitur Jesus, lutum fecit: & unxit 11
oculos meos, & dixit mihi; Vade ad natatoria Siloë, & lava. Et abii, lavi, & 12
video. Et dixerunt ei; Ubi est ille? Ait; Nescio. Adducunt eum ad Phari- 13
sæos, qui cæcus fuerat. Erat autem sabbatum, quando lutum fecit Jesus, & ape- 14
ruit oculos ejus. Iterùm ergò interrogabant eum Pharisæi quomodò vidisset. 15
Ille autem dixit eis; Lutum mihi posuit super oculos, & lavi, & video.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

58 59 قال لهم يسوع امين امين اقول لكم انني قبل ان يكون ابرهيم * فاخذوا حجارة ليرجموه
فتوارى يسوع وخرج من الهيكل وجاز بينهم هكذي * الفصل الثاني والعشرون *
1 2 وبينما هو مار راى رجلا ولد اعمي * فساله تلاميذه قايلين يا معلم من اخطا هذا ام
3 4 ابواه اذ ولد اعمي * اجاب يسوع لا هو اخطا ولا ابواه لكن لتظهر اعمال الله فيه * ينبغي
لنا نحن ان نعمل اعمال من ارسلنا ما دام النهار. لانه سياتي الليل الذي لا يستطيع
5 6 احد ان يعمل فيه عملا * ما دمت في العالم فانا نور العالم * قال هذا وتفل على التراب
7 وصنع من تفلته طينا. وطلى بالطين عيني ذلك الاعمى * وقال له امض فاغسل وجهك
8 في عين سيلوحا التي تاويلها المبعوث. فمضى وغسل وجهه فابصر * فاما جيرانه والذين
كانوا يرونه اولا يتسول قالوا اليس هذا هو الذي كان يجلس ويتسول. فقوم قالوا هو هو *
9 10 واخرون قالوا لا بل يشبهه * فاما هو فكان يقول اني انا هو * فقالوا له كيف انفتحت عيناك *
11 اجاب ان رجلا اسمه يسوع صنع طينا وطلى به عيني وقال لي اذهب الى سيلوحا فاغسلهما *
12 13 فمضيت وغسلتهما فابصرت * قالوا له اين هو ذاك الرجل قال ما ادري * فاتوا بالذي كان
14 15 اعمى الى الفريسيين * لان يسوع صنع الطين في يوم السبت اذ فتح عيني الاعمى * فساله
ايضا الفريسيون كيف ابصرت * فقال لهم جعل على عيني طينا وغسلتهما فابصرت *

Dixit eis Jesus; Amen, amen dico vo- 58
bis, quòd ego sum antequam esset Abra-
ham. Arripuerunt ergò lapides ut ob- 59
ruerent illum: at evanuit Jesus, &
exiit de templo, & transivit per medium
eorum hoc modo.

Sectio vigesima secunda.

CAP. IX.

ET dum ipse præteriret, vidit homi- 1
nem qui natus fuerat cæcus. Et inter- 2
rogaverunt eum discipuli ejus, dicentes;
Magister, quis peccavit, hic, an parentes
ejus, quòd natus sit cæcus? Respondit 3
Jesus; Neque ipse peccavit, neque pa-
rentes ejus: sed ut manifestentur opera
Dei in illo. Oportet nos operari opera 4
ejus qui misit nos, quamdiu dies est:
Nam veniet nox, in qua non poterit
quispiam facere ullum opus. Quandiu 5
sum in mundo, ego sum lux mundi.
Dixit hoc, & expuit in terram, & con- 6
fecit ex sputo suo lutum, & linivit luto
oculos illius cæci. Et dixit ei; Vade, 7
& lava faciem tuam in fonte Siloë, cu-
jus interpretatio est, Missus. Igitur abi-
it, & lavit vultum suum, ac vidit. Ve- 8
rùm vicini ejus, & qui viderant eum
priùs mendicantem, dixerunt; Nónne
hic est ille qui sedebat & mendicabat?
Et quidam dixerunt; Ipse est. Et alii 9
dixerunt; Nequaquam, sed similis est
illi. At ipse dicebat; Certè ego sum.
Dixerunt ei; Quomodo aperti sunt oculi 10
tui? Respondit; Vir, cujus nomen est 11
Jesus, confecit lutum, eóque linivit ocu-
los meos, & dixit mihi; Vade ad Siloë,
& lava eos. Abii ergò, & lavi eos, &
vidi. Dixerunt ei; Ubi est ille vir? 12
Inquit, Nescio. Adduxerunt igitur il- 13
lum, qui erat cæcus, ad Pharisæos. (Nam 14
Jesus confecerat lutum in die sabbathi,
quando aperuit oculos cæci.) Et inter- 15
rogaverunt eum denuò Pharisæi; Quo-
modo vidisti? Ait illis; Posuit super
oculos meos lutum, & lavi eos, & vidi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

58 ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ሊየሱስ፡አሜን፡እብለክሙ፡ዘእንበለ፡ይትወለድ፡አብርሃም፡ሃ
59 ሰውኩ፡አነ፡፡፨ ወነሥኡ፡እብነ፡ካዕበ፡ከመ፡ይወግርዎ፡፡ወተኃብአሙ፡እግዚእ፡ሊ
የሱስ፡ወወፅአ፡እምኵሩብ፡ወኃለፈ፡እንተ፡ማእከሎሙ፡፡ወወፅአ፡እምሃገር፡፨

በእንተ ፡ ዘዕውር ፡ ተወልደ፡፡፨

1 ሀ ወእንዘ፡ይኃልፍ፡እምዚየ፡ርእየ፡ብእሲ፡ዘዕውረ፡ተወልደ፡፡፨ወይቤልዎ፡አርደኢሁ፡
2 ረቢ፡በኃጢአት፡ምኑ፡ተወልደ፡ዝዕውር፡በዘ፡ርእሱኑ፡ወሚመ፡በአዝማዲሁኑ፡፡፨ ወ
3 ይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ሊየሱስ፡ ወሊውእቱ፡አበሰ፡ወሊአዝማዲሁ፡፡፨ ይእሙ፡ከመ፡
4 የስተርኢ፡ግብረ፡እግዚአብሔር፡ በላዕሌሁ፡፡፨ ወባሕቱ፡ ወርቱዕ፡ለነ፡ንግበር፡ግብ
5 ሮ፡ለዘ፡ፈነወነ፡ለንዘ፡መዓልት፡ውእቱ፡እስመ፡ትመጽእ፡ሌሊት፡በዘ፡ሊይክል፡ ገቢረ፡ዘ
6 ሃሎ፡፡፨ ወ ስተ፡ዓለም፡አነ፡ውእቱ፡ብርሃኑ፡ለዓለም፡፡፨ወዘንተ፡ብሂሎ፡ ወረቀ፡ም
7 ድረ፡ወገብረ፡ፅቡረ፡በምራቁ፡ወቀብኦ፡አዕይንቲሁ፡፨ ወይቤሎ፡ሑር፡ተኃፀብ፡በምጥ
ማቃተ፡ሰሌሖም፡ዘበ፡ትርጓሜሁ፡ሐዋሪያ፡ወሖረ፡ወተኃፀበ፡ወገብአ፡እንዘ፡ይሬኢ፡፡፨
8 ወአግዋሪሁሰ፡ወእለ፤፡ይሬኢዮ፡ዘልፈ፡ከመ፡ ይስእል፡ወይቤሉ፡አኮኑ፡ዝንቱ፡ ወእቱ፡
9 ዘይነብር ፡ ወይስእል፡፡፨ ወካልኣን፡ይቤሉ፡ውእቱ፡ ወቦ፡ እለ፡ ይቤሉ፡ አልቦ፡ ይመስ
10 ሎ፡፡ወለሊሁሰ፡ይቤ፡አነ፡ውእቱ፡፡፨ ወይቤልዎ፡ወ እፎ፡ተከሥተ፡አዕይንቲከ፡፡፨
11 ወአውሥአ፡ወይቤሎሙ፡ብእሲ፡ዘሰሙ፡እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ፅቡረ፡ ገብረ፡በምራቁ፡ ወቀ
ብአኒ፡አዕይንቲየ፡ወይቤለኒ፡ሑር፡ተኃፀብ፡በምጥማቃተ፡ ሰሊሖም፡ ዘበትርጓሜሁ፡ሐ
12 ዋርያ፡ ወሖርኩ፡ወተኃፀብኩ፡ወርኢኩ፡፨ ወይቤልዎ፡ ኣይሁድ፡ ኣይቴ፡ውእቱ፡ብእ
13 ሲሁ፡ወይቤሎሙ፡ሊየአምር፡፨ ወወሰድዎ፡ኀበ፡ፈሪሳዊያን፡ለዘ፡ዕውረ፡ተወልደ፡፨
14 ወሰንበት፡ ላሜሁ፡ አመ፡ ገብረ፡እግዚእ፡ ሊየሱስ፡ ዕቡረ፡ ወከሠቶ፡አዕይንቲሁ፡፡፨
15 ወካዕበ፡ተስእልዎ፡ ፋሪሳዊያን፡ ወይቤልዎ፡እፎ፡ ርኢከ፡፡ ወይቤሎሙ፡ፅቡረ፡ገብረ፡በ
ምራቁ፡ ወወደየ፡ ውስተ፡ አዕይንቲየ ፡ ወተኃፀብኩ ፡ ወርኢኩ፡፨

Et dixit iis Dominus Jesus, Amen dico vobis; Priusquam Abrahàm nasceretur 58
fui ego. Et sustulerunt lapides *iterum* ut lapidarent eum, & latebat eos Do- 59
minus Jesus, & exivit è templo, & transivit per medium illorum, & exivit è
civitate.

CAP. IX. *De cæco nato.*

ET recedens illinc, vidit hominem qui cæcus natus fuit. Et dixerunt ei disci- 1
puli ejus, Rabi, propter peccatum cujus, natus est hic cæcus, propter suum pro- 2
prium, vel propter *illud* parentum suorum? Et dixit iis Dominus Jesus; Neque 3
iste peccavit, neque parentes ejus, sed ut appareat opus Dei super eum. Verun- 4
tamen & expedit nobis ut faciamus opus ejus qui misit me, donec dies est: quia
veniet nox, in qua non potest fieri quod convenit. In mundo ego sum Lux 5
mundi. Et hoc dicens expuit *in* terram, & fecit lutum cum sputo, & illevit 6
illud oculis ejus. Et dixit ei: Vade, lava in natatoria Siloam, quod in inter- 7
pretatione sua, *est* missus: & abiit & lavit, & rediit videns. Et vicini ejus, & 8
qui viderant eum perpetuò quòd mendicabat, tunc dicebant; Nónne hic est qui
sedebat, & mendicabat. Et alii dicebant, Est: & erant qui dicebant, Minimè, 9
similis est ei: & ipse dicebat, Ego sum. Et dixerunt ei, Et quomodo aperti sunt 10
oculi tui? Et respondit, & dixit iis; Homo cujus nomen est Dominus Jesus 11
lutum fecit cum sputo suo, & illevit mihi oculis meis, et dixit mihi; Vade, lava in
natatoria, Siloam, quod in interpretatione sua, *est* missus: & abii, & lavi, & vidi. 12
Et dixerunt ei Judæi, Ubi est homo iste? & dixit iis, Nescio. Et adduxerunt ad 13
Pharisæos eum qui cæcus natus fuit. Et sabbatum tunc erat, quando fecit Do- 14
minus Jesus lutum, & aperuit oculos ejus. Et iterum interrogârunt eum Phari- 15
sæi, & dixerunt ei; Quomodo vidisti? & dixit iis, Lutum fecit cum sputo suo, &
immisit in oculos meos: & lavi, & vidi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 گروهي مي گفتند اوست * و بعضي ديگر مي گفتند نه * مانند اوست * ان مرد
10 گفت كسي ديگر نيست منم كه چشم نداشتم * گفتند چگونه چشم تو كشاده
11 شد * بديشان جواب داد و گفت مردي نامش يسوع * گل كرد و بر دو چشم من ماليد *
12 و بمن گفت بچشمهٔ شيلوحا برو و خودرا بشوي * فرمان بردم و ديدم * پرسيدند يسوع
13 14 كجاست گفت نمي دانم * و مردم ان مردرا پيش معتزلان آوردند * براي انك در روز
15 شنبه چشم اورا بينا كرد * و باز معتزلان پرسيدند چگونه ديدي * مرد گفت گل كرد
و در چشم من ماليد شستم و ديدم *

Nonnulli dicebant, Ipse est: & qui- 9
dam alii dicebant, Minimè, sed simi-
lis ei est. Ipse homo dixit; quis-
quam alius non est, ego sum qui ocu-
los non habueram. Dixerunt; Quo- 10
modo oculus tibi apertus est? Illis 11
responsum dedit, & dixit; Homo
quidam, cui nomen Jesus, lutum fe-
cit, & oculis meis illivit, & mihi
dixit, Ad fontem Siloe abi, & te-
ipsum lava: mandatum igitur ejus
tuli, & vidi. Interrogârunt iterum, 12
Jesus ubi est? Dixit, Nescio. Et 13
homines illum hominem ad Phari-
sæos adduxerunt: Eò quòd in die 14
Sabbathi oculos ejus videntes fe-
cisset. Et rursus Pharisæi interro- 15
gârunt, Quomodo vidisti? Homo
dixit; Lutum fecit & oculis meis
illivit, lavi & vidi.

Dixit eis Jesus; Amen, amen dico vobis, *prius* Abraham *fieri*, ego sum.
58 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγώ εἰμι.
Tulerunt ergò lapides, ut jacerent in eum. Jesus autē abscondit se, & exivit de
59 Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν. Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ
templo, *transiens per medium eorum, & præteriit sic.*
τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ παρῆγεν (ε) οὕτω.

CAP. IX. Θ'.

Et præteriens, vidit hominem cæcum *ex* nativitate. Et interrogaverunt eum
1 2 ΚΑὶ παράγων, εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν Ι'
discipuli ejus, *dicentes*; Rabbi, quis peccavit, hic aut parentes ejus, ut
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Ῥαββί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα
cæcus nasceretur? Respondit Jesus; Neque hic peccavit, neque parentes
3 τυφλὸς (α) γεννηθῇ; Ἀπεκρίθη (β) ὁ Ἰησοῦς, Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς
ejus: sed ut manifestentur opera Dei in illo. Me oportet operari
4 αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι
opera *mittentis* me, donec dies est. Venit nox, quando nemo potest
τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με, ἕως ἡμέρα ἐστίν. ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται
operari. Quamdiu in mundo sum, lux sum mundi. Hæc *dicens*, expuit
5 6 ἐργάζεσθαι. Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. Ταῦτα εἰπών, ἔπτυσε
humi, & fecit lutum ex sputo, & linivit lutum super ocu-
χαμαί, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε (γ) τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλ-
los *cæci*: Et dixit ei; Vade, lava in *natatoriam* Si-
7 μοὺς τοῦ τυφλοῦ· Καὶ εἶπεν αὐτῷ, (δ) Ὕπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σι-
loam, (quod interpretatur, Missus.) Abiit ergò & lavit, & venit videns.
λωάμ, (ὃ ἑρμηνεύεται, ἀπεσταλμένος.) ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων.
Itaque vicini & *spectantes* eum priùs quia *cæcus* erat, dicebant;
Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον (ε) ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον, 8
Nónne hic est *sedens* & *mendicans*? Alii dicebant; Quia hic est:
Οὐχ' οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; Ἄλλοι ἔλεγον, Ὅτι οὗτός ἐστιν· 9
Alii autem, Quòd similis ei est: Ille dicebat; Quia ego sum. Dice-
ἄλλοι δέ, Ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν· ἐκεῖνος (ζ) ἔλεγεν, Ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἔλε- 10
bant ergò ei; Quomodò aperti sunt tibi oculi? Respondit *ille &*
γον οὖν αὐτῷ, Πῶς ἀνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ 11
ait; Homo *dictus* Jesus, lutum fecit, & unxit meos ocu-
εἶπεν, Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλ-
los, & dixit mihi; Vade ad *natatoriam* *Siloam*, & lava. *Abiens*
μούς, καὶ εἶπέ μοι, Ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, καὶ νίψαι. ἀπελθὼν
autem & *lotus* *vidi*. Dixerunt *ergò* ei; Ubi est ille? Ait;
δὲ καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. (η) Εἶπον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει, 12
Nescio. Adducunt eum ad Pharisæos, *illum nuper cæcum*. Erat autem
Οὐκ οἶδα. Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τόν ποτε τυφλόν. Ἦν δὲ 13
Sabbatum, quando lutum fecit Jesus, & aperuit ejus oculos. 14
Σάββατον, ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς.
Iterùm ergò interrogabāt eum *&* Pharisæi quomodò vidisset. *At* dixit eis;
Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν (θ) αὐτοῖς, 15
Lutum imposuit super oculos *meos*, & lavi, & video.
Πηλὸν ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω.

MS. A. (ε) οὕτως. ΚΕΦ. Θ'. MS. A. (α) γεννηθῇ; (β) Ἰησοῦς, (γ) αὐτοῦ τὸν πηλὸν (δ) Ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, * καὶ νίψαι, ὃ ἑρμηνεύεται) (ε) ὅτι προσαίτης ἦν, (ζ) δὲ ἔλεγεν, (η) Εἶπον αὐτῷ, (θ) καὶ αὐτοῖς, Πηλόν μου ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

58 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܥܕܠܐ ܢܗܘܐ ܐܒܪܗܡ ܐܢܐ ܐܝܬܝ.
59 * ܘܫܩܠܘ ܟܐܦܐ ܕܢܪܓܡܘܢܝܗܝ. ܘܝܫܘܥ ܐܬܛܫܝ ܘܢܦܩ ܡܢ ܗܝܟܠܐ. ܘܥܒܪ ܒܝܢܬܗܘܢ
ܘܐܙܠ. * ܕܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܫܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܟܗ * ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *
1 * ܘܟܕ ܥܒܪ. ܚܙܐ ܓܒܪܐ ܤܡܝܐ ܕܡܢ ܟܪܤ ܐܡܗ. * ܘܫܐܠܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ.
2 ܪܒܢ ܡܢܘ ܚܛܐ. ܗܢܐ ܐܘ ܐܒܗܘܗܝ ܕܟܕ ܤܡܐ ܢܬܝܠܕ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܗܘ ܚܛܐ ܘܠܐ
3 ܐܒܗܘܗܝ. ܐܠܐ ܕܢܬܚܙܘܢ ܒܗ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. * ܠܝ ܘܠܐ ܠܡܥܒܕ ܥܒܕܘܗܝ ܕܡܢ
4 ܕܫܕܪܢܝ ܥܕܡܐ ܕܐܝܡܡܐ ܗܘ. ܐܬܐ ܠܗ ܠܠܝܐ ܕܐܢܫ ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܦܠܘܚ. * ܥܕܡܐ ܕܒܥܠܡܐ ܐܢܐ ܢܘܗܪܗ
5 ܐܢܐ ܕܥܠܡܐ. * ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ. ܪܩ ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܓܒܠ ܛܝܢܐ ܡܢ ܪܘܩܗ. ܘܛܫ ܥܠ
6 ܥܝܢܘܗܝ ܕܗܘ ܤܡܝܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗ. ܙܠ ܐܫܝܓ ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܫܝܠܘܚܐ. ܘܐܙܠ
7 ܐܫܝܓ ܘܐܬܐ ܟܕ ܚܙܐ. * ܫܒܒܘܗܝ ܕܝܢ ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܢ ܩܕܝܡ ܕܡܚܕܪ
8 ܗܘܐ. ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܠܐ ܗܘܐ ܗܢܘ ܗܘ ܕܝܬܒ ܗܘܐ ܘܡܚܕܪ. * ܐܝܬ ܕܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܗܘܝܘ.
9 * ܘܐܝܬ ܕܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܐ. ܐܠܐ ܡܦܐܡ ܦܐܡ ܗܘܐ ܠܗ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܗܘܐ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ.
10 ܐܝܟܢܐ ܐܬܦܬܚ ܥܝܢܝܟ. * ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܓܒܪܐ ܕܫܡܗ ܝܫܘܥ. ܛܝܢܐ ܓܒܠ
11 ܘܛܫ ܠܝ ܥܠ ܥܝܢܝ. ܘܐܡܪ ܠܝ. ܙܠ ܐܫܝܓ ܒܡܝܐ ܕܫܝܠܘܚܐ. ܘܐܙܠܬ ܐܫܝܓܬ ܘܐܬܚܙܝ
ܠܝ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܝܟܘ ܗܘ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ. * ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܗܘ ܕܡܢ ܩܕܝܡ 12
13 ܤܡܝܐ ܗܘܐ ܠܘܬ ܦܪܝܫܐ. * ܘܫܒܬܐ ܗܘܬ ܟܕ ܓܒܠ ܝܫܘܥ ܛܝܢܐ ܘܦܬܚ 14
ܠܗ ܥܝܢܘܗܝ. * ܘܬܘܒ ܫܐܠܘܗܝ ܦܪܝܫܐ. ܐܝܟܢܐ ܐܬܚܙܝ ܠܟ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ 15
ܠܗܘܢ. ܛܝܢܐ ܤܡ ܥܠ ܥܝܢܝ. ܘܐܫܝܓܬ ܘܚܙܐ ܐܢܐ.

Inquit eis Jesus; Amen, amen dico vobis, 58
antequàm fieret Abraham, ego sum. Et 59
sustulerunt lapides ut obruerent eum: Jesus verò abdidit sese, & exivit è templo, transiitque per medium eorum, & abiit.

Matutinis dominicæ sextæ jejunii. 25.

CAP. IX.

Quumque præteriret, vidit hominem cæcum ab utero matris suæ. 1 Et interrogaverunt eum discipuli ejus, dicentes; 2 Magister noster, quis peccavit, hic, an parentes ejus, ut cæcus nasceretur? Dixit eis Jesus; Neque 3 ipse peccavit, neque parentes ejus: sed ut spectentur in eo opera Dei. Oportet me 4 operari opera ejus, qui misit me, dum dies est: venit nox quum nemo potest operari. Quamdiu in mundo fuero, Lux sum mundi. 5 Quumque hæc dixisset, conspuit in terram, 6 & compegit lutum ex sputo, & illevit oculis illius cæci. Dixitque ei; Vade, lava in 7 baptisterio Silohe. Abiit itaque, lavit, & venit videns. Vicini autem ejus, & ii à 8 quibus visus fuerat olim mendicare, dicebant; Nónne hic est qui sedebat & mendicabat? Erant qui dicerent, Ipse est: Et 9 erant qui dicerent; Non, sed quispiam perquam ei similis. Ipse verò dicebat; Ego sum. Dicunt ei; Quomodò aperti sunt 10 oculi tui? Respondit, & dixit eis; Vir 11 nomine Jesus, fecit lutum, & illevit oculis meis, ac dixit mihi; Vade, lava in aquis Silohe. Abii itaque, lavi, & visum recepi. Dicunt ei; Ubi est? ait illis; Nescio. Et 12 13 adduxerunt eum qui priùs cæcus fuerat, ad Pharisæos. Erat autem sabbathum, quum 14 fecit lutum Jesus, & aperuit ei oculos ipsius. Rursus autem interrogârunt eum Pharisæi; 15 Quomodò visum recepisti? Ille verò dixit eis; Lutum imposuit oculis meis, & lavi, & recepi visum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

58 * عيسي بديشان كفت • راست راست بشما مي كويم • كه هنوز ابرهيم † نشك بود كه
59 من بودم • * سنكها بر داشتند تا بر وي اندازند • به پنهاني از هيكل بدر آمد • ودر ميان ايشان
كذشت ورفت • بيست يك بينا كردن مسيح كور مادر زادرا
1 2 * ومسيح در كذار بود ديد مردي كه از شكم مادر نابينا زاده بود • * شاكردان او پرسيدند •
3 وبدو كفتند • بزرك ما چه كناه كرد اين • يا مادر وپدرش كه از مادر نابينا زاييد • * عيسي
بديشان كفت • نه او كنه كرد • ونه مادر وپدرش • الا كه كردارها خدا درو نموده شوند •
4 * واجب است بر من كه كردار انك مرا فرستاد • بكنم چندانك روزست • براي انك چون شب
5 6 بيايد كسي كار نتواند كردن • * چندانك در عالم هستم • روشنايي عالم منم • * چون اين
7 را كفت • اب دهن بر زمين انداخت • وخاك را كل كرد • از خيو خود • وبر چشم نابينا ماليد • * وبدو
8 كفت برو در چشمهٔ شيلوحا • وروي خود بشوي • برفت وخود را شست • وبينا شد • * چون
همسايكانش وانان كه قديم † اورا ديك بودند كه چشم نداشت وبينا شك است • عجب ماندند •

Jesus illis dixit; Verè, verè vobis 58 *dico, quòd nondum Abraham factus erat, cùm ego eram. Tunc lapides* 59 *sustulerunt, ut in eum jacerent: occultò itaque è templo egressus est, & per medium eorum transivit & abiit.*

XXI. Videntem reddit Christus cæcum à matre natum.

CAP. IX.

ET Christus in transitu erat, & 1 *vidit hominem quendam, qui à ventre matris cæcus natus erat. Discipuli* 2 *itaque ejus interrogârunt, & ei dixerunt; Magister noster, quid peccatum fecit hic, aut mater & pater ejus, ut à matre cæcus nasceretur? Jesus illis dixit; Neque ipse pec-* 3 *catum fecit, neque mater & pater ejus: sed ut opera Dei in eo ostendantur. Incumbit mihi ut opus ejus,* 4 *qui me misit, faciam, quamdiu dies est: propterea quòd cùm nox venerit, nemo opus poterit facere. Quam-* 5 *diu in mundo sum, Lux mundi ego sum. Cùm hoc dixisset, salivam in* 6 *terram conjecit, & humum lutum fecit è sputo suo, & oculis cæci inunxit. Et ei dixit; Abi in fontem* 7 *Siloe, & faciem tuam lava: abiens itaque seipsum lavit, & videns factus est. Cùm vicini ejus, & illi* 8 *qui olim eum viderant, quòd oculos non habuisset, & jam videns factus esset, admirabundi hærerent:*

Versio VULGATA LATINA.

58 Dixit eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Antequàm Abraham fieret ego sum.
59 Tulerunt ergò lapides, ut jacerent in eum: Jesus autem abscondit se, & exivit de
templo. CAP. IX.
1 ET præteriens Jesus vidit hominem cæcum à nativitate: Et interrogaverunt eum
2 discipuli ejus; Rabbi, quis peccavit, hic, aut parentes ejus, ut cæcus nascere-
3 tur? Respondit Jesus; Neque hic peccavit, neque parentes ejus: sed ut mani-
4 festentur opera Dei in illo. Me oportet operari opera ejus, qui misit me, donec
5 dies est: venit nox, quando nemo potest operari. Quamdiu sum in mundo, lux
6 sum mundi. Hæc cùm dixisset, expuit in terram, & fecit lutum ex sputo, & linivit
7 lutum super oculos ejus, Et dixit ei; Vade, lava in natatoria Siloë (quòd inter-
pretatur, Missus.) Abiit ergò, & lavit, & venit videns. Itaque vicini, & qui 8
viderant eum priùs quia mendicus erat, dicebant; Nónne hic est, qui sedebat,
& mendicabat? Alii dicebant; Quia hic est. Alii autem; Nequaquàm, sed simi- 9
lis est ei. Ille verò dicebat; Quia ego sum. Dicebant ergò ei; Quomodò aperti 10
sunt tibi oculi? Respondit; Ille homo, qui dicitur Jesus, lutum fecit: & unxit 11
oculos meos, & dixit mihi; Vade ad natatoria Siloë, & lava. Et abii, lavi, & 12
video. Et dixerunt ei; Ubi est ille? Ait; Nescio. Adducunt eum ad Phari- 13
sæos, qui cæcus fuerat. Erat autem sabbatum, quando lutum fecit Jesus, & ape- 14
ruit oculos ejus. Iterùm ergò interrogabant eum Pharisæi quomodò vidisset. 15
Ille autem dixit eis; Lutum mihi posuit super oculos, & lavi, & video.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

58 59 * قال لهم يسوع امين امين اقول لكم انّي قبل ان يكون ابرهيم * فاخذوا حجارة ليرجموه
فتواري يسوع وخرج من الهيكل وجاز بينهم هكذي * الفصل الثاني والعشرون *
1 2 * وبينما هو مارّ راي رجلاً ولد اعمي * فساله تلاميذه قايلين يا معلّم من اخطا هذا ام
3 4 ابواه اذ ولد اعمي * اجاب يسوع لا هو اخطا ولا ابواه لكن ليظهر اعمال الله فيه * ينبغي
لنا نحن ان نعمل اعمال من ارسلنا ما دام النهار. لانه سياتي الليل الذي لا يستطيع
5 6 احد ان يعمل فيه عملاً * ما دمت في العالم فانا نور العالم * قال هذا وتفل علي التراب
7 وصنع من تفلته طيناً. وطلي بالطين عيني ذلك الاعمي * وقال له امض فاغسل وجهك
8 في عين سيلوحا التي تاويلها المبعوث. فمضي وغسل وجهه فابصر * فاما جيرانه والذين
كانوا يرونه اولاً يتسول قالوا اليس هذا هو الذي كان يجلس ويتسول * فقوم قالوا هو هو *
9 10 واخرون قالوا لا بل يشبهه * فاما هو فكان يقول انّي انا هو * فقالوا له كيف انفتحت عيناك *
11 * اجاب ان رجلاً اسمه يسوع صنع طيناً وطلي به عيني وقال لي اذهب الي سيلوحا فاغسلهما *
12 13 فمضيت وغسلتهما فابصرت * قالوا له اين هو ذاك الرجل قال ما ادري * فاتوا بالذي كان
14 15 اعمي الي الفريسيين * لان يسوع صنع الطين في يوم السبت اذ فتح عيني الاعمي * فساله
ايضا الفريسيون كيف ابصرت. فقال لهم جعل علي عيني طيناً وغسلتهما فابصرت *

Dixit eis Jesus; Amen, amen dico vobis, quòd ego sum antequam esset Abraham. 58 *Arripuerunt ergò lapides ut obruerent illum: at evanuit Jesus, & exiit de templo, & transivit per medium eorum hoc modo.* 59

Sectio vigesima secunda.

CAP. IX.

ET dum ipse præteriret, vidit hominem qui natus fuerat cæcus. 1 *Et interrogaverunt eum discipuli ejus, dicentes;* 2 *Magister, quis peccavit, hic, an parentes ejus, quòd natus sit cæcus? Respondit* 3 *Jesus; Neque ipse peccavit, neque parentes ejus: sed ut manifestentur opera Dei in illo. Oportet nos operari opera* 4 *eius qui misit nos, quamdiu dies est: Nam veniet nox, in qua non poterit quispiam facere ullum opus. Quamdiu* 5 *sum in mundo, ego sum lux mundi. Dixit hoc, & expuit in terram, & con-* 6 *fecit ex sputo suo lutum, & linivit luto oculos illius cæci. Et dixit ei; Vade,* 7 *& lava faciem tuam in fonte Siloë, cujus interpretatio est, Missus. Igitur abiit, & lavit vultum suum, ac vidit. Ve-* 8 *rùm vicini eius, & qui viderant eum priùs mendicantem, dixerunt; Nonne hic est ille qui sedebat & mendicabat? Et quidam dixerunt; Ipse est. Et alii* 9 *dixerunt; Nequaquam, sed similis est illi. At ipse dicebat; Certè ego sum. Dixerunt ei; Quomodo aperti sunt oculi* 10 *tui? Respondit; Vir, cujus nomen est* 11 *Jesus, confecit lutum, eóque linivit oculos meos, & dixit mihi; Vade ad Siloë, & lava eos. Abii ergò, & lavi eos, & vidi. Dixerunt ei; ubi est ille vir?* 12 *Inquit, Nescio. Adduxerunt igitur il-* 13 *lum, qui erat cæcus, ad Pharisæos. (Nam* 14 *Jesus confecerat lutum in die sabbathi, quando aperuit oculos cæci.) Et inter-* 15 *rogaverunt eum denuò Pharisæi; Quomodo vidisti? Ait illis; Posuit super oculos meos lutum, & lavi eos, & vidi.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

58 ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ ዘእንበለ፡ ይትወለድ፡ አብርሃም፡ ሃ
59 ለውኩ፡ አነ፡፡ ወነሥኡ፡ እብነ፡ ካዕበ፡ ከመ፡ ይወግርዎ፡፡ ወተኀብአሙ፡ እግዚእ፡ ኢ
የሱስ፡ ወወፅአ፡ እምኵሩብ፡ ወኀለፈ፡ እንተ፡ ማእከሎሙ፡፡ ወወፅአ፡ እምሃገር፡፡

በእንተ፡ ዘዕዉር፡ ተወልደ፡፡

1
2 ፱ ወእንዘ፡ ይኀልፍ፡ እምህየ፡ ርእየ፡ ብእሲ፡ ዘዕዉረ፡ ተወልደ፡፡ ወይቤልዎ፡ አርደኢሁ፡
3 ረቢ፡ በኀጢአት፡ ምኑ፡ ተወልደ፡ ዝዕዉር፡ በዘ፡ ርእሱኑ፡ ወሚመ፡ በአዝማዲሁኑ፡፡ ወ
4 ይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወኢውእቱ፡ አበሰ፡ ወኢአዝማዲሁ፡፡ ዳእሙ፡ ከመ፡
5 ያስተርኢ፡ ግብረ፡ እግዚአብሔር፡ በላዕሌሁ፡፡ ወባሕቱ፡ ወርቱዕ፡ ለነ፡ ንግበር፡ ግብ
ሮ፡ ለዘ፡ ፈነወነ፡ እንዘ፡ መዓልት፡ ውእቱ፡ እስመ፡ ትመጽእ፡ ሌሊት፡ በዘ፡ ኢይክል፡ ገቢረ፡ ዘ
6 ሃሎ፡፡ ውስተ፡ ዓለም፡ አነ፡ ውእቱ፡ ብርሃኑ፡ ለዓለም፡፡ ወዘንተ፡ ብሂሎ፡ ወረቀ፡ ም
7 ድረ፡ ወገብረ፡ ፅቡረ፡ በምራቁ፡ ወቀብኦ፡ አዕይንቲሁ፡፡ ወይቤሎ፡ ሑር፡ ተኀፀብ፡ በምጥ
ማቃተ፡ ሰሊሆም፡ ዘበ፡ ትርጓሜሁ፡ ሐዋርያ፡ ወሖረ፡ ወተኀፀበ፡ ወገብአ፡ እንዘ፡ ይሬኢ፡፡
8 ወአግዋሪሁሰ፡ ወእለኒ፡ ይሬእይዎ፡ ዘልፈ፡ ከመ፡ ይስእል፡ ወይቤሉ፡ አኮኑ፡ ዝንቱ፡ ውእቱ፡
9 ዘይነብር፡ ወይስእል፡፡ ወካልኣን፡ ይቤሉ፡ ውእቱ፡ ወቦ፡ እለ፡ ይቤሉ፡ አልቦ፡ ይመስ
10 ሎ፡፡ ወለሊሁሰ፡ ይቤ፡ አነ፡ ውእቱ፡፡ ወይቤልዎ፡ ወእፎ፡ ተከሥተ፡ አዕይንቲከ፡፡
11 ወአውሥአ፡ ወይቤሎሙ፡ ብእሲ፡ ዘስሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ፅቡረ፡ ገብረ፡ በምራቁ፡ ወቀ
ብአኒ፡ አዕይንቲየ፡ ወይቤለኒ፡ ሑር፡ ተኀፀብ፡ በምጥማቃተ፡ ሰሊሆም፡ ዘበትርጓሜሁ፡ ሐ
12 ዋርያ፡ ወሖርኩ፡ ወተኀፀብኩ፡ ወርኢኩ፡፡ ወይቤልዎ፡ አይሁድ፡ አይቴ፡ ውእቱ፡ ብእ
13 ሲሁ፡ ወይቤሎሙ፡ ኢያእምር፡፡ ወወሰድዎ፡ ኀበ፡ ፈሪሳውያን፡ ለዘ፡ ዕዉረ፡ ተወልደ፡፡
14 ወሰንበት፡ አሜሁ፡ አመ፡ ገብረ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ዕቡረ፡ ወከሠቶ፡ አዕይንቲሁ፡፡
15 ወካዕበ፡ ተስእልዎ፡ ፈሪሳውያን፡ ወይቤልዎ፡ እፎ፡ ርኢከ፡፡ ወይቤሎሙ፡ ፅቡረ፡ ገብረ፡ በ
ምራቁ፡ ወወደየ፡ ውስተ፡ አዕይንቲየ፡ ወተኀፀብኩ፡ ወርኢኩ፡፡

Et dixit iis Dominus Jesus, Amen dico vobis; Priusquam Abraham nasceretur 58
fui ego. Et sustulerunt lapides *iterum* ut lapidarent eum, & latebat eos Do- 59
minus Jesus. & exivit è templo, & transivit per medium illorum, & exivit è
civitate.

CAP. IX. *De cæco nato.*

ET recedens illinc, vidit hominem qui cæcus natus fuit. Et dixerunt ei disci- 1
puli ejus, Rabi, propter peccatum cujus, natus est hic cæcus, propter suum pro- 2
prium, vel propter *illud* parentum suorum? Et dixit iis Dominus Jesus; Neque 3
iste peccavit, neque parentes ejus, sed ut appareat opus Dei super eum. Verun- 4
tamen & expedit nobis ut faciamus opus ejus qui misit me, donec dies est: quia
veniet nox, in qua non potest fieri quod convenit. In mundo ego sum Lux 5
mundi. Et hoc dicens expuit *in* terram, & fecit lutum cum sputo, & illevit 6
illud oculis ejus. Et dixit ei: Vade, lava in natatoria Siloam, quod in inter- 7
pretatione sua, *est* missus: & abiit & lavit, & rediit videns. Et vicini ejus, & 8
qui viderant eum perpetuò quòd mendicabat, tunc dicebant; Nonne hic est qui
sedebat, & mendicabat. Et alii dicebant, Est: & erant qui dicebant, Minimè, 9
similis est ei: & ipse dicebat, Ego sum. Et dixerunt ei, Et quomodo aperti sunt 10
oculi tui? Et respondit, & dixit iis; Homo cujus nomen est Dominus Jesus 11
lutum fecit cum sputo suo, & illevit mihi oculis meis, et dixit mihi, Vade, lava in
natatoria, Siloam, quod in interpretatione sua, *est* missus: & abii, & lavi, & vidi. 12
Et dixerunt ei Judæi, Ubi est homo iste? & dixit iis, Nescio. Et adduxerunt ad 13
Pharisæos eum qui cæcus natus fuit. Et sabbatum tunc erat, quando fecit Do- 14
minus Jesus lutum, & aperuit oculos ejus. Et iterum interrogârunt eum Phari- 15
sæi, & dixerunt ei; Quomodo vidisti? & dixit iis, Lutum fecit cum sputo suo, &
immisit in oculos meos: & lavi, & vidi.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * گروهي مي گفتند اوست . وبعضي ديگر مي گفتند نه . مانند اوست . ان مرد
10 گفت كسي ديگر نيست منم كه چشم نداشتم . * گفتند چگونه چشم تو گشاده
11 شد . * بديشان جواب داد وگفت مردي نامش يشوع . گل كرد وبر دو چشم من ماليد .
12 وبمن گفت بچشمهٔ شيلوخا برو وخودرا بشوي . فرمان بردم وديدم . * پرسيدند يشوع
13 14 كجاست گفت نمي دانم . * ومردم ان مردرا پيش معتزلان آوردند . * براي انك در روز
15 شنبه چشم اورا بينا كرد . * وباز معتزلان پرسيدند چگونه ديدي . مرد گفت گل كرد
ودر چشم من ماليد شستم وديدم .

* *Nonnulli dicebant, Ipse est: & quidam alii dicebant, Minimè, sed similis ei est. Ipse homo dixit; quisquam alius non est, ego sum qui oculos non habueram.* 9 *Dixerunt; Quomodo oculus tibi apertus est?* 10 *Illis responsum dedit, & dixit; Homo quidam, cui nomen Jesus, lutum fecit, & oculis meis illivit, & mihi dixit, Ad fontem Siloe abi, & teipsum lava: mandatum igitur ejus tuli, & vidi.* 11 *Interrogârunt iterum,* 12 *Jesus ubi est? Dixit, Nescio.* 13 *Et homines illum hominem ad Pharisæos adduxerunt: Eò quòd in die* 14 *Sabbathi oculos ejus videntes fecisset.* 15 *Et rursus Pharisæi interrogârunt, Quomodo vidisti? Homo dixit; Lutum fecit & oculis meis illivit, lavi & vidi.*

Dicebant ergò ex Pharisæis quidam; Hic homo non est à Deo,
16 Ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινὲς, Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι (ι) παρὰ τοῦ Θεοῦ,
quòd Sabbatum non custodit. Alii dicebant; Quomodò potest homo peccator
ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον, Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς
talia signa facere? Et schisma erat in ipsis. Dicunt cæco iterùm;
17 τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. (κ) Λέγουσι τῷ τυφλῷ πάλιν,
Tu quid dicis de illo, quòd aperuit tuos oculos? Ille autem dixit; Quia pro-
Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν, Ὅτι προ-
pheta est. Non crediderũt ergò Judæi de illo, quia cæcus erat, & vidit,
18 φήτης ἐστίν. Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν, καὶ ἀνέβλεψεν,
usque quò vocaverunt parentes ejus illius videntis: Et interrogaverunt eos,
19 ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος· Καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς,
dicentes; Hic est filius vester, quem vos dicitis quia cæcus natus est? Quomodò
λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς (λ) ἐγεννήθη; πῶς
ergò nunc videt? Responderunt eis parentes ejus, & dixerunt; Scimus quia
20 οὖν ἄρτι βλέπει; Ἀπεκρίθησαν (μ) αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ, καὶ εἶπον, Οἴδαμεν ὅτι
hic est filius noster, & quia cæcus natus est. Quomodò autem nunc videt, ne-
21 οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. Πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ
scimus, aut quis aperuit ejus oculos, nos nescimus: ipse ætatem
οἴδαμεν, ἢ τίς (ν) ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν
habet, ipsum interrogate: ipse de seipso loquatur. Hæc dixerunt parentes ejus,
22 ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε· αὐτὸς περὶ (ξ) αὐτοῦ λαλήσει. Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ,
quoniam timebant Judæos: jam enim constituerant Judæi, ut si quis
ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις
cum confiteretur Christum, extra synagogam fieret. Propter hoc parentes ejus dixerũt,
αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστὸν, ἀποσυνάγωγος γένηται. Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον, 23
Quia ætatem habet, ipsum interrogate. Vocaverunt ergò ex secundo hominem
Ὅτι ἡλικίαν ἔχει, (ο) αὐτὸν ἐρωτήσατε. Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον 24
qui fuerat cæcus, & dixerunt ei; Da gloriam Deo: nos scimus quia ho-
ὃς ἦν τυφλὸς, καὶ εἶπον αὐτῷ, Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄν-
mo hic peccator est. Respondit ergò ille, & ait; Si peccator
θρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν. Ἀπεκρίθη οὖν (π) ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Εἰ ἁμαρτωλός 25
est, nescio: unum scio, quia cæcus existens, modò video. Dixerunt autem illi
ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν, ἄρτι βλέπω. Εἶπον δὲ αὐτῷ 26
rursùm; Quid fecit tibi? quomodò aperuit tuos oculos? Respondit eis;
πάλιν, Τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, 27
Dixi vobis jam, & non audistis: quid iterùm vultis audire? num & vos vultis
Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε
ejus discipuli fieri? Convitiati sunt ergò ei, & dixerunt; Tu sis discipulus
αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; (ρ) Ἐλοιδόρησαν οὖν αὐτὸν, καὶ εἶπον, (σ) Σὺ εἶ μαθητὴς 28
illius, nos autem Moysi sumus discipuli. Nos scimus quia Moysi lo-
ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί. Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι (τ) Μωσῇ λε- 29
cutus est Deus: hunc autem nescimus undè est. Respondit ille homo,
λάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος 30
& dixit eis; In enim hoc mirabile est, quia vos nescitis undè sit,
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστί,
& aperuit meos oculos.
καὶ ἀνέῳξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς.

MS. A. (ι) παρὰ Θεοῦ, (κ) Λέγουσιν οὖν τῷ (λ) ἐγεννήθη; (μ) δὲ αὐτοῖς (ν) ἠνέῳξεν (ξ) ἑαυτοῦ (ο) καὶ αὐτὸν (π) ἐκεῖνος, Εἰ (ρ) Ἐλοιδόρησαν αὐτὸν, (σ) Σὺ μαθητὴς εἶ ἐκείνου, (τ) Μωσεῖ ἐλάλησεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܐܢܫܐ ܡܢ ܦܪ̈ܝܫܐ. ܗܢܐ ܓܒܪܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܫܒܬܐ ܠܐ ܢܛܪ.
ܐܚܪ̈ܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܓܒܪܐ ܚܛܝܐ ܗܠܝܢ ܐܬܘܬܐ ܠܡܥܒܕ. ܘܦܠܓܘܬܐ
17 ܐܝܬ ܗܘܬ ܒܝܢܬܗܘܢ. * ܐܡܪܝܢ ܬܘܒ ܠܗܘ ܣܡܝܐ. ܐܢܬ ܡܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ ܥܠܘܗܝ
18 ܕܦܬܚ ܠܟ ܥܝ̈ܢܝܟ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܢܒܝܐ ܗܘ. * ܠܐ ܗܝܡܢܘ ܕܝܢ ܗܘܘ
19 ܥܠܘܗܝ ܝܗܘ̈ܕܝܐ ܕܣܡܝܐ ܗܘܐ ܘܚܙܐ. ܥܕܡܐ ܕܩܪܘ ܠܐܒܗ̈ܘܗܝ ܕܗܘ ܕܚܙܐ. * ܘܫܐܠܘ ܐܢܘܢ.
20 ܐܢ ܗܢܘ ܒܪܟܘܢ ܗܘ ܕܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܟܕ ܣܡܐ ܐܬܝܠܕ. ܐܝܟܢܐ ܗܫܐ ܚܙܐ. * ܥܢܘ
21 ܕܝܢ ܐܒܗ̈ܘܗܝ ܘܐܡܪܘ. ܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܕܗܢܘ ܒܪܢ. ܘܕܟܕ ܣܡܐ ܐܬܝܠܕ. * ܐܝܟܢܐ ܕܝܢ ܗܫܐ ܚܙܐ ܐܘ
ܡܢܘ ܦܬܚ ܠܗ ܥܝ̈ܢܘܗܝ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܚܢܢ. ܐܦ ܗܘ ܠܫܢܘ̈ܗܝ ܡܛܐ ܠܗ ܫܐܠܘܗܝ. ܗܘ
22 ܚܠܦ ܢܦܫܗ ܢܡܠܠ. * ܗܠܝܢ ܐܡܪܘ ܐܒܗ̈ܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܕܚܠܝܢ ܗܘܘ ܡܢ ܝܗܘ̈ܕܝܐ.
23 ܦܣܩܘ ܗܘܘ ܓܝܪ ܝܗܘ̈ܕܝܐ. ܕܐܢ ܐܢܫ ܢܘܕܐ ܒܗ ܕܡܫܝܚܐ ܗܘ. ܢܦܩܘܢܝܗܝ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ.
24 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪܘ ܐܒܗ̈ܘܗܝ ܕܫܢ̈ܘܗܝ ܡܛܐ ܠܗ ܫܐܠܘܗܝ. * ܘܩܪܐܘܗܝ ܠܓܒܪܐ
ܕܬܪܝܢ ܙܒܢܝܢ ܗܘ ܕܣܡܝܐ ܗܘܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܗܒ ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܐܠܗܐ. ܚܢܢ ܓܝܪ
25 ܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܕܓܒܪܐ ܗܢܐ ܚܛܝܐ ܗܘ. * ܥܢܐ ܗܘ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢ ܚܛܝܐ ܗܘ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ. ܚܕܐ ܕܝܢ
26 ܝܕܥ ܐܢܐ. ܕܣܡܝܐ ܗܘܝܬ ܘܗܫܐ ܗܐ ܚܙܐ ܐܢܐ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܘܒ. ܡܢܐ ܥܒܕ ܠܟ. ܐܝܟܢܐ
27 ܦܬܚ ܠܟ ܥܝ̈ܢܝܟ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܫܡܥܬܘܢ. ܡܢܐ ܬܘܒ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ
28 ܠܡܫܡܥ. ܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܠܡܬܠܡܕܘ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܨܚܝܘܗܝ
29 ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܢܬ ܗܘ ܬܠܡܝܕܗ ܕܗܘ. ܚܢܢ ܕܝܢ ܬܠܡ̈ܝܕܘܗܝ ܚܢܢ ܕܡܘܫܐ. * ܘܝܕܥܝܢ ܚܢܢ
30 ܕܥܡ ܡܘܫܐ ܡܠܠ ܐܠܗܐ. ܠܗܢܐ ܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܘ. * ܥܢܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ.
ܡܛܠ ܗܕܐ ܗܘ ܬܕܡܘܪܬܐ. ܕܐܢܬܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܐܝܟܐ ܗܘ. ܘܥܝ̈ܢܝ ܕܝܠܝ ܦܬܚ.

Et dicebant quidam ex Pharisæis; Homo 16
iste non est à Deo, qui sabbathum non
custodiat. Alii autem dicebant; Quomodò
potest homo peccator hæc signa edere? &
dissidium erat inter eos. Dicunt rursus cæco 17
illi; Tu quid dicis de eo, quòd aperuit tibi
oculos tuos? ait illis; Ego dico eum pro-
phetam esse. Nec verò crediderant de eo 18
Judæi quòd cæcus fuisset, visúmque rece-
pisset, usquequò vocârunt parentes illius qui
visum receperat. Et interrogârunt eos, Si- 19
quidem iste est filius ille vester, quem vos
dicitis cæcum natum esse, quomodò nunc
videt? Responderunt autem parentes ejus, 20
& dixerunt; Scimus hunc esse filium no-
strum, & cæcum natum esse. Quomodò 21
autem nunc videat, aut quis aperuerit ocu-
los ejus, nescimus: quinetiam ipse ad an-
nos suos progressus est, eum interrogate,
ipse pro semetipso loquatur. Hæc dixe- 22
runt parentes ejus, quòd timerent à Judæis:
constituerant enim Judæi, ut si quis confi-
teretur eum esse Messiam, ab ipsis ejiceretur
è synagoga. Propterea dixerunt parentes 23
ejus; Ad annos suos progressus est, ipsum
interrogate. Et vocaverunt secundâ vice 24
virum illum qui fuerat cæcus, ac dicunt ei;
Glorifica Deum: nos enim novimus hunc
hominem peccatorem esse. Respondit ille, 25
& dixit eis; An peccator sit, nescio, sed
unum scio me cæcum fuisse, & ecce nunc
video. Dicunt ei iterùm; Quid fecit ti- 26
bi? quomodò aperuit tibi oculos tuos?
Ait illis; Dixi vobis, nec audivistis: quid- 27
nam vultis audire? num & vos discipuli
ejus vultis fieri? Ipsi autem ei convitiati 28
sunt, dicuntque ei; Tu es discipulus ejus,
nos enim discipuli sumus Mosis. Et sci- 29
mus cum Mose Deum collocutum fuisse:
hunc autem nescimus undè sit. Respondit 30
vir ille, & ait illis; In hoc ergò mirandum
est, quòd vos nesciatis undè sit, & oculos
meos, meos inquam, aperuerit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

16 * معتزلان کفتند . این مرد از خدا نیست * سبب انك شنبه را نکه نمي دارد * دیکران کفتند مرد
17 کنه‌کار چکونه این شکفتهارا تواند کردن * ودر میان ایشان پراکندکي شد * دیکر بار
بدان نابینا کفتند * تو براي او چه مي کویي * که دو چشمت را کشاد * کفت مي کویم
18 پیغمبرست * * ویهودیان اورا باور نمي داشتند * که اوست آن نابینا ودید * تا انکه که پدر
19 ومادر اورا خواندند * * وپرسیدند که اینست پسر شما که مي کفتید * نابینا زاییك شد
20 چکونه این ساعت مي بیند * * پدر ومادرش جواب دادند و کفتند * مي دانیم که این
21 فرزند ماست * ونابینا زاییك شد * اکنون مي بیند * با انك دو چشمش کشاد وما نمي
22 دانیم * اینك او در سالها در رفت * ازو بپرسید * که جواب خود † بدهد * * پدر ومادر او از براي
مصلحت خود چنین کفتند * سبب انك از یهودیان † مي ترسیدند * ویهودیان حکم نهاده
23 بودند که هر که اقرار کند * که او مسیح است * انکس را از میان خود † بیرون اندازند * * براي
24 این مادرش وپدرش کفتند * بسالها در رفت ازو بپرسید * * دوم بار نابینارا خواندند * وبدو کفتند *

Pharisæi dixerunt; Hic homo à 16
Deo non est, propterea quòd Sabba-
thum non observat. Alii dicebant,
Homo peccator quomodò hæc mira-
cula potest facere? & inter eos di-
visio facta est. Rursus illi cæco 17
dixerunt; Tu de illo quid dicis,
qui oculos tibi aperuit? Dixit;
Dico, Propheta est. Judæi autem 18
illi fidem non habuerunt, quòd ipse
esset ille cæcus, & vidisset, donec
patrem & matrem ejus vocârunt.
Et interrogârunt eos; Hiccine est 19
filius vester, quem dicitis cæcum
natum esse? Quomodò hâc horâ
videt? Pater & mater ejus re- 20
sponsum dederunt; Scimus quòd
hic filius noster est, & cæcus na-
tus est. Quomodo autem *nunc vi-* 21
deat, cum eo qui oculos ejus aperuit,
nos pariter nescimus: ecce, ipse an-
nis provectus est, ab eo interrogate, ut
responsum ipse det. Pater & mater 22
ejus in rem suam sic dixerunt, eâ
de causa quòd à Judæis timerent:
Judæi enim statuerant, ut quisquis
confiteretur, quòd ipse Christus es-
set, illum hominem è medio sui eji-
cerent. Propter hoc mater ejus & 23
pater ejus dixerunt; Annis pro-
vectus est, ab ipso interrogate. Ite- 24
rùm cæcum vocârunt, et ei dixerunt;

Versio VULGATA LATINA.

16 Dicebant ergò ex Pharisæis quidam; Non est hic homo à Deo, qui sabbatum non
custodit. Alii autem dicebant; Quomodò potest homo peccator hæc signa facere?
17 Et schisma erat inter eos. Dicunt ergò cæco iterùm; Tu quid dicis de illo, qui
18 aperuit oculos tuos? Ille autem dixit; Quia propheta est. Non crediderunt ergò
Judæi de illo, quia cæcus fuisset, & vidisset, donec vocaverunt parentes ejus, qui
19 viderat: Et interrogaverunt eos, dicentes; Hic est filius vester, quem vos dici-
20 tis quia cæcus natus est? Quomodò ergò nunc videt? Responderunt eis paren-
tes ejus, & dixerunt; Scimus quia hic est filius noster, & quia cæcus natus est:
21 Quomodò autem nunc videat, nescimus: aut quis ejus aperuit oculos, nos nesci-
22 mus: ipsum interrogate: ætatem habet, ipse de se loquatur. Hæc dixerunt pa-
rentes ejus, quoniam timebant Judæos: jam enim conspiraverant Judæi, ut si quis
eum confiteretur esse Christum, extra synagogam fieret. Propterea parentes ejus 23
dixerunt; Quia ætatem habet, ipsum interrogate. Vocaverunt ergò rursùm ho- 24
minem, qui fuerat cæcus, & dixerunt ei; Da gloriam Deo: nos scimus quia hic
homo peccator est. Dixit ergò eis ille; Si peccator est, nescio: unum scio, quia 25
cæcus cùm essem, modò video. Dixerunt ergò illi; Quid fecit tibi? Quomodò 26
aperuit tibi oculos? Respondit eis; Dixi vobis jam, & audistis: quid iterùm 27
vultis audire? numquid & vos vultis discipuli ejus fieri? Maledixerunt ergò ei, 28
& dixerunt; Tu discipulus illius sis: nos autem Moysi discipuli sumus. Nos sci- 29
mus quia Moysi locutus est Deus: hunc autem nescimus undè sit. Respondit 30
ille homo, & dixit eis; In hoc enim mirabile est, quia vos nescitis undè sit, &
aperuit meos oculos:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 فقال قوم من الفريسيين ليس هذا الرجل من الله اذ لا يحفظ السبت * وآخرون قالوا كيف
17 يقدر رجل خاطي ان يعمل هذه الآيات * ووقع بينهم لذلك شقاق * وقالوا ايضا للاعمى فانت
18 ماذا تقول من اجله لانه فتح عينيك فقال لهم انه لنبي * ولم يصدق اليهود انه كان اعمى
19 فابصر حتى دعوا ابويه * وسالوهما اهذا ابنكما الذي تقولان انه ولد اعمى فكيف ابصر
20 21 الآن * اجابهم ابواه قائلين نحن نعلم ان هذا ولدنا وانه ولد اعمى * فاما كيف ابصر الآن
22 او من فتح له عينيه فلا نعلم * وهو كامل السن فاسلوه فهو يتكلم عن نفسه * قال ابواه
هذا لانهما كانا يخافان اليهود * لان اليهود كانوا قد جزموا انه ايما انسان اعترف انه المسيح اخرجوه
23 24 من الجماعة * فمن اجل هذا قال ابواه قد كمل سنه فاسلوه * ودعوا الرجل الاعمى كان مرة
25 ثانيه وقالوا له مجد الله فانا نعلم ان هذا الرجل خاطي * اجابهم قائلا ان كان خاطيا فلا
26 اعلم * انما اعلم انني كنت اعمى والآن فانا ابصر * فقالوا له ماذا صنع بك وكيف فتح
27 عينيك * فقال لهم قد اخبرتكم فلم تسمعوا * ماذا تريدون ان تسمعوا تريدون ان تصيروا له
28 29 تلاميذ * فسبوه وقالوا له انت تلميذ ذاك * فاما نحن فتلاميذ موسى * ونحن نعلم ان الله
30 كلم موسى فاما هذا فما ندري من اين هو * اجابهم الرجل قائلا ان في هذا العجب انكم
لا تعرفون من اين هو وقد فتح عيني *

Dixerunt quidam ex Pharisæis; Non est 16
hic homo à Deo, cùm non custodiat sab-
bathum. Et alii dixerunt; Quomodo
potest homo peccator facere hæc signa? Et
cecidit inter eos propter hoc, discordia.
Et dixerunt iterum cæco; Tu verò quid 17
dicis de illo, quandoquidem aperuit ocu-
los tuos? Inquit eis; Certè propheta est.
Et non crediderunt Judæi quòd ille fu- 18
isset cæcus, & vidisset, donec vocave-
runt parentes ejus, Et interrogaverunt 19
eos; Hiccine est filius vester, quem di-
citis natum esse cæcum? quonam pacto
videt nunc? Responderunt eis parentes 20
ejus, dicentes; Nos scimus quòd iste sit
filius noster, & quòd natus sit cæcus:
Quomodò autem viderit nunc, aut quis 21
aperuerit ei oculos ejus, nescimus. Et
quidem ipse perfectæ est ætatis, interro-
gate eum, & ipse loquetur pro seipso.
Dixerunt parentes ejus hoc, quoniam ti- 22
mebant Judæos: nam Judæi jam decre-
verant quòd quicunq; homo confiteretur
ipsum esse Christum, expelleretur ab eis
è synagoga. Et idcircò dixerunt parentes 23
ejus, Jam perfecta est ejus ætas, inter-
rogate eum. Et vocaverunt hominem 24
cæcum olim vice secundâ, & dixerunt
ei; Glorifica Deum: nos enim scimus
hunc hominem esse peccatorem. Respondit 25
eis, dicens; An sit peccator, nescio: planè
scio, quòd eram cæcus, & nunc ego video.
Dixerunt ei; Quid fecit tibi? & quo- 26
modò aperuit oculos tuos? Dixit eis; 27
Jam narravi vobis, & non audistis:
quid vultis audire? num vultis fieri
ejus discipuli? Itaq; contumeliis eum 28
affecerunt, & dixerunt ei; Tu es disci-
pulus illius, nos autem discipuli sumus
Moysis. Et nos scimus quòd Deus allo- 29
cutus est Moysem: hunc autem non no-
vimus undè sit. Respondit eis vir ille, 30
dicens; Certè in hoc admiratio consistit,
quòd vos nesciatis undè sit, & tamen
aperuerit oculos meos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወቦ:እለ:ይቤሉ:እምፈሪሳውያን:ዝብእሲ:ኢኮነ:እምእግዚአብሔር:ዘኢየዓቅብ:ሰን
በተ:: ወቦ:እለ:ይቤሉ:ወበአይቴ:ይክል:ብእሲ:ኃጥእ:ገቢረ:ዘንተ:ተኣምረ:: ወተና
17 ፈቁ:በበይናቲሆሙ::=፦ ወይቤልዎ:ካዕበ:ለውእቱ:ዕዉር:ምንተ:ትብል:በእንቲአሁ:
18 እስመ:ከሠተከ:አዕይንቲከ:: ወይቤሎሙ: ነቢይ: ውእቱ::=፦ ወኢአምኑ: ሎቱ:
19 አይሁድ:ከመ:ዕዉረ:ተወልደ:ወርእየ:እስከ:ጸውዑ:አዝማዲሁ:ለዘ: ርእየ:=፦ ወ
ተስእልዎሙ: ወይቤልዎሙ:ዝኑ:ውእቱ:ወልድክሙ:ዘትብሉ:ዕዉረ: ተወልደ:ወእፎ
20 ኬ:ይእዜ:ርእየ::=፦ ወአውሥኡ:አዝማዲሁ:ወይቤሉ:ናአምር:ከመ:ዝንቱ:ውእ
21 ቱ:ወልድነ:ወከመሂ:ዕዉረ:ተወልደ:=፦ ወይእዜ:እፎ:ይሬኢ:ኢናአምር:ዘከሠቶ:
አዕይንቲሁ: ንሕነሰ: ኢናአምር: ኪያሁ: ተሰአልዎ:ልሂቅ: ውእቱ:ወይክል:ተናግሮ:ለ
22 ርእሱ::=፦ ወከመዝ:ተናገሩ:አዝማዲሁ:እስመ:ይፈርህዎሙ:ለአይሁድ:: እስመ:
23 አዘዙ: አይሁድ: ለእመቦ:ዘአምኖ:ቦቱ:ከመ:ውእቱ: ክርስቶስ:ይስድድዎ:እምኵ
24 ራብ::=፦ በእንተዝ:ይቤሉ:አዝማዲሁ:ልሂቅ:ውእቱ:ሎቱ:ተሰአልዎ::=፦ ወጸው
ዕዎ : ደግመ : ለውእቱ : ብእሲ : ዘዕውረ : ተወልደ : ወይቤልዎ : ሑር : ሃብ : ስብ
ሐተ : ወአእኵቶ : ለእግዚአብሔር:: ንሕነሰ : ናአምር : ከመ : ኃጥእ : ው
25 እቱ : ዝብእሲ::=፦ ወአውሥአ : ውእቱ: ብእሲ: ወይቤሎሙ : ኢያአምር: እመ:
ኃጥእ:ውእቱ:ብእሲ: ወአሐተ:ባሕቲቱ:አአምር:ከመ:ዕዉር:አነ:ወይእዜ:እሬኢ:=፦
26 ወይቤልዎ: ካዕበ: ምንተ:ገብረ: ለከ: ወእፎ: ከሠተከ:አዕይንቲከ::=፦ ወአውሥ
27 አ:ወይቤሎሙ:ነገርኩክሙ:ደለሙ: ወኢትሰምዑ::ምንተ:እንከ:ትፈቅዱ:ትስምዑ:
28 አንትሙሂ:አርደኢሁኑ:ትኩኑ:ትፈቅዱ::=፦ ወፀአልዎ: ወይቤልዎ:አንተ:ኩን:ረድ
29 ኦ:ሎቱ::ንሕነሰ:አርደኢሁ:ለሙሴ:ንሕነ::=፦ ንሕነ:ናአምር:ከመ:ለሙሴ:ተናገሮ:
30 እግዚአብሔር:ወለዝሰ:ኢናአምሮ:እምአይቴ: ውእቱ::=፦ ወአውሥአ: ውእቱ:
ብእሲ : ወይቤ : ዓዲ : በዝንቱ : ጥቀ : ነኪር : ውእቱ:ብእሲ:እስመ : ኢታአምርዎ:
እምአይቴ : ውእቱ : ወከሠተኒ : አዕይንትየ:=፦

Et fuerunt qui dixerunt ex Pharisæis; Hic homo nón fuit à Deo, qui non servat 16
sabbatū. Et fuerunt qui dixerunt, Et quomodo potest homo peccator facere hoc
signū? Et divisi sunt inter se. Et dixerunt iterum isti cæco; Quid dicis de illo, quia 17
aperuit tibi oculos tuos? & dixit iis; Propheta est. Et non crediderunt ei Ju- 18
dæi, q cæcus natus fuisset, & vidisset, usquequò vocâssent parentes ejus qui vi-
derat. Et interrogârunt eos & dixerunt iis; Hiccine est filius vester, quem dicitis 19
quòd cæcus natus fuit? & quomodo igitur nunc videt? Et responderunt parentes 20
ejus, & dixerunt; Scimus quòd hic est filius noster, & q etiam cæcus natus fuit. Et 21
nunc quomodo videt, nescimus: quis aperuit ei oculos suos, nos nescimus: ipsū in-
terrogate, ætate provectus est, & potest loqui de se ipso. Et sic dicebant parentes 22
ejus, quia timebant Judæos: quoniam constituerant Judæi, ut si aliqui confiteren-
tur q is esset Christus, ejicerent eum ex synagoga. Propterea dixerunt paren- 23
tes ejus; Ætate provectus est, ipsum interrogate. Et vocârunt secundò hunc homi- 24
nem qui cæcus natus fuit, & dixerunt ei; Vade, tribue gloriam, & gratias age
Deo: nos scimus q peccator est hic homo. Et respondit ille homo & dixit iis; 25
Nescio an peccator sit homo: veruntamen unum scio, quòd cæcus fui, & nunc vi-
deo. Et dixerunt ei iterum, Quid fecit tibi, & quomodo aperuit tibi oculos tu- 26
os? Et respondit & dixit iis; Dixi vobis, at non audietis: quid igitur cupidi 27
estis audire? num vos discipuli ejus fieri vultis? Et convitiati sunt ei, & dixe- 28
runt ei; Tu esto discipulus ejus, nos discipuli Mosis sumus. Nos scimus quòd 29
Mosi loquutus est Deus, & hunc nescimus unde sit. Et respondit ille homo & 30
dixit, Adhuc in hoc certè mirabile *est*, hunc hominem quia nescitis unde sit, &
tamen aperuit oculos meos.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 مر خدایرا ستایش بده ما مي دانیم که این مرد گناه کارست * ان مرد گفت اگر گناه کارست
26 نمي دانم * ولي مي دانم که چشم نداشتم واین ساعت مي بینم * باز گفتند با تو چه کرد
27 وچگونه چشم ترا گشاد * جواب داد که بشما گفتم * وباور نمي کنید * دیگر چه مي خواهید
28 شنیدن * مگر مي خواهید * که شما نیز اورا شاگردان شوید * ایشان بدان نابینا دشنام دادند
29 وگفتند تو شاگرد او باش * ما شاگردان موسي هستیم * ومي دانیم که خدا با موسي
30 سخن گفت * این را نمي دانیم از کجاست * ان مرد بدیشان گفت * بدین عجب
مي مانید * ونمي دانید از کجاست * ودو چشم من گشاد *

Deo laudem dato, nos scimus quòd
hic homo peccator est. Homo ille 25
dixit; An peccator sit, nescio;
sed scio quòd oculos non habuerim,
& hâc horâ videam. Rursùs di- 26
xerunt, tibi quid fecit? & quo-
modò oculos tibi aperuit? Respon- 27
sum dedit; Vobis quidem dixi, &
fidem non habuistis, iterùm quare
vultis audire? Nunquid vultis
ut vos etiam ei discipuli fiatis?
Ipsi cæco illi convitiati sunt, & 28
dixerunt; Tu discipulus ejus esto:
nos discipuli Mosis sumus. Et sci- 29
mus quòd Deus cum Mose locutus
est: hunc autem non novimus undè
sit. Ille homo eis dixit; In hoc ad- 30
mirabundi hæretis, & nescitis undè
est, & oculos meos aperuit?

Scimus autē quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor *sit*, & vo-
31 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ᾽ ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ, καὶ τὸ θέ-
luntatem ejus *faciat*, hunc *audit*. Ex seculo non auditū est, quia aperuit quis ocu-
32 λημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη, ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλ-
los cæci nati. *Si non* esset hic à Deo, non poterat facere quicquam.
33 μοὺς τυφλοῦ (υ) γεγεννημένου. Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν.
Responderunt & dixerunt ei; In peccatis *tu* natus es totus, & tu doces
34 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις
nos? Et ejecerunt eum forás. Audivit Jesus quia ejecerunt eum forás: & *inveniens*
35 ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. Ἤκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ εὑρὼν
eum, dixit ei; Tu credis in filium Dei? Respondit ille, &
36 αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ, Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ; Ἀπεκρίθη (φ) ἐκεῖνος καὶ
dixit; Quis est, Domine, ut credam in eum? Dixit *autem* ei Jesus;
37 εἶπε, Τίς ἐστι, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; Εἶπε δὲ αὐτῷ (χ) ὁ Ἰησοῦς,
Et vidisti eum, & *loquens cum te*, *ille* est. At ait; Credo, Domine:
38 Καὶ ἑώρακας αὐτὸν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν. Ὁ δὲ ἔφη, Πιστεύω, Κύριε·
Et adoravit eum. Et dixit Jesus; In judicium ego in mundum hunc
39 καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον
veni: ut non *videntes* videant, & *videntes* cæci fiant. Et
40 ἦλθον· ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. Καὶ
audierunt ex Pharisæis *hæc existentes* cum *eo*, & dixerunt ei; *Num* & nos
ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ, Μὴ καὶ ἡμεῖς
cæci sumus? Dixit eis Jesus; Si cæci essetis, non haberetis pecca-
41 τυφλοί ἐσμεν; Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρ-
tum: nunc verò dicitis, Quia videmus: *igitur* peccatum vestrum manet.
τίαν· νῦν δὲ λέγετε, Ὅτι βλέπομεν· ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

CAP. X. ί.

Amen, amen dico vobis; *Non intrans* per ostium in ovile
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν 1
ovium, sed *ascendens* aliundè, ille fur est & latro. *Ille verò*
τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ λῃστής. Ὁ δὲ 2
intrans per ostium, pastor est ovium. Huic ostiarius aperit,
εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας, ποιμήν ἐστι τῶν προβάτων. Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, 3
& oves vocem ejus audiunt, & proprias oves vocat *juxta nomen*, &
καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα (α) καλεῖ κατ᾽ ὄνομα, καὶ
educit eas. Et cùm proprias oves emiserit, ante eas vadit: &
ἐξάγει αὐτά. Καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται· καὶ 4
oves illum sequuntur, quia sciunt vocem ejus. Alienum autem non
τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ 5
sequentur, sed *fugient* ab eo: quia non noverunt alienorum vo-
(β) ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ᾽ αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἴδασι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φω-
cem. Hoc proverbium dixit eis Jesus: Illi autem non cognoverūt
νήν. Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν 6
quænam essent quæ loquebatur eis.
τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

MS. A. (υ) γεγεννημένου. (φ) ἐκεῖνος, Τίς (χ) Ἰησοῦς, ΚΕΦ. ί. MS. A. (α) φωνεῖ κατ᾽ (β) ἀκολουθήσουσιν;

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * ܝܕܥܝܢܢ ܕܝܢ ܕܐܠܗܐ ܒܩܠܐ ܕܚܛܝܐ ܠܐ ܫܡܥ. ܐܠܐ ܠܡܢ ܕܕܚܠ ܡܢܗ ܘܥܒܕ ܨܒܝܢܗ
32 ܠܗܢܐ ܗܘ ܫܡܥ. * ܡܢ ܥܠܡܐ ܠܐ ܐܫܬܡܥ ܕܦܬܚ ܐܢܫ ܥܝܢܐ ܕܤܡܝܐ ܕܐܬܝܠܕ. * ܐܠܘ ܠܐ
33
34 ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘܐ ܗܢܐ. ܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܠܡܥܒܕ ܗܕܐ. * ܥܢܘ ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܐܢܬ
35 ܟܠܟ ܒܚܛܗܐ ܐܬܝܠܕܬ. ܘܐܢܬ ܡܠܦ ܐܢܬ ܠܢ. ܘܐܦܩܘܗܝ ܠܒܪ. * ܘܫܡܥ ܝܫܘܥ
36 ܕܐܦܩܘܗܝ ܠܒܪ. ܘܐܫܟܚܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܬ ܡܗܝܡܢ ܐܢܬ ܒܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. * ܥܢܐ ܗܘ
37 ܕܐܬܐܤܝ ܘܐܡܪ. ܡܢܘ ܡܪܝ ܕܐܗܝܡܢ ܒܗ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܚܙܝܬܝܗܝ. ܘܗܘ ܕܡܡܠܠ
38
39 ܥܡܟ ܗܘܝܘ. * ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܡܗܝܡܢ ܐܢܐ ܡܪܝ. ܘܢܦܠ ܤܓܕ ܠܗ. * ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ.
40 ܠܕܝܢܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܐܬܝܬ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܚܙܝܢ ܢܚܙܘܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܚܙܝܢ ܢܤܡܘܢ. * ܘܫܡܥܘ
ܡܢ ܦܪܝܫܐ ܐܝܠܝܢ ܕܥܡܗ ܗܘܘ ܗܠܝܢ. ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܠܡܐ ܐܦ ܚܢܢ ܤܡܝܐ ܚܢܢ.
41 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܠܘ ܤܡܝܐ ܗܘܝܬܘܢ. ܠܝܬ ܗܘܐ ܠܟܘܢ ܚܛܝܬܐ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ
ܐܢܬܘܢ ܕܚܙܝܢ ܚܢܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܛܝܬܟܘܢ ܩܝܡܐ ܗܝ.
* ܕܪܡܫܐ ܕܩܘܕܫ ܥܕܬܐ ܘܕܫܘܡܠܝܐ ܕܐܦܝܤܩܦܐ * ܟܘ * ܩܦܠܐܘܢ * ܝ *
1 * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܕܠܐ ܥܐܠ ܡܢ ܬܪܥܐ ܠܚܘܝܪܐ ܕܥܢܐ. ܐܠܐ ܤܠܩ ܡܢ ܕܘܟܐ
2 ܐܚܪܢܐ. ܗܘ ܓܢܒܐ ܗܘ ܘܓܝܤܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܕܥܐܠ ܡܢ ܬܪܥܐ. ܪܥܝܐ ܗܘ ܕܥܢܐ. * ܘܠܗܢܐ ܢܛܪ
3 ܬܪܥܐ ܦܬܚ ܠܗ ܬܪܥܐ. ܘܥܪܒܐ ܫܡܥܝܢ ܩܠܗ. ܘܥܪܒܘܗܝ ܩܪܐ ܒܫܡܗܝܗܘܢ. ܘܡܦܩ
ܠܗܘܢ. * ܘܡܐ ܕܐܦܩ ܥܪܒܘܗܝ ܩܕܡܝܗܘܢ ܐܙܠ. ܘܡܬܢܩܦܝܢ ܠܗ ܥܪܒܘܗܝ. ܡܛܠ
4 ܕܝܕܥܝܢ ܩܠܗ. * ܒܬܪ ܢܘܟܪܝܐ ܕܝܢ ܠܐ ܐܙܠܝܢ ܥܪܒܐ. ܐܠܐ ܥܪܩܝܢ ܡܢܗ. ܡܛܠ
5 ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܩܠܗ ܕܢܘܟܪܝܐ.
6 * ܗܕܐ ܦܠܐܬܐ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥܘ ܡܢܐ ܡܡܠܠ ܥܡܗܘܢ.

Scimus autem Deum vocem peccatorum 31
non exaudire: sed qui eum reveretur &
exequitur voluntatem ejus, hunc exaudit.
Ab ævo auditum non est aliquem aperuisse 32
oculos cæci nati. Nisi à Deo esset iste, non 33
potuisset hæc facere. Responderunt ac di- 34
cunt ei; Tu totus in peccatis natus es, &
tu doces nos? & ejecerunt eum forás. Et 35
audiit Jesus eum ejectum fuisse forás: & in-
venit eum, ac dixit ei; Túne credis in fili-
um Dei? Respondit ille qui sanatus fuerat, 36
& ait; Quis est, Domine mi, ut credam in
eum? Dixit ei Jesus; Vidisti eum, & qui 37
loquitur tecum, ipse est. At ille ait; Cre- 38
do, Domine mi: & procidens adoravit
eum. Et dixit Jesus; Ad judicium mundi 39
hujus veni, ut ii qui non vident, videant,
& ii qui vident, cæci fiant. Et hæc audi- 40
erunt *quidam* ex Pharisæis qui cum eo erant,
ac dixerunt ei; Num & nos cæci sumus?
Ait illis Jesus; Si cæci essetis, non esset 41
peccatum vobis, nunc autem dicitis; Vi-
demus, propterea peccatum vestrum perstat.

Vespere sanctificationis ecclesiæ, & consecrationis Episcoporum. 26.

CAP. X.

Amen, amen dico vobis; Qui non intrat 1
per ostium in caulam ovium, sed ascendit
per locum alium, ipse fur est & latro. Is 2
verò qui intrat per ostium, pastor est ovium.
Atque huic custos ostii reserat ostium, & 3
oves audiunt vocem ejus: & oves suas vo-
cat nominibus suis, & educit eas. Quumque 4
emiserit oves suas, præcedit eas, & oves
ejus sequuntur eum, quippe quæ nôrint vo-
cem ejus. Extraneum verò nequaquam se- 5
quuntur oves, sed fugiunt ab eo, quia non
nôrunt vocem extranei. Hanc parabolam 6
dixit eis Jesus: illi verò non cognoverunt
quid colloqueretur eis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * ليكن من دانم كه خدا از گنهكاران نمي شنود * الا ازان كس كه ازو بترسد و ارادت
32 او كند، ازو بشنود * وهرگز كسي از قديم نشنيد كه كور مادر زاد را كسي
33 تواند چشم گشودن * اگر اين كس از خدا نمي بود * اين معجزه را نمي توانست
34 كردن * بدو جواب دادند وگفتند، تو تمام در گناه زاينك شدي * و تو ما را مي اموزاني
35 و اورا بدر بردند * وعيسي شنيد كه اورا بيرون بردند اورا يافت * وبدو گفت، به پسر
36 خدا ايمان مي اوري، انك ترا خوش كرد * آن مرد پاسخ داد وگفت كيست خداوند، كه
37 38 بدو ايمان بياورم * عيسي بدو گفت، انكس كه با تو سخن مي گويد اوست * او گفت
39 ايمان اوردم اي خداوند، ودوتا شد وبهر مسيح سجود كرد * وعيسي گفت براي داوري
40 عالم آمدم * تا ايشان كه نديدند ببينند * وآنان كه بينا اند نابينا شوند * معتزلان
41 كه با وي بودند اين را شنيدند و گفتند، مگر ما نيز نابينايانيم * مسيح بديشان گفت
اگر نابينايان مي بوديد، شمارا گناه نمي بود اكنون † معترفيد كه مي بينيم * براي
ان گناه شما پايدار است

Sed ego scio quòd Deus peccatores 31
non audiat: sed illum hominem,
qui eum timet, & voluntatem ejus
facit, eum audit. Nec unquam quis- 32
quam ab antiquo audivit, quòd
cæco à matre nato aliquis potuit
oculos aperire. Si hic homo à Deo 33
non esset, hoc miraculum non po-
tuisset facere. Ei responderunt, & 34
dixerunt; Tu totus in peccato na-
tus es, & tu nos doces? Et eum
ejecerunt. Et Jesus, audito quòd 35
eum ejecissent, eum invenit & ei
dixit; In filium Dei fidem habes
qui te sanavit? Ille homo respon- 36
sum dedit, & dixit; Quis est,
Domine, ut in eo fidem habeam?
Jesus illi dixit; Ille qui tecum 37
loquitur ipse est. Ille dixit; Fi- 38
dem habeo, ô Domine: & incur-
vatus est & Christum adoravit.
Et Jesus dixit; Ad judicandum 39
mundum veni, ut ii qui non vi-
derunt, videant: & ii qui viden-
tes sunt, cæci fiant. Pharisæi, qui 40
cum eo erant, hæc audiverunt, &
dixerunt; Nunquid nos etiam cæci
sumus? Christus illis dixit; Si cæ- 41
ci essetis, vobis peccatum non esset:
nunc profitemini, Videmus: propter-
eà peccatum vestrum permanet.

Versio VULGATA LATINA.

31 Scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor est, & vo-
32 luntatem ejus facit, hunc exaudit. A seculo non est auditum, quia quis aperuit
33 oculos cæci nati. Nisi esset hic à Deo, non poterat facere quidquam. Respon-
34 derunt, & dixerunt ei; In peccatis natus es totus, & tu doces nos? Et ejecerunt
35 eum forás. Audivit Jesus quia ejecerunt eum forás: & cùm invenisset eum, dixit
36 ei; Tu credis in Filium Dei? Respondit ille, & dixit; Quis est, Domine, ut cre-
37 dam in eum? Et dixit ei Jesus; Et vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est.
38 At ille ait; Credo, Domine. Et procidens adoravit eum. Et dixit Jesus; In ju-
39 dicium ego in hunc mundum veni: ut qui non vident videant, & qui vident cæci
40 fiant. Et audierunt quidam ex Pharisæis, qui cum ipso erant, & dixerunt ei;
Numquid & nos cæci sumus? Dixit eis Jesus; Si cæci essetis, non haberetis pec- 41
catum: nunc verò dicitis; Quia videmus: Peccatum vestrum manet.

CAP. X.

AMen, amen dico vobis; Qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascen- 1
dit aliundè, ille est fur, & latro. Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium. 2
Huic ostiarius aperit, & oves vocem ejus audiunt, & proprias oves vocat nomina- 3
tim, & educit eas. Et cùm proprias oves emiserit, ante eas vadit: & oves il- 4
lum sequuntur, quia sciunt vocem ejus. Alienum autem non sequuntur, sed fu- 5
giunt ab eo: quia non noverunt vocem alienorum. Hoc proverbium dixit eis 6
Jesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 32 * ونحن نعلم ان الله لا يسمع للخطاة لكنه يستجيب لمن يتعبد له ويعمل مشيئته * لم يسمع
33 34 قط ان احدا فتح عيني مولود اعمي * لولا ان هذا من الله لم يقدر ان يفعل شيا * اجابوه
35 قايلين انت ولدت كلك بالخطايا افتعلمنا نحن ثم اخرجوه خارجا * وسمع يسوع انهم اخرجوه
36 37 خارجا فوجده وقال له انت تومن بابن الله * فاجابه قايلا ومن هو يا سيد لاومن به * قال له
38 39 يسوع قد رايته وهو الذي يكلمك * فقال له قد امنت يا سيد وسجد له * فقال يسوع
انا اتيت لدينونة هذا العالم لكي يبصر الذين لا يبصرون والذين يبصرون يعمون *
40 41 وسمع هذا بعض الفريسيين الذين كانوا معه * فقالوا له هل نحن ايضا عميان * فقال لهم
يسوع لو كنتم عميانا لم تكن لكم خطية * والان فانكم تقولون انكم تبصرون فمن
اجل هذا خطيتكم ثابتة * الفصل الثالث والعشرون *

1 * امين امين اقول لكم ان من لا يدخل من الباب الي ربيضة الخراف بل يتسور من موضع
2 3 اخر فان ذاك لص وسارق * والذي يدخل من الباب هو راعي الخراف * والبواب يفتح له
4 والخراف تسمع صوته * ويدعوا خرافه باسمايها * فاذا اخرج خرافه مضي امامها فتتبعه لانها
5 6 تعرف صوته * فاما الغريب فليس تتبعه لكنها تهرب منه لانها لا تعرف صوت الغريب * هذا
مثل قاله لهم يسوع * فاما هم فلم يفهموا ما كلمهم به *

Et nos scimus quòd Deus non exaudit 31
peccatores, sed exaudit eum qui se sub-
dit illi, & facit voluntatem ejus. Non 32
est auditum unquam quòd quis aperuerit
oculos nati cæci. Nisi esset hic à Deo, 33
non potuisset facere quicquam. Respon- 34
derunt ei, dicentes; Tu natus es totus
in peccatis, & doces nos? Deindè ejece-
runt eum forás. Et audivit Jesus quòd 35
ejecissent eum forás, & invenit eum, &
dixit ei; Tu credis in filium Dei? Re- 36
spondit ei, dicens; Et quis est, Domine,
ut credam in eum? Dixit ei Jesus; 37
Jam vidisti eum, & est qui loquitur te-
cum. Ait illi; Jam credidi, Domine: 38
& adoravit eum. Dixit autem Jesus; 39
Ego veni ad judicandum hunc mundum,
ut videant qui non vident, et qui vident
cæci fiant. Audierunt autem hoc qui- 40
dam Pharisæorum qui erant cum illo, et
dixerunt ei; Nunquid nos quoque cæci
sumus? Dixit eis Jesus; Si essetis 41
cæci, non haberetis peccatum: At nunc
vos quidem dicitis vos videre, & idcir-
cò peccatum vestrum stabile est.

Sectio vigesima tertia.

CAP. X.

AMen, amen dico vobis, Qui non in- 1
trat per ostium in ovile ovium, sed ascen-
dit per locum alium, ille quidem latro est
& fur. Qui autem intrat per ostium, 2
ipse pastor est ovium. Et janitor aperit 3
ei: & oves audiunt vocem ejus, &
vocat oves suas nominibus suis. Et 4
quum eduxit oves suas, vadit ante eas,
& sequuntur eum: quia nôrunt vocem
ipsius. Extraneum autem non sequuntur, 5
sed fugiunt ab eo: quia non agnoscunt
vocem extranei. Hæc est parabola, 6
quam dixit eis Jesus. Verùm ipsi non
intellexerunt quod locutus est eis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 እአምር፡ባሕቱ፡ከመሰ፡ኢይሰምዖሙ፡ለኃጥኣን፡እግዚአብሔር፡ዘእንበለ፡ለፈራህያኑ፡
32 ለ እግዚአብሔር፡ዘይገብር፡ፈቃዶ፡ሎቱ፡ይሰምዖ፡፡፡ ወእምአመ፡ተፈጥረ፡ዓለም፡
33 ኢተሰምዐ፡ወእልቦ፡ዘዕውረ፡ተወልደ፡ወተከሥተ፡አዕይንቲሁ፡፡ ሶበ፡ኢኮነ፡እም፡
34 እግዚአብሔር፡ዝንቱ፡እም፡ኢክህለ፡ገቢረ፡ወኢምንተኒ፡፡፡ ወአውሥኡ፡አይሁድ፡
ወይቤልዎ፡ዘለሊከ፡በኃጢአት፡ተወለድከ፡አንተሁ፡ትሜህረነ፡ለነ፡ ወሰደድዎ፡ ወአው
35 ፅእዎ፡አፍአ፡፡፡ ወሰምዐ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ከመ፡አውፅእዎ፡አፍአ፡ ወረከቦ፡ወይቤ
36 ሎ፡ተአምንሁ፡አንተ፡በወልደ፡እጓለ፡እም፡ሕያው፡፡፡ ወአውሥአ፡ ወይቤ፡ መኑ፡ው
37 እቱ፡እግዚኦ፡ከመ፡እአምን፡ቦቱ፡፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ወይቤሎ፡ዘር
38 ኢከ፡ወተናገርከ፡ውእቱ፡፡ ወይቤ፡አመንኩ፡እግዚኦ፡ ወሰገደ፡ ሎቱ፡፡፡ ወይቤ
39 ሎ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡እንሰ፡ለኰነኔ፡ዝዓለም፡መጻእኩ፡ ውስተ፡ዝንቱ፡ ዓለም፡ከመ፡
40 እለ፡ኢይሬእዩ፡ ይርአዩ፡ወእለ፡ይሬእዩ፡ይዓውሩ፡ ወኢይርአዩ፡፡፡ ወሰምዕዎ፡ፈሪ
41 ሳውያን፡እለ፡ህየ፡ሀለው፡ምስሌሁ፡ዘንተ፡ወይቤልዎ፡ንሕነሂ፡ዕውራን፡ንሕነ፡፡፡ ወ
ይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ሶበሰ፡ዕውራን፡አንትሙ፡እም፡ኢኮንክሙ፡ጌጋየ፡፡ ይእዜሰ፡
በሕቱ፡ንቡር፡ጌጋይክሙ፡እስመ፡ከመ፡ትብሉ፡ንሬኢ፡ኢይትኃደገክሙ፡ጌጋይክሙ፡፡፡
በጴጥሮስ፡ ዘኅዳር ፡ ምንባብ፡፡፡
1 አሜን፡አሜን፡እብለክሙ፡ ዘኢቦአ፡ እንተ፡ አንቀጽ፡ ውስተ፡ ዐጸደ፡ አባግዕ፡ ወዓርገ፡
2 እንተ፡ክልእ፡ገጽ፡ሰራቂ፡ውእቱ፡ወጕሕልያ፡፡ ወዘሰ፡እንተ፡አንቀጽ፡ይበውእ፡ኖላዊ፡
3 ለአባግዕ፡ ውእቱ፡፡ ወሎቱሰ፡ያርኅዎን፡ዓጸዊ፡ወአባግዕኒ፡ይሰምዕዎ፡ቃሎ፡፡ወይጼ
4 ውዖን፡ለአባግዒሁ፡በበ፡አስማቲሆን፡ ወያፈቅሮን፡ወያወፍሮን፡፡፡ ወሶበ፡አውፅኦን፡
ለኵሎን፡ ይሐውር፡ ቅድሜሆን፡ ወይተልዋሁ፡ ድኅሬሁ፡ አባግዒሁ፡እስመ፡ያአምራ፡ቃ
5 ሎ፡፡ ወለነኪርሰ፡ኢይተልዋሁ፡አላ፡ይጕይያ፡ እምኔሁ፡ እስመ፡ ኢያአምራ፡ ቃሎ፡
6 ለነኪር፡፡፡ ወዘንተ፡ ምስሌ፡ ይቤሎሙ ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ ፡ ወእሙንቱሰ ፡ ኢያእ
ምሩ ፡ ዘይቤሎሙ፡፡፡

Scio tamen quòd non audit peccatores Deus, sed timentes Deum: facientem vo- 31
luntatem ejus, hunc audit. Et à creatione mundi non auditum fuit, quòd aliquis 32
cæcus natus fuit, & aperti fuerunt oculi ejus. Si non esset à Deo hic, non pos- 33
set facere quicquam. Et responderunt Judæi & dixerunt ei; Túmet qui in pec- 34
catis natus es, tu etiam docebis nos? Et expulerunt eum, & ejecerunt eum fo-
rás. Et audivit Dominus Jesus quòd ejecissent eum forás, & invenit eum & di- 35
xit ei; Credísne tu in Filio hominis? Et respondit & dixit, Quis est Domine, ut 36
credam in eo? Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Quem vidisti & allo- 37
quutus es, est. Et dixit; Credidi Domine: & adoravit eum. Et dixit ei Domi- 38
nus Jesus, Ego in judicium mundi veni in hunc mundum, ut qui non vident, vi- 39
deant, & qui vident, cæci sint & non videant. Et audierunt Pharisæi qui ibi 40
erant cum eo, hoc, & dixerunt ei; Nos igitur cæci sumus? Et dixit iis Domi- 41
nus Jesus; Si cæci essetis, tum non haberetis errorem; nunc verò manet error
vester: quia sic dicitis; Vidimus, non remittetur vobis error vester.

CAP. X.

De Petri firmitate sermo.

AMen, amen dico vobis, Qui non intrat per ostium in atrium ovium, & 1
ascendit aliundè, fur & latro est. Et qui per ostium intrat, pastor ovium est. 2
Et ei aperit ostiarius, & oves audiunt vocem ejus, & vocat oves nominatim, & 3
diligit eos, & educit eas. Et quum eduxerit omnes, vadit ante eas, & adhærent 4
ei post eum oves ejus, quia cognoscunt vocem ejus. Et alieno non adhære- 5
bunt, sed fugient ab eo, quia non cognoscunt vocem alieni. Et hanc parabo- 6
lam dixit iis Dominus Jesus: & illi non cognoscebant quid dicebat iis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

بیست دو   فرمود مسیح که گلهٔ دیگر دارم بجز این گله وعاقبت همه یکی بشود

1 * عیسی گفت راست راست بشما بگویم * هر که گوسفندانرا از در آغل در نیارد * بداند آن
2 3 کس دزدست * وحرامی * وانك از در در آرد * بدانك شبانست * ودربان براي او دررا
بگشاید * وگوسفندان† آواز اورا بشناسند * واو گوسفندان خودرا هر یکی بنام بخواند * وبدر
4 آورد * وچون خوانده باشد * وبدر آورده گوسفندان† پیش او روان کردند * وبرهاء ایشا دردنبال
5 ایشان * براي آنك آوازش مي شناسند * وهرگز برها دردنبال گوسفندان بیگانه نروند *
6 واگر ببینند بگریزند * * این مثلهارا عیسی بدیشان گفت * وایشان نمي دانستند† چه مي گوید *

XXII. Pronuntiat Christus; Gregem alium habeo, præter hunc gregem, & postremò ambo unus erit.

CAP. X.

JEsus dixit; Verè, verè vobis di- 1
co; Quicunque oves per ostium caulæ
non introducit, scite quòd ille homo
fur est & latro: Qui verò per osti- 2
um introducit, scite quòd pastor est.
Et ostiarius ei ostium aperiet, et oves 3
vocem ejus audient, et ille oves
suas singulas nomine vocabit, et
educet. Et cùm vocârit et eduxe- 4
rit oves, ante eum incedunt, et agni
earum post eas, eò quòd vocem ejus
nôrunt. Nec unquam agni post oves 5
alienas ibunt, & si viderint fugient.
Has parabolas Jesus illis dixit, et 6
illi non cognoverunt quid diceret.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dixit ergò iterùm eis Jesus; Amen, amen dico vobis; Quia ego sum
7 Εἶπεν οὖν (γ) πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐγώ εἰμι
ostium ovium. Omnes quotquot *ante me* venerunt, fures sunt, & la-
8 ἡ θύρα τῶν προβάτων. Πάντες ὅσοι (δ) πρὸ ἐμοῦ ἦλθον, κλέπται εἰσὶ καὶ λη-
trones: *sed* non audierunt eos oves. Ego sum ostium: per me si quis
9 σταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις
introierit, salvabitur: & ingredietur & egredietur, & *pascuum* inveniet. Fur
10 εἰσέλθῃ, σωθήσεται· καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει. Ὁ κλέπτης
non venit *si non* ut furetur & mactet, & perdat: Ego veni ut vitam habeant,
οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ, καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι,
& abundantiùs habeant. Ego sum pastor *pulcher*. Pastor *pulcher* ani-
11 καὶ περισσὸν ἔχωσιν. Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυ-
mam suam *ponit* pro ovibus. Mercenarius autē & non *existens* pastor, cujus
12 χὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. Ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ
non sunt oves propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oves,
(ε) οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα,
& fugit: & lupus rapit *eas*, & dispergit oves. *At* mercenarius
13 καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτά, καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. Ὁ δὲ μισθωτὸς
fugit, quia mercenarius est: & non *curæ est* ei de ovibus. Ego sum
14 φεύγει, ὅτι μισθωτός ἐστι, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. Ἐγώ εἰμι
pastor *pulcher*, & cognosco meas, & *cognoscor* à *meis*. Sicut
15 ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν. Καθὼς γ
novit me Pater, & ego agnosco Patrem: & animam meam pono
γινώσκει με ὁ πατήρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι
pro ovibus. Et alias oves habeo, quæ non sunt ex *caula*
ὑπὲρ τῶν προβάτων. Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς 16
hac: & illas me oportet adducere, & vocem meam audient, & fiet
ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου (ζ) ἀκούσουσι, καὶ γενήσεται
unum ovile, unus pastor. *Propter hoc* Pater me diligit, quia ego pono
μία ποίμνη, εἷς ποιμήν. Διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι 17
animam meam, ut iterùm sumam eam. Nemo tollit eam à me, sed
τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. Οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' 18
ego pono eam à meipso: potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo
ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ· ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω
iterùm sumendi eam: Hoc mandatum accepi à Patre meo. Dissensio
πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. Σχίσμα 19
igitur iterùm facta est *in* *Judæis* propter sermones hos. Dicebant autem
οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. Ἔλεγον δὲ 20
multi ex ipsis; Dæmonium habet, & insanit: quid eum auditis? Alii
πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; Ἄλλοι 21
dicebant; Hæc verba non sunt *dæmoniaci*. *Num* dæmonium potest cæ-
ἔλεγον, Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου. μὴ δαιμόνιον δύναται τυ-
corum oculos aperire?
φλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

MS. A. (γ) αὐτοῖς πάλιν (δ) ἦλθον πρὸ ἐμοῦ, (ε) οὐκ ἔστιν (ζ) ἀκούσωσιν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܬܘܒ ܝܫܘܥ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܬܪܥܗ ܕܥܢܐ. *
8 9 ܘܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܘ. ܓܢܒܐ ܐܢܘܢ ܘܓܝܣܐ. ܐܠܐ ܠܐ ܫܡܥܬ ܐܢܘܢ ܥܢܐ. * ܐܢܐ ܐܢܐ *
10 ܬܪܥܐ. ܘܒܝ ܐܢ ܐܢܫ ܢܥܘܠ ܢܚܐ. ܘܢܥܘܠ ܘܢܦܘܩ. ܘܪܥܝܐ ܢܫܟܚ. * ܓܢܒܐ ܠܐ ܐܬܐ ܐܠܐ
ܕܢܓܢܘܒ ܘܢܩܛܘܠ ܘܢܘܒܕ. ܐܢܐ ܐܬܝܬ ܕܚܝܐ ܢܗܘܘܢ ܠܗܘܢ. ܘܡܕܡ ܕܝܬܝܪ ܢܗܘܐ
11 12 ܠܗܘܢ. * ܐܢܐ ܐܢܐ ܪܥܝܐ ܛܒܐ. ܘܪܥܝܐ ܛܒܐ ܢܦܫܗ ܣܐܡ ܚܠܦ ܥܢܗ. * ܐܓܝܪܐ ܕܝܢ
ܕܠܐ ܗܘܐ ܪܥܝܐ. ܘܠܐ ܕܝܠܗ ܐܢܘܢ ܥܪܒܐ. ܡܐ ܕܚܙܐ ܕܐܒܐ ܕܐܬܐ. ܫܒܩ ܥܢܐ ܘܥܪܩ ܘܐܬܐ
13 ܕܐܒܐ ܚܛܦ ܘܡܒܕܪ ܠܗ ܠܥܢܐ. * ܐܓܝܪܐ ܕܝܢ ܥܪܩ ܡܛܠ ܕܐܓܝܪܐ ܗܘ. ܘܠܐ ܒܛܝܠ ܠܗ
14 15 ܥܠ ܥܢܐ. * ܐܢܐ ܐܢܐ ܪܥܝܐ ܛܒܐ. ܘܝܕܥ ܐܢܐ ܠܕܝܠܝ. ܘܡܬܝܕܥ ܐܢܐ ܡܢ ܕܝܠܝ. * ܐܝܟܢܐ
16 ܕܝܕܥ ܠܝ. ܐܒܝ ܘܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܐܒܝ. ܘܢܦܫܝ ܣܐܡ ܐܢܐ ܚܠܦ ܥܢܐ. * ܐܝܬ ܠܝ ܕܝܢ
ܐܦ ܥܪܒܐ ܐܚܪܢܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܗܘܘ ܡܢ ܗܕܐ ܛܝܪܐ. ܘܐܦ ܠܗܘܢ ܘܠܐ ܠܝ ܠܡܝܬܝܘ ܐܢܘܢ.
17 ܘܢܫܡܥܘܢ ܩܠܝ. ܘܬܗܘܐ ܟܠܗ ܡܪܥܝܬܐ ܚܕܐ ܘܪܥܝܐ ܚܕ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܒܝ ܪܚܡ ܠܝ. ܕܐܢܐ
18 ܣܐܡ ܐܢܐ ܢܦܫܝ ܕܬܘܒ ܐܣܒܝܗ. * ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܫ ܫܩܠ ܠܗ ܡܢܝ. ܐܠܐ ܐܢܐ ܣܐܡ ܐܢܐ
ܠܗ ܡܢ ܨܒܝܢܝ. ܫܠܝܛ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܐܣܝܡܝܗ. ܘܫܠܝܛ ܐܢܐ ܕܬܘܒ ܐܣܒܝܗ.
19 ܗܢܐ ܦܘܩܕܢܐ ܩܒܠܬ ܡܢ ܐܒܝ. * ܘܗܘܬ ܬܘܒ ܦܠܓܘܬܐ ܒܝܢܝ ܝܗܘܕܝܐ ܡܛܠ
20 ܡܠܝܐ ܗܠܝܢ. * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܣܓܝܐܐ ܡܢܗܘܢ. ܕܝܘܐ ܐܝܬ ܠܗ ܘܡܫܢܐ ܫܢܐ.
21 ܡܢܐ ܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. * ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܗܠܝܢ ܡܠܐ ܠܐ ܗܘܝ
ܕܕܝܘܢܐ. ܠܡܐ ܕܝܘܐ ܡܫܟܚ ܥܝܢܐ ܕܣܡܝܐ ܠܡܦܬܚܘ.

Dixit autem iterùm Jesus; Amen, amen 7
dico vobis, Ego sum ostium. Iique omnes 8
qui venerunt, fures sunt & latrones: sed
non audierunt eos oves. Ego sum ostium: 9
& per me si quis intraverit, servabitur: in-
gredietúrque ac egredietur, & pascua inve-
niet. Fur non venit nisi ut furetur, ac ut 10
trucîdet, & perdat: ego veni ut vitam ha-
beant, & quod præstantissimum est, habeant.
Ego sum pastor bonus: & pastor bonus 11
animam suam ponit pro ovibus suis. Mer- 12
cenarius autem qui non est pastor, & cujus
non sunt oves, quum vidit lupum venien-
tem, deserit oves, & fugit: venit autem lu-
pus, rapit & dissipat oves. Mercenarius 13
autem fugit, quia mercenarius est, & non
est ei cura ovium. Ego sum pastor bonus, 14
& cognosco meas, & agnoscor à meis. Sicut 15
novit me Pater meus, & ego cognosco Pa-
trem meum, & animam meam pono pro
ovibus. Habeo autem & oves alias quæ 16
non sunt ex hoc ovili, eas quoque oportet
me adducere: & audient vocem meam, &
grex totus fiet unus, unúsque pastor. Pro- 17
pterea Pater meus diligit me, quia ego pono
animam meam, ut iterùm eam assumam.
Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam 18
ex mea voluntate: possum enim eam po-
nere, possúmque rursus eam assumere: quia
hoc mandatum accepi à Patre meo. Et 19
factum est iterùm dissidium inter Judæos
propter hos sermones. Et dicebant multi 20
ex eis; Dæmonium habet, & insaniendo in-
sanit: quid auditis eum? Alii autem di- 21
cebant; Hæc verba non sunt dæmoniaci:
nunquid dæmonium potest oculos cæci ape-
rire?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * باز عيسي بديشان گفت راست راست بشما مي گويم * كه منم من دروازهٔ گوسفندان *
8 * وآنان كه امدند دزدان وحراميان بودند * وگوسفندان از ايشان نشنيد
9 اند * منم من دروازه * واگر كسي در من اندر آيد زنده شود * چون در آيد * وبدر
10 رود * وشبانرا بيابد * ودزد نيايد الا كه بدزدد وپراكنده كند * وبكشد * من امدم
11 كه براي ايشان زندگاني † باشد * وانچ فرونست براي ايشان باشد * منم ان نيك شبان كه
12 جان خودرا عوض گوسفندان خود بدهد * مزدور كه شبان نباشد * وگوسفندان ازان
او نباشند * وقتي كه بيند كه گرگ مي ايد * گوسفندانرا رها كند * وبگريزد * وگرگ
13 بيايد وبربايد * وگوسفندان پراكنده شوند * وسبب ان مي گريزد كه مزدورست * وغم
14 گوسفندان † نمي خورد * منم من شبان نيك وانچ ازان منست مي شناسم * وازانچ
15 دارم شناخته مي باشم * اچنانك پدرم مرا مي شناسد * ومن پدررا مي شناسم * وجان
16 خودرا عوض گوسفندان بدهم * وديگر گوسفندان نيز دارم * آنان كه ازين گله نيستند *

Rursus Jesus illis dixit; Verè, verè 7
vobis dico, quòd ego ipse sum ostium
ovium. Et ii qui venerunt, fures 8
& latrones fuerunt: & oves eos
non audiverunt. Ego ipse sum osti- 9
um: & si quispiam per me ingre-
diatur, vivet, cùm ingredietur, &
egredietur, & pastorem inveniet.
Fur autem non venit, nisi ut fu- 10
retur, & dissipet, & occidat: ego
veni ut illis vita sit, et id quod
amplius est illis sit. Ego sum ille 11
bonus pastor, qui animam suam pro
ovibus suis dabit. Mercenarius, 12
qui pastor non est, et oves propriæ
ipsius non sunt, tempore quo viderit
quòd lupus venit, oves relinquet,
et fugiet: lupus autem veniet, et
rapiet, et oves dispersæ erunt.
Propterea autem fugit, quia mer- 13
cenarius est, et curam ovium non
sustinet. Egomet sum pastor bonus, 14
et id quod meum est cognosco, et
ab eo quod habeo cognitus sum.
Quemadmodum Pater meus me no- 15
vit, et ego Patrem novi, et ani-
mam meam pro ovibus dabo. Et 16
alias oves etiam habeo, qui
quidem de hoc grege non sunt;

Versio VULGATA LATINA.

7 Dixit ergò eis iterùm Jesus; Amen, amen dico vobis, Quia ego sum ostium
8 ovium. Omnes quotquot venerunt, fures sunt, & latrones, & non audie-
9 runt eos oves. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, salvabitur: &
10 ingredietur, & egredietur, & pascua inveniet. Fur non venit nisi ut fu-
retur, & mactet, & perdat. Ego veni ut vitam habeant, & abundanti-
11 ùs habeant. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro
12 ovibus suis. Mercenarius autem, & qui non est pastor, cujus non sunt oves
propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit: & lupus rapit,
13 & dispergit oves: Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non
14 pertinet ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus: & cognosco meas, &
15 cognoscunt me meæ. Sicut novit me Pater, & ego agnosco Patrem: &
animam meam pono pro ovibus meis. Et alias oves habeo, quæ non sunt 16
ex hoc ovili: & illas oportet me adducere, & vocem meam audient, &
fiet unum ovile, & unus pastor. Proptereà me diligit Pater: quia ego po- 17
no animam meam, ut iterùm sumam eam. Nemo tollit eam à me: sed 18
ego pono eam à meipso, & potestatem habeo ponendi eam: & potestatem
habeo iterùm sumendi eam: Hoc mandatum accepi à Patre meo. Dissen- 19
sio iterùm facta est inter Judæos propter sermones hos. Dicebant autem 20
multi ex ipsis; Dæmonium habet, & insanit: quid eum auditis? Alii di- 21
cebant; Hæc verba non sunt dæmonium habentis: Numquid dæmonium po-
test cæcorum oculos aperire?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 8 * ثم ان يسوع قال لهم ايضا امين امين اقول لكم اني انا هو باب الخراف * وجميع الذين اتوا
9 قبلي كانوا لصوصا وسراقا لكن الخراف لم تسمع لهم * انا هو الباب واي انسان يدخل بي
10 يخلص ويدخل ويخرج ويجد المرعي * فاما السارق فليس ياتي الا ليسرق ويذبح ويهلك . فاما
11 انا فانما اتيت لتكن لهم الحياة المويدة وليكن لهم افضل * انا هو الراعي الصالح والراعي
12 الصالح يبذل نفسه عن الخراف * واما الاجير الذي ليس براع وليست الخراف له فاذا راي
13 الذيب قد اقبل يدع الخراف ويهرب . فياتي الذيب فيخطف ويبدد الخراف * وانما يهرب
14 الاجير لانه مستاجر وليس يشفق علي الخراف * انا هو الراعي الصالح وانا عارف برعيتي
15 16 ورعيتي تعرفني * كما ان الاب عارف بي وانا عارف بالاب . ونفسي ابذل دون الخراف * ولي كباش
اخر ليست من هذا القطيع فينبغي لي ان اتي بهم ايضا يسمعون صوتي . ويكون الرعية واحدة
17 18 لراع واحد * فمن اجل هذا يحبني الاب لاني اضع نفسي لاخذها ايضا * وليس احد ياخذها
مني لكنني انا اضعها بارادتي . لان لي سلطانا ان اضعها وسلطانا ان اخذها ايضا . لان هذه
19 هي الوصية التي قبلتها من ابي * فوقع ايضا بين اليهود شقاق من اجل هذه الاقوال .
20 21 * وقال كثيرون منهم ان به شيطانا وقد جن فما استماعكم منه * وقال اخرون ان هذا الكلام
ليس هو كلام مجنون . هل شيطانا يقدر ان يفتح اعين العميان .

Præterea Jesus subdidit eis iterùm; 7
Amen, amen dico vobis, quòd ego sum
ostium ovium. Et omnes qui venerunt an- 8
te me, erant latrones & fures: sed oves
non obediverunt eis. Ego sum ostium, 9
& quicunque homo introierit per me,
salvabitur: & ingredietur, & egre-
dietur, & inveniet pascua. At verò 10
fur non venit nisi ut furetur, et jugu-
let, & perdat. At ego quidem veni ut
sit eis vita æterna, & contingat eis
excellentiùs. Ego sum pastor bonus, et 11
pastor bonus permutat animam suam pro
ovibus. At mercenarius qui non est pa- 12
stor, et cujus non sunt oves, cùm vi-
det lupum venientem, destituit oves,
et fugit: venitque lupus, et rapit, ac
dispergit oves. Et quidem fugit merce- 13
narius, quia mercede conductus est,
et non miseretur ovium. Ego sum pastor 14
ille bonus, et ego cognosco gregem me-
um, et grex meus me cognoscit. Sicut 15
Pater cognoscit me, et ego cognosco Pa-
trem: et animam meam commuto pro
ovibus. Item sunt mihi arietes alii, 16
qui non sunt de hoc ovili; et oportet me
adducere illos etiam ad audiendam vo-
cem meam: et erit ovile unum pastoris
unius. Ideò diligit me Pater, quia pono 17
animam meam, ut sumam eam iterùm.
Et nemo tollet eam à me, sed ego ponam 18
eam ex voluntate mea. Nam habeo fa-
cultatem ponendi eam, & facultatem su-
mendi eam iterùm: quia hoc est manda-
tum quod accepi à Patre meo. Cecidit 19
ergò rursus inter Judæos dissensio pro-
pter hujusmodi sermones. Et dixerunt 20
multi ex illis; Est in eo dæmonium,
et jam insanivit, cur auditis eum?
Et dixerunt alii; Certè hic sermo non 21
est sermo insani. Num dæmonium potest
aperire oculos cæcorum?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በጳጳሳት፡መንባብ፡=፦

7 ወይቤሎሙ፡ ካዕበ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ አሜን፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ አነ፡ ውእቱ፡ አንቀ
8 ጸ፡ አባግዕ፡፡=፦ ኵሎሙ፡ እለ፡ መጽኡ፡ እምቅድሜየ፡ ሰረቅት፡ ወጕሕልያ፡ እሙን
9 ቱ፡፡ወባሕቱ፡ ኢይሰምዕዎሙ፡አባግዕ፡፡=፦ አነ፡ውእቱ፡ አንቀጸ፡ አባግዕ፡ ዘበአማን፡
10 ዘቦአ፡ እንተ፡ ኀቤየ፡ ይድኅን፡፡ይበውእ፡ወይወፅእ፡ ወይረክብ፡መርዔየ፡፡=፦ ወሰ
ራቂስ፡ኢይመጽእ፡ ዘእንበለ፡ከመ፡ይስርቅ፡ወይጥባሕ፡ ወያሕጕል፡፡ወአንሰ፡መጻእኩ፡
11 ከመ፡ይርከቡ፡ሕይወተ፡ ወፈድፋደ፡ይረክቡ፡፡=፦ አነ፡ውእቱ፡ ኖላዊ፡ ኄር፡ኖላዊስ፡ኄ
12 ር፡ይሜጡ፡ ነፍሶ፡ህየተ፡ቤዛ፡አባግዒሁ፡፡=፦ ወዐሳብስ፡ ዘኢኮነ፡ኖላዊ፡ወዘኢኮነ፡ ዘ
ዚአሁ፡ አባግዒሁ፡ ይሬኢ፡ተኵላ፡ይመጽእ፡ ወይጐይይ፡ ወይኀድግ፡ አባግዒሁ፡ወይመ
13 ሠጥን፡ ተኵላ፡ ወይዘርዎን፡=፦ እስመ፡ ዓሳብ፡ ውእቱ፡ ኢያሐዝኖ፡ በእንተ፡ አባግ
14 ዕ፡፡=፦ አነ፡ውእቱ፡ኖላዊ፡ ኄር፡ ወአአምር፡ ዘዚአየ፡ መርዔትየ፡ ወያአምሩኒ፡ እሊ
15 አየ፡=፦ ወበከመ፡ያአምረኒ፡አብ፡አነሂ፡አአምሮ፡ ለአብ፡ወእሜጡ፡ ነፍስየ፡ቤዛ፡ አ
16 ባግዒየ፡፡=፦ ወቢየ፡ ካልኣተሂ፡ አባግዕ፡ እለ፡ኢኮና፡ እምዝንቱ፡ዓጸድ፡ወኪያሆን፡ሃ
ለወኒ፡አምጽኦቶን፡ወይሰምዓኒ፡ቃልየ፡ ወይከውና፡አሐደ፡መርዔተ፡ለአሐዱ፡ኖላዊ፡፡=፦
17 ወበእንተዝ፡ያፈቅረኒ፡ አብ፡ እስመ፡አነ፡ እሜጡ፡ ነፍስየ፡ከመ፡ ካዕበ፡ አንሥአ፡፡=፦
18 አልቦ፡ ዘይሄይደኒ፡ ያለሊየ፡ እሜጥዋ፡ወለሊየ፡አነሥኣ፡ብውሕ፡ሊተ፡ላንብራ፡ ወካዕ
19 በ፡ብውሕ፡ሊተ፡ እንሥኣ፡፡ወዘንተ፡ትእዛዘ፡ ነሣእኩ፡በኀበ፡አቡየ፡፡=፦ ወተናፈቁ፡ወ
20 ተጋአዙ፡ካዕበ፡አይሁድ፡ በእንተዝ፡ ነገር፡፡=፦ ወይቤሉ፡ብዙኃን፡ እምኔሆሙ፡ጋኔነ፡
21 ቦቱ፡ወይዓብድ፡መንተኑ፡ታጸምእዎ፡፡=፦ ወቦ፡ እለ፡ይቤሉ፡ዝንቱ፡ ነገር፡ኢኮነ፡ ዘጋ
ኔን፡ጋኔንኑ፡ይክል፡ አሕይዎ፡ ወከሢተ፡አዕይንተ፡ ዕዉራን፡፡=፦

De episcopatu lectio.

Et dixit iis iterum Dominus Jesus; Amen, amen dico vobis, Ego sum ostium o- 7
vium. Omnes qui venerunt ante me, fures & latrones sunt: veruntamen non 8
audiebant eos oves. Ego sum ostium ovium verum: qui introierit per me, 9
servabitur: ingredietur & egredietur, & inveniet pascua. Et fur non venit nisi 10
ut furetur, & mactet, & perdat. Et ego veni ut inveniant vitam, & abundan-
tiùs invenient. Ego sum pastor bonus. Pastor bonus tradit animam suam pro 11
redemptione ovium suarum. Et mercenarius qui non fuit pastor, & cujus non 12
sunt oves propriæ, videt lupum venientem, & fugit, & relinquit oves suas: & ra-
pit eas lupus, & dissipat eas. Quia mercenarius est: non pertinet *ad* eum de 13
ovibus. Ego sum pastor bonus, & cognosco proprium gregem meum, & cog- 14
noscunt me mei. Et sicut cognoscit me Pater, ego cognosco Patrem: & trado 15
animam meam *pro* redemptione ovium mearum. Et habeo alias oves, quæ non 16
fuerunt ex hoc atrio: & illas oportet me adducere: & audient vocem meam,
& erunt unus grex, unius pastoris. Et propterea diligit me Pater, quia ego 17
trado animam meam, ut iterùm accipiam eam. Nemo erit qui diripiet mihi eam: 18
egomet tradam eam, & egomet accipiam eam, potestas est mihi ponere eam, &
iterũ potestas est mihi ut accipiam eam: et hoc mandatũ accepi apud Patrẽ meũ.
Et divisi sunt, & disputârunt iterũ Judæi de hoc sermone. Et dixerũt multi ex il- 19
lis; Dæmonẽ habet, & insanit: quid igitur auditis eũ? Et fuerunt qui dixerunt; Hic 20
sermo non est dæmonis: dæmon potéstne vivificare, & aperire oculos cæcorum? 21

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

برمن واجب است كه ايشانرا نيز بياورم * واواز من بشنوند * و پس ازان همه كوسفندان
17 يكي باشند * وايشانرا يك شبان باشد * براي اين پدرم مرا دوست مي دارد * كه من جان خود
18 بدهم * و باز بستانمش * كسي نتواند جان مرا از من ستادن * ليكن منم كه بمراد خود
بدهم * زيرا مسلطم وتوانا * كه جان خودرا بدهم * و باز بستانم كه اين فرمانرا از پدر قبول
19 20 كردم * * بار در ميان يهوديان † مخالفت شد براي اين سخنها * وبسياران از ايشان مي كفتند *
21 ديو دارد وصرعي است شما چرا ازو مي شنويد * * ديكران مي كفتند * اين سخنها نه ازان
ديوانه است * ديوانه كجا تواند چشم نابينارا كشودن

me oportet ut illas etiam adducam:
& vocem meam audient, & dein-
ceps omnes oves unus grex erunt, &
illis unus pastor erit. Propter hoc 17
Pater meus me diligit, quia ego da-
turus sum animam meam, & rur-
sus sumpturus eam. Quispiam non 18
potest animam meam à me tollere,
sed ego sum qui sponte meâ daturus
sum: potestate enim polleo & vi-
ribus, ut animam meam dem, &
rursus assumam; quia hoc manda-
tum à Patre accepi. Rursus inter 19
Judæos dissensio erat de his sermo-
nibus. Et multi ex eis dicebant; 20
dæmonium habet, & insanus est:
vos quare ipsum auditis? Alii di- 21
cebant; Hi sermones non sunt dæ-
moniaci: dæmoniacus ubi potest
oculos cæco aperire?

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Facta sunt autē Encænia in Hierosolymis: & hyems erat. Et ambulabat Je-
22 23 Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις· καὶ χειμὼν ἦν. Καὶ (η) περιεπάτει ὁ Ἰη-
sus in templo, in porticu Salomonis. Circumdederunt ergò eum Judæi, &
24 σοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ (θ) τοῦ Σολομῶντος. Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ
dicebant ei; Quò usque animam nostrā tollis? si tu es Christus, dic nobis palàm.
ἔλεγον αὐτῷ, Ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ.
Respondit eis Jesus; *Dixi* vobis, & non creditis. Opera quæ ego facio in no-
25 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε. τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνό-
mine Patris mei, hæc *testantur* de me. Sed vos non creditis: non *enim* estis ex
26 ματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. (ι) Ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γάρ ἐστε ἐκ
ovibus meis, *sicut dixi vobis*. Oves meæ vocem meam audiunt,
27 τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν. Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει,
& ego cognosco eas, & sequuntur me. Et ego vitam æternam do eis, & non
28 κἀγὼ γινώσκω αὐτὰ, καὶ ἀκολουθοῦσί μοι. Κἀγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ
peribunt in æternum: & non rapiet quisquam eas de manu mea. Pater meus
29 ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. Ὁ πατήρ μου
qui dedit mihi, major omnibus est, & nemo potest rapere de manu patris mei.
ὃς δέδωκέ μοι, (κ) μείζων πάντων ἐστὶ, καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός μου.
Ego & Pater unum sumus. Sustulerunt ergò *iterum* lapides Judæi, ut lapidarent
30 31 Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν. Ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν
eum. Respondit eis Jesus; Multa *pulchra* opera ostendi vobis ex Patre meo:
αὐτόν. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, (λ) Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου· 32
propter quod eorum opus lapidatis me? Responderunt ei Judæi, *di-*
διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετέ με; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ (μ) Ἰουδαῖοι, λέ- 33
centes; De *pulchro* opere non lapidamus te, sed de blasphemia: & quia tu
γοντες, Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας· καὶ ὅτι σὺ
homo *existens*, facis teipsum Deum. Respondit eis Jesus; Non est
ἄνθρωπος ὢν, ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἔστι 34
scriptum in lege vestra; Ego dixi, Dii estis? Si illos dixit deos,
γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν, Ἐγὼ (ν) εἶπα, Θεοί ἐστε; Εἰ ἐκείνους εἶπε θεοὺς, 35
ad quos sermo Dei factus est, & non potest solvi Scriptura: Quem Pater
πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή· Ὃν ὁ Πατὴρ 36
sanctificavit, & misit in mundum, vos dicitis, Quia blasphemas: quia dixi,
ἡγίασε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε, Ὅτι βλασφημεῖς· ὅτι εἶπον,
Filius Dei sum? Si non facio opera Patris mei, *ne credite* mihi:
Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι; Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι· 37
Si autem facio, & si mihi non *credatis*, operibus credite: ut cognoscatis, &
Εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ (ξ) πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε, ἵνα γνῶτε καὶ 38
credatis quia in me Pater, & ego in *eo*.
πιστεύσητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.

MS.A. (η) περιεπάτει (θ) Σολομῶντος. (ι) Ἀλλὰ (κ) μεῖζον (λ) Πολλὰ ἔργα καλὰ (μ) Ἰουδαῖοι, Περὶ (ν) εἶπον, (ξ) πιστεύετε,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 *ܩܪ̈ܝܢܐ ܕܚܘܕܬܐ ܕܥܕܬܐ * ܟܙ * ܗܘܐ ܗܘܐ ܕܝܢ ܥܐܕܐ ܕܚܘܕܬܐ ܒܐܘܪܫܠܡ ܘܣܬܘܐ
23 24 ܗܘܐ. * ܘܡܗܠܟ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܗܝܟܠܐ ܒܐܣܛܘܐ ܕܫܠܝܡܘܢ. * ܘܚܕܪܘܗܝ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܡܪܝܢ
25 ܠܗ. ܥܕܡܐ ܠܡܐ ܫܩܠ ܐܢܬ ܢܦܫܢ. ܐܢ ܐܢܬ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܐܡܪ ܠܢ ܒܓܠܝܐܝܬ. * ܥܢܐ
ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܘܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܥܒ̈ܕܐ ܕܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܒܫܡܗ
26 ܕܐܒܝ. ܗܢܘܢ ܣܗܕܝܢ ܥܠܝ. * ܐܠܐ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܢ
27 ܥܪ̈ܒܝ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. * ܥܪ̈ܒܝ ܩܠܝ ܫܡܥܢ. ܘܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗܘܢ. ܘܗܢܘܢ
28 ܒܬܪܝ ܐܬܝܢ. * ܘܐܢܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܚܝ̈ܐ ܕܠܥܠܡ. ܘܠܐ ܢܐܒܕܘܢ ܠܥܠܡ. ܘܠܐ ܐܢܫ
29 ܢܚܛܘܦ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܝܕܝ. * ܐܒܝ ܓܝܪ ܕܝܗܒ ܠܝ ܡܢ ܟܠ ܪܒ ܗܘ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܕܢܚܛܘܦ
30 31 ܡܢ ܐܝܕܗ ܕܐܒܝ. * ܐܢܐ ܘܐܒܝ ܚܕ ܚܢܢ. * ܘܫܩܠܘ ܬܘܒ ܝܗܘܕܝܐ ܟܐܦ̈ܐ ܠܡܪܓܡܗ.
32 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܣܓܝܐ̈ܐ ܥܒ̈ܕܐ ܫܦܝܪ̈ܐ ܡܢ ܠܘܬ ܐܒܝ ܚܘܝܬܟܘܢ. ܡܛܠ ܐܝܢܐ
33 ܥܒܕܐ ܡܢܗܘܢ ܪܓܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܗܘܕܝܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܥܒ̈ܕܐ
ܫܦܝܪ̈ܐ ܪܓܡܝܢܢ ܠܟ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܡܓܕܦ ܐܢܬ. ܘܟܕ ܒܪܢܫܐ ܐܢܬ ܥܒܕ ܐܢܬ ܢܦܫܟ
34 ܐܠܗܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܗܘܐ ܗܟܢܐ ܟܬܝܒ ܒܢܡܘܣܟܘܢ. ܕܐܢܐ ܐܡܪܬ ܕܐܠܗܐ
35 ܐܢܬܘܢ. * ܐܢ ܠܗܢܘܢ ܐܡܪ ܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܕܥܡܗܘܢ ܗܘܬ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܠܐ
36 ܡܫܟܚܐ ܟܬܒܐ ܠܡܫܬܪܝܘ. * ܠܡܢ ܕܐܒܐ ܩܕܫܗ ܘܫܕܪܗ ܠܥܠܡܐ. ܐܢܬܘܢ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ
37 ܕܡܓܕܦ ܐܢܬ. ܡܛܠ ܕܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܒܪܗ ܐܢܐ ܕܐܠܗܐ. * ܐܢ ܠܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܥܒ̈ܕܐ ܕܐܒܝ
38 ܠܐ ܬܗܝܡܢܘܢܢܝ. * ܐܢ ܕܝܢ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܐܢ ܠܝ ܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܠܥܒ̈ܕܐ
ܗܝܡܢܘ. ܕܬܕܥܘܢ ܘܬܗܝܡܢܘܢ. ܕܐܒܝ ܒܝ. ܘܐܢܐ ܒܐܒܝ.

Lectio Encæniis Ecclesiæ. 27.

Factum est autem festum Encæniorum in Je- 22
rusalem, erátque hyems. Et ambulabat 23
Jesus in templo in porticu Salomonis. Et 24
cinxerunt eum Judæi, dicúntque ei; Quo-
usque tandem tollis animam nostram?
(Nos sines animam agere?) Si tu es Messia,
dic nobis apertè. Respondit Jesus, & dixit 25
eis; Dixi vobis, & non creditis: at opera
quæ ego facio in nomine Patris mei, ipsa
testantur de me. Sed vos non creditis, 26
quia non estis ex ovibus meis, quemad-
modum dixi vobis. Oves meæ vocem me- 27
am audiunt, & ego cognosco eas, ipsæque
post me veniunt. Et ego do eis vitam æter- 28
nam, neque peribunt in æternum, ac nemo
rapiet eas è manibus meis. Pater enim me- 29
us qui dedit mihi, omnibus major est, nul-
lúsque potest è manu Patris mei rapere. 30
Ego & Pater meus unum sumus. Et sustu- 31
lerunt rursùs Judæi lapides ut obruerent
eum. Dixit eis Jesus; Multa opera præ- 32
clara à Patre meo ostendi vobis, propter
quodnam operum illorum lapidatis me?
Dicunt ei Judæi; Non propter opera bona 33
lapidibus petimus te: sed quoniam blas-
phemas: & quum tu sis homo, facis teipsum
Deum. Dixit eis Jesus; Nónne ita scri- 34
ptum est in Lege vestra, Ego dixi; Dii estis.
Si eos dixit deos, propterea quòd ad eos 35
factus est sermo Dei, & non potest Scriptu-
ra solvi; Quem Pater sanctificavit & misit 36
in mundum, dicitis ei; Tu blasphemas,
quia dixi vobis me esse filium Dei? Quòd 37
si non facio opera Patris mei, ne credatis
mihi: Sin autem facio, etiamsi mihi non 38
credatis, ipsis operibus credite: ut sciatis &
credatis Patrem meum in me esse, méque in
Patre meo.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

بيست سه خواستند يهوديان كه عيسي را بسنك زنند

22 23 * عيد نوكان در آمد • وفصل زمستان بود • * وعيسي بهيكل رفته بود • وبرواق سليمان
24 مي كرديد • * يهوديان كردا كرد او در امدند • وكفتند توتا كي جان ما مي ستاني •
25 اكر توي مسيح بما اشكارا بكوي * عيسي بديشان كفت بشما كفتم و باور نه داشتيد • وكردارهايي
26 كه بنام پدرم مي كنم بر حال من كواهي مي دهند • * ليكن شما • باور نمي داريد •
27 براي آنك كوسفندان من نيستيد • چنانك بشما كفتم * نه بشما كفتم كوسفندان † من اواز
28 من بشنوند • و در دنبال من بيايند • ومن ايشانرا بشناسم • * وزندكاني جاويد † بديشان
29 دهم • وتا ابد كم نشوند • وكسي ايشانرا از دست من نربايد • * براي انك پدرم كه ايشانرا بمن
30 31 داد • از همكان بزركترست • وكسي از پدرم نتواند بود • * ومن وپدرم يكي هستيم • * باز يهوديان
32 سنكها در دست كرفتند • كه اورا بزنند • * عيسي كفت بسيار كردارهاء خوب از پيش پدرم
33 شمارا نمودم • براي كدامين كردارها مرا مي زنيد • * يهوديان بدو كفتند نه براي كردارهاء خوب ترا سنكسار مي كنيم •

XXIII. Voluerunt Judæi Je-
sum lapidare.

Festum autem Encæniorum inibat, 22
& pars anni hyemalis erat: Et 23
Jesus in templum ingressus erat, &
in porticu Salomonis ambulabat.
Judæi igitur in circuitu ejus vene- 24
runt, & dixerunt; Tu quamdiu ani-
mam nostram tollis? Si tu es Chri-
stus, nobis apertè dic. Jesus illis di- 25
xit; Vobis dixi, & fidem non ha-
buistis: & opera, quæ in nomine
Patris mei facio, qualis sim testi-
monium dant. Sed vos non creditis, 26
eò quòd oves meæ non sitis, quem-
admodum vobis dixi. Nónne vobis 27
dixi? Oves meæ vocem meam au-
dient, & post me venient, & ego il-
las noscam. Et vitam æternam illis 28
dabo, & in æternum non peribunt,
neque quisquam è manu mea eas ra-
piet. eò quòd Pater meus, qui eas 29
mihi dedit, omnibus fortior est, &
quisquam à Patre meo non poterit
tollere. Et ego & Pater meus unum 30
sumus. Rursus Judæi lapides in ma- 31
nus tulerunt, ut eum percuterent. Je- 32
sus dixit; Multa opera bona à Patre
meo vobis ostendi: propter quæ opera
me feritis? Judæi ei dixerunt; 33
Non propter opera bona te lapidam,

Versio VULGATA LATINA.

22
23 Facta sunt autem Encænia in Jerosolymis: Et hyems erat. Et ambulabat Je-
24 sus in templo, in porticu Salomonis. Circumdederunt ergò eum Judæi, &
dicebant ei; Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis
25 palàm. Respondit eis Jesus; Loquor vobis, & non creditis: opera, quæ
26 ego facio in nomine Patris mei, hæc testimonium perhibent de me. Sed
27 vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis. Oves meæ vocem meam
28 audiunt: & ego cognosco eas, & sequuntur me: Et ego vitam æternam do
eis: & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea.
29 Pater meus quod dedit mihi majus omnibus est: & nemo potest rapere de
30 manu Patris mei. Ego & Pater unum sumus. Sustulerunt ergò lapides Ju-
31
dæi, ut lapidarent eum. Respondit eis Jesus; Multa bona opera ostendi vo- 32
bis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis? Responderunt 33
ei Judæi; De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia: & quia tu,
homò cùm sis, facis teipsum Deum. Respondit eis Jesus; Nónne scriptum 34
est in lege vestra; Quia ego dixi, Dii estis? Si illos dixit deos, ad quos 35
sermo Dei factus est, & non potest solvi Scriptura: Quem Pater sanctifi- 36
cavit, & misit in mundum, vos dicitis; Quia blasphemas: quia dixi, Filius
Dei sum? Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem 37
facio: & si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis, & 38
credatis quia Pater in me est, & ego in Patre.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الرابع والعشرون *

22
23 * وكان التجديد بيروسليم وكان شتاء * فمشي يسوع في الهيكل في رواق سليمان * فاحاط به
24
اليهود وقالوا له حتي متي تعذب نفوسنا. ان كنت انت المسيح فاخبرنا علانية * اجابهم يسوع 25
26 قد قلت لكم ولم تومنوا. والاعمال التي اعمل باسم ابي هي تشهد لي * لكنكم لستم تومنون *
27
28 لانكم لستم من خرافي كما قلت لكم * ان خرافي تسمع صوتي. وانا اعرفها وهي تتبعني * وانا
29 اعطيها حياة الابد ولا تهلك ابدا. ولا يختطفها احد من يدي * لان ابي الذي اعطاني هو
30
31 اعظم من الكل. ولن يقدر احد ان يختطفهم من يد ابي * انا وابي واحد نحن * فتناولت
32 اليهود حجارة ليرجموه * فاجابهم يسوع قايلا اريتكم اعمالا كثيرة حسنة من جهة ابي فمن
33 اجل اي عمل منها ترجموني * فاجابه اليهود قايلين لسنا من اجل عمل صالح نرجمك لكن
34 لاجل التجديف. اذ انت انسان تجعل نفسك الها * فاجابهم يسوع قايلا اليس مكتوب في ناموسكم
35 انا قلت انكم الهة * فان كان قيل لاوليك الهة لان كلمة الله كانت اليهم وليس يمكن ان
36 ينتقض المكتوب * فكم بالحري الذي قدسه الاب وارسله الي العالم. افتقولوا انتم انك
37
38 تجدف لاني قلت لكم اني ابن الله * ان لم اعمل اعمال ابي لا تومنوا بي * فان كنت اعمل ولا
تومنون بي فامنوا باعمالي. لتعلموا وتومنوا اني في ابي وابي في *

Sectio vigesima quarta.

Et erant Encænia in Jerusalem, & erat 22
hyems. Et ambulabat Jesus in templo 23
in porticu Salomonis. Et circundede- 24
runt eum Judæi, & dixerunt ei; Quo-
usque cruciabis animas nostras? Si es
tu Christus, indica nobis palàm. Respon- 25
dit eis Jesus; Jam dixi vobis, neque
credidistis: quum-tamen opera quæ fa-
cio in nomine Patris mei, ipsa attesten-
tur mihi. Verùm non creditis, quia non 26
estis ex ovibus meis, sicut dixi vobis.
Oves meæ audiunt vocem meam, & ego 27
cognosco eas, & ipsæ sequuntur me: Et 28
ego do eis vitam æternam, & non peri-
bunt unquam: & non rapiet eas quis-
quam è manu mea. Quia Pater meus 29
qui dedit mihi, est major omnibus, &
non potest quispiam rapere eas è manu
Patris mei. Ego & Pater unum sumus. 30
Sustulerunt ergò Judæi lapides ut lapi- 31
darent eum. Respondit autem eis Je- 32
sus, dicens; Ostendi vobis opera multa
bona ex parte Patris mei: propter quod
igitur opus ex eis lapidatis me? Re- 33
sponderunt ei Judæi, dicentes; Non
propter ullum opus bonum lapidamus te,
sed propter blasphemiam: quum enim
sis homo, facis te ipsum Deum. Respon- 34
dit eis Jesus; Nónne scriptum est in le-
ge vestra; Ego dixi vos esse deos?
Quòd si dictum est illis; Dii estis, eò 35
quòd sermo Dei factus est ad eos, & non
potest violari Scriptura: Quantò magis 36
ille quem sanctificavit Pater, & misit
eum in mundum? Et dicitis vos, Tu
blasphemas, quia dixi vobis esse me filium
Dei? Si non facio opera Patris mei, ne 37
credatis mihi. Sin autem facio, nec ta- 38
men creditis mihi: saltem credite ope-
ribus meis: ut sciatis, & credatis
quòd ego sum in Patre meo, & Pater
meus in me.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 በመስቀል: ዘመስከረም: ምንባብ:=፡ ወእመዝ: ይእቲ: ለሚረ:እም:መድ
23 ቅሐ:ሊየሩሳሌም:ክረምት:ውእቱ:=፡ ወአንሶሰወ: እግዚእ:ኢየሱስ: በምኵራብ:በ
24 ሆኆረ:ሰሎሞን::=፡ ወዓገትዎ: አይሁድ:ወይቤልዎ: እስከ:ማእዜኑ:እንከ:ትነሥአ
25 ነ:ነፍስነ: እም:አንተሁ:ክርስቶስ:ንንግረነ:ገሃደ:=፡ ወአውሥአ:እግዚእ:ኢየሱስ::
ወይቤሎሙ:ነገርኩክሙ:ወኢተአምኑኒ::ግብር:ዘእገብር:አነ:በስመ:አቡየ:ውእቱ:
26 ሰማዕትየ:=፡ ወአንትሙሰ:ባሕቱ:ኢተአምኑኒ: እስመ: ኢኮንክሙ: እመአባግዒየ:
27 በከመ: እቤለክሙ:=፡ አባግዒየሰ: እሊአየ:ይሰምዓኒ:ቃልየ: ወአነሂ:ኣአምሮን::ወ
28 ይተልዉኒ:=፡ ወአነሂ: እሁቦን:ሕይወተ:ዘለዓለም: ወኢይትሐጐላ: ለዓለም::ወአል
29 ቦ:ዘይሄይደን:እምእዴየ::=፡ እስመ:አቡየ:ዘወሀበኒዮን:ውእቱ:ይዐቢ:እምኵሉ::
30 ወአልቦ:ዘይክል:ኀይደ:ወመሂጠ: እምእዴሁ: ለአቡየ::=፡ ወአቡየ:ወአነ:አሐዱ:
31 ንሕነ::=፡ ወነሥኡ:ከዕበ:እብነ:አይሁድ:ከመ:ይወግርዎ::=፡ ወአውሥአ:እግዚ
32 እ:ኢየሱስ:ወይቤሎሙ:ብዙኀ:ግብረ:ሠናየ: አርአይኩክሙ::ዘእምኀበ:አቡየ:በአ
33 ይ:ግብር:ትዌግሩኒ: እምኔሆሙ:=፡ ወአውሥኡ: አይሁድ:ወይቤልዎ: በእንተ:ሠና
ይሰ:ግብር:ኢንዌግረከ:ዘእንበለ:በእንተ:ፅርፈትከ: እስመ:እንዘ:ሰብእ:አንተ:እግዚ
34 አብሔር:ትሬሲ:ርእሰከ::=፡ ወአውሥአ: እግዚእ:ኢየሱስ::ወይቤሎሙ:አኮኑ:ጽ
35 ሑፍ:ውስተ:ኦሪትክሙ::አነ: እቤ:አማልክት:አንትሙ::=፡ ሶበ:ሎሙ:ኣማልክት:
ይቤሎሙ: እለ:አስተርአዮሙ: እግዚአብሔር:ቃለ: እግዚአብሔር:ኮነ:ኀቤሆሙ::
36 ወኢይትክሃል:ይትነሠት:ይትሐሰው:ቃለ:መጽሐፍ:=፡ ዘቀደሶ:አብ:ወፈነወ:ውስተ:
ኵሉ:ዓለም:: እፎ: እንከ:ትብሉኒ: ትፀርፍ: እመ: እቤለክሙ:ወልደ: እግዚአብሔ
37 ር:አነ::=፡ ወእመ: ኢይገብር:ግብረ: አቡየ:ኢትእመኑኒ:=፡ ወእመሰ: እገብር: እ
38 መ:ኢያየ: ኢተአመንክሙ: ለምግባርየ፤ እመኑ:ከመ: ተአምሩ: ወትጠይቁ: ከመ:አነ: በአብ:ወአብ:ብየ::=፡

Pro humilitatione quæ in Septembri, lectio. Et tunc isto tempore, quando 22
consecratio *erat* Hierosolymis, hyems erat. Et ambulavit Dñs Jesus in templo in 23
porticu Solomonis. Et circumdederunt eum Judæi, & dixerunt ei; Quousque 24
tollis nobis animam nostram? si tu es Christus, dic nobis planè. Et respondit 25
Dominus Jesus, & dixit iis; Dixi vobis, & non creditis: opus quod facio ego in
nomine Patris mei, hoc est testis meus. Veruntamen vos non creditis mihi, quia 26
non fuistis ex ovibus meis, sicut dixi vobis. Oves meæ audiunt vocem meam, & 27
ego cognosco eas, & sequuntur me. Et ego dabo iis vitam æternam, & non per- 28
ibunt in æternum, & nemo est qui rapiet eas de manu mea. Quia Pater meus qui 29
dedit mihi eas, ipsè major est omnibus, & nemo est qui potest auferre & rapere 30
eas è manu Patris mei. Et Pater meus & ego, unum sumus. Et sustulerunt iterum 31
lapides Judæi, ut lapidarent eum. Et respondit Dñs Jesus, & dixit iis; Multa o- 32
pera bona demonstravi vobis à patre meo: propter quale opus lapidatis 33
me ex illis? Et responderunt Judæi, & dixerunt ei; Propter bonũ op' non lapida-
m' te, sed propter blasphemiã tuam, quia quum homo sis, tu Deũ facis teipsũ. Et 34
respondit Dñs Jesus, & dixit iis; Nónne scriptũ est in lege vestra; Ego dixi, Dii
estis? Si illos deos dixit, quib' apparuit De', verbũ Dei fuit apud eos: & nõ potest 35
destrui & falsificari verbum Scripturæ: Quem sanctificavit Pater, & misit in 36
totum mundum, quomodo igitur dicitis mihi; Blasphemas, si dixi vobis, Filius
Dei sum? Et si non facio opus Patris mei, ne credatis mihi. Et si facio, si mihi non 37
credidistis, operi meo credite: ut cognoscatis, & consideretis quòd ego in Patre, 38
& Pater in me est.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

34 ليكن براي انك افتري مي كني • وادمي هستي و خودرا خدا مي سازي • * عيسي بديشان
كفت • نه در ناموس شما • اين چنين نبشته است كه من كفتم شما خدايكان هستيد •
35 * چون بهر ايشان كه كلمه پيش ايشان شد • خدا ايشانرا خدايكان كفت • نشايد كه كتاب
36 باطل شود • * وكسي كه پدر اورا مقدس و پاك داشت • و اورا در عالم فرستاد • شما مي
37 كوييد • افتري ميكني • براي انك كفتم من فرزند خدا هستم • * اكر كردارهاء پدرم نكنم
38 مرا باور مداريد • * وچون كردار كنم ومنكر من شويد • باري كردارا باور داريد • وبدانيد
و ايمان بياوريد • كه پدرم در منست ومن در پدر هستم •

sed propterea quòd blasphemas: ho-
mo enim es, & teipsum Deum facis.
Jesus eis dixit; Nonne in Lege 34
vestra sic scriptum est? Ego qui-
dem dixi, Vos dii estis. Si de eis 35
loquens, ad quos sermo factus est,
Deus illos deos dixit, nec oportet
ut Scriptura irrita fiat: Illi tamen 36
quem Pater sanctificavit, & puri-
ficavit, & eum in mundum misit,
vos dicitis; Blasphemiam commit-
tis; eò quòd dixi, Filius Dei sum?
Si opera Patris mei non facio, mi- 37
hi fidem ne habeatis. Cùm verò 38
opus faciam, & mihi fidem dene-
getis, jam operi fidem habeatis:
& scitote & credite, quòd Pater
meus in me est, & ego in Patre
sum.

Quærebant ergò *rursùm* eum apprehendere: & exivit *ex* *manu* eorum. Et abiit
39 Ἐζήτουν οὖν (ο) πάλιν αὐτὸν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν. (π) Καὶ ἀπῆλθε ζγ
40 iterùm trans Jordanem, in locum ubi erat Joannes primùm baptizans: & mansit δ
πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἔμεινεν
illic. Et multi venerunt ad eum, & dicebant; Quia Joannes quidem signum fecit
41 ἐκεῖ. Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν, καὶ ἔλεγον, Ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν ζδ
nullum. Omnia autem quæcunq; dixit Joannes de hoc, vera erant. Et crediderunt
42 οὐδέν. πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθῆ ἦν. Καὶ ἐπίστευσαν
multi *illic* in eum.
πολλοὶ (ρ) ἐκεῖ εἰς αὐτόν.

CAP. XI. ια'.

Erat autem quidam languens Lazarus à Bethania, *ex* *vico* Mariæ & Marthæ ΙΑ'
1 ἮΝ δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας
sororis ejus. (Erat autem Maria *ungens* Dominum unguento, & *extergens*
2 τῆς ἀδελφῆς (α) αὐτῆς. (Ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρῳ, καὶ ἐκμάξασα
pedes ejus capillis suis, cujus frater Lazarus infirmabatur.) Miserunt ergò
3 τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει.) Ἀπέστειλαν οὖν
sorores ad eum dicentes; Domine, ecce quem amas infirmatur. Audiens autem Jesus
4 αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς
dixit; Hæc infirmitas non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur
εἶπεν, Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ
filius Dei per eam. Diligebat autem Jesus Martham, & sororem ejus, &
5 ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς. Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, καὶ
Lazarum. Ut ergò audivit quia *infirmatur*, tunc quidem mansit in *quo erat* loco *duos*
τὸν Λάζαρον. Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο 6
dies. Deindè post *hoc* dicit discipulis; Eamus in Judæam iterùm.
ἡμέρας. Ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς (β) μαθηταῖς, Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν (γ) πάλιν. 7
Dicunt ei discipuli; Rabbi, nunc quærebant te lapidare Judæi, & iterùm
Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, Ῥαββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν 8
vadis illuc? Respondit Jesus; Nónne duodecim sunt horæ diei? Si
ὑπάγεις ἐκεῖ; Ἀπεκρίθη (δ) ὁ Ἰησοῦς, Οὐχὶ (ε) δώδεκά εἰσιν ὧραι τῆς ἡμέρας; ἐάν 9
quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem mundi hujus videt:
τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει·
Si autem *quis* ambulaverit in nocte, offendit, quia lux non est in eo.
Ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. 10
Hæc ait, & post *hoc* *dicit* eis; Lazarus amicus noster dormit: sed
Ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ 11
vado ut à somno excitem eum. Dixerunt ergò discipuli ejus; Domine, si dormit,
πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. (ζ) Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Κύριε, εἰ κεκοίμηται, 12
servabitur. Dixerat autem Jesus de morte ejus: illi autem putaverunt quia
σωθήσεται. Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι 13
de dormitione somni diceret. Tunc ergò dixit eis Jesus manifestè; Lazarus
περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. (η) Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ, Λάζαρος 14
mortuus est.
ἀπέθανε.

Κεφ. ια'. MS. A. (α) αὐτοῦ. (β) μαθηταῖς αὐτοῦ, Ἄγωμεν (γ) * πόλιν. (δ) Ἰησοῦς, (ε) δώδεκα ὧραί εἰσιν τῆς (ζ) Εἶπον οὖν αὐτῷ, Κύριε, (η) Τότε εἶπεν αὐτοῖς MS. A. (ο) αὐτὸν πάλιν πιάσαι· (π) Ἀπῆλθεν οὖν πάλιν (ρ) εἰς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

39 * ܘܒܥܘ ܗܘܘ ܬܘܒ ܠܡܐܚܕܗ. ܘܢܦܩ ܠܗ ܡܢ ܒܝܬ ܐܝܕܝܗܘܢ. * ܘܐܙܠ ܠܗ ܠܥܒܪܐ
40 ܕܝܘܪܕܢܢ. ܠܕܘܟܬܐ ܐܝܟܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܝܘܚܢܢ ܡܢ ܩܕܝܡ ܟܕ ܡܥܡܕ ܗܘܐ. ܘܩܘܝ ܬܡܢ.
41 * ܘܐܬܘ ܐܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܠܘܬܗ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܕܝܘܚܢܢ ܐܦܠܐ ܚܕܐ ܐܬܐ ܠܐ ܥܒܕ. ܟܠ ܕܝܢ ܡܕܡ
42 ܕܐܡܪ ܝܘܚܢܢ ܥܠ ܓܒܪܐ ܗܢܐ ܫܪܝܪ ܗܘܐ. * ܘܣܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ.

* ܩܪܝܢܐ * ܠܡܩܪܒܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܟܚ *

1 * ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܚܕ ܕܟܪܝܗ ܗܘܐ ܠܥܙܪ. ܡܢ ܒܝܬ ܥܢܝܐ ܩܪܝܬܐ ܕܐܚܘܬܗ ܕܡܪܝܡ ܘܡܪܬܐ.
2 * ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܗܝ ܗܘܬ ܕܡܫܚܬ ܒܒܣܡܐ ܪܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ ܘܫܘܝܬ ܒܣܥܪܗ. ܐܚܘܗ ܗܘܐ ܕܗܕܐ
3 ܠܥܙܪ ܕܟܪܝܗ ܗܘܐ. * ܘܫܕܪܝ ܬܪܬܝܗܝܢ ܐܚܘܬܗ ܠܘܬ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪܢ. ܡܪܢ ܗܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܐܢܬ
4 ܟܪܝܗ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܟܘܪܗܢܐ ܗܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܕܡܘܬܐ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ.
5 ܕܢܫܬܒܚ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܡܛܠܬܗ. * ܪܚܡ ܗܘܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ
6 ܠܡܪܬܐ ܘܠܡܪܝܡ ܘܠܠܥܙܪ. * ܘܟܕ ܫܡܥ ܕܟܪܝܗ. ܩܘܝ ܒܕܘܟܬܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܬܪܝܢ
7 ܝܘܡܝܢ. * ܘܒܬܪܟܢ ܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܬܘ ܢܐܙܠ ܬܘܒ ܠܝܗܘܕ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ
8 ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܪܒܢ ܗܫܐ ܒܥܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܠܡܪܓܡܟ. ܘܬܘܒ ܐܙܠ ܐܢܬ ܠܬܡܢ. * ܐܡܪ
9 ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܗܘܐ ܬܪܬܥܣܪܐ ܫܥܝܢ ܐܝܬ ܒܐܝܡܡܐ. ܘܐܢ ܐܢܫ ܡܗܠܟ ܒܐܝܡܡܐ ܠܐ ܡܬܬܩܠ.
10 ܡܛܠ ܕܚܙܐ ܢܘܗܪܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ. * ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܒܠܠܝܐ ܢܗܠܟ ܡܬܬܩܠ. ܡܛܠ ܕܢܘܗܪܐ ܠܝܬ
11 ܒܗ. * ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܝܫܘܥ. ܘܒܬܪܟܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܥܙܪ ܪܚܡܢ ܫܟܒ. ܐܠܐ ܐܙܠ ܐܢܐ
12 ܕܐܥܝܪܝܘܗܝ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܡܪܢ. ܐܢ ܫܟܒ ܡܬܚܠܡ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܐܡܪ
13 ܥܠ ܡܘܬܗ. ܘܗܢܘܢ ܣܒܪܘ ܕܥܠ ܡܫܟܒ ܫܢܬܐ ܐܡܪ. * ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ
14 ܦܫܝܩܐܝܬ ܠܥܙܪ ܡܝܬ ܠܗ.

Et voluerunt iterùm prehendere eum: at 39
evasit ex eorum manibus. Et abiit trans 40
Jordanem in eum locum ubi fuerat Johannes priùs, dum baptizaret: fuitque illic.
Veniebant autem homines quamplurimi ad 41
eum, & dicebant Johannem ne unum quidem signum edidisse: quæcunque autem Johannes dixerat de viro isto, vera esse.
Multíque crediderunt in eum. 42

Ab oblationem Quadragesimæ. 28.

CAP. XI.

ERat autem quidam, qui morbo detinebatur, Lazarus, ex Beth-Ania *(domo solicitudinis)* pago, frater Mariæ & Marthæ. 1
Porrò ista Maria ea erat quæ unxit aromate pedes Jesu, abstersitque capillis suis: erat frater istius Lazarus qui morbo laborabat. 2
Miserunt autem ambæ sorores ejus ad Jesum, & dicunt; Domine noster, ecce is quem tu diligis, valetudine laborat. 3
Jesus verò dixit; Iste morbus lethalis non est, sed pro gloria Dei, ut glorificetur filius Dei propter eum. 4
Diligebat autem ipse Jesus Martham, & Mariam, & Lazarum. 5
Quúmque audisset eum ægrotare, mansit in eo loco ubi erat, duos dies. 6
Posteà verò dixit discipulis suis; Venite, eamus rursum in Judæam. 7
Dicunt ei discipuli ejus; Magister noster, modò Judæi quærebant te lapidibus obruere, & rursum illuc abis? 8
Dixit eis Jesus; Nónne sunt horæ duodecim in die? & si quis ambulaverit interdiu, non impingit, quippe qui videat lucem mundi hujus. 9
Si quis verò nocte ambulaverit, impingit, quòd ea lumine careat. 10
Hæc dixit Jesus: & posteà subdit eis, Lazarus amicus noster dormit, sed proficiscor eum excitaturus. 11
Dicunt ei discipuli ejus; Domine noster, si dormit, benè valebit. 12
Hoc autem Jesus dixerat de morte illius: at illi putârunt de dormitione somni ipsum dixisse. 13
Tunc dixit eis Jesus explicatè; Lazarus mortuus est. 14

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

39 * باز خواستند که اورا بگیرند * دیگر بار از میان دست ایشان بیرون رفت * *واز انجا آمد در
40 گذرگاه اردن * در جایگاهي که یحیي اول جماعت را مي شست * *ودران جایگاه خلق
41 بسیار پیش او آمدند * ومي گفتند یحیي ازین کردارها نکرد * وهر چه یحیي براي این
42 مرد گفت * راستست * *وبسیاران بدو ایمان آوردند

بیست چهار
زنده کردن مسیح غازر را

1 *وبود شخصي رنجور نامش غازر * از ده
2 بیت عینا برادر مریم و مرتا * *وان مریم است که پاي عیسي را بروغن غالیه اندود *
3 وبموي خود پاك کرد ومالید * وان رنجور برادر این بود * *هر دو خواهرانش پیش عیسي
4 فرستادند * وگفتند خداوند ما انکس که تو اورا دوست مي داري * رنجورست * *عیسي
گفت این رنجوري نه ازان مرگست * الا براي عظمت خدا * تا فرزند خدا ستوده شود *
5 *براي انك عیسي مریم و مرتا وغازر را دوست† مي داشت * *وچون شنید که رنجورست * در
6
7 انجاء که عیسي بود دو روز توقف† کرد * *بعد ازان بشاگردان خود گفت * بیایید تا در یهود رویم *

Rursùs quærebant ut eum prehenderent: iterùm autem è medio manûs illorum exivit. 39
Et indè venit in trajectum Jordanis, in locum ubi Johannes primùm turbam baptizabat. 40
Et in illum locum populus multus ad eum venerunt, & dicebant; Johannes ex his operibus nihil fecit: quicquid autem Johannes de hoc homine dixit, verum est. 41
Et multi in eum crediderunt. 42

XXIV. Vivificat Christus Gazarum.

CAP. XI.

ERat autem homo quidam ægrotus, cui nomen Gazarus, ex pago Bethaniæ, frater Mariæ & Marthæ. 1
Illa autem Maria est, quæ pedes Jesu unguento galiæ unxit, & capillo suo mundavit, & tersit: & infirmus ille frater hujus erat. 2
Ambæ igitur *sorores ejus ad Jesum miserunt, & dixerunt; Domine noster, ille quem tu diligis, ægrotat.* 3
Jesus dixit; Hæc infirmitas minimè mortalis est, sed propter gloriam Dei, ut Filius Dei glorificetur. 4
Proptereà quòd Jesus Mariam, & Martham, & Gazarum diligeret. 5
Ut ergò audivit quòd ægrotaret, in eodem loco ubi Jesus erat, duos dies moram fecit. 6
Posteà discipulis suis dixit; Venite ut in Judæam eamus. 7

Versio VULGATA LATINA.

39 Quærebant ergò eum apprehendere : & exivit de manibus eorum. Et abiit ite-
40 rùm trans Jordanem, in eum locum, ubi erat Joannes baptizans primùm : &
41 mansit illîc. Et multi venerunt ad eum, & dicebant; Quia Joannes quidem si-
42 gnum fecit nullum. Omnia autem quæcunque dixit Joannes de hoc, vera erant.
Et multi crediderunt in eum.

CAP. XI.

1 ERat autem quidam languens Lazarus à Bethania, de castello Mariæ, & Marthæ
2 sororis ejus. (Maria autem erat, quæ unxit Dominum unguento, & extersit pedes
3 ejus capillis suis : cujus frater Lazarus infirmabatur.) Miserunt ergò sorores ejus
4 ad eum, dicentes; Domine, ecce quem amas infirmatur. Audiens autem Jesus di-
xit eis; Infirmitas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius
Dei per eam. Diligebat autem Jesus Martham, & sororem ejus Mariam, & Laza- 5
rum. Ut ergò audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duo- 6
bus diebus. Deindè post hæc dixit discipulis suis; Eamus in Judæam iterùm. 7
Dicunt ei discipuli; Rabbi, nunc quærebant te Judæi lapidare, & iterùm vadis il- 8
luc? Respondit Jesus; Nónne duodecim sunt horæ diei? Si quis ambulaverit in 9
die, non offendit, quia lucem hujus mundi videt : Si autem ambulaverit in nocte, 10
offendit, quia lux non est in eo. Hæc ait, & post hæc dixit eis; Lazarus amicus 11
noster dormit : sed vado ut à somno excitem eum. Dixerunt ergò discipuli ejus; 12
Domine, si dormit, salvus erit. Dixerat autem Jesus de morte ejus : illi autem 13
putaverunt quia de dormitione somni diceret. Tunc ergò Jesus dixit eis manife- 14
stè; Lazarus mortuus est :

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 40 * فطلبوا ايضا مسكه فخرج من ايديهم * ومضي الي عبر الاردن حيث كان يوحنا يعمد اولا
41 فمكث هناك * فاتي اليه كثيرون وقالوا ان يوحنا لم يصنع اية واحدة * وكلما قال في هذا
42 فهو حق * فامن به هناك كثيرون *
1 * الفصل الخامس والعشرون * * وكان واحد مريضا الذي هو لعازر من بيت عنيا
2 قرية مريم ومرثا اختها * ومريم هذه التي كانت دهنت السيد بالطيب ومسحت قدميه بشعرها
3 وكان لعازر المريض اخاها * فارسلت الاختان اليه قايلتين يا سيد ها هوذا الذي تحبه
4 مريض * فلما سمع يسوع قال هذه المرضة ليست للموت لكن لاجل مجد الله وليمجد ابن الله
5 6 من اجلها * وكان يسوع يحب مرثا ومريم اختها ولعازر * فلما سمع انه مريض اقام حيث كان
7 8 يومين * وبعد ذلك قال لتلاميذه امضوا بنا الي اليهودية ايضا * فقال له تلاميذه يا معلم
9 الان كان اليهود يريدون رجمك افانت تريد المضي ايضا الي هناك * اجاب يسوع اليس
10 النهار اثني عشر ساعة فان مشي الانسان بالنهار لم يعثر لنظره نور هذا العالم * فاذا مشي
11 في الليل عثر لانه ليس فيه ضوء * قال هذه ثم قال لهم ان لعازر حبيبنا قد رقد لكنني
12 13 انطلق لاقيمه * قال له تلاميذه يا سيد ان كان رقد فسيستيقظ * وانما عني يسوع بقوله
14 موته فظنوا هم انه عني رقاد النوم * حينيذ قال لهم يسوع علانية لعازر مات *

Expetiverunt igitur denuò apprehendere 39
eum : at exivit è manibus eorum : Et 40
abiit ad ulteriorem ripam Jordanis, ubi
Johannes baptizabat anteà, & mansit
illic. Et venerunt ad eum multi, & di- 41
xerunt; Profectò Johannes non edidit
signum ullum : & præterea quicquid
dixit de hoc, verissimum est. Quapropter 42
crediderunt in eum illic permulti.

Sectio vigesima quinta.

CAP. XI.

ERat autem quidam infirmus, nempè 1
Lazarus à Bethania castello Mariæ &
Marthæ sororis ejus. Maria autem hæc, 2
ea est quæ unxerat Dominum unguento,
& terserat pedes ejus capillis suis :
erátque Lazarus ille infirmus, frater
ejus. Miserunt ergò ambæ sorores ad 3
eum, dicentes; Domine, ecce is quem
amas, infirmus est. Cùm autem audis- 4
set Jesus, dixit; Hæc infirmitas non
est ad mortem, sed ad gloriam Dei, & ut
glorificetur filius Dei per eam. Et verò 5
Jesus erat amicus Marthæ, & Mariæ
sororis ejus, & Lazari. Cùmque audis- 6
set eum esse infirmum, mansit ubi erat,
biduum. Et postea dixit discipulis suis; 7
Ducite nos in Judæam iterùm. Dixe- 8
runt ei discipuli ejus; Magister, nunc
Judæi volebant lapidare te, & tùnc vis
abire iterùm illuc? Respondit Jesus; 9
Nónne dies constat *duodecim horis? Si*
ergò ambulet homo in die, non offendit,
quia videt lucem hujus mundi. Si au- 10
tem ambulet in nocte, offendit : quia non
est in ea lumen. Dixit hæc; ac tum ait 11
illis, Lazarus amicus noster cubuit, sed
vado ut excitem eum. Dixerunt ei di- 12
scipuli ejus; Domine, si cubuit, exper-
giscetur. Et quidem significavit Jesus 13
sermone suo mortem ipsius : at putave-
runt illi, quòd significâsset cubitum so-
mni. Tunc dixit eis Jesus manifestè; 14
Lazarus mortuus est.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 ወፈቀዱ፡ካዕበ፡ይእኅዝዎ፡ወአምሰጠ፡ እምእደዊሆሙ፡፡=፦ ወሖረ፡ካዕበ፡ ማዕደተ፡ ዮ
40 ርደኖስ፡ብሔረ፡ኀበ፡ያጠምቅ፡ዮሐንስ፡ ቀዲሙ፡ ወነበረ፡ሂየ፡፡=፦ ወሖሩ፡ ብዙኃን፡ኀቤ
41 ሁ፡ወይቤሉ፡ዮሐንስ፡ አልቦ፡ ተአምረ፡ ዘገብረ፡ ወሊመንተኒ፡ ወባሕቱ፡ ወኵሎ፡ ዘይ
42 ቤ፡ዮሐንስ፡ በእንቲአሁ፡ እሙነ፡ኮነ፡=፦ ወብዙኃን፡ እለ፡አምኑ፡ ቦቱ፡ በህየ፡=፦
1 ፲፩ በእንተ፡አልዓዛር፡=፦ ወሃሎ፡አሐዱ፡ብእሲ፡ ዘይደዊ፡ በቢታንያ፡ ዘስሙ፡
2 አልዓዛር፡ ዘሃገረ፡ማርያ፡ወማርታ፡ እኅታ፡=፦ ወማርያሰ፡ይእቲ፡ እንተ፡ቀብአቶ፡ለእ
ግዚእነ፡ ዕፍረተ፡፡ ወመዝመዘቶ፡ እገሪሁ፡ በሠዕርታ፡ ወእኁሃ፡ ሳቲ፡ አልዓዛር፡ ይደ
3 ዊ፡፡=፦ ወለአካ፡ እኀቲሁ፡ኀበ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ እንዘ፡ይብላ፡ እግዚእነ፡ ናሁ፡
4 ዘታፈቅር፡ይደዊ፡፡=፦ ወሰሚዖ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ይቤ፡ ዝቱ፡ደዌሁ፡ኢኮነ፡ለሞት፡
5 ዳእሙ፡ከመ፡ይሰባሕ፡ እግዚአብሔር፡ወወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ቦቱ፡ይሴባሕ፡፡=፦ ወ
6 ያፈቅሮሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ለማርታ፡ ወለእኅታ፡ወለአልዓዛር፡፡=፦ ወሰሚዖ፡ከመ፡
7 ይደዊ፡ ነበረ፡ህየ፡ይእተ፡አሚረ፡ኀበ፡ሃሎ፡ብሔረ፡ ክልኤ፡ መዋዕለ፡=፦ወእምዝ፡ይቤሎ
8 ሙ፡ለአርድኢሁ፡ንሖር፡ካዕበ፡ብሔረ፡ይሁደ፡=፦ ወይቤልዎ፡አርድኢሁ፡ረቢ፡ እኮኑ፡
9 ይእዜ፡ያኀሥሡከ፡ወይፈቅዱ፡ይወግሩከ፡አይሁድ፡ወእፎ፡ህየ፡ተሐውር፡ካዕበ፡፡=፦ወ
አውሥአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ኢኮኑ፡ ዓሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ሰዓቱ፡ለዕለት፡
10 ዘይሐውር፡መዓልተ፡ኢይትዓቀፍ፡ እስመ፡ይሬኢ፡ብርሃኖ፡ለዝንቱ፡ዓለም፡፡=፦ ወዘይ
11 ሐውርሰ፡ሌሊተ፡ይትዓቀፍ፡ እስመ፡አልቦ፡ብርሃን፡ውስቴቱ፡ ዘይሬኢ፡=፦ ወዝንተ፡ይቤ
ሎሙ፡ለአርድኢሁ፡ወእምዝ፡ይቤ፡ካዕበ፡ሎሙ፡ለአርድኢሁ፡ ይቤ፡አልዓዛር፡ዓርክነ፡
12 ኖመ፡ወባሕቱ፡አሐውር፡ወአነቅሆ፡፡=፦ ወይቤልዎ፡አርድኢሁ፡ እግዚኦ፡ እመሰ፡ኖመ፡
13 ይጥዒ፡ወይነቅህ፡ወየሐይው፡=፦ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኖመ፡እስመ፡ሞተ፡፡ወበ
14 ሕቱ፡ሎሙሰ፡ይመስሎሙ፡ በእንተ፡ንዋመ፡ ዘይሰክብ፡ ዘይቤሎሙ፡=፦ ወእምዝ፡ይቤ
ሎሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወነገሮሙ፡ ገሃደ፡ወይቤሎሙ፡ አልዓዛር፡ሞተ፡=፦

Et voluerunt iterum prehendere eum: & fugit ex manibus eorum. Et abiit iterū 39
trans Jordanem, *in* locum ubi baptizaverat Johannes primùm: & mansit ibi. Et 40
venerunt multi ad eum, & dixerunt; Johannes nullum signum fecit omninó: ve- 41
runtamen etiam totum quod dixit Johannes de illo, verum fuit. Et multi *erant* 42
qui credebant in illo ibi.

CAP. XI. *De Eleazaro.*

ET fuit quidam homo qui ægrotabat in Bethania, cujus nomen Eleazarus civi- 1
tatis Mariæ & Marthæ sororis ipsius. Et Maria erat quæ unxit Dominum no- 2
strum unguento, & extersit pedes ejus cum capillis suis: & frater ejus Eleazarus
ægrotabat. Et miserunt sorores ejus ad Dominum Jesum, dicentes; Domine no- 3
ster, ecce *is* quem amas ægrotat. Et audiens Dominus Jesus, dixit; Hic morbus 4
non est ad mortem, sed ut glorificetur Deus, & Filius Dei in eo glorificetur. Et 5
diligebat Dominus Jesus Martham, & sororem ejus, & Eleazarum. Et audiens 6
quòd ægrotabat, mansit ibi isto tempore, quo loco erat duos dies. Et tunc dixit 7
discipulis suis, Abeamus iterum in regionē Judææ. Et dixerunt ei discipuli ejus; 8
Rabi, nónne nunc quærunt te, & desiderant lapidare te Judæi, & quomodo illuc
vadis iterum? Et respondit Dominus Jesus, & dixit iis; Nónne duodecim *sunt* ho- 9
ræ diei? qui ambulabit die, non offendetur, quia videt lucem hujus mundi. Et qui 10
ambulabit nocte, offendetur: quia non est lux in eo quâ videat. Et hoc dicit disci- 11
pulis suis: & tunc dixit iterum discipulis suis; Dixit, *inquā quòd* Eleazarus amicus
noster dormit: veruntamen proficiscar, & excitabo eum. Et dixerunt ei discipuli 12
ejus; Domine, si dormit, salvus erit, & expergiscetur, & vivet. Et dixit iis Do- 13
minus Jesus, Dormit, quia mortu' fuit: sed videbatur iis de dormitatione decum-
bentis quòd diceret iis. Et tunc dixit iis Dominus Jesus, & loquutus est iis aper- 14
tè, & dixit iis; Eleazarus mortuus est.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * شاكردان بدو كفتند * در يهود ترا سنك سار مي كردند * وباز انجا مي روي * * عيسي 9
بديشان كفت * نه روز دوازده ساعت است اكر كسي بروز كردد * پاي او بر سنك
10 نيايد * سبب انك روشنايي عالم را مي بيند * * واكر كسي در شب كردد * پاي او سنك
11 زده شود * براي انك بشب روشنايي نمي بيند * * عيسي اين را كفت * وبعد ازين بديشان
12 كفت غازر دوست ما خفت * ليكن مي روم تا اورا بيدار كنم * * شاكردان او بدو كفتند *
13 خداوند ما اكر خفت بيدار شود * * عيسي براي مردن او كفت * وايشان خواب پنداشتند *
14 * پس ازان عيسي بديشان روشن كفت * كه غازر مرد *

Discipuli ei dixerunt; In Judæa 8
te lapidabant, & rursus illuc va-
dis? Jesus illis dixit; Nónne 9
dies duodecim horarum est? Si
quis in die ambulaverit, pes ejus in
lapidem non offendet, eò quod lu-
cem mundi videt. Si quis autem 10
in nocte ambulaverit, pes ejus lapi-
di illisus erit, eò quòd noctu lucem
non videt. Jesus hæc dixit, & post- 11
eà dixit eis; Gazarus amicus
noster dormit : sed eo ut eum exper-
gefaciam. Discipuli ejus ei dixe- 12
runt; Domine noster, si dormit ex-
pergefiet. Jesus autem de morte 13
ejus dixit, at illi de somno dixisse
putaverunt. Posteà Jesus illis cla- 14
rè dixit; Gazarus quidem mortu-
us est.

ʼΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑʼ ʼΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΑʹ.

Et gaudeo propter vos, (ut credatis,) quoniam non eram ibi: sed eamus ad
15 Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, (ἵνα πιστεύσητε,) ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· (ϑ) ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς
eum. Dixit ergò Thomas *ille dictus* Didymus, *condiscipulis*, Eamus &
16 αὐτόν. Εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς, Ἄγωμεν καὶ
nos, ut moriamur cum eo. *Veniens igitur* Jesus invenit eum quatuor
17 ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. Ἐλθὼν οὖν (ι) ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας
dies jam habentem in monumento. (Erat autem Bethania juxta Hierosolymam
18 ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. (Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων
quasi à stadiis quindecim.) Et multi ex Judæis venerant ad *eas quæ circa*
19 ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε.) Καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ
Martham & Mariam, ut consolarentur eas de fratre suo. Ergò
20 Μάρθαν καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. Ἡ οὖν
Martha ut audivit quia Jesus venit, occurrit illi: Maria autem *in domo*
Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι (κ) ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ
sedebat. Dixit ergò Martha ad Jesum; Domine, si fuisses hic, fra-
21 ἐκαθέζετο. Εἶπεν οὖν (λ) ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, (μ) ὁ ἀδελ-
ter meus non fuisset mortuus. Sed & nunc scio, quia quæcunque poposceris *Deum*,
22 φός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει. Ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεὸν,
dabit tibi Deus. Dicit illi Jesus; Resurget frater tuus. Dicit
23 δώσει σοι ὁ Θεός. Λέγει αὐτῇ (ν) ὁ Ἰησοῦς, Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. Λέγει
24 ei Martha; Scio quia resurget in resurrectione in novissimo die. Dixit
25 αὐτῷ Μάρθα, Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Εἶπεν

ei Jesus; Ego sum resurrectio & vita: *credens* in me, etiamsi mortuus fuerit, vi-
αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, κἂν ἀποθάνῃ, ζή-
vet: Et omnis *vivens* & *credens* in me, non morietur in æternum. Credis hoc?
σεται· Καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο; 26
Ait illi; Utique, Dñe: ego credidi quia tu es Christus filius Dei, in hunc mundũ
Λέγει αὐτῷ, Ναὶ, Κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον 27
veniens. Et hæc *locuta*, abiit: & vocavit Mariam sororem suam silentio,
ἐρχόμενος. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἀπῆλθε· καὶ ἐφώνησε Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρᾳ, 28
dicens; Magister adest, & vocat te. Illa ut audivit, surgit citò, & venit
εἰποῦσα, Ὁ διδάσκαλος πάρεστι καὶ φωνεῖ σε. Ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ, καὶ ἔρχεται 29
ad eum. (Nondum *autem* venerat Jesus in *vicum*: sed erat in loco, ubi
πρὸς αὐτόν. (Οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην· ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου 30
occurrerat ei Martha.) Ergò Judæi *existentes* cum ea in domo, & *con-*
ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα.) Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ παρα- 31
solantes eam, *videntes* Mariam, quia citò surrexit & exiit, secuti sunt eam,
μυθούμενοι αὐτὴν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν, ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ,
dicentes; Quia vadit ad monumentum, ut ploret ibi. Ergò Maria cùm venisset
λέγοντες, Ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. Ἡ οὖν Μαρία ὡς ἦλθεν 32
ubi erat Jesus, videns eum, cecidit ad pedes ejus, *dicens* ei;
ὅπου ἦν (ξ) ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν, ἔπεσεν (ο) εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, λέγουσα αὐτῷ,
Domine, si fuisses hic, non esset mortuus meus frater.
Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός.

MS.A. (ϑ) ἀλλὰ (ι) ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, εὗρεν (κ) Ἰησοῦς (λ) Μάρθα (μ) οὐκ ἂν ὁ ἀδελφός μου ἐτεθνήκει. (ν) Ἰησοῦς, (ξ) Ἰησοῦς, (ο) αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 16 ܘܚܕܐ ܐܢܐ ܕܠܐ ܗܘܝܬ ܬܡܢ ܡܛܠܬܟܘܢ ܕܬܗܝܡܢܘܢ. ܐܠܐ ܗܠܟܘ ܠܬܡܢ. * ܐܡܪ ܬܐܘܡܐ
17 ܕܡܬܐܡܪ ܬܐܡܐ ܠܬܠܡܝܕܐ ܚܒܪܘܗܝ. ܢܐܙܠ ܐܦ ܚܢܢ ܢܡܘܬ ܥܡܗ. * ܐܬܐ ܕܝܢ ܝܫܘܥ
18 ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ. ܘܐܫܟܚ ܕܐܪܒܥܐ ܝܘܡܝܢ ܐܝܬ ܠܗ ܒܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. * ܒܝܬ ܥܢܝܐ
ܕܝܢ ܗܘܬ ܠܓܢܒ ܐܘܪܫܠܡ. ܪܚܝܩܐ ܡܢܗ ܐܝܟ ܐܣܛܕܘܬܐ ܚܡܫܥܣܪ.
19 * ܘܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܐܬܘ ܗܘܘ ܠܘܬ ܡܪܬܐ ܘܡܪܝܡ. ܕܢܡܠܘܢ ܠܗܝܢ ܠܒܐ
20 ܡܛܠ ܐܚܘܗܝܢ. * ܡܪܬܐ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܬ ܕܝܫܘܥ ܐܬܐ. ܢܦܩܬ ܠܐܘܪܥܗ. ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܝܬܒܐ ܗܘܬ
21 22 ܒܒܝܬܐ. * ܐܡܪܐ ܡܪܬܐ ܠܝܫܘܥ. ܡܪܝ ܐܠܘ ܬܢܢ ܗܘܝܬ ܠܐ ܡܐܬ ܗܘܐ ܐܚܝ. * ܐܠܐ ܐܦ ܗܫܐ
23 24 ܝܕܥܐ ܐܢܐ. ܕܟܠ ܡܐ ܕܬܫܐܠ ܠܐܠܗܐ ܝܗܒ ܠܟ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܩܐܡ ܐܚܘܟܝ. * ܐܡܪܐ ܠܗ
25 ܡܪܬܐ. ܝܕܥܐ ܐܢܐ ܕܩܐܡ ܒܩܝܡܬܐ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܩܝܡܬܐ ܘܚܝܐ.
26 ܘܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ. ܐܦܢ ܢܡܘܬ ܢܚܐ. * ܘܟܠ ܕܚܝ ܘܡܗܝܡܢ ܒܝ. ܠܥܠܡ ܠܐ
27 ܢܡܘܬ. ܡܗܝܡܢܐ ܐܢܬܝ ܗܕܐ. * ܐܡܪܐ ܠܗ. ܐܝܢ ܡܪܝ. ܐܢܐ ܡܗܝܡܢܐ ܐܢܐ. ܕܐܢܬ ܗܘ
28 ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܐ ܠܥܠܡܐ. * ܘܟܕ ܐܡܪܬ ܗܠܝܢ. ܐܙܠܬ ܩܪܬ ܠܡܪܝܡ ܚܬܗ
29 ܒܛܠܘܫܐ ܘܐܡܪܐ ܠܗ. ܪܒܢ ܐܬܐ ܘܩܪܐ ܠܟܝ. * ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥܬ. ܩܡܬ ܥܓܠ
30 ܘܐܬܝܐ ܗܘܬ ܠܘܬܗ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܠܐ ܥܕܟܝܠ ܥܠ ܗܘܐ ܠܩܪܝܬܐ. ܐܠܐ ܒܗܘ ܗܘܐ
31 ܒܕܘܟܬܐ ܕܦܓܥܬ ܒܗ ܡܪܬܐ. * ܐܦ ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܥܡܗ ܗܘܘ ܒܒܝܬܐ ܘܡܒܝܐܝܢ
ܗܘܘ ܠܗ. ܟܕ ܚܙܘ ܠܡܪܝܡ ܕܥܓܠ ܩܡܬ ܢܦܩܬ. ܐܙܠܘ ܒܬܪܗ. ܣܒܪܝܢ ܗܘܘ
32 ܕܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܐܙܠܐ ܠܡܒܟܐ. * ܗܝ ܕܝܢ ܡܪܝܡ ܟܕ ܐܬܬ ܠܐܝܟܐ ܕܐܝܬܘܗܝ
ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܘܚܙܬܗ. ܢܦܠܬ ܥܠ ܪܓܠܘܗܝ ܘܐܡܪܐ ܠܗ. ܐܠܘ ܬܢܢ ܗܘܝܬ ܡܪܝ ܠܐ ܡܐܬ ܗܘܐ ܐܚܝ.

Et gaudeo me illic non fuisse propter vos ut 15
credatis: sed illuc proficiscamini. Ait Tho- 16
ma, qui dicitur Gemellus, discipulis sociis
suis; Eamus & nos, moriamur cum eo.
Venit autem Jesus in Beth-ania, & invênit 17
eum jam quartum diem agere *in monu-*
mento. Erat autem Beth-ania ad latus 18
Jerosolymæ distans ab ea quasi stadiis quin-
decim. Et multi ex Judæis venerant ad 19
Martham & Mariam, ut consolarentur eas
propter ipsarum fratrem. Martha autem 20
ut audivit Jesum venisse, exiit ei obviàm:
Maria verò domi sedebat. Et dixit Mar- 21
tha ipsi Jesu; Domine mi, si hîc fuisses, non
mortuus fuisset frater meus. Sed & nunc 22
scio fore, ut quæcunque petieris à Deo, det
tibi. Dixit ei Jesus; Surrecturus est frater 23
tuus. Dixit ei Martha, Scio resurrecturum 24
in resurrectione die illo novissimo. Dixit 25
ei Jesus; Ego sum Resurrectio & Vita: &
qui crediderit in me, etiamsi mortuus fue-
rit, vivet. Porrò quisquis vivit & credit 26
in me, in æternum non morietur. Credis hoc?
Dixit ei; Etiam, Domine mi, ego credo te 27
esse Messiam Filium Dei, qui venturus erat
in mundum. Qúmque hæc dixisset, abiit 28
vocatum Mariam sororem suam clanculùm,
& dixit ei; Magister noster venit, & vocat
te. Maria autem quum audiisset, surrexit 29
citò, & veniebat ad eum. Ipse verò Jesus 30
nondum venerat in pagum: sed erat in eo
ipso loco ubi occurrerat ei Martha. Quin- 31
etiam illi Judæi qui erant cum ea domi, &
consolabantur eam, ut viderunt Mariam ci-
tò surrexisse, abierunt post eam: arbitra-
ti sunt enim eam abiisse ad monumen-
tum, ut fleret. Ipsa verò Maria quum ve- 32
nisset ubi erat Jesus, ut vidit eum, procidit
ad pedes ejus, & dixit ei; Si hîc fuisses,
Domine mi, mortuus non fuisset frater
meus.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

15 * وشاد شدم * كه انجا نبودم * براي شما تا ببينيد * وايمان بياوريد * ليكن تا آنجايكاه روان
16 باشيد * * توما كه نام او تاما بود * يعني جفت زاده * بشاكردان كفت كه ياران او بودند *
17 كه ما نيز برويم وباوي بميريم * * وآمد عيسي در بيت عينا * ومعلوم كرد كه چهار روز بود
18 كه عازررا اكنك بودند * * وبيت عينا بر كنار اورشليم است * قدر پانزده غلوت دوربر *
19 * وبسياران از يهوديان * پيش مريم ومرتا امك بودند * كه اورا تعزيه كنند وغم كساري
20 دهند * براي برادر ايشان * كه مرده بود * چون مرتا شنيد كه عيسي امد باستقبال او بدر
21 رفت * ومريم در خانه نشسته بود * * مرتا بعيسي كفت خداوند من اكر تو اينجا مي
22 بودي * برادر من نمي مرد * * ليكن مي دانم كه هر چه از خدا مي خواهي * بتو مي دهد *
23 24 * عيسي بدو كفت برادرت † برخيزد * * مرتا بدو كفت مي دانم كه در قيامت روز
25 پسين برخيزد * * عيسي بدو كفت منم من قيامت وزندكاني * هر كه بمن ايمان بياورد * اكر بميرد *
26 زنده شود * * وهر كه زنده شود وبمن ايمان بياورد تا ابد نميرد * بدين ايمان مي آوري *

Et gaudeo quòd illic non eram, pro- 15
pter vos, ut videretis & fidem ha-
beretis: sed in illum locum profi-
ciscimini. Thomas, cui nonen Ta- 16
ma erat, (i.e. gemellus) discipulis
dixit, qui socii ejus erant, Quin-
etiam nos eamus, & cum eo mori-
amur. Et venit Jesus in Bethani- 17
am, & certior factus est, quòd quar-
tus dies esset ex quo Gazarum sepe-
lissent. Bethania autem propè Hiero- 18
solymam est, circiter quindecim sta-
diis dissita. Et multi ex Judæis ad 19
Mariam & Martham venerunt, ut
consolarentur, & doloris lenimen da-
rent, ob fratrem earum qui mortuus
erat. Cùm Martha autem audisset, 20
quòd Jesus veniret, in occursum
ejus exivit: Maria verò domi se-
dens erat. Martha ad Jesum di- 21
xit; Domine mi, si tu hic fuisses,
frater meus non fuisset mortuus. Sed 22
scio, quòd quicquid à Deo petieris,
tibi dabit. Jesus ei dixit; Frater 23
tuus surget. Martha ei dixit; Scio 24
quòd in resurrectione diei ultimi
surget. Jesus ei dixit; Ego ipse 25
sum resurrectio & vita: quicunque
in me fidem habuerit, etiamsi
mortuus fuerit, vivus erit. Et 26
quicunque vivus fuerit, & in me
fidem habuerit, in æternum non
morietur: in hoc fidem habes?

Versio VULGATA LATINA.

15 Et gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi : sed eamus ad eum.
16 Dixit ergò Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos; Eamus & nos, ut mo-
17 riamur cum eo. Venit itaque Jesus : & invenit eum quatuor dies jam in monu-
18 mento habentem. (Erat autem Bethania juxta Jerosolymam quasi stadiis quinde-
19 cim.) Multi autem ex Judæis venerant ad Martham & Mariam, ut consolarentur
20 eas de fratre suo. Martha ergò ut audivit quia Jesus venit, occurrit illi : Maria
21 autem domi sedebat. Dixit ergò Martha ad Jesum; Domine, si fuisses hìc, frater
22 meus non fuisset mortuus : Sed & nunc scio, quia quæcunque poposceris à Deo,
23 dabit tibi Deus. Dicit illi Jesus; Resurget frater tuus. Dicit ei Martha; Scio
24 quia resurget in resurrectione in novissimo die. Dixit ei Jesus; Ego sum resurre-
25
ctio, & vita : qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet : Et omnis, qui vi- 26
vit, & credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc ? Ait illi; Utique, Do- 27
mine, ego credidi, Quia tu es Christus filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti.
Et cùm hæc dixisset, abiit, & vocavit Mariam sororem suam silentio, dicens; Ma- 28
gister adest, & vocat te. Illa ut audivit, surgit citò, & venit ad eum : Nondum 29
enim venerat Jesus in castellum : sed erat adhuc in illo loco, ubi occurrerat ei Mar- 30
tha. Judæi ergò, qui erant cum ea in domo, & consolabantur eam, cùm vidissent 31
Mariam quia citò surrexit & exiit, secuti sunt eam, dicentes; Quia vadit ad monu-
mentum, ut ploret ibi. Maria ergò, cùm venisset ubi erat Jesus, videns eum, ceci- 32
dit ad pedes ejus, & dicit ei; Domine, si fuisses hìc, non esset mortuus frater meus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 16 وانا افرح اذ لم اكن هناك من اجلكم لتومنوا • لكن امضوا بنا اليه * فقال توما الذي
17 يسمي التوم لاصحابه التلاميذ نمضي نحن لنموت معه * فاقبل يسوع الي بيت عنيا فوجد
18 19 له في القبر اربعة ايام * وكانت بيت عنيا قريبة من يروسليم نحو خمسة عشر غلوة * وكان
20 كثيرون من اليهود قد جاوا الي مرتا ومريم ليعزوهما في اخيهما * فلما سمعت مرتا بقدوم يسوع
21 خرجت للقايه واما مريم فجلست في البيت * فقالت مرتا ليسوع يا سيد لو كنت ههنا لم يمت
22 23 اخي * لكني اعلم الان ايضا انك مهما سالت الله يعطيك الله * فقال لها يسوع سيقوم
24 25 اخوك * قالت له مرتا انا اعلم انه سيقوم في القيامة في اليوم الاخير * قال لها يسوع انا هو
26 القيامة والحياة • فمن امن بي وان مات فانه سيحيا * وكل من كان حيا وامن بي لا يموت الي
27 28 الابد اتومنين بهذا * قالت له نعم يا سيد انا مومنة انك المسيح بن الله الاتي الي العالم * ولما
29 قالت هذا مضت ودعت اختها مريم سرا وقالت معلمنا قد جاء وهو يدعوك * فلما سمعت
30 تلك نهضت مسرعة وجاءت اليه * ولم يكن يسوع صار الي القرية لكنه كان حيث لقيته
31 مرتا * فاما اليهود الذين كانوا معها في البيت يعزونها لما راوا مريم قد قامت وخرجت مسرعة
32 تبعوها لظنهم انها تمضي الي القبر لتبكي هناك * فلما اتت مريم الي حيث كان يسوع
ورءاته خرت عند قدميه • وقالت يا سيد لو كنت ههنا لم يمت اخي *

Et ego gaudeo quòd non fuerim ibi, pro- 15
pter vos ut credatis : sed ducite nos ad
eum. Dixit Thomas, qui vocatur Ge- 16
mellus, sociis suis discipulis; Eamus
nos, ut moriamur cum eo. Venit itaque 17
Jesus in Beth-aniam, & invenit eum
esse in monumento à quatuor diebus.
Erat autem Beth-ania proxima Jerosoly- 18
mæ, quasi quindecim stadiis. Et multi 19
ex Judæis venerant ad Martham &
Mariam, ut consolarentur eas de fratre
suo. Cùm autem audisset Martha ad- 20
ventum Jesu, exiit in occursum illius :
Maria autem sedit domi. Dixit ergò 21
Martha ad Jesum; Domine, si fuisses
hìc, non fuisset mortuus frater meus. Sed 22
scio nunc etiam, quicquid poposceris à
Deo, daturum tibi Deum. Ait illi Je- 23
sus; Resurget frater tuus. Dixit ei 24
Martha; Ego scio eum esse surrecturum
in resurrectione in die postremo. Inquit 25
illi Jesus; Ego sum resurrectio & vi-
ta : & qui crediderit in me, licèt mor-
tuus fuerit, vivet. Et quicunque fuerit 26
vivus, & crediderit in me, non morie-
tur in æternum. Credis hoc ? Dixit; 27
Etiam Domine, ego credo te esse Chri-
stum filium Dei venturum in mundum.
Cùmque dixisset hoc, abiit & vocavit 28
sororem suam Mariam secretò, & dixit;
Magister noster jam venit, & ipse vocat
te. Cùm autem audisset illa, surrexit 29
festina, & venit ad eum. Et nondum 30
venerat Jesus in castellum, sed erat ubi
occurrerat ei Martha. Judæi autem qui 31
erant cum ea in domo consolantes eam,
cùm vidissent Mariam surrexisse &
exiisse festinam, secuti sunt eam, putan-
tes eam abire ad monumentum ut plora-
ret ibi. Cùm autem devenisset Maria 32
ubi erat Jesus, & vidisset eum, corruit
ad pedes ejus, & ait; Domine, si fuisses
hic, non esset mortuus frater meus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወበሕቱ፡ እትፌሣሕ፡ በእንቲአክሙ፡ከመ፡ትእመኑ፡ እስመ፡ሊሀለውኩ፡ህየ፡ወበሕቱ፡
16 ንሑር፡ኀቤሁ፡፡ ወይቤ፡ቶማስ፡ ዘይቤልዎ፡ዲድሞስ፡ለቢጹ፡ለአርደእ፡ ንሑር፡ ንሕነ
17 ሂ፡ከመ፡ንሙት፡ምስሌሁ፡፡ ወእምዝ፡ወሖረ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ቢታንያ፡ወረከበ፡ በ
18 ረቡዑ፡እምዘ፡ተቀብረ፡፡ ወቅርብት፡ቢታንያ፡ለኢየሩሳሌም፡መጠነ፡ከመ፡ዓሠርቱ፡
19 ወኃምስቱ፡ምዕራፍ፡፡ ወብዙኃን፡ እምአይሁድ፡ሖሩ፡ኀበ፡ማርያ፡ወማርታ፡ከመ፡
20 ያስተቅስዎን፡ በእንተ፡ እኁሆን፡፡ ወሰሚዓ፡ማርታ፡ ከመ፡መጽአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡
21 ቀበለቶ፡ ወማርያስ፡ነበረት፡ቤተ፡፡ ወትቤሎ፡ማርታ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ እግዚኦ፡ስ
22 በሰ፡ሀለውከ፡ዝየ፡ እም፡ኢሞተ፡ እኁየ፡፡ ወይእዜኒ፡ አአምር፡ከመ፡ዘሰአልከ፡ ለ
23 እግዚአብሔር፡ይሁበከ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወይቤላ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ይሐዩ፡ወይ
24 ትነሣእ፡ እኁኪ፡፡ ወተቤሎ፡ማርታ፡አአምር፡ከመ፡ይትነሣእስ፡አመ፡ትንሣኤ፡አ
25 ሜ፡ይሐዩ፡ምውታን፡ በደኃሪት፡ ዕለት፡፡ ወይቤላ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ አነ፡ ውእቱ፡
26 መሕየዊ፡ወመንሥኢሆሙ፡ ለምውታን፡ ዘየአምን፡ቢየ፡ እመኒ፡ሞተ፡ይሐዩ፡፡ ወኵ
27 ሉ፡ ዘሕያው፡ ወይአምን፡ቢየ፡ኢይመውት፡ ለዓለም፡፡ተአምኒኑ፡ ዘንቱ፡፡ ወትቤ
ሎ፡ እወ፡ እግዚኦ፡አነ፡አአምን፡ ከመ፡ አንተ፡ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ወልደ፡ እግዚአብሔ
28 ር፡ሕያው፡ ዘይመጽእ፡ውስተ፡ዓለም፡፡ ወዘንተ፡ብሂላ፡ሖረት፡ ወጸውዓታ፡ ለማር
29 ያ፡ እኅታ፡ጽሚተ፡ወትቤላ፡ ነሁ፡ በጽሐ፡ሊቅ፡ወይጼውዓኪ፡፡ ወሰሚዓ፡ተንሥ
30 አት፡ፍጡነ፡ወሖረት፡ኀቤሁ፡፡ ወዓዲ፡ ኢቦአ፡ሀገረ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ሀሎ፡ውስተ፡
31 ብሔር፡ኀበ፡ተቀበለቶ፡ማርታ፡፡ ወርእዮሙ፡አይሁድ፡ እለ፡ ያስቅስዋ፡ከመ፡ፍጡ
ነ፡ተንሥአት፡ ማርያ፡ ወሖረት፡ ወተለውዋ፡ ወመሰሎሙ፡ ዘተሐውር፡ ኀበ፡ መቃብሩ፡
32 ትብኪዮ፡ በሃየ፡፡ ወበጺሐ፡ ማርያ፡ ኀበ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ሰገደት፡ሎቱ፡ኀበ፡ እገ
ሪሁ፡ወትቤሎ፡ እግዚእየ፡ ሶበሰ፡ሀለውከ፡ዝየ፡ እም፡ኢሞተ፡ እኁየ፡፡

Veruntamen gaudeo propter vos (ut credatis,) quia non fui ibi, sed ibimus ad 15
eum. Et dixit Thomas quem vocant Didymum, proximo discipulorum; Ibimus 16
nos etiam, ut moriamur cum eo. Et tunc etiam venit Dñs Jesus *ad* Bethaniam, & 17
invenit, quatuor fuisse dies ex quo sepultus erat. Et vicina fuit Bethania Hie- 18
rusalem, quasi quindecim stadiis. Et multi ex Judæis venerunt ad Mariam & 19
Martham, ut consolarentur eas de fratre suo. Et audiens Martha quòd venisset 20
Dominus Jesus, occurrit ei : & Maria mansit domi. Et dixit Martha Domino 21
Jesu; Domine, Si fuisses hìc, non mortuus fuisset frater meus. Et nunc scio, quòd 22
quæcunque petieris *à* Deo, dabit tibi Deus. Et dixit ei Dominus Jesus; Vivet 23
et resurget frater tuus. Et dixit ei Martha, Scio quòd surget quando erit resur- 24
rectio : tunc enim vivent mortui, in ultimo die. Et dixit ei Dominus Jesus; Ego 25
sum Vivificator & Suscitator mortuorum : qui credit in me, etiamsi mortuus
fuerit, vivet : Et quicunque vivit, & credit in me, non morietur in æternum. 26
Credisne hoc ? Et dixit ei; Etiam Domine, ego credo quòd tu es Christus, Fi- 27
lius Dei vivi, qui venturus *erat* in mundum. Et quum hoc dixisset, abiit, & 28
vocavit Mariam sororem suam clàm, & dixit ei; Ecce venit Magister, & vocat
te. Et audiens surrexit citò, & venit ad eum. Et adhuc non venerat *in* vicum 29
Dominus Jesus, *sed* erat in loco ubi occurrerat ei Martha. Et videntes Judæi 30
qui consolabantur eam, quòd citò surrexisset Maria, & abiisset, & sequuti sunt 31
eam : & videbatur illis quòd abiisset ad sepulchrum, ut fleret ibi. Et quum ve- 32
nisset Maria ad Dominum Jesum, adoravit eum ad pedes ejus, & dixit ei; Domi-
ne mi, si fuisses hic, non esset mortuus frater meus.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * بدو گفت اري خداوندم • من ايمان مي اورم • كه توي مسيح فرزند خدا • كه در عالم
28 بيامدي • * اين را بگفت ورفت مرتا به پنهاني وخواهر خود مريم را خواند • و گفت خداوند ما
29 30 مسيح آمد • و ترا مي خواند • * چون مريم شنيد زود برخاست • و پيش عيسي آمد • * وهنوز
31 عيسي در ده نيامده بود • ليكن انجا نشسته † بود كه مرتارا ديد • * وآن يهوديان كه بتعزيه
آمده بودند • چون ديدند كه مريم برخاست • وبشتاب بدر رفت همه بدنبال او رفتند •
32 پنداشتند • كه پيش گور مي رود • تا بگريد • * چون مريم انجا آمد • كه عيسي بود • سلام
داد ودر پاي عيسي افتاد • وسجود كرد • وبدو گفت • خداوند من اگر اينجا مي بودي
برادر من نمي مرد •

Ei dixit; Etiam Domine mi, ego 27
fidem habeo quòd tu es Christus Fi-
lius Dei, qui in mundum venisti.
Hoc dixit, & abiit Martha clàm, 28
& sororem suam Mariam vocavit,
& dixit; Dominus noster Christus
venit, & te vocat. Cùm Maria 29
hoc audisset, citò surrexit, & ad
Jesum venit. Nondum autem Je- 30
sus in pagum ingressus erat, sed eo-
dem loco sedens erat, quo Martham
vidit. Illi ergò Judæi, qui ad con- 31
solandum venerant, cùm viderent
quòd Maria surrexisset & festi-
nanter egressa esset, omnes post
eam iverunt : putabant enim
quòd ad sepulchrum iret, ut fle-
ret. Cùm Maria eò loci venisset, 32
ubi Jesus erat, salutem dedit,
& ad pedes Jesu procidit, &
adoravit, & ei dixit; Domine
mi, si hic fuisses, frater meus
non esset mortuus.

Jesus ergò ut vidit eam plorantem, & *simul venientes ipsi* Judæos plorantes,
33 Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας,
infremuit spiritu, & turbavit seipsum: Et dixit, Ubi posuistis eum?
34 (π) ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν· Καὶ εἶπε, Ποῦ τεθείκατε αὐτόν;
35 Dicunt ei; Domine, veni & vide. Lachrymatus est Jesus. Dixerunt ergò Judæi;
36 Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι,
Ecce quomodò amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt; Non poterat hic
37 Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν (ρ) εἶπον, Οὐκ ἠδύνατο οὗτος
aperiens oculos cæci, facere ut & hic non moreretur? Jesus ergò
38 ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν
rursùm *infremens* in semetipso, venit ad monumentum. (erat autem spelunca: &
πάλιν (σ) ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. (ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ
lapis superpositus erat *super* *es*:) Ait Jesus; Tollite lapidem. Dicit ei
39 λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ·) Λέγει (τ) ὁ Ἰησοῦς, Ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ
soror *mortui* Martha; Domine, jam fœtet: quatriduanus enim est. Dicit
40 ἡ ἀδελφὴ τοῦ (υ) τεθνηκότος Μάρθα, Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστι. Λέγει
ei Jesus; *Non* dixi tibi; Quoniam si credideris, videbis gloriam Dei?
αὐτῇ (φ) ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶπόν σοι, Ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, (χ) ὄψει τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ;
Tulerunt ergò lapidem, *ubi erat mortuus positus*. *At* Jesus *extulit* *oculos*
41 Ἦραν οὖν τὸν λίθον, (ψ) οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς
sursùm, & dixit; Pater, gratias ago tibi, quoniam audisti me. Ego autem sciebam quia semper
42 ἄνω, καὶ εἶπε, Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου. Ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ
me audis: sed propter *turbam circumstantem* dixi: ut credant quia tu me mi-
μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέ-
sisti. *Et* hæc *dicens*, voce magnâ clamavit; Lazare, veni forás. Et
στειλας. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. Καὶ 43 44
exiit mortuus, ligatus pedes & manus *fasciis*: & facies illius
ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς, δεδεμένος (ω) τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ
sudario *obvincta* erat. Dicit eis Jesus; Solvite eum, & sinite abire. Multi
σουδαρίῳ περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Λύσατε αὐτὸν, καὶ ἄφετε ὑπάγειν. Πολλοὶ 45
ergò ex Judæis *venientes* ad Mariam, & *spectantes* quæ fecit
οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν, καὶ θεασάμενοι (α) ἃ ἐποίησεν
Jesus, crediderunt in eum. Quidam autẽ ex ipsis abierunt ad Pharisæos,
ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους, 46
& dixerunt eis quæ fecit Jesus. Collegerunt ergò *principes Sacerdotum*, &
καὶ εἶπον αὐτοῖς (β) ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ 47
Pharisæi concilium, & dicebant; Quid facimus? quia hic homo multa
οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον, Τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ
signa facit. Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, &
(γ) σημεῖα ποιεῖ. Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν (δ) οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ 48
venient Romani, & tollent nostrum & locum & gentem.
ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.

MS.A. (π) ἐβριμήσατο (ρ) ἔλεγον, Οὐκ (σ) ἐμβριμούμενος (τ) Ἰησοῦς, (υ) τετελευτηκότος (φ) Ἰησοῦς, (χ) ὄψῃ (ψ) οὐ ἦν. ὁ δὲ Ἰησοῦς (ω) τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας κηρίαις· (α) ὃ ἐποίησεν, ἐπίστευσαν (β) ὅσα ἐποίησεν (γ) ποιεῖ σημεῖα. (δ) οὕτως,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܟܕ ܚܙܐ ܠܗ ܕܒܟܝܐ ܘܠܝܗܘܕܝܐ ܗܢܘܢ ܕܐܬܘ ܥܡܗ ܕܒܟܝܢ ܐܬܥܙܙ ܒܪܘܚܗ ܘܐܙܕܥܙܥ
34 ܒܢܦܫܗ. * ܘܐܡܪ ܐܝܟܐ ܣܡܬܘܢܝܗܝ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܪܢ ܬܐ ܚܙܝ. * ܘܐܬܝܢ ܗܘܝ ܕܡܥܘܗܝ
35 36 ܕܝܫܘܥ. * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܝܗܘܕܝܐ ܚܙܘ ܟܡܐ ܪܚܡ ܗܘܐ ܠܗ. * ܐܢܫܝܢ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ ܐܡܪܘ
37 38 ܠܐ ܡܫܟܚ ܗܘܐ ܗܢܐ ܕܦܬܚ ܥܝܢܘܗܝ ܕܗܘ ܣܡܝܐ ܠܡܥܒܕ ܕܐܦ ܗܢܐ ܠܐ ܢܡܘܬ. * ܝܫܘܥ
ܕܝܢ ܟܕ ܡܬܥܙܙ ܒܢܦܫܗ ܐܬܐ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܡܥܪܬܐ ܘܟܐܦܐ ܣܝܡܐ ܗܘܬ
39 ܥܠ ܬܪܥܗ. * ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܫܩܘܠܘ ܟܐܦܐ ܗܕܐ. ܐܡܪܐ ܠܗ ܡܪܬܐ ܚܬܗ ܕܗܘ ܕܡܝܬ ܡܪܝ ܡܢ ܟܕܘ ܣܪܝ ܠܗ
40 ܐܪܒܥܐ ܓܝܪ ܝܘܡܝܢ ܠܗ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܐ ܐܡܪܬ ܠܟܝ ܕܐܢ ܬܗܝܡܢܝ ܬܚܙܝܢ ܬܫܒܘܚܬܗ ܕܐܠܗܐ.
41 * ܘܫܩܠܘ ܟܐܦܐ ܗܝ ܘܝܫܘܥ ܐܪܝܡ ܥܝܢܘܗܝ ܠܥܠ ܘܐܡܪ ܐܒܝ ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܟ ܕܫܡܥܬܢܝ.
42 * ܘܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܒܟܠܙܒܢ ܫܡܥ ܐܢܬ ܠܝ ܐܠܐ ܡܛܠ ܟܢܫܐ ܗܢܐ ܕܩܐܡ ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܢܗܝܡܢܘܢ
43 44 ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ. * ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ ܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܠܥܙܪ ܬܐ ܠܒܪ. * ܘܢܦܩ ܗܘ ܡܝܬܐ
45 ܟܕ ܐܣܝܪܢ ܐܝܕܘܗܝ ܘܪܓܠܘܗܝ ܒܦܣܩܝܬܐ ܘܐܦܘܗܝ ܐܣܝܪܢ ܒܣܘܕܪܐ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܫܪܘܗܝ
ܘܫܒܘܩܘܗܝ ܢܐܙܠ. * ܘܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܐܬܘ ܠܘܬ ܡܪܝܡ ܟܕ ܚܙܘ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܝܫܘܥ
46 ܗܝܡܢܘ ܒܗ. * ܘܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܐܙܠܘ ܠܘܬ ܦܪܝܫܐ. ܘܐܡܪܘ ܠܗܘܢ ܟܠܡܕܡ
ܕܥܒܕ ܝܫܘܥ.
* ܫܠܡ * ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܐܪܒܥܐ ܒܫܒܐ *
47 * ܘܐܬܟܢܫܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܦܪܝܫܐ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܡܢܐ ܢܥܒܕ ܕܗܢܐ ܓܒܪܐ ܐܬܘܬܐ
48 ܣܓܝܐܢ ܥܒܕ. * ܘܐܢ ܫܒܩܝܢܢ ܠܗ ܗܟܢܐ. ܟܠܗܘܢ ܐܢܫܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܒܗ.
ܘܐܬܝܢ ܪܗܘܡܝܐ ܫܩܠܝܢ ܐܬܪܢ ܘܥܡܢ.

Jesus autem quum vidisset eam flentem, & 33
Judæos illos qui venerant cum ea flentes, infremuit spiritu suo, & turbavit seipsum:
Et dixit; Ubi posuistis eum? & dicunt ei, 34
Domine noster, veni, vide. Et obvene- 35
runt lachrymæ ipsi Jesu. Itaque dicebant 36
Judæi; Videte quantùm amabat eum.
Quidam autem ex ipsis dixerunt; Non po- 37
terat hic qui aperuit oculos cæci illius, efficere ut & iste non moreretur?
Jesus au- 38
tem infremens intra semetipsum, venit ad monumentum. Ipsum verò monumentum erat spelunca, & lapis erat ejus impositus
ostio. Et dixit Jesus; Tollite lapidem 39
hunc. Dixit ei Martha soror ipsius mortui; Domine mi, jamdudum fœtuit, quatuor
enim dierum est. Dixit ei Jesus; Nónne 40
dixi tibi si credideris, fore, ut videas gloriam Dei?
Proindè sustulerunt lapidem 41
illum. Et ipse Jesus elevavit oculos suos 42
sursum, & ait; Pater, gratias ago tibi quòd me audieris. Ego verò novi me semper à te exaudiri: sed propter hanc turbam adstantem hæc dico, ut credant me à te
missum esse. Quúmque hæc dixisset, cla- 43
mavit altâ voce, Lazare, veni forás. Et 44
exiit mortuus ille manus & pedes vinctus fasciis, vultúmque sudario. Dixit eis Je-
sus; Solvite eum & sinite abire. Itaque 45
multi ex Judæis qui venerant ad Mariam, quum vidissent quod fecerat Jesus, credi-
derunt in eum. Quidam autem ex eis pro- 46
fecti sunt ad Pharisæos, & dixerunt eis quicquid fecerat Jesus.

Matutinis feriæ IV. Passionis. 29.

Et congregati sunt principes sacerdotum 47
& Pharisæi, & dicebant; Quid agemus?
nam vir iste signa multa edit. Quòd si ita 48
sinamus eum, omnes homines credent in eum: veniéntque Romani, tollent locum nostrum ac gentem nostram.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * وچون عيسي ديد كه او مي كريد وان يهوديان كه با وي بودند مي كريستند • در
34 نفس خود حميت كرد و خودرا مي لرزانيد • * و كفت تن اورا دركجا نهاديد • بدو كفتند
35 36 خداوند ما بيا و ببين • * و اشك از چشم عيسي روان مي شد • * يهوديان مي كفتند ببينيد
37 كه تا چند اورا دوست † مي داشت * كساني مي كفتند • اين كه دو چشم نابيناء مادرزادرا
38 كشاد • نمي توانست كردن كه او نميرد • * وچون عيسي خود بخود حميت مي كرد • و از
39 انجا پيش كور غازر آمد • و كور مغاره بود سنك بر درش نهاده • * عيسي كفت اين سنك
بر داريد • مريم خواهر غازر بدو كفت • خداوندم از اول كنديك شد • وچهار روزست • كه
40 در كورست • * عيسي بدو كفت بتو كفتم • اكر ايمان بياوري عظمت خدارا بيني •
41 * آن سنك را بر داشتند عيسي دو چشم خود سوي بالا بر داشت • و كفت پدرم مرترا اعتراف
42 آوردم • كه از من شنيدي • * ومي دانم كه هر وقتي † از من مي شنوي • ليكن براي
اين جماعت اين را مي كويم • كه ايستاده اند • تا ايمان بياورند • كه تو مرا فرستادي •

Ut ergò Jesus vidit, quòd illa 33
fleret, & illi Judæi, qui cum ea erant, flerent, apud se indignatus est,
& seipsum contremescit: Et di- 34
xit; Corpus ejus ubi posuistis? Ei dixerunt; Domine noster veni,
& vide. Et lachryma ab oculo 35
Jesu manabat. Judæi igitur di- 36
cebant; Videte quantum eum diligebat.
Quidam autem dice- 37
bant; Hic, qui oculos cæci à matre nati aperuit, non poterat
facere ut ille non moreretur? Cùm 38
ergò Jesus ipse apud se indignaretur, indè etiam ad monumentum Gazari venit: monumentum autem spelunca erat, lapide ostio ejus
imposito. Jesus dixit; Hunc la- 39
pidem tollite. Maria soror Gazari ei dixit; Domine mi, jamdudum fœtuit: Nam quartus di-
es est quòd in sepulchro fuit. Je- 40
sus ei dixit; Tibi dixi, Si fidem habueris, gloriam Dei videbis.
Illo igitur lapide sublato 41
Jesus oculos suos sursum elevavit, & dixit; Pater mi, tibi gratias ago quòd me audieris.
Novi autem quòd omni tempore 42
me audis: sed propter hanc turbam hoc dico, qui astantes sunt, ut fidem habeant quòd tu me miseris.

Versio VULGATA LATINA.

33 Jesus ergò, ut vidit eam plorantem, & Judæos, qui venerant cum ea, plorantes,
34 infremuit spiritu, & turbavit seipsum, Et dixit; Ubi posuistis eum? Dicunt ei;
35 Domine, veni, & vide. Et lachrymatus est Jesus. Dixerunt ergò Judæi; Ecce
36 quomodò amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt; Non poterat hic,
37 qui aperuit oculos cæci nati, facere ut hic non moreretur? Jesus ergò rur-
38 sùm fremens in semetipso, venit ad monumentum: erat autem spelunca: & la-
39 pis superpositus erat ei. Ait Jesus; Tollite lapidem. Dicit ei Martha, soror
40 ejus qui mortuus fuerat; Domine, jam fœtet, quatriduanus est enim. Dicit ei
41 Jesus; Nónne dixi tibi, Quoniam si credideris, videbis gloriam Dei? Tulerunt
ergò lapidem: Jesus autem elevatis sursùm oculis, dixit; Pater, gratias ago tibi
quoniam audisti me. Ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter 42
populum, qui circumstat, dixi: ut credant quia tu me misisti. Hæc cùm di- 43
xisset, voce magnâ clamavit; Lazare, veni forâs. Et statim prodiit qui fuerat 44
mortuus, ligatus pedes & manus institis, & facies illius sudario erat ligata. Di-
xit eis Jesus; Solvite eum, & sinite abire. Multi ergò ex Judæis, qui vene- 45
rant ad Mariam & Martham, & viderant quæ fecit Jesus, crediderunt in eum.
Quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisæos, & dixerunt eis quæ fecit Jesus. 46
Collegerunt ergò Pontifices & Pharisæi concilium, & dicebant; Quid facimus, 47
quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: 48
& venient Romani, & tollent nostrum locum, & gentem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

33 * فلما رآها يسوع تبكي ورأى اليهود الذين جاؤا معها باكين ايضا تألم بالروح وقلق *
34 35 36 وقال لهم اين وضعتموه * فقالوا [له] يا سيد تعال فانظر * فدمعت عينا يسوع * فقال اليهود
37 انظروا كيف يحبه * وبعضهم قوم قالوا اما كان يقدر هذا الذي فتح عيني الاعمي ان يجعل
38 هذا ايضا لا يموت * فتحنن يسوع في قلبه وجاء الي القبر * وكان ذلك مغارا وكان علي بابه حجر
39 عظيم * فقال لهم يسوع ارفعوا هذا الحجر * فقالت له مرثا اخت الميت يا سيد قد نتن لان
40 41 اليوم رابعه * فقال لها يسوع الم اقل لك ان آمنت رأيت مجد الله * فرفعوا الحجر من القبر *
42 ورفع يسوع عينيه الي فوق وقال يا ابه اشكرك لانك استجبت لي * وانا اعلم انك كل حين
تستجيب لي لكن من اجل هذا الجمع المحيط بي قلت ليؤمنوا انك انت الذي ارسلتني *
43 44 * فلما قال هذا صرخ بصوت عظيم لعازر تعال خارجا * فخرج ذلك الميت ويداه ورجلاه
مشدوده بلفايف ووجهه مشدود بعمامه * فقال لهم يسوع حلوه ودعوه يمضي *
* الفصل السادس والعشرون *
45 وان كثيرون من اليهود الذين جاؤا الي مريم لما رأوا
46 47 ما صنع يسوع آمنوا به * وانطلق قوم منهم الي الفريسيين فاخبروهم بما صنع يسوع * فجمع
عظماء الكهنة والفريسيون محفلا وقالوا ماذا نصنع اذ كان هذا الرجل يعمل آيات كثيره *
48 * وان تركناه هكذي فسيؤمن به الجميع * ويأتي الروم فيأخذ موضعنا وامتنا *

Quum ergò vidisset eam Jesus plorare, 33
vidissetque Judæos qui venerant cum
ea plorantes quoque, passus est spiritu, et
turbatus est: Et dixit eis, Ubi posuistis 34
eum? Dixerunt ei; Domine, veni & 35
vide. Et lachrymârunt oculi Jesu. Di- 36
xerunt ergò Judæi; Videte quomodo
amabat eum. Et ex ipsis nonnulli dixe- 37
runt; Nónne poterat hic qui aperuit ocu-
los cæci, facere ut hic etiam non more-
retur? Et misericordiâ motus est Jesus 38
in corde suo, & venit ad monumentum;
erat autem illud spelunca, eratque super
ostium ejus lapis maximus. Dixit igi- 39
tur eis Jesus; Levate hunc lapidem.
Dixit ei Martha soror mortui; Domine,
jam fœtuit, nam hodiernus dies quartus
est illi. Dixit ei Jesus; Nonne dixi ti- 40
bi, Si credideris, videbis gloriam Dei?
Levaverunt ergò lapidem ab ostio monu- 41
menti. Extulitq; Jesus oculos suos sur-
sum, & dixit; Pater mi, gratias ago
tibi quòd exaudieris me; Et ego scio 42
quòd semper exaudias me: sed propter
hanc turbam circumstantem mihi, dixi,
ut credant te esse qui me misisti. Et cùm 43
dixisset hoc, exclamavit voce magnâ;
Lazare, veni foras. Exivit ergò ille mor- 44
tuus, manibus & pedibus ejus strictis
fasciis, & facie ejus strictâ linteo. Di-
xitque eis Jesus; Solvite eum, & sinite
eum abire.

Sectio vigesima sexta.

Et verò multi ex Judæis qui venerant 45
ad Mariam, cùm vidissent quod fecerat
Jesus, crediderunt in eum. Et abierunt 46
quidam ex eis ad Pharisæos, & nuntia-
verunt eis quod fecerat Jesus. Colleg- 47
runt ergò summi sacerdotum & Phari-
sæi concilium, & dixerunt; Quid facie-
mus, cùm hic homo faciat signa multa?
Quòd si relinquamus eum sic, credent 48
in eum omnes, & venient Romani, aufe-
rentque locum nostrum & gentem nostrâ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

33 ወርእዮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ከመ፡ ትበኪ፡ ወአይሁድኒ፡ እለ፡መጽኡ፡ ምስሌሃ፡ይበኪ
34 ዩ፡፡ አንብዐ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ በመንፈሱ፡ወሆከ፡ርእሶ፡፡ ወይቤ፡ አይቴ፡ቀበርክ
35 ሙዎ፡ወይቤልዎ፡እግዚኦ፡ ነዓ፡ወትሬኢ፡፡ ወአንብዐ፡ካዕበ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡፡
36 ወይቤሉ፡አይሁድ፡ርእዩ፡መጠነ፡ያፈቅሮ፡፡ ወቦ፡ዘይቤ፡ እምውስቴቶሙ፡ እም፡
37 ኢክህለኑ፡ዝንቱ፡ዘከሠተ፡አዕይንተ፡ዕውራን፡ ከመ፡ ይግበር፡ዝንቱኒ፡ ከመ፡ ኢይሙ
38 ት፡፡ ወካዕበ፡አንብዐ፡እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ወሖረ፡ ኀበ፡መቃብሪሁ፡ወበዓት፡ውእቱ፡ወክ
39 ዱን፡እብን፡ዲቤሁ፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ያእትትዋ፡ለዛቲ፡እብን፡ወ
40 ትቤሎ፡ማርታ፡እኅቱ፡ለዘ፡ሞተ፡ እግዚእየ፡ወድአ፡ጼአ፡ ራቡዕ፡ ዮም፡፡ ወይቤ
ላ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኢይቤለኪኑ፡ከመ፡ እም፡ተአመንኪ፡ ትሬእዪ፡ስብሐተ፡እግዚእ
41 ብሔር፡፡ ወአእተትዋ፡ለእብን፡፡ ወአንሥአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡አዕይንቲሁ፡ ወአ
42 ንቀዐ ፡ ለወ ፡ለዕለ፡ወይቤ፡ላአእኵተከ፡ አብ፡ እስመ፡ ተሰምዓኒ፡፡ ወአንሰ፡ አአም
ር፡ከመ፡ዘልፈ፡ትሰምዓኒ፡ወበእንቲአ፡ በእንተ፡እለ፡ ይቀውሙ፡ ሰብእ፡እብል፡ከመ፡ ይእመ
43 ኑ፡ከመ፡አንተ፡ ፈነውከኒ፡፡ ወዘንተ፡ ብሂሎ፡ ጸውዐ፡በዓቢይ፡ቃል፡ወይቤ፡ ኣልዓዛ
44 ር ፡ኣልዓዛር፡ነዓ፡ፃእ፡ኣፍኣ፡፡ ወወፅአ፡ውእቱ፡ምዉት፡ለንዙ፡ ግኑዝ፡ ወእሱር፡
እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ወጽብሉል፡ ገጹ፡በሰበን፡፡ ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ፍትሕ
45 ዎኬ፡እንከሰ፡ ወኅድግዎ፡ይሑር፡፡ ወብዙኃን፡ እምአይሁድ፡ እለ፡መጽኡ፡ኀበ፡
46 ማርያ፡ወማርታ፡ርእዮሙ፡ዘገብረ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኣመኑ፡በቱ፡፡ ወቦ፡እምው
ስቴቶሙ፡ እለ፡ ሖሩ፡ ኀበ፡ ፈሪሳውያን፡ ወአስተዋደይዎ፡ ወነገሩሙ፡ ለአይሁድ፡ ዘገ
47 ብረ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ ወአስተጋብኡ፡ ዓውደ፡ ሊቃነ፡ካህናት፡ወፈሪሳውያን፡
48 ወይቤልዎሙ፡ መንተ፡ንሬሲ፡ ናሁ፡ዝንቱ፡ብእሲ፡ብዙኀ፡ተአምረ፡ይገብር፡፡ ወእ
ም፡ ኀደግናሁ፡ ከመዝ ፡ ኵሉ፡ ይእመን፡ ቦቱ ፡ ወይመጽኡ ፡ ሰብአ ፡ ሮሜ ፡ ወይነሥ
ኡነ ፡ ብሔረነ ፡ ወኪያነኒ ፡ ወሕዝበነኒ፡፡

Et videns eam Dominus Jesus quòd flebat, & quòd Judæi etiam qui venissent 33
cum ea, flebant, & lachrymatus est Dominus Jesus in spiritu suo, & turbavit sei-
psum: Et dixit, Ubi sepelivistis eum? & dixerunt ei, Domine, veni & videbis. 34
Et lachrymatus est iterum Dominus Jesus. Et dixerunt Judæi, Videte in quantum 35
amabat eum. Et fuit qui dixit ex illis, Nónne potuit hic qui aperuit oculos 36
cæcorum, ut faceret hunc, quin moreretur? Et iterum lachrymatus est Domi- 37
nus Jesus, & venit ad sepulchrum ejus, & spelunca fuit, & cooperta fuit lapide
super eam. Et dixit iis Dominus Jesus, Amoveant hunc lapidem: & dixit ei 38
Martha, soror ejus qui mortuus erat; Domine mi, jam fœtet, quartus dies *est.*
Et dixit ei Dominus Jesus, Nónne dixi tibi, quòd si credideris, videres gloriam 39
Dei. Et amoverunt lapidem, & elevavit Dñs Jesus oculos suos, & erupit etiã *spi-* 40
ritus sursùm, & dixit; Gratias ago tibi, Pater, quia audis me. Et ego scio quòd 41
semper audies me, sed propter eos, qui astant, homines, dico, ut credant quòd
tu misisti me. Et hoc dicens vocavit in magna voce, & dixit; Eleazare, Ele- 42
azare, veni, egredere forâs. Et prodiit ille mortuus involutus, & ligatus ma- 43
nus ejus, & pedes ejus: & obvincta fuit facies ejus cum sudario. Et dixit
iis Dominus Jesus, Solvite eum igitur, & sinite eum abire. Et multi ex Ju- 44
dæis qui venerant ad Mariam & Martham, videntes quod fecerat Dominus
Jesus, crediderunt in eo. Et fuerunt ex illis qui abierunt ad Pharisæos, & 45
accusârunt eum, & dixerunt Judæis quod fecerat Dominus Jesus. Et coëge- 46
runt concilium principum sacerdotum, & Pharisæorum: & dixerunt iis, Quid 47
faciemus? Ecce hic homo multa signa facit: Et si sinamus eum ita, unusquis- 48
que credet in eo: & venient populi Romæ, & tollent nobis regionem nostram;
& nosipsos etiam & gentem nostram.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

43 44 * چون این کلمه گفت بآواز بلند نعره زد و گفت عازر بیرون بیا * آن مرده از گور بیرون آمد * و دو
دست و پایش بکفن پیچیده وروی و سر او بدول بند بسته * عیسی بدیشان گفت اورا بگشایید *
45 وبگذارید تا برود   بیست پنج   مشورت یهودیان برای کشتن عیسی   * و آن روز از
* یهودیان بسیار که با مریم آمده بودند چو معجزه عیسی را دیدند بدو ایمان آوردند *
46 * و بودند منافقان چند که پیش معتزلان رفتند هرچه از عیسی دیده بودند بدیشان گفتند *
47 48 * معتزلان [با سروران امامان جمع شدند و] گفتند چه کنیم * این مرده بسیار شگفتها می نماید * اگر اورا
بگذاریم همه خلق بدو ایمان بیاورند * و رومیان بیایند * وجایگاه ما را بگیرند * و بر دین ما حکم کنند *

Cùm hunc sermonem dixisset, voce 43
elatâ exclamavit et dixit; Lazare,
forâs veni. Ille itaque mortuus è se- 44
pulchro prodiit, manibus & pedibus
fasciâ involutis, & capite ejus stro-
phiolo obvincto Jesus illis dixit;
Eum solvite, & sinite ut abeat.

XXV. Consultatio Judæorum de occidendo Jesu.

Et illo die Judæorum multi, qui cum 45
Maria venerânt, cùm miraculum
Jesu vidissent, in eum fidem habue-
runt, Erant autem hypocritæ ali- 46
quot, qui ad Pharisæos abeuntes,
quicquid à Jesu viderant eis dixe-
runt. Pharisæi cum principibus sa- 47
cerdotum congregati sunt, & dixe-
runt; Quid faciemus? Hic homo
multa miracula edit. Si eum sina- 48
mus omnes homines in eo fidem ha-
bebunt, & Romani venient, et locum
nostrum tollent, & in religionem no-
stram decretum facient.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΒ'.

Unus autem *quidam* ex ipsis *Caiaphas, princeps Sacerdotum existens* anni illius, di-
49 Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶ-
xit eis; Vos nescitis quicquam: Nec cogitatis quia expedit *nobis*
50 πεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν· Οὐδὲ (ε) διαλογίζεσθε ὅτι συμφέρει ἡμῖν
ut unus homo moriatur pro populo, & nō tota gens pereat. Hoc
51 ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. Τοῦτο
autem à semetipso non dixit,: sed *princeps Sacerdotum existens* anni illius, prophe-
δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν· ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφή-
tavit quia *futurus esset* Jesus *mori* pro gente: Et non pro
52 τευσεν ὅτι (ζ) ἔμελλεν ὁ Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους· Καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ
gente tantùm, sed ut & *natos* Dei *dispersos cogeret* in
ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ (η) τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς
unum. Ab illo ergò die *consultabant* ut interficerent eum. Je-
53 ἕν. Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. Ἰη-
54 sus ergò non *ampliùs* palàm ambulabat *in Judæis*, sed abiit *illinc* in
σοῦς οὖν οὐκ ἔτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς
regionem *propè* desertum, in *Ephraim dictam urbem*: & ibi morabatur cũ di-
τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῒμ λεγομένην πόλιν· κἀκεῖ διέτριβε μετὰ τῶν μα-
scipulis suis. Erat autem *propè* Pascha Judæorum: & ascenderunt multi *in*
55 θητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς
Hierosolymam *ex illa* regione ante Pascha, ut *purificarent* seipsos. Quærebant ergò
56 Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. Ἐζήτουν οὖν

MS. A. (ε) λογίζεσθαι (ζ) ἤμελλεν Ἰησοῦς (η) τοῦ Θεοῦ τέκνα (θ) δὲ οἱ

Jesum, & *loquebantur cum alii aliis* in templo stantes; Quid *videtur vobis*? quia
τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες, Τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι
non venit *in* festum? Dederant autem *&* *principes Sacerdotum* & Phari-
οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; Δεδώκεισαν (θ) δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρι- 57
sæi mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.
σαῖοι ἐντολήν, ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστι, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

CAP. XII. ιβ'.

O Ergò Jesus ante sex dies Paschæ venit in Bethaniam, ubi *erat* Laza-
Οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζα- 1
rus mortuus, quem *suscitaverat* ex *mortuis*. Fecerunt *ergò* ei cœ-
ρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ (α) νεκρῶν. Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖ- 2
nam ibi, & Martha ministrabat: *at* Lazarus unus erat *recumben-*
πνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν (β) τῶν συνανακει-
tium cum eo. *Igitur* Maria *accipiens* libram unguenti nardi *fidelis*
ΙΒ' μένων αὐτῷ. Ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς 3
multi pretii, unxit pedes Jesu, & extersit capillis suis
πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν αὐτῆς
pedes ejus: *at* domus impleta est ex odore unguenti.
τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου.

Κεφ. ιβ'. MS. A. (α) νεκρῶν ὁ Ἰησοῦς. Ἐποίησε (β) τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

49 * ܚܕ ܕܝܢ ܡܢܗܘܢ ܕܫܡܗ ܩܝܦܐ. ܪܒ ܟܗܢܐ ܗܘܐ ܕܗܝ ܫܢܬܐ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢܬܘܢ
50 ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܕܡ. * ܘܠܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܦܩܚ ܠܢ ܕܚܕ ܓܒܪܐ ܢܡܘܬ ܚܠܦ
51 ܥܡܐ. ܘܠܐ ܟܠܗ ܥܡܐ ܢܐܒܕ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܡܢ ܪܥܝܢܗ ܠܐ ܐܡܪ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܪܒ ܟܗܢܐ
52 ܗܘܐ ܕܗܝ ܫܢܬܐ. ܐܬܢܒܝ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܕܢܡܘܬ ܚܠܦ ܥܡܐ. * ܘܠܐ ܡܛܠ ܥܡܐ
53 ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܕܐܦ ܒܢܝ̈ܐ ܕܐܠܗܐ ܕܡܒܕܪܝܢ ܢܟܢܫ ܠܚܕܐ. * ܘܡܢ ܗܘ ܝܘܡܐ. ܐܬܚܫܒܘ
54 ܕܢܩܛܠܘܢܝܗܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܡܗܠܟ ܗܘܐ ܓܠܝܐܝܬ ܥܡ ܝܗܘܕܝܐ. ܐܠܐ
ܐܙܠ ܠܗ ܡܢ ܬܡܢ ܠܐܬܪܐ ܕܩܪܝܒ ܠܡܕܒܪܐ. ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܐܦܪܝܡ. ܘܬܡܢ ܡܬܗܦܟ
ܗܘܐ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܕܨܦܪܐ ܕܫܒܬܐ ܕܢܘܚܡܗ ܕܠܥܙܪ * ܠ *
55 * ܩܪܝܒ ܗܘܐ ܕܝܢ ܦܨܚܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܘܣܠܩܘ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܩܘܪܝܐ ܠܐܘܪܫܠܡ. ܩܕܡ
56 ܥܐܕܐ ܕܢܕܟܘܢ ܢܦܫܗܘܢ. * ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܠܝܫܘܥ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܠܚܕ
57 ܒܗܝܟܠܐ. ܡܢܐ ܣܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܕܠܐ ܐܬܐ ܠܥܐܕܐ. * ܪܒܝ̈ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܘܦܪ̈ܝܫܐ ܦܩܕܘ
ܗܘܘ. ܕܐܢ ܐܢܫ ܢܕܥ ܐܝܟܘ. ܢܘܕܥ ܠܗܘܢ. ܐܝܟ ܕܢܐܚܕܘܢܝܗܝ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܒ *

1 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܩܕܡ ܫܬܐ ܝܘܡܝܢ ܕܦܨܚܐ. ܐܬܐ ܠܒܝܬ ܥܢܝܐ. ܐܝܟܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܠܥܙܪ.
2 ܗܘ ܕܐܩܝܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝ̈ܬܐ ܗܘ ܝܫܘܥ. * ܘܥܒܕܘ ܠܗ ܬܡܢ ܚܫܡܝܬܐ. ܘܡܪܬܐ ܡܫܡܫܐ
3 ܗܘܬ. ܘܠܥܙܪ ܚܕ ܡܢ ܣܡܝ̈ܟܐ ܗܘܐ ܕܥܡܗ. * ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܫܩܠܬ ܫܛܝܦܬܐ ܕܒܣܡܐ
ܕܢܪܕܝܢ ܪܫܝܐ ܣܓܝ ܕܕܡܝܐ. ܘܡܫܚܬ ܪ̈ܓܠܘܗܝ ܕܝܫܘܥ. ܘܫܘܝܬ ܒܣܥܪܗ ܪ̈ܓܠܘܗܝ.
ܘܐܬܡܠܝ ܒܝܬܐ ܡܢ ܪܝܚܗ ܕܒܣܡܐ.

* Unus autem ex eis cujus nomen est Caipha, 49
erat summus sacerdos anni illius, & dixit eis;
Vos nihil scitis. Neque cogitatis expedire 50
nobis ut unus homo moriatur pro populo,
& tota gens non pereat Hoc autem spon- 51
te suâ non dixit, sed quia erat summus sa-
cerdos anni illius, vaticinatus est fore ut Je-
sus pro gente moreretur. Nec tantùm pro 52
gente, sed etiam ut filios Dei dispersos con-
gregaret unâ. Itaque ab illa die machina- 53
bantur ut interficerent eum. Ipse verò Je- 54
sus non ambulabat palàm inter Judæos: sed
profectus est illinc in regionem quæ est pro-
pe desertum, in pagum qui vocatur Ephrem:
& illic versabatur cum discipulis suis.

Matutinis septimanæ suscitationis Lazari. 30.

* Propè autem erat Pascha Judæorum: & a- 55
scenderunt multi ex vicis ad Jerusalem ante
festum, ut purificarent seipsos. Et quære- 56
bant ipsum Jesum, & dicebant alius ad ali-
um in templo, Quid putatis? non venturum
esse ad festum? Principes autem sacerdo- 57
tum & Pharisæi præceperant, ut si quis nôs-
set ubi esset, indicaret eis, ut prehende-
rent eum.

CAP. XII.

* IEsus autem ante sex dies Paschatis venit 1
in Beth-aniam, ubi erat Lazarus ille quem
suscitaverat à mortuis ipse Jesus. Et fece- 2
runt ei illic cœnam, & Martha ministra-
bat: Lazarus autem erat unus ex discum-
bentibus cum eo. Maria autem accepit ala- 3
bastrum aromatis nardi præstantissimæ multi
pretii, & unxit pedes Jesu, extersitque ca-
pillis suis pedes ejus: & impleta est do-
mus odore aromatis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

49 * يكي ازيشان نامش قيافا • دران سال سرور امامان بود • بديشان كفت • شما چيزي نمي
50 دانيد * ونمي انديشيد • كه براي ما ان بهترست كه يك مرد عوض خلقي بميرد • ونه
51 همه خلق كم شوند • * اين سخن ازارادت خود [نه] كفت • ليكن براي انك دران سال
52 بزرك امامان بود پيغمبري كرد • كه عيسي مي خواهد كه عوض خلق بميرد • * ونه
براي خلق تنها • ليكن براي فرزندان خدا نيز • كه پراكنده شدند • تا به يكجا
53 54 ايشانرا فراهم آورد • * واز ان روز انديشيدند كه اورا بكشند • * وعيسي درميان
يهوديان اشكارا نمي كرديد • واز انجا جايي رفت كه بويراني نزديك بود • نامش افريم
خوانده شود • وبا شاكردان در انجا مي كرديد بيست شش
55 زني كه روغن غاليه شيشهٔ پربر مسيح ريخت * عيد فصح يهوديان نزديك شده بود •
56 وبسيارا ازولايت وديهها بر اورشليم بالا رفتند • زودتر از عيد وتير كه خودرا پاك كنند • * وعيسي را
مي جستند • وبا يكديكر درهيكل مي كفتند چه مي انديشيد • عيسي درعيد نيايد •

* *Unus ex illis nomine Caiaphas*, qui 49
eo anno princeps sacerdotum erat,
illis dixit; Vos nihil scitis: Nec co- 50
gitatis, quòd nobis melius est ut
unus homo pro populo moriatur, &
non universus populus pereant. Hunc 51
sermonem ex voluntate sua non di-
xit, sed propterea quòd illo anno
maximus sacerdotum erat, vati-
cinium fecit, quòd Jesus pro populo
moriturus erat. Et non pro populo 52
tantùm, sed pro filiis Dei etiam qui
dispersi erant, ut in unum locum
eos congregaret. Ab illo ergò die 53
cogitabant, ut eum interficerent.
Jesus itaque inter Judæos palàm 54
non ambulabat: illinc verò in *lo-*
cum abiit, qui deserto propin-
quus erat, nomen autem *ejus Eph-*
rem vocatum est, & cum discipu-
lis illic versabatur.

XXVI. *De* muliere quæ unguenti galiæ ampullam plenam in Christum effudit.

Festum autem *Paschatis Judæo-* 55
rum propinquum erat, & multi ex
provinciâ & pagis Hierosolymam
ascendebant ante festum solenne,
ut seipsos purificarent. Et Jesum 56
quærebant, et unus cum alio in tem-
plo dicebant; Quid putatis? Je-
sus ad festum non veniet?

Versio VULGATA LATINA.

49 Unus autem ex ipsis Caiphas nomine, cùm esset Pontifex anni illius, dixit eis; Vos
50 nescitis quidquam, Nec cogitatis quia expedit vobis ut unus moriatur homo pro
51 populo, & non tota gens pereat. Hoc autem à semetipso non dixit: sed cùm
52 esset Pontifex anni illius, prophetavit, quòd Jesus moriturus erat pro gente, Et non
53 tantùm pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum. Ab
54 illo ergò die cogitaverunt ut interficerent eum. Jesus ergò jam non in pa-
làm ambulabat apud Judæos, sed abiit in regionem juxta desertum, in civitatem
55 quæ dicitur Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem
erat Pascha Judæorum: & ascenderunt multi Jerosolymam de regione ante Pa-
56 scha, ut sanctificarent seipsos. Quærebant ergò Jesum: & colloquebantur ad
invicèm, in templo stantes; Quid putatis, quia non venit ad diem festum?
57 Dederant autem Pontifices & Pharisæi mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.

CAP. XII.

JEsus ergò ante sex dies Paschæ venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, 1
quem suscitavit Jesus. Fecerunt autem ei cœnam ibi: & Martha ministrabat, La- 2
zarus verò unus erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergò accepit libram un- 3
guenti nardi pistici, pretiosi, & unxit pedes Jesu, & extersit pedes ejus capillis suis: & domus impleta est ex odore unguenti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

49 * وان واحدا منهم اسمه قيافا كان عظيم الكهنة في تلك السنة * فقال لهم انتم لستم تعرفون
شيا * 50 افلا تفكرون في انه خير لنا ان يموت رجل واحد عن الشعب من ان تهلك الامة كلها *
51 * ولم يقل هذا من نفسه لكن من اجل انه كان رئيس الكهنة في تلك السنة تنبا * لان يسوع
52 كان مزمعا ان يموت عن الامة * وليس عن الامة فقط بل وان يجمع ايضا ابناء الله المتفرقين
53 الى واحد * ومنذ تلك الساعة استوروا ليقتلوه * فاما يسوع فلم يكن يمشي في اليهودية
54 علانية لكنه انطلق من هناك الى بلد عند البرية تدعي افرام وكان يتردد هناك مع
55 تلاميذه * وكان عيد فصح اليهود قد قرب * فصعد كثيرون من البلاد الى يروشليم
56 ليتطهروا قبل الفصح * فجعل اليهود يطلبون يسوع * وقال بعضهم لبعض وهم قيام في الهيكل
57 ماذا تظنون اتراه لا يجي الى العيد * وقد كان عظماء الكهنة والفريسيون قد اوصوا ان علم
انسان مكانه فيدلهم عليه ليمسكوه *

* الفصل السابع والعشرون *

1 * وان يسوع قبل ستة ايام من الفصح اتى بيت عنيا حيث كان لعازر الميت الذي اقامه
2 يسوع من الاموات * فصنعوا له هناك وليمة وكانت مرتا تخدم وكان لعازر احد المتكيين
3 معه * فاما مريم فاخذت رطل طيب ناردين ذكي ثمين فدهنت به قدمي يسوع ومسحهما
بشعر راسها فامتلاء البيت من رايحة الطيب *

* *Unus autem ex eis nomine Caiphas, erat* 49
summus sacerdotum in illo anno, & di-
xit illis; Vos nescitis quicquam. Et non- 50
ne cogitatis quòd melius est nobis ut mo-
riatur homo unus pro populo, quàm ut
pereat gens tota? Et non dixit hoc à se- 51
metipso; sed quia erat princeps sacer-
dotum in illo anno, prophetavit: nam
Jesus erat futurus ut moreretur pro gen-
te. Et non pro gente tantùm, sed ut con- 52
gregaret etiam filios Dei dispersos, in
unum. Itaque ab illa hora consultârunt 53
ut occiderent eum. Jesus autem non am- 54
bulabat per Judæam palàm, sed contulit
se inde in civitatem quandam prope de-
sertum, quæ vocatur Ephrem, & versa-
batur ibi cum discipulis suis. Et festum 55
Paschæ Judæorum jam appropinquave-
rat: quapropter ascenderunt multi è pro-
vinciis in Jerusalem, ut mundarentur
ante Pascha. Cœperuntque Judæi quæ- 56
rere Jesum, & dixerunt alter eorum ad
alterum dum essent in templo; Quid pu-
tatis? annon veniet ad festum? Sum- 57
mi autem sacerdotum & Pharisæi præ-
ceperant, ut si quis nôsset locum ejus, in-
dicaret eis ipsum, ut apprehenderent eum.

Sectio vigesima septima.

CAP. XII.

AT verò Jesus ante sex dies Pa- 1
schales venit in Beth-aniam, ubi erat
Lazarus ille mortuus, quem suscitaverat
Jesus à mortuis. Et fecerunt ei ibi con- 2
vivium, & Martha ministrabat, & erat
Lazarus unus recumbentium cum eo.
Maria antè accepit librâ unguenti nardi 3
purissimæ, pretiosissimæ, & unxit eo pe-
des Jesu, tersitque eos capillis capitis
sui: & impleta est domus fragrantiâ
unguenti.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

49 ወይቤሎሙ፡ አሐዱ፡ እምኔሆሙ፡ ዘስሙ፡ ቀያፋ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ዘሕብረቱ፡ ውእቱ፡ ዓመ
50 ት፡፡ ኢታእምሩ፡ ኢታሕምሩ፡ ወኢ.ምንተኒ፡፡ ወኢሂ፡ ትመክሩ፡ ይኄይሰነ፡ ንቅትል፡ አሐ
51 ደ፡ ብእሴ፡ ወይሙት፡ ሂየተ፡ ኵሉ፡ እም፡ ይትሐጎል፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡፡ ወዘንተሰ፡ ኢ
ኮ፡ እምኀቤሁ፡ ዘይቤ፡ ወኢኮ፡ እምልቡ፡ ዘንተ፡ ተነበየ፡ እስመ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ውእቱ፡ ወእ
ብሬቱ፡ ውእቱ፡ ዓመት፡፡ እስመ፡ ሃለወ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ይሙት፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ ሕዝ
52 ብ፡፡ ወኢኮ፡ በእንተ፡ ሕዝብ፡ ባሕቲቱ፡ ዓዲ፡ ከመ፡ ያስተጋብኦሙ፡ ለውሉደ፡ እግዚ
53 አብሔር፡ እለ፡ ተዘርዉ፡ ኅቡረ፡ ኅቡረ፡፡ ወእምይእቲ፡ ሰዐት፡ ተማከሩ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡
54 ይቅትልዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ ወኢያንሶሰወ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ገሃደ፡ በይሁዳ፡፡
ወሖረ፡ በድው፡ ዘሃገረ፡ ኤፍሬም፡ ቅርብት፡ ለበድው፡ ወህየ፡ ነበረ፡ ምስለ፡ አርዳኢ
55 ሁ፡፡ ቀርበ፡ ወበጽሐ፡ ፋሲካሆሙ፡ ለአይሁድ፡፡ ወዓርጉ፡ ብዙኃን፡ ኢየሩሳሌም፡ እም
56 በሐውርት፡ እምቅድመ፡ በዓለ፡ ፋሲካ፡ ያንጽሑ፡ ርእሶሙ፡፡ ወኀሠሥዎ፡ ለእግዚእ፡
ኢየሱስ፡ ወይቤሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ በምኵራብ፡ እንዘ፡ ይቀውሙ፡ በቤተ፡ መቅደስ፡፡ ምንተ፡
57 ትብሉ፡ ናሁ፡ ኢመጽአ፡ ለበዓል፡፡ ወአዘዙ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወፈረሳውያን፡ እም
ከመ፡ ዘአእመረ፡ ኀበ፡ ሀሎ፡ ይቅጽብዎ፡ ከመ፡ ይእኅዝዎ፡፡

1 ፲፪ ወእምዝ፡ ሖረ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እምቅድመ፡ ሰዱስ፡ ዕለት፡ ዘፋሲካ፡ ቢታንያ፡ ኀበ፡ ሃ
2 ሎ፡ አልዓዛር፡ ዘአንሥኦ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እምውታን፡ ውስተ፡ ቢታንያ፡፡ ወገብ
ሩ፡ ሎቱ፡ ምሳሐ፡ በህየ፡ ወማርታ፡ ትሜጥዎሙ፡ ወአልዓዛር፡ አሐዱ፡ ውእቱ፡ እምእለ፡ ይ
ረፍቁ፡ ምስሌሁ፡፡ በእንተ፡ እንተ፡ ቀብአቶ፡ ለእግዚእነ፡ ዕፍረተ፡፡
3 ወነሥአት፡ ማርያ፡ ዕፍረተ፡ ልጥረ፡ ዘናርዱ፡ ጵስጥቄስ፡ ዘብዙኅ፡ ዘዕጹብ፡ ሤጡ፡ ወቀ
ብአቶ፡ እገሪሁ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወመዝመዞ፡ በሥዕርታ፡ ወመልአ፡ ቤተ፡
መዓዛሁ፡ ለውእቱ፡ ዕፍረት፡፡

Et dixit iis unus ex illis, cujus nomen Caiphas princeps sacerdotum in ordine 49
istius anni, Vos non scitis quicquam. Et non cogitatis expedire nobis, ut occi- 50
damus unum hominem, & ut moriatur loco omnium, quàm ut perdatur tota
gens? Et hoc nón à seipso dixit, & non ex corde suo hoc prophetavit, quia 51
princeps fuit sacerdotum, & ordinis istius anni; quia oportuit Dominum Jesum
ut moreretur propter omnes gentes, Et non propter gentem: sed etiam ut con- 52
gregaret filios Dei qui dispersi erant, in unum. Et ab illo die consultârunt 53
principes sacerdotum ut trucidarent Dominum Jesum. Et non ambulabat Do- 54
minus Jesus palàm in Judæa, sed abiit *in* desertum cui urbs Ephraim vicina fuit,
in desertum *inquam*, & ibi mansit cum discipulis ejus. Appropinquavit, & ac- 55
cessit Pascha Judæorum, & ascenderunt multi Hierosolymam, ex regione ante
festum paschatis, *ut* purificarent seipsos. Et quæsiverunt Dominum Jesum, & 56
dixerunt inter se in templo, stantes in Domo sancta, Quid dicitis? ecce non ve-
nit ad festum. Et præceperunt principes sacerdotum & Pharisæi, ut si quis 57
nôsset ubi esset, indicaret eum, ut prehenderent eum.

CAP. XII.

ET tunc venit Dominus Jesus ante sex dies paschæ, Bethaniam, ubi fuerat 1
Eleazarus, quem suscitaverat Dominus Jesus è mortuis in Bethania. Et fece- 2
runt ei cœnam ibi, & Martha ministrabat iis, & Lazarus unus fuit ex discumben-
tibus cum eo. *De illa quæ unxit Dominum nostrum unguento.*
Et accepit Maria unguentum lytran Nardi Pistices; cujus pretium valdè grande 3
fuit, & unxit pedes Domini Jesu, & extersit eum cum capillis suis: & impleta
est domus fragrantiâ istius unguenti.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

57 * سروران امامان و معتزلان † سپارده * كه اكر كسي بداند كه عيسي كجاست *
بديشان خبر دهد * كه اورا بكيرد *
1 * وعيسي زودتر از فصح بشش روز * در بيت عينا امده بود انجا كه عيسي غازررا
2 از ميان مردكان برخيزانيد * * ودر انجا براي او مهماني كردند * مرتا بندكي مي
3 كرد وغازر يكي ازانان بود كه با مسيح † نشسته بود * * مريم ستد شيشهٔ پر از روغن
ناردين خاص * سنكي بها * ودو پاي عيسي را اندود * وبموي خود مي ماليد * وخانه
از بوي غاليه پر شد بود *

* *Principes autem Sacerdotum &* 57
Pharisæi mandârunt, ut si quis
nôsset ubi Jesus esset, illis indicaret,
ut illum prehenderent.

CAP. XII.

IEsus autem ante Pascha sex dies 1
in Bethaniam venerat, ubi Jesus
Gazarum de mortuis suscitaverat.
Et in illo loco ei convivium fece- 2
runt: Martha ministrabat, & Ga-
zarus unus ex illis erat, qui cum
Christo sedebant. Maria autem tu- 3
lit ampullam plenam unguento nar-
dino præcipuo, gravis pretii, & pe-
des Jesu unxit, & crine suo exter-
sit: domus autem ex odore galiæ
impleta est.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΓ'. ΙΔ'.

ΙΓ'

Dixit ergò unus ex discipulis ejus, Judas *Simonis* Iscariotes, *ille futurus*
4 Λέγει οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων
eum *tradere*; Quarè hoc unguentum non veniit trecentis denari-
5 αὐτὸν παραδιδόναι, Διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρί-
is, & datum est egenis? Dixit autem hoc, non quia de egenis *cura*
6 ων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; Εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμε-
esset ei: sed quia fur erat, & *marsupium habebat, &* *injecta* por-
λεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐ-
tabat. Dixit ergò Jesus; *Sine* illam: in diem sepultu-
7 βάσταζεν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες αὐτήν· εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφια-
ræ meæ *conservavit* illud. Pauperes enim semper habetis *cum vobisipsis*, me
8 σμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό. Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ
autem non semper habetis. Cognovit ergò turba multa ex Judæis, quia il-
9 δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐ-
lic est: & venerunt non propter Jesum tantùm, sed ut & Lazarum viderent,
κεῖ ἐστι· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν,
quem suscitavit *ex* mortuis. *Consultârunt* autem principes Sacerdotū ut & La-
10 ὃν ἤγειρεν ἐκ (γ) νεκρῶν. Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λά-
zarum interficerent. Quia multi propter illum *subibant* *Judæorum*, &
11 ζαρον ἀποκτείνωσιν. Ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ
credebant in Jesum. *Postridie* turba multa *veniens* ad diem
12 ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν. Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορ-
festum, *audientes* quia venit Jesus *in* Hierosolymam, Acceperunt
τήν, ἀκούσαντες (δ) ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, Ἔλαβον τὰ 13
ramos palmarum, & *exierunt in* *occursum* ei: & clamabant, Ho-
βαΐα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς (ε) ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ (ζ) ἔκραζον, Ὡ-
sanna, benedictus *veniens* in nomine Domini, rex Is-
σαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, (η) ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσ-
rael. *Inveniens autem* Jesus asellum, sedit super eum, sicut est scri-
ρα ζ ραήλ. Εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθώς ἐστι γεγραμ- 14
ptum; *Ne time* filia Sion: ecce rex tuus venit se-
ΙΔ' μένον, Μὴ φοβοῦ (θ) θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ (ι) βασιλεύς σου ἔρχεται καθ- 15
dens super pullum asinæ. Hæc *autem* non cognoverunt discipuli ejus pri-
ρβ ήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶ- 16
mùm: sed quandò glorificatus est Jesus, tunc recordati sunt quia hæc erant de
ζθ τον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη (κ) ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ'
eo scripta, & hæc fecerunt ei. *Testabatur* ergò turba
αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ 17
existens cum eo, quando Lazarum vocavit *ex* monumento, & suscitavit e-
ὢν μετ' αὐτοῦ, ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐ-
um *ex* mortuis. Propter *hoc* & obviàm venit ei turba, quia *audivit*
τὸν ἐκ νεκρῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι (λ) ἤκουσε 18
hoc eum fecisse signum.
τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.

MS. A. (γ) νεκρῶν ὁ Ἰησοῦς. Ἐβουλεύσαντο (δ) ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται εἰς (ε) ἀπάντησιν (ζ) ἔκραζον λέγοντες, (η) βασιλεὺς (θ) θυγάτηρ (ι) βασιλεὺς ἔρχεται (κ) Ἰησοῦς, (λ) ἤκουσαν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 5 * ܘܐܡܪ ܝܗܘܕܐ ܣܟܪܝܘܛܐ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ ܗܘ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ܂ * ܠܡܢܐ
6 ܠܐ ܐܙܕܒܢ ܡܫܚܐ ܗܢܐ ܒܬܠܬܡܐ ܕܝܢܪܝܢ ܘܐܬܝܗܒ ܠܡܣܟܢܐ܂ * ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ܂ ܠܐ
ܗܘܐ ܡܛܠ ܕܥܠ ܡܣܟܢܐ ܝܨܝܦ ܗܘܐ ܠܗ܂ ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܓܢܒܐ ܗܘܐ܂ ܘܓܠܘܣܩܡܐ
7 ܠܘܬܗ ܗܘܐ܂ ܘܡܕܡ ܕܢܦܠ ܗܘܐ ܒܗ ܗܘ ܛܥܝܢ ܗܘܐ܂ * ܐܡܪ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܫܒܘܩܝܗ܂
8 ܠܝܘܡܐ ܕܩܒܘܪܬܝ ܢܛܪܬܗ܂ * ܠܡܣܟܢܐ ܓܝܪ ܒܟܠܙܒܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܥܡܟܘܢ܂ ܠܝ ܕܝܢ ܠܐ
9 ܒܟܠܙܒܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ܂ * ܘܫܡܥܘ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܫܘܥ ܬܡܢ ܗܘ܂ ܘܐܬܘ܂
ܠܐ ܡܛܠ ܝܫܘܥ ܒܠܚܘܕ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܕܢܚܙܘܢ ܠܠܥܙܪ ܗܘ ܕܐܩܝܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ܂
10 11 * ܘܐܬܪܥܝܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ܂ ܕܐܦ ܠܠܥܙܪ ܢܩܛܠܘܢܝܗܝ܂ * ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ܂
ܡܛܠܬܗ ܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܘܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝܫܘܥ܂

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܐܘܫܥܢܐ * ܠܐ *

12 * ܘܠܝܘܡܐ ܕܐܚܪܢܐ܂ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܗܘ ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܠܥܐܕܐ܂ ܟܕ ܫܡܥܘ ܕܝܫܘܥ ܐܬܐ
13 ܠܐܘܪܫܠܡ܂ * ܢܣܒܘ ܣܘܟܐ ܕܕܩܠܐ ܘܢܦܩܘ ܠܐܘܪܥܗ܂ ܘܩܥܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܐܘܫܥܢܐ܂
14 ܒܪܝܟ ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܡܠܟܗ ܕܐܝܣܪܝܠ܂ * ܐܫܟܚ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܥܝܠܐ ܘܝܬܒ ܥܠܘܗܝ
15 ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ܂ * ܕܠܐ ܬܕܚܠܝܢ ܒܪܬ ܨܗܝܘܢ܂ ܗܐ ܡܠܟܟܝ ܐܬܐ ܠܟܝ܂ ܘܪܟܝܒ ܥܠ ܥܝܠܐ ܒܪ
16 ܐܬܢܐ܂ * ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܠܐ ܝܕܥܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܒܗܘ ܙܒܢܐ܂ ܐܠܐ ܟܕ ܐܫܬܒܚ ܝܫܘܥ܂ ܗܝܕܝܢ ܐܬܕܟܪܘ
17 ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܕܗܠܝܢ ܟܬܝܒܢ ܗܘܝ ܥܠܘܗܝ ܘܗܠܝܢ ܥܒܕܘ ܠܗ܂ * ܘܡܣܗܕ ܗܘܐ ܟܢܫܐ
18 ܗܘ ܕܥܡܗ ܗܘܐ܂ ܕܩܪܐ ܠܠܥܙܪ ܡܢ ܩܒܪܐ܂ ܘܐܩܝܡܗ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ܂ * ܘܡܛܠ ܗܕܐ
ܢܦܩܘ ܠܐܘܪܥܗ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܕܫܡܥܘ ܕܐܬܐ ܗܕܐ ܥܒܕ܂

Et dixit Judas Iscarjotes unus ex discipu- 4
lis ejus, is qui eum erat proditurus; Qua- 5
re non veniit unguentum istud trecentis de-
nariis, & datum est pauperibus? Hoc au- 6
tem dixit, non quòd de pauperibus curam
haberet, sed quia fur erat, & marsupium
haberet, & quicquid conjiciebatur in il-
lud, ipse portabat. Dixit autem Jesus; 7
Omitte eam, in diem sepulturæ meæ ser-
vavit illud. Semper enim pauperes ha- 8
betis vobiscum, me verò non semper ha-
bebitis. Et audierunt cœtus multi ex Ju- 9
dæis illic esse Jesum: veneruntque non
tantùm propter Jesum, sed etiam ut vide-
rent Lazarum illum, quem excitaverat à
mortuis. Et machinati sunt principes sa- 10
cerdotum ut & Lazarum interficerent. Si- 11
quidem plurimi ex Judæis propter eum abi-
bant, & credebant in Jesum.

Dominicâ Palmarum. 31.

Cæterùm postero die turba illa multa quæ 12
venerat ad festum, quum audîssent Jesum
venire ad Jerusalem: Tulerunt ramos pal- 13
marum, & exierunt ei obviàm: clamabant-
que ac dicebant, Osanna, benedictus ille
qui venit in nomine Domini Rex Israel.
Invenit autem Jesus asinum & insedit ei, 14
sicut scriptum est; Ne timeas filia Sion, 15
Ecce rex tuus venit ad te, & quidem equi-
tans super pullum filium asinæ. Hæc au- 16
tem nesciebant discipuli ejus in illo tem-
pore: sed quum glorificatus esset Jesus;
recordati sunt discipuli ejus quòd ea essent
scripta de eo, & hæc fecissent ei. Porrò 17
testabatur turba illa quæ cum eo erat, quòd
vocâsset Lazarum è sepulchro, & suscitâs-
set eum à mortuis. Ac propterea exierant 18
ei obviàm cœtus multi, qui audierant eum
signum hoc edidisse.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

4 * يهوداي سخريوطا چون ان بديد • وازشاكردان عيسي بود انك مي خواست كه اورا
5 بدست دهد • اوكفت • * چرا اين روغن بسه صد † دينار † فروخته نشد وبهايش بدرويشان
6 مي دادند • * اين راكفت نه براي انك غم مسكينانرا مي خورد • ليكن براي انك دزد بود
7 وصندوق خزينه بدست او مي بود • وهر چه درو مي افتاد • اوبر مي داشت • * عيسي
8 كفت زنرا بكذاريد • كه براي روز اكفندن من نكاه داشته بود • * سبب انك
9 هميشه درويشان با شما هستند • اما من درهر وقتي پيش شما نباشم • * وجماعت يهوديان
شنيدند كه عيسي انجاست وهمه انجا امدند • نه براي عيسي تنها • ليكن براي انك غازررا
10 ببينند • كه چون ازميان مردكان اورا بر خيزانيد • * وبزرك امامان با جماعت انديشه كردند • كه
11 غازررانيز بكشند • * سبب انك ازيهوديان † بسيار مي امدند • وبراي اوبعيسي ايمان مي آوردند •
12 بيست هفت برخر نشستن مسيح ورفتن دراورشليم وقبول كردن اورا بملكي * روزدوم
جماعت بسيار شنيك † بودند • كه عيسي دراورشليم مي رود • وان جماعت درعيد آمك بودند •

Judas Iscarlotes cùm hoc vidisset, 4
(ex discipulis autem Jesu erat, qui
volebat eum in manum inimicorum
tradere) is dixit. Quare hoc un- 5
guentum trecentis denariis vendi-
tum non est, ut pretium ejus paupe-
ribus dedissent? Hoc dixit, non 6
quòd curam pauperum sustineret, sed
eò quòd fur erat, & capsa thesauri
in manu ejus erat, et quicquid inci-
debat in eam ille portabat. Jesus di- 7
xit; Mulierem sinite, quia in diem
sepulturæ meæ asservavit. Eò quòd 8
semper pauperes vobiscum sunt, ego
verò omni tempore apud vos non
ero. Et turba Judæorum audive- 9
runt, quòd Jesus illic esset: &
omnes illûc venerunt, non propter
Jesum solum, sed ut Gazarum vi-
derent, quomodo de mortuis eum ex-
citaverat. Et maximi sacerdotes 10
cùm turba deliberârunt, ut Gaza-
rum etiam interficerent. Propterea 11
quòd Judæorum multi venirent, &
ob eum in Jesum fidem haberent.

XXVII. Asino insidet Christus, & intrat Hierosolymam, & acceperunt eum in regem.

Diè secundo turba multa audive- 12
runt, quòd Jesus Hierosolymam iret,
illa autem turba ad festum venerant.

Versio VULGATA LATINA.

4
5 Dixit ergò unus ex discipulis ejus, Judas Iscariotes, qui erat eum traditurus; Qua-
6 rè hoc unguentum non væniit trecentis denariis, & datum est egenis? Dixit autem
hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, & loculos habens, ea
7 quæ mittebantur, portabat. Dixit ergò Jesus; Sinite illam, ut in diem sepulturæ
8 meæ servet illud. Pauperes enim semper habetis vobiscum: me autem non sem-
9 per habetis. Cognovit ergò turba multa ex Judæis quia illic est: & venerunt,
10 non propter Jesum tantùm, sed ut Lazarum viderent, quem suscitavit à mortuis.
11 Cogitaverunt autem principes sacerdotum ut & Lazarum interficerent: Quia
12 multi propter illum abibant ex Judæis, & credebant in Jesum. In crastinum au-
tem, turba multa, quæ venerat ad diem festum, cùm audissent quia venit Jesus Je-
rosolymam: Acceperunt ramos palmarum, & processerunt obviàm ei, & clama- 13
bant; Hosanna, benedictus, qui venit in nomine Domini, Rex Israël. Et invenit 14
Jesus asellum, & sedit super eum, sicut scriptum est; Noli timere, filia Sion: ecce 15
rex tuus venit sedens super pullum asinæ: Hæc non cognoverunt discipuli ejus pri- 16
mùm: sed quando glorificatus est Jesus, tunc recordati sunt, quia hæc erant scri-
pta de eo, & hæc fecerunt ei. Testimonium ergò perhibebat turba, quæ erat cum eo 17
quando Lazarum vocavit de monumento, & suscitavit eum à mortuis. Propterea 18
et obviàm venit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc signum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * فقال احد تلاميذه الذي هو يهوذا ابن سمعان الاسخريوطي الذي كان مزمعا ان يسلمه *
5 6 لم لم يبع هذا العطر بثلثماية دينار ويدفع الي المساكين * وهذا قاله ليس لاعتنايه
7 بالمساكين لكنه كان سارقا وكان الكيس معه وكان يحمل ما يلقي فيه * فقال يسوع دعها
8 انما حفظته ليوم دفني * لان المساكين عندكم كل حين وانا لست عندكم كل حين *
9 * وعلم جمع كثير من اليهود انه هناك فجاوا ليس من اجل يسوع فقط بل وليبصروا لعازر
10 11 ايضا الذي اقامه من الاموات * فاستور عظماء الكهنة ان يقتلوا لعازر * لان كثيرين
12 من اليهود كانوا من اجله يذهبون ويومنون بيسوع * الفصل الثامن والعشرون * * ومن
13 الغد سمع الجمع الكثير الذين جاوا الي العيد بان يسوع ياتي الي يروسليم * فاخذوا سعف
النخل وخرجوا للقايه وكانوا يصرخون قايلين هوسعنا مبارك الاتي باسم الرب ملك اسراييل *
14 15 * وان يسوع وجد حمارا فركبه كما هو مكتوب * لا تخافي ابنة صهيون فها ملكك ياتيك
16 راكبا على جحش بن اتان * ولم يكن تلاميذه عرفوا هذه الاشياء اولا لكن لما تمجد
17 يسوع حينيذ تذكروا ان هذا مكتوب من اجله وهذه فعلوها له * وكان الجمع الذي
18 معه يشهد له انه دعا لعازر من القبر واقامه من الاموات * ومن اجل هذا خرج للقايه
جموع لانهم سمعوا انه عمل هذه الاية *

Dixit autem unus ex discipulis ejus, 4
nempe Judas filius Simonis Iscariotes,
qui erat futurus ut traderet eum; Qua- 5
re non væniit hoc aroma trecentis de-
nariis, & datum est pauperibus? Et 6
quidem hoc dixit, non ob curam ejus
in pauperes, sed erat fur, & marsupi-
um secum habebat, gestabatque quod in-
jiciebatur in illud. Inquit Jesus; Si- 7
ne illam, nam servavit illud in diem
sepulturæ meæ. Quia pauperes sunt 8
apud vos omni tempore, ego autem non
sum apud vos omni tempore. Et cog- 9
novit turba magna ex Judæis quòd
ipse esset ibi: & venerunt, non propter
Jesum tantùm, verùm ut viderent La-
zarum etiam quem suscitaverat à mor-
tuis. Quare consultaverunt summi sa- 10
cerdotum ut interficerent Lazarum.
Quia multi ex Judæis propter illum 11
abibant & credebant in Jesum.

Sectio vigesima octava.

Et postridie audivit populus magnus, qui 12
venerant ad diem festum, quòd Jesus
veniret in Jerusalem: Quare accepe- 13
runt ramos palmarum, & exierunt in
occursum ejus, & exclamabant, dicen-
tes; Hosanna, benedictus qui venit in
nomine Domini, Rex Israelis. Et quidem 14
Jesus invenerat asellum, & conscende-
rat illum, prout est scriptum; Ne time- 15
as filia Sion: nam ecce Rex tuus veniet
ad te, sedens super pullum filium asinæ.
Et discipuli ejus non noverant has res 16
anteà, sed quando glorificatus fuit Je-
sus, tunc recordati sunt quòd hoc scri-
ptum esset de eo, & hæc fecissent ei.
Cœtus autem qui erat cum eo, testabatur 17
ei quòd ipse vocâsset Lazarum è monu-
mento, & suscitâsset eum à mortuis. Et 18
propterea exierunt in occursum ejus tur-
bæ, quoniam audierant eum fecisse hoc
signum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ይቤ ፡ ይሁደ ፡፡=፡
4 ወይቤ፡ይሁደ፡አስቆሮታዊ፡አሐዱ፡እምአርደኢሁ፡ዘሃለወ፡ያግብኦ፡፡=፡ ለምንት፡ኢ
5 ይሢጥዎ፡ለዝ፡ዕፍረት፡በሠለስቱ፡ምእት፡ዲናር፡ ወይሁብዎ፡ ለነደይ፡፡=፡ ወዘይቤ፡
6 ከመዝ፡አከ፡በማሕረ፡ነደይ፡እስመ፡ሰራቂ፡ውእቱ፡ወሰሊሁ፡ይዓቅብ፡ወርቀ፡መባእ፡ወ
7 ሎስከሬንኒ፡ኀቤሁ፡ይነብር፡ዘንተ፡ዘይቤ፡ወይነሥእ፡እም፡ውስቴቱ፡፡=፡ ወይቤሎሙ፡
8 እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኅድግዋ፡ትዕቀቦ፡ለዕለተ፡ቀበርየ፡=፡ ወነደያንሰ፡ ዘልፈ፡ ሃለዉ፡መ
9 ስሌክሙ፡ወኪያየሰ፡ኢኮ፡ዘልፈ፡በኵሉ፡ጊዜ፡ዘትረክቡኒ፡፡=፡ ወብዙኃን፡እምአይሁ
ድ፡እለ፡አእመሩ፡ከመ፡ሃሎ፡ህየ፡ ወሖሩ፡ኀቤሁ፡፡ ወአኮ፡ በእንተ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡
10 በሕቲቱ፡ዘሖሩ፡ደእሙ፡አልዓዛርሃኒ፡ከመ፡ይርአዩ፡ዘአንሥኦ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡እም
11 ነ፡ምውታን፡=፡ ወተማከሩ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ከመ፡ይቅትልዎ፡ለአልዓዛር፡=፡ እስመ፡ብ
ዙኃን፡እምውስተ፡አይሁድ፡ይሐውሩ፡በእንቲአሁ፡ ወየአምኑ፡በእግዚእ፡ኢየሱስ፡=፡
12 በእንተ፡ ዕዋል፡፡=፡ ወበሳኒታ፡ብዙኃን፡አሕዛብ፡እለ፡መጽኡ፡ለበዓል፡ወሰሚዖ
13 ሙ፡ከመ፡ይመጽእ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ኢየሩሳሌም፡=፡ ነሥኡ፡ጸበርተ፡ተመርት፡ ወ
በቀልተ፡ እምኢየሩሳሌም፡ ወተቀበልዎ፡ ወይጸርኁ፡ ወይኬልሑ፡ ወይብሉ፡ ሆሳዕና፡ቡ
14 ሩክ፡ዘይመጽእ፡በስመ፡እግዚአብሔር፡፡ወንጉሦሙ፡ለእስራኤል፡፡=፡ ወረከበ፡እግዚ
15 እ፡ኢየሱስ፡ዕዋለ፡አድግ፡ወተጽዕነ፡ላዕሌሁ፡በከመ፡ጽሑፍ፡ዘይብል፡=፡ ኢትፍርሂ፡
16 ወለተ፡ጽዮን፡ነዋ፡ንጉሥኪ፡ይመጽእ፡ወይጼዐን፡ዲቤ፡ዕዋለ፡አድግ፡፡=፡ወኢያእመሩ፡
አርደኢሁ፡ሶቤሃ፡ይእተ፡አሚረ፡ ዘእንበለ፡ አመ፡ተሰብሐ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡አሜሃ፡
17 ተዘከሩ፡ከመ፡ጽሑፍ፡በእንቲአሁ፡ዝንቱ፡፡ወከመዝ፡ገብሩ፡ሎቱ፡፡=፡ ወሰማዕተ፡ኮ
ንዎ፡ሕዝብ፡እለ፡ሃለዉ፡ ኀቤሁ፡ አመ፡ጸውዖ፡ ለአልዓዛር፡ እሙነ፡መቃብር፡ ወአንሥ
18 አ ፡ እሙነ ፡ ምውታን፡፡=፡ ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ተቀበልዎ ፡ እሙንቱ ፡ ሰብእ ፡ ሰሚ
ዖሙ ፡ ዘገብረ ፡ ተአምረ፡፡==፡

De eo quod dixit Judas.

Et dixit Judas Iscariotes unus ex discipulis ejus qui proditurus erat eum, 4
Quare non vendunt hoc unguentum trecentis denariis, & tribuunt illud paupe- 5
ribus? Et quòd dixit ita, non *fuit* miserendo pauperum, quia fur erat; sed ipse 6
custodiebat pecuniam oblationis, & marsupium apud eum manebat: (hoc in cau-
sa fuit quòd dixit:) & accipiebat ex illo. Et dixit iis Dominus Jesus; Sinite 7
eam, *ut* servet illud in diem sepulturæ meæ. Et pauperes semper præsentes sunt 8
vobiscum, & me, non semper in omni tempore erit quòd invenietis me. Et 9
multi ex Judæis *erant* qui cognoverunt quòd fuit ibi, & venerunt ad eum: sed
non propter Dñm Jesum tantùm fuit quòd venerunt, sed Eleazarum etiam ut vi-
derent, quem suscitâsset Dominus Jesus ex mortuis. Et consultârunt principes 10
sacerdotum ut trucidarent Eleazarum. Quia multi ex Judæis abibant propter 11
eum, & credebant in Domino Jesu.

De pullo asini.

Et postero die multi populi *fuerunt* qui venerunt ad festum: & audientes quòd 12
veniret Dominus Jesus Hierosolymam, Acceperunt ramos palmarum, & sur- 13
culos *palmarum* ab Hierusalem, & occurrerunt ei, & clamabant, & vociferaban-
tur, & dicebant; Hosana, benedictus qui venit in nomine Dei, & rex Israel.
Et invenit Dominus Jesus pullum asini, & sedit super eum, sicut scriptum est, di- 14
cens; Ne timeas filia Sion, Ecce Rex tuus venit, & sedit super pullum asini. 15
Et non cognoscebant discipuli ejus tunc isto die: sed quum glorificatus esset Do- 16
minus Jesus, tunc recordati sunt, quòd scriptum erat de illo hoc, & quòd hoc fe-
cissent ei. Et testimonio fuerunt ei populi qui erant apud eum, quando voca- 17
vit Eleazarum è sepulchro, & suscitavit eum à mortuis. Et propterea obviàm 18
venerunt ei illi homines, audientes quòd fecisset signum.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 * شاخهاء † زيتون را ستدند • وباستقبال او بدر رفتند • وبانك مي زدند • ومي كفتند خجسته است انك
14 بنام خدا مي آيد • ملك اسراييل • * وعيسي يافت خر وبر وي † نشست انچنانك نبشته شد نبوت
15 * اي دختر صهيون • مترس • اينك ملك تو † در تو مي آيد • بر نشسته بر خر اتان بچه •
16 * وشاكردان او دران روزكار اورا ندانستند • ليكن چون عيسي ستوده شد • شاكردان او بياد †
17 اوردند • كه اينها براي او نبشته شدند • واينها براي او كردند • * وجماعت كه با وي بودند •
18 كواهي دادند • كه غازر را بانك زد • وازميان مردكان † برخيزانيد • * وبهر اين جماعت بسيار
باستقبال او بدر رفتند • كه شنيده بودند كه اين ايت را كرد •

Ramos itaque olivarum tulerunt, 13
& in occursum ei egressi sunt: &
clamabant, ac dicebant; Benedictus
est ille qui in nomine Dei venit, Rex
Israel. Jesus autem invenit asi- 14
num, & ei insedit, quemadmodum
scriptum est;

Prophetia.

O filia Sion, ne timeas: ecce, Rex 15
tuus in te venit insidens asino asinæ
pullo. Discipuli autem ejus eo tem- 16
pore illud non cognoverunt, sed cùm
Jesus glorificatus esset, discipuli
ejus in memoriam reduxerunt, quòd
hæc de eo scripta essent, & hæc ei
fecissent. Et turba, qui cum eo erant, 17
testimonium dederunt, quod Laza-
rum inclamâsset, & de mortuis ex-
citâsset. Et propter hoc turba multa 18
in occursum ejus exierunt, quia au-
diverant quòd hoc signum fecisset.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΕ'.

Ergò Pharisæi dixerunt ad semetipsos; Videtis quia *non proficitis* nihil? ecce
19 Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς, Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε
mundus post eum abiit. Erant autem quidam *Græci* ex *ascenden-*
20 ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν. Ἦσαν δέ τινες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαι- ΙΕ'
tibus, , ut adorarent in die festo. Hi ergò accesserunt *Philippo illi*
21 νόντων, ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. Οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ
à Bethsaïda Galilææ: & rogabant eum, dicentes; Domine, volumus Je-
ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες, Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰη-
sum videre. Venit Philippus, & dicit Andreæ: & rursùm An-
22 σοῦν ἰδεῖν. Ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ (μ) Ἀνδρέᾳ· καὶ πάλιν Ἀν-
dreas & Philippus *dicunt* Jesu. *At* Jesus respondit eis,
23 δρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς,
dicens; Venit hora ut *glorificetur* Filius hominis. Amen, amen dico
24 λέγων, Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
vobis; *Si non* granum frumenti cadens in terram mortuũ fuerit, ipsum solum ma-
ὑμῖν, Ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μέ-
net: si autẽ mortuũ fuerit, multũ fructum affert. *Amans* animam suam, perdet eam:
25 νει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν·
& *odio habens* animã suam in mundo hoc, in vitam æternam custodiet eam. Si
26 καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. Ἐὰν
mihi ministrat quis, me sequatur: & ubi sum ego, illic & minister meus erit:
(ν) ἐμοὶ διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται·
& si quis mihi ministraverit, honorificabit eũ Pater. Nunc anima mea turbata est:
καὶ ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. Νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται· 27
& quid dicam? Pater, salvifica me ex hora hac: Sed propter *hoc* veni in horam
καὶ τί εἴπω; Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν
hanc. Pater, *glorifica* tuum nomen. Venit ergò vox de cœlo; Et *glori-*
ταύτην. Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ ἐδό- 28
ficavi, & iterum *glorificabo*. Ergò turba *stans* & *audiens*, dicebat tonitruũ esse fa-
ξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. Ὁ οὖν ὄχλος ὁ (ξ) ἑστὼς καὶ ἀκούσας, ἔλεγε βροντὴν γεγονέ- 29
ctum: alii dicebant; Angelus ei locutus est. Respondit Jesus, & dixit; Non
ναι· ἄλλοι ἔλεγον, Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Οὐ 30
propter me hæc vox *facta est*, sed propter vos. Nunc judicium est mun-
δι' ἐμὲ (ο) αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κό- 31
di *hujus*: nunc princeps mundi hujus ejicietur forás. Et ego si exaltatus
σμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. Κἀγὼ ἐὰν ὑψω- 32
fuero à terra, *omnes* traham ad meipsum. (Hoc autem dicebat, significans
θῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. (Τοῦτο δὲ ἔλεγε, σημαίνων 33
quâ morte *futurus* esset *mori*.) Respondit ei turba; Nos
ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.) Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος, Ἡμεῖς 34
audivimus ex lege, Quia Christus manet in æternum: & quomodò tu dicis;
ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου, Ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις,
Quòd oportet exaltari Filium hominis? Quis est iste Filius hominis?
Ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;

MS. A. (μ) Ἀνδρέᾳ· ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος, καὶ λέγουσιν (ν) ἐμοί τις διακονῇ, (ξ) ἑστηκὼς (ο) ἡ φωνὴ αὕτη

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 * ܦܪܝܫܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܚܕ ܠܚܕ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܐ ܡܘܬܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܕܡ ܗܐ ܓܝܪ
20 ܟܠܗ ܥܠܡܐ ܒܬܪܗ ܐܙܠ܀ * ܐܝܬ ܗܘܘ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܡܢ ܥܡܡܐ ܕܣܠܩܘ ܠܡܣܓܕ
21 ܒܥܐܕܐ܀ * ܗܠܝܢ ܐܬܘ ܩܪܒܘ ܠܘܬ ܦܝܠܝܦܘܣ ܗܘ ܕܡܢ ܒܝܬ ܨܝܕܐ ܕܓܠܝܠܐ ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ
22 ܡܢܗ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܪܝ ܨܒܝܢܢ ܠܡܚܙܐ ܠܝܫܘܥ܀ * ܘܐܬܐ ܦܝܠܝܦܘܣ ܘܐܡܪ ܠܐܢܕܪܐܘܣ
ܘܐܢܕܪܐܘܣ ܘܦܝܠܝܦܘܣ ܐܡܪܘ ܠܝܫܘܥ܀ * ܠܨܦܪܐ ܕܬܪܝܢ ܒܫܒܐ ܕܚܫܐ *
23 * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܬܬ ܫܥܬܐ ܕܢܫܬܒܚ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܀ * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ
24 ܠܟܘܢ ܕܦܪܕܬܐ ܕܚܛܬܐ ܐܢ ܠܐ ܢܦܠܐ ܘܡܝܬܐ ܒܐܪܥܐ ܗܝ ܒܠܚܘܕܝܗ ܦܝܫܐ ܐܢ ܕܝܢ
25 ܡܝܬܐ ܦܐܪܐ ܣܓܝܐܐ ܡܝܬܝܐ܀ * ܡܢ ܕܪܚܡ ܢܦܫܗ ܢܘܒܕܝܗ ܘܡܢ ܕܣܢܐ ܢܦܫܗ ܒܥܠܡܐ ܗܢܐ
26 ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܢܢܛܪܝܗ܀ * ܐܢ ܠܝ ܐܢܫ ܡܫܡܫ ܢܐܬܐ ܒܬܪܝ ܘܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܬܡܢ ܐܦ
27 ܡܫܡܫܢܝ ܢܗܘܐ ܠܡܢ ܕܠܝ ܡܫܡܫ ܢܝܩܪܝܘܗܝ ܐܒܐ܀ * ܗܫܐ ܢܦܫܝ ܕܠܝܚܐ ܘܡܢܐ ܐܡܪ
28 ܐܒܝ ܦܨܢܝ ܡܢ ܗܕܐ ܫܥܬܐ ܐܠܐ ܡܛܠ ܗܕܐ ܐܬܝܬ ܠܗܕܐ ܫܥܬܐ܀ * ܐܒܝ ܫܒܚ ܫܡܟ ܘܩܠܐ
29 ܐܫܬܡܥ ܡܢ ܫܡܝܐ ܫܒܚܬ ܘܬܘܒ ܡܫܒܚ ܐܢܐ܀ * ܘܟܢܫܐ ܕܩܐܡ ܗܘܐ ܫܡܥ ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ
30 ܕܪܥܡܐ ܗܘܐ ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܡܠܐܟܐ ܡܠܠ ܥܡܗ܀ * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ
31 ܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠܬܝ ܗܘܐ ܩܠܐ ܗܢܐ ܐܠܐ ܡܛܠܬܟܘܢ܀ * ܗܫܐ ܗܘ ܕܝܢܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ
32 ܗܫܐ ܐܪܟܘܢܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܢܫܬܕܐ ܠܒܪ܀ * ܘܐܢܐ ܡܐ ܕܐܬܪܝܡܬ ܡܢ ܐܪܥܐ ܐܓܪܘܪ ܟܠ ܐܢܫ ܠܘܬܝ܀
33 * ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܕܢܚܘܐ ܒܐܝܢܐ ܡܘܬܐ ܥܬܝܕ ܕܢܡܘܬ܀ * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܟܢܫܐ ܚܢܢ ܫܡܥܢ ܡܢ
34 ܢܡܘܣܐ ܕܡܫܝܚܐ ܠܥܠܡ ܩܐܡ ܘܐܝܟܢܐ ܐܡܪ ܐܢܬ ܕܥܬܝܕ ܗܘ ܕܢܬܪܝܡ
ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܡܢܘ ܗܢܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ܀

Pharisæi verò dicebant alius ad alium: Vi- 19
detis vos nihil proficere? ecce enim totus
mundus post eum abiit. Erant autem & 20
quidam ex Gentibus, qui ascenderant ut ado-
rarent in festo. Isti quum venissent, acces- 21
serunt ad Philippum illum qui erat à Beth-
Sajoda (*domo piscatoris*) Galilææ, & roga-
runt eum, ac dicunt ei; Domine mi, velle-
mus videre Jesum. Venit autem ipse Phi- 22
lippus, & dixit Andreæ: Andreas verò &
Philippus dixerunt Jesu.
Matutinis II. feria hebdomadis Passionis.32.
Porrò Jesus respondit & dixit eis; Venit 23
hora quâ glorificetur Filius hominis. Amen 24
amen dico vobis, Nisi granum frumenti ce-
ciderit, & mortuum fuerit in terra, ipsum
solum manet: sin autem mortuum fuerit,
fructus multos adfert. Qui amat animam 25
suam, perdet eam: qui verò odit animam
suam in hoc mundo, conservabit eam in vi-
tam æternam. Si quis mihi ministrat, post 26
me veniat: & ubi ego fuero, illic erit etiam
minister meus: qui mihi ministraverit, ho-
norabit eum Pater. Nunc anima mea ecce 27
turbata est; & quid dicam? Pater mi, li-
bera me ab hac hora: sed propterea veni in
hanc horam. Pater, glorifica nomen tuum. 28
Et vox audita est è cœlo, Glorificavi, &
iterum glorificaturus sum. Turba autem quæ 29
adstabat, audiit, & dixit tonitru esse fa-
ctum. Alii autem dicunt; Angelus collocu-
tus est ei. Respondit Jesus, & dixit eis; Non 30
propter me extitit hæc vox, sed propter vos.
Nunc judicium est mundi hujus, nunc prin- 31
ceps hujus mundi ejicitur forás. Et ego 32
quum sublatus fuero è terra, traham omnes
ad me. Hoc autem dixit ut indicaret quâ 33
morte moriturus esset. Dicunt ei turbæ; 34
Nos audivimus ex Lege Messiam in æter-
num permansurum: quomodo dicis fore ut
tollatur Filius hominis? quis est iste Filius
hominis?

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

19 * ومعتزلان با يكديكر مي كفتند مي بينيد كه شما چيزي نمي ارزيد * اينك همه خلق
20 در دنبال او مي روند * وبودند كساني كه در بالا امال بودند كه در عيد سجود كنند *
21 * ايشان پيش فيليبوس امدند كه از بيت صيداي جليل بود واز و پرسيدند وكفتند خداوند
22 مي خواهيم كه عيسي را ببينيم * فيليبوس آمد وباندراوس كفت * واندراوس وفيليبوس
23 بعيسي كفتند * عيسي بديشان جواب † داد وكفت * آمد ساعتي كه فرزند ادمي
24 ستوده شود * راست راست بشما كويم كه اكر دانه كندم در زمين نيفتد ومرده نشود تنها بماند
25 واكر بميرد بسيار ميوه بر دهد * هر كه جان خودرا دوست دارد بدانك جان خودرا تباه مي كند
26 وهر كه درين جهان جان خودرا دشمن دارد براي زندكاني جاويد اورا نكه داشته باشد * اكر
كسي مرا خدمت كند در دنبال من بيايد * وهر كجا كه من باشم چاكرم نيز انجا
27 باشد * هر كه مرا بندكي كند * پدرم اورا حرمت بدارد * اينك جان من اين ساعت
اشفته شد * چه بكويم * اي پدر مرا اين ساعت نكه دار ليكن براي اين آمدم *
28 * ونيز اي پدر نام خودرا ستوده دار و اواز از آسمان مي شنيدند كه ستوده شدي * وباز ستوده كنم *

Pharisæi autem unus ad alium di- 19
cebant; Videtis quòd vos nihil vale-
tis: ecce omnis populus post eum
eunt. Erant autem quidam qui 20
ascenderant ut in festo adorarent:
Illi ad Philippum venerunt, qui de 21
Bethsaida Galilææ erat, & ab eo
rogârunt, & dixerunt; Domine,
cupimus ut Jesum videamus. Phi- 22
lippus venit, & Andreæ dixit: &
Andreas & Philippus Jesu dixe-
runt. Jesus illis responsum dedit, 23
& dixit; Venit hora, quâ Filius ho-
minis glorificetur. Verè, verè vobis 24
dico, quòd si granum frumenti in ter-
ram non ceciderit, & mortuum fu-
erit, solum manebit: si verò mori-
atur, multum fructum profert. Qui- 25
cunque animam suam charam habet,
in ipso est quòd animam suam per-
dit: & quicunque in hoc mun-
do animam suam odio habet, in
vitam æternam eam servabit. Siquis 26
mihi ministrat, post me veniat; &
ubicunque ego fuero, minister me-
us etiam ibi erit: quicunque autem
mihi servierit, Pater meus eum ho-
nore afficiet. Ecce anima mea hâc 27
horâ turbata est: quid dicam? O
Pater, me hâc horâ serva: sed pro-
pter hoc veni. Atque etiam, ô Pa- 28
ter, nomen tuum glorifica. Et vocem
è cœlo audiverunt; Jam quidem
glorificatum est, & rursus glorifi-
cabo.

Versio VULGATA LATINA.

19 Pharisæi ergò dixerunt ad semetipsos; Videtis quia nihil proficimus? ecce mun-
20 dus totus post eum abiit. Erant autem quidam Gentiles, ex his qui ascende-
21 rant ut adorarent in die festo. Hi ergò accesserunt ad Philippum, qui erat à
Bethsaida Galilææ, & rogabant eum, dicentes; Domine, volumus Jesum vide-
22 re. Venit Philippus, & dicit Andreæ: Andreas rursum & Philippus dixerunt
23 Jesu. Jesus autem respondit eis, dicens; Venit hora, ut clarificetur Filius ho-
24 minis. Amen, amen dico vobis; Nisi granum frumenti cadens in terram, mor-
25 tuum fuerit, Ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum
affert. Qui amat animam suam, perdet eam: & qui odit animam suam in hoc
26 mundo, in vitam æternam custodit eam. Si quis mihi ministrat, me sequatur: &
ubi sum ego, illic & minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honori-
ficabit eum Pater meus. Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pa- 27
ter, salvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc. Pater, 28
clarifica nomen tuum. Venit ergò vox de cœlo; Et clarificavi, & iterum
clarificabo. Turba ergò, quæ stabat, & audierat, dicebat tonitruum esse 29
factum. Alii dicebant; Angelus ei locutus est. Respondit Jesus, & dixit; 30
Non propter me hæc vox venit, sed propter vos. Nunc judicium est mun- 31
di: nunc princeps hujus mundi ejicietur forás. Et ego si exaltatus fuero à 32
terra, omnia traham ad meipsum. (Hoc autem dicebat, significans quâ 33
morte esset moriturus.) Respondit ei turba; Nos audivimus ex lege, Quia 34
Christus manet in æternum: & quomodò tu dicis, Oportet exaltari Filium
hominis? Quis est iste Filius hominis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * فقال بعض الفريسيين لبعض اراءيتم انا لم ننتفع بشي هوذا العالم كله قد تبعه *
20 الفصل التاسع والعشرون * * وكان هناك قوم من اليونانيين من الذين صعدوا في
21 العيد ليسجدوا *هولاء جاوا الي فيلبس الذي من اهل بيت صيدا الجليل فسالوه قايلين
22 يا سيد نريد ان نري يسوع *فجاء فيلبس وقال لاندراوس * ثم جاء اندراوس وفيلبس ايضا
23 فقالا ليسوع *اجابهما يسوع قايلا قد اتت الساعة التي يمجد فيها ابن الانسان
24 *امين
امين اقول لكم ان حبة الحنطة ان لم تقع في الارض وتمت تبقي وحدها * وان هي ماتت اتت
25 بثمار كثيرة *من احب نفسه فليهلكها ومن ابغض نفسه في هذا العالم فانه يحفظها لحياة
26 الابد *ان كان احد يخدمني فليلحق بي وحيث اكون انا فهناك يكون خادمي * ومن
27 يخدمني يكرمه ابي *الان نفسي مضطربة وماذا اقول * يا ابة نجني من هذه الساعة * لكن لاجل
28 هذه الساعة اتيت *يا ابة مجد ابنك * جاء صوت من السماء قايلا قد مجدت وايضا امجد *
29 * فسمع الجمع الذي كان واقفا فقالوا انما كان رعدا * وقال اخرون بل خاطبه ملك
30 *فاجاب
31 يسوع قايلا ليس من اجلي كان هذا الصوت لكن من اجلكم *قد حضرت دينونة هذا العالم *
32 الان يلقي رييس هذا العالم الي خارج *وانا ايضا اذا ارتفعت من الارض جذبت الي كل احد *
33 * وانما قال هذا ليخبر باي ميتة يموت
34 *فاجابه الجمع قايلا نحن سمعنا في الناموس ان المسيح
يدوم الي الابد فكيف تقول انت انه يرتفع ابن الانسان * من هو هذا ابن الانسان *

Porrò dixerunt quidam Pharisæorum ad alios; Vidistisne quòd non profecerimus quicquam? ecce mundus totus jam secutus est eum. 19

Sectio vigesima nona.

Erant autem ibi quidam ex Græcis, ex his nimirum qui ascenderant in die festo ut adorarent. 20 *Hi venerunt ad Philippum qui erat è civibus Beth-saidæ Galilææ, & rogaverunt eum, dicentes; Domine, volumus videre Jesum.* 21 *Itaque venit Philippus, & dixit Andreæ; tum venerunt Philippus & Andreas quoque, & ambo dixerunt Jesu.* 22 *Respondit eis Jesus, dicens; Jam venit hora in qua glorificandus est Filius hominis.* 23 *Amen amen dico vobis, quòd granum frumenti, si non ceciderit in terram & mortuum fuerit, manet solum: at si fuerit mortuum, affert fructus multos.* 24 *Qui amat animam suam, perdat eam: & qui odit animam suam in hoc mundo, is custodit eam in vitam æternam.* 25 *Si quis ministrat mihi, adhæreat mihi: & ubi sum ego, ibi sit minister meus: Et eum qui ministraverit mihi, honorificabit Pater meus.* 26 *Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? O Pater mi, libera me ab hac hora: verùm propter hanc horam veni.* 27 *O Pater mi, glorifica Filium tuum. Venit vox è cœlo, dicens; Jam glorificavi, & adhuc glorificabo.* 28 *Audivit autem turba quæ adstabat, & dixerunt; Sanè factum est tonitruum. Et dixerunt alii; Immò locutus est ei Angelus.* 29 *Respondit Jesus, dicens; Non propter me facta est hæc vox, sed propter vos.* 30 *Jam præsens est judicium hujus mundi, nunc ejicietur princeps hujus mundi forás.* 31 *Et ego quoque quum sublatus fuero è terra, traham ad me unumquemque.* 32 *Et verò dixit hoc, ut indicaret quo genere mortis esset moriturus.* 33 *Respondit ei turba, dicens; Nos audivimus in lege, quòd Christus durabit in æternum: quomodo ergò dicis tu tollendum esse Filium hominis? Quis est hic Filius hominis?* 34

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወይቤሉ ፡ ፈሪሳውያን ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ትሬእዩኑ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘትበቍዑ፡ ወኢምንተ
20 ፤፡ናሁ፡ኵሉ፡ዓለም፡ተለወ፡ድኅሬሁ፡፡=፦ በእንተ፡እለ፡መጽኡ፡አረሚ፡=፦
21 ወቦ፡እምውስቴቶሙ፡አረሚ፡ይ፤፡እምሰብአ፡ፀርዕዱርፐ፡ ይሰግዱ፡ ለበዓል፡፡=፦ ወሖ
ሩ፡እምንቴ፡ኀበ፡ፊልጶስ፡ዘቤተ፡ሰይዳ፡ዘገሊላ፡ወይቤልዎ፡እግዚኦ፡ ንፈቅድ፡ንርአዮ፡
22 ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡=፦ ወሖረ፡ፊልጶስ፡ ወነገሮ፡ለእንድርያስ፡፡ ወሖሩ፡ እንድርያስ፡
23 ወፊልጶስ፡ ወነገርዎ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡=፦ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤ፡በ
24 ጽሐ፡ጊዜሁ፡ከመ፡ይስበሕ፡ ወልደ፡እጓለ፡እመ፡ሕያው፡፡=፦ አሜን፡አሜን፡እብለክ
ሙ፡ለመ፡ኢወድቀት፡ሕጠተ፡ስርናይ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ወኢሞተት፡ ባሕቲታ፡ትነብር፡፡
25 ወእመሰ፡ሞተት፡ብዙኀ፡ፍሬ፡ትፈሪ፡፡=፦ ወዘሰ፡ዘያፈቅራ፡ ለነፍሱ፡ለይግድፋ፡ወዘሰ፡
26 ጸልአ፡ለነፍሱ፡በዝንቱ፡ዓለም፡ይዓቅባ፡ለሕይወት፡ዘለዓለም፡፡=፦ ወእመቦ፡ዘይተል
ወ፤፡ ወይትለአከ፤፡ወይትልወ፤፡ኪያየ፡ወኀበ፡ሃለውኩ፡ ላነ፡ ህየ፡ይሄሉ፡ዘይትለአከ፤፡፡
27 ወዘሊተ፡ተለአከ፤፡ያከብሮ፡ለአብ፡፡=፦ ወይእዜስ፡ ተሃውከት፡ ነፍስየ፡ወምንተ፡እ
ብል፡አባ፡አድኅና፡ለነፍስየ፡እምዛቲ፡ሰዓት፡ወባሕቱ፡በእንተዝ፡ በጸሕክዋ፡ለዛቲ፡ሰዐ
28 ት፡=፦ አባ፡ሰብሖ፡ለስምከ፡ ወለወልድከ፡፡ወመጽአ፡ቃል፡እምሰማይ፡ዘይብል፡ሰበሕኩ
29 ሂ፡ወዓዲ፡እሴብሕ፡፡=፦ ወሕዝብሰ፡ እለ፡ይቀውሙ፡ይሰምዑ፡ወይብሉ፡ነጐድጓድ፡
30 ውእቱ፡፡ ወቦ፡እለ፡ ይቤሉ፡ መልአክ፡ ተናገሮ፡=፦ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወ
31 ይቤሎሙ፡አኮ፡ በእንቲአየ፡ ዘመጽአ፡ ዝቃል፡አላ፡ በእንቲአክሙ፡=፦ ናሁ፡በጽሐ፡
ይእዜ፡ወኵነኔሁ፡ለዝንቱ፡ዓለም፡፡ወእም፡ይእዜሰ፡ይሰደድ፡መልአከ፡ዝንቱ፡ዓለም፡
32 ወያወፅእዎ፡አፍአ፡፡=፦ ወአነሂ፡እምከመ፡ተሰቀልኩ፡እምድር፡እስሕብ፡ኵሉ፡ኀቤ
33 የ፡=፦ ወዘይቤ፡ ከመዝ፡እስመ፡ይሌብዎሙ፡ በአይ፡ ሞት፡ሃለወ፡ ይሙት፡፡=፦ ወአ
34 ውሥእዎ፡ሕዝብ፡ወይቤልዎ፡ ንሕነሰ፡ ሰማዕነ፡ በውስተ፡ ኦሪት፡ ከመ፡ለዓለም፡ ይነብ
ር፡ ክርስቶስ፡ወእፎ፡አንተ፡ ትብለነ፡ ሃለወ፡ ይትሌዓል፡ ወልደ፡ እጓለ፡እመ፡ሕያው፡፡
ወመኑ፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ ወልደ፡እጓለ፡ እመ፡ሕያው፡፡=፦

Et dixerunt Pharisæi inter se, Videtísne quòd nihil est *in* quo proficitis omninò? 19
Ecce totus mundus sequitur eum. *De Gentibus quæ advenerunt.*
Et fuerunt ex illis, gentes ex hominibus Græciæ, *quæ* ascenderunt, ut adorarent, 20
ad festum. Et venerunt illi ad Philippum Bethsaidæ Galilææ & dixerunt ei; 21
Domine, volumus videre Dominum Jesum. Et venit Philippus, & dixit An- 22
dreæ: & venerunt Andreas & Philippus, & dixerunt Domino Jesu. Et respon- 23
it Dominus Jesus, & dixit; Venit tempus ut glorificetur Filius hominis. Amen, 24
amen dico vobis, Si non ceciderit granum frumenti in terram, & non mortuum
fuerit, solum manet: & si mortuum fuerit, multum fructum feret. Et qui diligit 25
animam suam, perdat eam: & qui odio habuit animam suam in hoc mundo, ser-
vabit eam in vitam æternam. Et si quis fuerit qui sequetur me, & ministret mi- 26
hi & sequatur me, me *inquam*: & ubi fui ego, ibi erit qui ministrabit mihi: & qui
ministravit mihi, honorabit Patrem. Et nunc turbata est anima mea: & quid 27
dicam? Pater, serva animam meam ab hâc horâ, sed propter hoc veni ad hanc
horam. Pater glorifica nomen tuum, & Filium tuum: & venit vox à cœlo di- 28
cens; Glorificavi, & adhuc glorificabo. Et populi qui adstabant, audiebant, & 29
dicebant; Tonitru est: & fuerunt qui dicebant, Angelus loquutus est ei. Et re- 30
spondit Dominus Jesus, & dixit iis; Non propter me *fuit* quòd venit hæc
vox, sed propter vos. Ecce, venit nunc etiam judicium hujus mundi, & ex 31
nunc persequetur princeps hujus mundi: & ejicient eum forás. Et ego si subla- 32
tus fuero à terra, traham omnes ad me. Et quòd dixit ita, *in causa fuit* quia 33
significaret iis per quam mortem esset moriturus. Et responderunt populi, & 34
dixerunt ei; Nos audivimus in lege, quòd in æternum manebit Christus: &
quomodo igitur dicis nobis; Oportet ut exaltetur Filius hominis? & quis hic
Filius hominis?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * وجماعت كه ايستاده بودند * شنيدند * وكفتند رعدست * ديكران كفتند * فرشته است
30 با وي سخن مي كويد *عيسي بديشان جواب داد وكفت * كه اين اواز ازبراي من نشد *
31 الا ازبراي شما * *اين ساعت داوري اين عالم * وهم اين ساعت† سروري اين عالم بيرون انداخته
32 شود * *ومن چون از زمين برداشته شوم * دوستان خودرا پيش خود كشم
33 * *اين را كفت
34 تا بنمايد كه دركدام اين† مرك خواهد مردن * *جماعت بدو كفتند * ما ازناموس شنيديم *
كه مسيح تا ابد وجاويد بماند * وتو چكونه مي كويي كه فرزند ادمي برداشته† خواهد
شدن * كيست اين فرزند ادمي *

Et turba, qui astabant, audiverunt, & dicebant; Tonitru est. Alii dicebant; Angelus est, qui cum eo loquitur. 29 *Jesus illis responsum dedit, & dixit; Hæc quidem vox non propter me facta est, sed propter vos.* 30 *Hâc horâ judicium est hujus mundi; hâc etiam horâ princeps hujus mundi ejicitur.* 31 *Et ego cùm à terra sublatus fuero, amicos meos ad me traham.* 32 *Hoc dixit, ut ostenderet quâ morte vellet mori.* 33 *Turba ei dixerunt; Nos ex lege audivimus, quòd Christus in perpetuum & æternum manebit: tu igitur quomodo dicis Filium hominis sublatum iri? Quis est iste Filius hominis?* 34

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' 'ΙΩΑ'ΝΝΗΝ.

Dixit ergò eis Jesus; Adhuc modicum *tempus*, lumen *cum* vobis est. Am-
35 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστι. περι-
bulate, dum lucem habetis, ut non tenebræ vos comprehendant: & am-
πατεῖτε, (π) ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς (ρ) καταλάβῃ· καὶ ὁ περι-
bulans in tenebris, nescit quò vadat. Dum lucem habetis, credite in
36 πατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ, οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει. (σ) Ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς
lucem, ut filii lucis *fiatis*. Hæc locutus est Jesus, & *abiens* abscondit se
τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη
ab eis. *Tot autem eo* signa *faciente* coram eis, non cre-
37 ἀπ' αὐτῶν. Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπί-
debant in eum: Ut sermo Esaiæ Prophetæ impleretur, quem dixit; Do-
38 στευον εἰς αὐτόν· Ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε, Κύ-
mine, quis credidit auditui nostro? & brachium Domini cui revelatum est?
ριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;
Propter hoc non poterant credere, quia iterum dixit Esaias; Excæcavit eo-
39 ρθ α Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας, Τετύφλωκεν αὐ-
40 rum oculos, & induravit eorum cor: ut non videant o-
τῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ (τ) πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀ-
culis, & intelligant corde, & convertantur, & sanem eos. Hæc
41 ρι ι φθαλμοῖς, καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιστραφῶσι, καὶ (υ) ἰάσωμαι αὐτούς. Ταῦτα
dixit Esaias, quando vidit gloriam ejus, & locutus est de eo. Verun-
42 εἶπεν Ἡσαΐας, (φ) ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ. Ὅμως

tamen & ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Pharisæos
μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους
non confitebantur, ut non *extra synagogam fierent*. Dilexerunt enim gloriam
οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. Ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν 43
hominum magis quàm gloriam Dei. Jesus autem clamavit, & dixit;
ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε, καὶ εἶπεν, Ὁ 44
ρια α *Credens* in me, non credit in me, sed in *mittentem* me. Et *spectans*
πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με. Καὶ ὁ θεωρῶν 45
ριβ ι me, *spectat mittentem* me. Ego lux in mundum veni, ut
ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα 46
omnis *credens* in me, in tenebris non maneat. Et si quis mea au-
πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. Καὶ ἐάν τις μου ἀ- 47
dierit verba, & non *crediderit*, ego non judico eum: non enim veni
κούσῃ τῶν ῥημάτων, καὶ μὴ (χ) πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον
ut judicem mundum, sed ut salvificem mundum. *Rejiciens* me, & non *ac-*
ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ, καὶ μὴ λαμ- 48
cipiens verba mea, habet *judicantem* eum. Sermo quem locutus sum,
βάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν. ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα,
ille judicabit eum in novissimo die. Quia ego ex meipso non sum locu-
ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλη- 49
tus, sed *ille mittens* me Pater, ipse mihi mandatum dedit, quid dicam & quid loquar.
σα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτός μοι ἐντολὴν (ψ) ἔδωκε, τί εἴπω καὶ τί λαλήσω.

MS.A. (π) ὡς (ρ) * καταβῇ· (σ) Ὡς (τ) ἐπώρωσεν (υ) ἰάσομαι (φ) * ὅτι (χ) φυλάξῃ, (ψ) δέδωκεν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 *ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܩܠܝܠ ܐܚܪܝܢ ܙܒܢܐ ܢܘܗܪܐ ܥܡܟܘܢ ܗܘ. ܗܠܟܘ ܥܕ ܐܝܬ ܠܟܘܢ
36 ܢܘܗܪܐ ܕܠܐ ܚܫܘܟܐ ܢܕܪܟܟܘܢ. ܘܡܢ ܕܡܗܠܟ ܒܚܫܘܟܐ ܠܐ ܝܕܥ ܠܐܝܟܐ ܐܙܠ. *ܥܕ ܐܝܬ
ܠܟܘܢ ܢܘܗܪܐ ܗܝܡܢܘ ܒܢܘܗܪܐ ܕܒܢܝܗ ܕܢܘܗܪܐ ܬܗܘܘܢ. ܗܠܝܢ ܡܠܠ ܝܫܘܥ.
37 ܘܐܙܠ ܐܬܛܫܝ ܡܢܗܘܢ. *ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܐܬܘܬܐ ܥܒܕ ܩܕܡܝܗܘܢ. ܠܐ ܗܝܡܢܘ
38 ܒܗ. *ܕܬܬܡܠܐ ܡܠܬܐ ܕܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. ܡܪܝ. ܡܢܘ ܗܝܡܢ ܠܫܡܥܢ. ܘܕܪܥܗ
39 ܕܡܪܝܐ ܠܡܢ ܐܬܓܠܝ. *ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܠܡܗܝܡܢܘ. ܡܛܠ ܕܬܘܒ ܐܡܪ
40 ܐܫܥܝܐ. *ܕܥܘܪܘ ܥܝܢܝܗܘܢ ܘܐܚܫܟܘ ܠܒܗܘܢ. ܕܠܐ ܢܚܙܘܢ ܒܥܝܢܝܗܘܢ ܘܢܣܬܟܠܘܢ
41 ܒܠܒܗܘܢ. ܘܢܬܦܢܘܢ ܘܐܐܣܐ ܐܢܘܢ. *ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܐܫܥܝܐ. ܟܕ ܚܙܐ ܫܘܒܚܗ ܘܡܠܠ
42 ܥܠܘܗܝ. *ܐܦ ܡܢ ܪܫܐ ܕܝܢ ܣܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܦܪܝܫܐ ܠܐ ܡܘܕܝܢ ܗܘܘ.
43 ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܠܒܪ ܡܢ ܟܢܘܫܬܐ. *ܪܚܡܘ ܓܝܪ ܫܘܒܚܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. ܝܬܝܪ ܡܢ
44 ܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ. *ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܩܥܐ ܘܐܡܪ. ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ ܠܐ ܗܘܐ ܒܝ ܡܗܝܡܢ ܐܠܐ
45 46 ܒܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. *ܘܡܢ ܕܚܙܐ ܠܝ ܚܙܐ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. *ܐܢܐ ܢܘܗܪܐ ܐܬܝܬ ܠܥܠܡܐ. ܕܟܠ
47 ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ ܠܐ ܢܩܘܐ ܒܚܫܘܟܐ. *ܘܡܢ ܕܫܡܥ ܡܠܝ ܘܠܐ ܢܛܪ ܠܗܝܢ. ܐܢܐ ܠܐ ܕܐܢ
48 ܐܢܐ ܠܗ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܬܝܬ ܕܐܕܘܢ ܠܥܠܡܐ. ܐܠܐ ܕܐܚܐ ܠܥܠܡܐ. *ܡܢ ܕܛܠܡ ܠܝ ܘܠܐ ܡܩܒܠ
49 ܡܠܝ. ܐܝܬ ܡܢ ܕܕܐܢ ܠܗ. ܡܠܬܐ ܕܡܠܠܬ ܗܝ ܕܝܢܐ ܠܗ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ. *ܕܐܢܐ
ܡܢ ܢܦܫܝ ܠܐ ܡܠܠܬ. ܐܠܐ ܐܒܐ ܕܫܕܪܢܝ. ܗܘ ܝܗܒ ܠܝ ܦܘܩܕܢܐ ܡܢܐ ܐܡܪ
ܘܡܢܐ ܐܡܠܠ.

Dixit eis Jesus; Modicum adhuc ad tempus 35
lux vobiscum est: ambulate dum lucem ha-
betis, ne tenebræ vos deprehendant: etenim
qui ambulat in tenebris, nescit quò vadat.
Dum lucem habetis, credite in lucem, ut fi- 36
lii lucis sitis. Hæc locutus est Jesus, & pro-
fectus occultavit se ab eis. Quùmque hæc 37
omnia signa edidisset coram eis, non credi-
derunt in eum. Ut impleretur sermo Esaiæ 38
prophetæ, dicentis; Domine mi, quis credi-
dit auditui nostro, & brachium Domini cui
revelatum est? Propterea non poterant 39
credere, quia rursus dixit Esaia; Obcæca- 40
verunt oculos suos, & tenebris offuderunt
corda sua, ne videant oculis suis, intelligant-
que cordibus suis: & convertantur, & sa-
nem eos. Hæc dixit Esaia, quando vidit 41
gloriam ejus, & locutus est de eo. Verun- 42
tamen etiam ex proceribus multi credide-
runt in eum: sed propter Pharisæos non con-
fitebantur, ne extra synagogam ejicerentur.
Dilexerunt enim gloriam hominum potiùs 43
quàm gloriam Dei. Jesus verò clamavit, & 44
ait; Qui credit in me, non in me credit, sed
in eum qui misit me. Et qui me videt, vi- 45
det eum qui misit me. Ego Lux veni in 46
mundum, ut quisquis crediderit in me, non
maneat in tenebris. Et qui audierit ser- 47
mones meos, & non custodierit eos, ego
non condemno eum: non enim veni ut con-
demnem mundum, sed ut servem mundum.
Qui deprimit me, nec recipit sermones 48
meos, habet qui condemnet eum: sermo
quem locutus sum, ille judicaturus est ipsum
ultimo illo die. Quia ego ex meipso non 49
sum locutus, sed Pater meus qui misit me,
ipse dedit mihi mandatum quid dicam, &
quid loquar.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 * عيسي بديشان كفت • اندك روزكار ديكر • روشنايي با شماست روان شويد • چندانك روشنايي
هاريد • وبا روشنايي ايمان بياوريد • تا تاريكي شمارا نيندازد • وانك در تاريكي مي رود نداند
36 بكجا مي رود • * شما فرزند روشنايي باشيد • عيسي اينهارا كفت ورفت • از ايشان
37 پنهان شد • * وچندانك اين اياتها برابر ايشان مي كرد • وايشان ايمان نمي آوردند •
38 * تا سخن اشعياء پيغمبر تمام شود كه كفت نبوت خداوندا كيست
39 انك بشنيدن † از ما ايمان آورد • و بازوي خدا براي كه اشكارا شد • * براي اين
40 نتوانستند † ايمان آوردن • و دكربار اشعيا كفت نبوت * كه چشم خودرا كور كردند •
و دل خودرا تاريك كردند • تا بچشم نبينند • وبدل در نيابند • وبازپيش من كردند •
41 42 و ايشانرا شفا دهم • * اينها اشعيا كفت • وقتي كه عظمتش را ديد • بروي سخن كفت • * وبعد ازان از
سروران نيز بعيسي ايمان آوردند • ليكن براي معتزلان اقرار نمي كردند • تا ايشانرا بيرون از جماعت
43 نيندازند • * سبب انك از آدميان حرمت وارزم را دوست مي داشتند • بيشتر از عظمت خدا •

Jesus illis dixit; Parvo tempore ad- 35
huc Lux vobiscum est: ambulate
quamdiu Lucem habetis, & in Lu-
cem fidem habete, ne tenebræ vos
præcipitent: qui enim in tenebris in-
cedit nescit quò vadit. Vos igitur 36
filii Lucis sitis. Jesus hæc dixit, et
abiens ab illis absconditus est. Et 37
quamvis hæc signa coram illis face-
ret, illi tamen fidem non habuerunt.
Ut sermo Esaiæ prophetæ impleretur, 38
qui dixit;
Prophetia.
Domine, Quis est qui audiendo à
nobis fidem habuit? & brachium
Domini cui revelatum est? Propter 39
hoc non potuerunt fidem habere. Et
rursus Esaias dixit;
Prophetia.
Oculos quidem suos occæcaverunt, 40
& cor suum obscurârunt, ut oculis
non videant, neque corde intelligant,
& rursus ad me convertantur, &
illis salutem dem. Hæc Esaias di- 41
xit, quo tempore gloriam ejus vidit,
& de eo locutus est. Et post hæc ex 42
principibus quoque in Jesum fidem
habuerunt: sed propter Pharisæos
non confitebantur, ut illos extra syn-
agogam non ejicerent. Ea de causa 43
quòd ab hominibus honorem & exi-
stimationem amarent, potiùs quàm
gloriam Dei.

Versio VULGATA LATINA.

35 Dixit ergò eis Jesus; Adhuc modicum, lumen in vobis est. Ambulate dum lucem
habetis, ut non vos tenebræ comprehendant: & qui ambulat in tenebris, nescit
36 quò vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis. Hæc lo-
37 cutus est Jesus: & abiit, & abscondit se ab eis. Cùm autem tanta signa fecisset
38 coram eis, non credebant in eum: Ut sermo Isaiæ prophetæ impleretur, quem
dixit; Domine, quis credidit auditui nostro? & brachium Domini cui revelatum
39 est? Propterea non poterant credere, quia iterùm dixit Isaias; Excæcavit
40 oculos eorum, & induravit cor eorum: ut non videant oculis, & non intelligant
41 corde, & convertantur, & sanem eos. Hæc dixit Isaias, quando vidit gloriam
42 ejus, & locutus est de eo. Veruntamen & ex principibus multi crediderunt in
eum: sed propter Pharisæos non confitebantur, ut è synagoga non ejicerentur. Di- 43
lexerunt enim gloriam hominum magis, quàm gloriam Dei. Jesus autem cla- 44
mavit, & dixit; Qui credit in me, non credit in me, sed in eum, qui misit me. Et 45
qui videt me, videt eum, qui misit me. Ego lux in mundum veni: ut 46
omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea, 47
& non custodierit: ego non judico eum: non enim veni ut judicem mundum, sed
ut salvificem mundum. Qui spernit me, & non accipit verba mea: habet qui 48
judicet eum: sermo, quem locutus sum, ille judicabit eum in novissimo die.
Quia ego ex meipso non sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi manda- 49
tum dedit quid dicam, & quid loquar.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 فقال لهم يسوع ان النور معكم زمنا يسيرا * فسيروا في النور ما دام لكم النور ليلا يدرككم
36 الظلام لان الذي يمشي في الظلام ليس يدري اين يتوجه * ما دام لكم النور آمنوا بالنور
37 لتكونوا ابناء النور * تكلم يسوع بهذا ثم مضى وتوارى عنهم * واذ صنع هذه العجايب
38 الكثيرة امامهم لم يومنوا به * لتكمل كلمة اشعياء النبي اذ قال يا رب من آمن بصوتنا وذراع
39 40 الرب لمن اعتلن * ومن اجل هذا لم يقدروا ان يومنوا لان اشعيا قال ايضا * طمس عيونهم
41 وطمس قلوبهم لئلا يبصروا بعيونهم ويفهموا بقلوبهم ويرجعوا الي فاشفيهم * قال اشعياء هذا
42 لما راي مجده ونطق عليه * وكان قد آمن به كثير من الروساء لكنهم لم يقروا بذلك لاجل
43 الفريسيين لئلا يصيروا خارجا من الجماعة * لانهم احبوا مجد الناس اكثر من مجد الله *

* الفصل الثلثون *

44 45 فصرخ يسوع قايلا من يومن بي فليس يومن بي فقط بل بالذي ارسلني * ومن راي فقد
46 47 راي الذي ارسلني * انا جيت نور العالم كي كل من يومن بي لا يمكث في الظلام * ومن
48 يسمع كلامي ولا يحفظه انا لا ادينه لاني لم ات لادين العالم بل لاخلص العالم * ومن يجحدني
49 ولم يقبل كلامي فان له من يدينه. الكلمة التي نطقت بها هي تدينه في اليوم الاخير * لاني
لم اتكلم من ذاتي وحدي بل الاب الذي ارسلني هو اعطاني الوصية بما اقول وبما انطق *

Ait illis Jesus; Certè lumen vobiscum 35
est ad breve tempus. Ambulate ergò in
lumine quamdiu vobis est lumen, ne com-
prehendant vos tenebræ; quia qui am-
bulat in tenebris, ignorat quò se vertat.
Quamdiu vobis est lux, credite in lu- 36
cem, ut sitis filii lucis. Locutus est Je-
sus hæc, deinde abiit & evanuit ab eis.
Et quamvis fecisset hæc mirabilia multa 37
coram eis, tamen non crediderunt in
eum. Ut impleretur verbum Isaiæ pro- 38
phetæ, cùm dixit; Domine, quis credi-
dit voci nostræ, & brachium Domini
cui revelatum est? Et propterea non po- 39
terant credere, quia Isaias iterùm di-
xit; Excæca oculos eorum, & obnubi- 40
la corda eorum, ne videant oculis suis,
& intelligant cordibus suis, & conver-
tantur ad me, & sanem eos. Dixit Isai- 41
as hoc, quando vidit gloriam ejus, &
locutus est de eo. Et verò jam credide- 42
runt in eum multi ex principibus: sed
non confitebantur hoc, propter Pharisæ-
os, ne emitterentur extra synagogam.
Nam dilexerunt gloriam hominum plus 43
quàm gloriam Dei.

Sectio trigesima.

Exclamavit autem Jesus, dicens; Qui 44
credit in me, non credit in me tantùm,
sed in eum qui misit me. Et qui videt 45
me, videt eum qui me misit. Ego veni 46
lux mundi, ut omnis qui credit in me,
non maneat in tenebris. Et qui audit 47
sermonem meum, & non custodit illum,
ego non condemno eum; quia non veni
ut condemnem mundum, sed ut salvem
mundum. Et qui abnegat me, & non ac- 48
cipit sermonem meum, habet qui judicet
eum. Verbum quod protuli, ipsum judi-
cabit eum in die novissimo. Quia non 49
locutus sum ex meipso solo, sed Pater
qui misit me, ipse dedit mihi mandatum
ejus, quod dicturus essem, quódve loqu-
turus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

35 ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ዓዲ፡ ሕዳጠ፡ መዋዕለ፡ ሃሎ፡ ምስሌክሙ፡ ብርሃን፡ አንሶ
ስው፡ እንዘ፡ ብክሙ፡ ብርሃን፡ ዘእንበለ፡ ይርከብክሙ፡ ጽልመት፡ እስመ፡ ዘይሐውር፡ ው
36 ስተ፡ ጽልመት፡ ኢያአምር፡ ኀበ፡ ይሐውር፡፡ እመጠነ፡ ወእንዘ፡ ብክሙ፡ ብርሃን፡ አ
መኑ፡ በብርሃን፡ ከመ፡ ትኩኑ፡ ውሉደ፡ ብርሃን፡፡ ወእምድኅረ፡ ዘንተ፡ ተናገሮሙ፡ እግ
37 ዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወሖረ፡ ወተኀብአ፡ እምኔሆሙ፡፡ ወእንዘ፡ መጠነዝ፡ ተአምረ፡ ይገብር፡ በቅድ
38 ሜሆሙ፡ ኢአምኑ፡ ቦቱ፡፡ ከመ፡ ይብጻሕ፡ ወይትፈጸም፡ ቃለ፡ ኢሳይያስ፡ ነቢይ፡
ዘይቤ፡፡ እግዚኦ፡ መኑ፡ አምነ፡ ስምዐነ፡ ወለመኑ፡ ተከሥተ፡ መዝራዕቱ፡ ለእግዚአብ
39 ሔር፡፡ ወበእንተዝ፡ ስእኑ፡ ወኢክህሉ፡ አሚነ፡፡ እስመ፡ ካዕበ፡ ይቤ፡ ኢሳይያስ፡፡
40 ዖወረ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ወተጸለለ፡ ልቦሙ፡ ከመ፡ ኢይርአዩ፡ በአዕይንቲሆሙ፡ ወከመ፡ ኢ
41 ያእምሩ፡ ወይሌብዉ፡ በልቦሙ፡ ወኢይትመየጡ፡ በኀሊናሆሙ፡ ወኢይሣሀሎሙ፡፡ ወ
42 ዘንተ፡ ይቤ፡ ኢሳይያስ፡ ርእዮ፡ ስብሐቲሁ፡፡ ወነገረ፡ በእንቲአሁ፡፡ ወባሕቱ፡ቦቱ፡ ብ
ዙኃን፡ እመላእክቲሁ፡ እለ፡ አምኑ፡ ቦቱ፡ ወባሕቱ፡ ይፈርህዎሙ፡ ለፈሪሳውያን፡ ከመ፡ ኢይ
43 እመኑ፡ ገሃደ፡ ኢይሰድድዎሙ፡ እምኵራብ፡፡ እስመ፡ አብደሩ፡ ያድልዉ፡ ለሰብእ፡
44 እምያድልዉ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወከልሐ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤ፡ ዘአምነ፡ ቢየ፡
45 አኮ፡ ቢየ፡ ዘአምነ፡ ዘእንበለ፡ በዘፈነወኒ፡፡ ወዘኪያየ፡ ርእየ፡ ርእዮ፡ ለዘ፡ ፈነወኒ፡፡ ወ
46 አነሰ፡ ብርሃን፡ መጻእኩ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ኵሉ፡ ዘይአምን፡ ብየ፡ ኢይነብር፡ ውስተ፡ ጽልመ
47 ት፡፡ ወዘኒ፡ ሰምዓኒ፡ ቃልየ፡ ወኢዓቀበ፡ አኮ፡ አነ፡ ዘእኴንኖ፡ እስመ፡ ኢመጻእኩ፡ ከመ፡ እ
48 ኰንኖ፡ ለዓለም፡ ዘእንበለ፡ ከመ፡ አሕይዎ፡ ለዓለም፡፡ ወዘሰ፡ ክሕደኒ፡ ወኢተወክፈ፡
49 ቃልየ፡ ሃሎ፡ ዘይኴንኖ፡ ውእቱ፡ ቃል፡ ዘነበብኩ፡ ይኴንኖ፡ በደኃሪት፡ ዕለት፡፡ እስመ፡ አ
ኮ፡ አነ፡ ለሊየ፡ ዘእነብብ፡ ደእሙ፡ ዘፈነወኒ፡ አብ፡ ውእቱ፡ ትእዛዘ፡ ወሀበኒ፡ ዘእብል፡
ወዘእነግር፡፡

Et dixit iis Dominus Jesus; Adhuc paucos dies, est vobiscum lux. Ambulate dum 35
habetis lucem, antequàm deprehendant vos tenebræ: quia qui vadit in tene-
bris, nescit quò vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut sitis filii lucis. 36
Et postea loquutus est iis Dominus Jesus; & abiit, & absconditus fuit *ab* iis. Et 37
quum tanta signa fecisset coram iis, non crediderunt in eo. Ut veniret & im- 38
pleretur sermo Esaiæ prophetæ, dicentis; Domine, quis credidit testimonio no-
stro? & cui revelatum est brachium Dei? Et propter hoc defecerunt, & non 39
potuerunt credere: quia iterum dixit Esaias; Excæcati sunt oculi eorum, & 40
inumbratum fuit cor eorum: ut non videant cum oculis suis, & ut non cogno-
scant & intelligant in cordibus suis: & non convertantur in cogitationibus
suis, & non miserear eorum. Et hoc dixit Esaias videns gloriam ejus, & lo- 41
quutus est de eo. Veruntamen multi ex principibus *fuerunt*, qui crediderunt 42
in eo: sed timentes Pharisæos non profitebantur palàm, *ut* non ejicerent eos è
synagoga. Quia dilexerunt placere hominibus, magìs quàm placere Deo. Et 43
clamavit Dominus Jesus, & dixit; Qui credit in me, non in me credit, sed in 44
eum qui misit me. Et qui me vidit, vidit eum qui misit me. Et ego Lux veni 45
in mundum: quicunque credit in me, non manebit in tenebris. Et qui audi- 46
vit sermonem meum, & non custodivit eum, non ego sum qui condemnabo 47
eum: quia non veni ut condemnarem mundum, sed ut servem mundum. Et 48
qui negavit me, & non suscepit sermonem meum, est qui condemnabit eum:
ipse sermo quem loquutus sum, condemnabit eum in ultimo die. Quia non 49
ego ipse *sum* qui loquor, sed qui misit me Pater: ipse mandata dedit mihi, quid
loquar, & quid annuntiem.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

44 * عيسي باواز بلند گفت انك بمن ايمان بياورد * نه بمن ايمان آورده باشد * الا بدانك مرا
45 46 فرستاده * وانك مرا ديد فرستادهٔ مرا ديده باشد * من بهر جهان نور آمدم * تا هر كه بمن
47 ايمان بياورد * در تاريكي نماند * وانك سخنهاء من نشنود * ونگاه دارد * من اورا داوري نكنم *
48 نيامدم كه خلق را داوري كنم * ليكن آمدم كه خلق را زنده كنم * انك بمن ظلم كند *
وسخنهاء مرا قبول نكند * هست كسي كه اورا داوري كند * وسخني كه من اورا گفتم
49 اوست كه اورا داوري كند † در روز واپسين * سبب انك من از خود نگفتم * پدري كه مرا
فرستاد اوست كه بمن فرمان داد * چه فرمايم وچه گويم *

Jesus autem voce elatâ clamavit; 44
Qui in me fidem habuerit, non in
me fidem habuit, sed in eo qui me
misit. Et qui me vidit, mittentem 45
me vidit. Ego propter mundum Lux 46
veni, ut omnis qui in me fidem ha-
buerit, in tenebris non maneat. Et 47
qui sermones meos non audierit &
servaverit, ego eum non judico: non
veni enim ut homines judicem, sed
veni ut homines vivificem. Qui 48
mecum iniquè egerit, & verba mea
non acceperit, est quidam qui eum
judicat: & sermo quem ego locutus
sum, ipse est qui eum judicabit in
die novissimo. Eâ de causa quòd ego 49
à me ipso non locutus sum: Pater qui
me misit, ille est qui mihi manda-
tum dedit, quid mandem, & quid
dicam.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' 'ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. Iϛ'.

Et ſcio quia mandatum ejus vita æterna eſt. Quæ ergò loquor ego, ſicut dixit mihi
50 Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν (α) λαλῶ ἐγὼ, καθὼς εἴρηκέ μοι
Pater, ſic loquor.
ὁ πατήρ, (α) οὕτω λαλῶ.

CAP. XIII. ιγ'.

Ante autem diem feſtum Paſchæ, ſciens Jeſus quia venit ejus hora, ut
1 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι (α) ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα
tranſeat ex mundo hoc ad Patrem; diligens proprios qui in mundo,
μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ,
in finem dilexit eos. Et cœnâ factâ, (diabolo jam jaculato
2 εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. Καὶ δείπνου γενομένου, ((β) τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος
in cor Judæ Simonis, Iſcariotæ, ut eum traderet,) Sciens Jeſus quia
3 εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος, Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν παραδῷ,) Εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι
omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exivit, & ad Deum
πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν
vadit: Surgit à cœna, & ponit veſtimenta: & accipiens linteum, præcinxit
4 ὑπάγει· Ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια· καὶ λαβὼν λέντιον, διέζωσεν
ſeipſum: Deinde injicit aquam in pelvim, & cœpit lavare pedes diſcipulorum,
5 ἑαυτόν· Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν,
& extergere linteo, quo erat præcinctus. Venit ergò ad Simonem Petrum,
6 καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ, ᾧ ἦν διεζωσμένος. Ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον,
& dicit ei ille; Domine, tu meos lavas pedes? Reſpondit Jeſus, & dixit
καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος, Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν 7
ei; Quod ego facio, tu neſcis modò: ſcies autem poſt hæc. Dicit ei Petrus;
αὐτῷ, Ὃ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. Λέγει αὐτῷ Πέτρος, 8
Non lavabis pedes meos in æternum. Reſpondit ei Jeſus; Si non la-
Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. (γ) Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν μὴ νί-
vero te, non habes partem cum me. Dicit ei Simon Petrus; Domine, non pedes
ψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, μὴ τοὺς πόδας 9
meos tantùm, ſed & manus & caput. Dicit ei Jeſus; Lotus
μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὁ λελουμένος 10
non opus habet quàm pedes lavare, ſed eſt mundus totus. Et vos mun-
(δ) οὐ χρείαν ἔχει ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστι καθαρὸς ὅλος. Καὶ ὑμεῖς καθα-
di eſtis, ſed non omnes. Sciebat enim tradentem ſe: propter hoc dixit; Non
ροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. Ἤδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν, Οὐχὶ 11
omnes mundi eſtis. Poſtquàm ergò lavit pedes eorum, & accepit veſtimenta
πάντες καθαροί ἐστε. Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας (ε) αὐτῶν, καὶ ἔλαβε τὰ ἱμάτια 12
ſua, recumbens iterùm, dixit eis; Scitis quid fecerim vobis? Vos vo-
αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; Ὑμεῖς φω- 13
catis me, Magiſter, & Dominus: & pulchrè dicitis: ſum etenim.
νεῖτέ με, Ὁ διδάσκαλος, καὶ ὁ Κύριος· καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ.

MS.A. (ω) ἐγὼ λαλῶ, (α) οὕτως Κεφ. ιγ'. MS.A. (α) ἦλθεν (β) τοῦ τι (γ) Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ, (δ) οὐκ ἔχει χρείαν ἢ (ε) αὐτῶν, ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀναπεσὼν

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܝܕܥ ܐܢܐ ܕܦܘܩܕܢܗ ܚܝܐ ܐܢܘܢ ܕܠܥܠܡ. ܐܝܠܝܢ ܗܟܝܠ ܕܡܡܠܠ ܐܢܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪ ܠܝ 50
ܐܒܝ ܗܟܢܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ. * ܦܘܪܫܐ ܕܥܣܝܐ ܕܪ̈ܓܠܐ * ܠܓ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܓ * ܩܕܡ ܕܝܢ ܥܐܕܐ ܕܦܨܚܐ. ܝܕܥ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܕܡܛܬ ܫܥܬܐ. 1
ܕܢܫܢܐ ܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ ܠܘܬ ܐܒܘܗܝ. ܘܐܚܒ ܠܕܝܠܗ ܕܒܗܢܐ ܥܠܡܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ
ܐܚܒ ܐܢܘܢ. * ܘܟܕ ܗܘܐ ܚܫܡܝܬܐ. ܘܪܡܐ ܗܘܐ ܠܗ ܣܛܢܐ ܒܠܒܗ ܕܝܗܘܕܐ ܒܪ ܫܡܥܘܢ 2
ܣܟܪܝܘܛܐ. ܕܢܫܠܡܝܘܗܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ. ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܗܘܐ ܕܟܠ ܡܕܡ ܝܗܒ ܐܒܐ 3
ܒܐܝ̈ܕܘܗܝ. ܘܕܡܢ ܐܠܗܐ ܢܦܩ ܘܠܘܬ ܐܠܗܐ ܐܙܠ. * ܩܡ ܡܢ ܚܫܡܝܬܐ ܘܣܡ 4
ܢܚܬܘܗܝ. ܘܫܩܠ ܣܘܕܪܐ ܐܣܪ ܚܨܘܗܝ. * ܘܪܡܐ ܡܝܐ ܒܡܫܓܬܐ. ܘܫܪܝ ܡܫܝܓ 5
ܪ̈ܓܠܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܡܫܘܐ ܗܘܐ ܒܣܘܕܪܐ ܕܐܣܝܪ ܚܨܘܗܝ. * ܟܕ ܕܝܢ ܐܬܐ ܠܘܬ ܫܡܥܘܢ 6
ܟܐܦܐ. ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ. ܐܢܬ ܡܪܝ ܠܝ ܡܫܝܓ ܐܢܬ ܪ̈ܓܠܐ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ 7
ܠܗ. ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܐܢܐ ܐܢܬ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܗܫܐ. ܠܒܬܪ ܕܝܢ ܬܕܥ. * ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. 8
ܠܥܠܡ ܠܐ ܡܫܝܓ ܐܢܬ ܠܝ ܪ̈ܓܠܝ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢ ܠܐ ܡܫܝܓ ܐܢܐ ܠܟ. ܠܝܬ ܠܟ
ܥܡܝ ܡܢܬܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܡܟܝܠ ܡܪܝ. ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܪ̈ܓܠܝ ܬܫܝܓ ܠܝ. 9
ܐܠܐ ܐܦ ܐܝ̈ܕܝ ܐܦ ܪܫܝ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܗܘ ܕܣܚܐ. ܠܐ ܣܢܝܩ ܐܠܐ ܪ̈ܓܠܘܗܝ ܒܠܚܘܕ 10
ܢܫܝܓ. ܟܠܗ ܓܝܪ ܕܟܐ ܗܘ. ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܕܟܝܐ ܐܢܬܘܢ. ܐܠܐ ܠܐ ܟܠܟܘܢ. * ܝܕܥ ܗܘܐ ܓܝܪ ܝܫܘܥ 11
ܠܗܘ ܕܡܫܠܡ ܠܗ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪ ܕܠܐ ܗܘܐ ܟܠܟܘܢ ܕܟܝܐ ܐܢܬܘܢ. * ܟܕ ܕܝܢ ܐܫܝܓ 12
ܪ̈ܓܠܝܗܘܢ. ܫܩܠ ܢܚܬܘܗܝ ܘܐܣܬܡܟ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢܐ ܥܒܕܬ 13
ܠܟܘܢ. * ܐܢܬܘܢ ܩܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ ܪܒܢ ܘܡܪܢ. ܘܫܦܝܪ ܐܡܪܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܝܬܝ ܓܝܪ.

Et ſcio mandatum ejus vitam æternam eſſe : 50
quæ igitur loquor, prout dixit mihi Pater me-
us, ita loquor.

Lectio in lotione myſtica. 33.

CAP. XIII.

Ante feſtum autem Paſchatis ſciebat Jeſus 1
veniſſe horam ut diſcederet ex hoc mundo
ad Patrem ſuum, & dilexit ſuos qui erant
in hoc mundo, & uſque in finem dilexit eos.
Qúumque facta eſſet cœna, injectum fuerat 2
à Satana in cor Judæ filii Simonis Iſcariotæ,
ut proderet eum. Ipſe autem Jeſus quum 3
ſciret Patrem omnia dediſſe ſibi in manus,
& ſe à Deo exiſſe, & ad Deum abire : Sur- 4
git à cœna, & deponit veſtimenta ſua, ac-
ceptâque ſindone, præcinxit lumbos ſuos.
Et injecit aquam in lavacrum, & cœpit ab- 5
luere pedes diſcipulorum ſuorum, & abſter-
gere ſindone, quâ erat lumbos præcinctus.
Quum autem veniſſet ad Simonem Cepham, 6
dixit ei Simon; Tu, Domine mi, pedes me-
os lavabis mihi? Reſpondit Jeſus, & di- 7
xit ei; Quod ego facio, tu neſcis nunc:
poſteà verò cognoſces. Dixit ei Simon Pe- 8
tra; In æternum non lavabis mihi pedes
meos. Dixit ei Jeſus; Niſi lavero te, nul-
lam habes partem mecum. Dixit ei Simon 9
Petra; Ergò, Domine mi, non ſolùm pe-
des meos laves mihi, ſed & manus meas, &
caput meum. Dixit ei Jeſus; Is qui lotus 10
eſt, non indiget, niſi ut pedes ſuos tantùm
lavet: totus enim mundus eſt, & vos mun-
di eſtis, ſed non omnes. Noverat enim Je- 11
ſus eum qui ipſum prodebat; propterea
dixit; Vos omnes mundi non eſtis. Quum 12
autem abluiſſet pedes eorum, aſſumit veſti-
menta ſua, & diſcubuit, dixítque eis; Sci-
tis quid fecerim vobis? Vos vocatis me, 13
Magiſter noſter, & Domine noſter, & benè
dicitis: ſum etenim.

Verſio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* [ودانستم] كه فرمان او زندكانيهاست تا ابد * وايهارا كه مي كويم * انچنانك پدر 50
بمن كفت آن چنان مي كويم بيست هشت فصح خوردن
عيسي با شاكردان وشبهنكام پاي ايشان شستن * پيشتر از عيد فصح * بدو 1
روز عيسي دانسته بود * كه وقت رسيك است كه ازين عالم پيش پدر خود نقل كند * و هر
چه در عالم ازان اويند دوست داشت وتا اخر نيز ايشانرا دوست مي دارد * وچون شبانكاه 2
خوردن شد * ابليس در دل يهودا پسر شمعون سخريوطا انداخت * كه مسيح را بدست
دهد * وعيسي مي دانست * كه هر چيزي را پدر در دست او داد * واز خدا آمد وپيش 3
خدا مي رود * ازخوردن بر خاست وجامه خود را نهاد * ستد ميزر ودر ميان خود بست * 4
* وآبرا درطشت نهاد * و پايهاء شاكردان خود رايك يك مي شست وبدان ميزركه ميان 5
بسته بود مي ماليد * وپاك مي كرد * چون پيش شمعون صفا رسيد * شمعون كفت تو خداوند مني پاي 6
من مي شوئي * عيسي جواب داد وكفت اكنون انچ من مي كنم تو نمي داني * بعد ازين بداني * 7

Et ſcio quòd mandatum ejus vita 50
eſt in æternum: hæc igitur quæ lo-
quor, quemadmodum Pater mihi
dixit, ita loquor.

XXVIII. Paſcha comedit Je-
ſus cum diſcipulis, & veſpe-
ri pedes eorum lavat.

CAP. XIII.

Ante feſtum Paſchatis duobus 1
diebus Jeſus cognoſcebat quòd tem-
pus adveniſſet, ut ex hoc mundo ad
Patrem ſuum emigraret: & qui-
cunque in mundo ſuorum erant di-
lexit, & uſque ad finem etiam eos
diligit. Et cùm tempus cœnæ eſſet, 2
Diabolus in cor Judæ filii Simonis
Iſcariotæ injecit, ut Chriſtum in
manum inimicorum *traderet. Je-* 3
ſus autem ſciebat quòd omnem rem
Pater in manum ejus dediſſet, & à
Deo exiſſet & ad Deum iret. A 4
comedendo ſurrexit, & veſtimento
ſuo depoſito accepit ſindonem, & ſe
medium cinxit. Et aquam in pelvim 5
indidit, & pedes diſcipulorum ſuo-
rum ſingulatim lavit, & ſindone il-
lâ, quâ medius præcinctus erat, ter-
ſit & mundavit. Cùm ad Simeo- 6
nem Cepham perveniſſet, Simeon
dixit; Tu Dominus meus es, pe-
des meos lavas? Jeſus reſponſum 7
dedit & dixit; Nunc id quod ego
facio tu neſcis: poſthac autem *ſcies.*

Versio VULGATA LATINA.

50 Et scio quia mandatum ejus vita æterna est. Quæ ergò ego loquor, sicut dixit mihi
Pater, sic loquor.

CAP. XIII.

1 ANte diem festum Paschæ, sciens Jesus quia venit hora ejus ut transeat ex hoc
mundo ad Patrem: cùm dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit
2 eos. Et cœnâ factâ, cùm diabolus jam misisset in cor, ut traderet eum Judas Simo-
3 nis Iscariotæ: Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exivit,
4 & ad Deum vadit: Surgit à cœna, & ponit vestimenta sua: & cùm accepisset lin-
5 teum, præcinxit se. Deindè mittit aquam in pelvim, & cœpit lavare pe-
des discipulorum, & extergere linteo, quo erat præcinctus. Venit ergò ad Simo- 6
nem Petrum. Et dicit ei Petrus; Domine, tu mihi lavas pedes? Respondit Jesus, 7
& dixit ei; Quod ego facio, tu nescis modò, scies autem posteà. Dicit ei Petrus; Non 8
lavabis mihi pedes in æternum. Respondit ei Jesus; Si non lavero te, non habebis
partem mecum. Dicit ei Simon Petrus; Domine, non tantùm pedes meos, sed & ma- 9
nus, & caput. Dicit ei Jesus; Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mun- 10
dus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui trade- 11
ret eum: propterea dixit; Non estis mundi omnes. Postquàm ergò lavit pedes eo- 12
rum, & accepit vestimenta sua: cùm recubuisset iterùm, dixit eis; Scitis quid fe-
cerim vobis? Vos vocatis me, Magister, & Domine: & benè dicitis: sum etenim. 13

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

50 *وانا اعلم ان هي حياة الابد والذي اتكلم به انما انطق به كما قال لي الاب •
1 الفصل الحادي والثلثون • *وقبل عيد الفصح كان يسوع يعلم ان ساعته
قد حضرت لكي ينتقل من هذا العالم الى الاب • فاحب خاصته الذين في العالم واحبهم
2 الى الغاية * فلما حضر العشاء خامر الشيطان قلب يهوذا بن سمعان الاسخريوطي كي يسلمه •
3 4 *فلما راي يسوع ان الاب قد جعل الكل في يديه وانه من الله خرج والى الله يمضي * قام
5 عن العشاء وترك ثيابه • وشد وسطه بمنديل * وصب ماء في مطهرة وبدا يغسل اقدام
6 التلاميذ ويمسحها بالمنديل الذي كان متزرا به * فلما انتهى الى سمعان الصفا قال له ذاك
7 انت يا رب تغسل لي قدمي * اجابه يسوع قائلا ان الذي اصنعه لست تعرفه الان لكنك
8 ستعرفه فيما بعد * قال له الصفا لست تغاسل لي قدمي الى الابد • اجابه يسوع ان لم اغسلهما
9 فليس لك معي نصيب * قال له سمعان الصفا يا سيد لست تغسل لي قدمي فقط بل ويدي
10 وراسي * فقال له يسوع ان الذي استحم ليس يحتاج الا الى غسل قدميه لانه كله نقي •
11 وانتم ايضا انقياء لكن ليس جميعكم * لانه كان عارفا بالذي يسلمه ولذلك قال ليس
12 كلكم انقياء * فلما غسل ارجلهم تناول ثيابه واتكا ايضا وقال لهم هل علمتم ما صنعت
13 بكم * انتم تدعونني معلما وربا وحسنا تقولون لاني كذلك •

Et ego novi quòd illud sit vita æterna: & quod loquor, sanè profero illud, sicut dixit mihi Pater. 50

Sectio trigesima prima.

CAP. XIII.

ET ante diem festum Paschæ, Jesus 1
sciebat horam suam jam advenisse ut
discederet ex hoc mundo ad Patrem:
quare dilexit peculium suum qui erant
in mundo, & dilexit eos usque ad sum-
mum. Quum ergò adfuisset cœna, tur- 2
bavit satanas cor Judæ filii Simonis
Iscariotis, quatenus traderet eum. Et 3
cùm vidisset Jesus quòd Pater jam po-
suisset omnia in manus ejus, & quòd à
Deo exiisset, & ad Deum abiret: Sur- 4
rexit à cœna, & deposuit vestimenta
sua, cinxitque lumbos suos mantili. Et 5
infudit aquam in lavacrum, & cœ-
pit lavare pedes discipulorum, & exter-
gere eos mantili quo erat præcinctus.
Et cùm devenisset ad Simonem Petram, 6
dixit ei ille; Tune, Domine, lavabis
mihi pedes meos? Respondit ei Jesus, 7
dicens; Quod facio, non scis illud mo-
dò, sed scies illud posteà. Dixit illi Pe- 8
tra; Non es lavaturus mihi pedes me-
os in æternum. Respondit ei Jesus; Si
non lavero eos, non erit tibi mecum pars.
Dixit ei Simon Petra; Domine, non la- 9
ves mihi pedes meos tantùm, sed &
manus meas, & caput meum. Ait illi 10
Jesus; Qui balneo usus est, non eget
nisi lotione pedum suorum, quia totus
mundus est. Et vos quoque mundi estis,
sed non omnes; Quia sciebat quis esset 11
eum proditurus: ac propterea dixit;
Non estis omnes mundi. Et cùm lavás- 12
set pedes eorum, resumpsit vestimenta
sua, [illegible] ubuit iterùm, ac dixit eis;
Nunquid nostis quid fecerim vobis?
Vos vocatis me Magistrum & Domi- 13
num, & benè dicitis: etenim talis sum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

50 ወእኤምር፡ከመ፡ትእዛዙ፡ሕይወት፡ዘለዓለም፡ውእቱ፡ ወዘእነግር፡አነ፡ በከመ፡ይቤለ
1 ኒ፡አብ፡ እነግር፡፡=፡ ፲፫ ወእምቅድመ፡በዓለ፡ፋሲካ፡ሶበ፡ርእየ፡ እግዚእ፡ኢ
የሱስ፡ከመ፡በጽሐ፡ጊዜሁ፡ከመ፡ይፍልስ፡ እምዝ፡ዓለም፡ ወይሖር፡ኀበ፡አብ፡ላፍቀሮ
2 ሙ፡ለእሊአሁ፡ እለ፡ውስተ፡ዓለም፡ለዘለፈ፡አፍቀሮሙ፡=፡ ወእንዘ፡ይድረሩ፡ቦአ፡ሰ
3 ይጣን፡ውስተ፡ልቡ፡ ለይሁደ፡ስምዖን፡ አስቆሮታዊ፡ ከመ፡ ያግብኦ፡፡=፡ ወሪኢዮ፡ኵ
ሎ፡ከመ፡ተውህበ፡ሎቱ፡ እምኀበ፡ አብ፡ ወአወፈዮ፡ኵሎ፡ውስተ፡ እዴሁ፡፡ወከመ፡ እ
ምኀበ፡ እግዚአብሔር፡ወፅአ፡ወኀበ፡ እግዚአብሔር፡ይሐውር፡፡=፡
4 በእንተ፡ ዘሕፀበ፡ ኀፀበ፡ አርደኢሁ፡=፡ ወተንሥአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ እምኀ
5 በ፡ይድረሩ፡ወአንበረ፡አልባሲሁ፡ ወነሥአ፡መክፈ፡ ለንደ፡ወቀነተ፡=፡ ወወደየ፡ማየ፡ው
ስተ፡ንብቲራ፡ማኅፀብ፡ ወአኀዘ፡ይኅፅብ፡ እግረ፡አርደኢሁ፡ወመዝመዘ፡ በለንድ፡ዘቀነ
6 ተ፡=፡ ወበጽሐ፡ ኀበ፡ ስምዖን፡ጴጥሮስ፡ ወይቤሎ፡አንተኑ፡ እግዚኦ፡ተኀፅበኒ፡ እገር
7 የ፡፡=፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎ፡ ዘእገብር፡አነ፡ ኢታአምር፡አንተ፡
8 ይእዜ፡ወባሕቱ፡ድኅረ፡ታአምር፡፡=፡ ወይቤሎ፡ጴጥሮስ፡ኢትኅፅበኒ፡ እግርየ፡ለዓ
ለም፡ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎ፡አሜን፡አሜን፡ እብለከ፡ እም፡ኢኀፀብ
9 ኩከ፡አነ፡ እግረከ፡አልብከ፡ክፍለ፡ምስሌየ፡፡=፡ ወይቤሎ፡ስምዖን፡ጴጥሮስ፡ እግዚ
10 ኦ፡አኮ፡ከመ፡ እገሪየ፡ባሕቲቶ፡ዓደ፡ እደዊየኒ፡ወርእስየኒ፡፡=፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ኢ
የሱስ፡ዘሰ፡ወድአ፡ተኀፅበ፡ኢይፈቅድ፡ ይትኀፀብ፡ ዘእንበለ፡ እገሪሁ፡ ያእሙ፡ እስመ፡
11 ንጹሕ፡ኵለንታሁ፡ወአንትሙሂ፡ ንጹሓን፡አንትሙ፡ ወአኮ፡ኵልክሙ፡=፡ እስመ፡ያአ
12 ምር፡ ዘያገብኦ፡ በእንተ፡ዝንቱ፡ይቤ፡አኮ፡ኵልክሙ፡ ንጹሓን፡አንትሙ፡=፡ ወኀፀቦ፡
እገሪሆሙ፡ ነሥአ፡አልባሲሁ፡ ወረፈቀ፡ካዕበ፡ ወይቤሎሙ፡ላእምርክሙኑ፡ ዘገበርኩ፡
13 ለክሙ፡፡=፡ አንትሙሰ፡ትብሉኒ፡ሊቀነ፡ ወእግዚእነ፡አማን፡ወሠናየ፡ትቤሉኒ፡ እስመ፡
ከማሁ፡አነ፡ሊቅክሙ፡=፡

Et scio quòd mandatum ejus, vita quæ in æternum, est. Et quæ annuntio ego, sicut 50
dixit mihi Pater, annuntio.

CAP. XIII.

ET ante festum Paschæ, videns Dominus Jesus quòd venisset tempus ejus, ut 1
migraret ab hoc mundo, & iret ad Patrem, dilexit suos qui erant in mundo:
in perpetuum dilexit eos. Et quum cœnarent, intravit Satan in cor Judæ Simo- 2
nis Iscariotæ, ut proderet eum. Et videns quòd totum datum fuisset sibi à Patre, 3
& quòd omnia tradidisset in manus suas, & quòd à Patre exiisset, & ad Deum
iret:

Quomodo lavit discipulos ejus.

Et surrexit Dominus Jesus à cœnando, & deposuit vestimenta sua, & accepit 4
abstersivum linteum, & cinxit *se*. Et misit aquam in pelvim lotionis, & cœ- 5
pit lavare pedes discipulorum suorum, & extersit cum linteo quo cinctus erat.
Et venit ad Simonem Petrum: & dixit ei; Túne Domine, lavas pedes meos? 6
Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Quod facio ego, nescis tu nunc: sed 7
posteà cognosces. Et dixit ei Petrus; Non lavabis pedes meos in æternum. Et 8
respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Amen, amen dico tibi, Si non ipse lavero
te, *nempe* pedes tuos, non habes partem mecum. Et dixit ei Simon Petrus; 9
Domine, non pedes meos solùm, etiam manus meas & caput meum. Et dixit ei 10
Dominus Jesus; Qui jam lotus est, non necesse habet ut lavet nisi pedes ejus
solummodò, quia purus est totalitate suâ. Et vos puri estis, sed non omnes. Quia 11
nôrat *eum* qui proderet eum: propterea dixit; Non omnes vos puri estis. Et 12
postquàm lavisset pedes eorum, accepit vestimenta sua, & discubuit iterum, &
dixit iis; Scivistísne quid feci vobis? Vos vocatis me, Magister noster, & Do- 13
mine noster: & verè, & benè dicitis: quia sic sum, Magister vester.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

8 *شمعون صفا كفت • هركز نكذارم كه تو پاي من بشوئي • عيسي بدو كفت اكر پاي
9 تو نشويم از من بهره نداري • *شمعون صفا كفت اكنون نه پاي من تنها ليكن دو دست
10 من و سر من نيز بشوي • *عيسي بدو كفت انك شسته شد ديكر محتاج نيست • ليكن پاي
11 تنها بشويم • سبب انك همه پاكست • و شما پاكانيد ليكن نه همه • *وعيسي انكس را مي
12 دانست كه اورا خواهد سپردن براي اين كفت شما همه پاك نيستيد * چون پاي شاكردانرا
13 شست • جامه خود پوشيد و نشست • و با شاكردان كفت مي دانيد با شما چه كردم • *شما مرا
بزرك و خداوند خوانديد نيك كفتيد هستم •

Simeon Cephas dixit; Nunquam 8
sinam ut tu pedes meos laves. Je-
sus ei dixit; Nisi pedes tuos lavero,
à me partem non habebis. Simeon 9
Cephas dixit; Jam non pedes meos
tantùm, sed manus meas & caput
meum etiam lavabis. Jesus ei di- 10
xit; Is qui lotus est, ultrà opus non
habet, nisi ut ejus pedes tantùm
lavem: ea de causa quòd totus
mundus est. Et vos mundi estis, ve-
rùm non omnes. Jesus enim illum 11
sciebat qui eum vellet prodere:
propterea dixit; Vos omnes mundi
non estis. Cùm autem pedes disci- 12
pulorum lavisset, vestimentum su-
um induit & consedit, & discipu-
lis dixit; Scitis vobis quid fece-
rim? Vos me Magistrum & Do- 13
minum vocatis, ac benè dicitis:
sum etenim.

Si ergò ego lavi vestros pedes, Dominus & magister, & vos debetis *alii*
14 Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλ-
aliorum lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodū ego feci
15 λήλων νίπτειν τοὺς πόδας. Ὑπόδειγμα γὰρ (ζ) ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα
vobis, & vos faciatis. Amen, amen dico vobis; Non est servus major domino suo,
16 ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ,
neque Apostolus major *mittente* illum. Si hæc scitis, beati eritis, si
17 οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε, ἐὰν
feceritis ea. Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim: Sed
18 ποιῆτε αὐτά. Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· (η) ἐγὼ οἶδα οὓς ἐξελεξάμην· ἀλλ'
ut Scriptura adimpleatur; *Manducans* cum me panem, levavit contra me
ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, Ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον, (θ) ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ
calcaneum suum. A modò dico vobis *antè fieri, ut* cùm factum fuerit,
19 τὴν πτέρναν αὐτοῦ. Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται,
credatis quia ego sum. Amen, amen dico vobis; *Accipiens* si quem
20 πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ λαμβάνων (ι) ἐάν τινα
misero, me accipit: *at* me *accipiens*, accipit *mittentem* me.
πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.
Hæc *dicens* Jesus, turbatus est spiritu: & protestatus est, & dixit; Amen, amen
21 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, ἐταράχθη τῷ πνεύματι· καὶ ἐμαρτύρησε, καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν
dico vobis, Quia unus ex vobis tradet me. Aspiciebant ergò ad invicèm discipuli,
22 λέγω ὑμῖν, Ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί,
hæsitantes de quo diceret. Erat *autem* recumbens unus *discipulorum* ejus in
ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. Ἦν δὲ ἀνακείμενος (κ) εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ 23
sinu Jesu, quem diligebat Jesus. Innuit ergò huic Simon Petrus *percontari*
κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. Νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι 24
quis *esset* de quo dicit. *Incumbens autem* ille supra pectus Jesu, dicit ei;
τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει. Ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, 25
Domine, quis est? Respondit Jesus; Ille est cui ego *intingens* buccellam
Κύριε, τίς ἐστιν; Ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς, Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ (λ) βάψας τὸ ψωμίον 26
dedero. Et *intingens* buccellam, *dat* Judæ Simonis Iscariotæ. Et post
ἐπιδώσω. καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον, δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος Ἰσκαριώτῃ. Καὶ μετὰ 27
buccellam, *tunc* introivit in eum Satanas. *Dicit ergò* ei Jesus; Quod facis,
τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὃ ποιεῖς,
fac citiùs. Hoc autem nemo scivit *recumbentium* ad quid dixerit ei. Quidam
ποίησον τάχιον. Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. Τινὲς 28
enim putabant, *quandoquidem marsupium* habebat Judas, quòd *dicit* ei Jesus; 29
γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν (μ) ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Eme *quorum* opus *habemus* ad festum: aut, egenis ut aliquid daret. *Accipiens*
Ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἤ, τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. Λαβὼν 30
ergò buccellam ille, continuò exivit. Erat autem nox, cùm exisset.
οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν. ἦν δὲ νύξ, ὅτε ἐξῆλθε.

MS.A. (ζ) δέδωκα (η) ἐγὼ γὰρ οἶδα (θ) ἐπῆρκεν (ι) ἄν τινα (κ) εἷς ἐκ τῶν (λ) ἐμβάψας

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 * ܐܢ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܡܪܟܘܢ ܘܪܒܟܘܢ ܐܫܝܓܬ ܠܟܘܢ ܪ̈ܓܠܝܟܘܢ. ܟܡܐ ܐܢܬܘܢ ܚܝܒܝܢ ܐܢܬܘܢ
15 ܠܡܫܘܓ ܚܕ ܠܪ̈ܓܠܝ ܚܕ. * ܗܢܐ ܓܝܪ ܬܚܘܝܬܐ ܝܗܒܬ ܠܟܘܢ. ܕܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܥܒܕܬ ܠܟܘܢ.
16 ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܥܒܕܘܢ. * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܝܬ ܥܒܕܐ ܕܪܒ ܡܢ ܡܪܗ. ܘܠܐ
17 18 ܫܠܝܚܐ ܕܪܒ ܡܢ ܡܢ ܕܫܠܚܗ. * ܐܢ ܗܠܝܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܛܘܒܝܟܘܢ ܐܢ ܬܥܒܕܘܢ ܐܢܝܢ. * ܠܐ
ܗܘܐ ܥܠ ܟܠܟܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܓܒܝܬ. ܐܠܐ ܕܟܬܒܐ ܢܫܬܡܠܐ. ܕܗܘ ܕܐܟܠ
19 ܥܡܝ ܠܚܡܐ ܐܪܝܡ ܥܠܝ ܥܩܒܗ. * ܡܢ ܗܫܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܥܕܠܐ ܬܗܘܐ. ܕܡܐ
20 ܕܗܘܬ ܬܗܝܡܢܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܡܢ ܕܡܩܒܠ ܠܡܢ ܕܡܫܕܪ
21 ܐܢܐ ܠܝ ܡܩܒܠ. ܘܡܢ ܕܠܝ ܡܩܒܠ ܡܩܒܠ ܠܡܢ ܕܫܠܚܢܝ. * ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܘܐܬܥܙܙ
22 ܒܪܘܚܗ ܘܐܣܗܕ ܘܐܡܪ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܚܕ ܡܢܟܘܢ ܢܫܠܡܢܝ. * ܚܝܪܝܢ ܗܘܘ
23 ܬܠܡܝܕܐ ܚܕ ܒܚܕ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܡܢ ܐܡܪ. * ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
24 ܕܪܡܐ ܗܘܐ ܒܥܘܒܗ. ܗܘ ܕܪܚܡ ܗܘܐ ܠܗ ܝܫܘܥ. * ܠܗܢܐ ܪܡܙ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ.
25 ܕܢܫܐܠܝܘܗܝ. ܡܢܘ ܗܘ ܕܐܡܪ ܥܠܘܗܝ. * ܘܢܦܠ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܥܠ ܚܕܝܗ ܕܝܫܘܥ ܘܐܡܪ
26 ܠܗ. ܡܪܝ. ܡܢܘ ܗܢܘ. * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ. ܗܘ ܗܘ ܕܐܢܐ ܨܒܥ ܐܢܐ ܠܚܡܐ ܘܝܗܒ ܐܢܐ ܠܗ.
27 ܘܨܒܥ ܝܫܘܥ ܠܚܡܐ. ܘܝܗܒ ܠܝܗܘܕܐ ܒܪ ܫܡܥܘܢ ܣܟܪܝܘܛܐ. * ܘܒܬܪ ܠܚܡܐ ܗܝܕܝܢ
28 ܥܠ ܒܗ ܣܛܢܐ. ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܐܢܬ ܥܒܕ ܥܓܠ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܠܐ
29 ܐܢܫ ܝܕܥ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܣܡܝܟܝܢ ܗܘܘ. ܥܠ ܡܢܐ ܐܡܪ ܠܗ. * ܐܢܫܝܢ ܓܝܪ ܡܢܗܘܢ ܣܒܪܝܢ ܗܘܘ.
ܡܛܠ ܕܓܠܘܣܩܡܐ ܠܘܬ ܝܗܘܕܐ ܗܘܐ ܐܝܬ. ܕܦܩܕ ܦܩܕ ܠܗ. ܕܢܙܒܢ ܡܕܡ ܕܡܬܒܥܐ
30 ܠܥܐܕܐ. ܐܘ ܕܢܬܠ ܡܕܡ ܠܡܣ̈ܟܢܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܝܗܘܕܐ. ܢܣܒ ܠܚܡܐ ܒܗ ܒܫܥܬܐ
ܘܢܦܩ ܠܒܪ. ܠܠܝܐ ܗܘܐ ܕܝܢ ܟܕ ܢܦܩ.

Si ego igitur Dominus vester & Magister vester ablui vobis pedes vestros, quantò magis vos debetis alii aliorum pedes lavare? 14
Hoc enim exemplum dedi vobis, ut quemadmodum feci vobis, vos etiam faciatis. 15
Amen, amen dico vobis; Non est servus major domino suo, neque Apostolus major eo qui ipsum misit. 16
Si hæc noveritis, beati estis si ea feceritis. 17
Non de vobis omnibus dico, scio enim quos elegerim: sed ut Scriptura adimpleatur; Is qui edit mecum panem, sustulit adversùm me calcaneum suum. 18
Jam nunc dico vobis priusquam fiat, ut quum factum fuerit, credatis me eum esse. 19
Amen, amen dico vobis; Quisquis recipit quem ego misero, me recipit: & qui me recipit, recipit eum qui misit me. 20
Hæc dixit Jesus, & infremuit spiritu, & testatus est, dixítque; Amen, amen dico vobis; Unus ex vobis prodet me. 21
Intuebantur autem discipuli alius alium, quippe qui non nôssent de quonam dixisset. 22
Erat autem ex discipulis ipsius unus recumbens in sinu ejus, is quem amabat Jesus. 23
Huic innuit Simon Petra ut sciscitaretur ab eo quisnam esset de quo diceret. 24
Incubuit itaque discipulus ille pectori ipsius Jesu, & dixit ei; Domine mi, quisnam iste est? 25
Respondit Jesus, & ait; Ille est cui intinctum panem dedero. Proindè intinxit Jesus panem, dedítque Judæ filio Simonis Iscariotæ. 26
Ac post panem tunc ingressus est in eum Satanas. Et dixit ei Jesus; Quod facis, fac citó. 27
Hoc autem nemo sciebat ex discumbentibus illis de qua re dixerat ei. 28
Quidam enim ex eis putabant propterea quòd marsupium esset apud Judam, præcipiendo præcepisse ei, ut emeret quod requirebatur ad festum, aut ut daret quidpiam pauperibus. 29
Ipse verò Juda accepit panem eo momento, & exiit forás. Nox autem erat quum exiit. 30

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

14 * و چون منك بزرك وخداوند شمايم * پاي شما شستم * چند بر شما واجب است كه پاي يكديكر
15 شوييد * اين را رسم وايين بشما دادم * وانچنانك من بشما كردم * شما نيز بايكديكر كنيد
16 بيست نه سپارش عيسي با حواريون * باز مسيح با حواريون كفت راست
راست با شما بكويم * نيست بنك بزركتر از خداوند خود * ونه رسول بزركتر از انك اورا فرستاده باشد *
17 18 * اكر اين را بدانيد وبكنيد سعادت داريد * نه بشما همه ميكويم * براي انك ايشانرا كه من
كزيدم * مي شناسم * ليكن تا كتاب تمام شود كه كفت نبوت انك با من نان
19 خورد پاشنه * خودرا بر من بلند داشت * ازين ساعت باشما مي كويم زودتر از انك بشود * تا
20 وقتي كه بشود ايمان بياوريد * كه منم من * راست راست بشما مي كويم * انك مرا قبول كند *
21 فرستادهٔ مرا قبول كرده باشد * وانك فرستادهٔ مرا قبول كند * مرا قبول كرده باشد * عيسي *
اينهارا كفت ودر نفس خود حميت كرد * وكواهي داد * و كفت بي هيچ شك * يكي از شما مرا
22 بدست دهد * شاكردان بيكديكر نكاه مي كردند * براي انك نمي دانستند براي كه كفت

Cùm ergò ego, qui Magister & Dominus vester sum, pedes vestros laverim: quantò magis *vos oportet, ut pedes alii aliorum lavetis.* 14
Hoc vobis præscriptum & institutum dedi: & quemadmodum ego vobis feci, vos etiam alter alteri facite. 15

XXIX. Præcipit Jesus Apostolis.

Rursùs Christus Apostolis dixit; Verè, verè vobis dico, Non est servus major domino suo, neque legatus major quàm is qui ipsum misit. 16
Si hæc noveritis, & feceritis, felicitatem habebitis. 17
Non vobis omnibus loquor; eò quòd illos quos ego elegi, novi: sed ut Scriptura impleatur, quæ dixit; 18

Prophetia.

Ille qui mecum panem comedit, calcaneum suum in me sustulit.
Ex hac hora vobis dico, priusquam fiat; ut quo tempore factum fuerit, fidem habeatis quòd ego ipse sum. 19
Verè, verè vobis dico; Is qui me receperit, mittentem me recepit: qui autem legatum meum receperit, me recepit. 20
Jesus hæc dixit, & apud se conturbatus est: & testimonium dedit, & dixit; Absque omni dubio unus è vobis me in manus inimicorum *dabit.* 21
Discipuli alius in alium intuiti sunt, eò quòd ignorabant de quo diceret 22

Versio VULGATA LATINA.

14 Si ergò ego lavi pedes vestros, Dominus, & Magister: & vos debetis alter alterius
15 lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodùm ego feci vobis, ita &
16 vos faciatis. Amen, amen dico vobis; Non est servus major domino suo: neque
17 Apostolus major est eo, qui misit illum. Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea.
18 Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim: sed ut adimpleatur Scriptura;
19 Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum suum. Amodò dico vo-
20 bis, priusquàm fiat: ut cùm factum fuerit, credatis quia ego sum. Amen, amen di-
co vobis; Qui accipit si quem misero, me accipit: qui autem me accipit, accipit
21 eum qui me misit. Cùm hæc dixisset Jesus, turbatus est spiritu: & protestatus est,
22 & dixit; Amen, amen dico vobis; Quia unus ex vobis tradet me. Aspiciebant
ergò ad invicèm discipuli, hæsitantes de quo diceret. Erat ergò recumbens unus ex 23
discipulis ejus in sinu Jesu, quem diligebat Jesus. Innuit ergò huic Simon Petrus: 24
& dixit ei; Quis est, de quo dicit? Itaque cùm recubuisset ille supra pectus Jesu, 25
dicit ei; Domine, quis est? Respondit Jesus; Ille est, cui ego intinctum panem por- 26
rexero. Et cùm intinxisset panem, dedit Judæ Simonis Iscariotæ. Et post buccel- 27
lam, introivit in eum Satanas. Et dixit ei Jesus; Quod facis, fac citiùs. Hoc autem 28
nemo scivit discumbentium ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant, quia locu- 29
los habebat Judas, quòd dixisset ei Jesus; Eme ea, quæ opus sunt nobis ad diem fe-
stum: aut egenis ut aliquid daret. Cùm ergò accepisset ille buccellam, exivit con- 30
tinuò. Erat autem nox. Cùm ergò exisset, 31

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 فان كنت قد غسلت اقدامكم وانا معلمكم وربكم فيجب عليكم انتم ايضا ان يغسل
15 بعضكم اقدام بعض * وانما فعلت بكم هذا مثالا كي كما صنعت انا بكم تصنعون انتم ايضا
16 بعضكم ببعض * امين امين اقول لكم ليس عبد اعظم من سيده * ولا رسول اعظم ممن ارسله *
17 18 ان انتم عرفتم هذا فطوباكم اذا عملتموه * ولم اقل هذه من اجل جميعكم لاني عارف بالذي
19 اخترت ليتم الكتاب ان الذي ياكل خبزي رفع علي عقبه * من الان اقول لكم قبل ان يكون *
20 حتى اذا كان تومنون اني انا هو * امين امين اقول لكم ان من يقبل واحدا ممن ارسله فانه
21 يقبلني * ومن يقبلني فهو يقبل من ارسلني * قال يسوع هذا وقلق بالروح وشهد قايلا امين
22 امين اقول لكم ان واحدا منكم يسلمني * فنظر التلاميذ بعضهم لبعض لانهم لم يعلموا من
23 عني بقوله * وكان واحدا من تلاميذه متكيا بحضن يسوع وهو الذي كان يسوع يحبه *
24 25 فاومى سمعان الصفا اليه ان يساله من الذي قال لاجله * فاتكى ذلك التلميذ على صدر
26 يسوع وقال له يا سيد من هو * فقال يسوع هو الذي ابل خبزا واناوله * فبل خبزا ودفعه الى
27 يهوذا بن سمعان الاسخريوطي * وبعد الخبز حينيذ داخله الشيطان * فقال له يسوع مهما كنت
28 29 صانعا فاصنعه عاجلا * ولم يعلم احد من اوليك المتكيين لماذا قال هذا * لان اناسا منهم
ظنوا انه من اجل ان درج النفقة كان عند يهوذا * قال له يسوع ان يشتري ما يحتاجون اليه
30 للعيد او ان يعطي المساكين شيا * وان ذاك لما اخذ الخبز للوقت خرج وكان وقت خروجه ليلا *

Si ergò lavi pedes vestros, quum sim ma- 14
gister vester, & dominus vester, decet
vos etiam ut lavet alter vestri pedes al-
terius. Et quidem feci erga vos hoc, ad 15
exemplum: ut quemadmodum feci ego vo-
bis, faciatis vos etiam alter alteri. Amē, 16
amen dico vobis; Non est servus major
domino suo, neq; missus major eo qui mi-
sit illum. Si vos sciveritis hoc, ò vos be- 17
ati quum feceritis illud. Nec verò dico 18
hoc pro vobis omnibus, nam novi quem
elegerim: ut adimpleatur Scriptura, di-
cens; Qui comedit panem meum, levavit
super me calcaneum suum. Amodò dico 19
vobis priusquàm fiat: ut cùm factum fu-
erit, credatis quòd ego sum. Amen, amen 20
dico vobis; Qui receperit unum ex iis
quos mittam, is me recipiet: & qui reci-
piet me, ipse recipiet eum qui me misit.
Dixit Jesus hoc, & turbatus est spiritu, 21
& protestatus est, dicens; Amen, amen dico
vobis, quòd unus ex vobis tradet me. In- 22
tuiti sunt ergò discipuli alter alterum,
quoniam ignorabant quemnam signifi-
câsset sermone suo. Erat autem unus ex 23
discipulis ejus recumbens in sinu Jesu,
scilicet ille quem Jesus diligebat. Innu- 24
itque Simon Petra illi ut interrogaret
eum, quisnam esset ille, de quo dixerat.
Itaque incubuit ille discipulus pectori 25
Jesu, & ait illi; Domine, quis est? Dixit 26
Jesus; Est ille, cui intingam panem, &
porrigam. Intinxitq; panem, ac dedit il-
lum Judæ filio Simonis Iscariotæ. Et 27
post panem, tunc intravit in illum sata-
nas. Et dixit illi Jesus; Quicquid es
facturus, fac illud cito. Et non percepit 28
quisquam ex illis discumbentibus ad
quid dixisset hoc. Nam quidam ex eis 29
opinati sunt, quòd, quoniam capsula im-
pensæ erat penes Judam, dixisset ei Je-
sus, ut emeret id quo egebant pro festivi-
tate, aut ut daret pauperibus aliquid.
Verùm ille, cùm accepisset panem, conti- 30
nuò exivit, fuitque tempus exitûs ejus
noctu.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ሶበ:ኣነ:ሊቅክሙ:ወእግዚእክሙ:ኃፀብኩክሙ: እገሪክሙ:ከማሁ:ላንተሙኒ:ርቱዕ:
15 ትኅፅቡ:እግረ:ቢጽክሙ:። እስመ:ኣርኣያ:ወሀብኩክሙ:ከመ:ገበርኩ:ለክሙ:።
16 ኣሜን:ኣሜን: እብለክሙ:አልቦ: ገብር: ዘየዐቢ: እምእግዚኡ: ወሊሐዋርያ: እም
17 ዘ:ፈነዎ:። እመ:ዘንተ:ታአምሩ:ብፁዓን:አንትሙ: እመ:ገበርክሙዎ:።
18 በደግሞይ:ጰራቅሊጦስ:። ወኣኮ:ለኵልክሙ:ዘእብል:ኣነ:እአምር:ኅሩያንየ:
መኑ:እሙንቱ:ወበሕቱ:ከመ:ይብጻሕ:ቃለ:መጽሐፍ:ዘጽሑፍ:ዘይብል:ዘይበልዕ:እ
19 ክልየ:አንሥአ:ሰኰናሁ:ላዕሌየ:። ወይእዜ:እብለክሙ:ዘእንበለ:ይብጻሕ:ወይኩን:
20 ከመ:ታአምሩ:እመ:ኮነ:ከመ:አነ:ውእቱ:። ኣሜን:ኣሜን:እብለክሙ:ዘተወክፈ:
21 ዘፈነውኩ:ኪያየ:ተወክፈ:ወዘኪያየ:ተወክፈ:ተወክፎ:ለዘ:ፈነወኒ:። ዘንተ:ይቤ:
እግዚእ:ኢየሱስ:ወተሐውከ:በመንፈሱ: ወሰምዐ:ኮነ:ወይቤ: ኣሜን:ኣሜን: እብለክ
22 ሙ:ከመ:ኣሐዱ:እምኔክሙ:ያገብአኒ:። ወተናጸሩ: አርደኢሁ:በበይናቲሆሙ:ወኃ
23 ጥኡ: እንበይነ:መኑ:ይብል:። ወሀሎ:አሐዱ: እምአርደኢሁ: ይረፍቅ: ለእምአርደ
24 ኢሁ:ውስተ:ሕጽኑ: ለእግዚእ:ኢየሱስ:ወያፈቅሮ: እግዚእ:ኢየሱስ:። ወቀጸቦ:
25 ስምዖን:ጴጥሮስ:ሎቱ:ወይቤሎ:ንግረኒ: እምበይነ:መኑ:ይብለነ:። ወረፈቀ:ውስ
26 ቱ:ደቤ:እንግድዓሁ:ለእግዚእ:ኢየሱስ:ወይቤሎ:እግዚእ:መኑ:ውእቱ:። ወአው
ሥአ: እግዚእ:ኢየሱስ:ወይቤ:ዝውእቱ: ዘአጸብሖ: ሎቱ: አነ:ኅብስተ: ወአሜጥ
27 ዎ:። ወነሥአ:ወጸብኆ:ኅብስተ:ወወሀቦ:ለይሁዳ:ስምዖን:አስቆሮታዊ:። ወምስለ:
ውእቱ:ኅብስት:በጊዜሁ:ቦአ:ሰይጣን:ላዕሌሁ:። ወይቤሎ:እግዚእ:ኢየሱስ:ዘትገብ
28 ር:ፍጡነ:ግበር:። ወኢያእመሩ: እለ: ይረፍቁ: በእንተ:ምንት: ይቤሎ: ዘንተ:።
29 ወቦ: እለ:መሰሎሙ: ዘይቤሎ: እግዚእ:ኢየሱስ: እስመ:አስከሬነ: ይዐቅብ:ዘሙጸዋ:
30 ምጽዋት:ይሁዳ: ዘይቤሎ: እግዚእ:ኢየሱስ:ተሣየጥ: ዘንፈቅድ: ለበዓል:ወዘንሁብ:ለነዳያን:። ወነሥአ:ውእቱ:ኅብስተ:ወፅአ:ውእቱ:ጊዜ:ሰሰሊት:።

Si ego Magister vester & Dominus vester lavi vos, pedes vestros, sic vos opor- 14
tet, ut lavetis pedes sociorum vestrorum. Quia exemplum dedi vobis, sicut feci 15
vobis. Amen, amen dico vobis, Non est servus qui major est domino suo, neque 16
apostolus eo qui misit eum. Si hoc noveritis, beati estis si feceritis illud. 17
Pro secundo paracleto. Et non omnibus vobis loquor: ego scio eos quos 18
elegi quinam sunt: sed ut impleretur verbum Scripturæ, quæ scripta fuit dicens;
Qui edit panem meum, sustulit calcaneum suum contra me. Et nunc dico vobis, 19
priusquàm advenit & fiat, ut sciatis quum factum fuerit, quòd ego sum. Amen, a- 20
men dico vobis, Qui suscepit eum quē misi, me suscepit: & qui me suscepit, susce-
pit eum qui misit me. Hoc dixit Dn̄s Jesus, & turbat⁹ est spiritu suo: & testis fuit, 21
& dixit; Amen, amen dico vobis, quòd unus ex vobis prodet me. Et aspexerunt 22
discipuli ejus se invicèm, & hæsitârunt de quo diceret. Et fuit unus ex discipulis 23
ejus recumbens præ discipulis ejus in sinu Dn̄i Jesu, & diligebat eum Dominus
Jesus. Et innuit Simon Petrus ei, & dixit ei; Dic mihi de quo loquitur nobis. 24
Et discubuit supra pectus Domini Jesu, & dixit ei; Dn̄e, quis est? Et respondit Dn̄s 25
Jesus, & dixit; Hic est pro quo intingam ego panem, & tradam ei: & accepit, et 26
intinxit panem, & dedit Judæ Simonis Iscariotæ. Et cum hoc pane statim ingres- 27
sus est Satanas in eum. Et dixit ei Dn̄s Jesus; Quod facis, citò fac. Et nesciebant 28
accumbentes propter quid dixit ei hoc. Et fuerunt qui cogitârunt quòd dixe- 29
rat ei Dn̄s Jesus, quia marsupium custodiebat, (quod capsula *erat* eleemosynarū,)
Judas, quòd dixerat *inquam* ei Dn̄s Jesus; Eme ea quibus opus est nobis ad fe-
stum, & ut demus egenis. Et quum accepisset hunc panem, exivit statim noctu. 30

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 * ويكي بود از شاگردان كه بر سينهٔ عيسي تكيه كرده بود * وعيسي اورا دوست مي داشت *
24 25 * شمعون صفا بدو اشارت كرد * كه ازو بپرسد براي † كه ميگويد * ان شاگرد بر سينهٔ عيسي
26 افتاد وبدو گفت خداوندم اين كيست * عيسي گفت انكه نانرا تر كنم وبدو دهم * عيسي نانرا
27 تر كرد وبه يهودا پسر شمعون سخريوطا داد * بعد ازان ابليس اورا درشورانيد وعيسي بدو گفت
28 * هرچه خواهي كردن زودتر بكن * كسي ازايشان اين راز نمي دانست كه براي چه بدو گفت *
29 * كساني پنداشتند براي صندوق خزينه مي گويد وبه يهودا چيزي مي فرمايد † خريدن كه عيدرا
30 * در بايست باشد يا بدرويشان چيزي بدهد * اما يهودا همان دم كه نانرا ستد بيرون رفت در شب *

Erat autem unus ex discipulis, qui 23
in sinu Jesu recumbens erat, & Je-
sus eum charum habebat. Simeon 24
Cephas ad eum signum fecit, ut ab
eo interrogaret de quo loqueretur.
Ille discipulus itaque *cecidit super* 25
pectus Jesu, & ei dixit; Domine mi,
hic quis est? Jesus dixit; Ille cui 26
panem intinxero, & illi dedero. Je-
sus autem *panem intinxit, & Judæ*
filio Simeonis Iscariotæ dedit. Post- 27
cà ergo *Diabolus eum commovit, et*
Jesus ei dixit; Quicquid vis face-
re, ocyùs fac. Nemò autem ex illis 28
hoc secretum sciebat, quorsum ei di-
xisset. Quidam enim putabant 29
quod *de capsa thesauri loqueretur,*
& Judæ mandaret aliquid emere,
quod ad festum necessarium esset:
aut ut aliquid pauperibus daret.
Judas autem eodem momento, quo 30
panem accepisset, egressus est noctu.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dixit Jesus, Nunc *glorificatus* est filius hominis: & Deus *glorificatus* est in
31 Λέγει ὁ Ἰησοῦς, Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν
eo. Si Deus *glorificatus* est in eo, & Deus *glorificabit* eum in semetipso: & continuò
32 αὐτῷ. Εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς
glorificabit eum. Filioli, adhuc modicùm cum vobis sum. Quæretis me: & sicut dixi
33 δοξάσει αὐτόν. Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον
Judæis; *Quòd* quò vado ego, vos non potestis venire: & vobis dico modò.
τοῖς Ἰουδαίοις, Ὅτι ὅπου (ν) ὑπάγω ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν· καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι.
Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicém: sicut dilexi vos, ut &
34 Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ
vos diligatis invicém. In hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis, si dile-
35 ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀ-
ctionē habueritis ad invicém. Dicit ei Simon Petrus; Domine, quò vadis? Re-
36 γάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπ-
spondit *ei* Jesus; Quò vado, non potes me modò sequi: posteà
εκρίθη αὐτῷ (ξ) ὁ Ἰησοῦς, Ὅπου ὑπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι· ὕστερον
autem sequêris *me*. Dicit ei Petrus; *Domine, propter quid* non possum te
37 δὲ (ο) ἀκολουθήσεις μοι. Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ρκς α
sequi modò? animam meam pro te ponam. Respondit ei Jesus,
38 ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. (π) Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Animam tuam pro me pones? Amen, amen dico tibi; Non gallus cantabit,
Τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Οὐ μὴ ἀλέκτωρ (ρ) φωνήσει,

donec neges me ter.
ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς.

CAP. XIV. ιδ΄.

Non turbetur vestrum cor: Creditis in Deum, & in me credite.
ρκζ ι ΜΗ' ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. 1
In domo Patris mei mansiones multæ sunt. Si *autē non*, dixissem vobis: Va-
Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν. εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν· (α) πορεύ- 2
do parare locum vobis. Et si abiero, & præparavero vobis locum, iterùm
ομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. Καὶ ἐὰν (β) πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν 3
venio, & accipiam vos ad meipsum: ut ubi sum ego, & vos sitis. Et
ἔρχομαι, καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἦτε. Καὶ 4
quò ego vado scitis, & viam scitis. Dicit ei Thomas; Domine, nescimus
ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε. Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, Κύριε, οὐκ οἴδαμεν 5
quò vadis: & quomodò possumus viam scire? Dicit ei Jesus; Ego
ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ 6
sum via, & veritas, & vita. Nemo venit ad Patrem, *si non* per me.
εἰμι ἡ ὁδός, καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωή. οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ.
Si cognovissetis me, & Patrem meum cognovissetis utique, & à modò *cognoscitis* eum, &
Εἰ (γ) ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν, καὶ ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτόν, καὶ 7
vidistis eum. Dicit ei Philippus; Domine, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.
ἑωράκατε αὐτόν. Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. 8

MS. A. (ν) ἐγὼ ὑπάγω, (ξ) Ἰησοῦς, (ο) ἀποκολουθήσεις. Λέγει αὐτῷ Πέτρος, (π) Ἀπο-
κρίνεται Ἰησοῦς, (ρ) φωνήσῃ, Κεφ. ιδ΄. MS. A. (α) ὅτι πορεύομαι (β) πορευθῶ, ἑτοιμάσω (γ) ἐγνώκειτε *, καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * ܕܨܦܪܐ ܕܚܕܒܫܒܐ * ܗ * ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ * ܠܕ * ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ. ܗܫܐ ܐܫܬܒܚ ܒܪܗ
32 ܕܐܢܫܐ. ܘܐܠܗܐ ܐܫܬܒܚ ܒܗ. * ܘܐܢ ܐܠܗܐ ܐܫܬܒܚ ܒܗ. ܘܐܠܗܐ ܡܫܒܚ
33 ܠܗ ܒܗ. ܘܡܚܕܐ ܡܫܒܚ ܠܗ. * ܒܢܝ. ܩܠܝܠ ܬܘܒ ܥܡܟܘܢ ܐܢܐ ܘܬܒܥܘܢܢܝ.
ܘܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪܬ ܠܝܗܘܕܝܐ. ܕܠܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܙܠ ܐܢܐ. ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܬܐ. ܐܦ
34 ܠܟܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܗܫܐ. * ܦܘܩܕܢܐ ܚܕܬܐ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܬܗܘܘܢ ܡܚܒܝܢ ܚܕ ܠܚܕ.
35 ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܐܚܒܬܟܘܢ. ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܗܘܘܢ ܡܚܒܝܢ ܚܕ ܠܚܕ. * ܒܗܕܐ ܢܕܥܘܢ ܟܠ ܐܢܫ ܕܬܠܡܝܕܝ
36 ܐܢܬܘܢ. ܐܢ ܬܗܘܐ ܚܘܒܐ ܒܟܘܢ ܚܕ ܠܚܕ. * ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܡܪܢ ܠܐܝܟܐ ܐܙܠ
ܐܢܬ. ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܠܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܙܠ ܐܢܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܗܫܐ ܠܡܐܬܐ ܒܬܪܝ. ܒܚܪܬܐ
37 ܕܝܢ ܬܐܬܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܡܪܝ ܠܡܢܐ ܠܐ ܐܫܟܚ ܒܬܪܟ ܠܡܐܬܐ. ܢܦܫܝ ܚܠܦܝܟ
38 ܣܐܡ ܐܢܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܢܦܫܟ ܚܠܦܝ ܣܐܡ ܐܢܬ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ
ܠܟ. ܕܠܐ ܢܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ ܥܕܡܐ ܕܬܟܦܘܪ ܒܝ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ.

* ܥܘܗܕܢܐ ܕܬܐܘܡܐ ܫܠܝܚܐ ܘܕܦܝܠܝܦܘܣ * ܠܗ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܕ *

1
2 * ܠܐ ܢܬܕܘܕ ܠܒܟܘܢ. ܗܝܡܢܘ ܒܐܠܗܐ ܘܒܝ ܗܝܡܢܘ. * ܣܓܝܐܢ ܐܢܝܢ ܐܘܢܘܬܐ ܒܝܬ ܐܒܝ.
3 ܘܐܠܘ ܠܐ ܐܡܪ ܗܘܝܬ ܠܟܘܢ. ܕܐܙܠ ܐܢܐ ܕܐܛܝܒ ܠܟܘܢ ܕܘܟܬܐ. * ܘܐܢ ܐܙܠ ܐܢܐ ܐܛܝܒ ܠܟܘܢ ܕܘܟܬܐ.
4 ܬܘܒ ܐܬܐ ܐܢܐ ܘܐܕܒܪܟܘܢ ܠܘܬܝ. ܕܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܝܬܝ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܗܘܘܢ. * ܘܠܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܙܠ ܐܢܐ
5 ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܐܘܪܚܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܐܡܪ ܠܗ ܬܐܘܡܐ. ܡܪܢ. ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ ܠܐܝܟܐ ܐܙܠ ܐܢܬ. ܘܐܝܟܢܐ
6 ܡܫܟܚܝܢܢ ܐܘܪܚܐ ܠܡܕܥ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢܐ ܐܢܐ ܐܘܪܚܐ ܘܫܪܪܐ ܘܚܝܐ. ܠܐ ܐܢܫ ܐܬܐ ܠܘܬ
7 ܐܒܝ ܐܠܐ ܐܢ ܒܝ. * ܐܠܘ ܠܝ ܝܕܥܬܘܢ ܗܘܝܬܘܢ. ܐܦ ܠܐܒܝ ܝܕܥܝܢ ܗܘܝܬܘܢ. ܘܡܢ ܗܫܐ ܝܕܥܬܘܢ
8 ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܘܚܙܝܬܘܢܝܗܝ. * ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܝܦܘܣ. ܡܪܢ. ܚܘܢ ܠܐܒܐ ܘܣܦܩ ܠܢ.

Matutinis Dominicæ V. post resurrectionem. 34.

Porrò dixit Jesus; Nunc glorificatus est Fi- 31
lius hominis, & Deus glorificatus est in eo.
Quòd si Deus glorificatus est in eo, Deus 32
quoque glorificat eum in sese, & statim glo-
rificabit eum. Filioli mei, paulisper adhuc 33
vobiscum sum: & quæretis me; sed quem-
admodum dixi Judæis, Quò ego vado, vos
non potestis venire: etiam vobis nunc dico.
Præceptum novum do vobis ut diligatis ali- 34
us alium: prout ego dilexi vos, vos quoque
diligatis alius alium. In hoc noverit unus- 35
quisque discipulos meos vos esse, si dilectio
fuerit in vobis unius ad alium. Dixit ei Si- 36
mon Cepha; Domine noster, quo vadis?
Respondit Jesus, & dixit ei; Quò
vado non potes nunc venire post me: tan-
dem verò venies. Dixit ei Simon Petra; 37
Domine mi, quare non possum post te ire?
nunc animam meam pro te ponam. Dixit 38
ei Jesus; Animam tuam pro me pones?
Amen, amen dico tibi, Non cantabit gallus
usquequò me abnegaveris tribus vicibus.

In commemoratione Thomæ Apostoli & Philippi. 35.

CAP. XIV.

NOn turbetur cor vestrum: credite in 1
Deum, & in me credite. Multæ sunt man- 2
siones in domo Patris mei: alioqui dixissem
vobis: proficiscor paraturus vobis locum.
Et si proficiscor paraturus vobis locum, 3
rursùs veniam & assumam vos ad me, ut
ubi ego sum, & vos quoque sitis. Et quò 4
vado scitis, & viam scitis. Dixit ei Tho- 5
ma; Domine noster, nescimus quò abeas:
& quomodò possumus viam scire? Dixit 6
ei Jesus; Ego sum Via, & Veritas, & Vi-
ta: nemò venit ad Patrem meum nisi per
me. Si me nôssetis, etiam Patrem meum 7
nôssetis: & jam nunc cognoscitis eum, &
eum vidistis. Dixit ei Philippus; Domine 8
noster, ostende nobis Patrē, & sufficit nobis.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 * وعيسي كفت اين ساعت فرزند ادمي ستوده شد خدا بدو ستوده شود * وچون خدا
32 ستوده شد خدا نيز اورا بدو ستوده دارد * وانكه اورا ستايش دهد * اي فرزندان من اندكي
33 ديكر با شما باشم * ومرا بجوييد * وان چنانك به يهوديان كفتم * دران جايكاه كه من بروم شما
34 نتوانيد آمدن * وباز بشما مي كويم * اكنون سپارش نو بشما مي دهم * كه يكديكررا دوست
35 داريد * انچنانك من شمارا دوست داشتم * تا هر كسي بداند كه شما شاكردان منيد * اكر شمارا
36 با يكديكر دوستي باشد * * شمعون صفا بمسيح كفت * خداوند ما تا كجا مي روي * عيسي
جواب داد وبدو كفت هر كجا كه من بروم تو اكنون نمي تواني آمدن [1] درپي من * پستر از
37 من بيايي * * شمعون كفت خداوندم * چرا اين ساعت † درپي تو نتوانم امدن * بيايم * وجان
38 خود را عوض تو بدهم * * عيسي بدو كفت * جان خود عوض ندهي * ليكن راست راست بتو
بكويم * كه هنوز خروس بانك نزده باشد كه تو سه بار مرا منكر شوي *
1
2 * دل شما پريشان نشود بخدا ايمان † بياوريد وبمن ايمان بياوريد * * بسيار منزلها درخانه پدرم

Et Jesus dixit; Hâc horâ Filius hominis glorificatus est, ut Deus in eo glorificetur. 31 *Et cùm Deus glorificatus sit, Deus etiam ipsum in sese glorificabit, & illo tempore ipsi laudem dabit.* 32 *O Filii mei paulisper adhuc vobiscum ero: & me quæretis, & sicut Judæis dixi; In eum locum, quo ego ibo, vos non poteritis venire: rursùs etiam vobis dico.* 33 *Nunc mandatum novum vobis do, ut unus alium diligatis, quemadmodum ego vos dilexi.* 34 *Ut unusquisque sciat, quòd vos discipuli mei estis, si vobis uni erga alterum dilectio fuerit.* 35 *Simeon Cephas Christo dixit; Domine noster usque quò abis? Jesus responsum dedit, & ei dixit; Quocunque ego abeam, tu nunc non potes venire per vestigia mea: sed post me venies.* 36 *Simeon dixit; Domine mi, quare hâc horâ per vestigia tua non possum venire? Veniam, & animam meam pro te dabo.* 37 *Jesus ei dixit; Animam tuam pro me non dabis: sed verè, verè tibi dico, quòd nondum gallus vociferatus fuerit, quin tu tribus vicibus me abnegaveris.* 38

CAP. XIV.

COr vestrum anxium ne sit: in Deum credite, & in me fidem habete. 1 *Multæ mansiones in domo patris mei* 2

Versio VULGATA LATINA.

dixit Jesus; Nunc clarificatus est filius hominis: & Deus clarificatus est in eo.
32 Si Deus clarificat' est in eo, & Deus clarificabit eum in semetipso: & continuò clari-
33 ficabit eum. Filioli, adhuc modicùm vobiscum sum. Quæretis me: & sicut dixi Ju-
34 dæis; Quò ego vado, vos non potestis venire: & vobis dico modó. Mandatum
novum do vobis; Ut diligatis invicèm, sicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicém.
35 In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad in-
36 vicém. Dicit ei Simon Petrus; Domine, quò vadis? Respondit Jesus; Quò ego
37 vado, non potes me modò sequi: sequêris autem posteá. Dicit ei Petrus; Quarè
38 non possum te sequi modó? animam meam pro te ponam. Respondit ei Jesus;
Animam tuam pro me pones? Amen, amen dico tibi; Non cantabit gallus, donec
ter me neges.

CAP. XIV.

Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deum, & in me credite. In domo Patris 1
mei mansiones multæ sunt: si quò minùs, dixissem vobis: Quia vado parare vobis 2
locum. Et si abiero, & præparavero vobis locum: iterùm venio, & accipiam vos ad 3
me ipsum, ut ubi sum ego, & vos sitis. Et quò ego vado scitis, & viam scitis. 4
Dicit ei Thomas; Domine, nescimus quò vadis: & quomodò possumus viam scire? 5
Dicit ei Jesus; Ego sum via, & veritas, & vita: nemo venit ad Patrem, nisi per me. 6
Si cognovissetis me, & Patrem meum utique cognovissetis: & amodò cognoscetis 7
eum, & vidistis eum. Dicit ei Philippus; Domine, ostende nobis Patrem, & suf- 8
ficit nobis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

31 32 * فقال يسوع الان تمجد ابن الانسان * والله تمجد فيه * فان كان الله تمجد فيه فالله يمجده
في ذاته وللوقت يمجده * الفصل الثاني والثلثون * يا بني انا معكم زمنا قليلا 33
وتطلبوني فلا تجدوني * كما قلت لليهود انه حيث امضي انا اليه لا تقدرون على المصير اليه *
واقول لكم الان ايضا * لانني اعطيكم وصية جديدة ان يحب بعضكم بعضا كما احببتكم * 34
كي انتم ايضا تحبوا بعضكم بعضا * بهذا يعرف كل احد انكم تلاميذي ان كان فيكم حب 35
بعضكم لبعض * قال له سمعان الصفا الى اين تذهب يا سيد * اجابه يسوع الى حيث اذهب 36
لست الان تقدر ان تتبعني لكنك تاتي اخيرا * قال له بطرس يا سيد لم لا اقدر الان اتبعك 37
والان ابذل نفسي عنك * اجابه يسوع اانت تبذل نفسك فداي * امين امين اقول لك انه 38
لن يصيح الديك حتى تنكرني ثلث مرات *
1 2 * لا تضطرب قلوبكم * امنوا بالله وامنوا بي ايضا * ان المنازل في بيت ابي كثيرة * ولولا ذلك
لكنت اقول لكم انني انطلق لاصلح لكم مكانا * وان انطلقت واعددت لكم مكانا فسوف 3
اتي واخذكم الي لتكونوا انتم حيث اكون انا * وانتم عارفون الى اين اذهب وتعرفون الطريق * 4
5 6 * قال له توما يا سيد ما نعلم اين تذهب وكيف نقدر ان نعرف الطريق * قال له يسوع انا
هو الطريق والحق والحياة لا ياتي احد الى ابي الا بي * لو كنتم تعرفوني لعرفتم ابي ايضا 7
ومن الان تعرفونه وقد رايتموه ايضا * الفصل الثالث والثلثون *
8 * قال له فيلبس يا سيد ارنا الاب وحسبنا *

Et dixit Jesus; Nunc glorificatus est 31
Filius hominis, & Deus glorificatus est
in eo. Quòd si Deus glorificatus est in 32
eo, ergò Deus glorificabit eum in semet-
ipso, & continuò glorificabit eum.

Sectio trigesima secunda.

O filii mei, ego vobiscum sum tempore 33
brevi; & quæretis me, & non invenie-
tis me. Quemadmodum dixi Judæis,
quòd quò vado ego, non potestis venire;
ita dico vobis nunc etiam. Nam ego do 34
vobis mandatum novum, ut diligat alter
alterum, sicut dilexi vos, ut vos etiam
diligatis alter alterum. In hoc cognoscet 35
unusquisque vos esse discipulos meos, si
fuerit in vobis dilectio alterius in alte-
rum. Dixit ei Simon Petra; Quò va- 36
dis, Domine? Respondit ei Jesus; Quò
vado, non potes nunc sequi me, sed veni-
es postremó. Dixit ei Petrus; Domine, 37
quare non possum modò sequi te, quum
nunc permutem animam meam pro te?
Respondit ei Jesus; Tùne permutas 38
animam tuam pro me? Amen, amen di-
co tibi, quòd minimè cantabit gallus,
quin abneges me tribus vicibus.

CAP. XIV.

Non turbetur cor vestrum, credite in 1
Deum, & credite in me etiam. Nam 2
mansiones in domo Patris mei, multæ
sunt: alioquin dicerem vobis: quòd ab-
eam ad parandum vobis locum. Et si 3
abiero, & præparavero vobis locum, fu-
turum est ut veniam, & accipiam vos ad
me, quatenus sitis vos ubi ero ego. Et 4
vos quidem nôstis quò vado, & nôstis
viam. Dixit ei Thomas; Domine, igno- 5
ramus quo vadis: Et quomodò possu-
mus cognoscere viam? Dixit ei Jesus; 6
Ego sum via, & veritas, & vita.
Non venit quisquam ad Patrem meum,
nisi per me. Si nôssetis me, certè 7
nosceretis Patrem meum etiam: &
amodò cognoscitis eum, & vidistis eum
etiam.

Sectio trigesima tertia.

Dixit ei Philippus; Domine, ostende 8
nobis Patrem, & sufficit nobis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

31 ወእምድኅረ፡ወፅአ፡ውእተ፡ጊዜ፡ይቤ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ይእዜኬ፡ እንከ፡ተሰብሐ፡ወ
32 ልደ፡እጓለ፡እመ፡ሕያው፡ወእግዚአብሔር፡ተሰብሐ፡ቦቱ፡፡ ወእመሰ፡እግዚአብሔር፡
ተሰብሐ፡ቦቱ፡እግዚአብሔርኒ፡ይሴብሖ፡ወሶቤሃ፡ይሴብሖ፡፡ በጸሎተ፡ኅሙ
ስ፡እምድኅረ፡ክፍት፡ይቄድሱ፡ ወእምድኅረ፡ቀደሱ፡ያነብቡ፡፬ ጰራቅሊጦስ፡፡ በ
33 ጰራቅሊጦስ፡፡ ደቂቅየ፡ዓዲ፡ሕደጠ፡ሃለውኩ፡ምስሌክሙ፡ወተኃሠሡኒ፡ወ
በከመ፡እቤሎሙ፡ለአይሁድ፡ኀበ፡አነ፡አሐውር፡ እንትሙ፡ኢትክሉ፡መጺአ፡፡ወለክሙ
34 ኒ፡ እብለክሙ፡ይእዜ፡፡ ወእሁበክሙ፡ሐደሰ፡ትእዛዘ፡ከመ፡ትትፋቀሩ፡በበይናቲክሙ፡
35 በከመ፡አነ፡አፍቀርኩክሙ፡፡ከመ፡አንትሙኒ፡ትትፋቀሩ፡በበይናቲክሙ፡፡ ወበዝንቱ፡
ያአምሩክሙ፡ኵሉ፡ከመ፡ አርድእየ፡አንትሙ፡ እመ፡ተፋቀርክሙ፡ በበይናቲክሙ፡፡
36 ወይቤሎ፡ስምዖን፡ጴጥሮስ፡እግዚኦ፡አይቴኑ፡ተሐውር፡፡ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ኢየ
ሱስ፡ ወይቤሎ፡ኀበ፡አነ፡ አሐውር፡ኢትክል፡ ተሊዎትየ፡ይእዜ፡ ወባሕቱ፡ድኅረሰ፡ትት
37 ሉ፡፡ ወይቤሎ፡ጴጥሮስ፡ እግዚኦ፡በምንት፡ኢይክል፡ተሊዎተከ፡ይእዜ፡ነፍስየ፡ጥ
38 ቀ፡ እሜጡ፡ በእንቲአከ፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ነፍሰከኒ፡ት
ሜጡ፡ በእንቲአየ፡፡አሜን፡ አሜን፡ እብለከ፡ኢይነቁ፡ደሮሆ፡ እስከ፡ሠልስ፡ትሕክደ
1 ኒ፡፡ 10 በሣልስ፡ ጰራቅሊጦስ፡፡ ወኢይደንግፅክሙ፡ልብክ
2 ሙ፡ እመኑ፡በእግዚአብሔር፡ ወእመኑ፡ቢየ፡፡ ውስተ፡ ቤተ፡ አቡየ፡ብዙኅ፡ማኅደረ
3 ቦ፡፡ናሁ፡ እብለክሙ፡አሐውር፡ወአስተደሉ፡ለክሙ፡ማኅደረ፡፡ ወእምድኅረ፡ሖር
4 ኩ፡ወአስተደለውኩ፡ለክሙ፡መካነ፡ካዕበ፡ እመጽእ፡ወእነሥአክሙ፡ኀቤየ፡ከመ፡ተሃል
5 ው፡ኀበ፡ሃለውኩ፡ አነ፡ አንትሙኒ፡፡ ከመ፡ተእምሩ፡ፍኖተ፡ኀበ፡አሐውር፡፡ ወይ
6 ቤሎ፡ቶማስ፡ እግዚኦ፡ዘኢናአምር፡ኀበ፡ተሐውር፡እፎ፡ ናአምር፡ፍኖቶ፡፡ ወይቤ
7 ሎ፡ኢየሱስ፡አነ፡ውእቱ፡ፍኖት፡ጽድቅ፡ወሕይወት፡ወአልቦ፡ዘይመጽእ፡ኀበ፡አብ፡ ዘእንበለ፡ እንተ፡ኀቤየ፡፡ እመ፡ከ.ያየ፡ አእምርክሙ፡ አእምርክሙዎ፡ለ
8 አቡየ፡፡ወይእዜሰ፡አእምርክሙዎ፡ ወርኢክሙዎ፡፡ ወይቤሎ፡ፊልጶስ፡እግዚኦ፡አርእየነ፡ለአብ፡ ወይአክለነ፡፡

Et postquàm exivisset, isto tempore dixit Dñs Jesus; Nunc igitur glorificatus est 31
Filius hominis, & Deus glorificatus est in eo. Et si Deus glorificatus est in eo, 32
Deus etiam glorificabit eum, & statim glorificabit. *In Oratione quinta pas-*
chatis: *posteà hostiam consecrabunt; & post consecrationẽ ejus dicent quatuor vi-*
cibus, Paraclete. Pro paracleto. Filii mei, adhuc modicũ fui vobiscũ. Et 33
quæretis me: & sicut dixi Judæis, Quò ego vado, vos non potestis venire; & vo-
bis dico nunc. Et dabo vobis novum mandatum, ut diligatis invicém: sicut ego 34
dilexi vos, sic vos diligatis inter vos. Et in hoc cognoscent vos omnes, quòd disci- 35
puli mei estis, si dilexeritis invicẽ. Et dixit ei Simon Petrus; Dñe, quò vadis? Et 36
respondit Dñs Jesus, & dixit ei; Quò ego vado, non potes sequi me nunc; sed
posteà sequêris. Et dixit ei Petrus; Domine, quare non possum sequi te nunc? a- 37
nimam meam ipsam tradã pro te. Et respondit Dñs Jesus, & dixit ei; Animam 38
tuam trades propter me? Amen, amen dico tibi, Non cantabit gallus, usquequò
ter abnegaveris me. *Pro tertio Paracleto.*

CAP. XIV.

Ne turbetur cor vestrum: credite in Deo, & credite in me. In domo Patris 1
mei multæ habitationes sunt. Ecce dico vobis; Ibo, & præparabo vobis habi- 2
tationem. Et postquàm profectus fuerim, & præparaverim vobis locum, iterũ ve- 3
niam, & assumam vos ad me, ut sitis ubi fui ego, vos etiam: Ut sciatis viam quò 4
vado, Et dixit ei Thomas; Dñe, nescimus quò vadis: quomodo sciemus viam? 5
Et dixit ei Jesus; Ego sum via, veritas, & vita: & nemo est qui veniet ad Patrem, 6
nisi per me. Si me novistis, novistis Patrem meum: & nunc novistis eum, & vi- 7
distis eum. Et dixit ei Philippus; Dñe, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis. 8

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

هست * واکر بشما کفتم بروم وجایکه براي شما آماده † ومعد دارم * ویا بروم وجایکاه † 3
براي شما راست کنم * انکه بیایم وشمارا ببرم پیش خود * تا هر کجا که من باشم *
شما نیز انجا باشید * وهر کجا من بروم شما راه را بدانید * توما بمسیح کفت خداوند ما نمي 4 5
دانیم کجا مي روي * وچکونه توانیم دانستن وراه بیابیم * عیسي بدو کفت * منم من راه حقیقت 6
وزندکاني * کسي پیش پدرم نیاید * مکر بمن * اکر مرا مي دانستید * پدرم را نیز مي دانستید * وازین 7
ساعت اورا بشناسید و اورا بدانید * فیلیوس بدو کفت * خداوند پدر خود را بما بنماي * ومعین کن * 8

sunt: & si vobis dixero; Ibo, &
vobis locum paratum & instructum
habebo: Sive ivero, & locum vo- 3
bis paravero, tunc veniam & vos
assumam ad meipsum, ut ubicunque
ego fuero, vos etiam illic sitis: Et 4
quocunque ego ivero, vos viam sci-
atis. Thomas Christo dixit; Do- 5
mine noster, nescimus quò vadas,
& quomodò sciamus & inveniamus
viam? Jesus illi dixit; Ego ipse 6
sum via, veritas, & vita: nemo
ad Patrem meum veniet, nisi per
me. Si me nôssetis, Patrem meum 7
etiam nôssetis: & ex hac hora eum
cognoscetis & eum scietis. Phi- 8
lippus ei dixit; Domine, Patrem
tuum nobis ostende, & demonstra.

Dicit ei Jesus; *Tantum tempus cum vobis* sum, & non *cognovisti* me, Philippe?
9 Λέγει αὐτῷ (δ) ὁ Ἰησοῦς, Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε;
Videns me, *vidit* Patrem. *Et* quomodò tu dicis; Ostende nobis Patrem?
ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα;
Non *credis*, quia ego in Patre, & Pater in me est? Verba quæ ego loquor
10 Οὐ πιστεύεις, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ
vobis, à meipso non loquor: *At* Pater in me manens, ipse facit opera. *Credi-*
11 ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. Πιστεύε-
te mihi quia ego in Patre, & Pater in me : *Si autem non*, propter opera ipsa
τέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ (ε) πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ
credite *mihi*. Amen, amen dico vobis; *Credens* in me, opera quæ ego facio,
12 πιστεύετέ μοι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ,
& ipse faciet, & majora horum faciet: quia ego ad Patrem *meum* vado.
κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν (ζ) πατέρα μου πορεύομαι.
Et quodcunque petieritis in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater in
13 Καὶ ὅ, τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν
filio. Si quid petieritis in nomine meo, *ego* faciam. Si diligitis me,
14 τῷ υἱῷ. Ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί (η) μου, ἐγὼ ποιήσω. Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με,
15 mandata mea servate. Et ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit
16 τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε. Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει
vobis, ut maneat *cum vobis* in æternum, Spiritum veritatis, quem mundus non potest
17 ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, Τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται
accipere, quia non videt eum, nec scit eum: Vos autem cognoscitis eum: quia apud
λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ, οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτὸ, ὅτι παρ'
vos manet, & in vobis erit. Non relinquam vos orphanos: *venio* ad vos. Adhuc
ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἔτι 18
modicū, & mundus me non jam videt: Vos autem videtis me: quia ego vivo, & vos 19
μικρὸν, καὶ ὁ κόσμος με οὐκ ἔτι θεωρεῖ· ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς
vivetis. In illo die cognoscetis vos, quia ego in Patre meo, & vos in
ζήσεσθε. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ (θ) γνώσεσθε ὑμεῖς, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν 20
me, & ego in vobis. *Habens* mandata mea, & *servans* ea, ille est *diligens*
ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου, καὶ τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν 21
me: *at diligens* me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo
με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω
ei meipsum. Dicit ei Judas, (non Iscariotes;) Domine, quid factum est, quia nobis
αὐτῷ ἐμαυτόν. Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, (οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης,) Κύριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν 22
futurus es *manifestare* teipsum, & non mundo? Respondit Jesus, & dixit ei; Si
μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; Ἀπεκρίθη (ι) ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐάν 23
quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum ve-
τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευ-
niemus, & mansionem apud eum faciemus. Non *diligens* me, sermones meos non
σόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ 24
servat. Et *sermo* quem audistis, non est meus, sed *mittentis* me Patris.
τηρεῖ. καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμὸς, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

MS.A. (δ) Ἰησοῦς, (ε) πατρὶ, *εἰ δὲ μὴ, (ζ) πατέρα πορεύομαι. (η) μου, τοῦτο ποιήσω. (θ) γνώσεσθε, ὅτι ἐγὼ (ι) Ἰησοῦς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܗܢܐ ܙܒܢܐ ܟܠܗ ܥܡܟܘܢ ܐܢܐ. ܘܠܐ ܝܕܥܬܢܝ ܦܝܠܝܦܘܣ. ܡܢ ܕܚܙܢܝ ܚܙܐ ܠܐܒܐ. ܘܐܝܟܢܐ ܐܢܬ ܐܡܪ ܐܢܬ ܚܘܢ ܠܐܒܐ.
10 * ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܐܢܬ ܕܐܢܐ ܒܐܒܝ ܘܐܒܝ ܒܝ. ܘܡܠܐ ܕܐܢܐ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܨܒܝܢܝ ܡܡܠܠ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܐܒܝ ܕܒܝ ܥܡܪ ܗܘ ܥܒܕ ܗܠܝܢ ܥܒܕܐ.
11 * ܗܝܡܢܘ ܕܐܢܐ ܒܐܒܝ ܘܐܒܝ ܒܝ. ܘܐܢ ܠܐ ܐܦܢ ܡܛܠ ܥܒܕܐ ܗܝܡܢܘ.
12 * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܝ. ܥܒܕܐ ܕܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܐܦ ܗܘ ܢܥܒܕ. ܘܕܝܬܝܪܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܢܥܒܕ. ܐܢܐ ܠܘܬ ܐܒܝ ܐܙܠ ܐܢܐ.
13 * ܘܡܕܡ ܕܬܫܐܠܘܢ ܒܫܡܝ ܐܥܒܕ ܠܟܘܢ. ܕܢܫܬܒܚ ܐܒܐ ܒܒܪܗ.
14 * ܘܐܢ ܬܫܐܠܘܢ ܒܫܡܝ ܐܢܐ ܐܥܒܕ.
* ܕܪܡܫܐ ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܦܢܛܩܘܣܛܐ * ܠܘ
15 * ܐܢ ܪܚܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. ܦܘܩܕܢܝ ܛܪܘ.
16 * ܘܐܢܐ ܐܒܥܐ ܡܢ ܐܒܝ. ܘܐܚܪܢܐ ܦܪܩܠܛܐ ܢܬܠ ܠܟܘܢ. ܕܢܗܘܐ ܥܡܟܘܢ ܠܥܠܡ.
17 * ܪܘܚܐ ܕܫܪܪܐ. ܗܘ ܕܥܠܡܐ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܩܒܠܗ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܚܙܝܗܝ ܘܐܦܠܐ ܝܕܥܗ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܕܠܘܬܟܘܢ ܥܡܪ ܘܒܟܘܢ ܗܘ.
18 * ܠܐ ܫܒܩ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܝܬܡܐ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬܟܘܢ ܠܡܦܪܥ.
19 * ܘܥܠܡܐ ܠܐ ܚܙܐ ܠܝ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܬܚܙܘܢܢܝ. ܕܐܢܐ ܚܝ ܐܢܐ ܘܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܚܘܢ.
20 * ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܬܕܥܘܢ. ܕܐܢܐ ܒܐܒܝ. ܘܐܢܬܘܢ ܒܝ. ܘܐܢܐ ܒܟܘܢ.
21 * ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܘܬܗ ܦܘܩܕܢܝ ܘܢܛܪ ܠܗܘܢ. ܗܘ ܗܘ ܪܚܡ ܠܝ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܪܚܡ ܠܝ ܢܬܪܚܡ ܡܢ ܐܒܝ. ܘܐܢܐ ܐܪܚܡܝܘܗܝ ܘܐܚܘܝܘܗܝ ܢܦܫܝ.
22 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܗܘܕܐ ܠܐ ܗܘܐ ܣܟܪܝܘܛܐ. ܡܪܝ ܠܡܢܐ ܠܢ ܥܬܝܕ ܐܢܬ ܕܬܚܘܐ ܢܦܫܟ. ܘܠܐ ܠܥܠܡܐ.
23 * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܢ ܕܪܚܡ ܠܝ ܡܠܬܝ ܢܛܪ. ܘܐܒܝ ܢܪܚܡܝܘܗܝ. ܘܠܘܬܗ ܐܬܝܢ ܚܢܢ. ܘܐܘܢܐ ܠܘܬܗ ܥܒܕܝܢ ܚܢܢ.
24 * ܗܘ ܕܝܢ ܕܠܐ ܪܚܡ ܠܝ ܡܠܝ ܠܐ ܢܛܪ. ܘܡܠܬܐ ܗܕܐ ܕܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܠܐ ܗܘܬ ܕܝܠܝ. ܐܠܐ ܕܐܒܐ ܕܫܕܪܢܝ.

Dixit ei Jesus; Hoc toto tempore vobiscum 9
sum, & non cognovisti me, Philippe? Qui
me videt, vidit Patrem: quomodo ergò tu
dicis, Ostende nobis Patrem? Non credis 10
me in Patre meo, & Patrem meum in me
esse? porrò verba illa quæ ego loquar, à me-
ipso non loquor: Pater autem meus, qui in
me habitat, ipse facit opera ista. Credite 11
me esse in Patre meo, & Patrem meum in
me. Sin minus, saltem propter opera credi- 12
te. Amen amen dico vobis; Qui credit in me,
opera illa quæ ego facio, & ipse faciet, ac
majora his faciet. Nam ego ad Patrem me-
um proficiscor. Et quicquid petieritis in 13
nomine meo, faciam vobis, ut glorificetur
Pater in Filio suo. Quòd si petieritis à me 14
in nomine meo, ego faciam.

Vespere dominicæ Pentecostes. 36.

Si diligitis me, mandata mea servate. Et 15
ego postulabo à Patre meo, & alium Para- 16
cletum dabit vobis, ut sit vobiscum in æter-
num, Spiritum veritatis, quem mundus non 17
potest recipere, propterea quòd non vidit
eum, nec eum novit: vos autem cognosci-
tis eum, quoniam apud vos manet, & in vo-
bis est. Non relinquam vos orphanos: ven- 18
turus sum enim ad vos paulò póst. Et mun- 19
dus non videbit me, vos autem videbitis
me: quia vivo ego, & vos vivetis. In illo 20
die scietis me esse in Patre meo, & vos in
me, & me in vobis. Apud quem sunt præ- 21
cepta mea, & qui custodit ea, is ille est qui
diligit me: is autem qui diligit me, dilige-
tur à Patre meo: & ego diligam eum, ac
ostendam ei meipsum. Dixit ei Juda, non 22
ille Iscariotes; Domine mi, quid sibi vult;
Nobis ostensurus es teipsum, non autem
mundo? Respondit Jesus, & dixit ei; Qui 23
diligit me, sermonem meum servat: & Pa-
ter meus diliget eum, & ad eum venie-
mus, mansionemque apud eum faciemus.
Is autem qui non diligit me, sermonem me- 24
um non servat: & sermo iste quem auditis,
meus non est, sed Patris qui misit me.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

9 * عيسي بدو كفت چندين روزكار† با شما بودم * ومرا نشناختيد * بي شك هر كه مرا ديد پدررا
ديد * و تو چكونه مي كويي پدررا بما بنماي * * تو ايمان نمي اوري كه من در پدرم * وپدر 10
در من * و سخنها كه مي كويم از پدرم كه در من ساكنست * اوست كه اين كردارها مي كند *
11 * ايمان بياوريد كه من در پدرم وپدر در من * واكرنه براي كردارها نيز ايمان† بياوريد *
12 * راست راست بشما مي كويم * هر كه بمن ايمان بياورد * كردارهايي كه من مي كنم او نيز
13 بكند * [وبزركتر ازين بكند] كه من پيش پدرم مي روم * * وهرچه بنام من بطلبيد * باشما
14 بدهم * كه پدر بفرزند خود ستوده شود * * واكر از من بخواهيد بنام من من بكنم
15 سي مژده دادن مسيح بآمدن روح فارقليط * وعيسي بشاكردان كفت * اكر مرا دوست
16 مي داريد * سپارشهاء مرا نكه داريد * * ومن از خدا بخواهم * تا فارقليط بشما دهد * وتا ابد بشما
17 باشد * * جان راستي را الك همه عالم انرا نتوانند پذيرفتن * براي الك اورا نديدند * ونه شناختند *
18 شما اورا بدانيد * كه پيش شما مقام كيرد * وپيش شماست * * ومن شمارا يتيم نكذارم * ليكن اندك وقت
19 ديكر پيش شما بيايم * * وعالم مرا نبيند * شماييد كه مرا ببينيد كه من زنده ام * وشما نيز زنده باشيد *

Jesus ei dixit; Tanto tempore vo- 9
biscum fui, & me non nôstis? Si-
ne dubio quicunque me vidit, Pa-
trem vidit: tu igitur quomodo di-
cis, Patrem nobis ostende? Tu fi- 10
dem non habes, quòd ego in Patre
sum, & Pater in me, & verba quæ
loquor, à Patre meo sunt, *qui in me*
manet? Ille est qui hæc opera fa-
cit. Fidem habete quòd ego in Pa- 11
tre sum, & Pater in me: sin mi-
nus, propter opera etiam fidem ha-
beatis. Verè, verè vobis dico; 12
Quicunque in me fidem habuerit,
opera quæ ego facio ille etiam faci-
et, & majora his faciet: quia ego
ad Patrem meum abeo. Et quicquid 13
in nomine meo petieritis vobis dabo:
ut Pater in filio suo glorificetur. Et 14
si à me petieritis in nomine meo, ego
faciam.

XXX. Annuntiat Christus adventum Spiritûs Paracleti.

Et Jesus discipulis dixit; Si me 15
ametis, præcepta mea servate. Et 16
ego à Deo petam, ut Paracletum vo-
bis det, & in æternum vobiscum
erit, Spiritum veritatis, quem to- 17
tus mundus non possunt accipere,
propterea quòd eum non viderunt ne-
que cognoverunt: vos autem eum
cognoscetis, quia apud vos locum ca-
pit & vobiscum est. Et ego vos or- 18
phanos non relinquam, sed parvo
tempore adhuc ad vos veniam. Et 19
mundus me non videbit: vos estis
qui me videbitis: quia ego vivens
sum & vos etiam viventes eritis.

Versio VULGATA LATINA.

9 Dicit ei Jesus; Tanto tempore vobiscum sum: & non cognovistis me? Philip-
pe, qui videt me, videt & Patrem. Quomodò tu dicis; Ostende nobis Patrem?
10 Non creditis, quia ego in Patre, & Pater in me est? Verba, quæ ego loquor vo-
11 bis, à me ipso non loquor. Pater autem in me manens, ipse facit opera. Non
12 creditis, quia ego in Patre, & Pater in me est? Alioquin propter opera ipsa
credite. Amen, amen dico vobis; Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse
13 faciet, & majora horum faciet: quia ego ad Patrem vado. Et quodcunque pe-
14 tieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater in Filio. Si
15 quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam. Si diligitis me, mandata mea ser-
16 vate. Et ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vo-
17 biscum in æternum, Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia
non videt eum, nec scit eum: vos autem cognoscetis eum; quia apud vos mane- 18
bit, & in vobis erit. Non relinquam vos orphanos: veniam ad vos. Adhuc 19
modicum: & mundus me jam non videt. Vos autem videtis me: quia ego vivo,
& vos vivetis. In illo die vos cognoscetis, quia ego sum in Patre meo, & vos 20
in me, & ego in vobis. Qui habet mandata mea, & servat ea: ille est, qui di- 21
ligit me. Qui autem diligit me, diligetur à Patre meo: & ego diligam eum, &
manifestabo ei meipsum. Dicit ei Judas, non ille Iscariotes; Domine, quid fa- 22
ctum est, quia manifestaturus es nobis teipsum, & non mundo? Respondit Jesus, 23
& dixit ei; Si quis diligit me, sermonē meum servabit, & Pater meus diliget eum, &
ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciem*: Qui non diligit me, sermones 24
meos non servat. Et sermonē quē audistis, non est me*: sed ej*, qui misit me, Patris.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* قال له يسوع انا معكم كل هذا الزمان ولم تعرفني يا فيلبا * من راني فقد راي الاب فكيف 9
10 تقول انت ارنا الاب * اما تومن اني في ابي وابي في * وهذا الكلام الذي اقوله لكم ليس هو من
11 ذاتي وحدي بل ابي الحال في هو يفعل هذه الافعال * امنوا بي اني انا في ابي وابي في * والا
12 فامنوا بي من اجل الاعمال * امين امين اقول لكم ان من يومن بي يعمل الاعمال التي اعملها
13 وافضل منها يصنع لاني ماض الي الاب * وكل شي تسالون باسمي اصنعه لكم ليتمجد الاب
14 بالابن * وان سالتموني باسمي افعل لكم ما تريدونه * ان كنتم تحبوني فاحفظوا وصاياي *
15
16 * وانا اسال ابي فيعطيكم مسليا اخر ليثبت معكم الي الابد * روح الحق الذي لن يطيق
17 العالم ان يقبلوه * لانهم لم يروه ولم يعرفوه * وانتم تعرفونه لانه مقيم معكم وهو ثابت فيكم *
18 * لست ادعكم ايتاما لاني سوف اجيكم عن قليل * والعالم ليس يروني وانتم ترونني لاني حي
19 وانتم تحيون * في ذلك اليوم تعلمون انتم اني في ابي وانتم في وانا فيكم * من كانت عنده
20
21 وصاياي وحفظها ذاك هو الذي يحبني * والذي يحبني يحبه ابي وانا احبه واظهر له ذاتي *
22 * قال له يهودا وليس الاسخريوطي يا سيد ما معني قولك انك مزمع بان تظهر لنا لا للعالم *
23 * اجابه يسوع قايلا من يحبني يحفظ كلمتي وابي يحبه والية ناتي وعنده نتخذ المنزل * ومن
24 لم يحفظ قولي لم يحبني * والكلمة التي تسمعونها ليست لي بل للاب الذي ارسلني *

Dixit ei Jesus; Ego vobiscum fui toto 9
hoc tempore, & non cognovistis me, Phi-
lippe? Qui videt me, jam vidit Patrem:
& quomodo dicis tu, Ostende nobis Pa-
trem? An non credis quod ego sim in Pa- 10
tre meo, & Pater meus in me: Et hic
sermo, quem dico vobis, non fit à me solo:
sed Pater meus in me inhabitans, ipse
operetur hæc opera? Credite in me, quia 11
ego sum in Patre meo, & Pater meus in
me. Vel certè credite in me propter opera. 12
Amen, amen dico vobis, quòd qui credit
in me, faciet opera quæ ego facio, & præ-
stantiora iis faciet, quia vado ad Pa-
trem. Et quamcunq; rem petetis in nomi- 13
ne meo, faciam vobis: ut glorificetur
Pater in Filio. Et si petieritis à me in 14
nomine meo, faciam vobis quicquid vo-
lueritis. Et si me amatis, custodite præ- 15
cepta mea. Et ego rogabo Patrem, dabit- 16
que vobis Consolatorem alium, ut perstet
vobiscum in æternum: Spiritum verita- 17
tis quem neutiquam potest mundus reci-
pere, quia non viderunt eum, neque co-
gnoverunt eum. Vos autem cognoscitis
eum quia manens est vobiscum, & est
firmus in vobis. Non relinquam vos or- 18
phanos: quoniam venturus sum ad vos
paulò post. Et mundus non videbit me, 19
at vos videbitis me: quia ego vivus
sum, & vos vivetis. In illo die scietis 20
vos, quòd ego sim in Patre meo, & vos
in me, et ego in vobis. Is penes quem erunt 21
mandata mea, eaque servabit, ille est qui
diligit me. Qui autem diligit me, diliget
eum Pater meus, & ego diligam eum, &
manifestabo illi meipsum. Dixit ei Ju- 22
das, sed non Iscariotes, Domine, quisnam
est sensus sermonis tui, quòd sis te mani-
festaturus nobis, non mundo? Respondit 23
ei Jesus, dicens; Qui diligit me, serva-
bit sermonem meum: & Pater meus dili-
get eum, & ad eum veniemus, & apud
eum capiemus domicilium. At qui non 24
servat sermonem meum, non diligit me.
Et sermo quem auditis, non est meus, sed
Patris qui misit me.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወይቤሎ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ መጠነዝ፡ መዋዕለ፡ሃለውኩ፡ ምስሌክሙ፡ወኢያእመርክ
ሙኒ፡ፊልጶስ፡ ዘርእየ፡ኪያየ፡ ርእዮ፡ለአብ፡፡ እፎ፡ እንከ፡ ትብል፡ አርእየነሁ፡ ለአ
ብ፡ ኢትአምንኑ፡ ከመ፡አነ፡ በአብ፡ ወአብ፡ ብየ፡፡ ነገር፡ ዘአነ፡ ነገርኩክሙ፡እኮ፡ እ
ምኀቤየ፡ለሊየ፡ዘነገርኩ፡ለሊሁ፡ አብ፡ዘሃሎ፡ ምስሌየ፡ውእቱ፡ ይገብር፡ግብሮ፡፡
10 ተአምኑኑ፡ ከመ፡ አነሂ፡ ምስለ፡ አብ፡ ወአብሂ፡ ምስሌየ፡፡ እመ፡አኮ፡ እምው
11 እቱ፡ ቃል፡ እምግብሩ፡ እመኑኒ፡፡ አሜን፡ አሜን፡ እብለክሙ፡ዘይአምን፡ቢየ፡ግ
ብረ፡ዘአገብር፡አነ፡ ውእቱሂ፡ ይገብር፡ ወዘየዐቢ፡ እምኔሁ፡ ይገብር፡ እስመ፡ አነ፡እ
12 ሐውር፡ኀበ፡አብ፡፡ ወእመቦ፡ዘሰአለ፡በስምየ፡እገብር፡ሎቱ፡ከመ፡ ይሰባሕ፡አብ፡
13 በወልዱ፡፡ ወዘሰአልክምዎ፡፡ በስምየ፡ ለአብ፡ ይገብር፡ ለክሙ፡ ኪያሁ፡፡
14 ወእመ፡ታፈቅሩኒ፡ዕቀቡ፡ትእዛዝየ፡፡ ወአነ፡ እስእሎ፡ ለአብ፡ ወይፌኑ፡ ካልአ፡ጰ
15 ራቅሊጦስ፡ወይሀብክሙ፡ከመ፡ ይንበር፡ ወየሃሉ፡ ምስሌክሙ፡ ለዓለም፡፡ መንፈስ፡
16 ጽድቅ፡ ዘኢይክል፡ ነሢኦቶ፡ ዓለም፡ እስመ፡ ኢይርእዮ፡ ወኢያአምሮ፡፡ ወአንትሙ
17 ሰ፡ታአምርዎ፡እስመ፡ኀቤክሙ፡ይነብር፡ወይሄሉ፡፡ ወኢይኅድገክሙ፡ እጐለ፡ ማ
18 ውታ፡ትኩኑ፡እመጽእ፡ ኀቤክሙ፡፡ ወዓዲ፡ሕዳጠ፡ወኢይሬእየኒ፡እንከ፡ዓለም፡፡
19 ወአንትሙሰ፡ትሬእዩኒ፡፡ እስመ፡አነሂ፡ ሕያው፡ ወአንትሙሂ፡ ሕያዋን፡፡ ይእቲ፡ሌ
20 ሊት፡ታአምሩ፡ከመ፡አነ፡በአብ፡ ወአብ፡ቢየ፡ወአንትሙ፡ቢየ፡ወአነ፡ብክሙ፡፡ ዘ
21 ቦቱ፡ትእዛዝየ፡ወይዓቅቦን፡ ውእቱ፡ ዘያፈቅረኒ፡ ወለዘ፡አፈቅረኒ፡ ይፈቅሮ፡አቡየ፡ወአነ
22 ሂ፡አፈቅሮ፡ ወአርእዮ፡ርእስየ፡፡ ወይቤሎ፡ይሁዳ፡አኮ፡አስቆሮታዊ፡እግዚኦ፡ምን
23 ት፡ኮነ፡ዘለነ፡ታርኢ፡ርእሰከ፡ወአኮ፡ለዓለም፡፡ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወ
ይቤሎ፡ ዘያፈቅረኒ፡ ይዓቅብ፡ ቃልየ፡ ወያፈቅሮ፡ አቡየ ፡ ወንመጽእ፡ ኀቤሁ፡ ወንገብር፡
24 ምዕራፈ፡ ወንኀድር፡ ኀቤሁ፡፡ ወዘኢያፈቅረኒ ፡ ኢይዓቅብ፡ ቃልየ፡፡ ወቃል፡ ዚአ
የ፡ዘትሰምዑ፡ኢኮነ፡ዚአየ፡ዘእንበለ፡ቃሉ፡ ውእቱ፡ ዘፈነወኒ፡ አብ፡፡

Et dixit ei Dominus Jesus, Quantū tempus fui vobiscum, & non cognoscitis me? 9
Philippe, qui vidit me, vidit Patrem: quomodo igitur dicis, Ostende nobis Pa-
trem? Nonne credis quòd ego in Patre, & Pater in me? verbum quod ego 10
loquutus sum vobis, non fuit à meipso: quod loquutus sum, ipsius est Patris: qui
est mecum, ipse facit opus suum. Creditis quòd ego cum Patre, & Pater mecum? 11
si non ex hoc sermone, ex opere ejus credite mihi. Amen, amen dico vobis; 12
Qui credit in me, opus quod facio ego, ipse faciet, & majus illo faciet: quia
ego proficiscor ad Patrem. Si *quis* fuerit qui petierit in nomine meo, faciam
illi, ut glorificetur Pater in filio suo. Et quod petieritis in nomine meo Pa- 13
trem, faciet vobis illud. Et si diligitis me, servate mandata mea. Et ego 14
rogabo Patrem, & mittet alium Paracletum, & dabit vobis, ut maneat & sit vo- 15
biscum in æternum: *Nempe* Spiritum veritatis, quem non potest recipere mun- 16
dus, quia non videt eum, neque scit eum: & vos cognoscitis eum, quia apud vos 17
manet & existit. Et non relinquam vos ut sitis orphani: veniam ad vos. 18
Et adhuc paululùm, & non videbit me ampliùs mundus, & vos videbitis me: 19
quia ego vivus *sum*, & vos vivi *estis*. Isto die cognoscetis quòd ego in Patre 20
sum, & Pater in me; & vos in me, & ego in vobis. Qui habet mandata mea, & 21
servat ea, ipse est qui diligit me: & qui dilexit me, diliget eum Pater meus: &
ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum. Et dixit ei Judas, non Iscariotes; 22
Domine, quid factum est, quòd nobis manifestabis teipsum, & non mundo? Et 23
respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Qui diligit me, servabit sermonem meum,
& diliget eum Pater meus: & veniemus ad eum, & faciemus requiem, & habi-
tabimus apud eum. Et qui non diligit me, non servat sermonem meum: & sermo 24
meus, quem auditis, non est meus, sed sermo ejus qui misit me, Patris.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20
21 * دران روز بدانيد كه من در پدر هستم * وشما درمن † هستيد ومن باشما هستم * هر
كه سپارشهاء من پيش او باشد * ونكاه دارد * اوست كه مرا دوست دارد * و از پدرم دوست
22 داشته شود * ومن اورا دوست دارم * وخودرا بدو بنمايم * * يهودا بدو كفت * نه سخريوطا *
23 † خداوند چونست كه خودرا [بما] مي نمايي ونه بعالم * عيسي جواب داد كه هركه مرا دوست
دارد * سخن من نكاه دارد * وپدرم اورا دوست دارد * ومن پيش او بيايم * وخلوت كاه پيش او
24 بسازم * * انك مرا دوست نمي دارد * سخنهاء مرا نكه نمي دارد * واين كلمه كه شنويد *
ازان من نيست الا ازان پدر كه مرا فرستاد *

In illo die scietis, quòd ego in Patre 20
sum, & vos in me estis, & ego vobis-
cum sum. Apud quemcunque man- 21
data mea sunt, & observat ea, ipse
est qui me diligit, & à Patre meo
dilectus erit: & ego eum diligam,
& meipsum ei ostendam. Judas ei 22
dixit, non Iscariotes; Domine, quo-
modo est quòd teipsum nobis osten-
des, & non mundo? Jesus responsum 23
dedit; Quid omnis qui me diligit,
verbum meum observat, et Pater me-
us eum diliget: & ego ad eum ve-
niam, & secessum apud eum faci-
am. Ille qui me non diligit, sermo- 24
nes meos non observat: & hoc ver-
bum, quòd audistis, meum non est,
sed Patris qui me misit.

Hæc locutus sum vobis apud vos manens. At Paracletus, Spiritus
25 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων.
26 Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ Πνεῦμα
sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit
τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει
omnia, & suggeret vobis omnia quæcunque *dixi* vobis. Pacem relinquo vo-
27 πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. Εἰρήνην ἀφίημι ὑ-
bis, pacem meam do vobis: non quomodò mundus dat, ego
μῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ
do vobis. Non turbetur vestrum cor, neque formidet. Audistis
28 δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω. Ἠκούσατε
quia ego dixi vobis; Vado & venio ad vos. Si diligeretis me, gaude-
ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχά-
retis utique, quia *dixi*, Vado ad Patrem: quia Pater *meus* ma-
ρητε ἄν, (κ) ὅτι εἶπον, Πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ (λ) πατήρ μου μεί-
jor me est. Et nunc dixi vobis *ante fieri*, ut cùm factum fuerit, credatis.
29 ζων μού ἐστι. Καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε.
Non jam multa loquar *cum vobis*: venit enim mundi hujus princeps, & in
30 Οὐκ ἔτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ (μ) κόσμου τούτου ἄρχων, καὶ ἐν
me non habet quicquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, &
31 ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν. Ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ
sicut *mandavit* mihi Pater, sic facio: Surgite, eamus hinc.
καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, (ν) οὕτω ποιῶ· (ξ) ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

ϛλβ ι

CAP. XV. ιε'.

Ego sum vitis *illa* vera, & Pater meus agricola est. Omnem palmitem in
1 ΕΓώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι. Πᾶν κλῆμα ἐν
2 me non ferentē fructum, tollet eum: & omnem fructum *ferentem*, *purgat* eum, ut
ἐμοὶ μὴ φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό, ἵνα
plurem fructum afferat. Jam vos mundi estis ꝓpter sermonē quē locutus sū vobis. Ma-
3 πλείονα καρπὸν φέρῃ. Ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. Μεί-
4 nete in me, & ego in vobis. Sicut palmes non potest fructum ferre à semetipso, *si non*
νατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ
manserit in vite: sic nec vos, *si non* in me manseritis. Ego sum vitis,
5 μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ· οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε. Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος,
vos palmites. *Manens* in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: Quia sine
ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς
me *non* potestis facere nihil. Si non quis manserit in me, *ejectus est* foràs sicut
6 ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. Ἐὰν μή τις (α) μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς
palmes, & *exaruit*: & *colligunt eos*, & in ignem *mittunt*: & *ar-*
τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη· καὶ συνάγουσιν αὐτά, καὶ (β) εἰς πῦρ βάλλουσι· καὶ καί-
dent. Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcunque volu-
7 ται. Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλη-
eritis petetis, & fiet vobis. In hoc *glorificatus* est Pater meus, ut fru-
8 τε (γ) αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρ-
ctum plurimum afferatis: & *efficiemini* mei discipuli.
πὸν πολὺν φέρητε· καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί.

ρλγ δ ϛλδ ι

MS. A. (κ) ὅτι πορεύομαι (λ) πατὴρ μείζων (μ) κόσμου ἄρχων, (ν) οὕτως (ξ) Sectio hic incipit, Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν. Κεφ. ιε'. MS. A. (α) μένῃ (β) εἰς τὸ πῦρ (γ) αἰτήσασθαι,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 * ܗܠܝܢ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ. ܟܕ ܠܘܬܟܘܢ ܐܝܬܝ. * ܗܘ ܕܝܢ ܦܪܩܠܛܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܡܫܕܪ ܐܒܐ ܒܫܡܝ. ܗܘ
26 ܢܠܦܟܘܢ ܟܠ ܡܕܡ. ܘܗܘ ܢܥܗܕܟܘܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ.
27 * ܫܠܡܐ ܫܒܩ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܫܠܡܐ ܕܝܠܝ ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܝܗܒ ܥܠܡܐ
28 ܝܗܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܠܐ ܢܬܕܠܚ ܠܒܟܘܢ ܘܠܐ ܬܕܚܠ. * ܫܡܥܬܘܢ ܕܐܢܐ ܐܡܪܬ
ܠܟܘܢ. ܕܐܙܠ ܐܢܐ ܘܐܬܐ ܐܢܐ ܠܘܬܟܘܢ. ܐܠܘ ܪܚܡܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܠܝ. ܚܕܝܢ ܗܘܝܬܘܢ
29 ܕܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ ܐܒܝ. ܡܛܠ ܕܐܒܝ ܪܒ ܗܘ ܡܢܝ. * ܘܗܫܐ ܗܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܥܕܠܐ ܬܗܘܐ. ܕܡܐ
30 ܕܗܘܬ ܬܗܝܡܢܘܢ. * ܡܟܝܠ ܠܐ ܐܡܠܠ ܥܡܟܘܢ ܣܓܝܐܬܐ. ܐܬܐ ܓܝܪ ܐܪܟܘܢܗ ܕܥܠܡܐ.
31 ܘܒܝ ܠܝܬ ܠܗ ܡܕܡ. * ܐܠܐ ܕܢܕܥ ܥܠܡܐ ܕܪܚܡ ܐܢܐ ܠܐܒܝ. ܘܐܝܟܢܐ ܕܦܩܕܢܝ ܐܒܝ
ܗܟܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܩܘܡܘ ܢܐܙܠ ܠܢ ܡܟܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܗ *
1 * ܐܢܐ ܐܢܐ ܓܦܬܐ ܕܫܪܪܐ. ܘܐܒܝ ܗܘ ܦܠܚܐ. * ܟܠ ܫܒܫܬܐ ܕܒܝ ܦܐܪܐ ܠܐ ܝܗܒܐ. ܫܩܠ
2 ܠܗ. ܘܐܝܕܐ ܕܦܐܪܐ ܝܗܒܐ. ܡܕܟܐ ܠܗ ܕܦܐܪܐ ܣܓܝܐܐ ܬܐܬܐ. * ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܟܕܘ ܕܟܝܢ
3 ܐܢܬܘܢ. ܡܛܠ ܡܠܬܐ ܕܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ. * ܩܘܝܘ ܒܝ ܘܐܢܐ ܒܟܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܫܒܫܬܐ ܠܐ
4 ܡܫܟܚܐ ܕܬܬܠ ܦܐܪܐ ܡܢ ܢܦܫܗ. ܐܠܐ ܐܢ ܩܘܝܐ ܒܓܦܬܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܠܐ ܐܢܬܘܢ ܐܠܐ
ܐܢ ܬܩܘܘܢ ܒܝ. * ܐܢܐ ܐܢܐ ܓܦܬܐ ܘܐܢܬܘܢ ܫܒܫܬܐ. ܡܢ ܕܩܐܡ ܒܝ ܘܐܢܐ ܒܗ. ܗܢܐ ܝܗܒ
5 ܦܐܪܐ ܣܓܝܐܐ. ܡܛܠ ܕܕܠܐ ܐܢܐ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܥܒܕ ܡܕܡ. * ܐܢ ܐܢܫ ܠܐ ܩܘܐ
6 ܒܝ ܡܫܬܕܐ ܠܒܪ ܐܝܟ ܫܒܫܬܐ ܕܝܒܫܬ. ܘܠܩܛܝܢ ܠܗ ܘܪܡܝܢ ܒܢܘܪܐ ܕܬܐܩܕ. * ܐܢ ܕܝܢ ܬܩܘܘܢ
7 ܒܝ ܘܡܠܝ ܢܩܘܝܢ ܒܟܘܢ. ܟܠ ܡܐ ܕܬܨܒܘܢ ܠܡܫܐܠ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ. * ܒܗܕܐ ܡܫܬܒܚ
8 ܐܒܐ ܕܦܐܪܐ ܣܓܝܐܐ ܬܐܬܘܢ. ܘܬܗܘܘܢ ܬܠܡܝܕܝ. *

Hæc locutus sum vobiscum, quandiu apud 25
vos sum. Ipse verò Consolator, Spiritus il- 26
le sanctitatis, quem missurus est Pater meus
in nomine meo, ille docebit vos omnia, &
in memoriam reducet vobis quæcunque di-
co vobis. Pacem relinquo vobis, pacem me- 27
am do vobis: non prout dat mundus, ego
do vobis. Ne turbetur cor vestrum, nec ex-
pavescat. Audîstis me dixisse vobis; Abeo, 28
& redeo ad vos. Si diligeretis me, gaudere-
tis me abire ad Patrem meum, quia Pater
meus major me est. Nunc autem ecce dixi 29
vobis priusquàm fiat, ut quum factum fue-
rit, credatis. Igitur non loquar vobiscum 30
multa: venit enim princeps hujus mundi,
& in me non habet quicquam. Sed ut sciat 31
mundus, me diligere Patrem meum, & pro-
ut præcepit mihi Pater meus, similiter facio.
Surgite, abeamus hinc.

CAP. XV.

Ego sum Vitis illa veritatis, & Pater me- 1
us est agricola. Omnem palmitem qui in me 2
fructus non edit, tollit: eum autem qui edit
fructus, purgat, ut fructus plurimos adferat.
Vos jampridem mundi estis propter sermo- 3
nem quem locutus sum vobiscum. Manete in
me, & ego in vobis. Quemadmodum pal- 4
mes non potest edere fructus à semetipso, nisi
permanserit in vite: ita nec vos, nisi perman-
seritis in me. Ego sum Vitis, & vos palmi- 5
tes: qui permanet in me, & ego in eo, iste
adfert fructus quamplurimos: quoniam sine
me nihil potestis facere. Nisi verò quis in 6
me permanserit, projicitur foràs instar pal-
mitis arescentis, quem colligunt & conjici-
unt in ignem ut comburatur. Sed si perman- 7
seritis in me, & sermones mei permanserint
in vobis, quicquid volueritis postulare, fiet
vobis.

Matutinis dominicæ Pentecostes. 37.

In hoc glorificatur Pater, ut fructus multos 8
adferatis: & eritis discipuli mei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * اينها با شما كفتم • چون پيش شما بودم • * وبعد ازين چون فارقليط • جان پاك • پدرم
26 بنام من بفرستد • اوست كه هر چيزرا با شما بياموزاند و اوست كه ذكر شمارا زيادت كند •
27 ويياد شما دهد † هر چيزي • كه با شما كفتم • * سلام براي شما مي كذارم • وسلام من با شما
28 مي دهم • نه انچنانك عالم دهند • بشما مي دهم • دل شما پريشان نشود و نترسد • * شنيديد
كه بشما كفتم • بروم وبازپيش شما بيايم • اكر مرا دوست مي داشتيد • شاد مي شديد •
29 كه من پيش پدرم مي روم • وپدرم از من بزركترست • * واين ساعت نيز بشما كفتم
30 زودتر ازانك بشود • تا وقتي كه بشود • ايمان بياوريد • * اكنون بشما بسيار نخواهم كفتن •
31 سبب انك كدخداي عالم بيايد • ودر من چيزي ندارد • * ليكن [تا] خلق بدانند كه
پدرم را دوست مي دارم • انچنانك پدر مرا فرمود چنان مي كنم • بر خيزيد اينجا برويم •
1 * منم درخت [انكور] حقيقت • وپدرم است باغبان • * هر شاخي كه در من باشد • وميوه
2 ندهد اورا ببرداړد • وآن شاخي كه ميوه دهد • اورا پاك كند • تا ميوه اويسيارتر باشد •

Hæc vobiscum locutus sum, dum 25
apud vos sum. Posthac autem cùm 26
Paracletum, Spiritum sanctum, Pa-
ter meus in nomine meo miserit, il-
le est qui omnem rem vos docebit, &
ille est qui amplius vobis adji-
ciet, & in memoriam vobis re-
ducet omnem rem quam vobis dixi.
Pacem vobis relinquo, & pacem me- 27
am vobis do: non quemadmodum
mundus dant, vobis do. Cor ve-
strum anxium ne sit, neque timeat.
Audivistis quòd vobis dixi; Ibo, 28
& rursus ad vos veniam. Si me di-
ligeretis, lætaremini quòd ego ad Pa-
trem meum abeam: nam Pater me-
us me major est. Et hâc horâ quo- 29
que vobis dixi priusquàm fiat, ut
quo tempore factum fuerit fidem ha-
beatis. Nunc vobis multa nolo di- 30
cere: propterea quòd gubernator
mundi venit, & in me nihil habet.
Sed ut homines sciant, quòd ego 31
Patrem meum diligo, quemadmo-
dum Pater mihi mandavit, ita
facio. Surgite, hinc abeamus.

CAP. XV.

Ego sum vitis vera, & Pater 1
meus est vinitor. Omnis palmes qui 2
in me fuerit, & fructum non dede-
rit, eum tollet: illum autem palmi-
tem qui fructum dederit, purgabit,
ut fructus ejus copiosior sit.

Versio VULGATA LATINA.

25 Hæc locutus sum vobis, apud vos manens. 26 Paraclitus autem Spiritus san-
ctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & sugge-
27 ret vobis omnia, quæcunque dixero vobis. Pacem relinquo vobis, pacem
meam do vobis: non quomodò mundus dat, ego do vobis. Non turbe-
28 tur cor vestrum, neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis; Vado, &
venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem:
29 quia Pater major me est. Et nunc dixi vobis priùs quàm fiat: ut cùm fa-
30 ctum fuerit, credatis. Jam non multa loquar vobiscum: venit enim prin-
31 ceps mundi hujus, & in me non habet quidquam. Sed ut cognoscat mun
dus quia diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Sur-
gite, eamus hinc.

CAP. XV.

Ego sum vitis vera: & Pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non 1
ferentem fructum, tollet eum: & omnem qui fert fructum, purgabit eum ut fructum 2
plùs afferat. Jam vos mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis. 3
Manete in me: & ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructû à semetipso, nisi 4
manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites: qui 5
manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis face-
re. Si quis in me non manserit: mittetur foràs sicut palmes, & arescet, & colligent 6
eum, & in ignem mittent, & ardet. Si manseritis in me, & verba mea in vobis man- 7
serint: quodcunque volueritis petetis, & fiet vobis. In hoc clarificatus est Pater 8
meus, ut fructum plurimum afferatis, & efficiamini mei discipuli.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * كلمتكم بهذا لاني عندكم مقيم * الفصل الرابع والثلثون * 26 واذا جاء روح
القدس المعزي الذي يرسله ابي باسمي فهو يعلمكم كل شي ويذكركم كلما قلت لكم *
27 * السلام استودعكم سلامي خاصة اعطيكم * ولست اعطيكم كما امنح العالم * لا تقلق
28 قلوبكم ولا تجزع * قد سمعتم اني قلت لكم انني ماض واتي اليكم * لو كنتم تحبوني لكنتم
29 تفرحون بمضيي الى الاب فان ابي هو اعظم مني * وها قد قلت لكم قبل ان يكون حتى اذا كان
30 تؤمنون * ولست اكلمكم كثيرا لان رييس العالم ياتي وليس له في شي * 31 لكن ليعلم
العالم انني احب الاب وكما اوصاني الاب كذلك افعل * قوموا من ههنا ننطلق *
1 * انا هو الكرمة الحق وابي الكرام * فكل غصن في لا ياتي بثمار يقطعه * 2 والذي ياتي بثمار
3 ينقيه لياتي بثمار كثير * وانتم من قبل انقياء من اجل الكلام الذي كلمتكم به * 4 فاثبتوا
في وانا فيكم * وكما ان الغصن لا يطيق ان ياتي بالثمار من ذاته وحده ان لم يثبت في الكرمة
5 هكذي ايضا انتم ان لم تثبتوا في * انا هو الكرمة وانتم الاغصان * من يثبت في وانا فيه فهو
6 ياتي بثمار كثير * وبغيري لستم تقدرون ان تعملوا شيا * فان لم يثبت احد في طرح خارجا
7 مثل الغصن الذي يجف فياخذونه ويطرحونه في النار فيحترق * فان انتم ثبتم في وثبت
8 كلامي فيكم كان لكم كلما تريدونه * وبهذا يتمجد ابي بان تاتوا بثمار كثير وتكونوا تلاميذي *

Locutus sum vobis hæc, quia apud vos 25
sum manens. Sectio trigesima quarta.
Sed quum venerit Spiritus sanctus Con- 26
solator, quem mittet Pater meus in no-
mine meo, ipse docebit vos omnem rem,
& in memoriam reducet vobis quicquid
dixi vobis. Pacem demando vobis, pa- 27
cem meam peculiariter do vobis: Non
autem do vobis prout do mundo. Ne tur-
bentur corda vestra, neque formident.
Jam audistis me dixisse vobis, quòd ab- 28
iturus sum & rediturus ad vos. Si dili-
geretis me, sanè gauderetis de discessu
meo ad Patrem: quia Pater meus major
me est. Et ecce dixi vobis antequàm fi- 29
at, ut cùm factum fuerit, credatis. Ne- 30
que vero alloquar vos prolixè: quia
princeps mundi veniet, & non habet in
me quicquam. Sed ut sciat mundus quòd 31
ego diligo Patrem: & sicut mandavit
mihi Pater, sic facio. Surgite, hinc eam.*

CAP. XV.

Ego sum vitis vera, & Pater meus 1
vinitor est. Omnem palmitem in me ex- 2
istentem, nec afferentem fructus, abscin-
det: Eum autem qui affert fructus, pur-
gabit, ut afferat fructus copiosos. Et vos 3
ab antiquo mundi estis propter sermonem
quem locutus sum vobis. Perseverate 4
ergò in me, & ego in vobis. Sicut enim
palmes non potest ferre fructus per se so-
lum, nisi permanserit in vite: sic etiam
vos, nisi manseritis in me. Ego sum vi- 5
tis, & vos palmites: qui manet in me, &
ego in eo, ipse afferet fructus multos: nam
sine me non potestis facere quicquam.
Quòd si non manserit quis in me, expel- 6
letur foràs tanquam palmes qui arescit,
& accipiunt illum & projicient eum in
ignem &, amburetur. Si ergò vos man- 7
seritis in me, & manserit sermo meus in
vobis, fiet vobis quicquid volueritis. Et 8
in hoc glorificabitur Pater meus, ut affe-
rat is fruct⁹ multos, et sitis discipuli mei.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወዘንተ፡ ነገርኩክሙ፡ እንዘ፡ ሃሳዉኩ፡ ምስሌክሙ፡፡=፡ 26 ወጳራቅሊጦስ፡መንፈሰ፡ጽድ
ቅ፡ቅዱስ፡ዘይፌኑ፡ኣብ፡በስምየ፡ ውእቱ፡ ይሜህረክሙ፡ኵሉ፡ወያዜክረክሙ፡ኵሎ፡
27 ዘነገርኩክሙ፡፡=፡ ኣነ፡ሰላመ፡ኣኀድግ፡ለክሙ፡ ሰለመ፡ዚኣየ፡እሁበክሙ፡፡ ወኣኮ፡
ከመ፡ይሁብ፡ ዓለም፡ ዘእሁበክሙ፡ ኣኮ፡ሊይደንግፅክሙ፡ልብክሙ፡ ወኢትፍርሁ፡፡=፡
28 ሰማዕክሙ፡ዘእቤለክሙ፡ኣሐውር፡ ወእሰውጥ፡ወእመጽእ፡ኀቤክሙ፡፡ ሶበሰ፡ ታፈቅሩ
29 ኒ፡ እምተፈሣሕክሙ፡ እስመ፡ ኣሐውር፡ ኀበ፡ኣብ፡እስመ፡ውእቱ፡ኣብ፡የዓቢየኒ፡፡=፡
30 ወነገርኩክሙ፡ይእዜ፡ዘእንበለ፡ይብጻሕ፡ወይኩን፡ ከመ፡ኣመ፡ኮነ፡ትእመኑ፡፡=፡ ኢ
ይትናገር፡ እንከ፡ ብዙኀ፡ ምስሌክሙ፡ ወይመጽእ፡ መልእኩ፡ ለዝንቱ፡ዓለም፡ወኢይረ
31 ክብ፡በላዕሌየ፡ወኢምንተ፡=፡ ወበሕቱ፡ ከመ፡ ያእምር፡ ዓለም፡ ከመ፡ ኣፈቅሮ፡ለ
ኣብ፡ወእገብር፡ትእዛዞ፡፡ ተንሥኡ፡ንሑር፡እምዝየ፡=፡
1 ፲፭ ኣነ፡ውእቱ፡ ዓጸደ፡ወይን፡ዘጽድቅ፡ወኣቡየ፡ገባሪሁ፡፡=፡ ኵሉ፡ዓጽቅ፡ዘኢይፈሪ፡
2 በላዕሌየ፡ይገምድዎ፡ወይኣትትዎ፡፡ ወኵሎ፡ ዘይፈሪ፡ያስተናጽሕዎ፡ ከመ፡ ብዙኀ፡
3 ፈድፋደ፡ይፍረይ፡፡=፡ ወኣንትሙሰ፡ንጹሓን፡ኣንትሙ፡በእንተ፡ቃል፡ዘነገርኩክሙ፡፡=፡
4 [ንበሩ] ፡ ቢየ፡ወኣነሂ፡ብክሙ፡፡በከመ፡ዓጽቅ፡ዘኢይክል፡ፈሪየ፡ባሕቲቱ፡እመ፡ኢሃሎ፡
5 ውስተ፡ጉንደ ፡ ወይኑ፡፡ከማሁ፡ኣንትሙሂ፡እመ፡ኢነበርክሙ፡ ቢየ፡=፡ ኣነ፡ ውእቱ፡
ዓጸደ፡ ወይን ፡ ወኣንትሙ ፡ ኣዕጹቂሁ፡ ወኣቡየ ፡ ገባሪሁ ፡ ዘነበረ፡ ብየ፡ ወ ኣነሂ፡ ቦቱ፡
6 ውእቱ፡ ዘይፈሪ፡ ብዙኀ፡ ወዘእንበሌየሰ፡ኣልቦ፡ ዘትክሉ፡ገቢረ፡ ወኢምንተኒ፡፡=፡ ወ
ዘኢነበረ ፡ ቢየ ፡ ይገይልዎ ፡ ወይገድፍዎ ፡ ኣፍኣ፡ ከመ፡ ዓጽቅ፡ ወይየብስ ፡ ወያስተጋ
7 ብእዎ፡ ወያውዕይዎ፡ በእሳት፡፡=፡ እመ፡ ነበርክሙ፡ ቢየ፡ይነብር፡ ቃልየ፡ኀቤክሙ፡
8 ወሰኣሉ፡ዘትፈቅዱ፡ወትነሥኡ፡፡=፡ ወበዝንቱ፡ ተሰብሐ፡ ኣቡየ፡ከመ፡ብዙኀ፡ፍሬ፡
ትፈርዩ፡ወትኩኑ፡ኣርደኢየ፡፡=፡

Et hoc dixi vobis manens vobiscum. Et Paracletus, Spiritus veritatis sanctus, 25
quem mittet Pater in nomine meo, ille docebit vos omnia, & suggeret vobis 26
omnia quæ dixi vobis. Ego pacem relinquo vobis: pacem meam do vobis, 27
& non prout dat mundus do vobis ego: non turbetur vobis cor vestrum, ne-
que timeatis. Audivistis quòd dixi vobis; Ibo, & redibo, & veniam ad vos: 28
si diligeretis me, gauderetis, quia vado ad Patrem: quia ille Pater major est
me. Et dixi vobis nunc, antequàm compleatur & fiat: ut quum factum fue- 29
rit, credatis. Non loquar ampliùs multa vobiscum: & veniet princeps hujus 30
mundi, & non inveniet in me quicquam. Sed ut cognoscat mundus, quòd 31
diligo Patrem, & facio mandata sua. Surgite, abeamus hinc.

CAP. XV.

Ego sum vinea vera, & Pater meus operarius ejus. Omnem palmitem non 1
ferentem fructum in me, abscindet, & tollet: & omnem ferentem fructum, 2
purgabit, ut abundantiùs fructum adferat. Et vos puri estis propter sermo- 3
nem quem loquutus sum vobis. [Manete] in me, & ego in vobis, sicut palmes 4
non potest ferre fructum, nisi fuerit in caudice vitis, sic vos etiam nisi manseritis
in me. Ego sum vinea, & vos palmites, & Pater meus operarius ejus: qui man- 5
sit in me, & ego etiam in eo, ipse est qui feret fructum multum: & absque me
nemo est qui potest facere quicquam. Et qui non mansit in me, amovebunt 6
eum, & ejicient eum foràs, sicut palmitem, & arescet, & colligent eum, & urent
eum in igne. Si manseritis in me, manebit sermo meus apud vos: & rogate 7
quodcunque volueritis, & accipietis. Et in hoc glorificatus est Pater meus, ut 8
multum fructum feratis, & sitis discipuli mei.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 * شما از اول پاك بوديد * بهر ان كلمه [كه] با شما كفتم * 4 درمن استوار باشيد * ومن در شما
انچنانك شاخ از خود ميوه نتواند دادن * تا در درخت انكور استوار نباشد * وشما نيز انچنان
5 اكر در من استوار نباشيد * منم درخت انكور وشما شاخهاييد * هر كه در من استوار باشد *
6 ومن در واوست كه پسيار ميوه دهد * براي انك بي من نتوانيد† چيزي كردن * اكر كسي در من
استوار نباشد * بيرون او كسسته شود * همچون شاخي كه خشك شود اورا بچينند * ودر آتش اندازند *
7 تا بسوزد * اكر در من استوار باشيد سخنها من نيز† درشما استوار باشد * وهر چه بخواهيد وبطلبيد *
8 براي شما بشود * پدر بدين ستوده شود * و ميوه پسيار دهيد * وشاكردان من باشيد *

Vos ab initio mundi estis, propter 3
illum sermonem quem vobis dixi. In 4
me firmi estote, & ego in vobis.
Quemadmodum palmes à semetipso
fructum non potest dare, dum in vi-
te firmus non manserit: & vos
quoque pariter, si in me firmi non fu-
eritis. Ego sum vitis, & vos pal- 5
mites estis. Quicunque in me firmus
fuerit, et ego in illo, ipse est qui fru-
ctum multum dabit: eo quòd sine me,
non potestis quicquam facere. Si quis 6
in me firmus non fuerit, foràs ipse
evelletur: ac tanquam palmitem,
qui exaruerit, eum colligent, & in
ignem conjicient ut exuratur. Si in 7
me firmi fueritis, verba mea etiam
in vobis firma erunt: & quicquid
volueritis, & petieritis, vobis fiet.
Pater in hoc glorificabitur, & fru- 8
ctum plurimum dabitis, ac discipu-
li mei eritis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos: Manete in dilectione mea:
9 Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατήρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ.
Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut ego
10 Ἐὰν τὰς (δ) ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς
præcepta Patris mei servavi, & maneo ejus in dilectione. Hæc locutus
11 ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ταῦτα λελάλη-
sum vobis, ut gaudium meum in vobis *maneat*, & gaudium vestrum impleatur.
κα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν (ε) ὑμῖν μείνῃ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.
Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicèm, sicut dilexi vos. Ma-
12 Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. Μεί-
13 jorem hac dilectionem nemo habet, ut quis animam suam ponat pro amicis
ζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων ρλε δ
suis. Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis. Non
14 αὐτοῦ. Ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. Οὐκ- ρλϛ ι
15 *amplius* vos *dico* servos, quia servus nescit quid faciat ejus dominus. Vos autē dixi
ἔτι (ζ) ὑμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος. ὑμᾶς δὲ εἴρηκα
amicos, quia omnia quæcunq; audivi à Patre meo, nota feci vobis. Non
16 φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. Οὐχ
vos me elegistis, sed ego elegi vos: & posui vos, ut vos abeatis, &
ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε, (η) καὶ
fructum afferatis, & fructus vester maneat: ut quodcunque petieritis Patrem in
καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅ, τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ρλζ δ

ρλη ι nomine meo, det vobis. Hæc mando vobis, ut diligatis invicèm.
ὀνόματί μου, δῷ ὑμῖν. Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. 17
Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis *odit*. Si
Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. Εἰ 18
de mundo fuissetis, mundus *proprium amaret*: quia verò de mun- 19
ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κό-
do non estis, sed ego elegi vos de mundo, *propter hoc* odit
σμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ
ρλθ γ vos mundus. Mementote sermonis quem ego dixi vobis; Non est ser-
ὑμᾶς ὁ κόσμος. Μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δοῦ- 20
ρμ ι vus major domino suo. Si me persecuti sunt, & vos persequentur: Si
λος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν
sermonem meum servaverunt, & vestrum servabunt. Sed hæc o-
ρμα α λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. Ἀλλὰ ταῦτα πάν- 21
mnia facient vobis propter nomen meum, quia nesciunt *mittentem* me.
ρμβ γ τα ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμψαντά με.
Si non venissem & locutus fuissem eis, peccatum non haberent: nunc autem ex-
Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον. νῦν δὲ πρό- 22
ρμγ ι cusationem non habent de peccato suo. *Me odio habens*, & Pa-
φασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πα- 23
ρμδ ι trem meum odit.
τέρα μου μισεῖ.

MS. A. (δ) ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσητε, (ε) ὑμῖν ᾖ, καὶ (ζ) λέγω ὑμᾶς (η) καὶ πολὺν καρπὸν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 * ܐܝܟܢܐ ܕܐܚܒܢܝ ܐܒܝ ܘܐܦ ܐܢܐ ܐܚܒܬܟܘܢ. ܩܘܘ ܒܚܘܒܐ ܕܝܠܝ. * ܐܢ ܦܘܩܕܢܝ
10 ܬܛܪܘܢ ܬܩܘܘܢ ܒܚܘܒܐ ܕܝܠܝ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܢܛܪܬ ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܐܒܝ ܘܩܐܡ ܐܢܐ
11 ܒܚܘܒܗ. * ܗܠܝܢ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ. ܕܬܗܘܐ ܚܕܘܬܝ ܒܟܘܢ. ܘܬܬܡܠܐ ܚܕܘܬܟܘܢ.
12 * ܗܢܘ ܦܘܩܕܢܝ ܕܬܚܒܘܢ ܚܕ ܠܚܕ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܐܚܒܬܟܘܢ. * ܚܘܒܐ ܪܒܐ ܡܢ ܗܢܐ
13
14 ܠܝܬ. ܕܐܢܫ ܢܣܝܡ ܢܦܫܗ ܚܠܦ ܪܚܡܘܗܝ. * ܐܢܬܘܢ ܪܚܡܝ ܐܢܬܘܢ. ܐܢ ܬܥܒܕܘܢ
15 ܟܠ ܕܡܦܩܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. * ܠܐ ܬܘܒ ܩܪܐ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܥܒܕܐ. ܡܛܠ ܕܥܒܕܐ ܠܐ ܝܕܥ
ܡܢܐ ܥܒܕ ܡܪܗ. ܪܚܡܝ ܕܝܢ ܩܪܝܬܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܟܠ ܕܫܡܥܬ ܡܢ ܐܒܝ ܐܘܕܥܬܟܘܢ.
16 * ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܬܘܢ ܓܒܝܬܘܢܢܝ. ܐܠܐ ܐܢܐ ܗܘ ܓܒܝܬܟܘܢ. ܘܣܡܬܟܘܢ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ
ܬܐܙܠܘܢ ܬܝܬܘܢ ܦܐܪܐ. ܘܦܐܪܝܟܘܢ ܢܩܘܘܢ. ܕܟܠ ܕܬܫܐܠܘܢ ܠܐܒܝ ܒܫܡܝ ܢܬܠ ܠܟܘܢ.
17 * ܗܠܝܢ ܡܦܩܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܬܚܒܘܢ ܚܕ ܠܚܕ. * ܘܐܢ ܥܠܡܐ ܣܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܥܘ
18 ܠܡܩܕܡܟܘܢ ܠܝ ܣܢܐ. * ܐܠܘ ܡܢ ܥܠܡܐ ܗܘܝܬܘܢ. ܥܠܡܐ ܠܕܝܠܗ ܪܚܡ
19 ܗܘܐ. ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܢ ܥܠܡܐ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܓܒܝܬܟܘܢ ܡܢ ܥܠܡܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ
ܣܢܐ ܠܟܘܢ ܥܠܡܐ. * ܐܬܕܟܪܘ ܡܠܬܐ ܕܐܢܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. ܕܠܝܬ ܥܒܕܐ ܕܪܒ ܡܢ
20 ܡܪܗ. ܐܢ ܠܝ ܪܕܦܘ ܐܦ ܠܟܘܢ ܢܪܕܦܘܢ. ܘܐܢ ܡܠܬܝ ܢܛܪܘ ܐܦ ܕܝܠܟܘܢ ܢܛܪܘܢ. * ܐܠܐ
21 ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܢܥܒܕܘܢ ܒܟܘܢ. ܡܛܠ ܫܡܝ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥܘ ܠܡܢ ܕܫܕܪܢܝ. * ܐܠܘ
22 ܐܢܐ ܠܐ ܐܬܝܬ ܡܠܠܬ ܥܡܗܘܢ. ܚܛܝܬܐ ܠܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܥܠܬܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ
23 ܥܠ ܚܛܗܝܗܘܢ. * ܡܢ ܕܠܝ ܣܢܐ ܐܦ ܠܐܒܝ ܣܢܐ.

Prout dilexit me Pater meus, ego quoque 9
dilexi vos: permanete in charitate mea.
Si præcepta mea custodieritis, manebitis in 10
mei ipsius dilectione, quemadmodum ego cu-
stodivi præcepta Patris mei, & permaneo in
dilectione ejus. Hæc locutus sum vobiscum, 11
ut gaudium meum sit in vobis, & impleatur
gaudium vestrum. Hoc est præceptum me- 12
um, ut diligatis alius alium, prout ego dilexi
vos. Charitas major ista nulla est, quâ quis 13
animam suam ponat pro amicis suis. Vos 14
amici mei estis, si feceritis quicquid præci-
pio vobis. Non ampliùs vocaturus sum vos 15
servos, quandoquidem servus nescit quid fa-
ciat herus ipsius: amicos autem meos voca-
vi vos; quoniam quicquid audivi à Patre
meo, notum feci vobis. Non vos elegistis 16
me, sed ego ipse elegi vos, atque posui vos:
ut & vos abeuntes afferatis fructus, & fru-
ctus vestri permaneant: ut quicquid rogave-
ritis Patrem meum in nomine meo, det vo-
bis. Hæc præcipio vobis, ut diligatis alius 17
alium. Quòd si mundus oderit vos, scitote 18
quòd prius quàm vos, me odio habuerit.
At si ex mundo fuissetis, mundus quod suum 19
est amaret: sed non estis ex mundo; ego enim
elegi vos ex mundo, propterea odit vos mun-
dus. Mementote sermonis quem ego dixi vo- 20
bis, Non est servus major hero suo. Si
me insectati sunt, & vos insectabuntur:
quòd si sermonem meum servârunt, ve-
strum quoque servabunt. Sed hæc omnia 21
agent in vos propter nomen meum, quip-
pe qui non noverint eum qui misit me. Ni- 22
si ego venissem & allocutus essem eos, non
haberent peccatum: nunc autem nullus est
ipsis prætextus pro peccatis suis. Is qui me 23
odit, & Patrem meum odit.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

9 * انچنانك † پدرم مرا دوست † داشت • من نيز شمارا دوست داشتم • دردوستي من پايدار باشيد •
10 * انچنانك من فرمان پدرم نكاه داشتم • شما نيز فرمان من نكه داريد • و دردوستي [من استوار
11 باشيد انچنانك من دردوستي] پدر استوار مي باشم • * اينها با شما كفتم • تا شادي من در شما
12 باشد • و شادماني شما تمام شود • * اينست فرمان من كه يك ديكررا دوست † داريد • انچنانك
13 من شمارا دوست † داشتم • * ازين بيشتر دوستي نباشد • كه ادمي جان خودرا عوض دوستان
14 خود بدهد • * شما دوستان منيد • اكر بكنيد هر چه بشما فرمايم • * ازين ساعت شمارا
15 بندكان نمي خوانم • براي انك بنك نداند كه خداوند او چه مي كند • اكنون شمارا
16 دوستان خود خواندم • براي انك هر چه از پدرم شنيدم بشما سپاردم • * نه
شما مرا كزيديد • ليكن من شمارا كزيدم • وشمارا در كار اوردم • تا شما نيز
برويد • وميوه بياوريد • و ميوه هاء شما جاويد بمانند • كه از پدرم بنام من
17 بخواهيد • بشما بدهد • * اينها بشما مي سپارم • كه يكديكررا دوست داريد •
18 * و اكر خلق شمارا دشمن دارند • بدانيد كه از شما زودتر مرا دشمن دارند •

Quemadmodum Pater meus me di- 9
lexit, ego etiam vos dilexi: in di-
lectione mea permanete. Quemad- 10
modum ego mandatum Patris mei
servavi, vos etiam mandatum me-
um servate: & in amore meo fir-
mi estote, quemadmodum ego in
amore Patris firmus sum. Hæc vo- 11
biscum locutus sum, ut gaudium
meum in vobis sit, & gaudium ve-
strum impleatur. Hoc est manda- 12
tum meum, ut unus alium diliga-
tis quemadmodum ego vos dilexi.
Hâc major dilectio non est, ut ho- 13
mo vitam suam pro amicis su-
is det. Vos amici mei estis, si 14
feceritis omnia quæ vobis mando.
Ab hac hora vos servos non voco; 15
quia servus nescit quid dominus
ejus facit: jam vos amicos meos
vocavi, eò quòd quicquid à Patre
meo audivi, vobis tradidi. Non 16
vos me elegistis, sed ego vos ele-
gi, & vos in opus induxi, ut
vos etiam abeatis, & fructum fe-
ratis, & fructus vestri in æter-
num maneant: ut quicquid à
Patre meo in nomine meo petie-
ritis, vobis det. Hæc vobis man- 17
do, ut unus alium diligatis. Et 18
si homines vos odio habent, sci-
tote quòd vobis priorem me odio ha-
buerunt.

Versio VULGATA LATINA.

9
10 Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si præcepta
mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut & ego Patris mei præcepta ser-
11 vavi, & maneo in ejus dilectione. Hæc locutus sum vobis, ut gaudium meum in
12 vobis sit, & gaudium vestrum impleatur. Hoc est præceptum meum, ut diligatis
13 invicèm, sicut dilexi vos. Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam
14 ponat quis pro amicis suis. Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vo-
15 bis. Jam non dicam vos servos: quia servus nescit quid faciat dominus ejus. Vos
autem dixi amicos; quia omnia quæcunque audivi à Patre meo, nota feci vobis.
16 Non vos me elegistis: sed ego elegi vos, & posui vos ut eatis, & fructum afferatis;
& fructus vester maneat: ut quodcunque petieritis Patrem in nomine meo, det vo- 17
bis. Hæc mando vobis, ut diligatis invicèm. Si mundus vos odit, scitote quia 18
me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat di- 19
ligeret: quia verò de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit
vos mundus. Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis; Non est servus ma- 20
jor dño suo. Si me persecuti sunt, & vos persequentur: si sermonẽ meũ servaverunt,
et vestrũ servabunt. Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meũ: quia nesciunt 21
eum, qui misit me. Si non venissẽ, et locut⁹ fuissem eis, peccatũ non haberent: nunc 22
autem excusationem non habent de peccato suo. Qui me odit: & Patrẽ meum odit. 23

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 10 كما احبني ابي كذلك احببتكم • اثبتوا في محبتي * فان حفظتم وصاياي تثبتم في محبتي *
11 كما اني حفظت وصايا ابي وانا ثابت في محبته * كلمتكم بهذا ليكون فرحي فيكم ويتم فرحكم *
12 13 * هذه وصيتي ان يحب بعضكم بعضا كما احببتكم * ما من حب اعظم من هذا ان يبذل
14 15 الانسان نفسه عن احبائه * وانتم احبائي ان عملتم كلما اوصيتكم به * ولست اسميكم الان
عبيدا لان العبد لا يعلم ما يصنع سيده • لكني سميتكم احبائي لاني اعلمتكم بكلما
16 سمعت من ابي * ليس انتم اخترتموني بل انا اخترتكم • وادعكم تنطلقون لتاتوا بثمار
17 ويدوم ثماركم • لكي يعطيكم ابي كلما تسالونه باسمي * انما اوصيتكم بهذا لكي يحب
18 19 بعضكم بعضا * ان كان العالم يبغضكم فاعلموا انه قد ابغضني قبلكم * لو كنتم من
العالم لكان العالم يحب من هو منه • لكنكم لستم من العالم بل اخترتكم من العالم • من
20 اجل هذا يبغضكم العالم * اذكروا الكلام الذي قلته انا لكم ما من عبد اعظم من
سيده • ان كانوا طردوني فسوف يطردونكم ايضا * وان كانوا حفظوا قولي فسوف يحفظون
21 قولكم ايضا * لكنهم انما يفعلون هذا كله بكم من اجل اسمي • لانهم لا يعرفون من
22 23 ارسلني * لو لم ات واكلمهم لم تكن لهم خطية • والان فليس لهم حجة في خطيتهم * من
يبغضني يبغض ابي ايضا *

Sicut dilexit me Pater meus, ita dilexi 9
vos. Manete in dilectione mea. Et qui- 10
dem si servaveritis mandata mea, mane-
bitis in dilectione mea: sicut ego serva-
vi mandata Patris mei, & ego constans
sum in dilectione ipsius. Locutus sum 11
vobis hoc, ut sit gaudium meum in vo-
bis, & impleatur gaudium vestrum. Hoc 12
est præceptum meum, ut diligat alter ve-
stri alterum, sicut dilexi vos. Non est 13
dilectio major hac, ut permutet quis ani-
mam suam pro amicis suis. Et vos ami- 14
ci mei estis, si feceritis quæcunque præ-
cepi vobis. Et non vocabo vos modò ser- 15
vos, quia servus ignorat quid faciat
dominus ejus: Sed vocavi vos amicos
meos, quia nota feci vobis quæcunque
audivi à Patre meo. Non vos elegistis 16
me, sed ego elegi vos, & sino vos abire ut
afferatis fructus, & permaneant fructus
vestri: ut det vobis Pater meus quic-
quid petieritis ab eo in nomine meo. Ve- 17
rùm præcepi vobis hoc, ut diligat alter
vestri alterum. Si mundus odit vos, sci- 18
tote quòd odio me habuit priusquàm vos.
Si essetis de mundo, certè mundus dili- 19
geret eos qui ex ipso sunt; vos autem
non estis ex mundo, imò elegi vos ex
mundo; propterea odit vos mundus. Me- 20
mentote sermonis quem dixi ego vobis,
Non est servus major domino suo. Si per-
secuti sunt me, profectò persequentur vos
etiam: & si servaverunt sermonem meum,
profectò servabunt sermonem vestrum et-
iam. Verùm facient hæc omnia vobis, 21
propter nomen meum: quia non agnoscunt
eum qui misit me. Si non venissem, & 22
allocutus fuissem eos, non esset eis pec-
catum: at nunc non est eis excusatio
pro peccato suo. Qui odit me, odit 23
Patrem meum etiam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9
10 በከመ፡አፍቀረኒ፡አብ፡እኔሂ፡አፈቀርክሙ፡ሃልዉ፡በፍቅርየ፡፡=፦እመ፡ታፈቅሩኒ፡ዕቀቡ፡
11 ትእዛዝየ፡በከመ፡እኔ፡ዓቀብኩ፡ ኵሎ ፡ ትእዛዘ፡ለአቡየ፡ወእሄሉ፡በፍቅሩ፡=፦ወነገር
ኩክሙ፡ ዘንተ፡ ከመ፡ ይሄሉ ፡ ፍቅርየ ፡ ኀቤክሙ ፡ ከመ ፡ ፍጹመ ፡ ይኩን ፡ ፍሥሐክ
12 ሙ፡፡=፦ ወዘንተ፡ አዘዝኩሙ፡ ከመ፡ ትትፋቀሩ፡ በበይናቲክሙ፡ በከመ፡ አፍቀርኩክ
13 ሙ፡=፦ ዘይዓቢ፡ እምዝ ፡ ፍቅረ ፡ አልቦ፡ ከመ ፡ ዘቦ ፡ ዘይሜጡ ፡ ነፍሶ፡ ህየተ፡ ቤ
14 ዛ፡ አዕርክቲሁ፡፡=፦ አንትሙኬ ፡ አዕርክትየ ፡ አንትሙ ፡ እመ ፡ ገበርክሙ፡ ዘአዘ
15 ዝኩክሙ፡፡=፦ ሊይብለክሙ፡ እንከ፡ አግብርትየ፡ እስመ፡ ገብርሰ ፡ ኢያአምር ፡ ዘ
ይረሲዮ ፡ እግዚኡ ፡ ወለክሙሰ ፡ አዕርክትየ ፡ እቤለክሙ ፡ እስመ ፡ ኵሎ ፡ ዘሰማ
16 ዕኩ ፡ በኀበ ፡ አቡየ ፡ ነገርኩክሙ፡፡=፦ አኮ ፡ አንትሙ ፡ ዘኀረይክሙኒ ፡ አነ ፡ ኀረ
ይኩክሙ፡ ወሤምኩክሙ፡ ከመ፡ ትሑሩ፡ ወፍሬ፡ ትፈረዩ፡ ዘይነብር፡ ፍሬ፡፡ ከመ፡የሀ
17 ብክሙ ፡ አብ ፡ ዘሰኣልክምዎ ፡ በስምየ፡=፦ ዘንተ ፡ እኤዝዘክሙ ፡ ከመ ፡ ትት
18 ፋቀሩ ፡ በበይናቲክሙ፡፡=፦ እመሂ ፡ ጸልአክሙ ፡ ዓለም ፡ ላእመሩ ፡ ከመ፡ኪያየ፡
19 ቀደመ ፡ ጸሊአ፡፡=፦ ሶበሁ ፡ እምዓለም ፡ አንትሙ ፡ እምአፍቀረክሙ ፡ ዓለም፡
ዚአሁ ፡ ወእስመ ፡ ኢኮንክሙ ፡ እምዓለም ፡ ወአነ ፡ ኀረይኩክሙ፡ እምዓለም ፡ በእ
20 ንተዝ ፡ ይጸልአክሙ ፡ ዓለም፡፡=፦ ተዘከሩ ፡ ቃልየ ፡ ዘአቤለክሙ ፡ አልቦ ፡ ገብር፡
ዘይዓቢ ፡ እምእግዚኡ፡፡ ዘኪያየ ፡ ሰደዱ ፡ ኪያክሙኒ ፡ ይሰድዱ፡፡ ሶበሰ ፡ ቃልየ ፡
21 ዓቀቡ ፡ ቃለክሙኒ ፡ እምዓቀቡ፡፡=፦ ወባሕቱ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ ፡ ይገብሩ፡፡
22 በሰዕሲክሙ ፡ በእንተ ፡ ስምየ ፡ እስመ ፡ ኢያአምርዎ ፡ ለዘ ፡ ፈነወኒ፡፡=፦ ወሶበ ፡
ሊመጻእኩ ፡ ወሊነገርክዎሙ ፡ እምድኅኑ ፡ እምኀጢአቶሙ፡፡ ወይእዜሰ ፡ አልቦ
23 ሙ ፡ ምክንያተ ፡ በእንተ ፡ ኀጢአቶሙ፡፡=፦ ዘጸልአ ፡ ኪያየ ፡ ጸልአ ፡ ለአቡ
የ፡፡=፦

Sicut dilexit me Pater, ego etiam diligo vos: estote in dilectione mea. 9
Si dilexeritis me, servate mandata mea: sicut ego servavi omnia mandata patris 10
mei, & sum in dilectione ejus. Et loquutus sum vobis hoc, ut sit dilectio 11
mea apud vos, ut plena fiat lætitia vestra. Et hoc præcepi vobis ut diligatis 12
vos invicèm, sicut dilexi vos. Majorem hâc dilectionem nemo habet, ut 13
quis sit qui tradat animam suam pro redemptione amicorum suorum. Vos 14
igitur amici mei estis, si feceritis quæ mandavi vobis. Non dicam vobis 15
ampliùs, Servi mei, quia servus nescit quid facit dominus ejus: sed vos ami-
cos meos dixi, quia omnia quæ audivi apud patrem meum, dixi vobis.
Non vos *estis* qui elegistis me: ego elegi vos, & constitui vos, ut eatis, & 16
fructum feratis, permanentem fructum: ut det vobis Pater, quæcunque pe-
tieritis in nomine meo. Hoc præcepi vobis ut diligatis vos invicèm. 17
Si odit vos mundus, scitote quòd me priùs odio habuit. Si ex mundo es- 18
setis, tunc diligeret mundus *quod* suum *est*: & quoniam non fuistis ex mundo,
& ego elegi vos ex mundo, propterea odit vos mundus. Mementote sermo- 19
nis mei quem dixi vobis, Non est servus qui major est domino suo: qui 20
me persequuti sunt, vos persequentur: si sermonem meum servaverunt,
utique sermonem vestrum servarent. Sed hoc totum facient vobis propter 21
nomen meum, quia nesciunt eum qui misit me. Et si non venissem, & 22
non loquutus essem iis, tunc liberi essent à peccatis suis: & nunc non ha-
bent excusationem pro peccatis eorum. Qui odit me, odit Patrem 23
meum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * اگر از دنیا می بودید • دنیا شمارا دوست می داشت • لیکن از دنیا نیستید • منم که
20 شمارا از دنیا گزیدم • برای این دنیا شمارا دشمن دارند • *بیاد آورید کلمه که با شما
گفتم • نیست بنده بزرگتر از خداوند خود • اگر مرا راندند شمارا نیز برانند • و اگر سخنها مرا
21 نگه داشتند • سخنهاء شما نیز نگه دارند • *لیکن این همه بشما بکنند • برای نام
22 من • که ندانستند انرا که مرا فرستاد • *واگر نمی آمدم • وبا ایشان سخن نمی گفتم •
23 ایشانرا گناه نمی بود • اکنون بر گناه خود پوزش ندارند • *هر که با من دشمنست با پدر
من نیز دشمن است •

Si de mundo essetis, mundus vos 19
amaret: sed de mundo non estis:
ego sum qui vos ex mundo elegi, id-
eo homines mundi vos odio ha-
bent. In memoriam reducite sermo- 20
nem quem vobis dixi; Non est ser-
vus major domino suo: si me perse-
quuti sunt, vos etiam persequentur;
& si verba mea servârunt, verba
vestra etiam servabunt. Sed hæc 21
omnia vobis facient propter nomen
meum: quia non noverunt eum qui
me misit. Et si non venissem, & 22
cum eis non locutus essem, eis pec-
catum non esset: nunc autem de
peccato suo excusationem non ha-
bent. Quicunque mecum inimicus 23
est, cum Patre meo etiam inimi-
cus est.

'ΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' 'ΙΩΑ'ΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΖ'.

Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non ha-
24 Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς, ἃ οὐδεὶς ἄλλος (θ) πεποίηκεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἴ- ϛμϛ ι
berent. Nunc autem & viderunt, & oderunt & me & Patrem meum. Sed
25 χον· νῦν δὲ καὶ ἑωράκασι, καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. Ἀλλ'
ut adimpleatur sermo scriptus in lege eorum; Quia *oderunt* me gra-
ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν, Ὅτι ἐμίσησάν με δωρε-
tis. Cùm autem venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à Patre,
26 άν. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς, ΙΖ'
(Spiritum veritatis, qui à Patre procedit,) ille *testabitur* de
(τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται,) ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ
me. Et vos autem *testabimini*, quia ab initio *cum* me estis.
27 ἐμοῦ. Καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

CAP. XVI. ιϛ'.

THæc locutus sum vobis, ut non scandalizemini. Absque synagogis facient
1 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. ϛμϛ α
2 Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν
vos: sed venit hora, ut omnis *interficiens* vos, *existimet cultum adferre*
ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέρειν
Deo. Et hæc facient vobis, quia non noverunt Patrem,
3 (α) τῷ Θεῷ. Καὶ ταῦτα (β) ποιήσουσιν ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα,
neque me. Sed hæc locutus sum vobis, ut cùm venerit hora, re-
4 οὐδὲ ἐμέ. Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ (γ) ὥρα, μνη-
miniscamini *eorum*, quia ego dixi vobis. Hæc autem vobis *ex* initio non di- ϛμζ ι
μονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶ-
xi, quia *cum vobis* eram. Nunc *autem* vado ad *mittentem* me: &
πον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ 5
nemo ex vobis interrogat me, Quò vadis? Sed quia hæc locu-
οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, Ποῦ (δ) ὑπάγεις; Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελά- 6
tus sum vobis, tristitia implevit vestrum cor. Sed ego ve-
ληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀ- 7
ritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam: Si enim non ab-
λήθειαν λέγω ὑμῖν· Συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· (ε) ἐὰν γὰρ μὴ ἀπ-
iero, Paracletus non veniet ad vos: Si autem abiero, mittam
έλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω
eum ad vos. Et *veniens* ille arguet mundum de peccato,
αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας, 8
& de justitia, & de judicio. De peccato quidem, quia non *cre-* ϛμϛ α
καὶ περὶ δικαιοσύνης, καὶ περὶ κρίσεως. Περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύ- 9
dunt in me. De justitia verò, quia ad Patrem *meum* vado, &
ουσιν εἰς ἐμέ. Περὶ δικαιοσύνης δὲ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου ὑπάγω, καὶ 10
non *ampliùs* videbitis me. De autem judicio, quia princeps mundi hujus
οὐκ ἔτι θεωρεῖτέ με. Περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου 11
judicatus est. Adhuc multa habeo dicere vobis, sed non potestis portare modò.
κέκριται. Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. 12

MS. A. (θ) ἐποίησεν, Κεφ. ιϛ'. MS. A. (α) τῷ Κυρίῳ. (β) ποιήσουσιν, ὅτι (γ) ὥρα αὐτῶν, μνημονεύετε αὐτῶν, (δ) ὑπάγεις; Ὅτι (ε) ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 ܘܐܠܘ ܥܒܕܐ ܠܐ ܥܒܕܬ ܩܕܡܝܗܘܢ ܐܝܟ ܕܐܢܫ ܐܚܪܢܐ ܠܐ ܥܒܕ . ܚܛܝܬܐ ܠܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ *
25 ܗܫܐ ܕܝܢ ܘܚܙܘ ܘܤܢܘ ܐܦ ܠܝ ܘܐܦ ܠܐܒܝ . * ܕܬܬܡܠܐ ܡܠܬܐ ܕܟܬܝܒܐ
26 ܒܢܡܘܤܗܘܢ ܕܤܢܐܘܢܝ ܡܓܢ . * ܡܐ ܕܝܢ ܕܐܬܐ ܦܪܩܠܝܛܐ ܗܘ ܕܐܢܐ ܫܕܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ
ܡܢ ܠܘܬ ܐܒܝ . ܪܘܚܐ ܕܫܪܪܐ ܗܘ ܕܡܢ ܠܘܬ ܐܒܝ ܢܦܩ . ܗܘ ܢܤܗܕ ܥܠܝ . * ܐܦ
ܐܢܬܘܢ ܤܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ . ܕܡܢ ܫܘܪܝܐ ܥܡܝ ܐܢܬܘܢ .

Quòd si opera non fecissem coram eis, quæ nemo alius fecit, non haberent peccatum: nunc autem & viderunt, & oderunt & me & Patrem meum. 24
Ut impleatur sermo ille qui scriptus est in Lege ipsorum; Oderunt me gratìs. 25
Quum autem venerit Consolator ille, quem ego missurus sum vobis à Patre meo, Spiritus ille veritatis qui à Patre meo prodit, ipse testabitur de me. 26
Sed & vos testamini, quippe qui à principio mecum sitis.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܘ *

1 ܗܠܝܢ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ ܕܠܐ ܬܬܟܫܠܘܢ . * ܢܦܩܘܢܟܘܢ ܓܝܪ ܡܢ ܟܢܘܫܬܗܘܢ . ܘܬܐܬܐ *
2 ܫܥܬܐ ܕܟܠ ܕܢܩܛܘܠܟܘܢ . ܢܤܒܪ ܕܩܘܪܒܢܐ ܡܩܪܒ ܠܐܠܗܐ . * ܘܗܠܝܢ ܢܥܒܕܘܢ
3 ܡܛܠ ܕܠܐ ܝܕܥܘ ܠܐ ܠܐܒܝ ܘܠܐ ܠܝ .
* ܦܘܪܫ ܕܦܢܛܩܘܤܛܝ ܠܩܘܪܒܐ * ܠܚ *
4 ܗܠܝܢ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ . ܕܡܐ ܕܐܬܐ ܙܒܢܗܝܢ ܬܬܕܟܪܘܢ ܐܢܝܢ ܕܐܢܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ . *
5 ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܡܢ ܩܕܝܡ ܠܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܥܡܟܘܢ ܗܘܝܬ . * ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ ܡܢ
6 ܕܫܕܪܢܝ . ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܡܫܐܠ ܠܝ ܠܐܝܟܐ ܐܙܠ ܐܢܬ . * ܐܠܐ ܕܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܗܠܝܢ
7 ܟܪܝܘܬܐ ܐܬܬ ܘܡܠܬ ܠܒܘܬܟܘܢ . * ܐܠܐ ܐܢܐ ܫܪܪܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ . ܕܦܩܚ
ܠܟܘܢ ܕܐܢܐ ܐܙܠ . ܐܢ ܓܝܪ ܐܢܐ ܠܐ ܐܙܠ ܐܢܐ . ܦܪܩܠܝܛܐ ܠܐ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ . ܐܢ ܕܝܢ ܐܙܠ
8 ܐܫܕܪܝܘܗܝ ܠܘܬܟܘܢ . * ܘܡܐ ܕܐܬܐ ܗܘ ܢܟܤܝܘܗܝ ܠܥܠܡܐ . ܥܠ ܚܛܝܬܐ . ܘܥܠ
9 ܙܕܝܩܘܬܐ . ܘܥܠ ܕܝܢܐ . * ܥܠ ܚܛܝܬܐ . ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝ . * ܥܠ ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܝܢ . ܕܠܘܬ
10 ܐܒܝ ܐܙܠ ܐܢܐ . ܘܠܐ ܬܘܒ ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ . * ܥܠ ܕܝܢܐ ܕܝܢ . ܕܐܪܟܘܢܗ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܗܘ
11 ܐܬܕܝܢ .
12 * ܬܘܒ ܤܓܝܐܬܐ ܐܝܬ ܠܝ ܠܡܐܡܪ ܠܟܘܢ . ܐܠܐ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܫܩܠ ܗܫܐ .

CAP. XVI.

HÆc locutus sum vobiscum, ne offendamini. 1
Ejicient enim vos ex synagogis suis, venietque hora quum quisquis interficiet vos, putabit oblationem se offerre Deo. 2
Hæc autem faciunt, quoniam non nôrunt neque Patrem meum, neque me. 3

Ad oblationem Pentecostes. 38.

Hæc locutus sum vobiscum, ut quum venerit tempus eorum, revocetis in memoriam, quòd ego ea dixerim vobis: hæc autem à principio non dixi vobis, quia vobiscum eram. 4
Nunc autem vado ad eum qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me, Quò vadis? 5
Hæc enim dixi vobis, & venit ægritudo, implevitque corda vestra. 6
Sed ego veritatem dico vobis, Satius vobis fuerit ut ego abeam: nisi enim abiero, Consolator ille non veniet ad vos: sin autem abiero, mittam eum ad vos. 7
Et quum venerit, ipse arguet mundum de peccato, & de justitia, & de judicio. 8
De peccato quidem, quia non credunt in me. 9
De justitia autem, quia ad Patrem vado, nec ampliùs videbitis me. 10
De judicio verò, quia princeps mundi hujus judicatus est. 11
Adhuc multa mihi sunt vobis dicenda, sed non potestis capere nunc. 12

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 * واكر كردارها برابر چشم ايشان نمي كردم * كاري كه از دست كس برنيايد *
25 ايشانرا كناه نمي بود * اكنون ديدند و مرا و پدرمرا دشمن داشتند * تا كلمه تمام
26 شود كه درناموس ايشان نبشته شد * كه بي بهانه مرا دشمن داشتيد * تا وقتي كه
فارقليط بيايد * ومن اورا ازپيش پدرم بفرستم * جان حقيقتي كه ازپيش پدرم نزول
27 كرده است * و اوست كه بر من كواهي دهد * شما نيز كواه باشيد * كه از
اغاز با منيد

سي يك اكاه كردن مسيح شهيد شدن حواريون را

1 * دكر بار مسيح كفت * اينها بشما كفتم كه پريشان نشويد * و شمارا ازميان جماعت
2 بدر كنند * وقتي بيايد كه هر كه شمارا كشد * پندارد * براي خدا قربان كرده است *
3 * اينها بكنند براي انك نشناختند نه پدررا ونه مرا * سخنهايي كه با شما كفتم * بيايد وقتي
4 كه بياد اوريد آنچ با شما كفتم * ازقديم اينها با شما نكفتم * براي انك با شما بودم * اكنون
5 مي روم پيش انك مرا فرستاد * و كسي از شما مرا نپرسد * كه بكجا مي روي *

Et si opera coram oculis eorum non fecissem, opus quale à manu cujusquam non provenit, illis peccatum non esset: nunc autem viderunt, & me & Patrem meum odio habuerunt. 24
Ut sermo compleatur, qui in Lege eorum scriptum est; nempe, Sine causa me odio habuistis. 25
Ut quo tempore Paracletus venerit, & ego eum à Patre meo misero, Spiritus veritatis qui à Patre meo descendit, (ipse enim est qui de me testimonium dat) 26
Vos etiam testes sitis, quia ab initio mecum estis. 27

XXXI Indicat Christus Martyres fore Apostolos.

CAP. XVI.

ITerum Christus dixit; Hæc vobis dixi, ut anxii non sitis. 1
Et vos è medio cœtûs ejicient: imo *tempus veniet, ut quicunque vos interfecerit, arbitretur se Deo oblationem fecisse.* 2
Hæc autem *facient, propterea quòd non noverunt nec Patrem meum, nec me.* 3
Verba quæ vobiscum locutus sum, veniet tempus quo in memoriam reducetis, quòd vobis locutus sum. Ab initio hæc vobis non dixi, eò quòd vobiscum eram. 4
Nunc abeo ad eum qui me misit, & nemo ex vobis me interrogat, Quò vadis? 5

Versio VULGATA LATINA.

24 Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent : nunc
25 autem & viderunt, & oderunt & me, & Patrem meum. Sed ut adimpleatur
26 sermo, qui in lege eorum scriptus est; Quia odio habuerunt me gratis. Cùm
autem venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis
27 qui à Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me : Et vos testimoni-
um perhibebitis, quia ab initio mecum estis.

CAP. XVI.

1 2 HÆc locutus sum vobis, ut non scandalizemini. Absque synagogis facient vos:
sed venit hora, ut omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo.
3 4 Et hæc facient vobis, quia non noverunt Patrem, neque me. Sed hæc locutus
sum vobis : ut cùm venerit hora eorum, reminiscamini quia ego dixi vobis.
Hæc autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram. Et nunc vado ad eum, 5
qui misit me : & nemo ex vobis interrogat me, Quò vadis? Sed quia hæc locu- 6
tus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis: ex- 7
pedit vobis ut ego vadam : si enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos :
si autem abiero, mittam eum ad vos. Et cùm venerit ille, arguet mundum de 8
peccato, & de justitia, & de judicio. De peccato quidem, quia non credide- 9
runt in me : De justitia verò, quia ad Patrem vado, & jam non videbitis me : 10
De judicio autem, quia princeps hujus mundi jam judicatus est. Adhuc multa 11
habeo vobis dicere: sed non potestis portare modò. 12

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * لو لم اعمل فيهم اعمالا لم يعملها آخر لم تكن لهم خطية * والآن فانهم قد راوا وابغضوني
25 مع ابي ايضا * ليتم الكلمة المكتوبة في ناموسهم انهم ابغضوني مجانا *
26 * الفصل الخامس والثلثون * اذا جاء المعزي الذي ارسله اليكم روح
27 الحق الآتي من الآب فهو يشهد لي * وانتم ايضا تشهدون لانكم معي منذ الابتداء *
1 2 * كلمتكم بهذا لكيلا تشكوا * فانه سوف يخرجونكم من مجامعهم * لكن ستاتي ساعة
3 يظن فيها كل من يقتلكم انه يقرب قربانا لله * وانما يفعلون هذا لانهم لم يعرفوا الآب ولا
4 انا * لكن كلمتكم بهذا حتى اذا جاءت ساعتهم تذكرون اني قلت لكم * ولم اخبركم
5 بهذا من قبل لاني معكم * والآن فاني منطلق الى من ارسلني * وليس احد منكم يسالني
6 7 الى اين اذهب * لاني قلت لكم هذا وجاءت الكآبة فملأت قلوبكم * لكني اقول لكم الحق
انه خير لكم ان انطلق * لاني ان لم انطلق لم ياتكم المعزي * فاذا انطلقت ارسلته اليكم *
8 9 * فاذا جاء ذاك فهو يوبخ العالم على الخطية وعلى البر وعلى الحكم * اما على الخطية
10 11 فلانهم لم يومنوا بي * واما على البر فلاني منطلق الى الآب ولستم تروني * واما على الحكم
12 فان رئيس هذا العالم يدان * وان لي كلاما كثيرا اريد ان اقوله لكم لكنكم لستم
تطيقون حمله الآن *

Si non fecissem in eis opera, quæ non fe- 24
cit alius, non esset eis peccatum. Nunc
autem ipsi quidem jam viderunt, & ta-
men oderunt me cum Patre meo etiam.
Ut finem assequatur sermo scriptus in le- 25
ge eorum, quòd oderunt me gratis.

Sectio trigesima quinta.

Cùm venerit Consolator quem mittam 26
vobis, Spiritum veritatis venientem ex
Patre, ipse attestabitur mihi. Et vos 27
etiam testabimini, quia vos mecum estis
ab initio.

CAP. XVI.

LOcutus sum vobis hoc, ut non scan- 1
dalizemini. Nam futurum est ut expel- 2
lant vos è synagogis suis. Imò veniet ho-
ra in qua arbitrabitur omnis qui inter-
ficiet vos, offerre se sacrificium Deo.
Et quidem facient hoc, quia non nove- 3
runt Patrem, neque me. Sed locutus sum 4
vobis hoc, ut cùm venerit hora eorum,
reminiscamini me dixisse vobis. Et non
significavi vobis hoc priùs, quia vobis-
cum eram : At nunc perrecturus sum ad 5
eum qui misit me : & nemo ex vobis
percontatur à me quò vadam, Quia di- 6
xi vobis hæc, & venit tristitia, ac im-
plevit corda vestra. Sed dico vobis ve- 7
ritatem, quòd melius est vobis ut va-
dam : quia si non abiero, non veniet ad
vos Consolator : at quum abiero, certissi-
mè mittam eum ad vos. Et cùm vene- 8
rit ille, ipse arguet mundum de peccato,
& de justitia, & de judicio. Et quidem 9
de peccato, quia non crediderunt in me.
At verò de justitia, quia perrecturus 10
sum ad Patrem, & non videbitis me.
At verò de judicio, quia princeps hujus 11
mundi judicandus est. Et quidem sup- 12
petunt mihi verba multa quæ vellem
dicere vobis; sed non potestis portare ea
modò.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ሶበ፡ ሊገበርኩ፡ ሎሙ፡ ግብረ፡ ዘባዕድ፡ ሊገብር፡እምድኅኑ፡እምኀጋይ፡፡ወይእዜሰ፡
25 ርእዩኒ ፡ ወጸልሉኒሂ፡ ኪያየሂ፡ ወአባየኒ፡፡=÷ ወባሕቱ፡ ከመ፡ይብጻሕ፡ቃለ፡ኦሪቶ
ሙ ፡ ዘይቤ ፡ ጸልሉኒ፡ በከንቱ፡፡=÷
በእንተ፡ ጰራቅሊጦስ፡፡=÷
26 ወመጺኦ፡ጰራቅሊጦስ፡ዘአነ፡ እፌኑ፡ ለክሙ፡እምኀበ፡አብ፡መንፈስ፡ጽድቅ፡ዘይወፅእ፡
27 እምኀበ፡ ኣብ፡ ውእቱ ፡ ሰማዕትየ፡፡=÷ ወአንትሙሂ፡ ሰማዕትየ፡ ከመ፡ እምትካት፡
1 ሃሎ፡ ምስሌየ፡፡=÷
2 12 ወዘንተ፡ነገርኩክሙ፡ከመ፡ኢትስሐቱ፡ ወኢትትዓቀፉ፡፡=÷እምኵራብሙ፡ያወፅኡ
ክሙ፡ ወባሕቱ፡ይበጽሕ፡ ጊዜሁ፡ ከመ፡ኵሉ፡ ዘይቀትለክሙ፡ ይከውን፡ ከመዘ፡ መሥ
3 ዋዕተ፡ያበውእ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡=÷ ወዘንተ፡ ይገብሩ፡ ላዕሌክሙ፡ እስመ፡ ኢያእ
4 ምርዎ፡ለአብ፡ወኢኪያየ፡፡=÷ ወዘኒ፡ ዘነገርኩክሙ፡ ከመ፡ትዘከርዎ፡ ሶበ፡በጽሐ፡
ጊዜሁ ፡ ከመ ፡ አነ ፡ እቤለክሙ፡፡ ወቀዲሙሰ ፡ ኢነገርኩክሙ ፡ ዘንተ ፡ እስመ፡
5 ሃለውኩ፡ምስሌክሙ፡፡=÷ ወይእዜ፡ ባሕቱ፡ አሐውር፡ኀበ፡ ዘፈነወኒ፡ ወኢአሐዱሂ፡
6 እምኔክሙ፡ኢትብሉኒ፡አይቴ፡ ተሐውር፡፡=÷ ወባሕቱ፡ እስመ፡ ዘንተ፡ ነገርኩክሙ፡
7 ሐዘን፡መልአ፡ውስተ፡ልብክሙ፡፡=÷ ወአማን፡ ህልወ፡እብለክሙ፡ ይኄይሰክሙ፡እሑ
ር፡አነ፡ እመ፡ ኢሖርኩ፡ አነ፡ ኢይመጽእ፡ ጰራቅሊጦስ፡ ኀቤክሙ፡ ወእመሰ፡ሖርኩ፡ እ
8 ፌንዎ፡ለክሙ፡ ጰራቅሊጦስ፡፡=÷ ወመጺኦ፡ ውእቱ፡ ይዘልፎ፡ ለዓለም፡ በእንተ፡ ኃ
9 ጢአት፡ ወበእንተ፡ ጽድቅ፡ ወበእንተ፡ ኵነኔ፡=÷ በእንተ፡ኃጢአትሰ፡ እስመ፡ኢአም
10 ኑ፡ቢየ፡=÷ ወበእንተ፡ ጽድቅ፡እስመ፡ አሐውር፡ ኀበ፡አብ፡ወኢትሬእዩኒ፡እንከ፡፡=÷
11 ወበእንተሰ፡ኵነኔ፡እስመ፡ ይትኴነን፡ መልአኩ፡ ለዝዓለም፡፡=÷ ወቢየ፡ብዙኀ፡ነገረ፡
12 ዘእነግረክሙ፡ ወባሕቱ ፡ ኢትክሉ ፡ ጸዊሮቶ ፡ ይእዜ፡፡=÷

Si non fecissem pro iis opus quod alius non fecit, liberi essent à peccato : & 24
nunc viderunt me quidem, & oderunt me etiam : me quidem, & patrem meum
etiam. Sed ut impleretur sermo legis eorum dicentis; Oderunt me frustrà. 25

De Paracleto.

Et quum venerit Paracletus quem ego mittam vobis à Patre, Spiritus veritatis 26
exiens à Patre : ille testis meus erit. Et vos testes mei *estis*, quòd à principio 27
fuit mecum.

CAP. XVI.

ET hoc loquutus sum vobis, ut non erretis, & non offendamini. E synago- 1 2
gis eorum, exire facient vos : sed veniet tempus, ut omnis qui interficit vos,
erit sicut ille qui hostiam offert Deo. Et hoc facient contra vos, quia non 3
cognoscunt Patrem neque me. Et hoc *quod* loquutus sum vobis, ut reminisca- 4
mini quum venerit tempus ejus, quòd ego dixerim vobis: & priùs non dixi vobis
hoc, quia fui vobiscum. Nunc autem abeo ad *eum* qui misit me, & ne unus 5
ex vobis dicet mihi, Quò vadis? Sed quia hoc dixi vobis, tristitia implevit cor 6
vestrum. Et verè oportet ut loquar vobis : expedit vobis ut abeam ego: si non 7
abiero ego, non veniet Paracletus ad vos: & si abiero, mittam vobis Paracle-
tum. Et quum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de justitia, & de 8
judicio. De peccato, quia non crediderunt in me. De justitia, quia vado 9
ad Patrem, & non videbitis me ampliùs. Et de judicio, quia condemnatus 10
erit princeps hujus mundi. Et habeo multa verba quæ dicam vobis, sed non 11
potestis portare nunc. 12

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

6 7 * [براي انك اينها با شما كفتم اندوه امد ودلها شما پر كرد] * ليكن من
با شما راست مي كويم * كه مي برازد شمارا كه من بروم * سبب انك اكر نروم
8 فارقليط پيش شما نيايد * واكر بروم اورا پيش شما بفرستم * * وچون بيايد اوست كه
9 عالمرا تشوير دهد * بر كناه وبر راستي * وبر داوري * * وبر كناه انك بر من ايمان
10 11 نياوردند * * بر راستي كه پيش پدرم مي روم * وديكر مرا نبينيد * * وبر داوري كه
12 كدخداي † عالم اوست * * ديكر كفتني بسيار دارم * كه با شما كويم * وشما
نتوانيد همه را پذيرفتن *

Propterea quòd hæc vobis dixi, tri- 6
stitia venit, & corda vestra imple-
vit. Sed ego vobis verum dico, 7
quòd conducit vobis ut ego ab-
eam : eâ de causa quòd si non
abiero, Paracletus ad vos non ve-
niet : sin autem abiero, eum ad
vos mittam. Et cùm venerit, 8
ipse est qui mundo pudorem inji-
ciet, de peccato, & de justitia,
& de judicio. De peccato qui- 9
dem, quòd in me fidem non ha-
buerint. De justitia, quia ad Pa- 10
trem meum abeo, & rursus me
non videbitis. De judicio verò, 11
quia gubernator mundi is est. Ali- 12
um sermonem plurimum habeo,
quem vobis dicam : vos autem
non potestis totum capere.

ἘΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤᾺ ἸΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΖʹ.

Cùm autem venerit ille, Spiritus veritatis, deducet vos in omnem
13 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς (ζ) εἰς πᾶσαν
veritatem: non enim loquetur à semetipso, sed quæcunque audiet loquetur, & ventura
τὴν ἀλήθειαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα (η) ἂν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα
annuntiabit vobis. Ille me *glorificabit*, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.
14 ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.
Omnia quæcunq; habet Pater, mea sunt: *propter hoc* dixi; Quia de meo accipiet, & ρμη
15 Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστι· διὰ τοῦτο εἶπον, Ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ γ
annuntiabit vobis. Modicùm, & non videbitis me: & iterùm modicū, & videbitis me: quia ρμθ
16 ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με, (θ) ὅτι ι
ego vado ad Patrem. Dixerunt ergò ex discipulis ejus ad invicèm; Quid est
17 ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα. Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, Τί ἐστι
hoc quod dicit nobis; Modicùm, & nō videbitis me: & iterum modicū, & videbitis me? &,
τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με; καὶ,
Quia *ego* vado ad Patrem? Dicebant ergò; Hoc quid est quod dicit, Mo-
18 (ι) Ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; Ἔλεγον οὖν, Τοῦτο τί ἐστιν (κ) ὃ λέγει, Τὸ μι-
dicū? nescimus quid loquitur. Cognovit *ergò* Jesus quia volebant eum interrogare, &
19 κρόν; οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. Ἔγνω οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾷν, καὶ (λ)
dixit eis; De hoc quæritis *cum alii aliis*, quia dixi; Modicū, & nō videbitis me: &
εἶπεν αὐτοῖς, Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ
iterum modicū, & videbitis me? Amen, amen dico vobis; Quia flebitis & plorabitis
20 πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε

vos: *at* mundus gaudebit: vos autem tristabimini: sed tristitia vestra in gaudium *fi-*
ὑμεῖς· ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε· ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γε-
et. Mulier cùm parit, tristitiā habet, quia venit hora ejus: cùm autem *genuerit*
νήσεται. Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ, λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ (μ) γεννήσῃ 21
puerum, non *ampliùs* meminit *tribulationis* propter gaudiū, quia *genitus* est homo
τὸ παιδίον, οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος
in mundū. Et vos igitur tristitiā quidē nunc habetis, iterum autem videbo vos: &
εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν (ν) ἔχετε, πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ 22
gaudebit vestrum cor, & gaudium vestrū nemo tollet à vobis. Et in illo
χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ 23
die me nō *interrogabitis* quicquā. Amen, amen dico vobis; *Quòd quæcunque* petieritis
ρν ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, (ξ) Ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε
δ Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modò nō petistis quicquā in no-
τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν. Ἕως ἄρτι οὐκ (ο) ᾐτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνό- 24
mine meo: Petite, & accipietis, ut gaudiū vestrū sit plenum. Hæc in proverbiis
ρνα ματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ταῦτα ἐν παροιμίαις 25
ι locutus sum vobis: *sed* venit hora cùm nō *ampliùs* in proverbiis loquar vobis, sed pa-
λελάληκα ὑμῖν· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκ ἔτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρ-
làm de Patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine
ῥησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς (π) ἀναγγελῶ ὑμῖν. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί 26
meo petetis: Et non dico vobis, Quia ego rogabo Patrem de vobis:
μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν·

MS. A. (ζ) εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν· (η) ἐὰν (θ) ὅτι ὑπάγω (ι) Ὅτι ὑπάγω (κ) τὸ λέγει, (λ) εἶπεν, Περὶ (μ) γεννήσῃ (ν) ἕξετε, (ξ) Ὅ, τι ἂν (ο) ᾐτήσασθε (π) ἀπαγγελῶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 * ܡܐ ܕܐܬܐ ܕܝܢ ܪܘܚܐ ܕܫܪܪܐ ܗܘ ܢܕܒܪܟܘܢ ܒܟܠܗ ܫܪܪܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܢܡܠܠ ܡܢ ܪܥܝܢ ܢܦܫܗ.
14 ܐܠܐ ܟܠ ܕܢܫܡܥ ܗܘ ܢܡܠܠ. ܘܥܬܝܕܬܐ ܢܘܕܥܟܘܢ. * ܘܗܘ ܢܫܒܚܢܝ ܡܛܠ ܕܡܢ ܕܝܠܝ
15 ܢܣܒ ܘܢܚܘܝܟܘܢ. * ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܠܐܒܝ ܕܝܠܝ ܗܘ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܡܢ
ܕܝܠܝ ܢܣܒ ܘܢܚܘܝܟܘܢ. * ܪܡܫܐ ܕܚܕܒܫܒܐ * ܓ * ܒܬܪ ܩܝܡܬܐ * ܠܛ *
16 17 * ܩܠܝܠ ܘܠܐ ܬܚܙܘܢܢܝ. ܘܬܘܒ ܩܠܝܠ ܘܬܚܙܘܢܢܝ. ܕܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ ܐܒܐ. * ܘܐܡܪܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ
ܚܕ ܠܚܕ. ܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ ܕܐܡܪ ܠܢ ܕܩܠܝܠ ܘܠܐ ܬܚܙܘܢܢܝ. ܘܬܘܒ ܩܠܝܠ
18 ܘܬܚܙܘܢܢܝ. ܘܕܐܙܠ ܐܢܐ ܠܘܬ ܐܒܝ. * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ ܩܠܝܠ ܕܐܡܪ. ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ
19 ܡܢܐ ܡܡܠܠ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܕܒܥܝܢ ܗܘܘ ܕܢܫܐܠܘܢܗܝ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܥܠ ܗܕܐ ܒܥܝܢ
ܐܢܬܘܢ ܥܡ ܚܕܕܐ. ܕܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܩܠܝܠ ܘܠܐ ܬܚܙܘܢܢܝ. ܘܬܘܒ ܩܠܝܠ ܘܬܚܙܘܢܢܝ.
20 * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܬܒܟܘܢ ܘܬܐܠܘܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܥܠܡܐ ܢܚܕܐ. ܘܠܟܘܢ ܬܟܪܐ
21 ܠܟܘܢ. ܐܠܐ ܟܪܝܘܬܟܘܢ ܠܚܕܘܬܐ ܬܗܘܐ. * ܐܢܬܬܐ ܡܐ ܕܝܠܕܐ ܟܪܝܐ ܠܗ. ܕܡܛܐ
22 ܝܘܡܐ ܕܡܘܠܕܗ. ܡܐ ܕܝܠܕܬ ܕܝܢ ܒܪܐ. ܠܐ ܥܗܕܐ ܐܘܠܨܢܗ. ܡܛܠ ܚܕܘܬܐ ܕܐܬܝܠܕ ܒܪܢܫܐ ܒܥܠܡܐ. * ܐܦ ܐܢܬܘܢ
ܗܫܐ ܟܪܝܐ ܠܟܘܢ. ܬܘܒ ܕܝܢ ܐܚܙܝܟܘܢ. ܘܢܚܕܐ ܠܒܟܘܢ. ܘܚܕܘܬܟܘܢ ܠܐ ܐܢܫ ܢܣܒ ܡܢܟܘܢ.
23 * ܘܒܗܘ ܝܘܡܐ ܠܝ ܠܐ ܬܫܐܠܘܢ ܡܕܡ. ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܟܠ ܡܕܡ
24 ܕܬܫܐܠܘܢ ܠܐܒܝ ܒܫܡܝ ܢܬܠ ܠܟܘܢ. * ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܠܐ ܫܐܠܬܘܢ ܡܕܡ ܒܫܡܝ. ܫܐܠܘ
25 ܘܬܣܒܘܢ. ܕܬܗܘܐ ܚܕܘܬܟܘܢ ܡܫܡܠܝܐ. * ܗܠܝܢ ܒܦܠܐܬܐ ܡܠܠܬ ܥܡܟܘܢ. ܐܬܝܐ ܕܝܢ
26 ܫܥܬܐ ܐܡܬܝ ܕܠܐ ܐܡܠܠ ܥܡܟܘܢ ܒܦܠܐܬܐ. ܐܠܐ ܓܠܝܐܝܬ ܐܚܘܐ ܠܟܘܢ ܥܠ ܐܒܐ.
* ܒܗܘ ܝܘܡܐ ܬܫܐܠܘܢ ܒܫܡܝ. ܘܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܐܢܐ ܐܒܥܐ ܡܢ ܐܒܐ ܥܠܝܟܘܢ.

Quum autem venerit Spiritus veritatis, ipse 13
deducet vos in omnem veritatem: non enim
loquetur ex mente suiipsius, sed quicquid au-
dierit, illud loquetur: & quæ futura sunt, no-
ta faciet vobis. Ipse glorificabit me, quippe 14
qui de meo accipiet: & renuntiabit vobis.
Quicquid habet Pater meus, meum est: pro- 15
pterea dixi vobis, Ex meo accipiet, & re-
nuntiabit vobis.

Vespere dominicæ III. post Resurrectionē. 39.

Paulisper & non videbitis me; & iterum 16
paulisper, & videbitis me, quippe qui abeam
ad Patrem. Dicebant itaq; discipuli ejus alius 17
ad aliū; Quid est hoc quod dicit nobis, Pau-
lisper, & non videbitis me, & iterum pau-
lisper, & videbitis me: &, Vado ad Patrem
meum? Dicebant igitur, Quid illud est Pau- 18
lisper, quod dicit? nescimus quid loquatur.
Jesus verò sciens eos velle ipsum interrogare, 19
dixit eis; De hoc disceptatis simul, quòd dixe-
rim vobis; Paulisper, & non videbitis me, &
iterum paulisper, & videbitis me? Amen 20
amen dico vobis, Flebitis vos & lamentabi-
mini, mundus autem lætabitur: vosque ægri-
tudine afficiemini sed ægritudo vestra in gau-
dium evadet. Mulier quum parit, ægritudine 21
afficitur, quia venit dies partûs ej⁹: quum au-
tem peperit filium, non meminit angoris sui,
propter gaudium illud, quòd natus sit homo
in mundo. Et vos quidem nunc ægritudine 22
estis affecti: sed iterum videbo vos, & lætabi-
tur cor vestrum, & gaudium vestrum nemo
tollet à vobis. Et in illo die me non rogabi- 23
tis quicquā: Amen, amen dico vobis; Quic-
quid rogabitis Patrē meum in nomine meo,
dabit vobis. Adhuc usq; nihil petiistis in no- 24
mine meo: petite & accipietis, ut sit gaudiū
vestrū plenum. Hæc in parabolis locutus sum 25
vobiscum: venit autem hora, quando non lo-
quar vobiscum in parabolis, sed apertè re-
nuntiabo vobis de Patre. In illo die quo pe- 26
tetis in nomine meo: non dico vobis me po-
stulaturum à Patre pro vobis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

13 * چون جان حقيقي بيايد اوست كه شمارا تيمار دراد و او از نفس خود چيزي نكويد *
ليكن هر چه بشنود * ان بعينه بسخن بكويد وانچ خواهد شدن * شمارا معلوم كند *
14 15 * واوست كه مرا ستوده دارد * سبب انك از من بستاند وشمارا بنمايد * * هر چه ازان پدرم
است ازان منست * براي اين بشما كفتم * كه انچ ازان منست بستاند و بشما بنمايد *
16 17 * اندكي مرا نبينيد * واندكي مرا ببينيد * كه پيش پدر مي روم * * ايشا با هم مي كفتند *
چيست اين [كه با ما كفت اندكي مرا نبينيد واندكي باز مرا ببينيد وكه پيش پدر من
18 19 مي روم * * ومي كفتند چيست اين] اندك كه كفت * [نمي دانيم چه مي كويد] * عيسي
دريافت كه ازو خواهند پرسيد بديشان كفت * براي اين با همديكر مي جوييد * كه با شما كفتم *
20 كه اندكي مرا نبينيد * واندكي باز ببينيد * * راست راست بشما بكويم * شما بكرييد * و زاري
كنيد * وخلق شاد شوند * وشما غمناك شويد * ليكن اندوه شما * براي شادماني باشد *
21 * زن وقتي كه برايد اورا دشخوار باشد * كه برايبدن † بدو روز رسد * ليكن چون پسر
زايد * از شادي دردهاء خودرا فراموش كند * براي شادماني خود * كه در دنيا ادمي زاييد *

Cum Spiritus veritatis venerit, ille 13
est qui vestri curam habebit: & ille
à semetipso nihil loquetur, sed quic-
quid audierit id ipsum loquetur; &
id quod futurum est, vobis notum fa-
ciet. Et ille est qui me glorificabit: 14
propterea quòd à me accipiet, et vo-
bis ostendet. Quicquid Patris mei 15
est, meum est: propter hoc vobis di-
xi, quòd de meo accipiet, & vobis
ostendet. Paulisper me non videbitis, 16
& paulisper iterum *me videbitis:*
quia ad Patrem abeo. Illi inter se 17
dixerunt; Quid est hoc quòd nobis
dixit; Paulisper me non videbitis,
et paulisper iterū me videbitis: &,
Quia ad Patrem meum abeo? Di- 18
cebant igitur; Quid est hoc Paulisper
quod dixit? Nescimus quid loquitur.
Jesus intellexit, quòd ab eo vel- 19
lent sciscitari, illis itaque dixit;
De hoc inter vos invicèm quæri-
tis, quod vobis dixi, quòd pau-
lisper me non videbitis, & paulis-
per iterum videbitis? Verè, verè 20
vobis dico; Vos flebitis & luctum
facietis, & homines gaudebunt:
vos autem tristes eritis; sed tri-
stitia vestra in gaudium erit. Mu- 21
lieri quo tempore paritura est, æru-
mna est, quia pariendi ei dies instat:
cùm autem filium pepererit, præ
lætitia dolores suos oblivioni dat,
propter gaudium suum, quòd in mun-
do homo natus sit.

Versio VULGATA LATINA.

13 Cùm autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem: non
enim loquetur à semetipso: sed quæcunque audiet loquetur, & quæ ventura sunt
14 annuntiabit vobis. Ille me clarificabit: quia de meo accipiet, & annuntiabit
15 vobis. Omnia quæcunque habet Pater, mea sunt. Propterea dixi; Quia de meo
16 accipiet, & annuntiabit vobis. Modicùm, & jam non videbitis me: & iterùm
17 modicùm, & videbitis me: quia vado ad Patrem. Dixerunt ergò ex discipulis
ejus ad invicèm; Quid est hoc, quod dicit nobis; Modicùm, & non videbitis
18 me: & iterùm modicùm, & videbitis me, &, Quia vado ad Patrem? Dicebant
19 ergò; Quid est hoc, quod dicit, Modicúm? nescimus quid loquitur. Cognovit autem Jesus, quia volebant eum interrogare, & dixit eis; De hoc quæritis
inter vos, quia dixi; Modicùm, & non videbitis me: & iterùm modicùm, &
20 videbitis me. Amen, amen dico vobis; Quia plorabitis, & flebitis vos, mundus
autem gaudebit: vos autem contristabimini; sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Mulier cùm parit, tristitiam habet, quia venit hora ejus: cùm autem pe- 21
pererit puerum, jam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo
in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis, iterùm autem videbo 22
vos, & gaudebit cor vestrum: & gaudium vestrum nemo tollet à vobis. Et in 23
illo die me non rogabitis quidquam. Amen, amen dico vobis; Si quid petieritis
Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modò non petiistis quidquam in no- 24
mine meo: Petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Hæc in pro- 25
verbiis locutus sum vobis. Venit hora, cùm jam non in proverbiis loquar vobis, sed palàm de Patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis: 26
& non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * فاذا جاء روح الحق ذاك فهو يرشدكم الى جميع الحق • لانه ليس ينطق من عنده بل
14 يتكلم بما يسمع ويخبركم بما ياتي * وذاك يمجدني • لانه ياخذ مما لي ويخبركم * جميع
15
16 ما للاب هو لي • من اجل هذا قلت لكم ان مما لي ياخذ ويخبركم * قليلا ولا تروني
17 وقليلا وتروني ايضا • وانا منطلق الى الاب * فقال بعض تلاميذه لبعض ما هذا الذي
18 يقوله لنا قليلا ولا تروني وايضا قليلا وتروني واني منطلق الى الاب * وقالوا ما هذا القليل
19 الذي يقوله ما ندري ما يتكلم به * فعلم يسوع انهم يريدون ان يسالوه فقال لهم اعن
هذا الكلام يناظر بعضكم بعضا • لاني قلت لكم قليلا ولا تروني وقليلا ايضا وتروني *
20 * امين امين اقول لكم انكم تبكون وتنوحون • والعالم يفرح وانتم تحزنون • لكن حزنكم
21 يوول الى فرح * كالمراة اذا حضر ولادها تحزن لانه قد جاءت ساعتها • فاذا ولدت ابنا لم
22 تذكر شدتها من اجل الفرح لانها ولدت انسانا في العالم * وانتم الان حزانا لكن سوف
23 اراكم وتفرحون • ولن ينزع احد فرحكم منكم * في ذلك اليوم لن تسالوني شيا *
* الفصل السادس والثلثون * امين امين اقول لكم ان كل شي تسالون الاب
24 باسمي يعطيكم * الى الان لم تسالوا شيا باسمي • سلوا فتعطوا ليكون فرحكم كاملا *
25 * كلمتكم بهذا بامثال • لكنه سوف تاتي ساعة لا اكلمكم بامثال لكن اخبركم من اجل
26 الاب علانية * في ذلك اليوم تسالون باسمي • ولست اقول لكم اني اسال الاب من اجلكم *

Cùm autem venerit Spiritus ille veritatis, ipse diriget vos ad omnem veritatem: quia non loquetur à semetipso, sed 13
loquetur quod audiet, & nota faciet vobis quæ ventura sunt. Et ille me glori- 14
ficabit: Nam accipiet de eo quod meum est, & nuntiabit vobis. Omne quod est 15
Patris, est meum. Propterea dixi vobis, quòd de eo quod meum est, accipiet, &
nuntiabit vobis. Brevi & non videbitis 16
me, & brevi ac videbitis me iterùm, quum ego profecturus sim ad Patrem.
Dixerunt ergò quidam discipuli ejus ad 17
alios; Quid est hoc quod dicit nobis, Brevi & non videbitis me; & iterùm brevi ac videbitis me; &, Ego profectu-
rus sum ad Patrem? Et dixerunt; Quid 18
est hoc Breve quod ait? nescimus quid loquatur. Cognovit autem Jesus quòd 19
vellent interrogare eum, & dixit eis; Num ob hunc sermonem contenditis alter cum altero, quia dixit vobis, Brevi & non videbitis me, & brevi quoque ac videbitis me? Amen, amen dico vobis; 20
Vos lucturos ac gemituros, & mundum gavisurum; vósque contristandos, sed tristitiam vestram vertendam in gaudium.
Quemadmodum mulier cùm præsens est 21
partus ejus, contristatur quia jam venit hora ejus: Sed quum peperit filium, non meminit pressuræ suæ, propter gaudium quòd peperit hominem in mun-
dum. Ita vos nunc tristes estis, sed vi- 22
debo vos iterùm, & gaudebitis, & nemo unquam tollet gaudium vestrum à vobis.
Et in illo die nullam postulabitis à me 23
rem. Sectio trigesima sexta.
Amen, amen dico vobis; Quicquid postulabitis à Patre in nomine meo, dabit
vobis. Usque modò non postulâstis quic- 24
quam in nomine meo. Postulate & assequemini, ut sit gaudium vestrum perfe-
ctum. Locutus sum vobis hoc per pro- 25
verbia, sed veniet hora quâ non alloquar vos per proverbia, sed exponam vobis de
Patre aperté. In illo die petetis in no- 26
mine meo: & non dico vobis, quòd sim rogaturus Patrem pro vobis;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወመጺኦ: ውእቱ: መንፈሰ: ጽድቅ: ይመርሐክሙ: በኵሉ: ጽድቅ: እሰመ: ኢይነግር:
14 ዘለሊሁ: ዘሰምዐ: ዳእሙ: ይነግር: ወዘይመጽእ: ይነግረክሙ::=:: ውእቱ: ኪ
15 ያየ: ይሴብሕ: እሰመ: እምዚአየ: ይነሥእ: ወይነግረክሙ::=:: ኵሉ: ዘቦ: እንቲየ:
16 ውእቱ: በእንተዝ: እብለክሙ: እምዚአየ: ይነሥእ: ወይነግረክሙ::=:: ሕዳጠ:
17 ወኢትሬእዩኒ: ወካዕበ: ሕደጠ: ወትሬኢዩኒ::=:: ወቦ: እለ: ይቤሉ: እምአርዳኢ
ሁ: በበይናቲሆሙ: ምንትኑ: ዘይብለነ: ሕዳጠ: ወኢትሬእዩኒ: ወካዕበ: ሕዳጠ: ወትሬኢ
18 ዩኒ: ወእሐውር: ኀበ: አብ::=:: ወይቤሉ: ምንትኑ: ውእቱ: ዝንቱ: ዘይብለነ:
19 ሕዳጠ: ኢናአምር::=:: ወኣእመረ: እግዚእ: ኢየሱስ: ከመ: ይፈቅዱ: ይስአ
ልዎ: ወይቤሎሙ: በእንተዝኑ: ትትኃሠሡ: በበይናቲክሙ: እስመ: እቤለክሙ:
20 ሕደጠ: ወኢትሬእዩኒ: ወካዕበ: ሕደጠ: ወትሬኢዩኒ::=:: ኣሜን: ኣሜን: እብለ
ክሙ: ከመ: ትበክዩ: ወትሰሕሉ: አንትሙ: ወዓለምሰ: ይትፌሣሕ: ወአንትሙሰ:
21 ተሐዝኑ: ወሐዘንክሙ: ፍሥሓ: ይከውነክሙ::=:: ብእሲትኒ: ትቴክዝ: ሶበ:
አልጸቀት: ትለድ: እስመ: በጽሐ: ጊዜሃ: ወእምከመ: ወለደት: እጓለ: ኢትዜክሮ:
22 ለሕማማ: በእንተ: ፍሥሓሃ: እስመ: ወለደት: ብእሴ: ውስተ: ዓለም::=:: አንትሙኒ:
ትቴክዙ: ይእዜ: ወካዕበ: እሬኢየክሙ: ወይትፌሣሕክሙ: ልብክሙ: ወፍሥሐክ
23 ሙ: አልቦ: ዘየሀይደክሙ::=:: ወይእተ: አሚረ: ኢያየ: ኢትስእሉኒ: ወኢምንተ::
ኣሜን: ኣሜን: እብለክሙ: ከመ: ዘሰአልክምዎ: ለአብ: በስምየ: ይሁበክሙ::=::
24 እስከ: ይእዜሰ: ኢሰአልክሙ: ወኢምንተኒ: በስምየ::=:: ሰአሉ: ወትነሥኢ: ከመ:
25 ፍጹም: ይኩን: ፍሥሐክሙ::=:: ወይእዜሰ: በምሳሌ: ነገርኩክሙ: ወባሕቱ: ይበ
ጽሕ: ጊዜሁ: አመ: ኢይነግረክሙ: በምሳሌ: አላ: አየድዐክሙ: ክሡተ: በእንተ: አ
26 ብ::=:: ወይእተ: አሚረ: ትስእሉ: በስምየ: ወአኮ: አነ: ዘእስእሎ: ለአብ:
በእንቲአክሙ::=::

Et quum venerit ille Spiritus veritatis, deducet vos in omni veritate: Quia 13
non loquetur de ipso, sed quæ audierit loquetur, & quod venturum est, nun-
tiabit vobis. Ille me glorificabit, quia de meo accipiet, & nuntiabit vo- 14
bis. Totum quod habet meum est, propterea dixi vobis; De meo accipiet, & 15
nuntiabit vobis. Paululùm, & non videbitis me; & iterùm paululũ, & videbitis 16
me. Et fuerunt *quidam* qui dixerunt ex discipulis ejus inter se; Quid est quod 17
dixit nobis, Paululũ & non videbitis me; & iterùm paululũ, & videbitis me; &,
Vado ad Patrem? Et dixerunt quid est hoc quod dixit nobis, Paululúm? nesci- 18
mus. Et cognovit Dominus Jesus quòd vellent interrogare ipsum, & dixit iis; De 19
hoc quæritísne inter vos, quia dixi vobis; Paululùm, & non videbitis me; &
iterum paululùm, & videbitis me? Amen, amen dico vobis, quòd fle- 20
bitis & lamentabimini vos, & mundus gaudebit: & vos tristes eritis,
& tristitia vestra gaudio erit vobis. Mulier tristitiâ affecta est quando 21
mox paritura est, quia venit hora ejus: & quum pepererit fœtum, non
recordatur doloris ejus propter gaudium ejus; quia peperit hominem in
mundum. Vos tristitiâ affecti estis nunc: & iterùm videbo vos, & gau- 22
debit vobis cor vestrum, & gaudium vestrum nemo est qui deripiet vobis.
Et illo die me non interrogabitis quicquam: Amen, amen dico vobis, 23
quòd quæ petieritis à Patre in nomine meo, dabit vobis. Usque nunc non 24
petiistis quicquam in nomine meo: petite & accipietis, ut per-
fectum sit gaudium vestrum. Et nunc in parabolis loquutus sum vobis: 25
sed veniet tempus quando non loquar vobis in parabolis, sed significa-
bo vobis apertè de Patre. Et isto die petetis in nomine meo, & non 26
ego petiturus sum Patrem pro vobis:

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * شمارا نیز این ساعت دشخوار آید اما چون شمارا بینم • دل شما شاد شود • وشادمانی شمارا کسی
23 از شما نبرد • * ودران روز از من چیزی † نپرسید • راست راست بشما می کویم • هر چه از پدرم
24 بنام من بخواهید • بشما داده شود • * تا این ساعت چیزی بنام من نخواستید بخواهید •
25 وبستانید • وشادمانی شما تمام شود • * اینها بمثلها بشما کفتم • سبب انك ساعتی بیاید که
26 بمثلها باشما سخن نکویم • الا آشکارا برابر • برای پدر باشما هویدا کویم • * دران روز که †
بنام من بخواهید • ونمی کویم که برای شما من از پدر بخواهم •

Vobis etiam hâc horâ calamitas 22
eveniet: cùm autem vos videro, cor vestrum gaudebit: & gaudium vestrum quisquam à vobis non tollet.
Et in illo die à me quicquam non 23
sciscitabimini. Verè, verè vobis dico; Quicquid à Patre meo in nomine meo petieritis, vobis datum
erit. Usque ad hanc horam quidquam 24
in nomine meo non petiistis. Petite & accipietis, & gaudium vestrum
perfectum erit. Hæc per parabolas 25
vobiscum locutus sum: propterea quòd hora venit, quando per parabolas vobiscum non loquar, sed clarè coràm. De Patre vobiscum apertè lo-
quar, In illo die quo in nomine meo 26
petetis. Et non dico quòd pro vobis ego Patrem rogabo.

Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amâstis, & credidistis quia
27 Αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι
ego à Deo exivi. Exivi à Patre, & veni in
28 ἐγὼ (ϛ) παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον. Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς
mundum: iterùm relinquo mundum, & vado ad Patrem. Dicunt
29 τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. Λέγουσιν
ei discipuli ejus; Ecce nunc palàm loqueris, & proverbium nullum dicis.
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ἴδε νῦν παῤῥησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις.
Nunc scimus quia scis omnia, & non *usum habes* ut quis te interroget: in hoc
30 Νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ
credimus quia à Deo existi. Respondit eis Jesus; Modò creditis? ϛνβ δ
31 πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἄρτι πιστεύετε;
Ecce venit hora, & jam venit, ut dispergamini unusquisq; in propria, &
32 Ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα, (σ) καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ
me solum relinquatis: & non sum solus, quia Pater *cum me* est. Hæc
33 ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστι. Ταῦτα
locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo *tribulationem* habebitis:
λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν (τ) ἕξετε· ϛνγ ι
sed confidite: ego vici mundum.
ἀλλὰ θαρσεῖτε· ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

CAP. XVII. ιζ'.

1 Hæc locutus est Jesus: & *sustulit oculos suos* in cœlum, & dixit;
Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἐπῆρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἶπε,
Pater, venit hora, *glorifica* tuum filium, ut & filius tuus *glorificet*
Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν υἱὸν, (α) ἵνα καὶ ὁ υἱὸς σου δοξάσῃ
te: Sicut dedisti ei *auctoritatem* omnis carnis, ut omne quod dedisti ei,
σε· Καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, 2
det eis vitam æternam. Hæc autem est æterna vita, Ut cognoscant
δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα (β) γινώσκωσί 3
te solum verum Deum, & quem misisti, Jesum Christum. Ego te *glori-*
σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. Ἐγώ σε ἐδό- 4
ficavi super terram: opus consummavi quod dedisti mihi ut faciam. Et
ξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον (γ) ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. Καὶ 5
nunc *glorifica* me tu, Pater, apud temetipsum, *gloriâ* quam habui *ante mundum*
νῦν δόξασόν με σὺ πάτερ παρὰ σεαυτῷ, τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον
esse, apud te. Manifestavi tuum nomen hominibus, quos dedisti mihi
εἶναι, παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις, οὓς (δ) δέδωκάς μοι 6
de mundo. Tui erant, & mihi eos dedisti: & sermonem tuum serva-
ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς (ε) δέδωκας· καὶ τὸν λόγον σου τετη-
verunt. Nunc cognoverunt quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt: Quia
ρήκασι. Νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστιν· Ὅτι 7 8
verba quæ dedisti mihi, dedi eis: & ipsi acceperunt: & cogno-
τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ (ζ) ἔλαβον· καὶ ἔγνω-
verunt verè quia à te exivi, & crediderunt quia tu me misisti.
σαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

MS. A. (ϛ) παρὰ Θεοῦ (σ) καὶ ἐλήλυθεν, (τ) ἔχετε· ΚΕΦ. ιζ'. MS. A. (α) ἵνα ὁ υἱὸς (β) γινώσκουσιν (γ) τελειώσας (δ) ἔδωκάς (ε) ἔδωκας· (ζ) ἔλαβον· * ἀληθῶς ὅτι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 ܗܘ ܓܝܪ ܐܒܐ ܪܚܡ ܠܟܘܢ ܕܐܢܬܘܢ ܪܚܡܬܘܢܝ. ܘܗܝܡܢܬܘܢ ܕܐܢܐ ܡܢ ܠܘܬ ܐܒܐ *
28 ܢܦܩܬ. * ܢܦܩܬ ܡܢ ܠܘܬ ܐܒܐ ܘܐܬܝܬ ܠܥܠܡܐ. ܘܬܘܒ ܫܒܩ ܐܢܐ ܠܥܠܡܐ ܘܐܙܠ ܐܢܐ
29 ܠܘܬ ܐܒܝ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܗܐ ܗܫܐ ܦܪܝܣܐܝܬ ܡܡܠܠ ܐܢܬ. ܘܡܬܠܐ ܚܕܐ ܠܐ
30 ܐܡܪ ܐܢܬ. * ܗܫܐ ܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܕܟܠ ܡܕܡ ܝܕܥ ܐܢܬ. ܘܠܐ ܣܢܝܩ ܐܢܬ ܕܐܢܫ ܢܫܐܠܟ.
ܒܗܕܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܚܢܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܢܦܩܬ. * ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܫܬܐ ܒܬܪ
31 ܩܝܡܬܐ ܘܕܣܝܡ ܐܝܕܐ ܕܩܫܝܫܐ * ܡ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܗܝܡܢܘ * ܗܐ ܐܬܝܐ ܫܥܬܐ
32 ܘܗܫܐ ܐܬܬ. ܕܬܬܒܕܪܘܢ ܐܢܫ ܠܐܬܪܗ. ܘܬܫܒܩܘܢܢܝ ܒܠܚܘܕܝ. ܘܠܐ ܗܘܝܬ ܒܠܚܘܕܝ. ܕܐܒܐ
33 ܥܡܝ ܗܘ. * ܗܠܝܢ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. ܕܒܝ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܫܠܡܐ. ܒܥܠܡܐ ܗܘܐ ܠܟܘܢ ܐܘܠܨܢܐ.
1 ܐܠܐ ܐܬܠܒܒܘ ܐܢܐ ܙܟܝܬܗ ܠܥܠܡܐ. * ܫܠܡ * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܙ * ܗܠܝܢ ܡܠܠ ܝܫܘܥ.
2 ܘܐܪܝܡ ܥܝܢܘܗܝ ܠܫܡܝܐ ܘܐܡܪ. ܐܒܝ. ܐܬܬ ܫܥܬܐ ܫܒܚ ܒܪܟ ܕܒܪܟ ܢܫܒܚܟ. * ܐܝܟܢܐ
ܕܝܗܒܬ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ ܥܠ ܟܠ ܒܣܪ. ܕܟܠ ܡܐ ܕܝܗܒܬ ܠܗ ܢܬܠ ܠܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.
3 * ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܕܝܢ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. ܕܢܕܥܘܢܟ ܕܐܢܬ ܐܢܬ ܐܠܗܐ ܕܫܪܪܐ ܒܠܚܘܕܝܟ.
4 ܘܡܢ ܕܫܕܪܬ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܐܢܐ ܫܒܚܬܟ ܒܐܪܥܐ. ܥܒܕܐ ܗܘ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܕܐܥܒܕ
5 ܫܠܡܬܗ. * ܘܗܫܐ ܫܒܚܝܢܝ ܐܢܬ ܐܒܝ ܠܘܬܟ. ܒܗܘ ܫܘܒܚܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܝ ܠܘܬܟ.
6 ܡܢ ܩܕܡ ܕܢܗܘܐ ܥܠܡܐ. * ܐܘܕܥܬ ܫܡܟ ܠܒܢܝܢܫܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܡܢ ܥܠܡܐ.
7 ܕܝܠܟ ܗܘܘ ܘܠܝ ܝܗܒܬ ܐܢܘܢ. ܘܡܠܬܟ ܢܛܪܘ. * ܗܫܐ ܝܕܥܬ ܕܟܠ ܡܐ ܕܝܗܒܬ ܠܝ
8 ܡܢ ܠܘܬܟ ܗܘ. * ܕܡܠܐ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܝܗܒܬ ܠܗܘܢ. ܘܗܢܘܢ ܩܒܠܘ ܘܝܕܥܘ ܒܫܪܪܐ
ܕܡܢ ܠܘܬܟ ܢܦܩܬ. ܘܗܝܡܢܘ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ.

Ipse enim Pater diligit vos, quippe qui di- 27
lexeritis me, & credideritis me à Patre
exiisse. Prodii à Patre, & veni in mun- 28
dum: & iterùm relinquo mundum, & pro-
ficiscor ad Patrem. Dicunt ei discipuli 29
ejus; En nunc apertè loqueris, nec para-
bolam ullam dicis. Nunc scimus te omnia 30
scire, nec indiges ut quis te interroget: per hoc credimus te à Deo exivisse.

Matutinis dominicæ sextæ post resurrectionem. Et consecratione Presbyterorum. 40.

Dixit eis Jesus, Credite: Ecce enim ve- 31
niet hora, & jam venit, quum dispergemini 32
unusquisque ad locum suum, & relinquetis
me solum: sed non sum solus, quia Pater
mecum est. Hæc dixi vobis, ut in me ha- 33
beatis pacem. In mundo vobis futura est oppressio: sed bono animo estote, ego vici mundum.

CAP. XVII.

Hæc locutus est Jesus, & sustulit oculos 1
suos in cœlum, dixitque; Pater mi, venit
hora, glorifica Filium tuum, ut Filius tuus
glorificet te. Quemadmodum dedisti ei 2
potestatem super omnem carnem, ut quotquot dedisti ei, det eis vitam æternam. Hæc 3
est autem vita æterna, ut cognoscant te esse
Deum Veritatis solum, & quem misisti, Je-
sum Christum. Ego te glorificavi in terra: 4
opus quod mihi dederas faciendum, absolvi.
Nunc itaque glorifica me tu, Pater mi, apud 5
temetipsum, eâ gloriâ quam habebam apud
te priusquàm fieret mundus. Patefeci no- 6
men tuum hominibus illis, quos dedisti
mihi è mundo: tui erant, & mihi eos de-
disti, & servârunt sermonem tuum. Nunc 7
novi quicquid dedisti mihi, à te esse. Quia 8
verba quæ dedisti mihi, dedi eis, ipsique re-
ceperunt, & verè nôrunt me à te exiisse, & crediderunt me à te missum fuisse.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * سبب انك پدر شمارا دوست مي دارد * كه شما مرا دوست داشتيد * وايمان اورديد * كه
28 من از پيش پدر آمدم * [از پدر بدر امدم] وبدنيا در آمدم * وباز دنيارا رها كردم * وباز پيش
29 30 پدر بروم * شاكردان بمسيح كفتند * اينك اشكارا مي كويي * ومثلها نمي كويي * معلوم
كرديم كه همه چيز مي داني * ومحتاج نيستي كه كسي از تو بپرسد * بدين ايمان مي اورديم
كه از خدا بدر آمدي

سي دو دعا كردن مسيح بر حواريون

31 32 * عيسي بديشان كفت * ساعتي [امد] واين ساعت است باور داريد كه † هر كسي از شما
33 در ولايت † پراكنده شويد * ومرا تنها بكذاريد * ونيستم تنها كه پدرم با منست * اينها
بشما كفتم كه مرا براي شما سلامتي بشود * ودر عالم شمارا دشخواري باشد * ليكن دل خوش
داريد * منم كه بر عالم پيروز شدم * * اينها عيسي كفت ودو چشم خودرا سوي
آسمان بر داشت * و كفت پدرم آمد ساعت پسرترا ستوده بدار كه پسرت ترا ستوده
2 دارد * چنانك بدو حكم دادي * بر هر كوشتمندي وهر كرا بدو دادي * بدو زندكاني دهد تا ابد *

Propterea quòd Pater vos diligit, 27
quia vos me dilexistis, & fidem
habuistis, quòd ego à Patre veni.
A Patre egressus sum, & in mundum 28
veni: iterùm autem mundum relin-
quam, & revertar ad Patrem. Di- 29
scipuli Christo dixerunt; Ecce, clarè
loqueris, & parabolas non dicis.
Certi facti sumus quòd omnes res 30
scis, nec opus habes ut quisquam te interroget: in hoc fidem habemus, quòd à Deo exiveris.

XXXII. Precatio Christi pro Apostolis.

Jesus illis dixit; Hora venit, & 31
hæc hora est, (fidem habete) ut sin- 32
guli vestrûm in provinciam disper-
gamini, & me solum relinquatis:
& non sum solus, quia Pater meus
mecum est. Hæc vobis dixi, ut mihi 33
propter vos pax sit: in mundo autem vobis ærumna erit: sed animum bonum habete, ego sum qui de mundo victor fui.

CAP. XVII.

Hæc Jesus locutus est, & oculos 1
suos in cœlum sustulit, & dixit;
Pater mi, venit hora, Filium tuum
glorifica, ut Filius tuus te glorifi-
cet. Quemadmodum ei potestatem de- 2
disti in omne carnem: & quicquid ei dedisti, ei vitam dat in æternum.

Versio VULGATA LATINA.

27 Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amâstis, & credidistis quia ego à Deo
28 exivi. Exivi à Patre, & veni in mundum: iterùm relinquo mundum, & vado
29 ad Patrem. Dicunt ei discipuli ejus; Ecce nunc palàm loqueris, & proverbium
30 nullum dicis. Nunc scimus quia scis omnia, & non opus est tibi ut quis te
31 interroget: in hoc credimus quia à Deo existi. Respondit eis Jesus; Modò
32 creditis? Ecce venit hora, & jam venit, ut dispergamini unusquisque in pro-
33 pria, & me solum relinquatis: & non sum solus, quia Pater mecum est. Hæc
locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis:
sed confidite, ego vici mundum.

CAP. XVII.

1 HÆc locutus est Jesus: & sublevatis oculis in cœlum, dixit; Pater venit hora,
clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te: Sicut dedisti ei potestatem omnis 2
carnis, ut omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam. Hæc est autem vita 3
æterna: Ut cognoscant te, solùm Deum verum, & quem misisti Jesum Christum.
Ego te clarificavi super terram: opus consummavi, quod dedisti mihi ut faciam: 4
Et nunc clarifica me tu, Pater, apud temetipsum, claritate, quam habui priùs, 5
quàm mundus esset, apud te. Manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti 6
mihi de mundo: Tui erant, & mihi eos dedisti: & sermonem tuum servaverunt.
Nunc cognoverunt, quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt: Quia verba, 7
quæ dedisti mihi, dedi eis: & ipsi acceperunt, & cognoverunt verè quia à te 8
exivi, & crediderunt quia tu me misisti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27
28 *لان الاب هو ايضا يحبكم * لانكم احببتموني وامنتم اني من الاب خرجت * خرجت من الاب
29 واتيت الي العالم * وانا ايضا اترك العالم وامضي الي الاب * قال له تلاميذه ها انت الان
30 تتكلم علانية ولست تقول شيا بمثل * الان تحققنا انك عالم بكل شي ولست تحتاج ان
31
32 يسالك احد * بهذا نومن انك من الله خرجت * اجابهم يسوع الان امنوا * ستاتي ساعة
وقد اتت الان تتفرقون فيها كل واحد منكم الي موضعه وتتركوني وحدي * ولست وحدي
33 لان الاب هو معي * قلت لكم هذا ليكون لكم السلام بي * وسيكون لكم ضيق في العالم *
1 لكن تقووا انا غلبت العالم * الفصل السابع والثلثون * تكلم يسوع بهذا
2 ورفع عينيه الي السماء وقال يا ابة قد حضرت الساعة فمجد ابنك ليمجدك ابنك * كما
3 اعطيته السلطان علي كل ذي جسد ليعطي كل من اعطيته حياة الابد * وهذه هي حياة
4 الابد ان يعرفوك انك الواحد وحده اله الحق والذي ارسلته يسوع المسيح * انا قد مجدتك علي
5 الارض * ذلك العمل الذي اعطيتني لاصنعه قد اكملته * والان مجدني انت يا ابة بالمجد الذي
6 كان لي عندك من قبل كون العالم * قد اظهرت اسمك للناس الذين اعطيتني من العالم * هم
7
8 لك ودفعتهم لي وحفظوا كلمتك * والان علموا ان كل من اعطيتني هو من عندك * لان الكلام
الذي اعطيتني اعطيتهم * وهم قبلوا وعلموا حقا اني من عندك اتيت وامنوا انك ارسلتني *

Quoniam Pater ipse quoque amat vos, 27
quia vos amâstis me, & credidistis me
à Patre exisse. Exivi à Patre, & veni 28
in mundum: & ego denuò relinquo mun-
dum, & vado ad Patrem. Dixerunt ei 29
discipuli ejus; Ecce tu nunc loqueris
apertè, & non dicis quicquam per pro-
verbium. Nunc certò scimus, quòd no- 30
veris omnia, & non egeas ut interroget
te quispiam: per hoc credimus te à Deo
exisse. Respondit eis Jesus; Modò cre- 31
dite: Veniet hora, imò jam venit nunc, 32
quâ dispergemini unusquisque ex vobis
in locum suum, & relinquetis me solum:
& non sum solus, quia Pater est mecum.
Dixi vobis hoc, ut sit vobis pax in me. 33
Et futura vobis est angustia in mundo:
sed roboramini, ego vici mundum.

Sectio trigesima septima.

CAP. XVII.

LOcutus est Jesus hoc, & elevavit 1
oculos suos in cœlum, & dixit; Pater
mi, jam adest hora, glorifica Filium tu-
um, ut glorificet te Filius tuus: Prout 2
dedisti ei auctoritatem super omne præ-
ditum corpore, ut concedat omnibus quos
dedisti ei, vitam æternam. Hæc autem 3
est vita æterna, ut cognoscant te unum
esse solum Deum verum, & quem misisti
Jesum Christum. Ego jam te glorificavi 4
super terram: illud opus quod dedisti
mihi agendum, jam peregi. Nunc igitur 5
glorifica me tu, Pater mi, gloriâ quæ
erat mihi apud te ante existentiam mun-
di. Jam manifestavi nomen tuum ho- 6
minibus quos dedisti mihi de mundo, ipsi
sunt tui; & dedisti eos mihi, & serva-
verunt sermonem tuum. Et nunc cogno- 7
verunt quòd omnia quæ dedisti mihi,
sunt abs te: Quia sermonem quem de- 8
disti mihi, dedi eis: & ipsi receperunt,
& cognoverunt certò me à te venisse, &
crediderunt me à te missum esse.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

27 ለሊሁ፡አብ፡ያፈቅረክሙ፡ እስመ፡ አፍቀርክሙኒ፡ወአመንክሙ፡ከመ፡እምኀበ፡እግዚአ
28 ብሔር፡ወፃእኩ፡። ወመፃእኩ፡እምኀበ፡ አብ፡ወመጻእኩ፡ውስተ፡ ዓለም፡፡ወካዕበ፡
29 አኀድጎ፡ለዓለም፡ወአሐውር፡ኀበ፡አብ፡፡። ወይቤልዎ፡ አርዳኢሁ፡ይእዜኬ፡ገሃደ፡
30 ተናገርከነ፡ወኢመሰልከ፡ወኢምንተኒ። ወይእዜ፡አእመርነ፡ ከመ፡ኵሎ፡ታአምር፡
ወኢትፈቅድ፡ይንግርከ፡ ወኢመኑሂ፡በዝንቱ፡ ናአምር፡ ወነአምን፡ ከመ፡ እምኀበ፡እግ
31 ዚአብሔር፡ ወፃእከ፡፡። ወይቤሎሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ ፡ ይእዜሁ ፡ ተአምኑ፡።
32 ናሁ፡ይበጽሕ፡ ጊዜሁ፡ወበጽሐኒ፡ ከመ፡ኵልክሙ፡ትዘረዉ፡ዘዘዚአክሙ፡ ወተኀድጉኒ፡
33 በሕቲትየ፡፡ ወኢኮንኩ፡ባሕቲትየ፡ እስመ፡ አብ፡ ምስሌየ፡ ወእቱ፡፡። ወዘንተ፡ ነ
ገርኩክሙ፡ ከመ፡ ትርከቡ፡ ሰላመ፡ በኀቤየ፡፡ ወበዓለምሰ፡ ሕማ፡ ትረክቡ፡ ወባሕቱ፡
በዝንቱ፡ ተአመኑ፡ ከመ፡ አነ፡ ሞእክዎ፡ ለዓለም፡፡።
17 በአግብእተ፡ግብር፡ድኅረ፡ቍርባን፡በፀሎተ፡ ሲአል፡ወበበዓለ፡አኰቴት፡፡።
1 ወዘንተ፡ተናገረ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወአንሥአ፡ አዕይንቲሁ፡ውስተ፡ሰማይ፡ ወይቤ፡አባ፡
2 በጽሐ፡ ጊዜሁ፡ከመ፡ ትሰብሖ፡ ለወልድከ ፡ ወወልድከኒ፡ ይሰብሕከ፡። በከመ፡አኰነ
ንከ፡ለዕለ፡ኵሉ፡ዘሥጋ፡ ወነፍስ፡ ከመ፡ ለኵሎሙ፡ እለ፡ወሀብኮ፡የሀቦሙ፡ሕይወተ፡
3 ዘለዓለም፡። ወዛቲ፡ይእቲ፡ ሕይወት፡ ዘለዓለም፡ከመ፡ ያእምሩከ፡ ለአሐዱ፡ ዘበ፡
4 ኣማን፡አምላክ፡ ወዘፈነውከ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡። ለአነ፡ ሰባሕኩከ፡
5 በዲበ ፡ ምድር፡ ወፈጺምየ፡ ግብረ፡ ዘወሀብከኒ፡ ከመ፡ እግበር፡፡። ወይእዜኒ፡ ሰብ
6 ሐኒ፡አባ፡በሰብሐትየ፡ ዘኀቤከ፡ ዘእምቅድመ፡ ይትፈጠር፡ ዓለም፡፡። ወነገርኩ፡ ስ
መከ፡ለሰብእ፡ወእለሰ፡ ወሀብከኒ፡ እምዓለም፡ እሙንቱ፡ ወዓቀቡ፡ ቃለከ፡ ወሊተ፡ ወሀ
7 ብኮሙ፡። ወአእመሩከ፡ከመ፡ኵሉ፡ዘወሀብከኒ፡ ኣምኀቤከ፡ውእቱ፡። እስመ፡
8 ቃለ፡ዘወሀብከኒ፡እምኀቤከ፡ውእቱ፡እስመ፡ቃለ፡ዘወሀብከኒ፡ወሀብክዎሙ፡ወነሢአሙ፡
አማን፡አእመሩ፡ከመ፡እምኀቤከ፡ወፃእኩ፡ ወአመኑ፡ ከመ፡ አንተ፡ፈነውከኒ፡፡።

Ipse Pater amat vos, quia amâstis me, & credidistis quòd à Patre exivi. 27
Et egressus sum à Patre, & veni in mundum: & iterum relinquam mundum, 28
& ibo ad Patrem. Et dixerunt ei discipuli ejus, Nunc igitur manifestè loquutus es 29
nobis, & non parabolicè loquutus es quicquam. Et nunc scivimus quòd omnia 30
scis, & non opus habes ut loquatur tibi quisquam: in hoc scimus & credimus
quòd à Deo egressus es. Et dixit iis Dominus Jesus, Nùncne creditis? Ecce 31
veniet tempus, & venit etiam, quòd omnes vos dispergemini, unusquisque ve- 32
strûm, & relinquetis me solum: & non fui solus, quia Pater mecum est. Et hoc 33
dixi vobis ut inveniatis pacem apud me: & in mundo dolorem invenietis, sed in
hoc confidite, quòd ego vici mundum.

CAP. XVII.

Quum traditur liber *Actorum post offertorium sub finem orationis:*
& in festo Gratiarum actionis.

ET hæc loquutus est Dominus Jesus, & sustulit oculos suos in cœlum, & dixit; 1
Pater, venit hora ut glorifices filium tuum, & filius tuus glorificet te: Sicut ju- 2
risdictionem dedisti ei, super omnes ex corpore & animâ *constitutos*, ut omnibus
iis quos dedisti ei, det vitam æternam. Et hæc est vita æterna, ut cognoscant te 3
ùnum, qui verè es Deus, & quem misisti Dñm Jesum Christum. Ego glorificavi 4
te super terram, perficiens opus quod dedisti mihi ut facerem. Et nunc glo- 5
rifica me, Pater, cum gloriâ mea, quæ apud te *est*, quæ *fuit* priusquàm crearetur
mundus. Et nuntiavi nomen tuum hominibus: & *ii* quos dedisti mihi, ex mundo 6
sunt, & servârunt sermonem tuum, & mihi dedisti eos. Et cognoverunt te, quòd 7
totum quod dedisti mihi, ex te fuit. Quia verbum quod dedisti mihi, à te fuit: 8
quia verbum quod dedisti mihi, dedi iis: & accipientes verè cognoverunt quòd
à te egressus sum, & crediderunt quòd tu misisti me.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

3 *[واين است زندگاني تا ابد] تا ترا بشناسند * كه توي خداي بر حقيقت تنها وانك فرستادي
4
5 يسوع مسيح * *من در زمين ترا ستوده داشتم * كردار كه بمن سپاردي * تمام كردمش * *اكنون
تواي پدرم * مرا نزد خود ستوده بدار * بدان ستايش كه از قديم † پيش تو داشتم *
6 زودتر از انك عالم شد * *نامت را پيش عالم معلوم كردم * ايشانرا كه از عالم بمن دادي * كه
7 ازان تو بودند * وسخنت را نكه داشتند * *اكنون دانستم كه هر چه بمن دادي *
8 از پيش تو است * *سخنهايي كه بمن دادي بديشان دادم * وايشان قبول كردند *
وبحقيقت دانستند * كه از پيش تو بدر آمدم * وباور داشتند * كه تو مرا فرستادي

Hæc autem est vita in æternum, 3
ut te cognoscant, quòd tu es Deus
in veritate solus, & ille quem
misisti, Jesus Christus. Ego in 4
terra te glorificavi: opus quod
mihi tradidisti, perfeci illud. Nunc 5
tu, ô Pater mi, me apud te glori-
fica, eâ gloriâ quam ab initio
apud te habui, priusquàm mundus
factus esset. Nomen tuum coram 6
mundo notum feci, illis quos de
mundo mihi dedisti: quia tui erant,
& sermonem tuum servaverunt.
Nunc novi, quòd omne quod mihi 7
dedisti, abs te est. Verba quæ 8
mihi dedisti, illis dedi: & illi
acceperunt, & in veritate cogno-
verunt quòd à te exivi, & fidem
habuerunt quòd tu me misisti.

Ego pro eis rogo: Non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi,
9 Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι,
quia tui sunt. Et mea omnia tua sunt, & tua mea: & clarificatus sum in
10 ὅτι σοί εἰσι. Καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά· καὶ δεδόξασμαι ἐν
eis. Et non *amplius* sum in mundo: & hi in mundo sunt, & ego
11 αὐτοῖς. Καὶ (η) οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ· καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶ, καὶ ἐγὼ
ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos de-
πρός σε ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί (θ) σου, οὓς δέ-
disti mihi, ut sint unum, sicut nos. Cùm essem cum eis *in mundo*,
12 δωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν, καθὼς ἡμεῖς. Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ,
ego servabam eos in nomine tuo: Quos dedisti mihi, custodivi: & nemo ex
ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα· καὶ οὐδεὶς ἐξ
eis periit, *si non* filius perditionis, ut Scriptura impleatur. Nunc autem
13 αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. Νῦν δὲ
ad te venio, & hæc loquor in mundo, ut habeant gaudium meum
πρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν
impletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum: & mundus
14 πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς. Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου· καὶ ὁ κόσμος
odio habuit eos, quia non sunt de mundo, sicut ego non sum de mundo.
ἐμίσησεν αὐτοὺς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.
Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos à ma-
15 Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πο-
lo. De mundo non sunt, sicut ego de mundo non sum. Sanctifica
νηροῦ. Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶ, καθὼς (ι) ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί. Ἁγίασον 16
eos in veritate *tua*. Sermo tuus, veritas est. Sicut me mi- 17
αὐτοὺς ἐν τῇ (κ) ἀληθείᾳ σου. ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. Καθὼς ἐμὲ ἀπέ- 18
sisti in mundum, & ego misi eos in mundum. Et pro eis
στειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ὑπὲρ (λ) αὐτῶν 19
ego sanctifico meipsum, ut & ipsi sint sanctificati in veritate. Non pro
ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτὸν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ 20
his autem rogo tantùm, sed & pro *credentibus* per verbum eorum
τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν (μ) πιστευσόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν
in me: Ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, ut
εἰς ἐμέ· Ἵνα πάντες ἓν ὦσι, καθὼς σὺ πάτερ ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν σοὶ, ἵνα 21
& ipsi in nobis unum sint: ut mundus credat quia tu me misisti.
καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας.
Et ego *gloriam* quam dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum,
Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν (ν) δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· ἵνα ὦσιν ἓν, 22
sicut nos unum sumus. Ego in eis, & tu in me, ut sint consummati
καθὼς ἡμεῖς ἕν ἐσμεν. Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοὶ, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι 23
in unum: & *ut* cognoscat mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos,
εἰς ἓν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς,
sicut me dilexisti.
καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας.

MS. A. (η) οὐκ ἔτι ἐν τῷ κόσμῳ εἰμί· καὶ (θ) σου, ᾧ δέδωκάς (ι) ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. (κ) ἀληθείᾳ. ὁ λόγος (λ) αὐτῶν ἁγιάζω ἐμαυτὸν, ἵνα ὦσιν καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι (μ) πιστευόντων (ν) ἔδωκάς μοι, ἔδωκα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܘܐܢܐ ܥܠܝܗܘܢ ܒܥܐ ܐܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܥܠ ܥܠܡܐ ܒܥܐ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܥܠ ܗܠܝܢ ܕܝܗܒܬ ܠܝ 9
ܕܕܝܠܟ ܐܢܘܢ. * ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܝܠܝ ܕܝܠܟ ܗܘ. ܘܕܝܠܟ ܕܝܠܝ ܗܘ. ܘܡܫܬܒܚ ܐܢܐ 10
ܒܗܘܢ. * ܡܟܝܠ ܠܐ ܗܘܝܬ ܒܥܠܡܐ. ܘܗܠܝܢ ܒܥܠܡܐ ܐܢܘܢ. ܘܐܢܐ ܠܘܬܟ ܐܬܐ ܐܢܐ. ܐܒܐ 11
ܩܕܝܫܐ ܛܪ ܐܢܘܢ ܒܫܡܟ ܗܘ ܕܝܗܒܬ ܠܝ. ܕܢܗܘܘܢ ܚܕ ܐܝܟܢܐ ܕܚܢܢ. * ܟܕ ܥܡܗܘܢ 12
ܗܘܝܬ ܒܥܠܡܐ. ܐܢܐ ܢܛܪ ܗܘܝܬ ܠܗܘܢ ܒܫܡܟ. ܠܗܠܝܢ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܢܛܪܬ. ܘܐܢܫ
ܡܢܗܘܢ ܠܐ ܐܒܕ. ܐܠܐ ܒܪܗ ܕܐܒܕܢܐ. ܕܢܬܡܠܐ ܟܬܒܐ.

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ * ܓ * ܒܬܪ ܥܐܕܐ ܕܙܩܝܦܐ * ܩܪܝ *

* ܗܫܐ ܕܝܢ ܠܘܬܟ ܐܬܐ ܐܢܐ. ܘܗܠܝܢ ܡܡܠܠ ܐܢܐ ܒܥܠܡܐ. ܕܢܗܘܐ ܚܕܘܬܝ ܡܫܡܠܝܐ ܒܗܘܢ. 13
* ܐܢܐ ܝܗܒܬ ܠܗܘܢ ܡܠܬܟ. ܘܥܠܡܐ ܣܢܐ ܐܢܘܢ. ܕܠܐ ܗܘܘ ܡܢ ܥܠܡܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܠܐ 14
ܗܘܝܬ ܡܢ ܥܠܡܐ. * ܠܐ ܗܘܐ ܕܬܫܩܘܠ ܐܢܘܢ ܡܢ ܥܠܡܐ ܒܥܐ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܕܬܛܪ ܐܢܘܢ ܡܢ 15
ܒܝܫܐ. * ܠܐ ܗܘܘ ܓܝܪ ܡܢ ܥܠܡܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܢ ܥܠܡܐ. * ܐܒܐ ܩܕܫ ܐܢܘܢ 16 17
ܒܫܪܪܟ. ܕܡܠܬܟ ܕܝܠܟ ܫܪܪܐ ܗܝ. * ܐܝܟܢܐ ܕܠܝ ܫܕܪܬ ܠܥܠܡܐ. ܐܦ ܐܢܐ ܫܕܪܬ ܐܢܘܢ 18
ܠܥܠܡܐ. * ܘܥܠ ܐܦܝܗܘܢ ܐܢܐ ܡܩܕܫ ܐܢܐ ܢܦܫܝ. ܕܢܗܘܘܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܡܩܕܫܝܢ ܒܫܪܪܐ. 19
* ܘܠܐ ܗܘܐ ܥܠ ܗܠܝܢ ܒܠܚܘܕ ܒܥܐ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܝ 20
ܒܡܠܬܗܘܢ. * ܕܟܠܗܘܢ ܢܗܘܘܢ ܚܕ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܢܬ ܐܒܝ ܒܝ ܘܐܢܐ ܒܟ. ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܒܢ 21
ܢܗܘܘܢ ܚܕ. ܕܢܗܝܡܢ ܥܠܡܐ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ. * ܘܐܢܐ ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܝܗܒܬ ܠܝ ܝܗܒܬ ܠܗܘܢ. 22
ܕܢܗܘܘܢ ܚܕ ܐܝܟܢܐ ܕܚܢܢ ܚܕ ܚܢܢ. * ܐܢܐ ܒܗܘܢ ܘܐܢܬ ܒܝ. ܕܢܗܘܘܢ ܓܡܝܪܝܢ ܠܚܕ. 23
ܘܢܕܥ ܥܠܡܐ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ. ܘܐܚܒܬ ܐܢܘܢ ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܠܝ ܐܚܒܬ.

9 Ego verò pro eis rogo: non pro mundo rogo, sed pro iis quos dedisti mihi, quia tui sunt.
10 Et omnia mea tua sunt, & tua mea sunt: & glorificatus sum in eis.
11 Ampliùs non sum in mundo, isti autem in mundo sunt, & ego ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo illo quod dedisti mihi, ut sint unum sicut & nos.
12 Quum essem cum eis in mundo, ego servabam eos in nomine tuo: illos quos dedisti mihi custodivi, & nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, ut impleretur Scriptura.

Dominicâ III. post festum crucis. 41.

13 Nunc autem ad te venio, & hæc loquor in mundo, ut sit gaudium meum plenum in eis.
14 Ego dedi eis sermonem tuum, & mundus eos odio habuit, quippe qui non sint ex mundo, sicut & ego non sum ex mundo.
15 Non ut tollas eos ex mundo, rogo, sed ut serves eos à malo.
16 Non sunt enim ex mundo, sicut & ego non sum ex mundo.
17 Pater, sanctifica eos in veritate tua, quia sermo tuus veritas est.
18 Prout me misisti in mundum, & ego misi eos in mundum.
19 Et pro eis ego sanctifico meipsum, ut sint & ipsi sanctificati in veritate.
20 Neque pro eis rogo tantummodò, sed & pro eis qui credituri sunt in me per sermonem eorum.
21 Ut omnes sint unum, sicut tu Pater meus in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint, ut credat mundus me à te missum esse.
22 Et ego gloriam quam dedisti mihi, dedi eis, ut sint unum, sicut & nos unum sumus.
23 Ego in eis, & tu in me, ut sint perfecti in unum, & ut cognoscat mundus me à te missum esse, méque eos dilexisse, prout & me dilexisti.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

* ومن براي ايشان مي خواهم • نه بدانست كه براي عالم مي خواهم • الا بهر ايشان 9
كه بمن دادي كه ازان تو اند • * وهر كه ازان منست • ازان توست • وهر كه ازان 10
توست ازان منست • [ومن در ايشان ستوده شدم] * ومن اكنون ازجهان نشدم • وايشان † 11
درجهانند • ومن پيش تو مي آيم پدرپاك بنام تو ايشانرا نگاه دار • انچ بمن دادي •
تا يكي باشند • انچنانك ما • * وچون درجهان با ايشان بودم • بنام تو ايشانرا † نگاه مي داشتم • 12
و ايشانرا [كه بمن دادي] نگاه داشتم • وكسي ازايشان كم نشد • بغير از فرزند تباهي
تا كتاب تمام شود • * اكنون پيش تو مي ايم • واينها در عالم مي كويم • كه شادماني 13
من با ايشان تمام شود • * من كلمهء تو بديشان دادم • وعالم ايشانرا دشمن داشتند • كه 14
ازعالم نيستند • انچنانك من ازعالم نيستم • * نبادا ايشانرا ازعالم بر داري مي خواهم • 15
الا كه ايشانرا ازشر نگاه داري • * سبب انك من ازعالم نيستم • وايشان نيز ازعالم نيستند • 16
* پدر ايشانرا پاك بدار † براستي تو كه كلمه تو راستست • * انچنانك تو مرا درعالم فرستادي • 17 18

9 *Et ego pro illis peto: haud pariter est quòd pro mundo peto, sed pro eis quos mihi dedisti, quia tui sunt.*
10 *Et quicquid meum est, tuum est; & quicquid tuum est, meum est: & ego in illis glorificor.*
11 *Et ego jam de mundo non sum, illi autem in mundo sunt, & ego ad te venio. Pater sancte, per nomen tuum eos serva, quod mihi dedisti, ut unum sint sicut nos.*
12 *Cùm enim in mundo cum illis eram, per nomen tuum illos servabam: & illos quos mihi dedisti servavi, & quisquam ex illis non periit præter filium perditionis, ut Scriptura impleretur.*
13 *Nunc ad te venio, & hæc in mundo loquor, ut gaudium meum in illis impleatur.*
14 *Ego verbum tuum illis dedi, & homines mundi eos odio habuerunt: quia de mundo non sunt, quemadmodum ego de mundo non sum.*
15 *Nequaquam ut eos è mundo tollas peto, sed ut eos à malo serves.*
16 *Propterea quòd ego de mundo non sum, & illi etiam de mundo non sunt.*
17 *Pater, eos sanctifica veritate tuâ, quia verbum tuum verum est.*
18 *Quemadmodum tu me in mundum misisti,*

Versio VULGATA LATINA.

9 Ego pro eis rogo: Non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi: quia
10 tui sunt: Et mea omnia tua sunt, & tua mea sunt: & clarificatus sum in eis.
11 Et jam non sum in mundo, & hi in mundo sunt, & ego ad te venio. Pater sancte,
12 serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi: ut sint unum, sicut & nos. Cùm
essem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodivi:
13 & nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, ut Scriptura impleatur. Nunc autem
ad te venio: & hæc loquor in mundo, ut habeant gaudium meum impletum in
14 semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum, & mundus eos odio habuit, quia non
15 sunt de mundo, sicut & ego non sum de mundo. Non rogo ut tollas eos de mun-
do, sed ut serves eos à malo. De mundo non sunt, sicut & ego non sum de mun- 16 17
do. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in 18
mundum, & ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico meipsum: ut 19
sint & ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tantùm, sed & pro 20
eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me: Ut omnes unum sint, sicut tu, 21
Pater, in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint: ut credat mundus, quia
tu me misisti. Et ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum, sicut 22
& nos unum sumus. Ego in eis, & tu in me: ut sint consummati in unum: & 23
cognoscat mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos, sicut & me dilexisti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وانا اسال فيهم . لست اسال في العالم بل في الذين اعطيتني لانهم لك * وكل شي هو لي لك 9 10
والذي هو لك لي . وانا ممجد بهم * ولست في العالم * وهولاء هم في العالم وانا اجي اليك . 11
ايها الاب القدوس احفظهم باسمك الذي اعطيتني كي يكونوا واحدا كما نحن * اذ كنت معهم 12
في العالم كنت احفظهم باسمك . وقد حفظت الذين اعطيتني ولم يهلك منهم احد الا ابن
الهلاك ليتم الكتاب * والان اليك اتي وهولاء اتركهم في العالم ليكون فرحي كاملا فيهم . 13
* انا اعطيتهم قولك وقد ابغضهم العالم * لانهم ليسوا من العالم كما اني لست من العالم * لست 14 15
اسال ان تنزعهم من العالم بل ان تحفظهم من الشرير * لانهم ليسوا من العالم كما 16
اني لست من العالم * قدسهم بحقك فان كلمتك خاصة هي الحق * كما ارسلتني الي 17 18
العالم ارسلتهم انا ايضا الي العالم * ولاجلهم اقدس ذاتي ليكونوا هم ايضا مقدسين 19
بالحق * ولست اسال في هولاء فقط بل وفي الذين يومنون بي بقولهم * ليكونوا باجمعهم 20 21
واحدا كما انك يا ابه ثابت في وانا ايضا فيك . ليكونوا ايضا فينا واحدا . ليومن العالم
انك ارسلتني * وانا قد اعطيتهم المجد الذي اعطيتني . ليكونوا واحدا كما نحن واحد . 22
* انا فيهم وانت في ويكونوا كاملين لواحد . لكي يعلم العالم انك ارسلتني واني 23
احببتهم كما احببتني .

Et ego rogo pro eis: non rogo pro mundo, 9
sed pro his quos dedisti mihi, quia sunt
tui: Et quælibet res quæ mea est, tua 10
est; & quæ tua est, mea est: & ego glorio-
sus sum in eis. Et non in mundo. Et 11
hi sunt in mundo, at ego venio ad te. O
Pater sancte, tuere eos in nomine tuo,
quod dedisti mihi, quatenus sint unum,
sicut nos. Quando eram cum eis in 12
mundo, tuebar eos in nomine tuo: &
jam servavi quos dedisti mihi, & non
periit ex eis quispiam, præter filium
perditionis: ut impleatur Scriptura.
Et nunc ad te venio, & istos relinquo in 13
mundo, ut sit gaudium meum plenum
in ipsis. Ego dedi eis sermonem tuum, 14
& jam odit eos mundus, quia non sunt
ex mundo, quemadmodum ego non sum
ex mundo. Non rogo ut tollas eos de 15
mundo, sed ut serves eos à malo: Quia 16
non sunt ex mundo, quemadmodum ego
non sum ex mundo. Sanctifica eos in 17
veritate tua, quia sermo tuus peculia-
riter est veritas. Sicut misisti me in 18
mundum, misi eos ego etiam in mundum.
Et pro eis sanctifico meipsum, ut sint 19
ipsi quoque sanctificati in veritate. Et 20
non rogo pro his tantùm, sed pro eis qui
credituri sunt in me per sermonem eo-
rum. Ut sint omnes unum, sicut tu Pa- 21
ter mi, permanens es in me, & ego pa-
riter in te, ut sint etiam in nobis
unum: ut credat mundus, quòd tu me
miseris. Et ego jam dedi eis gloriam 22
quam dedisti mihi, ut sint unum, sicut
nos unum sumus. Ego in eis, & tu in 23
me, & sint perfecti in unum: Ut sciat
mundus quòd tu me miseris, & quòd
dilexerim eos sicut dilexisti me.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወአንሰ፡ በእንቲአሆሙ፡ እብል፡ ወአኮ፡ በእንተ፡ ዓለም፡ አላ፡ በእንተ፡ እለ፡ ወሀብከኒ፡
10 እስመ፡ እሊአከ፡ እሙንቱ፨ ወዚአየ፡ ኵሉ፡ ዚአከ፡ ውእቱ፡ ወዚአከኒ፡ ዚአየ፡ ወተሰ
11 ብሕኩ፡ ቦሙ፨ ወኢይሄሉ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ወእሙንቱሰ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ይሄልው፡
ወአንሰ፡ ኀቤከ፡ እመጽእ። አባ፡ ቅዱስ፡ ዕቀቦሙ፡ በስምከ፡ ለእለ፡ ወሀብከኒ፡ ከመ፡
12 ይኩኑ፡ አሐደ፡ ከማነ፨ አመ፡ ሀሎኩ፡ አነ፡ ምስሌሆሙ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ዓቀብክ
ዎሙ፡ በስምከ፡ ለእለ፡ ወሀብከኒ፡ ከመ፡ ይኩኑ፡ አሐደ፡ ከማነ። አመ፡ ሃለውኩ፡ አ
ነ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ዓቀብክዎሙ፡ በስምከ፡ ለእለ፡ ወሀብከኒ። ወተማሕፀንክዎሙ፡ ወዐ
ቀብኩ፡ ወኢአሐዱ፡ ኢተሐጕለ፡ እምኔሆሙ፡ ዘእንበለ፡ ወልደ፡ ሐጕል፡ ከመ፡ ይብጻሕ፡
13 ዘጽሑፍ፨ ወይእዜሰ፡ እመጽእ፡ ኀቤከ፡ ወዘንተ፡ እነግር፡ ለዓለም፡ ከመ፡ ይኩን፡
14 ፍጹመ፡ ፍሥሐየ፡ በላዕሌሆሙ፨ አንሰ፡ ወሀብኩዎሙ፡ ቃለከ። ወዓለምሰ፡ ጸልኦ
15 ሙ፡ እስመ፡ ኢኮኑ፡ እምዓለም፡ በከመ፡ ኢኮንኩ፡ አነ፡ እምዓለም፨ ወኢይብለከ፡
16 ትንሥኦሙ፡ እምዓለም፡ ደእሙ፡ ከመ፡ ትዕቀቦሙ፡ እምእኩይ፨ ወኢኮኑ፡ እም
17 ዓለም፡ በከመ፡ አነ፡ ኢኮንኩ፡ እምዓለም፨ ቀድሶሙ፡ በጽድቅከ፡ እስመ፡ ጽድ
18 ቅ፡ ቃልከ፨ ወበከመ፡ ፈነውከኒ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ አነሂ፡ እፌንዎሙ፡ ውስተ፡ ዓለም፡
19 ወቦሙ፡ አነ፡ እቄድስ፡ ርእስየ፡ ከመ፡ ይኩኑ፡ እሙንቱኒ፡ ቅዱሳነ፡ በጽድቅ፨ ወአኮ፡
20 በእንተ፡ ባሕቲቶሙ፡ ዘእብል፡ ወበእንተሂ፡ እለ፡ ይአምኑ፡ ብየ፡ በቃሎሙ፨ ከመ፡
21 ይኩኑ፡ አሐደ፡ ኵሎሙ፡ በከመ፡ አንተ፡ ምስሌየ፡ አብ፡ ወአነሂ፡ ምስሌከ፡ ከመ፡ እሙን
22 ቱኒ፡ ይኩኑ፡ ከማነ፡ አሐደ፡ ከመ፡ ይእመን፡ ዓለም፡ ከመ፡ አንተ፡ ፈነውከኒ፨ ወአነሂ፡
ወሀብክዎሙ፡ ስብሐተ፡ ዘወሀብከኒ፡ ከመ፡ ይኩኑ፡ አሐደ፡ በከመ፡ አሐዱ፡ ንሕነ፨
23 ወአነሂ፡ ቦሙ፡ ወአንተሂ፡ ብየ፡ ከመ፡ ይኩኑ፡ ፍጹማነ፡ በአሐዱ፡ ወያእምር፡ ዓለም፡
ከመ፡ አንተ፡ ፈነውከኒ። ወአፍቀርክዎሙ፡ ከመ፡ ኪያየ፡ አፍቀርከኒ፨

Et ego de illis loquor: & non de mundo, sed de illis quos dedisti mihi, quia tui 9
sunt. Et meum quodcunque *est*, tuum est; & tuum, meum *est*: & glorificatus 10
sum in iis. Et non sum in mundo, sed illi in mundo sunt: & ego ad te venio. 11
Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut fiant unum sicut nos.
Quum essem ego cum iis in mundo, custodivi eos in nomine tuo, quos dedisti 12
mihi, ut fierent unum sicut nos: quum essem ego in mundo, custodivi eos in
nomine tuo, quos dedisti mihi: & enutrivi eos, & custodivi etiam: & unus non
perditus fuit ex illis, nisi filius perditionis, ut impleretur quod scriptum fuit.
Et nunc venio ad te, & hoc loquor mundo, ut sit perfectum gaudium meum 13
super iis. Ego dedi iis sermonem tuum, & mundus odio habuit eos, quia 14
non fuerunt ex mundo, prout non fui ego ex mundo. Et non dico tibi, ut 15
tollas eos ex mundo, sed ut serves eos à malo. Et non fuerunt ex mundo, 16
prout ego non fui ex mundo. Sanctifica eos in veritate tua, quia verus *est* 17
sermo tuus. Et sicut misisti me in mundum, ego etiam mittam eos in mun- 18
dum. Et pro iis ego sanctificabo me ipsum, ut sint ipsi sanctificati in veritate. 19
Et non de illis solis loquor, sed etiam de illis qui credent in me per sermonem 20
eorum. Ut sint unum omnes illi, sicut tu mecum Pater, & ego tecum: ut illi 21
sint sicut nos unum, ut credat mundus quòd tu misisti me. Et ego etiam dedi 22
iis gloriam quam dedisti mihi, ut sint unum, sicut unum nos *sumus*.
Et ego in iis, & tu in me: ut sint perfecti in uno, & cognoscat mundus 23
quòd tu misisti me, & dilexi eos sicut me dilexisti.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

من نيز ايشانرا در عالم فرستادم . * وبراي ايشان من خودرا پاك مي دارم . تا ايشان نيز 19
براستي مقدس باشند . * ونه براي ايشان تنها مي خواهم . ليكن براي ايشان نيز كه بمن 20
ايمان بياورند . * كه همگنان در سخن ايشان يكي باشند . انچنانك تو پدرم در من هستي . 21
ومن در تو . بايد كه ايشان نيز با ما يكي باشند . تا عالم ايمان بياورند كه تو مرا فرستادي .
* وستايش كه تو بمن دادي . من بديشان دادم تا يكي بشوند . انچنانك ما يكي هستيم . 22
* من با ايشان وتو با من . بهر يكي تمام باشند . تا عالم بدانند كه تو مرا فرستادي . ومن 23
ايشانرا دوست داشتم . انچنانك تو مرا دوست داشتي .

ego etiam illos in mundum misi.
Et pro eis ego meipsum sanctifico, 19
ut ipsi etiam in veritate sanctifi-
cati sint. Nec pro illis tantùm 20
rogo, sed pro illis etiam qui in me
fidem habebunt. Ut omnes in ser- 21
mone eorum unum sint: quemad-
modum tu, Pater mi, in me es,
& ego in te; oportet ut ipsi etiam
in nobis unum sint: ut homines
mundi fidem habeant, quòd tu me
miseris. Et gloriam quam mihi 22
dedisti, ego illis dedi; ut unum
sint quemadmodum nos unum su-
mus. Ego in eis, & tu in me: 23
in utroque perfecti sint; ut homi-
nes mundi cognoscant, quòd tu me
misisti, & ego eos dilexi, quemad-
modum tu me dilexisti.

Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, & illi sint *cum me:*
24 (ξ) Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, (ο) κἀκεῖνοι ὦσι μετ' ἐμοῦ·
ut videant *gloriam* meam, quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante consti-
ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν (π) ἔδωκάς μοι· ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ κατα-
tutionem mundi. Pater juste, & mundus te non cognovit, ego autem ρνδ γ
25 βολῆς κόσμου. (ρ) Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, (σ) ἐγὼ δέ
te cognovi: & hi cognoverunt, quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen
26 σε ἔγνων· καὶ οὗτοι ἔγνωσαν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά ρνε ι
tuum, & notum faciam: ut dilectio, quâ dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.
σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

CAP. XVIII. ιη'.

HÆc *dicens* Jesus, egressus est cum discipulis suis trans torrentem ρνς α
1 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, ἐξῆλθε σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάῤῥου
Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse & discipuli ejus.
(α) τῶν Κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
Sciebat autem & Judas *tradens* eum, locum: quia frequenter convenerat ρνζ ι
2 Ἤδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη
Jesus illuc cum discipulis suis. Ergò Judas *accipiens* cohortem, & *ex principibus* ρνη α
3 ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχ-
Sacerdotum & Pharisæis ministros, venit illuc cum laternis & facibus, & armis.
ιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων.

Jesus itaque sciens omnia ventura super *se*, *exiens* dixit eis; Quem quæ- ρνθ ι
Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα ζη- 4
ritis? Responderunt ei: Jesum Nazarenum. Dicit eis Jesus; Ego
τεῖτε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ 5
sum. Stabat autem & Judas *ille tradens* eum, cum ipsis. Ut ergò dixit
εἰμι. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, μετ' αὐτῶν. (β) Ὡς οὖν εἶπεν 6
eis; *Quòd* ego sum, abierunt *in ea quæ post*, & ceciderunt *humi*. Iterùm
αὐτοῖς, Ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. Πάλιν 7
ergò eos interrogavit; Quem quæritis? *At* dixerunt; Jesum Nazarenum.
(γ) οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε, Τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.
Respondit Jesus; Dixi vobis, Quia ego sum: si ergò me quæritis, sinite
Ἀπεκρίθη (δ) ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν, Ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε 8
hos abire. Ut impleretur sermo, quem dixit; Quia quos dedisti mihi, non
τούτους ὑπάγειν. Ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, Ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ 9
perdidi ex eis quenquam. Simon ergò Petrus habens gladium, eduxit ρξ α
ἀπώλεσα (ε) ἐξ αὐτῶν οὐδένα. Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν 10
eum, & percussit *principis Sacerdotum* servum, & abscidit ejus auriculam dexteram.
αὐτὴν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν.
Erat autē nomen servo, Malchus. Dixit ergò Jesus Petro; *Injice* gla- ρξα α
ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ, Μάλχος. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Βάλε τὴν (ζ) μά- 11
dium tuum in vaginam: Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum?
χαιράν σου εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατὴρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;

MS. A. (ξ) Πατὴρ, ὃ δέδωκάς (ο) καὶ ἐκεῖνοι (π) δέδωκάς (ρ) Πατὴρ (σ) ἐγὼ δὲ ἔγνων· ΚΕΦ. ιη'. MS. A. (α) τοῦ Κέδρου, (β) Ὡς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐγώ εἰμι, (γ) οὖν ἐπη-
ρώτησεν αὐτοὺς, (δ) Ἰησοῦς, (ε) ἐξ * αὐτοῦ (ζ) μάχαιραν εἰς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ܐܒܐ ܗܢܘܢ ܕܝܗܒܬ ܠܝ . ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܐܝܟܐ ܕܐܢܐ ܐܝܬܝ ܐܦ ܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܥܡܝ. ܕܢܗܘܘܢ ܚܙܝܢ *
25 ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܝܠܝ ܗܝ ܕܝܗܒܬ ܠܝ . ܕܐܚܒܬܢܝ ܡܢ ܩܕܡ ܬܪܡܝܬܗ ܕܥܠܡܐ. * ܐܒܝ ܟܐܢܐ .
26 ܘܥܠܡܐ ܠܐ ܝܕܥܟ. ܐܢܐ ܕܝܢ ܝܕܥܬܟ. ܘܗܢܘܢ ܝܕܥܘ ܕܐܢܬ ܫܕܪܬܢܝ. * ܘܐܘܕܥܬ ܐܢܘܢ ܫܡܟ
ܘܡܘܕܥ ܐܢܐ. ܕܚܘܒܐ ܗܘ ܕܐܚܒܬܢܝ ܢܗܘܐ ܒܗܘܢ. ܘܐܢܐ ܐܗܘܐ ܒܗܘܢ.

* ܕܠܠܝܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܙܩܝܦܘܬܐ * ܡܒ *   * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܚ *

1 * ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܝܫܘܥ. ܘܢܦܩ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܠܥܒܪܐ ܕܢܚܠܐ ܕܩܕܪܘܢ . ܐܬܪ ܕܐܝܬ ܗܘܐ
2 ܓܢܬܐ ܐܝܟܐ ܕܥܠ ܗܘ ܘܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܝܕܥ ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܦ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܠܗܘ ܕܘܟܬܐ ܗܝ.
3 ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܢ ܙܒܢܝܢ ܗܘܐ ܟܢܫ ܬܡܢ ܝܫܘܥ ܥܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. * ܗܘ ܗܟܝܠ ܝܗܘܕܐ ܕܒܪ
ܐܣܦܝܪ. ܘܡܢ ܠܘܬ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܦܪܝܫܐ ܕܒܪ ܕܚܫܐ. ܘܐܬܐ ܠܬܡܢ ܥܡ ܢܦܛܐ ܘܠܡܦܐܕܐ
4 ܘܙܝܢܐ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܟܕ ܝܕܥ ܗܘܐ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܬܐ ܥܠܘܗܝ . ܢܦܩ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܡܢ
5 ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܢܐ ܐܢܐ. ܩܐܡ
6 ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܦ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܥܡܗܘܢ. * ܘܟܕ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܕܐܢܐ ܐܢܐ . ܐܙܠܘ
7 ܠܒܣܬܪܗܘܢ ܘܢܦܠܘ ܥܠ ܐܪܥܐ. * ܘܬܘܒ ܫܐܠ ܐܢܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܡܢ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ.
8 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ . ܠܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ ܕܐܢܐ ܐܢܐ. ܘܐܢ ܠܝ
9 ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ . ܫܒܘܩܘ ܠܗܠܝܢ ܢܐܙܠܘܢ. * ܕܢܫܠܡ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܝܗܒܬ ܠܝ
10 ܠܐ ܐܘܒܕܬ ܡܢܗܘܢ ܐܦܠܐ ܚܕ. * ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܟܐܦܐ . ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܣܝܦܐ. ܘܫܡܛܗ.
11 ܘܡܚܝܗ ܠܥܒܕܗ ܕܪܒ ܟܗܢܐ . ܘܫܩܠܗ ܐܕܢܗ ܕܝܡܝܢܐ. ܫܡܗ ܕܝܢ ܕܥܒܕܐ ܡܠܟܘ.
* ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܟܐܦܐ. ܣܝܡ ܣܝܦܐ ܒܬܝܩܗ . ܟܣܐ ܕܝܗܒ ܠܝ ܐܒܝ . ܠܐ ܐܫܬܝܘܗܝ .

Pater, eos quos dedisti mihi, velim ut ubi 24
sum ego, & illi sint mecum: ut conspicen-
tur illam gloriam meam quam dedisti mihi:
quoniam dilexisti me ante jacta mundi fun-
damenta. Pater mi juste, & mundus non 25
novit te, ego verò te novi, & ipsi nôrunt
me à te missum esse. Et patefeci eis nomen 26
tuum, ac patefaciam: ut dilectio illa quâ
dilexisti me, sit in eis, & ego sim in eis.

Nocte parasceues crucifixionis. 42.

CAP. XVIII.

HÆc dixit Jesus, & egressus est cum di- 1
scipulis suis trans vadum Cedron, ubi erat
hortus, in quem introivit ipse & discipuli
ejus. Noverat autem & Judas ille prodi- 2
tor locum illum, quia sæpissimè convenerat
illuc Jesus cum discipulis suis. Ipse ergò 3
Judas duxit catervam, & à principibus sa-
cerdotum & Pharisæis duxit ministros, ve-
nitque illuc cum laternis, & facibus, & ar-
mis. Jesus verò, quum sciret omnia quæ 4
sibi obventura erant, exiit, ac dixit eis;
Quem quæritis? Dicunt ei; Jesum Naza- 5
renum. Dicit eis Jesus, Ego sum. Stabat
autem & Judas proditor cum eis. Quum- 6
que dixisset eis Jesus, Ego sum: abierunt
retrorsùm, & ceciderunt in terram. Et 7
iterùm interrogavit eos Jesus; Quem quæ-
ritis? Illi autem dixerunt, Jesum Nazare-
num. Ait illis Jesus; Dixi vobis, me eum 8
esse: quòd si quæritis me, sinite hos abire.
Ut impleretur sermo quem dixerat; Ex iis 9
quos dedisti mihi, ne unum quidem perdidi.
Simon autem Cepha habens gladium secum, 10
distrinxit illum, & percussit servum princi-
pis sacerdotum, & abstulit auriculam ejus
dexteram. Erat autem nomen servi, Molec.
At dixit Jesus Cephæ; Mitte gladium in 11
vaginam ejus: Calicem quem dedit mihi
Pater meus, an non bibam?

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * پدر چون ايشانرا بمن دادي * مي خواهم انجا كه من باشم * ايشان نيز با من باشند * تا عظمت
25 مرا ببينند * كه بمن دادي * كه زودتر از شدن عالم مرا دوست داشتي * * پدرم عادل وعالم
26 ترا نشناختند * من ترا شناختم * وايشان دانستند * كه تو مرا فرستادي * * ونام تو بديشان
سپاردم ومي سپارم * بدان دوستي كه تو مرا دوست داشتي درايشان باشد * [ومن در ايشان
باشم] سي سه آمدن يهوديان بگرفتن عيسي
1 * چون مسيح اين سخنها را تمام كرد * با شاگردان خود بدر آمد وبره گذر [قدرون رسيد]
2 انجا باغچه بود * بشاگردان خود † در انجاي رفت * * ويهوداي سپارنده آن جايگه را مي
3 دانست * كه بسيار وقتها عيسي † با شاگردان خود انجا جمعيت مي كردند * * اما يهودا
اوباش را برد * وازپيش بزرگان امامان ومعتزلان † عوانان وخدمتكارانرا بر گرفت * ودر انجايكه
4 در آمدند * با مشعلها * وچراغها * وشمشير * ونيزه * * وعيسي هرچه بروي مي آمد دانست * بدر
5 آمد وبديشان گفت كرا مي خواهيد * * گفتند عيسي ناصري را * عيسي بديشان گفت منم من *

Pater, cùm eos mihi dederis, volo ut 24
quo loco ego fuero, illi etiam mecum
sint, ut magnificentiam meam vide-
ant, quam mihi dedisti: quia ante-
quàm esset mundus me dilexisti.
Pater mi juste, & homines *mundi* 25
te non nôrunt, ego autem *te novi:*
& illi noverunt, quòd tu me misisti.
Et nomen tuum illis tradidi, & tra- 26
do: ut illa dilectio, quâ tu me di-
lexisti, in illis sit, & ego in illis
sim.

XXXIII. Adventus Judæorum
ad prehendendum Jesum.

CAP. XVIII.

Cum Christus hos sermones absol- 1
visset, cum discipulis suis egressus
est, & ad transitum Cedron venit,
ubi hortus erat, & cum discipulis
suis illuc intravit. Et Judas pro- 2
ditor illum locum novit, quia fre-
quenter Jesus cum discipulis suis
illic conventum faciebant. Judas 3
autem turbas assumpsit, & à magnis
sacerdotibus & Pharisæis ministros
& famulos accepit, & in illum lo-
cum venerunt cum facibus & lucer-
nis, & gladiis, & hastis. Jesus 4
itaque, omni quod illi eveniebat
cognito, egressus est, & illis dixit;
Quem vultis? Dixerūt; Jesum Naz- 5
ræum. Jesus illis dixit; Ego ipse sum

Versio VULGATA LATINA.

24 Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, & illi sint mecum: ut videant claritatem meam, quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante constitutionem mundi.
25 Pater juste, mundus te non cognovit: ego autem te cognovi: & hi cognove-
26 runt, quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciam: ut dilectio, quâ dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.

CAP. XVIII.

1 HÆc cùm dixisset Jesus, egressus est cum discipulis suis trans Torrentem Cedron,
2 ubi erat hortus, in quem introivit ipse, & discipuli ejus. Sciebat autem & Judas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Jesus convenerat illuc cum discipulis
3 suis. Judas ergò cùm accepisset cohortem, & à Pontificibus & Pharisæis mini-
4 stros, venit illuc cum laternis, & facibus, & armis. Jesus itaque sciens omnia, quæ ventura erant super eum, processit, & dixit eis; Quem quæritis? Respon- 5
derunt ei; Jesum Nazarenum. Dicit eis Jesus; Ego sum. Stabat autem & Judas,
qui tradebat eum, cum ipsis. Ut ergò dixit eis; Ego sum: abierunt retrorsùm, 6
& ceciderunt in terram. Iterùm ergò interrogavit eos; Quem quæritis? Illi 7
autem dixerunt; Jesum Nazarenum. Respondit Jesus; Dixi vobis, Quia ego 8
sum: si ergò me quæritis, sinite hos abire. Ut impleretur sermo, quem dixit; 9
Quia quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quenquam. Simon ergò Petrus ha- 10
bens gladium eduxit eum: & percussit pontificis servum: & abscidit auriculam
ejus dexteram. Erat autem nomen servo, Malchus. Dixit ergò Jesus Petro; Mitte 11
gladium tuum in vaginam. Calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * يا ابة هولاء الذين اعطيتني اريد ان يكونوا معي حيث انا ليروا مجدي الذي اعطيتني *
25 لانك احببتني قبل انشاء العالم * يا ابة البار العالم لم يعرفك وانا اعرفك * وهولاء علموا انك
26 ارسلتني * وقد عرفتهم باسمك واعرفهم * والحب الذي احببتني يكون فيهم وانا ايضا فيهم *
الفصل الثامن والثلثون *
1 ولما قال يسوع هذا خرج مع تلاميذه الي عبر
2 وادي الارز * وكان هناك بستان فدخله مع تلاميذه * وكان يهوذا الذي اسلمه يعرف
3 ايضا ذلك الموضع لان يسوع كان يجتمع هناك مع تلاميذه كثيرا * فاخذ يهوذا جندا من
4 عند روساء الكهنة والفريسيين وشرطا وجاوا الي هناك بمشاعل ومصابيح وسلاح * ويسوع
5 كان عارفا بكل شي ياتي عليه * خرج وقال لهم من تطلبون * فاجابوه قايلين يسوع الناصري *
6 فقال لهم انا هو * وكان يهوذا الدافع واقفا معهم * فلما قال لهم يسوع انا هو هربوا الي وراىهم
7 وسقطوا علي الارض * فسالهم يسوع ايضا من الذي تطلبون فقالوا يسوع الناصري *
8 * فاجابهم قد قلت لكم اني انا هو * فان كنتم تطلبوني فدعوا هولاء يذهبون * لتتم الكلمة
9
10 التي قال ان الذين اعطيتني لم يهلك منهم واحد * وكان مع سمعون الصفا سيف فانتضاه
11 وضرب عبد رييس الكهنة فقطع اذنه اليمني * وكان اسم العبد ملخس * فقال يسوع
لسمعان اردد السيف في غمده * الكاس التي اعطاني ابي لا بد لي ان اشربها *

Pater mi, hos quos dedisti mihi, volo ut sint mecum ubi ego sum, ut videant gloriam meam quam dedisti mihi: nam tu dilexisti me ante productionem mundi. 24
O Pater mi juste, mundus non cognovit te, & ego cognosco te. Et isti cognoverunt 25
quòd tu me miseris. Et jam notificavi eis nomen tuum, et notificabo. Et dilectio quâ dilexisti me, erit in ipsis, & ero ego quoque in ipsis. 26

Sectio trigesima octava.

CAP. XVIII.

Quumque dixisset Jesus hæc, egressus est cum discipulis suis trans alteram ripam torrentis Cedri: eratque ibi hortus, & ingressus est eum unà cum 1
discipulis suis. Et Judas qui tradidit eum, sciebat etiam illum locum: quia Jesus conveniebat illuc cum discipulis 2
suis multoties. Itaque assumpsit Judas cohortem à principibus sacerdotum & Pharisæis, atque ministros: & venerunt illuc cum facibus, & laternis, & 3
armis. Jesus autem gnarus erat omnium quæ ventura erant super eum: quapropter exiit, & dixit eis; Quem quæritis? 4
Responderunt ei, dicentes; Jesum Nazarenum. Ait illis; Ego sum. Erat autem Judas proditor stans cum eis. 5
Cùm ergò dixisset eis Jesus; Ego sum, fugerunt retrò, & ceciderunt in terram. 6
Interrogavit ergò eos Jesus iterùm; Quis est quem quæritis? Dixerunt, Jesus Nazarenus. 7
Respondit eis; Jam dixi vobis me eum esse: sed si me quæritis, sinite hos abire. 8
Ut impleretur sermo quem dixit; Quia quos dedisti mihi, non peribit ex illis ullus. 9
Et erat penes Simonem Petram gladius, et exemit eum, et percussit servum principis sacerdotum, & amputavit aurem ejus dexteram. 10
Erat autem nomen servi, Malchus. Dixit ergò Jesus Simoni Petræ; Repone gladium in vaginam suam. Calicem quem dedit mihi Pater meus, non dubium quin bibam illum. 11

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 አበ፡እለሰ፡ ወሀብከኒ፡እፈቅድ፡የሀልዉ፡ኀበ፡ሀለውኩ፡ ላነ፡ ምስሌየ፡ወይርአዩ፡ስብሐ
25 ትየ፡ዘወሀብከኒ፡እስመ፡አፍቀርከኒ፡እምቅድመ፡ይትፈጠር፡ዓለም፡፡ አበ፡ጻድቅ፡
ወዓለምሰ፡ ኢያእመረከ፡፡ ወአንሰ፡ አእመርኩከ፡ ወእሉሂ፡አእመሩ፡ከመ፡አንተ፡ፈነ
26 ውከኒ፡፡ ወነገርክዎሙ፡ ስመከ፡ ወዓዲ፡ እነግር፡ ከመ፡ የሀሉ፡ ኀቤሆሙ፡
ፍቅረ፡ ዘአፍቀርከኒ፡ ወአነሂ፡ ምስሌሆሙ፡፡
1 ወዘንተ፡ብሂሎ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወፅአ፡ምስለ፡አርደኢሁ፡ማዕዶተ፡ፈለገ፡ቄድሮስ፡
2 ወቦቱ፡ህየ፡ዓጸደ፡ኀምል፡ ወቦአ፡ምስለ፡አርደኢሁ፡፡ ወያእምሮ፡ይሁደ፡ ዘያገብ
እ፡ ለውእቱ፡ብሔር፡ እስመ፡ ዘልፈ፡ ይወፍር፡ ህየ፡ እግዚእ፡፡ ኢየሱስ፡ ምስለ፡ አ
3 ርደኢሁ፡፡ ወነሥአሙ፡ይሁዳ፡ለሰገራተ፡ ሰጺራ፡ እምኀበ፡ሊቀ፡ካህናት፡ ወፈሪሳ
ዊያን፡ ወወዓሊሆሙ፡ ወሖሩ፡ ህየ፡ በመኅትወ፡ ጽጕ፡ ወበፃናት፡ ወበንዋየ፡ሐቅል፡፡
4 ወርእዮ፡እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ኵሎ፡ ዘመጽአ፡ ላዕሌሁ፡ ወፅአ፡ አፍአ፡ ኀቤሆሙ፡ወይ
5 ቤሎሙ፡ መነ፡ ትፈቅዱ፡፡ ወአውሥኡ፡ ወይቤልዎ፡ ኢየሱስሃ፡ ናዝራዊ፡ ወይቤሎ
6 ሙ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡አነ፡ ውእቱ፡ ወይቀውም፡ ይሁዳኒ፡ ያገብኦ፡ ምስሌሆሙ፡፡
ወሶበ፡ይቤሎሙ፡አነ፡ውእቱ፡ገብኡ፡ ድኅሪሆሙ፡ ወወድቁ፡ምድረ፡፡ ወእምዝ፡
7 ካዕበ፡ተስእሎሙ፡ ወይቤሎሙ፡ መነ፡ ተኀሥሡ፡ ወይቤልዎ፡ ኢየሱስሃ፡ ናዝራዊ፡፡
8 ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፡ አኮኑ፡ እቤለክሙ፡ አነ፡ ውእቱ፡እመ፡
9 ቢያየ፡ትፈቅዱ፡ ኅድግዎሙ፡ ለእሉ፡ ይሖሩ፡፡ ከመ፡ይብጻሕ፡ቃሉ፡ዘይቤ፡እለ፡
10 ወሀብከኒ፡ኢተሐጕለ፡ እምኔሆሙ፡ ወኢ፡አሐዱ፡፡ ወቦ፡ መጥባሕተ፡ ስምዖን፡ ጴ
ጥሮስ፡ወመልሐ፡መጥበሕቶ፡ወዘበጦ፡ለገብረ፡ሊቀ፡ ካህናት፡ ወመተሮ፡ እዝኖ፡ዘየማን፡
11 ወስሙ፡ ለውእቱ፡ ገብር፡ ማልኮስ፡፡ ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለጴጥሮስ፡
አግብእ፡ ለመጥባሕትከ፡ ውስተ፡ ቤታ፡፡ ጽዋዐ፡ ዘወሀበኒ፡ አቡየ፡ ኢይሰትዮኑ፡
ወኢየኅድግ፡ ዘእንበለ፡ እሰተዮ፡፡

Pater, quos dedisti mihi, velim ut sint ubi fui ego, mecum; & videant gloriam 24
meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me, antequàm crearetur mundus. Pater 25
veritatis, & mundus non noscit te, & ego novi te: & hi noverunt te, quòd tu
misisti me. Et nuntiavi iis nomen tuum, & adhuc nuntiabo, ut sit apud eos 26
charitas quâ dilexisti me, & ego cum iis.

CAP. XVIII.

Hoc quum dixisset Dominus Jesus, egressus est cum discipulis suis trans flumen 1
Cedron: & fuit ibi prædium herbarum, & intravit illud cum discipulis suis. Et 2
sciebat Judas qui proditurus erat eum, hunc locum, quia frequenter convenerat
ibi Dñs Jesus cum discipulis suis. Et accepit Judas cohortes *sive* spiram, à prin- 3
cipibus sacerdotum & Pharisæis, & ministros eorum: & venerunt ibi cum
lucernis splendidis, & laternis, & armis. Et videns Dominus Jesus totum 4
quod venturum erat super se, exivit foràs ad eos, & dixit iis; Quem vultis? Et 5
responderunt, & dixerunt ei; Jesum Nazarenum. Et dixit iis Dominus Jesus, Ego
sum ille: & stabat Judas proditurus eum cum iis. Et quum diceret iis; Ego *sum* 6
ille, reversi sunt retrorsùm, & ceciderunt *in* terram. Et tunc iterum rogavit 7
eos, & dixit iis; Quem quæritis? & dixerunt ei, Jesum Nazarenum. Et respon- 8
dit Dominus Jesus, & dixit iis; Nónne dixi vobis, Ego ille *sum*? si me vultis, sinite
hos abire. Ut impleretur sermo ejus quem dixerat; Ex iis quos dedisti mihi; 9
non perditus fuit quisquam. Et habuit gladium Simon Petrus: & eduxit 10
gladium suum, & percussit servum principis sacerdotum, & abscidit aurem
ejus dextram: & nomen hujus servi, Malchus *erat*. Et dixit Dominus Jesus 11
Petro, Restitue gladium tuum in vaginam suam: calicem quem dedit mihi Pater
meus, Nónne bibam? & non omittam quin bibam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

6 ويهوداي سپارنده نيز با ايشان بود * ايشان جمله باز گشتند وبر زمين افتادند * بار دوم
7 عيسي از ايشان پرسيد كرا مي خواهيد * گفتند عيسي ناصري را * عيسي گفت نه بشما گفتم
8
9 منم من واگر مرا مي خواهيد * ايشانرا † بگذاريد * تا بروند * تا اين كلمهٔ نبشته ايد تمام
شود نبوت ايشانرا كه بمن دادي * از ايشان كم نكردم ونه يكي
سي چهار شمشير زدن شمعون وبريدن گوش غلام
10 * اما شمعون صفا در ميان خود † شمشير داشت * بر كشيد وزد بندهٔ سرور امامانرا گوش
11 راست ستد * ونام ان بنده ملك بود * وعيسي بصفا گفت شمشيررا در نيام خود نه
پياله كه پدرم بمن داد بكسي ديگر نخورانم *

Et Judas proditor etiam cum illis erat. Illi igitur omnes retrocesserunt, & in terram ceciderunt. 6
Vice secundâ Jesus eos interrogavit; Quem vultis? Dixerunt, Jesum Nazræum. 7
Jesus dixit; Nónne vobis dixi, Ego ipse sum? Si ergò me quæritis, illos sinite ut abeant. 8
Ut hoc verbum, quod *scriptum venit, compleretur;* 9

Prophetia.

Illos quos mihi dedisti, ex illis non perdidi, ne unum quidem.

XXXIV. Gladio percutit Simeon, & amputat aurem pueri

Simeon autem Petrus ad lumbos suos gladium habuit, quem *extraxit, et percusso servo principis sacerdotum aurem dexteram ei abstulit: nomen* 10
autem illius servi, Malec erat. Et Jesus Cephæ dixit; Gladium in vaginam suam repone: poculum, quod Pater meus mihi dedit, alii cuipiam bibendum non præbebo. 11

Ergò cohors, & tribunus, & ministri Judæorum comprehenderunt Jesum,
12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, ρξβ
& ligaverunt eum. Et adduxerunt eum ad Annam primùm: erat enim so- α
13 καὶ ἔδησαν αὐτόν. Καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πεν- ρξγ
cer Caiphæ, qui erat *princeps Sacerdotum* anni illius. Erat autem Caiphas *ille* ι
14 θερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ
consulens Judæis; Quia expedit unum hominem *perire* pro
συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, Ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ ρξδ
populo. Sequebatur autem Jesum Simon Petrus, & alius discipulus. δ
15 τοῦ λαοῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, (η) καὶ ὁ ἄλλος μαθητής.
At discipulus ille erat notus *principi Sacerdotum*: & *simul* introivit Jesu in ρξε
ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ· καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς ι
atrium *principis Sacerdotum*. *At* Petrus stabat ad ostium foris. Exivit ρξϛ
16 τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. Ἐξῆλθεν α
ergò discipulus alius, qui erat notus *principi Sacerdotum*: & dixit ostiariæ, &
οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος, ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ ρξζ
introduxit Petrum. Dicit ergò ancilla ostiaria Petro; Nunquid & tu ι
17 εἰσήγαγε τὸν Πέτρον. Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ, Μὴ καὶ σὺ ρξη
ex discipulis es hominis istius? Dicit ille; Non sum. Stabant autem α
18 ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος, Οὐκ εἰμί. Εἱστήκεισαν δὲ ρξθ
servi & ministri, *prunam facientes*, quia frigus erat: & calefacie- ι
οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται, ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαί-
bant se: erat autem cum eis Petrus, stans & calefaciens se. Ergò *princeps*
νοντο· ἦν δὲ μετ᾽ αὐτῶν ὁ Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. Ὁ οὖν ἀρχ- 19
Sacerdotum interrogavit Jesum de discipulis suis, & de doctrina ejus.
ιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ.
ρο Respondit ei Jesus; Ego palàm locutus sum mundo: ego semper
α Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ παρρησίᾳ (θ) ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε 20
docui in synagoga, & in templo, quò *undique* Judæi conve-
ἐδίδαξα (ι) ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου (κ) πάντοτε οἱ Ἰουδαῖοι συνέρ-
ροα niunt: & in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? interroga
ι χονται· καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. Τί με (λ) ἐπερωτᾷς; ἐπερώτησον 21
audientes, quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt quæ dixerim ego.
τοὺς (μ) ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ.
ροβ Hæc autem *eo dicente*, unus ministrorum assistens dedit alapam
α Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ἔδωκε ῥάπισμα 22
Jesu, dicens; Sic respondes *principi Sacerdotum*? Respondit ei Je-
ρογ τῷ Ἰησοῦ, εἰπών, Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰη- 23
ι sus; Si malè locutus sum, *testare* de malo: si autem *pulchrè*, quid me
σοῦς, Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με
cædis? (Misit eum Annas ligatum ad Caipham *principem*
ροδ δέρεις; (Ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχ- 24
α *Sacerdotum*.)
ιερέα.)

MS. A. (η) καὶ ἄλλος (θ) λελάληκα (ι) ἐν συναγωγῇ, (κ) πάντες οἱ (λ) ἐρωτᾷς; (μ) ἀκηκοότας,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 ܗܝܕܝܢ ܐܣܦܝܪ ܘܟܠܝܪܟܐ ܘܕܚܫܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܐܚܕܘܗܝ ܠܝܫܘܥ ܘܐܣܪܘܗܝ܂ *
13 ܘܐܝܬܝܘܗܝ ܠܘܬ ܚܢܢ ܠܘܩܕܡ܂ ܡܛܠ ܕܚܡܘܗܝ ܗܘܐ ܕܩܝܦܐ ܕܗܘܝܘ ܗܘܐ ܪܒ ܟܗܢܐ
14 ܕܫܢܬܐ ܗܝ܂ * ܩܝܦܐ ܕܝܢ ܗܘ ܗܘܐ ܕܝܗܒ ܡܠܟܐ ܠܝܗܘܕܝܐ ܕܦܩܚ ܕܓܒܪܐ
15 ܚܕ ܢܡܘܬ ܚܠܦ ܥܡܐ܂ * ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܟܐܦܐ ܘܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܐ ܐܚܪܢܐ ܐܬܝܢ ܗܘܘ
ܒܬܪܗ ܕܝܫܘܥ܂ ܘܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܝܕܝܥ ܗܘܐ ܠܪܒ ܟܗܢܐ܂ ܘܥܠ ܥܡ ܝܫܘܥ ܠܕܪܬܐ܂
16 * ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܩܐܡ ܗܘܐ ܠܒܪ ܠܘܬ ܬܪܥܐ܂ ܘܢܦܩ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܐܚܪܢܐ ܕܝܕܝܥ ܗܘܐ ܠܗ
17 ܠܪܒ ܟܗܢܐ ܘܐܡܪ ܠܢܛܪܬ ܬܪܥܐ ܘܐܥܠܗ ܠܫܡܥܘܢ܂ * ܐܡܪܐ ܠܗ ܕܝܢ ܥܠܝܡܬܐ
ܢܛܪܬ ܬܪܥܐ ܠܫܡܥܘܢ܂ ܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܐܢܬ ܕܗܢܐ ܓܒܪܐ܂ ܐܡܪ ܠܗ ܠܐ܂
18 * ܘܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܥܒܕܐ ܘܕܚܫܐ ܘܣܝܡܝܢ ܗܘܘ ܢܘܪܐ ܕܢܫܚܢܘܢ܂ ܡܛܠ ܕܩܪܝܫ ܗܘܐ܂
19 ܩܐܡ ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܦ ܫܡܥܘܢ ܥܡܗܘܢ ܘܫܚܢ܂ * ܪܒ ܟܗܢܐ ܕܝܢ ܫܐܠܗ ܠܝܫܘܥ ܥܠ
20 ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܥܠ ܝܘܠܦܢܗ܂ * ܘܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ܂ ܐܢܐ ܓܠܐܝܬ ܡܡܠܠ ܗܘܝܬ ܥܡ
ܥܡܐ܂ ܘܡܟܠܙܒܢ ܐܠܦܬ ܒܟܢܘܫܬܐ ܘܒܗܝܟܠܐ ܐܝܟܐ ܕܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܡܬܟܢܫܝܢ܂
21 ܘܡܕܡ ܒܛܘܫܝܐ ܠܐ ܡܠܠܬ܂ * ܡܢܐ ܫܐܠ ܐܢܬ ܠܝ܂ ܫܐܠ ܠܗܢܘܢ ܕܫܡܥܘ
22 ܡܢܐ ܡܠܠܬ ܥܡܗܘܢ܂ ܗܐ ܗܢܘܢ ܝܕܥܝܢ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܡܪܬ܂ * ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪ܂
ܚܕ ܡܢ ܕܚܫܐ ܕܩܐܡ ܗܘܐ ܡܚܝܗ ܥܠ ܦܟܗ ܠܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܗܟܢܐ ܦܬܓܡܐ
23 ܝܗܒ ܐܢܬ ܠܪܒ ܟܗܢܐ܂ * ܥܢܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܐܢ ܒܝܫܐܝܬ ܡܠܠܬ
24 ܐܣܗܕ ܥܠ ܒܝܫܬܐ܂ ܘܐܢ ܫܦܝܪ ܠܡܢܐ ܡܚܝܬ ܠܝ܂ * ܚܢܢ ܕܝܢ ܫܕܪܗ ܠܝܫܘܥ ܟܕ
ܐܣܝܪ ܠܘܬ ܩܝܦܐ ܪܒ ܟܗܢܐ܂

12 Tunc caterva & chiliarchæ, & ministri Judæorum comprehenderunt Jesum, &
13 vinxerunt eum. Et eum adduxerunt ad Hanan primùm, quippe qui socer esset Caiphæ qui erat summus sacerdos anni il-
14 lius. Erat autem Caipha is qui consilium dederat Judæis expedire unum virum mori
15 pro populo. Simon autem Cepha, & unus ex discipulis aliis, veniebant post Jesum. Illum autem discipulum cognoscebat princeps sacerdotum, & introiit unà cum Jesu
16 in atrium. Simon autem stabat foris ad ostium: exiit itaque alter ille discipulus quem cognoscebat princeps sacerdotum, & dixit custodi portæ, (*ostiariæ*,) & introduxit
17 Simonem. Dixit autem adolescentula ostiaria Simoni, Nunquid & tu ex discipulis es
18 istius hominis? Dicit ei, Minimè. Porrò stabant servi & ministri, & componebant ignem ut calefacerent se, quia frigus erat. Stabat autem & Simon cum eis, &
19 calfaciebat se. Princeps autem sacerdotum interrogavit Jesum de discipulis &
20 doctrinâ ipsius. Et dixit ei Jesus; Ego palàm locutus sum ad populum, semperque docui in synagoga & in templo, quò omnes Judæi conveniunt; & nihil in occulto lo-
21 cutus sum. Quid me interrogas? interroga eos qui audierunt quid collocutus sim eis: ecce hi sciunt quæcunque dixerim.
22 Quumquè hæc dixisset, unus ex ministris qui adstabat, percussit maxillam ipsius Jesu, & dixit ei; Itáne das responsum principi
23 sacerdotum? Respondit Jesus, & dixit ei; Si malè locutus sum, testificare de malo: sin
24 autem benè, cur me cædis? Hanan autem misit Jesum vinctum ad Caipham summum sacerdotem.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * پس ازان اوباش وعوانان ويهوديان * عيسي را كرفتند * وبستند * * وزودتر اورا پيش حنان
13 آوردند * سبب انك حنان پدر زن قيافا بود * [كه سرور امامان دران سال بود * وقيافا بود] 14
كه با يهوديان مشورت كرده * كه واجب است يك آدمي عوض همه عالم بميرد *
15 * وشمعون صفا * ويكي ديكر از شاكردان * در پي عيسي مي امدند * وآن شاكرد با سرور
امامان آشنا بود * وبا عيسي در سراي † درامد *

سي پنج منكر شدن شمعون

16 * صفا بيرون درايستاده بود * وان ديكر شاكرد كه سرور امامان اورا مي شناخت *
17 بدر آمد وبدربانان كفت * وشمعونرا باندرون درآورد * * ودختر كه دررا نكه مي داشت *
18 به شمعون كفت * مكر تو نيز از شاكردان اين مردي * بدو كفت نه * * ومردم وعوانان
ايستاده بودند * وآتش مي افروختند * كه كرم شوند * براى انك ان شب سرما بود * وشمعون
19 نيز با ايشان كرم مي شد * * وبزرك امامان عيسي را پرسيد † بر شاكردان وبر تعليم او *

12 * *Deindè turbæ, & ministri, & Judæi Jesum prehenderunt, et liga-*
13 *verunt: Et priùs eum ad Annam duxerunt, eò quòd Annas socer Caiaphæ erat, qui princeps Sacer-*
14 *dotum eo anno erat. Caiaphas autem erat, qui Judæis consuluerat, quòd oporteret ut unus homo*
15 *pro toto populo moreretur. Et Si-* * *meon Cephas, et quidam alius ex discipulis Jesum secuti sunt: discipulus autem ille principi Sacerdotum notus erat, et cum Jesu in atrium ingressus est.*

XXXV. Abnegatio Simeonis.

16 *Simeon autem extra ostium stabat,* * *et ille alter discipulus, quem princeps Sacerdotum noverat, egressus est, et ostiariis locutus est, et Si-*
17 *meonem introduxit. Et puella quæ ostium custodiebat Simeoni dixit; Numquid tu etiam ex discipulis hujus viri es? Ei dixit; Non.*
18 *Et homines et ministri stabant, et ignem accenderant ut calefierent, eò quòd illâ nocte frigus erat: et Simeon etiam cum illis calefie-*
19 *bat. Maximus autem Sacerdotum Jesum interrogavit de discipulis et de doctrina ejus.*

Versio VULGATA LATINA.

12 Cohors ergò, & tribunus, & ministri Judæorum comprehenderunt Jesum,
13 & ligaverunt eum: Et adduxerunt eum ad Annam primùm, erat enim so-
14 cer Caiphæ, qui erat pontifex anni illius. Erat autem Caiphas, qui con-
silium dederat Judæis; Quia expedit, unum hominem mori pro populo.
15 Sequebatur autem Jesum Simon Petrus, & alius discipulus. Discipulus au-
tem ille erat notus pontifici, & introivit cum Jesu in atrium pontificis.
16 Petrus autem stabat ad ostium foris. Exivit ergò discipulus alius, qui erat
17 notus pontifici, & dixit ostiariæ, & introduxit Petrum. Dicit ergò Petro
ancilla ostiaria; Numquid & tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille;
18 Non sum. Stabant autem servi & ministri ad prunas, quia frigus erat, &
calefaciebant se: erat autem cum eis & Petrus stans, & calefaciens se. Pon- 19
tifex ergò interrogavit Jesum de discipulis suis, & de doctrina ejus. Re- 20
spondit ei Jesus; Ego palàm locutus sum mundo: ego semper docui in syn-
agoga, & in templo, quò omnes Judæi conveniunt: & in occulto locu-
tus sum nihil. Quid me interrogas? interroga eos, qui audierunt quid lo- 21
cutus sim ipsis: ecce hi sciunt quæ dixerim ego. Hæc autem cùm dixisset, 22
unus assistens ministrorum dedit alapam Jesu, dicens; Sic respondes pontifi-
ci? Respondit ei Jesus; Si malè locutus sum, testimonium perhibe de ma- 23
lo: si autem benè, quid me cædis? Et misit eum Annas ligatum ad Cai- 24
pham pontificem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 13 * وان الجند وقايد الالف والخدام الذين لليهود امسكوا يسوع واوثقوه * وجاوا به الي حنان
14 اولا لانه كان حمو قيافا الذي كان رييس الكهنة في تلك السنة * هذا قيافا الذي اشار
علي اليهود انه خير ان يموت رجل واحد بدل الشعب * الفصل التاسع والثلثون *
15 * وان سمعان الصفا والتلميذ الاخر تبعا يسوع * وكان رييس الكهنة يعرف ذلك التلميذ فدخل
16 مع يسوع دار رييس الكهنة * فاما بطرس فكان واقفا عند الباب برا فخرج ذلك التلميذ الاخر
17 الذي كان من معارف رييس الكهنة فكلم البوابة وادخل بطرس * فقالت الجارية البوابة
18 لبطرس اما انت من تلاميذ هذا الرجل فقال لها لا * وكان العبيد والشرط قياما يوقدون نارا
19 ليصطلوا لانه كان شتاء وكان بطرس ايضا قايما معهم يصطلي * فاما رييس الكهنة فساءل
20 يسوع عن تلاميذه وعن تعليمه * فاجابه يسوع انا كلمت العالم علانية وعلمت في كل وقت في
21 الهيكل وفي المجامع حيث تجمع اليهود ولم اتكلم بشي في خفية * فما بالك تسالني سل اوليك
22 الذين سمعوا ما كلمتهم به فهولاء هم يعرفون ما قلته انا * فلما قال هذا كان واحد من الشرط
23 قايما فلطم يسوع وقال له اهكذي تجاوب رييس الكهنة * فاجابه يسوع قايلا ان كنت
24 تكلمت برديي فاشهد بالردي وان كان جيدا فلم ضربتني * وحينيذ ارسله حنان موثوقا
الي قيافا رييس الكهنة *

Cohors autem, & tribunus, & ministri qui 12
erant Judæorum, comprehenderunt Je-
sum, & ligaverunt eum. Et adduxe- 13
runt eum ad Hanan primùm, quia erat
socer Caiphæ, qui erat princeps sacer-
dotum in illo anno. Iste est Caiphas qui 14
consilium dederat Judæis, esse melius
ut moreretur vir unus pro populo.

Sectio trigesima nona.

Et verò Simon Petra, & discipulus ille 15
alius sequuti sunt Jesum: princeps au-
tem sacerdotum cognoscebat illum di-
scipulum, & introivit cum Jesu in
atrium principis sacerdotum. At Pe- 16
trus erat stans ad ostium foris. Exivit
ergò ille discipulus alius qui erat ex no-
tis principi sacerdotum, allocutúsque
est ostiariam, & introduxit Petrum.
Et dixit ancilla ostiaria Petro; Nónne 17
tu es ex discipulis hujus viri? Ait illi;
Non. Servi autem & ministri stantes 18
accendebant ignem ut calefacerent sese,
quia erat hyems, & Petrus etiam stans
cum eis, calefaciebat se. Verùm prin- 19
ceps sacerdotum interrogavit Jesum de
discipulis ejus, & de doctrina ipsius.
Respondit ei Jesus; Egò locutus 20
sum mundo palàm, & docui quolibet
tempore in templo & in synagogis, quò
se recipiunt Judæi, & non sum locutus
quicquam in occulto. Quid interrogas 21
me? interroga illos qui audierunt quod
locutus sum illis, idem ipsi nôrunt quid
dixerim ego. Cùm autem dixisset hoc, 22
erat unus ex ministris stans, & duxit
alapam Jesu, & dixit ei; Sic respon-
des principi sacerdotum? Respondit ei 23
Jesus, dicens; Si locutus sum rem tur-
pem, perhibe testimonium de turpitudi-
ne: at si rectè, quare me percussisti?
Tunc misit eum Hanan ligatum ad Cai- 24
pham principem sacerdotum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወአኀዝዎ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ሰገራት፡ሰጺራ፡ ወሐቢይት፡ ወወዓሊሆሙ፡ ለአይሁድ፡
13 ወሐመይዎ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ ወወሰድዎ፡ኀበ፡ሐና፡ ቀደሙ፡፡ እስመ፡ ሐሙሁ፡
14 ውእቱ፡ ለቀያፋ፡ ወሊቀ፡ካህናት፡ውእቱ፡ ዘአብሬቱ፡ ይእቲ፡ ዓመት፡፡ ወቀያፋ፡ውእ
ቱ፡ ዘአምከሮሙ፡ ለአይሁድ፡ ወይቤሎሙ፡ ይኄይሰክሙ፡ ይሙት፡ ላሐዱ፡ብእሲ፡ ቤ
15 ዛ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡፡ ወተለዎ፡ ሰምዖን፡ ጴጥሮስ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እምርሑ
ቅ፡ ወካልእ፡ ረድኡ፡ ዘልሙድ፡ ኀበ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡፡ ወቦአ፡ ምስለ፡ እግዚእ፡ ኢየሱ
16 ስ፡ ውስተ፡ ዓጸደ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡፡ ወጴጥሮስ፡ ቆመ፡ አፍአ፡ ኀበ፡ ኆኅት፡፡ ወወፅ
አ፡ ገዝኡ፡ ረድእ፡ ዘልሙድ፡ ኀበ፡ ሊቀ፡ካህናት፡ ወተናገሮ፡ ለዓጻዊ፡ ወአብኦ፡ ለጴጥ
17 ሮስ፡፡ ወትቤሎ፡ ወለተ፡ ዓጻዊ፡ ለጴጥሮስ፡ አንተኒ፡ እምአርድኢሁ፡፡ ለውእቱ፡
18 ብእሲ፡ አንተ፡ ወይቤ፡ኢኮንኩ፡፡ ወይቀውሙ፡ አግብርቲሆሙ፡ ወወዓሊሆሙ፡ ወበ
ቍጹ፡ አፍሐም፡ ወይሰሓኑ፡ እስመ፡ ብዙኅ፡ ቍሪ፡ ለይእቲ፡ሌሊት፡ እስመ፡ቍር፡ብ
19 ሔሩ፡ ወይቀውም፡ጴጥሮስኒ፡ ወይሰሓን፡ምስሌሆሙ፡፡ ወተስእልዎ፡ ሊቃነ፡ ካህና
20 ት፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ በእንተ፡ አርዳኢሁ፡ ወበእንተ፡ ትምህርቱ፡፡ ወአውሥአ፡
እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤ፡አንሰ፡ክሠተ፡ተናገርኩ፡ ለዓለም፡ወዘልፈ፡ እሜህር፡በምኵ
ራብ፡ ወበቤተ፡መቅደስ፡ኀበ፡ ተጋብኡ፡ኵሉ፡ አይሁድ፡፡ወአልቦ፡ ዘተናገርኩ፡ጽምሚ
21 ተ፡ወሊ፡ምንተ፡፡ ምንተ፡ እንከ፡ትሴአለኒ፡ ተስአሎሙ፡ ለእለ፡ ሰምዑኒ፡ ዘአቤ፡ ያ
22 ሉሙ፡ እሙንቱ፡ ወዘተናገርኩ፡፡ ወዘንተ፡ ብሂሎ፡ ጸፍዖ፡ መልታሕቶ፡ ለእግዚ
እ፡ኢየሱስ፡ አሐዱ፡ እምእለ፡ ይቀውሙ፡ ወዓሊ፡ ወይቤሎ፡ ከመዝኑ፡ ትትዋሥኦ፡ ለ
23 ሊቀ፡ካህናት፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ እመ፡ እኩየ፡ ነበብኩ፡
24 አስተዋድየኒ፡ በእንተ፡ እኩይ፡ ወእመሰ፡ ሠናየ፡ ለምንት፡ ትዘብጠኒ፡፡ ወፈነዎ፡
ሐና፡ ሕሙዮ፡ ኀበ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡፡

Et comprehenderunt Dñm Jesum cohortes *nempe* spira, & centuriones, & mini- 12
stri Judæorum, & calumniati sunt Dñm Jesum. Et adduxerunt eum ad Hanam 13
primùm: quia socer erat Caiaphæ, & princeps sacerdotũ fuit regiminis istius an-
ni. Et Caiaphas is *erat* qui consuluerat Judæis, & dixerat iis; Expedit vobis ut 14
moriatur unus homo *in* redemptionem totius populi. Et sequutus est Simon Pe- 15
trus Dominum Jesum à longè, & alius discipulus ejus, qui notus erat apud prin-
cipem sacerdotum, & intravit cum Domino Jesu in atrium principis sacerdo-
tum. Et Petrus stetit extra ad ostium. Et exivit iste discipulus, qui notus erat 16
apud principem sacerdotum, & loquutus est ostiario, & introduxit Petrum.
Et dixit filia ostiarii Petro; Tu etiam ex discipulis hujus hominis es. Et dixit; 17
Non sum. Et stabant servi eorum, & ministri eorum, & accenderunt prunas, 18
& calefaciebant se: quia multum frigus *erat* istius noctis, quia frigida regio *erat*:
& stabat Petrus, & calefaciebat se cum iis. Et interrogârunt principes sacer- 19
dotum Dominum Jesum de discipulis ejus, & de doctrina ejus. Et respondit 20
Dominus Jesus, & dixit; Ego palàm loquutus sum mundo, & semper docebam
in synagoga, & in Domo sancta, quò congregati sunt omnes Judæi, & nihil lo-
quutus sum clàm omninò. Quid igitur interrogatis me? interrogate eos qui 21
audierunt me: quæ dixi sciunt illi, & quæ loquutus sum. Et hoc quum dixisset, 22
percussit maxillam Domini Jesu unus ex adstantibus ministris, & dixit ei; Itáne
respondes principi sacerdotum? Et respondit Dominus Jesus, & dixit ei; Si 23
malè loquutus sum, accusa me de malo: & si benè, quare percutis me? Et 24
misit eum Hana calumniâ affectum ad principem sacerdotum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 * عيسي بدو كفت من اشكارا بعالم سخن مي كفتم بهر وقتي * در انجمن ودر هيكل
تعليم مي دادم * در جايكاهي كه همه يهوديان جمع مي بودند * وبه پنهاني چيزي نكفتم *
21 * از من چه مي پرسي * ازيشان بپرس كه شنيدند آنچ بديشان كفتم * انك ايشان هر چه
22 من كفتم مي دانند * * چون عيسي اينها كفت * يكي از عوانان ايستاده بود * بر روي
23 عيسي زد * و كفت بسرور امامان چنين جواب مي دهي * عيسي بدو كفت * اكر بد كفتم *
تر بدي كواهي ده * و اكر نيك كفتم * مرا چرا مي زني   سي شش
24 * وحنان عيسي را بسته پيش بزرك امامان فرستاد *   بودن عيسي را پيش قيافا

Jesus illi dixit; Ego palàm in mun- 20
do locutus sum omni tempore, in syn-
agoga & in templo doctrinam tra-
didi, in loco quo omnes Judæi con-
gregati sunt: in occulto autem quid-
quàm non locutus sum. A me quid 21
interrogas? Ab illis interroga qui
audiverunt, quid ipsis locutus sum:
ecce illi quicquid ego dixi, sciunt.
Cùm Jesus hæc dixisset, unus ex 22
ministris, qui astans erat, in faciem
Jesum percussit, & dixit; Prin-
cipi Sacerdotum tale responsum
das? Jesus ei dixit; Si malè dixi, 23
de malo testare; Sin autem benè
dixi, me quare percutis?

XXXVI. Abductio Jesu ad Caiapham.

Et Annas Jesum vinctum ad ma- 24
ximum Sacerdotum misit.

Erat autem Simon Petrus stans & calefaciens se. Dixerunt ergò ei; *Num* & tu ex
25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. Εἶπον οὖν αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ ροε α
discipulis ejus es? negavit ille, & dixit; Non sum. Dicit unus ex ser-
26 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος, (υ) καὶ εἶπεν, Οὐκ εἰμί. Λέγει εἷς ἐκ τῶν δού-
vis *principis Sacerdotum*, cognatus *existens cujus absciderat* Petrus auriculam; *Non* ego te vidi in
λων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὠτίον, Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν
horto cum illo? Iterùm ergò negavit Petrus: & statim gallus cantavit.
27 τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; Πάλιν οὖν ἠρνήσατο (ξ) ὁ Πέτρος· καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.
Adducunt ergò Jesum à Caiapha in prætorium: erat autem mané: & ipsi non
28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ (ο) πρωΐα· καὶ αὐτοὶ οὐκ ρος α
introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha.
εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, (π) ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ Πάσχα. ροζ ι
Exivit ergò Pilatus ad eos, & dixit; Quam accusationem affertis adversùs ho-
29 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτούς, καὶ εἶπε, Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀν-
minem hunc? Responderunt & dixerunt ei; Si non esset hic malefactor, non *utique* tibi
30 θρώπου τούτου; Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ ἄν σοι
tradidissemus eum. Dixit ergò eis Pilatus; Accipite eum vos, & secundùm
31 παρεδώκαμεν αὐτόν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ
legem vestram judicate eum. Dixerunt ergò ei Judæi; Nobis non licet
τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον (ρ) οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν
interficere quenquam. Ut sermo Jesu impleretur, quem dixit, significans quâ morte
32 ἀποκτεῖναι οὐδένα. Ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπε, σημαίνων (σ) ποίῳ θανάτῳ
futurus esset mori. Introivit ergò in prætorium iterùm Pilatus, &
ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, καὶ 33 ροη α
vocavit Jesum, & dixit ei; Tu es rex Judæorum; Respondit ei
ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; (τ) Ἀπεκρίθη αὐτῷ 34 ροθ ι
Jesus; A temetipso *tu* hoc dicis, an alii tibi dixerunt de me? Respondit Pi-
ὁ Ἰησοῦς, Ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ Πι- 35
latus; Numquid ego Judæus sum? Gens tua & *principes Sacerdotum* tradiderunt te
λάτος, Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; Τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε
mihi: quid fecisti? Respondit Jesus, Regnum meum non est de mundo
ἐμοί· τί ἐποίησας; Ἀπεκρίθη (υ) ὁ Ἰησοῦς, Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου 36
hoc: si ex mundo hoc esset regnum meum, ministri utique mei decertarent ut
τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἵνα
non traderer Judæis: nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit
μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. Εἶπεν 37 ρπ δ
itaque ei Pilatus; *Num* ergò rex es tu? Respondit Jesus; Tu dicis, quia
οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Σὺ λέγεις, ὅτι
rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum,
βασιλεύς εἰμι ἐγώ. ἐγὼ εἰς (φ) τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ρπα ι
ut *tester* veritati: omnis *existens* ex veritate, audit meam vocem.
ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς.

MS.A. (υ) καὶ λέγει, (ξ) Πέτρος· (ο) πρωΐ· (π) ἀλλὰ φάγωσιν (ρ) δὲ αὐτῷ (σ) ποίῳ θανάτῳ (τ) Ἀπεκρίνατο ὁ Ἰησοῦς, Ἀφ' ἑαυτοῦ (υ) Ἰησοῦς, (φ) τοῦτο καὶ γεγέννημαι,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 * ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܟܐܦܐ ܩܐܡ ܗܘܐ ܘܫܚܢ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܡܐ ܐܦ ܐܢܬ ܚܕ ܐܢܬ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ.
ܘܗܘ ܟܦܪ ܘܐܡܪ. ܠܐ ܗܘܝܬ. * ܐܡܪ ܠܗ ܚܕ ܡܢ ܥܒܕܘܗܝ ܕܪܒ ܟܗܢܐ. ܐܚܘܗܝ ܕܗܘ 26
ܕܦܣܩ ܗܘܐ ܫܡܥܘܢ ܐܕܢܗ. ܠܐ ܐܢܐ ܚܙܝܬܟ ܥܡܗ ܒܓܢܬܐ. * ܘܬܘܒ ܟܦܪ ܫܡܥܘܢ. 27
ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ ܩܪܐ ܬܪܢܓܠܐ. * ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ * ܡܓ *
28 * ܐܝܬܝܘܗܝ ܕܝܢ ܠܝܫܘܥ ܡܢ ܠܘܬ ܩܝܦܐ ܠܦܪܛܘܪܝܢ. ܘܨܦܪܐ ܗܘܐ. ܘܗܢܘܢ ܠܐ
ܥܠܘ ܠܦܪܛܘܪܝܢ. ܕܠܐ ܢܬܛܡܐܘܢ ܥܕ ܐܟܠܝܢ ܦܨܚܐ. * ܢܦܩ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܠܒܪ 29
ܠܘܬܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܩܛܪܓܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܥܠ ܓܒܪܐ ܗܢܐ. * ܥܢܘ ܘܐܡܪܝܢ 30
ܠܗ. ܐܠܘ ܠܐ ܗܘܐ ܥܒܕ ܒܝܫܬܐ ܗܢܐ. ܐܦܠܐ ܠܟ ܡܫܠܡܝܢ ܗܘܝܢ ܠܗ. * ܐܡܪ ܠܗܘܢ 31
ܦܝܠܛܘܣ. ܕܒܪܘܗܝ ܐܢܬܘܢ ܘܐܝܟ ܢܡܘܣܟܘܢ ܕܘܢܘܗܝ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܗܘܕܝܐ. ܠܢ ܠܐ
ܫܠܝܛ ܠܢ ܠܡܩܛܠ ܠܐܢܫ. * ܕܬܫܬܠܡ ܡܠܬܐ ܕܐܡܪ ܝܫܘܥ. ܟܕ ܡܚܘܐ ܗܘܐ ܒܐܝܢܐ 32
ܡܘܬܐ ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܠܡܡܬ. * ܥܠ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܠܦܪܛܘܪܝܢ. ܘܩܪܐ ܠܝܫܘܥ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܢܬ ܗܘ 33
ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܢ ܢܦܫܟ ܐܡܪܬ ܗܕܐ. ܐܘ ܐܚܪܢܐ ܐܡܪܘ ܠܟ 34
ܥܠܝ. * ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܛܘܣ. ܠܡܐ ܐܢܐ ܝܗܘܕܝܐ ܐܢܐ. ܒܢܝ ܥܡܟ ܘܪܒܝ ܟܗܢܐ 35
ܐܫܠܡܘܟ ܠܝ. ܡܢܐ ܥܒܕܬ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܠܟܘܬܝ ܕܝܠܝ ܠܐ ܗܘܬ ܡܢ ܗܢܐ 36
ܥܠܡܐ. ܐܠܘ ܡܢ ܗܢܐ ܥܠܡܐ ܗܘܬ ܡܠܟܘܬܝ. ܡܫܬܡܫܢܝ ܡܬܟܬܫܝܢ ܗܘܘ ܕܠܐ
ܐܫܬܠܡ ܠܝܗܘܕܝܐ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܡܠܟܘܬܝ ܕܝܠܝ ܠܐ ܗܘܬ ܡܟܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܛܘܣ. 37
ܡܕܝܢ ܡܠܟܐ ܐܝܬܝܟ ܐܢܬ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢܬ ܐܡܪܬ ܕܡܠܟܐ ܐܢܐ. ܐܢܐ ܠܗܕܐ ܝܠܝܕ ܐܢܐ.
ܘܠܗܕܐ ܐܬܝܬ ܠܥܠܡܐ. ܕܐܣܗܕ ܥܠ ܫܪܪܐ. ܟܠ ܡܢ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܢ ܫܪܪܐ. ܫܡܥ ܩܠܝ.

Et Simon Petra stabat & calefaciebat se, 25
& dicunt ei, Nunquid & tu unus ex discipulis ejus es? At ille negavit; & dixit, Non sum. Dicit ei unus ex servis summi sacer- 26
dotis, cognatus illius, cujus Simon amputârat auriculam, Nónne ego vidi te cum eo in horto? Et iterùm inficiatus est Simon: 27
& in ea ipsa hora emisit vocem gallus.

Matutinis VI. feria Crucifixionis. 43.

Porrò abduxerunt Jesum à Caipha in præ- 28
torium, eratque mane; ipsi autem non introierunt in prætorium, ne polluerentur quum comederent Pascha. Exivit autem 29
Pilatus foràs ad eos, & dixit eis; Quam accusationem habetis adversùs hunc virum? Responderunt ac dicunt ei; Nisi esset ma- 30
leficus, ne tibi quidem tradidissemus eum. Dixit eis Pilatus; Accipite eum vos, cúm- 31
que judicate secundùm legem vestram. Dicunt ei Judæi, Non licet nobis interficere quenquam. Ut impleretur sermo quem di- 32
xerat Jesus, quum patefaceret quâ morte esset moriturus. Introiit autem Pilatus in 33
prætorium, & vocavit Jesum, ac dixit ei; Túne es rex Judæorum? Dixit ei Jesus; 34
A temetipso dicis hoc, an alii dixerunt tibi de me? Dixit ei Pilatus; Num ego Judæ- 35
us sum? filii gentis tuæ, & principes sacerdotum tradiderunt te mihi: quid fecisti? Dixit ei Jesus; Regnum meum non est ex 36
hoc mundo: Si ex hoc mundo esset regnum meum, decertarent ministri mei, ne traderer Judæis: nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit ei Pilatus; Ergò rex es? 37
Dixit ei Jesus; Tu dicis me regem esse. Ad hoc ego natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam de veritate. Quisquis est ex veritate, audit vocem meam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

25 * وشمعون صفا ایستاده بود کرم می شد • بدو کفتند مکر تو نیز یکی † از شاکردان او
هستي • صفا منکر شد • وکفت نیستم * ویکي از بندکان سرور امامان خویشاوند ان • که 26
شمعون کوش اورا انداخت • بصفا کفت نه من ترا با وي در باغچه دیدم * شمعون باز منکر 27
شد • وخروس بانك زد

سي هفت بردن عیسي را پیش فیلاطوس

28 * وعیسي را از پیش قیافا در دهلیز † بدر بردند • وصباح بود • ایشان بدهلیز † در نرفتند
که پلید نشوند • تا فصح بخورند * بیلاطوس بدر آمد • وایشانرا دید پرسید • که چه 29
بهتان † برین مرد دارید * جواب دادند که اکر این کسي بدي نمي کرد • اورا بتو نمي 30
سپاردیم * بیلاطوس بدیشان کفت که اورا ببرید • وبر ناموس وشریعت شما داوري کنید • 31
یهودیان بدو کفتند • برما واجب نیست که کسي را بکشیم * تا تمام شود کلمه که 32
عیسي کفت • در کدامین مرك بمیرد * فیلاطوس در دهلیز رفت • وعیسي را خواند • 33
وبدو کفت • توي ملك یهودیان * عیسي کفت از خود کفتي یا دیکران بتو کفتند • 34

Simeon autem Cephas stabat & ca- 25
lefactus est: ei dixerunt; Nunquid tu etiam unus ex discipulis ejus es? Cephas inficiatus est, & dixit; Non sum. Et quidam ex 26
servis principis sacerdotum, cognatus ejus cui Simeon aurem dejecit, Cephæ dixit; Nónne ego te cum eo in horto vidi? Simeon iterùm 27
inficiatus est, & gallus vocem emisit.

XXXVII. Abductio Jesu ad Pilatum.

Et Jesum à Caiapha in atrium 28
eduxerunt, & manè erat: ipsi autem in atrium non ingressi sunt, ne polluti essent, ut Pascha comederent. Pilatus igitur egressus est, & eos vi- 29
dit, & interrogavit; Quam criminationem in hunc virum habetis? Responderunt; Si hic homo malum 30
non fecisset, eum tibi non tradidissemus. Pilatus illis dixit; Eum 31
auferte, & juxta Legem & institutum vestrum judicate. Judæi illi dixerunt; Nobis non licet quenquam interficiamus. Ut imple- 32
retur sermo quem Jesus dixit, quâ morte moriturus erat. Pilatus ita- 33
que in atrium ivit, & Jesum vocavit, & ei dixit; Tu es rex Judæorum? Jesus dixit; A te- 34
ipso dixisti, an alii tibi dixerunt?

Versio VULGATA LATINA.

25 Erat autem Simon Petrus ſtans, & calefaciens ſe. Dixerunt ergò ei; Numquid
26 & tu ex diſcipulis ejus es? Negavit ille, & dixit; Non ſum. Dicit ei unus ex
ſervis pontificis, cognatus ejus, cujus abſcîdit Petrus auriculam; Nónne ego te vi-
27 di in horto cum illo? Iterùm ergò negavit Petrus: & ſtatim gallus cantavit.
28 Adducunt ergò Jeſum à Caipha in prætorium. Erat autem mané: & ipſi non in-
troierunt in prætorium, ut non contaminarentur, ſed ut manducarent Paſcha.
29 Exivit ergò Pilatus ad eos foràs, & dixit; Quam accuſationem affertis adverſùs
30 hominem hunc? Reſponderunt, & dixerunt ei; Si non eſſet hic malefactor,
31 non tibi tradidiſſemus eum. Dixit ergò eis Pilatus; Accipite eum vos, & ſecun-
dùm legem veſtram judicate eum. Dixerunt ergò ei Judæi; Nobis non licet in-
terficere quenquam. Ut ſermo Jeſu impleretur, quem dixit, ſignificans quâ mor- 32
te eſſet moriturus. Introivit ergò iterùm in prætorium Pilatus, & vocavit Jeſum, 33
& dixit ei; Tu es rex Judæorum? Reſpondit Jeſus; A temetipſo hoc dicis, an 34
alii dixerunt tibi de me? Reſpondit Pilatus; Numquid ego Judæus ſum? Gens 35
tua, & pontifices tradiderunt te mihi: quid feciſti? Reſpondit Jeſus; Regnum 36
meum non eſt de hoc mundo: ſi ex hoc mundo eſſet regnum meum, miniſtri mei
utique decertarent ut non traderer Judæis: nunc autem regnum meum non eſt
hinc. Dixit itaque ei Pilatus; Ergò rex es tu? Reſpondit Jeſus; Tu dicis quia 37
rex ſum ego. Ego in hoc natus ſum, & ad hoc veni in mundum, ut teſtimonium
perhibeam veritati: omnis qui eſt ex veritate, audit vocem meam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * وكان سمعان الصفا واقفا يصطلي * فقالوا له لعلك انت ايضا من تلاميذه فانكر وقال
26 لست انا * فقال له واحد من عبيد رييس الكهنة قريب الذي كان بطرس قطع اذنه اليس
27 انا رايتك معه في البستان * فانكر بطرس ايضا وللوقت صاح الديك * فجاوا بيسوع من
28 عند قيافا الي الايوان وكان باكرا. وهم لم يدخلوا الايوان ليلا يتنجسوا قبل ان ياكلوا
29 الفصح * فخرج فيلاطس اليهم وقال لهم اي دعوة تدعوا بها علي هذا الرجل * فاجابوه
30 قايلين لو لم يكن شريرا ما كنا نسلمه اليك * فقال لهم فيلاطس خذوه انتم واحكموا
31 عليه علي ما في ناموسكم * فقال له اليهود ليس يجوز لنا ان نقتل احدا * ليكمل قول يسوع
32 الذي اخبر باية موتة يموت * فدخل ايضا فيلاطس الايوان ودعا يسوع وقال له اانت
33 هو ملك اليهود * اجابه يسوع امن عندك قلت هذا * ام اخرون حكوه لك عني * فاجابه
34 فيلاطس لعلني انا يهودي * لكن امتك ورؤساء الكهنة اسلموك الي فماذا صنعت * فاجاب
35 يسوع ان مملكتي انا ليست من هذا العالم * ولو كانت مملكتي من هذا العالم لكان خدامي
36 يحاربون عني ليلا ادفع الي اليهود * والان فان مملكتي ليست هي من هذا العالم * قال له
37 فيلاطس فقد صح انك ملك قال له يسوع انت قلت اني ملك * وانا لهذا ولدت ولهذا
اتيت الي العالم لاشهد بالحق * فكل من كان من الحق يسمع صوتي *

Et Simon Petrus ſtans calefaciebat ſe. 25
Dixerunt ergo ei; Nunquid tu quoque
es ex diſcipulis ejus? Et negavit, ac di-
xit, Non ſum ego. Dixit ei unus ex 26
ſervis principis ſacerdotum, cognatus
ejus, cujus Petrus abſciderat aurem;
Nónne ego vidi te cum eo in horto? Ne- 27
gavitque Petrus iterùm: & illicò cla-
mavit gallus. Duxerunt autem Jeſum 28
à Caipha in prætorium, erátque mané:
& ipſi non introierunt prætorium, ne
contaminarentur, antequàm manduca-
rent Paſcha. Exivit autem Pilatus 29
ad eos, & dixit eis; Quâ lite conten-
ditis adverſùs hunc virum? Reſpon- 30
derunt ei, dicentes; Niſi eſſet ſcelera-
tus, non tradidiſſemus eum tibi. Ait 31
illis Pilatus; Accipite eum vos, &
condemnate eum ſecundùm id quod con-
tinetur in lege veſtra. Dixerunt ei Ju-
dæi; Non licet nobis occidere quen-
quàm. Ut impleretur ſermo Jeſu, quo 32
ſignificaverat quali morte eſſet moritu-
rus. Ingreſſus ergò eſt iterùm Pilatus 33
prætorium, & vocavit Jeſum, & di-
xit ei; Túne es Rex Judæorum? Re- 34
ſpondit ei Jeſus; Num à temetipſo di-
xiſti hoc, an alii retulerunt illud tibi
de me? Reſpondit ei Pilatus; Nunquid 35
ego Judæus ſum? ſed gens tua & prin-
cipes ſacerdotum tradiderunt te mihi:
quid ergò feciſti? Reſpondit Jeſus; 36
Sanè regnum meum non eſt de hoc mun-
do: nam ſi eſſet regnum meum de hoc
mundo, certè ſubditi mei decertarent
ne traderer Judæis. Quare regnum
quidem meum non eſt ex hoc mundo.
Dixit ei Pilatus; Ergò verum eſt te 37
Regem eſſe? Ait illi Jeſus; Tu di-
xiſti: nam Rex ſum. Et ego ad hoc
natus ſum, & ad hoc veni in mun-
dum ut teſter veritatem. Et omnis qui
eſt ex veritate, audit vocem meam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወሃሎ፡ስምዖን፡ጴጥሮስ፡ይቀውም፡ወይስሳን፡፡ወይቤልዎ፡አንተሂ፡እምአርዳኢሁ፡አ
26 ንተ፡፡ወክሕደ፡ወይቤ፡ኢኮንኩ፡፡ ወይቤሎ፡አሐዱ፡ገብረ፡ሊቀ፡ካህናት፡አዝማዲሁ፡
ለዝኩ፡ለዘ፡መተሮ፡ዕዝኖ፡ጴጥሮስ፡አኮኑ፡አነ፡ርኢኩከ፡ውስተ፡ገነት፡ምስሌሁ፡፡
27 ወክሕደ፡ጴጥሮስ፡በሣልስ፡ነቀወ፡ደሮሆ፡ሶቤሃ፡፡ በዓርብ፡ጽባሕ፡ምንባብ፡፡
28 ወወሰድዎ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ሶቤሃ፡እምኀበ፡ቀያፋ፡ኀበ፡ዓውደ፡መኰንን፡ወኢቦኡ፡
29 አይሁድ፡ውስተ፡ዓጸድ፡እስመ፡ጸብሐ፡ከመ፡ይብልዑ፡ፋሲካ፡ከመ፡ኢየርኵሱ፡፡ ወ
ወፅአ፡ጲላጦስ፡አፍአ፡ኀቤሆሙ፡ወይቤሎሙ፡ምንትኑ፡ጌጋዩ፡ለዝ፡ብእሲ፡በዘ፡አም
30 ጻእክምዎ፡፡ ወአውሥኡ፡ወይቤሉ፡ሰበሰ፡ኢኮነ፡ገባሬ፡እኪት፡እም፡ኢያግባእና
31 ሁ፡ኀቤከ፡፡ ወይቤሎሙ፡ጲላጦስ፡ንሥእዎ፡አንትሙ፡ወበሕግክሙ፡ኰንንዎ፡፡ወይቤ
32 ልዎ፡ኢይከውነነ፡ለነሰ፡ንቅትል፡መነሂ፡፡ ከመ፡ይብጻሕ፡ቃለ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ዘ
33 ይቤ፡እንዘ፡ይሌምር፡በአይ፡ሞት፡ሀለወ፡ይሙት፡፡ ወቦአ፡ካዕበ፡ጲላጦስ፡ውስተ፡
34 ዓጸድ፡ወጸውዖ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ወይቤሎ፡አንተኑ፡ንጉሦሙ፡ለአይሁድ፡፡ ወ
አውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ወይቤሎ፡ዘእምልብከኑ፡ትብል፡ወቦኑ፡ዘነገረከ፡በእ
35 ንቲአየ፡፡ ወአውሥአ፡ጲላጦስ፡ወይቤ፡አይሁዳዊኑ፡አነሂ፡አኮኑ፡ሕዝብከ፡ወሊቃ
36 ነ፡ካህናት፡አግብኡከ፡ኀቤየ፡ምንተ፡እገብረከ፡፡ ወአውሥአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡
ወይቤ፡መንግሥትየሰ፡ኢኮነት፡እምዝንቱ፡ዓለም፡፡ሶበ፡በዝዓለምሰ፡መንግሥትየ፡እ
ምተባአሱ፡ወእምተቀተሉ፡ሊተ፡ወዓሊየ፡ከመ፡ኢይግበኦ፡ለአይሁድ፡ወከመ፡ኢያግ
ብኡኒ፡አይሁድ፡ኀቤከ፡ወይእዜኒ፡በሕቱ፡ኢኮነት፡እምዝየ፡መንግሥትየሰ፡ኢኮነ
37 ት፡እምዝየ፡፡ ወይቤሎ፡ጲላጦስ፡እንከሰኬ፡ንጉሥ፡አንተ፡፡ወአውሥአ፡እግዚ
እ፡ኢየሱስ፡ወይቤ፡ሳሊከ፡ትቤ፡ከመ፡ንጉሥ፡አነ፡ወአንሰ፡በእንተዝ፡ተወለድኩ፡ወበ
እንተዝ፡መጻእኩ፡ውስተ፡ዓለም፡ከመ፡ሰማዕተ፡እኩን፡በጽድቅ፡፡ ወኵሉ፡ዘእም
ጽድቅ፡ውእቱ፡ይሰምዓኒ፡ቃልየ፡፡

Et fuit Simon Petrus ſtans, & calefaciens ſe. Et dixerunt ei; Tu etiam ex diſcipu- 25
lis ejus es? & negavit, & dixit; Non ſum. Et dixit ei quidam ſervus principis ſa- 26
cerdotum, (cognatus ejus, cujus abſciderat aurim Petrus;) Nónne ego vidi te in
horto cum eo. Et negavit Petrus tertió: & cantavit gallus ſtatim. 27

In matutino paraſcenes lectio.

Et adduxerunt Dominum Jeſum ſtatim à Caiapha ad caſtrum judicis, & non in- 28
trârunt Judæi in atrium, quia manè erat ut comederent Paſcha, ne polluerentur.
Et exivit Pilatus foràs ad eos, & dixit iis; Quænam eſt iniquitas hujus viri, pro- 29
pter quam adduxiſtis eum? Et reſponderunt, & dixerunt, Si non fuiſſet malefi- 30
cus, non attuliſſemus eum ad te. Et dixit iis Pilatus; Accipite eum vos, & ſecun- 31
dùm legem veſtram judicate eum. Et dixerunt ei; Non licet nobis occidere quen-
quam. Ut impleretur ſermo Domini Jeſu quem dixit, ſignificans per quam mor- 32
tem moriturus eſſet. Et intravit iterum Pilatus in atrium, & vocavit Dñm Je- 33
ſum, & dixit ei; Túne rex Judæorum? Et reſpondit Dominus Jeſus, & dixit ei; 34
Num hoc ex corde tuo dicis, vel quiſnam fuit qui dixit tibi de me? Et reſpon- 35
dit Pilatus, & dixit; Num Judæus ſum? Nónne gens tua, & principes ſacerdotum
adduxerunt te ad me? quid feciſti? Et reſpondit Dñs Jeſus, & dixit; Regnum meũ 36
non fuit ex hoc mundo: ſi in hoc mundo *eſſet* regnũ, certâſſent & bellũ geſſiſſent
pro me miniſtri mei, ut non traderer Judæis: & ut non adducerent me Judæi ad
te: nunc autẽ non fuit hinc regnũ meum, non fuit hinc *inquã*. Et dixit ei Pilatus; 37
Num igitur rex es? Et reſpondit Dñs Jeſus, & dixit; Tu ipſe dicis quòd rex ſum.
Et ego propter hoc natus ſum, & propter hoc veni in mundum, ut teſtis ſim de
veritate: & quicunque ex veritate eſt, audit vocem meam.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

35 * فيلاطوس كفت * مكر من يهودي ام * فرزندان وقوم تو * وبزرك امامان ترا بدست
36 من سپاردند * تو چه مي كويي * * عيسي بدو كفت مملكت وپادشاهي من ازين عالم
نيست * اكر پادشاهي من ازين عالم مي بود * همچو چاكران [مي كوشند كه] در
37 دست يهوديان نمي افتادم * پس بدانك پادشاهي من نه ازينجاست * * پيلاطوس بدو
كفت * پس ملك هستي عيسي بدو كفت تو كفتي * كه من ملك هستم * من بهر اين
زاينك شدم وبراي اين در عالم آمدم * كه بر راستي كواهي دهم * هر كه از حقست *
اواز من بشنود *

Pilatus dixit; Nunquid ego Ju- 35
dæus ſum? Populares tui &
maximus ſacerdotum te in manum
meam tradiderunt: tu quid dicis?
Jeſus ei dixit; Regnum & ditio 36
mea ex hoc mundo non eſt: ſi re-
gnum meum ex hoc mundo eſſet,
tanquam miniſtri certarent, ut in
manus Judæorum non inciderem:
itaque ſcito, quòd regnum meum
non hinc eſt. Pilatus ei dixit; 37
Proindè rex es: Jeſus ei dixit;
Tu dixiſti; quòd ego rex ſum:
ego propter hoc natus ſum, & ob
hoc in mundum veni, ut de veri-
tate teſtimonium darem. Omnis
qui ex veritate eſt; vocem meam
audit.

Dicit ei Pilatus; Quid est veritas? Et hoc *dicens*, iterùm exivit ad Ju-
38 Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Τί ἐστιν ἀλήθεια; καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰου-
dæos, & dicit eis; Ego nullam causam invenio in eo. Est autem consuetudo ρπβ
39 δαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. Ἔστι δὲ συνήθεια θ
vobis, ut unum vobis *absolvam* in Pascha: vultis ergò vobis *absolvam* regem
ὑμῖν, ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν (χ) ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα ρπγ δ
Judæorum? Clamaverunt ergò rursùm omnes, dicentes; Non hunc, sed Barab-
40 τῶν Ἰουδαίων; Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες, λέγοντες, Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραβ- ρπδ α
bam. Erat autem Barabbas latro.
βᾶν· ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς λῃστής.

MS.A. (χ) ἀπολύσω ὑμῖν

CAP. XIX. ιθ'.

1 Tunc ergò *accepit* Pilatus Jesum, & flagellavit. Et milites plectentes
2 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσε. Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες ρπε δ
coronam de spinis, imposuerunt ejus capiti; & veste purpureâ *amicierunt*
στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν αὐτοῦ (α) τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον
eum: Et dicebant; *Gaude*, rex Judæorum: & dabant ei alapas.
3 αὐτόν· Καὶ ἔλεγον, Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ῥαπίσματα.
Exivit ergò iterùm foràs Pilatus, & dicit eis; Ecce adduco vobis eum foràs, ut ρπς θ
4 (β) Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα
cognoscatis quia in eo nullam causam invenio. (Exivit ergò Jesus *foràs*, ρπζ δ
5 γνῶτε ὅτι (γ) ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω. (Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω,
portans spineam coronam, & purpureum vestimentū.) Et dicit eis; Ecce homo.
ρπη φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον.) καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε ὁ ἄνθρωπος.
α Cùm ergò vidissent eum *Principes Sacerdotū* & ministri, clamabant, dicentes; Crucifige,
ρπθ Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν, λέγοντες, Σταύρωσον, 6
crucifige. Dicit eis Pilatus; Accipite eum vos, & crucifigite: ego
ι (δ) σταύρωσον· λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ
ρζ enim non invenio in eo causam. Responderunt ei Judæi; Nos legem habe-
θ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμεῖς νόμον ἔχο- 7
ρζα mus, & secundùm legem nostram debet mori, quia *seipsum* filium Dei fecit.
μεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν Θεοῦ ἐποίησεν.
ι Cùm ergò audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. Et ingressus est *in* 8
ρζβ Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς 9
δ prætorium iterùm: & *dicit* Jesu, Unde es tu? *At* Jesus responsum non
τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, Πόθεν εἶ σύ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ
ρζγ dedit ei. Dicit ergò ei Pilatus; Mihi non loqueris? nescis quia
ι ἔδωκεν αὐτῷ. (ε) Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι 10
auctoritatem habeo crucifigere te, & *auctoritatem* habeo *absolvere* te? Respondit Jesus;
(ζ) ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, 11
Non haberes *auctoritatem* ullam adversùs me, *si non* esset tibi datum desupér. *Propter*
Οὐκ (η) εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν. Διὰ
hoc *tradens* me tibi majus peccatum habet.
τοῦτο ὁ παραδιδούς με σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.

Κεφ. ιθ'. MS.A. (α) ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, (β) Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν (γ) οὐδεμίαν ἐν αὐτῷ (δ) σταύρωσον αὐτόν· (ε) Λέγει αὐτῷ (ζ) ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε; (η) ἔχεις

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܛܘܣ܂ ܡܢܘ ܫܪܪܐ܂ ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܕܐ܂ ܢܦܩ ܬܘܒ ܠܘܬ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܡܪ
39 ܠܗܘܢ܂ ܐܢܐ ܐܦܠܐ ܚܕܐ ܥܠܬܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܒܗ܂ * ܥܝܕܐ ܕܝܢ ܐܝܬ ܠܟܘܢ܂ ܕܐܫܪܐ ܠܟܘܢ
40 ܚܕ ܒܦܨܚܐ܂ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܟܝܠ ܐܫܪܐ ܠܟܘܢ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ * ܘܩܥܘ ܟܠܗܘܢ
ܘܐܡܪܝܢ ܠܐ ܠܗܢܐ ܐܠܐ ܠܒܪ ܐܒܐ܂ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܕܝܢ ܗܢܐ ܒܪ ܐܒܐ ܓܝܣܐ܂
1
2 * ܗܝܕܝܢ * ܦܝܠܛܘܣ * ܢܓܕܗ ܠܝܫܘܥ܂ * ܘܐܣܛܪܛܝܘܛܐ
3 ܓܕܠܘ ܟܠܝܠܐ ܡܢ ܟܘܒܐ ܘܣܡܘܗ ܠܗ ܒܪܫܗ܂ ܘܥܛܦܘܗܝ ܠܒܘܫܐ ܕܙܚܘܪܐ܂ * ܘܐܡܪܝܢ
4 ܗܘܘ܂ ܫܠܡ ܠܟ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ ܘܡܚܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܥܠ ܦܟܘܗܝ܂ * ܘܢܦܩ ܦܝܠܛܘܣ
ܬܘܒ ܠܒܪ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܗܐ ܡܦܩ ܐܢܐ ܠܗ ܠܟܘܢ ܠܒܪ܂ ܕܬܕܥܘܢ ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܒܬܪܗ
5 ܐܦܠܐ ܚܕܐ ܥܠܬܐ܂ * ܕܬܠܬ ܫܥܝܢ * ܡܢ * ܘܢܦܩ ܝܫܘܥ ܠܒܪ܂ ܟܕ ܐܝܬ ܥܠܘܗܝ
6 ܟܠܝܠܐ ܕܟܘܒܐ ܘܠܒܘܫܐ ܕܙܚܘܪܐ܂ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ܂ ܗܐ ܓܒܪܐ܂ * ܟܕ ܕܝܢ ܚܙܐܘܗܝ
ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܕܚܫܐ܂ ܩܥܘ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܙܩܘܦܝܗܝ ܙܩܘܦܝܗܝ܂ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ܂ ܕܒܪܘܗܝ
7 ܐܢܬܘܢ ܘܙܩܘܦܘܗܝ܂ ܐܢܐ ܓܝܪ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܒܗ ܥܠܬܐ܂ * ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܝܗܘܕܝܐ܂ ܠܢ
8 ܢܡܘܣܐ ܐܝܬ ܠܢ܂ ܘܐܝܟ ܕܒܢܡܘܣܢ ܚܝܒ ܗܘ ܡܘܬܐ܂ ܕܥܒܕ ܢܦܫܗ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ܂ * ܟܕ
9 ܫܡܥ ܕܝܢ ܦܝܠܛܘܣ ܗܕܐ ܡܠܬܐ܂ ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܚܠ܂ * ܘܥܠ ܬܘܒ ܠܦܪܛܘܪܝܢ܂ ܘܐܡܪ
10 ܠܝܫܘܥ܂ ܡܢ ܐܝܟܐ ܐܢܬ܂ ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܦܬܓܡܐ ܠܐ ܝܗܒ ܠܗ܂ * ܐܡܪ ܠܗ ܦܝܠܛܘܣ܂ ܥܡܝ
11 ܠܐ ܡܡܠܠ ܐܢܬ܂ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܫܘܠܛܢܐ ܐܝܬ ܠܝ ܠܡܫܪܝܟ ܘܫܘܠܛܢܐ ܐܝܬ ܠܝ ܠܡܙܩܦܟ܂ * ܐܡܪ ܠܗ
ܝܫܘܥ܂ ܠܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܟ ܥܠܝ ܫܘܠܛܢܐ ܐܦܠܐ ܚܕ܂ ܐܠܘ ܠܐ ܝܗܝܒ ܗܘܐ ܠܟ ܡܢ ܠܥܠ܂
ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܘ ܡܢ ܕܐܫܠܡܢܝ ܠܟ ܪܒܐ ܗܘ ܚܛܝܬܗ ܡܢ ܕܝܠܟ܂

Dixit ei Pilatus; Quid est veritas? Et quum 38
hoc dixisset, exiit rursùs ad Judæos, & dixit
eis; Ego ne unam quidem causam invenio
in eo. Moris est autem vobis, ut unum di- 39
mittam vobis in Paschate: vultis igitur di-
mittam vobis hunc regem Judæorum? At 40
clamaverunt omnes, dicuntque; Non hunc,
sed Bar-Abba. Erat autem iste Bar-Abba
latro.

CAP. XIX.

Tunc Pilatus flagellavit Jesum. Et mili- 1
tes complicârunt coronam è spinis, & impo- 2
suerunt eam capiti ipsius; & amicierunt
eum vestimentis coccineis: Et dicebant, 3
Pax tibi, *(Salve)* rex Judæorum. Et per-
cutiebant eum in maxillas ipsius. Porrò 4
exivit iterùm Pilatus foràs, & dixit eis; En
adduco eum vobis foràs, ut noveritis me
non invenire post eum *(in eo)* ne unam qui-
dem occasionem.

Ad horam tertiam. 44.

Exiit itaque Jesus foràs, existente super eum 5
coronâ spineâ, & vestimentis coccineis: &
dixit eis Pilatus; Ecce homo. Quum au- 6
tem vidissent eum princip es sacerdotum &
ministri, clamârunt, dicentes; Crucifige eum,
crucifige eum. Dicit eis Pilatus, Accipite
vos, eúmque cruci suffigite: egò enim nul-
lam invenio in eo causam. Dicunt ei Judæi, 7
Nos legem habemus, & prout est in lege
nostra, reus est mortis; quippe qui seipsum
fecerit Filium Dei. Quum autem audîsset 8
Pilatus hunc sermonem, magìs timuit. Et 9
introiit rursùs in prætorium, & dixit Jesu;
Undenam es? Jesus verò responsum non
dedit ei. Subdit ei Pilatus, Mecum non 10
loqueris? Nescis me habere potestatem di-
mittendi te, & potestatem crucifigendi te?
Dixit ei Jesus; Non haberes potestatem ad- 11
versùs me ullam, nisi datum esset tibi super-
né: propterea is qui me tradidit tibi, ma-
jus peccatum habet quàm tuum.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * بيلاطوس بدو كفت حق چيست * وچون بيلاطوس اين سخن كفت * بازپيش يهوديان†
39 بدر رفت * وبديشان كفت * كه من بهانهٔ كناه درو نيافتم * وشما رسم داريد *
كه درهر عيد فصح † براي شما بندي ازاد كنم * مي خواهيد كه ملك يهوديانرا † براي
40 شما ازاد كنم * * يهوديان بانك زدند وكفتند نه اين را * ليكن برابارا ازاد كن * واين
برابا حرامي بود * كه دربندش كرده بودند *
1
2 * انكه بيلاطوس عيسي را در دست ايشان سپرد * * وسرهنكان تاجي ازخار ببافتند * وبر
3 سر او نهادند * وجامهٔ سرخ اورا پوشانيدند * * وميكفتند سلام برتو اي ملك يهوديان *
4 وبر روي عيسي تبانجه[1] ومشت مي زدند * * بيلاطوس بيرون آمد * وبديشان كفت *
5 آنك اورا بيرون مي آورم * تا بدانيد كه من بدين مرد بهانهٔ كناه نيافتم * * وعيسي را
6 با تاج خار وجامهٔ سرخ بيرون آوردند * [وبيلاطوس بديشان كفت اينك مردي * * وچون
بزركان امامان وعوانان و] يهوديان [اورا ديدند] بانك زدند * كه اورا بردار كن * بردار كن *

Pilatus ei dixit; Veritas quid est? 38
Et cùm Pilatus hoc verbum dixis-
set, rursùs ad Judæos egressus est,
& illis dixit; Ego quidem speciem
criminis in eo non inveni. Vos au- 39
tem consuetudinem habetis, ut omni
festo Paschatis vinctum unum vobis
dimittam: Vultis ut regem Judæ-
orum vobis dimittam? Judæi voci- 40
ferati sunt, & dixerunt; Non hunc
sed Barabbam dimitte. Iste autem
Barabbas latro erat, quem in vincu-
la posuerant.

CAP. XIX.

Tunc Pilatus Jesum in manum 1
eorum tradidit. Et satellites coro- 2
nam è spinis contexuerunt, & ca-
piti ejus imposuerunt, & vestimen-
to rubro illum induerunt. Et dice- 3
bant; Pax tibi, ô Rex Judæorum:
& vultui Jesu colaphos & pugnos
impingebant. Pilatus autem prod- 4
iit, & illis dixit; Ecce eum edu-
co, ut sciatis, quòd ego in hoc spe-
ciem culpæ non inveni. Jesum ita- 5
que cum corona spinea, & veste
rubrâ eduxerunt: & Pilatus eis
dixit; Ecce homo. Cùm au- 6
tem magni sacerdotes, & mi-
nistri, & Judæi, eum vide-
rent, vociferati sunt; Illum qui-
dem in crucem age, in crucem age.

Versio VULGATA LATINA.

38 Dicit ei Pilatus; Quid est veritas? Et cùm hoc dixisset, iterùm exivit ad Judæos,
39 & dicit eis; Ego nullam invenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis, ut
unum dimittam vobis in Pascha: vultis ergò dimittam vobis regem Judæorum?
40 Clamaverunt ergò rursùm omnes, dicentes; Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro.

CAP. XIX.

1 TUnc ergò apprehendit Pilatus Jesum, & flagellavit. Et milites plectentes co-
2 ronam de spinis, imposuerunt capiti ejus: & veste purpureâ circumdederunt eum.
3 Et veniebant ad eum, & dicebant; Ave, rex Judæorum: & dabant ei alapas.
4 Exivit ergò iterùm Pilatus foràs, & dicit eis; Ecce adduco vobis eum foràs, ut
cognoscatis quia nullam invenio in eo causam. (Exivit ergò Jesus portans coro- 5
nam spineam, & purpureum vestimentum.) Et dicit eis; Ecce homo. Cùm 6
ergò vidissent eum Pontifices, & ministri, clamabant, dicentes; Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus; Accipite eum vos, & crucifigite: ego enim non invenio in eo causam. Responderunt ei Judæi; Nos legem habemus, & secundùm 7
legem debet mori, quia filium Dei se fecit. Cùm ergò audisset Pilatus hunc ser- 8
monem, magis timuit. Et ingressus est prætorium iterùm: & dixit ad Jesum; 9
Unde es tu? Jesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergò ei Pilatus; Mihi non 10
loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere
te? Respondit Jesus; Non haberes potestatem adversùm me ullam, nisi tibi da- 11
tum esset desupèr. Propterea qui me tradidit tibi, majus peccatum habet.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * قال له فيلاطس فما هو الحق. قال هذا وخرج ايضا الي اليهود وقال لهم انا لست اجد عليه
39 حجة واحدة * وان لكم عادة ان اطلق لكم في الفصح واحدا. فتريدوا ان اطلق لكم ملك
40 اليهود * فصرخوا كلهم قايلين لا تحل هذا بل باربان وكان باربان لصا •
1 • الفصل الاربعون • * حينيذ اخذ فيلاطس يسوع فجلده داخلا * وصفر الشرط
2 اكليل شوك ووضعوه علي راسه • والبسوه ثوبا احمر * وكانوا يتقدمون اليه ويقولون السلم يا
3 ملك اليهود وكانوا يلطمونه * ثم خرج فيلاطس ايضا خارجا وقال لهم هاانذا اخرجه اليكم
4 خارجا لتعلموا اني لست اجد عليه علة واحدة * فاخرج يسوع خارجا لابسا اكليل الشوك
5 والثوب الاحمر • فقال لهم فيلاطس ها الرجل * فلما ابصره روساء الكهنة والشرط صرخوا
6 قايلين اصلبه اصلبه • فقال لهم فيلاطس خذوه انتم فاصلبوه • فاني انا لم اجد عليه علة
7 واحدة * اجابه اليهود ان لنا ناموسا وعلي ما في ناموسنا هو مستوجب الموت لانه جعل ذاته بن
8 الله * فلما سمع فيلاطس هذا الكلام ازداد خوفا * فدخل بيسوع ايضا الي الايوان وقال له من
9 اين انت فلم يجبه * فقال له فيلاطس لماذا لا تكلمني • الست تعلم ان لي سلطانا ان اطلقك
10 وسلطانا ان اصلبك * فاجابه يسوع ليس لك علي سلطان واحد لولا انك اعطيت من فوق •
11 من اجل هذا خطية الذي اسلمني اليك اعظم •

Dixit ei Pilatus; Ecquid est veritas? 38
Dixit hoc, & exivit iterùm ad Judæos, & ait illis; Ego non invenio adversùs eum causam ullam. Et quidem vo- 39
bis est consuetudo, ut dimittam vobis in Paschate unum: vultis ergò ut dimittam vobis Regem Judæorum? Excla- 40
maverunt omnes, dicentes; Ne dimittas hunc, sed Baranban. Erat autem Baranban latro.

Sectio quadragesima.

CAP. XIX.

T*unc apprehendit Pilatus Jesum, &* 1
flagellavit eum intùs. Et plexuerunt 2
ministri coronâ spineâ, et posuerunt eam super caput ejus, & induerunt eum veste rubeâ. Et accedebant ad eum, & di- 3
cebant; Ave rex Judæorum, cúmque colaphis cædebant. Deindè egressus est 4
Pilatus iterùm foràs, & dixit eis; Ecce adduco eum ad vos foràs, ut sciatis quòd non invenio adversùs eum causam ullam. Eduxit ergò Jesum foràs indu- 5
tum coronâ spineâ et veste rubeâ: et dixit eis Pilatus, Ecce vir. Cùm au- 6
tem vidissent eum principes sacerdotum et ministri, clamaverunt, dicentes; Crucifige eum, crucifige eum. Ait illis Pilatus, Accipite eum vos, et crucifigite eum: Ego enim non invenio adversùs eum causam ullam. Responderunt ei Ju- 7
dæi; Est nobis lex, et secundùm quod est in lege nostra, est dignus morte: quia fecit seipsum filium Dei. Cùm autem au- 8
disset Pilatus hunc sermonem, crevit timor ejus. Quarè introduxit Jesum ite- 9
rùm in prætorium, et dixit ei; Unde es? At non respondit ei. Inquit ei Pi- 10
latus; Quare non loqueris mihi? Nónne scis habere me potestatem dimittendi te, et potestatem crucifigendi te? Re- 11
spondit ei Jesus; Non esset tibi adversùs me potestas ulla, nisi donatus fuisses desuper. Propterea peccatum ejus qui tradidit me tibi, majus est.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 ወይቤሎ፡ ጲላጦስ፡ ምንትኑ፡ ውእቱ፡ ጽድቅ፡፡ ወዘንተ፡ ብሂሎ፡ ካዕበ፡ ወፅአ፡ ኀበ፡ አይ
39 ሁድ፡ ወይቤሎሙ፡ አልቦ፡ ዘረከብኩ፡ሎቱ፡ጌጋየ፡ ወኢአሐተ፡፡ ወሣሉ፡ ዘናለም
ድ፡ ለክሙ፡ ዘናሐቅ፡ ለለ፡ ፋሲካ፡ ትፈቅዱኑ፡ ለሕይወ፡ ለክሙ፡ ለንጉሠ፡ አይሁ
40 ድ፡፡ ወከልሑ፡ኵሎሙ፡ ወይቤሉ፡ አኮ፡ ዘንተ፡ አላ፡ በርባንሃ፡፡ ወበርባንሰ፡ሊቀ፡
ፈያት፡ ውእቱ፡፡
በዓርብ፡ በ፫፡ ሰዓት፡ ምንባብ፡
1 ወእምዝ፡ ነሥኦ፡ ጲላጦስ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወቀሠፎ፡፡ ወፀፈሩ፡ ሐራ፡ አክ
2 ሊለ፡ ዘሦክ፡ ወአስተቀጸልዎ፡ ውስተ፡ ርእሱ፡ ወአልበስዎ፡ ሜላተ፡ ወይመጽኡ፡ ኀቤ
3 ሁ፡ ወይብልዎ፡ ባሐ፡ ንጉሦሙ፡ ለአይሁድ፡ ወይጸፍዕዎ፡ ገጾ፡፡ ወወፅአ፡ ካዕበ፡ ጲላ
4 ጦስ፡ አፍአ፡ ወይቤሎሙ፡ ናሁ፡ አወፅኦ፡ ለክሙ፡ አፍአ፡ ከመ፡ ታእምሩ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ጌ
5 ጋየ፡ ዘረከብኩ፡ በላዕሌሁ፡ ወወፅአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እንዘ፡ ይትቄጸል፡ አክሊለ፡
6 ዘሦክ፡ ወይለብስ፡ ሜላተ፡ ወይቤሎሙ፡ ነዋ፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡፡ ወሶበ፡ ርእይዎ፡ ሊቃነ፡
ካህናት፡ ወወዓሊሆሙ፡ ከልሑ፡ ወይቤሉ፡ ስቅሎ፡ ስቅሎ፡ ወይቤሎሙ፡ ጲላጦስ፡ ንሥእ
7 ዎ፡ ለሊክሙ፡ ስቅልዎ፡፡ እንሰ፡ ኢረከብኩ፡ ሎቱ፡ ጌጋየ፡፡ ወአውሥኡ፡ አይሁድ፡
ወይቤሉ፡ ንሕነ፡ ሕገ፡ ብነ፡ ወበሕግነ፡ ርቱዕ፡ ይሙት፡ እስመ፡ ወልደ፡ እግዚአብሔር፡ ረ
8 ሰዮ፡ ርእሶ፡፡ ወሰሚዖ፡ ጲላጦስ፡ ዘንተ፡ ነገረ፡ ፈርሀ፡ ፈድፋደ፡ ወቦአ፡ ኀበ፡ ዓ
9 ውድ፡ ወይቤሎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እምአይቴ፡ አንተ፡፡ ወኢተሰጥዎ፡ እግዚእ፡ ኢ
10 የሱስ፡ ወይቤሎ፡ ጲላጦስ፡ ኢትነ፡ ኢትነብበኒሁ፡ ኢታእምርኑ፡ ከመ፡ብውሕ፡ ሊ
11 ተ፡ እቅትልከኒ፡ ወአሐዩከኒ፡፡ ወአውሥአ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወይቤሎ፡ ሊኮን
ከ፡ ብውሐ፡ ላዕሌየ፡ ወኢአሐተ፡ ሰበ፡ ኢተውህበ፡ ለከ፡ እምሰማይ፡ በእንተዝ፡ ዘ
አግብአኒ፡ ኀቤከ፡ ጌጋይ፡ ዘይዓቢ፡ ላዕሌሁ፡፡

Et dixit ei Pilatus; Quid est veritas? Et hoc quum dixisset, iterum exivit ad Ju- 38
dæos, & dixit iis; Nullum fuit quod inveni illius crimen, ne unum quidem. Et 39
oportet ut moré observem' vobis, ut servemus aliquem *in* omni pascha: vultisne
ut vita donem vobis regem Judæorum? Et clamârunt omnes illi dicentes; Non 40
hunc, sed Barban. Et Barban princeps latronum fuit.

Lectio in tertia parasceues hora.

CAP. XIX.

ET tunc accepit Pilatus Dominum Jesum, & flagellavit eum. Et plexuerunt 1
milites coronam spinarum: & coronam imposuerunt capiti ejus, & induerunt 2
eum purpurâ. Et veniebant ad eum, & dicebant ei; Ave rex Judæorum: & per- 3
cutiebant eum vultu ejus. Et exivit iterum Pilatus foràs, & dixit iis; Ecce addu- 4
cam eum vobis foràs, ut cognoscatis quòd non est crimen quod inveni contra
eum. Et exivit Dominus Jesus, coronatus coronâ spinarum, & indutus purpurâ. 5
Et dixit iis; Ecce, hic *est* homo. Et quum vidissent eum principes sacerdotum 6
et ministri eorum, clamârunt, & dixerunt; Suspendite eum, suspendite eum. Et dixit iis Pilatus; Accipite eum, vosipsi suspendite eum: quum non invenerim in
eo crimen. Et responderunt Judæi, & dixerunt; Nos legem habemus, & per le- 7
gem nostram oportet ut moriatur: quia Filium Dei fecit seipsum. Et audiente 8
Pilato hunc sermonē, timuit magis: Et intravit in conventum, & dixit Dño Jesu; 9
Unde es? Et non respondit ei Dñs Jesus. Et dixit ei Pilatus; Mihi non loqueris? 10
nescísne quòd potestas *est* mihi ut occîdam te, & servare te? Et respondit Dñs 11
Jesus, & dixit ei; Non esset tibi potestas supra me aliqua, si non data fuisset tibi à
cœlo. Propterea qui tradidit me tibi, crimen majus habet.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

بيلاطوس بديشان كفت شما اورا ببريد * وبر دار بياويزيد • كه من درو بهانه نمي
يابم * يهوديان كفتند ما شريعت داريم • ودر شريعت ما مرك بروي واجبست • براي انك 7
خودرا فرزند خدا ساخت * چون بيلاطوس اين سخن را شنيد • بيشتر ترسيد * وباز در 8
دهليز در رفت • وبعيسي كفت • از كجايي • عيسي بدو جواب نداد * بيلاطوس كفت 10
با من سخن نمي كويي • نمي داني كه قادرم كه ترا برهانم • و قادرم كه ترا بر دار بياويزم
عيسي بدو كفت بر من حكم نداري ونه يكي • اكر ازبلندي داده نمي شد • براي 11
اين انك مرا بدست تو سپارد • كناه او از كناه تو بزركترست •

Pilatus illis dixit; Vos eum auferte, & in cruce suspendite: quia ego in ipso causam non invenio. Judæi dixerunt; Nos le- 7
gem habemus, & per legem nostram mors ei debita est, eò quòd seipsum Filium Dei fecit. Cùm 8
Pilatus hunc sermonem audisset, magis timuit. Et rursùs in atri- 9
um ingressus est, & ad Jesum dixit; Unde es? Jesus autem ei responsum non dedit. Pilatus di- 10
xit; Mecum non loqueris? Nescis quod potens sum ut te liberem & potens sum ut te in cruce suspendam? Jesus ei dixit; In me po- 11
testatem non habes, ne quidem ullam, nisi ex alto tibi data esset: propterea qui me in manum tuam tradidit, peccatum ejus peccato tuo majus est.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' 'ΙΩΑΝΝΗΝ.

Ex hoc quærebat Pilatus *absolvere* eum. At Judæi clamabant, dicentes;
12 'Εκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν. οἱ δὲ 'Ιουδαῖοι (θ) ἔκραζον, λέγοντες,
Si hunc *absolveris*, non es amicus Cæsaris. Omnis regem *seipsum faciens*,
'Εὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλέα (ι) αὐτὸν ποιῶν,
contradicit Cæsari. Ergò Pilatus *audiens hunc sermonem*, adduxit foràs Je-
13 ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. 'Ο οὖν Πιλάτος ἀκούσας (κ) τοῦτον τὸν λόγον, ἤγαγεν ἔξω τὸν 'Ιη-
sum, & sedit pro tribunali in *locum dictum*, *Lithostrotum*: Hebraicè autem,
σοῦν, καὶ ἐκάθισεν (λ) ἐπὶ τοῦ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, 'Εβραϊστὶ δὲ
Gabbatha. Erat autem parasceue Paschæ, hora autem quasi sexta: & dicit Ju-
14 Γαββαθᾶ. Ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ Πάσχα, (μ) ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς 'Ιου-
dæis; Ecce rex vester. Illi autem clamabant; Tolle, tolle, crucifige eum.
15 δαίοις, Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. Οἱ δὲ (ν) ἐκραύγασαν, Ἆρον, ἆρον, σταύρωσον αὐτόν.
Dicit ei Pilatus; Regem vestrum crucifigam? Responderunt *principes Sacerdotum*;
λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς;
Non habemus regem, *si non* Cæsarem. Tunc ergò tradidit illum eis, ut crucifi-
16 Οὐκ ἔχομεν βασιλέα, εἰ μὴ Καίσαρα. Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυ-
geretur. *Acceperunt* autem Jesum & eduxerunt. Et *portans* crucem *suam*,
17 ρωθῇ. παρέλαβον δὲ τὸν 'Ιησοῦν καὶ ἀπήγαγον. Καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν (ξ) αὐτοῦ,
exivit in *dictum* Calvariæ locum, *qui dicitur* Hebraicè, Golgotha: Ubi eum
18 ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃς λέγεται 'Εβραϊστί, Γολγοθᾶ· Ὅπου αὐτὸν

crucifixerunt, & cum eo alios duos, hinc & hinc, medium autē Jesum. Scripsit
ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν 'Ιησοῦν. Ἔγραψε 19
autem & titulum Pilatus, & posuit super crucem: Erat autem scriptum;
δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ (ο) ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. ἦν δὲ γεγραμμένον,
JESUS NAZARENUS, REX JU-
'ΙΗΣΟΥΣ 'Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ 'Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ 'ΙΟΥ-
DÆORUM. Hunc ergò titulum multi legerunt Judæorum: quia prope erat
ΔΑΙ'ΩΝ. Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν 'Ιουδαίων· ὅτι ἐγγὺς (π) ἦν 20
civitatem locus ubi crucifixus est Jesus: Et erat scriptum Hebraicè, Græcè,
τῆς πόλεως ὁ τόπος ὅπου ἐσταυρώθη ὁ 'Ιησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον 'Εβραϊστί, 'Ελληνιστί,
Romanè. Dicebant ergò Pilato *principes Sacerdotum* Judæorum; *Ne scribe*, Rex
'Ρωμαϊστί. Ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν 'Ιουδαίων, Μὴ γράφε, 'Ο βασιλεὺς 21
Judæorum: sed quia ipse dixit, Rex sum Judæorum. Respondit Pilatus;
τῶν 'Ιουδαίων· ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπε, Βασιλεύς εἰμι τῶν 'Ιουδαίων. 'Απεκρίθη ὁ Πιλάτος, 22
Quod scripsi, scripsi. Ergò milites, cùm crucifixissent *Jesum*, acceperunt vestimenta
Ὃ γέγραφα, γέγραφα. Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν 'Ιησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια 23
ejus, (& fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem,) & tunicam. Erat
αὐτοῦ, (καὶ ἐποίησαν (ρ) τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος,) καὶ τὸν χιτῶνα. Ἦν
autem tunica inconsutilis, *ex iis quæ* desupèr contexta per totum.
δὲ ὁ χιτὼν (σ) ἄρραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου.

MS. A. (θ)* ἐκραύγαζον, (ι) ἑαυτὸν (κ) τῶν λόγων τούτων, (λ) ἐπὶ βήματος (μ) ὥρα ἦν ὡς ἕκτη· (ν) ἐκραύγασον, (ξ) ἑαυτοῦ, (ο) ἐπέθηκεν (π) ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου (ρ) τέσσαρα (σ) ἄραφος,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܦܝܠܛܘܣ ܠܡܫܪܝܗ. ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ ܩܥܝܢ ܗܘܘ. ܕܐܢ ܠܗܢܐ ܫܪܐ
ܐܢܬ. ܠܐ ܗܘܝܬ ܪܚܡܗ ܕܩܣܪ. ܟܠ ܓܝܪ ܕܢܦܫܗ ܡܠܟܐ ܥܒܕ. ܣܩܘܒܠܐ ܗܘ ܕܩܣܪ.
13 * ܦܝܠܛܘܣ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥ ܡܠܬܐ ܗܕܐ. ܐܦܩܗ ܠܝܫܘܥ ܠܒܪ. ܘܝܬܒ ܥܠ ܒܝܡ.
14 ܒܕܘܟܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܪܨܝܦܬ ܟܐܦܐ. ܥܒܪܐܝܬ ܕܝܢ ܡܬܩܪܝܐ ܓܦܝܦܬܐ. * ܥܪܘܒܬܐ
ܕܝܢ ܗܘܬ ܕܦܨܚܐ. ܘܐܝܟ ܫܥܐ ܫܬ ܗܘܬ * ܒܫܬ ܫܥܝܢ * ܩܠܐ *
15 ܘܐܡܪ ܠܝܗܘܕܝܐ. ܗܐ ܡܠܟܟܘܢ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܩܥܝܢ ܗܘܘ. ܫܩܘܠܝܗܝ. ܫܩܘܠܝܗܝ. ܙܩܘܦܝܗܝ.
ܙܩܘܦܝܗܝ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܦܝܠܛܘܣ. ܠܡܠܟܟܘܢ ܐܙܩܘܦ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܪܒܝ ܟܗܢܐ.
16 ܠܝܬ ܠܢ ܡܠܟܐ ܐܠܐ ܐܢ ܩܣܪ. * ܗܝܕܝܢ ܐܫܠܡܗ ܠܗܘܢ ܕܢܙܩܦܘܢܝܗܝ. ܘܕܒܪܘܗܝ
17 ܠܝܫܘܥ ܘܐܦܩܘܗܝ. * ܟܕ ܛܥܝܢ ܙܩܝܦܗ. ܠܕܘܟܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܩܪܩܦܬܐ. ܥܒܪܐܝܬ
18 ܕܝܢ ܡܬܩܪܝܐ ܓܓܘܠܬܐ. * ܐܝܟܐ ܕܙܩܦܘܗܝ. ܘܥܡܗ ܬܪܝܢ ܐܚܪܢܝܢ. ܚܕ ܡܢ ܗܪܟܐ
19 ܘܚܕ ܡܢ ܗܪܟܐ. ܘܝܫܘܥ ܒܡܨܥܬܐ. * ܘܟܬܒ ܐܦ ܛܒܠܐ ܦܝܠܛܘܣ ܘܣܡ ܥܠ ܙܩܝܦܗ. ܘܟܬܝܒ ܗܘܐ ܒܗ.
20 ܗܢܘ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܡܠܟܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܘܗܢܐ ܛܒܠܐ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܩܪܐܘܗܝ.
ܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܗܘܐ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܘܟܬܐ ܕܐܙܕܩܦ ܒܗ ܝܫܘܥ. ܘܟܬܝܒ ܗܘܐ ܥܒܪܐܝܬ
21 ܘܝܘܢܐܝܬ ܘܪܗܘܡܐܝܬ. * ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܠܦܝܠܛܘܣ. ܠܐ ܬܟܬܘܒ ܕܡܠܟܐ ܗܘ
22 ܕܝܗܘܕܝܐ. ܐܠܐ ܕܗܘ ܐܡܪ ܕܡܠܟܐ ܐܢܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. * ܐܡܪ ܦܝܠܛܘܣ. ܡܕܡ ܕܟܬܒܬ ܟܬܒܬ.
* ܒܬܫܥ ܫܥܝܢ * ܩܠܐ *
23 * ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܕܝܢ ܟܕ ܙܩܦܘܗܝ ܠܝܫܘܥ. ܢܣܒܘ ܢܚܬܘܗܝ. ܘܥܒܕܘ ܐܪܒܥ ܡܢܘܢ. ܡܢܬܐ
ܠܚܕ ܡܢ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ. ܟܘܬܝܓܗ ܕܝܢ ܕܠܐ ܚܝܛܐ ܗܘܬ. ܡܢ ܠܥܠ ܐܪܓܐ ܟܠܗ.

Ob idque volebat Pilatus eum dimittere. 12 Judæi verò clamabant, Si hunc dimiseris, non es amicus Cæsaris: nam quicunque se regem facit, adversarius est Cæsaris. Quum 13 audisset autem Pilatus hunc sermonem, adduxit Jesum foràs, & sedit pro tribunali in loco qui vocatur, Pavimentum lapidum: Hebraicè verò dicitur, Gaphiphta *(peribolus.)* Erat autem parasceue Paschatis, 14

Ad horam sextam. 45.

Erat autem circiter hora sexta: & dixit Judæis, Ecce Rex vester. Illi verò clamabant, 15 Tolle eum, tolle eum; crucifige eum, crucifige eum. Dixit eis Pilatus; Regem vestrum crucifigam? Dicunt ei principes sacerdotum; Non habemus regem, nisi Cæsarem. Tunc 16 tradidit eum ipsis ut crucifigerent eum. Acceperunt itaque Jesum: Et abduxerunt 17 eum, quum bajularet crucem suam, ad locum qui vocatur Carcaphta, Hebraicè verò dicitur Gogolta *(Cranium capitis.)* Ubi cru- 18 cifixerunt eum, & cum eo duos alios, unum hinc, & alterum hinc; Jesum autem in medio. Quinetiam scripsit tabulam Pilatus, 19 & imposuit cruci ejus. Ita verò scriptum erat; HIC EST JESUS NAZARENUS REX JUDÆORUM. Hunc porrò titulum 20 multi ex Judæis legerunt: quia propè civitatem erat locus in quo crucifixus fuit Jesus. Et scriptum erat Hebraicè, & Græcè, & Romanè. Dixerunt autem principes sacer- 21 dotum Pilato; Ne scribas, quòd sit rex Judæorum, sed quòd ipse dixerit, me regem esse Judæorum. Dixit Pilatus, Quod scri- 22 psi, scripsi.

Ad horam nonam. 46.

Cæterùm milites quum crucifixissent Jesum, 23 sustulerunt vestimenta ejus, & fecerunt quatuor partes, partem unicuique ex militibus: porrò tunica ejus erat absque sutura à summo, tota contexta.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * وپيلاطوس مي خواست كه اورا ازاد كند • يهوديان بانك بر آوردند • كه اكر تو اين را
برهاني • دوست قيصر نيستي • هر كه خودرا ملك سازد • با قيصر مكابرن دشمن است •
13 * چون بيلاطوس اين كلمه را شنيد • عيسي را بدر كرد • و خود بر كرسي نشست •
درجايكاهي كه نامش رصيف † سنكها بود • يعني سنك رين • و بعبري كففتا كفته
14 شود • * و روز ادينه فصح بود • قدر ششم ساعت • به يهوديان كفت • اينك ملك شما
15 * ايشان بانك زدند • كه اورا بر دار كن • بر دار بيلاطوس بديشان كفت ملك شمارا بر دار
16 كنم بزركان † و امامان بانك زدند • كه ما ملك نداريم مكر قيصر • * پس پيلاطوس
عيسي را بديشان داد تا بر دار كنند

سي هشت

آويختن عيسي را بر صليب

وعيسي را از انجا كشيدند وبدر بردند •
17 18 * وصليب اورا بر كول او نهادند بجايكاهي كه نامش كله سر خوانند • وبعبري قرقيتا • * وانجايكاه
اورا بر دار كردند • ودو ديكر باوي يكي از دست راست • ويكي از دست چپ • وعيسي در ميان •

Et volebat Pilatus ut eum liberum 12 *faceret: Judæi autem clamorem sustulerunt, quòd si tu hunc liberes, amicus Cæsaris non es; quicunque semetipsum regem facit, Cæsari adversando inimicus est. Cùm* 13 *Pilatus hunc sermonem audisset, Jesum eduxit, & ipse solio insedit, in loco cui nomen Agger lapideus erat, (i. e. Glareâ stratus.) Hebraicè autem, Gaphiphta dicebatur. Et* 14 *feria sexta Paschatis erat, circiter sextam horam: Judæis dixit; Ecce rex vester. Illi vociferati* 15 *sunt; Quin eum in crucem age, tolle. Pilatus illis dixit; Regem vestrum in crucem agam? Magnates, & Sacerdotes vociferati sunt; Nos quidem regem non habemus nisi Cæsarem. Tum Pilatus Je-* 16 *sum illis dedit, ut in crucem agerent.*

XXXVIII. Suspensio Jesu in cruce.

Et Jesum illinc traxerunt, & ex- 17 *tulerunt. Et crucem ejus tergo ejus impofuerunt, in loco cujus nomen Cranium capitis vocabant, Hebraicè autem Karkita. Et illo loco* 18 *eum in crucem egerunt, & duos alios cum eo, unum ad manum dexteram, & alterum ad manum sinistram, & Jesum in medio.*

Versio VULGATA LATINA.

12 Et exindè quærebat Pilatus dimittere eum. Judæi autem clamabant, dicentes;
Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris: omnis enim, qui se regem facit,
13 contradicit Cæsari. Pilatus autem cùm audisset hos sermones, adduxit forâs
Jesum: & sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithóstrotos, Hebraicè
14 autem Gabbatha. Erat autem Parasceue Paschæ, hora quasi sexta, & dicit
15 Judæis; Ecce rex vester. Illi autem clamabant; Tolle, tolle, crucifige eum.
Dicit eis Pilatus; Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices: Non
16 habemus Regem, nisi Cæsarem. Tunc ergò tradidit eis illum ut crucifigere-
17 tur. Susceperunt autem Jesum, & eduxerunt. Et bajulans sibi crucem, ex-
18 ivit in eum, qui dicitur Calvariæ, locum, Hebraicè autem Golgotha: Ubi
crucifixerunt eum, & cum eo alios duos, hinc & hinc, medium autem
Jesum. Scripsit autem & titulum Pilatus: & posuit super crucem. Erat 19
autem scriptum; JESUS NAZARENUS, REX JUDEORUM. Hunc ergò ti- 20
tulum multi Judæorum legerunt: quia prope civitatem erat locus, ubi cru-
cifixus est Jesus. Et erat scriptum Hebraicè, Græcè, & Latinè. Dicebant 21
ergò Pilato Pontifices Judæorum; Noli scribere, Rex Judæorum: sed quia
ipse dixit; Rex sum Judæorum. Respondit Pilatus; Quod scripsi, scripsi. 22
Milites ergò cùm crucifixissent eum, acceperunt vestimenta ejus, (& fece- 23
runt quatuor partes: unicuique militi partem,) & tunicam. Erat autem tu-
nica inconsutilis, desupèr contexta per totum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 * فمن اجل هذا اراد فيلاطس ان يطلقه * فاما اليهود فكانوا يصرخون قايلين ان انت
اطلقته فما انت صاحب لقيصر. لان كلمن يجعل نفسه ملكا فهو ضد لقيصر.
13 • الفصل الحادي والاربعون * فلما سمع فيلاطس هذا الكلام اخرج يسوع الي
14 خارج * ثم جلس علي كرسي في موضع يعرف برصيف الحجارة وبالعبرانية يسمي عباثا * وكانت
15 جمعة الفصح وكان وقت الساعة السادسة. فقال لليهود ها ملككم * فصرخوا ارفعه ارفعه اصلبه *
فقال لهم فيلاطس أاصلب ملككم * فاجاب روساء الكهنة ليس لنا ملك غير قيصر *
16 17 * حينيذ اسلمه اليهم ليصلبوه * فاخذوا يسوع * ومضوا به وهو حامل صليبه * الي موضع
18 يسمي الجمجمة وبالعبرانية يسمي جاجلة * حيث صلبوه وصلبوا معه لصين اخرين من ههنا
19 ومن ههنا ويسوع في وسطهما * ثم كتب فيلاطس صحيفة ووضعها علي صليبه. وكان فيها مكتوبا
20 هذا يسوع الناصري ملك اليهود * وهذه الصحيفة قراها كثير من اليهود لان الموضع
الذي صلب فيه يسوع كان قريبا من المدينة. وكانت مكتوبة بالعبرانية واليونانية والرومية.
21 * فقال روساء الكهنة واليهود لفيلاطس لا تكتب انه ملك اليهود لكن هو قال اني ملك اليهود *
22 23 * اجاب فيلاطس ما كتبت قد كتبت * فاما الجند لما صلبوا يسوع اخذوا ثيابه وجعلوها اربعة
اجزاء كل جزء لواحد من الجند. وكان القميص غير مخيط من فوق بل منسوجا كله *

Et propter hoc voluit Pilatus dimittere eum. Judæi verò clamabant, dicentes; Si tu dimittis eum, non es amicus Cæsari: nam quicunque facit se Regem, est contrarius Cæsari. 12

Sectio quadragesima prima.

Cùm autem audisset Pilatus hunc sermonem, eduxit Jesum forâs: deindè sedit pro tribunali in loco qui notus est nomine Congeriei lapidum, & Hebraicè vocatur Gabbatha: 13 *Erat autem parasceue Paschæ, erâtque tempus horæ sextæ, & dixit Judæis; Ecce Rex vester.* 14 *Clamaverunt autem, Tolle eum, tolle eum, crucifige eum. Ait illis Pilatus; Num crucifigam Regem vestrum? Responderunt principes sacerdotum, Non est nobis rex præter Cæsarem.* 15 *Tunc tradidit eum illis, ut crucifigerent eum.* 16 *Itaque sumpserunt Jesum, Et abduxerunt eum ferentem crucem suam, ad locum quendam qui vocatur Calvaria, & Hebraicè vocatur Gagalat,* 17 *ubi crucifixerunt eum. Et crucifixerunt cum eo duos latrones alios, hinc & hinc, & Jesum in medio utriusque.* 18 *Præterea scripsit Pilatus tabellam, & posuit eam super crucem ipsius; erâtque in ea scriptum, HIC EST JESUS NAZARENUS REX JUDÆORUM.* 19 *Et hanc tabellam legerunt multi ex Judæis, quia locus in quo crucifixus fuerat Jesus, erat propinquus civitati. Erat autem scripta Hebraicè, & Græcè, & Romanè.* 20 *Dixerunt ergò principes sacerdotum & Judæi Pilato; Ne scribas quòd ipse sit Rex Judæorum; sed quòd ipse dixerit, Ego sum rex Judæorũ.* 21 *Respondit Pilatus; Quod scriptum est, jam scriptum est.* 22 *Milites verò cùm crucifixissent Jesum, acceperunt vestimenta ejus, & fecerunt ea quatuor partes, quamlibet partem uni ex militibus. Erat autem tunica haud consuta supernè, sed contexta tota.* 23

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 ወበእንተዝ፡ ፈቀደ፡ጲላጦስ፡ያሕይዎ፡፡ ወከልሑ፡ አይሁድ፡ ወይቤሉ፡ እም፡ አሕየው
ኮ፡ለዝንቱ፡ኢኮንከ፡ዓርኩ፡ለቄሳር፡ኵሉ፡ ዘያነግሥ፡ርእሶ፡ዐለዊ፡ ንጉሥ፡ውእቱ፡፡=፡
13 ወሰሚዖ፡ጲላጦስ፡ ዘንተ፡ ነገረ፡አውፅኦ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ አፍአ፡ ወነበረ፡ ዐውደ፡
ውስተ፡መካን፡ ዘስሙ፡ሊቶስጥሮስ፡ ወበዕብራይስጢ፡ይብልዎ፡ገበታ፡፡=፡
በዓርብ፡ በ፮፡ ሰዓት፡ ምንባብ፡=፡
14 ወዓርበ፡ፋሲካ፡ውእቱ፡ጊዜ፡ ቀትር፡ዘስሱ፡ ሰዓት፡ወይቤሎሙ፡ለአይሁድ፡ ነዋ፡ንጉሠ
15 ክሙ፡፡=፡ ወከልሑ፡ ወይቤሉ፡ እእትቶ፡ ወስቅሎ፡፡ወይቤሎሙ፡ጲላጦስ፡ ለንጉሠክ
16 ሙኑ፡ እሰቅሎ፡፡ወይቤሉ፡ሊቃነ፡ካህናት፡ አልብነ፡ ንጉሠ፡ ዘእንበለ፡ቄሳር፡፡=፡ ወእ
ምዝ፡ ወሀቦሙ፡ ይስቅልዎ፡፡ ለፈቃደሙ፡ ወተመጠውዎ፡ ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወአውፅ
17 እዎ፡ወወሰድዎ፡=፡ እንዘ፡ ይጸውር፡ መስቀሎ፡ብሔር፡ ዘስሙ፡ ቀራንዮ፡ ወበዕብራይ
18 ስጥ፡ይብልዎ፡ጎልጎታ፡=፡ ኀበ፡ሰቀልዎ፡፡ወሰቀሉ፡ምስሌሁ፡ ክልኤተ፡ ፈያተ፡ አሐደ፡
19 እምለፌ፡ ወአሐደ፡ እምለፌ፡ ወማእከሎሙ ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡=፡ ወጸሐፈ፡ጲላጦ
ስ፡መጽሐፈ፡ ወአንበረ፡ ዲበ፡ መስቀሉ፡ ወይብል፡ መጽሐፉ፡ እግዚእ፡፡ኢየሱስ፡ ናዝራ
20 ዊ፡ ንጉሠ፡አይሁድ፡፡=፡ ወብዙኃን፡ እምአይሁድ ፡ አንበብዋ፡ ለይእቲ፡ መጽሐፍ፡፡
እስመ፡ቅሩብ፡ብሔሩ፡ ለሀገር፡ኀበ፡ ሰቀልዎ፡ ለእግዚእ፡፡ኢየሱስ፡ ወጽሑፍ፡ በዕብራ
21 ይስጢ፡ ወበሮማይስጢ፡ ወበጽርእ፡፡=፡ ወይቤልዎ፡ ለጲላጦስ፡ ሊቃነ፡ ካህናቲሆሙ፡
22 ለአይሁድ፡ኢትጽሐፍ፡ ንጉሦሙ፡ ለአይሁድ፡ ዘለሊሁ፡ ይቤ፡ ንጉሦሙ፡ ለአይሁድ፡
23 አነ፡፡=፡ ወአውሥአ፡ጲላጦስ፡ወይቤ፡ ዘጸሐፍኩ፡ ጸሐፍኩ፡፡=፡ ወሶበ፡ ሰቀልዎ፡ለ
እግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ወተካፈሉ፡ አልባሶሁ፡ አርባዕቱ፡ ሐራ ፡ ተአጺዎሙ፡ ወረሰይዎ፡ ዓ
ርበዕተ፡ ክፍለ፡ ለአሀዱ፡ ሐራዊ፡ ክፍለ፡ ክደና፡ አልተሳ፡ ወውእቱ፡ ክደነ፡ ዘአልቦ፡
ርፍአተ፡ ለዕሉ፡ እንመቱ፡=፡

Et propter eà voluit Pilatus servare eum. Et clamârunt Judæi, & dixerunt ei; Si 12
servaveris hunc, non es amicus Cæsaris: quicunque regem facit seipsum, inimi-
cus imperatoris est. Et audiens Pilatus hunc sermonem, adduxit Dominum Je- 13
sum forâs, & sedit conventus in loco cujus nomen, Lithostoros: & Hebraicè vo-
cant eum, Gabatha.

In sexta hora parasceues lectio.

Et parasceue Paschæ fuit tempore meridiano sextâ horâ, & dixit Judæis; Ecce 14
rex vester. Et clamârunt, & dixerunt; Tollite eum, & suspendite eum. Et dixit 15
iis Pilatus; Regémne vestrum suspendam? Et dixerunt principes sacerdotum;
Non habemus regem præter Cæsarê. Et tunc dedit eum iis, ut suspenderent eum, 16
secundùm voluntatem eorum: & acceperunt Dominum Jesum, & adduxerunt eũ,
Et attulerunt eum portantem crucem suam ad locum cujus nomen, Kranion: & 17
Hebraicè vocant eum, Golgotha: Ubi suspenderũt eum, & suspenderunt cum illo 18
duos latrones, unum ex latere ejus, & unum ex latere ejus, & medio eorum Dñm
Jesum. Et scripsit Pilatus scripturam, & posuit super crucem ejus: et dixit scri- 19
ptura ejus, DOMINUS JESUS NAZARENUS REX JUDÆORUM. Et multi ex 20
Judæis legerunt hanc scripturã: quia propinqu' erat loc' ille civitati, ubi suspen-
derunt Dñm Jesũ. Et scripta fuit Hebraicè, et Romanè, & Græcé. Et dixerunt Pi- 21
lato principes sacerdotum Judæorum; Ne scribas, Rex Judæorum: *sed*; Ipse dixit, 22
Rex Judæorum sum. Et respondit Pilatus, & dixit; Quod scripsi, scripsi. Et quum 23
suspendissent Dñm Jesum, & divisa fuissent vestimenta ejus, quatuor milites sor-
titi sunt *pro* iis, & constituerunt quatuor partes, unicuique militi partem: tunicam
ejus lacerabo? & illa tunica non habuit suturam, super eam, ullam.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA.*

19 * بيلاطوس [لوح] نبشت و بر سر صليب نهاد * كه اينست يشوع † ناصري * ملك يهوديان *
20 * وان نبشته را بسياري † از يهوديان خواندند * سبب انك شهر نزديك بود ابدانجا كه عيسي را
21 بر دار كردند * و خط بعبري نبشته بود * [ويوناني] و برومي * * بزرگان امامان † به بيلاطوس
22 گفتند * كه منويس ملك يهوديان * ليكن مي گفت كه ملك يهوديانم * * بيلاطوس
23 گفت † انچ نبشته شد همانست * * و سرهنگان چون عيسي را آويختند * جامه اورا بچهار
بخش كردند * جبه او يكي از سرهنگان † بر گرفت * وجبه او نا دوخته يك پاره بود *
از بالا تا زير *

Pilatus autem tabellam scripsit, & vertici crucis imposuit, Hic est Jesus Nazræus, Rex Judæorum. 19 *Hoc itaque scriptum multi ex Judæis legerunt: propter eà quod urbs propinqua erat ei loco quo Jesum in crucem egerunt: & inscriptio Hebraicè scripta erat, & Græcè & Romanè:* 20 *Magni* autem *Sacerdotes Pilato dixerunt; Ne scribas, Rex Judæorum; sed* qui *dixit, quòd, Rex Judæorum sum.* 21 *Pilatus dixit; Id quod scriptum est perindè est.* 22 *Satellites autem cùm Jesum suspendissent, vestimenta ejus in quatuor partes fecerunt; ac tunicam ejus unus ex satellitibus sustulit: tunica autem ejus inconsutilis unâ texturâ erat; à summo usque ad imum.* 23

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' 'ΙΩΑ'ΝΝΗΝ.

Dixerunt ergò ad invicèm; Non scindamus eum: sed sortiamur de illa, cujus *erit.*
24 Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους, Μὴ σχίσωμεν αὐτὸν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσαι·
Ut Scriptura impleretur, dicens; Partiti sunt vestimenta mea sibi *ipsis*, & *super* ve-
ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα, Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱμα-
stem meam miserunt sortem. *Illi* quidem *igitur* milites hæc fecerunt. Stabant autem
25 τισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. Εἱστήκεισαν δὲ
juxta crucem Jesu mater ejus, & soror matris ejus, Maria *illa* Cleopæ,
παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ,
& Maria Magdalene. Jesus ergò *videns* matrem, & discipulum *ad*stantem quem
26 καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν
diligebat, dicit matri suæ; Mulier, ecce filius tuus. Deindè dicit discipulo; Ecce
27 ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ, Γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου. Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ, Ἰδοὺ
mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in *propria.*
ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης (τ) τῆς ὥρας ἔλαβεν (υ) αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια.
Post hoc sciens Jesus quia omnia *jam* consũmata sunt, ut consũmaretur Scriptura, *dicit*;
28 Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς (φ) ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ, λέγει,
Sitio. Vas ergò erat positũ aceto plenũ. Illi verò *implentes* spongiam aceto, & hyssopo
29 Διψῶ. (χ) Σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους μεστόν. οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον ὄξους, καὶ ὑσσώπῳ
circumponentes, obtulerunt ejus ori. Cùm ergò accepisset acetum Jesus,
30 περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. Ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς,
dixit, Consummatum est: Et *inclinans caput*, tradidit spiritum. Ergò Judæi,
εἶπε, Τετέλεσται· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, 31
ut non remanerent in cruce corpora *in* Sabbato: quoniam Parasceue erat:
ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ· ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν·
(erat enim magnus dies *illius* Sabbati:) rogaverunt Pilatum ut frangerentur
(ἦν γὰρ μεγάλη (ψ) ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου·) ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν
eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergò milites: & quidem primi fregerunt
αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται· καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν 32
crura, & alterius *concrucifixi ei.* Ad autem Jesum *venientes*, ut
τὰ σκέλη, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ. Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς 33
viderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus crura. Sed unus militum
εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη. Ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν 34
lanceâ ejus latus *fodit*: & continuò exivit sanguis & aqua. Et *videns*
λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. Καὶ ὁ ἑωρακὼς 35
testificavit, & verum ejus est testimonium. Et ille scit quia vera dicit, ut
μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστιν ἡ μαρτυρία. κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα
vos credatis. Facta sunt enim hæc, ut Scriptura impleretur; Os non comminuetur
(ω) ὑμεῖς πιστεύσητε. Ἐγένετο γὰρ ταῦτα, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται 36
ejus. Et iterùm alia Scriptura dicit; Videbunt in quem transfixerunt.
αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει, Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. 37

MS.A. (τ) τῆς ἡμέρας (υ) ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς (φ) ὅτι ἤδη πάντα (χ) Σκεῦος ἔκειτο (ψ) ἡμέρα (ω) καὶ ὑμεῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 ܘܐܡܪܘ ܚܕ ܠܚܕ ܠܐ ܢܨܪܝܘܗܝ. ܐܠܐ ܢܪܡܐ ܥܠܘܗܝ ܦܣܐ ܕܠܡܢܘ ܢܗܘܐ. ܘܫܠܡ ܟܬܒܐ *
ܕܐܡܪ. ܕܦܠܓܘ ܢܚܬܝ ܒܝܢܬܗܘܢ. ܘܥܠ ܠܒܘܫܝ ܐܪܡܝܘ ܦܣܐ. ܗܠܝܢ ܥܒܕܘ
25 ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ. * ܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܠܘܬ ܙܩܝܦܗ ܕܝܫܘܥ ܐܡܗ ܘܚܬܗ ܕܐܡܗ. ܘܡܪܝܡ ܕܝ
26 ܕܩܠܝܘܦܐ ܘܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ. * ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܚܙܐ ܠܐܡܗ ܘܠܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܗܘܐ
27 ܕܩܐܡ. ܘܐܡܪ ܠܐܡܗ. ܐܢܬܬܐ ܗܐ ܒܪܟܝ. * ܘܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܗܐ ܐܡܟ. ܘܡܢ ܗܝ ܫܥܬܐ
28 ܕܒܪܗ ܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܠܘܬܗ. * ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܝܕܥ ܝܫܘܥ ܕܟܠܡܕܡ ܫܠܡ. ܘܕܢܫܬܠܡ
29 ܟܬܒܐ ܐܡܪ ܕܨܗܐ ܐܢܐ. * ܘܡܐܢܐ ܣܝܡ ܗܘܐ ܕܡܠܐ ܚܠܐ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܡܠܘ ܐܣܦܘܓܐ ܡܢ
30 ܚܠܐ. ܘܣܡܘܗ ܥܠ ܙܘܦܐ ܘܩܪܒܘ ܠܘܬ ܦܘܡܗ. * ܟܕ ܕܝܢ ܢܣܒ ܗܘ ܚܠܐ ܝܫܘܥ. ܐܡܪ ܗܐ
ܡܫܠܡܐ. ܘܐܪܟܢ ܪܫܗ ܘܐܫܠܡ ܪܘܚܗ. * ܕܪܡܫܐ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܣܘܒܪܐ * ܡܙ *
31 * ܝܗܘܕܝܐ ܕܝܢ ܡܛܠ ܕܥܪܘܒܬܐ ܗܘܬ ܐܡܪܝܢ. ܠܐ ܢܒܘܬܘܢ ܦܓܪܐ ܗܠܝܢ ܥܠ
ܙܩܝܦܐ. ܡܛܠ ܕܫܒܬܐ ܢܓܗܐ. ܝܘܡܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܪܒܐ ܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ ܗܘ. ܘܒܥܘ
32 ܡܢ ܦܝܠܛܘܣ ܕܢܬܒܪܘܢ ܫܩܝܗܘܢ ܕܗܠܝܢ ܙܩܝܦܐ ܘܢܫܩܠܘܢ ܐܢܘܢ. * ܘܐܬܘ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ.
33 ܘܬܒܪܘ ܫܩܘܗܝ ܕܩܕܡܝܐ. ܘܕܗܘ ܐܚܪܢܐ ܕܐܙܕܩܦ ܥܡܗ. * ܘܟܕ ܐܬܘ ܠܘܬ ܝܫܘܥ.
34 ܚܙܘ ܕܡܝܬ ܠܗ ܡܢ ܟܕܘ ܘܠܐ ܬܒܪܘ ܫܩܘܗܝ. * ܐܠܐ ܚܕ ܡܢ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܡܚܝܗܝ
35 ܒܥܘܠܥܗ ܒܠܘܟܝܬܐ ܘܡܚܕܐ ܢܦܩ ܕܡܐ ܘܡܝܐ. * ܘܡܢ ܕܚܙܐ ܐܣܗܕ ܘܫܪܝܪܐ ܗܝ
36 ܣܗܕܘܬܗ. ܘܗܘ ܝܕܥ ܕܫܪܝܪܬܐ ܐܡܪ ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܗܝܡܢܘܢ. * ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܗܘܝ ܕܢܫܬܠܡ
37 ܟܬܒܐ ܕܐܡܪ. ܕܓܪܡܐ ܠܐ ܢܬܬܒܪ ܒܗ. * ܘܬܘܒ ܟܬܒܐ ܐܚܪܢܐ ܕܐܡܪ.
ܕܢܚܘܪܘܢ ܒܡܢ ܕܕܩܪܘ.

Dixerunt itaque alius ad alium, Ne scindamus eam; sed sorte experiamur de ea, cujusnam futura sit. Et impleta est Scriptura, quæ dicit; Partiti sunt vestimenta mea inter se, & super vestem meam jecerunt sortem. 24
Hæc fecerunt milites. Stabant autem ad crucem Jesu, mater ejus, & soror matris ejus, & Maria Cleophæ, & Maria Magdalena. 25
Jesus verò conspicatus matrem suam, & discipulum illum, quem ipse amabat, adstantem, dixit matri suæ; Mulier, ecce filius tuus. 26
Dixit autem discipulo illi; Ecce mater tua. Et ex illa hora recepit eam discipulus ille apud se. 27
Posteà sciens Jesus omnia absoluta esse, & ut impleretur Scriptura, dixit; Sitio. 28
Vas autem positum erat plenum aceto. Illi verò impleverunt spongiam aceto, & imposuerunt eam hyssopo, admoverúntque ori ejus. 29
Quum autem accepisset illud acetum Jesus, dixit; Ecce consummatum est: & inclinavit caput, ac tradidit spiritum suum. 30

Vesperè sabbathi Annuntiationis. 47.

Judæi verò quoniam parasceue erat, dicunt; Nequaquam pernoctabunt corpora ista in cruce, quandoquidem sabbathi illucescet dies: (erat enim magnus dies sabbathi illius) & efflagitârunt à Pilato, ut confringerent crura eorum suspensorum, atque deponerent eos. 31
Venerunt itaque milites, & confregerunt crura prioris, & ejus alterius qui crucifixus erat cum eo. 32
Quúmque venissent ad Jesum, viderunt eum jam esse mortuum; neque confregerunt ejus crura. 33
Sed unus ex militibus feriit eum in latere ipsius lanceâ, & statim exiit sanguis & aqua. 34
Et qui vidit testatus est, & verum est testimonium ejus; ipséque novit se vera dicere, ut & vos credatis. 35
Hæc autem facta sunt ut impleretur Scriptura, dicens; Os non comminuetur in eo. 36
Et rursùs alia Scriptura quæ dicit, Respicient in eum quem perfoderunt. 37

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 * وبار جامهء او قرعت نهادند • وبخش كردند • تمام شد كتاب • كه جامهء من بخش
25 كردند و بر پوشش من • قرعت انداختند • * و پيش صليب يسوع • مادرش • وخواهر
26 مادرش • ومريم قيلوفا • ومريم مجدلاني • [ايستاده بودند] * عيسي مادر خودرا • وان
شاكردرا كه اورا دوست مي داشت • ايستاده ديد • بمادر خود كفت زن اينك فرزند
27 تو • * وبدان شاكرد كفت • اينك مادرت • وازان ساعت ان شاكرد † مريم را پيش
28 خود برد • * وبعد ازان دانست عيسي • كه هر چيزي تمام شد • براي انك كتاب
29 تمام شود • كفت تشنه ام • * يكي ازايشان ابرك را پر سركه كرد • وبر سرني بپيوست •
30 و پيش دهن او برد • * چون عيسي سركه را ستد • كفت اينك تمام شد • وسر فرو آورد
31 وجانرا سپارد • * وچون روز ادينه بود • يهوديان كفتند روا نيست • كه مردكان بر
صليب مانند • بهر انك شب شنبه † در مي رسيد • وان روز بزرك بود • واز
بيلاطوس خواستند • كه ساقهاء ايشانرا بشكنند • وايشانرا بزير كيرند •

Rursùs itaque vestimenta ejus sortiti sunt, & diviserunt: sic *impleta est Scriptura* illa; *Vestimenta mea diviserunt, & in amictum meum sortem projecerunt.* 24
Et ad crucem Jesu, mater ejus, & soror matris ejus, & Maria Cleophæ, & Maria Magdalene stantes erant. 25
Jesus matrem suam, & illum discipulum, quem diligebat, stantes vidit: matri itaque *suæ dixit; Mulier, ecce filius tuus.* 26
Et illi discipuli dixit; Ecce mater tua. Et ex ea hora discipulus ille Mariam ad se assumpsit. 27
Et posteà sciens Jesus, quòd omnia consummata essent, ut Scriptura impleretur, dixit; Sitio. 28
Unus itaque *ex eis spongiam aceto implevit, & summæ arundini infixit, & ori ejus admovit.* 29
Cúmque Jesus acetum accepisset, dixit; Ecce consummatum est: & caput demisit, & spiritum reddidit. 30
Cùm autem feria sexta esset, Judæi dixerunt; Licitum non est ut mortui in cruce maneant: proptereà quòd nox Sabbathi iniret, & ille dies magnus esset. A Pilato igitur petierunt ut crura eorum frangerent, & eos detraherent. 31

Versio VULGATA LATINA.

24 Dixerunt ergò ad invicèm; Non scindamus eam, sed sortiamur de illà cujus sit. Ut
Scriptura impleretur, dicens; Partiti sunt vestimenta mea sibi: & in vestem meam
25 miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt. Stabant autem juxta crucem
26 Jesu mater ejus, & soror matris ejus Maria Cleophæ, & Maria Magdalene. Cùm
vidisset ergò Jesus matrem, & discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suæ;
27 Mulier, ecce filius tuus. Deindè dicit discipulo; Ecce mater tua. Et ex illa hora
28 accepit eam discipulus in sua. Posteà sciens Jesus quia omnia consummata sunt,
29 ut consummaretur Scriptura, dixit; Sitio. Vas ergò erat positum aceto plenum.
Illi autem spongiam plenam aceto, hyssopo circumponentes, obtulerunt ori ejus.
30 Cùm ergò accepisset Jesus acetum, dixit; Consummatum est. Et inclinato capite
tradidit spiritum. Judæi ergò, (quoniam parasceue erat) ut non remanerent in 31
cruce corpora sabbato, (erat enim magnus dies ille sabbati) rogaverunt Pila-
tum ut frangerentur eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergò milites: & 32
primi quidem fregerunt crura, & alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Je- 33
sum autem cùm venissent, ut viderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus cru-
ra: Sed unus militum lanceâ latus ejus aperuit, & continuò exivit sanguis & 34
aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit: & verum est testimonium ejus. 35
Et ille scit quia vera dicit: ut & vos credatis. Facta sunt enim hæc, ut Scri- 36
ptura impleretur; Os non comminuetis ex eo. Et iterùm alia Scriptura dicit; 37
Videbunt in quem transfixerunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * فقال بعضهم لبعض لا نشقه لكنا نقترع عليه لمن يصير * ليكمل الكتاب الذي قال اقتسموا ثيابي بينهم
25 وعلى لباسي اقترعوا * هذا فعله الشرط * وكن واقفات عند صليب يسوع امه * واخت امه
26 مريم ابنة اكلاوبا * ومريم المجدلية * فنظر يسوع الى امه والتلميذ الواقف الذي يحبه فقال
27 لامه يا امراة هذا ابنك * وقال للتلميذ هذه امك * وفي تلك الساعة اخذها ذلك التلميذ
28 الى بيته * الفصل الثاني والاربعون * وبعد هذا راي يسوع ان كل شي قد كمل
29 منذ حين * فلكي يتم المكتوب قال انا عطشان * وكان هناك اناء موضوعا مملوا خلا فملوا
30 اسفنجة من الخل ورفعوها على قصبة وادنوها من فيه * فلما ذاق يسوع الخل قال قد تم *
31 وامال راسه واسلم الروح * ولانه يوم الجمعة فلئلا تقيم الاجساد على الصليب في السبت
ولان يوم السبت ذاك كان عظيما سال اليهود فيلاطس ان يكسروا سوقات اوليك وينزلوهم *
32 33 * فجاء الجند فكسروا ساقي الاول والاخر للذين صلبا معه * فلما انتهوا الى يسوع وجدوه قد
34 مات فلم يكسروا ساقيه * لكن واحدا من الجند طعن جنبه بحربة فللوقت خرج منه
35 ماء ودم * ومن عاين شهد وشهادته حق هي * وهو عالم انه قال الحق لتومنوا انتم ايضا *
36 37 * لان هذا كان ليتم المكتوب انه لا يكسر له عظم * وايضا الكتاب الاخر الذي
قال سينظروا الى من طعنوا *

Dixit ergò alter eorum ad alterum; Ne 24
scindamus eam, sed sortiamur super eam
cujusnam fiat. Ut impleretur scriptura,
quæ dixit; Diviserunt vestimenta mea
inter se, & super vestem meam sortiti
sunt. Hoc fecerunt ministri. Erant au- 25
tem stantes apud crucem Jesu, mater
ejus, & soror matris ejus Maria filia
Cleophæ, & Maria Magdalene. Respe- 26
xitque Jesus in matrem suam, & disci-
pulum illum stantem quem diligebat, &
dixit matri suæ; O mulier, hic est filius
tuus. Et dixit discipulo; Hæc est ma- 27
ter tua: & in illa hora accepit eam ille
discipulus in domum suam.

Sectio quadragesima secunda.

Et post hoc vidit Jesus omnia jam con- 28
summata esse ab aliquanto tempore, ut
adimpleretur Scriptura, dixit; Sum siti-
bundus. Erat autem ibi vas positum, 29
plenum aceto; quare impleverunt spongi-
am aceto, & extulerunt eam super arun-
dinem, & admoverunt eam ori ejus.
Quumque gustâsset Jesus acetum, dixit; 30
Jam consummatum est. Et inclinavit ca-
put suum, & tradidit spiritum. Et quo- 31
niam dies erat parasceues, ut ne rema-
nerent corpora super cruce sabbatho; &
quoniam dies ille sabbathi erat maxi-
mus: rogaverunt Judæi Pilatum ut
frangerent crura illorum & deponerent
eos. Venerunt ergò milites, & fregerunt 32
crura primi, & alterius eorum qui cru-
cifixi fuerant cum eo. Et quum devenis- 33
sent ad Jesum, repererunt eum jam mor-
tuum esse: quapropter non fregerunt cru-
ra ejus. Sed unus ex militibus pupugit 34
latus ejus lancea: & continuò exivit
ex eo aqua & sanguis. Et qui vidit, te- 35
stimonium perhibuit, & testimonium
ejus verum est. Et ipse novit se dixisse
veritatem, ut credatis vos etiam. 36 Nam hoc factum est ut impleretur Scriptura; Non frangetur ei os. 37 Ac etiam Scriptura alia, quæ dixit; Videbunt quem pupugerunt.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወይቤሉ፡ ኢንግምድ ፡ ወኢንሰጥጥ፡ ንትፋሰስ ፡ ለዘ፡ ረከቦ ፡ ይርክቦ፡ ከመ፡ ይብጻሕ፡
ዘጽሑፍ፡ዘይቤ፡ተከፈሉ፡አልባሲየ፡ ለርእሶሙ፡ ወተዓፀዉ፡ዲበ፡ አልባሲየ፡ወከመዝ፡
25 ገብሩ፡ ሐራ፡፡=፡ ወይቀውማ፡ ኀበ፡ መስቀሉ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እሙ፡ ወእኅታ፡
26 ለእሙ፡ ወማርያ፡ እንተ፡ ቀለዮጳ ፡ ወማርያም ፡ መግደላዊት፡=፡ ወሶበ ፡ ርእዮሙ፡
እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ለእሙ፡ ወለረድኡ፡ ዘያፈቅር፡ ይቀውሙ፡ ወይቤላ፡ ለእሙ፡ ብእሲ
27 ቶ፡ነዋ፡ ወልድኪ፡=፡ ወይቤሎ፡ለረድኡ፡ ነያ፡እምከ፡ወእምይእቲ፡ሰዓት፡ነሥኣ፡
28 ውእቱ፡ ረድእ፡ ወአተዋ፡ ቤቶሙ፡፡=፡ ወእምዝ ፡ ርእዮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ከመ፡
29 ተፈጸመ፡ ኵሉ፡ ከመ፡ ይብጻሕ፡ ዘጽሑፍ፡ ይቤ፡ ጸማእኩ፡=፡ ወቦቱ፡ ህየ፡ ግምዔ፡
ብሒእ፡ ምሉእ፡ ወመልኡ፡ ሰፍንገ፡ ብሒእ፡ ወቀፀሉ፡ ሁስጱ፡ወአሰሩ፡ ዲበ፡ሕልት፡
30 ወአዕረጉ ፡ ወአስተርከቡ ፡ ወአጸሩ ፡ ውስተ ፡ አፉሁ፡፡=፡ ወሠሪቦ ፡ እግዚእ ፡
31 ኢየሱስ፡ብሒእ፡ይቤ፡ተፈጸመ፡ወአጽነነ፡ርእሶ፡ ወወፅአት፡መንፈሱ፡ሰቤሃ፡፡=፡ ወአ
ይሁድስ፡ እስመ፡ አርብ፡ ውእቱ፡ ይቤሉ፡ እለንቱ፡ ሥጋዋት፡ ኢይቢቱ፡ዲበ፡መስቅሊ
ሆሙ፡ በእንተ፡ ሰንበት፡፡ እስመ፡ ዓቢይ፡ ዕለታ፡ ለይእቲ፡ ሰንበት፡ሰአልዎ፡ ለጲላጦስ፡
32 ከመ፡ያወርዱ፡አብድንቲሆሙ፡ ስቢሮሙ፡ ቈያጺሆሙ፡=፡ ወሐሩ፡ ሐራ፡ወለቀዳሚ
33 ዊ፡ሰበርዎ፡ቈያጾ፡ወለካልኡኒ፡ ዘተሰቅለ፡ ምስሌሁ፡፡=፡ ወሶበ፡ ሖሩ፡ኀበ፡እግዚእ፡
34 ኢየሱስ፡ወርእይዎ፡ከመ፡ሰለጠ፡መዊተ፡ ሞተ፡ ወኢሰበሩ፡ቈያጾ፡=፡ አሐ፡ አሐዱ፡ እ
35 ምሐራ፡ረገዞ፡ ገቦሁ፡ ዘየማን፡ በኵናት፡ወሶቤሃ፡ ወፅአ፡ደም፡ወማይ፡=፡ ወዘርእየ፡
ስምዐ፡ ኮነ ፡ ወጽድቅ ፡ ውእቱ፡ ስምዑ ፡ ወውእቱ ፡ የአምር፡ ከመ፡ ጽድቀ፡ ይነግር፡
36 ከመ፡ለእንትሙኒ፡ትእመኑ፡፡=፡ ወዝኒ፡ዘኮነ፡ከመ፡ ይብጻሕ፡ ቃለ፡ መጽሐፍ፡ ዘይቤ፡
37 ዓጽሞ፡ ኢትስብሩ ፡ እምኔሁ፡፡=፡ ወካዕበ ፡ ካልእኒ፡ ይብል ፡ መጽሐፍ፡ ሃለወሙ፡
ይርአይዎ ፡ ለዘ ፡ ወግእዎ፡፡=፡

Et dixerunt, Ne scindamus neque laceremus: sortiamur: is cui inciderit, obtineat 24
eam: ut impleretur Scriptura dicens, Partiti sunt vestimenta mea sibi, & sortiti
sunt super vestem meam: & sic fecerunt milites. Et stabant apud crucem Do- 25
mini Jesu, mater ejus, & soror matris ejus, & Maria quæ Calaopa, & Maria Magda-
lene. Et quum vidisset Dominus Jesus matrem ejus, & discipulum ejus quem 26
diligebat, stantem, & dixit matri suæ; Mulier, ecce filius tuus. Et dixit discipu- 27
lo suo; Ecce mater tua: & ab ista hora recepit eam ille discipulus, & adduxit
eam in domum eorum. Et videns Dominus Jesus, quòd consummatum fuit totum; 28
ut perficeretur quod scriptum fuit, dixit; Sitivi. Et fuit ibi vas aceto plenum, & 29
impleverunt spongiam aceto, & circumposita fuit hyssopo, & ligârunt *eam* super
arundinem: & levaverunt, & obtulerunt, & importârunt in os ejus. Et 30
quum gustavisset Dominus Jesus acetum, dixit; Consummatum est: & inclinavit
caput suum, & exivit spiritus ejus statim. Et Judæi, quia parasceue erat, dixe- 31
runt, Hæc corpora non manebunt super cruces eorum ratione sabbati: quia
magnus dies *erat* illius sabbati, interrogârunt Pilatum, ut demitterent corpora
eorum, frangentes crura eorum. Et venerunt milites, & prioris fregerunt crura, 32
& alterius qui suspensus fuit cum eo. Et venerunt ad Dominum Jesum, & vi- 33
derunt quòd plenè mortuus erat, & non fregerunt crura ejus. Sed unus mili- 34
tum fodit latus ejus dexterum cum lancea, & statim exivit sanguis & aqua. Et 35
qui vidit, testimonium perhibuit, & verum est testimonium ejus, & ille scit quòd
veritatem dicit, ut vos credatis. Et hoc factum fuit, ut impleretur sermo Scri- 36
pturæ dicentis; Os non confringetur ex eo. Et iterum alia dicit Scriptura, 37
Oportet eos ut videant eum quem transfixerunt.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

32 * سرهنکان آمدند * و ساق اولين را شکستند * وازان ان ديکر که با وي اويخته بود *
33 34 * چون پيش عيسي رسيدند * ديدند که پيشتر مرده بود * ساق او نشکستند * ليکن
35 يکي از سرهنکان †بزوبين زير بغل عيسي زد * خون و اب روان شد * * وانك ديد کواهي
داد * وکواهي او راستست * واو مي داند که راست کفت * تا شما نيز ايمان † بياوريد †
36 * بدينها که شدند * تا کتاب تمام شود نبوت که کفت درو استخوان
37 شکسته نشود * * وازان کتاب ديکر که کفت بنکريد بدانك طعنه زد

Satellites ergo venerunt, & crura 32
primi fregerunt, & alterius illius
qui cum eo suspensus erat. Cùm au- 33
tem ad Jesum venissent, viderunt
quòd priùs mortuus esset, crus ejus
igitur non fregerunt. Sed unus ex 34
satellitibus hastâ sub axilla Jesu
percussit, unde sanguis & aqua
emanavit. Et is qui vidit testimo- 35
nium dedit, & testimonium ejus ve-
rum est: & ille scit quòd verum di-
cit, ut vos etiam fidem habeatis
His quæ facta sunt, ut Scriptura 36
impleatur: Prophetia.
Quæ dicit; In eo os non frange- 37
tur. Et rursus illa Scriptura alia
quæ dicit; Intuebimini in eum quem
confodit.

ʼΕΥΑΓΓΕ'ΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' ʼΙΩΑ'ΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΗ'.

Post autē hæc rogavit Pilatum Joseph *ille* ab Arimathæa, (*qui existēs* discipulus
38 Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ὁ (α) Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, (ὢν μαθητὴς
Jesu, occultus autem propter metum Judæorum,) ut tolleret corpus
τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων,) ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ
Jesu. Et permisit Pilatus. Venit ergò & tulit corpus Jesu. Ve-
39 (β) Ἰησοῦ. καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἦλ-
nit autem & Nicodemus (*ille veniens* ad Jesum nocte primùm, ferens mixtu-
θε δὲ καὶ Νικόδημος (ὁ ἐλθὼν (γ) πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον,) φέρων μίγ-
ram myrrhæ & aloës, quasi libras centum. Acceperunt ergò corpus Jesu, &
40 μα σμύρνης καὶ ἀλόης, ὡσεὶ λίτρας ἑκατόν. Ἔλαβον οὖν τὸ (δ) σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ
ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Judæis se-
ἔδησαν αὐτὸ (ε) ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐν-
pelire. Erat autē in loco ubi crucifixus est, hortus, & in horto monu-
41 ταφιάζειν. Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖ-
mentū novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergò propter Parasceuen
42 ον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. Ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν
Judæorum, quia juxta erat monumentum, posuerunt Jesum.
τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

CAP. XX. κ'.

At unā *Sabbatorum* Maria Magdalene venit manè *tenebris adhuc*
1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων (α) Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωῒ σκοτίας ἔτι
existentibus ad monumentum, & *videt* lapidem sublatum *ex* monumento. *Currit*
2 οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. Τρέχει
ergò, & venit ad Simonem Petrum, & ad alium discipulū, quem diligebat Jesus, &
οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον, καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ
dicit illis; Tulerunt Dominum de monumento, & nescimus ubi posuerunt eum.
λέγει αὐτοῖς, Ἦραν τὸν Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.
Exiit ergò Petrus, & alius discipulus, & venerunt ad monumentum. Curre-
Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. Ἔτρε- 3
bant autem duo simul, & alius discipulus præcucurrit citiùs Petro: & venit 4
χον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ, (β) καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ ἦλθε
primus ad monumentum. Et *inclinatus* vidit posita linteamina: non tamen
πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον. Καὶ παρακύψας βλέπει (γ) κείμενα τὰ ὀθόνια· οὐ μέντοι 5
introivit. Venit ergò Simon Petrus sequens eum, & introivit in monu-
εἰσῆλθεν. Ἔρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖ- 6
mentum: & *conspicit* linteamina posita, Et sudarium, quod fuerat super caput
ον· καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, Καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς 7
ejus, non cum linteaminibus positum, sed *seorsùm* involutum in unum locum.
αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον.
Tunc ergò introivit & ille *alius* discipulus *veniens* primus ad monumentum: & vi-
Τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ εἶ- 8
dit, & credidit. Nondum enim sciebant Scripturam, quia *oportet* eum *ex* mortuis re-
δε, καὶ ἐπίστευσεν. Οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀ- 9
surgere. Abierunt ergò iterùm ad semetipsos discipuli. Maria autem stabat ad 10
ναστῆναι. Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί. Μαρία δὲ εἱστήκει (δ) πρὸς 11
monumentum plorans foris. Dum ergò fleret, inclinavit se in monumentum:
τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω. ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον·

MS. A. (α) Ἰωσὴφ ἀπὸ (β) Ἰησοῦ. ** ἦλθεν δὲ καὶ (γ) πρὸς αὐτὸν νυκτὸς (δ) σῶμα τοῦ Θεοῦ, (ε) ἐν ὀθονίοις Κεφ. κ'. MS. A. (α) Μαριὰμ (β) ὁ δὲ ἄλλος (γ) τὰ ὀθόνια κεί-μενα· οὐ (δ) πρὸς τῷ μνημείῳ κλαίουσα. ὡς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

38 *ܒܬܪ ܗܠܝܢ. ܝܘܣܦ ܗܘ ܕܡܢ ܪܡܬܐ ܒܥܐ ܡܢ ܦܝܠܛܘܣ ܡܛܠ ܕܬܠܡܝܕܐ ܗܘܐ ܕܝܫܘܥ.
ܘܡܛܫܐ ܗܘܐ ܡܢ ܕܚܠܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ. ܕܢܫܩܘܠ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ. ܘܐܦܣ ܦܝܠܛܘܣ.
39 ܘܐܬܐ ܘܫܩܠ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ. *ܘܐܬܐ ܐܦ ܢܝܩܕܝܡܘܣ. ܗܘ ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܡܢ ܩܕܝܡ ܠܘܬ ܝܫܘܥ
40 ܒܠܠܝܐ. ܘܐܝܬܝ ܥܡܗ ܡܫܘܚܬܐ ܕܡܘܪܐ ܘܕܥܠܘܝ ܐܝܟ ܡܐܐ ܠܝܛܪܝܢ. *ܘܫܩܠܘܗܝ
ܠܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ. ܘܟܪܟܘܗܝ ܒܟܬܢܐ ܘܒܗܣܡܐ. ܐܝܟ ܕܥܝܕܐ ܠܗܘܢ ܠܝܗܘܕܝܐ ܕܢܩܒܪܘܢ.
41 *ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܗܘ ܕܘܟܬܐ ܕܐܙܕܩܦ ܒܗ ܝܫܘܥ ܓܢܬܐ. ܘܒܗ ܒܓܢܬܐ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ
42 ܚܕܬܐ. ܕܐܢܫ ܠܐ ܣܝܡ ܗܘܐ ܒܗ. *ܘܬܡܢ ܐܣܩܘܗܝ ܠܝܫܘܥ. ܡܛܠ ܕܥܐܠܐ ܫܒܬܐ
ܗܘܬ. ܘܡܛܠ ܕܩܪܝܒ ܗܘܐ ܩܒܪܐ. * ܩܪܝܢܐ ܕܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܩܝܡܬܐ * ܡܚ *
1 ܒܚܕ ܒܫܒܐ ܕܝܢ ܐܬܬ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ ܠܨܦܪܐ ܥܕ ܚܫܘܟ * ܟ * ܩܦܠܐܘܢ *
2 ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܘܚܙܬ ܠܟܐܦܐ ܕܫܩܝܠܐ ܡܢ ܩܒܪܐ. *ܘܪܗܛܬ ܘܐܬܬ ܠܘܬ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ.
ܘܠܘܬ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܐܚܪܢܐ ܕܪܚܡ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܘܐܡܪܐ ܠܗܘܢ. ܫܩܠܘܗܝ ܠܡܪܢ ܡܢ ܗܘ
3 ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܘܠܐ ܝܕܥܐ ܐܢܐ ܐܝܟܐ ܣܡܘܗܝ. *ܘܢܦܩ ܫܡܥܘܢ ܘܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܐܚܪܢܐ. ܘܐܬܝܢ
4 ܗܘܘ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. *ܘܪܗܛܝܢ ܗܘܘ ܬܪܝܗܘܢ ܐܟܚܕܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܐܚܪܢܐ ܩܕܡ ܪܗܛܗ
5 ܠܫܡܥܘܢ. ܘܐܬܐ ܩܕܡܝܐ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. *ܘܐܕܝܩ ܚܙܐ ܟܬܢܐ ܟܕ ܣܝܡܝܢ. ܥܠܠ ܕܝܢ ܠܐ
6 ܥܠ. *ܐܬܐ ܕܝܢ ܫܡܥܘܢ ܒܬܪܗ ܘܥܠ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܘܚܙܐ ܟܬܢܐ ܟܕ ܣܝܡܝܢ. *ܘܣܘܕܪܐ
7 ܗܘ ܕܐܣܝܪ ܗܘܐ ܒܪܝܫܗ. ܠܐ ܥܡ ܟܬܢܐ. ܐܠܐ ܟܕ ܟܪܝܟ ܘܣܝܡ ܒܣܛܪ ܚܕ ܒܕܘܟܐ. *ܗܝܕܝܢ
8 ܥܠ ܐܦ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܕܐܬܐ ܩܕܡܝܐ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܘܚܙܐ ܘܗܝܡܢ. *ܠܐ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܝܕܥܝܢ
9 ܗܘܘ ܡܢ ܟܬܒܐ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܩܘܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. *ܘܐܙܠܘ ܗܢܘܢ ܬܠܡܝܕܐ ܬܘܒ
10 ܠܕܘܟܬܗܘܢ. *ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܩܝܡܐ ܗܘܬ ܠܘܬ ܩܒܪܐ ܘܒܟܝܐ. ܘܟܕ ܒܟܝܐ ܐܕܝܩܬ ܠܩܒܪܐ.
11

Posthæc Joseph ille ex Rama efflagitavit à Pi- 38
lato, (siquidem discipulus fuerat Jesu, sed oc-
cultus propter metum Judæorum) ut tolleret
corpus Jesu: & permisit Pilatus: proinde ve-
nit, & sustulit corpus Jesu. Venit autem & 39
Nicodemus, (is qui pridem venerat ad Je-
sum noctu,) & attulit secum condimenti
myrrhæ & aloës quasi centum libras. Sustu- 40
lerunt itaque corpus Jesu, & obvolverunt il-
lud linteis & aromatibus, prout mos est Ju-
dæis sepelire. Erat autem eo in loco, in quo 41
crucifixus erat Jesus, hortus, & in ipso horto
monumentum novum, in quo nemo adhuc
positus fuerat. Ibique posuerunt Jesum, pro- 42
pterea quòd sabbatum intrabat, quódque
propè esset monumentum.

Lectio matutina dominicæ Resurrectionis. 48.

CAP. XX.

Primo autem hebdomadis venit Maria 1
Magdalena diluculò, quum adhuc tenebræ
essent, ad monumentum; viditque lapidem
sublatum à sepulchro. Cucurrit ergò, & ve- 2
nit ad Simonem Petram, & ad illum alium
discipulum quem amabat Jesus, aitque illis;
Sustulerunt Dominum nostrum ab illo mo-
numento, & nescio ubi posuerint eum. Exiit 3
itaque Simon & ille discipulus alius, vene-
runtque ad monumentum. Currebant autem 4
duo illi simul: sed ille discipulus cursu præ-
cessit Simonem, venitque prior ad monu-
mentum. Et prospiciens vidit lintea posita, 5
introëundo autem non introivit. Venit au- 6
tem Simon post eum, & introiit in monu-
mentum, conspexitque lintea posita. Et su- 7
darium illud quo cinctum fuerat caput ejus,
non cum linteis, sed involutum, positumque
seorsum in uno loco. Tunc introivit etiam 8
discipulus ille qui venerat prior ad sepul-
chrum, viditque & credidit. Nondum enim 9
noverant ex Scripturis, eum resurrecturum
esse à mortuis. Abierunt itaque illi discipuli 10
iterum ad locum suum. Maria autem stabat 11
ad sepulchrum, flebatque. Dum igitur fle-
ret, prospexit in sepulchrum:

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

38 * بعد ازان آمد یوسف که از رامه بود * فرود اوردن عیسي را از صلیب سي نه
و او مسیح را شاگرد شك بود * واز بیم یهودیان اشکارا نمي کرد * و پوشیك مي داشت *
39 از پیلاطوس خواست که تن عیسي را بستاند * * و نیقودیموس نیز آمد * انك پیشتر ازین در
شب پیش عیسي آمده بود * آورد حنوط یعني کافور * و بویهاء خوش * و غالیه قدر صد
40 رطل * * و تن عیسي را بکفنهاء کتان در پیچیدند * و ببویهاء خوش چنانك عادت یهودیانست *
41 که دفن کنند * * و انجا که عیسي را بر دار کرده بودند * باغچه بود * و دران باغچه
42 گور نو که هنوز کسي را در انجا ننهاده بودند * * عیسي را دران گور نهادند * سبب انك شب
شنبه در امك بود * وان گور نزدیك بود چهل بر خاستن عیسي از گور
1 * و در صباح روز یکشنبه * که هنوز تاریك بود * مریم مجدلاني پیش گور آمد * و دید که سنك از
2 گور بر داشته شك بود * * دوید و پیش شمعون صفا آمد * و پیش آن شاگرد که عیسي اورا

XXXIX. Demissio Jesu de cruce.

Post hæc veniens Joseph, qui de Ra- 38
mah erat, (& ille Christo discipulus
fuerat, præ metu autem Judæorum
non patefecit, sed celatum habuit) à
Pilato petiit, ut corpus Jesu cape-
ret. Et Nicodemus etiam venit, qui 39
anteà noctu ad Jesum venerat: at-
tulitque condituram, nempe cam-
phoram, & odores bonos, & galiam,
circiter centum pondo. Et corpus Je- 40
su involucris linteis involverunt,
& odoribus bonis, sicut mos Ju-
dæorum est, ut sepeliant. Et eo loco 41
quo Jesum in crucem egerant hortus
erat, & in illo horto sepulchrum no-
vum, in quo nondum quempiam po-
suerant. Jesum ergo in illo sepul- 42
chro posuerunt, eò quòd nox Sabba-
thi intraverat, & illud sepulchrum
propinquum erat.

XL. Surrectio Jesu ex sepulchro.

CAP. XX.

In matutino autem diei primi se- 1
ptimanæ, cùm adhuc tenebrosum es-
set, Maria Magdalene ad sepul-
chrum venit, & vidit quòd lapis à
sepulchro sublatum esset. Cucurrit 2
igitur, & ad Simeonem Cepham ve-
nit, et ad illū discipulū, quem Jesus

Versio VULGATA LATINA.

38 Post hæc autem rogavit Pilatum Joseph ab Arimathæa, (eò quod esset discipulus Jesu,
occultus autem propter metum Judæorum) ut tolleret corpus Jesu. Et permisit Pi-
39 latus. Venit ergò, & tulit corpus Jesu. Venit autē & Nicodem⁹, qui venerat ad Je-
40 sum nocte primùm, ferens mixturam myrrhæ & aloës, quasi libras centum. Accepe-
runt ergò corpus Jesu, & ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Ju-
41 dæis sepelire. Erat autem in loco, ubi crucifixus est, hortus: & in horto monumen-
42 tum novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergò propter Parasceu-
en Judæorum, quia juxtà erat monumentum, posuerunt Jesum.

CAP. XX.

1 UNâ autem sabbati, Maria Magdalene venit manè, cùm adhuc tenebræ essent, ad
2 monumentum: & vidit lapidem sublatum à monumento. Cucurrit ergò, & venit
ad Simonem Petrum, & ad alium discipulum, quem amabat Jesus, & dicit illis; Tu-
lerunt Dñm de monumento, & nescimus ubi posuerunt eum. Exiit ergò Petrus, & 3
ille alius discipulus, & venerunt ad monumentū. Currebant autem duo simul, & ille 4
alius discipul⁹ præcucurrit citiùs Petro, & venit primus ad monumentū. Et cùm se 5
inclinâsset, vidit posita linteamina, non tamen introivit. Venit ergò Simon Petrus 6
sequens eum, & introivit in monumentum, & vidit linteamina posita, Et sudarium, 7
quod fuerat super caput ejus, non cum linteaminibus positum, sed separatim involu-
tum in unum locum. Tunc ergò introivit & ille discipulus, qui venerat primus ad 8
monumentum: & vidit, & credidit: Nondum enim sciebant Scripturam, quia 9
oportebat eum à mortuis resurgere. Abierunt ergò iterùm discipuli ad semetipsos. 10
Maria autem stabat ad monumentum foris, plorans. Dum ergò fleret, inclinavit 11
se, & prospexit in monumentum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 ثم بعد هذا سال يوسف الذي من الرامة فيلاطس ان يحمل جسد يسوع * لانه كان تلميذا
39 ليسوع وكان يخفي ذلك لمخافة اليهود * فامر فيلاطس ان يعطاه فجاء وحمل جسد يسوع * وجاء
نيقوديمس ايضا الذي كان جاء الي يسوع ليلا من قبل ومعه حنوط مر وصبر نحو ماية رطل *
40 41 فاخذا جسد يسوع فلفاه في لفايف كتان وطيب كما عادة اليهود ان يكفنوا * وكان في المكان
42 الذي صلب فيه بستان وفي البستان قبر جديد لم يكن احد ترك فيه * فوضعا يسوع فيه
لان القبر كان قريبا اليهم ومن اجل انها كانت الجمعة التي لليهود *
1 • الفصل الثالث والاربعون • * وفي احد السبوت جاءت مريم المجدلية سحرا الي القبر وكان
2 الغلس بعد فرات الحجر قد دحرج عن القبر * فاسرعت وجاءت الي سمعان بطرس والي التلميذ
3 الاخر الذي كان يسوع يحبه فقالت لهما قد حملوا الرب من القبر ولا اعلم اين تركوه * فخرج
4 بطرس والتلميذ الاخر واقبلا الي القبر * وكانا مسرعين معا فسبق التلميذ الاخر الصفا وجاء
5 6 اولا الي القبر مسرعا * وتطلع فنظر اللفايف موضوعة ولم يجسر ان يدخل * فجاء سمعان الصفا
7 ايضا تابعه ودخل الي القبر فراي اللفايف موضوعة * والمنديل الذي كان علي راسه ليس مع
8 اللفايف لكنه ملفوف مفرد في جهة * حينيذ دخل التلميذ الاخر الذي جاء في الاول الي القبر
9 10 فراي وامن * لانهما لم يكونا عرفا ما في الكتب انه يقوم من الاموات * فرجع التلميذان الي
11 موضعهما * ومريم واقفة عند القبر باكية * فبينما هي باكية تطلعت الي القبر *

Tum post hæc rogavit Joseph, qui erat à 38
Rama, Pilatum ut tolleret corpus Jesu:
quandoquidē erat discipul⁹ Jesu, at dissi-
mulabat id ob metū Judæorū. Præcepitq;
Pilatus ut concederetur ei. Venit ergò, & 39
tulit corp⁹ Jesu. Et venit Nicodemus et-
iam, qui venerat ad Jesū noctu antea,
secumq; tulit mixturā myrrhæ & aloës,
quasi centū libras. Acceperunt ergò ambo 40
corpus Jesu, & involverunt illud fasciis
lineis & aromate, sicut mos est Judæorū
funerandi. Erat autē in loco quo crucifi- 41
xus fuit, hortus, & in horto monumentū
novū, in quo non fuerat quisquā positus.
Et posuerunt Jesū in eo, quia monumentū 42
erat proximū Ipsis, & quoniā erat para-
sceue Judæorum.

Sectio quadragesima tertia.

CAP. XX.

ET in una sabbathorum venit Maria 1
Magdalene diluculò ad monumentum,
dum essent tenebræ adhuc: & vidit la-
pidem jam revolutū ab ostio monumenti.
Properavit ergò, & venit ad Simonem 2
Petrū & ad discipulū alium quem Je-
sus diligebat, dixitq; illis; Jam tulerunt
Dominum de monumento, & nescio ubi
posuerunt eū: Exiit igitur Petrus & di- 3
scipulus alius, & venerunt ad monumen-
tum. Currebantque ambo simul: at præ- 4
cessit discipulus alius Cepham, & venit
prior ad monumentum festinus. Et pro- 5
spexit ac vidit fascias positas, & non au-
sus est introire. Venit autem Simon Pe- 6
tra quoque sequens illum, & introivit in
monumentum, & vidit fascias positas.
Et sudarium quod erat super caput ejus, 7
non cum fasciis, sed involutum sepositum
in parte distincta. Et tunc introivit di- 8
scipulus alius qui venerat inprimis ad
monumentum: & vidit, atque credidit:
Neuter enim illorum noverat quod habe- 9
tur in Scripturis, quòd scilicet ipse sur-
recturus esset à mortuis: Reversique 10
sunt ambo discipuli ad locum suum. Ma- 11
ria autem mansit apud monumentū plo-
rans. Et dum ipsa ploraret, prospexit ad
monumentum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 በእንተ፡ስእለተ፡ሥጋሁ፡ለእግዚእነ፡፡ ወእምዝ፡ ሰአሉ፡ ለጲላጦስ፡ዮሴ
ፍ፡ ዘእምአርማቲያስ፡ ወዝቱኒ፡ ረድኡ፡ ዘያፈቅሮ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ዘበኅቡእ፡
ዘበእንተ፡ ፍርሀቶሙ፡ለአይሁድ፡ከመ፡ ይንሣእ፡በድኖ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ ወአብሖ፡
39 ጲላጦስ፡ወሖረ፡ወነሥአ፡በድኖ፡፡ ወመጽአ፡ኒቆዲሞስኒ፡ዘሖረ፡ኀቤሁ፡ለእግዚእ፡
ኢየሱስ፡ቀዲሙ፡ሌሊተ፡ወአምጽአ፡በዘቦቱ፡ይቀብዖ፡ሓውሠ፡ከርቤ፡ ወዓልወ፡ምእ
40 ተ፡ልጥረ፡፡ ወነሥኡ፡በድኖ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡ ወገነዝዎ፡ በመዋጥሕ፡ ዘሰንደና
41 ት፡ምስለ፡አፈው፡በሕገ፡አይሁድ፡ከመ፡ይገንዙ፡ወይቀብሩ፡፡ ወቦቱ፡ህየ፡ገነት፡
ውስተ፡ውእቱ፡ መካን፡ኀበ፡ሰቀልዎ፡ ወውስተ፡ውእቱ፡ገነት፡ ዝኅር፡ሐዲስ፡ዘአልቦ፡ዘ
42 ተቀብረ፡ውስቴቱ፡፡ ወቀበርዎ፡ ህየ፡ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡እስመ፡ተፈጸሚተ፡ ዓርበ
ት፡ ውእቱ፡ ለአይሁድ፡ ወቅሩብ፡ መቃብር፡፡
1 ፳ ወበእሑድ፡ሰንበት፡መጽአት፡ማርያም፡መግደላዊት፡በጽባሕ፡ኀበ፡መቃብር፡እንዘ፡ዓ
2 ዲሁ፡ጽልመት፡ወረከበት፡እብነ፡እቱተ፡እምውስተ፡አፈ፡መቃብር፡፡ ወሮጸት፡ወበጽ
ሐት፡ ኀበ፡ ስምዖን፡ጴጥሮስ፡ ወኀበ፡ካልእ፡ረድኡ፡ዘያፈቅሮ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወትቤ
3 ሎሙ፡ነሥእዎ፡ለእግዚእነ፡እምውስተ፡መቃብር፡ ወኢያአምር፡ኀበ፡ወደይዎ፡፡ ወ
4 ወፅኡ፡ወሖሩ፡ጴጥሮስ፡ ወካልእ፡ረድኡ፡ኀበ፡መቃብር፡፡ ወእንዘ፡ይረውጹ፡ክልኤ
5 ሆሙ፡ኅቡረ፡በደሮ፡ለጴጥሮስ፡ዝኩ፡ካልእ፡ረድኡ፡በጺሖ፡ኀበ፡መቃብር፡፡ ወሶበ፡
6 ኀወጸ፡ወርእየ፡መዋጥሐ፡፡ንቡረ፡ወሰይሞ፡ወኢቦአ፡ባሕቱ፡፡ ወተለዎ፡ስምዖን፡ጴጥ
7 ሮስ፡ ወበጽሐ፡ወቦአ፡ውስተ፡መቃብር፡ወረከበ፡መዋጥሐ፡ንቡረ፡አሐደ፡ገጸ፡፡ ወሰበነ
8 ሂ፡ዘውስተ፡ርእሱ፡ባሕቲቱ፡ጥብሉለ፡ወአኮ፡ምስለ፡መዋጥሕ፡፡ ወእምዝ፡ቦአ፡ዝ
9 ኩኒ፡ረድእ፡ዘበደሮ፡በጺሖ፡ኀበ፡ መቃብር፡ ወርእየ፡ ወአመነ፡፡ እስመ፡ዓዲ፡ኢያአ
10 ምሩ፡መጻሕፍተ፡ከመ፡ሀለዎ፡ይትነሣእ፡እምነ፡ምዉታን፡፡ ወእምዝ፡ሖሩ፡ወአ
11 ተዉ፡ አርደኢሁ፡፡ ወማርያስ፡ ቆመት፡ ኀበ፡ መቃብር፡ አፍአ፡ ወትበኪ፡ ወእንዘ፡
ትበኪ፡ ኀወጸት፡ ውስተ፡ መቃብር፡፡

De petendo corpus Domini nostri. Et tunc rogavit Pilatum Joseph Ari- 38
mathæensis, (& hic fuit discipulus qui diligebat Dominum Jesum, occultè, pro-
pter metum Judæorum) ut tolleret corpus Domini Jesu, & permisit eum Pilatus:
& venit, & sustulit corpus ejus. Et venit Nicodemus qui venerat ad Dominum 39
Jesum primò nocte, & attulit quâ condiret eum, mixturam myrrhæ & aloës, cen-
tum libras. Et acceperunt corpus Domini Jesu, & involverunt illud in fascia 40
lintea cum aromatibus, secundùm morem Judæorum, sicut involvunt & condiunt.
Et fuit ibi hortus, in isto loco ubi suspenderunt eum, & in isto horto monumen- 41
tum novum, in quo nemo sepultus fuerat. Et sepeliverunt ibi Dominum Jesum, 42
quia finis parasceues fuit Judæorum, & propè fuit sepulchrum.

CAP. XX.

ET in primo Sabbati venit Maria Magdalene manè ad sepulchrum, quum ad- 1
huc tenebræ essent; & invenit lapidem ablatum ab ore sepulchri. Et cucurrit, 2
& venit ad Simonem Petrum, & ad alium discipulum quem amabat Dominus
Jesus, & dixit iis; Sustulerunt Dominum nostrum à sepulchro, & nescio ubi proje-
cerunt eum. Et exierunt & venerunt Petrus & alius discipulus ejus ad sepul- 3
chrum. Et currentibus ambobus simul, præcucurrit Petro ille alter discipulus 4
ejus, veniendo ad sepulchrum. Et tunc introspexit, & vidit fasciam manentem, 5
& positam: non introivit tamen. Et sequutus est eum Simon Petrus, & venit, & 6
intravit in sepulchrum, & invenit fasciam manentem ex uno latere: Et sudari- 7
um quod *fuerat* super caput ejus seorsum involutum, & non cum fascia. Et tunc 8
intravit ille discipulus qui præcucurrit ei veniendo ad sepulchrum, & vidit, &
credidit. Quia adhuc non noverant Scripturas, *viz.* quòd resurrecturus erat à 9
mortuis. Et tunc iverunt, & venerunt discipuli ejus. Et Maria stetit ad sepul- 10
chrum foris, & flebat: & flens prospexit in sepulchrum. 11

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

دوست مي داشت * و بديشان كفت * كه خداوند مارا از كور ستدند * و نمي دانم كجا† بردند *
3 4 * شمعون و آن شاكرد ديكر بدر آمدند * و مي دويدند * وشاكرد † زودتر از شمعون بكور
5 6 رسيد * ديد كفنها جدا نهاده * دراندرون [نه] رفت * شمعون در دنبال او آمد [وبكور درامد] و ديد
7 8 كفن [نهاده] * ودولبند بپيچيك * وجدا نهاده * اول شاكرد بكور رفت * ديد و ايمان آورد *
9 10 * وهنوز كتابها نمي دانستند كه از ميان مردكان بر خيزد * وبازشاكردان بجاي خود رفتند *
11 * ومريم پيش كور ايستاده بود مي كريست * بكور نكه كرد *

diligebat, & illis dixit; Dominum
quidem nostrum è sepulchro sumpse-
runt, & nescio quò tulerunt. Simeon 3
itaque *& ille discipulus alius exi-*
verunt, Et currebant: discipulus au- 4
tem ille *prior Simeone ad sepulchrū*
accessit. Vbi *vidit involucra seorsim* 5
posita, sed *non ingressus est.* Protinus 6
Simeon à tergo ejus venit, & in se-
pulchrum ingressus est, & vidit in-
volucrum positum; Strophiolū autem 7
Involutum & seorsum positum. Tunc 8
prior discipulus in sepulchrū ingres-
sus vidit, & fidem habuit. Adhuc 9
enim Scripturas non noverant, quòd
de mortuis surrecturus erat. Rursus 10
itaq; discipuli ad locū suū abierunt.
Maria autem ad sepulchrum stabat, 11
& *flebat*: & *in sepulchrū intuita*

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' 'ΙΩΑ'ΝΝΗΝ.

Et vidit duos angelos in albis, sedentes, unum ad caput, &
12 Καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς, καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ
unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus Jesu. Et di-
13 ἕνα πρὸς τοῖς ποσὶν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ λέγου-
cunt ei illi; Mulier, quid ploras? Dicit eis; Quia tulerunt Domi-
σιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, Γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς, Ὅτι ἦραν τὸν Κύρι-
num meum: & nescio ubi posuerunt eum. Et hæc locuta, conversa est in
14 όν μου· καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν (ι) αὐτόν. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἐστράφη εἰς
ea quæ post, & vidit Jesum stantem: & non sciebat quia Jesus est.
τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα· καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι (ζ) ὁ Ἰησοῦς ἐστι.
Dicit ei Jesus; Mulier, quid ploras? quem quæris? Illa existimans quia
15 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι
hortulanus esset, dicit ei; Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi e-
ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ, Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτὸν, εἰπέ μοι ποῦ (η) αὐ-
um posuisti, & ego eum tollam. Dicit ei Jesus; Maria. Conversa
16 τὸν ἔθηκας, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μαρία. Στραφεῖσα
illa dicit ei; Rabboni, (quod dicitur, Magister.) Dicit ei Je-
17 ἐκείνη λέγει αὐτῷ, Ῥαββουνὶ, (ὃ λέγεται, Διδάσκαλε.) Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰη-
sus; Ne me tange: (nondum enim ascendi ad Patrem meum.) vade
σοῦς, Μή μου ἅπτου· (οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου.) (θ) πορεύου
autem ad fratres meos, & dic eis; Ascendo ad Patrem
δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα

σιβ ι

meum & Patrem vestrum, & Deum meum & Deum vestrum. Venit Maria Mag-
μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν. Ἔρχεται Μαρία ἡ Μαγ- 18
dalene annuntians discipulis; Quia vidit Dominum, & hæc
δαληνὴ (ι) ἀπαγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς, Ὅτι ἑώρακε τὸν Κύριον, καὶ ταῦτα
σιγ θ dixit ei. Existente ergo vespere die illo una Sabbatorum,
εἶπεν αὐτῇ. Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ (κ) τῶν σαββάτων, 19
& foribus clausis, ubi erant discipuli congregati propter
καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν οἱ (λ) μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν
metum Judæorum, venit Jesus, & stetit in medium, & dicit eis;
φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς,
Pax vobis. Et hoc dicens, ostendit eis manus & la-
Εἰρήνη ὑμῖν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, (μ) ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευ- 20
σιδ ι tus suum. Gavisi sunt ergo discipuli videntes Dominum. Dixit ergo
ρὰν (ν) αὐτοῦ. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. Εἶπεν οὖν 21
eis Jesus iterum, Pax vobis: sicut misit me Pater, & ego
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν, Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατὴρ, κἀγὼ
σιε ζ mitto vos. Et hoc dicens, insufflavit, & dicit eis; Accipite Spiri-
πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐνεφύσησε, καὶ λέγει αὐτοῖς, Λάβετε Πνεῦ- 22
tum sanctum: Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis:
μα ἅγιον· (ξ) Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, (ο) ἀφίενται αὐτοῖς· (π) ἄν 23
quorum retinueritis, retenta sunt.
τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

MS.A. (ι) αὐτόν. Ταῦτα (ζ) Ἰησοῦς (η) ἔθηκας αὐτὸν, (θ) πορεύου πρὸς (ι) ἀγγέλλουσα (κ) σαββάτων, (λ) μαθηταὶ διὰ τὸν (μ) ἔδειξεν καὶ τὰς (ν) αὐτοῖς. (ξ) Ἐὰν (ο) ἀφίωνται (π) ἐὰν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܘܚܙܬ ܬܪܝܢ ܡܠܐܟܝܢ ܒܚܘܪܐ ܕܝܬܒܝܢ ܚܕ ܡܢ ܐܣܕܘܗܝ ܘܚܕ ܡܢ ܪܓܠܘܗܝ ܐܝܟܐ
13 ܕܣܝܡ ܗܘܐ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܡܢܐ ܒܟܝܐ ܐܢܬܝ ܐܡܪܐ
14 ܠܗܘܢ ܕܫܩܠܘܗܝ ܠܡܪܝ ܘܠܐ ܝܕܥܐ ܐܢܐ ܐܝܟܐ ܣܡܘܗܝ * ܗܕܐ ܐܡܪܬ ܘܐܬܗܦܟܬ
15 ܠܒܣܬܪܗ ܘܚܙܬ ܠܝܫܘܥ ܟܕ ܩܐܡ ܘܠܐ ܝܕܥܐ ܗܘܬ ܕܝܫܘܥ ܗܘ * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ
ܐܢܬܬܐ ܡܢܐ ܒܟܝܐ ܐܢܬܝ ܘܠܡܢ ܒܥܝܐ ܐܢܬܝ ܗܝ ܕܝܢ ܣܒܪܐ ܗܘܬ ܕܓܢܢܐ ܗܘ ܘܐܡܪܐ
ܠܗ ܡܪܝ ܐܢ ܐܢܬ ܫܩܠܬܝܗܝ ܐܡܪ ܠܝ ܐܝܟܐ ܣܡܬܝܗܝ ܐܙܠ ܐܫܩܠܝܘܗܝ
16 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܡܪܝܡ ܘܐܬܗܦܟܬ ܘܐܡܪܐ ܠܗ ܥܒܪܐܝܬ ܪܒܘܠܝ ܕܡܬܐܡܪ
17 ܡܠܦܢܐ * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܐ ܬܬܩܪܒܝܢ ܠܝ ܠܐ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܣܠܩܬ ܠܘܬ ܐܒܝ ܐܙܠܝ
ܕܝܢ ܠܘܬ ܐܚܝ ܘܐܡܪܝ ܠܗܘܢ ܣܠܩ ܐܢܐ ܠܘܬ ܐܒܝ ܘܐܒܘܟܘܢ ܘܐܠܗܝ ܘܐܠܗܟܘܢ
18 * ܘܐܬܬ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ ܘܡܣܒܪܐ ܠܬܠܡܝܕܐ ܕܚܙܬܗ ܠܡܪܢ ܘܕܗܠܝܢ ܐܡܪ ܠܗ

Viditque duos angelos in albis sedentes, 12
unum à cervicali, & alterum à pedibus ejus,
ubi positum fuerat corpus Jesu: Et dicunt 13
ei; Mulier, quid ploras? Dixit eis, Quia sus-
tulerunt Dominum meum, nec scio ubi po-
suerint eum. Hæc dixit, & conversa est re- 14
trorsùm, viditque Jesum stantem: nec scie-
bat Jesum esse. Dixit ei Jesus; Mulier, quid 15
ploras? & quem quæris? Illa verò puta-
bat hortulanum esse, & dixit ei; Domine
mi, si tu sustulisti eum, dic mihi ubi eum
posueris: proficiscar eum sublatura. Dixit 16
ei Jesus; Maria: & conversa est, ac dixit ei
Hebraicè, Raboni; quod dicitur, Magister.
Dicit ei Jesus; Ne me tetigeris, nondum 17
enim ascendi ad Patrem meum: sed profici-
scere ad fratres meos, & dicito eis, Ascen-
do ad Patrem meum, & Patrem vestrum,
& Deum meum, & Deum vestrum. Tunc 18
venit Maria Magdalena, & evangelizavit
discipulis se vidisse Dominum nostrum, ea-
que sibi dixisse.

* ܩܪܝܢܐ ܕܪܡܫܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܚܕܬܐ * ܡܛ *

Lectio vespertina dominicæ novæ. 49.

19 * ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܪܡܫܐ ܕܝܘܡܐ ܗܘ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܘܬܪܥܐ ܐܚܝܕܝܢ ܗܘܘ ܐܝܟܐ ܕܐܝܬܝܗܘܢ
ܗܘܘ ܬܠܡܝܕܐ ܡܛܠ ܕܚܠܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܩܡ ܒܡܨܥܬܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ
20 ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ * ܗܕܐ ܐܡܪ ܘܚܘܝ ܐܢܘܢ ܐܝܕܘܗܝ ܘܣܛܪܗ ܘܚܕܝܘ ܬܠܡܝܕܐ ܕܚܙܘ
21 ܠܡܪܢ * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܬܘܒ ܝܫܘܥ ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ ܐܝܟܢܐ ܕܫܕܪܢܝ ܐܒܝ ܐܦ
22 ܐܢܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ * ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ ܢܦܚ ܒܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܩܒܠܘ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ
23 * ܐܢ ܬܫܒܩܘܢ ܚܛܗܐ ܠܐܢܫ ܢܫܬܒܩܘܢ ܠܗ ܘܐܢ ܬܐܚܕܘܢ ܕܐܢܫ ܐܚܝܕܝܢ *

Quum autem esset vespera diei illius pri- 19
mi hebdomadis, & januæ essent clausæ ubi
erant discipuli propter metum Judæorum,
venit Jesus, stetitque inter eos, & dixit eis;
Pax vobiscum. Hoc dixit, & ostendit eis 20
manus suas & latus suum. Gavisi sunt ita-
que discipuli quum viderunt Dominum no-
strum. Dixit autem eis Jesus; Pax vobis- 21
cum: sicut misit me Pater meus, & ego mit-
to vos. Quumque hæc dixisset, insufflavit 22
in eos, & dixit eis; Accipite Spiritum san-
ctitatis. Si remiseritis peccata cuiquam, 23
remittentur ei: sin alicujus retinueritis,
erunt retenta.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

12 * دید دو فرشته † به پوشش سپید نشسته * یکی پیش دولیند * ویکی پیش پاي *
13 انجا که تن عیسي نهاده بودند * فرشتکان بدو کفتند * اي زن چرا مي کري *
14 کفت که خداوند † مرا ازینجا بر کرفته اند * ونمي دانم کجا نهاده اند * این
را کفت وبرپس خود التفات کرد عیسي را † ایستاده دید * ونداتست که عیسي
15 است * عیسي بدو کفت عورت چرا مي کري * وکرا مي جوي * مریم پنداشت که
باغبانست * بدو کفت خداوند اکر تو اورا ستدي بمن بکوي * در کجا نهادي تا بروم
16 واورا بستانم * عیسي بدو کفت * مریم مریم باز کردید * و بعبري بدو کفت رابي *
17 که تفسیرش باشد معلم * عیسي بدو کفت * نزدیک من میا * سبب انك هنوز پیش پدرم
بالا نرفتم * اکنون پیش برادرانم برو * و بدیشان بکوي * که بالا مي روم پیش
18 پدرم * و پدرشما * وخداي من وخداي شما * وازانجا مریم مجدلاني † آمد وشاکردانرا
مجاه داد * وخداوند مارا دید * واین سپارشها را بدو کفت

Vidit duos Angelos in vestitu albo 12
sedentes, unum ad strophiolum, &
alterum ad pedes, quo loco corpus
Jesu posuerant. Angeli ei dixe- 13
runt; O mulier, quare fles? Quia,
inquit, Dominum meum hinc sustu-
lerunt, & nescio quò posuerunt.
Hoc dixit & retrorsum conver- 14
sa, Jesum stantem vidit, & ne-
sciebat quòd Jesus esset. Jesus 15
ei dixit; Mulier, quare fles?
& quem quæris? Maria putans
hortulanum esse, ei dixit; Domi-
ne, si tu eum cepisti, mihi dic,
quo loco posueris, ut eam, &
eum capiam. Jesus ei dixit, 16
Maria: Maria retro conversa
est, & Hebraicè ei dixit, Rabi,
cujus interpretatio est, Præceptor.
Jesus ei dixit; Prope me ne ve- 17
ni, propterea quòd nondum ad Pa-
trem meum ascendi: Nunc ad
fratres meos abi, & illis dicito,
quòd ascendo ad Patrem meum
& Patrem vestrum, & Deum
meum & Deum vestrum. Illinc 18
igitur Maria Magdalene venit,
& Discipulis annuntiavit, &
quod Dominum nostrum vidisset,
& hæc mandata ei dixisset.

Versio VULGATA LATINA.

12 Et vidit duos angelos in albis, sedentes : unum ad caput, & unum ad pedes, ubi
13 positum fuerat corpus Jesu. Dicunt ei illi ; Mulier, quid ploras ? Dicit eis ;
14 Quia tulerunt Dominum meum ; & nescio ubi posuerunt eum. Hæc cùm dixis-
set, conversa est retrorsùm, & vidit Jesum stantem : & non sciebat quia Jesus
15 est. Dicit ei Jesus ; Mulier, quid ploras ? quem quæris ? Illa existimans quia
hortulanus esset, dicit ei ; Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi posuisti
16 eum ; & ego eum tollam. Dicit ei Jesus ; Maria. Conversa illa, dicit ei ; Rabboni,
17 (quod dicitur, Magister.) Dicit ei Jesus ; Noli me tangere, nondum enim ascen-
di ad Patrem meum : vade autem ad fratres meos, & dic eis ; Ascendo ad Pa-
trem meum, & Patrem vestrum ; Deum meum, & Deum vestrum. Venit Maria 18
Magdalene annuntians discipulis ; Quia vidi Dominum, & hæc dixit mihi. Cùm 19
ergò serò esset die illo, unâ sabbatorum, & fores essent clausæ, ubi erant disci-
puli congregati propter metum Judæorum : venit Jesus, & stetit in medio, &
dixit eis ; Pax vobis. Et cùm hoc dixisset, ostendit eis manus, & latus. Gavisi 20
sunt ergò discipuli, viso Domino. Dixit ergò eis iterùm ; Pax vobis. Sicut 21
misit me Pater, & ego mitto vos. Hæc cùm dixisset, insufflavit : & dixit 22
eis ; Accipite Spiritum sanctum : Quorum remiseritis peccata, remittuntur 23
eis : & quorum retinueritis, retenta sunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * فابصرت ملكين جالسين في لباس ابيض * واحد عند الراس واخر عند الرجلين حيث كان
13 جسد يسوع موضوعا * فقالا لها يا امراة ما بالك تبكين * فقالت لهما انهم حملوا سيدي ولا
14 اعلم اين تركوه * فالت هذا والتفتت الي ورايها فرات يسوع واقفا ولم تعلم انه يسوع * فقال
15 لها يسوع يا مراة لماذا تبكين ولمن تطلبين فظنت هي انه حارس البستان * فقالت له يا سيد
16 ان كنت حملته فاعلمني اين تركته وانا اخذه * فقال لها يسوع يا مريم * فالتفتت هي وقالت
17 له بالعبرانية ربي الذي هو يا معلم * قال لها يسوع لا تلمسيني لاني لم اصعد بعد الي ابي *
امضي الي اخوتي وقولي لهم اني صاعدا الي ابي الذي هو ابوكم والهي الذي هو الهكم *
18 * فجات مريم المجدلية فاعلمت التلاميذ انها قد رات الرب وانه قال لها هذا *

* الفصل الرابع والاربعون *

19 * فلما كان عشية ذلك اليوم الذي هو احد السبوت والابواب مغلقة حيث كان التلاميذ
20 مجتمعين من اجل خوف اليهود * جاء يسوع ووقف في وسطهم وقال لهم السلام لكم * فلما قال
21 هذا اراهم يديه وجنبه * ففرح التلاميذ لما راوا الرب * فقال لهم ايضا يسوع السلام لكم * كما
22 ارسلني ابي كذلك انا ايضا ارسلكم * فلما قال هذا نفخ في وجوههم وقال لهم اقبلوا روح
23 القدس * من غفرتم له خطاياه غفرت ومن امسكتموها عليه مسكت *

Et vidit duos angelos sedentes in vesti- 12
tu albo, unum ad caput & alterum ad
pedes, ubi fuerat corpus Jesu positum.
Et dixerunt ei ; Mulier, cur ploras ? 13
Ait illis ; Quia tulerunt Dominum me-
um, & nescio ubi posuerunt eum.
Dixit hoc, & conversa est retro se, vi- 14
ditque Jesum stantem ; nec sciebat quòd
esset Jesus. Ait illi Jesus ; O mulier, 15
cur ploras? & quem quæris ? Existima-
vit autem ipsa quòd esset custos horti,
& dixit ei ; Domine, si abstulisti eum,
indica mihi ubi posuisti eum, & ego
accipiam illum. Dixit ei Jesus ; O Ma- 16
ria. Et conversa est ipsa, dixitque ei
Hebraicè ; Rabi, quod est, O præceptor.
Ait illi Jesus ; Ne me tangas, quia non 17
ascendi adhuc ad Patrem meum : vade
ad fratres meos, & dic eis, quòd ascen-
surus sum ad Patrem meum qui est Pa-
ter vester, & Deum meum, qui est De-
us vester. Itaque venit Maria Ma- 18
gdalene, & notum fecit discipulis se
jam vidisse Dominum, eùmque dixisse
sibi talia.

Sectio quadragesima quarta.

Cùm verò esset serò illius diei, qui erat 19
una sabbathorum, & fores clausæ, ubi
erant discipuli congregati propter me-
tum Judæorum, venit Jesus, & stetit
in medio eorum, & dixit eis ; Pax vo-
bis. Et quum dixisset hoc, ostendit eis 20
manus suas & latus suum. Gavisi sunt
ergò discipuli, quando viderunt Domi-
num. Et ait illis iterum Jesus ; Pax 21
vobis : sicut misit me Pater meus, ita
ego etiam mitto vos. Et cùm dixisset 22
hoc, insufflavit in facies eorum, & di-
xit eis ; Accipite Spiritum sanctum.
Cui remiseritis peccata, remissa sunt : 23
& in quem retinueritis ea, retenta sunt.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወርእየት፡ ክልኤተ ፡ መላእክተ ፡ ብሩሃን ፡ በጸዐድው ፡ አልባስ ፡ ወይነብሩ፡ አሐዱ፡
13 ትርአሰ ፡ ወአሐዱ ፡ ትርጋፀ ፡ ኀበ ፡ ነበረ ፡ በድኑ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡=፥ ወይቤል
ዋ፡ እሙንቱ፡ ምንተ፡ ትበኪዪ፡ ብእሲቶ፡ ወመነ፡ ተኀሥሢ ፡ ወትቤሎሙ፡ እስመ፡ ነሥ
14 እዎ ፡ ለእግዚእየ፡ ወኢያእመር ፡ ኀበ ፡ ወሰድዎ፡፡=፥ ወዘንተ ፡ ብሂላ፡ ተመይጠት፡
ድኅሬሃ፡ ወርእየቶ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እንዘ ፡ ይቀውም ፡ ወኢያእመረት ፡ ከመ፡
15 እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ውእቱ፡፡=፥ ወይቤላ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ፡ ብእሲቶ፡ ምንተ፡ ያበ
ኪየኪ ፡ ወምንተ ፡ ተኀሥሢ፡፡ ወመሰላ ፡ ሳቲሰ ፡ ዓቃቤ ፡ ገነት ፡ ውእቱ ፡ ወትቤሎ ፡
እግዚእየ ፡ እመኑ ፡ አንተ ፡ ነሣእኮ፡ ለእግዚእየ ፡ ንግረኒ፡ ኀበ ፡ ወሰድኮ፡ ወአነ፡ እን
16 ሥኦ፡ ኀቤየ፡፡=፥ ወይቤላ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ማርያ ፡ ወተመይጠት ፡ ወትቤሎ፡
17 በነገረ ፡ ዕብራይስጥ ፡ ረቦኒ ፡ ዘሊቅ ፡ ብሂል ፡ ውእቱ፡=፥ ወይቤላ ፡ እግዚእ ፡ ኢየ
ሱስ ፡ ኢትልክፍኒ ፡ እስመ ፡ ዓዲ ፡ ኢዐረግ ፡ ኀበ ፡ አቡየ ፡ ወሑሪ ፡ ባሕቱ ፡ ኀበ ፡
እኀዊየ ፡ ወበልዮሙ ፡ አዓርግ ፡ ኀበ ፡ አቡየ ፡ ወአቡክሙ ፡ ወአምላኪየ ፡ ወአም
18 ላክክሙ፡=፥ ወሖረት ፡ ማርያ ፡ መግደለዊት ፡ ወትቤሎሙ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ርኢክ
19 ዎ ፡ ለእግዚእነ ፡ ወዜነወት ፡ ዘንተ ፡ ከመ፡ ይቤላ፡፡=፥ ወመሲዮ ፡ ይእተ ፡ ዕለተ ፡
በእሑድ፡ ሰንበት ፡ ወእንዘ ፡ ዕጹው ፡ ኆኃት፡ ኀበ ፡ ሀለዉ ፡ አርዳኢሁ ፡ ጉቡአነ ፡ በ
እንተ፡ ፍርሀቶሙ፡ ለአይሁድ፡፡ ወመጽአ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወቆመ፡ ማእከሎሙ፡
20 ወይቤሎሙ፡ ሰላም፡ ለክሙ፡፡=፥ ወዘንተ፡ ብሂሎ ፡ አርአዮሙ፡ እደዊሁ፡ ወገቦሁ ፡
21 ወተፈሥሑ፡ አርዳኢሁ፡ ሶበ፡ ርእይዎ፡ ለእግዚእነ፡፡=፥ ወይቤሎሙ፡ ካዕበ፡ እግዚ
22 እነ፡ሰላም፡ ለክሙ፡ በከመ፡ ፈነወኒ፡ አብ፡ እነሂ፡ ከማሁ፡እፌንወክሙ፡፡=፥ ወዘንተ፡
23 ብሂሎ፡ነፍኆ፡ላዕሌሆሙ፡ ወይቤሎሙ፡ ንሥኡ፡ መንፈሰ፡ ቅዱስ፡፡=፥ ወለእለ፡ኀደግ
ሙ፡ኀጢአት፡ይትኀደግ፡ሎሙ፡፡ወለእለ፡ኢኀደግሙ፡ኢይትኀደግ፡ሎሙ፡፡=፥

Et vidit duos angelos splendidos in candidis vestimentis, & sedebant, unus ad 12
caput, & unus ad pedes, ubi manserat corpus Domini Jesu. Et dixerunt ei illi, 13
Quid fles mulier ? & quem quæris ? & dixit iis, Quia sustulerunt Dominum me-
um, & nescio quò adduxerunt eum. Et hoc quum dixisset, conversa est retror- 14
sum, & vidit Dominum Jesum stantem, & nescivit quòd Dominus Jesus fuit.
Et dixit ei Dominus Jesus; Mulier, quid fles igitur ? & quem quæris ? & vide- 15
batur ei *quasi* hortulanus fuisset: & dixit ei; Domine mi, si tu sustulisti Dominum
meum, dic mihi quò attulisti eum ? & ego accipiam eum ad me. Et dixit ei 16
Dominus Jesus, Maria: & conversa est, & dixit illi in lingua Hebraica; Raboni,
quod Magister dicendum est. Et dixit ei Dominus Jesus, Ne tangas me, quia 17
adhuc non ascendi ad Patrem meum : sed proficiscere ad fratres meos, & dic
iis; Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum, & Deum meum, & Deum
vestrum. Et venit Maria Magdalene, & dixit discipulis ejus ; Vidi Dominum 18
nostrum: & nuntiavit hoc quod dixerat ei. Et vesperâ hujus diei primo sabba- 19
ti, & quum clausæ essent fores, ubi fuerant discipuli ejus coacti, propter me-
tum Judæorum, tunc venit Dominus Jesus, & stetit medio illorum, & dixit iis; Pax
vobis. Et hoc quum dixisset, ostendit iis manus ejus & latus ejus : & gavisi 20
sunt discipuli ejus, quando viderant Dominum nostrum. Et dixit iis iterum 21
Dominus noster, Pax vobis : sicut misit me Pater, ego etiam ita mitto vos. Et 22
quum hoc dixisset, flavit super eos, & dixit iis; Accipite Spiritum sanctum. Et 23
quibus remiseritis peccatum, remittetur iis : & quibus non remiseritis, non
remittetur iis.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل يك پيدا كردن مسيح خودرا درميان حواريون

19 * وچون شب هنكام شد روز يكشنبه * حواريون درخانهٔ رفته بودند * و ازبيم يهوديان
دررا بسته * ناكاه عيسي را درميان خود ايستاده ديدند * و بديشان كفت سلام بر شما
20 * اين را بكفت * و زخم دست * و پاي * و بغل را بديشان نمود * شاكردان شاد شدند * كه
21 خداوند مارا ديدند * * عيسي باز بديشان كفت سلام بر شما * انچنانك پدرم مرا فرستاد * من نيز
22
23 شمارا مي فرستم * * وچون اين سخن كفت درايشان دميد * وكفت روح القدس را بپذيريد * * كه اكر
كسي را كناهها عفو كنيد * كناهها او سترده شود * و اكر كسي را ببنديد * بسته كردد *

XLI. Revelat se Christus inter Apostolos.

Cùm autem vespera esset, die pri- 19
mâ septimanæ, Apostoli in domum
iverant, & præ metu Judæorum por-
tam clauserant : subitò Jesum in
medio ipsorum stantem viderunt,
& eis dixit ; Pax super vos. Hoc 20
dixit, & vulnera manuum, & pe-
dum, & axillæ, illis ostendit : Di-
scipuli autem gavisi sunt, cùm
Dominum nostrum viderent. Jesus 21
rursus illis dixit ; Pax super vos :
sicut Pater meus me misit, ego etiã
vos mitto. Et cum hunc sermonem 22
dixisset, in eos flavit, & dixit ;
Spiritum sanctum accipite. Quòd 23
si cuipiam peccata remiseritis,
peccata ejus deleta erunt : sin ve-
rò quempiam ligaveritis, ligabitur.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Thomas autem, unus ex duodecim, *dictus* Didymus, non erat cũ eis quandò venit
24 Θωμᾶς δὲ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν σιϛ ι
Jesus. Dixerunt ergò ei alii discipuli; Vidimus Dominum. Ille autẽ
25 ὁ Ἰησοῦς. Ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ, Ἑωράκαμεν τὸν Κύριον. ὁ δὲ
dixit eis; *Si non* videro in manibus ejus *vestigium* clavorum, & mittam
εἶπεν αὐτοῖς, Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν
digitum meũ in *vestigium* clavorum, & mittam manum meã in latus ejus, σιθ θ
δάκτυλόν μου εἰς τὸν (ρ) τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ,
non credam. Et post dies octo iterum erant intùs discipuli ejus, & Thomas σιζ θ
26 οὐ μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς
cum eis: Venit Jesus januis clausis, & stetit in medio, & dixit;
μετ' αὐτῶν· ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ εἶπεν,
Pax vobis. Deindè dicit Thomæ; Infer digitum tuum huc, & vide
27 Εἰρήνη ὑμῖν. Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ, Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς
manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum: & *ne fias* incre-
χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου· καὶ μὴ γίνου ἄ-
dulus, sed *credens*. *Et* respondit Thomas, & dixit ei; Dominus meus, & De- σιη ι
28 πιστος, ἀλλὰ πιστός. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θε-
us meus. Dicit ei Jesus; Quia vidisti me, Thoma, credidisti: bea-
29 ός μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι ἑώρακάς (σ) με, Θωμᾶ, πεπίστευκας· μακάρι-
ti non *videntes*, & *credentes*. Multa quidem *igitur* & alia signa fecit
30 οι οἱ μὴ (τ) ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ
Jesus in conspectu discipulorũ suorũ, quæ non sunt scripta in libro hoc.
Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν (υ) μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

Hæc autem scripta sunt ut credatis quia Jesus est Christus Filius Dei,
Ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύσητε ὅτι (φ) ὁ Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, 31
& ut credentes vitam habeatis in nomine ejus.
καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

CAP. XXI. κα'.

Post hæc manifestavit *seipsum* iterum Jesus discipulis ad ma- σιθ θ
ΜΕτὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσ- 1
re Tiberiadis: Manifestavit autem sic. Erant simul Simon Petrus, & Tho- σιζ θ
σης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσε δὲ οὕτως. Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ Θω- 2
mas *ille dictus* Didymus, & Nathanael *ille* à Cana Galilææ, & *illi*
μᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ
Zebedæi, & alii ex discipulis ejus duo. Dicit eis Simon Petrus;
Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος, 3
Vado piscari. Dicunt ei; Venimus & nos *cum te*. Exierunt, &
Ὑπάγω ἁλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ, Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. (α) ἐξῆλθον, καὶ
ascenderunt in *navigium statim*, & *in* illa nocte prendiderunt nihil. Manè σιη ι
ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθὺς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. Πρωΐας 4
autem *jam* facto, stetit Jesus in littore: non tamen cognoverunt disci-
δὲ ἤδη (β) γινομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθη-
puli quia Jesus est. *Dicit* ergò eis Jesus; Pueri, nunquid pulmentarium ha-
ταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστι. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχε- 5
betis? Responderunt ei; Non.
τε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Οὔ.

MS.A. (ρ) τόπον (σ) με, πεπίστευκας· (τ) ἰδόντες, πεπιστεύσαντες. (υ) μαθητῶν, ἃ οὐκ (φ) Ἰησοῦς Κεφ. κα'. MS.A. (α) καὶ ἐξῆλθον, καὶ ἐνέβησαν (β) γενομένης ἔστη Ἰησοῦς ἐπὶ τὸν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 * ܬܐܘܡܐ ܕܝܢ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܤܪ ܗܘ ܕܡܬܐܡܪ ܬܐܡܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܬܡܢ ܥܡܗܘܢ ܟܕ ܐܬܐ ܝܫܘܥ.
25 * ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܐ. ܚܙܝܢ ܠܡܪܢ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢ ܠܐ ܚܙܐ ܐܢܐ ܒܐܝܕܘܗܝ ܕܘܟܬܐ ܕܨܨܐ. ܘܪܡܐ ܐܢܐ ܒܗܝܢ ܨܒܥܬܝ. ܘܡܘܫܛ ܐܢܐ ܐܝܕܝ ܒܓܒܗ. ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܐܢܐ.
26 * ܘܒܬܪ ܬܡܢܝܐ ܝܘܡܝܢ ܬܘܒ ܠܓܘ ܗܘܘ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܬܐܘܡܐ ܥܡܗܘܢ. ܘܐܬܐ ܝܫܘܥ ܟܕ ܬܪܥܐ ܐܚܝܕܝܢ. ܘܩܡ ܒܡܨܥܬܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܫܠܡܐ ܥܡܟܘܢ.
27 * ܘܐܡܪ ܠܬܐܘܡܐ. ܐܝܬܐ ܨܒܥܟ ܠܗܪܟܐ ܘܚܙܝ ܐܝܕܝ. ܘܐܝܬܐ ܐܝܕܟ ܘܘܫܛ ܒܓܒܝ. ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܠܐ ܡܗܝܡܢܐ ܐܠܐ ܡܗܝܡܢܐ.
28 * ܘܥܢܐ ܬܐܘܡܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ ܘܐܠܗܝ.
29 * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܗܫܐ ܕܚܙܝܬܢܝ ܗܝܡܢܬ. ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܚܙܘܢܝ ܘܗܝܡܢܘ.
30 * ܣܓܝܐܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܐܬܘܬܐ ܥܒܕ ܝܫܘܥ ܩܕܡ ܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܕܠܐ ܟܬܝܒܢ ܒܟܬܒܐ ܗܢܐ.
31 * ܐܦ ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܟܬܝܒܢ. ܕܬܗܝܡܢܘܢ ܕܝܫܘܥ ܗܘ ܡܫܝܚܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܡܐ ܕܗܝܡܢܬܘܢ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܒܫܡܗ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.

1 * ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܚܘܝ ܬܘܒ ܢܦܫܗ ܝܫܘܥ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ ܥܠ ܝܡܐ ܕܛܝܒܪܝܘܣ. ܚܘܝ ܕܝܢ ܗܟܢܐ.
2 * ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܐܟܚܕܐ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܘܬܐܘܡܐ ܕܡܬܐܡܪ ܬܐܡܐ. ܘܢܬܢܐܝܠ ܗܘ ܕܡܢ ܩܛܢܐ ܕܓܠܝܠܐ. ܘܒܢܝ ܙܒܕܝ. ܘܬܪܝܢ ܐܚܪܢܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܐ.
3 * ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܐܙܠ ܐܢܐ ܐܨܘܕ ܢܘܢܐ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܐܦ ܚܢܢ ܐܬܝܢ ܚܢܢ ܥܡܟ. ܘܢܦܩܘ ܣܠܩܘ ܠܣܦܝܢܬܐ. ܘܒܗܘ ܠܠܝܐ ܡܕܡ ܠܐ ܐܚܕܘ.
4 * ܟܕ ܕܝܢ ܗܘܐ ܨܦܪܐ. ܩܡ ܝܫܘܥ ܥܠ ܣܦܪ ܝܡܐ. ܘܠܐ ܝܕܥܘ ܬܠܡܝܕܐ ܕܝܫܘܥ ܗܘ.
5 * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܛܠܝܐ. ܠܡܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܡܕܡ ܠܡܠܥܣ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܠܐ.

Thoma autem unus ex duodecim, is qui dici- 24
tur Gemellus, non erat illic cum eis quum
venit Jesus. Et dicunt ei discipuli; Vidimus 25
Dominum nostrum. Ille verò dixit eis; Nisi
videro in manibus ejus loca clavorum, &
conjecero in ea digitos meos, & porrexero
manum meam in latus ejus, nequaquam cre-
diturus sum.

Lectio matutina dominicæ novæ. 50.

Octo itaque pòst diebus rursum intus erant 26
discipuli, & Thoma cum eis, & venit Jesus
quum clausæ essent valvæ, stetitque in medio,
ac dixit eis; Pax vobiscum. Dicitq; Thomæ, 27
Infer digitum tuum huc, & aspice manus
meas; & profer manum tuam, & porrige in
latus meum: nec sis incredulus, sed fidelis. Et 28
respondit Thoma, dixitque ei; Domine mi,
& Deus mi. Dixit ei Jesus; Nunc quia vidi- 29
sti me, credidisti: Beati illi qui non viderunt
me, & crediderunt. Multa porrò signa alia 30
edidit Jesus coram discipulis suis, quæ non
sunt scripta in hoc libro. Quin & hæc scri- 31
pta sunt, ut credatis Jesum esse Messiam Fi-
lium Dei: & quum credideritis, habeatis in
nomine ejus vitam æternam.

Ad oblationem dominicæ novæ. 51.

CAP. XXI.

Postea rursus ostendit sese Jesus discipu- 1
lis suis ad mare Tiberiadis: ostendit autem
sic: Erant simul Simon Petra & Thoma qui 2
dicitur Gemellus, & Nathanael, ille qui erat
ex Cotne Galilææ, & filii Zebedæi, duoque
alii ex discipulis. Dixit eis Simon Petra, Ab- 3
eo venatum pisces. Dicunt ei; Nos quoque
imus tecum. Exierunt itaque & conscende-
runt naviculam; & in illa nocte nihil piscati
sunt. Quum autem esset manè, stetit Jesus 4
ad littus maris: neque noverunt discipuli
Jesum esse. Et dixit eis Jesus; Pueri, num 5
habetis quid ad manducandum? Dicunt ei;
Non.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

24 * تاوما يكي از دوازده * كه توما خوانك مي شود * با ايشان دران جايكاه † نبود * دران وقت
كه مسيح را ديدند * چون بيامد * * شاكردان † بدو كفتند * كه خداوند مارا ديديم * 25
توما كفت * اكر دردودستش جاي ميخها نبينم و انكشتان من بجاي ميخها و بغل او
ننهم باور نكنم ‎ چهل دو ‎ دوم بار كه مسيح خودرا بشاكردان نمود
26 * وبعد از هشت روز * شاكردان باز اندرون بودند * و توما با ايشان * درها بسته بودند *
27 عيسي در ميان ايشان بايستاد * و بحواريون كفت * سلام بر شما * * و به توما كفت *
انكشت خود اينجا بياور * ودودست من ببين * وبياور دست * و در بغلم بنه و بي ايمان
28 29 مباش الا مومن باش * * توما جواب داد كه خداوند مني * وخداي مني * * مسيح بدو كفت توما * مرا
30 ديدي وايمان اوردي * خنك ايشان كه مرا نبينند * وايمان بياورند * * وبسيار ايتهاء † ديكر عيسي † پيش
31 شاكردان خود كرد كه درين كتاب نبشته نشدند * * و اين نيز كه نبشته شد ايمان † بياوريد * كه
يسوع مسيح است * پسر خدا * وچون ايمان اورده باشيد * زندكاني جاويد [بنام او] براي شما باشد تا ابد *

Thomas, unus ex duodecim, qui Ge- 24
mellus dictus est, cum illis in eo loco
non erat, illo tempore quo Christum
viderunt, quando venit. Discipuli 25
ei dixerunt; Dominum quidem no-
strum vidimus. Thomas dixit; Nisi
in manibus ejus locum clavorum vi-
dero, & digitos meos in locum cla-
vorum, & axillam ejus posuero,
non credam.

XLII. Secundum tempus quo Christus seipsum discipulis ostendit.

Et post octo dies discipuli rursus in- 26
tus erant, & Thomas cum eis: & fo-
ribus clausis Jesus in medio eorum
stetit, & Apostolis dixit; Pax su-
per vos. Thomæ autem dixit; Digi- 27
tum tuum huc infer, & manus me-
as vide; & porrige manum, & in
axillam meam pone: & absque fide
ne sis, sed fidelis esto. Thomas re- 28
sponsum dedit; Dominus quidem
meus es, & Deus me. Christus ei di- 29
xit; Thoma, me vidisti, & credidi-
sti: beati illi qui me non viderint, &
crediderint. Multa autem signa alia 30
Jesus coram discipulis suis fecit,
quæ in hoc libro scripta non sunt. Et 31
hæc etiam scripta sunt, ut fidem ha-
beatis, quòd Jesus Christus est, Fili-
us Dei: & cùm credideritis, vita
æterna per nomen ejus vobis sit in
perpetuum.

Versio VULGATA LATINA.

24 Thomas autem vnus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando
25 venit Jesus. Dixerunt ergò ei alii discipuli; Vidimus Dominum. Ille autem dixit
eis; Nisi videro in manibus ejus fixuram clavorum, & mittam digitũ meum in locũ
26 clavorum, & mittam manum meam in latus ejus, non credam. Et post dies octo,
iterùm erant discipuli ejus intùs: & Thomas cum eis. Venit Jesus januis clausis,
27 & stetit in medio, & dixit; Pax vobis. Deindè dicit Thomæ; Infer digitum
tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum: &
28 noli esse incredulus, sed fidelis. Respondit Thomas, & dixit ei; Dominus meus,
29 & Deus meus. Dixit ei Jesus; Quia vidisti me, Thoma, credidisti: beati qui non
30 viderunt, & crediderunt. Multa quidem & alia signa fecit Jesus in conspectu di-
31 scipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. Hæc autem scripta sunt,
ut credatis, quia Jesus est Christus Filius Dei: & ut credentes, vitam habeatis in
nomine ejus.

CAP. XXI.

Posteà manifestavit se iterùm Jesus discipulis ad mare Tiberiadis. Manifestavit 1
autem sic: Erant simul Simon Petrus, & Thomas, qui dicitur Didymus, & Natha- 2
nael, qui erat à Cana Galilææ, & filii Zebedæi, & alii ex discipulis ejus duo. Di- 3
cit eis Simon Petrus; Vado piscari. Dicunt ei; Venimus & nos tecum. Et exie-
runt, & ascenderunt in navim: & illâ nocte nihil prendiderunt. Manè autem 4
facto stetit Jesus in littore: non tamen cognoverunt discipuli quia Jesus est.
Dixit ergò eis Jesus; Pueri, numquid pulmentarium habetis? Responderunt 5
ei; Non.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 25 * وتوما احد الاثني عشر الذي يسمي التوم لم يكن هناك معهم لما جاءهم يسوع * فقال له
التلاميذ قد راينا السيد • فقال لهم ان لم ار في يديه رسم المسامير واضع اصبعي في رسم
26 المسامير وادرك يدي في جنبه لا اومن * وبعد ثمنية ايام كان التلاميذ مجتمعين داخلا ايضا
27 وتوما معهم • فدخل يسوع والابواب معلقة فوقف وسطهم وقال السلم لكم * ثم قال لتوما هات
اصبعك الي ههنا وانظر الي يدي والق يدك في جنبي • ولا تكن غير مومن بل مومنا •
28 29 * فاجاب توما قايلا ربي والهي * قال له يسوع لما رايتني امنت طوبي للذين لم يروا ويومنون •
30 31 * وصنع يسوع قدام تلاميذه ايات اخر كثيرة لم تكتب في هذا الكتاب * وهذا كتب منها
ليومنوا بان يسوع هو المسيح بن الله • لتكون لكم اذا امنتم باسمه الحياة المويدة •
1 • الفصل الخامس والاربعون • * ثم من بعد هذا استعلن يسوع لتلاميذه ايضا
2 على بحيرة طبرية وكان استعلانه هكذي * اذ كانوا مجتمعين سمعان الصفا وتوما الذي يدعي
3 التوم • ونثانييل الذي من اهل قانا الجليل • وابنا زبدي • واثنان اخران من تلاميذه * فقال
لهم سمعان بطرس انا امضي لاصيد فقالوا له ونحن نجي معك • وخرجوا فركبوا السفينة ولم
4 يصيدوا في تلك الليلة شيا * فلما اصبحوا وقف يسوع على الشط ولم يعلم التلاميذ انه
5 يسوع * فقال لهم يسوع يا فتيان اعندكم شيا يوكل فاجابوه لا •

Thomas autem unus ex duodecim, qui 24
vocatur Gemellus, non erat ibi cum eis
quando venit ad eos Jesus. Dixerunt er-
gò ei discipuli, Jam vidimus Dominum.
Ait illis; Si non videro in manibus ejus 25
vestigia clavorum, & posuero digitum
meum in vestigia clavorum, & immise-
ro manum meam in latus ejus, non cre-
dam. Et post octo dies erant discipuli 26
congregati intus quoque, & Thomas cum
eis. Et ingressus est Jesus januis clausis,
& stetit in medio eorum, & dixit; Pax
vobis. Deinde dixit Thomæ; Affer di- 27
gitum tuum huc, & respice manus meas,
& injice manum tuam in latus meum,
& ne sis incredulus, sed fidelis. Respon- 28
dit Thomas, dicens; Dominus meus, &
Deus meus. Dixit ei Jesus; Quia vidi- 29
sti me, credidisti: Beati qui non vide-
runt, & credunt. Fecit autem Jesus co- 30
ram discipulis suis, signa alia multa, quæ
non sunt scripta in hoc libro. Et hæc scri- 31
pta sunt ex illis, ut credatis quòd Jesus
est Christus filius Dei: quatenus sit vobis,
quum credideritis in nomine ejus, vita
æterna. Sectio quadragesima quinta.

CAP. XXI.

Tum postea apparuit Jesus discipulis 1
suis iterum ad lacum Tiberiadis: &
fuit apparitio ejus hujusmodi. Quum 2
essent congregati Simon Petra, & Tho-
mas qui vocatur Gemellus, & Natha-
nael qui erat ex incolis Cana Galilææ,
& filii Zebedæi, & duo alii ex discipu-
lis ejus: Dixit eis Simon Petrus; Ego
vado piscatum. Dixerunt ei; Et nos ve- 3
niemus tecum. Et exierunt atque con-
scenderunt navim: & non piscati sunt
in illa nocte quicquam. Quumque ma- 4
tutinum attigissent, stetit Jesus in litore:
& non cognoverunt discipuli eum esse
Jesum. Dixit autem eis Jesus; O juve- 5
nes, habetisne aliquid manducatu? Re-
sponderunt ei; Minimè.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 በሠሉስ፡ፋሲካ፡ወበሰኒታ፡መስቀል፡ኅበ፡ይትነበብ፡፡=፦ ወቶማስ፡ሊሕዱ፡እመዓ
ሠርቱ፡ወእሐዱ፡ዘይብልዎ፡ዲድሞስ፡ኢሃሎ፡ምስሌሆሙ፡ሶበ፡መጽአ፡እግዚእ፡ኢየሱ
25 ስ፡፡=፦ ወይቤልዎ፡ካልኣኒሁ፡አርዳእ፡ርኢናሁ፡ለእግዚእነ፡፡ወይቤሎሙ፡እመ፡ኢር
ኢኩ፡እደዊሁ፡ኅበ፡ቀነውዎ፡ወእመ፡ኢወደይኩ፡አጽባዕትየ፡ውስተ፡ቅንዋቲሁ፡ወእመ፡
26 ኢያበእኩ፡እደዊየ፡ውስተ፡ገቦሁ፡ኢየአምን፡፡=፦ ወእምድኅረ፡ስሙን፡መዋዕል፡
እንዘ፡ሀለዉ፡ውስጥ፡አርዳኢሁ፡ወቶማስኒ፡ምስሌሆሙ፡እንዘ፡ዕጹው፡ኆኅት፡፡
27 መጽአ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ወቆመ፡ማእከሎሙ፡ወይቤሎሙ፡ሰላም፡ለክሙ፡=፦ ወእ
ምዝ፡ይቤሎ፡ለቶማስ፡አምጽእ፡አጽባዕተከ፡ወአብእ፡ውስተ፡ገቦየ፡ወአምጽእ፡እደ
28 ዊከ፡ወግስስ፡እደዊየ፡ወኢትኩን፡ናፋቄ፡ወእመን፡፡=፦ ወአውሥአ፡ቶማስ፡ወይቤሎ፡
29 እግዚእየ፡ወአምላኪየ፡፡=፦ ወይቤሎ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡እስመ፡ርኢከኒ፡አመንከ፡፡
30 ብፁዓን፡እንዘ፡እለ፡ኢይሬእዩ፡ይአምኑ፡፡=፦ ወብዙኃ፡ተአምረ፡ገብረ፡እግዚእ፡
31 ኢየሱስ፡በቅድመ፡አርዳኢሁ፡ዘኢተጽሕፈ፡ውስተ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ፡፡=፦ ወዘተጽሕ
ፈ፡ከመ፡ትእመኑ፡ከመ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ውእቱ፡ክርስቶስ፡ወልደ፡እግዚአብሔር፡፡
ወአሚነክሙ፡ሕይወት፡ዘለዓለም፡ትረክቡ፡በስመ፡ዚአሁ፡፡=፦
1 ፑል በረቡዐ፡ፋሲካ፡ምንባብ፡=፦ ወእምዝ፡ካዕበ፡አስተርአዮሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡
2 አርዳኢሁ፡በብሔረ፡ጥብርያዶስ፡፡=፦ ወሀለዉ፡ኅቡረ፡ስምዖን፡ጴጥሮስ፡ወቶማስ፡
ዘስሙ፡ዲድሞስ፡ወናትናኤል፡ዘቃና፡ዘገሊላ፡ወደቂቀ፡ዘብዴዎስ፡ወክልኤን፡ክልኤቱ፡
3 እምውስተ፡አርዳኢሁ፡፡=፦ ወይቤሎሙ፡ስምዖን፡ጴጥሮስ፡አሐውር፡አሠግር፡፡ ወ
ይቤልዎ፡ንሚጽእ፡ምስሌከ፡፡ ወሖሩ፡ወዓርጉ፡ሐመረ፡ወአልቦ፡ዘአሠገሩ፡በይእቲ፡
4 ሌሊት፡=፦ ወጸቢሖ፡ይቀውም፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ውስተ፡ሐይቅ፡ወኢያእመሩ፡አር
5 ዳኢሁ፡ከመ፡ኢየሱስ፡ውእቱ፡፡=፦ ወይቤሎሙ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ቦኑ፡ዘብክሙ፡
ዘንበልዕ፡ደቂቅየ፡፡ ወይቤልዎ፡አልቦ፡=፦

Tertiâ paschatis, & posterâ crucis die, ubi legendum. Et Thomas 24
unus ex undecim, quem vocant Didymum, non erat cum iis quando venerat
Dominus Jesus. Et dixerunt ei alii discipuli, Vidimus Dominum nostrum. Et dixit
iis; Nisi videro manus ejus ubi perfoderunt eum: & si non immisero digitos meos 25
in perforationes ejus, & si non intrare fecero manus meas in latus ejus: non cre-
dam. Et post octo dies quum essent intus discipuli ejus, & Thomas cum iis, clausis 26
januis, venit Dominus Jesus, & stetit medio eorum, & dixit iis; Pax vobis. Et 27
tunc dixit Thomæ; Adduc digitos tuos, & infer in latus meum; & adduc manus
tuas, & tange manus meas: & ne sis dubius, sed confidito. Et respondit Thomas, 28
& dixit ei; Dominus meus, & Deus meus. Et dixit ei Dominus Jesus, Quia vidi- 29
sti me, credidisti: beati sunt credentes qui non viderunt me. Et multa signa
fecit Dominus Jesus in conspectu discipulorũ suorum, quæ non scribuntur in hoc 30
libro. Et *hoc* scriptum est, ut credatis quòd Dominus Jesus est Christus filius 31
Dei, & *ut* credentes vitam æternam obtineatis in nomine suo.

CAP. XXI.

Quartâ paschatis lectio.

Et tunc iterum apparuit Dominus Jesus discipulis suis in mare Tiberiadis. 1
Et fuerunt simul Simon Petrus, & Thomas cujus nomen *erat* Didymus, & Na- 2
thanael qui *erat* ex Cana Galilææ, & filii Zebedæi, & alii duo ex discipulis ejus.
Et dixit eis Simon Petrus, Vado piscatum: & dixerunt ei, Ibim' tecum: & profecti 3
sunt, & ascenderunt *in* navim, & nihil fuit quod ceperunt in ista nocte. Et 4
mane facto, stabat Dominus Jesus in litore: & nesciebant discipuli ejus
quòd Jesus esset. Et dixit iis Dominus Jesus; Estne quod habetis, quo vescamur, 5
pueri mei? & dixerunt ei, Nihil est.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

چهل سه   سوم بار که مسیح خودرا بشاکردان نمود

1 * بعد ازین خودرا با شاکردان خود نمود • بر دریاي طبریه • و شاکردان همچنین باهم
2 مي بودند • * شمعون صفا وتوما • که تاما کفته مي شود • ونثانائیل الك از قطنه
3 جلیل بود • و فرزندان زبدي • ودو دیکر ازشاکردان • * شمعون صفا بدیشان کفت • برویم
بماهي کرفتن • دیکران کفتند • ما نیز مي اییم • بیامدند • ودر کشتي نشستند • ودران
4 شب چیزي نکرفتند • * وچون صباح شد عیسي بر کنار دریا پیدا شد • [وشاکردان
5 نمي دانستند که عیسي بود] * وبدیشان کفت • جوانان چیزي خوردني دارید • کفتند نه •

XLIII. Testium tempus quo Christus seipsum discipulis ostendit.

CAP. XXI.

Post hæc seipsum discipulis suis 1
ostendit ad mare Tiberiadis. Disci-
puli autem pariter unà erant: Sime- 2
on Cephas, et Thomas qui Gemellus
dictus est, et Nathanael qui ex Cat-
neb Galilææ erat, et filii Zebdæi, ac
duo alii ex discipulis. Simeon Ce- 3
phas illis dixit; Ibimus piscatum.
Reliqui dixerunt, Nos etiam veni-
mus. Venerunt itaque et navi inse- 4
derunt, et illâ nocte quidquã non ce-
perunt. Et cùm mane esset, Jesus in
litore maris comparuit: et discipu-
li non cognoverunt quòd Jesus esset.
Et illis dixit; Pueri, Nunquid com- 5
edendũ habetis? Dixerunt; Minimè.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. ΚΕΦ. ΙΖ΄.

Ille autem dicit eis; Jacite in dexteras partes navigii rete: &
6 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ
invenietis. Jecerunt ergò, & non jam illud trahere valebant à multitudine
εὑρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκύσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν
piscium. Dicit ergò discipulus ille, quem diligebat Jesus, Petro; σκ ι
7 ἰχθύων. Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ,
Dominus est. Simon ergò Petrus audiens quia Dominus est, amicu-
Ὁ Κύριός ἐστι. Σίμων οὖν Πέτρος ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστι, τὸν ἐπενδύ-
tum succinxit: (erat enim nudus:) & misit seipsum in mare:
την διεζώσατο· (ἦν γὰρ γυμνός·) καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν·
At alii discipuli navigio venerunt: (non enim erant longè à
8 Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον· (οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς
terra, sed quasi à cubitis ducentis,) trahentes rete pi-
γῆς, (γ) ἀλλ᾽ ὡς ἀπὸ (δ) πηχῶν διακοσίων,) σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰ-
scium. Ut ergò descenderunt in terram, conspiciunt prunas positas, σκα θ
9 χθύων. Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην,
& piscem superpositum, & panem. Dicit eis Jesus; Affer-
10 καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐνέγκα-
te à piscibus quos prendidistis nunc. Ascendit Simon Petrus, & tra- σκβ θ
11 τε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. Ἀνέβη Σίμων Πέτρος, καὶ εἵλ-
xit rete in terram, plenum piscibus magnis centum quinqua-
κυσε τὸ δίκτυον (ε) ἐπὶ τῆς γῆς, μεστὸν (ζ) ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντη-

σκγ θ gintatribus. Et tot existentibus non scissum est rete. Dicit eis
κοντατριῶν. καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. Λέγει αὐτοῖς 12
Jesus; Venite, prandete. Nemo autem audebat discipulorum interrogare
σκδ ι ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε, ἀριστήσατε. οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι
eum; Tu quis es? scientes quia Dominus est. Venit ergò Jesus, &
σκε θ αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν. Ἔρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ 13
accipit panem, & dat eis, & piscem similiter. Hoc jam
σκϛ ι λαμβάνει τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. Τοῦτο ἤδη 14
tertiò manifestatus est Jesus discipulis suis, excitatus ex mortuis.
τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς (η) μαθηταῖς αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.
σκζ θ Cùm ergò prandissent, dicit Simoni Petro Jesus; Simon Jona, dili-
Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς, Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγα- 15
gis me plus his? Dicit ei; Etiam, Domine: tu scis quia amo te. Di-
πᾷς με πλεῖον τούτων; λέγει αὐτῷ, Ναί, Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέ-
cit ei; Pasce agnos meos. Dicit ei iterùm secundò; Simon Jo-
σκη ι γει αὐτῷ, Βόσκε τὰ ἀρνία μου. Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον, Σίμων Ἰω- 16
na, diligis me? Ait illi; Etiam, Domine: tu scis quia amo te. Dicit
νᾶ, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ, Ναί, Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει
ei; Pasce oves meas.
σκθ θ αὐτῷ, Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.

MS. A. (γ) ἀλλὰ (δ) πήχεων (ε) εἰς τὴν γῆν, (ζ) μεγάλων ἰχθύων (η) μαθηταῖς, ἐγερθεὶς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܪܡܘ ܡܨܝܕܬܟܘܢ ܡܢ ܓܒܐ ܕܝܡܝܢܐ ܕܣܦܝܢܬܐ ܘܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ. 6
ܘܐܪܡܝܘ ܘܠܐ ܐܫܟܚܘ ܠܡܓܕܝܗ̇ ܠܡܨܝܕܬܐ ܡܢ ܣܘܓܐܐ ܕܢܘܢܐ ܕܐܚܕܬ. * ܘܐܡܪ ܬܠܡܝܕܐ ܗܘ 7
ܕܪܚܡ ܗܘܐ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܟܐܦܐ. ܗܢܐ ܡܪܢ ܗܘ. ܫܡܥܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܫܡܥ ܕܡܪܢ ܗܘ. ܢܣܒ
ܟܘܬܝܢܗ ܐܣܪ ܒܚܨܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܥܪܛܠܝ ܗܘܐ. ܘܫܕܐ ܢܦܫܗ ܒܝܡܐ ܕܢܐܬܐ ܠܘܬ ܝܫܘܥ.
* ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܬܠܡܝܕܐ ܒܣܦܝܢܬܐ ܐܬܘ. ܠܐ ܓܝܪ ܪܚܝܩܝܢ ܗܘܘ ܣܓܝ ܡܢ ܐܪܥܐ. ܐܠܐ ܐܝܟ 8
ܡܐܬܝܢ ܐܡܝܢ. ܘܢܓܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܠܡܨܝܕܬܐ ܗܝ ܕܢܘܢܐ. * ܟܕ ܕܝܢ ܣܠܩܘ ܠܐܪܥܐ. ܚܙܘ 9
ܓܘܡܪܐ ܟܕ ܣܝܡܢ. ܘܢܘܢܐ ܟܕ ܣܝܡ ܥܠܝܗܝܢ ܘܠܚܡܐ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. 10
ܐܝܬܘ ܡܢ ܢܘܢܐ ܕܨܕܬܘܢ ܗܫܐ. * ܘܣܠܩ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܢܓܕܗ̇ ܠܡܨܝܕܬܐ ܠܐܪܥܐ. ܟܕ 11
ܡܠܝܐ ܢܘܢܐ ܪܘܪܒܐ. ܡܐܐ ܘܚܡܫܝܢ ܘܬܠܬܐ. ܘܒܗܢܐ ܟܠܗ ܝܘܩܪܐ ܠܐ ܐܨܛܪܝܬ ܡܨܝܕܬܐ
ܗܝ. * ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܬܘ ܐܫܬܪܘ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܡܢ ܬܠܡܝܕܐ ܡܡܪܚ ܗܘܐ 12
ܕܢܫܐܠܝܘܗܝ ܕܡܢܘ. ܝܕܥܝܢ ܗܘܘ ܓܝܪ ܕܡܪܢ ܗܘ. * ܩܪܒ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܘܢܣܒ ܠܚܡܐ ܘܢܘܢܐ 13
ܘܝܗܒ ܠܗܘܢ. * ܗܕܐ ܕܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܐܬܚܙܝ ܝܫܘܥ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܟܕ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ 14
ܡܝܬܐ. * ܥܘܗܕܢܗ ܕܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܩܘܕܫ ܥܕܬܐ ܘܫܘܡܠܝܐ ܕܐܦܝܣܩܘܦܐ *ܢܒ*
* ܟܕ ܕܝܢ ܐܫܬܪܝܘ. ܐܡܪ ܝܫܘܥ ܠܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘܢܐ. ܪܚܡ ܐܢܬ 15
ܠܝ ܝܬܝܪ ܡܢ ܗܠܝܢ. ܐܡܪ ܠܗ ܐܝܢ ܡܪܝ. ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܪܚܡ ܐܢܐ ܠܟ. ܐܡܪ ܠܗ
ܝܫܘܥ. ܪܥܝ ܠܝ ܐܡܪܝ. * ܐܡܪ ܠܗ ܬܘܒ ܕܬܪܬܝܢ ܙܒܢܝܢ. ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘܢܐ ܪܚܡ 16
ܐܢܬ ܠܝ. ܐܡܪ ܠܗ ܐܝܢ ܡܪܝ. ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܪܚܡ ܐܢܐ ܠܟ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ.
ܪܥܝ ܠܝ ܥܪܒܝ.

Ait illis; Conjicite rete vestrum à latere dex- 6
tro naviculæ, & invenietis. Conjecerunt
igitur, nec poterant attrahere rete præ mul-
titudine piscium quos continebat. Dixit au- 7
tem discipulus ille quem amabat Jesus, Ce-
phæ; Hic est Dominus noster. Simon verò,
quum audisset Dominum nostrum esse, ac-
ceptâ tunicâ suâ, præcinxit lumbos suos,
(quandoquidem nudus erat) & dejecit se in
mare, ut veniret ad Jesum. Alii autem disci- 8
puli naviculâ venerunt, (non enim multùm
aberant à terra, sed circiter ducentis cubitis)
& trahebant rete illud piscium. Quum au- 9
tem ascendissent in terram, conspiciunt pru-
nas positas, & piscem eis impositum, & pa-
nem. Et dixit eis Jesus; Afferte ex piscibus 10
quos modò piscati estis. Et ascendit Simon 11
Petra, traxitque rete in terram plenum pisci-
bus magnis, centum & quinquaginta tribus:
& toto illo onere non scissum est rete illud.
Et dixit eis Jesus; Venite, prandete. Nemo 12
autem ex discipulis audebat interrogare eum
quis esset, quum scirent Dominum nostrum
esse. Accessit autem Jesus, & accepit panem 13
& pisces, deditque eis. Hâc jam tertiâ vice 14
apparuit Jesus discipulis suis, quum resurre-
xisset à mortuis.

In commemoratione Simonis Petri, & sanctificatione Ecclesiæ, consecrationeque Episcoporum. 52.

Quum autem prandissent, dixit Jesus Simo- 15
ni Petræ; Simon Bar-jona, amas me plus-
quam hi? Dicit ei; Etiam, Domine mi, tu
nôsti quòd amem te. Dixit ei Jesus; Pasce 16
mihi agnos meos. Dixit ei iterum secundâ
vice; Simon Barjona, amas me? Dicit ei;
Etiam, Domine mi, tu scis quòd amem te.
Dixit ei Jesus, Pasce mihi oves meas.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

*عيسي كفت دام را از كنار راست † بيندازيد تا بيابيد * چون بينداختند دام پر شد * 6
چنانك نمي توانستند كشيدن * از بسياري كه درو ماهي بود * *وآن شاكرد كه عيسي 7
اورا دوست مي داشت * بصفا كفت * كه اين خداوند ماست مسيح * شمعون چون شنيد كه
خداوندست * جبهء خودرا ستد * ودر ميا بست * سبب آنك برهنه بود * و خودرا در دريا انداخت *
و پيش عيسي آمد * *ديكر شاكردان در كشتي امدند * براي آنك از زمين سخت دور نبودند * 8
الا قدر دويست كام * وآن دام ماهي را مي كشيدند * *وچون بر زمين بر آمدند * 9
ديدند † اخكرهاء آتش بر افروخته * وماهي ونان نهاده * *عيسي بشاكردان كفت * اين را 10
كه نو كرفتيد * بياوريد * *شمعون صفا بالا رفت * ودام را بر زمين كشيد * ودام پر بود † 11
از ماهيء بزرك * صد و پنجاه و سه ماهي بود * و بدين همه كراني دام دريك نشد *
*عيسي بديشان كفت * بياييد * و چاشتيء خودرا بخوريد * وكسي از شاكردان كستاخي 12
نمي كرد * كه كيست * ويا بپرسد * و مي دانستند كه خداوند ماست *

Jesus dixit; Rete à latere dextro 6
jaciatis, ut inveniatis: cùm jecissent
itaque *rete impletum fuit, adeò ut*
non possent trahere, præ multitudine
quæ in eo piscium erat. Et ille disci- 7
pulus, quem Jesus diligebat, Cephæ
dixit; Hic quidem Dominus noster
est Christus. Simeon autem quum
audisset quòd Dominus esset, tuni-
cam suam cepit, & medio sui *accin-*
xit, propterea quòd nudus erat, &
seipsum in mare projecit, & ad Je-
sum venit. Alii autem *discipuli na-* 8
vigio venerunt, eò quòd à terra val-
dè remoti non erant, sed circiter
ducentis cubitis, & rete illud piscium
trahebant. Et cùm in terram ascen- 9
dissent, viderunt prunas ignis accen-
sas, & piscem & panem positum. Je- 10
sus discipulis dixit; Hoc quòd nu-
per cepistis, afferte. Simeon Cephas 11
ascendit, & rete in terram traxit:
rete autem plenum erat piscibus ma-
gnis, centum quinquaginta et tres pi-
sces erant: & hoc toto pondere rete
scissum non erat. Jesus illis dixit; 12
Venite, & prandium vestrum com-
edite. Nemo autem ex discipulis
ausus est, quis esset vel ut interro-
garet: sciebant enim quòd Do-
minus noster esset.

Versio VULGATA LATINA.

6 Dicit eis; Mittite in dexteram navigii rete; & invenietis. Miserunt ergò:
7 & jam non valebant illud trahere præ multitudine piscium. Dixit ergò di-
scipulus ille quem diligebat Jesus, Petro; Dominus est. Simon Petrus cùm
audisset quia Dominus est, tunicâ succinxit se (erat enim nudus) & misit
8 se in mare. Alii autem discipuli navigio venerunt, (non enim longè erant
9 à terra, sed quasi cubitis ducentis,) trahentes rete piscium. Ut ergò descen-
derunt in terram, viderunt prunas positas, & piscem superpositum, & pa-
10 nem. Dicit eis Jesus; Afferte de piscibus, quos prendidistis nunc. Ascen-
11 dit Simon Petrus, & traxit rete in terram, plenum magnis piscibus cen-
tum quinquaginta tribus. Et cùm tanti essent, non est scissum rete. Dicit 12
eis Jesus; Venite, prandete. Et nemo audebat discumbentium interrogare
eum; Tu quis es? scientes, quia Dominus est. Et venit Jesus, & accipit 13
panem, & dat eis, & piscem similiter. Hoc jam tertiò manifestatus est Je- 14
sus discipulis suis, cùm resurrexisset à mortuis. Cùm ergò prandissent, dicit 15
Simoni Petro Jesus; Simon Joannis, diligis me plus his? Dicit ei; Etiam,
Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei; Pasce agnos meos. Dicit ei ite- 16
rùm; Simon Joannis, diligis me? Ait illi; Etiam, Domine, tu scis quia amo
te. Dicit ei; Pasce agnos meos.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * فقال لهم القوا شبكتكم عن يمين السفينة فتجدوا. فالقوا ولم يقدروا ان يسلوها من كثرة
7 الحيتان * فقال التلميذ الذي كان يسوع يحبه لبطرس انه الرب . فلما سمع سمعان الصفا
8 انه السيد اتزر بقميصه لانه كان عاريا والقى نفسه في البحر * وجاء التلاميذ الاخر في
السفينة لانهم لم يكونوا متباعدين من الشاطي الا نحو مايتي ذراع وهم يجذبون تلك
9 الشبكة التي فيها الحيتان * فلما صعدوا الى الارض راوا جمرا موضوعا وعليه حوتا وخبزا .
10 11 * فقال لهم يسوع قدموا من السمك الذي صدتم الان * فصعد سمعان الصفا وجذب
الشبكة الى فوق الارض اذ هي مملية حيتانا كبارا ثلثة وخمسين ومائة . وبهذا العدد لم
12 تتخرق الشبكة * فقال لهم يسوع تعالوا لناكلوا . ولم يجسر احد من تلاميذه ان يساله انت
13 14 من لانهم علموا انه السيد * فجاء يسوع واخذ خبزا وسمكا واعطاهم * هذه من ثالثة ظهر
يسوع لتلاميذه لما قام من الاموات .

* الفصل السادس والاربعون *

15 * فلما اكلوا قال يسوع لسمعان بطرس يا سمعان بن يونا اتحبني اكثر من هولاء . فقال له
16 نعم يا رب انت تعلم اني احبك . قال له ارع خرافي * ثم قال له ثانية يا سمعان بن يونا اتحبني .
فقال له نعم يا سيد انت تعلم اني احبك . قال له ارع كباشي .

Dixit eis; Jacite rete vestrum à dex- 6
tera navis, & invenietis. Jecerunt
ergò, & non potuerunt trahere illud
præ multitudine piscium. Quare ait 7
discipulus, quem Jesus diligebat, Pe-
tro; Sanè est Dominus. Cùm autem
audisset Simon Petra quòd Dominus
esset, præcinxit se tunicâ suâ, quo-
niam erat nudus, & dejecit sese in
mare. Tum venerunt discipuli alii 8
in navi (non enim erant distan-
tes à litore nisi circiter ducentis cu-
bitis) trahentes illud rete in quo erant
pisces. Cùmque ascendissent in ter- 9
ram, viderunt prunas positas, & su-
per iis piscem, & panem. Et dixit 10
eis Jesus; Afferte de piscibus quos
piscati estis modò. Itaque ascendit 11
Simon Petra, & traxit rete in ter-
ram, cùm esset plenum piscibus ma-
gnis, tribus & quinquaginta supra
centum: & tali cum numero non est
scissum rete. Et dixit eis Jesus; 12
Venite ad comedendum. Et non ausus
est quisquam ex discipulis ejus inter-
rogare eum, Tu quis es? quandoqui-
dem noverant ipsum esse Dominum.
Et venit Jesus, & accepit panem 13
ac pisces, deditque eis. Hæc est vi- 14
ces tertia quâ apparuit Jesus disci-
pulis suis, quum surrexisset à mortuis.

Sectio quadragesima sexta.

Cùm ergò manducâssent, dixit Jesus 15
Simoni Petro; Simon, fili Jona, di-
ligisne me plus his? Dixit ei; Et-
iam Domine, tu scis quòd amem te.
Dixit ei, Pasce agnos meos. Dein- 16
dè dixit ei secundò; Simon, fili Jo-
na, diligisne me? Dixit ei; Etiam,
Domine: tu nôsti quòd amem te. Di-
xit ei, Pasce arietes meos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ወይቤሎሙ ፡ እውርዱ ፡ መሣግሪክሙ ፡ ኀበ ፡ ይምነ ፡ ሐመር ፡ ወትረክቡ ፡፡ ወይቤልዎ ፡
ሠረሐነ ፡ ኵሎ ፡ ሌሊተ ፡ ወአልቦ ፡ ዘረከብነ ፡ ወበቃልከሰ ፡ ናወርድ ፡ ወአውሪደሙ ፡ ስአ
7 ኑ ፡ ስሒበ ፡ እምብዙኃ ፡ ዓሣቲሁ ፡፡ ወይቤሎ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ዝኩ ፡ ረድእ ፡ ዘያፈቅ
ሮ ፡፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እግዚእነ ፡ ውእቱ ፡ ወሰሚዖ ፡ ስምዖን ፡ ጴጥሮስ ፡ ከመ ፡ እግዚ
እነ ፡ ውእቱ ፡ ቀነተ ፡ ዘይትዓፀፍ ፡ እስመ ፡ ዕሩቁ ፡ ውእቱ ፡ ወወረደ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፡፡
8 ወቢጽሱ ፡ በሐመር ፡ በጽሑ ፡ ወቅሩብ ፡ ምድር ፡ እምኔሆሙ ፡ መጠነ ፡ ክልኤ ፡ ምእት ፡
9 በእመት ፡ እንዘ ፡ ይስሕቡ ፡ መሣግሪሆሙ ፡፡ ወወሪደሙ ፡ ምድረ ፡ ረከቡ ፡ ፍሕመ ፡
10 ብቊጸ ፡ ወዓሣ ፡ ወኅብስተ ፡ ስሩዐ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ አምጽኡ ፡
11 እምውስተ ፡ ዓሣት ፡ ዘአኀዝክሙ ፡ ይእዜ ፡፡ ወዓርገ ፡ ስምዖን ፡ ጴጥሮስ ፡ ወሰሐበ ፡
መሥገርተ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ወምሉእ ፡ ዓሣተ ፡ ዓበይተ ፡ ምእት ፡ ወኀምሳ ፡ ወሠለስ
12 ቱ ፡፡ ወእንዘ ፡ መጠኑዝ ፡ ብዝኆሙ ፡ ኢተሠጠ ፡ መሥገርቱ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡
ኢየሱስ ፡ ንዑ ፡ ንምሳሕ ፡፡ ወኢተኀበሉ ፡ እምአርዳኢሁ ፡ ይበልዎ ፡ መኑ ፡ አንተ ፡ እስ
13 መ ፡ ኣእመሩ ፡ ከመ ፡ እግዚእነ ፡ ውእቱ ፡፡ ወመጽአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወነሥ
14 አ ፡ ኅብስተ ፡ ወወሀቦሙ ፡ ወዓሣሂ ፡ ከማሁ ፡፡ ወሣልሲትዝ ፡ እንዘ ፡ ያስተርእዮሙ ፡
15 እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ተንሢኦ ፡ እሙታን ፡ ምውታን ፡፡ ወእምድኅረ ፡ መ
ስሑ ፡ ይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ስምዖን ፡ ዘዮናስ ፡ ታፈቅረኒኑ ፡ ፈድፋ
ደ ፡ እምእሉ ፡፡ ወይቤሎ ፡ እወ ፡ እግዚኦ ፡ ለሊከ ፡ ታአምር ፡ ከመ ፡ አፈቅረከ ፡፡ ወይቤ
16 ሎ ፡ ረዓይኬ ፡ አባግዕየ ፡፡ ወይቤሎ ፡ ካዕበ ፡ ደግመ ፡ ስምዖን ፡ ዘዮናስ ፡ ታፈቅረኒኑ ፡
ወይቤሎ ፡ እወ ፡ እግዚኦ ፡ አንተ ፡ ታአምር ፡ ከመ ፡ አፈቅረከ ፡፡ ወይቤሎ ፡ ረዓይኬ ፡ አ
ባግዕየ ፡፡

Et dixit iis; Demittite retia vestra ad dextram navis, & invenietis: & dixe- 6
runt ei; Laboravimus totam noctem, & nihil fuit quod invenimus, sed ad ver-
bum tuum demittemus: & quum demisissent non potuerunt trahere præ multi-
tudine piscium. Et dixit Petro ille discipulus, quem diligebat Dominus Jesus, 7
Dominus noster est. Et audiens Simon Petrus quòd Dominus noster erat, accin-
xit amictum suum, quia nudus erat, & descendit in mare. Et socii ejus in navi 8
venerunt (& distabat terra ab iis circa ducentos cubitos) trahentes rete eo-
rum. Et descendentes *in* terram, invenerunt prunas accensas, & piscem, & 9
panem positum. Et dixit Dominus Jesus; Adferte ex piscibus quos cepistis 10
modò. Et ascendit Simon Petrus, & traxit rete in terram, & plenum fuit pi- 11
scibus magnis, centum & quinquaginta & tribus: & quum tot essent, non fissum
fuit rete. Et dixit iis Dominus Jesus; Venite, prandeamus. Et non ausi fuerunt 12
aliqui ex discipulis ejus, dicere ei; Quis es? quia sciverunt quòd Dominus
noster fuit. Et venit Dominus Jesus, & accepit panem, & dedit iis; & pisces 13
similiter. Et tertiâ hâc *vice* apparuit Dominus Jesus discipulis suis, quum re- 14
surrexisset à mortuis. Et postquàm prandissent, dixit Dominus Jesus Petro; 15
Simon Jonæ, diligisne me plus quàm hi? Et dixit ei; Etiam Domine, tu ipse
scis quòd diligo te. Et dixit ei; Pasce igitur oves meas. Et dixit ei iterum se- 16
cundò; Simon Jonæ, diligisne me? Et dixit ei; Etiam Domine, tu scis quòd di-
ligo te. Et dixit ei; Pasce igitur oves meas.

Versio *PERSICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 14 * مسيح † پيش آمد ونان وماهي را † ستد وبديشان داد . * واين سوم بارست كه عيسي
15 خودرا بشاكردان خود نمود بعد از انك از ميان مردكان † بر خاست * وچون چاشت خوردند .
عيسي روي بشمعون صفا اورد . وكفت شمعون پسر يونا . مرا دوست مي داري † از ايشان بيشتر .
شمعون كفت اري خداوند ما تو مي داني كه من ترا دوست مي دارم . عيسي بدو كفت بره هاء
16 مرا بچران † براي من . * بار دوم بار بدو كفت شمعون پسر يونا مرا دوست مي داري . شمعون
بدو كفت . آري خداوند من مي داني † كه ترا دوست مي دارم . عيسي بدو كفت
كوسفندان مرا بچران † براي من .

Christus ergo accessit, & panem & 13
piscem accepit, & illis dedit. Et 14
hoc tertium tempus erat, quo Jesus
seipsum discipulis suis ostendit,
postquàm de mortuis surrexisset.
Cùm autem pransi essent, Jesus vul- 15
tum ad Simeonem Cepham vertit,
& dixit; Simeon fili Jonæ, me di-
ligis illis magis? Simeon dixit;
Etiam Domine noster, tu scis quòd
ego te diligam. Jesus ei dixit;
Agnos meos pasce mihi. Rursùs 16
secundâ vice ei dixit; Simeon fili
Jonæ me diligis? Simeon ei dixit
Etiam Domine mi, scis quòd te di-
ligam. Jesus ei dixit; Oves meas
pasce mihi.

'ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ' 'ΙΩΑΝΝΗΝ.

Dicit ei tertiò; Simon *Jonæ*, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit
17 Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος, ὅτι εἶπεν σλ
ei tertiò, Amas me? & dixit ei; Domine, tu omnia *scis*: tu ι
αὐτῷ τὸ τρίτον, Φιλεῖς (ϑ) με; καὶ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, σὺ πάντα οἶδας· σὺ
cognoscis quia amo te. Dicit ei *Jesus*; Pasce oves meas. Amen,
18 γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Βόσκε τὰ (ι) πρόβατά μου. Ἀμὴν σλα θ
amen dico tibi; Cùm esses junior, cingebas te*ipsum*, & ambulabas ubi volebas:
ἀμὴν λέγω σοι, Ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· σλβ
cùm autem senueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & *feret* ι
ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει, καὶ (κ) οἴσει
quò non vis. Hoc autem dixit, significans quâ morte *glorificaturus* esset Deum.
19 ὅπου οὐ θέλεις. Τοῦτο δὲ εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν.
Et hoc *effatus*, dicit ei; Sequere me. Conversus *autem* Petrus, *conspicit*
20 καὶ τοῦτο εἰπὼν, λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. (λ) Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει
discipulum quem diligebat Jesus, sequentem: qui & *recubuerat* in cœna
τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα· ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ
super pectus ejus, & *dixerat*; Domine, quis est *tradens* te? Hunc *videns*
21 ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ, καὶ εἶπε, Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε; Τοῦτον ἰδὼν
Petrus, *dicit* Jesu; Domine, hic autem quid? Dicit ei Jesus; *Si*
ὁ Πέτρος, λέγει τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, οὗτος δὲ τί; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν 22
eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu sequere me. Exivit
αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε; (μ) σὺ ἀκολούθει μοι. Ἐξῆλθεν 23
ergò sermo iste *ad* fratres, quia discipulus ille non moritur. Et non dixit
οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει. καὶ οὐκ εἶπεν
ei Jesus; *Quòd* non moritur: sed, *Si* eum volo manere donec veniam,
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ', Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι,
quid ad te? Hic est discipulus *testificans* de his, & *scribens* hæc:
τί πρός σε; Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ γράψας ταῦτα· 24
& scimus quia verum est testimonium ejus. Sunt autem & alia multa quæcunque
καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα 25
fecit Jesus; quæ si scribantur *ad unum*, nec ipsum arbitror mundum capere
ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι
scriptos libros. *Amen.*
τὰ γραφόμενα (ν) βιβλία. Ἀμήν.

Τοὺς τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου στίχους ἐν τοῖς ἡμετέροις οὐχ εὕρομεν ἀντιγράφοις.

MS.A. (ϑ) με; λέγει αὐτῷ, (ι) προβάτιά μου. (κ) οἴσει σε ὅπου (λ) Ἐπιστραφεὶς ὁ (μ) σύ μοι ἀκολούθει. (ν) βιβλία.

Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 * ܐܡܪ ܠܗ ܬܘܒ ܕܬܠܬ ܙܒܢܝܢ. ܫܡܥܘܢ ܒܪ ܝܘܢܐ ܪܚܡ ܐܢܬ ܠܝ. ܘܟܪܝܬ ܠܗ
ܠܟܐܦܐ ܕܐܡܪ ܠܗ ܕܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܕܪܚܡ ܐܢܬ ܠܝ. ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ. ܟܠܡܕܡ ܐܢܬ ܝܕܥ
18 ܐܢܬ. ܐܢܬ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܪܚܡ ܐܢܐ ܠܟ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܪܥܝ ܠܝ ܢܩܘܬܝ. * ܐܡܝܢ ܐܡܝܢ ܐܡܪ
ܐܢܐ ܠܟ. ܕܟܕ ܛܠܐ ܗܘܝܬ. ܐܣܪ ܗܘܝܬ ܚܨܝܟ ܠܢܦܫܟ. ܘܡܗܠܟ ܗܘܝܬ ܠܐܝܟܐ ܕܨܒܐ
ܗܘܝܬ. ܡܐ ܕܝܢ ܕܣܐܒܬ. ܬܦܫܘܛ ܐܝܕܝܟ ܘܐܚܪܢ ܢܐܣܘܪ ܠܟ ܚܨܝܟ ܘܢܘܒܠܟ ܠܐܝܟܐ ܕܠܐ
19 ܨܒܐ ܐܢܬ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܕܢܚܘܐ ܒܐܝܢܐ ܡܘܬܐ ܥܬܝܕ ܕܢܫܒܚ ܠܐܠܗܐ. ܘܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ.
ܐܡܪ ܠܗ ܬܐ ܒܬܪܝ. * ܕܘܟܪܢܐ ܕܝܘܚܢܢ ܐܘܢܓܠܝܣܛܐ * ܢܓ *
20 * ܘܐܬܦܢܝ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܘܚܙܐ ܠܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܕܐܬܐ ܒܬܪܗ. ܗܘ ܕܢܦܠ
21 ܗܘܐ ܒܚܫܡܝܬܐ ܥܠ ܚܕܝܗ ܕܝܫܘܥ. ܘܐܡܪ ܡܪܝ. ܡܢܘ ܡܫܠܡ ܠܟ. * ܠܗܢܐ ܟܕ ܚܙܐ
22 ܟܐܦܐ ܐܡܪ ܠܝܫܘܥ. ܡܪܝ ܘܗܢܐ ܡܢܐ. * ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܢܩܘܐ ܗܢܐ ܥܕܡܐ
23 ܕܐܬܐ ܐܢܐ ܠܟ ܡܐ ܠܟ. ܐܢܬ ܬܐ ܒܬܪܝ. * ܘܢܦܩܬ ܗܕܐ ܡܠܬܐ ܒܝܬ ܐܚܐ. ܕܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܠܐ
ܡܐܬ. ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܐ ܕܠܐ ܡܐܬ ܐܡܪ. ܐܠܐ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܢܩܘܐ ܗܢܐ ܥܕܡܐ ܕܐܬܐ ܐܢܐ ܠܟ ܡܐ
24 ܠܟ. * ܗܢܘ ܬܠܡܝܕܐ ܕܐܣܗܕ ܥܠ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܘܐܦ ܟܬܒ ܐܢܝܢ. ܘܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܕܫܪܝܪܐ
25 ܗܝ ܣܗܕܘܬܗ. * ܐܝܬ ܕܝܢ ܐܦ ܐܚܪܢܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܥܒܕ ܝܫܘܥ. ܐܝܠܝܢ ܕܐܠܘ ܚܕܐ ܚܕܐ
ܡܬܟܬܒܢ ܗܘܝ. ܐܦܠܐ ܗܘ ܥܠܡܐ ܐܟܡܐ ܕܣܒܪ ܐܢܐ ܣܦܩ ܗܘܐ ܠܟܬܒܐ ܕܡܬܟܬܒܝܢ ܗܘܘ.

* ܫܠܡ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܝܫܐ ܟܪܘܙܘܬܐ ܕܝܘܚܢܢ ܐܘܢܓܠܝܣܛܐ ܕܡܠܠ
ܘܐܟܪܙ ܝܘܢܐܝܬ ܒܐܦܣܘܣ *

Dixit ei Jesus rursùm tertiâ vice; Simon Bar- 17
jona, amas me? At tristis fuit Cepha, quòd
dixisset ipsi tertiâ vice, Amas me? proindè
dixit ei; Domine mi, tu omnia sapis, tu
nôsti quòd amem te. Ait illi Jesus; Pasce
mihi oviculas meas. Amen, amen dico ti- 18
bi; Quum puer esses, tu tibi cingebas lum-
bos tuos, & ibas quò volebas: quum au-
tem senueris, extendes manus tuas, aliúsque
cinget tibi lumbos tuos, et ducet te quò nol-
les. Hoc autem dixit, ut indicaret quâ mor- 19
te glorificaturus esset Deum. Et quum hæc
dixisset, ait illi; Post me venito.

In commemorationem Johannis Evangelistæ. 53.

Conversus autem Simon vidit discipulum 20
illum quem amabat Jesus, ponè veni-
entem, qui recubuerat in cœna super pectus
Jesu, dixeratque; Domine mi, quis est pro-
diturus est? Hunc quum vidisset Cepha, di- 21
xit ad Jesum; Domine mi, hic autem quid?
Dixit ei Jesus; Si velim hunc manere usque- 22
dum veniam, quid ad te? tu me sequere.
Exivit itaque hic sermo inter fratres, illum 23
discipulum non esse moriturum: Jesus au-
tem nequaquam dixerat, Non morietur;
sed, Si velim hunc manere usque dum veni-
am, quid ad te? Hic est discipulus ille, qui 24
testatus est de his omnibus, quique scripsit
hæc: & scimus nos verum esse testimonium
ejus. Sunt autem & alia quamplurima, quæ 25
fecit Jesus: quæ si sigillatim scriberentur,
ne ipse mundus quidem, ut puto, sufficeret
iis qui scriberentur libris.

Finitum est Evangelium sacrosanctum Prædicatio Johannis Evangelistæ, quod locutus est & proclamavit Græcè, Ephesi.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

17 * سوم بار بدو گفت • شمعون ابن یونا • مرا دوست مي داري • [و صفارا غصه بود كه سه
بار بدو گفت مرا دوست داري] شمعون بدو گفت • خداوند من • در همه چيزي ترا وقوف
وخبر هست • تو مي داني كه من ترا دوست مي دارم • عيسي بدو گفت ميشان†
18 مرا بچران براي من • * راست راست بتو مي گويم • چون جوان بودي • تو براي خود
ميان خود مي بستي • ودر هر كجا كه مي خواستي مي رفتي • چون پير شدي دست
19 خودرا بر داري وديگرست† كه ميان ترا ببندد • وترا ببرد هر كجا كه نخواهي • * اين
گفت تا بنمايد كه بكدامين مرگ خواهد مردن • وخدايرا ستايش دهد • چون مسيح اين
20 سخنها گفت • بشمعون گفت در دنبال من بيا • * او التفات كرد • ديد ان شاگردرا كه عيسي
دوست مي داشت • در دنبال او مي آيد • ان شاگرد كه در شبانگاه خوردن فصح • بر سينه
عيسي تكيه كرده بود • وپرسيد از مسيح كه خداوندم • كيست انك ترا بدست مي
21 22 دهد • * چون صفا بديد • بعيسي گفت خداوندم اين چيست • * عيسي بدو گفت •

Tertiâ vice illi dixit; Simeon 17
fili Jonæ, me diligis? Cephæ au-
tem dolor fuit, quòd tribus vicibus
ei dixisset, Me diligis? Sime-
on itaque *ei dixit; Domine mi,*
omnis rei tibi scientia & noti-
tia est, tu scis quòd ego te di-
ligam. Jesus ei dixit; Oves
meas pasce mihi. Verè, verè 18
tibi dico; Cùm juvenis eras, tu
tibi ipsi lumbos cingebas, &
quocunque velles, ibas: cùm au-
tem *senex fueris, manum tuam*
tolles, & alius est qui lumbos
tuos cinget, & te feret quò no-
les. Hoc dixit, ut ostenderet quâ 19
morte moriturus erat, & Deo
gloriam daturus. Et cùm Chri-
stus hæc verba dixisset, Simeo-
ni dixit; Post me veni. Ille 20
conversus vidit illum discipulum,
quem Jesus diligebat, post eum
venientem, illum inquam *disci-*
pulum qui in cœna Paschali pe-
ctori Jesu innixus erat, & Je-
sum interrogaverat; Domine mi,
quis est ille qui te in manus
inimicorum dat. *Cùm Cephas* 21
cum *vidisset, ad Jesum dixit;*
Domine mi, huic quid est
futurum? *Jesus ei dixit;* 22

Versio VULGATA LATINA.

17 Dicit ei tertiò; Simon Joannis, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit
ei tertiò, Amas me? & dixit ei; Domine, tu omnia nôsti: tu scis quia amo
18 te. Dixit ei; Pasce oves meas. Amen, amen dico tibi; Cùm esses junior,
cingebas te, & ambulabas ubi volebas: cùm autem senueris, extendes ma-
19 nus tuas, & alius te cinget, & ducet quò tu non vis. Hoc autem dixit,
significans quâ morte clarificaturus esset Deum. Et cùm hoc dixisset, dicit ei;
20 Sequere me. Conversus Petrus vidit illum discipulum, quem diligebat Je-
sus, sequentem, qui & recubuit in cœna super pectus ejus, & dixit; Do-
21 mine, quis est qui tradet te? Hunc ergò cùm vidisset Petrus, dixit Jesu;
Domine, hic autem quid? Dicit ei Jesus; Sic eum volo manere donec ve- 22
niam, quid ad te? tu me sequere. Exiit ergò sermo iste inter fratres, quia 23
discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Jesus; Non moritur: sed; Sic
eum volo manere donec veniam, quid ad te? Hic est discipulus ille, qui 24
testimonium perhibet de his, & scripsit hæc: & scimus, quia verum est
testimonium ejus. Sunt autem & alia multa, quæ fecit Jesus: quæ si scri- 25
bantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scriben-
di sunt, libros.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * ثم قال له ايضا ثالثة يا سمعان بن يونا اتحبني * فحزن الصفا لقوله له ثلث مرات اتحبني * فقال
18 له يا سيد انت عارف بكل شي وانت عالم اني احبك * قال له ارع نعاجي * امين امين اقول
لك انك اذ كنت شابا * كنت تشد ذاتك وحدك وتمضي الي حيث تشا * فاذا شخت فانك
19 تبسط يديك واخر يشدك ويحملك الي حيث لا تريد * قال هذا مقررا باية ميتة يمجد الله *
20 فلما قال هذا قال له اتبعني * والتفت الصفا فراي ذلك التلميذ الذي كان يسوع يحبه
تابعه * وهو الذي اتكا وقت العشا على صدره وقال له يا سيد من الذي يسلمك *
21 22 * هذا لما راه بطرس قال ليسوع يا رب فهذا ما باله * فقال له يسوع ان اردت ان اتركه حتي اجي
23 فما بالك انت * اتبعني انت * فذاعت هذه الكلمة في الاخوة ان ذاك التلميذ لا يموت * ويسوع لم
24 يقل انه لا يموت بل ان اردت ان اتركه حتي اجي فما بالك انت * هذا هو التلميذ الذي
25 يشهد بهذا وكتبه * ونحن نعلم ان شهادته حق هي * وفعل يسوع اشيا اخر كثيرة ايضا *
لو كتبت واحدة واحدة لظننت ان العالم لم يسعها صحفا مكتوبة *

Item dixit ei quoque tertiò; Simon, fili 17
Jona, diligisne me? Contristatus est autem Cephas eò quòd dixisset ei tribus
vicibus, Diligisne me? quare dixit; Domine, tu scis omnia, & tu nôsti quòd
amem te. Dixit ei, Pasce oves meas.
Amen, amen dico tibi, quòd quum esses 18
juvenis, cingebas te ipse solus, & ibas
quò volebas: at quum senueris, tu quidem extendes manus tuas, & alius te
stringet, ferétque te quò non voles. Di- 19
xit hoc asserens quo mortis genere glorificaturus esset Deum; Cùmque dixisset
hoc, ait illi; Sequere me. Et conver- 20
sus est Cephas, viditque illum discipulum quem Jesus diligebat, sequentem se,
nempè eum qui recubuerat tempore cœnæ super pectus ejus, & dixerat ei; Do-
mine, quis est qui te proditurus est?
Hunc quum vidisset Petrus, dixit Je- 21
su; Domine, hic autem, cujus est mentis? Ait illi Jesus; Si velim eum re- 22
linquere quoad veniam, quid curæ tibi est? sequere me tu. Pervulgatum est 23
igitur hoc verbum inter fratres, quòd ille discipulus non moreretur. Et Jesus
non dixerat eum non moriturum; sed, Si
velim eum linquere quoad veniam, quid
curæ tibi est? Hic est discipulus qui 24
testimonium perhibuit de his, & scripsit
hæc: & nos scimus testimonium ejus
verum esse. Fecit autem Jesus res alias 25
multas etiam, quæ si scriberentur singulæ, equidem arbitror quòd mundus non
caperet eas libris conscriptas.

كمل بعون الله تعالي انجيل القديس يوحنا بن زبدي حبيب الرب الكارز بحياة
الابد وهي كمال اربعة الاناجيل المقدسة المحيية
بسلام الرب امين *

Absolutum est, opitulante Deo excelso, Evangelium Sancti Johannis filii Zebedæi dilecti Domini, Prædicatoris vitæ æternæ. Estque finis quatuor Evangeliorum Sacro-sanctorum vivificantium: salvante Domino. Amen,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወይቤሎ፡ሠልሰ፡ ስምዖን፡ ዘዮናስ፡ ታፈቅረኒኑ፡፡ ወተከዘ፡ ጴጥሮስ፡ እስመ፡ ሠልሰ፡
ይቤሎ፡ ታፈቅረኒኑ፡፡ወይቤሎ፡ እግዚኦ፡ ለሊከ፡ ታአምር፡ ኵሎ፡ ከመ፡ አነ፡ አፈቅ
18 ረከ፡፡ወይቤሎ፡ እግዚእ፡ኢየሱስ፡ ረዓይኬ፡ አባግዕየ፡፡፨ አሜን፡ አሜን፡ እብለከ፡
አመ፡ ወሬዛ፡ አንተ፡ ተቀንት፡ ለሊከ፡ ወተሐውር፡ኀበ፡ ፈቀድከ፡፡ወአመ፡ ልህቀ፡ታነሥ
19 እ፡ እደዊከ፡ ወባዕድ፡ ያቀንተከ፡ ወይወስደከ፡ኀበ፡ኢትፈቅድ፡፡፨ ወዘንተ፡ ዘይቤ፡ ይ
ሌምር፡ በአይ፡ ሞት፡ ይሴብሖ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ወዘንተ፡ ብሂሎ፡ [ይቤሎ፡] ትልወ
20 ኒ፡፡፨ ወተመይጠ፡ጴጥሮስ፡ ወርእዮ፡ ለረድኡ፡ዘያፈቅሮ፡ኢየሱስ፡ እንዘ፡ይተሉ፡፡ዘ
ረፈቀ፡ደበ፡ እንግድዓቲሁ፡፡እንዘ፡ ይድረሩ፡ወዘይቤሎ፡ እግዚኦ፡ሙኑ፡ውእቱ፡ ዘያገብ
21 አከ፡፡፨ ወኪያሁ፡ ርእዮ፡ጴጥሮስ፡ ይቤሎ፡ ለኢየሱስ፡ እግዚኦ፡ ዝኬ፡ እፎ፡፡፨
22 ወይቤሎ፡ኢየሱስ፡ እመኒ፡ፈቀድኩ፡የሀሉ፡እስከ፡ሶበ፡ እመጽእ፡ሚለዕሌከ፡ወአንተሰ፡
23 ትልወኒ፡፡፨ ወወፅአ፡ ዝንቱ፡ ነገር፡በኀበ፡አኀው፡ከመ፡ውእቱ፡ረድእ፡ኢይመውት፡፡ ወ
ኢየሱስ፡ኢይቤሎ፡ኢይመውት፡ አላ፡ እመ፡ ፈቀድኩ፡ የሀሉ፡ እስከ፡ሶበ፡ እመጽእ፡ሚ
24 ለዕሌከ፡፡፨ ወውእቱ፡ ረድእ፡ ሰማዕተ፡ በእንተዝ፡ወዘሂ፡ጸሐፈ፡ ዘንተ፡ ናአምር፡ ከ
25 መ፡ጽድቅ፡ ስምዑ፡፡፨ ወቦ፡ ባዕደ፤ ዘገብረ፡ኢየሱስ፡ብዙኀ፡፡ወሶበ፡ ተጽሕፈ፡ኵ
ሉ፡ እመ፡ኢያገምሮ፡ ዓለም፡ጥቀ፡ መጻሕፍቲሁ፡ ዘተጽሕፈ፡ አሜን፡፡፨
ወንጌል፡ ዘዮሐንስ፡ ቃሉ፡፡፨ ፪፻፳፻፡

Et dixit ei tertiò; Simon Jonæ diligisne me? Et tristis fuit Petrus, quia tertiò 17
dixisset ei, Diligisne me? & dixit ei; Domine, ipse tu scis omnia: *tu scis* quòd
ego diligo te. Et dixit ei Dominus Jesus; Pasce igitur oves meas. Amen, amen 18
dico tibi, Quum junior esses, cingebas teipsum, & ibas quò voluisti: & quum
senueris, levabis manus tuas, & alius cinget te, & ducet te quò non vis. Et quum 19
hoc diceret, edocebat per quam mortem glorificaturus esset Deum. Et hoc dicto,
dixit ei; Sequere me. Et conversus fuit Petrus, & vidit discipulum quem dili- 20
gebat Jesus, sequentem, qui recubuerat super pectus ejus dum cœnaret, & qui
dixerat ei; Domine, quis est qui prodet te? Et ipsum videns Petrus, dixit Je- 21
su; Domine, hic quomodo? Et dixit ei Jesus; Si voluerim ut maneat usque- 22
quò veniam, quid ad te? sed tu sequere me. Et exivit hic sermo apud fratres, 23
quasi hic discipulus non moreretur. Et Jesus non dixit ei, Non morietur: sed, Si
voluerim ut maneat usquequò veniam, quid ad te? Et ille discipulus testis 24
fuit de hoc: & qui scripsit hoc, scimus quòd verum est testimonium ejus. Et 25
fuerunt alia quæ fecit Jesus multa: & si scriberentur omnia, non comprehenderet mundus ipse libros, qui scriberentur. Amen,

Voces Evangelii Johannis, 2600.

Versio PERSICA cum Interpretatione LATINA.

اکر من بخواهم که این بماند * تا ان وقت که من بیایم * تو چه کاره * تو بیا در دنبال من *
23 * واین کلمه پیش برادران بدر آمد * که آن شاکرد نمیرد * نه برای انك نمیرد کفت * لیکن
24 اکر بخواهم این بماند تا انکه که من بیایم * تو چه کاره * این آن شاکردست * که برین
25 همه کواهی داد و باز اینهارا نبشت * و می دانیم که کواهی او راستست * * وهست
چیزها دیکر که عیسی کرد * که اکر یك یك نبشته می شد * پندارم که عالم بر نمی تافت *
از کتابها نبشتن * و نویسندکان عالم عاجز می شدند *
تمام شد چهار انجیل معظم متی و مرقس و لوقا و یوحنا

Si ego velim ut hic maneat usque
ad tempus quo ego venero, tuâ quid
refert? Tu veni post me. Et hic ser- 23
mo ad fratres exivit, quòd ille discipulus non moriturus esset: haud
tamen quòd non moriturus esset, dixit Jesus; sed, Si velim ut hic maneat usq; ad tempus quo ego venero,
tuâ quid refert? Hic ille discipulus 24
est, qui de his omnibus testimonium
dedit, & hæc etiam scripsit: & scimus quòd testimonium ejus verum
est. Et multæ res aliæ sunt, quas 25
Jesus fecit, quæ si singulatim scripta essent, opinor quòd mundus non
sufficeret libris scribendis, & scribæ mundi deficerent.

Absoluta sunt quatuor Evangelia gloriosa Matthæi, Marci, Lucæ, & Johannis.

(†) ἜΚΘΕΣΙΣ ΚΕΦΑΛΑΊΩΝ ΤΩ͂Ν ΠΡΑ'ΞΕΩΝ ΤΩ͂Ν ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ.

Α'. Περὶ τῆς ἐξ ἀναστάσεως διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὀπτασίας πρὸς τοὺς μαθητάς. καὶ περὶ ἐπαγγελίας τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος δωρεᾶς, θέας τε καὶ τρόπου τῆς ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ. καὶ περὶ τῆς ἐνδόξου δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας.

Β'. Πέτρου διάλογος πρὸς τοὺς μαθητευθέντας, περί τε θανάτου καὶ ἀποβολῆς Ἰούδα τοῦ προδότου. ἐν ᾧ, περὶ ἀντεισαγωγῆς Ματθίου, κληρωθέντος χάριτι διὰ προσευχῆς.

Γ'. περὶ θείας τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπιφοιτήσεως, ἐν ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς γινομένης εἰς τοὺς πιστεύσαντας. ἐν ᾧ, Πέτρου κατήχησις περὶ τύπου, ἐκ τῶν προφητῶν. περὶ πάθους καὶ ἀναστάσεως καὶ ἀναλήψεως Χριστοῦ, δωρεᾶς τε τοῦ ἁγίου Πνεύματος. περὶ πίστεως τῶν παρόντων, καὶ τῆς διὰ τοῦ βαπτίσματος αὐτῶν σωτηρίας. περὶ ὁμονοίας κοινωφελοῦς, καὶ προσθήκης τῶν πιστευόντων.

Δ'. περὶ τῆς ἐν Χριστῷ θεραπείας τοῦ ἐκ γενετῆς χωλοῦ, Πέτρου τε κατηχήσεως ἐλεγκτικῆς, συμπαθητικῆς, καὶ συμβουλευτικῆς πρὸς σωτήριαν αὐτῶν. ἐν ᾧ, περὶ ἐπαναστάσεως τῶν ἀρχιερέων ζήλῳ τοῦ γεγονότος, καὶ κρίσις τοῦ θαύματος. Πέτρου τε ὁμολογία τῆς Χριστοῦ δυνάμεώς τε καὶ χάριτος. περὶ ἀπειλῆς τῶν ἀρχιερέων, ὡς οὐ δεῖ παρρησιάζεσθαι ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ. καὶ ἀνέσεως τῶν ἀποστόλων. εὐχαριστία ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς τῶν ἀποστόλων πίστεως καρτερίας.

Ε'. περὶ ὁμοψύχου καὶ καθολικῆς κοινωνίας τῶν πιστευσάντων. ἐν ᾧ, περὶ Ἀνανίου καὶ Σαπφείρης, καὶ πικρᾶς αὐτῶν τελευτῆς.

ς'. ὅτι τοὺς ἀποστόλους ἐμβληθέντας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ἄγγελος Κυρίου νύκτωρ ἐξάγων, ἐπέτρεψεν ἀκωλύτως κηρύττειν τὸν Ἰησοῦν. ἐν ᾧ, ὅτι τῇ ἑξῆς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς πάλιν συλλαβόμενοι, ἐφ' ᾧ μηκέτι διδάσκειν, μαστίξαντες ἀπέλυσαν. Γαμαλιήλου γνώμη περὶ τῶν ἀποστόλων, μετὰ παραδειγμάτων τινῶν καὶ ἀποδείξεων.

Ζ'. περὶ χειροτονίας τῶν ἑπτὰ διακόνων.

Η'. Ἰουδαίων ἐπανάστασις καὶ συκοφαντία κατὰ Στεφάνου. αὐτοῦ τε δημηγορία περὶ τῆς πρὸς Ἀβραὰμ διαθήκης τοῦ Θεοῦ, καὶ περὶ τῶν δώδεκα πατριαρχῶν. ἐν ᾧ, περὶ τοῦ λιμοῦ καὶ πυρωνίας, καὶ ἀναγνωρισμοῦ τῶν υἱῶν Ἰακώβ· καὶ περὶ γενέσεως Μωϋσέως. καὶ περὶ τῆς πρὸς αὐτὸν θεοφανείας ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ. περὶ ἐξόδου καὶ μοσχοποιΐας τοῦ Ἰσραήλ, ἄχρι χρόνων Σολομῶντος, καὶ τῆς τοῦ ναοῦ κατασκευῆς. Ὁμολογία τῆς ὑπερουρανίου δόξης Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποκαλυφθείσης αὐτῷ, ἐφ' ᾗ λιθολευστος γενόμενος ὁ Στέφανος, εὐσεβῶς ἐκοιμήθη.

Θ'. περὶ διωγμοῦ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ταφῆς Στεφάνου. ἐν ᾧ, περὶ Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου, πολλοὺς ἰωμένου ἐν τῇ Σαμαρείᾳ.

Ι'. περὶ Σίμωνος τοῦ μάγου πιστεύσαντος καὶ βαπτισθέντος, σὺν ἑτέροις πλείοσιν. ἐν ᾧ, περὶ τῆς τοῦ Πέτρου καὶ Ἰωάννου πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς· καὶ ἐπίκλησις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τοὺς βαπτισθέντας.

ΙΑ'. ὅτι οὐ δι' ἀργυρίου, οὐδὲ ὑποκριταῖς, ἀλλ' ἁγίοις διὰ πίστεως ἡ μετοχὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος δίδοται. ἐν ᾧ, περὶ ὑποκρίσεως, καὶ ἐπιπλήξεως Σίμωνος.

ΙΒ'. ὅτι τοῖς ἀγαθοῖς καὶ πιστοῖς εὐοδοῖ ὁ Θεὸς τὴν σωτηρίαν, δῆλον ἐκ τῆς κατὰ τὸν εὐνοῦχον ὑποθέσεως.

ΙΓ'. περὶ τῆς οὐρανόθεν θείας κλήσεως Παύλου, εἰς ἀποστολὴν Χριστοῦ. ἐν ᾧ, περὶ ἰάσεως καὶ βαπτίσματος Παύλου διὰ Ἀνανίου κατὰ ἀποκάλυψιν Θεοῦ· παρρησίας τε αὐτοῦ, καὶ συντυχίας τῆς διὰ Βαρνάβα πρὸς τοὺς ἀποστόλους.

ΙΔ'. περὶ Αἰνέα παραλυτικοῦ ἰαθέντος ἐν Λύδδῃ διὰ Πέτρου. ἐν ᾧ, περὶ Ταβιθᾶ τῆς φιλοχήρου, ἣν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν ὁ Πέτρος διὰ προσευχῆς ἐν Ἰόππῃ.

ΙΕ'. περὶ Κορνηλίου, ὅσα τε πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, καὶ ὅσα πάλιν πρὸς Πέτρον οὐρανόθεν περὶ κλήσεως ἐθνῶν ἐρρέθη. ἐν ᾧ, ὅτι μεταπεμφθεὶς ὁ Πέτρος ἦλθε πρὸς Κορνήλιον. ἐπανάληψις ὧν ὁ ἄγγελος ἐπεμαρτύρησε καὶ ὑφηγήσατο Κορνηλίῳ. Πέτρου κατήχησις εἰς Χριστόν, τοῦ τε ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τοὺς ἀκούοντας δωρεά. καὶ ὅπως ἐβαπτίσθησαν τότε οἱ ἐξ ἐθνῶν πιστεύσαντες.

Ις'. ὡς Πέτρος τὰ καθεξῆς καὶ τὰ ἕκαστα τῶν γεγονότων διηγεῖται τοῖς ἀποστόλοις διακριθεῖσι πρὸς αὐτόν, τηνικάδε Βαρνάβαν ἐκπέμψασι πρὸς τοὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀδελφούς.

ΙΖ'. προφητεία Ἀγάβου περὶ λιμοῦ οἰκουμενικῆς καὶ καρποφορίας, πρὸς τοὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀδελφούς.

ΙΗ'. Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου κατασφαγή. ἐν ᾧ, Πέτρου σύλληψις πρὸς Ἡρώδην. ὅπως τε αὐτὸν ὁ ἄγγελος θείῳ κελεύσματι ἐξείλετο τῶν δεσμῶν· καὶ ὁ Πέτρος ἐμφανὴς γενόμενος νύκτωρ τοῖς ἀδελφοῖς, ὑπανεχώρησεν. ἐν ᾧ, περὶ τῆς τῶν φυλάκων κολάσεως· καὶ μετέπειτα περὶ τῆς τοῦ ἀσεβοῦς Ἡρώδου πικρᾶς τε καὶ ὀλεθρίου καταστροφῆς.

ΙΘ'. ἀποστολὴ Βαρνάβα καὶ Παύλου πρὸς τοῦ θείου Πνεύματος εἰς Κύπρον, ὅσα τε εἰργάσαντο ἐν ὀνόματι Χριστοῦ εἰς Ἐλύμαν τὸν μάγον.

Κ'. Παύλου εὐθαλὴς διδασκαλία εἰς Χριστόν, ἔκ τε τοῦ νόμου καὶ καθεξῆς τῶν προφητῶν, ἱστορικὴ καὶ εὐαγγελική. ἐν ᾧ, ὅτι καὶ ἐλεγκτικὴ καὶ συλλογιστική. περὶ μεταθέσεως τοῦ κηρύγματος εἰς τὰ ἔθνη. διωγμοῦ τε αὐτῶν ἐκεῖθεν, καὶ ἀφίξεως εἰς Ἰκόνιον.

ΚΑ'. Ὅπως ἐν Ἰκονίῳ κηρύξαντες τὸν Χριστόν, πολλῶν τε πιστευσάντων, ἐδιώχθησαν οἱ ἀπόστολοι.

ΚΒ'. περὶ τοῦ ἐν Λύστροις ἐκ γενετῆς χωλοῦ ἰαθέντος διὰ τῶν ἀποστόλων. διόπερ εἶναι τε ἔδοξαν θεοὶ καὶ παρεῖναι τοῖς ἐγχωρίοις. ἔνθα δὴ καὶ μετέπειτα λιθάζεται ὁ Παῦλος παρὰ τῶν Ἰουδαίων τῶν ἀσυγκρίτων.

ΚΓ'. ὅτι οὐ δεῖ περιτέμνεσθαι τοὺς ἐξ ἐθνῶν πιστεύοντας δόγματι καὶ κρίσει τῶν ἀποστόλων. ἐν ᾧ, ἐπιστολὴ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἐξ ἐθνῶν, περὶ τῶν φυλακτέων. ἀντίρρησις Παύλου πρὸς Βαρνάβαν περὶ Μάρκου.

ΚΔ'. περὶ τῆς κατηχήσεως Τιμοθέου, καὶ τῆς κατὰ ἀποκάλυψιν ἀφίξεως Παύλου εἰς Μακεδονίαν. ἐν ᾧ, περὶ πίστεως καὶ σωτηρίας τινὸς γυναικὸς Λυδίας. καὶ περὶ ἰάσεως τῆς πνεῦμα πύθωνος ἐχούσης παιδίσκης, δι' ἣν τὸν Παῦλον καθεῖρξαν οἱ δεσπόται. περὶ τοῦ συμβάντος ἐκεῖσε σεισμοῦ καὶ θαύματος, καὶ ὅπως πιστεύσας ὁ εἱρκτοφύλαξ, ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἐβαπτίσθη πανέστιος. ὅτι παρακληθέντες ἐξῆλθον τότε ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου οἱ ἀπόστολοι.

ΚΕ'. περὶ στάσεως γενομένης ἐν Θεσσαλονίκῃ, τοῦ κηρύγματος ἕνεκεν· φυγῆς τε Παύλου εἰς Βέρροιαν, κἀκεῖθεν εἰς Ἀθήνας.

Κς'. περὶ τῆς ἐν Ἀθήναις ἐπιβωμίου γραφῆς, φιλοσόφου τε κηρύγματος, καὶ εὐσεβείας τοῦ Παύλου.

ΚΖ'. περὶ Ἀκύλα καὶ Πρισκίλλης, καὶ τῆς Κορινθίων ἀπειθείας, τῆς τε κατὰ πρόγνωσιν ἐπ' αὐτοῖς εὐδοκίας τοῦ Θεοῦ ἀποκαλυφθείσης τῷ Παύλῳ. ἐν ᾧ, περὶ Κρίσπου ἀρχισυναγώγου, πιστεύσαντος σὺν ἑτέροις πολλοῖς, καὶ βαπτισθέντος. ὅτι στάσεως κινηθείσης ἐν Κορίνθῳ, ὁ Παῦλος ὑπεχώρησεν· ἐλθών τε εἰς Ἔφεσον καὶ διαλεχθείς, ἐξῆλθεν. περὶ Ἀπολλῶ ἀνδρὸς λογίου τε καὶ πιστοῦ.

ΚΗ'. περὶ βαπτίσματος, καὶ τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος δωρεᾶς δοθείσης διὰ προσευχῆς Παύλου τοῖς ἐν Ἐφέσῳ πιστεύουσι. καὶ περὶ ἰάσεως τοῦ λαοῦ. ἐν ᾧ, περὶ τῶν υἱῶν Σκευᾶ· ὅτι οὐ δεῖ ἐγχειρεῖν ἀπίστοις, καὶ ἀναξίοις τῆς πίστεως γενομένοις. καὶ περὶ ἐξομολογήσεως τῶν πιστευόντων περὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ κινηθείσης στάσεως ὑπὸ Δημητρίου τοῦ ἀργυροκόπου κατὰ τῶν ἀποστόλων.

ΚΘ'. περίοδος Παύλου, ἐν ᾗ, περὶ θανάτου καὶ ἀνακλήσεως Εὐτύχου διὰ προσευχῆς ἐν Τρωάδι. παραίνεσίς τε αὐτοῦ ποιμαντικὴ πρὸς τοὺς ἐν Ἐφέσῳ πρεσβυτέρους. ἐν ᾧ, παράπλους Παύλου ἀπὸ Ἐφέσου ἄχρι Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης.

Λ'. Ἀγάβου προφητεία περὶ τῶν συμβησομένων τῷ Παύλῳ ἐν Ἱερουσαλήμ.

ΛΑ'. παραίνεσις Ἰακώβου πρὸς Παῦλον, περὶ τοῦ μὴ δοκεῖν κωλύειν Ἑβραίους περιτέμνεσθαι.

ΛΒ'. περὶ τῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ κατὰ Παύλου κινηθείσης ἀταξίας. ὅπως τε αὐτὸν ὁ χιλίαρχος τοῦ πλήθους ἐξαιρεῖται. ἐν ᾧ, Παύλου κατάστασις περὶ ἑαυτοῦ, καὶ τῆς εἰς ἀπόστολον αὐτοῦ κλήσεως. περὶ ὧν ὁ Ἀνανίας πρὸς τὸν Παῦλον ἐν Δαμασκῷ εἶπεν, ὀπτασίας τε καὶ φωνῆς Θεοῦ γενομένης ποτὲ πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ. ὅτι μέλλων ἐπὶ τούτοις ὁ Παῦλος τύπτεσθαι, εἰπὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν, ἀνείθη.

ΛΓ'. ὅσα Παῦλος καταβὰς εἰς τὸ συνέδριον, ἔπαθέ τε καὶ εἶπε, καὶ εὐθυβόλως ἔπραξε.

ΛΔ'. περὶ ἐπιβουλῆς μελετωμένης ὑπὸ Ἰουδαίων κατὰ Παύλου, καὶ μηνύσεως αὐτῆς πρὸς Λυσίαν. ἐν ᾧ, ὅτι παρεπέμφθη ὁ Παῦλος τῷ ἡγεμόνι εἰς τὴν Καισάρειαν μετὰ στρατιωτῶν καὶ γραμμάτων.

ΛΕ'. Τερτύλλου περὶ Παύλου κατηγορία, καὶ αὐτοῦ ἀπολογία ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος.

Λς'. περὶ τῆς Φήλικος διαδοχῆς, καὶ τῆς Φήστου προαγωγῆς· τῆς τε ἐπ' αὐτοῦ ἀνακρίσεως Παύλου καὶ ἐφέσεως.

ΛΖ'. Ἀγρίππα καὶ Βερνίκης παρουσία, καὶ πεῦσις τῶν κατὰ Παῦλον. ἐν ᾧ, ἀπολογία Παύλου ἐπ' αὐτῶν, περὶ τῆς ἐν νόμῳ θρησκείας αὐτοῦ, καὶ κλήσεως εἰς τὸ εὐαγγέλιον. ὡς οὐδὲν ἀδικεῖ Ἰουδαίους ὁ Παῦλος, Ἀγρίππας ἔφη τῷ Φήστῳ.

ΛΗ'. πλοῦς Παύλου ἐπὶ Ῥώμην, κινδύνων τε πλείστων καὶ μεγίστων παμπλεως. ἐν ᾧ, παραίνεσις Παύλου πρὸς τοὺς σὺν αὐτῷ, περὶ ἐλπίδος σωτηρίας. ναυάγιον Παύλου, ὅπως τε διεσώθησαν εἰς Μελίτην νῆσον· καὶ ὅσα ἐν αὐτῇ ὁ Παῦλος ἐθαυματούργησεν.

ΛΘ'. ὅπως ἀπὸ Μελίτης εἰς Ῥώμην κατήντησεν ὁ Παῦλος.

Μ'. περὶ διαλέξεως Παύλου, τῆς πρὸς τοὺς ἐν Ῥώμῃ Ἰουδαίους.

(†) Capit. Actorum Apostolorum, ut & seqq. librorum, in MS. A. desunt.

ACTA SANCTORUM APOSTOLORUM.

(†) ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν ἉΓΊΩΝ ἈΠΟΣΤΌΛΩΝ. ΚΕΦ. Α'.

CAPUT PRIMUM. α'.

Illum quidē primum sermonem feci de omnibus, O Theophile, quæ cœpit Jesus
1 ΤΟ`Ν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς Α'
facereque & docere, Usque quā die præcipiens Apostolis per Spiritum
2 ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, Ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ Πνεύματος
sanctū, quos elegerat, receptus est. Quibus & præbuit seipsum vivum post pati ipsum,
ἁγίου, οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη. Οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτόν,
3 in multis argumentis, per dies quadraginta conspectus eis, & dicens quæ
ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν (α) τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ
de regno Dei. Et congregans denuntiavit eis, ab Hierosolymis
4 περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καὶ συναλιζόμενος (β) παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἀπὸ Ἱεροσολύμων
non discedere, sed expectare promissionem Patris, quam audistis me. Quia Joannes
5 μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός, ἣν ἠκούσατέ μου. Ὅτι Ἰωάννης
quidē baptizavit aquā, vos autem baptizabimini in Spiritu sancto nō post multos hos
μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας
dies. Qui autē igitur convenientes interrogabāt eum, dicentes; Domine, si in tempore
ἡμέρας. Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες (γ) ἐπηρώτων αὐτόν, λέγοντες, Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ 6
hoc restituis regnum Israeli? Dixit autē ad eos; Non vestrū est
τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, Οὐχ ὑμῶν ἐστι 7
nosse tempora vel opportunitates, quæ Pater posuit in propria auctoritate: Sed accipietis
γνῶναι χρόνους ἢ καιρούς, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ· Ἀλλὰ λήψεσθε 8
virtutem supvenientis sancti Spiritûs in vos: & eritis mihi testes inque Hierusalem,
δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθέ (δ) μοι μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλήμ
& in omni Judæa & Samaria, & usque ad ultimū terræ. Et hæc dicens,
(ε) καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. Καὶ ταῦτα εἰπών, 9
videntibus illis elevatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum.
βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

(†) MS. A. Titulus abscinditur. Κεφ. α'. (α) τεσσεράκοντα (β) αὐτοῖς παρήγγειλεν, (γ) ἠρώτων (δ) μου (ε) καὶ πάσῃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܟܬܒܐ ܕܦܪܟܣܣ ܗܢܘ ܕܬܫܥܝܬܐ ܕܫܠܝܚܐ ܛܘܒܢܐ * ܕܟܢܫ ܠܘܩܐ ܩܕܝܫܐ ܡܪܝ ܐܘܢܓܠܣܛܐ

* ܕܣܘܠܩܗ ܕܡܪܢ * ܐ *

1 ܡܐܡܪܐ ܩܕܡܝܐ ܟܬܒܬ ܐܘ ܬܐܘܦܝܠܐ * ܥܠ ܟܠܡܕܡ ܕܫܪܝ ܗܘܐ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܠܡܥܒܕ ܘܠܡܠܦܘ
2 ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܐ ܗܘ ܕܒܗ ܐܣܬܠܩ * ܡܢ ܒܬܪ ܕܦܩܕ ܠܫܠܝܚܐ ܗܢܘܢ ܕܓܒܐ ܗܘܐ
3 ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ * ܗܢܘܢ ܕܐܚܘܝ ܐܢܘܢ ܢܦܫܗ ܕܚܝ ܗܘ ܡܢ ܒܬܪ ܕܚܫ

LIBER ACTUUM, HOC EST, Historiæ Apostolorum beatorum, collectus à Sancto Domino meo Lucâ Evangelistâ.

Ascensionis Domini nostri. 1.

CAPUT. I.

Primum librum scripsi, ô Theophile, 1
de his omnibus, quæ cœpit Dominus noster Jesus Messia facere & docere: Us- 2
que ad diem illum quo sublatus est, postquam cohortatus esset Apostolos illos
quos elegit per Spiritum sanctitatis. Qui- 3
bus insuper ostendit seipsum viventem

Versio VULGATA LATINA.

ACTUS APOSTOLORUM.

CAPUT. I.

1 PRimum quidem sermonem feci de omnibus, ô Theophile, quæ cœpit Jesus fa-
2 cere, & docere, Usque in diem, quâ præcipiens Apostolis per Spiritum sanctum,
3 quos elegit, assumptus est: Quibus & præbuit se ipsum vivum post passionem
suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparens eis, & loquens de regno
4 Dei. Et convescens, præcepit eis ab Ierosolymis ne discederent, sed expectarent
5 promissionem Patris, quam audistis (inquit) per os meum: Quia Joannes quidem baptizavit aquâ, vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post mul-
tos hos dies. Igitur qui convenerant, interrogabant eum, dicentes; Domi- 6
ne, si in tempore hoc restitues regnum Israël? Dixit autem eis; Non est 7
vestrum nôsse tempora vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate:
Sed accipietis virtutem supervenientis Spiritûs sancti in vos, & eritis mihi 8
testes in Jerusalem, & in omni Judæa, & Samaria, & usque ad ultimum
terræ. Et cùm hæc dixisset, videntibus illis, elevatus est: & nubes suscepit 9
eum ab oculis eorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* بسم الاب والابن والروح القدس الاه واحد *

* فاتحة كتاب اعمال الرسل الاطهار * صلواتهم تكون معنا امين *

* الفصل الاول *

* قراءة يوم الاحد المقدس اعني الفصح المجيد *

1 * اما القول الاول يا ثاوفيلس فانشاته في جميع الامور التي ابتداء يسوع يعملها ويعلم بها *
2 * الى اليوم الذي وصى فيه بالروح القدس تلاميذه الذين اصطفاهم وصعد مرتفعا *
3 * الذين اقام لهم نفسه بعد تالمه حيا بعلامات صحيحة كثيرة * شاهدوه ظاهرا لهم مدة اربعين
4 يوما * وقايلا اقوالا عن ملك الله * وفي اجتماعه معهم وصاهم الا يبرحوا من اورسليم * لكن
5 ينتظرون موعد الاب الذي سمعتموه مني * ان يوحنا اعمد بالماء * وانتم ستعمدون بالروح
6 القدس لا بعد ايام كثيرة من هذه * واولئك تقدموا اليه فسالوه قايلين يا رب افي هذه الوقت
7 يرد الملك الى اسراييل * فقال لهم لم يفوض اليكم ان تعرفوا السنين او الاوقات التي جعل
8 الاب معرفتها في سلطانه * لكنكم ستاخذون قوة بورود الروح القدس اليكم * وتكونون
شهودا لي في اورسليم * وفي كافة بلد اليهودية والسامرة * والى منتهى الارض *

* تم يوم الفصح * * للصعود *

9 * واذ قال هذه ارتفع عنهم وهم ناظرون اليه * وقبلته سحابة من امام اعينهم *

IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPIRITUS Sanctitatis, Dei unius.

Initium libri Actuum Apostolorum purorum, quorum preces adsint nobis. Amen.

CAPUT I.

Legendum die dominicæ sacratissimæ, nempe Paschatis gloriosi.

EQuidem sermonem primum, O Theo- 1
phile, conscripsi de rebus omnibus
quas cœpit Jesus facere & docere, Us- 2
que ad diem quâ præcepit per Spiritum
Sanctitatis Apostolis quos elegerat, &
ascendit in altum se ferens: Quibus 3
exhibuit seipsum, post passionem suam,
vivum argumentis certis permultis,
eumque viderunt sibi manifestum spatio
quadraginta dierum, & sermones ha-
bentem de regno Dei. Cúmque se colle- 4
gisset cum eis, præcepit eis ne discede-
rent ab Hierusalem, sed expectarent
promissum Patris, quod audistis ex me.
Nam Johannes baptizavit aquâ, vos 5
autē baptizabimini Spiritu sancto non
post multos ab his dies. Illi ergò acce- 6
dentes ad eum, interrogaverunt eum, di-
centes; O Domine, num in hoc tempore
restituetur regnum Israëli? Ait illis; 7
Non pertinet ad vos nôsse annos aut
tempora, quorum cognitionem posuit Pa-
ter in potestate sua. Verùm accipietis 8
robur per adventum Spiritûs sanctita-
tis ad vos, & eritis mihi testes in Je-
rusalem, & in universa regione Ju-
dææ, & Samariâ, imò ad extremum
terræ.

Hactenus pro die Paschatis.
Pro Ascensione.

Et cùm dixisset hæc, sublatus est ab eis, 9
dum ipsi aspicerent in eum: & suscepit
eum nubes ab oculis eorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ግብረ፡ልሑካን፡ ወዝንቱ፡ውእቱ፡ ዜና፡ሐዋርያት፡ ንጹሐን፡ጸሎቶሙ፡
ትብሐጽነ፡ ለኵልነ፡ ሕዝበ፡ ክርስትያን፡ አሜን፡፡፡=፡
1 ለ ቀደሜ፡መጽሐፍ፡ጸሐፍኩ፡ኦቴዎፍሎ፡ዘእሐዘ፡ እግዚእነ፡ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ይንግር፡
2 ወይምሀር፡=፡ እስከ፡ዕለት፡እንተ፡ባቱ፡ዐርገ፡እዚዞ፡ለሐዋርያቲሁ፡ለእለ፡ሐረዮሙ፡በመን
3 ፈስ፡ቅዱስ፡=፡ እሉ፡እሙንቱ፡እለ፡አርአዮሙ፡ርእሶ፡ሕያወ፡ወእምድኅረ፡ሞተ፡በትእም
ርት፡ብዙኅ፡እንዘ፡ያስተርእዮሙ፡በአርብዓ፡ ዕለት፡ እንዘ፡ ይምዕዶሙ፡ በቃለ፡ ወይዜንዎ
4 ሙ፡ወይነግሮሙ፡መንግሥተ፡እግዚአብሔር፡=፡ወእንዘ፡ይመስሕ፡ምስሌሆሙ፡አዘዞሙ፡ኢ
ይፃኡ፡ እምኢየሩሳሌም፡እለ፡ይጽንሑ፡ተስፋሁ፡ለአብ፡ዘሰማዕክሙ፡ይቤ፡እምአፈየ፡=፡
5 እስመ፡ዮሐንስ፡ኣጥመቀ፡በማይ፡ ወአንትሙሰ፡ታጠምቁ፡ በመንፈስ፡ቅዱስ፡፡ እንከ፡ኅደጠ፡
6 መዋዕል፡ ዘኢኮነ፡ርሑቅ፡=፡ ወእንዘ፡ገቡእን፡ ተስእልዎ፡ወይቤልዎ፡ እግዚኦ፡ በዝኑ፡መ
7 ዋዕል፡ታቀውም፡መንግሥተ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡፡=፡ ወአውሥአሙ፡ወይቤሎሙ፡ኢኮነ፡
8 ለክሙ፡ አእምሮ፡መዋዕለ፡ወአዝማን፡ ዘሠርዐ፡አቡየ፡ በምኵናኑ፡ በሕቲቱ፡፡=፡ አለ፡
ሶበ፡ይወርድ፡ ለዕሌክሙ፡መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ትነሥኡ፡ ኃይለ፡ ወትከውኑኒ፡ ሰማዕትየ፡ በኢየ
9 ሩሳሌም፡ ወበኵሉ፡ይሁደ፡ ወሰማርያ፡ ወበኵሉ፡አጽናፈ፡ ምድር፡=፡ ወዘንተ፡ እንዘ፡ይ
ብሎሙ፡ ተለዐለ፡ ወነሥአቶ፡ ደመና፡ ወዐረገ፡ ሰማየ፡ ወእንዘ፡ ይኔጽሩ፡ ኃቤሁ፡ተሰወረ፡
እምአዕይንቲሆሙ፡=፡

ACTUS APOSTOLORUM.

Gesta Ministrorum, i. e. Historia Apostolorum sanctorum: preces eorum proficiant nobis omnibus populo Christiano, Amen.

CAPUT. I.

P*Rimum librum scripsi, ô Theophile,* de omnibus *quæ cœpit Dominus noster Jesus* 1
Christus nuntiare & docere. Usque in diem in qua ascendebat præcipiens Apostolis 2
ejus quos elegerat per Spiritum sanctum. Iisdem quibus præbuit seipsum vivum, & 3
post mortem in signis multis apparens iis fuit *per quadraginta dies, confirmans eos in*
verbo, & annuntians iis, & prædicans iis regnum Dei. Et prandens cum iis præcepit 4
iis, ne exirent ex Hierusalem; sed expectarent promissionem Patris, quam audistis
inquit, *ex ore meo. Quia Johannes baptizavit in aqua, & vos baptizabitis in Spi-* 5
rito sancto: sed post *modicum tempus quod non fuit longum. Et convenientes inter-* 6
rogabant eum, & dicebant ei; Domine, num in hoc tempore restitues regnum filiis
Israelis? Et respondit, & dixit iis; Non vestrum est nôsse tempora & oportunitates 7
quas decrevit pater meus in judicio suo proprio. Sed quando descendet super vos Spi- 8
ritus sanctus accipietis virtutem, & eritis testes mei in Hierusalem, & in omni Ju- 9
dæa & Samaria, & in omnibus extremitatibus terræ. Et hæc dicens illis exalta-
tus fuit, & suscepit eum nubes, & ascendit in cœlum: *& prospicientibus illis in*
eum, substractus fuit ab oculis eorum.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

ܡܢ ܒܬܪ ܕܚܫ. ܒܐܬܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܒܐܪܒܥܝܢ ܝܘܡܝܢ. ܟܕ ܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܘܡܡܠܠ
4 ܥܠ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܟܕ ܐܟܠ ܥܡܗܘܢ ܠܚܡܐ. ܦܩܕ ܐܢܘܢ ܕܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܐ
5 ܢܦܪܩܘܢ. ܐܠܐ ܢܣܟܘܢ ܠܡܘܠܟܢܗ ܕܐܒܐ ܗܘ ܕܫܡܥܬܘܢ ܡܢܝ. * ܕܝܘܚܢܢ ܥܡܕ ܒܡܝܐ.
6 ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܬܬܥܡܕܘܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܠܐ ܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ. * ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܟܕ ܟܢܝܫܝܢ
7 ܫܐܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܡܪܢ ܕܠܡܐ ܒܙܒܢܐ ܗܢܐ ܡܦܢܐ ܐܢܬ ܡܠܟܘܬܐ ܠܐܝܣܪܝܠ. * ܐܡܪ
ܠܗܘܢ ܗܘ. ܠܐ ܗܘܐ ܕܝܠܟܘܢ ܗܝ ܠܡܕܥ ܙܒܢܐ ܐܘ ܙܒܢܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܐܒܐ ܣܡ ܐܢܘܢ ܒܫܘܠܛܢܗ
8 ܕܝܠܗ. * ܐܠܐ ܡܐ ܕܐܬܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܥܠܝܟܘܢ. ܬܩܒܠܘܢ ܚܝܠܐ. ܘܬܗܘܘܢ ܠܝ ܣܗܕܐ ܒܐܘܪܫܠܡ
9 ܘܒܟܠܗ ܝܗܘܕ. ܘܐܦ ܒܝܬ ܫܡܪܝܐ. ܘܥܕܡܐ ܠܣܘܦܗ ܕܐܪܥܐ. * ܘܟܕ ܗܠܝܢ
ܐܡܪ. ܟܕ ܚܙܝܢ ܠܗ ܐܫܬܩܠ. ܘܩܒܠܬܗ ܥܢܢܐ ܘܐܬܟܣܝ ܡܢ ܥܝܢܝܗܘܢ.

(postquam passus est) signis quamplurimis
per dies quadraginta, dum appareret eis, &
dissereret de regno Dei. Quúmque come- 4
disset cum eis panem, præcepit eis ne ab
Ierusalem discederent, sed expectarent pro-
missum illud Patris, quod *inquit* audistis ex
me. Quoniam Johannes baptizavit aquâ: 5
vos autem baptizabimini in Spiritu sancti-
tatis non multis pòst diebus. Illi autem 6
quum congregati essent, interrogârunt ipsum,
ac dicunt ei; Domine noster, num hoc tem-
pore restitues, regnum Israeli? Ait illis 7
ipse; Hoc quidem non est vestrum, nôsse
tempus aut tempora illa quæ Pater posuit
in potestate suiipsius. Sed quum venerit 8
super vos Spiritus sanctitatis, recipietis vir-
tutem, & eritis mihi testes in Jerusalem, &
in tota Judæa, ac etiam inter Samaritanos,
& usque ad fines terræ. Quúmque hæc di- 9
xisset, dum ipsi aspicerent eum, sublatus est,
nubésque excepit eum, & opertus est ab ocu-
lis eorum.

Et ut attendentes erant in cœlum, *eunte eo*, & ecce viri
10 Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες
duo astiterunt *eis in vestitu albo.* Qui & dixerunt; Viri
11 δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς (ζ) ἐν ἐσθῆτι λευκῇ. Οἳ καὶ (η) εἶπον, Ἄνδρες
Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum? hic Jesus *rece-*
Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλη-
ptus à vobis in cœlum, sic veniet quemadmodùm vidistis eum
φθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν
euntem in cœlum. Tunc reversi sunt *in Hierusalem* à monte *vo-*
12 πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ κα-
cato Oliveti, qui est *propè* Hierusalem, Sabbati habens iter. Et cùm
13 λουμένου Ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν. Καὶ ὅτε
introissent, ascenderunt in cœnaculum, ubi *erant manentes* Petrus
εἰσῆλθον, (θ) ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον, οὗ ἦσαν καταμένοντες ὅ, τε Πέτρος
& Jacobus, & Joannes, & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomæus
(ι) καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος
& Matthæus, Jacobus Alphæi & Simon Zelotes, & Judas Jacobi:
καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου.
Hi omnes erant perseverantes *concorditer* oratione & *deprecatione*,
14 Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ (κ) προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει,
cum mulieribus, & Mariâ matre Jesu, & *cum* fratribus ejus.
σὺν γυναιξὶ, καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, (λ) καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.
Et in diebus illis exurgens Petrus in medio *discipulorum*, dixit;
15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ (μ) τῶν μαθητῶν, εἶπεν,
(*erâtque* turba *nominum in idipsum*, *quasi* centum viginti,) Viri fratres,
16 (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ, (ν) ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν,) Ἄνδρες ἀδελφοὶ,
oportet impleri Scripturam *hanc*, quam prædixit Spiritus sanctus per
ἔδει πληρωθῆναι τὴν (ξ) γραφὴν ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ
os David, de Juda *illo facto duce viæ comprehendentibus* Jesum,
στόματος Δαβὶδ, περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι (ο) τὸν Ἰησοῦν,
Quia adnumeratus erat *cum* nobis, & sortitus est sortem ministerii hujus.
17 Ὅτι κατηριθμημένος ἦν (π) σὺν ἡμῖν, καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. 17
Hic quidem *igitur acquisivit* agrum de mercede *injustitiæ*, & *præceps factus*
18 Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον (ρ) ἐκ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος 18
crepuit medius: & *ef-*fusa sunt omnia viscera ejus. Et notum
19 ἐλάκησε μέσος, καὶ (σ) ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. Καὶ γνωστὸν 19
factum est omnibus habitantibus Hierusalem: ita ut *vocari agrum illum*
ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο
proprio idiomate eorum, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis. Scriptum est
20 τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν, (τ) Ἀκελδαμὰ, τοῦτ' ἔστι, Χωρίον αἵματος. Γέγραπται 20
enim in libro Psalmorum; Fiat commoratio *ejus* deserta, & non sit *habitans*
γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν
in ea: Et, Episcopatum ejus accipiat alter. Oportet ergò *convenientium*
21 ἐν αὐτῇ· καὶ, Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ (υ) λάβοι ἕτερος. Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων 21
nobis virorum in omni tempore, *in* quo intravit & exivit *ad* nos Dominus
ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ (φ) χρόνῳ, ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος
Jesus, Incipiens à baptismate Joannis usque in diem quâ *receptus* est
22 Ἰησοῦς, Ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου (χ) ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη 22
à nobis, testem resurrectionis ejus fieri *cum nobis* unum *horum*. Et
23 ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ (ψ) γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα τούτων. Καὶ 23
statuerũt duos, Joseph *vocatum Barsabam*, qui cognominatus est Justus & Matthiam.
ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον (ω) Βαρσαβᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Ματθίαν.

MS. A. (ζ) ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς. (η) εἶπαν, (θ) εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησαν, (ι) καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἰάκωβος, (κ) προσευχῇ, σὺν γυναιξὶ, (λ) καὶ τοῖς (μ) τῶν ἀδελφῶν, εἶπεν, (ν) ὡσεὶ (ξ) γραφὴν, ἣν (ο) Ἰησοῦν, (π) ἐν ἡμῖν, (ρ) ἐκ μισθοῦ (σ) ἐξεχύθη τὰ (τ) Ἀχελδαμάχ, (υ) λαβέτω (φ) χρόνῳ, ᾧ (χ) ἄχρι τῆς (ψ) σὺν ἡμῖν γενέσθαι (ω) Βαρσαββᾶν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
[illegible]
14 [illegible]
[illegible]

[illegible]

15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]

10 Et quum suspicerent in cœlum eo profi- 10
ciscente, inventi sunt duo viri ipsis astan-
tes cum vestimentis albis. Et dicunt eis, 11
Viri Galilæi, quìd statis & suspicitis in
cœlum? hic Jesus qui elevatus est à vo-
bis in cœlum, ita veniet ut eum vidistis
scandentem cœlum. Posteà verò reversi 12
sunt in Jerusalem à monte qui vocatur Locus
olivarum, qui est ad latus Jerusalem, &
distat ab ea circiter septem stadiis. Et 13
postquam introîssent, ascenderunt in cœna-
culum illud, in quo erant Petrus, & Jo-
hannes, & Jacobus & Andreas, & Phi-
lippus, & Thoma, & Matthæus, & Bar-
tholomæus, & Jacobus filius Halphæi, &
Simon Zelotes, & Juda filius Jacobi. Hi 14
omnes perdurabant in oratione animo com-
muni, cum mulieribus, & cum Maria ma-
tre Jesu, & cum fratribus ipsius.

Ad oblationem feriæ V. secretorum. 2.

Porrò in diebus illis assurgens Simeon 15
Petra in medio discipulorum (erat autem
illic cœtus hominum quasi centum & vi-
ginti) dixit; Viri fratres nostri, æquum 16
erat impleri Scripturam illam quam prædixit
Spiritus sanctitatis per os David, de Juda
illo qui fuit dux iis qui comprehenderunt
Jesum. Quia annumerabatur nobiscum, 17
habueràtque sortem in hoc ministerio. Is 18
est qui acquisivit sibi fundum ex mercede
sceleris: & cecidit in faciem suam humi,
& crepuit per medium suî, & effusa sunt
omnia viscera ejus. Idque innotuit omni- 19
bus habitantibus in Jerusalem, atque ita
fundus ille vocatus est linguâ regionis, Ha-
kal-demo, cujus expositio est, Ager san-
guinis. Scriptum est enim in libro Psal- 20
morum; Habitaculum ejus fiat desertum,
& incola non sit in eo: Et, Ministerium
ejus accipiat alius. Oportet igitur unum 21
ex his viris qui fuerunt nobiscum per to-
tum hoc tempus quo introiit exiitque co-
ram nobis (*versatus est nobiscum*) Do-
minus noster Jesus, Quo exorsus est à ba- 22
ptismate Johannis ad hunc usque diem quo
elevatus est à nobis, fieri nobiscum testem
resurrectionis ejus. Statuerunt itaque duos, 23
Josephum, qui vocabatur Bar-Saba, qui co-
gnominatus est Justus, & Mathiam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወርእይዎሙ : ክልኤተ : ዕደወ : ወቆሙ : ላዕሌሆሙ : ወይለብሱ : መብረቀ:=፦
11 ወይቤልዎሙ : አንትሙ : ሰብአ : ገሊላ : ምንትኑ : ቀውምክሙ : ትሬእዩ : ዝውእቱ : ኢ
የሱስ : ዘዐርገ : ውስተ : ሰማይ : እምኅቤክሙ :: ወከማሁ : ካዕበ : ይመጽእ : በ
12 ከመ : ርኢክሙዎ : ወየዐርግ : ሰማይ::=፦ ወእምዝ : ተሰውጡ : ኢየሩሳሌም :
እምደብረ : ዘይት : ዘእቱት : እምኢየሩሳሌም : መጠነ : ምርዋጸ : ብእሲ : እ
13 ንተ : ይእቲ : ምንገደ : ቀዳሚት : ሰንበት:=፦ ወበጺሖሙ : ምሕደሮሙ : ኀበ :
ይነብሩ : ዐርጉ : ጴጥሮስ : ወዮሐንስ : ወያዕቆብ : ወእንድርያስ : ወፊልጶስ : ወ
ቶማስ : ወማቴዎስ : ወበርተሎሜዎስ : ወስምዖን : ቀናኢ : ወያዕቆብ : ወልደ : እል
ፍዮስ : ወይሁደ : ወልደ : ያዕቆብ:=፦

Et viderunt duos homines, & steterunt supra eos, & vestiti erant fulgure. 10
Et dixerunt iis; Vos viri Galilææ, quìd statis aspicientes? hic est Jesus, 11
qui ascendit in cœlum à vobis, & sic iterùm veniet, quemadmodum vidistis
eum, & ascendit in cœlum. Et tunc reversi sunt in Hierusalem, à monte 12
Olivarum, qui remotus est ab Hierusalem spatio cursûs viri, quod est iter pri-
mi sabbati. Et quum pervenissent ad cœnaculum eorum ubi manebant, ascen- 13
derunt Petrus & Johannes, & Jacobus & Andreas, & Philippus & Tho-
mas, & Mathæus & Bartholomæus, & Simon Zelotes, & Jacobus filius
Alphæi, & Judas filius Jacobi.

Versio VULGATA LATINA.

10 Cùmque intuerentur in cœlum euntem illum, ecce duo viri astiterunt juxta
11 illos in vestibus albis, Qui & dixerunt; Viri Galilæi, quid statis aspicien-
tes in cœlum? Hic Jesus, qui assumptus est à vobis in cœlum, sic veniet,
12 quemadmodùm vidistis eum euntem in cœlum. Tunc reversi sunt Jerosoly-
mam, à monte qui vocatur Oliveti, qui est juxta Jerusalem, sabbati habens
13 iter. Et cùm introissent in cœnaculum, ascenderunt ubi manebant Petrus &
Joannes, Jacobus & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomæus &
14 Matthæus, Jacobus Alphæi, & Simon Zelotes, & Judas Jacobi. Hi
omnes erant perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus, & Mariâ
15 matre Jesu, & fratribus ejus. In diebus illis exurgens Petrus in medio fra-
16 trum, dixit, (erat autem turba hominum simul, ferè centum viginti:) Viri
fratres, oportet impleri Scripturam, quam prædixit Spiritus sanctus per os
David de Juda, qui fuit dux eorum, qui comprehenderunt Jesum: Qui 17
connumeratus erat in nobis, & sortitus est sortem ministerii hujus. Et hic 18
quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, & suspensus crepuit medius:
& diffusa sunt omnia viscera ejus. Et notum factum est omnibus habitanti- 19
bus Jerusalem, ita ut appellaretur ager ille, linguâ eorum, Haceldama,
hoc est, Ager sanguinis. Scriptum est enim in libro Psalmorum; Fiat commoratio 20
eorum deserta, & non sit qui inhabitet in ea: &, Episcopatum ejus accipiat
alter. Oportet ergò ex his viris, qui nobiscum sunt congregati in omni 21
tempore, quo intravit & exivit inter nos Dominus Jesus, Incipiens à ba- 22
ptismate Joannis usque in diem quâ assumptus est à nobis, testem resurrectio-
nis ejus nobiscum fieri unum ex istis. Et statuerunt duos, Joseph, qui vo- 23
cabatur Barsabas, qui cognominatus est Justus; & Mathiam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * وبينما هم يتفرسون في انطلاقه الي السماء * اذا هم برجلين قد وقفا بهم بحلة بيضا * فقالا لهم
11 ايها الرجال الجليليون لم قد وقفتم ناظرون الي السماء * هذا يسوع الصاعد عنكم الي السماء
سيجي هكذا نظير الحال الذي عاينتموه به ذاهبا الي السماء *
* قراة يوم الاثنين تاني الفصح *
12 * فعادوا حينيذ الي اورسليم من الجبل الملقب بجبل الزيتون الذي هو مصاقب اورسليم
13 مسافة طريق السبت * تم * * وحين دخلوها صعدوا الي الغرفة التي كانوا بها مقيمين
بطرس * ويعقوب * ويوحنا * واندراوس * فيلبس * وتوما * برتلماوس * ومتي * يعقوب بن الفاوس *
14 وسمعان الغيور * ويهودا ابن يعقوب * هولاء كلهم كانوا مثابتين اجمعين على الصلاة
15 والابتهال * مع النساء ومريم ام ايسوع واخوته معهم * ب * * وفي تلك الايام قام بطرس
في وسط التلاميذ * وكان هناك جمع اسماوهم وعزايمهم متفقة على هذا المعتقد نفسه *
16 نحو مية وعشرين * فقال * ايها الرجال يا اخوتي قد كان يجب ان يتم هذا الكتاب
الذي قاله قديما الروح القدس بفم داوود * من اجل يهودا الصاير مرشدا للذين قبضوا
17 18 على يسوع * لانه كان معنا معدودا * وحصل له حظ في هذه الخدمة * هذا اذا اقتني ضيعة
من اجرة الظلم * وسقط طريحا على وجهه * وانشق من وسطه وانسكبت احشاوه كلها *
19 * وصار خبره معروفا عند جميع قاطني اورسليم * حتى ان تلك الضيعة تلقب
20 بلغتهم حاقلداما الذي مترجمه حقل الدم * لان قد كتب في مصحف المزامير
21 لتصر مدينته قفرا * ولا يوجد من يسكنها * ورياسته ياخذها اخر * فيجب اذا ان
يختاروا احدا من الرجال المتصرفين معنا في كافة الزمان الذي دخل الينا فيه الرب
22 ايسوع وخرج * اذ ابتدا من معمودية يوحنا الي اليوم الذي فيه ارتفع من عندنا *
23 يكون شاهدا معنا بقيامته * ج * * واقام اثنين وهما يوسف الملقب ببرصابان الذي
كني يوسطس ومتياس *

Dúmque ipsi attentè considerarent abs- 10
cessum ejus in cælum, ecce viri duo
astiterunt eis in syndone candida, Et 11
dixerunt eis; O viri Galilæi, cur
statis intuentes in cælum? hic Je-
sus ascendens à vobis in cælum, sic
veniet, eodem modo quo vidistis eum
euntem in cælum.

Lectio diei secundæ infra Pascha.

Tunc igitur regressi sunt in Jeru- 12
salem de monte nuncupato Monte oli-
varum, proximo Jerosolymis spatio
itineris sabbati. Hactenus.
Cùmq; eâ ingressi essent, ascenderunt ad 13
cænaculum, in quo morabantur Petrus,
& Jacobus, & Joannes, & Andre-
as, Philippus, & Thoma, Bartholo-
mæus, & Matthæus, Jacobus filius
Alphæi, & Simon Zelotes, & Juda
filius Jacobi. Hi omnes erant assi- 14
dui pariter in oratione & supplicati-
one, cum mulieribus, & Mariâ ma-
tre Jesu, ejúsque fratribus cum ipsis.
Iis etiam diebus stetit Petrus in me- 15
dio discipulorum (erat autem ibi cæ-
tus quorum nomina & voluntates
consentiebant in hac eadem opinione,
circiter centum viginti) & ait;
Heus viri, O fratres mei, oportebat 16
ut finem assequeretur hæc Scriptura
quam protulit olim Spiritus sanctus
per os David de Juda, qui fuit du-
ctor eorum qui comprehenderunt Je-
sum. Erat enim inter nos annume- 17
ratus, habueràtque sortem in hoc mi-
nisterio. Is ergò possedit rus de 18
mercede iniquitatis: & cadens pro-
stratus in faciem suam, crepuit me-
dius, & effusa sunt viscera ejus uni-
versa. Factáque est fama ejus no- 19
ta apud omnes incolas Jerusalem, ita
ut rus illud vocitetur illorum linguâ,
Hacheldama, quod exponitur, Rus san-
guinis. Jam enim scriptum est in 20
libro Psalmorum, Fiat urbs ejus de-
serta, & non reperiatur qui inhabi-
tet eam, & principatum ejus obtine-
at alius. Oportet igitur ut eligatis 21
unum ex his viris qui nobiscum ver-
sati sunt toto tempore quo ingressus
est ad nos Dominus Jesus & egres-
sus, Quando cœpit à baptismo Jo- 22
annis usq; ad diem quo se elevavit à
nobis, ut sit testis nobiscum resurrectio-
nis ejus. Constituit ergò duos, nem- 23
pè Joseph qui vocabatur Bar-saphan,
qui cognominatus est, Justus; & Mat-
thiam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 እሉ ፡ ኵሎሙ ፡ ይፀምዱ ፡ ጸሎተ ፡ ኅቡረ ፡ ምስለ ፡ አንስት ፡ ወማርያም ፡ እሙ ፡ ለ
15 ኢየሱስ ወአኀዊሁ፤፡፡=፡ ፪ ወውእቱ ፡ ዕለተ ፡ ተንሥአ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወቆመ ፡ ማ
እከለ ፡ አኀዊሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ እንዘ ፡ ሀለው ፡ ህየ ፡ ሰብእ ፡ ወየአክሉ ፡ ምእተ ፡ ወዕ
16 ሥራ፡፡=፡ ስምዑ ፡ አኀዊነ ፡ አማን ፡ ሀሎ ፡ ይብጻሕ ፡ ቃለ ፡ መጽሐፍ ፡ ዘይቤ ፡ በመ
ንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በእንተ ፡ ይሁዳ ፡ ዘውእቱ ፡ ኮነሙ ፡ መርሐ ፡ ለእለ ፡ አሐዝዎ ፡ ለእግ
17 ዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ፡=፡ እንዘ ፡ ኍሉቅ ፡ ምስሌነ ፡ ወከፋሎ ፡ ዘንተ ፡ መልእክ
18 ት፡፡=፡ ወእምዝ ፡ ተሣየጠ ፡ ዐፀደ ፡ ወይን ፡ በዐስበ ፡ ዐመፃሁ ፡ ወተነጽሐ ፡ ውስተ ፡
19 ምድር ፡ በገጹ ፡ ወተሠጥቀ ፡ ገቦሁ ፡ ወተከዕወ ፡ ኵሉ ፡ አማዑቲሁ፡=፡ ወተሰም
ዐ ፡ ነገሩ ፡ በኀበ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይነብሩ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወተሰምየ ፡ ዐፀደ ፡ ዘተሣየ
ጠ ፡ በዐስብ ፡ ሰመይዎ ፡ በነገሮሙ ፡ ሐቅለ ፡ ደም ፡ ገራህተ ፡ ደም ፡ ብሂል፡፡=፡
20 በከመ ፡ ይብል ፡ መጽሐፈ ፡ መዝሙር ፡ ለትኩን ፡ ሀገሮሙ ፡ በድወ ፡ ወአልቦ ፡ ዘይነብ
21 ር ፡ ውስተ ፡ አብያቲሆሙ ፡ ወሢመቶሂ ፡ ይንሣእ ፡፡ በዕድ፡=፡ እሉ ፡ ዕደው ፡ እለ ፡ ነ
በሩ ፡ ምስሌነ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ ፡ መዋዕለ ፡ ዘቦአ ፡ ወወፅአ ፡ እምኔነ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱ
22 ስ ፡ ክርስቶስ፡=፡ እምጥምቀተ ፡ ዮሐንስ ፡ እስከ ፡ ዐረገ ፡ እምኀቤነ ፡፡ ወይኩንነ ፡
23 ስምዐ ፡ ተንሥኦቱ ፡ ዘይሄሉ፡ምስሌነ፡ አሐዱ ፡ እምእሉ፡=፡ ወአቀሙ ፡ ክልኤቱ ፡ ዮ
ሴፍ ፡ ዘተሰምየ ፡ በርናባስ ፡ ወይብልዎ ፡ ኢዮስጦስ ፡ ወማትያን፡=፡

Hi omnes perseverabant in *oratione simul cum mulieribus, & Mariâ matre* 14
Jesu, & cum fratribus ejus. Et istâ die surrexit Petrus & stetit medio 15
fratrum suorum, & dixit iis (existentibus ibi populis qui constituebant per-
sonas centum & viginti,) Audite fratres nostri, verè oportet ut impleretur verbum 16
Scripturæ, quæ dixit in Spiritu sancto de Juda, (qui factus fuit dux compre-
hendentibus Dominum nostrum Jesum Christum,) Quum adnumeratus nobis- 17
cum & particeps hujus ministerii esset. Et tunc emit vineam, pro mercede 18
iniquitatis suæ, & projectus fuit in terram super faciem suam, & disruptum
fuit latus ejus, & effusa sunt omnia viscera ejus. Et audita fuit fama 19
ejus apud omnes inhabitantes Hierusalem: & vocatum fuit prædium, quod
emptum fuit mercede, vocant illud idiomate proprio, Hakla-dam, Agrum san-
guinis, si interpreteris. Sicut dicit liber Psalmorum; Fiat civitas illorum so- 20
litaria, & nemo sit qui inhabitet in domibus suis: &, Ministerium ejus ac-
cipiat alter. Ex illis viris qui manserunt nobiscum totum tempus quo in- 21
travit & exivit à nobis Dominus noster Jesus Christus, A baptismate Johannis 22
usquequò ascendebat à nobis, etiam erit nobis testis resurrectionis ejus qui
erit nobiscum, unus ex illis. Et statuerunt duos, Josephum qui vocatus fuit 23
Barnabas, & vocârunt eum Justum; & Mathiam.

Et orantes dixerunt; Tu, Domine, *cordium cognitor* omnium, ostende ex
24 Καὶ προσευξάμενοι (α) εἶπον, Σὺ Κύριε, καρδιογνῶστα πάντων, (β) ἀνάδειξον ἐκ
his duobus unum quem elegeris, Accipere *sortem* ministerii hujus & Apostolatûs,
25 τούτων τῶν δύο ἕνα ὃν ἐξελέξω, Λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς,
de quo *aberravit* Judas, *abire* in locum *proprium*. Et dederunt sortes
26 ἐξ ἧς παρέβη Ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον (γ) τὸν ἴδιον. Καὶ ἔδωκαν κλήρους
eorum, & cecidit sors super Matthiam; & *simul suffragiis electus* est cum undecim Apo-
(δ) αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀπο-
stolis.
στόλων.

CAP. II. β'.

Et *in compleri diem* Pentecostes, erant omnes *unanimiter*
Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς, ἦσαν (α) ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν Γ'
in eodem. Et factus est repentè de cœlo sonus, tanquam *ruentis flatûs violenti*:
1 ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας,
& replevit totam domum ubi erant sedentes. Et *visæ sunt* illis dispertitæ
2 καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι. Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι
linguæ tanquam ignis; seditque supra *unumquemque* eorum: Et repleti sunt omnes
3 γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν· Καὶ ἐπλήσθησαν (β) ἅπαντες
Spiritu sancto, & cœperunt loqui *aliis* linguis, prout Spiritus dabat
4 Πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου
illis eloqui. Erant autem in Hierusalem habitantes Judæi, viri
(γ) αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι. Ἦσαν δὲ (δ) ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι ἄνδρες
religiosi *ab* omni *gente eorum qui* sub cœlo. Factâ autem voce hac,
5 εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης,
convenit multitudo, & confusa est, quoniam audiebat unusquisque *proprio idiomate*
6 συνῆλθε τὸ πλῆθος, καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ
loquentes illos. Stupebant autem omnes & mirabantur, dicentes *ad invicem*;
λαλούντων αὐτῶν. Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον, (ε) λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, 7
Nonne ecce omnes isti sunt *loquentes* Galilæi? Et quomodò nos *audimus* unus-
Οὐκ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕ- 8
quisque *proprio idiomate nostro* in *quo* nati sumus? Parthi, & Medi, & *Elamitæ*, &
καστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν; Πάρθοι, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἐλαμῖται, καὶ 9
habitantes Mesopotamiam, Judæámque & Cappadociam, Pontum & Asiam,
οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν,
Phrygiámque & Pamphyliam, Ægyptum, & partes Libyæ quæ *secundùm* Cyrenen: &
Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον, καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην· καὶ 10
advenæ Romani, Judæique & Proselyti, Cretes & Arabes: *audimus*
οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ Ἄραβες· ἀκούομεν 11
loquentes eos nostris linguis magnalia Dei. Stupebant autem
λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. Ἐξίσταντο δὲ 12
omnes & *hæsitabant*, *alius* ad *alium* dicentes; Quidnam vult hoc esse?
πάντες καὶ (ζ) διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, (η) Τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι;
Alii autem *cavillantes* dicebant; Quia musto pleni sunt. Stans autem
Ἕτεροι δὲ (θ) χλευάζοντες ἔλεγον, Ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσί. Σταθεὶς δὲ 13
Petrus cum undecim, *sustulit* vocem suam, & locutus est eis; Viri
(ι) Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα, ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς, Ἄνδρες 14
Judæi, & *habitantes* Hierusalem universi, hoc vobis notum sit, &
Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ (κ) ἅπαντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ
auribus percipite verba mea. Non enim, sicut vos æstimatis, hi ebrii sunt:
ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. Οὐ γὰρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν· 15
(*est enim* hora tertia diei:)
(ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας·)

MS.A. (α) εἶπαν, (β) ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα, Λαβεῖν τὸν τόπον τῆς (γ) τῆς δικαιον. (δ) αὐτοῖς, Κεφ. β'. MS.A. (α) πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό. (β) πάντες (γ) ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς. (δ) εἰς (ε) λέγοντες, Οὐκ ἰδοὺ ἅπαντες (ζ) δι''ηπόρουν, (η) Τί τοῦτο θέλει εἶναι''; (θ) διαχλευάζοντες (ι) ὁ Πέτρος (κ) πάντες,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
[illegible]

Quumque oráſſent, dixerunt; Tu Domine, 24
nôsti quod *latet* in cordibus omnium, osten-
de unum quem deligis ex his duobus, Ut 25
ipse accipiat sortem ministerii & Apostola-
tûs, à quo decessit Juda, ut abeat in locum
ipsius. Conjecerunt igitur sortes, & *sors* 26
contigit Mathiæ: proindè annumeratus est
cum undecim Apostolis.

Engonasi, positionéve genuum. 3.

CAP. II.

Porrò quum impleti essent dies Penteco- 1
stes, dum congregati essent omnes simul:
Extitit derepentè è cœlo sonus tanquam 2
venti vehementis, eóque repleta est tota do-
mus illa in qua sedebant. Et visæ sunt eis 3
linguæ quæ se dividebant instar ignis, sede-
rúntque super unumquemque eorum. Et 4
repleti sunt omnes Spiritu sanctitatis, cœ-
perúntque loqui singulis linguis, prout Spi-
ritus dederat eis eloqui. Erant autem viri 5
quidam commorantes in Jerusalem, timentes
Deum, Judæi ex omnibus gentibus quæ sub
cœlo sunt. Quúmque extitisset sonitus ille, 6
convênit totus populus, & commotus est
quòd audiret unusquisque ex eis propriâ suâ
linguâ eos loquentes. Percellebantur omnes 7
ac mirabantur, dicentes alius ad alium; Hi
omnes qui loquuntur, nónne Galilæi sunt?
Quomodo nos audimus singuli linguam no- 8
bis nativam? Parthi, Medi, & Elanæi, & 9
qui habitamus inter fluvios, (*Mesopotami-
am,*) Judæi, & Cappadoces, nec non ex re-
gione Ponti, & Asiæ: Et ex regione Phry- 10
giæ, & Pamphyliæ, & Ægypti, partibúsque
Libyæ quæ sunt prope Cyrenen, & ii qui à
Roma venerunt: Judæi & proselyti: Cre- 11
tenses denique & Arabes, ecce audimus eos
loquentes linguis nostris miranda Dei faci-
nora. Admirabantur autem omnes & ob- 12
stupescebant, dicentes alius ad alium; Quid
hoc rei est? Alii verò irridebant eos, di- 13
centes; Isti mustum biberunt, & inebriati
sunt. Posteà verò stans Simon Petra cum 14
undecim Apostolis, extulit vocem suam, &
ait illis; Viri Judæi, omnésque qui habita-
tis in Jerusalem, hoc vobis notum esto, &
auscultate sermones meos. Non enim ut 15
vos putatis, isti ebrii sunt, quum ecce ad-
huc sit hora tertia.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ወጸለዩ ፡ ወይቤሉ ፡ አንተ ፡ እግዚኦ ፡ ማእምረ ፡ ልብ ፡ አርኢ ፡ አሐዱ ፡ እምእሉ ፡ ክ
25 ልኤቱ ፡ ዘሐረይከ ፡ ዘይነሥእ ፡ ለምልክት ፡ ዘቲ ፡ ሢመት ፡ ሐዋርያት ፡ ወሀደጎ ፡
26 ለይሁደ ፡ ይሑር ፡ ብሔሮ ። ወአስተዋፅዎሙ ፡ ወበጽሐ ፡ ዕፃ ፡ ደበ ፡ ማትያስ ፡ ወ
ተኈለቈ ፡ ምስለ ፡ ዐሠርቱ ፡ ወአሐዱ ፡ ሐዋርያት ።

Et orárunt & dixerunt; tu Domine, Cognitor cordis, commonstra unum ex his 24
duobus quem elegisti, Qui accipiat officium hujus ministerii Apostolorum: 25
& dimiserunt Judam ut abiret in locum suum. Et sortes dederunt iis, & 26
cecidit sors super Mathiam, & connumeratus fuit cum undecim Apostolis.

ፀ ፫

በበዓለ ፡ ፶ ፡ ምንበብ ፡

1 ወአመ ፡ ተፈጸመ ፡ መዋዕለ ፡ ጰንጠቈስቴ ፡ እንዘ ፡ ሀለው ፡ ኵሎሙ ፡ ኅቡረ ፡
አሐተኒ ።

CAP. II.

Pro festo Pentecostes lectio.

Et quum compleretur dies Pentecostes, existentibus omnibus illis simul ec- 1
demque loco:

Versio VULGATA LATINA.

24 Et orantes dixerunt; Tu, Domine, qui corda nôsti omnium, ostende, quem elege-
25 ris ex his duobus unum, Accipere locum ministerii hujus, & Apostolatûs, de quo
26 prævaricatus est Judas, ut abiret in locum suum. Et dederunt sortes eis, & ce-
cidit sors super Mathiam, & annumeratus est cum undecim Apostolis.

CAP. II.

1 ET cùm complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco:
2 Et factus est repentè de cœlo sonus, tanquam advenientis spiritûs vehementis,
3 & replevit totam domum ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispertitæ lin-
4 guæ tanquam ignis, seditque supra singulos eorum: Et repleti sunt omnes Spiri-
tu sancto, & cœperunt loqui variis linguis, prout Spiritus sanctus dabat elo-
5 qui illis. Erant autem in Jerusalem habitantes Judæi, viri religiosi ex omni
6 natione quæ sub cœlo est. Factâ autem hac voce, convenit multitudo, & men-
te confusa est, quoniam audiebat unusquisque linguâ suâ illos loquentes. Stu- 7
pebant autem omnes, & mirabantur, dicentes; Nonne ecce omnes isti, qui lo-
quuntur, Galilæi sunt, Et quomodò nos audivimus unusquisque linguam no- 8
stram, in qua nati sumus? Parthi, & Medi, & Ælamitæ, & qui habitant Me- 9
sopotamiam, Judæam, & Cappadociam, Pontum, & Asiam, Phrygiam, & 10
Pamphyliam, Ægyptum, & partes Libyæ, quæ est circa Cyrenen, & advenæ
Romani, Judæi quoque, & Proselyti, Cretes, & Arabes: audivimus eos loquen- 11
tes nostris linguis magnalia Dei. Stupebant autem omnes, & mirabantur ad 12
invicem, dicentes; Quidnam vult hoc esse? Alii autem irridentes dicebant; 13
Quia musto pleni sunt isti. Stans autem Petrus cum undecim, levavit vocem 14
suam, & locutus est eis; Viri Judæi, & qui habitatis Jerusalem universi, hoc vo-
bis notum fit, & auribus percipite verba mea. Non enim, sicut vos æstimatis, 15
hi ebrii sunt, cùm sit hora diei tertia:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * واذ صلوا قالوا ايها الرب العارف قلوب الكل. انت اوضح من تختار من هذين الاثنين *
25 * واحدًا ياخذ حظ هذه الخدمة والرسالة التي خلفها يهوذا وخاب منها ليذهب الي موضعه *
26 * واقترعوا * فوقع الاقتراع على متيا * وحسب مع الاحد عشر رسولا *

* تم يوم الاثنين * * يقرا يوم العنصرة * ٥ * * الفصل الثاني *

1 2 * وفي تمام يوم العنصرة الخمسين كانوا كلهم جميعًا على ماهيتهم * فصار بغتة من السماء
3 هفيف كانه وارد من رياح عاصف * وملأ البيت كله الذي كانوا فيه جالسين * وظهرت
4 لهم السن مقسومة كالنار * وجلست على كل واحد منهم * وامتلاوا كلهم من الروح
5 القدس * وطفقوا يتكلمون بلغات اخر كما منحهم الروح ان ينطقوا * وكان في اورسليم
6 يهودا ساكنين رجالا ورعين * من كل امة من الامم التي تحت السماء * فلما صار هذا
الصوت تبادر اكثرهم يتقاطرون معًا * لان كل واحد منهم كان يسمعهم يتكلمون بلغته *
7 8 * فذهلوا وتعجبوا قايلين بعضهم لبعض * اليس هولاء المتكلمون كلهم جليليين * فكيف
9 نسمع نحن كل واحد منا لغته التي ولد فيها * نحن العجم * والديلم * واهل الاهواز *
10 والقاطنو الجزيرة * بلد يهوذا * وكبادوكيا * والبنطس * واسيا * وافروجيا * وبنفيليا * مصر *
11 ونواحي افريقية * التي كورينا * والروم الحاضرون من رومية * واليهود المستجيرون *
12 الاقريطسيون * والعرب نسمعهم يتكلمون بلغاتنا عظايم الله * تم * * فاندهلوا كلهم
13 وتحيروا * وقال بعضهم لبعض ماذا عساه يكون هذا * وقوم اخرون استهزروا بهم
وقالوا ان هولاء موعبون سلافة *

* يوم الثلثا ثالث الفصح * ٥ *

14 * فنهض بطرس مع الاحد عشر * ورفع صوته وخاطبهم قايلا * ايها الرجال اليهود
والقاطنون اورسليم اجمعون فليكن هذا عندكم معروفا * وانصتوا الي اقوالي *
15 * لان هولاء ليسوا سكاري كما ظننتم انتم * لانها الساعة الثالثة من النهار *

Cùmque orâssent, dixerunt; O Domine 24
cognoscens corda omnium, tu declara
utrum eligas ex his duobus, Unum qui 25
accipiat sortem hujus ministerii & apo-
stolatûs quem reliquit Juda, & quo fru-
stratus est, ut abeat in locum ejus. Sor- 26
tibus itaque datis, cecidit sors super
Matthiam, & annumeratus est cum un-
decim Apostolis.

Hactenus dies secundus.
Legendum die Pentecostes.

CAP. II.

Quum igitur impletus esset dies 1
Pentecostes, quinquaginta scilicet die-
rum, erant omnes pariter juxta modum
prædictum: Factusque est illico de cælo 2
auræ sonitus quasi proveniens è ventis
turbinis, & replevit domum universam
in qua erant commorantes. Et apparu- 3
erunt eis linguæ dispertitæ sicut ignis,
sederúntque super singulos eorum. Et 4
impleti sunt omnes Spiritu sanctitatis,
& cæperunt loqui linguas alias, prout
concesserat eis Spiritus ut proferrent.
Erant autem in Jerusalem Judæi de- 5
gentes, viri religiosi ex omni natione
gentium quæ sub cælo sunt. Quum er- 6
gò factus fuisset prædictus sonitus,
accurrerunt complures eorum, simul
confluentes: nam quilibet eorum audie-
bat eos loquentes linguam suam. Et 7
attoniti mirabantur, dicentes alter ad
alterum; Nónne isti qui loquuntur,
sunt omnes Galilæi? Quomodo ergò 8
audimus nos, unusquisque nostrûm
linguam suam in qua natus est? No- 9
strûm inquam *Persarum, Parthorum,*
Medorum, & habitantium in insula,
(Mesopotamia,) *regione Judâ, & Cap-*
padociâ, & Ponto, & Asiâ, Et Phry- 10
giâ, & Pamphyliâ, Ægypto, & parti-
bus Aphricæ, quæ est patria nostra: &
Romanorum qui adsunt ab urbe *Roma,*
Et Judæorum huc *confugientium, Cre-* 11
tensium, & Arabum, audimus eos lo-
quentes linguis nostris magnalia Dei.
Hucusque. *Itaque obstupuerunt omnes &* 12
admirati sunt, dixitq; alter ad alterum,
Quid fortassis est hoc? Homines au- 13
tem alii deriserunt eos, ac dixerunt;
Sanè isti sunt musto temulenti.

Die tertiâ infra Pascha.

Surrexit autem Petrus cum unde- 14
cim, & efferens vocem suam, allocu-
tus est eos dicens; O viri Judæi,
& qui degitis in Jerusalem omnes,
sit hoc apud vos notum, & attendite
sermonibus meis. Hi enim nequa- 15
quam ebrii sunt, ut vos arbitramini,
siquidem hora est tertia diei.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 መጽአ : ግብተ : እምሰማይ : ድምፅ : ከመ : መንፈስ : ቅዱስ : ወመልአ : ኵሉ : ቤተ :
3 ኀበ : ሀለው : ይነብሩ ። ወአስተርአዮሙ : ከመ : ዘለሰት : ወነበረ : ዲ
4 በ : ኵሎሙ ። ወመልኡ : ኵሎሙ : መንፈስ : ወኀይል : ወአኀዙ : ይንብቡ : ዘዘ
ዚአሆሙ : በነገረ : ኵሉ : በሐዋርት : በከመ : ወሀበሙ : መንፈስ : ቅዱስ :: ይንብቡ ።
5 ወሀለው : በኢየሩሰሌም : ሰብእ : ኅሩን : ወፈለሲያን : አይሁድ : ይነብሩ : እም :
6 ኵሉ : አሕዘብ : ዘመትሕተ : ሰማይ ። ወሰሚዖሙ : ዘንተ : ቃለ : ተጋብ
ኡ : ኵሎሙ : ድንጉፃኒሆሙ : እስመ : ሰምዕዎሙ : ይነብቡ : በነገረ : በሐዋርቲ
7 ሆሙ ። ወደንገፁ : ወአንከሩ : ወይቤሉ : አኮኑ : ሰብአ : ገሊላ : እሉ : ኵሎ
8 ሙ ። እፎ : እንከ : ንሰምዖሙ : ይነብቡ : በነገረ : በሐውርት :: እንዘ : ፍጥረትነ ።
9 ጳርቴ : ወሜድ : ወኢላሜጥ : ወእለ : ይነብሩ : ማእከለ : አፍላግ : ይሁዳ : ወቀ
10 ጳዶቂያ ። ወፍሬግያ : ወጰንፍልያ : ወግብጽ : ወደወለ : ልድያ : ወእለሂ : አጽርጌ
11 ን : ወእለሂ : ይትናገሩ : ሮሜ : አይሁድ : ወፈለሲያን ። ቀርጤስ : ወዐረብ : ናሁ : ንስ
12 ምዖሙ : ይነቡ : በነገረ : በሐዋርቲነ : ዐበያቲሁ : ለእግዚአብሔር ። ወደንገፁ :
13 ኵሎሙ : ወኀጥኡ : ዘይነብቡ : ወተበሀሉ : በበይናቲሆሙ : ምንተኑ : እንጋ ። ወመን
ፈቆሙሰ : ይሰሕቅዎሙ : ወይብሉ : ጸዐፈ : ጸግቡ : እሉ ።
14 ዐ : ወቆመ : ጴጥሮስ : ማእከለ : ዐሠርቱ : ወአሐዱ : ወከልሐ : በቃሉ : ወይቤ : አን
ትሙ : ሰብአ : ይሁዳ : ወእለሂ : ትነብሩ : ኢየሩሰሌም : ኵልክሙ :: አእምሩ : ዘን
15 ተ : ወስምዑ : ቃልየ ። አኮ : ከመ : ትትሐዘብዎሙ : ለእንትሙ : ሰኩራን : እሙንቱ :
ዘትብሉ :: ወነግሀ : ብሔር : ሶቤሁ : ሠለስቱ : ሰዐት ።

Venit repentè à cælo strepitus sicut Spiritus sanctus, & replevit totam domum 2
ubi erant sedentes. Et apparuit illis tanquam ignis, & sedit supra omnes illos. 3
Et repleti sunt omnes illi Spiritu & virtute, & cæperunt loqui singuli eorum in 4
sermone omnium regionum, prout dederat iis Spiritus sanctus eloqui. Et fuerunt 5
in Hierusalem homines electi & proselyti Judæi habitantes, ab omni gente quæ
sub cælo erat. Et audientes hanc vocem congregati sunt omnes illi conturbati, 6
quia audiebant eos loquentes in sermone regionum suarum. Et conturbati sunt 7
& mirati sunt, & dixerunt; Nonne homines Galilææ hi omnes? Quomodo 8
igitur audimus eos loquentes in sermone regionum originis nostræ? Parthi, & 9
Medi, & Elamitæ, & habitantes Medium fluminum, Judæam, & Cappadociam,
Et Phrygiam & Pamphiliam, & Ægyptum, & regionem Lydiæ, & Africani, & 10
habitantes Romam, Judæi & Proselyti, Cretes & Arabes, ecce audimus eos 11
loquentes in sermone regionis nostræ, magnalia Dei. Et conturbati sunt omnes 12
illi, & hæsitârunt quid dicerent: & disputârunt inter se, quid igitur esset. 13
Et alii eorum deridebant illos, & dicebant; Musto repleti sunt illi. Et stetit Pe- 14
trus medio undecim, & clamavit in voce sua, & dixit; Vos homines Ju-
dææ, & qui habitatis Hierosolymis, omnes vos scitote hoc, & audite sermo-
nem meum. Non sicut existimatis vos, ebrii sunt, quos dicitis: & illustravit 15
regionem tunc tertia hora.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. Γ'.

Sed hoc est dictum per prophetam Joel; Et erit in novissimis
16 Ἀλλὰ τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωὴλ, Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις
17 diebus, (dicit *Deus*;) effundam de Spiritu meo super omnem carnem: &
ἡμέραις, (λέγει ὁ Θεὸς,) ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ
prophetabunt filii vestri & filiæ vestræ: & juvenes vestri visiones vi-
προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν· καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄ-
debunt, & seniores vestri somnia somniabunt. *Atqui* super
18 ψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν (λ) ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται. Καίγε ἐπὶ
servos meos, & super ancillas meas, in diebus illis effundam de
τοὺς δούλους μου, καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ
Spiritu meo: & prophetabunt. Et dabo prodigia in cœlo sursùm,
19 Πνεύματός μου· καὶ προφητεύσουσι. Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ (μ) οὐρανῷ ἄνω,
& signa in terra deorsùm, sanguinem & ignem & vaporē fumi. Sol
20 καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ. Ὁ ἥλιος
convertetur in tenebras, & Luna in sanguinem, antequàm *venire* di-
μεταστραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, (ν) πρὶν ἢ ἐλθεῖν τὴν ἡμέ-
em Domini *illam magnam* & *illustrem*. Et erit, Omnis quicunque invocaverit
21 ραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. Καὶ ἔσται, Πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται
nomen Domini, salvus erit. Viri Israelitæ, audite verba hæc:
22 τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται. Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους·
Jesum Nazarenum, virum à Deo approbatum in vobis, virtutibus
Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς, δυνάμεσι
& prodigiis & signis, quæ fecit per illum Deus in medio vestri, sicut &
καὶ τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησε δι' αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, (ξ) καθὼς καὶ
ipsi scitis: Hunc definito consilio & præscientiâ Dei *expositum ac-*
23 αὐτοὶ οἴδατε· Τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ (ο) ἔκδοτον λα-
cipientes, per manus *exlegum*, affigentes interemistis: Quem Deus resuscitavit,
24 βόντες διὰ χειρῶν ἀνόμων, προσπήξαντες ἀνείλετε· Ὃν ὁ Θεὸς ἀνέστησε,
solvens dolores mortis, juxta quod *non* erat possibile teneri illum ab
λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ'
eo. David enim dicit in eum; Providebam Dominū in conspectu meo
αὐτοῦ. Δαβὶδ γὰρ λέγει εἰς (π) αὐτὸν, Προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου 25
semper: quoniam *ex* dextris *meis* est, *ut* ne *concutiar*. Propter hoc lætatum
διαπαντὸς, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστὶν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. Διὰ τοῦτο (ρ) εὐφράν- 26
est cor meum, & exultavit lingua mea: insuper *verò* & caro mea re-
θη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κα-
quiescet in spe. Quoniam non derelinques animam meam in inferno,
τασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι. Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς (σ) ᾅδου, 27
nec dabis Sanctum tuū videre corruptionē. Notas fecisti mihi vias vitæ: re-
οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πλη- 28
plebis me jucunditate cum facie tua. Viri fratres, liceat dicere *cum liber-*
ρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παῤ- 29
tate ad vos de patriarcha David, quoniam *&* defunctus est & sepultus est, &
ῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ
sepulchrum ejus est *in nobis*, usque diem *hanc*. Propheta igitur *existens*,
τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν ἐν ἡμῖν, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Προφήτης οὖν ὑπάρχων, 30
& *sciens* quia jurejurando jurâsset illi Deus de fructu lumbi ejus *secundū car-*
καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος (τ) αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρ-
nem resuscitaturum Christum, collocaturum super *throno* ejus, Providens locut' est de
κα ἀναστήσειν τὸν Χριστὸν, καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, Προϊδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς 31
resurrectione Christi, quia *non derelicta* est *anima ejus* in inferno, neque caro ejus
ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι (υ) οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς ᾅδου, οὐδὲ ἡ σάρξ αὐτοῦ
vidit corruptionem. Hunc Jesum resuscitavit Deus, cujus omnes nos sumus
εἶδε διαφθοράν. Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεὸς, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν 32
testes.
μάρτυρες.

MS. A. (λ) ἐνυπνίοις (μ) οὐρανῷ, καὶ σημεῖα (ν) πρὶν ἐλθεῖν (ξ) καθὼς αὐτοὶ (ο) ἔκδοτον διὰ χειρὸς ἀνόμων, ·· σπήξαντες ἀνείλατε· (π) * αὐτὴν, Προορώμην (ρ) ηὐφράνθη (σ) ᾅδην, (τ) αὐτοῦ καθίσαι ἐπὶ τὸν θρόνον (υ) οὔτε ἐγκατελείφθη εἰς ᾅδου, οὔτε ἡ σάρξ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * ܐܠܐ ܗܢܐ ܗܘ ܕܐܬܐܡܪ ܒܝܕ ܝܘܐܝܠ ܢܒܝܐ. * ܕܢܗܘܐ ܒܝܘܡܬܐ ܐܚܪܝܐ ܐܡܪ ܐܠܗܐ. ܐܫܘܕ
17 ܪܘܚܝ ܥܠ ܟܠ ܒܣܪ. ܘܢܬܢܒܘܢ ܒܢܝܟܘܢ ܘܒܢܬܟܘܢ. ܘܥܠܝܡܝܟܘܢ ܚܙܘܢܐ ܢܚܙܘܢ.
18 ܘܩܫܝܫܝܟܘܢ ܚܠܡܐ ܢܚܠܡܘܢ. * ܘܥܠ ܥܒܕܝ ܘܥܠ ܐܡܗܬܝ ܐܫܘܕ ܪܘܚܝ ܒܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ
19 ܘܢܬܢܒܘܢ. * ܘܐܬܠ ܐܬܘܬܐ ܒܫܡܝܐ ܘܬܕܡܪܬܐ ܒܐܪܥܐ. ܕܡܐ ܘܢܘܪܐ ܘܥܛܪܐ
20 ܕܬܢܢܐ: * ܫܡܫܐ ܢܬܗܦܟ ܠܚܫܘܟܐ ܘܣܗܪܐ ܠܕܡܐ. ܥܕܠܐ ܢܐܬܐ ܝܘܡܐ ܪܒܐ
21 ܘܕܚܝܠܐ ܕܡܪܝܐ. * ܘܢܗܘܐ ܟܠ ܕܢܩܪܐ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܢܚܐ.

* ܕܢܓܗ ܚܕ ܒܫܒܐ ܪܒܐ ܕܩܝܡܬܐ *ܕ*

22 * ܓܒܪܐ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܫܡܥܘ ܡܠܐ ܗܠܝܢ. ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ. ܓܒܪܐ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܐܬܚܙܝ
ܠܘܬܟܘܢ. ܒܚܝܠܐ ܘܒܬܕܡܪܬܐ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܒܝܢܬܟܘܢ ܒܐܝܕܗ. ܐܝܟ
23 ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܠܗܢܐ ܕܦܪܝܫ ܗܘܐ ܠܗܕܐ. ܒܡܩܕܡܘܬ ܝܕܥܬܗ
ܘܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܫܠܡܬܘܢܝܗܝ ܒܐܝܕܝ ܪܫܝܥܐ. ܘܙܩܦܬܘܢ ܘܩܛܠܬܘܢܝܗܝ.
24 * ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܐܩܝܡܗ. ܘܫܪܐ ܚܒܠܝܗ ܕܫܝܘܠ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܫܟܚܐ ܗܘܬ ܕܢܬܐܚܕ
25 ܒܫܝܘܠ. * ܕܘܝܕ ܓܝܪ ܐܡܪ ܥܠܘܗܝ. ܡܩܕܡ ܗܘܝܬ ܚܙܐ ܠܡܪܝ ܒܟܠܙܒܢ.
26 ܕܥܠ ܝܡܝܢܝ ܗܘ ܕܠܐ ܐܙܘܥ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܕܝ ܠܒܝ ܘܪܘܙ ܫܘܒܚܝ ܘܐܦ
27 ܦܓܪܝ ܢܫܪܐ ܥܠ ܣܒܪܐ. * ܕܠܐ ܫܒܩܬ ܠܗ ܠܢܦܫܝ ܒܫܝܘܠ. ܘܠܐ ܝܗܒܬ
28 ܠܚܣܝܕܟ ܕܢܚܙܐ ܚܒܠܐ. * ܓܠܝܬ ܠܝ ܐܘܪܚܐ ܕܚܝܐ. ܡܠܝܬܢܝ ܒܣܝܡܘܬܐ
29 ܥܡ ܦܪܨܘܦܟ. * ܓܒܪܐ ܐܚܝܢ. ܦܐܐ ܠܡܐܡܪ ܓܠܝܐܝܬ ܠܘܬܟܘܢ. ܥܠ
ܪܝܫ ܐܒܗܬܐ ܕܘܝܕ. ܕܡܝܬ ܘܐܦ ܐܬܩܒܪ. ܘܒܝܬ ܩܒܘܪܗ ܐܝܬܘܗܝ ܠܘܬܢ ܥܕܡܐ
30 ܠܝܘܡܢܐ. * ܢܒܝܐ ܗܘܐ ܓܝܪ. ܘܝܕܥ ܗܘܐ ܕܡܘܡܬܐ ܝܡܐ ܠܗ ܐܠܗܐ. ܕܡܢ ܦܐܪܐ
31 ܕܟܪܣܗ ܐܘܬܒ ܥܠ ܟܘܪܣܝܟ. * ܘܩܕܡ ܚܙܐ ܘܡܠܠ ܥܠ ܩܝܡܬܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܕܠܐ
32 ܐܫܬܒܩ ܒܫܝܘܠ. ܘܐܦܠܐ ܦܓܪܗ ܚܙܐ ܚܒܠܐ. * ܠܗܢܐ ܝܫܘܥ ܐܩܝܡ ܐܠܗܐ.
ܘܚܢܢ ܟܠܢ ܣܗܕܘܗܝ.

Sed hoc illud est quod dictum est per Joë- 16
lem prophetam; Futurum est diebus no- 17
vissimis, dicit Deus, ut effundam Spiritum
meum super omnem carnem: & vaticina-
buntur filii vestri & filiæ vestræ, & juve-
nes vestri visiones videbunt, & seniores
vestri somnia somniabunt. Ac super ser- 18
vos meos superque ancillas meas effundam
Spiritum meum in diebus illis, & vatici-
nabuntur. Et edam signa in cœlo, & vir- 19
tutes super terram, sanguinem, & ignem,
& vaporem fumi. Sol convertetur in cali- 20
ginem, & Luna in sanguinem, priusquam
veniat dies ille Domini magnus & tremen-
dus. Et futurum est, ut quicunque invo- 21
caverit nomen Domini, servetur.

Crepusculo dominicæ magnæ Resurrectionis. 4.

Viri filii Israel, audite hos sermones: Je- 22
sum Nazarenum virum, qui à Deo apparu-
it apud vos virtutibus & præclarè factis illis,
quæ Deus edidit inter vos per manum ipsius,
ut & vos nôstis: Hunc *inquam*, qui ad hoc 23
destinatus erat præscientiâ & voluntate Dei,
tradidistis in manus sceleratorum, crucique
affixistis, atque trucidâstis. Deus autem 24
suscitavit eum, solvitque dolores inferorum,
siquidem impossibile erat eum retineri in
inferis. David enim dixit de eo, Prævide- 25
bam Dominum meum semper, quippe qui à
dextera mea sit, ne commovear. Propter- 26
eà lætatum est cor meum, & exultavit glo-
ria mea, atque adeò corpus meum commo-
rabitur in spe. Quia non derelinques ani- 27
mam meam in inferis, nec dabis ut San-
ctus tuus videat corruptionem. Revelâsti 28
mihi viam vitæ: replebis me suavitate
cum vultu tuo. Viri fratres nostri, licet 29
palàm dicere apud vos de patriarcha Da-
vid, eum & mortuum esse & sepultum,
& monumentum ejus esse apud nos ad hunc
usque diem. Etenim propheta fuit, & 30
sciebat jurejurando sibi jurâsse Deum; De
fructu ventris tui collocabo super solium
tuum. Præviditque & locutus est de re- 31
surrectione Messiæ, eum non iri derelictum
in inferis, ne corpus quidem ipsius visurū 32
corruptionem. Hunc Jesum suscitavit De-
us, & nos omnes sumus testes ipsius.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ዝውእቱ ፡ ዘይቤ ፡ ኢዮኤል ፡ ነቢይ፡=፦ ወይከውን ፡ እምድኅረ ፡ ዝንቱ ፡ መዋዕ
17 ል ፡ ወይቤ ፡ እግዚአብሔር ፡ እሰውጥ ፡ እምነ ፡ መንፈስየ ፡ ደበ ፡ ኵሉ ፡ ዘነፍስ፡፡
ወይትኔበዩ ፡ ደቂቅክሙ ፡ ወአዋልድክሙ ፡ ወወራዙቲክሙ ፡ ራእየ ፡ ይሬእዩ ፡ ወሊቃውን
18 ቲክሙ ፡ ሕልመ ፡ የሐልሙ፡=፦ ወዓዲ ፡ ይቤ ፡ ላዕለ ፡ አግብርቲየ ፡ ወአእማቲየ ፡ እሰ
19 ውጥ ፡ እምነ ፡ መንፈስየ ፡ ውእተ ፡ አሚረ ፡ ወይትኔበዩ፡፡=፦ ወእሁብ ፡ ትእምርተ ፡
በሰማይ ፡ በላዕሉ ፡ ወመንክር ፡ በምድር ፡ በታሕቱ ፡ ደመ ፡ ወእሳተ ፡ ወጢስ፡፡==፦
20 ፀሐይኒ ፡ ይፀልም ፡ ወወርኅኒ ፡ ከመ ፡ ደም ፡ ይከውን ፡ ዘእንበለ ፡ ትብጻሕ ፡ ዕለተ ፡
21 እግዚአብሔር ፡ ዐቢይ ፡ ወክብርት፡=፦ ወኵሉ ፡ ዘጸውዐ ፡ ስመ ፡ እግዚአብሔር ፡
ይድኅን፡፡=፦

16
Hoc est quod dixit Joel Propheta, Et erit post hunc diem, & dixit Domi- 17
nus, effundam ex Spiritu meo super omne animal, & prophetabunt filii vestri &
filiæ vestræ, & juvenes vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia
somniabunt. Et ulteriùs dixit, Super servos meos & ancillas meas effundam 18
ex Spiritu meo illo die, & prophetabunt. Et dabo signa in cœlo sursùm, & 19
miraculum in terra deorsùm, sanguinem & ignem & fumum. Sol obscura- 20
bitur, & Luna sicut sanguis fiet, antequam veniat dies Dei magnus, &
gloriosus. Et omnis vocans nomen Dei, servabitur. 21

Versio VULGATA LATINA.

16
17 Sed hoc est, quod dictum est per prophetam Joël; Et erit in novissimis di-
ebus (dicit Dominus) effundam de Spiritu meo super omnem carnem: &
prophetabunt filii vestri, & filiæ vestræ: & juvenes vestri visiones videbunt,
18 & seniores vestri somnia somniabunt. Et quidem super servos meos, & su-
per ancillas meas, in diebus illis effundam de Spiritu meo, & prophetabunt:
19 Et dabo prodigia in cœlo sursùm, & signa in terra deorsùm, sanguinem, &
20 ignem, & vaporem fumi. Sol convertetur in tenebras, & Luna in sanguinem,
21 antequàm veniat dies Domini magnus & manifestus. Et erit: omnis quicun-
22 que invocaverit nomen Domini, salvus erit. Viri Israelitæ, audite verba hæc;
Jesum Nazarenum, virum approbatum à Deo in vobis, virtutibus, & pro-
digiis, & signis, quæ fecit Deus per illum in medio vestrî, sicut & vos sci-
23 tis: Hunc definito consilio & præscientiâ Dei traditum, per manus iniquo-
24 rum affigentes interemistis: Quem Deus suscitavit, solutis doloribus inferni,
juxta quod impossibile erat teneri illum ab eo. David enim dicit in eum; 25
Providebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam à dextris est mi-
hi ne commovear: Propter hoc lætatum est cor meum, & exultavit lingua 26
mea, insupèr & caro mea requiescet in spe: Quoniam non derelinques ani- 27
mam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Notas 28
mihi fecisti vias vitæ: & replebis me jucunditate cum facie tua. Viri fra- 29
tres, liceat audenter dicere ad vos de patriarcha David, quoniam defunctus
est, & sepultus: & sepulchrum ejus est apud nos usque in hodiernum diem.
Propheta igitur cùm esset, & sciret quia jurejurando jurâsset illi Deus de 30
fructu lumbi ejus sedere super sedem ejus: Providens locutus est de re- 31
surrectione Christi, quia neque derelictus est in inferno, neque caro ejus
vidit corruptionem. Hunc Jesum resuscitavit Deus, cujus omnes nos te- 32
stes sumus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

16 * لكن هذا هو المقول بيوئيل النبي * يقول الله وسيكون في الايام الاخيرة اسكب من
17 روحي على كل بشر . وابناوكم وبناتكم يتنبون . واحداثكم ينظرون مناظر .
18 وشيوخكم يحلمون احلاما * واسكب من روحي على عبيدي وعبداتي في تلك
19 الايام فيتنبون * وامنح جرائح في السماء فوق . وآيات على الارض اسفل . دما ونارا وقتام
20 دخان * ويحول الشمس ظلمة . والقمر دما . قبل ان يوافي يوم الرب العظيم والظاهر *
21 * ويكون كل من يستغيث باسم الرب يخلص * تم *

* يوم الاربعا رابع الفصح * و

22 * في تلك الايام قام بطرس وقال للشعب . ايها الرجال الاسرائيليون اسمعوا هذه
الاقوال . ان يسوع الناصري رجلا اراكم من الله القوات والآيات والجرائح . التي صنعها
23 الله به في وسطكم كما وانتم تعلمون * هذا براي الله المحدود وسالف علمه اخذتموه
24 مدفوعا اليكم بايدي الاثمة فاذ هزاتم به فقتلتموه * فاقامه الله وخلصه من مخاض الموت *
25 عما انه لم يكن ممكنا ان تمسكه * لان داود يومي اليه فيقول . سبقت فرايت الرب
26 امامي كل حين . لانه عن ميامني لئلا ازعزع * لهذا يفرح قلبي . ويبتهج لساني . وبشري
27 ايضا تسكن على الرجاء * انك ما تهمل نفسي في الهاوية . ولا تبذل بارك يعاين
28 بلي * عرفتني طرق الحياة . ر . تملوني سرورا بوجهك * ايها الرجال الاخوة انه
29 لممكن ان يقال لكم مجاهرة عن داود ريس الآباء انه قد توفي ودفن . وقبره
عندنا هو الى هذا اليوم *
30 وانما كان نبيا . فاذ علم ان الله حلف له بقسم انه يقيم
المسيح من ثمرة حقويه المختصة بالبشر ليجلس على كرسيه * تكلم اذا سبق فعرف ذلك
31 عن قيامة المسيح . ان نفسه لم تترك في الهاوية . ولا ترى بشرته بلي * هذا يسوع
32 اقامه الله الذي كلنا شهود له .

* *Verùm hoc est quod dictum est per Jo-* 16
elem prophetam; Ait Deus, Erit- 17
que in diebus ultimis, effundam de
Spiritu meo super omnem carnem: &
filii vestri filiæque vestræ propheta-
bunt, & adolescentes vestri videbunt
visiones, & senes vestri somniabunt
somnia: Et effundam de Spiritu meo 18
super servos meos & servas meas in
diebus illis, & prophetabunt. Et da- 19
bo portenta in cœlo sursum, & signa
super terram deorsum, sanguinem, &
ignem, & atritatem fumi. Et conver- 20
tetur sol in tenebras, & luna in san-
guinem, antequam adveniat dies Domi-
ni magnus atque manifestus. Fietque ut 21
omnis qui invocaverit nomen Domini,
salvetur. Hactenus.

Pro die quarta infra Paschâ.

In illis diebus stetit Petrus, & ait ad 22
populum; Heus viri Israelitæ, audite
hos sermones; Jesum Nazarenum vi-
rum qui ostendit vobis à Deo virtutes
& signa atque prodigia, quæ Deus edi-
dit per ipsum in medio vestri, sicut &
vos scitis, Hunc juxta mentem Dei 23
præfinitam, ejusque præscientiam, ac-
cepistis traditum vobis per manus in-
iquorum: & postquam illusistis ei, oc-
cidistis eum. At suscitavit eum De- 24
us, & liberavit eum à doloribus mor-
tis, eò quòd non esset possibile ut mors
teneret eum. Nam David hoc inten- 25
dens, ait; Prævidi Dominum in con-
spectu meo omni tempore: quoniam à
dextris meis est, ne commovear. Ob 26
hoc gaudebit cor meum, & exulta-
bit lingua mea, & caro quoque mea
habitabit super spem, Quòd non de- 27
seres animam meam in præcipitio, ne-
que dabis innocenti tuo videre corru-
ptionem: Notas mihi fecisti vias 28
vitæ, replebis me exultatione per
vultum tuum. O viri fratres, sanè 29
licebit dicere vobis apertè de David
principe patrum, quòd jam mortuus
sit ac sepultus, ejusque sepulchrum
apud nos extet usque ad hunc diem.
Et quidem erat propheta, ac proinde 30
cùm scivisset Deum sibi affirmâsse ju-
rejurando, quòd suscitaturus esset Chri-
stum de fructu lumbi ejus, quantum
ad carnem, ut sederet super solium ejus:
Locutus est, cùm hoc præscivisset, de 31
resurrectione Christi, quòd scilicet a-
nima ipsius non esset deserenda in præ-
cipitio, neque visura caro ejus corru-
ptionem. Hunc Jesum suscitavit De- 32
us, cujus omnes nos sumus testes.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

በሞኃትው ፡ ፋሲክ ፡ ወበመስቀል ። ፡

22 ስምዑ ፡ ሰብአ ፡ እስራኤል ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡ ሊየሱስሃ ፡ ናዝራዊ ፡ ብእሴ ፡ ዘአርአየክሙ ፡ እግዚ
አብሔር ፡ በኃይል ፡ ወበተአምር ፡ ወበመንክር ። ዘገብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንቲአሁ ፡
23 በማእከሌክሙ ፡ ዘከመ ፡ ርኢክሙዎ ። በሥርዐተ ፡ ምክሩ ፡ ወበአእምሮቱ ፡ ለእ
ግዚአብሔር ፡ ወመጠውክሙዎ ፡ ውስተ ፡ እደ ፡ ኃጥአን ፡ ወሰቀልክሙዎ ፡ ወቀተልክ
24 ሙዎ ። ወእግዚአብሔር ፡ አንሥኦ ፡ እምውታን ፡ ፈቲሖ ፡ መአስሪሁ ፡ ለሞት ፡
25 እስመ ፡ ኢይክል ፡ እኂዞቶ ፡ሞት ። ወዳዊትሂ ፡ ይቤ ፡ በእንቲአሁ ፡ ዘልፈ ፡ እሬ
እዮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በቅድሜየ ፡ ወበኵሉ ፡ ጊዜ ፡ እስመ ፡ በየማንየ ፡ ውእቱ ፡
26 ከመ ፡ ኢይትሀወክ ። ወበእንተዝ ፡ ተፈሥሐ ፡ ልብየ ፡ ወተሐሥየ ፡ ልሳንየ ፡ ወዐዲ ፡
27 በተሰፈሁ ፡ ሐደረ ፡ ሥጋየ ። እስመ ፡ ኢኃደጋ ፡ ውስተ ፡ሲኦል ፡ ለነፍስየ ፡ ወኢት
28 ሁብ ፡ ለጻድቅከ ፡ ይርአይ ፡ ሙስና ። ወአርአይከኒ ፡ ፍኖተ ፡ ሕይወት ፡ ወአጽገብከኒ ፡
29 ሐሤተ ፡ ምስለ ፡ ገጽከ ፡ ወትፍሥሕት ፡ በየማንከ ፡ ለዝሉፉ ። ተበውሑኒኑ ፡
እንግርክሙ ፡ አኃዊነ ፡ ክሡተ ፡ በእንተ ፡ ዳዊት ፡ አበው ፡ ቀደምት ፡ ከመ ፡ሞተ ፡ ወተ
30 ቀብረ ፡ ወኀቤነ ፡ ሀሎ ። መቃብሪሁ ፡ እስከ ፡ ዮም ። እስመ ፡ ነቢይ ፡ ውእቱ ፡
ወአእመረ ፡ ከመ ፡ በመሐለ ፡ መሐለ ፡ሎቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ እምፍሬ ፡ ከር
31 ሡ ፡ ያነብር ፡ ዲበ ፡ መንበሩ ። አቅዲሞ ፡ አእምሮ ፡ ነገረ ፡ ከመ ፡ ይትነሣእ ፡
ክርስቶስ ፡ እሙታን ፡ ምውታን ፡ ወከመ ፡ ኢይትሐደግ ፡ ሥጋሁ ፡ ውስተ ፡ ሲኦል ፡ ወኢ
32 ይሬእዩ ፡ ለሙስና ። ሎቱ ፡ ለኢየሱስ ፡ አንሥኦ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወንሕነ ፡ ኵልነ ፡
ሰማዕቱ ። ፡

In lampadibus paschatis & in cruce.

Audite viri Israelis hunc sermonem: Jesum Nazarenum virum quem monstra- 22
vit vobis Deus in virtutibus signis & miraculis, quæ fecit Deus per eum in
medio vestrûm, sicut vidistis eum: In ordinatione consilii ejus & in providen- 23
tia Dei, & tradidistis eum in manum peccatorum, & suspendistis eum, & tru-
cidâstis eum. Et Deus suscitavit eum ex mortuis, solvendo vincu- 24
la mortis, quia non poterat retinere eum mors. Et David dixit de 25
eo; Semper prospiciebam Deum coram me, & in omni tempore, quia ad dex-
tram meam est, ut non commovear. Et propterea lætatum est cor meum, & 26
exultavit lingua mea, & adhuc in spe requievit caro mea: Quia non dere- 27
liquisti in inferno animam meam, & non dabis justum tuum ut videat corru-
ptionem. Et monstrâsti mihi viam vitæ, & replevisti me gaudio cum vultu 28
tuo: & deliciæ in dextra tua in perpetuum. Permitteti[s]ne me alloqui vos, 29
fratres nostri, apertè, de David Patriarcha, quomodo mortuus fuit & sepultus
fuit, & apud nos est sepulchrum ejus usque hodiè? Quia propheta fuit, & 30
cognovit quòd in juramento jurâsset ei Deus, quòd ex fructu ventris ejus po-
neret super sedem suam: Præsciendo loquutus est, quòd suscitaretur Christus ex 31
mortuis, & quòd non derelinqueretur caro ejus in inferno, neque videret corru-
ptionem. Hunc Jesum suscitavit Deus, & nos omnes sumus *testes ejus.* 32

Dexterâ igitur Dei exaltatus, & promissionem sancti Spiritûs ac-
33 Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθεὶς, τήν τε ἐπαγγελίαν (φ) τοῦ ἁγίου Πνεύματος λα-
cipiens à Patre, effudit hunc quem nunc vos videtis & auditis. Non
34 βὼν παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐξέχεε τοῦτο (χ) ὃ νῦν ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. Οὐ
enim David ascendit in cælos: dicit autem ipse; Dixit Dominus Domino
γὰρ Δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς· λέγει δὲ αὐτὸς, Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ
meo; Sede ex dextris meis, Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum
35 μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, Ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν
tuorum. Certò ergò cognoscat omnis domus Israel, quia & Dominum &
36 σου. Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ (ψ) Κύριον καὶ
Christum eum Deus fecit hunc Jesum, quem vos crucifixistis. Audi-
37 Χριστὸν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε τοῦτον τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε. Ἀκού-
entes autem compuncti sunt corde: dixeruntque ad Petrum & re-
σαντες δὲ κατενύγησαν (ω) τῇ καρδίᾳ· εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοι-
liquos Apostolos; Quid faciemus, viri fratres? Petrus verò ait ad
38 ποὺς ἀποστόλους, Τί (α) ποιήσομεν, ἄνδρες ἀδελφοί; (β) Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς
illos; Pœnitemini, & baptizetur unusquisq; vestrûm in nomine Jesu Christi in
αὐτοὺς, Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
remissionem peccatorum, & accipietis donum sancti Spiritûs. Vobis enim
39 ἄφεσιν (γ) ἁμαρτιῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ὑμῖν γάρ
est repromissio, & filiis vestris, & omnibus qui in longè, quoscunque
ἐστιν ἡ ἐπαγγελία, καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν, (δ) ὅσους ἂν
advocaverit Dominus Deus noster. Aliisque verbis plurimis obtestabatur
40 προσκαλέσηται Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ἑτέροις τε λόγοις πλείοσι (ε) διεμαρτύρετο
& exhortabatur, dicens; Salvamini à generatione prava ista. Qui quidem ergò
41 καὶ παρεκάλει, λέγων, Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. Οἱ μὲν (ζ) οὖν
libenter recipientes sermonem ejus, baptizati sunt: & appositæ sunt die
ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν (η) τῇ ἡμέρᾳ
illâ animæ circiter tria millia. Erant autem perseverantes doctrinâ
ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι. Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες (θ) τῇ διδαχῇ τῶν 42
Apostolorum, & communicatione, & fractione panis, & orationibus.
ἀποστόλων, καὶ τῇ (ι) κοινωνίᾳ, καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου, καὶ ταῖς προσευχαῖς.
Fiebat autem omni animæ timor: multáque prodigia & signa per
(κ) Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος· πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα (λ) διὰ τῶν 43
Apostolos fiebant. Omnes autem credentes erant in idem: & habebant o-
ἀποστόλων ἐγίνετο. Πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ εἶχον ἅ- 44
mnia communia. Et possessiones & facultates vendebant, & divide-
παντα κοινά. Καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ (μ) διεμέρι- 45
bant illa omnibus, prout quis opus habebat. Per diem quoque per-
ζον αὐτὰ πᾶσι, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε. Καθ' ἡμέραν τε προσκαρ- 46
durantes unanimiter in templo, frangentésque per domum panem, sume-
τεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμ-
bant alimentum in exultatione & simplicitate cordis, Laudantes Deum, &
βανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, Αἰνοῦντες τὸν Θεὸν, καὶ 47
habentes gratiã ad omnem plebem. At Dominus apponebat eos qui salvi fiebant
ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ Κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους
per diem ecclesiæ.
καθ' (ν) ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ.

CAP. III. γ'.

Δ' In idipsum autem Petrus & Joannes ascendebant in templum, ad horam
† Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν, ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς 1
orationis nonam.
προσευχῆς τὴν (α) ἐννάτην.

MS. A. (φ) τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου (χ) ὃ ὑμεῖς (ψ) Κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ὁ Θεὸς (ω) τὴν καρδίαν* (α) ποιήσωμεν, (β) Πέτρος δὲ πρὸς αὐτοὺς, Μετανοήσατε, φησὶν, καὶ (γ) τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ (δ) οὓς ἂν (ε) διεμαρτύρατο καὶ παρεκάλει αὐτοὺς, λέγων, (ζ) οὖν ἀποδεξάμενοι (η) ἐν τῇ (θ) ἐν τῇ (ι) κοινωνίᾳ, * τῇ κλάσει (κ) Ἐγίνετο (λ) ἐγίνετο διὰ τῶν ἀποστόλων ἐν Ἱερουσαλήμ· φόβος τε ἦν μέγας ἐπὶ πάντας. Καὶ πάντες δὲ οἱ (μ) ἐμέριζον (ν) ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό. Κεφ. γ'. MS. A. † Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον (α) ἐνάτην

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
[illegible]

[illegible]

37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
[illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]
[illegible]
42 [illegible]
43 [illegible]
44 [illegible]
45 [illegible]
46 [illegible]
[illegible]
47 [illegible]
[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
[illegible]

Ipséque est qui dexterâ Dei exaltatus est, & 33
accepit à Patre promissum de Spiritu sancti-
tatis, & effudit hoc donum quod ecce vos
videtis & auditis. Non enim David ascen- 34
dit in cœlum, quandoquidem ipse ait; Di-
xit Dominus Domino meo, Sede à dextera
mea, Usquedum ponam inimicos tuos sup- 35
pedaneum pedibus tuis. Certò sciat igitur 36
tota domus Israel, Dominum & Messiam fa-
ctum esse à Deo hunc Jesum, quem vos in
crucem egistis.

Feriâ secundâ hebdomadis VI. Jejunii. 5.

Quumque hæc audissent, ingemuerunt in 37
corde suo, dixeruntque Simoni & cæteris
Apostolis, Quid faciemus fratres nostri?
Dixit eis Simon, Pœnitentiam agite, & ba- 38
ptizetur unusquisque vestrûm in nomine Do-
mini Jesu in remissionem peccatorum, ut re-
cipiatis donum Spiritûs sanctitatis. Vobis 39
enim factum est promissum, filiisque vestris,
& iis omnibus qui longè sunt, quos scilicet
vocaverit ipse Deus. Et aliis sermonibus 40
quamplurimis contestabatur eos, & efflagi-
tabat ab eis, dicens; Servamini ab hac gene-
ratione perversa. Et quidam ex eis prom- 41
ptè exceperunt sermonem ejus, crediderúnt-
que, ac baptizati sunt: ita ut additæ sint
die illo animæ circiter ter mille. Et perse- 42
verabant in doctrina Apostolorum: & com-
municabant in oratione, & in fractione Eu-
charistiæ. Fiebat autem timor in unaqua- 43
que anima; & signa multa virtutesque ede-
bantur per Apostolos in Jerusalem. Cun- 44
ctique qui crediderant, unà commoraban-
tur: & quæcunque habebant, erant com-
munitatis. Et ii qui habebant possessio- 45
nem, vendebant eam, ac dividebant uni-
cuique prout egebat. Atque quotidie per- 46
severabant in templo unanimes, & domi
frangebant placentam, capiebantque refe-
ctionem lætabundi. Et cum simplicitate 47
cordis laudabant Deum, assecuti gratiam
apud universum populum. Ac Dominus no-
ster augebat quotidiè eos qui salvi fiebant
in Ecclesia.

Feriâ sextâ Auri. 6.

CAP. III.

FActum est autem quum ascenderent Si- 1
mon Petra & Johannes, simul in templum
tempore precationis horâ nonâ:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

33 ወበየማኑ : እግዚአብሔር : ተለዐለ:: ነሢኦ : በኀበ : አቡሁ : ዘአሰፈዎ : መንፈሰ:
34 ዘሠጦ : ለገዝኡ : ዘትሬእዩ : ወዘትሰምዑ::=፦ ቦኑ : ዳዊት : ዐርገ : ሰማየ : ኢይቤ
ሎ : ለሊሁ : ዳዊት : በመንፈስ : ቅዱስ:: ይቤሎ : እግዚእ : ለእግዚእየ : ነበር :
35 በየማንየ:=፦ እስከ : እገብኦሙ : ለጸላእትከ : ታሕተ : መከየደ:: እገሪ
36 ከ::=፦ ፤: ጥዩቀ : እንከ : ያእምሩ : ኵሉ : ቤተ : እስራኤል : ከመ : እግዚእ : ወመ
ሲሐ : ረሰዮ : እግዚአብሔር : ለውእቱ : ኢየሱስ : ዘአንትሙ : ሰቀልክሙ
ዎ::=፦

Et ad dextram Dei exaltatus fuit, accipiens apud Patrem quem promiserat 33
Spiritum pretiosum hunc quem videtis & auditis. Num David ascendit in cæ- 34
los? nonne dixit ipse David in Spiritu sancto; Dixit Dominus Domino meo, Sede
ad dextram meam, usque referam inimicos tuos sub scabello pedum tu- 35
orum. Manifestè igitur scit tota domus Israelis quòd Dominum & Messiham 36
constituit Deus hunc Jesum, quem vos suspendistis.

Versio VULGATA LATINA.

33 Dexterâ igitur Dei exaltatus, & promissione Spiritûs sancti acceptâ à Patre, effu-
34 dit hunc, quem vos videtis, & auditis. Non enim David ascendit in cœlum:
35 dixit autem ipse; Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextris meis, Donec po-
36 nam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Certissimè sciat ergò omnis do-
mus Israel, quia & Dominum eum, & Christum fecit Deus, hunc Jesum, quem
37 vos crucifixistis. His autem auditis, compuncti sunt corde, & dixerunt ad Pe-
38 trum, & ad reliquos Apostolos; Quid faciemus, viri fratres? Petrus verò ad
illos; Pœnitentiam (inquit) agite, & baptizetur unusquisque vestrûm in nomi-
ne Jesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum: & accipietis do-
39 num Spiritûs sancti. Vobis enim est repromissio, & filiis vestris, & omnibus
40 qui longè sunt, quoscunque advocaverit Dominus Deus noster. Aliis etiam
verbis plurimis testificatus est, & exhortabatur eos, dicens; Salvamini à genera-
41 tione ista prava. Qui ergò receperunt sermonem ejus, baptizati sunt: & ap-
42 positæ sunt in die illa animæ circiter tria millia. Erant autem perseverantes in
doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus. Fi- 43
ebat autem omni animæ timor: multa quoque prodigia & signa per Apostolos
in Jerusalem fiebant, & metus erat magnus in universis. Omnes etiam qui 44
credebant, erant pariter, & habebant omnia communia. Possessiones & sub- 45
stantias vendebant, & dividebant illa omnibus, prout cuique opus erat. Quo- 46
tidiè quoque perdurantes unanimiter in templo, & frangentes circa domos pa-
nem, sumebant cibum cum exultatione, & simplicitate cordis, Collaudantes 47
Deum, & habentes gratiam ad omnem plebem. Dominus autem augebat qui
salvi fierent quotidiè in idipsum.

CAP. III.

PEtrus autem & Johannes ascendebant in templum, ad horam orationis 1
nonam.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

33 *ولما ارتفع اذا بيمين الله سكب موعد روح القدس حين اخذه من الآب * هذا الذي قد
34 عاينتموه انتم الآن وسمعتموه *لان داوود لم يصعد الي السماوات *اذ يقول قال الرب لربي اجلس
35 36 عن يميني *الي ان اضع اعداءك تحت موطاء قدميك *فليعلم اذا كل بيت اسرائيل علما بليغا *
ان الله قد جعل يسوع هذا نفسه * الذي صلبتموه انتم بعينه * ربا ومسيحا * تمام * ح *
37 *فاذ سمعوه تخشعوا بقلوبهم وقالوا لبطرس ولباقي الرسل * ايها الرجال اخوتنا ماذا نصنع *
38 *يوم الخمسين خامس الفصح * *فقال لهم بطرس توبوا وليصطبغ
كل واحد منكم باسم يسوع المسيح لغفران الخطايا * فتاخذون موهبة روح القدس *
39 *لان الموعد لكم هو ولاولادكم * ولجميع الذين في البعد القاصي *الذين سيدعوهم الرب
40 الاهنا * وناشدهم باقوال اخر اكثر من هذه * وتضرع اليهم قائلا اخلصوا من هذا
41 الجيل الصعب * وان قوما منهم قبلوا اقواله بنشاط واصطبغوا * وزاد في المومنين في
42 ذلك اليوم ثلثة الف نفس * وكانوا مثابتين تعليم الرسل والشركة وكسر الخبز والصلوات *
43 44 *وصار في كل نفس خوف لان ايات وجرائح كثيرة صارت بالرسل * تم * ط * والذين
45 امنوا كلهم كانوا متفقين معا * وكل الاشياء كانت لهم عامة مشتركة * وكانوا يبيعون
46 قنياتهم وامتعتهم ويوزعونها بين الجماعة علي مقدار ما يحتاج كل واحد منهم * وكانوا
مثابتين كل يوم الهيكل جميعا * يكسرون خبزا في المنزل * ويتناولون طعاما بابتهاج
47 وفرح قلب مسبحين الله * وكانت لهم كرامة لدي كافة الشعب * فاما الرب فكان يزيد في
الكنيسة المخلصين كل يوم *

* قراءة يوم الجمعة سادس الفصح * ي *

* الفصل الثالث *

1 *وان بطرس ويوحنا صعدا جميعا الي الهيكل في ساعة الصلاة التاسعة *

Cùmque exaltatus fuisset dexterâ Dei, 33
effudit promissum Spiritûs sancti, quan-
do accepit illud à Patre, hoc quod vos
modò vidistis & audistis. Nam David 34
nequaquam ascendit in cœlos, cùm dicat;
Dixit Dominus Domino meo, Sede ad
dexteram meam, Quoadusq; ponam ini- 35
micos tuos sub scabello pedum tuorum.
Sciat igitur tota domus Israël scientiâ 36
certâ, quòd Deus constituerit Jesum
hunc metipsum quem vos crucifixistis,
ipsummet inquam, *Dominum, & Chri-*
stum. Finis. *Cùm ergò audissent eum,* 37
humiliaverunt se in cordibus suis, dixe-
rúntq; Petro & reliquis Apostolis; O viri
fratres nostri, quid faciemus?

Quintâ die infra Pascha.

Ait illis Petrus, Pœnitentiam agite, & 38
baptizetur unusquisque vestrûm in nomi-
ne Jesu Christi, in remissionem peccato-
rum, & recipietis donum Spiritûs sancti.
Nam promissio vobis est ac filiis vestris, 39
& omnibus qui sunt in distantia remo-
tissima, quos vocaturus est Dominus
Deus noster. Et hortatus est eos sermo- 40
nibus aliis hisce longioribus, & de-
precatus est eos, dicens; Evadite ab
ista generatione aspera. Et verò qui- 41
dam ex eis receperunt sermones ejus
libenter, & baptizati sunt: & addita
fuerunt inter fideles in illa die tria
millia animarum. Erántque perseve- 42
rantes in doctrina Apostolorum, & com-
munione, & fractione panis, atque
orationibus. Factusque est in omni ani- 43
ma timor, quoniam signa & prodigia
multa edita fuerunt ab Apostolis. Et 44
qui crediderunt omnes erant simul con-
cordes, & res omnes erant eis publicæ
& communes. Vendebantque posses- 45
siones suas & suppellectiles suas, &
dividebant eas inter turbam, prout
egebat unusquisque eorum. Et erant 46
perseverantes quotidiè in templo simul,
frangentes panem in domicilio, & su-
mentes cibum cum exultatione & hila-
ritate cordis, laudantes Deum. Habe- 47
bántque honorem apud universum po-
pulum. Dominus autem augebat in
ecclesia salvandos, quotidiè.

Lectio feriæ sextæ infra Pascha.

CAP. III.

ET verò Petrus & Johannes ascen- 1
derunt simul in templum horâ orationis
nonâ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

37 ወሰሚዖሙ ፡ ተከሥተ ፡ ልቦሙ ፡ ወይቤልዎሙ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ወለቢጹ ፡ ሐዋር
38 ያት ፡ ምንተ ፡ ንግበር ፡ አኀዊነ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ጴጥሮስ ፡ ነስሐ ፡ ወተጠመቁ ፡ ኵ
ልክሙ ፡ በስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወይትኅደግ ፡ ለክሙ ፡ ኀጢአትክሙ ፡ ወትነ
39 ሥኡ ፡ ጸጋሁ ፡ ለመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡ እስመ ፡ ለክሙ ፡ ውእቱ ፡ ተስፋ ፡ ወለውሉድክ
40 ሙ ፡ ወለኵሎሙ ፡ እለ ፡ ርሑቃን ፡ ወይጼውዕዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አምላክነ ፡፡ ወለ
ባዕድኒ ፡ ብዙኀ ፡ ነገረ ፡ ዘነገሮሙ ፡ ወገሠጾሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ አድኅኑ ፡ ነፍስክሙ ፡ እምዝ ፡
41 ዓለም ፡ እኩይ ፡፡ ወዘተወክፈ ፡ ቃሎ ፡ ተጠምቁ ፡ ወተወሰኩ ፡ በይእቲ ፡ ዕለት ፡ መጠነ ፡
42 ሠለስቱ ፡ ምእት ፡ ነፍስ ፡፡ ወነበሩ ፡ ይፀምዱ ፡ ትምህርተ ፡ ሐዋርያት ፡ ወኅቡረ ፡ ይባ
43 ርኩ ፡ ማእደ ፡ ወውስተ ፡ ጸሎትሂ ፡ ህቡረ ፡፡ ወፈርህዎሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ ኵሉ ፡ ዘነ
ፍስ ፡፡ ወብዙኀ ፡ ተአምረ ፡ ወመንከረ ፡ ይከውን ፡ በእደዊሆሙ ፡ ለሐዋርያት ፡፡
44 ወኵሎሙ ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ ኅቡረ ፡ ይነብሩ ፡ ወድሙር ፡ ኵሉ ፡ ንዋዮሙ ፡ ወጥሪቶ
45 ሙ ፡፡ ወይሠይጡ ፡ ወይሁቡ ፡ ለነዳይ ፡፡ ወኵሎ ፡ ለሊረ ፡ ይፀምዱ ፡ ኅቡረ ፡ ቤተ ፡
46 መቅደስ ፡፡ ወይባርኩ ፡ ማእደ ፡ ወይሴስዩ ፡ ሲሳዮሙ ፡ በትፍሥሕት ፡ ወበየውሀተ ፡ ልብ ፡፡
47 ወያአኵቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወቦሙ ፡ ሞገሰ ፡ በኀበ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ ወእንተ ፡
ጽብት ፡ ይዌስክ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዲቤሆሙ ፡ እለ ፡ የአምኑ ፡ ወየሐይዉ ፡፡

1 ፫ ወዐርጉ ፡ ምኵራበ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወዮሐንስ ፡ ጊዜ ፡ ተሱዓት ፡ ለጸሎት ፡፡

Et quum audivissent, apertum fuit cor eorum, & dixerunt Petro, & fratribus 37
ejus Apostolis; Quid faciemus fratres nostri? Et dixit iis Petrus, Pœnitenti- 38
am agite & baptizemini omnes vos, in nomine Jesu Christi, & remittentur
vobis peccata vestra, & accipietis donum Spiritûs sancti. Quia vobis fuit 39
promissio, & filiis vestris, & omnibus qui longè sunt, & invocant Dominum
Deum nostrum. Et alia multa verba loquutus est iis, & erudivit eos, & di- 40
xit iis; Servate animam vestram ab hoc mundo malo. Et qui receperunt ser- 41
monem ejus, baptizati sunt: & additæ sunt in isto die circiter trigesies cen-
tum animæ. Et manserunt perseverando in *doctrinâ Apostolorum, & simul be-* 42
nedicendo mensæ, & in oratione simul. Et timuerunt Apostolos omnia anima- 43
lia: & multa signa & miracula fiebant per manus Apostolorum. Et omnes qui 44
crediderunt, simul manebant, & mixta fuit tota facultas & possessio eorum. 45
Et vendebant & dabant pauperibus. Et quocunque die perdurabant simul in 46
Domo sancta, & benedicebant mensæ & præbebant cibum in gaudio & sim-
plicitate cordis: Et laudabant Deum, et habuerunt gratiam apud totum po- 47
pulum. Et ex decreto adjiciebat Deus super eos, illos qui crederent, & salvi essent.

CAP. III.

ET ascenderunt in *templum Petrus & Johannes horâ nonâ orationis.* 1

Et quidam vir claudus ex utero matris suæ *existens* bajulabatur, quem ponebãt
2 Καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν
per diem ad portam templi, *dictam Speciosam, petere* eleemosy-
καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ, τὴν λεγομένην Ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύ-
nam ab introeuntibus in templum. *Qui videns* Petrum & Joannem *futu-*
3 νην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν. Ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλ-
ros introire in templum, rogabat eleemosynam *accipere. Intendens* autem Petrus
4 λοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερόν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. Ἀτενίσας δὲ Πέτρος
in eum cum Joanne, dixit; Respice in nos. Ille *autẽ attendebat eis, ex-*
5 εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπε, Βλέψον εἰς ἡμᾶς. Ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσ-
pectans aliquid ab eis *accipere.* Dixit autem Petrus; Argentum & aurum non
6 δοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. (β) Εἶπε δὲ Πέτρος, Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ
est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do: in nomine Jesu Christi Na-
ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Να-
zareni surge & ambula. Et *apprehendens ipsum* dexterâ manu alle-
7 ζωραίου ἔγειραι καὶ περιπάτει. Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς (γ) ἤγει-
vavit. Protinùs *autem confirmatæ* sunt ejus bases & plantæ. Et exili-
8 ρε. Παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν (δ) αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυρά. Καὶ ἐξαλλόμε-
ens stetit, & ambulabat, & intravit cum illis in templum ambulans & exili-
νος ἔστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ (ε) ἀλλό-
ens, & laudans Deum. Et vidit eum omnis populus ambulantem, & lau-
9 μενος, καὶ αἰνῶν τὸν Θεόν. Καὶ εἶδεν (ζ) αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς περιπατοῦντα καὶ αἰ-
dantem Deum: Cognoscebántque illum, quòd ipse erat ad eleemo-
10 νοῦντα τὸν Θεόν· (η) Ἐπεγίνωσκόν τε αὐτὸν ὅτι (θ) οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημο-
synam *sedens* ad Speciosam portã templi: & impleti sunt stupore & exta-
σύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστά-
si *super contingente ei. Tenente* autem *sanato claudo*
11 σεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ. (ι) Κρατοῦντος δὲ τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ τὸν
Petrum & Joannem, cucurrit ad eos omnis populus ad porticum *vo-*
Πέτρον καὶ Ἰωάννην, συνέδραμε πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλου-

catam Salomonis, stupentes. Videns autem Petrus respondit ad po-
μένῃ (κ) Σολομῶντος, ἔκθαμβοι. Ἰδὼν δὲ (λ) Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λα- 12
pulum; Viri Israelitæ, quid miramini in hoc, aut *nobis* quid *attenditis*, quasi
όν, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς
propriâ virtute aut pietate *iis qui fecimus* ambulare *eum?* Deus Abraham,
ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; Ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ 13
& Isaac & Jacob, Deus patrum nostrorum glorificavit *puerum* suum Je-
(μ) καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰη-
sum, quem vos tradidistis, & negâstis *eum* ante faciem Pilati, judican-
σοῦν, ὃν (ν) ὑμεῖς παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναν-
te illo dimitti. Vos autem Sanctum & Justum negâstis, & petistis vi-
τος ἐκείνου ἀπολύειν. Ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε ἄν- 14
rum homicidam donari vobis. *At principem* vitæ interfecistis, quem Deus su-
δρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν. Τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤ- 15
scitavit *ex* mortuis: cujus nos testes sumus. Et in fide nominis ejus,
γειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. Καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, 16
hunc quem *videtis* & nôstis, confirmavit nomen ejus: & fides, quæ per eum, de-
τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔ-
dit *illi integritatem hanc* in conspectu omnium vestrûm. Et nunc, fratres,
δωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. Καὶ νῦν, ἀδελφοί, 17
scio quia per ignorantiã fecistis, sicut & principes vestri. *At* Deus quæ præ-
οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. Ὁ δὲ Θεὸς ἃ προ- 18
nuntiavit per os omnium Prophetarum *suorum*, pati Christum, imple-
κατήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν (ξ) αὐτοῦ, παθεῖν τὸν Χριστόν, ἐπλή-
vit sic. Pœnitemini igitur, & convertimini, *ad deleri* vestra pec-
ρωσεν οὕτω. Μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁ- 19
cata, Ut cùm venerint tempora refrigerii à conspectu Domini, & mi-
μαρτίας, Ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀ- 20
serit *antè prædicatum* vobis Jesum Christum,
ποστείλῃ τὸν (ο) προκεκηρυγμένον ὑμῖν Ἰησοῦν Χριστόν,

MS. A. (β) Πέτρος δὲ εἶπεν, (γ) ἤγειρεν αὐτόν. Παραχρῆμα (δ) αἱ βάσεις αὐτοῦ (ε) ἀλλόμενος, αἰνῶν (ζ) πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν (η) Ἐπεγίνωσκον δὲ (θ) αὐτὸς (ι) Κρατοῦντός τε αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην, συνέδραμεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ (κ) Σαλομῶντος, (λ) ὁ Πέτρος (μ) καὶ Θεὸς Ἰσαάκ, καὶ Θεὸς Ἰακώβ, (ν) ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε κατὰ (ξ) αὐτοῦ, * ἐπλήρωσεν οὕτως. (ο) προκεχειρισμένον

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]

Ut ecce virum quendam claudum ab utero 2
matris suæ bajularent homines illi qui soliti erant eum afferre, et ponere ad januam templi quæ vocatur Speciosa, ut peteret eleemosynã ab iis qui introibant in templum. Is quum 3
vidisset Simonem & Johanem introeuntes in templum, petebat ab eis ut darent ipsi eleemosynam. Et respexerunt in eum Simon & 4
Johannes, dixeruntque ei; Intuere nos. Ipse 5
autem intuitus est eos, sperans se ab eis aliquid accepturum. Ait illi Simon, Aurum & 6
argentũ non habeo; sed q habeo, do tibi: In nomine Dñi nostri Jesu Christi Nazareni, surge, ambula. Et apprehendit manũ ejus dex- 7
teram, & erexit eũ: eoq; momento obfirmati sunt pedes ejus ac plantæ. Proinde exiliens 8
stetit & ambulavit; & ingressus est cum eis templum, ambulans, & saliens, & glorificans Deum. Viditque eum totus populus ambu- 9
lantem, & glorificantem Deum. Et agnove- 10
runt eum esse mendicum illum qui sedebat quotidie, & petebat eleemosynam ad portam quæ vocatur Speciosa: & impleti sunt stupore & admiratione super eo quod acciderat.

Feriâ secundâ Candidatorum. 7.

Quumque ipse teneret Simonem & Johan- 11
nem, cucurrit totus populus mirabundus ad eos in porticum quæ vocatur Salomonis. Quod quum vidisset Simon, respondit & di- 12
xit eis; Viri filii Israel, quid miramini hunc *hominem*, aut cur nos intuemini, quasi virtute nostrâ aut propriâ potestate hoc effecerimus ut iste ambularet? Deus Abraham, Isaac, & 13
Jacobi, Deus patrum nostrorum glorificavit filium suum Jesum, illum quem vos prodidistis & abnegâstis in conspectu Pilati, quum ipse æquũ judicâsset eum esse absolvendum. Vos autem Sanctum & Justum abnegâstis, & 14
postulâstis vobis virum homicîdam ut daretur vobis. Illum verò principem vitæ in- 15
terfecistis, quem suscitavit Deus à mortuis: & nos omnes sumus testes ejus. Et per fidem no- 16
minis sui, hunc quem videtis & nôstis, ipse confirmavit & sanavit: & fides in illum, dedit huic istam sanitatem coram vobis omnibus. Nunc autem fratres mei, scio per er- 17
rorem vos hoc fecisse, prout fecerunt & primates vestri. At Deus, sicuti prænuntiaverat 18
per os omnium prophetarũ passurum Christum ejus, ita implevit. Pœnitentiam ergò 19
agite, & convertimini, ut deleantur peccata vestra; Et obveniant vobis tempora quietis à 20
conspectu Domini; mittâtque vobis illum qui paratus erat vobis, Jesum Messiam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወሀሎ ፡ ብእሲ ፡ ዘፅውስ ፡ ተወልደ ፡ እገሪሁ ፡ እምከርሠ ፡ እሙ ፡ ወይጸውርዎ ፡
ኵሎ ፡ እሚረ ፡ ወያነብርዎ ፡ ኆኅት ፡ ምኵራብ ፡ እንተ ፡ ስማ ፡ አሪያ ፡ ከመ ፡
3 ይሰአል ፡ ምጽዋተ ፡ በኀበ ፡ እለ ፡ ይበውኡ ፡ ምኵራበ ፡፡ ወርእዮሙ ፡ ለጴጥሮስ ፡
4 ወለዮሐንስ ፡ ይበውኡ ፡ ምኵራበ ፡ ወሰአሎሙ ፡ ምጽዋተ ፡ የሀብዎ ፡፡ ወተመይጥዎ ፡ ጴ
5 ጥሮስ ፡ ወዮሐንስ ፡ ኀቤሁ ፡ ወይቤልዎ ፡ ተመየጥ ፡ መንገሌነ ፡፡ ወተሰፈወ ፡ የሀብዎ ፡ አፍ
6 እሙቱ ፡፡ ወይቤሎ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወርቅሰ ፡ ወብሩር ፡ አልብነ ፡ ወእምዘ ፡ ብነ ፡ ንሁበከ ፡ ናሁ ፡
7 በስሙ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ናዝራዊ ፡ ተንሥእ ፡ ወሑር ፡፡ ወአኀዞ ፡
8 እዴሁ ፡ ዘየማን ፡ ወአንሥኦ ፡ ወተንሥአ ፡ ሶቤሃ ፡፡ ወጸንዐ ፡ እገሪሁ ፡ ወሐቌሁ ፡፡ ወሖረ ፡
9 ምስሌሆሙ ፡ እንዘ ፡ ይሠግር ፡ ወቦአ ፡ ምኵራበ ፡ ወአእኰተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወርእ
ይዎ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ እንዘ ፡ የሐውር ፡ ወያአኵት ፡ እግዚአብሔር ፡፡

Et fuit homo qui claudus natus fuit pedibus suis, ab utero matris suæ, & 2
portabant eum quotidiè, & ponebant eum ad portam templi, cujus nomen Speciosa, ut peteret eleemosynam apud eos qui ingrediebantur templum. Et vidit Pe- 3
trum & Johannem ingredientes templum, & rogavit eos eleemosynam ut darent ei. Et conversi sunt Petrus & Johannes ad eum, & dixerunt ei; Conver- 4
tere ad nos. Et sperabat quòd darent ei secundum desiderium suum. Et dixit 5
ei Petrus, Et aurum & argentum non habemus; sed quod habemus, dabimus tibi: 6
ecce in nomine Domini nostri Jesu Christi Nazareni, surge & ambula. Et pre- 7
hendit manum ejus dextram, & sustulit eum: & surrexit statim, & confirmatus fuit pedibus ejus, & lumbis ejus. Et abiit cum iis capiens pisces: & 8
intravit templum & laudavit Deum. Et viderunt eum omnes populi ambulan- 9
tem & laudantem Deum.

Versio VULGATA LATINA.

2 Et quidamvir, qui erat claudus ex utero matris suæ, bajulabatur: quem pone-
bant quotidiè ad portam templi, quæ dicitur Speciosa, ut peteret eleëmosynam ab
3 introëuntibus in templum. Is cùm vidisset Petrum & Joannem incipientes intro-
4 ire in templum, rogabat ut eleëmosynam acciperet. Intuens autem in eum Petrus
5 cum Joanne, dixit; Respice in nos. At ille intendebat in eos, sperans se aliquid
6 accepturum ab eis. Petrus autem dixit; Argentum & aurum non est mihi: quod
autem habeo, hoc tibi do: In nomine Jesu Christi Nazareni surge, & ambula.
7 Et apprehensâ manu ejus dexterâ, allevavit eum, & protinùs consolidatæ sunt ba-
8 ses ejus & plantæ. Et exiliens stetit, & ambulabat: & intravit cum illis in tem-
9 plum, ambulans, & exiliens, & laudans Deum. Et vidit omnis populus eum am-
10 bulantem, & laudantem Deum. Cognoscebant autem illum, quòd ipse erat,
qui ad eleëmosynam sedebat ad Speciosam portam templi: & impleti sunt stupo-
11 re & extasi, in eo quod contigerat illi. Cùm teneret autem Petrum & Joan-
nem, cucurrit omnis populus ad eos, ad porticum quæ appellatur Salomonis, stu-
pentes. Videns autem Petrus, respondit ad populum; Viri Israelitæ, quid mi- 12
ramini in hoc, aut nos quid intuemini, quasi nostrâ virtute aut potestate feceri-
mus hunc ambulare? Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob, Deus Pa- 13
trum nostrorum, glorificavit filium suum Jesum, quem vos quidem tradidistis, &
negâstis ante faciem Pilati, judicante illo dimitti. Vos autem Sanctum & Ju- 14
stum negâstis, & petistis virum homicidam donari vobis: Auctorem verò vitæ 15
interfecistis, quem Deus suscitavit à mortuis, cujus nos testes sumus. Et in fide 16
nominis ejus, hunc, quem vos vidistis, & nôstis, confirmavit nomen ejus: & fi-
des, quæ per eum est, dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium ve-
strûm. Et nunc, fratres, scio quia per ignorantiam fecistis, sicut & principes ve- 17
stri. Deus autem, quæ prænuntiavit per os omnium prophetarum, pati Christum 18
suum, sic implevit. Pœnitemini igitur, & convertimini, ut deleantur peccata ve- 19
stra: Ut cùm venerint tempora refrigerii à conspectu Domini, & miserit eum, 20
qui prædicatus est vobis, Jesum Christum,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*

2 * وإن إنسانا أعرج من جوف أمه * كان يحمل فيوضع كل يوم عند باب الهيكل الملقب بالباب
3 البهي * ليجتدي صدقة من الداخلين إلى الهيكل * فإذ أبصر بطرس ويوحنا معتزمين
4 على الدخول إلى الهيكل سألهما صدقة * فتفرس فيه بطرس مع يوحنا وقالا * انظر إلينا *
5 6 * فأصغى إليهما مؤملا أن يأخذ منهما شيا * فقال له بطرس * أما فضة أو ذهب فما يوجدان
عندي * بل الذي لي أملكه ذاك أعطيك إياه * باسم يسوع المسيح الناصري قم فامش *
7 8 * ومسك يده اليمنى فأقامه وفي الحين تشددت قدماه والعضل المحيطة بكعبيه * ونهض
9 وثبا وطفق يمشي * ودخل معهما إلى الهيكل ماشيا يثب متخطرا ويسبح الله * تمام * فأبصر
10 كافة الشعب ماشيا يسبح الله * وعرفوه أنه هو الذي كان جالسا يجتدي الصدقة عند باب
الهيكل البهي * فاستوعبوا ذهولا وتحيرا مما عرض له * قراءة يوم السبت سابع الفصح *
11 * وبينما الأعرج المشفي متمسكا ببطرس ويوحنا * حاضر إليهم كافة الشعب إلى الأسطوان
12 الملقب بأسطوان سليمان مندهلين * فإذ أبصرهم بطرس أجاب الشعب * أيها الرجال
الإسرائيليون لم تتعجبون من هذا * ولم تتفرسون فينا كأننا بقوتنا أو بجمال تديننا جعلنا
13 هذا يمشي * إله إبرهيم وإسحق ويعقوب * إله آبائنا مجد ابنه يسوع الذي دفعتموه وأنكرتموه
14 بحضرة بيلاطس إذ حكم ذاك بإطلاقه * فأنكرتم اسم القدوس والصديق * وطلبتم أن
15 يوهب لكم رجلا قاتلا * وقتلتم مبدأ الحياة وعنصرها * الذي أقامه الله من الموتى * الذي
16 نحن شهود له * وبالإيمان باسمه تشدد هذا الذي قد رأيتموه وشاهدتموه * وأيده اسمه * وأمانته
17 به منحته هذه الصحة بحضرة جماعتكم * تم * فالآن يا إخوتي قد علمت أنكم بجهالة
18 عملتم ما فعلتم كما فعل رؤساؤكم * فأما الله فالمواعيد التي وعد بها بفم جميع أنبيائه
عن ألم المسيح أكملها هكذا * قراءة يوم الاثنين ثاني سبة بعد الفصح *
19 20 * فتوبوا إذا وارجعوا إلى الله لتمحا خطاياكم * لكيما توافيكم أوقات الراحة والنياحة
من وجه الرب * ويرسل إليكم يسوع المسيح المستعد للخلاص *

Quidam autem claudus ex utero ma- 2
tris suæ bajulabatur, & ponebatur quo-
tidie prope portam templi quæ vocatur
Porta Speciosa, ut peteret eleemosynam
ab introeuntibus in templum. Cùm ergò 3
vidisset Petrum & Johannem intenden-
tes ingressum in templum, petiit ab eis
eleemosynam. Intuitus est autem in eum 4
Petrus cum Johanne, & dixerunt ambo,
Aspice nos. Quare intendit in eos, spe- 5
rans se aliquid accepturum ab eis. Di- 6
xit autem ad eum Petrus, Sanè argentum
aut aurum non inveniuntur apud me,
sed quod mihi est, quódque possideo, id ti-
bi do: In nomine Jesu Christi Nazareni,
surge, & ambula. Et apprehendit ma- 7
num ejus dexteram, erexitque eum: &
eodem tempore consolidatæ sunt plantæ
ejus, & musculi adjacentes calcaneis
ejus. Stetitque saliens, & cœpit ambu- 8
lare: & ingressus est cum eis in templum,
ambulans, exiliens, gestiens, ac laudans
Deum. Finis. *Vidit autem eum univer-* 9
sus populus ambulantem laudare Deum.
Et scientes quòd ipse esset qui sedebat ad 10
petendam eleemosynam prope portam tem-
pli Speciosam, capti sunt stupore & ad-
miratione ob id quod acciderat ei.

Lectio sabbathi, diei septimæ infra Pascha.

Et dum claudus ille sanitati restitutus 11
teneret Petrum & Johannem, occurrit
ad eos universus populus in porticum,
quæ vocatur, Porticus Salomonis, stupo-
re affecti. Quos cùm vidisset Petrus, 12
affatus est populum; O viri Israelitæ,
cur hoc miramini & cur intuemini nos
quasi virtute nostrâ aut laudabili nostrâ
conversatione fecerimus hunc ambulare?
Deus Abrahæ & Isaac & Jacob, De- 13
us patrum nostrorum glorificavit filium
suum Jesum, quem vos tradidistis & ne-
gâstis in præsentia Pilati, cùm ille judi-
câsset eum esse dimittendum. Vos verò 14
negâstis Sanctum & Justum, & postulâ-
stis ut concederetur vobis vir homicida:
Et occidistis principium vitæ & origi- 15
nem ejus, quem suscitavit Deus à mor-
tuis, cui nos testes sumus. Et per fidem 16
in nomine ipsius consolidatus est hic
quem vidistis & aspexistis, et con-
firmavit eum nomen ejus: & fides
ejus in ipso tribuit ei hujusmodi inte-
gritatem in præsentia cœtûs vestri.
Hucusque. *Itaque ô fratres mei, jam* 17
novi quòd per ignorantiam feceritis quod
egistis, quemadmodum egerunt principes
vestri. Verùm Deus, promissa quæ polli- 18
citus est per os omniũ Prophetarũ suorũ
de passione Christi, implevit hoc pacto.

Lectio secundæ feriæ hebdomadis secundæ post Pascha.

Pœnitentiam igitur agite, & converti- 19
mini ad Deum, ut deleantur peccata ve-
stra: Quatenus adveniant vobis tem- 20
pora quietis et refrigerii à conspectu Do-
mini, mittatque ad vos Jesum Christum
paratum ad salutem:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወአእምርዎ፡ ከመ፡ውእቱ ፡ ዘይነብር፡ኆኀተ ፡ ምጽዋዕ፡ እንተ፡ ሰማ፡ ሠረገላ ፡ ወያስተፋቅ
11 ሙ፡ ወደንገፁ፡ ወአንከሩ፡ በእንተ ፡ ዘኮነ ፡ ተአምረ፡ በላዕሌሁ፡፡ ወእንዘ ፡ ይእኅዝዎ
ሙ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወዮሐንስ፡ ሮፁ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ ኀቤሆሙ ፡ በምህዋረ ፡ ሰሎሞን ፡ ድንጉ
ፃኒሆሙ፡፡

በመኀትወ ፡ ፋሲካ፡ መንበብ፡፡

12 ፰ ወሶበ ፡ ርእይዎሙ፡ ጴጥሮስ፡ ወዮሐንስ ፡ ለሕዝብ ፡ ይቤሎሙ ፡ ጴጥሮስ ፡ አንትሙ፡
ሰብአ፡ እስራኤል ፡ ምንተኑ ፡ ታነክሩ ፡ ዘንተ፡ ወኪያነሂ ፡ ምንተኑ ፡ ትኔጽሩነ፡፡ ከመዘ፡
በኀይልነ ፡ ረሰይናሁ ፡ ለዝ ፡ ወከመዘ ፡ በጽድቅነ ፡ ገበርናሁ ፡ ለዝ፡ከመ ፡ ይሑር ፡ በእግ
13 ሪሁ፡፡ አምላከ ፡ አብርሃም ፡ ወአምላከ ፡ ይስሐቅ ፡ ወአምላከ ፡ ያዕቆብ ፡ አ
ምላክሙ ፡ ለአበዊነ ፡ ሰብሐ ፡ ለወልዱ ፡ ሊየሱስ ፡ ዘአንትሙ ፡ ዐሎክሙ ፡ ወክሓድክ
14 ሙ ፡ በገጸ ፡ ጲላጦስ፡ ፈቂደ ፡ ውእቱ ፡ ያሕይዎ ፡ ለክሙ፡፡ ወአንትሙሰ ፡ ክሕድክ
ሞዎ ፡ ለቅዱስ ፡ ወለጻድቅ፡፡ ወአብደርክሙ ፡ ብእሴ ፡ ቀታሌ ፡ ነፍስ ፡ ትስአሉ ፡ ወያ
15 ሕይው ፡ ለክሙ፡፡ ወለመልአከ ፡ ሕይወትሰ ፡ ቀተልክሞዎ ፡ ወእግዚአብሔር ፡ አ
16 ንሥኦ ፡ እምነ ፡ ምውታን ፡ ወንሕነ ፡ ሰማዕቱ፡፡ ወበሃይማኖተ ፡ ስሙ ፡ ዘንተ ፡ ዘት
ሬእዩ ፡ ወዘትሰምዑ ፡ ከመ ፡ ታእምሩ ፡ ከመ ፡ አጽንዖ ፡ በስሙ ፡ ወበሃይማኖተ ፡ ዚአ
17 ሁ ፡ ወወሀቦ ፡ ለዝንቱ ፡ ሕይወተ ፡ በቅድሜክሙ፡፡ ወይእዜኒ ፡ አኀዊነ ፡ አእመሩ ፡
18 ከመ ፡ በኢያእምሮ ፡ ገበርክሞዎ ፡ ለዝ ፡ ከመ ፡ መላእክቲክሙ፡፡ ወእግዚአብሔ
ርሰ ፡ በከመ ፡ አቅደመ ፡ ነጊረ ፡ በአፈ ፡ ነቢያቲሁ ፡ ከመሂ ፡ ይትቀተል ፡ ክርስቶስ ፡ አብ
19 ጽሐ ፡ ከማሁ፡፡ ወይእዜኒ ፡ ነስሑ ፡ ወተጠመቁ ፡ ወተመየጡ ፡ ኵልክሙ ፡ ወይደ
መስስ ፡ ለክሙ ፡ ኀጢአትክሙ ፡ ወይመጽእ ፡ መዋዕለ ፡ ሣህል ፡ እምቅድመ፡ገጹ ፡ ለእግ
20 ዚአብሔር፡፡ ወይፈንዎ ፡ ለክሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘአቅደመ፡ቀቢአ፡፡

Et cognoverunt eum, quòd ipse erat qui sedebat ad portam, templi cujus nomen 10
erat Speciosa, & mendicabat: & obstupuerunt & admirati sunt propter quod fa-
ctum fuerat signum super eum. Et quum teneret Petrum & Johannem, cu- 11
currerunt omnes populi ad eos, in porticum Solomonis, stupescentes.

In lampadibus paschatis lectio.

Et quum vidissent Petrus & Johannes populos, dixit iis Petrus; Vos viri Isra- 12
elis, quid miramini hoc? & nos, quid intuemini nos, quasi in virtute nostra fe-
cerimus hoc, & quasi in justitia nostra fecimus hunc ut ambularet in pedibus ejus?
Deus Abraham, & Deus Isaack, & Deus Jacob, Deus patrum nostrorum glori- 13
ficavit filium suum Jesum, quem vos sprevistis & abnegâstis in conspectu Pi-
lati volentis servare eum vobis. Et vos abnegâstis Sanctum & Justum, & vo- 14
luistis hominem animæcidam petere, & servare vobis. Et principem vitæ tru- 15
cidâstis, & Deus suscitavit eum à mortuis, & nos sumus testes ejus. Et in 16
fide nominis ejus, hoc fuit quod videtis & quod auditis: ut sciatis quòd confir-
mavit eum in nomine ejus & in fide ejus, & dedit ei hanc vitam coram vobis.
Et nunc fratres nostri sciverunt, quòd in non cognoscendo eum, fecistis ei hoc, sicut 17
principes vestri. Et Deus sicut prænuntiavit in ore prophetarum suorum, quòd 18
Christus trucidaretur, implevit ita. Et nunc resipiscite & baptizamini, & 19
convertimini omnes vos, & delebuntur vobis peccata vestra, & veniet dies
misericordiæ à conspectu Dei. Et mittet vobis Jesum Christum quem præ- 20
unxit:

Quem oportet cœlum quidē suscipere usque in tempora restitutionis omnium, quæ locu-
21 Ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ὧν ἐλά-
tus est Deus per os *omnium* sanctorum suorum Prophetarum à seculo.
λησεν ὁ Θεὸς διὰ (π) στόματος πάντων ἁγίων αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος.
Moyses quidem *enim ad patres* dixit; Quoniam Prophetam vobis resuscitabit Domi-
22 Μωσῆς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν, Ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύρι-
nus Deus vester de fratribus vestris, tanquàm me: ipsum audietis juxta omnia quæcunq;
ος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα
locutus fuerit *ad vos.* Erit autem, Omnis anima quæ non audierit Pro-
23 ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. Ἔσται δὲ, Πᾶσα ψυχὴ ἥτις (ρ) ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προ-
phetam illum, exterminabitur de plebe. Et omnes *autem* Prophetæ à
24 φήτου ἐκείνου, (σ) ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ
Samuel & deinceps, *quotcunque* locuti sunt, & prænuntiaverunt dies i-
Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ (τ) προκατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύ-
stos. Vos estis filii Prophetarū, & testamenti quod disposuit Deus ad pa-
25 τας. Ὑμεῖς ἐστε (υ) υἱοὶ τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς πα-
tres nostros, dicens ad Abraham; Et semine tuo benedicen-
τέρας (φ) ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ, Καὶ (χ) τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσον-
tur omnes familiæ terræ. Vobis primùm Deus resuscitans *puerum* su-
26 ται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. Ὑμῖν πρῶτον ὁ Θεὸς ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐ-
um *Jesum,* misit eum benedicentem vobis, *in averti unumquemque* à
τοῦ Ἰησοῦν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ
nequitiis vestris,
τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

CAP. IV. Δ'.

Loquentibus autem illis ad populum, supervenerunt *eis* Sacerdotes, & ma-
1 ΛΑλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς, καὶ ὁ στρα-
gistratus templi, & Sadducæi, *Labore affecti propter docere eos*
2 τηγὸς τοῦ ἱεροῦ, καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, Διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς
populum, & *annuntiare* in *Jesu* resurrectionem ex mortuis. Et in-
3 τὸν λαὸν, καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τῶν ἐκ νεκρῶν· Καὶ ἐπ-
jecerunt *eis* manus, & posuerunt in custodiam in crastinum: erat enim
έβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ (α) ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ
vespera jam. Multi autem *audientium* verbum, crediderunt: & factus est nu-
ἑσπέρα ἤδη. Πολλοὶ δὲ τῶν (β) ἀκουσάντων τὸν λόγον, ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη ὁ ἀ- 4
merus virorum quasi millia quinque. Factum est autem in crastinum *con-*
ριθμὸς τῶν (γ) ἀνδρῶν ὡσεὶ χιλιάδες πέντε. Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συν- 5
gregari eorum principes & Seniores & *Scribas* in Hierusalem: Et
αχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ (δ) πρεσβυτέρους καὶ Γραμματεῖς εἰς Ἱερουσαλήμ· Καὶ 6
Annam principem Sacerdotum, & *Caipham,* & *Joannem,* & *Alexandrum,* & quotquot
Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ ὅσοι
erant de genere *Pontificali.* Et statuentes eos in medio, *percontati sunt;* In
ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ, ἐπυνθάνοντο, Ἐν 7
qua virtute, aut in quo nomine fecistis hoc vos? Tunc Petrus re-
ποίᾳ δυνάμει, ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; Τότε Πέτρος πλη- 8
pletus Spiritu sancto dixit ad eos; Principes populi & seniores *Is-*
σθεὶς Πνεύματος ἁγίου εἶπε πρὸς αὐτοὺς, Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ (ε) πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσ-
rael; Si nos hodiè dijudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo
ραήλ, Εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι 9
iste *servatus* est: Notum sit omnibus vobis & omni plebi Israel, quia in
οὗτος (ζ) σέσωσται· Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ 10
nomine Jesu Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit *ex*
ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ
mortuis, in hoc iste astat coram vobis sanus. Hic est lapis *ni-*
νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξ- 11
hili habitus à vobis ædificantibus, *ille* factus in caput anguli. Et
ουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν (η) οἰκοδομούντων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. Καὶ 12
non est in alio *nemine* salus. Neque enim nomen est aliud sub
οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία. (θ) Οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ
cœlo datum *in* hominibus, in quo oporteat *servari* nos.
τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

MS. A. (π) στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. Μωυσῆς μὲν εἶπεν, Ὅτι (ρ) ἐὰν (σ) ἐξολεθρευθήσεται (τ) κατήγγειλαν (υ) οἱ υἱοὶ (φ) ὑμῶν, (χ) ἐν τῷ Κεφ. δ'. MS. A. (α) ἔθεντο αὐτοὺς εἰς (β) ἀκουσάντων, · · ἱστοῦσαν (γ) ἀνδρῶν χιλιάδες (δ) τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς ἐν Ἱερουσαλήμ· Καὶ Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ Καϊάφας, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀλέξανδρος, (ε) πρεσβύτεροι, Εἰ ἡμεῖς (ζ) σέσωται· (η) οἰκοδόμων, (θ) οὐδὲ γὰρ ὄνομα ἕτερόν ἐστιν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
[illegible]
26 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]

Quem oportet cœlis capi usque ad comple- 21
mentum temporum, rerum *scilicet* omnium
de quibus locutus est Deus per os sancto-
rum prophetarum suorum qui à seculo *fu-*
erunt. Moses enim dixit; Prophetam susci- 22
tabit vobis Dominus ex fratribus vestris sicu-
ti me: hunc audite in omnibus quæ collocu-
tus fuerit vobis. Et futurum est ut omnis ani- 23
ma quæ non audierit prophetam illum, ani-
ma *inquam* illa pereat à populo suo. Et pro- 24
phetæ omnes à Samuele & iis qui post eum
fuerunt, locuti sunt ac prædicârunt de diebus
istis. Vos estis filii prophetarum, & fœdus 25
quod iniit Deus cum patribus nostris, dum
dixit Abrahæ; In semine tuo benedictionem
consequentur omnes familiæ terræ, Vobis- 26
cum primò statuit: misitque Deus Filium su-
um benedicens vobis, si conversi fueritis &
egeritis pœnitentiam de flagitiis vestris.

In commemoratione Martyrum. 8.

CAP. IV.

Qumque illi hos sermones loquerentur ad 1
populum, insurrexerunt in eos sacerdotes &
Saducæi, & præfecti templo: Quum excan- 2
descerent in eos, quippe qui docerent popu-
lum, & prædicarent in Messia resurrectionem
à mortuis. Proinde injecerunt in eos manus, 3
& custodierunt eos in diem posterum, quòd
propè esset vespera. Multi autem qui audie- 4
rant sermonem, crediderunt: & erant nu-
mero circiter quinquies mille viri. Cæterùm 5
postero die congregati sunt principes, & se-
niores, & Scribæ: Itemque Hanan summus 6
sacerdos, & Caipha, & Johannes, & Alexan-
der, & quotquot erant ex genere summorum
sacerdotū. Quumq; statuissent eos in medio, 7
interrogabât eos; Quânâ virtute, aut quo no-
mine hoc fecistis? Tunc Simon Petra reple- 8
tus est Spiritu sanctitatis, & dixit eis; Princi-
pes populi, & seniores domûs Israel, audite: 9
Si nos hodie in jus vocamur à vobis propter
beneficium quod collatum est in hominem
ægrotum, per quid iste sanitati sit restitutus:
Hoc notum sit vobis, totique populo Israel, 10
quòd per nomen Jesu Christi Nazareni, illi[9]
quem vos in crucem egistis, quem Deus exci-
tavit à mortuis, per illud ipsum *inquam* ecce
stat iste coram vobis sanus. Hic est lapis ille 11
quem vos reprobâstis ædificantes, ipseque
factus est in caput anguli: Nec est in quo- 12
quam alio redemptio. Non enim est nomen
aliud sub cœlo quod datum sit hominibus, in
quo oporteat *eos* servari.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

21 ዘከ.ያሁ : ይሴፈዎ : ሰማያት : እስከ : ለም : ያስተራትዕ : ኵሉ : በከመ : ነበበ : እግዚአ
22 ብሔር : በአፈ : ነቢያቲሁ : ቅዱሳን : እለ : እምዓለም ::=፦ ሙሴሂ : ይቤሎሙ : ለአበዊ
ነ : ነቢይ : ያነሥእ : ለክሙ : እግዚአብሔር : እምኀቤክሙ : እምአኃዊክሙ : ዘከማየ :
23 ዕሉቱ : ስምዕዎ : ኵሉ : ዘይቤለክሙ ::=፦ ወኵሉ : ነፍስ : እንተ : ኢትሰምዖ : ለውእቱ :
24 ነቢይ : ለትሰሮ : እምሕዝብ :=፦ ወኵሉሙ : ነቢያት : እምእመ : ሰሙኤል : ወእለሂ :
25 እምድኅሬሁ : ነገሩ : ወአይድዑ : በእንተ : እላንቱ : መዋዕል ::=፦ ወአንትሙ : ውሉደ : ውሉ
ደሙ : ለነቢያት : ወሥርዐተ : ዘሠርዖሙ : እግዚአብሔር : ለአበዊነ : ወይቤሎ : ለአብርሃ
ም : በዘርእከ : ይትባረኩ : ኵሉ : አሕዛብ : ምድር :=፦

Quem expectabunt cœli usque dum restituat omnia, sicut loquutus est Deus in ore 21
prophetarum suorum sanctorum, qui fuerunt *à seculo. Moses dixit patribus* 22
nostris, Prophetam suscitabit vobis Dominus Deus noster ex fratribus vestris
sicut me, & eum audite in *omnibus quæ loquutus fuerit vobis. Et omnis ani-* 23
ma quæ non audiet hunc prophetam, extermina eam à populo. Et omnes pro- 24
phetæ à Samuele & qui post eum fuerunt, *nuntiaverunt & notitiam dede-*
runt de illis diebus. Et vos estis filii prophetarum, & testamenti quod dis- 25
posuit Deus patribus nostris, & dixit Abrahamo; In semine tuo benedicentur
omnes populi terræ.

Versio VULGATA LATINA.

21 Quem oportet quidem cœlum ſuſcipere uſque in tempora reſtitutionis omnium,quæ
22 locutus eſt Deus per os ſanctorum ſuorum à ſeculo prophetarum. Moyſes quidem
dixit; Quoniam Prophetam ſuſcitabit vobis Dominus Deus veſter de fratribus ve-
23 ſtris,tanquam me, ipſum audietis juxta omnia quæcunque locutus fuerit vobis. Erit
autem: Omnis anima, quæ non audierit Prophetam illum,exterminabitur de plebe.
24 Et omnes prophetæ à Samuel, & deinceps, qui locuti ſunt, annuntiaverunt dies
25 iſtos. Vos eſtis filii prophetarum, & teſtamenti, quod diſpoſuit Deus ad patres
noſtros,dicens ad Abraham; Et in ſemine tuo benedicentur omnes familiæ terræ.
26 Vobis primùm Deus ſuſcitans Filium ſuum, miſit eum benedicentem vobis: ut
convertat ſe unuſquiſque à nequitia ſua.

CAP. IV.

1 LOquentibus autem illis ad populum, ſupervenerunt ſacerdotes, & magiſtratus
2 templi, & Sadducæi, Dolentes quod docerent populum, & annuntiarent in Jeſu
reſurrectionem ex mortuis: Et injecerunt in eos manus, & poſuerunt eos in cu- 3
ſtodiam in craſtinum: erat enim jam veſpera. Multi autem eorum,qui audierant 4
verbum, crediderunt: & factus eſt numerus virorum quinque millia. Factum eſt 5
autem in craſtinum, ut congregarentur principes eorum,& ſeniores, & Scribæ in
Jeruſalem; Et Annas princeps ſacerdotum, & Caiphas, & Joannes, & Alexan- 6
der, & quotquot erant de genere ſacerdotali. Et ſtatuentes eos in medio, inter- 7
rogabant; In qua virtute, aut in quo nomine feciſtis hoc vos? Tunc repletus 8
Spiritu ſancto Petrus, dixit ad eos; Principes populi, & ſeniores audite: Si nos 9
hodiè dijudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo iſte ſalvus factus eſt, No- 10
tum ſit omnibus vobis, & omni plebi Iſraël: quia in nomine Domini noſtri Jeſu
Chriſti Nazareni, quem vos crucifixiſtis, quem Deus ſuſcitavit à mortuis, in hoc
iſte aſtat coram vobis ſanus. Hic eſt lapis, qui reprobatus eſt à vobis ædifican- 11
tibus,qui factus eſt in caput anguli: Et non eſt in alio aliquo ſalus. Nec enim aliud 12
nomen eſt ſub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos ſalvos fieri.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 الذي يجب ان يقبله السماء الي اوقات تثبت كل ساير الاقوال التي تكلم الله بها بفم ساير *
22 انبيايه القديسين منذ الدهر * لان موسي قال للاباء ان الرب الاهكم سيقيم لكم من
23 احوتكم نبيا مثلي * فاسمعوا له في جميع ما يخاطبكم به * وسيكون كل نفس لا تسمع
24 لذلك النبي وتطيعه تستاصل من شعبها * وجميع الانبياء منذ صاموييل والذين بعده
25 كلهم تكلموا واخبروا عن هذه الايام * فانتم هم بنوا الانبياء واولاد العهد الذي عاهد
26 الله به اباءنا * قايلا لابراهيم * بزرعك تتبارك قبايل الارض كلها * فلكم اولا اقام الله ابنه
يسوع اذ ارسله يبارككم * اذا ارتحل كل احد منكم من شروركم *
* يوم الثلثا من السبة الثانية بعد الفصح * يا *
* الفصل الرابع *
1 2 * وبينما هما يخاطبان الشعب وقف بهما الكهنة وامير الهيكل والزنادقة * متوجعين لتعليمهما
3 الشعب * واخبارهما بيسوع بقيامة الموتي * فوضعوا ايديهم عليهما * وجعلوهما في الاعتقال الي
4 الغد * لان الوقت كان مساء * وكثيرون من الذين سمعوا اقوالهما امنوا * وصار عدد الناس
5 المومنين مقدار خمسة الاف * فلما صار في الغد اجتمع الروساء والشيوخ والكتاب باورسليم *
6 * وحنان رييس الكهنة وقيافا ويوحنا والاسكندرس * وجماعة الذين كانوا من جنس
7 رياسة الكهنوت * فاقاموهما في الوسط واستخبروهما باية قوة او باي اسم صنعتما انتما هذا *
8 9 * حينيذ امتلا بطرس من روح القدس * وقال لهم * يا روساء الشعب ويا شيوخ اسراييل * لين
كنا نحن اليوم نحاكم علي احسان وصل الي انسان مريض * وبماذا خلص هذا *
10 * ليكن معلوما عندكم وعند كافة شعب اسراييل * ان باسم يسوع الناصري الذي
صلبتموه انتم * الذي اقامه الله من الموتي * به قام هذا في وسطكم معافا صحيحا * تم *
11 12 * ذاك هو الحجر الذي رذلتموه انتم البناوون الصاير راسا للزاوية * وليس الخلاص باحد ولا
باخر * ولا يوجد اسم اخر معطي للناس يجب ان نخلص الا به وحده *

Qui oportet ut excipiatur à cœlo uſque 21
ad tempora quæ confirmabunt perfectio-
nem omnium ſermonum quæ locutus eſt
Deus per os omnium prophetarum ſuo-
rum ſanctorum ab æterno. Nam Moſes 22
ait patribus; Dominus Deus veſter
ſuſcitabit vobis de fratribus veſtris Pro-
phetam mei ſimilem: ipſum audite in
omnibus quæ vos alloquetur. Fietque ut 23
quæcunque anima quæ non audierit Pro-
phetam illum, eique obtemperaverit, ex-
tirpetur è populo ſuo. Et cuncti prophetæ 24
à Samuele, & qui poſt eum fuerunt,
omnes loquuti ſunt & annuntiaverunt
de his diebus. Vos autem eſtis filii pro- 25
phetarum, & filii fœderis quod pepigit
Deus cum patribus noſtris, dicens ad
Abraham; In ſemine tuo benedicentur
familiæ terræ totius. Vobis primùm 26
ſuſcitavit Deus filium ſuum Jeſum,
mittens eum ut benediceret vobis,
dummodo recedat unuſquiſque veſtrûm à
nequitiis ſuis.

Feriâ tertiâ hebdomadæ ſecundæ
poſt Paſcha.

CAP. IV.

Dumque ipſi alloquerentur populum, 1
aſtiterunt eis ſacerdotes, & præfectus
templi, & Saducæi, Dolentes quòd do- 2
cerent populum, & annuntiarent per Je-
ſum reſurrectionem mortuorum. Qua- 3
propter poſuerunt manus ſuas ſuper
utrumque, injeceruntque eos in carcerem
ad craſtinum uſque, quoniam tempus
erat veſpertinum. Multi verò ex iis 4
qui audierant ſermones eorum, credi-
derunt: Et factus eſt numerus hominum
credentium circiter quinque millia. Cùm 5
autem fuiſſet poſtera dies, convenerunt
principes, & ſeniores, atque ſcribæ in
Jeruſalem. Et Hannan princeps ſacer- 6
dotum, & Caiphas, & Johannes, &
Alexander, & cœtus eorum qui erant de
genere principatûs ſacerdotalis: Et ſta- 7
tuentes utrumque in medio, ſciſcitati
ſunt ab eis, Quânam virtute, aut quo
nomine feciſtis vos hoc? Tunc repletus 8
eſt Petrus Spiritu ſancto, & ait illis, O
principes populi, & ô ſenes Iſraelis,
Siquidem hodiè judicamur ob benefi- 9
cium collatum in hominem ægrotum, &
per quid liberatus ſit iſte: Sit notum 10
apud vos, & apud univerſum populum
Iſraelis, quòd per nomen Jeſu Nazareni
quem vos crucifixiſtis, quem ſuſcita-
vit Deus à mortuis, per ipſum ſtetit iſte
in medio veſtri ſanus & integer.
Hactenus. *Is eſt lapis quem con-* 11
tempſiſtis vos fabricatores, qui factus
eſt caput anguli. Nec enim eſt ſalus per 12
quemquam neque per alium, neque reperi-
tur nomen aliud conceſſum hominibus
per quod oporteat ſalvari, niſi per ipſum
ſolum.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ለክሙኬ ፡ አቀደሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንሥአቶ ፡ ለወልዱ ፡ ፈነዎ ፡ ይበርክሙ ፡ ከሙ፡
ትነስሑ ፡ እምእከየ ፡ ምግባሪክሙ ፡፡ ፡=፡ በዕለተ ፡ በዓለ ፡ ፋሲካ ፡ ምንባብ ፡=፡
1 ፱ ፬ ወእንዘ ፡ ይነግርዎሙ ፡ ለሕዝብ ፡ መጽኡ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወመገብተ ፡
2 ምኵራብ ፡ ወሰዱቃውያን ፡ ለዐሊሆሙ ፡=፡ እስመ ፡ ይሜህርዎሙ ፡ ለሕዝብ ፡ ወይነግር
3 ዎሙ ፡ በእንተ ፡ ሊየሱስ ፡ ወሕይወተ ፡ ምውታን ፡=፡ ወአኀዝዎሙ ፡ ወአውዐል
4 ዎሙ ፡ ሙዓለ ፡ እስከ ፡ ገሠም ፡ እስመ ፡ ወድአ ፡ መስየ ፡፡ ፡=፡ ወብዙኃን ፡ እለ ፡ ሰ
ምዑ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡ ወአምኑ ፡ ወኮነ ፡ ኍልቆሙ ፡ ለዕደው ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ ኃምስ ፡
5 ምእት ፡፡ ፡=፡ ወእምዝ ፡ በሳኒታ ፡ ተጋብኡ ፡ መላእክት ፡ ወረበናት ፡ ወጸሐፍት ፡ በኢ
6 የሩሳሌም ፡=፡ ወሐና ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ወቀያፋ ፡ ወዮሐንስ ፡ ወእለእክስንድሮስ ፡
7 ወኵሎሙ ፡ ዘሙደ ፡ ካህናት ፡=፡ ወአቀምዎሙ ፡ ማእከለ ፡ ዐውድ ፡ ወሐተትዎ
ሙ ፡ ወይቤልዎሙ ፡ በኃይለ ፡ መኑ ፡ ወበስመ ፡ መኑ ፡ ገበርክሙ ፡ ዘንተ ፡ አንትሙ ፡=፡
8 ወመልአ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዲበ ፡ ጴጥሮስ ፡ ሶቤሃ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ስምዑ ፡ መላእክ
9 ተ ፡ አሕዛብ ፡ ወረበናት ፡ ለአሙሁ ፡=፡ ንሕነ ፡ ንትኳነን ፡ በረድኤተ ፡ ሰብእ ፡ ሞዋቲ ፡
10 እኂለ ፡ እምሕያው ፡ በምንት ፡ እንከ ፡ ሐይወ ፡ ዝንቱ ፡፡ ፡=፡ አእምሩ ፡ እንከ ፡ ጥዩ
ቀ ፡ ኵሉ ፡ ቤተ ፡ እስራኤል ፡ ከመ ፡ በስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፡ ዘአንትሙ ፡ ሰቀል
ክምዎ ፡ ዲበ ፡ ዕፀ ፡ ወእግዚአብሔር ፡ አንሥኦ ፡ እምውታን ፡ ሐይወ ፡ በቅድሜክ
11 ሙ ፡ ዝንቱ ፡፡ ፡=፡ እስመ ፡ ይእቲ ፡ እብን ፡ እንተ ፡ መነንዋ ፡ ነደቅት ፡ ወይእቲ ፡ ኮነት ፡
12 ውስተ ፡ ርእሰ ፡ ማእዝንት ፡፡ ፡=፡ አልቦ ፡ እንከ ፡ ካልእ ፡ ሕይወት ፡ ወአልቦ ፡ ካልእ ፡
ስም ፡ በምትሕተ ፡ ሰማይ ፡ዘይትወሀብ ፡ ሳእጓለ ፡ እምሕያው ፡ በዘ ፡ የሐዩ ፡፡ ፡=፡

Vobis igitur primùm Deus excitavit filium ſuum, & miſit eum benedicere vobis, 26
ut reſipiſcatis à malitia operum veſtrorum.

CAP. IV.

Die feſti Paſchatis lectio.

ET loquentibus illis populo, venerunt principes ſacerdotum, & procuratores tem- 1
pli, & Saducæi contra illos: Quia docebant populos, & prædicabant iis de 2
Jeſu, & vitâ mortuorum. Et prehenderunt eos, & commiſerunt eos in cuſtodi 3
am, in craſtinum diem,*quia jam veſpera erat. Et multi* fuerunt *qui audierunt* 4
hunc ſermonem, & crediderunt: & factus eſt numerus virorum qui crediderunt,
quinquageſies centum. Et tunc in proximo die congregati ſunt principes, & ma- 5
giſtri, & ſcriba in Hieruſalem. Et Hana princeps ſacerdotum, & Cajaphas, & 6
Johannes, & Alexander, & omnes ex genere ſacerdotum. Et ſtatuerunt eos 7
medio conventûs, & percontati ſunt eos, & dixerunt iis; In poteſtate cujus, & in
nomine cujus feciſtis hoc vos? Et plenitudo Spiritûs ſancti fuit *ſuper Petrum ſta-* 8
tim, & dixit iis; Audite principes gentium, & magiſtri populi ejus: Nos dijudica- 9
mur pro auxilio dato *homini à mortis periculo vitæ reſtituto; quomodo videlicet vi-*
vus factus ſit iſte. Scitote igitur perfectè tota domus Iſraelis, quòd in nomine Jeſu 10
Nazareni, quem vos ſuſpendiſtis ſuper ligno, & Deus ſuſcitavit à mortuis,
vivit coram vobis iſte. Quia hic eſt lapis quem recuſârunt ædificantes, & 11
hic factus eſt in caput anguli. Et non eſt igitur alia vita, & non eſt aliud no- 12
men ſub cœlo quod dabitur hominibus, quibus vivant.

ΠΡΆΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν ἈΠΟΣΤΌΛΩΝ. ΚΕΦ. Δ′.

Videntes autem §Petri *libertatem* & Joannis, *&* *deprehendentes* quòd ho-
13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παῤῥησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄν-
mines *illiterati* *sunt*, & idiotæ, admirabantur: cognoscebántque eos quoniam cum
θρωποι ἀγράμματοί εἰσι καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον· ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν
Jesu fuerant: *At* hominem videntes cum eis stantem *illum*
14 τῷ Ἰησοῦ ἦσαν· (ι) Τὸν δὲ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν
curatum, nihil *habebant* contradicere. *Jubentes* autem eos extra con-
15 τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. Κελεύσαντες δὲ (κ) αὐτοῖς ἔξω τοῦ συν-
cilium *abire*, conferebant ad invicèm, Dicentes; Quid faciemus
16 εδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους, Λέγοντες, Τί (λ) ποιήσομεν
hominibus istis? quoniam quidem *enim* notum signum factum est per eos, omnibus
τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονε δι' αὐτῶν, πᾶσι
habitantibus Hierusalem manifestum, & non possumus negare. Sed
17 τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερὸν, καὶ οὐ δυνάμεθα (μ) ἀρνήσασθαι. Ἀλλ'
ut ne *super* *plus* *perserpat* in populum, *minaciter* comminemur eis,
ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν (ν) λαὸν, ἀπειλῇ ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς,
ne ultrà *loqui* in nomine hoc ulli hominum. Et vocantes eos,
18 μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. Καὶ καλέσαντες αὐτοὺς,
denuntiavérunt *eis* omnino *non* *loqui*, neque *docere* in nomine
(ξ) παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι, μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
Jesu. *At* Petrus & Joannes respondentes, ad eos dixerunt;
19 τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Πέτρος καὶ (ο) Ἰωάννης ἀποκριθέντες (π) πρὸς αὐτοὺς εἶπον,
Si justum est in conspectu Dei, vos audire potiùs quàm Deum, judicate: Non
20 Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε· Οὐ
possumus enim *nos* quæ vidimus & audivimus, non loqui. Illi *verò* commi-
21 δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἃ (ρ) εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. Οἱ δὲ προσαπει-
nantes dimiserunt eos, *nihil* invenientes quomodò punirent eos, propter
λησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτοὺς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτοὺς, διὰ
populum: quia omnes *glorificabant* *Deum* *super* *facto*. Annorum enim erat
τὸν λαόν· ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. Ἐτῶν γὰρ ἦν 22
plurium quadraginta homo, in quo factum fuerat signum istud sani-
πλειόνων (σ) τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰά-
tatis. Dimissi autem venerunt ad *proprios*: & annuntiaverunt, quanta ad
σεως. Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους· καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς 23
eos principes Sacerdotum & seniores dixissent. *Ii autem audientes*, unani-
αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον. Οἱ δὲ ἀκούσαντες, ὁμοθυ- 24
miter levaverunt vocem ad Deum, & dixerunt; Domine, tu *Deus* qui
μαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ (τ) εἶπον, Δέσποτα, (υ) σὺ ὁ Θεὸς ὁ
fecisti cœlum, & terram, *&* mare, & omnia quæ in eis:
ποιήσας τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν (φ) αὐτοῖς·
Qui per os David pueri tui, *dicens* [*fuisti*;] *Ut quid* fremuerunt gentes, &
Ὁ διὰ στόματος Δαβὶδ τοῦ παιδός σου εἰπὼν, Ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ 25
populi meditati sunt inania? Astiterunt reges terræ, & principes
λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες 26
coacti sunt in *idem* adversùs Dominum, & adversùs Christum ejus. *Coacti sunt*
συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. Συνήχθησαν 27
enim *in* *veritate* *in* sanctum puerum tuum Jesum, quem unxisti, Herodésque
γὰρ ἐπ' (χ) ἀληθείας ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε
& Pontius Pilatus, cum gentibus, & populis Israël, Facere quæcunque manus
καὶ Πόντιος Πιλάτος, σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, Ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ 28
tua & consilium tuum *præfinivit* fieri. Et nunc, Domine, respice in
σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισε γενέσθαι. Καὶ τὰ νῦν Κύριε (ψ) ἔπιδε ἐπὶ 29
minas eorum, & da servis tuis cum fiducia omni loqui
τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παῤῥησίας πάσης λαλεῖν
verbum tuum,
τὸν λόγον σου,

MS. A. (ι) Τὸν τε (κ) αὐτοὺς (λ) ποιήσωμεν (μ) ἀρνεῖσθαι. Ἀλλ' ἵνα δὲ μὴ (ν) λαὸν, ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς, μὴ λαλεῖν (ξ) παρήγγειλαν τὸ (ο) ὁ Ἰωάννης (π) εἶπον πρὸς αὐτοὺς, (ρ) εἴδαμεν (σ) τεσσεράκοντα (τ) εἶπαν, (υ) σὺ ὁ ποιήσας (φ) αὐτοῖς· Ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ Πνεύματος ἁγίου στόματος Δαβὶδ παιδός (χ) ἀληθείας, ἐν τῇ πόλει σου ταύτῃ ἐπὶ τὸν (ψ) ἔφιδε

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܡܠܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܘܕܝܘܚܢܢ ܕܒܓܠܐ ܐܡܪܘ ܗܘܘ . ܐܣܬܟܠܘ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ
ܣܦܪܐ ܐܢܘܢ ܘܗܕܝܘܛܐ . ܘܬܡܗܝܢ ܗܘܘ ܒܗܘܢ . ܘܐܫܬܘܕܥܘ ܐܢܘܢ ܕܥܡ ܝܫܘܥ ܡܬܗܦܟܝܢ ܗܘܘ .
14 * ܘܚܙܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘ ܓܒܪܐ ܕܐܬܐܣܝ . ܕܩܐܡ ܥܡܗܘܢ . ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܠܡܐܡܪ
ܠܘܩܒܠܗܘܢ ܡܕܡ . * ܘܦܩܕܘ ܕܢܦܩܘܢ ܐܢܘܢ ܡܢ ܟܢܘܫܬܗܘܢ . ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ 15
ܚܕ ܠܚܕ . * ܡܢܐ ܢܥܒܕ ܠܗܘܢ ܠܓܒܪܐ ܗܠܝܢ . ܗܐ ܓܝܪ ܐܬܐ ܓܠܝܬܐ ܕܗܘܬ ܒܐܝܕܝܗܘܢ . 16
ܠܟܠܗܘܢ ܥܡܘܪܝ ܐܘܪܫܠܡ ܐܬܝܕܥܬ . ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢܢ ܠܡܟܦܪ . * ܐܠܐ ܕܠܐ ܬܣܓܐ 17
ܝܬܝܪ ܗܕܐ ܫܘܥܝܬܐ ܒܥܡܐ . ܢܐܝܡ ܥܠܝܗܘܢ ܕܠܐ ܢܡܠܠܘܢ . ܥܡ ܐܢܫ ܒܗܢܐ ܫܡܐ
ܕܒܢܝܢܫܐ . * ܘܩܪܘ ܐܢܘܢ ܘܦܩܕܘ ܐܢܘܢ . ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܡܠܠܝܢ . ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܠܦܝܢ ܒܫܡܗ ܕܝܫܘܥ . 18

* ܕܣܗܕܐ * ܛ

19 * ܥܢܐ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܝܘܚܢܢ . ܘܐܡܪܘ ܠܗܘܢ . ܐܢ ܟܐܢܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܕܠܟܘܢ ܢܫܡܥ
ܝܬܝܪ ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܘܢܘ . * ܠܐ ܓܝܪ ܡܫܟܚܝܢܢ ܕܡܕܡ ܕܚܙܝܢ ܘܫܡܥܢ . ܠܐ ܢܡܠܠ . 20
21 * ܘܐܝܡܘ ܥܠܝܗܘܢ ܘܫܪܘ ܐܢܘܢ . ܠܐ ܓܝܪ ܐܫܟܚܘ ܥܠܬܐ ܠܡܬܒܥܘ ܐܢܘܢ . ܡܛܠ ܥܡܐ
ܕܟܠܗܘܢ ܡܫܒܚܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ ܥܠ ܡܕܡ ܕܗܘܐ . * ܒܪ ܝܬܝܪ ܓܝܪ ܡܢ 22
ܐܪܒܥܝܢ ܫܢܝܢ ܗܘܐ ܗܘ ܓܒܪܐ ܕܒܗ ܗܘܬ ܐܬܐ ܗܕܐ ܕܐܣܝܘܬܐ . * ܘܟܕ ܐܫܬܪܝܘ 23
ܐܬܘ ܠܘܬ ܐܚܝܗܘܢ . ܘܐܫܬܥܝܘ ܠܗܘܢ ܟܠ ܡܐ ܕܐܡܪܘ ܪܒܝ ܟܗܢܐ ܘܩܫܝܫܐ . * ܘܗܢܘܢ ܟܕ 24
ܫܡܥܘ ܐܟܚܕܐ ܐܪܝܡܘ ܩܠܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ . ܘܐܡܪܘ . ܡܪܝܐ ܐܢܬ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܥܒܕܬ
ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ . ܘܝܡܡܐ ܘܟܠ ܕܐܝܬ ܒܗܘܢ . * ܘܐܢܬ ܗܘ ܕܡܠܠܬ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ 25
ܒܦܘܡ ܕܘܝܕ ܥܒܕܟ . ܠܡܢܐ ܐܬܪܓܫܘ ܥܡܡܐ . ܘܟܢܫܐ ܪܢܝܘ ܣܪܝܩܬܐ . * ܩܡܘ ܡܠܟܐ 26
ܕܐܪܥܐ . ܘܫܠܝܛܢܐ ܐܬܡܠܟܘ ܐܟܚܕܐ ܥܠ ܡܪܝܐ ܘܥܠ ܡܫܝܚܗ . * ܐܬܟܢܫܘ ܓܝܪ 27
ܒܫܪܪܐ ܒܗܕܐ ܡܕܝܢܬܐ . ܥܠ ܒܪܟ ܩܕܝܫܐ ܝܫܘܥ ܗܘ ܕܐܢܬ ܡܫܚܬ . ܗܪܘܕܣ
ܘܦܝܠܛܘܣ ܥܡ ܥܡܡܐ . ܘܥܡ ܟܢܘܫܬܐ ܕܐܝܣܪܝܠ . * ܠܡܥܒܕ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܕܟ ܘܪܥܝܢܟ 28
ܡܢ ܩܕܝܡ ܪܫܡܘ ܕܢܗܘܐ . * ܘܐܦ ܗܫܐ ܡܪܝܐ ܚܘܪ ܘܚܙܝ ܠܡܐܘܝܡܝܬܗܘܢ . ܘܗܒ ܠܥܒܕܝܟ . ܕܒܓܠܝܐ 29
ܢܟܪܙܘܢ ܡܠܬܟ .

13 Quúmque audissent sermonem Simeonis & Johannis quem palàm dixerant, intellexerunt eos esse literarum imperitos, & idiotas, eósque admirati sunt: atque agnoverunt ipsos cum Jesu versatos fuisse.
14 Conspiciebant porrò adstantem cum eis claudum illum qui sanatus fuerat: nihilque poterant contra eos dicere.
15 Tunc jusserunt eos educi è synagoga sua: dicebántque alius ad alium;
16 Quid faciemus hominibus istis? ecce enim signum illud manifestum quod editum est per eos, omnibus incolis Jerusalem notum est, nec possumus inficiari.
17 Sed ne magis fama isthæc pervagetur, interminemur eis, ne ampliùs loquantur in nomine isto ulli hominum.
18 Proindè advocàrunt eos, & præceperunt eis, ne omninò loquerentur aut docerent in nomine Jesu.

Martyrum. 9.

19 Responderunt Simon Petra & Johannes, ac dixerunt eis; An rectum sit apud Deum, vobis obedire potiùs quàm Deo, judicate.
20 Non enim possumus quod vidimus & audivimus, non loqui.
21 Et interminati sunt eis, ac dimiserunt eos: quia non invenerunt causam puniendi eos, propter populum: quandoquidem unusquisque glorificabat Deum super eo quod factum fuerat.
22 Erat enim plusquàm quadraginta annos natus homo ille, in quo editum fuerat hoc signum sanationis.
23 Quúmque dimissi essent, venerunt ad fratres suos, & renuntiârunt eis quæcunque dixerant sacerdotes & seniores.
24 Isti autem quum audissent, simul extulerunt vocem suam ad Deum, dixerúntque; Domine, tu es Deus qui fecisti cœlum & terram, & maria & omnia quæ in eis sunt:
25 Túque is es qui locutus es per Spiritum sanctitatis per os David servi tui; Quare tumultuârunt gentes, & populi meditati sunt inane?
26 Astiterunt reges terræ principésque, & consilium inierunt simul adversùs Dominum & adversùs Christum ejus.
27 Congregati sunt enim verè in hac civitate adversùs sanctum filium tuum Jesum quem tu unxisti, Herodes & Pilatus cum gentibus & synagoga Israel,
28 Ut facerent quæcunque manus tua priùs designaverat esse facienda.
29 Sed & nunc, Domine intuere, & vide minas eorum, & da servis tuis ut palàm prædicent sermonem tuum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወሶበ፡ ርእይዎሙ፡ ለጴጥሮስ፡ ወለዮሐንስ፡ ጥቡዓን፡ ከመ፡ ገሃደ፡ ይነግርዎሙ፡ አእመርዎ
ሙ፡ ከመ፡ ሰብእ፡ የዋሃን፡ እሙንቱ፡ ወኢያአምሩ፡ መጻሕፍተ፡ ወአንከርዎሙ፡ እስመ፡ ያአም
14 ርዎሙ፡ ከመ፡ ምስለ፡ ኢየሱስ፡ ሀለው፡፡ ወይሬእይዎ፡ ለዝኩ፡ ብእሲ፡ ዘሐይወ፡ ይቀውም
15 ሙ፡ ምስሌሆሙ፡ ወሐጥኡ፡ ዘይብሉ፡ በእንቲአሆሙ፡፡ ወአዘዙ፡ ያእትትዎሙ፡ ጥቀ፡ እም
16 ኀበ፡ ዐውድ፡ ወተናገሩ፡ በበይናቲሆሙ፡፡ ወይቤሉ፡ [ምንተ] ንሬስዮሙ፡ ለእሉ፡ ሰብእ፡፡
በጸሎተ፡ ማኅበር፡ ወበረክብሂ፡ ምንባብ፡፡
ናሁ፡ ተዐውቀ፡ ትእምርቶሙ፡ በኀበ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ ይነብሩ፡ ኢየሩሳሌም፡ ወገሃደ፡
ኮነ፡ ወኢንክል፡ ኀቢኦቶ፡ ለዝንቱ፡፡

13 *Et quum vidissent Petrum & Johannem promptos ut publicè loquerentur iis, cognoverunt quòd homines simplices erant, et nesciebant literas, et admirati sunt eos: quia cognoscebant eos quòd cum Jesu erant.*
14 *Et videbant hunc hominem qui sanatus fuerat stantem cum iis, et nihil habuerunt quod dicerent contra eos.*
15 *Et præceperunt ut educerent eos secus à concilio, et colloquuti sunt inter se, et dixerunt;*
16 Quid *faciemus istis hominibus?*

In oratione congregationis, & in dimissione ejus, lectio.

Ecce conspicuum factum est signum eorum apud omnes qui inhabitant Hierusalem, et manifestum fuit, et non possumus occultare illud.

Versio VULGATA LATINA.

13 Videntes autem Petri constantiam & Joannis, comperto quòd homines essent sine
literis, & idiotæ, admirabantur, & cognoscebant eos quoniam cum Jesu fuerant:
14 Hominem quoque videntes stantem cum eis, qui curatus fuerat, nihil poterant
15 contradicere. Jusserunt autem eos foràs extra concilium secedere: & confere-
16 bant ad invicèm, Dicentes; Quid faciemus hominibus istis? quoniam quidem no-
tum signum factum est per eos, omnibus habitantibus Jerusalem: manifestum est,
17 & non possumus negare. Sed ne ampliùs divulgetur in populum, comminemur
18 eis, ne ultrà loquantur in nomine hoc ulli hominum. Et vocantes eos, denuntia-
19 verunt ne omninò loquerentur, neque docerent in nomine Jesu. Petrus verò
& Joannes respondentes, dixerunt ad eos; Si justum est in conspectu Dei, vos po-
20 tiùs audire quàm Deum, judicate: Non enim possumus quæ vidimus & audivimus
21 non loqui. At illi comminantes dimiserunt eos: non invenientes quomodò puni-
rent eos, propter populum, quia omnes clarificabant id quod factum fuerat
in eo quod acciderat. Annorum enim erat ampliùs quadraginta homo, in quo 22
factum fuerat signum istud sanitatis. Dimissi autem venerunt ad suos: & annun- 23
tiaverunt eis, quanta ad eos principes sacerdotum & seniores dixissent. Qui 24
cùm audissent, unanimiter levaverunt vocem ad Deum, & dixerunt; Do-
mine, tu es qui fecisti cœlum, & terram, mare, & omnia quæ in eis sunt: Qui 25
Spiritu sancto per os patris nostri David, pueri tui, dixisti; Quarè fremuerunt
Gentes, & populi meditati sunt inania? Astiterunt reges terræ, & principes 26
convenerunt in unum, adversùs Dominum, & adversùs Christum ejus?
Convenerunt enim verè in civitate ista adversùs sanctum puerum tuum Je- 27
sum, quem unxisti, Herodes, & Pontius Pilatus, cum Gentibus, & populis Is-
raël, Facere quæ manus tua & consilium tuum decreverunt fieri. Et nunc, Do- 28
mine, respice in minas eorum, & da servis tuis cum omni fiducia loqui ver- 29
bum tuum,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* قراءة الاربعا من السبة الثانية من الفصح *

13 * فاذ ابصروا مجاهرة بطرس ويوحنا * وتيقنوا انهما رجلان لا يعرفان الكتاب واميان *
14 فتعجبوا اذ عرفوهما انهما كانا مع يسوع * وشاهدوا الرجل المشفي معهما واقفا * ولم يكن
15 لهم حجة يناقضونهما بها * فامروا ان يخرجا خارج المجمع * وايتمر بعضهم مع بعض قايلين *
16 * ماذا نعمل بهذين الرجلين * اما ان قد صارت بهما جريحة قد عرفها كل القاطنين
17 باورشليم فذلك ظاهرا * وما يمكننا انكارها * لكن ليلا ينمي خبرها في الشعب كثيرا *
18 فلنهددهما ونتوعدهما الا يخاطبا بهذا الاسم ايضا احدا من الناس * ثم استدعوهما
19 واوصوهما الا ينطقا بالجملة ولا يعلما باسم ايسوع * فاجابهم بطرس ويوحنا قايلين * ان
يكن امرا مقسطا قدام الله ان نسمع منكم اكثر من الله فاحكموا بذلك علينا *
20 21 * فانا نحن ما يمكننا الا نتكلم بما عايناه وسمعناه * واما هم توعدوهما واصرفوهما * اذ
لم يجدوا حجة عليهما كيف يعذبونهما * من اجل الشعب * لانهم كلهم يمجدوا الله على
22 العجب الصاير * لان الرجل الذي صارت فيه اية الشفا هذه * كانت له اكثر من اربعين
سنة * تم * * قراءة ليوم الخميس من السبت الثانية بعد الفصح * يج *
23 24 * فلما اطلقا اقبلا الي اهلهما * فخبراهم بما قاله لهما روساء الكهنة والشيوخ * فحين
سمعوا ذلك رفعوا كلهم الي الله صوتا وقالوا * ايها السيد انت هو الاله الباري السماء والارض *
25 والبحر وكافة البرايا التي فيها * القايل بفم داوود فتاك * لم شغبت الامم وهذت الشعوب
26 27 اباطيل * ملوك الارض قاموا * والروساء اجتمعوا جميعا على الرب وعلى مسيحه * لانه
قد اجتمع بالحقيقة على ابنك القدوس يسوع الذي مسحته * هيرودس وبيلاطس
28 البنطي مع الامم وشعوب اسراييل * ليعملوا جميع ما تقدمت عينك ورايك فحددت
29 صيرورته * فالان يا رب اقبل بنظرك الي هويلاتهم * وامنح عبيدك ان يتكلموا كلامك
بكل مجاهرة *

Lectio feriæ quartæ hebdomadæ secundæ infra Pascha.

Cùm autem vidissent apertè Petrum & Johannem, certòque scivissent eos esse homines ignaros scripturæ & idiotas, admirati sunt, agnoscentes eos fuisse cum Jesu. 13
Et cum vidissent hominem qui sanatus fuerat stantem cum ipsis, nec haberent prætextum contradicendi eis, 14
Præceperunt ut educerentur ambo extra concilium, & consultârunt alter cum altero, dicentes; 15
Quid faciemus duobus hisce viris? Quòd enim factum sit per eos prodigium, quod jam nôrunt omnes habitantes in Hierusalem, res est perspicua, nec possumus eam denegare. 16
Verùm ne multùm crescat ejus fama inter populum, interminemur & minitemur eis, ne loquantur hoc de nomine posthac ulli hominum. 17
Deindè accersitis illis jusserunt ne loquerentur omnino, néve docerent nomen Jesu. 18
Responderunt eis Petrus & Johannes, dicentes, An sit res justa coram Deo, audire vos potiùs quàm Deum, damnate nos in hoc. 19
Nobis enim est impossibile quin loquamur quod vidimus & audivimus. 20
Ipsi verò minitati sunt eis, & dimiserunt eos: cùm non invenissent occasionem adversùs eos quomodo punirent eos, propter populum: quia omnes glorificaverant Deum ob miraculum quod factum fuerat. 21
Homo enim in quo actum fuerat hujusmodi signum curationis, erat annorum ampliùs quadraginta. 22 Hactenus.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis secundæ infra Pascha.

Cùm igitur dimissi fuissent, adierunt suos, & narraverunt eis quæ dixerant ad illos principes sacerdotum et seniores. 23
Qui statim atque hæc audierunt, extulerunt omnes vocem ad Deū, & dixerunt, O Domine, tu es Deus creator cœli ac terræ, & maris cum omnibus creaturis quæ in eis sunt: 24
Qui dixisti per os David pueri tui, Quarè tumultuârunt gentes, & delirârunt populi falsitates? 25
Reges terræ surrexerunt, & principes congregati sunt pariter contra Dominum & contra Christum ejus. 26
Nam congregatus est verè contra filium tuum sacrosanctum Jesum quem unxisti, Herodes, & Pilatus Pontius unà cum gentibus ac populis Israel, 27
Ad faciendum quidquid dexterâ tuâ & consilium tuum prædefinivit fore. 28
Nunc ergò ô Domine, admove aspectum tuum ad minas eorum, & da servis tuis ut loquantur sermonem tuum omni cum libertate: 29

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ለሰ፡ ዳእሙ፡ ከመ፡ ፈድፋደ፡ ኢይብዝኅ፡ ውስተ፡ ሕዝብ፡ ንገሥጾሙ፡ ከመ፡ ኢይ
18 ንግሩ፡ እንከ፡ ዳእሙ፡ በስሙ፡ ለኢየሱስ፡ ለሰብእ። ወጸውዕዎሙ፡ ወገሠጽዎ
ሙ፡ ወይቤልዎሙ፡ ግሙራ፡ ኢትንግሩ፡ ወኢትምሀሩ፡ በስሙ፡ ለኢየሱስ፡ ወኢለመ
19 ንሂ። ወተሠጥዉዎሙ፡ ጴጥሮስ፡ ወዮሐንስ፡ ወይቤልዎሙ፡ ይረትዕኑ፡ በቅድመ፡
20 እግዚአብሔር፡ ኪያክሙ፡ ንስማዕ፡ ወአኮ፡ ለእግዚአብሔር፡ ፍትሑ፡ አንትሙ፡ ለሊ
21 ክሙ። ንሕነሰ፡ ኢንክል፡ ከቢተ። ወእምዝ፡ ኀደግዎሙ፡ ሶበ፡ ኀጥኡ፡ በዘ፡ ይኴ
ንንዎሙ፡ እስመ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ያአኵቱ፡ እግዚአብሔር፡ በእንተ፡ ውእቱ፡ ተአምር፡
22 ዘኮነ። እስመ፡ ፈድፋደ፡ እምአርብዓ፡ ዓመቱ፡ ለውእቱ፡ ብእሲ፡ ዘበላዕሌሁ፡ ኮነ፡
ዝንቱ፡ ተአምረ፡ ሕይወት።
23 ፲ ወተፈቲሖሙ፡ ሖሩ፡ ኀበ፡ ሰብኦሙ፡ ወነገርዎሙ፡ ኵሎ፡ ዘይቤልዎሙ፡ ሊቃነ፡
24 ካህናት፡ ወረበናት። ወሰሚዖሙ፡ አንሥኡ፡ ቃሎሙ፡ ኅቡረ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔ
ር፡ ወይቤሉ። አንተ፡ እግዚአብሔር፡ አምላክነ፡ ዘገበርከ፡ ሰማየ፡ ወምድረ፡ ወባሕረ፡
25 ወኵሎ፡ ዘውስቴቶሙ። ዘለሊከ፡ ነበብከ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ በአፈሁ፡ ለዳዊት፡
ገብርከ፡ አቡነ፡ ወትቤ። ለምንት፡ አንገለጉ፡ አሕዛብ፡ ወሕዘብኒ፡ ነበቡ፡ ከንቶ።
26 ወተንሥኡ፡ ነገሥተ፡ ምድር፡ ወመላእክትኒ፡ ተጋብኡ፡ ምስሌሆሙ፡ ኅቡረ፡ ላዕለ፡
27 እግዚአብሔር፡ ወላዕለ፡ መሲሑ። አማን፡ አንገለጉ፡ በዛቲ፡ ሀገር፡ ላዕለ፡ ቅዱስ፡ ወ
ልድከ፡ ኢየሱስ፡ ዘቀባእከ፡ ሄሮድስ፡ ወጲላጦስ፡ ጰንጤናዊ፡ ምስለ፡ ሕዘቢሆሙ፡
28 ወሕዝበ፡ እስራኤል። ከመ፡ ይግበሩ፡ በደበ፡ ክርዐተ፡ እዴከ፡ ወምክርከ፡ ከመ፡
29 ይኩን። ወይእዜኒ፡ እግዚኦ፡ ርኢ፡ ትእይርቶሙ፡ ወሀቦሙ፡ ለአግብርቲከ፡ ገሃደ፡
ይንግሩ፡ ቃልከ።

Sed tamen ut abundantiùs non augescat in populo, comminabimur eos ut non lo- 17
quantur ampliùs, sed in nomine Jesu hominis. Et vocaverunt eos, & commina- 18
ti sunt eos, & dixerunt iis; Nunquam alloquemini & non docebitis in nomine Je-
su, quenquam. Et responderunt iis Petrus et Johannes, et dixerunt iis; 19
Rectùmne est in conspectu Dei, vos auscultare et non Deum, judicate vel vosmet- 20
ipsi: Nos igitur non possumus occultare. Et tunc dimiserunt eos, quum non 21
habuissent aliquid *in quo condemnarent eos: quia omnes populi gratias agebant*
Deo propter illud signum quod factum fuit. Quia plus quàm quadraginta anni 22
erant istius hominis, super quem factum fuerat hoc signum vitæ. Et quum so- 23
luti essent, venerunt ad homines suos et nuntiaverunt iis omnia quæ dixissent iis
principes sacerdotum et magistri. Et quum audivissent, sustulerunt voces eo- 24
rum simul ad Deum, et dixerunt; Tu Domine, Deus noster es, qui fecisti cœlum
et terram, et mare, et omnia quæ in iis sunt. *Qui ipse tu dixisti in Spiritu* 25
sancto per os David servi tui Patris nostri, et dixisti; Quare convenerunt gentes,
et populi meditati sunt inania: Et insurrexerunt reges terræ, et principes et- 26
iam congregati sunt cum iis simul, adversus Dominum, et adversùs Messiam
ejus. Verè, convenerunt in hac civitate, adversùs sanctum filium tuum Jesum, 27
quem unxisti, Herodes, et Pilatus Pontineus, cum gentibus eorum, et populo Israelis.
Ut facerent, secundùm decretum manûs tuæ et consilii tui, ut fieret. Et nunc, 28
O Domine, respice minas eorum, et da servis tuis ut liberè loquantur sermonem 29
tuum:

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. Δ'. Ε'.

In manum tuam *extendere te in sanitatem*, & signa, & prodigia fieri per
30 Ἐν τῷ τὴν (ω) χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ
nomen sancti *pueri* tui Jesu. Et *precatis eis*, motus est
31 τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. Καὶ δεηθέντων αὐτῶν, ἐσαλεύθη
locus, in quo erant congregati: & repleti sunt omnes Spiritu sancto, &
ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι· καὶ ἐπλήσθησαν (α) ἅπαντες Πνεύματος ἁγίου, καὶ
loquebantur verbum Dei cum fiducia. *At* multitudinis credentium
32 ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ παρρησίας. Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων Ε'
erat cor & anima una: *& neque unus quicquam existentium ei*, dicebat
(β) ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία· καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ, ἔλεγεν
proprium esse: sed erant illis omnia communia. Et magnâ virtute reddebant
33 ἴδιον εἶναι· ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. Καὶ (γ) μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδουν
testimonium Apostoli resurrectionis Domini Jesu: gratiáque magna
τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ· χάρις τε μεγάλη
erat in *omnes eos*. Neque enim egens quisquam erat *in ipsis*. Quotquot
34 ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. Οὐδὲ γὰρ ἐνδεής (δ) τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς. ὅσοι
enim possessores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia *ven-*
γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πι-
ditorum, Et ponebant ante pedes Apostolorum. Dividebatur autē singulis,
35 πρασκομένων, Καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων. διεδίδοτο δὲ ἑκάστῳ,
prout *quis* opus *habebat*. *Joses* autem, cognominatus Barnabas ab
36 καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν. (ε) Ἰωσῆς δὲ, ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας (ζ) ὑπὸ
Apostolis, (quod est interpretatum, Filius consolationis,) Levites, Cyprius
τῶν ἀποστόλων, (ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, Υἱὸς παρακλήσεως,) Λευίτης, Κύπριος
genere, *Existente ei agro, vendito* attulit *pecuniam*, & posuit ante
37 τῷ γένει, Ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα, καὶ ἔθηκε παρὰ
pedes Apostolorum.
τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

CAP. V. ε'.

Vir autem quidam Ananias nomine, cum Sapphira uxore sua ven-
ἈΝὴρ δέ τις (α) Ἀνανίας ὀνόματι, σὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώ- 1
didit *possessionem*: Et *intervertit* de pretio, consciâ *etiam* uxore
λησε κτῆμα· Καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, (β) συνειδυίας καὶ τῆς γυναικὸς 2
suâ: & afferens partem quandam, ad pedes Apostolorum posuit. Dixit autem
αὐτοῦ· καὶ ἐνέγκας μέρος τι, παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. Εἶπε δὲ 3
Petrus; Anania, *propter quid implevit* Satanas cor tuum, men-
(γ) Πέτρος, Ἀνανία, διατί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύ-
tiri te *Spiritum sanctum, & intervertere* de pretio *prædii?*
σασθαί σε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου;
Nónne manens tibi manebat, & vænundatum in tua potestate erat? *Quid quòd*
Οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενε, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχε; τί ὅτι 4
posuisti in corde tuo rem hanc? Non es mentitus hominibus, sed Deo.
ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ.
Audiens autem Ananias verba hæc, *cadens* expiravit. Et factus est timor
Ἀκούων δὲ (δ) Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξε. καὶ ἐγένετο φόβος 5
magnus super omnes *audientes hæc*. Surgentes autem juvenes *corri-*
μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς (ε) ἀκούοντας ταῦτα. Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέ- 6
puerunt eum, & efferentes sepelierunt. Factum est autē quasi horarum trium spa-
στειλαν αὐτὸν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν διά- 7
tium, & uxor ipsius nesciens factum, introivit. *Respondit* autem ei
στημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς, εἰσῆλθεν. Ἀπεκρίθη δὲ (ζ) αὐτῇ 8
Petrus; Dic mihi, si tanti agrum vendidistis? Illa *autem* dixit; Etiam, tanti.
ὁ Πέτρος, Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπε, Ναὶ, τοσούτου.

MS. A. (ω) χεῖρά σε ἐκτείνειν εἰς (α) ἅπαντες τοῦ ἁγίου Πνεύματος, (β) ἦν καρδία καὶ ψυχὴ (γ) δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν οἱ ἀπόστολοι τὸ μαρτύριον τῆς ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου, χάρις (δ) τις ἦν ἐν (ε) Ἰωσὴφ (ζ) ἀπὸ ΚΕΦ. ε'. MS. A. (α) ὀνόματι Ἀνανίας, (β) συνειδυίης καὶ τῆς γυναικὸς· καὶ (γ) ὁ Πέτρος, (δ) ὁ Ἀνανίας (ε) ἀκούοντας. Ἀναστάντες (ζ) πρὸς αὐτὴν Πέτ···, Εἰπέ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 [illegible]
31 [illegible]
[illegible]
[illegible]
32 [illegible]
[illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
[illegible]
37 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]

Manum tuam porrigens ad prodigia virtu- 30
tésque edendas in nomine Filii tui sancti
Jesu. Et quum oráſſent ac fuiſſent auspi- 31
cati preces, commotus est locus in quo erant
congregati: & repleti sunt omnes Spiritu
sanctitatis, ac loquebantur palàm sermonem
Dei.

Feriâ tertiâ candidatorum. 10.

Erat autem cœtus hominum illorum qui 32
crediderant, anima una, & una mens: ne-
móque ex eis dicebat de facultatibus quas
possidebat, suas esse: sed omnia quæ habe-
bant, erant communitatis. Magnâque vir- 33
tute testabantur ipsi Apostoli de resurrecti-
one Jesu Christi: & gratia magna inerat
illis omnibus. Cæterùm nemo erat inter 34
eos egenus: illi enim qui possidebant fun-
dos & domos, vendebant, & afferebant pre-
tia eorum quæ vendebantur: Depone- 35
bántque ad pedes Apostolorum: & daba-
tur unicuique prout egebat. Joseph autem 36
ille qui cognominatus est Barnaba ab Apo-
stolis, (quod exponitur, Filius consolationis)
Levita, ex regione Cypri, Habebat agrum, 37
& vendidit eum, attulítque pretium ejus,
& deposuit ante pedes Apostolorum.

Defunctorum. 11.

CAP. V.

Porrò vir quidam, cujus nomen erat Ha- 1
nania, cum uxore sua nomine Saphira, ven-
diderat fundum suum: Abstulit autem ex 2
ejus pretio, abdidítque, consciâ uxore suâ,
& attulit partem pecuniæ, ac deposuit ante
pedes Apostolorum. Cui dixit Simon; 3
Hanania, cur ita obsirmavit satanas cor
tuum, ut mentireris in Spiritum sanctitatis, &
interverteres ex pecunia pretii fundi illius?
Nonne tuus erat priusquàm venditus esset? 4
postquàm venundatus est imò etiam tu po-
testatem habebas super pretium: quid tibi
venit in mentem ut hanc rem perpetrares?
Non mentitus es in homines, sed in Deum.
Quumque audisset Hanania hos sermones, 5
cecidit, & mortuus est. Et pavor ingens
invasit omnes qui hæc audierant. Surre- 6
xerunt autem ii qui juvenes erant inter eos,
& collegerunt eum, eductúmque sepelie-
runt. Tribus verò pòst horis & uxor ejus 7
ingressa est, quum nesciret quid actum es-
set. Cui dixit Simon; Dic mihi num hoc 8
pretio vendideritis fundum? Ipsa verò
dixit; Etiam, hoc pretio.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 ወትስፋሕ፡እዴከ፡ወትግበር፡ተአምረ፡ወመንክረ፡በስም፡ወልድከ፡ሊየሱስ፡ክርስቶስ፡፡=፦
31 ወእንዘ፡ ይጼልዩ፡ አድለቅለቀ፡ ውእቱ፡ መካን፡ ኀበ፡ ሀለው፡ ይቀውሙ፡ ኅቡረ፡
ጉቡአን፡ ወመልአ፡ መንፈስ፡ቅዱስ፡ ዲበ፡ ኵሎሙ፡ ወነገሩ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡
ገሃደ፡፡=፦

በፋሲክ፡ ወበማኅበር፡፡=፦

32 16 ወኵሎሙ፡ እለ፡ አምኑ፡ በአሐዱ፡ ልብ፡ ወበአሐቲ፡ ነፍስ፡ ወአልቦ፡ እም፡
ውስቴቶሙ፡ ዘይብል፡ ዝንቱ፡ ዘዚአየ፡ ንዋየ፡ ዘኵሎሙ፡ ኅቡረ፡፡=፦

Et extendas manum tuam, & facias signa & miracula in nomine filii tui Jesu 30
Christi. Et quum oráſſent, commotus est iste locus ubi stabant simul congregati: 31
& plenus fuit Spiritus sanctus super omnes illos, & loquuti sunt verbum Dei
liberé.

Pro paschate & congregatione.

Et omnes credentes fuerunt *in uno corde, & in una anima: & nemo fuit ex illis* 32
qui dicebat, Hoc meum est: substantia iis omnibus communis erat.

Versio VULGATA LATINA.

30 In eo quòd manum tuam extendas ad sanitates, & signa & prodigia fieri per
31 nomen sancti filii tui Jesu. Et cùm oràssent, motus est locus, in quo erant
congregati: & repleti sunt omnes Spiritu sancto, & loquebantur verbum Dei
32 cum fiducia. Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una:
nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis
33 omnia communia. Et virtute magnâ reddebant Apostoli testimonium resurrectio-
34 nis Jesu Christi Domini nostri: & gratia magna erat in omnibus illis. Neque
enim quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum
35 aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, Et
ponebant ante pedes Apostolorum. Dividebatur autem singulis prout cuique
36 opus erat. Joseph autem, qui cognominatus est Barnabas ab Apostolis, (quod
37 est interpretatum, Filius consolationis,) Levites, Cyprius genere, Cùm haberet agrum, vendidit eum, & attulit pretium, & posuit ante pedes Apostolorum.

CAP. V.

Vir autem quidam nomine Ananias, cum Saphira uxore sua, vendidit agrum, 1
Et fraudavit de pretio agri, consciâ uxore suâ: & afferens partem quan- 2
dam, ad pedes Apostolorum posuit. Dixit autem Petrus; Anania, cur 3
tentavit satanas cor tuum, mentiri te Spiritui sancto, & fraudare de pre-
tio agri? Nónne manens tibi manebat, & venumdatum in tua erat po- 4
testate? Quarè posuisti in corde tuo hanc rem? Non es mentitus homi-
nibus, sed Deo. Audiens autem Ananias hæc verba, cecidit & exspiravit. 5
Et factus est timor magnus super omnes qui audierunt. Surgentes autem ju- 6
venes amoverunt eum, & efferentes sepelierunt. Factum est autem quasi hora- 7
rum trium spatium, & uxor ipsius, nesciens quod factum fuerat, introivit.
Dixit autem ei Petrus; Dic mihi, mulier, si tanti agrum vendidistis? At illa 8
dixit; Etiam, tanti.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 * باسطا يدك الى الشفاء فتصير ايات وجرايح باسم ابنك يسوع القدوس * واذ توسلوا تزلزل
31 الموضع الذي كانوا فيه مجتمعين * وامتلاوا كلهم من روح القدس * وتكلموا كلام الله
32 بمجاهرة * تم * ية * وجماعة الذين امنوا كانوا قلبا ونفسا واحدة * وما كان يقول
33 احد منهم عن شي من التي لهم انه خاص له * بل الاشيا كلها كانت عندهم مشاعة * وكان
الرسل يبرهنون الشهادة بانبعاث يسوع المسيح بقوة عظيمة * وكانت عليهم كلهم نعمة
34 جسيمة * ولم يكن فيهم محتاج * لان جميع الذين كانوا يملكون ضياعا او منازل كانوا
35 يبيعونها ويجلبون اثمان المبيعات * فيضعونها لدي اقدام الرسل * ليعطي منها كل واحد
36 على مقدار ما يحتاج اليه * وان يوسيس من الرسل الملقب بيرنابا الذي اسمه مترجم ابن
37 التعزية اللاوي القبرسي الجنس * كانت له حقل فباعها وجلب المال فوضعه عند اقدام الرسل *

* قراءة ليوم الجمعة من السبة الثانية بعد الفصح * ية *

* الفصل الخامس *

1 * وان رجلا ما اسمه حننيا مع صفيرا امراته * باع اقطاعه * وخان وسرق من ثمنه عن
2 علم من امراته * وقدم جزوا ما فوضعه عند اقدام الرسل * فقال بطرس * يا حننيا لم
3 ملا الشيطان قلبك ان تكذب لروح القدس * وسرقت ثمن الضيعة * اليست مدي
4 بقاها كانت باقية لك * واذ بيعت في سلطانك كانت * فلم وضعت في قلبك هذا
5 الامر * لم تكذب للناس لكن لله * فاذا سمع حننيا هذه الاقوال سقط فتوفي *
6 فصار خوف عظيم على جميع الذين سمعوا هذه الاخبار * فقام الاحداث فستروه وحملوه
7 ودفنوه * فصار بعد مسافة ثلث ساعات دخلت امراته من غير ان تعلم بما صار *
8 * فاجابها بطرس * قولي لي هذا * بهذا المقدار بعتما الضيعة * فقالت نعم بهذا
المقدار *

Extendens manum tuam ad cura- 30
tionem, ut fiant signa atque pro-
digia per nomen filii tui Jesu sa-
crosancti. Et cùm oràssent, mo- 31
tus est locus in quo erant congre-
gati: & repleti sunt omnes Spiritu
sanctitatis, & loquebantur sermones
Dei cum libertate. Hactenus. *Cæ-* 32
tus autem eorum qui crediderant,
erat cordis & animi unius, nec
dicebat quisquam eorum de ulla re
quam habebant, eam esse sibi peculi-
arem, sed res omnes erant apud ipsos
communes. Et Apostoli promulga- 33
bant testimonium de resurrectione
Jesu Christi cum virtute magna,
eratque super eos omnes gratia in-
gens. Neque erat inter eos egenus: 34
quandoquidem omnes qui possidebant
agros aut domos, vendebant eas, &
afferebant pretia rerum venditarum,
Et ponebant ea ad pedes Apostolorũ, 35
ut distribueretur ex eis unicuique pro
ratione egestatis ejus. Et verò Joses 36
de numero *Apostolorum, qui cogno-*
minatus est Barnaba, (cujus nomen
interpretatur, Filius consolationis,)
Levita, Cypri genere, Habebat agrũ,* 37
vendidit illum, attulitque pecuniam,
& posuit eam ad pedes Apostolorum.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis secundæ infra Pascha.

CAP. V.

Vir autem quidam nomine Ha- 1
nania cum Saphira uxore sua, ven-
diderat agrum suum: Et fraudans 2
furatus est de pretio ejus, consciâ
uxore suâ, & afferens partem ali-
quam, posuit eam ad pedes Apostolo-
rum. Dixit autem Petrus, O Hana- 3
nia, cur implevit Satanas cor
tuum, ut mentireris Spiritui sanctita-
tis, & furareris pretium agri?
Nónne quandiu mansurus erat, tibi 4
manebat? & postquam venditus
est, in tua erat potestate? Cur ergò
posuisti in corde tuo rem istam?
Non es mentitus hominibus, sed Deo.
Audiens autem Hanania hosce ser- 5
mones, cecidit & expiravit: Fa-
ctusque est timor magnus super
omnes eos qui audierant hujusmodi
historias. Surgentes autem juvenes, 6
operuerunt eum, sublatumque sepe-
lierunt. Et accidit post spatium 7
trium horarum, ut ingrederetur
uxor ejus, ignorans quod evenerat.
Dixitque ad eam Petrus, Dic mihi 8
hoc, Tantine vendidistis agrum? Ait,
Etiam, tanti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወዓቢየ ፡ ኃይለ ፡ ይገብሩ ፡ ሐዋርያት ፡ ስምዐ ፡ ትንሣኤሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶ
34 ስ ፡ ወዐቢየ ፡ ሞገሶሙ ፡ በኀበ ፡ ኵሉ ፡፡ ወአልቦ ፡ እምውስቴቶሙ ፡ ፅኑስ ፡ ዘቦ ፡
35 ቤተ ፡ ወዐፀደ ፡ ወይን ፡ ይሴይጡ ፡ ወያመጽኡ ፡ ሤጦ ፡፡ ወያነብሩ ፡ ታሕተ ፡ እገሪ
36 ሆሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ ወእሙንቱሰ ፡ ይከፍሉ ፡ ለፅኑሳን ፡፡ ወሀሎ ፡ ብእሲ ፡ ዘስሙ ፡
ዮሴፍ ፡ ዘይብልዎ ፡ በርናባስ ፡ ዘእምውስተ ፡ ሐዋርያት ፡ ወበትርጓሜሁ ፡ ይብልዎ ፡
37 ወልደ ፡ ፍሥሓ ፡ ሌዋዊ ፡ ዘሀገረ ፡ ቆጵሮስ ፡፡ ወቦ ፡ ገራህተ ፡ ወሤጠ ፡ ወአንበረ ፡ [ሤጦ] ታሕተ ፡
እገሪ ፡ ሐዋርያት ፡፡

1 ፎ ፲፫ ወሀሎ ፡ ብእሲ ፡ ዘስሙ ፡ አናንያ ፡ ወስመ ፡ ብእሲቱ ፡ ሰጲራ ፡ ወሤጡ ፡ እሙንቱሂ ፡
2 ዐፀደ ፡ ወይኖሙ ፡፡ ወቀሰጡ ፡ መንፈቀ ፡ ሤጦ ፡ ተማኪሮሙ ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ፡
3 ወአምጽኡ ፡ መንፈቀ ፡ ሤጦ ፡ ወአንበሩ ፡ ታሕተ ፡ እገሪሆሙ ፡ ለሐዋርያት ፡፡ ወይ
ቤሎ ፡ ጴጥሮስ ፡ ሐናንያ ፡ እፎ ፡ መልአ ፡ ልብከ ፡ ሰይጣን ፡ ከመ ፡ ተሐሱዎ ፡ ለመንፈ
4 ስ ፡ ቅዱስ ፡ ወቀሠጥከ ፡ እምሤጠ ፡ ወይንከ ፡፡ እኮሁ ፡ ለከ ፡ እምነበረ ፡ ሶቤሃ ፡
ነቢረ ፡ ወሶበሂ ፡ ሤጥከ ፡ በፈቃድከ ፡ ሤጥከ ፡ ለምንት ፡ እንከ ፡ ሐለይከ ፡ በልብከ ፡ ትግበር ፡
5 ዘንተ ፡ ለእግዚአብሔርኬ ፡ ሐሰውከ ፡ ወአኮ ፡ ለሰብእ ፡፡ ወሰሚዖ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡ ሐ
6 ናንያ ፡ ተነጽሐ ፡ ወሞተ ፡፡ ወኮነ ፡ ዓቢይ ፡ ግርማ ፡፡ ወፈርሁ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ሰምዕዎ ፡፡
7 ወተንሥኡ ፡ መሐዛት ፡ ጾሩ ፡ ወገነዝዎ ፡ ወአውፅእዎ ፡ ወቀበርዎ ፡፡ ወእምዝ ፡ እም
ድኅረ ፡ ሠለስቱ ፡ ሰዐት ፡ መጽአት ፡ ብእሲቱ ፡ ወኢያእመረት ፡ ብእሲቱ ፡ ዘኮነ ፡ ሞተ ፡ ወቦ
8 አት ፡፡ ወይቤላ ፡ ጴጥሮስ ፡ ንግርኒ ፡ ብእሲቶ ፡ በመጠንዝ ፡ ሤጥክሙ ፡ ወይንክሙ ፡
ወትቤሎ ፡ እወ ፡ ከማሁ ፡፡

Et magnâ virtute faciebant Apostoli testimonium resurrectionis Domini nostri Jesu 33
Christi, & magna gratia eorum fuit apud omnes. Et nemo fuit ex illis egens: 34
qui habebant domum aut vineam, vendebant, & adduxerunt pretium ejus, Et po- 35
nebant sub pedibus Apostolorum: & illi dividebant egentibus. Et fuit homo cujus 36
nomen fuit Joseph, quem vocabant Barnaban, qui ex Apostolis erat, *(& in inter-*
pretatione ejus, vocant eum, Filium consolationis,) Levites civitatis Cypri: Et ha- 37
buit agrum & vendidit eum, & pretium *posuit sub pedibus Apostolorum.*

CAP. V.

Et fuit vir, cujus nomen Ananias, & nomen uxoris ejus Saphira, & vendiderunt 1
illi vineam eorum: Et fraudaverunt partem pretii ejus inountes consilium, ille *cum* 2
uxore sua: & adtulerunt partem pretii ejus, & posuerunt sub pedibus Apostolorum.
Et dixit ei Petrus; Anania, quomodò implevit cor tuum Satanas, ut mentireris 3
Spiritui sancto, & fraudâsti de pretio vineæ tuæ? Nónne tibi mansisset dum 4
mansisset, & quando vendidisti, in voluntate tua pretium tuum? quare igitur cogi-
tâsti in corde tuo facere hoc? Deo igitur mentitus es, & non hominibus. Et audiens hoc 5
convictus fuit Ananias, & prostratus fuit, & obiit: & fuit magnus terror, & timue-
runt omnes qui audivissent eum. Et surrexerunt juvenes oneris, & involverunt 6
eum, & extulerunt eum, & sepelierunt eum. Et tunc post tres horas venit uxor ejus: 7
& nesciebat uxor ejus quòd fuit maritus ejus, & intravit. Et dixit Petrus; Dic 8
mihi mulier, num tanti vendidistis vineam vestram? & dixit ei, Etiam, sic.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

At Petrus *ait* ad eam; Quid *quòd* convenit vobis tentare Spiritum
9 Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτήν, Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ Πνεῦμα
Domini? Ecce pedes eorum, qui sepelierunt virum tuum, ad ostium, & effe-
Κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου, (η) ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοί-
rent te. Cecidit *autem* confestim ante pedes ejus, & expiravit. In-
10 σουσί σε. Ἔπεσε δὲ παραχρῆμα (θ) παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν. εἰσ-
trantes autem juvenes, invenerunt illam mortuam, & *efferentes* sepelierunt
ελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι, (ι) εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν
ad virum suum. Et factus est timor magnus in universa ecclesia, &
11 πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, (κ) καὶ
in omnes *audientes* hæc. Per autem manus Apostolorum fiebant
12 ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα. Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων (λ) ἐγένετο
signa & prodigia in plebe multa. Et erant unanimiter omnes in
σημεῖα καὶ τέρατα (μ) ἐν τῷ λαῷ πολλά. καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν (ν) ἅπαντες ἐν
porticu Salomonis. *At* cæterorum nemo audebat *conjungi* illis: sed
13 τῇ στοᾷ Σολομῶντος. Τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς· ἀλλ'
magnificabat eos populus. Magis autem *apponebantur* *credentes*
14 ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός. Μᾶλλον δὲ προσετίθεντο (ξ) πιστεύοντες
Domino, *multitudines* virorúmque, ac mulierum: Ut *&* *secundùm* plateas
15 τῷ Κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· Ὥστε (ο) κατὰ τὰς πλατείας
efferre infirmos, & *ponere* in lectulis ac grabbatis, ut *venientis*
ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ (π) κλινῶν καὶ κραββάτων, ἵνα ἐρχομένου
Petri, *etsi* umbra obumbraret quenquam illorum. *Conveniebat* autem & multitudo
16 Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος
eorum quæ circà civitatum *in* Hierusalem, afferentes ægros, & vexatos à
τῶν πέριξ πόλεων (ρ) εἰς Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ
spiritibus immundis: qui curabantur omnes. Exurgens autem princeps ς'
17 πνευμάτων ἀκαθάρτων· οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες. Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχ-
Sacerdotum, & omnes qui cum illo (*illa existens* hæresis Sadducæorum) repleti sunt
ιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ (ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων) ἐπλήσθησαν
zelo: Et injecerunt manus *suas* in Apostolos, & posuerunt
ζήλου· Καὶ ἐπέβαλον τὰς (σ) χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο 18
eos in custodia publica. Angelus autem Domini per noctem *aperuit*
αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. Ἄγγελος δὲ Κυρίου (τ) διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξε 19
januas *custodiæ*: educénsque eos, dixit; Ite, & stantes
τὰς θύρας τῆς φυλακῆς· ἐξαγαγών τε αὐτούς, εἶπε, Πορεύεσθε, καὶ σταθέντες 20
loquimini in templo plebi omnia verba vitæ hujus. *Audientes*
λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. Ἀκούσαντες 21
autem intraverunt *sub* *diluculum* in templum, & docebant. Adveniens
δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος
autem princeps Sacerdotum, & qui cum eo, convocaverunt concilium, & *omnem*
δὲ ὁ ἀρχιερεύς, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν
senatum filiorum Israël: Et miserunt ad carcerem, *adduci* *eos*.
τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ· καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς.
At *ministri* *accedentes* non *invenerunt eos in custodia*: reversi
Οἱ δὲ (υ) ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες 22
autem nuntiaverunt, Dicentes; *Quòd* quidem carcerem invenimus clau-
δὲ ἀπήγγειλαν, Λέγοντες, Ὅτι (φ) τὸ μὲν δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμέ- 23
sum *in omni securitate*, & custodes *extrà* stantes ante januas: aperientes
νον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς (χ) φύλακας ἔξω ἑστῶτας πρὸ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες
autem, intùs neminem invenimus. Ut autē audierunt sermones hos, *&* *Sacerdos*
δέ, ἔσω οὐδένα εὕρομεν. Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους, (ψ) ὅ, τε ἱερεὺς 24
& *præfectum* templi, & principes Sacerdotū, ambigebant de illis, quidnam fieret
καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο
hoc. Adveniens autem quidam nuntiavit eis, *dicens*; Quia ecce
τοῦτο. Παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν (ω) αὐτοῖς, λέγων, Ὅτι ἰδοὺ 25
viri quos posuistis in *custodia*, sunt in templo stantes, & docentes
οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες, καὶ διδάσκοντες
populum.
τὸν λαόν.

MS. A. (η) ἐπὶ τῇ θύραις, (θ) πρὸς τοὺς (ι) εὗραν (κ) καὶ πάντας (λ) ἐγείνετο (μ) πολλὰ ἐν τῷ λαῷ. (ν) πάντες (ξ) οἱ πιστεύοντες (ο) καὶ εἰς τὰς (π) κλιναρίων καὶ κραβάττων, (ρ) Ἱερουσαλήμ, (σ) χεῖρας ἐπὶ (τ) διὰ νυκτὸς ἀνοίξας (υ) παραγενόμενοι ὑπηρέται (φ) τὸ δεσμωτήριον (χ) φύλακας ἑστῶτας ἐπὶ τῶν (ψ) ὅ, τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, (ω) αὐτοῖς, Ὅτι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
[illegible]

Dixit ei Simon, Quoniam concordes fu- 9
istis ad tentandum Spiritum Domini, ecce
pedes eorum qui sepelierunt maritum tuum
sunt pro foribus, & ipsi efferent te. Et eo 10
ipso momento cecidit ad pedes eorum, &
mortua est. Et ingressi sunt juvenes illi, &
nacti sunt eam mortuam, & collectam detu-
lerunt, ac sepelierunt eam ad latus mariti
sui. Et extitit timor ingens in tota Eccle- 11
sia, & in omnibus qui *hæc* audierunt.

Apostolorum. 11.

Edebantur autem per manum Apostolorum 12
signa & virtutes multæ in populo, & erant
omnes congregati simul in porticu Salomo-
nis. Ex aliis autem nemo audebat ad eos ac- 13
cedere, sed magnificabat eos populus. Ma- 14
gísque accrescebant ii qui credebant in Do-
mino, cœtus virorum & mulierum. Adeò 15
ut in plateas efferrent ægrotos, conjectos
in grabatis, ut quum veniret Simon, vel
umbra ipsius operiret eos. Conveniebant 16
autem plurimi ad eos ex urbibus aliis adja-
centibus Jerosolymæ, qui adferebant ægros,
eósque in quibus essent spiritus immundi, &
sanabantur omnes. Proindè repletus est 17
invidiâ summus sacerdos, cunctíque qui
cum eo erant (quum essent ex doctrina
Sadducæorum:) Et injecerunt manus in 18
Apostolos, prehensósque obvinxerunt in
carcere. Tunc noctu angelus Domini re- 19
seravit fores carceris, & eduxit eos, ac di-
xit eis; Ite, state in templo, & loquimini 20
ad populum omnes hos sermones vitæ. Ex- 21
ierunt igitur tempore matutino, & introie-
runt templum, ac docebant. Princeps au-
tem sacerdotum, iique qui cum eo erant,
advocârunt socios suos & seniores Israel:
miserúntque in custodiam qui adducerent
Apostolos. Quúmque profecti essent ii qui 22
missi fuerant ab eis, non invenerunt eos in
carcere: reversi itaque venerunt, Dicen- 23
tes; Invenimus carcerem clausum cautè,
atque adeò custodes stantes pro foribus: &
aperuimus, at neminem invenimus illic.
Quúmque audîssent hos sermones principes 24
sacerdotum & præfecti templo, obstupe-
scebant super ipsis, & cogitabant quid hoc
esset. Adveniens autem quidam, nuntia- 25
vit eis; Viri illi quos vinxeratis in carce-
re, ecce stant in templo, & docent po-
pulum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወይቤላ ፡ ጴጥሮስ ፡ እሮ ፡ እንከ ፡ ኀበርክሙ ፡ ታመክርዎ ፡ ለመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ናሁኬ ፡
እገሪሆሙ ፡ ለእለ ፡ ቀበርዎ ፡ ለምትኪ ፡ ኀበ ፡ ኆኅት ፡ ወይወስዱኪ ፡ ኪያኪ ፤ ፡ ፡ =፥
10 ወተነጽሐት ፡ ሰቢሃ ፡ ታሕተ ፡ እገሪሁ ፡ ወሞተት ፡ ወቦኡ ፡ መሐዛት ፡ ጸር ፡ ወረከብዋ ፡
11 በድን ፡ ወወሰድዋ ፡ ወቀበርዋ ፡ ኀበ ፡ ምታ ፡ ፡ =፥ ወኮነ ፡ ዐቢይ ፡ ግር ፡ ወፈርሁ ፡ ኵ
ሉ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያናት ፡ እለ ፡ ሰምዕዎ ፡ ለዝንቱ ፡ =፥ ጣ
በሐዋርያት ፡ መንበብ ፡ =፥
12 10 ወበእደዊሆሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ ይከውን ፡ ተአምረ ፡ ወመንክረ ፡ በውስተ ፡ አሕዛብ ፡ ፡ ወ
ሀለው ፡ ኅቡረ ፡ በቤተ ፡ መቅደስ ፡ ውስተ ፡ ህዋረ ፡ ሰሎሞን ፡ =፥

Et dixit ei Petrus, Quomodo igitur communicâstis inter vos *ut tentaretis Spiri-* 9
tum sanctum? ecce igitur pedes eorum qui sepelierunt maritum tuum, ad ostium
sunt, *& efferent teipsam. Et prostrata fuit statim sub pedibus ejus, & obiit:* 10
& intrârunt juvenes oneris, & invenerunt corpus ejus, & extulerunt eam, &
sepeliverunt eam apud maritum suum. Et fuit magnus terror, & timuerunt 11
omnes ecclesiæ quæ audivissent hoc.

Pro Apostolis lectio.

Et per manus Apostolorum fiebant signa & miracula in populo, & fuerunt simul 12
in Domo sancta in porticu Solomonis.

Versio VULGATA LATINA.

9 Petrus autem ad eam; Quid utique convenit vobis tentare Spiritum Domini?
Ecce pedes eorum, qui sepelierunt virum tuum, ad ostium; & efferent te.
10 Confestim cecidit ante pedes ejus, & expiravit. Intrantes autem juvenes, in-
11 venerunt illam mortuam, & extulerunt, & sepelierunt ad virum suum. Et
factus est timor magnus in universa ecclesia, & in omnes qui audierunt hæc.
12 Per manus autem Apostolorum fiebant signa & prodigia multa in plebe. Et erant
13 unanimiter omnes in porticu Salomonis. Cæterorum autem nemo audebat se
14 conjungere illis: sed magnificabat eos populus. Magis autem augebatur creden-
15 tium in Domino multitudo virorum, ac mulierum, Ita ut in plateas ejicerent in-
firmos, & ponerent in lectulis ac grabatis, ut, veniente Petro, saltem umbra illius
16 obumbraret quenquam illorum, & liberarentur ab infirmitatibus suis. Con-
currebat autem & multitudo vicinarum civitatum Jerusalem, afferentes ægros, &
17 vexatos à spiritibus immundis: qui curabantur omnes. Exurgens autem princeps
sacerdotum, & omnes qui cum illo erant (quæ est hæresis Sadducæorum) repleti
sunt zelo: Et injecerunt manus in Apostolos, & posuerunt eos in custodia pub- 18
lica. Angelus autem Domini per noctem aperiens januas carceris, & educens eos, 19
dixit; Ite, & stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ hujus. Qui cùm 20
audîssent, intraverunt diluculò in templum, & docebant. Adveniens autem prin- 21
ceps sacerdotum, & qui cum eo erant, convocaverunt concilium, & omnes senio-
res filiorum Israël: & miserunt ad carcerem ut adducerentur. Cùm autem ve- 22
nissent ministri, & aperto carcere non invenissent illos, reversi nuntiaverunt, Di- 23
centes; Carcerem quidem invenimus clausum cum omni diligentia, & custodes
stantes ante januas: aperientes autem neminem intùs invenimus. Ut autem audie- 24
runt hos sermones magistratus templi, & principes sacerdotum, ambigebant de
illis quidnam fieret. Adveniens autem quidam nuntiavit eis; Quia ecce viri, quos 25
posuistis in carcerem, sunt in templo stantes, & docentes populum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * فقال لها بطرس * لم اتفقتما على اختبار روح الرب * ها ارجل الذين دفنوا رجلك على
10 الباب * وسيخرجونك * وفي الحال سقطت عند رجليه وتوفت * ولما دخل الاحداث وجدوها
11 ميتة * فحملوها ودفنوها عند رجلها * وصار خوف عظيم على الجماعة كلها * وعلى جميع
الذين سمعوا هذه الخطوب * تم *

Ait illi Petrus, Quarè conspirâstis ad 9
tentandum Spiritum Domini? Ecce
pedes eorum qui sepelierunt virum tuum,
ad januam, etiam te efferent. Et statim 10
cecidit ad pedes ejus, & mortua est.
Cùmque intrâssent juvenes, invenerunt
eam mortuam: quare sublatam sepelie-
runt prope maritum ejus. Invasitque 11
terror maximus cœtum universum,
omnésque illos qui tales audierant ser-
mones. Hactenus.

* يوم الاحد الجديد *

Die dominicâ novâ, (i. in Albis)

12 * وصارت بايدي الرسل جرايح وايات كثيرة في الشعب * وكانوا كلهم اجمعون في اصطوان
13 سليمان * واما باقيهم فلم يكن احد يجري ان يلاصقهم * بل كان الشعب يعظمهم *
14 * وكان الذين يومنون بالرب يزدادون * كثير رجال ونسآء كثيرة * حتى انهم في السوارع
15 كانوا يجلبون المرضى * ويضعونهم على اسرة ونعاشات * لكيما اذا اجتاز بهم بطرس * ولو صار
16 ان يفي ظله على احدهم * وكان يجي معهم اكثر اهل المدن المحيطة بهم الى اورشليم *
17 جايبين بسقمى ومودين من الارواح النجسة * وكانوا يبرون كلهم اجمعون * تم * فنهض رييس
18 الكهنة وجميع الذين كانوا في شقاق وفرقة الزنادقة مملوين حسدا * فوضعوا ايديهم على
19 الرسل وحبسوهم في العامة * ففتح ملاك الله في الليل ابواب الحبس * واخرجهم منه وقال لهم *
20 * انطلقوا وقفوا في الهيكل وكلموا الشعب اجمع باقوال هذه الحياة * تم *

Factáque sunt per manus Apostolorum 12
prodigia & signa multa in populo: &
erant omnes pariter in porticu Salomo-
nis. Cæterorum verò nemo audebat se 13
conjungere illis: sed populus magnificabat
eos. Et qui credebant in Dominum, 14
crescebant, copia virorum, & mulieres
permultæ: Adeò ut in plateis afferrent 15
ægrotos, ponerentque eos super lectulos et
grabbatos, ut dum transiret prope illos
Petrus, saltem obumbraret umbra ejus
aliquem ipsorum. Veniebant etiam cum 16
illis complures incolæ urbium eis adja-
centium, Jerosolymam, afferentes ægros
& læsos à spiritibus immundis: & sa-
nabantur omnes pariter. Surrexerunt 17
autem princeps sacerdotum, & omnes qui
erant in secta & factione Saducæorum,
pleni invidiâ, Posuerúntque manus suas 18
super Apostolos, & clauserunt eos carcere
publico. Aperuit autem angelus Dei 19
noctu januas carceris, & educens eos
illinc, ait illis; Ite, & state in tem- 20
plo, & loquimini cuncto populo sermones
hujus vitæ. Hactenus.

* السبت الثاني بعد الفصح *

Sabbatho secundo post Pascha.

21 * فاذ سمعوا قوله دخلوا الهيكل قبل السحر وعلموا * فلما اقبل رييس الكهنة والذين معه
22 استدعوا الجمع وكل ذي شيخوخة من بني اسرائيل * وانفذوا الى الحبس يحضروهم * فلما جاء
23 اليه الاعوان لم يجدوهم في الحبس * فعادوا اليهم فاخبروهم * قايلين * اننا وجدنا الحبس مغلوقا
24 بكل استيثاق * والحراس وقوفا امام الابواب * ففتحناه ولم نجد في باطنه احدا * فاذ سمع هذه
25 الاقوال الكاهن وامير الهيكل ورؤساء الكهنة * تحيروا في امرهم كيف صار هذا * فجاء واحد
فاخبرهم ان الرجال الذين وضعتموهم في الحبس هم في الهيكل واقفين يعلمون الشعب *

Qui cùm audissent sermonem ejus, ad- 21
ierunt templum ante auroram, docue-
rúntque. Veniens autem princeps sa-
cerdotum & qui cum eo erant, convocâ-
runt cœtum cunctosque senes filiorum
Israel, & miserunt ad carcerem ut ad-
ducerent eos. Cùm ergò venissent ad 22
eum ministri, non repererunt eos in
carcere: quarè reversi ad eos, nuntia-
verunt eis, Dicentes; Invenimus qui- 23
dem carcerem obseratum omni cum se-
curitate, & custodes stantes ante ja-
nuas: aperientes autem eum, neminem
intùs invenimus. Auditis hisce ser- 24
monibus sacerdos, & præfectus templi,
principésque sacerdotum, demirati sunt
negotium illorum, quinam factum esset
hoc. Venit autem quidam, & signi- 25
ficavit eis, dicens; *Viri, quos posuistis*
in carcerem, stant in templo docentes po-
pulum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወእምዝ፡ እንከ፡ አልቦ፡ ዘተሐበለ፡ ይሰሐጦሙ፡ አላ፡ አክበርዎሙ፡ ሕዝብ፡ ወአዕበይዎ
14 ሙ፡፡=፡ ወብዙኃን፡ ይትዌሰኩ፡ እለ፡ የአምኑ፡ በእግዚእነ፡ ወብዙኃ፡ ዕደው፡ ወአንስት፡፡=፡
15 ወያመጽኡ፡ ድውያን፡ በዐራታት፡ ወያነብርዎሙ፡ ከመ፡ ይብጽሖሙ፡ ጽላሎቱ፡ ለጴጥሮስ፡ ሶ
16 በ፡ የሐልፍ፡፡=፡ ወይመጽኡ፡ ብዙኃን፡ እምአህጉረ፡ አድያም፡ ዘኢየሩሳሌም፡ ወያመጽኡ፡
17 ድውያን፡ ወእለ፡ አጋንንት፡ እኩያን፡ ወየሐይዉ፡ ኵሎሙ፡፡=፡ ወተንሥኡ፡ ሊቃነ፡ ካ
18 ህናት፡ ወሕዝብ፡ ሰዱቃውያን፡ ወቀንኡ፡ ዲቤሆሙ፡ ለሐዋርያት፡=፡ ወአኀዝዎሙ፡ ወአወ
19 ዐልዎሙ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡=፡ ወመልአከ፡ እግዚአብሔር፡ አርሐወ፡ አናቅጸ፡ ቤተ፡ ሞ
20 ቅሕ፡ በሌሊት፡ ወአውፅኦሙ፡ ወይቤሎሙ፡፡=፡ ሑሩ፡ በኡ፡ ምኵራብ፡ ወነገርዎሙ፡ ለሕ
ዝብ፡ ዘንተ፡ ነገረ፡ ሕይወት፡፡=፡
21 ጊዜ ወሰሚዖሙ ፡ ጌሠ ፡ በጽባሕ ፡ ወቦኡ ፡ ምኵራበ ፡ ወመሀርዎሙ ፡ ለሕዝ
ብ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡ ሕይወት ፡ ወመጽኡ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወእለ ፡ ምስሌሆ
ሙ ፡ ወአስተጋብኡ ፡ ዐውደሙ፡ ወኵሎ ፡ ሊቃናተ ፡ ቤተ ፡ እስራኤል ፡ ወለአኩ፡
22 ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ ያምጽእዎሙ፡=፡ ወበጽሑ ፡ ወዓሊሆሙ ፡ ወኀጥእዎሙ ፡ ወተሠው
23 ጡ ፡ ወነገርዎሙ፡፡=፡ ወይቤሉ ፡ ረከብነ ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ ንሡገ ፡ ወዝጉሐ ፡ ወቅቱረ፡
እንተ ፡ ኵልሄ ፡ ወሰገራተ ፡ የዐቅቡ ፡ አናቅጸ ፡ ወአርሐውነ ፡ አልቦ፡፡ ዘረከብነ ፡ በው
24 ስጥ፡፡=፡ ወሰሚዖሙ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወመጋብተ ፡ ምኵራብ ፡ ኀ
25 ጥኡ ፡ ዘይገብሩ ፡ ወይብሉ፡ ምንተ ፡ እንጋ፡ ዝንቱ፡፡=፡ ወመጽአ ፡ አሐዱ ፡ ወይቤሎ
ሙ ፡ ነዮሙ ፡ እልኩ ፡ ዕደው ፡ እለ ፡ ሞቃሕክሙ ፡ ሀለዉ ፡ ምኵራብ ፡ ይቀውሙ ፡ ወይ
ሜህሩ ፡ ለሕዝብ፡፡==፡

Et tunc ampliùs nemo fuit qui ausus est coërcere eos: sed honorârunt eos populi, & 13
magnificârunt eos. Et multi additi erant qui credebant in Domino nostro, et multi viri 14
& mulieres. Et adducebant ægrotos in lectis, & collocabant eos, ita ut attingeret 15
eos umbra Petri quando transiret. Et veniebant multi à civitatibus circumjacen- 16
tibus Hierusalem, & adducebant ægrotos, & qui vexati erant *dæmonibus malis,*
& vivificabat omnes eos. Et surrexerunt principes sacerdotum, & turba Sadu- 17
cæorum, & zelaverunt super Apostolos. Et prehenderunt eos, & posuerunt eos 18
domo vinculi. Et angelus Dei aperuit portam domûs vinculi in nocte, & eduxit 19
eos, & dixit iis; Ite, & intrate templum, & nuntiate populo hunc sermonem 20
vitæ.
Et quum audivissent, manè surrexerunt in diluculo, & intrârunt templum, & do- 21
cuerunt populum hunc sermonem vitæ: & venerunt principes sacerdotum, & qui
cum illis erant, et congregaverunt concilium eorum, & omnes principes domûs Isra-
elis, & miserunt ad domum vinculi, ut adducerent eos. Et venerunt ministri eo- 22
rum, et non potuerunt invenire illos*: et reversi sunt, et nuntiaverunt iis, Et* 23
dixerunt; Invenimus carcerem clausum, et obseratum, et munitum per totali-
tatem ejus, et custodes custodientes januas: et aperientes nemo fuit quem
invenimus intùs. Et quum audivissent hunc sermonem, principes sacerdotum 24
& procuratores templi, nesciebant quid facere: et dixerunt; Quid igitur est hoc? Et 25
advenit quidam, et dixit iis; Ecce illi viri quos incarcerâstis, sunt in templo
stantes, et docentes populum.

Tunc *abiens* *præfectus* cum ministris, adduxit illos, *non cum* vi: (timebant
26 Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἤγαγεν αὐτοὺς, οὐ μετὰ βίας· (ἐφοβοῦντο
enim populum, *ut* ne lapidarentur.) *Adducentes autem* illos, statuerunt in concilio.
27 γὰρ τὸν λαὸν, ἵνα μὴ λιθασθῶσιν.) Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ.
Et interrogavit eos princeps Sacerdotum, Dicens; *Nonne denuntiatione denuntiavimus*
28 καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς, (α) Λέγων, Οὐ παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν
vobis *non docere* in nomine isto? & ecce replêstis Hierusalem
ὑμῖν (β) μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι (γ) τούτῳ; καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλὴμ
doctrinâ vestrâ, & vultis *super*inducere super nos sanguinem hominis istius. Re-
29 τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Ἀπο-
spondens autem Petrus & Apostoli, dixerunt; Obedire oportet Deo magis
κριθεὶς δὲ (δ) ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι (ε) εἶπον, Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον
quàm hominibus. Deus patrum nostrorum suscitavit Jesum, quem vos in-
30 ἢ ἀνθρώποις. (ζ) Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διε-
teremistis suspendentes in ligno. Hunc Deus principem & salvatorem exaltavit
31 χειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. Τοῦτον ὁ Θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσε
dexterâ suâ, *dare* pœnitentiam Israëli, & remissionem peccatorum. Et nos
32 τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Καὶ (η) ἡμεῖς
sumus *ejus* testes verborum horum, & Spiritus *verò* sanctus, quem dedit
ἐσμὲν αὐτοῦ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ (θ) Πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν
Deus obedientibus sibi. *Illi autem audientes, furebant, & consulebant*
33 ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, καὶ (ι) ἐβουλεύοντο
tollere illos. Surgens autem quidam in concilio Pharisæus, nomine Gama-
34 ἀνελεῖν αὐτούς. Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος, ὀνόματι Γαμα-
liel, legisdoctor, *honoratus omni populo*, jussit foràs breve *quid*
λιὴλ, νομοδιδάσκαλος, τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω (κ) βραχύ τι
apostolos fieri. Dixitque ad illos; Viri Israelitæ, attendite *vobisipsis*
35 τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι. Εἶπέ τε πρὸς αὐτοὺς, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς
super hominibus istis quid *estis futuri agere*. Ante enim hos dies extitit
36 ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. Πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη
Theudas, dicens esse aliquem *seipsum*: cui *adhæsit* numerus virorum circiter qua-
Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα (λ) ἑαυτόν· ᾧ προσεκολλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τε-
dringentorũ: qui *sublatus est*: & omnes quicunq; *assensi sunt* ei, *dissoluti* sunt, & *facti sunt*
τρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη· καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διελύθησαν, καὶ ἐγένοντο
ad nihilum. Post hunc extitit Judas Galilæus, in diebus *descriptionis*, &
εἰς οὐδέν. Μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ 37
avertit populum *multum* post se: & ipse periit: & omnes quotquot
ἀπέστησε (μ) λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο· καὶ πάντες ὅσοι
assensi sunt ei, dispersi sunt. Et nunc dico vobis; *Absistite* ab ho-
ἐπείθοντο αὐτῷ, διεσκορπίσθησαν. Καὶ τανῦν λέγω ὑμῖν, Ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀν- 38
minibus istis, & finite illos: quoniam si *sit* ex hominibus consilium hoc, aut
θρώπων τούτων, καὶ (ν) ἐάσατε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ
opus hoc, dissolvetur. Si verò ex Deo est, non *potestis* dissolvere *id*:
τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται. Εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστιν, οὐ δύνασθε καταλῦσαι αὐτό, 39
ne fortè & Deo *pugnantes* inveniamini. Consenserunt autem illi. Et convocantes
μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. Ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ. Καὶ προσκαλεσάμενοι 40
Apostolos, *cædentes* denuntiaverunt *non loqui* in nomine Jesu: &
τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ (ξ) λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ· καὶ
dimiserunt eos. Illi quidem *igitur* ibant gaudentes à conspectu con-
(ο) ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συν- 41
cilii, quoniã pro nomine *ejus* digni habiti sunt *contumeliâ affici*. *Totùmque*
εδρίου, (π) ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι. Πᾶσάν τε 42
diem in templo, & circa *domum* non cessabant docentes, & evangelizantes
ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι
Jesum Christum.
(ρ) Ἰησοῦν τὸν Χριστόν.

CAP. VI. ϛ'.

In autẽ diebus illis, *multiplicantibus discipulis*, factum est murmur Græcorum
Z' ἘΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν 1
adversùs Hebræos, quòd despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorum.
πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν.

MS.A. (α) Λέγων, Παραγγελίᾳ (β) μὴ λαλεῖν ἐπὶ (γ) τούτῳ· καὶ ἰδοὺ ἐπληρώσατε (δ) Πέτρος (ε) εἶπαν, (ζ) Ὁ δὲ Θεὸς (η) ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν τῶν (θ) Πνεῦμα τὸ (ι) ἐβούλοντο (κ) βραχὺ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι. (λ) ἑαυτὸν μέγαν. ᾧ προσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς (μ) λαὸν ὀπίσω (ν) ἄφετε αὐτούς· (ξ) λαλεῖν αὐτοὺς ἐπὶ (ο) ἀπέλυσαν. Οἱ μὲν (π) ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἀτιμασθῆναι. (ρ) τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
[illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
[illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
[illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
[illegible]
37 [illegible]
[illegible]
38 [illegible]
[illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]
42 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
[illegible]

Tunc abierunt præfecti cum ministris ut adducerent eos, non per vim: timebant enim 26
ne lapidibus obrueret eos populus. Et quum 27
adduxissent eos, statuerunt eos coram tota synagoga: exorsus est autem summus sacerdos dicere eis; Nonne præcipiendo præcepimus vobis ut neminem doceretis in nomi- 28
ne isto? Vos autem replevistis Jerusalem doctrinâ vestrâ, vultisque inducere super nos sanguinem viri istius.

Feriâ quartâ Candidatorum. 13.

Respondit Simon cum Apostolis, & ait il- 29
lis; Deo oportet obedire potiùs quàm hominibus. Deus Patrum nostrorum excitavit Je- 30
sum illum, quem vos trucidâstis quum suspendistis eum in ligno. Hunc ipsum exci- 31
tavit Deus principem & vivificatorem, & exaltavit eum dexterâ suâ, ut det pœnitentiam & remissionem peccatorum Israeli. Et 32
nos testes sumus horum sermonum, & Spiritus ille sanctitatis quem dedit Deus iis qui credunt in ipso. Quumque audissent hos 33
sermones, exardescebant furore, & machinabantur eos interficere. Surrexit autem 34
unus ex Pharisæis, cui nomen erat Gamaliel, doctor Legis, & honoratus ab universo populo; jussitque ut abducerent Apostolos foràs brevi tempore. Et ait illis, Viri filii 35
Israel, attendite vobisipsis, & videte quid vos oporteat facere de his hominibus. Si- 36
quidem ante hoc tempus surrexerat Thoda, & dixerat de seipso se esse quid eximii: & secuti sunt eum circiter quadringenti viri: ipse autem interfectus est, & qui fuerant eum secuti, dispersi sunt, & ad nihilum redacti. Post eum verò surrexit Juda Galilæus 37
quibus diebus describebantur homines ad pecuniam capitalem, & avertit populum multum post se: & ipse mortuus est, & omnes qui eum secuti fuerant, dispersi sunt.
Nunc autem dico vobis, Abstinete vos ab his 38
hominibus, & omittite eos: quandoquidem si ex hominibus est hæc cogitatio & hoc opus, dissolventur & cessabunt. Sin autem 39
ex Deo est, non valebunt manus vestræ illud compescere, ne reperiamini contra Deum insurgere. Proinde acquieverunt ei: & advo- 40
caverunt Apostolos, & flagellârunt eos; ac præceperunt eis ne loquerentur in nomine Jesu: eosque dimiserunt. Et exierunt ab eo- 41
rum conspectu gaudentes, quippe qui digni habiti essent pro Nomine ignominiam pati.
Neque cessabant quotidiè docere in templo, 42
domique, & evangelizare de Domino nostro Jesu Christo.

Feriâ sextâ quietis, & de Sanctis in genere. 14.

CAP. VI.

Porrò in diebus illis, quum multiplicati 1
essent discipuli, murmurârunt Græci discipuli adversùs Hebræos, quòd despectui haberentur eorum viduæ in ministerio quotidiano.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ወሶበ፡ሖረ፡መገቢ፡ምኵራብ፡ምስለ፡ሠራዊቱ፡ወአምጽእዎሙ፡እንዘ፡ይየውህዎሙ፡እስ
27 ሙ፡ይፈርህዎሙ፡ለሕዝብ፡ሊ.ይወግርዎሙ፡፡=፡ ወአምጽእዎሙ፡ወአቀምዎሙ፡ማእከለ፡
28 ዐውድ፡ወሐተትዎሙ፡ሊቃነ፡ካህናት፡=፡ እስኩ፡ከለአናክሙ፡ ከመ፡ሊትመሀሩ፡ በሰሙ፡
ለኢየሱስ፡ ወኢለመኑሂ፡፡ ወናሁ፡ መለእክሙዋ፡ ለኢየሩሳሌም፡ ትምህርትክሙ፡ ወት
29 ፈቅዱ፡ታግብኡ፡ለዕሴነ፡ደሞ፡ለዝ፡ብእሲ፡=፡ ወተሠጥዉዎሙ፡ጴጥሮስ፡ወሐዋርያት፡
30 ወይቤልዎሙ፡ይሔይስ፡ ናድሉ፡ለእግዚአብሔር፡እምነ፡አድልዎ፡ለሰብእ፡፡=፡ አምለ
31 ከ፡አበዊነ፡አንሥአ፡ለኢየሱስ፡ዘአንትሙ፡ክሕድክሙዎ፡ወሰቀልክሙዎ፡ዲበ፡ዕፅ፡=፡ ኪ
ያሁ፡ ረሰዮ፡ እግዚአብሔር፡ መልአከ፡ሕይወት፡ወአልዐሎ፡በየማኑ፡፡ወወሀቦሙ፡ለእስራኤ
ል፡ንስሐ፡ከመ፡ይትኀደግ፡ ሎሙ፡ኀጢአቶሙ፡ቦቱ፡፡=፡

Et tunc ivit procurator templi cum ministris ejus, & adduxerunt eos, mites se gerentes erga eos: quia timebant populos, non lapidabant eos. 26
Et adduxerunt eos, & statuerunt eos medio concilii, & interrogaverunt eos principes sacerdotum; Nonne 27
prohibuimus vos, ut non doceretis in nomine Jesu quenquam? & ecce implevistis 28
Hierosolymam doctrinâ vestrâ, & vultis referre super nos sanguinem hujus ho- 29
minis. Et responderunt iis Petrus, & Apostoli, & dixerunt iis; Oportet nos
placere Deo, potiùs quàm ut placeamus homini. Deus Patrum nostrorum in- 30
citavit Jesum, quem vos negâstis, & suspendistis super ligno. Ipsum consti- 31
tuit Deus principem vitæ, & exaltavit eum in dextra ejus, & dedit
Israeli pœnitentiam, ut remitterentur iis peccata eorum in illo.

CAP. VI.

Versio VULGATA LATINA.

26 Tunc abiit magistratus cum ministris, & adduxit illos sine vi: timebant enim popu-
27 lum ne lapidarentur. Et cùm adduxissent illos, statuerunt in concilio. Et interroga
28 vit eos princeps sacerdotum, Dicens; Præcipiendo præcepimus vobis ne doceretis
in nomine isto: & ecce replêstis Jerusalem doctrinâ vestrâ: & vultis inducere super
29 nos sanguinem hominis istius. Respondens autem Petrus, & Apostoli, dixerunt;
30 Obedire oportet Deo magis, quàm hominibus. Deus patrum nostrorum suscitavit
31 Jesum, quem vos interemistis, suspendentes in ligno. Hunc principem & salvatorem
Deus exaltavit dexterâ suâ, ad dandam pœnitentiam Israëli, & remissionem peccato-
32 rum. Et nos sumus testes horum verborum, & Spiritus sanctus, quem dedit Deus
33 omnibus obedientibus sibi. Hæc cùm audissent, dissecabantur, & cogitabant inter-
34 ficere illos. Surgens autem quidam in concilio Pharisæus, nomine Gamaliel, legis-
35 doctor honorabilis universæ plebi, jussit foràs ad breve homines fieri. Dixitq; ad il-
36 los; Viri Israelitæ, attendite vobis super hominibus istis quid acturi sitis. Ante hos
enim dies extitit Theodas, dicens se esse aliquem, cui consensit numerus virorum cir-
citer quadringentorum: qui occisus est: & omnes, qui credebant ei, dissipati sunt,
& redacti ad nihilum. Post hunc extitit Judas Galilæus in diebus professionis, & 37
avertit populum post se, & ipse periit: & omnes quotquot consenserunt ei, dispersi
sunt. Et nunc itaque dico vobis, discedite ab hominibus istis, & sinite illos: quoni- 38
am si est ex hominibus consilium hoc, aut opus, dissolvetur: Si verò ex Deo est, non 39
poteritis dissolvere illud, ne fortè & Deo repugnare inveniamini. Consenserunt au-
tem illi. Et convocantes Apostolos, cæsis denuntiaverunt ne omninò loquerentur 40
in nomine Jesu, & dimiserunt eos. Et illi quidem ibant gaudentes à conspectu 41
concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati.
Omni autem die non cessabant, in templo & circa domos docentes, & evangelizan- 42
tes Christum Jesum.

CAP. VI.

IN diebus autem illis, crescente numero discipulorum, factum est murmur Græco- 1
rum adversùs Hebræos, eò quòd despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorû.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* يبز * حينئذ مضى الامير مع الاعوان فاحضروهم لا غصبا. لانهم خشيوا من 26
الشعب الا يرجموهم * فاذا احضروهم اقاموهم في الجمع * وسالهم رييس الكهنة قايلا * 27
* اما قد وصيناكم بوصية وكيدة الا تعلموا بهذا الاسم * وها انتم قد ملاتم اورسليم 28
من تعليمكم * مريدين ان تجلبوا علينا دم هذا الانسان * فاجابهم بطرس والرسل وقالوا * 29
اهل يجب ان يطاع الله اكثر او الناس * اله ابائنا اقام يسوع الذي قتلتموه انتم * 30
اذ علقتموه على خشبة * هذا اعلاه الله رييسا ومخلصا بيمينه * مانحا به اسراييل توبة 31
وصفح الخطايا * ونحن هم شهود بهذه الاقوال * وروح القدس الذي منحه الله للذين 32
يطيعونه * تم * * فلما سمعوا هذه استصعبوها بمرارة * وايتمروا ان يقتلوهم * 33
* نج * * فنهض انسان فريسي من الجمع اسمه غامالاييل معلم الناموس مكرم 34
عند الشعب * فامرهم ان يخرجوا الرسل خارج الجمع حينا يسيرا * ثم قال لهم * ايها الرجال 35
الاسراييليون تاملوا ذاتكم * ماذا تعتزمون ان تعملوا في امر هولاء الناس * لان قبل هذه 36
الايام قام توداس قايل عن نفسه انه انسان جليل * وانتمى اليه رجال عددهم اربعماية *
فقتل * وتشتت جميع الذين خضعوا له جميعا * وصاروا لا شي * وقام بعده يهوذا الجليلي في 37
ايام الاحصاء * واتبعه شعب كثير * فهلك هو * وجميع الذين خضعوا له تبددوا * فانا اقول لكم 38
الان ابتعدوا من هولاء الناس واتركوهم * فان هذا الراي والفعل ان كان من الناس فينتقض *
* وان كان من الله فما يمكنكم تنقضونه * ليلا توجدوا تحاربون الله وتقاومونه * فاذعنوا لرايه * 39 40
واستدعوا الرسل فضربوهم واوصوهم الا يتكلموا باسم يسوع * واطلقوهم * فانصرفوا من 41
تجاه المحفل مسرورين انهم استحقوا ان يهانوا من اجل اسم يسوع * ولم يفتروا طول النهار في 42
الهيكل وفي المنزل يعلمون ويبشرون بيسوع المسيح * قراءة الاحد الثاني بعد الفصح
المعروف باحد حاملات الطيب * يط * الفصل السادس * وفي تلك الايام لما تكاثروا 1
التلاميذ * صار تذمر من اليونانيين على اليهود * لان اراملهم يزدرى بهن في
الخدمة الصايرة كل يوم *

Tunc abiens præfectus cum ministris, adduxerunt eos, non violenter, quia extimuerant populum, ne lapidaret eos. 26 *Et cùm adduxissent illos, statuerunt eos in concilio. Et interrogavit eos princeps sacerdotum, dicens;* 27 *Nónne præcepimus vobis mandato præciso ne doceretis hoc nomen? & tamen ecce vos jam implêstis Ierosolymam doctrinâ vestrâ, volentes inducere super nos sanguinem hujus hominis.* 28 *Responderunt eis Petrus & Apostoli, atque dixerunt; utrum expedit, obedire Deo potiùs, an hominibus?* 29 *Deus patrum nostrorum suscitavit Jesum quem vos occidistis, appendentes eum trabi:* 30 *Hunc exaltavit Deus principem & salvatorem dexterâ suâ, dans per eum Israeli pœnitentiam & remissionem peccatorum.* 31 *Et nos sumus testes horum sermonum, & Spiritus sanctus quem dedit Deus iis qui obediunt ipsi.* 32 Hucusque. *Hæc cùm audissent, molesto atque amaro animo tulerunt, & consultârunt ut interficerent eos.* 33 *Surrexit autem quidam Pharisæus è concilio, cujus nomen erat Gamaliel legis doctor, honorandus universo populo, præcepitque eis ut educerent Apostolos extra concilium ad breve tempus.* 34 *Deindè dixit eis; O viri Israelitæ, attendite vobisipsis, quid intendatis agere de negotio istorum hominum.* 35 *Ante hos enim dies surrexerat Theodas, dicens de se, quòd esset vir præclarus: & consenserunt ei viri numero quadringenti: demum occisus est, & omnes qui se subdiderant ei, penitùs dissipati sunt & in nihilum redacti.* 36 *Post hunc surrexit Juda Galilæus in diebus census: & sectatus est eum populus multus: at periit ipse, & omnes qui sese subjecerant ei, dispersi sunt.* 37 *Ego itaque dico vobis modò, Recedite ab his hominibus, & sinite illos: quoniam consilium istud atque opus, si ex hominibus est, dissolvetur:* 38 *Sin ex Deo est, non potestis illud dissolvere: ne fortè reperiamini repugnare Deo, eique resistere.* 39 *Igitur obtemperârunt ejus consilio, & convocantes Apostolos, flagellârunt eos, & præceperunt eis ne loquerentur in nomine Jesu: tum dimiserunt eos.* 40 *Illi verò abierunt à conspectu concilii gaudentes, quòd digni habiti essent qui contempti fuissent pro nomine Jesu.* 41 *Et non cessabant totâ die in templo & domi docere & prædicare Jesum Christum.* 42
Lectio dominicæ secundæ post Pascha, quæ communiter vocatur, Dominica *mulierum* ferentium aromata.

CAP. VI.

IN illis autem diebus, cùm multiplicati fuissent discipuli, factum est murmur à Græcis adversùs Judæos, eò quòd eorum viduæ despicerentur in ministerio quod fiebat quotidiè. 1

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 ወንሕነ፡ ሰማዕቱ፡ ለዝ፡ ነገር፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዘወሀቦሙ፡ እግዚአብሔር፡ ለእለ፡ የአም
33 ኑ፡ ቦቱ፡፡ ወሰሚዖሙ፡ ዘንተ፡ ተምዑ፡ ወሐቀዩ፡ ስነኒሆሙ፡ ወፈቀዱ፡ ይቅትልዎሙ፡፡
34 ፲፪ ወተንሥአ፡ አሐዱ፡ እምውስተ፡ ዐውድ፡ እምሕዝብ፡ ፈሪሳውያን፡ ዘስሙ፡ ገማልያል፡
ወመምህረ፡ ኦሪት፡ ወክቡር፡ ውእቱ፡ በኀበ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ወአዘዘ፡ የአትትዎሙ፡ ሐቀ፡
35 እምኀበ፡ ዐውድ፡ ለሐዋርያት፡፡ ወይቤሎሙ፡ አንትሙ፡ ሰብአ፡ እስራኤል፡ እወ፡ ዑቁ፡ ር
36 እሳክሙ፡ በእንተ፡ እሉ፡ ሰብእ፡ ዘከመ፡ ትገብሩ፡፡ ቀዲሙኒ፡ በእሉ፡ መዋዕል፡ ተን
ሥአ፡ ቴዎደስ፡ ወአዕበየ፡ ርእሶ፡ ወተለውዎ፡ አርበዕቱ፡ ምእት፡ ሰብእ፡ ወጠፍአ፡ ውእቱ
37 ኒ፡ ወኵሎሙ፡ እለ፡ አምኑ፡ ቦቱ፡ ወኮኑ፡ ከመ፡ ዘኢተፈጥሩ፡፡ ወእምድኅሬሁ፡ ተን
ሥአ፡ ይሁደ፡ ዘገሊላ፡ በመዋዕለ፡ ጸሐፍት፡ ወተለውዎ፡ ብዙኃን፡ ሰብእ፡ ወሞተ፡ ውእቱ
38 ኒ፡ ወእለሂ፡ ተለውዎ፡ ተዘርዉ፡ ኵሎሙ፡፡ ወይእዜኒ፡ እብለክሙ፡ ሕድግዎሙ፡
ለእሉ፡ ሰብእ፡ ወኢትስሐጥዎሙ፡ ለእመሁ፡ ዘእምሰብእ፡ ዝምክሮሙ፡ ወዝግብሮሙ፡
39 የሐልፍ፡ ዝኒ፡ ወይትኀጐል፡፡ ወለእመሰ፡ ዘእምኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ይትበአስ፡ ኢ
ትክሉ፡ አሳድጎቶሙ፡ ወከመዘ፡ ምስለ፡ እግዚአብሔር፡ ኢትኩኑ፡፡
40 ወእሙ፡ ይቤልዎ፡ ወጸውዕዎሙ፡ ለሐዋርያት፡ ወቀሠፍዎሙ፡ ወገሠጽዎሙ፡ ኢይደንግ
41 ሩ፡ እንከ፡ በስሙ፡ ለኢየሱስ፡ ወኀደግዎሙ፡፡ ወወጽኡ፡ ሐቀ፡ እምቅድመ፡ ዐ
ውድ፡ እንዘ፡ ይትፌሥሑ፡ እስመ፡ ከፈሎሙ፡ ጽእለተ፡ ከመ፡ ያሕሥርዎሙ፡ በእን
42 ተ፡ ስሙ፡፡ ወኵሎ፡ እሚረ፡ ይነብሩ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ወኢኀደጉ፡ መሀሮ፡ ወነ
ገረ፡ በእንተ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡
በእስጢፋኖስ፡ ወበስቡዐ፡ ፋሲካ፡፡
2
1 ፲፯ ወውእተ፡ እሚረ፡ በዝኁ፡ ሕዝብ፡ ወተገዐዙ፡ እለ፡ እምአይሁድ፡ ወእለ፡ እምአረ
ሚ፡ እስመ፡ ይሬእይዎን፡ ለመበለታቲሆን፡ እንዘ፡ ይፀመዳ፡ ኵሉ፡ እሚረ፡፡

Et nos sumus testes hujus sermonis, & Spiritus sanctus, quem dedit Deus iis qui credunt in eo. 33 *Et audientes hoc indignati sunt, & striderunt dentibus suis, & voluerunt trucidare eos.* 34 *Et surrexit quidam in concilio ex Pharisæis, cujus nomen Gamaliel, & doctor legis, & honorabilis fuit apud totum populum, & jussit ut abducerent paululùm à concilio Apostolos.* 35 *Et dixit iis; Vos viri Israelis, etiam attendite vobis ipsis, super hisce hominibus, quomodò acturi sitis.* 36 *Anteà in hisce diebus exortus est Theudas, & magnificavit seipsum, & adhæserunt ei quadringeni homines: & periit ipse, & omnes qui crediderunt in eo, & facti sunt sicut illi qui non fuerunt creati.* 37 *Et posteà surrexit Judas Galilææ in tempore descriptionis: & adhæserunt ei multi homines: & obiit ipse etiam, & omnes qui adhæserunt ei, dispersi sunt omnes illi.* 38 *Et nunc etiam dico vobis, Sinite hos homines & ne lædatis eos: si quod ex hominibus est hoc consilium eorum, & hoc opus eorum, transibit hoc & peribit.* 39 *Et si quod à Deo est, non potestis dissolvere eos: & sicut ille qui cum Deo pugnat, non eritis.* 40 *Et agedum, dixerunt ei: & vocârunt Apostolos, & flagellârunt eos, & comminati sunt eos, ne loquerentur ampliùs in nomine Jesu, & dimiserunt eos.* 41 *Et exierunt paululùm à conspectu concilii gaudentes, quia portio eorum contumelia erat, ut despicatui essent propter nomen ejus.* 42 *Et quotidiè sedebant in templo, & non cessârunt docere, & loqui de Jesu Christo.*

CAP. VI.

In *festo* Stephani: & septimâ paschatis.

ET illo die multiplicati sunt populi, & murmurati sunt Judæi, & Gentiles, quia videbant viduas eorum occupatas quotidiè. 1

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. Ζ'. Η'.

Advocantes autem duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt; Non *placi-*
2 Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, (α) εἶπον, Οὐκ ἀρε-
tum est nos *derelinquentes sermonem* Dei, ministrare mensis. Considerate
3 στόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. Ἐπισκέψασθε
ergò, fratres, viros ex vobis *testimonio probatos* septem, plenos Spiritu sancto, & sapientiâ,
(β) οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ, πλήρεις Πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας,
quos constituamus super *usu* hoc. Nos verò orationi, & ministerio verbi
4 οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου
perdurabimus. Et placuit sermo coram omni multitudine: Et elegerunt
5 προσκαρτερήσομεν. Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξελέξαντο
Stephanum, virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philippum, & Prochorum, &
Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ Πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ
Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum advenam Antiochenum. *Quos* statuerũt
6 Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα. Οὓς ἔστησαν
coram Apostolis: & *precati* imposuerunt eis manus. Et verbum
7 ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. Καὶ ὁ λόγος
Dei crescebat, & multiplicabatur numerus discipulorum in Hierusalem valdè: multá*que*
τοῦ Θεοῦ ηὔξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα· πολύς τε
turba Sacerdotum obediebat fidei. Stephanus autem plenus *fide* & fortitu-
8 ὄχλος τῶν ἱερέων (γ) ὑπήκουον τῇ πίστει. Στέφανος δὲ πλήρης (δ) πίστεως καὶ δυνά- Η'
dine, faciebat prodigia & signa magna in populo. Surrexerunt autem quidam *eorum qui*
9 μεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. Ἀνέστησαν δέ τινες τῶν
de synagoga *dictæ* Libertinorum, & Cyrenensium, & Alexandrinorum, &
ἐκ τῆς συναγωγῆς (ε) τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ (ζ) Κυρηναίων, καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ
eorum qui à Cilicia, & Asia, *simul altercantes* Stephano: Et non poterant resi-
10 τῶν ἀπὸ (η) Κιλικίας καὶ Ἀσίας, συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ. Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντι-
stere sapientiæ, & Spiritui, *quo* loquebatur. Tunc summiserunt viros, *dicentes*; *Quòd*
11 στῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ Πνεύματι ᾧ ἐλάλει. Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας, Ὅτι
audivimus eum dicentem verba *blasphema* in Moysen & Deum. Commove-
ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς (θ) Μωσῆν καὶ τὸν Θεόν. Συνεκίνη- 12
rúnt*que* plebem, & seniores, & Scribas: & *instantes corripuerunt* eum,
σάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς· καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν,
& adduxerunt in concilium: Statuerúnt*que* testes falsos, *dicentes*; Homo
καὶ (ι) ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον· Ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς, λέγοντας, Ὁ ἄνθρωπος 13
iste non cessat verba *blasphema loquens* adversùs locum sanctum hunc, & Legem.
οὗτος οὐ παύεται (κ) ῥήματα βλάσφημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ (λ) ἁγίου τούτου καὶ τοῦ νόμου.
Audivimus enim eum dicentem; Quoniam Jesus Nazarenus hic *dissolvet* locum istum,
Ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος, Ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, 14
& mutabit *mores quos* tradidit nobis Moyses. Et *attendentes in* eum o-
καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν (μ) Μωυσῆς. Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν (ν) ἅ- 15
mnes *sedentes* in concilio, viderunt faciem ejus tanquam faciem
παντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, (ξ) εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον
angeli.
ἀγγέλου.

CAP. VII. ζ'.

Dixit autem princeps Sacerdotum; Si hæc ita habent? *Is verò* ait; Viri fratres,
Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, (α) Εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει; Ὁ δὲ ἔφη, Ἄνδρες ἀδελφοὶ 1 2
& patres, audite. Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahæ *existenti* in Me-
καὶ πατέρες, ἀκούσατε. ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Με- Η'
sopotamia, priùs quàm *habitare eum* in *Charran*: Et dixit ad illum; Exi de
σοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν· Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἔξελθε ἐκ 3
terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram quam tibi monstravero. Tunc *exiens*
τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς (β) γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. Τότε ἐξελθὼν 4
de terra Chaldæorum, habitavit in *Charran*. Et indè, post *mori patrem*
ἐκ γῆς Χαλδαίων, κατῴκησεν ἐν Χαρράν. κἀκεῖθεν, (γ) μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα
ejus, transtulit illum in terram istam in *quam* vos nunc habitatis.
αὐτοῦ, μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε.

Κεφ. ς'. MS.A. (α) εἶπαν, (β) δὴ ἄνδρας (γ) ὑπήκουεν (δ) χάριτος καὶ δυνάμεως (ε) τῶν λεγομένων (ζ) Κυρηναίων, (η) Κιλικίας, Συζητοῦντες (θ) Μωϋσῆν (ι) ἤγαγον αὐτὸν εἰς (κ) ῥήματα λαλῶν (λ) ἁγίου καὶ (μ) Μωσῆς. (ν) πάντες (ξ) εἶδαν Κεφ. ζ'. MS.A. (α) Εἰ ταῦτα (β) τὴν γῆν (γ) μετὰ ἀποθανεῖν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]

Advocârunt igitur duodecim Apostoli omnẽ 2
cœtum discipulorum, & dixerunt eis; Non
decet ut relinquamus sermonem Dei, & mi-
nistremus mensis. Exquirite ergò, fratres mei, 3
& seligite septem viros ex vobis, de quibus
extet testimonium, plenósq; Spiritu Domini
& sapientiâ, & constituemus eos super hoc
opus: Nos autem perseverabimus in orati- 4
one, & in administratione sermonis. Et pla- 5
cuit hic sermo coram universo populo: pro-
indè elegerunt Stephanum virum plenum fi-
de & Spiritu sanctitatis, & Philippum, &
Prochorum, & Nicánorem, & Timonem, &
Parmenam, & Nicolaum proselytum Antio-
chenum: Quos statuerunt in conspectu Apo- 6
stolorum: quúmq; precati fuissent, imposue-
runt eis manum. Itaq; sermo Dei crescebat, 7
& multiplicabatur valdè numerus discipulo-
rum in Jerusalem: & populus multus ex Ju-
dæis auscultabat fidei. Stephanus autem ple- 8
nus erat gratiâ & virtute, edebátq; signa &
miracula in populo. Surrexerunt autem qui- 9
dam è synagoga quæ dicitur Libertinorum,
Cyrenæorum, & Alexandrinorum, nec non
eorum qui sunt ex Cilicia, & Asia, & disce-
ptabant cum Stephano. Nec poterant resi- 10
stere sapientiæ & Spiritui qui loquebatur per
eum. Tunc miserunt quosdam, & docuerunt 11
eos ut dicerent, Nos audivimus eum dicentem
verba blasphemiæ in Moysen, & in Deum.
Concitârúntq; plebem, & seniores, & Scri- 12
bas: proindè venerunt & insurrexerunt in
eum, correptúmque adduxerunt in medium
synagogæ.

Feriâ V. Candidatorum. 15.

Et statuerunt testes falsos qui dicerent; Iste 13
homo non cessat loqui verba contra Legem,
& contra locum hunc sacrosanctum. Nos 14
enim audivimus eum dicentem, Jesum istum
Nazarenum destructurum hunc locum, & mu-
taturum ritus quos tradidit vobis Moyses.
Itaque intuiti sunt eum cuncti illi qui sede- 15
bant in synagoga, & conspicati sunt vultum
ejus quasi vultum angeli.

CAP. VII.

Et interrogavit eum summus sacerdos, 1
num hæc ita se haberent. Ipse verò ait; 2
Viri fratres & patres nostri, audite; Deus
gloriæ apparuit patri nostro Abraham, quum
esset inter fluvios, *(in Mesopotamia,)* prius-
quàm venisset habitatum in Haran: Et di- 3
xerat ei; Exi de terra tua, & ex filiis cogna-
tionis tuæ, & veni in terram quam common-
stravero tibi. Tunc igitur exiit Abraham è 4
terra Chaldæorum, venítque habitatum in
Haran. Et illinc quum obiisset pater ejus,
transtulit eum Deus in terram hanc, quam
vos habitatis hodié.

Versio *ÆTHPIOICA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 ወጸውዕዎሙ : ዐሠርቱ : ወክልኤቱ : ለኵሉ : ሕዝብ : ወይቤልዎሙ : ሊይረትዕ : ን
3 ኅድግ : ቃለ : እግዚአብሔር : ወንጸመድ : ማእደተ ::=፦ ኅረዩ : እምውስቴትክሙ :
ሰብዐቱ : ዕደው : እለ : ምሉኣነ : መንፈስ : ቅዱስ : ወጥበብ : እለ : ንሥይሞ : ደበ : ዝ
4 ግብር ::=፦ ወንሕነሰ : ንፀመድ : ጸሎተ : ወመልእክተ : ቃሉ ::=፦ ወሐብሩ : ኵሎ :
5 ሕዝብ : ወሠናየ : ኮነ : ዝነገር : በቅድሜሆሙ : ወኅረዩ : እስጢፋኖስሃ : ብእሴ : ዘም
ሉእ : ሃይማኖት : ወመንፈስ : ቅዱስ : ወፊልጶስሃ : ወጳርኮርን : ወኒቃኖራ : ወጢሞና : ወ
6 ጳርሜና :: ወኒቃሉዎን : ፈለሲ : ዘሀገረ : አንጾኪያ ::=፦ ወአቀምዎሙ : ቅድመ : ሐ
ዋርያት : ወጸለዩ : ወወደዩ : እደዊሆሙ : ላዕሌሆሙ :=፦

Et vocârunt duodecim omnes populos, & dixerunt iis; Non æquum est derelinquere 2
verbum Dei, & ministrare mensis. Eligite ex vobis septem viros plenos Spiritu 3
sancto, & sapientiâ, quos constituamus super hoc opus. Et nos occupati erimus 4
in oratione, & ministerio verbi ejus. Et consenserunt omnes populi, & bonus fuit hic 5
sermo in conspectu eorum, & elegerunt Stephanum virum plenum fide & Spiritu
sancto, & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parme-
nam, & Nicolaum proselytum civitatis Antiochiæ. Et statuerunt eos in con- 6
spectu Apostolorum, & oraverunt, & posuerunt manus suas super eos.

Versio VULGATA LATINA.

2 Convocantes autem duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt; Non est
3 æquum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Considerate ergò,
fratres, viros ex vobis boni testimonii septem, plenos Spiritu sancto, & sapi-
4 entiâ, quos constituamus super hoc opus. Nos verò orationi, & ministerio
5 verbi instantes erimus. Et placuit sermo coram omni multitudine. Et elegerunt
Stephanum, virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philippum, & Procho-
rum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum advenam An-
6 tiochenum. Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum: & orantes imposu-
7 erunt eis manus. Et verbum Domini crescebat, & multiplicabatur numerus
discipulorum in Jerusalem valdé: multa etiam turba sacerdotum obediebat fidei.
8 Stephanus autem plenus gratiâ & fortitudine, faciebat prodigia & signa magna
9 in populo. Surrexerunt autem quidam de synagoga, quæ appellatur Libertino-
rum, & Cyrenensium, & Alexandrinorum, & eorum qui erant à Cilicia, & Asia,
10 disputantes cum Stephano: Et non poterant resistere sapientiæ, & Spiritui, qui
11 loquebatur. Tunc summiserunt viros, qui dicerent se audivisse eum dicentem
verba blasphemiæ in Moysen, & in Deum. Commoverunt itaque plebem, & se- 12
niores, & Scribas: & concurrentes rapuerunt eum, & adduxerunt in concilium. 13
Et statuerunt falsos testes, qui dicerent; Homo iste non cessat loqui verba adver-
sùs locum sanctum, & legem. Audivimus enim eum dicentem; Quoniam Jesus 14
Nazarenus hic, destruet locum istum, & mutabit traditiones, quas tradidit nobis
Moyses. Et intuentes eum omnes, qui sedebant in concilio, viderunt faciem ejus 15
tanquam faciem Angeli.

CAP. VII.

DIxit autem princeps sacerdotum; Si hæc ita se habent? Qui ait; viri fra- 1
tres, & patres, audite; Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahæ cùm esset in 2
Mesopotamia, priùs quàm moraretur in Charan, Et dixit ad illum; Exi de 3
terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram, quam monstravero tibi.
Tunc exiit de terra Chaldæorum, & habitavit in Charan. Et indè, postquàm 4
mortuus est pater ejus, transtulit illum in terram istam, in qua nunc vos habi-
tatis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * فاستدعى الاثني عشر جماعة التلاميذ وقالوا لهم ليس هذا مما يرضينا ان نهمل كلام الله
3 ونخدم الموائد * فانتخبوا منكم ايها الاخوة رجالا مشهودا لهم بالفضل سبعة مملوين
4 من روح القدس والحكمة فنقيمهم على هذه الحاجة * ونداوم نحن الصلاة وخدمة الكرازة *
5 فصار القول مرضيا امام الجماعة كلها واختاروا اصطفانوس رجلا مملوا من الامانة ومن روح
القدس وفيلبس * وبروخورس * ونيكانور وطيمن * وبرمانا * ونيقولا الانطاكي المستجير *
6 7 واقاموهم امام الرسل واذ صلوا وضعوا عليهم ايديهم * ونمي قول الله وتكاثر عدد التلاميذ
باورشليم جدا وجمع كثير من الكهنة طاعوا الامانة * تم * قراءة يوم الاثنين من
8 الجمعة الثالثة بعد الفصح * ك * واصطفانوس اذ كان مملوا من الامانة والقوة عمل في
9 الشعب ايات وجرائح عظيمة * فنهض قوم من الجمع الملقب بالقرينيين والكرانيين
10 والاسكندرانيين ومن الثغر واسيا يجادلون اصطفانوس * ولم يمكنهم يقاوموا الحكمة والروح
11 الذي ينطق فيه * فتولبوا حينيذ رجالا يقولون انا سمعناه متكلما اقوالا ذوات افتراء في
12 موسى وفي الله * وسيروا معهم الشعب والشيوخ والكتاب * ونهضوا فاختلسوه وجاوزوا به الى
13 المجمع * واقاموا عليه شهودا كذبة قائلين * هذا الانسان ما يفتر ناطقا اقوالا ذوات افتراء
14 على هذا الموضع المقدس وعلى الشريعة * لاننا سمعناه قايلا ان يسوع الناصري ذاك ينقض
15 هذا الموضع ويبدل الفرايض التي اعطاناها موسى * فتفرس فيه جماعة الشعب الجالسين
في المجمع * فابصروا وجهه كوجه ملاك *

الفصل السابع *

1 فقال رئيس الكهنة * اترى هذه الاقوال
2 على ما يصفون * فقال * ايها الرجال الاخوة والاباء اسمعوا * الاه المجد ظهر لابينا ابراهيم حيث
3 كان في الجزيرة قبل ان يسكن حران * فقال له * اخرج من ارضك ومن ذوي جنسك وهلم
4 الى الارض التي اريكها * حينئذ خرج من ارض الكلدانيين وسكن حران * ومن هناك
بعد وفاة ابيه نقله الى هذه الارض التي قد سكنتموها الان انتم *

Quapropter convocantes duodecim cœ- 2
tum discipulorum, dixerunt ad eos; Hoc
nobis minimè placet, negligi sermonem
Dei, et ministrari mensis. Seligite ergò
ex vobis, ô fratres, viros quorum virtus 3
testimonio probetur; septem, plenos Spi-
ritu sancto et sapientiâ, quibus delege-
bimus hoc negotium: Nos autem insta- 4
bimus orationi et ministerio prædicatio-
nis. Fuitque sermo iste gratus apud con- 5
gregationem universam: et eligentes Ste-
phanum virum plenum fide et Spiritu
sancto, et Philippum, ac Prochorum, et
Nicanorem, et Timonem, et Parmenam,
et Nicolaum Antiochenum advenam,
Statuerunt eos coram Apostolis: Qui 6
cùm orâssent, imposuerunt eis manus su-
as. Crevit etiam sermo Dei, et multipli- 7
catus est numerus discipulorum in Je-
rusalem magnoperé: et turba multa sa-
cerdotum obtemperârunt fidei. Hucusque
Lectio feriæ secundæ hebdomadis
tertiæ post Pascha.
Porrò Stephanus cùm esset plenus fide 8
atque fortitudine, edidit in populo signa
et prodigia maxima. Surrexerunt autem
quidam de synagoga quæ appellatur Co- 9
rinthiorum, Cyrenensium, et Alexandri-
norum, et ex confinibus, et Asia, dispu-
tantes cum Stephano: Et non potuerunt 10
resistere sapientiæ et Spiritui qui loque-
batur in eo. Tunc ergò expedierunt ho- 11
mines qui dicerent; Nos audivimus
eum loquentem sermones commentitios
in Mosen et in Deum. Et abripuerunt 12
secum populum, et seniores, ac scribas:
et surgentes rapuerunt eum, et addu-
runt eum in concilium: Et statuerunt 13
adversùs eum testes falsos dicentes; Ho-
mo iste non cessat loqui sermones com-
mentitios adversùs hunc locum sanctum
et legem. Nos enim audivimus eum di- 14
centem quòd Jesus Nazarenus ille de-
molietur hunc locum, et mutabit insti-
tuta quæ tradidit nobis Moses. Intuens 15
autem in eum congregatio populi seden-
tium in concilio, viderunt faciem ejus
tanquam faciem angeli.

CAP. VII.

DIxit autem princeps sacerdotum; 1
Num hi sermones se habent ut isti com-
memorant? Ait; O viri fratres ac pa- 2
tres, audite: Deus gloriæ apparuit pa-
tri nostro Abrahæ cùm esset in Insula
(Mesopotamia) antequam inhabitaret
Harran: Dixitque ad eum, Egredere 3
de terra tua et de gente generis tui,
et veni in terram quam tibi osten-
dam. Tunc egressus è terra Chaldæ- 4
orum, habitavit in Harran. Indeque
post obitum patris ejus, transtulit
eum in terram hanc in qua vos modò ha-
bitatis:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወዐቢያ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር፡ ወብዝኍ፡ሕዝብ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ፈድፋደ ፡ ወብዙኃን፡
8 እምውስተ ፡ ካህናት ፡ እለ ፡ አምኑ፡፡=፡ ወእስጢፋኖስሰ ፡ ምሉአ ፡ ጸጋ ፡ እግዚአብሔ
9 ር ፡ ወኃይል ፡ ወይገብር ፡ ዐቢየ ፡ ተኣምረ ፡ ወመንክረ ፡ በውስተ ፡ ሕዝብ፡፡=፡ ወቦ፡እ
ለ ፡ ተንሥኡ ፡ እምኵራብ ፡ እንተ ፡ ስማ ፡ ሊቤርጢኖን ፡ ወቀሬኔዎን ፡ ወእለእስክንድርያው
10 ን ፡፡ ወእለሂ ፡ እምቂልቅያ ፡ ወእስያ፡=፡ ወተሐሠሥዎ ፡ ለእስጢፋኖስ ፡ ወስእንዎ፡ ተ
11 ቃውሞቶ፡ እስመ፡ በጥበብ ፡ ወበመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ይትናገሮሙ፡=፡ ወእምዝ ፡ አቅጸሩ፡
ሎቱ ፡ ዕደው ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ ሰማዕናሁ ፡ ለዝ ፡ ብእሲ ፡ ይነብብ ፡ ነገረ ፡ ፅርፈት ፡ ለሙ
12 ሴ ፡ ሙሴ ፡ ወለዕለ ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ ወተንሥኡ ፡ ወኅብሩ ፡ ለዕሌሁ ፡ ሕዝብ ፡
13 ወረበናት ፡ ወጸሐፍት ፡ ሮድዎ ፡ ወስሐብዎ ፡ ኀበ ፡ ዐውድ፡=፡ ወአቀሙ ፡ ሎቱ ፡ ሰማዕ
ተ ፡ ሐሰት ፡ ወይቤሉ ፡ ዝብእሲ ፡ አበየ ፡ አርምሞ ፡ እንዘ ፡ ይነብብ ፡ ፅርፈተ ፡ ዲበ ፡ ቤ
14 ተ ፡ መቅደስ ፡ ወዲበ ፡ ኦሪት፡፡=፡ ወሰማዕናሁ ፡ ዓዲ ፡ ይብል ፡ ኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፡ ይነ
15 ስቶ ፡ ለቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወይስዕር ፡ ኦሪተነ ፡ ዘወሀበነ ፡ ሙሴ፡=፡ ወነጸርዎ ፡ ኵሎ
ሙ ፡ እለ፡ ይነብሩ ፡ ውስተ ፡ ዐውድ ፡ ወርእዩ ፡ ገጾ ፡ ከመ ፡ ገጸ ፡ መልአክ ፡ እግዚአ
ብሔር፡፡=፡

በረቡዕ ፡ ሊጲፋንያ ፡ ወበአብርሃም፡=፡

1 ፯ ወይቤሎ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ አማንኑ ፡ ከመዝ ፡ ትቤ፡፡=፡ ፲፰ ወይቤ ፡ ስምዑ፡
2 አኃዊነ ፡ ወአበዊነ ፡ አምላከ ፡ ስብሐት ፡ አስተርአዮ ፡ ለአቡነ ፡ አብርሃም ፡ በምስጴጦ
3 ምያ ፡ በማእከለ ፡ አፍላግ ፡ ዘእንበለ ፡ ያፍልስ ፡ ካራን፡፡=፡ ወይቤሎ ፡ ጻእ ፡ እምብ
4 ሔርከ ፡ ወእምአዝማዲከ ፡ ወነዐ ፡ ውስተ ፡ ብሔር ፡ ዘአርእየከ፡፡=፡ ወእምዝ ፡ ወጺ
አ ፡ እምከለዴ፡፡ ነበረ ፡ ውስተ ፡ ካራን ፡ ወእምዝየ ፡ መዊቶ ፡ ለአቡሁ ፡ አፍለሶ ፡ ውስተ
ዛ ፡ ምድር ፡ ኀበ ፡ ሀለውክሙ ፡ አንትሙ ፡ ይእዜ ፡ ትነብሩ፡=፡

Et magnum fuit verbum Dei, & multiplicati sunt populi in Hierusalem valdè, & 7
multi ex sacerdotibus fuerunt *qui crediderunt. Et Stephanus plenus* fuit *gratiâ* 8
Dei & virtute, & faciebat magna signa & miracula in populo. Et fuerunt qui 9
surrexerunt è synagoga, cujus nomen est Libertinorum, & Caranæorum, & Alexandri-
norum, & qui erant *ex Cilicia & Asiâ, & altercati sunt cum Stephano. Et non* 10
potuerunt resistere ei, quia in sapientia & in Spiritu sancto loquebatur iis. Et 11
tunc summiserunt contra eum viros, qui dicebant; Audivimus hunc hominem lo-
quentem verba blasphemiæ contra Mosen, & contra Deum. Et exorti sunt, & 12
consociârunt contra eum populi, & magistri & Scribæ persequuti sunt eum, &
traxerunt eum ad concilium: Et statuerunt contra eum testes falsos, & dixerunt; 13
Hic homo noluit cessare, loquens blasphemiam adversùs templum & adversùs legem.
Et audivimus eum ulteriùs dicentem; Jesus Nazarenus destruet templum, & solvet 14
legem nostram, quam dedit nobis Moses. Et intuiti sunt eum omnes sedentes in con- 15
cilio, & viderunt faciem ejus sicut faciem angeli Dei.

CAP. VII.

Quartâ Epiphaniæ: & de Abrahamo.

ET dixit ei princeps sacerdotum; Verenè sic dixisti? Et dixit; Audite fratres no- 1
stri, & patres nostri: Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahamo in Mesopotamia, 2
in medio fluviorum, priusquàm se transtulisset in Charan: Et dixit ei, Exi de regione 3
tua, & à cognatione tua, & veni in regionem quam monstravero tibi. Et tunc exi- 4
ens à Chaldæa, habitavit in Charan. Et illinc, quum mortuus esset pater ejus, trans-
tulit se in hanc terram, ubi estis vos nunc habitantes.

Advocantes autem duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt; Non *placi-*
2 Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, (α) εἶπον, Οὐκ ἀρε-
tum est nos *derelinquentes* *sermonem* Dei, ministrare mensis. Considerate
3 στόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. Ἐπισκέψασθε
ergò, fratres, viros ex vobis *testimonio probatos* septem, plenos Spiritu sancto, & sapientiâ,
(β) οὖν, ἀδελφοὶ, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ, πλήρεις Πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας,
quos constituamus super *usu* hoc. Nos verò orationi, & ministerio verbi
4 οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου
perdurabimus. Et placuit sermo coram omni multitudine: Et elegerunt
5 προσκαρτερήσομεν. Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξελέξαντο
Stephanum, virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philippum, & Prochorum, &
Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ Πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ
Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum advenam Antiochenum. *Quos* statuerũt
6 Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα. Οὓς ἔστησαν
coram *Apostolis*: & *precati* imposuerunt eis manus. Et verbum
7 ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. Καὶ ὁ λόγος
Dei crescebat, & multiplicabatur numerus discipulorum in Hierusalem valdè: multáque
τοῦ Θεοῦ ηὔξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα· πολύς τε
turba Sacerdotum obediebat fidei. Stephanus autem plenus *fide* & fortitu-
8 ὄχλος τῶν ἱερέων (γ) ὑπήκουον τῇ πίστει. Στέφανος δὲ πλήρης (δ) πίστεως καὶ δυνά- Η'
dine, faciebat prodigia & signa magna in populo. Surrexerunt autem quidam *eorum qui*
9 μεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. Ἀνέστησαν δέ τινες τῶν
de synagoga *dicti* Libertinorum, & Cyrenensium, & Alexandrinorum, &
ἐκ τῆς συναγωγῆς (ε) τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ (ζ) Κυρηναίων, καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ
eorum qui à Cilicia, & Asia, *simul altercantes* Stephano: Et non poterant resi-
10 τῶν ἀπὸ (η) Κιλικίας καὶ Ἀσίας, συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ. Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντι-
stere sapientiæ, & Spiritui, *quo* loquebatur. Tunc summiserunt viros, *dicentes*; *Quòd*
11 στῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ Πνεύματι ᾧ ἐλάλει. Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας, Ὅτι
audivimus eum dicentem verba *blasphema* in Moysen & Deum. Commove-
ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς (θ) Μωσῆν καὶ τὸν Θεόν. Συνεκίνη- 12
rúntque plebem, & seniores, & Scribas: & *instantes corripuerunt* eum,
σάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς Γραμματεῖς· καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν,
& adduxerunt in concilium: Statuerúntque testes falsos, *dicentes*; Homo
καὶ (ι) ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον· Ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς, λέγοντας, Ὁ ἄνθρωπος 13
iste non cessat verba *blasphema loquens* adversùs locum sanctum hunc, & Legem.
οὗτος οὐ παύεται (κ) ῥήματα βλάσφημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ (λ) ἁγίου τούτου καὶ τοῦ νόμου.
Audivimus enim eum dicentem; Quoniam Jesus Nazarenus hic *dissolvet* locum istum,
Ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος, Ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, 14
& mutabit *mores quos* tradidit nobis Moyses. Et *attendentes in* eum o-
καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν (μ) Μωυσῆς. Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν (ν) ἅ- 15
mnes *sedentes* in concilio, viderunt faciem ejus tanquam faciem
παντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, (ξ) εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον
angeli.
ἀγγέλου.

CAP. VII. ζ'.

EDixit autem princeps Sacerdotum; Si hæc ita habent? *Is verò* ait; Viri fratres,
EΙπε δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, (α) Εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει; Ὁ δὲ ἔφη, Ἄνδρες ἀδελφοὶ 1 2
& patres, audite. Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahæ *existenti* in Me-
Η' καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Με-
sopotamia, priùs quàm *habitare* *eum* in *Charran*: Et dixit ad illum; Exi de
σοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαῤῥάν· Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ἔξελθε ἐκ 3
terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram quam tibi monstravero. Tunc *exiens*
τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς (β) γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. Τότε ἐξελθὼν 4
de terra Chaldæorum, habitavit in *Charran*. Et indè, post *mori* *patrem*
ἐκ γῆς Χαλδαίων, κατῴκησεν ἐν Χαῤῥάν. κἀκεῖθεν, (γ) μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα
ejus, transtulit illum in terram istam in *quam* vos nunc habitatis.
αὐτοῦ, μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε.

Κεφ. ς'. MS.A. (α) εἶπαν, (β) δὴ ἄνδρας (γ) ὑπήκουεν (δ) χάριτος καὶ δυνάμεως (ε) τῶν λεγομένων (ζ) Κηρυναίων, (η) Κηλικίας, Συνζητοῦντες (θ) Μωϋσῆν (ι) ἤγαγον αὐτὸν εἰς (κ) ῥήματα λαλῶν (λ) ἁγίου καὶ (μ) Μωσῆς. (ν) πάντες (ξ) εἶδαν Κεφ. ζ'. MS A. (α) Εἰ ταῦτα (β) τὴν γῆν (γ) μετὰ ἀποθανεῖν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 [illegible]
3 [illegible]
4 5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]

Advocârunt igitur duodecim Apostoli omnẽ 2
cœtum discipulorum, & dixerunt eis; Non
decet ut relinquamus sermonem Dei, & mi-
nistremus mensis. Exquirite ergò, fratres mei, 3
& seligite septem viros ex vobis, de quibus
extet testimonium, plenósq; Spiritu Domini
& sapientiâ, & constituemus eos super hoc
opus: Nos autem perseverabimus in orati- 4
one, & in administratione sermonis. Et pla- 5
cuit hic sermo coram universo populo: pro-
indè elegerunt Stephanum virum plenum fi-
de & Spiritu sanctitatis, & Philippum, &
Prochorum, & Nicânorem, & Timonem, &
Parmenam, & Nicolaum proselytum Antio-
chenum: Quos statuerunt in conspectu Apo- 6
stolorum: qùúmq, precati fuissent, imposue-
runt eis manum. Itaq; sermo Dei crescebat, 7
& multiplicabatur valdè numerus discipulo-
rum in Jerusalem: & populus multus ex Ju-
dæis auscultabat fidei. Stephanus autem ple- 8
nus erat gratiâ & virtute, edebátq; signa &
miracula in populo. Surrexerunt autem qui- 9
dam è synagoga quæ dicitur Libertinorum,
Cyrenæorum, & Alexandrinorum, nec non
eorum qui sunt ex Cilicia, & Asia, & disce-
ptabant cum Stephano. Nec poterant resi- 10
stere sapientiæ & Spiritui qui loquebatur per
eum. Tunc miserunt quosdam, & docuerunt 11
eos ut dicerent, Nos audivimus eum dicentem
verba blasphemiæ in Moysen, & in Deum.
Concitârúntq; plebem, & seniores, & Scri- 12
bas: proindè venerunt & insurrexerunt in
eum, correptúmque adduxerunt in medium
synagogæ.

Feriâ V. Candidatorum. 15.

Et statuerunt testes falsos qui dicerent; Iste 13
homo non cessat loqui verba contra Legem,
& contra locum hunc sacrosanctum. Nos 14
enim audivimus eum dicentem, Jesum istum
Nazarenum destructurum hunc locum, & mu-
taturum ritus quos tradidit vobis Moyses.
Itaque intuiti sunt eum cuncti illi qui sede- 15
bant in synagoga, & conspicati sunt vultum
ejus quasi vultum angeli.

[illegible]
1 2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]

CAP. VII.

ET interrogavit eum summus sacerdos, 1
num hæc ita se haberent. Ipse verò ait; 2
Viri fratres & patres nostri, audite; Deus
gloriæ apparuit patri nostro Abraham, quum
esset inter fluvios, *(in Mesopotamia,)* prius-
quàm venisset habitatum in Haran: Et di- 3
xerat ei; Exi de terra tua, & ex filiis cogna-
tionis tuæ, & veni in terram quam common-
stravero tibi. Tunc igitur exiit Abraham è 4
terra Chaldæorum, venítque habitatum in
Haran. Et illinc quum obiisset pater ejus,
transtulit eum Deus in terram hanc, quam
vos habitatis hodié.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወጸውዕዎሙ ፡ ዐሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ለኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ ወይቤልዎሙ ፡ ኢይረትዕ ፡ ን
3 ኅድግ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወንጸመድ ፡ ማእደተ ፡፡ ኅረዩ ፡ እምውስቴትክሙ ፡
ሰብዐተ ፡ ዕደወ ፡ እለ ፡ ምሉኣነ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወጥበብ ፡ እለ ፡ ንሕይሞ ፡ ደብ ፡ ዝ
4 ግብር ፡፡ ወንሕነሰ ፡ ንፀመድ ፡ ጸሎተ ፡ ወመልእክተ ፡ ቃሉ ፡፡ ወሐብረ ፡ ኵሉ ፡
5 ሕዝብ ፡ ወሠናየ ፡ ኮነ ፡ ዝነገር ፡ በቅድሜሆሙ ፡ ወኅረዩ ፡ እስጢፋኖስሃ ፡ ብእሴ ፡ ዘም
ሉአ ፡ ሃይማኖት ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወፊልጶስሃ ፡ ወጵሮኮሮን ፡ ወኒቃኖራ ፡ ወጢሞና ፡ ወ
6 ጰርሜና ፡፡ ወኒቆላዎን ፡ ፈላሲ ፡ ዘሀገረ ፡ አንጾኪያ ፡፡ ወአቀምዎሙ ፡ ቅድመ ፡ ሐ
ዋርያት ፡ ወጸለዩ ፡ ወወደዩ ፡ እደዊሆሙ ፡ ላዕሌሆሙ ፡፡

Et vocârunt duodecim omnes populos, & dixerunt iis; Non æquum est derelinquere 2
verbum Dei, & ministrare mensis. Eligite ex vobis septem viros plenos Spiritu 3
sancto, & sapientiâ, quos constituamus super hoc opus. Et nos occupati erimus 4
in oratione, & ministerio verbi ejus. Et consenserunt omnes populi, & bonus fuit hic 5
sermo in conspectu eorum, & elegerunt Stephanum virum plenum fide & Spiritu
sancto, & Philippum, & Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parme-
nam, & Nicolaum proselytum civitatis Antiochiæ. Et statuerunt eos in con- 6
spectu Apostolorum, & oraverunt, & posuerunt manus suas super eos.

Versio VULGATA LATINA.

2 Convocantes autem duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt; Non est
3 æquum nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Considerate ergò,
fratres, viros ex vobis boni testimonii septem, plenos Spiritu sancto, & sapi-
4 entiâ, quos constituamus super hoc opus. Nos verò orationi, & ministerio
5 verbi instantes erimus. Et placuit sermo coram omni multitudine. Et elegerunt
Stephanum, virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philippum, & Procho-
rum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam, & Nicolaum advenam An-
6 tiochenum. Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum: & orantes imposu-
7 erunt eis manus. Et verbum Domini crescebat, & multiplicabatur numerus
discipulorum in Jerusalem valdé: multa etiam turba sacerdotum obediebat fidei.
8 Stephanus autem plenus gratiâ & fortitudine, faciebat prodigia & signa magna
9 in populo. Surrexerunt autem quidam de synagoga, quæ appellatur Libertino-
rum, & Cyrenensium, & Alexandrinorum, & eorum qui erant à Cilicia, & Asia,
10 disputantes cum Stephano: Et non poterant resistere sapientiæ, & Spiritui, qui
11 loquebatur. Tunc summiserunt viros, qui dicerent se audivisse eum dicentem
verba blasphemiæ in Moysen, & in Deum. Commoverunt itaque plebem, & se- 12
niores, & Scribas: & concurrentes rapuerunt eum, & adduxerunt in concilium,
Et statuerunt falsos testes, qui dicerent; Homo iste non cessat loqui verba adver- 13
sùs locum sanctum, & legem. Audivimus enim eum dicentem; Quoniam Jesus 14
Nazarenus hic, destruet locum istum, & mutabit traditiones, quas tradidit nobis
Moyses. Et intuentes eum omnes, qui sedebant in concilio, viderunt faciem ejus 15
tanquam faciem Angeli.

CAP. VII.

DIxit autem princeps sacerdotum; Si hæc ita se habent? Qui ait; viri fra- 1
tres, & patres, audite; Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahæ cùm esset in 2
Mesopotamia, priùs quàm moraretur in Charan, Et dixit ad illum; Exi de 3
terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram, quam monstravero tibi.
Tunc exiit de terra Chaldæorum, & habitavit in Charan. Et indè, postquàm 4
mortuus est pater ejus, transtulit illum in terram istam, in qua nunc vos habi-
tatis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * فاستدعي الاثني عشر جماعة التلاميذ وقالوا لهم ليس هذا مما يرضينا ان نهمل كلام الله
3 ونخدم الموايد * فانتخبوا منكم ايها الاخوة رجالا مشهودا لهم بالفضل سبعة مملوين
4 من روح القدس والحكمة فنقيمهم على هذه الحاجة * ونثابر نحن الصلاة وخدمة الكرازة *
5 * فصار القول مرضيا امام الجماعة كلها واختاروا اصطفان رجلا مملوا من الامانة ومن روح
القدس وفيلبس وبروخورس ونيكانور وطيمن وبرمنان ونيقولا الانطاكي المستجير *
6 7 * واقاموهم امام الرسل واذ صلوا وضعوا عليهم ايديهم * ونمي قول الله وتكاثر عدد التلاميذ
باورسليم جدا وجمع كثير من الكهنة طاعوا الامانة * تم * قراءة يوم الاثنين من
8 الجمعة الثالثة بعد الفصح * ك * واصطفان اذ كان مملوا من الامانة والقوة عمل في
9 الشعب ايات وجرايح عظيمة * فنهض قوم من الجمع الملقب بالقرنيين والقيروانيين
10 والاسكندرانيين ومن الثغر واسيا يجادلون اصطفان * ولم يمكنهم يقاوموا الحكمة والروح
11 الذي ينطق فيه * فتولبوا حينيذ رجالا يقولون انا سمعناه متكلما اقوالا ذوات افتراء في
12 موسي وفي الله * وسيروا معهم الشعب والشيوخ والكتاب ونهضوا فاختلسوه وجاوا به الي
13 الجمع * واقاموا عليه شهودا كذبة قايلين هذا الانسان ما يفتر ناطقا اقوالا ذوات افتراء
14 على هذا الموضع المقدس وعلي الشريعة * لاننا سمعناه قايلا ان يسوع الناصري ذاك ينقض
15 هذا الموضع ويبدل الفرايض التي اعطاناها موسي * فتفرس فيه جماعة الشعب الجالسين
في الجمع فابصروا وجهه كوجه ملاك *

الفصل السابع *
1 * فقال رييس الكهنة اترى هذه الاقوال
2 على ما يصفون * فقال ايها الرجال الاخوة والاباء اسمعوا الاه المجد ظهر لابينا ابرهيم حيث
3 كان في الجزيرة قبل ان يسكن حران * فقال له اخرج من ارضك ومن دون جنسك وهلم
4 الي الارض التي اريكها * حينيذ خرج من ارض الكلدانيين فسكن حران * ومن هناك
بعد وفاة ابيه نقله الي هذه الارض التي قد سكنتموها الان انتم *

Quapropter convocantes duodecim cœ- 2
tum discipulorum, dixerunt ad eos; Hoc
nobis minimè placet, negligi sermonem
Dei, et ministrari mensis. Seligite ergò 3
ex vobis, ô fratres, viros quorum virtus
testimonio probetur, septem, plenos Spi-
ritu sancto et sapientiâ, quibus delega-
bimus hoc negotium: Nos autem insta- 4
bimus orationi et ministerio prædicatio-
nis. Fuitque sermo iste gratus apud con- 5
gregationem universam: et eligentes Ste-
phanum virum plenum fide et Spiritu
sancto, et Philippum, ac Prochorum, et
Nicanorem, et Timonem, et Parmenam,
et Nicolaum Antiochenum advenam,
Statuerunt eos coram Apostolis: Qui 6
cùm orâssent, imposuerunt eis manus su-
as. Crevit etiam sermo Dei, et multipli- 7
catus est numerus discipulorum in Je-
rusalem magnoperè: et turba multa sa-
cerdotum obtemperârunt fidei. Hucusq;.
Lectio feriæ secundæ hebdomadis
tertiæ post Pascha.
Porrò Stephanus cùm esset plenus fide 8
atque fortitudine, edidit in populo signa
et prodigia maxima. Surrexerunt autem 9
quidam de synagoga quæ appellatur Co-
rinthiorum, Cyrenensium, et Alexandri-
norum, et ex confinibus, et Asia, dispu-
tantes cum Stephano: Et non potuerunt 10
resistere sapientiæ et Spiritui qui loque-
batur in eo. Tunc ergò expedierunt ho- 11
mines qui dicerent; Nos audivimus
eum loquentem sermones commentitios
in Mosen et in Deum. Et abripuerunt 12
secum populum, et seniores, ac scribas:
et surgentes rapuerunt eum, et adduxe-
runt eum in concilium: Et statuerunt 13
adversùs eum testes falsos dicentes; Ho-
mo iste non cessat loqui sermones com-
mentitios adversùs hunc locum sanctum
et legem. Nos enim audivimus eum di- 14
centem quòd Jesus Nazarenus ille de-
molietur hunc locum, et mutabit insti-
tuta quæ tradidit nobis Moses. Intuens 15
autem in eum congregatio populi seden-
tium in concilio, viderunt faciem ejus
tanquam faciem angeli.

CAP. VII.

DIxit autem princeps sacerdotum; 1
Num hi sermones se habent ut isti com-
memorant? Ait; O viri fratres ac pa- 2
tres, audite: Deus gloriæ apparuit pa-
tri nostro Abrahæ cùm esset in Insula
(Mesopotamia) *antequam inhabitaret*
Harran: Dixitque ad eum, Egredere 3
de terra tua et de gente generis tui,
et veni in terram quam tibi osten-
dam. Tunc egressus è terra Chaldæ- 4
orum, habitavit in Harran. Indeque
post obitum patris ejus, transtulit
eum in terram hanc in qua vos modò ha-
bitatis:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወዐቢየ : ቃለ : እግዚአብሔር : ወብዝኍ : ሕዝብ : በኢየሩሳሌም : ፈድፋደ : ወብዙኃን :
8 እምውስተ : ካህናት : እለ : አምኑ ::=: ወእስጢፋኖስሰ : ምሉአ : ጸጋ : እግዚአብሔ
9 ር : ወኃይል : ወይገብር : ዐቢየ : ተተአምረ : ወመንክረ : በውስተ : ሕዝብ ::=: ወቦ : እ
ለ : ተንሥኡ : እምኵራብ : እንተ : ስማ : ሊቤርጢኖን : ወቀሬኔዎን : ወእለክስንድሬዎ
10 ን :: ወእለሂ : እምቀሊቅያ : ወእሲያ ::=: ወተኃሠሥዎ : ለእስጢፋኖስ : ወስእንዎ : ተ
11 ቃውሞቶ : እስመ : በጥበብ : ወበመንፈስ : ቅዱስ : ይትናገሮሙ ::=: ወእምዝ : አቅጸሩ :
ሎቱ : ዕደወ : እለ : ይብሉ : ሰማዕናሁ : ለዝ : ብእሲ : ይነብብ : ነገረ : ፅርፈት : ለዕ
12 ለ : ሙሴ : ወለዕለ : እግዚአብሔር ::=: ወተንሥኡ : ወኀብሩ : ለዕሌሁ : ሕዝብ :
13 ወረበናት : ወጸሐፍት : ሮድዎ : ወስሐብዎ : ኀበ : ዐውድ ::=: ወአቀሙ : ሎቱ : ሰማዕ
ተ : ሐሰት : ወይቤሉ : ዝብእሲ : አበየ : አርምሞ : እንዘ : ይነብብ : ፅርፈተ : ዲበ : ቤ
14 ተ : መቅደስ : ወዲበ : ኦሪት ::=: ወሰማዕናሁ : ዓዲ : ይብል : ኢየሱስ : ናዝራዊ : ይነ
15 ስቶ : ለቤተ : መቅደስ : ወይስዕር : አሪተነ : ዘወሀበነ : ሙሴ ::=: ወነጸርዎ : ኵሎ
ሙ : እለ : ይነብሩ : ውስተ : ዐውድ : ወርእዩ : ገጾ : ከመ : ገጸ : መልአከ : እግዚአ
ብሔር ::=:

በረቡዕ : ኢጲፋንያ : ወበአብርሃም ::=:
1 ፯ ወይቤሎ : ሊቀ : ካህናት : አማንኑ : ከመዝ : ትቤ ::=: ፲፯ ወይቤ : ስምዑ :
2 አኀዊነ : ወአበዊነ : አምላከ : ስብሐት : አስተርአዮ : ለአቡነ : አብርሃም : በመስጴጦ
3 ምያ : በማእከለ : አፍላግ : ዘእንበለ : ያፍልስ : ከራን ::=: ወይቤሎ : ጻእ : እምብ
4 ሔርከ : ወእምአዝማዲከ : ወነዐ : ውስተ : ብሔር : ዘአርእየከ ::=: ወእምዝ : ወጺ
አ : እምከሌደ :: ነበረ : ውስተ : ከራን : ወእምህየ : መዊቶ : አቡሁ : አፍለሶ : ውስተ
ዝ : መድር : ኀበ : ሀሎክሙ : እንትሙ : ይእዜ : ትነብሩ ::=:

Et magnum fuit verbum Dei, & multiplicati sunt populi in Hierusalem valdè, & 7
multi ex sacerdotibus fuerunt *qui crediderunt. Et Stephanus plenus* fuit *gratiâ* 8
Dei & virtute, & faciebat magna signa & miracula in populo. Et fuerunt qui 9
surrexerunt è synagoga, cujus nomen est Libertinorum, & Caranæorum, & Alexandri-
norum, & qui erant ex *Cilicia & Asiâ, & altercati sunt cum Stephano. Et non* 10
potuerunt resistere ei, quia in sapientia & in Spiritu sancto loquebatur iis. Et 11
tunc summiserunt contra eum viros, qui dicebant; Audivimus hunc hominem lo-
quentem verba blasphemiæ contra Mosen, & contra Deum. Et exorti sunt, & 12
consociârunt contra eum populi, & magistri & Scribæ persequuti sunt eum, &
traxerunt eum ad concilium: Et statuerunt contra eum testes falsos, & dixerunt; 13
Hic homo noluit cessare, loquens blasphemiam adversùs templum & adversùs legem.
Et audivimus eum ulteriùs dicentem; Jesus Nazarenus destruet templum, & solvet 14
legem nostram, quam dedit nobis Moses. Et intuiti sunt eum omnes sedentes in con- 15
cilio, & viderunt faciem ejus sicut faciem angeli Dei.

CAP. VII.

Quartâ Epiphaniæ: & de Abrahamo.

ET dixit ei princeps sacerdotum; Verene sic dixisti? Et dixit; Audite fratres no- 1
stri, & patres nostri: Deus gloriæ apparuit patri nostro Abrahamo in Mesopotamia, 2
in medio fluviorum, priusquàm se transtulisset in Charan: *Et dixit ei, Exi de regione* 3
tua, & à cognatione tua, & veni in regionem quam monstravero tibi. Et tunc exi- 4
ens à Chaldæa, habitavit in Charan. Et illinc, quum mortuus esset pater ejus, trans-
tulit se in hanc terram, ubi estis vos nunc habitantes.

Et non dedit illi hæreditatem in ea, nec passum pedis: & repromisit illi
5 Καὶ ὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, ὐδὲ βῆμα ποδός· ϗ ἐπηγγείλατο (δ) αὐτῷ
dare in possessionem eam, & semini ejus post ipsum, non *existente ei nato.*
δῦναι εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν, ϗ τῷ σπέρματι αὐτῦ μετ' αὐτὸν, ὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνυ.
Locutus est autem *sic* Deus; Quia erit semen ejus accola in terra aliena, &
6 Ἐλάλησε δὲ ὕτως ὁ Θεὸς, Ὅτι ἔςαι τὸ σπέρμα αὐτῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, ϗ
servituti subjicient *id*, & malè tractabũt *annos quadringintos*: Et gentem cui servierint,
7 δυλώσυσιν αὐτὸ ϗ κακώσυσιν ἔτη τετρακόσια· Καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἐὰν (ε) δυλεύσωσι,
judicabo ego, dixit *Deus*: & post hæc exibunt, & servient mihi in loco
κρινῶ ἐγὼ, (ζ) εἶπεν ὁ Θεός· ϗ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται, ϗ λατρεύσυσί μοι ἐν τῷ τόπῳ
isto. Et dedit illi *pactum* circumcisionis, & sic genuit Isaac, & circum-
8 τύτῳ. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς, ϗ ὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, ϗ περιέ-
cidit eum die octavo: & Isaac, Jacob: & Jacob, duodecim
τεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· ϗ (η) ὁ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, ϗ (θ) ὁ Ἰακὼβ τὸς δώδεκα
Patriarchas. Et Patriarchæ æmulantes, Joseph vendiderunt in Ægyptum: &
9 πατριάρχας. Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· ϗ
erat Deus cum eo: Et eripuit eum ex omnibus tribulationib' ejus; & dedit
10 ἦν ὁ Θεὸς μετ' αὐτῦ· Καὶ (ι) ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτῦ, ϗ (κ) ἔδωκεν
ei gratiam & sapientiam in conspectu Pharaonis regis Ægypti, & constituit eum
αὐτῷ χάριν ϗ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτυ, ϗ κατέςησεν αὐτὸν
præpositum super Ægyptum, & omnem domum suam. Venit autem fames in universam
11 ἡγύμενον ἐπ' Αἴγυπτον, (λ) ϗ ὅλον τὸν οἶκον αὐτῦ. Ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην
terram Ægypti & Chanaan, & tribulatio magna: & non inveniebant cibos pa-
(μ) τὴν γῆν Αἰγύπτυ ϗ Χαναὰν, ϗ θλίψις μεγάλη· ϗ ὐχ εὕρισκον χορτάσματα οἱ πα-
tres nostri. *Audiens* autem Jacob *existentia frumenta* in Ægypto, misit pa-
12 τέρες ἡμῶν. Ἀκύσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα (ν) σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξαπέςειλε τὸς πα-
tres nostros primùm: Et in secundo cognitus est Joseph fratribus suis,
13 τέρας ἡμῶν πρῶτον· Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ (ξ) ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῦ,
& *manifestum factum* est Pharaoni genus *Joseph*. Mittens autem Joseph,
14 ϗ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ (ο) γένος τῦ Ἰωσήφ. Ἀποςείλας δὲ Ἰωσὴφ
accersivit patrem suum Jacob, & omnem cognationem suam, in animabus
μετεκαλέσατο (π) τὸν πατέρα αὐτῦ Ἰακὼβ, ϗ πᾶσαν τὴν (ρ) συγγένειαν αὐτῦ, ἐν ψυχαῖς
septuagintaquinque. Descendit *autem* Jacob in Ægyptum: & defunctus est ipse
ἑβδομηκονταπέντε. (σ) Κατέβη δὲ Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον, ϗ ἐτελεύτησεν αὐτὸς 15
& patres nostri. Et translati sunt in Sichem: & positi sunt in sepulchro quod
ϗ οἱ πατέρες ἡμῶν. Καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ, ϗ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι (τ) ὃ 16
emit Abraham pretio argenti à filiis *Emmor* Sichem. Cùm autem
ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίυ παρὰ τῶν υἱῶν (υ) Ἐμμὸρ τῦ Συχέμ. Καθὼς δὲ 17
appropinquaret tempus promissionis, quam *juraverat* Deus Abrahæ, crevit populus
ἤγγιζεν ὁ (φ) χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς (χ) ὤμοσεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς
& multiplicat' est in Ægypto: Quoad usq; surrexit rex alius, qui non sciebat Joseph.
ϗ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ· Ἄχρις ὗ ἀνέςη βασιλεὺς (ψ) ἕτερος, ὃς ὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. 18
Hic circumveniens genus nostrum, *malè affecit* patres nostros, *ad faciendum*
Οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσε τὸς πατέρας ἡμῶν, τῦ ποιεῖν 19
expositos infantes suos, *ad non sobolescere.* In *quo* tempore natus est
(ω) ἔκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. Ἐν ᾧ καιρῷ (α) ἐγεννήθη 20
Moyses: & fuit *venustus* Deo, qui nutritus est *menses tres* in domo patris sui.
Μωσῆς, ϗ ἦν ἀςεῖος τῷ Θεῷ, ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τῦ (β) πατρὸς αὐτῦ.
Expositum autem *illum* sustulit eum filia Pharaonis, & nutrivit eum sibiipsi
Ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν ἀνείλετο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ, ϗ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ 21
in filium. Et eruditus est Moyses omni sapientiâ Ægyptiorum: erat *autem* potens
εἰς υἱόν. Καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς (γ) πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς 22
in *dictis* & in *factis*. Cùm autem impleretur ei quadraginta annorum
ἐν λόγοις (δ) ϗ ἐν ἔργοις. Ὡς δὲ ἐπληρῦτο αὐτῷ (ε) τεσσαρακονταετὴς 23
tempus, ascendit in cor ejus, *invisere* fratres suos filios Israël.
χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῦ, ἐπισκέψασθαι τὸς ἀδελφὸς αὐτῦ (ζ) υἱὸς Ἰσραήλ.
Et *videns* quendam *injuriâ affectum*, *ultus est*, & fecit ultionem *oppresso*,
Καὶ ἰδών τινα ἀδικύμενον, ἠμύνατο, ϗ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονυμένῳ, 24
percutiens Ægyptium.
πατάξας τὸν Αἰγύπτιον.

MS.A. (δ) δῦναι αὐτὴν εἰς κατάσχεσιν αὐτῷ, ϗ τῷ (ε) δυλεύσυσιν, (ζ) ὁ Θεὸς εἶπεν· (η) Ἰσαὰκ (θ) Ἰακὼβ (ι) ἐξείλατο (κ) ἔδωκεν χάριν (λ) ϗ ἐφ' ὅλον (μ) τὴν Αἴγυπτον (ν) σιτία εἰς Αἴγυπτον (ξ) ἐγνωρίσθη (ο) γένος ἑαυτῦ. (π) Ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτῦ, ϗ (ρ) συγγένειαν, ἐν (σ) Καὶ κατέβη Ἰακὼβ (τ) ᾧ (υ) Ἐμμὼρ τῦ ἐν Συχέμ. Ὡς δὲ (φ) καιρὸς (χ) ὡμολόγησεν (ψ) ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς (ω) τὰ βρέφη ἔκθετα (α) ἐγεννήθη (β) πατρός. Ἐκτεθέντος δὲ αὐτῦ, ἀνείλατο (γ) ἐν πάσῃ (δ) ϗ ἔργοις αὐτῦ. Ὡς (ε) τεσσαρακονταετὴς χρόνος, (ζ) τὸς υἱὸς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]

Nec dedit ei hæreditatem in ea, ne vestigium 5
quidem pedis: tamen pollicitus ei fuerat se
daturum ipsam ei possidendam, & semini ej',
quum non haberet filium. Et allocutus eum 6
fuerat Deus dum diceret ei; Erit semen tuum
inquilinum in terra extranea, & servituti sub-
jicient illud, malísq; afficient per quadringin-
tos annos. Sed gentem, cui servitutem servi- 7
ent, condemnabo ego, dicit Deus: & post hæc
exibunt, & colent me in hoc loco. Proindè 8
dedit ei fœdus circumcisionis: & tunc ge-
nuit Isaac, & circumcidit eum die octavo: Isa-
ac autem genuit Jacob, & Jacob genuit duo-
decim patres nostros. Ipsi autem patres no 9
stri invidiâ moti sunt in Joseph, & vænunde-
derunt eum Ægyptiis: sed erat Deus cum eo,
Et liberavit eum ab omnibus oppressionibus 10
ejus, deditq; ei gratiam & sapientiam coram
Pharaone rege Ægypti, & constituit eum
principem super Ægyptum, ac super totam
domum suam.

Infanticidii. 16.

Extitit autem fames & oppressio ingensi n 11
universa Ægypto, & in terra Chanaan, nec
habebant undè explerentur patres nostri.
Quúmque audisset Jacob frumentum esse in 12
Ægypto, miserat patres nostros primùm. Et 13
quum secundò abiissent, patefecit seipsum
Joseph fratribus suis, & innotuit Pharaoni
cognatio ipsius Joseph. Porrò misit Joseph, 14
& accersivit patrem suum Jacob, omnémque
cognationem suam: erant autem numero se-
ptuaginta quinque animæ. Proindè descen- 15
dit Jacob in Ægyptum, & mortuus est illic
ipse & patres nostri. Et translatus est in Si- 16
chem, positúsque in sepulchro quod emerat
Abraham argento à filiis Hemor. Quum au- 17
tem appropinquaret tempus illius rei quam
jurejurando pollicitus fuerat Deus ipsi Abra-
ham, creverat populus, prævaluerátque in Æ-
gypto. Usquequò surrexit rex alius super Æ- 18
gyptum, qui non noverat ipsum Joseph. Et 19
dolosè egit in cognationem nostram, maléq;
accepit patres nostros; ac præcepit ejici in-
fantes eorum, ne servarentur. Eo ipso tempo- 20
re natus est Moses, qui charus fuit Deo: &
educatus est tribus mensibus in ædibus patris
sui. Quúmq; fuisset expositus à populo suo, 21
nacta est eum filia Pharaon, & nutrivit eum
sibi pro filio. Et eruditus est Moses omni sa- 22
pientiâ Ægyptiorum: divésque erat dictis &
factis suis. Quum autem esset annos quadra- 23
ginta natus, subiit in animum ejus ut invise-
ret fratres suos filios Israel. Et conspicatus 24
quendã ex filiis suæ nationis vim patientem,
vindicavit eum, & causam ejus egit, intere-
mítq; Ægyptium illum qui offendebat eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወሊወሀቦ፡ እምውስቴታ፡ ርስተ፡ ወሊመጠነ፡ መሠጋረ፡ እግር፡፡ወበሐቱ፡አስፈዎ፡ የሀቦ፡
ኪያሃ፡ ይኩንና፡ውእቱ፡ ወዘርኡ፡፡ወእምድኅሬሁ፡ ወእንዘ፡ አልቦ፡ ውሉደ፡ ውእተ፡ እሚ
6 ሬ፡። ከመዚ፡ ይቤሎ፡ እግዚአብሔር፡ ለአብረሃም፡ ሀለዎሙ፡ ለአዝርእቲከ፡ ፈለሲያ
ን፡ ውስተ፡ ብሔረ፡ ነኪር ፡ ወይትቀነዩ፡ ሎሙ፡ ወያሐምምዎሙ፡ አርብዕተ፡ምእት፡ ዓመ
7 ት፡። ወለውእቱ ፡ ሕዝብ ፡ እለ፡ ይቀንይዎሙ፡ አነ፡ እኴንኖሙ፡ ይቤ፡ እግዚአብሔር፡ወ
8 እምዝ፡ ይፅኡ፡ ወያመልኩኒ፡ በዝ፡ ብሔር፡። ወወሀቦ፡ ሥርዐተ ፡ ግዝረት ፡ ወእምዝ፡
ወሊደ ፡ ለይስሐቅ ፡ ወገዘሮ ፡ አመ ፡ ሰምንተ ፡ ዕለት ፡ ወከማሁ ፡ ይስሐቅኒ ፡ ለያዕቆብ፡
ወያዕቆብኒ ፡ ለአሠርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ አበው ፡ ቀደምት፡።

Et non dedit ei in ea possessionem, ne quantum est vestigium pedis: veruntamen pollicitus est dare ei ipsam, ut gubernaret eam, ipse & semen ejus post 5
eum: & quum non haberet prolem isto die, Sic dixit Deus Abrahamo; Sunt posteri tui migraturi in regionem peregrinam, & servituti subjicient eos, & 6
affligent eos quadringentis annis. Et hanc gentem cui servierint, ego judicabo 7
eam, dixit Deus; & tunc exibunt, & colent me in hac regione. Et dedit testamentum circumcisionis: & tunc genuit Isaac, & circumcidit eum quando octo dierum erat, & similiter Isaac Jacobum, & Jacobus duodecim Patriarchas. 8

Versio VULGATA LATINA.

5 Et non dedit illi hæreditatem in ea, nec passum pedis: sed repromisit dare illi
6 eam in possessionem, & semini ejus post ipsum, cùm non haberet filium. Lo-
cutus est autem ei Deus; Quia erit semen ejus accola in terra aliena, & servituti
7 eos subjicient, & malè tractabunt eos annis quadringentis: Et gentem cui ser-
vierint, judicabo ego, dixit Dominus: & post hæc exibunt, & servient mihi in
8 loco isto. Et dedit illi testamentum circumcisionis: & sic genuit Isaac, & cir-
cumcîdit eum die octavo: & Isaac, Jacob: & Jacob, duodecim Patriarchas.
9 Et Patriarchæ æmulantes, Joseph vendiderunt in Ægyptum: & erat Deus cum
10 eo: Et eripuit eum ex omnibus tribulationibus ejus: & dedit ei gratiam & sa-
pientiam in conspectu Pharaonis regis Ægypti, & constituit eum præpositum su-
11 per Ægyptum, & super omnem domum suam. Venit autem fames in universam
Ægyptum & Chanaan, & tribulatio magna: & non inveniebant cibos patres
12 nostri. Cùm audisset autem Jacob esse frumentum in Ægypto: misit patres no-
13 stros primùm: Et in secundo cognitus est Joseph à fratribus suis, & manifesta-
14 tum est Pharaoni genus ejus. Mittens autem Joseph accersivit Jacob patrem su-
um, & omnem cognationem suam in animabus septuagintaquinque. Et descen- 15
dit Jacob in Ægyptum, & defunctus est ipse, & patres nostri. Et translati sunt 16
in Sichem, & positi sunt in sepulchro, quod emit Abraham pretio argenti à fili-
is Hemor filii Sichem, Cùm autem appropinquaret tempus promissionis, quam 17
confessus erat Deus Abrahæ, crevit populus, & multiplicatus est in Ægypto, 18
Quoadusque surrexit alius rex in Ægypto, qui non sciebat Joseph. Hic cir- 19
cumveniens genus nostrum, afflixit patres nostros, ut exponerent infantes suos
ne vivificarentur. Eodem tempore natus est Moyses, & fuit gratus Deo, qui nu- 20
tritus est tribus mensibus in domo patris sui. Exposito autem illo, sustulit eum 21
filia Pharaonis, & nutrivit eum sibi in filium. Et eruditus est Moyses omni sa- 22
pientiâ Ægyptiorum, & erat potens in verbis, & in operibus suis. Cùm au- 23
tem impleretur ei quadraginta annorum tempus, ascendit in cor ejus ut visitaret
fratres suos filios Israël. Et cùm vidisset quendam injuriam patientem, vindi- 24
cavit illum: & fecit ultionem ei qui injuriam sustinebat, percusso Ægyptio.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ولم يعطه فيها موروثا ولا موطاء قدم * ووعده ان يعطيه اياها حظا له ولنسله بعده • 5
ولم يكن له ولد * وتكلم الله هكذا • ان سيكون نسله ساكنا طارا الى ارض 6
غريبة • ويستعبدونه ويضرون به اربع مائة سنة * وقال الله • انا ادين الامة التي تستعبده • 7
وبعد هذه الخطوب سيخرجون ويعبدونني في هذا الموضع * واعطاه موثق الختانة • 8
وبعد ذلك اولد اسحق وختنه في اليوم الثامن • واسحق اولد يعقوب • ويعقوب اولد
الاثني عشر رؤساء الاباء * ورؤساء الاباء حسدوا يوسف فباعوه الى مصر • وكان الله معه • 9
* وانقذه من جميع غمومه • ومنحه امام فرعون ملك مصر جلالة وحكمة • فاقامه على مصر 10
ومنزله كله مدبرا • * ثم جاء الجوع على سائر ارض مصر وكنعان شديدا وضيقه 11
عظيمة • ولم يجد اباؤنا شبعا * فاذ سمع يعقوب ان بمصر حنطة ارسل اباءنا اولا * وفي 12 13
الدفعة الثانية عرف يوسف اخوته * وصار جنس يوسف ظاهرا عند فرعون مشهورا •
* فارسل يوسف فاستدعى اباه يعقوب وكل ذوي جنسه خمسة وسبعين نفسا * فنزل 14 15
يعقوب الى مصر وتوفي هو واباؤنا * ونقلوا الى شكيم • ووضعوا في القبر الذي ابتاعه 16
ابرهيم بثمن فضة من بني حامور بن شكيم * ولما دنا زمان الموعد الذي اقسم الله به 17
لابراهيم نمى الشعب بمصر وكثر * الى ان قام ملك اخر لم يكن يعرف يوسف • 18
* فهذا عمل حيلة في الاضرار بجنسنا • بان جعل اطفالهم مطروحين لئلا يعيشوا • 19
* الى حين ولد موسى • وكان منذورا لله • فربي في منزل ابيه ثلثة اشهر * فلما طرح 20 21
اخذته ابنة فرعون فربته لها ابنا * وادب موسى بسائر حكمة المصريين • فصار في 22
الاقوال والافعال مقتدرا * فلما كملت له مدة اربعين سنة خطر بقلبه ان 23
يتعهد اخوته بني اسرائيل * فابصر احدهم مظلوما • فانتقم للمصرور • فانتصر له 24
وقتل المصري •

Et non dedit illi hæreditatem in ea, ne 5
vestigium quidem pedis. Pollicitus est autem et se daturum illam ipsi portionem, ipsi inquam & stirpi ejus post ipsum, cùm non haberet filium. Locu- 6
tus est autem Deus sic; Erit sanè stirps ejus inquilina, vi abducta in terram peregrinam, eámque servitute ac damnis opprimeut quadringentis annis.
Subdidit etiam Deus, Ego judicabo 7
gentem quæ illam rediget in servitutem. Post hos autem sermones egredientur, & adorabunt me in loco isto. Et 8
tradidit ei fœdus circuncisionis. Posthæc genuit Isaac, & circuncidit eum die octavâ. Isaac verò genuit Jacob, & Jacob genuit duodecim principes
patrum. Principes autem patrum in- 9
videntes Josepho, vendiderunt eum in Ægyptum. Fuitque Deus cum ipso, Et 10
eripuit eum ex omnibus afflictionibus ejus: & dedit ei apud Pharaonem regem Ægypti gratiam & sapientiam, qui statuit eum super Ægyptum, totámque domum suam, moderatorem.
Deindè invasit fames totam terram 11
Ægypti & Chanaan, vehemens, & angustia maxima: nec inveniebant patres nostri saturitatem. Cùm audisset au- 12
tem Jacob esse in Ægypto frumentum, misit patres nostros primùm. Et vice 13
secundâ cognoverunt Josephum fratres sui: factúmque est genus Josephi clarum apud Pharaonem, ac notum. Mit- 14
tens autem Joseph, accersivit patrem suum Jacobum, omnésque cognatos suos, septuaginta quinque animas. De- 15
scendit igitur Jacob in Ægyptum: defunctúsque est ipse & patres nostri.
Et translati sunt in Sichem, positique 16
in monumento quod emerat Abraham pretio argenti à filiis Hemor filii Si-
chem. Cùm autem advenisset tempus 17
promissionis de qua juraverat Deus Abrahæ, crevit populus in Ægypto, & multiplicatus est, Donec surrexit 18
rex alius qui non noverat Josephum.
Hic exercuit dolum perniciosum in 19
genus nostrum, efficiendo ut infantes eorum projicerentur, ne viverent.
Quoadusque natus est Moses, qui erat 20
voto consecratus Deo: educatúsque fuit in domo patris sui tribus mensibus. Et 21
cùm projectus fuisset, accepit eum filia Pharaonis, & nutrivit eum sibi in filium. Et eruditus est Moses omni sapien- 22
tiâ Ægyptiorum, redditúsque est dictis et factis potens. Ut autem expletum ei 23
fuisset spatium quadraginta annorum, subiit in cor ejus ut visitaret fratres suos filios Israël. Vidénsque quendam 24
eorum oppressum, ultus est eum cui damnum inferebatur; eúmque defendens, occîdit Ægyptium:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወእበው፡ ቀደምት፡ ቀኒአሙ፡ ለዮሴፍ፡ ሤጥዎ፡ ለብሔረ፡ ግብጽ፡ወሀሎ፡ እግዚአብሔር፡
10 ምስሌሁ፡=፡ ወአድኅኖ፡ እምኵሉ፡ ምንደቤሁ፡ ወወሀቦ፡ ሞገሰ፡ ወጥበብ፡ በቅድመ፡
ፈርዖን፡ ንጉሠ፡ ግብጽ፡ ወአንገሦ፡ ለኵሉ፡ ብሔረ፡ ግብጽ፡ ወአመገቦ፡ ለኵሉ፡ቤቱ፡፡=፡
11 የሀ ወመጽአ፡ ረኃብ፡ ለብሔረ፡ ግብጽ፡ ወለብሔረ፡ ከንአን፡ ወዓቢይ፡ ሕማም፡ ወኢክህ
12 ሉ፡ዘይሴሰዩ፡አበዊነ፡=፡ ወሶበ፡ ሰምዐ፡ ያዕቆብ፡ ከመቦ፡ እክለ፡በብሔረ፡ግብጽ፡ ወፈነዎ
13 ሙ፡ ለአበዊነ፡ ቅድመ፡=፡ ወበደግም፡ አእመርዎ፡ አኀዊሁ፡ ለዮሴፍ፡ ወአእመሮሙ፡ፈር
14 ዖን፧ ከመ፡ እዝማዲሁ፡ ለዮሴፍ፡=፡ ወዮሴፍኒ፡ እምድኅረ፡አእመሮ፡ አዘዘ፡ ይጸው
15 ዕዎሙ፡ በትፍሥሕት፡ ለአቡሁ፡ ወለኵሉ፡ አዝማዲሁ፡ ወመጽኡ፡ኀቤሁ፡ ሰብዓ፡ወኀሙ
16 ስቱ፡ነፍስ፡=፡ ወወረደ፡ ያዕቆብ፡ ብሔረ፡ ግብጽ፡ ወሞተ፡ ውእቱ፡=፡ ወአበዊነሂ፡ ፈለሱ፡
እምድረ፡ግብጽ፡ ወተቀብሩ፡ በሴኬም፡ ውስተ፡ መቃብረ፡ ዘተሣየጦ፡ አብረሃም፡ በወርቁ፡
17 እም፡ ኀበ፡ ደቂቀ፡ ኤሞር፡ ወልደ፡ሴኬም፡፡=፡ ወአመ፡ በጽሐ፡ዕድሜሁ፡ ዘአሰፈዎ፡ እግ
18 ዚአብሔር፡ ለአብርሃም፡ በዝኁ፡ ሕዝብ፡ ጥቀ፡ ወመልኡ፡ ብሔረ፡ ግብጽ፡=፡ እስከ፡ እ
19 መ፡ ነግሠ፡ ካልእ፡ ንጉሥ፡ ለብሔረ፡ግብጽ፡ ዘኢያእምሮ፡ለዮሴፍ፡=፡ ወውእቱ፡ ተጠቢ
20 ቦ፡ አሕመምሙ፡ ለአበዊነ፡ ወአዘዘ፡ ይቅትሉ፡ ኵሎ፡ ተባዕተ፡ ዘተወልደ፡፡=፡ ወው
እተ፡ አሚረ፡ ተወልደ፡ ሙሴ፡ ወኮነ፡ ሠናየ፡ በቅድመ፡ እግዚአብሔር፡ ወሐፀንዎ፡ ሠ
21 ለስተ፡ አውርኀ፡ በቤተ፡ አቡሁ፡=፡ ወአምዝ፡ ገደፍዎ፡ ወነሥአቶ፡ ወለተ፡ ፈርዖ
22 ን፡ ወሐፀነቶ፡ ወረሰየቶ፡ ወልደ፡፡=፡ ወተምህረ፡ ሙሴ፡ ኵሎ፡ ጥበቢሆሙ፡ ለግብጽ፡
ወኮነ፡ ጽኑዕ፡ በቃሉ፡ ወበምግባሩ፡፡=፡
በማርያም፡ ዘከረምት፡=፡ በጸሎተ፡ ሚካኤል፡=፡
23 ፳ ወአመ፡ ተፈጸመ፡ አርብዓ፡ ዓመት፡ ሐለየ፡ በልቡ፡ የሐውጾሙ፡ ለአኀዊሁ፡ ለደቂ
24 ቀ፡ እስራኤል፡=፡ ወረከበ፡ አሐደ፡ እምውስቴቶሙ፡ እንዘ፡ ይገፍዕዎ፡ ወተበቀለ፡ ሎ
ቱ፡ ለውእቱ፡ ዘተገፍዐ፡ወቀተሎ፡ ለግብጻዊ፡ ወደፈኖ፡ ውስተ፡ ኆጻ፡=፡

Et Patriarchæ æmulantes Josephum, vendiderunt eum in regionem Ægypti: & 9
fuit Deus cum eo, Et liberavit eum ab omnibus tribulationibus ejus: & dedit ei 10
gratiam & sapientiam in conspectu Pharaonis regis Ægypti, & regem constituit eum totius regionis Ægypti, & dispensatorem fecit eum totius domûs ejus. Et ve- 11
nit fames in regionem Ægypti, & in regionem Chanaan, & magna afflictio: &
non potuerunt se cibare patres nostri. Et quum audivisset Jacob quòd fuit frumen- 12
tum in regione Ægypti, tunc misit patres nostros primùm. Et in secundo cognove- 13
runt fratres ejus Josephum, & cognovit eos Pharao, quòd agnati erant Jose-
phi. Et Joseph posteaquam cognovisset eum, præcepit ut vocarent cum gaudio pa- 14
trem ejus, & totam familiam ejus: & venerunt ad eum septuaginta & quinque 15
animæ. Et descendit Jacob in regionem Ægypti, & obiit ipse. Et patres nostri 16
migrârunt à terra Ægypti, & sepulti fuerunt in Sichem, in sepulchro quod emit
Abraham cum auro ejus à filiis Emor filii Sichem. Et quum accessisset tempus, 17
quod promisisset Deus Abrahamo, multiplicati sunt populi valdè, & impleverunt
regionem Ægypti: Usquequò regnavit alius rex in regione Ægypti, qui non sciebat 18
Josephum. Et ipse quum sapiens esset, afflixit patres nostros, & præcepit ut trucida- 19
rent quemcunque masculum qui nasceretur. Et isto tempore natus est Moses, & fuit 20
bonus in conspectu Dei, & nutriverunt eum tribus mensibus in domo patris sui. Et 21
tunc abjecerunt eum, & accepit eum filia Pharaonis, & nutrivit eum, & fecit eum
filium. Et doctus fuit Moses in tota sapientia Ægypti, & fuit potens in sermone suo 22
& in operibus suis.

De Maria seniori: In Nocturno Michaëlis.

Et quum expletum esset quadraginta annorum tempus, cogitavit in corde suo visita- 23
re fratres suos, filios Israelis. Et invenit quendam ex illis opprimentem eum, & 24
vindicavit eum qui oppressus fuit; & occidit Ægyptium, & sepelivit eum in arena:

Existimabat autem intelligere fratres *suos*, quoniam Deus per manum ipsius daret
25 Ἐνόμιζε δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν
illis salutem : *ii autem* non intellexerũt. *At* sequenti die *visus est eis pugnan-*
26 (η) αὐτοῖς σωτηρίαν· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. Τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχο-
tibus, & *compulit* eos in *pacem*, dicens; Viri, fratres estis *vos* : ut
μένοις, καὶ συνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπών, Ἄνδρες, ἀδελφοί (θ) ἐστε ὑμεῖς· ἵνα-
quid *injuriâ afficitis alii alios?* *At injuriâ afficiens proximum*, repulit eum, dicens; Quis
27 τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον, ἀπώσατο αὐτὸν, εἰπών, Τίς
te constituit principem & judicem super nos? *Non* interficere me tu vis, quem-
28 σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν (ι) ἐφ' ἡμᾶς; Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν
admodùm interfecisti herì Ægyptium? Fugit autem Moyses in verbo isto, &
29 τρόπον ἀνεῖλες (κ) χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; Ἔφυγε δὲ Μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ
factus est advena in terra Madian: ubi generavit filios duos. Et expletis
30 ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιὰμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. Καὶ πληρωθέντων
annis quadraginta, apparuit illi in deserto montis Sina angelus *Domini*
ἐτῶν (λ) τεσσαράκοντα, ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ (μ) ἄγγελος Κυρίου
in *flamma ignis* rubi. *At* Moyses videns admiratus est visum. Accedente
31 ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. Ὁ δὲ Μωσῆς ἰδὼν (ν) ἐθαύμασε τὸ ὅραμα. προσερχομένου
autem illo *considerare*, facta est vox Domini ad eum; Ego Deus patrum
32 δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ (ξ) Κυρίου πρὸς αὐτὸν, Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων
tuorum, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob. *Tremens* autem *fa-*
σου, ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ, (ο) καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ. Ἔντρομος δὲ γενό-
ctus Moyses, non audebat considerare. Dixit autem illi Dominus; Solve
33 μενος Μωσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. Εἶπε δὲ αὐτῷ (π) ὁ Κύριος, Λῦσον
calceamentum pedum tuorum: enim locus in quo stas, terra sancta est. Videns
34 τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος (ρ) ἐν ᾧ ἕστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν. Ἰδὼν
vidi afflictionem populi mei qui in Ægypto: & gemitum eorum audivi: & descendi
εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην
eruere eos: Et nunc veni, mittam te in Ægyptum. Hunc Moysen quem
ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο, (σ) ἀποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον. Τοῦτον τὸν (τ) Μωϋσῆν ὃν 35
negaverunt, dicentes; Quis te constituit principem & judicem? hunc Deus prin-
ἠρνήσαντο, εἰπόντες, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ Θεὸς (υ) ἄρ-
cipem & redemptorem misit in manu angeli *visi* illi in rubo.
χοντα καὶ λυτρωτὴν (φ) ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ.
Hic eduxit illos, faciens prodigia & signa in terra Ægypti, & in rubro
Οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ (χ) Αἰγύπτου, καὶ ἐν ἐρυθρᾷ 36
mari, & in deserto, *annos* quadraginta. Hic est Moyses *dicens*
θαλάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔτη (ψ) τεσσαράκοντα. Οὗτός ἐστιν ὁ (ω) Μωϋσῆς ὁ εἰπὼν 37
filiis Israel; Prophetam vobis *resuscitabit Dominus* Deus *vester* de fratribus
τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, Προφήτην ὑμῖν (α) ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν
vestris, tanquã me: ipsum audietis. Hic est *ille factus* in ecclesia in solitudine,
ὑμῶν ὡς (β) ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε. Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ, 38
cum angelo *loquente* ei in monte Sina, & patribus nostris: qui accepit verba
μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ, καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια
viventia, dare nobis. Cui noluerunt *auscultantes fieri* patres nostri: sed repu-
ζῶντα, δοῦναι ἡμῖν. Ὧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, (γ) ἀλλ' ἀπώ- 39
lerunt & aversi sunt cordibus suis in Ægyptum, Dicentes ad Aaron; Fac
σαντο καὶ ἐστράφησαν (δ) ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, Εἰπόντες τῷ Ἀαρὼν, Ποίησον 40
nobis deos, qui præcedant nos: *Nam* Moyses hic qui eduxit nos de terra Æ-
ἡμῖν θεοὺς, οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωσῆς οὗτος ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰ-
gypti, nescimus quid factum sit ei. Et vitulum fecerunt in diebus
γύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί (ε) γέγονεν αὐτῷ. Καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις 41
illis: & obtulerunt hostiam simulachro: & *oblectati sunt* in operibus manuum
ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν
suarum.
αὐτῶν.

MS. A. (η) σωτηρίαν αὐτοῖς· (θ) ἐστε· ἱνατί (ι) ἐφ' ἡμῶν; (κ) τὸν Αἰγύπτιον χθές; (λ) τεσσαράκοντα, (μ) ἄγγελος ἐν πυρὶ φλογὸς βάτου. (ν) ἐθαύμασεν. προσερχομένου (ξ) Κυρίου, Ἐγὼ (ο) καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ. (π) Κύριος, (ρ) ἐφ' ᾧ (σ) ἀποστείλω (τ) Μωσῆν (υ) ἀρχηγὸν (φ) ἀπέσταλκεν σὺν χειρὶ (χ) Αἰγύπτῳ, (ψ) τεσσαράκοντα. (ω) Μωσῆς ὁ εἴπας (α) ἀναστήσει ὁ Θεὸς ἐκ τῶν (β) ἐμέ. Οὗτός (γ) ἀλλὰ (δ) ἐν ταῖς (ε) ἐγένετο

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 [illegible]
26 [illegible]
[illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
[illegible]
30 [illegible]
[illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
[illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
[illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
[illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
[illegible]
41 [illegible]
[illegible]

25 Putabat autem filios Israel fratres suos intelligere Deum per manum ipsius daturum eis liberationem. At non intellexerunt.
26 Ac postero die visus est eis quum ipsi inter se rixarentur: & suadebat eis ut in gratiam redirent, dicens; Viri, fratres estis; cur alius alium offenditis?
27 Is porrò qui offendebat socium suum, repulit eum à se, & dixit ei; Quis constituit te super nos principem & judicem?
28 Num interficere me quæris, sicut interfecisti herì Ægyptium?
29 Proinde fugit Moses ob hunc sermonem, & factus est inquilinus in terra Median: habuítque duos filios.

Matutinis dominicæ Osannarum. 17.

30 Quumque illic implevisset quadraginta annos, visus est ei in deserto montis Sinai angelus Domini in igne qui ardebat in rubo.
31 Quod ut conspexit Moses, admiratus est visionem: & quum accederet ut videret, dixit ei Dominus in voce;
32 Ego sum Deus Patrum tuorum, Deus Abraham, & Isaac & Jacob. Quumque tremeret Moses, non audebat intueri visum.
33 Dixit autem ei Dominus; Solve calceos tuos à pedibus tuis: terra enim in qua stas, sancta est.
34 Videndo vidi oppressionem populi mei qui est in Ægypto, & gemitus ejus audivi, & descendi ut liberem eos: nunc igitur veni, mittam te in Ægyptum.
35 Hunc Mosen, quem negaverant, dum dicerent, Quis constituit te super nos principem & judicem? hunc ipsum Deus principem & liberatorem misit eis per manus angeli illius qui apparuerat ei in rubo.
36 Hic est qui eduxit eos dum edidit signa & miracula virtutésque in terra Ægypti, & in mari Suph, & in deserto annis quadraginta.

Sabbatho Candidatorum 18.

37 Hic est Moses ille qui dixit filiis Israel; Prophetam suscitabit vobis Dominus Deus ex fratribus vestris sicut me: eum audiatis.
38 Hic est qui fuit in congregatione in deserto cum angelo illo qui alloquebatur eum, & cum patribus nostris in monte Sinai: is est denique qui excepit eloquia viva quæ nobis traderet.
39 Et noluerunt ad eum mentem advertere patres nostri: sed dereliquerunt eum, & cordibus suis reversi sunt in Ægyptum:
40 Dicentes Haroni; Fac nobis deos qui præeant nobis: Mosi siquidem isti, qui eduxit nos è terra Ægypti, nescimus quid acciderit.
41 Proinde fecit eis vitulum in diebus illis: & sacrificârunt sacrificia idolis, & oblectârunt sese opere manuum suarum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወመሰሎሙ ፡ ዘአእምሩ ፡ አኃዊሁ ፡ ከመ ፡ በእዴሁ ፡ ወሀቦሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ መድኃኒ
26 ቶሙ ፡ ወእሙንቱሰ ፡ ኢለበውዎ ፡፡ ወበሳኒታ ፡ ረከበ ፡ ክልኤተ ፡ እምውስቴቶሙ ፡
እንዘ ፡ ይትበአሱ ፡ ወአኀዘ ፡ ይዕርቆሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ አንትሙ ፡ አኃው ፡ ለምንት ፡ ትት
27 ዓመፁ ፡ በበይናቲክሙ ፡ ወይቤሎ ፡ ዝኩ ፡ ዘይዔምጽ ፡ ለካልኡ ፡ መኑ ፡ ሤመከ ፡ መ
28 ልአከ ፡ ወመኰንነ ፡ ለዕሌነ ፡ ወሚመ ፡ ትቀትለኒኑ ፡ ትፈቅድ ፡ ከመ ፡ ቀተልኮ ፡ ት
29 ማልም ፡ ለግብጻዊ ፡፡ ወበእንተዝ ፡ ነገር ፡ ፈርሀ ፡ ወተሐጽአ ፡ ሙሴ ፡ ወነበረ ፡ ፈለሴ ፡
በብሔረ ፡ ምድያም ፡ ወወለደ ፡ በህየ ፡ ክልኤተ ፡ ደቂቀ ፡፡ ወተፈጸሞ ፡ አርብዓ ፡ ዓመ
30 ት ፡ አስተርአዮ ፡ በገዳም ፡ በደብረ ፡ ሲና ፡ መልአከ ፡ እግዚአብሔር ፡ በነደ ፡ እሳት ፡፡

Et existimavit quòd intellexissent fratres sui, quòd per manum ipsius daret iis Deus 25
redemptionem eorum, & ii non intellexerunt eum. Et sequente die invenit duos ex 26
illis decertantes, et cœpit reconciliare eos, et dixit iis; Vos fratres estis, quarè
iniquè agitis inter vos? Et dixit ei is qui injuriâ affecisset alterum; Quis constituit 27
te principem et judicem super nos? Num interficere me vis, quemadmodum inter- 28
fecisti herì Ægyptium? Et propter hunc sermonem timuit, et fugit Moses, et mansit 29
advena in regione Madiam, et genuit ibi duos filios. Et expletis quadraginta an- 30
nis, apparuit in deserto in monte Sina, angelus Dei in flamma ignis.

Versio VULGATA LATINA.

25 Existimabat autem intelligere fratres, quoniam Deus per manum ipsius daret
26 salutem illis : at illi non intellexerunt. Sequenti verò die apparuit illis liti-
gantibus : & reconciliabat eos in pace, dicens; Viri, fratres estis, ut quid
27 nocetis alterutrum ? Qui autem injuriam faciebat proximo, repulit eum,
28 dicens ; Quis te constituit principem & judicem super nos ? Numquid in-
29 terficere me tu vis, quemadmodùm interfecisti heri Ægyptium ? Fugit au-
tem Moyses in verbo isto : & factus est advena in terra Madian, ubi gene-
30 ravit filios duos. Et expletis annis quadraginta, apparuit illi in deserto
31 montis Sina Angelus in igne flammæ rubi. Moyses autem videns, admiratus
est visum : & accedente illo ut consideraret, facta est ad eum vox Domini,
32 dicens ; Ego sum Deus patrum tuorum, Deus Abraham, Deus Isaac, &
33 Deus Jacob. Tremefactus autem Moyses, non audebat considerare. Dixit
autem illi Dominus ; Solve calceamentum pedum tuorum : locus enim in quo
34 stas, terra sancta est. Videns vidi afflictionem populi mei, qui est in Ægy-
pto, & gemitum eorum audivi, & descendi liberare eos. Et nunc veni,
& mittam te in Ægyptum. Hunc Moysen, quem negaverunt, dicentes ; 35
Quis te constituit principem & judicem ? hunc Deus principem & redem-
ptorem misit, cum manu Angeli, qui apparuit illi in rubo. Hic eduxit il- 36
los, faciens prodigia & signa in terra Ægypti, & in rubro mari, & in de-
serto annis quadraginta. Hic est Moyses, qui dixit filiis Israel ; Prophetam 37
suscitabit vobis Deus de fratribus vestris, tanquam me, ipsum audietis.
Hic est, qui fuit in Ecclesia in solitudine cum angelo, qui loquebatur ei in 38
monte Sina, & cum patribus nostris : qui accepit verba vitæ dare nobis.
Cui noluerunt obedire patres nostri : sed repulerunt, & aversi sunt cordibus 39
suis in Ægyptum, Dicentes ad Aaron ; Fac nobis deos, qui præcedant 40
nos : Moyses enim hic, qui eduxit nos de terra Ægypti, nescimus quid fa-
ctum sit ei. Et vitulum fecerunt in diebus illis, & obtulerunt hostiam simu- 41
lachro, & lætabantur in operibus manuum suarum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

25 26 * ظانا ان اخوته سيفقهون عالمين ان الله بيده يمنحهم خلاصا • فلم يفقهوا * وفي اليوم
المقبل ظهر لهم اذ كانوا يتخاصمون * فحثهم على المسالمة والصلح قايلا • ايها الرجال
27 انتم اخوة فلم يظلم بعضكم بعضا * فصده الظالم قريبه قايلا • من ذا اقامك علينا
28 29 رييسا وحاكما * العلك تريد تقتلني كما قتلت امس المصري * فهرب موسى لهذا
30 الكلام وصار طاريا الى ارض مدين • فصار له بها ابنان * واذا استكمل اربعين سنة
31 اخرى ظهر له ملاك الرب في برية طور سينا في لهيب نار العوسجة * فلما ابصرها
32 موسى تعجب من المنظر • فاذ تقدم ليتامله صار اليه صوت الرب * انا هو الاه
ابايك الاه ابراهيم والاه اسحق والاه يعقوب • فصار موسى مرتعدا فلم يجسر ان يتامل *
33 * فقال له احلل حذا رجليك • فان الموضع الذي قد وقفت فيه هو ارض مقدسة *
34 * قد نظرت نظرا لمضرة شعبي الذي بمصر • وسمعت تنهدهم * فنزلت لانقذهم • فهلم
35 لارسلك الى مصر الان • كتب • * فموسى هذا الذي انكروه قايلين • من اقامك
36 رييسا وحاكما علينا • اياه ارسل الله رييسا وفاديا بيد الملاك الظاهر له في العوسجة * هذا
اخرجهم • اذ اخرج ايات وجرايح في ارض مصر وفي البحر الاحمر وفي البرية مدة اربعين
37 سنة * فهذا موسى القايل لبني اسراييل • ان الرب الاهكم سيقيم لكم نبيا
38 من اخوتكم مثلي * هذا هو الصاير في الجماعة في القفر مع الملاك الذي كلمه
39 في طور سينا • ومع ذلك اقبل اقوالا حية ليعطيناها • تم • * الذي لم يوثر اباونا
40 ان يكونوا مطيعين اياه • لكنهم ابعدوه وعادوا بقلبهم الى مصر * اذا قالوا لهارون •
اصنع لنا الهة يتقدمون امامنا • وان موسى هذا الذي اخرجنا من ارض مصر ما
41 نعرف ماذا كان منه * وعملوا العجل في تلك الايام • ورفعوا ذبيحة للصنم * واستبشروا
باعمال ايديهم *

Existimans fratres suos percepturos 25
atque agnituros quòd Deus per ma-
num ipsius concessurus esset eis liber-
tatem : at non perceperunt. Die quo- 26
que sequenti apparuit illis dum liti-
garent, hortatúsque est eos ad concor-
diam & pacem, dicens ; O viri, vos
estis fratres : cur ergò opprimis alter
alterum ? Impedivit eum autem is 27
qui proximum suum opprimebat, di-
cens ; Quis te constituit super nos
principem & judicem ? Num vis in- 28
terficere me, quemadmodum interfe-
cisti heri Ægyptium ? Fugit ergò Mo- 29
ses ad hujusmodi sermonem, abiitque
profugus in terram Madiam, natique
sunt ei in ipsa duo filii. Et cùm ab- 30
solvisset alios quadraginta annos, ap-
paruit ei angelus Domini in deserto
montis Sina, in flamma ignis rha-
mni. Quem cùm vidisset Moses, de- 31
miratus est spectaculum : Cúmque ac-
cessisset ad contemplandum illud, fa-
cta est ad eum vox Domini ; Ego 32
sum Deus patrum tuorum, Deus
Abraham, & Deus Isaac, & Deus Ja-
cob. Tremefactus itaque Moses, non
est ausus contemplari. Aitque ad eum ; 33
Solve calceamentum pedum tuorum,
quia locus in quo jam stetisti, terra san-
cta est. Videns jam vidi damnum po- 34
puli mei qui est in Ægypto, & audivi
suspirium illorum, & descendi ad libe-
randos eos. Veni igitur ut mittam te
modò in Ægyptum. Mosen hunc, quem 35
negaverunt, dicentes ; Quis te constitu-
it principem & judicem super nos ? eun-
dem misit Deus principem & liberato-
rem per manum angeli illius qui appa-
ruerat ei in rhamno. Hic eduxit eos, edi- 36
tis signis atque prodigiis in terra Ægypti,
& in mari rubro, & in deserto, spatio
quadraginta annorum. Hic, inquam, est 37
Moses qui dixit filiis Israel ; Dominus
Deus vester suscitaturus est vobis pro-
phetam de fratribus vestris mei similem.
Hic est qui fuit in cœtu in solitudine, 38
cum angelo qui allocutus est eum in mon-
te Sina : & præterea accepit sermones
vivos nobis tradendos. Hactenus. *Cui* 39
noluerunt patres nostri esse obedientes,
imò rejecerunt eum, et reversi sunt corde
suo in Ægyptum : Quandò dixerunt ad 40
Haronem ; Fac nobis deos qui præcedant
nos, quia Mosi huic, qui eduxit nos è
terra Ægypti, ignoramus quid acciderit.
Fecerunt igitur vitulum in illis die- 41
bus, et obtulerunt victimam idolo, et
exhilarati sunt in operibus manuum su-
arum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

31 ወርእዮ፡ ሙሴ፡ አንከረ፡ ግርማሁ፡ ወቀርበ ፡ ይጥይቆ ፡ ወነበቦ፡ እግዚአብሔር ፡ እንዘ፡
32 ይብል፡፡=፡ እግዚአብሔር ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ አምላከ ፡ አብርሃም ፡ ወአምላከ ፡ ይስ
ሐቅ ፡ ወአምላከ ፡ ያዕቆብ ፡፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ አምላከ ፡ አበዊከ ፡፡ ወ
33 ሰሚዖ ፡ ሙሴ ፡ ርዕደ ፡ ወደንገፀ ፡ ወሊክህሎ ፡ ነጽሮ፡=፡ ወይቤሎ ፡ እግዚአብሔር ፡
ሰውፅዕ ፡ አስአኒከ ፡ እምእገሪከ ፡ ሶበ ፡ ትከይድ ፡ ይእቲ ፡ ምድር ፡ መካነ ፡ ቀድስ
34 ት፡፡=፡ ወይቤሎ ፡ ከዕበ ፡ ሬዕየ ፡ ርእኩ ፡ ምንደቤሆሙ ፡ ለሕዝብየ ፡ ዘሀለው ፡ ውስተ፡
ምድረ፡ ግብጽ ፡ ወሰማዕኩ ፡ ገዓሮሙ ፡ ወወረድኩ ፡ ከመ ፡ አድኅኖሙ ፡ ወይእዜ
35 ኒ ፡ ለነ ፡ እፌንወከ ፡ ውስተ ፡ ምድረ ፡ ግብጽ፡=፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ሙሴ ፡ ዘክህድ
ዎ ፡ አዝማዲሁ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ መኑ ፡ ሤመከ ፡ መልአከ ፡ ወመኰንነ ፡ ለዕሌነ ፡ ለውእ
ቱኬ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፈነዎ ፡ ከመ ፡ ይኩኖሙ ፡ መኰንነ ፡ ወመጋቤ ፡ ወመቤዝወ ፡ በእ
36 ደ ፡ መልአኩ ፡ ዘአስተርአዮ ፡ በኀበ ፡ ዕፀ ፡ ጳጦስ፡=፡ ዘውእቱ ፡ አውጽኦሙ ፡ እንዘ ፡
ይገብር ፡ ተአምራተ ፡ ወመንክራተ ፡ በለዕለ ፡ ምድረ፡ ግብጽ ፡ ወበበሕረ ፡ ኤርትራ ፡
37 ወበገዳም ፡ ዐርብዓ ፡ ዓመተ፡፡=፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ሙሴ ፡ ዘይቤሎሙ ፡ ለደቂቀ ፡ እስ
ራኤል ፡ ነቢየ ፡ ያነሥእ ፡ ለክሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምአኀዊክሙ ፡ ዘከማየ ፡ ሎቱ ፡
38 ስምዕዎ፡=፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ሙሴ ፡ ዘነበረ ፡ ውስተ ፡ ማኅበር፡ በገዳም ፡ ምስለ ፡ መ
ልአክ ፡ ዘነበቦ ፡ በደብረ ፡ ሲና ፡ ወምስለ ፡ አበዊነ ፡ ዘተመጠወ ፡ ነገረ፡ ሕይወት ፡ ከመ፡
39 ለነ ፡ ያሀበነ፡=፡ ዘሎቱ ፡ ዐበዩ ፡ አበዊነ ፡ ተቀንዮ ፡ አላ ፡ ምነንዎ ፡ ወሚጡ ፡ አልባቢሆ
ሙ ፡ ውስተ ፡ ምድረ ፡ ግብጽ፡=፡ እንዘ ፡ ይብልዎ ፡ ለአሮን ፡ ግበር ፡ ለነ ፡ አማልክተ ፡
40 ዘየሐውሩ ፡ ቅድሜነ ፡ ወለዝንቱ ፡ ሙሴ ፡ ዘአውጽአነ ፡ እምድረ ፡ ግብጽ ፡ ኢንአም
ር ፡ ዘኮነ፡=፡ ወገብሩ ፡ ለሕሙ ፡ ስብከ ፡ በእማንቱ ፡ መዋዕል ፡ ሦዑ ፡ መሥዋዕተ ፡ ለጣ
41 ዖት ፡ ወተፈሥሑ ፡ በግብረ ፡ እደዊሆሙ፡=፡

Et quum vidisset Moses, admiratus est horrorem ejus, & appropinquavit ut intue- 31
retur eum : & locutus est ei Deus, dicens ; Dominus ego sum, Deus Abraham, 32
& Deus Isaac, & Deus Jacob : ego sum Dominus Deus patrum tuorum. Et quum
audivisset Moses, tremuit, & obstupuit, & non potuit intueri eum. Et dixit 33
ei Deus ; Ejice calceamenta à pedibus tuis, quando conculcaveris hanc terram,
locum sanctum. Et dixit ei iterùm ; Videndo vidi tribulationem populorum meo- 34
rum qui sunt in terra Ægypti, & audivi gemitus eorum, & descendi ut liberarem
eos, & nunc ego mittam te in terram Ægypti. Hic fuit Moyses, quem abnega- 35
verant cognati ejus, dicentes ; Quis constituit te principem & judicem super nos ?
hunc igitur Deus misit, ut fieret illis judex, & procurator, & redemptor, per
manum angeli sui, qui apparuit ei apud arborem batos. Hic eduxit illos, faci- 36
ens signa & miracula super terram Ægypti, & in mari Erythræo, & in deserto qua-
draginta annis. Hic fuit Moyses, qui dixit filiis Israelis ; Prophetam suscitabit 37
vobis Deus de fratribus vestris tanquam me, eum audite. Hic fuit Moyses qui 38
mansit in congregatione in deserto, cum angelo qui loquutus est ei in monte
Sina, & cum patribus nostris, qui accepit verba vitæ ut daret nobis : Cui 39
noluerunt patres nostri obedire, sed spreverunt eum, & converterunt corda sua in
terram Ægypti, Dicentes Aaroni ; Fac nobis deos qui præcedant nos : &, 40
Huic Mosi, qui eduxit nos è terra Ægypti, nescimus quid factum fuit. Et 41
fecerunt vitulum fusilem in illis diebus, obtulerunt sacrificia idolis, & ga-
visi sunt in operibus manuum suarum.

Convertit autem Deus, & tradidit eos servire militiæ cœli, sicut
42 Ἔστρεψε δὲ ὁ Θεὸς, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς
scriptum est in libro Prophetarum; *Non* victimas & *sacrificia* obtulistis mihi *annos*
γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν, Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ (ζ) μοι ἔτη
quadraginta in deserto, domus Israël? Et suscepistis tabernaculum Moloch,
43 τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ; Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ,
& sydus dei vestri Rempham, figuras quas fecistis adorare eas:
καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν (η) Ῥεμφὰν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς·
Et transferam vos trans Babylonem. Tabernaculum testimonii *erat in* pa-
44 καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος. Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου (θ) ἦν ἐν τοῖς πα-
tribus nostris in deserto, sicut disposuit *ille* loquens *Moysi*, *facere* illud
τράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωσῇ, ποιῆσαι αὐτὴν
secundùm *exemplar quod* viderat: Quod & induxerunt, suscipientes patres nostri cum
45 κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει· Ἣν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ
Jesu in possessionem Gentium, quas expulit Deus à facie patrum
Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῶσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων
nostrorum, usque *dies* David: Qui invenit gratiam ante Deum, & petiit
46 ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαβίδ· Ὃς εὗρε χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ᾐτήσατο
invenire tabernaculum Deo Jacob. Salomon autem ædificavit illi domum. Sed
47 εὑρεῖν σκήνωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ. (ι) Σολομῶν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. Ἀλλ᾽
48 non Excelsus in manufactis *templis* habitat, sicut Propheta dicit;
οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν (κ) χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει,
Cœlum mihi *thronus*, *et* terra scabellum pedum meorum. Quam domum ædificabitis
49 Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ
mihi? dicit Dominus; aut quis locus requietionis meæ? Nonne manus mea fecit
50 μοι; λέγει Κύριος· ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; Οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησε
hæc omnia? *Duri* cervice, & incircumcisi *corde* & auribus,
51 (λ) ταῦτα πάντα; Σκληροτράχηλοι, καὶ ἀπερίτμητοι (μ) τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσὶν,
vos semper Spiritui sancto resistitis: sicut patres vestri, & vos. Quem
52 ὑμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε· ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς. Τίνα
Prophetarum non sunt persecuti patres vestri? Et occiderunt *prænuntiantes*
τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας
de adventu Justi, cujus nunc vos proditores & homicidæ fuistis: Qui
περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς (ν) γεγένησθε· Οἵτινες 53
accepistis Legem in *dispositiones* angelorum, & non custodistis. Audientes autem
ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ (ξ) ἐφυλάξατε. Ἀκούοντες δὲ 54
hæc, dissecabantur cordibus suis, & stridebant *dentes* in eum. *Existens*
ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ᾽ αὐτόν. Ὑπάρχων 55
autem plenus Spiritu sancto, intendens in cœlum, vidit gloriam Dei, & Jesum
δὲ πλήρης Πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶδε δόξαν Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν
stantem *ex* dextris Dei. Et ait; Ecce video cœlos apertos, &
ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς (ο) ἀνεῳγμένους, καὶ 56
filium hominis *ex* dextris stantem Dei. Clamantes autem voce magnâ,
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου (π) ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ. Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, 57
continuerunt aures suas, & *irruerunt* unanimiter in eum. Et ejicientes
συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ᾽ αὐτόν. Καὶ ἐκβαλόντες 58
extra civitatem, lapidabant: & testes deposuerunt vestimenta sua secus
(ρ) ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν· καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ
pedes adolescentis *vocati Sauli*: Et lapidabant Stephanum, invocantem
τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου· Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον 59
& dicentem; Domine Jesu, suscipe spiritum meum. Positis autem genibus,
καὶ λέγοντα, Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. Θεὶς δὲ τὰ γόνατα, 60
clamavit voce magnâ; Domine, ne statuas illis peccatum hoc. Et hoc
ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, Κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς (σ) τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. καὶ τοῦτο
dicto obdormivit.
εἰπὼν ἐκοιμήθη.

CAP. VIII. η'.

Saulus autem erat consentiens neci ejus.
Θ' (†) ΣΑΥ͂ΛΟΣ δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. 1

MS. A. (ζ) μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ, ἔτη τεσσεράκοντα; Καὶ (η) Ῥαιφὰν, (θ) ἦν τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐν τῇ (ι) Σαλομῶν (κ) χειροποιήτοις κατοικεῖ, (λ) πάντα ταῦτα; (μ) καρδίαις (ν) ἐγένεσθε· (ξ) ἐφυλάξατε. (ο) διηνοιγμένους, (π) ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν (ρ) αὐτὸν ἔξω (σ) ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. (†) Verba ista, Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ, in MS. A. claudunt sectionem præcedentem, quæ incipit ab iis, Θεὶς δὲ τὰ γόνατα,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 [illegible]
[illegible]
43 [illegible]
[illegible]
44 [illegible]
45 [illegible]
[illegible]
46 [illegible]
47 [illegible]
48 [illegible]
49 [illegible]
50 [illegible]
51 [illegible]
[illegible]
52 [illegible]
[illegible]
[illegible]
53 [illegible]
54 [illegible]
55 [illegible]
56 [illegible]
57 [illegible]
58 [illegible]
[illegible]
[illegible]
59 [illegible]
60 [illegible]
61 [illegible]

Et aversus est Deus, & tradidit eos ut servi- 42
rent exercitibus cœli, sicut scriptum est in
libro prophetarum; Num quadraginta annis
in deserto victimam aut sacrificium obtulistis
mihi, filii Israel? Quinimò bajulâstis cano- 43
pæum Malcum, & sydus dei Rephon, imagi-
nes quas fecistis ut eas adoraretis. Transfe-
ram vos trans Babel.

De genitrice Dei, & baptismo. 19.

Ecce tabernaculum testimonii patrum no- 44
strorum in deserto fuit, sicuti præceperat is
qui collocutus fuerat Mosen, ut faceret illud
ad similitudinem quam ei ostenderat. Quod 45
quidem tabernaculum etiam introducendo
introduxerunt patres nostri cum Jesu in ter-
ram quam dedit eis Deus hæreditatem ex
gentibus illis quas ejecit ab eorum conspectu,
& deductum est usque ad dies David: Qui 46
invenit gratiam coram Deo, petiitque ut
excogitaret tabernaculum Deo Jacob. Salo- 47
mon autem ædificavit ædem. At Altissimus 48
ille non habitat in manufactis *templis*, sicut
ait Propheta; Quum cœlum thronus meus 49
sit, & terra suppedaneum pedum meorum,
quam ædem ædificabitis mihi, dicit Domi-
nus, aut quis est locus requietis meæ? Nonne 50
manus mea condidit hæc omnia? O duri 51
cervice, & incircuncisi corde, & auditu suo:
vos semper Spiritui sanctitatis obstatis, sicut
patres vestri, ita & vos. Quem enim pro- 52
phetarum non sunt persecuti, & interfece-
runt patres vestri? eorum *inquam* qui præ-
nuntiârunt adventum Justi illius, cujus vos
prodidistis ac interemistis? Ac recepistis le- 53
gem per dispositionem angelorum, neque
servâstis eam.

Commemoratione Stephani. 20.

Quumque hæc audirent, repleti sunt furore 54
intra se, ac frendebant dentibus suis in eum.
Ipse verò quum plenus esset fide & Spiritu 55
sanctitatis, suspexit in cœlum, viditque glo-
riam Dei, & Jesum adstantem à dextera Dei.
Et ait; Ecce video cœlos apertos, & Fili- 56
um hominis adstantem à dextera Dei. Pro- 57
indè clamârunt altâ voce, & obturârunt au-
res suas, & irruerunt in eum omnes. Et com- 58
prehensum eum ejecerunt extra civitatem; &
lapidibus obruebant eum: illi autem qui
testimonium tulerant adversus eum, posue-
runt vestimenta sua ad pedes adolescentis
cujusdam, qui vocabatur Saul. Itaque lapi- 59
dabant Stephanum, ipso precaretur ac
diceret; Domine noster Jesu, suscipe spiri-
tum meum. Positisque genibus, clamavit 60
altâ voce, & ait; Domine noster, ne statuas
eis hoc peccatum. Et quum hæc diceret, re-
cubuit. Saul autem consentiebat communi- 61
cabatque in cædem ejus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

42 ወተመይጠ ፡ ሰሊሁ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወረሰዮሙ ፡ ይትቀነዩ ፡ ለሐራ ፡ ሰማይ ፡ በከመ ፡
ተጽሕፈ ፡ ውስተ ፡ መጽሐፈ ፡ ነቢያት ፡ አኮኑ ፡ መሥዋዕተ ፡ ወቍርባነ ፡ ሠዋዕክሙ፡ሊተ ፡
43 አርብአ ፡ ዓመተ ፡ በገደም ፡ ቤተ ፡ እስራኤል፡=፡ ወነሣእክሙ ፡ ደብተራ ፡ ሞሎሓ ፡ ወ
ትእምርተ ፡ አምላክክሙ ፡ ሬፋም ፡ እንዘ ፡ ትሰግዱ ፡ ለእማንቱ ፡ ምስለ ፡ ዘገበርክሙ ፡ ወ
44 ን፡=፡ ወደብተራ ፡ ስምዕ ፡ እንተ ፡ ነበረት ፡ ኀበ ፡ አበዊነ ፡ በገደም ፡ ዘሲና ፡ በከመ ፡ አ
45 ዘዘ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለሙሴ ፡ ወተናገሮ ፡ ይግበራ ፡ በአርአያ ፡ ዘአርአዮሙ፡=፡ ወተመ
ጠው ፡ አበዊነ ፡ ምስለ፡ኢየሱስ ፡ በበሐውርተ ፡ አሕዛብ ፡ ወአውጽኦሙ ፡ እግዚአብሔ
ር ፡ እምቅድመ ፡ ገጾሙ ፡ ለአበዊነ ፡ እስከ ፡ አመ ፡ መዋዕለ ፡ ደዊት፡=፡

Et avertit se Deus, & fecit eos ut subjicerentur militiæ cœli, sicut scriptum 42
est in libro prophetarum; An victimas & oblationes obtulistis mihi quadragin-
ta annis in deserto, domus Israel? Et accepistis tabernaculum Moloch, & 43
signum Dei vestri Repham, adorantes istas imagines quas fecistis. Et taber- 44
naculum testimonii quod *mansit apud patres nostros in deserto Sinai, prout*
præceperat Deus Mosi, & dixerat ei, ut facerent illud secundùm exemplar
quod monstraverat iis. Et acceperunt illud *patres nostri cum Jesu in regio-* 45
nes gentium, & expulit eas Deus à conspectu patrum nostrorum usque ad di-
es David,

Versio VULGATA LATINA.

42 Convertit autem Deus, & tradidit eos servire militiæ cœli, ficut scriptum est in li-
bro Prophetarum; Numquid victimas & hostias obtulistis mihi annis quadraginta
43 in deserto, domus Israël? Et suscepistis tabernaculum Moloch, & sidus Dei ve-
stri Rempham, figuras, quas fecistis, adorare eas. Et transferam vos trans Babylo-
44 nem. Tabernaculum testimonii fuit cum patribus nostris in deserto, sicut disposuit
illis Deus, loquens ad Moysen, ut faceret illud secundùm formam quam viderat.
45 Quod & induxerunt, suscipientes patres nostri cum Jesu in possessionem Gentium,
46 quas expulit Deus à facie patrum nostrorum, usque in diebus David, Qui invenit
47 gratiam ante Deum, & petiit ut inveniret tabernaculum Deo Jacob. Salomon au-
48 tem ædificavit illi domum. Sed non Excelsus in manufactis habitat, sicut Propheta
49 dicit; Cœlum mihi sedes est: terra autem scabellum pedum meorum. Quam
50 domum ædificabitis mihi, dicit Dominus: aut quis locus requietionis meæ est? Nón-
51 ne manus mea fecit hæc omnia? Durâ cervice, & incircumcisis cordibus & auri-
bus, vos semper Spiritui sancto resistitis, sicut patres vestri, ita & vos. Quem pro- 52
phetarum non sunt persecuti patres vestri? Et occiderunt eos, qui prænuntiabant 53
de adventu Justi, cujus vos nunc proditores & homicidæ fuistis: Qui accepistis 54
legem in dispositione Angelorum, & non custodistis. Audientes autem hæc dis- 55
secabantur cordibus suis, & stridebant dentibus in eum. Cùm autem esset plenus
Spiritu sancto, intendens in cœlum, vidit gloriam Dei, & Jesum stantem à dextris
Dei. Et ait; Ecce video cœlos apertos, & Filium hominis stantem à dextris Dei. Ex- 56
clamantes autem voce magnâ continuerunt aures suas, & impetum fecerunt unani-
miter in eum. Et ejicientes eum extra civitatem lapidabant: & testes deposuerunt 57
vestimenta sua, secus pedes adolescentis, qui vocabatur Saulus. Et lapidabant Ste- 58
phanum invocantem, & dicentem; Domine Jesu, suscipe spiritum meum. Positis 59
autem genibus, clamavit voce magnâ, dicens; Domine, ne statuas illis hoc peccatum.
Et cùm hoc dixisset, obdormivit in Dño. Saulus autem erat consentiens neci ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

42 * فرجع الله واسلمهم يعبدون جند السماء • كما كتب في مصحف الانبياء • يا آل اسرائيل
43 العلكم قربتم لي ضحايا وذبائح اربعين سنة في القفر * اذ اخذتم مظلة مولوخ ونجم الهكم
44 رافان • الرسوم التي صنعتموها لتسجدوا لها • وجلاتكم واسكنتكم فوق بابل * وكانت
خيمة الشهادة لآبائنا في البرية كما رتبها الذي خاطب موسى ان يعملها على الحد والرسم
45 الذي رآه * التي ادخلها آباؤنا اذ خلفوه مع يسوع في حظ الامم • الذين اقصاهم الله
46 من تجاه آبائنا الى ايام داود * الذي وجد دالة امام الله • وطلب ان يجد مسكنا
47 48 لاله يعقوب • ثم * وسليمان ابتنا له بيتا * لكن العلي لن يسكن في الهياكل
49 المصنوعة بالايدي • كما يقول النبي * السماء كرسي لي • والارض موطاء قدمي • اي
50 بيت تبنون لي يقول الرب • وايما موضع راحتي * أليست يدي خلقت هذه البرايا
51 كلها * ايها الصعبة اعناقهم وغير المختونة قلوبهم واذانهم • فانتم تقاومون روح
52 القدس دائما • فانتم نظير آبائكم * من من الانبياء لم يطردوه آباؤكم • وقتلوا
الذين سبقوا فاخبروا بورود الصديق • الذي صرتم انتم الآن دافعيه وقاتليه •
53 54 * الذي اخذتم الشريعة الموروده على ترتيبات الملائكة ولا تحفظوها * فاذ سمعوا
هذه الخطوب استصعبوها ومصت قلوبهم • وصروا اسنانهم عليه • كلج • * واذ 55
كان مملوا من روح القدس رفع نظره الى السماء فابصر مجد الله • ويسوع واقفا من
56 ميامن الله * وقال هاأنذا ارى السماوات مفتوحة • وابن الانسان من ميامن الله واقفا
57 58 * فهتفوا صوتا عظيما • وسكوا آذانهم * وبادروا جميعا اليه * واخرجوه خارج
المدينة • ورجموه بالحجارة • والشهود وضعوا ثيابهم لدى رجل شاب اسمه صولص •
59 60 * ورجموا اصطفان متضرعا وقايلا • ايها الرب يسوع اقبل روحي * ثم احني ركبتيه
وهتف صوتا عظيما • يا رب لا تقم لهم هذه الخطية • واذ قال هذه هجع • ثم • كذا
61 * وكان صولوص مسرورا بقتله •

Quapropter avertit se Deus, & tradidit eos ut adorarent militiam cœli, sicut scriptum est in libro Propheta- 42
rum: O progenies Israel, num obtulistis mihi victimas & sacrificia quadraginta annis in deserto? Quando 43
accepistis tabernaculum Moloch, & sydus dei vestri Rahaan, figuras quas fabricastis ad adorandum eas? Et, Captivos faciam vos, & habitare vos faciam ultra Babel. Tabernacu- 44
lum quoque testimonii fuit patribus nostris in deserto, quemadmodum ordinaverat illud is qui alloquutus fuerat Mosen, ut faceret illud juxta delineamentum & figuram quam viderat. Quod intulerunt patres nostri, 45
relinquentes illud cum Jesue in hæreditatem gentium quas exterminavit Deus à conspectu patrum nostrorum, usque ad dies David: Qui nactus 46
fiduciam apud Deum, petiit ut inveniret habitaculum Deo Jacob. Hucusque.
Salomon etiam ædificavit illi domum. 47
Verùm Excelsus nequaquam habitat 48
in templis manufactis, sicut ait Propheta; Cœlum est mihi sedes, & ter- 49
ra scabellum pedum meorum: quam domum ædificabitis mihi? dicit Dominus: & quisnam est locus quietis meæ? Nonne manus mea condidit 50
has creaturas omnes? O quorum 51
duræ sunt cervices, & incircumcisa corda & aures, vos resistitis Spiritui sancto jugiter: Vos enim similes estis patribus vestris. Quem ex 52
prophetis non sunt persequuti patres vestri? & occiderunt eos qui prænuntiârunt adventum Justi, cujus vos nunc extitistis proditores & homicidæ: Qui accepistis legem missam, 53
secundùm præscripta angelorum, nec tamen observatis illam. Hos sermo- 54
nes cùm audissent, ægrè tulerunt, & eorum corda acerbo dolore affecta sunt, & striderunt dentibus suis in eum. Et cùm plenus esset Spiritu sancto, 55
aspectum suum erexit in cœlum, & vidit gloriam Dei, & Jesum stantem à dextris Dei. Et ait; Ecce video cœlos 56
apertos, & filium hominis à dextris Dei stantem. Exclamârunt autem voce 57
magnâ, & tenentes aures suas, irruerunt unà in eum. Et educentes eum extra ur- 58
bem, lapidibus obruerunt: ac testes posuerunt vestes suas prope virum quendam adolescentem nomine Saulum. Et 59
lapidaverunt Stephanum precantem ac dicentem; O Domine Jesu, suscipe spiritum meum. Deindè flectens genua, 60
exclamavit voce magnâ, O Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Et cùm hoc dixisset, obdormivit. Hactenus.
Erat autem Saulus lætus nece illius. 61

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

46 ዘረከበ፡ ሞገሰ፡በቅድመ፡ እግዚአብሔር፡ ወሰአለ፡ ይርከብ፡ ማኅደሮ፡ ለአምላከ፡ ያዕቆ
47 ብ፡፡=፡ ወሰሎሞንሂ፡ኀነፀ፡ ሎቱ፡ ቤተ፡=፡ ወእኮሰ፡ ዘየኀድር፡ልዑል፡ ውስተ፡ ግብረ፡
48 እደ፡ ሰብእ፡እስመ፡ይቤ፡ በነቢይ፡=፡ ሰማይ፡ መንበርየ፡ ወምድርኒ፡ መከይደ፡እገርየ፡
49 አይኑ፡ ቤተ፡ ተኀንጹ፡ሊተ፡ ይቤ፡ እግዚአብሔር፡ ወአይኑ፡ መካነ፡ ለምዕራፍየ፡=፡
50 አኮኑ፡ እደዊ፡ ገብራ፡ ዘኵሎ፡=፡ ጽኑዓነ፡ ክሳድ፡ ወግዙፋነ፡ ልብብ፡ ወድንጽ
51 ዋን፡ እእዛን፡ አንትሙ፡ዘልፈ፡ ተቀወምክሞ፡ ለመንፈስ፡ ቅዱስ፡ አንትሙኒ፡ ከመ፡
52 አበዊክሙ፡=፡ ለመኑ፡ ዘአምነብያት፡ ዘኢሰደዱ፡ አበዊክሙ፡ ወኢቀተልዎሙ፡ ለኵ
53 ሎሙ፡ ለዕለ፡ ይዜንዉ፡ ለምጽአተ፡ ጻድቅ፡ ወይእዜኒ፡ አንትሙ፡ አገብእየነ፡
54 ወቀተልያነ፡ ኮንክሙ፡=፡ ዘተመጠውክሙ፡ ህገ፡ በዐቅሞተ፡ መልእክት፡ ወኢዐቀ
ብክሞ፡ ወሰበ፡ ሰምዑ፡ ዘንተ፡ አገዘፈ፡ ልበቢሆሙ፡ ወሐቀዩ፡ ሰነኒሆሙ፡፡
55 ለዕሌሁ፡ በመዐት፡፡=፡ ወእምዝ፡ መልአ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ለዕለ፡ እስጢፋኖስ፡ ነጸ
ረ፡ ሰማየ፡ ወርእየ፡ ስብሐተ፡ እግዚአ፡ብሔር፡ ወኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ እንዘ፡ ይ
57 ነብር፡ በየምነ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ ወይእተ፡ጊዜ፡ ጸርሑ፡አይሁድ፡በዐበይ፡ ቃ
58 ል፡ እንዘ፡ ደንጽው፡ እእዘኒሆሙ፡ ወእንጐድጐዱ፡ ኅቡረ፡ለዕሌሁ፡=፡ ወአውጽእዎ፡
ወወሰድዎ፡ አፍአ፡ እምሀገር፡ ወበህየ፡ ወገርዎ፡ በአእበን፡ ወአንበሩ፡ ሎቱ፡ ሰማ
እተ፡፡ ወእለ፡ ይወግርዎ፡ አንበሩ፡ አልበሲሆሙ፡ ተኀተ፡ እገረ፡ ወሬዛ፡ ዘስሙ፡ ሰው
59 ል፡፡=፡ ወእሰጢፋኖስሰ፡ ጸርሐ፡ እንዘ፡ ይብል፡ እግዚእየ፡ ኢየሱስ፡ ተመጠዋ፡ ለነ
60 ፍስየ፡ ውስተ፡ እዴከ፡=፡ ወሰገደ፡ በብረኪሁ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ወጸርሐ፡ በዐቢ
ይ፡ ቃል፡እንዘ፡ ይብል፡ ኦእግዚኦ፡ኢተቅም፡ ወኢትረሲ፡ሎሙ፡ዘንተ፡ጌጋየ፡ወእምደኀረ፡
61 ይቤ፡ዘንተ፡ኖመ፡ ወአእረፈ፡፡=፡ወሰውልኒ፡ኅብረ፡ምስሌሆሙ፡ለቅትሎተ፡ እስጢፋኖስ፡፡=፡

Qui invenit gratiam in conspectu Dei, & petiit ut inveniret habitationem Deo 46
Jacobi. Et Solomon ædificavit illi domum. Et non habitat Excelsissimus in ma- 47
nufactis ab hominibus: quia dictum est in propheta; Cœlum thronus meus est, & 48
terra scabellum pedum meorum: quam domum ædificabitis mihi, dixit Deus, & quis 49
est locus requietis meæ? Nonne manus meæ fecerunt hæc omnia? Duri cervice, & 50
incrassati cordibus, & surdi auribus estis: vos semper restitistis Spiritui sancto, 51
vos etiam sicut Patres vestri. Quis fuit ex prophetis quem non persequuti sunt 52
patres vestri? & non trucidâstis omnes qui prænuntiabant adventum Justi: & nunc
vos proditores & occisores fuistis: Qui accepistis legem per dispositionem angelo- 53
rum, & non servâstis eam. Et quum audivissent hoc, incrassati sunt cordibus suis, 54
& stridebant dentibus suis contra eum in indignatione. Et quum plenus esset Spiri- 55
tus sanctus super Stephanum, intuitus est cœlum, & vidit gloriam Dei, & Jesum
Christum manentem ad dextram Dei.

Deest versus 56.

Et isto tempore clamârunt Judæi in magna voce obturantes aures eorum, & impe- 57
tum fecerunt simul in eum: Et ejecerunt eum, & eduxerunt eum foràs ex urbe, & 58
ibi obruerunt eum cum lapidibus, & collocârunt adversùs eum testes, & lapidatores
ejus disposuerunt pallia sua sub pedibus adolescentis, cujus nomen erat Saul. Et
Stephanus exclamavit, dicens; Domine mi Jesu, suscipe animam meam in manus tuas. 59
Et adoravit super genibus suis ad Deum, & exclamavit in magna voce, dicens; 60
Domine, ne statuas neque constituas illis hoc peccatum: & postquam dixisset hoc, ob-
dormivit et requievit. Et Saulus consociatus est iis pro nece Stephani. 61

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ'Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. Θ'. Ι'. ΙΑ'.

Facta est autem in illa die persecutio magna in *Ecclesiam*
Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν
in Hierosolymis: omnésque dispersi sunt per regiones Judææ
ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες τε διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας
& Samariæ, præter Apostolos. *Extulerunt* autem Stephanum
2 καὶ Σαμαρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων. Συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον
viri *religiosi*, & fecerunt planctum magnum super *eo*. Saulus
3 ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ (α) ἐποιήσαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. Σαῦλος
verò devastabat Ecclesiam, per domos intrans: trahénsque viros ac mu-
δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος· σύρων τε ἄνδρας καὶ γυ-
lieres, tradebat in custodiam. *Illi quidem* igitur dispersi pertransibant, evange-
4 ναῖκας, παρεδίδου εἰς φυλακήν. Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον, εὐαγγε-
lizantes verbum. Philippus autem descendens in civitatem Samariæ, præ-
5 λιζόμενοι τὸν λόγον. Φίλιππος δὲ κατελθὼν (β) εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, ἐ-
dicabat illis Christum. Intendebántque turbæ *dictis* à
6 κήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. (γ) Προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ
Philippo unanimiter, *in audire eos*, & *videre* signa quæ faciebat.
Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς, καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει.
Multorum enim habentium spiritus immundos, clamantes magnâ voce, exi-
7 (δ) Πολλῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα (ε) μεγάλῃ φωνῇ, ἐξήρ-
bant: Multi autem paralytici & claudi curati sunt. *Et* factum est
8 χετο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. (ζ) Καὶ ἐγένετο
gaudium magnum in civitate illa. Vir autem quidam nomine Simon antè fu-
9 χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προϋπ-
Ι' erat in civitate *magicam exercens, &* seducens gentem Samariæ, dicens
ῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων, καὶ (η) ἐξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων
esse aliquem *seipsum* magnum. Cui auscultabant omnes à minimo usque ad maximum,
10 εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν. Ὧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου,
dicentes; Hic est virtus Dei *illa* magna. Attendebant autem *ei*,
λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡ (θ) μεγάλη. Προσεῖχον δὲ αὐτῷ, 11
proptèr multo tempore magicis *dementâsse* eos. Cùm verò credidissent
διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς. Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν 12
Philippo evangelizanti *quæ* de regno Dei, *&* nomine
τῷ Φιλίππῳ (ι) εὐαγγελιζομένῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος (κ) τοῦ
Jesu Christi, baptizabantur *virique* ac mulieres. *At* Simon & ipse cre-
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο (λ) ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. Ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπί- 13
didit: & baptizatus, *erat perdurans* Philippo: Vidénsque signa & virtutes
στευσε, καὶ βαπτισθεὶς, ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ· θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις
magnas factas, obstupefiebat. *Audientes* autem qui *in* Hierosolymis Apostoli, *quia*
μεγάλας γινομένας, ἐξίστατο. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι 14
recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum &
δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς (μ) τὸν Πέτρον καὶ
Joannem: Qui *descendentes* oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum
Ἰωάννην· Οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσι Πνεῦμα 15
sanctum. (Nondùm enim *erat* in quenquam illorum *illapsus*, tantùm *autem* ba-
ἅγιον. (ν) (Οὔπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκὸς μόνον δὲ βεβα- 16
ptizati erant in *nomen* Domini Jesu.) Tunc imponebant ma-
πτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.) Τότε (ξ) ἐπετίθουν τὰς χεῖ- 17
nus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum. *Conspiciens* autem Simon
ΙΑ' ρας ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐλάμβανον Πνεῦμα ἅγιον. (ο) Θεασάμενος δὲ ὁ Σίμων 18
quia per impositionem *manuum* Apostolorum daretur Spiritus sanctus,
ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον,
obtulit eis *pecunias*, Dicens; Date & mihi potestatem hanc, ut
προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, Λέγων, Δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα 19
cuicunque imposuero manus, accipiat Spiritum sanctum.
ᾧ (π) ἂν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ Πνεῦμα ἅγιον.

MS. A. (α) ἐποίησαν (β) εἰς τὴν πόλιν (γ) Προσεῖχον δὲ (δ) Πολλοὶ (ε) φωνῇ μεγάλῃ, ἐξήρχοντο· (ζ) Ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν (η) ἐξιστάνων (θ) καλουμένη, Μεγάλη. (ι) εὐαγγελιζομένῳ περὶ (κ) Ἰησοῦ (λ) ἄνδρες καὶ (μ) Πέτρον (ν) Οὐδέπω (ξ) ἐπετίθεσαν (ο) Ἰδὼν δὲ ὁ (π) ἐὰν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

* ܩܦܠܐܘܢ * ܚ *

1 ܘܗܘܐ ܒܗ ܒܝܘܡܐ ܗܘ ܪܕܘܦܝܐ ܪܒܐ ܥܠ ܥܕܬܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ. ܘܟܠܗܘܢ ܡܬܒܕܪܝܢ ܗܘܘ ܒܩܘܪܝܐ ܕܝܗܘܕ ܘܐܦ ܠܘܬ ܫܡܪܝܐ ܣܛܪ ܡܢ ܫܠܝܚܐ ܒܠܚܘܕ܀
2 ܘܟܢܫܘܗܝ ܘܩܒܪܘܗܝ ܠܐܣܛܦܢܘܣ ܓܒܪܐ ܡܗܝܡܢܐ. ܘܥܒܕܘ ܥܠܘܗܝ ܐܒܠܐ ܪܒܐ܀
3 ܫܐܘܠ ܕܝܢ ܪܕܦ ܗܘܐ ܠܥܕܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܟܕ ܥܐܠ ܗܘܐ ܠܒܬܐ ܘܓܪܫ ܗܘܐ ܓܒܪܐ ܘܢܫܐ ܘܡܫܠܡ ܗܘܐ ܠܒܝܬ ܐܣܝܪܐ܀
4 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܐܬܒܕܪܘ. ܡܚܕܪܝܢ ܗܘܘ ܒܐܬܪܐ ܘܡܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ܀
5 ܦܝܠܝܦܘܣ ܕܝܢ ܢܚܬ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܫܡܪܝܐ. ܘܡܟܪܙ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܥܠ ܡܫܝܚܐ܀
6 ܘܟܕ ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܡܠܘܗܝ ܒܢܝܢܫܐ ܕܬܡܢ. ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܡܨܝܬܝܢ ܗܘܘ ܠܟܠ ܡܕܡ ܕܐܡܪ ܗܘܐ. ܡܛܠ ܕܚܙܝܢ ܗܘܘ ܐܬܘܬܐ ܕܥܒܕ ܗܘܐ܀
7 ܣܓܝܐܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗܘܢ ܪܘܚܐ ܛܢܦܬܐ. ܩܥܝܢ ܗܘܘ ܒܩܠܐ ܪܡܐ ܘܢܦܩܢ ܗܘܝ ܡܢܗܘܢ. ܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܫܪܝܐ ܘܡܚܝܓܐ ܐܬܐܣܝܘ܀
8 ܘܗܘܬ ܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܒܗܝ ܡܕܝܢܬܐ܀
9 ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܬܡܢ ܓܒܪܐ ܚܕ ܕܫܡܗ ܫܡܥܘܢ. ܕܥܡܪ ܗܘܐ ܒܗܝ ܡܕܝܢܬܐ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܘܒܚܪܫܘܗܝ ܡܛܥܐ ܗܘܐ ܠܥܡܐ ܕܫܡܪܝܐ. ܟܕ ܡܪܘܪܒ ܗܘܐ ܢܦܫܗ ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܪܒܐ܀
10 ܘܡܬܛܦܝܣܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܟܠܗܘܢ ܪܘܪܒܐ ܘܙܥܘܪܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܕܗܢܘ ܚܝܠܐ ܪܒܐ ܕܐܠܗܐ܀
11 ܘܡܨܝܬܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܡܛܠ ܕܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܒܚܪܫܘܗܝ ܡܕܘܗܠ ܗܘܐ ܠܗܘܢ܀
12 ܟܕ ܕܝܢ ܗܝܡܢܘ ܠܦܝܠܝܦܘܣ ܕܡܣܒܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܡܕܝܢ ܗܘܘ ܓܒܪܐ ܘܢܫܐ܀
13 ܘܐܦ ܫܡܥܘܢ ܗܘ ܗܝܡܢ ܘܥܡܕ ܘܢܩܦ ܗܘܐ ܠܦܝܠܝܦܘܣ. ܘܟܕ ܚܙܐ ܐܬܘܬܐ ܘܚܝܠܐ ܪܘܪܒܐ ܕܡܬܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܒܐܝܕܗ ܬܡܗ ܗܘܐ ܘܡܬܕܡܪ܀
14 ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܫܠܝܚܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ ܕܩܒܠܬ ܫܡܪܝܐ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܫܕܪܘ ܠܘܬܗܘܢ ܠܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܠܝܘܚܢܢ܀
15 ܘܗܢܘܢ ܢܚܬܘ ܘܨܠܝܘ ܥܠܝܗܘܢ. ܐܝܟ ܕܢܩܒܠܘܢ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܀
16 ܠܐ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܥܠ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܗܘܐ. ܐܠܐ ܒܠܚܘܕ ܥܡܝܕܝܢ ܗܘܘ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ܀
17 ܗܝܕܝܢ ܣܡܝܢ ܗܘܘ ܥܠܝܗܘܢ ܐܝܕܐ. ܘܡܩܒܠܝܢ ܗܘܘ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܀
18 ܘܟܕ ܚܙܐ ܫܡܥܘܢ ܕܒܣܝܡܬ ܐܝܕܐ ܕܫܠܝܚܐ ܡܬܝܗܒܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܩܪܒ ܠܗܘܢ ܟܣܦܐ܀
19 ܟܕ ܐܡܪ. ܗܒܘ ܐܦ ܠܝ ܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ. ܕܠܡܢ ܕܐܣܝܡ ܐܝܕܝ ܥܠܘܗܝ ܢܩܒܠ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܀

CAP. VIII.

FActa est autem in illo die persecutio ma- 1
gna in Ecclesiam quæ erat in Jerusalem: &
dispersi sunt omnes per pagos Judææ, atque
adeò inter Samaritanos, præter Apostolos 2
tantùm. Collegerunt autem atque sepelie-
runt Stephanum viri fideles; & planxerunt
super eum vehementer.

Dominicâ tertiâ post resurrectionem. 21.

Porrò Saul persequebatur ecclesiam Dei, 3
dum ingrederetur domos, & traheret viros &
mulieres, traderétque carceri. Illi autem 4
qui dispersi erant, perlustrabant regionem,
prædicabántque sermonem Dei. Philippus 5
verò descendit in urbem Samaritanorum, &
prædicabat Christum. Qúmque audirent 6
sermonem ejus homines qui illic erant, au-
scultabant ei, & acquiescebant omnibus quæ
dicebat, quum viderent signa quæ edebat.
Multi enim quos tenebant spiritus immun- 7
di, clamabant altâ voce, & exibant ab eis.
Alii autem paralytici & claudi sanitati sunt
restituti. Et gaudium magnum fiebat in illa 8
civitate. Erat autem illic homo quidam 9
nomine Simon, qui habitaverat in illa urbe
multo tempore, & magicis suis artibus se-
duxerat plebem Samaritanorum, quum ma-
gnificaret seipsum, dicerétque; Ego sum
Magnus ille. Proindè deflexerant ad eum 10
tam proceres, quàm tenues; ac dicebant,
Iste est virtus illa magna Dei. Acquiesce- 11
bant autem ei, propterea quòd multo tem-
pore magicis suis incantationibus obstupefe-
cerat eos. Quum autem credidissent Phi- 12
lippo evangelizanti regnum Dei, in nomine
Domini nostri Jesu Christi baptizabantur
viri & mulieres. Quin & ipse Simon cre- 13
didit, & baptizatus est; & adhærebat Phi-
lippo: cúmque spectaret signa & virtutes
magnas quæ edebantur per eum, obstupefi-
ebat & admirabatur.

Feriâ secundâ hebdomadis primæ jejunii. 22.

Porrò quum audîssent Apostoli qui erant in 14
Jerusalem, populum Samaritanorum rece-
pisse sermonem Dei, miserunt ad eos Simo-
nem Petram & Johannem. Itaque descen- 15
derunt, & precati sunt pro eis, ut reciperent
Spiritum sanctitatis. Nondum enim aderat 16
cuiquam eorum; sed tantùm baptizabantur
in nomine Domini nostri Jesu. Tunc im- 17
ponebant eis manum, & recipiebant Spiri-
tum sanctitatis. Conspicatus autem Simon 18
per impositionem manûs Apostolorum dari
Spiritum sanctitatis, obtulit eis argentum,
Dicens; Date etiam mihi potestatem hanc, ut 19
cuicunque imposuero manum, recipiat Spi-
ritum sanctitatis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

1 ፰ ወኮነ፡ አሚረ፡ ኮነ፡ ዐቢይ፡ ስደት፡ ለዕለ፡ ቤተ፡ ክርስቲያናት፡ ዘኢየ
ሩሳሌም፡ ወኵሉ፡ ሕዝብ፡ ተዘርው፡ ውስተ፡ አህጉራት፡ ይሁዳ፡ ወሰማርያ፡ ዘ
2 እንበለ፡ ሐዋርያት፡፡ ወለእስጢፋኖስኒ፡ ነሥእዎ፡ እደው፡ ኄራን፡ ወላሐውዎ፡
3 ዐቢየ፡ ላሐ፡ ወቀበርዎ፡፡ ወሰውልስ፡ አጥፍአ፡ ኵሎ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናቲነ፡
እንዘ፡ ይበውእ፡ ውስተ፡ አብያቲሆሙ፡ ወያወጽእ፡ እደወ፡ ወአንስተ፡ ወያሞቅሕ፡
4 ኵሎ፡ ክርስቲያነ፡፡ ወእለሰ፡ ተዘርው፡ ሐለፉ፡ ወዖዱ፡ እንዘ፡ ይዜንው፡ ቃ
5 ለ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወፊልጶስሰ፡ ወረደ፡ ሀገረ፡ ሰማርያ፡ ወሰበከ፡ ሎሙ፡ ክር
ስቶስሃ፡፡

CAP. VIII.

E*T isto tempore fuit magna persecutio contra domum Christianorum quæ erat Hi-* 1
erosolymis: & omnes populi dispersi sunt in civitates Judææ et Samariæ præter
Apostolos. Et Stephanum acceperunt viri boni, & luxerunt propter *eum magno* 2
luctu, & sepeliverunt eum. Et Saulus vastavit omnes domus Christianorum, in- 3
trans in domus eorum: & eduxit viros & mulieres, & incarcerabat omnes Chri-
stianos. Et qui dispersi fuerunt, pertransierunt & circumierunt, evangelizantes 4
sermonem Dei. Et Philippus descendit in civitatem Samariæ, & prædicavit iis 5
Christum.

Versio VULGATA LATINA.

CAX. VIII.

1 FActa est autem in illa die persecutio magna in Ecclesia, quæ erat Jerosolymis,
2 & omnes dispersi sunt per regiones Judææ & Samariæ, præter Apostolos. Cu-
raverunt autem Stephanum viri timorati, & fecerunt planctum magnum super
3 eum. Saulus autem devastabat Ecclesiam, per domos intrans, & trahens viros ac
4 mulieres, tradebat in custodiam. Igitur qui dispersi erant pertransibant, evange-
5 lizantes verbum Dei. Philippus autem descendens in civitatem Samariæ, prædi-
6 cabat illis Christum. Intendebant autem turbæ his quæ à Philippo dicebantur,
7 unanimiter audientes, & videntes signa quæ faciebat. Multi enim eorum, qui ha-
8 bebant spiritus immundos, clamantes voce magnâ exibant. Multi autem paralyti-
9 ci & claudi curati sunt. Factum est ergò gaudium magnum in illa civitate. Vir
autem quidam nomine Simon, qui antè fuerat in civitate magnus, seducens gentem
10 Samariæ, dicens se esse aliquem magnum: Cui auscultabant omnes à minimo us-
que ad maximum, dicentes; Hic est virtus Dei, quæ vocatur magna. Attendebant 11
autem eum, propter quòd multo tempore magiis suis dementâsset eos. Cùm 12
verò credidissent Philippo evangelizanti de regno Dei, in nomine Jesu Christi ba-
ptizabantur viri ac mulieres. Tunc Simon & ipse credidit: & cùm baptizatus 13
esset, adhærebat Philippo. Videns etiam signa & virtutes maximas fieri, stupens
admirabatur. Cùm autem audîssent Apostoli, qui erant Jerosolymis, quòd recepis- 14
set Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Joannem. Qui cùm venissent, 15
oraverunt pro ipsis ut acciperent Spiritum sanctum: Nondum enim in quenquam 16
illorum venerat, sed baptizati tantùm erant in nomine Domini Jesu. Tunc impo- 17
nebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum. Cùm vidisset autem 18
Simon, quia per impositionem manûs Apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtu-
lit eis pecuniam, Dicens; Date & mihi hanc potestatem, ut cuicunque imposuero 19
manus, accipiat Spiritum sanctum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الثامن *

1 * وصار في ذلك اليوم اضطهادا عظيما في الكنيسة التي باورشليم * وتبددوا كلهم في قري
2 يهوذا وفي السامرة ما خلا الرسل فقط * فحمل اصطفانوس رجال ورعون * وصنعوا عليه نوحا
3 عظيما * كه * * فاما صولوص فافسد الكنيسة * وكان يدخل البيوت فيخرج رجالا ونساء *
4 فيجعلهم في الحبس * فاما الذين تشتتوا فعبروا يبشرون بقول الكرازة *
5 * يوم الثلثا من الجمعة الثالثة بعد الفصح * * فانحدر فيلبس الي مدينة
6 السامرة وكرز عندهم بالمسيح * فاصغوا كلهم وجموعهم معا الي اقوال فيلبس * يسمعونها
7 ويشاهدون الجرايح التي يعملها * لان كثيرين من الذين كانت فيهم ارواح نجسة كانت
8 تصرخ صوتا عظيما وتخرج منهم * وكثيرون زمني وعرجان شفيوا * وصار في تلك المدينة سرورا
9 عظيما * كو * * وان انسانا اسمه سيمن كان قد سلف مقامه في تلك المدينة * ساحرا ومبهتا
10 امة السامرة * قايلا عن نفسه انه انسانا عظيما * وكانوا يصغون اليه من صغيرهم الي كبيرهم
11 قايلين * هذا هو قوة الله العظيمة * فصاروا يصغون اليه من اجل انه منذ زمان طويل
12 كان قد ابهتهم باسحاره * فلما امنوا اذا بشرهم فيلبس باقواله عن ملك الله واسم يسوع
13 المسيح * اصطبغوا رجال ونساء * وسيمن نفسه امن واعتمد * وكان ملازما فيلبس يتحير اذ
14 يري القوات والايات الصاير به * فاذ سمع الرسل الذين باورشليم ان اهل السامرة قد قبلوا
15 قول الله * ارسلوا اليهم بطرس ويوحنا * فلما نزلا اليهم صليا عليهم مبتهلين ان ياخذوا
16 روح القدس * لان الروح لم يكن حل ولا علي واحد منهم * لانهم كانوا قد اصطبغوا باسم
17 يسوع المسيح فقط * فوضعا حينئذ ايديهما عليهم فاخذوا روح القدس * تم *
* قراءة يوم الاربعا من الجمعة الثالثة بعد الفصح * * كز *
18 19 * فلما ابصر سيمن ان بوضع ايدي الرسل يعطي روح القدس * قدم لهما اموالا * قايلا
اعطياني هذا السلطان * لكيما كل من اضع يدي عليه ياخذ روح القدس *

CAP. VIII.

FActa est autem illo die persecutio ma- 1
xima in Ecclesia quæ erat in Jerusalem:
& dispersi sunt omnes per oppida Ju-
dææ, & per Samariam, præter Apostolos
tantùm. Tulerunt autem Stephanum 2
viri quidam religiosi, fecerúntque super
eum planctum magnum. Cæterùm Sau- 3
lus devastabat Ecclesiam; & ingrediens
domos, educebat viros ac mulieres, pone-
bátque eos in carcerem. Illi verò qui 4
dispersi fuerant, transibant annuntiantes
sermonem prædicationis.

Feriâ tertiâ hebdomadæ tertiæ post Pascha.

Descendit autem Philippus ad urbem 5
Samariæ, & prædicavit apud eos Chri-
stum. Et intenderunt omnes, turbæque 6
eorum simul sermonibus Philippi, audien-
tes eos, & videntes miracula quæ facie-
bat. Ex multis enim eorum in quibus 7
erant spiritus immundi, exibant claman-
tes voce magnâ. Multi etiam mutili &
claudi sanati sunt. Factúmque est in 8
illa civitate gaudium magnum. Et ve- 9
rò homo quidam nomine Simon, qui
jamdiu morabatur in illa civitate, ma-
gus & stupefaciens gentem Samariæ,
dicens de seipso esse hominem magnum.
Et auscultabant ei tam parvi, quàm ma- 10
gni, dicentes; Hic est robur Dei maxi-
mum. Auscultaverunt autem ei, quoni- 11
am à tempore longo stupefecerat eos ma-
giis suis. At cùm credidissent, quando 12
evangelizavit eis Philippus, sermonibus
ejus de regno Dei, & nomine Jesu Chri-
sti, baptizati sunt viri ac mulieres. Quin 13
& Simon ipse credidit, & baptizatus
est, adhærebátque Philippo, admirans dum
videret virtutes & signa, quæ fiebant
per eum. Audientes igitur Apostoli qui 14
erant in Jerusalem, incolas Samariæ
jam recepisse sermonem Dei, miserunt ad
eos Petrum & Johannem. Qui cùm de- 15
scendissent ad eos, oraverunt super ipsis,
deprecantes ut acciperent Spiritũ sancti-
tatis. Nam Spiritus nondum descenderat 16
in ullum quidem illorum, quia baptizati
fuerant in nomine Jesu Christi tantùm.
Imposuerunt igitur ambo tunc manus su- 17
as super eos, & acceperunt Spiritum
sanctitatis. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadæ tertiæ post Paschæ.

Cùm vidisset autem Simon quòd per im- 18
positionem manuum Apostolorum daretur
Spiritus sanctus, obtulit utrique pecuni-
as, Dicens; Date mihi hanc potestatem, 19
ut cuicunque imposuero manum meam,
recipiat Spiritum sanctitatis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወሕዝብሰ ፡ ነበሩ ፡ እንዘ ፡ ይሰምዑ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ዘነገሮሙ ፡ ፊልጶስ ፡ ህቡ
7 ረ ፡ በ፩ ነፍስ ፡ ወይሬእዩ ፡ ተአምራተ ፡ ዘገብረ ፡፡ ወያወጽእሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ መንፈ
8 ስተ ፡ ርኩሳን ፡ እንዘ ፡ ይከልሑ ፡ በዐቢይ ፡ ቃል ፡፡ ወፈወሶሙ ፡ ለብዙኃን ፡ መፃጕዓን ፡
9 ወስሑካን ፡፡ ወኮነ ፡ ዐቢይ ፡ ፍሥሐ ፡ በይእቲ ፡ ሀገር ፡፡ ወሀሎ ፡ ፩ ብእሲ ፡ ዘ
ስሙ ፡ ሲሞን ፡ ዘነበረ ፡ ቀዲሙ ፡ ውስተ ፡ ይእቲ ፡ ሀገር ፡ መሰሪ ፡ ውእቱ ፡ እንዘ ፡ ያስሕ
10 ቶሙ ፡ ለሰብአ ፡ ሰማርያ ፡ ወይሬሲ ፡ ርእሶ ፡ ሊቀ ፡ ወጠቢበ ፡፡ ወይሰምዕዎ ፡ ኵ
ሎ ፡ ዘይቤሎሙ ፡ እምንኡሳሆሙ ፡ እስከ ፡ ዐቢዮሙ ፡ እንዘ ፡ ይብልዎ ፡ ኃይለ ፡ ለእግዚ
11 አብሔር ፡ ዐቢይ ፡ አንተ ፡ ትሰማይ ፡፡ ወያጸምእዎ ፡ በኵሉ ፡ ጊዜ ፡ እስመ ፡ ዘእም ፡ ብዙ
12 ኃ ፡ ዘመን ፡ አእበዶሙ ፡ በሥራይ ፡፡ ወእለ ፡ አምኑ ፡ በስብከተ ፡ ፊልጶስ ፡ በእንተ ፡ መ
ንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተጠምቁ ፡ በስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እደ ፡ ወአንስት ፡፡
13 ወሲሞንኒ ፡ መሰሪ ፡ አምነ ፡ ሶቤሃ ፡ ወተጠምቀ ፡ ወተለወ ፡ ለፊልጶስ ፡ ወሶበ ፡ ርእየ ፡ ዐቢ
14 ያተ ፡ ተአምራተ ፡ ወኃይላተ ፡ ዘኮነ ፡ አንከረ ፡ ወተደመ ፡፡ ወሰሚዖሙ ፡ ሐዋርያት ፡
እለ ፡ ሀለው ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ከመ ፡ ተወክፉ ፡ ሰማርያን ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ፈነ
15 ው ፡ ኀቤሆሙ ፡ ጴጥሮስሃ ፡ ወዮሐንስ ፡፡ ወበጺሖሙ ፡ ኀቤሆሙ ፡ እለ ፡ ተፈነው ፡ ሐ
16 ዋርያት ፡ ጸለዩ ፡ በእንቲአሆሙ ፡ ከመ ፡ ይንሥኡ ፡ መንፈሰ ፡ ቅዱሰ ፡፡ እስመ ፡ ዓዲሁ ፡
ኢወረደ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ለዕሌሆሙ ፡ አላ ፡ ዳእሙ ፡ ተጠምቁ ፡ በስሙ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱ
17 ስ ፡፡ ሶቤሃ ፡ አንበሩ ፡ እደዊሆሙ ፡ ላዕለ ፡ ተጠምቁ ፡ ወነሥኡ ፡ ሶቤሃ ፡ መንፈሰ ፡ ቅዱሰ ፡፡
18 ወሶበ ፡ ርእየ ፡ ሲሞን ፡ በአንብሮ ፡ እደዊሆሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ ይትወሀብ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አወፈ
19 ዮሙ ፡ አምኃ ፡ ብሩረ ፡፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ሀቡኒ ፡ ሊተኒ ፡ ዘንተ ፡ መብሕተ ፡ ኃበ ፡ ዘአንበ
ርኩ ፡ እደዊየ ፡ ይረድ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡

Et populi manserunt audientes sermonem Dei, quem loquutus est iis Philippus, simul 6
cum una anima, & videbant signa quæ fecisset. Et exire fecit omnes spiritus im-
mundos, clamantes in magna voce, & sanavit multos paralyticos & claudos. Et 7
fuit magnum gaudium in ista civitate. Et fuit unus homo cujus nomen Simon 8
erat, qui habitâsset antea in ista civitate, magus fuit, seducens gentem Samariæ &
constituebat seipsum præceptorem & sapientem. Et audiebant omnes quod dicebat 9
iis, à junioribus eorum ad grandævos eorum, dicentes de eo; Virtus magna Dei
quæ vocatur. Et audiebant eum quotidie, quia à longo tempore dementâsset eos 10
cum incantationibus suis. Et qui crediderunt in prædicatione Philippi de regno Dei, 11
baptizati sunt in nomine Jesu Christi, viri & mulieres. Et Simon Magus credi- 12
dit tunc, & baptizatus fuit, & adhæsit Philippo: & quum videret magna signa,
& virtutes quæ facta sunt, miratus est & stupefactus est. Et audientes Apostoli 12
qui erant Hierosolymis, quomodo recepissent Samaritani sermonem Dei, miserunt ad
eos Petrum & Johannem. Et quum venissent ad eos, qui missi erant Apostoli, ora- 13
verunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum sanctum. Quia adhuc non descendisset 14
Spiritus sanctus super eos, sed tantùm baptizati fuerant in nomine Domini Jesu. Tunc 15
imposuerunt manus suas super eos qui baptizati fuerant, & acceperunt illicò Spiri- 16
tum sanctum. Et quum vidisset Simon, per impositionem manuum Apostolorum dari Spi- 17
ritum sanctum, obtulit iis munus argenti, Dicens; Date etiam mihi hanc potesta- 18
tem, ut in quemcunque imposuero manus meus, descendat Spiritus sanctus. 19

Petrus autè dixit ad eum; *Argentum tuum cum te* sit in perditionem, quoniam
20 Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν
donum Dei existimâsti *per pecunias* possideri. Non est tibi pars neq; sors in
21 δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. Οὐκ ἔστι σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν
sermone isto: *nam* cor tuum non est rectum coram Deo. *Pœnite-*
22 τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα (ρ) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Μετανόη-
re igitur ab nequitia tua hac, & roga Deum, si fortè remittatur tibi co-
σον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ, εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐ-
gitatio cordis tui: In enim felle amaritudinis & obligatione iniquitatis video te
23 πίνοια τῆς καρδίας σου· Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε
existentem. Respondens autem Simon, dixit; Precamini vos pro me ad Do-
24 ὄντα. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων, εἶπε, Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Κύ-
minum, ut nihil veniat super me horũ quæ dixistis. Illi quidem *itaq;* testifica-
25 ριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε. Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυρά-
ti & locuti verbum Domini, redibant *in Hierusalem*: *multósque*
μενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ (σ) Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, πολλάς τε
vicos Samaritanorum *evangelizârunt.* Angelus autem Domini locutus est ad
26 κώμας τῶν Σαμαρειτῶν (τ) εὐηγγελίσαντο. Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐλάλησε πρὸς ΙΒ'
Philippum, dicens; Surge, & vade contra Meridianũ, ad viam *descendentem*
Φίλιππον, λέγων, Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν, ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν
ab Hierusalem in Gazam: (hæc est deserta.) Et surgens abiit: Et ecce vir
27 ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· (αὕτη ἐστὶν ἔρημος.) Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ
Æthiops, Eunuchus, potens Candaces reginæ Æthiopum, qui erat super *omnem*
Αἰθίοψ εὐνοῦχος, δυνάστης Κανδάκης (υ) τῆς βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης
gazam ejus, *qui* venerat *adoraturus* in Hierusalem: *Eratque rever-*
28 τῆς γάζης (φ) αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ· Ἦν τε ὑποστρέ-
tens, & sedens super currum suum, *&* *legebat* Prophetam Esaiam.
φων, καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος (χ) αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν.
Dixit autem Spiritus Philippo; Accede, & *agglutinare curtui huic.*
29 Εἶπε δὲ τὸ Πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ, Πρόσελθε, καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ.
Accurrens autem Philippus audivit eum legentem prophetam Esai-
30 Προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος (ψ) τὸν προφήτην Ἡσαΐ-
am: & dixit; *Nempè* intelligis quæ legis? *Is autem dixit*; Quomodò *enim*
αν, καὶ εἶπεν, Ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; Ὁ δὲ εἶπε, Πῶς (ω) γὰρ ἂν 31
possem, si non aliquis *dux viæ fuerit* mihi? Rogavitque Philippum, *a-*
δυναίμην, ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με; παρεκάλεσέ τε τὸν Φίλιππον, ἀνα-
scendentem sedere cum eo. *At* locus Scripturæ quam legebat, erat hic;
βάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη, 32
Tanquàm ovis ad occisionẽ ductus est, & sicut agnus coram tondente se
Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ (α) κείροντος αὐτὸν
mutus, sic non *aperit* os suum. In humilitate *ejus* judicium ejus
ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐν τῇ (β) ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ 33
sublatum est. *At* generationẽ ejus quis enarrabit? quoniam *tollitur* à terra vita ejus.
ἤρθη. (γ) τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.
Respondens autem Eunuchus Philippo, dixit; Obsecro te, de quo Propheta
Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ, εἶπε, Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης 34
dicit hoc? de seipso, an de alio aliquo? Aperiens autẽ Philippus os
λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ ἑτέρου τινός; Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα 35
suum, & incipiens à Scriptura ista, evangelizavit illi Jesum. *Ut*
ΙΒ' αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. Ὡς 36
verò ibant per viã, venerunt ad quandam aquam: & ait Eunuchus; Ecce
δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδὸν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ· καί φησιν ὁ εὐνοῦχος, Ἰδοὺ
aqua: quid prohibet me baptizari? Dixit autem Philippus Si credis ex
ὕδωρ· τί κωλύει με (δ) βαπτισθῆναι; Εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος, Εἰ πιστεύεις ἐξ 37
toto corde, licet. Respondens *autem* ait; Credo filium Dei esse Je-
ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε, Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸν Ἰη-
sum Christum. Et jussit stare currum: & descenderunt uterque in a-
σοῦν Χριστόν. Καὶ ἐκέλευσε στῆναι τὸ ἅρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕ- 38
quam, *&* Philippus & Eunuchus: & baptizavit eum. Cùm autem ascendissent
δωρ, ὅ, τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. Ὅτε δὲ ἀνέβησαν 39
de aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, & non vidit eum ampliùs
ἐκ τοῦ ὕδατος, (ε) Πνεῦμα Κυρίου ἥρπασε τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι
Eunuchus: *Pergebat* enim viam suam gaudens.
ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.

MS.A. (ρ) ἔναντι (σ) Θεοῦ, ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα, (τ) εὐηγγελίζοντο. (υ) βασιλείσσης (φ) αὐτῆς, ἐληλύθει (χ) αὐτοῦ, ἀνεγίνωσκέν τε τὸν (ψ) Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, (ω) γὰρ δυναίμην, (α) κείραντος (β) ταπεινώσει ἡ κρίσις (γ) τὴν γενεὰν (δ) βαπτισθῆναι; *** Καὶ ἐκέλευσεν στῆναι (ε) Πνεῦμα ἅγιον ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν εὐνοῦχον· ἄγγελος δὲ Κυρίου ἥρπασεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]

Cui dixit Simon Petra, Argentum tuum te- 20
cum abeat in perditionem, quippe qui pu-
taveris donum Dei divitiis mundi acquiri.
Non est tibi pars, neque sors in fide ista: quia 21
cor tuum rectum non est coram Deo. Verùm 22
pœnitentiam age de ista malitia tua, & De-
um implora, si fortè remittatur tibi dolus cor-
dis tui. Siquidem in hepate amaritudinis & 23
in vinculis iniquitatis video te esse. Respon- 24
dit Simon, & ait; Petite vos pro me à Deo,
nequid mihi obveniat eorum quæ dixistis. Si- 25
mon autem & Johannes quum contestati es-
sent eos, docuisséntque sermonem Dei, re-
versi sunt ad Ierusalem, & in pagis multis
Samaritanorum evangelizârunt.

Benedictione aquarum, & Baptismo. 23.

Allocutus est autem angelus Domini Phi- 26
lippum, & dixit ei; Surge, vade ad Austrum
per viam desertam, quæ descendit ab Ieru-
salem ad Gaza. Proindè surgens abiit, oc- 27
currítque ei Eunuchus quidam veniens ab
Æthiopia dynastes Candak reginæ Æthio-
pum, qui quidem præerat universis opibus
ejus, venerátque adoraturus in Jerusalem.
Qúumque reverteretur ut abiret, sedebat in 28
curru, legebátque in Esaia propheta. Dixit 29
autem Spiritus sanctitatis Philippo, Accede
& adjunge te ad currum. Qúumque acces- 30
sisset, audivit eum legentem in Esaia Pro-
pheta: & dixit ei; An intelligis quæ legis?
Ille verò dixit, Quî possum intelligere, nisi 31
quis me hortetur? Et efflagitavit à Philippo
ut ascenderet, sederétque secum. Sectio 32
autem Scripturæ quam legebat, hæc erat;
Tanquam ovis ad mactationem ductus est,
& tanquam agnus coram tonsore mutus
erat, ita quoque non aperuit os suum in hu-
militate sua. De claustro & de judicio ab- 33
ductus est: porrò generationem ejus quis
enarrabit? siquidem tollitur vita ejus de
terra. Dixit autem Eunuchus ille Philip- 34
po; Peto à te, de quo propheta hoc dixit?
de seipso, an de quopiam alio? Tunc Phi- 35
lippus aperuit os suum, cœpítque ab hac
eadem Scriptura, evangelizans ei de Domi-
no nostro Jesu. Qúumque ipsi iter facerent, 36
pervenerunt ad locum quendam in quo erant
aquæ: dixit itaque eunuchus ille; En aquas:
quod obstaculum est quominùs baptizer?

Deest versus 37.

Jussitque sisti currum: & descenderunt am- 38
bo in aquam, ac baptizavit Philippus eunu-
chum illum. Qúumque ascendissent ex aqua, 39
Spiritus Domini rapuit Philippum, nec am-
pliùs vidit eum eunuchus ille, sed pergebat
in via gaudens.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወይቤሎ፡ ጴጥሮስ፡ ብሩርከ፡ ምስሌከ፡ ይኩን፡ለኀጕል፡ እስመ፡መሰለከ፡ተሣየጦ፡ ጸጋ፡እ
21 ግዚአብሔር፡በብሩር፡። አልብከ፡ክፍል፡ ወሊዐፀ፡በእንተ፡ዝንቱ፡ቃልከ፡እስመ፡ልብከ፡ሊ
22 ኮነ፡ርቱዐ፡በቅድመ፡እግዚአብሔር፡። ወይእዜኒ፡ነስሕ፡እምእከይከ፡ ወሰአሎ፡ ለእ
23 ግዚአብሔር፡ለእመ፡ይትኀደግ፡እምኔከ፡ዝንቱ፡ሕሊና፡ልብ፡እኩይ፡። እስመ፡ እሬእየ
24 ከ፡ዘተነብር፡በሐሞተ፡መሪር፡ወቅኑይ፡በዓርዑተ፡ ዐመፃ፡። ወአውሥኦሙ፡ ወይቤሎ
ሙ፡ሲሞን፡አንትሙ፡ ሰአሉ፡በእንቲአየ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ከመ፡ ኢይምጻእ፡ ላዕሌየ፡
ዘትቤሉ፡ኵሉ፡።

Et dixit ei Petrus; Argentum tuum tecum sit in perditionem: quia existimâsti emere 20
donum Dei cum argento. Non est tibi pars, neque sors propter hunc sermonem tuum, 21
quia cor tuum non est rectum in conspectu Dei. Et nunc resipisce à malitia tua, & 22
roga Deum si fortè dimittatur à te hæc cogitatio cordis mali: Quia video te quòd 23
manes in felle amaritudinis & servitutis per obligationem iniquitatis. Et respon- 24
dit iis, & dixit iis Simon; Vos precamini pro me apud Deum, ut non veniat super
me quod dixistis totum.

Versio VULGATA LATINA.

20 Petrus autem dixit ad eum; Pecunia tua tecum sit in perditionem: quoniam donũ
21 Dei existimâsti pecuniâ possideri. Non est tibi pars, neque sors in sermone isto:
21 cor enim tuum non est rectum corã Deo. Pœnitentiam itaq; age ab hac nequitia
23 tua: & roga Deum, si fortè remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui. In felle enim
24 amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse. Respondens autem Simon, di-
25 xit; Precamini vos pro me ad Dñm, ut nihil veniat sup me horũ quæ dixistis. Et illi
quidem testificati & locuti verbum Dñi, redibant Jerosolymam, & multis regionibus
26 Samaritanorũ evangelizabant. Angelus autem Dñi locutus est ad Philippum, dicens;
Surge, & vade contra Meridianum, ad viam quæ descendit ab Ierusalem in Gazam:
27 hæc est deserta. Et surgens abiit. Et ecce vir Æthiops, Eunuchus, potens Can-
dacis reginæ Æthiopum, qui erat super omnes gazas ejus, venerat adorare in Je-
28 rusalem: Et revertebatur sedens super currum suum, legénsque Isaiam prophe-
29 tam. Dixit autem Spiritus Philippo; Accede, & adjunge te ad currum istum.
30 Accurrens autem Philippus, audivit eum legentem Isaiam prophetam, & dixit;

Putásne intelligis quæ legis? Qui ait; Et quomodò possum, si non aliquis osten- 31
derit mihi? Rogavítque Philippum ut ascenderet, & sederet secum. Locus au- 32
tem Scripturæ, quam legebat, erat hic; Tanquam ovis ad occisionem ductus est:
& sicut agnus coram tondente se, sine voce, sic non aperuit os suum. In 33
humilitate judicium ejus sublatum est. Generationem ejus quis enarrabit, quoni-
am tolletur de terra vita ejus? Respondens autem Eunuchus Philippo, dixit; Ob- 34
secro te, de quo Propheta dicit hoc? de se, an de aliquo alio? Aperiens autem 35
Philippus os suum, & incipiens à Scriptura ista, evangelizavit illi Jesum. Et 36
dum irent per viam, venerunt ad quandam aquam: & ait Eunuchus; Ecce aqua,
quid prohibet me baptizari? Dixit autem Philippus; Si credis ex toto corde, li- 37
cet. Et respondens ait; Credo, Filium Dei esse Jesum Christum. Et jussit stare 38
currum: & descenderunt uterque in aquam, Philippus, & Eunuchus, & baptizavit
eum. Cùm autem ascendissent de aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, & 39
ampliùs non vidit eum Eunuchus. Ibat autem per viam suam gaudens.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 21 * فقال له بطرس * فضتك فلتكن معك للهلاك، لانك ظننت ان موهبة الله تقتنى بالاموال * فليس
22 لك حظ ولا موروث في هذا القول * لان قلبك ليس مستويا امام الله * تب اذا من رذيلتك هذه
23 واطلب الى الله * ان كان لعله يصفح لك ظنون قلبك * لانني اراك حاويا مرارة العلقم ورباط
24 الظلم * فاجاب سيمن وقال * اطلبا انتما من اجلي الى الرب لكيلا يصادفني شي مما ذكرتما *
25 * فلما اشهداهم وخاطباهم بكلام الله عادا الى اورسليم * بعد ان بشرا ضياعا كثيرة من بلد
26 السامرة * تم * قراءة يوم الخميس من الجمعة الثالثة بعد الفصح * كمل * وان
ملاك الرب كلم فيلبس قائلا * قم فاذهب في نصف النهار في الطريق المنحدر من اورسليم
27 الى غزة * وهذه برية قفر * فنهض وذهب * فاذا بانسان حبشي خصي مقتدر ربيب قنداقيس
28 ملكة الحبشة * وكان مشرفا على خزانة الملكة نفسها * جاء يسجد في اورسليم * وكان عائدا
29 وجالسا في مركبته يقرأ كتاب اشعيا النبي * فقال الروح لفيلبس * تقدم فلاصق هذه المركبة *
30 31 * فاذا حاضر فيلبس سمعه يقرأ كتاب اشعيا النبي * فقال له اتراك تعرف ما تقرأه * فقال له
32 كيف يمكنني ذلك ولم يرشدني احد * ثم تضرع الى فيلبس ان يصعد فيجلس معه * وكان
متضمن الفصل الذي يقرأه من الكتاب هذا * سيق الى الذبح كالخروف * ولا صوت له
33 كالحمل قدام من يجزه * هكذا لم يفتح فاه * بتواضعه ارتفعت حكومته * فاما جيله فمن ذا
34 يصفه * لان حياته ارتفعت من الارض * فاجاب الخادم وقال لفيلبس * اطلب اليك ان تعرفني
35 عمن يقول النبي هذا القول * اعن نفسه ام عن انسان آخر * ففتح فيلبس فمه وابتدا من
36 ذلك الكتاب يبشره بيسوع * فبينما هما سائران في الطريق اقبلا الى ماء في موضع * فقال
37 الخادم ها ماء ماذا يمنعني ان اصطبغ * قال له فيلبس ان تؤمن بكل قلبك كما ينبغي * فقال له
38 الخصي انا اومن ان ايسوع المسيح هو ابن الله * فامر بان توقف المركبة * ونزل فيلبس والخادم
39 كلاهما الى الماء واعمده * فاذ صعد من الماء خطف فيلبس روح الرب * ولم يبصره الخادم
ايضا * بل مضى في طريقه مسرورا * تم *

Ait illi Petrus, Argentum tuum sit tecum 20
in perditionem, quoniam arbitratus es
donum Dei acquiri pecuniis. Non est tibi 21
sors, neq; hæreditas in isto sermone, quia
cor tuum non est rectum coram Deo. Pœ- 22
nitentiam igitur age hujus abominationis
tuæ, & roga Deum si fortè condonet tibi
sententiam cordis tui. Ego enim video te 23
imbutum amaritudine fellis & vinculo
impietatis. Respondit Simon, & ait; Pre- 24
camini vos duo pro me ad Dominum, ne
eveniat mihi quicquam ex his quæ me-
morâstis. Cùm autem eos hortati & al- 25
locuti essent de sermone Dei, reversi sunt
ambo in Jerusalem, postquàm annuntia-
verunt oppidis multis de regione Sama-
riæ. Hucusque.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis tertiæ post Pascha.

Et verò angelus Domini alloquutus est 26
Philippum, dicens; Surge, & abi in Me-
ridiem per viam tendentem ab Ierusa-
lem ad Gaza: hæc autem est solitudo de-
serta. Surrexit igitur, & abiit: & ecce 27
homo Æthiops eunuchus potens, quem
dignitate affecerat Candaces regina
Æthiopiæ, quippe præfectus erat ærario
ejusdem reginæ, venerat adoraturus in
Jerusalem. Et revertebatur sedens in 28
curru suo, legebâtque librum Esaiæ pro-
phetæ. Dixit autem Spiritus Philippo, 29
Accede, & adjunge te ad currum istum.
Cùm ergò accurrisset Philippus, audivit 30
eum legentem librum Esaiæ prophetæ:
dixitq; ad eum, Nunquid nôsti quod le-
gis? Ait illi, Quomodo possibile hoc mihi 31
est, nemine me dirigente? Rogavitque Phi-
lippum ut ascenderet, sederétque secum.
Argumentum verò sectionis quam lege- 32
bat ex libro, erat hoc; Ductus est ad ma-
ctationem sicut ovis, nec vocem habebat:
sicut agnus coram tondente se, sic non
aperuit os suum. Ob humilitatem ipsius 33
sublata est sententia ejus: at generatio-
nem ejus quisnam enarrabit? quando-
quidem ejus vita sublata est de terra.
Respondit minister & ait Philippo; Ob- 34
secro te ut indices mihi de quo dicat pro-
pheta hunc sermonem, num de se ipso, an
de alio quopiam? Aperuit itaq; Philippus 35
os suum, cœpitq; ab ea Scriptura annun-
tiare ei Jesum. Dúmq; pergerent ambo in 36
via, devenerunt ad aquam in quodam lo-
co. Dixitq; minister; Ecce aqua, quid ve-
tat me baptizari? Ait illi Philippus; Cre- 37
dísne ex toto corde tuo prout oportet? Re-
spondit illi eunuchus, Ego credo Jesum
Christum esse filium Dei. Jussitq; sisti 38
currum; descenditque Philippus unà cum
ministro in aquam, & baptizavit eum.
Et cùm ascendisset ex aqua, rapuit Phi- 39
lippum Spiritus Domini, nec vidit eum
minister ampliùs: verùm perrexit
viam suam lætus. Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወአሙንቱሰ፡ ስምዓ፡ ኮኑ፡ ወመሐሩ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ ወእምዝ፡ ተመይጡ፡ ኢየሩሳሌ
26 ም፡ ወለብዙኃት፡ አሕጉራተ፡ ሰምር፡ ዜነውዎሙ፡፡ ወነበቦ፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር፡ ለፊ
ልጶስ፡ ወይቤሎ፡ ተንሥእ፡ ወሑር፡ ጊዜ፡ ቀትር፡ ፍኖተ፡ በድው፡ ዘያወርድ፡ እምኢየሩሳሌም፡
27 ለጋዛ፡ ተንሥአ፡ ወሖረ፡ ወረከበ፡ ብእሴ፡ እምሰብአ፡ ኢትዮጵያ፡ ኅጽዋ፡ ለሕንደኬ፡ ን
28 ግሥተ፡ ኢትዮጵያ፡ ወመጋቢሃ፡ ውእቱ፡ ለሀገረ፡ ጋዛ፡፡ ወሖረ፡ ኢየሩሳሌም፡ ይስግድ፡ ወ
29 እንዘ፡ ይገብእ፡ ወይነብር፡ ዲበ፡ ሰረገላሁ፡ ወያነብብ፡ መጽሐፈ፡ ኢሳይያስ፡ ነቢይ፡፡ ወ
30 ይቤሎ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ለፊልጶስ፡ ሑር፡ ትልው፡ ለዝ፡ ሰረገላ፡ ወሰምዖ፡ እንዘ፡ ያነብብ፡
መጽሐፈ፡ ኢሳይያስ፡ ነቢይ፡፡ ወይቤሎ፡ ፊልጶስ፡ ተአምርሁ፡ እንከ፡ ዘታነብብ፡ መጽሐፈ፡፡
31 ወይቤሎ፡ በአይ፡ አሕምር፡ ለእመ፡ አልቦ፡ ዘይሜህረኒ፡ ወአስተብቍዖ፡ ከመ፡ ይዕርግ፡ ወይን
32 በር፡ ሕቡረ፡ ኀቤሁ፡ ወነበረ፡፡ ወመጽሐፍሰ፡ ኀበ፡ ያነብብ፡ ከመዝ፡ ይብል፡ ከመ፡ በግዕ፡
መጽአ፡ ለተኀርዶ፡ ወከመ፡ በግዕ፡ ኢነበበ፡ ቅድመ፡ ዘይቀርፆ፡ ከማሁ፡ ኢከሠተ፡ አፉሁ፡
33 በሕማሙ፡ ወተአተተ፡ በኵነኔሁ፡ እስመ፡ መኑ፡ ይነግር፡ ልደቶ፡ ወተአተተ፡ እምድር፡ ሕይወ
34 ቱ፡፡ ወተሠጥዎ፡ ለፊልጶስ፡ ውእቱ፡ ሕጽው፡ ወይቤሎ፡ ብቍዓኒ፡ በእንተ፡ መኑ፡ ይብ
35 ል፡ ከመዝ፡ ነቢይ፡ በእንተ፡ ርእሱኑ፡ ወሚመ፡ በእንተ፡ ካልእኑ፡፡ ወከሠተ፡ አፉሁ፡
36 ፊልጶስ፡ ወአኀዘ፡ ይንግሮ፡ እመጽሐፍ፡ በእንተ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ወእንዘ፡ ይሐውሩ፡ በጽ
ሑ፡ ኀበ፡ ማይ፡ ወይቤሎ፡ ውእቱ፡ ሕጽው፡ ነዋ፡ ማይ፡ ወመኑ፡ ይከለአኒ፡ ተጠምቆ፡
38 ወአዘዘ፡ ያቅሙ፡ ሰረገላሁ፡ ወአቀሙ፡ ወወረዱ፡ ሕቡረ፡ ክልኤሆሙ፡ ፊልጶስ፡ ወውእቱኒ፡
39 ሕጽው፡ ውስተ፡ ማይ፡ ወአጥመቆ፡ ወወፂኦሙ፡ እማይ፡ መንፈስ፡ እግዚአብሔ
ር፡ መሠጦ፡ ለፊልጶስ፡ ወኢርእዮ፡ እንከ፡ ውእቱ፡ ሕጽው፡ ወአተወ፡ ብሔሮ፡ እ
ንዘ፡ ይትፌሣሕ፡፡

Et illi testimonio fuerunt, & docuerunt verbum Dei: & tunc reversi sunt Hierosoly- 25
mam, & multis vicis Samariæ evangelizârunt. Et loquutus est angelus Dei 26
Philippo, & dixit ei; Surge & vade tempore meridiano viâ deserti, quæ descen-
dit ab Hierusalem ad Gazam. Surrexit & abiit, & invenit virum ex homini- 27
bus Æthiopiæ, eunuchum Handaces reginæ Æthiopiæ & præfectus fuit civitatis
Gazæ, & venerat Hierosolymam ut adoraret. Et revertens sedebat super cur- 28
rum suum & legebat librum Esaijæ Prophetæ. Et dixit Spiritus sanctus Philip- 29
po; Ito, adhære huic currui. Et audivit eum legentem librum Esaijæ prophetæ, & 30
dixit ei Philippus; Intelligisne igitur quem legis librum? Et dixit ei; Quomodo 31
intelligam, si nemo sit qui doceat me? & rogavit eum ut ascenderet, & sederet pa-
riter apud eum: & sedit. Et Scriptura quam legebat sic dixit; Sicut ovis venit 32
ad occisionem ejus, & sicut ovis non loquutus est coram tonsore ejus, ita non ape-
ruit os suum in afflictione sua. Et sublatus est in judicio ejus: quoniam quis enar- 33
rabit generationem ejus? & tollitur à terra vita ejus. Et respondit Philippo ille 34
Eunuchus, & dixit ei; Obsecro, de quo dixit sic propheta? num de seipso, vel de
alio? Et aperuit os suum Philippus, & cœpit nuntiare ei ex Scriptura, de Jesu 35
Christo. Et dum iret venerunt ad aquam, & dixit ei ille eunuchus; Ecce aquam, 36
& quis prohibet me baptizari? Deest versus 37.
Et jussit ut sisterent currum ejus, & stiterunt: & descenderunt simul ambo illi, Phi- 38
lippus & ille eunuchus in aquam, & baptizavit eum. Et exeuntibus illis ex aqua, 39
spiritus Dei rapuit Philippum, & non vidit eum ampliùs ille eunuchus: & abiit
in regionem suam, gaudens.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΙΓ'.

Philipus autem inventus est in *Azotum*: & *preteriens* evangelizabat *civitates*
40 Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον· καὶ (ζ) διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις
omnes, donec *venire eum in* Cæsaream.
πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

CAP. IX. θ'.

At Saulus adhuc spirans minarum, & cædis in discipulos Domini,
1 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου, ΙΓ'
accedens principi Sacerdotum, Petiit ab eo epistolas in Damascum ad
2 προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, Ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς
synagogas, ut si quos invenisset hujus viæ *existentes*, viró*sque* ac mulieres,
τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ (α) τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας,
vinctos perduceret in Hierusalem. *In autem proficisci, factum est eum*
3 δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν
appropinquare Damasco: & subitò circumfulsit eum lux de cœlo.
ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ· (β) καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.
Et cadens in terram, audivit vocem dicentem sibi; Saule, Saule, quid me perse-
4 Καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με διώ-
queris? *Ait autem*; Quis es, Domine? *At Dominus dixit*; Ego sum Jesus,
5 κεις; Εἶπε δέ, Τίς εἶ, Κύριε; (γ) ὁ δὲ Κύριος εἶπεν, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς
quem tu persequeris: durum tibi *ad stimulos* calcitrare. Treménsque *&* *pavens*
6 ὃν σὺ διώκεις· σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. Τρέμων τε καὶ θαμβῶν
dixit; Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum; Surge,
εἶπε, Κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; καὶ ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν, Ἀνάστηθι,
& ingredere *in* civitatem, & dicetur tibi quid te oporteat facere. *At* viri
7 καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι (δ) τί σε δεῖ ποιεῖν. Οἱ δὲ ἄνδρες
simul iter facientes ipsi, steterunt attoniti, audientes quidem vocem, neminem autem
οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν (ε) ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ
videntes. Surrexit autem Saulus de terra: apertis *autem* ocu-
θεωροῦντες. Ἠγέρθη δὲ (ζ) ὁ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· (η) ἀνεῳγμένων δὲ τῶν ὀφθαλ- 8
lis *suis*, *neminem* videbat: *Manuducentes verò eum*, introduxerunt *in* Damascum.
μῶν αὐτοῦ, οὐδένα ἔβλεπε· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν.
Et erat *dies tres* non videns, & non manducavit, neque bibit. Erat autem quidam
Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν. Ἦν δέ τις 9
discipulus *in Damasco*, nomine Ananias: & dixit ad illum Dominus in 10
μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν (θ) ὁ Κύριος ἐν
visu; Anania. *Is autem* ait; Ecce ego, Domine. *At* Dominus ad eum,
ὁράματι, Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγώ, Κύριε. Ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτόν, 11
Surgens, vade in vicum *vocatum Rectum*: & quære in domo Judæ
Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεῖαν· καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα
Saulum nomine, Tarsensem: ecce enim orat. (Et vidit *in visione* vi-
Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται). (Καὶ (ι) εἶδεν ἐν ὁράματι ἄν- 12
rum nomine Ananiam, introëuntem, & imponentem sibi *manum*, ut visum
δρα ὀνόματι Ἀνανίαν, εἰσελθόντα, καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ (κ) χεῖρα, ὅπως ἀνα-
recipiat.) Respondit autem Ananias; Domine, audivi à multis de vi-
βλέψῃ.) Ἀπεκρίθη δὲ (λ) ὁ Ἀνανίας, Κύριε, ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀν- 13
ro hoc, quanta mala fecerit Sanctis tuis in Hierusalem. Et hîc
δρὸς τούτου, ὅσα κακὰ (μ) ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὧδε 14
habet potestatem à principibus Sacerdotũ, *alligare* omnes *invocantes* nomen
ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά
tuum. Dixit autem ad eum Dominus; Vade: quoniam vas electionis mihi est
σου. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος, Πορεύου· ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς (ν) μοι ἐστὶν 15
iste, *ad portandum* nomen meum coram Gentibus, & regibus, filiisque Israël.
οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον (ξ) ἐθνῶν, καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ.
Ego enim ostendam illi, quanta *oportet* eum pro nomine meo pati.
Ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. 16

MS. A. (ζ) διερχόμενος τὰς πόλεις πάσας εὐηγγελίζετο ἕως. ΚΕΦ. θ'. MS. A. (α) ὄντας τῆς ὁδοῦ, (β) ἐξαίφνης τε αὐτὸν φῶς περιήστραψεν ἐκ τοῦ (γ) ὁ δὲ, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις· Ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε (δ) ὅ,τι (ε) ἐνεοί, (ζ) Σαῦλος (η) ἠνοιγμένων (θ) ἐν ὁράματι ὁ Κύριος, (ι) ἴδεν ἄνδρα Ἀνανίαν ὀνόματι, εἰσελθόντα, (κ) χεῖρας, (λ) Ἀνανίας, Κύριε, ἤκουσα (μ) τοῖς ἁγίοις σου ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐποίησεν. (ν) ἐστίν μοι (ξ) ἐθνῶν τε, καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]

Philippus autem inventus est Azoti, & inde peragrabat & evangelizabat cunctis urbibus, usque dum veniret Cæsaream. 40

Dominicâ introitûs jejunii, & de Baptismo. 24.

CAP. IX.

SAul autem adhuc plenus erat minis furore- 1
réque cædis adversùs discipulos Domini no-
stri. Et poposcit epistolam à summo Ponti- 2
fice sibi dari Damascum ad synagogas; ut
si quos inveniret ambulantes in hac via vi-
ros aut mulieres, vinctos adduceret eos ad
Ierusalem. Quumque proficisceretur, inci- 3
peretque appropinquare Damascum, dere-
pentè affulsit super eum lux è cœlo. Et ce- 4
cidit in terram, audiítque vocem dicentem
sibi; Saul, Saul, quid me persequeris? Du- 5
rum est tibi calcitrare ad stimulos. Respon- 6
dit ipse, & ait; Quis es Domine mi? At
Dominus noster dixit, Ego sum Jesus ille Na-
zarenus quem tu persequeris. Sed surge, in-
gredere urbem, & ibi tecum habebitur ser-
mo de eo quod te oportet agere. Cæterùm 7
viri illi qui cum eo iter faciebant, steterunt
attoniti, quippe qui vocem tantùm audirent,
nemo autem cerneretur ab eis. Et surrexit 8
Saul è terra, nihilq; videbat, licèt oculi ejus
essent aperti: & quum prehendissent manus
ejus, introduxerunt eum in Damascum. Ne- 9
que visum est ei quicquam tribus diebus,
neque comêdit, neque bibit. Erat autem in 10
Damasco discipulus quidam, cujus nomen
erat Hanania: & Dominus dixit ei per visio-
nem, Hanania. Et ait, En ego adsum, Domi-
ne mi. Et Dominus noster dixit ei; Surge, 11
proficiscere in vicum qui vocatur Rectus, &
quære in ædibus Judæ Saulum, qui est ex
Tarso civitate. Ecce enim dum ille preca- 12
retur, vidit per visionem virum nomine Ha-
naniam introëuntem & imponentem sibi
manum ut aperirentur oculi ipsius. Dixit 13
autem Hanania; Domine mi, audivi ex mul-
tis de viro isto quot mala intulerit Sanctis
tuis in Jerusalem. Et ecce etiam hîc habet 14
potestatem à principibus sacerdotum vinci-
endi illos omnes qui invocant nomen tuum.
Dixit ei Dominus; Surge, proficiscere, 15
quandoquidem vas est mihi electum, ut per-
ferat nomen meum inter Gentes, & reges,
& inter filios Israel. Ego enim ostendam ei 16
quanta passurus sit propter nomen meum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

40 ወበጺሖ : ፊልጶስ : ሀገረ : አዘጦን : ወአንሶሰወ : ወመሀረ : በኵሉ : አህጉር : እስከ :
በጽሐ : ቂሳርያ ::=
1 ወ ሰውልስ: እንዘ:እደሁ:መዓትም:አብዝኆ:ብከየ: ወቀትለ: ለዕለ:አርዳኢሁ : ለእግዚ
2 አብሔር : ወሖረ : ኀበ : ሊቀ : ካህናት:= ወነሥአ : መጽሐፈ : መልእክት : ከመ :
ይሖር : ኀበ: ምኵራባት : ዘደማስቆ : ለእመቦ: ዘይረክብ: እለ: ይተልው: ዘንተ: ፍኖተ:
3 እደወ : ወአንስተ : ከመ : ያብጽሖሙ : ሊየሩሳሌም : ሙቁሓኒሆሙ:= ወእንዘ :
የሐውር:በፍኖት : አልጸቀ : መንገለ : ደማስቆ : ወኮነ : ሶቤ : ጊዜ : ቀትር : ወግብተ :
4 በረቀ : ቅድሜሁ : እምሰማይ : ዐቢይ: መብረቅ:= ወወደቀ : ወተነጽሐ: ሶቤሃ : ደበ :
ምድር:: ወሰምዐ : ቃለ : ዘይብል : ሰውል : ሰውል : ለምንት : ትሰድደኒ::=

Et veniens Philippus in civitatem Azoti, & progressus est, & docuit in omnibus ur- 40
bibus, usquedum venires Cæsaream.

CAP. IX.

S*Auli autem quum adhuc processisset ira, multiplicavit fletum & cædem adversùs* 1
discipulos Domini, & accessit ad principem sacerdotum. Et accepit epistolam scriptam 2
ut iret ad synagogas Damasci, ut si quos inveniret sequentes hanc viam viros & mu-
lieres, adduceret eos Hierosolymam vinctos. Et quum proficisceretur in via, appro- 3
pinquavit Damasco, & fuit tempus meridianum, & subitò fulsit coram eo à cælo
magna lux. Et cecidit prostratus statim super terram, & audivit vocem dicentem; 4
Saul, Saul, quare persequeris me?

Versio VULGATA LATINA.

40 Philippus autem inventus est in Azoto, & pertransiens evangelizabat civitatibus
cunctis, donec veniret Cæsaream.

CAP. IX.

1 SAulus autem adhuc spirans minarum, & cædis in discipulos Domini, accessit ad
2 Principem sacerdotum, Et petiit ab eo epistolas in Damascum ad synagogas: ut
si quos invenisset hujus viæ viros, ac mulieres, vinctos perduceret in Jerusalem.
3 Et cùm iter faceret, contigit ut appropinquaret Damasco: & subitò circumfulsit
4 eum lux de cœlo. Et cadens in terram audivit vocem dicentem sibi; Saule, Saule,
5 quid me persequeris? Qui dixit; Quis es, Domine? Et ille; Ego sum Jesus, quem
6 tu persequeris: durum est tibi contra stimulum calcitrare. Et tremens, ac stupens
7 dixit; Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum; Surge, & ingredere
civitatem, & ibi dicetur tibi quid te oporteat facere. Viri autem illi, qui comitabantur cum eo, stabant stupefacti, audientes quidem vocem, neminem autem vi-
dentes. Surrexit autem Saulus de terra, apertísque oculis nihil videbat. Ad ma- 8
nus autem illum trahentes, introduxerunt Damascum. Et erat ibi tribus diebus 9
non videns, & non manducavit, neque bibit. Erat autem quidam discipulus Da- 10
masci, nomine Ananias: & dixit ad illum in visu Dominus; Anania. At ille ait;
Ecce ego, Domine. Et Dominus ad eum; Surge, & vade in vicum, qui vocatur 11
Rectus: & quære in domo Judæ Saulum nomine Tarsensem: ecce enim orat. (Et 12
vidit virum Ananiam nomine, introëuntem, & imponentem sibi manus ut visum
recipiat.) Respondit autem Ananias; Domine, audivi à multis de viro hoc, 13
quanta mala fecerit Sanctis tuis in Ierusalem: Et hic habet potestatem à principi- 14
bus sacerdotum alligandi omnes, qui invocant nomen tuum. Dixit autem ad eum 15
Dominus; Vade, quoniam vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum co-
ram gentibus, & regibus, & filiis Israël. Ego enim ostendam illi, quanta oporteat 16
eum pro nomine meo pati.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* قِرَاءَة يَوْمِ الْجُمْعَةِ مِنَ الْجُمْعَةِ الثَّالِثَةِ بَعْدَ الْفِصْحِ * كَطَ *
* وَفِيلِبُّس صُودِفَ فِي أَزْدُود * وَفِي تَطْوَافِهِ كَانَ يُبَشِّرُ كَافَّةَ الْمُدُنِ إِلَى أَنْ جَاءَ إِلَى قَيْسَارِيَةِ * 40
* اَلْفَصْلُ التَّاسِعُ *
* وَأَمَّا صَوْلُوس فَكَانَ نَافِثًا عَلَى تَلَامِيذِ الرَّبِّ وَعِيدًا وَقَتْلًا أَيْضًا * فَتَقَدَّمَ إِلَى رَئِيسِ 1 2
الْكَهَنَةِ * فَطَلَبَ مِنْهُ رَسَائِلَ إِلَى دِمَشْقَ إِلَى الْجُمُوعِ الْمُقِيمِينَ بِهَا * لِكَيْمَا إِنْ وَجَدُوا قَوْمًا
فِي الطَّرِيقِ رِجَالًا وَنِسَاءً يَقْتَادُوهُمْ مَكْتُوفِينَ إِلَى أُورُشَلِيم * وَفِي ذَهَابِهِ وَاقْتِرَابِهِ مِنْ دِمَشْق 3
أَبْرَقَ عَلَيْهِ بَغْتَةً نُورٌ مِنَ السَّمَاءِ * فَسَقَطَ عَلَى الْأَرْضِ وَسَمِعَ صَوْتًا يَقُولُ لَهُ * يَا سَاوُلُ يَا 4
سَاوُلُ لِمَ أَنْتَ تَضْطَهِدُنِي * فَقَالَ يَا رَبُّ مَنْ أَنْتَ * فَقَالَ الرَّبُّ أَنَا هُوَ يَسُوعُ الَّذِي أَنْتَ 5
تَضْطَهِدُهُ * شَدِيدًا عَلَيْكَ أَنْ تُقَاوِمَنِي * فَأَجَابَهُ قَائِلًا يَا رَبُّ مَاذَا تُرِيدُ أَنْ أَصْنَعَ * فَقَالَ 6
لَهُ الرَّبُّ انْهَضْ وَادْخُلِ الْمَدِينَةَ * وَسَتُخَاطَبُ بِمَا يَجِبُ أَنْ تَعْمَلَهُ * فَأَمَّا الرِّجَالُ الَّذِينَ رَافَقُوهُ 7
فَوَقَفُوا صَامِتِينَ بَاهِتِينَ * قَدْ سَمِعُوا الصَّوْتَ وَلَمْ يُعَايِنُوا أَحَدًا * فَنَهَضَ صَوْلُوص مِنَ الْأَرْضِ 8
وَعَيْنَاهُ مَفْتُوحَتَانِ وَهُوَ لَا يُبْصِرُ أَحَدًا * فَاقْتَادُوهُ وَأَدْخَلُوهُ إِلَى دِمَشْق * فَأَقَامَ ثَلَثَةَ أَيَّامٍ لَا 9
يُبْصِرُ شَيْئًا * وَلَا أَكَلَ وَلَا شَرِبَ * * لَ * وَكَانَ بِدِمَشْق تِلْمِيذًا مَا اسْمُهُ حَنَانِيَا * 10
فَقَالَ الرَّبُّ لَهُ فِي الْمَنْظَرِ لَيْلًا يَا أَنَانِيَا * فَقَالَ هَا أَنَذَا يَا رَبُّ * فَقَالَ لَهُ الرَّبُّ * إِذَا نَهَضْتَ 11
فَاذْهَبْ فِي الشَّارِعِ الْمُلَقَّبِ بِالدَّرْبِ الْمُسْتَقِيمِ * وَاطْلُبْ فِي مَنْزِلِ يَهُوذَا رَجُلًا اسْمُهُ
صَوْلُوص طَرْسُوسِيًّا * فَإِنَّهُ كَانَ يُصَلِّي * وَأَبْصَرَ فِي الْمَنْظَرِ رَجُلًا اسْمُهُ حَنَانِيَا دَاخِلًا إِلَى 12
عِنْدِهِ * جَاعِلًا يَدَيْهِ عَلَيْهِ لِيُبْصِرَ أَيْضًا * فَأَجَابَ حَنَانِيَا * يَا رَبُّ قَدْ سَمِعْتُ مِنْ كَثِيرِينَ 13
عَنْ هَذَا الْإِنْسَانِ كَمْ مِقْدَارُ الْأَسْوَاءِ الَّتِي عَمِلَهَا بِقِدِّيسِيكَ بِأُورُشَلِيم * وَهَاهُنَا فَلَهُ سُلْطَانٌ 14
مِنْ قِبَلِ رُؤَسَاءِ الْكَهَنَةِ أَنْ يُقَيِّدَ جَمِيعَ الْمَدْعُوِّينَ بِاسْمِكَ * فَقَالَ لَهُ الرَّبُّ * اذْهَبْ فَإِنَّ 15
هَذَا هُوَ لِي إِنَاءٌ مُصْطَفًى لِيَحْمِلَ اسْمِي أَمَامَ الْأُمَمِ وَالْمُلُوكِ وَبَنِي إِسْرَائِيلَ * وَسَأُرِيهِ أَنَا 16
مِقْدَارَ مَا يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يُصِيبَهُ مِنْ أَجْلِ اسْمِي *

Lectio feriæ sextæ hebdomadæ tertiæ post Pascha.

Philippus autem repertus est in Azdod, 40
& obeundo annuntiabat cunctis urbibus, donec veniret Cæsaream.

CAP. IX.

Cæterùm Saulus erat spirans ad- 1
versùs discipulos Domini minas ac necem etiam: Quapropter accessit ad prin- 2
cipem sacerdotum, petiitque ab eo episto-
las in Damascum ad synagogas ibi com-
morantes, ut si reperirent ullos in via
viros & mulieres, adducerent eos vin-
ctos in Jerusalem. Dúmque abiret, ap- 3
propinquaretque Damascum, effulsit su-
per eum subitò lumen è cælo: Et col- 4
lapsus in terram, audivit vocem dicen-
tem sibi; O Saul, ô Saul, cur tu me per-
sequeris? Ait; O Domine, quis es tu? 5
Dixit Dominus; Ego sum Jesus quem tu
persequeris, durum tibi est mihi resiste-
re. Respondit ei dicens; O Domine, quid 6
me vis facere? Ait illi Dominus; Surge,
& ingredere urbem, & dicetur tibi quid
te oporteat facere. Viri autem qui comi- 7
tabantur eum, manserunt silentes & at-
toniti, audientes vocem, & neminem
videntes. Surrexit igitur Saulus à ter- 8
ra; ejusque oculis apertis, neminem vi-
debat: duxerunt autem eum, & intro-
duxerunt Damascum. Mansitque tribus 9
diebus nihil videns, & non comedit ne-
que bibit. Erat autem Damasci disci- 10
pulus quidam nomine Hanania, dixit-
que Dominus ad eum per visum noctu,
O Hanania. Ait; Ecce me ô Domine.
Dixit ad eum Dominus; Surgens abi in 11
vicum qui appellatur Via recta, & pete
in domicilio Judæ virum nomine Pau-
lum Tarsensem: Is autem orabat, aspe- 12
xerátque per visionem virum nomine
Hananiam ingredientem ad se, imponen-
tem ei manus suas, ut videret iterùm.
Respondit Hanania; O Domine, jam au- 13
divi à multis de hoc homine, quotus sit
numerus malorum quæ perpetravit ad-
versùs Sanctos tuos in Jerusalem. Et 14
hic potestatem habet à principibus sacer-
dotum stringendi omnes qui vocantur no-
mine tuo. Ait illi Dominus; Vade: nam 15
iste est mihi vas electum ad ferendum
nomen meum coram gentibus, & regibus,
ac filiis Israel. Et ostendam illi ego 16
quanta oportet ut accidant ei propter no-
men meum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወውእቱሂ፡ተሠጥወ፡ወይቤሎ፡መኑ፡አንተ፡ እግዚአብሔር፡ወይቤሎ፡አነ፡ውእቱ፡ኢየሱስ፡
6 ናዝራዊ ፡ እስመ ፡ አንተ ፡ ትሰድድ ፡ ርቱዐ ፡ ለከ ፡ መቅሰፍት፡፡=፡ ወእንዘ ፡ ይርዕድ፡
አንከሩ ፡ ወይቤሎ ፡ እግዚኦ፡ ምንተኑ ፡ ትፈቅድ ፡ ከመ ፡ እግበር ፡ አነ፡፡ ወይቤሎ ፡ እ
ግዚእ ፡ ተንሥእ ፡ ወበዕ ፡ ውስተ ፡ ሀገረ፡ደማስቆ ፡ ወአነ ፡ አርእየከ ፡ ኵሎ ፡ ዘሀለወ
7 ከ ፡ ትግበር፡=፡ ወእሙንቱሰ ፡ እደው ፡ እለ ፡ ይተልውዎ ፡ ቆሙ ፡ እምርኁቅ ፡ እንዘ ፡
8 የነክሩ ፡ ወርእዩ ፡ መብረቀ ፡ ወቃልስ ፡ ዘይትናገር ፡ ኢሰምዑ፡=፡ ወሰወልስ ፡ ተንሥ
አ ፡ እምድቀቱ ፡ ወፈትሐ ፡ አዕይንቲሁ ፡ ወኢክህለ ፡ ይርአይ፡፡ እንዘ ፡ ይመርሕዎ ፡ አ
9 ብያጺሁ ፡ በእደዊሆሙ ፡ አብጽሕዎ ፡ ኀበ ፡ ሀገረ ፡ ደማስቆ፡=፡ ወነበረ ፡ ህየ ፡ ሠሉ
10 ሰ ፡ መዋዕለ ፡ እንዘ ፡ ኢይሬኢ ፡ ወኢይበልዕ ፡ ወኢይሰቲ፡=፡ ወሀሎ ፡ ፩ ረድእ ፡ በደ
ማስቆ ፡ ዘስሙ ፡ ሐናንያ ፡ ወይቤሎ ፡ በራእይ ፡ እግዚእ ፡ ሐናንያ ፡ ወውእቱ ፡ ተሰጠወ ፡
11 ወይቤ ፡ ነየ ፡ እግዚኦ፡=፡ ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ተንሥእ ፡ ወሑር ፡ ውስተ ፡ ፍናት፡
12 እንተ ፡ ስማ ፡ ርትዕት፡ ወኀሥሥ፡ ውስተ፡ቤተ፡ ይሁዳ ፡ ለሳውል ፡ ጠርሰያዊ፡፡=፡ ወ
ርእዮ ፡ ለሐናንያ ፡ እንዘ ፡ ይበውእ ፡ ወያነብር፡ እደዊሁ ፡ ለዐሌሁ ፡ ከመ ፡ ይርአይ፡=፡
13 ወአውሥአ ፡ ሐናንያ ፡ ወይቤ ፡ እግዚኦ ፡ ሰማዕኩ ፡ እምብዙኃን ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ፡
14 ብእሲ ፡ ሚመጠነ ፡ እኩያተ ፡ ዘገብረ ፡ በሰዐለ ፡ ቅዱሳኒከ ፡ በኢየሩሳሌም፡=፡ ወበ
ዝያኒ ፡ ቦቱ ፡ መበሕተ ፡ እምኀበ ፡ ሊቀ ፡ ክህናት ፡ ከመ ፡ ይሞቅሖሙ ፡ ለኵሎሙ፡
15 እለ ፡ የአምኑ ፡ ብከ፡፡ ወይጼውዑ ፡ ስምከ፡=፡ ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ለሐናንያ ፡ ሑር፡
እስመ ፡ ንዋየ፡ኅሩየ ፡ ረሰክዎ ፡ ሊተ ፡ ለውእቱ ፡ ለጾዊረ ፡ ስምየ ፡ ወለሰቢከ ፡ ወንጌልየ ፡
16 በቅድመ ፡ አሕዛብ ፡ ወነገሥት ፡ ወበቅድመ ፡ ደቂቀ፡ ኢስራኤል፡=፡ ወአነሂ ፡ አዐቅቦ፡
በኵሉ ፡ መዋዕል ፡ ዘሀለዎ ፡ ይሕምም ፡ በእንተ ፡ ስምየ፡፡=፡

Et ille respondit ei, & dixit ei; Quis es Domine? & dixit ei, Ego sum Jesus Naza- 5
renus: quia tu persequeris rectum, tibi sunt plagæ. Et quum tremeret, mirati sunt 6
& dixit ei; Domine, quid vis ut faciam ego? & dixit ei Dominus; Surge, & va-
de in civitatem Damasci, & ego ostendam tibi omnia quæ oporteat te facere. Et il- 7
li viri qui sequuti sunt eum, steterunt à longè, admirantes, & viderunt lucem, &
vocem prolatam non audierunt. Et resurrexit Saulus à casu ejus, & aperuit ocu- 8
los ejus, & non potuit videre: & ducentes eum socii ejus cum manibus suis,
duxerunt eum ad civitatem Damasci. Et mansit ibi tres dies, non videns, & non 9
edebat neque bibebat. Et fuit quidam discipulus in Damasco, cujus nomen erat Ha- 10
nanias: & dixit ei in visione Dominus, Hanania: & ille respondit & dixit; Ecce,
Domine. Et dixit ei Dominus; Surge & proficiscere in via cujus nomen Recta, & 11
quære in domo Judæ Saulum Tarsensem. Et vidit Hananiam intrantem & ponen- 12
tem manus suas super eum, ut videret. Et respondit Hananias, & dixit; Domine, 13
audivi ex multis de hoc homine, quot mala fecit contra Sanctos tuos in Hieru-
salem. Et hic habet potestatem à principe sacerdotum, ut vinciat omnes credentes 14
in te & vocantes nomen tuum. Et dixit Dominus Hananiæ; Proficiscere, quia 15
vas electum constitui mihi istum, ad portandum nomen meum, & ad prædican-
dum evangelium meum in conspectu gentium, & regum, & in conspectu filio-
rum Israelis. Et ego custodiam eum in omni tempore, quem oportet pati propter 16
nomen meum.

Abiit *autem* Ananias, & introivit in domum, & imponens *in eum*
17 (ο) 'Απῆλθε δὲ 'Ανανίας, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς
manus, dixit; Saule frater, Dominus misit me, (Jesus *visus* tibi in via
χεῖρας, εἶπε, Σαοὺλ ἀδελφὲ, ὁ Κύριος ἀπέσταλκέ με, ('Ιησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ
quâ veniebas,) ut videas, & implearis Spiritu sancto. Et confestim ceciderunt
18 ᾗ ἤρχου,) ὅπως ἀναβλέψῃς, καὶ πλησθῇς Πνεύματος ἁγίου. Καὶ εὐθέως ἀπέπεσον
ab oculis ejus tanquàm squamæ: visum recepitque *statim:*
(π) ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες· (ρ) ἀνέβλεψέ τε παραχρῆμα,
& surgens baptizatus est: Et *accepto cibo* confortatus est. Fuit autem Saulus
19 καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη· Καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν. ἐγένετο (σ) δὲ ὁ Σαῦλος
cum *iis* qui *in Damasco* discipulis, dies aliquot. Et continuò in
20 μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς. Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς
synagogis prædicabat *Christum*, quoniam hic est filius Dei. Stupebant
21 συναγωγαῖς ἐκήρυσσε (τ) τὸν Χριστὸν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. 'Εξίσταντο
autem omnes *audientes*, & dicebant; Nónne hic est *ille populans* in Hierusalem
δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες, καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας (υ) ἐν 'Ιερουσαλὴμ
invocantes nomen istud, & huc ad hoc venit ut vinctos
τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους
illos duceret ad principes Sacerdotum. Saulus autem magis convalescebat, &
22 αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ
confundebat Judæos *habitantes in Damasco*, *conferens* quoniam hic est
συνέχυνε τοὺς 'Ιουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν
Christus. Cùm autem implerentur dies multi, *simul* consilium fecerunt Judæi
23 ὁ Χριστός. 'Ως δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναὶ, συνεβουλεύσαντο οἱ 'Ιουδαῖοι
interimere eum. (Notæ factæ sunt autem Saulo insidiæ eorum.) *Adservabántque*
24 ἀνελεῖν αὐτόν. ('Εγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν.) (φ) Παρε-
portas diéque ac nocte, ut eum interficerent. Accipientes
25 τήρουν τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσι. Λαβόντες
autem eum discipuli nocte, demiserunt per murum, submittentes in sporta.
δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτὸς, καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

Adveniens autem *Saulus* in Hierusalem, tentabat *jungi*
Παραγενόμενος (χ) δὲ ὁ Σαῦλος εἰς 'Ιερουσαλὴμ, (ψ) ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς 26
discipulis: & omnes timebant eum, non credentes quòd esset discipulus. Barnabas
μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτὸν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ μαθητής. Βαρ- 27
nabas autem *apprehendens* illum, duxit ad Apostolos, & narravit illis
νάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν, ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς
quomodò in via vidisset Dominum, & quia locutus est ei: & quomodò in Damasco
πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν Κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ
fiducialiter egerit in nomine Jesu. Et erat cum illis intrans &
ἐπαῤῥησιάσατο ἐν τῷ (ω) ὀνόματι τοῦ 'Ιησοῦ. Καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος (α) καὶ 28
exiens in Hierusalem, & fiducialiter agens in nomine Domini
ἐκπορευόμενος ἐν 'Ιερουσαλὴμ. καὶ παῤῥησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ (β) Κυρίου
Jesu: Loquebatúrque & disputabat *adversùs Græcos*: Illi autem quærebant
'Ιησοῦ· 'Ελάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς (γ) 'Ελληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν 29
eum occidere. *Cognoscentes autem* fratres deduxerunt eum *in*
(δ) αὐτὸν ἀνελεῖν. 'Επιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν (ε) εἰς 30
Cæsaream, & dimiserunt *eum in* Tarsum. *Illæ* quidem *igitur ecclesiæ* per
Καισάρειαν, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν. Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ' 31
totam Judæam, & Galilæam, & Samariam *habebant* pacem, *ædificatæ*
ὅλης τῆς 'Ιουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας (ζ) εἶχον εἰρήνην, οἰκοδομούμεναι
& *pergentes* timore Domini, & consolatione sancti Spiritûs
καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ (η) τοῦ Κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος
replebantur. Factum est autem *Petrum transeuntem per omnes*, *devenire* &
ΙΔ' (θ) ἐπληθύνοντο. 'Εγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων, κατελθεῖν καὶ 32
ad Sanctos *habitantes* Lyddæ. Invenit autem ibi hominem
πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας (θ) Λύδδαν. Εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν 33
quendam Æneam nomine, ab annis octo jacentem in grabbato, qui
τινα (ι) Αἰνέαν ὀνόματι, ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον (κ) ἐπὶ κραββάτῳ, ὃς
erat paralyticus.
ἦν παραλελυμένος.

MS. A. (ο) 'Απῆλθεν δὲ (π) αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς λεπίδες· (ρ) ἀνέβλεψέν τε, καὶ (σ) δὲ μετὰ τῶν (τ) τὸν 'Ιησοῦν, ὅτι (υ) εἰς (φ) παρετηροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας, ὅπως πάσωσιν αὐτὸν, ἡμέρας καὶ νυκτὸς. Λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς, διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν, χαλάσαντες (χ) δὲ εἰς (ψ) ἐπείραζεν (ω) ὀνόματι Κυρίου. Καὶ (α) εἰς 'Ιερουσαλὴμ, παῤῥησιαζόμενος (β) Κυρίου· 'Ελάλει τε (γ) 'Ελληνας· (δ) ἀνελεῖν αὐτόν. (ε) εἰς 'Ιεροσόλυμα, καὶ ἐξαπέστειλαν εἰς Ταρσόν. 'Η μὲν οὖν * ἐκκλησία (ζ) εἶχεν εἰρήνην, οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη (η) Κυρίου, (θ) ἐπληθύνετο. (θ) Λύδδα. (ι) ὀνόματι Αἰνέαν, (κ) ἐπὶ κραβάττου,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
[illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
[illegible]
[illegible]
31 [illegible]
[illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]

Tunc Hanania abiit domum ad eum, & 17
imposuit ei manum, ac dixit ei; Saul frater
mi, Dominus noster Jesus misit me, (is qui
visus est tibi in via quum veniebas) ut aperiantur
oculi tui, & implearis Spiritu sanctitatis.
Eóque momento decidit ex oculis 18
ejus aliquid simile squamæ, & aperti sunt
oculi ejus: surgénsque baptizatus est. Ce- 19
pit autem cibum, & corroboratus est, fuítque
per dies aliquot apud discipulos illos
qui erant in Damasco. Et statim prædicavit 20
in synagogis Judæorum de Jesu, eum esse
Filium Dei. Proindè obstupescebant ii 21
omnes qui audiebant eum, & dicebant;
Nónne hic est qui persequebatur eos omnes
qui invocabant nomen istud in Jerusalem, &
ecce etiam huc ob idipsum missus fuerat, ut
vinctos duceret eos ad principes sacerdotum?

Dominicâ secundâ jejunii. 25.

Saul autem magìs roborabatur, & movebat 22
Judæos illos qui degebant in Damasco, ostendens
hunc esse Messiam. Quumque per- 23
multos dies illic egisset, parârunt ei dolum
Judæi, ut eum interficerent. Indicatæ verò 24
fuerunt Saul insidiæ quas studebant ei struere:
custodiebántque portas urbis interdiu
noctúque, ut eum trucidarent. Tunc im- 25
posuerunt eum discipuli sportæ, & demiserunt
eum per murum nocte. Et profectus 26
est ad Ierusalem, volebátque se adjungere
discipulis: sed omnes timebant ab eo, neque
credebant eum esse discipulum. Barnaba 27
autem accepit eum, & duxit ad apostolos,
& renuntiavit eis quomodo in via vidisset
Dominum, & quomodo collocutus fuisset ei,
& quomodo in Damasco palàm locutus esset
in nomine Jesu. Proindè introibat & ex- 28
ibat cum eis in Jerusalem. Et loquebatur in 29
nomine Jesu palàm, & disceptabat cum Judæis
illis qui sciebant Græcè: illi verò volebant
eum interimere. Quod quum novissent fra- 30
tres, deduxerunt eum nocte Cæsaream, illincque
emiserunt eum Tarsum. Enimverò 31
in ecclesia quæ erat in tota Judæa, & in Galilæa
& Samaria, pax vigebat, dum ædificaretur,
& ambularet in timore Dei, & in consolatione
Spiritûs sanctitatis multiplicaretur.
Factum est autem ut quum perlustraret Simon 32
urbes, descenderet etiam ad Sanctos qui habitabant
in Lud civitate. Et invenit virum 33
quendam nomine Anias decumbentem in
grabato, & paralyticum ab annis octo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወእምድኅረዝ ፡ ሖረ ፡ ሐናንያ ፡ ወቦአ ፡ ውስተ ፡ ቤት ፡ ወረከቦ ፡ ለሳውል ፡ ወአ
ንበረ ፡ እዴሁ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወይቤሎ ፡ ሳውል ፡ እኁየ ፡ እግዚእ ፡ ፈነወኒ ፡ ኀቤከ ፡
ውእቱ ፡ ዘአስተርአየከ ፡ በፍኖት ፡ ወፈነወከ ፡ ዝየ ፡ ከመ ፡ ትርአይ ፡ ወትትመላ
18 እ ፡ መንፈሰ ፡ ቅዱሰ ፡፡ ወግብተ ፡ ሶቤሃ ፡ ተአተተ ፡ እምአዕይንቲሁ ፡ ውእቱ ፡ ገለ ፡ ወርእ
19 የ ፡፡ ወሶቤሃ ፡ ተንሥአ ፡ ወተጠምቀ ፡ በጊዜሃ ፡፡ ወእምዝ ፡ በልዐ ፡ እክለ ፡ ጸንአ ፡
ወነበረ ፡ ምስለ ፡ አርድእት ፡ ምስለ ፡ እለ ፡ ሀለው ፡ ደማስቆ ፡ ኅዳጠ ፡ መዋዕለ ፡፡
20 ወበጊዜሃ ፡ ቦአ ፡ ውስተ ፡ ምኵራብ ፡ ወዜነዎሙ ፡ ለየሱስሃ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡
እግዚአብሔር ፡፡

Et postea abiit Hanania & intravit in domum, & invenit Saulum, & posuit ma- 17
nus suas super eum, & dixit ei; Saul frater mi, Dominus misit me ad te, (ille qui
apparuit tibi in via, & misit te huc) ut videas, & implearis Spiritu sancto. Et 18
subitò tunc remota fuit ab oculis ejus ista squama, & vidit: & tunc surrexit &
baptizatus fuit statim. Et tunc comedit cibum confirmantem, & mansit cum di- 19
scipulis qui fuerunt Damasci, paucos dies. Et statim intravit in synogogam, & 20
nuntiavit iis Jesum, quòd fuit filius Dei.

Versio VULGATA LATINA.

17 Et abiit Ananias, & introivit in domum: & imponens ei manus, dixit;
Saule frater, Dominus misit me Jesus, qui apparuit tibi in via quâ veniebas,
18 ut videas, & implearis Spiritu sancto. Et confestim ceciderunt ab oculis
19 ejus tanquam squamæ, & visum recepit: & surgens baptizatus est. Et cùm
accepisset cibum, confortatus est. Fuit autem cum discipulis, qui erant Da-
20 masci, per dies aliquot. Et continuò in synagogis prædicabat Jesum, quoni-
21 am hic est Filius Dei. Stupebant autem omnes qui audiebant, & dicebant;
Nonne hic est, qui expugnabat in Jerusalem eos, qui invocabant nomen istud:
& huc ad hoc venit, ut vinctos illos duceret ad principes sacerdotum?
22 Saulus autem multò magis convalescebat, & confundebat Judæos, qui habi-
23 tabant Damasci, affirmans quoniam hic est Christus. Cùm autem implere-
24 tur dies multi, consilium fecerunt in unum Judæi ut eum interficerent. No-
tæ autem factæ sunt Saulo insidiæ eorum. Custodiebant autem & portas die
25 ac nocte, ut eum interficerent. Accipientes autem eum discipuli nocte, per
murum demiserunt eum, submittentes in sporta. Cùm autem venisset in Je- 26
rusalem, tentabat se jungere discipulis, & omnes timebant eum, non cre-
dentes quòd esset discipulus. Barnabas autem apprehensum illum duxit ad 27
Apostolos: & narravit illis quomodò in via vidisset Dominum, & quia lo-
cutus est ei, & quomodò in Damasco fiducialiter egerit in nomine Jesu. Et 28
erat cum illis intrans & exiens in Jerusalem, & fiducialiter agens in nomine
Domini. Loquebatur quoque Gentibus, & disputabat cum Græcis: illi au- 29
tem quærebant occidere eum. Quod cùm cognovissent fratres, deduxerunt 30
eum Cæsaream, & dimiserunt Tarsum. Ecclesia quidem per totam Judæam, & 31
Galilæam, & Samariam, habebat pacem, & ædificabatur ambulans in timo-
re Domini, & consolatione sancti Spiritûs replebatur. Factum est autem, ut 32
Petrus dum pertransiret universos, deveniret ad Sanctos, qui habitabant Lyd-
dæ. Invenit autem ibi hominem quendam, nomine Æneam, ab annis octo 33
jacentem in grabato, qui erat paralyticus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 فمضي حنانيا ودخل الي المنزل ووضع عليه يديه وقال * ايها الاخ بولص الرب الذي
18 ظهر لك في الطريق التي جيت فيها ارسلني لتبصر ايضا وتملي من روح القدس * فللحال
19 سقط شي من عينيه مثل القشور وعاد بصره * وقام فاصطبغ * وتناول لوقته طعاما فتقوي *
* قراءة السبت الثالث من السبة الثالثة من الخمسين *
20 * كا * ثم صار صولوص مع التلاميذ الذين كانوا بدمشق اياما يسيرة * وفي الحين
21 كرز بالمسيح في المجامع ان هذا هو ابن الله * فبهتوا كلهم اذ سمعوه * وقالوا اليس هذا هو ذاك
الذي اباد في اورسليم جميع المدعوين بهذا الاسم * وفي هذا الامر جاء الي هاهنا ليصعدهم
22 الي اورسليم مقيدين * وكان صولص يتايد كثيرا ويجادل اليهود القاطنين بدمشق *
23 ويعلم بمجاهرة ان هذا هو المسيح * فلما اكمل مقامه بها اياما كثيرة * تشاوروا اليهود
24 وائتمروا ان يقتلوه * فاذ عرف بولص اغتيالهم وانهم كانوا يراقبون الابواب نهارا وليلا
25 26 ليقتلوه * فاخذه التلاميذ ليلا واحدروه * من السور ودلوه في سفط * ولما جاء بولص الي
27 اورسليم حاول ان يلاصق التلاميذ * فكانوا كلهم يتقونه غير مصدقين انه تلميذ * فاخذه
برنابا وادخله الي الرسل * وحدثهم كيف ابصر الرب في الطريق وانه كلمه * وكيف جاهر
28 29 بدمشق باسم يسوع * فصار معهم داخلا وخارجا باورسليم * ويجاهر باسم الرب يسوع * فصار
30 معهم يخاطب اليونانيين ويشاجرهم * فراموا ان يقتلوه * فاذ علم الاخوة بذلك احدروه الي
31 قيسارية وارسلوه الي طرسوس * والكنايس التي كانت في بلدان اليهودية والجليل والسامرة
كانت فيها السلامة مبنية وسالكة في تقوي الرب * متزايدة بنعمة روح القدس * تم *
* الاحد الرابع المعروف بالمخلع من الخمسين *
32 * كب * وبينما كان بطرس يطوف في كافة المواضع المذكورة انحدر الي الاخوة
33 القديسين القاطنين في لد * فوجد هناك رجلا اسمه اناء * موضوعا علي سرير منذ ثمان
سنين لانه كان زمنا *

Abiit ergò Hanania, & ingressus domum, posuit super eum manus suas, & ait; O frater Paule, Dominus qui apparuit tibi in via per quam venisti, misit me ad te ut videas iterum, & implearis Spiritu sancto. 17
Et illicò decidit quiddam ex oculis ejus simile corticibus, & restauratus est visus ejus: & surgens, baptizatus est. 18
Et sumpsit illicò cibum ac vires. 19

Lectio sabbathi tertii hebdomadæ tertiæ Pentecostes.

Posthæc mansit Saulus cum discipulis qui erant Damasci, dies aliquot. Eodémque tempore prædicavit Christum in synagogis, quòd hic esset filius Dei. 20
Quapropter stupuerunt omnes quum audierunt eum, & dixerunt; Nónne is est ille qui perdidit in Jerusalem quotquot vocantur hoc nomine? imò hanc ob rem venit húc, ut perducat eos in Jerusalem vinctos. 21
Saulus autem roborabatur admodùm, & disceptabat cum Judæis commorantibus Damasci, docebátque palàm hunc esse Christum. 22
Cúmque multorum dierum moram complêsset in ea, consultârunt Judæi, & consilium inierunt occidendi eum. 23
At sciens Paulus fraudem illorum, & quòd observarent portas diu noctúque ut eum interficerent, 24
Duxerunt eum discipuli noctu, & demiserunt eum de muro, submittentes eum in sporta. 25
Cúmque adiisset Paulus Jerosolymam, studuit jungere se discipulis: at omnes pertimescebant eum, non credentes ipsū esse discipulum. 26
Duxit autem illum Barnaba, introduxitque ad Apostolos: & narravit eis quo pacto vidisset Dominum in itinere, eumque allocutus esset: & quomodò manifestâsset Damasci nomen Jesu. 27
Mansit igitur cum eis ingrediens & egrediens in Jerusalem, 28
Et patefaciens nomen Domini Jesu. Cœpitque cum eis alloqui Græcos, & disputare cum eis: unde machinati sunt necem ipsius. 29
Quod cùm scivissent fratres, deduxerunt eum Cæsaream, miserúntque Tarsum. 30
Ecclesiæ verò quæ erant in regionibus Judææ & Galilææ & Samariæ, pacificæ erant, constructæ, & ambulantes in timore Domini, proficientes in gratia Spiritûs sancti. 31 Hucusque.

Dominicâ quartâ Pentecostes, quæ notiori nomine vocatur Dominica Paralytici.

Dum verò Petrus perlustraret cuncta loca prædicta, descendit ad fratres sanctos degentes Lyddæ. 32
Invenitque ibi virum nomine Æneam impositum lecto ante octo annos: erat quippe membris captus. 33

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወአንከሩ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ሰምዕዎሙ ፡ ወይቤሉ ፡ አኮኑ ፡ ዝንቱ ፡ ውእቱዘ ፡ ፀብኦሙ ፡
በኢየሩሳሌም ፡ ለዕለ ፡ ጸውዑ ፡ ዘንተ ፡ ስመ ፡ ወአምኑ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ነገር ፡ መጽ
አ ፡ ዝየ ፡ ከመ ፡ ይንሥኦሙ ፡ ሙቁሓኒሆሙ ፡ ለዕለ ፡ የአምኑ ፡ ቦቱ ፡ ኀበ ፡ ሊቃነ ፡ ካ
22 ህናት ፡ ያብጽሖሙ ። ወሰውልሰ ፡ ኀየለ ፡ በዘየዐቢ ፡ ፈድፋደ ፡ ወአስሓፈሮሙ ፡ ለአ
ይሁድ ፡ እለ ፡ ሀለው ፡ በደማስቆ ፡ እንዘ ፡ ያጤይቆሙ ፡ በጽድቅ ፡ ከመ ፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡
23 ክርስቶስ ። ወሶበ ፡ ሀለፉ ፡ ብዙኅ ፡ መዋዕለ ፡ ተማከሩ ፡ ኅቡረ ፡ አይሁድ ፡ ከመ ፡ ይ
24 ቅትልዎ ። ወአእመረ ፡ ሰውል ፡ ምክሮሙ ፡ ወምግባሮሙ ፡ እኩየ ፡ ወአዘዙ ፡ ይዕቅቡ ፡
25 አናቅጸ ፡ ሀገር ፡ በመዓልት ፡ ወበሌሊት ፡ ከመ ፡ የአሕዝዎ ፡ ወይቅትልዎ ። ወሰሚዖ
26 ሙ ፡ አርድእት ፡ አውረድዎ ፡ በሌሊት ፡ እንተ ፡ መስኮት ፡ በሐብል ፡ ወበአስፈሬድ ። ወ
እምህየ ፡ ሖረ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወበጺሖ ፡ ህየ ፡ ወፈቀደ ፡ ይደመር ፡ ምስለ ፡ ሐዋርያት ፡ ወ
እሙንቱሰ ፡ ፈርህዎ ፡ ኵሎሙ ፡ ሐዋርያት ፡ እስመ ፡ ኢአመንዎ ፡ ከመ ፡ ኮነ ፡ ሎቱ ፡ ረድ
27 አ ። ወሖረ ፡ ኀቤሁ ፡ በርናባስ ፡ ወነሥኦ ፡ ምስሌሁ ፡ ወወሰዶ ፡ ኀበ ፡ ሐዋርያት ፡ ወ
አይድዖሙ ፡ ዘከመ ፡ በፍኖት ፡ ርእዮ ፡ ለእግዚእ ፡ ወዘከመ ፡ ተናገሮ ፡ ወዘከመ ፡ መሀረ ፡
28 በስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ በደማስቆ ። ወነበረ ፡ ምስለ ፡ ሐዋርያት ፡ እንዘ ፡ ይገብእ ፡ ወይ
29 ፀአ ፡ ውስተ ፡ ኢየሩሳሌም ። በጥቡዕ ፡ ልብ ፡ ወበአሚን ፡ በስሙ ፡ ለእግዚእነ ። ወ
30 ተወከሰ ፡ ምስለ ፡ አሕዛብ ፡ ወምስለ ፡ አረሚ ፡ ወውእቶሙሰ ፡ ኃሠሡ ፡ ይቅትልዎ ። ወ
31 ሶበ ፡ ሰምዑ ፡ አኀው ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡ ፈነውዎ ፡ ቂሳሪያ ፡ ወጠርሴስ ። ወለቤተ ፡ ክርስቲ
ያን ፡ ምስለ ፡ ማኅበር ፡ በኵሉ ፡ ይሁደ ፡ ወገሊላ ፡ ወሰማርያ ፡ ነበረት ፡ በሰላም ፡ ወተሐ
32 ንጸ ፡ እንዘ ፡ ተሐውር ፡ በፍርሀተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወበሐሤተ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ተመ
33 ልአ ። ወሶበ ፡ የሐልፍ ፡ ጴጥሮስ ፡ በኵሉሄ ፡ በጽሐ ፡ ኀበ ፡ ቅዱሳን ፡ እለ ፡ ዘልደ ። ወ
ረከበ ፡ በህየ ፡ ፩ ብእሴ ፡ ዘስሙ ፡ ኤንያ ፡ ዘአሙ ፡ ፰ ክራማት ፡ ሀለወ ፡ በአራት ፡
እስመ ፡ መጽጕዕ ፡ ውእቱ ።

Et mirati sunt omnes qui audiverunt eos, & dixerunt; Nónne hic est ille qui 21
pugnavit in Hierusalem contra illos qui *invocârunt hoc nomen, & crediderunt?*
Propter hunc sermonem venit huc, ut accipiens vinctos eos qui crediderunt in eo, ad
principes sacerdotum adduceret eos. Et Saulus invaluit in eo quòd fortior factus 22
erat valdè, & confudit Judæos qui erant in Damasco; demonstrans iis in verita-
te, quòd hic fuit Christus. Et quum transivissent multi dies, inierunt consilium 23
simul Judæi ut trucidarent eum. Et cognovit Saul consilium eorum, & opus eo- 24
rum malum. Et jusserunt ut custodirent portas civitatis die & nocte, ut prehen-
derent eum, & trucidarent eum. Et audientes discipuli demiserunt eum in nocte 25
per fenestram cum fune & in sporta. Et indè profectus est Hierosolymam: & quum 26
advenisset illuc, voluit etiam conjungere se cum Apostolis: sed timuerunt eum omnes
Apostoli, quia non crediderunt quòd fuit ejus discipulus. Et profectus est ad eum 27
Barnabas, & assumpsit eum secum, & adduxit eum ad Apostolos: & narravit
illis quomodò in via vidisset Dominum, & quomodò loquutus esset ei, & quomodò
docuisset in nomine Jesu in Damasco. Et mansit cum Apostolis rediens & exiens 28
in Hierusalem, Cum fixo corde, & credendo in nomine Domini nostri: & disputa- 29
vit cum Gentibus & cum Græcis, & illi quæsiverunt trucidare eum. Et quum au- 30
divissent fratres hunc sermonem, miserunt eum ad Cæsaream & Tarsum. Et domus 31
Christianorum, cum ecclesia in tota Judæa, & Galilæa, & Samaria, mansit in
pace, & ædificata fuit proficiscens in timore Dei, & cum gaudio Spiritûs sancti
impleta fuit. Et quum transiret Petrus universos, venit ad Sanctos Lydæ. 32
Et invenit ibi quendam hominem cujus nomen Æneas, qui ab octo annis fuit in lecto, 33
quia paralyticus fuit.

Et ait illi Petrus: Ænea, sanat te Jesus Christus: surge
34 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, Αἰνέα, ἰᾶταί (λ) σε Ἰησοῦς ὁ Χριστός· ἀνάστηθι,
& sterne tibi ipsi. Et continuò surrexit. Et viderunt eum omnes habi-
35 καὶ στρῶσον σεαυτῷ. Καὶ εὐθέως ἀνέστη. Καὶ (μ) εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοι-
tantes Lyddæ & Saronæ, qui conversi sunt ad Dominum. In
36 κοῦντες (ν) Λύδδαν καὶ τὸν Σαρωνᾶν, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἐν
Joppe autem quædam erat discipula, nomine Tabitha, (quæ interpretata dicitur
Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, (ἣ διερμηνευομένη λέγεται
Dorcas.) Hæc erat plena bonis operibus & eleemosynis, quas faciebat. Factum est
37 Δορκάς.) αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν, ὧν ἐποίει. Ἐγένετο
autem in diebus illis infirmatam eam mori. Lavantes autem
δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν. λούσαντες δὲ
eam, posuerunt in cœnaculo. Propè autem existente Lyddâ Joppe,
38 (ξ) αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ. Ἐγγὺς δὲ οὔσης (ο) Λύδδης τῇ Ἰόππῃ,
discipuli audientes quia Petrus est in ea, miserunt duos viros ad
οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς
eum, rogantes, non pigritari venire usque ad ipsos. Surgens autem
39 αὐτὸν, παρακαλοῦντες (π) μὴ ὀκνῆσαι διελθεῖν ἕως αὐτῶν. Ἀναστὰς δὲ
Petrus simul venit illis. Quem advenientem duxerunt in cœnaculum: & adsti-
Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς. ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέ-
terunt ei omnes viduæ flentes, & ostendentes tunicas, & vestes quas
στησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι, καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας, καὶ ἱμάτια ὅσα
faciebat cum illis existens Dorcas. Ejiciens autem foràs omnes Petrus, ponens
40 ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος, (ρ) θεὶς
genua oravit: & conversus ad corpus, dixit; Tabitha, resurge.
τὰ γόνατα προσηύξατο· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπε, Ταβιθά, ἀνάστηθι.
Illa verò aperuit oculos suos: & videns Petrum resedit. Dans autem
41 ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισε. (σ) Δοὺς δὲ
illi manum, erexit eam. Vocans autem Sanctos & viduas, statuit
αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτήν. φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν
eam vivam. Notum autem factum est per universam Joppen: & multi
42 αὐτὴν ζῶσαν. Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης· καὶ (τ) πολλοὶ
crediderunt in Dominum. Factum est autem dies multos manere eum in
43 ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἐγένετο δὲ (υ) ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν ἐν
Joppe, apud quendam Simonem coriarium.
Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

CAP. X. ι'.

Vir autem quidam erat in Cæsarea, nomine Cornelius, centurio ex cohorte
ΙΕ' 1 ΑΝὴρ δέ (α) τις ἦν ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης
vocatâ Italicâ, Pius & timens Deum, cum omni domo sua,
2 τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, Εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν, σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ,
faciénsque eleëmosynas multas plebi, & deprecans Deum per omne: Vidit in
3 (β) ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ διαπαντός· Εἶδεν ἐν
visu manifestè, quasi horam nonam diei, angelum Dei introeüntem ad
ὁράματι φανερῶς, ὡσεὶ (γ) ὥραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς
se, & dicentem ei; Corneli. Ille autem attendens ei, & pavefactus
4 αὐτὸν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Κορνήλιε. Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος
dixit; Quid est Domine? Dixit autem illi, Orationes tuæ & eleëmosynæ tuæ
εἶπε, Τί ἐστι Κύριε; Εἶπε δὲ αὐτῷ, Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου
ascenderunt in memoriam in conspectu Dei. Et nunc mitte in Joppen viros,
5 ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον (δ) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Καὶ νῦν πέμψον (ε) εἰς Ἰόππην ἄνδρας,
& accerse Simonem, qui cognominatur Petrus. Hic hospitatur apud quendam
6 καὶ μετάπεμψαι (ζ) Σίμωνα, ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος. Οὗτος ξενίζεται παρά τινι
Simonem coriariũ, cui est domus juxta mare: hic dicet tibi quid te oporteat facere.
Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ (η) θάλασσαν. οὗτος λαλήσει σοι τί σε δεῖ ποιεῖν.

MS.A. (λ) σε ὁ Κύριος Ἰησοῦς ὁ Χριστός· (μ) Ἴδαν (ν) Λύδδα καὶ τὸν Σάρρωνα, (ξ) ἔθηκαν αὐτὴν ἐν τῷ ὑπερῴῳ. (ο) Λύδδα (π) Μὴ ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν. (ρ) καὶ θεὶς (σ) Δοὺς τε (τ) ἐπίστευσε πολλοὶ (υ) αὐτὸν ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι ἐν Ἰόππῃ Κεφ. ι'. MS.A. (α) τις ἐν (β) ποιῶν ἐλεημοσύνας (γ) περὶ ὥραν ἐνάτην (δ) ἔμπροσθεν (ε) ἄνδρας εἰς Ἰόππην, (ζ) Σίμωνά τινα, ὃς (η) θάλασσαν. * Ὡς δὲ ἀπῆλθεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

34 ܘܐܡܪ ܠܗ ܫܡܥܘܢ ܐܝܢܝܐ ܡܐܣܐ ܠܟ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܩܘܡ ܘܫܘܐ ܥܪܣܟ. ܘܒܗ ܒܫܥܬܐ
35 ܩܡ. * ܘܚܙܐܘܗܝ ܟܠܗܘܢ ܕܥܡܪܝܢ ܗܘܘ ܒܠܘܕ ܘܒܣܪܘܢܐ ܘܐܬܦܢܝܘ ܠܘܬ ܐܠܗܐ.
* ܕܥܢܝܕܐ * ܟܘ *
36 * ܬܠܡܝܕܬܐ ܕܝܢ ܚܕܐ ܐܝܬ ܗܘܬ ܒܝܘܦܐ ܡܕܝܢܬܐ ܕܫܡܗ ܛܒܝܬܐ. ܗܕܐ ܥܬܝܪܐ ܗܘܬ
37 ܒܥܒܕܐ ܛܒܐ ܘܒܙܕܩܬܐ ܕܥܒܕܐ ܗܘܬ. * ܘܟܪܗܬ ܗܘܬ ܒܗܢܘܢ ܝܘܡܬܐ ܘܡܝܬܬ.
38 ܘܐܣܚܘܗ ܘܣܡܘܗ ܒܥܠܝܬܐ. * ܘܫܡܥܘ ܬܠܡܝܕܐ ܕܫܡܥܘܢ ܒܠܘܕ ܗܘ ܡܕܝܢܬܐ
ܕܥܠ ܓܢܒ ܝܘܦܐ. ܘܫܕܪܘ ܠܘܬܗ ܬܪܝܢ ܓܒܪܝܢ ܕܢܒܥܘܢ ܡܢܗ ܕܠܐ ܬܡܐܢ ܢܐܬܐ
39 ܠܘܬܗܘܢ. * ܘܩܡ ܫܡܥܘܢ ܘܐܙܠ ܥܡܗܘܢ. ܘܟܕ ܐܬܐ ܐܣܩܘܗܝ ܠܥܠܝܬܐ. ܘܟܢܝܫܢ
ܗܘܝ ܚܕܪܘܗܝ ܟܠܗܝܢ ܐܪܡܠܬܐ ܟܕ ܒܟܝܢ ܘܡܚܘܝܢ ܠܗ ܟܘܬܝܢܐ ܘܢܚܬܐ ܕܝܗܒܐ ܗܘܬ
40 ܠܗܝܢ ܛܒܝܬܐ ܟܕ ܚܝܐ. * ܘܫܡܥܘܢ ܐܦܩ ܠܒܪ ܟܠ ܐܢܫ. ܘܣܡ ܥܠ ܒܘܪܟܘܗܝ ܘܨܠܝ.
ܘܐܬܦܢܝ ܠܘܬ ܦܓܪܐ ܘܐܡܪ ܛܒܝܬܐ ܩܘܡܝ. ܗܝ ܕܝܢ ܦܬܚܬ ܥܝܢܝܗ. ܘܟܕ ܚܙܬܗ ܠܫܡܥܘܢ
41 ܝܬܒܬ. * ܘܐܘܫܛ ܠܗ ܐܝܕܗ ܘܐܩܝܡܗ. ܘܩܪܐ ܠܩܕܝܫܐ ܘܠܐܪܡܠܬܐ ܘܐܫܠܡܗ ܠܗܘܢ
42 ܟܕ ܚܝܐ. * ܘܐܫܬܘܕܥܬ ܗܕܐ ܒܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܣܓܝܐܐ ܗܝܡܢܘ ܒܡܪܢ. * ܘܗܘܐ ܠܗ ܬܡܢ
43 ܒܝܘܦܐ ܝܘܡܬܐ ܠܐ ܩܠܝܠܝܢ. ܟܕ ܫܪܐ ܗܘܐ ܒܒܝܬ ܫܡܥܘܢ ܒܘܨܝܐ.
* ܚܕ ܒܫܒܐ ܬܠܝܬܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܟܙ *
* ܩܦܠܐܘܢ * ܝ *
1 * ܒܩܣܪܝܐ ܕܝܢ ܐܝܬ ܗܘܐ ܓܒܪܐ ܚܕ ܩܢܛܪܘܢܐ ܕܫܡܗ ܗܘܐ ܩܘܪܢܠܝܘܣ. ܡܢ
2 ܐܣܦܝܪ ܕܡܬܩܪܝܐ ܐܝܛܠܝܩܝܐ. * ܘܙܕܝܩ ܗܘܐ ܘܕܚܠ ܗܘܐ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܗܘ ܘܟܠܗ
3 ܒܝܬܗ. ܘܥܒܕ ܗܘܐ ܙܕܩܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܒܥܡܐ. ܘܒܟܠܙܒܢ ܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢ ܐܠܗܐ. * ܗܢܐ
ܚܙܐ ܒܚܙܘܐ ܓܠܝܐܝܬ ܐܝܟ ܕܒܫܥܐ ܬܫܥ ܕܐܝܡܡܐ. ܠܡܠܐܟܗ ܕܐܠܗܐ ܕܥܠ ܠܘܬܗ
4 ܘܐܡܪ ܠܗ ܩܘܪܢܠܝܐ. * ܗܘ ܕܝܢ ܚܪ ܒܗ ܘܕܚܠ. ܘܐܡܪ ܡܢܘ ܡܪܝ. ܘܐܡܪ ܠܗ
5 ܡܠܐܟܐ. ܨܠܘܬܟ ܘܙܕܩܬܟ ܣܠܩ ܠܕܘܟܪܢܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ. * ܘܗܫܐ ܫܕܪ ܓܒܪܐ
6 ܠܝܘܦܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܕܒܪ ܠܫܡܥܘܢ ܕܡܬܩܪܐ ܟܐܦܐ. * ܗܐ ܫܪܐ ܒܒܝܬ ܫܡܥܘܢ ܒܘܨܝܐ
ܗܘ ܕܒܝܬܗ ܥܠ ܓܢܒ ܝܡܐ.

Et ait illi Simon; Ania, sanat te Jesus Christus: surge, & sterne lectum tuum. Eóque 34
momento surrexit. Et viderunt eum omnes 35
qui habitabant in Lud & Sarona, & conversi sunt ad Deum.

Defunctorum. 26.

Erat autem discipula quædam in Joppe ci- 36
vitate, nomine Tabitha *(Caprea)*: Hæc erat dives operibus bonis & eleemosynis quæ
faciebat. Adversâ autem valetudine labo- 37
ravit per illos dies, & mortua est: & lavârunt eam, posuerúntque in cœnaculo. Et 38
audierunt discipuli Simonem esse in Lud civitate quæ erat ad crepidinem Joppis, &
miserunt ad eum duos viros efflagitaturos 39
ab eo ne pigeret illum eos adire. Surrexit itaque Simon, & profectus est cum eis: quúmque venisset, subduxerunt eum in cœnaculum: & congregatæ stabant in circuitu ejus omnes viduæ flentes & commonstrantes ei tunicas & vestimenta ea quæ ipsis dabat
Tabitha dum viveret. Simon autem ejecit 40
omnes homines foràs; & procidit in genua, & precatus est: conversúsque ad cadaver, ait; Tabitha, surge. Illa verò aperuit oculos suos: quúmque vidisset Simonem, re-
sedit. Et porrexit ei manum suam, & ere- 41
xit eam: & advocavit Sanctos & viduas,
eámque illis dedit viventem. Id autem in- 42
notuit per totam civitatem: & multi credi-
derunt in Dominum nostrum. Fuit autem in 43
ipsa Joppe pèr dies non paucos, habitans in ædibus Simonis coriarii.

Dominicâ tertiâ Jejunii. 27.

CAP. X.

CÆsareæ porrò erat vir quidem Centurio 1
cui nomen erat Cornelius, ex cohorte illa
quæ vocatur Italica. Erátque justus ac ti- 2
mens Deum, ipse & tota ejus domus: erogabat eleemosynas multas in populum, &
in omni tempore precabatur Deum: Iste 3
vidit angelum Dei per visum manifestè circitèr ad nonam horam interdiu, qui introiit
ad eum, & dixit ei; Corneli. At ille in- 4
tuitus est eum, timuítque, & ait; Quid est, Domine mi? Et dixit ei angelus; Preces tuæ & tuæ eleemosynæ ascenderunt in me-
moriam coram Deo. Nunc itaque mitte 5
aliquos in Joppen civitatem, & accerse Si-
monem qui vocatur Petra. Ecce diversa- 6
tur in ædibus Simonis coriarii illius qui degit juxta mare.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

34 ወይቤሎ ፡ ጴጥሮስ ፡ ኤንያ ፡ ያሕይከ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ተንሥእ ፡ ወስፋሕ ፡ ለከ ፡
35 አረትከ ፡ ወሶቤሃ ፡ ተንሥአ ፡=፡ ወርእይዎ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ነበሩ ፡ በልደ ፡ ወበስሮን ፡
36 እለ ፡ ተመይጡ ፡ ኀበ ፡ እግዚእነ ፡=፡ ወበኢዮጴ ፡ ሀለወት ፡ እኅቲ ፡ ብእሲት ፡ ማእ
ይምንት ፡ ዘስማ ፡ ጣቢታ ፡ ዘበትርጓሜሃ ፡ ደርካስ ፡፡ ወይእቲሰ ፡ ምልዕት ፡ ምግባረ ፡
37 ሠናያት ፡ ወምጽዋዕት ፡ እንተ ፡ ትገብር ፡=፡ ወኮነት ፡ በእለንቱ ፡ መዋዕል ፡ ተሐመም ፡
ወአልጸቀት ፡ ለሞት ፡ ወሐፀብዋ ፡ ወአንበርዋ ፡ ተሕታይ ፡ ቤት ፡=፡

Et dixit ei Petrus; Ænea, sanat te Dominus noster Jesus: Surge, & extende 34
tibi lectum tuum: & statim surrexit. Et viderunt eum omnes, qui habitârunt 35
in Lyda, & in Saron; qui conversi sunt ad Dominum nostrum. Et in Jopa fuit 36
soror mulieris fidelis, cujus nomen Tabitha, quod in interpretatione ejus est Dorcas:
& illa plena fuit operum bonorum & eleëmosynarum quas faciebat. Et fuit in istis 37
diebus afflicta, & appropinquavit ad mortem: & laverunt eam & posuerunt eam
inferiore parte domûs.

Versio VULGATA LATINA.

34 Et ait illi Petrus; Ænea, sanat te Dominus Jesus Christus: surge, & ster-
35 ne tibi. Et continuò surrexit. Et viderunt eum omnes, qui habitabant Lyd-
36 dæ, & Saronæ: qui conversi sunt ad Dominum. In Joppe autem fuit quæ-
dam discipula, nomine Tabitha, quæ interpretata dicitur Dorcas. Hæc erat
37 plena operibus bonis, & eleemosynis, quas faciebat. Factum est autem in
diebus illis, ut infirmata moreretur. Quam cùm lavissent, posuerunt eam
38 in cœnaculo. Cùm autem propè esset Lydda ad Joppen, discipuli audien-
tes quia Petrus esset in ea, miserunt duos viros ad eum, rogantes: Ne pi-
39 griteris venire usque ad nos. Exurgens autem Petrus venit cum illis. Et
cùm advenisset, duxerunt illum in cœnaculum: & circumsteterunt illum
omnes viduæ flentes, & ostendentes ei tunicas & vestes, quas faciebat illis
40 Dorcas. Ejectis autem omnibus foràs, Petrus ponens genua oravit: & con-
versus ad corpus, dixit; Tabitha, surge. At illa aperuit oculos suos: &
41 viso Petro, resedit. Dans autem illi manum, erexit eam. Et cùm vocâsset
42 Sanctos, & viduas, assignavit eam vivam. Notum autem factum est per uni-
versam Joppen: & crediderunt multi in Domino. Factum est autem, ut di- 43
es multos moraretur in Joppe, apud Simonem quendam coriarium.

CAP. X.

VIr autem quidam erat in Cæsarea, nomine Cornelius, Centurio cohortis 1
quæ dicitur Italica, Religiosus, ac timens Deum cum omni domo sua, fa- 2
ciens eleemosynas multas plebi, & deprecans Deum semper: Is vidit in 3
visu manifestè, quasi horâ diei nonâ, Angelum Dei introeuntem ad se, &
dicentem sibi; Corneli. At ille intuens eum, timore correptus, dixit; Quid 4
est, Domine? Dixit autem illi; Orationes tuæ, & eleemosynæ tuæ, ascende-
runt in memoriam in conspectu Dei. Et nunc mitte viros in Joppen, & 5
accersi Simonem quendam, qui cognominatur Petrus: Hic hospitatur apud 6
Simonem quendam coriarium, cujus est domus juxta mare: hic dicet tibi
quid te oporteat facere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

34 * فقال له بطرس يا اناآ * يشفيك يسوع المسيح * انهض وابسط ذاتك * فقام في الحين *
35 36 * وابصره جماعة القاطنين لدا وسرونه فعادوا الي الرب * وكانت في يافا تلميذة ما
اسمها طابيتا التي يترجم اسمها غزالة * هذه كانت مملوه اعمالا صالحة وصدقات كانت
37 تعملها * فعرض انها في تلك الايام مرضت وماتت * فغسلوها ووضعوها في العلية *
38 * ومدينة لدّ تقارب يافا * فلما سمع التلاميذ ان بطرس فيها * ارسلوا اليه يسلوه الا يعجز
39 عن العبور اليهم * فقام بطرس وجاء اليهم * فلما حصل عندهم اصعدوه الي الغرفة *
ومثل بحضرته كافة الارامل باكيات موريات اياه الحلل والثياب التي كانت الظبية تعملها
40 لهن * فاخرجهن بطرس كلهن خارجا * واحني ركبتيه وصلي * والتفت الي الجسد وقال *
41 يا طابيتا قومي * ففتحت عينيها وابصرت بطرس فجلست * فناولها يده واقامها * ثم
42 صوت بالقديسين والارامل * واقامها لديهم حية * وصار هذا الخبر معروفا في مدينة
يافا كلها * وكثيرون امنوا بالرب * تم *

* قراءة يوم الاثنين من الجمعة الرابعة بعد الفصح *

43 تج * * واقام في يافا اياما كثيرة عند سمعان الدباغ *

* الفصل العاشر *

1 * وكان بقيسارية رجل اسمه كرنيليوس رييس ماية * من العرافة الملقبة بالايطالية *
2 * متدينا حسنا وخايفا من الله مع كافة اهل منزله * صانعا صدقات كثيرة علي
3 الشعب * ومتضرعا الي الله كل حين * فابصر منظرا ظاهرا عند الساعة التاسعة من
4 النهار * ملاك الله داخلا اليه وقايلا له يا كرنيليا * فلما تامله وصار خايفا قال * ما الامر
5 يا سيدي * فقال له صلواتك وصدقاتك قد صعدت قدام الله ذكرا دايما * فارسل الان
6 الي يافا رجالا * واستحضر سمعان الملقب ببطرس * وهو مضاف عند رجل دباغ اسمه
سمعان * منزله عند البحر *

*Huic inquit Petrus; O Ænea, sanet te 34
Jesus Christus, surge, téque ipsum ex-
tende. statim ergò surrexit, Viditque 35
eum cœtus habitantium Lyddæ &
Saronæ, & conversi sunt ad Dominum.
Erat præterea in Japhæ discipula quæ- 36
dam nomine Tabitha, cujus nomen ex-
ponitur, Cerva. Hæc erat plena bonis
operibus & eleemosynis quas exercebat.
Acciditque ut iis diebus ægrotaret ac 37
moreretur: quare laverunt eam, posue-
runtque in cœnaculo. Porrò urbs Lydda 38
vicina est Japhæ. Cùm itaque audissent
discipuli illic adesse Petrum, miserunt
ad eum rogantes ipsum ne pigeret mi-
grare ad eos. Surgens ergò Petrus, ve- 39
nit ad illos: cumque convenisset eos,
ascendere fecerunt eum in cœnaculum:
& adfuerunt in præsentia ejus cunctæ
viduæ plorantes, & ostendentes ei tu-
nicas & vestes quas Tabitha faciebat
illis. Quare eduxit eas Petrus omnes 40
foràs, & complicatis genibus, oravit:
conversúsque ad corpus, ait; O Tabitha,
surge. Aperuitque oculos suos, & vidit
Petrum, ac sedit. Ipse verò, datâ illi 41
manu, erexit eam. Tum accersitis
Sanctis ac viduis, statuit eam apud ipsos
vivam. Et nota facta est fama ista per 42
universam urbem Japha: & multi
crediderunt in Dominum.* Finis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis quartæ post Pascha.

*Mansit autem in Japha dies multos 43
apud Simonem coriarium.*

CAP. X.

*ERat autem Cæsareæ vir quidam no- 1
mine Cornelius, centurio, ex coborte quæ
vocatur Italica, Optimè se gerens ac 2
timens Deum unà cum omnibus domesti-
cis suis, exercens eleemosynas multas in
populum, & deprecans Deum omni tem-
pore. Viditque visionem manifestam 3
circa horam nonam diei, Angelum vi-
delicet Dei ingredientem ad se, di-
centémque sibi, O Corneli. Quem cùm 4
contemplatus fuisset, ac trepidâsset, in-
quit; Quid rei est ô Domine mi?
Ait illi; Orationes tuæ & eleemosynæ
tuæ jam ascenderunt coram Deo in me-
moriam sempiternam. Mitte modò in 5
Japham viros, & advoca Simonem qui
vocatur Petrus. Is autem diversatur 6
apud virum quendam coriarium nomine
Simonem, cujus domicilium est propè
mare.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 እስመ ፡ ቅርብት ፡ ይእቲ ፡ ልደ ፡ ለኢዮጴ ፡ ወሰሚዖሙ ፡ አርድእት ፡ ከመ ፡ ሀለወ ፡ በህ
የ ፡ ጴጥሮስ ፡ ፈነዉ ፡ ፪ ፡ እደወ ፡ ኀቤሁ ፡ እንዘ ፡ ይስእልዎ ፡ ከመ ፡ ይምጻእ ፡
39 ህየ ፡ ወኢይትሀከይ ፡፡ ወሰበ ፡ ሰምአ ፡ ጴጥሮስ ፡ ተንሥአ ፡ ወሖረ ፡ ምስሌሆሙ ፡፡
ወሶበ ፡ በጽሐ ፡ ወሰድዎ ፡ ኀበ ፡ ሀለወ ፡ በድና ፡ ወአገትዎ ፡ ኵሎን ፡ እቤራት ፡ እንዘ ፡ ይ
40 በክያ ፡ ወያርእያሁ ፡ አልባሰ ፡ ወግልባቤ ፡ እንተ ፡ ገብረት ፡ ሎቶን ፡ ደርከስ ፡፡ ወሶቤ
ሃ ፡ አውጽኦሙ ፡ ጴጥሮስ ፡ አፍአ ፡ ለኵሎሙ ፡ ሰገደ ፡ በብረኪሁ ፡ ወጸለየ ፡ ወእምድኅ
ረ ፡ ጸለየ ፡ ተመይጠ ፡ ኀበ ፡ ባድና ፡ ይቤ ፡፡ ጠቢታ ፡ ጠቢታ ፡ ተንሥኢ ፡ ወይእቲሰ ፡ ፈት
41 ሐት ፡ አዕይንቲሃ ፡ ርእየቶ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ተንሥአት ፡ ወነበረት ፡፡ ወመጠዋ ፡ ለቲ ፡ እዴ
42 ሁ ፡ ወአልዓላ ፡ ወጸዊዖ ፡ ቅዱሳነ ፡ እቤራተ ፡ መጠዎሙ ፡ ለይእቲ ፡ ሕያዋ ፡፡ ወተሰም
43 ዓዝ ፡ ነገር ፡ በኵሉ ፡ ኢዮጴ ፡ ወአምኑ ፡ ብዙኃን ፡ በእግዚእነ ፡፡ ወእምድኅረዝ ፡ ነበ
ረ ፡ ጴጥሮስ ፡ ብዙኃ ፡ መዋዕለ ፡ ብኢዮጴ ፡ ኀበ ፡ ቤተ ፡ ስምዖን ፡ ሰፋዬ ፡ አስአኒ ፡፡

1 ፲ ወሀሎ ፡ ፩ ፡ ብእሲ ፡ በቀሰርያ ፡ ዘስሙ ፡ ቆርኔሌዎስ ፡ ሀቤ ፡ ምእት ፡ ዘዐምተ ፡
2 መንግሥት ፡ እንተ ፡ ስማ ፡ ኢጣሊያ ፡፡ ብእሲ ፡ ማኅይምን ፡ ፈራሄ ፡ እግዚአብሔር ፡
3 ምስለ ፡ ኵሉ ፡ ሰብአ ፡ ቤቱ ፡ ገባሬ ፡ ምጽዋት ፡ ብዙኃ ፡ ለሕዝብ ፡፡ ወዘልፈ ፡ ይ
ስእል ፡ ወይጼሊ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወርእየ ፡ በራእይ ፡ ገሃደ ፡ ጊዜ ፡ ተሰዐቱ ፡ ሰአ
ት ፡ መልአከ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ ይበውእ ፡ ኀቤሁ ፡ ወይቤሎ ፡፡ ኦቆርኔሌዎስ ፡፡
4 ወውእቱሰ ፡ ርእዮ ፡ ደንገጸ ፡ ወፈርሀ ፡ ወይቤ ፡ ምኑ ፡ አንተ ፡ እግዚኦ ፡፡ ወውእቱኒ ፡ ይቤ
5 ሎ ፡ ጸሎትከ ፡ ወምጽዋዕትከ ፡ ዐርገ ፡ ቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለአዘክሮ ፡፡ ይእዜ
ኒ ፡ ፈኑ ፡ እደወ ፡ ውስተ ፡ ሀገረ ፡ ኢዮጴ ፡ ወጸውእ ፡ ስምዖንሃ ፡ ዘተሰምየ ፡ ጴጥሮስ ፡፡
6 ወውእቱሰ ፡ የኀድር ፡ ኀበ ፡ ስምዖን ፡ ሰፋዬ ፡ አስአኒ ፡ ወቤቱ ፡ ቆርኔሊዎስሰ ፡ ቅሩብ ፡ ው
ስቱ ፡ መንገለ ፡ በሐር ፡ ወውእቱ ፡ ይነግረከ ፡ ዘሀለወከ ፡ ትግበር ፡፡

*Quia propinqua fuit Lyda Jopæ, & quia audivissent discipuli quòd esset ibi Pe- 38
trus, miserunt duos viros ad eum, rogantes eum, ut veniret illuc & non cuncta-
retur. Et quum audivisset Petrus, surrexit, & abiit cum iis: & quum advenis- 39
set, adduxerunt eum ubi fuit corpus ejus, & circundiderunt eum omnes viduæ lu-
gentes eam, & ostendentes ei vestimenta & pallia quæ fecisset iis Dorcas. Et tunc 40
ejiciens Petrus foràs omnes illos, adoravit cum genibus suis, & oravit: & post-
quam orâsset, conversus ad corpus ejus dixit; Tabitha Tabitha, surge: & illa ape-
ruit oculos suos, & videns Petrum surrexit & sedit. Et tradidit ei manum suam, 41
& erexit eam. Et vocans sanctas viduas, tradidit illis eam vivam. Et auditus 42
fuit hic sermo in tota Jopa, & crediderunt multi in Domino nostro. Et posteà man- 43
sit Petrus multos dies in Jopa, apud domum Simonis sutoris calceorum.*

ÇAP. X.

*ET fuit quidam homo in Cæsarea, cujus nomen Cornelius, centurio legionis re- 1
giæ cujus nomen erat Italia: Vir fidelis, timens Deum cum omnibus hominibus do- 2
mûs suæ, præstans eleemosynas multas populo. Et assiduè rogabat & orabat ad De- 3
um: & vidit in visione manifestè, tempore nonæ horæ, angelum Dei intrantem ad
eum, & dicentem ei; O Corneli. Et ille videns eum obstupuit, & timuit, & dixit ei; 4
Quis es Domine? Et is dixit illi; Preces tuæ & eleemosynæ tuæ ascenderunt in
conspectum Dei, ut recordari faciant eum. Nunc mitte homines in civitatem Jopæ, & 5
accerse Simonem qui nominatur Petrus: Et ipse habitat apud Simonem sutorem calce- 6
orum: & domus Cornelii vicina est mari, & ipse nuntiabit tibi quid oportet te facere.*

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΙΕ'.

Ut autem discessit angelus *ille loquens Cornelio, vocatis duobus famulis*
7 Ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ (θ) λαλῶν τῷ Κορνηλίῳ, φωνήσας δύο τῶν (ι) οἰκετῶν
suis, & *milite pio assistentium ei*, *Et expositis illis*
8 αὐτοῦ, καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, Καὶ ἐξηγησάμενος (κ) αὐτοῖς
omnibus, *misit* illos in Joppen. *At postridie*, iter facientibus
9 ἅπαντα, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύριον, ὁδοιπορούντων
illis, & civitati appropinquantibus, ascendit Petrus *supra domum precari*,
(λ) ἐκείνων, καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι,
circa horam sextam. *Factus est autem esuriens*, & voluit gustare. Parantibus
10 περὶ ὥραν (μ) ἕκτην. Ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, καὶ ἤθελε γεύσασθαι. Παρασκευαζόντων
autem illis, cecidit super eum mentis excessus: Et *spectat* cœlum apertum, &
11 δὲ (ν) ἐκείνων, ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις· Καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ
descendens *super se* vas quoddam velut linteum magnum, quatuor initiis
(ξ) καταβαῖνον ἐπ' αὐτὸν σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν (ο) ἀρχαῖς
vinctum, & *demissum* in terram: In quo erant omnia quadrupedia terræ,
12 δεδεμένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς· Ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ (π) τετράποδα τῆς γῆς,
& *feræ* & *reptilia*, & volatilia cœli. Et facta est vox ad eum;
13 καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτὸν,
Surgens Petre, occide & manduca. *At* Petrus ait; *Nequaquàm*, Domine: quia nunquam
14 Ἀναστὰς Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε, Μηδαμῶς, Κύριε, ὅτι οὐδέποτε
manducavi omne commune *aut* immundum. Et vox iterùm *ex* secundo ad eum;
15 ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον. Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτὸν,
Quæ Deus purificavit, tu ne commune *dic*. Hoc autem factum est per ter: Et *rursum*
16 Ἃ ὁ Θεὸς (ρ) ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· (σ) καὶ πάλιν
receptum est vas in cœlum. *Ut autem in seipso* hæsitaret Petrus quidnam esset
17 ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν. Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη
visio quã vidisset, & *ecce* viri missi à Cornelio, inquirentes
τὸ ὅραμα ὃ εἶδε, (τ) καὶ ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου, διερωτήσαντες
domum Simonis, astiterunt ad *vestibulum*. Et vocantes interro-
τὴν οἰκίαν (υ) Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα. Καὶ φωνήσαντες ἐπυν- 18
gabant si Simon *cognominatus* Petrus illic *hospitatur*. *At* Petro cogi-
θάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ Πέτρου (φ) ἐνθυμου- 19
tante de visione, dixit ei Spiritus; Ecce viri tres quærunt te.
μένου περὶ τοῦ ὁράματος, εἶπεν (χ) αὐτῷ τὸ Πνεῦμα, Ἰδοὺ ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσί σε.
Sed surgens descende, & vade cum eis, nihil *ambigens*, quia ego
Ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενος, (ψ) διότι ἐγὼ 20
misi illos. Descendens autem Petrus ad viros *missos à*
ἀπέσταλκα αὐτούς. Καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς (ω) ἄνδρας τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ 21
Cornelio ad ipsum, dixit; Ecce ego sum quem quæritis: quæ causa propter quam *adestis*?
τοῦ Κορνηλίου πρὸς αὐτὸν, εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε;
Ii verò dixerunt; Cornelius centurio, vir justus & timens Deum,
Οἱ δὲ (α) εἶπον, Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν, 22
testimonio ornatúsque ab universa gente Judæorum, *divinitùs admonitus est* ab angelo sancto
μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου
accersiri te in domum suam, & audire verba abs te. *Introvocans*
μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. Εἰσκαλεσάμενος 23
ergò eos, recepit hospitio. *At* sequenti die *Petrus exiit* cum illis, & quidam
οὖν αὐτοὺς ἐξένισε. Τῇ δὲ (β) ἐπαύριον ὁ Πέτρος ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καί τινες
fratrum ab Joppe comitati sunt eum. *Et* alterâ die *introierunt*
τῶν ἀδελφῶν τῶν (γ) ἀπὸ τῆς Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. (δ) Καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον 24
in Cæsaream: *At* Cornelius *erat expectans eos*, *convocans cognatos*
εἰς τὴν Καισάρειαν· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτοὺς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς
suos, & *necessarios amicos*. *Ut autem* factum est *ingredi Petrum*, *occurrens*
αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. Ὡς δὲ ἐγένετο (ε) εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας 25
ei Cornelius, procidens ad pedes, adoravit.
αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας, προσεκύνησεν.

MS.A. (θ) λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας (ι) οἰκετῶν, καὶ (κ) ἅπαντα αὐτοῖς, (λ) αὐτῶν, καὶ (μ) ἕκτην τῆς ἡμέρας. (ν) αὐτῶν, ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν (ξ) καταβαῖνον σκεῦός (ο) ἀρχαῖς καθιέμενον (π) τετράποδα καὶ ἑρπετὰ τῆς γῆς, καὶ πετεινὰ (ρ) ἐκαθάρισεν, (σ) καὶ εὐθὺς ἀνελήμφθη (τ) ἰδοὺ (υ) τοῦ Σίμωνος, (φ) διενθυμουμένου (χ) τὸ Πνεῦμα αὐτῷ, (ψ) ὅτι (ω) ἄνδρας, εἶπεν, Ἰδοὺ (α) εἶπαν, (β) ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθεν (γ) ἀπὸ Ἰόππης (δ) Τῇ δὲ ἐπαύριον (ε) τοῦ εἰσελθεῖν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]
[illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible]
[illegible]
[illegible]

* Quumque discessisset angelus qui alloquebatur eum, vocavit duos ex vernis suis, & ministrum quendam timentem Deum, qui assistebat ipsi. 7 Et narravit eis quicquid viderat, misitque eos in Joppen. 8

Apostolorum, & feriâ sextâ Auri. 28.

Postero autem die quum illi pergerent in via, 9 & appropinquarent civitati, Simeon conscendit tectum, ut precaretur horâ sextâ. Esuriit autem, volebátque manducare: 10 quúmque illi pararent ei, incidit in eum mentis excessus. Et suspexit cœlos apertos, & vas quoddam 11 devinctum quatuor angulis, erátque simile linteo magno, & demittebatur à cœlo in terram. Erant autem in eo omnia animantia 12 quadrupedia, & reptilia terræ, & volucres cœli. Vóxque pervenit ad eum, dicens; 13 Simon, surge, macta & manduca. At 14 Simon dixit; Absit, Domine mi: quia nunquam comêdi quicquam commune & & immundum. Et iterum secundâ vice vox extitit 15 ad eum, Ea quæ Deus mundavit, tu ne profanes. Hoc autem factum est tribus vi- 16 cibus: & sublatum est vas in cœlum. Quúmq; 17 miraretur Simon apud se quænam esset illa visio quam viderat, accesserunt viri illi qui missi fuerant à Cornelio, & percontati sunt de domo in qua diversabatur Simon: Vene- 18 rúntque, & substiterunt pro foribus atrii: & clamabant ibi, ac percontabantur an Simon qui vocatur Petra, illic diversaretur. Quúmq; 19 Simon meditaretur visionem, dixit ei Spiritus; Ecce tres viri quærunt te: Surge, de- 20 scende & proficiscere cum eis, nihil mente tuâ ambigens, quandoquidem ego misi eos. Tunc descendit Simon ad viros illos, & dixit 21 eis; Is sum quem quæritis: quæ causa est propter quam venistis? Cui dicunt, Viro 22 cuidam nomine Cornelio centurioni timenti Deum, ac de quo *honorificum* fert testimonium tota gens Judæorum, dictum est per visioné ab angelo sancto, ut mittens introducat te domum suam, & audiat sermonem à te. Et introduxit eos Simon, eósq; excepit ubi 23 diversabatur. Deinde surrexit postero die, exiítque & profectus est cum eis, & comitati sunt eos nonnulli ex fratribus Joppensibus. Postridiè verò ingressi sunt Cæsaream. Cor- 24 nelius autem præstolabatur eos, congregatis ad se omnibus filiis cognationis suæ, necnon amicis, & necessariis quos habebat.

Tertiâ feriâ, primâ Jejunii. 29.

Quúmq; introiret Simon, occurrit ei Cornelius, & procidens adoravit ad pedes ejus. 25

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወሶበ ፡ ሖረ ፡ መልአክ ፡ ዘነበቦ ፡ ወጸውአ ፡ ፪ ሐራ ፡ እምሰብአ ፡ ቤቱ ፡ ፈሪሆ
8 ፉ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምእለ ፡ ይትቀነዩ ፡ ሎቱ ፡፡ ወሶበ ፡ ዜነዎሙ ፡ ኵሎ ፡ ዘኮነ ፡
9 ፈነዎሙ ፡ ኢዮጴ ፡፡ ወበሳኒታ ፡ ሖሩ ፡ እለ ፡ ተፈነው ፡ ወእንዘ ፡ ሀለው ፡ በፍኖት ፡
ቅሩበ ፡ ሀገር ፡ ወዐርገ ፡ ጴጥሮስ ፡ ውስተ ፡ መልዕልት ፡ ከመ ፡ ይጸሊ ፡ በጊዜ ፡ ፮ ሰ
10 ዓት ፡፡ ወሶበ ፡ ርኅበ ፡ ኀሠሠ ፡ ይብላዕ ፡፡ ወእምከመ ፡ አስተደለው ፡ ሎቱ ፡ መ
11 ጽአ ፡ ለዕሌሁ ፡ ግዕዘ ፡ ሓሊና ፡፡ ወርእየ ፡ ሰማየ ፡ ርኁወ ፡ እንዘ ፡ ይወርድ ፡ እምሰማ
ይ ፡ ንዋየ ፡ ለብሕ ፡ ከመ ፡ ምንጣፍ ፡ ዐቢይ ፡ ዘዐ ማዕዘኒሁ ፡ እንዘ ፡ ይወርድ ፡
እምሰማይ ፡፡

Et quum discessisset angelus, qui loquutus erat ei, tum vocavit duos milites ex 7 *hominibus domûs ejus, timentes Deum ex iis qui serviebant ei. Et quum* 8 *narrâsset iis totum quod factum fuerat, misit eos Jopen. Et postridiè profe-* 9 *cti sunt qui missi erant, & persistentes in via propè fuit civitas: & ascendit Petrus in superiora ut oraret in tempore sextæ horæ. Et quum esuriret* 10 *voluit edere: & dum pararent ei, venit super eum defectus mentis. Et vi-* 11 *dit cœlum apertum, & descendens à cœlo vas fictile, ut linteum magnum quatuor angulis descendens à cœlo.*

Deest versus duodecimus.

Versio VULGATA LATINA.

7 Et cùm discessisset Angelus, qui loquebatur illi, vocavit duos domesticos
8 suos, & militem metuentem Dominum, ex his qui illi parebant. Quibus
9 cùm narrâsset omnia, misit illos in Joppen. Posterâ autem die iter illis fa-
cientibus, & appropinquantibus civitati, ascendit Petrus in superiora ut ora-
10 ret circa horam sextam. Et cùm esuriret, voluit gustare. Parantibus autem
11 illis, cecidit super eum mentis excessus: Et vidit cœlum apertum, & de-
scendens vas quoddam, velut linteum magnum, quatuor initiis submitti de
12 cœlo in terram, In quo erant omnia quadrupedia, & serpentia terræ, &
13 volatilia cœli. Et facta est vox ad eum; Surge, Petre, occide, & mandu-
14 ca. Ait autem Petrus; Absit, Domine, quia nunquam manducavi omne
15 commune & immundum. Et vox iterum secundò ad eum; Quod Deus pu-
16 rificavit, tu commune ne dixeris. Hoc autem factum est per ter: & sta-
17 tim receptum est vas in cœlum. Et dum intra se hæsitaret Petrus, quid-
nam esset visio, quam vidisset: ecce viri, qui missi erant à Cornelio, in-
quirentes domum Simonis, astiterunt ad januam. Et cùm vocâssent, inter- 18
rogabant, si Simon, qui cognominatur Petrus, illîc haberet hospitium.
Petro autem cogitante de visione, dixit Spiritus ei; Ecce viri tres quærunt 19
te. Surge itaque, descende, & vade cum eis nihil dubitans: quia ego misi 20
illos. Descendens autem Petrus ad viros, dixit; Ecce ego sum, quem quæ- 21
ritis: quæ causa est, propter quam venistis? Qui dixerunt; Cornelius 22
Centurio, vir justus, & timens Deum, & testimonium habens ab universa
gente Judæorum, responsum accepit ab Angelo sancto, accersire te in do-
mum suam, & audire verba abs te. Introducens ergò eos, recepit hospi- 23
tio. Sequenti autem die surgens profectus est cum illis: & quidam ex fra-
tribus ab Joppe comitati sunt eum. Alterâ autem die introivit Cæsaream. 24
Cornelius verò expectabat illos, convocatis cognatis suis, & necessariis ami-
cis. Et factum est cùm introîsset Petrus, obvius venit ei Cornelius, & 25
procidens ad pedes ejus adoravit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * فلما انصرف الملاك عن مخاطبة كرنيليوس * صوت باثنين من عبيده وبجندي حسن
8 الديانة من الذين يلابسونه * وحدثهم بجميع ما قيل له * وارسلهم الى يافا * وفي الغد بينما
9 هم ماشين في الطريق وقد قاربوا المدينة * صعد بطرس الى السطح يصلي عند الساعة
10 السادسة * وجاع كثيرا واثر ان ياكل * وبينما اوليك يصلحون الطعام سقطت عليه
11 شخصه * وابصر السماء مفتوحة * ووعاء ما هابطا لديه كسفينة عظيمة مربوطة باربع اطرافها *
12 13 ومعلقة على الارض * وكان فيها كل دواب اربع الارض * والوحوش والدواب وطير السماء * وصار
14 اليه صوت * يا بطرس قم اذبح وكل * فقال بطرس * لا البتة يا رب * لانني ما اكلت قط نجسا
15 ولا دنسا * فصار اليه صوت من ثانية ايضا * الاشياء التي قد طهرها الله لا تنجسها انت *
16 17 * هذا الامر صار ثلثا * وصعد الوعاء ايضا الى السماء * تم * فاذ حار بطرس في ذاته
ان ماذا عسى يكون الرويا الذي ابصر * اذا بالرجال الذي ارسلهم كرنيليوس يسلون
18 عن منزل سمعن وقد وقفوا بالباب * ثم صوتوا يستخبرون ان كان سمعن الملقب ببطرس
19 20 مضافا ههنا * وبينما بطرس متفكرا في الرويا * قال له الروح * رجال يطلبونك * لكن قم فانزل
معهم غير مرتاب او منقسم لشي ما * فانني انا ارسلتهم *

* الثلثا من جمعة النصف اعني الخمسين *

21 * كذ * ولما نزل بطرس الى الرجال * قال هاانذا الذي تطلبونه * ما السبب الذي
22 من اجله حضرتم * فقالوا كرنيليوس رييس المائة رجل صديق وخايف من الله *
يشهد له بالفضل كل امة اليهود * اوحي اليه ملاك قديس يامر ان يستحضرك الى منزله
23 ويسمع منك اقوالك * فاضافهم * وفي الغد خرج بطرس معهم * وقوم من الاخوة الذين
24 من يافا ذهبوا معه * وغداتئذ دخلوا الى قيسارية * وكان كرنيليوس ينتظرهم قد استدعى
25 كافة انسبايه واصدقايه المصافين اليه * فلما حان دخول بطرس استقبله كرنيليوس
جاثيا على قدميه ساجدا *

Cùm ergò discessisset angelus ab alloquẽdo 7
Cornelio, accersivit duos è famulis suis,
& militem probatæ vitæ ex iis qui præ-
sto sibi erant: Et narrans eis quæcunque 8
dicta sibi fuerant, misit eos in Japham.
Postridiè verò dum illi ambularent in 9
via, & jam propinqui essent urbi, ascen-
dit Petrus in tectum oraturus circa ho-
ram sextam. Et multùm esuriens, opta- 10
vit comedere. Et dum illi cibum para-
rent, incidit in eum extasis: Vidit- 11
que cœlum apertum, et vas quoddam
ad se delabens, simile linteo maximo,
quatuor extremitatibus suis alligatum,
et suspensum super terram: Erántque 12
in eo cuncta quadrupedia terræ, et
bestiæ, et reptilia, atque volatilia cœ-
li. Factáque est ad eum vox, O Pe- 13
tre, surge, macta et comede. Ait 14
Petrus; Nullo modò ô Domine, non
enim comedi unquam immundum ne-
que pollutum. Et facta est adhuc ad 15
eum vox secundà vice, Res quas De-
us purificavit, tu ne contamines. Hoc 16
negotium ter accidit, ascenditque vas
rursùs in cœlum. Finis. *Et dum hæ-* 17
sitaret Petrus apud sese, quidnam for-
tè sibi vellet visum quod viderat, ec-
ce viri quos miserat Cornelius, percon-
tabantur de domo Simonis, et jam ste-
terant ad januam, Et evocantes quem- 18
piam, sciscitabantur, dicentes; Num
Simon qui cognominatur Petrus; hic
hospitatur? Dúmque Petrus medita- 19
retur visionem, dixit ei Spiritus; Ec-
ce viri quærunt te. Surge itaque, et 20
descende cum eis nil hæsitans aut du-
bitans ob rem ullam, quoniam ego misi
illos.

Feriâ tertiâ hebdomadis mediæ inter dies Pentecostes.

Cúmque descendisset Petrus ad viros 21
illos, ait; Ecce me quem petitis, qua-
nam est causa propter quam adestis?
Dixerunt; Cornelio Centurioni, viro 22
justo ac timenti Deum, cuius virtuti
attestatur universa plebs Judæorum,
revelavit angelus sanctus & præcepit
ut te ducendum curaret in domum su-
am, audirétque à te sermones tuos.
Quarè hospitio recepit eos, & postri- 23
die egressus est Petrus cum eis, & qui-
dam ex fratribus qui erant ex Japha,
abierant cum eo: Et postero die in- 24
gressi sunt Cæsaream. Porrò Cornelius
expectabat eos, jamque convocaverat
omnes cognatos & amicos suos sibi 25
conjunctos. Et cùm instaret tempus
introitûs Petri, occurrit ei Corneli-
us procidens ad pedes ejus, et ado-
rans.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወመጽአ ፡ ቃል ፡ ለዕሌሁ ፡ ዘይብል ፡ ተንሥእ ፤ ለጴጥሮስ ፡ ሕርድ ፡ ወብላዕ ፡፡=፦
14 ወአውሥአ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወይቤ ፡ ሐሰ ፡ ሊተ ፡ እግዚኦ ፡ እስመ ፡ አለቦ ፡ ግሙራ ፡ ርኩስ ፡ ዘ
15 ቦአ ፡ ውስተ ፡ አፉየ ፡ ወበላዕኩ ፡፡=፦ ወካዕበ ፡ መጽአ ፡ ቃል ፡ ዓዲ ፡ ላዕሌሁ ፡ ዘይ
16 ብል ፡፡ ዘእግዚአብሔር ፡ አስተናጽሐ ፡ አንተ ፡ ኢታርኵስ ፡፡=፦ ወሠለሰ ፡ ይቤሎ ፡ ከም
17 ዝ ፡ ወግብተ ፡ ትመይጠ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ ውእቱ ፡ ንዋይ ፡ ለብሑ ፡፡=፦ ወእንዘ ፡ ዘን
ተ ፡ ያነክር ፡ ለሊሁ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወይናፍቅ ፡ በእንተ ፡ ውእቱ ፡ ራእይ ፡ ዘርእየ ፡ ወናሁ ፡ እ
ሉ ፡ እደው ፡ እለ ፡ ተፈነው ፡ እምኀበ ፡ ቆርኔሌዎስ ፡ እንዘ ፡ የኀሥሡ ፡ ቤቶ ፡ ለስምዖን ፡ ቆ
18 ሙ ፡ ኀበ ፡ አንቀጽ ፡፡=፦ ጸርሑ ፡ ወሰአሉ ፡ ለእሙሁ ፡ ስምዖን ፡ ዘተሰምየ ፡ ጴጥሮስ ፡፡
19 [በህየ ፡ ኀደረ ፡] ወውእቱሰ ፡ መከን ፡ ኀበ ፡ ይጸርሁ ፡ መኀደሩ ፡ ለጴጥሮስ ፡፡=፦ ወጴጥሮስሰ ፡
እንዘ ፡ ዓዲሁ ፡ ይሄሊ ፡ በእንተ ፡ ውእቱ ፡ ራእይ ፡ ይቤሎ ፡ መንፈስ ፡ ናሁ ፡ ፫ ዕደ
20 ው ፡ የኀሥሡከ ፡፡=፦ ተንሥእ ፡ እንከ ፡ ወውረድ ፡ ወሑር ፡ ምስሌሆሙ ፡ እንዘ ፡ ኢትና
21 ፍቅ ፡ ወኢምንተኒ ፡ እስመ ፡ አነ ፡ ፈነውኩዎሙ ፡፡=፦ ወወረደ ፡ ጴጥሮስ ፡ እምሰቀለ ፡ ተ
ስሉስ ፡ ኀበ ፡ እሉ ፡ እደው ፡ ይቤሎሙ ፡፡ ናሁ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ዘተኀሥሡ ፡ በእንተ ፡ ምን
22 ት ፡ ነገር ፡ ዘመጻእክሙ ፡ ዝየ ፡፡=፦ ወእሉሂ ፡ ይቤልዎ ፡ ቆርኔሌዎስ ፡ ኀቤ ፡ ምእት ፡ ብ
እሲ ፡ ጻድቅ ፡ ወፈራሄ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወቦቱ ፡ ሰማዕተ ፡ እምኵሉ ፡ ሕዝበ ፡ አይሁ
ድ ፡ ሰሚዖ ፡ ቃለ ፡ እመልአክ ፡ ቅዱስ ፡ ፈነወነ ፡ ከመ ፡ ይጸውእከ ፡ ውስተ ፡ ቤቱ ፡ ወይስ
23 ማዕ ፡ ቃለ ፡ እምኔከ ፡፡=፦ ወአግብኦሙ ፡ ውስተ ፡ ቤቱ ፡ ወተወክፎሙ ፡ ወበሳኒታ ፡ ተን
ሥአ ፡ ወሖረ ፡ ምስሌሆሙ ፡፡ ወቦ ፡ እምአኀው ፡ ተለውዎ ፡ እምኢዮጴ ፡ ወሖሩ ፡ ምስሌ
24 ሁ ፡፡=፦ ወበሳኒታ ፡ ቦአ ፡ ቂሳርያ ፡ ወቆርኔሌዎስኒ ፡ ነበረ ፡ እንዘ ፡ ይጸንሖሙ ፡፡ ወጸውዐ ፡
25 አዝማዲሁ ፡ ወፍቁራኒሁ ፡፡ እለ ፡ ይበቍዕዎ ፡፡=፦ ወኮነ ፡ ሶበ ፡ ይበውእ ፡ ጴጥሮስ ፡ ተ
ቀበሎ ፡ ቆርኔሌዎስ ፡ ወወድቀ ፡ ኀበ ፡ እገሪሁ ፡ ወሰገደ ፡ ሎቱ ፡፡=፦

Et venit vox super eum dicens; Surge Petre, macta, & vescere. Et respon- 13
dit Petrus & dixit; Absit à me Domine, quia non fuit unquam pollutum quod intra- 14
vit in os meum, & edi. Et iterùm venit vox rursus super eum, dicens; 15
Qua Deus purgavit, tu ne polluito. Et tertiò dixit ei similiter: & subitò 16
reversum est in cœlum illud vas fictile. Et dum hoc miraretur ipse Petrus, 17
& hæsitaret de illa visione quam vidisset, & ecce illi viri qui missi erant à
Cornelio, quærentes domum Simonis, steterunt ad januam. Et clamâ- 18
runt, & interrogârunt si Simon qui nominatur Petrus, illic diversaretur: &
ille locus ubi clamabant, diversorium fuit Petri. Et Petro adhuc persistente 19
in meditatione hujus visionis, dixit ei Spiritus; Ecce tres viri quærunt te.
Surge igitur, & descende, & proficiscere cum iis non ambigens quicquam, 20
quia ego misi eos. Et descendit Petrus à tabulato tertio, ad locum ubi illi 21
viri erant, dicens iis; Ecce ego is sum quem quæritis: propter quam causam ve-
nistis huc? Et illi dixerunt; Cornelius centurio, vir justus, & timens De- 22
um, & habens testimonium à tota gente Judæorum, audiens sermonem ab an-
gelo sancto, misit nos, ut accerseret te in domum ejus, & ut audiret sermo-
nem à te. Et duxit eos in domum suam, & recepit eos hospitio: & postri- 23
diè surrexit, & profectus est cum iis: & quidam ex fratribus sequuti sunt
eum à Joppa, & profecti sunt cum eo. Et postridiè intravit Cæsaream, & 24
Cornelius mansit expectans eos, & convocaverat cognatos suos, & amicos
suos necessarios sibi. Et factum est ut primum introiisset Petrus, occurrit ei Corne- 25
lius, & cecidit ad pedes ejus, & adoravit eum.

26 *At* Petrus eum elevavit, dicens; Surge: & ego ipse homo sum. Et
27 Ὁ δὲ Πέτρος (ζ) αὐτὸν ἤγειρε, λέγων, Ἀνάστηθι· κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. Καὶ
colloquens *ei,* intravit, & invenit *conventos* multos: Dixitque ad illos;
28 συνομιλῶν αὐτῷ, εἰσῆλθε, καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς. Ἔφη τε πρὸς αὐτούς,
Vos scitis *ut nefas est* viro Judæo, conjungi aut accedere *alienigenæ:*
Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ, κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ·
Et mihi Deus ostendit, neminem communem aut immundum dicere hominem.
(η) καὶ ἐμοὶ ὁ Θεὸς ἔδειξε, μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον.
Ideo, & incontradicenter veni accersitus: interrogo ergò, *cui causa* accer-
29 Διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθείς· πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμ-
sistis me? Et Cornelius ait; A nudiusquarta die usque ad hanc horam
30 ψασθέ με; Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη, Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας
eram *jejunans,* & nonâ horâ orans in domo mea: & ecce vir
ἤμην νηστεύων, καὶ τὴν (θ) ἐννάτην ὥραν προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ
stetit ante me in veste *splendida,* Et ait; Corneli, exaudita est tua oratio,
31 ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, Καί φησι, Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή,
& eleemosynæ tuæ cõmemoratæ sunt in conspectu Dei. Mitte ergò in Joppen,
32 καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην,
& accerse Simonem, qui cognominatur Petrus: hic hospitatur in domo Simonis
καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος
coriarii juxta mare, *qui adveniens loquetur tibi.* Ex *eadem* ergò misi
33 βυρσέως παρὰ (ι) θάλασσαν, ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι. Ἐξ αὐτῆς οὖν ἔπεμψα
ad te: tûque benè fecisti *adveniens.* Nunc ergò omnes nos *coram*
πρός σε· σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. Νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον
Deo adsumus, audire omnia præcepta tibi à *Deo.* Aperiens autem
34 τοῦ Θεοῦ πάρεσμεν, (κ) ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἀνοίξας δὲ
Petrus os, dixit; In veritate *deprehendo* quia non est personarum acceptor
Πέτρος τὸ (λ) στόμα, εἶπεν, Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης
Deus: Sed in omni gente *timens* eum, & *operans* justitiam,
ὁ Θεός, (μ) Ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτόν, καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, 35
acceptus illi est. Verbum *quod* misit filiis Israël, annuntians
δεκτὸς αὐτῷ (ν) ἐστι. Τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, εὐαγγελιζόμενος 36
pacem per Jesum Christum: (hic est omnium Dominus:) Vos scitis factum
εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, (οὗτός ἐστι πάντων Κύριος·) Ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον 37
verbum per universam Judæam, *inceptum* à Galilæa, post baptismum
ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, (ξ) ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα
quod prædicavit Joannes: Jesum *illum* à Nazareth, *ut* unxit eum Deus Spi-
ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης· Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς Πνεύ- 38
ritu sancto & *efficaciâ,* qui pertransiit *benefaciens & sanans* omnes *potestate* op-
ματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευο-
pressos à diabolo: quoniam Deus erat cum illo. Et nos sumus
μένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου· ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς (ο) ἐσμεν 39
testes omnium quæ fecit *inque* regione Judæorum & in Hierusalem, quem
μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ, (π) ὃν
occiderunt suspendentes in ligno. Hunc Deus suscitavit tertiâ die, &
ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. Τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ 40
dedit eum manifestum fieri, Non omni populo, sed testibus præor-
ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, Οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχει- 41
dinatis à Deo, nobis, qui *commanducavimus & combibimus ei, post*
ροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ, μετὰ
resurrexisse eum ex mortuis. Et præcepit nobis prædicare populo, &
τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ 42
testificari quia ipse est *ille definitus* à Deo judex vivorum &
διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ
mortuorum.
νεκρῶν.

MS.A. (ζ) ἤγειρεν αὐτόν, (η) κἀμοὶ ἔδειξεν ὁ Θεός, (θ) ἐνάτην προσευχόμενος (ι) θάλασσαν. Ἐξ αὐτῆς (κ) ἀκοῦσαι τὰ προστεταγμένα σοι πάντα ἀπὸ τοῦ Κυρίου. Ἀνοίξας (λ) στόμα αὐτοῦ, εἶπεν, (μ) Ἀλλὰ (ν) ἔσται. Τὸν λόγον ἀπέστειλεν (ξ) ἀρξάμενος γὰρ (ο) μάρτυρες πάντων (π) ὃν καὶ ἀνεῖλαν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

26 [illegible]
27
28 [illegible]
[illegible]
29 [illegible]
[illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
[illegible]
33 [illegible]
[illegible]
[illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
[illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
[illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]
[illegible]
42 [illegible]
[illegible]

Simon autem erexit eum, ac dixit ei; Surge 26
& ego homo sum. Quumque colloquere- 27
tur ei, introiit, & reperit multos qui con-
venerant illuc. Et dixit eis; Vos scitis non 28
licere viro Judæo sese adjungere homini ex-
traneo, qui non fuerit contribulis suus: mihi
verò Deus indicavit ut neminem dicerem
pollutum aut profanum. Quamobrem ex- 29
peditè veni quum misissetis ad me: verùm 30
rogo vos, quam ob causam misistis ad me?
Dixit autem ei Cornelius; Quatuor sunt dies
etiamnunc, ex quo ecce jejunus sum: &
horâ nonâ quum precarer domi meæ, adsti-
tit vir quidam coram me albis indutus.
Dixítque mihi; Corneli, exaudita est ora- 31
tio tua, & de eleemosynis tuis commemo
ratio fuit coram Deo. Proinde mitte ad 32
Joppen civitatem, & accerse Simonem qui
vocatur Petra, ecce diversatur in domo Si-
monis coriarii qui est juxta littus maris; qui
quum venerit colloquetur tibi. Extemplò 33
igitur misi ad te, & tu benè fecisti qui ad-
veneris, Nunc itaque nos omnes coram te
adsumus, volumúsque audire quicquid tibi
injunctum est à Deo.

Feriâ quartâ, primâ Jejunii. 30.

Aperuit autem Simon os suum, & ait; In 34
veritate comprehendi Deum non esse acce-
ptorem vultûs: Sed in omnibus gentibus 35
quicunque timet eum, & operatur quod
rectum est, eum ipsi esse acceptum. Ver- 36
bum enim quod misit ad filios Israel, & an-
nuntiavit eis pacem & requiem per Jesum
Christum, hic est Dominus omnium. Sed 37
& vos nôstis sermonem qui habitus est in
tota Judæa, à Galilæa *initio facto,* post ba-
ptisma quod prædicavit Johannes: De Je- 38
su Nazareno, quem Deus unxit Spiritu san-
ctitatis & virtute. Et is est qui perlustrabat
regionem, & sanabat eos qui læsi fuerant à
malo; quoniam Deus erat cum eo. Nósque 39
sumus testes de omnibus quæ edidit in uni-
versa terrâ Judææ & Ierusalem: hunc ipsum
suspenderunt Judæi in ligno atque trucidâ-
runt. Et hunc suscitavit Deus tertiâ die, 40
dedítque ei ut videretur palàm: Non qui- 41
dem toti populo, sed nobis qui à Deo electi
sumus, ut simus ei testes, qui comedimus cum
eo ac bibimus post resurrectionem ejus à
mortuis. Præcepit autem nobis ut prædi- 42
caremus & contestatò denuntiaremus popu-
lo, eum esse qui definitus sit à Deo judex vi-
vorum & mortuorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

26 ወጴጥሮስ ፡ አንሥኦ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ተንሥእ ፡ ወአነሂ ፡ ሰብእ ፡ ዘከማከ፡፡
27 ወእንዘ ፡ ይትናገር ፡ ምስሌሁ ፡ ቦአ ፡ ውስተ ፡ ቤት ፡ ወረከበ ፡ ብዙኃነ ፡ ሰብአ ፡ እለ ፡ ተ
28 ጋብኡ ፡ ህየ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ጴጥሮስ ፡ አንትሙ ፡ ተአምሩ ፡ ዘከመ ፡ ኢይደልዎ ፡ ለ
ብእሲ ፡ አይሁዳዊ ፡ ይቅረብ ፡ ወይትሀወል ፡ ምስለ ፡ አረማውያን ፡፡ ሊተሰ ፡ ከሠተ ፡ እግ
29 ዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ኢይበል ፡ ለምንትኒ ፡ እምሰብእ ፡ ግሙነ ፡ ወርኩሰ፡፡ በእንተዝ ፡
እንበለ ፡ ኑፋቄ ፡ ተጸዊእየ ፡ መጻእኩ ፡ እስእል ፡ እንከ ፡ በእንተ ፡ ምንት ፡ ነገር ፡ ጸ
ዋዕክኒ፡፡

Et Petrus erexit eum, dicens; Surge; & ego etiam homo sum sicut tu. Et 27
colloquens cum eo, ingressus est domum, & invenit multos homines qui con- 28
gregati erant ibi. Et dixit iis Petrus; Vos scitis quòd non oportet homi-
nem Judæum accedere & communicare cum Ethnicis! mibi revelavit Deus ut
non dicerem quenquam ex hominibus inquinatum, & immundum. Propterea 29
sine hæsitatione accersitus veni: percontor igitur propter quam causam acce-
sisti me.

Versio VULGATA LATINA.

26
27 Petrus verò elevavit eum, dicens; Surge, & ego ipse homo sum. Et lo-
28 quens cum illo intravit, & invenit multos qui convenerant: Dixitque ad
illos; Vos scitis quomodò abominatum sit viro Judæo, conjungi aut accede-
re ad alienigenam: sed mihi ostendit Deus, neminem communem aut im-
29 mundum dicere hominem. Propter quod sine dubitatione veni accersitus.
30 Interrogo ergò, quam ob causam accersistis me? Et Cornelius ait; A nu-
diusquarta die usque ad hanc horam, orans eram horâ nonâ in domo mea:
31 & ecce vir stetit ante me in veste candida, & ait; Corneli, exaudita est
32 oratio tua, & eleëmosynæ tuæ commemoratæ sunt in conspectu Dei. Mitte
ergò in Joppen, & accersi Simonem, qui cognominatur Petrus: hic hospi-
33 tatur in domo Simonis coriarii juxta mare. Confestim ergò misi ad te: &
tu benè fecisti veniendo. Nunc ergò omnes nos in conspectu tuo adsumus,
34 audire omnia quæcunque tibi præcepta sunt à Domino. Aperiens autem
Petrus os suum, dixit; In veritate comperi, quia non est personarum acce-
ptor Deus: Sed in omni gente, qui timet eum, & operatur justitiam, 35
acceptus est illi. Verbum misit Deus filiis Israel, annuntians pacem per Je- 36
sum Christum: (hic est omnium Dominus.) Vos scitis quod factum est 37
verbum per universam Judæam: incipiens enim à Galilæa, post baptismum
quod prædicavit Joannes, Jesum à Nazareth: quomodò unxit eum Deus 38
Spiritu sancto, & virtute, qui pertransiit benefaciendo & sanando omnes
oppressos à diabolo, quoniam Deus erat cum illo. Et nos testes sumus 39
omnium, quæ fecit in regione Judæorum, & Jerusalem, quem occiderunt
suspendentes in ligno. Hunc Deus suscitavit tertiâ die, & dedit eum ma- 40
festum fieri, Non omni populo, sed testibus præordinatis à Deo: nobis, 41
qui manducavimus & bibimus cum illo, postquàm resurrexit à mortuis. Et 42
præcepit nobis prædicare populo, & testificari, quia ipse est, qui constitu-
tus est à Deo judex vivorum & mortuorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 27 * فانهضه بطرس قايلا * قم فانا انسان انا * ورحبه * ودخل فوجد قوما كثيرين قد جاوا
28 اليه * فقال لهم قد علمتم انتم انه ما يليق برجل يهودي ان يلاصق او يدخل الى
ذي قبيلة اخرى * وقد اراني الله وامرني الا اقول عن احد انه انسان نجس او دنس *
29 * فلذلك اقبلت بلا مشاجرة اذ دعوتموني * فانا استخبر منكم باية حجة استحضرتموني *
30 * فقال كرنيليوس * منذ اربعة ايام الى هذه الساعة كنت صايما * في ذلك اليوم مصليا
31 في منزلي الساعة التاسعة * فاذا برجل قد وقف امامي بحلة بهية * وقال لي يا كرنيليوس
32 قد سمعت صلاتك * قد ذكرت صدقاتك امام الله * فارسل اذا الى يافا واستحضر
سمعان الملقب ببطرس * فانه مضاف في منزل سمعان الدباغ عند البحر * فانه اذا جاء يخاطبك
33 بما يجب * فلهذا السبب ارسلت اليك * وانت فقد فعلت فعلا ممدوحا اذ جيت * فها نحن
اولا حاضرون الان امام الله كلنا * سامعين جميع الاقوال التي يامرك الله بقولها * تم *
34 * قراءة الخميس من الجمعة نصف الخمسين * كه * * ففتح بطرس فمه وقال
35 بالحقيقة على حسب ظني ان الله لن يحابي الوجوه * لكن من يتقيه في كل امة ويعمل العدل
36 هو مقبول عنده * والقول الذي ارسله الى بني اسراييل * يبشرهم بالسلامة بيسوع المسيح *
37 ذاك هو رب الكل * وقد علمتم انتم بالخبر الصاير في بلد اليهودية كلها * خبر الذي بدا
38 من الجليل بعد المعمودية التي كرز بها يوحنا * يسوع الذي من الناصرة * اذ مسحه الله
بروح القدس والقوة * الذي ورد محسنا وشافيا جميع الذين استحوذ عليهم المحال * لان الله
39 كان معه * ونحن هم الشهود بجميع الاشياء التي عملها في بلد اليهودية وفي اورسليم الذي
40 قتلوه اليهود * حين علقوه على خشبة * فاقامه الله في اليوم الثالث * ومكنه ان يظهر
41 * لا لجميع الشعب * بل لنا نحن الشهود الذين سماهم الله سالفا * الذين اكلنا معه وشربنا
42 بعد انبعاثه من الموتى * واوصانا ان نكرز للشعب * ونشهد لهم ان هذا هو الذي حدده
الله قاضي الاحياء والاموات *

Erexit autem illum Petrus, dicens; 26
Surge, ego enim homo sum. Et huma- 27
nioribus eum verbis excipiens, introi-
vit, reperitque turbam multam quæ se
contulerat ad eum: Dixitque illis, 28
Vos jam nôstis dedecere hominem Ju-
dæum conjungi aut adire alterius nati-
onis hominem: at ostendit mihi Deus,
& præcepit mihi ne dicerem de quo-
quam quòd sit homo pollutus aut im-
mundus. Et propterea veni sine cun- 29
ctatione cùm me vocâstis. Peto autem
à vobis quâ de causa accersîstis me?
Dixit Cornelius, Quatuor abhinc die- 30
bus ad hanc usque horam fui jejunus:
eodem die, orante me domi meæ horâ
nonâ, ecce vir quidam stetit coram me
in veste magnifica, Et dixit mihi; O 31
Corneli, jam exaudita est oratio tua,
jam in memoria habitæ sunt eleemosy-
næ tuæ coram Deo. Mitte igitur in 32
Japha, & adducendum cura Simonem
qui cognominatur Petrus: is enim ho-
spitatur in domo Simonis coriarii prope
mare, & ipse cùm venerit, loquetur tibi
quæ oportet. Hac igitur de causa ad 33
te misi: & tu quidem opus laudabile
præstitisti qui adveneris. Et ecce nos
primi adsumus nunc coram Deo omnes,
audituri cunctos sermones quos præci-
piet tibi Deus dicendos. Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis mediæ Pentecostes.

Aperuit ergò Petrus os suum, & ait; 34
Verè secundùm opinionem meam, Deus
nullo modo assentatur vultibus: Sed 35
quisquis eum timet in omni gente, &
operatur justitiam, is est acceptus apud
eum. Et sermo quem misit Deus filiis 36
Israel, annuntians eis pacem per Je-
sum Christum, is est omnium Dominus.
Et vos jam nôstis famam quæ facta 37
est in regionibus universæ Judææ, fa-
mam inquam *quæ cœpit à Galilæa post*
baptismum quod prædicavit Johannes:
Jesum scil. *qui erat à Nazaret, quem* 38
unxit Deus Spiritu sanctitatis & vir-
tute, qui pertransiit benefaciens & sa-
nans eos omnes in quos dominatus erat
Fraudulentus: quoniam Deus erat cum
illo. Et nos testes sumus rerum omni- 39
um quas fecit in regionibus Judææ &
Jerusalem: quem interfecerunt Judæi,
appendentes eum trabi. Suscitavit 40
autem illum Deus die tertiâ, & conces-
sit ei ut appareret, Non toti populo, 41
sed nobis testibus, quos præsignavit
Deus, qui comedimus cum eo & bibi-
mus post resurrectionem ipsius à mor-
tuis. Et præcepit nobis ut prædica- 42
remus populo, & testaremur eis hunc
eum esse quem destinavit Deus judicem
vivorum & mortuorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ወአውሥአ ፡ ቆርኔልዮስ ፡ ወይቤሎ ፡ እምራብዕት ፡ እለት ፡ እስከ ፡ ዛቲ ፡ ሰዓት ፡ ሀለው
ኩ ፡ እንዘ ፡ እጼሊ ፡ በጊዜ ፡ ተሰዓቱ ፡ ሰዓት ፡ ውስተ ፡ ቤትየ ፡ ወናሁ ፡ ፩ ብእሲ ፡ ቆመ ፡
31 ቅድሜየ ፡ በጸአዳው ፡ ልብስ ፡፡ ወይቤለኒ ፡ ኦቆርኔልዮስ ፡ ተሰምዓ ፡ ጸሎትከ ፡ ወመ
32 ጽዋትከ ፡ ተዘከረ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ፈኑ ፡ እንከ ፡ ሀገረ ፡ ኢዮጴ ፡ ወጸ
ውዖ ፡ ለስምዖንሃ ፡ ዘተሰመየ ፡ ጴጥሮስ ፡ ዝኩ ፡ የሐድር ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ስምዖን ፡ ሰፋዬ ፡
33 ለሰአን ፡ ቅሩበ ፡ መንገለ ፡ ባሕር ፡፡ ወሶቤሃ ፡ ፈነውኩ ፡ ኀቤከ ፡ ወአንተኒ ፡ ሠናየ ፡ ገበ
ርከ ፡ ዘመጻእከ ፡ ዝየ ፡ ወይእዜኒ ፡ ንሕነ ፡ ኵልነ ፡ ሀለውነ ፡ ቅድሜከ ፡ ከመ ፡ ንስማ
34 ዕ ፡ ኵሎ ፡ ዘአዘዘከ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወከሠተ ፡ አፉሁ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወይቤ ፡ በአማ
35 ን ፡ ለኵሉ ፡ ዘሥጋ ፡ እስመ ፡ ኢያደሉ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ አላ ፡ በኵሉ ፡ አሕዛብ ፡
36 ለዘይፈርሆ ፡ ወይገብር ፡ ጽድቀ ፡ ሎቱ ፡ ይሰምዖ ፡፡ ፈነወ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለደቂቀ ፡ እስ
ራኤል ፡ እንዘ ፡ ይዜኑ ፡ ሰላመ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘውእቱ ፡ እግዚአ ፡ ኵሉ ፡፡
37 ታአምሩ ፡ ኵሎ ፡ ነገር ፡ ዘኮነ ፡ በይሁዳ ፡ እኂዞ ፡ እምገሊላ ፡ እምድኅረ ፡ ጥምቀት ፡
38 እንተ ፡ ሰበከ ፡ ዮሐንስ ፡፡ [ኢየሱስ ፡] ዘእምናዝሬት ፡ ዘቀብኦ ፡ እግዚአብሔር ፡ መን
ፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወኀይል ፡፡ ወመጽአ ፡ ወረድኦሙ ፡ ለእለ ፡ ይትሔገሎሙ ፡ ሰይጣን ፡ እስመ ፡
39 እግዚአብሔር ፡ ምስሌሆሙ ፡፡ ወንሕነ ፡ ኵልነ ፡ ሰማዕቱ ፡ ለዝ ፡ ነገር ፡ በዘ ፡ ገብ
40 ረ ፡ በብሔረ ፡ አይሁድ ፡ ወበኢየሩሳሌም ፡ ወቀተልዎ ፡ ሰቂሎሙ ፡ ዲበ ፡ ዕፀ ፡፡ እግ
ዚአብሔር ፡ አንሥኦ ፡ እምውታን ፡ በሣልስት ፡ ዕለት ፡ ወወሀቦ ፡ ይስማዕ ፡ በውስተ ፡
41 ኵሉ ፡ አሕዛብ ፡፡ ወሠየመነ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወረሰየነ ፡ ሰማዕቶ ፡ ወበላዕነ ፡ ወ
ሰተይነ ፡ ምስሌሁ ፡ እምድኅረ ፡ ተንሥአ ፡ እምውታን ፡ በአርብዓ ፡ ዕለት ፡፡ አዘ
42 ዘነ ፡ ከመ ፡ ንስብክ ፡ ለአሕዛብ ፡ ወንንግር ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ዘተሠይመ ፡ መኰንነ ፡ ሕ
ያዋን ፡ ወምውታን ፡፡

Et respondit Cornelius, & dixit ei; Nudiusquartus usque ad hanc horam fui 30
orans in tempore nonæ horæ, in domo mea, & ecce quidam homo stetit co-
ram me in candida veste. Et dixit mihi; Corneli, exauditæ sunt preces 31
tuæ, & eleëmosynæ tuæ commemoratæ sunt in conspectu Dei. Mitte igitur ad 32
civitatem Jopen, & accerse Simonem qui nominatur Petrus: hic diversatur
in domo Simonis sutoris calceorum, juxta mare. Et tunc misi ad te, & tu be- 33
nè fecisti quòd venisti huc: & nunc etiam nos omnes sumus in conspectu
tuo, ut audiamus omnia quæ præcepit tibi Deus. Et aperuit os ejus Petrus, 34
& dixit; Verè, nullius carnis quia personam accipit Deus. Sed in omni 35
gente, qui timet ipsum, & facit justitiam, eum audiet. Misit Deus filiis Is- 36
rael, annuntians pacem in Jesu Christo, qui est Dominus omnium. Vos sci- 37
tis omne verbum quod factum est in Judæa; initio facto à Galilæa, post ba-
ptismum quod prædicavit Johannes: Quomodo Jesus *à Nazareth, quem unxit* 38
Deus Spiritu sancto & potentiâ, & venit, & auxilium præstitit iis, quos op-
pressit satanas, quia Dominus fuit *cum eis. Et nos omnes testes sumus hujus* 39
sermonis, in quo operatus est in regione Judææ & in Hierusalem, & truci-
dârunt eum suspendentes eum super ligno. Deus suscitavit eum à mortuis in 40
tertia die, & dedit ei ut fama ejus divulgata esset inter omnes gentes. Et 41
ordinavit nos Deus, & constituit nos testes ejus, & comedimus & bibi-
mus cum eo, posteaquam resurrexit à mortuis, quadraginta dies. Præcepit 42
nobis ut prædicaremus populo, & nuntiaremus quòd ipse est qui constitutus est
judex vivorum & mortuorum.

Huic omnes Prophetæ *testantur*, remissionem peccatorum accipere per nomen
43 Τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος
ejus *omnem credentem* in eum. Adhuc loquente Petro verba hæc,
44 αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν. Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα,
cecidit Spiritus sanctus super omnes *audientes* verbum. Et obstupuerunt
45 (ρ) ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. Καὶ ἐξέστησαν
qui ex circumcisione fideles *quotquot comitati fuerant* *Petrum*, quia & in *gentes* donum
οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ
sancti Spiritûs *effusum* est. Audiebant enim illos loquentes linguis, & magni-
46 τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκκέχυται. Ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ μεγα-
ficantes Deum. Tunc respondit Petrus; Numquid aquam prohibere
47 λυνόντων τὸν Θεόν. τότε ἀπεκρίθη (σ) ὁ Πέτρος, Μήτι τὸ ὕδωρ (τ) κωλῦσαι
potest quis, *ad* non *baptizari* *hos*, qui Spiritum sanctum acceperunt,
δύναταί τις, τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον,
sicut & nos? Jussitque eos baptizari in nomine Domini.
48 (υ) καθὼς καὶ ἡμεῖς; Προσέταξέ τε (φ) αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου.
Tunc rogaverunt eum *manere* *dies* aliquot.
τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

CAP. XI. ια'.

Audierunt autē Apostoli & fratres, *existentes apud* *Judæam*, quoniam & Gentes
1 Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ, οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη
receperunt verbum Dei. *Et* cùm ascendisset Petrus *in* Hierosolymam, disceptabant
2 ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. (α) Καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς (β) Ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο
adversùs illum qui ex circumcisione, Dicentes; *Quòd* ad viros præputium habentes
3 πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς, Λέγοντες, (γ) Ὅτι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας
ingressus es, *& commanducâsti* *eis*. Incipiens autem Petrus, exponebat illis
4 εἰσῆλθες, καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. Ἀρξάμενος δὲ (δ) ὁ Πέτρος, ἐξετίθετο αὐτοῖς
secundùm ordinem, dicens; Ego eram in civitate Joppe orans: & vidi in
καθεξῆς, λέγων, Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν 5
excessu mentis visionem, descendens vas quoddam velut linteum magnum, quatuor initiis
ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς
demissum *ex* cœlo: & venit usque ad me: In quod *attendens* considerabam,
καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἦλθεν (ε) ἄχρις ἐμοῦ. Εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, 6
& vidi quadrupedia terræ & bestias & reptilia, & volatilia cœli.
καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.
Audivi autem vocem dicentem mihi; *Surgens* Petre, occide & manduca. Dixi autem;
Ἤκουσα (ζ) δὲ φωνῆς λεγούσης μοι, Ἀναστὰς Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. Εἶπον δὲ, 7
Nequaquàm, Domine: quia *omne* commune aut immundum nunquam introivit in os 8
Μηδαμῶς Κύριε· (η) ὅτι πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα
meum. Respondit autem *mihi* vox *ex* secundo de cœlo; Quæ Deus mundavit,
μου. Ἀπεκρίθη (θ) δέ μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Ἃ ὁ Θεὸς (ι) ἐκαθάρισε, 9
tu ne cōmune dixeris. Hoc autem factum est per ter, & rursum recepta sunt omnia in
σὺ μὴ κοίνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρὶς, καὶ (κ) πάλιν ἀνεσπάσθη ἅπαντα εἰς 10
cœlum. Et ecce *ex eadem* tres viri astiterunt in domo in qua eram, mis-
τὸν οὐρανόν. Καὶ ἰδοὺ ἐξ αὐτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἤμην, ἀπεσταλ- 11
si à Cæsarea ad me. Dixit autem mihi Spiritus, *simul ire* illis, nihil
μένοι ἀπὸ Καισαρείας πρός με. Εἶπε (λ) δέ μοι τὸ Πνεῦμα, συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδὲν 12
ambigentem. Venerunt autē cum me & sex fratres isti: & ingressi sumus in domum
(μ) διακρινόμενον. Ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον
viri: *Annuntiavitque* nobis quomodò vidisset angelum in domo sua stantem &
τοῦ ἀνδρός· (ν) Ἀπήγγειλέ τε ἡμῖν πῶς εἶδε τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ 13
dicentem sibi; Mitte in Joppen *viros*, & accersi Simonem *cognomina-*
(ξ) εἰπόντα αὐτῷ, Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλού-
tum *Petrum*: Qui loquetur verba *ad* *te*, in quibus salvus eris tu, & universa domus tua.
μενον Πέτρον, Ὃς (ο) λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. 14

MS.A. (ρ) ἔπεσε (σ) Πέτρος, (τ) δύναται κωλῦσαί τις, (υ) ὡς (φ) αὐτοῖς ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. τότε Κεφ. ια'. MS.A. (α) Ὅτε δὲ (β) Ἱερουσαλὴμ, (γ) Ὅτι εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας, καὶ (δ) Πέτρος, (ε) ἄχρι (ζ) δὲ καὶ (η) ὅτι κοινὸν (θ) δὲ φωνὴ (ι) ἐκαθάρισε, (κ) ἀνεσπάσθη πάλιν (λ) δὲ τὸ Πνεῦμά μοι, (μ) διακρίναντα. (ν) Ἀπήγγειλεν δὲ (ξ) εἰπόντα, Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην, καὶ (ο) λαλήσῃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

43 [illegible] * Et de eo testati sunt omnes prophetæ, ut quisquis crediderit per nomen ejus, recipiat remissionem peccatorum. 43
44 [illegible] Quumque ipse Simon loqueretur hos sermones, Spiritus sanctitatis, operuit eos omnes qui audiebant sermonem. 44
45 [illegible] Cæterùm mirati sunt & obstupuerunt fratres illi circuncisi qui venerant cum eo, quòd etiam super Gentes donum Spiritûs sanctitatis effusum esset. 45
46 [illegible] Siquidem audiebant eos loquentes unaquâque linguâ, & magnificantes Deum. Proindè dixit Simon; 46
47 [illegible] Num aquas quis potest prohibere quominùs baptizentur isti, qui ecce receperunt Spiritum sanctitatis sicut & nos? 47
48 [illegible] Tunc præcepit eos baptizari in nomine Domini nostri Jesu Christi: & efflagitârunt ab eo ut permaneret apud se per dies aliquot. 48

CAP. XI.

1 [illegible] Audierunt autem apostoli & fratres qui erant in Judæa, ipsas etiam Gentes recepisse sermonem Dei. 1

Feriâ quintâ, primâ jejunii. 31.

2 [illegible] Quumque ascendisset Simon ad Ierusalem, litigabant cum eo ii qui erant ex circuncisione, 2
3 Dicentes; Ad homines præputium habentes introîsti, & manducâsti cum eis. 3
4 [illegible] Et exorsus est Simon sigillatim referre eis; 4
5 [illegible] Quum precarer in Joppe, vidi per visionem descendere vas quoddam, quod erat simile linteo, erátque devinctum quatuor angulis, & dimittebatur à cœlo, & usque ad me pervenit. 5
6 [illegible] Proindè illud intuitus sum, vidíque in eo esse animantia quadrupedia, & reptilia terræ, atque adeò volucres cœli. 6
7 [illegible] Et audivi vocem dicentem mihi; Simon, surge, macta & manduca. 7
8 [illegible] At dixi; Absit, Domine mi: nam nihil unquam introiit in os meum quod immundum esset & prophanum. 8
9 [illegible] Rursûs autem vox dixit mihi è cœlo; Quod Deus mundavit, tu ne prophanes. 9
10 [illegible] Id factum est tribus vicibus: & receperunt sese omnia in cœlum. 10
11 [illegible] Et eo ipso momento tres viri qui missi fuerant ad me à Cornelio ex Cæsarea, venerunt, steterúntque pro foribus atrii in quo diversabar. 11
12 [illegible] Dixit autem mihi Spiritus, Proficiscere cum eis absque hæsitatione. Et venerunt mecum isti quoque sex fratres, ingressique sumus ædes viri. 12
13 [illegible] Et renuntiavit nobis quomodo vidisset domi suæ angelum adstantem & dicentem sibi, Mitte ad Joppen civitatem, & accerse Simonem qui vocatur Petra. 13
14 [illegible] Et ille colloquetur tibi sermones quibus servaberis tu & tota domus tua. 14

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

43 ወኵሎሙ ፡ ነቢያት ፡ ሰማዕቱ ፡ ከሙ ፡ በስሙ ፡ ዚአሁ ፡ ይትኅደግ ፡ ሎሙ ፡ ኃጢአቶ
44 ሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ እለ ፡ የአምኑ ፡ ቦቱ ፡፡ ወእንዘ ፡ ይነግሮሙ ፡ ጴጥሮስ ፡ ዘንተ ፡ ነ
45 ገረ ፡ ወረደ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ደበ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ሰምዑ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡፡ ወደን
ገፁ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ እምውስተ ፡ አይሁድ ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ መጽኡ ፡
46 ምስለ ፡ ጴጥሮስ ፡ እስመ ፡ ደበ ፡ አሕዛብኒ ፡ ወረደ ፡ ጸጋሁ ፡ ለመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡ ወ
ሰምዕዎሙ ፡ ይነብቡ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት ፡ ወሰብሑ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወይቤ ፡ ጴ
ጥሮስ ፡፡

Et omnes prophetæ testes ejus sunt iis, quòd in nomine ejus remittentur peccata 43
omnium eorum qui credunt in eo. Et loquente illis Petro hunc sermonem, 44
descendit Spiritus sanctus super omnes qui audierunt hunc sermonem. Et mi- 45
rati sunt omnes qui ex Judæis erant qui crediderunt, omnes qui venerunt cum
Petro: quia super Gentiles descendisset donum Spiritûs sancti. Et audierunt 46
eos loquentes in sermonibus regionum, & glorificârunt Deum: & dixit Pe-
trus,

Versio VULGATA LATINA.

43 Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere
44 per nomen ejus omnes, qui credunt in eum. Adhuc loquente Petro verba hæc,
45 cecidit Spiritus sanctus super omnes qui audiebant verbum. Et obstupuerunt ex cir-
cumcisione fideles, qui venerant cum Petro: quia & in nationes gratia Spiritûs
46 sancti effusa est. Audiebant enim illos loquentes linguis, & magnificantes De-
47 um. Tunc respondit Petrus; Numquid aquam quis prohibere potest, ut non ba-
48 ptizentur hi, qui Spiritum sanctum acceperunt sicut & nos? Et jussit eos bapti-
zari in nomine Domini Jesu Christi. Tunc rogaverunt eum ut maneret apud eos
aliquot diebus.

CAP. XI.

1 Audierunt autem Apostoli, & fratres, qui erant in Judæa: quoniam & Gentes
2 receperunt verbum Dei. Cùm autem ascendisset Petrus Jerosolymam, discepta-
3 bant adversùs illum, qui erant ex circumcisione, Dicentes; Quarè introîsti ad
4 viros præputium habentes, & manducâsti cum illis? Incipiens autem Petrus ex-
ponebat illis ordinem, dicens; Ego eram in civitate Joppe orans, & vidi in ex- 5
cessu mentis visionem, descendens vas quoddam velut linteum magnum quatuor
initiis summitti de cœlo, & venit usque ad me. In quod intuens considerabam, 6
& vidi quadrupedia terræ, & bestias, & reptilia, & volatilia cœli. Audivi autem 7
& vocem dicentem mihi; Surge Petre, occîde, & manduca. Dixi autem; Ne- 8
quaquàm, Domine, quia commune aut immundum nunquam introivit in os meum.
Respondit autem vox secundò de cœlo; Quæ Deus mundavit, tu ne commune di- 9
xeris. Hoc autem factum est per ter: & recepta sunt omnia rursum in cœlum. 10
Et ecce viri tres confestim astiterunt in domo, in qua eram, missi à Cæsarea ad me. 11
Dixit autem Spiritus mihi, ut irem cum illis, nihil hæsitans. Venerunt autem me- 12
cum & sex fratres isti, & ingressi sumus in domum viri. Narravit autem nobis, 13
quomodò vidisset Angelum in domo sua, stantem & dicentem sibi; Mitte in Jop-
pen, & accersi Simonem, qui cognominatur Petrus. Qui loquetur tibi verba, in 14
quibus salvus eris tu, & universa domus tua.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

43 * وله يشهد جماعة الانبياء * ان كل من يومن به ياخذ باسمه تكفير الخطايا * تم *
44 يوم الجمعة من جمعة النصف * كو * وبينما بطرس يتكلم بهذه الاقوال
45 هبط روح القدس على جميع الذين سمعوا الكلام * واندهل المومنون الذين من ذوي
الختانة * وجميع الذين جاوا مع بطرس * وحاروا من ان موهبة روح القدس قد انسكبت
46 وعلى الامم * لانهم سمعوهم يتكلمون بلغات اخر ويعظمون الله * حينيذ اجاب بطرس
47 وقال * العل احد يمنع الماء ليلا يعمد هولاء الذين اخذوا روح القدس كما اخذناه نحن *
48 وامرهم ان يصطبغوا باسم الرب * حينيذ سالوه ان يقيم عندهم اياما ما *

* الفصل الحادي عشر *

1 * فاذا سمع الرسل والاخوة الذين كانوا في بلد اليهودية ان والامم قد قبلوا قول
2 الله * فلما صعد بطرس الى اورشليم ارتاب به ذوو الختانة * قايلين * انك دخلت
3 الى رجال ذوي غلفة واكلت معهم * فابتدا بطرس يحدثهم بالخبر على سياقته قايلا
4 * انا كنت بمدينة يافا مصليا * ورايت في شخصي منظرا * كان وعاء ما كسبنية
5 عظيمة نازلة من السماء باربع قرون معلقة * وجاءت الى عندي * فلما تبصرت اليها
6 متاملا * رايت فيها دواب الارض والوحوش والدواب وطير السماء * وسمعت صوتا
7 يقول لي * يا بطرس قم اذبح وكل * فقلت يا رب لا البتة * لانه لم يدخل فمي قط
8 شي نجس او دنس * فاجابني الصوت ثانية من السماء * الاشياء التي قد طهرها الله
9 لا تنجسها انت * هذا صار ثلثا * ثم اجتذبت كلها الى السماء * تم * وفي تلك الساعة
10 11 بعينها وقف ثلثة اناس بالدار التي كنت فيها * مرسلين الي من قيسارية * فقال لي الروح ان
12 اسير معهم غير مرتاب لشي * وذهب معي هولاء الاخوة الستة * فدخلنا منزل الرجل * فاخبرنا
13 كيف ابصر الملاك في منزله واقفا * وقايلا له ارسل الى يافا رجالا * واستحضر سمعان الملقب
14 ببطرس * فسيكلمك بالكلمات التي ستخلص بها انت واهل منزلك كلهم *

Eidémque testatur universitas propheta- 43
rum, quòd quicunque c ediderit in eum,
consequetur per nomen ejus expiationem
peccatorum. Finis.

Feriâ sextâ hebdomadis mediæ.

Dúmque Petrus loqueretur hosce sermo- 44
nes, descendit Spiritus sanctus super
omnes qui audierant verba. Et obstupue- 45
runt fideles qui erant ex gente circunci-
sionis, & quotquot venerant cum Petro;
admiratique sunt quòd donum Spiritûs
sancti effusum esset etiam super gentes.
Audierunt enim illos loquentes linguas 46
externas, & magnificantes Deum. Tunc
respondit Petrus, ac dixit; Num quis 47
vetet aquam quominus baptizentur hi
qui Spiritum sanctum acceperunt ut
eum nos accepimus? quare præcepit eis
ut baptizarentur in nomine Domini.
Tunc rogaverunt eum ut maneret apud 48
ipsos dies aliquot.

CAP. XI.

Cum igitur audissent Apostoli & fra- 1
tres qui erant in regione Judææ quòd
gentes etiam recepissent sermonem Dei,
Et cùm ascendisset Petrus in Jerusa- 2
lem: suspectum habuit eum gens circun-
cisionis, Dicentes; Tu quidem ingressus 3
es ad homines præputiatos, & comedisti
cum eis. Cœpit ergò Petrus rem ipsis 4
narrare ex ordine, dicens; Ego eram in 5
urbe Japha orans, vidique in extasi mea
visionem, quasi vas quoddam simile
linteo maximo, labenti de cœlo, quatuor
cornibus alligato, & venit ad me usque.
Quod cùm intuitus & contemplatus 6
essem, deprehendi in ipso quadrupedia,
& bestias, jumenta, & volucres cœli:
Et audivi vocem dicentem mihi; O Pe- 7
tre, surge, macta, & comede. Dixi; O 8
Domine, nullo modo, quia non in-
travit unquam in os meum quicquam
immundum aut impurum. Respondit 9
mihi vox illa secundò de cœlo, Res
quas Deus mundavit, tu ne conta-
mines. Hoc ter accidit: deinde re- 10
tracta sunt omnia in cœlum. Finis.
Eâdémq; illâ horâ astiterunt tres homi- 11
nes in domo in qua eram, missi ad me de
Cæsarea. Et dixit mihi Spiritus ut abi- 12
rem cum eis nulla in re hæsitans: pro-
fectique sunt mecum sex hi fratres, &
ingressi sumus domum viri. Is autem 13
retulit nobis quomodo vidisset Angelum
domi suæ stantem, eique dicentem; Mit-
te in Japha viros, & adducendum cura
Simonem qui cognominatur Petrus.
Ipseque habebit tecum verba per quæ 14
salvaberis tu & domestici tui omnes.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

47 ሙኑ፡ እንከ፡ ይክል፡ከሊኦቶሙ፡ እምድኅረ፡ነሥኡ፡መንፈሰ፡ቅዱስ፡ከማነ፡፡=፡ ወአዘዘ
48 ሙ፡ ይጠመቁ ፡ በስመ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ፡፡ ወአምኃዝ ፡ አስተብቍዕዎ ፡ ለጴጥሮስ ፡
ይንበር ፡ ኀቤሆሙ ፡ ኅዳጠ ፡ መዋዕለ፡፡=፡

፲፩ በ፫ ሰንበተ ፡ አይሁድ፡፡=፡

1 ወሰምዑ፡ ሐዋርያት፡ ወቢጸሙሂ፡ እለ፡ ብሔረ፡ ይሁዳ፡ ከመ፡ ከዕበ፡ ተወክፉ፡ ቃለ፡እግዚ
2 አብሔር፡አሕዛብ፡=፡ ወአመ፡ ዐርገ፡ ጴጥሮስ፡ ኢየሩሳሌም፡ እለ፡ እምአይሁድ፡ተገአ
3 ዙ፡ ምስሌሁ ፡ እለ፡ ሀለው፡ ግዙራን፡=፡ እንዘ ፡ ይብልዎ፡ ቦእከ፡ ኀበ፡ ዕደው፡ እለ፡ ኢ
4 ኮኑ ፡ ግዙራነ፡ ወበላዕከ ፡ ምስሌሆሙ፡፡=፡ ወአኀዘ ፡ ጴጥሮስ ፡ ይንግሮሙ ፡ እምጥን
5 ቱ፡ ወይቤሎሙ፡=፡ እንዘ፡ ሀሎኩ፡ ሀገረ፡ ኢዮጴ ፡ ወእጼሊ፡ ደንገፅኩ፡ ወርኢኩ፡ራዕየ፡
ተመሲጥየ፡ ከመ፡ ዘሞጠሕት ፡ ዐቢይ፡ ይወርድ ፡ እምሰማይ ፡ ወእኁዝ ፡ በአርበዕቱ ፡ አ
6 ጽናፊሁ ፡ ወመጽአ ፡ መንገሌየ፡፡=፡ ወነጸርኩ ፡ ወርኢኩ ፡ ውስቴቱ ፡ እንስሳ ፡ ወአራዊተ፡
7 ገዳም ፡ ወአዕዋፈ ፡ ሰማይ፡=፡ ወሰማዕኩ፡ ቃለ፡ ዘይብለኒ፡ ተንሥእ፡ ጴጥሮስ፡ ሕርድ፡
8 ወብላዕ፡፡=፡ ወእቤ፡አኮ፡ሐሠ፡ሊተ፡እግዚኦ፡ ግሙራ፡ ኢቦአ፡ ውስተ፡አፉየ፡ርኩስ፡ዘኢ
9 ኮነ፡ንጹሐ፡=፡ ወይቤለኒ፡ ዳግመ፡ እምሰማይ፡ዘእግዚአብሔር፡አንጽሐ፡ አንተ፡ኢታርኩ
10 ሶ፡=፡ ወከመዝ፡ይቤለኒ፡ሣልሰ፡ ወተሠውጠ፡ካዕበ፡ ኵሉ፡ውስተ፡ሰማይ፡፡=፡ ወበ
11 ጊሁ ፡ ሶቤሃ፡ እልክቱ፡ ዕደው፡ ሠለስቱ፡ እለ፡ ተፈነው፡ ኀቤየ፡ እምቂሳርያ፡ ወቆሙ፡ኆኅ
12 ተ፡ቤት፡ ኀበ፡በለውኩ፡=፡ ወይቤለኒ ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ሑር ፡ ምስሌሆሙ፡ እንዘ፡ ኢትና
13 ፍቅ፡ ወመጽኡ፡ ሠለስቱ፡ አኃዊነ፡ ወቦአነ፡ ቤቶ፡=፡ ወነገረነ ፡ ኵሎ ፡ ወስምዐ፡ኮነ፡
በቅድመ ፡ ኵሉ፡ሰብእ፡ዘከመ፡ርእዮ፡ለመልአከ፡እግዚአብሔር፡በቤቱ፡ እንዘ፡ይቀውም፡
ወይቤለኒ ፡ ፈኑ፡ ሀገረ፡ ኢዮጴ ፡ ይጼውዕዎ ፡ ለከ ፡ ለስምዖን ፡ ዘተሰምየ ፡ ጴጥሮስ፡=፡
14 ወይነግረከ፡ ነገረ፡ በዘ፡ ተሐዩ፡ አንተ ፡ ወኵሉ፡ ቤትከ፡፡=፡

Quis igitur potest prohibere eos, posteaquam acceperunt Spiritum sanctum sicut nos? 47
Et jussit eos ut baptizarentur in nomine Jesu Christi: & tunc rogaverunt Petrum 48
ut maneret apud eos paucos dies.

In tertio sabbato Judæorum.

CAP. XI.

Et audiverunt Apostoli & fratres qui erant regionis Judææ, quod etiam accepis- 1
sent sermonem Dei Gentes. Et quum ascendisset Petrus Hierosolymam, qui ex Judæis 2
erant, certârunt cum eo, qui fuerunt circumcisi: Dicentes ei, Introîsti ad viros qui 3
non fuerunt circuncisi, & edisti cum iis. Et incepit Petrus alloqui eos à principio, 4
& dixit iis; Quum essem in civitate Jope & orarem, obstupui, & vidi visionem, 5
raptus, sicut lintei magni descendentis à cœlo, & apprehensum fuit in quatuor extre- 6
mitatibus suis, & venit ad me. Et intuitus sum, & vidi in illo pecora, & feras deserti, 7
& volucres cœli. Et audivi vocem dicentem mihi; Surge Petre, macta & vescere. 8
Et dixi, Absit à me Domine, nunquam intravit in os meum immundum, quod non fu- 9
it purgatum. Et dixit mihi secundò à cœlo, Quæ Deus purgavit, tu ne polluito. Et 10
similiter dixit mihi tertiò, & reversum est iterum totum in cœlum. Et venerunt 11
statim tres illi viri qui missi fuerant ad me à Cæsarea, & steterunt ad januam do-
mûs ubi eram. Et dixit mihi Spiritus sanctus; Proficiscere cum illis non ambigens: 12
et venerunt tres fratres nostri, et intravimus domum ejus. Et nuntiavit nobis omnia, 13
et testimonium perhibuit coram toto populo quomodò vidisset angelum Dei in domo
sua stantem, et dicentem, Mitte ad civitatem Jopæ accersere tibi Simonem qui nomi-
natur Petrus: Et nuntiabit tibi verba, in quibus vives tu et tota domus tua. 14

In verò incipere me loqui, cecidit Spiritus sanctus super eos, sicut &
15 Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ
in nos in initio. Recordatus sum autem verbi Domini, sicut dicebat; Jo-
16 ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. (π) Ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος (ρ) Κυρίου, ὡς ἔλεγεν, Ἰω-
annes quidem baptizavit aquâ, vos autem baptizabimini in Spiritu sancto. Si ergò
17 άννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Εἰ οὖν
par donum dedit illis Deus, sicut & nobis, credentibus in Dominum Je-
τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς, ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰη-
sum Christum, ego autem quis eram potens prohibere Deum? Audientes autem
18 σοῦν Χριστὸν, (σ) ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν Θεόν; Ἀκούσαντες δὲ
hæc, tacuerunt, & glorificaverunt Deum, dicentes; Nempè & gentibus
ταῦτα, ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες, (τ) Ἄραγε καὶ τοῖς ἔθνεσιν
Deus pœnitentiam dedit ad vitam. Illi quidē igitur dispersi à tri-
19 ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν (υ) ἔδωκεν εἰς ζωήν. Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλί-
bulatione facta in Stephano, perambulaverunt usque ad Phœnicem, & Cy-
ψεως τῆς γενομένης ἐπὶ (φ) Στεφάνῳ, διῆλθον ἕως Φοινίκης, καὶ Κύ-
prum, & Antiochiam, nemini loquentes verbum, si non solùm Judæis. Erant
20 πρου, καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον, εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. Ἦσαν
autem quidam ex eis viri Cyprii & Cyrenæi, qui introeuntes in
δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες (χ) εἰσελθόντες εἰς
Antiochiam, loquebantur ad Græcos, evangelizantes Dominum Jesum.
Ἀντιόχειαν, ἐλάλουν (ψ) πρὸς τοὺς Ἑλληνιστὰς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν.
Et erat manus Domini cum eis: multúsque numerus credens conversus
21 Καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν· πολύς τε ἀριθμὸς (ω) πιστεύσας ἐπέστρε-
est ad Dominum. Auditus est autem sermo ad aures Ecclesiæ que in
22 ψεν ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν
Hierosolymis, super istis: & miserunt Barnabam venire usq; ad Antiochi-
(α) Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν (β) Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχεί-
am: Qui adveniens & videns gratiam Dei, gavisus est: & hortabatur o-
23 ας· Ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν (γ) τοῦ Θεοῦ, ἐχάρη· καὶ παρεκάλει πάν-
mnes proposito cordis permanere Domino: Quia erat vir bonus, & ple-
τας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ· Ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς, καὶ πλή- 24
nus Spiritu sancto & fide. Et apposita est turba multa Domino. Profectus
ρης Πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ. Ἐξῆλ- 25
est autē in Tarsum Barnabas requirere Saulum. Et inveniens eum, du-
θε δὲ εἰς (δ) Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον. Καὶ (ε) εὑρὼν αὐτὸν, ἤγα- 26
xit eum in Antiochiam. Factum est autem eos annum totum convenire in
γεν αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ (ζ) αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ
Ecclesia, & docere turbam multam: appellarique primum in Antiochia
ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν· χρηματίσαι τε πρῶτον (η) ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς
discipulos, Christianos. In his autem diebus descenderunt ab Hierosolymis
μαθητὰς, Χριστιανούς. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων 27
Prophetæ in Antiochiam. Surgens autem unus ex eis nomine Agabus, signi-
ΙΖ' προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν. Ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος, ἐσή- 28
ficabat per Spiritum, famem magnā futuram in universam habita-
μανε διὰ τοῦ Πνεύματος, (θ) λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμέ-
tam: quæ & facta est sub Claudio Cæsare. At discipulorum prout be-
νην· (ι) ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος. Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς (κ) ηὐ- 29
agebat quis, decreverunt singuli eorum in ministerium mittere habitantibus in
πορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ
Judæa fratribus: quod & fecerunt, mittentes ad seniores per ma-
Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χει-
num Barnabæ & Sauli.
ρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

CAP. XII. ιβ'.

Per illud autem tempus injecit Herodes rex manus malè tractare
ΙΗ' ΚΑΤ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί 1
quosdam de Ecclesia. Occidit autem Jacobum fratrem Joannis gladio.
τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. Ἀνεῖλε δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου (α) μαχαίρᾳ. 2

MS. A. (π) Ἐμνήσθημεν (ρ) τοῦ Κυρίου, (σ) ἐγὼ τίς (τ) Ἄρα καὶ (υ) εἰς ζωὴν ἔδωκεν. (φ) Στεφάνου, (χ) ἐλθόντες (ψ) καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, (ω) ὁ πιστεύσας (α) Ἱερουσαλὴμ (β) Βαρνάβαν ἕως (γ) τὴν τοῦ (δ) Ταρσὸν ἀναζητῆσαι (ε) εὑρὼν, ἤγαγεν εἰς (ζ) αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν (η) εἰς Ἀντιόχειαν (θ) λιμὸν μεγάλην (ι) ἥτις ἐγένετο (κ) εὐπορεῖτό τις, ὥρισεν
Κεφ. ιβ. MS. A. (α) μαχαίρῃ. Ἰδὼν δὲ ὅτι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]

Quumque exorsus essem illic loqui, obtexit 15
eos Spirit⁹ sanctitatis, tanquam & nos antea.
Proindè recordatus sum sermonis Domini 16
nostri, quum diceret; Johannes quidem baptizavit aquâ; vos autem baptizabimini
Spiritu sanctitatis. Si ergò Deus æquè dedit 17
illud donum Gentibus illis quæ crediderunt in Dominum nostrum Jesum Christum, sicut & nobis, ego quis eram qui sufficerem ad
prohibendum Deum? Quumque hos ser- 18
mones audissent, quieverunt, & glorificaverunt Deum, ac dicebant; Fortè etiam Gentibus Deus dedit pœnitentiam ad vitam.

Feriâ sextâ, primâ jejunii. 32.

Illi autem qui dispersi fuerant ex oppressione 19
quæ contigerat in Stephanum, pervenerant usque in Phœniciam, atque in regionem Cypri, & in Antiochiam; nemini loquen-
tes sermonem *Dei*, nisi tantùm Judæis. Erant 20
autem ex eis quidam ex Cypro & Cyrene: isti introibant Antiochiam, & colloquebantur Græcis, atque evangelizabant super Do-
mino nostro Jesu. Erat porrò cum eis manus 21
Domini: multíque crediderunt, & conversi
sunt ad Dominum. Pervenit autem hic ru- 22
mor ad aures filiorum ecclesiæ quæ erat in Jerusalem: proindè miserunt Barnabam in
Antiochiam. Quumque illic pervenisset, es- 23
sétque conspicatus gratiam Dei, gavisus est: & efflagitabat ab eis ut toto corde suo adhæ-
rerent Domino nostro: Quandoquidem vir 24
bonus erat, & perfectus in Spiritu sanctitatis & fide. Cæterùm adjunxit se populus
multus ad Dominum nostrum. Ille autem 25
exiit in Tarsum ut requireret Saul. Quum- 26
que eum invenisset, adduxit secum Antiochiam. Totóque anno simul congregabantur in ecclesia, docuerúntque plebem multam. Exindè primò vocati sunt in Antiochia disci-
puli, Christiani. Et in diebus illis venerunt 27
ex Ierusalem illuc prophetæ. Surrexítque 28
unus ex eis, cui nomen erat Agabus, patefecítque eis per Spiritum, famem ingentem futuram in tota terra. Et fuit hæc fames in di-
ebus Claudii Cæsaris. Enimverò discipuli, 29
prout suppetebat unicuique eorum, decreverunt mittere subsidium fratribus illis qui
habitabant in Judæa. Itaque miserunt per 30
manum Barnabæ & Sauli ad Presbyteros qui illic erant.

Sabbatho primo jejunii. 33.

CAP. XII.

POrrò in illo tempore injecerat manus in 1
quosdam qui erant in ecclesia, ut malè acciperet eos Herodes ille rex, qui cognomi-
natur Agrippa. Trucidavit autem gladio Ja- 2
cobum fratrem Johannis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወሶበ፡ አኀዝኩ፡ እንግሮሙ፡ ወረደ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዲቤሆሙ፡ በከመ፡ወረደ፡ ቀዲሙ፡፡=፡
16 ወተዘከርኩ ፡ ቃሎ ፡ ለእግዚእነ ፡ ዘይቤ፡ ዮሐንስ ፡ ያጠምቅ፡ በማይ፡ ወአንትሙሰ ፡ ታጠ
17 ምቁ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ፡፡=፡ ሶበ ፡ እንከ ፡ ዕሩየ ፡ ወሀቦሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጸጋሁ፡
ከማነ ፡ እስመ ፡ አምኑ ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ መኑ፡አነ ፡ ዘእክል ፡ ከሊአ
18 ቶ ፡ ለእግዚአብሔር፡=፡ ወዘንተ ፡ ሰሚዖሙ ፡ አርመሙ ፡ ወአእኰቱ ፡ እግዚአ
ብሔር ፡ ወይቤሉ ፡ እንዳዒ ፡ ለእመ ፡ ወሀቦሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለአሕዛብ፡
ይነስሑ፡፡=፡

Et quum incepissem nuntiare iis, descendit Spiritus sanctus super eos, sicut de- 15
scendisset primò. Et recordatus sum sermonis Domini nostri, quem dixit; Jo- 16
hannes baptizabat in aqua, & vos baptizabimini in Spiritu sancto. Quum igi- 17
tur pariter dedit iis donum suum, sicut nobis, quia crediderunt in Domino nostro Jesu Christo, quis ego eram qui possem prohibere Deum? Et hoc quum audivissent, 18
quieverunt, & glorificaverunt Deum, & dixerunt; Nempè etiam dedit Deus Gentibus ut pœnitentiam agerent.

Versio VULGATA LATINA.

15 Cùm autem cœpissem loqui, cecidit Spiritus sanctus super eos, sicut & in nos in
16 initio. Recordatus sum autem verbi Domini, sicut dicebat; Joannes quidem ba-
17 ptizavit aquâ, vos autem baptizabimini Spiritu sancto. Si ergò eandem gra-
tiam dedit illis Deus, sicut & nobis, qui credidimus in Dominum Jesum Chri-
18 stum: ego quis eram, qui possem prohibere Deum? His auditis, tacuerunt: &
glorificaverunt Deum, dicentes; Ergò & Gentibus pœnitentiam dedit Deus ad
19 vitam. Et illi quidem, qui dispersi fuerant à tribulatione, quæ facta fuerat sub
Stephano, perambulaverunt usque Phœnicem, & Cyprum, & Antiochiam, nemi-
20 ni loquentes verbum, nisi solis Judæis. Erant autem quidam ex eis viri Cyprii,
& Cyrenæi, qui cùm introissent Antiochiam, loquebantur & ad Græcos, annun-
21 tiantes Dominum Jesum. Et erat manus Domini cum eis: multúsque numerus
22 credentium conversus est ad Dominum. Pervenit autem sermo ad aures Eccle-
siæ, quæ erat Jerosolymis, super istis: & miserunt Barnabam usque ad Antiochi-
23 am. Qui cùm pervenisset, & vidisset gratiam Dei, gavisus est: & hortabatur
omnes in proposito cordis permanere in Domino: Quia erat vir bonus, & ple- 24
nus Spiritu sancto, & fide. Et apposita est multa turba Domino. Profectus est 25
autem Barnabas Tarsum, ut quæreret Saulum: quem cùm invenisset, perduxit
Antiochiam. Et annum totum conversati sunt ibi in Ecclesia: & docuernut 26
turbam multam, ita ut cognominarentur primùm Antiochiæ discipuli, Christiani.
In his autem diebus supervenerunt ab Ierosolymis prophetæ Antiochiam: Et 27
surgens unus ex eis nomine Agabus, significabat per Spiritum famem magnam fu- 28
turam in universo orbe terrarum, quæ facta est sub Claudio. Discipuli autem; 29
prout quis habebat, proposuerunt singuli in ministerium mittere habitantibus in
Judæa fratribus: Quod & fecerunt, mittentes ad seniores per manus Barnabæ 30
& Sauli.

CAP. XII.

EOdem autem tempore misit Herodes rex manus, ut affligeret quosdam de Ec- 1
clesia. Occidit autem Jacobum fratrem Joannis gladio. 2

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * فلما بدات ان اتكلم هبط عليهم روح القدس. كما هبط علينا قديما * فتذكرت قول الرب 16
17 حين قال. ان يوحنا اعمد بالماء وانتم ستعمدون بالروح القدس * فلين كان الله قد اعطاهم
نظير موهبتنا بالسواء كما اعطانا اذ امنا بالرب يسوع المسيح. فانا من حتي استطيع امنع الله *
18 * فاذ سمعوا هذه الخطوب صمتوا ومجدوا الله قايلين. ولعل الله قد منح الامم التوبة ليحيوا بها *
19 * الاحد الخامس بعد الفصح المعروف بالسامرية. كر. * فاما الذين تشتتوا من اجل
الحزن الصاير من جراء اصطفان جالوا الي بسري الغور وقبرس وانطاكية. وكانوا لا يخاطبون
20 احدا بقول الكرازة الا اليهود فقط * وكان فيهم قوم قبرسيون وكرينيانيون. لما دخلوا الي
21 انطاكية خاطبوا اليونانيين يبشرونهم بيسوع المسيح * وكانت يد الرب معهم. فامن قوم
22 عددهم كثير وعادوا الي الرب * فسمع خبر ووصل الي اذان اهل الكنيسة التي باورسليم
23 * من اجلهم. فارسلوا برنابا يطوف الي انطاكية * فلما جاء اليها وشاهد نعمة الله فرح
24 وعزي بسالف توطيد قلبه ان يثبتوا في امانة الرب * لانه كان رجلا صالحا وممتليا
25 من روح القدس والامانة. واضاف الي الرب جمعا جزيلا * ثم خرج برنابا الي طرسوس
26 ليطلب بولص * فاذ وجده جاء به الي انطاكية. فاقاما يجتمعان بها في الكنيسة سنة
27 كاملة. وعلما شعبا جزيلا. وفي انطاكية اولا لقب التلاميذ بالمسيحيين * وفي تلك
28 الايام انحدر من اورسليم الي انطاكية انبياء * فقام احدهم اسمه اغابس. فعرف بالروح ان
جوعا عظيما سيكون فيما بعد في الدنيا كلها. فصار ذلك على عهد كلوديوس قيصر الملك *
29 * واذ امر التلاميذ كل احد من المومنين ان يرسل بركة كما تيسر له ويسمح به لخدمة الاخوة
30 القاطنين في بلد اليهودية * ففعلوا ذلك. وكانوا ينفذونها الي الشيوخ بيد برنابا وبولص. تم *
* قراءة يوم السبت الرابع بعد النصف * * الفصل الثاني عشر *
1 * في ذلك الحين بسط هيرودس الملك يديه ليسي الي قوم من الكنيسة * كح *
2 * وقتل يعقوب اخا يوحنا بالسيف *

Cùm itaque cœpissem loqui, descendit super eos Spiritus sanctus, quemadmodum descenderat olim super nos. 15 *Recordatus sum autem sermonis Domini quum dixit, Johannes quidem baptizavit aquâ, at vos baptizabimini Spiritu sancto.* 16 *Si ergò Deus concessit eis idem prorsus donum nostrum quod nobis concesserat quũ credidimus in Dominũ Jesum Christum, quis ego sum ut possim prohibere Deum?* 17 *His igitur sermonibus auditis, obticuerunt, & glorificaverunt Deum, dicentes; Fortassis Deus concessit etiam gentibus pœnitentiam, ut per eam vivant.* 18

Dominicâ quintâ post Pascha, quæ vocitatur Samaritanæ.

Verùm qui dispersi fuerant ob afflictionem obortam causâ Stephani, oberraverunt ad Bosciara confinium, & Cyprum, atque Antiochiam; & cum nemine instituebant sermonem prædicationis, nisi cum Judæis tantùm. 19 *Erant autem inter ipsos quidam Cyprii & Cyrenenses, qui cùm introissent Antiochiam, allocuti sunt Græcos, annuntiantes eis Jesum Christum.* 20 *Erátque manus Domini cum illis: ac proinde fidem susceperunt homines copiosi numeri, & conversi sunt ad Dominum.* 21 *Et audita est fama eorum, devenitque ad aures hominum Ecclesiæ quæ erat Jerosolymis: & miserunt Barnabam ut perlustraret Antiochiam usque.* 22 *Qui cùm eò pervenisset, vidissetque gratiam Dei, gavisus est, & hortatus est pro consueta firmitate cordis sui, ut persisterent in fide Domini.* 23 *Erat enim vir probus ac plenus Spiritu sancto & fide: attraxitque ad Dominum turbam copiosam.* 24 *Deindè egressus est Barnabas Tarsum, ut quæreret Paulum.* 25 *Quem cùm reperisset, perduxit Antiochiam, in qua manserunt ambo, convenientes illic in Ecclesia, anno integro; docuerúntque populum multum. Antiochiæ verò primùm vocati fuerunt discipuli, Christiani.* 26 *Iisdem diebus descenderunt ab Jerusalem Antiochiam quidam prophetæ:* 27 *Surgensque unus ex eis nomine Agabus, significavit per Spiritum, famem magnã postmodùm futuram in toto orbe: quæ & accidit tempore Claudii Cæsaris Imperatoris.* 28 *Et cùm præcepissent discipuli unicuique fidelium ut mitteret benedictionem aliquam pro sua facultate, & liberalitate, in ministerium fratrum degentium in regione Judææ,* 29 *Executi sunt: mittebántque eas ad seniores per manum Barnabæ & Pauli.* 30 Finis.

Lectio diei sabbathi quarti post medium.

CAP. XII.

EOdem tempôre extendit Herodes rex manus suas, ut noceret quibusdam ex Ecclesia. 1 *Et accidit Jacobum fratrem Johannis gladio.* 2

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወእምዝ፡ ተዘርው፡ በእንተ፡ ቅትለተ፡ እስጢፋኖስ፡ ወበጽሑ፡ እስከ፡ ቆጵሮስ፡ ወፊኒቄስ፡
20 ወአንጾኪያ፡ እንዘ ፡ ኢይነግሩ፡ ቃሎሙ፡ዘእንበለ፡ለአይሁድ፡ለበሕቲቶሙ፡፡ ወቦ፡እም
ውስቴቶሙ ፡ ሰብአ፡ ቆጵሮስ፡ወቂር ናዊያን፡ወሖሩ፡ አንጾኪያ፡ ወነገርዎሙ፡ ለአረማውያን፡
21 ወመሀርዎሙ ፡ በእንተ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡፡ ወእደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ምስሌሆሙ፡ ወ
22 በዝኍ፡ኖልቆሙ፡ለእለ፡ አምኑ፡ በእግዚእነ፡ ወተመይጡ፡፡ ወተሰምዐ፡ዝነገር፡በቤተ፡
23 ክርስቲያን፡ ዘኢየሩሳሌም፡በእንቲአሆሙ፡፡ ወፈነውዎ፡ለበርናባስ፡አንጾኪያ፡፡ በህየ፡
ርእየ፡ጸጋ፡እግዚአብሔር፡ ወተፈሥሐ ፡ ወመሀሮሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ ይትመየጡ ፡ በኵሉ ፡
24 ልቦሙ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር ፡፡ እስመ፡ ብእሲ ፡ ጻድቅ፡ ውእቱ፡ ወ ምሉእ ፡ መንፈስ ፡
ቅዱስ፡ ወሃይማኖት፡ ወተወሰኩ፡ ብዙኃን፡ አሕዛብ፡ኀበ፡እግዚአብሔር ፡፡
በገብርኤል ፡ ምንባቤ፡፡
25 ወሖረ፡በርናባስ፡ጠርሴን፡፡ ይኅሥሦ፡ ለሳውል፡ ወረከቦ፡ ወወሰዶ፡ አንጾኪያ፡፡ ወነበረ፡ 26
አሐተ፡ ዓመተ፡ ወመሀረ፡ ለብዙኃን፡ አሕዛብ፡ ወአብሉ፡ ውስተ፡ ክርስቲያን፡ በአንጾኪያ፡
27 ቀደሙ፡፡ ህበ ወውእተ፡አሚረ፡ወረዱ፡ነቢያት፡እምኢየሩሳሌም፡ለአንጾኪያ፡፡
28 ወተንሥአ፡አሐዱ፡እምውስቴቶሙ፡ዘስሙ፡አጋቦስ፡ ወነገረ፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡ወአም፡ይመጽ
29 እ፡ዐቢይ፡ረኀብ፡ውስተ፡ኵሉ፡ ዓለም፡ ዘከመ፡ ኮነ፡በመዋዕለ፡ቀለውድዮስ፡፡ ወእም
ዝ፡አስተዋጽኡ ፡ ሐዋርያት፡በአምጣነ፡ይክሉ፡ወፈነው፡ለቢጾሙ፡ ለእለ፡ይነብሩ፡ብሔረ፡
30 ይሁዳ፡፡ ምስለ፡በርናባስ፡ወሰውል፡ ኀበ፡ቀሲሳን፡፡ 16
1 ህበ ወውእተ፡አሚረ፡ አኀዞሙ፡ ሄሮድስ፡ንጉሠ፡ ለሰዩማነ፡ ቤተ፡ እግዚአብሔር፡ ወአሕ
2 መሞሙ፡፡ ወቀተሉ፡ለያዕቆብ፡ እኁሁ፡ ለዮሐንስ፡በመጥባሕት፡፡

Et tunc dispersi fuerant propter occisionem Stephani, & pervenerunt usque ad Cyprum, 19
& Phœniciam, & Antiochiam, non nuntiantes verbum eorum, nisi Judæis solum.
Et fuerunt ex illis homines Cypri, & Cyrenenses, et profecti sunt Antiochiam, et 20
loquuti sunt Gentilibus, et docuerunt eos de Domino nostro Jesu. Et manus Domi- 21
ni fuit cum illis, et multus fuit numerus credentium in Domino nostro, et conversi
sunt. Et auditus fuit hic rumor in domo Christianorum, quæ erat Hierosolymis, de 22
illis, et miserunt Barnabam Antiochiam. Ibi vidit gratiam Dei, et gavisus est, 23
et docuit omnes, ut converterentur toto corde eorum ad Deum. Quia vir justus 24
erat, et plenus Spiritu sancto et fide: et adjuncti sunt multi populi ad Deum.

In Gabrielis *festo*, Lectio.

Et abiit Barnabas Tarsum ut quæreret Saulum: et invenit eum, et duxit eum An- 25
tiochiam. Et mansit unum annum, et docuit multos populos, et obtulerunt ad Chri- 26
stianos in Antiochia primum. Et isto tempore descenderunt prophetæ ab Hierosoly- 27
mis ad Antiochiam. Et surrexit unus ex illis cujus nomen erat Agabus, et nun- 28
tiavit per Spiritum sanctum, quòd ventura erat magna fames in toto mundo, sicut
fuit in diebus Claudii. Et tunc eleemosynas erogârunt Apostoli in quantum poterant, 29
et miserunt fratribus habitantibus in regione Judææ, cum Barnaba et Saulo ad se- 30
niores.

CAP XII.

ET isto tempore prehendit Herodes rex præpositos domûs Dei, et afflixit eos. Et 1
trucidârunt Jacobum fratrem Johannis, cum gladio. 2

Et videns *quòd gratum* est Judæis, apposuit apprehendere & Petrum: (E-
3 Καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον· (ἦ-
rant autem dies Azymorum.) Quem *&* *prehendens* misit in *custodiam*, tradens
4 σαν δὲ (β) ἡμέραι τῶν Ἀζύμων.) Ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακήν, (γ) παραδοὺς
quatuor quaternionibus militum *custodire* eum, volens post Pascha pro-
τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα (δ) ἀν-
ducere eum populo. *Ille* quidem *igitur* Petrus servabatur in *custodia:* Oratio
5 αγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ
autem *erat* *assidua* *facta* ab Ecclesia ad Deum pro eo. Cùm
6 δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς Θεὸν (ε) ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὅτε
autem *futurus* esset eum *producere* Herodes, nocte ipsâ erat Petrus dormi-
δὲ ἔμελλεν (ζ) αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμε-
ens inter duos milites, vinctus catenis duabus, custodés*que* ante ostium
νος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἁλύσεσι δυσί, φύλακές τε (η) πρὸ τῆς θύρας
observabant *custodiam.* Et ecce angelus Domini astitit, & lumen refulsit in
7 ἐτήρουν τὴν φυλακήν. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ
habitaculo: *pulsans autem* *latus* Petri, excitavit eum, dicens; Surge
οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτόν, λέγων, Ἀνάστα
in celeritate. Et ceciderunt ejus catenæ de manibus. Dixit*que* angelus
8 ἐν τάχει. Καὶ (θ) ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. Εἶπέ τε ὁ ἄγγελος
ad eum; Præcingere, & *subliga* *sandalia* *tua.* Fecit *autem*
πρὸς αὐτόν, (ι) Περίζωσαι, καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. Ἐποίησε δὲ
sic. Et dixit illi; Circunda vestimentum tuum, & sequere me. Et ex-
9 (κ) οὕτω. Καὶ λέγει αὐτῷ, Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι. Καὶ ἐξ-
iens sequebatur eum, & nesciebat quia verum est *factum* per ange-
ελθὼν (λ) ἠκολούθει αὐτῷ, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστι τὸ γινόμενον (μ) διὰ τοῦ ἀγγέ-
lum: existimabat autem visum videre. Transeuntes autem primam custodiam & se-
10 λου· ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. Διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευ-
cundam, venerunt ad portam ferream, *ducentem* ad civitatem, quæ *sponta-*
τέραν, (ν) ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτο-
nea aperta est eis. Et exeuntes processerunt vicum unum, & continuò
μάτη (ξ) ἠνοίχθη αὐτοῖς· καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως
discessit angelus ab eo. Et Petrus *factus* *in* *seipso*, dixit;
(ο) ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ὁ Πέτρος (π) γενόμενος ἐν ἑαυτῷ, εἶπε, 11
Nunc scio verè quia *emisit* Dominus angelum suum, & eripuit me de
Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλε Κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ (ρ) ἐξείλετό με ἐκ
manu Herodis, & omni expectatione plebis Judæorum. Considerans-
χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς (σ) προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. (τ) Συνιδών 12
que venit ad domum Mariæ matris Joannis, *cognominati* *Marci*,
τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν (υ) Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου,
ubi erant multi congregati & orantes. Pulsante autem
οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. Κρούσαντος (φ) δὲ τοῦ 13
Petro ostium *vestibuli*, processit puella *subauscultare*, nomine Rhode.
Πέτρου τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη.
Et *agnoscens* vocem Petri, præ gaudio non aperuit *vestibulum:* introcur-
Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα· εἰσδραμοῦ- 14
rens *autem* nuntiavit stare Petrum ante *vestibulum.* Illi *autem* ad eam
σα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν 15
dixerunt; Insanis. Illa autem affirmabat sic habere. Illi autem dicebant; Angelus
(χ) εἶπον, Μαίνῃ. Ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. Οἱ δ' ἔλεγον, (ʹ) Ὁ ἄγγελος
ejus est. *At* Petrus perseverabat pulsans: *Aperientes* autem viderunt eum, &
αὐτοῦ ἐστιν. Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ (ψ) εἶδον αὐτόν, καὶ 16
obstupuerunt. Annuens autem eis manu *tacere*, narravit *eis*
ἐξέστησαν. (ω) Κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν, (α) διηγήσατο αὐτοῖς 17
quomodò Dominus eum eduxisset de *custodia:* dixit *autem;* Annuntiate Jacobo &
πῶς ὁ Κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς· (β) εἶπε δέ, Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ
fratribus hæc. Et egressus abiit in alium locum. Factâ autem die,
τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. Γενομένης δὲ ἡμέρας, 18
erat turbatio non parva *in* *militibus*, quidnam *Petrus* *factus* esset.
ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο.

MS. A. (β) αἱ ἡμέραι (γ) παραδιδοὺς (δ) ἀγαγεῖν (ε) περὶ (ζ) προσαγαγεῖν αὐτὸν (η) πρὸς τῇ θύρᾳ (θ) ἐξέπεσαν (ι) Ζῶσαι, (κ) οὕτως. (λ) ἠκολούθει, καὶ (μ) ὑπὸ τοῦ (ν) ἦλθαν (ξ) ἠνοίγη (ο) ἀπῆλθεν (π) ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, (ρ) ἐξείλατό (σ) προσδοκίας τῶν (τ) Συνιδών δὲ (υ) τῆς Μαρίας τῆς (φ) δὲ αὐτοῦ τὴν (χ) εἶπαν, (ʹ) Ὁ ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ. (ψ) εἶδαν (ω) Κατασείσαντος δὲ αὐτοῦ τῇ (α) διηγήσατο πῶς αὐτὸν ὁ Κύριος ἐξήγαγεν (β) εἶπέν τε

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ܘܟܕ ܚܙܐ ܕܫܦܪ ܗܘܐ ܠܝܗܘܕܝ̈ܐ ܐܘܣܦ ܠܡܐܚܕ ܐܦ ܠܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ. ܝܘܡܬܐ ܕܝܢ ܗܘܘ ܕܦܛܝܪ̈ܐ.
4 ܘܐܚܕܗ ܘܐܪܡܝܗ ܒܝܬ ܐܣܝܪ̈ܐ ܘܐܫܠܡ ܠܗ ܫܬܬܥܣܪ ܐܣܛܪܛܝܘܛܝܢ ܕܢܛܪܘܢܝܗܝ ܕܡܢ ܒܬܪ ܦܨܚܐ ܢܫܠܡܝܘܗܝ ܠܥܡܐ ܕܝܗܘܕܝ̈ܐ.
5 ܘܟܕ ܗܘ ܫܡܥܘܢ ܡܬܢܛܪ ܗܘܐ ܒܒܝܬ ܐܣܝܪ̈ܐ ܨܠܘܬܐ ܐܡܝܢܬܐ ܡܬܩܪܒܐ ܗܘܬ ܚܠܦܘܗܝ ܡܢ ܥܕܬܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ.
6 ܘܒܗ ܒܗܘ ܠܠܝܐ ܕܠܨܦܪܗ ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܠܡܫܠܡܘܬܗ ܟܕ ܕܡܟ ܗܘܐ ܫܡܥܘܢ ܒܝܬ ܬܪܝܢ ܐܣܛܪܛܝܘܛܝܢ ܘܐܣܝܪ ܒܬܪܬܝܢ ܫܫܠܢ ܘܐܚܪ̈ܢܐ ܢܛܪܝܢ ܗܘܘ ܬܪܥܐ ܕܒܝܬ ܐܣܝܪ̈ܐ.
7 ܡܠܐܟܗ ܕܡܪܝܐ ܩܡ ܥܠܘܗܝ ܘܢܘܗܪܐ ܐܙܠܓ ܒܟܠܗ ܒܝܬܐ ܘܩܪܫܗ ܒܓܒܗ ܘܐܩܝܡܗ ܘܐܡܪ ܠܗ ܩܘܡ ܒܥܓܠ. ܘܢܦܠܝ ܫܫܠܬܐ ܡܢ ܐܝܕܘܗܝ.
8 ܘܐܡܪ ܠܗ ܡܠܐܟܐ ܐܣܘܪ ܚܨܝܟ ܘܣܐܢ ܡܣܢܝܟ. ܘܥܒܕ ܗܟܢܐ. ܘܬܘܒ ܐܡܪ ܠܗ ܐܬܥܛܦ ܡܪܛܘܛܟ ܘܬܐ ܒܬܪܝ.
9 ܘܢܦܩ ܘܐܙܠ ܗܘܐ ܒܬܪܗ ܟܕ ܠܐ ܝܕܥ ܗܘܐ ܕܫܪܝܪܐ ܗܘ ܗܘܐ ܗܝ ܕܗܘܝܐ ܗܘܬ ܒܝܕ ܡܠܐܟܐ. ܣܒܪ ܗܘܐ ܓܝܪ ܕܚܙܘܐ ܚܙܐ ܗܘܐ.
10 ܘܟܕ ܥܒܪܘ ܡܛܪܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܘܕܬܪܬܝܢ ܐܬܘ ܥܕܡܐ ܠܬܪܥܐ ܕܦܪܙܠܐ. ܘܐܬܦܬܚ ܠܗܘܢ ܡܢ ܨܒܘܬ ܢܦܫܗ. ܘܟܕ ܢܦܩܘ ܘܥܒܪܘ ܫܘܩܐ ܚܕ ܦܪܩ ܡܢܗ ܡܠܐܟܐ.
11 ܗܝܕܝܢ ܐܣܬܟܠ ܫܡܥܘܢ ܘܐܡܪ. ܗܫܐ ܝܕܥܬ ܒܩܘܫܬܐ ܕܡܪܝܐ ܫܕܪ ܡܠܐܟܗ ܘܦܨܝܢܝ ܡܢ ܐܝܕܗ ܕܗܪܘܕܣ ܡܠܟܐ ܘܡܢ ܡܕܡ ܕܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܥܠܝ ܝܗܘܕܝ̈ܐ.
12 ܘܟܕ ܐܣܬܟܠ ܐܬܐ ܠܒܝܬܗ ܕܡܪܝܡ ܐܡܗ ܕܝܘܚܢܢ ܗܘ ܕܡܬܩܪܐ ܡܪܩܘܣ. ܡܛܠ ܕܐܚ̈ܐ ܣܓܝܐ̈ܐ ܟܢܝܫܝܢ ܗܘܘ ܬܡܢ ܘܡܨܠܝܢ.
13 ܘܢܩܫ ܬܪܥܐ ܕܕܪܬܐ ܘܢܦܩܬ ܕܬܥܢܝܘܗܝ ܛܠܝܬܐ ܕܫܡܗ ܪܗܕܐ.
14 ܘܐܫܬܘܕܥܬ ܩܠܗ ܕܫܡܥܘܢ ܘܒܚܕܘܬܗ ܠܐ ܦܬܚܬ ܠܗ ܬܪܥܐ. ܐܠܐ ܗܦܟܬ ܒܪܗܛܐ ܘܐܡܪܐ ܠܗܘܢ. ܕܗܐ ܫܡܥܘܢ ܩܐܡ ܥܠ ܬܪܥܐ ܕܕܪܬܐ.
15 ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܡܬܥܪܝܐ ܐܢܬܝ. ܘܗܝ ܡܫܪܪܐ ܗܘܬ ܕܗܟܢܐ ܗܝ. ܐܡܪܝܢ ܠܗ ܕܠܡܐ ܡܠܐܟܗ ܗܘ.
16 ܘܫܡܥܘܢ ܢܩܫ ܗܘܐ ܒܬܪܥܐ. ܘܢܦܩܘ ܚܙܐܘܗܝ ܘܬܡܗܘ.
17 ܘܡܢܝܦ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܒܐܝܕܗ ܕܢܫܬܩܘܢ. ܘܥܠ ܘܐܫܬܥܝ ܠܗܘܢ ܐܝܟܢܐ ܐܦܩܗ ܡܪܝܐ ܡܢ ܒܝܬ ܐܣܝܪ̈ܐ. ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܐܫܬܥܘ ܗܠܝܢ ܠܝܥܩܘܒ ܘܠܐܚܝܢ. ܘܢܦܩ ܐܙܠ ܠܕܘܟܐ ܐܚܪܢܝܐ.
18 ܘܟܕ ܗܘܐ ܨܦܪܐ ܗܘܐ ܗܘܐ ܫܓܘܫܝܐ ܪܒܐ ܒܝܬ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܥܠ ܫܡܥܘܢ ܕܡܢܐ ܗܘܐ ܠܗ.

Quumque vidisset hoc placuisse Judæis, per- 3
rexerat comprehendere etiam Simonem Petram: (erant autem dies Azymorum.)
Itaque prehendit eum, & conjecit in car- 4
cerem; tradidítque ei sexdecim milites ut custodirent eum, ut post Pascha traderet eum populo Judæorum. Quumque ipse Simon 5
custodiretur in carcere, preces assiduæ pro eo offerebantur ab ecclesia Deo. Et in illa 6
nocte, cujus diluculo tradendus erat, dum dormiret Simon inter duos milites, vinctúsque esset duabus catenis, & alii custodirent fores carceris: Angelus Domini asti- 7
tit supra eum, & lumen refulsit in tota domo: & pupugit ei latus, & excitavit eum: dixítque ei; Surge festinanter. Et deciderunt catenæ ex manibus ejus. Et dixit ei 8
angelus; Accinge lumbos tuos, & calcea sandalia tua. Et ita fecit. Rursus autem dixit ei; Obvolve te pallio, & sequere me. Exiit itaque & ambulabat post eum, quum 9
nesciret verúmne esset id quod fiebat per angelum: putabat enim se visum videre. Quumque transacta esset custodia prima & 10
secunda, venerunt usque ad portam ferream, & aperta est eis ultró: at quum exiissent, ac pertransissent plateam unam, discessit ab eo angelus. Tunc cognovit Si- 11
mon, & ait; Nunc scio verissimè Dominum misisse angelum suum, méque liberâsse de manu Herodis regis, & ex eo quod machinabantur adversùm me Judæi. Quod quum 12
intellexisset, venit domum Mariæ fratris Joannis illius qui cognominatus est Marcus, propterea quòd multi fratres illic erant congregati, & precabantur. Pulsavit autem fo- 13
res atrii, & egressa est ut ei responderet puella, nomine Rhode. Et agnovit vocem 14
Simonis: ac præ gaudio suo non aperuit ei ostium, sed reversa est cursu, ac dixit eis; Ecce Simon stat pro foribus atrii. Cui di- 15
cunt, Terrore conturbata es. Illa verò contendebat rem ita se habere. Dicunt ei; Fortasse angelus ejus est. Simon autem pulsa- 16
bat fores: proinde exierunt, eúmque conspicati obstupuerunt. Porrò innuebat eis 17
suâ manu ut tacerent: & ingressus est, ac renuntiavit eis quomodo Dominus eduxerat eum de carcere: ac dixit eis; Narrate hæc Jacobo & fratribus nostris. Et egressus profectus est in alium locum. Quum autem 18
manè esset, extitit tumultus plurimus inter milites propter Simonem, quidnam ei factum esset.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወርእየ፡ ከመ፡ ተፈሥሑ፡ አይሁድ፡ ደገመ፡ አኀዞ፡ ለጴጥሮስ፡ ወበዓለ፡ ፋሲካ፡ ውእቱ፡
4 ሕሚረ፡፨ ወአኀዞ፡ ሞቅሖ፡ ማእከለ፡ ፲ወ፯ ሰገራት፡ የዐቅብዎ፡፡ ወፈቀደ፡ እም
5 ድኅረ፡ ፋሲካ፡ ያቅርቦ፡ ኀበ፡ ሕዝብ፡፨ ወእንዘ፡ የዐቅብዎ፡ ለጴጥሮስ፡ በውስተ፡ ሞ
6 ቅሕ፡ ወይጼልዩ፡ በእንቲአሁ፡ ወትረ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ በቤተ፡ ክርስቲያን፡፡፨ ወአ
ሚረ፡ ርእሶ፡ ፈቀደ፡ ሄሮድስ፡ ያቅርቦ፡ በይእቲ፡ ሌሊት፡ ወእንዘ፡ ይነውም፡ ጴጥሮስ፡ ማ
እከለ፡ ክልኤ፡ ሰገራት፡ ወሙቁሕ፡ ክልኤሆን፡ እደዊሁ፡ ወየዐቅቡ፡ ሠገራት፡ አናቅጸ፡፡፨
7 ወወረደ፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር፡ ወቆመ፡ ኀበ፡ ጴጥሮስ፡፡ ወበረቀ፡ መብረቅ፡ ውስተ፡ ው
እቱ፡ ቤት፡ ወጐድኦ፡ ገቦሁ፡ ወአንቅሆ፡ ለጴጥሮስ፡፡ ወይቤሎ፡ ተንሥእ፡ ፍጡነ፡ ወወድቀ፡ ማ
ዕቀሕቲሁ፡ እምእደዊሁ፡፨

Et quum vidisset quòd gavisi essent Judæi, denuò prehendit Petrum: & festum Pa- 3
schæ fuit isto die: Et prehensum conjecit eum in carcerem, medio septemdecim mi- 4
litum ut custodirent eum: & voluit post Pascha adducere eum ad populum. Et dum 5
custodirent Petrum in carcere, orabant pro ipso extensè ad Deum in domo Chri-
stianorum. Et quando seipsum voluit Herodes producere in ista nocte, tum dormi- 6
ens erat Petrus medio duorum militum, & vinctus erat ambabus manibus ejus: &
observârunt milites ostia. Et descendit angelus Dei, & stetit apud Petrum, & 7
splenduit lux in ista domo, & pulsavit latus ejus, & evigilare fecit Petrum, & di-
xit ei; Surge citò: & ceciderunt catenæ ejus de manibus ejus.

Versio VULGATA LATINA.

3 Videns autem quia placeret Judæis, apposuit ut apprehenderet & Petrum. Erant
4 autem dies Azymorum. Quem cùm apprehendisset, misit in carcerem, tradens
quatuor quaternionibus militum custodiendum, volens post Pascha producere
5 eum populo. Et Petrus quidem servabatur in carcere. Oratio autem fiebat si-
6 ne intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo. Cùm autem producturus eum
esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites, vinctus
7 catenis duabus: & custodes ante ostium custodiebant carcerem. Et ecce ange-
lus Domini astitit: & lumen refulsit in habitaculo: percussóque latere Petri ex-
citavit eum, dicens; Surge velocitér. Et ceciderunt catenæ de manibus ejus.
8 Dixit autem angelus ad eum; Præcingere: & calcea te caligas tuas. Et fecit sic.
9 Et dixit illi; Circumda tibi vestimentum tuum, & sequere me. Et exiens seque-
batur eum, & nesciebat quia verum est, quod fiebat per Angelum: existimabat
10 autem se visum videre. Transeuntes autem primam & secundam custodiam,
venerunt ad portam ferream, quæ ducit ad civitatem: quæ ultrò aperta est
eis. Et exeuntes processerunt vicum unum: & continuò discessit Angelus ab
eo. Et Petrus ad se reversus, dixit; Nunc scio verè, quia misit Dominus 11
angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione ple-
bis Judæorum. Consideránsque venit ad domum Mariæ matris Joannis, qui 12
cognominatus est Marcus, ubi erant multi congregati, & orantes. Pulsante 13
autem eo ostium januæ, processit puella ad audiendum, nomine Rhode. Et ut 14
cognovit vocem Petri, præ gaudio non aperuit januam, sed intrò currens nun-
tiavit stare Petrum ante januam. At illi dixerunt ad eam; Insanis. Illa autem 15
affirmabat sic se habere. Illi autem dicebant; Angelus ejus est. Petrus autem per- 16
severabat pulsans. Cùm autem aperuissent, viderunt eum, & obstupuerunt. An- 17
nuens autem eis manu ut tacerent, narravit quomodò Dominus eduxisset eum de
carcere, dixítque; Nuntiate Jacobo & fratribus hæc. Et egressus abiit in alium
locum. Factá autem die, erat non parva turbatio inter milites, quidnam factum 18
esset de Petro.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * واذ ابصر ذلك مرضيا لليهود * اضاف اليه ان قبض على بطرس * وكان ذلك في ايام الفطير *
4 * واذ قبض عليه جعله في الحبس * وسلمه الي اربعة من الجند اصحاب ارباع ليحفظوه * مريدا
5 ان يصعده الي الشعب بعد الفصح * واذ كان بطرس محبوسا في السجن * كانت الكنيسة
6 تقرب من اجله الي الله صلاة متتابعة * وحين اعتزم هيرودس ان يصعده اليهم * في تلك
الليلة كان بطرس نايما بين جنديين معلولا بسلسلتين * وكان الحراس امام الابواب
7 يرصدون الحبس * اذ وقف به ملاك الرب * فاشرق نور في المسكن فضرب جنب بطرس
8 وانهضه قايلا قم مسرعا * فسقطت السلسلتان من يديه * وقال له الملاك تزنر والبس
9 نعليك * ففعل هكذا * فقال له البس ثوبك واتبعني * وخرج يتبعه ولم يعلم ان الصاير
10 بالملاك هو حق * بل كان يظن انه يبصر مناما * فاذ عبرا الحرس الاول والثاني اقبلا الي
باب الحديد المودي الي المدينة * فانفتح من ذاته لهما وخرجا * فعبرا في شارع واحد * وللحين
11 ابتعد الملاك منه * فعاد بطرس الي ذاته وقال * الان علمت بتحقيق ان الرب ارسل ملاكه
وانقذني من يد هيرودس ومن كل شعب اليهود * تم *

* قراءة الاثنين من الجمعة الخامسة بعد الفصح * كط *

12 * فاذا علم يقينا جاء الي منزل مريم ام يوحنا الملقب بمرقص * حيث كان قوم كثيرون
13 14 به مجتمعين ومصلين * فلما قرع الباب تقدمت صبية اسمها وردة تسمع * فاذ عرفت
صوت بطرس من فور سرورها لم تفتح الباب * بل رجعت مسرعة واخبرتهم ان بطرس
15 بالباب واقفا * فقالوا لها قد جننت * فلبثت تحقق قولها ان كذلك هو * فقالوا ملاكه
16 17 هو * فلبث بطرس يقرع الباب * فلما فتحوا ابصروه وذهلوا * فهز نحوهم يده ليسكتوا *
وحدثهم كيف اخرجه الرب من الحبس * وقال لهم اخبروا بهذه البدايع يعقوب والاخوة *
18 وخرج فذهب الي موضع اخر * تم * فلما اضحي النهار صار في الجند اضطراب ليس
بيسير * قايلين تري ماذا اصاب بطرس *

Cùmque animadvertisset id gratum esse 3
Judæis, perrexit adhuc apprehendere
Petrum (accidit autem hoc in diebus
Azymorum). *Quem cùm apprehendisset,* 4
posuit in carcerem, tradiditque eum
quatuor militibus tribunis quartanis ut
custodirent eum, volens eum producere
populo post Pascha. Dum autem esset 5
Petrus in carcere detentus, offerebat
Ecclesia ad Deum pro ipso preces conti-
nuas. Et cùm proposuisset Herodes eum 6
ipsis producere, eâdem nocte erat Petrus
dormiens inter duos milites, vinctus
catenis duabus: & custodes ante ja-
nuas custodiebant carcerem. Interim 7
adstitit ei angelus Domini (& lumen re-
fulsit in domicilio) percussitque latus
Petri, & excitavit eum dicens; Surge
festinus. Et excidit utraque catena de
manibus ejus. Dixit etiam ei ange- 8
lus; Præcingere, & induere soleis tuis.
Et fecit sic. Et dixit illi; Indue vesti-
mentum tuum, & sequere me. Egressus 9
igitur sequutus est eum, & ignorabat
rem quæ per Angelum fiebat, esse veram:
sed existimabat se somnium videre.
Cùmque præteriissent ambo custodiæ 10
locum primum & secundum, devene-
runt ad portam ferream quæ ducit ad
urbem, & aperta est eis ultrò, egressique
sunt: & transeuntes per vicum unum,
statim recessit Angelus ab eo. Et Petrus 11
ad se reversus, dixit; Nunc pro certo
cognovi quòd Dominus miserit ange-
lum suum, & eripuerit me de manu He-
rodis, totòque populo Judæorum. Hactenus.

Lectio feriæ secundæ hebdomadæ quintæ post Pascha.

Cùm ergò rem pro certo scivisset, venit 12
ad domum Mariæ matris Johannis
qui cognominabatur Marcus, ubi erat
turba multa, illic congregati, & orantes.
Cùm autem pulsâsset ostium, processit 13
puella nomine Rosa, ut subauscultaret.
Et ut cognovit vocem Petri, præ 14
eruptione gaudii sui non aperuit ostium,
sed festina recurrens, annuntiavit eis
stare Petrum ante januam. Inquiunt ei, 15
Insanis. Illa verò institit asseverans
sermonem suum sic se habere. Dixerunt;
Angelus ejus est. Perseverabat autem 16
Petrus januam pulsare. Et cùm ape-
ruissent, viderunt eum, & obstupuerunt.
Ipse verò innuit eis manu suâ ut tace- 17
rent: narravitque eis quomodo eduxisset
eum Dominus è carcere. Tum dixit
illis; Referte has novitates Jacobo &
fratribus. Et egressus abiit in alium
locum. Hactenus. *Porrò ubi diluxit* 18
dies, facta est in militibus turbatio
non parva: & dicebant; Quid fortè ac-
cidit Petro?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወይቤሎ፡ ውእቱ፡ መልአክ፡ ቅንት፡ ሐቌከ፡ ወተሠአን፡ አሳእኒከ፡ ወገብረ፡ ከማሁ።
9 ወይቤሎ፡ ተዐፀፍ፡ ልብሰከ፡ ወነዓ፡ ትልወኒ። ወወፅአ፡ ወተለዎ። ወኢያእመ
ረ፡ ጴጥሮስ፡ ከመ፡ እሙን፡ ውእቱ፡ ዘአስተርአዮ፡ መልአክ፡ ወመሰሎ፡ ሕልም፡ ዘ
10 የሐልም። ወወፂኦሙ፡ ቀዳሚ፡ ዐፀድ፡ ወካልአ፡ በጽሑ፡ ኀበ፡ ኆኅት፡ ኀጺን፡ ወተርኀ
ወት፡ ለሊሃ፡ ለሊሃ። ወፂኦሙ፡ ሖሩ፡ አሐተ፡ ስኰተ፡ ወኀደጎ፡ ዝኩ፡ መልአክ፡ ዘይ
11 መርሖ፡ ለጴጥሮስ። ወገብአ፡ ልቡ፡ ሶቤሃ። ወይቤ፡ ይእዜ፡ አእመርኩ፡ ከመ፡ አማን፡ ፈነ
ወ፡ እግዚአብሔር፡ መልአኮ፡ ወአድኀነኒ፡ እምእደ፡ ሄሮድስ፡ ወእምኵሉ፡ ተሰፋሆሙ፡
ለሕዝበ፡ አይሁድ።

በ፫፡ ማርያም፡ ወበማርቆስ፡ ምንባብ።

12 ወእምዝ፡ ሖረ፡ ቤተ፡ ማርያም፡ እሙ፡ ለዮሐንስ፡ ዘተሰምየ፡ ማርቆስ፡ ኀበ፡ ሀለው፡ ጉቡአ
13 ን፡ ወይጼልዩ፡ በእንቲአሁ። ወጐድጐደ፡ ኆኅተ፡ ዴዴ፡ መጽአት፡ ታርኁዎ፡ ወለት፡
14 እንተ፡ ስማ፡ ሮዴ። ወአእሚራ፡ ቃለ፡ ጴጥሮስ፡ እምትፍሥሕት፡ ኢያርኀወት፡
15 ዴዴ፡ ወሮፀት፡ ወነገረቶሙ፡ እንዘ፡ ይቀውም፡ ጴጥሮስ፡ ኀበ፡ ኆኅተ፡ ዴዴ። ወይ
ቤልዋ፡ ተዐብዲኑ፡ ተዐገሢ። ምዕረ፡ ወጐድጐደ፡ በሕቁ፡ ወይቤሉ፡ መልአክኑ፡ እንጋ፡
16 ውእቱ። ወጐንደየ፡ ጴጥሮስ፡ እንዘ፡ ይጐደጕድ፡ ወሶበ፡ አርኀውዎ፡ ወርእየ
17 ዎ፡ ደንገፁ። ወይቤሎሙ፡ አርምሙ፡ ወነገሮሙ፡ ዘከመ፡ አውፅኦ፡ እግዚአብሔር፡
እሞቅሕ። ወይቤሎሙ፡ ንግርዎሙ፡ ለያዕቆብ፡ ወለኵሎሙ፡ አኀዊነ። ወወፅአ፡ ወሖረ፡
18 ካልአ፡ ቤተ። ወጸቢሖ፡ ተሀውኩ፡ ሰገራት፡ ፈድፋደ፡ ወይቤሉ፡ ምንተኑ፡ እን
ጋ፡ ኮነ፡ ጴጥሮስ።

Et dixit ei iste angelus; Cinge lumbos tuos, & calcea calceos tuos: & fecit ita: 8
& dixit ei, Indue pallium tuum, & veni, sequere me. Et exivit, & sequutus est 9
eum: & nesciebat Petrus quòd verum fuit quòd apparuit ei angelus: & videba-
tur ei somnium, quod somniâsset. Et exeuntes primo atrio & secundo, venerunt 10
ad portam ferream, & aperta fuit de seipsa: tunc exeuntes progressi sunt unum vi-
cum, & reliquit eum iste angelus qui ducebat Petrum. Et reversum est ei cor ejus 11
statim, & dixit; Nunc novi quòd verè misit Deus angelum suum, & liberavit
me è manu Herodis, & ab omni expectatione populi Judæorum.

In tertia Mariæ: & in Marci festo, Lectio.

Et tunc venit domum Mariæ matris Johannis, qui nominatus fuit Marcus, ubi 12
fuerunt congregati, & orantes pro eo. Et pulsante ostium januæ, venit ut aperiret 13
ei filia, cujus nomen erat Rhode. Et ut cognovit vocem Petri, præ gaudio non ape- 14
ruit januam, sed cucurrit & nuntiavit iis, stante Petro ad ostium januæ. Et di- 15
xerunt ei, Insanisne? perseverabat altera vice, & pulsavit paululùm: & dixerunt,
Angelusne igitur est? Et moratus est Petrus pulsans: & quum aperuissent, & 16
vidissent eum, obstupuerunt. Et dixit iis ut tacerent: & nuntiavit iis quomodo 17
eduxisset eum Deus è carcere, & dixit iis; Nuntiate Jacobo & omnibus fratribus
nostris: & egressus est, & abiit in aliam domum. Et manè conturbati sunt mi- 18
lites valdè, & dixerunt; Quid igitur factum est de Petro?

Herodes autē *requirens* eum, & non *inveniens, inquirens* *custodes*, jussit *ad sup-*
19 (γ) Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπα-
plicium trahi: & descendens à Judæa in Cæsaream, commoratus est. Erat autem
20 χθῆναι· καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας (δ) εἰς τὴν Καισάρειαν, διέτριβεν. Ἦν (ε) δὲ ὁ
Herodes iratus Tyriis & Sidoniis: *Uno animo autem advenerūt* ad eum, &
Ἡρώδης θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ
persuadentes Blastum, qui super cubiculum regis, postulabant pacem, *propter*
πείσαντες Βλάστον, τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, (ζ) ᾐτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ
ali ipsorum regionem à regia. Statuto autem die Herodes vesti-
21 τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμε-
tus *vestem regiam*, *& sedens* pro tribunali, concionabatur ad eos *At*
22 νος ἐσθῆτα βασιλικήν, καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. Ὁ δὲ
populus acclamabat; Dei *Vox*, & non hominis. Confestim autem percussit eum an-
23 δῆμος ἐπεφώνει, Θεοῦ φωνή, καὶ οὐκ ἀνθρώπου. Παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγ-
gelus Domini, *pro quibus* non dedisset *gloriam* Deo: & *factus vermibus corro-*
γελος Κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε τὴν δόξαν τῷ Θεῷ· καὶ γενόμενος σκωληκόβρω-
sus, expiravit. *At* verbum *Dei* crescebat & multiplicabatur. Barnabas autē &
24 τος, ἐξέψυξεν. Ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ (η) ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο. Βαρνάβας δὲ καὶ
25 Saulus reversi sunt *ex Hierusalem implentes ministerium*: *simul assu-*
Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἱερουσαλήμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν· συμπαραλα-
mentes & Joannem, cognominatum Marcum.
βόντες (θ) καὶ Ἰωάννην, τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

CAP. XIII. ιγ'.

HErāt autē *quidam in Antiochia apud existentē Ecclesiam*, prophetæ & doctores,
1 Ἦσαν (α) δέ τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν, προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὅ, τε
Barnabas & Simon *vocatus* Niger, & Lucius *Cyrenæus*, Manahénque Herodis
Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρώδου
Tetrarchæ *coëducatus*, & Saulus. Ministrantibus autē illis Domino, & jejunan-
2 τοῦ Τετράρχου σύντροφος, καὶ Σαῦλος. Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ, καὶ νηστευόν-
tibus, dixit Spiritus sanctus; Segregate mihi *&* Barnabam & Sau-
των, εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Ἀφορίσατε δή μοι (β) τόν τε Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦ- 3
lum, in opus quod *advocavi* eos. Tunc jejunantes & *precati*, *&*
λον, εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. Τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι, καὶ
imponentes manus eis, dimiserunt. *Hi* quidem *emissi* à
ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν. (γ) Οὗτοι μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ 4
Spiritu sancto, *descenderunt in* Seleuciam: *illincque* abnavigaverunt *in*
(δ) τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, κατῆλθον εἰς τὴν Σελεύκειαν· ἐκεῖθέν τε ἀπέπλευσαν (ε) εἰς
Cyprum. Et *facti in Salamina annuntiabant* verbum Dei in
τὴν Κύπρον. Καὶ γενόμενοι ἐν (ζ) Σαλαμῖνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς 5
synagogis Judæorum. Habebāt autē & Joannem *ministrum*. *Peregrantes autem*
συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων. εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην. Διελθόντες δὲ (η) τὴν 6
insulā usque *ad* Paphum, invenerunt quendā magum pseudoprophetā Judæum, cui no-
νῆσον ἄχρι Πάφου, (θ) εὗρόν τινα μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνο-
men Bar-Jesu: Qui erat cum Proconsule Sergio Paulo, viro prudente. Hic
μα (ι) Βαριησοῦς· Ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. Οὗτος 7
advocans Barnabam & *Saulum*, *expetebat* audire verbum Dei. Re-
προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον, ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἀνθ- 8
sistebat autē illis Elymas magus, (sic enim interpretatur nomen ejus,)
ίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, (κ) (οὕτω γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ,)
quærens avertere Proconsulem à fide. Saulus autem, (qui & Paulus,)
ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. Σαῦλος δέ, (ὁ καὶ Παῦλος,) 9
repletus Spiritu sancto, *&* *intendens* in eum, Dixit: O plene omni
πλησθεὶς Πνεύματος ἁγίου, (λ) καὶ ἀτενίσας εἰς αὐτόν, Εἶπεν, Ὦ πλήρης παντὸς 10
dolo & omni *maleficentiâ*, fili diaboli, inimice omnis justitiæ, non *cessabis*
δόλου καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ
pervertens vias Domini rectas?
διαστρέφων τὰς ὁδοὺς Κυρίου τὰς εὐθείας;

MS. A. (γ) Ἡρώδης τε (δ) εἰς Καισάρειαν, διέτριψεν. (ε) δὲ θυμομαχῶν (ζ) ᾐτήσαντο (η) ηὐξάνετο (θ) Ἰωάννην, τὸν ἐπικληθέμενον Μάρκον. Κεφ. ιγ'. MS. A. (α) δὲ ἐν (β) τὸν Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον, (γ) Αὐτοὶ (δ) τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀπῆλθον εἰς Σελεύκειαν: (ε) εἰς Κύπρον. (ζ) Σαλαμίνῃ (η) ὅλην τὴν (θ) εὗραν ἄνδρα τινὰ (ι) Βὰρ Ἰησοῦν (κ) (οὕτως (λ) ἀτενίσας

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]

19 Herodes verò quum requisisset eum, nec invenisset, condemnavit custodes, & jussit eos necare. Et excessit è Judæa, atque commoratus est in Cæsarea.
20 Quoniam autem iratus erat contra Tyrios & Sidonios, congregati sunt, eúmque simul adiêre: & persuaso Blasto cubiculario regis, postulârunt ab eo ut haberent pacem, propterea quòd dispensatio regionis ipsorum ex regno ipsius Herodis erat.
21 Die autem percelebri indutus erat Herodes veste regiâ, sedebátque pro tribunali, verbáque faciebat ad turbam.
22 Totus verò populus clamabat, & dicebat; Hæ sunt voces Dei, & non hominum.
23 Verùm eò quòd non tribuisset gloriam Deo, eâ ipsâ horâ feriit eum angelus Domini, & ebullivit vermibus, atque mortuus est.
24 Proindè Evangelium Dei prædicabatur, & incrementum capiebat.

Dominicâ quartâ Jejunii. 34.

25 Barnaba autem & Saul reversi sunt ex Ierusalem Antiochiam, postquàm explevissent ministerium suum; assumpserúntque secum Johannem illum qui cognominatus est Marcus.

CAP. XIII.

1 ERant porrò in Ecclesia quæ erat Antiochiæ, Prophetæ & Doctores, Barnaba, & Simon qui vocatur Niger, & Lucius ex Cyrene urbe, & Manael filius educatorum Herodis Tetrarchæ, & Saul.
2 Quúmque ipsi jejunarent, & preces auspicarentur Deo, dixit eis Spiritus sanctitatis; Secernite mihi Saul & Barnabam operi ad quod ego vocavi eos.
3 Postquàm igitur jejunâssent, ac preces auspicati fuissent, imposuerunt eis manum, & dimiserunt eos.
4 Ipsi autem quum emissi essent à Spiritu sanctitatis, descenderunt Seleuciam, & illinc per mare navigârunt ad usque Cyprum.
5 Quúmque introîssent Salaminam urbem, evangelizabant sermonem Domini nostri in synagogis Judæorum: & Johannem ministrum habebant.
6 Porrò quum perlustrâssent totam insulam usque ad Paphum urbem, nacti sunt virum quendam magum Judæum, qui erat pseudopropheta, cui nomen erat Bar-Suma.
7 Iste adhærebat viro sapienti qui erat Proconsul, vocabatúrque Sergius Paulus. Advocavit autem Proconsul Saul & Barnabam, & petebat ut audiret ab eis sermonem Dei.
8 Resistebat autem eis hic ipse magus Bar-Suma, cujus nomen exponitur Elumos; quippe qui vellet avertere Proconsulem à fide.
9 Saul autem ille qui vocatus est Paulus, repletus est Spiritu sanctitatis, & intuitus eum,
10 Dixit; O plene omnibus dolis, omnibusque flagitiis, fili criminatoris, & infense omni æquitati, non cessabis pervertere vias rectas Domini?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወኀሠሦ : ሄሮድስ : ወኢረከቦ : ወእምዝ : ኰነኖሙ : ለሰገራት :: ወወረደ : እምነ : ይሁደ :
20 ለቂሳርያ : ከመ : ይኰንን : እስመ : ተጋእዙ : አህጉረ : ጢሮስ : ወሲዶና : ወመጽኡ :
ኅቡረ : ኀቤሁ : ወአስተብቍዕዎ : ለበላስጦን : ደቀ : ጽርሑ : ለንጉሥ : ይዕር
21 ቆሙ : እስመ : እምቤተ : ንጉሥ : ይሴሰዩ : ለብሔር ::=፥ ወእምዝ : እሐተ : ዕለተ :
22 ለብሰ : ሄሮድስ : ልብሰ : መንግሥቱ : ወነበረ : ዐውደ : ወአኀዘ : ይኰንኖሙ :=፥ ወአ
ውየዉ : ሀገር : በቃለ : እግዚአብሔር : በቃለ : ሰብእ ::=፥

19 *Et quæsivit eum Herodes & non invenit eum: & tunc condemnavit milites, & descendit à Judæa ad Cæsaream, ut judicium administraret.* 20 *Quia judicio contendissent civitates Tyri & Sidonis, & venerunt simul ad eum, & rogârunt Blastum cubicularium regis ut amicitiam præberet iis, quia à domo regis nutriebat regionem.* 21 *Et tunc unâ die indutus fuit Herodes veste regiâ, & sedit pro tribunali, & incepit judicare eos.* 22 *Et acclamavit civitas, In voce Dei, in voce hominis.*

Versio VULGATA LATINA.

19 Herodes autem cùm requisisset eum, & non invenisset, inquisitione factâ de custo-
dibus, jussit eos duci: descendénsque à Judæa in Cæsaream, ibi commoratus est.
20 Erat autem iratus Tyriis, & Sidoniis. At illi unanimes venerunt ad eum, & per-
suaso Blasto, qui erat super cubiculum regis, postulabant pacem, eò quòd ale-
21 rentur regiones eorum ab illo. Statuto autem die, Herodes vestitus veste regiâ se-
22 dit pro tribunali, & concionabatur ad eos. Populus autem acclamabat; Dei vo-
23 ces, & non hominis. Confestim autem percussit eum Angelus Domini, eò quòd
24 non dedisset honorem Deo: & consumptus à vermibus, expiravit. Verbum au-
25 tem Domini crescebat, & multiplicabatur. Barnabas autem & Saulus reversi
sunt ab Jerosolymis expleto ministerio, assumpto Joanne, qui cognominatus est
Marcus.

CAP. XIII.

1 ERant autem in ecclesia, quæ erat Antiochiæ, prophetæ, & doctores, in quibus
Barnabas, & Simon, qui vocabatur Niger, & Lucius Cyrenensis, & Manahen,
qui erat Herodis Tetrarchæ collactaneus, & Saulus. Ministrantibus autem illis 2
Domino, & jejunantibus, dixit illis Spiritus sanctus; Segregate mihi Saulum &
Barnabam, in opus ad quod assumpsi eos. Tunc jejunantes, & orantes, impo- 3
nentésque eis manus, dimiserunt illos. Et ipsi quidem missi à Spiritu sancto abie- 4
runt Seleuciam; & indè navigaverunt Cyprum. Et cùm venissent Salaminam, 5
prædicabant verbum Dei in synagogis Judæorum. Habebant autem & Joannem
in ministerio. Et cùm perambulâssent universam insulam usque Paphum, invene- 6
runt quendam virum magum pseudoprophetam, Judæum, cui nomen erat Barjesu,
Qui erat cum Proconsule Sergio Paulo, viro prudente. Hic, accersitis Barnabâ & 7
Saulo, desiderabat audire verbum Dei. Resistebat autem illis Elymas magus (sic enim 8
interpretatur nomen ejus) quærens avertere Proconsulem à fide. Saulus autem, 9
qui & Paulus, repletus Spiritu sancto, intuens in eum, Dixit; O plene omni 10
dolo, & omni fallaciâ, fili diaboli, inimice omnis justitiæ, non desinis subvertere
vias Domini rectas?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 * ولما طلبه هيرودس ولم يجده حكم على السجانين بقتلهم وامرهم باحضارهم * ثم انحدر
20 من بلد اليهودية يطوف الى قيسارية * وكان هيرودس حاد الغضب على الصوريين *
والصيداويين * فحضروا الى عنده * واقنعوا بلاسطون صاحب قبة الملك * وسالوه ان
21 يسعى في الصلح والسلامة * من اجل ان قوت بلدهم من الاوقات الملكية * فرتب
22 هيرودس يوما لبس فيه حلة ملكية * وجلس في مجلسه وخاطبهم متجبرا * فهتف الجمع
23 ان هذا صوت الاه لا صوت انسان * فللحين ضربه ملاك الرب * عوض لم يعط المجد
24 لله * وصار الدود ياكله ومات * ونمي قول الله وكثر جدا *

* قراءة الثلثا من الجمعة الخامسة بعد الفصح * م *

25 * وبرنابا وصولص رجعا الى اورسليم لما اكملا الخدمة * واخذا يوحنا الملقب بمرقص *
1 * الفصل الثالث عشر * وكان بانطاكية قوم في الكنيسة التي بها انبياء ومعلمون *
وبرنابا وسمعن الملقب بنجار ولوكيوس القوريناي ومناين المربي مع هيرودس رييس الربع *
2 وصولوص * وبينما هم يخدمون الرب ويصومون قال روح القدس * افرزوا لي برنابا وبولص
3 للعمل الذي دعوتهما اليه * فصاموا حينئذ وصلوا * ووضعوا ايديهم عليهما وارسلوهما *
4 5 * فاذ ارسلهما روح القدس انحدرا الى سلوكية * ومن هناك ركبا في البحر الى قبرص * واذ حصلا
6 في سلاميني اخبرا بكلام الله في جميع اليهود * وكان معهما يوحنا يخدمهما * فلما طافا الجزيرة
7 الى باقس صادفا انسانا ساحرا نبيا كاذبا يهوديا اسمه بار يسوع * وكان مع سرجيوس البطريق
8 مع بولوص الرجل الفقيه * هذا استحضر برنابا وبولص * وطلب ان يسمع كلام الله * فقاومهما
9 اليماس الساحر * لان هكذا يترجم اسمه * طالبا ان يرد البطريق من الامانة * فامتلى صولوص
10 الملقب ببولص من روح القدس * وتفرس فيه * وقال له * ايها المملوء كافة الغش وجملة
المكر * يا ابن المحال وعدو كل عدالة * اما تفتر من تعكيس طرق الرب المهدة *

Cúmque requisiisset eum Herodes, nec invenisset, milites morte damnavit, præcipiens illis ut sisterent eum. Deindè descendit de regione Judææ, perambulaturus Cæsaream usque. 19 *Erat autem Herodes irâ percitus in Tyrios & Sidonios: quapropter convenerunt eum, & persuaserunt Blastoni regiæ testudinis præfecto, eumq; rogârunt ut conciliationem pacemq; curaret: siquidem alimonia regionis eorum è demensis erat regiis.* 20 *Statuit ergò diem Herodes, quo regiâ veste indutus sedit pro tribunali, & allocutus est eos cum apparatu.* 21 *Exclamavit autem turba* dicens, *Vox ista Dei est, non vox hominis.* 22 *Confestim autem percussit eum angelus Domini, pro eo quòd non tribuisset gloriam Deo: cœperúntque vermes devorare eum, & mortuus est.* 23 *Et sermo Domini augescebat & multiplicabatur valdè.* 24

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis quintæ post Pascha.

Cæterùm Barnaba & Saulus redierunt in Jerusalem, absoluto ministerio: duxerúntque Johannem qui cognominabatur Marcus. 25

CAP. XIII.

ERant autem Antiochiæ, in Ecclesia quæ ibidem erat, quidam prophetæ & doctores, & Barnaba, & Simon qui cognominabatur Niger, & Lucius Cyrenensis, et Manaen qui nutritus fuerat cum Herode Tetrarcha, necnon Saulus. 1 *Et dum illi ministrarent Domino, atque jejunarent, dixit Spiritus sanctus; Segregate mihi Barnabam & Paulum ad opus ad quod vocavi eos.* 2 *Tunc ergò jejunârunt et orârunt, positísque manibus super utrunque, miserunt illos.* 3 *Igitur cùm misisset eos Spiritus sanctus, descenderunt Seleuciam, & indè conscenderunt mare in Cyprum.* 4 *Et cùm appulissent Salaminam, annuntiârunt sermonem Dei in cœtu Judæorum. Erátque cum eis Johannes ministrans illis.* 5 *Cúmque peragrâssent insulam ad Paphum usque, offenderunt hominem quendam magum, prophetam falsum, Judæum, nomine Bar-jesu:* 6 *Qui erat apud Sergium Tribunum cum Paulo viro prudente. Hic accersivit Barnabam & Paulum, rogavitque ut audiret sermonem Dei.* 7 *Resistebat autem illis Elymas magus (sic enim exponitur nomen ejus) quærens avertere Tribunum à fide.* 8 *Repletus est autem Saulus qui vocatur Paulus, Spiritu sancto, eumque intuitus,* 9 *Dixit ei; O plene omni dolo & omni fallaciâ, O fili Fraudulenti, & inimice omnis justitiæ, annon cessabis pervertere vias Domini planas?* 10

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ወቀሠፎ:መልአከ:እግዚአብሔር:ሶቤሃ: እስመ: ኢያእኰቶ : ለእግዚአብሔር: ወዐጺዮ:
24 ሞተ:=፡ ሀሰ ወቃለ:እግዚአብሔር:ዐቢየ:ወበዝኀ:=፡ ወተሠውጡ:በርናበስ: ወሰ
25 ውል : ኢየሩሳሌም : ወፈጺሞሙ : መልእክቶሙ : ወነሥእዎ : ለዮሐንስ : ዘተሰምየ:
ማርቆስ::=፡

፲፫ በበዓለ : መዝሙር: ወበራብዕ : ሰንበት::=፡

1 ሀ፡ ወሀለው : ውስተ : አንጾኪያ : በቤተ : ክርስቲያን : ነቢያት : ወሊቃናት : ወበርናበስ:
ወስምዖን: ዘተሰምየ:ኔጌር:ዘበትርጓሜሁ : ጸሊም: ወሉቅዮስ : ቀሬናዊ: ወምናሔ: ወል
2 ደ : ሐፀኒቱ : ለሄሮድስ : ንጉሠ:ወሰውል:=፡ ወእንዘ: ይገብሩ፡ግብረ : እግዚአብሔር:
ወይጸውዑ : ወይቤሎሙ : መንፈስ : ቅዱስ : ፈልጥዎሙ:ሊተ : ለበርናበስ : ወለሰውል:
3 ለግብር:ዘፈቀድክዎሙ:=፡ ወአመዝ:ጾሙ: ወጸለዩ: ወወደዩ: እደዊሆሙ: ዲቤሆሙ::
4 ወፈነውዎሙ:=፡ ወተፈነውዎሙ: በኀበ : መንፈስ: ቅዱስ: ወረዱ: ሴሌውቂያ: ወእምህየ :
5 ነገዱ : ቄጵሮስ:=፡ ወበጺሖሙ : ስለሚን : ነገሩ : ቃለ: እግዚአብሔር :በምኵራባቲሆ
6 ሙ: ለአይሁድ: ወሀሎ: ዮሐንስ : ለእኩሙ::=፡ ወአንሶሰው: ውስተ:ኵሉ: ደሰያት: ወ
በጽሑ : እስከ:ጳፉ:: ወረከቡ:ብእሴ:ሰብአ:ሠራይ: አይሁዳዊ : ወሐሳዊ : ነቢይ : ውእ
7 ቱ: ዘስሙ: ተርዮስዕ:=፡ ወሀሎ : ኀበ : መልአክ : ወለአክ: መልአክ:: ወጸውዖሙ:
8 ለበርናበስ : ወለሰውል : ወፈቀደ : ይስማዕ : ቃለ:እግዚአብሔር:=፡ ወተቃወሞሙ : ው
እቱ : ዘይቤልዎ : ከመዝ : ኤሊማስ : መሰሪ : ትርጓሜሁ:: ወፈቀደ : ይክልኦ : ለመልአ
9 ክ : ከመ : ኢይእመን::=፡ ወመልአ : መንፈስ : ቅዱስ : ለዐለ : ሰውል : ዘውእቱ :
10 ጳውሎስ : ወነጸሮ:=፡ ወይቤሎ: እጽጉበ : ዐመፃ : ወኵሎ : እከይ : ወልደ : ሰይጣን:
ፀሬ : ለኵሉ : ጽድቅ : አቢይከ : ትኅድግ : እንዘ : ተዐሉ : ፍኖተ : እግዚአብሔር :
ርትዕት::==፡

Et percussit eum angelus Dei illicò, quia non glorificabat Deum, & partitus obiit. 23
Et sermo Dei magnus fuit & multiplicatus fuit. Et reversi sunt Barnabas & Saulus 24
Hierusalem, & quum complevissent ministerium eorum, assumpserunt Johannem qui 25
nominatus fuit Marcus.

CAP. XIII.

In festo psalmodiæ, & quarto sabbato.

ET fuerunt in Antiochia in domo Christianorum, prophetæ & magistri, & Bar- 1
nabas, & Simon, qui nominatur Niger, quod in interpretatione sua significat, Ni-
grum, & Lucius Cyrenensis, & Manaches filius nutricis Herodis regis, & Saulus.
Et quum facientes erant opus Dei & invocantes, tum dixit iis Spiritus sanctus; Se- 2
parate mihi Barnabam & Saulum, ad opus pro quo elegi eos. Et tunc jejunârunt, & 3
orârunt, & posuerunt manus suas super eos, & dimiserunt eos. Et missi per Spiri- 4
tum sanctum, descenderunt Seleuciam, & illinc navigârunt ad Cyprum. Et venien- 5
tes Salaminam, annuntiârunt verbum Dei in synagogis Judæorum, & fuit Johan-
nes minister eorum. Et profectus est in omnes insulas, & venit usque ad Paphum, & 6
invenit virum, hominem magum Judæum, & pseudopropheta fuit cujus nomen Tar-
jesah: Et fuit apud principem, & minister fuit principis, & vocavit Barnabam & 7
Saulum, & voluit audire verbum Dei. Et restitit illis, is quem vocant quasi Ely- 8
mam, magum, interpretatione ejus: & voluit prohibere regem ut non crederet. Et ple- 9
nus fuit Spiritus sanctus super Saulum, qui est Paulus, & intuitus est eum: Et di- 10
xit ei; O plene iniquitatis & omnis malitiæ, fili satanæ, hostis omnis justitiæ, nolu-
isti cessare subvertere vias Dei rectas?

Et nunc ecce manus Domini super te, & eris cæcus, non videns Solē usque ad
11 Καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ (μ) τοῦ Κυρίου ἐπὶ σὲ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι
tempus. Confestim *autem* cecidit in eum caligo & tenebræ: & circuiens quærebat
καιροῦ. Παραχρῆμα δὲ (ν) ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος· καὶ περιάγων ἐζήτει
manu ductores. Tunc *videns* Proconsul factum, credidit, *perculsus*
12 χειραγωγούς. Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς, (ξ) ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενος
super doctrina Domini. *Provecti autem* à Papho qui *circa* *Paulum,*
13 ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Κυρίου. Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ (ο) τὸν Παῦλον,
venerunt *in* Pergen Pamphyliæ: Joannes autem discedens ab eis, re-
ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν, ὑπέ-
versus est *in* Ierosolymam. Illi verò pertranseuntes à *Perge,* vene-
14 στρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης, (π) παρεγένον-
runt *in* Antiochiam Pisidiæ: & ingressi in synagogam die Sab-
το εἰς Ἀντιόχειαν (ρ) τῆς Πισιδίας· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαβ-
batorum, sederunt. Post autem lectionem Legis & Prophetarum, miserunt
15 βάτων, ἐκάθισαν. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν
principes synagogæ ad eos, dicentes; Viri fratres, si est sermo in vo-
οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς, λέγοντες, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, (σ) εἰ ἔστι λόγος ἐν ὑ-
bis exhortationis ad plebem, dicite. Surgens autem Paulus, & silentiū indicens
16 μῖν παρακλήσεως πρὸς τὸν λαὸν, λέγετε. Ἀναστὰς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας Κʹ
manu, ait; Viri Israelitæ, & *timentes* Deum, audite. Deus plebis
17 τῇ χειρὶ, εἶπεν, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Θεὸν, ἀκούσατε. Ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ
hujus Israel elegit patres nostros, & plebem exaltavit *in* *incolatu* in terra
τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ
Ægypti: & *cum* brachio excelso eduxit eos ex ea: Et *quasi* qua-
18 (τ) Αἰγύπτῳ· καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς· Καὶ ὡς (υ) τεσσα-
draginta annorum temp' mores sustinuit eorum in deserto: Et *delens* gentes se-
19 ρακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ· Καὶ καθελὼν ἔθνη ἑ-
ptem in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram eorum. Et post
20 πτὰ ἐν γῇ Χαναὰν, (φ) κατεκληροδότησεν αὐτοῖς τὴν γῆν (χ) αὐτῶν. Καὶ μετὰ
hæc quasi *annis* *quadringentis* & quinquaginta dedit Judices usque ad Samuel Pro-
ταῦτα ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προ-
phetam. Et exindè postulaverunt regem: & dedit illis Deus Saul filium Cis,
φήτου. Κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα· καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κὶς, 21
virum de tribu Benjamin, *annos* quadraginta. Et *amovens* *eum,* exci-
ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, ἔτη (ψ) τεσσαράκοντα. Καὶ μεταστήσας αὐτὸν, (ω) ἤγει- 22
tavit illis David *in* regem: cui & dixit *testans*; Inveni David *ipsum* Jesse,
ρεν αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ εἰς βασιλέα· ᾧ καὶ εἶπε μαρτυρήσας, Εὗρον Δαβὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαὶ,
virum secundū cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Hujus Deus *à*
ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. Τούτου ὁ Θεὸς ἀπὸ 23
semine secundùm promissionem *excitavit* Israel Salvatorem Jesum: Præ-
τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν (α) ἤγειρε τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν· Προ- 24
dicante Joanne ante faciem adventûs ejus baptismum pœnitentiæ omni
κηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας (β) παντὶ
populo Israel. Cùm autem impleret Joannes cursum, dicebat; Quem
τῷ λαῷ Ἰσραήλ. Ὡς δὲ ἐπλήρου (γ) ὁ Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγε, (δ) Τίνα 25
me arbitramini esse? non sum ego, sed ecce venit post me, cujus non sum dignus
με ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγώ, ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ
calceamentum pedum solvere. Viri fratres, filii generis Abraham, & qui in vo-
ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. Ἄνδρες ἀδελφοὶ, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ, καὶ οἱ ἐν (ε) ὑ- 26
bis *timentes* Deum, vobis verbum salutis hujus missum est.
μῖν φοβούμενοι τὸν Θεὸν, (ζ) ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης (η) ἀπεστάλη. Οἱ 27
Nam habitantes in Hierusalem, & principes *eorum,* hunc ignorantes, & voces
γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς
Prophetarum per omne Sabbatum *lectas,* judicantes impleverunt:
τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν·
Et nullam causam mortis invenientes, petierunt *Pilatum* *interfici* eum.
Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες, ᾐτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. 28

MS. A. (μ) Κυρίου (ν) ἔπαισεν (ξ) ἐκπλησσόμενος ἐπίστευσεν ἐπὶ (ο) Παῦλον, (π) ἐγένοντο (ρ) τὴν Πισιδίαν· (σ) εἰ τίς ἐστιν ἐν ὑμῖν λόγος παρακλήσεως (τ) Αἰγύπτου· (υ) τεσσερακονταετῆ (φ) κατεκληρονόμησεν (χ) αὐτῶν···· ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ ··· τήκοντα· καὶ μετὰ ταῦτα ἐ·· κεν κριτὰς (ψ) τεσσεράκοντα. (ω) ἤγειρεν τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς εἰς (α)* ἤγαγεν τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν· (β) παντὶ τῷ Ἰσραήλ. (γ) Ἰωάννης (δ) Τί ἐμὲ (ε) ἡμῖν (ζ) ἡμῖν (η) ἐξαπεστάλη.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

Nunc itaque manus Domini contra te est; 11
erisque cæcus, nec aspicies Solem ad tempus.
Et eâ ipsâ horâ incidit in eum caligo & tenebræ: proinde circuibat, quærebatque qui prehenderet ei manum. Quumque vidisset 12
Proconsul quod factum fuerat, perculsus est, crediditque doctrinæ Domini.

Feriâ secundâ Passionis. 35.

Paulus autem & Barnaba per mare perrexe- 13
runt à Papho urbe, veneruntque Pergen civitatem Pamphyliæ: & discessit ab eis Johannes, ac profectus est ad Ierusalem. Illi 14
verò egressi sunt ex Perge, & venerunt Antiochiam urbem Pisidiæ, & introierunt in synagogam, sederuntque die sabbathi. Post- 15
ea quàm autem lecta esset Lex & Prophetæ, ad eos miserunt seniores synagogæ qui dicerent; Viri fratres, si quis est in vobis sermo consolationis, alloquimini populum. Pro- 16
inde surrexit Paulus, indixitque silentium manu, & ait; Viri filii Israel, vosque qui Deum reveremini, audite. Deus hujus po- 17
puli elegit patres nostros, extulitque & magnificavit eos quum essent incolæ in terra Ægypti, brachioque excelso eduxit eos ex ea. Et nutrivit eos in deserto quadraginta 18
annis. Et delevit septem Gentes in terra 19
Chanaan, illisque dedit solum earum hæreditate possidendum. Porrò quadringentis & 20
quinquaginta annis dedit eis judices usque ad Samuel prophetam. Tuncque petierunt 21
sibi regem, & dedit eis Deus Saul filium Kis, virum ex stemmate Ben-jamin, annis quadraginta. Et sustulit eum, eisque constituit Da- 22
vid regem: & perhibuit ei testimonium, dixitque; Inveni David filium Issai virum secundùm cor meum: is exequetur omnia placita mea. Ex semine hujus suscitavit Deus 23
Israeli, quemadmodum pollicitus fuerat, Jesum redemptorem. Et misit Johannem qui 24
prædicaret ante adventum ejus baptismum pœnitentiæ toti populo Israel. Quumque 25
expleret Johannes ministerium suum, dicebat; Quem me putatis esse? Non sum ego: sed ecce ponè me venit is, cujus non sum dignus qui solvam corrigias calceamentorum.

Dominicâ magnâ Resurrectionis. 36.

Viri fratres, filii prosapiæ Abraham, & qui 26
vobiscum timent Deum, vobis missum est verbum vitæ. Illi enim habitatores Jerusa- 27
lem, & primores eorum non perceperunt illud, nec Scripturas prophetarum quæ leguntur omni sabbatho, sed condemnârunt eum, & impleverunt quæcunque scripta sunt. Quumque non invenissent causam mortis 28
ullam, petierunt à Pilato ut interficerent eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወይእዜኒ፡ናሁ፡እደ፡እግዚአብሔር፡ ላዕሌከ፡ ወተዐውር፡ ወኢትሬኢ፡ ጸሐየ፡ እስከ፡ ይበጽ
ሐከ፡ዕድሜከ፡ወተጸለለ፡ሶቤሃ፡ወጸልመ፡ ወኢክህለ፡ ይርአይ፡ወሐሠሠ፡ዘይመርሖ፡፨ ወ
12 ርእዮ፡መልአክ፡ዘኮነ፡ደንገፀ፡ወአምነ፡በእግዚእነ፡፨ወእምዝ፡ ሐለፉ፡እምነ፡ጳፉ፡እለ፡
13 ጳውሎስ፡ወበጽሑ፡ጴርጌን፡ዘጰንፍልያ፡ወኀደጎሙ፡ዮሐንስ፡ ወተሠውጠ፡ኢየሩሳሌም፡፨
ወእምንቴሰ፡ ኀለፉ፡ እምጴርጌን፡ ወበጽሑ፡አንጾኪያ፡ዘጲስድያ፡፡ ወቦኡ፡ምኵራበ፡በዕለ
14 ተ፡ሰንበት፡ወነበሩ፡፨ በዕለተ ፡ ኤጲፋንያ ፡ ምንባብ፡፨
15 ወእምድኅረ፡ኦሪት፡ወነቢያት፡ለአኩ፡ ኀቤሆሙ፡ ሊቃነ፡ ካህናት፡ ወይቤልዎሙ፡እንትሙ፡
አሐዊነ፡እመቦ፡እምውስቴትክሙ፡ዘይክል፡ሠናየ፡ነጊረ፡ ኢይድዕዎሙ፡ለሕዝብ፡፨

Et nunc quidem, ecce manus Dei super te, & cæcus eris, & non videbis solem, usque 11
dum venerit tibi tempus tuum: & obtenebratus est statim, & obcæcatus est, & non potuit videre, & quæsivit ducem. Et quum vidisset princeps quod factum fuerat, 12
miratus est, & credidit in Domino nostro. Et tunc transierunt à Papho qui erant 13
ex parte Pauli & venerunt Pergen Pamphyliæ: & reliquit eos Johannes, & reversus est Hierosolymam. Et illi transierunt à Perge, & venerunt Antiochiam Pi- 14
sidiæ, & ingressi sunt synagogam in die sabbathi, & sederunt.

Die Epiphaniæ lectio.

Et post legem & prophetas, miserunt ad eos principes sacerdotum, & dixerunt illis; 15
Vos fratres, si quis sit ex vobis qui potest benè loqui, annuntiet populis.

Versio VULGATA LATINA.

11 Et nunc ecce manus Domini super te, & eris cæcus, non videns Solem usque ad
tempus. Et confestim cecidit in eum caligo, & tenebræ, & circuiens quære-
12 bat qui ei manum daret. Tunc Proconsul cùm vidisset factum, credidit admirans
13 super doctrina Domini. Et cùm à Papho navigâssent Paulus & qui cum eo
erant, venerunt Pergen Pamphyliæ. Joannes autem discedens ab eis, reversus
14 est Jerosolymam. Illi verò pertranseuntes Pergen, venerunt Antiochiam Pisi-
15 diæ: & ingressi synagogam die sabbatorum, sederunt. Post lectionem autem
legis, & Prophetarum, miserunt principes synagogæ ad eos, dicentes; Viri
16 fratres, si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebem, dicite. Surgens au-
tem Paulus, & manu silentium indicens, ait; Viri Israëlitæ, & qui timetis Deum,
17 audite: Deus plebis Israël elegit patres nostros, & plebem exaltavit cùm essent
18 incolæ in terra Ægypti, & in brachio excelso eduxit eos ex ea, Et per quadraginta
19 annorum tempus mores eorum sustinuit in deserto. Et destruens gentes septem
20 in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram eorum, Quasi post quadringentos
& quinquaginta annos: & post hæc dedit judices usque ad Samuel prophetam.
Et exindè postulaverunt regem: & dedit illis Deus Saul filium Cis, virum de 21
tribu Benjamin, annis quadraginta. Et amoto illo, suscitavit illis David regem: 22
cui testimonium perhibens, dixit; Inveni David filium Jesse, virum secundùm
cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Hujus Deus ex semine secundùm 23
promissionem eduxit Israël Salvatorem Jesum, Prædicante Joanne ante faciem 24
adventûs ejus baptismum pœnitentiæ omni populo Israël. Cùm impleret au- 25
tem Joannes cursum suum, dicebat; Quem me arbitramini esse, non sum
ego, sed ecce venit post me, cujus non sum dignus calceamenta pedum solvere.
Viri fratres, filii generis Abraham, & qui in vobis timent Deum, vobis ver- 26
bum salutis hujus missum est. Qui enim habitant Jerusalem, & principes ejus, 27
hunc ignorantes, & voces prophetarum, quæ per omne sabbatum leguntur, judican-
tes impleverunt: Et nullam causam mortis invenientes in eo, petierunt à Pilato, 28
ut interficerent eum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 فها الآن يد الرب عليك * فتكون اعمى لا تبصر الشمس الى وقت ما * فللحين سقطت
12 عليه سكون وظلمة * وطفق يدور ويطلب من يقوده * فلما راى البطريق العجب الصاير
امن * مندهلا من تعليم الرب * تم * قراءة الاربعا من الجمعة الخامسة بعد الفصح
13 ما * والذين كانوا في جملة بولص ركبوا في البحر من بافس * واقبلوا الى برجي التي
14 من كورة بمفيليا * وفارقهم يوحنا وعاد الى اورسليم * وطافوا هم من برجي * وجاووا الى
15 انطاكية البسيدية * واذ دخلا الى المجمع في يوم السبت جلسا * بعد قراءة التوراة والانبياء
ارسل اليهم روساء الجمع قايلين * ايها الرجال اخوتنا * ان يكن فيكما كلام تعزية للشعب
16 17 فقولاه * فنهض بولص وهز يده وقال * ايها الرجال الاسراييليون والمتقون الله اسمعوا * ان اله
هذا الشعب اصطفى اباءنا * واعلى شان الشعب في سكناه بارض مصر * واخرجهم منها بساعد
18 19 عال * وطعمهم وعالهم في البرية مدة اربعين سنة * واجتاح سبعة امم في ارض كنعان *
20 وورثهم ارضهم * وبعد هذه الخطوب ملكهم القضاة مدة اربع مائة وخمسين سنة *
21 الى عهد صاموييل النبي * لانهم على ايامه طلبوا ملكا * فاعطاهم الله ساوول ابن قيس *
22 رجلا من قبيلة بنيامين * فملك عليهم اربعين سنة * وازال مملكته واقام لهم داوود ملكا
الذي شهد له قايلا * وجدت داوود ابن يسي رجلا نظير قلبي * الذي يعمل ساير
23 24 مشياتي * فالله من نسل هذا كوعده استورد لاسراييل خلاصا * وتقدم يوحنا فكرز امام
وجه وروده بمعمودية التوبة لاسراييل * تم *
25 قراءة لعيد يوحنا المعمدان * في تاسع وعشرين آب * واذ كمل يوحنا
سعيه * قال من ذا توهمتم انني كنت انا * لست انا ذاك * لكن سياتي بعدي من لست
26 مستحقا احل حذا رجليه * ايها الرجال الاخوة يا بني جنس ابراهيم * والمتقين الله فيكم *
27 اليكم ارسلت كلمة الخلاص هذا * لان القاطنين باورسليم وروساءهم لم يعرفوه * واصوات
28 الانبياء المقروة في كل سبت اكملوها اذ حكموا عليه * واذ لم يجدوا عليه للموت ولا حجة
واحدة * فطلبوا الى بيلاطس ان يقتله *

Ideò ecce nunc manus Domini super te, 11
erisque cæcus non videns solem usque ad
tempus aliquantum: statimque irruit in
eum caligo & tenebræ, cœpitque cir-
cumire & quærere qui se duceret. Cùm 12
ergò vidisset Tribunus miraculum quod
factum fuerat, credidit, obstupescens de
doctrina Domini. Hucusque.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis quintæ post Pascha.

Porrò qui erant in comitatu Pauli, con- 13
scenderunt mare à Papho, veneruntque
Pergen quæ est ex provincia Pamphyliæ.
Et digressus Johannes ab eis, reversus
est in Jerusalem. Illi verò peragrantes à 14
Perga, venerunt Antiochiam Pisidiæ:
& ingressi ambo synagogam in die sabba-
thi, sederunt. Post lectionem Legis & 15
Prophetarum, miserunt ad eos principes
synagogæ dicentes; O viri fratres no-
stri, si est in vobis sermo consolationis ad
populum, proferte eum. Surrexit igitur 16
Paulus, manumque movens ait; O viri
Israelitæ & timentes Deum, audite.
Deus populi hujus elegit patres nostros, 17
& extulit famam populi dum habitaret
in terra Ægypti, & eos illinc eduxit
brachio excelso. Et beavit eos, & nutri- 18
vit illos in deserto spatio quadraginta
annorum. Extirpavit etiam septem po- 19
pulos in terra Chanaan, & hæredes fe-
cit eos terræ ipsorum. His peractis con- 20
cessit eis judices intervallo quadringen-
torum quinquaginta annorum usque ad
tempus Samuelis prophetæ. In hujus 21
enim diebus petierunt regem, deditque
eis Deus Saulem filium Kis, virum de
tribu Benjamin qui regnavit super eos
annis quadraginta. Ejus regno amoto, 22
constituit eis Davidem regem, cui at-
testatus est, dicens; Inveni Davidem
filium Jesse, virum secundùm cor meum,
qui faciet omnes voluntates meas.
Itaque Deus de stirpe hujus, secundùm 23
promissum suum, misit Israeli salutem.
Et præcedens Johannes, prædicavit ante 24
faciem adventûs ejus, baptismum pœ-
nitentiæ Israeli. Finis.

Lectio in festivitate Johannis Baptistæ, *quæ occurrit* vigesimâ nonâ Augusti.

Cùm autem conficeret Johannes cursum 25
suum, dixit; Quem arbitramini me
esse? non sum ego ille, sed venturus est
post me cujus non sum dignus calceos
pedum solvere. O viri fratres, ô filii 26
generis Abrahæ & qui timent Deū inter
vos, ad vos missū est verbū salutis hujus.
Nam habitantes in Jerusalem, & prin- 27
cipes eorum non cognoverunt eum: &
voces prophetarum quæ leguntur quo-
libet sabbatho, consummârunt, conde-
mnantes illum. Et cùm non invenissent 28
adversùs eum mortis causam, ne quidem
unam, petierunt à Pilato ut interficeret
eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወተንሥአ፡ ጳውሎስ፡ ወአዘዘ፡ ያርምሙ፡ ወይቤሎሙ፡ ስምዑ፡ ሰብአ፡እስራኤል፡ወእለ፡
17 ትፈርህዎ፡ለእግዚአብሔር። እምላኮሙ፡ ለሕዝበ፡ እስራኤል፡ ኀረዮሙ፡ ለአበዊነ፡፡
18 ወአዕበዮሙ፡ለሕዝቡ፡በኀበ፡አፍለሶሙ፡ በምድረ፡ ግብጽ፡ ወበመዝራዕቱ፡ ልዑል፡ አውጽ
19 ኦሙ፡እምህየ። ወሴሰዮሙ፡በገዳም፡አርብዓ፡ዓመተ። ወአጥፍአ፡ ሰብዐተ፡ አሕ
20 ዛበ፡ከናአን፡ ወአውረሶሙ፡ምድሮሙ። ወእምድኅረ፡አርባዕቱ፡ምእት፡ወሃምሳ፡ዓመ
21 ት፡ሤመ፡ሎሙ፡መሳፍንተ፡እስከ፡እመ፡ሳሙኤል፡ነቢይ። ወእምህየ፡እንከ፡ ሰአሉ፡ ይን
ግሥ፡ሎሙ፡ ወአንገሠ፡ሎሙ፡እግዚአብሔር፡ ሳኦልሃ፡ ወልደ፡ ቂስ፡ ብእሴ፡እምሕዝበ፡ብ
22 ንያም፡ አርብዐ፡ዓመተ። ወሰዐሮ፡ኪያሁ፡ ወአንገሠ፡ ሎሙ፡ ደዊትሃ፡ ወሰማዕተ፡ኮኖ፡
ወይቤ፡ ረከብክዎ፡ ለዳዊት፡ ወልደ፡እሴይ፡ብእሲ፡ ዘከመ፡ልብየ፡ ዘይገብር፡ ኵሎ፡ ፈቃድ
23 የ። ወእምዘርአ፡ ዚአሁ፡ አምጽአ፡ ሎሙ፡ እግዚአብሔር፡ለእስራኤል፡፡መድኀኔተ፡
24 በከመ፡አሰፈዎሙ። ወአቅደመ፡ ዮሐንስ፡ ሰበከ፡ ጥምቀተ፡ለኵሉ፡ሕዝበ፡እስራኤል፡
25 ከመ፡ይነስሑ፡እምቅድመ፡ምጽአተ፡ ዚአሁ። ወፈጺሞ፡ ዮሐንስ፡ መልእክቶ፡ ይቤሎ
ሙ፡ምንተኑ፡ትትሔዘቡኒ፡ኪያየ፡አንሰ፡ኢኮንኩ፡ኪያሁ፡ናሁ፡ይመጽእ፡ እምድኅሬየ፡ዘኢ
26 ይደልወኒ፡እፍታሕ፡አሥአኒሁ፡እምእገሪሁ። ሀጊ አንትሙ፡አኃዊነ፡ትውልደ፡
ዘመደ፡ አብርሃም፡ ለክሙ፡ተፈነወ፡ዝነገረ፡ሕይወት።
በጸሎተ ፡ መስቀል ፡ ወበዮሐንስ።
27 ሀገ ወእለሰ፡ይነብሩ፡ ኢየሩሳሌም፡ ወመላእክቲሆሙኒ፡ኢያአምርዎ፡ለዝንቱ፡ነገረ፡ነቢ
28 ያት፡እንዘ፡ያነብብዎ፡በኵሉ፡ሰንበት፡ፈጸሙ፡ኰነንዎ። እንዘ፡ኢይረክቡ፡ሎቱ፡ጌጋየ፡
ወኢምንተኒ፡በዘይቀትልዎ፡ወአስተበውሕዎ፡ ለጲላጦስ፡ይስቅልዎ።

Et surrexit Paulus, & præcepit ut silerent, & dixit iis; Audite viri Israelis, & 16
timentes Deum. Deus populi Israelis elegit patres nostros, & magnificavit popu- 17
los suos in peregrinatione eorum in terra Ægypti, & cum brachio excelso eduxit 18
eos illinc. Et nutrivit eos in deserto quadraginta annos. Et amovit septem gen- 19
tes Chanaan, & hæreditatem tribuit iis terram illarum. Et post quadringentos & 20
quinquaginta annos, præposuit iis præsides, usque ad Samuelem Prophetam. Et 21
exinde igitur petierunt ut regem constitueret iis: & regem constituit iis Deus Saul
filium Cis, virum ex tribu Beniam, quadraginta annis. Et abstulit eum, & regem 22
constituit iis David, & testimonio illi fuit, & dixit; Inveni David filium Jesse
virum sicut cor meum, qui faciet totam voluntatem meam. Et ex semine ejus edu- 23
xit Deus Israel redemptionem sicut promisit iis. Et priùs prædicavit Johannes bapti- 24
smum toti genti Israelis, ut resipiscerent ante adventum ejus. Et quum impleret Jo- 25
hannes ministerium suum, dixit iis; Quem arbitramini me esse? ego non sum ipse ille:
ecce veniet post me, cujus non sum dignus solvere calceamenta ejus à pedibus suis.
Vos fratres nostri, generatio generis Abrahæ, vobis missus est hic sermo vitæ. 26

In officio *die* crucis, & Johannis.

Et qui habitabant Hierusalem, & principes eorum nesciebant hunc sermonem pro- 27
phetarum: legentes eum in omni sabbatho, perfectum condemnârunt. Non invenien- 28
tes in eo culpam ullam propter quam trucidarent eum; & potestatem dederunt Pi-
lato, ut suspenderet eum.

Ut autem consummâssent omnia de eo scripta, *detrahentes* à ligno
29 Ὡς δὲ ἐτέλεσαν (θ) ἅπαντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου
posuerunt in monumento. *At* Deus excitavit eum *ex* mortuis: Qui visus est per
30 ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. Ὁ δὲ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· Ὃς ὤφθη ἐπὶ
31 dies multos simul *ascendentibus* eo de Galilæa in Hierusalem: qui
ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, (ι) οἵτινές
sunt testes ejus ad plebem. Et nos vobis annuntiamus *illam* ad
32 εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς
patres *repromissionem factam*: Quoniam hanc Deus adimplevit
33 τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην· Ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκε
natis eorum nobis, resuscitans Jesum, sicut & in Psalmo secundo
τοῖς (κ) τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ (λ) τῷ δευτέρῳ
scriptum est; Filius meus es tu: ego hodiè genui te. Quòd autem *resuscitaverit*
34 γέγραπται, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Ὅτι δὲ ἀνέστησεν
eum ex mortuis, non ampliùs *futurum reverti* in corruptionem, ita dixit;
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν,
Quia dabo vobis sancta David fidelia. Ideóque *in alio* dicit; Non dabis
35 Ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαβὶδ τὰ πιστά. (μ) Διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Οὐ δώσεις
Sanctum tuum videre corruptionem. David *quidem* enim *propriâ* generatione *administrans*
36 τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Δαβὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας
Dei voluntati, dormivit: & appositus est ad patres suos: & vidit corrupti-
τῇ τοῦ Θεοῦ βουλῇ, ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδε διαφθο-
onem. Quem verò Deus suscitavit, non vidit corruptionem. Notum igitur sit vobis,
37 ράν. Ὃν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδε διαφθοράν. Γνωστὸν οὖν (ν) ἔστω ὑμῖν,
38 viri fratres, quia per hunc vobis remissio peccatorum annuntiatur, & ab
ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν (ξ) καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ
omnibus, quibus non potuistis in lege Moysi justificari, In hoc omnis
39 πάντων ὧν οὐκ (ο) ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως δικαιωθῆναι, Ἐν τούτῳ πᾶς
credens justificatur. Videte ergò ne superveniat *in vos* dictum in
40 ὁ πιστεύων δικαιοῦται. Βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ὑμᾶς τὸ εἰρημένον ἐν

Prophetis; Videte contemptores, & admiramini, & *evanescite*:
τοῖς προφήταις, Ἴδετε οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε, καὶ ἀφανίσθητε, 41
quia opus ego operor in diebus vestris, opus *cui* non cre-
ὅτι ἔργον (π) ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον (ρ) ᾧ οὐ μὴ πιστεύ-
detis, si quis enarraverit vobis. Exeuntibus autem *ex synagoga Ju-*
σητε, ἐάν τις (σ) ἐκδιηγῆται ὑμῖν. Ἐξιόντων (τ) δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰου- 42
dæis, rogârunt gentes in sequens Sabbatum narrari sibi verba
δαίων, παρεκάλουν τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα
eadem. Solutâ autem synagogâ, secuti sunt multi Judæorum & co-
ταῦτα. Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σε- 43
lentium *Deum proselytorum*, Paulum & Barnabam: qui *ad*loquentes eos,
βομένων προσηλύτων, τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς,
suadebant eis *permanere gratiæ* Dei. *Ipso* verò *veniente* sabbato,
ἔπειθον αὐτοὺς (υ) ἐπιμένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ. Τῷ δὲ (φ) ἐρχομένῳ σαββάτῳ, 44
penè universa civitas convenit audire verbum Dei. Videntes autem
σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον (χ) τοῦ Θεοῦ. Ἰδόντες δὲ 45
Judæi turbas, repleti sunt zelo, & contradicebant *illis* à Paulo
οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς (ψ) ὑπὸ τοῦ Παύλου
dictis, contradicentes & blasphemantes. Libertate usi verò Paulus
λεγομένοις, ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες. Παῤῥησιασάμενοι δὲ ὁ Παῦλος 46
& Barnabas, dixerunt; Vobis *erat necessarium* primùm loqui verbum
καὶ ὁ Βαρνάβας, (ω) εἶπον, Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον
Dei: *quandoquidem verò* repellitis illud, & *non dignos* judicatis *vosipsos* æternæ
τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε αὐτόν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου
vitæ, ecce convertimur ad Gentes. Sic enim præcepit nobis Dominus;
ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. (α) Οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ Κύριος, 47
Posui te in lucem Gentium, *ad existendum te* in salutem usque ad extremum
Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου
terræ.
τῆς γῆς.

MS. A. (θ) πάντα (ι) οἵτινες νῦν εἰσιν (κ) τέκνοις ἡμῶν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ὡς (λ) γέγραπται τῷ δευτέρῳ, (μ) Διότι (ν) ὑμῖν ἔστω, (ξ) καταγγέλλεται, ἀπὸ (ο) ἐδυνήθητε ἐν νόμῳ (π) ἐργάζομαι ἐγὼ (ρ) ὃ οὐ (σ) ἐκδιηγεῖται (τ) δὲ αὐτῶν, παρεκάλουν εἰς τὸ * μεταξὺ σάββατον (υ) προσμένειν (φ) ἐχομένῳ (χ) τοῦ Κυρίου. (ψ) ὑπὸ Παύλου λαλουμένοις, βλασφημοῦντες. Παῤῥησιασάμενοί τε (ω) εἶπαν, (α) Οὕτως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
[illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38
39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]
42 [illegible]
[illegible]
43 [illegible]
[illegible]
[illegible]
44 [illegible]
45
46 [illegible]
[illegible]
[illegible]
47 [illegible]
[illegible]

Et quum explevissent quicquid scriptum fuerat de eo, deposuerunt eum de cruce, posuerúntque in monumento. 29
Deus autem excitavit eum à mortuis. 30
Et visus est per dies multos iis qui ascenderant cum eo à Galilæa ad Jerusalem: ipsique nunc sunt testes ejus apud populum. 31
Quin & nos ecce evangelizamus vobis promissum illud quod factum est ad patres nostros, 32
Illud implevisse Deum nobis filiis eorum, quòd excitaverit Jesum. Quemadmodum scriptum est in psalmo secundo; Filius meus es tu, ego hodie genui te. 33
Et ita excitavit eum Deus à mortuis, ut non ampliùs reversurus sit videre corruptionem, prout dixit; Dabo vobis beneficentiam David fidelem. 34
Et rursus ait in loco alio; Non dabis Sanctum tuum ut videat corruptionem. 35
David enim in sua generatione inservivit voluntati Dei, & obdormivit, & adjunctus est patribus suis, viditque corruptionem. 36
Is autem quem excitavit Deus, non vidit corruptionem. 37
Scitote ergò fratres nostri, per hunc ipsum prædicari vobis remissionem peccatorum. 38
Et ab omnibus à quibus non potuistis per legem Moysi justificari, per hunc quemlibet fidelem justificari. 39
Cavete igitur ne vobis obveniat quod scriptum est in prophetis; 40
Videte ô contemptores, & admirabimini, & abibitis in corruptionem: quia opus operabor ego in diebus vestris, quod quidem non credetis, si quis renuntiârit vobis. 41
Quumque discederent ab ipsis, petierunt ab eis ut in sabbathum alterum colloquerentur eis hos sermones. 42
Postquàm autem solutus est conventus, plurimi Judæorum secuti sunt eos, atque adeò proselyti qui timebant Deum: hi verò alloquebantur eos, & persuadebant ut adhærerent gratiæ Dei. 43

Feriâ tertiâ Passionis.37.

Proinde sabbatho altero coacta est tota civitas, sermonis Dei audiendi gratiâ. 44
Quum autem viderent Judæi turbam multam, repleti sunt invidiâ, & resistebant sermonibus quos dicebat Paulus, atque blasphemabant. 45
Dixit autem Paulus & Barnaba apertè, Vobis oportuit primùm annuntiari sermonem Dei: sed quia propellitis eum à vobis, ac decrevistis contra vos ipsos, non esse vos dignos vitâ perenni, en convertimur ad Gentes: 46
Quandoquidem ita præcepit nobis Dominus noster, prout scriptum est; Posui te lumen Gentibus, ut sis saluti usque ad fines terræ. 47

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ወፈጺሞሙ ፡ ኵሎ ፡ ዘተጽሕፈ ፡ በእንቲአሁ ፡ ወአውረድዎ ፡ እምዕፀ ፡ ወወደይዎ ፡
30 ውስተ ፡ መቃብር ፡፡ ወእግዚአብሔር ፡ አንሥኦ ፡ እምውታን ፡፡ ወአስተርአዮሙ ፡
31 ብዙኃ ፡ መዋዕለ ፡ ለእለ ፡ ዐርጉ ፡ ምስሌሁ ፡ እምገሊላ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ ወእሙንቱ
32 ቱሰ ፡ ኮንዎ ፡ ሰማዕቶ ፡ ይእዜ ፡ በኀበ ፡ ሕዝብ ፡፡ ወንሕነኒ ፡ ንዜንወክሙ ፡ ዘአሰፈ
ወሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለአበዊነ ፡ ወወሀቦሙ ፡ ለውሉድነ ፡ ወአንሥኦ ፡ ለኢየሱስ ፡፡
33 በከመ ፡ ይቤ ፡ ውስተ ፡ መዝሙር ፡ ዘከልኤቱ ፡ ወልድየ ፡ አንተ ፡ ወአነ ፡ ዮም ፡
ወለድኩከ ፡፡

Et quum perfecissent omnia quæ scripta erant de illo, & demisissent eum à ligno, & immisissent eum in sepulchrum, 29
Tum Deus excitavit eum à mortuis. 30
Et apparuit multos dies iis qui ascenderunt cum illo à Galilæa ad Hierusalem, & ii sunt testes nunc apud populum. 31
Et nos evangelizamus, quæ promisit Deus patribus nostris, & dedit filiis nostris, & suscitavit Jesum: 32
Sicut dictum est in psalmo secundo; Filius meus es, & ego hodiè genui te. 33

Versio VULGATA LATINA.

29 Cúmque consummâssent omnia, quæ de eo scripta erant, deponentes eum de ligno,
30 posuerunt eum in monumento. Deus verò suscitavit eum à mortuis tertiâ die :
31 qui visus est per dies multos his, Qui simul ascenderant cum eo de Galilæa in Jerusa-
32 lem : qui usque nunc sunt testes ejus ad plebem. Et nos vobis annuntiamus eam,
33 quæ ad patres nostros repromissio facta est : Quoniam hanc Deus adimplevit filiis
nostris, resuscitans Jesum, sicut & in Psalmo secundo scriptum est ; Filius meus es
34 tu, ego hodiè genui te. Quòd autem suscitavit eum à mortuis, ampliùs jam non
35 reversurum in corruptionem, ita dixit ; Quia dabo vobis sancta David fidelia. Ide-
36 óque & aliàs dicit ; Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem. David
enim in sua generatione cùm administrâsset, voluntati Dei dormivit : & appositus
37 est ad patres suos, & vidit corruptionem. Quem verò Deus suscitavit à mortuis,
38 non vidit corruptionem. Notum igitur sit vobis, viri fratres, quia per hunc
vobis remissio peccatorum annuntiatur, & ab omnibus, quibus non potuistis in
lege Moysi justificari, In hoc omnis, qui credit, justificatur. Videte ergò ne super- 39 40
veniat vobis quod dictum est in Prophetis ; Videte, contemptores, & admiramini, 41
& disperdimini : quia opus operor ego in diebus vestris, opus quod non credetis,
si quis enarraverit vobis. Exeuntibus autem illis, rogabant ut sequenti sabbato 42
loquerentur sibi verba hæc. Cúmque dimissa esset synagoga, secuti sunt multi Ju- 43
dæorum, & colentium advenarum, Paulum, & Barnabam : qui loquentes suade-
bant eis ut permanerent in gratia Dei. Sequenti verò sabbato penè universa ci- 44
vitas convenit audire verbum Dei. Videntes autem turbas Judæi, repleti sunt 45
zelo, & contradicebant his, quæ à Paulo dicebantur, blasphemantes. Tunc con- 46
stanter Paulus & Barnabas dixerunt ; Vobis oportebat primùm loqui verbum
Dei : sed quoniam repellitis illud, & indignos vos judicatis æternæ vitæ, ecce
convertimur ad Gentes. Sic enim præcepit nobis Dominus ; Posui te in lucem 47
Gentium, ut sis in salutem usque ad extremum terræ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

29 * فلما اكملوا سائر المكتوبات من اجله . احدروه من الخشبة ووضعوه في قبر * فاقامه
30 الله من الموتي * وظهر مدة ايام كثيرة للذين صعدوا معه من الجليل الي اورسليم *
31 الذين هم شهوده عند الشعب * ونحن الان نبشركم بالموعد الموعود به اباانا * ان الله قد
32 33 اكمله لاولادهم اذ اقام لنا يسوع . كما كتب في المزمور الثاني . انت ابني وانا اليوم
ولدتك * فاما انه اقامه من الموتي . وانه ليس مزمعا ايضا ان يعود الي بلي . فهكذا
34 قيل ساعطيكم معدلات داوود الامينة * فلهذا يقول في فصل اخر . ما تبذل بارك
35 يعاين بلي * لان داوود في جيله خدم راي الله . ورقد وانضم الي اباءه وابصر بلي *
36 فاما هذا الذي اقامه الله فلم ير بلي * فليكن معلوما عندكم ايها الرجال
37 38 الاخوة . ان بهذا توعدون باغتفار الخطايا * والفرايض كلها التي في شريعة موسي التي
39 ما استطاعت تزكيتكم . بهذا كل من يومن به يتزكي . تم * فاحذروا اذا
40 لا يوافيكم المقول في الانبياء * ايها المتهاونون انظروا وتعجبوا وتغيبوا . وساصنع انا في
41 ايامكم عملا ان حدثكم به احد ما تصدقونه . مت * فطلب اليهما طايفة من
42 جمع اليهود . ان يعربا الامم . بان يكلماهم هذه الاقوال فيما يثبت السبت * ولما تقوض
43 الجمع اتبع بولص وبرنابا كثيرون من اليهود المستجيرين العابدين . فاذ كلماهم
اقنعاهم . وادعوا اليهما . وامراهم ان يثبتوا في نعمة الرب * وفي السبت المقبل اجتمع جميع
44 اهل المدينة الا قليل . ليستمعوا كلام الله * فاذ ابصر اليهود الجموع امتلاوا نفاسة
45 وحسدا . وقاوموا المقولات من بولص . واذ لبثوا يقاومون ويفترون * جاهرهم بولص وبرنابا
46 وقالا . قد كان امرا ضروريا لازما ان تخاطبوا اولا اسم بكلام الله . فاذ طرحتموه وحكمتم
على انفسكم انكم لستم مستحقين الحياة الابدية . فها نحن نعود الي الامم * لان
47 الرب هكذا اوصانا قائلا . قد جعلتك نورا للامم لتكون لهم خلاصا الي اقصي
الارض . تم .

Qui cùm explevissent omnia scripta de 29
ipso, deposuerunt eum de ligno, posue-
runtque in sepulchro. Suscitavit autem 30
illum Deus à mortuis. Et apparuit spa- 31
tio plurium dierum his qui ascenderant
cum eo à Galilæa Jerosolymam: qui sunt
testes ejus apud populum. Et nos modò 32
annuntiamus vobis, promissionem factam
patribus nostris, Jam à Deo completam 33
esse liberis eorum, suscitando nobis Je-
sum : sicut scriptum est in Psalmo secun-
do, Tu es filius meus, & egò hodiè ge-
nui te. Quòd autem suscitaverit eum 34
à mortuis, & quòd non sit ampliùs re-
versurus ad corruptionem, ita dictum
est, Dabo vobis justitias David fideles.
Ideóque dicit in alia sectione, Non 35
profanabis justum tuum ut videat cor-
ruptionem. Nam David in suo seculo 36
ministravit, viditque Deum : & occum-
bens appositus est patribus suis, & vidit
corruptionem. At iste quem Deus susci- 37
tavit, non vidit corruptionem. Notum 38
igitur sit apud vos ô viri fratres, quòd
per hunc promittitur vobis remissio pec-
catorum. Et omnia statuta quæ sunt in 39
lege Mosis, quum non potuerint justi-
ficare vos : per hunc, quicunque credi-
derit in eum, justificabitur. Hactenus.
Cavete ergò ne eveniat vobis quod di- 40
citur in prophetis ; O socordes, videte & 41
admiramini & evanescite : nam ego
facturus sum in diebus vestris opus,
quod si quis enarret vobis, minimè
credetis. Rogârunt autem illos quidam 42
è synagoga Judæorum, ut hortarentur
Gentes talia cum eis verba faciendo
de rebus quæ confirmant sabbathum.
Dimisso verò cœtu, sequuti sunt Pau- 43
lum & Barnabam multi ex Judæis
proselytis religiosis : quos cùm allo-
cuti fuissent, persuaserunt eis, & parue-
runt ipsis: mandaverúntque illis ut persiste-
rent in gratia Domini. Sabbatho autem 44
sequenti confluxerunt omnes incolæ ur-
bis, præter paucos, ad audiendum ser-
monem Dei. Cùm autem vidissent Judæi 45
turbas, impleti sunt animositate & in-
vidiâ, & contradicebant his quæ dice-
bantur à Paulo. Et cùm persisterent con-
tradicentes atque blasphemantes, Pa- 46
làm contestati sunt eos Paulus &
Barnaba, ac dixerunt ; Congrua &
necessaria res erat loqui primùm vo-
bis sermonem Dei : at quandoquidem
rejecistis illum, & judicâstis vosipsos
haud esse dignos vitâ æternâ, ecce
nos convertimur ad Gentes. Nam Do- 47
minus ita præcepit nobis, dicens ;
Posui te lucem Gentibus, ut sis illis
salus ad extremum terræ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

34 ወክመሰ ፡ አንሥኦ ፡ እምውታን ፡ ወኢይደግም ፡ እንከ ፡ ውስተ ፡ ሙስና ፡ ከመ ፡ ይቤ ፡ እ
35 ሁበክሙ ፡ ጽድቀ ፡ ለዳዊት ፡ ዘእሙን ። ወውስተ ፡ ካልእኒ ፡ ይብል ፡ ኢትሁብ ፡
36 ለጻድቅከ ፡ ይርአይ ፡ ሙስና ። ወዳዊትሰ ፡ ተልእከ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ወኖመ ፡ በት
37 እዛዘ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወተቀብረ ፡ ኀበ ፡ አበዊሁ ፡ ወርእየ ፡ ሙስና ። ወዘስ ፡
38 አንሥኦ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኢርእየ ፡ ሙስና ። አእምሩ ፡ አኃዊነ ፡ ከመ ፡ በእን
39 ቲአሁ ፡ ይትኀደግ ፡ ለክሙ ፡ ኃጢአትክሙ ፡ ዘአሰፈወክሙ ። ወእምዝኩ ፡ ኵሉ ፡
40 ዘተሥእነክሙ ፡ ጻድቀ ፡ በሕገ ፡ ኦሪተ ፡ ሙሴ ፡ ወቦቱሰ ፡ ኵሉ ፡ ዘኢሙነ ፡ ይጸድቅ ።
41 ሙቁ ፡ እንከ ፡ ኢይርከብክሙ ፡ ቃለ ፡ ነቢይ ፡ ዘይቤ ። ናሁ ፡ ርእዩ ፡ እለ ፡ ታስተሐቅ
ሩ ፡ ወአንክሩ ፡ ወትማስኑ ፡ እስመ ፡ አነ ፡ እገብር ፡ ግብረ ፡ በመዋዕሊክሙ ፡ ግብረ ፡ ዘ
42 ኢታአምርዎ ፡ እመቦ ፡ ዘነገረክሙ ። ወአስተብቍዕዎሙ ፡ ከመ ፡ ይንግርዎሙ ፡
43 ዘንተ ፡ ነገረ ፡ በካልእተ ፡ ሰንበት ። ወወጺኦሙ ፡ እምኵራብ ፡ ተለውዎሙ ፡ ብዙ
ኃንኒ ፡ አይሁድ ፡ ወፈለሲያን ፡ ወኅሩያን ፡ ለጳውሎስ ፡ ወለበርናባስ ፡ ወነገርዎሙ ፡ ወአ
44 ምኑ ፡ ወገብኡ ፡ በጸጋ ፡ እግዚአብሔር ። ወበካልእተ ፡ ሰንበት ፡ ተጋብኡ ፡ ኵሎሙ ፡
45 ሀገር ፡ ይስምዑ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ። ወርእዮሙ ፡ አይሁድ ፡ ቀንኡ ፡ ዲቤሆሙ ፡
46 ወተዋቀሥዎሙ ፡ ለእለ ፡ ጳውሎስ ፡ [ይቤ] ወጸረፉ ። ወነገርዎሙ ፡ ጳውሎስ ፡ ወበ
ርናባስ ፡ ወይቤልዎሙ ፡ ለሊክሙ ፡ ርቱዕ ፡ ንቅድም ፡ ንንግርክሙ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔ
ር ፡ ወእመሰ ፡ ትትከሐድዎ ፡ በሕቱ ፡ ወኢትሬስዩ ፡ ርእስክሙ ፡ ለሕይወት ፡ ዘለዓለ
47 ም ፡ ናሁ ፡ ንትመየጥ ፡ መንገለ ፡ አሕዛብ ። እስመ ፡ ከማሁ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ ረሰ
ይኩከ ፡ ብርሃኖሙ ፡ ለአሕዛብ ፡ ከመ ፡ ትኩኖሙ ፡ ሕይወቶሙ ፡ እስከ ፡ አጽናፈ ፡
ምድር ።

Et quòd suscitavit eum à mortuis, & non reversurus est ampliùs in corruptionem, 34
sicut dixit ; Dabo vobis justitiam Davidis fidelis. Et alibi dixit ; Non dabis 35
justum tuum videre corruptionem. Et David ministravit in diebus suis, & ob- 36
dormivit, secundùm mandatum Dei : & sepultus est apud patres suos, & vidit
corruptionem. Et is quem suscitavit Deus, non vidit corruptionem. Scitote fra- 37 38
tres nostri, quòd per eum remittentur vobis peccata vestra, quem promisit vobis.
Et ab hisce omnibus quibus non potuistis justificari, per legem Mosis : in eo autem qui- 39
cunque crediderit, justificabitur. Cavete igitur ne superveniat vobis sermo prophe- 40
tæ dicentis ; Ecce, videte contemptores, & admiramini & disperdimini, quoniam 41
ego operor opus in diebus vestris ; opus quod non cognoscetis, si quis fuerit qui enar-
raverit vobis. Et rogârunt eos ut nuntiarent sibi hunc sermonem in sequenti sabba- 42
tho. Et exeuntibus illis à synagoga, sequuti sunt multi Judæi, & proselyti, & 43
electorum multi *Paulum & Barnabam : & alloquuti sunt eos, & crediderunt, &*
conversi sunt in gratiam Dei. Et in altero sabbatho congregati sunt omnes populi 44
civitatis, ut audirent sermonem Dei. Et videntes Judæi zelaverunt contra eos, 45
& contradixerunt iis *quæ Paulus* dixerat, *& blasphemârunt. Et loquuti sunt iis* 46
Paulus & Barnabas, & dixerunt iis ; Vobis oportebat ut primùm enarraremus
verbum Dei : veruntamen si recusaveritis illud, & non disposueritis vos ipsos ad
vitam æternam, ecce convertemur ad Gentes. Quia sic dixit Scriptura, Constitui 47
te lucem Gentium, ut sis iis vita earum, usque ad extremitates terræ.

Audientes autem Gentes, gavisæ sunt, & glorificabant verbum Domini: & crediderunt
48 Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη, ἔχαιρον, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ Κυρίου· καὶ ἐπίστευσαν
quotquot erant præordinati ad vitam æternam. *Perferebatur* autem verbum Domini per
49 ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου (β) δι'
universam regionem. *At* Judæi concitaverunt religiosas mulieres, & ho-
50 ὅλης τῆς χώρας. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας (γ) γυναῖκας, καὶ τὰς εὐ-
nestas, & primos civitatis, & excitaverunt persecutionem in Paulum &
σχήμονας, καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον (δ) καὶ
Barnabam: & ejecerunt eos de finibus suis. Illi *verò excutientes*
51 τὸν Βαρνάβαν· καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. Οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι
pulverem pedum *suorum* in eos, venerunt *in* Iconium. *At* discipuli
52 τὸν κονιορτὸν τῶν (ε) ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐτούς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. (ζ) Οἱ δὲ μαθηταὶ
replebantur gaudio & Spiritu sancto.
ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ Πνεύματος ἁγίου.

CAP. XIV. ιδ'.

Factum est autē *in Iconio juxta illud ipsum introire eos* in synagogam Judæo-
1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαί- ΚΑ'
rum, & *loqui* ita, ut crederet Judæorúmque & Græcorum *multa* multitudo. *At*
2 ων, καὶ λαλῆσαι οὕτως, ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. Οἱ δὲ
increduli Judæi suscitaverunt, & *malè affectas reddiderunt* animas Gentium adversùs
(α) ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν, καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ
fratres. Multo *quidem* igitur tempore demorati sunt, *liberè loquentes* in Domino,
3 τῶν ἀδελφῶν. Ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον (β) διέτριψαν, παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ
testante verbo gratiæ suæ, & dante signa & prodigia fieri
τῷ μαρτυροῦντι (γ) τῷ λόγῳ τῆς χάριτος (δ) αὐτοῦ, καὶ διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι
per manus eorum. Divisa est autem multitudo civitatis: & *hi* quidem erant cum
4 διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν
Judæis, *hi* verò cum Apostolis. *Ut* autem factus esset impetus Gentiliúmque
5 τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. Ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε
& Judæorum cum principibus suis, *injuriari* & *lapidare* eos, Intelligen-
6 καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, Συνιδόν-

tes confugerunt ad civitates Lycaoniæ, Lystram & Derben, & *circum* regionem:
τες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον·
& ibi erant evangelizantes. Et quidam vir *in* Lystris *impotens* pedibus
ΚΒ' κἀκεῖ (ε) ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι. Καί τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν 7
sedebat, claudus ex utero matris suæ *subsistens*, qui nunquam ambulaverat.
ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς (ζ) αὐτοῦ ὑπάρχων, ὃς οὐδέποτε περιεπεπατήκει.
Hic audivit Paulum loquentem: qui intuitus eum, & videns quia fidem
Οὗτος (η) ἤκουε τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι (θ) πίστιν 8
haberet *ad salvum fieri*, Dixit magnâ voce; Surge super pedes tuos rectus.
ἔχει τοῦ σωθῆναι, Εἶπε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός· 9
& exiluit, & ambulabat. *At* turbæ *videntes* quod fecerat Paulus,
καὶ (ι) ἥλλετο, καὶ περιεπάτει. (κ) Οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν (λ) ὁ Παῦλος, 10
levaverunt vocem suam, Lycaonicè dicentes; Dii *similati* hominibus, descen-
ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, Λυκαονιστὶ λέγοντες, Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέ-
derunt ad nos. Vocabánt*que quidem* Barnabam, Jovem: *at* Paulum, Mercuriū:
βησαν πρὸς ἡμᾶς. Ἐκάλουν τε (μ) τὸν μὲν Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν, 11
quoniam ipse erat dux verbi. *At* sacerdos Jovis *existens* ante
ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. (ν) Ὁ δὲ ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ 12
civitatem *eorum*, tauros & coronas ante januas adferens, cum *turbis*
τῆς (ξ) πόλεως αὐτῶν, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις
volebat sacrificare. *Audientes autem* Apostoli, Barnabas & Paulus, *dirumpentes*
ἤθελε θύειν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες 13
pallia sua, *insilierunt* in *turbam*, clamantes, Et dicentes;
τὰ ἱμάτια (ο) αὐτῶν, εἰσεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες, Καὶ λέγοντες, 14
Viri, quid hæc facitis? & nos *similiter passibiles* sumus vobis homines,
Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι,
annuntiantes vobis ab his vanis converti ad Deum vivum,
εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν (π) ἐπὶ τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα,
qui fecit cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in eis:
ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανόν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς·

MS. A. (β) καθ' ὅλης (γ) γυναῖκας τὰς (δ) καὶ Βαρνάβαν· (ε) ποδῶν ἐπ'
(ζ) Οἱ τε ΚΕΦ. ιδ'. MS. A. (α) ἀπειθήσαντες (β) διέτριβον, (γ) ἐπὶ τῷ (δ) αὐτοῦ, διδόντι (ε) εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν. (ζ) αὐτοῦ, ὃς οὐδέποτε περιεπάτησεν. (η) ἤκουσεν
(θ) ἔχει πίστιν (ι) ἥλατο, (κ) Οἱ τε (λ) Παῦλος, (μ) τὸν Βαρνάβαν, (ν) Ὁ τε (ξ) πόλεως, ταύρους (ο) ἑαυτῶν, ἐξεπήδησαν (π) ἐπὶ Θεὸν ζῶντα,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 * ܘܟܕ ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܥܡܡ̈ܐ. ܚܕܝܢ ܗܘܘ. ܘܡܫܒܚܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ. ܘܗܝܡܢܘ ܐܝܠܝܢ ܕܡܛܟܣܝܢ
49 50 ܗܘܘ ܠܚܝ̈ܐ ܕܠܥܠܡ. * ܘܡܬܟܪܙܐ ܗܘܬ ܡܠܬܗ ܕܡܪܝܐ ܒܟܠܗ ܗܝ ܐܬܪܐ. * ܝܗܘܕܝ̈ܐ
ܕܝܢ ܓܪܓܘ ܠܪ̈ܫܢܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܘܠܢܫ̈ܐ ܥܬܝܪ̈ܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܕܚ̈ܠܢ ܗܘ̈ܝ ܥܡܗܘܢ ܠܐܠܗܐ.
51 ܘܐܘܥܝܘ ܪܕܘܦܝܐ ܥܠ ܦܘܠܘܣ ܘܥܠ ܒܪܢܒܐ. ܘܐܦܩܘ ܐܢܘܢ ܡܢ ܬܚܘܡܗܘܢ. * ܘܟܕ
52 ܢܦܩܘ. ܢܦܨܘ ܒܗܘܢ ܚܠܐ ܕܪ̈ܓܠܝܗܘܢ. ܘܐܬܘ ܠܗܘܢ ܠܐܝܩܢܘܢ ܡܕܝܢܬܐ. * ܘܬܠܡ̈ܝܕܐ
ܡܬܡܠܝܢ ܗܘܘ ܚܕܘܬܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܕ
1 * ܘܐܬܘ ܘܥܠܘ ܠܗܘܢ ܠܟܢܘܫܬܐ ܕܝܗܘܕܝ̈ܐ. ܘܗܟܢܐ ܡܠܠܘ ܥܡܗܘܢ. ܐܝܟ ܕܢܗܝܡܢܘܢ
2 ܣܓܝܐ̈ܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝ̈ܐ ܘܡܢ ܝܘܢܝ̈ܐ. * ܝܗܘܕܝ̈ܐ ܕܝܢ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܗܘܘ. ܓܪܓܘ
3 ܠܥܡ̈ܡܐ ܕܢܒܐܫܘܢ ܠܗܘܢ ܠܐܚ̈ܐ. * ܘܗܘܘ ܬܡܢ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܡܡܠܠܝܢ ܓܠܝܐܝܬ
ܗܘܘ ܥܠ ܡܪܝܐ. ܘܗܘ ܡܣܗܕ ܗܘܐ ܥܠ ܡܠܬܐ ܕܛܝܒܘܬܗ. ܒܐܬܘܬܐ ܘܒܬܕܡܪ̈ܬܐ ܕܗܘ̈ܝܢ ܗܘ̈ܝ
4 ܒܐܝܕܝܗܘܢ. * ܘܐܬܦܠܓ ܟܢܫܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܟܠܗ ܗܘܐ. ܡܢܗܘܢ ܐܝܬ ܗܘܘ ܥܡ ܝܗܘܕܝ̈ܐ.
5 ܘܡܢܗܘܢ ܢܩܝܦܝܢ ܗܘܘ ܠܫܠܝ̈ܚܐ. * ܗܘܐ ܕܝܢ ܚܘܫܒܐ ܥܠܝܗܘܢ ܡܢ ܥܡ̈ܡܐ. ܘܡܢ ܝܗܘܕܝ̈ܐ
6 ܘܡܢ ܪ̈ܫܢܝܗܘܢ. ܕܢܨܥܪܘܢ ܐܢܘܢ ܘܢܪܓܡܘܢ ܐܢܘܢ ܒܟܐ̈ܦܐ. * ܘܟܕ ܝܕܥܘ. ܥܪܩܘ. ܘܐܬܛܫܝܘ
ܒܡܕܝܢ̈ܬܐ ܕܠܘܩܢܝܐ ܠܘܣܛܪܐ ܘܕܪܒܐ ܘܩܘܪ̈ܝܐ ܕܚܕܪܝܗܝܢ. ܘܬܡܢ ܡܣܒܪܝܢ ܗܘܘ.
7 * ܕܐܪܒܥܐ * ܚܫܐ * ܓܒܪܐ ܕܝܢ ܚܕ ܝܬܒ ܗܘܐ ܒܠܘܣܛܪܐ ܡܕܝܢܬܐ. ܕܚܓܝܣ ܗܘܐ
8 ܒܪ̈ܓܠܘܗܝ. ܚܓܝܣܐ ܕܡܢ ܟܪܣ ܐܡܗ. ܕܡܡܬܘܡ ܠܐ ܗܠܟ ܗܘܐ. * ܗܢܐ ܫܡܥܗ
ܠܦܘܠܘܣ ܕܡܡܠܠ. ܘܟܕ ܚܙܝܗܝ ܦܘܠܘܣ ܘܐܫܬܘܕܥ ܕܐܝܬ ܒܗ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܢܚܐ.
9 * ܐܡܪ ܠܗ ܒܩܠܐ ܪܡܐ. ܠܟ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܩܘܡ ܥܠ ܪ̈ܓܠܝܟ.
10 ܘܫܘܪ ܩܡ ܘܗܠܟ. * ܘܟܢܫܐ ܕܥܡܐ ܟܕ ܚܙܘ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܦܘܠܘܣ. ܐܪܝܡܘ ܩܠܗܘܢ
11 ܒܠܫܢܗ ܕܐܬܪܐ ܘܐܡܪܝܢ. ܐܠܗ̈ܐ ܐܬܕܡܝܘ ܒܒܢܝ̈ ܐܢܫܐ ܘܢܚܬܘ ܠܘܬܢ. * ܘܡܫܡܝܢ ܗܘܘ
ܠܒܪܢܒܐ. ܡܪܐ ܐܠܗ̈ܐ. ܘܠܦܘܠܘܣ. ܗܪܡܝܣ. ܡܛܠ ܕܗܘ ܡܫܪܐ ܗܘܐ ܒܡܠܬܐ.
12 * ܘܟܘܡܪܐ ܕܡܪܐ ܐܠܗ̈ܐ ܗܘ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܐܝܬܝ ܬܘܪ̈ܐ ܘܟܠܝ̈ܠܐ ܠܬܪܥܐ
13 ܕܕܪܬܐ ܐܬܪ ܕܫܪܝܢ ܗܘܘ. ܘܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܕܒܚ ܠܗܘܢ. * ܒܪܢܒܐ ܕܝܢ ܘܦܘܠܘܣ. ܟܕ ܫܡܥܘ.
14 ܨܪܝܘ ܢܚܬܝܗܘܢ. ܘܫܘܪܘ ܘܢܦܩܘ ܠܘܬ ܟܢܫܐ. * ܘܩܥܝܢ ܗܘܘ ܘܐܡܪܝܢ.
ܓܒܪ̈ܐ. ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܦ ܚܢܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܚܫܝ̈ܫܐ ܚܢܢ ܐܟܘܬܟܘܢ. ܕܡܣܒܪܝܢ
ܠܟܘܢ ܕܬܬܦܢܘܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܣܪ̈ܝܩܬܐ. ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܚܝܐ. ܗܘ ܕܥܒܕ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ. ܘܝܡܡܐ ܘܟܠ ܕܐܝܬ ܒܗܘܢ.

Quod quum audirent gentes, gaudebant, & 48
gloriam tribuebant Deo: & crediderunt ii
qui destinati erant ad vitam æternam. Pro- 49
inde sermo Domini annuntiabatur per to-
tam illam regionem. Judæi verò exstimu- 50
lârunt primores urbis, necnon illas mulie-
res divites quæ cum eis timebant Deum, &
excitârunt persecutionem in Paulum & in
Barnabam, & ejecerunt eos è finibus suis.
Quumque egressi essent, excutierunt in eos 51
pulverem pedum suorum, venerúntque Ico-
nium urbem. Discipuli verò replebantur 52
gaudio & Spiritu sanctitatis.

CAP. XIV.

Porrò venerunt & introierunt in synago- 1
gam Judæorum, & ita allocuti sunt eos, ut
crediderint multi ex Judæis, & ex Græcis.
At Judæi quidam ex iis qui non acquieve- 2
rant, exstimulârunt Gentes ut malè acciperent
fratres. Illi autem multum temporis illic 3
egerunt, & palàm locuti sunt de Domino: &
ipse suffragabatur sermoni gratiæ suæ signis
& miraculis quæ edebat per manus eorum.
Porrò tota turba civitatis divisa erat: alii 4
erant cum Judæis, alii verò adhærebant Apo-
stolis. Facta est autem in eos conspiratio à 5
Gentibus, & à Judæis, ac primoribus eorum,
ut contumeliis afficerent eos, & obruerent
lapidibus. Quod quum rescivissent, discesse- 6
serunt, seséque receperunt in urbes Lycaoniæ
& Lystræ, & Derbe, vicósque circunjacen-
tes: & illic evangelizabant.

Feriâ IV. Passionis. 38.

Cæterùm vir quidam sedebat in Lystra civi- 7
tate, qui captus erat pedibus, claudus ab utero
matris suæ, qui nunquam ambulaverat. Hic 8
audivit Paulum loquentem: quum autem vi-
disset eum Paulus, & animadvertisset illum
habere fidem se servatum iri, Dixit ei altâ 9
voce; Tibi dico, In nomine Domini nostri
Jesu Christi, surge in pedes tuos. Itaque pro-
siliens surrexit, & ambulavit. Cœtus verò 10
populi quum vidissent quod fecerat Paulus,
extulerunt vocem suam idiomate regionis,
dicúntque; Dii assimulati sunt hominibus, &
descenderunt ad nos. Proindè nominabant 11
Barnabam, Dominum deorum; Paulum verò,
Hermetem, quippe qui inciperet sermonem.
Sacerdos autem illius domini deorum collo- 12
cati extra urbem, adduxit tauros & coronas
ad fores atrii, quò loci commorabantur,
volebátque eis sacrificare. Barnaba autem 13
& Paulus quum hæc audîssent, sciderunt to-
gas suas, & prosilierunt, exieruntque ad tur-
bam: Clamabántque, ac dicebant; Viri, 14
quid facitis? & nos homines sumus, passi-
onibus obnoxii sicut & vos, qui annuntia-
mus vobis ut ab istis frivolis rebus conver-
tamini ad Viventem illum, qui fecit cœlum
& terram, & maria, & omnia quæ in eis sunt.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

48 ወሰሚዖሙ : አሕዛብ : ዘንተ : ተፈሥሑ : ወአእኰቱ : እግዚአብሔር : እለ: ከፈሎሙ:
49 ሐይወተ:ዘለዓለም::=፡ ወበጽሐ: ቃለ: እግዚአብሔር: ውስተ: ኵሉ: አጽናፈ: ምድ
50 ር::=፡ ወወሐክዎን:አይሁድ: ለአንስተ: ዐቢየተ: ሀገር:ወኄራተ:ብሔር::ወአንሥኡ:
51 መራድ፡ዲበ:ጳውሎስ: ወበርናባስ: ወሰደድዎሙ:እምብሔሮሙ:=፡ ወነገፉ:ጸበለ:እገሪ
52 ሆሙ:: ወሖሩ:ሀገረ: ሊቆንዮን:=፡ ወመልአ:መንፈስ:ቅዱስ:ለዕለ:ሐዋርያት::=፡

Et quum audivissent gentes hoc, gavisæ sunt, & glorificârunt Deum, qui impertivis- 48
set iis vitam æternam. Et venit verbum Dei in omnes extremitates terræ. Et 49
concitârunt Judæi mulieres maximas civitatis, & optimas regionis, & excitârunt 50
persequutionem contra Paulum et Barnaban, & expulerunt eos à regione eorum. Et 51
illi excusserunt pulverem pedum eorum, & abierunt in civitatem Iconium. Et ple- 52
nus fuit Spiritus sanctus super Apostolos.

Versio VULGATA LATINA.

48 Audientes autem Gentes gavisæ sunt, & glorificabant verbum Domini: & credide-
49 runt quotquot erant præordinati ad vitam æternam. Disseminabatur autem ver-
50 bum Domini per universam regionem. Judæi autem concitaverunt mulieres religio-
sas, & honestas, & primos civitatis, & excitaverunt persecutionem in Paulum &
51 Barnabam: & ejecerunt eos de finibus suis. At illi, excusso pulvere pedum in
52 eos, venerunt Iconium. Discipuli quoque replebantur gaudio, & Spiritu sancto.

CAP. XIV.

1 Factum est autem Iconii, ut simul introirent in synagogam Judæorum, & loque-
2 rentur, ita ut crederet Judæorum & Græcorum copiosa multitudo. Qui verò in-
creduli fuerunt Judæi, suscitaverunt, & ad iracundiam concitaverunt animas
3 Gentium adversùs fratres. Multo igitur tempore demorati sunt, fiducialiter agen-
tes in Domino, testimonium perhibente verbo gratiæ suæ, dante signa & prodigia
4 fieri per manus eorum. Divisa est autem multitudo civitatis: & quidam quidem erant
5 cum Judæis, quidam verò cum Apostolis. Cùm autem factus esset impetus Gentilium
& Judæorum cum principibus suis, ut contumeliis afficerent, & lapidarent eos, In- 6
telligentes confugerunt ad civitates Lycaoniæ, Lystram & Derben, & universam in
circuitu regionem, & ibi evangelizantes erant. Et quidam vir Lystris infirmus pe- 7
dibus sedebat, claudus ex utero matris suæ, qui nunquam ambulaverat. Hic au- 8
divit Paulum loquentem. Qui intuitus eum, & videns quia fidem haberet ut salvus
fieret, Dixit magnâ voce; Surge super pedes tuos rectus. Et exilivit, & ambulabat. 9
Turbæ autem cùm vidissent quod fecerat Paulus, levaverunt vocem suam, Lycaonicè 10
dicentes; Dii similes facti hominibus, descenderunt ad nos. Et vocabant Barnabam 11
Jovem, Paulum verò Mercurium: quoniam ipse erat dux verbi. Sacerdos quoque 12
Jovis, qui erat ante civitatem, tauros, & coronas ante januas afferens, cum populis
volebat sacrificare. Quod ubi audierunt Apostoli, Barnabas & Paulus, conscissis 13
tunicis suis exilierunt in turbas, clamantes, Et dicentes; Viri, quid hæc facitis? & nos 14
mortales sumus, similes vobis homines, annuntiantes vobis ab his vanis converti ad
Deum vivum, qui fecit cœlum, & terram, & mare, & omnia quæ in eis sunt:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

48 * فاذ سمعت الامم فرحت ومجدت قول الرب * وامن جميع الذين كانوا مرتبين للحياة الابدية *
49 * وشاع قول الرب في تلك البلدة كلها * واما اليهود فاهاجوا النساء المتعبدات وذوات الرتب
50 الممدوح * ووجوه المدينة وكبرائها * واستدسوا اصطهادا على بولص وبرنابا * واخرجوهما من
51 تخومهم * واما هما فنفضا غبار اقدامهما عليهم * واقبلا الى ايقونية * والتلاميذ امتلوا
52 سرورا وروح قدس *

* الفصل الرابع عشر *

مد * فعرض في ايقونية 1
عند دخولهما الى مجمع اليهود ومفاوضتهما هكذا * ان كثير كثيرين من اليهود واليونانيين
2 امنوا * فاما اليهود الذين لم يذعنوا * فاستنهضوا وخبثوا انفس الامم على الاخوة * فلبثا 3
يطوفان هناك مدة طويلة * مجاهرين بالرب الشاهد لقول نعمته * المانح ان تصير جرايح وايات
بايديهما * فانقسم راي اكثر اهل المدينة * فبعضهم كانوا مع اليهود وبعضهم مع الرسل * 4
5 مد * فاذ صار وثوب الامم واليهود مع روساهم يشتموهما ويرجموهما * وعاينا ذلك * 6
هربا الى مدن ليقونية لسطن ودارفين وما يحوطهما * واقاما هناك يبشران *

* يوم الاربعا نصف الخمسين *

7 * وكان بمدينة لسطن رجل لا قوة
لرجليه جالسا * اعرج منذ جوف امه * لم يمش قط * هذا الرجل اذ سمع بولص متكلما 8
صاح اليه * فاذ ابصره وعلم ان له امانة تخلصه * قال له بصوت عظيم * قم على رجليك 9
مستويا * فوثب وطفق يمشي * فاذ ابصر الجمع ما عمله بولص * رفعوا صوتهم بلغتهم 10
قايلين * ان الالهة تشبهوا بالناس ونزلوا الينا * وسموا برنابا المشتري * ولقبوا بولص عطارد * 11
اذ كان مدبر القول * ثم قدم كاهن المشتري الذي كان اول الهة مدينتهم ثيران واجاب عند 12
ابواب المدينة مع الجموع * مريدا ان يضحيها لهما * فاذ سمع ذلك الرسولان بولص وبرنابا * 13
مزقا ثيابهما وطفرا الى وسط الجمع * هاتفين وقايلين ايها الرجال لم قد فعلتم هذه * ونحن 14
انسانان نساويكم في الالم * نبشركم ان ترجعوا من هذه الضلالات الى الاله الحي الذي
خلق السماء والارض والبحر * وكافة البرايا التي فيها *

Quod cùm audissent gentes gavisæ sunt, 48
& glorificaverunt sermonem Domini: & crediderunt quotquot ordinati erant ad vitam æternam. Et divulgatus est sermo 49
Domini per universam regionem illam. Verùm Judæi concitârunt mulieres de- 50
votas & laudandis moribus imbutas, necnon secundos dignitate in urbe, ejúsque præcipuos: & architectati sunt persecutionem in Paulum & Barnabam, & ejecerunt utrunque de finibus suis. Ipsi verò excusso pulvere pedum suorum 51
super illos, venerunt Iconium. Porrò 52
discipuli repleti sunt gaudio & Spiritu sancto.

CAP. XIV.

Accidit autem Iconii, ingrediente 1
utroque in synagogam Judæorum, eósque sic colloquente, ut numerus copiosus ex Judæis & Græcis crederent. Verùm 2
Judæi qui non obtemperârunt, excitâverunt & depravârunt animos gentium adversùs fratres. Igitur manserunt ambo 3
peragrantes ibi longo intervallo, palàm annuntiantes Dominum, attestantem dicto gratiæ suæ, & concedentem ut fierent prodigia & signa per manus eorum. Divisa est autem opinio majoris 4
partis incolarum urbis, & quidam stabant à Judæis, alii verò ab Apostolis. Cùmque factus esset impetus Gentium 5
& Judæorum, unà cum principibus suis, ita ut eos contumeliis afficerent & lapidarent, Ipsíque hoc vidissent, fugerunt in 6
urbes Lycaoniæ Lystram, & Derpen, & quæ circumjacebat utrique regionem: & manserunt illic evangelizantes.

Feriâ quartâ in media Pentecoste.

Et erat in urbe Lystra homo quidam in 7
cujus pedibus nulla vis erat, sedens, claudus ab utero matris suæ, qui nunquam ambulaverat. Homo iste cùm 8
audisset Paulum loquentem, clamavit ad eum: quem cùm aspexisset, nôssétque habere eum fidem quâ salvaretur, Dixit 9
ei magnâ voce; Surge in pedes tuos rectus: Exiliit igitur, cœpítque ambulare. Videns autem cœtus quod fecerat Pau- 10
lus, sustulerunt vocem suam linguâ suâ dicentes; Dii similes facti sunt hominibus, & descenderunt ad nos. Et vocârunt 11
Barnabam, Jovem: Paulum verò vocârunt Mercuriū, quòd esset moderâtor sermonis. Deindè admovit sacerdos Jovis 12
qui erat primus deus urbis eorum, tauros & corollas ad portam urbis, cum turbis, volens eos utrique sacrificare. Quod 13
cùm audissent duo Apostoli Paulus & Barnaba, sciderunt vestes suas, & irruerunt in mediā turbā, Clamantes ac di- 14
centes; O viri, cur ista fecistis? quandoquidem nos homines sumus pares vobis in passionibus, annuntiantes vobis ut convertamini ab his erroribus ad Deum vivum qui creavit cœlū, & terrā, mare, cunctásque creaturas quæ sunt in eis:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 10 ሀበሀ ወተፈሥሑ፡በሀገረ፡ኢቆንዮን፡ወቦኡ፡ምኵራበ፡አይሁድ፡ወነበሩ፡በከመ፡ዘልፈ፡
2 ወአምኑ፡ብዙኃን፡ጥቀ፡እምአይሁድ፡ወእምአረሚ፡። ወቢጽ፡አይሁድ፡እለ፡
3 አበዩ፡ተበአሱ፡ምስለ፡አሕዛብ፡ወምስለ፡ሐዋርያት፡ወአፅዐርዋ፡ለነፍሶሙ፡። ወነ
በሩ፡ጕንዱየ፡መዋዕለ፡እንዘ፡ይነግሩ፡በስመ፡እግዚእነ፡እንዘ፡ውእቱ፡ያርኢ፡ሰማዕተ፡
4 ቃለ፡ጸጋሁ፡ወይገብር፡ተአምረ፡ወመንክረ፡በእደዊሆሙ፡ለሐዋርያት፡። ወተናፈቁ፡ኵ
5 ሉ፡ሀገር፡ሙንፈቆሙ፡ምስለ፡አይሁድ፡ወቦ፡እለሂ፡ምስለ፡ሐዋርያት፡። ወተበአሱ፡
6 አይሁድ፡ወአረሚ፡ምስለ፡መላእክቲሆሙ፡ወይትዋገሩ፡። ወርእዮሙ፡ሐዋርያት፡
ጕዩ፡ውስተ፡አህጉረ፡ሊቃኦንያ፡ወልስጥራ፡ወደርቤን፡ወውስተ፡አድያም፡ወመሀሩ፡
7 በህየ፡። ሣ ወሀሎ፡አሐዱ፡ብእሲ፡በሀገረ፡ልስጥራ፡ዘፅውስ፡እገሪሁ፡እምከርሠ፡እ
8 ሙ፡ወዳእሙ፡ይነብር፡ወእም፡እመ፡ኮነ፡ሲሐረ፡። ወሰምዖ፡ለጳውሎስ፡እንዘ፡ይ
9 ነግር፡ወነጸሮ፡ጳውሎስ፡ወርእዮ፡ከመቦ፡ሃይማኖት፡ወየሐዩ፡። ወይቤሎ፡በዐቢይ፡
10 ቃል፡ተንሥእ፡ወቁም፡ርቱዐ፡በእገሪከ፡ተንሥአ፡ወሖረ፡። ወርእዮሙ፡አሕዛብ፡
ዘንተ፡ዘገብረ፡ጳውሎስ፡ከልሑ፡በነገረ፡ሊቃኦንስጢ፡ወይቤሉ፡አማልክተ፡ተመስሉ፡
11 ሰብአ፡ተመስሉ፡ወወረዱ፡ኀቤነ፡። ወሰመይዎ፡ለበርናባስ፡ድያ፡ወለጳውሎስ፡ሄር
ሜስ፡እስመ፡ዮብ፡ብሂል፡መርቆርዮ፡ብሂል፡በነገረ፡ሮም፡እስመ፡ውእቱ፡ሊቀ፡ትምህር
12 ት፡። ወአምጽኡ፡ማርያ፡ዘድያስ፡ምስለ፡ዐቢይት፡ሀገር፡አልህምተ፡ወመሥዋዐ፡በ
ኀበ፡አንቀጸ፡ሀገር፡ምስለ፡ሕዝቢሆሙ፡ወፈቀዱ፡ይሡዑ፡ሎሙ፡።

በበአተ፡ክረምት፡ምንባብ፡።

13 ወሰሚዖሙ፡ሐዋርያት፡በርናባስ፡ወጳውሎስ፡ሠጠጡ፡አልባሲሆሙ፡ወሖሩ፡ኀበ፡አሕዛብ፡
14 ወከልሑ፡ሎሙ፡።ወይቤልዎሙ፡አንትሙ፡ሰብእ፡ምንትኑ፡ዝ፡ዘትገብሩ፡አኮኑ፡ከማክሙ፡
ንሕነኒ፡ሰብእ፡ዘንመውት፡ወንምህረክሙ፡ትሕድጉ፡ዘንተ፡ከንቶ፡ወትትመየጡ፡ኀበ፡እግ
ዚአብሔር፡እግዚእ፡ሕያው፡ዘገብረ፡ሰማየ፡ወምድረ፡ወባሕረ፡ወኵሎ፡ዘውስቴቶሙ፡።

CAP. XIV.

Et gavisi sunt in civitate Iconii, & ingressi sunt synagogam Judæorum, & man- 1
serunt ferè semper ibi: & crediderunt multi valdè ex Judæis & ex Gentibus. Et 2
turba Judæorū, qui recusârunt, litigaverunt cum Gentibus & cum Apostolis, & afflixerunt animam eorum. Et manserunt longum tempus, loquentes in nomine Do- 3
mini nostri, illo demonstrante testimonio verbi gratiam ejus, & faciente signa & miracula per manus Apostolorum. Et divisa est tota civitas: pars ejus cum Ju- 4
dæis, & alia pars fuit quæ cum Apostolis. Et litigârunt Judæi & Gentes cum 5
principibus eorum, ut lapidarentur. Et quum hoc vidissent Apostoli, confugerunt 6
in civitates Lycaoniæ, & Lystris, & Derbis, & in vicinia, & docuerunt ibi. Et fuit quidam homo in civitate Lystris, qui claudus fuit pedibus ejus ab utero 7
matris suæ, & tantùm sedebat, & nunquam ambulaverat. Et audivit Paulum 8
loquentem, & intuitus est eum Paulus, & vidit quòd habuisset fidem, ut servaretur. Et dixit ei in magna voce; Surge & stato rectus in pedes tuos: & surrexit, & am- 9
bulavit. Et quum vidissent populi hoc quod fecerat Paulus, exclamârunt in sermo- 10
ne Lycaonico, & dixerunt; Dii assimilati sunt hominibus, assimilati sunt & descenderunt ad nos. Et vocârunt Barnabam, Dia; & Paulum, Hermen: (quia Jub dici- 11
tur, Mercurius dicitur in sermone Romano,) quia ille fuit princeps doctrinæ. Et ad- 12
duxerunt sacerdotes Jovis & magnates civitatis, tauros & sacrificium ad januam civitatis cum turba eorum, & voluerunt sacrificare iis.

In introitu anni, Lectio.

Et quum audivissent Apostoli Barnabas & Paulus, consciderunt pallia sua, & pro- 13
fecti sunt ad populos, & clamârunt iis: Et dixerunt iis, Vos viri, quid est hoc quod 14
facitis? nonne sicut vos, sumus nos homines mortales, & docemus ut relinquatis hanc vanitatem, & convertamini ad Dominum Deum vivum qui fecit cœlum & terram, & mare, & omnia quæ in illis sunt?

Qui in præteritis generationibus dimisit omnes Gentes ingredi vias suas.
15 Ὃς ἐν ταῖς παρῳχημέναις γενεαῖς εἴασε πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.
Quanquam non *intestatum* semetipsum reliquit, benefaciens, *cælitùs nobis* pluvias
16 (ρ) Καίτοιγε οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν, (σ) ἀγαθοποιῶν, οὐρανόθεν ἡμῖν ὑετοὺς
dans, & tempora fructifera, implens cibo & lætitiâ corda nostra.
διδοὺς, καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν.
Et hæc dicentes, vix sedaverunt turbas *ad non sacrificandum* sibi. Superve-
17 Καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς. (τ) Ἐπῆλ-
18 nerunt autẽ ab Antiochia & Iconio Judæi: & *suadentes* turbis, & lapidantes
θον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ (υ) λιθάσαντες
Paulum, traxerunt extra civitatem, *æstimantes* eum mortuum esse. Circum-
19 τὸν Παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, (φ) νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι. Κυκλω-
dantibus autem eum discipulis, surgens intravit *in* civitatem: & *postridie*
σάντων (χ) δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ ἐπαύριον
exiit cum Barnaba in Derben. *Evangelizantésque* civitati illi,
20 ἐξῆλθε σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. (ψ) Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην,
& *docentes* multos, reversi sunt *in* Lystram, & Iconium, & Antio-
καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν, (ω) καὶ Ἰκόνιον, (α) καὶ Ἀντιό-
chiam, Confirmantes animas discipulorum, exhortantes *permanere* fide:
21 χειαν, Ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει·
&, Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.
καὶ, Ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
Ordinantes autem illis presbyteros per *Ecclesiam*, *precati* cum
22 Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς (β) πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, προσευξάμενοι μετὰ
jejunationibus, commendaverunt eos Domino, in quem crediderunt. Et transeuntes
23 νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. Καὶ διελθόντες
Pisidiam, venerunt in Pamphyliam. Et loquentes in Perge verbum,
24 τὴν Πισιδίαν, ἦλθον εἰς Παμφυλίαν. Καὶ λαλήσαντες (γ) ἐν Πέργῃ τὸν λόγον,
descenderunt in Attaliam. Et indè *abnavigaverunt in* Antiochiam: undè erant
κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν. Κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν· ὅθεν ἦσαν 25
traditi gratiæ Dei, in opus quod compleverunt. *Advenientes*
παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. Παραγενόμενοι 26
autem & *congregantes* Ecclesiam, *annuntiaverunt* quanta fecisset Deus cum
δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, (δ) ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ'
illis, & quia aperuisset Gentibus ostium fidei. Morati sunt autem *illic* tem-
αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως. Διέτριβον (ε) δὲ ἐκεῖ χρό- 27
pus non modicum cum discipulis.
νον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

CAP. XV. ΙΕ'.

Et quidam descendentes de Judæa, docebant fratres; Quia *si non*
ΚΓ' Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς, Ὅτι ἐὰν μὴ 1
circumcidamini *more* Moysi, non potestis salvari. Factâ ergò sedi-
(α) περιτέμνησθε τῷ ἔθει Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. Γενομένης οὖν στά- 2
tione & *disceptatione* non *exigua* Paulo & Barnabæ adversùs illos,
σεως καὶ (β) συζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτοὺς,
statuerunt *ascendere Paulum & Barnabam*, & *quosdam alios* ex *illis* ad Apo-
ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν, καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπο-
stolos & presbyteros in Hierusalem, *de* quæstione hâc. Illi *quidem* ergò
στόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ, περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Οἱ μὲν οὖν 3
præmissi ab Ecclesia, pertransibant Phœnicen, & Samariam,
προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν Φοινίκην, καὶ Σαμάρειαν,
narrantes conversionem Gentium: & faciebant gaudium magnum omnibus
ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι
fratribus.
τοῖς ἀδελφοῖς.

MS. A. (ρ) Καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον αὐτὸν (σ) ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν διδοὺς ὑετοὺς, καὶ (τ) Ἐπῆλθαν (υ) λιθοβολήσαντες (φ) νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι. (χ) δὲ τῶν μαθητῶν αὐτὸν, (ψ) Εὐαγγελιζόμενοί (ω) καὶ εἰς (α) καὶ εἰς (β) κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους, (γ) εἰς Πέργην τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, (δ) ἀνήγγελλον (ε) δὲ χρόνον
ΚΕΦ. ΙΕ'. MS. A. (α) περιτμηθῆτε τῷ ἔθει τῷ Μωσέως, (β) ζητήσεως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

15 ܗܘ * ܕܒܕܪ̈ܐ ܩܕܡܝ̈ܐ. ܫܒܩ ܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ ܥܡ̈ܡܐ. ܕܢܐܙܠܘܢ ܒܐܘܪ̈ܚܬܐ ܕܢܦܫܗܘܢ.
16 * ܟܕ ܠܐ ܫܒܩ ܢܦܫܗ ܕܠܐ ܣܗܕܘ. ܟܕ ܛܒܬܐ ܥܒܕ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܘܡܚܬ ܗܘܐ
ܡܛܪܐ. ܘܡܪܒܐ ܗܘܐ ܦܐܪ̈ܐ ܒܙܒܢܝܗܘܢ. ܘܡܣܒܥ ܗܘܐ ܣܝܒܪܬܐ ܘܒܣܝܡܘܬܐ ܠܠܒܘܬܗܘܢ.
17 18 * ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܒܥܡܠ ܟܠܘ ܠܥܡܐ ܕܐܢܫ ܠܐ ܢܕܒܚ ܠܗܘܢ. * ܐܬܘ ܕܝܢ
ܠܬܡܢ ܝܗܘܕ̈ܝܐ ܡܢ ܐܝܩܘܢܝܘܢ ܘܡܢ ܐܢܛܝܘܟܝܐ. ܘܐܓܝܣܘ ܒܗܘܢ ܠܥܡܐ ܘܪܓܡܘܗܝ ܠܦܘܠܘܣ
19 ܘܓܪܘܗܝ ܠܒܪ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܡܛܠ ܕܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܕܡܝܬ ܠܗ. * ܘܟܢܫܘ
ܠܘܬܗ ܬܠܡܝ̈ܕܐ ܘܩܡ ܥܠ ܠܡܕܝܢܬܐ. * ܕܐܪܒܥܐ ܕܒܬܪܗ ܕܝܘܡܐ * ܩܪ *
20 ܘܠܝܘܡܐ ܕܒܬܪܗ. ܢܦܩ ܡܢ ܬܡܢ ܥܡ ܒܪܢܒܐ ܘܐܬܘ ܠܕܪܒܐ ܡܕܝܢܬܐ. * ܘܟܕ
ܡܣܒܪܝܢ ܗܘܘ ܠܒܢ̈ܝ ܡܕܝܢܬܐ ܗܝ. ܬܠܡܕܘ ܗܘܘ ܠܣܓܝܐ̈ܐ. ܘܗܦܟܘ ܐܬܘ ܠܗܘܢ
21 ܠܠܘܣܛܪܐ ܡܕܝܢܬܐ ܘܠܐܝܩܘܢܝܘܢ ܘܠܐܢܛܝܘܟܝܐ. * ܟܕ ܡܫܪܪܝܢ ܗܘܘ ܢܦܫܬܗܘܢ ܕܬܠܡܝ̈ܕܐ.
ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗܘܢ ܕܢܩܘܘܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܘܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܕܒܐܘܠܨܢܐ ܣܓܝܐ̈ܐ
22 ܘܠܐ ܠܡܥܠ ܠܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܐܩܝܡܘ ܠܗܘܢ ܒܟܠ ܥܕܬܐ ܩܫܝ̈ܫܐ. ܟܕ ܨܝܡܝܢ ܗܘܘ
23 ܥܡܗܘܢ ܘܡܨܠܝܢ. ܘܡܓܥܠܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܠܡܪܢ ܗܘ ܕܒܗ ܗܝܡܢܘ. * ܘܟܕ ܐܬܟܪܟܘ
24 ܠܐܬܪܐ ܕܦܝܣܝܕܝܐ ܐܬܘ ܠܗܘܢ ܠܦܡܦܘܠܝܐ. * ܘܟܕ ܡܠܠܘ ܒܦܪܓܐ ܡܕܝܢܬܐ ܡܠܬܗ
25 ܕܡܪܢ. ܢܚܬܘ ܠܗܘܢ ܠܐܝܛܠܝܐ. * ܘܡܢ ܬܡܢ ܪܕܘ ܒܝܡܐ ܘܐܬܘ ܠܗܘܢ ܠܐܢܛܝܘܟܝܐ. ܡܛܠ
26 ܕܡܢ ܬܡܢ ܡܫܠܡܝܢ ܗܘܘ ܠܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ. ܠܥܒܕܐ ܗܘ ܕܫܠܡܘ. * ܘܟܕ ܟܢܫܘ
ܟܠܗ ܥܕܬܐ. ܡܫܬܥܝܢ ܗܘܘ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܥܡܗܘܢ. ܘܕܦܬܚ ܬܪܥܐ
27 ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܠܥܡ̈ܡܐ. * ܘܬܡܢ ܗܘܘ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܥܡ ܬܠܡܝ̈ܕܐ.
1 * [illegible] * ܩܪ * ܢܚܬܘ ܗܘܘ ܕܝܢ ܐܢܫܐ ܡܢ ܝܗܘܕ. ܘܡܠܦܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ
2 ܠܐܚ̈ܐ. ܕܐܢ ܠܐ ܓܙܪܝܬܘܢ ܒܥܝܕܐ ܕܢܡܘܣܐ. ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܚܐ. * ܘܗܘܐ
ܚܪܝܢܐ ܣܓܝܐܐ ܘܒܥܬܐ ܠܦܘܠܘܣ ܘܠܒܪܢܒܐ ܥܡܗܘܢ. ܘܗܘܐ ܕܢܣܩܘܢ ܦܘܠܘܣ
ܘܒܪܢܒܐ ܘܐܚܪ̈ܢܐ ܥܡܗܘܢ. ܠܘܬ ܫܠܝ̈ܚܐ ܘܩܫܝ̈ܫܐ ܕܒܐܘܪܫܠܡ ܡܛܠ ܗܕܐ ܒܥܬܐ.
3 * ܘܗܢܘܢ ܫܕܪܬ ܐܢܘܢ ܥܕܬܐ. ܘܪܕܝܢ ܗܘܘ ܒܟܠܗ ܦܘܢܝܩܐ. ܘܐܦ ܒܝܬ ܫܡܪ̈ܝܐ. ܟܕ
ܡܫܬܥܝܢ ܗܘܘ ܥܠ ܦܢܝܬܐ ܕܥܡ̈ܡܐ. ܘܥܒܕܝܢ ܗܘܘ ܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܠܟܠܗܘܢ ܐܚ̈ܐ.

Qui quidem primis ætatibus permittebat 15
omnes gentes suis ipsarum viis incedere.
Quamvis non permiserit seipsum carere te- 16
stimonio, quum benefaceret eis è cœlo, de-
mitteretque pluviam, daretque incremen-
tum fructibus in tempore suo, & impleret ali-
mento & jucunditate corda earum. Quum- 17
que hæc dicerent, vix compescuerunt ple-
bem, ne quis eis sacrificaret. Illuc autem 18
advenerunt Judæi ex Iconio, & Antiochia,
qui concitârunt in eos plebem, & lapidârunt
Paulum, ac raptârunt eum extra civitatem,
propterea quòd putarent eum mortuum esse.
Sed congregati sunt ad eum discipuli, & sur- 19
gens ingressus est urbem.

Feriâ II. hebdomadis IIII. jejunii. 39.
Postridie verò exiit illinc cum Barnaba, ve-
neruntque Derben civitatem. Quumque 20
evangelizâssent filiis illius civitatis, docue-
runt multos, & redeuntes venerunt Lystram
urbem, & Iconium, & Antiochiam: Con- 21
firmantes animos discipulorum, & efflagitan-
tes ab eis ut perseverarent in fide, & dicen-
tes eis, per oppressiones quamplurimas
oportere ingredi regnum Dei. Porrò 22
constituerunt eis per unamquanque Ec-
clesiam Presbyteros, quum jejunarent cum
eis, ac precarentur & commendarent eos
Domino nostro in quem crediderant. Quum- 23
que perlustrâssent regionem Pisidiæ, vene-
runt in Pamphyliam. Et quum locuti essent 24
in Perge urbe sermonem Domini, descen-
derunt in Italiam. Et illinc pergentes per 25
mare, venerunt Antiochiam, quoniam inde
commendati fuerant gratiæ Domini ad opus
illud quod peregerunt. Quum autem conve- 26
nisset tota Ecclesia, narraverunt quæcunque
egisset Deus cum ipsis, eúmque reserâsse fo-
res fidei Gentibus. Et multum temporis il- 27
lic egerunt apud discipulos.

CAP. XV.

DEscenderant autem quidam à Judæa, & 1
docebant fratres, Nisi circuncidamini ritu
Legis, non potestis servari. Proinde ortus 2
est tumultus plurimus & disceptatio Paulo
& Barnabæ cum eis, factúmque est ut a-
scenderint Paulus & Barnaba, & alii cum eis
ad Apostolos & Presbyteros qui erant in
Jerusalem, propter hanc quæstionem. Ita- 3
que deducens dimisit eos Ecclesia: & obi-
verunt totam Phœniciam, atque adeò per
Samaritanos, renuntiantes de conversione
Gentium: & affecerunt gaudio magno
omnes fratres.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

15 ወኀደጎሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ አሕዛብ ፡ ይሖሩ ፡ በግዕዞሙ ፡ በዘ ፡ ቀደሙ ፡ መዋዕለ ፡፡
16 እንዘ ፡ ኢየሐድግ ፡ ርእሶ ፡ ዘእንበለ ፡ ስምዕት ፡ ወይገብር ፡ ሠናይቶ ፡ ወይሁብ ፡ እ
ምሰማይ ፡ ዝናመ ፡ ወያከርም ፡ በበ ፡ ዓመት ፡ ወያፈሪ ፡ ወያሠምር ፡ ከመ ፡ ያጽግበ
17 ነ ፡ ወያስተፌሥሕ ፡ ልበነ ፡፡ ወዘንተ ፡ ብሂሎሙ ፡ እምዕፁብ ፡ ኢኀደግዎሙ ፡ ለ
18 አሕዛብ ፡ ይሠውዑ ፡ ሎሙ ፡፡ ወመጽኡ ፡ አይሁድ ፡ እምአንጾኪያ ፡፡ ወያውየህዎሙ ፡
ለአሕዛብ ፡ ወአእመንዎሙ ፡ ወወገርዎ ፡ ለጳውሎስ ፡ ወሰሐብዎ ፡ ወገደፍዎ ፡ አፍአ ፡
እምሀገር ፡ ወመሰሎሙ ፡ ዘሞተ ፡፡

Et sivit omnes gentes incedere in libertate eorum in anteactis temporibus. 15
Non relinquens seipsum sine testimonio, & benefaciens, & dans à cœlo pluvi- 16
as, & constituens singulos annos, & fructificans, & jucunda concedens, ut
repleret nos, & exhilararet corda nostra. Et hoc dicentes, vix repulerunt po- 17
pulos ut non sacrificarent iis. Et venerunt Judæi ab Antiochia, & excitâ- 18
runt populos & suaserunt iis, & lapidârunt Paulum, & traxerunt eum, & ejece-
runt eum foràs è civitate: & videbatur iis quòd mortuus esset.

Versio VULGATA LATINA.

15 Qui in præteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas.
16 Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit, benefaciens de cœlo, dans
17 pluvias, & tempora fructifera, implens cibo & lætitiâ corda nostra. Et hæc di-
18 centes, vix sedaverunt turbas ne sibi immolarent. Supervenerunt autem quidam
ab Antiochia & Iconio Judæi: & persuasis turbis, lapidantésque Paulum, traxe-
19 runt extra civitatem, existimantes eum mortuum esse. Circumdantibus autem
eum discipulis, surgens intravit civitatem, & posterâ die profectus est cum Bar-
20 naba in Derben. Cúmque evangelizâssent civitati illi, & docuissent multos, re-
21 versi sunt Lystram, & Iconium, & Antiochiam, Confirmantes animas discipulo-
rum, exhortantésque ut permanerent in fide: & quoniam per multas tribulationes
22 oportet nos intrare in regnum Dei. Et cùm constituissent illis per singulas eccle-
sias presbyteros, & orâssent cum jejunationibus, commendaverunt eos Domino,
23 in quem crediderunt. Transeuntésque Pisidiam, venerunt in Pamphy-
24 liam, Et loquentes verbum Domini in Perge, descenderunt in Attaliam:
Et indè navigaverunt Antiochiam, undè erant traditi gratiæ Dei, in opus quod 25
compleverunt. Cùm autem venissent, & congregâssent Ecclesiam retulerunt 26
quanta fecisset Deus cum illis, & quia aperuisset Gentibus ostium fidei. Morati 27
sunt autem tempus non modicum cum discipulis.

CAP. XV.

Et quidam descendentes de Judæa, docebant fratres; Quia nisi circumcidamini 1
secundùm morem Moysi, non potestis salvari. Factâ ergò seditione non minimâ
Paulo & Barnabæ adversùs illos, statuerunt ut ascenderent Paulus & Barnabas, & 2
quidam alii ex aliis, ad Apostolos & presbyteros in Jerusalem, super hac quæ-
stione. Illi ergò deducti ab Ecclesia, pertransibant Phœnicem & Samariam, 3
narrantes conversionem Gentium: & faciebant gaudium magnum omnibus
fratribus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 الذي ترك في الاجيال الماضية الامم كلها ان يسلكوا في طرقهم * ومع هذا لم يترك
16 نفسه بغير شاهد على احسانه * اذ يعطينا من السماء الامطار والاوقات المثمرة * ويشبع
17 قلوبنا طعاما وسرورا * وحين قالا هذه الاقوال * بالجهد بطّلا الجموع عن التضحية لهما * تم
18 مو * وان يهودا جاوؤا من انطاكية وايقونية * واقنعوا الجموع * فرجموا بولص وسحبوه
19 الى ظاهر المدينة * لانهم ظنوه انه قد مات * فبينما التلاميذ محيطين به قام ودخل الى
المدينة * قراءة يوم الخميس الثالث والثلاثين يوم من الفصح *
20 وفي الغد خرج مع برنابا الى دربين * فلما بشرا هناك في المدينة وتلمذا
21 كثيرين عادا الى لسطرة وايقونية وانطاكية * يوطدان نفوس التلاميذ * ويتضرعان
22 اليهم ان يثبتوا في الامانة * وان باحزان كثيرة يجب لنا ان ندخل الى ملكوت الله * وساموا
بايديهم لهم في كل كنيسة قسوسا * وصلوا عليهم باصوام صاموها * واستودعاهم للرب
23 الذي به آمنوا * ولما طافا البيسيدية اقبلا الى بمفيلية * وتكلما في برجي كلام الكرازة *
24 ونزلا الى ايطالية * ومن هناك ركبا في البحر الى انطاكية * التي فيها بنعمة الله دفعا الى العمل
25 الذي اكملاه * فلما وردا اليها جمعا اهل الكنيسة * واخبراهم بجميع الاشياء التي صنعها
26 الله معهما * وانه قد فتح للامم باب الامانة * تم * واذ اقاما هناك مدة ليست باليسيرة
27 مع التلاميذ *

Qui seculis præteritis permisit cunctis 15
gentibus ambulare per vias suas. Atta- 16
men non reliquit seipsum sine teste bene-
ficiorum suorum, quum tribuat nobis è
cœlo pluvias, ac tempestates frugiferas,
satietque corda nostra cibo & lætitiâ.
Hos sermones cùm dixissent, vix com- 17
pescuerunt turbas ne sibi immolarent.
Hucusque. Et verò Judæi quidam 18
venientes ab Antiochia & Iconio, per-
suaserunt turbis, & lapidârunt Paulum,
& raptârunt eum extra civitatem, quòd
putâssent eum jam mortuum esse. At 19
dum circundarent eum discipuli, sur-
rexit, & intravit urbem:

Lectio feriæ quintæ, trigesimi tertii diei post Pascha.

Ac postero die egressus est cum Barnaba in
Derpen. Et cùm annuntiâssent ibi in ci- 20
vitate illa, multósque docuissent, reversi
sunt Lystrâ, & Iconiû, & Antiochiam:
Confirmantes animas discipulorum, pre- 21
cantésque eos ut perseverarent in fide:
& quòd per afflictiones multas oporteat
nos intrare in regnum Dei. Et designâ- 22
runt eis manibus suis in singulis eccle-
siis presbyteros, & oraverunt pro ipsis,
adhibitis jejuniis quæ jejunârunt, &
commendârunt eos Domino in quem cre-
diderant. Et peragratâ Pisidiâ, venerunt 23
Pamphyliam. Locutique sunt in Perga 24
sermonem prædicationis: & descende-
runt in Italiam: Indéque mare conscende- 25
runt Antiochiam usque, in qua per gra-
tiam Dei traditi fuerant ad opus quod
compleverunt. Cúmque devenissent ad 26
eam, congregaverunt homines Ecclesiæ,
& narraverunt eis res omnes quas ope-
ratus fuerat Deus cum ipsis: quódque
jam aperuisset Gentibus ostium fidei.
Et cùm mansissent ibi spatio non parvo 27
cum discipulis,

الفصل الخامس عشر *

1 * انحدر قوم من بلدان اليهودية * فعلّموا الاخوة قائلين * انكم ان لم تختتنوا على عادة
2 موسى ما تستطيعون تخلصون * فصارت لبولص وبرنابا معهم منازعة ومشاجرة ليست
بيسيرة * ثم انهم امروا ورتبوا ان يصعد بولص وبرنابا وقوم آخرون منهم * الى الرسل والمشايخ
3 الى اورشليم من اجل هذه الفتنة * فالذين ارسلهم الكنيسة ذهبوا الى الغور والسامرة
يخبرونهم بارتجاع الامم * وجددوا سرورا عظيما لجميع الاخوة *

CAP. XV.

Descenderunt quidam è regionibus 1
Judææ, docuerúntque fratres, dicentes;
Certè nisi circuncidamini secundùm con-
suetudinem Mosaïcam, non potestis sal-
vari. Quapropter orta est Paulo & Bar- 2
nabæ cum illis altercatio & disceptatio
non exigua: ac proinde jusserunt & sta-
tuerunt ut ascenderent Paulus ac Barna-
ba, & quidam alii ex ipsis ad Apostolos
& seniores in Jerusalem propter hanc
seditionem. Illi ergò quos misit Eccle- 3
sia, contulerunt se ad confinia & Sama-
riam, narrantes eis conversionem Genti-
um: & renovârunt lætitiam magnam
cunctis fratribus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወዖድዎ ፡ አርዳኢሁ ፡ ወተንሥአ ፡ ወቦአ ፡ ሀገረ ፡፡ ወበሳኒታ ፡ ሖረ ፡ ምስለ ፡ በርናበ
20 ስ ፡ ሀገረ ፡ ደርቤን ፡፡ ወመሀሩ ፡ ወአብኡ ፡ ብዙኃነ ፡፡ ወተሠውጡ ፡ ሀገረ ፡ ልስጥ
21 ራ ፡ ወሊቃንዮን ፡ ወአንጾኪያ ፡፡ [ወጸንዕዎሙ] ነፍሶሙ ፡ ለሕዝብ ፡ ወመሀርዎ
ሙ ፡ ያጥብዑ ፡ በሃይማኖት ፡ እስመ ፡ ብዙኅ ፡ ሓማም ፡ ሀለወነ ፡ ንብአ ፡ ለመንግሥ
22 ተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወሠሙ ፡ ቀሲሳነ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወጸለዩ ፡ ወጾሙ ፡
23 ወአማኅፀንዎሙ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘኪያሁ ፡ ተአመኑ ፡፡ ወኃሊፎሙ ፡ እም
24 አንጾኪያ ፡ በጽሑ ፡ ጰንፊልያ ፡፡ ወነገሩ ፡ ቃሎሙ ፡ በሀገረ ፡ ጰርጌ ፡ ወወረዱ ፡ ኢጣል
25 ያ ፡፡ በኀበ ፡ ተውህበ ፡ ሎሙ ፡ ጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ግብር ፡ ዘይገብሩ ፡፡
ወበጺሖሙ ፡ አስተጋብኡ ፡ ሕዝብ ፡ ለማንያን ፡ ወነገሩ ፡ ኵሎ ፡ ዘገብረ ፡ ሎሙ ፡ እግዚ
26 አብሔር ፡ ወዘከመ ፡ አርኃወ ፡ ሎሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንቀጸ ፡ ሃይማኖት ፡ ለአሕዛ
27 ብ ፡፡ ወነበሩ ፡ ጕንዱየ ፡ መዋዕለ ፡ ምስለ ፡ ሐዋርያት ፡፡

Et circumdederunt eum discipuli ejus, & surrexit, & ingressus est civitatem, 19
& postridie profectus est cum Barnaba in civitatem Derbæ. Et docuerunt, & 20
introduxerunt multos: & reversi sunt ad civitatem Lystris, & Iconii, & An-
tiochiæ. Et confirmarunt animos populorum, & docuerunt eos ut audaces 21
essent in fide, quia per multas tribulationes oportet nos ingredi in regnum Dei.
Et præposuerunt sacerdotes domui Christianorum, & precati sunt, & jejunâ- 22
runt, & commendârunt eos Deo in quem crediderunt. Et recedentes ab An- 23
tiochia venerunt ad Pamphyliam. Et loquuti sunt sermonem eorum in civi- 24
tate Pergæ, & descenderunt Italiam: ubi datum fuisset iis donum Dei pro- 25
pter opus quod fecerant. Et quum venissent, congregârunt populos fideles, & 26
nuntiaverunt omnia quæ fecerat ipsis Deus, & quomodo aperuerat Deus ostium
fidei Gentibus. Et manserunt longum tempus cum Apostolis. 27

በሰኑየ ፡ ኄና ፡ ወበሰኑይ ፡ ማርያም ፡፡

1 ወበይእቲ ፡ እለት ፡ ወረዱ ፡ እምብሔረ ፡ ይሁዳ ፡፡ ወመሀርዎሙ ፡ ለአሕዛብ ፡
2 ወይቤልዎሙ ፡ እመከመ ፡ ኢትትገዘሩ ፡ በሕገ ፡ ሙሴ ፡ ኢትክሉ ፡ ሐዪወ ፡፡ ወ
ተሀውኩ ፡ ሕዝብ ፡ ፈድፋደ ፡ ወተዋቀሥዎሙ ፡ ለበርናባስ ፡ ወለጳውሎስ ፡፡ ወአዘዝ
ዎሙ ፡ ለበርናባስ ፡ ወለጳውሎስ ፡ ወለቢጾሙኒ ፡ ኀበ ፡ ሐዋርያት ፡ እለ ፡ ኢየሩሳሌም ፡
3 እምበይነዝ ፡ ነገር ፡፡ ወተፈነዉ ፡ እምቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ በጽሑ ፡ ፊንቄስ ፡ ወሰ
ማርያ ፡ ወነገርዎሙ ፡ ዘከመ ፡ ተመይጡ ፡ አሕዛብ ፡ ወገብሩ ፡ ዐቢየ ፡ ፍሥሐ ፡ ምስ
ለ ፡ ኵሉ ፡ ቢጾሙ ፡፡

CAP. XV.

Postridie confessionis, & postridie Mariæ.

Et in illa die descenderunt è regione Judææ, & docuerunt populos, & di- 1
xerunt iis; Nisi circumcidamini secundùm legem Mosis, non potestis vivere. Et 2
conturbati sunt populi valdè, & disputârunt contra Barnabam & Paulum,
& negatos miserunt Barnabam, & Paulum, & fratres eorum ad Apostolos
qui erant Hierusalem, de hac re. Et missi à domo Christianorum venerunt 3
Phœnicem, & Samariam, & nuntiârunt iis, quomodo conversi erant
Gentes: & fecerunt magnum gaudium cum omnibus fratribus eorum.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΓ'.

Advenientes autem *in* Hierosolymam, suscepti sunt ab Ecclesia, & Apo-
4 Παραγενόμενοι δὲ εἰς (γ) Ἱερουσαλὴμ, ἀπεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἀπο-
stolis, & senioribus: *annuntiaverúntque* quanta Deus fecisset cum illis.
στόλων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων· ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησε μετ᾽ αὐτῶν.
Exsurrexerunt autem quidam de hæresi Pharisæorum, *credentes*,
Ἐξανέστησαν δέ τινες (δ) τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων, πεπιστευκότες,
dicentes; Quia oportet *circumcidere* eos, *præcipere que* servari legem
5 λέγοντες, Ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον
Moysi. *Congregati sunt autem* Apostoli & seniores videre de ver-
6 (ε) Μωϋσέως. Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λό-
bo hoc. *Multâ* autem *conquisitione factâ*, surgens Petrus dixit ad
7 γου τούτου. Πολλῆς δὲ (ζ) συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπε πρὸς
eos; Viri fratres, vos scitis quoniam à diebus antiquis Deus
αὐτοὺς, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ᾽ ἡμερῶν ἀρχαίων (η) ὁ Θεὸς
in nobis elegit, per os meum audire Gentes verbum Evangelii,
ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο, διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου,
& credere. Et corda *noscens* Deus *testatus est eis*, dans illis
8 καὶ πιστεῦσαι. Καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, (θ) δοὺς αὐτοῖς
Spiritum sanctum, sicut & nobis. Et nihil discrevit inter *nósque* &
9 τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν. Καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ
illos, fide purificans corda eorum. Nunc ergò quid tentatis Deum,
10 αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. Νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν Θεὸν,
imponere jugum super *cervicem* discipulorum, quod neque patres nostri, neque
ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν, οὔτε
nos potuimus portare? Sed per gratiam Domini Jesu Christi
11 ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος Κυρίου (ι) Ἰησοῦ Χριστοῦ
credimus salvari, quemadmodùm & illi. Tacuit autem omnis multitudo,
12 πιστεύομεν σωθῆναι, καθ᾽ ὃν τρόπον κἀκεῖνοι. Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος,
& audiebant Barnabam & Paulum narrantes quanta fecisset Deus signa &
καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ
prodigia in Gentibus per eos. *Post autem tacere eos*, respondit
τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι᾽ αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς, ἀπεκρίθη 13
Jacobus, dicens; Viri fratres, audite me. *Simeon* narravit
Ἰάκωβος, λέγων, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἀκούσατέ μου. Συμεὼν ἐξηγήσατο 14
quemadmodùm primùm Deus *respexit* sumere ex Gentibus populum *in*
καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν (κ) λαὸν ἐπὶ
nomine suo: Et huic concordant verba Prophetarum, sicut scri-
τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέ- 15
ptum est; Post hæc revertar, & reædificabo tabernaculum David *colla-*
γραπται, Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω, καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαβὶδ τὴν πεπτω- 16
psum, & diruta ejus reædificabo, & erigam illud: Ut
κυῖαν, καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν· Ὅπως 17
requirant cæteri hominum Dominum, & omnes Gentes super
ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ᾽
quas invocatum est nomen meum *super eos*, dicit Dominus faciens hæc *omnia*.
οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ᾽ αὐτοὺς, λέγει Κύριος ὁ ποιῶν (λ) ταῦτα πάντα.
Nota à seculo *sunt Deo opera sua*. *Ideò* ego judico non *obturbari*
Γνωστὰ ἀπ᾽ αἰῶνός ἐστι τῷ Θεῷ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν 18 19
ex Gentibus *conversos* ad Deum. Sed *mittere eis*
τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς 20
ad abstinendum à contaminationibus simulachrorum, & *fornicationis*, & *suffocati*, &
τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων, καὶ τῆς πορνείας, (μ) καὶ τοῦ πνικτοῦ, καὶ
sanguinis. Moyses enim *ex generationibus* antiquis *per civitatem prædicantes*
τοῦ αἵματος. Μωσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας 21
eum habet, in synagogis per omne sabbatum *lectus*.
αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

MS. A. (γ) Ἱεροσόλυμα, παρεδέχθησαν (δ) ἄνδρες τῶν (ε) Μωσέως. (ζ) ζητήσεως (η) ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, διὰ (θ) δοὺς τὸ (ι) Ἰησοῦ πιστεύομεν (κ) λαὸν τῷ (λ) ταῦτα· Γνωστὸν ἀπ᾽ αἰῶνος τῷ Κυρίῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ. (μ) καὶ πνικτοῦ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]

Matutinis feriæ V. Secretorum. 40.

Quum autem pervenissent ad Jerusalem, ex- 4
cepti sunt ab ecclesia, & ab apostolis, &
presbyteris: & renuntiârunt eis quæcunque
egerat secum Deus. Sed, *inquiunt*, surrexe- 5
runt homines qui crediderunt ex doctrina
Pharisæorum, dicúntque; Oportebat vos
circuncidere eos, & præcipere ut observent
legem Mosis. Congregati sunt itaque apo- 6
stoli & presbyteri, ut providerent huic ser-
moni. Multâque habitâ disceptatione, 7
surrexit Simon & dixit eis; Viri fratres,
vos scitis à primis diebus per os meum, me-
um inquam, elegisse Deum ut audirent Gen-
tes sermonem evangelii, ut crederent. Et 8
Deus qui novit quod in cordibus *latet*, suf-
fragatus est eis, dedítque eis Spiritum san-
ctitatis sicut nobis. Nihílque discrevit in- 9
ter nos & eos, quippe qui purgaverit fide
corda eorum. Nunc ergò quid tentatis 10
Deum, ut imponatis jugum cervicibus disci-
pulorum, quod nec patres nostri, nec nos
potuimus perferre? Sed per gratiam Do- 11
mini nostri Jesu Christi credimus nos ser-
vatum iri perinde ut eos. Tacuit autem 12
tota turba, & audiebant Paulum & Barna-
bam referentes quanta edidisset Deus per
manus ipsorum signa & virtutes inter Gen-
tes.

Feriâ III. hebdom. IV. jejunii. 41.

Ubi autem conticuissent, surrexit Jacob, & 13
ait; Viri fratres, audite me. Simon retulit 14
vobis quomodo cœperit Deus eligere ex
Gentibus populum nomini suo. Et huic 15
rei consonant verba prophetarum, prout
scriptum est; Post hæc revertar, & erigam 16
tabernaculum David quod cecidit; & ædi-
ficabo quod collapsum est ex eo, atque illud
restaurabo. Adeò ut requirant cæteri ho- 17
mines Dominum, & omnes Gentes super
quas invocatum est nomen meum: dicit
Dominus qui fecit hæc omnia. Nota sunt 18
ab ævo opera Dei. Quamobrem ego dico 19
eos non esse vexandos qui ex Gentibus con-
vertuntur ad Deum. Sed mittendum ad 20
eos ut abstineant à pollutione sacrificii, &
à scortatione, & strangulato, & sanguine.
Moses enim ab ætatibus antiquis in omni 21
civitate habebat præcones in synagogis, qui
per singula sabbatha legerunt eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወበጺሖሙ፡ ኢየሩሳሌም፡ ተቀበልዎሙ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ሐዋርያት፡ ወቀሲሳን፡ ወዜነው
5 ሙ፡ ኵሉ፡ ዘገብረ፡ ሎሙ፡ እግዚአብሔር፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡፡ ወቦ፡ እለ፡ ተንሥኡ፡
ሕዝብ፡ ፈሪሳውያን፡ ቢጽ፡ እለ፡ አምኑ፡ ወይቤልዎሙ፡ ርቱዕ፡ ይትገዘሩ፡ ወተአዘዙ፡
6 ይዕቀቡ፡ ሕገ፡ ሙሴ፡፡ ወአንገለጉ፡ ሐዋርያት፡ ወቀሲሳን፡ ከመ፡ ይርአዩ፡ ዘይገብሩ፡
7 በእንተዝ፡ ነገር፡፡ ወእምድኅረ፡ ተቃቀሕዎሙ፡ በዐቢይ፡ ገዐዝ፡ ተንሥአ፡ ጴጥሮ
ስ፡ ወይቤሎሙ፡ ስምዑ፡ አኃዊነ፡ ለሊክሙ፡ ታአምሩ፡ ከመ፡ እምትካት፡ ኀረየኒ፡ እግ
ዚአብሔር፡ ከመ፡ አስምዖሙ፡ ለአሕዛብ፡ ቃለ፡ አፉየ፡ ወትምህርተ፡ ወንጌሉ፡ ወይ
እመኑ፡፡

Et quum venissent Hierosolymam, exceperunt eos domus Christianorum, Apostolorum, 4
& seniorum, & nuntiaverunt iis omnia quæ fecerat pro iis Deus inter Gentes. Et 5
fuerunt qui surrexerunt populi Pharisæorum, fratres qui crediderunt, & dixerunt
iis; Oportet circumcidi, & præcipere ut observent legem Mosis. Et congregati sunt 6
Apostoli & seniores ut dispicerent quid faciendum esset de hac re. Et quum dis- 7
putâssent cum magna lite, surrexit Petrus, & dixit iis; Audite fratres nostri, vos ipsi
scitis quòd à principio elegit me Deus, ut testificer Gentibus verba oris mei, & do-
ctrinam Evangelii, & crederent.

Versio VULGATA LATINA.

4 Cùm autem venissent Jerosolymam, suscepti sunt ab Ecclesia, & ab Aposto-
5 lis, & senioribus, annuntiantes quanta Deus fecisset cum illis. Surrexerunt
autem quidam de hæresi Pharisæorum, qui crediderunt, dicentes; Quia
6 oportet circumcidi eos, præcipere quoque servare legem Moysi. Convene-
7 rúntque Apostoli & seniores videre de verbo hoc. Cùm autem magna con-
quisitio fieret, surgens Petrus dixit ad eos; Viri fratres, vos scitis quoniam
ab antiquis diebus Deus in nobis elegit, per os meum audire Gentes verbum
8 Evangelii, & credere. Et qui novit corda Deus, testimonium perhibuit,
9 dans illis Spiritum sanctum, sicut & nobis, Et nihil discrevit inter nos &
10 illos, fide purificans corda eorum. Nunc ergò quid tentatis Deum, impo-
nere jugum super cervices discipulorum, quod neque patres nostri, neque
11 nos portare potuimus? Sed per gratiam Domini Jesu Christi credimus salva-
12 ri, quemadmodùm & illi. Tacuit autem omnis multitudo: & audiebant Bar-
nabam & Paulum, narrantes quanta Deus fecisset signa & prodigia in Gen-
tibus per eos. Et postquàm tacuerunt, respondit Jacobus, dicens; Viri fra- 13
tres, audite me. Simon narravit quemadmodùm primùm Deus visitavit su- 14
mere ex Gentibus populum nomini suo. Et huic concordant verba Prophe- 15
tarum, sicut scriptum est; Post hæc revertar, & reædificabo tabernaculum 16
David, quod decidit: & diruta ejus reædificabo, & erigam illud: Ut re- 17
quirant cæteri hominum Dominum, & omnes gentes, super quas invocatum
est nomen meum, dicit Dominus faciens hæc. Notum à seculo est Domino 18
opus suum. Propter quod ego judico, non inquietari eos qui ex Gentibus 19
convertuntur ad Deum, Sed scribere ad eos ut abstineant se à contaminati- 20
onibus simulachrorum, & fornicatione, & suffocatis, & sanguine. Moses 21
enim à temporibus antiquis habet in singulis civitatibus qui eum prædicent in
synagogis, ubi per omne sabbatum legitur.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * فلما حصلوا باورسليم قبلهم الكنيسة والرسل والشيوخ * وحدثاهم بجميع ما عمله الله
معهما * وان الله فتح للامم باب الايمان *

* يوم الجمعة الرابع والثلثون يوما من الفصح *

5 * ح * * فنهض قوما من الذين امنوا * وكانوا من شقاق فرقة الفريسيين قايلين * انه
6 يجب ان يختنوهم ويوصوهم ان يحفظوا شريعة موسي * فاجتمع الرسل والمشايخ لينظروا
7 في هذه الحجة * فاذ صارت مشاجرة كثيرة واستفحاص بليغ * قام بطرس فقال لهم *
ايها الرجال الاخوة * انتم تعلمون ان الالاه الذي منذ الايام القديمة فينا اختار ان تسمع
8 الامم بفمي البشارة ويومنون * والالاه العارف القلوب شهد لهم اذ اعطاهم روح القدس
9 10 كما اعطاناه * ولم يفصل بيننا وبينهم في شي * لما طهر بالامانة قلوبهم * فلم تجربون الله
11 الان وتضعون على عنق التلاميذ النير الذي لا اباونا ولا نحن امكننا نحمله * لكننا
12 نصدق ونتيقن اننا بنعمة الرب يسوع المسيح نخلص نظير اوليك * فصمت كافة الجمع *
وسمعوا برنابا وبولص يحدثان بجميع الايات والجرايح التي صنعها الله بهما في الامم * تم *

13 14 * مط * * وبعد ان صمتوا اجاب يعقوب قايلا * ايها الرجال اخوتي اسمعوني * فان
15 سمعن قد اخبر كما ان الله تعاهدنا اولا انه سياخذ من الامم شعبا باسمه * وهذا المعني
16 توافقه اقوال الانبياء متفقة على صحته كما كتب * سارجع بعد هذه الخطوب * واعيد
17 بناء مسكن داوود الواقع * وما قد انهدم منه اجدد بناءه واثبته * لكيما يطلب
الرب باقي الناس وكافة الامم الذي دعي اسمي عليهم * يقول الرب الذي يجعل هذه
18 19 كلها معروفة * لان لله هي منذ الابد جميع اعماله * فلهذا انا احكم الا يوذي الراجعون
20 من الامم الي الله * لكن يرسل اليهم ان يبتعدوا من نجاسة الماكل المخصوصة بالاصنام *
21 ومن الزنا ومن المخنوق ومن الدم * لان موسي منذ الاجيال القديمة في كل بلد له من يكرز
به في المجامع ويقراء في كل سبت *

Cùmque pervenissent Jerosolymam, ex- 4
cepit eos Ecclesia, & Apostoli, atque
seniores: & retulerunt eis quæcunque
gessisset Deus secum, quodque Deus
aperuisset Gentibus ostium fidei.

Feriâ sextâ, trigesimâ quartâ die
Paschali.

At surrexerunt quidam ex his qui 5
crediderant (eránt que de secta facti-
onis Pharisæorum) dicentes; Oportet
quidem ut circuncidatis eos, & man-
detis eis ut custodiant legem Mosis.
Igitur congregati sunt Apostoli & se- 6
niores ut dispicerent hanc causam.
Et cùm facta esset disputatio multa 7
& diligens perquisitio, surrexit Pe-
trus, & ait illis; O viri fratres, vos
nôstis Deum qui ab antiquis diebus in
nobis est, elegisse ut audirent Gentes
per os meum Evangelium, & crede-
rent. Et Deus sciens corda testatus 8
est eis, tribuens illis Spiritum sanctum
ut dederat eum nobis: Neque dis- 9
crevit inter nos & ipsas in re ulla,
purificans per fidem corda earum. Cur 10
itaque tentatis Deum modò, & impo-
nitis collo discipulorum jugum quod
nec patribus nostris nec nobis possibi-
le fuit portare? Verùm credimus & 11
certi sumus nos per gratiam Domini
Jesu Christi salvos futuros ut illos.
Quare tacuit universa turba, & au- 12
diebant Barnabam & Paulum memo-
rantes omnia signa & prodigia quæ
Deus ediderat per ipsos inter Gentes.
Hactenus. *Et postquàm tacuissent,* 13
respondit Jacob dicens; O viri
fratres mei, audite me. Simon qui- 14
dem jam narravit quomodò Deus pol-
licitus sit nobis pridem sumpturum se
ex Gentibus populum in nomine suo.
Et huic sensui conformia sunt dicta 15
prophetarum, convenientia de verita-
te ipsius, sicut scriptum est; Rever- 16
tar post hosce sermones, & restituam
ædificium domûs David collapsæ, &
ejus quod jam dirutum est ex ea, re-
novabo ædificium atque stabiliam:
Ad hoc ut requirant Deum cæteri ho- 17
mines, cunctæque Gentes super quas
invocatum est nomen meum, dicit Do-
minus qui facit hæc omnia nota. Dei 18
enim sunt ab æterno omnia opera sua.
Propterea ego judico non esse lædendos 19
illos qui ex Gentibus convertuntur ad
Deum: Sed mittendum ad eos ut 20
recedant à contaminatione ciborum ad-
dictorum simulachris, & à fornicatione,
& à suffocato, & à sanguine. Nam 21
Moses à generationibus antiquis ha-
bet in singulis regionibus qui ipsum
prædicet in synagogis, & legitur quo-
libet sabbatho.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወእግዚአብሔር ፡ ማእምረ ፡ ልብ ፡ ሰማዕተ ፡ ኮኖሙ ፡ ወወሀቦሙ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱ
9 ስ ፡ ከማነ፡፡ ወኢፈለጦሙ ፡ እምኔነ ፡ ወአንጽሐ ፡ ልቦሙ ፡ በሃይማኖት፡፡
10 ወይእዜኒ ፡ ኢታመክርዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወኢተሰክምዎሙ ፡ አርዑተ ፡ ለአሕዛ
11 ብ ፡ ዲበ ፡ ክሳዶሙ ፡ ዘኢይክሉ ፡ ጸዊሮቶ ፡ ኢአበዊነ ፡ ወኢንሕነ፡፡ ደእሙ ፡ ከ
12 ም ፡ ንሕዮ ፡ በጸጋ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ንትአመን ፡ ወከማሁ ፡ ከሙንቱኒ፡፡ ወ
አርመሙ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ ወአጽምእዎሙ ፡ ለጳውሎስ ፡ ወለበርናባስ ፡ ኵ
ሎ ፡ ዘገብረ ፡ ሎሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተአምረ ፡ ወመንክረ ፡ በውስተ ፡ አሕ
ዛብ፡፡

በሐሙስ ፡ ፋሲካ ፡ መንበብ፡፡

13 ወእምድኅረ ፡ አርመሙ ፡ ተሠጠወ ፡ ያዕቆብ ፡ ወይቤ ፡ ስምዑ ፡ አኃዊነ፡፡ ስምዖ
14 ንኬ ፡ ነገረ ፡ ዘከመ ፡ አቅደመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተሣሀሎቶሙ ፡ ለአሕዛብ ፡ ወነሥ
15 አ ፡ ሕዝብ ፡ እምውስቴቶሙ፡፡ ወየሐብሩ ፡ ቃለ ፡ ነቢያት ፡ በዝንቱ ፡ በከመ ፡ ይ
16 ብል ፡ መጽሐፍ፡፡ እምድኅረ ፡ ዝንቱ ፡ እመይጥ ፡ ወአሐንጽ ፡ ለቤተ ፡ ዳዊት ፡ ዘ
17 ወድቀ ፡ መዝብሮ፡፡ ከመ ፡ ይኅሥሥዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እለ ፡ ተረፉ ፡ እጓለ ፡
18 እመሕያው ፡ ወኵሎሙ ፡ አሕዛብ ፡ እለ ፡ ተሰምየ ፡ ዲቤሆሙ ፡ ስምየ ፡ ይቤ ፡ እግዚ
19 አብሔር ፡ ዘገብረ ፡ ዘንተ፡፡ ዘይትዐወቅ ፡ እምፍጥረተ ፡ ዓለም፡፡ ወይእዜኒ ፡
እብለክሙ ፡ ኢታክብዱ ፡ ዲበ ፡ አሕዛብ ፡ እለ ፡ ተመይጡ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር፡፡
20 ይእሙ ፡ አዝዝዎሙ ፡ እምነ ፡ ዘየዐቅቡ ፡ ዝቡሐ ፡ ለአማልክት ፡ ወምውተ ፡ ወደመ ፡
ወዘይጸልሉ ፡ ለርእሶሙ ፡ ኢይገበሩ ፡ ዲበ ፡ ቢጾሙ፡፡ ወሙሴሂ ፡ እምቀድሙ ፡ ቦ
21 ዘ ፡ ይሰብክ ፡ ሎሙ ፡ ለለአህጉር ፡ ወያነብብዎ ፡ በምኵራብቲሆሙ ፡ በኵሉ ፡ ሰና
ብት፡፡

Et Deus cognitor cordis, testimonio fuit iis, et dedit iis Spiritum sanctum, sicut 8
nobis. Et non discrevit eas à nobis, et purificavit cor earum cum fide. Et nunc 9
ne tentetis Deum, et ne imponatis jugum Gentibus super cervices suas, quod non po- 10
terant portare patres nostri, neque nos. Sed quòd vivemus per gratiam Domini 11
nostri Jesu, credimus, et similiter illi. Et tacuerunt omnes populi: et audierunt 12
Paulum et Barnabam exponentes *omnia quæ fecisset per ipsos Deus, signa et mira-*
cula inter Gentes.

Quintâ paschatis lectio.

Et postquam conticuissent, respondit Jacobus, et dixit; Audite fratres nostri. 13
Simeon igitur, exposuit quomodò primùm Deus misertus est Gentium, et accepit 14
populum ex illis. Et consonant verba prophetarum in hoc, sicut dixit Scriptura; 15
Post hæc revertar, et reædificabo domum David, quæ cecidit confracta. Ut re- 16
quirant Deum qui restant homines, et omnes gentes, super quas vocatum est nomen 17
meum, dicit Deus qui fecit hoc, Quod notum fuit à creatione mundi. Et nunc 18
dico vobis, ne gravetis super Gentes qui conversi sunt ad Deum. Sed præcipite iis 19
ut abstineant immolato idolis, et mortuo, et sanguine, et quod sibimetipsis fieri odio 20
habent, fratribus suis non faciant. Et Moses habuit olim per quos prædicabat iis 21
in singulis civitatibus, et leguut eum in synagogis eorum omni sabbatho.

Tunc *visum est* Apostolis, & senioribus cum omni Ecclesia, *electos*
22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους
viros ex eis mittere *in* Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Judam
(υ) ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν
cognominatum Barsabam, & Silam, viros *ductores* in fratribus: Scri-
23 τὸν (ξ) ἐπικαλούμενον Βαρσαβᾶν, καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς. Γρά-
bentes per manus eorum *hæc*: Apostoli, & seniores, *&* fratres,
ψαντες διὰ χειρὸς (ο) αὐτῶν τάδε· Οἱ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ (π) πρεσβύτεροι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ,
his qui *apud Antiochiam*, & *Syriam*, & *Ciliciam* fratribus, qui ex Gentibus, *gaudere*.
τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ Συρίαν, καὶ (ρ) Κιλικίαν ἀδελφοῖς, τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν.
Quandoquidẽ audivimus quia quidã ex nobis exeuntes turbaverunt vos verbis, *labefa-*
24 Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευά-
ctantes animas vestras, *dicentes circumcidi, & servare legem*, quib⁹ nõ mandavimus:
ζοντες τὰς ψυχὰς (σ) ὑμῶν, λέγοντες περιτέμνεσθαι, καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, οἷς οὐ διεστειλάμεθα·
Visum est nobis *factis concorditer*, *electos* viros mittere ad vos,
25 Ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδὸν, (τ) ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς,
cum *dilectis* nostris Barnabâ & Paulo, Hominibus *tradentibus* animas
26 σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, Ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς
suas pro nomine Domini nostri Jesu Christi. Misimus ergò Judam &
27 αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ
Silam, *& eos per sermonem annuntiantes* eadem. Visum est enim sancto
28 Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. Ἔδοξε γὰρ (υ) τῷ ἁγίῳ
Spiritui & nobis, nihil *amplius* imponere vobis *onus*, quàm *necessarium horum*:
Πνεύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος, πλὴν τῶν (φ) ἐπάναγκες τούτων·
Abstinere immolatis simulachrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione: *ex quibus* custo-
29 Ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων, καὶ αἵματος, καὶ πνικτοῦ, καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατη-
dientes vosipsos, benè agetis. Valete. Illi *quidem* ergò dimissi, *venerunt in*
30 ροῦντες ἑαυτοὺς, εὖ πράξετε. ἔῤῥωσθε. Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες, (χ) ἦλθον εἰς

Antiochiam: & *congregantes multitudinem*, tradiderunt epistolam. *Legentes autem*
Ἀντιόχειαν· καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. Ἀναγνόντες δὲ 31
gavisi sunt super *cohortatione*. Judásque & Silas, & ipsi prophetæ *existentes, per sermonem*
ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου 32
multum exhortati sunt fratres & confirmaverunt. *Facientes* autem *tempus*, dimissi sunt
πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν. Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν 33
cum pace à fratribus ad *Apostolos*. Visum est autem Silæ remanere
μετ᾽ εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν (ψ) πρὸς τοὺς ἀποστόλους. Ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι 34
ibi. Paulus autem & Barnabas demorabãtur *in Antiochia*, docentes & evangeli-
αὐτοῦ. Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελι- 35
zantes, cum *&* aliis pluribus, verbum Domini. Post autem aliquot dies, dixit
ζόμενοι, μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν, τὸν λόγον τοῦ Κυρίου. Μετὰ δέ τινας ἡμέρας, εἶπε 36
Paulus ad Barnabam; Revertentes *jam* visitemus fratres *nostros* per
(ω) Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν, Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς (α) ἀδελφοὺς ἡμῶν κατὰ
omnem civitatem, in quibus *annuntiavimus* verbum Domini, quomodò habeant. Barnabas autem
πᾶσαν πόλιν, ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, πῶς ἔχουσι. Βαρνάβας δὲ 37
consuluit coässumere Joannem *vocatum Marcum*. Paulus autẽ *ducebat*
(β) ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μάρκον. Παῦλος δὲ ἠξίου 38
illum absistentem ab eis de Pamphylia, & non *coëuntem* eis in opus, non
τὸν (γ) ἀποστάντα ἀπ᾽ αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ
coässumere hunc. Facta est *ergò irritatio*, ita ut *abscedere eos*
(δ) συμπαραλαβεῖν τοῦτον. Ἐγένετο (ε) οὖν παροξυσμὸς, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς 39
ab invicém: *ipsúmque Barnabam assumentem Marcum, enavigare in* Cyprum:
ἀπ᾽ ἀλλήλων· τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα (ζ) τὸν Μάρκον, ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον·
Paulus verò *eligens Silam, abiit*, traditus gratiæ Dei à fra-
Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν, ἐξῆλθε, παραδοθεὶς τῇ χάριτι (η) τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀ- 40
tribus. Perambulabat autem Syriam & Ciliciam, confirmans ecclesias.
δελφῶν. Διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ (θ) Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας. 41

MS. A. (υ) ἄνδρας πέμψαι (ξ) καλούμενον Βαρσαββᾶν, (ο) αὐτῶν· Οἱ (π) πρεσβύτεροι, ἀδελφοὶ, (ρ) *Κιλικίαν (σ) ὑμῶν, οἷς οὐ διεστειλάμεθα· (τ) *ἐκλεξαμένοις (υ) τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ (φ) ἐπάναγκες· Ἀπέχεσθαι (χ) κατῆλθον εἰς (ψ) πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς. *Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας (ω) πρὸς Βαρνάβαν Παῦλος, (α) ἀδελφοὺς κατὰ πόλιν πᾶσαν, (β) ἐβούλετο συμπαραλαμβάνειν καὶ Ἰωάννην (γ) ἀποστατήσαντα (δ) συμπαραλαμβάνειν (ε) δὲ παροξυσμὸς, (ζ) Μάρκον, (η) τοῦ Κυρίου ὑπὸ (θ) Κιλικίαν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 ܗܝܕܝܢ ܫܠܝܚܐ ܘܩܫܝܫܐ ܥܡ ܟܠܗ ܥܕܬܐ ܓܒܘ ܓܒܪܐ ܡܢܗܘܢ ܘܫܕܪܘ ܠܐܢܛܝܘܟܝܐ * ܥܡ ܦܘܠܘܣ ܘܥܡ ܒܪܢܒܐ. ܠܝܗܘܕܐ ܕܡܬܩܪܐ ܒܪ ܫܒܐ ܘܠܫܝܠܐ. ܓܒܪܐ ܕܪܫܢܐ ܗܘܘ ܒܝܢܝ ܐܚܐ.

* ܒܦܠܓܗ ܕܨܘܡܐ * ܡܒ *

23 ܘܟܬܒܘ ܐܓܪܬܐ ܒܐܝܕܝܗܘܢ ܗܟܢܐ. ܫܠܝܚܐ ܘܩܫܝܫܐ ܘܐܚܐ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܐܢܛܝܘܟܝܐ ܘܒܣܘܪܝܐ * ܘܒܩܝܠܝܩܝܐ ܐܚܐ ܕܡܢ ܥܡܡܐ ܫܠܡ.
24 ܫܡܥܢ ܕܐܢܫܝܢ ܡܢܢ ܢܦܩܘ ܘܐܙܝܥܘܟܘܢ ܒܡܠܐ. ܘܐܗܦܟܘ ܢܦܫܬܟܘܢ ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܕܬܓܙܪܘܢ ܘܬܛܪܘܢ ܢܡܘܣܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܦܩܕܢܢ ܠܗܘܢ.
25 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܚܫܒܢ ܟܠܢ ܟܕ ܟܢܝܫܝܢܢ. ܘܓܒܝܢ ܓܒܪܐ ܘܫܕܪܢ ܠܘܬܟܘܢ. ܥܡ ܦܘܠܘܣ ܘܥܡ ܒܪܢܒܐ ܚܒܝܒܝܢ.
26 ܐܢܫܐ ܕܐܫܠܡܘ ܢܦܫܬܗܘܢ ܚܠܦ ܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
27 ܘܫܕܪܢ ܥܡܗܘܢ ܠܝܗܘܕܐ ܘܠܫܝܠܐ. ܕܗܢܘܢ ܒܡܠܬܐ ܢܐܡܪܘܢ ܠܟܘܢ ܗܠܝܢ ܗܠܝܢ.
28 ܐܬܚܙܝܬ ܓܝܪ ܠܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܐܦ ܠܢ. ܕܠܐ ܢܬܬܣܝܡ ܥܠܝܟܘܢ ܝܘܩܪܐ ܝܬܝܪܐ ܠܒܪ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܐܠܨܐ.
29 ܕܬܬܪܚܩܘܢ ܡܢ ܕܒܚܐ. ܘܡܢ ܕܡܐ. ܘܡܢ ܚܢܝܩܐ. ܘܡܢ ܙܢܝܘܬܐ. ܕܟܕ ܬܛܪܘܢ ܢܦܫܟܘܢ ܡܢ ܗܠܝܢ. ܫܦܝܪ ܬܗܘܘܢ. ܗܘܘ ܫܪܝܪܝܢ ܒܡܪܢ.
30 ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܕܐܫܬܕܪܘ ܐܬܘ ܠܐܢܛܝܘܟܝܐ. ܘܟܢܫܘ ܟܠܗ ܥܡܐ ܘܝܗܒܘ ܐܓܪܬܐ.
31 ܘܟܕ ܩܪܘ ܚܕܝܘ ܘܐܬܒܝܐܘ.
32 ܘܒܡܠܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܐܫܪܪܘ ܠܐܚܐ. ܘܝܗܒܘ ܠܗܘܢ ܚܝܠܐ. ܝܗܘܕܐ ܘܫܝܠܐ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܢܘܢ ܢܒܝܐ ܗܘܘ.
33 ܘܟܕ ܗܘܘ ܬܡܢ ܙܒܢܐ. ܫܪܘ ܐܢܘܢ ܐܚܐ ܒܫܠܡܐ ܠܘܬ ܫܠܝܚܐ. **

* ܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܨܘܡܐ * ܡܓ *

35 ܦܘܠܘܣ ܕܝܢ ܘܒܪܢܒܐ ܟܪܝܘ ܗܘܘ ܒܐܢܛܝܘܟܝܐ. ܘܡܠܦܝܢ ܗܘܘ ܘܡܣܒܪܝܢ * ܥܡ ܐܚܪܢܐ ܣܓܝܐܐ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ.
36 ܘܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܐܡܪ ܦܘܠܘܣ ܠܒܪܢܒܐ. ܢܗܦܘܟ ܘܢܣܥܘܪ ܠܐܚܐ ܕܒܟܠ ܡܕܝܢܐ ܕܐܟܪܙܢ ܒܗܝܢ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܢܚܙܐ ܡܢܐ ܥܒܕܝܢ.
37 ܒܪܢܒܐ ܕܝܢ ܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܕܒܪ ܠܝܘܚܢܢ ܗܘ ܕܐܬܟܢܝ ܡܪܩܘܣ.
38 ܦܘܠܘܣ ܕܝܢ ܠܐ ܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܕܒܪܝܘܗܝ ܥܡܗܘܢ. ܡܛܠ ܕܫܒܩ ܗܘܐ ܐܢܘܢ ܟܕ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܒܦܡܦܘܠܝܐ. ܘܠܐ ܐܙܠ ܥܡܗܘܢ.
39 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܦܠܓܘ ܚܕ ܡܢ ܚܕ. ܘܒܪܢܒܐ ܕܒܪܗ ܠܡܪܩܘܣ. ܘܪܕܘ ܒܝܡܐ ܘܐܙܠܘ ܠܩܘܦܪܘܣ.
40 ܦܘܠܘܣ ܕܝܢ ܓܒܐ ܠܗ ܠܫܝܠܐ. ܘܢܦܩ ܟܕ ܡܫܠܡ ܡܢ ܐܚܐ ܠܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ.
41 ܘܡܗܠܟ ܗܘܐ ܒܣܘܪܝܐ ܘܒܩܝܠܝܩܝܐ. ܘܡܫܪܪ ܗܘܐ ܥܕܬܐ.

Tunc apostoli & presbyteri cum tota eccle- 22
sia elegerunt viros ex se, quos miserunt An-
tiochiam unà cum Paulo & Barnaba, nempe
Judam qui vocatur Bar-Saba, & Silam viros
qui primarii erant inter fratres.
Medio jejunio. 42.
Porrò scripserunt epistolam per manus eo- 23
rum hoc modo; Apostoli & presbyteri, &
fratres, iis qui sunt Antiochiæ, & in Syria,
& Cilicia fratres ex Gentibus, pacem. Au- 24
ditione accepimus quosdam è nobis exiisse,
vosque conturbâsse sermonibus, ac labefa-
ctâsse animas vestras, quum dicerent vos
esse circuncidendos, legémque observaturos,
quibus nos hoc non præceperamus. Qua- 25
propter cogitavimus omnes congregati, ac
delegimus viros, ad vósque mittimus cum
Paulo & Barnaba charissimis nostris: Ho- 26
minibus qui exposuerunt animas suas pro
nomine Domini nostri Jesu Christi. Et mi- 27
simus cum eis Judam & Silam, ut ipsi ver-
bis hæc vobis renuntient. Placuit enim 28
Spiritui sanctitatis ac etiam nobis, ne im-
poneretur vobis onus majus quàm hæc quæ
necessaria sunt. Ut abstineatis ab immola- 29
to, & à sanguine, & suffocato, & scortati-
one: quumque conservaveritis animas ve-
stras ab his, benè agetis. Estote constantes
in Domino nostro. Illi porrò qui missi fu- 30
erant, venerunt Antiochiam, congregârúnt-
que totum populum, ac reddiderunt episto-
lam. Quam quum legissent, gavisi sunt, & 31
consolationem receperunt. Et sermone lo- 32
cupleti roborârunt fratres, confirmâruntque
eos socii Judæ, & Silæ, quippe qui & ipsi
prophetæ essent. Quumque illic mansissent 33
aliquandiu, dimiserunt eos fratres cum pace
ad apostolos. *Deest versus* 34.
Feriâ V. hebdomadis IV. jejunii 43.
Paulus autem & Barnaba commorati sunt 35
Antiochiæ, docebántque & evangelizabant
cum plurimis aliis sermonem Dei. Post ali- 36
quot autem dies, dixit Paulus Barnabæ; Re-
vertamur, & invisamus fratres qui sunt in
unaquaque civitate in qua prædicavimus
sermonem Dei, ut videamus quid agant.
Barnaba autem volebat assumere Johannem 37
illum qui cognominatus est Marcus. Paulus 38
verò nolebat assumere eum secum, quippe
qui reliquisset eos quum ipsi essent Pamphy-
liæ, nec profectus fuisset cum eis. Propter 39
hanc contentionem divisi sunt alter ab alte-
ro: & Barnaba assumpsit Marcum, & per
mare perrexerunt, atque profecti sunt Cy-
prum. Paulus verò delegit sibi Silam, & 40
exiit quum commendatus esset a fratribus
gratiæ Dei. Obibátque Syriam & Cilici- 41
am, confirmabátque ecclesias:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በሰኒተ፡ ማርያም፡=፡ በሰኒት ፡ ጌና፡=፡
22 ሃለ ወእምዝ ፡ ኅብሩ ፡ ሐዋርያት ፡ ወቀሲሳን ፡ ምስለ ፡ ኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ ወኀረዩ ፡ እ
ምውስቴቶሙ ፡ ዕደወ ፡ ዘይፈንውዎሙ ፡ አንጾኪያ ፡ ምስለ ፡ ጳውሎስ ፡ ወበርናባስ ፡ ይሁዳ ፡
23 ዘተሰምየ ፡ በርናባስ ፡ ወሲላን ፡ ዕደወ ፡ ሊቃውንት ፡ በውስተ ፡ ቢጾሙ ፡=፡ ወጸሐፉ ፡
ምስሌሆሙ ፡ ሐዋርያት ፡ ወቀሲሳን ፡ ወአኀዊነሂ ፡ ለእለ ፡ ሀለው ፡ አንጾኪያ ፡ ወሰርያ ፡
24 ወቂልቅያ ፡ አኀዊነ ፡ እለ ፡ እምውስተ ፡ አሕዛብ ፡ ትፍሥሕተ ፡፡=፡ እስመ ፡ ሰማዕነ ፡
ከመቦ ፡ ዕደው ፡ እለ ፡ ሆኩዋ ፡ ለነፍሳቲክሙ ፡ በነገር ፡ ዘኢአዘዝነ ፡፡=፡

Postridiè Mariæ: postridiè confessionis.
Et tunc consenserunt Apostoli & sacerdotes, cum toto populo, & elegerunt ex illis vi- 22
ros, quos mittebant Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Judam qui nominatur Bar-
nabas, & Silam, viros primarios inter fratres eorum. Et scripserunt cum iis Aposto- 23
li, & sacerdotes, & fratres, iis qui fuerunt in Antiochia, et Syriâ, et Ciliciâ, fratri-
bus nostris qui ex Gentibus sunt, salutem. Quia audivimus quòd fuerunt viri qui 24
turbârunt animas vestras, de sermone quem non præcepimus vobis:

Versio VULGATA LATINA.

22 Tunc placuit Apostolis, & senioribus cum omni Ecclesia, eligere viros ex eis,
& mittere Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Judam, qui cognominabatur
23 Barsabas, , & Silam, viros primos in fratribus, Scribentes per manus eorum.
APOSTOLI & seniores fratres, his, qui sunt Antiochiæ, & Syriæ, & Ciliciæ, fratribus ex Gentibus, salutem.
24 Quoniam audivimus quia quidam ex nobis exeuntes, turbaverunt vos verbis,
25 evertentes animas vestras, quibus non mandavimus: Placuit nobis collectis in
unum, eligere viros, & mittere ad vos, cum charissimis nostris Barnabâ &
26 Paulo, Hominibus, qui tradiderunt animas suas pro nomine Domini nostri Je-
27 su Christi. Misimus ergò Judam & Silam, qui & ipsi vobis verbis referent eadem.
28 Visum est enim Spiritui sancto, & nobis, nihil ultrà imponere vobis oneris
29 quàm hæc necessaria: Ut abstineatis vos ab immolatis simulachrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione: à quibus custodientes vos, benè agetis.
30 Valete. Illi ergò dimissi, descenderunt Antiochiam: & congregatâ multitudi-
31 ne tradiderunt epistolam. Quam cùm legissent, gavisi sunt super consolatione.
Judas autem & Silas, & ipsi cùm essent Prophetæ, verbo plurimo consola- 32
ti sunt fratres, & confirmaverunt. Facto autem ibi aliquanto tempore, di- 33
missi sunt cum pace à fratribus, ad eos qui miserant illos. Visum est autem 34
Silæ ibi remanere: Judas autem solus abiit Jerusalem. Paulus autem & Bar- 35
nabas demorabantur Antiochiæ, docentes, & evangelizantes cum aliis pluribus verbum Domini. Post aliquot autem dies, dixit ad Barnabam Paulus; 36
Revertentes visitemus fratres per universas civitates, in quibus prædicavimus
verbum Domini, quomodò se habeant. Barnabas autem volebat secum assu- 37
mere & Joannem, qui cognominabatur Marcus. Paulus autem rogabat eum 38
(ut qui discessisset ab eis de Pamphylia, & non isset cum eis in opus) non
debere recipi. Facta est autem dissensio, ita ut discederent ab invicèm, & 39
Barnabas quidem assumpto Marco navigaret Cyprum. Paulus verò electo Si- 40
lâ profectus est, traditus gratiæ Dei à fratribus. Perambulabat autem Syri- 41
am, & Ciliciam, confirmans Ecclesias: præcipiens custodire præcepta Apostolorum, & seniorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * حينئذ تقرر الراي الذي اتفق عليه الرسل والشيوخ مع الجماعة كلها * ان ينتخبوا منهم
رجالا ينفذوهم الي انطاكية مع بولص وبرنابا * يهودا الملقب ببرصابان وسيلا * رجلين
23 متقدمين في الاخوة * وكتبوا بايديهم هذه الاقوال * من الرسل والمشايخ والاخوة * الي الاخوة
24 الذين من الامم القاطنين بانطاكية والشام والثغران افرحوا * لاننا سمعنا ان قوما منا صدروا
اليكم * فازعجوكم باقوالهم وبلبلوا انفسكم قايلين لكم ان تختتنوا وتحفظوا الشريعة * ولم
25 نرسلهم نحن * فراينا لما اجتمعنا كلنا اجمعون * ان ننتخب رجالا نرسلهم اليكم * مع حبيبنا
26 27 برنابا وبولص * الرجلين الذين قد بذلا انفسهما من اجل ربنا ايسوع المسيح * فارسلنا يهودا
28 وسيلا * وهما يخبرانكم بنطقهما بهذه الاقوال نفسها * ان قد راي الروح القدس ورايا نحن *
29 الا نوضع عليكم ثقلا زايدا سوي هذه الفرايض الضرورية اللازمة * ان تبتعدوا من ضحايا
الاصنام * والدم والمخنوق والزنا * فهذه اذا حفظتم انفسكم منها * فقد عملتم عملا محمودا *
30 كونوا معافيين * ت * * فاقبل المرسلون الي انطاكية * وجمعوا جماعة المومنين * ودفعوا
31 32 اليهم الرسالة * فلما قراوها فرحوا بالتعزية الواردة اليهم * فاما يهودا وسيلا * وهذان هما
33 نبيان * فعزوا الاخوة بكلام كثير ووطداهم * فلما اقام سنة ارسلهما الاخوة بسلام الي الرسل *
35 * ليوم السبت الخامس قبل عيد السلاق * تا * * واقام بولص وبرنابا بانطاكية
36 يطوفان ويعلمان * ويبشران مع اخرين كثيرين بقول الرب * وبعد ايام ما قال بولص
لبرنابا * فلنرجعن نتعهد اخوتنا في كل مدينة * الذين بشرناهم بقول الرب كيف هم *
37 38 * فاراي برنابا ان ياخذ معه يوحنا الملقب مرقس * فتضرع اليه بولص الا ياخذ
39 الذي فارقهما من بمفيلية ولم يساعدهما في عمل الكرازة * فصارت بينهما
منافرة * وفارق احدهما الاخر * فاخذ برنابا مرقس وركب في البحر الي قبرس *
40 41 * واختار بولص ان ياخذ سيلا * وخرج اذ اعطاه اياه الاخوة بنعمة الرب * فطاف الشام
والثغر مثبتا الكنايس * * تم *

Tunc approbata fuit opinio in qua consenserant Apostoli, & seniores, cum universo cœtu: ut scilicet deligerent ex sese viros quos mitterent Antiochiam cum Paulo & Barnaba, Judam cognomento Barsaphan, & Silam viros præcellentes inter fratres. 22
Et scripserunt per manus eorum hos sermones: Ab Apostolis, & senioribus, & fratribus, ad fratres qui sunt ex Gentibus, habitantes Antiochiæ, & in Syria, & confinibus: gaudete. 23
Quoniam audivimus quosdam è nobis ad vos ivisse, vósque sermonibus suis commovisse, & animas vestras conturbâsse, dicentes vobis ut circumcidamini & observetis Legem: quos tamen nos non miseramus. 24
Ideò visum est nobis, dum congregati simul omnes essemus, deligere viros quos ad vos mitteremus unà cum dilectis nostris Barnaba & Paulo, 25
Viris qui jam permutaverunt animas suas pro Domino nostro Jesu Christo. 26
Quapropter misimus Judam & Silam, & ambo vobis significabunt verbis suis hos eosdem sermones. 27
Quòd scilicet visum sit Spiritui sancto, & visum sit nobis, ne quid amplius oneris imponeremus vobis præter hæc statuta requisita & necessaria. 28
Videlicet, ut abstineatis à sacrificiis idolorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione: ab his enim cum servaveritis vosmetipsos, opus laudabile præstabitis. Estote incolumes. 29
Pervenerunt igitur Antiochiam qui missi fuerant; & coacto cœtu fidelium, reddiderunt eis epistolam: 30
Quam cùm legissent, gavisi sunt de consolatione sibi missâ. 31
Porrò Juda & Sila (& ambo isti erant prophetæ) hortati sunt fratres pluribus verbis, eósque confirmârunt. 32
Et cùm annum ibi exegissent, dimiserunt eos fratres cum pace ad Apostolos. 33

Pro die sabbathi quintâ ante solennitatem Ascensionis.

Carent Arabes & Syri vers. 34.

Manserunt autem Paulus & Barnaba Antiochiæ peragrantes, docentes, et annuntiantes cum aliis permultis sermonē Domini. 35
Et post dies aliquot dixit Paulus ad Barnabam; Revertamur & visitemus in singulis urbibus fratres nostros quibus annuntiavimus sermonem Domini, quomodo se habeant. 36
Visum est autem Barnabæ ducere secum Johannem cognomento Marcum. 37
At rogavit eum Paulus ne duceret eum qui defecerat ab ipsis ex Pamphylia, nec juvaverat eos in opere prædicationis. 38
Orta est igitur inter utrunque disceptatio, & sejunxerunt se alter ab altero: & Barnaba quidem ducens Marcum, conscendit mare in Cyprum: 39
Paulus autem elegit ducere Silam: & egressus est, illo sibi concesso à fratribus, sub gratia Domini. 40
Perlustravitque Syriam, et confinia, confirmans Ecclesias. Hucusque. 41

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወይእዜኒ፡ ሐቢረነ፡ ኀረይነ፡ ዕደወ፡ ዘንፌኑ፡ ኀቤክሙ፡ ምስለ፡ አኀዊነ፡ በርናባስ፡
26 ወጳውሎስ፡፡ ዕደው፡ እለ፡ መጠው፡ ነፍሶሙ፡ በእንተ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስ
27 ቶስ፡፡ ፈነውነ፡ ይሁደ፡ ወሲላስ፡ እሙንቱ፡ ያጤይቁክሙ፡ በቃሎሙ፡፡ እስመ፡
28 ሐበረ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ምስሌነ፡ ከመ፡ ኢናክብድ፡ ወኢንወስክ፡ በዕደ፡ ዘእንበለ፡ ደ
29 እሙ፡ ዘንተ፡፡ ዘየሐድጉ፡ በግብር፡ ዝቡኀ፡ ለጣዖት፡ ወደመ፡ ወዝሙት፡ ወምዉተ፡
ወዘትጸልኡ፡ ለርእስክሙ፡ ኢትግበሩ፡ ዲበ፡ ቢጽክሙ፡ ወዘንተ፡ ዕቀቡ፡ ወሰላም፡ ለክ
30 ሙ፡፡ በዐርብ፡ ፋሲክ፡ በ፭ ፋሲክ፡፡
31 ወተፈነዉ፡ ወረዱ፡ አንጾኪያ፡ ወአስተጋብኡ፡ሕዝብ፡ ወመጠዉ፡ መጽሐፈ፡፡ ወ
32 አንቢቦሙ፡ ተፈሥሑ፡ በትምህርተ፡፡ ይሁደ፡ ወሲላስ፡ እስመ፡ ነቢያት፡ እሙንቱ
33 ፊ፡፡ ወብዙኀ፡ መሀርዎሙ፡ ለቢጾሙ፡ በቃሎሙ፡ ወአጽንዕዎሙ፡፡ ወጕንዱዮሙ፡ ወ
34 ፈነውዎሙ፡ በሰላም፡ ለቢጾሙ፡ ኀበ፡ እለ፡ ለአክዎሙ፡፡ ወአጥብዐ፡ ጳውሎስ፡
35 ይንበር፡፡ ወጳውሎስ፡ ወበርናባስ፡ ጕንደዩ፡ አንጾኪያ፡ ወመሀሩ፡ ወሰበኩ፡ ቃለ፡ እ
36 ግዚአብሔር፡ ምስለ፡ በዕደን፡ ብዙኃን፡፡ ወእምድኅረ፡ ኅዳጥ፡ መዋዕል፡ ይቤ
ሎ፡ ጳውሎስ፡ ለበርናባስ፡ ንሰወጥ፡ እንከሰ፡ ወንፃሕዮሙ፡ ለቢጽነ፡ በኵሉ፡ አህጉ
37 ር፡ ኀበ፡ መሀርነ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ ወናእምር፡ ዘከመ፡ ሀለዉ፡፡ ወፈቀደ፡
38 በርናባስ፡ ይንሥእ፡ ለዮሐንስ፡ ዘተሰምየ፡ ማርቆስ፡፡ ወአስተብቍዖ፡ ጳውሎስ፡ ለ
በርናባስ፡ ከመ፡ ይኅድጎ፡ ለማርቆስ፡ ዘሐደገነ፡ በጰንፊሊያ፡ ወኢመጽአ፡ ምስሌነ፡
39 ውስተ፡ ግብጽ፡ ኢንንሥአ፡፡ ወእምዝ፡ ተማዐዑ፡ ወፈለጡ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ በርና
40 ባስ፡ ነሥአ፡ ለማርቆስ፡ ወነገደ፡ ቄጵሮስ፡፡ ሠዐ ወጳውሎስ፡ ሐረየ፡ ለሲላስ፡
41 ወሖረ፡ ወአወፈይዎ፡ ቢጹ፡ ለጸጋ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወኀለፈ፡ እንተ፡ ሶርያ፡ ቂል
ቅያ፡ ወጸንዐ፡ ቤተ፡ ክርስቲያናት፡፡

Et nunc concorditer coacti, elegimus viros, quos mittimus ad vos cum fratribus no- 25
stris, Barnaba & Paulo, Hominibus qui tradiderunt animas suas pro Domino no- 26
stro Jesu Christo. Misimus Judam & Silam, qui significabunt vobis, verbis eo- 27
rum: Quia consensit Spiritus sanctus nobiscum, ut non gravaremus nec adjicere- 28
mus ulterius, nisi solummodò hoc, Quòd relinquant necessariò immolatum idolis, & 29
sanguinem, & scortationem, & mortuum, & quod non vultis vobis fieri, non faciatis contra fratres vestros: & hoc observate, & pax vobis.

Parasceue paschatis: & quintâ paschatis.

Et illi missi descenderunt Antiochiam, & congregati sunt populi, & tradiderunt epi- 30
stolam. Et quum legissent, gavisi sunt super doctrina. Judas & Silas, quia pro- 31
phetæ fuerunt, et multùm docuerunt fratres in sermonibus eorum, & confirmârunt 32
eos. Et quum aliquandiu mansissent, tum dimiserunt eos in pace fratribus eorum, 33
ad illos qui miserant eos. Et proposuit Paulus manere. Et Paulus & Barnabas de- 34
morabantur Antiochiæ, et docuerunt, & prædicârunt verbum Dei cum aliis multis. 35
Et post paucos dies, dixit Paulus Barnabæ; Revertamur igitur & invisamus fratres 36
nostros in omnibus civitatibus, ubi docuimus verbum Dei, & cognoscamus quomodò
sunt. Et voluit Barnabas ut assumeret Johannem, qui nominatus est Marcus. Et 37
rogavit Paulus Barnabam, ut relinqueret Marcum: qui reliquit nos in Pamphylia, 38
& non venit nobiscum in Ægyptum, non assumemus eum. Et tunc indignati sunt 39
& divisi sunt inter se: Barnabas assumpsit Marcum, & navigavit Cyprum. Et Pau- 40
lus elegit Silam, & abiit, & tradiderunt eum fratres ejus gratiæ Dei. Et transivit 41
per Syriam, & Ciliciam, & confirmavit domus Christianas.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'.

CAP. XVI. Ις'.

Pervenit autem in Derben & Lystram: & ecce discipulus quidam erat ibi, nomine
1 Κατήντησε(α) δὲ εἰς Δέρβην καὶ(β) Λύστραν· καὶ ἰδοὺ μαθητής τις ἦν ἐκεῖ, ὀνόματι ΚΔ'
Timotheus, filius mulieris *cujusdam* Judææ fidelis, Patre *autem Græco*. *Qui*
2 Τιμόθεος, υἱὸς (γ) γυναικός τινος Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἕλληνος. Ὃς
testimonio probabatur ab his, qui in Lystris & Iconio, *fratribus*. Hunc voluit Pau-
3 ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦ-
lus secum proficisci: & assumens circumcidit eum, propter Judæos *existentes* in
λος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν· καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν, διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν
locis illis: sciebant enim omnes *patrem* ejus, quòd *Græcus* erat:
τοῖς τόποις ἐκείνοις, ᾔδεισαν γὰρ (δ) ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν.
Cùm autem pertransirent civitates, tradebant eis custodire dogmata
4 Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, (ε) παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα
judicata ab Apostolis & senioribus qui in *Hierusalem*. *Ipsæ* quidem
5 τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων (ζ) καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. Αἱ μὲν
ergò Ecclesiæ confirmabantur fide, & abundabant numero *per diem*. Trans-
6 οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν. (η) Διελ-
euntes autem Phrygiam & *Galaticam* regionem, vetati sunt à sancto Spi-
θόντες δὲ τὴν Φρυγίαν (θ) καὶ τὴν Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύ-
ritu loqui verbum in Asia, *Venientes versùs* Mysiam, tentabant
7 ματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ (ι) Ἀσίᾳ, Ἐλθόντες κατὰ τὴν Μυσίαν, ἐπείραζον
versùs Bithyniam ire: & non permisit eos Spiritus. *Prætereuntes* autem
8 (κ) κατὰ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι· καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ(λ) Πνεῦμα. Παρελθόντες δὲ
Mysiam, descenderunt *in* Troadem. Et visio per noctem *conspecta* est Paulo:
9 τὴν Μυσίαν, κατέβησαν εἰς Τρῳάδα. Καὶ ὅραμα(μ) διὰ τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ·
Vir quidam erat Macedo stans, deprecans eum, & dicens; Transiens in Macedoniam,
(ν) Ἀνήρ τις ἦν Μακεδὼν ἑστὼς, παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ λέγων, Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν
adjuva nos. Ut autem visum vidit, statim quæsivimus proficisci in Ma-
βοήθησον ἡμῖν. Ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Μα- 10
cedoniam, *coinstructi* quòd vocâsset nos *Dominus* evangelizare eis.
κεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς (ξ) ὁ Κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.
Provecti ergò à Troade, *rectà cucurrimus* in Samothraciam: *ipsâque*
Ἀναχθέντες (ο) οὖν ἀπὸ τῆς Τρῳάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθρᾴκην· (π) τῇ τε 11
adexistenti in Neapolim: Indéque *in* Philippos, quæ est prima partis
ἐπιούσῃ εἰς (ρ) Νεάπολιν· Ἐκεῖθέν τε εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος 12
Macedoniæ civitas, Colonia: eramus autem in hac urbe *versantes dies*
(σ) τῆς Μακεδονίας πόλις, κολωνία. ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας
aliquot. *Ipsâque* die sabbatorum egressi sumus *extra urbem* juxta flumen,
τινάς. Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς (τ) πόλεως παρὰ ποταμὸν, 13
ubi *solebat* oratio esse: & sedentes loquebamur *convenientibus* mulieribus.
οὗ (υ) ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι· καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξί.
Et quædam mulier nomine Lydia, *purpuræ venditrix*, civitatis Thyatirenorum, colens Deum,
Καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία πορφυρόπωλις, πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν Θεὸν, 14
audivit: cujus Dominus aperuit cor, intendere *effatis* à Pau-
ἤκουεν· ἧς ὁ Κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύ-
lo. *Ut* autem baptizata *est*, & domus ejus, deprecata est, dicens; Si judicâstis me
λου. Ὡς δὲ ἐβαπτίσθη, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε, λέγουσα, Εἰ κεκρίκατέ με 15
fidelem Domino esse, *ingredientes* in domum meam, manete: & coëgit
πιστὴν τῷ Κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, (φ) μείνατε· καὶ παρεβιάσατο
nos. Factum est autem euntibus nobis ad orationem, puellam quandam
ἡμᾶς. Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν (χ) εἰς προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ 16
habentem spiritum *Pythonis*, *occurrere* nobis: quæ quæstum *multum* præstabat
ἔχουσαν πνεῦμα (ψ) Πύθωνος, ἀπαντῆσαι ἡμῖν· ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε
dominis suis, *vaticinans*.
τοῖς κυρίοις αὐτῆς, μαντευομένη.

Κεφ. ις'. MS.A. (α) δὲ καὶ εἰς (β) εἰς Λύστραν (γ) γυναικὸς Ἰουδαίας (δ) ἅπαντες, ὅτι Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπ······. Ὡς δὲ (ε) παρεδίδοσαν (ζ) καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις. (η) Διῆλθον δὲ (θ) καὶ Γαλατικὴν (ι) Ἀσίᾳ. Ἐλθόντες δὲ κατὰ (κ) εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι· καὶ (λ) Πνεῦμα Ἰησοῦ. Παρελθόντες (μ) διὰ νυκτὸς (ν) Ἀνὴρ Μακεδών τις ἦν ἑστὼς, (ξ) ὁ Θεὸς (ο) δὲ ἀπὸ Τρῳάδος, (π) τῇ δὲ (ρ) Νέαν πόλιν· Κἀκεῖθεν εἰς (σ) Μακεδονίας πόλις, κωλώνια. (τ) πύλης παρὰ (υ) ἐνομίζομεν προσευχὴν (φ) μένετε· (χ) εἰς τὴν προσευχὴν, (ψ) Πύθωνα,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

[illegible] & pervenit Derben civitatem, & Lystram.

[illegible]

Feriâ VI. hebdomadis IV. jejunii. 44.

CAP. XVI.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]

ERat autem illic discipulus quidam nomine 1
Timotheus, filius Judææ cujusdam fidelis,
cæterùm patre Gentili. Omnésque disci- 2
puli qui erant ex Lystris & Iconio, huic da-
bant testimonium. Hunc voluit Paulus du- 3
cere secum: & acceptum eum circuncîdit,
propter Judæos qui erant in illa regione:
noverant enim omnes patrem ejus Gentilem
fuisse. Quum autem proficiscerentur per 4
urbes, prædicabant & docebant eos ut ob-
servarent præcepta illa, quæ scriptis manda-
verant apostoli & presbyteri qui erant in Je-
rusalem. Itaque ecclesiæ confirmabantur in 5
fide, & crescebant numero quotidiè. Porrò 6
peragrârunt Phrygiam & Galatiam regio-
nes: & prohibuit eos Spiritus sanctitatis ne
loquerentur sermonem Dei in Asia. Quum- 7
que venissent Mysiam regionem, volebant
proficisci illinc Bithyniam, sed non permisit
eis Spiritus Jesu.

Sabbatho quarto jejunii. 45.

Quumque exiissent ex Mysia, venerunt Tro- 8
adem regionem. Et per visum noctè ap- 9
paruit Paulo, quasi vir quidam Macedo stans,
& efflagitans ab eo, dicens; Veni Macedo-
niam, & fer mihi opem. Quum autem vi- 10
sum hoc vidisset Paulus, statim studuimus
adire Macedoniam, quippe qui intelligere-
mus Dominum nostrum nos vocâsse ut evan-
gelizaremus eis. Pergentes itaque ex Tro- 11
ade, direximus iter ad Samothraciam, & il-
linc postridiè venimus Neapolim urbem.
Et illinc Philippos, quæ est caput Macedo- 12
niæ, estque colonia. Egimus autem in ea-
dem civitate dies aliquot. Porrò exivimus 13
die sabbathi extra portas civitatis ad littus
fluminis, quoniam illic videbatur domus
precationis: quumque consedissemus, allo-
quebamur mulieres quæ convenerant illuc.
Erâtque mulier quædam venditrix purpuræ, 14
quæ reverebatur Deum, cui nomen erat Ly-
dia ex Theatira urbe: hujus aperuit cor Do-
minus noster, audiebâtque quod dicebat
Paulus. Proinde baptizata est ipsa cum do- 15
mesticis suis: petebat autem à nobis & di-
cebat; Si verè confiditis me credidisse in Do-
minum nostrum, venite, diversamini in ædi-
bus meis. Et multùm adegit nos.

Dominicâ quintâ jejunii. 46.

Factum est autem quum proficisceremur do- 16
mum precationis, ut occurreret nobis adole-
scentula quædam in qua erat spiritus divina-
tionis, & faciebat dominis suis multum quæ-
stum divinatione quâ divinabat.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

1 ፲፮ ወበጽሐ ፡ ደርቤን ፡ ወልስጥራ ፡ ወረከበ ፡ አሐደ ፡ ረድአ ፡ ዘስሙ ፡ ጢሞቴዎስ ፡
2 ወእሙሰ ፡ ብእሲት ፡ አይሁዳዊት ፡ ወአማኒት ፡ ወአቡሁ ፡ ባሕቱ ፡ አረማዊ ፡፡ ወይኔ
3 እድዎ ፡ ኵሉ ፡ ቢጾሙ ፡ እለ ፡ ውስተ ፡ ልስጥራ ፡ ወደርቤን ፡ ወኢቆንዮን ፡፡ ወፈቀ
ደ ፡ ጳውሎስ ፡ ይንሥአ ፡ ምስሌሁ ፡ ወሖረ ፡ ወገዘሮ ፡ በእንተ ፡ አይሁድ ፡ እለ ፡ ውእቱ ፡
ብሔር ፡ እስመ ፡ ያአምርዎ ፡ ኵሎሙ ፡ ከመ ፡ አረማይ ፡ አቡሁ ፡፡

CAP. XVI.

ET pervenit Derben, & Lystram. Et invenit quendam discipulum cujus nomen erat 1
Timotheus, & mater ejus mulier Judæa & fidelis, sed pater ejus Gentilis. Et lau- 2
dabant eum omnes fratres ejus, qui in Lystris & Derbe & Iconio erant. *Et voluit* 3
Paulus assumere eum secum: & profectus est, & circumcîdit eum, propter Judæos
istius loci: quia sciebant omnes illi, quòd Gentilis erat *pater ejus.*

Verſio VULGATA LATINA.

CAP. XVI.

1 PErvenit autem Derben, & Lyſtram. Et ecce diſcipulus quidam erat ibi nomine
2 Timotheus, filius mulieris Judææ fidelis, patre Gentili. Huic teſtimonium bonum
3 reddebant, qui in Lyſtris erant & Iconio fratres. Hunc voluit Paulus ſecum proficiſci : & aſſumens circumcidit eum, propter Judæos qui erant in illis locis. Sci-
4 ebant enim omnes quòd pater ejus erat Gentilis. Cùm autem pertranſirent civitates, tradebant eis cuſtodire dogmata, quæ erant decreta ab Apoſtolis & ſenioribus, qui erant Jeroſolymis. Et Eccleſiæ quidem confirmabantur fide, & abunda-
5 bus, qui erant Jeroſolymis. Et Eccleſiæ quidem confirmabantur fide, & abunda-
6 bant numero quotidiè. Tranſeuntes autem Phrygiam, & Galatiæ regionem, ve-
7 tati ſunt à Spiritu ſancto loqui verbum Dei in Aſia. Cùm veniſſent autem in My-
8 ſiam, tentabant ire in Bithyniam : & non permiſit eos Spiritus Jeſu. Cùm au-
9 tem pertranſiſſent in Myſiam, deſcenderunt Troadem : Et viſio per noctem Paulo oſtenſa eſt : Vir Macedo quidam erat ſtans, & deprecans eum, & dicens ; Tranſiens in Macedoniam, adjuva nos. Ut autem viſum vidit, ſtatim quæ-
10 ſivimus proficiſci in Macedoniam, certi facti quòd vocâſſet nos Deus evangelizare eis. Navigantes autem à Troade, recto curſu venimus Samothraciam, & ſequenti
11 die Neapolim ; Et indè Philippos, quæ eſt prima partis Macedoniæ civitas, colo-
12 nia. Eramus autem in hac urbe diebus aliquot, conferentes. Die autem ſabbato-
13 rum egreſſi ſumus foràs portam juxta flumen, ubi videbatur oratio eſſe : & ſedentes loquebamur mulieribus, quæ convenerant. Et quædam mulier nomine Lydia,
14 purpuraria civitatis Thyatirenorum, colens Deum, audivit : cujus Dominus aperuit cor intendere his quæ dicebantur à Paulo. Cùm autem baptizata eſſet, &
15 domus ejus, deprecata eſt, dicens ; Si judicâſtis me fidelem Domino eſſe, introite in domum meam, & manete. Et coëgit nos. Factum eſt autem euntibus nobis ad
16 orationem, puellam quandam habentem ſpiritum pythonem obviare nobis, quæ quæſtum magnum præſtabat dominis ſuis divinando.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل السادس عشر *

1 * نب * ثم انتهي الي دربين وليسطرن * وكان هناك تلميذ ما اسمه تيموثاوس ابن
2 امراة ما يهودية مومنة * واب يوناني * قد شهد له بالفضل والخيرية الاخوة الذين بليسطرن
3 وايقونيه * هذا امر بولص ان يخرج معه * فاخذه وختنه من اجل اليهود القاطنين في تلك
4 الاماكن * لانهم كلهم كانوا قد عرفوا اباه انه كان يونانيا * فلما جالا المدن كانا يقلدانهم
5 ان يحفظوا الاوامر التي امر بحفظها الرسل والمشايخ الذين باورشليم * فكانت البيع تتاصل
6 في الامانة * ويزداد عددهم كل يوم * واذا عبرا بافروجيا وبلدة غلاطية منعهما روح القدس
7 ان يتكلموا كلام الكرازة في بلد اسيا * واقبلا الي منسيا * وحاولا ان يذهبا علي
8 البثنية ولم يتركهما الروح * فعبرا منسيا وانحدرا الي اطرواذا *
9 نج * وظهر لبولص في الليل منظرا * كان انسان مكدوني قايما يتضرع اليه قايلا * اذا
10 عبرت الي مكدونية اعنا * فلما ابصر المنظر اسرعنا في الحين ان نخرج الي مكدونية *
11 موقنين ان الرب استدعانا نبشرهم * فركبنا في البحر من اطرواذا واستقام مسيرنا الي
12 صاموثراكي * وفي اليوم المقبل الي نابلس * ومن هناك الي مدينة فيلبس * التي هي مقدمة
13 اعمال بلد مكدونية مدينة كولونيه * واذ حصلنا جايلين في هذه المدينة اياما ما * خرجنا
في يوم السبت الي ظاهر المدينة حول النهر * الي الموضع الذي كان يظن انه موضع الصلاة *
14 ولما جلسنا كلمنا النساء الواردات * وان امراة اسمها ليدية بياعة القز البنفسجي لونه من
مدينة ثياتيرون * عابدة لله كانت تسمع * ففتح الله قلبها لتصغي الي الاقوال المقولة من
15 بولص * فلما اصطبغت هي واهل منزلها تضرعت الينا قايلة * ان كنتم قد استيقنتم
انني مومنة بالرب * فادخلوا الي منزلي مقيمين فيه * واقسرتنا الي ذلك *

* الاحد السادس الذي قبل عيد السلاق المعروف بالاعمي *

16 * فعرض اننا لما كنا ذاهبين الي الصلاة استقبلتنا صبية ما * فيها روح حادس نجس * وكانت
اذا حدست وجربت تغنم اصحابها كسبا جزيلا *

CAP. XVI.

DEmùm pervenit Derpen & Ly- 1
ſtram. Et erat illic diſcipulus quidam nomine Timotheus, filius cujuſdam mulieris Judææ fidelis, & patris Græci : Cujus virtuti atque pro- 2
bitati atteſtabantur fratres qui erant Lyſtræ & Iconii. Hunc elegit Pau- 3
lus ut egrederetur ſecum : quamobrem duxit eum, ac circumcidit, propter Judæos degentes in iis locis : quippe qui omnes jam nôſſent patrem ejus eſſe Græcum. Cúmque urbes ambo 4
peragrarent, roborabant eos ut cuſtodirent præcepta quæ cuſtodienda juſſerant Apoſtoli & ſeniores qui erant Jeroſolymis. Itaque Eccleſiæ radices 5
agebant in fide, & creſcebat earum numerus quotidiè. Et cùm tranſiſ- 6
ſent per Phrygiam & regionem Galatiæ, vetuit eis Spiritus ſanctus ne loquerentur verba prædicationis in regionibus Aſiæ. Quare ſe contulerunt 7
Myſiam, & ſtuduerunt proficiſci in Bithyniam : at non permiſit eis Spiritus. Ideò prætereuntes Myſiam, deſcende- 8
runt Troadem : Et apparuit Paulo 9
viſum per noctem. Erat homo quidam Macedo ſtans ac deprecans eum, dicens ; Cùm tranſieris per Macedoniam, adjuva nos. Ut autem viſum 10
vidit, ſtatim ſtuduimus egredi in Macedoniam, certi quòd Dominus vocâſſet nos ad annuntiandum illis. Con- 11
ſcendimus ergò mare à Troade, rectáque tetendit iter noſtrum Samothraciam, & ſequenti die Neapolim : in- 12
déque ad urbem Philippi quæ eſt præcipua finitimarum regionis Macedoniæ urbium, civitatem coloniæ. Et poſtquam manſiſſemus perambulantes hanc urbem diebus aliquot, Egreſſi 13
ſumus in die Sabbathi extra civitatem, flumen verſùs, ad locum quendam qui putabatur eſſe locus orationis : & cùm ſediſſemus, allocuti ſumus mulieres venientes. Et mulier 14
nomine Lydia venditrix ſtaminis violacei coloris, ex urbe Thyatiron, colens Deum, audiebat : aperuítque Dominus cor ejus ut intenderet ſermonibus qui dicebantur à Paulo. Hæc 15
cùm baptizata eſſet cum domeſticis ſuis, rogavit nos, dicens ; Si pro certo habetis me fidelem eſſe in Domino, ingrediemini domum meam, in ipſa commoraturi : & coëgit nos ad hoc.

Dominicâ ſextâ ante diem feſtum Aſcenſionis, quæ notiùs appellatur *Dominica cæci.*

Accidit autem nobis euntibus ad ora- 16
tionem, ut occurreret nobis puella quædam habens ſpiritum prædicentem, immundum : quæ prædicendo atque divinando lucrabatur dominis ſuis quæſtum ingentem.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወሖሩ ፡ አህጉረ ፡ ወመሀርዎሙ ፡ ይዕቀቡ ፡ ሥርዐተ ፡ ሐዋርያት ፡ ዘአዘዙ ፡ ምስለ ፡ ቀ
5 ሲሳን ፡ እለ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወጸንዐ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያናት ፡ በሃይማኖት ፡ ወእንተ ፡ ጸ
6 ብሐት ፡ ይበዝሖ ፡ ሕዝብ ፡ ወሖሩ ፡ ፍርጊያ ፡ ወብሔረ ፡ ገላትያ ፡ ወከልአሙ ፡ መ
7 ንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ኢይንግሩ ፡ ብእስያ ፡ ወበጺሖሙ ፡ ሚስያ ፡ ፈቀዱ ፡ ይሖሩ ፡ ቢታን
8 ያ ፡ ወኢኣብሖሙ ፡ መንፈሰ ፡ ኢየሱስ ፡ ወኀሊፎሙ ፡ እምነ ፡ ሚስያ ፡ ወረዱ ፡ ጢ
9 ሮአደ ፡ ወአስተርአዮ ፡ ለጳውሎስ ፡ ብእሲ ፡ መቄዶናዊ ፡ ይቀውም ፡ ወያስተበቍዖ ፡
10 ወይቤሎ ፡ ኅልፍ ፡ እንተ ፡ መቄዶንያ ፡ ወርድአነ ፡ ወርእየነ ፡ ዘንተ ፡ ፈቀድነ ፡ ሶቤ
ሃ ፡ ንሖር ፡ መቄዶኒያ ፡ መስለነ ፡ ዘጸውዐነ ፡ እግዚአብሔር ፡ ንጸውዖሙ ፡ ወንመሀሮ
11 ሙ ፡ ወወጺአነ ፡ እምጢሮአደ ፡ በጽሐነ ፡ እምተራቂ ፡ ወበሳኒታ ፡ በጻሕነ ፡ ሀገረ ፡
12 ሐዲስ ፡ እንተ ፡ ስማ ፡ ናጱሊ ፡ ወእምህየ ፡ ፊሊጱስ ፡ ቀድሚ ፡ መቄዶንያ ፡ ለሀገ
13 ረ ፡ ኮሎንያ ፡ መንገለ ፡ ማቄዶንያ ፡ ወነበርነ ፡ ውስተ ፡ ሀገረ ፡ ኅዳጠ ፡ መዋዕለ ፡ ወበ
ዕለተ ፡ ሰንበት ፡ ወፃእነ ፡ አፍአ ፡ እምሀገር ፡ መንገለ ፡ ፈለግ ፡ ወመሰለነ ፡ ዘጸሎተቦ ፡
ህየ ፡

በጸሎተ ፡ ቅዱሳተ ፡ አንስት ፡

14 ሀየ ወነበርነ ፡ ወመሀርነ ፡ ለአንስት ፡ እለ ፡ መጽኡ ፡ ምስሌነ ፡ ወአሓቲ ፡ ብእሲ
ት ፡ ሠያጢተ ፡ ፐፒራ ፡ እንተ ፡ ሀገረ ፡ ተያጢሮን ፡ ፈራሂተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ታጸም
15 እ ፡ ወከሠተ ፡ እግዚአብሔር ፡ እዝና ፡ ወስማ ፡ ሊዲያ ፡ ወተጠምቀት ፡ ምስለ ፡
ኵሉ ፡ ሰብአ ፡ ወአስተበቍዐተነ ፡ ወትቤለነ ፡ ለእመ ፡ ረሰይክሙኒ ፡ መእምነ ፡ ለእግዚ
16 አብሔር ፡ ቦኡ ፡ ቤትየ ፡ ወሕድሩ ፡ አገበረተነ ፡ ወእንዘ ፡ ነሐውር ፡ ለጸሎት ፡ ረ
ከበተነ ፡ አሐቲ ፡ ወለት ፡ እንተ ፡ ይትቃረደ ፡ ጋኔን ፡ ወታገብእ ፡ ብዙኀ ፡ ብንታ ፡ ወአ
ምዝ ፡ ትነሥእ ፡ ሐፍሀ ፡

Et profecti ſunt ad civitates, & docuerunt eas, ut obſervarent inſtituta Apoſtolorum 4
quæ decrevissent cum ſenioribus, qui erant Hieroſolymis. Et confirmatæ fuit domus 5
Chriſtianorum in fide, & quotidie augebantur populi. Et profecti ſunt ad Phrygiam, 6
& regionem Galatiæ, & prohibuit eos Spiritus ſanctus, ne loquerentur in Aſia.
Et quum veniſſent in Myſiam, voluerunt ire in Bethaniam : Et non ſivit eos Spiri- 7
tus Jeſu. Et quum receſſiſſent à Myſia, deſcenderunt Troada. Et apparuit Paulo 8
vir Macedo, ſtans & rogans eum, & dicens ei ; Tranſito per Macedoniam, &
adjuva nos. Et quum vidiſſemus hoc, voluimus ſtatim abire Macedoniam, exi- 10
ſtimantes quòd vocâſſet nos Deus ut vocaremus eos, & doceremus eos. Et exeun- 11
tes à Troade, venimus Ambracen : & poſtridiè venimus civitatem novam, cujus
nomen Neapolis. Et illinc Philippos, principium Macedoniæ, ad civitatem colo- 12
niæ juxta Macedoniam, & manſimus in civitate paucos dies. Et in die ſabbati 13
egreſſi ſumus foràs è civitate ad flumen, & exiſtimavimus quòd oratio fuiſſet ibi :

In Oratione ſanctarum mulierum.

Et conſedimus, et docuimus mulieres quæ venerant nobiſcum. Et quædam mulier 14
venditrix purpuræ, civitatis Thyatiræ, timens Deum, audiebat : et aperuit Deus
aures ejus : et nomen ejus Lydia. Et baptizata fuit cum omnibus hominibus ejus, 15
et rogavit nos, et dicebat nobis ; Si poſuiſtis me fidelem Deo, intrate domum meam,
et requieſcite : & adegit nos. Et quum proficiſceremur ad orationem, obviavit nobis 16
quædam filia quam ſubmittebat dæmon, et reddidit multum quæſtus ejus : et tunc
ſurrexit vaticinans.

Hæc ſubſecuta Paulum & nos, clamabat, dicens; Iſti homines ſer-
17 Αὕτη κατακολουθήσασα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραζε λέγουσα, Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦ-
vi Dei excelſi ſunt, qui annuntiant *nobis* viam ſalutis. Hoc
18 λοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσὶν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας. Τοῦτο
autem faciebat *ad multos dies.* Dolens autem Paulus, & converſus,
δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ (ω) ὁ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας,
ſpiritui dixit; Præcipio tibi in nomine Jeſu Chriſti, exire ab
τῷ πνεύματι εἶπε, Παραγγέλλω σοι (α) ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξελθεῖν ἀπ᾽
ea: & exiit eâdem hora. Videntes autem domini ejus quia exivit
19 αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν
ſpes quæſtûs eorum, apprehendentes Paulum & Silam, *traxerunt* in fo-
ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγο-
rum ad principes. Et offerentes eos *præfectis,* dixerunt;
20 ρὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας. Καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς, (β) εἶπον,
Hi homines conturbant noſtram civitatem, Judæi *ſubſiſtentes:* Et
21 Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες· Καὶ
annuntiant *mores, quos* non licet nobis ſuſcipere, neque facere, *Romanis*
καταγγέλλουσιν ἔθη, ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι, οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις
exiſtentibus. Et *conſurrexit turba* adverſus eos: & *præfecti* dirum-
22 οὖσι. Καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ᾽ αὐτῶν· καὶ οἱ στρατηγοὶ (γ) περιρρή-
pentes eorum *veſtes,* juſſerunt *flagellare.* Multáſque *imponentes* eis
23 ξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια, ἐκέλευον ῥαβδίζειν. Πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς
plagas, immiſerunt in *cuſtodiam, mandantes vinctorum cuſtodi tutò cuſtodire*
πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν
eos. Qui *mandatum* tale *accipiens,* miſit eos in interiorem
24 αὐτούς. Ὃς παραγγελίαν (δ) τοιαύτην εἰληφὼς, ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν
carcerem, & pedes eorum ſtrinxit *in lignum. Secundùm* autem *mediam*
25 φυλακὴν, καὶ τοὺς πόδας (ε) αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον. Κατὰ δὲ τὸ μεσο-
noctem, Paulus & Silas orantes, laudabant Deum: audiebant *autem* eos
νύκτιον, Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι, ὕμνουν τὸν Θεόν· ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν
vincti. Subitò verò terræmotus factus eſt magnus, ita ut *moveri* fundamenta
οἱ δέσμιοι. Ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια 26
carceris: aperta ſúntque ſtatim oſtia omnia, & univerſorum
τοῦ δεσμωτηρίου· (ζ) ἀνεῴχθησάν τε παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων
vincula *remiſſa* ſunt. *Eſomnis* autem *factus vinctorum* cuſtos, & videns apertas
τὰ δεσμὰ ἀνέθη. Ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμένας 27
januas carceris, *educens gladium futurus erat ſeipſum* interficere, æſtimans
τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχαιραν ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων
effugiſſe vinctos. Clamavit autem voce magnâ Paulus, dicens;
ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. Ἐφώνησε δὲ (η) φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος, λέγων, 28
Nihil feceris tibiipſi *malum:* univerſi enim ſumus hîc. *Petens verò*
Μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. Αἰτήσας δὲ 29
lumen, irrupit, & tremefactus *factus,* procidit Paulo & Silæ.
φῶτα, εἰσεπήδησε, καὶ ἔντρομος γενόμενος, προσέπεσε τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ.
Et producens eos foràs, ait; Domini, quid me oportet facere ut *ſerver?*
Καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω, ἔφη, Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; 30
Illi *autem* dixerunt; Crede in Dominum Jeſum *Chriſtum,* & *ſervaberis* tu &
Οἱ δὲ (θ) εἶπον, Πίστευσον ἐπὶ τὸν Κύριον (ι) Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ 31
domus tua. Et locuti ſunt ei verbum Domini, *&* omnib' qui erant in domo
ὁ οἶκός σου. Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, (κ) καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ 32
ejus. Et tollens eos in illa hora noctis, lavit *à plagis:* &
αὐτοῦ. Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς, ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν· καὶ 33
baptizatus eſt ipſe & ejus *omnes* continuò. *Perducénſque* eos in domum
ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ (λ) οἱ αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα. Ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον 34
ſuam, appoſuit menſam, & lætatus eſt, cum omni domo credens Deo.
αὐτοῦ, παρέθηκε τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσατο, πανοικὶ πεπιστευκὼς τῷ Θεῷ.
Die autem facto, miſerunt magiſtratus lictores, dicentes; Di-
Ἡμέρας δὲ γενομένης, ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους, λέγοντες, Ἀπό- 35
mitte homines illos.
λυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους.

MS. A. (ω) Παῦλος, (α) ἐν ὀνόματι (β) εἶπαν, (γ) περιρήξαντες (δ) τοιαύτην λαβὼν, * ἔλαβεν (ε) ἠσφαλίσατο αὐτῶν (ζ) ἠνοίχθησαν δὲ (η) μεγάλῃ φωνῇ (θ) εἶπαν, (ι) Ἰησοῦν, καὶ (κ) σὺν πᾶσιν (λ) οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα.

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
[illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
[illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
[illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
[illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
[illegible]

Et ſequebatur Paulum & nos, clamabátque 17
& dicebat, Viri iſti ſervi ſunt Dei excelſi,
& annuntiant vobis viam ſalutis. Et ita 18
faciebat multis diebus: ſed indignatus eſt
Paulus, dixítque ſpiritui illi; Præcipio tibi
in nomine Jeſu Chriſti, ut exeas ab ea. Eo
igitur momento exiit. Quúmque vidiſſent 19
heri ejus egreſſam ex ea ſpem quæſtûs ſui,
prehenderunt Paulum & Silam, & trahen-
do adduxerunt eos in plateam. Et eos ſti- 20
terunt ante magiſtratus & primores urbis.
Dicebant autem, Homines iſti conturbant
civitatem noſtram, quoniam Judæi ſunt. Et 21
prædicant nobis ritus quos non licet nobis
recipere, nec exequi, quippe qui Romani ſi-
mus. Turba item plurima coacta eſt adver- 22
ſùs eos: Tunc præfecti diſruperunt eorum
veſtimenta, juſſerúntque eos virgis cædi.
Quúmque multùm eos flagellâſſent, conje- 23
cerunt eos in carcerem, & præceperunt cu-
ſtodi domûs vinctorum, ut cuſtodiret eos
cauté. Ipſe verò quum ſuſcepiſſet hoc 24
mandatum, intromittens eos occluſit in lo-
cum intimum carceris, vinxítque pedes eo-
rum numellâ. Mediâ verò nocte Paulus & 25
Sila precabantur, & glorificabant Deum,
audiebántque eos vincti. Et repentè ter- 26
ræmotus ingens extitit, & concuſſa
ſunt fundamenta carceris, & confeſtim aper-
tæ ſunt fores omnes, & vincula omnium ſo-
luta. Quúmque excitatus eſſet cuſtos do- 27
mûs vinctorum, & videret apertas fores car-
ceris, accepit gladium, volebátque ſeipſum
interficere, quippe qui putaret vinctos effu-
giſſe. Proindè vocavit eum Paulus altâ vo- 28
ce, & dixit ei; Ne quid facias tibiipſi mali,
quoniam nos omnes hîc ſumus. Ille verò 29
accendit ſibi lucernam, proſiliítque, & in-
greſſus eſt tremens, ac procidit ad pedes
Pauli & Silæ. Et produxit eos foràs, dixít- 30
que eis; Domini mei, quid me oportet fa-
cere ut ſalvus ſim? Illi verò dixerunt ei; 31
Crede in Dominum noſtrum Jeſum Chri-
ſtum, & ſervaberis tu & domus tua. Por- 32
rò allocuti ſunt eum ſermonem Domini,
omnéſque domeſticos ejus. Et eâ ipſâ ho- 33
râ, eâdémque nocte, aſſumptis illis lavit vi-
bices eorum: eóque momento baptizatus
eſt ipſe omnéſque domeſtici ejus. Et ac- 34
ceptos eos ſubduxit domum ſuam, & appo-
ſuit eis menſam, exultabátque ipſe & do-
meſtici ejus omnes in fide Dei. Exorto 35
autem die miſerunt magiſtratus eos qui
ferebant faſces qui dicerent præfecto do-
mûs vinctorum, Dimitte illos homines.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

17 ወእምዝ ፡ ተለወተነ ፡ ድኅሬሁ ፡ ለጳውሎስ ፡ እንዘ ፡ ትኬልሕ ፡ ወትብል ፡ እሉ ፡ ዕደው ፡
18 አግብርተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ልዑል ፡ እሙንቱ ፡ ወይሜህሩነ ፡ ፍኖተ ፡ ሕይወት ፡፡ ወ
ከመዝ ፡ ትገብር ፡ ብዙኀ ፡ መዋዕለ ፡ ወአጽሀቀቶ ፡ ለጳውሎስ ፡ ወተመይጠ ፡ ወይቤ ፡ በ
መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ እኤዝዘከ ፡ በስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ትፃእ ፡ ወኀደጋ ፡ ሶቤሃ ፡፡
19 ወርእዮሙ ፡ አጋእዝቲሃ ፡ ከመ ፡ አልቦ ፡ እምኀበ ፡ ታገብእ ፡ ብፅታ ፡ አኀዝዎሙ ፡ ለጳ
ውሎስ ፡ ወለሲላስ ፡ ወሰሐብዎሙ ፡ እንተ ፡ መከየድ ፡፡ ወተበጽሕዎሙ ፡ ኀበ ፡ መኳን
20 ንት ፡፡ ወይቤሉ ፡ እሉ ፡ ዕደው ፡ የሀውኩ ፡ ሀገረ ፡ ወአይሁድ ፡ እሙንቱ ፡፡

Et tunc ſequuta eſt nos poſt Paulum, clamans & dicens; Iſti viri ſervi Dei 17
excelſi ſunt, & docent nos viam vitæ. Et ſic faciebat multos dies, et ſoli- 18
citavit Paulum: & converſus eſt, & dixit in Spiritu ſancto; Præcipio tibi
in nomine Jeſu Chriſti, ut exeas: & reliquit eam ſtatim. Et videntes do- 19
mini ejus quòd non eſſet undè redderet quæſtum ejus, apprehenderunt Paulum &
Silam, & traxerunt eos per forum. Et adduxerunt eos ad judices, & dixe- 20
runt; Hi viri conturbant civitatem, & Judæi ſunt:

Versio VULGATA LATINA.

17 Hæc subsecuta Paulum , & nos , clamabat dicens ; Isti homines servi Dei
18 excelsi sunt , qui annuntiant vobis viam salutis. Hoc autem faciebat multis
diebus. Dolens autem Paulus, & conversus , spiritui dixit ; Præcipio tibi
19 in nomine Jesu Christi exire ab ea. Et exiit eâdem horâ. Videntes autem
domini ejus quia exivit spes quæstûs eorum , apprehendentes Paulum & Si-
20 lam perduxerunt in forum ad principes : Et offerentes eos magistratibus ,
21 dixerunt ; Hi homines conturbant civitatem nostram , cùm sint Judæi : Et
annuntiant morem, quem non licet nobis suscipere, neque facere, cùm simus
22 Romani. Et cucurrit plebs adversùs eos : & magistratus , scissis tunicis eo-
23 rum, jusserunt eos virgis cædi. Et cùm multas plagas eis imposuissent, mi-
serunt eos in carcerem , præcipientes custodi ut diligenter custodiret eos.
24 Qui cùm tale præceptum accepisset , misit eos in interiorem carcerem , &
25 pedes eorum strinxit ligno. Mediâ autem nocte , Paulus & Silas orantes ,
26 laudabant Deum : & audiebant eos , qui in custodia erant. Subitò verò
terræmotus factus est magnus , ita ut moverentur fundamenta carceris.
Et statim aperta sunt omnia ostia : & universorum vincula soluta sunt.
Expergefactus autem custos carceris , & videns januas apertas car- 27
ceris , evaginato gladio volebat se interficere , existimans fugisse
vinctos. Clamavit autem Paulus voce magnâ , dicens ; Nihil tibi 28
mali feceris : universi enim hìc sumus. Petitóque lumine, introgressus est : 29
& tremefactus procidit Paulo & Silæ ad pedes : Et producens eos foràs , 30
ait ; Domini, quid me oportet facere , ut salvus fiam ? At illi dixerunt ; 31
Crede in Dominum Jesum : & salvus eris tu, & domus tua. Et locuti sunt 32
ei verbum Domini, cum omnibus qui erant in domo ejus. Et tollens eos in 33
illa hora noctis, lavit plagas eorum : & baptizatus est ipse , & omnis do-
mus ejus continuò. Cúmque perduxisset eos in domum suam , apposuit eis 34
mensam, & lætatus est cum omni domo sua credens Deo. Et cùm dies fa- 35
ctus esset, miserunt magistratus lictores , dicentes ; Dimitte homines illos.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * هذه اتبعت بولص وسيلا وهتفت قايلة • ان هولاء الرجال عبيد الاله العلي • هم
18 يعرفونكم طريق الخلاص * فاذ عملت هذا اياما كثيرة • اشمص ذلك بولص •
والتفت وقال للروح • اوصيك باسم ايسوع المسيح ان تخرج منها • فخرج في تلك الساعة
19 نفسها * فلما راي اصحابها ان قد خرج رجاء صناعتهم • قبضوا على بولص وسيلا •
20 يسحبونهما في السوق الي روساء المدينة * واذ قدموهما الي قواد المدينة قالوا • ان
21 هذين الرجلين قد ازعجا مدينتنا • وهما يهوديان * يخبران بفرايض لن يجوز لنا ان
22 نقبلها ولا نعملها لاننا روم نحن * وانتصب الجمع عليهم • وان القواد مزقوا ثيابهما •
23 وامروا ان يضربا بالعصي * فلما وضعوا فيهما جراحات كثيرة من الضرب • طرحوهما
24 في الحبس • ووصوا حافظ السجن ان يحفظهما باحتراز * فاذ وصي بمثل هذه التوصية •
25 حبسهما في السجن الجواني • واوثق ارجلهما في الخشبة * وفي نصف الليل بينما بولص
26 وسيلا يصليان ويسبحان الله • كان المقيدون يسمعونهما * حينيذ صارت بغتة زلزلة
عظيمة • حتي ان اساسات الحبس تزعزعت • وتفتحت وقتيذ ابوابه كلها • وانفكت قيودهما
27 واغلالهما كلها * فلما استيقظ حافظ السجن • وابصر الحبس ابوابه مفتوحة استل سيفا •
28 معتزما ان يقتل نفسه • ظانا ان المقيدين قد هربوا * فصوت به بولص صوتا عظيما قايلا
29 لا تعمل بنفسك شيا رديا • فاننا كلنا هاهنا نحن * فطلب مصباحا وطفر الي عنده وصار
30 مرتعدا • وخر ساجدا لبولص وسيلا * واخرجهما خارج الحبس • وقال لهما يا سيدي ماذا يجب
31 32 علي ان اعمل لاخلص * فقالا له امن بالرب ايسوع المسيح فتخلص انت ومنزلك * وخاطباه
33 بقول الرب وجميع الذين في منزله * فاخذهما في تلك الساعة من الليل فغسلهما من
34 جراحاتهما • واصطبغ هو واهله كلهم في الحين * واصعدهما الي منزله • وقدم لهما مايدة •
35 وابتهج هو واهل بيته لما امن بالله • تم • * فلما اضحي النهار ارسل القواد اصحاب المقارع
قايلين • اطلقوا ذينك الرجلين •

* *Hæc secuta est Paulum & Silam, &* 17
exclamavit dicens ; Hi sanè viri,
servi sunt Dei altissimi, ipsi notam
faciunt vobis viam salutis. Hoc 18
cùm fecisset diebus multis, ægrè tulit
illud Paulus : & conversus ait spiri-
tui ; Præcipio tibi in nomine Jesu
Christi, ut exeas ab ea : & exivit
eâdem illâ horâ. Cùm autem vidis- 19
sent domini ejus quòd exisset spes artis
suæ, apprehenderunt Paulum ac Silam,
trahentes eos per vicum ad præfectos
urbis. Et cùm stitissent eos ante du- 20
ces urbis, dixerunt ; Hi duo viri jam
conturbârunt urbem nostram, suntque
ambo Judæi, Et annuntiant statuta 21
quæ nuspiam licet nobis suscipere,
nec facere, quoniam Romani sumus.
Et erexit se turba adversùs illos, & 22
duces sciderunt vestes utriusque, jus-
serúntque eos cædi fustibus. Cùmque 23
posuissent in eis plagas multas ob
verbera, conjecerunt eos in carcerem,
& jusserunt custodi carceris ut cau-
tè custodiret eos. Cui cùm tale præ- 24
ceptum fuisset injunctum, clausit eos
in carcerem interiorem, & adstrinxit
pedes eorum trabi. Mediâ autem 25
nocte, dum Paulus ac Sila orarent,
laudarèntque Deum, audiebant eos
vincti. Tunc factus est repentè ter- 26
ræmotus magnus, ita ut fundamenta
carceris concuterentur, & aperirentur
eodem tempore omnia ejus ostia, cun-
ctique amborum compedes ac vincula
solverentur. Et cùm evigilâsset cu- 27
stos carceris, vidissetque carceris
ostia aperta, exemit gladium, animo
perimendi seipsum, arbitratus vin-
ctos jam evasisse. Inclamavit autem 28
illum Paulus voce magnâ, dicens ;
Ne inferas tibi ipsi quicquam mali,
siquidem nos omnes hic adsumus. Is 29
postulatâ face, irrupit ad eum, &
tremefactus procidit adorans Paulum
& Silam : Educénsque eos extra 30
carcerem, ait illis ; O domini mei,
quid me oportet facere ut salvus
fiam? Dixerunt ei ; Crede in Do- 31
minum Jesum Christum, & salva-
beris tu ac domus tua. Et locuti 32
sunt ei sermonem Domini, & omni-
bus qui erant in domo ejus. Et as- 33
sumens eos in illa noctis hora, la-
vit eos à plagis illorum, eodémque
tempore baptizatus est ipse & dome-
stici sui omnes. Et ascendere faci- 34
ens eos in domum suam, proposuit
eis mensam, & exultavit ipse ac
domestici sui, quòd credidisset in
Deum. Hactenus. *Cúmque illu-* 35
xisset dies, miserunt duces flagelli-
feros, dicentes ; Dimittite duos illos
viros.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወይሜህሩ : ለነ : ሕገ : ዘኢይከውነነ : ለገቢረ : እንዘ : ሰብአ : ሮሜ : ንሕነ::=፦ ወ
22 ተጋብሉ : ዲቤሆሙ : አሕዛብ : ወመኳንንት : ወአዘዙ : ይዝብጥዎሙ : በአብትር : ወይ
23 ሰጥጡ : አልባሲሆሙ : ብዙኃ=፦ ወዘበጥዎሙ : ወሞቅሕዎሙ : ወአዘዝዎ : ለዐቃቤ :
24 ሞቅሕ : ያጽንዕ : ዐቂቦቶሙ:=፦ ወትእዛዘ : ሞቅሖሙ : ውስተ : ውስጤ : ሞቅሕ :
ወአጽንዐ : እገሪሆሙ : ውስተ : ጕንድ::=፦

በጸሎተ : ሰማዕት::=፦

25 ሠዐ ወጊዜ : መንፈቀ : ሌሊት : ጸለዩ : ጳውሎስ : ወሲላስ : ወሰብሕዎ : ለእግዚአብሔር :
26 ወተጐድአ : መዋቅሕቲሆሙ:=፦ ወሶቤሃ : አድለቅለቀ : ዐቢይ : ድልቅልቅ : ወአንቀልቀ
ለ : መሠረታተ : ቤተ : ሞቅሕ : ወተርኅወ : በጊዜሃ : ኵሉ : አናቅጽ : ወተፈትሑ : ኵ
27 ሉ : ሙቁሓን::=፦ ወነቅሀ : ዐቃቤ : ቤተ : ሞቅሕ : ወርእየ : ርኅወ : አናቅፀ : ወመል
ሐ : መጥባሕቶ : ወፈቀደ : ይትረገዝ : ለሊሁ : ወመሰሎ : ዘአምሰጡ : ሙቁሓን::=፦
28 ወከልሐ : ሎቱ : ጳውሎስ : ወይቤሎ : ኢትግበር : እኩየ : ደበ : ነፍስከ : ሀሎነ : ኵል
29 ነ : ዝየ::=፦ ወአምጽአ : ማኅቶተ : ወሖረ : እንተ : ውስጥ : እንዘ : ይርዕድ : ወሰገ
30 ደ : ለጳውሎሰ : ወለሲላስ::=፦ ወአውፅኦሙ : አፍአ : ወይቤሎሙ : አጋእዝትየ : ም
31 ንተ : እግበር : ከመ : አድኅን::=፦ ወይቤልዎ : እመን : በእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶ
32 ስ : ወተሐዩ : ወኵሉ : ቤትከ:=፦ ወነገርዎ : ቃለ : እግዚአብሔር : ለኵሉ : ሰብኡ :
33 ወቤቱ:=፦ ወነሥኦሙ : ሶቤሃ : በሌሊት : ወኀፀቦሙ :: እመቅሠፍቶሙ : ወተጠመ
34 ቀ : ውእቱ : ወኵሉ : ሰብኡ : በጊዜሃ:=፦ አዕረጎሙ : ቤቱ : ወሠርዐ : ማእደ : ወተ
35 ፈሥሐ : ውእቱ : ወኵሉ : ቤቱ : ወአምነ : በእግዚእነ:=፦ ወጸቢሖ : ለአኩ : መኳ
ንንት : ወዓሊሆሙ : እንዘ : ይብሉ : ፍትሕዎሙአ : ለእሉ : ዕደው : ወሕድግዎ
ሙ ሉ::=፦

Et docent nos legem , quam non licet nobis facere ; quum simus Romani. Et con- 21
gregati sunt adversùs eos populi & judices , & jusserunt , ut cæderent eos cum vir- 22
gis , & lacerabant vestes eorum multùm : Et cæderunt eos , & incarceraverunt eos, 23
& jusserunt custodi carceris, confirmare custodiam eorum. Et quum mandatum re- 24
cepisset, incarceravit eos in interiori carcere, & firmavit pedes eorum in ligno.

In oratione Martyrum.

Et tempore mediæ noctis oraverunt Paulus & Silas , & glorificârunt Deum, 25
& percussa sunt vincula eorum. Et tunc factus est magnus terræmotus , & con- 26
cussit fundamenta domûs vinculi, & aperta sunt statim omnia ostia, & soluti
sunt omnes vincti. Et expergefactus est custos domûs vinculi , & vidit aper- 27
ta ostia , & eduxit gladium suum, & voluit transfigere se, & existimavit
quòd effugissent vincti. Et clamavit ad eum Paulus, & dixit ei ; Ne faci- 28
as quid *mali contra animam tuam : sumus omnes nos hic. Et adduxit lu-* 29
men, & introgressus est tremens , & adoravit Paulum & Silam : Et eduxit 30
eos foràs , & dixit iis ; Domini mei, quid faciam ut server ? Et dixerunt 31
ei ; Crede in Domino nostro Jesu Christo : & vives , & tota domus tua. Et 32
nuntiaverunt ei verbum Dei, omnibus hominibus ejus & domui suæ. Et as- 33
sumpsit eos statim in nocte, & lavit eos à plagis eorum, & baptizatus est ille,
& omnes homines ejus illicò. Ascendere fecit eos domum suam, & paravit 34
mensam, & gavisus est ille, & tota domus ejus, & credidit in Domino no-
stro. Et manè miserunt judices ministros eorum, dicentes ; Solvite hos homines, 35
& dimittite eos.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΔ'. ΚΕ'.

Annuntiavit autem carceris custos verba hæc *ad Paulum*; Quia miserunt
36 Ἀπήγγειλε δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, Ὅτι (μ) ἀπεστάλκασιν
magistratus, ut dimittamini: nunc igitur exeuntes ite in pace. *At* Paulus
37 οἱ στρατηγοὶ, ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. Ὁ δὲ Παῦλος
dixit *ad eos*; *Cædentes* nos publicè indemnatos, homines Romanos *subsi-*
ἔφη πρὸς αὐτοὺς, Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρ-
stentes miserunt in carcerem, & nunc occultè nos ejiciunt? non *enim*: sed *venientes*
χοντας ἔβαλον εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες
ipsi nos *educant*. Renuntiaverunt autem magistratibus lictores verba
38 αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. Ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα
hæc: *&* timuerunt *audientes* quòd Romani essent. Et venientes deprecati sunt
39 ταῦτα· (ν) καὶ ἐφοβήθησαν ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσι. Καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν
eos: & educentes rogabant *egredi* urbe. Exeuntes autem de *custodia*,
40 αὐτοὺς· καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων (ξ) ἐξελθεῖν τῆς πόλεως. Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς,
introierunt ad Lydiam: & *videntes fratres*, consolati sunt eos, & *egressi* sunt.
εἰσῆλθον (ο) εἰς τὴν Λυδίαν· καὶ (π) ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς, παρεκάλεσαν αὐτοὺς, καὶ ἐξῆλθον.

CAP. XVII. ιζ'.

Iter facientes autem Amphipolim & Apolloniam, venerunt *in* Thessalonicam, ubi
1 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ (α) Ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ΚΕ'
erat synagoga Judæorum. Secundùm autem *consuetum Paulo* introivit ad
2 ἦν (β) ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. Κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς
eos, & per Sabbata tria disserebat eis de Scripturis, Adaperiens & *propo-*
3 αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία (γ) διελέγετο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, Διανοίγων καὶ παραλι-
nens, quia Christum oportuit pati, & resurgere à mortuis: & quia hic est Chri-
θέμενος, ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν· καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν (δ) ὁ Χρι-
stus Jesus, quem ego annuntio vobis. Et quidam ex eis *persuasi sunt*, & ad-
4 στὸς Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. Καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ προσε-
juncti sunt Paulo & Silæ: & *religiosorum Græcorum multa* multitudo,
κληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ· τῶν τε σεβομένων (ε) Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος,
mulierúmque primariarum non paucæ. Zelantes autem *impersuasi* Judæi, &
γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. (ζ) Ζηλώσαντες δὲ οἱ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι, καὶ 5
assumentes *circumforaneorum* quosdam viros malos, & *turbam facientes*, concitaverunt
προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων (η) τινὰς ἄνδρας πονηροὺς, καὶ ὀχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν
civitatem: assistentésque domui Jasonis, quærebant eos producere in populum.
τὴν πόλιν· (θ) ἐπιστάντες τε τῇ οἰκίᾳ (ι) Ἰάσονος, ἐζήτουν αὐτοὺς (κ) ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον.
Non *invenientes autem* eos, trahebant Jasonem, & quosdam fratres ad principes civitatis,
Μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς, ἔσυρον (λ) τὸν Ἰάσονα, καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, 6
clamantes; Quoniam *habitatam subvertentes hi*, & *hic adsunt*: Quos
(μ) βοῶντες, Ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι, καὶ ἐνθάδε πάρεισιν· Οὓς 7
suscepit Jason: & hi omnes contra decreta Cæsaris faciunt,
ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος (ν) πράττουσι,
regem dicentes alium esse, Jesum. Concitaverunt autem *turbam*, & principes civitatis
βασιλέα λέγοντες ἕτερον εἶναι, Ἰησοῦν. Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον, καὶ τοὺς πολιτάρχας 8
audientes hæc. Et *accipientes satisfactionem* à Jasone & cæteris,
ἀκούοντας ταῦτα. Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, 9
dimiserunt eos. *At* fratres confestim per noctem emiserunt *ipsúmque* Paulum
ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ δὲ (ξ) ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ τῆς νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον 10
& Silam in Berœam: qui *advenientes*, in synagogam Judæorum
καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν· οἵτινες παραγενόμενοι, εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων
abierunt. Hi autem erant *generosiores* eorum qui sunt *in Thessalonica*, qui
ἀπῄεσαν. Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες 11
susceperunt verbum cum omni *alacritate*, *per diem* scrutantes Scripturas,
ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς,
si haberent hæc ità.
εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως.

MS.A. (μ) ἀπέσταλκαν (ν) ἐφοβήθησαν δὲ (ξ) ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς (ο) πρὸς τὴν (π) ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐξῆλθον. Κεφ. ιζ'. MS.A. (α) τὴν Ἀπολλωνίαν, (β) συναγωγὴ (γ) διελέξατο (δ) Χριστὸς (ε) καὶ Ἑλλήνων πλῆθος πολὺ, (ζ) Ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι τῶν (η) ἄνδρας τινὰς (θ) καὶ ἐπιστάντες τῇ (ι) Ἰάσονος, (κ) προαγαγεῖν (λ) Ἰάσονα, (μ) *βοῶντας, (ν) πράσσουσι, βασιλέα ἕτερον λέγοντες εἶναι, (ξ) ἀδελφοὶ ἐξέπεμψαν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

36 [illegible]
[illegible]
37 [illegible]
[illegible]
38 [illegible]
40 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Dominicæ VI, Jejunii. 26.

Quæ quum audisset præfectus domûs vincto- 36
rum, ingressus renuntiavit hunc sermonem
Paulo; Miserunt, *inquit*, magistratus, ut di-
mittamini. Nunc ergò exite, proficiscamini
in pace. Dixit ei Paulus, Innocentes flagris 37
coram toto mundo ceciderunt, nos homines
Romanos, nósque conjecerunt in carcerem,
nunc autem clàm ejiciunt nos? Minimè sanè:
Sed veniant ipsi, educant nos. Abierunt itaq; 38
gestitores fascium, & renuntiârunt magistra-
tibus hos sermones qui sibi dicti fuerant:
quumque audîssent eos Romanos esse, timu-
erunt. Et venerunt ad eos, & efflagitârunt 39
ab eis, ut exirent, excederéntque civitate.
Quum autem egressi fuissent è carcere, in- 40
gressi sunt ad Lydiam, & inviserunt ibi fra-
tres, eósque consolati sunt.

CAP. XVII.

ET exierunt, ac transierunt per Amphipo- 1
lim, & Apoloniam urbes, venerúntque Thes-
salonicam, ubi erat synogoga Judæorum.

Nocte crucifixionis. 48.

Cæterùm Paulus, prout consueverat, introiit 2
ad eos, tribúsque sabbathis verba fecit ad eos
ex Scripturis. Dum explicaret, & ostenderet 3
oportuisse Christum pati & resurgere à mor-
tuis, eundémque esse Jesum Christum, quem
inquit evangelizo vobis. Proinde quidam 4
ex eis crediderunt Paulo & Silæ, multique
ex Græcis illis qui timebant Deum, atque
adeò mulieres percelebres non paucæ. Sed 5
commoti sunt invidiâ Judæi, & adjunxerunt
sibi homines sceleratos ex compitis civitatis,
coëgerúntq; turbã multam, & conturbârunt
civitatem: porrò venerunt & insurrexerunt
adversùs domum Jasonis, studebántque eos
educere illinc, & tradere eos turbæ. Quumq; 6
non invenissent eos illic, traxerunt Jasonem
& fratres qui aderant illic, & adduxerunt
eos ad primores civitatis vociferantes, Hi
sunt qui universam terram conturbârunt, &
ecce iterum huc venerunt. Eorum autem 7
hospes est iste Jason, & hi omnes contra
mandata Cæsaris insurgunt, quum dicunt
alium esse regem, Jesum. Concitati sunt au- 8
tem primores civitatis & omnis populus,
quum hæc audîssent. Sed acceperunt fide- 9
jussores ab Iasone, nec non à fratribus: &
tunc dimiserunt eos. Fratres verò statim 10
eâ ipsâ nocte emiserunt Paulum & Silam
Berœam urbem: quò quum venissent, in-
troierunt in synagogam Judæorum. Erant 11
enim nobiliores Judæi qui illic aderant, Ju-
dæis illis qui erant Thessalonicæ, & audie-
bant ab eis sermonem quotidie hilariter,
dum discuterent è Scripturis num hæc ita se
haberent.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

36 ወነገሮሙ ፡ ዐቃቤ ፡ ሞቅሕ ፡ ለጳውሎስ ፡ ወለሲላስ ፡ ከመ ፡ ለአኩ ፡ መኳንንት ፡ ይኅድ
37 ግዎሙ ፡ ወይእዜኒ ፡ ሑሩ ፡ በሰላም ፡፡ ወይቤልዎ ፡ ቀሠፉነ ፡ ገሃደ ፡ ዘእልብነ ፡ አበ
ሳ ፡ እንዘ ፡ ሰብአ ፡ ሮሜ ፡ ንሕነ ፡ ወሞቅሑነ ፡ ወይእዜ ፡ ጽሚተ ፡ ያወፅሉነ ፡ አበይነ ፡
38 ይምጽኡ ፡ ለሊሆሙ ፡ ያውፅኡነ ፡፡ ወነገርዎሙ ፡ ወዓሊሆሙ ፡ ለመኳንንት ፡ ዘነገረ ፡
ወፈርሁ ፡ መኳንንት ፡ ሰሚዖሙ ፡ ከመ ፡ ሰብአ ፡ ሮሜ ፡ እሙንቱ ፡፡

Et nuntiavit custos carceris Paulo et Silæ, quòd misissent Judices dimittere 36
eos: et nunc igitur, ite in pace. Et dixerunt; Flagellaverunt nos publicè, 37
non habentes crimen, quum Romani simus, et vinxerunt nos, et nunc clàm
exire nos facient? nolumus: veniant ipsi ut exire nos faciant. Et renuntiâ- 38
runt ministri eorum judicibus, quæ dixisset: et timuerunt judices audientes
quòd Romani essent.

Versio VULGATA LATINA.

35 Nuntiavit autem custos carceris verba hæc Paulo; Quia miserunt magistratus ut di-
37 mittamini: nunc igitur exeuntes, ite in pace. Paulus autem dixit eis; Cæsos
nos publicè, indemnatos, homines Romanos miserunt in carcerem, & nunc oc-
38 cultè nos ejiciunt? Non ità: sed veniant, Et ipsi nos ejiciant. Nuntiaverunt
autem magistratibus lictores verba hæc. Timueruntque audito quòd Romani es-
39 sent: Et venientes deprecati sunt eos, & educentes rogabant ut egrederentur
40 de Urbe. Exeuntes autem de carcere, introierunt ad Lydiam: & visis fratribus
consolati sunt eos, & profecti sunt.

CAP. XVII.

1 CUm autem perambulàssent Amphipolim, & Apolloniam, venerunt Thessalo-
2 nicam, ubi erat synagoga Judæorum. Secundùm consuetudinem autem Paulus
3 introivit ad eos, & per sabbata tria disserebat eis de Scripturis, Adaperiens &
insinuans quia Christum oportuit pati, & resurgere à mortuis: & quia hic est
Jesus Christus, quem ego annuntio vobis. Et quidam ex eis crediderunt, & ad- 4
juncti sunt Paulo & Silæ, & de colentibus Gentilibúsque multitudo magna, &
mulieres nobiles non paucæ. Zelantes autem Judæi, assumentésque de vulgo vi- 5
ros quosdam malos, & turbâ factâ, concitaverunt civitatem: & assistentes domui
Jasonis quærebant eos producere in populum. Et cùm non invenissent eos, tra- 6
hebant Jasonem & quosdam fratres ad principes civitatis, clamantes; Quoniam
hi, qui Urbem concitant, & huc venerunt, Quos suscepit Jason, & hi omnes con- 7
tra decreta Cæsaris faciunt, regem alium dicentes esse, Jesum. Concitaverunt au- 8
tem plebem, & principes civitatis audientes hæc. Et acceptâ satisfactione à Jaso- 9
ne, & à cæteris, dimiserunt eos. Fratres verò confestim per noctem dimiserunt, 10
Paulum & Silam in Berœam. Qui cùm venissent in synagogam Judæorum introi-
erunt. Hi autem erant nobiliores eorum, qui sunt Thessalonicæ, qui susceperunt 11
verbum cum omni aviditate, quotidiè scrutantes Scripturas, si hæc ita se haberent.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

36 * فبشر بولص بهذه الاقوال حافظ الحبس * ان القواد قد ارسلوا يامرون باطلاقكما * فاخرجا
37 الان واذهبا بسلام * فقال لهم بولص * ضربونا لدى الخلق جهرا * ونحن رجلان روميان
لا تبعة علينا لم نجترم ذنبا * وطردونا في الحبس * والان يخرجونا سرا * ما يكون هذا * بل
38 يجيئون هم فيخرجونا * فاخبر اصحاب المقارع للقواد بهذه الاقوال * فخشيوا اذا سمعوا انهما روميين *
39 * وجاووا واعتذروا اليهما * ولاطفوهما * واخرجوهما * وسالوهما ان يخرجا من المدينة *
* قراءة الاثنين السابع والثلثين من الفصح المقدس *
40 * فاذا خرجا من الحبس
دخلا عند لذية * وابصرا الاخوة وعزاهم *
الفصل السابع عشر
1 * وخرجا يطوفان
جايلين مدينة امفيبولس وابولونياس * واقبلا الي تسالونيكي * حيث مركز اليهود ومجمعهم *
2 * فدخل بولص اليهم على مالوف عادته * وخاطبهم ثلثة سبوت يفاوضهم من الكتب *
3 * واتجا لهم معانيها وجلا معتاصها * قايلا ان المسيح كان يجب ان يالم ويقوم من الموتى *
4 وان هذا هو يسوع المسيح * الذي انا ابشركم به * وان قوم منهم اذعنوا له * وحصلوا
في حوز بولص وسيلا * وكثير وافر ليس باليسير من اليونانيين العابدين * والنساء
5 المقدمات في المدينة * فساوروا اليهود الذين لا يذعنون * قوما من السوقة * رجالا اشرارا
خبثاء * واجمعوا جمعا * واهاجوا فتنة في المدينة * ثم وقفوا بمنزل ياصونوس طالبين
6 الرسولين * ليحضروهما الي الجمع * فاذ لم يجدوهما سحبوا ياصونوس وقوما من الاخوة الي
7 روساء المدينة * وهتفوا ان الذين قد افتنا المسكونة قد حضرا هاهنا * واضافهما ياصونوس *
8 وهولاء كلهم يعملون ما يضاد قيصر * قايلين ان ايسوع ملك اخر * فاهاجوا الجمع * فاذ سمع
9 هذه الاقوال روساء المدينة * اخذوا ضمينا من ياصونوس ومن الباقين واطلقوهم * ثم *
10 * ثم ان الاخوة في الحين جهزوا بولص وسيلا بالليل الي حلب العربية * ولما اقبلوا اليها ذهبا الي
11 مجمع اليهود * وهولاء كانوا اشرف جنسا من جميع الذين بتسالونيكية * وهم الذين قبلوا
اقوال الكرازة بكل النشاط * وكانوا كل يوم يتصفحون الكتب ان كانت هذه الاقوال فيها هكذا *

Retulit ergò Paulo hujusmodi sermones 36
custos carceris, quòd scilicet duces mi-
sissent præcipientes dimissionem vestram:
egredimini igitur modò, & abite in pace.
Inquit eis Paulus, Flagellârunt nos co- 37
ram populo publicè, cùm simus uterque
homines Romani noxâ expertes, quique
nullum crimen perpetravimus, & con-
jecerunt nos in carcerem: & modò eji-
ciunt nos occultè? Non fiet hoc, sed ve-
nient ipsi, educéntque nos. Retulerunt 38
ergò flagelliferi ducibus sermones istos,
qui extimuerunt cùm audîssent eos esse
Romanos. Et venientes excusârunt se 39
apud ipsos, & blanditi sunt eis, & rogâ-
runt eos ut egrederentur è civitate.

Lectio feriæ secundæ, trigesimæ septimæ *diei* infra Pascha sacrosanctum.

Egressi itaque è carcere, introierunt 40
apud Lydiam, & viderunt fratres, &
consolati sunt eos.

CAP. XVII.

ET exeuntes peragrabant, obeuntes ur- 1
bem Amphipolim & Apolloniam, & ve-
nerunt Thessalonicen, ubi erat diversoriũ
& synagoga Judæorum. Ingressúsq; ad 2
eos Paulus pro solito more suo, allocutus
est eos tribus sabbathis, verba faciens eis
è Scripturis, Aperiens illis sensus earum, 3
& pandens arcana: dicens oportuisse
Christum pati, & resurgere à mortuis: &
hunc esse Jesum Christum quem ego an-
nuntio vobis. Et verò quidam ex eis 4
obtemperârunt illi, & steterunt à parti-
bus Pauli & Silæ, & multitudo copiosa
haud exigua Græcorum religiosorum,
mulieresq; primariæ in urbe. Judæi au- 5
tem qui non paruerant, assumpserũt quos-
dam nundinarios, homines pessimos ac
flagitiosos, qui simul constipati excitâ-
runt seditionem in urbe: deindè circun-
steterunt domui Jasonis postulantes duos
illos Apostolos, ut sisterent eos coram po-
pulo. Et cùm non reperissent eos, traxe- 6
runt Jasonem & quosdam ex fratribus
ad principes urbis: & exclamârunt, Qui
orbem terrarum commoverunt, huc se
contulère: Et Jason excepit eos. Hi autem 7
omnes faciunt quod contrarium est Cæ-
sari, dicentes Jesum esse alium regem:
Adeóq; concitârunt plebem. Et cùm au- 8
dissent hos sermones principes urbis,
Acceperunt sponsorem à Jasone & à 9
cæteris, & dimiserunt illos. Hucusque.
Tum fratres illicò emiserunt Paulum & 10
Silam noctu in Alepum Occidentalem:
qui cùm eò devenissent, abierunt ad
synagogam Judæorum. Et hi quidem 11
erant nobiliores genere omnibus iis
qui erant Thessalonicæ: iidémq; sunt
qui receperunt sermones prædicationis
omni cum promptitudine: & singulis
diebus pervolvebant Scripturas, an isti
sermones ita continerentur in eis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

39 ወመጽሉ ፡ ወአስተፈቀዕዎሙ ፡ ይፃኡ ፡ እምብሔሮሙ ፡፡ ወወፂኦሙ ፡ እሞቅሕ ፡ ቦኡ ፡
40 ቢደያ ፡ ወረከቡ ፡ ቢጾሙ ፡ ወመሀርዎሙ ፡ ወወፅኡ ፡፡
1 ነገ ፡ ወሖሩ ፡ እንፊጶል ፡ ወአጳሎንያ ፡ ወበጽሑ ፡ ተሰሎንቄ ፡ ኅቤ ፡ ቦ ፡ ምኵራበ ፡ አይሁድ ፡፡
2 ወቦአ ፡ ጳውሎስ ፡ ኅቤሆሙ ፡ በከመ ፡ ያለምድ ፡ ወነበረ ፡ ሠለስተ ፡ ሰናብተ ፡ ይትዋቀሥሙ ፡ እምነ ፡
3 መጻሕፍት ፡፡ ይፈክር ፡ ወያበጽሕ ፡ ሎሙ ፡ ከመ ፡ ይትቀተል ፡ ክርስቶስ ፡ ወይትነሣእ ፡ እ
ምነ ፡ ምውታን ፡ ወከመ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘአነ ፡ ነገርኩክሙ ፡፡
በሰንበተ ፡ አይሁድ ፡፡
4 ወቦ ፡ እምውስቴቶሙ ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ ወተለውዎሙ ፡ ለጳውሎስ ፡ ወለሲላስ ፡፡ ወብዙኃን ፡
ቢጽ ፡ ኅሩያን ፡ አማንያን ፡ እምነ ፡ አረሚያን ፡ ወአንስትኒ ፡ ወዐበይቶሙ ፡ ብዙኃን ፡፡
5 ሀዘ ፡ ወቀንኡ ፡ ዲቤሆሙ ፡ ወአስተጋብኡ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ሰብአ ፡ ምሥያጥ ፡ ቢጽ ፡ እኩያን ፡
6 ወብዙኃ ፡ ሆከዋ ፡ ለሀገር ፡ ወደበዩ ፡ ቤተ ፡ ኢያሶን ፡ ወኀሠሥዎሙ ፡ ኅበ ፡ አሕዛብ ፡፡ ወኀ
ጢአሙ ፡ ሰሒቦ ፡ ለኢያሶን ፡ አብጽሕዎ ፡ ኅበ ፡ መኳንንት ፡ እንዘ ፡ ያአውይዉ ፡ ወይቤሉ ፡
7 እሉ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ የሀውክዋ ፡ ለሀገር ፡ ወመጽኡ ፡ ዝየ ፡፡ ወተወክፎሙ ፡ ኢያሶን ፡
8 ወይገብሩ ፡ ማዕሌተ ፡ ወይፈጥሩ ፡ ካልአ ፡ ሕገ ፡ ወይቤሉ ፡ ኢየሱስ ፡ ካልእ ፡ ንጉሠ ፡፡
9 ወተሀውኩ ፡ሕዝብ ፡ ወመኳንንት ፡ ዘንተ ፡ ሰሚዖሙ ፡፡ ወብዙኃ ፡ ተኃልዮሙ ፡
10 በኀበ ፡ ኢያሶን ፡ ወበኀበ ፡ ቢጹ ፡ ወኀደግዎሙ ፡፡ ወፈነውዎሙ ፡ ቢጾሙ ፡ በሌሊ
11 ተ ፡ ለጳውሎስ ፡ ወለሲላስ ፡ ውስተ ፡ ቤርያ ፡፡ ወቦኡ ፡ ምኵራበ ፡ አይሁድ ፡፡ ወእ
ሙንቱሰ ፡ ይኄይሱ ፡ እለ ፡ ተሰሎንቄ ፡ ወተወክፉ ፡ ቃሎሙ ፡ በኵሉ ፡ ትፍሥሕ
ት ፡፡
በሆሳዕና ፡፡
ወኵሎ ፡ አሚረ ፡ ይሕሥሡ ፡ በውስተ ፡ መጻሕፍት ፡ ለእመ ፡ ከማሁ ፡ ውእቱ ፡፡

Et venerunt & rogaverunt eos ut exirent è regione eorum. Et egressi à carcere in- 39
trârunt ad Lydiam, & invenerunt fratres eorum, & docuerunt eos, & egressi sunt. 40

CAP. XVII.

ET profecti sunt per Amphipolin & Apoloniam, & venerunt Thessalonicam, ubi 1
fuit synagoga Judæorum. Et introivit Paulus ad eos, sicut consueverat, & man- 2
sit tria sabbata disserens cum iis ex Scripturis, Explicans, & præoccupans eos hac 3
doctrina, quòd trucidaretur Christus & suscitaretur ex mortuis, & quòd fuit Chri-
stus Jesus quem ego annuntiavi vobis. Sabbato Judæorum.
Et fuerunt quidam ex illis qui crediderunt, & sequuti sunt Paulum & Silam, & 4
multi fratres electi fideles ex Gentibus, & mulieres, & nobilium plures. Et ze- 5
laverunt super eos, & congregaverunt contra eos homines fori, fratres malos, & mul-
tùm perturbârunt civitatem, & adorti sunt domum Jasonis, & quæsiverunt eos
apud populum. Et quum non potuissent trahere eum, Jasonem traxerunt ad judi- 6
ces, clamantes & dicentes; Hi sunt qui perturbant civitatem, & venerunt hùc. Et 7
suscepit eos Jason, et faciunt seditionem, et fingunt aliam legem, et dicunt; Jesus
est alius rex. Et conturbati sunt populi et judices hoc audientes. Et valdè solicitì 8
fuerunt de Jasone et de fratribus ejus, et dimiserunt eos. Et miserunt fratres eo- 9
rum in nocte Paulum et Silam in Berœam, et intrârunt synagogam Judæorum. Et 10
illi meliores erant iis qui erant Thessalonicæ, et receperunt verbum eorum cùm 11
omni gaudio:

Dominicâ Hosanæ.

Et quotidie scrutabantur in Scripturis, si ita esset.

Multi quidem *ergò* ex eis crediderunt, & *Græcarum* mulierum
12 Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν
honestarum, & *virorum* non pauci. Cùm autem cognovissent *ex* Thes-
13 εὐσχημόνων, καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσ-
salonica Judæi, quia & in *Beræa annuntiatum* est à Paulo ver-
σαλονίκης Ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λό-
bum Dei, venerunt & illuc, *concitantes turbas.* Statim *autem* tunc
14 γος τοῦ Θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ, (ο) σαλεύοντες τοὺς ὄχλους. Εὐθέως δὲ τότε
Paulum dimiserunt fratres *ire* usque ad mare:
τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι (π) ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν·
remanserunt autem *hicque* Silas & Timotheus ibi. *At tutè collocaturi*
15 (ρ) ὑπέμενον δὲ ὅ, τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. Οἱ δὲ (σ) καθιστῶντες
Paulum, perduxerunt eum usque *ad* Athenas: & *accipientes mandatum* ad
τὸν Παῦλον, (τ) ἤγαγον αὐτὸν ἕως Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς
Silam & Timotheum, ut quàm *citissimè* venirent ad illum, *abierunt.* In
16 τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν, ἐξῄεσαν. Ἐν
autem Athenis *expectante* eos *Paulo,* incitabatur spiritus e-
δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐ-
jus in ipso, *vidente idololatram existentem* civitatem. Disputabat *quidem*
τοῦ ἐν αὐτῷ, (υ) θεωροῦντι κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. Διελέγετο μὲν
igitur in synagoga Judæis, & colentibus, & in foro, per
17 οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ, κατὰ
omnem diem ad *contingentes.* Quidam autem *Epicureorum*
18 πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. Τινὲς δὲ (φ) τῶν Ἐπικουρείων
& Stoicorum philosophorum conjiciebant eo: & quidam dicebant;
(χ) καὶ τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ· καί τινες ἔλεγον,
Quid *utique* vult seminator verborum hic dicere? *hi* autem, *Peregrinorum* dæmo-
Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δὲ, Ξένων δαιμο-
niorum videtur annuntiator esse: quia Jesum & resurrectionem eis
νίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν (ψ) αὐτοῖς
annuntiabat. *Apprehendentésque* eum, ad Areopagum duxerunt,
εὐηγγελίζετο. Ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον (ω) ἤγαγον, 19
dicentes; Possumus scire quæ nova hæc à te *effata* doctri-
λέγοντες, Δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδα-
na? *Peregrina* enim quædam infers *in aures nostras.* Volumus ergò
χή; Ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν. Βουλόμεθα οὖν 20
scire, quid *utique* velint hæc esse. (Athenienses autem omnes & ad-
γνῶναι (α) τί ἂν θέλοι ταῦτα εἶναι. (Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπι- 21
venæ hospites, ad nihil aliud vacabant, *quàm* dicere aliquid & au-
δημοῦντες ξένοι, εἰς οὐδὲν ἕτερον (β) εὐκαίρουν, ἢ λέγειν τι (γ) καὶ ἀ-
dire *novum.*) Stans autem Paulus in medio Areopagi,
Κϛ' κούειν καινότερον.) Σταθεὶς δὲ (δ) ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου, 22
ait; Viri Athenienses, per omnia quasi superstitiosiores vos *aspicio.*
ἔφη, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ.
Præteriens enim & *contemplans sacra* vestra, inveni & aram
Διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ βωμὸν 23
in qua scriptum erat, Ignoto Deo: *quem* ergò ignorantes colitis, *hunc* ego
ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, Ἀγνώστῳ Θεῷ· ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ
annuntio vobis. Deus *faciens* mundum & omnia quæ in
καταγγέλλω ὑμῖν. Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν
eo: hic cœli & terræ Dominus *existens,* non in manufactis tem-
αὐτῷ· οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς (ε) Κύριος ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειροποιήτοις να- 24
plis habitat: Nec à manibus *hominum* colitur, in-
οῖς κατοικεῖ· Οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν (ζ) ἀνθρώπων θεραπεύεται, προσ- 25
digens aliquo: ipse *dans* omnibus vitam & inspirationem *per*
δεόμενός τινος· αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν (η) κατὰ
omnia:
πάντα·

MS. A. (ο) σαλεύοντες καὶ ταράσσοντες τοὺς (π) ἕως (ρ) ὑπέμενόν τε ὅ, τε (σ) καθιστάνοντες (τ) ἤγαγον ἕως (υ) θεωροῦντος (φ) καὶ τῶν (χ) καὶ Στωϊκῶν (ψ) εὐηγγελίζετο αὐτοῖς. (ω) ἦγον, (α) τίνα θέλει (β) ηὐκαίρουν, (γ) ἢ ἀκούειν τι καινότερον.) (δ) Παῦλος (ε) ὑπάρχων Κύριος, (ζ) ἀνθρωπίνων (η) καὶ τὰ πάντα·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]

Porrò multi ex eis crediderunt, ac similiter 12
quoque ex Græcis viri plurimi, & fœminæ
percelebres. Quum autem cognoverunt Ju- 13
dæi illi Thessalonicenses sermonem Dei præ-
dicatum esse à Paulo Berœæ urbis, venerunt
etiam illuc: nec quieverunt quin commove-
rent & concitarent plebem. Paulum itaque 14
emiserunt fratres ut descenderet ad mare.
Commorati sunt autem in illa urbe Sila &
Timotheus.

Dominicâ IV. post resurrectionem. 49.

Cæterùm illi qui deduxerunt ipsum Paulum, 15
venerunt cum eo ad usque Athenas urbem:
quumque egrederentur ab eo, acceperunt ab
eo literas ad Silam & Timotheum, ut quam-
primùm ad ipsum proficiscerentur. Ipse 16
verò Paulus quum præstolaretur eos Athe-
nis, mœrore afficiebatur in spiritu suo, con-
spiciens totam urbem refertam idolis. Col- 17
loquebatur autem in synagoga cum Judæis,
iísque qui Deum reverebantur, & in platea
quotidie cum quibuslibet obviis. Quin- 18
etiam philosophi ex dogmate Epicuri, aliíque
qui vocantur Stoici, disceptabant cum eo:
& unusquisque ex eis dicebant; Quid vult
iste collector verborum? Alii verò dice-
bant; Deos alienos prædicat: quia Jesum
& resurrectionem ipsius prædicabat eis.
Itaque prehenderunt eum, adduxerúntque 19
in Senatum qui vocatur Areopagus, dicentes
ei; Possumúsne scire quænam sit hæc do-
ctrina nova quam prædicas? Verba enim 20
extranea disseminas in aures nostras: volu-
músque scire quid hæc sibi velint. Porrò 21
Athenienses omnes, iíque qui illuc venie-
bant alienigenæ, nulli alii rei vacabant, nisi
ad dicendum & audiendum aliquid novi.

Dominicâ V. post resurrectionem, 50.

Quumque staret Paulus in Areopago, dixit; 22
Viri Athenienses, video vos per omnia ni-
mios esse in cultu dæmonum. Quum per- 23
lustrarem & conspicarer ædem deorum ve-
strorum, nactus sum aram quandam, cui in-
scriptum erat, DEI RECONDITI. Hunc
igitur quem ignorantes colitis, hunc ipsum
annuntio vobis. Deus enim qui condidit 24
mundum, & quicquid in eo est, quíque Do-
minus est cœli & terræ, in templis manu-
factis non habitat. Nec ei ministratur per 25
manus hominum, nulliúsque rei indiget,
quippe qui tribuerit omnibus vitam & ani-
mam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 ወብዙኃን ፡ እምውስቴቶሙ ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ ወአንስት ፡ አረሚ ፡ ኄራት ፡ ብዙ
13 ኃት ፡ ወዕደው ፡ አኮ ፡ ሓደጠን፡፡ ወአእሚሮሙ ፡ አይሁድ ፡ እለ ፡ ተሰሎንቄ ፡
ከመ ፡ መሀረ ፡ ጳውሎስ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ በቤርያ ፡ መጽኡ ፡ ዝየኒ ፡ ወሆከ
14 ወሙ ፡ ለሕዝብ፡፡ ወፈነውዎ ፡ ለጳውሎስ ፡ ቢጹ ፡ ሶቤሃ ፡ ወአብጽሕዎ ፡ መ
ንገለ ፡ ባሕር ፡ ወነበሩ ፡ ሲላስ ፡ ወጢሞቴዎስ ፡ ህየ፡፡

Et multi fuerunt ex illis qui crediderunt, & mulieres Gentiles bonæ multæ, & viri 12
non pauci. Et quum cognovissent Judæi Thessalonicenses, quòd docuisset Paulus ver- 13
bum Dei in Berœa, venerunt illuc etiam, & perturbârunt populum. Et emiserunt 14
Paulum fratres ejus statim, & adduxerunt eum ad mare, & manserunt Silas &
Timotheus ibi.

Versio VULGATA LATINA.

12 Et multi quidem crediderunt ex eis, & mulierum Gentilium honestarum, & viri
13 non pauci. Cùm autem cognovissent in Thessalonica Judæi, quia & Berœæ
prædicatum est à Paulo verbum Dei, venerunt & illuc commoventes & tur-
14 bantes multitudinem. Statimque tunc Paulum dimiserunt fratres, ut iret us-
15 que ad mare: Silas autem & Timotheus remanserunt ibi. Qui autem dedu-
cebant Paulum, perduxerunt eum usque Athenas, & accepto mandato ab
eo ad Silam & Timotheum, ut quàm celeriter venirent ad illum, profecti
16 sunt. Paulus autem cùm Athenis eos expectaret, incitabatur spiritus ejus in
17 ipso, videns idololatriæ deditam civitatem. Disputabat igitur in synagoga
cum Judæis, & colentibus, & in foro, per omnes dies, ad eos qui aderant.
18 Quidam autem Epicurei, & Stoici philosophi disserebant cum eo, & qui-
dam dicebant; Quid vult seminiverbius hic, dicere? Alii verò; Novo-
rum dæmoniorum videtur annuntiator esse: quia Jesum, & resurrectionem
annuntiabat eis. Et apprehensum eum ad Areopagum duxerunt, dicentes; Pos- 19
sumus scire quæ est hæc nova, quæ à te dicitur, doctrina? Nova enim quæ- 20
dam infers auribus nostris: Volumus ergò scire quidnam velint hæc esse.
(Athenienses autem omnes, & advenæ hospites, ad nihil aliud vacabant, nisi 21
aut dicere, aut audire aliquid novi.) Stans autem Paulus in medio Areopagi, 22
ait; Viri Athenienses per omnia quasi superstitiosiores vos video. Præteriens 23
enim, & videns simulachra vestra, inveni & aram, in qua scriptum erat;
IGNOTO DEO. Quod ergò ignorantes colitis, hoc ego annuntio vobis.
Deus, qui fecit mundum, & omnia quæ in eo sunt, hic cœli & terræ cùm sit Do- 24
minus, non in manufactis templis habitat, Nec manibus humanis colitur indi- 25
gens aliquo, cùm ipse det omnibus vitam, & inspirationem, & omnia:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * وكثيرون منهم امنوا * ومن النساء اليونانيات الممدوح زيهن * ورجال ليسوا قليلين *
13 * فلما عرف اليهود الذين من تاسالونيكية * ان وفي حلب الغربية قد بشر بولص كلام
14 الله * اقبلوا الى هناك * فزعزعوا اذهان الجميع * فللحين ارسل الاخوة حينيذ بولص
15 كانه منطلق الى البحر * ولبث هناك سيلا وتيموثاوس * والذين صحبوا بولص ساروا به الى
مدينة اثينا * واخذوا منه وصية الى سيلا وتيموثاوس ان يذهبا اليه سريعا * وودعوه وعادوا *

* قراءة لعيد القديس ديونيسيوس * ثلثة من تشرين الاول * نو *

16 * واذ كان ينتظرهما في مدينة اثينا * احتد روحه في ذاته اذ عاين المدينة كلها مملية
17 بالاصنام * فطفق يخاطب العباد واليهود في المجمع * ويفاوض في السوق في كل يوم لمن
18 يصادفه هناك * فطايفة في اشياع ابيقورس * ومن فلاسفة الرواق وافقوا معتقده * وطايفة
منهم قالوا * ماذا يوثر ان يقول هذا المتصيد الاقوال * وقوم منهم قالوا نظن انه يكون
نذيرا بجن غرباء * لانه كان يبشرهم بيسوع وبالانبعاث من الموتى *

* ليوم الثلثا الثالث وثلاثين من الفصح *

19 * ثم اخذوه وجاوا به الى فقه العلماء
20 وقاضيهم قايلين * ايمكننا ان نعرف ما هو هذا التعليم الجديد الذي تتكلم به * لانك
تستورد الى مسامعنا امرا مستغربا * فنحن موثرون اذا ان نعرف ماذا عسا تكون هذه الاقوال *
21 * لان اهل اثينا كلهم والغرباء الصادرين عنها ما يتفرغون لشي اخر * الا يتكلمون قولا
22 جديدا * ويسمعون لفظا غريبا * فلما وقف بولص في وسط مجلس قضاة العلماء * تر * قال ايها
23 الرجال اهل اثينا اراكم على ساير الاحوال ترهبون الجن * لانني في اجتيازي وتبصري في
معبوداتكم وجدت دكة مكتوب فيها * للاله الذي لا يعرف * فالذي تحسنون التعبد له
24 وما تعرفونه * به ابشركم انا * الاله الذي خلق العالم وساير البرايا التي فيها وهو رب
25 السماء والارض * ما يسكن في الهياكل التي تعملها الايادي * ولا يحتاج ان تخدمه ايادي
الناس * وهو يعطي ساير البرايا في كل صقع الحياة والنسمة *

Et multi ex eis crediderunt, nec non 12
mulieribus Græcis probatorũ morum, et
viri non pauci. Cùm autem cognovissent 13
Judæi Thessalonicenses quòd etiã in Ale-
po Occidentali jam annuntiâsset Paulus
verbum Dei, venerunt illuc, et moverunt
animos turbæ. Quapropter tunc statim 14
miserunt fratres Paulum, quasi ad mare
perrecturum: remanseruntque ibi Sila et
Timotheus. Et qui comitati fuerant 15
Paulum, deduxerunt eum ad urbem
Athenarum: et accipientes ab eo manda-
tum ad Silam ac Timotheum ut quam-
primùm ad eum se conferrent, valedixe-
runt ei, et reversi sunt.

Lectio festivitatis Sancti Dionysii, quæ occurrit die tertiâ Octobris.

Cùm autem utrunque expectaret in urbe 16
Athenarum, excanduit spiritus ejus in
semetipso, videns totam civitatem ple-
nam idolis. Cœpitque colloqui cum reli- 17
giosis & Judæis in synagoga, & sermo-
nem habere in vico singulis diebus ad
eos quos illic offendebat: Ita ut quidam 18
inter sectatores Epicuri, & ex philoso-
phis Stoicis, consenserint opinioni ipsius:
quidam verò ex eis dixerint, Quid vult
dicere hic sermonum venator? alii au-
tem dixerint; Existimamus eum esse
prædicatorem dæmonum alienorum: quòd
annuntiaret eis Jesum, & resurrectio-
nem à mortuis.

Pro feria tertia, trigesimo tertio die post Pascha.

Proindè apprehensum eum, duxerunt ad 19
peritissimum & judicem doctorum, di-
centes; Possumúsne scire quæ sit ista no-
va doctrina quam refers? Tu enim in- 20
geris auribus nostris rem peregrinam, ad-
eóque scire volumus quinam tandem sint
hi sermones. Nam cives Athenarum 21
omnes, & advenæ eò confluentes, ad ni-
hil aliud vacabant, nisi ad novum ali-
quod verbum dicendum, & sermonem pe-
regrinum audiendum. Cùm ergò stetis- 22
set Paulus in medio consessu judicum
doctissimorum, ait; O viri Athenienses,
video vos quibuscunque modis dæmona
verentes. Præteriens enim, & contem- 23
plans cultus vestros, inveni titulum
quendam in quo inscriptum erat, Deo
qui ignoratur. Quem ergò rectè colitis,
& tamen ignoratis, eundem ego annun-
tio vobis. Deus qui creavit orbem, cun- 24
ctasque quæ in eo sunt creaturas, quique
Dominus est cœli ac terræ, nequaquam
habitat in templis quæ manibus con-
struuntur: Nec eget officio manuum ho- 25
minum, cùm ipse tribuat omnibus crea-
turis ubique locorum vitam & halitum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በሰሙን ፡ ፋሲክ ፡፡

15 ወእለ ፡ ተፈነው ፡ መርህ[illegible] ወአብጽሕዎ ፡ ለጳውሎስ ፡ እስከ ፡ አቴና ፡ ለአኮሙ ፡ ሲ
16 ላስ ፡ ወጢሞቴዎስ ፡ ከመ ፡ ፍጡነ ፡ ይተልውዎ ፡፡ ወሖረ ፡ እንዘ ፡ ይጸንሖሙ ፡ ጳ
ውሎ ስ ፡ በአቴና ፡ ተምዕዖ ፡ መንፈሱ ፡ ሶበ ፡ ርእየ ፡ እንዘ ፡ ያመልኩ ፡ ኵሉ ፡ ሐገ
17 ር ፡፡ ወይትዋቀሥሙ ፡ ለአይሁድ ፡ በምኵራብ ፡ ወበመሠያጥ ፡ ኵሎ ፡ አሚረ ፡
18 ለዘ ፡ ተዳደቆ ፡፡ ወቦ ፡ እምጠቢባን ፡ እለ ፡ ተአኀዝዎ ፡ ወመንፈቆሙስ ፡ ይቤሉ ፡
ምንተ ፡ ይፈቅድ ፡ ዝዘራኤ ፡ ነቢብ ፡ ትምህርተ ፡ አጋንንት ፡ ሐደስት ፡ ይሜህር ፡ ወ
19 ይብል ፡ በስመ ፡ ሊየሱስ ፡ የሐይው ፡ ምውታን ፡፡ ወወሰድዎ ፡ ቤተ ፡ አምለኮሙ ፡
20 ወይቤልዎ ፡ ንግረነ ፡ እስኩ ፡ ነአምር ፡ ትእምርተ ፡ ሐዲስ ፡፡ ንፈቅድ ፡ ንስማዕ ፡ ወን
21 ጠይቅ ፡ ምንት ፡ ውእቱ ፡፡ ወሰብአ ፡ አቴና ፡ ይነግዱ ፡ ኵሎሙ ፡ ወበዕደ ፡ ትካዘ ፡ አል
ቦሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ዳእሙ ፡ አድምኦ ፡ ዘሐዲስ ፡ ወየሐሡ ፡ ዘይብሉ ፡ ወዘ ፡ ይነብ
ቡ ፡፡
ሣገ
22 ወቆመ ፡ ጳውሎስ ፡ ማእከለ ፡ ቤተ ፡ አምለኮሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ አንትሙ ፡ ሰብአ ፡
23 አቴና ፡ እሬእየክሙ ፡ ተዐብዱ ፡ በኵሉ ፡፡ ወበጺሕየ ፡ ዝየ ፡ ርኢኩ ፡ ጣዖተክሙ ፡
ወመሠዋዕክሙ ፡ ኀበ ፡ ታመልኩ ፡ ወጽሑፍ ፡ ውስቴቱ ፡ መጽሐፍ ፡ ዘይብል ፡ ለዘ ፡ ኢ
ይትአመር ፡ አምላክ ፡ አንጽሑ ፡ ርእሰክሙ ፡ ናሁኬ ፡ ርእዩ ፡ ከመ ፡ ታእምሩ ፡ ዘታመ
24 ልኩ ፡፡ ወአንሰ ፡ እምህረክሙ ፡ ከመ ፡ ታምልኩ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘገብረ ፡ ዓለመ ፡
ወኵሎ ፡ ዘውስቴቶሙ ፡ ዝውእቱ ፡ እግዚእ ፡ ኵሉ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ ወኢይነብር ፡
25 ውስተ ፡ ዘገብረ ፡ እደ ፡ ሰብእ ፡፡ ወኢይትፌወስ ፡ በእደ ፡ ሰብአ ፡ እጓለ ፡ እምሕያው ፡
ወውእቱ ፡ ይሁብ ፡ ለዘ ፡ ሰአሎ ፡ ነፍስ ፡ ሕይወት ፡፡

Octavâ paschatis.

Et qui missi fuerant, ducere & adducere Paulum usque ad Athenas, misit eos ad Si- 15
lam & Timotheum ut citò sequerentur eum. Et abiit expectans eos Paulus Athe- 16
nis, & indignatus est spiritus ejus, quum videret idola colentem totam civitatem.
Et disputabat cum Judæis in synagoga & in foro quotidiè, cum iis qui obviàm vene- 17
runt ei. Et fuerunt ex prudentibus qui apprehenderunt eum: & quidam eorum di- 18
xerunt, Quid vult hic seminator verborum doctrinæ dæmoniacæ novæ docere, & dicit,
In nomine Jesu vivent mortui? Et duxerunt eum in domum dei eorum, & dixe- 19
runt ei; Annuntia nobis usque dum cognoscamus doctrinam novam: Volumus audire 20
& cognoscere quænam sit. Et viri Athenienses circumibant omnes eos: & aliam 21
curam non habuerunt, nisi audire nova, & scrutari quæ dicerent & quæ loquerentur.

Et stetit Paulus medio domûs dei eorum, & dixit iis; Vos viri Athenienses, con- 22
spicio vos insanire in omnibus. Et veniens ego huc, vidi simulachra vestra, & al- 23
tare vestrum ubi colitis, et inscriptam ei scripturam dicentem; Ignoto Deo: purgate
vosmetipsos: ecce igitur, videte, ut cognoscatis quem colatis. Et ego docebo vos ut 24
colatis Deum, qui fecit mundum & omnia quæ in eo sunt: hic est Dominus totius cœ-
li & terræ, & non habitat in iis quæ fecit manus hominis: Et non sanatur cum ma- 25
nibus hominum, & ipse dat ei qui rogaverit eum, animam vitæ.

Fecitque ex uno *sanguine* omne genus hominum inhabitare super universam
26 Ἐποίησέ τε (ϑ) ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν (ι) ἐπὶ πᾶν
faciem terræ: definiens statuta tempora, & terminos habitationis
τὸ πρόσωπον τῆς γῆς· ὁρίσας (κ) προτεταγμένους καιρούς, καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας
eorum: Quærere *Dominum*, si fortè attrectent eum, & inveniant,
27 αὐτῶν· Ζητεῖν (λ) τὸν Κύριον, εἰ ἄραγε ψηλαφήσειαν αὐτὸν (μ) καὶ εὕροιεν,
quamvis non longè ab unoquoque nostrûm *subsistentem*. In ipso enim vivimus &
28 καίτοιγε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ
movemur & sumus: sicut & quidam *apud vos* poëtarum dixerunt; Ipsius enim &
κινούμεθα καὶ ἐσμέν· ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασι, Τοῦ γὰρ καὶ
genus sumus. Genus ergò *subsistentes* Dei, non debemus æstimare, auro
29 γένος ἐσμέν. Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν, (ν) χρυσῷ
aut argento aut lapidi, sculpturæ artis & cogitationis hominis, Divinum esse
ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ Θεῖον εἶναι
simile. *Ipsa* quidem *ergò* tempora hujus ignorantiæ despiciens Deus, nunc annuntiat
30 ὅμοιον. Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεός, τὰ νῦν παραγγέλλει
hominibus *omnibus* ubique *pœnitere*: *Propter quod* statuit diem in quo *futurus est*
31 τοῖς ἀνθρώποις (ξ) πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν· (ο) Διότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει
judicare habitatam in *justitia*, in viro quo statuit, fidem præbens omnibus,
κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν,
suscitans eum à mortuis. *Audientes* autem resurrectionē mortuorum, *hi* quidem irride-
32 ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύα-
bant, *hi* verò dixerunt; Audiemus te iterùm de hoc. *Et sic* Paulus
33 ζον, οἱ δὲ εἶπον, Ἀκουσόμεθά (π) σου πάλιν περὶ τούτου. Καὶ οὕτως ὁ Παῦλος
exivit de medio eorum. Quidam verò viri adhærentes ei, crediderunt: in
34 ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν
quibus & Dionysius Areopagita, & mulier nomine Damaris, & alii cum eis.
οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

CAP. XVIII. ιηʹ.

Post *autem* hæc egressus *Paulus* ab Athenis, venit *in* Corinthum.
ΚΖʹ (α) ΜΕτὰ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, ἦλθεν εἰς Κόρινθον. 1
Et inveniens quendam Judæum nomine Aquilam, Ponticum genere, nuper
Καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως 2
venientem ab Italia, & Priscillam *mulierem* ejus, (*propter ordinâsse*
ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, (διὰ τὸ διατεταχέναι
Claudium discedere omnes Judæos à Roma,) accessit eos.
Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους (β) ἐκ τῆς Ῥώμης,) προσῆλθεν αὐτοῖς.
Et *propter* ejusdem artis *esse*, manebat apud eos, & operabatur: (erant *enim*
Καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι, ἔμενε παρ' αὐτοῖς, καὶ (γ) εἰργάζετο· (ἦσαν γὰρ 3
tabernaculi factores artem.) Disputabat *autem* in synagoga per omne sabba-
σκηνοποιοὶ (δ) τὴν τέχνην.) Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββα- 4
tum, suadebátque Judæis & Græcis. *Ut* autem venissent de Macedonia *hicque*
τον, ἔπειθέ τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας. Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ,τε 5
Silas & Timotheus, *constringebatur spiritu* Paulus, testificans
Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο (ε) τῷ πνεύματι ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος
Judæis Christum, Jesum. *Oppositis* autem eis, & blasphemantibus,
τοῖς Ἰουδαίοις τὸν Χριστόν, Ἰησοῦν. Ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν, καὶ βλασφημούντων, 6
excutiens vestimenta, dixit ad eos; Sanguis vester super caput
ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπε πρὸς αὐτούς, Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
vestrum, mundus ego: à *nunc* ad gentes vadam. Et migrans indè,
ὑμῶν, καθαρὸς ἐγώ· ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, 7
intravit in domum cujusdam nomine Justi, colentis Deum, cujus domus
(ζ) ἦλθεν εἰς οἰκίαν (η) τινὸς ὀνόματι Ἰούστου, σεβομένου τὸν Θεόν, οὗ ἡ οἰκία
erat conjuncta synagogæ.
ἦν (ϑ) συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ.

MS. A. (ϑ) ἐξ ἑνὸς πᾶν (ι) ἐπὶ παντὸς προσώπου (κ) προστεταγμένους (λ) τὸν Θεόν, εἰ (μ) ἢ εὕροιεν, καίτοι οὐ (ν) χρυσίῳ ἢ ἀργυρίῳ (ξ) πάντας πανταχοῦ (ο) Καθότι (π) σου περὶ τούτου καὶ πάλιν, Οὕτως ΚΕΦ. ιηʹ. MS. A. (α) Μετὰ ταῦτα (β) ἀπὸ τῆς (γ) ἠργάζετο· (δ) τῇ τέχνῃ.) (ε) τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος εἶναι τὸν Χριστόν, Ἰησοῦν. (ζ) εἰσῆλθεν (η) τινὸς Ἰούστου, (ϑ) συνομοροῦσα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]

Et ex uno sanguine condidit totum mundum 26
hominum, ut degerent in superficie universæ
terræ; & distinxit tempora decreto suo,
posuítque terminos habitationis hominum.
Ut quærerent Deum, exquirerénteque, & ab 27
ipsius creaturis invenirent eum: quando-
quidem non longè abest ab unoquoque no-
strûm. In ipso enim vivimus, movemur, 28
& sumus: prout & quidam è sapientibus
vestris dixit, Ab eo est progenies nostra.
Homines igitur quorum prosapia à Deo est, 29
non debemus existimare auro, aut argento,
aut lapidi artificio & scientiâ humanâ scul-
pto, simile esse numen. Tempora igitur 30
erroris præterire fecit Deus: hoc autem tem-
pore præcipit omnibus hominibus, ut quili-
bet ubique pœnitentiam agat. Quippe qui 31
statuerit diem quo judicaturus est universam
terram cum æquitate, per virum quem de-
finiit, & restituit unumquemque hominem
ad fidem ejus, excitando ipsum à mortuis.
Audientes autem resurrectionem à mortuis, 32
alii subsannabant, alii verò dicebant; Ali-
às te audituri sumus hac de re. Et ita exiit 33
Paulus de medio eorum. Cæterùm quidam 34
ex eis sese adjunxerunt ei, & crediderunt:
unus autem ex eis erat Dionysius ex judici-
bus Areopagi, & mulier quædam nomine
Damaris, aliíque cum eis.

Commemoratione sanctorum. 51.

CAP. XVIII.

POrrò quum Paulus discessit Athenis, ve- 1
nit Corinthum. Et invenit illic virum 2
quendam Judæum, cui nomen erat Aculas:
qui quum esset ex regione Ponti, illo tem-
pore venerat ex regione Italiæ ipse & Pris-
cilla uxor ejus: quandoquidem edixerat
Claudius Cæsar, ut omnes Judæi Româ ex-
cederent: itaque accessit ad eos. Et quo- 3
niam ejusdem erat cum ipsis artificii, diver-
satus est apud eos, & operabatur cum eis:
cæterùm in artificio ipsorum opifices ephip-
piorum erant. Verba autem faciebat in syn- 4
agoga omni sabbatho, & persuadebat tam
Judæis, quàm Ethnicis. Quum autem ve- 5
nissent è Macedonia Sila & Timotheus, ser-
mone pressus erat ipse Paulus, Quòd in- 6
surgerent in eum Judæi, atque blasphema-
rent, quum testaretur eis Jesum esse Chri-
stum: proindè excussis vestibus suis dixit
eis; Posthac mundus sum, ego proficiscor
ad Gentes. Itaque exiit illinc & ingressus 7
est ædes viri cujusdam nomine Titi, qui qui-
dem Deum reverebatur: domus autem ejus
adhærebat synagogæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወገብረ ፡ ኵሎ ፡ ኅቡረ ፡ ወኵሎ ፡ አሕዛብ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ ይነብሩ ፡ ዲበ ፡ ኵ
27 ሉ ፡ ገጸ ፡ ምድር ፡፡ ወሠርዐ ፡ ዕድሜሁ ፡ ወዐመታቲሁኒ ፡ መጠነ ፡ ይነብሩ ፡=፦ በዘ ፡ ይ
ኅሥሥዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ለመ ፡ ይረክብዎ ፡ ወያደምዕዎ ፡፡ ወኢኮነ ፡ ርሑቀ ፡
28 እምኔነ ፡ እምኵልነ ፡=፦ እስመ ፡ ቦቱ ፡ ንሐዩ ፡ ወንሄሉ ፡ ወንትሐወስ ፡፡ ወሀ
29 ለው ፡ እምውስቴትክሙ ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ ፈጠሮ ፡=፦ እንዘ ፡ ዘመደ ፡ ንሕነ ፡
እንከ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ኢርቱዕ ፡ ናስተማስሎ ፡ በወርቅ ፡ ወበብሩር ፡ ወበእብን ፡
ዘሐረዮ ፡ ኬንያ ፡ በሕሊና ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ ኢርቱዕ ፡ ናስተማስል ፡ መለኮቶ ፡=፦

Et fecit omnia simul, & omnes gentes hominum habitabunt super totam faciem ter- 26
ræ, & constituit tempora sua, & annos suos etiam quamdiu habitabunt. In quibus 27
quærant Deum, si inveniant eum, & consequantur eum: & non fuit longè ab unoquo-
que nostrûm: Quia in eo vivimus, & sumus, & movemur, & fuerunt ex vobis 28
qui dixerunt; Creavit eum. Quum simus igitur nos progenies Dei, non convenit 29
ut repræsentemus eum in auro & argento & in lapide, quæ elegit artifex in cogita-
tione hominum: non convenit inquam, *ut repræsentemus Divinitatem suam.*

Versio VULGATA LATINA.

26 Fecitque ex uno omne genus hominum inhabitare super universam faciem terræ,
27 definiens statuta tempora, & terminos habitationis eorum, Quærere Deum, si for-
28 tè attrectent eum, aut inveniant, quamvis non longè sit ab unoquoque nostrûm. In
ipso enim vivimus, & movemur, & sumus: sicut & quidam vestrorum Poëtarum
29 dixerunt; Ipsius enim & genus sumus. Genus ergò cùm simus Dei, non debemus
æstimare auro, aut argento, aut lapidi, sculpturæ artis, & cogitationis hominis, Di-
30 vinum esse simile. Et tempora quidem hujus ignorantiæ despiciens Deus, nunc an-
31 nuntiat hominibus ut omnes ubique pœnitentiam agant, Eò quòd statuit diem,
in quo judicaturus est orbem in æquitate, in viro, in quo statuit, fidem præbens
32 omnibus, suscitans eum à mortuis. Cum audissent autem resurrectionem mortuo-
rum, quidam quidem irridebant, quidam verò dixerunt; Audiemus te de hoc ite-
33 rùm. Sic Paulus exivit de medio eorum. Quidam verò viri adhærentes ei,
34 crediderunt: in quibus & Dionysius Areopagita, & mulier nomine Damaris, &
alii cum eis.

CAP. XVIII. 1

Post hæc egressus ab Athenis, venit Corinthum: Et inveniens quendam Ju- 2
dæum nomine Aquilam, Ponticum genere, qui nuper venerat ab Italia, & Pri-
scillam uxorem ejus, (eò quòd præcepisset Claudius discedere omnes Judæos à Ro-
ma) accessit ad eos. Et quia ejusdem erat artis, manebat apud eos, & operaba- 3
tur: (erant autem scenofactoriæ artis.) Et disputabat in synagoga per omne 4
sabbatum, interponens nomen Domini Jesu, suadebátque Judæis, & Græcis. Cùm 5
venissent autem de Macedonia Silas & Timotheus, instabat verbo Paulus, testifi-
cans Judæis esse Christum Jesum. Contradicentibus autem eis, & blasphemanti- 6
bus, excutiens vestimenta sua, dixit ad eos; Sanguis vester super caput vestrum:
mundus ego, ex hoc ad Gentes vadam, Et migrans indè, intravit in do- 7
mum cujusdam, nomine Titi Justi, colentis Deum, cujus domus erat conjun-
cta synagogæ.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * البارى من دم واحد جميع امة الناس * ليسكن على كافة وجه الارض * ورتب للاوقات
27 المامونة حدودا ومناسي حدود سكناهم * فطفقوا يطلبون الرب * ان كان لعله يمس
28 عنه فيوجد * مع انه ليس بعيدا من كل واحد منا * لاننا به نحيا ونتحرك ونوجد * ثم
29 كما يذكر قوم من الشعراء المختصين بكم * لاننا في جنسه نحن * فاذا كنا جنس الله
فما سبيلنا ان نستشعر الذهب والفضة والحجر المنقوش بصناعة الانسان وفكره انه شبه
30 الجوهر الالهي * فاوقات الجهل وسنوات الغباوة قد اصرف الله عنها * والان يوصي الناس
31 كلهم في كل صقع ان يتوبوا * لانه قد اوقف يوما فيه يزمع ان يدين المسكونة بالعدل *
32 بالرجل الذي اوعز اليه * ان يمنح كافة الناس الايمان * بانه قد اقامه من الموتى * فاذ
سمعوا انبعاث الموتى * بعضهم تهزاوا بقوله * ومنهم قوم قالوا سنسمع منك عن هذا ايضا *
33 34 * فهكذا خرج بولس من بينهم * واناس لاصقوه وامنوا * الذين منهم ديونيسيوس
قاضي العلماء * وامراة اسمها داماريس * وقوم اخرون كثيرون معهما * * تم *
* للقديس ديونيسيوس * يقرا في الحادي عشر من ايار * لتكوين مدينة القسطنطينية *
1 * الفصل الثامن عشر * * وبعد هذه الخطوب نحى بولس من اثينا الى قورنثوس *
2 * فوجد بها انسانا يهوديا اسمه اكيلا بنطي الجنس * ومنذ قريب ورد من ايطاليه الافرنجية *
وامراته برسكلا * من اجل ان كلوديوس شارع في اخراج اليهود من رومية كلهم * فقدم معهم *
3 * ولانهما كانا صناعتهما نظير صناعة بولس * اقام معهما وكان يعمل * لانهما كانا يعملان الخيم *
4 5 * واذ كان كل سبت يتكلم في المجمع استرجع يهودا ويونانيين كثيرين الى الامانة * نجح * ولما انحدر
من ماكدونية سيلا وتيموتاوس * استحوذ الهم على روح بولس اذ كان يشهد لليهود بورود
6 المسيح * فلما لبثوا يقاومون ويجدفون نفض ثيابه وقال لهم * دمكم على راسكم * وانا طاهر
7 منه * منذ الان اذهب الى الامم * وانتقل من هناك وجاء الى منزل انسان اسمه تيطس بن
يوسطس عابد لله * وكان منزله يصاقب المجمع *

Qui condidit ex uno sanguine univer- 26
sam gentem humanam, ut habitaret su-
per totam faciem terræ: ordinavitque
statutis temporibus terminos, & incre-
menta limitum habitationis eorum. Et 27
cæperunt quærere Dominum, utrùm for-
tè perquisitus inveniretur: quamvis non
sit distans ab unoquoque nostrûm. Siqui- 28
dem per ipsum vivimus, movemur, et ex-
istimus: Hactenus. *ut memorant qui-*
dam poëtarum ad vos pertinentium, In
ipsius enim genere sumus. Cùm ergò si- 29
mus genus Dei, quæ nobis est ratio cen-
sendi aurum, argentum, & lapidem arte
& ingenio humano sculptum, similitudi-
nem esse substantiæ Divinæ? Et à tem- 30
poribus quidem ignorantiæ & annis sto-
liditatis jam nos *amovit Deus: & mo-*
dò præcipit cunctis hominibus in omni
loco, ut pœnitentiam agant. Statuit enim 31
diem quo judicaturus est orbem cum ju-
stitia, per virum cui præscripsit ut fi-
dem præstaret omnibus hominibus, susci-
tando eum à mortuis. Cùm audissent au- 32
tem resurrectionem mortuorum, quidam
sermonem ejus deriserunt, quidam verò
dixerunt, Audiemus te de hoc iterum. Et 33
sic exivit Paulus è medio eorum. Qui- 34
dam verò adhæserunt ei, & crediderunt:
ex quibus Dionysius judex peritissimo-
rum, & mulier nomine Damaris, alii-
que homines permulti cùm hisce duo-
bus. Finis.

Pro sancto Dionysio: legendum undecimâ Maii, in constructione urbis Constantinianæ.

CAP. XVIII.

Post hos autem sermones digressus est 1
Paulus Athenis Corinthum: Et inve- 2
niens in illa hominem Judæum nomine
Achillem, Ponticum genere, qui nuper
venerat ab Italia, & uxorem ejus Pris-
cillam (eo quòd Claudius properam jussis-
set expulsionem Judæorum omnium ab
urbe Roma) se contulit ad eos. Et quo- 3
niam ars utriusque par erat arti Pauli,
mansit apud illos, & operabatur: ambo
enim conficiebant tentoria. Cùmque sin- 4
gulis sabbathis sermonem haberet in syn-
agoga, plures Judæos & Græcos ad fi-
dem convertit. Cùm verò descendissent 5
è Macedonia Sila & Timotheus, obsedit
mæror spiritum Pauli dum testaretur
Judæis adventum Christi. Et cùm per- 6
stitissent contradicentes & blasphemantes,
excussit vestes suas, & dixit eis;
Sanguis vester super caput vestrum, &
ego mundus sum ab illo, posthac vadam
ad Gentes. Et migrans inde, venit ad 7
domum hominis cujus nomen erat Titus
Justi filius, colens Deum: ejusque do-
mus erat contigua synagogæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 ወዘቀዲሙሰ ፡ መዋዕል ፡ እስመ ፡ ኢያእመሩ ፡ ኀደጎሙ ፡ እግዚአብሔር ። ወይእዜ ፡
31 በሕቱ ፡ ለዘዘ ፡ ለኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ከመ ፡ ይነስሑ ።፡ በከመ ፡ ዕለተ ፡ እንተ ፡ በቲ ፡ ይ
ኰንን ፡ ዓለመ ፡ በጽድቅ ፡ ወበኀይሉ ፡ ወበሃይማኖት ፡ ለኵሉ ፡ ወአንሥኦ ፡ እሞውታ
32 ን ።፡ ወሰሚዖሙ ፡ ሕይወተ ፡ ምውታን ፡ መንፈቆሙሰ ፡ ሰሐቅዎ ፡ ወቦአሉ ፡ ይቤል
33 ዎ ፡ ናጸምእከ ፡ በእንተ ፡ ዝሂ ፡ ዓዲ ።፡ ወእምዝ ፡ ወፅአ ፡ ጳውሎስ ፡ እምአቴና ፡
34 እማእከሎሙ ።፡ ወቦ ፡ ዕደው ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ ወተለውዎ ፡ እለ ፡ ዘንሲስ ፡ ዲዮናሲ
ዮስ ፡ አርዮጳጊጢስ ፡ ወብእሲት ፡ እንተ ፡ ስማ ፡ ደማሬስ ፡ ወቦ ፡ በዕድሂ ፡ ከልኣን ፡ ብዙ
ኀን ፡ ምስሌሆሙ ።፡

፲፰

1 ሠ፰ ወእምዝ ፡ ወፅአ ፡ ጳውሎስ ፡ እምአቴና ፡ ወሖረ ፡ ቆሮንቶስ ።፡ ወረከበ ፡ አሐ
2 ደ ፡ ረድአ ፡ አይሁዳዊ ፡ እምዘመደ ፡ ፐንቶ ፡ ዘስሙ ፡ አቂለ ፡ ወሀገሩ ፡ አንጠን ፡ ሶቤሃ ፡
ወበጽሐ ፡ እምኢጣልያ ፡ ወጰርስቂላ ፡ ብእሲቱ ። እስመ ፡ ለዘዘ ፡ ቀላውድዮስ ፡ ይሰድዱ ፡
3 አይሁድ ፡ እምሮሜ ፡ ወመጽኡ ፡ ኀቤሁ ።፡ እስመ ፡ አሐዱ ፡ ኪናሆሙ ፡ ነበሩ ፡ ኅቡረ ፡
እስመ ፡ አሐዱ ፡ ኪናሆሙ ፡ ነበሩ ፡ ኀቤሁ ፡ ኅቡረ ፡ ወይትጌበሩ ፡ እስመ ፡ ከደንተ ፡ ሰቀላ ፡ እሙ
4 ንቱ ።፡ ወይትዋቀሥዎሙ ፡ በምኵራብ ፡ በኵሉ ፡ ሰንበት ፡ ለአይሁድ ፡ ወለአረሚ ።፡
5 ወወረዱ ፡ እመቄዶንያ ፡ ሲላስ ፡ ወጢሞቴዎስ ፡ ወነገሮሙ ፡ ጳውሎስ ፡ ለአይሁድ ፡ ወአሰምዖሙ ፡
ከመ ፡ ኢየሱስ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ።፡

በ፰ ፋሲካ ።፡

6 ወተዋቀሥዎ ፡ ወፀረፉ ፡ ወእምዝ ፡ ነገፈ ፡ አልባሲሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ደምክሙ ፡ ለዕለ ፡ ርእ
7 ስክሙ ፡ ንጹሕ ፡ አነ ፡ እንከ ፡ እምይእዜሰ ፡ አሐውር ፡ መንገለ ፡ አሕዛብ ።፡ ወኀሊፎ ፡
እምህየ ፡ ቦአ ፡ ቤተ ፡ ኢዮስጦስ ፡ ብእሲ ፡ ፈራሄ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወቤቱ ፡ ጥቃ ፡ ምኵራብ ፡
እስመ ፡ ሊቀ ፡ ምኵራብ ።፡

Et antiqua tempora quia ignorantes erant, remisit iis Deus: sed nunc præcepit omni- 30
bus hominibus ut resipiscant. Sicut die in quo judicabit mundum in veritate, & in 31
virtute et fide cujuscunque, et suscitavit eum à mortuis. Et quum audivissent vi- 32
tam mortuorum alii deriserunt eum: et fuerunt nonnulli *qui dixerunt ei, Audiemus*
te de hoc rursus. Et tunc exivit Paulus ab Athenis, è medio eorum. Et fuerunt 33
viri qui crediderunt, et sequuti sunt eum, qui ex consessu erant Dionysii Areopagi- 34
tæ, et mulier cujus nomen Damaras: et fuerunt præterea alii multi cum illis.

CAP. XVIII. 1

Et tunc egressus est Paulus ab Athenis, et profectus est Corinthum. Et invenit 2
quendam discipulum Judæum ex natione Ponti cujus nomen Aquila, et civitas ejus
Antan tunc erat, *et venerat ex Italia, et Priscilla uxor ejus, quia præceperat Clau-*
dius ut expellerent Judæos Româ, et venerunt ad eum. Quia unius artificii erant, 3
habitârunt simul, quia unius artificii erant, habitârunt apud eum: simul etiam ope-
rabantur, quia artis scenofactoriæ erant. Et disputabat in synagoga in omnibus 4
sabbathis cum Judæis et Gentibus. Et descenderunt à Macedonia Silas et Ti- 5
motheus et prædicavit Paulus Judæis, et testificavit iis, quòd Jesus fuit
Christus.

Octavâ Paschatis.

Et contradixerunt ei, et blasphemaverunt eum, et tunc excussit vestimenta sua, et 6
dixit iis; Sanguis vester super caput vestrum, purus ego: igitur ex nunc profici-
scar versùs Gentes. Et migrans illinc intravit domum Justi, hominis timentis 7
Deum, et domus ejus valdè vicina erat synagogæ, quia præfectus synagogæ fuit.

ΠΡΑ΄ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν ἈΠΟΣΤΟ΄ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΖ΄.

Crispus autem archisynagogus credidit Domino cum omni domo sua: &
8 Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ Κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ
multi Corinthiorum audientes credebant, & baptizabantur. Dixit autem Do-
9 πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον, καὶ ἐβαπτίζοντο. Εἶπε δὲ ὁ Κύ-
minus per visionem *in* nocte Paulo; Ne *time*, sed loquere, & ne
ριος (ι) δι' ὁράματος ἐν νυκτὶ τῷ Παύλῳ, Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει, καὶ μὴ
taceas: Propter quod ego sum tecum, & nemo apponetur tibi *ad ma-*
10 σιωπήσῃς· Διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κα-
lefaciendum tibi, *propter quod* populus est mihi multus in civitate hac. Se-
11 κῶσαί σε, διότι λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἐκάθι-
ditque annum & menses sex, docens *in eis* verbum Dei. Gal-
12 σέ τε ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Γαλ-
lione autem Proconsule Achaiæ, insurrexerunt *concorditer* Ju-
λίωνος δὲ (κ) ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας, κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰου-
dæi *Paulo*, & adduxerunt eum ad tribunal, Dicentes; Quia contra
13 δαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, Λέγοντες, Ὅτι παρὰ
legem hic persuadet hominibus colere Deum. *Futu-*
14 τὸν νόμον (λ) οὗτος ἀναπείθει τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν Θεόν. Μέλλον-
ro autem Paulo aperire os, dixit Gallio ad Judæos;
τος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους,
Si quidem *ergò* esset *injuria aliqua*, aut facinus *malum*, ô Judæi, *juxta*
(μ) Εἰ μὲν οὖν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρὸν, ὦ Ἰουδαῖοι, κατὰ
rationem utique sustinerem vos. Si verò *quæstio est* de verbo, & nomini-
15 λόγον ἂν (ν) ἠνεσχόμην ὑμῶν. Εἰ δὲ (ξ) ζήτημά ἐστι περὶ λόγου, καὶ ὀνομά-
bus, & *lege quæ secundùm* vos, videritis ipsi: judex *enim* ego horum *non vo-*
των, καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· (ο) κριτὴς γὰρ ἐγὼ τούτων οὐ βού-
lo esse. Et *abegit* eos à tribunali. Apprehendentes autem
16 λομαι εἶναι. Καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. Ἐπιλαβόμενοι δὲ
17 omnes *Græci* Sosthenem principem synagogæ, percutiebant ante
(π) πάντες οἱ Ἕλληνες Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον, ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ
tribunal: & nihil eorum Gallioni curæ erat. *At* Paulus adhuc *ad-*
βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν. Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσ- 18
manens dies multos, fratribus valefaciens, enavigavit in Syriam,
μείνας ἡμέρας ἱκανὰς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν,
(& cum eo Priscilla & Aquila,) *tonsus* caput in Cenchre-
(καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας,) κειράμενος (ρ) τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρε-
is: habebat enim votum. Devenit *autem in* Ephesum, & illos re-
αῖς· εἶχε γὰρ εὐχήν. (σ) Κατήντησε δὲ εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους (τ) κατ- 19
liquit ibi: Ipse verò ingressus in synagogam, disputabat Ju-
έλιπεν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, (υ) διελέχθη τοῖς Ἰου-
dæis. Interrogantibus autem eis *super plus tempus manere* apud eos,
δαίοις. Ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον (φ) μεῖναι παρ' αὐτοῖς, 20
non consensit: Sed valedixit *eis*, dicens; *Oportet me omninò*
οὐκ ἐπένευσεν· (χ) Ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς, εἰπὼν, Δεῖ με πάντως τὴν 21
festum venientem facere in Hierosolymis: iterùm *autem* revertar ad
ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα· πάλιν δὲ ἀνακάμψω πρὸς
vos, Deo volente: & profectus est ab Epheso. Et descendens *in*
ὑμᾶς, τοῦ Θεοῦ θέλοντος· καὶ ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου. Καὶ κατελθὼν εἰς 22
Cæsaream, *ascendens*, & *salutans* Ecclesiam, descendit *in* Antiochiam.
Καισάρειαν, ἀναβὰς, καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν.
Et *faciens tempus aliquod*, profectus est, perambulans ex ordine Galaticam
Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ, ἐξῆλθε, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν 23
regionem & Phrygiam, confirmans omnes discipulos. Judæus autem
χώραν καὶ Φρυγίαν, (ψ) ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς. Ἰουδαῖος δέ 24
quidam *Apollos* nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit *in*
τις Ἀπολλὼς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς
Ephesum, potens *existens* in Scripturis.
Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς.

MS. A. (ι) ἐν ὁράματι τῷ Παύλῳ, Μὴ (κ) ἀνθυπάτου ὄντος (λ) ἀναπείθει οὗτος (μ) Ἡ μὲν οὖν (ν) ἐσχόμην (ξ) ζητήματά (ο) κριτὴς ἐγὼ (π) πάντες Σωσθένην (ρ) ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλὴν· (σ) Κατήντησαν (τ) κατέλειπεν ἐκεῖ· αὐτὸς (υ) διελέξατο (φ) μεῖναι, οὐκ (χ) Ἀλλὰ ἀποταξάμενος, καὶ εἰπὼν, Πάλιν ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ Θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη (ψ) στηρίζων

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
[illegible]

Porrò Crispus princeps synagogæ credide- 8
rat in Dominum nostrum, ipse & domestici
ejus omnes, plurimique Corinthiorum audi-
ebant, & credebant in Deum, ac baptiza-
bantur. Dixit autem Dominus per visum
Paulo; Ne timeas, sed loquere, neque tacue- 9
ris. Siquidem ego sum tecum, nemóque po- 10
terit tibi nocere: & multus est mihi populus
in hac civitate. Habitavit ergò annum &
sex menses Corinthi, & docebat eos ser- 11
monem Dei.

Dominicâ V. post Pentecosten. 52.

Quum autem Gallion esset Proconsul A- 12
chaiæ, coacti sunt simul adversùs Paulum,
& stiterunt eum ante tribunal. Dicentes, 13
Iste præter Legem persuadet hominibus
Deum revereri. Quumque postularet Pau- 14
lus ut aperiret os suum & loqueretur, dixit
Gallion Judæis; Si de quopiam malo, aut per
fraudem commisso, aut flagitio disceptare-
tis ô Judæi, ut par est, vos reciperem. Sin 15
autem quæstiones sunt de verbo, deque no-
minibus, & Lege vestrâ, ipsi nôstis inter
vos: ego enim nolim esse judex horum ne-
gotiorum. Proinde expulit eos à suo tri- 16
bunali. Cæterùm comprehederant omnes 17
Ethnici Sosthenem seniorem synagogæ, &
cædebant eum ante tribunal, Gallion autem
in his connivebat. Quumque Paulus illic 18
dies multos egisset, dedit pacem fratribus; ac
mare sulcavit, ut proficisceretur in Syriam:
veneruntque cum eo Priscilla & Achilus,
quum totondisset caput suum Cenchris, siqui-
dem votum nuncupaverat. Pervenerunt au- 19
tem Ephesum, & ingressus est Paulus syna-
gogam, verbaque faciebat ad Judæos. Et 20
efflagitabant ab eo, ut diu moraretur apud
eos: nec assensum præbuit. Dicens, Opor- 21
tet certè festum venturum me in Jerusalem
agere: sed si Deus voluerit, iterum rever-
tar ad vos. Achilum autem & Priscillam re-
liquit Ephesi. Ipse verò per mare perrexit, 22
& venit Cæsaream: ascenditque, ac saluta-
vit filios Ecclesiæ: tum profectus est Anti-
ochiam. Et quum egisset illic dies aliquot, 23
discessit, & peragravit ordine regionem
Phrygiæ & Galatiæ, dum confirmaret omnes
discipulos. Porrò vir quidam cui nomen 24
erat Apollo, Judæus, natione Alexandrinus,
& eruditus in eloquentia, peritissimusque
Scripturarum, venit Ephesum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ውእቱ ፡ አምነ ፡ በእግዚእነ ፡ ምስለ ፡ ኵሉ ፡ ቤቱ ፡ ወብዙኃን ፡ ሰብእ ፡ ቆሮንቶስ ፡
9 ሰሚዖሙ ፡ አምኑ ፡ ወተጠምቁ ።
ወይቤሎ ፡ እግዚእነ ፡ ለጳውሎስ ፡ በራእየ ፡
10 ሌሊት ፡ ኢትፍራህ ፡ ንግር ፡ ወኢታርምም ።
እስመ ፡ አልቦ ፡ ዘያሐምምከ ፡
11 እስመ ፡ ብዙኀ ፡ ሕዝብ ፡ ብየ ፡ በዛቲ ፡ ሀገር ።
ወነበረ ፡ ጳውሎስ ፡ ፩ ዓመተ ፡ ወሰድስ
ተ ፡ አውራኀ ፡ እንዘ ፡ ይሜህሮሙ ፡ እንዘ ፡ ይሜህር ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ።
በሆሳዕና ፡ ምንባብ ።
12 ወተበጽሕዎ ፡ አይሁድ ፡ ለጳውሎስ ፡ ኀበ ፡ ጋልዮስ ፡ መልአከ ፡ አካይያ ፡ አምጽ
እዎ ፡ ኀበ ፡ ዐውድ ።

Ille credidit in Domino nostro, cum tota domo sua, & multi homines Corinthi audi- 8
entes crediderunt, & baptizati fuerunt. Et dixit Dominus noster Paulo, per visio- 9
nem noctis, Ne timeas prædicare, & ne tacueris: Quia nemo est qui nocebit tibi: 10
quia multum populum habeo in hac civitate. Et sedit Paulus unum annum & sex 11
menses docens eos, docens verbum Dei.

Dominicâ Hosanæ lectio.

Et traxerunt Judæi Paulum ad Galium principem Achaiæ, & adduxerunt eum ad 12
Tribunal.

Versio VULGATA LATINA.

8 Crispus autem archisynagogus credidit Domino cùm omni domo sua : & multi
9 Corinthiorum audientes credebant, & baptizabantur. Dixit autem Dominus no-
10 cte per visionem Paulo; Noli timere, sed loquere, & ne taceas: Propter quod
ego sum tecum : & nemo apponetur tibi ut noceat te : quoniam populus est
11 mihi multus in hac civitate. Sedit autem ibi annum & sex menses , docens
12 apud eos verbum Dei. Gallione autem proconsule Achaiæ, insurrexerunt uno
13 animo Judæi in Paulum , & adduxerunt eum ad tribunal, Dicentes ; Quia
14 contra legem hic persuadet hominibus colere Deum. Incipiente autem Pau-
lo aperire os, dixit Gallio ad Judæos ; Si quidem esset iniquum aliquid, aut
15 facinus pessimum , ô viri Judæi, rectè vos sustinerem. Si verò quæstiones
sunt de verbo, & nominibus, & lege vestrâ, vos ipsi videritis : Judex ego
16 horum nolo esse. Et minavit eos à tribunali. Apprehendentes autem omnes
17
Sosthenem principem synagogæ, percutiebant eum ante tribunal : & nihil
eorum Gallioni curæ erat. Paulus verò cùm adhuc sustinuisset dies multos, 18
fratribus valefaciens, navigavit in Syriam, (& cum eo Priscilla, & Aquila)
qui sibi totonderat in Cenchris caput : habebat enim votum. Devenítque Ephe- 19
sum, & illos ibi reliquit. Ipse verò ingressus synagogam, disputabat cum Ju-
dæis. Rogantibus autem eis ut ampliori tempore maneret, non consensit: 20
Sed valefaciens,& dicens; Iterùm revertar ad vos Deo volente, profectus est ab 21
Epheso. Et descendens Cæsaream, ascendit , & salutavit Ecclesiam, & descen- 22
dit Antiochiam. Et facto ibi aliquanto tempore profectus est , perambulans ex 23
ordine Galaticam regionem, & Phrygiam, confirmans omnes discipulos. Judæ-
us autem quidam,Apollo nomine,Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit Ephe- 24
sum, potens in Scripturis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * فآمن كريسبوس رييس المجمع بالرب مع كافة اهل منزله * وكثيرون من اهل كورنثوس
9 اذ سمعوا بايمانه امنوا واصطبغوا * وان الرب قال لبولص في رويا الليل * لا تخف بل تكلم
10 ولا تصمت * فانني معك انا * وما يضع عليك احد يده ليسي اليك * لان لي في
11 هذه المدينة شعب كثير * فاقام بها سنة وستة اشهر يعلم في جماعاتهم كلام الله *
12 نط * * واذ كان بلد اخايا يتولاه غاليون * انتصب اليهود اجمعون على بولص
13 واحضروه الى حضرته * قايلين * ان هذا يقنع الناس ان يعبدوا الله عبادة تنافي شريعتنا *
14 * فلما اعتزم بولص يفتح فمه * قال لليهود غاليون * ايها اليهود لو كان استعداوكم
15 من اجل ظلم او مكر خبيث * لنظرت في امركم على ما يوجبه الحكم * فاما اذ كلامكم
من اجل تفتيش عن كلام واسماء * وفرايض الشريعة المخصوصة بكم * فانتم اعرف بذلك *
16 فما اوثر ان اكون قاضي هذه الامور * واطردهم من حضرته * فتناول جماعة اليونانيين
17
18 سوستانيس رييس المجمع * فضربوه بحضرة الوالي * ولم يحفل احد بغاليون * فاقام
بولص هناك ايضا اياما كثيرة * ثم ودع الاخوة وسار الى الشام * ومضى معه بريسكلا
19 واكيلا * وقص شعر راسه في كنخرياس لانه كان عليه نذر * وانتهى مسيره الى افسس *
20 وترك ذينك ودخل هو الى المجمع يفاوض اليهود * واذ هم سالوه ان يقيم عندهم مدة
21 طويلة * فلم يجنح الى طلبتهم * بل ودعهم قايلا * سبيلي على كل حال ان اعيد العيد
المقبل باورشليم * وساعود اليكم بمشية الله *

* ليوم الاربعا من الجمعة السادسة بعد الفصح * س *

22 * وركب في البحر من افسس وانحدر الى قيسارية * وصعد فسلم على جماعة اهل الكنيسة *
23 ونزل الى انطاكية * واقام بها مدة ما * وخرج يطوف على السياقة بلدة غلاطية وافروجيا *
24 يسدد كافة التلاميذ * وان يهوديا اسمه ابولس * اسكندراني الجنس * رجلا منطيقا اقبل
الى افسس * وكان قوي المعرفة بالكتب *

Credidit autem Crispus princeps synagogæ in Dominum, cum omnibus domesticis suis : multique ex Corinthiis, audientes fidem ejus, crediderunt & baptizati sunt. 8
Et verò Dominus dixit ad Paulum in visu nocturno; Ne timeas, imò loquere, & ne taceas. 9
Ego enim tecum sum, & non ponet super te quispiam manum suam ad nocendum tibi, siquidem habeo in hac urbe populum multum. 10
Mansit ergò in ea annum & sex menses, docens in synagogis eorum sermonem Dei. 11
Cæterùm cùm in regione Achaiæ præfecturam gereret Gallion, insurrexerunt Judæi omnes adversùs Paulum, & stiterunt eum in præsentiam ipsius. 12
Dicentes; Hic suadet hominibus colere Deum cultu contrario legi nostræ. 13
Cúmque voluisset Paulus aperire os suum, ait ad Judæos Gallion; O Judæi, si esset lis vestra de crimine aliquo aut dolo malo, equidem spectarem causam vestram, prout requirit justitia: 14
Verùm quando sermo vester est de indagandis verbis ac nominibus, deque cæremoniis Legis peculiaribus vobis, vos doctiores estis in his, neque cupio esse judex harum rerum. 15
Et dimisit eos à præsentia sua. 16
Apprehendens autem cœtus Græcorum Sosthenem principem synagogæ, percusserunt in præsentia præfecti, & nemo rationem habebat Gallionis. 17
Porrò commoratus est adhuc ibi Paulus dies multos : deinde valedicto fratribus, navigavit in Syriam : abieruntque cum eo Priscilla & Achilles : totonditque capillos capitis sui in Cenchreis, quia tenebatur voto : 18
Devenitque iter ejus ad Ephesum. Et relictis duobus illis comitibus ingressus est ipse synagogam ut alloqueretur Judæos. 19
Hi autem rogaverunt eum ut longiori tempore maneret apud se : at non assensus est precibus eorum : 20
Sed valedixit eis, dicens ; Oportet omnimodè ut festum venturum celebrem in Jerusalem : revertar autem ad vos, Deo volente. 21

Pro feria quarta hebdomadæ sextæ post Pascha.

Et conscendens mare ab Epheso, abiit in Cæsaream : & ascendens salutansque omnes homines Ecclesiæ, descendit Antiochiam. 22
Cúmque mansisset in ea aliquanto tempore, egressus perambulavit ex ordine regionem Galatiæ & Phrygiæ, confirmans omnes discipulos. 23
Et verò Judæus quidam nomine Apollos, Alexandrinus genere, vir eloquens venit Ephesum, pollebatque scientiâ in Scripturis. 24

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ወይቤልዎ ፡ በዘ ፡ አልቦ ፡ ሕገ ፡ ይሜህር ፡ ለሰብእ፡፡ ያምልክዎ ፡ ለእግዚአብሔ
14 ር፡፡፡ ወፈቀደ ፡ ጳውሎስ ፡ ይክሥት ፡ አፉሁ ፡ ወይንግር ፡ ወይምሀር፡፡ ተሠጥዎ
ሙ ፡ መልአክ ፡ ጋልዮስ ፡ ለአይሁድ ፡ ወይቤሎሙ ፡ አንትሙ ፡ አይሁድ ፡ እመሁ ፡
ዘገፍዐክሙ ፡ ወበ ፡ ጉጋይ ፡ ናስተዋቅሠክሙ ፡ በበቃልክሙ ፡ ወናጸምአክሙ፡፡፡
15 ወእመሰ ፡ ትትኃሠሡ ፡ በእንተ ፡ ሕግጊክሙ ፡ ወበእንተ ፡ አስማተ ፡ ሰብእ ፡ ለሊክ
16 ሙ ፡ አእምሩ ፡ እንከ ፡ ኢይፈቅድ ፡ እስማዕ ፡ ዘከመዝ ፡ ነገረ፡፡ ወሰደድዎሙ፡
17 እምኀበ ፡ ዐውድ፡፡፡ ወአኀዝዎ ፡ ኵሎሙ ፡ አረሚ ፡ ለሶስቴንስ ፡ መጋቤ፡ ምኵ
ራብ ፡ ወዘበጥዎ ፡ በቅድመ ፡ ዐውድ ፡ ወኢያጽሀቆ ፡ ለገልዮስ ፡ ወኢምንትኒ ፡ በእን
18 ቲአሁ፡፡፡ ወነበረ ፡ ጳውሎስ ፡ ዓዲ ፡ ኅዳጠ ፡ መዋዕለ ፡ ኀበ ፡ ቢጹ ፡ ወፈነውዎ ፡
ወነገደ ፡ ሶርያ፡፡ ወሀለው ፡ ምስሌሁ ፡ ጵርስቂላ ፡ ወአቂላ ፡ ወተላጸዩ ፡ ርእሶሙ፡
19 እስመ ፡ ብፅዓተ ፡ ቦሙ፡፡ ወበጽሐ ፡ ኤፌሶን ፡ ወኀደጎሙ ፡ ህየ፡፡ ወወእቱሰ ፡ ቦአ ፡
20 ምኵራበ ፡ ወተዋቀሥሙ ፡ ለአይሁድ፡፡ ወአስተብቍዕዎ ፡ ይንበር ፡ ብዙኃ ፡ መ
21 ዋዕለ ፡ ወኢፈቀደ፡፡፡ ወእምዝ ፡ ተፈነውሙ ፡ ይቤሎሙ ፡ እሠውጥ ፡ ካዕበ ፡ ለ
22 እመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፈቀደ፡፡ ወወፅአ ፡ እምኤፌሶን፡፡፡ ወወረደ ፡ ቂሳርያ ፡ ወ
23 ዐርገ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወተአምኆሙ ፡ ወሖረ ፡ አንጾኪያ፡፡ ወነቢሮ ፡ ጕን
ዱየ ፡ መዋዕለ ፡ ወወፅአ ፡ ወሐለፈ ፡ በሰኒታ ፡ እንተ ፡ ብሔረ ፡ ገላቲያ ፡ ወፍሪጊያ፡፡
24 ወአጽንዖሙ ፡ ለኵሉ ፡ ቢጹ፡፡፡ ወሀሎ ፡ አሐዱ ፡ አይሁዳዊ ፡ ዘስሙ ፡ አጵሎን ፡
ዘሕዝበ ፡ እለ ፡ እስክንድርያ ፡ ብእሲ፡ጠቢብ ፡ ወበጽሐ ፡ ኤፌሶን፡፡ ወየአምር ፡ መጽ
ሐፈ፡፡፡

Et dixerunt de eo,quòd absque lege docet homines colere Deum. 13
Et volente Paulo aperire os suum & loqui, & docere, respondit princeps Galius Judæis, & dixit iis; Vos Judæi,siquâ injuriâ affecit vos, & habuit crimen,raticionaremur vobiscum de singulis eloquiis vestris, & audiremus vos. 14
Et si altercamini de lege vestrate,& de nominibus hominum, vos ipsi cognoscite, ego nolo audire hujusmodi eloquia. 15
Et expulit eos à tribunali. 16
Et prehenderunt omnes Gentiles Sosthenem procuratorem synagogæ, & verberaverunt eum coram tribunali : & non curæ erat Galio quicquam de illo. 17
Et mansit Paulus adhuc paucos dies apud fratres sues, & dimiserunt eum, & profectus est in Syriam: & fuerunt cum illo Priscilla & Aquila, & rasa fuerunt capita eorum,quia votum habuerunt. 18
Et devenit Ephesum, & reliquit eos ibi, & ipse intravit synagogam, & disputavit cum Judæis. 19
Et rogârunt eum ut maneret multos dies: & noluit. 20
Et tunc dimittentibus eum dixit, Revertar iterum si Deus voluerit: & exivit ab Epheso. 21
Et descendit Cæsaream,& ascendit Domum Christianorum & salutavit eam, & abiit Antiochiam. 22
Et quum sedisset longum tempus, tum exivit,& transivit postridie per regionem Galatia, & Phrygiæ, & confirmavit omnes fratres ejus. 23
Et fuit quidam Judæus cujus nomen Apollos, Alexandrinus, vir prudens, & venit Ephesum, & cognoscebat Scripturas. 24

Hic erat edoctus viam Domini, & fervēs spiritu, loquebatur & doce-
25 Οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι, ἐλάλει καὶ ἐδίδα-
bat diligenter ea quæ *de* *Domino*, sciens tantùm baptisma Joannis.
σκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ (ω) τοῦ Κυρίου, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου.
Hicque cœpit fiducialiter agere in synagoga. *Audientes autem eum* Aquila
26 Οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ (α) Ἀκύλας
& Priscilla, assumpserunt eum, & diligentiùs ei exposuerunt *Dei*
καὶ Πρίσκιλλα, προσελάβοντο αὐτὸν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο (β) τὴν τοῦ Θεοῦ
viam. *Volente* autem *eo* ire *in* Achaiam, exhortati fratres scri-
27 ὁδόν. Βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔ-
pserunt discipulis *excipere* eum: qui *adveniens* contulit mul-
γραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πο-
tum *credentibus per gratiam*. Vehementer enim Judæos *red-*
28 λὺ τοῖς πεπιστευκόσι διὰ τῆς χάριτος. Εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις δια-
arguebat publicè, ostendens per Scripturas esse Christum, Jesum.
κατηλέγχετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν, Ἰησοῦν.

CAP. XIX. ιθ'.

Factū est autem *in* Apollo *esse in Corintho, Paulum peragrantem su-*
1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν (α) Ἀπολλὼ εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνω- ΚΗ'
periores partes, venire in Ephesum: & *inveniens* quosdam discipulos, Dixit ad
2 τερικὰ μέρη, (β) ἐλθεῖν εἰς Ἔφεσον· καὶ (γ) εὑρών τινας μαθητὰς, Εἶπε πρὸς
eos; Si Spiritum sanctum accepistis credentes? Illi *autem* dixerunt ad eum;
αὐτοὺς, Εἰ Πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; (δ) οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν,
Sed neque si Spiritus sanctus est, audivimus. *Dixitque ad eos*; In quo
3 Ἀλλ' οὐδὲ εἰ Πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν, ἠκούσαμεν. (ε) Εἶπέ τε πρὸς αὐτοὺς, Εἰς τί
ergò baptizati estis? *Illi autem* dixerunt; In Joannis baptismate. Dixit autem Pau-
4 οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ (ζ) εἶπον, Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. Εἶπε δὲ Παῦ-
lus; Joannes *quidem* baptizavit *baptisma* pœnitentiæ, *populo* dicens, in *venien-*
λος, (η) Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισε βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων, εἰς τὸν ἐρχόμε-
tem post ipsum ut crederent, hoc est, in *Christum* Jesum. *Audientes autem*
νον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσι, τουτέστιν, (θ) εἰς τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. Ἀκούσαντες δὲ
5 baptizati sunt in nomine Domini Jesu. Et *imponente illis Paulo*
ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου 6
manus, venit Spiritus sanctus super eos: loquebantúrque linguis, &
(ι) τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς· ἐλάλουν τε γλώσσαις, καὶ
prophetabant. Erant autem omnes viri ferè duodecim. Introgressus autē
(κ) προεφήτευον. Ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ (λ) δεκαδύο. Εἰσελθὼν δὲ 7 8
in synagogam, *liberè* loquebatur, per menses tres disputans & suadens *quæ* de
εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐπαῤῥησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ περὶ
regno Dei. Cùm autem quidam indurarentur, & non crederent, maledi-
τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο, καὶ ἠπείθουν, κακολο- 9
centes viam coram multitudine, discedens ab eis, segregavit discipulos, quoti-
γοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισε τοὺς μαθητὰς, καθ'
diè disputans in schola Tyranni cujusdam. Hoc autem factum est
ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ (μ) Τυράννου τινός. Τοῦτο δὲ ἐγένετο 10
per *annos duos*, ita ut omnes *habitantes Asiam audire* verbum Domini Je-
ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ (ν) Κυρίου Ἰη-
su, *Judæósque & Græcos*. Virtutésque non *vulgares* faciebat Deus
σοῦ, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας. Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας (ξ) ἐποίει ὁ Θεὸς 11
per *manus* Pauli: Ita ut etiam super languidos *adferri* à corpore
διὰ τῶν χειρῶν Παύλου· Ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας (ο) ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς 12
ejus sudaria vel semicinctia, & *abscedere* ab eis languores, & spiritus
αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε πνεύματα
malignos exire ab eis. Tentaverunt autem quidam de cir-
τὰ πονηρὰ (π) ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν. Ἐπεχείρησαν δέ τινες (ρ) ἀπὸ τῶν περι- 13
cumeuntib[us] Judæis exorcistis, invocare super *habentes* spiritus malos
ερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν, ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ
nomen Domini Jesu, dicentes; *Adjuramus* vos Jesum, quē Paulus prædicat.
ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, (σ) Ὁρκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν, ὃν (τ) ὁ Παῦλος κηρύσσει.

MS. A. (ω) τοῦ Ἰησοῦ, ἐπιστάμενος (α) Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, (β) τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ. Κεφ. ιθ'. MS. A. (α) Ἀπολλῶν (β) κατελθεῖν (γ) εὑρεῖν τινας μαθητάς· Εἶπέν τε πρὸς (δ) οἱ δὲ πρὸς αὐτ., Ἀλλ' οὐδ' εἰ Πνεῦμα (ε) Ὁ δὲ εἶπεν (ζ) εἶπαν, (η) Ἰωάννης ἐβάπτισεν (θ) εἰς τὸν Ἰησοῦν. (ι) χεῖρας, (κ) ἐπροεφήτευον. (λ) δώδεκα. (μ) Τυράννου. Τοῦτο (ν) Κυρίου, Ἰουδαίους (ξ) ὁ Θεὸς ἐποίει (ο) ἀποφέρεσθαι (π) ἐκπορεύεσθαι. Ἐπεχείρησαν (ρ) καὶ τῶν (σ) Ὁρκίζω ὑμᾶς (τ) Παῦλος

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 [illegible]
26 [illegible]
[illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
[illegible]

25 Hic erat edoctus viam Domini, & fervens spiritu: proinde loquebatur, planéque docebat de Jesu, quum nihil sciret, nisi baptisma Johannis. 26 Cœpitque palàm loqui in synagoga. Quem quum audissent Achilus & Priscilla, adduxerunt domum suam, & pleniùs ostenderunt ei viam Domini. 27 Quumque vellet proficisci Achaiam, hortati sunt eum fratres, scripseruntque ad discipulos ut exciperent eum: itaque ubi advenisset, multùm adjuvit per gratiam omnes fideles. 28 Vehementer enim disceptabat contra Judæos coram turbis, demonstrans per Scripturas, Jesum esse Christum.

1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
[illegible]
13 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Matutinis dominicæ Pentecostes. 53.

CAP. XIX.

1 Quumque degeret Apollo Corinthi, Paulus peragravit regiones superiores ad Ephesum. 2 Et interrogavit discipulos quos illic invenit, Num recepistis Spiritum sanctitatis posteaquàm credidistis? Responderunt, & dicunt ei; Imò neque an sit Spiritus, audivimus. 3 Dixit eis, In quid ergò baptizati estis? Dicunt, In baptisma Johannis. 4 Dixit eis Paulus, Johannes quidem baptizavit baptismo pœnitentiæ populos, dicens, ut crederent in eum qui venturus erat post se, hoc est, in Jesum Christum. 5 Quumque hæc audissent, baptizati sunt in nomine Domini nostri Jesu Christi. 6 Et imposuit eis manum Paulus, venitque Spiritus sanctitatis in eos: proinde loquebantur singulis linguis, ac vaticinabantur. 7 Erant autem omnes isti viri, duodecim. 8 Cæterùm ingressus est Paulus synagogam, & locutus est palàm tribus mensibus, ac persuadebat de regno Dei. 9 Quidam autem ex eis indurabant, & obstinabant, atque conviciis proscindebant viam Dei coram turba Gentium: tunc recedere fecit Paulus, & separavit ab eis discipulos, & quotidie verba faciebat ad eos in schola viri cujusdam nomine Tyrani. 10 Hoc autem factum est per biennium, usquedum audissent sermonem Domini quotquot habitabant in Asia, tam Judæi quàm Gentiles. 11 Porrò virtutes maximas edebat Deus per manum Pauli. 12 Ita ut etiam à vestimentis quæ erant super corpus ejus, sudaria aut frusta deferrentur, & imponerentur ægrotis, & discederent ab eis morbi, atque adeò dæmonia exirent.

Dominicâ primâ post Pentecosten. 54.

13 Studebant autem & quidam Judæi qui circulabant, & adjurabant dæmonia, adjurare ea per nomen Domini nostri Jesu, super eos in quibus erant spiritus immundi, dicentes; Adjuramus vos per nomen Jesu quem prædicat Paulus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወይክል፡ ተናግሮ፡ ወመሀር፡ ፍኖተ፡ እግዚአብሔር፡ ወጸሃቀ፡ በመንፈሱ። ወይነግር፡ ወ
26 ይመህር፡ በእንተ፡ ኢየሱስ፡ ከመ፡ ዳእሙ፡ ጥምቀተ፡ ዮሐንስ፡ ተጠምቀ።፡ ወውእ
ቱሰ፡ አኀዘ፡ ገሃደ፡ ይንግር፡ በምኵራብ፡ ወሰምዕዎ፡ ጵርስቂላ፡ ወአቂላ፡ ወአቅረብ
27 ዎ፡ ወተጠየቅዎ፡ ፍኖተ፡ እግዚአብሔር። ወፈቀደ፡ ይሖር፡ አካይያ፡ ወአብሕ
ዎ፡ ቢጹ፡ ወጸሐፉ፡ ሎቱ፡ ሐዋርያት፡ ይትወከፍዎ። ወበጺሖ፡ ነገሮሙ፡ ብዙ
28 ኀ፡ ለአለ፡ አምኑ፡ በጸጋ፡ እግዚአብሔር። እስመ፡ በሕቁ፡ ይትዋቀሥሙ፡ ለአይሁ
ድ፡ ገሃደ፡ ወያበጽሕ፡ ሎሙ፡ እመ፡ ጸሐፍት፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ ኢየሱስ።

25 *Et potens erat prædicando & docendo viam Dei, & solicitus fuit in spiritu suo, & prædicabat & docebat de Jesu, sicut solummodò baptismate Johannis baptizatus* 26 *fuit. Et ipse cœpit palàm prædicare in synagoga, & audierunt eum Priscilla &* 27 *Aquila, & assumpserunt eum, & exquisitiùs exposuerunt ei viam Dei. Et voluit ire Achaiam, & permiserunt ei fratres eius, & scripserunt pro eo Apostolis ut susciperent eum: & quum advenisset, prædicavit multùm credentibus in gratia Dei.* 28 *Quia in lege sua redarguebat Judæos manifestè, & conclusit contra eos ex Scripturis, quòd fuit Christus, Jesus.*

Versio VULGATA LATINA.

25 Hic erat edoctus viam Domini: & fervens spiritu loquebatur, & docebat diligen-
26 ter ea quæ sunt Jesu, sciens tantùm baptisma Joannis. Hic ergò cœpit fiducialiter
agere in synagoga. Quem cùm audissent Priscilla & Aquila, assumpserunt eum,
27 & diligentiùs exposuerunt ei viam Domini. Cùm autem vellet ire Achaiam, ex-
hortati fratres, scripserunt discipulis ut susciperent eum. Qui cùm venisset,
28 contulit multum his qui crediderant. Vehementer enim Judæos revincebat pub-
licè, ostendens per Scripturas, esse Christum Jesum.

CAP. XIX.

1 FActum est autem, cùm Apollo esset Corinthi, ut Paulus peragratis superiori-
2 bus partibus veniret Ephesum, & inveniret quosdam discipulos: Dixítque ad
eos; Si Spiritum sanctum accepistis credentes? At illi dixerunt ad eum; Sed ne-
3 que si Spiritus sanctus est, audivimus. Ille verò ait; In quo ergò baptizati
4 estis? Qui dixerunt; In Joannis baptismate. Dixit autem Paulus; Joannes
baptizavit baptismo pœnitentiæ populum, dicens; In eum, qui venturus esset
post ipsum, ut crederent, hoc est, in Jesum. His auditis, baptizati sunt in 5
nomine Domini Jesu. Et cùm imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus 6
sanctus super eos, & loquebantur linguis, & prophetabant. Erant 7
autem omnes viri ferè duodecim. Introgressus autem synagogam, 8
cum fiducia loquebatur per tres menses, disputans, & suadens de regno Dei.
Cùm autem quidam indurarentur, & non crederent, maledicentes viam Domini 9
coram multitudine, discedens ab eis, segregavit discipulos, quotidiè dispu-
tans in schola tyranni cujusdam. Hoc autem factum est per biennium, ita ut 10
omnes, qui habitabant in Asia, audirent verbum Domini, Judæi atque Gen-
tiles. Virtutésque non quaslibet faciebat Deus per manum Pauli: Ita ut etiam su- 11
per languidos deferrentur à corpore ejus sudaria, & semicinctia, & recedebant ab 12
eis languores, & spiritus nequam egrediebantur. Tentaverunt autem quidam & de 13
circumeuntibus Judæis exorcistis, invocare super eos, qui habebant spiritus malos,
nomen Domini Jesu, dicentes; Adjuro vos per Jesum, quem Paulus prædicat.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * هذا كان عارفا بطريق الرب * وحارا بالروح يتكلم ويعلم الحجج التي عن الرب * تعليما
26 بليغا * وكان يعرف خبر معمودية يوحنا فقط * كان هذا يطفق يجاهر في المجمع * فاذ سمعه
27 اكيلاس وبرسكيلا * اخذاه وفهماه طريق الرب تفهيما بليغا جدا * ولما اعتزم ان يعبر
الي اخائيا بامر الاخوة * كتبوا له الي التلاميذ ان يقبلوه * فلما جاء اليهم نفع كثيرا
28 الذين امنوا بالنعمة * لانه كان يداوم توبيخ اليهود في الجموع جهرا * توبيخا شديدا *
ويريهم من الكتب ان يسوع هو المسيح * تم * يوم الجمعة ثاني السلاق * ويقري ايضا
ثاني تقديس الماء * الفصل التاسع عشر *
1 * فاتفق ان ابلس لما كان
2 بقرنثوس كان بولس قد اجتاز باعلا تلك النواحي * وجاء الي افسس * فوجد تلاميذا
ما * فقال لهم * هل اخذتم روح القدس لما امنتم * فقالوا له لا * بل ولا سمعنا ان روح
3 القدس موجود * فقال لهم باية معمودية اصطبغتم * فقالوا بمعمودية يوحنا * فقال لهم بولس
4 انما اعمد يوحنا الشعب معمودية التوبة * قايلا لهم ان يومنوا بالوارد بعده * اي بالمسيح
5 ايسوع * فلما سمعوا اصطبغوا باسم الرب يسوع * واذ وضع بولس يده عليهم * جاء اليهم
6 روح القدس * لانهم طفقوا يتكلمون باللغات ويتنباون * وكانوا كلهم اثني عشر رجلا *
7
8 * واذ دخل الي المجمع لبث يجاهر بالكرازة ثلثة اشهر يخاطب ويقنع بالبراهين عن ملك الله * تم *
9 * ولما كان قوما يتكرهون قوله ويخالفونه ويجحدون طريق الايمان امام الجماعة * ابتعد منهم وميز
10 التلاميذ من اوليك * وكان يفاوضهم كل يوم في مجلس احد الكبراء * فلبث يعمل هذا مدة
سنتين * حتي ان جماعة القاطنين ببلدة اسيا سمعوا قول الرب يسوع * اعني اليهود واليونانيون *
11 * ووضع الرب بيدي بولس قوات ليست بيسيرة * حتي انهم كانوا يجلبون عصايب او مناديل
12 يمسح بها عرق وجهه * فيضعوها علي السقمي فتزول عنهم الامراض * وتخرج عنهم الارواح الخبيثة *
13 * وان قوما من اليهود الدوارين * طفقوا يستحلفون ويسمون علي الذين بهم الارواح الخبيثة اسم
الرب يسوع المسيح * قايلين نستحلفكم بيسوع الذي يكرز به بولس *

* *Hic noverat viam Domini, & fervens* 25
spiritu loquebatur, docebatque quæstio-
nes quæ sunt de Domino, doctrinâ ex-
actâ: sciebat autem rem baptismi Jo-
hannis tantùm. Cœperat hic liberè lo- 26
qui in synagoga. Quem cùm audissent
Achilles & Priscilla, duxerunt eum, &
exposuerunt ei viam Domini expositio-
ne perfectissimâ. Cúmq; voluisset trans- 27
ire in Achaiam, de mandato fratrum
scripserunt pro ipso ad discipulos ut sus-
ciperent eum. Et cùm venisset ad eos,
multùm contulit iis qui crediderant
per gratiam. Perseveranter enim ar- 28
guèbat Judæos in synagogis publicè acri
increpatione, & ostendebat eis ex Scri-
pturis quòd Jesus esset Christus. Finis.

Feriâ sextâ, secundâ *die* infra Ascen-
sionem. Legitur quoque altero
die à consecratione aquæ.

CAP. XIX.

ACcidit autem ut cùm Apollos esset 1
Corinthi, Paulus jam peragrâsset superi-
ores illas partes, venisséque Ephesum.
Et inveniens aliquot discipulos, dixit eis; 2
Num accepistis Spiritum sanctum cùm
credidistis? Inquiunt ei; Minimè: imò nec
audivimus an Spiritus sanctus existat.
Ait illis; Quo baptismate baptizati estis? 3
Dixerunt; Baptismate Johannis. Re- 4
spondit eis Paulus, Johannes quidem ba-
ptizavit populum baptismo pœnitentiæ,
dicens illis ut crederent in venturum
post ipsum, videlicet in Christum Jesum.
Quæ cùm audissent, baptizati sunt in 5
nomine Domini Jesu. Et cùm posuisset 6
Paulus manum suam super eos, advenit
eis Spiritus sanctus: cœperunt enim lo-
qui linguis, & prophetare. Erant au- 7
tem omnes, duodecim viri. Et ingres- 8
sus synagogam, mansit promulgans prædi-
cationem tribus mensibus: colloquens,
& suadens argumentis de regno Dei.
Hactenus. *Cùm autem nonnulli de-* 9
testarentur sermonem ejus, & contradi-
cerent ei, viámque fidei criminarentur
coram cœtu, recessit ab eis, & segregavit
discipulos ab ipsis, eósque alloquebatur
singulis diebus in domicilio cujusdam ex
magnatibus. Mansítque id exercens 10
spatio biennii, ita ut omnes habitantes
in regione Asiæ audierint sermonem Do-
mini Jesu, Judæi scilicet & Græci.
Edidítque Dominus per manus Pauli 11
virtutes haud paucas: Adeò ut afferrent 12
fascias aut sudaria quibus tergeret sudo-
rem vultûs sui, imponerentque infirmis,
& recederent ab eis morbi, & spiritus
mali ab eis egrederentur. At verò qui- 13
dam ex Judæis vagis cœperunt adjura-
re, & invocare super eos in quibus erant
spiritus mali, nomen Domini Jesu Chri-
sti, dicentes; Adjuramus vos per Jesum
quem prædicat Paulus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በሐሙስ : ሰንበተ : ጾም :=፡

1 ወእምዝ : እንዘ : ሀሎ : አጵሎን : ሀሎ : ቆሮንቶስ :: ኀለፈ : ጳውሎስ : እንተ : ለ
ዕሊይ : ደወለ : ወበጽሐ : ኤፌሶን : ወረከበ : ሕደጠን : እለ : ቦኡ : ውስተ : አሚ
2 ን::=፡ ወይቤሎሙ : ቦኑ : ዘነሣእክሙ : መንፈሰ : ቅዱስ : እምዘ : አመንክሙ :
3 ወይቤልዎ : ሰማዕነሁ : ጥቀ : ከመቦ : መንፈስ : ቅዱስ::=፡ ወይቤሎሙ : በምንትኑ
4 መ : ተጠመቅሙ : ወይቤልዎ : በጥምቀተ : ዮሐንስ:=፡ ወይቤሎሙ : ዮሐንስኬ :
5 አጥመቀ : ጥምቀተ : ንስሓ : በዘ : ይመጽእ : እምድኅሬሁ : ሊየሱስ:=፡ ወሰሚ
6 ዖሙ : ተጠምቁ : በስመ : እግዚእነ : ሊየሱስ::=፡ ወወደየ : እዴሁ : ጳውሎስ :
ዲቤሆሙ : ወረደ : መንፈስ : ቅዱስ : ለዕሌሆሙ : ወነበቡ : በነገረ : በሐውርት : ወ
7 ተነበዩ:=፡ ወየአክሉ : ዐሠርቱ : ወክልኤቱ : ዕደው::=፡ ወቦአ : ጳውሎስ : ም
8 ኵራበ : ወነገረ : ገሃደ : ወነበረ : ሠለስተ : አውርኀ : እንዘ : ይትዋቀሥሙ : ወየአ
9 ምኖሙ : በእንተ : መንግሥተ : እግዚአብሔር::=፡ ወቦ : እለ : ክሕዱ : ወተጸነ
ዑ : ወአሕሠሙ : ዲበ : ትምህርት : በቅድመ : ኵሉ :: ሃገ ወሐደጎሙ : ጳ
ውሎስ : ወነሥኦሙ : ለሐዋርያት : ወኵሉ : አሚረ : ይሜህር : በቅድመ : መኰ
10 ንን : ወመላእክት:=፡ ወከመዝ : ገብረ : ክልኤ : ዓመተ :: ወሰምዑ : ኵሎሙ :
11 እለ : ይነብሩ : እስያ : ቃለ : እግዚአብሔር : አይሁድ : ወአረሚ::=፡ ወዐቢየ:
12 ኀይለ : ይገብር : እግዚአብሔር : በእደ : ጳውሎስ:=፡ ወይወስዱ : እምጽንፈ : ል
ብሱ : ወሰበኑ : ወያነብሩ : ዲበ : ድያን : ወየሐይው : ወአለፉ : አጋንንት : ይወጽ
13 ኡ::=፡ ወቦ : እለ : አኀዙ : ይርቅዩ : ቢጽ : እለ : የአውዱ : ወይሰምዩ : ሎሙ :
ለአጋንንት : ስመ : እግዚእነ : ሊየሱስ : ወይብልዎሙ : ናምሕለክሙ : በስሙ : ለ
ሊየሱስ : ዘጳውሎስ : ይሜህር::=፡

CAP. XIX.

Quinto sabbato Jejunii.

ET tunc quum esset Apollos Corinthi, peragravit Paulus per superiorem regionem, 1
& venit Ephesum, & invenit paucos qui intrâssent in fidem. Et dixit iis; Num 2
accepistis Spiritum sanctum ex quo tempore credidistis? Et dixerunt ei; Audi-
vimus tantùm quod fuit Spiritus sanctus. Et dixit iis; In quo baptizati fuistis? 3
& dixerunt ei; In baptismate Johannis. Et dixit iis; Johannes igitur baptiza- 4
vit baptismo resipiscentiæ in venturo eum post Jesu. Et quum audivissent, baptiza- 5
ti sunt in nomine Domini nostri Jesu. Et quum posuisset manus suas Paulus su- 6
per eos, descendit Spiritus sanctus super eos, & loquuti sunt in linguis regionum,
& prophetârunt. Et erant duodecim viri. Et intravit Paulus synagogam, & præ- 7
dicavit palàm, & mansit tres menses disserens cum iis, & suadens iis de regno 8
Dei. Et fuerunt qui abnegaverunt, & obdurati sunt, & maledixerunt contra do- 9
ctrinam coram omnibus: Et reliquit eos Paulus, & accepit Apostolos, & quo-
tidiè docebat coram prætori & præsidibus. Et sic egit duos annos, & audierunt 10
omnes qui habitabant in Asia verbum Dei, Judæi & Gentiles. Et magnas vir- 11
tutes fecit Deus per manum Pauli. Et detulerunt ab extremitate vestimenti ejus, 12
& sudaria ejus, et posuerunt super infirmos, et vivebant, et dæmones exibant.
Et fuerunt quidam qui cœperunt incantare, fratres circumeuntes, et nominare 13
super dæmoniacos nomen Domini nostri Jesu, et dicebant iis; Adjuramus vos in no-
mine Jesu, quem Paulus docet.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΗ'.

Erant autem quidam filii Sceuæ Judæi principis sacerdotum septem hoc *facientes.*
14 Ἦσαν δέ (υ) τινες υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ οἱ τοῦτο ποιοῦντες.
Respondens autem spiritus *malignus*, dixit; Jesum novi, & Paulum
15 Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, (φ) εἶπε, Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον
scio: vos autem qui estis? Et insiliens in eos homo,
16 ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ; Καὶ (χ) ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος,
in quo erat *spiritus malignus*, & *prædominatus eis*, invaluit contra eos,
ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ (ψ) πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσας αὐτῶν, ἴσχυσε κατ' αὐτῶν,
ita ut *nudos*, & *vulneratos effugere ex* domo illa. Hoc autem
17 ὥστε γυμνοὺς, καὶ τετραυματισμένους (ω) ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. Τοῦτο δὲ
factum est notum omnibus Judæisque *&* *Græcis habitantibus Ephesum*: &
ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἔφεσον· καὶ
cecidit timor super omnes illos, & magnificabatur nomen Domini Jesu.
(α) ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτοὺς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.
Multique credentium veniebant confitentes, & annuntiantes actus
18 Πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι, καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις
suos. Multi autem curiosa *agentium*, *conferentes* libros, combusserunt
19 αὐτῶν. Ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων, συνενέγκαντες τὰς βίβλους, κατέκαιον
coram omnibus: & *computaverunt pretia* illorum, & invenerunt *argenti myriades*
ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας
quinque. Ita *per potentiam* verbum *Domini* crescebat, & *invalescebat.* *Ut* autem
20 πέντε. Οὕτω κατὰ κράτος (β) ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ηὔξανε, καὶ ἴσχυεν. Ὡς δὲ
21 *impleta sunt hæc*, proposuit Paulus in Spiritu, *pervadens* Macedoniam, &
ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ Πνεύματι, (γ) διελθὼν τὴν Μακεδονίαν, καὶ
Achaiam, ire *in* *Hierusalem*, dicens; *Quòd* post *fieri me* ibi,
(δ) Ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς (ε) Ἱερουσαλὴμ, εἰπὼν, Ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ,
oportet me & Romam videre. Mittens autem in Macedoniam duos *mini-*
δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο (ζ) τῶν διακ- 22
strantium sibi, Timotheum & Erastum, ipse remansit tempus in *Asiam.* Facta est
ονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐγένετο 23
autem *secundùm tempus illud* turbatio non *parva* de via. Demetrius enim
δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. Δημήτριος γάρ 24
quidam nomine, *argenticælator*, faciens ædes argenteas Dianæ, præstabat
τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρείχετο
artificibus quæstum non modicum. Quos congregans, & eos qui *circa*
τοῖς τεχνίταις (η) ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην. Οὓς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ 25
talia opifices, dixit; Viri, scitis quia de hoc *opificio* acquisitio
τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία
nobis est. Et *spectatis*, & auditis, quia non solùm Ephesi, sed penè
(θ) ἡμῶν ἐστι. Καὶ θεωρεῖτε, καὶ ἀκούετε, ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, (ι) ἀλλὰ σχεδὸν 26
totius Asiæ, Paulus hic suadens avertit multam turbam, dicens; Quoniam non
πάσης τῆς Ἀσίας, ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων, Ὅτι οὐκ
sunt dii *per manus facti.* Non solùm autem hæc *periclitatur* nobis pars
εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο (κ) κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος 27
in redargutionem venire, sed & magnæ *deæ* Dianæ templum in nihilum
εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς (λ) οὐδὲν
reputari: *futurum autem* & destrui *majestatem* ejus, quam tota Asia &
λογισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ
habitata colit. *Audientes autem* & *facti pleni excandescentiâ*, exclamaverunt,
ἡ οἰκουμένη σέβεται. Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον 28
dicentes; Magna Diana Ephesiorum.
λέγοντες, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.

MS.A. (υ) τινες Σκευᾶ τοῦ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ υἱοὶ τοῦτο (φ) εἶπεν αὐτοῖς, Τὸν (χ) ἐφαλλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτοὺς, ἐν ᾧ (ψ) πονηρὸν, κατακυριεύσας ἀμφοτέρων, ἴσχυσεν (ω) ἐκφυγεῖν αὐτοὺς ἐκ (α) ἔπεσεν (β) τοῦ Κυρίου ὁ λόγος (γ) διελθεῖν (δ) τὴν Ἀχαΐαν, (ε) Ἱεροσόλυμα, (ζ) τῶν *διακονούντων αὐτῷ, (η) οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν. (θ) ἡμῖν (ι) ἀλλὰ καὶ σχεδὸν (κ) τὸ μέρος κινδυνεύει ἡμῖν εἰς (λ) οὐθὲν λογισθήσεται, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
[illegible]
26 [illegible]
[illegible]
27 [illegible]
[illegible]
28 [illegible]
[illegible]

* Erant autem septem filii viri cujusdam Judæi 14
summi sacerdotis, cui nomen erat Scheva,
qui hoc faciebant. Respondit autem caco- 15
dæmon ille, & dixit eis; Jesum novi, &
Paulum scio; vos autem qui estis? Et in- 16
siliit in eos homo ille in quo erat spiritus
malus, & invaluit contra eos, eósque subje-
cit, ita ut nudati sauciíque fugerent ab ædi-
bus illis. Id autem innotuit omnibus tum 17
Judæis, tum Gentilibus qui habitabant E-
phesi: & incidit timor in omnes, & exalta-
batur nomen Domini nostri Jesu Christi.
Plurimíque ex iis qui crediderant, venie- 18
bant & renuntiabant offensas suas, confite-
bantúrque quod fecerant. Imò etiam mul- 19
ti magi congregârunt libros suos, allatósque
concremârunt coram omnibus: cæterùm sup-
putârunt pretium eorum, & ascendit ad ar-
genti quinque myriades. Usque adeò vir- 20
tute magnâ invalescebat, progressúsque fa-
ciebat fides in Deum. His autem peractis 21
proposuit Paulus in mente sua, ut perlustra-
ret totam Macedoniam & Achaiam, profi-
cisceretúrque ad Jerusalem: Dicebat autem,
Postquàm illuc profectus fuero, oportet me
quoque Romam invisere. Miserat autem 22
duos viros ex iis qui ipsi ministrabant, in
Macedoniam, nempe Timotheum, & Era-
stum: ipse verò substitit ad tempus in Asia.

Dominicâ II. post Pentecosten. 55.

* Extitit autem eo tempore tumultus plurimus 23
propter viam Dei. Illic enim erat quidam 24
opifex argenti, cui nomen erat Demetrius,
qui faciebat delubra argentea Dianæ, & sup-
peditabat artis suæ opificibus maximum lu-
crum. Iste congregavit omnes artis suæ opi- 25
fices, necnon illos qui cum eis operabantur,
& dixit eis; Viri, scitis mercaturam nostram
omnem ex hoc artificio esse. Quinetiam 26
auditis ac videtis non solùm cives Ephesi,
sed etiam multitudinem totius Asiæ ab isto
Paulo allectam & aversam, quòd dicat deos
illos non esse qui manibus hominum fiant.
Neque hoc negotium tantummodò diffama- 27
tur & cessat, sed etiam templum ipsum Dia-
næ magnæ deæ pro nihilo habebitur: atque
adeò ipsa dea totius Asiæ, & quam omnes
gentes adorant, ludibrio habebitur. Quum- 28
que hæc audissent, repleti sunt furore, &
clamaverunt, dicentes; Magna est Diana
Ephesiorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

14 ወእሉ ፡ እለ ፡ ከመዝ ፡ ደገብሩ ፡ አይሁድ ፡ ደቂቀ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ሰብዐቱ፡
15 እሙንቱ፡፡=፡ ወተሠጥዎሙ ፡ ውእቱ ፡ ጋኔን ፡ እኩይ ፡ ወይቤሎሙ ፡ በኢየሱ
16 ስ ፡ እአምን ፡ ወለጳውሎስ ፡ አአምሮ ፡ አንትሙ ፡ እንክ ፡ አንትሙ፡=፡ ወዐ
ብደ ፡ ደቤሆሙ ፡ ዘጋኔን ፡ እኩይ ፡ ውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ወኀየሎሙ ፡ ወሞአ
ሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ ወፈቀሶሙ ፡ ወአቍሰሎሙ ፡ ወሰደዶሙ ፡ እምውእቱ ፡
ቤት፡፡=፡

Et fuerunt sic facientes Judæi, filii principis sacerdotum, septem fuerunt. 14
Et respondit iis iste dæmon malus, & dixit iis; Jesum confiteor, & Paulum 15
scio, sed vos qui estis? Et insanivit super eos ille homo in quo erat dæmon
malus, & prævaluit iis, Et vicit eos omnes, & collisit eos, & vulneravit 16
eos, & ejecit eos ex illa domo.

Versio VULGATA LATINA.

14 Erant autem quidam Judæi Scevæ principis sacerdotum septem filii, qui hoc
15 faciebant. Respondens autem spiritus nequam dixit eis; Jesum novi, &
16 Paulum scio: vos autem qui estis? Et insiliens in eos homo, in quo erat
dæmonium pessimum, & dominatus amborum, invaluit contra eos, ita ut
17 nudi & vulnerati effugerent de domo illa. Hoc autem notum factum est
omnibus Judæis, atque Gentilibus, qui habitabant Ephesi: & cecidit timor
18 super omnes illos, & magnificabatur nomen Domini Jesu. Multique creden-
19 tium veniebant, confitentes & annuntiantes actus suos. Multi autem ex eis,
qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros, & combusserunt coram
omnibus: & computatis pretiis illorum, invenerunt pecuniam denariorum
20 quinquaginta millium. Ita fortiter crescebat verbum Dei, & confirmabatur.
21 His autem expletis, proposuit Paulus in Spiritu, transitâ Macedoniâ &
Achaiâ ire Jerosolymam, dicens; Quoniam postquàm fuero ibi, oportet me
& Romam videre. Mittens autem in Macedoniam duos ex ministrantibus si- 22
bi, Timotheum & Erastum, ipse remansit ad tempus in Asia. Facta est au- 23
tem illo tempore turbatio non minima de via Domini. Demetrius enim qui- 24
dam nomine, argentarius, faciens ædes argenteas Dianæ, præstabat artifici-
bus non modicum quæstum: Quos convocans, & eos qui hujusmodi erant 25
opifices, dixit; Viri, scitis quia de hoc artificio est nobis acquisitio: Et 26
videtis, & auditis, quia non solùm Ephesi, sed penè totius Asiæ, Paulus
hic suadens avertit multam turbam, dicens; Quoniam non sunt dii, qui ma-
nibus fiunt. Non solùm autem hæc periclitabitur nobis pars in redargutio- 27
nem venire, sed & magnæ Dianæ templum in nihilum reputabitur, sed &
destrui incipiet majestas ejus, quam tota Asia, & orbis colit. His auditis 28
repleti sunt irâ, & exclamaverunt dicentes; Magna Diana Ephesiorum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وان قوما كانوا بني اسكاوا اليهودي رييس الكهنة عددهم سبعة * كانوا يفعلون هذا * 14
* فاجابهم الروح الخبيث * وقال اما يسوع فانا اعرفه * واما بولص فاني خبير به * فاما انتم 15
فمن انتم * فطفر اليهم الرجل الذي كان فيه الروح الخبيث * واستاد عليهم 16
مستوليا * وتقوى عليهم حتى انهم هاربوا من ذلك البيت عراة مجروحين * وصار هذا 17
الخبر معروفا عند جميع اليهود واليونانيين القاطنين بافسس * وسقط الخوف على جماعتهم *
وتعاظم اسم الرب يسوع * وكثيرون من الذين امنوا كانوا يجيون معترفين ومخبرين 18
بافعالهم * وكثيرون من صانعي الاسحار جلبوا مصاحفهم * واحرقوها قدام كل الناس * 19
فحسبت اثمانها فوجدوها خمس ربوات فضة * فهكذا نمى قول الرب وقوي كما يحق 20
عزته * سبح * فلما كملت هذه الامور اضمر بولص بالروح ان يجتاز بمكدونية 21
واخايا ويذهب الى اورسليم * قايلا ان بعد حصولي هناك يجب علي ان ابصر رومية *
* فارسل الى مكدونية الاثنين الذي كانا يخدمانه تيموثاوس وارسطس * واقام هو باسيا 22
مدة ما * فعرض في ذلك الوقت من اجل الطريق اضطراب ليس باليسير * لان انسانا 23 24
اسمه ديمتريوس صانع الفضة كان يعمل هياكل الزهرة * ويكسب للصناع كسبا ليس
باليسير * فجمعهم اعني الصناع الذين يعملون مثل هذه الاعمال * وقال لهم ايها الرجال 25
قد علمتم ان فايدتنا انما هي هذه الصناعة * وقد رايتم وسمعتم ان بولص هذا قد اقنع 26
لا لاهل افسس فقط * بل وكافة بلد اسيا الا قليل * ونقل راي جماعة منهم كثيرين * قايلا
ان الذين تصنعهم الايدي ليسوا الهة * وما يجلب هذا الامر علينا تعييرا يعطبنا فقط 27
من هذه الجهة * بل وهيكل الالهة المعظمة الزهرة يحسب لا شي * ويكون عظمها عتيدا
ان يهدم * التي يعبدها كافة اهل اسيا والمسكونة معا * فاذ سمعوا هذه الخطوب استوعبوا 28
غضبا * وهتفوا قايلين عظيمة هي زهرة اهل افسس *

Et sanè nonnulli qui erant filii Scevæ 14
Judæi principis sacerdotum, septem
numero, hoc faciebant. Respondens 15
autem eis spiritus malus, dixit;
Equidem Jesum ego scio, Paulum au-
tem optimè novi, at vos quinam
estis? Et insiliens in eos homo ille 16
in quo erat spiritus nequam, domi-
natus est eis, superior factus, præ-
valuitque eis, adeò ut effugerent è
domo illa nudi ac vulnerati. Fa- 17
ctàque est fama hæc nota apud omnes
Judæos & Græcos degentes Ephesi:
ceciditque timor in illos omnes, &
magnificatum est nomen Domini Je-
su. Et multi ex his qui credide- 18
rant; veniebant confitentes atque de-
clarantes facta sua. Multique ex 19
magicarum artium cultoribus, libros
suos attulerunt, eósque combusserunt
coram omnibus hominibus: supputa-
tis autem pretiis eorum, invenerunt
ea quinque myriadas argenti. Hoc 20
pacto crevit sermo Domini, & in-
valuit, prout decebat majestatem
ipsius. Rebus hisce peractis, propo- 21
suit Paulus in spiritu transire per
Macedoniam & Achaiam, & abire
Jerosolymam, dicens; Postquam il-
luc devenero, oportet me Romam vi-
dere. Quare missis in Macedoniam 22
duobus qui ministrabant ei, Timo-
theo & Erasto, remansit ipse in Asia
aliquantum temporis. Accidit autem 23
eo tempore circa viam Domini tur-
batio non exigua. Nam quidam no- 24
mine Demetrius, faber argentarius,
qui faciebat delubra Veneri, & lu-
crabatur opificibus lucrum haud par-
vum, Convocatis illis, nempe arti- 25
ficibus qui his similia exercebant
opera, dixit eis; O viri, jam nôstis
quæstum nostrum esse hanc artem:
Jamque vidistis & audîstis Pau- 26
lum hunc persuasisse non modò civi-
bus Ephesi, verùm etiam toti regio-
ni Asiæ, præter paucos, & dimovis-
se mentem turbæ multæ ex ipsis,
dicens quòd hi quos manus operan-
tur non sunt dii. Non solùm autem 27
importat nobis hoc negotium ignomi-
niam quam nobis afferet ex hac
parte, sed & templum maximæ deæ
Veneris pro nihilo reputabitur & fu-
turùmque est ut destruatur majestas
ejus quam Asiatici omnes & orbis
universus adorant. Hos sermones 28
cùm audissent, repleti sunt irâ, &
exclamârunt dicentes; Maxima est
Venus Ephesiorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወተሰምዐ ፡ ዝነገር ፡ በኀበ ፡ ኵሉ ፡ አይሁድ ፡ ወአረሚ ፡ እለ ፡ ይነብሩ ፡ ኤ
18 ፌሶን ፡ ወፈርሁ ፡ ኵሎሙ ፡ ወአዕበዩ ፡ ስሞ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ። ወኵ
19 ሎሙ ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ ይመጽኡ ፡ ወይነስሑ ፡ በእንተ ፡ ዘገብሩ ። ወብዙኃን ፡
እለ ፡ ገብሩ ፡ ያመጽኡ ፡ መጻሕፍቲሆሙ ፡ ወያውዕዩ ፡ በቅድመ ፡ ኵሉ ። ወሐሠበ ፡
20 ሤጦ ፡ ወረከቡ ፡ ሐምስተ ፡ እልፈ ፡ ብሩረ ። ከመዝ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወ
21 ዐቢየ ፡ ወኀየለ ። ወእምዝ ፡ ተፈጺሞ ፡ ዘንተ ፡ ሐለየ ፡ ጳውሎስ ፡ በመንፈሱ ፡ ይ
ኅልፍ ፡ እንተ ፡ መቄዶንያ ፡ ወአክይያ ፡ ወይሑር ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወይቤ ፡ በጺሕየ ፡
22 ህየ ፡ ሀለወኒ ፡ እርአያ ፡ ለሮሜ ። ወፈነወ ፡ መቄዶንያ ፡ ክልኤተ ፡ እለ ፡ ይትለአ
ኩ ፡ ጢሞቴዎስሃ ፡ ወአርስጥርኮስሃ ፡ ወውእቱሰ ፡ ነበረ ፡ ኤፌሶን ፡ ወጐንደየ ።
23 ሃበ ወውእተ ፡ እሚረ ፡ ዐቢየ ፡ ሁከተ ፡ ኮነ ፡ በእንተዝ ፡ ትምህርት ። ወሀሎ ፡
24 አሐዱ ፡ ዘስሙ ፡ ድሜጥሮስ ፡ ነሃቤ ፡ ብሩር ፡ ወይገብር ፡ ምስለ ፡ ዘብሩር ፡ ዘመለ
እክት ፡ አርጤሚደስ ፡ ዘትሰማይ ፡ ድያና ፡ ወያስተገብሮሙ ፡ ለኪነት ። ወይሁቦሙ ፡
25 ብዙኀ ፡ ንዋየ ። ወአስተጋብኦሙ ፡ ለኵሉ ፡ ኪያት ፡ ወአንገለጉ ። ወይቤሎሙ ፡
26 አንትሙ ፡ አኃዊነ ፡ ታአምሩ ፡ ከመ ፡ በዝ ፡ ተገባርነ ፡ ወምርካብነ ። ወናሁ ፡ ዘ
ከመ ፡ ትርአዩ ፡ ወከመ ፡ ትሰምዑ ፡ እኮ ፡ በሕቲቱ ፡ ኤፌሶን ፡ ዓዲ ፡ ኵሉ ፡ እስ
ያ ፡ ወአስተሐወዘ ፡ ጳውሎስ ፡ ብዙኀ ፡ አሕዛብ ፡ ወይቤሎሙ ፡ አማልክት ፡ እለ ፡ በ
27 እደ ፡ ሰብእ ፡ ይትገበሩ ። ወአኮ ፡ በዝ ፡ በሕቲቱ ፡ ዘንትመነሶ ፡ ዓዲ ፡ መልእክት ፡
አርጤምስ ፡ ዐባይ ፡ ሀለዋ ፡ ይስዐር ፡ ዕበያ ፡ ወትትነሰት ፡ ምልክና ፡ እንተ ፡
28 እስያ ፡ ወኵሉ ፡ ዓለም ፡ ያመልካ ። ወሰሚዖሙ ፡ ተምዕዑ ፡ ወከልሑ ፡ በ
ዐቢይ ፡ ቃል ፡ ወይቤሉ ፡ ሰንበተ ፡ ዕበያ ፡ ለአርጤምስ ፡ መልእክት ፡ ኤፌ
ሶን ።

Et auditus est hic sermo apud omnes Judæos, & Gentes qui habitabant Ephe- 17
si, & timuerunt omnes, & magnificaverunt nomen Domini nostri Jesu. Et 18
omnes qui crediderant, veniebant, & confitebantur quæ fecerant. Et multi 19
qui fecerant, adducebant libros suos, & combusserunt in conspectu omnium:
& computârunt pretium ejus, & invenerunt quinque myriades argenti. Sic 20
verbum Dei, & crevit & invaluit. Et quum impletum esset hoc, proposu- 21
it Paulus in spiritu suo, transire per Macedoniam, & Achaiam, & profi-
cisci Hierosolymam, & dixit; Quum venero illic, oportet me videre Romam.
Et misit ad Macedoniam duos ministros, Timotheum & Aristarchum, & ipse 22
mansit Ephesi, & commoratus est. Et isto tempore magna commotio facta est 23
de hac doctrina. Et fuit quidam cujus nomen Demetrius, argentarius, & 24
faciebat imagines argenteas deæ Artemidos quæ nominatur Diana, & operam
præstabat opificibus, & præbebat iis magnas facultates. Et congregavit omnes 25
opifices, & coacti sunt; & dixit iis; Vos fratres nostri, scitis quòd in
hoc consistit opificium nostrum & quæstus noster. Et ecce sicut spectatis, & 26
sicut auditis, non solùm Ephesi, sed etiam totius Asiæ seduxit Paulus multos populos,
& dixit iis; Dii manibus hominum non sunt facti. Et non solùm propter 27
hoc periclitabimur nos, sed etiam deæ Artemidos magnæ annihilanda erit ma-
gnificentia, & destructur divinitas ejus, quam Asia & totus mundus colit.
Et quum audivissent, indignati sunt, & clamaverunt in magna voce, & 28
dixerunt; Sabbathum magnificentiæ Artemidi deæ Ephesiorum.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΗ'. ΚΘ'.

Et impleta est civitas tota confusione : *irruerúntque unanimiter* in theatrum,
29 Καὶ ἐπλήσθη ἡ (μ) πόλις ὅλη συγχύσεως· ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον,
corripientes Caium & Aristarchum Macedonas, comites Pauli.
συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους (ν) τοῦ Παύλου.
At Paulo volente intrare in populum, non *siverunt eum* discipuli.
30 Τοῦ δὲ Παύλου βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί.
Quidam autem & Asiæ *principum existentes ei* amici, *mittentes* ad eum,
31 Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν,
rogârunt non dare seipsum in theatrum. Alii *quidem ergò* aliud *quid* clama-
32 παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκρα-
bant: erat enim ecclesia confusa, & plures nesciebant *cujus* causâ
ζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος (ξ) ἕνεκεν
convenissent. De autem turba *produxerunt* Alexandrum, propellentibus
33 συνεληλύθεισαν. Ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου (ο) προεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων
eum Judæis: *At* Alexander *concutiens* manum, volebat *ratio-*
αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· (π) ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολο-
cinari populo: *Agnoscentibus autem quòd Judæus esset*, vox facta est una *ex*
34 γεῖσθαι τῷ δήμῳ. (ρ) Ἐπιγνόντων δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστι, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ
omnibus, quasi per horas duas *clamantibus*; Magna Diana Ephesiorum.
πάντων, ὡς ἐπὶ ὥρας δύο (σ) κραζόντων, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.
Reprimens autem scriba *turbam*, dixit; Viri Ephesii, quis enim est
35 Καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον, φησὶν, Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν
homo qui *non cognoscit* Ephesiorum civitatem *æedituam existentem* magnæ
(τ) ἄνθρωπος ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς (υ) μεγάλης
deæ Dianæ, *&* Jovis prolis? *Incontradicibilibus* ergò *existentibus* his, *necesse est*
36 θεᾶς Ἀρτέμιδος, καὶ τοῦ Διοπετοῦς; Ἀναντιῤῥήτων οὖν (φ) ὄντων τούτων, δέον ἐστὶν
vos sedatos *subsistere*, & nihil *præceps* agere. Adduxistis enim
37 ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς (χ) πράττειν. Ἠγάγετε γὰρ
homines istos neque sacrilegos, neque blasphemantes deam vestram. Si
τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε ἱεροσύλους, οὔτε βλασφημοῦντας (ψ) τὴν θεὰν ὑμῶν. Εἰ 38
quidem ergò Demetrius & qui cum eo artifices, adversùs aliquem *sermonem* habent,
μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται, (ω) πρός τινα λόγον ἔχουσιν,
fora aguntur, & proconsules sunt, *postulent alii alios* : Si autem quid *de*
ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις· Εἰ δέ τι περὶ 39
aliis requiritis, in legitima ecclesia *absolvetur*. *Etenim* pericli-
ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. Καὶ γὰρ κινδυνεύ- 40
tamur *postulari* seditionis *circa hodiernum*, *nullâ causâ subsistente*, *de*
ομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ
quo possimus reddere rationem concursûs istius. Et hæc *dicens*,
(α) οὗ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον (β) τῆς συστροφῆς ταύτης. καὶ ταῦτα εἰπὼν,
dimisit ecclesiam.
ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

CAP. XX. κ'.

Post autem *cessâsse tumultum*, *advocans* Paulus
ΚΘ' ΜΕτὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσάμενος ὁ Παῦλος 1
discipulos, & *salutans*, *exiit proficisci* in Macedo-
τοὺς (α) μαθητὰς, καὶ ἀσπασάμενος, ἐξῆλθε πορευθῆναι εἰς τὴν Μακεδο-
niam. *Perambulans* autem partes illas, & exhortatus eos sermone multo,
νίαν. Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, 2
venit ad Græciam: *Faciénsque* menses tres, *factis ei insidiis*
ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· Ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης (β) αὐτῷ ἐπιβουλῆς 3
à Judæis *futuro provehi* in Syriam, *facta fuit sententia ad revertendum*
ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑποστρέφειν
per Macedoniam.
διὰ Μακεδονίας.

MS.A. (μ) πόλις τῆς συγχύσεως· (ν) Παύλου. Παύλου δὲ βουλομένου (ξ) ἕνεκα (ο) συνεβίβασαν (π) ὁ οὖν Ἀλέξανδρος (ρ) Ἐπιγνόντες (σ) κράζοντες, (τ) ἀνθρώπων (υ) μεγάλης Ἀρτέμιδος, (φ) τούτων ὄντων, (χ) πράσσειν. (ψ) τὴν θεὸν ἡμῶν. (ω) ἔχουσι πρός τινα λόγον, (α) οὗ οὐ δυνησόμεθα (β) περὶ τῆς Κεφ. κ'. MS.A. (α) μαθητὰς, καὶ παρακαλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορεύεσθαι (β) ἐπιβουλῆς αὐτῷ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 [illegible] *
*
30 [illegible] *
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]

* [illegible] *

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]

Proindè conturbata fuit tota civitas, & cu- 29
currerunt simul ac profecti sunt in thea-
trum, correptósque abduxerunt secum Gai-
um & Aristarchum viros Macedones comi-
tes Pauli.

Dominicâ III. post Pentecosten. 56.

Paulus autem volebat introire theatrum, 30
sed prohibuerunt eum discipuli. Quinetiam 31
primores Asiæ, quia amici ejus erant, mise-
runt qui efflagitarent ab eo, ne traderet se-
ipsum, ut introiret theatrum : turbæ au- 32
tem quæ erant in theatro, valdè tumultua-
bantur, & alii aliud clamabant : multi verò
ex eis nesciebant cur convenissent. Plebs 33
autem Judæorum qui illic erant, statuerunt
ex seipsis virum Judæum cui nomen erat
Alexander : quumque stetisset, silentium in-
dixit manu, volebátque proferre spiritum
populo. Sed quum cognovissent eum esse 34
Judæum, vociferati sunt omnes unâ voce
circiter ad duas horas, Magna est Diana
Ephesiorum. Cæterùm compescuit eos prin- 35
ceps civitatis quum diceret, Viri Ephesii,
quis quæso est hominum qui nesciat urbem
Ephesiorum æedituam magnæ Dianæ, & si-
mulachrum ejus è cœlo delapsum? Quum 36
igitur huic rei nemo possit contradicere,
oportet vos sedatos esse, nihílque festinan-
tèr agere. Adduxistis enim viros istos, 37
quum neque templa expilaverint, neque
blasphemos se gesserint in deam nostram.
Quòd si iste Demetrius & filii artis ejus li- 38
tem habent cum aliquo, ecce proconsul est
in urbe : artifices sunt, accedant, & cau-
sam dicant unus in alium. Quòd si quid- 39
piam aliud requiritis, in loco à lege ad con-
cionem dato, dirimetur. Quandoquidem & 40
nunc in periculo versamur, ne accusemur ut
seditiosi, quum non possimus reddere ratio-
nem de congregatione diei istius, quo con-
venimus otiosè, & tumultuati sumus nullâ
de causa. Et quum hæc dixisset, dimisit con- 41
cionem.

CAP. XX.

POsteaquàm autem sedatus est tumultus, 1
advocavit Paulus discipulos, & consolatus
est ac deosculatus eos, & egressus est profe-
cturus Macedoniam. Quumque illas regiones 2
peragrâsset, cósque consolatus esset multis
sermonibus, venit in Græciæ regionem. Et 3
mansit illic tribus mensibus. Nexuerunt au-
tem illi dolos Judæi quum profecturus esset
in Syriam : proindè censuit sibi revertendum
esse in Macedoniam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ወተሀወከት ፡ ኵላ ፡ ሀገር ፡ ወሮጹ ፡ ኅቡረ ፡ ኀበ ፡ ተውኔት ፡ ወሰሐብዎ ፡ ለ
30 ጋይዮስ ፡ ወለአሪስጠርኮስ ፡ መቄዶናዊ ፡ ዘሀገረ ፡ ጳውሎስ፡፡=፡ ወፈቀደ ፡ ጳው
31 ሎስ ፡ ይበአ ፡ ማእከለ ፡ አሕዛብ ፡ ወከልእዎ ፡ ሐዋርያት፡=፡ ወቦ ፡ እለሂ ፡
እምእስያ ፡ ዐርካኒሁ ፡ ለአኩ ፡ ኀቤሁ ፡ ኢይበአ ፡ ማእከለ ፡ አሕዛብ ፡ ከ
32 ልእዎ፡=፡ ወጐንደዩ ፡፡ እንዘ ፡ ይጤልሑ ፡ ወእለ ፡ ይበዝሑ ፡ አሕዛብ ፡ ኢያእ
ምሩ ፡ በእንተ ፡ ዘአንገለት፡፡=፡

Et commota fuit tota civitas, & cucurrerunt simul ad theatrum, & traxe- 29
runt Gaium, & Aristarchum Macedonem civitatis Pauli. Et voluit Paulus 30
intrare in *medium populi, & prohibuerunt eum Apostoli. Et quidam ex Asia* 31
amici ejus miserunt ad eum, ne intraret in *medium populi, prohibere eum.*
Et morati sunt clamantes, et qui abundabant populi nesciebant quapropter con- 32
venissent.

Versio VULGATA LATINA.

29 Et impleta est civitas confusione, & impetum fecerunt uno animo in thea-
30 trum, rapto Gaio & Aristarcho Macedonibus, comitibus Pauli. Paulo autem
31 volente intrare in populum, non permiserunt discipuli. Quidam autem &
de Asiæ principibus, qui erant amici ejus, miserunt ad eum rogantes ne se
32 daret in theatrum: Alii autem aliud clamabant. Erat enim Ecclesia con-
33 fusa: & plures nesciebant qua ex causa convenissent. De turba autem de-
traxerunt Alexandrum, propellentibus eum Judæis. Alexander autem manu
34 silentio postulato, volebat reddere rationem populo. Quem ut cognoverunt
Judæum esse, vox facta una est omnium, quasi per horas duas clamantium;
35 Magna Diana Ephesiorum. Et cùm sedâsset scriba turbas, dixit; Viri Ephesii,
quis enim est hominum, qui nesciat Ephesiorum civitatem cultricem esse ma-
36 gnæ Dianæ, Jovísque prolis? Cùm ergò his contradici non possit, oportet
37 vos sedatos esse, & nihil temerè agere. Adduxistis enim homines istos, ne-
38 que sacrilegos, neque blasphemantes deam vestram. Quòd si Demetrius,
& qui cùm eo sunt artifices, habent adversùs aliquem causam, conventus
forenses aguntur, & proconsules sunt, accusent invicem. Si quid autem al- 39
terius rei quæritis: in legitima Ecclesia poterit absolvi. Nam & periclita- 40
mur argui seditionis hodiernæ: cùm nullus obnoxius sit (de quo possimus
reddere rationem) concursûs istius. Et cùm hæc dixisset, dimisit Ecclesiam.

CAP. XX.

Postquàm autem cessavit tumultus, vocatis Paulus discipulis, & exhorta- 1
tus eos, valedixit, & profectus est ut iret in Macedoniam. Cùm autem per- 2
ambulâsset partes illas, & exhortatus eos fuisset multo sermone, venit ad
Græciam: Ubi cùm fecisset menses tres, factæ sunt illi insidiæ à Judæis 3
navigaturo in Syriam: habuítque consilium ut reverteretur per Macedoni-
am.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 * وامتلأت المدينة كلها من الهيج والاجلاب * وتبادروا كلهم اجمعون الي المشهر *
30 فاختطفوا غايوس وارسطرخوس المكدونيين الذين كانا سافرا مع بولص * ولما اعترم
31 بولص على الدخول الي الجمع لم يسمح له التلاميذ * وقوم كانوا اصدقاءه من روساء
32 اسيا * ارسلوا يتضرعون اليه الا يبذل ذاته للجمع * واخرون كانوا يهتفون عن امر اخر *
33 لان الجماعة كانت متقاطرة * واكثرهم ما يعلمون فماذا اقبلوا * فاستنهض من الجمع
الاكسندروس لما انجد به اليهود * فلما هز الاكسندروس يده مريدا ان يحتج للجماعة
34 معتذرا * فاذ علموا انه يهودي هو * صار من جماعتهم صوت واحد مدى ساعتين
35 هاتفين * معظمة الهة الرهن الهة اهل افسس * فصد الكاتب الجمع قيلا * ايها الرجال اهل
افسس * من هو الانسان الذي ما يعرف ان اهل مدينة افسس يوقرون الالهة العظمة
36 الرهن ويخدمونها * ولا الهابطون من السماء يقاومون في تصديق هذا * فسبيلكم ان
37 تقتصدوا * ولا تعملوا عملا بتهجم * قد احضرتم هذين الرجلين * وليسا سارقين الات
38 الهيكل * ولا مفترين على الهتنا * فاما ان كان ديمتريوس والصنعي الذي معه لهم على
احد دعوي او تبعة * ابهم متصرفون في السوق * فهنا امراء المدينة حاضرون * ليستدع
39 بعضهم على بعض * فاما ان طلبتم امرا اخر من اجل اخرين * في جماعة الاحداث هذه
40 فيجب ان يعرفوها * لاننا ستعطب ان استدعي علينا * وشكينا بالهيج والمقاومة في هذا اليوم *
الذي ما يجد فيه احد سببا * ولا يمكننا ان نحتج بحجة عن هذه المشاجرة ومعاودة الاجلاب *
41 * واذ قال هذا اصرف الجمع *

* الفصل العشرون *

1 * سد * * وبعد سكون الهيج استدعي بولص التلاميذ * وسلم عليهم وودعهم *
2 وخرج ذاهبا الي مكدونية * واذ جال تلك النواحي وعزاهم بكلام كثير * جاء الي اللاذا *
3 * فاقام بها ثلثة اشهر * فانشا اليهود عليه اغتيالهم حين اعترم ان يصعد الي الشام *
فارتاي ان يعود فيجتاز بمكدونيا *

Et repleta est tota civitas seditione ac 29
tumultu, & accurrentes omnes simul ad
theatrum, rapuerunt Gaium & Aristar-
chum Macedones qui cum Paulo iter fe-
cerant. Cúmque Paulus animo designâs- 30
set ingressum in cœtum, non permiserunt
ei discipuli. Imò quidam ex Asiæ pri- 31
moribus qui erant amici ejus, mittentes
rogârunt eum ne se turbæ committeret.
Et alii quidem alio de negotio clama- 32
bant: quoniam turba confusè permista
erat, & plerique eorum nesciebant ad
quid convenerant. Erexit se autem de 33
turba Alexander, animos ei addentibus
Judæis: cúmque movisset Alexander
manum suam, volens excusationem apud
turbam dicere, Et cùm novissent eum 34
Judæum esse, orta est ab omnibus vox
una spatio duarum horarum clamanti-
bus; Magna est dea Venus, dea Ephesio-
rum. Compescuit autem scriba turbam, 35
dicens; O viri Ephesii, quis est homo
qui ignoret Ephesi cives venerari ma-
gnam deam Venerem, éamque colere?
at ne de cœlo quidem labentes, hujus
rei fidei contradicunt. Oportet igitur 36
vos cohibere, & nullum opus præci-
pitanter committere. Adduxistis hos 37
duos viros, qui nec fures vasorum
templi sunt, neque contumeliosi in de-
am nostram. Quòd si Demetrius & 38
qui cum eo sunt artifices, habent
adversùs aliquem causam aut crimi-
nationem, sanè in foro versantur,
& en urbis imperatores adsunt, ac-
cusent invicem. Verùm si aliud 39
quippiam petitis de aliis, in Senato-
rum curia id oportet dignosci. Peri- 40
bimus enim si arcessamur & accuse-
mur tumultûs & seditionis hodiernæ,
in qua nemo causam reperiat, nec
possimus rationem reddere dissidii istius,
& iterati tumultûs. Et his dictis dimi- 41
sit concionem.

CAP. XX.

Post sedatum verò tumultum advo- 1
cavit Paulus discipulos, & salutavit
illos, & vale dixit eis, egressúsque est
pergens in Macedoniam. Cúmque per- 2
ambulâsset partes illas, & consolatus
eos fuisset multo sermone, venit in
Græciam, Mansitque in ea tribus 3
mensibus. Struxerunt autem in il-
lum Judæi fraudem, dum accinge-
retur ad ascendendum in Syriam: ac
proindè proposuit reverti & transire per
Macedoniam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወሰሐብዎ ፡ ለእለክሰንድሮስ ፡ በማእከለ ፡ ሰብእ ፡ ወቀፀቡ ፡ ለዕሌሁ ፡ አይሁ
ድ ፡ ወአንሥአ ፡ እዴሁ ፡ እለክሰንድሮስ ፡ ወፈቀደ ፡ ይዋቀሥ ፡ ለዐውድ ።
34 ወአእሚሮሙ ፡ ከመ ፡ አይሁዳዊ ፡ ውእቱ ፡ ከልሑ ፡ ኵሎሙ ፡ በዓቢይ ፡ ቃል ፡
መጠነ ፡ ክልኤ ፡ ሰዐት ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ሰንበተ ፡ ዕበየ ፡ ለአርጤሜስ ፡ አምላ
35 ክተ ፡ ኤፌሶን ። ወአሜሃ ፡ ተንሥአ ፡ አሐዱ ፡ ጸሐፊ ፡ ወአስተጋብኦሙ ፡
ለሕዝብ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ስምዑ ፡ ሰብአ ፡ ኤፌሶን ፡ መኑ ፡ ሰብእ ፡ ዘኢያአም
ር ፡ ዕበየ ፡ ለአምላክተ ፡ ኤፌሶን ፡ ዘቲ ፡ ስብኮ ፡ ዘተፈነወት ፡ እምኀበ ፡ ዮብ ፡
36 አምላክ ፡ ዐቢይ ። ወይእዜኒ ፡ በኅድአት ፡ ረቲዕ ፡ ንግበሮ ፡ ለዝንቱ ፡ ወ
37 ኢኮ ፡ በሁከት ፡ ወበተዝልፎት ። ነዋ ፡ ተባጽሕክሞሙ ፡ ለእሉ ፡ ሰብእ ፡ ዘ
38 ኢሰረቁ ፡ ቤተ ፡ አማልክቲክሙ ፡ ወኢፀረፉ ፡ ዲበ ፡ መለእክቲክሙ ። ወእመሰ
39 ቦ ፡ ተስናን ፡ ድሜጥሮስ ፡ ለይትዋቀሡ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ምስለ ፡ ኬንያት ። ወ
40 እመሰ ፡ ባዕደ ፡ ሐተታ ፡ ብክሙ ፡ ዘበእንተ ፡ ሕግግ ፡ ንኅድግ ፡ ዐውደ ። እ
ስመ ፡ ንትመነሰው ፡ ዮም ፡ በዘ ፡ አምጻእክሙ ፡ ለነ ፡ ሁከተ ፡ ዘአልቦሙ ፡ ጌጋየ ፡
41 ወአልብነ ፡ በዘ ፡ ንወቅስ ፡ በእንተዝ ፡ ሁከት ። ወዘንተ ፡ ብሂሎ ፡ ነሰተ ፡ ዐው
ደ ።

በጰስጦሌዎን ፡ ምንባብ ።

1 ወእምድኅረ ፡ ኀልቀ ፡ ሁከት ፡ ፈነወ ፡ ጳውሎስ ፡ አርዳኢሁ ፡ ወመሂሮ ፡ ፈነዎ ፡
2 ወፀአቱኒ ፡ ወቆአ ፡ ወሖረ ፡ መቄዶንያ ። ወሐለፈ ፡ እንተ ፡ ውእቱ ፡ በሐውርት ፡
3 ወብዙኀ ፡ መሀሮሙ ፡ በቃሉ ፡ ወአሜሃ ፡ ሖረ ፡ ሄላደ ። ወነበረ ፡ ሠለስተ ፡ አ
ውራኀ ፡ ወተማከሩ ፡ ዲቤሁ ፡ አይሁድ ፡ ወፈቀደ ፡ ይሑር ፡ ብሔረ ፡ ሶርያ ፡ መከረ ፡
ይሰወጥ ፡ መቄዶንያ ።

Et traxerunt Alexandrum in medio populi, & insurrexerunt contra eum Judæi: 33
Et levavit manum suam Alexander, & voluit ratiocinari cum concilio. Et 34
quum cognovissent quòd Judæus erat, clamaverunt omnes in magna voce
quasi duas horas, dicentes; Sabbathum magnificentiæ Artemidi Deæ Ephesiorum.
Et tunc surrexit quidam scriba, & congregavit populos, & dixit iis; Audi- 35
te viri Ephesii, quis hominum est qui nescit magnificentiam Deæ Ephesiorum
hujus fusilis, quæ missa fuit à Jove deo magno. Et nunc sedatè oportet ut 36
faciamus hoc, & non in commotione & in castigatione. Ecce adduxistis hos 37
viros, qui non commiserunt sacrilegium, neque blasphemârunt in deam ve-
stram. Et si habeat causam Demetrius, litem contestentur inter se cum opi- 38
ficibus. Et si aliam quæstionem habetis de lege, dimittemus conventum: 39
Quia periclitamur hodiè, eò quòd intulistis nobis commotionem sine causa, 40
& non habemus in quo reddamus rationem propter hanc commotionem. Et hoc 41
quum dixisset, dimisit conventum.

Festo Festolconis lectio.

CAP. XX.

ET *postquàm cessâsset commotio, misit Paulus discipulos ejus, & quum do-* 1
cuisset dimisit populum: *& ipse exivit & profectus est Macedoniam. Et per-* 2
agravit per istam regionem, & multùm docuit eos in sermone suo: & tunc
profectus est Elada, Et mansit tres menses, & consilium inierunt in eum Ju- 3
dæi: & volens ire in regionem Syriæ, censuit redire per Macedoniam.

Comitatus est autem eum *usque in* *Asiam* *Sopater* Berœensis : Thessalonicensium
4 Συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος (γ) Βεροιαῖος· Θεσσαλονικέων
verò, Aristarchus, & Secundus, & Caius Derbæus, & Timotheus:
δὲ, Ἀρίσταρχος, καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος (δ) Δερβαῖος, καὶ Τιμόθεος·
Asiani verò, Tychicus & Trophimus. Hi *accedentes* *manserunt* nos *in*
5 Ἀσιανοὶ δὲ, Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος. (ε) Οὗτοι προσελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν
Troade. Nos verò enavigavimus post dies Azymorum à Philippis,
6 Τρωάδι· Ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων,
& venimus ad eos *in* Troadem *intra* *dies* quinque, ubi demorati sumus
καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα (ζ) ἄχρις ἡμερῶν πέντε, (η) οὗ διετρίψαμεν
diebus septem. In autem una *sabbatorum*, *congregatis* *discipulis*
7 ἡμέρας ἑπτά. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, (θ) συνηγμένων τῶν μαθητῶν
ad frangendum panem, Paulus disputabat eis, *futurus* *exire* *postridie*:
τοῦ κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον·
protraxitque sermonem usque in mediam noctem. Erant autem lampades *multæ* in
8 παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. Ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν
cœnaculo ubi erant congregati. Sedens autem quidam adolescens nomine
9 τῷ ὑπερῴῳ οὗ (ι) ἦσαν συνηγμένοι. (κ) Καθήμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι
Eutychus super fenestram, *dejectus* somno *profundo*, disputante Paulo
Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου
diutiùs, *ruens* *præ* somno, cecidit de tertio cœnaculo deorsùm, & sublatus est
ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἤρθη
mortuus. *Descendens autem* Paulus *irruit* *ei*, & complexus, dixit; Ne
10 νεκρός. Καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπε, Μὴ
tumultuemini : *nam* anima ipsius in ipso est. Ascendens autem *&* frangens panem,
11 θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν. Ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας (λ) ἄρτον,
& gustans, *ad multùmque* allocutus usque in *diluculum*, sic *exiit*. Addu-
12 καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας (μ) ἄχρις αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. Ἤγα-
xerunt autem puerum viventem, & consolati sunt non *mediocriter*. Nos autem *præ-*
γον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως. Ἡμεῖς δὲ (ν) προελ- 13
gressi *ad* navem, *devecti sumus* in Asson, indè *futuri* *recipere*
θόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν (ξ) εἰς τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν
Paulum : sic enim *erat* *constitutus*, *futurus* ipse *pedibus ire*. *Ut* autem
τὸν Παῦλον· (ο) οὕτω γὰρ ἦν διατεταγμένος, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. Ὡς δὲ 14
congressus est nobis in Asson, *recipientes* *eum* venimus in Mitylenen.
συνέβαλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς (π) Μιτυλήνην.
Et indè *abnavigantes*, sequenti *devenimus* contra Chium: *at* aliâ
Κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν (ρ) ἀντικρὺ Χίου. τῇ δὲ ἑτέρᾳ 15
adjecimus *in* Samon: & *manentes in Trogyllio*, sequenti venimus *in*
παρεβάλομεν εἰς (σ) Σάμον· καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ, τῇ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς
Miletum. Proposuerat enim Paulus transnavigare Ephesum, *ut* *non* *fieret*
Μίλητον. (τ) Ἔκρινε γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται 16
ei *tempus terere* in Asia : festinabat enim, si possibile esset sibi, diem
αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδε γὰρ, εἰ δυνατὸν (υ) ἦν αὐτῷ, τὴν ἡμέραν
Pentecostes *fieri* *in* Hierosolymis. A autem Mileto mittens *in*
τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς (φ) Ἱεροσόλυμα. Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς 17
Ephesum, vocavit majores natu Ecclesiæ. *Ut autem* *advenissent*
Ἔφεσον, μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. Ὡς δὲ παρεγένοντο 18
ad eum, dixit eis; Vos scitis, à prima die *à* qua ingressus sum
πρὸς (χ) αὐτὸν, εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην
in Asiam, *quomodò* vobiscum omne tempus fuerim, Serviens Domino
εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, Δουλεύων τῷ Κυρίῳ 19
cum omni humilitate, & *multis* lachrymis, & tentationibus, *evenientibus*
μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης, (ψ) καὶ πολλῶν δακρύων, καὶ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων
mihi *in* insidiis Judæorum :
μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων·

MS.A. (γ) Πύῤῥου Βεροιαῖος· (δ) ὁ Δερβαῖος, (ε) Οὗτοι δὲ (ζ) ἄχρι (η) ὅπου (θ) συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι (ι) ἦμεν (κ) Καθεζόμενος (λ) τὸν ἄρτον, (μ) ἄχρι (ν) προσελθόντες (ξ) ἐπὶ τὴν (ο) οὕτως γὰρ διατεταγμένος ἦν, (π) Μιτυλήνην. (ρ) ἄντικρυς (σ) Σάμον· τῇ δὲ ἐχομένῃ (τ) *κεκρίκει (υ) εἴη (φ) Ἱερουσαλήμ. (χ) αὐτὸν, ὁμοῦ ὄντων αὐτῶν, εἶπεν, (ψ) καὶ δακρύων, καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 [illegible] * Progressi sunt autem cum eo ad Asiam us- 4
[illegible] que Sopatrus Berœensis civis, & Aristar-
[illegible] chus & Secundus Thessalonicenses, necnon
5 [illegible] Gaius ex Derbe civitate, & Timotheus ex
6 [illegible] Lystra, ex Asia denique Tychicus, & Tro-
[illegible] phimus. Hi præcesserunt nos, & nos præ- 5
[illegible] stolati sunt Troade. Nos verò progressi su- 6
mus Philippos urbem Macedonum post dies azymorum, & mari perreximus, venimúsque Troadem ad diem quintum : illic autem egimus dies septem.

* [illegible] * *Defunctorum.* 57.

7 [illegible] * Primo autem die hebdomadis, dum congre- 7
[illegible] gati essemus ad frangendam Eucharistiam,
[illegible] verba faciebat ad eos Paulus, quippe qui
8 [illegible] postridiè abiturus esset : produxitque ser-
[illegible] monem usque in mediam noctem. Et erant 8
9 [illegible] illic lucernæ ignis plurimæ in cœnaculo illo,
[illegible] in quo eramus congregati. Porrò adole- 9
[illegible] scens quidam, cui nomen Eutychus, sedebat
10 [illegible] in fenestra, & audiebat : demersus est au-
11 [illegible] tem somno gravi, dum produceret sermo-
12 [illegible] nem ipse Paulus, & præ somno deciderat
13 [illegible] ex tertia contignatione, ac sublatus est mor-
[illegible] tuus. Descendens autem Paulus ruit in 10
14 [illegible] eum, & eum complexus est, dixitque; Ne
15 [illegible] turbemini, quoniam anima ejus in ipso est.
[illegible] Quum verò ascendisset, fregit panem, & 11
16 [illegible] gustavit, ac locutus est usque dum ascendis-
[illegible] set auroraitum demum exiit per aridam pro-
fecturus. Et adduxerunt adolescentem vi- 12
vum, & ob eum gavisi sunt vehementer.
Nos autem descendimus in navem, & per- 13
reximus ad portum Thesum : quoniam illinc excepturi eramus Paulum : sic enim præceperat nobis, ipso iter faciente per aridam. Ut autem recepimus eum ex Theso, navi eo sublato, venimus Mitylenen. 14
Et illinc postridiè abnavigavimus contra 15
Chium insulam, & rursus postridiè venimus Samum, substitimúsque Trogelii, & die sequenti venimus Miletum. Constitu- 16
erat enim Paulus præterire Ephesum, ne moram traheret illic : quippe qui festinare, ut si fieri posset, diem Pentecostes in Jerusalem ageret.

* [illegible] * [illegible] *Sanctorum & patrum.* 58.

17 [illegible] * Ex Mileto porrò mittens, venire fecit 17
18 [illegible] presbyteros ecclesiæ Ephesi. Quúmque 18
[illegible] venissent ad eum, dixit eis; Vos scitis à
19 [illegible] primo die quo ingressus sum Asiam,
[illegible] quomodò vobiscum fuerim omni tempore : Dum servirem Deo cum humilitate 19
multa, & lachrymis, ac tentationibus quæ obtingebant mihi ex insidiis Judæorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወሖረ ፡ ምስሌሁ ፡ ጴጥሮስ ፡ ዘሀገረ ፡ ቤርያ ፡ ወእምተሰሎንቄ ፡ አሪስጥርኮስ ፡ ወሲኮን
ደስ ፡ ወጋይዮስ ፡ ዴርቤያዊ ፡ ወጢሞቴዎስ ፡፡ ወእምእስያ ፡ ጢኪቆስ ፡ ወጥሮፊሞ
5 ስ፡፡ ወእሙንቱሰ ፡ ፀንሐኒ ፡ ውስተ ፡ ጥሮአደ፡፡ ወንሕነሰ ፡ ነገድነ ፡ እምድኅረ ፡
6 ፋሲካ ፡ እምነ ፡ ፊሊጶስ ፡ ወበጻሕነ ፡ ኀቤሆሙ ፡ ውስተ ፡ ጥሮአደ ፡ ለመ ፡ ኀሙስነ ፡
ወነበርነ ፡ ኀቤሆሙ ፡ ሰቡዐ ፡ መዋዕለ፡፡

Et profectus est cum eo Petrus civitatis Berœa, & à Thessalonica Aristar- 4
chus, & Secundus, & Gajus Derbæus, & Timotheus, & ab Asia Tychi- 5
cus, & Trophimus. Et illi expectati erant in Troade. Et nos navigavimus 6
post Pascha à Philippis, & venimus ad eos in Troadem quinto die, & mansimus apud eos septem dies.

Versio VULGATA LATINA.

4 Comitatus est autem eum Sopater Pyrrhi Berœensis : Thessalonicensium verò,
Aristarchus, & Secundus, & Gaius Derbeus, & Timotheus : Asiani verò, Ty-
5 chicus & Trophimus. Hi cùm præcessissent, sustinuerunt nos Troade :
6 Nos verò navigavimus post dies azymorum à Philippis, & venimus ad eos Tro-
7 adem in diebus quinque, ubi demorati sumus diebus septem. Unâ autem
sabbati cùm convenissemus ad frangendum panem, Paulus disputabat cum
eis, profecturus in crastinum, protraxitque sermonem usque in mediam no-
8 ctem. Erant autem lampades copiosæ in cœnaculo, ubi eramus congregati.
9 Sedens autem quidam adolescens nomine Eutychus super fenestram, cùm mer-
geretur somno gravi, disputante diu Paulo, ductus somno cecidit de tertio
10 cœnaculo deorsùm, & sublatus est mortuus. Ad quem cùm descendisset Pau-
lus, incubuit super eum : & complexus dixit ; Nolite turbari, anima enim
11 ipsius in ipso est. Ascendens autem, frangénsque panem, & gustans, satis-
que allocutus usque in lucem, sic profectus est. Adduxerunt autem puerum 12
viventem, & consolati sunt non minimé. Nos autem ascendentes navem, 13
navigavimus in Asson, indè suscepturi Paulum : sic enim disposuerat ipse per
terram iter facturus. Cùm autem convenisset nos in Asson, assumpto eo, ve- 14
nimus Mitylenen. Et indè navigantes, sequenti die venimus contra Chium, 15
& aliâ applicuimus Samum, & sequenti die venimus Miletum. Proposuerat 16
enim Paulus transnavigare Ephesum, nequa mora illi fieret in Asia. Festina-
bat enim, si possibile sibi esset, ut diem Pentecostes faceret Jerosolymis. A 17
Mileto autem mittens Ephesum, vocavit Majores natu Ecclesiæ. Qui cùm 18
venissent ad eum, & simul essent, dixit eis ; Vos scitis, à prima die, quâ
ingressus sum in Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus fuerim, Ser- 19
viens Domino cum omni humilitate, & lachrymis, & tentationibus, quæ
mihi acciderunt ex insidiis Judæorum :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * واتبعه الى اسيا صوباطرس الحلبي * واريسطرخوس وساكوندس الدسالونيكيان * وغايوس
5 الدارني * وتيموتاوس * وتيشيكوس وطروفيموس اللذان من اسيا * هولاء تقدموا فحصلوا باطرواذا
6 ينتظروننا * ثم خرجنا نحن سايرين في البحر * من فيلبس بعد ايام الفطير * وجينا اليهم الى
اطرواذا في تمام خمسة ايام * حيث جلسنا عندهم سبعة ايام *

* السبت الثاني بعد السلاق * سه *

7 * وفي احد السبوت والتلاميذ مجتمعون
يكسرون خبزا * كان بولس يخاطبهم * خطاب التوديع * لانه اعتزم ان يخرج في الغد * وامتد في
8 الكلام الى نصف الليل * وكانت في العلية التي كنا فيها مجتمعين مصابيح كثيرة * وكان 9
في النافذة شاب ما اسمه اوتيخس * وفي دوام كلام بولس واطالته كثيرا اشتمله نوم عميق *
10 فاهبطه النوم * وسقط الى اسفل من اعلى الطبقة الثالثة * وشيل ميتا * فنزل بولس وسقط
11 عليه واعتنقه * وقال لا تخافوا ولا تجلبوا فان نفسه فيه هي * ثم صعد فكسر خبزا واكل *
12 وخاطبهم كثيرا الى الصبح وهكذا خرج * فساقوا الصبي حيا * فتعزوا تعزية ليست قليلة * تم
13 سو * * ثم تقدمنا نحن الى المركب وركبنا فيه الى ناسن * لانهم الى هناك اعتزموا ان
14 ياخذوا بولس * لانه هكذا وافقهم انه هناك يعتزم ان يترحل * ولما نزلنا نحن في ناسن
15 اخذناه وجينا الى ميتيليني * ومن هناك ركبنا في البحر * وفي اليوم المقبل انتهى مسيرنا
الى مقابل سيون * وفي الاخر بلغنا الى صامس * واقمنا في الجزيرة التي تصاقبها ترجيليون *
وجينا الى ميليطن *

* الاحد السابع وهو احد الاباء *

16 * لان بولس ارتاى ان يجتاز عابرا على افسس ولا يدخلها * ليلا يطول مقامه في اسيا * لانه
17 سارع حتى ان امكنه يحصل يوم العنصرة باورشليم * ومن ميليطن انفذ الى افسس فاستدعى
18 قسوس الكنيسة * فلما جاووا اليه قال لهم * انتم تعلمون منذ اليوم الاول الذي فيه صعدت
19 الى بلد اسيا * كيف كنت طول تلك المدة * اخدم الرب معكم بكلية تواضع القلب *
وبدموع غزيرة وبمحن جزيلة * المحن التي عرضت لي باغتيالات اليهود *

Et comitatus est eum usque ad Asiam 4
Sopater Alepinus : Aristarchus & Se-
cundus, ambo Thessalonicenses: & Gai-
us Derpensis, & Timotheus: Tychicus
& Trophimus, uterque Asiaticus. Hi 5
præcedentes pervenerunt Troadem, nos
expectaturi. Deindè egressi sumus nos 6
itinere maritimo à Philippis post dies
azymorum, & venimus ad eos Troadem
intra dies quinque, ubi morati sumus
apud eos septem diebus.

Sabbatho secundo post Ascensionem.

In uno autem sabbathorum, discipulis 7
ad frangendum panem congregatis,
Paulus habuit apud ipsos orationem
valedictoriam, eò quòd designâsset egre-
di postridie, diffuditque se in sermone
usque ad mediam noctem. Erant au- 8
tem in cœnaculo in quo eramus con-
gregati, lucernæ multæ. Erâtque 9
in fenestra quidam adolescens nomi-
ne Eutychus, qui continuante sermonem
suum Paulo, eúmque protrahente, oc-
cupatus fuit somno profundo : & so-
mno ruens, decidit deorsum è summo
cœnaculo tertio, & sublatus est mor-
tuus. Descendens autem Paulus, cor- 10
ruit super eum, illúmque amplexatus,
ait ; Ne timeatis, néve tumultuetis :
anima enim ejus in ipso est. Deindè 11
ascendens, fregit panem, comeditque, &
pluribus allocutus est eos usque mane :
atque ita egressus est. Duxerunt au- 12
tem adolescentem vivum, & perceperunt
consolationē haud exiguam. Hucusque.
Nos deinde accedentes ad navim, con- 13
scendimus eam ad Thasson usque : eò
enim decreverant vehere Paulum, quòd
ita convenisset cum eis, se scilicet illuc
velle proficisci. Cúmque nos descen- 14
dissemus in Thasson, assumpsimus eum,
& venimus Mitylenen. Indeque con- 15
censo mari, devenit sequenti die iter
nostrum contra Chion : & postridie ap-
pulimus Samon, commoratique sumus
in insula ei propinqua, nempè Trogylion,
& venimus Miletum.

Dominicâ septimâ, quæ est Dominica Patrum.

Paulus enim designaverat transeundo 16
præterire Ephesum, eam minimè ingre-
diendo ; ne scilicet diutiùs moraretur
in Asia : festinabat enim, si possibile
sibi esset, ut adesset die Pentecostes in
Jerusalem. A Mileto autem misit 17
Ephesum, & accersivit presbyteros Ec-
clesiæ. Qui cùm venissent ad eum, 18
dixit illis ; Vos scitis à primo die quo
ascendi in regionem Asiæ, quomodò toto
illo spatio Servierim vobiscum Do- 19
mino cum omni animi humilitate,
abundantib⁹ cum lachrymis & tentatio-
nibus quamplurimis : tentationibus in-
quam quæ mihi acciderunt ex fraudi-
bus Judæorum :

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወበዐለተ ፡ እሑድ ፡ እንዘ ፡ ጉቡአኒነ ፡ ለባርኮ ፡ ማእድ ፡ ወይነግሮሙ ፡ ጳውሎስ ፡ እስ
8 ም ፡ በሳኒታ ፡ ይገይስ ፡ ወአኀዘ ፡ ይንግር ፡ እስከ ፡ መንፈቀ ፡ ሌሊት ፡፡ ወብዙኀ ፡ መ
9 ኀትወ ፡ ውእቱ ፡ ጽርሕ ፡ ኀበ ፡ ሀለው ፡ ጉቡአን ፡፡ ወእንዘ ፡ ይነብር ፡ አሐደ ፡ ወል
ድ ፡ ወሬዛ ፡ ውስተ ፡ መስኮት ፡ ዘስሙ ፡ ኤውጢኪስ ፡ ደቀሰ ፡ ወኖመ ፡ ዐቢየ ፡ ንዋመ ፡ ወ
እንዘ ፡ ይነግር ፡ ጳውሎስ ፡ ብዙኀ ፡ ጐንደየ ፡ ወእምዝ ፡ እምኀበ ፡ ይነውም ፡ ዝኩ ፡
ወልድ ፡ ጸደፈ ፡ እምታሕተ ፡ ተሰላስ ፡ ናሕስ ፡ ወወረደ ፡ ታሕተ ፡ ወአንሥእዎ ፡ በድ
10 ን ፡፡ ወወረደ ፡ ጳውሎስ ፡ ወንሥኦ ፡ ኀቤሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ኢትደንገፁ ፡ ሀለወት ፡ ነፍ
11 ሱ ፡ ላዕሌሁ ፡፡ ወእምዝ ፡ ዐርገ ፡ ወባረከ ፡ ማእደ ፡ ወጥዕመ ፡ ወብዙኀ ፡ ነገሮሙ ፡
12 እስከ ፡ ጎሕ ፡ ወወፅአ ፡ ወጐየ ፡፡ ወአወፈዮሙ ፡ ለዝኩ ፡ ወልድ ፡ ሕያወ ፡፡ ወተፈሥ
13 ሑ ፡ ፈድፋደ ፡፡ ወንሕነሰ ፡ ዐረግነ ፡ ሐመረ ፡ ወሖርነ ፡ አሶን ፡ ወእምህየ ፡ ፈቀድነ ፡ ን
14 ንሥኦ ፡ ለጳውሎስ ፡ እስመ ፡ ከማሁ ፡ ተናገረነ ፡ ከመ ፡ ይትቀበሉነ ፡ እንተ ፡ እገር ፡፡ ወ
15 በጺሕነ ፡ አሶን ፡ ነሣእናሁ ፡ ወሖርነ ፡ ሚጢሊኖን ፡፡ ወእምህየ ፡ ነገድነ ፡ በሳኒታ ፡ ወበ
ጻሕነ ፡ አንጢቀረስ ፡ ኪዮ ፡ ወበሳኒታ ፡ ሐለፍነ ፡ እንተ ፡ ሳሞን ፡፡

በጳጳሳት ፡ ወቀሳውስት ፡ ወዲያቆናት ፡፡

16 ወአጥበዐ ፡ ጳውሎስ ፡ ይሑር ፡ ኤፌሶን ፡ ከመ ፡ ኢይጐንዲ ፡ ውስተ ፡ እስያ ፡ ወጐጕአ ፡
17 ይብጻሕ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ለጰንጠቆስጤ ፡፡ ወእምነ ፡ ሚሊጢ ፡ ለአከ ፡ ኤፌሶን ፡
ይጼውዖሙ ፡ ለቀሲሳን ፡ እለ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡፡ ወበጺሖሙ ፡ ኀቤሁ ፡ ይቤሎ
18 ሙ ፡ ለሊክሙ ፡ ታአምሩ ፡ እምትካት ፡ እምአመ ፡ መጻእኩ ፡ እስያ ፡ ዘከመ ፡ ነበ
19 ርኩ ፡ ኀቢክሙ ፡ በኵሉ ፡ መዋዕል ፡፡ እንዘ ፡ እትቀነይ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወእሠር
ሖ ፡ ዘምስለ ፡ ትሕትና ፡ ነፍስ ፡፡ በኵሉ ፡ አንብዕ ፡ ወመንሱት ፡ ዘረከበኒ ፡ እምአ
ይሁድ ፡፡

Et in die primo quum congregati essemus ad benedicendum mensæ, & prædi- 7
cabat iis Paulus, (quia postridiè manè abiturus erat) etiam cœpit prædicare us-
que in mediam noctem. Et multæ lucernæ fuerunt in *isto cœnaculo, ubi fuerunt* 8
congregati. Et quum sederet quidam filius adolescens in fenestra, cujus nomen 9
erat Eutisis, dormitavit, & dormivit magnum somnum, & prædicans Pau-
lus longè moratus est, & tunc præ somno hic filius præcipitatus fuit à tabu-
lato tertio, & decidit deorsum, & sustulerunt corpus ejus. Et descendit Pau- 10
lus, & assumpsit eum ad se, & dixit iis ; Ne conturbemini, est anima ejus
super eum. Et tunc ascendit, & benedixit mensæ, & gustavit, & multùm 11
loquutus est iis usque auroram, & discessit & manicavit. Et tradidit iis 12
hunc filium vivum, & gavisi sunt valdé. Et nos ascendimus navem, & 13
profecti sumus Ason, & illinc voluimus recipere Paulum : quia sic promisit
nobis, ut obviàm venirent nobis pedibus. Et quum venissemus Ason, recepimus 14
eum, & venimus Mitylenen. Et illinc navigavimus prostridiè, & venimus 15
Antikras Chiu, & postridiè appulimus Samum.

De Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, *lectio.*

Et proposuerat Paulus ire Ephesum, ut non moram faceret in Asia, & fe- 16
stinavit ut accederet Hierosolymam in Pentecosten. Et à Mileto misit Ephe- 17
sum ut vocaret seniores Ecclesiæ. Et quum venissent ad eum, dixit iis ; Vos 18
ipsi scitis à principio quando veni Asiam, quomodò mansi apud vos in omni
tempore, Serviens Deo, & laborans cum submissione animi, in omnibus la- 19
chrymis, & tentatione, quæ contigit mihi à Judæis.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΘ'.

Ut nihil *remiserim* *conferentium*, *ad non annuntiandum* vobis, & *docendum*
20 Ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν, καὶ διδάξαι
vos publicè & per domos: Testificans Judæisque & *Græcis* in
21 ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους· Διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τὴν εἰς
Deum pœnitentiam, & fidem in Dominum nostrum Jesum Christum. Et nunc
22 τὸν Θεὸν μετάνοιαν, καὶ (ω) πίστιν τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ νῦν
ecce ego *vinctus* Spiritu, vado in Hierusalem, quæ in ea
(α) ἰδοὺ ἐγὼ δεδεμένος τῷ Πνεύματι, πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ
concursura mihi *non noscens*: Nisi quòd Spiritus sanctus per
23 (β) συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς· Πλὴν ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ
civitatem protestatur, dicens, quoniam vincula me & tribulationes manent.
πόλιν (γ) διαμαρτύρεταί, λέγον ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις μένουσιν.
Sed *nullius* *rationem* *facio*, nec *habeo* animam meam *pretiosam mihi ipsi*, ut
24 Ἀλλ' οὐδενὸς (δ) λόγον ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς
finire cursum meum *cum gaudio*, & ministerium quod accepi à Domino
τελειῶσαι τὸν δρόμον (ε) μου μετὰ χαρᾶς, καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου
Jesu, *protestificari* Evangelium gratiæ Dei. Et nunc ecce ego
25 Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ
scio, quia non ampliùs videbitis faciem meam vos omnes, *in quibus* transivi
οἶδα ὅτι οὐκ ἔτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διῆλθον
prædicans regnum Dei. *Ideò* *testor* *vobis* *in* hodierna
26 κηρύσσων τὴν (ζ) βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον
die, quia mundus *ego* à sanguine omnium. Non enim subterfugi
27 ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων. Οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην
ad non annuntiandum vobis omne consilium Dei: Attendite *ergò* vobisipsis &
28 τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ. (η) Προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ
universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos, *pascere*
παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν
Ecclesiam Dei, quam acquisivit *per* *proprium* *sanguinem*. Ego
τὴν ἐκκλησίαν (θ) τοῦ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο (ι) διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. Ἐγὼ 29
enim scio *hoc*, quoniam intrabunt post discessionem meam lupi *graves* in vos, non
γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ
parcentes gregi. Et ex vobis ipsis exurgent viri loquentes per-
φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. Καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διε- 30
versa, *ad abstrahendum* discipulos post se. *Ideò* vigilate,
στραμμένα, τοῦ ἀποσπᾷν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω (κ) αὐτῶν. Διὸ γρηγορεῖτε, 31
memores quoniam triennium noctem & diem non cessavi cum lachrymis
μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων
monens unumquemque. Et nunc commendo vos, *fratres*, Deo, &
νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. Καὶ τανῦν παρατίθεμαι (λ) ὑμᾶς, ἀδελφοί, τῷ Θεῷ καὶ 32
verbo gratiæ ipsius, *potenti* *superædificare* & dare *vobis*
τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ (μ) ἐποικοδομῆσαι καὶ δοῦναι ὑμῖν
hæreditatem in sanctificatis omnibus. Argentum *aut* aurum, aut vestem
κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. Ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ 33
nullius concupivi. Ipsi *verò* *nescitis*, quoniam *usibus* *meis*, &
(ν) οὐδενὸς ἐπεθύμησα. (ξ) Αὐτοὶ δὲ γινώσκετε, ὅτι ταῖς χρείαις μου, καὶ 34
existentibus mecum, ministraverunt manus istæ. Omnia ostendi vobis, quoniam
τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι 35
sic laborantes oportet suscipere infirmos, meminisséque
(ο) οὕτω κοπιῶντας δεῖ (π) ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε
verborum Domini Jesu, quoniam ipse dixit; Beatius est dare
τῶν λόγων τοῦ (ρ) Κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε, Μακάριόν ἐστι (σ) διδόναι
magis quàm accipere. Et hæc *dicens*, *ponens* *genua* *sua*, cum omnibus illis
μᾶλλον ἢ λαμβάνειν. Καὶ ταῦτα εἰπών, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς 36
oravit.
προσηύξατο.

MS. A. (ω) πίστιν εἰς (α) ἰδοὺ δεδεμένος ἐγὼ τῷ (β) συναντήσαντά (γ) διαμαρτύρεταί μοι, λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μένουσιν. (δ) λόγον ἔχω, οὐδὲ ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν (ε) μου*, καὶ τὴν (ζ) βασιλείαν*. Διότι μαρτύρομαι (η) Προσέχετε ἑαυτοῖς (θ) τοῦ Κυρίου, ἣν (ι) διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. Ἐγὼ οἶδα, ὅτι (κ) ἑαυτῶν. (λ) ὑμᾶς τῷ Θεῷ (μ) οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ἐν τοῖς (ν) οὐθενὸς (ξ) Αὐτοὶ οἴδατε, ὅτι (ο) οὕτως (π) τῶν ἀσθενούντων ἀντιλαμβάνεσθε, (ρ) Κυρίου, ὅτι (σ) μᾶλλον διδόναι ἢ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 * ܘܠܐ ܟܠܝܬ ܡܕܡ ܕܦܩܚ ܗܘܐ ܠܢܦܫܬܟܘܢ ܕܐܟܪܙ ܠܟܘܢ. ܘܐܠܦ ܒܫܘܩܐ
ܘܒܒܬܐ. * ܟܕ ܡܣܗܕ ܗܘܝܬ ܠܝܗܘܕܝܐ ܘܠܐܪܡܝܐ ܥܠ ܬܝܒܘܬܐ ܕܠܘܬ ܐܠܗܐ: 21
ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܕܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܘܗܫܐ ܐܢܐ ܐܣܝܪ ܐܢܐ ܒܪܘܚܐ. ܘܐܙܠ ܐܢܐ 22
ܠܐܘܪܫܠܡ. ܘܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܡܕܡ ܕܐܪܥ ܠܝ ܒܗ. * ܒܪܡ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܒܟܠ 23
ܡܕܝܢܐ ܡܣܗܕ ܠܝ ܘܐܡܪ. ܕܐܣܘܪܐ ܘܐܘܠܨܢܐ ܡܛܝܒܝܢ ܠܟ. * ܐܠܐ ܠܝ ܠܐ ܚܫܝܒܐ 24
ܢܦܫܝ ܡܕܡ. ܐܝܟ ܕܐܫܠܡ ܪܗܛܝ ܘܬܫܡܫܬܐ ܕܩܒܠܬ ܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ.
ܕܐܣܗܕ ܥܠ ܣܒܪܬܐ ܕܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܗܫܐ ܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܬܘܒ ܦܪܨܘܦܝ ܠܐ 25
ܚܙܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܟܠܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܟܪܙܬ ܠܟܘܢ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܡܣܗܕ 26
ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܝܘܡܢܐ ܕܕܟܐ ܐܢܐ ܡܢ ܕܡܐ ܕܟܠܟܘܢ. * ܠܐ ܓܝܪ ܐܬܟܠܝܬ 27
ܕܐܚܘܐ ܠܟܘܢ ܟܠܗ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. * ܐܙܕܗܪܘ ܗܟܝܠ ܒܢܦܫܟܘܢ: ܘܒܟܠܗ ܡܪܥܝܬܐ. 28
ܕܐܩܝܡܟܘܢ ܒܗ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܐܦܝܣܩܘܦܐ. ܕܬܪܥܘܢ ܠܥܕܬܗ ܕܡܪܝܐ ܗܝ
ܕܩܢܐ ܒܕܡܗ. * ܐܢܐ ܓܝܪ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܡܢ ܒܬܪ ܕܐܙܠ ܐܢܐ. ܢܥܠܘܢ ܥܠܝܟܘܢ 29
ܕܐܒܐ ܥܫܝܢܐ. ܕܠܐ ܚܝܣܝܢ ܥܠ ܡܪܥܝܬܐ. * ܘܐܦ ܡܢܟܘܢ ܕܝܠܟܘܢ ܢܩܘܡܘܢ 30
ܓܒܪܐ ܡܡܠܠܝ ܡܥܩܡܬܐ. ܐܝܟ ܕܢܗܦܟܘܢ ܬܠܡܝܕܐ ܠܒܣܬܪܗܘܢ.
* ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܝܪܝܢ ܘܥܗܕܝܢ. ܕܬܠܬ ܫܢܝܢ ܠܐ ܫܠܝܬ ܒܠܠܝܐ 31
ܘܒܐܝܡܡܐ. ܟܕ ܡܪܬܐ ܒܕܡܥܐ ܐܢܐ ܠܟܠ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ. * ܘܗܫܐ ܡܓܥܠ ܐܢܐ 32
ܠܟܘܢ ܠܐܠܗܐ ܘܠܡܠܬܐ ܕܛܝܒܘܬܗ. ܗܘ ܕܡܫܟܚ ܕܢܒܢܐ ܠܟܘܢ. ܘܢܬܠ
ܠܟܘܢ ܝܪܬܘܬܐ ܥܡ ܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ. * ܟܣܦܐ ܐܘ ܕܗܒܐ ܐܘ ܠܒܘܫܐ ܠܐ ܪܓܬ. 33
* ܘܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܠܣܘܢܩܢܝ ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܥܡܝ ܗܘܘ. ܫܡܫ ܐܝܕܝ 34
ܗܠܝܢ. * ܘܚܘܝܬܟܘܢ ܟܠܡܕܡ. ܕܗܟܢܐ ܘܠܐ ܠܡܠܐܝܘ ܘܠܡܬܒܛܠܘ ܥܠ ܟܪܝܗܐ. 35
ܘܠܡܥܗܕܘ ܡܠܘܗܝ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ. ܡܛܠ ܕܗܘ ܐܡܪ. ܕܛܘܒܘܗܝ ܠܐܢܫܐ ܕܝܗܒ ܝܬܝܪ ܡܢ 36
ܐܝܢܐ ܕܢܣܒ. * ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪ. ܣܡ ܥܠ ܒܘܪܟܘܗܝ ܘܨܠܝ. ܘܥܡܗܘܢ ܐܢܫܐ ܟܠܗܘܢ.

Ut nihil spreverim quod prodesse posset 20
animabus vestris, quominùs prædicarem
vobis, & docerem vos in foris & domi-
bus: Dum testificarer Judæis & Genti- 21
libus de conversione ad Deum, & fide
quæ est in Dominum nostrum Jesum Chri-
stum. Nunc autem ego vinctus sum spi- 22
ritu, & proficiscor ad Jerusalem, nec
scio quid mihi obventurum sit in ea. Enim- 23
verò Spiritus sanctitatis per omnem ci-
vitatem testificatur mihi, & ait; Vincula
& oppressiones parata sunt tibi. Mihi ve- 24
rò pro nihilo habetur anima mea, ut absol-
vam cursum meum, & ministerium quod
accepi à Domino nostro Jesu, ut testimo-
nium perhibeam Evangelio gratiæ Dei.
Nunc igitur scio ego non ampliùs visu- 25
ros faciem meam ullos ex vobis omnibus
ad quos peragravi prædicans vobis regnum
Dei. Testor vobis hodierno die me mun- 26
dum esse à sanguine vestrûm omnium.
Non enim me excusavi quominùs pate- 27
facerem vobis omnem voluntatem Dei.
Cavete ergò vobismetipsis, & toti gregi 28
illi, in quem constituit vos Spiritus san-
ctitatis episcopos, ut pascatis Ecclesiam
illam Domino, quam acquisivit proprio
sanguine. Ego siquidem novi, postquam 29
abiero, ingressuros vobiscum lupos effe-
ros, qui non parcent gregi. Quin ex 30
vobismetipsis surrecturos homines qui lo-
quantur perversa ad subvertendum disci-
pulos, ut se sequantur. Quamobrem vigila- 31
te, & memores estote me per triennium
non cessâsse noctu & interdiu cum lachry-
mis admonere unumquemque ex vobis.
Nunc autem commendo vos Deo, & ver- 32
bo gratiæ ipsius, quod quidem potest vos
ædificare, & dare vobis hæreditatem cum
omnibus Sanctis. Argentum, aut aurum, 33
aut vestimenta, non concupivi. Et vos 34
nôstis, indigentiæ meæ, & iis qui me-
cum sunt, istas manus meas ministrâsse.
Tandem omnia ostendi vobis. Sic opor- 35
tet laborâre, & curam habere de infir-
mis, & meminisse verborum Domini no-
stri Jesu: quippe qui dixerit; Beatus est
qui dat, potiùs quàm qui accipit. Quùm- 36
que hæc dixisset, procubuit in genua,
& preces fudit, cunctique homines cum
eo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወአልቦ ፡ ዘከወርኩክሙ ፡ እምኵሉ ፡ ዘይደልወክሙ ፡ ዘኢነገርኩክሙ ፡ ወዘኢመሀርኩ
21 ክሙ ፡ ክሡተ ፡፡ እንዘ ፡ አስምዖሙ ፡ ለአይሁድ ፡ ወለአረሚ ፡ በአፍአ ፡ ወበው
ሳጤ ፡ ከመ ፡ ይነስሑ ፡ ወይግነዩ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወይእመኑ ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱ
22 ስ ፡፡ ወይእዜኒ ፡ ናሁ ፡ ተአሰርኩ ፡ በመንፈስየ ፡ ወአሐውር ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወበጊዜ
23 ሃ ፡ ይረክበኒ ፡፡ ዘአስምዐ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በበአህጉር ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ሕማም ፡
24 ወሞቅሕት ፡ ይፀንሐክ ፡፡ ወበሕቱ ፡ ኢይሔስብ ፡ ለነፍስየ ፡ ወኢአመ ፡ ምንትኒ ፡ ደእ
ሙ ፡ ከመ ፡ እፈጽም ፡ መልእክትየ ፡ ወእስልጥ ፡ ግብረየ ፡ ዘነሣእኩ ፡ በኀበ ፡ እግዚእነ ፡
ኢየሱስ ፡ እመሀር ፡ ወእስብክ ፡ ወንጌለ ፡ ጸጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡

Et nihil fuit quod substraxerim vobis, de omnibus conducentibus vobis, quod 20
non annuntiavi vobis, et quod non docui vos apertè: Testificans Judæis et 21
Gentilibus foris et intùs, ut resipiscerent, et confiterentur Deo, et crederent in
Domino nostro Jesu. Et nunc ecce vinctus sum in spiritu meo, et profici- 22
scor Hierosolymam: et statim continget mihi, Quod testificavit Spiritus san- 23
ctus singulis civitatibus, dicens; Tribulatio et vincula manent te. Verunta- 24
men non reputo animam meam quicquam: sed ut perficiam ministerium meum,
et absolvam opus meum quod suscepi apud Dominum nostrum Jesum, ut doce-
rem, et prædicarem evangelium gratiæ Dei.

Versio VULGATA LATINA.

20 Quomodò nihil subtraxerim utilium, quò minùs annuntiarem vobis, & doce-
21 rem vos publicè, & per domos, Testificans Judæis atque Gentilibus in
22 Deum pœnitentiam, & fidem in Dominum nostrum Jesum Christum. Et
nunc ecce alligatus ego spiritu, vado in Jerusalem, quæ in ea ventura sint
23 mihi, ignorans: Nisi quòd Spiritus sanctus per omnes civitates mihi pro-
testatur, dicens; Quoniam vincula & tribulationes Jerosolymis me manent.
24 Sed nihil horum vereor: nec facio animam meam pretiosiorem quàm me,
dummodò consummem cursum meum, & ministerium verbi, quod accepi à
25 Domino Jesu, testificari Evangelium gratiæ Dei. Et nunc ecce ego scio,
quia ampliùs non videbitis faciem meam vos omnes, per quos transivi præ-
26 dicans regnum Dei. Quapropter contestor vos hodiernâ die, quia mundus
27 sum à sanguine omnium. Non enim subterfugi, quò minùs annuntiarem
28 omne consilium Dei vobis. Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos
Spiritus sanctus posuit episcopos, regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit san-
guine suo. Ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces 29
in vos, non parcentes gregi. Et ex vobis ipsis exurgent viri loquentes per- 30
versa, ut abducant discipulos post se. Propter quod vigilate, memoriâ re- 31
tinentes, quoniam per triennium nocte & die non cessavi, cum lachrymis
monens unumquemque vestrûm. Et nunc commendo vos Deo, & verbo gra- 32
tiæ ipsius, qui potens est ædificare, & dare hæreditatem in sanctificatis omni-
bus. Argentum & aurum, aut vestem nullius concupivi, sicut Ipsi scitis: 33
quoniam ad ea, quæ mihi opus erant, & his, qui mecum sunt, ministra- 34
verunt manus istæ. Omnia ostendi vobis, quoniam sic laborantes, oportet 35
suscipere infirmos, ac meminisse verbi Domini Jesu, quoniam ipse dixit;
Beatius est magis dare, quàm accipere. Et cùm hæc dixisset, positis geni- 36
bus suis oravit cum omnibus illis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 وإني ما كففت ولا امتنعت من شي مما يصلح شانكم ويوافقكم * فلم أخبركم
21 به وأعلمكم جهرا في الجموع * وسرا في المنازل * محضضا اليهود واليونانيين الى التوبة
22 الى الله * والى الامانة بربنا يسوع المسيح * والآن هاأنذا مقيد بالروح * سائرا الى اورشليم
23 غير عالم ماذا يعرض لي فيها * لكن روح القدس يشهد لي في كل مدينة قائلا * أن
24 قيودا وغموما تنتظرني * لكنني ما اجعل شيا منها حجة * ولا نفسي مكرمة عندي *
حتى أتمم سعيي بسرور * والخدمة التي اخذتها من الرب * أن اخص الى بشارة نعمة الله *
25 وأشهد بحقيقتها * والآن انا اعلم انكم كلكم ما تعاينون وجهي ايضا * في المواضع
26 التي جلتها كارزا ملك الله * وإني أشهد لكم في نهار هذا اليوم * أنني نقي بري
27 انا من دمكم اجمعين * لأنني ما تحرب ولا امتنعت من اخباركم بكافة راي الله *
28 فاصغوا اذا الى انفسكم * والى جماعة الرعية التي جعلكم روح القدس فيها اساقفة *
29 لترعوا كنيسة الرب الاله التي اصطنعها بدمه * فإنني انا اعرف هذا * أن سيدخل
30 اليكم بعد انصرافي ذياب ثقال * لن يشفقوا على الرعية * ومنكم انفسكم سيقوم
31 رجال يتكلمون اقوالا معوجة * ليستجروا ويستجذبوا التلاميذ وراهم * فلهذا
تيقظوا متذكرين انني ما فترت ثلثة سنين ليلا ونهارا من ان اعظ بدموع كل احد
32 منكم * والآن انا استودعكم يا اخوتي لله ولكلمة نعمته * المقتدر ان يبنيكم ويعطيكم
33 34 موروثا في المقدسات كلها * واما فضة او ذهب او لبوس ما اشتهيت منها شيا * انتم
35 تعلمون ان حوائجي وحوائج الذين كانوا معي كلهم خدمتها هاتان اليدان * وقد بينت
لكم كل شي انكم هكذا يجب عليكم ان تتعبوا لتعتنوا بامر الضعفاء * متذكرين
36 قول الرب يسوع * فإنه هو قال * مغبوط ذلك الذي يعطي اكثر ممن ياخذ * واذ قال
هذا * وضع ركبتيه مع جماعتهم وصلى * * تم * تم *

Quòd etiam non cessaverim neque abs- 20
tinuerim ab ulla re ex his quæ utili-
tati vestræ cedebant, & commodæ vo-
bis erant, quin eas vobis annuntiârim
atque docuerim publicè in synagogis,
& privatim in domibus: Hortans Ju- 21
dæos & Græcos ad pœnitentiam ad
Deum, & fidem in Dominum nostrum
Jesum Christum. Et nunc ecce ego al- 22
ligatus Spiritu, Jerosolymam pergo:
ignorans quid mihi obventurum sit in
ea. Verùm Spiritus sanctus mihi te- 23
statur in singulis civitatibus, dicens
quòd vincula & afflictiones me spe-
ctant. At ego nihil horum pro excu- 24
satione pono, nec anima mea chara est
apud me: ut absolvam cursum meum
hilariter, & ministerium quod accepi
à Domino: quatenus excitem ad
evangelium gratiæ Dei, testérque veri-
tatem. Et nunc ego scio vos omnes non 25
esse ampliùs visuros faciem meam in
locis quæ perlustravi prædicans regnum
Dei. Et quidem contestor vos hodierno 26
die, mundum esse me atque innocen-
tem à sanguine omnium vestrûm. Non 27
enim me tæduit, neque abstinui à signi-
ficando vobis omne consilium Dei. At- 28
tendite igitur vobisipsis, & universo
gregi in quo constituit vos Spiritus
sanctus Episcopos, ut pascetis ecclesiam
Domini Dei, quam fabrefecit sanguine
suo. Ego enim novi hoc, quòd ingressuri 29
sint ad vos post discessum meum lupi
graves haudquaquam miserentes gregi.
Et ex vobismetipsis exurgent viri qui 30
loquentur sermones perversos, ut tra-
hant & alliciant discipulos post se.
Propterea vigilate, memores quòd non 31
desierim tribus annis noctu diuque ab
hortando cũ lachrymis unumquemq; ve-
strûm. Et nunc ego vos commendo O 32
fratres mei, Deo & verbo gratiæ ipsius,
qui potens est ædificare vos, et concedere
vobis hæreditatem in omnibus rebus sa-
cris. Et verò argenti, aut auri, aut 33
vestium nihil expetivi. Vos scitis 34
quòd necessitatibus meis, & necessita-
tibus eorum omnium qui mecum erant,
ministraverunt hæ manus. Et jam 35
ostendi vobis omnia, quòd ita oporteat
vos laborare, ut sitis generosi in his
quæ pertinent ad infirmos: memores
dicti Domini Jesu, quoniam ipse di-
xit; Beatus ille est qui tribuit, po-
tiùs quàm qui accipit. Et cùm hoc 36
dixisset, posuit genua sua cum iis
omnibus, & oravit. Hactenus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወይእዜኒ ፡ ናሁ ፡ አነ ፡ አአምር ፡ ከመ ፡ ኢትሬእዩ ፡ ገጽየ ፡ አንከ ፡ አንትሙ ፡ ኵልክሙ ፡
26 እለ ፡ ሰበኩ ፡ ለክሙ ፡ በእንተ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወናሁ ፡ አሰምዕ ፡
27 ለክሙ ፡ ዮም ፡ በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ከመ ፡ ንጹሕ ፡ አነ ፡ እምደመ ፡ ኵልክሙ ፡፡ ወአል
28 ቦ ፡ ዘኀበእኩክሙ ፡ ዘኢነገርኩክሙ ፡ ኵሉ ፡ ምክሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ዕቀ
ቡ ፡ ርእሰክሙ ፡ ወዕቀቡ ፡ ኵሉ ፡ መርዔቶ ፡ ዘሎቱ ፡ ሠየመክሙ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡
ጳጳሳተ ፡ ከመ ፡ ትርዓዩ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያና ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እንተ ፡ አጥረያ ፡
29 በደሙ ፡፡ ወአነ ፡ አአምር ፡ ከመ ፡ ይመጽኡ ፡ እምድኅሬየ ፡ ኀቤክሙ ፡ ተኵለ
30 ት ፡ መሠጥ ፡፡ እለ ፡ ኢይምሕኩዋ ፡ ለመርዔት ፡፡ ወእምውስቴትክሙ ፡ ይትነሥ
ኡ ፡ ዕደው ፡ እለ ፡ ይሜህሩ ፡ ጠዋየ ፡ ነገረ ፡ ከመ ፡ ያግብእዎሙ ፡ ለአሕዛብ ፡፡
31 ይእዜኒ ፡ ትጉሁ ፡ ተዘከሩ ፡ ከመ ፡ ሠለስቱ ፡ ዓመት ፡ ኢነተገ ፡ አንብዕየ ፡ መዐልተ ፡
32 ወሌሊተ ፡ እንዘ ፡ እምህረክሙ ፡ ለኵልክሙ ፡፡ ወይእዜኒ ፡ አማኅፀንኩክሙ ፡
አኀዊነ ፡ ወኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወለቃለ ፡ ጸጋሁ ፡ ዘይክል ፡ ሐኒጸተክሙ ፡ ወይሁቦሙ ፡
ርስቶሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ ቅዱሳን ፡፡
33 ኢያሰሰሩ ፡ ከመ ፡ ኢተስቆቀው ፡ ንዋየክሙ ፡ ኢወርቀ ፡ ወኢብሩረ ፡ ወአልባሰ ፡ ኢነ
34 ሣእኩ ፡ በኀበ ፡ አሐዱሂ ፡ እምውስቴትክሙ ፡፡ ወለሊክሙ ፡ ታአምሩ ፡ ኢለት
35 ካዝየ ፡ ወኢለእለ ፡ ምስሌየ ፡ ተቀንያ ፡ እላንቱ ፡ እደዊየ ፡፡ እስመ ፡ ከማሁ ፡ ሀለወነ ፡
ከመ ፡ በጻማነ ፡ ወበተግበርነ ፡ ንትወከፎሙ ፡ ለድኩማን ፡፡ ወዘንተ ፡ መሀርኩክሙ ፡ ቃሎ ፡
36 ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘይቤ ፡ ብፁዕ ፡ ዘይሁብ ፡ እምዘ ፡ ይነሥእ ፡፡ ወዘንተ ፡ ብሂሎ ፡
ሰገደ ፡ ወጸለየ ፡ ምስለ ፡ ኵሎሙ ፡፡

Et nunc ecce ego scio quòd non videbitis faciem meam ampliùs, vos omnes 25
quibus prædicavi de regno Dei. Et ecce testor vobis hodiè in hac die, quòd 26
purus sum à sanguine omnium vestrûm. Et nihil fuit quod abscondi à vobis, 27
quod non annuntiavi vobis, imo *totum consilium Dei. Attendite vos ipsos, &* 28
attendite totum gregem cui præposuit vos Spiritus sanctus episcopos, ut pasca-
tis domum Christianam Dei, quam acquisivit in sanguine suo. Et ego scio 29
quòd venient post me ad vos lupi prædæ, qui non parcent gregi. Et ex vo- 30
bis surgent viri qui docebunt perversa verba, ut abducant populos. Nunc 31
vigilate memoriâ retinentes, quòd tres annos non cessârunt lachrymæ meæ die
& nocte, dum docerem vos omnes. Et nunc commendavi vos, fratres nostri, 32
Deo & verbo gratiæ ejus, qui potest ædificare vos, & dare vobis, pos-
sessionem omnium sanctorum.
Scitis quòd non concupivi divitias vestras, neque aurum, neque argentum, 33
& vestem non recepi apud aliquem ex vobis. Et vos scitis quod *non soli-* 34
citudini meæ, neque eorum qui mecum erant, *ministrârunt hæ manus meæ.*
Quia sic oportet nos, ut in labore nostro, & in opere nostro suscipiamus in- 35
firmos, & hunc docui vos sermonem Domini nostri Jesu, dicentis; Beatior *est*
dans quam accipiens. Et hoc quum dixisset, adoravit, & oravit cumomni- 36
bus illis.

Magnus autem factus est fletus omnium: & procumbentes super col-
37 Ἱκανὸς δὲ (τ) ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχη-
lum Pauli, exosculabantur eum, Dolentes maximè in verbo
38 λον τοῦ Παύλου, κατεφίλουν αὐτὸν, Ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ
quod dixerat, quoniam non ampliùs *futuri essent* faciem ejus *spectare*. *Præmitte-*
ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκ ἔτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμ-
bant autem eum ad navem.
πον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

MS. A. (τ) κλαυθμὸς ἐγένετο

CAP. XXI. κα'.

Ut autem factum *est* *provehi* *nos* *avulsos* ab eis, *rectà curren-*
1 ΩΣ δὲ ἐγένετο (α) ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαν-
tes venimus *in* Coum, *at* sequenti *in* Rhodum, & indè *in* Pataram.
τες ἤλθομεν εἰς τὴν (β) Κῶν, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς (γ) Πάταρα.
Et *invenientes* navem transfretantem in Phœnicem, ascendentes *provecti sumus*. *Ap-*
2 3 Καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. (δ) Ἀ-
parentes autem Cypro, & relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in
ναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον, (ε) καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς
Syriam, & *devecti sumus* in Tyrum: ibi enim erat navis expositura
Συρίαν, καὶ (ζ) κατήχθημεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ (η) ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτιζόμενον
onus. Et *invenientes* *discipulos*, admansimus *ei* diebus se-
4 τὸν γόμον. (θ) Καὶ ἀνευρόντες τοὺς μαθητὰς, ἐπεμείναμεν (ι) αὐτοῦ ἡμέρας ἑ-
ptem: qui Paulo dicebant per Spiritum, *non* *ascendere* in Hieru-
πτά· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ Πνεύματος, μὴ (κ) ἀναβαίνειν εἰς Ἱερου-
salem. *Quando autem factum est* *nos* *peragere* *dies*, *exeuntes*
5 σαλήμ. Ὅτε δὲ ἐγένετο (λ) ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες
ibamus, *præmittentibus* nos omnibus cum uxoribus & filiis, usque foras
ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἕως ἔξω
civitatem: & *ponentes* *genua* in littore, oravimus. Et
6 τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, (μ) προσηυξάμεθα. Καὶ
salutantes invicèm, ascendimus *in* navem: illi autem redierunt in *propria*.
ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον· ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.
Nos verò *navigationem* *perficientes*, à Tyro descendimus *in* Ptole-
Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν (ν) διανύσαντες, ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολε- 7
maïdam: & *salutantes* *fratres*, mansimus die unâ apud illos.
μαΐδα· καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς, (ξ) ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς.
At postridie *egressi* *ii qui circa* *Paulum*, *venerunt* in Cæsaream: & in-
Τῇ δὲ ἐπαύριον (ο) ἐξελθόντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον, ἦλθον εἰς Καισάρειαν· καὶ εἰσ- 8
trantes *in* domum Philippi Evangelistæ, *existentis* *ex* septem,
ελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, (π) τοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ,
mansimus apud eum. Huic autem erant filiæ virgines quatuor pro-
ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. Τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες (ρ) παρθένοι τέσσαρες προ- 9
phetantes. *Admanentibus* *autem nobis* dies *plures*, *descendit* quidam à
Λ' φητεύουσαι. Ἐπιμενόντων (σ) δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατῆλθέ τις ἀπὸ 10
Judæa propheta, nomine Agabus. *Et* *veniens* ad nos, *& tol-*
τῆς Ἰουδαίας προφήτης, ὀνόματι Ἄγαβος. Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄ- 11
lens zonam Pauli, *alligansque* sibi manus & pedes, di-
ρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, (τ) δήσας τε αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, εἶ-
xit; Hæc dicit Spiritus sanctus; Virum cujus est zona hæc, sic *vin-*
πε, Τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, (υ) οὕτω δή-
cient in Hierusalem Judæi, & tradent in manus Gentium. *Ut autem*
σουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. Ὡς δὲ 12
audivimus *hæc*, *rogavimus* *nósque* & qui loci illius, *ad non ascendendum eum in Hieru-*
ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερου-
salem. Respondit *autem* Paulus; Quid facitis flentes, & *comminuentes* meum
σαλήμ. (φ) Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος, Τί ποιεῖτε κλαίοντες, καὶ συνθρύπτοντές μου 13
cor? Ego enim non solùm *vinciri*, sed & mori in Hierusalem *para-*
τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν (χ) εἰς Ἱερουσαλὴμ ἑτοί-
tè *habeo* *pro* *nomine* Domini Jesu. Non *suaso* *autem* *eo*,
μως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, 14
quievimus, dicentes; Voluntas Domini fiat.
ἡσυχάσαμεν, εἰπόντες, (ψ) Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου γενέσθω.

Κεφ. κα'. MS. A. (α) ἡμᾶς ἀναχθῆναι (β) Κῶ, (γ) Πάτερα. (δ) Ἀναφανέντες (ε) καταλειπόντες (ζ) κατήλθομεν, (η) τὸ πλοῖον ἦν (θ) Ἀνευρόντες δὲ (ι) αὐτοῖς (κ) ἐπι-βαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. (λ) ἐξαρτίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἐπορευόμεθα, (μ) προσευξάμενοι ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἀνέβημεν εἰς (ν) διανοίσαντες, ἀπὸ Τύρου κατέβημεν εἰς (ξ) ἐπ-εμείναμεν (ο) ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς (π) ὄντος (ρ) τέσσαρες παρθένοι (σ) δὲ ἡμέρας (τ) δήσας ἑαυτοῦ (υ) οὕτως (φ) Τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος, καὶ εἶπεν, Τί (χ) ἑτοίμως ἔχω εἰς Ἱε-ρουσαλὴμ ὑπὲρ (ψ) Τοῦ Κυρίου τὸ θέλημα γενέσθω.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 38 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
[illegible]
[illegible]
14 [illegible]

Proindè obortus est fletus magnus omnibus; 37
& complexi sunt eum, eúmque deosculabantur. Magis autem angebantur ob illud 38
verbum quod dixerat, ipsos non esse ampliùs visuros faciem ejus: & concomitati sunt eum usque ad navim.

CAP. XXI.

ET separati sumus ab eis, & rectâ enavigavimus ad Coum insulam, sequenti que die venimus Rhodum, & illinc Pataram. Nactique 2
illinc navim profecturam Phœniciam, conscendimus eam & perreximus. Pervenimus 3
autem usque ad Cyprum insulam, & reliquimus eam ad sinistram, venimúsque Syriam, & illinc pervenimus ad Tyrum: illic enim navis erat depositura onus suum. Et 4
quum invenissemus illic discipulos, permansimus apud eos dies septem: isti autem dicebant quotidiè Paulo per Spiritum, ne proficisceretur ad Jerusalem. Illis autem pòst 5
diebus eximus iter facturi, & comitati sunt nos omnes, tum ipsi, cùm uxores liberíque eorum, extra urbem usque: & procideremus in genua juxta litus maris, precésque fuderunt. Et deosculati sumus alii alios, con- 6
scendimúsque navim: illi autem reversi sunt domos suas. Nos verò perreximus ex Sur, 7
& venimus ad Acu urbem; salutavimúsque fratres qui illic erant, & diversati sumus apud eos diem unum. Postridiè verò egressi, 8
venimus Cæsaream: & ingressi, diversati sumus in ædibus Philippi Evangelistæ illius qui erat unus è septem. Cui quidem erant 9
quatuor filiæ virgines, quæ vaticinabantur. Et quum illic egissemus dies plurimos, de- 10
scendit ex Judæa propheta quidam cui nomen erat Agabus. Et introiit apud nos 11
sumpsitque cingulum lumborum Pauli, & vinxit pedes manúsque suas, aitque; Sic dicit Spiritus sanctitatis, Virum dominum hujus cinguli ita vincient Judæi in Jerusalem, tradéntque in manus Gentium. Quúmque hos 12
sermones audissemus, efflagitavimus ab eo nos & loci incolæ, ne proficisceretur ad Jerusalem.

Dominicâ IV. post Pentecosten. 59.

Tunc respondit & ait Paulus, Quid agitis 13
flentes, & contundentes cor meum? Ego enim non vinciri tantùm paratus sum, sed etiam mori in Jerusalem pro nomine Domini nostri Jesu Christi. Quum itaque assen- 14
sum non præbuisset nobis, destitimus, diximúsque; Voluntas Domini nostri fiat.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 ወበዙኀ፡ በከዩ፡ ኵሎሙ፡ መሪረ፡ ወሐቀፍዎ፡ ክሳዶ፡ለጳውሎስ፡ ወሰዐምዎ፡፡=፡ እንዘ፡
38 ይቴክዙ፡ ወፈድፋደሰ፡ እስመ፡ ይቤሎሙ፡ ሊትሬእዩኒ፡ ገጽየ፡፡ ወፈነውዎ፡ ወዐርገ፡
ሐመረ፡=፡
1 ኼለ ወእምዝ፡ኀለፍነ፡ንሩነሂ፡ ወእሙንቱሂ፡ለተው፡ ወረዊጸነ፡ በጽሕነ፡ብሔረ፡ቆቆ፡፡=፡
2 ሃዐ ወእምህየ፡በሳኒታ፡ ወረድነ፡ሮደን፡ወእምህየ፡ሐለፍነ፡ጳጥራ፡=፡ ወረከብነ፡ ሐመረ፡
3 ዘየሐውር፡ፈንቄን፡ ወዐረግነ፡ውስቴታ፡=፡ ወነጸርናሃ፡ ለቆጵሮስ፡ወሐደግናሃ፡በጸጋምነ፡፡
ወነገድነ፡ሰርያ፡ወወረደነ፡ጢሮስ፡ወበህየ፡አርሰይዋ፡ለሐመር፡=፡

Et multùm fleverunt omnes amarè, & amplexati sunt collum Pauli, & osculati 37
sunt eum dolentes, & eò magis, quia dixisset iis; Non videbitis faciem meam: & 38
dimiserunt eum, & ascendit navim.

CAP. XXI.

ET tunc progressi sumus nos, & illi venerunt, & currentes venimus in regionem 1
Coi, & illinc postridiè descendimus Rhodum, & illinc progressi sumus Patara. Et 2
invenimus navem proficiscentem Phœnicen, & ascendimus in eam. Et aspeximus 3
Cyprum, & reliquimus eam ad sinistram nostram, & navigavimus in Syriam, &
descendimus Tyrum, & ibi stiterunt navem.

Versio VULGATA LATINA.

37 Magnus autem fletus factus est omnium: & procumbentes super collum Pauli, os-
38 culabantur eum, Dolentes maximè in verbo quod dixerat, quoniam ampliùs fa-
ciem ejus non essent visuri. Et deducebant eum ad navem.

CAP. XXI.

1 Cum autem factum esset ut navigaremus abstracti ab eis, recto cursu venimus
2 Coum, & sequenti die Rhodum, & inde Pataram. Et cùm invenissemus navem
3 transfretantem in Phœnicen, ascendentes navigavimus. Cùm apparuissemus autem
Cypro, relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in Syriam, & venimus Ty-
4 rum: ibi enim navis expositura erat onus. Inventis autem discipulis, mansimus
ibi diebus septem: qui Paulo dicebant per Spiritum ne ascenderet Jerosoly-
5 mam. Et expletis diebus profecti ibamus, deducentibus nos omnibus cum uxo-
6 ribus & filiis usque foras civitatem: & positis genibus in littore, oravimus. Et
cùm valefecissemus invicèm, ascendimus navem: illi autem redierunt in sua. Nos 7
verò navigatione expletâ à Tyro descendimus Ptolemaïdam: & salutatis fratri-
bus, mansimus die unâ apud illos. Aliâ autem die profecti, venimus Cæsaream. 8
Et intrantes domum Philippi evangelistæ, qui erat unus de septem, mansimus apud
eum. Huic autem erant quatuor filiæ virgines prophetantes. Et cùm morare- 9
mur per dies aliquot, supervenit quidam à Judæa propheta, nomine Agabus. 10
Is cum venisset ad nos, tulit zonam Pauli: & alligans sibi pedes & manus, dixit; 11
Hæc dicit Spiritus sanctus; Virum, cujus est zona hæc, sic alligabunt in Jerusalem
Judæi, & tradent in manus Gentium. Quod cùm audissemus, rogabamus nos, 12
& qui loci illius erant, ne ascenderet Jerosolymam. Tunc respondit Paulus, & 13
dixit; Quid facitis flentes, & affligentes cor meum? Ego enim non solùm alli-
gari, sed & mori in Jerusalem paratus sum, propter nomen Domini Jesu. Et 14
cùm ei suadere non possemus, quievimus, dicentes; Domini voluntas fiat.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

37 * فصار من جماعتهم بكاء عظيم * وكانوا يتساقطون على عنق بولس يقبلونه * متوجعين
38 حزنا * لا سيما للكلام الذي قاله انهم ما يستانفون ينظرون وجهه ايضا وشيعوه الى المركب *

* الفصل الحادي والعشرون *

1 * فلما ركبنا نحن انجذبنا منهم واستقام مسيرنا الى كون * وفي اليوم المقبل جينا الى
2 رودس * ومن هناك الى سبارطه * فصادفنا مركبا عابرا الى الغور * فصعدنا اليه * واقلعنا
3 وصرنا بحذا قبرص * وتركناها يسرة * واقلعنا سايرين الى الشام * فانحدرنا الى صور * لان
4 المركب الى هناك كان وسقه معبا * حطوه هناك * ووجدنا تلاميذ * فاقمنا عندهم سبعة ايام *
5 وانهم قالوا لبولس بالروح الا يصعد الى اورشليم * ولما استكملنا الايام السبعة خرجنا
فذهبنا * وانهم شيعونا كلهم مع نسايهم واولادهم الى ظاهر المدينة * ووضعنا ركبنا على
6 الشاطي وصلينا * وقبل بعضنا بعضا * وصعدنا الى المركب * وعادوا اوليك الى مواطنهم *
7 * ولما اكملنا السير البحري من صور بلغنا الى عكا * وسلمنا على الاخوة * واقمنا عندهم
يوما واحدا *

* ليوم الاثنين من الجمعة السابعة بعد الفصح *

8 * وفي الغد خرجنا الذين حول بولس * وجينا الى قيسارية ودخلنا الى منزل فيلبس الانجيلي
9 10 الذي من السبعة * واقمنا عنده * وكان له اربع بنات عواتق يتنبان * ولما اقمنا هناك
11 اياما كثيرة * نزل من بلد اليهودية رجل نبي اسمه اغابس * وجاء الينا * واخذ منطقة
بولس * وشد بها رجليه ويديه وقال * هذه الاقوال يقولها روح القدس * الرجل الذي
هذه المنطقة منطقته * هكذا يشده ويقيده اليهود باورشليم * ويدفعونه الى ايدي
12 الامم * فلما سمعنا هذه الاقوال * تضرعنا اليه نحن واهل المكان الا يصعد الى اورشليم *
13 * فاجاب بولس ماذا تعملون اذ تبكون وتعمدون قلبي * فاني انا مستعد لا للرباط والتقييد
14 فقط بل وللموت باورشليم * من اجل اسم الرب يسوع * فاذ لم يذعن لنا صمتنا * قايلين
مشية الله فلتكن *

Factus est igitur ab omnibus fletus 37
abundans, & procumbebant in collum
Pauli, osculantes illum, Tristitiâ do- 38
leates præsertim ob sermonem quem di-
xerat, quòd ampliùs faciem ejus non
essent visuri: & deduxerunt eum ad
navim.

CAP. XXI.

Cum itaque nos conscendissemus, abs- 1
traximus nos ab eis, & rectà tetendit
iter nostrum ad Coum: & sequenti die
venimus Rhodum, indéque Spartam. Et 2
nacti navem trajicientem ad Confinia,
conscendimus illam: Et vela facientes, 3
devenimus contra Cyprum: eâque ad læ-
vam relictâ, vela fecimus pergentes in
Syriam, & ivimus Tyrum. Et quoniam
navis onus pro illo loco congestum fue-
rat, ibi stiterunt eam. Repertisque di- 4
scipulis, mansimus apud ipsos septem
diebus. Et hi quidem dixerunt Paulo
per Spiritum; ne ascenderet Jerosoly-
mam. Expletis autem septem diebus, 5
egressi discessimus: & deduxerunt nos
ipsi omnes, cum uxoribus & filiis suis
extra urbem: ponentésque genua super
littus, oravimus, Et deosculati invi- 6
cèm, conscendimus navim: illi verò re-
versi sunt ad loca sua. Et cùm absol- 7
vissemus iter maritimum, à Tyro per-
venimus Accam. Et salutatis fratri-
bus, morati sumus apud eos diem unum.

Pro feria secunda hebdomadæ septimæ post Pascha.

Postridiè verò egressi qui eramus circa 8
Paulum, venimus Cæsaream, & in-
trantes domum Philippi evangelistæ qui
erat è septem, mansimus ad ipsum. Et 9
huic erant quatuor filiæ virgines pro-
phetantes. Cúmque mansissemus ibi dies 10
complures, descendit è regione Judææ
vir propheta, nomine Agapus: Qui ve- 11
nit ad nos, tulitque cingulum Pauli,
eoque pedes ac manus suas alligans, ait;
Hos sermones dicit Spiritus sanctus,
Virum, cui cingulum hoc proprium est,
sic stringent & ligabunt Judæi in Je-
rusalem, tradentque in manus gentium.
Quos sermones cùm audissemus, roga- 12
vimus eum nos & gens loci illius,
ne ascenderet Jerosolymam. Respondit 13
Paulus, Quid agitis flentes & commi-
nuentes cor meum? ego enim paratus
sum non ad ligamen & vincula tantùm,
sed & ad mortem in Jerusalem, pro no-
mine Domini Jesu. Cùm ergò non pare- 14
ret nobis, tacuimus dicentes; Voluntas
Dei fiat.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወእምዝ ፡ ረከብናሆሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ ወነበርነ ፡ ኀቤሆሙ ፡ ሰቡዐ ፡ መዋዕለ ፡፡
5 ወይቤልዎ ፡ ለጳውሎስ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ኢይዕርግ ፡ ኢየሩሳሌም ፡፡ ወፈ
ጸምነ ፡ መዋዕለ ፡ ወጻእነ ፡ ወሖርነ ፡ ወፈነውነ ፡ ኵሎ ፡ ደቀ ፡ ወአንስት ፡ እስከ ፡
6 አፍአ ፡ እምሀገር ፡ ወሰገድነ ፡ ውስተ ፡ ሐይቅ ፡ ወጸለይነ ፡፡ ወተፈኖነ ፡፡ ወእምዝ ፡
7 ዐረግነ ፡ ውስተ ፡ ሐመር ፡ ወእሙንቱሰ ፡ አተው ፡ አብያቲሆሙ ፡፡ ወንሕነሰ ፡
ነገድነ ፡ እምጢሮስ ፡ ወበጻሕነ ፡ ጰቶሎማይዳ ፡ ወተአማኀናሆሙ ፡ ለአኃዊነ ፡
8 ወነበርነ ፡ ኀቤሆሙ ፡ አሐተ ፡ ዕለተ ፡፡ ወበሳኒታ ፡ ወፃእነ ፡ እለ ፡ ሀለውነ ፡ ምስለ ፡
ጳውሎስ ፡ ወሖርነ ፡ ቂሳርያ ፡ ወቦእነ ፡ ቤተ ፡ ፊልጶስ ፡ ወንጌላዊ ፡ አሐዱ ፡ እምስብ
9 ዐቱ ፡ ወሐደርነ ፡ ኀቤሁ ፡፡ ወቦ ፡ አርባዕቱ ፡ አዋልደ ፡ ደናግል ፡ ወይትኔበያ ፡፡ ወ
10 ነበርነ ፡ ብዙኃ ፡ መዋዕለ ፡ ኀቤሁ ፡፡ ወወረደ ፡ አሐዱ ፡ ነቢይ ፡ እምብሔረ ፡ ይሁዳ ፡ ዘስ
11 ሙ ፡ አጋቦስ ፡፡ ወመጽአ ፡ ኀቤነ ፡ ወነሥአ ፡ ቅናቶ ፡ ለጳውሎስ ፡ ወተአሰረ ፡ ለሊሁ ፡
እደዊሁ ፡ ወእገሪሁ ፡ ወይቤ ፡ ከመዝ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ለእግዚኡ ፡ ለዝ ፡ ቅናት ፡ ከ
12 መዝ ፡ የአስርዎ ፡ አይሁድ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ወያገብእዎ ፡ ለሕዝብ ፡፡ ወሰሚዐ
ነ ፡ ዘንተ ፡ አስተብቋዕናሁ ፡ ለጳውሎስ ፡ ምስለ ፡ ሰብአ ፡ ውእቱ ፡ ብሔር ፡ ከመ ፡ ኢይ
13 ዕርግ ፡ ኢየሩሳሌም ፡፡ ወተሰጥዎ ፡ ጳውሎስ ፡ ወይቤ ፡ ለምንት ፡ ከመዝ ፡ ትገብ
ሩ ፡ ትበክዩ ፡ ወትሰብሩ ፡ ልብየ ፡ ለንስሐ ፡ በለኪቶ ፡ ሕመመ ፡ ወመዋቅሕት ፡ ዘአ
ሴሮ ፡ ዓዲ ፡ ለመዊትኒ ፡ ጥቡዕ ፡ አነ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ በእንተ ፡ስሙ ፡ ለእግዚእነ ፡
14 ኢየሱስ ፡፡ ወሶበ ፡ አበየ ፡ አርመምነ ፡ ወሐደግናሁ ፡ ወንቤ ፡ ዘፈቀደ ፡ እግዚአብሔ
ር ፡ ለይኩን ፡፡

Et tunc invenimus Apostolos, & mansimus apud eos, septem dies, & dixerunt Pau- 4
lo in Spiritu sancto, ne ascenderet Hierosolymam. Et expletis diebus, exivimus & 5
profecti sumus, & misimus omnes filios & mulieres usque foràs à civitate, & ado-
ravimus in littore, & oravimus. Et dimissi fuimus, & tunc ascendimus in 6
navem, & illi abierunt domos suas. Et nos navigavimus à Tyro, & pervenimus 7
Ptolemaïda, & salutavimus fratres nostros, & mansimus apud eos unum diem. Et 8
postridiè egressi sumus nos qui eramus cum Paulo, & profecti sumus Cæsaream, &
intravimus domum Philippi evangelistæ unius ex septem, & commorati sumus apud 9
eum. Et habuit quatuor filias virgines, & prophetabant. Et mansimus multos 10
dies apud eum: & descendit quidam propheta ex regione Judææ, cujus nomen Aga-
bus. Et venit ad nos, & sumpsit zonam Pauli, & alligavit sibi manus suas, & pe- 11
des suos, & dixit; Sic dicit Spiritus sanctus, Dominum hujus zonæ sic ligabunt
Judæi in Hierusalem, & tradent eum Gentibus. Et quum audissemus hoc, roga- 12
vimus Paulum cum hominibus hujus loci, ut non ascenderet Hierosolymam. Et re- 13
spondit ei Paulus, & dixit; Quare ita facitis flentes & conterentes cor meum? ego
igitur solus tribulationi & vinculis quæ expecto, etiam ad moriendum paratus
sum in Hierusalem propter nomen Domini nostri Jesu? Et quum dissentiret, ac- 14
quievimus, & dimisimus eum, et diximus; Quod voluerit Deus, fiat.

Post autem dies istos *colligentes sarcinas* ascendebamus in Hieru-
15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας (ω) ἀποσκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς (α) Ἱερου-
salem. *Simul* venerunt autem & *discipulorum* à Cæsarea nobiscum, addu-
16 σαλήμ. Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄ-
centes (apud quem hospitaremur,) *Mnasonem* quendam Cyprium, antiquum discipulum.
γοντες (παρ' ᾧ ξενισθῶμεν,) Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.
Factis autem nobis in Hierosolymam, libenter exceperunt nos fratres.
17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως (β) ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί.
At sequenti introibat Paulus nobiscum ad Jacobum: omnésque *ad-*
18 (γ) Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον· πάντες τε παρ- ΛΑ΄
fuerunt seniores. *Et salutans eos, exposuit* per *unum sin-*
19 εγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. Καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς, ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕ-
gulum quæ fecisset Deus in Gentibus per ministerium ipsius. At
20 καστον ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. Οἱ δὲ
audientes glorificabant Dominum: dixerúntque ei; *Conspicis*, frater, quot
ἀκούσαντες ἐδόξαζον (δ) τὸν Κύριον· εἶπόν τε αὐτῷ, Θεωρεῖς ἀδελφὲ, πόσαι ΛΒ΄
decem millia sunt *Judæorum credentium?* & omnes *zelatores* legis
μυριάδες εἰσὶν (ε) Ἰουδαίων τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου
subsistunt. *Edocti erant* autem de te, quia discessionem doceas à Moy-
21 ὑπάρχουσι. Κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μω-
se *eos* qui per Gentes *omnes Judæos*, dicens non circumcidere *ipsos*
σέως τοὺς κατὰ τὰ (ζ) ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς
filios, neque *ritibus ambulare*. Quid ergò est? *omninò* oportet multi-
22 τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθεσι περιπατεῖν. Τί οὖν ἐστι; πάντως δεῖ (η) πλῆ-
tudinem convenire: audient enim *quòd supervenisti*. Hoc ergò fac quod
23 θος συνελθεῖν· ἀκούσονται γὰρ ὅτι ἐλήλυθας. Τοῦτο οὖν ποίησον ὅ
tibi dicimus: Sunt nobis viri quatuor votum habentes super *seipsos*.
σοι λέγομεν· Εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν.
Hos assumens purificator cum illis: & impende in illis, ut
24 Τούτους παραλαβὼν ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς· καὶ δαπάνησον (θ) ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα
radant *caput:* & scient omnes quia *ea quæ* audierunt de te,
ξυρήσωνται τὴν κεφαλήν· καὶ (ι) γνῶσι πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ,
nihil est, sed *incedis* & ipse legem custodiens. De autem
οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ (κ) στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων. Περὶ δὲ τῶν 25
credentibus Gentibus nos scripsimus, judicantes *nihil hujusmodi observare*
πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν, (λ) κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν
eos, si non cavere eos hoc, & idolis immolatum, & *sanguinem*, &
αὐτοὺς, εἰ μὴ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό, τε εἰδωλόθυτον, (μ) καὶ τὸ αἷμα, καὶ
suffocatum, & *fornicationem*. Tunc Paulus *assumens viros*, *se-*
πνικτὸν, καὶ πορνείαν. Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχο- 26
quenti die cum illis purificatus intravit in templum, annuntians exple-
μένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἁγνισθεὶς εἰσῄει εἰς τὸ ἱερὸν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλή-
tionem dierum purificationis, donec offerretur pro unoquoque eorum
ρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ
oblatio. *Ut* autem *futuri erant* septem dies *consummari*, hi qui de
ΛΒ΄ προσφορά. Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς 27
Asia Judæi *conspicientes* eum in templo, *confuderunt* omnem *turbam*,
Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον,
& injecerunt manus *in eum*, Clamantes; Viri Israelitæ,
καὶ (ν) ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὸν, Κράζοντες, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, 28
adjuvate: hic est homo qui adversùs populum & legem, & lo-
βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου, καὶ τοῦ (ξ) τό-
cum hunc, omnes ubique docens: insupérque & *Græcos* induxit in
που τούτου, πάντας (ο) πανταχοῦ διδάσκων· ἔτι τε καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς
templum, & *polluit* sanctum locum istum. (*Fuerant* enim *prævidentes*
τὸ ἱερὸν, καὶ κεκοίνωκε τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. (Ἦσαν γὰρ προεωρακότες 29
Trophimum Ephesium in civitate cum ipso, quem existimaverunt quoniam in
Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς
templum introduxisset Paulus.)
τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος.)

MS. A. (ω) ἐπισκευασάμενοι (α) Ἱεροσόλυμα. (β) ἀπεδέξαντο (γ) Τῇ τε (δ) τὸν Θεόν· (ε) ἐν τοῖς Ἰουδαίοις τῶν (ζ) ἔθνη Ἰουδαίους, (η) συνελθεῖν πλῆθος· (θ) ἐπ' αὐτοῦ, (ι) γνώσονται (κ) καὶ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσων τὸν νόμον. (λ) κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτοὺς (μ) καὶ αἷμα, (ν) ἐπέβαλαν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, (ξ) τόπου τοῦ ἁγίου τούτου, (ο) πανταχῇ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * ܘܡܢ ܒܬܪ ܝܘܡܬܐ ܗܠܝܢ ܐܬܛܝܒܢ ܘܤܠܩܢ ܠܐܘܪܫܠܡ. * ܘܐܬܘ ܗܘܘ ܥܡܢ ܐܢܫܐ
16 ܡܢ ܬܠܡܝܕܐ ܕܡܢ ܩܤܪܝܐ. ܟܕ ܕܒܝܪ ܥܡܗܘܢ ܐܚܐ ܚܕ ܡܢ ܬܠܡܝܕܐ ܩܕܡܝܐ. ܕܫܡܗ ܗܘܐ
ܡܢܤܘܢ. ܘܡܢ ܩܘܦܪܘܤ ܗܘܐ ܕܢܩܒܠܢ ܒܒܝܬܗ. * ܘܟܕ ܐܬܝܢ ܠܐܘܪܫܠܡ 17
ܩܒܠܘܢ ܐܚܝܢ ܒܚܕܘܐ. * ܘܠܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܥܡ ܦܘܠܘܤ ܥܠܢ ܠܘܬ ܝܥܩܘܒ. 18
ܟܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܘܬܗ ܟܠܗܘܢ ܩܫܝܫܐ. * ܘܫܐܠܢ ܒܫܠܡܗܘܢ. ܘܡܫܬܥܐ ܗܘܐ 19
ܠܗܘܢ ܦܘܠܘܤ ܚܕܐ ܚܕܐ. ܟܠ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܐܠܗܐ ܒܝܬ ܥܡܡܐ ܒܬܫܡܫܬܗ. * ܘܟܕ 20
ܫܡܥܘ ܫܒܚܘ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪܘ ܠܗ. ܚܙܐ ܐܢܬ ܐܚܘܢ. ܟܡܐ ܪ̈ܒܘܬܐ ܐܝܬ ܒܝܗܘܕ
ܐܝܠܝܢ ܕܗܝܡܢܘ. ܘܟܠܗܘܢ ܛܢܢܐ ܐܢܘܢ ܕܢܡܘܤܐ. * ܐܫܬܡܥ ܠܗܘܢ ܕܝܢ ܥܠܝܟ ܕܡܠܦ 21
ܐܢܬ ܕܡܢ ܡܘܫܐ ܢܦܪܩܘܢ ܟܠܗܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܒܝܬ ܥܡܡܐ. ܟܕ ܐܡܪ ܐܢܬ
ܕܠܐ ܢܓܙܪܘܢ ܒܢܝܗܘܢ. ܘܠܐ ܢܗܠܟܘܢ ܒܥܝܕܐ ܕܢܡܘܤܐ. * ܗܫܐ ܗܘ ܡܛܠ 22
ܕܫܡܥܘ ܕܐܬܝܬ ܠܗܪܟܐ. * ܥܒܕ ܡܕܡ ܕܐܡܪܝܢܢ ܠܟ. ܐܝܬ ܠܢ ܓܒܪ̈ܐ 23
ܐܪܒܥܐ. ܕܢܕܝܪܝܢ ܕܢܬܕܟܘܢ. * ܕܒܪ ܐܢܘܢ ܘܙܠ ܐܬܕܟܝ ܥܡܗܘܢ. ܘܐܦܩ ܥܠܝܗܘܢ 24
ܢܦܩܬܐ ܐܝܟ ܕܢܓܠܚܘܢ ܪܫܝܗܘܢ. ܘܢܕܥ ܟܠܢܫ ܕܡܕܡ ܕܐܫܬܡܥ ܥܠܝܟ ܕܓܠܐ
ܗܘ. ܘܐܢܬ ܫܠܡ ܐܢܬ ܘܢܛܪ ܐܢܬ ܢܡܘܤܐ. * ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܗܝܡܢܘ ܡܢ ܥܡܡܐ ܚܢܢ 25
ܟܬܒܢ. ܕܢܗܘܘܢ ܢܛܝܪܝܢ ܢܦܫܗܘܢ ܡܢ ܕܒܝܚܐ. ܘܡܢ ܙܢܝܘܬܐ ܘܡܢ ܚܢܝܩܐ ܘܡܢ
ܕܡܐ. * ܗܝܕܝܢ ܦܘܠܘܤ ܕܒܪ ܠܗܢܘܢ ܓܒܪ̈ܐ ܒܝܘܡܐ ܐܚܪܢܐ ܘܐܬܕܟܝ ܥܡܗܘܢ 26
ܘܥܠ ܠܗܝܟܠܐ. ܟܕ ܡܘܕܥ ܠܗܘܢ ܫܘܡܠܝܐ ܕܝܘܡܬܐ ܕܕܘܟܝܬܐ. ܥܕܡܐ ܕܡܬܩܪܒ
ܩܘܪܒܢܐ ܕܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ. * ܘܟܕ ܡܛܝ ܝܘܡܐ ܫܒܝܥܝܐ. ܝܗܘܕܝܐ ܕܡܢ ܐܤܝܐ 27
ܚܙܐܘܗܝ ܒܗܝܟܠܐ. ܘܓܘܫܘ ܥܠܘܗܝ ܟܠܗ ܥܡܐ. ܘܐܪܡܝܘ ܒܗ ܐܝܕܝܐ. * ܟܕ 28
ܩܥܝܢ ܘܐܡܪܝܢ. ܓܒܪ̈ܐ ܒܢܝ ܐܝܤܪܝܠ ܥܕܪܘ. ܗܢܘ ܓܒܪܐ ܕܠܘܩܒܠ ܥܡܢ ܘܠܘܩܒܠ
ܢܡܘܤܢ ܘܠܘܩܒܠ ܐܬܪܐ ܗܢܐ ܡܠܦ ܒܟܠ ܕܘܟ. ܘܐܦ ܐܪ̈ܡܝܐ ܐܥܠ
ܠܗܝܟܠܐ. ܘܛܡܐ ܠܐܬܪܐ ܩܕܝܫܐ ܗܢܐ. * ܩܕܡܘ ܓܝܪ ܚܙܘ ܗܘܘ ܥܡܗ 29
ܠܛܪܘܦܝܡܘܤ ܐܦܤܝܐ ܒܡܕܝܢܬܐ. ܘܤܒܪܝܢ ܗܘܘ ܕܥܡ ܦܘܠܘܤ ܥܠ ܠܗܝܟܠܐ.

Proindè post dies istos præparavimus nos, & conscendimus ad Jerusalem. Et venerunt nobiscum quidam discipuli è Cæsarea, adducentes secum fratrem quendam ex primis discipulis, cui nomen erat Mnason, (erat autem ex Cypro) ut exciperet nos domi suæ. Quum igitur venissemus ad Jerusalem, fratres exceperunt nos hilariter. Sequenti autem die introivimus cum Paulo ad Jacob, cùm apud eum essent omnes presbyteri. Et salutavimus eos, ac renuntiavit eis sigillatim Paulus, quicquid egisset Deus inter Gentes ministerio suo. Quod quum audissent, gloriam tribuerunt Deo, dixerúntque ei; Vides frater noster quot sint millia in Judæa eorum qui crediderunt? & isti omnes zelatores sunt legis. De te autem dictum est eis, te docere ut deficiant à Moyse cuncti Judæi qui sunt inter Gentes, quum dicas ut non circuncîdant filios suos, neque secundùm ritus legis ambulent. Quamobrem quia auditione acceperunt te huc venisse, Fac quod dicimus tibi. Sunt nobis viri quatuor voto obnoxii ut mundentur: Assume eos, & proficiscere, mundator cum eis, & expende pro eis expensas, ut radant capita sua, & innotescat omnibus quod dictum est de te falsum esse, teque legis sectatorem esse atque observatorem. De iis porrò qui crediderunt ex Gentibus, nos scripsimus ut custodiant sese ab immolato, & à scortatione, & suffocato, & sanguine. Tunc Paulus assumpsit viros illos sequenti die, & purificatus est cum eis; & introiens profectus est in templum, patefaciens eis expletionem dierum purificationis, usquedum oblata fuit oblatio uniuscujusque ex eis. Quumque advenisset dies septimus, Judæi qui erant ex Asia, ut conspicati sunt eum in templo, concitârunt adversùs eum totam plebem, & injecerunt in eum manus: Clamantes & dicentes; Viri, filii Israel ferte opem: hic est homo ille qui adversùs gentem nostram docet ubîque, & adversùs legem, atque adversùs hunc locum: quinetiam Gentiles introduxit in templum, & prophanavit hunc locum sacrosanctum. Viderant enim jam ante cum eo Trophimum Ephesium in civitate, & putabant eum cum Paulo ingressum fuisse in templum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ሃቱ ወእምድኅረ ፡ እማንቱ ፡ መዋዕል ፡ አስተዳሎነ ፡ ከመ ፡ ንዕርግ ፡ ሊየሩሳሌም ፡=፡
16 ወቦ ፡ እም ፡ ሐዋርያት ፡ እለ ፡ መጽኡ ፡ ምስሌነ ፡ ለቂሳርያ ፡ ወሖርነ ፡ ወኀደርነ ፡ ኀበ ፡
17 ምናሶን ፡ ሀገረ ፡ ቂጵሮስ ፡ ዘትካት ፡ ረድእ ፡=፡ ወበጺሐነ ፡ ሊየሩሳሌም ፡ ተቀበሉነ ፡ አ
18 ኃዊነ ፡ ፈድፋደ ፡ ፡=፡ ወባሰኒታ ፡ ቦአ ፡ ጳውሎስ ፡ ምስሌነ ፡ ኀበ ፡ ያዕቆብ ፡፡ ወመጽኡ ፡
19 ኵሎሙ ፡ ቀሲሳን ፡=፡ ወተአምኆዎ ፡ ወዜነዎሙ ፡ ኵሎ ፡ ዘገብረ ፡ እግዚአብሔር ፡
በውስተ ፡ አሕዛብ ፡ በመልእክተ ፡ ዚአሁ ፡=፡

Et post istos dies parati fuimus ut ascenderemus Hierosolymam. Et fuerunt cu Apostolis qui venerant nobiscum ad Cæsaream, & profecti sumus, & hospitati fu mus apud Mnasonem civitatis Cypri, antiquum discipulum. Et quum pervenisse mus Hierosolymam, receperunt nos fratres nostri abundè. Et postridiè introivi Paulus nobiscum ad Jacobum, & venerunt omnes presbyteri, Et salutârunt eum & nuntiavit iis omnia quæ fecisset Deus inter Gentes per ministerium ipsius.

Versio VULGATA LATINA.

15
16 Post dies autem istos præparati, ascendebamus in Jerusalem. Venerunt autem &
ex discipulis à Cæsarea nobiscum, adducentes secum apud quem hospitaremur
17 Mnasonem quendam Cyprium, antiquum discipulum. Et cùm venissemus Jero-
18 solymam, libenter exceperunt nos fratres. Sequenti autem die introibat Pau-
19 lus nobiscum ad Jacobum, omnésque collecti sunt seniores. Quos cùm salu-
tâsset, narrabat per singula, quæ Deus fecisset in Gentibus per ministerium ipsi-
20 us. At illi cùm audîssent, magnificabant Deum, dixerúntque ei; Vides, frater,
21 quot millia sunt in Judæis, qui crediderunt, & omnes æmulatores sunt legis. Au-
dierunt autem de te, quia discessionem doceas à Moyse eorum, qui per Gentes
sunt, Judæorum: dicens non debere eos circumcidere filios suos, neque secun-
22 dùm consuetudinem ingredi. Quid ergò est? utique oportet convenire multi-
23 tudinem: audient enim te supervenisse. Hoc ergò fac quod tibi dicimus: Sunt
24 nobis viri quatuor, votum habentes super se. His assumptis, sanctifica te cum
illis: & impende in illis ut radant capita: & scient omnes quia quæ de te au-
dierunt, falsa sunt, sed ambulas & ipse custodiens legem. De his autem, qui 25
crediderunt ex Gentibus, nos scripsimus, judicantes ut abstineant se ab idolis,
immolato, & sanguine, & suffocato, & fornicatione. Tunc Paulus, assumptis 26
viris, posterâ die purificatus cum illis intravit in templum, annuntians expletio-
nem dierum purificationis, donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio.
Dum autem septem dies consummarentur, hi qui de Asia erant Judæi, cùm 27
vidissent eum in templo, concitaverunt omnem populum, & injecerunt ei ma-
nus, clamantes; Viri Israëlitæ, adjuvate: hic est homo, qui adversùs po- 28
pulum, & legem, & locum hunc, omnes ubìque docens, insuper & Genti-
les induxit in templum, & violavit sanctum locum istum. Viderant enim Tro- 29
phimum Ephesium in civitate cum ipso, quem æstimaverunt quoniam in tem-
plum introduxisset Paulus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 وبعد تلك الايام تسومنا للصعود الي اورسليم * وصحبنا التلاميذ الذين من قيسارية
16
17 جايبين بالرجل الذي اضافنا عنده مناصون القبرصي التلميذ القديم * فلما حصلنا
18 باورسليم قبلنا الاخوة بفرح * وفي اليوم الثاني دخل بولص معنا الي يعقوب * وحضر جماعة
19 السيوخ * فسلم عليهم وقبلهم * وحدث لكل واحد منهم الامور الباهظة التي صنعها الله
20 في الامم بخدمته * فاذ سمعوا مجدوا الرب قايلين له * ها انت تري ايها الاخ كم هي
21 ربوات اليهود المومنين الذين امنوا * وكلهم غياري للشريعة هم * وقد عرفوا عنك انك تعلم
جميع اليهود الذين بين الامم * ان يبتعدوا من موسي * قايلا لهم الا يختنوا اولادهم ولا
22 يسلكوا في الفرايض * فماذا يتولد من هذا * اذا بلا امتري انه يجب ان تتقاطر الجماعة
23 اليك * لانهم قد سمعوا انك قد جيت * فاعمل هذا الذي نقوله لك * عندنا اربعة
24 رجال عليهم نذر في انفسهم * خذهم وتطهر معهم * وصير جسمك معهم الي ان
تحلق راسهم * فتعرف الكافة ان الاخبار التي بلغتهم عنك ليست شيا * بل وتبرهن
25 انت عن نفسك انك للشريعة حافظ * فاما من اجل الامم الذين امنوا * نحن ارسلنا اليهم *
وحكمنا الا يحفظوا مثل هذا الامر * سوي يحفظوا انفسهم من المذبوح للاصنام * ومن
الدم ومن المخنوق والزنا * ليوم الثلثا من الجمعة السابعة بعد الفصح *
26 * حينيذ اخذ بولص الرجال في اليوم المقبل * وتطهر معهم * ودخل الي الهيكل مخبرا
27 بكمال ايام التطهير * الي ان قرب قربانا عن كل واحد منهم * ولما حان كمال السبعة ايام *
ابصره في الهيكل اليهود الذين من اسيا * فاهاجوا كافة الجمع وقاطروهم اليه * ووضعوا
28 ايديهم عليه * صارخين ايها الرجال الاسرايليون اعينونا * هذا الرجل الذي يعلم للكل
في كل صقع * تعليما يضاد الشعب والشريعة وهذا الموضع * وقد ادخل اليونانيين
29 ايضا الي الهيكل * وقد دنس هذا الموضع الاقدس * لانهم كانوا قد ابصروا معه في
المدينة طروفيمس الذي من افسس * فظنوا ان بولص قد ادخله الهيكل *

* *Post illos autem dies designavimus* 15
ascendere Jerosolymam: Et comitati 16
sunt nos discipuli qui erant à Cæsarea,
adducentes virum qui hospitio recepit
nos apud se, Mnasonem Cyprium, di-
scipulum antiquum. Et cùm pervenis- 17
semus Jerosolymam, exceperunt nos
fratres cum jucunditate. Et altero die 18
ingressus est Paulus nobiscum ad Jaco-
bum, omnesque adfuerunt seniores.
Quibus cum osculo salutatis, narra- 19
vit singulis eorum res gravissimas quas
fecerat Deus inter Gentes per ministe-
rium ipsius. Et cùm audîssent, glorifi- 20
caverunt Dominum, dicentes ad eum;
En tu vides O frater, quot sint myri-
ades Judæorum fidelium qui credide-
runt, & omnes æmulatores sunt legis.
Jam autem nôrunt de te quòd doceas 21
omnes Judæos qui sunt inter gentes
ut recedant à Mose; dicens illis ne
circuncidant filios suos, neve ambu-
lent juxta constitutiones. Quid ergò 22
ex his gignetur? Absque dubio opor-
tet ut turba ad te confluat, siquidem
jam audierunt te advenisse. Hoc igi- 23
tur fac quod tibi dicimus. Quatuor
sunt apud nos viri voto in semetipsis
adstricti, Duc eos, & purifica te 24
cum illis, & apta corpus tuum cum
ipsis, donec tandem radas caput eorum:
atque ita scient omnes quòd fama ad
eos de te perlata, nihil sit: imò etiam
declarabis de te ipso quòd sis legis ob-
servator. Verùm quoad Gentes quæ 25
crediderunt, nos misimus ad eas, &
decrevimus nequid hujusmodi obser-
vent, nisi ut caveant sibi ab immo-
lato simulacris, & à sanguine, & à
suffocato, & à fornicatione.

Pro feria tertia hebdomadæ septimæ post Pascha.

* *Tunc assumpsit Paulus viros illos die* 26
sequenti, & purificavit se cum eis,
ingressúsque est templum, annuntians
expletionem dierum purificationis,
quoad obtulisset sacrificium pro uno-
quoque illorum. Cúmque instaret ex- 27
pletio septem dierum, viderunt eum in
templo Judæi qui erant ex Asia:
quapropter concitârunt universam tur-
bam, eamque stipârunt in ipsum, & in-
jecerunt manus suas in eum, Excla- 28
mantes; O viri Israelitæ, succurrite
nobis: iste est homo qui docet omnes
cunctis in regionibus doctrinam infen-
sam populo, legi, & huic loco: insuper
& Græcos introduxit in templum, &
fœdavit locum hunc sacratissimum. Vi- 29
derant enim anteà cum eo in urbe Tro-
phimum Ephesium, & arbitrati sunt
quòd Paulus introduxisset eum in
templum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወሰሚዖሙ : አእኰቱ : እግዚአብሔር : ወይቤልዎ : ትሬኢኑ : እኁነ : ሚመጠነ :
21 ለእለ : በውስተ : አይሁድ : እለ : አምኑ : ወኵሎሙ : ምሁራን : ኦሪት ::=: ወ
ይቤሉ : በእንቲአከ : ዘኢይከውንአ : ትሜህር : ወታሐድጎሙ : ሕገ : ሙሴ : ወትከ
ልኦሙ : ለአሕዛብ : ለኵሎሙ : እለ : ገብኡ : እምውስተ : አይሁድ : ኢይ
22 ገዝሩ : ደቂቆሙ : ወኢይግበሩ : በሕገ : ኦሪት ::=: ወይእዜኒ : ግበር : ይስምዑ :
23 ከመ : መጻእከ:=: ወከመዝ : ግበር : ዘከመ : ንብለከ : ሀለው : ኀቤነ : ዕደው :
24 እለ : ብፅዓት : ቦሙ:=: ወንሥኦሙ : ወአንጽሕ : ርእሰከ : ምስሌሆሙ : ወአውጽ
እ : በእንቲአሆሙ : ከመ : ይትላጸዩ : ርእሶሙ : ወያእምሩ : ኵሎሙ :: ከመ : ሐሰት :
25 ውእቱ : ዘያስተዋድዩከ : ወከመ : ትዕቀብ : አንተኒ : ሕገገ:ኦሪት:=: ወበእንተሰ :
አሕዛብ : እለ : አምኑ : ንሕነ : ለአዘዝናሆሙ : ከመ : ይዕቀቡ : እምዘ : ይትሔረሙ :
26 ወእምነ : ዘይዘብሑ : ለአማልክት : ወብትከ : ወምውታ : ወዝሙት ::=: ወእም
ዝ : ነሥኦሙ : ጳውሎስ: በሳኒታ : ለእሙንቱ: ዕደው :: ወተቀደሱ : ወቦኡ : ምኵራበ :
ወነበሩ : ዕድሜ : መዋዕለ : ንጽሖሙ : እስከ : ያበውኡ : መሥዋዕተ : ለለ : አሐዱ :
27 እምኔሆሙ ::=: ወእሜ : ሰብዐ : መዋዕል : ወርእይዎ : አይሁድ : እለ : መጽኡ : እም
እስያ : ወርእዮሙ : ጳውሎስ : በምኵራብ : ወአስተጋብኡ : ላዕሌሁ : ኵሎ : ሕዝብ :
28 ወአኀዝዎ:=: ወአውየዉ : ወይቤሉ : አንትሙ : ሰብአ : እስራኤል : ርድኡነ : ነዋ :
ዝብእሲ : ዘይገብር : ማዕሌተ : ወየሀውክ : ሕዝበ : ወኦሪት : ወምኵራብ : ወይሜህር :
ለኵሉ : ወበኵለሄ: ወዓዲ : አረሚ : አብአ: ምኵራብ: ወአርኰሶ:ቤተ: መቅደስ:=:
29 እስመ : ርእይዎ: ለጥሮፊሞስ : ዘሀገረ : ኤፌሶን : ምስሌሁ : ውስተ: ሀገር : ወመሰሎሙ:
አብአ : ጳውሎስ : ምኵራበ:=:

Et quum audivissent, glorificârunt Deum, & dixerunt ei; Vidésne frater 20
noster quot illorum qui sunt inter Judæos sunt credentes, & omnes eruditi
lege? Et dicunt de te; Quod non est licitum doces, & facis relinque- 21
re legem Mosis, & prohibes populos omnes qui conversi sunt ex Judæis, ne
circumcidant infantes eorum, & ne faciant secundùm ritum legis. Et nunc 22
necesse est ut audiant quòd venisti. Et sic fac sicut dicimus tibi: Sunt apud 23
nos viri qui votum habent. Et assume eos & purga teipsum cum iis, & ex- 24
pende pro illis ut radant capita eorum, & nôrint omnes quòd mendacium est
de quo accusant te, & quòd observas tu ritum legis. Et de Gentibus quæ 25
crediderunt, nos præcepimus iis, ut custodiant se ab his quæ prohibita sunt,
& ab his quæ immolata sunt diis, & discerpto, & mortuo, & fornicatione.
Et tunc assumpsit Paulus postridiè illos viros, & sanctificati sunt, & ingressi 26
sunt templum & manserunt statutum tempus purificationis eorum, donec offer-
rent oblationem pro unoquoque eorum. Et tunc septem dies impleti fuerunt, *et* 27
viderunt eum Judæi qui venerant ex Asia: ac quum vidissent Paulum in
templo, et congregaverunt contra eum omnes populos, et prehenderunt eum: Et 28
clamaverunt, et dixerunt; Vos viri Israelis, succurrite nobis: ecce hic homo est
qui facit insurrectionem, et commovet populum et legem et templum, et docet
omnes et ubique: et præterea Gentiles introduxit in *templum, et polluit Domum*
sanctam. Quia viderant Trophimum Ephesium cum eo in civitate, et vide- 29
batur ipsis, quod *introduxisset eum Paulus* in *templum.*

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΒ΄.

Commotáque est civitas tota, & facta est concursio populi: & apprehendentes
30 Ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐπιλαβόμενοι
Paulum, trahebant eum extra templum: & statim clausæ sunt januæ.
τοῦ Παύλου, εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.
Quærentibus autem eum occidere, *ascendit fama* tribuno cohortis,
31 Ζητούντων (π) δὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης,
quia tota confunditur Hierusalem. Qui *ex ipsa assumens milites,* &
32 ὅτι ὅλη (ρ) συγκέχυται Ἱερουσαλήμ. Ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ
centuriones, decurrit ad illos. *Illi autem videntes* tribunum &
(σ) ἑκατοντάρχους, κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλίαρχον καὶ
milites, cessaverunt *percutientes* Paulum. Tunc *appropinquans* tribu-
33 τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. Τότε ἐγγίσας ὁ χιλί-
nus apprehendit eum, & jussit *vinciri* catenis duabus: & interrogabat
αρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύσεσι δυσί· καὶ ἐπυνθάνετο
quis*nam* esset, & quid *est perpetrans.* Alii autem aliud *quid* clamabant in
34 (τ) τίς ἂν εἴη, καὶ τί ἐστι πεποιηκώς. Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι (υ) ἐβόων ἐν
turba. Non *potens autem* cognoscere certum *propter tumultum,* jus-
τῷ ὄχλῳ. μὴ (φ) δυνάμενος δὲ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέ-
sit duci eum in castra. Cùm *autem factum est* ad gra-
35 λευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀνα-
dus, contigit *portari eum à* militibus propter *violentiam tur-*
βαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄ-
bæ. Sequebatur enim multitudo populi clamans; Tolle eum. *Fu-*
36 χλου. Ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ (χ) κρᾶζον, Αἶρε αὐτόν. Μέλ-
37 *turúsque* induci in castra Paulus, dicit tribuno; Si li-
λων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος, λέγει τῷ χιλιάρχῳ, Εἰ ἔξ-
cet mihi *dicere* aliquid ad te? *Ille verò* dixit; Græcè nôsti? Nónne
38 εστί μοι εἰπεῖν τι πρός σε; ὁ δὲ ἔφη, Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; Οὐκ ἄρα
tu es Ægyptius *ille* ante hos dies tumultum *movens,* & *educens* in
σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας, καὶ ἐξαγαγὼν εἰς
desertum quatuor *mille viros* sicariorum? Dixit *autem* Paulus; Ego
39 τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, Ἐγὼ

homo quidem sum Judæus *Tarsensis,* Ciliciæ non *obscuræ* civitatis *ci-*
ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος Ταρσεὺς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολί-
vis. Rogo autem te, permitte mihi loqui ad populum. *Permitten-*
της. δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. Ἐπιτρέψαν- 40
te autem eo, Paulus stans in gradibus, annuit manu *populo.*
τος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν, κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ.
Multo verò silentio facto, allocutus est Hebræâ linguâ, dicens;
πολλῆς δὲ σιγῆς (ψ) γενομένης, προσεφώνησε (ω) τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ, λέγων,

CAP. XXII. κβ΄.

Viri fratres & patres, audite *meam* ad vos nunc *excusatio-*
ΑΝδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς (α) νῦν ἀπολογί- 1
nem. (*Audientes* autem quia Hebræâ linguâ *al*loqueretur illos, magis
ας. (Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον 2
præstiterunt silentium: & dicit;) Ego *quidem* sum vir Judæus, na-
παρέσχον ἡσυχίαν· καί φησιν,) (β) Ἐγὼ μέν εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, (γ) γε- 3
tus *in* Tarso Ciliciæ, nutritus autem in civitate ista
γεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ
secus pedes Gamalielis, eruditus juxta *exquisitionem* paternæ legis,
παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου,
zelotes existens Dei, sicut omnes vos estis hodié: Qui hanc
ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· Ὃς ταύτην 4
viam persecutus sum usque ad mortem: *vinciens* & tradens in custodias
τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου· δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς
virósque & mulieres: Sicut & princeps Sacerdotum *testatur* mihi, & *omnis*
ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας· Ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι, καὶ πᾶν τὸ 5
senatus: à quibus & epistolas accipiens, ad fratres *in* Da-
πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος, πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Δα-
mascum pergebam, *adducturus & illic existentes,* vinctos in Hierusalem,
μασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας, δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ,
ut punirentur.
ἵνα τιμωρηθῶσιν.

MS. A. (π) τε αὐτὸν (ρ) συγχύννεται (σ) ἑκατοντάρχας, (τ) τίς εἴη, (υ) ἐπεφώνουν ἐν (φ) δυναμένου δὲ αὐτοῦ γνῶναι (χ) κράζοντες, (ψ) γενομένης, (ω) τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ,
Κεφ. κβ΄. MS. A. (α) νυνὶ (β) Ἐγώ εἰμι (γ) γεγεννημένος

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
[illegible]
33 [illegible]
[illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
[illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
[illegible]
40 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
[illegible]

30 Proinde commota est tota civitas, & coactus est universus populus, & prehenderunt Paulum, traxerúntque eum extra templum, & eo momento clausæ sunt valvæ.
31 Quúmque studeret turba interficere eum, auditione accepit tribunus cohortis totam civitatem conturbatam esse.
32 Proinde eo momento assumpsit centurionem & milites quamplurimos, & excurrerunt in eos: Quum autem illi vidissent tribunum & milites, destiterunt à percutiendo Paulo.
33 Et accedens ad eum tribunus, prehendit eum, jussitque eum vinciri duabus catenis: & sciscitabatur de eo quisnam esset, & quid fecisset.
34 Clamabant autem in eum homines ex turba res diversas, ita ut præ vociferatione eorum non potuerit cognoscere quæ esset veritas: proinde jussit eum duci in castra.
35 Quumque pervenisset Paulus ad gradus, portaverunt eum milites propter violentiam plebis.
36 Veniebat enim post eum populus multus, & vociferabantur ac dicebant, Tolle eum.
37 Et quum jam introducendus esset in castra ipse Paulus, dixit Tribuno; Si permiseris mihi, loquar tecum. Ille verò dixit ei, Græcè nôsti?
38 Nónne tu es Ægyptius ille, qui ante hos dies concitâsti, & in desertum abduxisti quatuor millia hominum sceleratorum?
39 Dixit ei Paulus, Ego sum vir Judæus ex Tarso Ciliciæ urbe celeberrimâ, in qua natus sum: rogo te, permitte mihi ut alloquar populum.
40 Quum itaque permisisset ei, surrexit Paulus super gradus, & silentium eis indixit manu: & quum sedati essent, allocutus est eos Hebraicè, dixitque eis;

CAP. XXII.

1 FRatres & patres, audite excusationem meam, quam apud vos habeo.
2 Quum audîssent eum Hebraicè ipsos alloqui, magìs quieverunt: itaque dixit eis;
3 Ego sum vir Judæus, natúsque Tarsi Ciliciæ, educatus verò in hac ipsa civitate ad pedes Gamalielis, & eruditus perfectè in lege patrum nostrorum, erámque zelator Dei, prout vos omnes estis.
4 Et hanc viam persecutus sum ad mortem usque, dum vincirem, & traderem in carceres, tum viros, tum mulieres.
5 Quemadmodum mihi testis est summus sacerdos, & omnes seniores, à quibus accepi epistolas, ut proficiscerer ad fratres qui erant in Damasco, adducturus etiam eos qui illic essent ad Jerusalem vinctos, ut mulctam capiti impositam subirent.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

30 ወተሀውኩ፡ ኵሉ፡ ሀገር፡ ወርፁ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ ወአኀዝዎ፡ ለጳውሎስ፡ ወአውፅእዎ፡
31 እምኵራብ፡ ወዐፀውዋ፡ ለኆኅት፡፡ ወፈቀዱ፡ ይቅትልዎ፡፡ ወበጽሑ፡ ሶቤሃ፡ መስእክት፡
32 ኀበ፡ መልአክ፡ ሰጺራ፡ ከመ፡ ተሀውከት፡ ኢየሩሳሌም፡፡ ወተንሥአ፡ መልአክ፡ ሶቤሃ፡
ወሖረ፡ ኀቤሆሙ፡ ምስለ፡ ወዓሊሆሙ፡ ወሶበ፡ ርእይዎሙ፡ ለመልአክ፡ ወለመሰፍን፡
33 ምስለ፡ ወዓሊሆሙ፡ ሐደግዎ፡ ዘቢጦቶ፡ ለጳውሎስ፡፡ ወእምዝ፡ ቀርበ፡ መልአ
ክ፡ አኀዞ፡ ወአዘዘ፡ ይእስርዎ፡ ፪ በመእሰር፡ ወይሞቅሕዎ፡ ወሐተቶ፡ መንተኑ፡ ውእቱ፡
ወምንት፡ ገብረ፡፡

30 *Et commota fuit tota civitas, & cucurrerunt omnes populi, & prehenderunt Paulum, & eduxerunt eum è templo, & clausa fuit janua.*
31 *Et voluerunt trucidare eum, & venerunt statim principes ad tribunum spiræ,* & dixerunt *quòd commota fuit Hierusalem.*
32 *Et surrexit tribunus statim, & profectus est ad eos cum militibus suis: & quum vidissent tribunum, & præsidem cum militibus eorum, cessârunt verberare Paulum.*
33 *Et tunc accedens tribunus prehendit eum, & jussit ut vincirent eum duobus cum vinculis: tum vinciebant eum, & percontatus est quisnam esset, & quid fecisset.*

Versio VULGATA LATINA.

30 Commotáque est civitas tota, & facta est concursio populi. Et apprehendentes
31 Paulum, trahebant eum extra templum: & statim clausæ sunt januæ. Quærenti-
bus autem eum occidere, nuntiatum est tribuno cohortis; Quia tota confunditur
32 Jerusalem. Qui statim assumptis militibus, & centurionibus, decurrit ad illos.
33 Qui cùm vidissent tribunum, & milites, cessaverunt percutere Paulum. Tunc
accedens tribunus apprehendit eum, & jussit eum alligari catenis duabus: & in-
34 terrogabat quis esset, & quid fecisset. Alii autem aliud clamabant in turba. Et
35 cùm non posset certum cognoscere præ tumultu, jussit duci eum in castra. Et cùm
36 venisset ad gradus, contigit ut portaretur à militibus propter vim populi. Se-
37 quebatur enim multitudo populi, clamans; Tolle eum. Et cùm cœpisset induci
in castra Paulus, dicit tribuno; Si licet mihi loqui aliquid ad te? Qui dixit; Græ-
38 cè nôsti? Nónne tu es Ægyptius, qui ante hos dies tumultum concitâsti, & edu-
39 xisti in desertum quatuor millia virorum sicariorum? Et dixit ad eum Paulus;
Ego homo sum quidem Judæus à Tarso Ciliciæ, non ignotæ civitatis municeps.
Rogo autem te, permitte mihi loqui ad populum. Et cùm ille permisisset, Pau- 40
lus stans in gradibus, annuit manu ad plebem, & magno silentio facto, allocutus
est linguâ Hebræâ, dicens;

CAP. XXII.

Viri fratres, & patres, audite quam ad vos nunc reddo rationem. Cùm audis- 1 2
sent autem quia Hebræâ linguâ loqueretur ad illos, magis præstiterunt silentium.
Et dicit; Ego sum vir Judæus, natus in Tarso Ciliciæ, nutritus autem in ista ci- 3
vitate, secus pedes Gamaliel eruditus juxta veritatem paternæ legis, æmulator
legis, sicut & vos omnes estis hodié: Qui hanc viam persecutus sum usque ad 4
mortem, alligans & tradens in custodias viros ac mulieres, Sicut princeps sacer- 5
dotum mihi testimonium reddit, & omnes majores natu, à quibus & epistolas
accipiens, ad fratres Damascum pergebam: ut adducerem indè vinctos in Jerusa-
lem ut punirentur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

30 * فتقاطرت المدينة باسرها * وصار احضار الشعب * وتناولوا بولص فاجتذبوه الى ظاهر
31 الهيكل * وغلقت الابواب للحين * طالبين ان يقتلوه * فرفع الخبر الى رييس الالف المتولي
32 عصابة الجند * ان اورسليم كلها قد هاجت وشغبت * فاخذ في تلك الساعة نفسها
جندا ورؤساء ميات * وبادر اليهم ركضا * فلما ابصروا رييس الالف والجند * كفوا عن
33 ضربهم بولص * فلما دنا منهم رييس الالف اخذه منهم * وامر ان يغل بسلسلتين *
34 واستخبر منهم من هو وماذا عمل * وكان قوم يهتفون بكلام اخر في الجماعة * وطايفة
يصيحون بمعنى اخر * فاذ لم يمكنه يعرف الخبر على صحته من اجل الهيج * امر ان
35 يقاد الى العسكر * فلما حصل على الدرج * عرض ان الجند حملوه من اقتسار الجمع
36 37 وتكاسبهم * لان كثير الشعب اتبعوه هاتفين ارفعه استاصله * فلما اعتزم ان يداخل
بولص الى المعسكر * قال لرييس الالف * هل تطلق لي ان اخاطبك * فقال اتعرف تتكلم
38 باللغة اليونانية * اولست انت المصري الذي قبل هذه الايام فتنت واخرجت الى البرية
39 من اللصوص اربعة الف رجل * فقال بولص * انا رجل يهودي طرسوسي من الثغر *
لا مستوطن مدينة حقيرة خاملة * فاطلب اليك ان تامرني ان اكلم الشعب *
40 * فلما امر وقف بولص على الدرج وهز يده للشعب * فاذ صار سكوت كثير * هتف باللغة
1 العبرانية قايلا * * الفصل الثاني والعشرون * * ايها الرجال اخوتي واباي اسمعوا
2 اعتذاري الان اليكم * فلما سمعوه يخاطبهم باللغة العبرانية * اصغوا اليه بسكون كثير *
3 فقال * انا رجل يهودي انا * مولود في طرسوس الثغر * مربا في هذه المدينة لدى رجل
اسمه غماليال * مودبا بما يخص بتحرير شريعة الاباء * غيورا لم ازل لله * كما انتم اليوم
4 كلكم * قد اضطهدت هذه الطريقة الى الموت * وقيدت وحبست في الحبوس رجالا ونساء *
5 * كما يشهد لي بذلك رييس الكهنة وكل ذي شيخوخة * واخذت منهم رسايل الى الاخوة
بدمشق * ومضيت اليها لاجلب الذين هناك مقيدين مكتوفين الى اورسليم ليعاقبوا *

Itaque coacta est civitas universa, & 30
factus est populi concursus, & appre-
hendentes Paulum, traxerunt eum extra
templum, statimque clausæ sunt fores,
Quærentes eum occidere. Delatus est 31
autem rumor ad tribunum præpositum
cohorti militum, quòd tota Jerusalem
commota esset atque perturbata. Qui 32
assumptis eâdem ipsâ horâ militibus &
decurionibus, cursu properavit ad eos.
Illi autem cùm vidissent tribunum &
milites, destiterunt à percutiendo Paulo.
Cúmque accessisset ad eos tribunus, abs- 33
tulit eum ab ipsis, & jussit alligari ca-
tenis duabus: & sciscitatus ab eis quis-
nam esset, quidve fecisset, Alii ali- 34
um sermonem clamitabant in turba: alii
verò alium sensum vociferabantur. Et
cùm non potuisset factum reverà cogno-
scere præ tumultu, jussit eum duci in
castra. Ut autem pervenit ad gradus, 35
contigit ut milites portarent eum pro-
pter factam in eum violentiam turbæ,
ejusque impulsum: Multitudo enim po- 36
puli secuta eum fuerat, clamans; Tolle
eum, extirpa eum. Et cùm voluisset in- 37
ducere Paulum in castra, dixit ad tri-
bunum; Permittisne mihi ut alloquar
te? Ait; Nôstine loqui linguam Græ-
cam? Nónne tu es ille Ægyptius qui an- 38
te hos dies tumultum concitâsti, & edu-
xisti in desertum quatuor millia viro-
rum sicariorum? Dixit Paulus; Ego 39
sum homo Judæus, Tarsensis ex Cilicia,
non humilis & ignobilis urbis civis: ro-
go te autem ut præcipias mihi loqui po-
pulo. Et cùm præcepisset ei, stetit Pau- 40
lus super gradus, & movit manum su-
am ad plebem: & multo silentio facto,
clamavit linguâ Hebræâ, dicens;

CAP. XXII.

O Viri, fratres ac patres mei, au- 1
dite nunc excusationem meam apud vos.
Cùm autem audissent eum colloquen- 2
tem linguâ Hebræâ, auscultârunt eum
multa cum quiete. Ait ergò; Ego ho- 3
mo Judæus sum, natus in Tarso Cili-
ciæ, educatus in hac urbe apud virum
nomine Gamalielem, institutus in his
quæ pertinent ad rectitudinem legis pa-
ternæ, indefessus Dei æmulator, sicut
vos omnes estis hodiè: Qui hanc vi- 4
am persecutus sum usque ad mortem, &
vinxi, & in carceres detrusi viros ac
mulieres. Quemadmodum testatur mi- 5
hi in hoc princeps sacerdotum, & omnis
senio præditus: à quibus etiam literis
acceptis ad fratres qui erant Damasci,
eò me contuli, ut eos qui illic erant, li-
gatos vinctósque adducerem in Jerusa-
lem puniendos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

34 ወይኬልሑ ፡ ሕዝብ ፡ ወሰኢኖ ፡ መልአክ ፡ አእምሮ ፡ ጥዩቀ ፡ በእንተ ፡ ዘይትሀወኩ ፡ ሶበእ ፡
35 ወአዘዘ ፡ ያዕርግዎ ፡ ኀበ ፡ ዐውድ ፡፡ ወእንዘ ፡ የዐርግ ፡ ውስተ ፡ መዐርግ ፡ ዐሮ ፡ እንዘ ፡ ይጸውርዎ ፡
36 ወዐልት ፡፡ እስመ ፡ ይጸዐቅ ፡ ሰብእ ፡ ወይኬልሑ ፡ ሕዝብ ፡ ወይብሉ ፡ አእትትዎ ፡፡
37 ወሶበ ፡ ይበጽሕ ፡ ኀበ ፡ ዐውድ ፡ ይቤሎ ፡ ጳውሎስ ፡ ለመልአክ ፡ ታበውሐኒኑ ፡ እንግርከ ፡፡
38 ወይቤ ፡ መልአክ ፡ ታአምርኑ ፡ ጽርአ ፡፡ አንተኑ ፡ እንጋ ፡ ዝኩ ፡ ግብጻዊ ፡ ዘቀደሙ ፡
ገበርከ ፡ ማዕሴተ ፡ ወሆከ ፡ በሐውርተ ፡ ወአውፃእከ ፡ ገደመ ፡ አርብዓ ፡ ምእተ ፡ ብእሴ ፡
39 ዘሕዝብ ፡ ሲቃርዮን ፡ ዘበትርጓሜሁ ፡ ፈያት ፡፡ ወይቤ ፡ ጳውሎስ ፡ አነሰ ፡ ብእሲ ፡
አይሁዳዊ ፡ አነ ፡ ዘሀገረ ፡ ጠርሶን ፡ ዘቂልቅያ ፡ ዘሀገር ፡ ዐቢይ ፡ ወብቍዐኒ ፡ አብሐኒ ፡ እንግር
40 ሙ ፡ ለአሕዛብ ፡፡ ወሶበ ፡ አብሖ ፡ ቆመ ፡ ጳውሎስ ፡ ውስተ ፡ መዓርግ ፡ ወአንሥአ ፡ እዴሁ ፡
ኀበ ፡ አሕዛብ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ያርምሙ ፡፡ ሣጊ ወአምዝ ፡ ሶበ ፡ አርመሙ ፡ ከልሐ ፡ ጳው
ሎስ ፡ በነገረ ፡ ዕብራይስጥ ፡፡

ፕ፡፪

1 ወይቤ ፡ ስምዑ ፡ አኃዊነ ፡፡ ወአበዊነ ፡ ዘአወቅስ ፡ ለክሙ ፡ ይእዜ ፡፡ ወሶበ ፡ ሰምዑ ፡ ከመ ፡
2 በዕብራይስጥ ፡ ይትናገሮሙ ፡ ፈድፋደ ፡ አጽምእዎ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ጳውሎስ ፡፡ አነሰ ፡ ብእሲ ፡
3 አይሁዳዊ ፡ አነ ፡ ወተወለድኩ ፡ በሀገረ ፡ ጠርሶን ፡ ዘቂልቅያ ፡ ወልህቁ ፡ በዛቲ ፡ ሀገር ፡ በታሕተ ፡
እገሪሁ ፡ ለገማልኤል ፡፡ ወተምህርኩ ፡ በሕገ ፡ አበዊየ ፡ ወኮንኩ ፡ ቀናኢ ፡ ለእግዚአብ
4 ሔር ፡ ከመ ፡ ኵልክሙ ፡ አንትሙ ፡ ዮም ፡፡ ወሰደድክዎሙ ፡ ወቀተልክዎሙ ፡ ወአሐ
5 መክዎሙ ፡ ወአሞቅሖሙ ፡ ዕደወ ፡ ወአንስተ ፡፡ ወያአምር ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ወኵሎሙ ፡
ረበናት ፡ እለ ፡ እምኀቤሆሙ ፡ እነሥእ ፡ መጽሐፈ ፡ ማበሕት ፡ ለኀበ ፡ አኃዊነ ፡ እለ ፡ ዘደ
ማስቆ ፡፡ ወሖርኩ ፡ አምጽኦሙ ፡ ለእለ ፡ ሀለው ፡ ህየ ፡ ሙቁሓኒሆሙ ፡ ሊየሩሳሌም ፡
ይትኰነኑ ፡፡

Et clamabant populi, & non potuit tribunus cognoscere certò quapropter 34
commoti fuerant populi, & præcepit ut ascendere facerent eum ad conci-
lium. Et quum ascenderet in gradus, sustulerunt eum portantes eum mi- 35
lites. Quia clamabat turba, & exclamabant populi, & dicebant; 36
Tollite eum. Et quum accederet ad concilium, dixit Paulus ad tribu- 37
num; Permittes ne mihi ut alloquar te? & dixit tribunus, Nôstine Græcè. Túne 38
igitur iste es Ægyptius qui olim fecisti insurrectionem, & conturbâsti regionem, &
eduxisti in desertum quadragies centum homines populi sicariôn, quod in expositione
sua significat, latronum. Et dixit Paulus, Ego Judæus civitatis Tarsi Ciliciæ 39
civitatis magnæ, & obsecro permitte mihi ut loquar populo. Et quum permisisset 40
ei, stetit Paulus in gradu, & levavit manum suam ad populum, & loquutus est iis
ut conticerent: & tunc quum conticuissent, clamavit Paulus in lingua Hebræa,

CAP, XXII.

ET dixit; Audite fratres nostri & patres nostri, quam reddo rationem vobis nunc. 1
(Et quum audivissent quòd Hebraicè alloqueretur eos, magis auscultârunt eum:) & 2
dixit iis Paulus, Ego vir Judæus sum, & natus fui in civitate Tarsi Ciliciæ, & 3
adolevi in hac civitate sub pedibus Gamalielis, & institutus fui in lege paterna
mea, & fui æmulator Dei, sicut vos omnes hodiè. Et persequutus sum, & trucida- 4
vi, & vexavi, & incarceravi viros et mulieres. Et scit princeps sacerdotum, et 5
omnes magistri à quibus accipiebam literas potestativas, ad fratres nostros qui
erant Damasci: et profectus sum adducere eos qui erant ibi, vinctos ad Hierosoly-
mam, ut condemnarentur.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΒ'.

Factum est autem *mihi proficiscenti* & *appropinquanti* Damasco, *circa meridiem*,
6 Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ, περὶ μεσημβρίαν,
subitò de cœlo circum*fulgere lucem copiosam circa me*: *Cecidique* in
7 ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ· (δ) Ἔπεσόν τε εἰς
solum, & audivi vocem dicentem mihi; Saule, Saule, quid me persequeris? Ego
8 τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με διώκεις; Ἐγὼ
autem respondi; Quis es, Domine? dixitque ad me; Ego sum Jesus Na-
δὲ ἀπεκρίθην, τίς εἶ Κύριε; εἶπέ τε (ε) πρός με, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Να-
zarenus, quem tu persequeris. Qui *verò* mecum *existentes* quidem lumen *spectabant*,
9 ζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις. Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς (ζ) ἐθεάσαντο,
& *expavefacti sunt*, *at* vocem non audierunt *loquentis mihi*. Dixi *autem*, Quid
10 καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. Εἶπον δὲ, Τί
faciam, Domine? *at* Dominus dixit ad me; Surgens vade *in* Damascum,
ποιήσω Κύριε; ὁ δὲ Κύριος εἶπε πρός με, Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκὸν,
& illic tibi dicetur de omnibus quæ *constituta sunt tibi* facere. Cùm *autem* non
11 κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. Ὡς δὲ οὐκ
viderem præ *gloria* luminis illius, *manuductus* à *simul existentibus mibi*,
ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι,
veni *in* Damascum. Ananias autem quidam, vir *pius* secundùm legem,
12 ἦλθον εἰς Δαμασκόν. Ἀνανίας δέ τις, (η) ἀνὴρ εὐσεβὴς κατὰ τὸν νόμον,
testimonio ornatus ab omnibus habitantibus Judæis, Veniens ad
13 μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, Ἐλθὼν (θ) πρός
me, & astans dixit mihi; Saule frater, respice: & ego eâdem
με, καὶ ἐπιστὰς εἶπέ μοι, Σαοὺλ ἀδελφὲ, ἀνάβλεψον· κἀγὼ αὐτῇ
horâ respexi in eum. Ille *autem* dixit; Deus patrum nostrorum
14 τῇ ὥρᾳ (ι) ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν
præordinavit te *cognoscere* voluntatem ejus, & *videre* Justum, & *audire*
(κ) προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι
vocem ex ore ejus. Quia eris testis *ei* ad omnes homines,
15 φωνὴν (λ) ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους,
eorum quæ vidisti & audisti. Et nunc quid moraris? *Surgens* baptizare, &
ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. Καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι, καὶ 16
ablue peccata tua, *invocans nomen Domini*. Factum est
ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα (μ) τοῦ Κυρίου. Ἐγένετο 17
autem mihi revertenti in Hierusalem, & *orante* me in templo,
δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ,
fieri me in *exstasi*, Et videre illum dicentem mihi; Festina & exi
γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, Καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι, Σπεῦσον καὶ ἔξελθε 18
in celeritate ex Hierusalem, quoniam non recipient tuum testimonium de me.
ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ, διότι οὐ παραδέξονταί (ν) σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ.
Et ego dixi; Domine, ipsi sciunt quia ego eram *carcerans* & cædens per
Κἀγὼ εἶπον, Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ 19
synagogas *credentes* in te. Et cùm effunderetur sanguis Ste-
τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ. Καὶ ὅτε (ξ) ἐξεχεῖτο τὸ αἷμα Στε- 20
phani testis tui, & *ipse eram astans*, & *consentiens interemptioni ejus*,
φάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς, καὶ συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ,
& *custodiens* vestimenta interficientium illum. Et dixit ad me; Vade,
καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. Καὶ εἶπε πρός με, Πορεύου, 21
quoniam ego in *gentes* longè emittam te. Audiebant autem eum usque ad hoc
ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε. Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου 22
verbum, & levaverunt vocem suam, dicentes; Tolle de terra hujuscemodi:
τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, λέγοντες, Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον·
non enim *convenit* eum vivere. Vociferantibus autem eis, & projicientibus
οὐ γὰρ (ο) καθῆκον αὐτὸν ζῆν. Κραυγαζόντων (π) δὲ αὐτῶν, καὶ ῥιπτούντων 23
vestimenta, & pulverem jactantibus in aërem, Jussit eum tri-
τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, (ρ) Ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χιλί- 24
bunus induci in castra, *dicens* flagellis *inquiri* eum, ut
αρχος ἄγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν, (σ) εἰπὼν μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτὸν, ἵνα
sciret propter quam causam sic acclamarent ei.
(τ) ἐπιγνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ.

MS. A. (δ) Ἔπεσά τε (ε) πρὸς ἐμὲ, (ζ) ἐθεάσαντο, τῆς δὲ φωνῆς (η) ἀνὴρ κατὰ (θ) πρὸς ἐμὲ, (ι) ἔβλεψα (κ) προεχειρήσατό (λ) ἐκ στόματος (μ) αὐτοῦ. (ν) σου μαρτυρίαν (ξ) ἐξεχύννετο τὸ αἷμα τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἔσω καὶ συνευδοκῶν, καὶ φυλάσσων (ο) καθῆκεν (π) τε (ρ) Ἐκέλευσεν ὁ χιλίαρχος εἰσ... ...σθαι αὐτὸν εἰς τὴν (σ) εἴπας (τ) γνῷ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

Quumque iter facerem, & inciperem appro- 6
pinquare Damasco, in meridie derepentè è
cœlo circumfulsit me lux plurima. Cecidi- 7
que humi, & audivi vocem dicentem mihi,
Saul, Saul, quid me persequeris? Ego verò 8
respondi, & dixi; Quis es Domine mi? At
ille dixit mihi, Ego sum Jesus Nazarenus,
quem tu persequeris. Porrò homines qui 9
mecum erant, viderunt quidem lucem, vo-
cem autem non audiverunt ejus qui loque-
batur mecum. Tum dixi, Quid faciam Do- 10
mine mi? Dominus autem noster dixit
mihi; Surge, proficiscere ad Damascum:
& illic dicetur tibi quicquid præcipie-
tur tibi ut facias. Quum verò nihil vi- 11
derem præ gloria lucis illius, apprehende-
runt me manibus meis ii qui mecum erant,
& ascendi ad Damascum. Quidam autem 12
vir Hanania justus in Lege, prout dant ei te-
stimonium omnes Judæi qui illic sunt, Ve- 13
nit ad me, & dixit mihi; Saul frater mi,
aperi oculos tuos. Et eo momento aperti
fuerunt oculi mei, & eum intuitus sum. At 14
dixit mihi, Deus patrum nostrorum consti-
tuit te ut cognosceres voluntatem ejus, &
conspiceres Justum illum, atque audires vo-
cem ex ore ipsius. Proinde eris ei testis 15
apud omnes homines super iis omnibus quæ
vidisti & audîsti. Nunc ergò quid cuncta- 16
ris? surge, baptizare, & purgare à pecca-
tis tuis, invocans nomen ejus. Revertens au- 17
tem, veni huc Jerusalem, & precatus sum in
templo. Vidique eum in visione dicentem 18
mihi; Festina, & egredere ex Jerusalem,
quandoquidem non accipient testimonium
tuum de me. Ego verò dixi; Domine mi, 19
& ipsi nôrunt me tradidisse in carcerem, &
verberâsse per omnes synagogas eos qui cre-
debant in te. Et quum funderetur sanguis 20
Stephani testis tui, ego quoque cum eis adsta-
bam, & consentiebam voluntati eorum qui
ipsum trucidabant, atq; custodiebam vesti-
menta eorum qui lapidabant illum. At dixit 21
mihi; Proficiscere, quoniam ego te missu-
rus sum procul ut prædices Gentibus. Quum- 22
que audissent Paulum ad hunc usque sermo-
nem, sustulerunt vocem suam & clamave-
runt; Tollatur è terra qui est ejusmodi, nec
enim expedit eum vivere. Quum autem 23
clamarent, & projicerent vestimenta sua, at-
tollerentque pulverem in cœlum, Jussit tri- 24
bunus eum introduci in castra, præcepitque
ut verberibus inquireretur, ut resciret quam
ob causam vociferarentur adversùs eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ወእምዝ: እንዘ : አሐውር: ደማስቆ: አልጺቅየ: ኀበ: ሀገረ : ሶበ: ደከውኩ: ጊዜ: ቀትር:
7 ግብተ : በረቀ: መብረቅ: ዐቢይ : እምሰማይ:=፦ ወነጸሐኒ : ደበ: ምድር : ወሰማዕኩ:
8 ቃለ:ወይቤለኒ:ሰዉል: ለምንት: ትሰድደኒ::=፦ ወተሠጠውክዎ : አነሂ: ወእቤሎ: መኑ:
9 አንተ : እግዚኦ:ወይቤለኒ:አነ: ውእቱ:ኢየሱስ: ናዝራዊ: ዘአንተ: ትስድድ::=፦ ወእለ
10 ሀለው: ምስሌየ: ርእዩ: መብረቆ: ወደንገፁ: ወቃለ : ዘይትናገረኒ: ኢሰምዑ:=፦ ወ
እቤሎ: ምንተ: እገብር: እግዚኦ:: ወይቤለኒ : ተንሥእ : ወሑር: ደማስቆ: ወበህየ:እንግ
ረከ : ኵሎ : ዘሀለወከ : ትግበር::=፦

Et quum proficiscerer Damascum, appropinquante me ad civitatem, quando erat tem- 6
pus meridianum, subitò affulsit lux magna à cœlo. Et me in terram dejecit, 7
& audivi vocem, & dixit mihi; Saul, quare persequeris me? Et respondi ego 8
ei, & dixi; Quis es, Domine? & dixit mihi; Ego sum Jesus Nazarenus quem
tu persequeris. Et qui fuerunt mecum viderunt fulgur ejus, & obstupuerunt, & 9
vocem loquentem non audierunt. Et dixi; Quid faciam, Domine? Et dixit mihi; 10
Surge & proficiscere Damascum, & ibi dicam tibi omnia quæ oporteat te
facere.

Versio VULGATA LATINA.

6 Factum est autem, eunte me, & appropinquante Damasco mediâ die, subitò
7 de cœlo circumfulsit me lux copiosa: Et decidens in terram, audivi vocem
8 dicentem mihi; Saule, Saule, quid me persequeris? Ego autem respondi;
Quis es, Domine? Dixítque ad me; Ego sum Jesus Nazarenus, quem tu
9 persequeris. Et qui mecum erant, lumen quidem viderunt, vocem autem
10 non audierunt ejus, qui loquebatur mecum. Et dixi; Quid faciam, Do-
mine? Dominus autem dixit ad me; Surgens vade Damascum: & ibi tibi
11 dicetur de omnibus, quæ te oporteat facere. Et cùm non viderem præ clari-
12 tate luminis illius, ad manum deductus à comitibus, veni Damascum. Ananias
autem quidam, vir secundùm legem testimonium habens ab omnibus coha-
13 bitantibus Judæis, Veniens ad me, & astans dixit mihi; Saule frater, respice.
14 Et ego eâdem horâ respexi in eum. At ille dixit; Deus patrum nostrorum
præordinavit te, ut cognosceres voluntatem ejus, & videres Justum, & au-
15 dires vocem ex ore ejus: Quia eris testis illius ad omnes homines, eorum
quæ vidisti & audisti. Et nunc quid moraris? Exurge, & baptizare, & ablue 16
peccata tua, invocato nomine ipsius. Factum est autem reverenti mihi in 17
Jerusalem, & oranti in templo, fieri me in stupore mentis, Et videre illum 18
dicentem mihi; Festina, & exi velociter ex Jerusalem: quoniam non re-
cipient testimonium tuum de me. Et ego dixi; Domine, ipsi sciunt quia ego 19
eram concludens in carcerem, & cædens per synagogas eos qui credebant in
te: Et cùm funderetur sanguis Stephani testis tui, ego astabam, & consentie- 20
bam, & custodiebam vestimenta interficientium illum. Et dixit ad me; Vade: 21
quoniam ego in nationes longè mittam te. Audiebant autem eum usque ad 22
hoc verbum, & levaverunt vocem suam dicentes; Tolle de terra hujus-
modi: non enim fas est eum vivere. Vociferantibus autem eis, & projici- 23
entibus vestimenta sua, & pulverem jactantibus in aërem, Jussit tribunus induci 24
eum in castra, & flagellis cædi, & torqueri eum, ut sciret propter quam cau-
sam sic acclamarent ei.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* فعرض في حال مضيي واقترابي من دمشق وقت الظهر * ابرق علي نور من السماء بغتة 6
كثيرا يحوط بي * فسقطت على الارض * وسمعت صوتا يقول لي * ساول ساول لم تضطهدني * 7
* فاجبت انا * يا رب من انت * فقال لي * انا هو يسوع الناصري الذي انت 8
تضطهده * فاما الذين كانوا معي فعاينوا النور وصاروا خائفين * واما صوت الذي 9
خاطبني فما سمعوه * فقلت يا رب ماذا اصنع * فقال لي الرب * اذا نهضت فاذهب الى 10
دمشق * فهناك ستخاطب من اجل جميع ما تؤمر ان تعمله * واذ لم ابصر شيا من 11
مجد ذلك النور * اقتادني الذين كانوا معي * وجئت الى دمشق * وكان بها انسان اسمه 12
حنانيا * متورع كما يلائم بالشريعة * يشهد له بالفضل جماعة اليهود القاطنين بها * فجاء 13
الي * فوقف بي وقال * ايها الاخ ساول ابصر * وفي تلك الساعة ابصرت اليه انا * فقال * 14
الاه ابائنا قد امر ان يعرفك مشيته * وان تعاين الصديق وتسمع من فمه صوتا * وانك 15
ستكون شاهدا له لدى كافة الناس * بالاشياء التي رايتها وسمعتها * والان لم تضجع * قم 16
فاصطبغ * واغسل خطاياك مستعينا باسم الرب * فلما عاودت الى اورسليم * وصليت في 17
الهيكل * حصلت في شخصة وابصرته يقول لي * اسرع واخرج مبادرا من اورسليم * فانهم 18
ما يقبلون شهادتك من اجلي * فقلت انا * يا رب هم يعلمون انني انا كنت احبس 19
واضرب المومنين بك في الجامع * ولما سكب دم اصطفن شهيدك * كنت انا واقفا 20
مسرورا بقتله * حافظا ثياب الذين قتلوه * فقال لي اذهب فانني مرسلك الى الامم 21
بعيدا * فاستمعوا منه الى هذه الكلمة * ورفعوا اصواتهم قايلين * استاصل مثل هذا 22
من الارض * لان ما يجب ان يعيش هذا * وبينما هم يهتفون ويرمون ثيابهم * ويحثون 23
التراب الى الهوا * امر رييس الالف * ان يجلب الى العسكر قايلا * فليمد للسياط * 24
لكيما يعلم لاي علة كانوا يصيحون عليه *

* *Accidit autem eunte me & appropin-* 6
quante Damascum tempore meridiano,
ut subitò fulgeret super me lux de
cœlo multa, circundans me. Et ca- 7
dens in terram, audivi vocem di-
centem mihi; Saul, Saul, cur me
* *persequeris? Respondi ego, O Domine,* 8
quis es? Dixit mihi; Ego sum Jesus
Nazareuus quem tu persequeris. Et 9
hi quidem qui mecum erant, viderunt
lucem, & exterriti sunt: vocem
autem ejus qui mecum locutus est,
non audierunt. Dixi igitur; O Domine, 10
quid faciam? Ait mihi Dominus;
Surgens abi Damascum, ibique dice-
tur tibi quicquid exposceris ut facias.
Cúmque nihil viderem ob gloriam lu- 11
cis illius, duxerunt me qui mecum
erant, & veni Damascum. Erat au- 12
tem in ea homo quidam nomine Ha-
nania, religiosus prout congruit legi,
cujus probitati testimonium perhibent
omnes Judæi in ea commorantes. Is 13
ad me veniens, astitit mihi, & ait; O
frater Saul, vide: eâdemque horâ
aspexi ego eum. Dixit autem; Deus 14
patrum nostrorum voluit notam facere
tibi voluntatem suam, & ut videres
Justum, audirésque vocem ab ore
ipsius. Et tu quidem eris illi testis 15
apud omnes homines in rebus quas
vidisti & audisti. Et nunc quid 16
cunctaris? Surge, baptizare, & ablue
peccata tua invocans nomen Domini.
Cùm autem reversus essem Jero- 17
solymam, & orâssem in templo, in-
cidi in extasim, Vidique eum dicen- 18
tem mihi; Festina, & exi citus è
Jerusalem: quoniam non recipient te-
stimonium tuum de me. Dixi ego; 19
O Domine, ipsi nôrunt quòd ego in
carceres detrudebam, & cædebam in
synagogis in te credentes. Et cùm 20
funderetur sanguis Stephani testis
tui, ego assistebam, lætus de nece
ipsius, custodiens vestes eorum qui
interfecerunt illum. Dixit mihi; Vade, 21
quoniam missurus te sum ad Gentes
procul. Audierunt autem eum usque 22
ad hoc verbum, & extulerunt voces
suas, dicentes; Extirpa istiusmodi
hominem *de terra: non enim decet*
hunc vivere. Dúmque illi vocifera- 23
rentur, & projicerent vestimenta sua,
& pulverem excitarent in aërem,
Jussit dux mille virorum *ut ducere-* 24
tur in castra, dicens; Extendatur
ad flagra: ut nimirum *sciret quâ*
de causa clamitabant in eum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወእምዝ፡ ተጸለልኩ፡ እምግርማሁ፡ ለውእቱ፡ መብረቅ፡ ወኢይሬኢ፡ ወእንዘ፡ይመርሑኒ፡
እለ፡ ምስሌየ ፡ አብኡኒ ፡ ደማስቆ፡፡=፡
12 ሃሎ ወሀሎ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ዘስሙ ፡ ሐናንያ ፡ ዘእምውስተ ፡ ሐዋርያት ፡ ኄር ፡
ወፈራሄ ፡ እግዚአብሔር ፡ በሕግ ፡ ወይንእድዎ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይነብሩ ፡ ደማ
13 ስቆ ፡ አይሁድ፡=፡ መጽአ ፡ ኀቤየ ፡ ወቆመ ፡ ቅድሜየ ፡ ወይቤለኒ ፡ ሳውል ፡ እኁየ ፡ ር
14 ኢ ፡ ወርኢኩ ፡ ሶቤሃ፡፡=፡ ወይቤለኒ ፡ አምላከ ፡ አበዊነ ፡ ሤመከ ፡ ታእምር ፡ ፈቃደ፡
15 ወትርእዮ ፡ ለጽድቅ ፡ ወትስማዕ ፡ ቃለ ፡ እምአፉሁ፡=፡ ወትኩን ፡ ስማዕቶ ፡ በኀበ ፡
16 ኵሉ ፡ ሰብእ ፡ በዘ ፡ ርኢከ ፡ ወሰማዕከ፡=፡ ወይእዜኒ ፡ ዘከመ ፡ ትገብር ፡ ተንሥእ ፡
17 ወተጠመቅ ፡ ወተኀፀብ ፡ ኀጢአተከ ፡ ወጸውዕ ፡ ስሞ፡፡=፡ ወእምዝ ፡ ተሰዊጥየ ፡
18 ኢየሩሳሌም፡ እንዘ ፡ እጼሊ ፡ በቤተ ፡ መቅደስ፡ ደንገፅኩ፡=፡ ወርኢክዎ ፡ ወይቤለኒ፡
ፃእ ፡ ፍጡነ ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ እስመ ፡ ይነሥኡከ ፡ ሰማዕትየ ፡ በእንቲአየ፡፡=፡
19 ወእቤ ፡ አነሂ ፡ እግዚኦ ፡ ለሊሆሙ ፡ ያእምሩ ፡ ከመ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ዘእሞቅሖሙ፡
20 ወእቀሥፎሙ ፡ በኵሉ ፡ መኳርብት ፡ ለእለ ፡ የአምኑ ፡ ብከ፡፡=፡ ወአመ ፡ ይቀት
ልዎ ፡ ለእስጢፋኖስ ፡ ስማዕትከ ፡ ሀለውኩ ፡ ለሊየ ፡ እቀውም ፡ ህየ ፡ ወኀቡረ ፡
21 አነ፡ ምስሌሆሙ ፡ ወአነ፡ አዐቅብ፡ አልባሲሆሙ ፡ለእለ ፡ ቀተልዎ፡፡=፡ ወይቤለኒ ፡
22 ሖር ፡ እስመ ፡ አነ ፡ እፌንወከ ፡ ኀበ ፡ አሕዛብ ፡ ርሑቃን፡=፡ ወሰማዕክዎ ፡ ከመዝ ፡
ይቤለኒ ፡ ወከልሑ ፡ ኵሎሙ ፡ በዐቢይ ፡ ቃል፡፡፡ ወይቤሉ ፡ አእትትዎ ፡ ለዝ ፡ ከመዝ
23 እምብሔርነ ፡ እስመ ፡ ኢይደልዎ ፡ ይሕየው፡=፡ ወእንዘ ፡ ይትመዐዑ ፡ ወይዌርው ፡
24 አልባሲሆሙ ፡ ወይዘርው ፡ ጸበለ ፡ ውስተ፡ነፋስ፡=፡ አዘዘ ፡ መልአክ ፡ ወይስድዎ ፡ ኀበ፡
መኰንን ፡ ወይቅሥፍዎ ፡ ወይሕትትዎ ፡ ጌገዮ፡=፡

Et tùnc obumbratus fui è terrore hujus fulguris, & non videbam: & ducentes me, qui 11
mecum erant *introduxerunt me* in *Damascum.*
Et fuit quidam homo cujus nomen Hananias, qui ex Apostolis erat, bonus 12
& timens Deum secundùm legem, & laudabant eum, omnes qui inhabita-
bant Damascum Judæi. Venit ad me, & stetit in conspectu meo, & dixit 13
mihi; Saul frater mi, vide: & vidi statim. Et dixit mihi; Deus patrum nostro- 14
rum constituit te ut cognosceres voluntatem ejus, & videres justitiam, &
audires vocem ex ore ejus. Et eris ei testis apud omnes homines, de iis 15
quæ vidisti & audisti. Et nunc sic facias: Surge, & baptizare, & ab- 16
lue peccata tua, & invoca nomen ejus. Et tunc reversus in *Hierosolymam,* 17
quum precarer in Domo sancta, obstupui. Et vidi eum, & dixit mihi; 18
Exi citò ex Hierusalem: quia accipient te testem meum de me. Et dixi 19
ego; Domine, ipsi sciunt quòd ego is sum qui in carcerem conjeci, & flagel-
lavi in omnibus synagogis, credentes in te: Et quum trucidarent Stephanum 20
testem tuum, fui ipse ego stans ibi, & sociatus fui ego cum iis, & ego
custodiebam pallia eorum qui trucidârunt eum. Et dixit mihi; Proficiscere: 21
quoniam ego mittam te ad gentes longinquas. Et audivi eum sic dicentem 22
mihi. Et clamârunt omnes in magnâ voce, & dixerunt; Tollite talem è re-
gione nostra, quia non est dignus ut vivat. Et quum indignarentur, & pro- 23
jicerent pallia eorum, & jactarent pulverem in ventum, Jussit tribunus ut 24
ducerent eum ad judicem, & flagellarent eum, & interrogarent eum de cri-
mine suo.

Cùm autem astrinxisset eum loris, dixit ad astantem Centurionem Pau-
25 Ὡς δὲ (υ) προέτεινεν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπε πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦ-
lus; Si hominem Romanum & indemnatum licet vobis flagellare? Audiens
26 λος, Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; Ἀκούσας
autem Centurio, accedens nuntiavit tribuno, dicens; Vide quid
δὲ ὁ (φ) ἑκατόνταρχος, προσελθὼν ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ, λέγων, Ὅρα τί
futurus es facere: nam homo hic Romanus est. Accedens autem tri-
27 μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστι. Προσελθὼν δὲ ὁ χιλί-
bunus dixit illi; Dic mihi, si tu Romanus es? Ille autem dixit, Etiam.
αρχος εἶπεν αὐτῷ, Λέγε (χ) μοι, εἰ σὺ Ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ ἔφη, Ναί.
Respondítque tribunus; Ego multo capitali civilitatem hanc con-
28 (ψ) Ἀπεκρίθη τε ὁ χιλίαρχος, Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐ-
secutus sum: at Paulus ait; Ego autem & natus sum. Protinùs ergò discesse-
29 κτησάμην· ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, Ἐγὼ δὲ καὶ (ω) γεγέννημαι. Εὐθέως οὖν ἀπέ-
serunt ab illo futuri eum inquirere: & tribunus verò timuit, cogno-
στησαν ἀπ᾽ αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπι-
scens quia Romanus esset, & quia erat eum vinciens. At postridie vo-
30 γνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι, καὶ (α) ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς. Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλό- ΛΓʹ
lens scire certum, hoc, quid accusaretur à Judæis, solvit
μενος γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς, τὸ, τί κατηγορεῖται (β) παρὰ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν
eum à vinculis, & jussit venire principes sacerdotum & omnem
(γ) αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς (δ) καὶ ὅλον
consessum eorum: & producens Paulum, statuit inter illos.
τὸ συνέδριον αὐτῶν· καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον, ἔστησεν εἰς αὐτούς.

CAP. XXIII. κγʹ.

Intendens autem Paulus consessui, ait; Viri fratres, ego
1 Ἀτενίσας δὲ (α) ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ, εἶπεν, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ
omni conscientiâ bonâ ministravi Deo, usque in hunc diem. At
2 πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ, ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. Ὁ δὲ
princeps sacerdotum Ananias præcepit astantibus sibi, percutere ejus os.
ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ, τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα.
Tunc Paulus ad eum dixit; Percutere te futurus est Deus, paries deal-
Τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπε, Τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεὸς, τοῖχε κεκονια- 3
bate: & tu sedes judicans me secundùm legem, & contra legem jubes me percuti?
μένε· καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι;
At astantes dixerunt; Summũ sacerdotem Dei conviciaris? Dixitque Pau- 4
Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον, Τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς; Ἔφη τε ὁ Παῦ- 5
lus; Nesciebam, fratres, quia est princeps sacerdotũ: scriptum est enim; Principem
λος, Οὐκ ᾔδειν ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γὰρ, (β) Ἄρχοντα
populi tui non dices malé. Sciens autem Paulus quia una pars esset Sad-
τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶ Σαδ- 6
ducæorum, at altera Pharisæorum, exclamavit in consessu; Viri fratres,
δουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ, Ἄνδρες ἀδελφοί,
ego Pharisæus sum, filius Pharisæi: de spe & resurrectione mortuorum ego
ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς (γ) Φαρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ
judicor. Hoc autem ipso locuto, facta est seditio Pharisæorum &
κρίνομαι. Τοῦτο δὲ αὐτοῦ (δ) λαλήσαντος, ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων (ε) καὶ 7
Sadducæorum, & divisa est multitudo. Sadducæi quidem enim dicunt non esse
τῶν Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι μὴ εἶναι 8
resurrectionem, neque angelum, neque spiritum: Pharisæi autem confitentur
ἀνάστασιν, (ζ) μηδὲ ἄγγελον, μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι
utraque. Factus est autem clamor magnus: & exsurgentes Scribæ
τὰ ἀμφότερα. Ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη· καὶ (η) ἀναστάντες οἱ Γραμματεῖς 9
partis Pharisæorum depugnabant, dicentes; Nihil malum invenimus in
τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο, λέγοντες, Οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν
homine isto: si autem spiritus locutus est ei aut angelus, ne re-
τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ (θ) ἄγγελος, μὴ θε-
pugnemus Deo.
ομαχῶμεν.

MS. A. (υ) προέτεινον (φ) ἑκατοντάρχης, προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν, λέγων, Τί μέλλεις (χ) μοι, Σὺ (ψ) Ἀπεκρίθη ὁ (ω) γεγέννημαι. (α) ὅτι αὐτὸν ἦν (β) ὑπὸ τῶν (γ) αὐτὸν, καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν (δ) καὶ πᾶν τὸ συνέδριον· καὶ ΚΕΦ. κγʹ. MS. A. (α) τῷ συνεδρίῳ ὁ Παῦλος, (β) Ὅτι ἄρχοντα (γ) Φαρισαίων· (δ) εἰπόντος, (ε) καὶ Σαδδουκαίων, (ζ) μήτε (η) ἀναστάντες τινὲς τῶν Φαρισαίων (θ) ἄγγελος; Πολλῆς δὲ στάσεως γινομένης, φοβηθεὶς ὁ χιλίαρχος

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
[illegible]
29 [illegible]
[illegible]
30 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Et quum extendissent eum loris, dixit ipse 25
Paulus centurioni qui astabat illi; Vobísne li-
cet virum Romanum indemnatum flagellare?
Quod quum audîsset centurio, adiit tribu- 26
num, & dixit ei; Quid agis? homo enim iste
Romanus est. Proindè accessit ad eum tribu- 27
nus, & dixit ei; Cedò mihi, num tu Romanus
es? Dixit ei, Etiam. Respondit autem tri- 28
bunus, & dixit ei; Ego multâ pecuniâ ac-
quisivi jus municipii Romani. Dixit ei Pau-
lus, Ego verò etiam cum eo natus sum. Sta- 29
tim igitur discesserunt ab eo ii qui volebant
eũm flagellare: timuítque tribunus quum
didicisset eum Romanum esse, quoniam eum
vinxerat.

Matutinis feriæ VI. Crucifixionis. 60.

Sequenti autem die voluit certissimè scire 30
quænam esset illa accusatio quam afferebant
adversùs eum Judæi: & solvit eum, jussítque
venire principes sacerdotum, totúmque pri-
morum cœtum, assumptúmque Paulum de-
duxit, statuítque ipsum inter eos.

CAP. XXIII.

Quum autem intueretur in consessum eo- 1
rum Paulus, dixit; Viri fratres mei, ego
omni conscientiâ bonâ versatus sum coram
Deo usque ad hunc diem. Hanania autem 2
sacerdos præcepit iis qui lateri suo adsta-
bant, ut cæderent Paulum in os ipsius. At 3
Paulus dixit ei; Futurum est ut te Deus per-
cutiat, paries dealbate: & tu sedes judicans
me secundùm Legem, quum Legem trans-
grediaris, & jubeas me cædi? Illi verò qui 4
illîc adstabant, dicunt ei; Sacerdotem Dei
convicio afficis? Dixit eis Paulus, Nesciebam 5
fratres mei, eum esse sacerdotem. Scriptum
est enim, Principi populi tui non maledices.
Quum verò nôsset Paulus partem populi 6
esse Saducæorum, partem verò Pharisæorum,
clamavit in consessu; Viri fratres mei, ego
sum Pharisæus, filius Pharisæi, déque spe re-
surrectionis mortuorum in judicium vocor.
Quumque hoc dixisset, alii in alios irruerunt 7
Pharisæi & Saducæi, & ortum est populi
dissidium. Saducæi siquidem dicunt non esse 8
resurrectionem, neque angelos, neque spiri-
tum: Pharisæi verò hæc omnia confiten-
tur. Extitit ergò vox magna: proinde 9
surrexerunt quidam Scribæ ex parte Pha-
risæorum, & altercabantur cum eis, dicen-
tes; Nihil comperimus mali in hoc viro:
quòd si Spiritus, aut angelus locutus est cum
eo, quid in hoc rei est?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወሶበ ፡ አሲርሞ ፡ ሰሐብዎ ፡ እገሪሁ ፡ ይቤሎ ፡ ጳውሎስ ፡ ለሐቢ ፡ ዘይቀውም ፡ ኀቤሁ ፡
26 ይከውነክሙሁ ፡ ትቅሥፉ ፡ ሰብአ ፡ ሮሜ ፡ ዘእንበለ ፡ ትሕትቱ ፡፡ ሰሚዖ ፡ ሐቢ ፡
ሖረ ፡ ኀቤ ፡ መልአክ ፡ ወነገሮ ፡ ወይቤሎ ፡ አእምር ፡ ዘትገብር ፡ ዝብእሲ ፡ ሰብአ ፡
27 ሮሜ ፡ ውእቱ ፡፡ ወቀርበ ፡ ኀቤሁ ፡ መልአክ ፡ ወይቤሎ ፡ ንግረኒ ፡ እሙ ፡ አንተ ፡ ሰ
28 ብአ ፡ ሮሜኑ ፡ አንተ ፡ ወይቤ ፡ እወ ፡፡ ወተሠጥዎ ፡ መልአክ ፡ ወይቤሎ ፡ አንሰኬ ፡ ብ
ዙኅ ፡ ንዋየ ፡ ወሂብየ ፡ ረከብክዋ ፡ ለዛቲ ፡ ሢመት ፡ ወይቤሎ ፡ ጳውሎስ ፡ አንሰኬ ፡ በህየ ፡
ተወለድኩ ፡፡

Et quando ligantes eum traxissent eum pedibus suis, dixit Paulus centurioni stan- 25
ti apud eum; Licétne vobis, ut flagelletis hominem Romæ, priusquàm interrogetis
eum? Audiens centurio profectus est ad tribunum, & nuntiavit ei, & dixit ei; 26
Scito quid sis facturus: hic vir, homo Romæ est. Et accessit ad eum tribunus 27
& dixit; Dic mihi si tu homo Romæ sis: & dixit, Etiam. Et respondit tribunus & 28
dixit ei; Ego multas pecunias tradens, acquisivi hanc mihi commissam authoritatem,
& dixit ei Paulus; Ego autem natus sum ibi.

Versio VULGATA LATINA.

25 Et cùm astrinxissent eum loris, dicit astanti sibi Centurioni Paulus; Si hominem
26 Romanum & indemnatum licet vobis flagellare? Quo audito, Centurio accessit
ad tribunum & nuntiavit ei, dicens; Quid acturus es? hic enim homo, civis Ro-
27 manus est. Accedens autem tribunus dixit illi; Dic mihi si tu Romanus es? At
28 ille dixit; Etiam. Et respondit tribunus; Ego multâ summâ civilitatem hanc
29 consecutus sum. Et Paulus ait; Ego autem & natus sum. Protinùs ergò discess-
serunt ab illo, qui eum torturi erant. Tribunus quoque timuit postquàm rescivit,
30 quia civis Romanus esset, & quia alligâsset eum. Posterâ autem die volens scire
diligentiùs, ex qua causa accusaretur à Judæis, solvit eum, & jussit sacerdotes
convenire, & omne concilium, & producens Paulum, statuit inter illos.

CAP. XXIII.

1 INtendens autem in concilium Paulus, ait; Viri fratres, ego omni conscientiâ bonâ
conversatus sum ante Deum usque in hodiernum diem. Princeps autem sacerdotum 2
Ananias præcepit astantibus sibi percutere os ejus. Tunc Paulus dixit ad eum; 3
Percutiet te Deus, paries dealbate. Et tu sedens judicas me secundùm legem, &
contra legem jubes me percuti? Et qui astabant dixerunt; Summum sacerdotem 4
Dei maledicis? Dixit autem Paulus: Nesciebam fratres quia princeps est sa- 5
cerdotum. Scriptum est enim; Principem populi tui non maledices. Sciens 6
autem Paulus, quia una pars esset Sadducæorum, & altera Pharisæorum, excla-
mavit in concilio; Viri fratres, ego Pharisæus sum, filius Pharisæorum, de
spe & resurrectione mortuorum ego judicor. Et cùm hæc dixisset, facta est 7
dissensio inter Pharisæos & Sadducæos, & soluta est multitudo. Sadducæi enim 8
dicunt, non esse resurrectionem, neque Angelum, neque Spiritum: Pharisæi au-
tem utraque confitentur. Factus est autem clamor magnus. Et surgentes quidam 9
Pharisæorum, pugnabant, dicentes; Nihil mali invenimus in homine isto: quid
si Spiritus locutus est ei, aut Angelus?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * فلما مدوه بالسيور * قال بولس لرئيس المائة الواقف * أمطلق لكم أن تضربوا بالسياط
26 رجلا روميا لا تبعة عليه * فإذ سمع رئيس المائة * تقدم فأخبر رئيس الألف قائلا * انظر
27 ماذا تعتزم أن تعمل * لأن هذا الإنسان رومي هو * فتقدم رئيس الألف فقال له * قل لي إن
28 كنت أنت روميا * فقال نعم * فأجاب رئيس الألف * أنا بطلبة كثيرة اقتنيت هذه السيرة *
29 فقال بولس * أما أنا فقد ولدت فيها * فللوقت ابتعد عنه الذين اعتزموا أن يعرروه * ثم
30 خشي رئيس الألف لما علم أنه روميا * وأنه قد أسلم إليه * وفي الغد شاء أن يعرف بمبالغة
أمر يقينا عماذا يثلبه اليهود * فحله من الأغلال * وأمر أن يحضر رؤساء الكهنة وجماعتهم
كلها * وأخذوا بولس فأقامه لديهم *

* يوم الأربعاء في جمعة العنصرة * * الفصل الثالث والعشرون *

1 * فلما تأمل بولس الجماعة قال أيها الرجال إخوتي أنا بكلية الرواية الصالحة تصرفت لدى
2 الله إلى هذا اليوم * فأمر رئيس الكهنة حننيا المائلين بحضرته أن يضربوا فمه * حينئذ
3 قال له بولس * إن الله لعتيد أن يضربك * أيها الحائط المصقول ببياضه * إذ أنت جالس
4 تحكم علي بما يختص بالشريعة * وقد أمرت بي أن أضرب بما ينافي الشريعة * فأجابه الواقفون *
5 أتسب رئيس كهنة الله * فقال بولس * ما علمت يا إخوتي أنه رئيس كهنة * لأن قد كتب *
6 لا تخاطب رئيس شعبك خطابا سيئا * وإذ علم بولس أن جزءهم هو من الزنادقة * والجزء
الآخر فريسيون * هتف في الجمع * أيها الرجال إخوتي أنا فريسي ابن فريسي * وأنا أحاكم
7 من أجل تأمل انبعاث الموتى * فإذ قال هذا الكلام * حدث شقاق ورهج في الفريسيين
8 والزنادقة * وانشعب الكثير * لأن الزنادقة يقولون أن ما تكون قيامة * ولا ملاك ولا روح *
9 فأما الفريسيون فيقولون تكون كل هذه * فصار هتاف عظيم * ونهض كتاب حزب
الفريسيين يخاصمون عنه قائلين * ما نجد في هذا الرجل شيئا رديا * فإن يكن قد
خاطبه روح أو ملاك * فلا نحارب الله *

Cùmque extendissent eum loris, dixit 25
Paulus centurioni astanti, Num licitum
est vobis flagris cædere virum Romanum
nulli culpæ obnoxium? Quod cùm au- 26
disset centurio, accessit, retulitque tri-
buno, dicens; Perpende quod intendis fa-
cere: hic enim homo, Romanus est. Acce- 27
dens ergò tribunus dixit ei; Dic mihi an
tu Romanus sis? Ait; Etiam. Respondit 28
tribunus; Ego precibus multis hanc com-
paravi qualitatem. Dixit Paulus; Ego
verò in ea natus sum. Protinus igitur 29
recesserunt ab eo qui intenderant eum
examinare: tribunus quoque timuit ubi
rescivit quòd Romanus esset, quódque sibi
traditus esset. Postridie autem volens 30
exactè & certò scire causam ipsius, qui-
bus in rebus accusarent eum Judæi, sol-
vit eum à vinculis, & jussit adesse
principes sacerdotum, totúmque conci-
lium eorum, adductúmque Paulum stitit
coram illis.

Feriâ quartâ intra Hebdomadam Pentecostes.

CAP. XXIII.

CUm autem contemplatus esset Pau- 1
lus concilium, ait; O viri fratres mei,
Ego omni mente bonâ me gessi coram Deo
ad hunc usq; diem. Jussit autem princeps 2
sacerdotum Hanania, his qui aderant in
præsentia sua, ut percuterent os ejus.
Tunc dixit ei Paulus; Certè Deus est te 3
percussurus, O paries albedine lustrate:
tu siquidem sedens judicas me secundùm
id quod legi consentaneum est, & tamen
præcepisti contra me ut percuterer, quod
legi contrarium est. Responderunt ei 4
astantes; Conviciari'ne principi sacerdo-
tum Dei? Ait Paulus; Ignorabam O 5
fratres quòd esset princeps sacerdotum.
Scriptum est enim; Ne loquaris cum prin-
cipe populi tui verba indecora. Sciens 6
autem Paulus partem illorum esse ex
Saducæis, alteram verò partem Phari-
sæos, clamavit in concilio; O viri fra-
tres mei, ego Pharisæus sum, filius Pha-
risæi, & ego judicor propter spem resur-
rectionis mortuorum. His verbis ab eo 7
prolatis, orta est dissensio atq; tumultus
inter Pharisæos et Saducæos, & dissecta
est multitudo. Nam Saducæi quidē dicūt 8
non esse resurrectionem, neque angelum,
neque spiritum: Pharisæi verò omnia
hæc esse dicunt. Factus est ergò clamor 9
magnus. Surrexerunt autem scribæ fa-
ctionis Pharisæorum, disputantes pro
ipso, dicentes; Non reperimus in hoc viro
quicquam malum: quòd si spiritus aut
angelus est eum allocutus, ne pugnemus
cum Deo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ወእሞዝ ፡ ኅደግዎ ፡ እለ ፡ ፈቀዱ ፡ ይቅሥፍዎ ፡ ወመልአክኒ ፡ ፈርሀ ፡ በእንተ ፡ አእሚሮ ፡
30 ከመ ፡ ሰብአ ፡ ሮሜ ፡ ውእቱ ። ወበሳኒታ ፡ ፈቀደ ፡ መልአክ ፡ ይሕትት ፡ ጥዩቀ ፡
በእንተ ፡ ምንት ፡ ያስተዋድይዎ ፡ አይሁድ ፡ ፈትሖ ፡ ወአዘዘ ፡ ያምጽኡ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡
ወኵሎ ፡ ዐውድ ፡ ወአዘዘ ፡ ያምጽእዎ ፡ ለጳውሎስ ፡ ማእከለ ፡ ዐውድ ።
1 ፳፫ ወነጺሮ ፡ ጳውሎስ ፡ ዐውደ ፡ ሃሀ ይቤሎሙ ፡ እንሰ ፡ በኵሉ ፡ ሠናይ ፡ ትምህርት ፡ ተፀ
2 መድክዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እስከ ፡ ዛቲ ፡ ዕለት ። ወአዘዘ ፡ ሐናንያ ፡ ሊቀ ፡ ካህና
3 ት ፡ ይጽፍዕዎ ፡ አፉሁ ፡ ለጳውሎስ ። ወይቤሎ ፡ ጳውሎስ ፡ ሀሎ ፡ ይፀፍዐከ ፡ እግዚ
አብሔር ፡ አረፍት ፡ ግብስስት ፡ አንተኒ ፡ ነበርከ ፡ እንከ ፡ ትኰንነኒ ፡ ዘበሕግኒ ፡ ወዘእንበ
4 ለ ፡ ሕግኒ ፡ ወትኤዝዝ ፡ ይዝብጡኒ ። ወይቤልዎ ፡ ለጳውሎስ ፡ እለ ፡
5 ይቀውሙ ፡ በእሮ ፡ ትጼእል ፡ ሊቀ ፡ ካህናቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር ። ወይቤ ፡ ጳ
ውሉስ ፡ ኢያእመርኩ ፡ አኃዊነ ፡ ከመ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ውእቱ ፡ ወይብል ፡ መጽ
6 ሐፍ ፡ ኢትሕስም ፡ ዲበ ፡ መኰንነ ፡ ሕዝብከ ። ወአእሚሮ ፡ ጳውሎስ ፡ ከመ ፡ ኣ
ሐዱ ፡ ገጸ ፡ ሰዱቃውያን ፡ ወመንፈቆሙ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ከልሐ ፡ በውስተ ፡ ዓውድ ፡ ወ
7 ይቤ ፡ አነ ፡ ፈሪሳዊ ፡ ወልደ ፡ ፈሪሳዊ ፡ ወበእንተ ፡ ተስፋ ፡ ሕይወተ ፡ ምውታን ፡ እት
8 ኳነን ። ወሰበ ፡ ከመዝ ፡ ይብል ፡ ተባአሱ ፡ ፈሪሳውያን ፡ ወሰዱቃውያን ። እንዘ ፡ ይብ
ሉ ፡ ኢየሐይው ፡ ምውታን ፡ ወአልቦ ፡ ምንትኒ ፡ መላእክተ ፡ ወኢመንፈስ ፡ ቅዱስ ። ወ
9 ፈሪሳውያንሰ ፡ የአምኑ ፡ ከመቦ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ ። ወኮነ ፡ ዐቢይ ፡ አውያት ፡ ወተንሥ
ኡ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈሪሳውያን ፡ ወተባአሱ ፡ ወተሳነዩ ፡ ወይቤሉ ፡ አልቦ ፡ እኩየ ፡ ዘ
ረከብነ ፡ በዲበ ፡ ዝብእሲ ። እንዳዒ ፡ ለእመ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ተናገሮ ፡ ወእመ ፡ ለእ
መልአክ ። ፨ ፨ ፨

Et tunc dimiserunt eum ii qui voluerunt flagellare eum, & tribunus timuit, 29
cognito quòd homo Romæ fuisset. Et postridie volens tribunus interrogare 30
diligenter quapropter accusabant eum Judæi, solvit eum & præcepit ut con-
venirent principes sacerdotum, & totum concilium: & præcepit ut adduce-
rent Paulum in medium concilii.

CAP. XXIII.

ET *intuens Paulus concilium dixit iis, Ego in omni bona doctrina adhæsi* 1
Deo usque ad hanc horam. Et præcepit Hananias princeps sacerdotum, ut percu- 2
terent os Pauli. Et dixit ei Paulus, Futurum est ut percutiat te Deus, paries 3
dealbate: tu sedisti igitur ut judicares me secundùm legem, & sine lege jubes ut
percutiant me. Et dixerunt Paulo adstantes, Quomodo convitiaris principi sacer- 4
dotum Dei? Et dixit Paulus; Nescivi fratres nostri, quòd princeps sacerdotum 5
fuit: & dixit Scriptura; Non maledices judici populi tui. Et cognoscens Paulus 6
quòd una pars fuit Saducæorum, & pars eorum Pharisæorum, clamavit in conci-
lio, & dixit; Ego Pharisæus filius Pharisæi, & propter spem vitæ mortuorum,
judicor. Et quum sic dixisset litigârunt Pharisæi, & Saducæi, Dicentes; Non 7
vivent mortui, & non sunt quicquam angeli neque Spiritus sanctus, & phari- 8
sæi credunt quod existit hoc totum. Et factus est magnus clamor, & surrexe- 9
runt Scribæ, & Pharisæi, & decertârunt, & litigârunt, & dixerunt; Non est
malum quod invenimus contra hunc hominem, quòd si fortè Spiritus sanctus allo-
quutus est eum, aut angelus, ...

Multâ autem factâ seditione, veritus tribunus ne discerperetur Paulus
10 Πολλῆς δὲ γινομένης στάσεως, εὐλαβηθεὶς ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος
ab ipsis, jussit milites descendentes rapere eum de medio eorum,
ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν,
deducereque in castra. *At adexistenti* nocte adsistens ei Dominus,
11 (ι) ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ Κύριος,
ait; *Confide, Paule:* sicut enim testificatus es *quæ* de me in Hierusalem, sic
εἶπε, (κ) Θάρσει Παῦλε· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτω
te oportet & *in Romam* testificari. Factâ autem die, *facientes* quidam
12 σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι. Γενομένης δὲ ἡμέρας, (λ) ποιήσαντές τινες ΛΔ΄
Judæorum coitionem, devoverunt sese, dicentes, neque *edere*, neque *bibere*,
τῶν Ἰουδαίων συστροφήν, ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέγοντες, μήτε φαγεῖν, μήτε πιεῖν,
usque quò occiderent Paulum. Erant autem plus quadraginta hanc
13 ἕως (μ) οὗ ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον. Ἦσαν δὲ πλείους (ν) τεσσαράκοντα οἱ ταύτην
conjurationem *facientes*. Qui *accedentes* principes sacerdotum &
14 τὴν συνωμοσίαν (ξ) πεποιηκότες. Οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ
seniores, dixerunt; Devotione devovimus nos-*ipsos*, nihil
τοῖς πρεσβυτέροις, (ο) εἶπον, Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτούς, (π) μηδενὸς
gustare usque quò occidamus Paulum. Nunc ergò vos *indicate* tri-
15 γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. Νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλι-
buno cum *consessu*, ut *cras* illum producat ad vos, *ut fu-*
άρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, (ρ) ὅπως αὔριον αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς ὑμᾶς, ὡς μέλ-
turos cognoscere exquisitiùs quæ de eo: nos verò, *ante appropinquare eum*,
λοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δέ, πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτόν,
parati sumus interficere illum. *Audiens autem* filius sororis Pauli
16 ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου
insidias, *adveniens* & *intrans* in castra, nuntiavit
(σ) τὸ ἔνεδρον, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν (τ) παρεμβολήν, ἀπήγγειλε
Paulo. *Advocans* autem Paulus unum *centurionum*, ait;
17 τῷ Παύλῳ. Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων, ἔφη,
Adolescentem hunc *adduc* ad tribunum: habet enim aliquid indicare
Τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον· ἔχει (υ) γάρ τι ἀπαγγεῖλαι
illi. Ille quidem *ergò* assumens eum, duxit ad tribunum, & ait;
αὐτῷ. Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτόν, ἤγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, καί φησιν, 18
Vinctus Paulus *advocans* me rogavit, hunc adolescentem perducere
Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησε, τοῦτον τὸν (φ) νεανίαν ἀγαγεῖν
ad te, habentem aliquid loqui tibi. Apprehendens autem manum illius
πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ 19
tribunus, & *secedens* seorsùm, interrogavit; Quid est quod habes
ὁ χιλίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας (χ) κατ' ἰδίαν, ἐπυνθάνετο, Τί ἐστιν ὃ ἔχεις
indicare mihi? Dixit autem; *Quia Judæi constituerunt* rogare te
ἀπαγγεῖλαί μοι; Εἶπε δέ, Ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε 20
ut *cras* in *consessum* producas Paulum, *ut futuri* aliquid
ὅπως αὔριον (ψ) εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον, ὡς μέλλοντές τι
exquisitiùs percunctari de illo. Tu *ergò* ne credideris illis: insidiantur
ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. Σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσι 21
enim ei ex eis viri *plures* quadraginta, qui devoverunt
γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους (ω) τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν
sese, *neque* manducare, neque bibere, *usque quò* interficiant eum: & nunc parati
ἑαυτούς, μήτε φαγεῖν, μήτε πιεῖν, ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν (α) ἕτοιμοί
sunt expectantes *à te renuntiationem*. *Ipse quidem* igitur tribunus dimisit
εἰσι προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. Ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε 22
adolescentem, præcipiens, *nemini eloqui*, quoniam hæc *indicaveris ad*
τὸν (β) νεανίαν, παραγγείλας, μηδενὶ ἐκλαλῆσαι, ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός
me. Et *advocans duos quosdam centurionum*, dixit; Parate
με. Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων, εἶπεν, Ἑτοιμάσατε 23
milites ducentos, ut eant usque Cæsaream, & equites septuaginta,
στρατιώτας διακοσίους, ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα,
& *stipatores* ducentos, à tertia hora noctis.
καὶ (γ) δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός.

MS. A. (ι) ἀπάγειν τε (κ) Θάρσει· ὡς γὰρ (λ) ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι, ἀνεθεμάτισαν (μ) οὗ ἀναλώσιν τὸν (ν) τεσσεράκοντα (ξ) ποιησάμενοι. (ο) εἶπαν, (π) μηθενὸς (ρ) ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς, (σ) τὴν ἐνέδραν, (τ) συναγωγήν, (υ) γὰρ ἀπαγγεῖλαί τι αὐτῷ. (φ) νεανίσκον (χ) ἐπυνθάνετο κατ' ἰδίαν, (ψ) τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον, ὡς μέλλων τι (ω) τεσσεράκοντα, (α) εἰσιν ἕτοιμοι (β) νεανίσκον, (γ) δεξιοβόλους

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * ܘܟܕ ܗܘܐ ܫܓܘܫܝܐ ܪܒܐ ܒܝܢܬܗܘܢ܂ ܕܚܠ ܗܘܐ ܟܠܝܪܟܐ ܕܠܡܐ ܢܦܫܚܘܢܗ ܠܦܘܠܘܣ܂ ܘܫܕܪ ܠܪܗܘܡܝܐ ܕܢܐܬܘܢ ܢܚܛܦܘܢܗ ܡܢ ܡܨܥܬܗܘܢ܂ ܘܢܥܠܘܢܗ ܠܡܫܪܝܬܐ܂

11 * ܘܟܕ ܗܘܐ ܠܠܝܐ܂ ܐܬܚܙܝ ܠܗ ܡܪܢ ܠܦܘܠܘܣ܂ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܐܬܠܒܒ܂ ܐܝܟ ܕܐܣܗܕܬ ܥܠܝ ܒܐܘܪܫܠܡ܂ ܗܟܢܐ ܥܬܝܕ ܐܢܬ ܕܐܦ ܒܪܗܘܡܝ ܬܣܗܕ܂

* ܬܠܬ ܫܥܝܢ ܕܥܪܘܒܬܐ ܕܨܠܝܒܘܬܐ * ܣܐ *

12 * ܘܟܕ ܗܘܐ ܨܦܪܐ܂ ܐܬܟܢܫܘ ܗܘܘ ܐܢܫܝܢ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ܂ ܘܐܚܪܡܘ ܢܦܫܗܘܢ܂ ܕܠܐ ܢܐܟܠܘܢ ܘܠܐ ܢܫܬܘܢ ܥܕܡܐ ܕܢܩܛܠܘܢܗ ܠܦܘܠܘܣ܂

13 * ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܗܢܘܢ ܕܐܩܝܡܘ ܒܡܘܡܬܐ ܗܢܐ ܩܝܡܐ܂ ܝܬܝܪ ܡܢ ܐܪܒܥܝܢ ܓܒܪܝܢ܂

14 * ܘܩܪܒܘ ܠܘܬ ܟܗܢܐ ܘܠܘܬ ܩܫܝܫܐ܂ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܚܪܡܐ ܐܚܪܡܢ ܢܦܫܢ ܕܠܐ ܢܛܥܡ ܡܕܡ ܥܕܡܐ ܕܢܩܛܠܝܘܗܝ ܠܦܘܠܘܣ܂

15 * ܘܗܫܐ ܒܥܘ ܐܢܬܘܢ ܘܪܝܫܝ ܟܢܘܫܬܐ ܡܢ ܟܠܝܪܟܐ܂ ܕܢܝܬܝܘܗܝ ܠܘܬܟܘܢ܂ ܐܝܟ ܕܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܫܪܝܪܐܝܬ ܠܡܬܒܥܘ ܥܠ ܣܘܥܪܢܗ܂ ܘܚܢܢ ܡܛܝܒܝܢܢ ܕܥܕܠܐ ܢܡܛܐ ܠܘܬܟܘܢ ܢܩܛܠܝܘܗܝ܂

16 * ܘܫܡܥ ܗܘܐ ܒܪ ܚܬܗ ܕܦܘܠܘܣ ܢܟܠܐ ܗܢܐ܂ ܘܥܠ ܠܡܫܪܝܬܐ܂ ܘܚܘܝ ܠܦܘܠܘܣ܂

17 * ܘܫܕܪ ܦܘܠܘܣ ܩܪܐ ܠܚܕ ܡܢ ܩܢܛܪܘܢܐ܂ ܘܐܡܪ ܠܗ܂ ܐܘܒܠܝܗܝ ܠܛܠܝܐ ܗܢܐ ܠܘܬ ܟܠܝܪܟܐ܂ ܐܝܬ ܠܗ ܓܝܪ ܡܕܡ ܕܢܐܡܪ ܠܗ܂

18 * ܘܕܒܪܗ ܩܢܛܪܘܢܐ ܠܛܠܝܐ܂ ܘܐܥܠܗ ܠܘܬ ܟܠܝܪܟܐ܂ ܘܐܡܪ܂ ܦܘܠܘܣ ܐܣܝܪܐ ܩܪܢܝ܂ ܘܒܥܐ ܡܢܝ ܕܐܝܬܝܘܗܝ ܠܛܠܝܐ ܗܢܐ ܠܘܬܟ܂ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܕܡ ܕܢܐܡܪ ܠܟ܂

19 * ܘܐܚܕܗ ܟܠܝܪܟܐ ܠܛܠܝܐ ܒܐܝܕܗ܂ ܘܢܓܕܗ ܠܣܛܪ܂ ܘܫܐܠܗ܂ ܡܢܐ ܐܝܬ ܠܟ ܠܡܐܡܪ ܠܝ܂

20 * ܐܡܪ ܠܗ ܛܠܝܐ܂ ܝܗܘܕܝܐ ܐܬܚܫܒܘ ܕܢܒܥܘܢ ܡܢܟ܂ ܕܬܘܒܠܝܘܗܝ ܠܦܘܠܘܣ ܠܡܚܪ ܠܟܢܘܫܬܗܘܢ܂ ܐܝܟ ܕܒܥܝܢ ܕܢܐܠܦܘܢ ܡܢܗ ܡܕܡ ܫܪܝܪܐܝܬ܂

21 * ܐܢܬ ܕܝܢ ܠܐ ܬܬܛܦܝܣ ܠܗܘܢ܂ ܗܐ ܓܝܪ ܡܟܡܢܝܢ ܠܗ ܝܬܝܪ ܡܢ ܐܪܒܥܝܢ ܓܒܪܝܢ ܡܢܗܘܢ܂ ܘܐܚܪܡܘ ܢܦܫܗܘܢ ܕܠܐ ܢܐܟܠܘܢ ܘܠܐ ܢܫܬܘܢ ܥܕܡܐ ܕܢܩܛܠܘܢܗ܂ ܘܗܐ ܡܛܝܒܝܢ ܘܡܣܟܝܢ ܠܫܘܘܕܝܟ܂

22 * ܘܫܪܝܗ ܟܠܝܪܟܐ ܠܛܠܝܐ܂ ܟܕ ܦܩܕ ܠܗ܂ ܕܐܢܫ ܠܐ ܢܕܥ ܕܐܢܬ ܚܘܝܬܢܝ ܗܠܝܢ܂

23 * ܘܩܪܐ ܠܬܪܝܢ ܩܢܛܪܘܢܐ܂ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ܂ ܙܠܘ ܛܝܒܘ ܪܗܘܡܝܐ ܡܐܬܝܢ ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܩܣܪܝܐ܂ ܘܦܪܫܐ ܫܒܥܝܢ܂ ܘܕܫܕܝܢ ܒܝܡܝܢܐ ܡܐܬܝܢ܂ ܕܢܦܩܘܢ ܡܢ ܬܠܬ ܫܥܝܢ ܕܠܠܝܐ܂

Quum autem ortus esset tumultus magnus inter eos, timuit tribunus ne discerperent Paulum: itaque misit Romanos qui venientes raperent eum è medio illorum, & subducerent in castra. 10
Quumque facta esset nox, visus est Dominus noster Paulo, & dixit ei; Obfirma te: nam quemadmodum testatus es de me in Jerusalem, ita futurum est ut & Romæ testificeris. 11

Horâ III. feria VI. Crucifixionis, 61.

Facto autem diluculo convenerunt quidam ex Judæis, seséque anathemate devoverunt, neque esuros se, neque bibituros, usquedum interfecissent Paulum. 12
Erant autem ii qui pepigerant jurejurando hoc pactum, plures quàm quadraginta viri. 13
Et accesserunt ad sacerdotes & seniores, dicebántque; Devotione devovimus nos, nihil gustaturos, quousque interfecerimus Paulum. 14
Nunc itaque petite vos & primores synagogæ à tribuno, ut adducat eum ad vos, tanquam studentes veriùs examinare negotium ejus: nos verò parati sumus eum trucidare, antequàm perveniat ad vos. 15
Audierat autem filius sororis Pauli has insidias, proinde introiit in castra, & renuntiavit Paulo. 16
Misit itaque Paulus vocatum quendam ex centurionibus, cui dixit; Adducito hunc adolescentem ad tribunum, habet enim quod ei dicat. 17
Assumpsit igitur centurio adolescentem, & introduxit eum ad tribunum, & ait; Paulus vinctus advocavit me, petiítque à me, ut adducerem hunc adolescentem ad te, quippe qui habeat quod dicat tibi. 18
Prehendit itaque tribunus manum adolescentis, & traxit eum ad unum latus, & sciscitatus est ab eo, Ecquid habes mihi dicendum? 19
At dixit ei adolescens; Judæi machinati sunt petere à te ut dimittas Paulum cras in consessum eorum, quasi velint aliquid accuratiùs discere ab eo. 20
Tu ergò assensum eis ne præbueris, ecce enim plures quàm quadraginta viri ex eis, observant eum in insidiis, & sese anathemate devoverunt neque esuros, neque bibituros, usque quò interfecerint eum: & ecce parati sunt, & expectant promissum tuum. 21
Et dimisit tribunus adolescentem, quum præcepisset ei; Nemo sciat te ista mihi indicâsse. 22
Cæterùm advocavit duos centuriones, & dixit eis; Ite, apparate Romanos ducentos qui proficiscantur Cæsaream, & equites septuaginta, & jaculantes dexterâ ducentos, qui exeant à tertia hora noctis. 23

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወሶበ ፡ ተሀውኩ ፡ ፈድፋደ ፡ ወመኰንንስ ፡ ፈርሀ ፡ ሊይመስጥዎ ፡ ለጳውሎስ ፡ አዘዘ ፡
ሰገራተ ፡ ይምጽኡ ፡ ወይንሥእዎ ፡ እማእከሎሙ ፡ ወይሰድዎ ፡ ኀበ ፡ መኰንን ፡፡
11 ወበካልእተ ፡ ሌሊት ፡ ይቤሎ ፡ እግዚእነ ፡ ለጳውሎስ ፡ ተአመን ፡ በከመ ፡ ኮንከኒ ፡ ሰማ
12 ዕትየ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ከማሁ ፡ ሀለወከ ፡ ትኩንኒ ፡ ሰማዕትየ ፡ በሮሜ ፡፡ ወጸቢ
ሖ ፡ ገብሩ ፡ ማዕሌተ ፡ አይሁድ ፡ ወተማሐሉ ፡ ወተሰካተዩ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ኢንበ
13 ልዕ ፡ ወኢንሰቲ ፡ እስከ ፡ ንቀትሎ ፡ ለጳውሎስ ፡፡ ወሀየአክሉ ፡ ፈድፋደ ፡ እምአርብ
ዓ ፡ እለ ፡ ከመዝ ፡ ተማሐሉ ፡፡

Et tunc commoti fuerunt valdè, & judex timens ne raperent Paulum, præcepit militibus ut irent, & deducerent eum è medio eorum, & adducerent eum ad judicem. 10
Et in altera nocte dixit Dominus noster Paulo, Confide: sicut fuisti testis meus in Hierusalem, sic oportet te fieri testis meus in Roma. 11
Et manè fecerunt insurrectionem Judæi, & juraverunt & concluserunt, dicentes; Non edemus neque bibemus, donec trucidemus Paulum. 12
Et erant plures quàm quadraginta qui sic juráffent. 13

Versio VULGATA LATINA.

10 Et cùm magna dissensio facta esset, timens tribunus ne discerperetur Paulus
ab ipsis, jussit milites descendere, & rapere eum de medio eorum, ac deducere
11 eum in castra. Sequenti autem nocte assistens ei Dominus, ait; Constans esto:
sicut enim testificatus es de me in Jerusalem, sic te oportet & Romæ testifi-
12 cari. Factâ autem die collegerunt se quidam ex Judæis, & devoverunt se di-
centes, neque manducaturos, néque bibituros, donec occiderent Paulum.
13 Erant autem plus quàm quadraginta viri, qui hanc conjurationem fecerant:
14 Qui accesserunt ad principes sacerdotum, & seniores, & dixerunt; Devotione
devovimus nos nihil gustaturos, donec occidamus Paulum. Nunc ergò vos
15 notum facite tribuno cum concilio, ut producat illum ad vos, tanquam ali-
quid certius cogituri de eo. Nos verò priùs quàm appropiet, parati sumus
16 interficere illum. Quòd cùm audisset filius sororis Pauli insidias, venit, &
17 intravit in castra, nuntiavítque Paulo. Vocans autem Paulus ad se unum ex
Centurionibus, ait; Adolescentem hunc perduc ad tribunum, habet enim ali-
quid indicare illi. Et ille quidem assumens eum, duxit ad tribunum, & ait; 18
Vinctus Paulus rogavit me hunc adolescentem perducere ad te, habentem ali-
quid loqui tibi. Apprehendens autem tribunus manum illius, secessit cum eo se- 19
orsùm, & interrogavit illum; Quid est, quod habes indicare mihi? Ille autem 20
dixit; Judæis convenit rogare te, ut crastinâ die producas Paulum in concilium,
quasi aliquid certius inquisituri sint de illo: Tu verò ne credideris illis, in- 21
sidiantur enim ei ex eis viri ampliùs quàm quadraginta, qui se devoverunt non
manducare, neque bibere, donec interficiant eum: & nunc parati sunt, expe-
ctantes promissum tuum. Tribunus igitur dimisit adolescentem, præcipiens ne 22
cui loqueretur quoniam hæc nota sibi fecisset. Et vocatis duobus Centurionibus, 23
dixit illis; Parate milites ducentos, ut eant usque Cæsaream, & equites septua-
ginta, & lancearios ducentos, à tertia hora noctis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فاذ صار شغب كثير * تورع رييس الالف خاشيا الا يختلسوا بولص * امر عصابة الجند ان 10
ينزلوا فيخطفوه من بينهم ويجلبوه الي العسكر * وفي الليلة المقبلة وقف به الرب وقال * 11
يا بولي ثق فانك كما شهدت بالامور من اجلي في اوريشليم * هكذا يجب عليك ان تشهد
عني في رومية * تم * * فلما صار النهار صنع قوم من اليهود موامرة معكوسة * لانهم 12
لعنوا انفسهم قايلين * انهم لا ياكلوا ولا يشربوا * الي ان يقتلوا بولص * وكان الذين اتفقوا 13
على هذا القسم اكثر من اربعين * وانهم تقدموا الي روساء الكهنة والي الشيوخ * وقالوا 14
لهم اننا قد لعنا انفسنا لعنا وكيدا ابدا لا نذوق شيا الي ان نقتل بولص * فاظهروا 15
اسم الان لرييس الالف مع الجماعة * طالبين اليه غدا ان يحدره اليكم * كمعتزمين
ان تعرفوا اموره معرفة بليغة * ونحن نكون مستعدين قبل دنوه اليكم نقتله *
* فاذا سمع ابن اخت بولص مكرهم الذي اكمنوه له * مضى فدخل الي العسكر * 16
واخبر بولص بذلك * فاستدعي بولص احد روساء الميات * وقال له اوصل هذا الشاب 17
الي رييس الالف * فان له شي يخبره به * فاخذه وادخله الي رييس الالف * فقال له ان 18
المعتقل استدعاني فسالني ان ادخل اليك هذا الشاب * فان له سر يخبرك به * فقبض 19
رييس الالف على يده ومضي به على انفراده * واستخبره ما هو السر الذي عندك
تخبرني به * فقال ان اليهود قد توافقوا ان يسلوك ان تحدر بولص الي الجمع غدا * 20
كمعتزمين ان يستخبروا عن احواله بمعرفة بليغة * فانت اذا لا تذعن لهم * لان 21
قد اكمن له اكثر من اربعين رجلا منهم * وقد لعنوا انفسهم انهم لا ياكلوا ولا يشربوا
الي ان يقتلوه * والان فهم معدون * منتظرون الوعد منك بهذا * واصرف رييس 22
الالف الشاب * بعد ان وصاه الا تذكر لاحد * انك اطلعتني على هذا الاخبار *
* واستدعي من روساء الميات اثنين * فقال لهما سوما مايتي جندي لينطلقوا 23
الي قيسارية * وسبعين فارسا * ومايتي ناشب * يحضرون في الدار في الساعة الثالثة من الليل.

Cùm igitur tumultus copiosus factus 10
esset, extimuit tribunus, veritus ne
Paulum diriperent, præcepitque cohorti
militum ut descendentes raperent eum
de medio illorum, adducerëntque in
castra. Nocte sequenti astitit ei Do- 11
minus, dicens; O Paule, confide: ut
enim testimonium in rebus pro me
perbibuisti Jerosolymis, sic te oportet
Romæ de me testificari. Hucusque.
Facto autem die, inierunt quidam ex 12
Judæis infaustam conspirationem: de-
voverunt enim se, dicentes non esuros
se, neque bibituros, donec Paulum oc-
ciderent. Erant autem qui in hanc 13
conjurationem conspiraverant, plures
quàm quadraginta. Hi nimirùm ac- 14
cedentes ad principes sacerdotum &
seniores, dixerunt eis; Nos quidem
firmâ devotione devovimus nos ipsos,
nihil gustaturos, donec Paulum occi-
damus. Nunc ergò significate vos tri- 15
buno cum concilio, petentes ab eo cras
ut demittat eum ad vos, tanquam vo-
lentes scire res ejus cognitione exactâ:
nos verò parati erimus, antequam ad
vos accedat, interficere illum. Cùm 16
autem audisset filius sororis Pauli dolum
quem ei per insidias paraverant, abiens
ingressus est castra, & indicavit hæc
Paulo. Accersito autem Paulus uno ex 17
centurionibus, dixit illi; Duc juvenem
istum ad tribunum: habet enim ali-
quid ei referendum. Qui assumptum 18
illum introduxit ad tribunum, dixitq;
ei; Vinctus ille me accersitum rogavit
ut introducerem ad te juvenem istum:
habet enim secretum tibi significandum:
Quare apprehensâ tribunus manu ejus, 19
duxit eum seorsum, & percontatus est
illum; Quodnam est secretum quod
habes significandum mihi? Ait; Judæi 20
conspirârunt ad rogandum te ut mittas
Paulum cras ad concilium, quasi cu-
pientes inquirere de statu ipsius, cog-
nitione diligenti. Tu igitur ne ac- 21
quiescas illis, quia insidiati sunt ei
plures quàm quadraginta viri ex ipsis;
& devoverunt seipsos, non esuros se,
neque bibituros, donec interficiant
eum: & nunc parati sunt, expectantes
à te hujus rei promissum. Dimisit 22
autem tribunus adolescentem postquam
præcepit ei; Ne cui referas inquiens
quòd hos nuntios indicaveris mihi.
Et accersitis duobus ex centurioni- 23
bus, dixit eis; Destinate ducentos
milites ut eant Cæsaream, & septua-
ginta equites, & sagittarios ducentos:
adsintque in atrio ad horam ter-
tiam nocturnam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ፀሐሩ ፡ ኀበ ፡ ሊቃ ፡ ካህናት ፡ ወኀበ ፡ መለኣቅተ ፡ ሕዝብ ፡ ወይቤልዎሙ ፡ ናሁኬ ፡ ተማሐ
15 ልነ ፡ ወተስካተይነ ፡ ከመ ፡ ኢንብልዕ ፡ ወኢንሰቲ ፡ እስከ ፡ ንቀትሎ ፡ ለጳውሎስ ። ወይ
እዜኒ ፡ አንትሙ ፡ በልወሙ ፡ ለመልአክኒ ፡ ወለዐውድኒ ፡ ከመ ፡ ያምጽእዎ ፡ ኀቤክ
ሙ ፡ ከመዝ ፡ ይሕትትዎ ፡ ወይጤይቅዎ ፡ ወንሕነሰ ፡ ጥቡዓን ፡ ንሕነ ፡ ንቀትሎ ፡ ዘእን
16 በለ ፡ ይቅረብ ። ወሰምዖሙ ፡ ወልደ ፡ እኅቱ ፡ ለጳውሎስ ፡ ምክሮሙ ፡ ወቦአ ፡ ቤ
17 ተ ፡ ሞቅሕ ፡ ወዜነዎ ፡ ለጳውሎስ ። ወጸውዐ ፡ ጳውሎስ ፡ ለአሐደ ፡ ሐቢ ፡ ወይቤሎ ፡
18 አብጽሖ ፡ ሊተ ፡ ለዝ ፡ ወልደ ፡ ኀበ ፡ መልአክ ፡ እስመ ፡ ዘይነግሮ ። ወነሥኦ ፡ ወወሰ
ዶ ፡ ኀበ ፡ መልአክ ፡ ወይቤ ፡ ዝኩ ፡ ጳውሎስ ፡ ሙቁሕ ፡ አስተበቍዐኒ ፡ አብጽሖ ፡ ሊ
19 ተ ፡ ለዝ ፡ ወልድ ፡ ኀቤከ ፡ ከመ ፡ በዘ ፡ ይነግረከ ። ወአኀዘ ፡ በእዴሁ ፡ መልአክ ፡
20 ወአግኀሶ ፡ ዘእንተ ፡ በሕቲቶሙ ፡ ወይቤሎ ፡ ምንት ፡ ነገሩ ፡ ዘታየድዐኒ ። ወይቤ ፡
ናሁ ፡ ከመዝ ፡ ተማከሩ ፡ አይሁድ ፡ ያስተብቍዑከ ፡ ወታምጽኦ ፡ ጌሰመ ፡ ለጳውሉ
21 ስ ፡ ውስተ ፡ ዐውድ ፡ ከመዘ ፡ የሐትቶ ፡ ወይጤይቆ ። አንተ ፡ እንከ ፡ አሆ ፡ ኢትበሉ
ሙ ፡ እስመ ፡ ይፀንሕዎ ፡ በፍኖት ፡ ወይበዝሑ ፡ እምአርብዓ ፡ ዕደው ፡ እለ ፡ ከመ
ዝ ፡ ተማሐሉ ፡ ከመ ፡ ኢይብልዑ ፡ ወኢይስተዩ ፡ እስከ ፡ ይቀትልዎ ፡ ወይእዜኒ ፡
22 ጥቡዓን ፡ እሙንቱ ፡ ደእሙ ፡ እንከ ፡ ትልእክ ፡ ሎቱ ፡ ይፀንሑ ። ወእምዝ ፡ ፈነዎ ፡
23 መልአክ ፡ ለውእቱ ፡ ወልድ ፡ ወከልአ ፡ ኢይንግር ፡ ወኢለመኑሂ ፡ ዘነገሮ ። ወጸው
ዐ ፡ ክልኤተ ፡ እምወዓሊሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ያስንቁ ፡ ለክልኤ ፡ ምእት ፡ ብእሲ ፡ እምው
ስተ ፡ ሐራ ፡ ምእተ ፡ ሰብአ ፡ አፍራስ ፡ ወክልኤ ፡ ምእት ፡ ብእሴ ፡ ኵናት ፡ ወይሑሩ ፡ ቂሰርያ ፡
እምጊዜ ፡ ሠለስተ ፡ ሰዐት ፡ ሌሊቱ ።

Et adierunt ad principes sacerdotum & ad seniores populi, & dixerunt iis; Ecce 14
igitur juravimus, & conclusimus quòd non edemus, neque bibemus, donec trucidemus
Paulum. Et nunc vos dicite Tribuno & concilio, ut adducant eum ad vos 15
quasi interrogare eum & perscrutari eum, & nos parati sumus trucidare eum
priusquàm appropinquet. Et audivit filius sororis Pauli machinationem eo- 16
rum, & intravit carcerem, & nuntiavit Paulo. Et vocavit Paulus quendam 17
centurionem; & dixit ei; Perduc nocte hunc filium ad tribunum, quia habet
quod annuntiet ei. Et accepit eum, & adduxit eum ad tribunum, & dixit; 18
Iste Paulus vinctus rogavit me ut adducerem nocte hunc filium ad te, quasi
habentem quod annuntiet tibi. Et prehendit manum ejus tribunus, & sece- 19
dere fecit eum seorsum, inter se solos, & dixit ei; Quinam est sermo ejus
quem significaturus es mihi. Et dixit; Ecce, sic constituerunt Judæi rogare 20
te, ut producas cras Paulum in concilium, quasi interrogaturus eum, & ex-
quisitiùs inquisiturus de eo. Tu igitur etiam ne alloquaris eos, quia expectant eum 21
in via, & plures sunt quàm quadraginta viri qui sic juraverunt, quòd non
edent neque bibent, donec trucident eum, & nunc parati sunt: tantùm igitur
ut mittas pro eo, expectant. Et tunc misit tribunus hunc filium, & prohibu- 22
it eum, ne nuntiaret alicui quod nuntiaverat ipsi. Et vocavit duos ex mi- 23
nistris ejus, & dixit iis, ut præpararent ducentos milites de exercitu, centum
equites, & ducentos lancearios: ut proficiscerentur Cæsaream à tempore ter-
tiæ horæ noctis.

Jumentáque *adparare*, ut imponentes Paulum, salvum perducerent ad Felicem
24 Κτήνη τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον, διασώσωσι πρὸς (δ) Φήλικα
præsidem: Scribens epistolam continentem *formam hanc*: Claudius Lysias
25 τὸν ἡγεμόνα· Γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον· Κλαύδιος Λυσίας
26 *præstantissimo* præsidi Felici, *gaudere*. Virum hunc comprehensum à
27 τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι (ε) Φήλικι, χαίρειν. Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ
Judæis, & *futurum* interfici ab eis, superveniens cum exercitu,
τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ᾽ αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι,
eripui *eum*, *discens* quia Romanus est. Volens *autem* scire
28 (ζ) ἐξειλόμην αὐτὸν, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι. (η) Βουλόμενος δὲ γνῶναι
causam *ob* quam *incusarent eum*, deduxi eum in *consessum* eorum.
τὴν αἰτίαν δι᾽ ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, (θ) κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν.
Quem inveni *appellatum* de quæstionibus legis ipsorum, nihil verò dignum morte
29 Ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου
aut vinculis *crimen* habentem. *Indicatis autem* mihi insidiis *in virum*
30 ἢ δεσμῶν (ι) ἔγκλημα ἔχοντα. Μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν (κ) ἄνδρα
futuris esse à Judæis, *statim* misi ad te, denuntians & ac-
μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρός σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατ-
cusatoribus *dicere quæ ad eum* apud te. Vale. *Ipsi quidem ergò* milites
31 ηγόροις (λ) λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. ἔρρωσο. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται
secundùm *constitutum* sibi, assumentes Paulum, duxerunt per
κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον (μ) διὰ
noctem in Antipatridem. *At postridie dimittentes equites*, *ire*
32 τῆς νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς, (ν) πορεύεσθαι
cum eo, reversi sunt *in* castra. Qui *ingressi in* Cæsaream,
33 σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν. Οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν,
& *reddentes* epistolam præsidi, statuerunt & Paulum *ei*. *Legens*
34 καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. (ξ) Ἀναγνοὺς
autem *præses*, & *interrogans ex quali* provincia esset, & cognoscens quia de
δὲ ὁ ἡγεμὼν, καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἐστὶ, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ
Cilicia, Audiam te, inquit, cùm & accusatores tui *adfuerint*.
35 (ο) Κιλικίας, Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται.

Jussitque eum in pretorio Herodis custodiri.
(π) ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου (ρ) φυλάσσεσθαι.

CAP. XXIV. κδ'.

Post autem quinque dies descendit princeps sacerdotū, Ananias, cum senio-
ΛΕ' ΜΕτὰ (α) δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας, (β) μετὰ τῶν πρεσβυ- 1
ribus, & oratore Tertullo quodam, qui *comparuerunt præsidi* adversùs Paulum.
τέρων, καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινὸς, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου.
Citato *autem eo*, cœpit accusare Tertullus, dicens; *Multæ pacis*
Κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος, λέγων, Πολλῆς εἰρήνης 2 3
compotes per te, & *directionum factarum genti huic* per tuam
τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ (γ) κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς
prudentiam, *prorsúsque* & ubique suscipimus, *præstantissime* Felix, cum omni gratiarum
προνοίας, πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχα-
actione. *Ut autem non super plus te interpellem*, oro *audire te nos concisè*
ριστίας. Ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως 4
tuâ *æquitate*. *Invenientes enim* hominem hunc pestiferum, & *moventem seditionem*
τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. Εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν, καὶ κινοῦντα (δ) στάσιν 5
omnibus Judæis *qui per habitatam*, *antistitémque* Nazarenorum
πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων
sectæ: Qui etiam templum *tentavit prophanare*: *quem & apprehendimus*, &
αἱρέσεως· Ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασε βεβηλῶσαι· ὃν καὶ (ε) ἐκρατήσαμεν, καὶ 6
secundùm nostram legem voluimus judicare. *Adveniens* autem Lysias tri-
κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίνειν. Παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλί- 7
bunus, cum *multa vi ex* manibus nostris *abduxit*: Jubens accu-
αρχος, μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε· Κελεύσας τοὺς κατη- 8
satores ejus venire ad te, à quo poteris ipse judicans de omnibus istis
γόρους αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπί σε, παρ᾽ οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων
cognoscere, *quorum* nos accusamus eum.
ἐπιγνῶναι, ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.

MS. A. (δ) Φίλικα (ε) Φίλικι, (ζ) ἐξειλάμην, μαθὼν (η) Βουλόμενός τε ἐπιγνῶναι (θ) κατήγαγον εἰς (ι) ἔχοντα ἔγκλημα. (κ) ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν, ἔπεμψα (λ) λέγειν αὐτοὺς ἐπὶ σοῦ. Οἱ μὲν (μ) διὰ νυκτὸς (ν) ἀπέρχεσθαι (ξ) Ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας (ο) Κιλικίας ἐστὶν, Διακούσομαί (π) κελεύσας ἐν τῷ (ρ) φυλάσσεσθαι αὐτόν. ΚΕΦ. κδ'. MS. A. (α) δέ τινας ἡμέρας (β) μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν, καὶ (γ) διορθωμάτων (δ) στάσεις (ε) ἐκρατήσαμεν, *** desiderantur hic reliqua hujus versûs, cum vers. 7. toto sequente, & principium vers. 8. usque ad ista verba, παρ᾽ οὗ δυνήσῃ ἀνακρίνας

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
[illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
[illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]

Parate autem & jumentum, ut imponant ei 24
Paulum, & salvent eum apud Felicem præ-
sidem. *Deest 25. versus.*
Scripsit autem epistolam, deditque eis, quæ 26
erat hujusmodi: Claudius Lysias Felici præ-
sidi victorioso pacem. Virum hunc prehen- 27
derunt Judæi ut trucidarent eum: sed obstiti
ego cum Romanis, eúmque liberavi, quum
didicissem eum Romanum esse. Ac dum stu- 28
derem scire causam ob quam accusarent eum,
demisi eum in consessum illorum. Et com- 29
peri quòd de quæstionibus legis suæ accusa-
rent eum, nulla tamen esset in eo causa digna
vinculis aut morte. Quum porrò indicatus 30
esset mihi dolus quem per insidias nectebant
in eum Judæi, confestim misi eum ad te: &
præcepi delatorib⁹ ej⁹, ut venirent agerentq;
cum eo coram te. Vale. Tunc Romani sicut 31
injunctum eis fuerat, acceperunt Paulum
noctu, & adduxerunt eum in Antipatrida
urbem. Postridiè verò equites dimiserunt 32
pedites socios suos, ut reverterentur in ca-
stra. Et adduxerunt eum Cæsaream, reddi- 33
derúntque epistolam præsidi, ac stiterunt co-
ram eo Paulum. Quúmque legisset episto- 34
lam, interrogavit eum ex quanam provincia
esset: & quum didicisset quòd ex Cilicia,
dixit ei; Auditurus sum te, quum venerint 35
accusatores tui: & jussit eum custodiri in
prætorio Herodis.

Mediâ Parascene Crucifixionis. 62.
CAP. XXIV.

Quinque autem post diebus descendit Ha- 1
nania summus sacerdos cum senioribus, &
cum Tertullo rhetore, atque significavit præ-
sidi de Paulo. Quumque advocatus esset, 2
exorsus est Tertullus, accusans eum, ac dicens;
Multis quidem annis degimus causâ tui, mul- 3
táque prospera successerunt huic genti sub
functione muneris tui, nósque omnes ubique
gratias tibi agimus, victoriose Felix. Ne verò 4
pluribus te fatigemus, peto à te, ut audias
nostram humilitatem præcisâ oratione. Com- 5
perimus enim hunc virum esse vastatorem, &
concitantem seditionem omnibus Judæis qui
sunt in universa terra. Est enim princeps do-
ctrinæ Nazaræorum: Ac templum nostrum 6
voluit polluere. Quumque prehendissemus
eum, voluimus eum judicare secundùm le-
gem nostram. Venit autem Lysias tribunus, 7
ac multâ vi è manibus nostris liberavit eum,
Et ad te misit eum, jussitque accusatores ejus 8
venire ad te: proinde poteris quum eum
interrogaveris, discere ab eo omnia de qui-
bus accusamus eum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወያጽንዕዎ፡ ለጳውሎስ፡ ወያብጽሕዎ፡ ኀበ፡ ፈልክስ፡ መልአክ፡፡ ወጸሐፈ፡ሎቱ፡መጽ
25 ሐፈ፡ እንዘ፡ ይብል፡ እምኀበ፡ ቀለውድዮስ፡ መልአክ፡ ለፈልክስ፡ ሰላም፡፡ ለዝ
26 ኢ፡ ብእሲ፡ እኀዝዎ፡ አይሁድ፡ ወፈቀዱ፡ ይቅትልዎ፡ ወቆምኩ፡ ሎቱ፡ ምስለ፡
27 ወዐቀብክዎ፡ ወአድኀንክዎ፡ ከመ፡ ሰብአ፡ ሮሜ፡ ውእቱ፡፡

Et ut confirmarent Paulum, & adducerent eum ad Felicem principem. 24
Et scripsit ei Epistolam dicentem; A Claudio tribuno Felici salutem. Hunc 25
hominem prehenderunt Judæi, & voluerunt trucidare eum, & steti pro eo cum 26
militibus meis, & servavi eum, eò quòd Romanus fuit. 27

Versio VULGATA LATINA.

24 Et jumenta præparate, ut imponentes Paulum, salvum perducerent ad Felicem præ-
25 sidem. (Timuit enim ne fortè raperent eum Judæi, & occiderent, & ipse posteà
26 calumniam sustineret, tanquam accepturus pecuniam:) Scribens epistolam continen-
27 tem hæc: CLAUDIUS Lysias optimo præsidi, Felici, salutem. Virum hunc com-
prehensum à Judæis, & incipientem interfici ab eis, superveniens cum exercitu
28 eripui, cognito quia Romanus est: Voléns que scire causam, quam objiciebant illi,
29 deduxi eum in concilium eorum. Quem inveni accusari de quæstionibus legis ipso-
30 rum, nihil verò dignum morte aut vinculis habentem criminis. Et cùm mihi
perlatum esset de insidiis, quas paraverant illi, misi eum ad te, denuntians & ac-
31 cusatoribus ut dicant apud te. Vale. Milites ergò secundùm præceptum sibi,
32 assumentes Paulum, duxerunt per noctem in Antipatridem. Et posterâ die dimissis
33 equitibus ut cum eo irent, reversi sunt ad castra. Qui cùm venissent Cæsaream, &
34 tradidissent epistolam præsidi, statuerunt ante illum & Paulum. Cùm legisset
autem, & interrogâsset de qua provincia esset: & cognoscens quia de Cilicia,
Audiam te, inquit, cùm accusatores tui venerint. Jussitque in prætorio Herodis 35
custodiri eum.

CAP. XXIV.

POst quinque autem dies descendit princeps sacerdotum, Ananias, cum senioribus 1
quibusdam, & Tertullo quodam oratore, qui adierunt præsidem adversùs Paulum.
Et citato Paulo cœpit accusare Tertullus, dicens; Cùm in multa pace agamus 2
per te, & multa corrigantur per tuam providentiam; Semper & ubique suscipimus, 3
optime Felix, cum omni gratiarum actione. Ne diutiùs autem te protraham, oro, 4
breviter audias nos pro tua clementia. Invenimus hunc hominem pestiferum, & 5
concitantem seditiones omnibus Judæis in universo orbe, & auctorem seditionis
sectæ Nazarenorum: Qui etiam templum violare conatus est, quem & apprehensum 6
voluimus secundùm legem nostrâ judicare. Superveniens autem tribunus Lysias, cum 7
vi magna eripuit eum de manibus nostris, Jubens accusatores ejus ad te venire: à 8
quo poteris ipse judicans, de omnib⁹ istis cognoscere, de quibus nos accusamus eum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 ليصاعدوا بولص ويوصلوه الي فيلكس الوالي * وكتب اليه
26 رسالة تشتمل على هذا الرسم * من كلوديوس الملقب بلسياس الي الوالي الايد فيلكس *
27 ان افرح * هذا الرجل قبض عليه اليهود * وساوروا ان يقتلوه * فحضرت مع الجند وانقذته
28 اذ علمت انه روميا * فلما اثرت ان اعرف السبب الذي يشكونه منه * احدرته الي جماعتهم
29 * فوجدتهم يشكون منه امورا من اجل اشتباكات في شريعتهم * ولم اجد له ذنبا
30 يستوجب من اجله موتا او تقييدا * ثم عرفت بالاغتيال العتيد ان يصير على الرجل من
اليهود * فارسلته وشيكا اليك * وامرت بالابه ان يقولوا بحضرتك ما يشكونه منه * كن
31 معافا * وان الجند كما امروا اخذوا بولص وساروا به في الليل الي مدينة انتيباتريطس * وفي
32 الغد اطلقوا الفرسان وعادوا الي العسكر * وطفقوا يسيرون معه * ودخلوا الي قيسارية * 33
34 ودفعوا الرسالة الي الوالي * واقاموا بحضرته بولص * فلما قراها الوالي * وسآله من اية بلد هو *
35 وعرف انه من الثغر * قال له * سنسمع منك اذا حضروا بالابك * وامر به يحفظ في قصر
هيرودس *

الفصل الرابع والعشرون *

1 * وبعد خمسة ايام نزل حننيا رئيس الكهنة مع الشيوخ * وترتللوس المنطيقي الخطيب *
2 وحضروا الي عند الوالي يستدعون على بولص * فلما استدعاه طفق ترتللوس يثلبه
3 قايلا * ايها الايد فيلكس قد شملتنا سلامة جزيلة * وقد صارت بسياستك لهذه
4 الامة مناقب كثيرة * فبلناها كل وقت وفي كل صقع بكلية الشكر * ولئلا اقطع خطابك
5 كثيرا * اتضرع اليك ودعتك ان تسمع منا باختصار * فانا وجدنا هذا الرجل مفسدا
6 ومسببا الهيج على جميع اليهود الذين في المسكونة * متقدما على شقاق الناصريين * حتي
7 انه حاول ان يدنس الهيكل * فامسكناه ومثلما يحكم بشريعتنا اردنا ان ندينه * وان لوسياس
8 القايد على الالف نار فاخذه من ايدينا بجهد شديد * وامر مقرفيه ان ياتوا اليك * ومنه
يمكنك انت ان تعرف اذا كشفت عنه هذه الخطوب التي نثلبه نحن بها *

* *Ut ascendere faciant Paulum, cùmque perducant ad Felicem præsidem.* 24

Deest vers. 25.

Et scripsit ad eum epistolam, quæ tenorem hujusmodi continebat. A Claudio qui cognominatur Lysias, ad potentissimũ præsidem Felicem. Læto sis animo. 26
Virum hunc comprehendentes Judæi, consilium inierunt de occidendo illo: accurrens autem cum militibus eripui eum, cognito quòd Romanus esset. 27
Cumq; voluissem scire causam pro qua eum accusabant, misi eum ad concilium eorum: 28
Et comperi eos accusantes illum de rebus pertinentibus ad quæstiones circa legem suam, nec deprehendi in ipso culpam pro qua mortem aut vincula mereretur. 29
Deindè certior factus de fraude quæ parabatur adversùs hunc virũ à Judæis, illicò misi eum ad te: & præcepi accusatoribus ejus ut apud te dicerent ea de quibus eum accusabant. Vale. 30
Et verò milites, ut illis mandatum fuit, assumptũ Paulum duxerunt noctu ad urbem Antipatridem. 31
Postridie verò dimiserunt equites, reversique sunt in castra; & incipientes illi iter facere cum eo, 32
Ingressi sunt Cæsaream, & reddiderunt epistolam præsidi, & steterunt Paulum coram ipso. 33
Cùmque legisset eam præses, & interrogâsset eum qua ex patria esset, & cognovisset quòd ex Cilicia, dixit ad eum; 34
Audiemus te cùm adfuerint accusatores tui: præcepitque ut asservaretur in ædibus Herodis. 35

CAP. XXIV.

POst quinque verò dies descendit Hanania princeps sacerdotum cum senioribus, & Tertullo eloquente oratore: & adierunt præsidem litigaturi contra Paulum: 1
Quo citato, cœpit Tertullus accusare eum, dicens; 2
O potentissime Felix, complexa nos est pax abundans, & contigerunt per gubernationem tuam huic genti beneficia plurima, quæ suscepimus quocunque tempore & ubique locorum omni cum gratiarum actione. 3
Et ne nimiùm interpellem colloquium tuum, rogo benignitatem tuam ut paucis nos audias. 4
Sanè invenimus hunc hominem corruptorem, & auctorem seditionis in omnes Judæos qui sunt in orbe terrarum, præfectum sectæ Nazaræorum: 5
Adeò ut templum fœdare tentaverit. Apprehendimus autem eum, & prout congruum est legi nostræ, voluimus eum judicare. 6
Verùm Lysias dux mille virorum irruens, violentâ vi rapuit eum è manibus nostris: 7
Præcepitque accusatoribus ejus ut ad te venirent. Ab ipsomet autem scire poteris, cùm de illo deprehenderis hos sermones, de quibus nos eum accusamus. 8

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

28 ወሐተትኩ : ለእምር:ጌጋዮ: አቅሪብየ: ውእቱ: በበይን: ምንት : ያስተዋድይዎ:=: ወ
29 ረከብኩ: ከመዝ: ይትሐሣሠዎ: በእንተ: ሕገጊሆሙ: ወአልቦ: አበሳ: ወጌጋየ: በዘ: ይመ
30 ውት: ወበዘ:ይትሞቃሕ:=: ወበእንተዝ: ፈነውክዎ: ኀቤከ: ለውእቱ: ብእሲ: ወአዘዝ
31 ክዎሙ : ለመስተዋድያን: ይምጽኡ: ኀቤከ::=: ወነሥእዎ: ለጳውሎስ: ሐራ: በከመ:
32 አዘዝክዎሙ : ወወሰድዎ : በሌሊት:=: ወእምዝ: በሳኒታ : አውዐሉ : አፍራሲሆሙ:
33 ውስተ : አህጉረ : አድያም:=: ወቦኡ: ሀገረ : ቂሳርያ: ወበጽሑ: ኀበ: መኰንን: ወመ
34 ጠውዎ : መጽሐፈ : ለመልአክ: ወአቅረብዎ: ለጳውሎስ: ኀቤሁ::=: ወአንበቦ : ሐተ
35 ተ: ዘምስፍና: ሙኑ: ውእቱ: ወለእሚሮ: ከመ: ዘሀገረ: ቂልቂያ : ውእቱ:=: ይቤሎ:
እንከሰ : በጊዜሆሙ : መስተዋድያን : ንሰምዐክሙ : ወአዘዘ : ይዕቀብዎ : ኀበ : መኰ
ንን:ሄሮድስ::=:

1 ፲፬ ወእም: ኀሙስ: ዕለት: ወረደ: ሐናንያ:ሊቀ:ካህናት:ምስለ:ረበናት:ወአሐዱ:ዐቃቤ:
2 ነቢብ:ዘስሙ: ጤርጥሎስ! ወአስተዋደይዎ:ለጳውሎስ:ኀበ:መልአክ:=: ወእምዝ:አቅ
3 ረብዎ:ሎቱ: ወአኀዘ: ይንግር:ጤርጥሎስ:ወይቤ::=: ብዙኀ:ሰላም: ኮነ: በእብሬትከ:
ወሠናየ:ኮነ:ንብረቶሙ: ለአሕዛብ: በጥበብከ: ወለኵሉ: በኵልሄ:ወረከብነ: ሠርዐተከ:
4 እንዘ:ትትአኰት:በኵሉ:=: ወከመ: ኢየጽሐብከ:ፈድፋደ : ብቍዐኒ : አጽምአኒ:ኅ
5 ፁረ: እነግረከ:=: ረከብናሁ:ለዝ: ብእሲ:ጽሩፍ: ወይገብር:ማዕሌተ:ወየሀውክ:ኵሎ:
6 ሕዝብ:በኵሉ:በሐውርት:ወይሜህር:ካሕደ:ዘሕዝበ:ናዝራዊያን:=: ወአርኰሰ:ቤተ:
7 መቅደስ:ወእሐኀዝናሁ::=: ወሶበ:መጽአ:መኰንን:ኀቤ: ወየነሥኦ:በሃይል:=: ወአዘ
8 ዘ:መስተዋድያኒሁ:ይምጽኡ: ኀቤከ: ከመ: ተአምር: አምኀቤሁ:ምንት:ውእቱ:ዘአስተ
ዋደይዎ: ከመ: በህግነ: ንኰንኖ: ፈቀድነ:: ወዘኒ: ኵሉ: ናስተዋድዮ: ሀሰወከ: ታእምር:
ሐቲተከ::=:

Et percontatus sum ut intelligerem crimen ejus (cum fecissem ego eum accedere) 28
propter quod accusabant eum. Et inveni quòd illud de quo disputabant cum eo 29
erat de lege eorum, & non fuit delictum & crimen pro quo moreretur, & pro quo
vinciretur. Et propterea misi ad te hunc hominem & præcepi accusatoribus ut 30
venirent ad te. Et acceperunt Paulum milites, sicut præcepi iis, & adduxerunt 31
eum nocte. Et tunc postridie reliquerunt equos eorum in oppidis vicinis. Et 32
intrârunt civitatem Cæsareæ, & venerunt ad prætorium & tradiderunt Episto-
lam principi, & accedere fecerunt Paulum ad eum. Et quum legisset eam, percon- 33
tatus est de cujus provincia esset: & quum cognovisset quòd de civitate Ciliciæ 34
fuit, Dixit ei; Igitur quum venerint accusatores, audiemus vos: & præcepit ut 35
custodirent eum apud prætorium Herodis.

CAP. XXIV.

ET à quinque diebus descendit Hananias princeps sacerdotum cum magistris, & 1
quodam custode verborum, cujus nomen erat Tertullus, & accusârunt Paulum
apud præsidem. Et tunc accedere fecerunt eum ad illum, & cœpit Tertullus per- 2
orare, & dixit; Multa pax fuit in regimine tuo, & jucunda fuit vita popu- 3
lis per prudentiam tuam, & omnibus ubique: & invenimus decretum tuum hono-
rificum in omnibus. Et ut non protraham te diutiùs, obsecro ut audias me pau- 4
cis loqui tibi: Invenimus hunc hominem blasphemum, & facientem insurrectionem, 5
& commoventem totum populum in omnibus regionibus, & docentem hæresim Na-
zarenorum. Et profanavit Domum sanctam, & pertinentia ad eam. Et tunc ad- 6
venit prætorium centurio, & abduxit eum cum vi: Et præcepit accusatoribus 7
ejus ut venirent ad te, ut cognoscas, & ab ipso quid sit de quo accusârunt eum, 8
ut secundùm legem nostram judicemus eum: voluimus, & omnia de quibus accusa-
mus eum, oportet te ut cognoscas, interrogante te.

Consenserunt autem & Judæi, dicentes hæc ita habere. Respondit
9 (ζ) Συνέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν. Ἀπεκρίθη
10 autem Paulus, annuente sibi præside, dicere; Ex multis annis existentem
(η) δὲ ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος, λέγειν, Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα
te judicem genti huic sciens, meliorem animo quæ de meipso defen-
σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, (θ) εὐθυμότερον τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολο-
dam: Potente te cognoscere, quia non plures sunt mihi dies quàm duodecim,
11 γοῦμαι· (ι) Δυναμένου σου γνῶναι, ὅτι οὐ πλείους εἰσί μοι (κ) ἡμέραι ἢ δεκαδύο,
ex quo ascendi adoraturus in Hierusalem. Et neque in templo invenerũt me
12 ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με
apud aliquem disputantem, aut seditionem facientem turbæ, neque in syna-
πρός τινα διαλεγόμενον, ἢ (λ) ἐπισύστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συνα-
gogis, neque per urbem: Neque probare me possunt de quibus nunc
13 γωγαῖς, οὔτε κατὰ τὴν πόλιν· Οὔτε (μ) παραστῆσαί με δύνανται περὶ ὧν νῦν
accusant me. Confiteor autem hoc tibi, quòd secundùm viam quam dicunt
14 κατηγοροῦσί μου. Ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν
hæresim, sic deservio patrio Deo, credens omnibus quæ secundùm le-
αἵρεσιν, (ν) οὕτω λατρεύω τῷ πατρῴῳ Θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νό-
gem, & Prophetis scriptis: Spem habens in Deum, quam &
15 μον, καὶ τοῖς προφήταις γεγραμμένοις· Ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν Θεὸν, ἣν καὶ
hi ipsi expectant, resurrectionem futuram esse mortuorum, justorũmque &
αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν (ξ) ἔσεσθαι νεκρῶν, δικαίων τε καὶ
injustorum. In hoc autem ipse exerceo, inoffensam conscientiam habere ad
16 ἀδίκων. Ἐν τούτῳ (ο) δὲ αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς
Deum, & homines semper. Per annos autem plures accessi
17 τὸν Θεὸν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός. Δι' ἐτῶν δὲ (π) πλειόνων παρεγενόμην
eleemosynas facturus in gentem meam, & oblationes. In quibus invenerunt
18 ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου, καὶ προσφοράς. (ρ) Ἐν οἷς εὗρόν

me purificatum in templo, non cum turba, neque cum tumultu. Quidam autem ex
με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου, οὐδὲ μετὰ θορύβου. Τινὲς δὲ ἀπὸ 19
Asia Judæi, quos oportebat apud te præstò esse, & accusare, si quid haberent
τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς (σ) ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι, καὶ κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν
adversus me: Aut ipsi hi dicant, si quid invenerunt in me iniquum, stante
(τ) πρός με. Ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν, (υ) εἴ τι εὗρον ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα, στάντος 20
me in consessu, Aut de una hac voce, quâ clamavi stans in
μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, Ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς (φ) ἔκραξα ἑστὼς ἐν 21
eis; Quoniam de resurrectione mortuorum ego judicor hodiè à vobis.
αὐτοῖς, Ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον (χ) ὑφ' ὑμῶν.
Audiens autem hæc Felix, distulit illos, exquisitiùs cognoscens quæ de
Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ, ἀνεβάλετο αὐτοὺς, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ 22
via, dicens; Cùm Lysias tribunus descenderit, pernoscam quæ per
τῆς ὁδοῦ, (ψ) εἰπών, Ὅταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ'
vos. Constituensque Centurioni custodire Paulum, habereque
ὑμᾶς. (ω) Διαταξάμενός τε τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι (α) τὸν Παῦλον, ἔχειν τε 23
laxationem, & neminem prohibere propriorum ei ministrare, aut adire
ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ (β) ὑπηρετεῖν, ἢ προσέρχεσθαι
eum. Post autem dies aliquot adveniens Felix cum Drusilla
αὐτῷ. Μετὰ (γ) δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ 24
uxore sua existente Judæa, accersivit Paulum, & audivit eum de
(δ) τῇ γυναικὶ αὐτοῦ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ
quæ in Christum fide. Disserente autem illo de justitia &
τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. Διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ 25
castitate, & judicio futuro esse, tremefactus factus Felix,
ἐγκρατείας, καὶ τοῦ κρίματος τοῦ (ε) μέλλοντος ἔσεσθαι, ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ,
respondit: Quod nunc habens, vade: opportunitatem autem nactus accersam te:
ἀπεκρίθη, Τὸ νῦν ἔχον, πορεύου· καιρὸν δὲ (ζ) μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε.

MS. A. (ζ) Συνεπέθεντο (η) τε (θ) εὐθύμως τὰ (ι) Δυναμένου ἐπιγνῶναι, (κ) ἡμέραι δώδεκα. (λ) ἐπίστασιν (μ) παραστῆσαι δύνανταί σοι περὶ (ν) οὕτως (ξ) ἔσεσθαι, δικαίων (ο) καὶ αὐτὸς (π) πλείονων*, ἐλεημοσύνας (ρ) Ἐν αἷς (σ) ἔδει (τ) πρὸς ἐμέ* Εἰ αὐτοὶ (υ) τί εὗρον ἀδίκημα, (φ) ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἑστώς, (χ) ἐφ' ὑμῶν. ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ, (ψ) εἴπας, (ω) Διαταξάμενος τῷ (α) αὐτὸν, ἔχειν (β) ὑπηρετεῖν αὐτῷ. (γ) δέ τινας ἡμέρας (δ) τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ αὐτοῦ (ε) μέλλοντος· ἔμφοβος δὲ γενόμενος (ζ) παραλαβὼν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 10 [illegible] — Tumultuârunt autem in eum ipsi quoque 9
Judæi, dicentes, hæc ita se habere. In- 10
nuit autem præses Paulo ut loqueretur:
Respondit itaque Paulus, & ait; A multis
annis scio te esse judicem hujus gentis, &
ideò læte depromam spiritum pro me ipso.
11 Quum tu possis nôsse non plures mihi præ- 11
teriisse dies quàm duodecim, ex quo ascen-
12 di ad Ierusalem adorandi gratiâ: Neque 12
invenerunt me loquentem cum aliquo in
13 templo, nec etiam turbam congregantem
sive in synagoga eorum, sive in urbe. Ne- 13
14 que in eorum potestate situm est ut demon-
strent coram te quicquam eorum de qui-
bus nunc me accusant. Enimverò hoc con- 14
fiteor, me hâc eâdem doctrinâ, quam di-
15 cunt, colere Deum patrum meorum, ut
16 qui credam omnibus quæ scripta sunt in
17 lege & in prophetis. Et qui habeam in 15
18 Deum spem illam quam & ii ipsi exspe-
19 ctant, futuram resurrectionem à mortuis,
justorum & injustorum. Propterea etiam 16
20 laboro ut conscientiam puram habeam co-
21 ram Deo & coram hominibus perseveran-
22 ter. Annis porrò multis veni ad filios meæ 17
gentis largiturus eleemosynam, oblaturúsque
23 oblationem. Et me isti invenerunt in tem- 18
24 plo quum expurgatus essem, non cum
turba, neque cum tumultu. Nisi quòd 19
25 tumultuati sunt quidam Judæi qui venerant
ex Asia, quos oportebat stare mecum co-
ram te, & accusare quod in me habebant.
Aut hi ipsi dicant quid invenerint in me 20
flagitii, quum starem ante consessum eo-
rum: Nisi unicum hoc verbum quòd cla- 21
mavi stans inter eos, De resurrectione mor-
tuorum in judicium vocor hodiè coram
vobis. Felix autem, quia hanc viam plenè 22
cognoscebat, distulit eos dicens; Quum
venerit tribunus, auditurus sum inter vos.
Et imperavit centurioni ut custodiret Pau- 23
lum in requie, ut que nemo ex familia-
ribus ipsius prohiberetur ei ministrare.
Cæterùm paucis pòst diebus misit Felix 24
& Drusilla uxor ejus quæ erat Judæa, &
advocantes Paulum, audierunt ab eo de fide
in Messiam. Quumque verba faceret ad 25
eos de justitia, & sanctimoniâ, & de ju-
dicio futuro, repletus est timore Felix,
dixitque; Nunc quidem abi: quando ve-
rò erit mihi locus, mittam ad te.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወተሰጥዎ ፡ አይሁድ ፡ ወይቤሉ ፡ አማን ፡ ከማሁ ፡ ውእቱ ፡፡ ወተሰጥዎ ፡ ጳውሎስ ፡ ወ
10 ቀጸቦ ፡ ለመልአክ ፡ ወይቤሎ ፡ እምብዙኅ ፡ ዓመታት ፡ ማእምርነ ፡ አንተ ፡ ለዝ ፡ ሕ
11 ዝብ ፡ ወተአምሮሙ ፡ ግዕዞሙ ፡ ወይእዜኒ ፡ ተፈሢሕየ ፡ እነግረከ ፡ ቅሬትየ ፡ ከ
ሀሎከ ፡ ታአምር ፡ እሙ ፡ ሊይበል ፡ ዐሠር ፡ ወሰኑየ ፡ ዕለት ፡ እምዘ ፡ ዐረግ ፡ ሊ
12 የሩሳሌም ፡ እስግድ ፡ ሊረክቡኒ ፡ እንዘ ፡ እትዋቀሥ ፡ በመቅደስ ፡ ወሊ
13 መኑሂ ፡ ወለእንዘ ፡ አሀውክ ፡ ሕዝበ ፡ በቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወሊበሀገር ፡፡ ወሊይክል ፡
አስምዕ ፡ ላዕሌየ ፡ በዘ ፡ ኵሉ ፡ ዘያስተዋድዩኒ ፡፡

Et responderunt Judæi, & dixerunt; Verè sic est. Et respondit Paulus, & innuit præsidi, & dixit ei; A multis annis index fuisti harum gentium, & scis mores earum, & nunc gaudens loquar ad te defensionem meam. Oportet te cognoscas, quòd quamvis non exactus sit duodecimus dies, ex quo ascendi Hierosolymam adorare: Non invenerunt me differentem in templo, ne cum aliquo quidem, neque commoventem populum in Domo sancta, neque in civitate. Et non potest producere contra me, pro omnibus de quibus accusant me.

Versio VULGATA LATINA.

9 Adjecerunt autem & Judæi, dicentes hæc ita se habere. Respondit autem
10 Paulus, (annuente sibi Præside dicere:) Ex multis annis te esse judicem
11 genti huic sciens, bono animo pro me satisfaciam. Potes enim cognoscere,
quia non plus sunt mihi dies, quàm duodecim, ex quo ascendi adorare in
12 Jerusalem: Et neque in templo invenerunt me cum aliquo disputantem,
13 aut concursum facientem turbæ, neque in synagogis, Neque in civitate:
14 neque probare possunt tibi de quibus nunc me accusant. Confiteor autem
hoc tibi; Quòd secundùm sectam, quam dicunt hæresim, sic deservio Patri
& Deo meo, credens omnibus, quæ in Lege & Prophetis scripta sunt:
15 Spem habens in Deum, quam & hi ipsi expectant, resurrectionem futuram
16 justorum, & iniquorum. In hoc & ipse studeo sine offendiculo conscientiam
17 habere ad Deum, & ad homines semper. Post annos autem plures, eleemo-
18 synas facturus in gentem meam, veni, & oblationes, & vota. In quibus
invenerunt me purificatum in templo; non cum turba, neque cum tumultu.
Quidam autem ex Asia Judæi, quos oportebat apud te præstò esse, & accu- 19
sare si quid haberent adversùm me: Aut hi ipsi dicant siquid invenerunt 20
in me iniquitatis, cùm stem in concilio, Nisi de una hac solummodò vo- 21
ce, quâ clamavi inter eos stans; Quoniam de resurrectione mortuorum ego
judicor hodie à vobis. Distulit autem illos Felix, certissimè sciens de via 22
hac, dicens; Cùm tribunus Lysias descenderit, audiam vos. Jussitque Cen- 23
turioni custodire eum, & habere requiem, nec quenquam de suis prohibere
ministrare ei. Post aliquot autem dies veniens Felix cum Drusilla uxore sua, 24
quæ erat Judæa, vocavit Paulum, & audivit ab eo fidem, quæ est in Chri-
stum Jesum. Disputante autem illo de justitia, & castitate, & de judicio fu- 25
turo, tremefactus Felix respondit; Quod nunc attinet, vade: tempore autem
opportuno accersam te.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * التي طابقها وجماعة اليهود قايلين. ان هذه الامور هكذا هي * فاجاب بولص حين
10 اومي اليه الوالي ان يتكلم. فقال اذ قد عرفت انك لم تزل منذ سنين كثيرة قاضيا
11 لهذه الامة. اعتذر عن احوالي بطيبة نفس * وسيمكنك ان تعرف ان ليست لي اكثر
12 من اثني عشر يوما. منذ صعدت لاسجد باورشليم * وما وجدوني في الهيكل اخاطب
13 احدا. ولا مفشي رهج لا في الجموع ولا في المدينة * ولا يستطيعون الان يحصرون حجة
14 عن ما يثلبوني الان به * وانا معترف لك بهذا. ان الطريق التي يقولون هم انها شقاق
15 فيها هكذا اعبد الاله الابوي. مصدقا جميع المكتوبات في الشريعة والانبياء * ولي رجا
اوملة من الله. الرجا الذي لا ينتظرونه هولاء. ان سيكون للموتي قيامة منتظرة للصديقين
16 17 والظالمين * فاذ ادرس في هذا. لي روية لا تعثر لدي الله والناس كل حين * وبعد
18 سنين كثيرة اقبلت جايبا لامتي بصدقات وقرابين * فقد وجدوني فيها مطهرا في
19 الهيكل. لا مع جمع. ولا في اجلاب * وان قوما يهودا من اسيا وشوا بي. كان يجب ان
20 يحضروا بحضرتك ويثلبوني. ان كان لهم علي تبعة * او فليقولوا هولاء انفسهم اية ظلامة
21 وجدوها في * سوي اني لما وقفت في الجمع هتفت بهذا الصوت الواحد قايما بينهم *
22 انكم قد اجتمعتم تحاكموني اليوم من اجل انبعاث الموتي * فاذ سمع هذا فيلكس
دافعهم. موثرا ان يعرف الحجج التي عن الطريق معرفة بليغة. قايلا اذا انحدر ليسيا
23 رييس الالف يعرف احوالكم * واوعز الي رييس المية ان يحفظ بولص ويمنحه راحة. ولا
24 يمنع احدا من اليهود من خدمته والدخول اليه * وبعد ايام ما جاء فيلكس مع امراته
25 دروسلي اليهودية. فاستحضر بولص وسمع منه عن الايمان بايسوع المسيح * فاذ فاوضه
في العدل والعفة والحمية والدينونة العتيدة ان تكون. صار فيلكس خايفا. واجاب فانصرف
الان. واذا اتفق لي وقت استدعيتك.

*Quibus assensus est etiam cætus Ju- 9
dæorum dicentium has res ita se habe-
re. Respondit Paulus, cùm annuisset 10
ei præses ut loqueretur, & ait; Cùm
noverim te diutissimè multis abhinc
annis judicem esse hujus gentis, cau-
sam rerum mearum libenti animo di-
cam. Poteris autem cognoscere, quòd 11
non plures sunt mihi dies quàm duo-
decim, à quo ascendi adorare Jeroso-
lymis: Neque me repererunt in tem- 12
plo cum aliquo colloquentem, neque se-
ditionem in plebe concitantem, neque
in synagogis, neque in urbe. Nec pos- 13
sunt modò rationem afferre horum de
quibus nunc me accusant. Equidem 14
hoc tibi fateor, quòd juxta viam,
quam ipsi sectam esse dicunt, ita pa-
ternum Deum adoro, credens omnibus
quæ scripta sunt in lege & prophetis.
Et spem habeo, quam à Deo expecto, 15
spem inquam quam isti minimè ex-
pectant, fore mortuis resurrectionem
reservatam justis & injustis. Dúmque 16
in his exerceor, mentem habeo haud
impingentem apud Deum & homines
semper. Post multos autem annos ve- 17
ni afferens genti meæ eleemosynas &
oblationes, Cum quibus invenerunt 18
me purificatum in templo, non cum tur-
ba, neque cum tumultu. At verò 19
quosdam Judæos ex Asia, qui me cri-
minati fuerant, oportebat præstò esse
coram te, méque accusare, si quod cri-
men habebant adversùm me: Vel cer- 20
tè dicant hi ipsi quod scelus in me re-
pererint. Nisi quòd cùm starem in 21
synagoga, hâc unicâ voce clamavi stans
inter eos, Convenistis ut judicio con-
tenderetis mecum hodiè de resurrectio-
ne mortuorum. Hæc cùm audisset 22
Felix, distulit illos, cupiens exactam
habere notitiam de quæstionibus quæ
circa Viam sunt, dicens; Cùm adve-
nerit Lysia tribunus, notas faciet res
vestras. Jussitque centurioni ut Pau- 23
lum custodiret, & quietem illi conce-
deret, nec vetaret ulli Judæorum mi-
nisterium ipsius & ingressum ad eum.
Et post dies aliquot venit Felix cum 24
uxore sua Drusilla Judæa, accersitá-
que Paulo, audivit ab eo de fide in Je-
sum Christum. Quúmque allocutus 25
eum esset de justitia, & castitate, &
rebus interdictis, atque judicio fu-
turo, perculsus est Felix terrore, &
respondit; Vade nunc, & cùm tem-
pus opportunum nactus fuero, accer-
sam te.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወበሕቱ ፡ አአምነከ ፡ እምበይነ ፡ ዘይብሉኒ ፡ ይሜህር ፡ ካሕደ ፡፡ አንስ ፡ አመልኮ ፡
ለእግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ እትአመን ፡ በኵሉ ፡ ነገር ፡ ዘጽሑፍ ፡ ውስተ ፡ ኦሪት ፡
15 ወነቢያት ፡፡ ወእሴፎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ እሙንቱኒ ፡ ይትአመኑ ፡ ከመ ፡
16 ይትነሥኡ ፡ ጻድቃን ፡ ወኃጥኣን ፡ እምውታን ፡፡ ከማሁ ፡ አነሂ ፡ እትአመና ፡ ለ
እግዚአብሔር ፡ በጥቡዕ ፡ ልብ ፡፡ ከመ ፡ አስምሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወለሰብእ ፡
17 በኵሉ ፡ ጊዜ ፡፡ ወበዓመቱ ፡ መጻእኩ ፡ እግበር ፡ መጽዋተ ፡ ወመሥዋዕተ ፡ በ
18 ውስተ ፡ ሕዝብየ ፡፡ ወረከቡኒ ፡ እንዘ ፡ አነጽሕ ፡ ርእስየ ፡ በምኵራብ ፡ ወኢረ
19 ከቡኒ ፡ እንዘ ፡ እትጋአዝ ፡ ወእትባሦጥ ፡ ወአልቦ ፡ ዘሆኩ ፡ አሕዛበ ፡፡ ሀለው ፡
አይሁድ ፡ እለ ፡ መጽኡ ፡ እምእስያ ፡ ወይእዜኒ ፡ ግብር ፡ ይምጽኡ ፡ ኀቤከ ፡ ከ
20 መ ፡ ያስተዋድዩኒ ፡፡ ወእመ ፡ አኮ ፡ ነዮሙ ፡ እሉሂ ፡ ይንግሩ ፡ ጽድቀ ፡ እመቦ ፡
ዘሰምዑ ፡ ለዘ ፡ ዐመፅኩ ፡ ወእመሂ ፡ ዘርእዩ ፡ ዘገፋዕኩ ፡ በዘ ፡ አምጽኡኒ ፡ ኀበ ፡
21 መኰንን ፡፡ ዘእንበለ ፡ አሐተ ፡ ትምህርተ ፡ ዘመሀርኩ ፡ ደእሙ ፡ ብሂልየ ፡ የሐይ
22 ው ፡ ምውታን ፡ ዘረከበኒ ፡ ተኰንኖ ፡ በኀቤከ ፡ ዮም ፡፡ ወተሰጥዎ ፡ ፊልክስ ፡ መል
አክ ፡ ወይቤሎ ፡ አንስኬ ፡ ወረድየ ፡ ሊስያስ ፡ መስፍን ፡ ነሐትት ፡ ወንጤይቅ ፡ ወናአ
23 ምር ፡ ነገረክሙ ፡፡ ወአዘዘ ፡ ለሐቢ ፡ ይዕቀቦ ፡ ለጳውሎስ ፡ በኀቤ ፡ ስሉጥ ፡ ወይ
24 ኅድጎ ፡ ሰብአ ፡ በዊአ ፡ ኀቤሁ ፡፡ ወእምድኅረ ፡ ሕደጠ ፡ መዋዕል ፡ ጸውዖ ፡
ለጳውሎስ ፡ ፊስጦስ ፡ ወብእሲቱ ፡ ዘስማ ፡ ድሩሲላ ፡ እስመ ፡ አይሁዳዊት ፡ እንተ ፡
25 ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ከመ ፡ ይእመኑ ፡፡ ወበእንተ ፡ ጽድቅ ፡ ወለንጽሕ ፡ ወበእንተ ፡
ኵነኔ ፡ ዘለዓለም ፡ ደይን ፡፡ ወፈርሀ ፡ ፊልክስ ፡ ወይቤሎ ፡ ለጳውሎስ ፡ ይእዜሰኬ ፡ ሖ
ር ፡ ወእመ ፡ ኮነ ፡ እጸውዐከ ፡፡

*Veruntamen confiteor tibi, quod ad id quod dicunt de me, Docet hæresin, ego 14
colo Deum, credens in omni verbo quod scriptum est in lege & prophetis.
Et spero in Deo (quod illi credunt) quòd resuscitabuntur justi & peccatores 15
à mortuis. Sic ego fidelis ero Deo, in prompto corde, ut placeam Deo & 16
hominibus, in omni tempore. Et in anno ejus veni, ut facerem eleemo- 17
synas & sacrificia in gente mea. Et invenerunt me purgantem meipsum in 18
templo, & non invenerunt me litigantem, neque contradicentem, Et nihil
fuit quo commovi populum. Fuerunt Judæi qui venerunt ex Asia: et nunc 19
necesse est ut veniant ad te, ut accusent me. Aut si non, ecce hos qui 20
dicant veritatem, si quis fuerit cui audierunt quòd ego injustum feci, aut
si quenquam viderunt quem injuriâ affeci, quapropter adduxerunt me ad præ-
torium: Præter unam doctrinam quam docui, tantummodò dicens; Vivent 21
mortui, quòd incidit mihi judicari apud te hodiè. Et respondit ei Felix præ- 22
ses, & dixit ei; Ego igitur & coadjutor meus Lysias tribunus, interrogabi-
mus, & exquisitè inquiremus, & cognoscemus causam vestram. Et præcepit 23
centurioni, ut custodiret Paulum laxè, & confidenter permitteret homines in-
trare ad eum. Et post paucos dies vocavit Paulum Festus, & uxor ejus 24
cujus nomen Drusilla, quia Judæa fuit, & docuit eos in Jesu Christo, ut cre-
derent: Et de justitia, & de castitate, & de judicio æterno: & timuit Fe- 25
lix, & dixit Paulo; Nunc quidem abi, & quando opportunum erit, accer-
sam te.*

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. Λϛʹ.

Simul *autem* & sperans, quòd pecunia daretur ei à Paulo, *ut solveret*
26 (η) Ἅμα δὲ καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ (θ) Παύλου, ὅπως λύσῃ
eum: ideò & frequenter eum accersens, loquebatur *ei.* Biennio autem exple-
27 αὐτόν· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος, ὡμίλει αὐτῷ. Διετίας δὲ πληρω- Λϛʹ
to, accepit successorem Felix Porcium Festum: Volénsque *gratias* præstare
θείσης, ἔλαβε διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· Θέλων τε (ι) χάριτας καταθέσθαι
Judæis Felix, reliquit Paulum vinctum.
τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ, κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

CAP. XXV. κεʹ.

Festus ergò *ingressus* provinciam, post *tres dies* ascendit *in* Hierosolymam à
1 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ
Cæsarea. *Indicaverunt autem ei princeps* Sacerdotum, & primi Ju-
2 Καισαρείας. (α) Ἐνεφάνισαν δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰου-
dæorum adversùs Paulum, & rogabant eum, Postulantes gratiam adversùs eum,
3 δαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, Αἰτούμενοι χάριν κατ᾽ αὐτοῦ,
ut *accerseret* eum in Hierusalem, insidias *facientes interficere* eum *per*
ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ
viam. *Ipse quidem ergò* Festus respondit, servari Paulum in Cæsarea,
4 τὴν ὁδόν. Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον (β) ἐν Καισαρείᾳ,
seipsum autem *futurum in festinatione proficisci.* Qui ergò potentes in vobis, ait,
5 ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. (γ) Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησὶ,
simul descendentes, si quod est in viro *hoc,* accusent eum.
Συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ (δ) ἀνδρὶ τούτῳ, κατηγορείτωσαν αὐτοῦ.
Demoratus autem *in illis* dies *plures* quàm decem, *descendens* in Cæsaream,
6 Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς (ε) ἡμέρας πλείους ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν,
postridie sedens pro tribunali, jussit Paulum adduci.
(ζ) τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσε τὸν Παῦλον ἀχθῆναι,
Adveniente autem eo, circumsteterunt qui ab *Hierosolymis descensi* Ju-
Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, (η) περιέστησαν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰου- 7
dæi, multas & graves *causationes ferentes adversùs Paulum,* quas non poterant
δαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα (θ) αἰτιάματα φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου, ἃ οὐκ ἴσχυον
probare: *Ratiocinante eo;* Quoniam neque in legem Judæorum, neque in
ἀποδεῖξαι· Ἀπολογουμένου αὐτοῦ, Ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὔτε εἰς 8
templum, neque in Cæsarem quidquam peccavi. Festus autem Judæis volens
τὸ ἱερὸν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. Ὁ Φῆστος (ι) δὲ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων 9
gratiam præstare, respondens Paulo, dixit; Vis in Hierosolymam *ascendens,* ibi
χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ, εἶπε, Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ἐκεῖ
de his judicari apud me? Dixit autem Paulus; Ad tribunal
περὶ τούτων (κ) κρίνεσθαι ἐπ᾽ ἐμοῦ; Εἶπε δὲ (λ) ὁ Παῦλος, Ἐπὶ τοῦ βήματος 10
Cæsaris *stans sum,* ubi me oportet judicari. Judæis *nihil* nocui, sicut &
Καίσαρος ἑστώς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς καὶ
tu *pulchriùs* nôsti. Si *quidem* enim nocui, & dignum morte feci aliquid,
σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. Εἰ μὲν (μ) γὰρ ἀδικῶ, καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, 11
non recuso mori: si verò nihil est *quorum* hi accusant me, nemo me potest
οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσί μου, οὐδείς με δύναται
illis *gratificare.* Cæsarem appello. Tunc Festus collocutus cum concilio,
αὐτοῖς χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. Τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου, 12
respondit, Cæsarem appellâsti? ad Cæsarem ibis. *Diebus autem peractis*
ἀπεκρίθη, Καίσαρα ἐπικέκλησαι; ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ. Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων 13
quibusdam, Agrippa rex & Bernice descenderunt *in* Cæsaream *salutaturi*
τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν (ν) ἀσπασόμενοι
Festum. *Ut autem* plures dies demorarentur ibi, Festus regi indicavit *quæ*
τὸν Φῆστον. Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ 14
ad Paulum, dicens; Vir quidam est derelictus à Felice vinctus.
κατὰ τὸν Παῦλον, λέγων, Ἀνήρ τις ἐστὶ καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος.

MS. A. (η) Ἅμα καὶ (θ) Παύλου· διὸ καὶ (ι) χάριτα Κεφ. κεʹ. MS A. (α) Ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς, (β) εἰς Καισάρειαν, (γ) Οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησὶν, δυνατοὶ (δ) ἀνδρὶ ἄτοπον, κατηγορείτωσαν (ε) ἡμέρας οὐ πλείους ὀκτὼ ἢ δέκα, (ζ) καὶ τῇ (η) περιέστησαν αὐτὸν οἱ (θ) αἰτιώματα καταφέροντες, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι· Τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου, Ὅτι (ι) οὖν θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριτα (κ) κριθῆναι (λ) Παῦλος, (μ) οὖν (ν) ἀσπασάμενοι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

26 [illegible]
27 [illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]

[illegible]

13 [illegible]
14 [illegible]

Sperabat enim munus sibi datum iri à Paulo, 26
propterea frequentissimè mittebat accersitum eum, & colloquebatur cum eo. Bi- 27
ennio autem expleto, alius præses venit in locum ipsius, qui vocabatur Porcius Festus: Felix autem ut præstaret gratiam Judæis, reliquit Paulum vinctum.

CAP. XXV.

Porrò quum venisset Festus Cæsaream, tri- 1
duo pôst ascendit ad Ierusalem. Et indicâ- 2
runt ei principes sacerdotum ac primores Judæorum de Paulo. Petebántque ab eo ro- 3
gantes eum hanc gratiam, ut mittens adduceret eum ad Ierusalem: dum struerent ei insidias in via, ut ipsum interimerent. Fe- 4
stus verò responsum dedit; Asservatur Paulus Cæsareæ, & ego festino proficisci. Qui 5
ergò inter vos sunt pollentes viribus, descendant nobiscum, & de quocunque delicto quod sit in hoc homine, accusent. Quum- 6
que illic egisset dies octo aut decem, descendit Cæsaream, & postridiè sedit pro tribunali, jussítque accersiri Paulum. Quum 7
autem venisset, circundederunt eum Judæi, qui descenderant ab Ierusalem, criminationésque multas & graves adducebant in eum, quas non poterant probare. Et quum Pau- 8
lus depromeret spiritum, se nihil deliquisse, nec in legem Judæorum, nec in templum, nec in Cæsarem, Festus, utpote volens fœ- 9
nerari gratiam Judæis, dixit Paulo; Vis ad Ierusalem ascendere, & illic de his judicium subire coram me? Respondit Paulus, & 10
ait; Ad tribunal Cæsaris sto, hìc æquum est me judicium subire: nihil peccavi in Judæos, sicut & tu nôsti. Quòd si aliquod 11
flagitium admisi, aut aliquid dignum morte, mortem non deprecor: sin verò nihil est in me eorum de quibus me accusant, nemo me daturus est illis dono: Cæsaris protectionem appello. Tunc Festus collocutus est 12
cum consiliariis suis, & ait; Cæsaris protectionem appellâsti? ad Cæsarem proficiscêris.

Horâ IX. feria VI. Crucifixionis. 63.

Exactis autem diebus aliquot, descendit 13
Agrippa rex & Bernice Cæsaream, ut postularent pacem Festi. Quumque egissent apud 14
eum dies aliquot, renuntiavit Festus regi causam Pauli, dicens; Vir quidam vinctus relictus est è manibus Felicis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወመሰሎ ፡ ዘቦ ፡ ንዋየ ፡ ወተሰፈወ ፡ እመቦ ፡ ዘያሐልዮ ፡ ወወትረ ፡ ይጼውዖ ፡
27 ወይትናገር ፡፡ ወበክልኤቱ ፡ ዓመት ፡ ተሰዐረ ፡ ፊልክስ ፡ እስመ ፡ ፈቀደ ፡ ያ
ድሉ ፡ ለአይሁድ ፡ ሐደጎ ፡ ለጳውሎስ ፡ሙቁሐ ፡ ወበጽሐ ፡ ፐርኪዮስ ፡ ወፊስ
ጦስ ፡፡

1 ፔድ ወእሙ ፡ ሠሉስ ፡ ዐርገ ፡ ሊየሩሳሌም ፡ እምቂሳርያ ፡፡ ወነገርዎ ፡ ወሖሩ ፡ ኀቤ
2 ሁ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወዐበይቶሙ ፡ ለአይሁድ ፡ ወአስተዋደይዎ ፡ ለጳውሎስ ፡፡

Et existimabat quòd habuisset pecunias: & sperabat quas si habuisset, quòd consideraret eum, & frequenter accersebat eum, & alloquebatur eum. Et secundo anno depositus fuit Felix, & quia voluit placere Judæis reliquit Paulum vinctum, & venit Porcius qui & Festus dicitur. 26 27

CAP. XXV.

Et triduo ascendit Hierosolymam à Cæsarea. Et indicârunt ei, & venerunt ad eum principes sacerdotum, & magnates Judæorum, & accusârunt Paulum. 1 2

Versio VULGATA LATINA.

26 Simul & sperans , quòd pecunia ei daretur à Paulo : propter quod & fre-
27 quenter accersens eum , loquebatur cum eo. Biennio autem expleto , acce-
pit successorem Felix Portium Festum. Volens autem gratiam præstare Judæ-
is Felix , reliquit Paulum vinctum.

CAP. XXV.

1 FEstus ergò cùm venisset in provinciam , post triduum ascendit Jerosoly-
2 mam à Cæsarea. Adierúntque eum principes sacerdotum , & primi Judæo-
3 rum , adversùs Paulum : & rogabant eum , Postulantes gratiam adversùs
eum , ut juberet perduci eum in Jerusalem , insidias tendentes ut interfice-
4 rent eum in via. Festus autem respondit , servari Paulum in Cæsarea : se
5 autem maturiùs profecturum. Qui ergò in vobis (ait) potentes sunt , de-
6 scendentes simul , si quod est in viro crimen , accusent eum. Demoratus au-
tem inter eos dies non ampliùs quàm octo , aut decem , descendit Cæsare-
am , & alterâ die sedit pro tribunali , & jussit Paulum adduci. Qui cùm 7
perductus esset , circumsteterunt eum , qui ab Ierosolyma descenderant Judæi,
multas & graves causas objicientes , quas non poterant probare , Paulo 8
rationem reddente; Quoniam neque in legem Judæorum, neque in templum,
neque in Cæsarem quidquam peccavi. Festus autem volens gratiam præstare 9
Judæis, respondens Paulo, dixit; Vis Jerosolymam ascendere, & ibi de his
judicari apud me ? Dixit autem Paulus; Ad tribunal Cæsaris sto , ibi me 10
oportet judicari: Judæis non nocui, sicut tu meliùs nôsti. Si enim nocui , 11
aut dignum morte aliquid feci, non recuso mori : si verò nihil est eorum ,
quæ hi accusant me, nemo potest me illis donare. Cæsarem appello. Tunc 12
Festus cum concilio locutus , respondit ; Cæsarem appellâsti ? ad Cæsarem
ibis. Et cùm dies aliquot transacti essent , Agrippa rex & Bernice descen- 13
derunt Cæsaream ad salutandum Festum. Et cùm dies plures ibi demoraren-
tur, Festus regi indicavit de Paulo, dicens; Vir quidam est derelictus à Feli- 14
ce vinctus ;

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 * وأمل مع هذا أن بولص سيعطيه أموالا حتى يطلقه * فلذلك كان يستحضره يحادثه *
27 استحضارا متكاثرا * وبعد أن كملت سنتان * صار خليفة فيلكس فسطس البركيني *
واذ آثر فيلكس يخلف لليهود شيا ينعم به عليهم * ترك بولص مقيدا *

* الفصل الخامس والعشرون *

1 * ولما ورد فسطس الى بلدة ولايته * صعد من
2 قيسارية الى اورسليم بعد ثلثة ايام * فرفع اليه رأس الكهنة ومتقدموا اليهود امر بولص *
3 * وتضرعوا اليه ان يعمل معهم جميلا * ان يرسله اليهم الى اورسليم * ويضمروا له مكمنين لقتله
4 في الطريق * فاما فسطس فاجابهم ان بولص محفوظ في قيسارية * وانا معتزم ان اسير سريعا *
5 6 * فالرجال الاقوياء فيكم فلينحدروا معي * ومهما كان في الرجل فليطلبوه به * ورسم لهم عشرة
7 ايام واكثر لنزولهم الى قيسارية * وفي الغد جلس على كرسيه * وامر باحضار بولص * ولما جاء
انتصب اليهود والذين نزلوا من اورسليم * وردموا على بولص اسبابا كثيرة وحججا ثقيلة *
8 فلم يقدروا ان يوضحوا صحتها * حين اعتذر هو عنها قايلا له * ما اجترم ذنبا لا الى الشريعة
9 التي لليهود * ولا الى الهيكل * ولا الى قيصر * ولما شاء فسطس ان يسدي الى اليهود جميلا *
اجاب فقال لبولص * اتوثر ان تصعد الى اورسليم * لتحاكم عن هذه الامور هناك بامري *
10 * فقال بولص انا واقف قدام موقف قيصر حيث يجب ان احاكم * لاني ما ظلمت اليهود
11 شيا * كما انت تعرف ذلك يقينا * وان كنت قد ظلمتهم وقد فعلت شيا يستوجب الموت * فما
اعتفي من الموت * وان تكن هذه المثالب التي هولاء يطلبوني بها ليست شيا * فما يمكن
12 احدا يهبني لهم * وانا مستغيث بقيصر * حينئذ خاطب فسطس صاحب مشورته واجاب * اذ
تستغيث بقيصر ستذهب الى قيصر * ليوم الخميس من الجمعة السابعة *
13 * ولما عبرت ايام ما * اقبل الى قيسارية اغريبا الملك وبرنيقه زوجته * فسلما على فسطس *
14 * ولما اقام هناك فسطس اياما كثيرة * رفع الى الملك اغريبا الاخبار المختصة ببولص قايلا *
ان هاهنا رجلا تركه فيلكس مقيدا *

Simulque speravit quòd Paulus daret 26
illi pecunias , ut dimitteret eum : &
propterea frequenter accersebat eum, ut
ipsum alloqueretur. Et postquam absolu- 27
ti essent anni duo , creatus est successor
Felicis, Festus Porcinius. Cúmque vo-
luisset Felix aliquid relinquere Judæis
quo gratiam eis præstaret, reliquit Pau-
lum vinctum.

CAP. XXV.

CUm autem venisset Festus ad pro- 1
vinciam præfecturæ suæ, ascendit è Cæ-
sarea in Jerusalem post tres dies. Et 2
detulerunt ad eum principes sacerdotum
atque primores Judæorum causam Pau-
li : Et rogaverunt eum ut beneficio ute- 3
retur in eos , mittendo illum ad se in
Jerusalem , ut insidias ei tenderent ad
occidendum illum in via. Festus autem 4
respondit eis ; Paulus quidem Cæsareæ
servatur , & ego brevi ducturus sum
eum. Viri ergò potentes inter vos , de- 5
scendant mecum, deque omnibus quæ fu-
erint in hoc viro culpis , accusent eum.
Et assignavit eis decem dies & ampli- 6
ùs, ad descendendum in Cæsaream : po-
sterò autem die sedit pro tribunali , jus-
sitque Paulum adduci. Qui cùm ve- 7
nisset, erexerunt se Judæi, & qui descen-
derunt ab Ierusalem, objecerúntque Pau-
lo causas multas, & lites gravissimas: at
non potuerunt ostendere veritatem illa-
rum, ubi ipse rationem de iis redderet; 8
dicens ad eum; Non commisi culpam
neque in legem Judæorum, neque in tem-
plum , neque in Cæsarem. Cùm tamen 9
vellet Festus conferre in Judæos favo-
rem, respondens dixit Paulo ; Visne a-
scendere Jerosolymam, ut his de rebus ibi
judiceris me imperante ? Dixit Paulus ; 10
Ego sto ante tribunal Cæsaris , ubi opor-
tet me judicari : non enim læsi Judæos
ulla in re, ut tu id certissimè nôsti.
Quòd si eos læsi , & aliquid morte di- 11
gnum commisi, mortem non recuso : ve-
rùm si criminationes istæ de quibus hi
me accusant, nihil sunt , nemo potest me
illis donare , siquidem Cæsarem appello.
Tunc allocutus est Festus consiliarium 12
suum , & respondit ; Quandoquidem
Cæsarem appellas, ad Cæsarem ibis.

Pro feriâ quintâ hebdomadæ septimæ.

Transactis autem diebus aliquot , ad- 13
venerunt Cæsaream Agrippa rex &
Bernice uxor illius , & salutârunt
Festum. Cúmque moratus illic esset 14
Festus multis diebus , detulit ad re-
gem Agrippam negotia Paulum spe-
ctantia, dicens ; Adest hîc vir qui-
dam quem Felix vinctum reliquit.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወአስተበቍዕዎ ፡ ከመ ፡ ይፈንዎሙ ፡ ሊየሩሳሌም ፡ እስመ ፡ ይፀንሕዎ ፡ ከመ ፡ ይቅትል
4 ዎ ፡ በፍኖት ፡፡ ወአዘዘ ፡ ፊስጦስ ፡ ይዕቀብዎ ፡ ለጳውሎስ ፡ በቂሰርያ ፡ እስመ ፡ ህ
5 የ ፡ ይሰዉጥ ፡ ለሊሁ ፡ ፍጡነ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ለአይሁድ ፡ እለ ፡ ትክሉ ፡ እምውስ
6 ቴትክሙ ፡ ወረዱ ፡ ትትዋቀሥዎ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ በዘ ፡ አስተዋደይክምዎ ፡፡ ወነ
ቢሮ ፡ ኀቤሆሙ ፡ ሰሙነ ፡ ዕለተ ፡ እሜ ፡ ዐሡረ ፡ ገብኡ ፡ ቂሰርያ ፡ ወበሳኒታ ፡ ነበረ ፡
7 ሎሙ ፡ ዐውደ ፡ ወአዘዘ ፡ ያምጽእዎ ፡ ለጳውሎስ ፡፡ ወቀረበ ፡ ኀቤሆሙ ፡ ጳውሎስ ፡
አስተዋደይዎ ፡ አይሁድ ፡ እለ ፡ ወረዱ ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ ብዙኃ ፡ ጌጋየ ፡ ወክቡደ ፡
8 በዘ ፡ ኢይክሉ ፡ ሎቱ ፡ መዊኦቶ ፡፡ ወእንዘ ፡ ይዋቀሥ ፡ ሎሙ ፡ ጳውሎስ ፡ ወይብ
ል ፡ አልቦ ፡ ዘአበስኩ ፡ ሊሰዐለ ፡ ኦሪቶሙ ፡ ለአይሁድ ፡ ወሊ ደብ ፡ ምኵራብሙ ፡ ወሊ
9 ለንጉሥ ፡፡ ወፈቀደ ፡ ፊስጦስ ፡ ያእኵትዎ ፡ አይሁድ ፡ ወይቤሎ ፡ ለጳውሎስ ፡ ትፈ
10 ቅድኑ ፡ ትዕርግ ፡ ሊየሩሳሌም ፡ ወበህየ ፡ ትትዋቀሥሙ ፡ በኀቤየ ፡፡ ወይቤ ፡ ጳውሎ
ስ ፡ በውስተ ፡ ዐውደ ፡ ንጉሥ ፡ በጻሕኩ ፡ እንዘ ፡ አልብየ ፡ አበስ ፡ በዘ ፡ እትኴነን ፡ ለ
11 አይሁድ ፡ ወለሊከ ፡ ትሔይስ ፡ አእምሮ ፡፡ ወእመሰብ ፡ ዘዐመፅኩ ፡ ወቦ ፡ እኩየ ፡
ዘገበርኩ ፡ ኢይትሀከይ ፡ መዊተ ፡ ወእመሰ ፡ በከ ፡ በሕቱ ፡ ያስተዋድዩኒ ፡ እሉ ፡ ዘአልብ
12 የ ፡ ጌጋየ ፡ አልቦ ፡ ዘይክል ፡ ይፀግወኒ ፡ ሎሙ ፡ ንጉሠ ፡ ተዘከርኩ ፡፡ ወእምዝ ፡ ት
ናገሮ ፡ ፊስጦስ ፡ ምስለ ፡ መማክርቲሁ ፡ ይቤሎ ፡ እንከሰኬ ፡ ሰቦ ፡ ንጉሠ ፡ ተዘከርከ ፡
13 ኀበ ፡ ንጉሥ ፡ ተሐውር ፡፡ ፓሬ ወእምድኅረ ፡ ሕዳጥ ፡ መዋዕል ፡ በጽሐ ፡ ቂሰር
14 ያ ፡ አግሪጳ ፡ ንጉሥ ፡ ወብርኒቄ ፡ ወተአምኅዎ ፡ ለፊስጦስ ፡፡ ወነቢሮ ፡ ብዙኃ ፡ መዋ
ዕለ ፡ ነገሮ ፡ ፊስጦስ ፡ ለንጉሥ ፡ በእንተ ፡ ጳውሎስ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ሀሎ ፡ ብእሲ ፡ እሑ
ዱ ፡ ሙቁሕ ፡ ዘኀደገ ፡ ፊስጦስ ፡፡

Et rogaverunt eum ut mitteret illum per eos Hierosolymam , quia expectabant 3
illum, ut trucidarent illum in via. Et præcepit Festus , ut custodirent Pau- 4
lum in Cæsarea : quia illuc reversurus erat ipse citò. Et dixit Judæis ; Qui 5
potestis ex vobis , descendite ut objiciatis huic homini illa de quibus accusâ-
stis eum. Et quum mansisset apud eos octo dies , aut decem, reversi sunt Cæ- 6
saream : & postridiè sedit pro iis concilio , & præcepit ut adducerent Pau-
lum. Et quum accessisset ad eos Paulus , objecerunt ei Judæi , qui descendis- 7
sent ab Hierusalem multa crimina , & gravia, de quibus non potuerunt eum
convincere. Et dum disputaret contra eos Paulus , dicebat ; Nihil fuit in 8
quo peccavi, neque contra legem Judæorum , neque in templum eorum , neque
in Imperatorem. Et voluit Festus ut gratias præstarent ei Judæi , & dixit 9
Paulo ; Visne ascendere Hierosolymam , & ibi argumentari cum illis apud me?
Et dixit Paulus ; In concilium Imperatoris veni , non habens crimen pro quo 10
subditus sim Judæis , & ipse tu meliùs cognoscis illud. Et si quis fuerit 11
cui iniquè feci , & fuerit malum quod perpetravi , non pigrabor mori : verun-
tamen si apud te sine crimine accusant me illi , nemo est qui potest condonare
me illis : Imperatorem appellavi. Et tùnc quum loquutus esset Festus cum 12
consiliariis suis , dixit ei ; Igitur quum Imperatorem appellaveris , ad Impe-
ratorem proficiscêris. Et post paucos dies venit Cæsaream Agrippa rex & 13
Bernice, & salutaverunt Festum. Et quum mansisset multos dies , nuntiavit 14
Festus regi de Paulo , & dixit iis ; Fuit vir quidam vinctus quem reliquit
Festus.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. Λϛ'. ΛΖ'.

De quo, *facto me in Hierosolyma, indicaverum* principes Sacerdotum & senio-
15 Περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύ-
res Judæorum, postulantes adversus illum damnationem. Ad quos respondi;
16 τεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ (ξ) δίκην. Πρὸς οὓς ἀπεκρίθην,
Quia non est consuetudo Romanis *donare* aliquem hominem *ad perditionem*, priùs
Ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα (ο) ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν, πρὶν
quàm *accusatus ad conspectum* habeat accusatores, locúmque *defensionis* accipiat
ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι
de criminatione. Convenientibus ergò *illis* huc, *dilationem nullam*
17 περὶ τοῦ ἐγκλήματος. Συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν
faciens, sequenti sedens pro tribunali, jussi adduci virum.
ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα.
De quo *stantes* accusatores, nullam causam deferebant *quorum* suspicabar ego.
18 Περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι, οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον (π) ὧν ὑπενόουν ἐγώ.
Quæstiones verò quasdam de *propria* superstitione habebant adversus eum, &
19 Ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς (ρ) αὐτὸν, καὶ
de quodam Jesu defuncto, quem affirmabat Paulus vivere. Hæsitans autem
20 περί τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. Ἀπορούμενος δὲ
ego *in eam quæ de hoc quæstionem*, dicebam, si vellet ire in *Hierusalem*,
(σ) ἐγὼ εἰς τὴν περὶ τούτου ζήτησιν, ἔλεγον, εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς (τ) Ἱερουσαλὴμ,
& ibi judicari de istis. *At* Paulo appellante *servari se* ad
21 κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. Τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς
Augusti cognitionem, jussi servari eum, *usque quò* mittam eum ad
τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν, ἕως οὗ (υ) πέμψω αὐτὸν πρὸς
Cæsarem. Agrippa autem ad Festum dixit; Volebam & ipse hominem
22 Καίσαρα. Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν (φ) Φῆστον ἔφη, Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου
audire. *Ille autem*, Cras, inquit, audies eum. *Ergò postridie veniente*
23 (χ) ἀκοῦσαι. ὁ δὲ, Αὔριον, φησὶν, ἀκούσῃ αὐτοῦ. Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος ΛΖ'
Agrippâ & Bernice cum multa ambitione, & *introeuntibus* in auditorium
τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον
cùmque tribunis & viris *secundùm eminentiam existentibus* civitatis, *&*
σύν τε (ψ) τοῖς χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσι τοῖς κατ' (ω) ἐξοχὴν οὖσι τῆς πόλεως, καὶ
jubente Festo, adductus est Paulus. Et dicit Festus; Agrippa rex,
κελεύσαντος τοῦ Φήστου, ἤχθη ὁ Παῦλος. Καί φησιν ὁ Φῆστος, Ἀγρίππα βασιλεῦ, 24
& omnes qui simul *adstantes* nobis *viri*, *spectatis* hunc, de quo omnis multitudo
καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον, περὶ οὗ (α) πᾶν τὸ πλῆθος
Judæorum interpellavit me *inque* Hierosolymis *& hîc*, acclamantes non oportere
τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, (β) ἐπιβοῶντες μὴ δεῖν
vivere eum ampliùs. Ego verò *comperiens* nihil dignum morte
(γ) ζῆν αὐτὸν μηκέτι. Ἐγὼ δὲ (δ) καταλαβόμενος μηδὲν ἄξιον θανάτου 25
eum admisisse, & ipso autem hoc appellante Augustum, judicavi mittere
αὐτὸν πεπραχέναι, καὶ αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν, ἔκρινα (ε) πέμπειν
eum. De quo certum quid *scribere* domino, non habeo: *ideò* produxi
αὐτόν. Περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ, οὐκ ἔχω· διὸ (ζ) προήγαγον 26
eum ad vos, & maximè ad te, rex Agrippa, ut interrogatione
αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως
factâ, habeam quid *scribere*. *Irrationabile* enim mihi videtur, *mittentem* vinctum,
γενομένης, (η) σχῶ τι γράψαι. Ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον, 27
nec & eas quæ contra eum causas significare.
μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

CAP. XXVI. κϛ'.

Agrippa verò ad Paulum ait; Permittitur tibi pro teipso *dicere*.
Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, Ἐπιτρέπεταί σοι (α) ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν. 1
Tunc Paulus *ratiocinabatur extendens manum*:
τότε ὁ Παῦλος (β) ἀπελογεῖτο ἐκτείνας τὴν χεῖρα·

MS.A (ξ) καταδίκην. (ο) ἄνθρωπον, πρὶν ἢ (π) ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηρῶν· Ζητήματα (ρ) *αὐτοὺς, (σ) ἐγὼ τὴν περὶ τούτων (τ) Ἱεροσόλυμα, (υ) ἀναπέμψω (φ) Φῆστον, Ἐβουλόμην (χ) ἀκοῦσαι. Αὔριον, φησὶν, (ψ) χιλιάρχοις (ω) ἐξοχὴν τῆς (α) ἅπαν (β) βοῶντες (γ) αὐτὸν ζῆν (δ) κατειλαβόμην μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου πεπραχέναι· αὐτοῦ (ε) πέμπειν. Περὶ οὗ (ζ) ἐπήγαγον (η) ἔχω τί γράψω. Κεφ. κϛ'. MS.A. (α) περὶ (β) ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
[illegible]
[illegible]
27 [illegible]
[illegible]

Et quum essem in Jerusalem, indicârunt 15
mihi de eo principes sacerdotum, & seniores Judæorum, efflagitâruntque ut sibi justa
exigerem ab eo. Illis verò dixi, morem 16
non esse Romanis, dono tradere quempiam interficiendum, donec venerit adversarius ejus, & arguat eum in faciem, detúrque ei locus depromendi spiritum contra id de quo
accusatur. Quum itaque huc venissem, 17
absque dilatione die sequenti sedi pro tribunali, jussique ad me adduci hominem.
Adstiterunt autem cum eo delatores ejus, 18
nec potuerunt ullam culpam flagitiosam probare adversùs eum, prout arbitrabar.
Sed quæstiones varias de superstitione ipso- 19
rum, habebant adversùs eum, & de quodam Jesu qui mortuus est, quem Paulus di-
cebat vivere. Et quia non mihi constabat 20
de harum rerum quæstione, dixeram Paulo; Num vis proficisci ad Jerusalem, illícque
judicium subire super istis? Ipse verò 21
petiit ut servaretur judicio Cæsaris: proindè jussi eum servari, quousque mitterem
eum ad Cæsarem. Dixit autem Agrippa, 22
Vellem audire hunc virum. Proindè Festus
ait; Cras eum audies. Postero itaque die 23
venit Agrippa & Bernice cum multo apparatu, & ingressus est in forum judiciarium cum tribunis & primoribus civitatis, & ju-
bente Festo venit Paulus. Tum Festus, A- 24
grippa rex, *inquit*, & omnes viri qui adestis nobiscum, adversùs hunc virum quem videtis, tota gens Judæorum obvia mihi fuit in Jerusalem, & hîc, vociferantes non
ampliùs oportere eum vivere. Ego verò 25
nihil deprehendi dignum morte eum admisisse: sed quia ipse postulavit servari judicio Cæsaris, decrevi eum missum iri.
Cæterùm nescio quid de eo scribam Cæ- 26
sari: idcircò volui eum sistere coram vobis, & maximè coram te, rex Agrippa, ut inquisitione habitâ de causa ipsius, inve-
niam quod scribam. Non enim decet cùm 27
mittimus virum vinctum, ejus delictum non scribere.

[illegible]

C A P. XXVI.

[illegible] 1
[illegible]

Porrò dixit Agrippa Paulo; Permittitur 1
tibi pro teipso verba facere. Tunc Paulus extendit manum suam, & deprompsit spiritum, aítque;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወበጺሕየ ፡ ሊየሩሳሌም ፡ አስተዋደይዎ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወረበናቲሆሙ ፡ ለአይሁ
16 ድ ፡ ወአስተብቍዑኒ ፡ እኰንኖ ፡ ሎሙ ። ወእቤሎሙ ፡ ለነ ፡ ኢይከውነነ ፡ ወኢለ
ሙኑሂ ፡ ንኰንን ፡ ቅድመ ፡ ዘኢዘለፍዎ ፡ ማሕተተ ፡ በገጽ ፡ ወኢረከቡ ፡ ሎቱ ፡ ጌጋየ ፡
17 ሕረም ፡ ኢይኰንኑ ፡ ሰብአ ፡ ሮሜ ፡ በከመ ፡ ረከቡ ። ወአምዝ ፡ በጺሖሙ ፡ ዝየ ፡
እንዘ ፡ ምንተኒ ፡ ኢይገብር ፡ ነበርኩ ፡ ሎሙ ፡ ዐውደ ፡ ወአዘዝኩ ፡ ያምጽእዎ ፡ ለው
እቱ ፡ ብእሲ ።

Et quum pervenissem Hierosolymam, accusârunt eum principes sacerdotum, & 15
magistri Judæorum, & rogârunt me ut condemnarem eum illis. Et dixi il- 16
lis; Nobis non licet quenquam condemnare priusquàm arguerunt eum interroga-
tione in conspectu ejus, & invenerunt in eo iniquitatem: illicitum est, ut
non judicarent Romanum prout invenerunt. Et quum convenissent huc, nihil 17
aliud *faciens, sedi pro illis concilio, & præcepi ut adducerent hunc hominem.*

Versio VULGATA LATINA.

15 De quo cùm essem Jerosolymis, adierunt me principes sacerdotum, & se-
16 niores Judæorum, postulantes adversùs illum damnationem. Ad quos respon-
di; Quia non est Romanis consuetudo damnare aliquem hominem, priùs
quàm is qui accusatur, præsentes habeat accusatores, locúmque defendendi
17 accipiat ad abluenda crimina. Cùm ergò huc convenissent sine ulla dilatio
18 ne, sequenti die sedens pro tribunali, jussi adduci virum. De quo, cùm
stetissent accusatores, nullam causam deferebant, de quibus ego suspicabar
19 malum: Quæstiones verò quasdam de sua superstitione habebant adversùs
20 eum, & de quodam Jesu defuncto, quem affirmabat Paulus vivere. Hæsi-
tans autem ego de hujusmodi quæstione, dicebam si vellet ire Jerosolymam,
21 & ibi judicari de istis. Paulo autem appellante ut servaretur ad Augusti
22 cognitionem, jussi servari eum, donec mittam eum ad Cæsarem. Agrippa
autem dixit ad Festum; Volebam & ipse hominem audire. Cras, inquit,
23 audies eum. Alterâ autem die, cùm venisset Agrippa, & Bernice, cum
multa ambitione, & introissent in auditorium cum tribunis, & viris princi-
palibus civitatis, jubente Festo, adductus est Paulus. Et dicit Festus; Agrip- 24
pa rex, & omnes, qui simul adestis nobiscum viri, videtis hunc, de quo
omnis multitudo Judæorum interpellavit me Jerosolymis, petentes & accla-
mantes non oportere eum vivere ampliùs. Ego verò comperi nihil dignum 25
morte eum admisisse. Ipso autem hoc appellante ad Augustum, judicavi mit-
tere. De quo quid certum scribam domino, non habeo. Propter quod 26
produxi eum ad vos, & maximè ad te, rex Agrippa, ut interrogatione factâ
habeam quid scribam. Sine ratione enim mihi videtur mittere vinctum, & 27
causas ejus non significare.

CAP. XXVI.

Agrippa verò ad Paulum ait; Permittitur tibi loqui pro temetipso. Tunc 1
Paulus extentâ manu cœpit rationem reddere.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * ولما صعدت الي اورسليم رفع الي حين روساء كهنة اليهود وشيوخهم طالبين مني طايلة *
16 * واجبتهم ان الروم ليست لهم عادة ان يدفعوا انسانا الي الهلاك. قبل ان تحصل الدالون
17 باراه وجه المطلوب * ويمنح اوانا يعتذر فيه عن زلته * فلما جاووا الي هنا لم امكثهم ولا مهلة
18 واحدة * وفي الغد جلست على منبري وامرت باحضار الرجل * وانتصب الثلاب عليه *
19 فلم يوردوا عليه ولا علة واحدة من التي اتهموه بها * سوا استبحاثات ما ثلبوه بها من
20 اجل ديانتهم * وعن يسوع ما مايت ذكر بولص انه حي * تم * فاذ تحيرت انا في
الامر المطلوب منه * قلت له ان كان يوثر ان يمضي الي اورسليم يحاكم هناك عن هذه
21 الامور * ولما استغاث بولص ان يحفظ ليطالع بامره معرفة الموقر المشرف * امرت بالاحتفاظ به
22 الي ان انفذه الي قيصر * فقال اغريبا لفسطس * قد كنت اوثر وانا ان اسمع الرجل *
23 فقال له غدا تسمعه * وفي الغد لما جاء اغريباس وبرنيقيه بخيلة كثيرة * ودخلا الي
ديوان السماع مع روساء الالوف * ورجال المدينة المعظمين فيها * وامر فسطس باحضار
24 بولص * فلما حضر بولص وقال * ايها الملك اغريبا ويا جماعة الحاضرين عندنا *
ابتصرون هذا الذي من اجله خاطبني كافة جماعة اليهود في اورسليم وهاهنا * هاتفين
25 انه ما يجب ان يعيش البتة * ولما تيقنت انا انه لم يعمل ذنبا يستوجب به الموت *
26 ولما استغاث هو بالمشرف * حكمت ان ارسله اليه * ولانني لست اعلم عنه خبرا واضحا
اكتب به الي المولي * فلهذا احضرته الي امامكم * وخاصة امامك ايها الملك اغريبا *
27 حتى اذا كشفت عنه اعرف ماذا اكتب * لانه يظن بي رايا ذميما ان انفذ مقيدا
لست اعرف الاسباب التي عليه *

* الفصل السادس والعشرون *

* يقال في ذكر الملك قسطنطين *

1 * فقال اغريبا لبولص نحن نامرك ان تحتج عن نفسك * حينئذ مد بولص يده معتذرا *

Cùmque ascendissem Jerosolymam, detu- 15
lerunt ad me causam ejus principes sa-
cerdotum Judæorum, & seniores eo-
rum, postulantes à me favorem. Re- 16
spondi eis, non esse Romanis consuetudi-
nem tradendi hominem ad necem prius-
quàm adsint accusatores ante faciem
accusati, detúrque ei tempus defenden-
di se de criminibus suis. Cùm ergò 17
huc venissent, nullâ prorsùs eis dilatio-
ne concessâ, postero die sedi super tri-
bunal meum, jussique adduci virum.
Et erecti in eum accusatores, ne unam 18
quidem protulerunt adversùs eum cau-
sam, ex iis in quibus illum crimina-
bantur: Præter quæstiones quasdam 19
de quibus accusabant eum circa re-
ligionem suam, & de Jesu quodam
defuncto, quem Paulus aiebat esse
vivum. Finis. *Hæsitans autem* 20
ego de negotio quod exquirebatur ab eo,
dixi illi num vellet ire Jerosolymam,
ut judicaretur ibi de his rebus. At 21
cùm appellâsset Paulus ut servaretur,
quatenus deferret causam suam cogni-
tioni Honorificentissimi & Augustissi-
mi, jussi servari eum donec mitterem
illum ad Cæsarem. Dixit Agrippa Fe- 22
sto, Vellem ego etiam audire hunc vi-
rum. Ait illi; Cras audies eum. Po- 23
stridiè igitur, cùm venisset Agrippa &
Bernice multo cum fastu, & ingressi es-
sent ambo conclave auditorii cum tri-
bunis, & viris in civitate primariis,
jussit Festus adduci Paulum. Cúmque 24
adfuisset Paulus, ait; O rex Agrippa,
& omnes qui hìc adestis, videtisne hunc
de quo allocuta est me universa turba
Judæorum in Hierusalem & hìc, cla-
mantes non oportere eum ullo modò vi-
vere? Ego itaque cùm certò scirem 25
nullum ab eo crimen commissum propter
quod mortem mereretur, & cùm ipse ad
Augustum provocâsset, judicavi mit-
tendum esse ad eum. Et quia nihil 26
aperti de eo habeo quod scribam domi-
no: propterea stiti eum coram vobis,
& præcipuè coram te, O rex Agrippa:
ut cùm aliquid de eo deprehendero,
sciam quid scribam: Brutale enim 27
consilium in me esse videretur, mittere
vinctum, ignorans causas quæ adver-
sùs illum allegantur.

CAP. XXVI.

Dicendum in commemoratione regis Constantini.

Itaque dixit Agrippa ad Paulum, 1
Nos præcipimus tibi ut causam pro-
priam dicas. Tunc extendit Paulus ma-
num suam, sese defendens.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ወቀርቡ ፡ እለሂ ፡ ይትዋቀሥዎ ፡ ወአልቦ ፡፡ እኩየ ፡ ዘገብረ ፡ ዘበጽሑ ፡ ሎቱ፡=፡
19 ዘእንበለ ፡ ደለሙ ፡ እሙበይነ ፡ ሕገጊሆሙ ፡ ዘይትኃሠሡ ፡ ሀሎአ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ዘ
20 ስሙ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘሞተ ፡ ወጳውሎስ ፡ ይብል ፡ ሕያው ፡ ውእቱ፡=፡ ኃጢአየ ፡ እንከ ፡
ዘአገብአ ፡ ሎሙ ፡ ፍትሐ ፡ በእንተ ፡ ተኃሠሦቶሙ ፡ ወእቤሎሙ ፡ እመ ፡ ትፈቅዱ ፡ ሐ
21 ሩ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወበህየ ፡ ያስተዋቅሡክሙ፡=፡ ወአበየ ፡ ጳውሎስ ፡ ወተዘምረ ፡
መድኃኒቶ ፡ ኀበ ፡ ንጉሥ ፡ ወአመዝ ፡ እንከ ፡ አዘዝኩ ፡ ይዕቀብዎ ፡ እስከ ፡ እፌንዎ ፡
22 ኀበ ፡ ንጉሥ፡፡=፡ ወይቤሎ ፡ አግሪጳ ፡ ለፊስጦስ ፡ እነሂኬ ፡ እምፈቀድኩ ፡ እስማዕ ፡
23 ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ወይቤሎ ፡ ፊስጦስ ፡ ገሠምኬ ፡ እንከሰ ፡ ትሰምዖ፡፡=፡ ወበሳኒታ ፡
መጽአ ፡ አግሪጳ ፡ ንጉሥ ፡ ወበርኒቄ ፡ ተረኢዮሙ ፡ ምስለ ፡ ብዙኅ ፡ ግርማ ፡ ወቦኡ ፡ ወ
ነበሩ ፡ ዐውደ ፡ ምስለ ፡ መሳፍንት ፡ ወዐበይተ ፡ ሀገር ፡ ወአዘዘ ፡ ፊስጦስ ፡ ያምጽእዎ ፡
24 ለጳውሎስ፡=፡ ወይቤ ፡ ፊስጦስ ፡ ኵልክሙ ፡ እለ ፡ ሀለውክሙ ፡ ምስሌነ ፡ አኃዊነ ፡ ነ
ዋኬ ፡ ውእቱ ፡ ዝብእሲ ፡ ዘያስተዋድይዎ ፡ አይሁድ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ወበዝየኒ ፡ የ
25 ለዐይው ፡ ወይብሉ ፡ ከመ ፡ ግሙራ ፡ ኢያሐይውዎ፡=፡ እንከሰኬ ፡ ጥዩቀ ፡ ከመ ፡ አ
ልቦ ፡ እኩየ ፡ ዘገብረ ፡ ወአልበ ፡ ጌጋየ ፡ በዘ ፡ ይመውት ፡ ወሶበ ፡ ለሊሁ ፡ አዝመረ ፡ ኀ
26 በ ፡ ንጉሥ ፡ ኣንበዕኩ ፡ እንከ ፡ እፌንዎ፡=፡ ወደእሙ ፡ ኃጢእኩ ፡ አበሳሁ ፡ ዘእጽሕ
ፍ ፡ ለንጉሥ ፡ ወይእዜኒ ፡ ናሁ ፡ አምጻእክዎ ፡ ሓትዎ ፡ እስኩ ፡ እመቦ ፡ ዘትረክቡ ፡ ጌ
27 ጋየ ፡ ዘንጽሕፍ፡=፡ እስመ ፡ ሊተሰ ፡ ዐፀበኒ ፡ ፈንዎ ፡ ሙቁሐ ፡ ዘአል ፡ አበሰ ፡ ወእመ ፡
አኮ ፡ ሐሰ ፡ ኢይረክብ ፡ አኮ፡=፡
1 ፲፰ ወይቤሎ ፡ አግሪጳ ፡ ለጳውሎስ ፡ አበሕናከ ፡ ንግር ፡ ቅሠተከ ፡ ወአመዝ ፡ አንሥ
አ ፡ እዴሁ ፡ ጳውሎስ ፡ ወአኃዘ ፡ ይንግር ፡ ወይቤ፡=፡

Et accesserunt accusatores ejus, & non fuit malum quod fecerat, quod attule- 18
runt contra eum: Nisi solummodò de lege eorum quòd quæstionem movissent: 19
Fuit quidam homo cujus nomen Jesus, qui mortuus est: & Paulus dixit, Vivit. Hæ- 20
sitans igitur quod tribuerim illis judicium de quæstionibus illorum, dixi illis;
Si vultis, ite Hierosolymam, & ibi facient quod jus exiget, vobis. Et noluit Pau- 21
lus, & retulit liberationem suam ad Imperatorem: & tunc igitur præcepi, ut custo-
dirent eum quousque mitterem eum ad Imperatorem. Et dixit Agrippa Festo; Vel- 22
lem audire hunc hominem: & dixit ei Festus; Cras igitur audies eum. Et 23
postridiè venit Agrippa rex, & Barnice, exhibentes speciem multi terroris, & in-
trârunt, & sederunt concilio, cum tribunis & magnatibus civitatis: & præce-
pit Festus ut adducerent Paulum. Et dixit Festus; Omnes vos qui adestis nobis- 24
cum, fratres nostri, ecce hunc virum quem accusârunt Judæi in Hierusalem, &
hìc clamant, & dicunt quòd ampliùs non permittent eum vivere. Ego igitur cer- 25
tus factus quòd non fuit malum quod fecit, & non habet crimen pro quo moreretur:
& quum ipse appellaverit ad Imperatorem, proposui igitur dimittere eum. Sed non 26
habeo de crimine suo quod scribam Imperatori: & nunc ecce produxi eum, interro-
gate eum, si forsan fuerit quod invenietis, crimen, quod scribamus. Quia mi- 27
hi durum est mittere eum vinctum, cujus crimen neque errorem non apprehen-
dam.

CAP. XXVI.

Et dixit Agrippa Paulo, Permisimus tibi pronuntiare defensionem tuam: & tu 1
levavit manum suam Paulus, & cœpit loqui, & dixit;

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ. ΚΕΦ. ΚΖ'.

De omnibus quibus accusor à Judæis, rex Agrippa, æstimo meipsum
2 Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν
beatum, *futurus defendi* apud te hodiè: Maximè *cognitorem existentem* te
3 μακάριον, (γ) μέλλων ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ σοῦ σήμερον· Μάλιστα γνώστην ὄντα (δ) σε
omnium illorum apud Judæos *morúmque* & *quæstionum: ideò* obsecro te, patienter
πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαί σου, μακροθύμως
audire me. *Illam* quidem *ergò* vitam meam *illam* à juventute, *illam* ab initio
4 ἀκοῦσαί μου. Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς
factam in gente mea in Hierosolymis, noverunt omnes Judæi:
γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου (ε) ἐν Ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι·
Præscientes me *anteà*, (si velint *testari*,) quoniam secundùm *dili-*
5 Προγινώσκοντές με ἄνωθεν, (ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν,) ὅτι κατὰ τὴν ἀκρι-
gentissimam sectam nostræ religionis vixi Pharisæus. Et nunc in
6 βεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. Καὶ νῦν ἐπ'
spe *illius* ad patres repromissionis *factæ* à Deo, sto
ἐλπίδι τῆς (ζ) πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἕστηκα
judicio subjectus: In quam duodecim tribus nostræ, *in assiduitate* nocte & die
7 κρινόμενος· Εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν, ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν
deservientes, sperant devenire: de qua spe accusor, rex
λατρεῦον, ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος (η) ἐγκαλοῦμαι, βασιλεῦ
Agrippa, à Judæis. Quid? incredibile judicatur apud vos, si Deus
8 Ἀγρίππα, ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων. Τί; ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν, εἰ ὁ Θεὸς
mortuos suscitat? Ego quidem *ergò videbar mihi ipsi*, adversùs nomen Jesu
9 νεκροὺς ἐγείρει; Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ, πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ
Nazareni debere multa contraria agere: Quod & feci *in* Hierosolymis,
10 τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι. Ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις,
& multos Sanctorum ego carceribus inclusi, à principibus
καὶ (θ) πολλοὺς τῶν ἁγίων ἐγὼ (ι) φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχ-
Sacerdotum *potestatem accipiens*: *interemptísque illis* detuli *suffragium*.
ιερέων ἐξουσίαν λαβών· ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον.
Et per omnes synagogas frequenter puniens eos, compellebam blasphe-
Καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτούς, ἠνάγκαζον βλασφη- 11
mare: *immoderatéque* insaniens *eis*, persequebar usque *&* in exteras
μεῖν· περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω
civitates: In quibus *&* *profectus* *in* Damascum cum potestate &
πόλεις· Ἐν (κ) οἷς καὶ πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ 12
procuratione à *principibus* Sacerdotum: Die mediâ, per viam vidi,
(λ) ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ τῶν ἀρχιερέων· Ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, 13
rex, *cælitùs* supra splendorem Solis, *circumfulgens me* lumen,
βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, περιλάμψαν με φῶς,
& eos qui mecum *proficiscentes*. *Omnibus autem decidentibus nobis* in
καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. Πάντων (μ) δὲ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς 14
terram, audivi vocem loquentem *ad me*, *&* *dicentem* Hebraicâ linguâ,
τὴν γῆν, ἤκουσα (ν) φωνὴν λαλοῦσαν πρός με, καὶ λέγουσαν τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ,
Saule, Saule, quid me persequeris? durum tibi *ad stimulos* calcitrare. Ego
Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. Ἐγὼ 15
autem dixi, Quis es Domine? *Ille* autem dixit; Ego sum Jesus, quem tu persequeris.
δὲ (ξ) εἶπον, Τίς εἶ Κύριε; (ο) ὁ δὲ εἶπεν, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις.
Sed exurge, & sta supra pedes tuos: ad hoc enim apparui tibi, *desi-*
Ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, (π) προχειρί- 16
gnare te ministrum & testem *quorúmque* vidisti, *quorúmque* apparebo tibi.
σασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες, ὧν τε ὀφθήσομαί σοι.

MS.A. (γ) ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι· (δ) σε τῶν κατὰ Ἰουδαίων * ἐθνῶν τε καὶ ζητημάτων ἐπιστάμενος· διὸ δέομε, μακροθύμως (ε) ἔν τε (ζ) εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν (η) ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων. (θ) πολλούς τε τῶν (ι) ἐν φυλακαῖς (κ) οἷς πορευόμενος εἰς Δαμασκὸν (λ) ἐπιτροπῆς τῶν ἀρχιερέων, (μ) τε (ν) φωνὴν λέγουσαν πρός με τῇ (ξ) εἶπα (ο) ὁ δὲ Κύριος εἶπεν, (π) *προχειρίσασθαι

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 ܥܠ ܟܠ ܡܐ ܕܡܬܪܫܐ ܐܢܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܡܠܟܐ ܐܓܪܦܘܣ ܣܒܪ ܐܢܐ ܥܠ ܢܦܫܝ ܕܛܘܒܢ ܐܢܐ ܕܩܕܡܝܟ ܡܦܩ ܐܢܐ ܪܘܚܐ ܝܘܡܢܐ܂
3 ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܝܕܥ ܐܢܐ ܕܡܕܪܫ ܐܢܬ ܒܟܠܗܘܢ ܙܛܡܐ ܘܢܡܘܣܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܕܒܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ ܬܫܡܥܢܝ܂
4 ܝܕܥܝܢ ܓܝܪ ܐܦ ܗܢܘܢ ܝܗܘܕܝܐ ܐܢ ܨܒܝܢ ܠܡܣܗܕܘ ܕܘܒܪܝ ܕܡܢ ܛܠܝܘܬܝ ܕܗܘܐ ܠܝ ܡܢ ܫܘܪܝܐ ܒܥܡܝ ܘܒܐܘܪܫܠܡ܂
5 ܡܛܠ ܕܡܢ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܝܕܥܝܢ ܠܝ ܘܝܕܥܝܢ ܕܒܝܘܠܦܢܐ ܡܝܬܪܐ ܕܦܪܝܫܐ ܚܝܬ܂
6 ܘܗܫܐ ܥܠ ܣܒܪܐ ܕܡܘܠܟܢܐ ܕܗܘܐ ܠܐܒܗܝܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܩܐܡ ܐܢܐ ܘܡܬܕܝܢ ܐܢܐ܂
7 ܥܠ ܗܢܐ ܓܝܪ ܣܒܪܐ ܬܪܥܣܪ ܫܒܛܝܢ ܕܝܠܢ ܡܣܒܪܝܢ ܕܢܡܛܘܢ ܒܨܠܘܬܐ ܚܦܝܛܬܐ ܕܐܝܡܡܐ ܘܕܠܠܝܐ܂ ܘܥܠ ܗܢܐ ܣܒܪܐ ܡܬܪܫܐ ܐܢܐ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܡܠܟܐ ܐܓܪܦܘܣ܂
8 ܡܢܐ ܕܢܝܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐ ܘܠܐ ܕܢܗܝܡܢ ܕܐܠܗܐ ܡܩܝܡ ܡܝܬܐ܂
9 ܐܢܐ ܓܝܪ ܡܢ ܠܘܩܕܡܝܢ ܣܡܬ ܗܘܝܬ ܒܪܥܝܢܝ ܕܣܩܘܒܠܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܐܥܒܕ ܠܘܩܒܠ ܫܡܐ ܕܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ܂
10 ܕܐܦ ܥܒܕܬ ܒܐܘܪܫܠܡ܂ ܘܠܩܕܝܫܐ ܣܓܝܐܐ ܐܪܡܝܬ ܒܝܬ ܐܣܝܪܐ ܒܫܘܠܛܢܐ ܕܢܣܒܬ ܡܢ ܪܒܝ ܟܗܢܐ܂ ܘܟܕ ܡܬܩܛܠܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗܘܢ ܫܘܬܦ ܗܘܝܬ ܠܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܚܝܒܝܢ ܗܘܘ ܠܗܘܢ܂
11 ܘܒܟܠ ܟܢܘܫܬܐ ܡܫܢܩ ܗܘܝܬ ܠܗܘܢ ܟܕ ܐܠܨ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܕܢܗܘܘܢ ܡܓܕܦܝܢ ܥܠ ܫܡܗ ܕܝܫܘܥ܂ ܘܒܚܡܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܡܠܐ ܗܘܝܬ ܥܠܝܗܘܢ ܐܦ ܠܡܕܝܢܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܢܦܩ ܗܘܝܬ ܠܡܪܕܦ ܐܢܘܢ܂
12 ܘܟܕ ܐܙܠ ܗܘܝܬ ܠܗܕܐ ܠܕܪܡܣܘܩ ܒܫܘܠܛܢܐ ܘܒܡܦܩܢܘܬܐ ܕܪܒܝ ܟܗܢܐ܂
13 ܒܦܠܓܗ ܕܝܘܡܐ ܒܐܘܪܚܐ ܚܙܝܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܐܘ ܡܠܟܐ ܕܐܙܠܓ ܥܠܝ ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܕܥܡܝ ܗܘܘ ܢܘܗܪܐ ܕܡܝܬܪ ܡܢ ܕܫܡܫܐ܂
14 ܘܢܦܠܢ ܟܠܢ ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܫܡܥܬ ܩܠܐ ܕܐܡܪ ܠܝ ܥܒܪܐܝܬ ܫܐܘܠ ܫܐܘܠ ܡܢܐ ܪܕܦ ܐܢܬ ܠܝ܂ ܩܫܐ ܗܘ ܠܟ ܠܡܒܥܛ ܠܡܥܩܣܐ܂
15 ܘܐܢܐ ܐܡܪܬ܂ ܡܢ ܐܢܬ ܡܪܝ܂ ܘܡܪܢ ܐܡܪ ܠܝ܂ ܐܢܐ ܗܘ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܕܐܢܬ ܪܕܦ ܐܢܬ ܠܝ܂
16 ܘܐܡܪ ܠܝ܂ ܩܘܡ ܥܠ ܪܓܠܝܟ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܓܝܪ ܐܬܚܙܝܬ ܠܟ ܕܐܩܝܡܟ ܡܫܡܫܢܐ ܘܣܗܕܐ ܕܡܕܡ ܕܚܙܝܬܢܝ ܘܕܥܬܝܕ ܐܢܬ ܠܡܚܙܝܢܝ܂

Super omnibus de quibus accusor à Judæis, rex Agrippa, meipsum existimo beatum esse, quòd coram te hodie sim rationem redditurus: 2
Maximè quòd te sciam versatum in omnibus quæstionibus & legibus Judæorum: quapropter peto à te ut patienti animo me audias. 3
Norûnt enim & ipsi Judæi, si velint testari, conversationes meas à pueritia mea, quæ fuerunt mihi à principio tum in gente mea, tum in Jerusalem. 4
Quoniam à longo tempore cognoscunt me, sciúntque in præstantissima disciplina Pharisæorum me vixisse. 5
Nunc autem ob spem promissionis quæ facta fuerat patribus nostris à Deo, sto & judicium subeo. 6
Hâc enim spe *fretæ* duodecim tribus sperant se perventuras, precibus instantibus interdiu noctúque: & de hac eadem spe accusor per manus Judæorum, rex Agrippa. 7
Quid judicatis? nónne oportet nos credere Deum excitaturum mortuos? 8
Ego quidem à principio in animum induxeram, contraria multa patrare adversùs nomen Jesu Nazareni. 9
Quod etiam egi in Jerusalem, & Sanctos quamplurimos conjeci in carcerem, potestate quam acceperam à principibus sacerdotum: quumque interficerentur nonnulli ex eis, suffragabar iis qui damnabant eos. 10
Et per omnes synagogas sæviebam in eos, dum vi eos adigerem ad blasphemandum nomen Jesu: & cum furore multo quo repletus eram adversus eos, etiam in civitates exteras egrediebar ad persequendum eos. 11
Quumque profectus fuissem hac de re ad Damascum cum potestate & permissu principum sacerdotum: 12
Mediâ die in via vidi è cœlo, ô rex, me circumfulsisse, cunctósque qui mecum erant, lucem Sole præstantiorem. 13
Et omnes cecidimus in terram, atque audivi vocem dicentem mihi Hebraicè; Saul, Saul, quid me persequeris? durum est tibi calcitrare in stimulos. 14
Ego verò dixi; Quis es, Domine mi? Et Dominus noster dixit mihi, Ego sum Jesus Nazarenus quem tu persequeris. 15
Subdiditque mihi, Sta in pedes tuos: propterea enim apparui tibi, ut constituam te ministrum & testem hujus rei, *nempe* quòd me conspexeris atque conspecturus sis. 16

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 በእንተ ፡ ኵሉ ፡ ዘይትሐወሡኒ ፡ አይሁድ ፡ ኦአግሪጳ ፡ ንጉሥ ፡ ብፁዕ ፡ አነ ፡ ዮም ፡
3 ዘበኀቤከ ፡ እትዋቀስ፡=፡ እስመ ፡ ታአምሮሙ ፡ ግዕዞሙ ፡ ለአይሁድ ፡ ወተሐሥሦቶ
4 ሙ ፡፡ ወይእዜኒ ፡ ብቍዐኒ ፡ ተዐገሠከ ፡ ለጽምአኒ፡=፡ ንበርትየከ ፡ ዘብንእሰየ ፡ በውስ
5 ተ ፡ ሕዝብየ ፡ ልህቁ ፡ በኢየሩሳሌም፡=፡ ወያአምሩኒ ፡ ኵሉ ፡ አይሁድ ፡ እምትክ
ት ፡ እመሰ ፡ ፈቀዱ ፡ ከመ ፡ ይኩኑ ፡ ስምዓ፡ እስመ ፡ አንሰ ፡ በከመ ፡ ስርአተ ፡ ማኅበረ ፡
6 ኀርምትነ ፡ ሀለውኩ ፡ አነ ፡ ፈሪሳዊ፡=፡ ወይእዜኒ ፡ በትውክልተ ፡ ተስፋ ፡ እንተ ፡
ቀደሙ ፡ ኮነት ፡ ለአበዊነ ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ እቀውም ፡ ግሩረ ፡ ለኵነ
ኔ፡=፡

De omnibus, quibus accusant me Judæi, Agrippa rex, beatus sum hodiè, qui apud te contendam. 2 *Quia scis mores Judæorum, & quæstiones eorum:* 3 *& nunc obsecro ut patiens sis dum testificor vitam meam quæ fuit in juventute mea.* 4 *In gente mea adolevi Hierosolymis: Et cognoscunt me omnes Judæi à principio, si voluerint esse testimonio, quòd ego secundùm constitutiones* 5 *sectæ religionis nostræ, fui ego Pharisæus. Et nunc in spe promissionis, quæ olim facta est patribus nostris à Deo, sto subjectus judicio.* 6

Versio VULGATA LATINA.

2 De omnibus, quibus accusor à Judæis, rex Agrippa, æstimo me beatum,
3 apud te cùm sim defensurus me hodiè, Maximè te sciente omnia, & quæ
apud Judæos sunt consuetudines, & quæstiones: propter quod, obsecro, pati-
4 enter me audias. Et quidem vitam meam à juventute, quæ ab initio fuit
5 in gente mea in Jerosolymis, noverunt omnes Judæi: Præscientes me ab
initio (si velint testimonium perhibere) quoniam secundùm certissimam se-
6 ctam nostræ religionis vixi Pharisæus. Et nunc in spe, quæ ad patres no-
7 stros repromissionis facta est à Deo, sto judicio subjectus: In quam duode-
cim tribus nostræ, nocte ac die deservientes, sperant devenire. De qua spe
8 accusor à Judæis, rex. Quid incredibile judicatur apud vos, si Deus mor-
9 tuos suscitat? Et ego quidem existimaveram, me adversùs nomen Jesu Na-
10 zareni debere multa contraria agere. Quod & feci Jerosolymis, & multos
Sanctorum ego in carceribus inclusi, à principibus sacerdotum potestate ac-
ceptâ: & cùm occiderentur, detuli sententiam. Et per omnes synagogas 11
frequenter puniens eos, compellebam blasphemare: & ampliùs insaniens in
eos, persequebar usque in exteras civitates. In quibus dum irem Da- 12
mascum cum potestate & permissu principum sacerdotum, Die mediâ 13
in via, vidi, rex, de cœlo supra splendorem Solis circumfulsisse me lumen,
& eos qui mecum simul erant. Omnésque nos cùm decidissemus in ter- 14
ram, audivi vocem loquentem mihi Hebraicâ linguâ; Saule, Saule, quid
me persequeris? durum est tibi contra stimulum calcitrare. Ego autem di- 15
xi; Quis es, Domine? Dominus autem dixit; Ego sum Jesus, quem tu
persequeris. Sed exurge, & sta super pedes tuos: ad hoc enim apparui 16
tibi, ut constituam te ministrum, & testem eorum quæ vidisti, & eorum
quibus apparebo tibi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * أيها الملك أغريبا إني أحسب مغبوطا من أجل سائر المثالب التي يستدعي بها اليهود
علي • وأنا معتبر اليوم أن أعتذر بحضرتك * ولا سيما أنك عالم بسائر الفرائض 3
والمباحثات المخصوصة باليهود • فلذلك أطلب إليك أن تسمع مني بتمهل * أما سيرتي 4
التي منذ شبابي الصائرة منذ القديم في أمتي بأورسليم • فقد عرفها جماعة اليهود •
5 * وقد عرفوني قديما منذ طفوليتي إن آثروا يشهدون بها • أني عشت فريسيا على ما يخص بحزب
6 ديانتنا المحرر * والآن أنا عن تأميل الموعد الصائر من الله إلى آبائنا قد وقفت محاكما •
7 * الأمل الذي من أجله قبائلنا الاثنا عشر يعبدون الله ليلا ونهارا بدوام • مؤملا أيها
8 الملك أغريبا البلوغ إلى الرجا • الذي من أجله يستدعي على اليهود * ما هو هذا الأمر
9 الذي غير به عندكم غير مصدق • إن كان الله ينهض الموتى * أنا ارتأيت في نفسي
10 أنه صواب واجب • أن أعمل أشياء كثيرة تضاد اسم يسوع الناصري * الرأي الذي
عملته في أورسليم • وكثيرون من القديسين ألقيتهم أنا في الحبوس • لما أخذت السلطان من
11 رؤساء الكهنة • وإذ كانوا يقتلون كنت أنا أوجب الحكم وأصوبه عليهم * ومرارا كثيرة
في سائر الجموع كنت أعذبهم وأضطرهم أن يفتروا عليه • مهتاجا عليهم كثيرا • وكنت
12 أطردهم إلى ظواهر المدينة * وفي هذه الأمور مضيت إلى دمشق بسلطان رؤساء الكهنة وأمرهم •
• يقرأ في أحد وعشرين من أيار • ذكر الرسل في الملوك قسطنطين وهيلانة أمه •
13 * وفي نصف النهار • أيها الملك رأيت في الطريق نورا قد أشرق علي من السماء • أكثر من
14 لمعان الشمس • وشاهده السائرون معي * فإذ تساقطنا كلنا إلى الأرض • سمعت صوتا يقول
لي يخاطبني باللغة العبرانية • شاول شاول لم تضطهدني • صعب عليك أن ترفس الأسنة •
15 16 * فقلت أنا يا رب من أنت • فقال لي أنا يسوع الذي تضطهده أنت * لكن انهض وقم
على رجليك • فإني لهذه الحال ظهرت لك • لأصيرك خادما وشاهدا بالأشياء التي رأيتها •
وبالأمور الذي ظهرت لك بها •

O rex Agrippa, equidem existimo me be- 2
atum ob cunctas accusationes de quibus
litigant adversùm me Judæi: libétq; mi-
hi hodiè causam dicere in præsentia tua:
Ac præsertim quòd sis gnarus omnium 3
constitutionum & quæstionum Judæis
propriarum. Quapropter obsecro te ut pa-
tienter me audias. Meam quidem vi- 4
vendi rationem, quam ab adolescentia
mea egi antehac inter gentem meam in
Jerusalem, jam nôrunt omnes Judæi.
Jam etiam nôrunt me olim à pueritia 5
mea (si testimonium de hoc ferre velint)
Pharisæum vixisse, prout decet sectam
religionis nostræ certissimæ. Et nunc ego 6
de spe promissionis à Deo factæ patribus
nostris, sto judicium subiens: Spe inquam, 7
pro qua duodecim tribus nostræ Deum
noctu diuque incessanter adorant, expe-
ctans, O rex Agrippa, me perventurum ad
spem propter quam accusant me Judæi.
Non est res ista, quam expenditis apud 8
vos, incredibilis: utrùm scilicet Deus
suscitet mortuos. Ego in animum meum 9
induxeram, consentaneum & conveniens
esse res facere multas repugnantes nomi-
ni Jesu Nazaræi. Quod consilium exe- 10
cutus sum in Jerusalem, & multos San-
ctorum ego in carceres conjeci, acceptâ
potestate à principibus sacerdotum: &
cùm occiderentur, ego sententiam in eos
ferebam atque flectebam. Et multis vi- 11
cibus in cunctis synagogis puniebam eos,
& compellebam ad blasphemandum in
eum, multùm insaniens in eos: & perse-
quebar eos usque ad exteriora civitatis.
Et has ob res abii Damascum, cum au- 12
thoritate principum sacerdotum, eorúm-
que mandato.

Legendum vigesimâ primâ Maii, in commemoratione Apostolorum inter reges, Constantini, & Helenæ matris ejus.

Et in meridie O rex, vidi in via lucem, 13
quæ effulsit super me de cœlo, majorem
splendore solis; quam viderunt etiam qui
mecum iter faciebant. Cùmque decidis- 14
semus omnes in terram, audivi vocem
dicentem mihi, loquentem ad me linguâ
Hebræâ; Saul, Saul, cur me perseque-
ris? difficile est tibi contra cuspides
calcitare. Ego autem dixi; O Domi- 15
ne, quis es? At ille dixit mihi; Ego sum
Jesus, quem tu persequeris. Verùm sur- 16
ge, & sta super pedes tuos. hanc enim ob
causam apparui tibi, ut designem te mi-
nistrum ac testem in rebus quas vidi-
sti, & in negotiis pro quibus appa-
rui tibi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 እንተ ፡ በቲ ፡ አስርቱ ፡ ወክልኤቱ ፡ ነገደ ፡ ዚአነ ፡ መዓልተ ፡ ወሌሊተ ፡ እንዘ ፡ ይትቀነ
ዩ ፡ ሎቱ ፡ ተስፈው ፡ በጺሐታ ፡ በእንተ ፡ ውእቱ ፡ ተስፋ ፡ ዘአሰፈወሙ ፡ ለአበዊነ ፡ እን
8 ስ ፡ እትኴነን ፡ እምኀበ ፡ አይሁድ ፡ ለንጉሠ ፡ አግሪጳ ፡፡ በእንተ ፡ ምንትኑ ፡ ታ
9 ስተአፅቡ ፡ ትንሣኤ ፡ ሙታን ፡ ዘየንሥኦሙ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወሊተኒ ፡ መሰለኒ ፡
10 እትበአስ ፡ ወእትቃወሞ ፡ ለስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፡፡ በኢየሩሳሌም ፡ ብዙኃነ ፡
አሞቀሕክዎሙ ፡ ወአመንደብክዎሙ ፡ እለ ፡ የአምኑ ፡ ቦቱ ፡ ወለእለ ፡ ተቀትሉኒ ፡ ፈታሕክዎሙ ፡
11 ከመ ፡ ይሙቱ ፡ ነሢእየ ፡ ስልጣነ ፡ እምኀበ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡፡ በኵሉ ፡ ምኵራበ
ት ፡ እፀብኦሙ ፡ ወአገብሮሙ ፡ ከመ ፡ ይጽርፉ ፡ ለዕለ ፡ ስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡፡ ዘየዐቢ ፡
ወይፈደፍድ ፡ እምዝ ፡ እጌጊ ፡ ወእትማዓዕ ፡ ለዕሌሆሙ ፡ ወእሰድዶሙ ፡ እምህገር
12 ሙ ፡ እስከ ፡ ሀገረ ፡ በዕድ ፡፡ በእንተዝ ፡ ግብር ፡ እንዘ ፡ አሐውር ፡ ደማስቆ ፡ ነሢ
እየ ፡ ሰልጣነ ፡ ወመጽሐፈ ፡ ሙብሐት ፡ እምኀበ ፡ ሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ከመ ፡ አምጽኦሙ ፡
13 ኢየሩሳሌም ፡ ሙቁሓኒሆሙ ፡ ለእለ ፡ ሀለው ፡ በደማስቆ ፡፡ ወእንዘ ፡ አሐውር ፡ በፍ
ኖት ፡ ወሶበ ፡ አልጸቁ ፡ ቅሩበ ፡ ሀገር ፡ በረቀ ፡ ለዕሌየ ፡ ጊዜ ፡ ቀትር ፡ ዐቢይ ፡ መብረቅ ፡
ወብርሃ ፡ ቅድሜየ ፡ ከመ ፡ ብርሃነ ፡ ጸሐይ ፡ ወበቅድመ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ሀለው ፡ ም
14 ስሌየ ፡፡ ወደቅነ ፡ ወተነጽሐነ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ ደንገጽነ ፡ አምነ ፡ ግርማሁ ፡ ለውእ
ቱ ፡ መብረቅ ፡ ወእምዝ ፡ ሰማዕኩ ፡ ቃለ ፡ ዘይትናገር ፡ በነገረ ፡ እብራይስጢ ፡ እንዘ ፡
15 ይብል ፡ ሰውል ፡ ሰውል ፡ ለምንት ፡ ትሰድደኒ ፡ ጽኑዕ ፡ ለከ ፡ ምጥጠይ ፡ ወተረግጾ ፡፡ ወ
አንሂ ፡ እቤሎ ፡ መኑ ፡ አንተ ፡ እግዚኦ ፡ ወውእቱሂ ፡ ተሰጥወኒ ፡ ወይቤለኒ ፡ አነ ፡ ውእ
16 ቱ ፡ ኢየሱስ ፡ ናዝራዊ ፡ ዘአንተ ፡ ትሰድድ ፡፡ ወይቤለኒ ፡ ተንሥእ ፡ ወቁም ፡ በእገሪ
ከ ፡ ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ አስተርአይኩከ ፡ ከመ ፡ እሬሲከ ፡ ለእከ ፡ ወሰማዕተ ፡ በዘርኢ
ከ ፡ ወዘሀለወከ ፡ አስተርእየከ ፡፡

In qua duodecim tribus nostræ, die & nocte servientes ei, sperant perveni- 7
re eam: propter hanc spem quam promisit patribus nostris, ego in judicium
vocatus sum à Judæis, rex Agrippa. Quare difficilem existimatis suscitatio- 8
nem mortuorum, quos suscitabit Deus. Et mihi visum est bonum, *oppugnare* 9
& resistere nomini Jesu Nazareni. In Hierusalem multos incarceravi, & 10
afflixi credentes in eo, & occisos etiam judicavi ut morerentur, quum accepis-
sem potestatem à principibus sacerdotum. In omnibus synagogis oppugnavi eos, 11
& coëgi eos ut blasphemarent contra nomen Jesu, & quod majus & gravius
fuit iniquè agebam: & insaniebam adversùs eos, & persequebar eos à ci-
vitatibus suis usque ad civitates alienas. Propter quod negotium proficiscens 12
Damascum, accipiebam potestatem & literas potestativas à principibus sacerdo-
tum, ut adducerem Hierosolymam vinctos existentes Damasci. Et quum profi- 13
ciscerer in via, & appropinquâssem civitati, refulsit super me tempore meri-
diano magnum fulgur, & lux ejus in conspectu meo sicut lux solis fuit, &
in conspectu omnium qui fuerunt mecum. Cecidimus & prostrati fuimus super 14
terram, obstupuimus præ terrore hujus fulguris: & tunc audivi vocem loquen-
tem in lingua Hebraica, dicentem; Saul, Saul, quare persequeris me? durum
est tibi molestiam ferre & discerpere eum. Et ego dixi illi; Quis es Domi- 15
ne? & ille respondit mihi, & dixit mihi; Ego sum Jesus Nazarenus, quem
tu persequeris. Et dixit mihi; Surge, & sta super pedes tuos, & idcircò 16
apparui tibi, ut constituam te ministrum & testem eorum quæ vidisti, & quæ
oportet te ut ostendam tibi.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΖ'.

Eripiens te de populo, & Gentibus, in quas nunc te mitto:
17 Ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ, (ϱ) καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς νῦν σε ἀποστέλλω·
Aperire oculos eorum, *ad convertendum* à tenebris ad lucem, & pote-
18 Ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ (σ) ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς, καὶ τῆς ἐξου-
state Satanæ ad Deum, *ad accipiendum eos* remissionem peccatorum, &
σίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεὸν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ
sortem *in sanctificatis, fide* quæ in me. Undè, rex Agrippa,
19 κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις, πίστει τῇ εἰς ἐμέ. Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα,
non fui incredulus cœlesti visioni: Sed his qui *in Damasco*
20 οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ· Ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ
primùm, & Hierosolymis, in omnémque regionem Judææ, &
(τ) πρῶτον, καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ
Gentibus *annuntians pœnitere*, & *converti* ad Deum, digna
τοῖς ἔθνεσιν (υ) ἀπαγγέλλων μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεὸν, ἄξια
pœnitentiæ opera facientes. Causâ *horum* me Judæi *comprehendentes*
21 τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. Ἕνεκα τούτων (φ) με οἱ Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι
in templo, tentabant interficere. *Auxilium igitur nactus* à
22 ἐν τῷ ἱερῷ, ἐπειρῶντο (χ) διαχειρίσασθαι. Ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς (ψ) παρὰ
Deo, usque in diem *hanc* sto, testificans *parvóque & magno*,
τοῦ Θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα, (ω) μαρτυρούμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ,
nihil extrà dicens *eorum quæ &* Prophetæ locuti sunt *futurorum esse*, &
οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι, καὶ
Moyses: Si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum, lumen
23 Μωσῆς· Εἰ παθητὸς ὁ Χριστὸς, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, φῶς
futurus est *annuntiare* populo & Gentibus. Hæc *autem eo defen-*
24 μέλλει καταγγέλλειν (α) τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολο-
dente, Festus magnâ voce dixit; Insanis, Paule: multæ te
γουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ (β) ἔφη, Μαίνῃ Παῦλε· τὰ πολλά σε
literæ ad insaniam convertunt: *Ille verò*, Non insanio, inquit, optime
(γ) γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. (δ) Ὁ δὲ, Οὐ μαίνομαι, φησὶ, κράτιστε 25
Feste, sed veritatis & sobrietatis verba eloquor. Scit
Φῆστε, (ε) ἀλλ' ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. Ἐπίσταται 26
enim de his rex, ad quem & *libertate usus* eloquor: latêre
γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν καὶ παῤῥησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν
enim eum *quicquam* horum *non* arbitror nihil: *non* enim est in angulo ge-
γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ (ζ) πείθομαι οὐδέν· οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγ-
stum *hoc*. Credis, rex Agrippa, prophetis? scio quia credis.
μένον τοῦτο. Πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. 27
Ipse autem Agrippa ad Paulum ait; In *parvo* me suades Christianum
Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν (η) Παῦλον ἔφη, Ἐν ὀλίγῳ με (θ) πείθεις Χριστιανὸν 28
fieri. *At* Paulus *ait*; *Optârim utique Deo*, & in *parvo* & in
γενέσθαι. Ὁ δὲ Παῦλος εἶπεν, Εὐξαίμην ἂν τῷ Θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν 29
multo, non *solùm* te, sed *&* omnes *audientes me* hodiè, fieri
(ι) πολλῷ, οὐ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι
tales, qualis & ego sum, exceptis vinculis his. Et
τοιούτους ὁποῖος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν (κ) τούτων. Καὶ 30
hæc dicente eo, exsurrexit rex, & Præses, & Bernice, &
ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ βασιλεὺς, καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἥ τε Βερνίκη, καὶ
considentes eis. Et *secedentes* loquebantur ad invicèm,
οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς. Καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους, 31
dicentes; Quia nihil morte dignum aut vinculis *facit* homo iste.
λέγοντες, Ὅτι οὐδὲν (λ) θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν (μ) πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος.
Agrippa autem Festo dixit; Dimitti poterat homo hic, si non
Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη, Ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ 32
appellâsset Cæsarem.
(ν) ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

MS.A. (ϱ) καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε· (σ) ἀποστρέψαι (τ) πρῶτόν τε, καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις, πᾶσάν τε (υ) ἀπήγγελλον (φ) οἱ Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοί με ἐν (χ) διαχειρήσασθαι. (ψ) ἀπὸ τοῦ (ω) μαρτυρόμενος (α) τῷ τε (β) φησιν, (γ) γράμματα ἐπίστασθε εἰς (δ) Ὁ δὲ Παῦλος, Οὐ (ε) ἀλλὰ (ζ) πείθομαι· οὐ γάρ (η) Παῦλον, Ἐν (θ) πείθῃ Χριστιανὸν ποιῆσαι. Ὁ δὲ Παῦλος, Εὐξαίμην (ι) μεγάλῳ, (κ) τούτων. Ἀνέστη τε ὁ (λ) ἄξιον θανάτου (μ) τί πράσσει (ν) ἐπικέκλητο

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
[illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
[illegible]
[illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
[illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
[illegible]

Proindè eripiam te ex populo Judæorum, 17
& ex aliis Gentibus ad quas te sum mis-
surus. Ut aperias oculos eorum, ut con- 18
vertantur à tenebris ad lucem, & à po-
testate Satanæ ad Deum, utque recipiant
remissionem peccatorum & sortem cum
sanctis, per fidem quæ est in me. Idcircò, 19
rex Agrippa, per contumaciam non ob-
stiti visioni cœlesti. Sed prædicavi pri- 20
mùm iis qui erant in Damasco, & iis
qui in Jerusalem, quique in omnibus pa-
gis Judææ, atque adeò Gentibus prædi-
cavi, ut pœnitentiam agerent, & con-
verterentur ad Deum, faceréntque opera
digna pœnitentiâ. Horum autem causâ 21
prehenderunt me Judæi in templo, &
studebant me interimere. Sed opem tulit 22
mihi Deus ad hunc usque diem: & ecce
sto, testimoniúmque perhibeo tum parvis
tum magnis, quum nihil extra Mosen &
prophetas dicam, sed ea quæ ipsi præ-
dixerunt ventura: Nempè passurum Chri- 23
stum, futurúmque primitias resurrectionis
à mortuis, & prædicaturum lucem *huic*
populo & Gentibus.

Dominicâ V. post Pentecosten. 64.

Quúmque ita rationem redderet Paulus, 24
exclamavit Festus altâ voce, Insanis Pau-
le, multæ literæ effecerunt ut insanires.
Dixit ei Paulus; Non insanio, victoriose 25
Feste, sed verba veritatis & rectitudinis
eloquor. Quinetiam rex Agrippa harum 26
earundem rerum est maximè gnarus; &
ideò apertè coram eo loquor, quippe
qui putem ne unam quidem harum rerum
latere ipsum, quum in abdito actæ non
sint. Credis, rex Agrippa, prophetis? 27
scio te credere. Dixit ei rex Agrippa; 28
Minimo negotio persuaderes mihi ut fie-
rem Christianus. Tum Paulus dixit; Op- 29
târim à Deo ut minimo maximóque ne-
gotio non tu solùm, sed etiam omnes
qui audiunt me hodiè, evasissent mei simi-
les, præter hæc vincula. Surrexit autem 30
rex, ac præses, & Bernice, iique qui
sedebant cum eis. Quúmque illinc dis- 31
cessissent, colloquebantur alii ad alios,
ac dicebant; Nihil dignum morte aut vin-
culis egit vir iste. Dixit autem Agrippa 32
Festo, Poterat vir iste dimitti, nisi con-
fugium Cæsaris appellâsset.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 እንዘ ፡ እድኅነከ ፡ እምሕዝብ ፡ ወእሕዛብ ፡ ዘእነ ፡ ይእዜ ፡ እፌንወከ ፡ ኀቤሆሙ ፡፡=፡
18 ከመ ፡ ትክሥት ፡ አዕይንተ ፡ አልባቢሆሙ ፡ ከመ ፡ ይትመየጡ ፡ እምጽልመት ፡ ውስተ ፡
ብርሃን ፡ ወእምእደ ፡ ሠይጣን ፡ ውስተ ፡ እደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወከመ ፡ ይንሥኡ ፡ ስርየ
19 ተ ፡ ኃጢአቶሙ ፡ ወርስተ ፡ ምስለ ፡ ቅዱሳን ፡ በሃይማኖት ፡ እንተ ፡ ብየ ፡፡=፡ ለንጉሠ ፡
20 አግሪጳ ፡ አንሰ ፡ ኢኮንኩ ፡ ናፋቄ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ራእይ ፡ ሰማያዊ ፡፡=፡ አላ ፡ ዜነው
ክዎሙ ፡ ቀደሚ ፡ ለእለ ፡ ሀለው ፡ ደማስቆ ፡፡ ወእምዝ ፡ ለእለ ፡ ሀለው ፡ በኢየሩሳሌም ፡
ወበኵሉ ፡ በሀገርተ ፡ ይሁደ ፡ ወለአሕዛብኒ ፡ ከመ ፡ ይነስሑ ፡ ወይትመየጡ ፡ ኀበ ፡ እ
ግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ ይገብሩ ፡ ምግባሪተ ፡ ዘይደሉ ፡ ለንስሓ ፡፡=፡

Liberans te à populo, & gentibus, ad quas ego nunc mitto te. Ut aperias ocu- 17
los cordis eorum, ut convertantur à tenebris in lucem, & à manu satanæ 18
in manum Dei, & ut accipiant remissionem peccatorum suorum, & hæredita-
tem cum sanctis per fidem quæ est in me. Rex Agrippa, ego non fui incre- 19
dulus de hac visione cœlesti: Sed annuntiavi primùm iis qui fuerunt Da- 20
masci, Et tunc iis qui fuerant in Hierusalem, & in omnibus regionibus Ju-
dææ, & Gentibus etiam, ut resipiscerent, & converterentur ad Deum, fa-
cientes opera convenientia resipiscentiæ.

Versio VULGATA LATINA.

17
18 Eripiens te de populo, & gentibus, in quas nunc ego mitto te, Aperire
oculos eorum, ut convertantur à tenebris ad lucem, & de potestate satanæ
ad Deum, ut accipiant remissionem peccatorum, & sortem inter sanctos per
19 fidem quæ est in me. Undè, rex Agrippa, non fui incredulus cœlesti visio-
20 ni: Sed his, qui sunt Damasci primùm, & Jerosolymis, & in omnem re-
gionem Judææ, & Gentibus annuntiabam, ut pœnitentiam agerent, & con-
21 verterentur ad Deum, digna pœnitentiæ opera facientes. Hac ex causa me
22 Judæi, cùm essem in templo, comprehensum tentabant interficere. Auxilio
autem adjutus Dei, usque in hodiernum diem sto, testificans minori atque
majori, nihil extrà dicens quàm ea quæ Prophetæ locuti sunt futura esse, &
23 Moyses, Si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum, lu-
24 men annuntiaturus est populo, & Gentibus, Hæc loquente eo, & rationem
reddente, Festus magnâ voce dixit; Insanis, Paule: multæ te litteræ ad in-
saniam convertunt. Et Paulus; Non insanio (inquit) optime Feste, 25
sed veritatis & sobrietatis verba loquor. Scit enim de his rex, ad quem & 26
constanter loquor: latére enim eum nihil horum arbitror. Neque enim in an-
gulo quidquam horum gestum est. Credis, rex Agrippa, prophetis? Scio quia 27
credis. Agrippa autem ad Paulum; In modico suades me Christianum fie- 28
ri. Et Paulus; Opto apud Deum, & in modico, & in magno, non tan- 29
tùm te, sed etiam omnes qui audiunt, hodiè fieri tales, qualis & ego sum,
exceptis vinculis his. Et exurrexit rex, & præses, & Bernice, & qui asside- 30
bant eis. Et cùm secessissent, loquebantur ad invicèm, dicentes; Quia nihil 31
morte, aut vinculis dignum quid fecit homo iste. Agrippa autem Festo dixit; 32
Dimitti poterat homo hic, si non appellâsset Cæsarem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

17 * وانقذك من الشعب ومن الامم الذين ارسلك انا اليهم * لتفتح اعينهم * ليعودوا من 18
الظلمة الي النور ومن سلطان الشيطان الي الله ليأخذوا تكفير الخطايا وحظا في المساكن
19 المقدسة بايمانهم بي * فمن هاهنا ايها الملك اغريبا لم اصر عاصيا للمنظر السماوي *
20 * لكي ابشر الذين بدمشق اولا * والذين باورسليم * وفي سائر بلدة اليهودية * والامم
21 وسألتهم ان يتوبوا ويرجعوا الي الله * عاملين الاعمال المستحقة للتوبة * ثم * فمن اجل
22 هذه الخطوب تناولني اليهود في الهيكل * وراموا ان يقتلوني * فنلت من الله المعونة
والموازرة * ووقفت الي هذا اليوم شاهدا للصغير والكبير * ولم اقل قولا يضاد الاقوال
23 التي قالها الانبياء وموسي عن الاشياء العتيدة ان تصير * ان يكن المسيح مالوما *
24 وان يكن اولا من انبعاث الموتي * فهو عتيد ان يبشر بالنور للشعب والامم * فلما اعتذر
هو بهذه الاقوال * قال فسطس بصوت عظيم * يا بولي قد جننت * لان الكتب الكثيرة
25 قد احالتك علي الجنون * فقال يا فسطس الايد ما جننت * لكني انطق بكلمات الصدق
26 والعفة * لان الملك يعرف حقيقة هذه الاقوال الذي اتكلم انا بحضرته مجاهرا * ولست
27 اظن انه ينكتم عنه شيا منها اصلا * لانني ما عملت هذا في زاوية * ايها الملك
28 اغريبا اما تصدق الانبياء * انا اعلم انك تصدقهم * فقال اغريبا لبولس * بلفظ
29 يسير تقنعني ان اصير مسيحيا * فقال بولس * ابتهل الله ان اقنع بلفظ يسير * وبخطاب
طويل ليس لك وحدك * بل ولجميع الذين يسمعون اقوالي اليوم * ان يصيروا هكذا
30 مثلما انا * خلوا من هذه الاغلال * واذ قال هذه الاقوال * قام الملك والوالي وبرنيقة *
31 والجالسون معهم * وانصرفوا يقول بعضهم لبعض * ان هذا الرجل لم يعمل شيا يستحق
32 به الموت او الاغلال * ثم قال اغريبا لفسطس * قد كان يمكن ان يطلق هذا الرجل
لو لم يستغث بقيصر *

Et eripiam te à populo & Gentibus ad 17
quas te mittam, *Ut aperias oculos* 18
eorum, quatenus revertantur à tenebris
ad lucem, & à potestate satanæ ad
Deum, ut recipiant expiationem pecca-
torum, & sortem in habitaculis sanctis
per fidem suam in me. *Hinc igitur est,* 19
ô rex Agrippa, quòd non fuerim rebellis
visioni cœlesti: *Sed prædicaverim* 20
his qui sunt Damasci primùm, qui-
que sunt in Jerusalem, & in tota
regione Judææ, necnon Gentibus: de-
precans eos ut pœnitentiam agerent,
& converterentur ad Deum, facien-
tes opera digna pœnitentiâ. *Ha-*
ctenus. *His de causis comprehende-* 21
runt me Judæi in templo, & ma-
chinati sunt necem meam. *Assecu-* 22
tus sum autem à Deo opem & auxi-
lium, stetique ad hunc usque diem
testificans parvo ac magno: nec ul-
lum protuli sermonem contrarium di-
ctis, quæ locuti sunt prophetæ & Mo-
ses, de rebus futuris ut contingerent:
An scilicet *Christus esset passurus:* 23
& si futurus erat primus ex resurre-
ctione mortuorum, ipse quoque an-
nuntiaturus erat lumen populo &
Gentibus. *Cùm antem ipse se de-* 24
fendisset hisce sermonibus, ait Festus
magnâ voce, O Paule, jam insani-
sti: multæ enim scripturæ te conver-
terunt ad insaniam. *Dixit; O po-* 25
tentissime Feste, non insanio, sed pro-
fero verba veritatis & sobrietatis.
Scit enim rex veritatem horum ser- 26
monum, quos ego apertè loquor in præ-
sentia ipsius: nec arbitror latere eum
ullam prorsus ex his rebus, cùm hæc
in angulo non gesserim. *O rex A-* 27
grippa, nónne credis prophetis? ego
novi quòd iis credas. *Dixit ad* 28
Paulum Agrippa; Modico sermone per-
suadebis mihi ut fiam Christianus. *Ait* 29
Paulus; Precor Deum ut modico ser-
mone & longâ oratione persuadeam
non tibi solùm, sed omnibus etiam iis
qui audiunt sermones meos hodiè, ut
tales fiant qualis ego sum, exceptis
his vinculis. *Hos sermones cùm di-* 30
xisset, surrexit rex, & præses, ac
Bernice, quique cum eis sedebant.
Et abierunt dicentes alter ad alte- 31
rum; Sanè vir iste nil commisit pro
quo mortem aut vincula mereatur.
Tunc dixit Agrippa Festo; Poterat 32
quidem hic homo dimitti, nisi provo-
câsset ad Cæsarem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

21 ወበእንተዝ ፡ ነገር ፡ እኀዘ ፡ ሀለውኩ ፡ በምኵራብ ፡ አኀዙኒ ፡ አይሁድ ፡ ወመከሩ ፡ ከ
22 መ ፡ ይቀትሉኒ ፡፡ ወአንሰ ፡ በረድኤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሀለውኩ ፡ እስከ ፡ ይእዜ ፡ ከ
መ ፡ እኩን ፡ ሰማዕተ ፡ በጽድቅ ፡ ለዐቢያን ፡ ወለንኡሳን ፡ አልቦ ፡ ዘነገርኩ ፡ ዘእንበ
23 ለ ፡ ዘነበቡ ፡ ወጸሐፈ ፡ ሙሴ ፡ ወነቢያት ፡ ዘሀሎ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡፡ ዘከመ ፡ ያሐ
ምም ፡ ክርስቶስ ፡ ወዘከመ ፡ ውእቱ ፡ ይቀድም ፡ ተንሥኦ ፡ እምነ ፡ ሙታን ፡ ወሀለ
24 ወ ፡ ይዜኑ ፡ ብርሃነ ፡ ለሕዝብ ፡ ወለአሕዛብ ፡፡ ወእምድኅረ ፡ ይቤ ፡ ዘንተ ፡ ጳው
ሎስ ፡ ተሰጥዎ ፡ ፊስጦስ ፡ በዐቢይ ፡ ቃል ፡ ወይቤሎ ፡ ጳውሎስ ፡ ተአብድኑ ፡ እስ
25 መ ፡ ብዙኃን ፡ መጻሕፍት ፡ ሜጡከ ፡ ለአበድ ፡፡ ወተሰጥዎ ፡ ጳውሎስ ፡ ወይቤሎ ፡ አ
26 ፊስጦስ ፡ ኄር ፡ አንሰ ፡ ኢያአብድ ፡ አላ ፡ ድጽቀ ፡ ወርትዐ ፡ እነግር ፡፡ እስመ ፡ ንጉሥ ፡
የአምር ፡ ኵሎ ፡ ዘተናገርኩ ፡ በቅድሜሁ ፡ አንሰ ፡ ዘልፈ ፡ እትናገር ፡ ክሡተ ፡ ወአልቦ ፡
ህቡአ ፡ እምነ ፡ ኵሉ ፡ ዘነበብኩ ፡ ለንጉሥ ፡ ኵሎ ፡ ዘገበርኩ ፡ ወዘነበብኩ ፡ ኢኮነ ፡
27 በመዐዝን ፡ አላ ፡ በመራሕብተ ፡፡ አግሪጳ ፡ ንጉሥ ፡ ኢተአምኖሙኑ ፡ ለነቢያት ፡
28 አንሰ ፡ አአምር ፡ እስመ ፡ አንተ ፡ ተአምኖሙ ፡፡ ወይቤሎ ፡ አግሪጳ ፡ ንጉሥ ፡ በንስ
29 ቲት ፡ ታርእየኒ ፡ ወትፈቅድ ፡ ከመ ፡ እኩን ፡ ክርስቲያነ ፡፡ ወጳውሎስኒ ፡ ይቤሎ ፡ አ
ንሰ ፡ እፈቅድ ፡ ከመ ፡ ትትመየጥ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ በኅዳጥኒ ፡ ወበብዙኀኒ ፡ አ
ርኢ ፡ አኮ ፡ ከመ ፡ አንተ ፡ በሕቲትከ ፡ ለሊ ፡ አላ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይሰምዑ ፡ ዮም ፡ ከ
30 መ ፡ ይኩኑ ፡ ዘእንበለ ፡ መዋቅሕትየ ፡፡ ወተንሥአ ፡ ንጉሥ ፡ ወመኰንን ፡፡ ወይብ
31 ሉ ፡ አልቦ ፡ ዘገብረ ፡ ዝብእሲ ፡ ዘይደልዎ ፡ ቅትለተ ፡ ወተሞቅሖ ፡፡ ወይቤሎ ፡ አግሪጳ ፡
32 ለፊስጦስ ፡ ለዝብእሲ ፡ እምይደልዎ ፡ ይኅድግዎ ፡ አላ ፡ ለሊሁ ፡ አዝመረ ፡ ይሖር ፡ ኀ
በ ፡ ንጉሥ ፡፡

Et propter hanc causam quum essem in templo prehenderunt me Judæi, & 21
consultârunt ut trucidarent. *Et ego per auxilium Dei perstiti usque nunc, ut* 22
sim testimonio in veritate magnis & parvis: nihil fuit quod loquutus sum præ-
ter ea *quæ loquuti sunt & scripserunt Moses & prophetæ futura esse:* *Quomodo* 23
pateretur Christus, & quomodo ille primò suscitaretur ex mortuis, & annuntiaturus
esset lucem populo & Gentibus. *Et posteaquam dixisset hoc Paulus, respondit ei* 24
Festus in magna voce, & dixit ei; Paule, insanisne? quia multæ literæ di-
verterunt te ad insaniam. *Et respondit ei Paulus, & dixit ei; Feste optime,* 25
ego non insanio, sed verè & rectè loquor. *Quia rex scit omnia quæ loquutus* 26
sum in conspectu suo semper loquens apertè, & nihil fuit occultum ex omnibus
quæ loquutus sum regi: totum quod feci & quod loquutus sum, non fuit in an-
gulo, sed in plateis. *Agrippa rex, nónne credis prophetis? ego scio quòd tu* 27
credis iis. *Et dixit ei Agrippa rex; In pusillo doces, & vis ut fiam Chri-* 28
stianus. *Et Paulus dixit ei; Ego vellem ut convertaris ad Deum in modico,* 29
& in multis: doceo non ut tu solus, sed etiam omnes audientes hodie, ut sint 30
sine vinculis meis. *Et surrexit rex & præses, et dixerunt; Nihil est quod* 31
fecit hic homo, quod dignum est morte aut vinculis. *Et dixit Agrippa Festo,* 32
Hunc hominem oporteret dimittere, sed ipse voluit ire ad Imperatorem.

CAP. XXVII. κζ'.

Ut autem judicatum est navigare *nos* in Italiam, *tradiderunt*
1 ΩΣ δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, (α) παρεδίδουν τόν ΛΗ'
& Paulum *&* *quosdam* *alios* *vinctos* centurioni, nomine Julio, cohortis
τε Παῦλον καί τινας ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ, ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης
Augustæ. Ascendentes *autem* navem Adramytinam, *futuri* navigare *quæ* circa
2 Σεβαστῆς. Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ (β) Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν
Asiam loca, *avecti sumus*, *existente* nobiscum Aristarcho Macedone Thessaloni-
Ἀσίαν τόποις, ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονι-
censi. *Ipsâque* *alterâ* devenimus *in* Sidonem. Humanéque Julius
3 κέως. Τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα. φιλανθρώπως τε ὁ (γ) Ἰούλιος τῷ
Paulo *usus*, permisit ad amicos *euntem*, curam sui *nancisci*.
Παύλῳ χρησάμενος, ἐπέτρεψε πρὸς (δ) φίλους πορευθέντα, ἐπιμελείας τυχεῖν.
Et indè *avecti*, subnavigavimus Cyprum, *propter hoc*, *ventos* *esse* *con-*
4 Κἀκεῖθεν ἀναχθέντες, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ, τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναν-
trarios. *Hócque* pelagus *quod juxta* *Ciliciam* & *Pamphyliam* pernavigantes,
5 τίους. Τό, τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες,
devenimus *in* *Myra* *ipsius* Lyciæ. Et ibi inveniens centurio navem
6 (ε) κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκατόνταρχος πλοῖον
Alexandrinam navigantem in Italiam, *imposuit* nos in eam. *In*
7 Ἀλεξανδρῖνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. Ἐν
multis *autem* diebus tardè *navigantes*, & vix *devenientes secundùm* *Cnidum*,
ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον,
non *permittente* nos vento, *subnavigavimus* *Cretam* *secundùm* Salmo-
μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώ-
nem. *Vixque* *præterlegentes* *eam*, venimus in locum quendam *voca-*
8 νην. Μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτήν, ἤλθομεν εἰς (ζ) τόπον τινὰ καλού-
tum *Pulchros* portus, cui juxtà erat civitas *Lasæa*. Multo autem tempore
μενον Καλοὺς λιμένας, ᾧ ἐγγὺς (η) ἦν πόλις Λασαία. Ἱκανοῦ δὲ χρόνου 9
peracto, & *existente* jam *periculosâ* *navigatione propter* *&* jejuni-
διαγενομένου, καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοός, διὰ τὸ καὶ τὴν νηστεί-
um jam *præteriisse*, *admonebat* Paulus, Dicens eis; Viri, *Con-*
αν ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλος, Λέγων αὐτοῖς, Ἄνδρες, θε- 10
spicio quoniam cum injuria & multo damno, non solùm oneris &
ωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας, οὐ μόνον τοῦ (θ) φόρτου καὶ τοῦ
navis, sed etiam animarum nostrarum *futuram* esse *navigationem*. *At*
πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. Ὁ δὲ 11
centurio gubernatori & nauclero credebat magis, quàm
(ι) ἑκατόνταρχος τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ (κ) ἐπείθετο μᾶλλον, ἢ
illis à Paulo *dictis*. *Inapposito* *autem* *portu* *subsisten-*
τοῖς ὑπὸ (λ) τοῦ Παύλου λεγομένοις. Ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχον- 12
te *ad* *hyemationem*, *plerique* *posuerunt* consilium, subduci in-
τος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ (μ) πλείους ἔθεντο βουλήν, ἀναχθῆναι (ν) κἀκεῖ-
dè, si quomodò possent *devecti* *in* Phœnicem, hyemare, portum
θεν, εἴ πως (ξ) δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα, παραχειμάσαι, λιμένα
Cretæ respicientem ad Africum & ad Chorum. Aspirante autem No-
τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ Λίβα καὶ κατὰ Χῶρον. Ὑποπνεύσαντος δὲ Νό- 13
to, æstimantes propositum tenere, *solventes* Asson, legebant
του, δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες Ἄσσον, παρελέγοντο τὴν
Cretam. Post non multum autem misit contra ipsum ventus Typhonicus,
Κρήτην. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλε κατ' αὐτῆς ἄνεμος Τυφωνικός, ὁ 14
vocatus *Euroclydon*. *Correptâ* *autem* *navi*, & non *po-*
καλούμενος (ο) Εὐροκλύδων. Συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυ- 15
tente *obtueri* *vento*, *concedentes* ferebamur.
ναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες ἐφερόμεθα.

MS. A. (α) παρεδίδουν (β) Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺ (γ) Ἰουλιανὸς (δ) τοὺς φίλους πορευθέντι, (ε) κατήλθαμεν εἰς Λύστρα τῆς Λυκίας. Κἀκεῖθεν εὑρὼν ὁ ἑκατοντάρχης (ζ) τόπον καλούμενον (η) πόλις ἦν Ἀλασσά. (θ) φορτίου (ι) ἑκατοντάρχης (κ) μᾶλλον ἐπίθετο, (λ) Παύλου (μ) πλείονες (ν) ἐκεῖθεν, (ξ) δύνανται (ο) Εὐρακύλων.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]

1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
8 [illegible]

[illegible]

9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]

CAP. XXVII.

DEcrevit itaque de eo Festus ipsum mis- 1
sum iri ad Cæsarem in Italiam, proinde tra-
didit Paulum, & alios vinctos cum eo, viro
cuidam centurioni ex cohorte Augusta, cui
nomen erat Julius. Quumque navigandum 2
esset, descendimus in navigium quod erat
ex Adramanto civitate, & profecturum erat
ad regionem Asiæ : ingressus autem fuerat
navigium nobiscum Aristarchus Macedo ex
Thessalonica urbe. Postero autem die per- 3
venimus Sidonem : & usus est centurio mise-
ricordiâ erga Paulum, eíque permisit ut pro-
ficisceretur ad amicos suos, & requiesceret.
Illinc porrò abnavigavimus, & quoniam 4
venti erant contrarii, sublegimus Cyprum.
Et trajecimus mare Ciliciæ & Pamphyliæ, 5
ac devenimus Myram urbem Lyciæ. Na- 6
ctúsque illic centurio navem Alexandrinam
proficiscentem in Italiam, imposuit nos in
eam. Et quia graviter navigabat, post plu- 7
rimos dies vix pervenimus contra Cnidum
insulam, quoniámque non permittebat ven-
tus ut rectà proficisceremur, sublegimus
Cretam è regione Salaminæ urbis. Ut vix 8
dum circum illam navigaremus, pervenimus
ad locum qui vocatur, Portus pulchri.

Dominicâ VI. post Pentecosten. 65.

Erat autem ei propinqua civitas nomine 9
Lasia, ubi mansimus longo tempore, usque
ad diem quo *(i. quoad)* præteriisset jam dies
jejunii Judæorum, & periculosum esset ali-
quem se mari committere : proindè consi-
lium eis dabat Paulus, Et dicebat; Viri, 10
video cum ærumnis & jacturâ multâ futuram
navigationem nostram, non solùm oneris
navis nostræ, sed etiam animarum nostra-
rum. Centurio autem gubernatorem & 11
dominum navis potiùs audiebat, quàm ser-
mones Pauli. Et quia commodus non erat 12
portus ad transigendam in eo hyemem, plu-
rimi nostrorum volebant illinc vela facere,
ut si quo modo possent, pervenirent hyber-
naréntque in portu quodam qui erat Cretæ,
vocabatúrque Phonix, & spectabat Austrum.
Quum autem perflaret ventus Australis, pu- 13
taréntque se pro voto suo appulsuros, navi-
gabamus circa Cretam. Sed non multò post 14
erupit in nos flatus turbinis qui vocatur Ty-
phonicus Euroclydon. Proindè abrepta est 15
navis, nec potuit obsistere vento, itaque in
incertum ferebamur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 ፑወጊ ወእምዝ : ፈትሑ : ወአዘዙ : ከመ : ይሖር : ጳውሎስ : ምስለ : ከልዐን : እለ :
ሀለው : ዕቁባን : ኀበ : ኀቤ : ምእት : ዘስሙ : ዩሊዮስ : እምቢጾ : ለትረሠጠስ : ውእቱ :
2 ይሖሩ : ሊጠልያ : ኀበ : ንጉሥ ::=፦ ወእምዝ : አርገ : ውስተ : ሐመር : አድራማጠ
ዊት : እንተ : ተሐውር : መንገለ : እስያ :: ወተንሣእነ : እምውእቱ : መከን : ወአርተ
እነ : ለሐዊር : ወአርስጥርኮስ : ዘመቄደንያ : ተሰሎንቄያዊ : ዘዘልፈ : ነበረ : መ
3 ስሌነ : እንዘ : ይጸንሖነ ::=፦ ወበሳኒታ : በጻሕነ : ሲዶንያ :: ወዩልዮስሰ : ይሬእዮ :
ለጳውሎስ : በሠናይ : ወአዘዞሙ : ለፍቁራኒሁ : ይትረድእዎ : ወይገብሩ : ዘ
ፈቀደ ::==፦

CAP. XXVII.

ET tunc judicârunt & præceperunt ut iret Paulus cum aliis qui erant cu- 1
stoditi apud centurionem cujus nomen Julius erat, de cohorte Augusta fuit, ut
irent in Italiam ad Imperatorem. Et tunc ascenderunt in navem Adramote- 2
nam quæ ibat versùs Asiam, & solvimus ex illo loco & direximus iter, &
Aristarchus Macedonius Thessalonicensis, qui semper mansit nobiscum, adhærens
nobis. Et postridie venimus Sidoniam : & Julius respiciebat Paulum benignè, 3
& præcepit amicis suis ut adjuvarent eum, & facerent quod vellet.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XXVII.

1 UT autem judicatum est navigare eum in Italiam, & tradi Paulum cum reli-
2 quis custodiis centurioni nomine Julio cohortis Augustæ, Adscendentes navem
Adrumetinam, incipientes navigare circa Asiæ loca, sustulimus, perseverante no-
3 biscum Aristarcho Macedone Thessalonicensi. Sequenti autem die devenimus
Sidonem. Humanè autem tractans Julius Paulum, permisit ad amicos ire, &
4 curam sui agere. Et indè cùm sustulissemus, subnavigavimus Cyprum, pro-
5 pterea quòd essent venti contrarii. Et pelagus Ciliciæ & Pamphyliæ navi-
6 gantes, venimus Lystram, quæ est Lyciæ: Et ibi inveniens centurio navem
7 Alexandrinam navigantem in Italiam, transposuit nos in eam. Et cùm multis
diebus tardè navigaremus, & vix devenissemus contra Gnidum, prohibente nos
vento, adnavigavimus Cretæ, juxta Salmonem: Et vix juxtà navigantes, ve- 8
nimus in locum quendam, qui vocatur Boniportus, cui juxtà erat civitas Tha-
lassa. Multò autem tempore peracto, & cùm jam non esset tuta navigatio, eò 9
quòd & jejunium jam præteriisset, consolabatur eos Paulus, Dicens eis; Viri, 10
video quoniam cum injuria & multo damno, non solùm oneris & navis, sed et-
iam animarum nostrarum, incipit esse navigatio. Centurio autem gubernato- 11
ri & nauclero magìs credebat, quàm his quæ à Paulo dicebantur, Et cùm aptus 12
portus non esset ad hyemandum, plurimi statuerunt consilium navigare indè, si
quomodò possent, devenientes Phœnicem, hyemare, portum Cretæ respicientem
ad Africum, & ad Corum. Aspirante autem Austro, æstimantes propositum se 13
tenere, cum sustulissent de Asson, legebant Cretam. Non post multum autem 14
misit se contra ipsam ventus Typhonicus, qui vocatur Euroaquilo. Cúmque ar- 15
repta esset navis, & non posset conari in ventum, datâ nave flatibus, ferebamur,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* الفصل السابع والعشرون * * يوم الجمعة قبل البنطيكستي *

1 * ولما حكم بان يركب في البحر الي ايطالية الذين يلودون ببولص * سلموا بولص
2 وقوما اخرين معتقلين * الي رييس مائة اسمه يوليوس من طغم سبسطيه * وصعدنا الي
مركب ادراميتني * كان اصحابه معترمين ان يسيروا الي المواضع التي باسيا * وركب
3 معنا ارسطرخوس المكادوني التسالونيكي * ففي اليوم الثاني نزلنا الي صيدا * فسمح
يوليوس لبولص تعطفا واسعافا * وامر ان يذهب الي اصدقايه * فينال منهم اهتماما
4 بحوايج السفر * وركبنا من هناك وسرنا الي قبرس * من اجل ان الرياح كانت تصاددنا *
5 * وعبرنا حينيذ اللج * الذي في النغر واممفيلية * ونزلنا الي مواني بلد الليكيا *
6 * فهناك وجد رييس المائة مركبا اسكندرانيا سايرا الي ايطالية فاصعدنا اليه *
7 * وفي ايام كثيرة لانهم كانوا يتباطون في المسير * بالجهد حصلنا في كنيدون * واذ لم
8 تتركنا الرياح في سلموني سرنا الي اقريطس * وبالجهد لما حادعوا المركب جينا الي
9 موضع ما يلقب بالمواني الحسنة * المقارب مدينة لاساآء * فلما مضي لنا حين طويل
10 وكان مسيرنا معطبا * لان الصوم كان قد حان * وعظهم بولص * قايلا * ايها الرجال
انا عتيدون على ما ارى ان بتعب وخسران كثير يكون مسيرنا في البحر * ولا نخسر
11 الوسق والمركب فقط * بل وانفسنا * فاما رييس المائة فادعن لراي مدبر المركب
12 وصاحب النوتية * اكثر من المقولات من بولص * واذ كان ذاك المينا غير موافق
لاوان الشتاء ارتاي اكثرهم ان يسيروا من هناك * لعل يمكنهم ان يبلغوا الي
13 فينيكس * يشتون في مواني اقريطس * فلما شاهدوا الموضع في ناحية المغرب * وان
الرياح الغربية قد هبت * ظنوا انهم يحرصون يغلبوها * فاخذوا بالقرب وعبروا اقريطس *
14 15 * ثم هب لا بعد وقت كثير على المركب ريح عنيفة يلقب بالمدسي الامواج * فاختطف
المركب ولم يمكنه يبصر الريح *

CAP. XXVII.

Feriâ sextâ ante Pentecosten.

UT autem decreverunt ut mare con- 1
scenderet in Italiam, qui adversaban-
tur Paulo, tradiderunt Paulum, & quos-
dam alios vinctos centurioni, nomine
Julio, de cohorte Sebastiæ. Et conscen- 2
sâ navi Adramitinâ, cupiebant amici
ejus navigare in partes Asiaticas:
conscendítque nobiscum Aristarchus
Macedo Thessalonicensis. Alterâ autem 3
die descendimus in Sidonem: utensque
Julius in Paulum humanitate & cle-
mentiâ, permisit ei ut iret ad amicos
suos, obtineretque ab eis curam pro ne-
cessitatibus itineris. Indè verò solven- 4
tes, appulimus Cyprum, quoniam venti
erant nobis contrarii. Et trajecto tunc 5
pelago quod est in Cilicia & Pamphilia,
descendimus in portus regionis Lyciæ:
Ibique nactus centurio navem Alexan- 6
drinam navigantem in Italiam, impo-
suit nos in eam. Et multis post diebus, 7
quia lenti erant in navigatione, vix
devenimus ad Cnidum: cúmque non
sinerent nos venti morari in Salmo-
ne, navigavimus ad Cretam. Et vix, 8
industriè navim ducentes, venimus
ad locum quendam qui vocatur Por-
tus pulchri, vicinum urbi Lasææ.
Cúmque longum peregissemus tempus, 9
& esset navigatio nostra periculosa,
quòd jejunii tempus jam præterisset,
commonuit eos Paulus, Dicens; O vi- 10
ri, futurum quidem est, ut video, ut
cum labore & jactura multa succedat
iter nostrum maritimum, & amitta-
mus non solùm onus & navim; sed et-
iam animas nostras. Verùm centurio 11
magìs inclinavit ad sententiam guber-
natoris navis & naucleri, quàm ad ea
quæ dicebantur à Paulo. Et cùm es- 12
set ille portus minimè commodus hy-
berno tempori, senserunt complures eo-
rum illinc solvendum, ut fortè Phœ-
nicem pervenire possent, hyemaréntque
in portibus Cretæ. Deprehendentes igi- 13
tur locum in parte Occidentali, & quòd
venti Africi jam flaverant, rati sunt
studendum sibi ut eos superarent: qua-
propter viciniorem locum deligentes,
præterierunt Cretam. Deindè flavit 14
haud multo post tempore adversùs na-
vim ventus vehemens, qui vocatur
Excitator fluctuum: Abripuitque 15
navim, nec potuit ventum secare.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 ወእምህየ : ተንሣእነ : ወበጽሐነ : ውስተ : ደሴተ : ቆጵሮስ : እስመ : ነፋስ : ሀሎ : ቅድ
5 ሜነ::=: ለበሐረ : ቂልቅያ : ወለጳንፍልያ : ሐለፍነ : ወበጽሕነ : ልስጥያ : እንተ :
6 እስያ : ይእቲ::=: ወበህየ : ረከበ : ኅቤ : ምእት : ሐመረ : እስክንድራዊት : እንተ :
7 ተሐውር : ኢታልያ : አብአነ : ውስቴታ::=: ወአኀለፍነ : ወጐንደይነ : ብዙኀ : መዋ
ዕለ : ወእምእፁብ : በፀሓነ : አንጻረ : ቀንድያ : እስመ : ከልአነ : ነፋስ : ወሖርነ : ቀ
8 ርጤን : ዘቅሩብ : ሰልሞንያ::=: ወበዕፁብ : በጻሕነ : ውስተ : አሓቲ : መካን : ዘትሰመ
9 ይ : ሠናየ : መርሶ : ወቅሩብት : ይእቲ : ለሀገረ : ጠልስ::=: ወበህየ : ብዙኀ : መዋዕ
ለ : ነበርነ : ወሐለፈ : ዘመነ : መንገድ:: ወእምዝ : ኢኮነ : ሠናየ : ለሐዊር : በበሕ
10 ር : እስመ : ሐለፈ : ዘመነ : ጾም:: ወተንሥአ : ጳውሎስ : ወናዘዞሙ::=: ወይቤሎ
ሙ:: ኦእደው : አነሰ : አእመርኩ : ከመ : ፍኖተ : ዘአነ : እንተ : ሀለወነ : ነሐውር :
በቲ : ምንዳቤ : ወጻዕር : ብዙኀ : አኮ : በሕቲቱ : ለጥፋተ : ንዋይ : ወሐመር : አለ :
11 ዓ.ደ.ኒ : ጥፍአተ : ነፍስነሂ::=: ወሀቤ : ምእትሰ : የአምኖሙ : ፈድፋደ : ለሊቀ : ሐ
12 መር : ወለሐደፋ : እምክረ : ጳውሎስ : ለምክሮሙ:::=: ወሶበ : ኢሀሎ : ህየ : መር
ሶ : ዘይበቍዕ : ለአክርሞ : ብዙኃን : እምውስቴቶሙ : አቀሙ : ምክረ : ከመ :
ይሕልፉ : እምህየ : ለእመ : ተክህሎሙ : በጺሐ : ለአክርሞ : ውስተ : ካልዕ : መ
ካን : ወይእቲሰ : መርሶ : ቀርጤን : ይእቲ : እንተ : ትኔጽር : አንጻረ : አፍሪቂያ : ወ
13 ቆሮን::=: ወሶበ : ነፍሐ : ነፋስ : አዜብ : መሰሎሙ : ዘረከቡ : ዘሀለዩ : ቀዲሙ:
14 ወተንሢኦሙ : እምአሶን : ነጸርዎ : ለቀርጤን::=: ወሶቤሃ : ነፍሐ : ነፋስ : መስዕ:
15 ላዕሌሃ::=: ወሊተክህሎ : ለሐመር : ሐዊረ : እምኀይለ : ውእቱ : ነፋስ : ወኀየል
ዋ : መዋግደ : ማእበል : ለይእቲ : ሐመር : ወተመንደብነ : እንዘ : ንትሐወስ : እም
ለፌ : ለለፌ::==:

Et illinc solvimus, & venimus in insulam Cypri, quia ventus fuit ex adverso no- 4
bis. Pelagum Ciliciæ & Pamphiliæ pertransivimus, & venimus Lestiam quæ 5
Asiæ est. Et ibi inveniens centurio navem Alexandrinam navigantem in Ita- 6
liam, introduxit nos in eam. Et progressi sumus, & tardè navigavimus mul- 7
tos dies, & vix pervenimus contra Candiam, quia prohibuit nos ventus, &
venimus ad Cretam, quæ propè est Salmoniam. Et difficulter venimus in quen- 8
dam locum qui nominatur Boni-portus, & propinquus fuit civitati Thalsæ. Et 9
ibi multos dies mansimus, & præterivit tempus itineris, & tunc non fuit bo-
num ire per mare, quia præteriisset tempus jejunii: & surrexit Paulus, &
consolatus est eos, Et dixit iis; Viri, ego novi quòd via nostra in qua pro- 10
gressuri sumus, habet afflictionem & laborem multum, non solummodò in da-
mnum bonorum & navis, sed etiam in damnum animarum nostrarum. Et cen- 11
turio credebat magìs magistro navis & rectori, quàm consilio Pauli, ad consul-
tandum eos. Et quum non esset ibi portus aptus ad hybernandum, multi ex 12
illis persliterunt in consilio, ut solverent illinc, si possent venire ad hybernandum
in alio loco: & hic portus Cretæ est, quæ respicit ex adverso Africam & Co-
rum. Et spirante vento Australi, visum est illis quòd nacti essent quod proposu- 13
issent priùs: & quum sustulissent de Asson, respexerunt Cretam. Et tunc spira- 14
vit ventus Aquilonaris in eam. Et quum non posset navis progredi, præ violentia 15
hujus venti, tum prævaluerunt undantes fluctus huic navi, & afflicti fui-
mus, agitati à latere ad latus.

ΠΡΑ'ΞΕΙΣ ΤΩ͂Ν 'ΑΠΟΣΤΟ'ΛΩΝ. ΚΕΦ. ΛΗ'.

Insulam autem quandam *succurrentes*, *vocatam Claudam*, vix potuimus
16 Νησίον δέ τι ὑποδραμόντες, καλέμενον Κλαύδην, (π) μόλις ἰσχύσαμεν
compotes fieri scaphæ. Quam subducentes, adjutoriis utebantur, ac-
17 περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης. Ἣν ἄραντες, βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑπο-
cingentes navem: timentésque ne in Syrtim inciderent, *submitten-*
ζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβέμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσι, χαλάσαν-
tes vas, sic ferebantur. *Vehementer* autem tempestate jactatis nobis,
18 τες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. Σφοδρῶς (ρ) δὲ χειμαζομένων ἡμῶν,
sequenti jactum fecerunt. Et tertiâ *nostris* manibus armamenta
19 τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο. Καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ
navis *ejecimus*. Neque autem Sole, neque syderibus apparentibus per
20 πλοίου (σ) ἐρρίψαμεν. Μήτε δὲ ἡλίου, μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ
plures dies, tempestatéque non exiguâ imminente, *reliquùm* ablata erat o-
πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο (τ) πᾶ-
mnis spes *ad servari nos*. *Multâ autem inediâ existente*, tunc
21 σα ἐλπὶς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. Πολλῆς δὲ ἀσιτίας (υ) ὑπαρχούσης, τότε
stans Paulus in medio eorum, dixit; Oportet quidem, ô viri, *obe-*
σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἶπεν, Ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, πει-
dientes mihi, non *avchi* à Creta, *lucrarique* injuriam
θαρχήσαντάς μοι, μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν
hanc, & jacturam. Et nunc suadeo vobis bono animo esse: *ja-*
22 ταύτην, καὶ τὴν ζημίαν. Καὶ τανῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀπο-
ctura enim animæ *nulla* erit ex vobis, præterquàm navis. Adstitit enim mihi
23 βολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. Παρέστη γάρ μοι
nocte hac angelus Dei, cujus sum, cui & deservio, Dicens;
24 (φ) τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω, Λέγων,
Ne timeas Paule, Cæsari te oportet assistere: & ecce donavit tibi
Μὴ φοβοῦ Παῦλε, Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι· καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι
Deus omnes *navigantes* tecum. *Ideò* bono animo estote viri:
ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. Διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες· 25
credo enim Deo, quia sic erit, quemadmodùm dictum est mihi. In
πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ, ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. Εἰς 26
insulam autem quandam oportet nos *incidere*. *Ut verò* quartadecima nox
νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ 27
facta est, *perlatis* nobis in Adria circa *medium noctis*, sus-
(χ) ἐγένετο, διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς, ὑπ-
picabantur nautæ *afferri* aliquam sibi regionem. Et *bolisantes* inve-
ενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. Καὶ βολίσαντες εὗ- 28
nerunt passus viginti: *brevi autem distantes*, & *rursum bolisantes*, inve-
ρον ὀργυιὰς εἴκοσι· βραχὺ δὲ διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗ-
nerunt passus quindecim. Timentésque ne *quomodò* in aspera loca
ρον ὀργυιὰς δεκαπέντε. Φοβούμενοί τε (ψ) μήπως εἰς τραχεῖς τόπους 29
inciderent, de puppi *projicientes* anchoras quatuor, optabant diem fie-
ἐκπέσωσιν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ηὔχοντο ἡμέραν γενέ-
ri. *Ipsis* verò nautis quærentibus fugere *ex* navi, & *laxanti-*
σθαι. Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων (ω) φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάν- 30
bus scapham in mare, obtentu quasi *è* prora *futurorum*
των τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ (α) πρώρας μελλόντων
anchoras extendere, Dixit Paulus Centurioni, & militi-
ἀγκύρας ἐκτείνειν, Εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ, καὶ τοῖς στρατιώ- 31
bus; *Si non* hi manserint in navi, vos *servari* non potestis.
ταις, Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.
Tunc milites absciderunt funes scaphæ, & *siverunt* eam
Τότε (β) οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν 32
excidere.
ἐκπεσεῖν.

MS.A. (π) ἰσχύσαμεν μόλις (ρ) τε (σ) ἔρριψαν. (τ) ἐλπὶς πᾶσα (υ) ὑπαρχούσης, σταθεὶς ὁ (φ) ταύτῃ τῇ νυκτὶ τοῦ Θεοῦ, οὗ εἰμι ἐγὼ, ᾧ καὶ λατρεύω, ἄγγελος, Λέγων, (χ) ἐπεγένε-
το, (ψ) μήπω κατὰ τραχεῖς (ω) ἐκφυγεῖν (α) πρώρης ἀγκύρας μελλόντων ἐκτείνειν, (β) ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]

[illegible]

27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]

Et quum præterîssemus insulam quandam 16
quæ vocatur Cyra, vix potuimus prehen-
dere scapham. Eâ verò sublatâ, cingeba- 17
mus & firmabamus navim: & quia timeba-
mus, ne fortè incideremus in præcipitium
maris, submisimus antennam, & ita perge-
bamus. Quum autem in nos insurrexisset 18
gravis procella, sequenti die supellectilia
nostra in mare projecimus. Die verò tertiâ 19
armamenta navis manibus nostris abjecimus.
Quumque durâsset pluvia per dies complu- 20
res, nec sol appareret, neque luna, neque sy-
dera, spes vitæ nostræ penitùs præcisa est.
Quumque nemo quicquam cibi caperet, tunc 21
stans Paulus inter eos, ait; Si assensum mihi
præbuissetis, viri, non solvissemus à Creta,
& evitâssemus hanc jacturam & calamita-
tem. Nunc autem consilium do vobis ne 22
anxii fueritis: nemo enim vestrûm peribit,
sed tantùm navis. Visus est enim mihi hac 23
nocte angelus Dei illius cujus sum, & cui
servio: Dixítque mihi, Ne timeas Paule, 24
futurum enim est te sisti coram Cæsare: &
ecce dono tibi dedit Deus omnes qui navi-
gant tecum. Quamobrem bono animo esto- 25
te, viri: Credo enim in Deum, ita fore
quemadmodum locutus est mecum. Verùm 26
in insulam quandam ejiciendi sumus.

Dominicâ VII. post Pentecosten. 66.

Post dies autem quatuordecim quibus erra- 27
vimus & agitati fuimus in Adriatico mari,
mediâ nocte putârunt nautæ ad terram se
accedere. Proindè jecerunt bolidem, & 28
invenerunt staturas viginti: rursúsque pau-
lùm provecti invenerunt staturas quindecim.
Quumque timeremus ne fortè deprehende- 29
remur in locis scopulosis, jecerunt è puppi
navis anchoras quatuor, & precabantur di-
em oriri. Nautæ verò studebant fugere è 30
navi: proinde demiserunt ex ea scapham
in mare, prætextu abeundi in ea, navisque
ad terram alligandæ. Quod quum vidisset 31
Paulus, dixit centurioni & militibus; nisi
isti in navi permanserint, vos non potestis
servari. Tunc præciderunt milites funes sca- 32
phæ à navi, & siverunt eam aberrantem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወሶበ፡ አጕየየተነ፡ ሐመር ፡ በጸሐነ፡ ውስተ፡ አሐቲ፡ ደሴት፡ እንተ፡ ስማ፡ ቃውደ፡ በዕፁብ፡
17 ግብር፡ ክህልነ፡ አልዕሎታ ፡ ለንእስት፡ ሐመር፡፡ ወሶበ፡ አዕረግናሃ ፡ ለይእቲ ፡ ሐመር፡
ንእስት፡ ውስተ፡ ዐቢይ፡ ሐመር፡በተራድኦ፡በበይናቲነ፡ አጽናእነ፡ ወአሰርነ፡ ሐመረ፡ እንዘ፡
18 ንፈርህ፡ከመ፡ኢትደቅ፡ለሰሰ፡ኖጸ፡ዘስሙ፡ሲርት፡ በልሳነ፡ ሮም፡ወዘንተ፡ገቢረነ፡ሖርነ፡፡
19 ወበሳኒታ፡ ተንሥአ፡ ዐቢይ፡ መአበል፡ ለዕሌነ፡ ወወገረ ፡ ንዋያተ ፡ ውስተ፡ በሕር፡፡ ወበ
20 ሣልስት፡ዕለት፡ወገርነ፡በእደዊነ፡ንዋያተ፡ሐመር፡ ወንዋየ፡ሐቅል፡፡ ሊተርእየ ፡ ጸሐይ፡
ወኢከዋክብት፡ለብዙኅ፡መዋዕል፡ ወሶበ፡ርኢነ፡ ብዙኃ፡መአበል፡እንተ፡ዲቤነ፡ውእተ፡ጊዜ፡
ጠፍአ፡ እንከ፡ እምኔነ፡ ኵሉ፡ተስፋ፡ዘመድኃኒትነ፡፡

Et quum velociter detulisset nos navis, venimus in quandam insulam, cujus no- 16
men Cauda, vix habentes potestatem efferre navicellam. Et quum extulissemus 17
hanc navicellam in magnam navem, adjutoriis nostris confirmavimus, & ligavi-
mus navem, timentes ne incideret in arenam cujus nomen Syrt in lingua Romana:
& hoc quum fecissemus, progressi sumus. Et postridie surrexit magnus fluctus super 18
nos, & projecerunt bona in mare. Et in tertia die ejecimus tum manibus nostris 19
armamenta navis, & arma. Et quum non apparuisset sol neque sydera per multos 20
dies, & quum vidissemus multos fluctus supra nos, isto tempore periit ampliùs à no-
bis omnis spes salutis nostræ.

Versio VULGATA LATINA.

16 In insulam autem quandam decurrentes, quæ vocatur Cauda, potuimus vix obti-
17 nere scapham. Quâ sublatâ, adjutoriis utebantur, accingentes navem, timen-
18 tes ne in Syrtim inciderent, summisso vase sic ferebantur. Validâ autem no-
19 bis tempestate jactatis, sequenti die jactum fecerunt: Et tertiâ die suis mani-
20 bus armamenta navis projecerunt. Neque autem Sole, neque syderibus appa-
rentibus per plures dies, & tempestate non exiguâ imminente, jam ablata erat
21 spes omnis salutis nostræ. Et cùm multa jejunatio fuisset, tunc stans Paulus in
medio eorum, dixit; Oportebat quidem, ô viri, audito me, non tollere à Cre-
22 ta, lucríque facere injuriam hanc & jacturam. Et nunc suadeo vobis bono
23 animo esse: amissio enim nullius animæ erit ex vobis, præterquàm navis. Asti-
24 tit enim mihi hac nocte Angelus Dei, cujus sum ego, & cui deservio, Dicens;
Ne timeas, Paule, Cæsari te oportet assistere: & ecce donavit tibi Deus omnes
qui navigant tecum. Propter quod bono animo estote viri: credo enim Deo, 25
quia sic erit, quemadmodùm dictum est mihi. In insulam autem quandam 26
oportet nos devenire. Sed posteaquàm quartadecima nox supervenit, navigan- 27
tibus nobis in Adria circa mediam noctem, suspicabantur nautæ apparere sibi
aliquam regionem. Qui & summittentes bolidem, invenerunt passus viginti: 28
& pusillùm indè separati, invenerunt passus quindecim. Timentes autem ne in 29
aspera loca incideremus, de puppi mittentes anchoras quatuor, optabant di-
em fieri. Nautis verò quærentibus fugere de navi, cùm misissent scapham 30
in mare, sub obtentu quasi inciperent à prora anchoras extendere, Dixit 31
Paulus centurioni, & militibus; Nisi hi in navi manserint, vos salvi fie-
ri non potestis. Tunc absciderunt milites funes scaphæ, & passi sunt eam ex- 32
cidere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * فابصرنا في مسيرنا وجرينا جزيرة ما اسمها كلوديوس * فبالجهد قدرنا ان نمسك المريكب *
17 * فرفعوه بمعونات وحيل استعملوها * وشدوا المركب * خايفين الا يسقط في دوار * وحطوا
18 الآلة واهملوه هكذا * وبينما السماء ينسكب علينا شديدا * في الغد طفقوا يلقون الوسق *
19 * وفي اليوم الثالث طرحنا بايدينا آلة المركب في البحر * ولم تظهر لنا الشمس ولا النجوم *
20 21 * ودام علينا شتاء عظيم اياما كثيرة * فمنذ ذاك انتزع منا كافة رجاء الخلاص * واقمنا
اياما كثيرة لم ناكل شيا * حينئذ وقف بولص في وسطهم وقال * ايها الرجال قد كان يجب
عليكم ان تذعنوا لراي * الا نصعد من اقريطش * وكنا قد ربحنا هذا التعب والخسران *
22 * والآن انا اعظكم واسألكم ان تفرحوا * فان ما يسقط منكم ولا نفسا واحدة سوى
23 24 المركب * لان قد وقف بي في هذه الليلة ملاك الله الذي انا له * الذي اعبده * قايلا *
يا بولص لا تخف فانك يجب عليك ان تمثل بحضرة قيصر * وها قد وهب الله لك
25 جميع السايرين معك * فلذلك افرحوا ايها الرجال * فانني اومن بالله ان هكذا
26 27 يكون كما خوطبت به * وسنسقط بلا بد الى جزيرة ما * ولما سلفت اربعة عشر
ليلة ونحن مترددون في ادريا * في نصف الليل افتكر النوتية ان يعرفوا في اية
28 بلدة هم * فالقوا حبل التقدير * فوجدوا الموضع عشرين باعا * وساروا من هناك
29 قليلا وقدروا * فوجدوا خمسة عشر باعا * فحذروا الا يسقطوا في مواضع خشنة *
30 فالقوا من مؤخر المركب اربعة مراسي * وابتهلوا ان يصير نهارا * وان النوتية
التمسوا ان يهربوا من المركب * واحدروا المريكب الى البحر بحجة انهم معتزمون ان
31 يمدوا المراسي من مقدم المركب * فقال بولص لرييس المائة وللجند * ان لم يثبتوا
32 هولاء في المركب فما يمكنكم انتم تخلصون * حينئذ قطع الجند حبال المركب
واهملوه يسقط *

Vidimus autem in navigatione & 16
cursu nostro insulam quandam, nomi-
ne Claudius: & vix potuimus reti-
nere naviculam. At sustulerunt eam 17
adjutoriis & artibus quibus usi sunt,
navémque obfirmârunt, veriti ne in
verticem incideret: & deposuerunt
vas, atque ita reliquerunt eam. Et 18
dum vehemens imber funderetur super
nos, alterâ die cœperunt projicere mer-
ces: Ac tertiâ die manibus nostris 19
projecimus instrumenta navis in ma-
re. Et non apparentibus nobis sole
neque syderibus, Et perseverante su- 20
per nos imbre maximo ad complures
dies, ex tunc ablata est à nobis tota
spes salutis, Mansimúsque pluribus 21
diebus nihil edentes. Tunc stans Pau-
lus in medio eorum, dixit; Heus vi-
ri, oportebat vos acquiescere consilio
meo, ut non ascenderemus è Creta:
& quidem evasissemus hunc laborem
& jacturam. Et nunc hortor vos, 22
& obsecro, ut hilari sitis animo:
non enim cadet ex vobis anima ulla,
præter navim. Nam astitit mihi hâc 23
nocte angelus Dei cujus sum &
quem colo, Dicens; O Paule, ne 24
formides, te enim sisti oportet in
præsentia Cæsaris: & ecce donavit
tibi Deus omnes tecum navigantes.
Quapropter gaudete, O viri: credo 25
enim Deo quòd sic erit quemadmodùm
dictum est mihi. Et incidemus abs- 26
que dubio in insulam quandam. Cùm- 27
que transissent quatuordecim noctes,
discurrentibus nobis per Adriam, me-
diâ nocte cogitârunt nautæ scire quâ-
nam essent in regione. Quare ja- 28
cto funiculo mensorio, repererunt lo-
cum illum esse viginti ulnarum: &
pusillùm inde progressi, ac dimensi, re-
pererunt quindecim ulnas. Et veri- 29
ti ne inciderent in loca aspera, jece-
runt à posteriori parte navis quatuor
anchoras, & orârunt ut fieret dies.
Nautæ verò quæsierunt fugere è na- 30
vi, demiserúntque scapham in mare,
sub prætextu volendi anchoras exten-
dere ab anteriori parte navis. Dixit 31
autem Paulus centurioni & militi-
bus; Nisi hi in navi manserint, vos
salvari non poteritis. Tunc abscide- 32
runt milites funes naviculæ, & reli-
querunt eam excidere.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወእምድኅረ፡ ኮነ፡ ብዙኅ፡ ጾም፡ ወይእተ ፡ ጊዜ ፡ ተንሥአ፡ ጳውሎስ፡ ወቆመ፡ በማእከሎ
ሙ፡ ወይቤ፡ እስመ፡ እምደለወክሙ፡ ትስምዑ ፡ ኪያየ፡ ወከመ፡ ሊትትነሥኡ ፡ እምቀርጤ
22 ን ፡ ወትግብሩ ፡ ዘንተ ፡ ጽእለተ ፡ ወተስጥሞ ፡ ርባሕ፡ ወይእዜኒ ፡ እዜንወክሙ ፡
ከመ፡ ሊትሓዘኑ፡ እስመ፡ አልቦ፡ እምውስቴትነ፡ ዘይትሀጐል ፡ ዘእንበለ ፡ ደእሙ ፡ ጥፋአ
23 ተ ፡ ሐመር፡ እስመ ፡ በዛቲ ፡ ሌሊት ፡ ቆመ ፡ ቅድሜየ ፡ መልአከ ፡ እግዚአብሔ
24 ር ፡ ዘኪያሁ ፡ አነ ፡ ወዘሎቱ ፡ እትቀነይ፡ እንዘ ፡ ይብለኒ ፡ ሊትፍራህ ፡ ወሊትደንግ
ፅ፡ሀለወከ ፡ ትቁም ፡ ቅድመ ፡ ቄሳር፡ ወናሁ ፡ ወሀበከ ፡ እግዚአ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ የሐ
25 ውሩ ፡ ምስሌከ ፡ በሐመር፡ በእንተዝ ፡ ሊትሓዘኑ ፡ ኦእደው ፡ እስመ ፡ አነ ፡ አምን
26 ክዎ ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ከመ ፡ ሀለወ ፡ ይኩን ፡ ዘከመ ፡ ተብህለ ፡ሊተ፡ ሀለወነ
27 ኬ ፡ ንብጻሕ፡፡ ኀበ ፡ አሐቲ ፡ ደሴት፡፡ ወበሕቱሰ፡ኮነ፡አመ፡ አሡሩ፡ ወረቡዑ፡ሌሊት፡
እንዘ ፡ ንነግድ ፡ በበሕረ ፡ ጳድርያ ፡ በጊዜ ፡ መንፈቀ ፡ ሌሊት ፡ መሰሎሙ ፡ ለኖቲያት ፡
28 ዘርእዩ ፡ ሀገረ፡ ወወገሩ ፡ ናዕከ ፡ አረር ፡ ኀበ ፡ በሕር ፡ ከመ ፡ ይመጥኑ ፡ ወረከ
ቡ ፡ ሙይ ፡ መጠነ ፡ ፲በእምለ ፡ ብእሲ፡ ወወገሩ፡ ካዕበ ፡ ናዕከ ፡ አረር ፡ ወእምህየ ፡
29 ሐሊፎሙ ፡ ንስቲተ ፡ ወረከቡ ፡ አሰርተ ፡ ወሀምስተ ፡ መጠነ ፡ እከለ ፡ ብእሲ፡ ወ
ይእተ ፡ ጊዜ ፡ ወገሩ ፡ አርበዕተ ፡ መልሕቀ ፡ መንገለ ፡ ርእሰ ፡ ሐመር ፡ ኀበ ፡ ይነብር ፡
30 ሐዳፊ፡፡ እንዘ ፡ ይፈትው ፡ ከመ ፡ ይርአዩ፡መአልተ፡፡ ወፈቀዱ ፡ ኖቲያት ፡ ከመ ፡
ያምስጡ ፡ እማዕበለ፡ በሕር ፡ ወገሩ ፡ ደበ፡በሕር ፡ ለንእስት ፡ ሐመር ፡ እንዘ ፡ ይብ
ሉ ፡ ወያስተምስሉ ፡ ከመ ፡ ዘያስተደልዉ ፡ ለሐመር ፡ ወለመልሕቅ፡ መንገለ ፡ እግረ ፡
31 ሐመር፡፡ ወይእተ ፡ ጊዜ ፡ አእሚሮ ፡ ጳውሎስ ፡ በመንፈሱ ፡ ነገሮ ፡ ለሀቤ ፡
ምእት ፡ ወለሐራ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ኦእንትሙ ፡ ሰብእ ፡ ለእመ ፡ አምሰጡ ፡ ኖቲያት ፡
32 እምሐመር፡ ኢትክሉ ፡ ድኂነ፡ ወይእተ ፡ ጊዜ ፡ መተሩ ፡ ሐራ፡ አሕባለተ ፡ ይእቲ፡
ሐመር ፡ ንስቲት፡ ወኀደግዋ፡ ትሖር ፡ ኀበ፡ዘፈቀደት፡

Et postea fuit multum jejunium: & isto tempore surrexit Paulus, & stetit in 21
medio eorum, & dixit quòd oportebat vos audivisse me, & non solvisse à Creta, &
lucri facere hanc injuriam, & submersionem. Et nunc annuntio vobis ne tristes 22
sitis, quia nihil est inter nos quod perdetur, præter solum navis damnum. Quia in 23
hac nocte stetit coram me angelus Dei, cujus sum ego, & quem colo, Dicens mihi; 24
Ne metuas, & ne conturberis: oportet te sisti coram Cæsare, & ecce donavit tibi Deus
omnes qui proficiscuntur tecum in nave. Propterea ne tristes sitis viri, quia ego 25
credo Deo, quod sic futurum est, quemadmodum dictum est mihi. Oportet nos igi- 26
tur ut deveniamus ad quandam insulam. Veruntamen factum est quartadecimâ 27
nocte, quum navigaremus in mari Padriæ, in tempore mediæ noctis, existimâ-
runt nautæ quòd vidissent civitatem. Et ejecerunt bolidem in mare ut meti- 28
rentur, & invenerunt aquam quasi viginti staturas viri: & ejecerunt iterùm
bolidem, & illinc progressi sumus paululùm, & invenerunt quindecim staturas
viri. Et isto tempore ejecerunt quatuor anchoras versùs caput navis, ubi sede- 29
bat rector, desiderans ut videret diem. Et voluerunt nautæ ut fugerent è flucti- 30
bus maris, & demiserunt super mare navicellam, dicentes, & simulantes quasi
aptarent navem, & anchoras versùs pedem navis. Et isto tempore quum 31
scivisset Paulus in spiritu suo, loquutus est centurioni & militibus, &
dixit iis; Vos viri, si effugiant nautæ à nave, non potestis servari. Et 32
isto tempore absciderunt milites funes hujus navicellæ, & siverunt eam ire
quò voluit.

Usque autem quò futurum erat dies fieri, *hortabatur* Paulus omnes su-
33 Ἄχρι δὲ οὗ (γ) ἔμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας με-
mere cibum, dicens; Quartamdecimam hodiè diem expectantes
ταλαβεῖν τροφῆς, λέγων, Τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες
jejuni permanetis, nihil accipientes. *Ideò hortor* vos ac-
34 ἄσιτοι διατελεῖτε, (δ) μηδὲν προσλαβόμενοι. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς (ε) προσ-
cipere cibum: *hoc enim ad vestram salutem est:* nullius
λαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς (ζ) ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· (η) οὐδενὸς
enim vestrûm capillus *ex* capite *cadet. Dicens autem* hæc, & su-
35 γὰρ ὑμῶν θρὶξ (θ) ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται. Εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ λα-
mens panem, gratias egit Deo in conspectu omnium: & *frangens* cœpit man-
βὼν ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάντων· καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθί-
ducare. *Bono animo* autem facti omnes, & ipsi *adsumpserunt* cibum.
36 ειν. Εὔθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες, καὶ αὐτοὶ (ι) προσελάβοντο τροφῆς.
37 Eramus verò in navi universæ animæ ducentæ septuaginta sex. Sa-
38 Ἦμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ διακόσιαι ἑβδομηκονταέξ. Κο-
tiati *autem* cibo, alleviabant navem, *ejactantes* triticum in
ρεσθέντες δὲ τροφῆς, ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν
mare. Cùm autem dies factus esset, terram non agnoscebant: sinum
39 θάλασσαν. Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον
verò quendam considerabant habentem littus, in quem cogitabant, si pos-
δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλὸν, (κ) εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο, εἰ δύ-
sent, *expellere* navem. Et anchoras *sustollentes, permiserunt in*
40 ναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. Καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες, εἴων εἰς τὴν
mari, simul laxantes juncturas gubernaculorum: & *sustollentes*
θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν
artemonem flanti, tendebant ad littus. *Incidentes autem* in
41 ἀρτέμονα τῇ πνεούσῃ, κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. Περιπεσόντες δὲ εἰς
locum *bimarem, illiserunt* navem: & quidem prora fixa mane-
τόπον διθάλασσον, ἐπώκειλαν τὴν ναῦν· καὶ (λ) ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα ἔμει-
bat immobilis, *at* puppis solvebatur à vi *fluctuum*. *At*
νεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς (μ) βίας τῶν κυμάτων. Τῶν δὲ 42
militum consilium fuit, ut *vinctos* occiderent, ne quis *ena-*
στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο, ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσι, μή τις ἐκκο-
tans effugeret. *At* centurio volens servare Pau-
λυμβήσας (ν) διαφύγοι. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦ- 43
lum, prohibuit *eos consilio*, jussitque *potentes* natare,
λον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾷν,
abjicientes primos ad terram exire: Et *reliquos, hos quidem* in
ἀπορρίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι· Καὶ τοὺς λοιποὺς, οὓς μὲν ἐπὶ 44
tabulis, *hos autem* super *quædam eorum* quæ de navi. Et sic factum est omnes
σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας
perservari ad terram.
διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

CAP. XXVIII. κη'.

Et *salvi evasi*, tunc *cognoverunt* quia Melita insula vocabatur. *At* Barbari
Καὶ διασωθέντες, τότε (α) ἐπέγνωσαν ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. (β) Οἱ δὲ Βάρβαροι 1
præstabant nō *vulgarem* humanitatem nobis. *Accendentes* enim *pyram*,
(γ) παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν. (δ) Ἀνάψαντες γὰρ πυρὰν, 2
acceperunt omnes nos, propter imbrem *instantem*, & *propter* fri-
(ε) προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψύ-
gus. *Congregante* autem *Paulo* sarmentorum multitudinem, & *imponente* super
χος. Συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων (ζ) πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ 3
pyram, vipera à calore *exiens* invasit manum ejus.
τὴν πυρὰν, ἔχιδνα (η) ἐκ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα καθῆψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

MS. A. (γ) ἡμέρα ἔμελλεν (δ) μηθὲν προσλαμβανόμενοι. (ε) μεταλαβεῖν (ζ) ἡμετέρας (η) οὐθενὸς (θ) ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀπολεῖται. Εἶπας δὲ (ι) προσέλαβον τροφῆς. Ἦμεθα δὲ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακόσιαι ἑβδομήκοντα πέντε. (κ) πρὸς ὃν ἐβούλοντο, (λ) ἡ μὲν * πρώτη ἐρείσασα ἔμενεν (μ) βίας *. Τῶν δὲ στρατιωτῶν (ν) διαφύγῃ. Ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος τὸν Παῦλον διασῶσαι, Κεφ. κη'. MS. A. (α) ἐπέγνωμεν (β) οἵ τε (γ) παρεῖχαν (δ) Ἅψαντες (ε) προσελάβοντο ἡμᾶς, (ζ) τὶ πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος τοῦ Παύλου ἐπὶ (η) ἀπὸ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 * ܗܘ ܕܝܢ ܦܘܠܘܣ ܥܕܡܐ ܕܢܗܘܐ ܢܓܗܐ . ܡܒܥܐ ܗܘܐ ܠܟܠܗܘܢ ܕܢܣܒܘܢ ܣܝܒܪܬܐ.
ܟܕ ܐܡܪ ܠܗܘܢ . ܝܘܡܢܐ ܗܘ ܐܪܒܥܣܪ ܝܘܡܝܢ ܕܡܣܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܕ ܠܐ ܛܥܝܡܝܢ ܠܟܘܢ .
34 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟܘܢ . ܕܬܣܒܘܢ ܣܝܒܪܬܐ ܠܣܘܝܟܐ ܕܚܝܝܟܘܢ . ܡܛܠ ܕܐܦ
35 ܡܢܐ ܡܢ ܪܝܫܐ ܕܚܕ ܡܢܟܘܢ ܠܐ ܢܦܠ . * ܘܟܕ ܗܠܝܢ ܐܡܪ . ܢܣܒ ܠܚܡܐ ܘܫܒܚ ܠܐܠܗܐ
36 ܩܕܡ ܟܠܗܘܢ . ܘܩܨܐ ܘܫܪܝ ܠܡܐܟܠ . * ܘܐܬܒܝܐܘ ܟܠܗܘܢ ܘܢܣܒܘ ܣܝܒܪܬܐ .
37 38 * ܐܝܬܝܢ ܗܘܝܢ ܕܝܢ ܒܐܠܦܐ . ܡܐܬܝܢ ܘܫܒܥܝܢ ܘܫܬ ܢܦܫܢ . * ܘܟܕ ܣܒܥܘ ܣܝܒܪܬܐ
39 ܐܩܠܘ ܡܢ ܐܠܦܐ . ܘܫܕܝܘ ܚܛܐ ܒܝܡܐ . * ܘܟܕ ܗܘܐ ܐܝܡܡܐ . ܡܠܚܐ ܐܝܕܐ ܗܝ
ܐܪܥܐ ܠܐ ܐܫܬܘܕܥܘ . ܐܠܐ ܚܙܘ ܠܗ ܥܘܒܐ ܚܕ ܕܝܡܐ ܠܓܢܒ ܝܒܫܐ . ܐܝܟܐ ܕܪܢܝܢ ܗܘܘ ܕܐܢ
40 ܡܫܟܚܐ ܢܕܚܩܘܢܗ ܠܐܠܦܐ . * ܘܦܣܩܘ ܐܢܩܘܪܝܣ ܡܢ ܐܠܦܐ . ܘܫܪܘ ܐܢܝܢ ܒܝܡܐ .
ܘܫܪܘ ܐܣܘܪܐ ܕܣܘܟܢܐ . ܘܬܠܘ ܐܪܡܘܢ ܙܥܘܪܐ ܠܪܘܚܐ ܕܢܫܒܐ . ܘܪܕܝܢ ܗܘܝܢ ܠܘܬ
41 ܝܒܫܐ . * ܘܢܩܫܬ ܐܠܦܐ ܒܕܘܟܐ ܕܪܡܐ . ܒܝܬ ܬܪܝܢ ܥܘܡܩܝܢ ܕܝܡܐ . ܘܐܬܢܩܦܬ
ܬܡܢ . ܘܩܡܬ ܒܝܬ ܩܕܡܝܗ ܩܒܝܥܐ . ܘܠܐ ܡܬܬܙܝܥܐ ܗܘܬ . ܒܣܬܪܗ ܕܝܢ ܐܫܬܪܝ ܡܢ
42 ܩܛܝܪܐ ܕܓܠܠܐ . * ܘܨܒܘ ܗܘܘ ܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܕܢܩܛܠܘܢ ܐܢܘܢ ܠܐܣܝܪܐ . ܕܠܐ ܢܣܚܘܢ
43 ܘܢܥܪܩܘܢ ܡܢܗܘܢ . * ܩܢܛܪܘܢܐ ܕܝܢ ܟܠܐ ܐܢܘܢ ܡܢ ܗܢܐ . ܡܛܠ ܕܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܚܐ
ܠܦܘܠܘܣ . ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܕܢܣܚܘܢ . ܦܩܕ ܠܗܘܢ ܕܒܩܕܡܝܬܐ
44 ܢܣܚܘܢ ܘܢܥܒܪܘܢ ܠܝܒܫܐ . * ܘܫܪܟܐ ܠܗ ܥܠ ܕܦܐ ܘܥܠ ܩܝܣܐ ܐܚܪܢܐ ܕܐܠܦܐ
ܐܥܒܪ ܐܢܘܢ . ܘܗܟܢܐ ܟܠܗܘܢ ܐܫܬܘܙܒܘ ܠܝܒܫܐ .

* ܫܪ ܫܢܬܐ * ܕܝܢ * ܕܦܪܟܣܝܣ * ܩܪ *
* ܩܠܝܘܢ * ܡܬ *

1 * ܘܡܢ ܒܬܪ ܗܠܝܢ ܝܕܥܢ ܕܡܠܝܛܐ ܡܬܩܪܝܐ ܗܝ ܓܙܪܬܐ . ܘܒܪܒܪܝܐ ܕܥܡܪܝܢ ܗܘܘ
2 ܒܗ . ܚܘܝܘ ܥܡܢ ܚܘܒܐ ܣܓܝܐܐ . * ܘܐܘܩܕܘ ܢܘܪܐ . ܘܩܪܘܢ ܠܟܠܢ ܕܢܫܚܢ . ܡܛܠ
3 ܡܛܪܐ ܣܓܝܐܐ ܘܩܘܪܫܐ ܕܐܝܬ ܗܘܐ . * ܘܢܣܒ ܦܘܠܘܣ ܩܝܣܐ ܣܓܝܐܐ ܘܣܡ ܥܠ ܢܘܪܐ .
ܘܢܦܩܬ ܡܢܗܘܢ ܐܟܕܢܐ ܡܢ ܚܡܬܐ ܕܢܘܪܐ ܘܢܟܬܬܗ ܒܐܝܕܗ .

Ipse verò Paulus usquedum fieret dilucu- 33
lum, precabatur omnes ut caperent cibum,
dicens eis; Ecce hodie decimusquartus
agitur dies, ex quo præ timore nihil gustâ-
stis. Idcircò peto à vobis ut cibum capia- 34
tis ad sustentationem vitæ vestræ. Capillus
enim ex capite unius vestrûm non peribit.
Et quum hæc dixisset, accepit panem, & 35
glorificavit Deum coram omnibus, fregitque,
& cœpit comedere. Consolationem ita- 36
que acceperunt omnes, sumpseruntque ci-
bum. Eramus autem in navi ducentæ & 37
septuaginta sex animæ. Quumque expleti 38
essent cibo, allevabant navim, & tollebant
triticum, projiciebantque in mare. Orto 39
autem die, nautæ quænam *illa* esset terra
non agnoscebant: sed conspicati sunt secus
aridam sinum quendam maris, quò medita-
bantur, si fieri posset, impellere navim. Et 40
absciderunt anchoras à navi, & laxârunt eas
in mare, & solverunt structuras gubernacu-
lorum, suspenderuntque parvum velum ad
ventum flantem, & ita abnavigabamus ari-
dam versùs. Impegit autem navis in lo- 41
cum quendam elevatum inter duas profun-
ditates maris, ibique resupinata est: nam
pars ejus anterior erecta est, neque move-
batur: pars verò posterior soluta est præ
violentia fluctuum. Volebant autem mi- 42
lites interficere vinctos, ne natatui se com-
mitterent, & fugerent ab ipsis. Sed cen- 43
turio prohibuit eos ab hoc, quippe qui
vellet servare Paulum: illis porrò qui po-
terant natatui se committere, præcepit ut
imprimis enatarent, & in terram evade-
rent. Cæteros verùm super tabulas, ac su- 44
per alia ligna navis trajecit, & sic omnes
salvi evaserunt in terram.

Dominicâ VIII. post Pentecosten. 67.

CAP. XXVIII.

Postea verò didicimus Melitam vocari 1
illam insulam. Porrò Barbari qui habita-
bant in ea, multam charitatem in nos osten-
derunt. Accenderunt enim ignem, nosque 2
omnes convocaverunt ut calefieremus pro-
pter imbrem plurimum, existensque frigus.
Tulit autem Paulus multa sarmenta, inque 3
pyram imposuit: prodiit autem ex eis vi-
pera præ calore ignis, ac momordit ma-
num ejus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 ወሶቤሃ: አልጸቀ : ጽብሕ:: ወጸውሎሙ : ሰአሎሙ : ለእሙንቱ : ሰብእ : ከመ : ይብልዑ:
ኅዳጠ:ሙብልዐ: [ወ,ይቤ:] ላንትሙ:: ነበርክሙ: አሰርተ : ወአርበዕተ: ዕለተ: ዘእንበለ :
34 ሙብልዕ:=: በእንተዝ: እስእለክሙ:ከመ:ትብልዑ : በእንተ : መድኃኒትክሙ : አልቦ :
35 እምውስቴትክሙ : ዘይትሀጐል : ስእርተ : ርእሱ::=: ወእምድኅረ: ይቤ: ዘንተ :
ነሥአ : ሕብስተ : አእኰቶ : ለእግዚአብሔር : በቅድመ : ኵሎሙ : ፈተተ : ወአኀ
36 ዘ : ይብልዕ:=: ወእምድኅረ : ገብአ : ልቦሙ : እሙንቱሂ : በልዑ::=: ወ
37 እለ : ሀለውነ : ውስተ : ሐመር : የአክል : ኍልቍነ : ክልኤ : ምእት : ሰብእ : ወሰ
ድስቱ::=:

Tunc appropinquavit lux, & Paulus rogavit illos homines ut ederent modicum ci- 33
bi, & dixit; *Vos permansistis quatuordecim dies sine cibo. Propterea rogo vos ut* 34
edatis propter salutem vestram: nemo est ex vobis cujus peribit capillus capitis 35
sui. Et postquam dixisset hoc, accipiens panem benedixit Deo in conspectu omni- 36
um, & *fregit, & cœpit edere. Et postquam reversum est cor illorum, illi ederunt. Et* 37
qui fuimus in nave complevit numerus noster ducentos & sex homines.

Versio VULGATA LATINA.

33 Et cùm lux inciperet fieri, rogabat Paulus omnes sumere cibum, dicens; Quar-
34 tadecimâ die hodiè expectantes jejuni permanetis, nihil accipientes. Propter
quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra: quia nullius vestrûm capil-
35 lus de capite peribit. Et cùm hæc dixisset, sumens panem, gratias egit Deo
36 in conspectu omnium: & cùm fregisset, cœpit manducare. Animæquiores
37 autem facti omnes, & ipsi sumpserunt cibum. Eramus verò universæ animæ
38 in navi ducentæ septuaginta sex. Et satiati cibo alleviabant navem, jactan-
39 tes triticum in mare. Cùm autem dies factus esset, terram non agnoscebant:
sinum verò quendam considerabant habentem littus, in quem cogitabant, si
40 possent, ejicere navem. Et cùm anchoras sustulissent, committebant se mari,
simul laxantes juncturas gubernaculorum: & levato artemone secundùm auræ
41 flatum tendebant ad littus. Et cùm incidissemus in locum dithalassum, im-
pegerunt navem: & prora quidem fixa manebat immobilis, puppis verò sol-
vebatur à vi maris. Militum autem consilium fuit ut custodias occiderent: 42
ne quis cùm enatâsset, effugeret. Centurio autem volens servare Paulum, pro- 43
hibuit fieri: jussitque eos, qui possent natare, emittere se primos, & evade-
re, & ad terram exire: Et cæteros alios in tabulis ferebant: quosdam su- 44
per ea, quæ de navi erant. Et sic factum est, ut omnes animæ evaderent ad
terram.

CAP. XXVIII.

Et cùm evasissemus, tunc cognovimus quia Melita insula vocabatur. Bar- 1
bari verò præstabant non modicam humanitatem nobis. Accensâ enim pyrâ, 2
reficiebant nos omnes, propter imbrem, qui imminebat, & frigus. Cùm con- 3
gregâsset autem Paulus sarmentorum aliquantam multitudinem, & imposuisset
super ignem, vipera à calore cùm processisset, invasit manum ejus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

33 * فالي حين ارمع ان يصبح النهار * تضرع بولص الي جماعتهم ان يتناولوا طعاما قايلا *
لكم اليوم اربعة عشر يوما منتظرين العطب استكملتموها بلا اكل * ولم تتناولوا طعاما *
34 * فلهذا اتضرع اليكم ان تستعملوا طعاما * فان ذلك مما يودي الي خلاصكم * فان
35 شعرة واحدة من روسكم ما تسقط * فاذ قال هذه وتناول خبزا فشكر لله امام الجماعة *
36 وكسر وطفق ياكل * فصاروا كلهم مسرورين * واستعملوا طعاما * وكنا في المركب
37
38 النفوس كلها مايتي وستة وسبعين * واذ شبعوا من الطعام خففوا المركب والقوا الحنطة
39 في البحر * فلما اضاء النهار ولم يعرفوا الارض * لاح لهم خليج ما * لم يتاملوا له
40 شاطيا * فارتاوا ان يوصلوا المركب اليه ان امكنهم * فقطعوا المراسي وسردوها في
البحر * وطرحوا قواعد الارجل معا * ورفعوا القلع الصغير * متمسكين بهبوب الرياح
41 الي الشاطي * فوقع في موضع ذي بحرين * فاهملوا المركب * فاما مقدمه فارتز
42 ولبث لا يتحرك * واما موخره فتفسخ من شدة الامواج * فاخطر الجند ببالهم راييا ان
43 يقتلوا المقيدين * ليلا يسبح احد منهم فيهرب * فاما رييس المائة فلايثاره ان يخلص
بولص منعهم من هذا الراي * فامر الذين يقدرون ان يسبحوا ان يطرحوا انفسهم اولين *
44 ويخرجوا الي الارض * والباقون منهم خرجوا بعضهم علي دفوف * وبعضهم علي الات
المركب * وهكذا سلموا كلهم الي الارض *

Usque ad tempus autem quo cœpit oriri 33
dies, rogabat Paulus cœtum eorum, ut
cibum sumerent, dicens; Quatuordecim
sunt hodiè dies, quos, naufragium ex-
pectantes, sine comestione transegistis
nullum cibum capientes: Propterea 34
rogo vos ut adhibeatis cibum, quando-
quidem hoc ex iis est quæ ad salutem
vestram conducunt, quia pilus vel
unus de capitibus vestris non decidet.
Hæc cùm dixisset, sumpto pane, gratias 35
egit Deo coram cœtu, & frangens cœpit
edere. Quare omnes lætificati, usi sunt 36
cibo. Eramus autem in navi animæ 37
omnes ducentæ septuaginta sex. Et cùm 38
essent cibo satiati, alleuaverunt navim,
ejicientes triticum in mare. Cùm au- 39
tem dies illuxisset, nec terram agnosce-
rent, suffulsit eis sinus quidam cujus
littus minimè deprehendebant, in quod
cogitârunt appellere navim, si possent.
Itaque præcisis anchoris, dimiserunt 40
eas in mare, basibus pedum simul ab-
jectis: & velum parvum erexerunt,
sectantes flatum ventorum versus
littus. Porrò incidit in locum bima- 41
rem, ideóque navim destituerunt. Et
quidem prora infixa mansit immobilis,
puppis autem dissoluta est à vi unda-
rum. Incidit autem in mentem mili- 42
tum consilium occidendi vinctos, ne-
quis eorum enatans effugeret. Verùm 43
centurio, ex desiderio salvandi Pau-
lum, compescuit eos ab eo consilio,
jussitque iis qui natare poterant, ut ab-
jicerent se primos, & in terram exi-
rent. Reliqui ex ipsis evaserunt par- 44
tim super tabulas, partim super in-
strumenta navis: & sic evaserunt
omnes in terram incolumes.

* الفصل الثامن والعشرون *

1 ولما تخلصوا حينيذ علموا ان تلك الجزيرة تدعي مليطن * تم *
* يوم سبت العنصرة *
2 وان البربر منحونا احسانا وتعطفا كثيرا * لانهم اوقدوا نارا * واخذونا كلنا من اجل
3 المطر الثابت ومن اجل البرد * وبينما بولص يدور ويفتش ليجمع حطبا كثيرا ويضعه
علي النار * خرجت افعي من قبل سخونة النار فلذعت يده *

CAP. XXVIII.

Et cùm evasissent, tunc noverunt 1
insulam illam vocari Meliten. Finis.

Die sabbatho Pentecostes.

*Cæterùm Barbari præstiterunt nobis
beneficium & humanitatem permul-
tam. Accenso enim igne, sumpserunt 2
nos omnes, propter imbrem continuum,
& propter frigus. Dum verò Pau- 3
lus circumiens quæreret colligere ligna
multa, eaque imponeret igni, egressa
ob calorem ignis vipera momordit ma-
num ejus.*

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

38 ወእምድኅረ፡ በልዑ፡ ወገሩ፡ ውስተ፡ በሕር፡ ሠርናየ፡ ኵሎ፡ ዘሀሎ፡ ውስተ፡
39 ሐመር፡ ወከመዝ፡ አቅለልዋ፡ ለሐመር፡፡ ወሶበ፡ ጸብሐ፡ ሊያእምርዋ፡ ለምድ
ር፡ ዘእንበለ፡ ሕጽን፡ በሕር፡ ዘውእቱ፡፡ መዝራዕተ፡ በሕር፡ ወእሙንቱሰ፡ ፈ
40 ቀዱ፡ ከመ፡ ያርስዩ፡ ሐመሮሙ፡ ህየ፡ ከመ፡ ይድኅኑ፡፡ ወአልዐሉ፡ መልሕቆሙ፡
ወአኃዘት፡ ትሑር፡ ሐመር፡ ወሐደፋ፡ ሐደፊ፡ ርቱአ፡ ወእንዘ፡ ያርህብ፡ ምሕደ
ሮ፡ ወልጓማተ፡፡ ሐመር፡ ወአልዐልዎ፡ ለምሕደፍ፡ ዐቢይ፡ ወኃደግዋ፡ ለሐ
41 መር፡ ትሑር፡ በነፋሶተ፡ ነፋስ፡ ወቀርበት፡ ኀበ፡ ድንጋገ፡ በሕር፡፡ ወበጽሑ፡
ውስተ፡ አሐዱ፡ መካን፡ ማእከለ፡ ክልኤ፡ በሕር፡ ወአብእዋ፡ ለሐመር፡ ውስተ፡
መካን፡ ጽኑዕ፡ ወሶበ፡ ዘበጠ፡ ለሐመር፡ እንተ፡ ድኅሬሃ፡ ማዕበለ፡ በሕር፡ አኃዘ፡
42 ትሰበር፡ መካነ፡ መሐደፍ፡፡ ወይእተ፡ ጊዜ፡ መከሩ፡ ሐራ፡ ከመ፡ ይቅትልዎሙ፡
ለሙቁሐን፡ እለ፡ ሀለው፡ ምስለ፡ ጳውሎስ፡ ከመ፡ ሊያምስጥ፡ ወሊአሐዱሂ፡ እምኔሆ
43 ሙ፡ ጸቢቶ፡፡ ወሀቤ፡ ምእትስ፡ ከመ፡ ያድኅኖ፡ ለጳውሎስ፡ ወአዘዞሙ፡ ሊይቅ
44 ትሉ፡ ወሊ፡ መኑሂ፡ ወከዐበ፡ ይቤሎሙ፡ ለእለ፡ ተአምሩ፡ ጸቢተ፡ ጸቢተክሙ፡፡ ወለእ
ለ፡ ሊተአምሩ፡ ንሥኡ፡ ለውህ፡ ሑሩ፡ ውስተ፡ የብስ፡ ወእንድኅኑ፡ ነፍስክሙ፡ ወካ
መ፡ ድኅኑ፡ ኵሎሙ፡ ወበጸሐነ፡ ደብ፡ ምድር፡፡

፳፰

1 ወሶበ፡ እምሰጥነ፡ ወድኅነ፡ እምበሕር፡ ይእተ፡ ጊዜ፡ አእመርዋ፡ ለደሴት፡ ዘተሰምይ፡
2 ሚልጦን፡፡ ወበህየ፡ ኀቀል፡ አሰነዩ፡ ለነ፡ ብዙኀ፡ ወአኮ፡ ኅዳጠ፡ ወአንደዱ፡ ዐቢየ፡
3 እሳተ፡ ወተወከፉነ፡ ወአስተማወቁነ፡ እምዝናም፡ ወቍር፡ ዘለዐሌነ፡፡ ወጳውሎ
ስ፡ አሲዶ፡ ብዙኀ፡ ዐፀ፡ ወደን፡ እሳት፡ ወወደየ፡ ውስተ፡ እሳት፡ ወአሙ፡ ዋዕየ፡ እሳት፡ ወፀአ፡
አርዌ፡ ምድር፡ ወተስቅለ፡ ውስተ፡ እደ፡ ጳውሎስ፡፡

*Et posteaquam comedissent, ejecerunt in mare frumentum totum quod fuit in na- 38
vi, & sic alleuârunt navim. Et quum lux orta esset, nesciebant terram: sed 39
sinus maris erat, (hoc est, brachium maris.) & illi voluerunt ut ponerent navem
eorum ibi, ut servarentur. Et sustulerunt anchoras eorum, & cœpit ire navis: 40
& nauclerus gubernaculum rectè posuit: & laxans velum & gubernaculum na-
vis, etiam sustulit velum magnum, & sivit navem ire cum flatu venti, & appro-
ximavit ad litus maris. Et venerunt in quendam locum medio duorum mari- 41
um, & introduxerunt navem in locum firmum, & quum vulnerâssent navem in
puppi fluctus maris, cœpit conquassari locus veli. Et isto tempore consilium 42
inierunt milites, ut trucidarent vinctos qui fuerunt cum Paulo, ut non effugeret vel
unus eorum enatans. Et centurio ut servaret Paulum etiam præcepit iis ne trucida- 43
rent quenquam: & ulteriùs dixit iis qui sciverunt natare, ut natarent. Et iis qui 44
nesciverunt; Accipite tabulas, ite in aridam, & servate vosmetipsos: & sic serva-
ti sunt omnes, & venimus super terram.*

CAP. XXVIII.

*Et quum evasissemus, & servati fuissemus à mari, tunc temporis cognovimus 1
insulam, quòd vocata fuit Melta. Et ibi rustici benefecerunt nobis multùm 2
& non modicùm, & accenderunt magnum ignem, & acceperunt nos, & refe-
cerunt nos ab imbre & frigore quod super nos fuit. Et Paulus accepit multo- 3
rum viticulorum fasciculum, & projecit in ignem: & quum exæstuâsset ignis,
exivit vipera, & impendit manui Pauli.*

Ut verò viderunt Barbari pendentem bestiam de manu ejus, dice-
4 Ὡς δὲ εἶδον οἱ Βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, (ϑ) ἔλε-
bant ad invicèm; Omninò homicida est homo hic, quem salvum evasum de
γον πρὸς ἀλλήλους, Πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ
mari, ultio vivere non sinit. Ille quidem ergò excutiens
5 τῆς θαλάσσης, ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. Ὁ μὲν οὖν (ι) ἀποτινάξας τὸ
bestiam in ignem, passus est nullum malum. Illi autem expectabant eum futu-
6 θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. Οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλ-
rum intumescere, aut decidere repentè mortuum. In multo autem illis expe-
λειν πίμπρασθαι, ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν (κ) προσ-
ctantibus, & videntibus nihil incommodum in illum factum, mu-
δοκώντων, καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, (λ) μεταβαλ-
tati dicebant deum eum esse. In autem illis quæ circa locum illum
7 λόμενοι ἔλεγον θεὸν αὐτὸν εἶναι. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον
erant prædia primario insulæ, nomine Publio, qui suscipiens
ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος
nos, tres dies amicè hospitio excepit. Factum est autem patrem Pu-
8 ἡμᾶς, τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Πο-
blii febribus & dysenteriâ detentum decumbere: ad quem Pau-
πλίου πυρετοῖς καὶ (μ) δυσεντερίᾳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν ὁ Παῦ-
lus ingressus & precatus, imponens manus ei, sanavit eum.
λος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν.
Hoc ergò facto, & reliqui habentes infirmitates in insula, ac-
9 Τούτου (ν) οὖν γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ (ξ) ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ, προσ-
cedebant, & curabantur. Qui etiam multis honoribus honoraverunt nos,
10 ήρχοντο, καὶ ἐθεραπεύοντο. Οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς,
& navigantibus imposuerunt quæ ad usum. Post autem tres men-
11 καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς (ο) τὴν χρείαν. Μετὰ δὲ τρεῖς μῆ- ΛΘ'
ses navigavimus in navi quæ hyemaverat in insula, Alexandrina, adsignata
νας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ
Castori & Polluci. Et devecti in Syracusas, mansimus dies tres.
Διοσκούροις. Καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας, ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς. 12
Unde circumvenientes devenimus in Rhegium: & post unum diem adveni-
Ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον· καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενο- 13
ente Austro, secundantes venimus in Puteolos. Ubi invenientes fratres,
μένου νότου, δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους. Οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς, 14
rogati sumus apud eos manere dies septem: & sic in Ro-
παρεκλήθημεν (π) ἐπ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως (ρ) εἰς τὴν Ῥώ-
mam venimus. Et indè fratres audientes ea quæ de nobis, exierunt
μην ἤλθομεν. Κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, (σ) ἐξῆλθον 15
in occursum nobis usque ad Appii forum, & Tres tabernas: quos videns
εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν (τ) ἄχρις Ἀππίου φόρου, καὶ Τριῶν ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν
Paulus, gratias agens Deo, accepit fiduciam. Cùm autem venissemus
ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, ἔλαβε θάρσος. Ὅτε δὲ (υ) ἤλθομεν 16
in Romam, centurio tradidit vinctos præfecto castrorum: at
εἰς Ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ· τῷ δὲ
Paulo permissum est manere per seipsum, cum custodiente se milite.
Παύλῳ ἐπετράπη μένειν καθ' ἑαυτὸν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.
Factum est autem post dies tres convocare Paulum existentes
Μ' Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι (φ) τὸν Παῦλον τοὺς ὄντας 17
Judæorum primos. Convenientibus autem eis, dicebat ad eos; Vi-
τῶν Ἰουδαίων πρώτους. Συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς, (χ) Ἄν-
ri fratres, ego nihil contrarium faciens populo, aut moribus patri-
δρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ, ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴ-
is, vinctus ex Hierosolymis traditus sum in manus Romanorum.
οις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων.
Qui examinantes me, voluerunt dimittere, propter nullam causam mor-
Οἵτινες ἀνακρίναντές με, ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θα- 18
tis esse in me.
νάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί.

MS.A. (ϑ) πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον, (ι) ἀποτιναξάμενος (κ) προσδοκώντων, (λ) μεταβαλόμενοι ἔλεγον εἶναι αὐτὸν θεόν. (μ) δυσεντερίῳ (ν) δὲ γενομένου, (ξ) ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας, (ο) τὰς χρείας. (π) παρ' αὐτοῖς (ρ) ἤλθομεν εἰς Ῥώμην. (σ) ἦλθον (τ) ἄχρι (υ) εἰσήλθομεν εἰς Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν καθ' ἑαυτὸν, (φ) αὐτὸν τοὺς (χ) Ἐγὼ, ἄνδρες ἀδελφοὶ, οὐδὲν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]
[illegible]
18 [illegible]
[illegible]

Quam quum vidissent Barbari pendentem 4
ex ipsius manu, dicebant; Forsitan homo iste
homicida est: quem, quum salvus evaserit
è mari, justitia non sivit vivere. Ipse ve- 5
rò Paulus excussâ manu suâ, viperam de-
jecit in ignem, nihilque adversi ei conti-
git. Putabant autem Barbari eo momen- 6
to eum tabescere debere, mortuumque in
terram cadere: sed quum multum temporis
expectâssent, viderentque eum nihil adversi
pati, mutârunt sermones suos, & dixerunt
eum deum esse. Erant autem prædia eo 7
ipso loco, viro cuidam nomine Publio,
qui erat insulæ princeps: isque excepit nos
domi suæ per triduum hilariter. Cæte- 8
rùm ipsius Publii pater febre, ac dolore
viscerum laborabat: proinde introiit ad
eum Paulus, precesque fudit, & imposuit
ei manum suam, eumque sanitati restituit.
Hoc itaque peracto, cæteri quoque qui in 9
ea insula ægrotabant, accedebant ad eum,
& sanabantur. Proinde maximis honori- 10
bus nos honorârunt: quumque illinc pro-
grederemur, viaticum nobis suppeditârunt.

Dominicâ IX. post Pentecosten. 68

Exivimus autem tribus pòst mensibus, & 11
navigavimus navi Alexandrinâ, quæ hye-
maverat in eadem insula, eratque ei insi-
gne Geminorum. Porrò venimus Syracu- 12
sas urbem, illicque mansimus triduum. Il- 13
linc autem circumlegimus, & pervenimus
Rhegium urbem: & altero pòst die affla-
vit nobis ventus Australis, secundóque die
venimus Puteolos civitatem Italiæ. Et in- 14
venimus illic fratres, quibus nos roganti-
bus, mansimus apud eos dies septem: tum
demum profecti sumus Romam. Quod 15
quum auditione accepissent fratres qui il-
lic erant, exierunt nobis obviàm usque ad
plateam quæ vocatur Appii forum, & usque
ad tres tabernas: quumque vidisset eos Pau-
lus, gratias egit Deo, & confirmatus est. Et 16
ingressi sumus Romam, permisitque centu-
rio Paulo ut habitaret quocunque vellet cum
milite ipsum custodiente. Triduo autem 17
pòst misit Paulus convocatum primores Ju-
dæorum, ipsisque congregatis dixit, Viri fra-
tres mei, ego quanvis nullo modo insurrexe-
rim adversùs populum, aut legem patrum
meorum, in vinculis traditus sum ex Ierusa-
lem in manus Romanorum. Et ipsi quum 18
me interrogâssent, voluerunt me dimittere,
quippe qui in me culpam nullam dignam
morte invenissent.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወሶበ፡ ርእዩ፡ ሐቃል ፡ እንዘ፡ ስቁል፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ለአርዌ፡ ምድር፡ ይቤሉ፡ በበይናቲሆ
ሙ፡ ዝንቱ ፡ ብእሲ ፡ ይመስል ፡ ቀታሌ፡ ነፍስ፡ ለእመ፡ አምሰጠ፡ እምአበለ፡ በሕር፡ ወበዝ
5 የኒ ፡ ኢኀደጎ ፡ በቀለ፡ ደም፡ይሕየው፡ ፡=፡ ወውእቱሰ፡አንገፎ፡ውስተ፡እሳት ፡ ለአርዌ፡
6 ምድር፡ ኢለካፎ፡ሕማም፡ ወኢምንተኒ፡ ፡=፡ ወሐቃልሰ ፡ ይጸንሑ፡ ለእመሁ፡ ውእቱ፡
ይውዒ ፡ እምሓምዘ ፡ አርዌ ፡ አው ፡ ይደቅ ፡ ወይመውት፡፡ ወጸኒሆሙ ፡ ብዙኀ ፡
ወርእዮሙ ፡ ከመ፡ ምንተኒ ፡ ኢበጽሖ፡፡ ወወለጡ፡ኃሊናሆሙ፡ ወይቤሉ ፡ ዝውእቱ ፡ አ
7 ምላክሁ፡፡=፡ ወሀሎ፡ ውስተ ፡ ውእቱ፡መካን ፡ አሐዱ፡ዐጸደ፡ ወይን ፡ ወልጸደ ፡ ኵሉ ፡
አትክልት፡ ዘመለአከ፡ ይእቲ፡ ደሴት፡ ዘይሰመይ ፡ ፑብሊዮ፡ ወውእቱሰ፡ተወክፈነ፡ውስተ፡
ቤቱ ፡ በሠናይ ፡ ወበፍቅር ፡ ሠሉሰ ፡ መዋዕለ፡=፡

Et quum vidissent rustici impendentem manui ejus viperam, dixerunt inter se; 4
Hic homo videtur esse animæcida: si effugerit è fluctibus maris, tamen hic non sivit
eum ultio sanguinis ut vivat. Et ille excussit in ignem, viperam, non sentiens 5
doloris quicquam. Et rustici expectabant si ille exæstuaret ex veneno bestiæ, 6
aut caderet & moreretur: & quum expectâssent multùm, & vidissent quòd ni-
hil contigisset ei, tum commutârunt cogitationes eorum, & dixerunt; Hic est de-
us ejus. Et fuit in isto loco quædam vinea et prædium omnium plantarum 7
principis istius insulæ, qui nominatur Publius, & ille suscepit nos in domum
suam benignè & amanter triduo.

Versio VULGATA LATINA.

4 Ut verò viderunt Barbari pendentem bestiam de manu ejus, ad invicèm dice-
bant; Utique homicida est homo hic, qui cùm evaserit de mari, ultio non sinit
5 eum vivere. Et ille quidem excutiens bestiam in ignem, nihil mali passus est.
6 At illi existimabant eum in tumorem convertendum, & subitò casurum, & mori.
Diu autem illis expectantibus, & videntibus nihil mali in eo fieri, converten-
7 tes se, dicebant eum esse Deum. In locis autem illis erant prædia princi-
8 pis insulæ, nomine Publii, qui nos suscipiens, triduò benignè exhibuit. Con-
tigit autem, patrem Publii febribus & dysenteriâ vexatum jacere. Ad quem
9 Paulus intravit: & cùm oràsset, & imposuisset ei manus, salvavit eum. Quo
facto, omnes, qui in insula habebant infirmitates, accedebant & curabantur:
10 Qui etiam multis honoribus nos honoraverunt, & navigantibus imposuerunt
11 quæ necessaria erant. Post menses autem tres, navigavimus in navi Alexandri-
na, quæ in insula hyemaverat, cui erat insigne Castorum. Et cùm venissemus 12
Syracusam, mansimus ibi triduò. Inde circumlegentes devenimus Rhegium: & 13
post unum diem flante Austro, secundâ die venimus Puteolos: Ubi inventis fra- 14
tribus rogati sumus manere apud eos dies septem: & sic venimus Romam.
Et indè cùm audissent fratres, occurrerunt nobis usque ad Appii forum, ac tres 15
Tabernas. Quos cùm vidisset Paulus, gratias agens Deo, accepit fiduciam. Cùm 16
autem venissemus Romam, permissum est Paulo manere sibimet cum custodi-
ente se milite. Post tertium autem diem convocavit primos Judæorum. Cùm- 17
que convenissent, dicebat eis; Ego, viri fratres, nihil adversùs plebem faci-
ens, aut morem paternum, vinctus ab Jerosolymis traditus sum in manus Ro-
manorum: Qui cùm interrogationem de me habuissent, voluerunt me di- 18
mittere, eò quòd nulla esset causa mortis in me.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* فلما ابصر البربر الافعي معلقة في يده * قال بعضهم لبعض * هذا الرجل بلا امتري 4
فاتول هو اذ تخلص من البحر لم تتركه الطايلة ان يعيش * فاما هو فنفض الحية في 5
النار ولم تصبه مصيبة ردية * فاما هم فانتظروا منه انه اما يحترق واما يسقط بغتة ميتا * 6
فلما انتظروه مدة طويلة * وابصروا انه لم ينله مصاب ردي * اخطروا باذهانهم عنه
انه الاه * وكان متقدم تلك الجزيرة وما يحوط بها من الضياع اسمه بوبليوس * هذا 7
استقبلنا ثلثة ايام بنشاط واحتفال * وضافنا باكرام * فعرضت لابن بوبليوس حمي 8
وتفرح الامعاء احدقا به * ولبث طريحا * فدخل اليه بولص وصلي * ووضع عليه يده
فشفاه * فاذ ابصر هذا العجب الباهر جماعة الذين كانت بهم في الجزيرة امراضا قدموهم 9
اليه فشفيوا * فاكرمونا كرامات جزيلة * وعند انصرافنا احضروا لنا حاجة السفر * وبعد 10 11
ثلثة شهور انحدرنا في مركب اسكندراني كان قد شتي بتلك الجزيرة لانسان اسكندراني
معروف بديسقوريس * فانحدرنا الي سيراكوسي * فاقمنا بها ثلثة ايام * وعبرنا من 12 13
هناك * وانتهي مسيرنا الي ريجين * واذ هب العربي بعد يوم واحد * جينا في ثانية الي
بوتيولص * فوجدنا بها اخوة تعزينا بهم * واقمنا عندهم سبعة ايام * وهكذا دخلنا الي 14
رومية * فلما سمع الاخوة الذين هناك باخبارنا * خرجوا يستقبلونا الي سوق الرماح * والصقع 15
الذي فيه الثلثة حوانيت * فلما ابصرهم بولص شكر الله * واخذ ثقة وبسامة * ولما 16
حصلنا برومية سلم رييس المائة المقيدين الي قايد الجيوش * وتقدم الي بولص ان يقيم على
حملته مع الجندي الذي يحفظه * وبعد ثلثة ايام استدعي بولص المقدمين في اليهود * 17
فلما دخلوا اليه * قال لهم ايها الرجال اخوتي * انا ما عملت شيا يعاند الشعب ولا الفرايض
الابوية * وقد سلمت الي ايدي الروم من اورشليم مغلولا * الذين حاكموني وكشفوا عني * 18
فابروا ان يطلقوني اذ لم يجدوا في للموت علة واحدة *

Ut autem viderunt barbari viperam ex 4
ejus manu pendentem, dixerunt alii
ad alios; Hic homo sine dubio est ho-
micida, quem servatum è mari non si-
vit ultio vivere. Ipse verò serpen- 5
tem excussit in ignem, nec ullum accidit
ei malum infortunium. At illi expe- 6
ctabant illum vel incendendum, vel
casurum illicò mortuum: sed cùm ex-
pectâssent eum longo tempore, & vidis-
sent nullum malum infortunium ei con-
tigisse, animis suis conceperunt de ipso
quòd esset Deus. Erat autem primas 7
illius insulæ & circunjacentium oppi-
dorum quidam nomine Publius: is tra-
ctavit nos triduo hilariter ac plenè,
& hospitio excepit nos cum honore.
Accidit autem filio Publii febris, & 8
ulceratio viscerum acutè illum vex-
antes, ita ut decumbens maneret: ad
quem Paulus ingressus oravit, manúque
sua illi imposita, curavit eum. Hoc 9
admirabile portentum cùm vidissent
omnes qui habebant in insula infirmi-
tates, oblati fuerunt ei, ac sanati.
Quapropter multis nos honoribus affe- 10
cerunt, & ad discessum nostrum sup-
peditârunt nobis necessitatem viæ. Et 11
post tres menses profecti sumus in na-
vi Alexandrina, quæ hyemaverat illa
in insula, pertinente *ad hominem quen-*
dam Alexandrinum, Dioscoridem nun-
cupatum. Ivimúsque Syracusas, & 12
mansimus illic tribus diebus. Indéque 13
prætergressis, devenit iter nostrum ad
Rhegium: & flante Africo post unum
diem, venimus altero die Puteolos.
Et repertis ibi fratribus, consolati su- 14
mus in eis, & mansimus apud illos
septem dies, & sic ingressi sumus Ro-
mam. Cúmque audissent fratres qui 15
illic erant, famam nostram, prodierunt
in occursum nostrum usque ad vicum
lancearum, & locum in quo extant tres
tabernæ: quos cùm vidisset Paulus,
gratias egit Deo, & fiduciam atque
hilaritatem acquisivit. Et cùm de- 16
venissemus Romam, tradidit centurio
vinctos principi turmarum. Et permis-
sum fuit Paulo habitare soli, cum
milite qui custodiebat illum. Post tres 17
autem dies convocavit Paulus præci-
puos in Judæis: quibus ad eum in-
gressis ait; O viri fratres mei, ego nihil
egi quod adversetur plebi, nec insti-
tutis paternis: attamen traditus fui
in manus Romanorum ab Jerusalem
vinctus. Qui me examinantes atque 18
explorantes, voluerunt me dimittere,
cùm nullam reperissent in me mortis
causam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወአቡሁሰ : ለፑብልዮ : የሐምም : ሕመመ : ፈጸንት : ወደደዊ : ብዙኀ : ወቦአ : ኀቤሁ :
ጳውሎስ ፡ ወስእሎ : ከመ : ያንብር : እዴሁ ፡ ለዕሌሁ : ወጸውሎስስ : ጸለየ : ወአንበረ : እ
9 ደሁ : ለዕሌሁ ፡ ወፈወሶ : ሶቤሃ:=፦ ወእምድኅረ : ገብረ : ዘንተ : ርእዮሙ : ክልእንሂ :
10 ሕሙማን : ዘይእቲ : ደሴት : መጽኡ : ወተፈወሱ : እምደዌሆሙ::=፦ ወእሙንቱሰ : አክ
በሩነ : በዐቢይ : ክብር :: ወሶበ : ተንሣእነ : ለነጊድ : ወወደዩ : ውስተ : ሐመርነ : ኵሉ :
11 ዘየአጽበነ : ለመፍቅድነ::=፦ ወእምድኅረ : ሠለስቱ : አውራኅ : ነገድነ : በአሐቲ : ሐ
መር : እስክንድርራዊት : ዘአክረመት : ውስተ : ይእቲ : ደሴት : ዘበ : ትእምርት : ደዮስኰ
12 ራ : ዘውእቱ : አምለከ : ኖትያት:=፦ ወሶበ : በጽሕነ : ሰረጕዘ : ነበርነ : ህየ : ሠሉሰ :
13 መዋዕለ:=፦ ወእምህየ : ነገድነ : በጽንፈ : በሕር : እንዘ : ነዐውድ : ወበጻሕነ : ውስተ :
ሀገር : እንተ : ታሰምይ : ሬዚሉም::ወሰበ : ተንሣእነ :: እምህየ : ነፍሐ : ለዕሌነ : ነፋስ:
አዜብ : በሠሉስቱ : መዋዕል : በጻሕነ : ውስተ : አሐቲ : መከን : ዘትሰመይ : ፐቲዮሎስ:=፦
14 ወበህየ : ረከብናሆሙ : ለአሀው : ወእሙንቱሂ : ሰአሉነ : ከመ : ንንበር : ምስሌሆሙ : ሰቡ
15 ዐ : መዋዕለ : ወእምዝ : በጽሕነ : ሮሜያ:=፦ ወሶበ : ሰምዑ : አሀው : እለ : ሀለው :
ሮሜ : መጽኡ : ከመ : ይትቀበሉነ : ውስተ : መርህብ : እስከ : አሐቲ : መከን : ዘተሰመይ :
ዐውደ : አፒዮ : ኀበ : ሀሎ : ሠለስቱ : ሰቀለ : ህየ ፡ ምስያጠ : ኵሉ : መፍቅደ : ሰብእ : ወ
16 ሶበ : ርእየ : ጳውሎስ : አኀው : አእኰቶ : ለእግዚአብሔር : ወተአምነ : ቦቱ::=፦ ወእም
ድኅረ : ቦእነ : ሮሜ : ሀቤ : ምእት : አወፈዮ : ለሊቀ : ሐራ : ዝውእቱ : መስፍን : ወረከ
በ : ጳውሎስ : ጸጋ : እምኀቤሁ : ከመ : ይንበር : በፍቅዱ : ምስለ : ፩ : ሐራ : ዘየዐቅቦ::=፦
17 ወእምድኅረ : ሠለስቱ : ዕለት : አስተጋብኦሙ : ለዐበይተ : አይሁድ : እለ : ይነብሩ : ሮ
ሜ : ወሶበ : ተጋብኡ : ኅቡረ : ይቤሎሙ : ለእየው : አኀው : አነሰ : ኢገበርኩ : ምንተ
ኗ : እኩየ : ለዕለ : ሕዝብነ : ወለዕለ : ህገ : አበዊነ : ሰብአ : ኢየሩሰሌም : አግብ[illegible]ኒ :
18 ሞቂሐሙ : ውስተ : እደ : ሮማዊያን:=፦ ወእሙንቱሰ : ሐቲቶሙ : ፈቀዱ : ይኅድጉኒ :
ለእመ : ሊረከቡ : ለዕሊየ : ጌጋየ : በዘእመውት::=፦

Et pater Publii afflictus fuit afflictione febris, & ægrotabat multùm, & intra- 8
vit ad eum Paulus, & rogavit illum ut poneret manum suam super eum: & Pau-
lus precatus est, & posuit manum suam super eum, & sanavit eum statim. Et 9
postquam fecisset hoc, videntes alii ægroti hujus insulæ, venerunt & sanati
fuerunt de infirmitatibus eorum. Et illi honorârunt nos cum multo honore: & 10
quum resurrexissemus ad navigandum, tum miserunt in navem nostram quod-
cunque difficile erat nobis pro indigentia nostra. Et post tres menses naviga- 11
vimus in quadam navi Alexandrina, quæ hyemaverat in ista insula, quæ ha-
buit insigne Dioscoura, qui est Deus nautarum. Et quum pervenissemus Sera- 12
gusam, mansimus ibi tres dies. Et illinc navigavimus per fimbriam maris 13
circundantes, & venimus in civitatem quæ nominatur Rezium: & quum sus-
tulissemus illinc, flante super nos vento Australi, in tertio die venimus in quen-
dam locum qui nominatur Patiolos. Et ibi invenimus fratres, & illi rogârunt 14
nos ut maneremus cum iis septem dies: Et tunc venimus Romam. Et quum 15
audivissent fratres qui erant Romæ, venerunt ut occurrerent nobis in plateis,
usque quendam locum qui nominatur Castra Appii, ubi erant tres tabernæ; ibi
forum erat *omnium quæ necessaria erant homini: & quum vidisset Paulus fra-*
tres, gratias egit Deo, & fiduciam habuit in eo. Et quum ingressi essemus Ro- 16
mam, Centurio tradidit vinctos *magistro militum, qui fuit gubernator, & in-*
venit Paulus gratiam apud eum, ut maneret pro libitu suo cum uno militum
qui custodiret eum. Et post tres dies congregavit magnates Judæorum, qui habi- 17
târunt Romæ: & quum congregati essent simul, dixit iis; Viri fratres, ego non feci
quicquam mali contra gentem nostram, & contra ritus patrum nostrorum: homines
Hierusalem tradiderunt me, vincientes me, in manum Romanorum. Et illi inter- 18
rogantes voluerunt dimittere me, quia non invenerunt contra me crimen propter
quod morerer.

19 Contradicentibus autem Judæis, coactus sum appellare Cæsarem, non quasi
'Αντιλεγόντων δὲ τῶν 'Ιουδαίων, (✝) ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς
20 gentem meam habens aliquid accusare. Propter hanc igitur causam ro-
τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι (ω) κατηγορῆσαι. Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρε-
gavi vos videre, & alloqui. Propter enim spem Israël catenam
κάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν, καὶ προσλαλῆσαι. (α) ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ 'Ισραὴλ τὴν ἅλυσιν
hanc circumdatus sum. Illi autem ad eum dixerunt; Nos neque literas de te
21 ταύτην περίκειμαι. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν (β) εἶπον, 'Ημεῖς οὔτε γράμματα (γ) περὶ σοῦ
accepimus à Judæa: neque adveniens aliquis fratrum nuntiavit, aut
ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς 'Ιουδαίας· οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν, ἢ
locutus est quid de te malum. Digni sumus autem à te audire quæ sentis: de
22 ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ πονηρόν. 'Αξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ
quidem enim secta hac notum est nobis, quia ubique contradicitur. Consti-
23 μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης (δ) γνωστόν ἐστιν ἡμῖν, ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται. Ταξά-
tuentes autem illi diem, venerunt ad eum in hospitium plures: quibus exponebat,
μενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, (ε) ἧκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες· οἷς ἐξετίθετο,
testificans regnum Dei, suadénsque eis ea quæ de Jesu,
(ζ) διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε (η) αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ 'Ιησοῦ,
exque lege Moysi & Prophetis, à manè usque ad vesperam. Et hi quidem
24 ἀπό τε τοῦ νόμου Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας. Καὶ οἱ μὲν
persuadebantur dictis, hi verò non credebant. Discordes autem existentes ad invi-
25 ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. 'Ασύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλή-
cèm, discedebant, dicente Paulo verbum unum; Quia pulchrè Spiritus sanctus
λους, ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν, Ὅτι καλῶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον
locutus est per Esaiam Prophetam ad patres nostros, Dicens; Vade
(θ) ἐλάλησε διὰ 'Ησαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, Λέγον, Πορεύθητι 26
ad populum istum, & dic; Auditu audietis, & non intelligetis: & videntes
πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ (ι) εἰπέ, 'Ακοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες
videbitis, & non cernetis. Incrassatum est enim cor populi hujus, & auribus
(κ) βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. 'Επαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς (λ) ὠσὶ 27
graviter audierunt, & oculos suos compresserunt: ne quando videant ocu-
βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλ-
lis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, & sanem
μοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ (μ) ἰάσωμαι
eos. Notum ergò sit vobis, quoniam Gentibus missum est salutare
αὐτούς. Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη (ν) τὸ σωτήριον 28
Dei: ipsi & audient. Et hæc eo dicente, abierunt Judæi,
τοῦ Θεοῦ· αὐτοὶ καὶ (ξ) ἀκούσονται. Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ 'Ιουδαῖοι, 29
multam habentes in seipsis disputationem. Mansit autem Paulus biennio toto in proprio
πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν. Ἔμεινε δὲ ὁ Παῦλος διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ 30
conducto, & suscipiebat omnes ingredientes ad eum: Prædicans
μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν· Κηρύσσων 31
regnum Dei, & docens ea quæ de Domino Jesu Christo cum omni
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου 'Ιησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης
libertate, improhibitè.
παῤῥησίας, ἀκωλύτως. (†)

MS.A. (✝) ἠναγκάσθην (ω) κατηγορεῖν. (α) εἵνεκεν (β) εἶπαν, (γ) ἐδεξάμεθα περὶ σοῦ (δ) γνωστὸν ἡμῖν ἐστιν, ὅτι (ε) ἦλθαν (ζ) διαμαρτυρόμενος (η) αὐτοὺς περὶ (θ) ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν διὰ 'Ησαΐου τοῦ προφήτου, Λέγον, (ι) εἰπόν, 'Ακοῇ ἀκούσητε, (κ) βλέψητε, (λ) ὠσὶν αὐτῶν βαρέως (μ) ἰάσομαι (ν) τοῦτο τὸ (ξ) ἀκούσονται. *** Ἐμεινεν δὲ διετίαν ὅλην
(†) Πράξεις τῶν ἁγίων 'Αποστόλων. Hic sequuntur septem Canonicæ Epistolæ in MS.A. 'Ιάκωβος Θεοῦ καὶ Κυρίου

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]

Sed quum insurgerent adversùm me Judæi, 19
coactus sum clamare Cæsaris protectionem,
non quasi habens accusare ulla in re filios
gentis meæ. Propterea petii à vobis ut ve- 20
niretis, ut vos viderem, vobísque hæc re-
nuntiarem: quandoquidem propter spem
Israelis vinctus sum hâc catenâ. At illi 21
dixerunt ei, Nos neque epistolam de te ac-
cepimus à Judæa, neque quisquam ex fra-
tribus qui venerunt ab Ierusalem, dixerunt
nobis quicquam mali de te. Velimus autem 22
ex te audire quod sentias, quoniam hanc
doctrinam scimus à nemine recipi.

[illegible]

Dominicâ X. post Pentecosten. 69.

23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
[illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
[illegible]
28 [illegible]
*** [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Proinde constituerunt ei diem, & congre- 23
gati sunt, convenerúntque ad eum plurimi
quò loci diversabatur, & revelavit eis regnũ
Dei, testificans & persuadens ei super Jesum
ex lege Mosis, & ex prophetis, à mane ad
usque vesperam. Quidam autem ex eis as- 24
sentiebantur sermonibus ipsius, alii verò
non assentiebantur. Cæterùm discesserunt ab 25
eo quum discordes essent inter se, & dixisset
eis ipsemet Paulus hoc verbum; Perbellè
locutus est Spiritus sanctitatis per os Esaiæ
prophetæ adversùs patres vestros, Dicens; 26
Vade ad populum istum, & dic eis, Audi-
tu audietis, & non intelligetis, videbitísque,
& non animadvertetis. Incrassatum est enim 27
cor populi istius, & aures suas aggravârunt,
& oculos suos occluserunt ne videant oculis
suis, & audiant auribus suis, & intelligant
corde suo, & convertantur ad me, & parcam
eis. Notum ergò sit vobis hoc, Gentibus 28
missam esse hanc redemptionem, quoniam
& ipsæ quidem audient illam.

Deest versus 29.

Conduxit autem sibi Paulus ære suo ædes, 30
in eisque egit biennium, & illic excipiebat
eos omnes qui ad ipsum veniebant. Prædi- 31
cabátque de regno Dei, & docebat palàm
de Domino nostro Jesu Christo absque pro-
hibitione.

Actuum Apostolorum Beatorum, hoc est, Historiarum eorum, Finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወሰበ ፡ ተጋአዙ ፡ አይሁድ ፡ ለዕሌየ ፡ አጽአቀኒ ፡ ከመ ፡ አዝምር ፡ ለንጉሢ ፡ እንከ ፡ ሊኮን
20 ኩ ፡ ለአስተዋድዮ ፡ ሕዝብየ ፡ ወሰብእየ ፡፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ነገር ፡ አንሰ ፡ ሰአልኩ ፡ ወ
ጸወእኩ ፡ ከመ ፡ እርአይክሙ ፡ ወእትናገረክሙ ፡ በእንተ ፡ ተስፋ ፡ እስራኤል ፡ እስመ ፡ አነ ፡
21 እጉት ፡ በዝንቱ ፡ ሞቅሕ ፡፡ ወእሙንቱሂ ፡ ይቤልዎ ፡ ንሕነሰ ፡ አልብነ ፡ መጽሐፈ ፡ ዘመ
ጽአ ፡ በእንቲአከ ፡ ወሊ ፡ አሐዱ ፡ እምአሀው ፡ መጺኦ ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ ዘነገረነ ፡ በ
22 እንቲከ ፡ እኩየ ፡፡ ደእሙ ፡ ንፈቅድ ፡ ረቱአ ፡ ንስማዕ ፡ እምኔከ ፡ እስመ ፡ አንተ ፡ ዘተአ
ምር ፡ ወዘትሰምዕ ፡ እስመ ፡ ንሕነ ፡ ነአምር ፡ በዛቲ ፡ ንፋቀት ፡ ይትጋአዙ ፡ በኵሉ ፡ መከ
23 ን ፡፡ ወዐቀሙ ፡ እድሜ ፡ መዋዕለ ፡ ወበእድሜ ፡ መዋዕል ፡ ሖሩ ፡ ብዙኃን ፡ ውስተ ፡ ማ
ኅደሩ ፡ ለጳውሎስ ፡፡ ለአለ ፡ መጽኡ ፡ ኀቤሁ ፡ ነገሮሙ ፡ በእንተ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብ
ሔር ፡ ወሰመዓ ፡ ኮኖሙ ፡ ወእንዘ ፡ ያጠይቆሙ ፡ በእንተ ፡ ኢየሱስ ፡ እመጻሕፍተ ፡ ሙሴ ፡ ወ
24 ነቢያት ፡ እምጽብሕ ፡ እስከ ፡ ሰርክ ፡፡ እምኔሆሙ ፡ ቦዘየአምኑ ፡ ዘይቤሎሙ ፡ ጳውሎ
25 ስ ፡ ወቦ ፡ ዘኢያአምኑ ፡፡ ወእምዝ ፡ ተጋአዙ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ወሖሩ ፡ እንዘ ፡ ይተና
ፈቁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ጳውሎስ ፡ ስምዑ ፡ አኃተ ፡ ቃለ ፡ እስመ ፡ ሠናየ ፡ ተነበየ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱ
26 ስ ፡ በአፈ ፡ ኢሳይያስ ፡ ነቢይ ፡ ለአበዊነ ፡፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ሖር ፡ ኀበ ፡ ዝንቱ ፡ ሕዝብ ፡ ወ
27 በሎ ፡ በእዝን ፡ ትሰምዑ ፡ ወኢትሌብው ፡ ወረእየ ፡ ትሬእዩ ፡ ወኢትነጽሩ ፡፡ ወገዝፈ ፡ ል
ቡ ፡ ለዝ ፡ ሕዝብ ፡ ወበእዘኒሆሙ ፡ ድንቀወ ፡ ሰምዑ ፡ ወአዕይንቲሆሙ ፡ ዖሩ ፡ ከመ ፡ ኢይሬ
እዩ ፡ በአዕይንቲሆሙ ፡ ወከመ ፡ ኢይሰምዑ ፡ በእዘኒሆሙ ፡ ወከመ ፡ ኢይለብው ፡ በአልባቢ
ሆሙ ፡ ወከመ ፡ ኢይትመየጡ ፡ ወኢይሣህሎሙ ፡ እግዚአብሔር ፡፡

Et quum judicio contendissent Judæi contra me, necesse habens ut appellarem 19
ad Imperatorem, ego non fui dispositus *ad accusandum gentem meam & popula-*
res meos. Propter hanc causam, ego rogavi & invitavi vos *ut viderem vos,* 20
& alloquerer vos de spe Israelis, quia circundatus sum *cùm hac catena,*
Et illi dixerunt ei, Nos nullas habuimus literas quæ venerunt de te, & nullus è 21
fratribus veniens ab Hierusalem fuit *qui loquutus est nobis de te malum. Sed* 22
volumus rectum ut audiamus à te quia tu scis & audis, & *quia nos scimus*
quod *de hac secta litigant in omni loco. Et constituerunt præstitutum diem: &* 23
in præstituto die venerunt multi in hospitium Pauli, iis qui venerunt ad eum
loquentis de regno Dei, & testimonio iis existentis, & explicantis iis de Jesu
ex scriptura Mosis & prophetarum à mane usque ad vesperam. Ex iis fuerunt 24
qui credebant ei quod dixisset iis Paulus, & fuerunt qui non credebant. Et 25
tunc litigârunt inter se, & discesserunt divisi: & dixit iis Paulus, Audite unum
verbum, quia benè prophetavit Spiritus sanctus in ore Esaiæ prophetæ patribus
nostris, Dicens; Vade ad illum populum, & dic, Cum aure audietis & non in- 26
telligetis, & videndo videbitis & non cernetis; Et pinguefactum est cor hujus 27
populi, & auribus suis surdè audierunt; & oculi eorum cæcutiverunt, ut non
videant cum oculis suis, & ut non audiant cum auribus suis, & ut non in-
telligant cum corde eorum, & ut non convertantur, & non misereatur eorum
Deus.

Versio VULGATA LATINA.

19 Contradicentibus autem Judæis, coactus sum appellare Cæsarem, non quasi gen-
20 tem meam habens aliquid accusare. Propter hanc igitur causam rogavi vos vi-
21 dere, & alloqui. Propter spem enim Israel catenâ hâc circumdatus sum. At illi
dixerunt ad eum; Nos neque literas accepimus de te à Judæa, neque adveniens
22 aliquis fratrum nuntiavit, aut locutus est quid de te malum. Rogamus autem à te
audire quæ sentis: nam de secta hac notum est nobis quia ubique ei contradicitur.
23 Cùm constituissent autem illi diem, venerunt ad eum in hospitium plurimi, qui-
bus exponebat testificans regnum Dei, suadénsque eis de Jesu ex Lege Moysi &
24 Prophetis, à manè usque ad vesperam. Et quidam credebant his quæ dice-
25 bantur: quidam verò non credebant. Cúmque invicèm non essent consenti-
entes, discedebant, dicente Paulo unum verbum; Quia benè Spiritus sanctus
locutus est per Isaiam prophetam ad patres nostros, Dicens; Vade ad po- 26
pulum istum, & dic ad eos; Aure audietis, & non intelligetis: & videntes
videbitis, & non perspicietis. Incrassatum est enim cor populi hujus, & 27
auribus graviter audierunt, & oculos suos compresserunt: ne fortè videant
oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, & sanem
eos. Notum ergò sit vobis, quoniam Gentibus missum est hoc salutare Dei, 28
& ipsi audient. Et cùm hæc dixisset, exierunt ab eo Judæi, multam haben- 29
tes inter se quæstionem. Mansit autem biennio toto in suo conducto: & 30
suscipiebat omnes, qui ingrediebantur ad eum, Prædicans regnum Dei, & 31
docens quæ sunt de Domino Jesu Christo, cum omni fiducia, sine prohibi-
tione.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 فلما قاومني اليهود اضطرني الامر ان استغيث بقيصر * لا كمن عنده خطاب اتلب به
20 امتي * فلهذا السبب دعوتكم لابصركم واخاطبكم * لانني من اجل رجاء اسرائيل
21 عللت بهذه السلسلة * فقالوا له نحن لم نقبل من اجلك كتبا من اليهودية * ولا ورد الينا
22 احد الاخوة يخبر عنك او تكلم كلاما مستنكرا * ونحن طالبون ان نسمع منك المعتقدات
23 التي تعتقدها * فاما عن الشقاق فقد علمنا يقينا * ان قد تكلم به في كل صقع * وحددوا له
يوما يجي فيه الي عنده اكثرهم الي موضع ضيافته * فقاوضهم شاهدا لهم بملك الله *
واقنعهم بالشواهد التي عن المسيح * من شريعة موسي ومن الانبياء * من الصباح الي المساء *
24 25 فبعضهم اذعن للمقولات منه * وبعضهم انكروها * وانصرفوا بعضهم غير متفق مع
بعض * اذ قال بولص فصلا واحدا * ان روح القدس خاطب خطابا حسنا اباءنا بفم اشعيا
26 النبي * فقال انطلق الي هذا الشعب وقل لهم * ستسمعون سماعا وما تفهمونه * وستبصرون
27 بصرا وما ترون * لان قد غلظ قلب هذا الشعب * وسمعوا باذانهم سمعا ثقيلا * وغمضوا اعينهم
28 لكيلا يبصروا باعينهم * ويسمعوا باذانهم * ويفهموا بقلبهم ويرجعوا الي فاشفيهم * فليكن
29 معلوما عندكم ان خلاص الله قد ارسل الي الامم * فاذ سمعوا هذه الاقوال التي قالها *
30 انصرف اليهود مترددين في انفسهم * ابتغاء معرفة اقواله * واقام بولص مدة سنتين ساكنا
31 باجرته * وكان يقبل كافة الذين ينطلقون اليه * كارزا بملك الله ومعلما البراهين التي عن
الرب يسوع المسيح بكافة المجاهرة بلا منع *

* تم بعون الله وتوفيقه كتاب اعمال الرسل الاطهار * الذي نبتهل اليه ان يرحمنا
بوسايلهم اجمعين * امين * والسبح لله رب العالمين *

Verùm opponentibus se mihi Judæis, 19
compulit me res ut ad Cæsarem provocarem: non quasi habeas sermonem de quo gentem meam accusem. Hac igitur 20
de causa vocavi vos, ut viderem vos, & alloquerer. Nam propter spem Israelis hac sum ligatus catena. Dixerunt 21
ei; Nos neque literas accepimus de te à Judæa, neque ad nos adveniens quisquam fratrum retulit aut locutus est de te turpem sermonem. Nos autem 22
cupimus audire ex te opiniones quas sentis: quòd verò ad sectam, certò jam scimus factum esse de ea sermonem ubique locorum. Et decreverunt 23
ei diem quo plerique ipsorum convenirent eum in loco hospitii sui. Et allocutus est eos, testificans illis regnum Dei, eisque suasit testimoniis quæ de Christo erant, ex lege Mosis & ex prophetis, à mane usque ad vesperam. Et 24
quidam acquiescebant dictis ipsius, quidam verò improbârunt. Et dis- 25
cesserunt alii dissentientes ab aliis, ubi dixisset Paulus periodum unam, Spiritus sanctus recto sermone allocutus est patres nostros per os Isaiæ prophetæ, Et ait; Vade ad populum 26
istum, & dic eis; Audiendo audietis, & non intelligetis: & videndo videbitis, & non cernetis. Jam enim ob- 27
duratum est cor populi hujus, & audierunt auribus suis auditum gravem: & oculos suos occluserunt, ne videant oculis suis, & audiant auribus suis, & intelligant corde suo, & revertantur ad me, & sanem eos. Notum ergò sit vobis salutem Dei mis- 28
sam esse ad Gentes. Cúmque audis- 29
sent hos sermones quos dixit, discesserunt Judæi animis suis pervolventes, desiderio percipiendi sermones illius. Mansit autem Paulus spatio biennii 30
habitans in conducto suo: & suscipiebat omnes qui illum adibant: Prædicans regnum Dei, ac docens 31
argumenta quæ sunt de Domino Jesu Christo, omni cum libertate, sine prohibitione.

Absolutus est, juvante & auspicante Deo, liber Actuum Apostolorum purorum, quem supplices rogamus misericordiam nobis impertiri per ipsorum omnium preces. Amen.

Laus Deo Domino creaturarum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ለእምሬ : ወጠይቁ : እንከ : አድኅኖት : እግዚአብሔር : ተፈነወ : ለአሕዛብ : ወእሙን
29 ቱ : ይሰምዑ : ወየአምሩ ::=: ወእምድኅረ : ይቤሎ : ዘንተ : ሖሩ : አይሁድ : እንዘ :
30 ይትገአዙ : በበይናቲሆሙ ::=: ወጸውሎስሰ : ነበረ : ክልኤተ : ዓመተ : ውስተ : ቤተ : አ
ሰብ : ዘተለሰበ : እንዘ : ይትወከፎሙ : በህየ : ለእለ : ይመጽኡ : ኀቤሁ : ውስተ : ማኅደ
31 ሩ ::=: ወይዜንዎሙ : በእንተ : መንግሥተ : እግዚአብሔር : ወዘ : እግዚእነ : ኢየሱስዊ :
መሐሮሙ : እንዘ : አልቦ : ዘይከልዖ ::=:
ዝንቱ : ግብረ : ሐዋርያት : ዘይበዝኅ : ተተርጕመ : በሮምያ : እምል
ሳነ : ሮማይስጢ : ወጽርእ : ለግዕዝ ::=:

Scitote & intuemini igitur, salus Dei missa est Gentibus, & ipsæ audiunt & 28
cognoscunt. Et postquam dixisset hoc, exierunt Judæi litigantes inter se. Et 29
Paulus mansit duos annos in domo conducta quam conduxerat, recipiens ibi 30
venientes ad eum in hospitium suum. Et prædicans iis de regno Dei, &, quæ 31
sunt Domini nostri Jesu, docuit eos nemine prohibente.

Iste *liber* gestorum Apostolorum (qui à multis translatus fuit in *linguam* Romanam) ex lingua Romana & Græca in Æthiopicam *conversus est.*

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ῬΩΜΑΙΟΥΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ, ἜΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ΜΕΡΙΚΑΣ ὑποδιαιρέσεις.

Εὐαγγελικὴ διδασκαλία, περὶ τε τῆς ἔξω χάριτος Χριστοῦ καὶ τῆς ἐν χάριτι· καὶ περὶ ἐλπίδος, καὶ πολιτείας πνευματικῆς.

Α'. Πρῶτον μετὰ τὸ προοίμιον, περὶ κρίσεως τῆς κατὰ ἐθνῶν τῶν οὐ φυλασσόντων τὰ φυσικά.

Β'. Περὶ κρίσεως τῆς κατὰ Ἰσραὴλ τοῦ μὴ φυλάσσοντος τὰ νομικά.

Γ'. Περὶ ὑπεροχῆς Ἰσραὴλ τοῦ τυγχάνοντος τῆς ἐπαγγελίας.

Δ'. Περὶ χάριτος δι' ἧς μόνον ἄνθρωποι δικαιοῦνται, οὐ κατὰ γένος διακεκριμένως, ἀλλὰ κατὰ Θεοῦ δόσιν ἰσοτίμως, κατὰ τὸν Ἀβραὰμ τύπον.

Ε'. Περὶ τῆς ὑποκειμένης ἐλπίδος.

ς'. Περὶ εἰσαγωγῆς τοῦ πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀντὶ τοῦ πεσόντος ἐξαρχῆς γηγενοῦς Ἀδάμ.

Ζ'. Περὶ τῆς ὀφειλομένης ἐπὶ τῇ πίστει πράξεως ἀγαθῆς.

Η'. Ἐπανάληψις περὶ τῆς ἐν χάριτι ζωῆς.

Θ'. Περὶ τῆς ὑπὸ νόμου κατακρίσεως διὰ τὴν ἁμαρτίαν.

Ι'. Περὶ τῶν ἐν ἀνθρωπίνῃ φύσει παθῶν, ἀδύνατον ποιούντων τὴν πρὸς νόμον συμφωνίαν.

ΙΑ'. Περὶ τῆς ἀποδύσεως τῶν φυσικῶν παθημάτων διὰ τῆς πρὸς τὸ πνεῦμα συναφείας.

ΙΒ'. Ἐπανάληψις περὶ τῆς ἀποκειμένης τοῖς ἁγίοις δόξης.

ΙΓ'. Περὶ τῆς ὀφειλομένης ἀγάπης Χριστῷ.

ΙΔ'. Περὶ ἐκπτώσεως Ἰσραὴλ τοῦ ἀποβληθέντος, καὶ κλήσεως τοῦ ἀληθοῦς τοῦ ἐκλεχθέντος μετὰ τῶν ἐθνῶν.

ΙΕ'. Ὅτι κατὰ ἀπιστίαν ἡ ἔκπτωσις διὰ τὴν εἰς ἄγνοιαν ἐγκαταλείψεως, καὶ τῆς μὴ ἁρμόζοντος αὐτοῖς κηρύγματος.

Ις'. Περὶ τοῦ σκοποῦ καθ' ὃν ἐξεβλήθησαν, ὥστε δεύτερον ἐπανελθεῖν, ζήλῳ τῶν προπιστευθέντων ἐθνῶν συνταχθέντων τῷ πρὶν Ἰσραήλ.

ΙΖ'. Παραίνεσις περὶ ἀρετῆς τῆς πρὸς Θεὸν καὶ ἀνθρώπους. ἐν ᾧ, περὶ τῆς εἰς ἀλλήλους ὁμονοίας. περὶ τῆς πρὸς Θεὸν λατρείας. περὶ τῆς πρὸς ἀντικειμένους ἀνεξικακίας. περὶ τῆς πρὸς ἄρχοντας ὑποταγῆς. περὶ σωφροσύνης καὶ πρᾳότητος. περὶ τῆς ἐν βρώμασι καὶ ἡμέραις ἀμάχου διανοίας.

ΙΗ'. Περὶ μιμήσεως τῆς Χριστοῦ ἀνεξικακίας.

ΙΘ'. Περὶ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ τῆς ἐν ἀνατολῇ καὶ δύσει.

PAULI APOSTOLI AD ROMANOS EPISTOLA.
(†)ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ἈΠΟΣΤΟΛΟΥ Ἡ ΠΡΟΣ ῬΩΜΑΙΟΥΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ.

CAP. I. α'.

Paulus servus Jesu Christi, vocatus Apostolus, *discretus* in Evangelium Dei,
1 Παῦλος δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ,
(Quod antè promiserat per Prophetas suos in Scripturis sanctis,) De filio suo,
2 (Ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις,)
3 Περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ,
(*facto* ex semine David secundùm carnem, *Illo definito filio* Dei in
4 (τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαβὶδ κατὰ σάρκα, Τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ Θεοῦ ἐν
virtute, secundùm Spiritum sanctificationis, ex resurrectione mortuorum Jesu Christi Do-
δυνάμει, κατὰ Πνεῦμα ἁγιωσύνης, ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυ-
mini nostri: Per quem accepimus gratiam & Apostolatum ad *obedientiam* fidei in
5 ρίου ἡμῶν· Δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν
omnibus Gentibus, pro nomine ejus: In quibus estis & vos, vocati
6 πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ· Ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ
Jesu Christi:) Omnibus *existentibus in Roma*, dilectis Dei, vocatis
7 Ἰησοῦ Χριστοῦ·) Πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ, ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς
Sanctis: Gratia vobis & pax à Deo patre nostro, & Domino Jesu
ἁγίοις, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Christo. Primùm quidem gratias ago Deo meo per Jesum Christum pro
8 Χριστοῦ. Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ (α) ὑπὲρ
omnibus vobis, quia fides vestra annuntiatur in universo mundo. Testis
9 πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Μάρτυς
enim *meus* est Deus, cui servio in spiritu meo, in Evangelio
γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεὸς, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
filii ejus, *ut indesinenter* memoriam vestri facio: Semper in orationibus
10 τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι· Πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν
meis obsecrans, si quo modo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate
μου δεόμενος, εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι
Dei, *venire* ad vos. Desidero enim videre vos, ut aliquid impertiar
τοῦ Θεοῦ, ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ 11
donum vobis *spirituale*, ad *stabiliri* vos: *Hoc autem est*, simul ex-
χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς· (β) Τοῦτο δέ ἐστι, συμπαρα- 12
hortari in vobis per eam quæ *in* invicèm fidem, vestram atque meam. *Non volo*
κληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. Οὐ θέλω 13
autem vos ignorare, fratres, quia sæpè proposui venire ad vos, (&
δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, (καὶ
prohibitus sum usque adhuc,) ut fructum aliquem habeam & in vobis, sicut & in
ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο,) ἵνα (γ) καρπόν τινα σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν
cæteris Gentibus. *Græcisque* & Barbaris, *sapientibúsque* & insipientibus
τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἕλλησί τε καὶ Βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις 14
debitor sum: Ita (quod in me) promptum & vobis qui *in Roma* Evangeli-
ὀφειλέτης εἰμί· Οὕτω (τὸ κατ' ἐμὲ) πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελί- 15
zare. Non enim erubesco Evangelium *Christi*: virtus enim Dei
σασθαι. Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ (δ) εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· δύναμις γὰρ Θεοῦ 16
est, in salutem omni credenti, *Judæóque* primùm & Græco. Justitia
ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. Δικαιοσύνη 17
enim Dei in eo revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est;
(ε) γὰρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν· καθὼς γέγραπται,
At justus ex fide vivet.
Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

MS.A. (†)...ς Ῥωμαίους. Κεφ. α'. (α) περὶ (β) Τοῦτ' ἐστιν (γ) τινὰ καρπὸν (δ) εὐαγγέλιον· δύναμις γὰρ (ε) δὲ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

ܒܫܡ ܡܪܢ ܘܐܠܗܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܟܬܒܝܢܢ ܐܪܒܥܣܪܐ ܐܓܪܬܐ ܕܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ ܕܝܠܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ *

In nomine Domini Deique nostri Jesu Christi scribimus quatuordecim Epistolas Pauli Apostoli ejusdem Domini nostri Jesu Christi.

ܐܓܪܬܐ ܕܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ ܕܠܘܬ ܪ̈ܗܘܡܝܐ * ܩܪܝܢܐ ܕܟܠܝܘܡ * ܐ *

ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

EPISTOLA
PAULI APOSTOLI
AD ROMANOS.

Lectio quotidiana. 1.
CAP. I.

1 * ܦܘܠܘܣ ܥܒܕܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܩܪܝܐ ܘܫܠܝܚܐ ܕܐܬܦܪܫ ܠܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܐܠܗܐ.
2 * ܗܘ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܐܫܬܘܕܝ ܒܝܕ ܢܒܝܘܗܝ ܒܟܬܒܐ ܩܕܝܫܐ.
3 * ܥܠ ܒܪܗ ܗܘ ܕܐܬܝܠܕ ܒܒܣܪ ܡܢ ܙܪܥܐ ܕܒܝܬ ܕܘܝܕ.
4 * ܘܐܬܝܕܥ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܒܚܝܠܐ ܘܒܪܘܚܐ ܩܕܝܫܬܐ ܕܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܪܢ.
5 * ܕܒܗ ܢܣܒܢ ܛܝܒܘܬܐ ܘܫܠܝܚܘܬܐ ܒܝܬ ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܕܢܫܬܡܥܘܢ ܠܗܝܡܢܘܬܐ ܕܫܡܗ.
6 * ܕܡܢܗܘܢ ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܐܢܬܘܢ ܩܪܝܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
7 * ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܪܗܘܡܝ ܐܢܬܘܢ ܚܒܝܒܐ ܕܐܠܗܐ ܩܪܝܐ ܘܩܕܝܫܐ. ܫܠܡܐ ܘܛܝܒܘܬܐ ܥܡܟܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ. ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
8 * ܠܘܩܕܡ ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܐܠܗܝ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܠ ܟܠܟܘܢ. ܕܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܐܫܬܡܥܬ ܒܟܠܗ ܥܠܡܐ.
9 * ܣܗܕ ܗܘ ܠܝ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܠܗ ܡܫܡܫ ܐܢܐ ܒܪܘܚ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܒܪܗ. ܕܕܠܐ ܫܠܝ ܒܟܠܙܒܢ ܡܬܕܟܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܨܠܘܬܝ.
10 * ܘܒܥܐ ܐܢܐ ܕܢܬܦܬܚ ܠܝ ܐܘܪܚܐ ܡܢ ܗܫܐ ܒܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ.
11 * ܡܛܠ ܕܛܒ ܡܬܝܐܒ ܐܢܐ ܕܐܚܙܝܟܘܢ ܘܐܬܠ ܠܟܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܪܘܚ ܕܒܗ ܬܫܬܪܪܘܢ.
12 * ܘܐܟܚܕܐ ܢܬܒܝܐܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܝܠܟܘܢ ܘܕܝܠܝ.
13 * ܩܪܝܢܐ ܕܬܪܝܢ ܒܥܪܘܒܬܐ ܕܨܘܡܐ * ܒ * ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܬܕܥܘܢ ܐܚܝ ܕܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ ܨܒܝܬ ܠܡܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܘܐܬܟܠܝܬ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ. ܕܐܦ ܒܟܘܢ ܢܗܘܘܢ ܠܝ ܦܐܪܐ ܐܝܟ ܕܐܦ ܒܫܪܟܐ ܕܥܡܡܐ.
14 * ܝܘܢܝܐ ܘܒܪܒܪܝܐ ܚܟܝܡܐ ܘܣܟܠܐ. ܕܠܟܠܢܫ ܚܝܒ ܐܢܐ ܠܡܟܪܙܘ.
15 * ܘܗܟܢܐ ܡܬܚܦܛ ܐܢܐ ܕܐܦ ܠܟܘܢ ܕܒܪܗܘܡܝ ܐܣܒܪ.
16 * ܠܐ ܓܝܪ ܒܗܬ ܐܢܐ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ. ܡܛܠ ܕܚܝܠܐ ܗܝ ܕܐܠܗܐ ܠܚܝܐ ܠܟܠ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܗ. ܐܢ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܠܘܩܕܡ ܘܐܢ ܡܢ ܐܪܡܝܐ.
17 * ܟܐܢܘܬܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܒܗ ܡܬܓܠܝܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܠܗܝܡܢܘܬܐ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܕܟܐܢܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܢܚܐ.

Paulus servus Jesu Christi, vocatus, & Apostolus, separatus ad Evangelium Dei, 1
Quod antè promiserat per prophetas suos 2
in Scripturis sanctis, De filio illo suo (qui 3
natus est secundùm carnem ex semine domûs
David, Et agnitus est filius Dei in virtute 4
& Spiritu sancto, qui resurrexit à mortuis,)
nempe Jesu Christo Domino nostro. Per 5
quem accepimus gratiam & Apostolatum inter omnes gentes, ut obediant fidei nominis ipsius; Ex quibus & vos estis vocati 6
per Jesum Christum; Omnibus qui Romæ 7
estis, dilectis Dei, vocatis, & sanctis, Pax & gratia vobiscum sit à Deo Patre nostro, &
à Domino nostro Jesu Christo. In primis 8
gratias ago Deo meo per Jesum Christum vestrûm omnium causâ, quòd fides vestra
audita sit in universo mundo. Testis est 9
enim mihi Deus, cui servio spiritu in Evangelio filii ipsius, quòd absque cessatione semper meminerim vestrî in precibus meis.
Rogóque ut, si tandem aperiatur mihi via 10
voluntate Dei, veniam ad vos. Quando- 11
quidem vehementer opto videre vos, & largiri vobis donum Spiritûs quo stabiliamini.
Simulque consolationem capiamus in fide 12
vestra meâque.

Secundâ, feriâ sextâ jejunii. 2.

Velim autem sciatis, fratres mei, me multo- 13
ties desideràsse venire ad vos, sed prohibitum fuisse etiamnum, ut etiam inter vos modum *aliquem* habeam, sicut & inter cæteras gentes, Græcos & Barbaros, sapientes 14
& stultos: quoniam omni homini prædicare
teneor. Itaque diligenter satago, ut vobis 15
quoque qui Romæ estis, evangelizem. Non 16
enim pudet me Evangelii, quoniam virtus Dei est ad salutem omnibus in ipsum credentibus, sive ex Judæis primùm, sive etiam
ex ethnicis. Justitia enim Dei per illud re- 17
velatur ex fide in fidem: sicut scriptum est, Justus ex fide vivet.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለብሔረ ፡ ሮሜ ።

Civitate ROMÆ.

1 ጳውሎስ ፡ ገብሩ ፡ ለእግዚእነ ፡ ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘተሠይመ ፡ ሐዋርያሁ ፡ ወተፈልጠ ፡
2 ለትምህርተ ፡ እግዚአብሔር ። ዘአቅደመ ፡ ነጊረ ፡ በአፈ ፡ ነቢያቲሁ ፡ ወበመጻሕፍቲሁ ፡
3 ቅዱሳት ። በእንተ ፡ ወልዱ ፡ ዘተወልደ ፡ ወመጽአ ፡ እምዘርአ ፡ ደዊት ፡ በሥጋ ፡ ሰብእ ።
4 ወአርአየ ፡ ከመ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ በኀይሉ ፡ ወበመንፈሱ ፡ ቅዱስ ፡ ከመ ፡ ተ
5 ንሥአ ፡ እምውታን ፡ ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እግዚእነ ። ወበእንቲአሁ ፡ ረከብነ ፡ ጸጋሁ ፡
6 ወተሠየምነ ፡ ሐዋርያተ ፡ ከመ ፡ ናስምዖሙ ፡ ለአሕዛብ ፡ ወይእመኑ ፡ በስሙ ። በከመ ፡
አንትሙኒ ፡ ይእዜ ፡ ኅሩያኒሁ ፡ ለእግዚአብሔር ።

CAPUT I.

Paulus servus Domini nostri Jesu Christi, qui constitutus est Apostolus ejus, 1
& segregatus ad doctrinam Dei: Quam antea annuntiaverat per os propheta- 2
rum suorum, & in Scripturis suis sanctis, De filio suo qui genitus est, & pro- 3
venit ex semine Davidis in carne humana: Quem declaravit esse filium Dei 4
per virtutem suam & per Spiritum suum sanctum, eumque resurrexisse à mortuis,
nempe *Jesum Christum Dominum nostrum. Per quem adepti sumus gratiam* 5
ejus, & Apostoli constituti sumus, ut Gentes auscultare faciamus, & confidere
in ipsius nomine. Quemadmodum vos etiam nunc estis electi Dei. 6

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* ROMANOS.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAulus, servus Jesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in Evangelium Dei,
2 Quod antè promiserat per Prophetas suos in Scripturis sanctis De Filio suo qui
3 factus est ei ex semine David secundùm carnem, Qui prædestinatus est Filius Dei
4 in virtute secundùm Spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Jesu
5 Christi Domini nostri: Per quem accepimus gratiam, & Apostolatum ad obedi-
6 endum fidei in omnibus Gentibus pro nomine ejus, In quibus estis & vos vocati
7 Jesu Christi: Omnibus qui sunt Romæ, dilectis Dei, vocatis Sanctis. Gratia
8 vobis & pax à Deo patre nostro, & Domino Jesu Christo. Primùm quidem gra-
tias ago Deo meo per Jesum Christum pro omnibus vobis: quia fides vestra an-
9 nuntiatur in universo mundo. Testis enim mihi est Deus cui servio in spiritu meo
in Evangelio filii ejus, quòd sine intermissione memoriam vestri facio Semper in 10
orationibus meis: obsecrans, si quomodo tandem aliquando prosperum iter habeam
in voluntate Dei veniendi ad vos. Desidero enim videre vos ut aliquid impertiar 11
vobis gratiæ spiritualis ad confirmandos vos: Id est, simul consolari in vobis per 12
eam quæ invicèm est, fidem vestram atque meam. Nolo autem vos ignorare, fra- 13
tres: quia sæpè proposui venire ad vos, (& prohibitus sum usque adhuc,) ut ali-
quem fructum habeam & in vobis, sicut & in cæteris gentibus. Græcis ac Barba- 14
ris, sapientibus & insipientibus debitor sum: Ita (quod in me) promptum est & 15
vobis, qui Romæ estis, evangelizare. Non enim erubesco Evangelium. Virtus enim 16
Dei est in salutem omni credenti, Judæo primùm, & Græco. Justitia enim Dei in 17
eo revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est; Justus autem ex fide vivit.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* بسم الاب والابن والروح القدس الاله الواحد *

* نبتدي بعون الله تعالي وحسن توفيقه بطبع رسايل القديس المعظم بولص الرسول *

* رسالة القديس بولص الاولي الي اهل رومية * صلواته معنا * امين *

* الفصل الاول *   * قراءة الثلثا بعد العنصرة *

1 * من بولص عبد يسوع المسيح * المدعو رسولا * المنتخب لبشارة الله * التي سبق فوعد بها
2 بانبيايه في كتب قدسية * عن ابنه الصاير من نسل داوود بما يختص بالبشر * ابن الله
3
4 المحدود بالقدرة المختصة بروح القدس * من انبعاث يسوع المسيح ربنا من الموتي * الذي
5 به اخذنا نعمة ارسالة * لطاعة الامانة في جميع الامم من اجل اسمه * الذين وانتم فيهم
6 مدعوون من يسوع المسيح * الي جميع احباء الله الذين برومية المدعوين القديسين *
7
* قراءة السبت الاول بعد العنصرة * آ *

8 نعمة لكم وسلامة من الاله ابينا * ومن ربنا يسوع المسيح * اما بعد فانني شاكرا لالهي
9 بيسوع المسيح * من اجلكم كلكم * لان امانتكم ينادي به في العالم اجمع * والله هو الشاهد
لي الذي اعبده بروحي ببشارة ابنه * انني اذكركم دايما * بلا تفتير كل حين في صلواتي *
10 * متوسلا لعل ان كان يتيسر لي بمشية الله سبيلا ان اصدر اليكم * لانني مشتاق اشاهدكم *
11
12 حتي اعطيكم موهبة روحانية لتثبتوا * وهذه هي ان نتعزي بكم بامانتكم وامانتي
13 الراسخة في كل واحد منا معا * ولست اوثر يا اخوتي ان يخفي عنكم * انني مرارا كثيرة نويت
14 المضي اليكم * فعوقت الي الان * ليكون لي فيكم ثمرا ما * كما لي في باقي الامم * اذ انا عزيم
15 ان ابشر اليونانيين والعجم * والحكماء والسفهاء * وهذا العزم المختص بي نشيط * ان ابشركم
16 الذين برومية * لانني لست انف من بشارة المسيح * لانها قوة الله لخلاص كل من يومن *
17 يهوديا كان اولا او يونانيا * لان فيها عدل الله يستعلن من ايمان الي ايمان * كما كتب ان
الصديق من الامانة يحيي * تم *

IN NOMINE PATRIS, & FILII, & SPIRITUS Sancti, unius DEI.

Aggredimur cum excelsi Dei auxilio, & optima ejus providentia, impressionem Epistolarum maximi sancti Pauli Apostoli.

Epistola sancti Pauli Prima ad Romanos, cujus preces adsint nobis. Amen.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ tertiæ post Pentecosten.

A Paulo servo Jesu Christi, vocato 1
Apostolo, selecto ad annuntiatio-
nem Dei, Quam antea promiserat per 2
Prophetas suos in scripturis sancto-
rum suorum, De filio suo facto ex 3
stirpe David, quantùm pertinet ad car-
nem: Filio inquam Dei destinato per 4
potentiam Spiritûs sancto propriam,
ex resurrectione Jesu Christi Domini
nostri à mortuis. Per quem accepimus 5
gratiam missionis ejus, ad obedientiam
fidei inter omnes Gentes propter nomen
ejus: Inter quas vos etiam estis vocati 6
à Jesu Christo. Ad omnes dilectos Dei 7
qui sunt Romæ, vocatos sanctos.

Lectio sabbathi primi post Pentecosten.

Gratia vobis & pax à Deo patre no-
stro, & à Domino nostro Jesu Christo.
Cæterùm gratias ago Deo meo in Jesu 8
Christo pro vobis omnibus, quòd fides
vestra prædicetur in toto mundo. Et 9
testis est mihi Deus quem colo spiritu
meo in annuntiatione filii ipsius, quòd
memor sim vestri semper, absque rela-
xatione, omni tempore in orationibus
meis: Deprecans, si fortè facilis mihi 10
reddatur per voluntatem Dei, via veni-
endi ad vos. Aveo enim vos videre, 11
ut concedam vobis donum spirituale ad
perseverandum. Hoc autem est, ut con- 12
solemur in vobis per fidem vestram &
fidem meam, firmam in unoquoque no-
strûm simul. Neque velim, ô fratres 13
mei, lateat vos, quòd vicibus multis
proposuerim vos convenire, præpeditus
tamen fuerim hucusque, ut esset mihi
fructus aliquis in vobis, quemadmodum
in cæteris Gentibus. Quippe qui in- 14
tendam annuntiare Græcis & barbaris,
sapientibus & insipientibus: Eadem- 15
que intentio, quod ad me spectat, prom-
pta sit ad annuntiandum vobis qui Ro-
mæ estis. Non enim abhorreo ab an- 16
nuntiatione Christi, cùm ipsa sit poten-
tia Dei ad salutem omnis credentis,
sive Judæus fuerit primùm, sive Græ-
cus. Quandoquidem per ipsam justi- 17
tia Dei revelatur ex fide in fidem: sic-
ut scriptum est, quòd justus ex fide vi-
vit. Hactenus

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወኵሎሙ : እለ : ሀለዉ : ብሔረ : ሮሜ : ፍቁራኒሁ : ለእግዚአብሔር : ወኅሩያኒሁ : ወ
ቅዱሳኒሁ :: ሰላም : ለክሙ : ወጸጋ : እግዚአብሔር : አቡነ : ወእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስ
8 ቶስ :: ቀዳሚ : አአኵቶቶ : ለእግዚአብሔር : በእንተ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስ
ቶስ : ወበእንቲኣክሙ : ኵልክሙ : እስመ : ተሰምዐት : ሃይማኖትክሙ : በኵሉ : ዓለም ::
9 እግዚአብሔር : ሰማዕትየ : ዘኪያሁ : እመልክ : በኵሉ : መንፈስየ : ወበትምህርተ : ወል
10 ዱ : ከመ : እዜክረክሙ : በጸሎትየ :: ወእስእል : ከመ : ይሰርሐኒ : እግዚአብሔር : በፈ
11 ቃዱ : ወእምጻእ : ኀቤክሙ :: እስመ : እፈቅድ : እርአይክሙ : ከመ : ለእንትሙኒ :
12 ትርከቡ : ጸጋሁ : ለመንፈስ : ቅዱስ : ወበእንተዝ : እትፈሣሕ : ለክሙ :: እስመ : ኅበ
13 ርክሙ : አሚነ : ምክሊነ :: ወእፈቅድ : በሕቱ : ታእምሩ : አኀዊነ : እስመ : ዘልፈ :
እፈቅድ : እምጻእ : ኀቤክሙ : ወይሰአነኒ : እስከ : ይእዜ :: ወለእመኒ : ከመ : እረክ
14 ብ : ዐሴትየ : በላዕሌክሙ : በከመ : በላዕለ : አሕዛብ :: ወበለዐለ : አረሚ : ወበለዐ
15 ለ : ሐቃልኒ : ወለጠቢባንኒ : ወለአብዳንኒ : ወለአሕዛብኒ : ባቍዕ : ኮንኩ :: ወዓዲ : ፈ
16 ድፋደ : እጽህቅ : ለክሙኒ : ለእለ : ብሔረ : ሮሜ : እምህርክሙ :: እስመ : ኢይኀፍ
ር : መሀር : ወንጌሉ : እስመ : ኀይሉ : ለእግዚአብሔር : ውእቱ : ዘያሐይዎሙ : ለኵሎ
17 ሙ : ለእለ : የአምኑ : ባቲ :: ለአይሁዳዊ : ቀደሚ : ወለአረማዊኒ :: እስመ : ያጸድቆ
ሙ : እግዚአብሔር : ለእለ : የአምኑ : በአሚን : እስመ : ከማሁ : ይብል : መጽሐፍ :
ጻድቅሰ : በአሚን : የሐዩ ::

Etiam omnibus qui sunt in civitate Romæ, dilectis Domini, electisque & Sanctis 7
ejus; Pax sit vobis, & gratia Dei patris nostri & Domini nostri Jesu Christi.
Primùm gratias ago Deo propter Dominum nostrum Jesum Christum, & pro- 8
pter vos omnes, eo quòd exaudita est fides vestra per totum mundum. Testis 9
est mihi Deus quem colo toto spiritu meo, & in doctrina filii sui, quòd vestri
memor sum in precibus meis. Et precor ita me secundaret Deus pro voluntate 10
sua, ut ad vos perveniam. Cupio enim videre vos, ut vos obtineatis gratiam 11
ejus per Spiritum sanctum, & propter hoc ut gaudeam vobiscum: Siquidem 12
communicatis nobiscum in eadem professione. Sed & velim sciatis fratres no- 13
stri, quòd sæpiùs quæsivi venire ad vos, sed frustrà fui etiamnum: & si fieri
potest, ut nanciscar mercedem meam apud vos, quemadmodum & apud Gentes.
Et Græcis & Barbaris etiam, & sapientibus & stultis, & Gentibus factus sum 14
utilis. Quin adhuc magis sollicitus sum de vobis, qui estis in civitate Romæ, 15
ut edoceam vos. Non enim me pudet docere evangelium, eò quòd virtus est Dei 16
ad servandos eos omnes qui credunt in eo; Judæos primùm atque etiam Græcos,
Nam justificabit eos Deus, qui credunt per fidem: quia ita dicit Scriptura, 17
Justus per fidem vivet.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ῬΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ. Α'.

Revelatur enim ira Dei de cœlo, super omnem impietatem & injustitiam ho-
18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ, ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀν- Α'
minum eorum veritatem in injustitia *detinentium*. *Propter* quod notum Dei,
19 θρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων. Διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ,
manifestum est in illis: *nam* Deus illis manifestavit. *Nam* invisibilia ipsius
20 φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· (ζ) ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς ἐφανέρωσε. Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ
à creatura mundi, *factis* intellecta conspiciuntur, *ipsáque* sempiterna ejus
ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥτε ἀΐδιος αὐτοῦ
virtus & divinitas: *ad esse eos* inexcusabiles. *Quoniam cognoscentes* Deum,
21 δύναμις καὶ θειότης· εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. Διότι γνόντες τὸν Θεὸν,
non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt: sed evanuerunt in *ratio-*
οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν, ἢ εὐχαρίστησαν· ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλο-
cinationibus suis, & obscuratum est insipiens eorum cor. Dicentes esse sapientes
22 γισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ
stulti facti sunt: Et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis
23 ἐμωράνθησαν· Καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος
corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum, & *reptilium*. *Quapropter &*
24 φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. (η) Διὸ καὶ
tradidit illos Deus in *desideriis cordium* eorum in immunditiam, *ad*
παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ
dedecore afficiendum corpora sua in semetipsis. Qui commutaverunt veritatem
25 ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν (θ) ἑαυτοῖς. Οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν
Dei in mendacium, & coluerunt & servierunt creaturæ *præter Creatorem*: qui
τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα· ὅς
est benedictus in secula. Amen. Propter *hoc* tradidit illos Deus in
26 ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς
passiones ignominiæ. *Ipsæque enim* fœminæ eorum immutaverunt naturalem usum in eum qui
πάθη ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν
contra naturam. Similitérque & masculi *relinquentes naturalem usum* fœminæ,
παρὰ φύσιν. Ὁμοίως (ι) τε καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, 27
exarserunt in *libidine sua* in invicem: masculi in masculos turpitudinem
ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους· (κ) ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην
operantes, & mercedem quam oportuit, erroris sui in semetipsis reci-
κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμ-
pientes. Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit
βάνοντες. Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν 28
illos Deus in reprobum sensum, *facere* ea quæ non *convenientia*: Reple-
(λ) αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα· Πεπληρω- 29
tos, omni *injustitiâ*, fornicatione, nequitiâ, avaritiâ, malitiâ: plenos invidiâ,
μένους πάσῃ (μ) ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ· μεστοὺς φθόνου,
cæde, contentione, dolo, malignitate: susurrones, Detractores, Deo odibiles
φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας· ψιθυριστὰς, Καταλάλους, Θεοστυγεῖς, 30
contumeliosos, superbos, *arrogantes*, inventores malorum, parentibus *inobedientes*,
ὑβριστὰς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς,
Insipientes, incompositos, *inaffectibiles*, *infœderabiles*, *immisericordes*. Qui
Ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, (ν) ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας. Οἵτινες 31
jus Dei *cognoscentes*, (quoniam talia *agentes* digni morte sunt,) 32
τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, (ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσὶν,)
non solùm ea faciunt, sed etiam consentiunt facientibus.
οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι.

CAP. II. β'.

Ideò inexcusabilis es, ô homo omnis *judicans*. In quo enim judicas alterum,
Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων. ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, 1
teipsum condemnas: *nam* eadem agis *judicans*.
σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων.

MS.A. (ζ) ὁ Θεὸς γὰρ (η) Διὸ παρέδωκεν (θ) αὐτοῖς. (ι) ὁ καὶ (κ) ἄρρενες ἐν ἄρρεσιν (λ) αὐτοὺς εἰς (μ) ἀδικίᾳ, πονηρίᾳ, κακίᾳ, πλεονεξίᾳ· μεστοὺς φθόνου, ἔριδος, φόνου, κακοηθείας· (ν) ἀστόργους, ἀνελεήμονας. Οἵτινες

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
[illegible]
27 [illegible]
[illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
[illegible]
30 [illegible]
[illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
[illegible]

Siquidem revelabitur ira Dei è cœlo adver- 18
sùs omnem iniquitatem & impietatem homi-
num illorum, qui veritatem in iniquitate de-
tinent. Quia cognitio Dei patefacta est in 19
ipsis; Deus enim patefecit illam in eis. Re- 20
condita enim Dei, à jactis mundi fundamen-
tis, ab ipsius creaturis intellectu deprehen-
duntur, cùm ejus potestas, tum ejus divinitas
æterna, ita ut sint absque prolatione spiritûs.
Quippe qui Deum cognoverint, non autem 21
ut Deum glorificaverint eum, nec ei gratias
egerint: sed inanes facti sunt in cogitationi-
bus suis, ac tenebris obductum est cor eorum
desipiens. Quumq; animo suo reputarent se 22
esse sapientes, insanierunt. Et mutârunt glo- 23
riam Dei corruptionis expertis, in similitudi-
nem imaginis hominis corruptioni obnoxii,
& in similitudinem volucrum, & quadrupe-
dum, ac reptilium terræ. Propterea tradidit 24
eos Deus cupiditatibus impuris cordis ipso-
rum, ut ignominiâ afficerent corpora sua in
semetipsis. Porrò commutârunt veritatem 25
Dei in mendacium, & reveriti sunt, & servie-
runt creaturis potiùs quàm creatori earum,
cui sint laudes & benedictiones in seculum
seculorum, Amen.

Quotidiè. 3.

Propterea tradidit eos Deus doloribus igno- 26
miniæ, quandoquidem fœminæ eorum mutâ-
runt usum naturæ suæ, & quod minimè natu-
rale est, usurpârunt. Et rursùs masculi quoq; 27
eorum similiter reliquerunt usum naturæ fœ-
mineæ, libidinéque prurierunt alius in alium,
& masculi in masculos pudenda perpetrârũt;
proindè retributionem errori sui justè debi-
tam in semetipsis receperunt. Et quemad- 28
modùm non judicârunt apud se ut cognosce-
rent Deum, *ita* tradidit eos Deus in mentem
vanam, ut agerent quæ non decebat: Repleti 29
omni iniquitate, & scortationibus, & amaru-
lentiâ, & malitiâ, & violentiâ, & livore, &
cæde, & contentione, & fraude, & pessimis
cogitationibus, Et murmuratione, & obtre- 30
ctatione: & Deo odibiles, contumeliosi, tu-
midi, superbi, inventores malorum, rationis
expertes, qui parentibus suis immorigeri
sunt. Item cum quibus nullum est *certum* 31
fœdus, nulla charitas, nulla pax, nulla deniq;
misericordia est in eis. Qui quum nôrint 32
judicium Dei, quòd eos qui talia perpetrant
ad mortem damnat, non solùm ea peragunt,
sed etiam participant cum iis qui ea faciunt.

[illegible]

1 [illegible]
[illegible]

CAP. II.

Quamobrem omni excusatione cares ô 1
homo, qui condemnas proximum: etenim
hoc ipsum quod condemnas proximum tu-
um, teipsum peragis reum: quandoquidem
in iis etiam quæ damnas, tu ipse occuparis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በአባ ፡ ዐበይደ ፡ ወበአባ ፡ ሊባኖስ ፡ ወአባ ፡ ዋትሮስ ፡ ወአባ ፡ ዖፅ ፡
ወአባ ፡ ሊቃኖስ ፡ ወአበ ፡ እንጦንስ ፡፡ ወሊባኖስ ፡
18 ወይመጽእ ፡ መቅሠፍተ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምሰማይ ፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ኃጥእ ፡ ወዐ
19 ማፂ ፡ እለ ፡ ይመይጥዋ ፡ ለጽድቅ ፡ በዓመፃሆሙ፡፡ እስመ ፡ እንዘ ፡ ያአምርዎ ፡ ለእ
20 ግዚአብሔር ፡ ይትዔወርዎ፡፡ ወእግዚአብሔርሰ ፡ ሊያስተርኢ ፡ እምፍጥረተ ፡ ዓለ
ም ፡፡ ወባሕቱ ፡ ይትዔወቅ ፡ ወእምግባሩ ፡ ናአምሮ ፡ ወርእሶ ፡ ለሊሁ ፡ ያአምር ፡ መለኮ
ቶ ፡ ከመ ፡ ሊንርከብ ፡ በዘ ፡ ንትዋሣእ፡፡

Pro patre Abaido, & patre Libanosa, & patre Wathroso, &
patre Azo, & patre Licanoso, & patre Antonio:
& Libanoso.

Adveniet autem ira Dei de cœlo adversùs omnes homines peccatores & iniquos, 18
qui veritatem subverterent per iniquitatem suam. Manifestationem enim Dei 19
occultârunt. Et Deus quidem invisibilis à creatione mundi: attamen ma- 20
nifestatus fuit, eumque ex operibus ejus cognoscimus, & semetipsum demon-
stravit, scilicet divinitatem ejus, ut nihil ad respondendum inveniamus.

Versio VULGATA LATINA.

18 Revelatur enim ira Dei de cœlo, super omnem impietatem & injustitiam homi-
19 num eorum, qui veritatem Dei in injustitia detinent: Quia quod notum est Dei,
20 manifestum est in illis. Deus enim illis manifestavit. Invisibilia enim ipsius, à
creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta, conspiciuntur: sempiterna quo-
21 que ejus virtus, & divinitas: ita ut sint inexcusabiles. Quia cùm cognovissent
Deum, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt: sed evanuerunt in
22 cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum: Dicentes enim se
23 esse sapientes, stulti facti sunt. Et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei, in si-
militudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum, &
24 serpentium. Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in im-
25 munditiam: ut contumeliis afficiant corpora sua in semetipsis: Qui commutave-
runt veritatem Dei in mendacium: & coluerunt & servierunt creaturæ potiùs
26 quàm Creatori, qui est benedictus in secula. Amen. Propterea tradidit illos
Deus in passiones ignominiæ. Nam fœminæ eorum immutaverunt naturalem usum,
in eum usum qui est contra naturam. Similiter autem & masculi, relicto naturali 27
usu fœminæ, exarserunt in desideriis suis in invicèm, masculi in masculos turpitu-
dinem operantes, & mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipien-
tes. Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia: tradidit illos Deus in 28
reprobum sensum, ut faciant ea quæ non conveniunt. Repletos omni iniquitate, 29
malitiâ, fornicatione, avaritiâ, nequitiâ, plenos invidiâ, homicidio, contentione,
dolo, malignitate, susurrones, Detractores, Deo odibiles, contumeliosos, super- 30
bos, elatos, inventores malorum, parentibus non obedientes, Insipientes, incom- 31
positos, sine affectione, absque fœdere, sine misericordia. Qui cùm justitiam 32
Dei cognovissent, non intellexerunt quoniam qui talia agunt, digni sunt morte: &
non solùm qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.

CAP. II.

PRopter quod inexcusabilis es ô homo omnis, qui judicas. In quo enim judicas 1
alterum, teipsum condemnas: eadem enim agis quæ judicas.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* يوم الاربعا بعد العنصرة * * لان سخط الله يستعلن من السماء * على سائر 18
نفاق الناس وظلمهم * الماسكين الحق بظلم * لان الراي الذي يعلمه الله هو ظاهر 19
فيهم * لان الله اظهره لهم * لان خاصياته التي لا ترى منذ ابدع العالم * بالبرايا يفطن 20
بها فتبصر * اي قوته الازلية ولاهوته * ليكونوا بلا اعتذار * لانهم عرفوا الله ولم يشكروه ولم 21
يشكروه كما يجب له * بل اعتروا بافكارهم وانقطعوا * واظلم قلبهم الفاقد الفهم * زاعمين 22
انهم حكماء حمقوا * وابدلوا مجد الاله الذي لا يبلى * بشبه صورة انسان بال * 23
وطيور ودبابات ودواب اربع * فلذلك اسلمهم الله بشهوات قلوبهم الى النجاسة لتمتهن * بها 24
اجسامهم * الذين استبدلوا حق الله بالكذب * ووقروا البرية وعبدوها دون البارئ * الذي 25
هو مباركا الى الدهور حقا * ب * فلذلك دفعهم الله الى الالام والهوان * لان اناثهم تركن 26
استعمال الطبيعة المقتضية لهن بخلاف الطبيعة * وكذلك الذكور تركوا استعمال 27
الانثى الطبيعي * وهاج بعضهم باشتهاء بعض * ذكور يعملون الفاحشة بذكور * وعوض
الجزاء الذي استحقوه بضلالتهم يستوفونه في ذاتهم * قراءة الخميس بعد العنصرة *
* وكما لم يختبروا ان يكون الله لهم في معرفتهم * دفعهم الله الى عقل غير مختبر ليعملوا ما لا يجب * 28
* مملوين من كل ظلم * وزناء * وشر * سوء * رذيلة * موعبين حسدا * قتلا * محكا * غشا * عادات رديه * 29
* مسارين * معتابين * ممقوتين من الله * شتامين * مستكبرين * عاتيين * للمساوي مستنبطين * 30
عاقين والديهم * لا فهم لهم * لا عهد لهم * لا ود لهم * جائرين * غير رحومين * الذين قد 31 32
عرفوا انصاف الله * ان العاملين مثل هذه الافعال يستوجبون الموت * فما يصنعوها فقط *
بل ويشاركون الذين يعملونها * ويرضيهم فعلهم *

* الفصل الثاني *

* فلذلك انت ايها الانسان لا عذر لك يا كل من يدين * لان بالدين الذي تدين به غيرك 1
انما تدين به نفسك * لانك تعمل تلك الاعمال نفسها يا من تدين *

Feriâ quartâ post Pentecosten.

Nam ira Dei revelabitur è cœlo adver- 18
sùs omnem impietatem & perversitatem
hominum veritatem injustè detinenti-
um: Mens enim quam Deus novit, 19
manifesta est in illis, quia Deus manife-
stavit eam ipsis. Quandoquidem pro- 20
prietates ejus, quæ non sunt visæ à quo
conditus est mundus, in creaturis depre-
henduntur atque conspiciuntur, videli-
cet potentia ipsius æterna, ejúsque divi-
nitas: ut sint sine excusatione. Cog- 21
noverunt enim Deum, attamen non glo-
rificaverunt eum, nec illi gratias ege-
runt prout illum decet: sed addixerunt se
cogitationibus suis, & aberrârunt,
& obscuratum est cor eorum expers in-
tellectu. Arbitrati se esse sapientes, de- 22
sipuerunt, Et commutaverunt gloriam 23
Dei qui non corrumpitur, cum similitu-
dine imaginis hominis corruptibilis, &
volucrum, & reptilium, & quadrupedum.
Quapropter tradidit eos Deus, juxta 24
cupiditates cordium suorum, turpitudini
quâ vexarentur eorum corpora. Qui 25
commutârunt veritatem Dei cum men-
dacio, honorârunt creaturam & colu-
erunt eam supra creatorem, qui est bene-
dictus in secula, verè, Propterea tra- 26
didit eos Deus passionibus & contem-
ptui. Nam fœminæ eorum omiserunt
usum naturæ ipsis debitæ, pro adversa
natura. Eodemque modo masculi, re- 27
licto naturali usu fœminæ, exarserunt
alii cupiditate aliorum, masculi in ma-
sculos obscœnitatem committentes: &
compensationem præmii quod errore suo
meriti sunt, exigunt in semetipsis.

Lectio feriæ quintæ post Pentecosten.

Et quemadmodùm non probaverunt ha- 28
bere Deum in notitia sua, ita tradidit
eos Deus reprobæ menti, ut facerent
quod non conveniebat: Pleni omni per- 29
versitate, & scortatione, scelere, avi-
ditate, vitio: referti invidia, cæde,
temeritate, dolo, pravis moribus: La- 30
cessentes malum, obtrectatores, exosi
Deo, contumeliosi, superbi, pervicaces,
flagitiorum architecti, morosi parenti-
bus suis: Sine intellectu, sine fœde- 31
re, sine charitate, facinorosi, immiseri-
cordes: Qui quidem noverunt justitiam 32
Dei, quod talia opera perpetrantes
mortem merentur: nihilominus non so-
lùm ea faciunt, verùm etiam partici-
pant cum iis qui ea faciunt, & oblectan-
tur opere illorum.

CAP. II.

QUapropter tu ô homo nullam habes 1
excusationem, ô quisquis judicas: nam
judicio quo judicas alium, sanè teipsum
condemnas, quia facis illa eadem opera
tu qui judicas.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወእሙንቱሰ ፡ እንዘ ፡ ያአምርዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አኮ ፡ ከመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘአእኮት
22 ዎ ፡ ወሰብሕዎ ፡ ዘአንበለ ፡ ዘሐሰውዎ ፡ ወረኩሱ ፡ በሕሊናሆሙ ፡፡ ወተጸለለ ፡ ልቦሙ ፡፡ ወ
23 እንዘ ፡ ይፈቅዱ ፡ ይጥበቡ ፡ አብዱ ፡፡ እስመ ፡ ወለጡ ፡ ስብሐቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘኢ
ይመውት ፡፡ በአምሳለ ፡ ርእየተ ፡ ሰብእ ፡ መዋቲ ፡ ረሰይዎ ፡ ከመ ፡ እንስሳ ፡ ወከመ ፡ አራዊት ፡፡
24 ወባእንተዝ ፡ ገብረ ፡ ሎሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ያርኩሱ ፡ ርእሶሙ ፡ ለሊሆሙ ፡ በፈቀደ ፡
25 ልቦሙ ፡ ወያሳሥሩ ፡ ነፍስቶሙ ፡፡ እስመ ፡ ሐሰተ ፡ ረሰይዎ ፡ ለጽድቀ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወ
አምለኩ ፡ ወተቀንዩ ፡ ተግባሮ ፡ ወኀደግዎ ፡ ለፈጣሬ ፡ ኵሉ ፡ ዘውእቱ ፡ እምላክ ፡ ቡሩክ ፡
26 ለዓለም ፡ አሜን ፡፡ ቁም ፡፡ ወበእንተዝ ፡ ወሀቦሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ መቅሠፍተ ፡ እኩየ ፡ ወ
27 አንስቶሙኒ ፡ ኀደጋ ፡ ፍጥረቶን ፡ ወተመስላ ፡ በዘ ፡ ኢኮነ ፡ ፍጥረቶን ፡፡ ወከማሁ ፡ ዕደዊሆ
ሙኒ ፡ ኀደጉ ፡ አንስቲያሆሙ ፡ ወነደዱ ፡ በፍትወቶሙ ፡ ወገብኡ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ብእሲ ፡ ላዕለ ፡
ብእሲ ፡ ኀሣሮሙ ፡ ይገብሩ ፡፡ ወባሕቱ ፡ ይረክቡ ፡ ፍደሆሙ ፡ ወይገብእ ፡ ጌጋዮሙ ፡ ዲበ ፡ ርእ
28 ሶሙ ፡፡ ወበከመ ፡ ኢሐለይዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በልቦሙ ፡ ከማሁ ፡ እግዚአብሔርኒ ፡ ወሀቦ
ሙ ፡ ልበ ፡ አብድ ፡ ከመ ፡ ይግበሩ ፡ ዘኢይበቍዖሙ ፡፡ ጽጉባነ ፡ ኵሉ ፡ ዐመፃ ፡ ወእኩ
29 ይ ፡ ወጹግ ፡ ወትእግልት ፡፡ ወጽጉባነ ፡ ቅንአት ፡ ሐማምያን ፡ ቀተልያን ፡ ጕሕሉዋያን ፡ መስ
30 ተመይናን ፡ ዝሁራን ፡ እኩያን ፡ ልማድ ፡ ወግዕዝ ፡ እኩያን ፡ ልማድ ፡፡ ሐማይያን ፡ መ
31 ስተስልቃን ፡ መስተሐብባን ፡ አብደን ፡ ዝሉፋን ፡ ዐላዊያን ፡ ሥሑጻን ፡፡ አብደን ፡ ወዝን
32 ጉዓን ፡ ወመስተኃሠሣን ፡ ለእኩይ ፡ ወአልቦሙ ፡ ምሕረተ ፡፡ እንዘ ፡ ለሊሆሙ ፡ ያአም
ሩ ፡ ኵነኔሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ኵነኔሁ ፡ ሞት ፡ ለዘ ፡ ዘንተ ፡ ገብረ ፡፡ አኮ ፡ ባሕ
ቲቶሙ ፡ ዘይገብርዎ ፡ ዓዲ ፡ ለባዕድኒ ፡ ይዌሕክዎ ፡ ያገብርዎ ፡፡

፪

1 እንጋለ ፡ እም ፡ ሕያው ፡ በምንትኑ ፡ ትትዋቀሥ ፡ ለመኰንን ፡ ኵሉ ፡ ሶበ ፡ አንተ ፡ ዝኩ ፡
ዘትግእዝ ፡ በላዕለ ፡ ባዕድ ፡ ጠበ ፡ ለሊከ ፡ ትገብሮ ፡ ዝኩ ፡ ዘትጸልእ ፡ በላዕለ ፡ ቢጽከ ፡፡
አኮኑ ፡ ርእሰከ ፡ ትግእዝ ፡ እስመ ፡ ለሊከ ፡ ትገብሮ ፡፡

Et ipsi quum cognovissent Deum, non tanquam Deo gratias egerunt, neque glori- 21
ficaverunt eum, sed mentiti sunt ei, & abominabiles facti sunt in ratiocina-
tionibus suis, & obtenebratum est cor eorum. Cupientes se esse sapientes, stul- 22
ti facti sunt. Quoniam mutârunt gloriam immortalis Dei ad similitudinem 23
imaginis mortalis hominis, efformârunt eum tanquam jumentũ, vel tanquã bestiã.
Et propterea effecit eos Deus suorummet ipsorum contaminatores pro libitu cordis 24
eorum, & corpora sua deturpârunt. Quippe veritatem Dei ut mendacium ex- 25
hibuerunt, & inservierunt & coluerunt opera ejus, & dereliquerunt conditorem
omnium, qui est Deus benedictus in secula, Amen. Statio. *Propter-* 26
ea tradidit eos Deus plagæ malignæ: etenim fœminæ eorum à natura sua disce-
dêrunt, eique conformes facti sunt quod non fuit ex natura sua. Et similiter 27
etiam masculi eorum reliquerunt fœminas suas, & exarserunt in concupiscentia
sua, & diverterunt alius in alium, masculus in masculum pudendum perpetrâ-
runt: verùm compensationem suam nacti sunt, & reversa est iniquitas eorum
in ipsorum capita. Et quemadmodum illi *non recogitarent Deum in cordibus su-* 28
is, ita tradidit illis Deus cor insipiens, ut perpetrarent illud *quod eis minimè*
conducebat: Repleti omni injustitiâ & malitiâ, & nequitiâ, & avaritiâ; 29
repleti etiam invidiâ, excruciatores, homicidæ, subdoli, veteratores, insolentes,
maligni consuetudine sua, moribus & conversatione malitiosi: Obtrectatores, 30
irrisores, amatores stultorum, contumeliosi, prævaricatores, fastuosi, Insipientes, 31
incompositi, inquisitores malorum, immisericordes: Ipsimet cognoscentes judicium 32
Dei, quòd judicium mortis incumbit talia perpetrantibus, non solùm ipsi per-
agunt ea, sed concitant alios, ut ea faciant.

CAP. II.

IN quo igitur respondebis, ô fili hominis, judici omnium, quum tu, hoc de quo 1
judicas adversùs alium, ipsimet facis idem, ob quod adversaris proximo tuo:
nonne teipsum judicas, eò quòd tùmet illud facis?

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ῬΩΜΑΊΟΥΣ. ΚΕΦ. Α΄. Β΄.

Scimus *autem* quoniam judicium Dei est secundùm veritatem in eos qui talia
2 Οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ ἐστι κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα
agentes. Existimas autem hoc, ô homo, *judicans* eos qui talia
3 πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ (α) τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα
agentes, & *faciens* ea, quia tu effugies judicium Dei? An divitias
4 πράσσοντας, καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ; Ἢ τοῦ πλούτου
bonitatis ejus, & patientiæ, & longanimitatis contemnis, *ignorans* quoniam
τῆς χρηστότητος αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀνοχῆς, καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι
benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundùm autem duritiam tuam, &
5 τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου, καὶ
impœnitens cor, thesaurizas tibiipsi iram in die iræ, & revela-
ἀμετανόητον καρδίαν, θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς, καὶ (β) ἀποκα-
tionis justi judicii Dei. Qui reddet unicuique secundùm opera ejus:
6 λύψεως δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ. Ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·
Iis quidem secundùm *permanentiam* operis boni, gloriam, & honorem, & incorruptionem
7 Τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν, καὶ τιμήν, καὶ ἀφθαρσίαν
quærentibus, vitam æternam: Iis autem ex contentione, & *incredulis quidem* veritati,
8 ζητοῦσι, ζωὴν αἰώνιον· Τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ,
credentibus autem *injustitiæ*, indignatio & ira. Tribulatio & angustia in
9 πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, (γ) θυμὸς καὶ ὀργή. Θλίψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ
omnem animam hominis operantis malum, Judæi*que* primùm & Græci.
πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος.
Gloria autem & honor, & pax omni operanti bonum, Judæo*que* primùm
10 Δόξα δὲ καὶ τιμή, καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον Β΄
& Græco. Non enim est acceptio personarum apud Deum. Quicunque enim sine lege
11 12 καὶ Ἕλληνι. Οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως
peccaverunt, sine lege & peribunt: & quicunque in lege peccaverunt, per legem judicabuntur.
ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται.
(Nô enim auditores legis justi apud Deum, sed factores legis justifi-
(Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ (δ) τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ (ε) τοῦ νόμου δικαι- 13
cabuntur: Cùm enim Gentes quæ non legem *habentes*, *naturâ* ea quæ legis faciunt,
ωθήσονται. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τοῦ νόμου (ζ) ποιῇ, 14
ejusmodi legem non habentes, sibiipsis sunt lex: Qui ostendunt opus legis
οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσι νόμος· Οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου 15
scriptum in cordibus suis, *contestante* ipsorum conscientiâ, & inter se invi-
γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλή-
cèm cogitationum accusantium, aut etiam defendentium:) In die cùm judicabit
λων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων, ἢ καὶ ἀπολογουμένων·) Ἐν ἡμέρᾳ (η) ὅτε κρινεῖ 16
Deus occulta hominum, secundùm Evangelium meum, per Jesum Christum. Ecce
ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἴδε 17
tu Judæus cognominaris, & requiescis *legi*, & gloriaris in Deo: Et
σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ (θ) τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ· Καὶ 18
nôsti voluntatem, & probas *differentia*, instructus *ex lege*: Confi-
γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου· Πέποι- 19
disque teipsum ducem esse cæcorum, lumen eorum qui in tenebris, Eruditorem insipien-
θάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, Παιδευτὴν (ι) ἀφρό- 20
tium, magistrum infantium, habentem formam scientiæ & veritatis
νων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας
in lege. Ergò *docens* alium, teipsum non doces? *prædicans* non
ἐν τῷ νόμῳ. Ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ 21
furari, furaris?
κλέπτειν, κλέπτεις;

Κεφ. β΄. MS. A. (α) τοῦτο, (β) ἀνταποδόσεως (γ) ὀργὴ καὶ θυμός. (δ) νόμου (ε) νόμου (ζ) ποιῶσιν, (η) ῇ κρινεῖ (θ) νόμῳ, (ι) ἀφρόνων, * ἔχοντα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ܝܕܥܝܢܢ ܕܝܢ ܕܕܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܒܩܘܫܬܐ ܗܘ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܒܗܠܝܢ ܡܬܗܦܟܝܢ܂
3 ܡܢܐ ܕܝܢ ܡܬܪܥܐ ܐܢܬ ܐܘ ܒܪܢܫܐ ܕܕܐܢ ܐܢܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܗܠܝܢ ܡܬܗܦܟܝܢ܂ ܟܕ ܐܦ ܐܢܬ ܒܗܝܢ ܡܬܗܦܟ ܐܢܬ܂ ܕܐܢܬ ܬܥܪܘܩ ܡܢ ܕܝܢܗ ܕܐܠܗܐ܂
4 ܐܘ ܥܠ ܥܘܬܪܐ ܕܒܣܝܡܘܬܗ ܘܥܠ ܡܓܪܬ ܪܘܚܗ ܘܥܠ ܐܘܪܟܐ ܕܝܗܒ ܠܟ ܡܒܥܛ ܐܢܬ܂ ܘܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܒܣܝܡܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܠܬܝܒܘܬܐ ܡܝܬܝܐ ܠܟ܂
5 ܐܠܐ ܡܛܠ ܩܫܝܘܬܐ ܕܠܒܟ ܕܠܐ ܬܐܒ ܣܐܡ ܐܢܬ ܠܟ ܣܝܡܬܐ ܕܪܘܓܙܐ ܠܝܘܡܐ ܕܪܘܓܙܐ ܘܠܓܠܝܢܐ ܕܕܝܢܐ ܟܐܢܐ ܕܐܠܗܐ܂
6 ܗܘ ܕܦܪܥ ܠܟܠܢܫ ܐܝܟ ܥܒܕܘܗܝ܂
7 ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܕܥܒܕܐ ܛܒܐ ܫܘܒܚܐ ܘܐܝܩܪܐ ܘܠܐ ܡܬܚܒܠܢܘܬܐ ܒܥܝܢ܂ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ܂
8 ܠܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܡܬܚܪܝܢ ܘܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ ܠܫܪܪܐ ܐܠܐ ܠܥܘܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ܂ ܢܦܪܘܥ ܪܘܓܙܐ ܘܚܡܬܐ܂
9 ܘܐܘܠܨܢܐ ܘܩܛܝܢܘܬܐ ܠܟܠ ܢܦܫ ܕܒܪܢܫܐ ܕܥܒܕ ܒܝܫܬܐ܂ ܠܝܗܘܕܝܐ ܠܘܩܕܡ ܘܠܐܪܡܝܐ܂
10 ܫܘܒܚܐ ܕܝܢ ܘܐܝܩܪܐ ܘܫܠܡܐ ܠܟܠ ܕܦܠܚ ܛܒܬܐ܂ ܠܝܗܘܕܝܐ ܠܘܩܕܡ ܘܠܐܪܡܝܐ܂
11 ܠܝܬ ܓܝܪ ܡܣܒ ܒܐܦܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ܂
12 ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܚܛܘ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܐܦ ܢܐܒܕܘܢ܂ ܘܐܝܠܝܢ ܕܒܢܡܘܣܐ ܚܛܘ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܢܬܕܝܢܘܢ܂
13 ܠܐ ܗܘܘ ܓܝܪ ܫܡܘܥܝ ܢܡܘܣܐ ܟܐܢܝܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ܂ ܐܠܐ ܥܒܘܕܘܗܝ ܕܢܡܘܣܐ ܡܙܕܕܩܝܢ܂
14 ܐܢ ܓܝܪ ܥܡܡܐ ܕܢܡܘܣܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܡܢ ܟܝܢܗܘܢ ܢܥܒܕܘܢ ܢܡܘܣܐ܂ ܗܢܘܢ ܟܕ ܢܡܘܣܐ ܠܝܬ ܠܗܘܢ ܠܢܦܫܗܘܢ ܗܘܘ ܢܡܘܣܐ܂
15 ܘܡܚܘܝܢ ܥܒܕܐ ܕܢܡܘܣܐ ܟܕ ܟܬܝܒ ܥܠ ܠܒܗܘܢ܂ ܘܡܣܗܕܐ ܥܠܝܗܘܢ ܬܐܪܬܗܘܢ܂ ܟܕ ܡܬܟܣܢ ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܚܕܐ ܠܚܕܐ ܐܘ ܡܦܩܢ ܒܪܘܚܐ܂
16 ܒܝܘܡܐ ܕܕܐܢ ܐܠܗܐ ܟܣܝܬܗܘܢ ܕܒܢܝܢܫܐ ܐܝܟ ܣܒܪܬܝ ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂
17 ܐܢ ܕܝܢ ܐܢܬ ܕܝܗܘܕܝܐ ܡܬܩܪܐ ܐܢܬ ܘܡܬܬܢܝܚ ܐܢܬ ܥܠ ܢܡܘܣܐ ܘܡܫܬܒܗܪ ܐܢܬ ܒܐܠܗܐ܂
18 ܘܝܕܥ ܐܢܬ ܨܒܝܢܗ܂ ܘܦܪܫ ܐܢܬ ܦܘܚܡܐ ܡܛܠ ܕܝܠܝܦ ܐܢܬ ܡܢ ܢܡܘܣܐ܂
19 ܘܬܟܝܠ ܐܢܬ ܥܠ ܢܦܫܟ ܕܡܕܒܪܢܐ ܐܢܬ ܕܥܘܝܪܐ ܘܢܘܗܪܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܒܚܫܘܟܐ܂
20 ܘܪܕܘܝܐ ܕܚܣܝܪܝ ܪܥܝܢܐ ܘܡܠܦܢܐ ܕܛܠܝܐ܂ ܘܐܝܬ ܠܟ ܐܣܟܡܐ ܕܝܕܥܬܐ ܘܕܫܪܪܐ ܒܢܡܘܣܐ܂
21 ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܕܡܠܦ ܐܢܬ ܠܐܚܪܢܐ ܠܢܦܫܟ ܠܐ ܡܠܦ ܐܢܬ܂ ܘܕܡܟܪܙ ܐܢܬ ܕܠܐ ܢܓܢܒܘܢ ܐܢܬ ܓܢܒ ܐܢܬ܂

Tertiâ, feriâ sextâ Jejunii. 4.

Porrò scimus judicium Dei esse cum veritate 2
adversùs eos qui in his versantur. Quid 3
autem cogitas ô homo, judicans eos qui in
his versantur, quum tu quoque in iisdem
verseris, te effugere judicium Dei? An 4
contra divitias benignitatis ejus, & contra
longanimitatem ejus, atque contra dilatio-
nem quam dedit tibi, audes? & ignoras te Dei
clementiâ ad pœnitentiam deduci? Sed 5
propter duritiam cordis tui quod non resi-
piscit, reponis tibi thesaurum iræ in diem
indignationis, & revelationis justi judicii
Dei, Qui rependit unicuique secundùm o- 6
pera ipsius. Iis quidem qui in perseveran- 7
tia bonorum operum gloriam & honorem &
incorruptionem expetunt, his *inquam* dabit
vitam æternam: Iis verò qui rebelles sunt, 8
nec acquiescunt veritati, sed iniquitati ob-
temperant, rependet iram & furorem: Et op- 9
pressionem, & cruciatum cuivis homini sce-
lera perpetranti, Judæis primùm, tum Gen-
tilibus. Gloriam verò & honorem, & pa- 10
cem cuilibet operanti bona, Judæis primùm,
tum Gentilibus. Non est enim acceptio 11
facierum apud Deum. Ii siquidem qui sine 12
Lege peccaverint, sine Lege quoque peri-
bunt: illi autem qui in Lege peccaverint,
à Lege condemnabuntur. Non enim audi- 13
tores Legis justi sunt coram Deo, sed qui
Legem præstant justificantur.

Quotidiè. 5.

Si enim Gentes Legem non habentes, ex na- 14
tura sua præstiterint Legem, hi quum Le-
gem non habeant, sibipsis fiunt Lex. Et hi 15
ostendunt opus Legis scriptum in cordibus
suis, & testimonium reddit eis ipsorum con-
scientia, cogitationibus eorum mutuò sese
accusantibus, aut excusantibus: In die quo 16
judicabit Deus hominum recondita secun-
dùm Evangelium meum per Jesum Christum.
Et verò tu qui Judæus vocaris, & quietem 17
tuam reponis in Lege, & tète in Deo effers
ut qui nôris voluntatem ejus: Et discernis 18
res congruas quas edoctus es ex Lege: Con- 19
fidisque de teipso te esse ducem cæcorum,
& lucem eorum qui sunt in tenebris, Et 20
eruditorem rationis expertium, ac docto-
rem puerorum, & quòd habeas typum sci-
entiæ & veritatis per Legem: Tu ergò qui 21
doces alium, teipsum non doces? & qui præ-
dicas non furandum, tu furaris?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ናአምር፡ ከመ፡ ጽድቅ፡ ኵነኔሁ፡ ዘያመጽእ፡ መቅሠፍቶሙ፡ ወይትዐወቅ፡ እምግብሮሙ፡
3 ለእለ፡ ይገብሩ፡ ዘንተ፡ ከመዝ፡፡=፡ ሐልዮ፡ እስኩ፡ እጓለ፡ እመ፡ ሕያው፡ ለዝንቱ፡ ለእመ፡
ብከ፡ ኅበ፡ ታመስጥ፡ እምኵነኔሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ ሶበ፡ ለሊከ፡ ትገብር፡ ዝኩ፡ ዘትግእዝ፡
4 በሳዕለ፡ ባዕድ፡ ወዘትጸልኦ፡፡=፡ ወትትሐዘብኑ፡ ታስተአብዶ፡ በብዝኃ፡ ምሕረቱ፡ ወለት
ዕግስቱ፡ ወአሆ፡ ብዝኆቱ፡ ሊታእምርኑ፡ ከመ፡ ታገርረከ፡ ምሕረቱ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፡
5 ወበአምጣነ፡ ታጽንዖ፡ ልበከ፡ ወኢትኔስሕ፡ ትዘግብ፡ ለከ፡ መቅሠፍተ፡ ለእመ፡ ይበጽሐ
ከ፡ ፍደከ፡ ወለእመ፡ ይበጽሐከ፡ ኵነኔሁ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፡

Scimus quòd judicium Dei *verum est*, utpote *qui adducet* in ipsos *supplicium* 2
eorum, & ex operibus eorum notum erit in eos *qui talia agunt. Perpende atten-* 3
tiùs istud, ô fili hominis, si habeas quo aufugeris à judicio Dei, quum tùte hoc facis
de quo judicas alium, cumque odio habes. Et existimásne contemnendam esse 4
multam ejus misericordiam, & patientiam, & conniventiam ejus, ignorans quòd mi-
sericordiam Dei tibi subjicis? Et secundùm duritiam & impœnitentiam cordis 5
tui thesaurizas tibi iram: si ita in te veniat retributio tua, & si tibi contingat ju-
dicium Dei.

Versio VULGATA LATINA.

2 Scimus enim quoniam judicium Dei est secundùm veritatem in eos qui talia agunt.
3 Existimas autem hoc, ô homo, qui judicas eos qui talia agunt, & facis ea, quia
4 tu effugies judicium Dei? An divitias bonitatis ejus, & patientiæ, & longa-
nimitatis contemnis? ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te addu-
5 cit? Secundùm autem duritiam tuam, & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram
6 in die iræ, & revelationis justi judicii Dei, Qui reddet unicuique secundùm ope-
7 ra ejus: Iis quidem, qui secundùm patientiam boni operis, gloriam, & honorem
8 & incorruptionem quærunt, vitam æternam: Iis autem, qui sunt ex contentione,
9 & qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira & indignatio. Tri-
bulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum, Judæi primùm,
10 & Græci: Gloria autem, & honor, & pax omni operanti bonum, Judæo pri-
11 mùm, & Græco: Non enim est acceptio personarum apud Deum. Quicun-
12 que enim sine lege peccaverunt, sine lege peribunt: & quicunque in lege
peccaverunt, per legem judicabuntur. Non enim auditores legis justi sunt 13
apud Deum, sed factores legis justificabuntur. Cum enim Gentes, quæ legem 14
non habent, naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt, ejusmodi legem non haben-
tes, ipsi sibi sunt lex: Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, 15
testimonium reddente illis conscientiâ ipsorum, & inter se invicem cogitationibus
accusantibus, aut etiam defendentibus, In die, cùm judicabit Deus occulta 16
hominum, secundùm Evangelium meum, per Jesum Christum. Si autem tu Ju- 17
dæus cognominaris, & requiescis in lege, & gloriaris in Deo, Et nosti vo- 18
luntatem ejus, & probas utiliora, instructus per legem, Confidis teipsum esse 19
ducem cæcorum, lumen eorum qui in tenebris sunt, Eruditorem insipientium, 20
magistrum infantium, habentem formam scientiæ & veritatis in lege. Qui 21
ergò alium doces, teipsum non doces: qui prædicas non furandum, fura-
ris:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 3 * ونحن نعلم بالحقيقة ان الحكم على الذين يعملون هذه انما هو لله * افتستشعر هذا ايها
4 الانسان الذي تدين من يعمل هذه الاعمال وتفعلها انت. انك تفوت مداينة الله * او لعلك
5 تستهين بثروة خيريته واحتماله وامهاله. غير عالم ان صلاح الله انما يقتادك الى التوبة * فاذا
على حذو قساوتك. وقلبك الذي لا يتوب. تخزن لنفسك سخطا في يوم السخط. واعتلان
6 7 الله وحكومته المقسطة * المجازي كل احد نظير اعماله * اما الذين يطلبون على الصبر في
8 العمل الصالح شرفا واكراما وعدم بلى. فيكافيهم بحياة مويدة * واما الذين يصنعون
9 الشر عن مماراة. ويعصون الحق طايعين الظلم. فيجازيهم غضبا وسخطا * وحزنا وضيقة
على نفس كل انسان يعمل الشر. يهوديا كان قديما او يونانيا *

* قراءة الاحد الثاني بعد العنصرة *

10 11 * ولكل من يعمل الخير مجدا واكراما وسلامة. يهوديا كان اولا او يونانيا * لان الله ليس
12 عنده محاباة الوجوه * لان كافة الذين اخطاوا ولا شريعة لهم. فسيهلكون بلا اشتراع *
13 وكل الذين اخطاوا في الشريعة سيدانون بالشريعة * لان سمعة الشريعة ليسوا مقسطين عند
الله. بل صانعوا الشريعة يزكون. * من هنا يقرى للجمعة بعد العنصرة *
14 * لان اذا كانت امما لا شريعة لها. تعمل بغريزتها فرايض الشريعة. وهولاء اذ لا
15 شريعة لهم. صاروا لانفسهم شريعة * اذ يوضحون فعل الشريعة في قلوبهم مكتوبا. وبصيرتهم
16 تشهد لهم بين فريقي الافكار اذ يوبخ بعضها بعضا * ويعتذرون في اليوم الذي فيه يدين
17 الله مكتومات الناس بيسوع المسيح. كما يخص ببشارتي. تم * فانظر انت يا من تسمى يهوديا
18 وتستروح الى الشريعة. وتفاخر بالله * وتعرف مشيته. وتميز الامور المختلفة. والشريعة
19 20 تعظك * وقد وثقت بنفسك ان تكون للعميان مرشدا. وللذين في الظلام نورا * وللجهال
21 موديا. وللصبيان معلما. ولك صورة العلم والحق الذي في الشريعة * فيا من يعلم اخر اما
تعلم نفسك. ويا من ينذر الا يسرق اتسرق *

Et nos certò scimus quòd judicium ad- 2
versus eos qui talia agunt, ad Deum per-
tinet. Putasne hoc ô homo qui condemnas 3
eos qui talia faciunt opera, & tu eadem
facis, quòd effugies judicium Dei? Aut 4
fortè contemnis ubertatem bonitatis
ejus, & patientiæ, atque longanimita-
tis ipsius, ignorans quòd bonitas Dei ad
pœnitentiam te ducit? Igitur juxta du- 5
ritiam tuam, & cor tuum quod non pœ-
nitet, condis animæ tuæ iram in
die iræ, & apparitionis Dei, justi-
que judicii ipsius, Qui repensurus 6
est unicuique secundùm opera sua.
His quidem, qui cum constantia in opere 7
bono quærunt nobilitatem, & honorem,
& incorruptionem, rependet vitam sem-
piternam: His verò qui malum operan- 8
tur ex æmulatione, & resistunt veritati,
obtemperantes iniquitati, rependet iram
& furorem. Mœrorem & anxietatem 9
adversus animam cujuslibet hominis
operantis malum, sive Judæus fuerit
antea, sive Græcus.

Lectio Dominicæ secundæ post Pentecosten.

Omni autem operanti bonum, gloriam, & 10
honorem, & pacem, sive Judæus fuerit
primùm, sive Græcus. Apud Deum enim 11
non est adulatio vultuum. Omnes enim 12
qui peccaverint legem non habentes, pe-
ribunt quidem sine lege: & quicunque in
lege peccaverint, per legem damnabun-
tur. Nam auditores legis non sunt justi 13
apud Deum, sed factores legis justifica-
buntur.

Hinc legendum pro feria sexta post Pentecosten.

Cùm enim gentes quæ legem non habent, 14
exequantur suo naturali ductu statuta
legis, hæ quoque cùm legem non habe-
ant, fiunt sibi ipsis lex, Ostendentes opus 15
legis in cordibus suis scriptum, conscien-
tiâ ipsorum illis testante in ambiguo co-
gitationum, dum altera alteram arguit:
Et excusabuntur in die quo Deus judica- 16
bit arcana hominum per Jesum Chri-
stum, prout conforme est evangelio meo.
Hucusque. *Cave ergò heus tu qui vo-* 17
caris Judæus, & acquiescis in lege, &
gloriaris in Deo, Et scis voluntatem 18
ipsius, & res ancipites discernis, lege te
hortante: Confidis etiam tibi ipsi esse 19
te cæcorum directorem, in tenebris ver-
santium lumen, Insipientium erudito- 20
rem, puerorum præceptorem, & esse pe-
nes te formam doctrinæ & veritatis in
lege contentæ. O qui igitur alium do- 21
ces, annon docebis teipsum? ô qui præ-
dicas non furandum, num furaberis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 እስመ ፡ ውእቱ ፡ ይፈድዮ ፡ ለኵሉ ፡ በከመ ፡ ምግባሩ ፡ በኵነኔ ፡ ጽድቁ ፡፡ ወለእለሰ ፡
7 ተዓገሡ ፡ በምግባረ ፡ ሠናይ ፡ ክብረ ፡ ወስብሐተ ፡ ወሕይወተ ፡ ዘለዓለም ፡፡ ቁም ፡
ወበእሑድ ፡ ሰንበት ፡ ዘተሐሳስ ፡፡
8 ወእለሰ ፡ ክሒድያን ፡ ወዓላዊያን ፡ ጽድቅ ፡ ወመፋቀርያነ ፡ ዐመፃ ፡ ፍዳሆሙ ፡ መትሠፍት ፡
9 ወመንሱት ፡፡ ወቍጥዓ ፡ ወገዓር ፡ ወምንዳቤ ፡ ለነፍስ ፡ ኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ዘእኩይ ፡
10 ምግባሩ ፡ እመኒ ፡ አይሁዳዊ ፡ ወእመኒ ፡ አረማዊ ፡፡ ክብር ፡ ወስብሐት ፡ ወሰላም ፡ ለ
11 ኵሉ ፡ ዘሠናይ ፡ ምግባሩ ፡ እመኒ ፡ አይሁዳዊ ፡ ወእመኒ ፡ አረማዊ ፡፡ እስመ ፡ ኢያደ
12 ሉ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለገጸ ፡ ሰብእ ፡፡ እስመ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ፈድፋደ ፡ እምሕግ ፡ አ
ምሕግ ፡ አበሱ ፡ ፈድፋደ ፡ እምሕግ ፡ ኵነኔሆሙ ፡ ወኵሎሙ ፡ እለ ፡ ዘበሕግ ፡ አባሰ
13 ሆሙ ፡ ዘበ ፡ ሕግ ፡ ኵነኔሆሙ ፡፡ ቦኑ ፡ በአጽምኦ ፡ መጻሕፍት ፡ ይጸድቁ ፡ በቅድመ ፡
14 እግዚአብሔር ፡ አኮኑ ፡ ደእሙ ፡ በገቢሮቱ ፡ ይጸድቁ ፡፡ አሕዛብኒ ፡ እለ ፡ አልቦሙ ፡
ሕገ ፡ ይሠርዑ ፡ ሎሙ ፡ ሕገ ፡ ወየሐግጉ ፡ ሎሙ ፡ ለሊሆሙ ፡ ወይገብሩ ፡ በዘ ፡ ሕጎሙ ፡፡
15 ወያርእዩ ፡ ለገቢረ ፡ ሕግ ፡ ከመዝ ፡ ጽሑፍ ፡ ሀሎ ፡ ውስተ ፡ ልቦሙ ፡፡ ወያረስሕስሖሙ ፡
16 ልቦሙ ፡ ወይቀልዮሙ ፡፡ ወያእምሩ ፡ ከመ ፡ አልቦ ፡ ዘይብሉ ፡ ወዘይወቅሡ ፡ አመ ፡
17 የሐትቶሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለእጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ዘየኀብእ ፡ ወዘይከብት ፡ በከ
18 መ ፡ መሀርኩ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወሶበ ፡ አንተ ፡ አይሁዳዊ ፡ ዘተዐርፍ
19 ፍ ፡ በኦሪትከ ፡ ወትትሜክሕ ፡ በእግዚአብሔር ፡፡ ወታአምር ፡ ፈቃዶ ፡ ወትፈልጥ ፡ ዘይ
ኄይስ ፡ ወምሁር ፡ አንተ ፡ ኦሪተ ፡፡ ወትትአመን ፡ ርእሰከ ፡ ከመ ፡ አንተ ፡ መርሖሙ ፡ ለ
20 ዕውራን ፡ ወብርሃኖሙ ፡ ለእለ ፡ ውስተ ፡ ጽልመት ፡፡ ወመኳንንቲሆሙ ፡ ለአብዳ
ን ፡ ወመምህሮሙ ፡ ለሕፃናት ፡ ወትትሜሰል ፡ ከመ ፡ ጻድቅ ፡ ወተአምር ፡ ሕገ ፡ ኦሪትከ ፡
21 በዘ ፡ ትጸድቅ ፡፡ ወእፎኑ ፡ እንከ ፡ ዘኢይትሜሀር ፡ ርእሰከ ፡ ዘትሜህር ፡ ለባዕድ ፡
ኢትስርቁ ፡ ትብል ፡ ወለሊከ ፡ ትሰርቅ ፡፡

Eò quòd ipse retribuet unicuique secundùm opus suum ex judicio justitiæ suæ: Nempe 6
iis qui patienter expectant per bona opera, honorem, & gloriam, & vitam æter- 7
nam: Stato.

Dominicâ Sabbati Rogationis.

Iis autem qui refragantur, & pervertunt justitiam, & diligunt iniquitatem, retri- 8
butionem eorum, nempe, *iram & tentationem, Et angustiam, & gemitum, & tribu-* 9
lationem in animam omnis hominis cujus opus malum est, sive Judæi sive Gentilis:
Gloriam vero *& honorem, & pacem unicuique cujus opus bonum est, sive Judæo* 10
sive Gentili. Deus enim non acceptat personam hominis. Nam omnes qui magis 11
absque lege existentes, *absq; lege peccârunt, magis absq; lege* erit *condemnatio corũ:*
& omnes qui in lege peccaverunt, per legem erit condemnatio eorum. Nunquid in 12
auscultando Scripturas justificantur homines *in conspectu Dei? nequaquam, sed in* 13
operando justificantur. Gentes autem qui non habent legem, legem sibi ponunt, & 14
sibimetipsi pro lege sunt, exequentes quæ in lege eorum continentur. *Et ostendunt* 15
opus legis quasi scriptum fuerat in cordibus eorum, & redarguent eos corda ipsorũ,
eosque detestabantur. Et intelligent nihil fore quod dixerint vel argumentati fue- 16
rint, quum inquisiturus est Deus filios hominis, quod occultum & absconditum erit,
quemadmodum edocui, per Jesum Christum. Quòd si tu Judæus es, et acquiescis in 17
lege tua, & gloriaris in Deo; Et nôsti ejus voluntatem, & discernis meliora, & 18
instructus es ex lege; Et confidis de te ipso, quòd tu ductor es cæcorum, & lu- 19
men eorum qui sunt in tenebris, Et eruditor insipientium, & doctor infantium, 20
& conformis factus es etiam veritati, edocésque præcepta legis tuæ, per quam
justificaberis: Et quomodo igitur non instruris teipsum, qui edoces alios? Ne 21
furemini, dicis; & tu ipse furaris:

Qui *dicens* non *mœchari*, mœcharis? *abominans* idola, sacrilegium facis?
22 Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα, ἱεροσυλεῖς;
Qui in lege gloriaris, per *transgressionem* legis Deum inhonoras?
23 Ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις;
Ipsum enim nomen Dei per vos blasphematur *in Gentibus*, sicut scri-
24 Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέ-
ptum est. Circumcisio quidem *enim* prodest, si legem observes: si autem *trans-*
25 γραπται. Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ παρα-
gressor legis sis, circumcisio tua præputium facta est. Si igitur præpu-
26 βάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυ-
tium justitias legis custodiat, nonne præputium illius in circumcisionē
στία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν
reputabitur? Et judicabit id quod ex natura præputium legem consum-
27 λογισθήσεται; Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦ-
mans, te per literam & circumcisionem *transgressorem* legis? Non enim
28 σα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου; Οὐ γὰρ
qui in manifesto, Judæus est: neque quæ in manifesto, in carne, circum-
ὁ ἐν τῷ φανερῷ, Ἰουδαῖός ἐστιν· οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ, ἐν σαρκὶ, περιτο-
cisio: Sed qui in abscondito, Judæus: & circumcisio cordis, in spi-
29 μή· Ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ, Ἰουδαῖος· καὶ περιτομὴ καρδίας, ἐν πνεύ-
ritu, non litera: cujus laus non ex hominibus, sed ex Deo.
ματι, οὐ γράμματι· οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ.

CAP. III. γʹ.

Quid ergò *præstans* Judæo? aut quæ utilitas circumcisionis? Mul-
1 ΤΙ' οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου; ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; Πο- Γʹ
2 tum per omnem modum. Primùm quidem *enim*, quia credita sunt eloquia
λὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ, ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ
Dei. Quid enim, si non crediderunt quidam? *num* incredulitas illorum, fidem
3 Θεοῦ. Τί γὰρ, εἰ (α) ἠπίστησάν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν, τὴν πίστιν
Dei *inutilem reddet*? *Ne fiat*. *Esto* autem Deus verax, omnis autē
τοῦ Θεοῦ καταργήσει; Μὴ γένοιτο. γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθὴς, πᾶς δὲ 4
homo mendax, sicut scriptum est: Ut *utique* justificeris in sermonibus
ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται· Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις
tuis, & vincas *in judicari* te. Si autem iniquitas nostra, Dei
σου, καὶ (β) νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν, Θεοῦ 5
justitiam commendat, quid dicemus? *Num injustus* Deus, *inferens* i-
δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς, ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀρ-
ram? (secundùm hominem dico,) *Ne sit*. Alioquin quomodò judicabit
γήν; (κατὰ ἄνθρωπον λέγω,) Μὴ γένοιτο. ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ 6
Deus mundum? Si enim veritas Dei in meo mendacio
Θεὸς τὸν κόσμον; (γ) Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι 7
abundavit in gloriam ipsius, quid adhuc & ego tanquam peccator judicor?
ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι;
Et non (sicut blasphemamur, & sicut aiunt quidam nos dicere,) *quia* fa-
Καὶ μὴ (καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθώς φασί τινες ἡμᾶς λέγειν,) ὅτι ποι- 8
ciamus mala, ut veniant bona: quorum damnatio justa est. Quid
Δʹ ήσωμεν τὰ κακὰ, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά· ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι. Τί 9
ergò? præcellimus? *non omninò*. Præcausati sumus enim Judæósque & Græ-
οὖν; (δ) προεχόμεθα; οὐ πάντως. προῃτιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους (ε) τε καὶ Ἕλ-
cos, omnes sub peccato esse: Sicut scriptum est; Quia non est justus, *neque*
ληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι· Καθὼς γέγραπται, Ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος, οὐδὲ 10
unus: Non est intelligens, non est requirens Deum. Omnes de-
εἷς· Οὐκ ἔστιν (ζ) ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν. Πάντες ἐξ- 11
clinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est *faciens bonitatem*, non est usque ad u- 12
έκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑ-
num. Sepulchrum patens guttur eorum: linguis suis dolo-
νός. Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν· ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδο- 13
sè agebant: venenum aspidum sub labiis eorum: Quorum os male-
λιοῦσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν· Ὧν τὸ στόμα ἀ- 14
dictione & amaritudine plenum est.
ρᾶς καὶ πικρίας γέμει.

Κεφ. γʹ. MS.A. (α) ἠπείθησάν (β) νικήσεις (γ) Εἰ δὲ ἡ (δ) προκατεχόμεθα; (ε) τε πρῶτον καὶ (ζ) συνιῶν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
[illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
[illegible]

1 [illegible]
2
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10
11 [illegible]
12 [illegible]
13
[illegible]
14 [illegible]

Quíque dicis non mœchandum, tu mœcha- 22
ris? tuque qui execraris idola, diripis æ-
dem sacram? Et tu qui gloriaris in Lege, 23
eo ipso quod transgrederis Legem, Deum
ignominiâ afficis. Etenim nomen Dei pro- 24
pter vos blasphematur inter Gentes, sicut
scriptum est. Nam circuncisio prodest, si 25
legem adimpleveris: sin autem transgredi-
aris Legem, circuncisio tua facta est præpu-
tium. Quòd si præputium servaverit præ- 26
ceptum Legis, nónne præputium reputabi-
tur pro circuncisione? Et præputium quod 27
ex natura sua præstat Legem, condemnabit
te qui per Scripturam & circuncisionem
transgressor es Legis?

Lectio quotidiana. 6.

Non enim qui palam est, is Judæus est: 28
nec etiam ea quæ conspicitur in carne, cir-
cuncisio. Sed is demum Judæus est, qui est 29
in abdito: & ea circuncisio, quæ cordis est,
spiritu non autem scripturâ, cujus gloria
non est ex hominibus, sed ex Deo.

CAP. III.

Quæ est igitur excellentia Judæi, aut quæ 1
est utilitas circuncisionis? Multa per omnem
modum. In primis quòd concrediti sint eis 2
sermones Dei. Si autem ex eis nonnulli in- 3
creduli fuerunt, nunquid non credendo fi-
dem Dei otiosam reddiderunt? Absit: si- 4
quidem Deus verax est, omnis autem homo
mendax: sicut scriptum est, Ut justificeris
in sermonibus tuis, & vincas cùm judicave-
rint te. Sed si iniquitas nostra justitiam Dei 5
confirmat, quid dicemus? num iniquus est
Deus qui infert iram suam? (tanquam ho-
mo loquor.) Absit: alioquin quomodo ju- 6
dicabit Deus mundum? Si enim veritas 7
Dei abundat per mendacium meum ad lau-
dem ipsius, cur igitur ego quasi peccator
condemnabor? Aut nunquid, ut quidam 8
obtrectant nobis, aiuntque nos dicere, Faci-
amus mala ut veniant bona? quorum da-
mnatio servatur ad justitiam. Quid igitur 9
præstantius obtinebimus, qui jam antè de-
terminavimus de Judæis & Gentilibus omnes
esse sub peccato? Prout scriptum est, Non 10
est justus, ne unus quidem. Nec est qui in- 11
telligat, neque qui quærat Deum. Omnes 12
declinârunt simul, & improbati sunt, nec
est qui faciat bonum, ne unus quidem. Se- 13
pulchra patientia guttura eorum, & linguæ
eorum fraudulentæ, & venenum aspidis sub
labiis eorum. Os eorum plenum est im- 14
precatione & felle.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 ወሊትዘምዉ፡ ትብል ፡ ወለሊከ ፡ ተሐውር ፡ ብእሲተ ፡ ብእሲ፡፡ ታሥቆርር ፡ ጣዖተ ፡ ወለ
23 ሊከ ፡ ትሰርቅ ፡ ቤተ ፡ አምልክት፡=፡ ወትትሜካሕ ፡ በኦሪትከ ፡ ወለሊከ ፡ ዐሳዊሃ ፡ ሳኦ
24 ሪት ፡ ወታስተሐቅሮ ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፡ ወበእንቲአክሙ ፡ ይፀርፉ ፡ አሕዛብ ፡ ሳዕለ፡
25 ስሞ ፡ እግዚአብሔር፡በከመ፡ ይብል፡ መጽሐፍ፡፡=፡ ግዝረትሰ፡ ትበቍዐከ፡ ለእመ፡ ገበር
ከ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት ፡ ወእመሰ ፡ ሊገበርከ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት ፡ ግዝረትከ ፡ ቍልፈተ ፡ ትከው
26 ነከ፡፡=፡ ወእመሰ፡ እንዘ፡ቍለፍ፡አንተ፡ወዐቀብከ፡ሕገገ፡ኦሪት፡ቍልፈትከ፡ግዝረተ፡ትከው
27 ነከ፡፡=፡ ወይኄይሰከ ፡ ቍልፈትከ፡ ትንበር ፡ እንተ፡ ተፈጥረት ፡ ምስሌከ ፡ እምትትገዘር፡
ወትዕሉ፡ሕገ፡ኦሪትከ፡ወይኄይሰከ፡እምኔከ፡እምግዙር፡ዘተዒሉ፡ሕገ፡ኦሪትከ፡ዝኩ፡ቍለፍ፡
28 ዘይገብር ፡ሕገ፡ኦሪት፡፡=፡ ቦኑ፡ለዐይነ፡ሰብእ፡ይትሀዩዱ፡ወቦኑ፡ሳእድልዎ፡ይትገዘሩ፡=፡

Et, Ne fornicemini, dicis, & tu ipse adulteriū committis: abominaris idola, túq; ipse expilas domum Dei. Et gloriaris in lege tua, & tu ipse prævaricando legē tuā contemnis Deū. Nam propter vos blasphemant Gentes contra nomen Dei, quemadmodū dicit Scriptura. Circumcisio quidem prodest tibi, si præcepta legis exequaris: quòd si præcepta legis non peragas, circumcisio tua tibi facta est præputium. Si autem tu præputium cùm sis, mandata legis observaveris, præputium tuum tibi factum est circumcisio. Et melius tibi erit tuum præputium, quod tecum ex natura residet, quam circumcisio quæ transgreditur mandata legis tuæ: & præputium illud quod præstat mandata legis, meliorem te reddit ex te ipso, quàm circumcisio, quæ prævaricatur mandata legis. Nunquid Judæi sunt qui *ad oculum hominis* ... *sunt? an circumcisio est*, quæ *ad simulationem est?*

Versio VULGATA LATINA.

22 Qui dicis non mœchandum, mœcharis : qui abominaris idola, sacrilegium facis :
23 Qui in lege gloriaris, per prævaricationem legis Deum inhonoras. (Nomen
24 enim Dei per vos blasphematur inter Gentes, sicut scriptum est.) Circumcisio
25 quidem prodest, si legem observes : si autem prævaricator legis sis, circumcisio
26 tua præputium facta est. Si igitur præputium justitias legis custodiat : nónne præ-
27 putium illius in circumcisionem reputabitur ? Et judicabit id quod ex natura
est præputium, legem consummans, te, qui per literam & circumcisionem præva-
28 ricator legis es ? Non enim qui in manifesto, Judæus est : neque quæ in mani-
29 festo, in carne, est circumcisio : Sed qui in abscondito, Judæus est : & circum-
cisio cordis in spiritu, non literâ : cujus laus non ex hominibus, sed ex Deo est.

CAP. III.

1
2 QUid ergò ampliùs Judæo est ? aut quæ utilitas circumcisionis ? Multum per
3 omnem modum. Primùm quidem, quia credita sunt illis eloquia Dei. Quid enim
si quidam illorum non crediderunt? Numquid incredulitas illorum fidem Dei eva-
cuabit ? Absit. Est autem Deus verax : omnis autem homo mendax, sicut scri- 4
ptum est ; Ut justificeris in sermonibus tuis : & vincas cùm judicaris. Si autem 5
iniquitas nostra justitiam Dei commendat, quid dicemus ? Numquid iniquus est
Deus, qui infert iram ? (Secundùm hominem dico.) Absit: alioquin quomodò 6
judicabit Deus hunc mundum ? Si enim veritas Dei in meo mendacio abundavit 7
in gloriam ipsius : quid adhuc & ego tanquam peccator judicor : Et non (sicut 8
blasphemamur, & sicut aiunt quidam nos dicere,) Faciamus mala ut veniant bo-
na : quorum damnatio justa est. Quid ergò ? præcellimus eos ? Nequaquam. 9
Causati enim sumus, Judæos & Græcos omnes sub peccato esse, Sicut scriptum 10
est ; Quia non est justus quisquam : Non est intelligens, non est requirens De- 11
um. Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, 12
non est usque ad unum. Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis do- 13
losè agebant : Venenum aspidum sub labiis eorum : Quorum os maledictio- 14
ne, & amaritudine plenum est :

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 23 * ويا من تقول لا يفسق انفسق. ويا من يرفض الاوثان اسرق اواني الهيكل * ويا من يفتخر
24 بالشريعة. بمخالفتك الشريعة تهين الله * لان اسم الله بكم يفترى عليه في الامم. كما كتب.
25 * ج. فالختانة انما تنفعك اذا عملت الشريعة. فان كنت تخالف الشريعة. فقد صارت ختانتك
26 27 غلفة * فان تكن الغلفة تحفظ حقوق الشريعة. افليس غلفته تحسب ختانة * ويدين
الغلفة المكملة الشريعة من ذات طبعها. اياك المخالف الشريعة بكتاب وختانة.
الاثنين بعد العنصرة من الجمعة الثانية. * لان اليهودي ليس هو من كان في الظاهر 28
29 يهوديا. ولا الختانة الظاهرة في البشر ختانة * بل اليهودي من هو في السر يهوديا.
والختانة ختانة القلب بالروح لا بالكتاب. الذي مدحه ليس من الناس بل من الله.

الفصل الثالث.

1 2 * فما فضل اليهودي اذا. وما منفعة الختانة * منفعتها على سائر الاحوال كثير. اولا
3 انهم اوتمنوا على اقوال الله * وماذا يكون ان قل تصديق قوم منهم. اترى نقص
4 تصديقهم يبطل صدق الله * حاشا. فليكن الله صادقا وكل انسان كاذبا كما كتب.
5 لتتزكى في اقوالك وتغلب في حكومتك * فان يكن ظلمنا يقيم عدل الله. فماذا نقول.
6 اترى الاله المجلب السخط ظالما. فولا يحص الانسان اقول * حاشا. والا فكيف يدين الله
7 العالم * لان حق الله ان يكن بكذبي انا زاد شرفه. فلم اذان انا اذا بمنزلة خاطي ايضا.
8 * ولا كما يفترى علينا. كما يزعم قوم اذ يقولون انا نعمل الشرور لتجينا الخيرات. اولايك
9 الذين دينونتهم واجبة * فماذا اذ نسبق فنحفظ. فليس ذاك راينا نحفا. لاننا قد قضينا على
10 اليهود واليونانيين اجمعين انهم تحت الخطية * كما كتب ان ليس صديقا حي ولا واحد.
11 12 * وليس من يفقه ولا من يبتغي الله * كلهم حادوا. وجماعتهم الحدوا. فليس من يعمل صالحا.
13 حي ولا واحد * حلقهم قبر مفتوح. قد غشوا بالسنتهم. سم الافاعي تحت شفاههم.
14 * الذين فمهم موعب لعنة ومرارة.

O qui dicis non adulterandum, adulte- 22
raberis ? O qui idola execraris, fura-
beris vasa templi ? O qui de lege gloria- 23
ris, per rebellionem tuam contra legem
Deum contemnis. Nam nomen Dei per 24
vos blasphematur inter gentes, quemad-
modum scriptum est. Nam circumcisio 25
tibi quidem prodest, si legem exequaris :
verùm si fueris refractarius legis, jam
facta est circumcisio tua præputium. Er- 26
go si præputium servet statuta legis,
nónne præputium ejus reputabitur cir-
cumcisio ? Et præputium quod suapte 27
naturâ legem perficit, judicabit te qui
legem cum scriptura & circumcisione re-
fragaris.

Feriâ secundâ post Pentecosten, infra hebdomadam secundam.

Judæus enim non ille est qui est extrin- 28
secè Judæus : neque circuncisio appa-
rens in carne, circuncisio est: Sed Juda- 29
us is est, qui in secreto Judæus est : &
circuncisio, circuncisio est cordis in spi-
ritu, non in scriptura: cujus laus non est
ex hominibus, sed ex Deo.

CAP. III.

QUæ est igitur præstantia Judæi, & 1
quæ utilitas circuncisionis ? Utilitas 2
ejus omnibus modis multa est. Primùm
quidem quòd iis credita sint eloquia
Dei. Quid autem rei est, si defecit cre- 3
dulitas quorundam ex ipsis? Num de-
fectus credulitatis eorum irritam facit
Dei fidem ? Absit. Imò sit Deus verax, 4
& omnis homo mendax : sicut scriptum
est, ut justificeris in sermonibus tuis,
& vincas in judicio tuo. Quod si ini- 5
quitas nostra justitiam Dei confirmat,
quid ergo dicemus ? Num Deus iram
adducens injustus est ? sermonem homi-
ni adæquatum dico. Absit. Alioquin 6
quomodo judicabit Deus mundum ? Si 7
enim gloria veritatis Dei per menda-
cium meum crescit, cur igitur judicor
ego adhuc veluti peccator? Ac non potiùs 8
(ut blasphematur in nos, sicut quidam
aiunt dicentes) faciamus mala, ut ve-
niant nobis bona ? quorum damnatio
justa est. Quid igitur? prævenientes 9
servabimus ? hoc non est consilium ex-
pediens, quandoquidem tulimus jam sen-
tentiam in Judæos & Græcos omnes,
esse eos sub peccato. Sicut scriptum est, 10
Non est justus, ne unus quidem : Nec 11
est qui sapiat, nec qui Deum exquirat.
Omnes declinaverunt, cunctique de- 12
flexerunt, nec est qui faciat bonum,
ne unus quidem. Fauces eorum, sepul- 13
chrum apertum, linguis suis deceperunt,
venenum aspidum sub labiis eorum.
Quorum os plenum est execratione 14
& amarulentia :

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 አኮኑ፡በክዱን ፡ ይትሀዪዱ፡ ከመ፡ ይትገዘሩ፡ ጽሉሴ፡ ልቦሙ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ፡ ወአኮ፡ በመጽ
ሐፍት፡፡ ከመ ፡ ትትአኰቱ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምትትአኰቱ ፡ በኀበ፡ እጓለ፡ እመ፡
ሕያው፡፡=፡

1
2 መንትኑ ፡ እንከ፡ ረባሑ፡ ለተይህደ፡ ወመንትኑ ፡ ከለጡሃ ፡ ለግዝረት፡=፡ ብዙኅ፡በኵሉ፡
3 መግባር፡ቅድመ፡ ኵሉ፡ እስመ፡ ተአመኖሙ፡ እግዚአብሔር፡በቃሉ፡ቁመ፡፡=፡ ወእመኒቦ፡
እለ ፡ ኢይእመኑ ፡ ኢአሚን ፡ ዚአሆሙ ፡ ይከልእ ፡ ባዕድ ፡ ከመ ፡ ኢይአመኑ ፡ በእግዚአ
4 ብሔር፡=፡ ሐሰ፡፡ ለይኩን ፡ እግዚአብሔር ፡ ጻድቅ ፡ ወኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ሐሳዊ ፡ እስመ፡
5 ከመዝ ፡ ይብል ፡ መጽሐፍ ፡ ከመ ፡ ትጸድቅ ፡ በነቢብከ፡ ወትማእ ፡ በኵነኔከ፡፡=፡ ወእመ
ሰ ፡ በዐመፃ ፡ ዚአየ ፡ ይቀውም ፡ ጽድቀ፡ እግዚአብሔር፡መንተ፡ እንከ፡ ንብል፡ ይዔመፅኑ፡
6 እግዚአብሔር ፡ ዘያመጽእ ፡ መቅሠፍተ ፡ ሳዕለ ፡ ሰብእ፡=፡ ሐሰ፡፡ ወእፎኑመ ፡ እንካ፡ይ
7 ኬንን ፡ እግዚአብሔር ፡ ዓለመ፡=፡ እመሰ ፡ ጽድቀ ፡ ዚአየ ፡ ይበዝኅ ፡ እምጽድቀ ፡ እ
8 ግዚአብሔር ፡ ለመንት ፡ እንከ ፡ ይኴንኑኒ ፡ ከመ፡ኃጥእ፡=፡ አኮኑ ፡ ፀሪፍ ፡ ዝኒ፡፡ እስመ፡
ሀለው፡እለ፡ይብሉ፡ንግበር ፡እኩየ፡ከመ፡ንርከብ፡ሠናየ፡ወሎሙሰ፡ፀኑሕ፡ደይኖሙ፡፡=፡
ቅድመ፡ሣልስ፡ሰንበት፡ዘጌና፡ መንባብ፡፡=፡
9 ዐ መንተ ፡ እንከ ፡ ንብል ፡ ናሁ ፡ ወዳእነ፡ ገዐዝናሁ ፡ ለአይሁዳዊ፤ ወለአረማዊ፤ ፡ እስመ፡
10 ኵሎሙ ፡ ስሕቱ፡=፡ በከመ ፡ ይብል ፡ መጽሐፍ፡፡ አልቦ ፡ ጻድቀ፡=፡ ወአልቦ ፡ ጠቢ
11 በ ፡ ወአልቦ ፡ ዘየኃሥሦ ፡ ለእግዚአብሔር፡=፡ ኵሉ ፡ ዐረየ ፡ ወኅቡረ ፡ ዐለወ ፡ አልቦ ፡
12 ዘይገብራ ፡ ለሠናይት ፡ አልቦ ፡ ወኢአሐዱ፡፡=፡ ከመ ፡ መቃብር ፡ ክሡት ፡ ጉረዒቶሙ፡
13 ወጕሕለው ፡ በልሰናቲሆሙ ፡ ሕመዘ፡፡ አርዌ ፡ ምድር ፡ ታሕተ ፡ ከናፍሪሆሙ፡፡=፡ መሪ
14 ር ፡ አፈሆሙ ፡ ወመሉእ ፡ መርገመ፡=፡

Nónne Judæus factus est in occulto? ita quoque circunciduntur in abdito cordis per 29
Spiritum sanctum, & non in litera, ut in honore sint apud Deum, potiùs quam
ut honorentur à filiis hominum.

CAP. III.

QUodnam est igitur emolumentum Judæi? aut quæ potestas circumcisionis ? 1
Multa per omnem modum : primò omnium, quia eis credidit Deus eloquia ejus. 2
Statio. *Et si sunt ex illis qui non crediderunt, infidelitas eorum aliis obsu-* 3
crit, quo minùs credant in Deum ? Absit : Sit Deus justus, & omnis homo 4
mendax : nam ita dicit Scriptura, Ut justificeris in sermonibus tuis, & vin-
cas in judiciis tuis. Quòd si in iniquitate nostra consistit justitia Dei, quid 5
utique dicemus? num iniquus est Deus qui super homines infert pœnas ?
Absit : nam quomodo igitur judicabit Deus mundum ? Si quidem justitia mea 6
abundaverit ex justitia Dei, quid igitur me condemnat ut peccatorem ? Nón- 7
ne blasphemando hoc dicunt ? utpote sunt qui ita dicunt, Faciamus malum, 8
ut adipiscamur bonum : quibus proinde paratum est judicium eorum.

Ante tertium Sabbatum confessionis, Lectio.

Quid igitur dicemus ? ecce modò adjudicavimus tam de Judæis quam Græ- 9
cis, quòd depravati sunt omnes: Sicut dicit Scriptura; Non est justus, Ne- 10
que sapiens, neque est qui inquirit Deum: Omnes æquales facti sunt, & 11
pariter transgressi sunt : non est qui operatur bonum, ne unus quidem. Tan- 12
quam sepulchrum apertum est guttur eorum, & linguis dolosè egerunt, & vene- 13
num aspidum sub labiis eorum. Et os eorum plenum est amarulentiâ atque 14
maledictione.

Veloces pedes eorum *effundere* sanguinem. Contritio & *calamitas* in
15 Ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα. Σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς
16 viis eorum. Et viam pacis non cognoverunt. Non est timor Dei an-
17 ὁδοῖς αὐτῶν. Καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. Οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπ-
18 te oculos eorum. Scimus autem, quoniam quæcunque lex *di-*
19 έναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Οἴδαμεν δὲ, ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέ-
cit, iis qui in lege loquitur: ut omne os obstruatur, & subditus fiat omnis
γει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ· ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς
mundus Deo. *Propterea* ex operibus legis non justificabitur omnis caro
20 ὁ κόσμος τῷ Θεῷ. Διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ
coram illo: per enim legem cognitio peccati. Nunc autem sine lege ju-
21 ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας. Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δι-
stitia Dei manifesta est, testificata à lege, & Prophetis. Ju-
22 καιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου, καὶ τῶν προφητῶν. Δι-
stitia autem Dei per fidem Jesu Christi, in omnes, & super omnes
καιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως (η) Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας
credentes: non enim est distinctio. Omnes enim peccaverunt, & *deficiuntur*
23 τοὺς πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστι διαστολή. Πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς
gloriâ Dei: Justificati gratis ipsius *gratiâ*, per redemptio-
24 δόξης τοῦ Θεοῦ· Δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώ-
nem quæ in Christo Jesu: Quem proposuit Deus propitiationē per fi-
25 σεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Ὃν προέθετο ὁ Θεὸς (θ) ἱλαστήριον διὰ τῆς πί-
dem in ipsius sanguine, ad ostensionem justitiæ suæ, per remis-
στεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρε-
sionem *præfactorum* delictorum: In sustentatione Dei, ad
26 σιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων· Ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, (ι) πρὸς
ostensionem justitiæ ejus, in *nunc* tempore, *ad esse ipsum justum*,
ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον,
& *justificantem* eum ex fide Jesu. Ubi ergò gloriatio? exclusa est. Per
27 καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. Διὰ

quam legem? *Operum?* non, sed per legem fidei. *Ratione colligimus*
ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχὶ, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. (κ) Λογιζόμεθα 28
ergò, fide justificari hominem sine operibus legis. An Judæorum Deus tantùm?
οὖν, πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. Ἢ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον; 29
nónne *verò* & Gentium? imò & Gentium. *Si* quidem unus Deus, qui *justifi-*
(λ) οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν. (μ) Ἐπείπερ εἷς ὁ Θεὸς, ὃς δικαι- 30
cabit circumcisionem ex fide, & præputium per fidem. Legem ergò de-
ώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. Νόμον οὖν κατ- 31
struimus per fidem? *ne fiat:* sed legem *stabilimus*.
αργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον (ν) ἱστῶμεν.

CAP. IV. δ'.

Quid ergò dicemus Abraham patrem nostrum invenisse secundùm carnem?
ΤΙ' οὖν ἐροῦμεν (α) Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι κατὰ σάρκα; 1
Si enim Abraham ex operibus justificatus est, habet *gloriationem*, sed non apud Deū.
Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ (β) πρὸς τὸν Θεόν. 2
Quid enim Scriptura dicit? Credidit *autem* Abraham Deo, & reputatū est illi
Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ 3
ad justitiam. *At operanti* merces non imputatur secundùm gratiā, sed
εἰς δικαιοσύνην. Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ 4
secundùm debitum. *At non operanti*, credenti autem in *justi-*
(γ) κατὰ τὸ ὀφείλημα. Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαι- 5
ficantem impium, reputatur fides ejus ad justitiam. Sicut & Da-
οῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. Καθάπερ καὶ Δα- 6
vid dicit beatitudinem hominis, cui Deus *imputat* justitiam
βὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην
sine operibus; Beati, quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt
χωρὶς ἔργων, Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν 7
peccata.
αἱ ἁμαρτίαι.

MS. A. (η) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας· (θ) ἱλαστήριον ἐν τῷ αὐτοῦ (ι) πρὸς τὴν ἔνδειξιν (κ) Λογιζόμεθα γὰρ, δικαιοῦσθαι πίστει ἄνθρωπον (λ) οὐχὶ καὶ (μ) Εἴπερ εἷς (ν) ἱστάνομεν.
Κεφ. δ'. MS. A. (α) εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν κατὰ σάρκα; Εἰ γὰρ (β) πρὸς Θεόν. (γ) κατὰ ὀφείλημα.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 16 [illegible]
17 [illegible]
18
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 30 [illegible]
31 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 4 5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]

Et pedes eorum veloces ad effundendum 15
sanguinem. Contritio & miseria in viis 16
eorum. Et viam pacis non cognoverunt. 17
Nec timor Dei est coram oculis eorum. 18

Lectio Martyrum. 7.

Scimus autem quæcunque dicit Lex, iis qui 19
sunt in Lege dicere: ut omne os obturetur,
& universus mundus debitor sit Deo. Quan- 20
doquidem ex operibus Legis non justifica-
bitur omnis caro coram eo: per Legem
enim innotuit peccatum. Nunc autem sine 21
Lege justitia Dei revelata est, cui suffraga-
tur ipsa Lex & prophetæ. Justitia verò Dei 22
per fidem est Jesu Christi in omnes, atque
super omnes qui credunt in eum: non est
enim differentia. Quoniam omnes pecca- 23
verunt, ac destituuntur gloriâ Dei. Justifi- 24
cantur autem per gratiam gratìs, & per red-
emptionem quæ facta est per Jesum Chri-
stum. Quem præconstituit Deus propitia- 25
tionem per fidem sanguinis ipsius, propter
peccata nostra quæ anteà patravimus. Per 26
dilationem quam dedit nobis Deus longani-
mitate suâ, ad demonstrationem justitiæ suæ
in hoc tempore: ut sit ipse justus, & justifi-
cet æquitate eum qui est ex fide Domini no-
stri Jesu Christi. Ubi ergò gloriatio? ab- 27
rogata est. Per quam Legem? operum?
nequaquam: sed per Legem fidei. Arbi- 28
tramur ergò fide justificari hominem, non
autem operibus Legis. Num enim Deus 29
Judæorum est tantùm, Gentium verò mini-
mè? sane & Gentium, Quia unus est Deus, 30
qui justificat circuncisionem fide, atque præ-
putium per eandem fidem. Nunquid igi- 31
tur Legem abrogamus per fidem? Absit:
quinimò Legem stabilimus.

CAP. IV.

Quid ergò dicemus de Abraham principe 1
patrum, eum adeptum esse carne? Si enim 2
Abraham ex operibus justificatus fuit, glo-
riationem habet, sed non apud Deum.
Quid enim ait Scriptura? Credidit Abra- 3
ham Deo, & reputatum est ei ad justitiam.
Operanti autem non reputatur merces sua 4
quasi per gratiam, sed perinde ac si ei debea-
tur. Ei verò qui non operatur, sed credit 5
modò in eum qui justificat peccatores, repu-
tatur fides ad justitiam. Quemadmodum 6
David quoque dixit de beatitudine illius ho-
minis, cui Deus reputat justitiam absque o-
peribus, dum ait; Beati illi, quibus remissa 7
est iniquitas ipsorum, & quorum tecta sunt
peccata.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወበሊሖ : እገሪሆሙ : ለክዒወ : ደም : ኃሳር : ወቅጥቃጤ : ውስተ : ፍናዊሆሙ:=፡
16 ወሊአምርዋ : ለፍኖተ : ሰላም:=፡ ወአልቦሙ : ፈርሀተ : እግዚአብሔር : ቅድመ : አ
17 ዕይንቲሆሙ::=፡ ናአምር : ከመ : ኵሉ : ዘይብል : ኦሪት : ለእለ : ውስተ : ኦሪት : ይቤ
18 ሎሙ : ከመ : ይትፈጸም : ኵሉ : አፍ : ወይኩን : ገሪረ : ኵሉ : ዓለም : ለእግዚአብ
19 ሔር::=፡ እስመ : ኢይጸድቅ : ኵሉ : ዘነፍስ : በገቢረ : ሕገገ : ኦሪት : በቅድመ : እግ
20 ዚአብሔር : እስመ : እምኦሪት : ተዐውቀት : ኃጢአት::=፡ ይእዜሰኬ : አስተርአየት :
21 ጽድቀ : እግዚአብሔር : እንዘ:ኢትገብር: ሕገገ: ኦሪት:: ወነቢያት : ኮንዎ : ሰማዕተ:=፡
22 ከመ : በአሚነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ይጸድቁ : በኀበ : እግዚአብሔር : ኵሎሙ : እለ:
23 የአምኑ : ቦቱ : ወኢፈለጠ : ወኢሴለየ::=፡ እስመ : ኵሉ : አበሱ : ወኀደጉ : ስብሐ
ተ : እግዚአብሔር:=፡

Pedes eorum veloces sunt ad effundendum sanguinem: Ignominia & contritio 15
in viis eorum. Et viam pacis non cognoverunt: Neque est timor Dei coram 16
oculis eorum. Scimus autem quòd quæcunque lex dicit, iis qui sub lege sunt 17
dicit, ut omne os obstruatur, & ut totus mundus subditus fiat Deo. Quia 18
ex operibus mandatorum legis non justificabitur ullum animal in conspectu Dei: 19
ex lege enim cognitum est peccatum. Nunc autem manifestata est justitia Dei, 20
non operante cum ea mandato legis: & prophetæ testes sunt; Quòd per fi- 21
dem Jesu Christi justificantur in conspectu Dei omnes qui in ipsum credunt: 22
neque est distinctio, neque obscuritas. Eò quòd omnes peccaverunt, & rejece- 23
runt gloriam Dei.

Versio VULGATA LATINA.

15
16 Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem: Contritio, & infoelicitas in
17 viis eorum: Et viam pacis non cognoverunt: Non est timor Dei ante ocu-
18 los eorum. Scimus autem, quoniam quæcunque lex loquitur, iis, qui in lege
19 sunt, loquitur: ut omne os obstruatur, & subditus fiat omnis mundus Deo:
20 Quia ex operibus legis non justificabitur omnis caro coram illo. Per legem
21 enim cognitio peccati. Nunc autem sine lege justitia Dei manifestata est; testi-
22 ficata à lege & Prophetis. Justitia autem Dei per fidem Jesu Christi, in omnes
23 & super omnes qui credunt in eum: non enim est distinctio: Omnes enim
24 peccaverunt, & egent gloriâ Dei, Justificati gratìs per gratiam ipsius, per red-
25 emptionem, quæ est in Christo Jesu, Quem proposuit Deus propitiationem
per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem justitiæ suæ, propter remissionem
26 præcedentium delictorum In sustentatione Dei, ad ostensionem justitiæ ejus in
hoc tempore: ut sit ipse justus, & justificans eum, qui est ex fide Jesu Christi.
27 Ubi est ergò gloriatio tua? Exclusa est. Per quam legem? Factorum? Non: sed
per legem fidei. Arbitramur enim justificari hominem per fidem sine operibus 28
legis. An Judæorum Deus tantùm? nónne & Gentium? Immò & Gentium. 29
Quoniam quidem unus est Deus, qui justificat circumcisionem ex fide, & præpu- 30
tium per fidem. Legem ergò destruimus per fidem? Absit: sed legem statuimus. 31

CAP. IV.

Quid ergò dicemus invenisse Abraham patrem nostrum secundùm carnem? 1
Si enim Abraham ex operibus justificatus est, habet gloriam, sed non apud De- 2
um. Quid enim dicit Scriptura? Credidit Abraham Deo: & reputatum est 3
illi ad justitiam. Ei autem qui operatur, merces non imputatur secundùm gra- 4
tiam, sed secundùm debitum. Ei verò qui non operatur, credenti autem in 5
eum, qui justificat impium, reputatur fides ejus ad justitiam secundùm proposi-
tum gratiæ Dei. Sicut & David dicit beatitudinem hominis, cui Deus accepto 6
fert justitiam sine operibus; Beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum 7
tecta sunt peccata.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15
16 * ارجلهم مسارعة الي سفك الدم * هسم وسعوه في مناهجهم * ولم يعرفوا طريق السلامة *
17
18 * وليست مخافة الله امام اعينهم * السبت الثاني بعد العنصرة * ونحن عالمون
19
ان الاقوال كلها التي تقولها الشريعة انما تخاطب بها الذين في طاعة الشريعة * لينسد كل فم *
20 ويصير العالم اجمع تحت قضية الله * لان من اعمال الشريعة لن يتزكي امامه كل بشر *
21 لان بالشريعة عرفت الخطية * فالان بغير الشريعة قد ظهر عدل الله * تشهد له الشريعة
22 والانبياء * وعدل الله قد ظهر للكل بايمان يسوع المسيح * سابغا على جميع الذين امنوا به *
23 لان ليس فرقا فاصلا * لان الجماعة قد اخطاوا وصاروا عادمين مجد الله * متزكين
24
25 بنعمته مجانا بالفداء الذي بيسوع المسيح * الذي تقدم الله فجعله مغفرا بالايمان بدمه لايضاح
26 عدله * من اجل اغتفار الخطايا السالف كونها * باحتمال الله لايضاح عدله في هذا الاوان *
27 ليكون هو عدلا ومزكيا من قد صار من امانة يسوع * فاين المفاخرة * انصدت *
باية شريعة * بشريعة الاعمال * لا البتة * بل بشريعة الايمان * تم *
28 * للسبت الثالث * * لانا نستشعر ان الانسان يتزكي بالايمان * خلوا من اعمال
29 الشريعة * هل الله اله لليهود فقط * وليس هو اله الامم * نعم واله الامم * اذ الله واحد * الذي
30
31 يزكي ذا الختانة من الايمان * وذا غلفة بالايمان * افنبطل الشريعة اذ بالامانة * حاشا * بل
1 نثبت الشريعة بالايمان * الفصل الرابع * * فماذا نقول اذ * ابراهيم ابونا
2 فيما يختص بالبشر ماذا وجد * ان يكون ابراهيم زكته اعماله فله فخر * لكن ليس لدي
3 الله * فماذا يقول الكتاب * ان ابراهيم صدق الله * فحسب له ذلك عدلا * تم *
4 * قراءة الثلثا من الجمعة الثانية بعد العنصرة * * والعامل فما تحسب اجرته
5
6 بمنزلة هبة واجبة * فاما من لم يعمل ويومن بمن يزكي المنافق تحسب امانته عدلا * كما
7 يقول داود في تطويب الانسان * الذي يحسب له الله عدلا بغير اعمال * الطوبي للذين
غفرت اثامهم والذين سترت خطاياهم *

Pedes eorum veloces ad effundendum 15
sanguinem. Contractio & calamitas in 16
viis eorum: Et non cognoverunt viam 17
pacis: Nec est timor Dei ob oculos eorum. 18

Sabbatho secundo post Pentecosten.

Nos autem scimus quòd sermones omnes 19
quos dicit lex, iis dicat qui sunt sub
obedientia legis: ut omne os obturetur,
fiátque orbis universus sub censura Dei:
Quoniam ex operibus legis nequaquam 20
justificabitur coram eo ullus carneus.
Per legem enim agnitum est peccatum:
Nunc autem absque lege apparuit justi- 21
tia Dei, attestantibus ei lege atque Pro-
phetis. Justitia verò Dei jam apparuit 22
omnibus per fidem Jesu Christi exube-
rantem in omnes quotquot crediderunt
in eum: non est distinctio separans,
Quandoquidem omnes peccaverunt, & 23
facti sunt expertes gloriæ Dei: Justi- 24
ficati per gratiam ipsius gratis, per re-
demptionem quæ est per Jesum Christum,
Quem Deus præconstituit propitiato- 25
rium per fidem, interveniente ipsius
sanguine, ad ostendendam justitiam
suam, propter remissionem peccatorum
jam commissorum, Tolerante Deo, ad pa- 26
tefaciendam justitiam suam in hoc tem-
pore: ut sit ipse justus, & justificator
ejus qui se fecerit ex fide Jesu. Ubi est 27
igitur gloriatio? exclusa est. Per quam
legem? per legem operum? nullatenus,
sed per legem fidei. Finis.

Pro Sabbatho tertio.

Deprehendimus enim justificari homi- 28
nem per fidem absque operibus legis.
Num Deus, Judæorum tantùm Deus est, 29
& non Deus est Gentium? Certè &
Gentium Deus. Quandoquidem Deus est 30
unus, qui justificat circuncisum ex fide,
& præputiatum per fidem. Abrogatúrne 31
igitur lex per fidem? Absit: imò confir-
matur lex per fidem.

CAP. IV.

Quid ergo dicemus? Abraham pater 1
noster, quod attinet ad carnem, quid in-
venit? Si Abraham justificaverunt 2
opera sua, habet quidem gloriam, sed non
apud Deum. Quid enim dicit Seri- 3
ptura? Credidit Abraham Deo, & annu-
meratum est illud ei ad justitiam. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis secundæ post Pentecosten.

Operantis autem merces non censetur 4
sub ratione doni, sed mercedis debitæ.
At verò qui non operatur, tamen credit 5
in eum qui justificat impium, fides sua
justitia reputatur: Quemadmodum ait 6
David in beatificatione hominis cui
Deus numerat justitiam absq; operibus.
Beatitudo iis quorum remissæ sunt ini- 7
quitates, & quorum tecta sunt peccata.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ወጽድቅሰ : በከንቱ : ኮነ : በጸጋ : ዚአሁ : ከመ : ይቤዙ : ሊየሱስ : ክርስቶስ::=፦
25 እስመ:በእንቲአሁ: ወሀበነ : ሣህሎ:በአሚን: በደሙ:: ከመ: ያርኢ: ጽድቆ : በላዕለ : እለ:
26 አበሱ : እምትካት:=፦ በትዕግሥቱ : ለእግዚአብሔር : ወበኦሆ : ብዚሎቱ:: ከመ : ያእ
ምርዎ : ዮም : ከመ : ጻድቅ : ውእቱ : ወያጸድቆሙ: ለእለ: የአምኑ: በሊየሱስ:=፦ በ
27 ምንትኑ : እንከ : ይትሜክሑ : ወበላይኑ : ሕግ: ይገብሩ: አልቦ: ባዕድ:ሕግ:: ዘእንበለ:
28 በአሚን:=፦ እስመ : ረከብነ: ከመ: ይጸድቅ: ሰብእ: በአሚን: እንዘ: ኢይገብር:: ሕገገ:
29 ኦሪት::=፦ ቦኑ : ለባሕቲቶሙ : ለአይሁድ : እግዚአብሔር : አኮኑ : ለአሕዛብኒ : ወለ
30 ሕዝብኒ:=፦ እስመ: አሐዱ: ውእቱ : እግዚአብሔር : ወጻድቅ : ውእቱ:: ወእመሰኬ : ዘ
ሂ : ተገዝረ : አሚን : ደእሙ : ያጸድቆ : ወአለዛ : ቍለፍ : አሚን : ደእሙ : ያጸድቆ:=፦
31 ሰዐርነኬ : እንከ : ሕገገ : ኦሪት : በእንተ : አሚን : ሐሰ:: አኮ : ዘንስዕር: ሕገ : ዓዲ:
ንሠርዕ::=፦

ወበአብርሃም : በካልእ : ሰንበት: ዘቅደሙ:ጌና:ምንባብ::=፦

O

1 ምንተ : እንከ : ንብል: ረከብናሁ : ለአብርሃም : አቡሆሙ : ለቀደምት : ከመ : ሰብእ::=፦
2 ሶበሰኬ: አብርሃም : በምግባሩ: ጸድቀ : እምኮና : ምዝጋና : ወአኮ : ለመንገለ : እግዚአብ
3 ሔር:=፦ ወእፎኑመ: ዘይብል: መጽሐፍ : ተአምነአ: አብርሃም: በእግዚአብሔር: ወኮና:
4 ጽድቀ::=፦ ወዘሰ:ተቀንየ: ኢይከውና: ጸጋ: ዐስበ: እስመ: ዕዳሁ : ውእቱ:=፦ ወለዛሰ:
5 ኢተቀንየ :ለእምክሙ:ተአምና: ለዘ: ያጸድቆ : ለኃጥእ : ይትኋለቆ : ጽድቀ : በአሚኖቱ:=፦
6 በከመ : ነገረ : ዳዊት:በዘ : ያበፅዕ : ሰብእ:: ወበዘሂ : ይትኋለቆ : ጽድቀ : በኀበ : እግዚ
7 አብሔር : እንዘ : ኢይገብር : ሕገገ : ኦሪት:: ወይቤ::=፦ ብፁዓን : ለእለ : ተኀድገ:
ሎሙ : ኃጢአቶሙ:=፦

Et justitia quidem gratìs facta est per gratiam ejus, ut sic redimeret Jesus 24
Christus. Quoniam per eum contulit nobis Deus *misericordiam suam* & *per fi-* 25
dem in sanguine ejus, ut manifestaret justitiam ejus in eos qui ab initio pec-
caverant: Per tolerantiam Dei ejusque conniventiam, ut notum face- 26
ret hoc tempore, quòd justus est, & justificator eorum, qui credunt in Je-
sum. In quonam igitur gloriabuntur? & in qua lege operabuntur? non est 27
alia lex, nisi per fidem. Quoniam hoc *nacti sumus, quòd justificatur homo* 28
per fidem, & *non in præstando mandata legis. Nunquid tantùm Judæorum Deus* 29
est? nónne & Gentium? equidem & Gentium. Quia unus est Deus, & justus 30
est: quòd si igitur circumcisionem fide tantùm justificat, & præputium etiam
fide tantùm justificat, Abrogamúsne igitur mandata legis per fidem? Absit: 31
non abrogamus legem, sed eam *stabilimus.*

CAP. IV.

Et pro Abrahamo: secundo Sabbato antecedente confessionem, lectio.

Quid igitur dicemus? invenimus Abrahamum patriarcham tanquam homi- 1
nem. Si igitur Abrahamus ex operibus ejus justus fuit, erat ei merces sua, 2
non autem apud Deum. Quomodo enim loquitur Scriptura? Credidit Abra- 3
hamus in Deum, & facta fuit ei justitia. Servienti verò non est merces ex 4
gratia, quia debitum ejus est. Illi verò qui non inservit, sed credit in eum qui 5
justificat peccatores, imputatur illi justitia propter fidem suam. Quemadmo- 6
dum loquitur David de beatitudine hominis, & de eo cui imputatur justitia apud
Deum, non peragenti mandata legis, quum dicit; Beati quibus remissa sunt pec- 7
cata ipsorum.

Beatus vir, cui non *imputabit* Dominus peccatum. Beatitudo ergò
8 Μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσηται Κύριος ἁμαρτίαν. Ὁ μακαρισμὸς οὖν
9 hæc, in circumcisione, an etiam in præputio? Dicimus enim, Quia re-
οὗτος, ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γὰρ, Ὅτι ἐ-
putata est Abrahæ fides ad justitiam. Quomodò ergò reputata est? in
10 λογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. Πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν
circumcisione *existenti*, an in præputio? Non in circumcisione, sed in præputio.
περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ.
Et signum accepit circumcisionis, signaculum justitiæ fidei
11 Καὶ σημεῖον ἔλαβε (δ) περιτομῆς, σφραγῖδα (ε) τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως
quæ in præputio, *ad esse eum patrem* omnium credentium per
τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων (ζ) δι'
præputium, *ad reputari* & illis justitiam: Et *patrem*
12 ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι (η) καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην· Καὶ πατέρα
circumcisionis, iis non ex circumcisione *solùm*, sed & *incedentibus vestigiis ejus* quæ
περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς
in præputio fidei patris nostri Abrahæ. Non enim per legem
13 (θ) ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου
promissio Abrahæ, aut semini ejus, *hæredem eum esse*
ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ, ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι
mundi, sed per justitiam fidei. Si enim qui ex lege, hæ-
14 (ι) τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου, κληρο-
redes, exinanita est fides, & *inutilis reddita* est promissio. *Nam* lex
15 νόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία. Ὁ γὰρ νόμος
iram *adoperatur*: cui enim non est lex, nec *transgressio*. *Propter hoc*
16 ὀργὴν κατεργάζεται· (κ) οὗ γὰρ οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ παράβασις. Διὰ τοῦτο
ex fide, ut secundùm gratiam, *ad esse firmam promissionem* omni
ἐκ πίστεως, (λ) ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ
semini, non ei qui ex lege solùm, sed & ei qui ex fide Abrahæ, qui
σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραὰμ, ὅς
est pater omnium nostrûm: (Sicut scriptum est, Quia patrem multarum Gentium
17 ἐστι πατὴρ πάντων ἡμῶν· (Καθὼς γέγραπται, Ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν
posui te:) ante cui *credidit* Deum, *vivificantem* mortuos, &
τέθεικά σε·) κατέναντι οὗ ἐπίστευσε Θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς, καὶ
vocantem non *existentia ut existentia*. Qui contra spem in spem credi-
καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. Ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευ- 18
dit, *ad fieri eum patrem* multarum Gentium, secundùm dictum;
σεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον,
Sic erit semen tuum. Et non infirmatus fide, *non* considera-
Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ (μ) πίστει, οὐ κατενόη- 19
vit suum *ipsius* corpus jam emortuum, centum annorum ferè *subsistens*, &
σε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν
mortificationem vulvæ Saræ. In *autem* repromissionem Dei non *dis-*
νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάῤῥας. Εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διε- 20
ceptavit diffidentiâ, sed confortatus est fide, dans gloriam Deo. Et
κρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ Θεῷ. Καὶ 21
plenissimè sciens quia *quod* promisit, potens est & facere: Ideò & re-
πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι· Διὸ καὶ ἐ- 22
putatum est illi ad justitiam. Non scriptum est autem propter ipsum *so-*
λογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μό- 23
lum, quia reputatum est illi: Sed & propter nos, quibus *futurum est impu-*
νον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ· Ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζε- 24
ri, credentibus in *excitantem* Jesum Dominum nostrũ à mor-
σθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν (ν) ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νε-
tuis: Qui traditus est propter delicta nostra, & *excitatus est* propter
κρῶν· Ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ 25
justificationem nostram.
τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

CAP. V. ε'.

Justificati ergò ex fide, pacem *habemus* ad Deum per Do-
Ε' Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην (α) ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυ- 1
minum nostrum Jesum Christum.
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

MS. A. (δ) περιτομὴν, (ε) δικαιοσύνης (ζ) διὰ (η) αὐτοῖς εἰς δικαιοσύνην· (θ) ἐν ἀκροβυστίᾳ (ι) κόσμου, (κ) οὗ δὲ οὐκ (λ) ἵνα ᾖ κατὰ (μ) πίστει, κατενόησεν (ν) ἐγείροντα
Κεφ. ε'. MS. A. (α) ἔχωμεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܘܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܗܘ ܕܠܐ ܢܚܫܘܒ ܠܗ ܐܠܗܐ ܚܛܝܬܗ܂ * ܗܢܐ ܗܟܝܠ ܛܘܒܐ܂
9 ܥܠ ܓܙܘܪܬܐ ܗܘ ܐܘ ܥܠ ܥܘܪܠܘܬܐ܂ ܐܡܪܝܢ ܓܝܪ ܕܐܬܚܫܒܬ ܠܐܒܪܗܡ ܗܝܡܢܘܬܗ ܠܟܐܢܘܬܐ܂
10 * ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܐܬܚܫܒܬ ܠܗ܂ ܒܓܙܘܪܬܐ ܐܘ ܒܥܘܪܠܘܬܐ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܒܓܙܘܪܬܐ ܐܠܐ
11 ܒܥܘܪܠܘܬܐ܂ * ܐܬܐ ܗܘ ܓܝܪ ܢܣܒ ܓܙܘܪܬܐ܂ ܘܚܬܡܐ ܕܟܐܢܘܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܗ
ܕܒܥܘܪܠܘܬܐ܂ ܕܢܗܘܐ ܐܒܐ ܠܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܡܢ ܥܘܪܠܘܬܐ܂ ܕܬܬܚܫܒ ܐܦ
12 ܠܗܘܢ ܠܟܐܢܘܬܐ܂ * ܘܐܒܐ ܠܓܙܘܪܬܐ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܓܙܘܪܬܐ ܐܢܘܢ ܒܠܚܘܕ܂ ܐܠܐ
ܐܦ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܠܡܝܢ ܠܥܩܒܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܕܥܘܪܠܘܬܗ ܕܐܒܘܢ ܐܒܪܗܡ܂ * ܩܝ *
13 * ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܒܢܡܘܣܐ ܗܘܐ ܫܘܘܕܝܐ ܠܐܒܪܗܡ ܘܠܙܪܥܗ܂ ܕܢܗܘܐ ܝܪܬܐ ܠܥܠܡܐ܂ ܐܠܐ
14 ܒܟܐܢܘܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܗ܂ * ܐܢ ܗܘ ܓܝܪ ܕܗܠܝܢ ܕܡܢ ܢܡܘܣܐ ܝܪܬܐ ܐܢܘܢ܂ ܣܪܩܐ ܗܘܬ
15 ܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܘܒܛܝܠ ܗܘܐ ܫܘܘܕܝܐ܂ * ܢܡܘܣܐ ܓܝܪ ܪܘܓܙܐ ܗܘ ܡܫܡܠܐ܂ ܐܝܟܐ ܓܝܪ ܕܠܝܬ
16 ܢܡܘܣܐ܂ ܐܦܠܐ ܥܒܪ ܢܡܘܣܐ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܒܛܝܒܘܬܐ ܡܙܕܕܩܝܢܢ܂
ܕܢܗܘܐ ܫܪܝܪܐ ܫܘܘܕܝܐ ܠܟܠܗ ܙܪܥܗ܂ ܠܐ ܗܘܐ ܠܗܘ ܕܡܢ ܢܡܘܣܐ ܒܠܚܘܕ܂ ܐܠܐ ܐܦ ܠܗܘ
17 ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܐܒܪܗܡ܂ ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܒܐ ܕܟܠܢ܂ * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܕܐܒܐ ܠܣܘܓܐܐ
ܕܥܡܡܐ ܣܡܬܟ܂ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܕܗܝܡܢܬ ܒܗ܂ ܗܘ ܕܡܚܐ ܡܝܬܐ܂ ܘܩܪܐ ܠܐܝܠܝܢ
18 ܕܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܐܝܟ ܕܐܝܬܝܗܘܢ܂ * ܘܗܘ ܕܠܐ ܣܒܪܐ ܠܣܒܪܐ ܗܝܡܢ܂ ܕܢܗܘܐ ܐܒܐ ܠܣܘܓܐܐ
19 ܕܥܡܡܐ܂ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܕܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܙܪܥܟ܂ * ܘܠܐ ܟܪܗ ܒܗܝܡܢܘܬܗ܂ ܟܕ ܡܣܬܟܠ ܒܦܓܪܗ
20 ܡܝܬܐ܂ ܕܒܪ ܡܐܐ ܫܢܝܢ ܗܘܐ܂ ܘܒܡܪܒܥܬܗ ܡܝܬܬܐ ܕܣܪܐ܂ * ܘܠܫܘܘܕܝܐ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܐܬܦܠܓ
21 ܐܝܟ ܚܣܝܪ ܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܐܠܐ ܐܬܚܝܠ ܒܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܘܝܗܒ ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܐܠܗܐ܂ * ܘܐܫܬܪܪ
22 ܕܡܕܡ ܕܐܫܬܘܕܝ ܠܗ ܐܠܗܐ܂ ܡܫܟܚ ܠܡܫܡܠܝܘ܂ * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܚܫܒܬ ܠܗ ܠܟܐܢܘܬܐ܂
23 * ܘܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠܬܗ ܒܠܚܘܕ ܐܬܟܬܒܬ ܗܕܐ܂ ܕܐܬܚܫܒܬ ܠܗ ܗܝܡܢܘܬܗ ܠܟܐܢܘܬܐ܂ * ܐܠܐ ܐܦ
24 ܡܛܠܬܢ܂ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܬܚܫܒ ܠܢ܂ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܒܡܢ ܕܐܩܝܡ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
25 ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ܂ * ܗܘ ܕܐܫܬܠܡ ܡܛܠ ܚܛܗܝܢ܂ ܘܩܡ ܕܢܙܕܩܢ܂
* ܩܪܝܢܐ ܕܬܪܝܢܒܫܒܐ * ܛ * ܫܠܡ * ܩ *
1 * ܡܛܠ ܕܐܙܕܕܩܢ ܗܟܝܠ ܒܗܝܡܢܘܬܐ܂ ܫܝܢܐ ܢܗܘܐ ܠܢ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܒܡܪܢ
ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂

Et beatus vir ille, cui non imputârit Deus 8
peccatum ipsius. Ista igitur beatitudo super 9
circuncisionem, an super præputium *fit*? Dicimus enim reputatam fuisse Abrahæ fidem suam ad justitiam. Quomodo ergò impu- 10
tata est ei? in circuncisione, an in præputio? non in circuncisione, sed in præputio.
Signum enim acceperat circuncisionem, & 11
sigillum justitiæ fidei suæ quæ fuerat in præputio, ut esset pater eorum omnium qui crederituri essent ex præputio, ut imputetur etiam ipsis ad justitiam. Pater autem cir- 12
cuncisionis, non iis tantùm qui ex circuncisione sunt, sed etiam qui se conformant ad vestigia fidei patris nostri Abraham, quæ fuit in præputio.

Quotidié. 8.

Non enim per Legem extitit promissum ipsi 13
Abraham & semini ejus, ut hæres esset mundi, sed per justitiam fidei ipsius. Si enim 14
ii qui ex Lege sunt, hæredes sunt: vana foret fides, & abrogata esset promissio. Si- 15
quidem Lex effectrix est iræ: ubi enim Lex non est, nec etiam transgressio Legis. Pro- 16
pterea ex fide quæ per gratiam est, justificabimur, ut vera sit promissio toti ejus semini: non solùm ei quod est ex Lege, sed etiam ei quod est ex fide ipsius Abraham, qui est pater omnium nostrûm. Sicut scriptum 17
est, Posui te patrem multitudini gentium: coram Deo cui credidisti, qui vivificat mortuos, & vocat ea quæ non sunt, perinde ac si essent. Ac sine spe in spem credidit, ut fi- 18
eret pater multitudinis Gentium, prout scriptum est, Ita erit semen tuum. Nec infir- 19
mus fuit in fide sua, considerans corpus suum emortuum, cùm esset centum annos natus, & emortuam vulvam Saræ. Nec de 20
promissione Dei dubitavit tanquam expers fidei: sed roboratus est fide, deditque gloriam Deo. Et certò sibi persuasit Deum 21
posse perficere quod ei pollicitus fuerat. Idcirco imputatum est ei ad justitiam. Non 22
autem propter eum solum hoc scriptum est, 23
nempe imputatam fuisse fidem ejus ad justitiam: Sed etiam propter nos, quippe 24
nobis quoque futurum erat ut imputaretur, iis qui credidimus in eum qui excitavit Dominum nostrum Jesum Christum à mortuis, Qui quidem traditus fuit propter pec- 25
cata nostra, & resurrexit ut justificaret nos.

CAP. V.

Lectio secundæ feriæ Candidatorum. 9.

Quoniam igitur justificati sumus per fi- 1
dem, habeamus pacem apud Deum per Dominum nostrum Jesum Christum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወብፁዕ ፡ ብእሲ ፡ ዘኢትኈለቍ ፡ ሎቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጌጋዮ ፡፡ ምንተ ፡ እንከ ፡ ገ
9 ቢሮሙ ፡ ያበፅዑ ፡ ዘተገዝረኑ ፡ ዳእሙ ፡ ያብፅዕ ፡ ወቈላፋነ ፡ አልቦኑ ፡ ፋናተ ፡ ያበፅዑ ፡፡
10 እኮኑ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ ጸድቀ ፡ አብርሃም ፡ ወአብፅዓ ፡፡ ሚእዜኑ ፡ እንከ ፡ አብፅ
ዖ ፡ ወሚእዜኑ ፡ ጸድቀ ፡ አብርሃም ፡ ተገዚሮኑ ፡ ወሚመ ፡ ዘእንበለ ፡ ይትገዘርኑ ፡ አክ
11 ኮ ፡ ተገዚሮ ፡ ዘእንበለ ፡ ይትገዘር ፡፡ ወግዝረቱሰ ፡ መዐተብ ፡ ጽድቁ ፡ ትኩና ፡፡
ወሀቦ ፡ ኪያሁ ፡ ወትእምርቱ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቅ ፡ በባዕሲሁ ፡ ከመ ፡ በአሚን ፡ አጸድቆ ፡
እግዚአብሔር ፡ ለአብርሃም ፡ እንዘ ፡ ኢኮነ ፡ ግዙረ ፡ ውእተ ፡ ዕለተ ፡፡ ከመ ፡ ይኩን ፡
ውእቱ ፡ አበሆሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ ለእለ ፡ የአምኑ ፡ ዘእንበለ ፡ ይትገዘሩ ፡ ከመ ፡ ያእ
ምሩ ፡፡ ከመ ፡ በአሚን ፡ ይጸድቁ ፡ እሙንቱኒ ፡ ከመ ፡ ጸድቀ ፡ አብርሃም ፡ በአሚን ፡፡

Et fœlix homo cui non imputat Deus iniquitatem ejus. Quid igitur faciendo, be- 8
atitudinem nacti sunt? an circumcisionem tantùm beatam prædicaverit? & vi- 9
as præputii nónne beatificavit etiam? annon dicit Scriptura; Credidit Abrahamus, & factus est beatus? Quando igitur beatum prædicavit? & quando 10
justificatus est Abrahamus? in circumcisione, an sine circumcisione? Non in circumcisione, sed sine circumcisione. Et circumcisio signaculum justitiæ ejus fu- 11
it quam ei dedit, & signum ejus, ut ei innotesceret de hoc, quòd per fidem Deus justificaret Abrahamum quum non fuit illo tempore circumcisus: ut esset ille pater omnium credentium, qui sunt absque circumcisione, ut cognoscant quòd per fidem justificantur etiam ipsi, sicut per fidem justificatus fuit Abrahamus.

Versio VULGATA LATINA.

8
9 Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum. Beatitudo ergò hæc in cir-
cumcisione tantùm manet, an etiam in præputio? Dicimus enim quia reputata
10 est Abrahæ fides ad justitiam. Quomodò ergò reputata est? in circumcisione,
11 an in præputio? Non in circumcisione, sed in præputio. Et signum accepit
circumcisionis, signaculum justitiæ fidei, quæ est in præputio: ut sit pater omni-
12 um credentium per præputium, ut reputetur & illis ad justitiam: Et sit pater
circumcisionis, non iis tantùm qui sunt ex circumcisione, sed & iis qui sectan-
13 tur vestigia fidei, quæ est in præputio patris nostri Abrahæ. Non enim per
legem promissio Abrahæ, aut semini ejus, ut hæres esset mundi: sed per justi-
14 tiam fidei. Si enim qui ex lege, hæredes sunt: exinanita est fides, abolita est
15 promissio. Lex enim iram operatur. Ubi enim non est lex, nec prævaricatio.
16 Ideò ex fide, ut secundùm gratiam firma sit promissio omni semini, non ei qui
ex lege est solùm, sed & ei qui ex fide est Abrahæ, qui pater est omnium no-
17 strùm (Sicut scriptum est; Quia patrem multarum gentium posui te,) ante De-
um, cui credidit, qui vivificat mortuos, & vocat ea quæ non sunt, tanquam ea
quæ sunt: Qui contra spem in spem credidit, ut fieret pater multarum gen- 18
tium, secundùm quòd dictum est ei; Sic erit semen tuum. Et non infirma- 19
tus est fide, nec consideravit corpus suum emortuum cùm jam ferè centum es-
set annorum, & emortuam vulvam Saræ In repromissione etiam Dei non hæ- 20
sitavit diffidentiâ, sed confortatus est fide, dans gloriam Deo: Plenissimè sciens 21
quia quæcunque promisit, potens est & facere. Ideò & reputatum est illi ad 22
justitiam. Non est autem scriptum tantùm propter ipsum, quia reputatum est 23
illi ad justitiam: Sed & propter nos, quibus reputabitur credentibus in eum 24
qui suscitavit Jesum Christum Dominum nostrum à mortuis: Qui traditus est 25
propter delicta nostra, & surrexit propter justificationem nostram.

CAP. V.

Justificati ergò ex fide, pacem habeamus ad Deum per Dominum nostrum Je- 1
sum Christum:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 9 * الطوبى للرجل الذي لا يحسب الرب له خطيه * فهذا التطويب اذا قيل على الختانه ام على
10 العلفه . لاننا نقول ان التصديق حسب لابراهيم عدلا * فكيف اذا حسب له ومتى . لما كان
11 في الختانة . او اذ كان في العلفة . لا . ليس في الختانة . بل في العلفة * واخذ علامة الختانة
ختما لعدل الايمان الذي كان في العلفة . ليكون ابا لجميع الذين يومنون في العلفة . ليحسب
12 لهم العدل * وابا لاهل ختانة . لا للذين يومنون من الختانة فقط . بل والذين يقفون اثار
ايمان ابينا ابرهيم الكاين في العلفة . تم . * الاربعا من الجمعة الثانية بعد العنصرة *
13 * لان ليس في السريعة كان الموعد لابراهيم او لنسله . ان يكون للعالم وارثا . بل في عدل
14 15 تصديقه * لان الذين من السريعة ان كانوا وراثا . فقد انسلب الايمان وبطل الموعد * لان
16 السريعة تنشي سخطا . وحيث ليست سريعة . فلن توجد مخالفة * فلهذا الذين من الامانة
هم الوارثون ليكون كمنة . ليكون الموعد لكل النسل محقا . لا للنسل الذي من السريعة
17 فقط . بل وللنسل الذي من ايمان ابراهيم . الذي هو ابونا كلنا * كما كتب . اني جعلتك
ابا لامم كثيرة . لدى الاله الذي امن به . المحيي الموتى . والداعي البرايا الغير موجودة
18 كموجودة * الذي بخلاف الامل صدق الوحي . مومّلا بتاميل ان يصير لامم كثيرة ابا .
19 كالمقول هكذا يكون نسلك * ولم يضعف ايمانه . ولا تامل جسمه انه ممات منذ انف . لانه
20 كان بن مائة سنة . ولا تبصر موت مستودع سارة * ولم يتشكك بعدم امانة في موعد الله .
21 بل تايد في الامانة واعطى الله تمجيدا * وايقن ان ما وعد به هو يستطيع ان يصنعه .
22 23 * فلذلك حسب له عدلا * ولم يكتب . حسب له من اجله وحده * لكن ومن اجلنا الذين
24 25 هو عتيد ان يحسب لنا . الذين نومن بمن اقام ربنا يسوع من الاموات * الذي اسلم من
اجل هفواتنا . وقام من اجل تبريرنا *

. الفصل الخامس . . الاحد الثالث بعد العنصرة .

1 * فاذ قد زكينا من الامانة . فلنا سلامة لدى الله بربنا يسوع المسيح *

Beatitudo viro cui non recenset Dominus 8
peccatum. Hæc ergo beatificatio dicta- 9
ne est de circuncisione, an de præputio?
siquidem dicimus credulitatem numera-
tam esse Abrahæ ad justitiam. Quomo- 10
do igitur annumerata est ei, & quando?
dum esset in circuncisione, an dum esset
in præputio? Nequaquam: non in circun-
cisione, sed in præputio. Et accepit si- 11
gnum circuncisionis in signaculum justi-
tiæ fidei quæ erat in præputio: ut esset
pater omnibus iis qui crederent in præ-
putio existentes, *ut reputaretur eis ju-*
stitia: Et pater hominum circuncisionis, 12
non iis qui crederent ex circuncisione
tantùm, sed iis etiam qui sectarentur ve-
stigia fidei patris nostri Abrahæ exi-
stentis in præputio. Finis.

Feriâ quartâ infra hebdomadam
secundam post Pentecosten.

Non enim in lege existenti factum est 13
promissum Abrahæ aut stirpi ejus, fore
illum mundi hæredem, sed in justitia
credulitatis ipsius Si enim qui ex Lege 14
sunt, hæredes sunt, ergò jam direpta est
fides, & irritum promissum: Siquidem 15
lex iram generat, & ubi non est lex, nul-
la reperitur prævaricatio. Idcirco ex fi- 16
de sunt hæredes, ut sit secundùm gratiam
ejus: ut promissio sit toti stirpi vera: non
tantùm stirpi quæ ex lege est, sed etiam
stirpi quæ est ex fide Abrahæ, qui est pa-
ter omnium nostrûm. (Quemadmodum 17
scriptum est, Constitui te patrem gentibus
multis: apud Deum cui crediderat, vi-
vificatorem mortuorum, & vocantem
creaturas minimè existentes, quasi exi-
stentes) Qui præter spem credidit ora- 18
culo, expectans cum spe se futurum pa-
trem multis gentibus: juxta dictum, Sic
erit progenies tua. Nec infirmata est fi- 19
des ejus, neque consideravit corpus su-
um jampridem mortificatum, cùm cen-
tû natus esset annos, neque consideravit
mortem vulvæ Saræ, Neque cùm defe- 20
ctu fidei hæsitavit de promisso Dei: sed
roboratus in fide tribuit gloriam Deo;
Certòque sibi persuasit ipsum præstare 21
posse id quòd pollicitus fuerat. Et pro- 22
pterea reputatum est illi ad justitiam.
Neque verò scriptum est, Reputatum est 23
illi, pro ipso solo; Sed pro nobis etiam, 24
quibus futurum est ut reputetur, nobis
inquam qui credimus in eum qui susci-
tavit Dominum nostrum Jesum à mor-
tuis: Qui traditus est propter delicta 25
nostra, & resurrexit propter justificati-
onem nostram.

CAP. V.

Dominicâ tertiâ post Pentecosten,

Quare cùm justificati jam simus ex 1
fide, pacem habemus apud Deum
per Dominum nostrum Jesum Christum,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ከሙ፡ ይኩን፡ አባሆሙ፡ ለግዙራን፡ ወአኮ፡ ለግዙራን፡ ለባሕቲቶሙ፡፡ ለእለሂ፡ ዒዲ፡ ይተልዉ፡
በአሰሮሙ፡ ለእለ፡ የአምኑ፡ እንዘ፡ ኢኮኑ፡ ግዙራን፡ በከመ፡ ውእቱ፡ አብርሃም፡ አቡነ፡ አምነ፡
13 እንዘ፡ ቈላፍ፡ ውእቱ፡፡ ሶበሰኬ፡ ዘገብረ፡ ዳእሙ፡ ሕገገ፡ ኦሪት፡ ይነሥእ፡ ጸጋሁ፡ ወይወር
14 ስ፡ ዓለመ፡ ዘርኡ፡ እመ፡ ኢይበቍዖ፡ አብርሃም፡ አሚኖቱ፡ ወእመሂ፡ ኢረከበ፡ ተስፋሁ፡፡
15 እስመ፡ ሕገገ፡ ኦሪትሰ፡ መቅሠፍተ፡ ታመጽእ፡ ወሶበ፡ ኢመጽአት፡ ኦሪት፡ እልቦ፡ ዘአምአአ
16 ምረ፡ ለኃጢአት፡፡ ወበእንተዝ፡ በአሚን፡ ረሰየ፡ እግዚአብሔር፡ ጸደቀ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ጸደ
ቀ፡ በጸጋሁ፡ ወከመ፡ ይኩን፡ አሚን፡ ዘአሰፈዎ፡ እግዚአብሔር፡ ለአብርሃም፡ ወለዘርኡ፡ ከመ፡
ያእምሩ፡ ከመ፡ አኮ፡ በገቢረ፡ ሕገገ፡ ኦሪት፡ ይጸድቁ፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ በአሚን፡፡ በከ
17 መ፡ አምነ፡ አብርሃም፡ አበ፡ ኵልነ፡ ዘይቤሎ፡ እግዚአብሔር፡ እረሲየከ፡ አባሆሙ፡
ለብዙኃን፡ አሕዛብ፡ ለእለ፡ የአምኑ፡ በእግዚአብሔር፡ ዘያነሥኦሙ፡ ለምውታን፡ ወይረሲ
18 ዮሙ፡ ለእለ፡ ኢሀለው፡ ከመዘ፡ ሀለዉ፡፡ ወተአምነ፡ አብርሃም፡ ከመ፡ ይከውን፡ አበ
ሆሙ፡ ለብዙኃን፡ አሕዛብ፡ በከመ፡ አሰፈዎ፡ እግዚአብሔር፡ ወይቤሎ፡ ከመሁ፡ ይከውን፡
19 ዘርእከ፡፡ ወተአምነ፡ ወኢናፈቀ፡ እንዘ፡ ይሬኢ፡ ርእሶ፡ ከመ፡ ልሂቅ፡ ወከመ፡ ነፍስተ፡
20 በድን፡ ሥጋሁ፡ እስመ፡ ምእት፡ ክረምቲ፡፡ ወሰራሂ፡ ከመ፡ ምውት፡ ይእቲ፡ ማሕፀ
21 ና፡፡ ወኢናፈቀ፡ ወኢቀብፀ፡ ለዘ፡ አሰፈዎ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወተአምነ፡ በኵሉ፡
22 ልቡ፡ ከመ፡ ይክል፡ ገቢረ፡ ሎቱ፡ እግዚአብሔር፡ ወአእኰቶ፡፡ ወእንበይነዝ፡ ጽድ
23 ቀ፡ ኮኖ፡፡ ወአኮ፡ እንበይነ፡ ባሕቲቱ፡ ዘተጽሕፈ፡ ዝንቱ፡፡ አኮኑ፡ በእንቲአ
24 ነሂ፡ እለ፡ ተአምነ፡ በዘ፡ አንሥኦ፡ ለእግዚእነ፡ እምውታን፡፡ ዘተሰቅለ፡ በእንተ፡ ኃጢአ
25 ትነ፡ ወተንሥአ፡ ከመ፡ ያጸድቀነ፡፡ ፷

በሰኑይ፡ ዕለት፡ ፋሲካ፡፡

1 ጽደቀ፡ እንከ፡ በአሚን፡ ወንረክብ፡ ሰላመ፡ በኀበ፡ እግዚአብሔር፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡
ክርስቶስ፡፡

Ut esset pater circumcisorum: & non circumcisorum tantùm, sed eorum etiam qui 12
inhærent ipsorum vestigiis qui credunt non existentes circumcisi, quemadmodum
ipse Abrahamus pater noster credidit, cùm fuit in præputio. Si igitur ille *qui* 13
præstat mandata legis tantùm, acciperet gratiam, & hæres mundi esset semen 14
ejus, utique non profuisset Abrahamo fides ejus, neque adeptus esset promissionem
ejus. Nam mandatum legis iram adducit: & si non advenisset Lex, non esset 15
qui peccatum cognovisset. Et propterea per fidem constituit Deus justificationem, 16
ut justificatio esset per gratiam ejus, & ut fidelis esset promissio Dei Abrahamo &
semini ejus: ut cognoscerent quòd non in præstando mandata legis justificantur
homines, *sed tantùm per fidem: quemadmodum credidit Abrahamus, pater omni-*
um nostrûm. Hoc est *quod dicit Dominus, Constituam te patrem multarum gen-* 17
tium; quæ crediture sunt in Deum, qui excitat mortuos, & efficit quæ non sunt,
tanquam sint. Et credidit Abrahamus quòd fieret pater multarum gentium, 18
quemadmodum ei promiserat Deus, dicens; Ita erit semen tuum. Et credidit 19
absque hæsitatione, tanquam *respiciens seipsum, quòd senex* jam fuit, *& caro*
ejus instar cadaverosi corporis, quia centum erat annorum; neque Saram, quòd 20
emortuus erat ipsius uterus: Minimè hæsitavit inquam, *neque abnuit Domi-* 21
no, qui pollicitus est ei: Sed credidit toto corde suo quòd potens erat Dominus 22
ipsi effectum dare: & gratias ei egit: Et propterea fuit ei justitia. Et non pro- 23
pter eum solum hoc scriptum est: Nónne etiam propter nos, qui credimus in eo qui 24
excitavit Dominum nostrum à mortuis? Qui crucifixus fuit propter peccata 25
nostra, & resurrexit ut nos justificaret.

CAP. V.

Secundo die Paschatis.

Justificati igitur per fidem, etiam pacem habemus apud Deum per Dominum no- 1
strum Jesum Christum.

Per quem & accessum *habuimus* *fide* in gratiam i-
2 Δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν (β) τῇ πίστει εἰς τὴν (γ) χάριν ταύ-
stam in qua *stetimus*: & gloriamur in spe gloriæ Dei. Non so-
3 την ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Οὐ μό-
lùm autem, sed & gloriamur in tribulationibus: scientes, quòd tribulatio
νον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν· εἰδότες, ὅτι ἡ θλίψις
patientiam operatur: *At* patientia probationem, *at* probatio spem:
4 ὑπομονὴν κατεργάζεται· Ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα·
At spes non confundit, quia charitas Dei diffusa est in cor-
5 Ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρ-
dibus nostris, per Spiritum sanctum *datum* nobis. *Adhuc* enim Christus,
6 δίαις ἡμῶν, διὰ Πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. Ἔτι γὰρ Χριστὸς,
existentibus nobis infirmis, secundùm tempus pro impiis mortuus est. Vix
7 ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, (δ) κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. Μόλις
enim pro justo quis moritur: pro *enim* bono forsitan quis & audeat
γὰρ ὑπὲρ δικαίου τὶς ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τὶς καὶ τολμᾷ
mori. Commendat autem *suamipsius* charitatem in nobis Deus, quoniam
8 ἀποθανεῖν. Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ὅτι
adhuc *peccatoribus existentibus nobis*, Christus pro nobis mortuus est. Multò igitur
9 ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. Πολλῷ οὖν
magis justificati nunc in sanguine ipsius, *servabimur* per ipsum ab
μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς
ira. Si enim inimici *existentes* reconciliati sumus Deo per mortem
10 ὀργῆς. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες (ε) κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου
filii ejus, multò magis reconciliati *servabimur* in vita ipsius. Non
11 τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. Οὐ
solùm autem, sed & *gloriantes* in Deo per Dominum nostrū Jesum Chri-
μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
stum, per quem nunc reconciliationem accepimus. Propter *hoc* sicut per unum
12 στοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν. Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ϛ'
hominem peccatum in mundum intravit, & per peccatum mors,
ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος,
& ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccave-
καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρ-
runt. Usque ad enim legem peccatum erat in mundo: peccatum autem non
τον. Ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ (ζ) 13
imputatur, non *existente lege*. Sed regnavit mors ab Adam
ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος νόμου. Ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ 14
usque ad Moysem, & in non *peccantes* in similitudinem *trans-*
μέχρι Μωσέως, καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παρα-
gressionis Adæ, qui est *typus illius* futuri. Sed non sicut delictum,
βάσεως Ἀδὰμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, 15
ita & donum. Si enim unius delicto multi mortui
(η) οὕτω καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθα-
sunt, multò magis gratia Dei & donum, in gratia unius
νον, πολλῷ (θ) μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ, ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς
hominis Jesu Christi in *multos* abundavit. Et non sicut per unum
ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσε. Καὶ οὐχ ὡς δι' ἑνὸς 16
peccantem, donum: *Ipsum* quidem nam judicium ex uno, in condemnatio-
ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς, εἰς κατάκρι-
nem: *at donatio* ex multis delictis, in justificationem. Si enim
μα· τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων, εἰς δικαίωμα. (ι) Εἰ γὰρ 17
unius delicto mors regnavit per unum, multò ma-
τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἑνὸς, πολλῷ μᾶλ-
gis abundantiam gratiæ & donationis justitiæ accipi-
λον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβά-
entes, in vita regnabunt per unum Jesum Christum. Igitur sicut
νοντες, ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς 18
per *unam offensam*, in omnes homines, in condemnationem: sic
δι' ἑνὸς παραπτώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς κατάκριμα· (κ) οὕτω
& per *unam justificationem*, in omnes homines, in justificationem vitæ.
καὶ δι' ἑνὸς δικαιώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς δικαίωσιν ζωῆς.

MS.A. (β) ἐν τῇ (γ) χαρὰν (δ) ἔτι κατὰ (ε) κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ **** Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν (ζ) * ἐλλογᾶτο, (η) οὕτως (θ) οὖν μᾶλλον (ι) Εἰ γὰρ ἐν ἑνὶ παραπτώματι (κ) οὕτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]

Per quem accessimus fide ad hanc gratiam 2
in qua stamus : & gloriamur in spe gloriæ
Dei. Nec ita tantùm, sed etiam in oppres- 3
sionibus nostris gloriamur, ut qui cognosca-
mus quòd oppressio patientiam in nobis per- 4
ficiat. Patientia verò experientiam, experi-
entia verò spem. Spes autem pudore non 5
afficit, quoniam amor Dei diffusus est in cor-
dibus nostris per Spiritum sanctitatis qui
datus est nobis. Porrò si Christus propter 6
infirmitatem nostram hoc tempore pro im-
piis mortuus est : (Enimverò vix quisquam 7
pro impiis moritur : nam pro bonis forsitan
audebit aliquis mori :) Hìc ostendit Deus 8
dilectionem suam erga nos : si enim quum
essemus peccatores, Christus pro nobis mor-
tuus est, Quantò magìs igitur justificabimur 9
nunc sanguine ipsius, & per eum liberabi-
mur ab ira ? Si enim quum essemus inimici, 10
reconciliatus est nobiscum Deus per mortem
Filii sui; quantò magìs ergò ejus reconcilia-
tione servabimur per vitam ipsius ? Nec ita 11
tantùm, sed etiam gloriabimur in Deo per
Dominum Jesum Christum, nostrum per quē
nunc accepimus reconciliationem.

Die sabbatho hebdomadis primæ Jejunii. 12.

Quemadmodum per unum hominem introiit 12
peccatum in mundum, & per peccatum mors,
ita quoque in omnes filios hominum transiit
mors, eò quòd omnes peccârunt. Nam usq; 13
ad Legem, peccatum quum esset in mundo,
non imputabatur peccatum, quia non erat
Lex. Sed regnavit mors ab Adam usque ad 14
Mosen, in eos quoque qui non peccaverant
in similitudine transgressionis Legis Adæ il-
lius, qui est typus ejus qui erat futurus. At 15
non ut lapsus, ita & donum : si enim propter
lapsum unius, multi mortui sunt; quantò
igitur magìs gratia Dei & donum ejus pro-
pter unum hominem Jesum Christum in
multos redundabit ? Neque ut delictum 16
unius, ita & donum : judicium enim quod
extitit ab uno, ad condemnationem extitit:
donum autem ex peccatis multis extitit ad ju-
stificationem. Nam si propter delictum uni- 17
us regnavit mors, multò magìs ii qui accipi-
unt multitudinem illam gratiæ, & doni, &
justitiæ, in vita regnabunt per unum Jesum
Christum. Sicut ergò propter delictum uni- 18
us extitit condemnatio in omnes homines,
ita propter justitiam unius futura est justifica-
tio ad vitam omnibus hominibus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ዘበእንቲአሁ ፡ ተመራሕነ፡ ውስተ፡ ዛቲ ፡ ጸጋሁ፡ እንተ፡ ባቲ፡ ቆምነ፡ ወውእቱ፡ ምክሕነ፡ወባ
3 ቲ፡ንሴፈው፡ስብሐተ፡እግዚአብሔር፡=፡ ወአኮ፡ በባሕቲታ፡ ዓዲ፡ ንትሜካሕ፡በሕማምነ
4 ፡ታአምሩ፡ከመ፡እምሕማም፡ይትዐወቅ፡መከራሁ፡፡=፡ ወተማኪሮ፡ይረክብ፡ተስፋሁ፡=፡
5 ወተስፋሁኒ፡ ኢያስተኀፍር፡፡ እስመ፡ፍቅረ፡ እግዚአብሔር፡መልአ፡ ውስተ፡ ልብነ፡ በመንፈስ፡
6 ቅዱስ፡ዘወሀበነ፡፡=፡ ክርስቶስኒ፡መጽአ፡በዕድሜሁ፡ይሙት፡በእንተ፡ኃጢአትነ፡እንዘ፡ኃጥ
7 ኣን፡ ንሕነ፡፡=፡ እንበይነ፡ ጽድቅ፡ ጥቀ፡ እምዕፁብ፡ይትረከብ፡ዘይትኀበል፡ይሙት፡ወእንበ
8 ይነ፡ ኄርሰ፡ እንዳዒ፡እንጋ፡ለእመ፡ቦኑ፡ይትረከብ፡ዘያጥብዕ ፡ ይሙት፡=፡ ናሁ፡ርእዩ፡መጠ
9 ነ፡አፍቀረነ፡እግዚእነ፡፡ ለሮ፡ እንከ፡ ያፈደፍደነ፡=፡ ለእመ፡ጸደቅነ፡ ወያሐይወነ፡ በደሙ፡
10 ለኢየሱስ፡ወያድኅነነ፡እመንሱት፡፡=፡ ሶበ፡እንዘ፡ፀሩ፡ንሕነ፡ለእግዚአብሔር ፡ተሣሀለነ፡በሞ
ተ፡ወልዱ፡፡ ሕሮ፡እንከ፡ ተሣሀለነ፡ ፈድፋደ፡ወያሐይወነ፡በሕይወተ፡ ወልዱ፡፡=፡

Per quem adducti sumus in hanc gratiam, per quam stamus: & ipse est gloriatio no- 2
stra, per quam spem habemus gloriæ Dei. Et non hoc tantùm, sed gloriamur in tri- 3
bulationibus nostris; scientes quòd ex tribulatione dignoscitur experientia ejus. Et 4
experiendo acquirit homo *spem suam. Et spes quidem non pudefacit, eò quòd* 5
charitas Dei effunditur in corda nostra per Spiritum sanctum, quem dedit nobis.
Christus quidem præstituto suo tempore adveniens, mortuus est pro peccatis nostris, 6
quum adhuc peccatores essemus. Pro justo valdè difficulter invenitur quis qui 7
ausus fuerit mori : at pro bono igitur, nunquid fortasse inveniatur qui paratus
fuerit mori ? Ecce, videte quantùm nos dilexit Dominus noster ; quomodo in- 8
super abundare nos fecit. Si justificati sumus, etiam vivificavit nos per sanguinem 9
Jesu, & servabit nos à tentatione. Si quum inimici essemus Deo, reconciliati 10
fuimus per mortem filii ejus, quantò igitur magìs reconciliati sumus, & vivifica-
vit nos per vitam filii ejus ?

Versio VULGATA LATINA.

2 Per quem & habemus accessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus, & glori-
3 amur in spe gloriæ filiorum Dei. Non solùm autē, sed & gloriamur in tribulationi-
4 bus: scientes quòd tribulatio patientiam operatur: Patientia autem probationem
5 probatio verò spem, Spes autem non confundit: quia charitas Dei diffusa est in
6 cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Ut quid enim Chri-
7 stus, cùm adhuc infirmi essemus, secundùm tempus pro impiis mortuus est? Vix
8 enim pro justo quis moritur: nam pro bono forsitan quis audeat mori. Commen-
dat autem charitatem suam Deus in nobis: quoniam cùm adhuc peccatores esse-
9 mus, secundùm tempus Christus pro nobis mortuus est: multò igitur magis
10 nunc justificati in sanguine ipsius, salvi erimus ab ira per ipsum. Si enim cùm ini-
mici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filii ejus: multò magis reconci-
11 liati, salvi erimus in vita ipsius. Non solùm autem: sed & gloriamur in Deo
per Dominum nostrum Jesum Christum, per quem nunc reconciliationem accepi-
mus. Propterea sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & 12
per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes pecca-
verunt. Usque ad legem enim peccatum erat in mundo: peccatum autem non 13
imputabatur, cùm lex non esset. Sed regnavit mors ab Adam usque ad Moysen 14
etiam in eos, qui non peccaverunt in similitudinem prævaricationis Adæ, qui est
formа futuri. Sed non sicut delictum, ita & donum: Si enim unius delicto multi 15
mortui sunt: multò magis gratia Dei & donum in gratia unius hominis Jesu Chri-
sti in plures abundavit. Et non sicut per unum peccatum, ita & donum: nam ju- 16
dicium quidem ex uno in condemnationem: gratia autem ex multis delictis in ju-
stificationem. Si enim unius delicto mors regnavit per unum: multò magis abun- 17
dantiam gratiæ, & donationis, & justitiæ accipientes, in vita regnabunt per unum
Jesum Christum. Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemna- 18
tionem: sic & per unius justitiam in omnes homines in justificationem vitæ.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* الذي به صار لنا المدخل بالامانة الي هذه النعمة التي وقفنا فيها ونفاخر بتامل مجد الله * 2
* وليس هذا فقط * بل ونفتخر بالاحزان * عالمين ان الحزن ينشي صبرا * والصبر يولد امتحانا * 3 4
والامتحان رجاء * والرجاء لا يخزي * ان محبة الله انسكبت في قلوبنا بروح القدس المعطي ايانا * 5
* قراءة ليوم الجمعة الكبيرة في الساعة الثالثة * * لان المسيح لما كنا بعد 6
مريضين * مات عن المنافقين في ذلك الوقت * وبالجهد يموت احد من اجل صديق * لان لعل 7
من اجل الصالح يجتري احد ان يموت * فثبت الله محبته ايانا * لاننا اذ كنا خطاة مات 8
المسيح من اجلنا * فاذ قد تزكينا الان بدمه * فنحن احري ان نخلص به من السخط * 9
* الخميس من الجمعة الثانية بعد العنصرة * * ولئن كنا اعداء صالحنا الله 10
بموت ابنه * فما اولانا اذ قد صالحنا * ان نخلص بحياته * تم * * وليس هذا فقط * بل 11
ونفتخر عند الله بربنا يسوع المسيح * الذي به نلنا الان الصلح * فلهذا كما ان بانسان 12
واحد دخلت الخطية الي العالم * وبالخطية ورد الموت * وهكذا نفذ الموت في الناس كلهم * اذ
كافهم منذ اخطاوا * لان الي اوان الشريعة كانت الخطية في العالم * ولم تحسب خطية اذ لم 13
تكن شريعة * لكن الموت قد ملك منذ ادم الي موسي * وعلي الذين لم يخطيوا بشبه 14
مخالفة ادم * الذي كان رسما لادم المنتظر * لكن الهفوة ليست هكذا * نظير الموهبة * لان 15
ان يكن الاكثرون قد ماتوا بهفوة الواحد * فما اولا نعمة الله وموهبته ان تفضل كثيرا
بالنعمة التي للانسان الواحد يسوع المسيح * سابغة علي الاكثرين * وليست الموهبة بانسان 16
واحد اخطا * لان المكافاة من واحد صارت للمداينة * فاما الموهبة فصارت من هفوات
كثيرة للتزكية * تم *

* الجمعة من الجمعة الثانية بعد العنصرة *

* ولئن كان بهفوة واحد تملك الموت بالواحد * فالذين قد اخذوا زيادة النعمة وموهبة العدل * 17
يليق بهم كثيرا ان يملكوا في الحياة بالواحد يسوع المسيح * فاذا كما ان بهفوة واحدة صارت 18
للناس كلهم دينونة * كذلك وبعدله واحدة صارت لجميع الناس تزكية حياة *

Per quem factus est nobis aditus, per fi- 2
dem, ad gratiam istam in qua stamus &
gloriamur per spem gloriæ Dei. Et non 3
in hoc tantùm, sed etiam gloriamur in
tribulationibus, scientes quòd tribula-
tio patientiam pariat, Patientia verò 4
probationem gignat, probatio autem
spem. Porro spes pudore non suffundi- 5
tur, quia dilectio Dei infusa est in cor-
da nostra per Spiritum sanctum nobis
concessum.

Lectio pro feriâ sextâ majore (*id est Parasceve*) ad horam tertiam.

Christus enim, dum essemus adhuc infir- 6
mi, mortuus est pro impiis eodem tempo-
re. Et quidem vix moritur quis propter 7
justum: nam propter probum forsan au-
debit quis mori. Confirmavit autem 8
Deus charitatem suam erga nos, quia
cùm essemus peccatores, Christus pro
nobis mortuus est. Cùm igitur justifi- 9
cati jam simus per sanguinem ejus, nos
multo magis per ipsũ salvabimur ab ira.

Feriâ quintâ infra hebdomadam secundam post Pentecosten.

Et verò si cùm essemus inimici, re- 10
conciliati sumus Deo per mortem filii
ejus: quanto magis ergo cùm recon-
ciliati simus, servabimur per vitam
ipsius? Hucusque. *Et non hoc* 11
tantùm, sed etiam gloriamur apud
Deum per Dominum nostrum Jesum
Christum, per quem nunc reconciliatio-
nem assecuti sumus. Propterea quem- 12
admodum per unum hominem peccatum
intravit in mundum, & per peccatum
venit mors: ita quoque mors pervasit
in omnes homines, cùm omnes jam pec-
caverint. Nam usque ad tempus legis 13
erat quidem peccatum in mundo, at
non reputabatur peccatum, quia non
extabat lex. Verùm mors regnavit 14
ab Adam usque ad Mosen, etiam in eos
qui non peccaverant, ad similitudinem
prævaricationis Adæ, qui erat typus
Adæ qui expectabatur. Delictum au- 15
tem non ita est ut donum. Si enim
quamplurimi mortui sunt in delicto
unius, quanto magis gratia Dei & do-
num ipsius abundabit vehementer per
gratiam, quæ unius hominis est Jesu
Christi, uberrimam in quamplurimos?
Neque donum est per hominem unum qui 16
peccavit. Nam compensatio ab uno fa-
cta est ad condemnationem: at verò do-
num factum est ex delictis multis ad
justificationem. Finis.

Feriâ sextâ infra hebdomadam secundam post Pentecosten.

Et quidem si ad delictum unius regna- 17
vit mors per unum: igitur qui jam ac-
ceperunt augmentum gratiæ & donum
justitiæ, valdè convenit eis ut regnent
in vita per unum Jesum Christum. Ita- 18
que sicut per unum delictum facta est
omnibus hominibus condemnatio, ita
quoque per unam justitiam facta est
omnibus hominibus justificatio vitæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 እኮኑ ፡ በዝንቱ ፡ ንትሜካሕ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ወዲደ ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡
12 ዘበእንቲአሁ ፡ ረከብነ ፡ ሣህሎ ። 2 ወበእንተዝ ፡ በከመ ፡ በጌጋየ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡
ቦአት ፡ ኃጢአት ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ወበእንተ ፡ ይእቲ ፡ ኃጢአት ፡ መጽአ ፡ ሞት ፡ ለዕለ ፡
ኵሉ ፡ ሰብእ ። እስመ ፡ ለዕለ ፡ ኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ትትኌለቍ ፡ ይእቲ ፡ ኃጢአት ፡ እንዘ ፡ ኢያ
13 አእምርዋ ፡ ምንት ፡ ይእቲ ፡ ኃጢአት ። እስከ ፡ አመ ፡ መጽአት ፡ ኦሪት ፡ ሀለወት ፡ ው
ስተ ፡ ዓለም ፡ ኃጢአት ፡ እንዘ ፡ ኢትትዐወቅ ፡ ምንት ፡ ይእቲ ፡ እንዘ ፡ ኢትትኌለቍ ፡ ኃ
14 ጢአት ፡ እስመ ፡ ዓዲሁ ፡ ኢመጽአ ፡ ውእተ ፡ አሚረ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት ። ወባሕቱ ፡ ኰነ
ኖሙ ፡ ይእሙ ፡ ሞት ፡ እስመ ፡ እምአደም ፡ እስከ ፡ ሙሴ ፡ ለእለሂ ፡ አበሱ ፡ ወለእለሂ ፡ ኢ
አበሱ ፡ በእንተ ፡ ይእቲ ፡ ኃጢአቱ ፡ ለአደም ፡ እስመ ፡ ኵሉ ፡ በአምሳለ ፡ አደም ፡ ተፈጥ
15 ረ ። ወእስመ ፡ አደም ፡ አምሳሉ ፡ ውእቱ ፡ ለዘ ፡ ሀለወ ፡ ይምጻእ ። ወባሕቱ ፡ አኮ ፡ በ
አምጣነ ፡ ጌጋይነ ፡ ዘኮነነ ፡ ጸጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ። ሶበ ፡ በጌጋየ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ሞቱ ፡
ብዙኃን ፡ እፎ ፡ እንከ ፡ ፈድፈደ ፡ በጸጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወበሀብቱ ፡ ዘጸገወነ ፡ በእን
16 ተ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ይፈድፍድ ፡ ሕይወት ፡ ላዕለ ፡ ብዙኃን ። ወአኮ ፡
በአምጣነ ፡ ኃጢአቱ ፡ ለአሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ዘኮነ ፡ ከማሁ ፡ ሐሳበ ፡ ጸጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ።

በጥምቀት ፡ ዘሙኃትወ ፡ ፋሲካ ፡ ወበ ፡ ኤጲፋንያ ።

ወሶበ ፡ ኵነኔ ፡ ኃጢአት ፡ እምላዕለ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ወፅአ ፡ ኵሉ ፡ ተቀሥፈ ፡ ባቲ ፡
እፎ ፡ እንከ ፡ ፈድፈደ ፡ ያነጽሐነ ፡ ጸጋሁ ፡ እምጌጋይነ ፡ ወይሁበነ ፡ ሕይወተ ፡ ዘለዓለም ።
17 ሶበ ፡ ኃጢአቱ ፡ ለአሐዱ ፡ አንገሠቶ ፡ ለሞት ፡ ወበአበሳ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ቀነየነ ፡ ሞት ። እ
ፎ ፡ እንካ ፡ ጸጋሁ ፡ ለአሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወሀብቱ ፡ ያጸድቀነ ፡ ወያነግሠ ፡ ለነ ፡
18 ለሕይወተ ፡ ዘለዓለም ። ወበከመ ፡ በጌጋየ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ተኰነኑ ፡ ኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ከማ
ሁ ፡ ከዐበ ፡ በጽድቀ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ይጸድቅ ፡ ኵሉ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ወየሐዩ ።

Annon in hoc gloriamur de Deo, atque etiam de Domino nostro Jesu Christo, 11
per quem misericordiam ejus adepti sumus. Et propterea, quemadmodum per ini- 12
quitatem unius hominis peccatum in mundum introiit, & per illud peccatum ad-
venit mors super omnes homines, eò quòd omnibus hominibus imputatur illud
peccatum, etiam non cognoscentibus quid illud peccatum sit. Usque dum venit 13
lex, mansit peccatum in mundo non cognitum quid fuit, cùm peccatum
non reputabatur, eò quòd adhuc non advenerat illo tempore mandatum legis.
Veruntamen dominata est mors propterea ab Adamo usque ad Mosen, tam in iis qui 14
peccaverunt, quàm in iis qui non peccaverunt per illud peccatum Adami, eò quòd
unusquisque in similitudine Adami creatus est, & quia Adamus typus fuit illius
qui erat venturus. At non pro quantitate iniquitatis nostræ, fuit nobis 15
gratia Dei: Si propter offensam unius hominis mortui sunt multi, quantò igitur
magis per gratiam Dei, & per donum ejus qui nobis gratificatus est, per unum
hominem, nempe Jesum Christum, abundavit vita super multos. Neque pro mensu- 16
ra delicti quod fuit unius hominis, similis fuit ratio gratiæ Dei:

Pro intinctione lucernarum Paschatis: & pro Epiphania.

Si enim condemnatio peccati ab uno homine procedens, effecit ut per illud pœnas lu- 17
ant omnes; quantò igitur magis purificabit nos gratiâ ipsi' à delictis nostris, nobisq;
dabit vitam sempiternam? Si peccatum unius regnare fecit mortem, & per delictum
uni' hominis dominata est in nobis mors, quantò magis igitur gratia unius hominis 18
Jesu Christi, & donum ejus justificabit nos, & regnare nos faciet in vitam æternam.
Et quemadmodum per delictum unius hominis condemnati sunt omnes homines;
similiter item per justitiam unius hominis justificabitur omnis filius hominis, &
vivet.

Sicut enim per inobedientiam unius hominis, peccatores constituti sunt multi:
15 Ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου, ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί·
ita & per obeditionem unius, justi constituentur multi. Lex
20 (λ) οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς, δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. Νόμος
autem subintravit, ut abundaret delictum. Ubi autem abundavit peccatum, super-
δὲ παρεισῆλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα. οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερ-
abundavit gratia: Ut sicut regnavit peccatum in mortem, ita &
21 επερίσσευσεν ἡ χάρις· Ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ
gratia regnet per justitiam in vitam æternam, per Jesum Christum Dominũ nostrũ.
ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

CAP. VI. ϛ'.

TQuid ergò dicemus? Permanebimus peccato, ut gratia abundet? *Ne fiat.*
1 Τί οὖν ἐροῦμεν; (α) ἐπιμενοῦμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; Μὴ γένοιτο. Ζ'
2 Qui mortui sumus peccato, quomodò adhuc vivemus in illo? An ignoratis
3 οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; Ἢ ἀγνοεῖτε
quia quicunque baptizati sumus in *Christum Jesum*, in *mortem* ipsius baptizati sumus?
ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;
Consepulti sumus *ergò illi* per baptismum in mortem: ut quomodò *excitatus est*
4 Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη
Christus à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ
Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, (β) οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς
ambulemus. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis ejus,
5 περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ,
sed & resurrectionis erimus: Hoc scientes, quia vetus noster homo
6 ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· Τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος
simul crucifixus est, ut destruatur corpus peccati, *ad* non ultrà *serviendum*
συνεσταυρώθη, ἵνα (γ) καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν
nos peccato. *Nam moriens* justificatus est à peccato. Si autem mor-
ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. Ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπε- 7
tui sumus cum Christo, credimus quia etiam simul vivemus *ei*: Scientes quòd 8
θάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ· Εἰδότες ὅτι 9
Christus resurgens ex mortuis, non *amplius* moritur: mors illi non ultrà
Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκ ἔτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι
dominatur. Quòd enim mortuus est, peccato mortuus est semel: quòd autem
κυριεύει. Ὃ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ 10
vivit, vivit Deo. Ita & vos existimate vos*ipsos* mortuos quidem esse
ζῇ, ζῇ τῷ Θεῷ. (δ) Οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς (ε) μὲν εἶναι 11
peccato, viventes autem Deo in Christo Jesu Domino nostro. Non ergò
τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ (ζ) Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Μὴ οὖν 12
regnet peccatum in mortali vestro corpore, *ad obediendum ei in*
βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ (η) ὑπακούειν αὐτῇ ἐν
concupiscentiis ejus. Neque *sistite* membra vestra arma *injustitiæ*
ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ. Μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας 13
peccato: sed exhibete vos*ipsos* Deo, tanquam ex mortuis viventes, &
τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ, (θ) ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ
membra vestra arma justitiæ Deo. Peccatum enim vobis non dominabitur:
τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ. Ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· 14
non enim estis sub lege, sed sub gratia. Quid ergò? peccabimus, quoniam non
οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν. Τί οὖν; ἁμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ 15
sumus sub lege, sed sub gratia? *ne fiat.* Nescitis qnoniam cui exhi-
ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. Οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παρι- 16
betis vos*ipsos* servos ad *obedientiam*, servi estis cui obeditis, sive peccati ad
στάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοὴν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς
mortem, sive obeditionis ad justitiam?
θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην;

MS.A. (λ) οὕτως Κεφ. ϛ'. MS.A. (α) ἐπιμένωμεν (β) οὕτως (γ) καταργηθῇ (δ) Οὕτως (ε) μὲν τῇ (ζ) Ἰησοῦ. Μὴ οὖν (η) ὑπακούειν τῇ (θ) ὡσεὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Quemadmodum enim per inobedientiam unius hominis, peccatores multi extiterunt; ita etiam per obedientiam unius, multi justi fient. 19 Introitus porrò qui patuit Legi, *fuit* ut multiplicaretur peccatum: ubi autem multiplicatum fuerat peccatum, ibi superabundavit gratia. 20 Ut quemadmodum regnavit peccatum per mortem, ita regnet gratia per justitiam ad vitam æternam, per Dominum nostrum Jesum Christum. 21

CAP. VI.

Feria secunda hebdomadæ VI. Jejunii. Et in Baptismate. 11.

Quid igitur dicemus? permanebimus in 1
ipso peccato, ut gratia abundet? Absit: 2
qui enim mortui sumus peccato, quomodo
adhuc vivemus in eo? An nescitis qui ba- 3
ptizati sumus in Jesu Christo, in mortem
ipsius esse baptizatos? Sepulti enim sumus 4
cum eo per baptisma ad mortem: ut quem-
admodum surrexit Jesus Christus à mortuis
in gloriam sui Patris, ita & nos vitâ novâ
ambulemus. Si enim unà cum eo plantati 5
sumus per similitudinem mortis ejus, ita
quoque in resurrectione ejus erimus. No- 6
vimus enim veterem illum nostrum hominem
crucifixum esse cum eo, ut aboleatur corpus
peccati, ne ampliùs serviamus peccato.
Is namque qui mortuus est, liberatus est à 7
peccato. Si igitur mortui sumus cum Chri- 8
sto, credamus fore ut cum ipso Christo viva-
mus. Scimus enim Christum excitatum ex 9
mortuis, nec ampliùs moriturum, nec mor-
tem ei ampliùs dominaturum. Qui enim 10
mortuus est, peccato mortuus est semel;
qui autem vivit, vivit Deo. Ita etiam vos, 11
existimate vos ipsos mortuos esse peccato,
vivere autem Deo per Dominum nostrum
Jesum Christum. Ne regnet igitur pecca- 12
tum in corpore vestro mortali, ut obediatis
cupiditatibus ejus. Nec etiam paraveritis 13
membra vestra arma iniquitatis peccato:
sed parate vos Deo, tanquam homines qui
ex mortuis vixeritis, & membra vestra arma
sint justitiæ Dei. Et peccatum non domi- 14
nabitur vobis: non enim estis sub Lege, sed
sub gratia. Quid ergò? peccabimus quòd 15
non simus sub Lege, sed sub gratia? Absit.
Nescitis quòd cui paratis vos ipsos obe- 16
dire ad servitutem, ejusmet servi sitis, cui
obeditis? sive peccato, sive obtemperantiæ justitiæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወበከመ ፡ በእንተ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ብዙኃን ፡ ኮኑ ፡ ኃጥአነ ፡ ከማሁ ፡ ከዕበ ፡ በተአዝዞ
20 ቱ ፡ ለአሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ብዙኃን ፡ ኮኑ ፡ ጻድቃን ፡፡ ኦሪተሰኬ ፡ በማእከል ፡ መጽአት ፡
ወተበወሐት ፡ ከመ ፡ ታብዝኃ ፡ ለኃጢአት ፡ ወአመዘ ፡ በዝኃት ፡ ኃጢአት ፡ ፈድፈድት ፡ ጸ
21 ጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ከመ ፡ በከመ ፡ ላንገሠቶ ፡ ኃጢአት ፡ ለሞት ፡ ካማሁ ፡ ታነግ
ሠ ፡ ለጽድቅ ፡ ጸጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ውስተ ፡ ሕይወት ፡ ዘለዓለም ፡ በእንተ ፡ እግዚእ
ነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡

2

1 ሚ ምንተ ፡ እንከ ፡ ንብል ፡ ንግብርኑ ፡ እንከ ፡ ኃጢአተ ፡ ከመ ፡ ይፈድፋድ ፡ ጸጋሁ ፡ ለእግ
2 ዚአብሔር ፡፡ ሐሰ ፡፡ ለኮኑ ፡ ወደእነ ፡ ሞትነ ፡ በኃጢአትነ ፡ እፎ እንከ ፡ ንክል ፡ ሐይ
ወ ፡ ባቲ ፡፡

Et quemadmodum per unum hominem, multi facti sunt peccatores; similiter 19
rursum per obedientiam unius hominis, multi facti sunt justi. Lex autem pro 20
medio venit, ab eaque facta est potestas ad amplificandum peccatum: at ubi
multiplicatum fuit peccatum, magis abundavit gratia Dei. Ut quemadmodum 21
peccatum regnare fecerat mortem, ita gratia Dei regnare faceret justitiam in
vitam æternam per Dominum nostrum Jesum Christum.

CAP. VI.

Quid igitur dicemus? patrabimúsne igitur peccatum, ut magis abundet 1
gratia Dei? Absit: Annon mortui jam sumus nos propter peccata nostra, quo- 2
modo igitur poterimus vivere in eis?

Versio VULGATA LATINA.

19 Sicut enim per inobedientiam unius hominis, peccatores constituti sunt multi:
20 ita & per unius obeditionem, justi constituentur multi. Lex autem subintravit ut
21 abundaret delictum. Ubi autem abundavit delictum, superabundavit gratia: Ut
sicut regnavit peccatum in mortem: ita & gratia regnet per justitiam in vitam
æternam, per Jesum Christum Dominum nostrum.

CAP. VI.

1
2 Quid ergò dicemus? permanebimus in peccato ut gratia abundet? Absit.
3 Qui enim mortui sumus peccato, quomodò adhuc vivemus in illo? An ignoratis
quia quicunque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizati sumus?
4 Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem: ut quomodò Christus
surrexit à mortuis per gloriam Patris, Ita & nos in novitate vitæ ambulemus.
5 Si enim complantati facti sumus similitudini mortis ejus: simul & resurrectionis
6 erimus. Hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est, ut destruatur
7 corpus peccati, & ultrà non serviamus peccato. Qui enim mortuus est, justifi-
catus est à peccato. Si autem mortui sumus cum Christo: credimus quia 8
simul etiam vivemus cum Christo: Scientes quòd Christus resurgens ex mor- 9
tuis jam non moritur, mors illi ultrà non dominabitur. Quòd enim mor- 10
tuus est peccato, mortuus est semel: quòd autem vivit, vivit Deo. Ita 11
& vos existimate, vos mortuos quidem esse peccato, viventes autem Deo,
in Christo Jesu Domino nostro. Non ergò regnet peccatum in vestro mor- 12
tali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus. Sed neque exhibeatis mem- 13
bra vestra arma iniquitatis peccato: sed exhibete vos Deo, tanquam ex
mortuis viventes: & membra vestra arma justitiæ Deo. Peccatum enim 14
vobis non dominabitur: non enim sub lege estis, sed sub gratia. Quid 15
ergò? peccabimus, quoniam non sumus sub lege, sed sub gratia? Ab- 16
sit. Nescitis quoniam cui exhibetis vos servos ad obediendum, servi
estis ejus, cui obeditis, sive peccati ad mortem, sive obeditionis ad
justitiam?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

19 * لان كما ان بمعصية انسان واحد صار الكثير خطايين * كذلك وبطاعة الواحد يصيرون
20 الاكثرون صديقين * ودخلت الشريعة لمعنى لتكثر الهفوة * وحيث تكاثرت الخطيه
21 ترايدت النعمة فضلا * لكن كما ملكت الخطيه في الموت * كذلك تملك النعمة
بالعدل لحياة ابدية بايسوع المسيح ربنا * الفصل السادس *
1
2 * فماذا نقول اذا * انثبت في الخطيه لتكثر النعمة * حاشا * فنحن الذين قد متنا عن
3 الخطيه كيف نعيش فيها ايضا * السبت الكبير عشية * او قد خفي عليكم
4 اننا معشر الذين اصطبغنا بيسوع المسيح انما بموته اصطبغنا * فقد دفنا معه بالمعمودية
في موته * كي كما قام المسيح من الموتى بمجد الاب * كذلك ونحن نسلك في تجديد الحياة *
5 * لاننا ان كنا قد نصبنا معه في شبه موته كذلك سنصير مغروسين معه في شبه انبعاثه *
6 * عالمين هذا ان انساننا العتيق قد صلب معه * ليبطل جسد الخطيه * حتى لا نخدم الخطيه
7 ايضا * لان من قد مات قد تزكى من الخطيه * ولئن كنا قد متنا معه اعني المسيح *
8 فنصدق اننا سنعيش معه * عالمين ان المسيح اذ قد انبعث من الموتى لن يموت ايضا *
9
10 ولن يتسلط عليه الموت * لان من قد مات عن الخطيه فقد مات دفعة * ومن هو حي يعيش لله *
11 * السبت الرابع بعد العنصرة * * هكذا احسبوا انتم انفسكم انكم موتى عن الخطيه *
12 وعايشين لله بيسوع المسيح ربنا * تم * * فلا تملكن الخطيه اذا في جسمكم المايت
13 لتطيعوها في شهواته * ولا تقفوا اعضاءكم اسلحة ظلم للخطيه * بل اوقفوا انفسكم لله كاحياء
14 من اموات * واوقفوا اعضاءكم اسلحة عدل الله * فان الخطيه ما تستولي عليكم * لانكم
15 لستم تحت شريعة * بل تحت نعمة * فما رايكم اذا انخطي اذ لسنا تحت شريعة بل تحت
16 نعمة * حاشا * اما تعلمون ان الامر الذي تقفون انفسكم له عبيدا للطاعة * انكم تكونون
عبيدا لمن تطيعونه * ان صرتم في طاعة الخطيه فقد تعبدتم للموت * وان ادعنتم للطاعة
فقد تعبدتم للعدل *

Nam quemadmodum per inobedienti- 19
am unius hominis facti sunt multi pec-
catores, ita & per obedientiam unius
fient quamplurimi justi. Lex autem 20
subintravit eâ mente, ut abundaret de-
lictum: ubi verò abundavit peccà-
tum, gratia uberrimè crevit. Igitur 21
quemadmodum regnavit peccatum per
mortem, ita regnat gratia per justitiam,
ad vitam æternam, per Jesum Christum
Dominum nostrum.

CAP. VI.

Quid ergò dicemus? Persistemúsne 1
in peccato ut abundet gratia? Absit. 2
Nos enim qui mortui sumus peccato, quo-
modo vivemus adhuc in illo?

Sabbatho majore, ad Vesperas.

An verò vos latet quòd nos omnes qui 3
baptizati sumus in Jesu Christo, in mor-
te ipsius baptizati sumus? Sepulti 4
enim sumus cum illo per baptismum in
morte ipsius: ut quemadmodum surre-
xit Christus à mortuis in gloria Patris,
ita & nos ambulemus in renovatione
vitæ. Quoniam si complantati sumus 5
cum eo per similitudinem mortis ejus, ita
fiemus plantati cum eo per similitudi-
nem resurrectionis ejus. Illud scientes, 6
quòd homo noster vetus jam crucifixus
est cum eo, ut aboleretur corpus peccati,
ut posthac non serviamus peccato. Qui 7
enim mortuus est, jam justificatus est à
peccato. Quodsi mortui jam sumus 8
cum ipso, nempe Christo, credimus et-
iam quòd cum illo vivemus. Scientes 9
quòd Christus, cùm jam surrexerit à mor-
tuis, haudquaquam morietur ampliùs,
neque mors ei dominabitur. Qui enim 10
mortuus jam est peccato, jam mortuus
est semel: qui autem vivens est, Deo
vivit.

Sabbatho quarto post Pentecosten.

Ita vos reputate vosipsos, mortuos ni- 11
mirum vos esse peccato, & viventes
Deo per Jesum Christum Dominum no-
strum. Hactenus. *Ne regnet igitur* 12
ullo modo peccatum in corpore vestro
mortali, ut obediatis illi (i. peccato)
per cupiditates ejus (i. corporis.) *Et ne* 13
addicatis peccato membra vestra, arma
iniquitatis: sed addicite vosipsos Deo
tanquam vivos è mortuis factos, *& di-*
cate membra vestra, arma justitiæ Dei.
Peccatum enim vobis non dominabitur, 14
quia non estis sub lege, sed sub gratia.
Quæ est ergò sententia vestra? pecca- 15
bimus quòd non simus sub lege, sed sub
gratia? Absit. An nescitis quòd res 16
cui dicaveritis vosipsos servos ad obedi-
endum, ejus servi sitis cui obeditis? Si
fueritis sub obedientia peccati, jam servi
facti estis morti: sin autē obedientiæ ac-
quieveritis, jā servi facti estis justitiæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 ወዘንተ : ባሕቱ : አእምሩ : ኵልክሙ : እለ : ተጥመቅሙ : በእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶ
4 ስ : ውስተ : ሞቱ : ተጥምቅክሙ ::=፦ ወተቀበርነ : ምስሌሁ : ውስተ : ሞቱ : በእንተ : ጥ
ምቀቱ :: ከመ : በከመ : ውእቱ : ክርስቶስ : ተንሥአ : እምውታን : በስብሐተ : ኣቡሁ : ከማ
5 ሁ : ንሕነኒ : ናንሶሱ : በሐዲስ : ሕይወት ::=፦ ወእምከመሰ : ተመሰልናሁ : በሞቱ : ንትሜ
6 ሰሎ : በሕይወቱኒ ::=፦ ዘንተ : ባሕቱ : አእምሩ : ከመ : ብሉይ : ብእሲ : ውእቱ : ዘተሰቅ
7 ለ : ከመ : ይስዓሮ : ለነፍስተ : ኀጢአት :=፦ እስመ : በሞቱሰ : ድኅነ : እምገቢረ : ኀጢ
8 አት :=፦ ወእምከመሰ : ንመውት : ምስሌሁ : ለክርስቶስ : ንትአመን : ከመ : ነሐዩ : ምስ
9 ሌሁ ::=፦ ታአምሩ : ከመ : ተንሥአ : ክርስቶስ : እምውታን : ኢይመውት : እንከ : ደግመ :
10 ወኢይረክቦ : እንከ : ሞት ::=፦ ወዘኒ : ዘሞተ : ሞዐረ : ሞተ : ወበእንተ : ሞቱ : ሰዐረ : ለኀ
11 ጢአት :: ወዘኒ : ዘሐይወ : ለእግዚአብሔር : ሐይወ :=፦ ወከማሁ : አንትሙሂ : ረስዩ : ርእሰ
ክሙ : ምውታነ : ለኀጢአት : ወሕያዋነ : ኩኑ : በፈቀደ : እግዚአብሔር : በእንተ : ኢየሱስ :
12 ክርስቶስ :=፦ ወኢታንግሥዋ : ለኀጢአት : ሳዕለ : ዝንቱ : ሥጋክሙ : ወነፍስትክሙ : መዋ
13 ቲ : ኢትብልዎ : ኦሆ : ለፍትወቱ :=፦ ወኢትረስይዎ : ለነፍስክሙ : ንዋየ : ሐቅለ : ለዐመፃ :
ወለኀጢአት :: ወረስዩ : ርእሰክሙ : ለእግዚአብሔር : ከመ : ዘተንሥአ : እምውታን : ወነፍስ
14 ትክሙኒ : ለእግዚአብሔር : ንዋየ : ሐቅለ : ለጽድቅ ::=፦ ወኀጢአትሰ : ኢትኴንነክሙ : እ
ንከ : እስመ : ወፃእክሙ : እምገቢረ : ሕገገ : ኦሪት : ወበጸጋ : እግዚአብሔር : ገባእክሙ ::=፦
15 ምንተ : እንከ : ንብል : ንገብርኑ : እንከ : ኀጢአተ : እስመ : ወፃእነ : እምገቢረ : ሕገገ : ኦሪ
16 ት : ወገባእነ : በጸጋ : እግዚአብሔር : ሐሰ ::=፦ ኢታአምሩኑ : ከመ : ለዘ : ተአዘዝክሙ : ወለ
ዘ : ኦሆ : ትቤሉ : አግብርቲሁ : አንትሙ :: ወውስተ : ዘኀበርክሙ : ሎቱ : አቅነይክሙ : ርእ
ሰክሙ :: እመሂ : ለኀጢአት : ኦሆ : ትቤልዋ : ወኀበርክሙ : ተአብሱ : አግብርቲሁ : አንት
ሙ : ትከውኑ : ሰሞት :: ወእመኒ : ለጽድቅ : ኦሆ : ትብልዋ : ወኀበርክሙ : ውስተ : ሠና
ይ : አግብርተ : እግዚአብሔር : አንትሙ ::=፦

Hoc autem scitote, omnes qui baptizati estis in Dominum nostrum Jesum Chri- 3
stum, in mortem ejus baptizati estis. Et sepulti sumus cum eo per baptismum 4
ejus in ipsius mortem, ut quemadmodum suscitatus est ipse Christus à mortuis
per gloriam patris sui, ita nos etiam in nova vita ambulemus. Quòd si ve- 5
rò conformes facti sumus morti ejus, etiam vitæ ejus conformes facti erimus. 6
Verùm hoc scitote, quòd vetus ille homo crucifixus est, ut aboleret corpus pec- 7
cati; Quia per mortem ejus liberavit nos à perpetrando peccato. Et si mor- 8
tui sumus cum Christo, credimus etiam cum illo vivemus. Scientes quòd sus- 9
citatus est Christus à mortuis, nec iterum igitur moritur, neque ampliùs deprehen-
dit eum mors. Et hoc quòd mortuus est, mortuus est semel, & per mortem ejus abole- 10
vit peccatum: & hoc quòd vivit, Deo vivit. Ita etiam vos, exhibete vosmet 11
mortuos peccato, & vivi estote secundùm voluntatem Dei per Jesum Christum.
Et regnare ne facite peccatum super istam carnem vestram & moriens corpus 12
vestrum: concupiscentiis ejus ne consentiatis. Et ne exhibeatis animas vestras 13
arma iniquitatis & peccati, sed exhibete vosmetipsos Deo, tanquam homines
qui ex mortuis suscitantur, & animas vestras arma justitiæ Deo. Et pec- 14
catum quidem vobis non dominabitur ampliùs, quoniam evasistis à præstando
mandata legis, & per gratiam Dei conversi estis. Quid igitur dicemus? pa- 15
trabimúsne igitur peccata quia evasimus à præstando mandata legis, & per gra-
tiam Dei conversi sumus? absit. An nescitis quòd cui subditi estis, & cui 16
vosipsos accommodatis, ejus servi estis: & in quo socios vos adjungitis ali-
cui, vosmetipsos inservire facitis: si peccato vos accommodaveritis, & delin-
quendo associaveritis, vos servi ejus facti estis ad mortem; si autem ju-
stitiæ vos accommodaveritis & associaveritis in bono, servi Dei estis.

Gratia autem Deo, quòd fuistis servi peccati, obedistis autem ex corde
17 Χάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ (ι)ἐκ καρδίας
in *quam* traditi estis formam doctrinæ. Liberati autem à peccato,
18 εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. Ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας,
servi facti estis justitiæ. Humanum dico, propter infirmitatem carnis
19 ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. Ἀνθρώπινον λέγω, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς
vestræ. Sicut enim exhibuistis membra vestra *servas* immunditiæ & iniquitati,
ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ,
ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra *serva* justitiæ, in
εἰς τὴν ἀνομίαν· οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν (κ)δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ, εἰς
sanctificationem. Cùm enim servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ.
20 ἁγιασμόν. Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ.
Quem ergò fructum habuistis tunc, in quibus nunc erubescitis? Nam finis illorum,
21 Τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων,
mors. Nunc verò liberati à peccato, servi facti autem Deo,
22 θάνατος. Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ,
habetis fructum vestrum in sanctificationem: at finem, vitam æternam.
ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν· τὸ δὲ τέλος, ζωὴν αἰώνιον.
Nam stipendia peccati, mors: *at donatio* Dei, vita æterna,
23 Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, θάνατος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος,
in Christo Jesu Domino nostro.
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

CAP. VII. ζ'.

HAn ignoratis, fratres, (scientibus enim legem loquor,) quia lex dominatur
1 Ἢ Ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, (γινώσκουσι γὰρ νόμον λαλῶ,) ὅτι ὁ νόμος κυριεύει Η'
homini ad quantum tempus vivit? Nam quæ sub viro est mulier *viventi* viro
2 τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; Ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ
alligata est *lege*: si autem mortuus fuerit vir, soluta est à lege viri.
δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός.
Igitur vivente viro, adultera *decernetur*, si fuerit viro
Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς, μοιχαλὶς (α) χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ 3
alteri: si autem mortuus fuerit vir, liberata est à lege, *ad non esse*
ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι
eam adulteram, factam viro *alteri*. Itaque, fratres mei, & vos
αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. Ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς 4
mortificati estis legi per corpus Christi, *ad esse vos*
ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς
alteri ex mortuis *excitato*, ut fructificemus Deo. Cùm enim essemus
ἑτέρῳ τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ. Ὅτε γὰρ ἦμεν 5
in carne, passiones peccatorum *illæ* per legem, operabantur in
ἐν τῇ σαρκὶ, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου, ἐνηργεῖτο ἐν
membris nostris, *ad fructificandum* morti. Nunc autem soluti sumus
τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ. Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν 6
à lege, *mortui* in qua detinebamur, ita ut *servire nos* in novitate spi-
ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύ-
ritûs, & non vetustate literæ. Quid ergò dicemus? lex peccatum?
Θ' ματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος. Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; 7
ne fiat: sed peccatum non cognovi, *si non* per legem: *ipsámque* nam concupiscentiam
μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν
nesciebam, *si non* lex diceret; Non concupisces. *Occasionem* autem *accipiens* pecca-
οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις. Ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρ- 8
tum, per mandatum *ad*operatum est in me omnem concupiscentiam: sine enim lege
τία, διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου
peccatum mortuum. Ego autem vivebam sine lege aliquando: *Veniente autem man-*
ἁμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐν- 9
dato, peccatum revixit: Ego autem mortuus sum: & inventum est mihi mandatum,
τολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν· Ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ, 10
quod ad vitam, hoc ad mortem.
ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον.

MS.A. (ι) ἐκ καθαρᾶς καρδίας (κ) ὅπλα

Κεφ. ζ'. MS.A. (α) χρηματίσει ἡ γυνὴ, ἐὰν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]

Gratia autem sit Deo, quòd fueritis servi 17
peccati, obedieritis autem ex corde ei formæ
doctrinæ cui traditi estis. Quumque libe- 18
rati sitis à peccato, subjecti estis justitiæ.
Sicut inter homines loquor, propter infir- 19
mitatem carnis vestræ: ut quemadmodum
parâstis membra vestra ad servitutem im-
munditiæ & iniquitatis, ita etiam nunc ap-
paretis membra vestra ad servitutem justitiæ
& sanctimoniæ. Quum enim servi essetis 20
peccati, liberi eratis justitiæ. Ecquam spe- 21
ciem habebatis tunc ex eo cujus vos hodie
pudet? novissimum enim ejus mors est.
Nunc autem quum liberati sitis à peccato, 22
& facti sitis servi Deo, habetis fructos san-
ctos, quorum finis est vita æterna. Mer- 23
catura enim peccati mors est, & donum Dei
vita æterna per Dominum nostrum Jesum
Christum.

CAP. VII.

Feriâ tertiâ Passionis. 12.

AN nescitis, fratres mei, (gnaros enim 1
Legis alloquor) Legem dominari viro quan-
diu vixerit? Ut mulier quæ devincta est 2
marito suo per Legem quandiu vivit: sed si
mortuus fuerit maritus ejus, liberata est à
lege mariti sui. Quòd si vivente marito 3
suo conjuncta fuerit cum altero viro, eva-
det mœcha: sin autem obierit maritus ejus,
liberata est à Lege; nec erit mœcha, si fiat
viri alterius. Nunc igitur, fratres mei, mor- 4
tui estis Legi in corpore Christi, ut sitis al-
terius, illius *nempe* qui excitatus est à mor-
tuis, ut edatis fructus Deo. Quum enim 5
essemus in carne, dolores peccatorum qui per
Legem, concitabantur in membris nostris,
ut fructus ferremus morti. Nunc autem ces- 6
samus à Lege, & mortui sumus ei qui nos
detinebat, ut serviamus deinceps in novi-
tate spiritûs, non autem in vetustate scri-
pturæ. Quid ergò dicemus? Legem pec- 7
catum esse? Absit. Sed peccatum non didici,
nisi per Legem. Non enim concupiscentiam
novissem, nisi Lex dixisset; Non concupisces.
Proindè hoc præcepto invenit sibi occasioné 8
peccatum, & consummavit in me omnem
concupiscentiam: siquidem absque Lege
peccatum mortuum erat, Ego verò vivus 9
eram sine Lege quondam: quum autem ad-
venit præceptum, peccatum revixit, At ego 10
mortuus sum: & repertum est mihi præ-
ceptum illud vitæ, ad mortem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወእኰት ፡ እግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ አግብርተ ፡ ኀጢአት ፡ አንትሙ ፡ ተአዘዝክሙ ፡ በኵ
18 ሉ ፡ ልብክሙ ፡ ለዘ ፡ ተውህበ ፡ ለክሙ ፡ በአርአያ ፡ ዚአሁ ፡ ትትመሀሩ ፡፡ ወተግዓዝክ
19 ሙ ፡ እምኀጢአት ፡ ወተቀነይክሙ ፡ ለጽድቅ ፡፡ ሕገ ፡ ሰብእ ፡ ንብለክሙ ፡ እስመ ፡ ድ
ኩም ፡ ነፍስትነ ፡ በከመ ፡ ቀዲሙ ፡ አቅነይክሙ ፡ ርእሰክሙ ፡ ለኀጢአት ፡ ወለርኩስ ፡ ወለጣ
20 ዖት ፡፡ ከማሁ ፡ ይእዜኒ ፡ አቅንዩ ፡ ነፍስተክሙ ፡ ለጽድቅ ፡ ወለቅድስት ፡፡ ወአመሰ ፡
21 ተቀነይክሙ ፡ ለኀጢአት ፡ ግዑዛን ፡ አንትሙ ፡ በኀበ ፡ ጽድቅ ፡፡ ወበውእቱ ፡ ፍሬክሙ ፡
22 ዘአሜሁ ፡ ናሁ ፡ ይእዜ ፡ ትትኀፈሩ ፡ ቦቱ ፡ እስመ ፡ ድኅሬሁ ፡ ሎቱ ፡ ሞት ፡፡ ወይእዜ
ሰ ፡ ተግዕዝክሙ ፡ እምኀጢአት ፡ ወተቀነይክሙ ፡ ለጽድቅ ፡ ወፈረይክሙ ፡ ለቅድስት ፡ ወ
ማኅለቅቱሰ ፡ ሕይወት ፡ ዘለዓለም ፡፡

Gratias autem Deo quod *servi existentes peccati, subditi facti estis toto corde* 17
vestro ei quod vobis traditum est pro exemplari ipsius doctrinæ. Et liberi facti 18
estis à peccato, & servi facti estis justitiæ. More hominum alloquimur vos, eò quòd 19
infirmum est corpus nostrum; Quemadmodum antea vosmetipsos inservire fecistis
peccato, & impuritati, & idolis: ita nunc corpora vestra exhibete servos justitiæ &
sanctimoniæ. Quum enim servi eratis peccati, liberi eratis quoad justitiam. 20
Et in illo fuit *fructus vester tunc temporis: ecce* autem *de eo nunc erubescitis:* 21
quia finis illi mors est. Nunc autem liberi facti à peccato, servi facti estis ju- 22
stitiæ, & fructum editis in sanctimoniam: & finis etiam ejus, vita æterna.

Versio VULGATA LATINA.

17 Gratias autem Deo, quòd fuiſtis ſervi peccati, obediſtis autem ex corde in
18 eam formam doctrinæ, in quam traditi eſtis. Liberati autem à peccato,
19 ſervi facti eſtis juſtitiæ. Humanum dico propter infirmitatem carnis veſtræ:
ſicut enim exhibuiſtis membra veſtra ſervire immunditiæ, & iniquitati ad
iniquitatem: ita nunc exhibete membra veſtra ſervire juſtitiæ in ſanctificatio-
20 nem. Cùm enim ſervi eſſetis peccati, liberi fuiſtis juſtitiæ. Quem ergò
21 fructum habuiſtis tunc in illis, in quibus nunc erubeſcitis? Nam finis
22 illorum mors eſt. Nunc verò liberati à peccato, ſervi autem facti Deo,
habetis fructum veſtrum in ſanctificationem, finem verò vitam æternam.
23 Stipendia enim peccati, mors. Gratia autem Dei, vita æterna, in Chriſto
Jeſu Domino noſtro.

CAP. VII.

1 AN ignoratis, fratres, (ſcientibus enim legem loquor,) quia lex in homine
2 dominatur, quanto tempore vivit? Nam quæ ſub viro eſt mulier, vivente
viro, alligata eſt legi: ſi autem mortuus fuerit vir ejus, ſoluta eſt à lege viri.
Igitur, vivente viro, vocabitur adultera ſi fuerit cum alio viro: ſi autem 3
mortuus fuerit vir ejus, liberata eſt à lege viri: ut non ſit adultera ſi
fuerit cum alio viro. Itaque, fratres mei, & vos mortificati eſtis legi per 4
corpus Chriſti: ut ſitis alterius, qui ex mortuis reſurrexit, ut fructifice-
mus Deo. Cùm enim eſſemus in carne, paſſiones peccatorum, quæ per 5
legem erant, operabantur in membris noſtris, ut fructificarent morti.
Nunc autem ſoluti ſumus à lege mortis, in qua detinebamur, ita ut 6
ſerviamus in novitate ſpiritûs, & non in vetuſtate literæ. Quid ergò dice- 7
mus? lex peccatum eſt? Abſit. Sed peccatum non cognovi, niſi per
legem: nam concupiſcentiam neſciebam, niſi lex diceret; Non concu-
piſces. Occaſione autem acceptâ, peccatum per mandatum operatum eſt 8
in me omnem concupiſcentiam. Sine lege enim peccatum mortuum erat.
Ego autem vivebam ſine lege aliquando. Sed cùm veniſſet mandatum, 9
peccatum revixit. Ego autem mortuus ſum: & inventum eſt mihi mandatum, 10
quod erat ad vitam, hoc eſſe ad mortem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * فلله المنه انكم كنتم للخطية عبيدا • فاطعتم من صميم قلبكم لرسم التعليم الذي
دفع اليكم • الاحد الرابع بعد العنصرة •
18
19 * واذ قد تحررتم من الخطية • فقد تعبدتم للعدل * ولا انسانيا اقول من اجل ضعف بشريتكم •
وكما انكم اوقعتم اعضاءكم بالنجاسة والاثم عبدات للاثم • هكذا اوقعوا الان اعضاءكم بالعدل
20
21 عبدات للطهارة * واذ كنتم للخطية عبيدا • كنتم ابرياء من العدل * فاي ثمر كان لكم
22 وقتئذ بالذي تاتون الان منه وتخجلون • لان نهاية تلك الموت * فالان اذ قد تحررتم من
23 الخطية وتعبدتم لله • فلكم ثمرتكم للطهارة • وعاقبتها حياة موبدة * لان جرايات الخطية
وفوايدها موت • وموهبة الله حياة خالدة بيسوع المسيح ربنا • تم •

* الفصل السابع * • الاثنين من الجمعة الثالثة بعد العنصرة •

1 * او ما تعلمون يا اخوتي • اني انما اخاطب فقهاء الشريعة • ان الشريعة تستولي على الانسان
2 مدى الزمان الذي يحياه * لان المراة ذات الرجل مربوطة بالشريعة بالرجل الحي • فاذا
3 مات رجلها • فقد بطلت من شريعة الرجل * فما دام الرجل اذا حيا • ان صارت لرجل اخر
فقد صارت فاجرة • فان مات الرجل فهي تحررت من الشريعة • وما تكون فاجرة ان صارت
4 لرجل اخر * فلذلك يا اخوتي انتم قد متم عن الشريعة • بجسد يسوع المسيح • لتصيروا
5 لاخر • للمنبعث من الموتى • لنثمر لله ثمرات * لاننا اذ كنا في البشرة كانت الام الخطايا التي
6 في الشريعة قد فعلت ما يخصها في اعضائنا • لنثمر اثمارا للموت * فالان قد بطلنا من
الشريعة • ومتنا عن الذي كنا مستمسكين منه • لنخدم بتجدد الروح • لا بعتاقة الكتاب •
7 * فماذا نقول • هل الشريعة خطية • معاذ الله • لكنني ما عرفت الخطية الا بالشريعة • ولا عرفت
8 الشهوة لو لم تقل الشريعة لا تشتهين * فلما احدثت الخطية بالوصية حجة • فعلت في كل
9 شهوة • لان بغير الشريعة كانت الخطية ميتة * وانا كنت بغير شريعة عايشا قديما •
10 فلما جاءت الوصية عاشت الخطية * ومت انا • فوجدت لي الوصية التي للحياة هي
نفسها للموت •

Gratias autem Deo, quòd fueritis ſer- 17
vi peccati, ſed obediſtis ex ſinceritate
cordis veſtri inſtituto doctrinæ quæ tra-
dita eſt vobis.

Dominicâ quartâ poſt Pentecoſten.

Cùm ergò liberati ſitis à peccato, & 18
ſervi facti juſtitiæ, Sermonem hu- 19
manum dicam propter infirmitatem car-
nis veſtræ: Quemadmodum addixiſtis
membra veſtra in turpitudine et iniqui-
tate ancillas iniquitati: ſic addicite
modò membra veſtra in juſtitia ancil-
las puritati. Item cùm eſſetis peccato 20
ſervi, eratis immunes à juſtitia. At 21
quem fructum habebatis tunc temporis
in eo quod horretis nunc & erubeſcitis?
finis enim illius, mors eſt. Nunc verò 22
manumiſſi à peccato, & ſervi facti Deo,
habetis fructus veſtros in munditiem, et
finem illorum vitam æternam. Etenim 23
ſtipendia peccati ejúſque emolumenta,
mors eſt: donum autem Dei, vita pe-
rennis, per Jeſum Chriſtum Dominum
noſtrum. Finis.

CAP. VII.

Feriâ ſecundâ infra hebdomadam tertiam poſt Pentecoſten.

AN neſcitis ô fratres mei, (equidem 1
legis peritos alloquor) quòd lex do-
minatur homini ſpatio temporis quod
vivit? Mulier enim conjugata, eſt al- 2
ligata legi per virum viventem: ubi
verò mortuus fuerit vir ejus, jam ex-
empta eſt à lege viri. Quamdiu ergo vi- 3
vus eſt maritus, ſi fuerit alterius viri,
facta eſt adultera: at moriente viro,
ipſa libera eſt à lege: nec erit adultera,
ſi fuerit alterius viri. Proinde vos ô 4
fratres mei, jam mortui eſtis legi per
corpus Jeſu Chriſti, ut ſitis alterius,
nimirum *ejus qui reſurrexit à mortuis,*
ut producamus Deo fructus. Cùm enim 5
eſſemus in carne, paſſiones peccatorum
quæ ſunt per legem, operatæ ſunt quod
proprium eſt ipſarum in membris noſtris,
ut fructificaremus morti. Nunc autem 6
liberati ſumus à lege, & mortui eâ quo
detinebamur, ut ſerviamus in novitate
ſpiritus, non in vetuſtate ſcripturæ.
Quid igitur dicemus? num lex pecca- 7
tum eſt? Avertat hoc Deus. Attamen
peccatum non cognovi niſi per legem: et
concupiſcentiam non noviſſem niſi lex
dixiſſet, Ne concupiſcas. Cùm enim 8
peccatum accepiſſet occaſionem per præ-
ceptum, cauſavit in me omnem concu-
piſcentiam: ſiquidem ſine lege peccatum
erat mortuum, Et ego ſine lege quon- 9
dam vivus eram: at veniente præce-
pto, vixit peccatum, Ego verò mor- 10
tuus ſum. Et inventum eſt mihi
præceptum quod inſtitutum erat
ad vitam, ipſummet cedere *ad mor-*
tem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ወሕሊናሁሰ ፡ ለኀጢአት ፡ ሞት ፡ ወጸጋ ፡ እግዚአብሔርሰ ፡ ሕይወት ፡ ዘለዓለም ፡፡
፯
1 ፰ ሊታእምሩኑ ፡ አኀዊነ ፡ ሕገ ፡ ንነግረክሙ ፡ ትለው ፡ እስመ ፡ ሕግ ፡ ይቀንዮ ፡ ለሰብእ ፡ እ
2 ምጠነ ፡ ሕያው ፡ ውእቱ ፡፡ እምከመ ፡ ባቲ ፡ ብእሲት ፡ ብእሴ ፡ እምጠነ ፡ ሕያው ፡ ብ
እሲሃ ፡ እሰርት ፡ ይእቲ ፡ በሕገ ፡ ወእምከመሰ ፡ ሞተ ፡ ምታ ፡ ተስዕረት ፡ እምሕገ ፡ ብእሴ
3 ሃ ፡፡ ወእንዘሰ ፡ ሕያው ፡ ብእሲሃ ፡ ዝሙተ ፡ ይከውና ፡ ኀጢአተ ፡ ለእመ ፡ ቀርበት ፡ ካ
4 ልእ ፡ ብእሴ ፡፡ ወይእዜኒ ፡ አኀዊነ ፡ ሞትክሙ ፡ እምኦሪት ፡ በእንተ ፡ ሥጋሁ ፡ ለክር
ስቶስ ፡ ከመ ፡ ትኩኑ ፡ ከመዘ ፡ ደግመ ፡ ትወልደ ፡ ከመ ፡ ንፈሪ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡
5 እመሰ ፡ በሕገ ፡ ሰብእ ፡ ንገብር ፡ ጸንዐ ፡ ላዕሌነ ፡ መቅሠፍት ፡ በስኢነ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት ፡ ወ
6 ፈረይነ ፡ ለሞት ፡፡ ወይእዜሰ ፡ ተሰዕርነ ፡ እምኦሪት ፡ ወኀደግነ ፡ ዘቀዲሙ ፡ ትምህርተ ፡
7 ወተቀነይነ ፡ ለሐዲስ ፡ መንፈስ ፡ ወአኮ ፡ ለብሉይ ፡ መጽሐፍ ፡፡ ፀ ምንተ ፡ እንከ ፡ ን
ብል ፡ ኀጢአተኑ ፡ ይእቲ ፡ ኦሪት ፡ ሐሰ ፡ ወባሕቱ ፡ እምኢያእምርክሙዋ ፡ ለኀጢአ
8 ት ፡ ሶበ ፡ ሊመጽእት ፡ ኦሪት ፡ ፍትወተኒ ፡ እምኢያእምርክሙዋ ፡ ግሙራ ፡ ምንት ፡ ይእቲ ፡
ሶበ ፡ ኢትቤ ፡ ኦሪት ፡ ኢትፍተው ፡፡ ወምክንያተ ፡ ኮነታ ፡ ይእቲ ፡ ትእዛዝ ፡ ለኀጢአ
9 ት ፡ ወአምጽአት ፡ ላዕሌየ ፡ ኵሎ ፡ ፍትወታ ፡፡ ወቀዲሙሰ ፡ ዘእንበለ ፡ ኦሪት ፡ ምውት ፡
10 ይእቲ ፡ ኀጢአት ፡፡ ወአንሂ ፡ ሕያውኩ ፡ ትካት ፡ ዘእንበለ ፡ ትምጻእ ፡ ኦሪት ፡፡ ወእም
ዝ ፡ መጽአት ፡ ትእዛዝ ፡ ኦሪት ፡ ሕይወት ፡ ኀጢአት ፡፡ ወአንሰ ፡ ሞትኩ ፡ ወኮነተኒ ፡
ቀታሊተ ፡ እንታክቲ ፡ ትእዛዝ ፡ ሕይወት ፡፡

Imaginatio enim peccati, mors eſt: gratia autem Dei, vita æterna. 23

CAP. VII.

IGnoratiſne fratres noſtri (vos alloquimur Legis ſequaces) quòd lex dominatur ho- 1
mini, quamdiu ipſe vixerit. Dum viro mulier eſt, quandiu vivit vir ejus, 2
per legem devincta eſt: quòd ſi mortuus fuerit vir ejus, ſoluta eſt à lege viri
ejus: At vivente marito ejus, adulterii peccatum imputabitur ei, ſi ipſa 3
acceſſerit alii viro. Et nunc fratres noſtri, mortui eſtis à lege per corpus Chriſti, 4
ut eſſetis tanquam ille qui regenitus eſt, ut fructum feramus Deo. Cùm ſecun- 5
dum legem hominis operamur, efficax eſt in nos ira per impotentiam mandato-
rum legis, & fructificamus morti. Nunc autem ſoluti ſumus à lege, & libera- 6
ti à priori doctrina ut ſerviamus novitati ſpiritûs, & non vetuſtati Scripturæ.
Quid ergò dicemus? Lex peccatum eſt? abſit: Veruntamen peccatum vobis 7
non demonſtráſſem, niſi advéniſſet lex: concupiſcentiam quidem vobis non omninò
notam feciſſem quid ſit, niſi dixiſſet lex, Non concupiſces. Et occaſio fuit illud 8
præceptum peccato, & adduxit ſuper me omnem concupiſcentiam: Antea enim
abſque lege mortuum fuit peccatum. Et ego quidem vivebam quondam ante- 9
quam advenit Lex: deinde autem veniente præcepto legis, peccatum vixit. Et ego 10
mortuus ſum, & factum eſt mihi in occaſionem illud ipſum præceptum vitæ.

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ 'ΡΩΜΑΙ'ΟΥΣ. ΚΕΦ. Ι'. ΙΑ'.

Nam peccatum, *occasionem accipiens* per mandatum, seduxit me; & per illud
11 Ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς, ἐξηπάτησέ με, καὶ δι' αὐτῆς
occidit. Itaque quidem lex sancta: & mandatum sanctum, & justum, & bonum.
12 ἀπέκτεινεν. Ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος· καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία, καὶ δικαία, καὶ ἀγαθή.
Ergò bonum, mihi factum est mors? *ne fiat:* sed peccatum, ut
13 Τὸ οὖν ἀγαθὸν, ἐμοὶ (β) γέγονε θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα
appareat peccatum, per bonum mihi *ado*peratum mortem, ut fiat *secundùm*
φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ'
hyperbolen peccans peccatum per mandatum. Scimus enim quia
14 ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. Οἴδαμεν (γ) γὰρ ὅτι
lex spiritualis est: ego autem carnalis sum, venundatus sub pec-
ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ (δ) σαρκικός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρ-
cato. Quod enim *ado*peror, non *cognosco*: non enim quod volo, hoc ago:
15 τίαν. Ὃ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο πράσσω·
sed quod odi, illud facio. Si autē quod *non volo*, illud facio, consentio legi,
16 ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ,
quoniam bona. Nunc autem non *ampliùs* ego *ado*peror illud, sed *habitans* in
17 ὅτι καλός. Νυνὶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν
me peccatum. Scio enim quia non habitat in me, hoc est, in carne mea,
18 ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοὶ, τουτέστιν, ἐν τῇ σαρκί μου,
bonum: nam velle, adjacet mihi, *at* perficere bonum, non
ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν, παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ (ε) καλὸν, οὐχ
invenio. Non enim quod volo, facio bonum: sed quod *non volo* malum, hoc ago.
19 εὑρίσκω. Οὐ γὰρ ὃ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακὸν, τοῦτο πράσσω.
Si autem quod *non volo*, *ego* illud facio, non jam ego *ado*peror illud, sed
20 Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ'
habitans in me peccatum. Invenio igitur legem, volenti mihi facere
21 ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν
bonum, quoniam mihi malum adjacet. Condelector enim legi Dei
22 τὸ καλὸν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ

secundùm interiorem hominem: Video autem aliam legem in membris meis,
κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον· Βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου, 23
repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me lege
(ζ) ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ
peccati *existente* in membris meis. *Miser* ego homo, quis
τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου. Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος, τίς 24
me liberabit de corpore mortis hujus? *Gratias habeo* *Deo* per
με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ 25
Jesum Christum Dominum nostrum: *nempè* igitur ipse ego *quidem* mente servio legi
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῒ δουλεύω νόμῳ
Dei: *at* carne, legi peccati.
Θεοῦ· τῇ δὲ σαρκὶ, νόμῳ ἁμαρτίας.

CAP. VIII. η'.

Nulla nempè nunc *condemnatio his* qui in Christo Jesu, non secundùm carnem *am-*
Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα (α) περι- 1
bulantibus, *sed secundùm spiritum.* Nam lex spiritûs vitæ in Christo
πατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ 2
Jesu, liberavit me à lege peccati, & mortis. Nam impossi-
Ἰησοῦ, ἠλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας, καὶ τοῦ θανάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνα- 3
bile *legis*, in quo infirmabatur per carnem, Deus suum*ipsius* filium mittens in
τον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκὸς, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν
similitudinem carnis peccati, & de peccato, damnavit peccatum in carne:
ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας, κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί·
Ut justificatio legis impleretur in nobis, non secundùm carnem *ambulantibus*,
Ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, 4
sed secundùm spiritum. Nam secundùm carnem *existentes*, *ea quæ* carnis, sa-
ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς φρο- 5
piunt: qui verò secundùm spiritum, *ea quæ* spiritûs.
νοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα, τὰ τοῦ πνεύματος.

MS. A. (β) ἐγένετο (γ) δὲ (δ) σάρκινος (ε) καλὸν, οὔ. Οὐ γὰρ (ζ) ἀντιστρατευόμενον, καὶ αἰχμαλωτίζοντα τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου τῷ ὄντι ἐν τοῖς. ΚΕΦ. η'. MS. A. (α) περιπατοῦσιν. Ὁ γὰρ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 * ܚܛܝܬܐ ܓܝܪ ܒܥܠܬܐ ܕܐܫܟܚܬ ܠܗ ܒܝܕ ܦܘܩܕܢܐ ܐܛܥܝܬܢܝ. ܘܒܗ ܩܛܠܬܢܝ
12 * ܢܡܘܣܐ ܡܟܝܠ ܩܕܝܫ. ܘܦܘܩܕܢܐ ܩܕܝܫ ܗܘ ܘܟܐܢ ܘܛܒ. * ܛܒܬܐ ܗܟܝܠ ܠܝ
13 ܗܘܬ ܠܡܘܬܐ. ܠܐ ܗܘܐ. ܐܠܐ ܚܛܝܬܐ ܕܬܬܚܙܐ ܕܚܛܝܬܐ ܗܝ. ܕܒܛܒܬܐ ܓܡܪܬ ܒܝ ܡܘܬܐ.
ܕܬܬܚܝܒ ܝܬܝܪ ܚܛܝܬܐ ܒܦܘܩܕܢܐ. * ܝܕܥܝܢܢ ܓܝܪ ܕܢܡܘܣܐ ܕܪܘܚ ܗܘ. ܐܢܐ ܕܝܢ
14 ܕܒܣܪ ܐܢܐ. ܘܡܙܒܢ ܐܢܐ ܠܚܛܝܬܐ. * ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܐܢܐ ܓܝܪ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ. ܘܠܐ ܗܘܐ ܡܕܡ ܕܨܒܐ
15 ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܡܕܡ ܕܣܢܐ ܐܢܐ ܗܘ ܥܒܕ ܐܢܐ. * ܘܐܢ ܡܕܡ ܕܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܥܒܕ
16 ܐܢܐ. ܡܣܗܕ ܐܢܐ ܥܠ ܢܡܘܣܐ ܕܫܦܝܪ ܗܘ. * ܘܗܫܐ ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܠܗ ܐܠܐ ܚܛܝܬܐ
17 ܕܥܡܪܐ ܒܝ. * ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܠܐ ܥܡܪܐ ܒܝ ܕܐܝܬܝܗ ܒܒܣܪܝ ܛܒܬܐ. ܨܒܝܢܐ ܓܝܪ
18 ܕܛܒܬܐ ܩܪܝܒ ܠܝ. ܠܡܣܥܪܘܬܗ ܕܝܢ ܠܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ. * ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܛܒܬܐ ܕܨܒܐ ܐܢܐ
19 ܥܒܕ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܠܒܝܫܬܐ ܕܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܠܗ ܥܒܕ ܐܢܐ. * ܘܐܢ ܡܕܡ ܕܠܐ ܨܒܐ
20 ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܥܒܕ ܐܢܐ ܠܗ. ܐܠܐ ܚܛܝܬܐ ܕܥܡܪܐ ܒܝ. * ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܗܟܝܠ
21 ܠܢܡܘܣܐ. ܕܡܫܬܘܐ ܠܬܪܥܝܬܝ ܕܨܒܐ ܕܐܥܒܕ ܛܒܬܐ. ܡܛܠ ܕܒܝܫܬܐ ܩܪܝܒܐ ܗܘܬ ܠܝ.
22 * ܚܕܐ ܐܢܐ ܓܝܪ ܒܢܡܘܣܗ ܕܐܠܗܐ ܒܒܪܢܫܐ ܕܠܓܘ. * ܚܙܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܢܡܘܣܐ ܐܚܪܢܐ
23 ܒܗܕܡܝ. ܕܡܩܪܒ ܠܘܩܒܠ ܢܡܘܣܐ ܕܪܥܝܢܝ. ܘܫܒܐ ܠܝ. ܠܢܡܘܣܐ ܕܚܛܝܬܐ ܕܐܝܬܘܗܝ
24 ܒܗܕܡܝ. * ܕܘܝܐ ܐܢܐ. ܓܒܪܐ ܡܢܘ ܢܦܨܢܝ ܡܢ ܦܓܪܐ ܗܢܐ ܕܡܘܬܐ. * ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ
25 ܒܝܕ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܪܢ. * ܩܝ *
26 * ܗܫܐ ܗܟܝܠ ܐܢܐ ܒܪܥܝܢܝ ܥܒܕܐ ܐܢܐ ܕܢܡܘܣܐ ܕܐܠܗܐ. ܒܒܣܪܝ ܕܝܢ ܐܝܬܝ
ܥܒܕܐ ܕܢܡܘܣܐ ܕܚܛܝܬܐ.

Peccatum enim occasione illâ quam nactum 11
est sibi per præceptum, seduxit me, & per
illam necavit me. Lex itaque sancta est, & 12
præceptum sanctum, justúmque, & bonum.
Bonum ergò mihi ad mortem factum est? 13
absit: imò peccatum, ut appareret pecca-
tum esse, quod per bonum consummavit in
me mortem: ut magis obnoxium esset pec-
catum per præceptum. Scimus enim Legem 14
Spiritûs esse; ego verò carnis sum, & ven-
ditus sum peccato. Quod enim perpetro, 15
non agnosco: neque quod volo, facio; sed
quod odi, illud ipsum ago. Sed si quod no- 16
lo, ego facio, suffragium fero Legi eam bo-
nam esse. Nunc autem non ego quidem 17
hoc perpetro, sed peccatum quod habitat in
me. Novi enim non habitare in me, (hoc 18
est autem in carne mea) bonum: nam ut ve-
lim bonum, facile quidem mihi est; at ut
illud exequar impotens sum. Non enim
bonum quod volo facere, facio: sed malum 19
quod nolo exequi, idipsum exequor. Quòd 20
si illud quod nolo, facio, non ego quidem
facio, sed peccatum quod habitat in me.
Comperio ergò hanc legem consentientem 21
menti meæ volenti benè agere, quoniam
malum propinquum est mihi. Delector e- 22
nim Lege Dei in homine interiore. Sed vi- 23
deo legem aliam in membris meis quæ pu-
gnat adversùs legem mentis meæ, & capti-
vum me reddit legi peccati, quæ est in mem-
bris meis. Miser ego homo, quis me libe- 24
rabit à corpore isto mortis? Gratias ago 25
Deo, per Dominum nostrum Jesum Chri-
stum.

Aurorâ dominicâ magnæ Resurrectionis. 13.

Nunc igitur ego quidem mente meâ servus 26
sum Legis Dei, carne verò meâ sum servus
legis peccati.

* ܩܦܠܐܘܢ ܚ *

1 * ܠܝܬ ܗܟܝܠ ܗܫܐ ܚܝܒܘܬܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܡܫܝܚܐ ܝܫܘܥ. ܕܠܐ ܒܒܣܪ ܡܗܠܟܝܢ. * ܢܡܘܣܐ ܓܝܪ
2 ܕܪܘܚܐ ܕܚܝܐ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܚܪܪܟ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܕܚܛܝܬܐ ܘܕܡܘܬܐ. * ܡܛܠ
3 ܕܢܡܘܣܐ ܟܪܝܗ ܗܘܐ ܒܝܕ ܚܘܠܫܢܐ ܕܒܣܪܐ. ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܠܒܪܗ ܒܕܡܘܬ
ܒܣܪܐ ܕܚܛܝܬܐ. ܡܛܠ ܚܛܝܬܐ. ܕܢܚܝܒܝܗ ܠܚܛܝܬܐ ܒܒܣܪܗ. * ܕܟܐܢܘܬܗ
4 ܕܢܡܘܣܐ ܒܢ ܬܬܡܠܐ. ܕܠܐ ܗܘܐ ܒܒܣܪ ܡܗܠܟܝܢܢ ܐܠܐ ܒܪܘܚ. * ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܒܒܣܪ
5 ܐܝܬܝܗܘܢ. ܕܒܣܪ ܗܘ ܡܬܪܥܝܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܒܪܘܚ ܕܪܘܚ ܗܘ ܡܬܪܥܝܢ.

CAP. VIII.

PRoinde nulla est condemnatio iis qui 1
non ambulant secundùm carnem in Jesu
Christo. Lex enim spiritûs vitæ, qui est in 2
Jesu Christo, liberavit te à lege peccati &
mortis. Nam quum impotens esset Lex 3
propter infirmitatem carnis, misit Deus Fi-
lium suum in similitudine carnis peccati,
propter peccatum, ut reum perageret pec-
catum in carne ipsius. Ut justitia Legis in 4
nobis adimpleatur, qui non carne ambu-
lamus, sed Spiritu. Ii enim qui carnales sunt, 5
quæ carnis sunt cogitant; qui verò spiritu-
ales sunt, quæ sunt Spiritûs cogitant.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 እስመ ፡ ኮነት ፡ ምክንያተ ፡ ይእቲ ፡ ትእዛዝ ፡ ለኃጢአት ፡ ወበእንቲአሃ ፡ ኪደኒ ፡ ወቀተለ
12 ኒ ። ወይእዜኒ ፡ ኦሪትሰ ፡ ቅድስት ፡ ወትእዛዝኒ ፡ ጽድቅ ፡ ውእቱ ፡ ወሠናይ ፡ ወበረከ
13 ት ። እፎኑ ፡ እንከ ፡ ሊተኒ ፡ ደእሙ ፡ ቀታሌ ፡ ይከውነኒ ፡ ዝኩ ፡ ዘሠናይ ፡ አሐስቦ ፡፡
አኮኑ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቅ ፡ ኃጥእ ፡ ወከመ ፡ ትትአመር ፡ ኃጢአት ፡ እምውእቱ ፡ ትእዛዝ ፡
14 መጽአት ፡ ኦሪት ፡ ወከመ ፡ ትፍልጥ ፡ ሠናየ ፡ እምእኩይ ። l ናአምር ፡ ከመ ፡ ኦሪ
15 ትሰ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ውእቱ ፡ ወአንሰ ፡ ዘሥጋ ፡ ወደም ፡ ሠየጥ ፡ ለኃጢአት ። እ
16 ስመ ፡ ዘኢያአምር ፡ እገብር ፡ ወዝኩ ፡ ዘአጸልእ ፡ ኪያሁ ፡ ከመ ፡ እገብር ። ወእመሰ
ኬ ፡ ዘኢይፈቅድ ፡ እገብር ፡ ሠናየኬ ፡ ካዕበ ፡ ዝኩ ፡ ዘመጽአት ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት ።

Quoniam occasio fuit illud mandatum peccato, & per illud conculcavit me, 11
& occidit me. Nunc autem lex sancta est, & mandatum justum est, & bo- 12
num, atque benedictum. Quomodo igitur mihi tantùm ad occisionem factum 13
est illud quod æstimium boni habet? Annon ut notus esset peccator, & ut di-
gnosceretur peccatum ex ipso mandato, advenit lex; & ut distingueret bonum à
malo? Scimus quòd Lex quidem per Spiritum sanctum est: ego autem ex car- 14
ne & sanguine venditus peccato. Quoniam quod ignoro, perpetro: & hoc 15
quod odio habeo, illud idem facio. Si autem id quod nolo, facio, bonum est 16
proinde hoc quòd adveniret mandatum legis.

Versio VULGATA LATINA.

11 Nam peccatum occasione acceptâ per mandatum, seduxit me, & per illud occidit.
12 Itaque lex quidem sancta, & mandatum sanctum, & justum, & bonum. Quod er-
13 gò bonum est, mihi factum est mors? Absit. Sed peccatum, ut appareat peccatum,
per bonum operatum est mihi mortem: ut fiat supra modum peccans peccatum
14 per mandatum. Scimus enim quia lex spiritualis est: ego autem carnalis sum,
15 venundatus sub peccato. Quod enim operor, non intelligo: non enim quod vo-
16 lo bonum, hoc ago: sed quod odi malum, illud facio. Si autem quod nolo, illud
17 facio: consentio legi, quoniam bona est. Nunc autem jam non ego operor illud,
18 sed quod habitat in me peccatum. Scio enim quia non habitat in me, hoc est, in carne
mea bonum. Nam velle, adjacet mihi: perficere autem bonum, non invenio.
19 Non enim quod volo bonum, hoc facio: sed quod nolo malum, hoc ago. Si au-
20 tem quod nolo, illud facio: jam non ego operor illud, sed quod habitat in me,
21 peccatum. Invenio igitur legem, volenti mihi facere bonum, quoniam mihi ma-
lum adjacet: Condelector enim legi Dei secundùm interiorem hominem: Video 22
autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captivan 23
tem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Infœlix ego homo, quis me 24
liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum 25
nostrum. Igitur ego ipse mente servio legi Dei; carne autem, legi peccati.

CAP. VIII.

Nihil ergò nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Jesu, qui non secundùm 1
carnem ambulant. Lex enim spiritûs vitæ in Christo Jesu liberavit me à lege 2
peccati & mortis. Nam quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per car- 3
nem: Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato
damnavit peccatum in carne, Ut justificatio legis impleretur in nobis, qui non se- 4
cundùm carnem ambulam[us], sed secundùm spiritû. Qui enim secundùm carnem sunt, 5
quæ carnis sunt, sapiunt: qui verò secundùm spiritum sunt, quæ sunt spiritûs, sentiunt.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 12 *لان الخطيه لما احدث بالوصيه حجه • خدعتني بها وقتلتني * فالشريعه قديسه • والوصيه
13 مقدسه وعدله وصالحه * افصالح اذا صار لي موتا • معاذ الله • بل الخطيه • ليظهر الخطيه
صانعه بالصالح موتا • لتصير الخطيه خطاء يفوق الافراط بالوصيه • تم •
• الثلثا من الجمعه الثالثه * وانا لعالمون ان الشريعه روحانيه هي • وانا بشري
14 15 انا • فقد باعتني الخطيه * لان ما اعمله لست اعرفه • ولا الذي اريده افعله • بل ما ابغضه
16 17 اياه اعمل * فان اكن ما لا اوثر اعمله • فاعترف مقرا ان الشريعه حسنه * فالان لست انا
18 الذي اعمله ايضا • لكن الخطيه الساكنه في تصنعه * واني لعالم انما يسكن في اي في
بشري • شيا صالحا • اما اشا الخير فلذلك مبذول لي • فاما ان اعمل الخير فلست اجده •
19 20 * لاني لست اعمل الخير الذي اوثر • بل الشر الذي لست اريده • اياه اعمل * وان كنت
21 اعمل ما لا اوثر انا • فلست انا اعمله ايضا • لكن الخطيه الساكنه في تعمله * فاجد اذا
22 الشريعه كمن يريد ان يعمل بي الخير • لان الشر مبذول لي * ومع هذا اتلذذ بشريعه الله
23 تلذذا يخص الانسان الباطن * واعاين شريعه اخرى في اعضاي معسكره بازاء شريعه عقلي •
24 تسبيني بشريعه الخطيه التي هي في اعضاي * اني انسان شقي • فمن ذا سواك ينقذني من
25 جسد الموت هذا * فاشكر لله يسوع المسيح ربنا • فانا اذا نفسي اخدم بعقلي شريعه الله •
واخدم بجسدي شريعه الخطيه •

1 • الفصل الثامن • * فليست الان ولا دينونه ما للذين في امانه يسوع المسيح اذ
كانوا يتصرفون لا فيما يخص الجسد • بل فيما يخص الروح • • الاربعا من الجمعه الثالثه •
2 * لان شريعه روح الحياه بيسوع المسيح • قد عتقني من شريعه الخطيه والموت • تم •
3 * لان لاجل عدم قوه الشريعه الذي مرضت به بالجسد • ارسل الله ابنه بشبه جسد الخطيه •
4 ومن اجل الخطيه دان الخطيه بجسده * ليتمم عدل الشريعه فينا • الذين ما نسلك فيما يخص
5 بالجسد • بل فيما يخص الروح * لان الذين هم فيما يخص بالجسد • انما يراوون مشيات الجسد •
والذين هم فيما يخص بالروح يريدون رغبات الروح •

Nam peccatum acceptâ per præceptum 11
occasione, decepit me per illud & occi-
dit. Lex quidem sancta, & præce- 12
ptum sanctum, justum, ac bonum.
Ergóne quod bonum est, factum est mihi 13
mors? Absit, imò peccatum: ut appa-
reret peccatum operari mortem per boni-
tatem, ut peccatum fieret peccatum
superans excessum per præceptum.
Finis.

Feriâ tertiâ hebdomadæ tertiæ.

Et quidem novimus quòd lex spiritua- 14
lis est, at ego carnalis sum, & vendidit
me peccatum. Quod enim ago, ipsum 15
ignoro: nec quod volo, hoc facio: sed
quod odi, illud ago. Si ergò quod non 16
approbo, hoc facio, ingenuè fateor le-
gem esse bonam. Nunc autem non sum 17
ego qui adhuc illud facio, sed peccatum
in me habitans facit illud. Equidem 18
novi quòd non habitet in me, hoc est in
carne mea, res bona. Volo quidem bo-
num, & idcirco est mihi expositum: at
ut faciam bonum non reperio. Non 19
enim facio bonum quod volo, sed ma-
lum quod non volo, ipsum facio. Quod 20
si facio quod ego nolo igitur non ego ad-
huc facio, sed peccatum in me habi-
tans facit illud. Itaque invenio le- 21
gem quasi quendam volentem facere in
me bonum: (malum enim est mihi ex-
positum.) Præterea oblector lege Dei 22
oblectatione homini interno propriâ.
At video legem aliam in membris meis 23
castrametantem contra legem mentis
meæ, quæ me captivum reddit per legem
peccati quæ est in membris meis. Equi- 24
dem homo sum miser. Quis præter te
liberabit me ex hoc corpore mortis? At 25
gratias ago Deo Jesu Christo Domino
nostro. Itaque ego idem servio mente
meâ legi Dei, & servio carne meâ legi
peccati.

CAP. VIII.

Non est igitur ulla damnatio iis qui 1
sunt in fide Jesu Christi, dummodo se ex-
erceant non in his quæ propria sunt car-
nis, sed in his quæ propria sunt spiritus.
Feriâ quartâ infrà hebdomadam tertiam.
Nam lex spiritus vitæ per Jesum Chri- 2
stum, emancipavit me à lege peccati &
mortis. Hucusque. *Ob defectum* 3
enim virium legis, quo laborabat in car-
ne, misit Deus filium suum sub specie
carnis peccati: & propter peccatum
condemnavit peccatum per carnem
ejus, Ut perficeret justitiam legis in 4
nobis qui non ambulamus in his quæ pro-
pria sunt carnis, sed in his quæ propria
sunt spiritus. Qui enim in his quæ 5
propria sunt carnis versantur, senti-
unt voluntates carnales: qui verò in
his quæ propria sunt spiritûs versan-
tur, sentiunt consilia spiritualia.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወይእዜሰኬ ፡ ሊኮንኩ ፡ አነ ፡ ገባሪሃ ፡ እንታክቲ ፡ ኃጢአት ፡ እንተ ፡ ኃደረት ፡ ላዕሌየ ፡፡
18 ወአአምር ፡ ከመሰ ፡ ሊትኃደር ፡ ለዕሌየ ፡ እስመ ፡ ሠናይ ፡ ውእቱ ፡ ዘውስተ ፡ ሥጋየ ፡፡ ፈቂደ ፡
19 ገቢረ ፡ ሠናይሰ ፡ ሀሎ ፡ ኀቤየ ፡ ወምግባረ ፡ ሠናየ ፡ አልብየ ፡፡ ወዘለኮሰ ፡ ሊይፈቅድ ፡ እግ
20 በር ፡ ሠናየ ፡ አኮኑ ፡ ዝኩ ፡ እኩየ ፡ ዘእጸልእ ፡ ኪያሁ ፡ ደለው ፡ እገብር ፡፡ ወእምሰኬ ፡ ዘ
ሊይፈቅድ ፡ እገብር ፡ ሊኮንኩኬ ፡ አነ ፡ ገባሪሁ ፡ እንታክቲ ፡ ኃጢአት ፡ ኃደረት ፡ ላዕሌየ ፡፡
21 ወረከብክዎ ፡ ለዝኩ ፡ ሕገ ፡ ዘፈቀደ ፡ ሊተ ፡ እግበር ፡ ሠናየ ፡ ውእቱ ፡ አምጽአ ፡ ላዕሌየ ፡ ለ
22 እኩይ ፡፡ ሐዋዝ ፡ ውእቱ ፡ ሕገ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውስተ ፡ ልበ ፡ ሰብእ ፡፡ ወረከብኩ ፡
23 ካልአ ፡ ሕገ ፡ ኃጢአት ፡ ውስተ ፡ አባልየ ፡፡ ወተዋብኡ ፡ ወተቃተሉ ፡ ምስለ ፡ ዝኩ ፡ ሕገ ፡ እ
ግዚአብሔር ፡ ዘውስተ ፡ ልብየ ፡ ወኀይለ ፡ ዝኩ ፡ ሕገ ፡ ኃጢአት ፡ ዘውስተ ፡ አባልየ ፡ ወፄወወ
24 ኒ ፡ መንገሌሁ ፡፡ ትሑት ፡ ብእሲ ፡ አነ ፡ መኑ ፡ እምአድኀነኒ ፡ እምዝንቱ ፡ ነፍስትየ ፡ መ
25 ዋቲ ፡፡ 1ዐ እኩት ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ አነሰ ፡
ሎቱ ፡ እትቀነይ ፡ ወልብየኒ ፡ ለሕገ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወነፍስየሰ ፡ ለሕገ ፡ ኃጢአት ፡፡
1 ወአልቦሙ ፡ እንከ ፡ ኵነኔ ፡ እለ ፡ ሀለዉ ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡
ዘቆዚሞስ ፡ ወድሚያኖስ ፡ ወበ ፫ ፡ ሰንበተ ፡ አይሁድ ፡ ዘጾም ፡፡
2 እስመ ፡ ሕይወት ፡ ተውህበ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወውእቱ ፡ አግዓዘነ ፡ እምኃጢአት ፡ ወ
3 እሞት ፡፡ ወሶበ ፡ ተስእነነ ፡ ገቢረ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት ፡ ፈነወ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወልደ ፡ እንበይ
ነ ፡ ይእቲ ፡ ኃጢአት ፡ ወለብሰ ፡ ነፍስትነ ፡ ኃጢአት ፡ ወኰነና ፡ ለይእቲ ፡ ኃጢአት ፡ በነፍ
4 ስቱ ፡፡ ከመ ፡ ያጸድቀነ ፡ ኪያነ ፡ ወከመ ፡ ይረሲ ፡ ለነ ፡ ከመዘ ፡ ፈጸመ ፡ ገቢሮቶ ፡ ለሕገገ ፡
ኦሪት ፡ ለእለ ፡ በሕገ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ የሐውሩ ፡ ወአኮ ፡ ለእለ ፡ በሕገ ፡ ነፍስቶሙ ፡ ይ
5 ገብሩ ፡፡ እስመ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ግዕዘ ፡ ነፍስቶሙ ፡ ይገብሩ ፡ ዘዝንቱ ፡ ዓለም ፡ ይ
ሔልዩ ፡፡ ወእለሰ ፡ ለግዕዘ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ይገብሩ ፡ ዘእግዚአብሔር ፡ ይሔልዩ ፡፡

Et nunc igitur non sum ego qui perpetro hoc, sed *illud peccatum quod habitat in* 17
me. Et scio quòd non habitat in me quod bonum est, scilicet *in carne mea:* 18
velle operari bonum, adest mihi: sed opus bonum non habeo. Et si non habeo, 19
si nolo facere bonum, nónne hoc malum? quod odio habeo, illud tantùm operor.
Quòd si igitur hoc quod nolo facio, ergò non sum ego patrator illius, sed *il-* 20
lud peccatum quod habitat in me. Et comperio hanc legem, quòd voluntas mi- 21
hi est faciendi bonum illud, sed *adduco super me malum. Oblectatio est Lex Dei* 22
in corde hominis. Invenio autem aliam legem peccati in membris meis, & 23
militant & pugnant cum hac lege Dei, quæ est in corde meo: & valida est
ista lex peccati, quæ est in membris meis, & captivum me reddit ei. Abjectus 24
homo ego! quis me eripiet ex isto corpore mortis? Gratias Deo per Dominum 25
nostrum Jesum Christum: ego illi inservio, & cor etiam meum legi Dei; ani-
ma autem mea legi peccati.

CAP. VIII.

Non est igitur condemnatio iis qui sunt in Domino nostro Jesu Christo. 1
Festo Cozimi, & Damiani: & in tertio Sabbato Judæorum Jejunii,
Nam vita data est per Jesum Christum, & ille liberavit nos à peccato, & à 2
morte. Et cùm impotentes eramus ad præstandum mandata Legis, misit Deus 3
filium suum propter illud peccatum, qui induerit corpus nostrum peccati, & con-
demnavit ipsum peccatum in corpore suo: Ut justificaret nos, nobisque ut pro- 4
pitius esset, utque ita adimpleret opus præceptorum Legis pro iis qui in lege Spi-
ritûs sancti ambulant, non autem pro iis qui in lege corporum suorum versantur.
Nam omnes qui corporum suorum dispositionem exequuntur, sapiunt quæ sunt 5
hujus mundi: at qui mentem præstant Spiritûs sancti, sapiunt quæ sunt Dei.

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ 'ΡΩΜΑΙ'ΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΑ'. ΙΒ'.

Nam prudentia carnis, mors: *at* prudentia spiritûs, vita
6 Τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς, θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ζωὴ
& pax. *Propter quod prudentia* carnis, inimica *in Deum*: *nam*
7 καὶ εἰρήνη. Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ
legi Dei non *subjicitur*: nec enim potest. *At* in carne *existentes*, Deo
8 νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται. Οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, Θεῷ
placere non possunt. Vos autem non estis in carne, sed in spiritu, *si quidem*
9 ἀρέσαι οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ
Spiritus Dei habitat in vobis. Si autem quis Spiritum Christi non habet, hic non est
10 Πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις Πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν
ejus. Si autem Christus in vobis, *ipsum* quidem corpus mortuum propter peccatum: *at*
αὐτοῦ. εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν· τὸ δὲ
spiritus *vita* propter *justitiam*. Si *autem* Spiritus *excitantis* Jesum *ex*
11 πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ Πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος (β) Ἰησοῦν ἐκ
mortuis habitat in vobis, *suscitans* Christum ex mortuis, vivificabit & mortalia
νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας (γ) τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ
corpora vestra propter inhabitantem eius Spiritum in vobis. *Utique* ergò, fratres,
12 σώματα ὑμῶν (δ) διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ Πνεῦμα ἐν ὑμῖν. Ἄρα οὖν, ἀδελφοί,
debitores sumus, non carni, *ad* secundùm carnem *vivere*. Si enim secundùm carnem
13 ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. Εἰ γὰρ κατὰ σάρκα
vixeritis, *futuri estis mori*: si autem Spiritu *actiones corporis* mortifi-
ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ Πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανα-
caveritis, vivetis. Quicunque enim Spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei.
14 τοῦτε, ζήσεσθε. Ὅσοι γὰρ Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, (ε) οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ.
Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timorem, sed accepistis spiritum
15 Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, (ζ) ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα
adoptionis filiorum, In quo clamamus, Abba, Pater. Ipse Spiritus *contestatur*
16 υἱοθεσίας, Ἐν ᾧ κράζομεν, Ἀββᾶ, ὁ Πατήρ. Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα συμμαρτυρεῖ

spiritui nostro, quòd sumus filii Dei. Si autem filii, & hæredes:
τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ. Εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· 17
hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi: *si modò* compatimur,
κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ· εἴπερ (η) συμπάσχομεν,
ut & conglorificemur. Existimo enim, quod non *digne* passiones *nunc*
ΙΒ' ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. Λογίζομαι (θ) γὰρ, ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν 18
temporis, ad futuram gloriam *revelari* in nobis. Nam *anxia* expectatio
καιροῦ, πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία 19
creaturæ revelationem filiorum Dei expectat. Nam vanitati
τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται. Τῇ γὰρ ματαιότητι 20
creatura subjecta est non volens, sed propter *subjicientem* in spe.
ἡ κτίσις ὑπετάγη οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα ἐπ' ἐλπίδι.
Quia & ipsa creatura liberabitur à servitute corruptionis in
Ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς 21
libertatem gloriæ filiorum Dei. Scimus enim quòd omnis
τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. Οἴδαμεν (ι) γὰρ ὅτι πᾶσα 22
creatura ingemiscit, & *comparturit* usque *nunc*. Non solùm autem, sed & ipsi
ἡ κτίσις συστενάζει, καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ 23
primitias Spiritûs habentes, & nos ipsi *in nobisipsis* gemimus,
τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Πνεύματος (κ) ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,
adoptionem filiorum expectantes, redemptionem corporis nostri.
υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν.
Nam spe *servati* sumus: spes autem *visa* non est spes: quod *enim* videt
Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει 24
quis, quid *&* sperat?
τις, τί καὶ (λ) ἐλπίζει;

MS.A. (β) τὸν Ἰησοῦν (γ) ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν, ζωοποιήσει τὰ (δ) διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ Πνεύματος (ε) ἔστι υἱοὶ Θεοῦ εἰσιν. (ζ) ἀλλὰ (η) συνπάσχωμεν, (θ) δὲ, (ι) δὲ (κ) ἔχοντες, ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ (λ) ὑπομένει;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 ܪܥܝܢܐ ܓܝܪ ܕܒܣܪܐ ܡܘܬܐ ܗܘ. ܘܪܥܝܢܐ ܕܪܘܚܐ ܚܝܐ ܘܫܠܡܐ. * ܡܛܠ ܕܪܥܝܢܐ
7 ܕܒܣܪܐ ܐܝܬܘܗܝ ܒܥܠܕܒܒܘܬܐ ܥܡ ܐܠܗܐ. ܠܢܡܘܣܐ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܡܫܬܥܒܕ. ܡܛܠ ܕܠܐ
8 ܡܫܟܚ. * ܘܐܝܠܝܢ ܕܒܒܣܪܐ ܐܢܘܢ ܠܐܠܗܐ ܠܡܫܦܪ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ. * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܐܝܬܝܟܘܢ
9 ܒܒܣܪܐ ܐܠܐ ܒܪܘܚ. ܐܢ ܫܪܝܪܐܝܬ ܪܘܚܗ ܕܐܠܗܐ ܥܡܘܪܐ ܒܟܘܢ. ܐܢ ܕܝܢ ܐܢܫ ܠܝܬ ܒܗ ܪܘܚܗ
ܕܡܫܝܚܐ. ܗܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܕܝܠܗ. * ܘܐܢ ܡܫܝܚܐ ܒܟܘܢ. ܦܓܪܐ ܡܝܬ ܗܘ ܡܛܠ 10
ܚܛܝܬܐ. ܘܪܘܚܐ ܚܝܐ ܗܝ ܡܛܠ ܟܐܢܘܬܐ. * ܘܐܢ ܪܘܚܗ ܕܗܘ ܕܐܩܝܡ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ 11
ܡܫܝܚܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܥܡܘܪܐ ܒܟܘܢ. ܗܘ ܕܐܩܝܡ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܢ
ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܐܦ ܠܦܓܪܝܟܘܢ ܡܝܬܐ ܡܚܐ. ܡܛܠ ܪܘܚܗ ܕܥܡܘܪܐ ܒܟܘܢ.
* ܥܢܝܢܐ * ܕ * ܒܨܘܡܐ * ܬܠܬܐ ܒܫܒܐ * ܫܡ *

12 ܗܫܐ ܐܚܝ ܚܝܒܝܢ ܚܢܢ. ܠܐ ܠܒܣܪܐ ܕܒܒܣܪܐ ܢܗܠܟ. * ܐܢ ܓܝܪ ܒܒܣܪܐ ܚܝܝܢ ܐܢܬܘܢ.
13 ܥܬܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܡܬ. ܘܐܢ ܒܪܘܚܐ ܗܘܦܟܝ ܦܓܪܐ ܡܡܝܬܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܚܝܝܢ
14 ܐܢܬܘܢ. * ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܒܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܡܬܕܒܪܝܢ. ܗܠܝܢ ܐܢܘܢ ܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ. * ܠܐ ܓܝܪ
15 ܢܣܒܬܘܢ ܪܘܚܐ ܕܥܒܕܘܬܐ ܬܘܒ ܠܕܚܠܬܐ. ܐܠܐ ܢܣܒܬܘܢ ܪܘܚܐ ܕܣܝܡܬ ܒܢܝܐ. ܕܒܗ
16 ܩܪܝܢܢ ܐܒܐ ܐܒܘܢ. * ܘܗܝ ܪܘܚܐ ܡܣܗܕܐ ܠܪܘܚܢ ܕܒܢܝܐ ܚܢܢ ܕܐܠܗܐ. * ܘܐܢ ܒܢܝܐ ܐܦ
17 ܝܪܬܐ. ܝܪܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܒܢܝ ܝܪܬܘܬܗ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܐܢ ܢܚܫ ܥܡܗ. ܐܦ ܥܡܗ
18 ܢܫܬܒܚ. * ܡܬܪܥܐ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܠܐ ܫܘܝܢ ܚܫܘܗܝ ܕܙܒܢܐ ܗܢܐ. ܠܫܘܒܚܐ
19 ܗܘ ܕܥܬܝܕ ܕܢܬܓܠܐ ܒܢ. * ܟܠܗ ܓܝܪ ܒܪܝܬܐ ܣܟܝܐ ܘܡܩܘܝܐ. ܠܓܠܝܢܐ
20 ܕܒܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. * ܠܐ ܓܝܪ ܥܒܕܬ ܒܪܝܬܐ ܠܣܪܝܩܘܬܐ. ܠܐ ܟܕ ܨܒܝܐ. ܐܠܐ
21 ܡܛܠ ܫܥܒܕܗ. * ܥܠ ܣܒܪܐ. ܕܐܦ ܗܝ ܒܪܝܬܐ ܬܬܚܪܪ ܡܢ ܫܥܒܕܘܬܐ ܕܚܒܠܐ. ܒܚܐܪܘܬܐ
22 ܕܫܘܒܚܐ ܕܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ. * ܝܕܥܝܢܢ ܓܝܪ ܕܟܠܗܝܢ ܒܪܝܬܐ ܡܬܬܢܚܢ. ܘܡܚܒܠܢ
ܥܕܡܐ ܠܝܘܡܢܐ. * ܘܠܐ ܗܢܝܢ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܚܢܢ ܕܐܝܬ ܠܢ ܪܫܝܬܐ
23 ܕܪܘܚܐ. ܡܬܬܢܚܝܢܢ ܒܢܦܫܢ. ܘܡܣܟܝܢܢ ܠܣܝܡܬ ܒܢܝܐ. ܘܠܦܘܪܩܢܐ ܕܦܓܪܢ.
24 * ܒܣܒܪܐ ܓܝܪ ܚܝܝܢܢ. ܣܒܪܐ ܕܝܢ ܕܡܬܚܙܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܣܒܪܐ. ܐܢ ܓܝܪ
ܚܙܝܢܢ ܠܗ. ܡܢܐ ܡܣܟܝܢܢ ܠܗ.

Nam cogitatio carnis, mors est; cogitatio 6
autem spiritûs, vita & pax. Propterea 7
quòd cogitatio carnis inimicitia est adversùs Deum. Legi enim Dei non subjicitur, quippe quæ non possit. Proindè ii qui in 8
carne sunt, placere Deo non possunt. Vos 9
autem non estis in carne, sed in spiritu, si verè Spiritus Dei habitat in vobis: sin autem est aliquis in quo non sit Spiritus Christi, is non est ejus. Enimverò si Christus 10
in vobis est, corpus mortuum est propter peccatum; spiritus autem vivens est propter justitiam. Quòd si Spiritus illius qui 11
excitavit Dominum nostrum Jesum Christum à mortuis, habitat in vobis; is qui excitavit Dominum nostrum Jesum Christum à mortuis, etiam corpora vestra mortua vivificabit per Spiritum ejus habitantem in vobis.

Feriâ tertiâ hebdomadis sextæ Jejunii. 14.

Nunc fratres mei, debitores sumus non car- 12
ni, ut secundùm carnem ambulemus: Si 13
enim in carne vixeritis, futurum est ut moriamini: sed si spiritu conversationes corporis mortificaveritis, vivetis. Ii enim qui 14
Spiritu Dei ducuntur, hi sunt filii Dei. Non enim accepistis spiritum servitutis rur- 15
sus ad timorem, sed recepistis spiritum adoptionis filiorum, per quem Patrem vocamus, Patrem nostrum. Et ipse Spiritus 16
suffragatur spiritui nostro, nos esse filios Dei. Quòd si filii, etiam hæredes: hære- 17
des Dei, cohæredes autem Jesu Christi, itaut si patiamur cum eo, etiam cum eo glorificandi simus. Siquidem existimo nequa- 18
quam dignas esse perpessiones hujus temporis gloriâ illâ, quæ revelanda est in nobis. Omnis enim creatura sperat & expectat re- 19
velationem filiorum Dei. Nam creatura 20
subjecta est vanitati, non suâ sponte, sed propter eum qui subjecit eam, Sub spe 21
quòd & ipsa creatura asseratur ex servitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei. Scimus enim omnes creaturas suspi- 22
rare, & parturientis pati dolores ad hunc usque diem. Nec illæ tantummodò, sed & 23
nos, qui habemus primitias Spiritûs, suspiramus in nobisipsis, & expectamus adoptionem, in redemptionem corporum nostrorum. Quandoquidem per spem vivi- 24
mus. Spes autem quæ conspicitur, non est spes: si enim illam aspicimus, cur illam expectabimus?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወሕሊናሁሰ : ለነፍስትነ : ሞተ : ያመጽእ : ላዕሌነ :: ወሕሊናሁሰ : ለመንፈስ : ቅዱስ : ሰ
7 ላመ : ወሕይወተ : ይሁበነ ::=: እስመ : ሕሊናሁ : ለነፍስትነ : ፀሬ : ለእግዚአብሔር :
8 ውእቱ : እስመ : ኢይገብሩ : ለሕገ : እግዚአብሔር : ወኢዪ : ይክሉ ::=: እስመ : ኵሎ
9 ሙ : እለ : ገዐዘ : ነፍስቶሙ : ይገብሩ : ለእግዚአብሔር : አድልዎ : ኢይክሉ :=: ወአ
ንትሙሰ : አኮ : ለገዐዘ : ነፍስትክሙ : ዘትገብሩ : ዘእንበለ : በሕገ : መንፈስ : ቅዱስ ::
በሣልስ : ሰንበተ : አይሁድ : ምንባብ :=:
እስመ : እግዚአብሔር : ላዕሌክሙ : ወዘሰ : አልቦ : መንፈስ : ክርስቶስ : ላዕሌሁ : ውእ
10 ቱ : ዘኢኮነ : ዚአሁ ::=: ወእመሰ : ክርስቶስ : ምስሌክሙ : ምውተ : ረስዩ : ነፍስትክ
ሙ : ለምግባረ : ኃጢአት : ወሕያዋነ : ረስዩ : ነፍስትክሙ : ለምግባረ : ጽድቅ ::=:

Et cura etiam corporum nostrorum super nos adducit mortẽ; cogitatio autem Spiritûs 6
sancti pacem & vitam tribuit nobis. Quoniam quæ sapiunt corpora nostra, ini- 7
micitiæ sunt adversùs Deum, quia legem Dei non exequuntur, & ne possunt qui-
dem. Omnes enim qui genio corporum suorum indulgent, Deo placere nequeunt. 8
Vos autem mores corporum vestrorum non peragitis, sed in lege estis Spiritûs 9
sancti.

Pro tertio Sabbato Judæorum, Lectio.

Quia Deus apud vos: & qui non habet Spiritum Christi in eo, ille non est
ipsius. Si autem Christus vobiscum est, mortua reddet corpora vestra operibus 10
peccati: viva autem efficiet corpora vestra operibus justitiæ.

Versio VULGATA LATINA.

6 Nam prudentia carnis, mors est: prudentia autem spiritûs, vita & pax.
7 Quoniam sapientia carnis inimica est Deo: legi enim Dei non est subjecta:
8 nec enim potest. Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt.
9 Vos autem in carne non estis, sed in spiritu: si tamen Spiritus Dei habitat in vo-
10 bis. Si quis autem Spiritum Christi non habet, hic non est ejus. Si autem
Christus in vobis est: corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus
11 verò vivit propter justificationem. Quòd si Spiritus ejus, qui suscitavit Je-
sum à mortuis, habitat in vobis: qui suscitavit Jesum Christum à mortuis, vi-
vificabit & mortalia corpora vestra, propter inhabitantem Spiritum ejus in
12 vobis. Ergò, fratres, debitores sumus non carni, ut secundùm carnem viva-
13 mus. Si enim secundùm carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta
14 carnis mortificaveritis, vivetis. Quicunque enim Spiritu Dei aguntur, ii sunt
15 filii Dei. Non enim accepistis spiritum servitutis iterùm in timore: sed acce-
pistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus; Abba (Pater.) Ipse 16
enim Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quòd sumus filii Dei. Si 17
autem filii, & hæredes: hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi: si
tamen compatimur, ut & conglorificemur. Existimo enim, quòd non sunt 18
condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in no-
bis. Nam expectatio creaturæ, revelationem filiorum Dei expectat. Vanita- 19
ti enim creatura subjecta est non volens, sed propter eum, qui subjecit eam 20
in spe: Quia & ipsa creatura liberabitur à servitute corruptionis, in liberta- 21
tem gloriæ filiorum Dei. Scimus enim quòd omnis creatura ingemiscit, & 22
parturit usque adhuc. Non solùm autem illa, sed & nos ipsi primitias Spiri- 23
tûs habentes; & ipsi intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei expectantes,
redemptionem corporis nostri. Spe enim salvi facti sumus. Spes autem quæ vi- 24
detur, non est spes: nam quod videt quis, quid sperat?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* لان راي البشر موت . وتمييز الروح حياة وسلامة * لان مشية البشر عداوة الله . 6
لانها لن تخضع لشريعة الله . لانها ما تستطيع * والذين هم في البشر ما يمكنهم 7 8
يرضون الله * فانتم لستم في البشر . بل في الروح . ان كان روح الله يسكن فيكم * وان 9
يكن احد ليس له روح المسيح . فهذا ليس هو للمسيح * فان يكن المسيح فيكم . فالجسم 10
مايت من اجل الخطية . والروح حي من اجل العدل * وان يسكن فيكم روح من اقام يسوع 11
من الموتى . فالذي اقام المسيح من الموتى يحيي اجسامكم المايتة . من اجل روحه الساكن فيكم *
* فنحن اذا يا اخوتي غرماء لا للبشر . ان نعيش فيما يخص البشر * لانكم ان عشتم فيما 12 13
يخص بالبشر . فانتم عتيدون ان تموتوا . وان امتم بالروح افعال الجسم فقد عشتم * تم .
. السبت الخامس بعد العنصرة * لان جميع الذين ينقادون بروح الله . فاوليك هم 14
ابناء الله * لانكم ما اخذتم ايضا روح عبودية للخوف . بل اخذتم روح التبني الذي به 15
نهتف بالاب يا ابانا * هذا الروح يشهد لروحنا معنا . اننا اولاد الله * فان كنا اولادا 16 17
فنحن وراث . اي وارثوا الله ووارثون مع المسيح . ولين تالمنا معه . فذلك لكيما نشرف معه .
* لانني اعتقد ان آلام هذا الوقت ما تعادل المجد العتيد ان يعتلن علينا * لان انتظار 18 19
البرية يتوقع استعلان بني الله * لان البرية خضعت للضلالة لا باختيارها . لكن من 20
اجل من خضع بتامل * ان والبرية نفسها تعتق من استعباد البلى . في عتق مجد 21
اولاد الله . تم . . الخميس من الجمعة الثالثة .
* واننا نعلم ان البرية كلها تتنهد وتتوجع معنا حتى الان * وليس البرية فقط . بل 22 23
والذين كانت لهم مقدمة باكورة الروح انفسهم . ونحن انفسنا نتنهد في ذاتنا .
متوقعين التبني الذي هو افتداء جسمنا * لاننا بالرجاء خلصنا . والرجاء المشاهد ليس 24
هو رجاء . لان ما يشاهده الانسان . ماذا يرجو منه .

*Nam consilium carnis, mors est: dis- 6
cretio autem spiritus, vita & pax. Vo- 7
luntas quippe carnis, inimicitia Dei
est, quia non subditur legi Dei, siquidem
non potest: Et qui sunt in carne, Deo 8
placere non possunt. Vos autem non estis 9
in carne, sed in spiritu, si tamen spiritus
Dei habitat in vobis. Quòd siqui non
habet spiritum Christi, is non est Christi.
Verùm si fuerit Christus in vobis, certè 10
corpus mortuum est propter peccatum:
spiritus autem vivus propter justitiam.
Quòdsi habitat in vobis spiritus ejus 11
qui suscitavit Jesum à mortuis, is qui-
dem qui Christum suscitavit à mortuis,
vivificabit corpora vestra mortua, pro-
pter spiritum suum habitantem in vobis.
Nos itaque ô fratres mei, debitores su- 12
mus non carni, ut vivamus in bis quæ
ad carnem pertinent. Nam si vixeritis in 13
his quæ pertinent ad carnem, vos estis
morituri: at si per spiritum mortifica-
veritis facta corporis, vivetis.* Finis.

Sabbatho quinto post Pentecosten.

*Omnes enim qui ducuntur Spiritu Dei, 14
ii sunt Filii Dei. Siquidem non acce- 15
pistis iterum spiritum servitutis ad ti-
morem: sed accepistis spiritum adoptio-
nis, per quem exclamamus ad Patrem,
O Pater noster. Hic Spiritus testatur 16
spiritui nostro nobiscum, quòd sumus
Filii Dei. Quodsi sumus filii, ergo su- 17
mus hæredes: nempe hæredes Dei, &
hæredes cum Christo. Et verò si pati-
mur cum ipso, id quidem fit ut glorifi-
cemur cum ipso. Credo enim quòd pas- 18
siones hujus temporis non sunt adæqua-
tæ gloriæ revelandæ super nos: Quoni- 19
am expectatio creaturæ expectat reve-
lationem filiorum Dei. Etenim creatu- 20
ra se subjecit errori, non proprio arbi-
trio, sed propter eum qui se subjecit cum
spe, Quòd eadem creatura emancipare- 21
tur è servitute corruptionis, in libertate
gloriæ filiorum Dei.* Hactenus.

Feriâ quintâ hebdomadæ tertiæ.

*Et verò scimus quòd tota creatura ge- 22
mit doletque nobiscum hucusque. Nec 23
tantùm creatura, sed etiam iidem illi
quorum erat initium primitiarum spiri-
tus: & nosmet ingemiscimus in nobis
ipsis, expectantes adoptionem quæ est
redemptio corporis nostri. Siquidem spe 24
servati sumus. Spes autem quæ vide-
tur, non est spes: ab eo enim quod homo
cernit, quid sperat?*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወእመሰ፡ መንፈሱ፡ ለዘ፡ አንሥኦ፡ ለኢየሱስ፡እምውታን፡ኀደረ፡ለዕሌክሙ፡ውእቱ፡ዘአንሥ
ኦ፡እምውታን፡ለኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ያሐይዋ፡ ለነፍስክሙ፤፡ወያንሥኣ፡ለነፍስትክሙ፡በውእ
12 ቱ፡መንፈሱ፡ዘየኀድር፡ላዕሌክሙ፡፡=፡ ወይእዜኒ፡አኀዊነ፡ኢርቱዕ፡ ንግበር፡ለግዕዘ፡ነፍሰ
13 ትነ፡ እንዘ፡ ሀሎነ፡ በነፍስትነ፡=፡ እስመ፡ኵሎሙ፡እለ፡ግዕዘ፡ነፍስቶሙ፡ይገብሩ፡ምውታነ፡
በሳዕሉ፡እሙንቱ፡፡ ወእመሰ፡በምግባረ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ ቀተልክምዎ፡ለምግባረ፡ነፍስትክሙ፡
14 ተሐይዉ፡ቦቱ፡=፡ እስመ፡ኵሎሙ፡እለ፡ይገብሩ፡ዘመንፈስ፡እግዚአብሔር፡ውሉደ፡እግዚአ
15 ብሔር፡ እሙንቱ፡፡=፡ ወዘአኮ፡ ካዕበ፡ ነሣእክሙ፡መንፈስ፡ቅኔ፡በዘ፡ትፈርሁ፡ነሣእክሙ፡መ
ንፈስ፡ቅዱስ፡በዘ፡ትከውነክሙ፡ ትርሲተ፡ ወልዱ፡ ወትጸርኁ፡ሎቱ፡ወትብልዎ፡አብ፡ ወአቡየ፡=፡
ውእቱ፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡ስማዕቱ፡ ለመንፈስነ፡ከመ፡ውሉደ፡እግዚአብሔር፡ንሕነ፡፡=፡ ወእ
16 ምከመሰ፡ውሉደ፡ እግዚአብሔር፡ ንሕነ፡ወራሲያኒሁ፡ ንሕነ፡ ወእምከመሂ፡ወራሲያነ፡እግዚአ
17 ብሔር፡ ንሕነ፡ መዋርስቲሁኬ፡ ለክርስቶስ፡ ንሕነ፡፡=፡
በጸሎተ፡ዮሐንስ፡ወበየማእታ፡፡ በ፪፡ ሰንበት፡በጥር፡ በጊዮርጊስ፡ በስምዖን፡ወበዘካርያስ፡
በጸሎተ፡ጻድቃን፡በተዝካረ፡ካህናት፡አም፡ ፲ወ፭፡ ለጥር፡፡=፡
፲፰
18 ወእመከመሰ፡ዐረይነ፡ሕማመ፡ንዔሪ፡ክብረ፡=፡ ወባሕቱ፡ ሐልዮየ፡ለዛቲ፤፡ከመ፡ኢኮነ፡መጠ
19 ነ፡ሤጥ፡ለእንታክቲ፡ክብር፡ወሰብሐት፡እንተ፡ለዓለም፡ሕማሙ፡ ለዝ፡ዓለም፡፡=፡ እስመ፡
20 ተስፋሁ፡ለዓለም፡ምጽአቶ፡ለወልደ፡እግዚአብሔር፡ይፀንሕ፡=፡ እስመ፡ ለከንቱ፡ ተቀንየ፡፡
21 ዓለም፡በኢያእምሮ፡ወባሕቱ፡ቦቱ፡ተስፋ፡ይትቀነይ፡ዓለም፡ለእግዚአብሔር፡፡=፡ ወይፃእ፡
22 እም፡፡ዝንቱ፡ዘአስሐቶ፡ይቅንዮ፡ወይቅትሎ፡ወያግብእ፡ውስተ፡ሰብሐተ፡ግዕዛኖሙ፡ለደቂቀ፡
23 እግዚአብሔር፡፡=፡ ናእምር፡ከመ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ ሕሙም፡ ወትኩዝ፡ እስከ፡ ይእዜ፡=፡
ወአኮሂ፡ ባሕቲቱ፡ ዓዲ፡ ንሕነሂ፡ ንቴክዝ፡እለ፡ነሣእነ፡ቀዳሚሁ፡ ለመንፈስ፡ቅዱስ፡እስመ፡ንሴ
24 ፎ፡ትርሲተ፡ወልዱ፡ንኩን፡ ወንርከብ፡ መድኀኒተ፡ነፍስነ፡=፡ እስመ፡ በአሚን፡ድኅነ፡፡ ወዘ
ሰ፡ርእየ፡ዳእሙ፡ይትአመን፡እምከመሰኬ፡ ርእየ፡ምንተ፡እንከ፡ይፀንሕ፡=፡

Quòd si Spiritus illius qui excitavit Jesum à mortuis habitat in vobis, ille 11
qui à mortuis excitavit Jesum Christum, vivificabit animas vestras, & ex-
citabit corpora vestra per illum Spiritum qui habitat in vobis. Et nunc qui- 12
dem fratres nostri, non oportet mores corporum nostrorum colere, dum sumus in
corporibus nostris. Omnes enim qui conversationes corporum suorum peragunt, 13
mortui sunt in ipsis: si autem per operationem Spiritûs sancti mortificaveritis ope-
ra corporum vestrorum, vivetis per illud. Omnes enim qui peragunt ea quæ sunt Spi- 14
ritûs Dei, filii Dei sunt. Non autem accepistis iterum spiritum servitutis ad 15
metum, sed accepistis Spiritum sanctum, per quem facta est vobis adoptio filio-
rum, & clamabitis ei, & dicetis ei, Pater & pater meus. Ille per Spiritum 16
sanctum testis spiritui nostro est, quòd sumus filii Dei. Quòd si filii Dei sumus, 17
& hæredes ejus sumus: si autem hæredes Dei sumus, utique cohæredes Christi
sumus.

In oratione Johannis, & Jamatæ: secundo sabbato Januarii, pro Georgio: pro Simeone: & pro Zacharia: In oratione Justorum: in commemoratione Sacerdotum decimaquintâ Januarii.

Si socii fuerimus afflictionis socii erimus gloriæ. Verùm cogitatio mea *est de hoc,* 18
quòd perpessiones hujus mundi non sunt pro ratione pretii honoris illius & gloriæ,
quæ est in æternum. Spes enim mundi accessionem filiorum Dei expectat. Nam 19
mundus vanitati subjicitur minimè scienter, verùm spem habet quod *subjicietur* 20
mundus Deo. Et evadet ab hoc, quod corruptioni, servituti & occisioni illũ tra- 21
didit, restituetq; Deus *in gloriosã libertatem filiorũ Dei. Scimus quòd totus mundus* 22
afflictus est & anxius usque nunc. Et non hoc tantùm, sed nos etiam soliciti 23
sumus, qui accepimus primitias Spiritûs sancti: quia speramus adoptionem fi-
liorum nos fore consecuturos, redemptionem animarum nostrarum. Eò quòd in 24
fide servati sumus: & qui vidit tantùm, credit? si quidem vidit, quid igitur
expectat?

Si autem quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus. Simi-
25 Εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. Ὡσαύ-
26 liter autem & Spiritus *simul recipit* *infirmitates nostras.* Nam
τως δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα συναντιλαμβάνεται (μ) ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν. τὸ γὰρ
quid oremus sicut oportet, nescimus: sed ipse Spiritus in-
τί προσευξόμεθα καθὸ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν· ἀλλ' αὐτὸ τὸ Πνεῦμα (ν) ὑπερ-
terpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. *At scrutans* corda
27 εντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις. Ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας
scit quid *prudentia* Spiritûs: quia secundùm Deum *interpellat* pro San-
οἶδε τί τὸ φρόνημα τοῦ Πνεύματος· ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγί-
ctis. Scimus autem, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur
28 ων. Οἴδαμεν δὲ, ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα (ξ) συνεργεῖ
in bonum, secundùm propositum *vocatis existentibus.* Nam quos præsci-
29 εἰς ἀγαθὸν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. Ὅτι οὓς προέ-
vit, & prædestinavit conformes imaginis filii sui, *ad esse eum*
γνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν
primogenitum in multis fratribus. Quos autem prædestinavit, hos & vo-
30 πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς. Οὓς δὲ (ο) προώρισε, τούτους καὶ ἐ-
cavit: & quos vocavit, hos & justificavit: quos autem justificavit, illos
κάλεσε· καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· (π) οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους
& glorificavit. Quid ergò dicemus ad hæc? Si Deus pro nobis,
31 καὶ ἐδόξασε. Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν,
quis contra nos? Qui etiam proprio filio non pepercit, sed pro nobis
32 τίς καθ' ἡμῶν; Ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν
omnibus tradidit illum: quomodò non etiam cum illo omnia nobis *gratifica-*
πάντων παρέδωκεν αὐτὸν· πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσε-
bit? Quis accusabit adversùs electos Dei? Deus *justificans,* Quis
33 ται; Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαιῶν, Τίς ὁ
34 *condemnans?* Christus mortuus, *magis verò* & *excitatus:* qui & est
κατακρίνων; (ρ) Χριστὸς ὁ ἀποθανὼν, μᾶλλον (σ) δὲ καὶ ἐγερθεὶς, ὃς καὶ ἔστιν
in dextera Dei, qui etiam interpellat pro nobis. Quis nos separabit
35 ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. Τίς ἡμᾶς (τ) χωρίσει ΙΓ'

à charitate Christi? tribulatio, an angustia, an persecutio, an fames, an
ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμὸς, ἢ λιμὸς, ἢ
nuditas, an periculum, an gladius? (Sicut scriptum est; Quia propter
γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; (Καθὼς γέγραπται, Ὅτι (υ) ἕνεκά 36
te mortificamur *totam diem:* æstimati sumus sicut oves occisionis.)
σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.)
Sed in his omnibus superamus propter *diligentem* nos. *Per-*
Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. Πέ- 37
suasus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, ne- 38
πεισμαι γὰρ, ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε (φ) ἀρχαὶ, οὔ-
que *potestates,* neque instantia, neque futura, Neque altitudo, neque profundum,
τε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, Οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, 39
neque *aliqua* creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ
οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς
in Christo Jesu Domino nostro.
ἐν Χριστῷ (χ) Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

CAP. IX. Θ'.

Veritatem dico in Christo, non mentior, *(contestante* mihi con-
ΙΔ' Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, (συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνει- 1
scientiâ meâ in Spiritu sancto;) Quoniam tristitia mihi est magna, & conti-
δήσεώς μου ἐν Πνεύματι ἁγίῳ,) Ὅτι λύπη μοι ἐστὶ μεγάλη, καὶ ἀδιά- 2
nuus dolor cordi meo. Optabam enim ipse ego anathema
λειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. Ηὐχόμην (α) γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα 3
esse à Christo pro fratribus meis, *cognatis meis* secundùm carnem:
εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα·
Qui sunt Israelitæ, quorum adoptio filiorum, & gloria, & *testa-*
Οἵτινές εἰσιν (β) Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία, καὶ ἡ δόξα, καὶ αἱ διαθῆ- 4
menta, & legislatio, & *cultus,* & promissa: Quorum patres, & ex quibus
και, καὶ ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ λατρεία, καὶ αἱ ἐπαγγελίαι· Ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν 5
Christus, *quod* secundũ carnem: *existens* super omnia Deus benedictus in secula. Amen.
ὁ Χριστὸς, τὸ κατὰ σάρκα· ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

MS. A. (μ) τῇ ἀσθενείᾳ (ν) ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς (ξ) συνεργεῖ ὁ Θεὸς εἰς (ο) προέγνω, (π) καὶ οὓς ἐδικαίωσεν, (ρ) Χριστὸς Ἰησοῦς (σ) δὲ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ὃς ἐστιν ἐν (τ) ..ρίσῃ (υ) ἕνεκεν (φ) ἀρχαὶ, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις, Οὔτε ὕψωμα, (χ) Ἰησοῦ, τοῦ Κυρίου Κεφ. Θ'. MS. A. (α) γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ (β) Ἰσραηλεῖται, ** ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

25 ܐܢ ܕܝܢ ܠܡܕܡ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ ܡܣܟܝܢܢ ܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܡܩܘܝܢܢ ܠܗ * ܗܟܢܐ ܐܦ ܪܘܚܐ
26 ܡܥܕܪܐ ܠܟܘܪܗܢܢ. ܡܛܠ ܕܡܢܐ ܕܐܝܟ ܕܘܠܐ ܠܢ ܠܡܨܠܝܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢܢ. ܐܠܐ ܗܝ ܪܘܚܐ ܡܬܟܫܦܐ ܚܠܦܝܢ
ܒܬܢܚܬܐ ܕܠܐ ܡܬܡܠܠܢ * ܗܘ ܕܝܢ ܕܒܨܐ ܠܒܘܬܐ ܝܕܥ ܡܢܘ ܪܥܝܢܗ
27 ܕܪܘܚܐ. ܕܐܝܟ ܕܨܒܐ ܐܠܗܐ ܡܬܟܫܦܐ ܚܠܦ ܩܕܝܫܐ * ܩܪܝܢܐ ܕܣܗܕܐ * ܝܗ *
28 * ܝܕܥܝܢܢ ܕܝܢ ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܚܒܝܢ ܠܐܠܗܐ. ܒܟܠ ܡܕܡ ܗܘ ܡܥܕܪ ܠܗܘܢ ܠܛܒܬܐ. ܠܐܝܠܝܢ
29 ܕܩܕܡ ܐܬܚܙܝ ܕܢܗܘܘܢ ܩܪܝܐ. * ܘܡܢ ܠܘܩܕܡ ܝܕܥ ܐܢܘܢ. ܘܪܫܡ ܐܢܘܢ ܒܕܡܘܬܐ ܕܨܘܪܬܐ
30 ܕܒܪܗ. ܕܗܘ ܢܗܘܐ ܒܘܟܪܐ ܕܐܚܐ ܣܓܝܐܐ. * ܘܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܡܢ ܠܘܩܕܡ ܪܫܡ. ܐܢܘܢ ܩܪܐ. ܘܐܝܠܝܢ
31 ܕܩܪܐ. ܐܢܘܢ ܙܕܩ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܙܕܩ. ܐܢܘܢ ܫܒܚ. * ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܐܡܪ ܥܠ ܗܠܝܢ. ܐܢ ܐܠܗܐ
32 ܥܡܢ ܡܢܘ ܠܘܩܒܠܢ. * ܘܐܢ ܥܠ ܒܪܗ ܠܐ ܚܣ. ܐܠܐ ܚܠܦ ܟܠܢ ܐܫܠܡܗ.
ܐܝܟܢܐ ܠܐ ܢܬܠ ܠܢ ܥܡܗ ܟܠ ܡܕܡ. * ܡܢܘ ܢܩܘܡ ܠܘܩܒܠ ܓܒܝܐ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܗܐ
33 ܗܘ ܡܙܕܩ * ܡܢܘ ܡܚܝܒ. ܡܫܝܚܐ ܡܝܬ ܘܩܡ. ܘܐܝܬܘܗܝ ܠܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ. ܘܡܬܟܫܦ
34 ܚܠܦܝܢ. * ܡܢܐ ܢܦܪܫܢܝ ܡܢ ܚܘܒܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܐܘܠܨܢܐ. ܐܘ ܐܠܨܘܬܐ. ܐܘ ܪܕܘܦܝܐ.
35 ܐܘ ܟܦܢܐ. ܐܘ ܥܪܛܠܝܘܬܐ. ܐܘ ܩܘܕܢܘܣ. ܐܘ ܣܝܦܐ. * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܡܛܠܬܟ
36 ܡܝܬܝܢܢ ܟܠܗ ܝܘܡ. ܘܐܬܚܫܒܢ ܐܝܟ ܥܪܒܐ ܠܢܟܣܬܐ. * ܐܠܐ ܒܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܙܟܝܢ
37 ܚܢܢ ܒܝܕ ܗܘ ܕܐܚܒܢ. * ܡܬܬܟܝܠ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܠܐ ܡܘܬܐ ܘܠܐ ܚܝܐ. ܘܠܐ ܡܠܐܟܐ. ܘܠܐ ܪܫܘܬܐ.
38 ܘܠܐ ܚܝܠܘܬܐ. ܘܠܐ ܕܩܝܡܢ. ܘܠܐ ܕܥܬܝܕܢ ܠܡܐܬܐ. * ܘܠܐ ܪܘܡܐ ܘܠܐ ܥܘܡܩܐ. ܘܠܐ ܒܪܝܬܐ
39 ܐܚܪܬܐ. ܢܫܟܚܢ ܠܡܦܪܫܘܬܢܝ ܡܢ ܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ ܕܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

Sed si quod non cernitur speramus, in patientia manemus. Similiter etiam Spiritus ipse opitulatur infirmitati nostræ? quid enim precemur ut oportet, non novimus: at Spiritus ille deprecatur pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui verò scrutatur corda, is novit quæ sit intentio Spiritûs, qui juxta placitum Dei deprecatur pro Sanctis.

Lectio Martyrum. 15.

Scimus autem quòd iis qui diligunt Deum, *ipse* in omni re auxiliatur ad bonum, iis *inquam* quos præordinavit ut sint vocati. Et à principio cognovit eos, & ipsos obsignavit similitudine imaginis Filii sui, ut is sit primogenitus fratrum multorum. Quos autem priùs obsignavit, eos vocavit: & quos vocavit, eos justificavit: quos verò justificavit, eosdem glorificavit. Quid igitur dicemus ad hæc? Si Deus pro nobis, quis contra nos? Quòd si ne proprio quidem Filio pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum, quomodo omnia cum eo non largietur nobis? Quis sese opponet electis Dei? Deus justificat, Quis condemnabit? Christus mortuus est & excitatus, estque ad dexteram Dei, & postulat pro nobis. Quis me separabit à dilectione Christi? oppressio? aut carcer? aut persecutio? aut fames? aut nuditas? aut periculum? aut gladius? (Sicut scriptum est; Propter te quotidie morimur, & habiti sumus quasi oves ad mactationem,) Verùm in his omnibus victoriâ potimur per eum qui dilexit nos. Persuasum enim habeo, neque mortem, neque vitam, neque Angelos, neque principatus, neque potestates, neque instantia, neque futurâ, Neque altitudinem, neque profunditatem, nec *denique* ullam creaturam posse me sejungere à dilectione Dei, quæ est in Domino nostro Jesu Christo.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܛ *

1 * ܫܪܪܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܒܡܫܝܚܐ ܘܠܐ ܡܕܓܠ ܐܢܐ. ܘܡܣܗܕܐ ܥܠܝ ܬܐܪܬܝ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ.
2 * ܕܟܪܝܘܬܐ ܗܝ ܠܝ ܪܒܬܐ. ܘܟܐܒܐ ܕܠܐ ܫܠܐ ܕܠܒܝ. * ܡܨܠܐ ܗܘܝܬ ܓܝܪ ܕܐܢܐ ܐܢܐ ܐܗܘܐ
3 ܚܪܡܐ ܡܢ ܡܫܝܚܐ. ܚܠܦ ܐܚܝ ܘܐܚܝܢܝ ܕܒܒܣܪ. * ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܒܢܝܐ ܕܐܝܣܪܝܠ.
4 ܕܕܝܠܗܘܢ ܗܝ ܣܝܡܬ ܒܢܝܐ ܘܫܘܒܚܐ ܘܕܝܬܩܐ ܘܢܡܘܣܐ ܘܬܫܡܫܬܐ ܕܒܗ ܘܫܘܘܕܝܐ. ܘܐܒܗܬܐ
5 ܘܡܢܗܘܢ ܐܬܚܙܝ ܡܫܝܚܐ ܒܒܣܪ. * ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܠܗܐ ܕܥܠ ܟܠ. ܕܠܗ
ܬܫܒܚܢ ܘܒܘܪܟܢ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ.

CAP. IX.

Veritatem dico per Christum, neque 1
mentior: sed suffragatur mihi conscientia
mea, per Spiritum sanctitatis, Magnam 2
mihi esse ægritudinem, & dolorem cordi
meo indesinentem. Optârim ego ipse ana- 3
thema esse à Christo pro fratribus meis, &
cognatis meis secundùm carnem: Qui sunt 4
filii Israël, quorum est adoptio, & gloria, &
pacta, & Lex, & ministerium, & promissio-
nes, & Patres. Et ex quibus apparuit Chri- 5
stus in carne, qui est Deus supra omnes.
Cui sint laudes & benedictiones in seculum seculorum, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወእመሰ፡ እንዘ፡ኢይሬኢ፡ተአምነ፡ ይትዐወቅ፡ትዕግሥትነ፡ከመ፡ተሰፈናሁ፡፡ ወበእን
26 ቲአሁ፡ይጸውር፡ለነ፡ ድካምነ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡፡ወምንትኑ፡እንከ፡ውእቱ፡ጸሎትነ፡ለእመ፡
ኢናአምር፡ተስፋነ፡ ወባሕቱ፡ መንፈሱ፡ ቅዱስ፡ ለሊሁ፡ ይትዋቀሥ፡ ሳነ፡ በእንተ፡ ሕማምነ፡
27 ወመንሳቤነ፡፡ ወውእቱ፡የሐትቶ፡ ልበነ፡ወያአምር፡ዘይሔሊ፡መንፈስ፡ ወይትዋቀሥ፡በ
28 ኀበ፡እግዚአብሔር፡በእንተ፡ቅዱሳን፡፡ ዘቈዝሞስ፡፡ ናአምር፡ከመ፡ይረድኦሙ፡እግ
29 ዚአብሔር፡ ለእለ፡ ያፈቅርዎ፡ ወስተ፡ኵሉ፡ሠናይ፡ለኅሩያኒሁ፡፡ እስመ፡ለእለ፡ቀደሙ፡
30 አአምሮ፡ ኪያሆሙ፡ ሠርዐ፡ ይኩኑ፡ በአምሳለ፡ ወልዱ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ውእቱ ፡ በኵረ ፡ በሳ
ዕለ፡ብዙኃነ፡አኃው፡፡ ወለእለሰ፡ሠርዐ፡ኪያሆሙ፡ጸውዐ፡ወለእለ፡ጸውዐ፡ ኪያሆሙ፡
አጽደቀ፡ወለእለ፡አጽደቀ፡ኪያሆሙ፡ሰብሐ፡፡

Si autem non videns credit, innotescit patientia nostra, quòd spem habemus de ea. Et propterea sublevat nobis in infirmitatibus nostris per Spiritum sanctum: & quidnam igitur est oratio nostra si ignoramus spem nostram: verùm Spiritus ejus sanctus ipse interpellat pro nobis in afflictionibus nostris, & tentationibus nostris. Et ille scrutatur corda nostra, & cognoscit quid meditatur Spiritus, & interpellat apud Deum pro Sanctis.

Festo Cozmi.

Novimus quòd auxiliatur Deus iis qui diligunt eum ad omne bonum, nempe *electi ejus. Nam quos præscivit, eos prædestinavit in conformitate fore filio suo: ut is esset primogenitus inter multos fratres. Et quos prædestinavit, eos vocavit: & quos vocavit, eos justificavit: & quos justificavit, eos glorificavit.*

Versio VULGATA LATINA.

25
26 Si autem quod non videmus, ſperamus : per patientiam expectamus. Similiter
autem & Spiritus adjuvat infirmitatem noſtram : nam quid oremus, ſicut opor-
tet, neſcimus : ſed ipſe Spiritus poſtulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.
27 Qui autem ſcrutatur corda, ſcit quid deſideret Spiritus : quia ſecundùm Deum
28 poſtulat pro Sanctis. Scimus autem quoniam diligentibus Deum omnia coope-
29 rantur in bonum, iis, qui ſecundùm propoſitum vocati ſunt Sancti. Nam quos
præſcivit, & prædeſtinavit conformes fieri imaginis Filii ſui, ut ſit ipſe primo-
30 genitus in multis fratribus. Quos autem prædeſtinavit, hos & vocavit : & quos
31 vocavit, hos & juſtificavit : quos autem juſtificavit, illos & glorificavit. Quid
32 ergò dicemus ad hæc ? ſi Deus pro nobis, quis contra nos ? Qui etiam proprio
Filio ſuo non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum : quomodò non
33 etiam cum illo omnia nobis donavit ? Quis accuſabit adverſùs electos Dei ?
34 Deus qui juſtificat, Quis eſt qui condemnet ? Chriſtus Jeſus, qui mortuus eſt,
immò qui & reſurrexit, qui eſt ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro no-
35 bis. Quis ergò nos ſeparabit à charitate Chriſti ? tribulatio ? an anguſtia ? an
fames ? an nuditas ? an periculum ? an perſecutio ? an gladius ? (Sicut ſcriptum 36
eſt ; Quia propter te mortificamur totâ die : æſtimati ſumus ſicut oves occiſio- 37
nis.) Sed in his omnibus ſuperamus, propter eum qui dilexit nos. Certus 38
ſum enim, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, ne-
que virtutes, neque inſtantia, neque futura, neque fortitudo, Neque altitudo, 39
neque profundum neque creatura alia poterit nos ſeparare à charitate Dei,
quæ eſt in Chriſto Jeſu Domino noſtro.

CAP. IX.

VEritatem dico in Chriſto, non mentior, teſtimonium mihi perhibente con- 1
ſcientiâ meâ in Spiritu ſancto ; Quoniam triſtitia mihi magna eſt, & conti- 2
nuus dolor cordi meo. Optabam enim ego ipſe anathema eſſe à Chriſto pro fra- 3
tribus meis, qui ſunt cognati mei ſecundùm carnem, Qui ſunt Iſraëlitæ, quo- 4
rum adoptio eſt filiorum, & gloria, & teſtamentum, & legiſlatio, & obſequi-
um, & promiſſa : Quorum patres, & ex quibus eſt Chriſtus ſecundùm carnem, 5
qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſecula. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 * فان كنا نرجوا ما لا نبصره فلنستطن بالصبر * وهكذا يعضد الروح امراضنا • لاننا ما
26 نعرف ماذا نبتهل كما يجب • بل الروح نفسه يتوسل عنا متضرعا بزفرات لا ينطق بها * والفاحص
27 القلوب قد عرف ما هي مشية الروح • انه يتوسل من اجل القديسين عما يختص بالله •
* قراءة اول شباط للشاهد تريفن * ونحن نعلم ان الذين يحبون الله • تساعدهم
28 كافة الاشياء على الخير • الذين هم مدعون عما يختص بالنية * لان الذين قد سبق فعرفهم •
29 قد تقدم فامر ان يكونوا نظراء صورة ابنه • ليكون بكرا في اخوة كثيرين * والذين سبق
30 فامر بهم اياهم دعا • والذين دعاهم اياهم زكي • والذين زكاهم اياهم شرف * فماذا نقول اذا
31 نحو هذه • ان يكن الله يناضل عنا • فمن يكون علينا * الذي ما شفق على ابنه • بل
32 اسلمه من اجلنا كلنا • فكيف لا يهب لنا معه كل شي * من ذا يستعدي على مختاري الله •
33 اذا كان الله المزكي * من ذا يدين • المسيح الذي مات • بل اللايق وقام • الذي هو في
34 يمين الله • هو الذي يتوسل من اجلنا * ماذا يفصلنا من محبة المسيح • احزن • ام ضيقة • ام
35 اضطهاد • ام جوع • ام عري • ام عطب • او سيف * كما كتب اننا من اجلك نمات كل اليوم •
36 قد حسبنا كغنم الذبح * لكننا في هذه كلها عن احبنا نريد الظفر * واني لموقن ان لا
37
38 موت ولا حياة • ولا ملايكة ولا رياسات ولا قوات • ولا الحاضرات الان • ولا المنتظرات * ولا علو •
39 ولا عمق • ولا برية اخرى تستطيع تفصلنا من محبة الله التي بيسوع المسيح ربنا •

• الفصل التاسع •   • السبت السادس بعد العنصرة •

1 * حقا اقول بالمسيح ولن اكذب • وبصيرتي تشهد لي بروح القدس * ان لي حزنا عظيما •
2 وقلبي وجع لا يستقر * ولقد تمنيت ان اكون انا نفسي مفروزا من المسيح • من اجل اخوتي
3 وقرباء جنسي • عما يختص بالبشرة * الذين هم الاسراييليون • الذين لهم البنوة والمجد والمواثيق •
4 وافتراض الشريعة • والديانة • والمواعيد * الذين منهم الاباء • والذين منهم المسيح • عما يختص
5 بالبشرة • الذي لم يزل على الكل الاها مباركا الى الدهور حقا •

Quare ſi ſperamus quod non videmus, 25
expectemus ergo illud cum patientia ;
Atque ita adjuvabit ſpiritus infirmita- 26
tes noſtras. Neſcimus enim quid oremus
ut oportet : verùm ipſemet ſpiritus pre-
catur pro nobis poſtulans cum gemitibus
ineffabilibus. Et qui corda ſcrutatur, 27
jam novit quæ ſit voluntas ſpiritus : is
enim orat pro ſanctis, in his quæ ad
Deum ſpectant.

Lectio Kalendarum Februarii, pro martyre Tryphone.

Et nos ſcimus quòd iis qui Deum dili- 28
gunt, res omnes adjumento ſunt ad bo-
num : qui nimirum ſunt vocati prout
pertinet ad propoſitum. Nam quos præ- 29
ſcivit, præmandavit ut eſſent ſimiles
imagini filii ſui, ut ſit primogenitus in-
ter multos fratres : Et quos præjuſſit, 30
eoſdem vocavit : & quos vocavit,
eoſdem juſtificavit : quos autem juſtifi-
cavit, eoſdem glorificavit. Quid igitur 31
dicemus quoad hæc ? Si Deus certe pro
nobis, quis erit contra nos ? Qui non 32
pepercit filio ſuo, ſed tradidit eum pro
nobis omnibus, quomodo non donabit no-
bis omnia cum ipſo? Quis litem intentet 33
adverſus electos Dei, quum Deus ſit qui
juſtificat ? Quis condemnet ? Chriſtus 34
qui mortuus eſt, ſed potiùs & reſur-
rexit, qui eſt in dextera Dei, ipſe eſt qui
precatur pro nobis. Quid ſeparabit nos ab 35
amore Chriſti? num calamitas? an angu-
ſtia? an perſecutio? an fames? an nuditas?
an periculum? an gladius? Sicut ſcriptum 36
eſt, Propter te morte afficimur tota die,
reputati ſumus velut oves mactationis.
Verùm in his omnibus, per eum qui di- 37
lexit nos, volumus victoriam. Et qui- 38
dem certus ſum quòd neque mors, neque
vita, neque Angeli, neque principatus,
neque poteſtates, neque modò præſentia,
nec quæ expectantur, Neque altitudo, 39
neque profunditas, nec alia creatura po-
terit ſeparare nos à dilectione Dei, quæ
eſt in Jeſu Chriſto Domino noſtro.

CAP. IX.

Sabbatho ſexto poſt Pentecoſten.

V*Erè dico in Chriſto, & nequaquam* 1
mentior, conſcientia mea mihi atteſtante
per Spiritum ſanctum, Quòd triſtitia 2
mihi magna eſt, & in corde meo dolor
inceſſabilis. Jamque exoptavi eſſe ego 3
ipſe ſequeſtratus à Chriſto propter fratres
meos, & conjunctos generi meo quoad
carnem, Qui ſunt Iſraelitæ, quorum eſt 4
filiatio, & gloria, & teſtamenta, & con-
ſtitutio legis, & religio, atque promiſ-
ſiones: Ex quibus ſunt patres, & ex qui- 5
bus eſt Chriſtus, quantùm attinet ad
carnem, qui eſt immobiliter ſuper omnia
Deus benedictus in ſecula, verè.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

31 ምንተ ፡ እንከ ፡ ንብል ፡ እንበይነዝ ፡ ለእመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ምስሌነ ፡ መኑ ፡ ይክለነ ፡፡
32 ወልደ ፡ ጥቀ ፡ ኢምሕከ ፡ እምኔነ ፡ ወመጥዎ ፡ በእንተ ፡ ኵልነ ፡ ምንትኑ ፡ እንከ ፡ ውእቱ ፡
33 ዘኢጸገገነ ፡፡ ወመኑ ፡ ውእቱ ፡ እንኪ ፡ ዘይትዋቀሥ ፡ በእንተ ፡ ኅሩያኒሁ ፡ ለእግዚአ
34 ብሔር ፡ ለሊሁ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጸድቀ ፡፡ መኑ ፡ ዘይኴንነነ ፡፡ ክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘሞተ ፡
ወተንሥአ ፡ እምውታን ፡ ወሀሎ ፡ ይነብር ፡ በየማነ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወይትዋቀሥ ፡ በእንቲአነ ፡፡
35 ፲፫ መኑ ፡ ያኀድገነ ፡ ፍቅሮ ፡ ለክርስቶስ ፡ ሕማምኑ ፡ ምንዳቤኑ ፡ ተሰድዶኑ ፡ ረኀብኑ ፡ ዕርቃንኑ ፡ መ
36 ጥባሕትኑ ፡ ጸዕርኑ ፡፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ በእንቲአከ ፡ ይቀትሉነ ፡ ኵሎ ፡ ዕለተ ፡ ወኮነ ፡
ከመ ፡ አባግዕ ፡ ዘይጠብሑ ፡፡
በ፬ ፡ ሰንበት ፡ ዘተሐሰስ ፡ ወበይስሐቅ ፡ ምንባብ ፡ በ፫ ፡ ሰንበት ፡ ዘጥር ፡ ወዘኵሎሙ ፡፡
37 ወባሕቱ ፡ በእንተዝ ፡ ነሞውእ ፡ ለኵሉ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ አፍቀረነ ፡፡ እትአመን ፡ ባሕቱ ፡ ከመ ፡
38 አልቦ ፡ ዘያኀድገነ ፡ ፍቅሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘበእንተ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እግዚእነ ፡ ወኢሞ
39 ት ፡ ወኢሕይወት ፡ ወኢመላእክት ፡ ወኢቀደምት ፡ ወኢዘሀሎ ፡ ወኢዘይመጽእ ፡ ወኢኀያል ፡፡ ወ
ኢዘልዑል ፡ ወኢጸድፍ ፡ ወኢዳግም ፡ ልደት ፡ አልቦ ፡ ዘይክል ፡ አኀድጎተነ ፡ ፍቅሬ ፡ ክርስቶስ ፡፡

፱

1 10 አማን ፡ እብለክሙ ፡ በእንተ ፡ ክርስቶስ ፡ ወኢይሔሱ ፡ ወስምዕየ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘውስተ ፡ ል
2 ብየ ፡፡ ከመ ፡ እቴክዝ ፡ ወእሐምም ፡ ልብየ ፡ ፈድፋደ ፡ በኵሉ ፡ ጊዜ ፡፡ ወእጼሊ ፡ ከመ ፡
3 አነ ፡ እትዐለል ፡ እምክርስቶስ ፡ በእንተ ፡ አኀዊየ ፡ ወአዝማድየ ፡ እለ ፡ በሥጋየ ፡፡ እለ ፡
እሙንቱ ፡ እስራኤላውያን ፡ እለ ፡ሎሙ ፡ ትርሲተ ፡ ወልድ ፡ ወሎሙ ፡ ክብር ፡ ወሎሙ ፡ ሥርዓ
4 ት ፡ ወሎሙ ፡ ሕግ ፡ ወሎሙ ፡ አስፈወ ፡፡ ወእሙንቱ ፡ ካህናት ፡ ወእሙንቱ ፡ አበዊነ ፡ ወእም
5 ኔሆሙ ፡ ተወልደ ፡ ክርስቶስ ፡ በሥጋ ፡ ሰብእ ፡ ዘውእቱ ፡ አምላክ ፡ ቡሩክ ፡ ለዓለም ፡
አሜን ፡፡

Quid igitur dicemus ad hæc ? ſi Deus nobiſcum, quis prævalebit nobis ? Filio 31
ſuo minimè pepercit præ nobis, ſed tradidit eum pro nobis omnibus: nunquid igi- 32
tur eſt quod ipſe nobis gratioſè non largietur ? Quis autem ille proinde eſt qui 33
contendet contra electos Dei ? ipſe Deus juſtificat, Quis eſt qui condemnet ? 34
Chriſtus Jeſus eſt qui mortuus eſt, & ſuſcitatus eſt à mortuis, & manet ſedens ad
dextram Dei, & interpellit pro nobis. Quis dimittet nos ab amore Chriſti? num 35
afflictio, num tentatio, num perſecutio, num fames, num nuditas, num gladius, num
anguſtia ? Sicut dicit Scriptura, Propter te occidimur totâ die, & ſumus tanquam 36
oves quæ mactantur.

Quarto Sabbato Rogationis, & pro Iſaaco Lectio. Tertio Sabbato Januarii, omniumque menſium.

Verùm propterea ſuperamus in omnibus, eò quòd ipſe dilexit nos. Perſuaſum au- 37
tem habeo, nihil fore quod dimiſerit nos ab amore Dei, qui eſt per Jeſum Chriſtũ Do- 38
minum noſtrum, neq; mors, neq; vita, neq; Angeli, neq; principatus, neq; præſentia, ne-
que quæ ſunt futura, neque poteſtates, Neque altitudo, neque profunditas, neque ulla 39
alia creatura, non poterit dimittere nos ab amore Chriſti. C A P. IX.

V*Erè dico vobis per Chriſtũ, neq; mentior, & teſtis meus eſt Spiritus ſanctus qui* 1
in corde meo eſt ; Quòd triſtitiam habeo, & cor meum impenſè excruciatur 2
omni tempore. Precarer enim ego quòd abductus eſſem à Chriſto pro fratribus me- 3
is, & cognatis meis qui in carne mea ſunt, Qui ſunt Iſraëlitæ, quorũ eſt adoptio 4
filiorum, & quorum eſt gloria, & quorum eſt fœdus, & quorum eſt lex, & quorum
ſunt promiſſiones. Et illi ſunt ſacerdotes, & illi ſunt patres noſtri, & ex illis na- 5
tus eſt Chriſtus ſecundùm carnem hominis, qui eſt Deus benedictus in ſecula, Amen.

Non fieri potest autem, quòd exciderit verbum Dei: non enim omnes
6 Οὐχ οἷον δὲ, ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· οὐ γὰρ πάντες
qui ex Israel, ii Israel. Neque quia sunt semen Abrahæ, o-
7 οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραήλ. Οὐδ' ὅτι εἰσὶ σπέρμα Ἀβραὰμ, πάν-
mnes filii: sed in Isaac vocabitur tibi semen: Id est, Non
8 τες τέκνα· ἀλλ' ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα· Τουτέστιν, Οὐ τὰ
filii carnis, hi filii Dei: sed filii promissionis,
τέκνα τῆς σαρκὸς, ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας,
æstimantur in semine. Promissionis enim verbum hoc; Secundùm
9 λογίζεται εἰς σπέρμα. Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν
tempus hoc veniam, & erit Saræ filius. Non solùm autem, sed
10 καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάῤῥᾳ υἱός. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ
& Rebecca ex uno *concubitum* habens, Isaac patris nostri. Nondum
11 καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. Μήπω
enim *natis*, *neque agentibus quid bonum* aut *malum*, (ut secundùm
γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ (γ) κακὸν, (ἵνα ἡ κατ'
electionem Dei propositum maneret,) Non ex operibus, sed ex vocan-
12 ἐκλογὴν τοῦ Θεοῦ πρόθεσις μένῃ,) Οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦν-
te, dictum est ei; Quia major serviet minori: Sicut scriptum
13 τος, ἐῤῥέθη αὐτῇ, Ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι· Καθὼς γέγρα-
est; Jacob dilexi, *at* Esau odio habeo. Quid ergò dicemus?
14 πται, Τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα. Τί οὖν ἐροῦμεν;
Numquid iniquitas apud Deum? *ne fiat*. *Nam* Moysi dicit; Mise-
15 Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; μὴ γένοιτο. Τῷ γὰρ Μωσῇ λέγει, Ἐλε-
rebor cujus misereor, & *miserabor quemcunque miseratus sum*. *Nempè* igitur non
16 ήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. Ἄρα οὖν οὐ
volentis, neque currentis, sed miserentis Dei. Dicit enim
17 τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ (δ) ἐλεοῦντος Θεοῦ. Λέγει γὰρ
Scriptura Pharaoni; Quia in ipsum hoc excitavi te, ut ostendam in
ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ, Ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν
te virtutem meam, & ut annuntietur nomen meum in universa terra.
σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.
Nempè ergò cujus vult, miseretur: quem *autem* vult, indurat. Dices itaque mihi;
Ἄρα οὖν ὃν θέλει, ἐλεεῖ· ὃν δὲ θέλει, σκληρύνει. (ε) Ἐρεῖς οὖν μοι, 18
Quid adhuc queritur? *nam* voluntati ejus quis resistit? *Imò verò*, 19
Τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε; (ζ) Μενοῦνγε, 20
ó homo, tu quis es *respondens* Deo? Numquid dicit figmentũ
ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα
fictori; Quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus
τῷ πλάσαντι, Τί με ἐποίησας οὕτως; Ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς 21
luti, ex eadem massa facere, *hoc* quidem in honorem vas, *hoc* verò
τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι, ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ
in contumeliam? Si *autem* volens Deus ostendere iram, & notam facere
εἰς ἀτιμίαν; Εἰ δὲ θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι 22
potentiam suam, sustinuit in multa *longanimitate* vasa iræ *adaptata*
τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα
in interitum? Et ut *notas faceret* divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ
εἰς ἀπώλειαν; Καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ 23
præparavit in gloriam? Quos & vocavit, nos, non solùm ex Judæis,
προητοίμασεν εἰς δόξαν; Οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς, οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, 24
sed etiam ex Gentibus: Sicut & in Osee dicit; Vocabo nõ *populum meum*,
ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν· Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει, Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου, 25
Populum meum: & non dilectam, Dilectam. Et erit, in loco ubi dictum est
Λαόν μου· καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην, Ἠγαπημένην. Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐῤῥέθη 26
eis; Non *populus meus* vos, ibi vocabuntur, Filii Dei vivi. E-
αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται, Υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος. Ἡ- 27
saias autem clamat pro Israel, Si fuerit numerus filiorum Is-
σαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ, Ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσ-
rael tanquam arena maris, reliquiæ *servabuntur*.
ραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ (η) κατάλειμμα σωθήσεται.

MS. A. (γ) φαῦλον, (ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ Θεοῦ (δ) ἐλεῶντος (ε) Ἐρεῖς μοι οὖν, (ζ) Ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε, (η) ὑπόλειμμα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܕܣܘܒܪܗ ܕܙܟܪܝܐ * ܝܘ *

Annuntiatione Zachariæ.16.

6 * ܠܐ ܗܘܐ ܕܝܢ ܐܝܟ ܕܢܦܠܬ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܟܠܗܘܢ ܕܡܢ ܐܝܣܪܝܠ ܐܢܘܢ ܐܝܣܪܝܠ.

7 * ܘܠܐ ܡܛܠ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܙܪܥܗ ܕܐܒܪܗܡ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܐ ܐܢܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܬܐܡܪ ܕܒܐܝܣܚܩ ܢܬܩܪܐ ܠܟ ܙܪܥܐ.

8 * ܗܢܘ ܕܝܢ. ܠܐ ܗܘܘ ܒܢܝܐ ܕܒܣܪܐ ܐܢܘܢ ܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܐ ܒܢܝܐ ܕܡܘܠܟܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܠܙܪܥܐ.

9 * ܕܡܘܠܟܢܐ ܓܝܪ ܗܝ ܡܠܬܐ ܗܕܐ. ܕܐܝܟ ܗܢܐ ܙܒܢܐ ܐܬܐ ܘܢܗܘܐ ܠܣܪܐ ܒܪܐ.

10 * ܘܠܐ ܗܕܐ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܪܦܩܐ ܟܕ ܥܡ ܚܕ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܡܫܟܒܐ ܥܡ ܐܝܣܚܩ ܐܒܘܢ.

11 * ܥܕܠܐ ܢܬܝܠܕܘܢ ܒܢܝܗ. ܘܥܕܠܐ ܢܥܒܕܘܢ ܛܒܬܐ ܐܘ ܒܝܫܬܐ. ܩܕܡܬ ܓܒܝܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܗܝ ܬܩܘܡ.

12 * ܠܐ ܡܢ ܥܒܕܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܗܘ ܕܩܪܐ. ܐܬܐܡܪ ܓܝܪ. ܕܪܒܐ ܢܗܘܐ ܥܒܕܐ ܠܙܥܘܪܐ.

13 * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܠܝܥܩܘܒ ܐܚܒܬ ܘܠܥܣܘ ܣܢܝܬ.

14 * ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܐܡܪ. ܠܡܐ ܥܘܠܐ ܐܝܬ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܚܣ.

15 * ܗܐ ܐܦ ܠܡܘܫܐ ܐܡܪ. ܕܐܪܚܡ ܥܠ ܡܢ ܕܡܪܚܡ ܐܢܐ. ܘܐܚܘܢ ܠܡܢ ܕܡܚܢܢ ܐܢܐ.

16 * ܠܐ ܗܘܐ ܗܟܝܠ ܒܐܝܕܐ ܕܡܢ ܕܨܒܐ. ܘܠܐ ܒܐܝܕܐ ܕܡܢ ܕܪܗܛ. ܐܠܐ ܒܐܝܕܐ ܕܐܠܗܐ ܡܪܚܡܢܐ.

17 * ܐܡܪ ܓܝܪ ܒܟܬܒܐ ܠܦܪܥܘܢ. ܕܠܗܕܐ ܐܩܝܡܬܟ. ܕܐܚܘܐ ܒܟ ܚܝܠܝ. ܘܕܢܬܟܪܙ ܫܡܝ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ.

18 * ܡܕܝܢ ܠܡܢ ܕܨܒܐ ܡܪܚܡ ܥܠܘܗܝ. ܘܠܡܢ ܕܨܒܐ ܡܩܫܐ.

19 * ܘܬܐܡܪ ܠܝ. ܠܡܢܐ ܡܬܪܥܡ. ܠܨܒܝܢܗ ܓܝܪ ܡܢܘ ܩܐܡ.

20 * ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܐܘ ܒܪܢܫܐ ܡܢ ܐܢܬ ܕܡܬܦܢܐ ܐܢܬ ܦܬܓܡܐ ܠܐܠܗܐ. ܠܡܐ ܐܡܪ ܓܒܝܠܐ ܠܡܢ ܕܓܒܠܗ. ܕܠܡܢܐ ܗܟܢܐ ܓܒܠܬܢܝ.

21 * ܐܘ ܠܐ ܫܠܝܛ ܦܚܪܐ ܥܠ ܛܝܢܗ. ܕܡܢ ܗܝ ܓܒܝܠܬܐ ܢܥܒܕ ܡܐܢܐ ܚܕ ܠܐܝܩܪܐ. ܘܚܕ ܠܨܥܪܐ.

* ܩܪܝܢܐ ܕܐܟܣܢܝܐ * ܝܙ *

Lectio peregrinorum.17.

22 * ܘܐܢ ܨܒܐ ܐܠܗܐ ܠܡܚܘܝܘ ܪܘܓܙܗ ܘܠܡܘܕܥܘ ܚܝܠܗ. ܐܝܬܝ ܒܣܘܓܐܐ ܕܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܗ ܪܘܓܙܐ ܥܠ ܡܐܢܐ ܕܪܘܓܙܐ ܕܓܡܝܪܝܢ ܠܐܒܕܢܐ.

23 * ܘܐܫܕ ܪܚܡܘܗܝ ܥܠ ܡܐܢܐ ܕܪܚܡܐ. ܕܡܛܝܒܝܢ ܗܘܘ ܠܐܠܗܐ ܠܫܘܒܚܐ.

24 * ܕܐܝܬܝܢ ܚܢܢ ܩܪܝܐ. ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܡܢ ܥܡܡܐ.

25 * ܐܝܟ ܕܐܦ ܒܗܘܫܥ ܐܡܪ. ܕܐܩܪܐ ܠܕܠܐ ܥܡܝ ܥܡܝ. ܘܠܕܠܐ ܪܚܝܡܬܐ ܪܚܝܡܬܐ.

26 * ܢܗܘܐ ܓܝܪ ܒܐܬܪܐ ܕܐܬܩܪܝܘ ܠܐ ܥܡܝ ܐܢܬܘܢ. ܬܡܢ ܢܬܩܪܘܢ ܒܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ.

27 * ܐܫܥܝܐ ܕܝܢ ܐܟܪܙ ܥܠ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ. ܕܐܢ ܢܗܘܐ ܡܢܝܢܐ ܕܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܐܝܟ ܚܠܐ ܕܝܡܐ. ܫܪܟܢܗܘܢ ܢܚܘܢ.

Neque enim prorsus excidit sermo Dei: si- 6
quidem non omnes qui sunt ex Israel, sunt
Israel. Neque etiam quia sunt ex semine 7
Abraham, sunt omnes filii: quoniam dictum
est, In Isaac vocabitur tibi semen. Hoc est, 8
non filii carnis, sunt filii Dei: sed filii pro-
missionis habentur pro semine. Promissio- 9
nis enim sermo hic est; Hoc ipso tempore
veniam, & erit Saræ filius. Neque hic tan- 10
tùm, sed etiam Rebecca, quum unius patris
nostri Isaac habuisset consuetudinem: Pri- 11
usquàm geniti essent filii ejus, necdum fe-
cissent bonum aut malum, præcognita est
electio Dei, ut ipsa permaneret, Non per 12
opera, sed per eum qui vocavit. Dictum est
enim; Senior erit servus minori. Sicut 13
scriptum est; Jacob dilexi, Esau autem
odio habui. Quid igitur dicemus? num 14
iniquitas est apud Deum? Absit. Ecce et- 15
iam ipsi Moysi dixit; Miserebor cujus miser-
tus sum, & gratiosum me exhibebo in eum,
cui futurus sum gratiosus. Non est ergò in 16
potestate volentis, neque in potestate curren-
tis, sed in potestate Dei misericordis. Ait 17
enim in Scriptura ipsi Pharaoni; Ad hoc
ipsum excitavi te, ut ostendam in te poten-
tiam meam, utque prædicetur nomen meum
in universa terra. Itaque cujus vult mise- 18
retur, & quem vult indurat. Jam verò di- 19
ces, Quamobrem arguit? Quis enim obsi-
stat ejus voluntati? Tu igitur quis es, ó ho- 20
mo, qui responsum Deo das? Num dicet
figmentum ei qui ipsum effinxit, Cur me ita
effinxisti? An non habet potestatem figulus 21
in lutum suum, ut ex eadem massa conficiat
vasa, unum ad honorem, & alterum ad igno-
miniam.

Lectio peregrinorum.17.

Sin volens Deus ostendere iram suam, & 22
patefacere potentiam suam, intulit plurimâ
longanimitate suâ iram adversùs vasa iræ
consummata ad exitium: Et effudit misera- 23
tiones suas in vasa misericordiæ quæ parata
erant Deo ad gloriam, Nos scilicet vocatos 24
non tantùm ex Judæis, sed etiam ex Genti-
bus: Sicut & in Hosea dixit; Vocabo eos 25
qui non erant populus meus, Populum me-
um: & quæ misericordiam non erat conse-
cuta, Misericordiam consecutam. Futu- 26
rum est enim in loco ubi vocabantur, Non
populus meus; illic ut vocentur, Filii Dei
viventis. Esaia porrò prædicat de filiis Is- 27
rael; Si fuerit numerus filiorum Israel sicut
arena maris, reliquiæ eorum servabuntur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 እኮኑ ፡ ሊተሐሰወ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘይቤ ፡ ሊኮኑ ፡ ኵሎሙ ፡ እስራኤል ፡ እ
7 ለ ፡ ወፅኡ ፡ እምግብጽ ፡፡ ወአኮ ፡ ኵሎሙ ፡ ዘርአ ፡ አብርሃም ፡ ዘኮኖ ፡ ውሉደ ፡ እም
8 ይስሐቅ ፡ ዳእሙ ፡ ይሰመይ ፡ ለከ ፡ ውሉደ ፡ ይቤሎ ፡፡ ዘሊኮነ ፡ ውሉደ ፡ በሥጋ ፡ ሰ
ብእ ፡ እስመ ፡ ውሉደ ፡ እግዚአብሔር ፡ እሙንቱ ፡፡ ወይከውንዎ ፡ ዘርአ ፡ እለ ፡ ለሰፈወ
9 ሙ ፡ ይኩንዎ ፡ ውሉደ ፡፡ እስመ ፡ ለሰፈወ ፡ ወይቤሎ ፡ ዓመ ፡ ከመ ፡ ዮም ፡ ገቢ
10 እየ ፡ ኀቤከ ፡ ትረክብ ፡ ሰራ ፡ ውሉደ ፡፡ ወአኮ ፡ ባሕቲታ ፡ ይእቲ ፡ ዓዲ ፡ ርብቃኒ ፡
11 ፀንሰት ፡ መንታ ፡ ለይስሐቅ ፡ አቡነ ፡፡ ወዘእንበለ ፡ ይትወለዱ ፡ ወይገብሩ ፡ ሠናየ ፡ ወእ
ኩየ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቅ ፡ በምንት ፡ ኅረዮሙ ፡ እግዚአብሔር ፡፡

Nonne ita est, *verbum Dei nequaquam mentitum fuisse*, *dicendo*, *Non sunt omnes* 6
Israel, *qui egressi sunt ex Ægypto*; *Neque sunt omnes semen Abrahami qui* 7
facti sunt filii ejus? ex Isaac tantum vocabitur tibi filius, *dicit* Scriptura. *Adeò* 8
ut non sunt filii secundùm carnem hominis: sed *quia filii Dei sunt*, *etiam facti*
sunt semen ejus: *qui promissiones habuerunt*, *facti sunt filii ejus*. *Promisit enim*; 9
indixitque ei tempus *anni*, *Tanquam hodie revertens ad te*, *Sara adepta erit* 10
filium. *Neque hæc solùm*, *sed Rebecca etiam concepit gemellos patri nostro Isaaco*. 11
Et priusquàm geniti essent, *& fecissent bonum aut malum*, *ut innotesceret*
propter quid vocavit eos,

Versio VULGATA LATINA.

6 Non autem quòd exciderit verbum Dei. Non enim omnes qui ex Israël sunt, ii
7 sunt Israëlitæ : Neque qui semen sunt Abrahæ, omnes filii : sed in Isaac
8 vocabitur tibi semen : Id est, non qui filii carnis, hi filii Dei :
9 sed qui filii sunt promissionis, æstimantur in semine. Promissionis e-
nim verbum hoc est ; Secundùm hoc tempus veniam , & erit Saræ
10 filius. Non solùm autem illa : sed & Rebecca ex uno concubitu habens, Isaac
11 patris nostri. Cùm enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut
12 mali, (ut secundùm electionem propositum Dei maneret,) Non ex operibus, sed
13 ex vocante dictum est ei ; Quia major serviet minori : sicut scriptum est ;
14 Jacob dilexi , Esau autem odio habui. Quid ergò dicemus ? numquid iniqui-
15 tas apud Deum ? Absit. Moysi enim dicit ; Miserebor cujus misereor : & mi-
16 sericordiam præstabo cujus miserebor. Igitur non volentis , neque currentis ,
17 sed miserentis est Dei. Dicit enim Scriptura Pharaoni ; Quia in hoc ipsum
excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam : & ut annuntietur nomen me- 18
um in universa terra. Ergò cujus vult miseretur, & quem vult indurat. Di- 19
cis itaque mihi ; Quid adhuc queritur ? voluntati enim ejus quis resistit ? O ho- 20
mo, tu quis es, qui respondeas Deo ? Numquid dicit figmentum ei, qui se fin-
xit ; Quid me fecisti sic ? An non habet potestatem figulus luti, ex eadem mas- 21
sa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam ? Quòd si 22
Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in mul-
ta patientia, vasa iræ, apta in interitum, Ut ostenderet divitias gloriæ suæ in 23
vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam. Quos & vocavit nos non so- 24
lùm ex Judæis, sed etiam ex Gentibus, Sicut in Osee dicit ; Vocabo non ple- 25
bem meam, Plebem meam : & non dilectam, Dilectam : & non misericordiam
consecutam, Misericordiam consecutam. Et erit ; In loco, ubi dictum est eis ; 26
Non plebs mea vos : ibi vocabuntur, Filii Dei vivi. Isaias autem clamat pro 27
Israel ; Si fuerit numerus filiorum Israel tanquam arena maris , reliquiæ salvæ
fient.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * الجمعه من الجمعة الثالثة بعد العنصرة * وليس ان كلام الله سقط * لان ليس
7 جميع الذين من اسرائيل اوليك اسرائيل * ولا من اجل انهم نسل ابراهيم قد صاروا كلهم
8 اولاد * لكن باسحق يدعي لك نسل * اي ليس اولاد البشر هم اولاد الله * بل اولاد الموعد
9 يحسبون نسلا * لان هذا القول قول وعد * ساجي في مثل هذا الوقت ويكون لسارة ابن * وليس
10
11 هذا فقط * بل ورفقة هي ايضا من مضجع واحد حبلت مضجع اسحق ابينا * ولم يكن
12 ابناها قد ولدا * ولا عملا شيا صالحا او طالحا ليدوم نية الله المخصوصة باختيار * لا من الاعمال *
13 بل من الداعي * قيل لها ان الاكبر يخدم الاصغر * كما كتب اني احببت يعقوب وابغضت
14 العيس * فماذا نقول اذا * لعل عند الله ظلما * حاشا * لانه يقول لموسي سارحم من ارحمه *
15
16 واتراف على من اتراف عليه * فاذا الحظ ليس لمن يريد * ولا لمن يحاضر * بل لمن يرحمه الله *
17 * لان الكتاب يقول لفرعون لهذا المعني نفسه * اقمتك لاري فيك قدرتي * ولكيما ينشاد باسمي
في الارض كلها * الاثنين من الجمعة الرابعة *
18 * افهل اذا يرحم من يشاء *
19 ويقصي من يشاء * فستقول لي اذا * فلم يلوم ايضا * لان من ذا يقاوم مشيته * لا * ثم
20 * ولكن من انت ايها الانسان الذي تجاوب الله * لعل الجبلة تقول لجابلها لم صنعتني هكذا *
21 * او لعل الفاخراني ليس له سلطان على الطين * ان يعمل من الفطرة نفسها اناء للكرامة
22 واناء للاهانة * فلئن كان الله اذا شاء ان يري السخط * ويعرف بما يقدر عليه * استحضر
23 بامهاله الجزيل اواني سخط متعدة للهلاك * ولكيما يعرف بثروة مجده السابغة على اواني الرحمة *
24 التي سبق فاستعدها للمجد * التي هي نحن الذين دعانا * ليس من اليهود فقط * بل ومن
25 الامم * كما يقول هوشع النبي * سادعو الذين لم يكونوا شعبي * والامة التي لم تكن
26 محبوبة * ويكون في الموضع الذي قيل فيه انتم لستم شعبي * هناك سيدعون ابناء الاله
27 الحي * وشعيا يصيح من اجل اسرائيل * لو صار ان يكون عدد بني اسرائيل كرمل
البحر فالبقية منهم تخلص *

Feriâ sextâ infra hebdomadam tertiam post Pentecosten.

Non autem quòd sermo Dei exciderit : 6
quia non quicunque sunt ex Israel, ii
sunt Israel : Neque quia progenies sunt 7
Abrahæ, jam facti sunt omnes filii :
sed per Isahac vocabitur tibi progenies.
Hoc est, non filii carnis sunt filii Dei ; 8
sed filii promissionis censentur progenies.
Sermo enim promissionis est hic sermo, 9
Veniam in simili huic tempore, & erit
Saræ filius. Et non hoc tantùm, sed & 10
Rebecca ipsa quoque ex uno concubitu
concepit concubitum Isahac patris no-
stri. Necdum nati erant duo filii ejus, 11
nec quicquam boni vel mali fecerant,
(ut permaneret propositum Dei pendens
ab ejus arbitrio.) Quum non ex ope- 12
ribus, sed ex vocante dictum est ad il-
lam, Major serviet minori. Quemad- 13
modum scriptum est, Jacob quidem di-
lexi, Esau verò odi. Quid igitur dice- 14
mus ? num injustitia est apud Deum ?
Absit. Ipse enim dicit Mosi, Miserebor 15
cujuscunque miserebor, & commiserabor
quemcunque commiserabor. Itaque sors 16
non est ejus qui vult, nec ejus qui pro-
perat, sed illius cui miseretur Deus.
Dicit enim scriptura Pharaoni, Ad hunc 17
ipsum finem te constitui, ut ostendam in
te potentiam meam, & ut prædicetur no-
men meum in tota terra.

Feriâ secundâ hebdomadis tertiæ.

Nunquid igitur miseretur cui vult, & 18
condemnat quem vult ? Dices ergo mi- 19
bi ; Cur igitur accusat adhuc ? quis enim
resistit voluntati illius ? Nequa-
quam. Hactenus. *Verùm quis tu es* 20
ô homo qui Deo respondes ? Num
figmentum dicit fictori suo, cur sic me
fecisti ? An verò figulus non habet po- 21
testatem in lutum, ut ex eadem massa
faciat vas ad honorem, & vas ad de-
spectum ? Quodsi Deus quum vo- 22
luisset ostendere iram, & notum facere
quantum possit, protulit in multa longa-
nimitate sua vasa iræ apparata ad in-
teritum, Utque notas faceret divitias 23
gloriæ suæ uberrimas erga vasa miseri-
cordiæ, quæ jam præparaverat ad glo-
riam. (Nimirum nos , quos vocavit 24
non solùm ex Judæis , sed etiam ex
Gentibus : Ut ait Osea propheta, Vo- 25
cabo eos qui non erant populus meus, &
gentem quæ non erat dilecta. Et erit, in 26
loco in quo dictum est, Vos non estis
populus meus, ibi vocabuntur filii Dei
viventis. Et Esaia clamat quoad 27
Israëlem, Etiamsi contingat ut sit nu-
merus filiorum Israel velut arena ma-
ris, residuum tamen ex ipsis salva-
bitur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ከመ : ያእምሩ : ከመ : ኢኮነ : በምግባሩ : ለሰብእ : ዘእንበለ : ዳእሙ : ዘውእቱ : ጸዋ
13 ዐ :: ወይቤላ : ርብቃ : ዘየዓቢ : ይትቀነይ : ለዘ : ይንእስ :=: እስመ : ከማሁ : ይቤ :
14 መጽሐፍ : ያዕቆብሃ : አፍቀርኩ : ወዔሳውሃ : ጸላእኩ ::=: ምንተ : እንከ : ንብል :
15 ይዔምፅኑ : እግዚአብሔር : ሐሰ ::=: ይቤሎ : ለሙሴ : ለዘሂ : ምሕርክዎ : እምሕ
16 ሮ : ወለዘሂ : ተሠሀልክዎ : እሠሀሉ ::=: ናሁኬ : ኢኮነ : ለዘ : ፈቀደ : ወለዘ : ሮጸ :
17 ዘእንበለ : ዳእሙ : ለዘ : እግዚአብሔር : መሐሮ ::=: ወይቤሎ : መጽሐፍ : ለፈርዓን :
18 በእንተዝ : አንሣእኩከ : ከመ : አርኢ : ኃይልየ : ባዕሌከ : ወይሰማዕ : ስምየ : በኵሉ :
19 ምድር ::=: ናሁኬ : ለዘ : ፈቀደ : ይምሕር : ወለዘ : ፈቀደ : ያዐፅብ ::=: ምንተ :
20 ትብል : ተሐይሶኑ : ለእግዚአብሔር : ቦኑ : ዘይትቃወማ : ለምክሩ ::=: እጓለ : እመ :
ሕያው : ምንትኑ : አንተ : ዘትትዋሠኦ : ለእግዚአብሔር ::
21 በስቅለተ:መስቀል : በእሌኒ : በጸሎተ : ሐዋርያት : ወበዮሐንስ : አመ 12 : ለግንቦት ::
22 ይክልኑ : ብሂሎቶ : ግብር : ለገባሪሁ : ኢትግበረኒ : ከመዝ :=: ኢኮነኑ : በውሒ : ለሰብሐዊ : ይ
ግበር : እምእሐዱ : ፀቡር : መንፈቀ : ለክብር : ወመንፈቀ : ለኀሳር ::=: ወእመኒ : ፈቀደ :
23 እግዚአብሔር : ያርኢ : መቅሠፍተ : ኃይሉ : ያመጽእ : መላእክተ : መዐቱ : አርአየ : ትዕ
24 ግሥቶ : እለ : ድልዋን : ለእማሰና ::=: ከመ : ያርኢ : ካዕበ : ብዕለ : ስብሐቲሁ : ያመጽ
25 እ : መላእክተ : ምሕረቱ : እለ : ድልዋን : ለሣህሉ ::=: እስመ : ጸውዐነ : ወአስተጋብአ
ነ : አኮ : እምአይሁድ : ባሕቲቶሙ : ዓዲ : እምአሕዛብኒ :=: በከመ : ይቤ : ዮሲዕ :
26 ነቢይ : እሬስዮ : ሕዝብየ : ዘኢኮነ : ሕዝብየ : ወእሬስያ : ፍቅርትየ : ለእንተ : ኢኮ
27 ነት : ፍቅርትየ :=: ወይከውኑ : ውሉደ : እግዚአብሔር : ሕያው : በብሔር : ኀበ :
ይቤልዎሙ : ኢኮንክሙ : ሕዝበ : እግዚአብሔር ::=: ኢሳይያስኒ : ከልሐ : ወይቤ :
በእንተ : እስራኤል : ለእመ : ኮነ : ኍልቆሙ : ለደቂቀ : እስራኤል : ከመ : ኆጻ : ባሕር :
እለ : ተርፉ : ይድኀኑ :=:

Ut scirent, quòd non est ex operibus hominis, sed tantùm ex ipso qui vocat : ideò dixit 12
Rebeccæ, quòd major serviet minori. Quia sic dicit Scriptura, Jacobum dile- 13
xi, Esavum autem odio habui. Quid igitur dicemus ? Nunquid iniquè fecit 14
Deus ? Absit. Dicit Moysi, Cujus misertus sum, miserebor ; & cui gratiosum 15
me exhibui, gratiosus ero. Ecce igitur, non est ejus qui velit, neque ejus qui 16
currat, sed ipsius Dei miserantis. Dicit enim Scriptura Pharaoni, Ad hoc ex- 17
citavi te, ut ostenderem super te virtutem meam, & ut exaudiatur nomen me-
um in tota terra. Ecce igitur, cujus vult miseretur, & quem vult indurat. 18
Quid autem dices ? an Deo crimen intentabis ? nunquid est qui consilio ejus re- 19
sistit ? Fili hominis, quis es qui respondeas Deo ? 20

Secunda Crucifixionis : Pro Helene : In oratione Apostolorum & Johannis : die 16. Maii,

Poteritne opus dicere factori suo, Non ita me feceris ? Annon potestas est figu- 21
lo faciendi ex eodem luto, partem ejus ad decus, & partem ejus ad dedecus ?
Quòd si Deus volens ostendere plagam virtutis suæ, adduxit ministros indignati- 22
onis suæ (declarans patientiam suam) qui parati erant, ad destructionem suam.
Et ut manifestaret rursum divitias gloriæ suæ, adduxit ministros miserationis suæ, 23
qui parati erant, ad misericordiam suam. Quoniam vocavit nos, & congrega- 24
vit nos, non ex Judæis tantùm, sed ex Gentibus. Quemadmodum dicit Jusia 25
propheta, Efficiam illum populum meum, qui non erat populus meus : & red-
dam illam dilectam meam, quæ non erat dilecta mea. Et erunt filii Dei viven- 26
tis, in loco ubi de iis dicebant, Non estis populus Dei. Isaias etiam clamat di-
cens de Israel, Si fuerit numerus filiorum Israel sicut arena maris, reliquiæ ser- 27
vabuntur.

Verbum enim consummans, & abbrevians in *justitia*, quia verbum *concisum*
28 Λόγον γὰρ συντελῶν, καὶ (θ) συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ, ὅτι λόγον συντετμημένον
faciet Dominus super terram: Et sicut prædixit Esaias; *Si non* Dominus Sa-
29 ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς· Καὶ καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας, Εἰ μὴ Κύριος Σα-
baoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma *utique* facti essemus, & sicut Gomorrha
βαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα
utique similes fuissemus. Quid ergò dicemus? Quòd Gentes *non sectantes* justitiam,
30 ἂν ὡμοιώθημεν. Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, ΙΕ'
apprehenderunt justitiam, justitiam autem quæ ex fide: Israel verò
31 κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· Ἰσραὴλ δὲ
sectans legem justitiæ, in legem justitiæ non pervenit. *Propter*
32 διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς (ι) νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε. Δια-
quid? quia non ex fide, sed quasi ex operibus *legis*. Offenderunt enim
τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ (κ) ἔργων νόμου. προσέκοψαν γὰρ
lapidi offensionis: Sicut scriptum est; Ecce pono in Sion
33 τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος· Καθὼς γέγραπται, Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν
lapidem offensionis, & petram scandali: & omnis *credens* in eum,
λίθον προσκόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου· (λ) καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ,
non confundetur.
οὐ καταισχυνθήσεται.

CAP. X. ι'.

A Fratres, *ipsa* quidem *bona* voluntas mei cordis, & obsecratio ad Deum,
1 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησις ἡ πρὸς τὸν Θεὸν,
pro *Israël est* in salutem. *Testor* enim illis, quòd *zelum* Dei
2 (α) ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ ἐστιν εἰς σωτηρίαν. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον Θεοῦ
habent, sed non secundùm scientiam. Ignorantes enim Dei justi-
3 ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. Ἀγνοοῦντες (β) γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιο-
tiam, & *propriam justitiam* quærentes statuere, justitiæ Dei
σύνην, καὶ τὴν (γ) ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ
non sunt subjecti. Finis enim legis Christus, ad justitiam omni cre-
4 οὐχ ὑπετάγησαν. Τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς, εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύ-
denti. Moyses enim *scribit* justitiam quæ ex lege; *Quòd faci-*
οντι. Μωσῆς γὰρ γράφει (δ) τὴν δικαιοσύνην τὴν (ε) ἐκ τοῦ νόμου, Ὅτι ὁ ποιή- 5
ens ea homo, vivet in *eis*. Quæ autem ex fide justitia sic
σας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη (ζ) οὕτω 6
dicit; Ne dixeris in corde tuo, Quis ascendet in cœlum? id est
λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τουτέστι
Christum deducere. Aut, Quis descendet in abyssum? hoc est Christum à
Χριστὸν καταγαγεῖν. Ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τουτέστι Χριστὸν ἐκ 7
mortuis *reducere*. Sed quid dicit? Prope *te* verbum est in ore
νεκρῶν ἀναγαγεῖν. Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν ἐν τῷ στόματί 8
tuo, & in corde tuo: hoc est verbum fidei, quod prædicamus. Quia
σου, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τουτέστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως, ὃ κηρύσσομεν. Ὅτι 9
si confitearis in ore tuo Dominum Jesum, & credideris in corde
ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου Κύριον (η) Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ
tuo, quòd Deus illum suscitavit à mortuis, *salvaberis*. Corde enim creditur
σου, ὅτι ὁ Θεὸς (θ) αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. Καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται 10
ad justitiam: ore autem confessio fit ad salutem. Dicit enim Scriptura;
εἰς δικαιοσύνην· στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ, 11
Omnis *credens* in illum, non confundetur. Non enim est distinctio
Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται. Οὐ γάρ ἐστι διαστολὴ 12
Judæi*que* & Græci: nam idem Dominus omnium, dives in omnes
Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας
invocantes illum. Omnis enim, quicunque invocaverit nomen Domini,
τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. Πᾶς γὰρ, ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου, 13
servabitur. Quomodò ergò invocabunt in quem non crediderunt? quomodò *autem*
σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ 14
credent quem non audierunt? quomodò autem audient sine prædicante? Quomodò
πιστεύσουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ (ι) ἀκούσουσι χωρὶς κηρύσσοντος; Πῶς 15
verò prædicabunt, *si non* mittantur? sicut scriptum est; Quàm speciosi pedes
δὲ (κ) κηρύξουσιν, ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι; καθὼς γέγραπται, Ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες
evangelizantium pacem, evangelizantium bona.
τῶν (λ) εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά.

MS. A. (θ) Συντέμνων * ποιήσει Κύριος (ι) νόμον οὐκ ἔφθασεν. (κ) ἔργων. προσέκοψαν τῷ λίθῳ (λ) καὶ ὁ πιστεύων ΚΕΦ. ι'. MS. A. (α) ὑπὲρ αὐτῶν εἰς (β) δὲ (γ) ἰδίαν ζητοῦντες (δ) ὅτι τὴν (ε) ἐκ * τῆς πίστεως, Ὁ ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτῇ. Ἡ δὲ (ζ) οὕτως (η) Ἰησοῦν Χριστὸν, (θ) ἤγειρεν αὐτὸν (ι) ἀκούσωσιν (κ) κηρύξωσιν, (λ) εὐαγγελιζομένων * ἀγαθά; Ἀλλ' οὐ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 * ܡܠܬܐ ܓܝܪ ܓܡܝܪܬܐ ܘܦܣܝܩܬܐ ܢܥܒܕ ܡܪܝܐ ܥܠ ܐܪܥܐ܂
29 * ܘܐܝܟ ܕܩܕܡ ܐܡܪ ܗܘܐ ܐܫܥܝܐ܂ ܕܐܠܘ ܠܐ ܡܪܝܐ ܨܒܐܘܬ ܐܘܬܪ ܠܢ ܣܪܝܕܐ܂ ܐܝܟ ܣܕܘܡ ܗܘܝܢ ܗܘܝܢ ܘܠܥܡܘܪܐ ܡܬܕܡܝܢ ܗܘܝܢ܂
30 * ܡܢܐ ܗܟܝܠ ܢܐܡܪ܂ ܕܥܡ̈ܡܐ ܕܠܐ ܪܗܛܝܢ ܗܘܘ ܒܬܪ ܟܐܢܘܬܐ ܐܕܪܟܘ ܟܐܢܘܬܐ܂ ܟܐܢܘܬܐ ܕܝܢ ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ܂
31 ܐܝܣܪܝܠ ܕܝܢ ܕܪܗܛ ܗܘܐ ܒܬܪ ܢܡܘܣܐ ܕܟܐܢܘܬܐ܂ ܠܢܡܘܣܐ ܕܟܐܢܘܬܐ ܠܐ ܐܕܪܟ܂
32 ܡܛܠ ܡܢܐ܂ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܐܠܐ ܡܢ ܥܒܕ̈ܐ ܕܢܡܘܣܐ܂ ܐܬܬܩܠܘ ܓܝܪ ܒܟܐܦܐ ܕܬܘܩܠܬܐ܂
33 ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ܂ ܕܗܐ ܣܐܡ ܐܢܐ ܒܨܗܝܘܢ ܟܐܦܐ ܕܬܘܩܠܬܐ ܘܟܐܦܐ ܕܡܟܫܘܠܐ܂ ܘܡܢ ܕܢܗܝܡܢ ܒܗ ܠܐ ܢܒܗܬ܂

1 * ܐܚܝ̈ ܨܒܝܢܐ ܕܠܒܝ ܘܒܥܘܬܝ ܕܠܘܬ ܐܠܗܐ ܚܠܦܝܗܘܢ ܗܝ ܕܢܚܘܢ܂
2 ܣܗܕ ܐܢܐ ܠܗܘܢ ܓܝܪ ܕܛܢܬܐ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ܂ ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܒܝܕܥܬܐ܂
3 ܟܐܢܘܬܗ ܓܝܪ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܝܕܥܘ܂ ܐܠܐ ܟܐܢܘܬܐ ܕܢܦܫܗܘܢ ܒܥܘ ܠܡܩܡܘ܂ ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܠܟܐܢܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܐܫܬܥܒܕܘ܂
4 ܣܟܐ ܓܝܪ ܕܢܡܘܣܐ ܡܫܝܚܐ ܗܘ ܠܟܐܢܘܬܐ ܠܟܠ ܡܢ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ܂
5 ܡܘܫܐ ܓܝܪ ܟܬܒ ܗܘܐ ܟܐܢܘܬܐ ܕܒܢܡܘܣܐ܂ ܕܡܢ ܕܥܒܕ ܗܠܝܢ ܢܚܐ ܒܗܝܢ܂
6 ܟܐܢܘܬܐ ܕܝܢ ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܗܟܢܐ ܐܡܪܐ܂ ܠܐ ܬܐܡܪ ܒܠܒܟ ܕܡܢܘ ܣܠܩ ܠܫܡܝܐ ܘܐܚܬ ܠܡܫܝܚܐ܂
7 ܘܡܢܘ ܢܚܬ ܠܬܗܘܡܐ ܕܫܝܘܠ ܘܐܣܩ ܠܡܫܝܚܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝ̈ܬܐ܂
8 ܐܠܐ ܡܢܐ ܐܡܪܐ܂ ܕܩܪܝܒ ܗܘ ܠܟ ܦܬܓܡܐ ܠܦܘܡܟ ܘܠܠܒܟ܂ ܗܢܘ ܦܬܓܡܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܕܡܟܪܙܝܢܢ܂
9 ܘܐܢ ܬܘܕܐ ܒܦܘܡܟ ܒܡܪܢ ܝܫܘܥ܂ ܘܬܗܝܡܢ ܒܠܒܟ ܕܐܠܗܐ ܐܩܝܡܗ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝ̈ܬܐ ܬܚܐ܂
10 ܠܒܐ ܓܝܪ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ ܡܙܕܕܩ܂ ܘܦܘܡܐ ܕܡܘܕܐ ܒܗ ܚܐܐ܂
11 ܐܡܪ ܓܝܪ ܟܬܒܐ܂ ܕܟܠ ܕܡܗܝܡܢ ܒܗ ܠܐ ܢܒܗܬ܂
12 ܘܒܗܕܐ ܠܐ ܦܪܫ ܠܐ ܠܝܗܘܕܝܐ ܘܠܐ ܠܐܪ̈ܡܝܐ܂ ܚܕ ܗܘ ܓܝܪ ܡܪܝܐ ܕܟܠܗܘܢ ܕܥܬܝܪ ܠܟܠ ܕܩܪܐ ܠܗ܂
13 ܟܠ ܓܝܪ ܕܢܩܪܐ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܢܚܐ܂
14 ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܢܩܪܘܢܝܗܝ ܠܐܝܢܐ ܕܠܐ ܗܝܡܢܘ ܒܗ܂ ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܢܗܝܡܢܘܢ ܠܐܝܢܐ ܕܠܐ ܫܡܥܘ܂
15 * ܐܘ ܐܝܟܢܐ ܢܟܪܙܘܢ ܐܢ ܠܐ ܢܫܬܕܪܘܢ܂ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ܂ ܕܡܐ ܝܐܝܢ ܪ̈ܓܠܝܗܘܢ ܕܡܣܒܪܝܢ ܫܠܡܐ ܘܡܣܒܪܝܢ ܛܒܬܐ܂

Sermonem decrevit & præcidit, eumque 28
præstabit Dominus super terram. Et quem- 29
admodum prædixerat ipse Esaia; Nisi
Dominus exercituum reliquisset nobis superstitem, ut Sodoma facti fuissemus, & Gomorrhæ fuissemus similes.

Pro introitu Domini nostri in templum, & Prophetis & Apostolis. 18.

Quid igitur dicemus? Gentes quæ non 30
currebant post justitiam, assecutas fuisse justitiam, justitiam verò eam quæ est ex fide:
Israel autem qui currebat post Legem ju- 31
stitiæ, Legem justitiæ non fuisse assecutum.
Quamobrem? quia non ex fide, sed ex 32
operibus Legis. Impegerunt enim ad lapidem offendiculi. Sicut Scriptum est; 33
Ecce popo in Sion lapidem offendiculi, & petram offensionis; & qui crediderit in eam, pudore non suffundetur.

CAP. X.

FRatres, voluntas cordis mei, & de- 1
precatio mea quæ fit ad Deum, pro
ipsis est ut serventur. Testor enim 2
de eis, ipsos zelum Dei habere, sed non in scientia. Justitiam enim Dei ignorârunt, 3
sed studuerunt propriam justitiam constituere: & propterea justitiæ Dei non fuerunt subjecti. Scopus enim Legis Christus 4
est, ad justitiam cuilibet in ipsum credenti.

Mediâ Pentecoste. 19.

Si quidem Moyses ita descripsit justitiam 5
quæ est in lege, Quòd qui ea peregerit, per ipsa vivet. Justitia verò cum fide *conjuncta*, 6
ita dicit, Ne dixeris in corde tuo, Quis scandit cœlos, & Christum deduxit? Et quis 7
descendit in abyssum inferiorum, & eduxit
Christum ex mortuis? Sed quid ait? Pro- 8
pinquus est tibi sermo, ori et cordi tuo. Hoc est verbum fidei quod prædicamus.
Quòd si confitearis ore tuo Dominum no- 9
strum Jesum, & credas corde tuo Deum excitâsse eum à mortuis, servaberis. Cor enim 10
quod credit in eum, justificatur: & os quod
confitetur eum, servatur. Dicit enim Scriptu- 11
ra; Quisquis credit in eum, pudore non suffundetur. Et in hoc quidem non distinguit 12
neque Judæos, neque Gentiles: unus est enim Dominus omnium, qui dives est in quemlibet
à quo invocatur. Quisquis enim invocave- 13
rit nomen Domini, servabitur. Quomodo 14
igitur invocabunt eum, in quem non crediderunt: aut quomodo credent ei, de quo
non audierunt? Aut quomodo conciona- 15
buntur, nisi missi fuerint? Prout scriptum est; Quàm speciosi pedes evangelizantium pacem, & evangelizantium bona!

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 እስመ፡ሓሉቀ፡ ወምቱረ፡ነገረ፡ ይነግር፡እግዚአብሔር፡ ውስተ፡ዓለም፡፡=፡ ወበከመ፡ አቅደ
29 መ፡ ሊሰይያስ፡ ብሂል፡ ሶበ፡ እኮ፡ እግዚአብሔር፡ ጸባኦት፡ አትረፈ፡ ለነ፡ዘርአ፡ከመ፡ሰደም፡
30 እምኮነ፡ ወከመ፡ገሞራ፡ እመሰልነ፡፡=፡ ምንተ፡ እንከ፡ ንብል፡ አረሚ፡ ጥቀ፡ እለ፡ሊኀሠ
31 ሠዎ፡ ለጽድቅ፡ ረከብዎ፡ ለጽድቅ፡ ወጸደቁ፡ በአሚን፡፡=፡ ወእስራኤልስ፡ እንዘ፡ ይዴግን
32 ዋ፡ ለኦሪቶሙ፡ሰአኑ፡ጸደቀ፡ እስመ፡ ሊፈጸሙ፡ ገቢረ፡ ሕገገ፡ ኦሪቶሙ፡፡=፡ በእንተ፡ ምን
ት፡እስመ፡ ሊታጸድቅ፡ ኦሪት፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ በአሚን፡ ዘፈጸመ፡ገቢሮታ፡፡ ወአዕቀፋቶ
ሙ፡ ወኮነቶሙ፡ እብነ፡ ዕቅፍቶሙ፡=፡

Quia consummatum, & præcisum verbum enarret Deus in mundo. Et quem- 28
admodum prædixerat Isaias, Nisi Dominus Sabaoth reliquisset nobis semen, sicut 29
Sodoma facti essemus, & sicut Gomorrha similes essemus. Quid ergò dicemus? 30
Quòd Gentes ferè qui non sectabantur justitiam, assecutæ sunt justitiam, etiam justitiam ex fide. Israel autem consectando legem suam justificari non potuerunt, 31
quia mandata legis complete non sunt executi. Propter quid? quia nequaquam 32
justificat lex, sed tantùm per fidem est, quæ perficit executionem illius: impingere enim fecit eos, & facta est lapis offensionis.

Versio VULGATA LATINA.

28 Verbum enim consummans, & abbrevians in æquitate: quia verbum breviatum
29 faciet Dominus super terram: Et sicut prædixit Isaias; Nisi Dominus Saba-
oth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma facti essemus, & sicut Gomorrha simi-
30 les fuissemus. Quid ergò dicemus? Quòd gentes, quæ non sectabantur justiti-
31 am, apprehenderunt justitiam: justitiam autem, quæ ex fide est. Israël verò
32 sectando legem justitiæ, in legem justitiæ non pervenit. Quare? Quia non ex
33 fide, sed quasi ex operibus: offenderunt enim in lapidem offensionis. Sicut
scriptum est; Ecce pono in Sion lapidem offensionis, & petram scandali: &
omnis, qui credit in eum, non confundetur.

CAP. X.

1 FRatres, voluntas quidem cordis mei, & obsecratio ad Deum, fit pro illis in
2 salutem. Testimonium enim perhibeo illis, quòd æmulationem Dei habent, sed
3 non secundùm scientiam. Ignorantes enim justitiam Dei, & suam quærentes
4 statuere, justitiæ Dei non sunt subjecti. Finis enim legis, Christus, ad justiti-
5 am omni credenti. Moyses enim scripsit, quoniam justitiam, quæ ex lege est,
Qui fecerit homo, vivet in ea. Quæ autem ex fide est justitia, sic dicit; Ne 6
dixeris in corde tuo; Quis ascendet in cœlum? id est, Christum deducere:
Aut quis descendet in abyssum? hoc est, Christum à mortuis revocare. 7
Sed quid dicit Scriptura? Propè est verbum in ore tuo, & in corde tuo: hoc est 8
verbum fidei, quod prædicamus. Quia si confitearis in ore tuo Dominum Je- 9
sum, & in corde tuo credideris, quòd Deus illum suscitavit à mortuis, salvus
eris. Corde enim creditur ad justitiam: ore autem confessio fit ad salutem. 10
Dicit enim Scriptura; Omnis, qui credit in illum, non confundetur. 11
Non enim est distinctio Judæi & Græci: nam idem Dominus omnium, dives in 12
omnes qui invocant illum. Omnis enim, quicunque invocaverit nomen Do- 13
mini, salvus erit. Quomodò ergò invocabunt, in quem non crediderunt? 14
Aut quomodò credent ei, quem non audierunt? Quomodò autem audient si-
ne prædicante? Quomodò verò prædicabunt nisi mittantur? sicut scri- 15
ptum est; Quàm speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium
bona!

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ان هذا قول مخبر وقاطع بعدل * لان الرب سيصنع على الارض قولا مجروما * وكما تقدم
29 سعيا فقال لولا ان الرب الصاباووت ابقي لنا نسلا * لكنا اذا قد صرنا كسدوم * وشابهنا
30 عامورا * فماذا نقول اذا * ان الامم التي لم تطلب العدل ادركت العدل * العدل الذي من
31 الامانة * واسرائيل اذا طلب شريعة العدل لم يصل الى شريعة العدل * لم ذلك * لانه لم يطلبه
32
33 من الامانة * بل كانه من اعمال الشريعة * لانهم عثروا بحجر العثرة * كما كتب شعيا هانذا
اضع في صهيون حجر عثرة وصخرة شك * وكل من يومن به ما يستخزي * تم

الفصل العاشر * الاحد الخامس بعد العنصرة *

1 يا اخوة اما مسرة قلبي وابتهالي لدي الله من اجل اسرائيل * فهو لخلاصهم * لانني اشهد
2 لهم ان فيهم غيرة الله * لكنها ليست بمعرفة * لانهم اذ لم يخضعوا لعدل الله وطلبوا ان
3 يثبتوا عدلهم * لم يخضعوا لعدل الله * لان الشريعة نهايتها المسيح * عدلا يتزكي به كل من
4 يومن به * لان موسي يكتب العدل الذي من الشريعة * ان الانسان الذي يعمل فرايضها *
5 يعيش بهن * فاما العدل الذي من الايمان فيقول هكذا * لا تقل في قلبك من يصعد الى
6 السماء اي يحدر المسيح * او من ينحدر الى القعر اي يصعد المسيح من الموتي * لكن ماذا
7
8 تقول ان الكلمة مصاقبتك هي في فمك وقلبك * اي كلمة الامانة التي نكرز بها * لانك ان
9 اعترفت بفمك ان يسوع ربا * وصدقت بقلبك ان الله اقامه من الموتي تخلص * لان القلب
10 يصدق به للعدل * والفم يعترف به للخلاص * تم

الثلثا من الجمعة الرابعة بعد العنصرة * لان الكتاب نفسه يقول * كل من يومن
11 به لن يستخزي * لان ليس فرقا فاصلا بين اليهودي واليوناني * لان الرب نفسه مستغن في
12 جميع المستغيثين به * لان كل من يستغيث باسم الرب يخلص * فكيف يستغيثون بمن لم
13
14 يومنوا به * وكيف يومنون بمن لم يسمعوا به * وكيف يسمعون بغير من يكرز * وكيف
15 يكرزون ان لم يرسلوا * كما كتب ما احسن بهاء ارجل المبشرين بالسلامة والمخبرين بالخيرات *

Sanè hic sermo definitivus est atque de- 28
cisivus cum justitia: Dominus enim fa-
ciet super terram sermonem præcisum. Et 29
quemadmodum prædixit Esaia, Nisi Do-
minus Sabaoth reliquisset nobis proge-
niem, facti quidem essemus ut Sadum,
& assimilati fuissemus Amuræ. Quid 30
ergo dicemus? Quòd gentes quæ justitiam
non quærebant, assecutæ sunt justitiam,
justitiam inquam *quæ est ex fide. Israel* 31
autem quum quæsisset legem justitiæ, non
pervenit ad legem justitiæ. Cur hoc? 32
Quia non quæsivit eam ex fide, sed quasi
ex operibus legis: impegerunt enim in
lapidem offendiculi. Ut scripsit Esaia, 33
Ecce ego ponam in Sion lapidem offendi-
culi, & petram scandali, & quicunque
crediderit in eum, non pudefiet. Finis.

CAP. X.

Dominicâ quintâ post Pentecosten,

O *Fratres, hilaritas quidem cordis* 1
mei, & deprecatio mea ad Deum pro
Israele, est ad salutem eorum. Testimo- 2
nium enim ipsis perhibeo quòd habent ze-
lum Dei, at is non est cum cognitione.
Nam cùm non subjecissent se justitiæ 3
Dei, & quæsissent propriam statuere
justitiam, justitiæ Dei minimè se subdi-
dere. Siquidem legis finis Christus est, 4
ad justitiam, qua justificetur quicunque
credit in eum. Moses enim describit ju- 5
stitiam quæ est ex lege, quòd homo qui
statuta ipsius fecerit, per eadem vivet.
At verò de justitia quæ ex fide est, sic 6
dicit; Ne dicas in corde tuo, Quis ascen-
det in cœlum, nempe Christum demittat?
Aut quis descendat in profundum, nempe 7
Christum emittat è mortuis? Quid au- 8
tem dicas, quandoquidem verbum tibi
vicinum est, in ore tuo & in corde tuo,
nimirum verbum fidei quod prædica-
mus? Si enim fatearis ore tuo Jesum 9
esse Dominum, & credas in corde tuo
quòd Deus excitavit eum à mortuis,
salvus eris. Corde enim creditur ad ju- 10
stitiam: ore autem confessio fit ad salu-
tem. Finis.

Feriâ tertiâ hebdomadæ quartæ post Pentecosten.

Eadem enim Scriptura dicit, Omnis qui 11
crediderit in eum, non pudefiet. Quia 12
non est distinctio separans inter Judæum
& Græcum: nam idem Dominus dives
est in omnes invocantes se. Quisquis 13
enim invocaverit nomen Domini, salvus
erit. Quomodo igitur invocabunt, in 14
quem non crediderunt? & quomodo cre-
dent ei, de quo non audierunt? & quo-
modo audient, absque prædicante? Quo- 15
modo autem prædicabunt, si missi non
fuerint? sicut scriptum est, Quàm pul-
chrum est decus pedum annuntiantium
pacem, & significantium bona!

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

33 እስመ፡ ከማሁ፡ ይቤ፡ መጽሐፍ፡፡ ናሁ፡አነብር፡ውስተ፡ጽዮን፡እብነ፡ዕቅፋት፡ወእብነ፡ጌጋይ፡
ወዘአመነ፡ቦቱ፡ኢይትኃፈር፡፡ ቁሙ፡፡=፦

በዐ፡ ሰንበት፡ ዘተሐሰስ፡፡=፦

1

1
2 አኅዊየ ፡ ሲተስኬ ፡ ፈቃደ ፡ ልብየ ፡ ወጸሎትየኒ ፡ ከመ ፡ ይሕየው፡፡=፦ ወባሕቱ ፡ አ
ነ ፡ ማሕተቶሙ ፡ ከመ ፡ ይቀንኡ ፡ ባዕለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወአኮሰ ፡ በአእምሮቶ
3 ሙ፡=፦ እስመ ፡ ሊያእምርዋ ፡ ለጽድቀ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወፈቀዱ ፡ በጽድቅ ፡ ርእሶሙ ፡
4 ይቁሙ፡ወለጽድቀ፡እግዚአብሔር፡ስእኑ፡ገኒየ፡፡=፦ ወማኅለቅቱሰ፡ለጽድቅ፡ኦሪት፡አሚን፡
5 በክርስቶስ፡ውእቱ፡ ለኵሎሙ፡ ለእለ፡የአምኑ፡ቦቱ፡፡=፦ ወሙሴሂ፡ ይቤ፡ ኵሉ፡ ዘፈጸመ፡
6 ገቢረ ፡ ሕገገ፡ኦሪት፡ይጸድቅ፡ቦቱ፡=፦ ወጽድቅ፡ በአሚንሰ፡ ከመዝ፡ ይብል፡፡ ኢትበል፡በል
7 ብከ፡መኑ፡የዐርግ፡ሰማየ፡ክርስቶስ፡ውእቱ፡ ዘወረደ፡ እምሰማይ፡=፦ ወመኑ፡ ይወርድ፡ውስ
8 ተ፡ቀላይ፡ክርስቶስ፡ውእቱ፡ዘተንሥአ፡እምውታን፡፡=፦ ወአኮሁ፡ከማሁ፡ ይቤ፡መጽሐፍ፡፡
9 ቅሩብ፡ለከ፡ቃል፡ውስተ፡አፉከ፡ ወውስተ፡ልብከ፡ወዝውእቱ፡ቃል፡ ዘንሜህረክሙ፡=፦ እመ
ከመ፡ተአምን፡በአፉከ፡ከመ፡ክርስቶስ፡ውእቱ፡እግዚእ፡ ወተአምን፡ በልብከ፡ ከመ፡አንሥኦ፡
10 እግዚአብሔር፡እምውታን ፡ ተሐዩ፡=፦ ወልብኒ፡የአምን፡ በጽድቅ፡ ወአፉኒ፡ የአምን፡ በሕ
11 ይወት፡=፦ ወይቤ፡መጽሐፍ፡ኵሉ፡ዘየአምን፡ቦቱ፡ የሐዩ፡=፦ ወኢፈለጠ፡አይሁዳዌ፡ወአ
12 ረማዌ ፡ እስመ ፡ ባዕል ፡ እግዚአብሔር ፡ ወያአክል ፡ ለኵሉ ፡ ዘጸውዖ፡=፦ እስመ ፡ ኵሉ፡
13 ዘጸውዖ ፡ ስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ የሐዩ፡፡=፦ ወእፎኑ ፡ ይጼውዕዎ ፡ እንዘ ፡ ኢያአም
14 ኑ ፡ ቦቱ ፡ ወእፎ ፡ የአምኑ ፡ በዘ ፡ ኢሰምዑ ፡ ወእፎኑ ፡ ይሰምዑ ፡ ዘኢሰበኩ ፡ ሎሙ፡=፦
15 ወእፎኑ ፡ ይሰብኩ ፡ ሎሙ ፡ ዘኢተፈነወ ፡ ሐዋርያ ፡ ኀቤሆሙ፡፡ ወአኮኑ ፡ መጽሐፍ፡
ይቤ ፡ ሠናይ ፡ እገሪሆሙ ፡ ለእለ ፡ ይዜንዉ፡ ሠናየ ፡ ዜና፡፡=፦

Quia sic dicit Scriptura, Ecce ponam in Zione lapidem scandali, & lapidem of- 33
fensæ, & qui credit in eum, non pudefiet. Statio.

Quarto Sabbato Rogationis.

CAP. X.

F*Ratres mei, mihi quidem voluntas cordis mei* est, *& obsecratio mea, ut vi-* 1
vant. Sed & ego ita comprobator eorum sum, *quòd zelum habent erga Deum, at* 2
non cum scientia sua. Justitiam enim Dei ignorant, & quærunt in sua ipso- 3
rum justitia stabiliri: justitiæ autem Dei non possunt subjici. Et finis quidem 4
justitiæ legis est fides in Christo omnibus qui in ipso credunt. Et Moyses di- 5
cit, Quicunque perfecerit exequi præcepta legis, justificabitur per eam. Ju- 6
stitia autem cum fide conjuncta ita dicit, Ne dicas in corde tuo, Quis ascendet
in cœlum? Christus est qui descenderit è cœlo. Et quis descendet in abyssum? 7
Christus est qui suscitatus est à mortuis. Et nónne ita dicit Scriptura, Prope est 8
tibi verbum in ore tuo & in corde tuo? & hoc est verbum quod edocemus vos.
Si confessus fueris ore tuo quòd Christus est Dominus, & credideris in corde 9
tuo quòd Deus excitavit eum à mortuis, salvus eris. Cor enim credit ad justi- 10
tiam, & os etiam confitetur ad salutem. Dicit enim Scriptura, Omnis qui cre- 11
dit in illum, salvus erit. Et non est distinctio Judæi aut Gentilis, quia Deus di- 12
ves est, & sufficiens pro omnibus qui eum invocant. Omnis enim qui invoca- 13
verit nomen Dei, salvus erit. Quomodo autem invocabunt in quem non credi- 14
derunt? & quomodo credent in eum, quem non audierunt? & quomodo audient,
quibus non prædicârunt? Quomodo autem prædicabunt iis, ad quos missus non 15
est Apostolus? Et nónne Scriptura dicit, Pulchri sunt pedes eorum qui evange-
lizant bonum nuntium?

Sed non omnes *auscultârunt* Evangelio. Esaias enim dicit; Domine, quis cre-
16 Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει, Κύριε, τίς ἐ-
didit auditui nostro? Ergò fides ex auditu: *at* auditus per ver-
17 πίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς· ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήμα-
bum *Dei.* Sed dico; Numquid non audierunt? *Imò verò,* In omnem terram
18 τος Θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω, Μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε, Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν
exivit sonus eorum, & in fines *habitatæ* verba eo-
ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐ-
rum. Sed dico; Numquid non cognovit Israel? Primus Moyses di-
19 τῶν. Ἀλλὰ λέγω, (μ) Μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; πρῶτος Μωσῆς λέ-
cit; Ego ad æmulationem adducam vos in non gentem, in gentem insipientem
γει, Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, (ν) ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ
in iram mittam vos. Esaias autem audet, & dicit; Inventus sum me
20 παροργιῶ ὑμᾶς. Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ, καὶ λέγει, Εὑρέθην τοῖς ἐμὲ
non quærentibus: *conspicuus factus sum* me non interrogantibus. Ad autem
21 μὴ ζητοῦσιν· ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι. Πρὸς δὲ τὸν
Israel dicit; *Totam diem* expandi manus meas ad populum
Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν
impersuasum, & contradicentem.
ἀπειθοῦντα, καὶ ἀντιλέγοντα.

CAP. XI. ια'.

Dico ergò; Numquid repulit Deus populum suum? *Ne fiat:* et-
1 ΛΕγω οὖν, Μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν (α) αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ Iς'
enim ego Israelita sum, ex semine Abraham, *tribûs* Benjamin. Non
2 γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. Οὐκ
repulit Deus plebem suam, quam præscivit. An nescitis in Elia quid
ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ τί
dicit Scriptura? *ut* interpellat Deum adversùs Israel, *dicens*;
λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ (β) Ἰσραήλ, λέγων,
Domine, Prophetas tuos occiderunt, & altaria tua suffode-
3 Κύριε, τοὺς προφήτας σου (γ) ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκα-
runt: & ego relictus sum solus, & quærunt animam meam. Sed quid
ψαν· κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου. Ἀλλὰ τί 4
dicit illi divinum responsum? Reliqui mihiipsi septem *mille viros,* qui
λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες
non curvaverunt genua Baal. Sic ergò & in *nunc* tempore, *reliquiæ*
οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, λεῖμμα 5
secundùm electionem gratiæ *facta est.* Si autem gratia, non jam ex operibus:
κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, οὐκ ἔτι ἐξ ἔργων· 6
alioquin gratia non jam est gratia. *Si autem ex operibus, non ampliùs est*
ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκ ἔτι γίνεται (δ) χάρις. εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι ἐστὶ
gratia: alioqui opus non ampliùs est opus. Quid ergò? quod *inquirit* Isra-
χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔτι ἐστὶν ἔργον. Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσρα- 7
el, hoc non est consecutus: *at* electio consecuta est: *at* cæteri *ob-*
ὴλ, (ε) τούτου οὐκ ἐπέτυχεν· ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐ-
duruerunt, (Sicut scriptum est; Dedit illis Deus spiritum compunctio-
πωρώθησαν, (Καθὼς γέγραπται, Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξε- 8
nis: oculos *ad* non *videndum,* & aures *ad* non *audiendum,*) usque in hodiernum di-
ως· ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν,) ἕως τῆς σήμερον ἡ-
em. Et David dicit; Fiat mensa eorum in laqueum, & in
μέρας. Καὶ Δαβὶδ λέγει, Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς 9
captionem, & in scandalum, & in retributionem illis. Obscurentur o-
θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς. Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀ- 10
culi eorum *ad non videndum,* & dorsum eorum semper incurva.
Iς' φθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον.
Dico ergò; Numquid offenderunt, ut caderent? *Ne fiat.* Sed illorum *ru-*
λέγω οὖν, Μὴ ἔπταισαν, ἵνα πέσωσι; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ τῷ αὐτῶν πα- 11
inâ, salus Gentibus, *ad æmulatione excitandum* illos. *Si verò*
ραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ (ζ) παραζηλῶσαι αὐτούς. Εἰ δὲ 12
ruina illorum divitiæ mundi, & diminutio eorum divitiæ Gentium,
τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν,
quanto magis plenitudo eorum?
πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;

MS. A. (μ) Μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; (ν) ἐπ' ἔθνει ζηλῶσαι αὐτούς. *** Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς
Κεφ. ια'. MS. A. (α) αὐτοῦ, ὃν προέγνω; μὴ (β) Ἰσραήλ, Κύριε, (γ) ἀπέκτειναν, τὰ (δ) χάρις. Τί οὖν (ε) τοῦτο (ζ) παρα-

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܟܠܗܘܢ ܐܫܬܡܥܘ ܠܣܒܪܬܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ. ܐܫܥܝܐ ܓܝܪ ܐܡܪ. ܡܪܝ ܡܢܘ ܗܝܡܢ
17 ܠܫܡܥܢ. * ܡܟܝܠ ܗܝܡܢܘܬܐ ܡܢ ܫܡܥܐ ܕܐܕܢܐ ܗܝ. ܘܫܡܥܐ ܕܐܕܢܐ ܡܢ
18 ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ. * ܐܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܠܡܐ ܠܐ ܫܡܥܘ. ܘܗܐ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ܢܦܩ ܩܠܗܘܢ.
19 ܘܠܣܘܦܝ ܬܒܝܠ ܡܠܝܗܘܢ. * ܐܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܠܡܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܝܣܪܝܠ. ܩܕܡܝܐ ܡܘܫܐ
20 ܗܟܢܐ ܐܡܪ. ܕܐܢܐ ܐܛܢܟܘܢ ܒܥܡܐ ܕܠܐ ܗܘܐ ܥܡܐ. ܘܒܥܡܐ ܡܣܟܠܐ ܐܪܓܙܟܘܢ. ܐܫܥܝܐ ܕܝܢ
ܐܡܪ ܘܐܡܪ. ܕܐܬܚܙܝܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܒܥܘܢܝ. ܘܐܫܬܟܚܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܫܐܠܘ ܥܠܝ.
21 * ܠܐܝܣܪܝܠ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܦܫܛܬ ܐܝܕܝ ܟܠܗ ܝܘܡܐ ܠܘܬ ܥܡܐ ܕܡܬܚܪܐ ܘܠܐ ܡܬܛܦܝܣ.
* ܦܬܓܡ * ܩܪܝܢܐ ܕܬܠܬܐ ܒܫܒܐ * ܕܚܫܐ *

1 * ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ. ܕܠܡܐ ܫܕܐ ܐܠܗܐ ܠܥܡܗ. ܚܣ. ܐܦ ܐܢܐ ܓܝܪ ܡܢ ܐܝܣܪܝܠ ܐܢܐ.
2 ܡܢ ܙܪܥܗ ܕܐܒܪܗܡ. ܡܢ ܫܒܛܐ ܕܒܢܝܡܝܢ. * ܠܐ ܫܕܐ ܐܠܗܐ ܠܥܡܗ ܕܡܢ ܠܘܩܕܡ
ܝܕܥ ܗܘܐ ܠܗ. ܐܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܐܠܝܐ ܡܢܐ ܐܡܪ ܟܬܒܐ. ܟܕ ܡܩܒܠ ܗܘܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ
3 ܥܠ ܐܝܣܪܝܠ ܘܐܡܪ. * ܡܪܝ ܠܢܒܝܐ ܕܝܠܟ ܩܛܠܘ. ܘܠܡܕܒܚܝܟ ܣܚܦܘ. ܘܐܢܐ ܒܠܚܘܕܝ
4 ܐܫܬܚܪܬ ܘܒܥܝܢ ܠܢܦܫܝ. * ܘܐܬܐܡܪ ܠܗ ܒܓܠܝܢܐ. ܕܗܐ ܫܒܩܬ ܠܢܦܫܝ
5 ܫܒܥܐ ܐܠܦܝܢ ܓܒܪܝܢ ܕܠܐ ܒܪܟܘ ܒܘܪܟܝܗܘܢ ܘܠܐ ܣܓܕܘ ܠܒܥܠܐ. * ܗܟܢܐ ܐܦ
6 ܒܗܢܐ ܙܒܢܐ ܫܪܟܐ ܐܫܬܚܪܬ ܒܓܒܝܘܬܐ ܕܛܝܒܘܬܐ. * ܘܐܢ ܒܛܝܒܘܬܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ
ܥܒܕܐ. ܘܐܢ ܠܐ ܛܝܒܘܬܐ ܠܐ ܗܘܬ ܛܝܒܘܬܐ. ܘܐܢ ܡܢ ܥܒܕܐ ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܛܝܒܘܬܐ. ܘܐܢ ܠܐ
7 ܥܒܕܐ ܠܐ ܗܘܐ ܥܒܕܐ. * ܡܢܐ ܗܟܝܠ. ܕܒܥܐ ܗܘܐ ܐܝܣܪܝܠ ܠܐ ܐܫܟܚ. ܓܒܝܘܬܐ
8 ܕܝܢ ܐܫܟܚܬ. ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܐܬܥܘܪܘ ܒܠܒܗܘܢ. * ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܕܝܗܒ ܠܗܘܢ
ܐܠܗܐ ܪܘܚܐ ܕܬܘܢܝܐ. ܥܝܢܐ ܕܠܐ ܢܚܙܘܢ. ܘܐܕܢܐ ܕܠܐ ܢܫܡܥܘܢ. ܥܕܡܐ
9 ܠܝܘܡܢܐ. * ܘܬܘܒ ܕܘܝܕ ܐܡܪ. ܢܗܘܐ ܦܬܘܪܗܘܢ ܩܕܡܝܗܘܢ ܠܦܚܐ. ܘܦܘܪܥܢܗܘܢ
10 ܠܬܘܩܠܬܐ. * ܢܚܫܟܢ ܥܝܢܝܗܘܢ ܕܠܐ ܢܚܙܘܢ. ܘܚܨܗܘܢ ܒܟܠܙܒܢ ܢܗܘܐ
11 ܟܦܝܦ. * ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ. ܕܠܡܐ ܐܬܬܩܠܘ ܕܢܦܠܘܢ. ܚܣ. ܐܠܐ ܒܬܘܩܠܬܗܘܢ
12 ܗܘܐ ܚܝܐ ܠܥܡܡܐ. ܠܛܢܢܐ ܕܗܘܢ. * ܘܐܢ ܬܘܩܠܬܗܘܢ ܗܘܬ ܥܘܬܪܐ ܠܥܠܡܐ.
ܘܒܨܝܪܘܬܗܘܢ ܥܘܬܪܐ ܠܥܡܡܐ. ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܫܘܡܠܝܗܘܢ.

Sed non omnes auscultârunt nuntiationi 16
Evangelii. Esaia enim ait; Domine mi,
Quis credidit voci nostræ? Ergò fides ex 17
auditu auris est, & auditus auris ex verbo
Dei. At inquam, annon audierunt? Et ecce, 18
In omnem terram exivit vox eorum, & in
fines orbis sermones eorum. Sed inquam, 19
nunquid non cognovit Israël? Primus Mo-
ses ita dixit; Ad æmulationem provocabo
vos per populum qui non est populus, &
per gentem immorigeram vos commovebo
ad iram. Esaia autem ausus est & dixit; 20
Visus sum ab iis qui non quærebant me, &
inventus sum ab iis qui de me non interroga-
bant. Israeli verò dicit; Expandi manus 21
meas totâ die ad populum reluctantem &
non acquiescentem.

CAP. XI.

Lectio feriæ tertiæ Passionis. 20.

SEd inquam ego, nunquid depulit Deus 1
populum suum? Absit. Nam & ego sum ex
Israel, ex semine Abraham, ex prosapia
Benjamin. Non depulit Deus populum 2
suum, qui fuit ei præcognitus. An nescitis
Scripturam de Elia quid dicat, dum inter-
pellaret Deum adversùs Israël, ac diceret?
Domine mi, Prophetas tuos trucidârunt, & 3
altaria tua everterunt, ac ego solus super-
fui, quæruntque animam meam. At dictum 4
est ei per revelationem; Ecce reservavi
mihi ipsi septem millia virorum, qui non
flexerunt genua sua, nec adoraverunt Baal.
Ita & hoc tempore reliquiæ remanserunt 5
per electionem gratiæ. Sed si per gratiam, 6
non jam ex operibus; alioquin gratia non
est gratia. Sin ex operibus, non jam ex gra-
tia; alioquin opus non est opus. Quid er- 7
gó? Quod requirebat Israel non invenit,
electio verò invenit: cæteri autem corde
suo obcæcati sunt, (Sicut scriptum est; 8
Dedit eis Deus spiritum stupidum, & oculos
quibus non videant, & aures ut non audiant,)
usque ad hodiernum diem. Et David rur- 9
sus ait; Fiat mensa eorum coram ipsis pro
laqueo, & retributio eorum pro offendiculo.
Caligine obducantur oculi eorum ne vide- 10
ant, & tergum eorum semper sit curvum.
Ego verò dico, Nunquid impegerunt ut ru- 11
erent? Absit: sed per eorum lapsus vita
obvenit Gentibus, ad eorum zelum *exci-*
tandum. Quòd si lapsus eorum fuit opu- 12
lentia mundo, & eorum condemnatio di-
vitiæ Gentibus, quantò magis eorum ple-
nitudo?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ዘአኮ ፡ ኵሎሙ ፡ ሰምዑ ፡ አኮኑ ፡ ኢሳይያስኒ ፡ ይቤ ፡ እግዚኦ ፡ መኑ ፡ የአምኖ ፡ ቃለነ ፡፡
በጸሎተ ፡ ኤልያስ ፡ ምንባብ ፡፡
17 ወኵሎኑ ፡ ዘሰምዐ ፡ የአምን ፡ ወሰሚዕሰ ፡ በቃለ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ቦኑ ፡ ዘኢሰምዑ ፡ እ
18 ስራኤል ፡ አኮኑ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ምድር ፡ ወፅአ ፡ ነገሮሙ ፡ ወእስከ ፡
ለጽናፈ ፡ ዓለም ፡ በጽሐ ፡ ነቢቦሙ ፡፡ ቁም ፡፡
19 እስራኤልኑ ፡ ዳእሙ ፡ ኢሰምዑ ፡ ወአኮኑ ፡ ሙሴሂ ፡ አቅደመ ፡ ብሂሎቶሙ ፡ አነ ፡ አቀንኦ
20 ሙ ፡ በሕዝብ ፡ ዘኢይሌብው ፡ ወአመዐዕክሙ ፡ ዘበ ፡ ኢኮነ ፡ ሕዝበ ፡፡ ኢሳይያስኒ ፡
ተኃበለ ፡ ይቤሎሙ ፡ ረከቡኒ ፡ እለ ፡ ኢኃሠሡኒ ፡ ወአስተርአይክዎሙ ፡ ለእለ ፡ ኢተ
ስእሉኒ ፡፡

Non quòd omnes auscultârunt, annon Isaias dicit; Domine quisnam credidit ser- 16
moni nostro?

In oratione Eliæ lectio.

Omnisne autem qui auscultavit, credidit? Auditus verò est per verbum Christi. 17
Nunquid non audierunt Israel? Nonne dicit Scriptura, In universam terram ex- 18
ivit sermo eorum, & in fines orbis advenit loquela eorũ? Statio. *Israëlne tantùm non* 19
auscultârunt? Annon etiam Moses de eis prædixerit, Ego ad zelum provocabo
eos per gentem excordem: per non gentem ad iram provocabo vos. Isaias autem 20
ausus est, & dixit iis; Invenerunt me, qui me non requirebant: conspectus sum
iis qui me non interrogabant.

Versio VULGATA LATINA.

16 Sed non omnes obediunt Evangelio. Isaias enim dicit; Domine, quis credidit
17 auditui nostro? Ergò fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi. Sed dico;
18 Numquid non audierunt? Et quidem in omnem terram exivit sonus eorum, & in
19 fines orbis terræ verba eorum. Sed dico; Numquid Israël non cognovit? Pri-
mus Moyses dicit; Ego ad æmulationem vos adducam in non gentem: in gen-
20 tem insipientem, in iram vos mittam. Isaias autem audet, & dicit; Inventus sum
21 à non quærentibus me: palàm apparui iis, qui me non interrogabant. Ad Israel
autem dicit; Totâ die expandi manus meas ad populum non credentem, & con-
tradicentem.

CAP. XI.

1 Dico ergò; Numquid Deus repulit populum suum? Absit. Nam & ego Israëlita
2 sum ex semine Abraham, de tribu Benjamin: Non repulit Deus plebem suam,
quam præscivit. An nescitis in Elia quid dicit Scriptura; Quemadmodùm inter-
pellat Deum adversùm Israël? Domine, Prophetas tuos occîderunt, altaria tua 3
suffoderunt: & ego relictus sum solus, & quærunt animam meam. Sed quid dicit 4
illi divinum responsum? Reliqui mihi septem millia virorum, qui non curvave-
runt genua ante Baal. Sic ergò & in hoc tempore, reliquiæ secundùm electionem 5
gratiæ salvæ factæ sunt. Si autem gratia, jam non ex operibus: alioquin gratia 6
jam non est gratia. Quid ergò? quod quærebat Israel, hoc non est consecutus: 7
electio autem consecuta est: cæteri verò excæcati sunt: Sicut scriptum est; Dedit 8
illis Deus spiritum compunctionis: oculos ut non videant, & aures ut non audiant,
usque in hodiernum diem Et David dicit; Fiat mensa eorum in laqueum, & in 9
captionem, & in scandalum, & in retributionem illis. Obscurentur oculi eorum ne 10
videant: & dorsum eorum semper incurva. Dico ergò; Numquid sic offende- 11
runt ut caderent? Absit. Sed illorum delicto, salus est Gentibus ut illos æmu-
lentur. Quòd si delictum illorum divitiæ sunt mundi, & diminutio eorum divi- 12
tiæ Gentium: quantò magis plenitudo eorum?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

16 * لكن البشارة ما اطاعها كل الناس • لان شعيا يقول • يا رب من صدق سماعنا * فالامانة 17
اذا من السماع • والسماع بكلمة الله • لكني اقول لعلهم ما سمعوا • لا • ولكن الي الارض 18
كلها سلكت نغمهم • والي قواصي الدنيا بلغت كلامهم * لكني اقول اتري اسرائيل ما 19
عرف • فموسي يقول اولا • لاغيرنكم انا بغير امة • بامة لا فهم لها اغايظكم * وشعيا 20
يتجاسر ان يقول • قد وجدت عند الذين لم يطلبوني • صرت ظاهرا للذين لم يسالوا
21 عني * ويوحي اسرائيل فيقول • كل اليوم بسطت يدي الي شعب عاص ومجاوب •

الفصل الحادي عشر •

1 * فاقول لعل الله قد ابعد شعبه • حاشا لاني انا اسرائيلي انا • من نسل ابراهيم وقبيلة
2 بنيامين * ما ابعد الله شعبه الذي عرفه سالفا •

الاربعا من الجمعة الرابعة بعد العنصرة •

او ما قد عرفتم ماذا يقول
الكتاب في خبر ايليا • لما استعان بالله على اسرائيل * يا رب قد قتلوا انبياءك • واقلبوا 3
مذابحك • وقد بقيت انا وحدي • وهم يطلبون نفسي * لكن ماذا يقول له الوحي اليه 4
قد استبقيت لذاتي سبعة الف رجل لم يجثوا لبعل ركبة * كذلك الان وفي هذا الوقت 5
وقد صارت بقية عما يخص باصطفاء النعمة * فان كانت بالنعمة صارت • فليست من الاعمال 6
ايضا • والا فالنعمة لن تصير نعمة ايضا • وان كانت من الاعمال فليست هي نعمة ايضا • والا
فالعمل لن يكون عملا ايضا * فماذا نقول اذا • ما كان اسرائيل يطلبه • ذلك لم يجده • بل ناله 7
الاصطفاء • فاما باقيهم فعموا * كما كتب ان الله اعطاهم روح خشوع • اعينا لا تبصر • واذانا 8
لا تسمع حتي الي نهار اليوم * وداود يقول لتصر مائدتهم فخا ومقنصا وشكا ومجازاة لهم * 9
10 * لتظلم عيونهم لئلا يبصروا • واحن ظهورهم كل حين * فاقول اذا لعلهم ادبروا ليسقطوا • 11
حاشا • لكن بهفوتهم صار الخلاص للامم • ليغايرهم * فان تكن هفوتهم ثروة للعالم • وانغلابهم 12
غنا للامم • فكم اولي بذلك كلهم *

Verùm Evangelio non omnes homines obedìverunt. Esaia enim dicit, O Domine, quis credidit auditui nostro? 16
Igitur fides, ex auditu est: auditus autem, per verbum Dei. 17
Sed dico, Nunquid non audierunt? Minimè. Attamen per terram universam elata est vox illorum sonora, & ad fines orbis terrarum usque pervenerunt verba eorum. 18
Sed dico, Nunquid Israel non cognovit? Moses quidem primùm ait, Ego sanè ad æmulationem provocabo vos per non gentem, per gentem judicii expertem commovebo vos ad iram. 19
Esaia verò dicere audet, Inventus jam sum apud eos qui me non quæsierant, conspicuus factus sum his qui de me non interrogaverant. 20
Israelem verò compellans ait, Totâ die expandi manus meas ad populum rebellem & contra respondentem. 21

CAP. XI.

Dico igitur, Num Deus repulit populum suum? Absit. Etenim ego Israelita sum, de stirpe Abrahæ, & tribu Benjamin. 1
Non repulit Deus populum suum, quem anteà cognoverat. 2

Feriâ quartâ infra hebdomadam quartam post Pentecosten.

An nondum nôstis quid dicat Scriptura in historia Eliæ, quando invocavit Deum adversus Israelem?
O Domine, occiderunt prophetas tuos, & subverterunt altaria tua: & ego remansi solus, & ipsi quærunt animam meam. 3
Sed quid dicit ei oraculum ipsi declaratum? *Reservavi mihi septem millia virorum, qui non flexerunt genu* idolo *Baal.* 4
Sic igitur hoc item tempore factæ sunt etiam reliquiæ, quod attinet ad electionem gratiæ. 5
Quodsi per gratiam factæ sunt, ergo non item ex operibus: alioqui gratia non esset adhuc gratia. Si verò ex operibus essent, igitur non est ampliùs gratia: alioqui opus non esset adhuc opus. 6
Quid igitur dices? Quod Israel quærebat, id minimè invenit, sed obtinuit illud electio: cæteri verò excæcati sunt, 7
Quemadmodum scriptum est, Dedit eis Deus spiritum submissionis, oculos non videntes, & aures non audientes, usque ad hodiernum diem. 8
David etiam dicit, Fiat mensa eorum laqueus, & pedica, & scandalum, atque retributio ipsis. 9
Obtenebrescant oculi eorum, ne videant: & terga eorum incurva omni tempore. 10
Dico igitur, Num deliquerunt ut corruerent? Absit: sed per ipsorum delictum salus facta est Gentibus, ad æmulationem eorum. 11
Quodsi delictum eorum divitiæ sunt mundo, & exitium eorum divitiæ Gentibus, quanto magis competit hoc perfectioni illorum? 12

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

21 ወለእስራኤልሰ ፡ ይቤሎሙ ፡ ኵሎ ፡ ዕለት ፡ ለኣሥእ ፡ እደዊየ ፡ ኀበ ፡ ሕዝብ ፡ ዓለዊያን ፡
ወከሓድያን ፡፡ ፡=፡
1a
በከበው ፡ በኤልያስ ፡፡ ፡=፡
1 እሉ ፡ ለእከ ፡ ገደፎሆ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለሕዝቡ ፡ ሐሰ ፡፡ 12 አኮኑ ፡ አነሂ ፡ እስራኤላ
2 ዊ ፡ አነ ፡ ዘርአ ፡ አብርሃም ፡ ሕገዘበ ፡ በንያም ፡=፡ ኢገደፈ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕዝቦ ፡፡
ዘኣቅደመ ፡ አእምሮ ፡፡ ኢታአምሩኑ ፡ ዘይቤ ፡ ኤልያስ ፡ አመ ፡ ሰካዮሙ ፡ ለእስራኤል ፡
3 ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡=፡ እግዚኦ ፡ ነቢያቲከ ፡ ቀተሉ ፡ ወመሥዋዕ
4 ቲከ ፡ ነሠቱ ፡ ወአነ ፡ ባሕቲትየ ፡ ተረፍኩ ፡ ወየኀሥሥዋ ፡ ለነፍስየ ፡፡ ፡=፡ ወምንተ ፡
ይቤሎ ፡ ዘአስተርአዮ ፡ አትረፍኩ ፡ ሊተ ፡ ሰብዓ ፡ ምእተ ፡ ብእሴ ፡ እለ ፡ ኢያምለክዎ ፡
5 ለበዓል ፡፡ ፡=፡ ከማሁኬ ፡ ዮም ፡ በዝ ፡ መዋዕል ፡ እለ ፡ ተርፉ ፡ ኅሬ ፡ ኮኖሙ ፡ ጽድ
6 ቅ ፡=፡ ወእመሰኬ ፡ በጸጋ ፡ ይጸድቁ ፡ ኢኮነኬ ፡ በምግባር ፡ ወለእመ ፡ በምግባር ፡
7 ይጸድቁ ፡ ጸጋ ፡ ኢይከውን ፡ ጸጋ ፡=፡ ምንተ ፡ እንከ ፡ የኀሥሥ ፡ እስራኤል ፡ ዘዘንተ ፡
8 ኢያደምዓ ፡ ወኅሬሰ ፡ አድምዑ ፡ ወእለ ፡ ተረፉ ፡ ዖሩ ፡=፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡
ወሀቦሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ መንፈሰ ፡ ድንዙዝ ፡ ከመ ፡ ይነጽሩ ፡ በአዕይንቲሆሙ ፡ ወኢ
9 ይርአዩ ፡ ወኢይስምዑ ፡ በእዘኒሆሙ ፡ እስከ ፡ ዮም ፡፡ ፡=፡ ዳዊትኒ ፡ ይቤ ፡ ለትኩኖሙ ፡
10 ማእደሙ ፡ መሥገርተ ፡ በቅድሜሆሙ ፡ ለፍዳሆሙ ፡ ወለዕቅፋቶሙ ፡=፡ ወለይጽለማ ፡
11 አዕይንቲሆሙ ፡ ወይትቀጻዕ ፡ ዘባናቲሆሙ ፡ በኵሉ ፡ጊዜ ፡፡ ፡=፡ እብል ፡ እንከ ፡ ተስሐ
ቶሙኑ ፡ ከመ ፡ ይደቁ ፡ ሐሰ ፡፡
12 አኮኑ ፡ በገጋዮሙ ፡ ቀንኡ ፡ ላዕለ ፡ ሕይወተ ፡ አሕዛብ ፡፡ ፡=፡ ሶበ ፡ ስሒተ ፡ ዚአሆሙ ፡ ብዕለ ፡ ኮነ ፡
ለአሕዛብ ፡ ወገጋየ ፡ ዚአሆሙ ፡ ብዕለ ፡ ኮነ ፡ ለዓለም ፡ እፎ ፡ እንጋ ፡ እምኮኑ ፡ ሶበ ፡ ጸድቁ ፡፡ ፡=፡

Ad Israel autem dicit, Totâ die levavi manus meas ad populum prævaricantem & refragantem. 21

CAP. XI.

Pro Cabao: pro Elia.

Num igitur repulit Deus populum suum? Absit. Nónne ego etiam Israëlita 1
ex semine Abrahami, de tribu Benjamin? Deus non repulit populum 2
suum, quem præcognovit: An nescitis quid dicit Elias, quum interpellaret Deum adversùs Israelem, dicens; Domine, prophetas tuos occiderunt, & altaria 3
tua subverterunt, & ego relictus sum solus, & quærunt animam meam? Sed 4
quid dicit qui apparuit ei, Feci ut remanserint mihi septuagies centum virorum, qui non coluerunt Baal. Ita igitur hodie, in hoc tempore, quæ reliquiæ 5
manent, per *electionem factæ sunt justitiæ. Quòd si per gratiam justificantur, non* 6
est igitur ex operibus: si enim ex operibus justificantur homines, *gratia non est gratia. Quid igitur? requirit Israel hoc quod non adeptus est: electio verò* 7
consecuta est, & reliqui cæcutierunt. Sicut Scriptura dicit, Et dedit eis De- 8
us spiritum torporis, ut videant oculis suis, at non cernant, neque audiant auribus suis usque hodie. David autem dicit, Fiat iis mensa eorum laqueus in 9
conspectu eorum in retributionem illis, & in scandalum illis. Et obtenebrescant 10
oculi eorum, & incurvetur dorsum eorum omni tempore. Dico igitur, Num cor- 11
ruperunt se adeò ut caderent? Absit.
Annon per delictum eorum zelo commoti fuerunt de salute Gentes? Si autem 12
destructio eorum divitiæ fuerunt Gentium, & delictum eorum divitiæ fuerunt mundi, quantò magis igitur fient hæc cum fuerint justificati?

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ῬΩΜΑΊΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙϚ'.

Vobis enim dico Gentibus, *ad quantum* quidem sum ego Gentium Apostolus,
13 Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν, ἐφ' ὅσον (η) μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος,
ministerium meum *glorifico*: Si quomodò ad æmulandum provocem meam carnem, & *salvem*
14 τὴν διακονίαν μου δοξάζω· Εἴπως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω
aliquos ex illis. Si enim *abjectio* eorum, reconciliatio mundi: quæ
15 τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν, καταλλαγὴ κόσμου· τίς
assumptio, *si non* vita ex mortuis? Si *verò primitiæ* sancta, & massa:
16 ἡ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; (θ) Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα·
& si radix sancta, & rami. Si *verò* aliqui *ramorum* defracti sunt, tu
17 καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ
autem oleaster *existens* insertus es in illis, & *particeps* radicis, & pin-
δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης, καὶ τῆς πι-
guedinis olivæ factus es: *Ne obglorieris ramis*: si *verò* obgloriaris,
18 ότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου· Μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,
non tu radicem portas, sed radix te. Dices ergò; *Defracti* sunt
19 οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν
rami, ut ego inserar. *Pulchrè*: *Incredulitate* defracti sunt. Tu
20 (ι) οἱ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ
autem fide stas: *ne efferaris animo*, sed time: Si enim Deus
21 δὲ τῇ πίστει ἕστηκας· μὴ (κ) ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς
ipsis secundùm naturam ramis non pepercit, ne forte nec tibi parcat. Vide ergò
22 τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ (λ) ἐφείσατο, μήπως οὐδέ σου φείσηται. Ἴδε οὖν
benignitatem, & severitatem Dei: in quidem *lapsos*, severitatem: in
χρηστότητα, καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, (μ) ἀποτομίαν· ἐπὶ
autem te, *benignitatem*, si permanseris *benignitati* alioquin & tu excidèris.
δὲ σε, χρηστότητα, ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.
Et illi *autem*, si non permanserint *incredulitati*, inserentur: potens
23 (ν) Καὶ ἐκεῖνοι δὲ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς
enim est Deus iterùm inserere illos. *Si enim* tu ex *illo secundùm naturam*
γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν 24
excisus es oleastro, & contra naturam insertus es in bonam olivam, quanto
ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ
magis ii qui secundùm naturam, inserentur *propriæ* olivæ? *Non enim vo-*
μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν, ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ; Οὐ γὰρ θέ- 25
lo vos ignorare, fratres, mysterium hoc, (ut non sitis *apud vosipsos*
λω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, τὸ μυστήριον τοῦτο, (ἵνα μὴ ἦτε (ξ) παρ' ἑαυτοῖς
arrogantes,) quia *obduratio* ex parte Israël *facta est*, *usque quò* plenitudo
φρόνιμοι,) ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα
Gentium intraret: Et sic omnis Israël *servabitur*: sicut scriptum est;
τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ· Καὶ (ο) οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται, 26
Veniet ex Sion *liberator*, & *avertet impietates* à Jacob: Et
Ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ (π) ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ· Καὶ 27
hoc illis à me *fœdus*, cùm abstulero peccata eorum.
αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
Secundùm quidem Evangelium, inimici propter vos: secundùm autem electionem,
Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν, 28
dilecti propter patres. *Impœnitibilia* enim dona, & vocatio
ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις 29
Dei. Sicut enim & vos aliquando non credidistis Deo, nunc autē misericordiā
τοῦ Θεοῦ. Ὥσπερ (ϛ) γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ἠλεή- 30
consecuti estis illorum *incredulitate*: Ita & isti nunc non crediderunt *ve-*
θητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ· (σ) Οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμε- 31
stræ misericordiæ, ut & ipsi misericordiam consequantur.
τέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσι.

MS. A. (η) μὲν οὖν εἰμι ἐθνῶν (θ) Εἰ γὰρ ἡ (ι) κλάδοι, (κ) ὑψηλὰ φρόνει, (λ) ἐφείσατο, οὐδέ σου (μ) ἀποτομία· ἐπὶ δὲ σε, χρηστότης Θεοῦ, ἐὰν (ν) Κἀκεῖνοι (ξ) ἐν ἑαυτοῖς
(ο) οὕτως (π) ῥυόμενος· ἀποστρέψει (ϛ) γὰρ ποτὲ ὑμεῖς ἠπειθήσατε (σ) Οὕτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܕܚܕܒܫܒܐ ܕܐܘܫܥܢܐ * ܩܪ̈ *

Dominicâ Palmarum. 21.

13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible]
[illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
[illegible]

* Vos autem alloquor Gentes, ego qui sum 13
Apostolus Gentium, ministerium meum co-
honesto: Si fortè ad æmulationem provo- 14
cem filios carnis meæ, & servem quosdam
ex ipsis. Si enim eorum reprobatio in re- 15
conciliationem mundo cessit, quantò magis
eorum conversio nonnisi vita ex mortuis?
Sed si primitiæ sanctæ, & massa: &, si ra- 16
dix sancta est, etiam rami. Quòd si ex ra- 17
mis *nonnulli* amputati sunt, túque quum esses
olea sylvestris, insitus es in locum ipsorum,
& factus es particeps radicis ac pinguedi-
nis ipsius oleæ: Ne téte efferas adversùs 18
ramos. Quòd si teipsum extuleris, non tu
sustines radicem, sed ipsa radix sustinet te.
Jam verò dices; Amputati sunt rami, ut ego 19
in locum ipsorum inserer. Pulchrè: illi 20
quidem, quia non crediderunt, amputati sunt;
tu verò per fidem stetisti: ne effertor mente
tuâ, sed time. Si enim Deus naturalibus ra- 21
mis non pepercit, ne tibi quidem fortè par-
cet. Vide igitur benignitatem & severita- 22
tem Dei: in eos quidem qui ceciderunt, se-
veritatem; in te verò benignitatem, si per-
manseris in ipsa benignitate, alioquin tu
quoque amputaberis. Et illi nisi perman- 23
serint in defectu fidei suæ, ipsi quoque inse-
rentur: siquidem potest Deus rursum eos
inserere. Nam si tu, qui ex olea es illa syl- 24
vestri quæ est in natura tua, amputatus es, &
præter naturam tuam insitus es in oleam opti-
mam, quantò magis ergò ii si inserantur in
oleam suam naturalem? Velim autem vos 25
scire, fratres mei, hoc arcanum, (ut ne sitis
sapientes propriâ opinione) obcæcationem
cordis aliquâ ex parte accidisse Israeli, usque-
dum introierit plenitudo Gentium. Et tunc 26
omnis Israel servabitur: sicut scriptum est;
Veniet ex Sion Redemptor ille, & avertet
iniquitatem à Jacob. Tuncque habebunt 27
fœdus illud quod à me est, quum remiserim
ipsis peccata eorum. Cæterùm in Evange- 28
gelio hostes sunt propter vos, in electione
autem dilecti propter Patres. Non enim 29
revocat Deus donum suum, vocationémque
suam. Quemadmodum enim vos etiam 30
quondam non acquiescebatis Deo, nunc au-
tem misericordiam adepti estis propter eo-
rum inobedientiam: Sic & illi non acqui- 31
everunt nunc miserationibus quæ in vos ex-
titerunt, ut ipsis quoque miserationes fi-
ant.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ለክሙ፡ እብል፡ ለአሕዛብ፡ እምጣነሰ፡ ሐዋርያሆሙ፡ አነ፡ ለአሕዛብ፡ እሴብሕ፡ ለመል
14 አክትየ፡፡ እምቦ፡ ከመ፡ እቀንእ፡ ላዕለ፡ ነፍስየ፡ ወእድኅን፡ እለ፡ ኮኑ፡ እምኔሆ
15 ሙ፡፡ እስመ፡ ፀለተ፡ ዘኢሆሙ፡ ሠሀለ፡ ኮነ፡ ለዓለም፡ እስመ፡ ተስፋነ፡ ሕይወት፡
16 እምውታን፡፡ ቁም፡ ሶበ፡ እንታክቲ፡ እንተ፡ ቀዳሚሃ፡ ቅድስት፡ ይእቲ፡ ወብ
17 ሑእ፡ ቅዱስ፡ ወሠርዊሃ፡ ቅዱስ፡ ወአዕጹቂሃኒ፡ ቅዱስ፡፡ ወእስመቦ፡ እለ፡ ተሰ
ብሩ፡ እምአዕፁቂሃ፡ ኪያከ፡ አውልዐ፡ ገዳም፡ ተከሉ፡ መካኖሙ፡ ወኅብርከ፡ ሠር
18 ወ፡ ምስሌሆሙ፡ ወኮንከ፡ ዘይት፡ ከማሆሙ፡፡ ኢትዝህር፡ እስመ፡ ኮንከ፡ ዐጽቀ፡
ዘይት፡ ወእመሰ፡ ተዘሀርከ፡ አኮ፡ አንተ፡ ዘትጸውሮ፡ ለሠርው፡ ይጸውረከ፡ ለከ፡፡

Vobis loquor Gentibus, inquantùm Apostolus sum Gentium, ministerium meum 13
glorifico. Si fortè ita ad æmulationem provocem quos super animam meam 14
gero, & aliquos ex illos salvos faciam. Quia per abitum eorum, misericordia 15
facta est mundo; & quia spes nostra, vita est ex mortuis. Standum est. *Si quæ* 16
primitiæ fuerunt sanctæ sunt, etiam totum fermentum sanctum est? & si radix
sancta, rami sancti. Et quia fuerunt ex ramis qui fracti sunt, téque oleam 17
sylvestrem plantârunt in locum ipsorum, & cum ipsis particeps factus es radicis,
& factus es olea sicut illi; Ne glorieris, quia factus es ramus oleæ: quòd si glo- 18
riaris, non tu es qui radicem portas, sed illa *portat te.*

Versio VULGATA LATINA.

13 Vobis enim dico Gentibus; Quamdiu quidem ego sum Gentium Apostolus, mi-
14 nisterium meum honorificabo, Si quomodò ad æmulandum provocem carnem
15 meam, & salvos faciam aliquos ex illis. Si enim amissio eorum reconciliatio est
16 mundi: quæ assumptio, nisi vita ex mortuis? Quòd si delibatio sancta est, &
17 massa: & si radix sancta, & rami. Quòd si aliqui ex ramis fracti sunt, tu au-
tem cùm oleaster esses, insertus es in illis, & socius radicis & pinguedinis olivæ
18 factus es, Noli gloriari adversùs ramos. Quòd si gloriaris: non tu radicem
19 portas, sed radix te. Dices ergò; Fracti sunt rami ut ego inserar. Benè: propter
20 incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas: noli altum sapere, sed time.
21 Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit: ne fortè nec tibi parcat.
22 Vide ergò bonitatem, & severitatem Dei: in eos quidem, qui ceciderunt, seve-
ritatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin & tu ex-
cidêris. Sed & illi, si non permanserint in incredulitate, inserentur: potêns est enim 23
Deus iterùm inserere illos. Nam si tu ex naturali excisus es oleastro, & contra na- 24
turam insertus es in bonam olivam: quantò magìs ii, qui secundùm naturam in-
serentur suæ olivæ? Nolo enim vos ignorare, fratres, mysterium hoc, (ut non sitis 25
vobisipsis sapientes) quia cæcitas ex parte contigit in Israël, donec plenitudo Gen-
tium intraret, Et sic omnis Israël salvus fieret, sicut scriptum est; Veniet ex Sion, 26
qui eripiat, & avertat impietatem à Jacob. Et hoc illis à me testamentum: cùm 27
abstulero peccata eorum. Secundùm Evangelium quidem, inimici propter vos: se- 28
cundùm electionem autem, charissimi propter patres. Sine pœnitentia enim sunt 29
dona & vocatio Dei. Sicut enim aliquando & vos non credidistis Deo, nunc au- 30
tem misericordiam consecuti estis propter incredulitatem illorum: Ita & isti nunc 31
non crediderunt in vestram misericordiam, ut & ipsi misericordiam consequantur.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * الخميس من الجمعة الرابعة * لانى لكم اخاطب معشر الامم . اذ قد
14 حصلت انا رسول الى الامم . لاسرفن خدمتي * حتى اغاير بشرتي . واخلص منهم قوما .
15 * لان اطراحهم ان يكن صلح العالم . فما الفايدة الا الحياة من الموتى * وان تكن
16 المقدمة الناجمة قديسة . فالعجينة كذلك . وان يكن الاصل قديسا فالاغصان كذلك .
17 * وان يكن قوما من الاغصان قد كسروا . وكنت انت زيتونة برية . فطعمت فيهم
18 وصرت شريكا للاصل ولدسومة الزيتونة * فلا تفتخر على الاغصان . فان افتخرت فلست
19 انت الحامل الاصل . بل الاصل يحملك * فستقول اذا ان الاغصان كسرت لكيما اطعم انا .
20 * فقد قلت مقالا حسنا . بعدم الامانة كسروا . وانت بالامانة وقفت . فلا تعلين رايك لكن
21 ارهب * فان الله ان يكن ما شفق على الاغصان المختصة بطبيعتها . فلعله ما يشفق ولا
22 عليك * فانظر الى خيرية الله وصرامته . اما صرامته فشملت الذين سقطوا . واما خيريته
23 فاتسبغ عليك . ان ثبت في الخيرية . والا فستقطع انت * واولايك ان لم يثبتوا في
24 عدمهم الايمان سيطعمون . لان الله قادر هو ان يطعمهم ايضا * لانك انت ان كنت
قطعت من الزيتونة التي هي فيما يخص طبيعتها زيتونة برية . وطعمت تطعيما ينافي
طبيعتك في زيتونة جيدة . فكم اولي باوليك ان يطعموا تطعيما يخص بطبيعتهم في زيتونهم *
25 * الجمعة من الجمعة الرابعة بعد العنصرة * لانني يا اخوتي لن اوثر ان
يعبو عليكم هذا السر . لكيلا تكونوا عند انفسكم عقلاء . ان اسراييل صارت له
26 عماية من بعض اجزاء العماية . الى ان يدخل كمال الامم * وهكذا يتخلص كل اسراييل .
27 كما كتب سيجي المنقذ من صهيون . ويرد النفاقات عن يعقوب * وهذا هو العهد
28 الذي لهم مني اذا محصت خطاياهم * فهم على ما يختص ببشارة الانجيل اعداء من
29 اجلكم . وعلى ما يخص الاصطفاء هم احباء من اجل الاباء * لان مواهب الله ودعوته
30 31 لا يخامرها ندم * وكما انكم انتم عصيتم الله قديما . فرحمتم الان بعصيانهم * كذلك
وهولاء عصوا الان للترحم عليكم ليرحموا هم *

Feriâ quintâ hebdomadæ quartæ.

Vos enim alloquor turba Gentilium, 13
Cùm Apostolum ad Gentes me ipse de-
prehendam, nobilitabo quidem ministe-
rium meum, ut ad æmulationem provo- 14
cem carnem meam, & salvos reddam
nonnullos ex eis. Si enim rejectio illo- 15
rum est reconciliatio mundi, quod est
emolumentum, nisi vita ex mortuis?
Quodsi primitiæ enascentes sanctæ 16
sunt, massa itidem. Et si radix fuerit
sancta, similiter & rami. Quodsi qui- 17
dam è ramis fracti sunt, & tu cùm
esses olea sylvestris, insitus es illis, &
consors factus es radicis atque pinguedi-
nis oleæ: Ne glorieris adversùs ramos. 18
Nam si glorieris, non es tu radicem
portans, sed radix te portat. Dices 19
igitur, Defracti sunt rami, ut insererer
ego. Optimum sermonem dixisti, per de- 20
fectum fidei defracti sunt, tu verò per
fidem mansisti: ne tamen animum tuum
efferas, sed time. Nam si Deus non pe- 21
percit ramis in propria natura existen-
tibus, fortè nec tibi parcet. Considera 22
igitur bonitatem Dei, & severitatem
ejus: severitas quidem ipsius complexa
est eos qui corruerunt: ejus verò boni-
tas redundabit super te, si permanseris
in bonitate: alioquin tu excidêris; Et 23
illi nisi permanserint in incredulitate
sua, inserentur: potens est enim Deus
iterum inserere illos. Etenim si tu ex- 24
cisus es ex olea quæ, quantùm ad natu-
ram suam, olea est sylvestris, & inser-
tus es insitione alienâ à natura tua,
in bonam oleam: quanto magìs com-
petit iis inseri insitione naturæ suæ
consentaneâ, in propriam oleam?

Feriâ sextâ infra hebdomadam quartam post Pentecosten.

Nolo enim ô fratres mei, latere vos 25
mysterium hoc, ut ne sitis apud vosmet-
ipsos prudentes, quòd Israëli contigit
cæcitas aliqua ex parte cæcitatis,
quoad ingrederetur perfectio Gentium,
Et sic salvaretur totus Israël: sicut 26
scriptum est, Veniet Redemptor ex Sion,
& avertet impietates à Jacob. Et hoc 27
est fœdus quod à me habent, quum de-
tersero peccata eorum. Itaque ipsi, 28
quantùm ad annuntiationem Evangelii,
inimici sunt propter vos: quantùm ve-
rò ad electionem, amici sunt propter
Patres. Nam dona Dei, ejusque vocatio 29
non permiscentur pœnitudine. Et quem- 30
admodum vos rebellâstis quondam à
Deo, nunc autem misericordiam con-
secuti estis per illorum rebellionem:
Sic & isti nunc rebellârunt, ut vos 31
misericordiam impetretis, ut ipsi mise-
ricordiam consequantur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ምንተ፡ ብሂለከ፡ ትዜህር፡ ተሰብሩ፡ አዕጹቂሃ፡ ወአነ፡ ኮንኩ፡ ዕጽቀ፡ ዘይት፡ ህየንቲሆሙ፡ ትብ
20 ሉኑ። ርቱዕ፡ ይሰበሩ፡ እስመ፡ ኢአምኑ፡ ወአንተሰ፡ ቆምከ፡ እስመ፡ አምንከ፡ ፍሩሃከ፡ ን
21 በር፡ እንከ፡ ወኢታዕቢ፡ ርእሰከ። ሶበ፡ ለእለክቱ፡ እለ፡ እምፍጥረቶሙ፡ ዘይት፡ እሙንቱ፡
22 ኢምሕኮሙ፡ ኪያከኑ፡ ይምሕከከ። ርኢ፡ እንከ፡ ምሕረቶ፡ ወለጥብዖቶ፡ ለእግዚ
አብሔር፡ ለእለሰ፡ ወድቁ፡ አውቀ፡ ዮሙ፡ ወለከሰ፡ መሐከከ፡ ለእመ፡ ነበርከ፡ በዘ፡ ምሕረከ፡
23 ወእማእኮሰ፡ ኪያከኒ፡ ያወቅየከ። ወሎሙኒ፡ ይተክሎሙ፡ ለእመ፡ አምኑ፡ ይክል፡ እግዚ
አብሔር፡ ተኪሎቶሙ፡ ዳግመ። ኪያከ፡ ጥቀ፡ አውልዐ፡ ገዳም፡ ገዘምከ፡ እምፍጥረትከ፡ ወተ
24 ከለከ፡ ውስተ፡ ዘኢኮነ፡ ፍጥረትከ፡ ውስተ፡ ሠናይ፡ ዘይት። እፎ፡ እንከ፡ ፈድፋደ፡ ሎሙ፡ ይክ
25 ል፡ ተኪሎቶሙ፡ ውስተ፡ ፍጥረቶሙ፡ እለ፡ ዘይት፡ እሙንቱ፡ ቀዳሚሆሙ። ወእፈቅድ፡
ለክሙ፡ አኃዊነ፡ ታእምሩ፡ ዘንተ፡ ምክረ፡ ከመ፡ ኢትበሉ፡ ጠቢባነ፡ ንሕነ፡ እስመ፡ ዑረት፡ ረከ
26 በሙ፡ ለእስራኤል፡ መክፈልቶሙ፡ እስከ፡ ሶበ፡ ይበውኡ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ። ወእም
ዝ፡ የሐይዉ፡ ኵሉ፡ እስራኤል፡ በከመ፡ ይቤ፡ መጽሐፍ፡ እምጽዮን፡ ይመጽእ፡ መ
27 ድኅን፡ ያእትት፡ ኃጢአተ፡ እምያዕቆብ። ወቦቱ፡ ይረክቡ፡ ተስፋሆሙ፡ አመ፡ አ
28 እተትኩ፡ ኃጢአቶሙ። እመንገለ፡ ወንጌልሰ፡ ፀርነ፡ እሙንቱ፡ ወእመንገለሰ፡
29 ኅሬ፡ አኃዊነ፡ እሙንቱ፡ በእኅተ፡ አኃዊነ። እስመ፡ አልቦ፡ ንስሐ፡ ጸጋ፡ እግዚአብ
30 ሔር። በከመ፡ አንትሙ፡ ቀዲሙ፡ ዐለውክሞ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይእዜሰ፡ ተሣ
31 ሀልክሙ፡ እስመ፡ ዐለውዎ፡ እሙንቱ። ከማሁ፡ እሙንቱሂ፡ ዐለዉ፡ ይእዜ፡ ከመ፡
ሎሙኒ፡ ይሣሀሎሙ።

Quid dicendum tibi est quod *gloriareris? Effracti sunt rami, dicesne, & ego* 19
factus sum ramus oleæ loco ipsorum? Æquum fuit ut defringerentur, qui non 20
crediderunt; & tu quidem stas, quia credidisti: tu igitur timoratus mane,
neque extollas teipsum. Si illis qui ex ipsa creatione eorum olea fuerunt; non 21
pepercit, num tibi parcet? Vide igitur misericordiam Dei, & incitatam 22
severitatem: in eos qui ceciderunt, ex tempore animadvertit: tibi autem
pepercit, si permanseris in benignitate tua; alioqui etiam te excindet. Et 23
ipsos plantabit si crediderint: potens est enim *Deus rursum plantare eos. Te* 24
omninò sylvestrem oleam ex natura tua excidit, & plantavit te in illud quod
non erat de *natura tua,* nempe *in bonam oleam: quantò magìs igitur poterit*
ipsos plantare in naturam suam, qui olea fuerunt ab initio ipsorum. Velim au- 25
tem vos scire fratres nostri mysterium hoc, (ut non dicatis, Sapientes sumus,)
quia cæcitas aliqua ex parte contigit Israeli, usque dum ingressi fuerint omnes
Gentes: Et tum omnis Israel servabitur: sicut Scriptura dicit; Veniet ex Zi- 26
on liberator, & avertet peccatum à Jacob. Et in illo nanciscentur spem suam, 27
quum abstulero peccatum eorum. Quantum ad Evangelium, inimici nostri sunt; 28
quantum ad electionem autem fratres nostri sunt de fratribus nostris. Quoniam 29
non afficitur pœnitentiâ gratia Dei. Quemadmodum vos antea prævaricati 30
estis contra Deum, nunc autem misericordiam consecuti estis, eò quòd ipsi trans-
gressi sunt: Ita ipsi etiam prævaricati sunt nunc, ut iis impertiretur misericordia. 31

Conclusit enim Deus omnes in *incredulitatem*, ut omnium misereatur.
32 Συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.
O *profunditas* divitiarum, & sapientiæ, & scientiæ Dei: quàm incomprehensibilia
33 Ὦ βάθος πλούτου, καὶ σοφίας, καὶ γνώσεως Θεοῦ· ὡς (τ) ἀνεξερεύνητα
judicia ejus, & inpervestigabiles viæ ejus! Quis enim cognovit sensum Domini?
34 τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ· Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου;
aut quis consiliarius ejus fuit? Aut quis prior dedit illi, & retribuetur
35 ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; Ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται
ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso omnia: ipsi gloria
36 αὐτῷ; Ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα
in secula. Amen.
εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

CAP. XII. ιβ'.

Hortor itaque vos, fratres, per *miserationes* Dei, *sistere* corpora
1 ΠΑρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα IZ'
vestra hostiam viventem, sanctam, *benè* placentem Deo, *rationalem cultum* vestrum.
ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, (α) ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν.
Et *ne configuramini* seculo huic: sed reformamini *renovitate*
2 Καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ· ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει
sensûs vestri, *ad probandum vos* quæ voluntas Dei bona,
τοῦ (β) νοὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν,
& beneplacens, & perfecta. Dico enim per gratiam *datam* mihi, *omni*
3 καὶ εὐάρεστον, καὶ τέλειον. Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ
existenti in vobis, non *supersapere* *præter quod* oportet sapere: sed sapere ad
τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν· ἀλλὰ φρονεῖν εἰς
sobrium esse, unicuique sicut Deus *partitus est* mensuram fidei. Sicut enim in
4 τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς (γ) ὁ Θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως. Καθάπερ γὰρ ἐν

uno corpore membra multa habemus, *at* membra omnia non eundem habent actum:
ἑνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν·
Ita multi unum corpus sumus in Christo, *at singulum, alia aliorum* membra.
Οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, (δ) ὁ δὲ καθεῖς, ἀλλήλων μέλη. 5
Habentes autem donationes secundùm gratiam *datam* nobis, differentes, sive
Ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν, διάφορα, εἴτε 6
prophetiam, secundùm rationem fidei: Sive ministerium, in *ministerio*:
προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· Εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· 7
sive *docens*, in doctrina: *Sive exhortans*, in *exhortatione*:
(ε) εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· Εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· 8
distribuens, in simplicitate: *præfectus*, in solicitudine: *miserescens*, in hilaritate.
ὁ μεταδιδοὺς, ἐν ἁπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι.
Dilectio sine simulatione: odientes malum: adhærentes bono:
Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος· ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν· κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· 9
Fraternâ charitate in sese mutuo amore propensi: honore *alii alios* prævenientes:
Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι· 10
Solicitudine non pigri: spiritu ferventes: *tempori* servientes:
Τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί· τῷ πνεύματι ζέοντες· (ζ) τῷ καιρῷ δουλεύοντες· 11
Spe gaudentes: tribulatione patientes: orationi instantes:
Τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες· 12
Usibus Sanctorum communicantes: hospitalitatem sectantes. Benedicite
Ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες· τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. Εὐλογεῖτε 13 14
persequentibus vos: benedicite, & *ne imprecamini*. Gaudete cum gaudentibus, &
τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ 15
flete cum flentibus.
κλαίειν μετὰ κλαιόντων.

MS. A. (τ) ἀνεξεραύνητα ΚΕΦ. ιβ'. MS. A. (α) ἁγίαν, τῷ Θεῷ εὐάρεστον, τῆς (β) νοὸς, εἰς (γ) ἐμέρισεν ὁ Θεὸς (δ) τὸ δὲ (ε) εἴτε διδασκαλίαν, ἐν (ζ) τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 ܣܟܪ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܠܟܠܗܘܢ ܒܝܕ ܠܐ ܡܬܛܦܝܣܢܘܬܐ. ܕܥܠ ܟܠ ܐܢܫ ܢܪܚܡ܀
33 ܐܘ ܥܘܡܩܐ ܕܥܘܬܪܐ ܘܕܚܟܡܬܐ ܘܡܕܥܐ ܕܐܠܗܐ. ܕܐܢܫ ܠܐ ܒܨܐ ܕܝܢܘܗܝ. ܘܐܘܪܚܬܗ ܠܐ ܡܬܩܦܝܢ܀
34 ܡܢܘ ܓܝܪ ܝܕܥ ܪܥܝܢܗ ܕܡܪܝܐ. ܐܘ ܡܢܘ ܗܘܐ ܠܗ ܒܥܠ ܡܠܟܐ܀
35 ܘܡܢܘ ܩܕܡ ܝܗܒ ܠܗ ܘܗܝܕܝܢ ܢܣܒ ܡܢܗ܀
36 ܡܛܠ ܕܟܠ ܡܢܗ ܘܟܠ ܒܗ ܘܟܠ ܒܐܝܕܗ. ܕܝܠܗ ܬܫܒܚܬܐ ܘܒܘܪܟܬܐ. ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ܀

Conclusit enim Deus omnes in inobedientia, ut omnium misereatur. O altitudo divitiarum, & sapientiæ, & scientiæ Dei! nemo enim scrutatus est judicia ejus, & viæ ejus sunt impervestigabiles. Quis enim novit mentem Domini, aut quis fuit ei consiliarius? Et quis prior dedit ei, ac tum recepit ab eo? Quandoquidem omnia ex eo, & omnia in eo, & omnia per eum: Cui sint laudes & benedictiones in secula seculorum, Amen.
32 33 34 35 36

* ܫܠܡ * ܝܐ *

* ܩܪܝܢܐ ܕܬܪܝܢܒܫܒܐ ܕܫܒܘܥܐ ܩܕܡܝܐ ܕܨܘܡܐ * ܟܒ *

1 ܡܦܝܣ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܗܟܝܠ ܐܚܝ ܒܪܚܡܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܕܬܩܝܡܘܢ ܦܓܪܝܟܘܢ ܕܒܚܬܐ ܚܝܬܐ ܘܩܕܝܫܬܐ ܘܡܩܒܠܬܐ ܠܐܠܗܐ. ܒܬܫܡܫܬܐ ܡܠܝܠܬܐ܀
2 ܘܠܐ ܬܬܕܡܘܢ ܠܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܐܠܐ ܐܫܬܚܠܦܘ ܒܚܘܕܬܐ ܕܡܕܥܝܟܘܢ. ܘܬܗܘܘܢ ܦܪܫܝܢ ܡܢܐ ܗܝ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ. ܛܒܐ ܘܡܫܦܪܐ ܘܓܡܝܪܐ܀
3 ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܟܠܟܘܢ ܒܛܝܒܘܬܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܝ. ܕܠܐ ܬܬܪܥܘܢ ܠܒܪ ܡܢ ܡܐ ܕܘܠܐ ܠܡܬܪܥܝܘ. ܐܠܐ ܬܬܪܥܘܢ ܒܢܟܦܘܬܐ. ܐܢܫ ܐܝܟ ܕܦܠܓ ܠܗ ܐܠܗܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܒܡܫܘܚܬܐ܀
4 ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܒܦܓܪܐ ܚܕ ܗܕܡܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬ ܠܢ. ܘܟܠܗܘܢ ܗܕܡܐ ܠܐ ܗܘܐ ܚܕ ܣܘܥܪܢܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ܀
5 ܗܟܢܐ ܐܦ ܚܢܢ ܕܣܓܝܐܐ ܚܢܢ. ܚܕ ܦܓܪܐ ܚܢܢ ܒܡܫܝܚܐ. ܐܢܫ ܐܢܫ ܕܝܢ ܗܕܡܐ ܚܢܢ ܚܕ ܕܚܒܪܗ܀
6 ܐܝܬ ܠܢ ܕܝܢ ܡܘܗܒܬܐ ܡܫܚܠܦܬܐ. ܐܝܟ ܛܝܒܘܬܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܢ. ܐܝܬ ܕܢܒܝܘܬܐ ܐܝܟ ܡܫܘܚܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܗ܀
7 ܘܐܝܬ ܕܬܫܡܫܬܐ ܒܬܫܡܫܬܗ. ܘܐܝܬ ܕܡܠܦܢܐ ܒܝܘܠܦܢܗ܀
8 ܘܐܝܬ ܕܒܥܘܝܐ ܒܒܘܝܐܗ. ܘܕܝܗܒ ܒܦܫܝܛܘܬܐ. ܘܕܩܐܡ ܒܪܝܫܐ ܒܚܦܝܛܘܬܐ. ܘܕܡܪܚܡ ܒܚܕܘܬܐ܀
9 ܘܠܐ ܬܗܘܐ ܢܟܝܠܐ ܚܘܒܟܘܢ. ܐܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܣܢܝܢ ܠܒܝܫܬܐ. ܘܢܩܝܦܝܢ ܠܛܒܬܐ܀
10 ܚܒܘ ܐܚܝܟܘܢ ܘܐܚܕ ܠܚܕ ܪܚܡܘ. ܘܐܢܫ ܠܚܒܪܗ ܒܐܝܩܪܐ ܩܕܡܘ܀
11 ܗܘܝܬܘܢ ܚܦܝܛܝܢ ܘܠܐ ܚܡܝܢܝܢ. ܗܘܝܬܘܢ ܪܬܚܝܢ ܒܪܘܚ. ܗܘܝܬܘܢ ܦܠܚܝܢ ܠܡܪܝܟܘܢ܀
12 ܗܘܝܬܘܢ ܚܕܝܢ ܒܣܒܪܟܘܢ. ܗܘܝܬܘܢ ܡܣܝܒܪܝܢ ܐܘܠܨܢܝܟܘܢ. ܗܘܝܬܘܢ ܐܡܝܢܝܢ ܒܨܠܘܬܐ܀
13 ܗܘܝܬܘܢ ܫܘܬܦܝܢ ܠܣܘܢܩܢܐ ܕܩܕܝܫܐ. ܗܘܝܬܘܢ ܪܚܡܝܢ ܐܟܣܢܝܐ܀
14 ܒܪܟܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܕܦܝܢ ܠܟܘܢ. ܒܪܟܘ ܘܠܐ ܬܠܘܛܘܢ܀
15 ܚܕܘ ܥܡ ܕܚܕܝܢ. ܘܒܟܘ ܥܡ ܕܒܟܝܢ܀

CAP. XII.

Feriâ secundâ hebdomadis primæ Jejunii. 22.

PEto igitur à vobis fratres mei, per mise- 1
rationes Dei, ut sistatis corpora vestra ho-
stiam vivam, & sanctam, & acceptam Deo
per ministerium rationale. Et ne assimile- 2
mini huic seculo: sed transformamini per
renovationem mentium vestrarum, & dis-
tinguite quæ sit voluntas Dei bona, & ac-
cepta, ac perfecta. Dico autem vobis omni- 3
bus per gratiam quæ data est mihi, ne senti-
atis extrà quàm oporteat vos sentire: sed sen-
tiatis cum modestia, unusquisque prout par-
titus est illi Deus fidem in mensura. Quem- 4
admodum enim in uno corpore membra
multa habemus, omnia autem membra u-
nam non habent actionem: Ita & nos qui 5
multi sumus, unum sumus corpus in Christo:
singuli autem ex nobis alii aliorum sumus
membra. Sed habemus dona varia, pro 6
gratia quæ data est nobis: alius quidem pro-
phetiam pro mensura fidei suæ: Alius au- 7
tem ministerium habet in ministerio suo: &
alius doctor est in doctrina sua: Et alius 8
consolator est in consolatione sua: & qui
dat cum simplicitate: & qui stat in capite
cum sedulitate: & qui miseretur cum hila- 9
ritate. Nec sit fraudulenta dilectio vestra:
sed odio habete mala, & vos adjungite bonis
operibus. Amate fratres vestros, & alii 10
alios diligite, & honore præoccupate alii
alios. Estote diligentes, & non pigri: esto- 11
te ferventes spiritu: servite Domino vestro.
Gaudete in spe vestra: sustinete oppressio- 12
nes vestras: perseverate in oratione. Par- 13
ticipes estote indigentiæ Sanctorum: dili-
gite hospites. Beneprecamini persecutori- 14
bus vestris; beneprecamini, & ne impreca-
mini. Gaudete cum gaudentibus, & flete 15
cum flentibus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 እስመ፡ እግዚአብሔር፡ ዘጋሐ፡ ለኵሉ፡ ውስተ፡ ኀጢአት፡ ከመ፡ ይሣሀሉ፡ ለኵሉ፡፡=፡
33 ለዕመቂሁ፡ ለብዕለ፡ ጠበቢሁ፡ ወአእምሮቱ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወአልቦ፡ አሰረ፡ ፍና
34 ቱ፡ ወአልቦ፡፡ ዘያእምሮ፡ ለፍትሑ፡፡=፡ ወመኑ፡ ያእምር፡ ሕሊናሁ፡ ለእግዚአብ
35 ሔር፡ ወመኑ፡ ተመከሮ፡=፡ ወመኑ፡ ለቅሖ፡ ወተፈድዮ፡=፡ እስመ፡ ኵሉ፡ እምኔሁ፡
36 ወኵሉ፡ በእንቲአሁ፡ ወኵሉ፡ ቦቱ፡ ወሎቱ፡ ስብሐት፡ ለዓለም፡ አሜን፡፡=፡
በተዝካረ፡ ነገሥት፡=፡

Quia Deus conclusit omnes homines in peccato, ut omnium misereatur. O pro- 32
funditas divitiarum sapientiæ & cognitionis Dei! impervestigabiles sunt viæ 33
ejus, & nequaquam intelligibilia judicia ejus. Et quis cognovit mentem Dei, 34
& quis fuit ei à consiliis? Et quis ei mutuum dedit, & retribuetur ei? 35
Eò quòd omnia ab eo, & omnia per eum, & in eo omnia: & ipsi sit gloria 36
in secula, Amen.

Commemoratione regum.

፲፪

1 ፲፪ እስተበቍዓክሙ፡ አኃዊነ፡ በሣህሉ፡ ለእግዚአብሔር፡ ረሲዩ፡ ነፍስተክሙ፡ መሥዋዕተ፡ ቅ
ዱሰ፡ ለእግዚአብሔር፡ ሕያወ፡ ወሠምረ፡ ወኅሩየ፡ ይኩን፡ ቍርባንክሙ፡፡=፡

CAP. XII.

O*Bsecro vos fratres nostri, per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora* 1
vestra hostiam sanctam Deo: viva & placens & approbata sit vestra oblatio.

Versio VULGATA LATINA.

32 Conclusit enim Deus omnia in incredulitate, ut omnium misereatur.
33 O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei: quàm incomprehensibilia
34 sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus! Quis enim cognovit sensum Do-
35 mini? Aut quis consiliarius ejus fuit? Aut quis prior dedit illi, & retribuetur
36 ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia: ipsi gloria in se-
cula. Amen.

CAP. XII.

1 OBsecro itaque vos, fratres, per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora
vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium
2 vestrum. Et nolite conformari huic seculo, sed reformamini in novitate sen-
sûs vestri: ut probetis quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta.
3 Dico enim per gratiam quæ data est mihi, omnibus qui sunt inter vos; Non
plus sapere quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem: & unicuique sicut Deus
divisit mensuram fidei. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia 4
autem membra non eundem actum habent: Ita multi unum corpus sumus in Christo, 5
singuli autem alter alterius membra. Habentes autem donationes secundùm gratiam, 6
quæ data est nobis, differentes; sive prophetiam secundùm rationem fidei, Sive 7
ministerium in ministrando, sive qui docet in doctrina, Qui exhortatur in 8
exhortando, qui tribuit in simplicitate, qui præest in solicitudine, qui mise-
retur in hilaritate. Dilectio sine simulatione. Odientes malum, adhærentes 9
bono: Charitate fraternitatis invicèm diligentes: Honore invicèm præveni- 10
entes: Solicitudine non pigri: Spiritu ferventes: Domino servientes: Spe 11
gaudentes: in tribulatione patientes: Orationi instantes: Necessitatibus San- 12
ctorum communicantes: Hospitalitatem sectantes. Benedicite persequentibus 13
vos: benedicite, & nolite maledicere. Gaudete cum gaudentibus, flete cum 14
flentibus. 15

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 33 * لان الله حبس الكل اجمعين في العصيان ليرحم الكل * يا لعمق ثروة وحكمة الله
34 ومعرفته * فان احكامه لن تفحص * وسبله لا يستقري آثارها * لان من ذا عرف فكر
35 36 الرب * ام من ذا صار مشيرا عليه * او من سبق فاعطاه شيا فيعطيه عوضه * لان كافة
الاشياء منه وبه واليه * فله المجد الي الدهور حقا *

* الفصل الثاني عشر * السبت السابع بعد العنصرة *

1 * ايها الاخوة اتضرع اليكم برافات الله * ان تقيموا اجسامكم ضحية حية قديسة مرضية
2 لله ديانتكم النطقية * ولا تتشكلوا بهذا الدهر * بل انقلوا صورتكم الي تجدد عقولكم *
3 لتختبروا ما هي مشية الله الصالحة والمرضية والكاملة * لاني اقول بالنعمة التي اعطيتها
لكل من هو موجود فيكم * الا يعلي روييه خارج ما يجب ان يرتيي فيه * بل يرتي
4 في ان يتعفف * كما قسم الله لكل احد مقدارا من الامانة * تم * وكما ان لنا في جسم واحد
5 اعضاء كثيرة * والاعضاء كلها ليس لها فعل واحد بعينه * هكذا نحن الكثيرون جسم
واحد بالمسيح * وكل واحد اعضاء بعضنا بعض * الاحد السادس بعد العنصرة *
6 * فاذ لنا مواهب مختلفة كما يخص النعمة التي اعطيناها * ان تكون نبوة * فعلي مقدار
7 8 الامانة * وان كانت خدمة فللخدمة * وان كان من يعلم فللتعليم * وان كان من
يعزي فللتعزية * المعطي فليعط بسماحة وطلاقة * الواقف متقدما ليكن ذا حرص *
9 من يرحم فليكن ببشاشة وسماحة * المحبة فلتكن بلا مراءاة * كونوا ماقتين للخبيث *
10 ملاصقين للصالح * متوددين في المحبة الاخوية احدكم الي الاخر * والي اكرام بعضكم
11 12 بعضا متسابقين * في الحرص غير عاجزين * وبالروح مسكرين * وللرب خادمين * وبالرجاء
13 مسرورين * وعلي الاحزان صابرين * وعلي الصلاة عاكفين * ولحوايج القديسين مشاركين *
14 ولمحبة الغرباء متسابقين * باركوا من يضطهدكم * باركوا ولا تلعنوا * تم *
15 * ارتاضوا ان تفرحوا مع المسرورين * وان * الاثنين الخامس *
تبكوا مع الباكيين *

* *Deus enim conclusit omnes pariter sub* 32
rebellionem, ut omnium misereretur. O 33
profunditatem divitiarum, & sapi-
entiæ, ac scientiæ Dei: judicia enim
ipsius nullatenus investigantur, & via-
rum ejus vestigiis non inhæretur. Quis 34
enim novit cogitationes Domini? aut
quis fuit illi consiliarius? Aut quis 35
præveniens dedit ei aliquid, ut pro ipso
reddat ei? Omnes enim res ab ipso sunt, 36
& in ipso, & ad ipsum. Ipsi gloria in
secula, verè.

CAP. XII.
Sabbatho septimo post Pentecosten.

O Fratres, obsecro vos per misera- 1
tiones Dei, ut constituatis corpora ve-
stra hostiam vivam, sanctam, acceptam
Deo, religionem vestram rationalem.
Et ne implicemini hoc seculo, sed 2
transferte formam vestram in renova-
tionem mentium vestrarum, ut expe-
riamini quænam sit voluntas Dei bona,
& accepta, atque perfecta. Dico enim 3
per gratiam quæ data est mihi, cuicunque
inter vos existenti, ne sensum suum
efferat præter id quod expedit ut sen-
tiat apud se; sed illud sentiat, ut sit
nimirum *temperans, prout partitus est*
cuique Deus mensuram fidei. Hucusque.
Et quemadmodum habemus in uno cor- 4
pore membra multa, membra verò omnia
non habent unum eundémque actum:
Ita nos qui multi sumus, unum corpus 5
sumus in Christo, singuli autem alii
aliorum membra.

Dominicâ sextâ post Pentecosten.

Cùm igitur varia sint nobis dona, pro 6
ratione gratiæ quæ data est nobis: si fue-
rit prophetia, sit juxta mensuram fidei:
Et si fuerit ministerium, ministerio cedat: 7
si verò fuerit qui doceat, doctrinæ: Si 8
fuerit qui consoletur, consolationi: qui
tribuit, liberè & hilariter tribuat:
qui stat præpositus, sit impiger: qui
miseretur, sit cum serenitate & hila-
ritate. Dilectio sit absque simulatione: 9
sitis odio prosequentes malum, adhæ-
rentes bono: Diligentes charitate fra- 10
ternâ alter alterum: & ad honorandum
alter alterum, prævenientes: In solertia 11
non pigri: & in spiritu ferventes: &
Domino famulantes: Et in spe exul- 12
tantes: & in calamitatibus patientes:
& in oratione assidui: Et necessitati- 13
bus sanctorum communicantes: & ad
diligendos peregrinos prævenientes. Be- 14
nedicite persequentem vos: benedicite,
& ne maledicatis. Finis.

Die lunæ quinto.

Libeat vobis gaudere cum gaudenti- 15
bus, & flere cum flentibus:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወኢታፍቅርዎ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ፡ ወሐድሱ ፡ ልብክሙ ፡ ወአመክሩ ፡ ዘይፈቅድ ፡ እግዚአ
3 ብሔር ፡ ወሠናይ ፡ ወዘጽድቅ ፡ ወዘፍጹም ፡፡ ወእነግረክሙ ፡ ለኵልክሙ ፡ ጸጋ ፡
እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ኢትትዐበዩ ፡ ወኢተሐልዩ ፡ ትዝህርተ ፡፡ ሐልዩ ፡ በዘ ፡ ታነጽ
4 ሑ ፡ ርእሰክሙ ፡ እምዝሙት ፡ ወኵሉ ፡ በከመ ፡ ከፈሎ ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ በ
5 መስፈርተ ፡ ሃይማኖት ፡፡ በከመ ፡ በውስተ ፡ አሐዱ ፡ ነፍስትነ ፡ ብዙኃ ፡ መለያልየ ፡
6 ብነ ፡ ወዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ መግበሩ ፡፡ ከማሁ ፡ ኵልነ ፡ እንዘ ፡ ብዙኃን ፡ ንሕነ ፡ አሐዱ ፡
7 ሥጋ ፡ ንሕነ ፡ በክርስቶስ ፡፡ ወበከመ ፡ ጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ ጸጋ
8 ሁ ፡ ዘቦ ፡ ይትኔበይ ፡ በሐሰበ ፡ ሃይማኖቱ ፡፡ ወዘቦ ፡ ይትላእክ ፡ በመልእክቱ ፡ ወዘቦ ፡
9 ይሜህር ፡ በትምህርቱ ፡፡ ወዘቦ ፡ ይትፌሣሕ ፡ በፍሥሐሁ ፡፡ ወዘቦ ፡ ይሠየም ፡ ከመ ፡
10 እሰልጥ ፡ መልያክቱ ፡ ወዘቦ ፡ ይምሕር ፡ በምሕረቱ ፡፡ ተፋቀሩ ፡ ዘእንበለ ፡ ኑፋቄ ፡ ተ
11 ገሐሡ ፡ እምእኩይ ፡ ወትለዉ ፡ ሠናየ ፡ ወአድልዉ ፡ ለጽድቅ ፡፡ ወአፍቅሩ ፡ ቢጸክ
ሙ ፡ ወኩኑ ፡ መሐርያነ ፡ ተካበሩ ፡ በበይናቲክሙ ፡ ወአክብሩ ፡ መኳንንቲክሙ ፡፡
12 ወለዘቦ ፡ ጽሁቅ ፡ ኢትትሀከዩ ፡ ለመንፈስ ፡ ተሐየዉ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ተቀነዩ ፡፡
13 ለተስፋክሙ ፡ ተፈሥሑ ፡ ለሕማምክሙ ፡ ተዐገሡ ፡ ለጸሎትክሙ ፡ ተፀመዱ ፡፡ ለ
14 ግብረ ፡ ቅዱሳን ፡ ተስተፈ ፡ አፍቅሮ ፡ ነግድ ፡ ኢትልዉ ፡፡ ደሐርዎሙ ፡ ለእለ ፡ ይሰ
15 ድዱክሙ ፡ ድሐሩ ፡ ወኢትርግሙ ፡፡ ምስለ ፡ ይትፌሥሕ ፡ ተፈሥሑ ፡ ወምስለ ፡ ዘ
ይበኪ ፡ ብክዩ ፡፡

Et ne charum habete hunc mundum, sed renovate cor vestrum, & probate quid 2
voluerit Deus, & quid *bonum, & quid justum, & quid perfectum. Et edico vo-* 3
bis omnibus per *gratiam Dei, ut ne superbiamini, neque sapiatis ad fa-*
stum, sed *sapite in eo per quod purificetis vosmet à fornicatione, & unus-*
quisque juxta portionem ejus à Deo, in mensura fidei. Quemadmodum in 4
uno nostro corpore multa membra habemus, & unicuique ex eis est suum 5
opus: Ita nos omnes multi existentes, unum corpus sumus in Christo. Et 6
quemadmodum se habet *gratia Dei, sua est cuique gratia: cui est prophetia,*
sit pro ratione fidei suæ: Et cui ministerium, juxta ministerium suum: & 7
qui docet, sit in doctrina sua: Et qui exhortatur, in exhortatione sua: & 8
qui præponitur, ut prosit suæ præfecturæ: & qui miseretur, sit in miseratione
ejus. Diligite absque hæsitantia: abstinete à malo, & adhærete bono, & stu- 9
dete justitiæ, Et amate fratres vestros, & estote benigni, honore prosequi- 10
mini invicem, & honorate præpositos vestros. Et ei qui est solicitus ne esto- 11
te pigri: Spiritu ferventes: Domino servientes: Spe vestrâ gaudentes: in 12
afflictione vestra patientes: in oratione vestra perdurantes: Necessitati San- 13
ctorum communicantes: hospitalitatem sectantes. Benedicite iis qui vos in- 14
sectantur: benedicite inquam *& ne maledixeritis. Gaudete cum gaudenti-* 15
bus, & flete cum flentibus.

Idipsum *in* invicem sentientes: non alta sapientes, sed humili-
16 Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπει-
bus consentientes: Ne *estote* prudentes apud vosmetipsos. Nulli malum pro
17 νοῖς συναπαγόμενοι· μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ
malo reddentes: *procurantes honesta* coram omnibus hominibus. Si
18 κακοῦ ἀποδιδόντες· προνοούμενοι καλὰ (η) ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. Εἰ
possibile, quod ex vobis, cum omnibus hominibus pacem habentes: Non vosmetipsos
19 δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· Μὴ ἑαυτοὺς
ulciscentes, *dilecti*: sed date locum iræ: Scriptum est enim; Mihi vin-
ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί· ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ ἐκ-
dicta, ego retribuam, dicit Dominus. Si *ergò* esurierit inimicus tuus,
20 δίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος. (θ) Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου,
ciba illum: si sitit, potum da illi: Hoc enim faciens, carbones ignis
ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς
congeres super caput ejus. Ne *vincitor* à malo: sed vince in bono
21 σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ (ι) νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ· ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ
malum.
τὸ κακόν.

CAP. XIII. ιγ'.

Omnis anima potestatibus *superhabentibus* subdita sit: non enim est potestas *si non*
1 ΠΑσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ
à Deo: quæ autem *existentes potestates*, à Deo *ordinatæ* sunt. Itaque
2 (α) ἀπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. Ὥστε
resistens potestati, *ipsi* Dei ordinationi resistit: *at resisten-*
ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκό-
tes, sibiipsis damnationem *accipient*. Nam principes non sunt *pavor bonorum*
3 τες, ἑαυτοῖς κρῖμα λήψονται. Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος (β) τῶν ἀγαθῶν
operum, sed *malorum*. Vis autem non timere potestatem? Bonum fac,
ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει,
& habebis laudem ex illa: Dei enim minister est tibi in bonum. Si
καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστί σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν 4
autem malum feceris, time: non enim *frustrà* gladium portat: Dei enim minister
δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός
est, vindex in iram *ipsi* malum *agenti*. Ideóque *necessitas subjici*,
ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, 5
non solùm propter iram, sed etiam propter conscientiam. *Propter hoc* enim &
οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ 6
tributa *solvitis*: ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum *fortiter incumbentes*.
φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.
Reddite ergò omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal,
(γ) Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος, 7
vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem. Nemini quicquam
τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμήν, τὴν τιμήν. Μηδενὶ μηδὲν 8
debeatis, *si non diligere alii alios*: *nam diligens alterum*, legem im-
ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ (δ) ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πε-
plevit. *Hoc enim*; Non *mœchaberis*, Non occides, Non furaberis, Non
πλήρωκε. Τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ φονεύσεις, (ε) Οὐ κλέψεις, Οὐ 9
falsum testaberis, Non concupisces: & si quod aliud mandatum, in hoc
ψευδομαρτυρήσεις, Οὐκ ἐπιθυμήσεις· καὶ εἴ τις (ζ) ἑτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ
verbo *recapitulatur*, *in hoc*; Diliges proximum tuum sicut teipsum.
τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου (η) ὡς ἑαυτόν.
Dilectio *proximo* malum non operatur: plenitudo ergò legis dilectio.
Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. 10
Et hoc, scientes tempus, quia hora nos jam de somno *excitari*: nunc
Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι (θ) ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν 11
enim propior nostra salus, quàm cùm credidimus.
γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν.

MS. A. (η) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Εἰ (θ) Ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ ὁ (ι) νικοῦ ἀλλὰ τῷ κακῷ. (γ) Ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς (δ) ἀλλήλους ἀγαπᾶν· (ε) Οὐ κλέψεις, Οὐκ ἐπιθυμήσεις. (θ) ὥρα ἡ δεῖ ὑμᾶς ἐξ ὕπνου

ΚΕΦ. ιγ'. MS. A. (α) ὑπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι, ὑπὸ Θεοῦ (β) τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ, καὶ (ζ) ἑτέρα ἐστὶν ἐντολή, (η) ὡς σεαυτόν. ** πλήρωμα ··· νόμου ἡ ἀγάπη.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]

CAP. XIII.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]

Et quæ sentitis de vobisipsis, etiam de fra- 16
tribus vestris *sentite*: nec sentiatis elatâ
mente, sed accomodate vos iis qui submissi
sunt: nec estote sapientes propriâ opinione.
Neminíque rependatis malum pro malo, sed 17
vobis curæ sit benè facere coram hominibus
omnibus. Et, si fieri potest, quantum in vo- 18
bis est, cum quolibet pacem componite.
Nec ulciscamini vosmetipsos dilecti mei, 19
sed date locum iræ. Scriptum est enim;
Quòd si judicium non executus fueris tibi-
ipsi, ego judicium tuum exequar, inquit
Deus. Quòd si esurierit inimicus tuus, ciba 20
eum; & si sitiverit, præbe ei potum. Quòd
si hæc feceris, prunas ignis coacervabis in
caput ejus. Ne vincat vos malum, sed vin- 21
cite malum bonitate.

CAP. XIII.

Quo tempore deligitur Ecclesia. 23.

OMnis anima potestatibus dignitate præ- 1
ditis subjiciatur. Non enim est potestas quæ
non sit à Deo: & quotquot sunt potestates,
à Deo sunt ordinatæ. Qui igitur resistit po- 2
testati, mandato Dei resistit: ii autem qui
ipsis resistunt, condemnationem accipient.
Judices enim non sunt terrori bonis operi- 3
bus, sed malis. Vis igitur ut non reformides
potestatem? quod bonum est age, & laus
tibi futura est ab ea. Minister enim Dei est, 4
sed tibi ad bonum. Quòd si quod malum est
egeris, reformida: non enim frustrà accin-
ctus est gladio, siquidem minister Dei est,
ultor iræ iis qui malè agunt. Quamobrem 5
necesse est nobis ut subjiciamur, non solùm
propter iram, sed etiam propter conscien-
tiam nostram. Propterea etiam censum ca- 6
pitis datis: ministri enim Dei sunt super hu-
jusmodi rebus constituti. Rependite igitur 7
unicuique prout ei debetur: cui tributum,
tributum: cui vectigal, vectigal: cui timo-
rem, timorem: cui denique honorem, ho-
norem. Et nemini ullius rei debitores sitis, 8
nisi alter alterum diligat. Nam qui diligit
proximum suum, Legem adimplevit. Et- 9
enim id quod dictum est, Non occides, neque
mœchaberis, neque furaberis, neque concu-
pisces, & si quod est aliud præceptum, hoc
verbo perficitur, nempe, Diliges proxi-
mum tuum sicut teipsum. Dilectio proxi- 10
mum suum malo non afficit: quandoquidem
dilectio est impletio Legis.

Matutinis Dominicæ introitûs Jejunii. 24.

Quinetiam hoc scitote, quòd tempus est, & 11
jam hora expergiscendi à somno nostro.
Nunc enim propiùs accessit ad nos vita no-
stra quàm quum credidimus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወክመዝ፡ሐልዩ፡ምስለ፡ቢጽክሙ፡ ወትዕቢተሰ፡ ሊትሐልዩ፡ወክመዝ፡ ያትሕት፡ ርእሶ፡ተመሰ
17 ሉ፡፡ ሊትበሉ፡ ጠቢባን፡ንሕነ፡=፡ ወሊትፍድይዎ፡ እኩየ፡ ለዘ፡ ለሐሠም፡ ሠናየ፡ ተናገሩ፡
18 ምስለ፡ ቢጽክሙ፡=፡ ወእመሰ፡ ይትከሀለክሙ፡ ምስለ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ ተአኀው፡=፡
19 ወሊትትበቀሉ፡ ለሲክሙ፡፡ አኅልፍዋ፡ለመዐት፡ እስመ፡ ከመዝ፡ ይቤ፡ ለነ፡ እትቤቀል፡ ይቤ፡
20 እግዚአብሔር፡፡=፡ ወእመኒ፡ ርኅበ፡ ጸላኢከ፡ አብልዖ፡ ወለእመኒ፡ ጸምአ፡ አስትዮ፡ ወዘ
21 ንተ፡ ለእመ፡ ገበርከ፡ አፍሐመ፡ እሳት፡ታስተጋብእ፡ደበ፡ርእሱ፡፡=፡ ወሊትማእ፡በእኩይ፡
ማእ፡ ለእኩይ፡ ባገቢረ፡ ሠናይ፡=፡

Et juxta sentire cum fratribus vestris : & sublimia ne cogitetis : 16
& similiter conformes estote ei qui se deprimit : ne dicatis; Sapientes sumus. 17
Neque rependatis malum malignanti : sermonem bonum habete cum fratribus ve- 18
stris. Et si vobis possibile est, cum omnibus gerite vos ut fratres. Et ne vos- 19
met ulciscamini : dimittite iram, quia sic dixit; Ego ulciscar, dicit Dominus. Et 20
si inimicus tuus esurit, ciba eum : & si sitit, da ei potum : & si hoc feceris,
carbones ignis congeres super caput ejus. Et ne vincitor à malo, vince malum 21
benè agendo.

Versio VULGATA LATINA.

16 Idipsum invicèm sentientes : Non alta sapientes, sed humilibus consentientes.
17 Nolite esse prudentes apud vosmetipsos : Nulli malum pro malo reddentes : pro-
18 videntes bona non tantùm coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus. Si
19 fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes : Non
vosmetipsos defendentes, charissimi, sed date locum iræ. Scriptum est enim; Mihi
20 vindicta : ego retribuam, dicit Dominus. Sed si esurierit inimicus tuus, ciba il-
lum : si sitit, potum da illi : hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput
21 ejus. Noli vinci à malo, sed vince in bono malum.

CAP. XIII.

1 OMnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit : Non est enim potestas
2 nisi à Deo : quæ autem sunt, à Deo ordinatæ sunt, Itaque qui resistit potestati,
Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt :
3 Nam principes non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non timere po-
testatem? Bonum fac ; & habebis laudem ex illa : Dei enim minister est tibi in bo- 4
num. Si autem malum feceris, time : non enim sine causa gladium portat. Dei
enim minister est : vindex in iram ei, qui malum agit. Ideò necessitate subditi estote, 5
non solùm propter iram, sed etiam propter conscientiam. Ideò enim & tributa 6
præstatis : ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum servientes. Reddite ergò omnibus 7
debita : cui tributum, tributum : cui vectigal, vectigal : cui timorem, timorem :
cui honorem, honorem. Nemini quidquam debeatis, nisi ut invicèm diligatis : qui 8
enim diligit proximum, legem implevit. Nam ; Non adulterabis ; Non occides : 9
Non furaberis : Non falsum testimonium dices : Non concupisces : & si quod est
aliud mandatum, in hoc verbo instauratur ; Diliges proximum tuum sicut teipsum.
Dilectio proximi malum non operatur. Plenitudo ergò legis est dilectio. 10
Et hoc scientes tempus : quia hora est jam nos de somno surgere. Nunc enim 11
propior est nostra salus, quàm cùm credidimus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 معتقدين هذا الراي نفسه احدكم للاخر * ولا تريوا روايات عاليه * بل انقادوا مع
17 المتواضعين * لا تصيروا عند انفسكم عقلا * لا تجازوا احدا عوض شر سرا * واستعدوا
18 فتعطوا في معقولات حسنة امام الناس كلهم * وان كان ممكنا لكم ان تسالموا جماعة
19 الناس * يا احبابي لا تنتقموا لانفسكم * بل اعطوا الغيظ موضعا * فان قد كتب لي
20 الانتقام يقول الرب وانا اجازي * فان يجع عدوك فاطعمه * وان عطش فاسقه * فانك اذا
21 عملت هذا * فانما تجمع على راسه جمر نار * لا يغلبنك الشر * بل اغلب بالخير الشر *

الفصل الثالث عشر * السبت الثامن * 1 كل نفس فلتخضع
للسلاطين المستولية * لان السلطنة ما تكون الا من الله * والسلطات الموجودة هي
2 مرتبة من الله * حتى ان من يقاوم السلطان * فقد قاوم ترتيب الله * والذين يقاومونهم
3 يعطون لانفسهم دينونة * لان الرؤساء ليسوا خوفا للاعمال الصالحة * لكن للطالحة * اتويد
4 الا تخشى السلطان * اعمل الخير * فيكون لك منه مدحا * لانه خادم الله هو لك في الصلاح
وان عملت الشر فخف * فانه ما يتقلد السيف جزافا * لانه خادم الله في السخط منتقما ممن
5 يعمل الشر * فلذلك الخضوع له ضروري لازم * لا من اجل السخط فقط * بل ومن اجل
6 ذات المعرفة * لانكم من اجل هذا تادون خراجات * لان جباتها خدام الله هم * ملازمين
7 هذا الامر نفسه * فاقضوا الكافة ما يجب لهم * فاقضوا جباة الضريبة الضريبة * ومستخرجي
8 الجزية الجزية * امنحوا ذوي الخوف الخوف * واصحاب الكرامة الاكرام * ولا تكونوا غرماء
9 لاحد بشي الا بان يحب بعضكم بعضا * لان من يحب رفيقه فقد اكمل الشريعة * لان
قوله لا تفسق * لا تقتل * لا تسرق * لا تشهد كذبا * لا تشتهين * واية وصية اخرى
10 بهذه الكلمة تتم * بان تحب قريبك كما تحب نفسك * المحبة للقريب ما تصنع سوءا * فتمام
11 الشريعة اذا المحبة * ومن هذا اعرفوا الوقت * ان قد حانت الساعة ان ننهض من النوم *
قراءة احد مرفع الجبن * ولمولد يوحنا المعمدان في الرابع والعشرين من حزيران *
فان الخلاص اقرب منا الان اكثر من الوقت حين امنا *

*Tenentes hanc eandem sententiam alter 16
erga alterum. Et ne sentiatis opiniones
elatas, sed humilibus morem gerite. Ne
fiatis apud vosmetipsos prudentes. Ne 17
rependatis cuiquam pro malo malum. Et
maturè providete ratiocinationes bonas
coram cunctis hominibus. Et si possibile 18
vobis est, ut pacificè vivatis cum omni-
bus hominibus. O dilecti mei, ne ulcis- 19
camini vos ipsos, sed date locum iræ.
Scriptum est enim, Mihi vindicta, dicit
Dominus, & ego rependam. Igitur si esu- 20
riat inimicus tuus, ciba eum : si sitiat,
da illi potum : hoc enim cùm feceris,
congeres quidem super caput ejus carbo-
nes ignis. Ne te vincat malum, sed vince 21
bono malum.*

CAP. XIII.
Sabbatho octavo.

*Qualibet anima subdat se potestati- 1
bus supereminentibus, quia non est po-
testas, nisi à Deo : & potestates quæ re-
periuntur, à Deo sunt ordinatæ. Adeo 2
ut qui resistit potestatibus, resistat or-
dinationi Dei : qui autem resistunt eis,
acquirunt sibiipsis damnationem. Nam 3
principes non sunt terrori bonis operibus,
sed malis. Visnè præpositum non timere,
fac bonum, eritque tibi laus apud ipsum.
Is enim minister Dei tibi est in boni- 4
tate. Quòd si malum committas, time:
quia non frustra gladio se præcingit :
nam minister Dei est in ira, ultionem
sumens ab eo qui malum perpetrat.
Propterea subdere se illi necessarium est 5
ac debitum : non propter iram tantùm,
sed etiam propter ipsam scientiam. Hac 6
enim de causa redditis tributa, siquidem
exactores illorum ministri Dei sunt,
huic eidem negotio instantes. Solvite 7
igitur omnibus quod eis debetur : & qui-
dem exactoribus vectigalis solvite ve-
ctigal : & coactoribus census, censum :
reddite metuendis timorem, & honoran-
dis honorem. Et necui debitores sitis 8
in ulla re, nisi in diligendo invicem.
Nam qui diligit socium suum, jam ex-
plevit legem. Quod enim dicitur, Ne 9
committas adulterium, Ne occidas, Ne
fureris, Ne falsò testeris, Ne concupiscas,
& quodvis aliud præceptum, hoc verbo
expletur, nempè, Ut diligas proximum
tuum, ut te ipsum diligis. Dilectio erga 10
proximum, non operatur malum. Per-
fectio igitur legis est dilectio. Ex his 11
noscite tempus : jam enim advenit hora
expergiscendi à somno.*

Lectio Dominicæ hilariorum casei.
Et pro Nativitate Johannis Baptistæ, vigesimâ quartâ Junii.

*Salus enim propiùs adest nobis modò,
quàm eo tempore quo credidimus.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1ር
1 ለኵሉ ፡ ነፍስ ፡ መኳንንት ፡ ተኰነኑ ፡ እስመ ፡ ሊይሠየሞ ፡ መኰንን ፡ ዘእንበለ ፡ እምኀበ ፡
እግዚአብሔር ፡ ወእመሰ ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ ኵሉ ፡ ብውሕ ፡ ሎቱ ፡፡
2 ወዘሰ ፡ አበየ ፡ ተኰንኖ ፡ ለመኰንን ፡ ትእዛዘ ፡ እግዚአብሔር ፡ አበየ ፡፡ ወእለሰ ፡ የአብዩ ፡ ተ
3 ኰንኖ ፡ ኰነኔ ፡ ያመጽኡ ፡ ለርእሶሙ ፡፡ ወመኳንንትሰ ፡ ኢኮኑ ፡ ግሩማነ ፡ ለዘ ፡ ይገብር ፡
ሠናየ ፡ ዘእንበለ ፡ ለዘ ፡ እኩይ ፡ ምግባሩ ፡፡ ወእመሰ ፡ ትፈቅድ ፡ ኢትፍርሆሙ ፡ ለመኳንንት ፡ ግ
4 ባር ፡ ሠናየ ፡ ወዲደ ፡ እሙንቱ ፡ ያከብሩከ ፡፡ እስመ ፡ ለእከ ፡ እግዚአብሔር ፡ እሙንቱ ፡ ከ
መ ፡ አንተ ፡ ታሠኒ ፡ ምግባሪከ ፡ ወእመሰ ፡ ትፈቅድ ፡ ኢትፍራህ ፡ ግበር ፡ ሠናየ ፡፡ ወዘአኮ ፡ ለከ
5 ንቱ ፡ ለኰነንዎ ፡ መጥባሕተ ፡ እስመ ፡ ሳኰ ፡ እሙንቱ ፡ ከመ ፡ ይትበቀልዎ ፡ ለገባሬ ፡ እኪት ፡፡
6 ይእዜኒ ፡ በግብር ፡ ተኰነኑ ፡፡ ወአኮ ፡ ዳእሙ ፡ ዘእኩይ ፡ ዳዲ ፡ ዘሠናይኒ ፡ ምግባሩ ፡፡ ወበ
እንተዝ ፡ ተጋብኡ ፡ ሎሙ ፡ ጸብሐተ ፡፡ እስመ ፡ ሳእከ ፡ እግዚአብሔር ፡ እሙንቱ ፡ ወለዝ ፡ ግብ
7 ር ፡ ተሠይሙ ፡፡ ወለኵሉ ፡ በዘ ፡ ይረትዕ ፡ ግበሩ ፡፡ ወለዘዚ ፡ ጸብሕተ ፡ ጸብሑ ፡ ወለዘዚ ፡ ብ
8 ነተ ፡ በንቱ ፡ ወለዘዚ ፡ ፍርሀተ ፡ ፍርሁ ፡ ወለዘዚ ፡ ክብር ፡ አክብሩ ፡፡ ወአልቦ ፡ ዘይበቍዐክሙ ፡
9 ዘእንበለ ፡ አፍቅሮ ፡ ቢጽክሙ ፡ ወዘሰ ፡ አፍቀረ ፡ ቢጾ ፡ ኵሎ ፡ ሕገ ፡ ፈጸመ ፡ ገቢረ ፡፡ እስመ ፡
ከመዝ ፡ ይቤ ፡ ኢትሑር ፡ ብእሲተ ፡ ብእሲ ፡ ወኢትቅትል ፡ ነፍሰ ፡ ወኢትስርቅ ፡ ወኢትኩን ፡
ሰማዕተ ፡ በሐሰት ፡ ወኢትፍትው ፡፡ ወዲደ ፡ በዕደኒ ፡ ቦቱ ፡ ትእዛዝ ፡ ወርእሱ ፡ ለኵሉ ፡
10 አፍቅሮ ፡ ቢጽከ ፡ ከመ ፡ ነፍስከ ፡፡ ዘያፈቅር ፡ ቢጾ ፡ ኢይገብር ፡ እኩየ ፡ ተፋቅሮስ ፡
11 ፍጹም ፡ ሕግ ፡ ውእቱ ፡፡ ወዘኒ ፡ ታአምሩ ፡ ከመ ፡ በጽሐ ፡ ጊዜሁ ፡ ለነቂሀ ፡ እምነዋ
ም ፡ ወይእዜሰ ፡ አልጸቀት ፡ ሕይወትነ ፡ እንተ ፡ ተሰፈውነ ፡፡

CAP. XIII.

*OMnis anima subdita sit potestati : quoniam non præficitur potestas nisi à Deo : 1
& si à Deo est, omnem potestatem habet. Et qui recusat subditum esse potestati, 2
mandatum Dei aspernatur : & qui recusant subjici, damnationem sibi accersunt.
Magistratus autem non sunt terrori benè agentibus, sed eis quorum opera mala sunt: 3
& si velis non metuere potestatem, bonum facito, & etiam ipsi gratias habebunt
tibi. Quia ministri Dei sunt, ut tu opera tua rectè præstes : ideò si vis non ti- 4
mere, facito bonum : etenim non frustrà tribuunt potestatem gladio ; quia eo ipsos
armârunt, ut vindictam sumant de malefactoribus. Nunc autem ex necessitate 5
est ut subjecti sitis : & non tantùm qui malus est, sed is insuper cujus opus bo-
num est. Et propter hoc, illis tributa solvitis, quia misit illos Deus, & ad hoc 6
opus præficiuntur. Omnibus etiam quod æquum est, reddite : & cui tributum 7
debetur, tributum ejus : & cui vectigal, vectigal ejus : & cui metus, metum ejus:
& cui honor, honorate eum. Et nihil est quod proderit vobis, nisi dilectio fra- 8
ternitatis vestræ : & qui diligit fratrem, totius legis complevit opus. Siqui- 9
dem hoc quod dicit ; Non ingredieris ad uxorem viri, & Non occides animam,
& Non furaberis, & Non eris falsus testis, & Non concupisces, & ulterius
aliud si in ea sit præceptum, etiam summa ejus totalis hæc est, Dilectio fratris
tui, quemadmodum tuæ ipsius animæ. Qui diligit proximum suum, nil perpe- 10
trat mali. Charitas est completio legis. Et hoc scitote advenisse tempus expergi- 11
scendi à somno : & nunc quidem appropinquat salus nostra, quam sustinuimus.*

Nox præcessit, at dies appropinquavit. Abjiciamus ergò opera tenebrarum,
12 Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα (ι) ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους,
& induamur arma lucis. Sicut in die, decenter ambulemus:
13 (κ) καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν·
non comessationibus & ebrietatibus, non cubilibus & lasciviis, non lite & æmulatione:
μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ·
Sed induimini Dominum Jesum Christum, & carnis curam ne feceritis
14 (λ) Ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε
in desideriis.
εἰς (μ) ἐπιθυμίας.

CAP. XIV. ιδ'.

Ipsum autem infirmum fide, assumite, non in disceptationib⁹ disputa-
1 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει, προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλο-
tionum. Hic quidem credit manducare omnia: at infirmus olus edit.
2 γισμῶν. Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα· ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει.
Manducans, non manducantem non spernat: & non manducans, manducantem non
3 Ὁ ἐσθίων, τὸν μὴ ἐσθίοντα (α) μὴ ἐξουθενείτω· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθίοντα μὴ
judicet: Deus enim illum assumpsit. Tu quis es judicans alienum
4 κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον
servum? proprio Domino stat aut cadit: stabit autem: potens
οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ Κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ· (β) δυνατὸς
enim est Deus statuere illum. Hic quidem judicat diem inter diem, hic autem
5 γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς στῆσαι αὐτόν. Ὃς (γ) μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ
judicat omnem diem: unusquisque in proprio sensu abundet. Sapiens
6 κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· (δ) ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοΐ πληροφορείσθω. Ὁ φρονῶν
diem, Domino sapit: & non sapiens diem, Domino non sapit:
τὴν ἡμέραν, (ε) Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ·
manducans, Domino manducat, gratias agit enim Deo: & non manducans, Domino non
ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, Κυρίῳ οὐκ
manducat, & gratias agit Deo. Nemo enim nostrûm sibiipsi vivit, & nemo sibiipsi
7 ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ (ζ) τῷ Θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ
moritur. Sive enim vivimus, Domino vivimus: sive morimur,
ἀποθνήσκει. Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε (η) ἀποθνήσκωμεν, 8
Domino morimur: sive ergò vivimus, sive morimur, Domini
τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε (θ) ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου
sumus. In hoc enim Christus & mortuus est, & resurrexit, & revixit, ut & mor-
ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ (ι) ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη, καὶ ἀνέζησεν, ἵνα καὶ νε- 9
tuorum & vivorum dominetur. Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut & tu quid
κρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί 10
spernis fratrem tuum? omnes enim adstabimus tribunali Christi.
ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι (κ) τοῦ Χριστοῦ.
Scriptum est enim; Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mihi flectet omne genu,
Γέγραπται γὰρ, Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, 11
& omnis lingua confitebitur Deo. Itaque unusquisque nostrûm pro
καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ. Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ 12
seipso rationem reddet Deo. Non ampliùs ergò invicèm judicemus: sed
ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ. Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ 13
hoc judicate magis, hoc, non ponere offendiculum fratri, vel
τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ, μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ, ἢ
scandalum. Scio & persuasus sum in Christo Jesu, quia nihil commune per
σκάνδαλον. Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν (λ) δι' 14
ipsum: si non existimanti aliquid commune esse, illi commune. Si verò propter
ἑαυτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. (μ) Εἰ δὲ διὰ 15
cibum frater tuus contristatur, non ampliùs secundùm charitatem ambulas: ne
βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκ ἔτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς· μὴ
cibo tuo illum perde, pro quo Christus mortuus est. Non blasphemetur
τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανε. Μὴ βλασφημείσθω 16
ergò vestrum bonum. Non enim est regnum Dei, esca & potus:
οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. Οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, βρῶσις καὶ πόσις· 17
sed justitia, & pax, & gaudium in Spiritu sancto. Nam in his
ἀλλὰ δικαιοσύνη, καὶ εἰρήνη, καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Ὁ γὰρ ἐν (ν) τούτοις 18
serviens Christo, benè placens Deo, & probatus hominibus.
δουλεύων (ξ) τῷ Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ Θεῷ, καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.

MS. A. (ι) ἤγγισεν. (κ) ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ἔργα τοῦ φωτός. (λ) Ἀλλὰ (μ) ἐπιθυμίαν. ΚΕΦ. ιδ'. MS. A. (α) μὴ κρινέτω· ὁ δὲ μὴ (β) δυνατεῖ γὰρ ὁ Κύριος στῆσαι (γ) μὲν γὰρ κρίνει (δ) ἕκαστος τῷ (ε) Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ ἐσθίων, (ζ) τῷ Κυρίῳ. (η) ἀποθνήσκομεν, (θ) ἀποθνήσκομεν, (ι) ἔζησεν, καὶ ἔζησεν, ἵνα (κ) τοῦ Θεοῦ. (λ) δι' αὐτοῦ· (μ) Εἰ γὰρ διὰ (ν) τούτῳ (ξ) Χριστῷ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]

Jam nox præteriit, dies verò appropinqua- 12
vit. Propellamus ergò à nobis opera tene-
brarum, & induamur arma lucis. Ut inter- 13
diù cum honestate ambulemus, non in cantu
neque temulentiâ, neque in discubitu im-
puro, nec invidiâ, & contentione. Sed 14
induite Dominum nostrum Jesum Christum,
nec soliciti sitis carnis vestræ ad concupi-
scentias.

CAP. XIV.

Ei verò qui est infirmus in fide, date ma- 1
num; nec sitis ambigentes in cogitationi-
bus vestris. Est enim qui credit, quique re- 2
omni vescitur: qui verò infirmus est, olus
comedit. Is autem qui comedit, non com- 3
edentem ne despiciat: & qui non comedit,
comedentem ne condemnet. Deus enim pro-
vexit illum. Tu quis es, qui condemnas 4
servum non tuum, qui si stat, hero suo stat:
&, si cadit, hero suo cadit? stando autem ipse
stat: habet enim herus ejus potestatem susti-
nendi illum. Est qui ab una die judicium 5
ferat de alia die, est & qui omnes dies judi-
cet. Cæterùm enim unusquisque in mente
sua sit firmus. Qui cogitat quæ diei sunt, 6
domino suo cogitat: & qui non cogitat
quæ diei sunt, domino suo non cogitat. Et
qui comedit, domino suo comedit, Deóque
gratias agit: & qui non comedit, domi-
no suo non comedit, & gratias agit Deo.
Nullus est enim ex nobis qui sibiipsi vivat, 7
nullúsque qui sibiipsi moriatur. Quoniam 8
sive vivimus, Domino nostro vivimus: sive
morimur, Domino nostro morimur. Sive
igitur vivamus, sive moriamur, Domini no-
stri sumus. Propterea etiam Christus mor- 9
tuus est, ac revixit, ac resurrexit, ut sit ipse
Dominus, tum mortuis tum viventibus.
Tu verò cur condemnas fratrem tuum: aut 10
etiam cur tu despicis fratrem tuum? futu-
rum est enim ut nos omnes sistamur ante tri-
bunal Christi. Sicut scriptum est; Vivo 11
ego, inquit Dominus: mihi sese incurva-
bit omne genu, mihique confitebitur omnis
lingua. Igitur unusquisque nostrûm ratio- 12
nem pro se ipso reddet Deo. Nequaquam 13
igitur alius alium condemnet: sed hoc judi-
cate potiùs, ut ne offendiculum fratri tuo
ponas. Novi siquidem & persuasum habeo 14
per Dominum Jesum, nihil esse prophanum
ex seipso: sed ei qui meditatur aliquid im-
purum esse, id ei tantummodò esse impurum.
Sed si propter cibum molestiam exhibes fra- 15
tri tuo, non in dilectione ambulas. Ne per-
das cibo tuo eum, propter quem mortuus est
Christus. Nec blasphemetur bonum no- 16
strum. Namque regnum Dei non est cibus 17
aut potus; sed justitia & pax, & lætitia per
Spiritum sanctitatis. Qui enim per hæc 18
ministrat Christo, placet Deo, & coram
hominibus probatur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወኅለፈት ፡ ሌሊት ፡ ወመጽአት ፡ መዐልት ፡፡ ወንግድፍ ፡ እምላዕሌነ ፡ ምግባረ ፡ ጽልመት ፡
13 ወንልበስ ፡ ወልታ ፡ ብርሃን ፡፡ ከመ ፡ ናንሶሱ ፡ በምግባረ ፡ ጽድቅ ፡ ወአኮ ፡ በስታይ ፡
14 ወበዝሙት ፡ ወአኮ ፡ በምርዓት ፡ ወአኮ ፡ በተሐምዎ ፡ ወበቅንአት ፡፡ ልበስዎ ፡ ለእግዚ
እነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወኢትትሐልይዎ ፡ ፍትወቶ ፡ ለነፍስትክሙ ፡፡ 10
1 ወለዘኒ ፡ ድኩም ፡ ሃይማኖቱ ፡ ጽርዎ ፡ ወኢትግበሩ ፡ ለአድልዎ ፡፡ ዘሰ ፡ የአምን ፡ ኵ
2 ሉ ፡ ለይብላዕ ፡ ወዘሰ ፡ ደንፍቅ ፡ ኀምለ ፡ ለይሴሰይ ፡፡

Et præteriit nox, & advênit dies: proinde abjiciamus à nobis opera tenebra- 12
rum, & induamus arma lucis: Ut ambulemus in operibus justitiæ, et non in 13
compotatione & fornicatione, neque in luxuria, neque in vexatione & invidia.
Induite Dominum nostrum Jesum Christum, & concupiscentiam corporis vestri 14
ne sapiatis.

CAP. IV.

Et eum qui fide infirmus est, sublevate: & ne solicitetis ejus placendi stu- 1
dium. Hic credit, omnia comedat: & iste subdubitat, oleribus vescatur. 2

Verſio VULGATA LATINA.

12 Nox præceſſit, dies autem appropinquavit. Abjiciamus ergò opera tenebrarum, &
13 induamur arma lucis. Sicut in die honeſtè ambulemus; non in comeſſationibus, &
ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicitiis, non in contentione, & æmulatio-
14 ne: Sed induimini Dominum Jeſum Chriſtum, & carnis curam ne feceritis in de-
1 ſideriis.

CAP. XIV.

INfirmũ autẽ in fide aſſumite, non in diſceptationib' cogitationũ. Ali' enim cre-
2 dit ſe manducare omnia: qui autẽ infirm' eſt, olus manducet. Is qui manducat, non
3 manducantẽ non ſpernat: & qui non manducat, manducantẽ non judicet: De' enim
4 illũ aſſumpſit. Tu quis es, qui judicas alienũ ſervũ? Dño ſuo ſtat, aut cadit: ſtabit au-
5 tẽ: potens eſt enim Deus ſtatuere illum. Nam alius judicat diem inter diem: alius
6 autem judicat omnem diem: unuſquiſque in ſuo ſenſu abundet. Qui ſapit diem,
Domino ſapit. Et qui manducat, Domino manducat: gratias enim agit Deo. Et
7 qui non manducat, Domino non manducat, & gratias agit Deo. Nemo enim no-
8 ſtrûm ſibi vivit, & nemo ſibi moritur. Sive enim vivimus, Domino vivimus: ſi-
ve morimur, Domino morimur. Sive ergò vivimus, ſive morimur, Domini ſumus.
In hoc enim Chriſtus mortuus eſt, & reſurrexit: ut & mortuorum & vivorum do- 9
minetur. Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut tu quarè ſpernis fratrem tu- 10
um? Omnes enim ſtabimus ante tribunal Chriſti. Scriptum eſt enim; Vivo ego, 11
dicit Dominus, quoniam mihi flectetur omne genu: & omnis lingua confitebi-
tur Deo. Itaque unuſquiſque noſtrûm pro ſe rationem reddet Deo. Non ergò 12
ampliùs invicèm judicemus: ſed hoc judicate magìs, ne ponatis offendiculum fra- 13
tri, vel ſcandalum. Scio, & confido in Domino Jeſu, quia nihil commune per 14
ipſum, niſi ei qui exiſtimat quid commune eſſe, illi commune eſt. Si enim propter 15
cibum frater tuus contriſtatur: jam non ſecundùm charitatem ambulas. Noli ci-
bo tuo illum perdere, pro quo Chriſtus mortuus eſt. Non ergo blaſphemetur bo- 16
num noſtrum. Non eſt enim regnum Dei, eſca & potus: ſed juſtitia, & pax, & 17
gaudium in Spiritu ſancto: Qui enim in hoc ſervit Chriſto, placet Deo, & pro- 18
batus eſt hominibus.

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * الليل قد ولي والنهار قد دنا • فلنطرح اذا اعمال الظلمة • ولنلبس اسلحة النور * ونسلك
13 كالسلوك في النهار بجمال الورع • لا نتصرف في الاغاني والمسكرات • ولا في الشهوات النسائية
14 والطامات • ولا في المحك والحسد * لكن البسوا الرب يسوع المسيح • ولا تهتموا بالبشر جانحين الي
1 شهواتها • الفصل الرابع عشر • * واعضدوا المريض في الامانة • لا بشكوك افكار •
2 * فمن يومن ياكل كل شي • واما المريض فياكل بقولا * من ياكل فلا يزدرين بمن لا ياكل •
3
4 ومن لا ياكل فلا يدينن من ياكل • لان الله قد قبله * فانت من انت يا من يدين عبدا اجنبيا •
5 انه لربه يبقى ام يسقط • بل سيقوم لان الله قادر هو ان يقيمه • تم * فواحد يدين يوما فيوما •
واخر يدين كل يوم • وكل احد فليقتنع في عمله • السبت التاسع بعد العنصرة • وتجنيز
6 المتوفين • * لان من يحكم اليوم فالرب يحكمه • ومن لا يحكم اليوم فالرب لن يحكمه •
7 ومن ياكل فللرب ياكل • لانه يشكر لله • ومن لا ياكل فللرب لن ياكل • لانه يشكر لله * لان ما
8 يعيش احد منا لذاته • ولا يموت احد لذاته * وانما ان عشنا فللرب نعيش • وان متنا فللرب
نموت • فان عشنا اذا وان متنا فللرب نحن • * الثلثا من الجمعة الخامسة بعد العنصرة •
9 * لان المسيح لهذا مات وقام وعاش ليسود الموتي والاحيا • تم • السبت • * فانت لم تدين
10
11 اخاك • ولم تزدري انت باخيك • لاننا كلنا سنقوم لدي عرش المسيح * لان قد كتب • يقول الرب
12 حي انا ان لي تجثي كل ركبة • وكل لسان يعترف بالله * فكل احد منا اذا عن نفسه يعطي جوابا لله •
13 * فلا يدينن احدنا الاخر ايضا • بل الاولي بكم ان تميزوا هذا • ان لا تصنعوا لاخيكم عثرة
14 او شكا * وانا موقن عالم بالرب يسوع المسيح • ان ليس شيا به نجسا • الا لمن يفتكر عن شي
15 انه يكون نجسا • فله وحده يكون نجسا * فان كنت تحزن اخاك من اجل طعام • فلست فيما
16 يخص المحبة مستسيرا • فلا تقتل ذاك بطعامك • فيهلك الذي عنه مات المسيح * فلا يفتر
17 احدكم على خيركم * فان ملك الله ليس هو طعاما وشرابا • لكنه عدل وسلامة وسرور بروح
18 القدس * لان من يخدم الرب بهذه المناقب • فذلك مرضي لله ومختبر عند الناس • تم •

Nox jam receſſit, & dies jam acceſſit. 12
Abjiciamus igitur opera tenebrarum, &
induamur arma lucis: Et ambulemus ut 13
ambulari ſolet in die, decenter compoſiti.
Ne occupemur in cantilenis, & ebrieta-
tibus, neq; in cupiditatibus muliebribus,
& turpitudinibus, neque in cæco impe-
tu, & invidia: Sed induimini Dominum 14
Jeſum Chriſtum: & curam ne impen-
datis carni, ad ejus illecebras propenſi.

CAP. XIV.

ET adjuvate infirmum in fide, non in 1
dubiis cogitationum, Qui enim credit, 2
qualibet re veſcatur: at verò infirmus,
veſcatur oleribus. Qui veſcitur, ne de- 3
ſpiciat non veſcentem: & qui non veſci-
tur, ne judicet veſcentem: quandoquidem
Deus accepit illum, Tu verò quis es ò 4
quicunque judicas ſervum alienum?
nam Domino ſuo ſtat, aut cadit. imo ſur-
get, quia Deus potens eſt erigere eum.
Huc uſque. *Unus quidem judicat de die* 5
in diem: alius autem judicat omnem di-
em: & unuſquiſque proprio ſit opere con-
tentus.

Sabbatho nono poſt Pentecoſten.
Et in funeribus defunctorum.

Nam qui diem honorat, honeſtabit illum 6
Dominus: & qui diẽ non honorat, haud-
quaquam honeſtabit illum Dominus. Et
qui veſcitur, Domino veſcitur, quia Deo
gratias agit: & qui non veſcitur, Domi-
no non veſcitur, quia Deo gratias agit.
Nemo enim noſtrûm ſibimet vivit, & ne- 7
mo ſibimet moritur. Et ſi vivamus qui- 8
dem, Domino vivimus: & ſi moriamur,
Domino morimur. Sive ergò vivamus,
ſive moriamur, Domini ſumus.

Feriâ tertiâ hebdomadis quintæ
poſt Pentecoſten.

Chriſtus enim ad hoc mortuus eſt, & ſur- 9
gens revixit, ut dominaretur mortuis ac
vivis. Finis. Sabbatho. *Tu igi-* 10
tur cur judicas fratrem tuum? & cur
deſpicis tu fratrem tuum? omnes enim
ſtabimus ante tribunal Chriſti. Scriptum 11
eſt enim, Dicit Dominus, Vivus ſum ego,
quòd mihi flectetur omne genu, & omnis
lingua Deum fatebitur. Itaq; unuſquiſq; 12
noſtrûm de ſeipſo rationem reddet Deo. 13
Nequis ergò noſtrûm alterum poſthac ju-
dicet: ſed potiùs hoc diſcernite, ut non fa-
ciatis fratri veſtro offendiculum aut
ſcandalum. Et ego certus ſum ac ſciens 14
per Dominum Jeſum Chriſtum, nullam
eſſe rem ſeipſâ immundam: ſed qui ex-
iſtimat rem aliquam eſſe immundam, illi
ſoli eſt immunda. Quòd ſi contriſtas 15
fratrem tuum propter cibum, jam non ut
charitas requirit ambulas. At ne peri-
mas illum cibo tuo, pereátque is pro quo
mortuus eſt Chriſtus. Nemo veſtrûm 16
blaſphemet bonum veſtrum, Siquidem 17
regnum Dei non eſt cibus & potus, ſed
juſtitia, & pax, & gaudium in Spiritu
ſancto. Qui enim Domino ſervit in 18
hujuſmodi ſemitis, is Deo placet, & eſt
apud homines probatus. Finis.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወዘሰ፡ ይበልዕ፡ ኢይመንኖ፡ ለዘ፡ ኢይበልዕ፡ ወዘሰ፡ ኢይበልዕ፡ ኢይገሥጾ፡ ለዘ፡ ይበልዕ፡ ለኵ
4 ሎሙ፡ እግዚአብሔር፡ አእመሮሙ፡፡ አንተ፡ እንከ፡ መንትኑ፡ አንተ፡ ዘትግአዝ፡ ገብሬ፡
ባዕድ፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ እግዚኡ፡ ይቀውም፡ ዘአኮ፡ ወድቀ፡ ጥቀ፡ ይቀውም፡ ይክል፡ እግዚአብ
5 ሔር፡ አቀሞቶ፡፡ እስመቦ፡ ዘይትሔረም፡ አመዕለት፡ ዕለተ፡ ወቦ፡ ዘይትሔረም፡ በኵ
6 ሉ፡ መዋዕል፡፡ ወበሕቱ፡ ለኵሉ፡ በከመ፡ አዘዞ፡ ልቡ፡፡ ዘሂ፡ ተሐረመ፡ በበ፡ ዕለቱ፡ ለእግ
ዚአብሔር፡ ተሐረመ፡ ወዘሰ፡ በልዐ፡ ለእግዚአብሔር፡ በልዐ፡ ወያአኵቶ፡ ለእግዚአብሔር፡
7 ወዘሰ፡ ኢበልዐ፡ ለእግዚአብሔር፡ ኢበልዐ፡ ወያአኵቶ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ አልቦ፡ እም
8 ውስቴትነ፡ ዘለርእሱ፡ የሐዩ፡ ወዘለርእሱ፡ ይመውት፡፡ እመኒ፡ ሐየውነ፡ ለእግዚአብሔ
ር፡ ንሐዩ፡ ወእመኒ፡ ሞትነ፡ ለእግዚአብሔር፡ ንመውት፡፡ እመኒ፡ ሐየውነ፡ ወእመኒ፡ ሞትነ፡ ለ
9 እግዚአብሔር፡ ንሕነ፡፡ ወበእንተዝ፡ ሞተ፡ ክርስቶስ፡ ወሐይወ፡ ከመ፡ ይኰንን፡ ሕያዋነ፡
10 ወምውታነ፡፡ አንተ፡ እንከ፡ መንትኑ፡ አንተ፡ ዘትግአዝ፡ ቢጸከ፡ ወመንት፡ አንተ፡ ዘት
11 ሜንን፡ ቢጸከ፡ እንዘ፡ ሀሎነ፡ ኵልነ፡ ንብጽሕ፡ ቅድመ፡ መኰንኑ፡ ለክርስቶስ፡፡ እስመ፡
12 ከመዝ፡ ይቤ፡ እግዚአብሔር፡ ሕያው፡ አነ፡ እስመ፡ ሊተ፡ ይሰግድ፡ ኵሉ፡ ብርክ፡ ወሊተ፡
13 ይገኒ፡ ኵሉ፡ ልሳን፡፡ እንዘ፡ ኵልነ፡ ሀለውነ፡ ንትሐተት፡ በኀበ፡ እግዚአብሔር፡፡ ኢ
14 ንግአዝ፡ እንከ፡ ቢጸነ፡፡ ወዘንተ፡ ያእሙ፡ ነሐሊ፡ በዘ፡ ኢንግአዝ፡ ቢጸነ፡፡ ወአእመርኩ፡
ወአትአመንኩ፡ በእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይማስን፡ በእንቲአሁ፡ ለሙስና፡ ደእሙ፡
15 ኵሉ፡ ያማስኖ፡፡ ወእመሰ፡ እንበይነ፡ መብልዕኑ፡ ይሔይሰኒ፡ ቢጽየ፡ አልብነኬ፡ ተፋቅሮ፡
16 ቦኑ፡ እንበይነ፡ መብልዕ፡ ይትሐጎል፡ ዝኩ፡ ዘበእንቲአሁ፡ ሞተ፡ ክርስቶስ፡፡ ኢትፅርፉ፡
17 እንከ፡ ለዕለ፡ ሠናይ፡፡ መንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡፡ ኢኮነ፡ መብልዐ፡ ወመስቴ፡ ዘእንበለ፡
18 ጽድቅ፡ ወሰላም፡ ወፍሥሐ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡፡ ወዘሰ፡ ከመዝ፡ ይትቀነይ፡ ለክርስቶ
ስ፡ ሠምሮ፡ በኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ወኅሩይ፡ በኀበ፡ ሰብእ፡፡

Et hic qui *comedit, ne ſpernat eum qui non comedit: & ille qui non comedit, eum* 3
qui comedit non judicet: eos enim *omnes dignoſcit Deus. Tu igitur quis es qui* 4
judicas alterius ſervum? dum permanet, Domino ſuo ſtabit: ſin cadit, propè eſt
ut aſſurgat: potis eſt Deus erigere eum. Quia eſt qui religioſè obſervat diem præ 5
die, & eſt qui religioſè ſentit de omni die: verùm ſentiat *unuſquiſque prout de-*
claraverit ei cor ſuum. Qui religioſe obſervat quemcunque diem, Deo obſervat: 6
& qui edit, Deo edit, & gratias agit Deo: & qui non edit, Deo non edit,
& Deo gratias agit. Nemo eſt ex nobis qui ſibiipſi vivit, aut qui ſibi- 7
ipſi moritur. Sive enim vivimus, Deo vivimus: & ſive etiam morimur, Deo 8
morimur: ſive igitur vivimus, ſive morimur, Deo ſumus. Et propter hoc mortuus 9
eſt Chriſtus & revixit, ut judicaret vivos & mortuos. Tu igitur quis es qui ju- 10
dicas fratrem tuum, & quis es qui deſpectui habes fratrem tuum, cùm oportet nos
omnes convenire ante tribunal Chriſti? Quoniam ita dixit Dominus; Vivus ego, 11
quòd mihi ſe incurvabit omne genu, & mihi confitebitur omnis lingua. Cùm 12
oportet nos omnes examini ſubjici apud Deum, Ne igitur judicemus fratres no- 13
ſtros: verùm hoc deliberemus potius *in quibus non judicaremus fratres noſtros. Et* 14
novi & perſuaſus ſum per Dominum noſtrum Jeſum, quòd non eſt aliquod per ſe
perditum, verùm perdito omnia facta ſunt perdita. Quòd ſi propter eſcam aliquis 15
ex noſtris *criminis poſtulat fratrem meum, non eſt igitur nobis charitas: Nunquid*
propter eſcam perdet cum pro quo mortuus eſt Chriſtus. Ne igitur blaſphemetis bo- 16
num. Regnum Dei non eſca & potus, ſed juſtitia, & pax, & gaudium in Spiritu 17
ſancto. Et qui ita inſervit Chriſto, placens eſt Deo, & approbatus hominibus. 18

Nempè igitur quæ pacis sectemur, & quæ ædificationis, ad
19 Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης (ο) διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς
invicem. Ne propter escam destruito opus Dei. Omnia quidem
20 ἀλλήλους. Μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. πάντα μὲν
munda: sed malum homini per offendiculum edenti.
καθαρά· ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι.
Honestum hoc non manducare carnem, neque bibere vinum, neque in quo frater
21 Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός
tuus offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur. Tu fidem habes?
22 σου (π) προσκόπτει, ἢ σκανδαλίζεται, ἢ ἀσθενεῖ. Σὺ πίστιν ἔχεις;
Penes temetipsum habe coram Deo. Beatus non judicans semetipsum in eo quod
κατὰ σαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ
probat. At ambigens, si manducaverit, damnatus est, quia non ex fide:
23 δοκιμάζει. Ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως·
omne autem quod non ex fide, peccatum est.
πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, (ρ) ἁμαρτία ἐστίν.

CAP. XV. ιε'.

Debemus autem nos potentes imbecillitates impotentum portare, &
1 Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ ΙΗ'
non nobisipsis placere. Unusquisque enim nostrûm proximo placeat in
2 μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. (α) Ἕκαστος γὰρ ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς
bonum ad ædificationem. Etenim Christus non sibiipsi placuit, sed, sicut
3 τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ, καθὼς
scriptum est; Improperia improperantium tibi, ceciderunt super me.
γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε, (β) ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ.
Quæcunque enim antè scripta sunt, ad nostram doctrinam antè scripta sunt: ut per
4 Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη· ἵνα διὰ
patientiam, & consolationem Scripturarum, spem habeamus
τῆς ὑπομονῆς, (γ) καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν, τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν.
At Deus patientiæ & solatii, det vobis id ipsum sapere in
Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως, δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν 5
invicem, secundùm Christum Jesum: Ut unanimiter in uno ore glorificetis
ἀλλήλοις, κατὰ (δ) Χριστὸν Ἰησοῦν· Ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε 6
Deum, & patrem Domini nostri Jesu Christi. Ideò suscipite
τὸν Θεὸν, καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὸ προσλαμβάνεσθε 7
alii alios, sicut & Christus suscepit nos in honorem Dei. Dico
ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο (ε) ἡμᾶς εἰς δόξαν (ζ) Θεοῦ. Λέγω 8
autem Jesum Christum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei, ad
δὲ Ἰησοῦν Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς
confirmandum promissiones patrum: At gentes super misericordia
τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων· Τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους 9
glorificare Deum: sicut scriptum est; Propter hoc confitebor tibi in
δοξάσαι τὸν Θεόν· καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν
Gentibus, & nomini tuo psallam. Et iterùm dicit; Lætamini
ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε 10
Gentes cum plebe eius. Et iterùm; Laudate Dominum omnes Gentes, &
ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν, (η) Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ 11
ΙΗ'
magnificate eum omnes populi. Et rursùs Esaias ait; Erit radix
ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει, Ἔσται ἡ ῥίζα 12
Jesse, & exurgens regere Gentes: in eum Gentes sperabunt. At Deus
τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. Ὁ δὲ Θεὸς 13
spei repleat vos omni gaudio & pace in credere, ad abundandum
τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν
vos in spe, in virtute Spiritûs sancti.
ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει Πνεύματος ἁγίου.

MS.A. (ο) διώκομεν, (π) προσκόπτει. Σὺ πίστιν ἣν ἔχεις, κατὰ σαυτὸν (ρ) ἁμαρτία ἐστίν. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου· (Φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως, εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος·) Μόνῳ σοφῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς Κεφ. ιε'. MS.A. (α) Ἕκαστος ἡμῶν (β) ἐπέπεσαν (γ) καὶ διὰ τῆς (δ) Ἰησοῦν Χριστόν. (ε) ὑμᾶς (ζ) τοῦ Θεοῦ. Λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον (η) Αἰνεῖτε πάντα τὰ ἔθνη τὸν Κύριον, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]

Nunc post pacem curramus, & post ædificationem mutuam. Neq; propter cibum destruamus opera Dei. Omnia siquidem munda sunt: sed mala sunt homini, qui cum offendiculo comedit. Bonum est nos non edere carnem,
21 nec bibere vinum, neque quicquam in quo offendatur frater noster. Tu qui fidem ha-
22 bes, eam in teipso tene coram Deo. Beatus est qui non judicat seipsum in re quam discernit. Qui enim dubitat, & comedit, reus
23 factus est, propterea quòd non in fide. Quicquid enim non est ex fide, peccatum est.

CAP. XV.

[illegible]

Feriâ tertiâ hebdomadis primæ Jejunii. 25.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]

DEbemus ergò nos fortes infirmitatem 1
imbecillium ferre, neque nobismetipsis placere. Sed unusquisque nostrûm proximo 2
suo placeat in bonis, tanquam ad ædificationem. Quandoquidem ne Christus quidem 3
sibiipsi placuit: sed, sicut scriptum est; Convitium eorum qui convitiantur tibi, incidit in me. Quicquid enim quondam scri- 4
ptum est, ad doctrinam nostram scriptum est: ut per patientiam, & consolationem Scripturarum, spem habeamus. Deus au- 5
tem patientiæ & consolationis det vobis ut æqualitatem meditemini unus erga alium in Jesu Christo. Et unâ mente, unóque ore 6
glorificetis Deum patrem Domini nostri Jesu Christi. Propterea assumite & portate 7
alii alios, quemadmodum & Christus assumpsit vos in gloriam Dei. Dico autem 8
Jesum Christum ministrâsse circuncisioni pro veritate Dei, ut veram redderet promissionem Patrum. Et ut Gentes laudibus celebrent 9
Deum pro miserationibus, quæ in ipsas extiterunt, sicut scriptum est; Confitebor tibi inter Gentes, & nomini tuo psallam. Et 10
rursum ait; Lætamini Gentes cum populo ejus. Et rursùm ait; Laudate Dominum 11
omnes Gentes, laudate eum omnes nationes. Et rursùm Esaias dicit; Erit radix 12
ipsi Jesse, & qui exurget, erit princeps Gentibus; & in eo sperabunt Gentes. Cæ- 13
terùm Deus spei impleat vos omni gaudio & pace per fidem, ut proficiatis in spe ipsius per virtutem Spiritûs Sanctitatis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በአፒፋንያ : በሠሉስ : በዓል: ኅበ : ይትነበብ : በሰንበት : ዘድኅረ :በዓለ: ሃ፡=፡

19 ወይእዜኒ : ንትልዋ : ለሰላም : በዘ : ይትሐነጽ : ቢጽነ፡=፡ ወኢንስዐር : ግብረ : እግዚአ
20 ብሔር : እንበይነ : መብልዕ :: ወባሕቱ : ኵሉ : ንጹሕ : ለንጹሓን : ወእኩይሰ : ለሰብእ :
21 ዘእንበለ : ዐቅም : በልዐ፡=፡. ይኄይስ : ኢበሊዐ : ሥጋ : ወኢሰቲየ : ወይን: ወኢያስሕ
22 ቶ : ቢጽከ::=፡ 1ጊ ወለምኒ : ብከ : ሀይማኖተ : ርእሰከ : ተአመንከ ፡ ለቅድመ : እግ
23 ዚአብሔር : ረከብከ : ወብፁዕ : ዘኢይዜልፍ : ዘእንበለ: ያሜክር: ርእሶ፡፡=፡ ወእምድኅ
ረሰ : አጽንዐ : ለእመ : በልዐ : ይትኴነን : እስመ : ኢያጽንዐ : ትዕግሥቶ : ይጌጊ፡፡=፡

Festo tertio Ephaniæ, ubi legitur. Sabbato post festum 40. 13
Et nunc quidem sectemur pacem, per quam ædificabitur frater noster. Et non dis- 20
solvamus opus Dei propter escam. Sed omnia pura sunt puris, mala autem homini
qui edit inordinatè. Bonum est non edere carnes, & non bibere vinum, ut non er- 21
rare facias fratrem tuum. Et si fidem habes apud te, securus es coram Deo, à quo 22
adeptus es. Et beatus est qui non redarguit quempiam, nisi de quo sibiipsi consili-
um dedit. Et postquam se obfirmaverit, si comedit, condemnabitur: quia con- 23
stantiam suam non stabilit, peccat.

Versio VULGATA LATINA.

19 Itaque quæ pacis sunt, sectemur: & quæ ædificationis sunt, in invicem cu-
20 stodiamus. Noli propter escam destruere opus Dei. Omnia quidem sunt
21 munda: sed malum est homini, qui per offendiculum manducat. Bonum est
non manducare carnem, & non bibere vinum, neque in quo frater tuus
22 offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur. Tu fidem habes? penes te-
metipsum habe coram Deo: Beatus, qui non judicat semetipsum in eo quod
23 probat. Qui autem discernit, si manducaverit, damnatus est: quia non ex
fide. Omne autem, quod non est ex fide, peccatum est.

CAP. XV.

1 DEbemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere, & non
2 nobis placere. Unusquisque vestrûm proximo suo placeat in bonum, ad
3 ædificationem. Etenim Christus non sibi placuit, sed sicut scriptum est;
Improperia improperantium tibi ceciderunt super me. Quæcunque enim 4
scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt: ut per patientiam, & con-
solationem Scripturarum, spem habeamus. Deus autem patientiæ & solatii, 5
det vobis idipsum sapere in alterutrum secundùm Jesum Christum: Ut una- 6
nimes, uno ore honorificetis Deum, & patrem Domini nostri Jesu Christi.
Propter quod suscipite invicèm, sicut & Christus suscepit vos in honorem 7
Dei. Dico enim Christum Jesum ministrum fuisse circumcisionis propter ve- 8
ritatem Dei, ad confirmandas promissiones patrum: Gentes autem super 9
misericordia honorare Deum, sicut scriptum est; Propterea confitebor tibi in
Gentibus, Domine, & nomini tuo cantabo. Et iterùm dicit; Lætamini 10
Gentes cum plebe ejus. Et iterùm; Laudate omnes Gentes Dominum: & 11
magnificate eum omnes populi. Et rursùs Isaias ait; Erit radix Jesse, & 12
qui exurget regere Gentes, in eum Gentes sperabunt. Deus autem spei re- 13
pleat vos omni gaudio & pace in credendo: ut abundetis in spe, & virtu-
te Spiritûs sancti.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 . السبت مرفع الجبن . * فسبيلنا اذا ان نطلب جوالب السلامة . ودواعي المنفعة
20 التي ينتفع بها احدنا الاخر * ولا تنقض من اجل الطعام عمل الله . كل الاشياء طاهرة . لكن
21 هذا رديا للانسان . ان ياكل لمضرة قريبه وتعنيته * جيد هو ان لا يوكل لحم ولا يشرب خمر
22 ولا تستعمل شيا يعثر به اخوك او يرتاب او يمرض * انت لك امانة . فلتكن لك في ذاتك امام الله .
23 فالمغبوط من لا يدين نفسه فيما يمتحن به * فاما من يرتاب منقسما . ان اكل فقد صار مدانا .
25 لانه ليس من امانة اكل . وكلما لا ينشا من الامانة خطية هو * والاله الحكيم وحده يسوع
المسيح . المستطيع ان يثبتكم على بشارتي . وكرازة يسوع المسيح . على ما يختص باعتلان
26 السر المصموت عنه في سنين ابدية * والظاهر الان بكتب انبيائه على ما يختص بامر الاله
27 الابدي . والمعروف لطاعة الايمان في الامم كلها * له المجد الى الدهور كلها امين .
. الفصل الخامس عشر . الاحد السابع بعد العنصرة .
1
2 * ونحن الاقوياء يجب علينا . ان نحمل امراض الذين لا قوة لهم . ولا نرضين انفسنا * وليرض
3 كل احد منا قريبه في الخير للمنفعة * فان المسيح ما ارضى نفسه . بل كما كتب ان تعييرات
4 معيريك تساقطت على * لان كلما سلف تسطيره لتعليمنا كتب قديما . ليكون لنا الرجاء
5 بالصبر وبتعزية الكتب * والاه الصبر والعزاء يعطيكم ان تعتقدوا بعضكم في بعض هذا
6 المعتقد نفسه . المخصوص بيسوع المسيح * لكي تمجدوا الله ابا ربنا يسوع المسيح بفم واحد
7 وراي متفق . . الاربعا من الجمعة الخامسة بعد العنصرة . * فلهذا فليعضد احدكم
8 الاخر . كما عضدكم المسيح لمجد الله . تم . * واقول ان يسوع المسيح صير للختانة خادما من
9 اجل صدق الله . ليصحح مواعيد الاباء * والامم يمجدون الله من اجل رحمته اياهم . كما كتب .
10 لهذا اشكرك يا رب في الامم . وارتل لاسمك * ويقول ايضا . ايها الامم افرحوا مع شعبه .
11
12 * وايضا ايها الامم سبحوا الرب . ويا كافة الشعوب امدحوه * وشعيا يقول ايضا . سيكون
13 اصل يسي . والقايم منه يروس الامم . والامم عليه يتوكلون * والاه الرجاء يملوكم كل سرور
وسلامة . في ان تصدقوا الوعد . لتزيدوا في الرجاء وتنموه بقوة روح القدس .

Sabbatho hilariorum casei.

Oportet igitur ut expetamus merces 19
pacis, & genera utilitatis, quibus alter
alteri prosimus. Et ne destruas propter 20
cibum opus Dei, Res omnes puræ sunt,
at illud homini malum est, comedere
scilicet ad nocumentum & offendiculum
proximi sui. Bonum est non edere car- 21
nem, nec bibere vinum, nec ullâ re uti
per quam frater tuus impingat, aut hæ-
sitet, aut infirmetur. Tu fidem habes? 22
in temetipso habeto coram Deo, nam bea-
tus ille est, qui semetipsum non judicat
in eo quod in se probat. Verùm qui du- 23
bius hæret, si ederit, jam condemnat⁰ est:
quia non ex fide comedit: quicquid au-
tem non prodit ex fide, peccatum est.
Sequuntur postremi versus capitis 16.
quos exemplar nostrum huc inseruit.
Soli autē Deo sapientissimo Jesu Christo 25
qui potens est confirmare vos in Evan-
gelio meo, & prædicatione Jesu Christi,
secundùm revelationem mysterii æternis
annis silentio involuti, Nunc autem pa- 26
tefacti in scripturis Prophetarū ejus se-
cundùm æternum Dei mandatū, & cog-
niti ad obedientiam fidei inter omnes
gentes: Gloriam in cuncta secula. Amen. 27

CAP. XV.

Dominicâ septimâ post Pentecosten.

NOs autem fortes ferre debemus in- 1
firmitates eorum qui sunt viribus
destituti, ac non placere nobis ipsis: Sed 2
placeat unusquisque nostrûm proximo
suo in bonum ad emolumentum. Nam 3
Christus non placuit sibi ipsi, imò sicut
scriptum est, Improperia exprobrantium
tibi corruerūt super me. Quicquid enim 4
ante exaratum est, ad nostrum documen-
tum olim scriptum est: ut sit nobis spes
per patientiam, & per consolationem
scripturarum. Et Deus patientiæ & con- 5
solationis det vobis ut teneatis alter erga
alterum hanc eandem sententiam præci-
puam in Jesu Christo: Quatenus glori- 6
ficetis Deum Patrem Domini nostri Jesu
Christi uno ore & mente concordi.

Feriâ quartâ hebdomadæ quintæ post Pentecosten.

Hac igitur de causa opitulamini alter 7
alteri, quemadmodū opitulatus est vobis
Christus, ad gloriam Dei. Hactenus.
Dico autem Jesum Christum factum 8
fuisse circuncisioni ministrum, pro veri-
tate Dei, ut promissa Patrum compro-
baret. Gentes vero Deum glorificant ob 9
ejus misericordiam erga se, sicut scri-
ptum est, Propterea gratias agam tibi ô
Domine inter gentes, & canam nomini
tuo. Et rursum ait; Heus gentes lætami- 10
ni cum populo ejus. Et rursum, O gen- 11
tes, laudate Dominum, & ô cuncti po-
puli, celebrate eum. Et rursum Esaia di- 12
cit; Erit radix Jesse, & qui exurget ex
eo, dominabitur gentibus, & gentes in
ipso confident. Deus autem spei repleat 13
vos omni gaudio & pace, per hoc ut fide
præstetis promissioni: ut proficiatis atque
exuberetis in spe, per potentiam Spiritus
sancti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

፲፭

1 ፲ ወርቱዕሰ ፡ አንትሙ ፡ ጽኑዓን ፡ ትጹርዎሙ ፡ ድካሞሙ ፡ ለስሉፃን ፡ ወኢናድሉ ፡ ርእ
2 ሰነ ፡፡=፦ ወኵልነ ፡ ናድሉ ፡ ለጽድቅ ፡ ወለግብረ ፡ ሠናይ ፡ በዘ ፡ ይትሐነጽ ፡ ቢጽነ ፡፡=፦
ክርስቶስኒ ፡ አኮ ፡ ለርእሱ ፡ ዘአድለወ ፡ በከመ ፡ ይብል ፡ መጽሐፍ ፡ ትዕይርቶሙ ፡ ለእለ ፡
3 ይትዔየሩከ ፡ ወድቀ ፡ ላዕሌየ ፡፡=፦ ወኵሉ ፡ ዘተጽሕፈ ፡ ለተግሣጽ ፡ ዚአነ ፡ ተጽሕፈ ፡፡
4 ከመ ፡ በትዕግስትነ ፡ ወበተወክሎ ፡ በመጽሐፍት ፡ ንርከብ ፡ ተስፋነ ፡፡=፦ ወእግዚአብሔር ፡
5 አምላከ ፡ ትፍሥሕት ፡ ወአቡሃ ፡ ለምሕረት ፡ የሀበነ ፡ ንሕሊ ፡ ዘዚአሁ ፡ ለኵልነ ፡ በእን
6 ተ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡=፦ ከመ ፡ ኵልነ ፡ ኅቡረ ፡ በአሐዱ ፡ አፍ ፡ ንሴብሖ ፡ ለእግዚ
7 እነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እግዚእነ ፡፡=፦ ወይእዜኒ ፡ ተወከፉ ፡ ቢጸክሙ ፡ እስመ ፡ ክር
8 ስቶስኒ ፡ ተወከፈክሙ ፡ ውስተ ፡ ስብሐተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፦ እብል ፡ እንከ ፡ ክርስቶ
9 ስ ፡ ላእከ ፡ ኮነ ፡ ለግዝረተ ፡ ጽድቅ ፡ ከመ ፡ ያጽንዓ ፡ ለተስፋ ፡ አበዊነ ፡፡=፦ ወአሕዛብ
ሰ ፡ ይሴብሕዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እስመ ፡ ተሣሀሎሙ ፡ እስመ ፡ ከማሁ ፡ ይቤ ፡ መጽሐ
ፍ ፡ በእንተዝ ፡ እገኒ ፡ ላከ ፡ ውስተ ፡ አሕዛብ ፡ ወእዜምር ፡ ለከ ፡ ውስተ ፡ ሕዝ
11 ብ ፡፡=፦ **** ወካዕበ ፡ ይብል ፡ ሰብሕዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ኵልክሙ ፡ አሕዛብ ፡ ወ
12 ይሴብሕዎ ፡ ኵሎሙ ፡ ሕዝብ ፡፡=፦ ወኢሳይያስኒ ፡ ይቤ ፡ ይቀውም ፡ ሥርወ ፡ እሴይ ፡ ወ
13 ዘተሠይመ ፡ ነገሥተ ፡ አሕዛብ ፡ ወይትዌከሉ ፡ ቦቱ ፡ ምስለ ፡ ሕዝቢሆሙ ፡፡=፦ ወእግዚአ
ብሔር ፡ አምላከ ፡ ተስፋነ ፡ ይፈጽም ፡ ለክሙ ፡ ኵሉ ፡ ፍሥሐ ፡ ወሰላመ ፡ በአሚን ፡ ከ
መ ፡ ያብዝኅ ፡ ለክሙ ፡ ተስፋሁ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወበኃይሉ ፡፡=፦

CAP. XV.

ET æquum est ut vos firmi sustineatis infirmitates impotentium, & ut non place- 1
amus nobisipsis. Et nos omnes placere studeamus quantum ad justitiam & bona 2
opera, in quibus ædificetur frater noster. Christus quidem sibiipsi placere noluit, 3
quemadmodum dicit Scriptura; Opprobrium opprobrantium tibi cecidit super me.
Et quicquid scriptum est, pro nostra eruditione scriptum est, ut per patientiam no- 4
stram, & fiduciam in Scripturis, spem nostram adipiscamur. Dominus autem De- 5
us consolationis, & Pater misericordiæ det nobis ut cogitemus pariter de nobis
omnibus per Jesum Christum: Ut nos omnes simul uno ore glorificemus Dominum 6
nostrum Jesum Christum, Dominum inquam nostrum. Et nunc etiam assumite 7
fratres vestros, quia Christus etiam assumpsit nos in gloriam Domini. Dico igitur; 8
Christus minister fuit circumcisionis justitiæ, ut confirmaret promissiones patrum no-
strorum. Et Gentes etiam glorificabunt Deum, quia misertus est earum: ita enim 9
dicit Scriptura; Propterea confitebor tibi in Gentibus, & tibi psallam in populo.

Deest versus decimus.

Et rursum dicit; Laudate Dominum vos omnes Gentes, & glorificabunt eum omnes 11
populi. Et Isaias dicit; Exurget radix Asai, & qui præficitur regibus Gentium, 12
& in ipso confident cum populo eorum. Et Dominus Deus promissionum nostrarum 13
adimplebit vos omni gaudio & pace credendo; ut vobis abundare faciat promissio-
nes ejus per Spiritum sanctum, & per virtutem ejus.

Persuasus sum autem, fratres mei, & ipse ego de vobis, quoniam & ipsi pleni estis
14 Πέπεισμαι δὲ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε
bonitate, repleti omni scientiâ, *potentes & alii alios* monere. Au-
15 ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. (θ) Τολ- ΙΘ'
daciùs autem scripsi vobis, fratres, ex parte, tanquam in memoriam reducens vos,
μηρότερον δὲ ἔγραψα (ι) ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς,
per gratiam *datam* mihi à Deo: *Ad esse me ministrum* Jesu Christi
16 διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· Εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν (κ) Ἰησοῦ Χριστοῦ
in Gentibus, *sanctificantem* Evangelium Dei, ut fiat oblatio Gentium
εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν
accepta, sanctificata in Spiritu sancto. Habeo igitur *gloriationem* in Christo Jesu
17 εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. Ἔχω οὖν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
quæ ad Deum. Non enim *audebo* loqui aliquid eorum quæ non effecit Christus
18 τὰ (λ) πρὸς Θεόν. Οὐ γὰρ τολμήσω (μ) λαλεῖν τι ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς
per me, in obedientiam Gentium, verbo & *opere:* In virtute signorum & prodigiorum,
19 δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ· Ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων,
in virtute Spiritûs *Dei:* Ita ut me ab Hierusalem *& circum* usque ad Illyricum
ἐν δυνάμει (ν) Πνεύματος Θεοῦ· ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ
implevisse Evangelium Christi: Sic autem *amanter contendentem evangeli-*
20 πεπληρωκέναι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· (ξ) Οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελί-
lizare, non ubi nominat' est Christus, *ut non* super alienum fundamentum ædificarem: Sed,
21 ζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ· Ἀλλὰ,
sicut scriptum est, Quibus non annuntiatum est de eo, videbunt: & qui non
καθὼς γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ οἳ οὐκ
audierunt, intelligent. *Ideò* & impediebar plurimùm venire ad vos. Nunc
22 ἀκηκόασι, συνήσουσι. Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Νυνὶ
23 verò non ulteriùs locum habens in regionibus his, cupiditatem autem habens
δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων
veniendi ad vos à multis annis: *Ut si proficiscar* in Hispa-
24 (ο) τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν· Ὡς (π) ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν (ρ) Σπα-
niam, *veniam ad vos:* spero *enim* prateriens *conspicere* vos, & à
νίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐλπίζω γὰρ (σ) διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ'
vobis *præmitti* illuc, si vobis primùm ex parte *impletus* fuero. Nunc *autem pro-*
ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. Νυνὶ δὲ πο- 25
ficiscor in Hierusalem *ministrans* Sanctis. Probaverunt enim Macedonia & A-
ρεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἁγίοις. Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀ- 25
chaia collationem aliquam facere in pauperes Sanctorum, qui in Hierusalem.
χαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ.
Placuit eis enim, & debitores eorum sunt. Si *enim spiritualibus* eorum
(τ) Εὐδόκησαν γὰρ, καὶ ὀφειλέται (υ) αὐτῶν εἰσιν. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν 27
participârunt Gentes, debent & in carnalibus ministrare *eis*. Hoc
ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. Τοῦτο 28
igitur *perficiens, & assignans* eis fructum hunc, proficiscar
οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι
per vos in Hispaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos,
δι' ὑμῶν (φ) εἰς τὴν Σπανίαν. Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς, 29
in *plenitudine* benedictionis *Evangelii* Christi veniam. Obsecro
ἐν πληρώματι (χ) εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ ἐλεύσομαι. Παρακαλῶ 30
autem vos, fratres, per Dominum nostrum Jesum Christum, & per charitatem
δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης
Spiritûs, *simul contendere mihi* in orationibus pro me ad Deum:
τοῦ Πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν·
Ut liberer ab infidelibus in Judæa, & *ut ministerium meum* in Hieru-
Ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, (ψ) καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἱερου- 31
salem *acceptum fiat* Sanctis: Ut in gaudio veniam ad
σαλὴμ εὐπρόσδεκτος (ω) γένηται τοῖς ἁγίοις· Ἵνα ἐν χαρᾷ (α) ἔλθω πρὸς 32
vos per voluntatem Dei, & *simul recreer vobis*. *At* Deus pacis
ὑμᾶς διὰ θελήματος (β) Θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης 33
cum omnibus vobis. Amen.
μετὰ πάντων (γ) ὑμῶν. ἀμήν.

MS. A. (θ) Τολμηρότέρως (ι) ὑμῖν ἀπὸ (κ) Χριστοῦ Ἰησοῦ (λ) πρὸς τὸν Θεόν. (μ) τι λαλεῖν ὧν (ν) Πνεύματος ἁγίου· ὥστε (ξ) Οὕτως (ο) ἐλθεῖν (π) ἂν (ρ) Σπανίαν. ἐλπίζω (σ) πορευόμενος (τ) Ηὐδόκησαν (υ) εἰσὶν αὐτῶν. (φ) εἰς Σπανίαν. (χ) εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι. (ψ) καὶ ἡ (ω) τοῖς ἁγίοις γένηται· (α) ἐλθὼν (β) Θεοῦ, συναναπαύσωμαι (γ) ὑμῶν. Συνείσημι δὲ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* [illegible] *

Dominicâ secundâ Jejunii. 26.

14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]

* Porrò ego quoque persuasum habeo de vobis, fratres mei, vos etiam plenos esse bonitate, & absolutos in omni scientia, vosque adeò posse & alios monere. 14
Paulò verò audaciùs scripsi vobis, fratres mei, ut commonefacerem vos per gratiam quæ mihi data est à Deo. 15
Ut sim minister Jesu Christi inter Gentes, & inserviam Evangelio Dei, ut fiat oblatio Gentium accepta, & sanctificata per Spiritum sanctitatis. 16
Est mihi igitur gloria in Jesu Christo apud Deum. 17
Non enim ausim quicquam dicere, quod non factum sit per Christum ad obedientiam Gentium sermone & operibus, 18
Virtute signorum ac miraculorum, & virtute Spiritûs Dei: adeò ut ab Ierusalem peragraverim adusque Illyricum, & adimpleverim Evangelium Christi. 19
Dum diligentem operam navo evangelizandi, non ubi invocatum est nomen Christi, ut ne ædificarem super fundamentum extraneum: 20
Sed sicut scriptum est; Ii quibus non annuntiatum est de eo, ipsum videbunt: & ii qui non audierunt, acquiescent. 21
Propterea impeditus sum plu-ries, ne venirem ad vos. 22
Nunc autem quia nullus mihi relictus est locus in his regionibus, desiderium verò habeam jam à multis annis veniendi ad vos: 23
Quum proficiscar in Hispaniam, spero venire, vosque invisere: & vos eritis mihi comites illuc, quum aliquantulum oblectatus fuero conspectu vestro. 24
Nunc autem proficiscor ad Ierusalem Sanctis ministraturus. 25
Voluerunt enim ii qui sunt in Macedonia & in Achaia, communicationem habere cum pauperibus & Sanctis qui sunt in Jerusalem: 26
Voluerunt *inquam* ut qui sint eis debitores. Si enim spiritu participes fuerunt cum eis Gentes, debent etiam ipsæ in iis quæ carnis sunt, illis ministrare. 27
Hoc igitur ubi perfecero, & consignavero eis hunc fructum, transiturus sum per vos in Hispaniam. 28
Scio enim quum veniam ad vos, me cum plenitudine benedictionis Evangelii Christi venturum. 29
Peto autem à vobis, fratres mei, per Dominum nostrum Jesum Christum, & per dilectionem Spiritûs, ut mecum laboretis in oratione pro me ad Deum: 30
Ut liberer ab iis qui sunt immorigeri in Judæa: utque ministerium quod perfero Sanctis qui sunt in Jerusalem, benè recipiatur: 31
Et veniam ad vos cum gaudio per voluntatem Dei, & vobiscum requiescam. 32
Deus pacis sit cum vobis omnibus, Amen. 33

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በአፒንዖ : በሰኑይ : በዓል : ኀበ : ይትነበብ:=

Secundo Festo Ephaniæ, ubi legitur.

14 ገሀ እትአመነክሙ: አነሂ: አኀዊነ : ትፈጽሙ: በኵሉ: ምግባረ : ሠናይ: ወጽጉባን : አንት
15 ሙ: በኵሉ: ጥበብ : ወትክሉ: መሀሮቶሙ: ለቢጽክሙ፤::=፦ ወተኀበልየ: ጸሐፍኩ : ለክ
16 ሙ: እምአሐዱ: ገጽ: ባእንተ: ጸጋሁ: ለእግዚአብሔር:=፦ ከመ: እትለአክ: ለኢየሱስ:ክ
ርስቶስ : ውስተ: አሕዛብ : ወከመ: ትትቀደስ : ትምህርቱ : ለእግዚአብሔር::ከመ: ይኩን:
17 መሥዋዕቶሙ: ለአሕዛብ : ሥሙረ : ወኅሩየ: በመንፈስ: ቅዱስ::=፦ ወሊተሰ : ኢየሱስ:ክ
18 ርስቶስ : ምክሕየ : በኀበ : እግዚአብሔር:=፦ ወእትኀበል: እንግር : ዘገብረ : ሊተ : ክር
ስቶስ : በዘ : የአምኑ : አሕዛብ : በቃል : ወበምግባር:=፦

Persuasum habeo etiam ego de vobis fratres nostri, quod perfecti estis in omni opere bono, & pleni estis in omni sapientia, & potestis etiam erudire fratres vestros. 14
Ausus sum tamen, scribere vobis aliqua ex parte de gratia Dei: 15 *Ut minister sim Jesu Christi inter Gentes, & ut sanctificetur doctrina Dei: ut sit oblatio Gentium accepta & approbata per Spiritum sanctum.* 16 *Et mihi Jesus Christus est gloriatio mea apud Deum.* 17 *Et ausus sum enarrare quæ per me operatus est Christus, quantum ad fidem Gentium, in verbo & operibus:* 18

Versio VULGATA LATINA.

14 Certus sum autem, fratres mei, & ego ipse de vobis, quoniam & ipsi pleni
estis dilectione, repleti omni scientiâ, ita ut possitis alterutrum monere.
15 Audaciùs autem scripsi vobis, fratres, ex patre tanquam in memoriam vos re-
16 ducens: propter gratiam, quæ data est mihi à Deo, Ut sim minister
Christi Jesu in Gentibus: sanctificans Evangelium Dei, ut fiat oblatio Gen-
17 tium accepta, & sanctificata in Spiritu sancto. Habeo igitur gloriam in
18 Christo Jesu ad Deum. Non enim audeo aliquid loqui eorum, quæ per
19 me non efficit Christus in obedientiam Gentium, verbo & factis: In vir-
tute signorum & prodigiorum, in virtute Spiritûs sancti: ita ut ab Jerusa-
20 lem per circuitum usque ad Illyricum repleverim Evangelium Christi. Sic
autem prædicavi Evangelium hoc, non ubi nominatus est Christus, ne super
21 alienum fundamentum ædificarem: sed sicut scriptum est; Quibus non est
22 annuntiatum de eo, videbunt: & qui non audierunt, intelligent. Propter
quod & impediebar plurimùm venire ad vos, & prohibitus sum usque ad-
23 huc. Nunc verò ulteriùs locum non habens in his regionibus, cupiditatem
autem habens veniendi ad vos ex multis jam præcedentibus annis: Cùm 24
in Hispaniam proficisci cœpero, spero quòd præteriens videam vos, & à
vobis deducar illuc, si vobis primùm ex parte fruitus fuero. Nunc igitur 25
proficiscar in Jerusalem ministrare Sanctis. Probaverunt enim Macedonia & 26
Achaia, collationem aliquam facere in pauperes Sanctorum, qui sunt in Je-
rusalem. Placuit enim eis: & debitores sunt eorum. Nam si spiritualium 27
eorum participes facti sunt Gentiles: debent & in carnalibus ministrare il-
lis. Hoc igitur cùm consummavero, & assignavero eis fructum hunc: per 28
vos proficiscar in Hispaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos, in 29
abundantia benedictionis Evangelii Christi veniam. Obsecro ergò vos, fra- 30
tres, per Dominum nostrum Jesum Christum, & per charitatem sancti Spiri-
tûs, ut adjuvetis me in orationibus vestris pro me ad Deum, Ut liberer 31
ab infidelibus qui sunt in Judæa, & obsequii mei oblatio accepta fiat in
Jerusalem Sanctis, Ut veniam ad vos in gaudio per voluntatem Dei, & re- 32
frigerer vobiscum. Deus autem pacis sit cum omnibus vobis. Amen. 33

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * وانا موقن يا اخوتي متحقق عندكم انكم موعبين صلاحا * مملوين من كافة العلم * مقتدرين
15 ان يعظ احدكم الاخر * وقد كتبت اليكم يا اخوتي تجثرا ببعض اجزاء الخطاب كمذكر اياكم *
16 من اجل النعمة التي اعطانيها الله * لاكون ليسوع المسيح خادما في الامم * مكهنا بشارة الله *
لتصير قربان الامم حسنا مقبولة * مقدسا بروح القدس * تم * الخميس من الجمعة الخامسة بعد
17 العنصرة * * ولي فخر بيسوع المسيح عند الله * لانني لست اجترئ ان اقول شيئا لم يعمله المسيح
18
19 في لطاعة الامم * بالقول والفعل * بقوة جرائحه واياته بقوة روح الله * حتى اتمم من اورشليم
20 ودائرا حتى اللوريكو * بشارة المسيح * وايضا هكذا فوق طاقتي * لا حيث قد سمي المسيح *
21 لئلا ابني على اساس غريب * بل كما كتب ان الذين لم يخبروا عنه ينظرونه * والذين لم
22 يسمعوا به يفهمونه * ولذلك الاشغال الكثيرة قطعتني عن المجي اليكم * والا فليس لي
23
24 مستقر في هذه الاقاليم * واني لمشوق الى المجي اليكم * منذ سنين جمة * ولعلني ان مضيت
الى الاندلس جئت اليكم * لانني اومل انني في مسيري اشاهدكم * وتشيعوني انتم الى
25 هناك * اذا تمليت منكم ببعض اشتياقي * والان انا منطلق الى اورشليم خادما للقديسين *
26 * لان اهل مكدونيا واخائيا قد اثروا ان يصطنعوا لهم شركة ما مع مساكين
27 القديسين الذين باورشليم * ومع انهم قد اثروا ذلك * هم غرماء لهم بهذا * لان الامم ان كانوا
28 قد شاركوهم في روحانياتهم * فيجب عليهم ان يخدموهم وفي الجسدانيات * فاذا تممت
29 هذا وختمت لهم هذا الثمر * امر بكم الى اسبانيه * وانا اعلم انني اذا جئت اليكم *
ساوافيكم بكلام كمال بركة بشارة المسيح * السبت العاشر بعد العنصرة *
30 * يا اخوتي اتضرع اليكم بربنا يسوع المسيح * وبمحبة الروح * ان تجاهدوا معي في
31 الصلوات من اجلي لدى الله * لكي انجو من العصاة في بلد اليهودية * ولتصير خدمتي
32 في اورشليم مقبولة عند القديسين * لاجي اليكم بسرور بمشية الله * واستريح معكم *
33 * واله السلامة معكم كلكم امين *

Equidem certus sum ô fratres mei, & 14
persuasum habeo de vobis quòd pleni si-
tis bonitate, referti omni doctrinâ, va-
lentes alius alium admonere. Atta- 15
men audaciùs scripsi vobis fratres mei,
in quibusdam orationis partibus, veluti
commonefaciens vos, propter gratiam
quam dedit mihi Deus, Ut sim Jesu 16
Christo minister inter gentes, sacerdotali
munere exercens evangelium Dei: ut
oblationis gentium acceptio fiat jucun-
da, sanctificata per Spiritum sanctum.
Finis.

Feriâ quintâ hebdomadis quintæ post Pentecosten.

Habeo autem quod glorier in Jesu Chri- 17
sto apud Deum. Non enim ausim quic- 18
quam dicere quod non effecerit Christus
per me in obedientiam gentium, dicto &
facto, Per virtutem prodigiorum & 19
signorum suorum, per potentiam Spiri-
tus Dei: ut perficerem ab Jerusalem,
& per circuitum, usque ad Illyricum,
evangelium Christi, Et ita annuntiarem 20
illud ultra vires meas, non ubi nomina-
tus fuerat Christus, ne ædificarem super
fundamentum alienum: Sed sicut scri- 21
ptum est, Hi quibus non est annuntiatum
de eo, videbunt illum: & qui non au-
dierant de ipso, intelligent eum. Et hac 22
de causa occupationes multæ impedive-
runt me quò minùs venirem ad vos:
Alioquin non esset mihi morandi locus 23
in his climatibus. Et verò percupidus
sum veniendi ad vos multis ab hinc an-
nis. Et fortè, si in Hispaniam abiero, 24
veniam ad vos. Spero enim forè ut iter
faciens videam vos, vósque me deduca-
tis illuc, postquam fruitus fuero vobis
ex parte desiderii mei. Nunc autem pro- 25
ficiscor Hierosolymam, ministraturus
sanctis. Nam cives Macedoniæ & A- 26
chaiæ exercere sibi voluerunt communi-
cationem aliquam in pauperes sanctorum
qui sunt in Jerusalem. Et præterquam 27
quod hoc ipsi voluerunt, debitores sunt
eis in hoc: quia quum Gentiles parti-
cipârint cum illis spiritualia eorum, te-
nentur ministrare eis etiam in corporeis.
Hoc igitur ubi perfecero, & fructum 28
hunc eis obsignavero, transibo per vos in
Hispaniam. Et ego novi quòd quum ve- 29
nero ad vos, venturus sim cum sermone
plenitudinis benedictionis Evangelii
Christi.

Sabbatho decimo post Pentecosten.

O fratres mei, obsecro vos per Dominum 30
nostrum Jesum Christum, & per chari-
tatem Spiritus, ut soliciti sitis mecum
in orationibus pro me ad Deum; Qua-
tenus liberer à rebellibus in regione 31
Judææ, & ut sit ministerium meum in
Jerusalem acceptum apud sanctos, Ut 32
cum gaudio veniam ad vos per volunta-
tem Dei, & refociller vobiscum. Et De- 33
us pacis sit cum omnibus vobis. Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወበኃይል ፡ ወበትእምርት ፡ መንክር ፡ ወበኃይለ ፡ መንፈስ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወዘከመ ፡ መሀር
ኩ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ እስከ ፡ አድያሚሃ ፡ ለሊያሪኮ ፡ ወፈጸምኩ ፡ ትምህርተ ፡ ክርስቶስ ፡፡
20 ወፈድፋደ ፡ ተፋቅሮተ ፡ ትምህርቱ ፡ ወክብርት ፡ ወኢሖርኩ ፡ ኀበ ፡ ተሰምየ ፡ ክርስቶስ ፡ ከመ ፡
21 ኢይሕንጽ ፡ ዲበ ፡ መሰረተ ፡ ባዕድ ፡፡ በከመ ፡ ይብል ፡ መጽሐፍ ፡ እለ ፡ ኢዜነውዎሙ ፡ በ
22 እንቲአሁ ፡ ያእምርዎ ፡ ሀለውሙ ፡ ወእለ ፡ ኢሰምዕዎ ፡ ይሌብውዎ ፡፡ ወዘልፈ ፡ እፈቅድ ፡
23 እምጻእ ፡ ኀቤክሙ ፡ ወይከለኒ ፡፡ ወይእዜ ፡ ባሕቱ ፡ እስመ ፡ ሰለጥኩ ፡ በግዝ ፡ በሐዋርት ፡ እ
24 ጽህቅ ፡ እምጻእ ፡ ኀቤክሙ ፡ እምጕንዱይ ፡ ዕለት ፡፡ ወእንዘ ፡ አሐውር ፡ መንገለ ፡ እስጳ
ንያ ፡ እሴፎ ፡ እርእየክሙ ፡ ኃሊፈ ፡ ወእምኀቤክሙ ፡ እትፈኖ ፡ ህየ ፡ እምከመ ፡ ቀደምኩ ፡ ተፈ
25 ሣሕኩ ፡ ምስሌክሙ ፡፡ ወይእዜሰ ፡ አሐውር ፡ ኢየሩሳሌም ፡ በመልእክተ ፡ ቅዱሳን ፡፡
26 እስመ ፡ ኀብሩ ፡ መቄዶንያ ፡ ወአካይያ ፡ ያስተዋፅኡ ፡ ለነዳያን ፡ እለ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወለቅዱሳ
27 ን ፡፡ ወኀብሩ ፡፡ እስመ ፡ ርቱዕ ፡ ሎሙ ፡ ይዕስይዎሙ ፡ እምከመሰ ፡ ተሳተፍዎሙ ፡ ለአሕዛብ ፡
28 በምግባር ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ርቱዕ ፡ ይዕቀብዎሙ ፡ በዘ ፡ ይትፈቀድ ፡ ነፍሶሙ ፡፡ ወዘንተ ፡
29 አስተጋቢእየ ፡ ወኃቲምየ ፡ አኀልፍ ፡ እንተ ፡ ኀቤክሙ ፡ ለሲጣንያ ፡፡ ወእትአመን ፡ በሕ
ቱ ፡ ከመ ፡ እምጽእ ፡ በፍጹም ፡ በረከተ ፡ ክርስቶስ ፡፡

በመግደላዊት ፡ ምንባብ ፡፡

30 ወአስተበቍዐክሙ ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወበፍቅረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡ ሰአሉ ፡
31 ሊተ ፡ በጸሎትክሙ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ከመ ፡ ያድኅነኒ ፡ እምዓለዊያን ፡ እለ ፡ ብሔ
32 ረ ፡ ይሁደ ፡ ከመ ፡ እስመርሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ በመልእክትየ ፡ እለ ፡ ኢየሩሳሌም ፡፡ ከመ ፡
እምጻእ ፡ ኀቤክሙ ፡ በፍሥሐ ፡ ወአዕርፍ ፡ ምስሌክሙ ፡ በፈቃደ ፡ እግዚአብሔር ፡፡
33 ወአምላከ ፡ ሰላም ፡ የሃሉ ፡ ምስሌክሙ ፡ አሜን ፡፡

Et per virtutem & per signa miraculosa, & per potentiam Spiritûs Dei: & quo- 19
modo edocuerim in Jerusalem usque ad confinia Lijarico, & adimpleverim do-
ctrinam Christi. Idque maximè ex amore doctrinæ ejus & honoris: neque pro- 20
fectus sum ubi nominatus esset Christus, ut ne super alienum fundamentum ædifica-
rem. Sicut dicit Scriptura; Quibus non annuntiaverunt de eo, illos oportet 21
cognoscere eum; & qui non audierant, intelligent eum. Semper cupidus fui veniendi 22
ad vos, at nequirem: Nunc verò quoniam confeci munus demandatum *in hisce* 23
regionibus, solicitus fui veniendi ad vos à longo tempore. Et cùm proficiscar in 24
Hispaniam, transiens spero quòd invisam vos, & quòd à vobis deducar illuc, post-
quam vobis priùs gratulatus fuero. Et nunc proficiscor Jerosolymam ad ministran- 25
dum Sanctis. Quia consociârunt se qui sunt in *Macedonia & Achaia ut eroga-* 26
rent aliquid in pauperes qui sunt Jerusalem, & in Sanctos. Etiam consociati sunt, 27
quia æquum est ut ipsi retribuant eis: quandoquidem participes facti sint Gentiles
operis Spiritûs sancti, oportet ut reponant pro eis, ea quibus indiget anima eorum.
Et hoc cùm collegero, & consignavero, proficiscar per vos in Lasitaniam. Et con- 28
fido insuper quòd cum perfectione benedictionis Christi venero. 29

De Magdalena sermo.

Et precor vos per Dominum nostrum Jesum Christum, & per amorem Spiritûs san- 30
cti, ut rogetis pro me in orationibus vestris ad Deum; Ut conservet me à contu- 31
macibus, qui sunt in terra Judææ: & *ut acceptus sim Sanctis in ministerio meo*
pro iis *qui sunt in Jerusalem: Ut cum gaudio veniam ad vos, & refociller vo-* 32
biscum per voluntatem Dei. Deus autem pacis sit vobiscum, Amen. 33

CAP. XVI. ιϛʹ.

Σ Commendo autem vobis Phœben sororem nostram, *existentem ministram* Ecclesiæ
1 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν (α) ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας
quæ in Cenchris: Ut eam suscipiatis in Domino dignè sanctis, & assistatis
2 τῆς ἐν Κεγχρεαῖς· Ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, ϗ παραστῆτε
ei in quocunque vestri *usus fuerit* negotio: etenim ipsa *adsistrix* multis *facta est*,
αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγματι· ϗ γὰρ αὕτη προστάτις πολλῶν ἐγενήθη,
& ipsi mihi. Salutate *Priscillam* & Aquilam *simul operantes* meos in Christo
3 (β) ϗ αὐτοῦ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε (γ) Πρίσκιλλαν ϗ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ
Jesu: (Qui pro anima mea *suam ipsorum cervicem* supposuerunt: quibus non ego
4 Ἰησοῦ· (Οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν· οἷς οὐκ ἐγὼ
solus gratias ago, sed & cunctæ Ecclesiæ Gentium:) Et domesticam eorum
5 μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ ϗ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν·) Καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν
Ecclesiam. Salutate Epænetum dilectum mihi, qui est *primitiæ A-*
ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς (δ) Ἀ-
chaiæ in Christo. Salutate Mariam, quæ multum laboravit in *nobis*.
6 χαΐας εἰς Χριστόν. Ἀσπάσασθε (ε) Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς (ζ) ἡμᾶς.
Salutate Andronicum & Juniam cognatos *meos*, & concaptivos meos, qui
7 Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον ϗ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου, ϗ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές
sunt *insignes* in Apostolis, qui & ante me fuerunt in Christo. Salu-
8 εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ ϗ πρὸ ἐμοῦ (η) γεγόνασιν ἐν Χριστῷ. Ἀσπά-
tate *Ampliam dilectum meum* in Domino. Salutate Urbanum *simul operantem*
9 σασθε (θ) Ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν
nostrum in Christo, & Stachyn dilectum meum. Salutate Apellen probum in
10 ἡμῶν ἐν Χριστῷ, ϗ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν
Christo. Salutate eos qui ex Aristobuli. Salutate Herodionem cognatum meum.
11 Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. Ἀσπάσασθε Ἡρῳδίωνα τὸν (ι) συγγενῆ μου.
Salutate eos qui ex Narcissi, *existentes* in Domino. Salutate Tryphænam &
ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν ϗ 12
Tryphosam, *laborantes* in Domino: Salutate Persidem *dilectam*, quæ multùm
Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν (κ) Κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ
laboravit in Domino. Salutate Rufum electum in Domino, & matrem ejus
ἐκοπίασεν ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, ϗ τὴν μητέρα αὐτοῦ 13
& meam. Salutate Asyncritum, Phlegontem, Hermam, Patrobam, Hermen,
ϗ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, (λ) Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, (μ) Ἑρμῆν, 14
& qui cum eis, fratres. Salutate Philologum & Juliam, Nereum &
ϗ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. Ἀσπάσασθε Φιλόλογον ϗ Ἰουλίαν, (ν) Νηρέα ϗ 15
sororem ejus, & *Olympan*, & qui cum eis omnes Sanctos. Salutate
τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, ϗ Ὀλυμπᾶν, ϗ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. Ἀσπάσασθε 16
alii alios in osculo sancto. Salutant vos Ecclesiæ Christi. Rogo
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι (ξ) τοῦ Χριστοῦ. Παρακαλῶ 17
autem vos, fratres, *speculari ipsos* dissensiones & offendicula præter doctrinam
δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας ϗ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν
quam vos didicistis, *facientes*: & declinate ab illis. Nam hujusmodi Do-
ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦντας· ϗ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυ- 18
mino nostro *Jesu* Christo non serviunt, sed *suoipsorum* ventri: & per *blandiloquentiam*
ρίῳ (ο) ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ· ϗ διὰ τῆς χρηστολογίας
& benedicentiam seducunt corda innocentium. Nam vestra obedientia in *omnes*
ϗ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας 19
devenit. Gaudeo igitur *hoc* in vobis: Volo *autem* vos sapientes quidem esse in bono,
ἀφίκετο. (π) χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν,
simplices *autem* in malo: *At* Deus pacis *conteret* Satanam sub
ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν· Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης (ρ) συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ 20
pedibus vestris *in celeritate*. Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum.
τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

Κεφ. ιϛʹ. MS.A. (α) ὑμῶν, (β) ϗ ἐμοῦ τε αὐτοῦ. (γ) Πρίσκαν (δ) Ἀσίας (ε) Μαρίαν, (ζ) ὑμᾶς. (η) γέγοναν (θ) Ἀμπλιᾶτον (ι) συγγενῆν (κ) Κυρίῳ. ** Ἀσπάσασθε Ῥοῦφον (λ) Ἑρμῆν, (μ) Ἑρμᾶν, (ν) Νηρέαν (ξ) πᾶσαι τοῦ (ο) ἡμῶν Χριστῷ οὐ (π) ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω· θέλω (ρ) συντρίψαι τὸν σατανᾶν ἐν τάχει ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν. ἡ χάρις

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܘ * ܕܢܫ̈ܐ ܩܕܝܫ̈ܬܐ * ܟܙ *

* ܡܦܩܕ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܥܠ ܦܘܒܐ ܚܬܢ. ܕܐܝܬܝܗ ܡܫܡܫܢܝܬܐ ܕܥܕܬܐ ܕܩܢܟܪܘܣ. 1
* ܕܬܩܒܠܘܢܗ̇ ܒܡܪܢ ܐܝܟ ܕܝܐܐ ܠܩܕܝܫܐ. ܘܒܟܠ ܨܒܘ ܕܬܫܐܠ ܡܢܟܘܢ ܬܩܘܡܘܢ ܠܗ̇. 2
ܡܛܠ ܕܐܦ ܗܝ ܩܝܘܡܬܐ ܗܘܬ ܠܣܓܝܐܐ ܐܦ ܠܝ. * ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܦܪܝܣܩܠܐ 3
ܘܕܐܩܠܘܣ ܦܠܚܐ ܕܥܡܝ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܕܗܢܘܢ ܚܠܦ ܢܦܫܝ ܝܗܒܘ ܨܘܪܝܗܘܢ 4
ܠܩܛܠܐ. ܘܠܘ ܗܘܐ ܐܢܐ ܒܠܚܘܕܝ ܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܗܘܢ. ܐܠܐ ܐܦ ܟܠܗܝܢ ܥܕܬܐ ܕܥܡܡܐ. * ܘܠܥܕܬܐ 5
ܕܒܒܝܬܗܘܢ. ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܐܦܢܛܘܣ ܚܒܝܒܐ ܕܝܠܝ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܪܫܝܬܐ ܕܐܟܐܝܐ
ܒܡܫܝܚܐ. * ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܡܪܝܡ. ܗܝ ܕܣܓܝ ܠܐܝܬ ܒܟܘܢ. * ܫܐܠܘ 6
ܒܫܠܡܐ ܕܐܢܕܪܘܢܝܩܘܣ ܘܕܝܘܢܝܐ ܐܚܝ̈. ܕܗܘܘ ܫܒܝܐ ܥܡܝ. ܘܝܕܝܥܝܢ ܐܢܘܢ ܒܫܠܝ̈ܚܐ. 7
ܘܩܕܡܝ ܗܘܘ ܒܡܫܝܚܐ. * ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܐܡܦܠܝܘܣ ܚܒܝܒܝ ܒܡܪܢ. * ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ 8
ܕܐܘܪܒܢܘܣ ܦܠܚܐ ܕܥܡܢ ܒܡܫܝܚܐ. ܘܕܐܣܛܟܘܣ ܚܒܝܒܝ. * ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܐܦܠܐ 9 10
ܓܒܝܐ ܒܡܪܢ. ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܒܢܝ̈ ܒܝܬܗ ܕܐܪܣܛܘܒܘܠܘܣ. * ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ 11
ܕܗܪܘܕܝܘܢ ܐܚܝ. ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܒܢܝ̈ ܒܝܬܗ ܕܢܪܩܝܣܘܣ. ܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܒܡܪܢ.
* ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܛܪܘܦܢܐ ܘܕܛܪܘܦܘܣܐ ܕܠܐܝܢ ܒܡܪܢ. ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܦܪܣܝܣ ܚܒܝܒܬܝ. 12
ܐܝܕܐ ܕܣܓܝ ܠܐܝܬ ܒܡܪܢ. * ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܪܘܦܘܣ ܓܒܝܐ ܒܡܪܢ. ܘܕܐܡܗ ܕܝܠܗ 13
ܘܕܝܠܝ. * ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܐܣܘܢܩܪܝܛܘܣ ܘܕܦܠܓܘܢ. ܘܕܗܪܡܐ ܘܕܦܛܪܘܒܐ. ܘܕܗܪܡܝܣ 14
ܘܕܐܚܐ ܕܥܡܗܘܢ. * ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܦܝܠܠܓܘܣ ܘܕܝܘܠܝܐ. ܘܕܢܪܐܘܣ ܘܕܚܬܗ 15
ܘܕܐܘܠܘܡܦܐ. ܘܕܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ ܕܥܡܗܘܢ. * ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܚܕ ܠܚܕ ܒܢܘܫܩܬܐ 16
ܩܕܝܫܬܐ. ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟܘܢ ܟܠܗܝܢ ܥܕܬܗ ܕܡܫܝܚܐ. * ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ. 17
ܕܬܙܕܗܪܘܢ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܦܠܓܘܬܐ ܘܡܟܫܘܠܐ ܥܒܕܝܢ. ܠܒܪ ܡܢ ܝܘܠܦܢܐ ܕܐܠܦܬܘܢ. ܕܬܬܪܚܩܘܢ
ܡܢܗܘܢ. * ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܗܟܢܐ ܐܢܘܢ. ܠܐ ܡܫܡܫܝܢ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ 18
ܐܠܐ ܠܟܪܣܗܘܢ. ܘܒܡܠܐ ܒܣܝܡܬܐ ܘܒܘܪܟܬܐ ܡܛܥܝܢ ܠܒܘܬܐ ܕܦܫܝܛܐ.
* ܡܫܡܥܢܘܬܟܘܢ ܕܝܢ ܠܟܠ ܒܪܢܫ ܐܬܝܕܥܬ. ܚܕܐ ܐܢܐ ܗܟܝܠ ܒܟܘܢ. ܘܨܒܐ ܐܢܐ 19
ܕܬܗܘܘܢ ܚܟܝܡܝܢ ܠܛܒܬܐ ܘܬܡܝܡܝܢ ܠܒܝܫܬܐ. * ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܫܠܡܐ. ܢܫܚܩܝܘܗܝ 20
ܠܣܛܢܐ ܬܚܝܬ ܪ̈ܓܠܝܟܘܢ ܥܓܠ. ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܬܗܘܐ ܥܡܟܘܢ.

CAP. XVI.

Mulierum sanctarum. 27.

COmmendo autem vobis Phœben soro- 1
rem nostram, quæ est ministra Ecclesiæ Cen-
chreensis: Ut eam excipiatis in Domino 2
nostro, prout æquum est Sanctis: & in
omni negotio quod ipsa postulabit à vobis,
adsitis ei, quandoquidem & ipsa adstitit cùm
multis, tum etiam mihi. Salutate Priske- 3
lam & Akulam, coadjutores meos in Jesu
Christo. Istímet enim pro anima mea cer- 4
vicem suam præbuerunt: & non ego tan-
tùm gratias eis ago, sed etiam omnes Eccle-
siæ Gentium. Et salutate Ecclesiam, quæ 5
est in domo ipsorum. Salutate Epænetum
mihi charissimum, qui est primitiæ Achaiæ
in Christo. Salutate Mariam, quæ pluri- 6
mùm laboravit in vobis. Salutate Andro- 7
nicum & Juniam cognatos meos, qui mecum
captivi fuerunt, suntque percelebres inter
Apostolos, & in Christo me præcesserunt.
Salutate Amplæum mihi charissimum in Do- 8
mino nostro. Salutate Urbanum coopera-
rium nostrum in Christo, & Stachyn mihi 9
dilectum. Salutate Apellen electum in Do- 10
mino nostro: salutate domesticos Aristobo-
li. Salutate Herodionem cognatum meum: 11
salutate domesticos Narcissi, eos qui sunt
in Domino nostro. Salutate Tryphænam 12
& Tryphosam, quæ laborârunt in Domino
nostro. Salutate Persidem mihi charissi-
mam, quæ quidem plurimùm laboravit in
Domino nostro. Salutate Rufum electum 13
in Domino nostro, & matrem ejus ac meam.
Salutate Asyncritum, & Phlegontem, & 14
Hermam, & Patrobam, & Hermen, & fra-
tres qui cum eis sunt. Salutate Philologum, 15
& Juliam, & Nereum ac sororem ejus, &
Olympam, omnes denique Sanctos qui cum
eis sunt. Salutate alii alios osculo sancto. 16
Salutant vos omnes Ecclesiæ Christi. Peto 17
autem à vobis, fratres mei, ut caveatis ab
iis qui dissidiorum & offendiculorum aucto-
res sunt, præter disciplinam quam vos didi-
cistis, ut procul recedatis ab eis. Ii enim 18
qui ejusmodi sunt, non inserviunt Domino
nostro Jesu Christo, sed ventri suo: ac ser-
monibus blandis & benedictionibus sedu-
cunt corda simplicium. Obedientia autem 19
vestra cuilibet homini est perquam notissi-
ma. Gaudeo igitur propter vos, volóque ut
sitis sapientes in rebus bonis, innocentes
verò in malis. Cæterùm Deus pacis citò 20
conterat Satanam subter pedes vestros.
Gratia Domini nostri Iesu Christi sit vobis-
cum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በእንተ ፡ ሊጺንያ ፡፡ በመግድላዊት ፡፡

1 ፲፯ አማሐፀንኩክሙ ፡ ፊቤን ፡ እኅተ ፡ መጋቤ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘቄንክሬኦስ ፡፡
2 ወትትወከፍዋ ፡ ምስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ በከመ ፡ ይደልወሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ ወሠርዕዋ ፡ ሞስ
3 ተ ፡ ዘፈቀድክሙ ፡ ትትገዝክሙ ፡ እስመ ፡ አስለጠት ፡ ለብዙኃን ፡ ወሊተኒ ፡፡ አምኁ ፡
4 ጠርስቂላ ፡ ወአቂላ ፡ እለ ፡ የኀብሩ ፡ ምስሌነ ፡ ግብረ ፡ ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ እለ ፡ መ
ጠዉ ፡ ክሳደሙ ፡ በእንተ ፡ ነፍስየ ፡ ወላኮ ፡ ላነ ፡ ባሕቲትየ ፡ ዘአእኩቶሙ ፡ ዓዲ ፡ ኵሉ ፡
ቤተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ዘአሕዛብ ፡ ሠዩማኒሆሙ ፡፡

CAP. XVI.

De Ephinia: de Magdalena.

COmmendo vobis Phœben sororem, ministram Domûs Christianorum, quæ est Cen- 1
chris: Ut excipiant eam in Domino, sicut decet Sanctos, & constituant ei, in quibus 2
ab ea rogati fueritis de vestra cura, quia profuit multis, & mihi etiam. Salutate 3
Triscillam & Aquilam cooperatores meos in Jesu Christo: Qui pro anima mea 4
cervices suas tradiderunt, quibus non ego solus gratias ago, sed omnes Ecclesiæ Gen-
tium, cum præfectis earum.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XVI.

1 COmmendo autem vobis Phœben sororem nostram, quæ est in ministerio Eccle-
2 siæ, quæ est in Cenchris : Ut eam suscipiatis in Domino dignè Sanctis : & assista-
tis ei in quocunque negotio vestri indiguerit : etenim ipsa quoque astitit multis, &
3 mihi ipsi. Salutate Priscam & Aquilam adjutores meos in Christo Jesu ; (Qui
4 pro anima mea suas cervices supposuerunt : quibus non solus ego gratias ago, sed
5 & cunctæ Ecclesiæ Gentium,) Et domesticam Ecclesiam eorum. Salutate Epæne-
6 tum dilectum mihi ; qui est primitivus Asiæ in Christo. Salutate Mariam, quæ mul-
7 tùm laboravit in vobis. Salutate Andronicum & Juniam, cognatos & concapti-
8 vos meos : qui sunt nobiles in Apostolis, qui & ante me fuerunt in Christo. Salu-
9 tate Ampliatum dilectissimum mihi in Domino. Salutate Urbanum adjutorem no-
10 strum in Christo Jesu, & Stachyn dilectum meum. Salutate Apellen probum in
11 Christo. Salutate eos, qui sunt in Aristoboli domo. Salutate Herodionem cogna-
tum meum. Salutate eos, qui sunt ex Narcissi domo, qui sunt in Dño. Salutate Try- 12
phænam & Tryphosam, quæ laborant in Dño. Salutate Persidem charissimã, quæ
multùm laboravit in Dño. Salutate Rufum electũ in Dño, & matrẽ ej⁹, & meã Salu- 13
tate Asyncritum, Phlegontem, Hermam, Patrobam, Hermen, & qui cum eis sunt, fra- 14
tres. Salutate Philologum & Juliam, Nereum & sororem ejus, & Olympiadem, & 15
omnes, qui cum eis sunt, Sanctos. Salutate invicèm in osculo sancto. Salutant vos 16
omnes Ecclesiæ Christi. Rogo autem vos, fratres, ut observetis eos, qui dissensiones 17
& offendicula, præter doctrinam quam vos didicistis, faciunt ; & declinate ab illis.
Hujuscemodi enim Christo Domino nostro non serviunt, sed suo ventri : & per 18
dulces sermones, & benedictiones, seducunt corda innocentium. Vestra enim obe- 19
dientia in omnem locum divulgata est. Gaudeo igitur in vobis. Sed volo vos sa-
pientes esse in bono, & simplices in malo. Deus autem pacis conterat satanam 20
sub pedibus vestris velociter. Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

الفصل السادس عشر • الجمعة من الجمعة الخامسة بعد العنصرة •

1 2 * واستودعكم فيبن اختنا شماسة الكنيسة التي في كنحرآس * لتقبلوها بالرب بما هو اهلا
للقديسين • وتعينوا لها باي امر تحتاجه منكم • لانها هي قد صارت قيمة بكثيرين • وبي انا
3 4 نفسي * صافحوا ابرسكلا واكيلان مساعدي في يسوع المسيح * اللذين من اجل نفسي
5 بذلا اعناقهما • اللذين لست انا وحدي شاكر لهما • بل وجميع كنايس الامم * والكنيسة
6 التي في منزلهما • قبلوا اباناطون حبيبي الذي هو مقدمة اخائيا لدي المسيح * صافحوا مريم
7 التي تعبت فيكم كثيرا * قبلوا اندرونيكوس ويونيا نسيبي • والمستاسرين معي • اللذين
8 هما في الرسل جليلين • الصابرين في محبة المسيح قبلي * صافحوا امبليان حبيبي بالرب •
9 10 * قبلوا اوربانوس معيننا في المسيح واسطاخيس حبيبي * اقروا السلام على ابلس المجرب في
11 ديانة المسيح • سلموا على اهل ارسطوبولس * قبلوا ايروديونا نسيبي • صافحوا اهل نركيسس *
12 الذين هم للرب * قبلوا تريفانا • وتريفاسا • المتعبين الشاخصين في الرب • صافحوا ابرسيدة
13 الحبيبة التي تعبت في مودة الرب كثيرا * سلموا على روفس المصطفي للرب • وامه اياه وامي انا ايضا •
14 15 * قبلوا اسنقريطس • وفلاعونطا • ارمان • وبطرفان • وارمين • والاخوة الذين معهم * صافحوا
16 فيلولوغس • ويوليان • ونيراس • واخته • واولمبان • وجماعة القديسين الذين معهم * صافحوا
بعضكم بعضا بقبلة قديسة • ويصافحكم كافة كنايس جماعات المسيح •

الاثنين من الجمعة السادسة بعد العنصرة •

17 * يا اخوتي انضرع اليكم ان ترقبوا الصانعين الشقاقات والفتن • بخلاف التعليم الذي
18 تعلمتموه انتم • واحيدوا عنهم * لان الذين هم مثل هولاء ما يخدمون ربنا يسوع المسيح •
19 بل يخدمون بطونهم • وبالكلام الطيب والتبريك يخطعون قلوب الساذجين * لان طاعتكم
قد ورد خبرها الي الكل • وانا مسرور بما فيكم • واريدكم ان تكونوا في الخير حكماء • وفي
20 الشر ودعاء * واله السلامة يسحق الشيطان تحت اقدامكم سريعا • نعمة ربنا يسوع
المسيح معكم •

CAP. XVI.

Feriâ sextâ hebdomadis quintæ post Pentecosten.

COmmendo autem vobis Fhœben so- 1
rorem nostram, ministram Ecclesiæ quæ
est Cenchreis, Ut excipiatis eam in Do- 2
mino prout debetur sanctis, & subvenia-
tis illi quocunque vobis eguerit in nego-
tio : quoniam ipsa multis, & mihi ipsi
fuit adjumento. Osculamini Priscillam, 3
& Achillen, adjutores meos in Jesu
Christo : Qui pro anima mea suppose- 4
runt cervices suas : quibus non ego solus
gratias ago, sed & omnes Ecclesiæ Gen-
tium. Item Ecclesiam quæ in domo illo- 5
rum est. Osculamini Epænetum dilectum
meum, qui est primitiæ Achaiæ apud
Christum. Osculamini Mariam quæ mul- 6
tùm laboravit erga vos. Osculamini 7
Andronicum & Juniam, cognatos
meos, & concaptivos meos, qui
sunt insignes inter Apostolos, quique
fuerunt ante me in charitate Christi.
Osculamini Ampliam dilectum meum in 8
Domino. Osculamini Urbanum adjuto- 9
rem nostrum in Christo, & Stachyn dile-
ctum meum. Augur mini salutem Apel- 10
li probato in religione Christi. Salutate
familiares Aristoboli. Osculamini He- 11
rodionem cognatum meum. Osculamini
familiares Narcissi, qui Domino sunt.
Osculamini Tryphænam & Tryphæsam, 12
utrúmque laborantem & anxium in Do-
mino. Osculamini Persidem dilectam,
quæ multùm laboravit in dilectione Do-
mini. Salutate Rufum electum Domino, 13
& matrem illius ac meam quoque. Oscu- 14
lamini Asyncritum, & Phlegontam, Er-
man, & Patroban, & Ermen, & qui
cum his sunt, fratres. Osculamini Phi- 15
lologum, & Julian, & Neræum, & so-
rorem ejus, & Olimian, & cœtum san-
ctorum qui cum illis sunt. Osculamini 16
alter alterum osculo sancto. Osculantur
etiam vos omnes Ecclesiæ congregatio-
num Christi.

Feriâ secundâ hebdomadæ sextæ post Pentecosten.

O fratres mei, obsecro vos ut observetis 17
auctores sectarum & dissensionis contra
doctrinam quam vos didicistis, eósque
devitetis. Nam qui his similes sunt, non 18
famulantur Domino nostro Jesu Christo,
sed ventri suo famulantur : & sermone
blando atque benedictionis inauguratio-
ne seducunt corda simplicium. Nam obe- 19
dientiæ vestræ fama jam pervenit ad
omnes : & ego gaudeo de eo quod in vo-
bis est, & volo vos esse in bono sapientes,
& in malo pacatos. Deus autem pacis 20
brevi conteret Satanam sub pedibus ve-
stris. Gratia Domini nostri Jesu Christi
sit vobiscum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5
6 አምኁ ፡ ኤጤኔጦን ፡ እኁየ ፡ ዘውእቱ ፡ ጥንቶሙ ፡ ለእሲያ ፡ በክርስቶስ ፡፡ አምኁ ፡
7 ማርያ ፡ እንተ ፡ ብዙኀ ፡ ሠርሐት ፡ ለክሙ ፡፡ አምኁ ፡ እንድሮኒቆን ፡ ወዩልያን ፡ እለ ፡
8 አዝማድየ ፡ ወተፂወው ፡ ምስሌየ ፡ ወያእምርዎሙ ፡ ሐዋርያት ፡ ከመ ፡ ቀደሙኒ ፡ ተልእኮ ፡
9 ለክርስቶስ ፡፡ አምኁ ፡ እንጰልያጦን ፡ እኁየ ፡ በክርስቶስ ፡፡ አምኁ ፡ ኡሩባኖን ፡ ዘነ
10 ኀብር ፡ በግብረ ፡ ክርስቶስ ፡ ወስጦክን ፡ እኁየ ፡፡ አምኁ ፡ እጤሌን ፡ ኅሩየ ፡ ክርስቶ
11 ስ ፡፡ አምኃዊሆሙ ፡ ለእለ ፡ ላንእርሰጦቦሉ ፡፡ አምኁ ፡ ሄሮድዮና ፡ ዘአዝማድየ ፡፡ አም
12 ኁ ፡ እለ ፡ እምውስተ ፡ ንርቅሱ ፡ እለ ፡ በክርስቶስ ፡፡ አምኁ ፡ እለ ፡ ጥሪፈና ፡ ወጥሪፍ
ሰ ፡ እለ ፡ ጸመው ፡ ለእግዚእነ ፡፡ አምኁ ፡ ጤርሲደ ፡ እኅትነ ፡ እንተ ፡ ብዙኀ ፡ ጸመወት ፡
13 ለእግዚእነ ፡፡ አምኁ ፡ ሩፎን ፡ ኅሩየ ፡ ለእግዚእነ ፡ ወእሞ ፡ ወሲተኒ ፡ እምየ ፡፡
14 ወአምኁ ፡ አሰንቀሪጦን ፡ ወፍለሰንጰ ፡ ሄርሜን ፡ ወጳጥሮባን ፡ ወሄርማን ፡ ወአኀዊነ ፡ እለ ፡
15 ምስሌሆሙ ፡፡ አምኁ ፡ ፍሎጎን ፡ ወዩልያ ፡ ወኔሬያ ፡ ወእኅቶ ፡ ወአልንጦን ፡ ወኵሎ
16 ሙ ፡ ቅዱሳነ ፡ እለ ፡ ምስሌሆሙ ፡፡ አምኁ ፡ በበይናቲክሙ ፡ በአምኃ ፡ ቅድሰት ፡ ወአ
17 ምኁክሙ ፡ ኵሉ ፡ ሳቢያተ ፡ ክርስቲያናቲሁ ፡ ለክርስቶስ ፡፡ ወአስተብቍዓክሙ ፡ አኀ
ዊነ ፡ ተዓቀብዎሙ ፡ ለእለ ፡ ይገብሩ ፡ ሀከከ ፡ ወያመጽኡ ፡ ካሕደ ፡ ላዕለ ፡ ትምህርትክ
18 ሙ ፡ ዘተመሀርክሙ ፡ ትጋብሩ ፡፡ ወተገሐሠዎሙ ፡፡ እስመ ፡ ለከርሦሙ ፡ ይትቀነዩ ፡ ወአ
ኮ ፡ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወበኂጣነ ፡ ነገር ፡ ወተያውሆ ፡ ያስሕትዎሙ ፡ ለብዙኃን ፡ የ
19 ዋሃን ፡፡ ወነገረ ፡ ዚአክሙሰ ፡ ተሰምዐ ፡ በኵሉሄ ፡ ወአትፌሥሕ ፡ በእንቲአክሙ ፡፡ ወእፈ
20 ቅድ ፡ ለክሙ ፡ ትጠበቡ ፡ ለሠናይ ፡ ወትትገሐሠዎ ፡ ለእኩይ ፡፡ ወአምላከ ፡ ሰላም ፡
ሊይቀጥቅጦ ፡ ለሰይጣን ፡ በታሕተ ፡ እገሪክሙ ፡ ፍጡነ ፡፡ ጸጋሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡
ክርስቶስ ፡ ምስሌክሙ ፡፡

Salutate Etnetum fratrem meum, qui est principium Asiæ in Christo. Salutate 5
Mariam quæ multùm laboravit pro vobis. Salutate Andronicum & Juliam 6
cognatos meos, & concaptivos meos, quos cognoverunt Apostoli, quòd ante ive- 7
runt me in sequendo Christum. Salutate Ampliaton fratrem meum in Christo. 8
Salutate Urbanum cooperatorem nostrum in Christo, & Stachyn fratrem meum. 9
Salutate Atelen electum in Christo : Salutate domesticos Aristobuli. Salutate 10
Herodium cognatum meum : Salutate domesticos Narcissi, qui sunt in Christo. 11
Salutate domesticos Typhænæ, & Tryphosæ, qui laborârunt pro Domino no- 12
stro : Salutate Tersidam sororem nostram, quæ multùm laboravit pro Domino
nostro. Salutate Rufum electum Dei, & matrem ejus, meique etiam ipsius 13
matrem. Et salutate Asyncritum, & Phelasuepum, Hermum & Patrobam, 14
& Hermam, & fratres nostros qui cum illis sunt. Salutate Phelogon, & 15
Juliam, & Neriam, & sororem ejus, & Alaeton, & omnes Sanctos qui
cum illis sunt. Salutate invicem in salutatione sancta : salutant vos omnes 16
Ecclesiæ Christi. Et precor vos fratres nostri, ut observetis eos qui tumul- 17
tum excitant, & introducunt hæresin contra doctrinam vestram, quam
docti fuistis, ut oreremini, & devitetis eos : Quoniam ventri suo in- 18
serviunt, & non Domino nostro Christo : & per sermones dulces, & per
blanditias seducunt simpliciores multos. Et fama vestrûm ubique locorum 19
divulgata est : Gaudeo igitur de vobis ; & volo vos sapientes esse ad bo-
num, & declinantes à malo. Deus autem pacis conterat Satanam sub pe- 20
dibus vestris citò. Gratia Domini nostri Jesu Christi sit vobiscum.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ῬΩΜΑΙΟΥΣ. ΚΕΦ ΙΘ'.

Salutant vos Timotheus simul operans meus, & Lucius, & Jason, & Sosipater,
21 (σ) Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος, καὶ Ἰάσων, καὶ Σωσίπατρος,
cognati mei. Saluto vos ego Tertius, scribens epistolam, in Domino.
22 οἱ συγγενεῖς μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος, ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν, ἐν Κυρίῳ.
Salutat vos Caius hospes meus, & Ecclesiæ universæ: salutat vos Erastus
23 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου, (τ) καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης· ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος
procurator civitatis, & Quartus, frater. Gratia Domini nostri Jesu
24 ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ (υ) ἀδελφός. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Christi cum omnibus vobis. Amen. At potenti vos stabilire juxta Evangelium
25 Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν
meum, & prædicationem Jesu Christi, secundùm revelationem mysterii temporibus æternis
μου, καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις
taciti: (Manifestati autem nunc pérque Scripturas propheticas, secundùm ordinationem
σεσιγημένου· (Φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν 26
æterni Dei, ad obeditionem fidei, in cunctis Gentibus cogniti:) Soli
τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως, εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος) Μόνῳ 27
sapienti Deo, per Jesum Christum, cui gloria in secula. Amen.
σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς (φ) αἰῶνας. ἀμήν.
Ad Romanos scripta est à Corintho per Phœben ministram ejus quæ in Cenchreensibus Ecclesiæ.
(†) Πρὸς Ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ Φοίβης τῆς διακόνου τῆς ἐν Κεγχρεαῖς ἐκκλησίας.
προβάσεις καὶ τάξις, Ἐν στίχοις ϡκ.
MS. A. (σ) Ἀσπάζεται (τ) καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας (υ) ἀδελφός. Τῷ δὲ δυναμένῳ (φ) αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. (†) Πρὸς Ῥωμαίους. Locus, undè missa est hæc epistola ad Rom. in MS. A. non notatur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
24 [illegible]

Salutant vos Timotheus cooperarius meus, 21
& Lucius, & Jason, & Sosipater, cognati mei.
Saluto vos ego Tertius, qui descripsi episto- 22
lam in Domino nostro. Salutat vos Gaius 23
hospes meus, totiúsque Ecclesiæ. Salutat
vos Erastus œconomus urbis, & Quartus
frater.
Deest 24. versus hoc loco sed in fine additur.
Deo autem qui potest vos confirmare in 25
Evangelio meo, quod prædicatum est de Je-
su Christo, per revelationem arcani quod à
temporibus æternis absconditum fuit: Re- 26
velatum autem hoc tempore per Scripturas
Prophetarum, & per mandatum Dei æter-
num, patefactum omnibus Gentibus ad obe-
dientiam fidei: Qui solus sapiens est, glo- 27
ria per Jesum Christum in secula seculorum,
Amen. Gratia Domini nostri Jesu Christi 24
sit cum omnibus vobis. Amen.

Epistola ad Romanos, quæ scripta est Corintho, missa verò per Phœben ministram fidelem,

FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ኢምኁ፡ ጢሞቲዎስሃ፡ ዘኑኅብር፡ ግብረ፡ ምስሌሁ፡ ወሊቂዮስ፡ ወኢያሶን፡ ወሶሲጳጥሮስ፡ እ
22 ሉ፡ አዝማድየ፡፡ ወአማኅኩክሙ፡ አነ፡ጤርጥዮስ፡ ዘጸሐፍኩዋ፡ ለዛቲ፡ መጽሐፍ፡በእግ
23 ዚእነ፡፡ አምኁክሙ፡ ጋይዮስ፡ ነግድየ፡ ወኵሉ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ አምኁክሙ፡ ሔር
25 ስጦስ፡ መጋቤ፡ ሀገር፡ ወቁአርጦስ፡ እኁነ፡፡ *** ወእቱ፡ ዘይክል፡ ያጽንዕክሙ፡ በከመ፡
መሀርኩክሙ፡ ወበስብሐተ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ዘኅቡእ፡ ኅርመቱ፡ እምቅድመ፡ ዓለም፡፡

Salutant vos Timotheus, cooperarius noster, & Lycius, & Jason & Sosipatrus, cognati mei. Et saluto vos ego Tertius qui scripsi hanc Epistolam in Domino nostro. Salutat vos Gaius hospes meus, & omnium Domuum Christianarum. Salutat vos Erastus procurator civitatis, & Quartus frater noster. 21 22 23
Deest versus 24. *Ille autem qui potest vos confirmare juxta illud quod edocui vos, & in gloria Jesu Christi, cujus absconditus fuit cultus antequam mundus fuit,* 25

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΠΡΩΤΗΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ, ἜΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ὙΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Περὶ πλειόνων καὶ διαφόρων ἡ ἐπιστολὴ διόρθωσιν ἔχει τοῖς Κορινθίοις ἡμαρτημένων.
Α'. Μετὰ τὸ προοίμιον, περὶ τοῦ μὴ διχονοεῖν πρὸς ἀλλήλους ἐκ φιλοδοξίας τῆς ἐπὶ σοφίᾳ ἀνθρωπίνῃ. ἐν ᾧ, περὶ θείας σοφίας. περὶ λειτουργιῶν. περὶ τοῦ μὴ κρίνειν διδασκάλους. περὶ τοῦ μὴ ἐπαίρεσθαι. Β'. Κατὰ πόρνου καὶ πορνείας, καὶ τῶν τούτοις κοινωνούντων.
Γ'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖσθαι δικῶν, καὶ ταῦτα ἐπὶ ἀπίστων. ἐν ᾧ, περὶ τοῦ μὴ πορνεύειν.
Δ'. Περὶ γάμου καὶ χηρείας καὶ ἀγαμίας. ἐν ᾧ, περὶ τοῦ μὴ χωρίζεσθαι ἄνδρας τῶν γυναικῶν, μηδὲ εἰ ἄπιστοι εἶεν οἱ ἕτεροι. περὶ ἁγνείας καὶ διγαμίας. Ε'. Περὶ διαφορᾶς εἰδωλοθύτων, καὶ ἀποχῆς δαιμονικοῦ σεβάσματος. ἐν ᾧ, περὶ τῆς ἑαυτοῦ πολυπλόκου συμπεριφορᾶς. περὶ τοῦ μὴ κοινωνεῖν δαίμοσι. περὶ τοῦ ἀδιαφορεῖν ἐν δείπνοις καὶ κλήσεσιν. ς'. Περὶ σχήματος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐν εὐχαῖς καὶ προφητείαις. Ζ'. Περὶ κοινωνίας θεοπρεποῦς, οὐ πλησμονικῆς.
Η'. Περὶ διαφορᾶς χαρισμάτων καὶ οἰκονομίας αὐτῶν. ἐν ᾧ, περὶ ἀγάπης ὡς μεγίστου χαρίσματος. περὶ προφητείας, ὡς μείζονος γλώσσης. Θ'. Περὶ ἀναστάσεως σωμάτων καθολικῆς. ἐν ᾧ, περὶ τῆς ἐν Χριστῷ διορθώσεως, καὶ ἀποκαταστάσεως. ὁμοίωσις τῶν ἀνισταμένων πρὸς τὰ ἀναφυόμενα σπέρματα. περὶ τῆς εἰς δόξαν καὶ δύναμιν ἀλλαγῆς.

AD CORINTHIOS EPISTOLA PRIOR.
(†) Ἡ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. I. α'.

Paulus vocatus Apostolus Jesu Christi, per voluntatem Dei, & Sosthenes
1 (α) Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Σωσθένης
frater: Ecclesiæ Dei existenti in Corintho, sanctificatis in Christo Jesu,
2 ὁ ἀδελφὸς· Τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
vocatis Sanctis, cum omnibus invocantibus nomen Domini nostri Jesu Chri-
κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ (β) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
sti in omni loco, ipsorúmque & nostro: Gratia vobis & pax à Deo Patre
3 στοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς
nostro, & Domino Jesu Christo. Gratias ago Deo meo semper pro vobis, in
4 ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ
gratia Dei data vobis in Christo Jesu: Quia in omnibus ditati estis in
5 τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν
illo, in omni verbo & omni scientia, (Sicut testimonium Christi confirmatū est in
6 αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, (Καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν
vobis,) Ita ut vos non defici in ullo gratuito dono, expectantes revelatio-
ὑμῖν,) Ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυ- 7
nem Domini nostri Jesu Christi: Qui & confirmabit vos usq; in finem inculpatos,
ψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους, 8
in die Domini nostri Jesu Christi. Fidelis Deus, per quem vocati estis in com-
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Πιστὸς ὁ Θεὸς, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοι- 9
munionem filii ejus Domini nostri Jesu Christi. Obsecro autem vos, fratres, per
Α' νωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ 10
nomen Domini nostri Jesu Christi, ut idipsum dicatis omnes, & non sint in
τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν
vobis schismata: sitis autem perfecti in eadem mente, & in eadem sententia. Mani-
ὑμῖν σχίσματα· ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοΐ, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. Ἐδη- 11
festatū est enim mihi de vobis, fratres mei, ab iis qui Chloës, quia contentiones in vobis sunt:
λώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι.

MS. A. (†) Titulus abscinditur. (α) Παῦλος ἀπόστολος (β) Κυρίου Ἰησοῦ ἐν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]

RURSUS DEI AUXILIO scribimus Epistolam ad CORINTHIOS primam.

CAPUT PRIMUM.

Feria sexta Crucifixionis. 1.
Paulus vocatus & Apostolus Jesu Christi, 1
per voluntatem Dei, & Sosthenes frater, Ec- 2
clesiæ Dei, quæ est Corinthi, vocatis & san-
ctis qui per Jesum Christum sanctificati sunt,
iisq; omnibus qui invocant nomē Dñi nostri
Jesu Christi, in omni loco ipsorū & nostri.
Gratia vobiscū & pax à Deo patre nostro, & 3
à Dño nostro Jesu Christo. Gratias ago Deo 4
meo in omni tempore pro vobis, ob gratiam
Dei quæ data est vobis per Jesum Christum:
Quòd in omni re per ipsum ditati estis in 5
omni sermone; omnique cognitione, Se- 6
cundùm testimonium Christi quod confirma-
tum est in vobis: Ita ut non destituamini 7
ullo ex donis ipsius, sed expectetis revelatio-
nem Domini nostri Jesu Christi; Qui qui- 8
dem confirmabit vos usque ad finem, ut abs-
que crimine sitis in die Domini nostri Jesu
Christi. Fidelis est Deus, per quem vocati 9
estis in consortium filii ipsius Jesu Christi
Domini nostri. Peto autem à vobis, fratres 10
mei, per nomen Domini nostri Jesu Christi,
ut sit unus sermo vobis omnibus; nec sint
inter vos dissidia, sed ut sitis perfecti unâ
mente unâq; sententiâ. Miserunt enim ad me 11
de vobis *nuntium*, fratres mei, ex domesticis
Chloës, quòd contentiones sint inter vos.

Versio VULGATA LATINA.

21 Salutat vos Timotheus adjutor meus, & Lucius, & Jason, & Sosipater,
22 cognati mei. Saluto vos ego Tertius, qui scripsi epistolam, in Domino.
23 Salutat vos Caius hospes meus, & universa Ecclesia. Salutat vos Erastus
24 arcarius civitatis, & Quartus, frater. Gratia Domini nostri Jesu Christi
25 cum omnibus vobis. Amen. Ei autem, qui potens est vos confirmare juxta

Evangelium meum, & prædicationem Jesu Christi, secundùm revelationem 26
mysterii temporibus æternis taciti, (Quod nunc patefactum est per Scri- 27
pturas Prophetarum secundùm præceptum æterni Dei, ad obeditionem fidei,)
in cunctis Gentibus cogniti, Soli sapienti Deo, per Jesum Christum, cui
honor & gloria in secula seculorum. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * يصافحكم تيموثاوس معيني * ولوكيوس * وياصون * وسوسيباطرس انسبائي * اقبلكم انا ترتيوس
22
23 كاتب هذه الرسالة بالرب * يسلم عليكم غايوس ضايفي وضايف الجماعة كلها * يسلم عليكم
24 ارسطس خازن المدينة * وكوارطس الاخ * نعمة ربنا يسوع المسيح مع جماعتكم امين *
* تحرّب رسالة رومية * وكتبت من كورنثيوس * وارسلت على يد فيبس الشماسة في
كنيسة كنخراس * والسبح لرب المجد ابدا * وعلينا رحمته * امين *

Salutat vos Timotheus adjutor meus, & Lucius, & Jason, & Sosipater cognati mei. 21
Osculor vos ego Tertius hujus epistolæ scriptor, in Domino. 22
Salutat vos Gaius hospes meus, & hospes totius congregationis. 23
Salutat vos Erastus quæstor civitatis, & Quartus frater.
Gratia Domini nostri Jesu Christi sit cum omnibus vobis, Amen. 24

Reliquos versus lege superiùs in fine capitis 14.

Epistolæ ad Romanos Corintho scriptæ, & per Phœben Ecclesiæ Cenchreensis ministram missæ, Finis.

Laus Domino gloriæ semper, ejusque clementia super nos. Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

26 ወእስተርአየ ፡ በቃለ ፡ ነቢያት ፡ ወበትእዛዘ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘለዓለም ፡፡ ከመ ፡ ይስም
ዑ ፡ ኵሉ ፡ አሕዛብ ፡ ወይእመኑ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወየ
27 እምርዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ዘሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ወውእቱ ፡ ጠቢብ ፡ ለዓለመ ፤ ዓለ
መ ፡ አሜን ፡፡

ለብሔረ ፡ ሮሜ ፡፡

At manifestatur per verbum prophetarum, & præceptum æterni Dei: ut auscultent omnes gentes, & credant in Jesum Christum Filium Dei, & cognoscant Deum: Ei sit gloria, quia ille sapientissimus est in secula seculorum. Amen. 26 27

Civitati Romæ.

Versio VULGATA LATINA.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* CORINTHIOS *prima.*

CAPUT I.

1 Paulus vocatus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Sosthenes frater,
2 Ecclesiæ Dei, quæ est Corinthi, sanctificatis in Christo Jesu, vocatis Sanctis, cum
omnibus qui invocant nomen Domini nostri Jesu Christi, in omni loco, ipsorum, &
3 nostro. Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gra-
4 tias ago Deo meo semper pro vobis in gratia Dei, quæ data est vobis in Christo
5 Jesu: Quòd in omnibus divites facti estis in illo, in omni verbo, & in omni sci-

entia: Sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis: Ita ut nihil vo- 6 7
bis desit in ulla gratia, expectantibus revelationem Domini nostri Jesu Christi,
Qui & confirmabit vos usque in finem sine crimine, in die adventûs Domini nostri 8
Jesu Christi. Fidelis Deus: per quem vocati estis in societatem filii ejus Jesu 9
Christi Domini nostri. Obsecro autem vos, fratres, per nomen Domini nostri Je- 10
su Christi: ut idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata: sitis autem
perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia. Significatum est enim mihi de 11
vobis, fratres mei, ab iis qui sunt Chloës, quia contentiones sunt inter vos.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رسالة القديس بولص الى اهل قورنثيوس *

* الفصل الاول * قراءة الثلثاء من الجمعة السادسة *

1 * من بولص المدعو رسولا ليسوع المسيح * بمشية الله * وصوسثانوس الاخ * الى كنيسة الله
2 التي بقورنثيوس * الى المقدسين المدعوين المقدسين بيسوع المسيح * مع جماعة المستعينين
باسم ربنا يسوع المسيح * في كل صقع لهم ولنا * السبت الحادي عشر بعد العنصرة *
3 * نعمة لكم وسلامة من الاله ابينا والرب يسوع المسيح * اني شاكر لالهي كل حين من
4 اجلكم * على نعمة الله التي اعطيتموها بيسوع المسيح * لانكم في كل امر استغنيتم به في كل
5 قول وفي كل علم * كما قد تصاححت فيكم شهادة المسيح * حتى انكم ما اعوزتم ولا في موهبة
6
7 واحدة * منتظرين اعتلان ربنا يسوع المسيح * الذي سيثبتكم الى الغاية عادمين الزلل * في
8 يوم ربنا يسوع المسيح * صادق هو الله الذي به دعيتم الى شركة ابنه يسوع المسيح
9 ربنا * تم * الاحد الثامن بعد العنصرة * اضرع اليكم يا اخوتي باسم
10 ربنا يسوع المسيح * ان تقولوا كلكم قولا واحدا بعينه * ولا يكون فيكم شقاقات * فقد كنتم
11 مستبسين في هذا المعقول بعينه * وفي هذا العزم بعينه * لان اصحاب خلويس عرفوني عنكم يا
اخوتي ان فيكم مماحكات *

EPISTOLA DIVI PAULI ad Corinthios.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadæ sextæ.

A *Paulo qui vocatur Apostolus Jesu Christi, per voluntatem Dei, & Sosthene* 1
fratre: Ad Ecclesiam Dei quæ est Corinthi, ad sanctos, vocatos, sanctificatos per Jesum Christum, unà cum omnibus invocantib' nomen Domini nostri Jesu Christi, quovis in loco, suo, vel nostro. 2

Sabbatho undecimo post Pentecosten.

Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. 3
Equidem gratias ago Deo meo quolibet tempore pro vobis, de gratia Dei quæ data est vobis per Jesum Christum: 4
Quia cunctis in rebus ditati estis per ipsum, in omni sermone, & in omni doctrina, 5
(Quemadmodum comprobatum est in vobis testimonium Christi:) 6
Adeò ut non egeatis ullius doni: expectantes revelationem Domini nostri Jesu Christi, 7
Qui confirmabit vos usque ad finem expertes crimine, in die Domini nostri Jesu Christi. 8
Verax est Deus per quem vocati estis ad consortium filii ipsius Jesu Christi Domini nostri. Finis. 9

Dominicâ octavâ post Pentecosten.

Obsecro vos ô fratres mei, per nomen Domini nostri Jesu Christi, ut omnes unum eundemque sermonem loquamini, nec sint inter vos dissidia. (Et verò jam eratis firmi in hac eadem mente, & in hacmetipsa opinione.) 10
Familiares enim Chloes notum mihi fecerunt de vobis ô fratres mei, esse inter vos contentiones. 11

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ለብሔረ ፡ ቆርንቶስ ፡፡

1 ጳውሎስ ፡ ዘተሠይመ ፡ ሐዋርያሁ ፡ ለኢያሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ በፈቃደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወስስቴ
2 ንስ ፡ እኁነ ፡፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘእግዚአብሔር ፡ ዘብሔረ ፡ ቆርንቶስ ፡፡ ሳእለ ፡ ተቀደ
ሱ ፡ በክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡ ወተሰምዩ ፡ ቅዱሳነ ፡ ወለኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይጼውዑ ፡ ስሞ ፡ ለእግዚ
አብሔር ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ በኵሉ ፡ በሐውርቲሆሙ ፡ ወለነሂ ፡ ምስሌሆ
3 ሙ ፡፡ ሰላም ፡ ለክሙ ፡ ወፍሥሐ ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ አቡነ ፡ ወእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክ
4 ርስቶስ ፡፡ ዘልፈ ፡ አአኵቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በእንቲአክሙ ፡ ወበእንተ ፡ ጸጋሁ ፡ ለእግዚ
5 አብሔር ፡ ዘወሀበክሙ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ እስመ ፡ በኵሉ ፡ ብዕልክሙ ፡ በእንቲአ
6 ሁ ፡ በቃል ፡ ወበኵሉ ፡ ጥበብ ፡፡ ወበከመ ፡ ጸንዐ ፡ ላዕሌክሙ ፡ ስምዐ ፡ ለክርስቶስ ፡፡
7 ከመ ፡ ኢትኅጥኡ ፡ መንተኒ ፡ እምጸጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ ትሴፈዉ ፡ ምጽአቶ ፡ ለ
8 እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ዘያጸንዐነ ፡ ለዝሉፉ ፡ ለዕለተ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክር
9 ስቶስ ፡፡ ጻድቅ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘጸውዐክሙ ፡ ትኩኑ ፡ ስቱፋነ ፡ ወልዱ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስ
10 ቶስ ፡ እግዚእነ ፡፡ አስተበቍዐክሙ ፡ አኀዊነ ፡ በስሙ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡
በከመ ፡ በኵሉ ፡ ታድልዉ ፡ሎቱ ፡ ወከመ ፡ ኢትተክዙ ፡ ወከመ ፡ ትጽንዑ ፡ በአሐዱ ፡ ምክር ፡
11 በአሐዱ ፡ ልብ ፡፡ ነገሩኒ ፡ በእንቲአክሙ ፡ አኀዊነ ፡ ሰብአ ፡ ኵሎሴስ ፡ ከመ ፡ ትትኃሐዱ ፡፡

CIVITATI CORINTHI.

CAPUT I.

P*Aulus qui constitutus fuit Apostolus Jesu Christi, in voluntate Dei, & Sosthenes* 1
frater noster, Domui Christianorum Dei civitatis Corinthi, iis qui sanctificati 2
sunt in Christo Jesu, & nominati sunt Sancti, & omnibus qui invocant nomen Dei
Donini nostri Jesu Christi, in omnibus regionibus suis, & nobis etiam cum illis. Pax 3
vobis, & gaudium à Deo patre nostro, & Domino nostro Jesu Christo. Semper gratias 4
ago Deo pro vobis & pro gratia Dei, quam dedit vobis in Jesu Christo: Quia in omni- 5
bus ditati estis propter eum, in sermone, & in omni prudentia: Et sicut confirmatum 6
fuit super vos testimonium Christi: Sic ne deficiatis quoquam à gratia Dei 7
expectantes adventum Domini nostri Jesu Christi, Qui confirmabit nos in 8
perpetuum, in diem Domini nostri Jesu Christi. Justus est Deus qui vo- 9
cavit vos fieri participes filii ipsius Jesu Christi Domini nostri. Precor vos 10
fratres nostri in nomine Domini nostri Jesu Christi, ut in omnibus complaceatis ei,
& ut non tristitiam habeatis, & ut confirmati sitis in uno consilio, in uno corde.
Nuntiaverunt mihi de vobis, fratres nostri, homines Cloës, quòd quæstiones movetis, 11

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡΌΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Α'.

Dico autem hoc, quòd unusquisque vestrûm dicit; Ego quidem sum Pauli, ego autem
12 Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει, Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ
Apollo, ego verò Cephæ, ego autem Christi. Divisus est Christus? *Num* Paulus crucifi-
13 Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. Μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυ-
xus est pro vobis? aut in *nomen* Pauli baptizati estis? Gratias ago Deo, quòd
14 ρώθη ὑπὲρ ὑμῶν; ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; Εὐχαριστῶ τῷ (γ) Θεῷ, ὅτι
neminem vestrûm baptizavi, *si non* Crispum & Caium: *Ut* ne quis dicat quòd in
15 οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον· Ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς
meum nomen baptizavi. Baptizavi autem & Stephanæ domum. Cæterùm, nescio
16 τὸ ἐμὸν ὄνομα (δ) ἐβάπτισα. Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον. λοιπὸν οὐκ οἶδα
si quem alium baptizaverim: Non enim misit me Christus baptizare, sed evangeli-
17 εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. Οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελί-
zare: non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux Christi. Verbum enim cru-
18 ζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυ-
cis, quidem pereuntibus stultitia est: *at servatis,* nobis, virtus Dei est.
ροῦ, τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστί· τοῖς δὲ σωζομένοις, ἡμῖν, δύναμις Θεοῦ ἐστι.
Scriptum est enim, Perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobabo.
19 Γέγραπται γάρ, Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.
Ubi sapiens? ubi scriba? ubi inquisitor seculi hujus? Nónne *infatuavit*
20 Ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; Οὐχὶ ἐμώρανεν
Deus sapientiam mundi hujus? *Postquàm enim* in sapientia Dei, non cognovit
21 ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ (ε) κόσμου τούτου; Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἔγνω
mundus per sapientiam Deum, placuit Deo per stultitiam prædicationis *servare*
ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι
credentes. *Quandoquidem* & Judæi *signum* petunt, & Græci sapientiam
22 τοὺς πιστεύοντας. Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι (ζ) σημεῖον αἰτοῦσι, καὶ Ἕλληνες σοφίαν
quærunt: Nos autem prædicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scanda-
23 (η) ζητοῦσιν· Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδα-
lum, Gentibus autem stultitiam: Ipsis autem vocatis Judæis atque Græcis,
λον, (θ) Ἕλλησι δὲ μωρίαν· Αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι, 24
Christum Dei virtutem, & Dei sapientiam. Quia quod stultum Dei, sapientius
Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν, καὶ Θεοῦ σοφίαν. Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ, σοφώτερον 25
hominibus est: & quod infirmum Dei, fortius hominibus est. Videte
τῶν ἀνθρώπων ἐστί· καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ, ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί. Βλέπετε 26
enim vocationem vestram, fratres, quia non multi sapientes secundùm carnem, non multi
γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ
potentes, non multi nobiles: Sed stulta mundi elegit Deus, ut
δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· Ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ (ι) Θεός, ἵνα 27
sapientes *pudefaciat*: & infirma mundi elegit Deus, ut *pudefaciat*
τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ· καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα καταισχύνῃ
fortia: Et ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus, & *non*
τὰ ἰσχυρά· Καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ (κ) Θεός, καὶ τὰ μὴ 28
existentia, ut *existentia aboleret*: Ut non glorietur omnis caro in conspectu
ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ· Ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον 29
ejus. Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu: qui factus est nobis sapientia à
αὐτοῦ. Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη (λ) ἡμῖν σοφία ἀπὸ 30
Deo, justitiáque, & sanctificatio, & redemptio: Ut, quemadmodùm scriptum est;
Θεοῦ, δικαιοσύνη τε, καὶ ἁγιασμός, καὶ ἀπολύτρωσις· Ἵνα, καθὼς γέγραπται, 31
Glorians, in Domino glorietur.
Ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.

CAP. II. β'.

Et ego *veniens* ad vos, fratres, veni non in sublimitate sermonis aut sapientiæ,
Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας, 1
annuntians vobis testimonium *Dei*.
καταγγέλλων ὑμῖν τὸ (α) μαρτύριον τοῦ Θεοῦ.

MS.A. (γ) Θεῷ μου, ὅτι (δ) ἐβαπτίσθητε. (ε) κόσμου; Ἐπειδὴ (ζ) σημεῖα (η) ἐπιζητοῦσιν· (θ) ἔθνεσιν (ι) Θεὸς ** ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά· (κ) Θεός, τὰ μὴ ὄντα (λ) σοφία ἡμῖν Κεφ. β'. MS.A. (α) μυστήριον

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
1 [illegible]

Hoc autem dico, quia est ex vobis qui di- 12
cit; Ego sum Pauli: est & qui dicit; Ego
sum Apollo: est & qui dicit; Ego sum Ce-
phæ: est deniq; qui dicit; Ego sum Christi.
Nunquid divisus est Christus? aut nunquid 13
Paulus crucifixus est pro vobis? aut in no-
mine Pauli baptizati fuistis? Gratias ago 14
Deo meo quòd neminem vestrûm baptiza-
verim, nisi Crispum & Gaium: Ne quis 15
dicat, quòd in nomine meo baptizaverim.
Baptizavi porrò domum Stephanæ: am- 16
pliùs autem haud scio num quem alium ba-
ptizaverim. Non enim misit me Christus 17
ut baptizarem, sed ut evangelizarem, non
sapientiâ sermonum, ne inanis reddatur crux
Christi.

Matutinis feria sexta Crucifixionis. 2.

Sermo enim crucis, pereuntibus stultitia est: 18
nobis verò, qui quidem salvi sumus, virtus
Dei est. Siquidem scriptum est; Perdam 19
sapientiam sapientum, & prudentes mente
privabo. Ubi est sapiens, aut ubi est scriba, 20
aut ubi est disputator seculi hujus? Nónne
stultam reddidit Deus sapientiam mundi hu-
jus? Nam propterea quòd in sapientia Dei 21
non cognovit mundus per sapientiam Deum,
voluit Deus per stultitiam prædicationis ser-
vare eos qui credunt. Quandoquidem Ju- 22
dæi signa petunt, & Gentiles sapientiam
quærunt. Nos autem prædicamus Christum 23
crucifixum, offendiculum Judæis, Gentili-
bus verò stultitiam: Illis autem qui voca- 24
ti sunt, Judæis & Gentilibus, Christus est
virtus Dei, & sapientia Dei. Quoniam stul- 25
titia Dei sapientior est hominibus, & imbe-
cilitas Dei potentior est filiis hominum. Et- 26
enim videte vocationem vestram, fratres mei,
quòd non multos inter vos, sapientes se-
cundùm carnem, nec multos inter vos po-
tentes, nec multos inter vos magno stemma-
te natos: Sed elegit Deus stultos mundi, 27
ut pudore afficiat sapientes: & imbecillos
mundi elegit, ut pudore afficiat potentes:
Et elegit eos qui erant infimo genere 28
orti in mundo, & abjectos, eósque qui
non sunt, ut obliteret eos qui sunt. Ut 29
ne glorietur omnis caro coram ipso. Quin- 30
etiam vos ex eo estis in Jesu Christo illo, qui
factus est nobis sapientia à Deo, & justitia,
& sanctitas, & redemptio. Ut quemadmo- 31
dum scriptum est; Quisquis gloriatur, in Do-
mino glorietur.

CAP. II.

Et ego, fratres mei, quum venissem ad vos 1
non sermone grandiloquo, neque sapientiavi
vobis arcanum Dei.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ወትብሉ ፡ በበይናትክሙ ፡ አነ ፡ ዘጳውሎስ ፡ ወአነ ፡ ዘአጰሎስ ፡ ወአነ ፡ ዘኬፋ ፡ ወአነ ፡
13 ዘክርስቶስ፡=፦ ቦኑ ፡ ተናፈቀ ፡ ክርስቶስ ፡ ወቦኑ ፡ ጳውሎስ ፡ ተሰቅለ ፡ በእንቲአክሙ ፡
14 ወቦኑ ፡ በስመ ፡ ጳውሎስ ፡ ተጠመቅሙ፡፡=፦ አአኵቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘኢያጥም
15 ቁ ፡ እምውስቴትክሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ቀርሰጳስ ፡ ወጋይዮስ፡=፦ ከመ ፡ ኢይበሉ ፡ በስመ ፡
16 ዚአሁ ፡ ተጠመቅነ፡፡=፦ ወባሕቱ ፡ አጥመቁ ፡ ቤተ ፡ እስጢፋኖስ ፡ ወኢያአምር ፡ እን
ከ ፡ ለእመቦ ፡ ባዕደ ፡ ዘአጥመቁ፡፡=፦ በመስቀል ፡ ዘቀውዐ፡=፦
17 እስመ ፡ ለመሀሮ ፡ ፈነወኒ ፡ ክርስቶስ ፡ ወአኮ ፡ ለአጥምቆ፡፡ወኢኮነ ፡ ተጥባበ ፡ ነገር ፡ ከ
18 መ ፡ ኢንስዐር ፡ መስቀሎ ፡ ለክርስቶስ፡፡=፦ ወነገረ ፡ መስቀሉሰ ፡ ለሕርቱማን ፡ እበደ ፡
ይመስሎሙ ፡ ወለነሰ ፡ ለእለ ፡ ድኅነ ፡ ኃይለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ፡=፦

Et dicitis inter vos; Ego sum Pauli, & ego Apollo, & ego Cephæ, & ego 12
Christi. Num divisus est Christus? Et nunquid Paulus suspensus est propter 13
vos? & nunquid in nomine Pauli baptizati fuistis? Gratias ago Deo, quòd 14
non baptizavi ex vobis quenquam, *præter Crispum & Gaium: Ut non di-* 15
catis; In nomine suo baptizati fuimus. Veruntamen baptizavi domum Ste- 16
phani: & nescio ampliùs si fuerit alius, quem baptizavi.

In Cruce Coi.

Quia ad docendum eum misit me Christus, & non ad baptizandum, & 17
non fuit in sapientia verbi, ut non evacuaremus crucem Christi. Et verba 18
crucis, miseris stultitia videntur: & nobis qui servati sumus, virtus Dei est.

Versio VULGATA LATINA.

12 Hoc autem dico, quòd unusquisque vestrûm dicit; Ego quidem sum Pauli: ego
13 autem Apollo: ego verò Cephæ: ego autem Christi. Divisus est Christus?
Numquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis?
14 Gratias ago Deo, quòd neminem vestrûm baptizavi, nisi Crispum & Caium:
15 Nequis dicat quòd in nomine meo baptizati estis? Baptizavi autem & Stephanæ
16 domum: cæterùm nescio si quem alium baptizaverim. Non enim misit me Chri-
17 stus baptizare, sed evangelizare: non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux
18 Christi. Verbum enim crucis, pereuntibus quidem stultitia est: iis autem qui sal-
19 vi fiunt, id est, nobis, Dei virtus est. Scriptum est enim; Perdam sapientiam sa-
20 pientium, & prudentiam prudentium reprobabo. Ubi sapiens? ubi scriba?
ubi conquisitor hujus seculi? Nónne stultam fecit Deus sapientiam hujus mundi?
21 Nam quia in Dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam Deum: placuit
22 Deo per stultitiam prædicationis salvos facere credentes. Quoniam & Judæi
23 signa petunt, & Græci sapientiam quærunt: Nos autem prædicamus Christum
crucifixum: Judæis quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam: Ipsis autem 24
vocatis Judæis, atque Græcis, Christum Dei virtutem, & Dei sapientiam: Quia 25
quod stultum est Dei, sapientius est hominibus: & quod infirmum est Dei, fortius
est hominibus. Videte enim vocationem vestram, fratres, quia non multi sapien- 26
tes secundùm carnem, non multi potentes, non multi nobiles: Sed quæ stulta 27
sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes: & infirma mundi elegit Deus, ut
confundat fortia: Et ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, & ea quæ 28
non sunt, ut ea quæ sunt destrueret: Ut non glorietur omnis caro in conspectu 29
ejus. Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu, qui factus est nobis sapientia à Deo, 30
& justitia, & sanctificatio, & redemptio: Ut quemadmodùm scriptum est; Qui 31
gloriatur, in Domino glorietur.

CAP. II.

Et ego, cùm venissem ad vos, fratres, veni non in sublimitate sermonis, aut sa- 1
pientiæ, annuntians vobis testimonium Christi.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * واقول هذا ان كل احد منكم يقول • اما انا لبولص انا • واخر لابولس • انا لكيفا انا
13 للمسيح * اتري المسيح تجزى • العل بولص صلب عنكم • او باسم بولص اصطبغتم •
14 * اشكر الله انى ما عمدت منكم احدا • سوى اكرسبون وغاييوس * ليلا يقول احد انى
15
عمدت باسمي * واعمدت بيت اسطفانا • ولست اعلم فيما بعد ان كنت عمدت احدا اخر •
16
17 * لان المسيح ما ارسلني اعمد بل ابشر • لا بحكمة كلام • ليلا يخلو صليب المسيح •
• قراءة ليوم الجمعة الكبيرة • ولعيد الصليب ايضا • * لان ذكر الصليب عند
18
الهالكين جهالة • وهو عندنا المخلصين قوة الله • تم • * لانه قد كتب لاهلكن
19
حكمة الحكماء • ولاخالفن فهم الفقهاء * اين الحكيم • اين الكاتب • اين مستفحص هذا
20
الدهر بتعمق • اوليس قد حمق الله حكمة هذا العالم * لان اذ بحكمة الله لم يعرف
21
العالم بالحكمة الله • سر الله ان يخلص الذين امنوا بحماقة الكرازة * واذ اليهود يسلون اية •
22
واليونانيون يطلبون حكمة * نكرز نحن بالمسيح مصلوب شكا عند اليهود وحماقة عند الامم •
23
24 * وعندنا نحن المدعوين اليهود واليونانيين المسيح قوة الله وحكمة الله * لان تحامق الله
25
هو اوفر حكمة من الناس • وضعف الله هو اشد قوة من الناس • * السبت الثاني عشر
بعد العنصرة • * يا اخوتي قد رايتم دعوتكم • اما يوجد حكماء كثيرون فيما يخص
26
البشر • اوما يوجد كثيرون اقوياء • اوما يصادف كثيرون جنسهم شريفا * لكن الله
27
اختار مستحمقات العالم • ليخزي الحكماء • وانتخب الله مستضعفات العالم ليخجل القويات •
28 * واختار الله اشياء العالم التي لا جنس لها • والمستحقرات وغير الموجودات ليبطل الموجودات •
29 * ليلا يفتخر كل ذي بشر امام الله • تم * فانتم منه انتم بيسوع المسيح الصاير لنا
30
31 حكمة من الله وعدلا وقداسة وافتداء * كي كما كتب المفاخر فليفتخر بالرب •

• الفصل الثاني •

1 * يا اخوتي وانا لما جيت اليكم • جيت ليس بعلو المنطق والحكمة • اخبركم بشهادة الله •

Hoc autem dico; quòd unusquisque ve- 12
strûm dicit, Ego quidem Pauli sum, ali-
us verò Apollo, ego Cephæ, ego Christi.
Num Christus divisus est? num Paulus 13
crucifixus est pro vobis? aut in nomi-
ne Pauli baptizati estis? Gratias ago 14
Deo quòd non baptizaverim quenquam
vestrûm, præter Crispum & Gaium:
Ut nequis dicat quòd in nomine meo 15
baptizaverim. Baptizavi etiam do- 16
mum Stephanæ, & nescio prætereà
utrùm baptizaverim ullum alium. Si- 17
quidem Christus non misit me ad bapti-
zandum, sed annuntiandum, non cum sa-
pientia sermonis: ne vacet crux Chri-
sti.

Lectio maximi diei Veneris *(i. Parasceues.)* Et prætereà pro festo Crucis.

Nam mentio Crucis apud perditos, stul- 18
titia est: apud nos autem salvandos,
virtus Dei est. Hactenus. *Scriptum est* 19
enim, Sanè perdam sapientiam sapien-
tum, & intellectui prudentum contradi-
cam. Ubi est sapiens? ubi scriba? ubi 20
profundus inquisitor hujus seculi? An non
infatuavit Deus sapientiam hujus mun-
di? Cùm enim per sapientiam Dei non 21
cognoscat mundus Deum per sapientiam,
libuit Deo salvare eos qui crediderint
insipientiæ prædicationis. Dúmque Ju- 22
dæi signum postulant, & Græci sapien-
tiam petunt, Nos prædicamus Christum 23
crucifixum, scandalum apud Judæos, &
insipientiam apud Gentes: Apud nos 24
verò vocatos, tam Judæos, quàm Græ-
cos, Christus virtus Dei est, & sapien-
tia Dei. Quoniam insipientia Dei præ- 25
stantioris est sapientiæ quàm homines, &
imbecillitas Dei validioris est fortitudi-
nis quàm homines.

Sabbatho duodecimo post Pentecosten.

O fratres mei, jam vidistis vocationem 26
vestram. Nonne reperiuntur sapientes
multi quantùm ad carnem? An non re-
periuntur multi potentes? An non offen-
duntur multi quorum genus est nobile?
Attamen Deus elegit insipientia mundi, 27
ut pudefaceret sapientes: elegitque De-
us imbecillia mundi, ut pudefaceret ro-
busta: Elegit etiam Deus res mundi 28
quæ genere carent, & contemptibiles, et
non existentes, ut aboleret existentes:
Ut ne glorietur ullus carne præditus co- 29
ram Deo. Hucusque. *Vos autem ex ipso* 30
estis in Christo Jesu, qui factus est nobis
à Deo sapientia, et justitia, et sanctitas,
atque redemptio: ut, quemadmodum scri- 31
ptum est, Jactator, in Domino se jactet.

CAP. II.

O *Fratres mei, et ego quandò veni ad* 1
vos, veni quidem *non in eminentia ser-*
monis et sapientiæ, & *annuntiavi vobis*
testimonium Dei.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 እስመ ፡ ከመዝ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡፡ ኣሕጕሉሙ ፡ ጥበቢሆሙ ፡ ለጠቢባን ፡ ወአረስዖሙ ፡
20 ምክሮሙ ፡ ለመካርያን ፡፡ ፦ ምኑ ፡ እንከ ፡ ጠቢብ ፡ ወምኑ ፡ ጸሓፊ ፡ ወምኑ ፡ ዘየኀ
21 ሥሥ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ፡ አኮኑ ፡ አአበደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለጥበበዝ ፡ ዓለም ፡፡ ፦ ወእ
ስመ ፡ ኢያእመረ ፡ ዓለም ፡ ለጥበበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፈቀደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጠበቢሁ ፡
22 ያሕይወሙ ፡ ለለ ፡ የአምኑ ፡ በዝ ፡ ትምህርተ ፡ አብድ ፡፡ ፦ እስመ ፡ አይሁድኒ ፡ ትም
23 ህርተ ፡ ይሴአሉ ፡ ወአረሚኒ ፡ ጥበበ ፡ የኀሥሡ ፡ ፦ ወንሕነሰ ፡ ንስብክ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘ
ተሰቅለ ፡ እንዘ ፡ ንብል ፡፡ ለአይሁድኒ ፡ ይመስሎሙ ፡ ዘንጌጊ ፡ ወለአረሚኒ ፡ ይመስሎሙ ፡
24 ዘነአብድ ፡ ፦ ወለነሰ ፡ ለእለሂ ፡ እምአይሁድ ፡ ወለእለ ፡ አረሚይ ፡ ኀረየነ ፡ ኀይለ ፡
ክርስቶስ ፡ ወውእቱ ፡ ኀይለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ ጥበቢሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ውእ
25 ቱ ፡፡ ፦ እስመ ፡ እበዲሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ይጠብብ ፡ እምእጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ወ
26 ድካሙ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ይጸንዕ ፡ እምእጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡፡ ፦ ርእዩ ፡ እንከ ፡ አ
ኀዊነ ፡ ዘከመ ፡ ጸውዐክሙ ፡ እንዘ ፡ ኢኮንክሙ ፡ ጠቢባነ ፡ ብዙኃነ ፡ ወኢኮንክሙ ፡ ኀያላ
27 ነ ፡ ብዙኃነ ፡ ወኢኮንክሙ ፡ ኄራነ ፡ ብዙኃነ ፡፡ ፦ እስመ ፡ አብደኒሁ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ፡ ኀ
ረየ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ከመ ፡ ያስተኀፍሮሙ ፡ ለጠቢባን ፡ ወድኩማኒሁ ፡ ለዓለም ፡ ኀረየ ፡
28 እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ያስተኀፍሮሙ ፡ ለጽኑዓን ፡፡ ፦ ዘምኑናኒሁ ፡ ለዓለም ፡ ኀረየ ፡
29 እግዚአብሔር ፡ እለ ፡ ኢሀለው ፡ ከመ ፡ ያስተኀፍሮሙ ፡ ለእለ ፡ ሀለዉ ፡ ፦ ከመ ፡ ኢይ
30 ትመካሕ ፡ ኵሉ ፡ ዘነፍስ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ፦ ወአንትሙሰ ፡ እምክርስቶስ ፡
ኢየሱስ ፡ አንትሙ ፡ ወቦቱ ፡ ረከብክሙ ፡ ጥበበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወጽድቀ ፡ ወቅድሳተ ፡
31 ወመድኀኒተ ፡፡ ፦ ከመ ፡ ይኩን ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ ወዘሰ ፡ ይትሜካሕ ፡ በእግዚ
አብሔር ፡ ለይትመካሕ ፡፡ ፦
1 ፪ ወአነሂ ፡ መጻእኩ ፡ ኀቤክሙ ፡ አኀዊነ ፡ ወአኮ ፡ በኍኂጣነ ፡ ተጠባበ ፡ ነገር ፡ መጻእኩ ፡
እመሀርክሙ ፡ ስምዖ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ፦

Quia sic dicit Scriptura; Perdam intelligentias intelligentium, & oblivioni tradam 19
consilia consiliariorum. Quis igitur intelligens? & quis scriba? & quis conqui- 20
sitor hujus mundi? nónne infatuavit Deus intelligentiam hujus mundi? Et quia non 21
cognoscebat mundus sapientiam Dei, voluit Deus sapientiâ ejus servare quotquot cre-
dunt in hac doctrina stulta. Quia Judæi doctrinam rogant, & Gentes intelligentiam 22
quærunt. Et nos prædicamus Christum qui suspensus fuit, dicentes Judæis; 23
Videtur vobis quòd erramus: & Gentibus, Videtur vobis quòd insanimus.
Et nos qui ex Judæis sumus *& qui ex Gentibus, elegit virtus Christi:* 24
& ipsa virtus Dei, ipsa sapientia Dei est: Quia stultitia Dei, sapientior 25
est hominibus: & infirmitas Dei, fortior est hominibus. Videte igitur, fra- 26
tres nostri, quomodò vocavit vos quum non essetis sapientes multi, & non essetis poten- 27
tes multi, & non essetis boni multi: Quia stultos hujus mundi elegit Deus, ut pu- 28
defaciat sapientes: & infirmos mundi elegit Deus, ut pudefaciat fortes. Viles hu- 29
jus mundi elegit Deus, qui non fuerunt, ut pudefaciat eos qui fuerunt: Ut non glo- 30
rietur ullum animal in conspectu Dei. Et vos ex Christo Jesu estis, & in illo in- 31
venistis sapientiam Dei, & justitiam, & sanctificationem, & redemptionem: ut
fiat sicut dixit Scriptura; Et qui gloriatur, in Domino glorietur.

CAP. II.

E*T ego, veni ad vos, fratres nostri: & non in fallaci facundia veni docere vos testi-* 1
monium Dei.

Non enim judicavi scire aliquid *in vobis*, *si non* Jesum Christum, & hunc cruci-
2 Οὐ γὰρ ἔκρινα (β) τοῦ εἰδέναι τὶ ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυ-
fixum. Et ego in infirmitate, & *in* timore, & *in* tremore multo *factus sum* apud
3 ρωμένον. (γ) Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ, καὶ ἐν φόβῳ, καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς
vos: Et sermo meus, & prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ
4 ὑμᾶς· Καὶ ὁ λόγος μου, καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας
verbis, sed in ostensione spiritûs & virtutis: Ut fides vestra non sit in
5 λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως· Ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν
sapientia hominum, sed in virtute Dei. Sapientiam autem loquimur *in perfectis*:
6 σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ. Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις·
sapientiam verò non seculi hujus, neque principum seculi hujus, qui destruun-
Σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργου-
tur: Sed loquimur sapientiam Dei in mysterio *occultatam*, quam præ-
7 μένων· Ἀλλὰ λαλοῦμεν (δ) σοφίαν Θεοῦ ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προ-
destinavit Deus ante secula in gloriam nostram: Quam nemo principum seculi
8 ώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, Ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος
hujus cognovit: si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent.
τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης (ε) ἐσταύρωσαν.
Sed, sicut scriptum est, *Quæ* oculus non vidit, *&* auris *non* audivit, *&* in cor
9 Ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν
hominis *non* ascendit, quæ præparavit Deus *diligentibus* illum: Nobis autem
10 ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, (ζ) ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Ἡμῖν δὲ
Deus revelavit per Spiritum suum: *nam* Spiritus omnia scrutatur,
(η) ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ· τὸ γὰρ Πνεῦμα πάντα (θ) ἐρευνᾷ,
etiam profunda Dei. Quis enim scit hominum quæ hominis, si non
11 καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. Τίς γὰρ (ι) οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ
spiritus hominis, qui in ipso? Ita & quæ Dei nemo *novit*,
τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; (κ) Οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς (λ) οἶδεν,
si non Spiritus Dei. Nos autem non spiritum mundi accepimus, sed
εἰ μὴ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ 12
Spiritum qui ex Deo: ut sciamus *ipsa* à Deo donata nobis: Quæ &
τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· Ἃ καὶ 13
loquimur, non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in *doctis*
λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς
Spiritûs *sancti*, spiritualibus spiritualia *conferentes*. Animalis autem
(μ) Πνεύματος ἁγίου, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. Ψυχικὸς δὲ 14
homo non percipit ea quæ Spiritûs Dei: stultitia enim illi est: & non
ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι· καὶ οὐ
potest *cognoscere*, quia spiritualiter *dijudicatur*. *At* spiritualis dijudicat
δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει 15
quidem omnia: ipse *verò* à nemine dijudicatur. Quis enim cognovit sensum
(ν) μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν 16
Domini, qui *instruet* eum? Nos autem sensum Christi habemus.
Κυρίου ὃς συμβιβάσει αὐτόν; Ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

CAP. III. γ΄.

Et ego, fratres, non potui loqui vobis quasi spiritualibus, sed quasi
(α) ΚΑὶ ἐγὼ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς 1
carnalibus, tanquam *infantibus* in Christo. Lac vobis potum dedi, *&* non escam: nondū
(β) σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. Γάλα ὑμᾶς (γ) ἐπότισα, καὶ οὐ βρῶμα· οὔπω 2
enim poteratis: sed nec *adhuc* nunc potestis: adhuc enim carnales estis. Cùm enim *in vobis*
γὰρ ἠδύνασθε· ἀλλ' (δ) οὔτε ἔτι νῦν δύνασθε· ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. Ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν 3
zelus & contentio *&* *dissidia*, nónne carnales estis, & secundùm hominē ambulatis? Cùm
ζῆλος καὶ (ε) ἔρις καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; Ὅταν 4
enim dicat quis; Ego quidē sum Pauli: alius autem; Ego Apollo: nónne *carnales* estis?
γὰρ λέγῃ τις, Ἐγὼ μέν εἰμι (ζ) Παύλου· ἕτερος δὲ, Ἐγὼ Ἀπολλῶ, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε;

MS.A. (β) εἰδέναι (γ) Κἀγὼ (δ) Θεοῦ σοφίαν (ε) ἐσταύρωσαν. Καθὼς (ζ) ὅσα (η) ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Πνεύματος· τὸ γὰρ (θ) ἐρευνᾷ, (ι) οἶδεν τὰ τοῦ (κ) Οὕτως (λ) ἔγνωκεν, (μ) Πνεύματος, πνευματικοῖς (ν) τὰ πάντα, Κεφ. γ΄. MS.A. (α) Κἀγὼ, (β) σαρκίνοις, (γ) ἐπότισα, οὐ (δ) οὐδὲ (ε) ἔρεις, οὐχὶ (ζ) Παύλου· ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, οὐκ ἄνθρωποί ἐστε; Τί οὖν ἐστιν Ἀπολλώς; τί δέ ἐστι Παῦλος; διάκονοι δι' ὧν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]

Neque judicavi meipsum inter vos quasi 2
qui scirem aliquid, nisi Jesum Christum, &
ipsum crucifixum. Et ego cum timore mul- 3
to ac tremore egi apud vos. Et sermo me- 4
us, meaque prædicatio non fuit in persuasi-
one verborum sapientiæ, sed in demonstra-
tione Spiritûs & virtutis. Ut ne sit fides 5
vestra in sapientia humana, sed in virtute
Dei. Sapientiam porrò loquimur inter per-
fectos. Sapientiam quidem non hujus se- 6
culi, neque principum mundi hujus qui de-
sinent: Sed loquimur sapientiam Dei in 7
arcano, quæ erat abscondita, & quam præ-
finierat Deus ante secula ad gloriam nostram:
Quam nullus ex principibus mundi hujus 8
cognovit: si enim cognovissent eam, ne-
quaquam Dominum gloriæ crucifixissent.
Sed sicut scriptum est, quòd oculus non 9
vidit, & auris non audivit, & in cor homi-
nis non ascendit, quod præparavit Deus iis
qui diligunt ipsum.

Dominicâ primâ post Pentecosten. 3.

Nobis autem revelavit Deus per Spiritum 10
suum. Spiritus enim omnia pervestigat, et-
iam profunditates Dei. Quis est enim ho- 11
mo qui noverit quæ sunt in homine, nisi spi-
ritus hominis qui est in ipso? Sic etiam quæ
in Deo sunt, nemo novit, nisi Spiritus Dei.
Nos autem non spiritum mundi accepimus, 12
sed Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quòd
dona à Deo donata sint nobis. Quæ & lo- 13
quimur non doctrinâ sermonum sapientiæ
humanæ, sed doctrinâ Spiritûs; ac spiritua-
libus spiritualia comparamus. Siquidem 14
homo animalis non recipit spiritualia: stul-
titia enim ei sunt; nec potest cognoscere,
quòd Spiritu dijudicatur. Spiritualis verò 15
omnia dijudicat, & ipse à nemine dijudica-
tur. Quis enim cognovit mentem Domini, 16
ut doceat eum? Nos autem mentem Christi
habemus.

CAP. III.

Dominicâ secundâ post Pentecosten. 4.

ET ego, fratres mei, non potui loqui vo- 1
biscum ut cum spiritualibus, sed veluti
cum corporeis: & quasi infantes in Christo,
Lacte potavi vos, nec dedi vobis cibum: 2
nondum enim poteratis; sed necdum po-
testis nunc: adhuc siquidem in carne estis.
Quum enim sit inter vos æmulatio, & con- 3
tentio, & dissidia, nónne corporei estis, & in
carne ambulatis? Nam quum unusquisque 4
vestrûm dicat, Ego sum Pauli: alius autem
dicat, Ego sum Apollo: non corporei estis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወሊሐዘብኩ ፡ እስማዕ ፡ በላዕሌክሙ ፡ ካልእ ፡ ነገረ ፡ ዘእንበለ ፡ ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘ
3 ተሰቅለ፡፡ ወእንስ ፡ መጻእኩ ፡ ኀቤክሙ ፡ በፍርሀት ፡ ወበርዓድ ፡ ወበድካም ፡ ብዙ
4 ኅ፡፡ ወቃልየኒ ፡ ወትምህርትየኒ ፡ ሊኮኑ ፡ በየውሀ ፡ ወሊኮነ ፡ በኒጣነ ፡ ነገር ፡ ወሊበ
5 ተጠብቦ ፡ ዘእንበለ ፡ በአርእዮ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ፡፡ ከመ ፡ ሊይኩን ፡ በጥበበ ፡ ሰብ
6 እ ፡ ሀይማኖትክሙ ፡ ዘእንበለ ፡ በኀይለ ፡ እግዚአብሔር፡፡ ጥበበ ፡ ንነግሮሙ ፡ ለጠ
7 ቢባን ፡ ወአኮ ፡ ጥበበዝ ፡ ዓለም ፡ ዘንነግሮሙ፡፡ ጥበበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ንነግር ፡
ዘኅቡእ ፡ ወክቡት ፡ እምቅድመ ፡ ይትፈጠር ፡ ዓለም ፡ ዘሠረዐ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለክ
ብረ ፡ ዚአነ፡፡

Et non existimavi testificari super vos aliud verbum, nisi Jesum Christum qui 2
suspensus fuit. Et ego veni ad vos in timore, & in tremore, & in infirmitate multa. 3
Et sermo meus, & doctrina mea, non fuit in adulatione, & non fuit in 4
fallacibus verbis, & non in sapientia, sed in demonstratione Spiritûs sancti:
Ne sit in sapientia hominum fides vestra, sed in potentia Dei. Sapientiam lo- 5
quimur sapientum, & non est sapientia hujus mundi quam loquimur: Sapi- 6
entiam Dei loquimur, quæ occulta & abscondita fuit ante creationem mundi, 7
quam statuit Deus in gloriam nostrûm:

Versio VULGATA LATINA.

2 Non enim judicavi me scire aliquid inter vos, nisi Jesum Christum, & hunc cruci-
3 fixum. Et ego in infirmitate, & timore, & tremore multo fui apud vos : Et ser-
4 mo meus, & prædicatio mea, non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed
5 in ostensione spiritûs & virtutis : Ut fides vestra non sit in sapientia hominum,
6 sed in virtute Dei. Sapientiam autem loquimur inter perfectos : sapientiam ve-
7 rò non hujus seculi, neque principum hujus seculi, qui destruuntur : Sed loqui-
mur Dei sapientiam in mysterio, quæ abscondita est, quam prædestinavit Deus ante
8 secula in gloriam nostram, Quam nemo principum hujus seculi cognovit : si
9 enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent. Sed sicut scriptum
est; Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ
10 præparavit Deus iis, qui diligunt illum : Nobis autem revelavit Deus per Spiri-
11 tum suum : Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei. Quis enim ho-
minum scit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est ? ita & quæ Dei
12 sunt, nemo cognovit, nisi Spiritus Dei. Nos autem non spiritum hujus mundi ac-
cepimus, sed Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ à Deo donata sunt nobis :
Quæ & loquimur non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina Spiritûs, 13
spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autem homo, non percipit ea 14
quæ sunt Spiritûs Dei : stultitia enim est illi, & non potest intelligere : quia spiri-
tualiter examinatur. Spiritualis autem judicat omnia : & ipse à nemine judica- 15
tur. Quis enim cognovit sensum Domini, qui instruat eum ? nos autem sensum 16
Christi habemus.

CAP. III.

Et ego, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus. 1
Tanquam parvulis in Christo, Lac vobis potum dedi, non escam : nondum 2
enim poteratis : sed nec nunc quidem potestis : adhuc enim carnales estis. Cùm 3
enim sit inter vos zelus, & contentio : nónne carnales estis, & secundùm homi-
nem ambulatis ? Cùm enim quis dicat ; Ego quidem sum Pauli : alius autem ; 4
Ego Apollo : nónne homines estis ?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 *لأني لم اوثر ان أعرف فيكم شيئا الا يسوع المسيح وإياه مصلوبا * تم * الجمعة الكبيرة *
3 *وجئت اليكم انا بمرض وخشية وبرعب كثير *وكلامي وكرازتي لم تكن اقوال حكمة انسانية
4
5 مقنعة * بل ببرهان الروح والقوة * لكيما تكون امانتكم لا بحكمة الناس *لكن بقوة الله *
6 * السبت الثالث عشر بعد العنصرة * *ونتكلم حكمة في الامور الكاملة *لا حكمة هذا
7 الدهر ولا حكمة روساء هذا الدهر المبطلين * لكننا نتكلم حكمة الله في السر المكتومة *
8 التي سبق الله فحددها قبل الدهور لمجدنا * التي ما عرفها احد من روساء هذا الدهر لانهم لو
9 كانوا عرفوها لما كانوا صلبوا رب المجد *بل كما كتب * الاربعا من الجمعة السادسة بعد العنصرة *
ان الذي اعدها الله للذين يحبونه ما ابصرتها عين *ولا سمعت بها اذن *ولم تخطر على قلب
10
11 انسان * فاما لنا فاعلنها الله بروحه *لان الروح يفحص الاعماق اعني كل اعماق الله * لان من
من الناس عرف خفيات الانسان الا روح الانسان الذي فيه *كذلك مكتومات الله ما عرفها
12 احد الا روح الله * ونحن فما اخذنا روح هذا العالم *بل الروح الذي من الله *لنعاين المواهب
13 التي وهبها الله لنا * التي نتكلم فيها لا باقوال حكمة ناسية مستفادة بل الفاظ روح القدس
14 التي يعلمناها هو مقايسين امورا روحانية لروحانيين * فالانسان النفساني ما يقبل اقوال روح
15 الله * لانها عنده حماقة * وما يمكنه يعلم انه سيفحص عنه فحصا روحانيا * فاما الانسان
16 الروحاني فيفحص امور الكل * وهو ما يفحص عنه احد * لان من ذا عرف عقل الرب
فيستطيعه * ونحن لنا عقل المسيح *

* الفصل الثالث *

1 *وانا يا اخوتي ما امكنني اخاطبكم كروحانيين * بل
2 كجسدانيين * وكاطفال في امانة المسيح * سقيتكم لبنا * ولم اطعمكم طعاما * لانكم ما استطعتم
3 ذلك بل ولا الآن تستطيعون ايضا * لانكم بشريون ايضا * لان اذ يكون فيكم حسد وبحث *
4 وشقاقات * أليس بشريون انتم * وتسيرون فيما يخص الانسان * لان اذا قال احدكم انا لبولص
انا * وآخر انا لابلس * أليس بشريون انتم *

Non enim volui scire quicquam inter 2
vos, nisi Jesum Christum, eumque cru-
cifixum. Finis.

Maximâ die Veneris.

Veni autem ego ad vos cum infirmitate, 3
& timore, ac tremore multo. Et verba 4
mea, atque prædicatio mea non fuerunt
sermones sapientiæ humanæ persuaso-
riæ, sed cum demonstratione Spiritûs
ac virtutis : Ut sit fides vestra non in 5
sapientia hominum, sed in virtute Dei.

Sabbatho decimo tertio post Pentecosten.

Porrò loquimur sapientiam de rebus per- 6
fectis, non sapientiam hujus seculi, ne-
que sapientiam principum hujus seculi
abolendorum : Sed loquimur sapien- 7
tiam Dei secretò, abstrusam, quam
Deus prædefinivit ante secula in glo-
riam nostram : Quam nullus princi- 8
pum hujus seculi cognovit. Nam si co-
gnovissent eam, nequaquam crucifixis-
sent Dominum gloriæ. Verùm, quem- 9
admodum scriptum est,

Feriâ quartâ hebdomadæ sextæ post Pentecosten.

Quòd quæ præparavit Deus his qui di-
ligunt eum, oculus non vidit, nec auris
audivit, nec subierunt in cor hominis :
Nobis autem revelavit ea Deus per Spi- 10
ritum suum, quia Spiritus profunda
pervestigat, omnia scilicet Dei profun-
da. Quis enim hominum novit arcana 11
hominis, nisi spiritus hominis qui est in
ipso? Pari modo abscondita Dei nemo no-
vit, nisi Spiritus Dei. Et verò nos non 12
accepimus spiritum hujus mundi, sed
Spiritum qui est ex Deo, ut inspiciamus
dona quæ Deus nobis donavit : De qui- 13
bus loquimur, non sermonibus sapientiæ
humanæ acquisitæ, sed eloquiis Spiritûs
sancti, quæ nos ipse docet, spiritualium
rerum comparationem spiritualibus ho-
minibus *afferentes. Animalis enim ho-* 14
mo non recipit sermones Spiritûs Dei,
quia sunt apud ipsum stultitia, & scire
nequit quòd ipse discutiendus sit scruta-
tione spirituali. At spiritualis homo res 15
quidem omnium scrutatur, ipsum verò
nemo scrutatur. Quis enim novit intel- 16
lectum Dei, ut repetat illum? nos autem
habemus intellectum Christi.

CAP. III.

Et ego O fratres mei, non potui vos 1
alloqui ut spirituales, sed ut carnales :
utque infantes in fide Christi, Lacte 2
vos potavi : neque cibo vos alui, quòd
id minimè potueritis, imò ne nunc qui-
dem adhuc possitis, Quoniam adhuc 3
carnales estis. Siquidem cùm sit in vo-
bis æmulatio, & contentio, & schisma-
ta, nónne carnales estis, & ambulantes
in his quæ propria sunt hominis? Cùm 4
enim quidam vestrûm dicat, Ego Pauli
sum, alius autem, Ego Apollo, nónne
carnales estis?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ዘኢያእምርዎ ፡ መላእክተዝ ፡ ዓለም ፡፡ ሶበሰኬ ፡ አእምሩ ፡ ለእግዚእ ፡ ስብሐት ፡ እ
9 ም ፡ ኢሰቀልዎ ፡፡=፡ ወባሕቱ ፡ አኮኑ ፡ ከመዝ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡፡ ዘዐይን ፡ ኢርእየት ፡
ወእዝን ፡ ኢሰምዐት ፡፡ ወልበ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ኢሐለየ ፡ ዘአስተደለወ ፡ እግዚአ
ብሔር ፡ ለእለ ፡ ይፈርህዎ ፡፡=፡ በመስቀል ፡፡=፡
11 መኑ ፡ ብእሲ ፡ ዘያአምር ፡ ዘውስተ ፡ ልበ ፡ ሰብእ ፡ ዘእንበለ ፡ መንፈሱ ፡ ለሰብእ ፡ ዘላዕ
ሌሁ ፡፡ ከማሁኬ ፡ ዘእግዚአብሔርኒ ፡ አልቦ ፡ ዘያኣምሮ ፡ ዘእንበለ ፡ መንፈሱ ፡ ለእግዚ
10 አብሔር ፡፡=፡ ወለነሰ ፡ ከሠተ ፡ ለነ ፡ እግዚአብሔር ፡ በመንፈሱ ፡ ቅዱስ ፡ እስመ ፡ መንፈስ ፡
12 ቅዱስ ፡ ኵሎ ፡ ያእምር ፡ ወኅቡአቲሁኒ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡=፡ ወንሕነሰኬ ፡ አኮ ፡ መ
13 ንፈስ ፡ ዓለም ፡ ዘነሣእነ ፡ ዘእንበለ ፡ መንፈስ ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፡ ወእመኒ ፡ ነገርነ ፡ ኢ
ኮነ ፡ ትምህርተ ፡ እጓለ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ወኢኮነ ፡ ጥበበ ፡ ነገር ፡ ዘእንበለ ፡ ትምህርተ ፡
መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ለእለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱሰ ፡ በሙ ፡ እሙንቱ ፡ ይፈክሩ ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱ
14 ስ ፡፡=፡ ወሰብእሰ ፡ ዘነፍስ ፡ ኢይሌድዮ ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ እበደ ፡ ይመስሎ ፡ ወኢያእ
15 ምር ፡ ከመ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ይትሐተት ፡፡=፡ ወዘሰ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ኵሎ ፡ ያእ
16 ምር ፡ ወሎቱሰ ፡ አልቦ ፡ ዘያኣምሮ ፡፡=፡ መኑ ፡ ያኣምር ፡ ሕሊናሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡
ወመኑ ፡ መማክርቲሁ ፡ ንሕነሰኬ ፡ ሕሊናሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ ብነ ፡፡=፡
1 ፫ በሕፃናት ፡ ምንባብ ፡ ወአነኒ ፡ አኀዊነ ፡ ስእንኩ ፡ መሀሮተክሙ ፡ ከመ
ዘ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ላዕሌሁ ፡ ዘእንበለ ፡ በሕገ ፡ ዘሥጋ ፡ ወደም ፡ ወከመ ፡ ለሕፃናት ፡፡=፡
2 ሐሊበ ፡ ወጋዕኩክሙ ፡ ወአኮ ፡ መብልዐ ፡ ዘአብላዕኩክሙ ፡፡ እስመ ፡ ዓዲክሙ ፡ ኢጸናዕ
3 ክሙ ፡፡=፡ ወዓዲክሙ ፡ በሕገ ፡ ዘሥጋ ፡ ወደም ፡ ሀለውክሙ ፡፡ ወእመክመሰ ፡ ትትቃን
ኡ ፡ ወትትዜሀሩ ፡ በሕገ ፡ ዘሥጋ ፡ ወደም ፡ ሀለውክሙ ፡ ወካመ ፡ ብእሲ ፡ ትሐውሩ ፡፡=፡
4 እስመቦ ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ እምውስቴትክሙ ፡ አነ ፡ ዘጳውሎስ ፡ ወካልእ ፡ ይብል ፡ አነ ፡ ዘ
አጵሎስ ፡ አኮኑ ፡ ሰብእ ፡ እሙንቱ ፡፡=፡

Quam non cognoscebant principes hujus mundi : si enim cognovissent Dominum glo- 8
riæ, non suspendissent eum. Veruntamen nónne sic dicit Scriptura ? Quæ oculus non 9
vidit, & auris non audivit, & cor hominis non cogitavit quæ *paravit Deus timen-*
tibus eum.

Versus decimus & undecimus transponuntur.

Die Crucis.

Quis homo est qui scit quæ in corde hominis sunt, *nisi spiritus hominis, qui super* 11
eum ? sic igitur quæ Dei sunt, *nemo est qui scit, nisi Spiritus Dei. Et nobis revela-* 10
vit, nobis inquam, *Deus per Spiritum suum sanctum, quia Spiritus sanctus omnia*
scit, & occulta etiam Dei. Et nos igitur, non spiritus mundi fuit *quem accepimus,* 12
sed Spiritus Dei : Dum sermo noster non fuit doctrina hominum, & non fuit facun- 13
dia, sed doctrina Spiritûs sancti : ii qui Spiritum sanctum habent, illi diligent quæ
sunt Spiritûs sancti. Et homo animalis non sapit, quæ sunt Spiritûs sancti, stulti- 14
tia videntur ei, & nescit quòd in Spiritu sancto examinatur. Et qui habet Spiri- 15
tum sanctum, omnia scit, & ipsum nemo est qui scit. Quis scit cogitationes Dei ? 16
& quis consilia ejus ? nos autem cogitationes Christi habemus.

CAP. III.

Lectio pro parvulis.

Et ego etiam, fratres nostri, non potui docere vos, sicut is super quem est Spiritus 1
sanctus, sed in lege carnis & sanguinis, & sicut parvulos : Lac præbui vobis, & 2
non fuit esca, quâ cibavi vos : quia adhuc vos non estis confirmati. Et adhuc in lege 3
carnis & sanguinis fuistis : & si æmulemini & contendatis, in lege carnis & sangui-
nis estis, & sicut homo ambulatis. Quia sunt qui dicunt ex vobis ; Ego sum *Pau-* 4
li : & alius dicit ; Ego sum *Apollo : nónne homines sunt ?*

Quis igitur est Paulus? *quis* verò Apollo? *nisi* ministri *per quos* credidistis, &
5 Τίς οὖν ἐστι Παῦλος; τίς δὲ Ἀπολλώς; ἀλλ' ἢ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ
unicuiq; sicut Dominus dedit. Ego plantavi, Apollo rigavit: sed Deus
6 ἑκάστῳ ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν. Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν· ἀλλ' ὁ Θεὸς
incrementum dedit. Itaque neque *plantans* est aliquid, neque *rigans*: sed *ille*
7 ηὔξανεν. (η) Ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι, οὔτε ὁ ποτίζων· ἀλλ' ὁ
incrementum *dans* Deus. *Plantans* autem & *rigans* unum sunt: unusquisque autem
8 αὐξάνων Θεός. Ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν· ἕκαστος δὲ
propriam mercedem accipiet secundùm *proprium* laborem: Dei enim sumus *cooperatores*:
9 τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον· Θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί·
Dei agricultura, Dei ædificatio estis. Secundùm gratiam Dei *datam* mihi,
10 Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι,
ut sapiens architectus fundamentum posui, alius autem superædificat: Unusquisq;
ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον (θ) τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστος
autem videat quomodò superædificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere,
11 δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι
præter *jactum*, quod est Jesus Christus. Si autem quis superædificat super
12 παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν (ι) Ἰησοῦς ὁ Χριστός. Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ
fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam:
τὸν (κ) θεμέλιον τοῦτον, χρυσὸν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην·
Uniuscujusq; opus manifestum *fiet*: *nam* dies declarabit, quia in igne re-
13 Ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀπο-
velabitur: & uniuscujusque opus quale sit, ignis probabit. Si cujus
14 καλύπτεται· καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι, τὸ (λ) πῦρ δοκιμάσει. Εἴ τινος
opus manserit quod superædificavit, mercedem accipiet: Si cujus opus
15 τὸ ἔργον μένει ὃ (μ) ἐπῳκοδόμησε, μισθὸν λήψεται· Εἴ τινος τὸ ἔργον
exuretur, *damnum faciet*: ipse autem *servabitur*, *ita verò* quasi per ignem.
κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, (ν) οὕτω δὲ ὡς διὰ πυρός.

Nescitis, quia templum Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis
Οὐκ οἴδατε, ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; Εἴ τις 16 17
templum Dei *corrumpit*, disperdet illum Deus. *Nam* templum Dei sanctum est,
τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ (ξ) τοῦτον ὁ Θεός. ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν,
qui estis vos. Nemo *seipsum* seducat: si quis videtur sapiens esse *in*
οἵτινές ἐστε ὑμεῖς. Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν 18
vobis in seculo hoc, stultus fiat, ut *fiat* sapiens. *Nam* sapientia
ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. Ἡ γὰρ σοφία 19
mundi hujus, stultitia apud Deum est. Scriptum est enim; *Comprehendens*
τοῦ κόσμου τούτου, μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστι. γέγραπται γὰρ, Ὁ δρασσόμενος
sapientes in astutia eorum. Et iterùm; Dominus novit cogitationes
τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. Καὶ πάλιν, Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς 20
sapientium, quoniam sunt vanæ. Itaque nemo glorietur in hominibus: omnia
τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι. Ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα 21
enim vestra sunt: Sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas, sive mundus,
γὰρ ὑμῶν ἐστιν· Εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλὼς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, 22
sive vita, sive mors, sive præsentia, sive futura: omnia vestra sunt.
εἴτε ζωὴ, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε μέλλοντα· πάντα (ο) ὑμῶν ἐστιν.
Vos autem Christi, Christus autem Dei.
Ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ Θεοῦ. 23

CAP. IV. δ'.

Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores
Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ, καὶ οἰκονόμους 1
mysteriorum Dei. *At reliquum*, quæritur *in* *dispensatoribus*, ut fidelis quis
μυστηρίων Θεοῦ. Ὁ δὲ λοιπὸν, ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις 2
inveniatur.
εὑρεθῇ.

MS. A. (η) Ὥστε * ὁ (θ) ἔθηκα, (ι) Ἰησοῦς Χριστός. (κ) θεμέλιον, χρυσὸν, (λ) πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. (μ) ἐποικοδόμησεν, (ν) οὕτως (ξ) αὐτὸν (ο) ὑμῶν. Ὑμεῖς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 [illegible] *
6 [illegible]
7 [illegible] *
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]

* [illegible] *

16 * [illegible]
17 * [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]
23 [illegible] *

* [illegible] *

1 [illegible] *
2 [illegible] *

* Quis enim est Paulus, aut quis est Apollo, 5
nisi ministri per quos credidistis? & prout
unicuique dedit Dominus? Ego planta- 6
vi, & Apollo rigavit; sed Deus dedit in-
crementum. Non igitur is qui plantat est 7
aliquid, nec is qui rigat; sed Deus qui dat
incrementum. Qui autem plantat & qui 8
rigat, unum sunt: unusquisque juxta labo-
rem suum mercedem accepturus est. Cùm 9
Deo enim operamur, & agricolatio Dei, &
ædificatio Dei vos estis. Et secundum gra- 10
tiam Dei quæ data est mihi, posui funda-
mentum ut architectus sapiens; alius autem
super illud ædificat. Porrò quisque videat
quomodo super illud ædificat. Fundamen- 11
tum enim aliud, præter hoc quod positum est,
nemo potest ponere, quòd est Jesus Christus.
Quòd si quis ædificat super hoc fundamen- 12
tum, aurum, vel argentum, vel lapides pre-
tiosos, vel ligna, vel fœnum, vel stipulam;
Cujusque opus revelabitur. Dies enim 13
ille patefaciet illud, quippe quod in igne re-
velatur; & cujusque opus quale sit, ignis
discernet. Cæterùm, is cujus permanebit 14
opus, qui ædificaverit, mercedem suam ac-
cipiet. Is verò cujus opus exuretur, jactu- 15
ram faciet: ipse autem salvus fiet, sed ita
quasi ex igne.

Dominicâ tertiâ post Pentecosten. 5.

Nescitis vos esse templum Dei, & Spiritum 16
Dei habitare in vobis? Quisquis corrum- 17
pit templum Dei, periturus est eum Deus:
siquidem templum Dei sanctum est, quod
estis vos. Nemo seducat se ipsum: qui 18
putat inter vos se sapientem esse in hoc se-
culo, stultus evadat, ut fiat sapiens. Sapi- 19
entia enim mundi hujus, stultitia est apud
Deum. Scriptum est enim, Comprehendit
sapientes in calliditate ipsorum. Et rursus; 20
Dominus novit cogitationes sapientum esse
vanas. Quapropter nemo glorietur in ho- 21
minibus: omnia enim vestra sunt. Sive 22
Paulus, sive Apollo, sive Cepha, sive mun-
dus, sive vita, sive mors, sive præsentia, sive
futura, omnia sunt vestra: Vos autem 23
Christi, Christus verò Dei.

CAP. IV.

Sic existimati simus à vobis ut ministri 1
Christi, & dispensatores arcanorum Dei.
Hìc jam requiritur in dispensatoribus, ut 2
fidelis quispiam inveniatur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 መኑትኑ : ጳውሎስ : ወመኑትኑ : አጵሎስ : ለእሙ : እለ : በሶበሌሆሙ : ተአመንክሙ ::
6 ወለለ : አሐዱ : በከመ : ወሀቦ : እግዚአብሔር :=፥ አነ : ተከልኩ : ወአጵሎስ : ሰቀየ :
7 ወእግዚአብሔር : አልሀቀ ::=፥ ወይእዜኒ : ወኢ : ዘተከለ : ወኢዘሰቀየ : አልቦ : ዘበ
8 ቍዐ : ዘእንበለ : ደእሙ : እግዚአብሔር : ዘአልሀቀ :=፥ ወዘሂ : ተከለ : ወዘሂ : ሰቀ
9 የ : አሐዱ : እሙንቱ : ወኵሎሙ : ዐስቦሙ : ይነሥኡ : በአምጣነ : ጻማሆሙ ::=፥ እ
ስመ : ረድኤተ : እግዚአብሔር : ንሕነ : ወገባረ : እግዚአብሔር : ንሕነ : ወአንትሙሰ :
10 ሕንጻ : እግዚአብሔር : አንትሙ ::=፥ ወበከመ : ጸጋሁ : ለእግዚአብሔር : ዘወሀበኒ :
አስተደናፍኩ : መሰረተ : ከመ : ጠቢብ : ሊቀ : ጸረብት ፤ ወባሕቱ : ኮልእ : ውእቱ : ዘየ
ሐንጽ :: ወኵሉ : ለይትዐቀብ : ዘከመ : የሐንጽ :=፥

Quis est Paulus? & quis Apollo? ministri per quos credidistis, & unicui- 5
que sicut dedit ei Deus. Ego plantavi, & Apollos rigavit, & 6
Deus crescere fecit. Et nunc neque is qui plantavit, neque is qui rigavit 7
quicquam habet quo prosit: sed tantùm Deus est qui crescere fecit. Et qui 8
plantavit & qui rigavit, unum sunt: & omnes mercedem eorum accipient se-
cundùm laborem eorum. Quia adjutores Dei sumus: & operarii Dei sumus, 9
& vos ædificatio Dei estis. Et secundùm gratiam Dei, quam dedit mihi 10
posui fundamentum, sicut prudens magister fabrorum: sed alius est qui ædi-
ficabit: & quisque caveat quomodò ædificet.

Versio VULGATA LATINA.

5 Quid igitur est Apollo? quid verò Paulus? Ministri ejus, cui credidistis,
6 & unicuique sicut Dominus dedit. Ego plantavi, Apollo rigavit: sed De-
7 us incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui ri-
8 gat: sed, qui incrementum dat, Deus. Qui autem plantat, & qui rigat,
unum sunt. Unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundùm suum
9 laborem. Dei enim sumus adjutores: Dei agricultura estis, Dei ædificatio
10 estis. Secundùm gratiam Dei, quæ data est mihi, ut sapiens architectus fun-
damentum posui: alius autem superædificat. Unusquisque autem videat quo-
11 modò superædificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, præter
12 id quod positum est, quod est Christus Jesus. Si quis autem superædificat
super fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœ-
13 num, stipulam, Uniuscujusque opus manifestum erit: Dies enim Domini
declarabit, quia in igne revelabitur: & uniuscujusque opus quale sit, ignis
14 probabit. Si cujus opus manserit quod superædificavit, mercedem accipiet.
15 Si cujus opus arserit, detrimentum patietur: ipse autem salvus erit; sic ta-
men quasi per ignem. Nescitis quia templum Dei estis, & Spiritus Dei ha- 16
bitat in vobis? Si quis autem templum Dei violaverit, disperdet illum De- 17
us. Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos. Nemo se seducat: si 18
quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat ut sit sapiens.
Sapientia enim hujus mundi stultitia est apud Deum. Scriptum est enim; 19
Comprehendam sapientes in astutia eorum. Et iterùm; Dominus novit co- 20
gitationes sapientium, quoniam vanæ sunt. Nemo itaque glorietur in homi- 21
nibus. Omnia enim vestra sunt, sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas, si- 22
ve mundus, sive vita, sive mors, sive præsentia, sive futura: omnia enim
vestra sunt: Vos autem Christi: Christus autem Dei. 23

CAP. IV.

SIc nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum 1
Dei. Hîc jam quæritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniatur. 2

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * فمن هو اذا بولص * ومن هو ابلّلس الا خادمين بهما آمنتم * وكل احد منهما كما منحه
6 الله * انا نصبت * وابلّلوس سقي * لكن الله انشأه * حتى ان من ينصب ليس هو شيا ولا من
7
8 يسقي * بل الاله الذي ينمي * فمن ينصب ومن يسقي هما واحد * كل احد منهما يأخذ
ثوابه على مقدار تعبه * تم * الاحد التاسع بعد العنصرة *
9 * لاننا لله معينون * وانتم فلاحة لله * وبناء لله * وكما يخص نعمة الله التي اعطيتها * كمهندس
10
11 حكيم وضعت اساسا ويبني عليه اخر * فلينظر كل احد كيف يبني عليه * فان ما يمكن
12 احدا ان يضع اساسا اخر غير هذا المنصوب الذي هو يسوع المسيح * فان يبن احد على
13 هذا الاساس * ذهبا * فضة * جواهر كريمة * خشبا * عشبا * قصبا * سيصير عمل كل احد ظاهرا *
14 لان اليوم يدل انه بالنار يعتلن * وعمل كل احد مهما كان النار تختبر * فمن يبقي عمله
15 الذي بناه عليه سياخذ ثوابا * ومن يحترق عمله سيخسر * وهو يخلص تخلّدا * هكذا
16 كتحاصل في النار * اما قد علمتم انكم هيكل الله انتم * وروح الله يسكن فيكم * فمن يفسد
17
هيكل الله يفسده الله * لان هيكل الله قدوس هو الذي انتم هم *
18 * الخميس من الجمعة السادسة بعد العنصرة * فلا يخدعن احد نفسه * من يظن انه
19 حكيم فيكم في هذا الدهر فليصر احمق ليصير حكيما * لان حكمة هذا العالم هي عند الله
20 حماقة * لان قد كتب هو يقتنص الحكماء في مكرهم * وايضا الرب يعرف افكار الحكماء انها
21 باطلة هي * فلهذا لا يفتخرن احد في الناس * فان الاشياء كلها لكم هي * ان قلت بولص *
22 ان ذكرت ابلّوس * ان نوحيت كيفا * ان قلت عالما * ان ذكرت حياة او موتا * ان اومات الى
23 البرايا الواقعة الان * ان قلت المستقبل * كل هذه لكم هي * وانتم للمسيح * والمسيح لله * تم *

الفصل الرابع *

السبت الرابع عشر بعد العنصرة * 1 * هكذا فليحسبنا انسان كخدام المسيح
2 وقهارمة لاسرار الله * ومع هذا سيطلبون في القهارمة ان يوجد احد ثقة *

Quis itaque est Paulus, & quis est 5
Apollo, nisi duo ministri per quos cre-
didistis? & quidem uterque ipsorum
prout concessit illi Deus. Ego planta- 6
vi, & Apollo rigavit, sed Deus dedit
incrementum. Adeò ut qui plantat ni- 7
hil sit, neque qui rigat, sed Deus qui ve-
getat. Igitur qui plantat, & qui ri- 8
gat, idem sunt, quilibet eorum accipi-
ens mercedem suam pro ratione laboris
sui. Finis.

Dominicâ nonâ post Pentecosten.

Nos enim adjutores Dei sumus: vos verò 9
Dei agricultura, & Dei ædificium: Et 10
juxta gratiam Dei quam sum assecutus,
ut sapiens architectus posui fundamen-
tum, & alius super illud ædificat: vi-
deat igitur unusquisque quomodo super
illud extruat. Non enim potest quisquam 11
aliud ponere fundamentum præter hoc
erectum, quod est Jesus Christus. Quòd 12
siquis extruat super hoc fundamentum,
aurum, argentum, gemmas pretiosas,
ligna, fœnum, arundines: Cujusque 13
opus manifestum fiet: Dies enim ostendet,
quòd per ignem revelabitur: & cujus-
cunque opus, qualecunque fuerit, ignis
probabit: Et is, cujus opus manserit, quod 14
super illud extruxit, mercedem accipiet:
Is autem cujus opus exustum fuerit, ja- 15
cturam patietur: illud verò fundamen-
tum *firmum evadet, ita, quasi existens*
in igne. An nescitis quòd templum Dei 16
estis, & Spiritus Dei habitat in vobis?
Qui ergò templum Dei corrumpit, cor- 17
rumpet illum Deus: nam templum Dei
sanctum est, quod estis vos.

Feriâ quintâ hebdomadæ sextæ post Pentecosten.

Nequis seipsum fallat. Qui arbitratur 18
se esse sapientem inter vos in hoc seculo,
desipiens fiat, ut fiat sapiens; Quia 19
sapientia hujus mundi, stultitia est apud
Deum. Scriptum est enim, Ipse venabi-
tur sapientes in dolo ipsorum. Et rur- 20
sum, Dominus scit cogitationes sapien-
tum quòd irritæ sint. Propterea nequis 21
glorietur in hominibus: omnes enim res,
vestræ sunt. Sive Paulum dicam, sive 22
Apollo memorem, sive Cepham compel-
lem, sive dicam mundum, sive memorem
vitam aut mortem, sive creaturas modò
præsentes innuam, sive futuras dicam, 23
hæc omnia vestra sunt: Vos autem
Christi, Christus verò Dei. Finis.

CAP. IV.

Sabbatho quartodecimo post Pentecosten.

S*Ic æstimet nos homo ut ministros* 1
Christi, & moderatores mysteriorum
Dei. Adhæc requirunt in moderato- 2
ribus, ut fidus aliquis inveniatur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወካልእሰ : መሰረተ : አልቦ : ዘይክል : ሰሪር : ደበ : ዘተሰረረ : ወመሰረቱሂ : ሊየሱስ : ክ
12 ርስቶስ : ውእቱ ::=፦ ወእመሰቦ : ዘይሰርር : ወየሐንጽ : በደበ : መስረተ : ወርቅ : ወብ
13 ሩር :: ወእመኒ : ዘዕፀ : ወሣዕር : ወዘብርዕ :=፦ ለለ : አሐዱ : ይትከሠት : ምግባሩ :
14 ወዕለቱ : ያዐውቆ : አመ : ከሠቶ : እሳት :: ወለለ : አሐዱ : እሳት : ያሜክሮ : ምግባ
15 ሮ :=፦ ወዘጸንዐ : ምግባሩ : ወቆመ : ውእቱ : ዘይነሥእ : ዕሴቶ ::=፦ ወዘሰ : ውዕ
የ : ምግባሩ : የሐጕል : ዕሴቶ : ወባሕቱ : ለሊሁሰ : ይድኅን : ወይከውን : ከመ : ውዑ
16 የ : እሳት ::=፦ ወኢታአምሩኑ : ከመ : ማኅደሩ : ለክርስቶስ : አንትሙ : ወመንፈሰ :
17 እግዚአብሔር : ሳዕሌክሙ ::=፦ ወዘሰ : አማሰነ : ቤተ : እግዚአብሔር : ሎቱኒ : ያማ
ስኖ : እግዚአብሔር :: ወቤቱሰ : ለእግዚአብሔር : አንትሙ : ውእቱ : ለሊክሙ : ወቅዱ
18 ስ : ውእቱ : ቤቱ : ለእግዚአብሔር :=፦ ወአልቦ : ዘያስሕት : ርእሶ : ዘይፈቅድ : ጠቢ
19 በ : ይኩን : በዝ : ዓለም : አብደ : ለይረሲ : ርእሶ : ከመ : ይኩን : ጠቢበ :=፦ እስመ :
አበድ : ውእቱ : በኀበ : እግዚአብሔር : ጥበቡ : ለዝ : ዓለም :: እስመ : ከመዝ : ይቤ :
20 መጽሐፍ : ዘይእኅዞሙ : ለጠቢባን : ትምይንቶሙ ::=፦ ወካዕበ : ይቤ : ያአምሮሙ :
21 እግዚአብሔር : ለጠቢባን : ከመ : ከንቶ : ይሔልዩ ::=፦ ወአልቦ : ዘይትሜክሕ : እን
22 ከ : በእጓለ : እመ : ሕያው : እስመ : ኵሉ : ዘዚአክሙ ::=፦ እመኒ : ጳውሎስ : ወእ
መኒ : አጵሎስ : ወእመኒ : ኬፋ : ወእመኒ : ዓለም : እመኒ : ሕይወት : ወእመኒ : ሞት : ወ
23 እመኒ : ዘሀሎ : ወዘይመጽእ :: ኵሉ : ዘዚአክሙ :=፦ ወአንትሙሰ : ዘክርስቶስ : ወክር
ስቶስኒ : ለእግዚአብሔር ::=፦
በሕፃናት :=፦
1 ከመገጦ : የሐሊ : ሰብእ : ከመ : አግብርተ : ክርስቶስ : ወከመ : መጋብተ : ሥርዐቱ :
2 ለእግዚአብሔር ::=፦ ወበዝየ : እንከ : ይትፈቀድ : ለእመቦ : ዘይትረከብ : ኄር : ወ
ማእመን : እምገብት ::=፦

Et aliud fundamentum nemo est qui potest ponere, super illud *quod positum est,* 11
& fundamentum ejus Jesus Christus est. Et si quis *fuerit qui ponat & ædi-* 12
ficet super fundamentum, aurum, & argentum, aut ligneum, aut fœnisecium,
aut arundineum, Cujusque manifestabitur opus, & dies ejus declarabit eum, 13
quandò manifestabit eum ignis; & uniuscujusque opus ignis probabit. Et is 14
cujus opus est firmum & stetit, ipse est qui accipiet mercedem suam. Et cu- 15
jus opus exustum fuerit, perdet mercedem suam: veruntamen ipse servabitur,
& erit sicut ustus igne. Et nescitisne quòd habitatio Christi estis, et Spi- 16
ritus Dei super vos? Et qui corrupit domum Dei, eum corrumpet Deus: 17
& domus Dei estis vosipsi, & sancta est domus Dei. Et nemo est qui sedu- 18
cet seipsum: qui vult sapiens esse in hoc seculo, stultum faciat seipsum, ut
fiat sapiens. Quia stultitia est apud Deum, sapientia hujus mundi. Quia 19
sic dicit Scriptura, quòd comprehendet sapientes in *astutia ipsorum. Et iterùm* 20
dicit; Scit Deus sapientes, quòd inania cogitant. Et nemo est qui glorietur 21
ampliùs in hominibus, quia omnia vestra sunt. *Sive Paulus, & sive Apol-* 22
los, & sive Cephas, & sive mundus, sive vita, & sive mors, sive præ-
sentia, & futura: omnia vestra sunt: *Et vos Christi, & Christus Dei.* 23

CAP. IV.

Pro puerulis.

S*Ic igitur* nos *æstimet homo ut servos Christi, & ut dispensatores constituti-* 1
onis Dei. Et hic ampliùs necesse est, si quis fuerit, quòd inveniatur bonus 2
& fidelis à dispensatoribus.

Mihi autem *in minimum* est ut à vobis *dijudicer*, aut ab humano die:
3 Ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' (α) ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας·
sed neque meipsum *dijudico*. Nihil enim mihi *ipsi* conscius sum: sed non in hoc
4 ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω. Οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα· ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ
justificatus sum: *at dijudicans* me, Dominus est. Itaque *ne* ante tempus *quid judicate*,
5 δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, Κύριός ἐστιν. Ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε,
quoadusq; veniat Dominus: qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit con-
ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος· ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βου-
silia cordium: & tunc laus erit unicuique à Deo. Hæc autem, fra-
6 λὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ταῦτα δὲ, ἀδελ-
tres, transfiguravi in me*ipsum* & Apollo, propter vos: ut in nobis discatis ne
φοὶ, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ (β) Ἀπολλὼ δι' ὑμᾶς· ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε (γ) τὸ μὴ
supra *quod* scriptum est, *sapere*: *ut ne* unus *super unum inflemini* adversùs alterum·
ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν· ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου.
Quis enim te discernit? Quid autem habes quod non accepisti? Si autem *&* accepisti, quid
7 Τίς γάρ σε διακρίνει; Τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; Εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί
gloriaris quasi non *accipiens*? Jam saturati estis, jam *ditati* estis, sine
8 καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; Ἤδη κεκορεσμένοι ἐστὲ, ἤδη (δ) ἐπλουτήσατε, χωρὶς
nobis *regnâstis*: & utinam *sanè* regnetis, ut & nos vobis *simul* regnemus.
ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν.
Puto enim quòd Deus nos Apostolos novissimos *edidit*, tanquam morti destinatos:
9 Δοκῶ (ε) γὰρ ὅτι ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους·
quia spectaculum facti sumus mundo, & angelis & hominibus. Nos stulti propter
10 ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. Ἡμεῖς μωροὶ διὰ
Christum: vos autem prudentes in Christo: nos infirmi, vos autem fortes: vos
Χριστὸν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς
gloriosi, nos autem *ignominiosi*. Usque in hanc horam & esurimus, & sitimus,
11 ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν,

& nudi sumus, & colaphis cædimur, & instabiles sumus: Et laboramus, operantes
καὶ γυμνητεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν· Καὶ κοπιῶμεν, ἐργαζόμενοι 12
propriis manibus: *conviciis affecti*, benedicimus: persecutionem *passi*, sustinemus: *Bla-*
ταῖς ἰδίαις χερσί· λοιδορούμενοι, εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα· (ζ) Βλα- 13
sphemati, obsecramus: tanquam purgamenta mundi facti sumus, omnium
σφημούμενοι, παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων
peripsema usque adhuc. Non *pudore afficiens* vos scribo hæc: sed ut *natos* meos
περίψημα ἕως ἄρτι. Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου
charissimos moneo. Si *enim* decem millia pædagogorum habeatis in Christo, sed 14
ἀγαπητὰ (η) νουθετῶ. Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' 15
non multos patres: In *enim* Christo Jesu per Evangelium ego vos
οὐ πολλοὺς πατέρας· Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς
genui. Rogo ergò vos, imitatores mei estote. *Propter hoc*
ἐγέννησα. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. Διὰ (θ) τοῦτο 16
misi *vobis* Timotheum, qui est *natus* meus *dilectus* & fidelis in Domino: qui 17
ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, (ι) ὅς ἐστι τέκνον μου ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ· ὃς
vos commonefaciet vias meas quæ in Christo, sicut ubique in omni Ecclesia
ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ
doceo. Tanquam non *venturo autem me* ad vos, inflati sunt quidam.
διδάσκω. Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς, ἐφυσιώθησάν τινες. 18
Veniam autem citò ad vos, si Dominus voluerit: & cognoscam non
Ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ 19
sermonem *inflatorum*, sed virtutem. Non enim in sermone regnum
τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία 20
Dei, sed in virtute. Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in
B' τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. Τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν 21
charitate, spirituque mansuetudinis?
ἀγάπῃ, πνεύματί τε (κ) πραότητος;

Κεφ. δ'. MS.A. (α) *ἡμῶν (β) Ἀπολλών (γ) τὸ ······· ὑπὲρ ἃ γέγραπται· ἵνα (δ) ἐπλουτήσατε,* καὶ ὄφελον (ε) γὰρ, ὁ Θεὸς (ζ) Δυσφημούμενοι, (η) νουθετῶν. (θ) τοῦτο αὐτὸ ἔπεμψα (ι) ὅς ἐστίν μου τέκνον (κ) πραΰτητος;

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]

[illegible]

6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]

[illegible]

17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]

* Mihi verò minima est res à vobis judicari, 3
aut à quovis homine; sed ne meipsum quidem judico. Nullus enim rei mihi ipsi 4
conscius sum, sed non per hoc justificatus sum: siquidem judex meus Dominus est.
* Quamobrem ne ante tempus judicaveritis, 5
usque dum venerit Dominus ille, qui illustraturus est recondita tenebrarum, & revelabit cogitationes cordium; tunc laus erit unicuique à Deo.

Dominicâ quartâ post Pentecosten. 6.

* Hæc autem, fratres mei, propter vos posui 6
super personam meam & Apollo, ut per nos discatis non amplius de vobis sentire quàm scriptum est; & ne quis supra proximum suum efferatur propter aliquem. Quis enim 7
scrutatur te? aut quid habes quod non acceperis? Quòd si accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis? Jamdudum saturati 8
estis & ditati? & sine nobis regnum adepti estis? utinam autem regnum adepti sitis, ut & nos regnemus vobiscum. Existimo autem, 9
quòd nos Apostolos, postremos constituerit Deus tanquam ad mortem, quippe qui facti sumus spectaculum mundo, angelis, & hominibus. Nos stulti propter Christum, vos 10
autem sapientes in Christo: nos imbecilles, vos autem potentes: vos percelebres, nos autem infames. Ad hanc usque horam esu- 11
rimus & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cædimur, nec locum stabilem habemus: Et 12
laboramus operantes manibus nostris: ignominiâ afficiunt nos, nos autem beneprecamur: insectantur nos, & sustinemus. Con- 13
vitiis proscindunt nos, & obsecramus eos: tanquam quisquiliæ mundi facti sumus, & purgamentum omnium nunc usque. Non ut 14
pudore vos suffundam hæc scribo, sed ut filios charissimos admoneo. Nam si decem 15
millia pædagogorum habeatis in Christo, at non multos patres: siquidem in Jesu Christo ego genui vos per Evangelium. Peto igitur 16
à vobis, ut mei similes sitis.

Dominicâ quintâ post Pentecosten. 7.

* Propterea misi ad vos Timotheum, qui est 17
filius meus dilectus, & fidelis in Domino; ut ipse vobis in memoriam reducat vias meas quæ sunt in Christo, juxta id quod doceo in omnibus Ecclesiis. Quasi verò ipse ventu- 18
rus non sim ad vos, superbierunt quidam ex vobis. Sed si Dominus voluerit, citò veniam 19
ad vos: & cognoscam non sermonem eorum qui sese efferunt, sed virtutem ipsorum: Quandoquidem regnum Dei non est in ser- 20
mone, sed in virtute. Quomodo vultis? cum 21
virga veniam ad vos, an cum dilectione, & spiritu mansueto?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወሊተሰ ፡ ኅሰር ፡ ውእቱ ፡፡ ተወድሶ ፡ በኀቤክሙ ፡ ወበኀበ ፡ ሰብእ ፡ መዋቲ ፡ ወአልቦ ፡ አ
4 ልቦ ፡ ዘያርስሐስሐኒ ፡፡ እስመ ፡ አልቦ ፡ ዘይትዐወቀኒ ፡ ወባሕቱ ፡ ዘኒ ፡ በዚልየ ፡ ሊያ
5 ጸድቀኒ ፡ እስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ የሐትተኒ ፡፡ ወምንተኑ ፡ ዘተሐትቱ ፡ ይእዜ ፡ ዘ
እንበለ ፡ ይብጻሕ ፡ ጊዜሁ ፡ እስከ ፡ ይመጽእ ፡ እግዚእነ ፡ ወያበርህ ፡ ዘውስተ ፡ ጽልመ
ት ፡ ዘይሔሊ ፡ ልብ ፡፡ ውእተ ፡ አሚረ ፡ ይነሥእ ፡ ኵሉ ፡ ዐሴቶ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔ
6 ር ፡፡ ወዘኒ ፡ አኀዊነ ፡ አብደርኩ ፡ አነ ፡ እሕመም ፡ በእንቲአክሙ ፡ ከመ ፡ ለእንት
ሙ ፡ ትትመሀሩ ፡ ወይደረተዐክሙኑ ፡ ትትዐበዩ ፡ ለዕሉ ፡ ቢጽክሙ ፡፡

Et mihi vile est laudari apud vos, & apud homines morientes: & me nemo est 3
qui reprehendet. Quia nihil est quod cognitum est mihi: sed hoc dicens non 4
justifico meipsum; quia Deus scrutabitur me. Et quid est quod scrutamini nunc 5
antequàm veniat tempus ejus? usque dum veniat Dominus noster, & illustret quæ in tenebris sunt, quæ cogitat cor: isto tempore accipiet quisque mer- 6
cedem suam apud Deum. Et hæc, fratres nostri, elegi ego pati propter vos, ut vos discatis: & convenitne vobis ut inflemini contra fratres vestros?

Versio VULGATA LATINA.

3 Mihi autem pro minimo est ut à vobis judicer, aut ab humano die : sed neque
4 meipsum judico. Nihil enim mihi conscius sum: sed non in hoc justificatus sum:
5 qui autem judicat me, Dominus est. Itaque nolite ante tempus judicare, quo-
adusque veniat Dominus : qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & mani-
6 festabit consilia cordium : & tunc laus erit unicuique à Deo. Hæc autem,
fratres, transfiguravi in me & Apollo, propter vos : ut in nobis discatis, ne
7 suprà quàm scriptum est, unus adversùs alterum infletur pro alio. Quis enim
te discernit? Quid autem habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid
8 gloriaris quasi non acceperis? Jam saturati estis, jam divites facti estis: sine
9 nobis regnatis: & utinam regnetis, ut & nos vobiscum regnemus. Puto enim
quòd Deus nos Apostolos novissimos ostendit, tanquam morti destinatos: quia
10 spectaculum facti sumus mundo, & Angelis, & hominibus. Nos stulti pro-
pter Christum, vos autem prudentes in Christo : nos infirmi, vos autem for-
11 tes : vos nobiles, nos autem ignobiles. Usque in hanc horam & esurimus, &
sitimus, & nudi sumus, & colaphis cædimur, & instabiles sumus, Et labora- 12
mus operantes manibus nostris: maledicimur, & benedicimus : persecutionem
patimur, & sustinemus : Blasphemamur, & obsecramus : tanquam purgamen- 13
ta hujus mundi facti sumus, omnium peripsema usque adhuc. Non ut confun- 14
dam vos, hæc scribo, sed ut filios meos charissimos moneo. Nam si decem mil- 15
lia pædagogorum habeatis in Christo, sed non multos patres. Nam in Christo
Jesu per Evangelium ego vos genui. Rogo ergò vos, imitatores mei estote, sicut 16
& ego Christi. Ideò misi ad vos Timotheum, qui est filius meus charissimus, 17
& fidelis in Domino : qui vos commonefaciet vias meas, quæ sunt in Christo
Jesu, sicut ubique in omni Ecclesia doceo. Tanquam non venturus sim ad vos, 18
sic inflati sunt quidam. Veniam autem ad vos citò, si Dominus voluerit : & 19
cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt, sed virtutem. Non enim in 20
sermone est regnum Dei, sed in virtute. Quid vultis? in virga veniam ad vos, 21
an in charitate, & spiritu mansuetudinis?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * وهذا امر حقير لي ان تكشفوا اسمي عني * او يوم انساني * بل ولا انا استفحص ذاتي * واني
4 لست اعرف في ذاتي شيا * بل ولا بهذا ازكي * والرب هو الذي يستفحص اموري * الجمعة
من الجمعة السادسة بعد العنصرة * فلهذا لا تدينوا شيا قبل الوقت الى ان ياتي الرب *
5 الذي ينير مكنونات الظلمة ويظهر اراء القلوب * وحينئذ يكون المديح لكل احد من الله * تم
6 * وهذه المقاييس يا اخوتي من اجلكم مثلتها بذاتي وبابوللو لتتعلموا بنا الا تتفاقهوا فوق ما
7 كتب * لكيما يعرض الواحد عن الاخر * لكيلا يتسامح احدكم على الاخر * لان من ذا
8 يحاكمك انت * ماذا لك ما لم تاخذه * فان كنت قد اخذت * فلم تفتخر كمن لم ياخذه * اقد
صرتم شباعى فيما سلف * اقد استغنيتم فيما عبر * وقد ملكتم خلوا منا * ويا ليتكم قد ملكتم
9 لنملك نحن معكم * الاحد العاشر بعد العنصرة * وفي تذكار الرسل * وعلى حسب ظني
ان الله اوعدنا نحن الرسل اخرين * كالمسوقين الى الموت * لاننا صرنا مشهدا للعالم وللملائكة
10 وللناس * نحن من اجل المسيح حمقاء * وانتم بالمسيح فهماء * ونحن ضعفاء * وانتم اقوياء * انتم
11 مسرورون * ونحن مهانون * حتى الى هذه الساعة * نجوع ونعطش ونعرى ونقرع ولا ثبوت لنا *
12 * ونتعب ونعمل بايدينا * نشتم فنبارك * نطرد فنحتمل * يفترى علينا فنضرع * وقد صرنا كقمامات
13 العالم * مطروحين تحت اقدام الكل الى الان * وما كتبت هذه لاخجلكم * بل اعظكم كاولادي
14 احباء * لانكم لو كان لكم في محبة المسيح ربوات معلمين * لكن ليس لكم اباء كثيرون *
15 لاني انا بيسوع المسيح ولدتكم بالبشارة * فاضرع اذا اليكم ان تصيروا متشبهين بي * تم
16 السبت الخامس عشر بعد العنصرة * ولذلك قد ارسلت اليكم تيموثاوس الذي هو ابني
17 الحبيب وثقة للرب * الذي سيذكركم طرقي التي في المسيح * كما اعلم في كل كنيسة بكل صقع *
18 * وكاني لست اتي اليكم * قد تسامح قوم منكم * لكنني ساوافيكم سريعا ان شاء الرب *
19 واعرف لا حجة المتسامحين فقط * بل قوتهم * لان ملك الله ليس هو بكلام بل بقوة *
20 * فكيف تريدون اتي اليكم * بعصا او بمحبة وبروح وداعة *
21

Et hoc parvi momenti negotium est apud 3
me, ut examinetis me vos, aut dies hu-
manus. Imò nec ego quidem meipsum 4
scrutor. Et verò nihil in me ipse depre-
hendo, at ne per hoc justificor, cùm Domi-
nus sit qui res meas scrutatur.

Feriâ sextâ hebdomadæ sextæ post Pentecosten.

Quapropter ne judicetis quicquam ante 5
tempus, quoad veniat Dominus, qui illu-
minabit occulta tenebrarum, & patefa-
ciet consilia cordium : & tunc erit laus
unicuique à Deo. Hactenus. *Cæterùm* 6
has comparationes O fratres mei, propter
vos attuli de meipso & de Apollo, ut in
nobis disceretis haud arrogare vobis
prudentiam supra id quod scriptum est,
ita ut unus alium non devitet, ut unus
vestrûm adversus alium non superbiat.
Quis enim tecum rationem init? Quid 7
tuum est, quod non acceperis? & si acce-
pisti, cur gloriaris quasi is qui non acce-
pit? Num saturi facti estis jampridem? 8
num ditati estis jamdudum? & absque
nobis jam regnâstis? Atque ô utinam
regnassetis, ut nos etiam vobiscum
regnaremus.

Dominicâ decimâ post Pentecosten. Et in cōmemoratione Apostolorū.

Et secundùm opinionem meam Deus nos 9
Apostolos exposuit postremos, quasi ad
mortem ductos: quia facti sumus specta-
culum mundo, & Angelis, & hominibus.
Nos propter Christum insipientes, vos au- 10
tem per Christum prudentes: nos imbecil-
les, vos autem validi : vos honorati, nos
autem despecti. Usq; ad hanc horã. Esu- 11
rimus, & sitimus, & nudi sumus, & va-
pulamus, nec ulla nobis est subsistentia, Et 12
laboramus, et operamur manibus nostris:
contumeliis afficimur, & benedicimus :
persecutionem patimur, & sustinemus :
Calumniis lacessimur, & obsecramus: & 13
facti jam sumus veluti quisquiliæ mun-
di, sub omnium pedibus projecti ad hoc
usq; tempus. Neq; verò hæc scribo, ut vos 14
pudore suffundam: sed vos dirigo ut filios
meos dilectos. Nam etiamsi habeatis in 15
charitate Christi myriades præceptorum,
non tamen habetis multos patres: quoni-
am ego in Christo Jesu vos genui per E-
vangelium. Rogo vos igitur ut fiatis mihi 16
similes. Finis.

Sabbatho quinto decimo post Pentecosten.

Et hac de causa misi ad vos Timotheũ, 17
qui est filius meus dilectus, & Domino
fidelis, qui vobis in memoriam reducet
vias meas quæ sunt in Christo : quemad-
modum doceo in omni ecclesia, ubiq; lo-
corum. Perindè verò ac si non sim ventu- 18
rus ad vos, quidam vestrûm arrogantes
evaserunt. Sed veniam ad vos brevi, si 19
Dominus voluerit, & cognoscam non so-
lùm rationem arrogantium, sed & virtu-
tem eorum. Siquidem regnum Dei non in 20
sermone consistit, sed in virtute. Quomodo ergò vultis veniam ad vos? cum faste, an cum charitate, & spiritu mansuetudinis? 21

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ሙኑ፡ የሐትተከ፡ ወምንተ ፡ ኮንከ ፡ ዘኢነሣእከ ፡ እመሰ፡ ነሣእከ ፡ ምንተ ፡ ትትሔዘዝ ፡ ከመ
8 ዘ ፡ ኢነሥአ፡፡=፡ ናሁኬ ፡ ጸገብክሙ ፡ ወብዕልክሙሂ ፡ ወደለክሙ ፡ ወነጋሥክሙሂ ፡
9 በሕቲትክሙ ፡ ወርቱዕሰ ፡ ንሕነ ፡ ንነግሥ ፡ ምስሌክሙ፡፡=፡ እስመ ፡ አርአየ ፡ እግዚ
አብሔር ፡ ሐዋርያቲሁ ፡ ደኃርተ ፡ ከመዘ ፡ ይሜጡ ፡ ለሞት፡፡ እስመ ፡ ሰለቀ ፡ ኮነ ፡ ለዓ
10 ለም፡ ወለሰብእኒ ፡ ወለመላእክትኒ፡=፡ ንሕነሰኬ ፡ አብዳን፡ በእንተ፡ ክርስቶስ፡ ወአንተ
ሙሰ ፡ ጠቢባን ፡ በክርስቶስ፡ ወንሕነሰ ፡ ድኩማን ፡ ወአንትሙሰ ፡ ጽኑዓን፡፡ ወአንትሙ
11 ሰ ፡ ክቡራን ፡ ወንሕነሰ ፡ ትሑታን፡=፡ እስከ ፡ ዛቲ ፡ ዕለት ፡ ወንርኅብኒ ፡ ወንጸምእኒ ፡
12 ወነዐርቅኒ ፡ ወንቴለልኒ ፡ ወንትጸፋዕኒ፡=፡ ወንሠርሕኒ ፡ እንዘ፡ ንትቀነይ ፡ በእደዊነ፡
13 ለዘኒ ፡ ረገመነ ፡ ንባርኮ ፡ ወለዘኒ ፡ ሰደደነ ፡ ንድኅሮ፡=፡ ወለዘኒ ፡ ይፀርፍ፡ ናስተ
በቍዖ፡፡ ወከመ ፡ ኳኲሳት ፡ ኮነ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ወቤዛክሙ ፡ አነ ፡ ለኵልክሙ፡
እስከ ፡ ይእዜ ፡ ወኪያየ ፡ ኀፈርክሙኒ ፡ ዘእጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ ዘንተ ፡ ዘእጽሕፍ ፡ ለክ
14 ሙ ፡ እኮኑ ፡ ከመ ፡ ውሉድየ ፡ ዘአፈቅር ፡ እጌሥጸክሙ፡፡=፡ ወእመኒ ፡ እልፈ ፡ አም
15 ርሖተ ፡ ብክሙ ፡ በክርስቶስ ፡ አበዊክሙሰ ፡ ኢኮኑ ፡ ብዙኃነ ፡ እስመ ፡ አነ ፡ ወለድኩክ
ሙ ፡ በትምህርተ ፡ ክርስቶስ፡ ኢየሱስ፡፡=፡ አስተበቍዐክሙ፡ አኃዊነ፡ ኪያየ ፡ ተመሰ
16 ሉ፡=፡ በእንተዝ፡ፈነውኩዎ፡ለክሙ፡ ለጢሞቴዎስ፡ ወልድየ፡ ዘአፈቅር ፡ መእመን ፡ በእ
17 ግዚአብሔር፡ ዘያዜክረክሙ፡ ፍናዊየ፡ ዘበኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ በከመ፡ መሀርኩ ፡ በኵሉሂ፡
18 ወበኵሉ፡ቤተ፡ክርስቲያናት፡፡=፡ ወሀለው፡እለ፡ተዐበዩ፡ከመ፡ኢይመጽእ፡ ኀቤክሙ፡=፡
19 እመጽእኬ ፡ ከመ ፡ ፈቀደ ፡ እግዚአብሔር ፡ አአምር ፡ እንከ ፡ ኃይለ ፡ ወአኮ ፡ ነገረ ፡
20 ዕቡያን፡፡=፡ እስመ ፡ ኢኮነ ፡ በነገረ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘእንበለ፡ በኃይ
21 ል፡፡=፡ እፎኑ ፡ ትፈቅዱ ፡ እምጸአክሙ ፡ በበትርኑ ፡ ወሚመ ፡ በተፋቅሮ፡፡ ወበ
የውሀት፡፡==፡

Quis scrutatur te? & quid factus es quod non accepisti? si autem accepisti, quid 7
gloriaris sicut ille qui non accepit? Ecce igitur saturati estis, & divites estis 8
etiam, & regnâstis soli, & expedit ut regnemus vobiscum. Quia designavit 9
Deus Apostolos ejus postremos quasi traditos morti, quia ludibrium facti sumus
mundo, & hominibus, & angelis. Nos igitur stulti propter Christum, & 10
vos prudentes in Christo, & nos infirmi, & vos fortes, & vos gloriosi, &
nos viles. Usque hunc diem & esurimus etiam, & sitimus etiam, & nudi su- 11
mus etiam, & probris affecti sumus etiam, & colaphis cædimur etiam. Et 12
laboramus etiam ministrantes cum manibus nostris, maledicenti nobis benedi-
cimus, & persequenti nos permittimus ei. Et blasphemantem oramus, & 13
tanquam pilæ facti sumus in mundo, & redemptio vestra ego omnibus vobis
usque nunc. Et me puduit de vobis, ut scriberem vobis hoc quod vobis scribo: 14
nónne ut filios meos quos diligo moneo vos? Et si decem millia ducum ha- 15
bueritis in Christo, patres vestri non sunt multi, quia ego genui vos in do-
ctrina Christi Jesu. Rogo vos fratres nostri mihi similes estote. Propterea 16
misi vobis Timotheum filium meum quem diligo, fidelem in Domino, qui me- 17
mores vos faciet viarum mearum, quæ in Jesu Christo sunt, sicut docui ubi-
que & in omni domo Christianorum. Et sunt qui inflati sunt quasi non ve- 18
nirem ad vos. Veniam autem quemadmodum voluit Deus, ut cognoscam 19
igitur virtutem, & non verba inflatorum. Quia non est in verbis regnum 20
Dei, sed in virtute. Quomodo vultis ut veniam ad vos? num in virga, 21
vel in charitate & in mansuetudine?

CAP. V. έ.

Omninò auditur *in vobis* fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec *in*
1 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς
Gentibus nominatur, ita ut uxorem *quendam* patris *habere*. Et vos in-
2 (α) ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. Καὶ ὑμεῖς πε-
flati estis, & non magis *luxistis*, ut tollatur de medio vestrûm
φυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα (β) ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν
qui opus hoc fecit. Ego quidem *enim* ut absens corpore, præ-
3 ὁ τὸ ἔργον τοῦτο (γ) ποιήσας. Ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἀπὼν τῷ σώματι, παρ-
sens autem spiritu, jam judicavi ut præsens, eum sic *hoc opera-*
ὢν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν, τὸν (δ) οὕτω τοῦτο κατεργασά-
tum, In nomine Domini nostri Jesu Christi, congregatis vobis
4 μενον, Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ (ε) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Συναχθέντων ὑμῶν
& meo spiritu, cum virtute Domini nostri Jesu *Christi*,
καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, Σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν (ζ) Ἰησοῦ Χριστοῦ,
Tradere *ejusmodi* satanæ in interitum carnis, ut spiritus
5 Παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα
servetur in die Domini Jesu. Non *pulchra* gloriatio ve-
6 Σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ (η) Κυρίου Ἰησοῦ. Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑ-
stra. Nescitis quia modicum fermentū totam massam *fermentat?* Expur-
7 μῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; (θ) Ἐκκα-
gate *igitur* vetus fermentum, ut sitis nova *massa*, sicut estis azymi.
θάρατε οὖν τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι.
Etenim Pascha nostrum *pro nobis* immolatus est, Christus. Itaque epu-
8 καὶ γὰρ τὸ (ι) πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη, Χριστός. Ὥστε (κ) ἑορτά-
lemur, non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ & nequitiæ, sed in
ζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν
azymis sinceritatis & veritatis. Scripsi vobis in Epistola; Ne
9 ἀζύμοις (λ) εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας. Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, Μὴ
commisceri fornicariis: *Et non omninò* fornicariis mundi hu-
Συναναμίγνυσθαι (μ) πόρνοις· Καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τού- 10
jus, aut avaris, aut rapacibus, aut *idololatris*: alioquin debueratis
του, ἢ τοῖς πλεονέκταις, (ν) ἢ ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ (ξ) ὀφείλετε
ex mundo *exire*. Nunc autem scripsi vobis non commisce-
ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. (ο) Νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ Συναναμίγνυ- 11
ri, si *quis* frater *nominatus aut* fornicator, aut avarus, aut *idolola-*
σθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολά-
tra, aut maledicus, *aut* ebriosus, aut rapax: ejusmodi nec *comedere*. Quid
τρης, ἢ λοίδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἅρπαξ· τῷ τοιούτῳ (π) μηδὲ Συνεσθίειν. Τί 12
enim mihi *& eos* qui foris judicare? Nónne *eos* intùs vos judicatis? Eos *autem*
γάρ (ρ) μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; Τοὺς δὲ 13
foris Deus *judicat*. Et auferte malum ex vobis ipsis.
ἔξω ὁ Θεὸς (σ) κρίνει. καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

CAP. VI. ς'.

Audet aliquis vestrûm, negotium habens *ad* alterum, judicari apud
Γ' Τολμᾷ τις (α) ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ 1
injustos, & non apud Sanctos? Nescitis quoniam Sancti
τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων; (β) Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι 2
mundum judicabunt? Et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis *ju-*
τὸν κόσμον κρινοῦσι; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κρι-
diciis minimis? Nescitis quoniam angelos judicabimus? *nedum*
τηρίων (γ) ἐλαχίστων; Οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; μήτι γε 3
vitalia? *Vitalia quidem* igitur judicia si habueritis, *nihili factos* in
βιωτικά; Βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν 4
Ecclesia, illos *sedere facite*.
τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε.

MS. A. (α) ἔθνεσιν, ὥστε (β) ἀρθῇ (γ) πράξας. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἀπὼν (δ) οὕτως (ε) Κυρίου Ἰησοῦ, Συναχθέντων (ζ) Ἰησοῦ, Παραδοῦναι (η) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. (θ) Ἐκκαθάρατε τὴν (ι) πάσχα ἡμῶν ἐτύθη (κ) ἑορτάζομεν, (λ) ἠλικρινίας (μ) πόρνοις· Οὐ (ν) καὶ (ξ) ὠφείλετε (ο) Νῦν δὲ (π) μὴ Συνεσθίειν. (ρ) μοι τοὺς (σ) κρίνει. ἐξάρατε Κεφ. ς'. MS. A. (α) ἐξ ὑμῶν, (β) Ἢ οὐκ (γ) ἐλαχίστων; **** absunt hic Ver. 3, 4, 5, & 6. Ἤδη μὲν οὖν ἥττημα ὑμῖν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ * ܚ *

6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]

* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]

CAP. V.

TAndem auditur inter vos scortatio, talisque scortatio, qualis nec inter Ethnicos nominatur ita ut accipiat filius uxorem patris sui. Et vos superbitis, ac non potiùs sedetis in luctu, ut tollatur è medio vestrûm is qui hoc facinus admisit. Ego quidem absens à vobis corpore, vobis autem proximus spiritu, jam condemnavi ut proximus eum qui hoc perpetrat: Ut in nomine Domini nostri Jesu Christi vos omnes congregemini, & ego vobiscum spiritu, cum virtute Domini nostri Jesu Christi, Et tradatis hunc Satanæ ad exitium corporis ejus, ut spiritu servetur in die Domini Jesu Christi.
1
2
3
4
5

Dominicâ post Resurrectionem. 8.

Indecora est gloriatio vestra, fratres mei. Nescitis quòd paululum fermenti totam conspersionem fermentat? Expurgate à vobis fermentum vetus, ut sitis conspersio nova, sicut estis azymi. Pascha enim nostrum Christus est, qui mactatus est pro nobis. Idcircò festum agamus, non in fermento veteri, nec in fermento malitiæ & amaritudinis, sed in azymo sinceritatis & sanctimoniæ. Scripsi vobis per epistolam, Ne commisceamini cum scortatoribus. Non autem dico cum scortatoribus qui sunt in hoc mundo, aut de oppressoribus, aut de raptoribus, aut cultoribus idolorum: alioquin cogeremini etiam ex mundo exire. Hoc autem quod scripsi vobis; Ne commisceamini, *est ut* si sit qui vocetur frater, sitque scortator, aut oppressor, aut cultor idolorum, aut conviciator, aut ebriosus, aut raptor, cum ejusmodi ne panem quidem comedatis. Quid enim ad me attinet judicare extraneos? vos autem eos qui intùs sunt judicate. Cæterùm eos qui foris sunt, Deus judicat: tollite autem sceleratum è medio vestrî.
6
7
8
9
10
11
12
13

CAP. VI.

Dominicâ sextâ post Pentecosten. 9.

AUdet aliquis vestrûm habens litem cum fratre suo, experiri judicio coram iniquis, non autem coram Sanctis? An nescitis quòd Sancti mundum judicabunt? quòd si per vos mundus judicandus est, nónne digni estis dirimere minuta judicia? Nescitis quòd angelos judicaturi sumus? quantò magis ea quæ sunt seculi hujus? Sed si vobis judicium competit de his quæ sunt mundi, eos qui contempti sunt in Ecclesia, constituite vobis in judicio.
1
2
3
4

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 ፎ ወይሰማዕኑ ፡ በላእሌክሙ ፡ ዝሙት ፡ ወዝሙትሂ ፡ ዘከመ ፡ ዝኑ ፡ ዘኢይገብሮ ፡
2 አሕዛብ ፡ ጥቀ ፡፡ ሀሎአ ፡ ለ ፡ አውሰበ ፡ ብእሲተ ፡ አቡሁ ፡፡ ወአንትሙሰ ፡ ንፋ
ኅኑ ፡ እመ ፡ ኢላሐውክሙኑ ፡ ከመ ፡ ይእትት ፡ እምኔክሙ ፡ ዘገብረ ፡ ዘንተ ፡ ግብረ ፡፡
3 ወአንሰ ፡ እንዘ ፡ ኢሀለውኩ ፡ በሥጋየ ፡ ኀቤክሙ ፡ ወመንፈስየሰ ፡ ሀሎ ፡ ምስሌክ
ሙ ፡ ወናሁ ፡ ኮንኩ ፡ ከመዘ ፡ ሀለውኩ ፡ ለዘ ፡ ገብሮ ፡ ለዝንቱ ፡ ግብር ፡፡
4 ኣንገሊጋክሙ ፡ በስመ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ወምስለ ፡ መንፈስየ ፡ በኀይለ ፡ እግዚእነ ፡
ኢየሱስ ፡፡

CAP. V.

ET auditur inter vos fornicatio, & fornicatio hujusmodi quam non commiserunt 1
vel Gentiles, quenquam uxorem duxisse uxorem patris sui. Et vos inflati estis? si- 2
ve nónne luxistis, ut tolleretur de vobis qui fecit hoc opus? Et ego quum non es- 3
sem in corpore meo apud vos, & spiritus meus fuit vobiscum, & ecce fui sicut præ-
sens fuissem ei qui fecit hoc opus: Congregans vos in nomine Domini nostri Jesu, 4
& cum spiritu meo in virtute Domini nostri Jesu,

Versio VULGATA LATINA.

CAP. V.

1 OMninò auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter Gen-
2 tes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat. Et vos inflati estis: & non magis
3 luctum habuistis, ut tollatur de medio vestrûm qui hoc opus fecit. Ego quidem
absens corpore, præsens autem spiritu, jam judicavi ut præsens, eum, qui sic ope-
4 ratus est, In nomine Domini nostri Jesu Christi, congregatis vobis & meo spi-
5 ritu, cum virtute Domini nostri Jesu, Tradere hujusmodi satanæ in interitum car-
6 nis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Jesu Christi. Non est bona gloria-
7 tio vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Expur-
gate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi. Etenim Pascha
8 nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur, non in fermento veteri, neque
9 in fermento malitiæ & nequitiæ: sed in azymis sinceritatis, & veritatis. Scripsi
10 vobis in epistola; Ne commisceamini fornicariis. Non utique fornicariis hu-
jus mundi, aut avaris, aut rapacibus, aut idolis servientibus: alioquin debueratis
de hoc mundo exiisse. Nunc autem scripsi vobis non commisceri; si is qui frater 11
nominatur, est fornicator, aut avarus, aut idolis serviens, aut maledicus, aut ebri-
osus, aut rapax: cum ejusmodi nec cibum sumere. Quid enim mihi de iis, qui 12
foris sunt, judicare? Nónne de iis, qui intùs sunt, vos judicatis? Nam eos, qui 13
foris sunt, Deus judicabit. Auferte malum ex vobisipsis.

CAP. VI.

AUdet aliquis vestrûm habens negotium adversùs alterum, judicari apud ini- 1
quos, & non apud Sanctos? An nescitis quoniam Sancti de hoc mundo judica- 2
bunt? Et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis qui de minimis judicetis? 3
Nescitis quoniam angelos judicabimus? quantò magis secularia? Secularia igi- 4
tur judicia si habueritis: contemptibiles qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad
judicandum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

1 الفصل الخامس * وبالجملة يسمع ان فيكم زناء * وزناء مثل هذا ما سمي ولا
2 في الامم * ان احدكم يتخذ له امراة ابيه * وانتم مع هذا انتم ساكتون * وما كنتم كالاولي
3 بكم * ليخرج من بينكم من عمل هذا العمل * واما انا فغايب بجسمي حاضر عندكم بالروح *
4 قد حكمت كالحاضر على من فعل هذا * هكذا ان تجتمعوا انتم وروحي باسم ربنا يسوع
5 المسيح * مع قوة ربنا يسوع المسيح * وتدفعون هذا نفسه الى الشيطان لهلاك بشريته * لتخلص
6 روحه في يوم ربنا يسوع المسيح * وليست مفاخرتكم جيدة * قراءة السبت المقدس
سحرا * وهو فصل مجموع بعضه من هذه الرسالة * وتمامه من رسالة غلاطية *
7 اما تعلمون ان خميرا قليلة تخمر العجينة كلها * فنظفوا الخمير العتيقة * لتكونوا عجينة
8 جديدة * كما كنتم لا خمير فيكم * لان فصحنا المسيح الذي ذبح من اجلنا * حتى نعيد
ليس بخمير عتيقة * ولا بخمير رذيلة وخبث * لكن بفطاير صفاء السذاجة والحق *
9 قد كتبت اليكم في * الاثنين من الجمعة السابعة بعد العنصرة *
10 هذه الرسالة الا تخالطوا الزناة * وبلا محالة انني ما عنيت زناة هذا العالم * والمتكسبين
والمتغطرسين او عابدين الاصنام * والا اوجب الامر اذا عليكم ان تخرجوا من العالم *
11 فالان انما كتبت اليكم الا تخالطوا * اذا كان انسان مسمي اخاكم * اما زانيا * واما
مستغنما * او للاصنام عابدا * او شتاما * او سكيرا * او متغطرسا * فمثل هذا لا تاكلوا
12 معه * لان ما حاجتي ان ادين الذين هم خارج * افلستم انتم تدينون الذين هم داخل *
13 والله يدين الذين هم خارج * اقلعوا الخبيث من انفسكم *
1 الفصل السادس * ايجتري احدكم اذا كان له امر عند رفيقه ان
2 يحاكمه لدي الظلمة * وليس قدام القديسين * او ما تعلمون ان القديسين يدينون
3 العالم * فان كان بكم يدان العالم * فما يليق بكم مجالس القضاة الدنية * اما تعلمون
4 اننا نحن نحكم على ملايكة * فكم اولى بنا نحكم في امور عالمية * وان تكن لكم
اذا مجالس قضاء عالمية * فالمحقورون في الجماعة يجلسوهم قضاها *

CAP. V.

PRatereà omninò auditur esse inter 1
vos fornicatio: & fornicatio hujusmodi
ne inter Gentes quidem nominata est, ut
quis vestrûm sibi sumat uxorem patris
sui. Et vos ad hæc insolescitis, ac non po- 2
tiùs, ut consultius vobis erat, plorâstis:
ut exterminaretur è medio vestrûm qui
facinus hoc perpetravit. Ego quidem ab- 3
sens corpore meo, præsens apud vos spi-
ritu, jam tuli sententiam tanquam præ-
sens, in eum qui talia perpetravit, Hoc 4
pacto: ut congregemini vos & spiritus
meus in nomine Domini nostri Jesu Chri-
sti, unà cum potestate Domini nostri Je-
su Christi. Et huncmetipsum tradatis 5
satanæ, ad interitum carnis ejus: ut
salvetur spiritus illius in die Domini
nostri Jesu Christi. Neque verò glori- 6
atio vestra bona est

Lectio sabbathi sancti ad Matutinum. Est autem sectio composita partim ex hac epistola, reliquum verò ex epistola ad Galatas.

An nescitis quòd modicum fermentum 7
totam conspersionem fermentat? Expur-
gate itaque vetus fermentum, ut sitis no-
va conspersio, ut eratis infermentati.
Nam Pascha nostrum Christus est, qui
pro nobis immolatus est: ut festum ce- 8
lebremus non cum fermento veteri, neque
cum fermento abominationis & malitiæ,
sed cum azymis candoris simplicitatis
& veritatis.

Feriâ secundâ hebdomadæ septimæ post Pentecosten.

Scripsi jam vobis in hac epistola, ne 9
commisceamini cum scortatoribus. Et 10
seclusâ quidem fallaciâ, non intelligo
scortatores hujus mundi, & opum conge-
stores, & oppressores, aut idolorum culto-
res: alioquin cogeret vos negotium exi-
re de mundo. Itaque scripsi vobis ne 11
cōmisceamini: cùm aliquis frater vester
nominatus fuerit vel scortator, vel divi-
tiis inhians, vel simulachrorum cultor,
vel convitiator, vel ebriosus, vel oppres-
sor, cum hujusmodi ne comedatis. Non 12
enim curæ mihi est judicare eos qui fo-
ris sunt: nónne vos judicatis eos qui in-
tùs sunt? Deus autem judicat eos qui 13
foris sunt. Extirpate malignum ex vo-
bisipsis.

CAP. VI.

AUdétne aliquis vestrûm, cùm nego- 1
tium habet cum socio suo, vocare eum in
judicium apud iniquos, & non coram
Sanctis? An ignoratis quòd Sancti judi- 2
cant mundum? & si per vos judicatur
mundus, dedecent ergò vos subsellia ju-
dicum inferiorum. An nescitis quòd nos 3
judicamus angelos? quantò magis igi-
tur judicabimus res seculares? Quòd si 4
tamen habeatis subsellia judicii secula-
ria, despectos inter congregationem se-
dere faciant (i. constituant) *judices*
illorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 መጥውዎ ፡ ለሰይጣን ፡ ከመ ፡ ይሠርዎ ፡ ሠጋሁ ፡ ወትድኅን ፡ መንፈሱ ፡ በዕለተ ፡
6 ምጽአቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡፡ ኢኮነኬ ፡ ሠናይ ፡ ትዝህርትክሙ ፡ ኢታአም
7 ሩኑ ፡ ከመ ፡ ሕዳጥ ፡ ብሑእ ፡ ከመ ፡ ብዙኅ ፡ ሐሪጸ ፡ ያብሕእ ፡፡ አንጽሑ ፡ እን
ከ ፡ ብሕአክሙ ፡ ዘትካት ፡ ከመ ፡ ትኩኑ ፡ ለሐዲስ ፡ ሐሪጽ ፡ እስመ ፡ ዓዲክሙ ፡
8 ናእት ፡ አንትሙ ፡ አኮኑ ፡ በፋሲካነ ፡ ተቀትለ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወይእዜኒ ፡ ግበሩ ፡
በዓለክሙ ፡ ወአኮ ፡ በብሑእ ፡ ብሉይ ፡ ወአኮ ፡ በብሑእ ፡ እኩይ ፡ ዘኃጢአ
9 ት ፡፡ ጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ ውስተ ፡ መጽሐፍ ፡ ኢትደመሩ ፡ ምስለ ፡ ዘማዊያ
10 ን ፡፡ ወአኮ ፡ ዝሙተዝ ፡ ዓለም ፡ ባሕቲቶ ፡ ሀለዉ ፡ ዓዲ ፡ መስተአግላን ፡
11 ወሀያድያኒ ፡ ወአለዊ ፡ ያመልኩ ፡ ጣዖተ ፡፡ ወይእዜኒ ፡ ጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ ከመ ፡
ኢትደመሩ ፡ ምስለ ፡ ዘማዊያን ፡ ወእለ ፡ ያጠዕዉ ፡ ወሀያድያን ፡ ወዘማዊያን ፡
12 ወሰታይያነ ፡ ወመስተአግላን ፡ ወምስለ ፡ ዘከመዝ ፡ ኢትትሐወሉ ፡፡ ወምንተ ፡
13 ትልሕፊየ ፡ ለዘ ፡ አፍኣ ፡ እትሐተት ፡፡ ወለዘ ፡ ውስጥሰ ፡ እግዚአብሔር ፡ የሐ
ትቶ ፡፡ ወባሕቱ ፡ አእትቱ ፡ እምላዕሌክሙ ፡ እኩየ ፡፡

2

1 ወትትኃበሉ ፡ እንከ ፡ ትትዋቀሡ ፡ በኀበ ፡ ፀአልያን ፡፡ ለእመቦ ፡ ዘቦ ፡ ተስናነ ፡ ምስለ ፡ ቢጹ ፡ ለ
2 ይትዋቀሡ ፡ በኀበ ፡ ቅዱሳን ፡ ወአኮ ፡ በኀበ ፡ ፀአልያን ፡ ወዐማፂያን ፡፡ ኢታአምሩኑ ፡ ከመ ፡
ቅዱሳን ፡ ይኴንንዎሙ ፡ ለዓለም ፡ እመሰኬ ፡ አንትሙ ፡ ትኴንንዎሙ ፡ ለዓለም ፡ ኢይደልዎ
3 ወክሙ ፡ ትሑት ፡ መኰንን ፡፡ ኢታአምሩኑ ፡ ከመ ፡ መላእክተ ፡ ጥቀ ፡ እኴንን ፡
4 ኃድጉሰ ፡ ዘዝ ፡ ዓለም ፡፡ ወለእመቦ ፡ ዘቦ ፡ ተስናነዝ ፡ ዓለም ፡፡ ቢጸ ፡ ትሑታን ፡ ዘቤተ ፡
ክርስቲያን ፡ ዘአንበሩ ፡ ሎሙ ፡ ይስምዕዎሙ ፡፡

Tradere eum satanæ, ut intereat corpus ejus, & servetur spiritus ejus in die 5
adventûs Domini nostri Jesu. Non fuit igitur bona gloriatio vestra: nescitis- 6
ne quòd modicum fermentum quàm multam farinam fermentat? Expurgate igi- 7
tur fermentum vestrum antiquum, ut sitis in novam farinam, quia adhuc cru-
di estis: nónne pro Pascha nostra occisus est Christus? Et nunc quidem faci- 8
te festum vestrum, & non in fermento veteri, & non in fermento malo iniqui-
tatis. Scripsi vobis in epistola, ne commisceamini cum scortatoribus. Et non 9
loquor de *fornicatione hujus mundi solummodò: sunt præterea avari, & rapa-* 10
ces, & idololatræ. Et nunc scripsi vobis ne comisceamini cum scortatoribus, 11
& qui idololatræ sunt, & rapaces, & scortatores, & ebriosi, & avari, etiam
cum ejusmodi ne communicetis. Et quid tangit me extraneum ut judicem? 12
Et eum qui intùs est, Dominus judicabit eum: sed tollite à vobis malum. 13

CAP. VI.

ET audetis igitur contendere apud inhonestos? si quis sit qui habet litem cum 1
fratre suo, contendant apud Sanctos, & non apud inhonestos & iniquos. Nesci- 2
tisne quòd Sancti judicaturi sunt mundum? si igitur vos judicaturi estis mun-
dum, non convenit vobis inferior judex. Nescitisne quòd vel angelos judicabo, 3
multò magis quæ sunt hujus mundi? Et si quis fuerit qui habet causam hujus 4
mundi, fratribus inferioribus ecclesiarum quos præposuerunt, iis auscultent.

Ad verecundiam *vobis* dico. Sic non est *in vobis* sapiens *neque unus*, qui pos-
5 Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Οὕτως οὐκ ἔστιν ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνή-
sit *dijudicare* inter fratrem suum? Sed frater cum fra-
6 σεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; Ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελ-
tre *judicatur*, & hoc apud infideles. Jam quidem *igitur* omninò delictum in vobis
7 φοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων. Ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ἐν ὑμῖν
est, quòd judicia habetis *cum vobisipsis*. *Propter quid* non magis injuriam accipitis?
ἐστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. Διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε;
Propter quid non magis *damnum accipitis*? Sed vos injuriam facitis & *damno afficitis*,
8 διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε,
& *hæc fratres*? An nescitis quia *injusti* regnum Dei non
9 καὶ (δ) ταῦτα ἀδελφούς; Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι (ε) βασιλείαν Θεοῦ οὐ
possidebunt? *Ne errate*: Neque fornicarii, neque *idololatræ*, Neque adul-
10 κληρονομήσουσι; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, Οὔτε μοι-
teri, neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque avari,
χοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται, οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται,
neque ebriosi, *non convitiatores, non* rapaces, regnum Dei *non* posside-
(ζ) οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες, βασιλείαν (η) Θεοῦ οὐ κληρονομήσου-
bunt. Et hæc *quidam eratis*: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed
11 σι. Καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, (θ) ἀλλ'
justificati estis in nomine Domini Jesu, & in Spiritu Dei
ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ
nostri. Omnia mihi licent, sed non omnia *conferunt*: omnia mihi licent,
12 ἡμῶν. Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν,
sed *non* ego redigar potestate sub *quoquam*. *Escæ* ventri, &
13 ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος. Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ
venter escis: *at* Deus & hunc & has destruet. *At*
κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ
corpus non fornicationi, sed Domino: & Dominus corpori. *At*
14 σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ· καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι. Ὁ δὲ
Deus & Dominum suscitavit, & nos suscitabit per virtutem suam. Ne-
Θεὸς καὶ τὸν Κύριον ἤγειρε, καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Οὐκ 15
scitis, quoniam corpora vestra membra Christi sunt? Tollens ergò mem-
οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα (ι) ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστιν; ἄρας οὖν τὰ μέ-
bra Christi, faciam meretricis membra? *Ne fiat*. An nescitis quoniam
λη τοῦ Χριστοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ 16
agglutinatus meretrici, unum corpus *est*? Erunt enim, inquit, duo in
κολλώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν σῶμά ἐστιν; ἔσονται (κ) γάρ, φησιν, οἱ δύο εἰς
carnem unam. *At agglutinatus* Domino, unus spiritus est. Fugite forni-
σάρκα μίαν. Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ, ἓν πνεῦμά ἐστι. Φεύγετε τὴν πορ- 17 18
cationem. Omne peccatum quodcunque fecerit homo, extra corpus
νείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός
est: *at fornicans*, in *proprium* corpus peccat. An nescitis, quoniam
ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι 19
corpus vestrum, templum qui in vobis sancti Spiritûs est, quem habetis à
(λ) τὸ σῶμα ὑμῶν, ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου Πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ
Deo, & non estis vestri? Empti estis enim pretio. Glorificate *jam*
Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; Ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς. δοξάσατε δὴ 20
Deum in corpore vestro, *& in spiritu vestro, quæ sunt*
τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι (μ) ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι
Dei.
τοῦ Θεοῦ.

CAP. VII. ζ'.

De autem quibus scripsistis mihi; *Pulchrum* homini mulierem non tangere.
Δ' ΠΕρὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, Καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι. 1
Propter autem *fornicationes* unusquisque suam uxorem habeat: & unaquæque
Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη 2
proprium virum habeat.
τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω.

MS. A. (δ) τοῦτο. (ε) Θεοῦ βασιλείαν (ζ) οὐ μέθυσοι, (η) Θεοῦ κληρονομήσουσιν. (θ) ἀλλὰ (ι) ἡμῶν (κ) γὰρ οἱ (λ) τὰ σώματα (μ) ὑμῶν. Περὶ δὲ ὧν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܠܒܘܗܬܟܘܢ ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܗܟܢܐ ܠܝܬ ܒܟܘܢ ܚܟܝܡܐ ܐܦܠܐ ܚܕ ܕܢܫܟܚ. ܢܦܫܘܩ
6 ܒܝܬ ܐܚܐ ܠܐܚܘܗܝ. * ܐܠܐ ܐܚܐ ܥܡ ܐܚܘܗܝ ܡܬܕܝܢ. ܘܐܦ ܩܕܡ ܠܐ ܡܗܝܡܢܐ.
7 * ܡܟܝܠ ܗܫܐ ܚܘܒܬܐ ܗܝ ܠܟܘܢ ܕܕܝܢܐ ܐܝܬ ܠܟܘܢ ܥܡ ܚܕ̈ܕܐ. ܠܡܢܐ ܠܐ ܡܬܥܠܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܠܡܢܐ ܠܐ ܡܬܛܠܡܝܢ ܐܢܬܘܢ.
8 * ܐܠܐ ܐܢܬܘܢ ܡܥܠܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܛܠܡܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܠܐܚܝܟܘܢ ܗܠܝܢ.
9 * ܐܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܥܘܠܐ ܠܐ ܝܪܬܝܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܠܐ ܬܛܥܘܢ. ܠܐ ܙܢܝܐ ܘܠܐ ܦܠܚܝ ܦܬܟܪܐ ܘܠܐ ܓܝܪܐ ܘܠܐ ܡܚܒ̈ܠܐ ܘܠܐ ܫܟܒܝ ܥܡ ܕܟܪ̈ܐ.
10 * ܘܠܐ ܛܠܘܡܐ ܘܠܐ ܓܢܒܐ ܘܠܐ ܪܘܝܐ ܘܠܐ ܡܨܥܪܢܐ ܘܠܐ ܚܛܘܦܐ. ܗܠܝܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܝܪܬܝܢ.
11 * ܘܗܠܝܢ ܗܘܝ ܒܢܫܝܢ ܡܢܟܘܢ. ܐܠܐ ܐܣܬܚܝܬܘܢ ܘܐܬܩܕܫܬܘܢ ܘܐܙܕܕܩܬܘܢ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܘܒܪܘܚܗ ܕܐܠܗܢ.

* ܩܕܡܝܐ ܕܚܡܫܐ ܕܨܘܡܐ * ܝ *

12 * ܟܠ ܫܠܝܛ ܠܝ. ܐܠܐ ܠܐ ܟܠ ܦܩܚ ܠܝ. ܟܠ ܫܠܝܛ ܠܝ. ܐܠܐ ܠܝ ܠܐ ܐܢܫ ܢܫܬܠܛ ܥܠܝ.
13 * ܡܐܟܘܠܬܐ ܠܟܪܣܐ ܘܟܪܣܐ ܠܡܐܟܘܠܬܐ. ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܠܬܪ̈ܬܝܗܝܢ ܡܒܛܠ. ܦܓܪܐ
14 ܕܝܢ ܠܐ ܠܙܢܝܘܬܐ ܐܠܐ ܠܡܪܢ. ܘܡܪܢ ܠܦܓܪܐ. * ܘܐܠܗܐ ܐܩܝܡܗ ܠܡܪܢ. ܘܠܢ ܢܩܝܡ
15 ܒܚܝܠܗ. * ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܦܓܪ̈ܝܟܘܢ ܗܕ̈ܡܐ ܐܢܘܢ ܕܡܫܝܚܐ. ܢܣܒ ܗܕܡܐ ܕܡܫܝܚܐ
16 ܢܥܒܕܝܘܗܝ ܗܕܡܐ ܕܙܢܝܬܐ. ܚܣ. * ܐܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܢ ܕܢܩܦ ܠܙܢܝܬܐ ܚܕ ܦܓܪܐ ܗܘܐ.
17 ܐܡܝܪ ܓܝܪ ܕܢܗܘܘܢ ܬܪ̈ܝܗܘܢ ܚܕ ܦܓܪܐ. * ܘܡܢ ܕܢܩܦ ܠܡܪܢ ܚܕ ܪܘܚܐ ܗܘ ܥܡܗ.
18 * ܥܪܘܩܘ ܡܢ ܙܢܝܘܬܐ. ܟܠ ܚܛܗܐ ܕܥܒܕ ܒܪܢܫܐ ܠܒܪ ܡܢ ܦܓܪܗ ܗܘ. ܡܢ ܕܙܢܐ ܕܝܢ ܒܦܓܪܗ
19 ܚܛܐ. * ܐܘ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܦܓܪܟܘܢ ܗܝܟܠܐ ܗܘ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܒܟܘܢ ܥܡܪܐ. ܕܢܣܒܬܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܕܝܠܟܘܢ.
20 * ܙܒܝܢܐ ܓܝܪ ܙܒܝܢܬܘܢ ܒܕܡܝܐ. ܫܒܚܘ ܗܟܝܠ ܠܐܠܗܐ ܒܦܓܪܟܘܢ ܘܒܪܘܚܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܕܐܠܗܐ.

* ܫܠܡ * ܚܡܫܐ ܕܨܘܡܐ ܩܕܡܝܐ * ܝܐ *

1 * ܡܛܠ ܕܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܟܬܒܬܘܢ ܠܝ. ܫܦܝܪ ܗܘ ܠܓܒܪܐ ܕܠܐܢܬܬܐ ܠܐ ܢܬܩܪܒ. * ܡܛܠ
2 ܙܢܝܘܬܐ ܕܝܢ ܐܢܫ ܐܢܫ ܐܢܬܬܗ ܬܗܘܐ ܠܗ. ܘܐܢܬܬܐ ܒܥܠܗ ܢܗܘܐ ܠܗ.

Ad erubescentiam quidem dico vobis. Adeò 5
non est inter vos sapiens ne unus quidem,
qui possit componere fratrem cum fratre
ipsius? Imò frater cum fratre suo litigat, 6
atque adeò coram infidelibus. Jam itaque 7
vosmetipsi culpæ obnoxii estis, quòd lites ha-
betis inter vos invicem. Cur enim injuriam
non patimini? & cur damnum non sustine-
tis? Sed vos infertis injuriam, damnóque
afficitis vel fratres vestros. An nescitis quòd 8 9
iniqui regnum Dei hæreditate possessuri non
sunt? Ne erraveritis: neque scortatores,
neque cultores idolorum, neque adulteri,
neque corrupti, neque qui concumbunt cum
masculis, Neque oppressores, neque fures, 10
neque ebriosi, neque maledici, neque ra-
ptores, hi regnum Dei hæreditate non possi-
debunt. Et hæc quidem fuerunt in aliqui- 11
bus vestrûm: sed abluti estis, & sanctificati
estis, & justificati estis per nomen Domini
nostri Jesu Christi, & per Spiritum Dei
nostri.

Primâ feriâ, quintâ Jejunii. 10.

Omnia mihi licent, at non omnia conducunt 12
mihi. Omnia mihi licent, sed meî nemo
dominabitur. Cibus ventris, & venter ci- 13
bi: Deus autem utrumque abolebit. Porrò
corpus non scortationi, sed Domino nostro,
& Dominus noster corpori. Deus autem 14
& Dominum nostrum suscitavit, & nos sus-
citabit per virtutem suam. Nescitis cor- 15
pora vestra membra esse Christi? tol-
lentes membrum Christi, faciemus illud
membrum scorti? Absit. An nescitis 16
eum qui se adjungit scorto, unum fieri cor-
pus? Siquidem dictum est; Erunt ambo
unum corpus. Qui autem sese adjungit 17
Domino nostro, fit cum eo unus spiritus.
Fugite scortationem. Nam omne peccatum 18
quod fecerit homo, extra corpus ipsius est:
qui verò scortatur, in proprium corpus pec-
cat. An nescitis corpus vestrum esse tem- 19
plum Spiritûs sanctitatis qui habitat in vo-
bis, quem accepistis à Deo? nec estis vestri
juris: Empti enim estis pretio. Glorificate 20
itaque Deum corpore vestro & spiritu ve-
stro, quæ quidem sunt Dei.

CAP. VII.

Feriâ quintâ, jejunii primâ. 11

POrrò de quibus scripsistis mihi: Bonum 1
est homini ad mulierem non accedere. Ve- 2
runtamen propter scortationem quisq; uxo-
rem suam teneat, & uxor virum suum teneat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወዝነ፡ ዘእብለክሙ ፡ ከመ ፡ ትኅፈሩ ፡ ከመ፡ዝኑ፡ አልቦ ፡ ጠቢብ፡እምውስቴትክሙ፡
6 ዘይክል፡ዐሪቀ፡ምስለ፡ ቢጹ፡ብእሴ፡፡=፡ ወዓዲ፡ እኀው ፡ ምስለ፡ እኁሁ ፡ ታስተሴንኑ፡
7 ወትትገአዙ ፡ በኀበ ፡ አረሚይ፡፡=፡ አእምሩ ፡ እንከ፡ለእመ፡ ከመ ፡ ገእዘ ፡ ወተሰናን፡
ብክሙ፡ ወደእክሙ፡ ገበርክሙ፡ ኀጢአተ፡ ወጌጋየ፡ይከውንክሙ፡ ለምንትኑ ፡ ኢትትገፋ
8 ዑ፡ወለምንትኑ፡ኢትትህየዱ፡=፡ ወዓዲ፡ አንትሙ፡ ትገፍዑ፡ ወተሀይዱ ፡ ወከመዝኑ፡ት
9 ሔብሱ፡ላዕለ ፡ ቢጽክሙ፡፡=፡ ኢታአምሩኑ፡ ከመ፡ዓማፂያን፡ ኢይሬኢይዋ፡ ለመንግሥ
ተ ፡ እግዚአብሔር፡፡ ኢያስሕቱክሙ ፡ ኢዘማውያን ፡ ወኢእለ ፡ የሐውርዎሙ ፡ ወኢ
እለ ፡ የሐውሩ፡=፡

Et hoc quod vobis dico, ut pudeat vos: itáne? nónne est sapiens ex vobis 5
qui potest pacificare cum fratre suo virum? Et adhuc fratres cum fratribus 6
eorum litigant & contendunt apud gentes. Scitote igitur si hujusmodi litem & 7
controversiam habetis, adhuc facitis peccatum, & iniquitas inest vobis: quare
non sustinetis injuriam, & quare non patimini rapinam? Et vos adhuc oppri- 8
mitis & rapitis, & siccine peccatis contra fratres vestros? Nescitisne quòd 9
iniqui non videbunt regnum Dei? ne seducant vos: neque scortatores, neque
euntes ad idola, *neque euntes* ad alterius viri uxorem,

Versio VULGATA LATINA.

5 Ad verecundiam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam, qui
6 possit judicare inter fratrem suum? Sed frater cum fratre judicio conten-
7 dit: & hoc apud infideles? Jam quidem omninò delictum est in vobis,
quòd judicia habetis inter vos. Quarè non magìs injuriam accipitis?
8 quarè non magìs fraudem patimini? Sed vos injuriam facitis, & frau-
9 datis: & hoc fratribus. An nescitis quia iniqui regnum Dei non pos-
sidebunt? Nolite errare: Neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adul-
10 teri, Neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque avari,
11 neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces, regnum Dei possidebunt. Et
hæc quidam fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed justificati estis, in
12 nomine Domini nostri Jesu Christi, & in Spiritu Dei nostri. Omnia mihi li-
cent, sed non omnia expediunt: Omnia mihi licent, sed ego sub nullius redigar
13 potestate. Esca ventri, & venter escis: Deus autem & hunc, & has destruet:
14 corpus autem non fornicationi, sed Domino: & Dominus corpori. Deus ve-
rò & Dominum suscitavit: & nos suscitabit per virtutem suam. Nescitis quo- 15
niam corpora vestra membra sunt Christi? Tollens ergò membra Christi, faci-
am membra meretricis? Absit. An nescitis quoniam qui adhæret meretrici, 16
unum corpus efficitur? Erunt enim (inquit) duo in carne una. Qui autem 17
adhæret Domino, unus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne peccatum,
quodcunque fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur, in corpus su- 18
um peccat. An nescitis quoniam membra vestra, templum sunt Spiritûs sancti,
qui in vobis est, quem habetis à Deo, & non estis vestri? Empti enim estis pre- 19
tio magno. Glorificate & portate Deum in corpore vestro. 20

CAP. VII.

DE quibus autem scripsistis mihi: Bonum est homini mulierem non tangere: 1
Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat, & unaquæque 2
suum virum habeat.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * لتخجيل لكم اقول هذا * هكذا ليس فيكم ولا حكيم واحد يستطيع ان يفصل الحكم
6 بين الرجل واخيه * بل يحاكم الاخ مع اخيه . وذلك بحضرة الكافرين * ان هذا اذا بالجملة
7 لمنقصة سالفة لكم انكم لكم حكومات مع انفسكم . ولم لا تظلمون اكثر . ولم لا تخسرون
8 اجدر * بل انتم تظلمون وتخسرون * وهذه تقصدون بها اخوتكم * اوما قد علمتم ان
9 الظالمين ما يرثون ملكوت الله . لا تضلوا . فان ملكوت الله ما يرثه لا الزناة . ولا عبدة الاصنام .
10 ولا الفساق . ولا الذين يولعون بالة نسلهم . ولا المضاجعون الذكور * ولا الحسدون * ولا
11 اللصوص . ولا السكيرون . ولا الشاتمون . ولا المغطرسون * فقد كنتم قوما تتصرفون في هذه .
لكنكم قد اغتسلتم . لكن قد قدستم * بل قد زكيتم باسم الرب يسوع وروح الاهنا .
12 * الاحد الذي قبل مرفع اللحم المعروف بالابن الشاطر * الاشياء كلها مطلقة لي . لكن
13 ليس كلها توافقني . كل شي حلال لي . لكنني انا ما يتسلط علي شي * الاغذية للجوف والجوف
14 للاطعمة . والله يبطله ويبطلها . والجسد ليس هو للزنا . لكن للرب . والرب للجسم * والله
15 اقام الرب . وسيقيمنا بقدرته * اما تعلمون ان اجسامكم هي اعضاء المسيح . افاخذ اذا اعضاء
16 المسيح . واجعلها اعضاء زانية . حاشا * اما تعلمون ان من يلاصق الزانية هو جسدا واحدا .
17 لانه قال ان الاثنين يكونان بشرا واحدا * ومن يلاصق الرب هو روح واحد * اهربوا من
18 الزنا . فان كل خطية يعملها الانسان مهما كانت فهي خارج جسده . ومن يزني فانما يخطي
19 الي جسده * اوما قد علمتم ان جسمكم هو هيكل روح القدس الذي فيكم . الذي هو لكم
20 من الله . ولستم لانفسكم * لانكم قد اشتريتم بثمن . * الثلثا من السبة السابعة
بعد العنصرة * فمجدوا الله بجسمكم وبروحكم اللذين هما لله * تم

* الفصل السابع *

1 * فاما الجواب عن الخطوب التي كتبتموني بها . جيد للانسان الا يلامس امراة * ومن اجل
2 تكاثر الزنا فليكن لكل احد امراته . وليكن لكل امراة رجلها .

Ad ruborem vestrum hoc dico. Adeò non 5
est inter vos sapiens, ne unus quidem,
qui litem dirimere possit inter virum &
fratrem ejus? Sed frater cum fratre suo 6
litigat, idque in præsentia infidelium.
Hoc itaque omninò, præterito vobis est 7
vitio, lites habere inter vosipsos. Et cur
non patimini potiùs oppressionem? & cur
non potiùs damnum accipitis? Imò vos 8
opprimitis, & damnum infertis, hisque
fratres vestros invaditis. An nondum 9
nôstis injustos non esse regnum Dei hære-
ditate consecuturos? Ne erretis: nam
regnum Dei hæreditariò non possidebunt,
neque scortatores, neque idolorum culto-
res, neq; adulteri, neq; qui se dedunt va-
sis suis genitalibus, neque cum masculis
concumbentes, Neque avari, neque fures, 10
neque ebriosi neq; convitiatores, neq; op-
pressores. Eratis quidem homines qui in 11
his vos exercebatis: sed jam abluti estis,
sed jam sanctificati estis, sed jam justifi-
cati estis per nomen Domini Jesu, &
Spiritum Dei nostri.

Dominicâ quæ præcedit geniales carniū dies, quæ appellatur Dominica filii Insolentis. *(i. Prodigi.)*

Res omnes sunt mihi liberæ, sed non 12
omnes mihi conducunt: res quælibet est
mihi licita, sed mihi nulla res domina-
bitur. Alimenta ventri, & venter cibis: 13
Deus autem hunc abolebit, & illa obli-
terabit. Corpus verò non est stupro, sed
Domino, & Dominus corpori. Deus au- 14
tem Dominum suscitavit, & nos suscita-
bit per potentiam suam. An nescitis quòd 15
corpora vestra membra sunt Christi? num
igitur tollam membra Christi, faciamque
illa scorti membra? Absit. An ignora- 16
tis quòd qui meretrici se conjungit,
unum est corpus? Ipse enim dixit; Erit
uterque caro una. At qui Domino se 17
adjungit, unus est spiritus. Fugite scor- 18
tationem. Omne enim peccatum quod
homo committit, quodcunq; illud fuerit,
extra corpus ejus est: at qui scortatur,
in proprium corpus peccat. An nescitis 19
quòd corpus vestrum templum est Spiri-
tûs sancti qui in vobis est, quem habetis
à Deo: & non estis vestri juris, Quan- 20
doquidem empti jam estis pretio?

Feriâ tertiâ hebdomadæ septimæ post Pentecosten.

Itaque glorificate Deum corpore vestro, & spiritu vestro, quorum uterque Dei est. Hactenus.

CAP. VII.

C*Æterùm responsum ut reddam* 1
sermonibus quos ad me scripsistis, Bonum
est homini mulierem non attingere. At 2
propter multiplicitatem fornicationis,
suam quisque uxorem habeat, & suum
quæque mulier habeat virum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወሊሰረቂያን ፡ ወሊምስተአግለን ፡ ወሊሰታይያን ፡ ወሊፀአልያን ፡ ወሊሀያድያን ፡
11 ሊይረስዩዋ ፡ ለመንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ እሉ ፡ እንከ ፡ መኑ ፡ እሙንቱ ፡
እሉሰኬ ፡ ተኀፀቡኒ ፡ ወተቀደሱኒ ፡ ወጸድቁኒ ፡ በስሙ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክር
12 ስቶስ ፡፡ ወበመንፈሱ ፡ ለአምላክነ ፡፡ ኵሉ ፡ ይከውነነ ፡ ወኵሉሰ ፡ አኮ ፡ ርቱዕ ፡
13 ኵሉ ፡ ይከውነኒ ፡ ወአንሰ ፡ ኢይሜብል ፡ ወሳዕለ ፡ መኑሂ ፡፡ ከርሥኒ ፡ ለመብልዕ ፡
ወመብልዕኒ ፡ ለከርሥ ፡ ወእግዚአብሔር ፡ ይሰዕሮሙ ፡ ለክልኤሆሙ ፡፡ ወሥጋክሙኒ ፡
14 ለእግዚአብሔር ፡ ወአኮ ፡ ለዝሙት ፡ ወእግዚአብሔርኒ ፡ ለሥጋክሙ ፡፡ እግዚ
አብሔር ፡ ዘአንሥኦ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እግዚእነ ፡ ያነሥአነ ፡ ኪያነሂ ፡ በኃይ
15 ሉ ፡፡ ወኢታአምሩኑ ፡ ከመ ፡ አባሉ ፡ ለክርስቶስ ፡ ሥጋክሙ ፡፡ ወእምድኅረ ፡
ነሣእክሙ ፡ እንከ ፡ አባሉ ፡ ለክርስቶስ ፡ ትሬሲዎኑ ፡ እንከ ፡ አባለ ፡ ዘማ ፡ ሐሰ ፡፡
16 ኢታአምሩኑ ፡ ከመ ፡ ዘተለዋ ፡ ለዘማ ፡ በሕገ ፡ ዘሥጋ ፡ ሀሎ ፡ እስመ ፡ ከማሁ ፡ ይቤ ፡
17 ለይኩኑ ፡ ክልኤሆሙ ፡ ለአሐዱ ፡ ሥጋ ፡፡ ወዘሰ ፡ ተለወ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በሕ
18 ገ ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ሀሎ ፡፡ ጕየዩ ፡ እምዝሙት ፡፡ ኵሉ ፡ ዘኀጢአተ ፡ ይገብር ፡
19 ሰብእ ፡ እምአፍአ ፡ በሥጋሁ ፡ ይገብር ፡ ወዘሰ ፡ ይዜሙ ፡ በሥጋሁ ፡ ይኤብስ ፡፡ ኢ
ታአምሩኑ ፡ ከመ ፡ ማኅደረ ፡ ለመንፈሰ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንትሙ ፡ ዘወሀቦ ፡ ወሀበ
20 ክሙ ፡ ወኢኮነ ፡ ዚአክሙ ፡፡ በሤጥ ፡ ተሣየጠክሙ ፡ ሰብሕዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡
1 በሥጋክሙ ፡፡
2 ፯ ወበእንተሰ ፡ ዘጸሐፍክሙ ፡ ሊተ ፡ ይኄይስ ፡ ለብእሲ ፡ ኢቀሪበ ፡ አንስተ ፡፡ ወከ
መሰ ፡ ኢትዘምዉ ፡ ኵሉ ፡ ብእሲ ፡ ይንበር ፡ በብእሲቱ ፡ ወኵሉ ፡ ብእሲት ፡ ትን
በር ፡ በምታ ፡፡

Neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque convitiatores, neque rapaces, vi- 10
debunt regnum Dei. Hi igitur quinam sunt? hi sunt quidem qui abluti sunt 11
& sanctificati sunt, & justificati sunt etiam in nomine Domini nostri Jesu Chri-
sti, & in Spiritu Dei nostri. Omnia licent nobis, & omnia non expediunt: omnia 12
licent mihi, & ego non præfectus ero super aliquem. Venter escæ, & esca ventri, 13
& Deus destruet ambo: & corpus vestrum Deo, & non scortationi, & Deus qui-
dem corpori vestro. Deus qui suscitavit Jesum Christum Dominum nostrum, sus- 14
citabit nos etiam in potestate sua. Et nescitisne quòd membra Christi sunt *cor-* 15
pora vestra? & postquam susceperitis igitur membra Christi, facietisne membra me-
retricis? absit. Nescitisne quòd qui adhæret scorto, in lege carnis existit, quia 16
sic dixit; Fiant ambo in unam carnem. Et qui adhæret Deo, in lege spi- 17
ritûs sancti existit. Fugite à scortatione: omne peccatum quod facit homo ad 18
extra, in corpore suo facit: & qui fornicatur, in corpore suo peccat. Nescitis- 19
ne quòd habitaculum spiritûs Dei estis, quem dedit vobis, & non fuit vester.
Cum pretio empti estis: glorificate Deum in corpore vestro. 20

CAP. VII.

E*T de quibus scripsistis mihi: potius esset homini non accedere ad mulierem. Et* 1
ut non fornicemini, quisque homo habitet cum uxore sua, & quæque mulier 2
habitet cum viro suo.

Uxori vir *debitam benevolentiam* reddat: similiter autem &
3 Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν (α) ὀφειλομένην εὔνοιαν ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ καὶ
uxor viro. Mulier *proprii* corporis non habet potestatem, sed vir:
4 ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ·
Similiter autem & vir *proprii* corporis non habet potestatem, sed mulier. Ne
5 ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή. Μὴ
fraudate alii alios, si non quid ex consensu ad tempus, ut vacetis
ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μή τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα (β) σχολάζητε
jejunio & orationi, & iterùm in idipsum *conveniatis: ut* ne
τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ (γ) συνέρχησθε· ἵνα μὴ
tentet vos satanas propter incontinentiam vestram. Hoc autem dico secundùm
6 πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ
indulgentiam, non secundùm imperium. Volo enim omnes homines esse sicut *&*
7 συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. Θέλω (δ) γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ
meipsum: sed unusquisque proprium donum habet ex Deo, *hic* quidem sic,
ἐμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον (ε) χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, (ζ) ὃς μὲν οὕτως,
ille verò sic. Dico autem non nuptis & viduis; Bonum illis est, si
8 ὃς δὲ οὕτως. Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, (η) Καλὸν αὐτοῖς ἐστιν ἐὰν
maneant sicut & ego. Si *verò* non se continent, nubant: melius enim est
9 μείνωσιν ὡς κἀγώ. Εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖσσον γάρ ἐστι
nubere, quàm uri. *At* matrimonio junctis præcipio, non ego, sed
10 (θ) γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι. Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω, οὐκ ἐγώ, ἀλλ'
Dominus, Uxorem à viro non discedere. Si *verò &* discesserit,
11 ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ (ι) χωρισθῆναι. Ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ,
maneat innupta, aut viro *reconcilietur:* Et *virum* uxorem non *dimittere.*
μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.
At cæteris ego dico, non Dominus; Si quis frater uxorem habet
12 Τοῖς δὲ λοιποῖς (κ) ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ Κύριος, Εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει
infidelem, & hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam. Et mulier
ἄπιστον, καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν. Καὶ γυνὴ 13
siqua habet virum infidelem, & *ipse* consentit habitare cum illa, non dimittat
ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ (λ) αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω
eum. Sanctificatus est enim vir infidelis *in uxore*, & sanctificata est
(μ) αὐτόν. Ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται 14
mulier infidelis *in viro:* alioquin *nati* vestri immundi *sunt:* nunc
ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος (ν) ἐν τῷ ἀνδρί· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι· νῦν
autem sancti sunt. Si *verò* infidelis discedit, discedat: non servituti subjectus est
δὲ ἅγιά ἐστιν. Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται 15
frater aut soror in hujusmodi: in autem pace vocavit nos
ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν (ξ) ἡμᾶς
Deus. *Quid* enim scis, mulier, si virum *servabis? aut quid* scis, vir, si
ὁ Θεός. Τί γὰρ οἶδας γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; (ο) ἢ τί οἶδας ἄνερ, εἰ 16
mulierem *servabis? Si non* unicuique sicut *partitus est Deus*, unumquemq; sicut
τὴν γυναῖκα σώσεις; Εἰ μὴ ἑκάστῳ (π) ὡς ἐμέρισεν ὁ Θεός, ἕκαστον ὡς 17
vocavit *Dominus*, ita ambulet: & sic in Ecclesiis omnibus *con-*
κέκληκεν (ρ) ὁ Κύριος, οὕτω περιπατείτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις δια-
stituo. Circumcisus aliquis vocatus est? non adducat præputiū. In præputio
τάσσομαι. Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω. ἐν ἀκροβυστίᾳ 18
aliquis vocatus est? non circumcidatur. Circumcisio nihil est, & præputium
(σ) τις ἐκλήθη; μὴ περιτεμνέσθω. Ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι, καὶ ἡ ἀκροβυστία 19
nihil est: sed observatio mandatorum Dei. Unusquisque in vocatione, quâ
οὐδέν ἐστιν· ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ. Ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει, ᾗ 20
vocatus est, in ea permaneat. Servus vocatus es? non tibi sit curæ: sed si
ἐκλήθη, (τ) ἐν ταύτῃ μενέτω. Δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ 21
& potes liber fieri, magis utere.
καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι.

ΚΕΦ. ζʹ. MS. A. (α) ὀφειλὴν ἀποδιδότω· ὁμοίως καὶ (β) σχολάσητε τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν (γ) ἦτε· ἵνα (δ) δὲ πάντας (ε) ἔχει χάρισμα (ζ) ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ (η) Ὅτι καλὸν αὐτοῖς ἐὰν (θ) γαμεῖν (ι) χωρίζεσθαι. (κ) λέγω ἐγώ, (λ) οὗτος (μ) τὸν ἄνδρα. (ν) ἐν τ· · · · φῷ· ἐπεὶ ἄρα (ξ) ὑμᾶς (ο) εἰ τί (π) ὡς ὁ Κύριος ἐμέρισεν, (ρ) ὁ Θεός, οὕτως (σ) κέκληταί τις; (τ) ἐν τούτῳ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 ܘܓܒܪܐ ܠܐܢܬܬܗ ܚܘܒܐ ܕܡܚܝܒ ܢܦܪܘܥ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܗܝ ܐܢܬܬܐ ܠܒܥܠܗ.
4 ܐܢܬܬܐ ܠܐ ܫܠܝܛܐ ܒܦܓܪܗ ܐܠܐ ܒܥܠܗ. ܘܗܟܢܐ ܐܦ ܓܒܪܐ ܠܐ ܫܠܝܛ ܒܦܓܪܗ ܐܠܐ ܐܢܬܬܗ.
5 ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܛܠܡܘܢ ܚܕ ܠܚܕ ܐܠܐ ܐܢ ܟܕ ܬܪܝܟܘܢ ܫܘܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܕܡܐ ܠܙܒܢܐ ܕܬܬܦܢܘܢ ܠܨܘܡܐ ܘܠܨܠܘܬܐ. ܘܬܘܒ ܬܗܦܟܘܢ ܠܗ ܠܨܒܘܬܐ ܕܠܐ ܢܢܣܝܟܘܢ ܣܛܢܐ ܡܛܠ ܪܓܬܐ ܕܦܓܪܟܘܢ.
6 ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܐܝܟ ܠܟܪܝܗܐ ܘܠܐ ܡܢ ܦܘܩܕܢܐ.
7 ܨܒܐ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܢܗܘܘܢ ܐܟܘܬܝ ܒܕܟܝܘܬܐ. ܐܠܐ ܟܠ ܐܢܫ ܡܘܗܒܬܐ ܝܗܝܒܐ ܠܗ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܐܝܬ ܕܗܟܢܐ ܘܐܝܬ ܕܗܟܢܐ.
8 ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܢܫܐ ܘܠܐܪܡܠܬܐ ܕܦܩܚ ܠܗܘܢ ܐܢ ܢܩܘܘܢ ܐܝܟ ܕܐܦ ܐܢܐ.
9 ܐܢ ܕܝܢ ܠܐ ܡܣܝܒܪܝܢ ܢܙܘܓܘܢ. ܦܩܚ ܓܝܪ ܠܡܣܒ ܐܢܬܬܐ ܡܢ ܕܢܬܚܡܡܘܢ ܒܪܓܬܐ.
10 ܠܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܢܫܐ ܡܦܩܕ ܐܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܐܠܐ ܡܪܝ. ܕܐܢܬܬܐ ܡܢ ܒܥܠܗ ܠܐ ܬܦܪܘܫ.
11 ܘܐܢ ܦܪܫܐ ܬܩܘܐ ܕܠܐ ܓܒܪܐ. ܐܘ ܠܘܬ ܒܥܠܗ ܬܬܪܥܐ. ܘܓܒܪܐ ܠܐܢܬܬܗ ܠܐ ܢܫܒܘܩ.
12 ܠܫܪܟܐ ܕܝܢ ܐܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܘܠܐ ܡܪܝ. ܕܐܢ ܐܝܬ ܐܚܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܐ. ܘܨܒܝܐ ܗܝ ܕܬܥܡܪ ܥܡܗ ܠܐ ܢܫܒܩܝܗ.
13 ܘܐܢܬܬܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܒܥܠܐ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ. ܘܨܒܐ ܗܘ ܕܢܥܡܪ ܥܡܗ. ܠܐ ܬܫܒܩܝܘܗܝ ܠܒܥܠܗ.
14 ܡܬܩܕܫ ܗܘ ܓܝܪ ܓܒܪܐ ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܒܐܢܬܬܐ ܡܗܝܡܢܬܐ. ܘܡܬܩܕܫܐ ܐܢܬܬܐ ܗܝ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܐ ܒܓܒܪܐ ܡܗܝܡܢܐ. ܐܢ ܗܘ ܓܝܪ ܠܐ. ܛܡܐܝܢ ܗܘܘ ܒܢܝܗܘܢ. ܗܫܐ ܕܝܢ ܩܕܝܫܝܢ ܐܢܘܢ.
15 ܐܢ ܕܝܢ ܗܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܦܪܫ ܢܦܪܘܫ. ܠܐ ܡܫܬܥܒܕ ܐܚܐ ܐܘ ܚܬܐ ܒܗܠܝܢ. ܠܫܝܢܐ ܓܝܪ ܩܪܢ ܐܠܗܐ.
16 ܡܢܐ ܓܝܪ ܝܕܥܐ ܐܢܬܝ ܐܢܬܬܐ ܐܢ ܒܥܠܟܝ ܡܚܝܐ ܐܢܬܝ. ܐܘ ܐܢܬ ܓܒܪܐ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܐܢ ܐܢܬܬܟ ܡܚܐ ܐܢܬ.
17 ܐܠܐ ܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܕܦܠܓ ܠܗ ܡܪܢ. ܘܐܢܫ ܐܢܫ ܐܝܟ ܕܩܪܝܗ ܐܠܗܐ ܗܟܢܐ ܢܗܠܟ. ܘܐܦ ܗܟܢܐ ܡܦܩܕ ܐܢܐ ܒܟܠܗܝܢ ܥܕܬܐ.
18 ܐܢ ܓܙܝܪ ܗܘܐ ܐܢܫ ܟܕ ܐܬܩܪܝ. ܠܐ ܢܗܦܘܟ ܠܥܘܪܠܘܬܐ. ܘܐܢ ܒܥܘܪܠܘܬܐ ܐܬܩܪܝ ܠܐ ܢܬܓܙܪ.
19 ܓܙܘܪܬܐ ܓܝܪ ܠܐ ܗܘܬ ܡܕܡ. ܘܠܐ ܥܘܪܠܘܬܐ. ܐܠܐ ܢܛܘܪܬܐ ܕܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ.
20 ܟܠ ܐܢܫ ܒܩܪܝܢܐ ܕܐܬܩܪܝ ܒܗ ܢܩܘܐ.
21 ܐܢ ܥܒܕܐ ܐܬܩܪܝܬ ܠܐ ܢܗܘܐ ܠܟ ܒܛܝܠܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܐܢ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܥܒܕ ܒܪ ܚܐܪܐ. ܓܒܝ ܠܟ ܕܬܦܠܚ.

3 Et vir uxori suæ dilectionem debitam reddat: ita etiam ipsa uxor marito suo. 4 Uxor jus non habet corporis sui, sed maritus ejus: similiter & vir non habet jus proprii corporis, sed uxor ipsius. 5 Ne itaque fraudetis vos invicèm, nisi quum ambo consenseritis ad tempus, ut vos occupetis jejunio & oratione: & rursum ad idem negotium revertimini, ne tentet vos Satanas propter concupiscentiam corporis vestri. 6 Hoc autem dico tanquam infirmis, non ex præcepto. 7 Siquidem ego velim omnes homines esse meî instar in puritate. Sed unicuique donum datum est à Deo, cuidam sic, & cuidam sic. 8 Dico autem iis qui non habent uxores, & viduis, satius esse si permaneant ut ego. 9 Quòd si se non continent, matrimonio jungantur. Longè enim satius est uxorem ducere, quàm uri cupiditate. 10 Iis autem qui habent uxores, præcipio non ego, sed Dominus meus, Uxor à marito suo non separetur. 11 Quòd si separata fuerit, maneat sine viro, aut cum marito suo in gratiam redeat: & vir uxorem suam ne dimittat. 12 Cæteris autem dico ego, non Dominus meus, Si est frater qui habeat uxorem infidelem, & ipsa voluerit habitare cum eo, ne dimittat eam. 13 Mulier verò quæ habet maritum infidelem, & ipse velit habitare cum ea, ne dimittat maritum suum. 14 Sanctificatus est enim vir ille infidelis per uxorem fidelem: & sanctificata est uxor illa infidelis per virum fidelem. Alioquin liberi eorum impuri sunt: nunc autem mundi sunt. 15 Quòd si incredulus discedit, discedat. Non est servituti mancipatus frater aut soror in hujusmodi: ad pacem quidem vocavit nos Deus. 16 Quî enim scis mulier, si maritum tuum es servatura? aut tu vir, nôsti num uxorem tuam servabis? 17 Sed unusquisque ut ipsi partitus est Dominus, & unusquisque ut eum vocavit Deus, ita ambulet: atque adeò omnibus Ecclesiis sic præcipio. 18 Siquis dum esset circuncisus vocatus est, ne revertatur ad præputium. Quòd si in præputio vocatus est, ne circuncidatur. 19 Circuncisio enim nihil est, nec etiam præputium; sed observationes mandatorum Dei. 20 Unusquisque in ea vocatione, in qua vocatus est, permaneat. 21 Si servus vocatus fueris, non sit tibi curæ: quinetiam si potes in libertatem vindicari, elige tibi ut servias.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ለብእሲትኒ፡ ዘበ፡ ርቱዕ፡ ይግበር፡ ለቲ፡ ምታ፡ ወከማሁ፡ ብእሲትኒ፡ ለምታ፡። ወብእ
4 ሲትኒ፡ ሊኮነት፡ ብውሕተ፡ ሳዕለ፡ ርእሳ፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ ለምታ፡፡ ወከማሁ፡ ብእሲኒ፡
5 ሊኮነ፡ ብውሕ፡ ሳዕለ፡ ርእሱ፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ ለብእሲቱ፡፡። ወበእንተዝ፡ ሊትትርሐ
ቁ፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ በዘ፡ ተባዋሕክሙ፡ በዕድሜሁ፡ ከመ፡ ተስተርክቡ፡ ለጸሎትክሙ፡
6 ካዕበ፡ ተሀልዉ፡ ኅቡረ፡ ከመ፡ ሊያስሕትክሙ፡ ሰይጣን፡፡ እስመ፡ ድኩም፡ ቱሠሕተ፡
7 ነፍስትክሙ፡። ወዝኒ፡ ዘእብለክሙ፡ ላምክረክሙ፡ ወአኮ፡ ዘእኤዝዘክሙ፡። እስ
ም፡ እፈቅድ፡ ኵሉ፡ ሰብእ፡ ይኩን፡ ከማየ፡ ወባሕቱ፡ ለኵሉ፡ በዘ፡ እግዚእብሔር፡ ሠርዖ፡
8 ይሃሉ፡ ቦዘከመዝ፡ ግዕዙ፡ ወቦ፡ ዘካልእ፡ ግዕዙ፡፡። ወባሕቱ፡ እብሎን፡ ለመዐስብኒ፡ ወ
ለመበለትኒ፡ ይኄይሶን፡ ለእመ፡ ነበራ፡ ከማየ፡።

3 *Mulieri quod fuerit æquum faciat vir, & similiter mulier viro suo.* 4 *Et mulieri non est potestas super seipsam, sed tantùm viro suo: & similiter, viro non est potestas super seipsum, sed tantùm uxori suæ.* 5 *Et propterea ne elongemini nisi solummodò mutuâ permissione ad tempus, ut vacetis orationibus vestris, & iterùm estote simul, ne seducat vos satanas: quia infirmitas obnoxia facit corpora vestra.* 6 *Et hoc quod dico vobis, consilium do vobis, & non quod præcipiam vobis.* 7 *Quia velim omnes homines esse ut ipse sum: veruntamen unusquisque in eo quod Deus destinavit ei, permaneat: est qui hujusmodi, & est qui alteriusmodi.* 8 *Sed dico antibilis & viduis, Melius est iis si manserint sicut ego.*

Versio VULGATA LATINA.

3
4 Uxori vir debitum reddat: similiter autem & uxor viro. Mulier sui corporis
potestatem non habet, sed vir. Similiter autem & vir sui corporis potestatem non
5 habet, sed mulier. Nolite fraudare invicèm, nisi fortè ex consensu ad tem-
pus, ut vacetis orationi: & iterùm revertimini in idipsum, ne tentet vos sa-
6 tanas propter incontinentiam vestram. Hoc autem dico secundùm indulgenti-
7 am, non secundùm imperium. Volo enim omnes vos esse sicut meipsum: sed
unusquisque proprium donum habet ex Deo: alius quidem sic, alius verò sic.
8 Dico autem non nuptis, & viduis; Bonum est illis si sic permaneant, sicut &
9 ego. Quòd si non se continent, nubant. Melius est enim nubere, quàm uri.
10 Iis autem, qui matrimonio juncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, Uxo-
11 rem à viro non discedere: Quòd si discesserit, manere innuptam, aut viro
12 suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat. Nam cæteris ego dico, non
Dominus. Si quis frater uxorem habet infidelem, & hæc consentit habitare
cum illo, non dimittat illam. Et si qua mulier fidelis habet virum infide- 13
lem, & hic consentit habitare cum illa, non dimittat virum: Sanctificatus est 14
enim vir infidelis per mulierem fidelem, & sanctificata est mulier infidelis per vi-
rum fidelem: alioquin filii vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt.
Quòd si infidelis discedit, discedat: non enim servituti subjectus est frater 15
aut soror in hujusmodi: in pace autem vocavit nos Deus. Undè enim scis, 16
mulier, si virum salvum facies? aut unde scis, vir, si mulierem salvam facies?
Nisi unicuique sicut divisit Dominus, unumquemque sicut vocavit Deus, ita am- 17
bulet, & sicut in omnibus ecclesiis doceo. Circumcisus aliquis vocatus est? non 18
adducat præputium. In præputio aliquis vocatus est? non circumcidatur. Cir- 19
cumcisio nihil est, & præputium nihil est: sed observatio mandatorum Dei.
Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. Servus vocatus 20
es? non sit tibi curæ: sed & si potes fieri liber, magìs utere. 21

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * وليقض الرجل للامراة المحبة الواجبة لها عليه • وكذلك الامراة فلتوف الرجل المودة
4 الواجبة عليها * فالامراة لا سلطان لها على جسمها • بل الرجل يتسلط عليه • وكذلك الرجل
5 لا سلطان له على جسده • لكن الامراة لها السلطان عليه * لا يعوزن احدكم الاخر من
ذاته • الا ان يكون ذلك عن موافقة الى وقت ما • لتبادروا الصوم والصلاة • ثم تكونون ايضا
6 متفقين • لئلا يمتحنكم الشيطان لموضع اسرافكم * وهذا انما اذكره بمعنى المسامحة لا على
7 سبيل الامر * لانني اشاء الناس كلهم ان يكونوا كما انا • لكن كل احد له من الله موهبة تخصه •
8 احد هكذا • واخر كذلك * واقول لمن لا يتزوج وللارامل ان جيدا هو لهم ان يثبتوا كما
9
10 انا * فان لم يمسكوا ذاتهم فليتزوجوا • لان التزويج لهم افضل من التحرق * واوصي الذين
11 قد تزوجوا • لست انا لكن الرب • الا تفارق الامراة رجلها * وان فارقته فلتلبث غير
12 متزوجة • او فلتصالح رجلها • ولا يترك الرجل امراته * والباقي اقول انا ليس الرب •
• الاربعا من الجمعة السابعة بعد العنصرة • اي اخ كانت له امراة لم
13 تؤمن وترضى هي ان تسكن معه فلا يصرفها • تم * وايه امراة كان لها رجل لم يؤمن
14 ويرضى هو ان يسكن معها • فلا تسرحه * فان الرجل الذي لم يؤمن فقد تقدس
بالامراة • والامراة التي لم تؤمن فقد تقدست بالرجل • والا فاولادكم نجسون هم • ولكنهم
15 قديسون * وان فارق الكافر فليفارق • فليس يتعبد الاخ والاخت لمثل هولاء • وانما دعانا الله
16 الى السلامة * ومن اين تعلمين ايتها الامراة ان خلصت رجلك • او من اين تعلم ايها
17 الرجل ان خلصت امراتك * الا ان كل احد كما قد قسم الله له • وكذلك فكما قد دعاه
18 الرب كذلك فليسير • هكذا ارتب في الكنائس كلها * قد دعي انسان مختون فلا يجتذب •
19 دعي ذو غلفة فلا يختتن * فالختانة ليست شيا • ولا الغلفة شيا • بل الشي النافع حفظ
20
21 وصايا الله * فليلبث كل احد في الدعوة التي دعي فيها * ادعيت عبدا فلا تحفل بذلك •
بل وان امكنك ان تصير حرا فاولى بذلك ان تستعمل العبودية •

Vir persolvat uxori debitam ipsi dilecti- 3
onem, & similiter uxor viro debitum
persolvat amorem. Uxor proprii corpo- 4
ris jus non habet, sed maritus potestatem
habet in illud: similiter & vir pote-
statem non habet in corpus suum, sed
uxor potestatem habet in illud. Ne- 5
quis vestrûm alteri deneget copiam
sui, nisi fuerit id ex consensu ad
tempus aliquantum, ut instetis je-
junio & orationi: deinde sitis rursum
concordes, ne tentet vos satana ob cau-
sam intemperantiæ vestræ. Hoc autem 6
memoro per modum indulgentiæ, non per
modum præcepti. Volo enim omnes ho- 7
mines esse ut ipse sum: sed unusquisque
donum habet à Deo sibi peculiare; unus
sic, alius verò sic. Dico etiam his qui 8
non nubunt, & viduis, Bonum est eis
permanere ut ego sum. Quòd si non con- 9
tinent sese, nubant: quia conjugium istis
consultius quidem est, quàm incendium.
Præcipio autem iis qui jam nupserunt, 10
non ego, sed Dominus, ut uxor non sepa-
ret se à viro suo: Et si separet se ab il- 11
lo, maneat innupta, aut viro suo recon-
cilietur: Et ne deserat vir uxorem suam.
Cætera dico ego, non Dominus, 12

Feriâ quartâ hebdomadæ septimæ
post Pentecosten.

Quicunque frater habet uxorem quæ
nondum credidit, & hæc consentit habi-
tare cum illo, ne dimittat eam.
Hucusque. *Et quæcunque uxor habet* 13
maritum qui nondum credidit, isque
consentit habitare cum illa, ne amandet
eum. Maritus enim qui non credidit, 14
jam sanctificatus est per uxorem: &
uxor quæ non credidit, sanctificata jam
est per maritum. Alioqui liberi vestri im-
puri essent, attamen sancti sunt. Quòd 15
si incredulus separet sese, separetur: ne-
que enim servitute subjicitur frater &
soror hisce similibus: & quidem voca-
vit nos Deus ad pacem. Et unde scis ô 16
uxor, an maritum tuum sis servatura?
Aut unde nôsti ô vir, an uxorem tuam
sis servaturus? Verùm unusquisque pro- 17
ut partitus est illi Deus, atque ita quem-
admodum vocavit eum Dominus, sic in-
cedat. Hoc modo in ecclesiis omnibus or-
dino. Vocatus est aliquis circuncisus? 18
ne attrahat præputium. Vocatus est
præputiatus? ne circuncidatur. Circun- 19
cisio enim nihil est, & præputium nihil
est: sed res utilis est observatio manda-
torum Dei. Persistat igitur unusquisque 20
in vocatione in qua vocatus est. Servus 21
vocatus es? ne cures hoc: imò etiamsi
possis liber fieri, præstantius est ut ser-
vitute utaris.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9
10 ወለእመሰ : ኢይክሉ : ተዐግሶ : ለያውስቡ : ወይኄይስ : አውስቦ : እምዘሞ ::=፡ ወለ
እለሂ : አውሰቡ : እኤዝዞሙ : በትእዛዘ : እግዚእነ : ወአኮ : በትእዛዘ : ርእስየ ::
11 ብእሲትኒሰ : ኢትትኃደግሰ : ምክለ : ምታሰ:=፡ ወእመኒሰ : ተኃደግትሰ : ትን
በርሰ : በከሰ : ወኢታውስብሰ : ብእሴሰ : ወእማእኮሰሰ : ትትዐረቅሰ : ምስለሰ :
12 ምታሰ::=፡ ወለባዕዳንሂ : እነግሮሙ : አነ : ዘእምኀቤየ : ወአኮ : ዘእምኀበ : እግ
ዚእነ:: ለእመቦ : እምአኃዊነ : ዘቦ : ብእሲተ : እንተ : ኢትአምን : ወታፈቅር : ም
13 ታ : ወትፈቅድ : ትንበር : ምስሌሁ : ኢይኅድግ : ብእሲቶ::=፡ ወእመኒ : ብእሲት:
ባቲ : ምተ : ወኢይአምን : ወያፈቅር : ብእሲቶ : ወይፈቅድ : ይንበር : ምስሌሃ :
14 ኢትኅድግ : ምታ::=፡ እስመ : ይትቄደስ : ብእሲኒ : ወኢይአምን : ብእንተ : ብእሲ
ቱ : ወትትቄደስ : ብእሲትኒ: እንተ: ኢትአምን: በእንተ: ምታ: ወእምአኮሰ: ርኩሳነ :ይከ
15 ውኑ: ውሉዶሙ:: ወይእዜሰ: ቅዱሳን: እሙንቱ::=፡ ወእመሰ : ዘኢይአምን: የኀድግ:
ለይኅድግ : ወኢይትቀነይ : እኁነ : ወእኅትነ : ለዘ: ከመዝ: እስመ: ለሰላም: ጸውዐነ:
16 እግዚአብሔር::=፡ ምንተ: ተአምር : ብእሲት: ለእመ: ታድኅና: ለምታ: ወምንተ:
17 ያአምር :ብእሲ:ለእመ:ያድኅና:ለብእሲቱ::=፡ ወባሕቱ:ኵሉ:ከመ:ከፈሎ:እምኀበ:
እግዚአብሔር:: ወኵሉ:በከመ:ጸውዖ: እግዚአብሔር : ከማሁ: ለየሀሉ: ወከመዝ:ንሌ
18 ዝዝ: ለኵሉ: አብያተ: ክርስቲያናት::=፡ ለእመቦ: ዘቦአ: እንዘ:ግዙር:ውእቱ:ኢይፀ
19 አ:ወእመሰ:ዘእንበለ:ይትገዘር:ቦአ:ኢይትገዘር:እንከ::=፡ ተገዝሮሂ:ኢይበቍዕ:ወኢ
20 ተገዝሮሂ: ኢያሰልጥ:ዘእንበለ:ዳእሙ:ዐቂበ:ትእዛዘ: እግዚአብሔር ::=፡ ወኵሉ:በ
21 ከመ:ቦአ:ከማሁ: ለየሀሉ::=፡ ወእመኒ : ገብር : አንተ : ኢያሕዝንከ : ትክል: ተግዕዘ:
ለእመ:ከመ:አስለጥከ::=፡

Et si non possint perseverare, matrimonium contrahant: melius est matrimonium con- 9
trahere quàm fornicare. Et iis qui matrimonium contraxerunt, præcipio in 10
mandato Dei nostri, & non in mandato meipsius, mulier ne dimittatur à viro suo.
Et si dimissa sit, maneat lugens, & non se copulet viro: sin minus, reconciliator cum 11
viro suo. Et reliquis dico ego quæ ex me sunt, *& non quæ ex Domino nostro,* 12
Si quis sit ex fratribus nostris qui habet uxorem quæ non credit, & diligit
virum suum & vult habitare cum eo, ne dimittat uxorem suam. Et si uxor 13
habet virum, & non credit, & diligit uxorem suam, & vult habitare cum
ea, ne dimittat virum suum. Quia sanctificatur etiam vir infidelis, per uxorem 14
ejus, & sanctificatur uxor infidelis per virum suum, alioquin immundi essent
filii eorum, & nunc sancti sunt. Et si infidelis discedet, discedat: & non 15
subjicietur frater noster aut soror nostra tali, quia in pacem vocavit nos Deus.
Quid scit mulier, si servabit virum suum? & quid scit vir si servabit uxo- 16
rem suam? Veruntamen quisque sicut impertitum est ei à Deo, & quisque sic- 17
ut vocavit eum Deus, sic permaneat: & ita præcipimus omnibus domibus Chri-
stianorum. Si quis sit qui intraverit circumcisus, ipse ne exeat: & si incir- 18
cumcisus intraverit, ne circuncidatur igitur. Circuncisio non prodest, & incir- 19
cuncisio non perficit: solummodò observatio mandati Dei. Et quisque sicut in- 20
travit, sic permaneat. Et si servus sis, non molestiam tibi ferat, potes liber esse 21
si profuisti.

Nam in Domino vocatus servus, libertus Domini est: similiter &
22 Ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν· (υ) ὁμοίως καὶ
liber vocatus, servus est Christi. Pretio empti estis: *ne fiatis*
23 ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ. Τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε
servi hominum. Unusquisque in quo vocatus est, fratres, in hoc permaneat
24 δοῦλοι ἀνθρώπων. Ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοὶ, ἐν τούτῳ μενέτω
apud Deum. De autem virginibus præceptum Domini non habeo: *sententiam*
25 παρὰ τῷ Θεῷ. Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην
autem do, tanquam misericordiam consecutus à Domino fidelis *esse*. Existimo
26 δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι. Νομίζω
ergò hoc *pulchrum* esse propter instantem necessitatem, quoniam *pulchrum* ho-
οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀν-
mini sic esse. Alligatus es uxori? *ne quære* solutionem: Solutus es ab
27 θρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. Δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ
uxore? *ne quære* uxorem. Si autem & acceperis uxorem, non peccâsti:
28 γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα. Ἐὰν δὲ καὶ (φ) γήμῃς, οὐχ ἥμαρτες·
Et si nupserit virgo, non peccavit: tribulationem *verò* carnis habebunt
καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτε· θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ
hujusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc *autem* dico, fratres, tempus
29 τοιοῦτοι. ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοὶ, ὁ καιρὸς
contractum reliquum est, ut & *habentes* uxores, tanquam non ha-
(χ) συνεσταλμένος τὸ λοιπόν ἐστιν, ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔ-
bentes sint: Et *flentes*, tanquam non flentes: & *gaudentes*,
30 χοντες ὦσι· Καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες,
tanquam non gaudentes: & *ementes*, tanquam nō possidentes: Et *u-*
31 ὡς μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες· Καὶ οἱ χρώ-
tentes mundo hoc, tanquàm non *abutentes:* præterit enim figura
μενοι (ψ) τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα
mundi hujus. Volo autem vos sine solicitudine esse. *Cælebs curat*
τοῦ κόσμου τούτου. Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ 32
quæ Domini, quomodò *placebit Domino:* *At uxorem ducens curat*
τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς (ω) ἀρέσει τῷ Κυρίῳ· Ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ 33
quæ mundi, quomodò placeat uxori: *Divisæ sunt* mulier &
τὰ τοῦ κόσμου, πῶς (α) ἀρέσει τῇ γυναικί· Μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ 34
virgo: Innupta *curat* quæ Domini, ut sit sancta & corpore &
ἡ παρθένος· ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ σώματι καὶ
spiritu: *At* nupta *curat* quæ mundi, quomodò placeat vi-
πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς (β) ἀρέσει τῷ ἀν-
ro. Hoc *verò* ad vestram *ipsorum* utilitatem dico, non ut laqueum
δρί. Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν (γ) συμφέρον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον 35
vobis injiciam, sed ad *decens* & *benè adhærens Domino indis-*
ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ (δ) εὐπρόσεδρον τῷ Κυρίῳ ἀπερι-
tractè. Si autem quis *indecens esse* super virginem suam existimat, *si*
σπάστως. Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν 36
sit superadulta, & ita *debet* fieri, quod vult faciat: non pec-
ᾖ ὑπέρακμος, καὶ (ε) οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρ-
cat: *jungantur matrimonio*. *Qui verò stetit firmus* in corde,
τάνει· γαμείτωσαν. Ὃς δὲ (ζ) ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ, 37
non habens necessitatem: potestatem autem *habet circa propriam voluntatem*, &
μὴ ἔχων ἀνάγκην, (η) ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ
hoc judicavit in corde suo servare suam virginem, *benè*
τοῦτο κέκρικεν ἐν (θ) τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς
facit. *Itaque* & matrimonio *jungens*, *pulchrè* facit: *at non matrimonio*
(ι) ποιεῖ. Ὥστε καὶ ὁ (κ) ἐκγαμίζων, καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ μὴ ἐκγα- 38
jungens, meliùs facit.
μίζων, κρεῖσσον ποιεῖ.

MS. A. (υ) ὁμοίως ὁ (φ) γαμήσῃ, (χ) συνεσταλμένος ἐστὶν τὸ λοιπὸν, ἵνα (ψ) τὸν · · · μον, ὡς (ω) ἀρέσῃ (α) ἀρέσῃ τῇ γυναικί· καὶ μεμέρισται· Καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· (β) ἀρέσῃ (γ) * συμφέρον (δ) εὐπάρεδρον (ε) τοῦτο (ζ) ἕστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος, μὴ (η) ἐξουσίαν ἔχει (θ) τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ τηρεῖν (ι) ποιήσει. (κ) γαμίζων τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιεῖ· καὶ ὁ μὴ γαμίζων, κρεῖσσον ποιήσει.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
38 [illegible]

Is etenim qui servus vocatus est in Domino nostro, libertus est Dei: similiter qui ingenuus vocatus est, servus est Christi. Pretio redempti estis, ne fueritis servi hominum. Unusquisque in quo vocatus est, fratres mei, in hoc perduret apud Deum.

Martyrum sanctarum. 12.

Porrò de virginitate præceptum à Deo non accepi: ego verò consilium do, tanquam vir qui gratiam adeptus sum à Deo ut sim fidelis. Puto itaque hoc bonum esse propter necessitatem temporis, quòd satius sit homini sic esse. Vinctus es cum uxore, ne quæras divortium: solutus es ab uxore, ne quæras uxorem. Si autem ducas uxorem, non peccas. Et si virgo fuerit viri, non peccat. Molestia autem illis est in corpore qui sunt hujusmodi: ego autem vobis parco. Cæterùm hoc dico, fratres mei, tempus jam in miserum statum devenisse, ita ut ii qui habent uxores, sint tanquam non habentes. Et qui flent, tanquam non flentes: & qui lætantur, tanquam non lætantes: & qui emunt tanquam non fruentes. Et qui utuntur hoc mundo, ne ultra quam requirit necessitas, *utantur*. Præterit enim species mundi hujus. Propterea velim vos absque solicitudine esse. Qui enim non habet uxorem, curat quæ sunt Domini sui, quomodo placeat Domino suo. Qui verò habet uxorem, solicitus est de mundo, quomodo placeat uxori suæ. Porrò differentia est inter mulierem & virginem. Quæ non est viro, meditatur in Domino suo, ut sit sancta tum corpore tum spiritu suo. Quæ autem habet maritum, cogitat de mundo, quomodo placeat marito suo. Hoc autem ad utilitatem vestram dico, non ut laqueum injiciam vobis, sed ut perseveretis apud Dominum vestrum in habitu decoro, non curantes de mundo. Si quis autem putat deridendam fore virginem suam, quòd præterierit tempus ejus, nec dederit eam viro, congruum est ut det eam: prout voluerit, agat; non peccat, nubat. Cæterùm is qui certissimè constituit in mente sua, neque cogitur *ullâ* re, sed potestatem habet in propriam voluntatem, & ita decrevit in corde suo, ut servet virginem suam, benè facit. Itaque & is qui dat virginem suam, benè facit; & is qui non dat virginem suam, longè meliùs facit.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በደናግል ፡ ምንባብ፡፡=፡

22 እስመ ፡ ዘተቀንየ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ግዑዝ ፡ ውእቱ ፡ በኀበ ፡ ክርስቶስ፡፡ ወከማ
23 ሁ ፡ አጋዕዚ ፡ ገብረ ፡ ክርስቶስ ፡ ውእቱ፡=፡ በሤጥ ፡ ተሣየጥክሙ ፡ ኢትኩኑ ፡ አግ
24 ብርተ ፡ ሰብእ፡=፡ ወኵልክሙ ፡ አኃዊነ ፡ በዘ ፡ ቦእክሙ ፡ ከማሁ ፡ ሀለው ፡ ለእግዚ
25 አብሔር፡፡=፡ ወእንበይነ ፡ ደናግልኒ ፡ ኢኮነ ፡ ትእዛዘ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘእብለ
ክሙ ፡ ዳእሙ ፡ አምክረክሙ ፡ ሕገ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተሣሀሎ ፡ ከመ ፡ ማእመኑ ፡
26 ለእግዚአብሔር፡=፡ ወባሕቱ ፡ ይመስለኒ ፡ ከመዝ ፡ እስመ ፡ ይኄይስ ፡ በግብር ፡
27 ይትፈቀድ ፡ ለዝንቱ ፡ ይኄይሶ ፡ ለብእሲ ፡ ከመዝ ፡ የሀሉ፡፡=፡ እምከመ ፡ ሀለውከ ፡
ምስለ ፡ ብእሲትከ ፡ ኢትፍቅድ ፡ ተኀድጎ ፡ ምስሌሃ ፡ ወእምከመሰ ፡ አልብከ ፡ ብእሲተ፡
ኢትፍቅድ፡ እንስተ፡፡=፡

De Virginibus Lectio.

Quia qui servivit Deo, libertus est apud Christum; & similiter liber, servus Christi est. Cum pretio empti estis, ne estote servi hominum. Et omnes vos fratres nostri, in quo intrâstis, sic permanete Deo. Et de virginibus non est mandatum Dei quod loquor vobis, sed consilium dat vobis lex, Deo misericordiam concedente, sicut fidelis Deo. Veruntamen videtur mihi sic, quia melius est in necessitate desiderari hoc, melius est homini ita esse. Si sis cum uxore tua, ne desideres dimitti ab ea, & si non habes uxorem, ne desideres feminam

Versio VULGATA LATINA.

22 Qui enim in Domino vocatus est servus, libertus est Domini : similiter qui liber
23 vocatus est, servus est Christi. Pretio empti estis , nolite fieri servi hominum.
24 Unusquisque in quo vocatus est, fratres, in hoc permaneat apud Deum. De vir-
25 ginibus autem præceptum Domini non habeo : consilium autem do , tanquam
26 misericordiam consecutus à Domino , ut sim fidelis. Existimo ergò hoc bonum
27 esse propter instantem necessitatem , quoniam bonum est homini sic esse. Alligatus
es uxori ? noli quærere solutionem. Solutus es ab uxore ? noli quærere uxorem.
28 Si autem acceperis uxorem : non peccâsti. Et si nupserit virgo , non peccavit:
29 tribulationem tamen carnis habebunt hujusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc
itaque dico, fratres; Tempus breve est : reliquum est, ut & qui habent uxores,
30 tanquam non habentes sint : Et qui flent , tanquam non flentes : & qui gaudent,
31 tanquam non gaudentes : & qui emunt, tanquam non possidentes : Et qui utun-
32 tur hoc mundo, tanquam non utantur : præterit enim figura hujus mundi. Volo
autem vos sine solicitudine esse. Qui sine uxore est , solicitus est quæ Domini
sunt, quomodò placeat Deo. Qui autem cum uxore est, solicitus est quæ sunt 33
mundi , quomodò placeat uxori , & divisus est. Et mulier innupta, & virgo, 34
cogitat quæ Domini sunt; ut sit sancta corpore, & spiritu. Quæ autem nupta
est, cogitat quæ sunt mundi , quomodò placeat viro. Porrò hoc ad utilitatem ve- 35
stram dico : non ut laqueum vobis injiciam , sed ad id , quod honestum est,
& quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum obsecrandi. Si quis 36
autem turpem se videri existimat super virgine sua , quòd sit superadulta , &
ita oportet fieri : quod vult faciat : non peccat, si nubat. Nam qui statuit in 37
corde suo firmus , non habens necessitatem , potestatem autem habens suæ vo-
luntatis , & hoc judicavit in corde suo , servare virginem suam , benè facit.
Igitur & qui matrimonio jungit virginem suam, benè facit : & qui non jungit, 38
meliùs facit.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

22 * لأن من دعي في ديانة الرب عبدا * فهو حرا للرب * فكذلك من دعي حرا فهو عبدا
23 للمسيح * قد اشتريتم بثمن * فلا تصيروا للناس عبيدا *

* الخميس من الجمعة السابعة بعد العنصرة *

24 * ايها الاخوة كل احد في الشي الذي
25 دعي اليه فليثبت فيه عند الله * ثم * واما العذارى فليست معي وصية من الرب من
26 اجلهم * بل انا افيدكم رايا بما ان الرب رحمني ان اكون امينا على الكرازة * اني استشعر
27 ان جيدا هو هذا * من اجل الشدة الحاضرة * ان جيدا للانسان ان يكون هكذا * انت
28 مربوط بامراة لا تطلبن حلا * انت محلول من امراة فلا تطلبن امراة * وان تزوجت فما
قد اخطات * وان تزوجت البتول فما قد اخطات * ومثل هولاء فيكون لجسمهم حزنا * وانا
29 اشفق عليكم * فهذا المعنى عنيت يا اخوتي * ان الوقت مذ الان هو مشمرا ليكونوا
30 الذين لهم نساء كمن ليس لهم نساء * والذين يبكون كانهم لم يبكوا * والذين
31 يفرحون كانهم لم يسروا * والذين يبتاعون كانهم لم يملكوا * والذين يستعملون هذا
32 العالم كانهم لم يستعملوه * لان شكل هذا العالم سيعبر ويجوز * واريدكم ان تكونوا
33 لا هم لكم * فمن لم يتزوج فباوامر الرب يهتم * كيف يرضي الرب * والمتزوج فيهتم بمهمات
34 العالم * كيف يرضي امراته * وقد انفصل ما بين الامراة والبتول * فالتي لم تتزوج
تهتم باوامر الرب * لتكون قديسة بجسمها وروحها * والمتزوجة تهتم بعادات العالم * كيف
ترضي رجلها *

* الجمعة من الجمعة السابعة بعد العنصرة *

35 * هذا القول اقوله لما يوافقكم * ولست اذكره لكي القي عليكم وهقا * بل اتوخى
36 حسن التثبت المشرفة للرب * بلا تعلق ولا تشاغل * ثم * وان استشعر احد انه يشان
بالبتول التي له ان كان وقتها عبر * وهكذا يجب ان تكون * فليعمل ما يشاء * وليزوجها
37 فما يخطي * ومن قد وقف عزمه في قلبه متوطدا * وما تضطره شدة * وله سلطان على
38 مشيئته * وقد ميز هذا في قلبه ان يحفظ البتولية التي له * فعملا حسنا يعمل * فمن تزوج
اذا يعمل حسنا * ومن لا يتزوج يعمل افضل من ذلك *

* *Nam qui vocatus est in religione Domini* 22
servus , liber est Domino. Eodemque
modo, qui liber vocatus est, servus est
Christo. Empti jam estis pretio, nè igitur 23
servi fiatis hominibus.

Feriâ quintâ hebdomadæ septimæ post Pentecosten.

O fratres , unusquisque in ea re ad 24
quam vocatus est, permaneat apud De-
um. Hucusque. *Quod autem ad vir-* 25
gines, præceptum non habeo à Domino :
ego tamen juvabo vos consilio , ob id
quod Dominus misericordiâ sit usus in
me, ut commissa sit mihi prædicatio.
Equidem opinor bonum hoc esse, propter 26
præsentem calamitatem, bonum inquam
homini sic esse. Alligatus es uxori? nè 27
quæras dissolutionem. Solutus es ab
uxore? nè quæras uxorem. Quòd si 28
conjugem duxeris , non peccâsti : & si
nupserit virgo , non peccavit ; at hisce
similium corpus mœrore afficietur : ego
verò clemens sum erga vos. Hoc autem 29
sensu intelligo fratres mei , quòd tem-
pus imposterum præterlabens est, ut sint
qui uxores habent, velut hi qui non ha-
bent uxores : Et qui flent, ac si non 30
fleant : & qui gaudent, quasi non exul-
tent : & qui emunt, quasi non possideant:
Et qui hoc mundo utuntur , tanquam 31
non utantur : quoniam species hujus
mundi præterit ac labitur : Et volo vos 32
esse solicitudinis expertes. Nam qui non
est conjugatus, in mandatis Domini oc-
cupatur , quomodo placeat Domino :
Conjugatus autem occupatur in curis 33
mundi, quomodo placeat uxori suæ. Et 34
diversa res est inter uxorem , & vir-
ginem : quæ enim est innupta, occupatur
in mandatis Domini, ut sit sancta cor-
pore & spiritu suo : nupta verò occu-
patur in moribus mundi, quomodo placeat
viro suo.

Feriâ sextâ hebdomadæ septimæ post Pentecosten.

Hunc sermonem dico ad id quod vobis 35
conducit : nec eum refero, ut laqueum
super vos jaciam : sed intendo honestæ
decus adhæsionis Domino, absque tricis
aut distractione. Hactenus. *Quòd* 36
siquis existimat vituperio se affici ob
virginem quam habet, si tempus ejus ex-
piraverit, & sic oportet eam esse : faciat
quod libuerit , cámque matrimonio jun-
gat : non enim peccabit. Qui verò pro- 37
priam sententiam in corde suo firmus
decrevit, nec compellitur necessitate, ha-
bétque potestatem super voluntatem
suam, & hic proposuit in corde suo ser-
vare suam virginitatem, bonam facit
actionem. Igitur qui nubit, benè facit: 38
& qui non nubit, eo præstantius facit.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ወእመኒ ፡ አውሰብከ ፡ ኢይከውነከ ፡ ኃጢአተ ፡ ወእመኒ ፡ አውሰብከ ፡ ድንግለ ፡ ኢይከ
29 ውነከ ፡ ኃጢአተ ፡ ወባሕቱ ፡ ዘከ ፡ አውሰበ ፡ መቅሠፍተ ፡ ኀሠሠ ፡ ለርእሱ ፡፡ ወ
አነሰ ፡ እስመ ፡ እምሕከክሙ ፡ ዘእብለክሙ ፡ ዘኒ ፡ ዘእቤለክሙ ፡ ወባሕቱ ፡ ከመ
ዝ ፡ ይረትዕ ፡ ለኀዊነ ፡ እስመ ፡ ኃለፈ ፡ ኵሉ ፡ ንብረተዝ ፡ ዓለም ፡ ወይእዜኒ ፡ እለ
30 ኒ ፡ አውሰቡ ፡ ከመዘ ፡ ኢያውሰቡ ፡፡ ወእለኒ ፡ ይዴልዉ ፡ ከመዘ ፡ ኢይዴልዉ ፡ ወ
እለኒ ፡ ይትፌሥሑ ፡ ከመዘ ፡ ኢይትፌሥሑ ፡ ወእለኒ ፡ ይበልዑ ፡ ከመዘ ፡ ኢይበልዑ ፡፡
31 ወእለኒ ፡ ይሰትዩ ፡ ከመዘ ፡ ኢይሰትዩ ፡ እስመ ፡ ኃለፈ ፡ ኵሉ ፡ ንብረተዝ ፡ ዓለም ፡፡
32 ወአንሰ ፡ እፈቅድ ፡ ለክሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ሐዘን ፡ ተሀልዉ ፡ ወዘኒ ፡ ኢያውሰበ ፡ የሐልዮ ፡
33 ለእግዚአብሔር ፡ በዘ ፡ ያደሉ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ወዘሰ ፡ አውሰበ ፡ ይሔሊ ፡ ንብ
34 ረተዝ ፡ ዓለም ፡፡ በዘ ፡ ያደሉ ፡ ለብእሲቱ ፡ ወባሕቱ ፡ ተናፈቀ ፡፡ ወብእሲትኒ ፡ ማዕ
ስብት ፡ ወድንግልኒ ፡ እንተ ፡ ኢያውሰበት ፡ ተሐልዮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ይትቀደስ ፡
ሥጋሃኒ ፡ ወነፍሳኒ ፡፡ ወእንተሰ ፡ አውሰበት ፡ ተሐሊ ፡ ንብረተዝ ፡ ዓለም ፡፡ በዘ ፡ ታደሉ ፡
35 ለምታ ፡፡ ወዝኒ ፡ በዘ ፡ ይበቍዓክሙ ፡ ዘእብለክሙ ፡ ወአኮ ፡ ከመ ፡ አሰግርክሙ ፡
36 ዘእንበለ ፡ ዳእሙ ፡ በዘ ፡ ትፀመድዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘእንበለ ፡ ኑፋቄ ፡፡ ወእመ
ሰቦ ፡ ዘየኀፍር ፡ በለንተ ፡ ድንግሉ ፡ እስመ ፡ ልህቀ ፡ ካመዝ ፡ ርቱዕ ፡ ይኩን ፡፡ ዘፈቀ
37 ደ ፡ ይግበር ፡ ወአልቦ ፡ ኃጢአተ ፡፡ ወእመኒ ፡ አጽንዐ ፡ በልቡ ፡ ኢያገብሮ ፡
ብውሕ ፡ ሎቱ ፡ ዘፈቀደ ፡፡ ወእመኒ ፡ አጽንዐ ፡ ይዕቀብ ፡ ድንግልናሁ ፡ በልቡ ፡ ሠ
38 ናየ ፡ ገብረ ፡፡ ወዘኒ ፡ አውሰበ ፡ ድንግለ ፡ ሠናየ ፡ ገብረ ፡፡ ወዘሰ ፡ ኢያወሰበ ፡ እንተ ፡
ትኄይስ ፡ ገብረ ፡፡

Et si duxeris uxorem , non erit tibi peccato : & si duxeris uxorem vir- 28
ginem , non erit tibi peccato : veruntamen qui uxorem duxerit, plagas quæ-
sivit sibi. Et ego quia parco vobis, dicebam vobis hoc quod dico vobis : 29
veruntamen sic expedit fratres nostri , quia transierunt omnes curæ
hujus mundi : & nunc qui uxorem duxerunt, sicut non duxissent:
Et qui prosperi fuit , ut non prosperi : & gaudentes, sicut non gaudentes: 30
& edentes, sicut non edentes : Et bibentes, sicut non bibentes : quia trans- 31
ierunt omnes curæ hujus mundi. Et ego volo vos sine cura esse : qui non 32
contrahit matrimonium, intentus est Deo , quomodo placeat Deo. Et qui 33
contraxit matrimonium, curat negotium hujus mundi quomodo placeat u-
xori suæ, veruntamen divisus est. Et mulier ancilla , & virgo quæ non 34
contraxit matrimonium, intenta est Deo, quomodo sanctificetur corpus ejus,
& anima ejus: & quæ contraxit matrimonium, curat negotium hujus mundi,
quomodo placeat viro suo. Et ut hoc prosit vobis, loquor vobis : & non ut 35
prebendam vos , sed tantùm ut adhæreatis Deo sine hæsitatione. Et si 36
quis est qui pudefactus est de virgine sua, quia senex est , ita debet
fieri : quod vult faciat , & non habet peccatum. Et si sic statuit in 37
corde suo non cogens , permissum est ei quod voluit : Et si statuit servare 38
virginem suam in corde suo, benè fecit. Et qui matrimonio junxit virginem,
benè fecit : & qui non jungit matrimonio, meliùs facit.

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Ε'.

Mulier alligata est legi *in quantum tempus* vivit vir ejus: si *verò* dormierit
39 Γυνὴ (λ) δέδεται νόμῳ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ (μ) κοιμηθῇ
vir ejus, liberata est cui vult *nubere*, tantùm in Domino. Beatior
40 ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ. Μακαριωτέρα
autem *est* si sic *maneat*, secundùm *meam sententiam*. Puto autem & ego Spiritum
δέ ἐστιν ἐὰν οὕτω μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην. δοκῶ δὲ κἀγὼ Πνεῦμα
Dei *habere*.
Θεοῦ ἔχειν.

CAP. VIII. η'.

ΠΕρὶ De autem idolis *immolatis*, scimus quia omnes scientiam habemus. Scientia
1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις Ε'
inflat, *at* charitas ædificat. Si autem quis existimat scire aliquid, nondum
2 φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. (α) Εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι τι. οὐδέπω
quicquam cognovit quemadmodùm oporteat *nôsse*. Si autem quis diligit Deum, hic
3 οὐδὲν ἔγνωκε καθὼς δεῖ γνῶναι. Εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν, οὗτος
cognitùs est ab eo. De *esca igitur idolothytorum*, scimus quia nihil
4 ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν
idolum in mundo: & quòd nullus Deus *alter*, *si non* unus. *Etenim* etsi
5 εἴδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς (β) Θεὸς ἕτερος, εἰ μὴ εἷς. Καὶ γὰρ εἴπερ
sunt *dicti* dii, sive in cœlo, sive in terra, (*sicuti* sunt dii mul-
εἰσὶ λεγόμενοι θεοὶ, εἴτε ἐν οὐρανῷ, εἴτε (γ) ἐπὶ τῆς γῆς, (ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ πολ-
ti, & domini multi,) *Sed* nobis unus Deus, Pater, ex quo omnia, &
6 λοὶ, καὶ κύριοι πολλοὶ,) Ἀλλ' ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ
nos in illum: & unus Dominus Jesus Christus, per quem omnia, & nos per
ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι'
ipsum. Sed non in omnibus *illa* scientia. Quidam autem conscientiâ idoli
7 αὐτοῦ. Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις. τινὲς δὲ τῇ (δ) συνειδήσει τοῦ εἰδώλου
usque nunc, quasi *idolis immolatum* manducant: & conscientia ipsorum infirma *existens*,
ἕως ἄρτι, ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι· καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα
polluitur. Esca autem nos non commendat Deo. Neque enim si mandu-
μολύνεται. Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ (ε) παρίστησι τῷ Θεῷ. (ζ) οὔτε γὰρ ἐὰν φά- 8
caverimus, *abundamus*: neque si non manducaverimus, *deficimur*. Videte
γωμεν, περισσεύομεν· οὔτε (η) ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα. Βλέπετε 9
autem ne fortè *auctoritas* vestra hæc offendiculum fiat infirmis. Si
δὲ μή πως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς (θ) ἀσθενοῦσιν. Ἐὰν 10
enim quis viderit *te habentem* scientiam, in idolio recumbentem, nónne conscientia
γάρ τις ἴδῃ σε τὸν ἔχοντα γνῶσιν, ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις
ejus *infirmi existentis*, ædificabitur ad idolothyta manducandum? Et
αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; (ι) Καὶ 11
peribit infirmus frater in tua scientia, propter quem Christus mortuus est?
ἀπολεῖται ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει, δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν;
Sic autem peccantes in fratres, & percutientes eorum conscientiam
(κ) Οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν 12
infirmam, in Christum peccatis. Quapropter si esca scandalizat fratrem meum,
ἀσθενοῦσαν, εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε. Διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, 13
non manducabo carnem in æternum, *ut* ne fratrem meum scandalizem.
οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

CAP. IX. θ'.

'Ο Non sum Apostolus? non sum liber? nónne Jesum Christum
Οὐκ εἰμὶ (α) ἀπόστολος; οὐκ εἰμὶ (β) ἐλεύθερος; οὐχὶ (γ) Ἰησοῦν Χριστὸν 1
Dominum nostrum vidi? Non opus meum vos estis in Domino? Si aliis
τὸν Κύριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν (δ) Κυρίῳ; Εἰ ἄλλοις 2
non sum Apostolus, *at certè* vobis sum: nam signaculum mei Apostolatûs vos
οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς 3
estis in Domino. Mea defensio me *inquirentibus*, hæc est; Num non
ἐστε ἐν Κυρίῳ. Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν, αὕτη ἐστὶ, Μὴ οὐκ 4
habemus potestatem manducandi & bibendi?
ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν;

MS.A. (λ) δέδεται ἐφ' (μ) ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ΚΕΦ. η'. MS.A. (α) Εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὔπω ἔγνω καθὼς (β) Θεὸς, εἰ μὴ (γ) ἐπὶ γῆς, (δ) *Συνηθείᾳ (ε) παρα-στήσει (ζ) οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, (η) ἐὰν φάγωμεν, (θ) ἀσθενέσιν. (ι) Ἀπόλλυται οὖν ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει ὁ ἀδελφὸς, δι' ὃν (κ) Οὕτως ΚΕΦ. θ'. MS.A. (α) ἐλεύθερος; (β) ἀπόστολος; (γ) Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν (δ) Κυρίῳ; * * * Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν, ἐστὶν αὕτη,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

39 [illegible]
40 [illegible]
[illegible]

CAP. VIII.

1 [illegible]
2
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
[illegible]

CAP. IX.

1 [illegible]
2 [illegible]
3
4 [illegible]
[illegible]

Mulier quandiù vivit maritus ejus, alligata 39
est per legem: sin obdormierit maritus ejus,
libera est, ut sit cujus voluerit: tantùm in
Domino nostro. Beata autem erit si ita per- 40
manserit, meâ quidem sententiâ. Arbitror
autem me quoque Spiritum Dei habere.

CAP. VIII.

Quotidiè. 13.

DE sacrificiis porrò idolorum, scimus nos 1
omnes habere scientiam. Scientia verò
arrogantem reddit, sed dilectio ædificat.
Si quis autem putat se scire aliquid, nihil 2
adhuc novit prout oportet eum nôsse. Si 3
quis autem diligit Deum, hic cognitus est ab
eo. De cibo igitur sacrificiorum idolorum, 4
scimus nihil esse idolum in hoc mundo, nec
esse Deum alium, præter unum. Nam etsi 5
sint qui vocentur dii, aut in cœlo, aut in
terra, quemadmodum sunt dii multi, & do-
mini multi: Nobis tamen unus est Deus, 6
Pater, à quo omnia, & nos in ipso: & unus
Dominus Jesus Christus, per quem omnia, &
nos per eum. Sed non omnibus inest scien- 7
tia. Sunt enim nonnulli qui in sua consci-
entia quam ad hoc usque tempus de idolis
habent, tanquam immolatum edunt: qoúm-
que infirma sit eorum conscientia, contami-
natur. Cibus autem non dat nobis accessum 8
ad Deum: nec enim si comederimus, abun-
dabimus: nec si non comedamus, imminue-
mur. Videte autem ne facultas hæc vestra sit 9
offendiculo infirmis. Nam si quispiam vi- 10
derit te, te *inquam*, qui scientiâ præditus es,
accumbentem in domo idolorum, nónne
conscientia illius, quia infirmus est, confir-
mabitur ut comedat quod est immolatum?
Et peribit per scientiam tuam is qui infir- 11
mus est, propter quem mortuus est Christus.
Quòd si ita peccetis in fratres vestros, & il- 12
lidatis conscientiam infirmorum, in Chri-
stum quidem peccatis. Quamobrem si cibus 13
offendat fratrem meum, in æternum carnem
non comedam, ne offendam fratrem meum.

CAP. IX.

AN non sum liber? an non sum Aposto- 1
lus? an non Jesum Christum Dominum no-
strum vidi? annon estis opus meum in Dño
meo? Et si aliis non sim Apostolus, atta- 2
men vobis sum. Proindè sigillum Aposto-
latûs mei vos estis: Et defensio apud eos 3
qui me condemnant, hæc est. Nunquid po- 4
testatem non habemus edendi & bibendi?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

39 በእሲትኒ፡እስርት፡ይእቲ፡ለምጠኒ፡ሕያው፡ሀሎ፡ምታ፡፡ ወእመሰ፡ሞተ፡ ምታ ፡ ለጋዕዚት፡
40 ይእቲ ፡ ዘፈቀደት ፡ ታውስብ ፡ ዳእሙ ፡ በእግዚአብሔር፡=፡ ወብፅዕት ፡ ይእቲ ፡ ለእመ፡
ነበረት፡ በምክርየ፡እስመ፡ይመስለኒ፡መንፈሰ፡እግዚእየ፡፡ ዘሀሎ፡ላዕሌየ፡=፡
1 ፲ ወበእንተሰ፡፡ ዘይዘብሑ፡ ለአማልክት፡ናአምር፡ ከመ፡ኵልነ፡ ብነ ፡ ልብ ፡ ወእእምሮሰ፡
2 የኀትዒቢ ፡ ወተፋቅሮሰ፡ የሐንጽ፡፡=፡ ወእመቦ ፡ ዘይብል ፡ አእመርኩ ፡ ዓዲ ፡ ሊየአምሬ ፡
3 ዘይብልዎ ፡ ያአምር፡=፡ ወዘሰ ፡ ያፈቅሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ውእቱኬ ፡ ዘአማን ፡ አእመ
4 ረ፡፡=፡ ወበእንተኒ፡ መባልዕት፡ ዘይዘብሑ፡ ለአማልክት፡ ናአምር፡ ከመ፡ አልቦ ፡አምላክ፡
ውስተ፡ ዓለም ፡ ወአልቦ፡ እግዚአብሔር፡ ዘእንበለ፡ አሐዱ፡=፡

Uxor ligata est quamdiu vivus manet vir ejus: & si mortuus sit vir ejus, libera 39
est: quem voluit matrimonio jungat, sed in Domino. Et beata est si manserit, in 40
consilio meo: quia videtur mihi quòd spiritus Domini mei est super me.

CAP. VIII.

ET de iis, qui sacrificant diis, scimus quòd omnes nos habemus intelligentiam. 1
Scientia inflat, & charitas ædificat. Et si quis sit, qui dicit; Novi, adhuc ne- 2
scit quod asserit se scire. Et qui diligit Deum, ipse est qui verè novit. Et de 3
escis quæ sacrificantur diis, scimus quòd non est Deus in mundo, & non est Deus 4
nisi unicus.

Versio VULGATA LATINA.

39 Mulier alligata est legi quanto tempore vir ejus vivit : quòd si dormierit vir ejus,
40 liberata est : cui vult nubat : tantùm in Domino. Beatior autem erit si sic permanserit, secundùm meum consilium : puto autem quòd & ego Spiritum Dei habeam.

CAP. VIII.

1 DE iis autem, quæ idolis sacrificantur, scimus quia omnes scientiam habemus.
2 Scientia inflat, charitas verò ædificat. Si quis autem se existimat scire aliquid,
3 nondum cognovit quemadmodum oporteat eum scire. Si quis autem diligit Deum,
4 hic cognitus est ab eo. De escis autem, quæ idolis immolantur, scimus quia nihil
5 est idolum in mundo, & quòd nullus est Deus, nisi unus. Nam etsi sunt qui dicantur dii, sive in cœlo, sive in terra: (siquidem sunt dii multi, & domini multi :)
6 Nobis tamen unus Deus, Pater, ex quo omnia, & nos in illum : & unus Dominus
7 Jesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum. Sed non in omnibus est scientia. Quidam autem cum conscientia usque nunc idoli, quasi idolothytum mandu-
8 cant : & conscientia ipsorum cùm sit infirma, polluitur. Esca autem nos non commendat Deo. Neque enim si manducaverimus, abundabimus : neque si non manducaverimus, deficiemus. Videte autem nè fortè hæc licentia vestra offendi- 9
culum fiat infirmis. Si enim quis viderit eum, qui habet scientiam, in idolio re- 10
cumbentem : nónne conscientia ejus, cùm sit infirma, ædificabitur ad manducandum idolothyta ? Et peribit infirmus in tua scientia frater, propter quem Christus 11
mortuus est ? Sic autem peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum 12
infirmam, in Christum peccatis. Quapropter si esca scandalizat fratrem meum: non 13
manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum scandalizem.

CAP. IX.

NOn sum liber ? Non sum Apostolus ? Nónne Christum Jesum Dominum no- 1
strum vidi ? Nónne opus meum vos estis in Domino ? Et si aliis non sum Apo- 2
stolus, sed tamen vobis sum : nam signaculum Apostolatûs mei vos estis in Domino.
Mea defensio apud eos, qui me interrogant, hæc est ; Numquid non habemus po- 3
testatem manducandi, & bibendi ? 4

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

39 * والامراة مربوطة بالشريعة طول المدة التي يعيشها رجلها * فاذا رقد رجلها فهي معتوقة
40 مالكة ان تتزوج بمن تشاء * وليكن بطاعة الرب فقط * وان بقيت كما هي هكذا على
راى انا * فتلك جزيلة الغبطة جدا * وانا اظن ان روح الله في *

1 الفصل الثامن * * فاما عن ذبائح الاصنام فقد علمنا اننا كلنا لنا
2 معرفة * والمعرفة تنفخ * والمحبة تبني * وان يظن احد انه يعرف شيا * فما قد عرف ولا شيا
3 كما يجب ان يعرفه * وان احب احد الله فهذا قد عرفه الله * فاما عن اكل ضحايا الاصنام فنحن 4
5 نعلم ان ليس شيا في العالم صنما * وان ليس احدا اخر الاها الا واحدا * وان كان قوم
يلقبون بالالهة * ان كانوا في السماء * وان كانوا على الارض * كما كانوا الهة كثيرون وارباب
6 كثيرون * لكنا نحن لنا الاها واحدا * الاب الذي منه كل البرايا ونحن لديه * ورب واحد
7 يسوع المسيح الذي منه الكل ونحن به * لكن العلم ليس هو لكل الناس فقوم * منكم
بمعرفة انها ضحية الصنم الى الان ياكلوها كانها ضحية للصنم * ويتدنس بضيرهم اذ هي
8 مريضة * احد مرفع اللحم * فما يقبلنا لله طعام * فلا ان اكلنا نزيد * ولا
9 ان لم ناكل ننقص * فاحذروا الا يصير سلطانكم هذا تعثيرا للضعفاء * لانه اذا راك 10
احد ايها العالم متكيا في بيت الاصنام * اليس اذ معرفته ضعيفة * يتوطد في اكل
11 ضحايا الاصنام * ويهلك الاخ الضعيف بمعرفتك * الذي من اجله مات المسيح * فاذ 12
13 تخطيون هكذا الى الاخوة وتضرون معرفتهم الضعيفة * فالى المسيح قد اخطاتم * فلهذا ان
يشكك اخي طعام * فلن اكل الى الدهر لحما * لئلا افتن اخي *

1 الفصل التاسع * * او لست انا رسولا * او لست حرا * او ما قد رايت ربنا
2 يسوع المسيح * او ما عملي بالرب انتم هو * ولين كنت لست رسولا الى اخرين * لكني اليكم رسول *
الاحد الحادي عشر بعد العنصرة * لان خاتم رسالتي بالرب انتم هم *
3 * واعتذاري عند الذين يفحصون اموري هذا هو * العلنا لا سلطان لنا ان ناكل ونشرب * 4

* *Et verò uxor est alligata legi toto intervallo quo vivit maritus ejus : cúmque occubuerit maritus ejus, emancipata est, facultatem habens nubendi cui voluerit: sit autem sub obedientia Domini tantùm.* 39
Quod si talis permaneat qualis est, secundùm sententiam meam, hæc sanè longè fœlicissima est. Et quidem opinor Spiritum Dei mihi inesse. 40

CAP. VIII.

Quòd autem ad victimas idolorum, jam novimus quòd omnes scientiam habemus. Et quidem scientia insolentem reddit, charitas verò ædificat. 1
Et si-quis arbitratur aliquid se nôsse, nescit quicquam ut oportet eum nôsse. 2
At si quis Deum diligit, hunc Deus edocuit. 3
Cæterùm de esu victimarum simulachorum, nos scimus nullam esse rem in mundo simulachrum, nullúmque alium esse Deum præter unum. 4
Et quamvis nonnulli vocitentur dii, sive in cœlo, sive super terram (quemadmodum multi sunt dii, & domini multi :) 5
Nobis tamen Deus est unus, Pater à quo cunctæ creaturæ, & coram quo nos sumus : & unus Dominus Jesus Christus, ex quo omnia, & per quem nos sumus. 6
Verùm scientia non omnium est hominum. Quidam enim vestrûm cum scientia quòd sit idoli victima, hucusque comedunt eam ut idoli victimam : & contaminatur conscientia eorum, cùm sit infirma. 7

Dominicâ genialium carnis.

Atqui esca non dat nobis frui præsentiâ Dei : neque si comederimus, abundabimus ; neque si non comederimus, deficiemur. 8
Cavete igitur ne fiat hujusmodi vestra potestas offendiculo infirmis. 9
Etenim cùm te viderit aliquis, ô erudite, accumbentem in domo simulachrorum, nonne illius scientia, cùm sit imbecillis, confirmabitur in esu victimarum simulachrorum ? 10
Et peribit frater infirmus per tuam scientiam, propter quem mortuus est Christus. 11
Cùmque sic peccetis in fratres, & debilem eorum conscientiam lædatis, in Christum peccâstis. 12
Propterea si esca fratrem meum scandalizet, haudquaquã comedã carnes in æternum, nè perdam fratrem meum. 13

CAP. IX.

ANnon sum ego Apostolus? annon sum liber ? annon Dominum nostrum Jesum Christum jam vidi ? annon opus meum in Domino vos estis ? 1
Et licet aliis non essem Apostolus, at vobis Apostolus sum. 2

Dominica undecima post Pentecosten.

Siquidem sigillum Apostolatûs mei in Domino vos estis. *Et defensio mea apud eos qui examinant actiones meas, hæc est ;* 3
Annon potestatem habemus edendi & bibendi ? 4

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወቦ : እለ : ይብልዎሙ : አማልክት : እመኒ : ዘውስተ : ሰማይ : ወእመኒ : ዘውስተ : ምድር ::
6 ወለለሰ : ብዙኃ : አማልክቲሆሙ : ብዙኃ : አጋንንቲሆሙኒ ::=፦ ወለነሰኬ : አሐዱ : እግ
ዚአብሔር : አብ : ዘኵሉ : እምኔሁ : ወንሕነኒ : ቦቱ :: ወአሐዱ : እግዚእነ : ኢየ
7 ሱስ : ክርስቶስ : ዘኵሉ : በእንቲአሁ : ወንሕነኒ : በእንቲአሁ ::=፦ ወባሕቱ : አኮ : ኵሉ :
ዘያአምሮ : ሀለዉ : አለ : በልማደ : አማልክት : እስከ : ዮም : ይበልዑ : ዘዘብሑ : ለአማ
8 ልክት : ወይረኵሱ : በኢያጽንዖቶሙ ::=፦ ወመብልዕሰ : ኢያበልጸነ : በኀበ : እግዚ
9 አብሔር : በሲሳይ : ኢያረብሐነ : ወኢያኀጽጸነ ::=፦ ወባሕቱ : ዑቁ : ባዕድ : ኢይስሐት : በር
10 እየ : ዚአክሙ ::=፦ ለእመቦ : ዘርእየከ : ዘተአምን : እንዘ : ትበልዕ : ዝቡሐ : ለአማልክት :
ዘያበብዕ : ሶቤሃ : ዝኩ : ዘቀደሚሁ : ኑፋቄ : ልብ : ወይበልዕ : ዝቡሐ : ለአማል
11 ክት ::=፦ ወይመውት : ዝኩ : ድኩም : ልብ : በርእየ : ዚአከ : እኁነ : ዘበእንቲአሁ :
12 ሞተ : ክርስቶስ ::=፦ ወከመዝኑ : ትኤብሱ : ላዕለ : ቢጽክሙ : ወታወድቁ : ልቦሙ :
13 ለድኩማን : ለክርስቶስኬ : አበስክሙ ::=፦ ወእመሰ : እንበይነ : መብልዕኑ : እስሕት : ቢ
ጽየ : ኢይበልዕ : ሥጋ : ለዝሉፉ : ከመ : ኢያስሕት : ቢጽየ ::=፦

በአበ : ሰላማ : ምንባብ ::=፦

1 ኢኮንኑ : አግዓዚ : ወኢኮንኑ : ሐዋርያ : ወአኮ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ዘርኢኩ : ለእመ :
ኢኮንክሙ : አንትሙ : ግብርየ : በእግዚእነ ::=፦
2 ወእመኒ : ለባዕዳን : ኢኮንኩ : ሐዋርያሆሙ : ለክሙሰ : አነ : ሐዋርያክ
ሙ :: እስመ : ማዕተበ : ለመጽሐፍየ : አንትሙ : ውእቱ : በእግዚእነ ::=፦
3 ወከመዝ : ቅሬትየ : ለእለ : ይትዋቀሡኒ ::=፦ ቦኑ : ኢይከውነነ : ንብልዕ : ወ
4 ንስተይ ::=፦

Et sunt quos vocant deos, sive in cœlo sive in terra, & quibus sunt multi dii 5
multi sunt dæmones. Et nobis igitur unus Deus, Pater, à quo sunt omnia, & 6
nos in eo ; & unus Dominus noster, Jesus Christus, per quem omnia sunt, &
nos per eum. Sed non omnes qui cognoscebant eum permanserunt, sed pro mo- 7
re deorum usque hodiè edunt quæ sacrificârunt diis, & polluuntur infirmi exi-
stentes. Et esca non prodest nobis apud Deum : esca quidem non facit nos lu- 8
crari, neque perdere nos facit. Sed cavete, alius ne erret in exemplo vestro. 9
Si quis fuerit qui viderit te fidelem edentem immolatum diis, ausus erit sta- 10
tim ille qui priùs hæsitans corde erat, & edet immolatum diis. Et morie- 11
tur hic infirmus corde in exemplo tuo, frater noster, propter quem mortuus est
Christus. Et nónne sic peccantes contra fratrem vestrum, & excidentes corda 12
infirmorum, in Christum igitur peccatis ? Et si propter escam offendam fratrem 13
meum, non vescar carnibus in æternum, ut non inducam fratrem meum in errorem.

Lectio de patre Salama.

CAP. IX.

NOnne sum liber ? & nónne sum Apostolus ? & nónne Dominus noster Jesus 1
fuit quem vidi ? Si non fuistis vos opus meum in Domino nostro ? Et si aliis non 2
fui Apostolus, vobis sum Apostolus vester, quia signaculum epistolæ meæ vos
estis in Domino nostro. Et hujusmodi est defensio mea iis qui contradicunt mihi ; 3
Nónne licet nobis ut edamus & bibamus ? 4

Num non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi, sicut & cæteri Apostoli,
5 Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι,
& fratres Domini, & Cephas? Aut solus ego & Barnabas non habemus
6 καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς; Ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν
potestatem hoc *non* operandi; Quis militat *propriis* stipendiis unquam? Quis
7 (ε) ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι; Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς
plantat vineam, & de fructu ejus non edit? *Aut* quis pascit gre-
φυτεύει ἀμπελῶνα, (ζ) καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποί-
gem, & de lacte gregis non manducat? *Num* secundùm hominem
8 μνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; Μὴ κατὰ ἄνθρωπον
hæc *loquor*? *An* nónne & lex hæc dicit? In enim *Moysis*
9 ταῦτα λαλῶ; (η) ἢ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει; Ἐν γὰρ τῷ Μωσέως
lege scriptum est; Non alligabis os bovi trituranti. *Num* *boum* cura est Deo?
νόμῳ γέγραπται, Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ;
An propter nos *omninò* dicit? Propter nos *enim* scripta sunt; Quoniam in spe
10 Ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, (θ) Ὅτι ἐπ' ἐλπίδι
debet *arans* arare: & *triturans* *spei* *suæ* *participare*, in
ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν· καὶ ὁ ἀλοῶν (ι) τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν, ἐπ'
spe. Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum si nos vestra
11 ἐλπίδι. Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν
carnalia metamus? Si alii potestatis vestræ participes sunt, non potiùs
12 τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; Εἰ ἄλλοι (κ) τῆς ἐξουσίας ὑμῶν μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον
nos? Sed non usi sumus potestate hac: sed omnia sustinemus, *ut*
ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ (λ) ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα
ne *remorationem aliquam* demus Evangelio Christi. Nescitis, quoniam
13 (μ) μὴ ἐγκοπήν τινα δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. Οὐκ οἴδατε, ὅτι
sacra *operati*, de sacrario edunt? altari *assidentes*,
οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι, ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ (ν) προσεδρεύοντες,
altari *comparticipant*? Ita & Dominus ordinavit Evan-
τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; (ξ) Οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγ- 14
gelium *annuntiantibus*, de Evangelio vivere. Ego autem nullo usus sum
γέλιον καταγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. Ἐγὼ δὲ (ο) οὐδενὶ ἐχρησάμην 15
horum: non scripsi autem hæc, ut ita fiant in me: bonum enim
τούτων· οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα (π) οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ
mihi magis mori, quàm *gloriationem* meam ut quis evacuet. *Si* *enim*
μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά (ρ) μου ἵνα τις κενώσῃ. Ἐὰν γὰρ 16
evangelizavero, non est mihi *gloriatio*: necessitas enim mihi incumbit: væ
εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ
autem mihi est, si non evangelizavero. Si enim volens hoc ago, mercedem
(σ) δέ μοι ἐστὶν, ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. Εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν 17
habeo: si autem invitus, *dispensationem* creditam *suscepi*. Quæ ergò *mihi* est merces?
ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. Τίς οὖν (τ) μοί ἐστιν ὁ μισθός; 18
Ut *evangelizans* *insumptuosum* ponam Evangelium *Christi*, *ad* non
ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ (υ) εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ
abutendum potestate meâ in Evangelio. Liber *enim existens* ex omnibus,
καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, 19
omnium *meipsum* servum feci, ut plures lucrifacerem. Et factus sum Ju-
πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰου- 20
dæis tanquam Judæus, ut Judæos lucrarer: Iis sub lege, quasi sub
δαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· Τοῖς ὑπὸ νόμον, ὡς ὑπὸ 21
lege, ut eos sub lege, *lucrifaciam*: *Exlegibus* *ut* *exlex*, (non *existens*
(φ) νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, (μὴ ὢν
exlex *Deo*, sed *inlex* *Christo*,) ut *lucrifaciam* *exleges*.
ἄνομος (χ) Θεῷ, ἀλλ' ἔννομος (ψ) Χριστῷ,) ἵνα κερδήσω ἀνόμους.

MS. A. (ε) ἐξουσίαν μὴ (ζ) καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ (η) ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; (θ) Ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ (ι) ἐφ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. Εἰ (κ) τῆς ὑμῶν ἐξουσίας (λ) ἐχρησάμεθα (μ) μή τινα ἐγκοπὴν (ν) παρεδρεύοντες, (ξ) Οὕτως (ο) οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων· (π) οὕτως (ρ) μου οὐθεὶς μὴ κενώσει. (σ) γάρ μοι (τ) μου (υ) εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρᾶσθαι (φ) νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νομ ·· ··· τοὺς ὑπὸ νόμον (χ) Θεοῦ, (ψ) Χριστοῦ,) ἵνα κερδάνω τοὺς ··· μους.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 * ܐܘ ܠܡܐ ܠܐ ܫܠܝܛ ܠܢ ܕܢܚܕܪ ܥܡܢ ܐܢܬܬܐ ܡܗܝܡܢܬܐ. ܐܝܟ ܫܪܟܐ ܕܫܠܝܚܐ. ܘܐܝܟ
6 ܐܚܘܗܝ ܕܡܪܢ. ܘܐܝܟ ܟܐܦܐ. * ܐܘ ܐܢܐ ܒܠܚܘܕܝ ܘܒܪܢܒܐ ܠܝܬ ܠܢ ܫܘܠܛܢܐ ܕܠܐ ܢܦܠܘܚ.
7 * ܡܢܘ ܕܡܦܠܚ ܦܠܚܘܬܐ ܒܢܦܩܬܐ ܕܢܦܫܗ. ܐܘ ܡܢܘ ܕܢܨܒ ܟܪܡܐ. ܘܡܢ ܦܐܪܘܗܝ
8 ܠܐ ܐܟܠ. ܐܘ ܡܢܘ ܕܪܥܐ ܥܢܐ. ܘܡܢ ܚܠܒܐ ܕܡܪܥܝܬܗ ܠܐ ܐܟܠ. * ܕܠܡܐ ܐܝܟ ܒܢܝܢܫܐ
9 ܗܠܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܗܐ ܐܦ ܢܡܘܣܐ ܗܠܝܢ ܐܡܪ. * ܟܬܝܒ ܓܝܪ ܒܗ ܒܢܡܘܣܐ ܕܡܘܫܐ.
10 ܕܠܐ ܬܒܚܘܡ ܬܘܪܐ ܕܕܐܫ. ܠܡܐ ܥܠ ܬܘܪܐ ܐܝܬ ܒܛܝܠܐ ܠܗ ܠܐܠܗܐ. * ܐܠܐ ܝܕܝܥܐ ܕܡܛܠܬܢ ܗܘ
ܐܡܪ. ܘܡܛܠܬܢ ܓܝܪ ܐܬܟܬܒܬ. ܡܛܠ ܕܥܠ ܣܒܪܐ ܘܠܐ ܒܥܐ ܠܗ ܠܟܪܘܒܐ ܕܢܟܪܘܒ. ܘܕܝܫܐ
11 ܕܢܕܘܫ ܥܠ ܣܒܪܐ ܕܚܠܩܗ. * ܐܢ ܚܢܢ ܕܪܘܚܐ ܙܪܥܢ ܒܟܘܢ. ܪܒܬܐ ܗܝ ܐܢ ܡܢ ܦܓܪܢܝܬܟܘܢ
12 ܢܚܨܘܕ. * ܐܢ ܐܚܪܢܐ ܫܠܝܛܝܢ ܥܠܝܟܘܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܝܬܝܪ ܚܢܢ.
ܐܠܐ ܠܐ ܐܬܚܫܚܢ ܒܫܘܠܛܢܐ ܗܢܐ. ܐܠܐ ܟܠ ܡܕܡ ܣܝܒܪܝܢܢ. ܕܠܐ ܢܟܠܐ ܡܕܡ ܠܣܒܪܬܗ
ܕܡܫܝܚܐ.

* ܩܪܝܢܐ ܕܐܢܛܘܢܝܘܣ ܘܚܒܪܘܗܝ * ܝܕ *

13 * ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܝܠܝܢ ܕܦܠܚܝܢ ܒܒܝܬ ܩܘܕܫܐ. ܡܢ ܒܝܬ ܩܘܕܫܐ ܡܬܬܪܣܝܢ.
14 ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܫܡܫܝܢ ܠܡܕܒܚܐ. ܥܡ ܡܕܒܚܐ ܡܬܦܠܓܝܢ. * ܗܟܢܐ ܐܦ ܡܪܢ ܦܩܕ. ܕܐܝܠܝܢ
15 ܕܡܟܪܙܝܢ ܣܒܪܬܗ. ܡܢ ܣܒܪܬܗ ܢܚܘܢ. * ܐܢܐ ܕܝܢ ܠܐ ܐܬܚܫܚܬ ܚܕܐ ܡܢ ܗܠܝܢ. ܘܠܐ
ܟܬܒܬ ܗܠܝܢ ܕܗܟܢܐ ܢܗܘܐ ܒܝ. ܛܒ ܠܝ ܓܝܪ ܕܐܡܘܬ ܡܘܬܐ. ܘܠܐ ܕܢܣܪܩ
16 ܫܘܒܗܪܝ ܐܢܫ. * ܐܢ ܕܝܢ ܡܣܒܪ ܐܢܐ. ܠܝܬ ܠܝ ܫܘܒܗܪܐ. ܐܢܢܩܐ ܓܝܪ ܣܝܡܐ ܠܝ.
17 ܘܘܝ ܠܝ ܐܢ ܠܐ ܐܣܒܪ. * ܐܢ ܓܝܪ ܡܢ ܨܒܝܢܝ ܗܕܐ ܥܒܕ ܐܢܐ. ܐܓܪܐ ܐܝܬ ܠܝ. ܘܐܢ ܕܠܐ
18 ܨܒܝܢܝ. ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܗܝ ܕܐܬܗܝܡܢܬ. * ܐܝܢܐ ܗܘ ܗܟܝܠ ܐܓܪܝ. ܕܟܕ ܡܣܒܪ
ܐܢܐ ܕܠܐ ܢܦܩܬܐ ܐܥܒܕܝܗ ܠܣܒܪܬܐ ܕܡܫܝܚܐ. ܘܠܐ ܐܬܚܫܚ ܒܫܘܠܛܢܐ ܕܝܗܝܒ ܠܝ
19 ܒܣܒܪܬܗ. * ܟܕ ܓܝܪ ܒܪ ܚܐܪܐ ܐܢܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ. ܠܟܠܢܫ ܫܥܒܕܬ ܢܦܫܝ. ܕܐܝܬܪ ܣܓܝܐܐ.
20
21 * ܘܗܘܝܬ ܠܝܗܘܕܝܐ ܐܝܟ ܝܗܘܕܝܐ. ܕܠܝܗܘܕܝܐ ܐܝܬܪ. * ܘܥܡ ܐܝܠܝܢ ܕܬܚܝܬ
ܢܡܘܣܐ ܐܝܟ ܕܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ. ܕܐܝܠܝܢ ܕܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ ܐܝܬܪ. ܘܠܐܝܠܝܢ
ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܢܡܘܣܐ. ܐܝܟ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ. ܟܕ ܠܐ ܗܘܝܬ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܠܐܠܗܐ.
ܐܠܐ ܒܢܡܘܣܐ ܕܡܫܝܚܐ. ܕܐܦ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ ܐܝܬܪ.

Vel nunquid non habemus potestatem soro- 5
rem mulierem circumducendi nobiscum, ut
& cæteri Apostoli, & ut fratres Domini no-
stri, & ut Cepha? Aut ego solus & Bar- 6
naba non habemus potestatem ut non ope-
remur? Quis est qui militet militiam pro- 7
priis sumptibus? aut quis est qui plantet vi-
neam, & de fructibus ejus non edat? aut
quis est qui pascat oves, & de lacte gregis
sui non edat? Num secundùm hominem 8
hæc dico? En etiam Lex eadem dicit. Scri- 9
ptum est enim in Lege Mosis: Non obliga-
bis os bovi trituranti. Nunquid de bove
cura est Deo? Imò notum est propter nos 10
eum dixisse: etenim propter nos scriptum
est: quandoquidem in spe oportet eum ara-
re, nec est ei opus aratore qui aret; & qui triturat, sub spe pro-
ventûs *triturare*. Si nos quæ sunt Spiritûs, 11
sevimus in vobis, magnum est si nos ex vobis
quæ sunt corporis metamus? Quòd si alii 12
habent potestatem in vos, nónne nobis com-
petit magis? Sed non usi sumus hâc pote-
state: imò omnia sustinemus, ne ullâ re im-
pediamus evangelium Christi.

Commemoratione Antonii & sociorum ejus. 14.

Nescitis quòd qui in Æde sancta ministrant, 13
ex Æde sancta cibum capiunt: &, qui altari
serviunt, cum altari participant? Ita & 14
Dominus noster præcepit, ut qui evangeli-
um ejus prædicant, ex ipsius evangelio vi-
vant. Ego verò nullo horum usus sum: 15
nec ideò hæc scripsi, ut ita fiat in me. Satius
enim mihi fuerit ut moriendo moriar, quàm
ut quis gloriationem meam inanem red-
dat. Neque enim eò quòd evangelizem, 16
est mihi gloriatio, siquidem necessitas mihi
incumbit. Væ autem mihi nisi evangelizem.
Nam si voluntate meâ hoc faciam, mercedem 17
sum habiturus: sin autem absque voluntate
mea, præfectura domûs concredita est mihi.
Quænam est igitur merces mea? ut quum 18
evangelizem, sine sumptibus exerceam evan-
gelium Christi, nec abutar eâ potestate
quam dedit mihi per evangelium. Quum 19
enim liber sim ab omnibus, omnium servus
effectus sum, ut multos lucrifaciam. Et 20
factus sum cum Judæis quasi Judæus, ut Ju-
dæos lucrifaciam. Et cum iis qui sunt sub 21
Lege, factus sum quasi sim sub Lege, ut
eos qui sunt sub Lege lucrifaciam: iis autem
qui Legem non habent, factus sum quasi
sine Lege (quamvis non sim Deo sine Lege,
sed in Lege Christi) ut eos qui sine Lege
sunt lucrifaciam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ከመ፡ኵሉ፡ ቢጽነ፡ሐዋርያት፡ ወከመ፡ አኀዊሁ፡ለእግዚእነ፡ ወኬፋ፡፡ ሊተኑ፡ ደእሙ፡
6 ወለበርናባስ፡ አሕረሙ፡ ለነ፡ አውስቦ፡፡ ወዘኒ፡ ይፀምድ፡ ከመ፡ ይርከብ፡ ሲሳ
7 ዮ፡ መኑ፡ ዘይተክል፡ ወይነ፡ ወኢይበልዕ፡ ፍሬሁ፡ ወመኑ፡ ዘይርዒ፡ መርዔተ፡ ወኢይሰቲ፡ ሐ
8 ሊበ፡፡ በኑ፡ ለአድልዎ፡ ለሰብእ፡ እብል፡ አኮኑ፡ ኦሪትኒ፡ ይቤ፡ ከመዝ፡ መጽሐፈ፡ ሙሴ፡፡
9 ኢትፍጽሞ፡ ለስህሞ፡ አፉሁ፡ ለበ፡ ተኪይድ፡ እክለ፡ ሳህመኑ፡ እንከ፡ አጽሀቆ፡ ለእግ
10 ዚአብሔር፡፡ ዘንተ፡ ይጽሕፍ፡ ወሚመ፡ በእንቲአነኑ፡ እንጋ፡ ወበእንቲአነ፡ ጸሐፈ፡
ከመ፡ ርቱዕ፡ ዘኒ፡ ይሐርስ፡ እንዘ፡ ይሴፎ፡ ዓስቦ፡ ያሐርስ፡፡ ወዘኒ፡ ያከይድ፡ እንዘ፡
ይሴፎ፡ ፈርካቦ፡ ያከይድ፡፡

Sicut omnes socii nostri Apostoli, & sicut fratres Domini nostri, & Ce- 5
phas. Mihine tantùm, & Barnabæ illicitum statuerunt matrimonium 6
contrahere? Et qui operam dat, ut obtineat cibum; quis est qui plantat 7
vineam, & non edit fructum ejus? & quis est qui pascit gregem, & non
bibit lac ejus? Num ad placendum hominibus loquor? nónne lex dicit sic li- 8
bro Mosis? Non obturaveris bovi os ejus quum conculcaverit granum: bovi- 9
ne igitur cura est Deo? Hoc scribitne etiam propter nos? imò & propter nos 10
scripsit, quia oportet ut qui arat, sperans mercedem suam, aret: & qui conculcat,
sperans quæstum suum, conculcet.

Versio VULGATA LATINA.

5 Numquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi, sicut & cæ-
6 teri Apostoli, & fratres Domini, & Cephas? Aut ego solus, & Barnabas, non
7 habemus potestatem hoc operandi? Quis militat suis stipendiis unquam? Quis
plantat vineam, & de fructu ejus non edit? Quis pascit gregem, & de lacte gregis
8 non manducat? Numquid secundùm hominem hæc dico? An & lex hæc non di-
9 cit? Scriptum est enim in lege Moysi; Non alligabis os bovi trituranti. Numquid
10 de bobus cura est Deo? An propter nos utique hoc dicit? Nam propter nos scri-
pta sunt: quoniam debet in spe, qui arat, arare: & qui triturat, in spe fructus per-
11 cipiendi. Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est si nos carnalia vestra
12 metamus? Si alii potestatis vestræ participes sunt, quarè non potiùs nos? sed non
usi sumus hac potestate: sed omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus Evan-
13 gelio Christi. Nescitis quoniam qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt,
14 edunt: & qui altari deserviunt, cum altari participant? Ita & Dominus or-
dinavit iis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere. Ego autem 15
nullo horum usus sum. Non autem scripsi hæc ut ita fiant in me: bonum est
enim mihi magis mori, quàm ut gloriam meam quis evacuet. Nam si evange- 16
lizavero, non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit: væ enim mihi
est, si non evangelizavero. Si enim volens hoc ago, mercedem habeo: si autem 17
invitus, dispensatio mihi credita est. Quæ est ergò merces mea? Ut Evan- 18
gelium prædicans, sine sumptu ponam Evangelium, ut non abutar potestate
meâ in Evangelio. Nam cùm liber essem ex omnibus, omnium me servum feci, 19
ut plures lucrifacerem. Et factus sum Judæis tanquam Judæus, ut Judæos lu- 20
crarer: Iis qui sub lege sunt, quasi sub lege essem, (cùm ipse non essem sub 21
lege,) ut eos, qui sub lege erant, lucrifacerem: iis qui sine lege erant, tanquam sine
lege essem, (cùm sine lege Dei non essem, sed in lege essem Christi,) ut lucrifa-
cerem eos, qui sine lege erant.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* عسى ما لنا سلطان ان تدور معنا اخت امراة كباقي الرسل واخوة الرب والصفا * 5
* ام انا وبرنابا فقط * لا سلطان لنا ان نكون لا نعمل عملا * من متى قط تجند بارزاقه 6 7
عياله * امن ينصب كرما وما ياكل من ثمرته * امن يرعى رعية وما ياكل من لبن رعيته *
* اتراني اقول هذه الاقوال قولا مخصوصا بانسان * او ليست الشريعة تقول هذه الاقوال * 8
* لانه قد كتب في شريعة موسى * لا تكمم ثورا دارسا * العل الله يهتم بالبقر * او من 9 10
اجلنا يقول هذه بلا امتري * لانه من اجلنا كتب * ان الفلاح ينبغي له ان يفلح على
الرجاء * والدارس يدرس مؤملا ان ينال رجاه * فلئن كنا نحن قد زرعنا فيكم الروحانيات * 11
افيكون مستعظما ان حصدنا جسدانيتكم * وان كان قوم اخرون يشاركون سلطاننا * 12
افما نحن اولى بذلك * لكننا ما استعملنا هذا السلطان * لكنا نحتمل كل شي * لئلا
نسبب لبشارة المسيح قطعا او تعويقا ما * الاثنين بدو الجمعة الثامنة بعد العنصرة *
* اما تعلمون ان الذين يعملون الاعمال الكهنوتية * من الهيكل ياكلون * والمثابرون المذبح 13
يقاسمون المذبح * وكذلك اوعز الرب ورتب للذين يكرزون البشارة * ان يعيشوا من البشارة * 14
* فانا ما استعملت ولا واحدة من هذه الفرائض * ولا كتبت هذه الخطوب * لتصيروا في 15
هكذا * لانه جيد لي ان اموت بالحري ولا يستلب احد فخري * لانني اذا بشرت فليس لي 16
فخر * لانه هذا قد نيط بي بضرورة لازمة * وسيكون لي الويل ان لم ابشر * وان كنت 17
اعمل هذا مؤثرا افليس لي ثواب * وان كنت اعمله مكرها * فقد اؤتمنت على خدمة * فما هو 18
اذا ثوابي * ان اجعل بشارة المسيح اذا بشرت لا نفقة * ولا استعمل في البشارة سلطاني *
* قراءة لعيد الظهور الالهي * وهو قداس الماء * * لانني كنت من الكل حرا * 19
فعبدت للكل ذاتي لاربح اكثرهم * ولقد صرت لليهودي كيهودي لاربح اليهود * وللذين 20 21
تحت الشريعة كمن هو تحت الشريعة * لكي اربح الذين تحت الشريعة * صرت للذين
لا شريعة لهم كمن لا شريعة له * ولم اكن عند الله بلا شريعة * بل ذا شريعة لدى
المسيح * لكي اربح الذين لا شريعة لهم *

* *Num potestatem non habemus ut cir-* 5
cumeat nobiscum soror mulier, sicut cæ-
teri Apostoli, & fratres Domini, & Ce-
pha? An ego & Barnaba tantùm non 6
habemus potestatem operis nullius facien-
di? Quis unquam propriis facultati- 7
bus & pecuniâ militavit? Quis vi-
neam plantat, & de fructu ejus non
comedit? Quis pascit gregem, & de
lacte gregis sui non edit? Nunquid hæc 8
dicta profero sermone hominem redo-
lente? Annon Lex hæc dicta profert?
Scriptum est enim in lege Mosis, Pasto- 9
midem ne inducas bovi trituranti. Num
Deus solicitus est de bobus? An propter 10
nos hæc dicit absque inficiis? Propter
nos enim scriptum est, quòd arator debeat
arare sub spe, & triturans triturare
expectans se consecuturum spem suam.
Si ergò nos seminavimus in vobis spi- 11
ritualia, magnùmne erit si carnalia
vestra messuerimus? Et si alii quipiam 12
potestatis nostræ sunt participes, nónne
potioris nos in hoc sumus juris? At-
tamen non usi sumus hoc jure; sed omnia
toleramus, néqnam abstrusionem aut im-
pedimentum annuntiationi Christi cau-
semus.

Feriâ secundâ, initio hebdomadæ octavæ post Pentecosten.

* *Nónne scitis quòd qui exercent munera* 13
sacerdotalia, de templo comedunt, & qui
assidui sunt altari, cum altari parti-
untur? Sic & præcepit Dominus, atque 14
ordinavit his qui prædicant Evange-
lium, ut de Evangelio vivant. Ego ta- 15
men ne uno quidem horum statutorum
sum usus: neque ista colloquia scripsi, ut
ita in me faciatis. Bonum est enim
mihi mori, potiùs quàm ut detrahat
quis gloriæ meæ. Nam si evangeliza- 16
vero, non est mihi quod glorier: quando-
quidem hoc est mihi annexum ex neces-
sitate cogente, & væ erit mihi, nisi
evangelizem. Et si volens id agam, nónne 17
erit mihi præmium? sin illud invitus
egero, creditum est mihi ministerium.
Quod est igitur præmium meum? ut 18
reddam Evangelium Christi, cùm an-
nuntiavero, indeficiens: nec utar in
annuntiatione potestate meâ.

Lectio pro solennitate Epiphaniæ Divinæ, quæ aliter vocatur, Missa aquæ.

Eram enim ab omnibus liber, sed omni- 19
bus meipsum servum feci, ut complures
eorum lucrarer. Et Judæo factus sum 20
velut Judæus, ut Judæos lucrarer: Et his 21
qui sub lege sunt, velut is qui sub lege
est, ut lucrarer eos qui sunt sub lege.
Factus sum his qui legem non habent,
quasi is qui legem non habet, (etsi non
sim sine lege apud Deum, sed legi ob-
noxius apud Christum,) ut eos lucrarer
qui sine lege sunt.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወእመሰ ፡ ንሕነ ፡ ዘራእነ ፡ ለክሙ ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዐቢይ ፡ ውእቱ ፡ ሶበ ፡ ንሕነ ፡
12 ናእርር ፡ ለክሙ ፡ ዘሥጋ ፡ ሰብእ ። ወእመሰ ፡ ባዕድ ፡ ይቀድመነ ፡ በሢመት ፡
ዚአነ ፡ ለሊክሙ ፡ ታአምሩ ፡ ዘይኄይሰክሙ ፡ ወአንሰ ፡ ገዚፈ ፡ ኵሎ ፡ ኢፈቀድክዎ ።
13 ወበኵሉ ፡ በኵሉ ፡ እትዔገስ ፡ ከመ ፡ ኢያዐቅፋ ፡ ተምህርቶ ፡ ለክርስቶስ ። ኢታ
አምሩኑ ፡ ከመ ፡ ገነውተ ፡ አማልክት ፡ ይሴሰዩ ፡ መባኦሙ ፡ ለአማልክት ፡ ወለሠዋዕ
ት ፡ መሠዋዕትኒ ፡ ሠዋዕቱ ፡ ይትከፈለዎ ፡ ወሠዩማነ ፡ ቤተ ፡ እግዚአብሔር ፡
14 መባአ ፡ ቤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይረክብዎ ። ወእግዚእነኒ ፡ ከማሁ ፡ አዘዘ ፡
ለእለ ፡ ይሜህሩ ፡ ትምህርተ ፡ ወንጌል ፡ በውእቱ ፡ ምህሮ ፡ ወንጌል ፡ ይኩኖሙ ፡ ም
15 ርካቦሙ ፡ ለሕይወቶሙ ። ወአንሰ ፡ ዘኒ ፡ ኢፈቀድክዎ ፡ ወአኮ ፡ ዘንተ ፡ ብሂልየ ፡
እረክብ ፡ ዘጸሐፍኩ ፡ ዘንተ ። ወሊተሰ ፡ ይኄይሰኒ ፡ሞት ፡ እምይትበዐሰኒ ፡ ም
16 ዝጋናየ ። ወእመኒ ፡ መሀርኩ ፡ ኢይከውነኒ ፡ ምዝጋና ፡ እስመ ፡ ግብርየ ፡ ገበር
17 ኩ ፡ ወእመኒ ፡ ኢመሀርኩ ፡ አሌሊተ ። ወእመሰ ፡ ዘእምፈቃድየ ፡ ገበርክዎ ፡
ዐስበ ፡ እረክብ ፡ ዓስብየ ። ወእመሰ ፡ ዘበ ፡ ግብርየ ፡ ምግበ ፡ አመገቡኒ ፡ ተል
18 እኩ ። ምንት ፡ ዕሴትየ ፡ ከመ ፡ እምህር ፡ ዘእንበለ ፡ ዐስብ ፡ ዘእልብየ ፡ ም
19 ርካብ ፡ በውስተ ፡ ሢመትየ ። እስመ ፡ እንዘ ፡ አግዐዚ ፡ አነ ፡ እምኵሉ ፡ አቅነ
20 ይኩ ፡ ርእስየ ፡ ለኵሉ ። ወኮንክዎሙ ፡ ለአይሁድ ፡ ከመ ፡ አይሁዳዊ ፡ ከመ ፡
21 አስተጋብኦሙ ፡ ለአይሁድ ። ወኮንክዎሙ ፡ ለእለ ፡ ውስተ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት ፡ ከመ ፡
እክሥት ፡ ሕገ ፡ ኦሪት ፡ ከመ ፡ አስተጋብኦሙ ፡ ለእለ ፡ ውስተ ፡ ሕገ ፡ ኦሪት ። ወኮ
ንኩዎሙ ፡ ለኃጥአን ፡ ከመ ፡ ኃጥእ ፡ እንዘ ፡ ኢኮንኩ ፡ ኃጥአ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ከመ ፡
አስተጋብኦሙ ፡ ለኃጥአን ።

Et si nos seminavimus vobis quæ sunt Spiritûs sancti, magnum est si nos 11
emessuerimus de vobis carnalia hominis. Et si alius præcedat nos in mi-
nisterio nostro, vos scitis quod bonum erit vobis: & ego hoc totum non de- 12
sidero, sed in omnibus sum patiens, ut non scandalizem doctrinam Christi.
Nescitisne quòd sacricolæ deorum edunt oblationes deorum, & sacrificium of- 13
ferentes, sacrificii fiunt participes, & præpositi domûs Dei, oblationes domûs
Dei acquirunt. Et Dominus noster similiter constituit docentibus doctrinam E- 14
vangelii, ut in docendo Evangelium fieret iis quæstus pro vita eorum. Et ego 15
hoc non desideravi, neque hoc dicens ut acquiram quod scripsi hoc: & mihi
melius est mori, quàm ut frustretur mihi præmium meum. Et si docui, non est 16
mihi gloriatio, quia opus meum feci: & si non docui, væ mihi. Et si ex vo- 17
luntate mea feci hoc, acquiram mercedem meam: & si ex necessitate, dispen-
sationem mandârunt mihi ut serviam. Quænam merces mea ut doceam, nisi 18
merces quòd non habeo quæstum in ministerio meo? Quia quum liber sim ab 19
omnibus, servum feci meipsum omnibus. Et factus sum Judæis ut Judæus, 20
ut lucrifaciam Judæos: Et factus sum iis qui sunt in ritu legis quasi 21
exponerem ritum legis, ut congregem eos qui sunt in ritu legis. Et
factus sum peccatoribus ut peccator, quum non essem peccator Deo, ut
lucrifaciam peccatores.

Factus sum infirmis ut infirmus, ut infirmos lucrifaciam: Omnibus
22 Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν (ω) ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσι
factus sum omnia, ut omninò aliquos servem. Hoc autem facio propter
23 γέγονα (α) τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. (β) Τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ
Evangelium, ut particeps ejus efficiar. Nescitis, quòd in stadio
24 τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ
currentes, omnes quidem currunt, unus verò accipit brabium? Sic currite
τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; (γ) οὕτω τρέχετε
ut comprehendatis. Omnis autem certans, omnia continens est: illi quidem
25 ἵνα καταλάβητε. Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν
igitur ut corruptibilem coronam accipiant: nos autem incorruptam. Ego igitur
26 οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν· ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. Ἐγὼ τοίνυν
sic curro, quasi non in incertum: sic pugno, quasi non aërem verberans: Sed
27 (δ) οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως· (ε) οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· Ἀλλ'
obtundo meum corpus, & in servitutem redigo: ne fortè aliis prædicans, ipse
ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μή πως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς
reprobus efficiar.
ἀδόκιμος γένωμαι.

CAP. X. ι'.

Nolo autem vos ignorare, fratres, quoniam patres nostri omnes sub
1 Οὐ θέλω (α) δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ
nubem fuerunt: & omnes per mare transierunt: Et omnes in Moy-
2 τὴν νεφέλην ἦσαν· καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον· Καὶ πάντες εἰς τὸν Μω-
se baptizati sunt, in nube, & in mari: Et omnes eandem
3 σῆν (β) ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ· Καὶ πάντες (γ) τὸ αὐτὸ
escam spiritalem manducaverunt: Et omnes eundem potum spiritalem
4 βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον· Καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν
biberunt: (biberunt enim de spiritali sequente petrâ: at petra erat Christus.)
ἔπιον· (ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός.)
Sed non in pluribus eorum probavit Deus: Prostrati sunt enim in
5 Ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν (δ) εὐδόκησεν ὁ Θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν
deserto. Hæc autem typi nostri facta sunt, ad non esse nos concupiscentes
6 τῇ ἐρήμῳ. Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ὑμᾶς ἐπιθυμητὰς
malorum, sicut & illi concupierunt. Neque idololatræ efficiamini, sicut
7 κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. Μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς
quidam eorum: quemadmodùm scriptum est; Sedit populus manducare & bibere,
τινες (ε) αὐτῶν· ὡς γέγραπται, Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν,
& surrexerunt ludere. Neque fornicemur, sicut quidam eorum fornicati sunt: &
8 καὶ ἀνέστησαν παίζειν. Μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ
ceciderunt in una die viginti tria millia. Neque tentemus Chri-
9 (ζ) ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. Μηδὲ ἐκπειράζωμεν (η) τὸν Χρι-
stum, sicut & quidam eorum tentaverunt, & à serpentibus perierunt.
στόν, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλοντο.
Neque murmurate, sicut & quidam eorum murmuraverunt, & perierunt
10 Μηδὲ γογγύζετε, (θ) καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ (ι) ἀπώλοντο
ab exterminatore. Hæc autem omnia typi contingebant illis: scripta sunt
11 ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. Ταῦτα (κ) δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις· ἐγράφη
autem ad admonitionem nostram, in quos fines seculorum devenerunt. Itaque
12 δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν. Ὥστε
existimans stare, videat ne cadat. Tentatio vos non apprehendit si non
13 ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ. Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ (λ) εἴληφεν εἰ μὴ
humana: fidelis autem Deus, qui non patietur vos tentari, supra quod
ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι, ὑπὲρ ὃ
potestis: sed faciet cum tentatione etiam proventum, ad posse vos
δύνασθε· ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ (μ) δύνασθαι ὑμᾶς
sufferre. Quapropter, dilecti mei, fugite ab idolatris.
14 ὑπενεγκεῖν. Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας.
Ut prudentibus loquor: judicate vos, quod dico.
15 Ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι.

MS. A. (ω) ἀσθενής, (α) πάντα, (β) Πάντα δὲ (γ) οὕτως (δ) οὕτως (ε) οὕτως ΚΕΦ. ι'. MS. A. (α) γὰρ (β) ἐβαπτίσθησαν (γ) τὸ πνευματικὸν ἔφαγον βρῶμα· Καὶ πάντες τὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα· (ἔπινον (δ) ηὐδόκησεν (ε) ἐξ αὐτῶν· ὥσπερ γέγραπται, (ζ) ·· εσαν (η) τὸν Θεόν, καθώς τινες (θ) ·· θώς τινες (ι) ἀπώλλυντο (κ) δὲ τυπικῶς (λ) εἴληφεν (μ) δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]

Factus sum cum infirmis quasi infirmus, ut 22
infimos lucrifaciam. Omnibus omnia fa-
ctus sum, ut omnes servem. Hoc autem 23
ago, ut fiam particeps Evangelii. Nescitis 24
quòd qui in stadio currunt, omnes quidem
currunt, at unus accipit sibi victoriam? Sic
currite ut assequamini. Quisquis enim cer- 25
tamen agit, ab omni re continet mentem
suam: & illi quidem qui currunt, ut acci-
piant coronam corruptibilem, nos autem in-
corruptibilem. Itaque ego sic curro, non 26
tanquam in rem incognitam: & si decerto,
non tanquam cum aëre pugnans: Sed cor- 27
pus quidem meum edomo, ac in servitutem
redigo, ne fortè quum aliis prædicaverim,
ipse reprobus evadam.

CAP. X.

Ad oblationem intra Epiphaniam. 15.

Velim autem vos scire, fratres mei, omnes 1
patres nostros sub nube fuisse, & omnes
per mare transisse: Et omnes per Mosen 2
baptizatos esse in nube & in mari: Et o- 3
mnes eundem cibum spiritualem comedisse:
Et omnes eundem potum spiritualem bi- 4
bisse: bibebant enim de petra spirituali,
quæ cum ipsis veniebat; Petra autem illa
erat ipse Christus.) Sed non multitudinem 5
eorum gratam habuit Deus: corruerunt
enim in deserto. Hæc autem figura nobis 6
fuerunt, ne simus cupidi malorum, quem-
admodum illi cupidi fuerunt. Nec etiam 7
idololatræ simus, sicut ex iis nonnulli fue-
runt, quemadmodum scriptum est; Sedit
populus ut ederet ac biberet, & surrexerunt 8
ut luderent. Neque scortemur, sicut ex iis
nonnulli scortati sunt, & ceciderunt uno
die viginti & tria millia. Neque tentemus 9
Christum, sicut ex ipsis tentârunt, quos ene-
cârunt serpentes. Neque obmurmuretis, 10
sicut ex iis obmurmurârunt, & perierunt per
corruptorem. Hæc omnia quæ contigerunt 11
illis, in exemplum nostrum facta sunt: &
scripta sunt propter eruditionem nostram,
ad quos finis seculorum pervenit. Pro-
indè qui putat stare, caveat ne cadat 12
Tentatio vos non invasit, nisi huma- 13
na: fidelis est autem Deus, qui non laxa-
bit vos, ut tentemini supra id quod potestis:
imò faciet tentationi vestræ exitum, quò pos-
sitis perferre.

Matutinis Feria V. Secretorum. 16.

Propterea dilectissimi mei, fugite à cultu 14
idolorum. Ut sapientibus dico, vos judi- 15
cate quod dico.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

22 ወኮንኩዎሙ፡ ሳድኩማን፡ ከመ፡ ድኩም፡ ከመ፡ እስተጋብኦሙ፡ ለድኩማን፡፡ ለኵሉ፡ በግዕ
23 ዘ፡ ኵሉ፡ ተሰወኩ፡ ወገበርኩ፡ ከመ፡ እስተጋብኦሙ፡ ለኵሎሙ፡ መንጊስየ፡=፡ ወኵሎ፡
24 እገብር፡ በእንተ፡ ትምህርተ፡ ወንጌል፡ ከመ፡ እኩኖ፡ ሱታፎ፡፡=፡ ሊታአምሩኑ፡ ከመ፡ እ
ሩጺ፡ ይትባየሩ፡ ክልኤሆሙ፡ እንዘ፡ ይረውጹ፡ ለአሐዱ፡ ይከውን፡ ምዝጋና፡ ለዘ፡ በደረ፡፡ ከማ
25 ሁኬ፡ ረጹ፡ ወብድሩ፡ ከመ፡ ትርክቡ፡=፡ ወኵሉ፡ ዘይትጋደል፡ ይትዔገሥ፡ ወይጼንዕ፡ ከመ፡
ይንሣእ፡ አክሊለ፡ ዕሴተ፡ ምዝጋናሁ፡ ኅላፈ፡ ዘይማስን፡፡ ወንሕነሰ፡ ንትዔገሥ፡ ወን
26 ጼንዕ፡ ከመ፡ ንንሣእ፡ አክሊለ፡ ዘኢይሐልፍ፡=፡ አንሰኬ፡ ከመዝ፡ እትጋደል፡ ወእትባደ
27 ር፡=፡ ወእሠውቅ፡ ለነፍስየ፡ ወአገርር፡ ለሥጋየ፡ ከመ፡ እኑ፡ ለርእስየ፡ ምኑነ፡ ኢይኩን፡
ወዘባዕድ፡ እሜህር፡፡=፡

Et factus sum infirmis ut infirmus, ut lucrifaciam infirmos: omnibus in liber- 22
tate omni adhæsi, & operatus sum ut lucrifacerem omnes ad me. Et totum 23
facio propter doctrinam evangelii; ut fiam particeps ejus. Nescitisne quòd 24
cursu contendentium, ambo quum currant, unico erit præmium, ei viz. qui præ-
cucurrit: sic currite, & præcurrite ut obtineatis. Et quicunque certat, patiens 25
est & confortatus est quòd accipiat coronam mercedem, præmium suum transi-
torium periturum: & nos patientes sumus, & confortati sumus, ut accipiamus 26
coronam non perituram. Ego igitur sic certabo & curram: Et affligam ani- 27
mam meam, & domabo corpus meum; ut ego mihimet etiam reprobus non sim,
qui alios doceo.

Versio VULGATA LATINA.

22 Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus
23 sum, ut omnes facerem salvos. Omnia autem facio propter Evangelium: ut par-
24 ticeps ejus efficiar. Nescitis quòd ii qui in stadio currunt, omnes quidem currunt,
25 sed unus accipit bravium? Sic currite ut comprehendatis. Omnis autem, qui
in agone contendit, ab omnibus se abstinet: & illi quidem ut corruptibilem
26 coronam accipiant; nos autem incorruptam. Ego igitur sic curro, non quasi
27 in incertum: sic pugno, non quasi aërem verberans: Sed castigo corpus meum,
& in servitutem redigo: nè fortè cùm aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar.

CAP. X.

1 Nolo enim vos ignorare, fratres, quoniam patres nostri omnes sub nube fue-
2 runt, & omnes mare transierunt: Et omnes in Moyse baptizati sunt, in nube, &
3 in mari: Et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt, Et omnes eundem
4 potum spiritalem biberunt: (bibebant autem de spiritali, consequente eos, petra:
petra autem erat Christus:) Sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo: nam 5
prostrati sunt in deserto. Hæc autem in figura facta sunt nostri, ut non simus con- 6
cupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt. Neque idololatræ efficiamini, sicut 7
quidam ex ipsis: quemadmodum scriptum est; Sedit populus manducare & bibere,
& surrexerunt ludere. Neque fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, & 8
ceciderunt unâ die vigintitria millia. Neque tentemus Christum, sicut quidam 9
eorum tentaverunt, & à serpentibus perierunt. Neque murmuraveritis, sicut 10
quidam eorum murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore. Hæc autem omnia 11
in figura contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos
fines seculorum devenerunt. Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat. 12
Tentatio vos non apprehendat nisi humana: fidelis autem Deus est, qui non 13
patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione pro-
ventum ut possitis sustinere. Propter quod, charissimi mihi, fugite ab idolorum cul- 14
tura: Ut prudentibus loquor, vos ipsi judicate quod dico. 15

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

22 صرت للمرضى كمريض لاربح المرضى * صرت للكل كل الاشياء لاخلص بكل وجه قوما *
23 وهذا اعمله من اجل البشارة لاكون له شريكا * اما تعلمون ان الذين يتسابقون في الميدان
24 ركضا كلهم يركضون جريا * وراية الغلبة ياخذها واحد منهم * هكذا اجروا لتصلوا *
25 لان كل من يجاهد يمسك من كل شي * فاوليك يحمون لياخذوا اكليلا باليا * ونحن ناخذ
26 اكليلا لا باليا * فانا اذا هكذا احاضر لا كمن يجري في شي غامض * وهكذا الاكم
27 لا كمن يقرع الهوى * بل اصمر جسدي واعبده * لكيلا اكرز لاخرين * واوجد انا غير
مجنك * الفصل العاشر * يقرا من هاهنا على الماء *
1 ولست اساوكم ايها الاخوة ان يعبو عليكم ان اباءنا كلهم كانوا تحت السحابة * وكلهم
2 3 عبروا في البحر * وكلهم بموسى اصطبغوا في الغمام وفي البحر * وكلهم اكلوا الطعام الروحاني
4 بعينه * وكلهم شربوا الشراب الروحاني بعينه * لانهم كانوا يشربون من صخرة روحانية تابعة *
والصخرة كانت المسيح * تم * الثلثا من الجمعة الثامنة بعد العنصرة *
5 6 لكن الله لم يسر باكثرهم لانهم انسقطوا في القفر * وهذه الخطوب صارت لنا رسوما *
7 لئلا نكون مشتهين الشهوات الردية كما اشتهاها اوليك * ولا تصيروا عابدين الاصنام
8 كقوم منهم * كما كتب جلس الشعب ياكل ويشرب وقاموا يلعبون * ولا تزنوا كما زنى قوم
9 منهم وسقط منهم في يوم واحد ثلثة وعشرون الفا * ولا تختبروا المسيح كما جربه قوم منهم
10 11 فاهلكتهم الحيات * ولا تتذمروا كما تذمر طايفة منهم فاهلكها المبيد * هذه الاشياء كلها
عرضت لاوليك رسوما * وكتبت لوعظنا وتعليمنا * الذين قد انتهت الينا اواخر الدهور *
12 فلذلك * الاربعا من الجمعة السابعة بعد العنصرة * من يظن انه قد وقف
13 فليحذر الا يسقط * تم * فلم تنل لكم محنة الا محنة انسانية * لصادق هو الله الذي ما
يهملكم ان تمتحنوا بما يفوق طاقتكم * بل يصنع مع المحنة وبعودها مخرجا لتستطيعوا ان
14 15 تحملوها * فلذلك يا احبتي اهربوا من عبادة الاصنام * ولانكم عقلاء اخاطبكم *
ميزوا انتم ما عنيته *

* *Factus sum infirmis quasi infirmus, ut* 22
infirmos lucrarer. Factus sum denique
omnibus omnia, ut omni ratione aliquos
salvarem. Idque facio propter annunti- 23
ationem, ut sim consors ipsius Christi. *An* 24
nescitis quòd qui in stadio cursu cer-
tant, omnes quidem cursum currunt, at
victoriæ vexillum unus ex eis obtinet?
Sic currite, ut perveniatis. Quicunq; 25
enim certat, ab omnibus rebus abstinet.
Illi quidem laborant, ut corruptibilem co-
ronam accipiant: nos autem coronam in-
corruptibilem accipiemus. Ego igitur 26
sic curro, non ut is qui currit ob rem la-
titantem: & sic pugnis certo, non ut is
qui aërem pulsat: Sed fræno corpus 27
meum, illudque in servitutem redigo: ne
aliis prædicem, & inveniar ego effrænus.

CAP. X.
Hinc legendum super aquam.

* *Nolim autem ô fratres, lateat vos,* 1
quòd patres nostri omnes erant sub nube,
& omnes per mare transierunt: Omnes 2
etiam per Mosen baptizati sunt in
nube & in mari, Et omnes eandem 3
escam spiritualem comederunt, Et 4
omnes eundem potum spiritualem bi-
berunt: (siquidem omnes bibebant de
petra spirituali comitante: petra autem
erat Christus.) Finis.

Feriâ tertiâ hebdomadis octavæ post Pentecosten.

* *Attamen Deus plerisque illorum non est* 5
oblectatus: quia reprobati fuerunt in
deserto. Atque ista colloquia facta sunt 6
nobis figuræ, nè simus cupidi cupidi-
tatum malarum, ut illi cupierunt. Neque 7
sitis colentes idola, ut quidam illorum:
quemadmodum scriptum est, Sedit popu-
lus ut ederet ac biberet, & surrexerunt
ad ludendum. Neque fornicemini, ut 8
fornicati sunt quidam illorum, & ceci-
derunt ex eis uno die viginti tria mil-
lia. Et ne exploretis Christum, quemad- 9
modum tentaverunt eum quidam ex
ipsis, & peremerunt eos serpentes. Neq; 10
murmuretis, sicuti murmurârunt quidam
ex eis, & extinxit eos peremptor. Hæc 11
omnia typicè illis evenerunt, & scripta
sunt ad commonitionem, & documentum
nostrum, ad quos jam devenerunt fines
seculorum. Proinde Feria quarta 12
hebdomadæ septimæ post Pentecosten.
qui arbitratur se jam stetisse, caveat
ne cadat. Hucusque. *Non nocuit vobis* 13
tentatio, nisi tentatio humana. Verax
quidem est Deus, qui non sinet vos
tentari his quæ superant vires vestras:
imò faciet unà cum tentatione ejusque
fine exitum, ut eam sustinere possitis.
Quapropter ô dilecti mei, fugite ab 14
idolorum cultu. Et quoniam prudentes 15
estis, vos alloquar. Discernite vos
quod intendo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ወእፈቅድ፡ ለክሙ ፡ ታእምሩ፡እስመ፡ ለኵሎሙ፡አበዊነ፡ ጸለሎሙ፡ደመና ፡ወኵሎሙ፡
2 ኀለፉ ፡ መእከለ፡ ባሕር፡፡፨ ወኵሎሙ፡አጥመቆሙ፡ ሙሴ፡ በደመና፡ ወበባሕር ፡፨ ወ
3 ኵሎሙ ፡ ተሴሰዩ ፡ እክለ፡ዘመንፈስ፡ቅዱስ፡፨ ወኵሎሙ፡ ሰተዩ፡ ዘውእቱ፡ መንፈስ፡ቅዱ
4 ስ ፡ ወሰቲዮሙ ፡ ተለወቶሙ፡ይእቲ፡ ኰኵሕ፡ ወኰኵሕሰ፡ ክርስቶስ፡ውእቱ፡፡፨ ወአኮ፡
5 ኵሎሙ፡ ዘኀረዮሙ፡ እግዚአብሔር፡ መብዝኃቶሙ፡ ተነፅሑ፡ በገዳም፡፡፨ ወዝኒ፡ዘረከ
6 በሙ፡ከመ፡ይኩኑክሙ፡ አምሳለ፡ እርአያ፡ ከመ፡ ኢንትመነዪ፡ሊትፍተዉ፡እኩየ፡ከመ፡ፈተዉ፡
7 እሙንቱ፡፡፨ ኢታምልኩ ፡ ይቤሎሙ፡ወአምለኩ፡ በከመ፡ይቤ፡ መጽሐፍ፡ ነበሩ፡ ሕዝ
8 ብ፡ ይብልዑ፡ ወይስትዩ፡ ወተንሥኡ ፡ ይዝፍኑ፡፡፨ ወኢትዘምዉ ፡ ይቤሎሙ ፡ ወቦ ፡ እ
ለ፡ ዘመዉ፡ እምውስቴቶሙ፡ ወሞቱ፡ በአሐቲ፡ ዕለት፡ ክልኤ፡ እልፍ፡ ወዕስራ፡ምእት፡፡፨
ወኢያመክርዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ይቤሎሙ ፡ ወአመከርዎ ፡ ወአጥፍእዎሙ ፡ አርዌ፡ ምድ
9 ር፡፡፨ ኢታንጐርጕሩ ፡ ይቤሎሙ ፡ ወአንጐርጐሩ ፡ ወአሳለቆሙ ፡ ብድብድ፡፡፨
10 ኵሉ፡ዝንቱ፡ ዘረከቦሙ፡ለእሉንቱ፡ለዮም፡ተጽሕፈ፡ ለደኃሪ፡መዋዕል፡ለተግሣጽ፡ዚኣነ፡፡፨
11 ወይእዜኒ ፡ ዝኩ ፡ ዘይትአመን ፡ ርእሶ ፡ ከመ ፡ ይቀውም ፡ ውእቱ ፡ ለይትዓቀብ ፡ ኢይደ
12 ቅ፡፡፨ ወመንሱትሰ፡ኢይረክበክሙ፡፡ዘእንበለ፡እምሰብእ፡ዳእሙ፡፨ በአባ ፡
13 ሰላማ፡፡፨ ወእኰት ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘኢኀደገክሙ ፡ ትትመነሰው፡፡ ዘእ
14 ንበለ ፡ ዳእሙ ፡ በዘ ፡ ትክሉ ፡ ጸዊረ ፡ ወተዐግሶ ፡ ከመ፡ ይትዐወቅ ፡ መክረክሙ፡፡፨ ወይ
15 እዜኒ፡ አኀዊነ፡ ዑቁ፡ እምአማልክት፡፨ ከመ፡ዘለጠቢባን፡እብለክሙ፡ፍትሑ፡ለሊክሙ፡
ዘይረትዕ፡፡፨

CAP. X.

Et velim vos scire quòd omnes patres nostros obumbravit nubes, & omnes illi 1
transierunt medio maris: Et omnes illos baptizavit Moses, in nube, & in 2
mari: Et omnes illi ederunt escam Spiritûs sancti: Et omnes illi biberunt 3
quod fuit Spiritûs sancti: & quum bibissent sequuta est eos hæc petra, & petra 4
Christus est: Et non fuerunt omnes illorum, quos elegit Deus: quum multi 5
illorum prostrati fuerint in deserto. Et hoc quod contigit iis, ut fierent iis ex- 6
emplo, ut vos non concupiscatis mala, sicut concupierunt ii. Ne facerent deos, 7
dixit iis, & deos fecerunt: sicut dicit Scriptura; Sederunt populi edere &
bibere, & surrexerunt ut luderent. Et ne fornicarentur, dixit iis: & fuerunt qui 8
fornicati sunt ex illis, & mortui sunt in uno die bis decies millia & vicies cen-
tum. Et ne tentarent Deum, dixit iis: & tentârunt eum, & destruxerunt 9
eos serpentes. Ne murmurarent, dixit iis: & murmurârunt, & consumpsit 10
eos pestilentia. Totum hoc quod contigit iis, in hunc diem scriptum fuit, in ul- 11
timum tempus, ad correptionem nostram. Et nunc is qui confidit sibi quòd stat, 12
ipse caveat ne cadat. Et tentatio non apprehendit vos, nisi ab homine tantùm: 13
De patre Salama. *Et gratia Deo, qui non sivit vos tentari; nisi solummodò, in*
eo quod potestis sustinere & pati, ut nota fiat confidentia vestra. Et nunc, fra- 14
tres nostri, cavete à diis. Ut prudentibus, loquor vobis, vos ipsi judicate quod 15
æquum erit.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Ι'. ϛ'.

Calix benedictionis cui benedicimus, nónne communicatio sanguinis Christi
16 Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία (ν) τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ
est? Panem quem frangimus, nónne communio corporis Christi est? Quoniam
17 ἐστι; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία (ξ) τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; Ὅτι
unus panis, unum corpus multi sumus: nam omnes de uno pane par-
εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετ-
ticipamus. Videte Israël secundùm carnem: nónne edentes victimas,
18 έχομεν. Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· (ο) οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας,
participes altaris sunt? Quid ergò dico? quòd idolum, quid est? aut
19 κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσί; Τί οὖν φημι; (π) ὅτι εἴδωλον, τί ἐστιν; ἢ
quòd idolothytum, quid est? Sed quòd quæ immolant Gentes, dæmoniis immolant,
20 ὅτι εἰδωλόθυτον, τί ἐστιν; Ἀλλ' ὅτι ἃ (ρ) θύει τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει,
& non Deo. Nolo autem vos communicatores dæmoniorum fieri. Non potestis
21 καὶ οὐ Θεῷ. οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. Οὐ δύνασθε
calicem Domini bibere, & calicem dæmoniorum: non potestis mensæ Domini
ποτήριον Κυρίου πίνειν, καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου
participes esse, & mensæ dæmoniorum. An irritamus Dominum? Num forti-
22 μετέχειν, καὶ τραπέζης δαιμονίων. Ἢ παραζηλοῦμεν τὸν Κύριον; μὴ ἰσχυρό-
ores illo sumus? Omnia mihi licent, sed non omnia conferunt: omnia
23 τεροι αὐτοῦ ἐσμεν; (σ) Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· (τ) πάντα
mihi licent, sed non omnia ædificant. Nemo suum quærat, sed
24 μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. Μηδεὶς (υ) τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ
quod alterius quisque. Omne in macello venditum, manducate: nihil
25 (φ) τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος. Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε· μηδὲν
interrogantes propter conscientiam. Nam Domini terra, & plenitudo ejus.
26 ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. Τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
Si verò quis vocat vos infidelium, & vultis ire, omne appo-
27 (χ) Εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, (ψ) πᾶν τὸ παρατι-
situm vobis manducate, nihil interrogantes propter conscientiam. Si autem
θέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. Ἐὰν δέ 28
quis vobis dixerit; Hoc idolis immolatum est: ne edite propter illum indi-
τις ὑμῖν εἴπῃ, (ω) Τοῦτο εἰδωλόθυτόν ἐστι, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύ-
cantem, & conscientiam: nam Domini terra, & plenitudo ejus.
σαντα, καὶ τὴν (α) συνείδησιν· τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
Conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim libertas
Συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία 29
mea judicatur ab aliena conscientia? Si verò ego gratiâ participo, quid
μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; (β) Εἰ δὲ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί 30
blasphemor pro eo quod ego gratias ago? Sive ergò manducatis, sive bibitis, sive
βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε 31
quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Sine offensione estote & Ju-
τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ (γ) ποιεῖτε. Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰου- 32
dæis & Gentibus, & Ecclesiæ Dei: Sicut & ego omnia omnibus placeo,
δαίοις καὶ Ἕλλησι, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ· Καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, 33
non quærens meum ipsius commodum, sed quod multorum, ut serventur.
μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ (δ) συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι.

CAP. XI. ια'.

Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Laudo autem vos, fratres,
ϛ' ΜΙμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ. Ἐπαινῶ δὲ (α) ὑμᾶς, ἀδελφοί, 1
quòd omnia mea meministis: & sicut tradidi vobis, traditiones retinetis.
ὅτι πάντα μου μέμνησθε· καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν, τὰς παραδόσεις κατέχετε.
Volo autem vos scire, quòd omnis viri caput, Christus est: caput
Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστός ἐστι· κεφαλὴ 2
autem mulieris, vir: caput verò Christi, Deus.
δὲ γυναικὸς, ὁ ἀνήρ· κεφαλὴ δὲ (β) Χριστοῦ, ὁ Θεός.

MS. A. (ν) ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ; (ξ) ἐστὶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ; (ο) οὐχ οἱ (π) ὅτι * εἰδωλόθυτον, τί ἐστιν; Ἀλλ' (ρ) θύουσιν τὰ ἔθνη, δαιμονίοις καὶ οὐ Θεῷ θύουσιν. (σ) Πάντα ἔξεστιν, (τ) πάντα ἔξεστιν, (υ) τὰ (φ) τὰ τοῦ ἑτέρου. Πᾶν (χ) Εἴ τις (ψ) πάντα τὰ παρατιθέμενα (ω) Τοῦτο ἱερόθυτόν (α) συνείδησιν· Συνείδησιν δὲ λέγω (β) Εἰ ἐγὼ (γ) ποιεῖτε. Ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ (δ) συμφέρον, ΚΕΦ. ια'. MS. A. (α) ὑμᾶς, ὅτι (β) τοῦ Χριστοῦ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 ܟܣܐ ܗܘ ܕܬܘܕܝܬܐ ܕܡܒܪܟܝܢܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܫܘܬܦܘܬܗ ܗܘ ܕܕܡܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܘܠܚܡܐ *
17 ܗܘ ܕܩܨܝܢܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܫܘܬܦܘܬܗ ܗܘ ܕܦܓܪܗ ܕܡܫܝܚܐ. * ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܕܚܕ ܗܘ
ܠܚܡܐ ܗܘ. ܗܟܢܐ ܟܠܢ ܚܕ ܦܓܪ ܚܢܢ. ܟܠܢ ܓܝܪ ܡܢ ܗܘ ܚܕ ܠܚܡܐ ܢܣܒܝܢܢ.
18 * ܚܙܘ ܠܐܝܣܪܝܠ ܕܒܒܣܪ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܝܠܝܢ ܕܐܟܠܝܢ ܕܒܚܐ ܫܘܬܦܐ ܠܡܕܒܚܐ. * ܡܢܐ
19
20 ܗܟܝܠ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܦܬܟܪܐ ܡܕܡ ܗܘ. ܐܘ ܕܕܒܚܐ ܕܦܬܟܪܐ ܡܕܡ ܗܘ. ܠܐ. * ܐܠܐ ܗܘ
ܡܕܡ ܕܕܒܚܝܢ ܚܢܦܐ. ܠܫܐܕܐ ܗܘ ܕܒܚܝܢ ܘܠܐ ܠܐܠܗܐ. ܠܐ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܬܗܘܘܢ ܫܘܬܦܐ
21 ܠܫܐܕܐ. * ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܫܬܐ ܟܣܐ ܕܡܪܢ. ܘܟܣܐ ܕܫܐܕܐ. ܘܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ
22 ܠܡܫܬܘܬܦܘ ܒܦܬܘܪܐ ܕܡܪܢ. ܘܒܦܬܘܪܐ ܕܫܐܕܐ. * ܐܘ ܕܠܡܐ ܡܚܣܡܝܢܢ ܠܗ ܠܡܪܢ.
23 ܕܠܡܐ ܚܣܝܢܝܢ ܚܢܢ ܡܢܗ. * ܟܠ ܡܕܡ ܫܠܝܛ ܠܝ. ܐܠܐ ܠܐ ܟܠ ܡܕܡ ܦܐܫ. ܟܠ ܡܕܡ
24 ܫܠܝܛ ܠܝ. ܐܠܐ ܠܐ ܟܠ ܡܕܡ ܡܒܢܐ. * ܠܐ ܐܢܫ ܕܢܦܫܗ ܢܗܘܐ ܒܥܐ. ܐܠܐ ܐܦ ܕܚܒܪܗ.
25 * ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܙܕܒܢ ܒܡܩܘܠܢ ܐܟܘܠܘ. ܕܠܐ ܒܘܚܢܐ ܡܛܠ ܬܐܪܬܐ.
26 * ܕܡܪܝܐ ܗܝ ܓܝܪ ܐܪܥܐ ܒܡܠܝܗ. * ܘܐܢ ܐܢܫ ܡܢ ܚܢܦܐ. ܩܪܐ ܠܟܘܢ. ܘܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ
27
28 ܠܡܐܙܠ. ܟܠ ܡܕܡ ܕܡܬܬܣܝܡ ܩܕܡܝܟܘܢ ܐܟܘܠܘ. ܕܠܐ ܒܘܚܢܐ. ܡܛܠ ܬܐܪܬܐ. * ܘܐܢ
ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܠܟܘܢ. ܕܗܢܐ ܕܒܝܚܐ ܗܘ. ܠܐ ܬܐܟܠܘܢ. ܡܛܠ ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܟܘܢ. ܘܡܛܠ
29 ܬܐܪܬܐ. * ܬܐܪܬܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܕܝܠܟܘܢ. ܐܠܐ ܗܘ ܕܐܡܪ. ܠܡܢܐ ܓܝܪ ܚܐܪܘܬܝ ܡܬܕܝܢܐ
30 ܡܢ ܬܐܪܬܐ ܕܐܚܪܢܐ. * ܐܢ ܐܢܐ ܒܛܝܒܘܬܐ ܡܫܬܡܫ ܐܢܐ. ܡܢܐ ܡܬܓܕܦ ܐܢܐ ܥܠ ܡܕܡ
31 ܕܐܢܐ ܡܘܕܐ ܐܢܐ. * ܐܢ ܐܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܐܢ ܫܬܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܐܢ ܡܕܡ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ.
32 ܟܠ ܡܕܡ ܠܫܘܒܚܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܝܢ. * ܕܠܐ ܬܘܩܠܐ ܗܘܘ ܠܝܗܘܕܝܐ ܘܠܚܢܦܐ
33 ܘܠܥܕܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܐܝܟ ܕܐܦ ܐܢܐ ܒܟܠ ܡܕܡ ܠܟܠܢܫ ܫܦܪ ܐܢܐ. ܘܠܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܕܡ
ܕܠܝ ܦܐܫ. ܐܠܐ ܡܕܡ ܕܠܣܓܝܐܐ ܦܐܫ ܕܢܚܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܐ *

1 * ܐܬܕܡܘ ܒܝ ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܐܢܐ ܒܡܫܝܚܐ. * ܡܫܒܚ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܚܝ. ܕܒܟܠ ܡܕܡ
2
3 ܥܗܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܝ. ܘܐܝܟ ܡܐ ܕܐܫܠܡܬ ܠܟܘܢ ܦܘܩܕܢܐ ܐܚܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܝܢ
ܕܬܕܥܘܢ. ܕܟܠ ܓܒܪ ܪܫܗ ܡܫܝܚܐ ܗܘ. ܘܪܫܗ ܕܐܢܬܬܐ ܓܒܪܐ ܗܘ. ܘܪܫܗ ܕܡܫܝܚܐ
ܐܠܗܐ ܗܘ.

Calix ille gratiarum actionis cui benedici- 16
mus, nónne communicatio est sanguinis
Christi? & panis ille quem frangimus, nónne
est communicatio corporis Christi? Quem- 17
admodum igitur unus est panis ille, ita &
nos omnes unum sumus corpus: siquidem
nos omnes ex uno illo pane accipimus. Vi- 18
dete Israel qui est secundùm carnem: nónne
illi qui edunt victimas, sunt participes alta-
ris? Quid ergò dico? idolum aliquid esse, 19
aut immolatum idolo, esse aliquid? Minimé.
Sed illud ipsum quod immolant Gentiles, 20
dæmoniis immolant, & non Deo. Nolim
autem vos esse socios dæmoniorum. Non 21
potestis bibere calicem Domini nostri, &
calicem dæmoniorum: nec potestis partici-
pes esse mensæ Domini nostri, & mensæ dæ-
moniorum. An provocando provocamus 22
ad zelotypiam Dominum nostrum? num for-
tiores illo sumus? Omnia mihi licent, sed 23
non omnia conducunt. Omnia mihi licent,
sed non omnia ædificant. Nemo quod pro- 24
prium est quærat, sed quisque etiam quod
proximi sui est. Quicquid in macello ve-
nundatur, comedite absque disquisitione 25
propter conscientiam. Domini enim est 26
terra cum plenitudine ejus. Quòd si quis- 27
piam ex Ethnicis invitaverit vos, & volue-
ritis ire, quicquid apponetur vobis, edite,
absque disquisitione propter conscientiam.
Sin aliquis dixerit vobis; Hoc de immolato 28
est, ne comedatis, tum propter eum qui di-
xit vobis, tum propter conscientiam. Con- 29
scientiam autem dico, non vestram, sed illius
qui dixerit. Cur enim libertas mea judicatur
ab aliorum conscientia? Si ego cum gra- 30
tia utor, cur ego convitiis proscindor, pro
quo gratias ago? Sive igitur editis, sive 31
bibitis, sive quid facitis, omnia in gloriam
Dei facite. Sine offendiculo estote Judæis, 32
& Gentilibus, & Ecclesiæ Dei. Prout & 33
ego per omnia omnibus placeo: & non quæ-
ro quod mihi conducit, sed quod conducit
multis, ut serventur.

CAP. XI.

Estote mihi similes, sicut & ego Christo. 1
Laudo autem vos, fratres mei, quòd per o- 2
mnia memores mei sitis: & sicut tradidi vo-
bis, præcepta tenetis. Velim autem vos 3
scire uniuscujusque viri caput esse Christum:
caput autem mulieris virum: caput verò
Christi, Deum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ዝንቱ ፡ ጽዋዕ ፡ በረከተ ፡ ዘንባርክ ፡ አኮኑ ፡ ሱታፌ ፡ ደሙ ፡ ለክርስቶስ ፡ ወእ
ቱ ፡ ወዝኒ ፡ ኅብስት ፡ ዘንፈትት ፡ አኮኑ ፡ ሱታፌ ፡ ሥጋሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ ወእ
17 ቱ።፡ ወበከመ ፡ አሐዱ ፡ ኅብስቱ ፡ ከማሁ ፡ አሐዱ ፡ ሥጋ ፡ ንሕነ ፡ እስመ ፡
18 ኵልነ ፡ እምአሐዱ ፡ ኅብስት ፡ ንነሥእ።፡ ርእይዎሙ ፡ ለእስራኤል ፡ በሥጋ ፡
19 ሰብእ ፡ ወይበልዑ ፡ ዘመሥዋዕት ፡ ወይከውኑ ፡ ሱታፌሁ ፡ ለመሥዋዕ።፡ መ
ንተ ፡ እንከ ፡ ንብል ፡ ዘሂ ፡ ይዘብሑ ፡ ለአማልክት ፡ ከንቱ ፡ ወአማልክቲሆሙ
ኒ ፡ ከንቱ።፡

Hic calix benedictionis cui benedicimus, nónne communio sanguinis Chri- 16
sti est? & hic panis quem frangimus, nónne communio corporis Christi 17
est? Et quemadmodum unus panis ejus, sic unum corpus nos sumus,
quia omnes nos ex uno pane accipimus. Videte Israelem in carne ho- 18
minis, & edunt victimas, & sunt participes altaris. Quid igitur dice- 19
mus? sacrificantes diis inania sunt, *& dii eorum inania* sunt.

Versio VULGATA LATINA.

16 Calix benedictionis, cui benedicimus, nónne communicatio sanguinis Chri-
sti est? & panis, quem frangimus, nónne participatio corporis Domini est?
17 Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane
18 participamus. Videte Israël secundùm carnem: nónne qui edunt hostias,
19 participes sunt altaris? Quid ergó? dico quòd idolis immolatum sit aliquid? aut
20 quòd idolum, sit aliquid? Sed quæ immolant Gentes, dæmoniis immolant, & non
Deo. Nolo autem vos socios fieri dæmoniorum: non potestis calicem Domini bi-
21 bere, & calicem dæmoniorum: Non potestis mensæ Domini participes esse,
22 & mensæ dæmoniorum. An æmulamur Dominum? Numquid fortiores illo
23 sumus? Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt. Omnia mihi licent,
24 sed non omnia ædificant. Nemo quod suum est quærat, sed quod alterius.
25 Omne, quod in macello vænit, manducate, nihil interrogantes propter con-
26 scientiam. Domini est terra, & plenitudo ejus. Si quis vocat vos infideli-
27 um, & vultis ire: omne, quod vobis apponitur, manducate, nihil inter-
28 rogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit; Hoc immolatum est
idolis: nolite manducare, propter illum qui indicavit, & propter conscien-
tiam: Conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim 29
libertas mea judicatur ab aliena conscientia? Si ergò cum gratiâ participo, 30
quid blasphemor pro eo quòd gratias ago? Sive ergò manducatis, sive bi- 31
bitis, sive aliud quid facitis: omnia in gloriam Dei facite. Sine offensione 32
estote Judæis, & Gentibus, & Ecclesiæ Dei: Sicut & ego per omnia 33
omnibus placeo, non quærens quod mihi utile est, sed quod multis, ut
salvi fiant.

CAP. XI.

IMitatores mei estote, sicut & ego Christi. Laudo autem vos, fratres, quòd 1 2
per omnia mei memores estis: & sicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis.
Volo autem vos scire, quòd omnis viri caput Christus est: caput autem mu- 3
lieris, vir: caput verò Christi, Deus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 * كاس البركة الذي نبركه. اليس شركة دم المسيح هو * والخبز الذي نكسرها اليست شركة
17 جسد المسيح هي * فلان الخبز واحدة. فنحن الكثيرون جسدا واحدا. لاننا كلنا نتناول
18 من الخبز الواحدة * ابصروا اسرائيل الجسداني. اليس الذين كانوا ياكلون الذبايح كانوا
19 شركاء المذبح * فماذا اعني اذا ان الصنم هو شي. او ان المذبوح للصنم هو شي * لكن
20 الضحايا التي تذبحها الامم انما يذبحوها للجن ليس لله. ولست اوثر لكم ان تصيروا شركاء
21 الجن * ما تستطيعوا تشربوا كاس الرب وكاس الشياطين. ولا يمكنكم ان تستعملوا مايدة الرب
22 ومايدة الشياطين * او لعلنا نغاير الرب. ام نحن اقوى منه. تم. * السبت السادس
23 عشر بعد العنصرة. ولسبت مرفع اللحم * كل الاشياء مطلقة لي. لكن ليس كل شي
24 يوافقني. كل شي حلال لي. لكن ليس كل شي يفيد منفعة * لا يطلبن احد منا ما ينفعه
25 وحده. بل كل احد فليطلب ما ينفع قريبه * كل ما يباع في سوق المجزرة والقصابين
26 كلوه. غير مميزين شيا من اجل الفطنة * لان الارض وكمالها للرب * وان دعاكم احد من
27 الذين لم يومنوا. واثرتم ان تذهبوا معه. فكلوا كلما يقدم لكم. ولا تستفحصوا عن شي لاجل
28 الفطنة. الخميس من الجمعة الثامنة بعد العنصرة. * فان قال لكم قايل. هذا من ذبيحة
الاصنام هو. فلا تاكلوه من اجل ذاك الذي عرف به ولاجل وهمه. لان الارض وكمالها للرب. تم.
29 * وذكرت وهما لا وهمك وفطنتك. بل وهم رفيقك. لانه لماذا تدان حريتي من ضمير اخر *
30 * اذ كنت انا استعمل ما اتناوله بشكر. فلم يفترى علي بسبب ما انا شاكر عنه * فان اكلتم
31 اذا وشربتم ومتى ما عملتم اشياء. فاعملوها كلها لمجد الله * وكونوا غير معثرين لليهود واليونانية.
32 واهل كنيسة الله * كما ارضي انا الكل بكل شي. لا طالبا ما يوافقني. بل ما يوافق الكثيرين
33 ليخلصوا. الفصل الحادي عشر. * فتشبهوا بي كما تشبهت انا بالمسيح * وانا ايها الاخوة امدحكم
1 2 في انكم تذكرون اقوالي وافعالي كلها. وقد مسكتم تعليماتي كما دفعتها اليكم * واوثر لكم
3 ان تعلموا ان راس كل امرء هو المسيح. وراس الامراة الرجل. وراس المسيح الله.

Calix benedictionis quem benedicimus, 16
nónne participatio sanguinis Christi est?
& panis quem frangimus, nónne partici-
patio corporis Christi est? Quoniam 17
igitur panis unus est, nos etiam multi
unum corpus sumus: quia nos omnes
ex uno illo pane sumimus. Considerate 18
Israelem corporeum. Nónne qui sacri-
ficia comedebant, erant consortes altaris?
Quid ergò intendo? idolum aliquid 19
esse, aut immolatum idolo aliquid esse?
Imò victimas, quas Gentes immolant, 20
dæmoniis quidem non Deo immolant: nolo
autem vos consortes fieri dæmoniorum.
Non potestis bibere calicem Domini, & 21
calicem dæmoniorum: neque potestis uti
mensâ Domini, & mensâ dæmoniorum.
Num fortè zelum Domini provocamus? 22
aut validiores eo sumus? Finis.
Sabbatho decimo sexto post Pen-
tecosten. Item sabbatho geni-
alium dierum carnis.
Omnia sunt mihi libera, sed non omnia 23
mihi conducunt: omnia sunt mihi lici-
ta, sed non omnia afferunt emolumentum.
Nemo nostrûm quærat quòd sibi soli prod- 24
est, sed quærat unusquisque quod proxi-
mo suo prodest. Quicquid venditur in 25
vico macellario & lanionum, comedite,
nihil disquirentes, propter conscientiam.
Terra enim & complementum ejus, Do- 26
mini est. Quòd siquis ex iis qui non cre- 27
dunt, vos invitaverit, & volueritis ire
cum ipso, edite quicquid proponetur vo-
bis: & nihil disquiratis, propter consci-
entiam.
Feriâ quintâ hebdomadis octavæ
post Pentecosten.
Quòd si dicat vobis aliquis; Hoc de sa- 28
crificio idolorum est, ne comedatis illud,
propter eum qui id indicavit, & propter
mentem ipsius: terra siquidem, ejusque
complementum, Domini est. Hactenus.
Mentem verò dixi; non mentem tuam, & 29
conscientiam tuam: sed mentem sodalis
tui. Cur enim damnatur libertas mea ab
alia mente? Cùm ego utar quod sumo, 30
cum gratiarum actione, cur ob causam
ejus reprehendor, pro quo gratias ago? Ita- 31
que sive edatis, sive bibatis, & quodcun-
que rem ullam feceritis, omnia facite ad
gloriam Dei. Et estote non præbentes of- 32
fendiculum Judæis, & Græcis, & genti
Ecclesiæ Dei: Quemadmodùm omnibus 33
ego placeo in omni re, non quærens quod
mihi conducit, sed quod multis conducit,
ut salventur.

CAP. XI.

ITaque imitamini me, ut imitor ego 1
Christum. Cæterum ô fratres mei, ego lau- 2
do vos in eo quòd memoriâ teneatis om-
nia mea tam dicta quàm facta, jámque
retinueritis monimenta mea, sicut tradi-
di ea vobis. Volo autem vos scire quòd 3
omnis viri caput, Christus est: caput ve-
rò mulieris, vir: caput autē Christi, Deus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወአሕዛብሰ፡ ዘይሠውዑ፡ ለአጋንንት፡ ወአኮ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ወባሕቱ፡ ኢይፈቅ
21 ድ፡ ትኩኑ፡ ሱቱፋነ፡ አጋንንት፡፡ ወኢትክሉ፡ ሰቲየ፡ ጽዋዐ፡ እግዚአብሔር፡ ወጽ
22 ዋዐ፡ አጋንንት፡ ወኢትክሉ፡ በሊዐ፡ ለማእደ፡ እግዚአብሔር፡ ወለማእደ፡ አጋንንት፡፡ ን
23 ቅናእኑ፡ እንከ፡ ለእግዚአብሔር፡ ቦኑ፡ ንሕነ፡ ንጸንዕ፡ እምኔሁ፡፡ ኵሉ፡
24 ይከውነኒ፡ ወኵሉሰ፡ አኮ፡ ረቢዕ፡ ኵሉ፡ ይከውን፡ ወበኵሉሰ፡ ኢይትሐነጽ፡፡ አ
25 ልቦ፡ ዘያደሉ፡ ለርእሱ፡ ዘእንበለ፡ ለቢጹ፡፡ ኵሉ፡ ዘይሠየጡ፡ በምሥያጥ፡
26 ብልዑ፡ ወኢትሕትቱ፡፡ እስመ፡ ዘእግዚአብሔር፡ ምድር፡ በምልአ፡፡
27 ወእመቦ፡ ዘጸውዐክሙ፡ ዘኢይአምን፡ ወፈቀድክሙ፡ ትሑሩ፡ ኵሉ፡ ዘአቅረበ፡ ለ
28 ክሙ፡ ብልዑ፡ ወኢትሕትቱ፡፡ ወእመሰቦ፡ ዘይቤለክሙ፡ ዝቡሕ፡ ለአማልክት፡
ኢትብልዑ፡ እንከ፡ እስመ፡ ቀጸብክሙ፡ ከመ፡ ይግአዝዋ፡ ለገዐዛንክሙ፡፡
31 ወእመኒ፡ በላዕክሙ፡ ወእመኒ፡ ሰተይክሙ፡ ወኵሎ፡ ዘገበርክሙ፡ በአኰቴተ፡ እግዚ
32 አብሔር፡ ግበሩ፡፡ ወኩኑወሙ፡ አንትሙ፡ አርአያ፡ ለአይሁድ፡ ወለአረሚ፡
33 ወለቤተ፡ ክርስቲያን፡ ለእግዚአብሔር፡፡ በከመ፡ ኵሉ፡ አደሉ፡ አነ፡ እስመ፡
ተድላ፡ ብዙኃን፡ አኀሠሥ፡ በዘ፡ ይሕይዉ፡ ወአኮ፡ ተድላ፡ ርእስየ፡ ዘአ
ኀሠሥ፡፡
1 ፲፩ ተመሰሉ፡ ኪያየ፡ በከመ፡ አነ፡ ተመሰልክዎ፡ ለክርስቶስ፡፡ ወአአኰተክ
2 ሙ፡ እስመ፡ ዘልፈ፡ ትዜከሩኒ፡፡ ወዘከመ፡ መሀርኩክሙ፡ ትትሐረሙ፡ ከማሁ፡
3 ተዐቀቡ፡፡ ወእፈቅድ፡ ባሕቱ፡ ከመ፡ ታእምሩ፡ ከመ፡ ክርስቶስ፡ ርእሱ፡
ለኵሉ፡ ብእሲ፡ ወርእሳ፡ ለብእሲት፡ ምታ፡፡ ወርእሱ፡ ለክርስቶስ፡ እግዚ
አብሔር፡፡

Et Gentes sacrificantes sacrificant dæmonibus, & non Deo. Sed nolo ut sitis par- 20
ticipes dæmonum: Et non potestis bibere calicem Dei, & calicem dæmonum: 21
& non potestis edere ad mensam Dei, & ad mensam dæmonum. Nónne æmula- 22
mur igitur Deum? num nos fortiores sumus illo? Omnia licent nobis, sed 23
omnia non expediunt. Omnia licent, sed cum omnibus non ædificabitur. Nemo 24
sit qui placeat sibi, sed fratri suo. Omnia quæ vendunt in foro, edite, & ne in- 25
terrogetis: Quia Dei terra est in plenitudine sua. Et si quis sit qui invitave- 26
rit vos infidelis, & vultis ire, quæcunque apposuerit vobis edite, & ne interroge- 27
tis. Et si quis fuerit qui dicet tibi; Immolatum est diis: ne edatis igitur, quia 28
indicârunt vobis, ut liberarent conscientiam vestram.

Desunt versus 29 & 30.

Et sive ederitis, & sive biberitis, & quæcunque feceritis, gratias agendo Deo 31
facite. Et estote vos exemplo Judæis, & Gentibus, & domibus Christianis Dei: 32
Sicut omnibus placeo ego, quia placere multis quæro, ut vivant, & non est placere 33
mihimet quod quæro.

CAP. XI.

SImiles estote mihi, sicut ego similis factus sum Christo. Et gratias ago vobis, 1 2
quia semper memores estis mei, & sicut docui vos ut religiosi sitis, sic attendite.
Velim tamen ut sciatis, quòd Christus caput est omnis viri: & caput mulieris, vir 3
ejus: & caput Christi, Deus.

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡΌΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. ϛ'. Ζ'.

Omnis vir orans aut prophetans *circum caput habens*, deturpat
4 Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων, καταισχύνει
caput suum. Omnis autem mulier orans aut prophetans non
5 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. (γ) Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατα-
velato capite, deturpat caput suum: unum enim est *ac idem*
καλύπτῳ τῇ κεφαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν (δ) ἑαυτῆς· ἓν γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ
rasæ. Si *enim* non velatur mulier, & tondeatur. Si verò turpe
6 τῇ ἐξυρημένῃ. Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω. Εἰ δὲ αἰσχρὸν
mulieri tonderi aut *radi*, *veletur*: Vir quidem *enim* non debet
7 γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει
velare caput, imago & gloria Dei *existens*: mulier autem, gloria
κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων· (ε) γυνὴ δὲ δόξα
viri est. Non enim est vir ex muliere, sed mulier ex viro.
8 ἀνδρός ἐστιν. Οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός.
Etenim non creatus est vir propter mulierem, sed mulier propter virum.
9 Καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα.
(*Propter hoc* debet mulier potestatem habere supra caput, propter an-
10 (Διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, διὰ τοὺς ἀγ-
gelos.) Veruntamen neque vir sine muliere, neque mulier sine viro,
11 γέλους.) (ζ) Πλὴν οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός,
in Domino. Sicut *enim* mulier de viro, ita & vir per mu-
12 ἐν Κυρίῳ. Ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, (η) οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυ-
lierem: *at* omnia ex Deo. *In vobis ipsis* judicate: *decorum est*
13 ναικός· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ. Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶ
mulierem non velatam Deum orare? *Aut* nec ipsa natura
14 γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι; (θ) Ἢ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις
docet vos, quòd vir quidem si *comatus sit*, ignominia illi est: Mulier
15 διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι· Γυνὴ
verò si *comata sit*, gloria illi est? quoniam *coma* pro velamine *data est*
δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται
ei. Si autem quis videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non
αὐτῇ. Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ 16
habemus, neque ecclesiæ Dei. Hoc autem *denuntians* non *laudo*, quòd non in
Ζ' ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο δὲ (ι) παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς 17
melius, sed in deterius convenitis. Primùm quidem *enim* convenientibus
τὸ (κ) κρεῖττον, ἀλλ' εἰς τὸ ἧττον συνέρχεσθε. Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων 18
vobis in *ecclesia*, audio scissuras *in vobis* esse: & *partem aliquam*
ὑμῶν (λ) ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν· καὶ μέρος τι
credo. Oportet *enim* & hæreses *in vobis* esse: ut probati manifesti fiant
πιστεύω. Δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται 19
in vobis. Convenientibus ergò vobis in unum, non est Dominicam cœnam
ἐν ὑμῖν. Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐκ ἔστι Κυριακὸν δεῖπνον 20
manducare. Unusquisque enim *propriam* cœnam præsumit *in edendo*: Et
φαγεῖν. Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον (μ) προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν· καὶ 21
hic quidem esurit, *hic* autem ebrius est. *Non enim* domos non habetis ad manducandum &
ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ 22
bibendum? aut ecclesiam Dei contemnitis, & *pudefacitis* non
πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ
habentes? Quid vobis dicam? *Laudabo* vos in hoc? non laudo. Ego
ἔχοντας; (ν) Τί ὑμῖν εἴπω; ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ; οὐκ ἐπαινῶ. Ἐγὼ 23
enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis, quoniam Dominus Jesus
γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς
in nocte quâ tradebatur, accepit panem:
ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδοτο, ἔλαβεν ἄρτον·

MS.A. (γ) Καὶ πᾶσα γυνὴ (δ) αὐτῆς· (ε) ἡ γυνὴ (ζ) Πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός, οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός, ἐν Κυρίῳ. (η) οὕτως (θ) Οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει (ι) παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν, (κ) κρεῖσσον, ἀλλὰ εἰς τὸ ἧσσον (λ) ἐν ἐκκλησίᾳ, (μ) προσλαμβάνει (ν) τί εἴπω ὑμῖν;

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ܟܠ ܓܒܪ ܕܡܨܠܐ ܐܘ ܡܬܢܒܐ ܟܕ ܡܟܣܝ ܪܫܗ ܡܒܗܬ ܪܫܗ܂ *
5 ܘܟܠ ܐܢܬܬܐ ܕܡܨܠܝܐ ܐܘ ܡܬܢܒܝܐ ܟܕ ܓܠܐ ܪܫܗ ܡܒܗܬܐ ܪܫܗ܂ ܫܘܝܐ ܗܝ ܓܝܪ ܠܗܝ ܕܓܪܝܥ ܪܫܗ܂ *
6 ܐܢ ܓܝܪ ܠܐ ܡܬܟܣܝܐ ܐܢܬܬܐ ܐܦ ܬܬܓܙ܂ ܘܐܢ ܡܨܥܪ ܗܘ ܠܐܢܬܬܐ ܠܡܓܙ ܐܘ ܠܡܓܪܥ ܬܬܟܣܐ܂ *
7 ܓܒܪܐ ܓܝܪ ܠܐ ܚܝܒ ܕܢܟܣܐ ܪܫܗ܂ ܡܛܠ ܕܕܡܘܬܐ ܘܫܘܒܚܐ ܗܘ ܕܐܠܗܐ܂ ܐܢܬܬܐ ܕܝܢ ܫܘܒܚܗ ܗܝ ܕܓܒܪܐ܂ *
8 ܠܐ ܓܝܪ ܗܘܐ ܓܒܪܐ ܡܢ ܐܢܬܬܐ ܐܠܐ ܐܢܬܬܐ ܡܢ ܓܒܪܐ܂ *
9 ܐܦܠܐ ܓܝܪ ܐܬܒܪܝ ܓܒܪܐ ܡܛܠ ܐܢܬܬܐ ܐܠܐ ܐܢܬܬܐ ܡܛܠ ܓܒܪܐ܂ *
10 ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܝܒܐ ܐܢܬܬܐ ܕܫܘܠܛܢܐ ܢܗܘܐ ܥܠ ܪܫܗ܂ ܡܛܠ ܡܠܐܟܐ܂ *
11 ܒܪܡ ܠܐ ܓܒܪܐ ܕܠܐ ܐܢܬܬܐ ܘܠܐ ܐܢܬܬܐ ܕܠܐ ܓܒܪܐ ܒܡܪܢ܂ *
12 ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܐܢܬܬܐ ܡܢ ܓܒܪܐ ܗܟܢܐ ܐܦ ܓܒܪܐ ܒܝܕ ܐܢܬܬܐ܂ ܟܠܡܕܡ ܕܝܢ ܡܢ ܐܠܗܐ܂ *
13 ܕܘܢܘ ܒܢܦܫܟܘܢ ܒܝܢܝܟܘܢ܂ ܝܐܐ ܗܘ ܠܐܢܬܬܐ ܕܟܕ ܓܠܐ ܪܫܗ ܬܨܠܐ ܠܐܠܗܐ܂ *
14 ܐܦܠܐ ܗܝ ܟܝܢܐ ܡܠܦ ܠܟܘܢ܂ ܕܓܒܪܐ ܡܐ ܕܪܒܐ ܣܥܪܗ ܨܥܪܐ ܗܘ ܠܗ܂ *
15 ܘܐܢܬܬܐ ܡܐ ܕܪܒܐ ܣܥܪܗ ܫܘܒܚܐ ܗܘ ܠܗ܂ ܡܛܠ ܕܣܥܪܗ ܚܠܦ ܬܟܣܝܬܐ ܐܬܝܗܒ ܠܗ܂ *
16 ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܕܪܫ ܥܠ ܗܠܝܢ܂ ܚܢܢ ܥܝܕܐ ܗܢܐ ܠܝܬ ܠܢ܂ ܐܦܠܐ ܠܥܕܬܗ ܕܐܠܗܐ܂ *
17 ܗܕܐ ܕܝܢ ܕܡܦܩܕ ܐܢܐ ܠܐ ܐܝܟ ܕܡܫܒܚ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܡܛܠ ܕܠܐ ܠܡܘܬܪܢܐ ܐܬܝܬܘܢ܂ ܐܠܐ ܠܒܨܝܪܘܬܐ ܢܚܬܬܘܢ܂ *
18 ܠܘܩܕܡ ܓܝܪ ܡܐ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܥܕܬܐ܂ ܫܡܥ ܐܢܐ ܕܐܝܬ ܒܝܢܝܟܘܢ ܦܠܓܘܬܐ܂ ܘܡܢܬܐ ܡܢܬܐ ܡܗܝܡܢ ܐܢܐ܂ *
19 ܥܬܝܕܢ ܓܝܪ ܐܦ ܚܪܝܢܐ ܕܢܗܘܝܢ ܒܟܘܢ܂ ܕܐܝܠܝܢ ܕܒܚܝܪܝܢ ܒܟܘܢ ܢܬܝܕܥܘܢ܂ *
20 ܡܐ ܗܟܝܠ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܠܐ ܐܝܟ ܕܘܠܐ ܠܝܘܡܐ ܕܡܪܢ ܐܟܠܝܢ ܘܫܬܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ *
21 ܐܠܐ ܐܢܫ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܚܫܡܝܬܗ ܡܩܕܡ ܐܟܠ܂ ܐܝܬ ܕܟܦܢ ܘܐܝܬ ܕܪܘܐ܂ *
22 ܠܡܐ ܒܬܐ ܠܝܬ ܠܟܘܢ ܕܬܐܟܠܘܢ ܘܬܫܬܘܢ܂ ܐܘ ܠܥܕܬܗ ܕܐܠܗܐ ܫܐܛܝܢ ܐܢܬܘܢ܂ ܘܡܒܗܬܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ܂ ܡܢܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܐܫܒܚܟܘܢ܂ ܒܗܕܐ ܠܐ ܡܫܒܚ ܐܢܐ܂
* ܩܘܪܒܐ ܕܚܡܫܐ ܕܪ̈ܐܙܐ * ܩܪ *
23 ܐܢܐ ܓܝܪ ܩܒܠܬ ܡܢ ܡܪܢ ܗܝ ܕܐܫܠܡܬ ܠܟܘܢ܂ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܒܗ ܒܠܠܝܐ ܕܡܫܬܠܡ ܗܘܐ ܢܣܒ ܠܚܡܐ܂

Omnis vir orans aut vaticinans operto ca- 4
pite, probro afficit caput suum. Omnis 5
autem mulier quæ orat aut vaticinatur reve-
lato capite, probro afficit caput suum: simi-
lis est enim ei cujus rasum est caput. Nam 6
si non velatur mulier, etiam tondeatur. Quòd
si fœdum est mulieri tonderi aut radi, vele-
tur. Vir quidem non debet velare caput 7
suum, quippe qui sit imago & gloria Dei.
Mulier verò est gloria viri. Siquidem vir 8
ex muliere non est, sed mulier ex viro. Nec 9
enim vir creatus est propter mulierem, sed
mulier propter virum. Propter hoc tene- 10
tur mulier ut potestas sit super caput ipsius,
propter angelos. Veruntamen neque vir 11
absque muliere, nec etiam mulier absque
viro in Domino nostro. Nam quemadmo- 12
dum mulier ex viro, ita & vir per mulierem:
omnia autem ex Deo. Judicate inter vos- 13
ipsos: Decorum est mulieri revelato capite
Deum orare? Nónne & ipsa natura docet 14
vos, quòd viro, cùm adsunt capilli, probro
sit? At mulieri, si nutriat capillos suos, 15
gloriæ est: quoniam ejus coma pro velamine
data est ei. Cæterùm, siquis contendat ad- 16
versùs hæc, nos hujusmodi consuetudinem
non habemus, neque Ecclesia Dei. Hoc 17
autem quod præcipio, non tanquam vos lau-
dans, quia non progressi estis, sed in decre-
mentum descendistis. Primùm enim quum 18
convenitis in Ecclesia, audio dissidia esse
inter vos, & aliquas res credo. Futurum est 19
etiam ut contentiones sint inter vos: quo
qui probati sunt inter vos, innotescant.
Quum igitur convenitis, non ut decet diem 20
Domini nostri, editis & bibitis: Sed unus- 21
quisque propriam cœnam antevertens com-
edit. Et alius quidem esurit, alius verò ebri-
us est. Nunquid domos non habetis, ut eda- 22
tis & bibatis? aut Ecclesiam Dei spernitis,
& pudore suffunditis eos qui non habent?
Quid dicam vobis? Laudabo vos? in hoc
non laudo.

Oblatio feriæ quintæ Mysteriorum. 17.

Ego enim accepi à Domino nostro illud 23
ipsum quòd tradidi vobis, quòd Dominus
noster Jesus in eâ nocte quâ prodebatur, ac-
ceperit panem,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ኵሉ ፡ ብእሲ ፡ ዘገልቡብ ፡ ርእሱ ፡ ወይጼሊ ፡ ወይትኔበይ ፡ ያኀስር ፡ ርእሶ ፡፡ ፦
5 ወኵሉ ፡ ብእሲት ፡ እንተ ፡ ክሡት ፡ ርእሳ ፡ ትጼሊ ፡ ወትትኔበይ ፡ ታኀስር ፡ ርእሳ ፡፡
6 እስመ ፡ ከመ ፡ ሉጺት ፡ ይእቲ ፡፡ ፦ ወእመሰ ፡ ኢትትገለበብ ፡ ብእሲት ፡ ለትትላጸይ ፡
ወእማእኮ ፡ ትትቀረፅ ፡ ወእመሰ ፡ ኀሳር ፡ ለብእሲት ፡ ተላጽዮቲ ፡ ወተቀርፅቲ ፡ ለትት
7 ገለበብ ፡፡ ፦ ወብእሲሰ ፡ ኢኮነ ፡ ርቱዕ ፡ ይትገለበብ ፡ ርእሶ ፡ ሶበ ፡ ይጼሊ ፡፡ እስመ ፡
አምሳለ ፡ ስብሐቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ ወብእሲትኒ ፡ ክብሩ ፡ ለምታ ፡ ይ
8 እቲ ፡፡ ፦ እስመ ፡ ብእሲት ፡ እምብእሲ ፡ ወፅአት ፡ ወአኮ ፡ ብእሲ ፡ ዘወፅአ ፡ እም
ብእሲት ፡፡ ፦

Omnis vir cujus caput velatum est, & orat & prophetat, contemnit caput 4
suum. Et omnis mulier quæ aperto capite orat, & prophetat, contemnit 5
caput suum: quia sicut tonsa est. Et si non velatur mulier, tondeatur: & 6
si non, radetur: & si dedecus sit mulieri ut tondeatur vel radatur, velator.
Et viro non est licitum ut veletur caput ejus dum orat: quia imago glo- 7
riæ Dei est, & mulier gloria viri sui est. Quia mulier à viro processit, 8
& non processit vir ex muliere.

Deest versus nonus.

Versio VULGATA LATINA.

4 Omnis vir orans aut prophetans velato capite, deturpat caput suum.
5 Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite, deturpat ca-
6 put suum: unum enim est ac si decalvetur. Nam si non velatur mulier,
tondeatur. Si verò turpe est mulieri tonderi, aut decalvari, velet caput
7 suum. Vir quidem non debet velare caput suum: quoniam imago & gloria
8 Dei est, mulier autem gloria viri est. Non enim vir ex muliere est, sed
9 mulier ex viro. Etenim non est creatus vir propter mulierem, sed mulier
10 propter virum. Ideò debet mulier potestatem habere supra caput propter
11 Angelos. Veruntamen neque vir sine muliere, neque mulier sine viro, in
12 Domino. Nam sicut mulier de viro, ita & vir per mulierem: omnia au-
13 tem ex Deo. Vos ipsi judicate: decet mulierem non velatam orare Deum?
14 Nec ipsa natura docet vos, quòd vir quidem si comam nutriat, ignomi-
15 nia est illi? Mulier verò si comam nutriat, gloria est illi: quoniam capilli
pro velamine ei dati sunt. Si quis autem videtur contentiosus esse: nos ta- 16
lem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei. Hoc autem præci- 17
pio: non laudans, quòd non in melius, sed in deterius convenitis. Pri- 18
mùm quidem convenientibus vobis in Ecclesiam, audio scissuras esse inter vos,
& ex parte credo. Nam oportet & hæreses esse, ut & qui probati sunt, 19
manifesti fiant in vobis. Convenientibus ergò vobis in unum, jam non est 20
Dominicam cœnam manducare. Unusquisque enim suam cœnam præsumit 21
ad manducandum. Et alius quidem esurit, alius autem ebrius est. Num- 22
quid domos non habetis ad manducandum & bibendum? aut Ecclesiam Dei
contemnitis, & confunditis eos, qui non habent? Quid dicam vobis?
Laudo vos? in hoc non laudo. Ego enim accepi à Domino quod & tra- 23
didi vobis, quoniam Dominus Jesus in qua nocte tradebatur, accepit
panem:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 5 * فكل رجل يصلي او يتنبا وعلي راسه معقن تخجل راسه * وكل امراة تصلي او تتنبا
6 وراسها غير مغطا فانها تخجل راسها • وهذا المعني نفسه واحد هو كانها لو كانت محلوقة * لان
الامراة ان لم تستر راسها فلتقص شعرها • فان يكن مستقبحا للامراة ان تقص شعرها او
7 تحلقه فلتغط راسها * لان الرجل ما سبيله ان يغطي راسه اذ هو صورة الله ومجده • والامراة
فهي مجد الرجل • تم • الجمعة من الجمعة الثامنة •

8 9 * لان الرجل لم يكن من الامراة • بل الامراة من الرجل كانت • تم * لان الرجل لم
10 يخلق بسبب الامراة • لكن الامراة خلقت لاجل الرجل * ولهذا سبيل الامراة ان يكون
11 لها سلطان على راسها من اجل الملائكة * بل ليس رجل خلوا من امراة في ديانة الرب •
12 ولا امراة بلا رجل * وكما ان الامراة من الرجل • فهكذا الرجل بالامراة • وكل البرايا من الله •
13 14 * ميزوا هذا في انفسكم • هل هو لايق ان تصلي الامراة الي الله وراسها غير مغطي * او ما
15 الطبيعة نفسها تعلمكم ان الرجل ان طول جمته • فذاك هوان له * والامراة ان طولت شعرها
16 فذلك شرف لها • لان الجمة اعطيتها عوض الرداء * وان يظن احد انه يوثر الغلبة • فليست
17 لنا نحن مثل هذه العادة • ولا لبيع الله * واذ اوصيتكم بهذا فلست امدحكم انكم منقادون
18 لا الي الافضل بل الي الادني * فاولا انكم اذا اجتمعتم في الكنيسة اسمع ان بينكم شقاقات •
19 فاصدق بعضها * لانه يجب ان يكون فيكم عصابات للهوي • ليصير المختبرون فيكم
20 21 ظاهرين * وفي حال اجتماعكم متفقين • ما تاكلون عشاء سيدنا * وان كل واحد منكم يسابق
22 في اكل عشايه • وواحد يجوع واخر يسكر * العل ما لكم منازل تاكلون فيها وتشربون • او
تزدرون بكنيسة الله • وتخجلون الذين لا شي لهم • ماذا اقول لكم • امدحكم في هذا •
لا لست امدحكم • قراءة يوم الخميس الكبير •

23 * لانني انا تسلمت من الرب الامر الذي دفعته اليكم • تم • ان الرب يسوع في الليلة
التي اسلم ذاته فيها اخذ خبزا •

Omnis ergò vir qui orat aut prophetat 4
tegmine capiti imposito, dehonestat il-
lud tegmen *caput ejus. Et omnis mu-* 5
lier quæ orat aut prophetat capite haud
tecto, dehonestat caput suum: hic enim
modus unus ac idem est, ac si rasa esset.
Nam si mulier non velat caput suum, 6
igitur tondeat caput suum: quòd si tur-
pe est mulieri tondere crines suos aut
radere illos, tegat ergò caput suum.
Vir enim non debet tegere caput suum, 7
quum sit imago Dei, & gloria ipsius:
at mulier est gloria viri. Finis
Feriâ sextâ hebdomadis octavæ.

Vir enim non fuit ex muliere sed mulier 8
ex viro fuit: Hactenus. *Quia vir* 9
non fuit creatus caussâ mulieris, sed mu-
lier creata est propter virum. Et propter 10
hoc debet mulier habere potestatem su-
per caput suum propter Angelos. At- 11
tamen non est vir absque muliere in
religione Domini, neque mulier absque
viro. Et quemadmodum mulier ex 12
viro est, ita & vir per mulierem,
omnes autem creaturæ ex Deo. Per- 13
pendite hoc apud vosipsos, num de-
corum est orare mulierem ad Deum ca-
pite non operto? Nonne natura ipsa vos 14
docet quòd viro, si comam protrahat
suam, id illi dedecori sit? Mulieri 15
verò, si comam protrahat suam, id
illi decori sit? eò quòd coma data sit
ei pro velamine. Quòd si quis putet 16
velle se victoriam contendendo re-
portare *non est apud nos hujusmodi*
consuetudo, neque apud Ecclesias Dei.
Et quum hac de re vos monuerim, 17
non laudo vos, quandoquidem provensi
estis non ad id quod præstantius est,
sed ad vilius. Et primò quidem cùm 18
convenitis in Ecclesia, audio sectas in-
ter vos esse: & ex parte credo. Opor- 19
tet enim factiones inter vos esse volun-
tarias, ut qui sunt in vobis probati,
fiant manifesti. Et quo tempore pari- 20
ter convenitis, Dominicam cœnam mi-
nimè comeditis. Et quidem unusquis- 21
que vestrum anticipat in edendo cœnam
suam: & unus esurit, alter verò inebri-
atur. Num fortè domos non habetis, in 22
quibus edatis ac bibatis? an Ecclesiam
Dei contemnitis, & pudefacitis eos qui
nihil habent? Quid dicam vobis? an
laudabo vos in hoc? minimè, nequa-
quam laudo.

Lectio maximæ diei quintæ (hoc est, Cœnæ Domini.)

Ego enim accepi à Domino preceptum 23
quòd tradidi vobis, Hucusque.
quòd Dominus Jesus in nocte qua se-
ipsum tradidit, sumpsit panem:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 በእንተዝ ፡ ርቱዕ ፡ ትትገለበብ ፡ ርእሳ ፡ ብእሲት ፡ በእንተ ፡ መላእክት፡፡=
11 ወባሕቱ ፡ ይእዜሰ ፡ ኢትትፈለጥ ፡ ብእሲት ፡ እምታ ፡፡ ወብእሲሂ ፡ ኢይኅድጋ ፡ ብእሲቶ ፡
12 ወኵልክሙ ፡ ሀልዉ ፡ በእግዚእነ፡= በከመ ፡ ብእሲት ፡ እምብእሲ ፡ ከማሁ ፡ ብእሲሂ፡
13 እምብእሲት ፡፡ ወባሕቱ ፡ ኵሉ ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር፡= ሐልይዎ፡ እስኩ ፡ ለሊክ
14 ሙ ፡ ይረትዕኑ ፡ ትትገለበብ ፡ ብእሲት ፡ ሶበ ፡ ትጼሊ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር፡= ወፍጥ
ረታኒ ፡ ኢያወቀቀክሙኑ ፡፡ እስመ ፡ ለብእሲኒ ፡ ኀሳር ፡ ለእመ ፡ አብቈለ ፡ ድምድማ፡=
15 ወለብእሲትሰ ፡ ክቡራ ፡ ውእቱ ፡ ለርእሳ ፡ ለእመ ፡ አንኀት ፡ ሥዕርታ ፡ እስመ ፡ ሥዕርታ ፡
16 ለብእሲት ፡ ከመ ፡ ሞጣሕት ፡ ተውህበ ፡ ላቲ፡፡= ወዘፈቀደ ፡ ለያክሕድ ፡ ንሕነሰ ፡ ኢና
17 ለምድ ፡ ከመዝ ፡ ወኢቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ለእግዚአብሔር፡፡= ወዝኒ ፡ ዘነገርኩክሙ ፡
እስመ ፡ እኮ ፡ ዘንአድኩክሙ ፡ እስመ ፡ ኢተሐውሩ ፡ በእንተ ፡ ትኄይስ ፡ ዘእንበለ ፡ ደእ
18 ሙ ፡ ውስተ ፡ ዘይቴሐት፡፡= ቀደሚ ፡ ኵሉ ፡ ትትጋአዙ ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወትትላ
19 ኰዩ ፡ ሰማዕኩ ፡ ወቦ ፡ ዘአአምንሂ፡= ወባሕቱ ፡ ሀለወክሙ ፡ ትትናፈቁሂ ፡ ወትትጋእ
20 ዙሂ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቁ ፡ ቢጾ ፡ ኅሩያን፡፡= ዘእምተጋብእክሙ ፡ ኅቡረ ፡ ወእመ ፡ በዓዕክ
21 ሙ ፡ በእሐተኑ፡= ትትባደሩሂ ፡ ሐዊረ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወትትቀደሙ ፡ አምጽአ ፡ መ
22 ባልዕቲክሙ ፡፡ እንዘ ፡ በላፈ ፡ እሉ ፡ ርኁባን ፡ ወአንትሙሰ ፡ ጽጉባን፡፡= ቦኑ ፡ አብያ
ተ ፡ አልብክሙ ፡ በኀበ ፡ ትበልዑ ፡ ወበኀበ ፡ ትሰትዩ ፡ ወሚመ ፡ ቤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ታስ
23 ተሐቅሩ ፡ ወታስተኀፍርዎሙ ፡ ለነደያን ፡፡ በዝንቱ ፡ ኢይንአደክሙ፡፡= እስመ ፡ ዘከመ ፡
ተመሀርኩ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ መሀርኩክሙ ፡ እስመ ፡ ለሊሁ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡
ክርስቶስ ፡ አመ ፡ ርእሶ ፡ ይእኅዝዎ ፡ በይእቲ ፡ ሌሊት ፡ ነሥአ ፡ ኅብስተ፡=

Quapropter expedit velari caput mulieris propter angelos. Veruntamen nunc 10
non dividetur uxor à viro suo, & vir non relinquet uxorem suam, & 11
omnes vos permanete in Domino nostro. Sicut mulier ex viro, sic vir ex 12
muliere: Veruntamen omnes à Deo. Cogitate apud vosmetipsos: nonne con- 13
venit ut veletur mulier quandò orat ad Deum? Et natura ejus nonne docet vos, 14
quia viro dedecus est, si crescere fecerit comam suam? Et mulieri, gloria 15
est capitis sui, si elongaverit capillum suum: quia capillus mulieris sicut ve-
lamen datus est ei. Et qui vult, contendat: nos non habemus consuetudinem 16
talem, neque domus Christianorum Dei. Et hoc quod annuntiavi vobis: non 17
quia laudavi vos, quia non proficiscimini pro meliori, sed tantùm in illud
quod vile est. Primò omnium, quòd contenditis in domo Christianorum, & 18
litigatis, audivi, & est quod credo. Veruntamen oportet vos ut dividami- 19
ni & litigetis, ut manifestentur fratres electi. Quòd quum congregati 20
estis simul, quandò festum celebratis unitèr, Contenditis proficisci domum 21
Christianorum, & prævenitis adducendo cibos vestros: partim cùm sunt qui
esuriunt, & vos pleni estis. Num domos non habetis, ubi edatis & biba- 22
tis? aut domum Dei contemnitis, & pudefacitis inopes? in hoc non lau-
do vos. Quia sicut doctus fui apud Deum, docui vos, quòd ipse Dominus 23
noster Jesus Christus quando seipsum prebendebat, in ista nocte accepit pa-
nem,

ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Ζ'. Η'.

Et gratias agens fregit, & dixit; Accipite, manducate: hoc meum est corpus,
24 Καὶ εὐχαριστήσας (ξ) ἔκλασε, καὶ εἶπε, Λάβετε, φάγετε· τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα
quod pro vobis *frangitur*: hoc facite in meam commemorationem.
τὸ ὑπὲρ (ο) ὑμῶν κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
Similiter & calicem *post cœnasse*, dicens; Hic calix novum
25 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ
testamentum est in meo sanguine: hoc facite quotiescunque bibetis, in
διαθήκη ἐστὶν ἐν (π) τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε ὁσάκις ἂν πίνητε, εἰς
meam commemorationem. Quotiescunque enim manducabitis panem hunc, &
26 τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ
poculum hoc bibetis, mortem Domini *annuntiatis*, *usque quò*
τὸ (ρ) ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις (σ) οὗ ἂν
veniat. Itaque quicunque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Do-
27 ἔλθῃ. Ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν (τ) ἄρτον τοῦτον, ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ Κυ-
mini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini.
ρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσαι τοῦ σώματος καὶ (υ) αἵματος τοῦ Κυρίου.
Probet autem homo seipsum, & sic de pane edat, & de ca-
28 Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ πο-
lice bibat. *Nam edens*, & *bibens* indignè, judicium sibiipsi manducat &
29 τηρίου πινέτω. Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ (φ) πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ
bibit, non dijudicans corpus Domini. *Propter hoc in vobis* multi
30 πίνει, μὴ διακρίνων τὸ (χ) σῶμα τοῦ Κυρίου. Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ
infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Si *enim* nosmetipsos dijudicaremus,
31 ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. Εἰ (ψ) γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν,
non utique judicaremur. *Judicati* autem, à Domino *erudimur*: ut non
32 οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. Κρινόμενοι δὲ, ὑπὸ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ
cum mundo condemnemur. Itaque, fratres mei, *convenientes* ad
33 σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. Ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς

manducandum, *alii alios* expectate. Si verò quis esurit, in domo manducet:
τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. (ω) Εἰ δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, 34
ut non in judicium conveniatis. *At reliqua ut* venero, disponam.
ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι.

CAP. XII. ιβ'.

De autem spiritualibus, fratres, nolo vos ignorare. Scitis
Η' Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοὶ, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. Οἴδατε 2
quoniam Gentes *eratis*, ad simulachra muta, prout ducebamini, *abducti*.
(α) ὅτι ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι.
Ideò notum facio vobis quòd nemo in Spiritu Dei loquens, dicit anathema
Διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν Πνεύματι Θεοῦ λαλῶν, (β) λέγει ἀνάθεμα 3
Jesum: & nemo potest dicere, *Dominum Jesum*, *si non* in Spiritu sancto.
Ἰησοῦν· καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, (γ) Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ.
Discrimina verò gratiarum sunt: at idem Spiritus: Et *discrimina* ministra-
Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα· Καὶ διαιρέσεις διακο- 4
tionum sunt: & idem Dominus: Et divisiones operationum sunt, at
νιῶν εἰσι, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος· Καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ 6
idem est Deus, *efficiens* omnia in omnibus. Unicuique autem datur
(δ) αὐτός ἐστι Θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ἑκάστῳ δὲ δίδοται 7
manifestatio Spiritûs ad utilitatem. *Huic* quidem *enim* per
ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. Ὧ μὲν γὰρ διὰ 8
Spiritum datur sermo sapientiæ: alii autem sermo scientiæ, secundùm eundem
τοῦ Πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας· ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ
Spiritum: Alteri *autem* fides, in eodem Spiritu: alii *autem dona*
Πνεῦμα· Ἑτέρῳ δὲ πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα 9
sanitatum, in *eodem* Spiritu:
ἰαμάτων, ἐν (ε) τῷ αὐτῷ Πνεύματι·

MS.A. (ξ) ἔκλασεν, ··· ···· Τοῦτό μοί ἐστιν (ο) ὑμῶν· τοῦτο (π) τῷ αἵματί μου· τοῦτο ποιεῖτε ὁσάκις ** ἐὰν ἐσθίητε (ρ) ποτήριον πίνητε, (σ) οὗ ἔλθῃ. (τ) ἄρτον, ἢ πίνῃ (υ) τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ. (φ) πίνων *, κρίμα (χ) σῶμα. * Διὰ (ψ) δὲ (ω) Εἴπε Κεφ. ιβ'. MS.A. (α) ὅτι ὅτε ἔθνη (β) λέγει, Ἀνάθεμα Ἰησοῦς (γ) Κύριος Ἰησοῦς, (δ) αὐτὸς Θεὸς (ε) τῷ ἑνὶ Πνεύματι·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 ܘܒܪܟ ܘܩܨܐ ܘܐܡܪ ܣܒܘ ܐܟܘܠܘ ܗܢܐ ܦܓܪܝ ܗܘ ܕܚܠܦܝܟܘܢ ܡܬܩܨܐ ܗܟܢܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܝܢ ܠܥܘܗܕܢܝ܀
25 ܗܟܢܐ ܐܦ ܒܬܪ ܕܐܚܫܡܘ ܝܗܒ ܐܦ ܟܣܐ ܘܐܡܪ ܗܢܐ ܟܣܐ ܗܘ ܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ ܒܕܡܝ ܗܟܢܐ ܗܘܝܬܘܢ ܥܒܕܝܢ ܟܠ ܐܡܬܝ ܕܫܬܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܥܘܗܕܢܝ܀
26 ܟܠ ܐܡܬܝ ܓܝܪ ܕܐܟܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܚܡܐ ܗܢܐ ܘܫܬܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܣܐ ܗܢܐ ܡܘܬܗ ܗܘ ܕܡܪܢ ܡܥܗܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܕܡܐ ܠܡܐܬܝܬܗ܀
27 ܐܢܫ ܗܟܝܠ ܕܐܟܠ ܡܢ ܠܚܡܗ ܕܡܪܝܐ ܘܫܬܐ ܡܢ ܟܣܗ ܘܠܐ ܫܘܐ ܠܗ ܚܝܒ ܗܘܐ ܠܕܡܗ ܕܡܪܝܐ ܘܠܦܓܪܗ܀
28 ܒܗܢܐ ܢܒܩܐ ܐܢܫ ܢܦܫܗ ܘܗܝܕܝܢ ܡܢ ܗܢܐ ܠܚܡܐ ܢܐܟܘܠ ܘܡܢ ܗܢܐ ܟܣܐ ܢܫܬܐ܀
29 ܡܢ ܕܐܟܠ ܓܝܪ ܘܫܬܐ ܡܢܗ ܟܕ ܠܐ ܫܘܐ ܠܗ ܚܝܒܘܬܐ ܠܢܦܫܗ ܐܟܠ ܘܫܬܐ ܕܠܐ ܦܪܫ ܦܓܪܗ ܕܡܪܝܐ܀
30 ܡܛܠ ܗܢܐ ܣܓܝܐܝܢ ܒܟܘܢ ܟܪܝܗܐ ܘܟܘܪܗܢܐ ܘܕܡܟܝܢ ܣܓܝܐܐ܀
31 ܐܠܘ ܓܝܪ ܠܢܦܫܢ ܕܐܢܝܢܢ ܗܘܝܢ ܠܐ ܡܬܕܝܢܝܢ ܗܘܝܢ܀
32 ܟܕ ܡܬܕܝܢܝܢܢ ܕܝܢ ܡܢ ܡܪܢ ܡܬܪܕܝܢܢ ܕܠܐ ܥܡ ܥܠܡܐ ܢܬܚܝܒ܀
33 ܡܟܝܠ ܐܚܝ ܡܐ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܐܟܠ ܚܕ ܠܚܕ ܩܘܘ܀
34 ܘܡܢ ܕܟܦܢ ܒܒܝܬܗ ܢܐܟܘܠ ܕܠܐ ܠܚܝܒܘܬܐ ܬܗܘܘܢ ܡܬܟܢܫܝܢ ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܕܨܒܝܬܘܢ ܡܐ ܕܐܬܝܬ ܐܦܩܕܟܘܢ܀

Et benedixerit, fregeritque, ac dixerit, Accipite, comedite: Hoc est corpus meum quod pro vobis frangitur; sic facite in mei commemorationem. 24 Similiter postquàm cœnavissent, calicem quoque dedit, dixitque; Hic calix est testamentum novum in sanguine meo: sic facite quotiescunque biberitis in mei commemorationem. 25 Nam quotiescunque comederitis panem hunc, & biberitis hunc calicem, mortem Domini nostri in memoriam revocabitis usque ad adventum ipsius. 26 Quisquis igitur comederit ex pane Domini, & biberit ex calice ipsius, cùm fit eo indignus, reus est sanguinis Domini, & corporis ejus. 27 Propterea quisque seipsum probet, & tunc edat ex hoc pane, & bibat ex hoc calice. 28 Qui enim comedit & bibit ex eo indignus existens, condemnationem sibiipsi comedit & bibit, quòd non discreverit corpus Domini. 29 Propter hoc multi sunt inter vos infirmi, & ægroti, multique qui dormiunt. 30 Etenim si nosmetipsos judicaremus, nequaquam judicaremur. 31 At quum judicamur à Domino nostro, corripiendo corripimur, ne cum mundo condemnemur. 32 Idcircò, fratres mei, quum convenitis ad comedendum, alius alium expectate. 33 Cæterùm si quis esurit, domi suæ edat; ne ad condemnationem conveniatis. 34 De cæteris autem, quum venero, præcipiam vobis.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܒ *

* ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܕܦܢܛܩܘܣܛܐ * ܝܚ *

1 ܥܠ ܪܘܚܢܝܬܐ ܕܝܢ ܐܚܝ ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܬܕܥܘܢ܀
2 ܕܥܡܡܐ ܗܘܝܬܘܢ ܘܠܦܬܟܪܐ ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܡܡܠܠܐ ܡܬܕܒܪܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܟܕ ܠܐ ܡܬܦܪܫܝܢ ܗܘܝܬܘܢ܀
3 ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܘܕܥ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܠܝܬ ܐܢܫ ܕܒܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܡܡܠܠ ܘܐܡܪ ܕܚܪܡܐ ܗܘ ܝܫܘܥ ܘܐܦ ܠܐ ܐܢܫ ܡܫܟܚ ܠܡܐܡܪ ܕܡܪܝܐ ܗܘ ܝܫܘܥ ܐܠܐ ܐܢ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ܀
4 ܦܘܠܓܐ ܕܝܢ ܕܡܘܗܒܬܐ ܐܝܬ ܐܠܐ ܚܕ ܗܘ ܪܘܚܐ܀
5 ܘܦܘܠܓܐ ܕܬܫܡܫܬܐ ܐܝܬ ܐܠܐ ܚܕ ܗܘ ܡܪܝܐ܀
6 ܘܦܘܠܓܐ ܕܚܝܠܘܬܐ ܐܝܬ ܐܠܐ ܚܕ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܡܥܒܕ ܟܠ ܒܟܠ܀
7 ܠܐܢܫ ܐܢܫ ܕܝܢ ܡܬܝܗܒܐ ܠܗ ܓܠܝܢܐ ܕܪܘܚܐ ܐܝܟ ܡܐ ܕܥܕܪܐ ܠܗ܀
8 ܐܝܬ ܠܗ ܕܡܬܝܗܒܐ ܠܗ ܒܪܘܚܐ ܡܠܬܐ ܕܚܟܡܬܐ ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܡܠܬܐ ܕܝܕܥܬܐ ܒܗ ܒܪܘܚܐ܀
9 ܠܐܚܪܢܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܒܗ ܒܪܘܚܐ ܠܐܚܪܢܐ ܡܘܗܒܬܐ ܕܐܣܝܘܬܐ ܒܗ ܒܪܘܚܐ܀

CAP. XII.

Dominicâ Pentecostes. 18.

De spiritualibus porrò fratres mei, velim vos scire: 1 Quòd ethnici fueritis, & ad simulachra, eáque *adeò* quæ voce carent, absque discrimine ducebamini. 2 Quamobrem notum facio vobis, neminem per Spiritum Dei loqui, qui dicat anathema esse Jesum: quinetiam nemo potest dicere Dominum esse Jesum, nisi per Spiritum sanctitatis. 3 Divisiones autem donorum sunt, sed unus est Spiritus. 4 Et divisiones ministeriorum sunt, sed unus est Dominus. 5 Sunt & divisiones virtutum, sed unus est Deus, qui agit omnia in omnibus. 6 Unicuique autem datur manifestatio Spiritûs, sicut ei prodest. 7 Alii quidem datur per Spiritum sermo sapientiæ, alii autem sermo scientiæ per eundem Spiritum. 8 Alii fides per eundem Spiritum, alii dona sanationis per eundem Spiritum. 9

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወባረከ ፡ ወፈተተ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ንሥኡ ፡ ዝውእቱ ፡ ሥጋየ ፡ ዘይትወሀብ ፡ በእንቲአ
25 ክሙ ፡ ወከመዝ ፡ ግበሩ ፡ ለዝ ፡ ተዝካርየ ፡:፡ ወከማሁ ፡ ጽዋዕኒ ፡ እምድኅረ ፡ ተደ
ረረ ፡ ይቤሎሙ ፡ ዝውእቱ ፡ ጽዋዕ ፡ ዘሐዲስ ፡ ሥርዐት ፡ ወእቱ ፡ ደምየ ፡ ወከመዝ ፡ ግ
26 በሩ ፡ ተዝካርየ ፡:፡ እመሰ ፡ ተበልዕዎ ፡ ለዝ ፡ ኅብስት ፡ ወትሰትይዎ ፡ ለዝንቱ ፡
27 ጽዋዕ ፡ ሞተ ፡ ለእግዚእነ ፡ ትዜንዉ ፡ እስከ ፡ አመ ፡ ይመጽእ ፡:፡ ወይእዜኒ ፡ ዘበለ
ዖ ፡ ለዝንቱ ፡ ኅብስት ፡ ወይሰትዮ ፡ ለዝ ፡ ጽዋዕ ፡ እንዘ ፡ ኢይደልዎ ፡ ይትኴነን ፡ በእን
ተ ፡ ሥጋሁ ፡ ወደሙ ፡ ለክርስቶስ ፡:፡

Et benedixit & fregit, & dixit iis; Accipite, hoc est corpus meum quod datum est propter vos: & sic facite in recordationem mei. 24 *Et similiter calicem, postquam cænassent, dicens iis; Hic calix novi testamenti, est sanguis meus: & sic facite in recordationem mei.* 25 *Quotiescunque cederitis hunc panem, & biberitis hunc calicem, mortem Domini nostri annuntiabitis usquequò venerit.* 26 *Et nunc qui edit hunc panem, & bibit hunc calicem indigaus existens, condemnabitur pro corpore & sanguine Christi.* 27

Versio VULGATA LATINA.

24 Et gratias agens fregit, & dixit; Accipite, & manducate: hoc est corpus
meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem.
25 Similiter & calicem, postquàm cœnavit, dicens; Hic calix novum testamen-
tum est in meo sanguine: hoc facite quotiescunque bibetis in meam comme-
26 morationem. Quotiescunque enim manducabitis panem hunc, & calicem
27 bibetis: mortem Domini annuntiabitis donec veniat. Itaque quicunque
manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit
28 corporis & sanguinis Domini. Probet autem seipsum homo: & sic de
29 pane illo edat, & de calice bibat. Qui enim manducat & bibit indignè,
30 judicium sibi manducat & bibit: non dijudicans corpus Domini. Ideò in-
31 ter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Quòd si nosmet-
32 ipsos dijudicaremus, non utique judicaremur. Dum judicamur autem, à Do-
33 mino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur. Itaque, fratres mei,
34 cùm convenitis ad manducandum, invicèm expectate. Si quis esurit, domi
manducet: ut non in judicium conveniatis. Cætera autem, cùm venero,
disponam.

CAP. XII.

De spiritualibus autem, nolo vos ignorare, fratres. Scitis quoniam cùm 1 2
Gentes essetis, ad simulachra muta prout ducebamini euntes. Ideò notum 3
vobis facio, quòd nemo in Spiritu Dei loquens, dicit anathema Jesu. Et
nemo potest dicere, Dominus Jesus, nisi in Spiritu sancto. Divisiones verò 4
gratiarum sunt, idem autem Spiritus: Et divisiones ministrationum sunt, 5
idem autem Dominus: Et divisiones operationum sunt, idem verò Deus, 6
qui operatur omnia in omnibus. Unicuique autem datur manifestatio Spiri- 7
tûs ad utilitatem. Alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiæ: alii au- 8
tem sermo scientiæ secundùm eundem Spiritum: Alteri fides in eodem Spi- 9
ritu: alii gratia sanitatum in uno Spiritu:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 * وإذ شكر كسرها * وقال خذوا كلوا * هذا هو جسدي المكسور من أجلكم * هذا اعملوه
25 لتذكاري * كذلك أخذ الكأس بعد أن تعشوا وقال * هذا الكأس هو العهد الجديد بدمي *
26 هذا اعملوه كل مرة تشربونه لتذكاري * لأن كل دفعة تأكلون هذا الخبز وتشربون هذا الكأس
27 تخبرون بموت الرب * إلى أن يجيء * فلذلك من يأكل هذا الخبز ويشرب كأس الرب بغير
28 استحقاق * فسيكون غريما بطائلة جسد الرب ودمه * فليختبر الإنسان ذاته * وهكذا
29 فليأكل من الخبز ويشرب من الكأس * فإن من يأكل ويشرب بلا استحقاق * فإنما يأكل ويشرب
30 دينونة لنفسه * إذ لم يميز جسامة جسد الرب * ومن أجل هذا فيكم مرضى كثيرون
وسقام * وكثيرون قد رقدوا * * قراءة الاثنين من الجمعة التاسعة بعد العنصرة *
31 32 * لأننا لو حاكمنا أنفسنا لما دِنّا * فإذا داننا الرب فهو يؤدبنا لئلا ندان مع العالم * تم *
33 34 * فلذلك يا إخوتي إذا اجتمعتم لتأكلوا فلينتظر بعضكم بعضا * فإن يجع أحدكم
فليأكل في منزله * لئلا تجتمعوا للدينونة * وباقي الأمور إذا حضرت أرتبها *

* الفصل الثاني عشر *

1 * فأما عن المواهب الروحانية يا إخوتي * فلست أوثر أن تجهلوا
2 عليكم هذا * وقد علمتم أنكم كنتم أمما منقادين إلى الأصنام الفاقدة النطق * كيف اقتدتم *
3 * فلذلك أنا أعرفكم أنه ما يتكلم أحد بروح الله * فيقول أن يسوع محروم * ولن يستطيع
4 أحد أن يقول أن يسوع ربا إلا بروح القدس * فقد تكون للمواهب توزيعات * والرب هو ذاك
5 6 نفسه * وقد تكون للخدم توزيعات * والروح هو هو نفسه * وقد تكون للأفعال
توزيعات * والإله هو ذاك نفسه * الفاعل في الكل كل شيء *

* قراءة في السابع وعشرين من تشرين الثاني للقديس غريغوريوس العجائبي *

7 8 * وكل أحد يعطى ظهور الروح نحو ما يوافقه * فواحد يعطى بالروح قول حكمة *
9 وآخر يعطى كلام معرفة بالروح نفسه * وآخر يعطى أمانة بالروح نفسه * وآخر يعطى مواهب
أشفية بالروح نفسه *

Et cùm gratias egisset, fregit illum, ac 24
dixit; Accipite, manducate, hoc est cor-
pus meum pro vobis fractum: hoc facite
in meam commemorationem. Similiter 25
accepit calicem postquam cœnaverunt,
ac dixit; Hic calix est testamentum no-
vum in sanguine meo: hoc facite qua-
cúnque vice illum bibetis, in meam com-
memorationem. Quacúnque enim vice 26
comedetis hunc panem, & bibetis hunc
calicem, significabitis mortem Domini,
usquequo venerit. Illud autem interest, 27
Qui comederit hunc panem, & biberit
calicem Domini absque merito, tenebitur
crimine corporis Domini, & sanguinis
ejus. Probet igitur homo seipsum, & sic 28
edat ex pane, & bibat ex calice. Nam 29
qui manducaverit & biberit absque
merito, sanè manducat ac bibit damna-
tionem animæ suæ, non discernens magni-
tudinem corporis Christi. Et propter hoc 30
inter vos ægroti sunt multi, & imbecil-
les, & multi jam obdormierunt.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis nonæ post Pentecosten.

Si enim judicium ipsi nobiscum iniremus, 31
nequaquam nos judicaret. At cùm 32
judicat nos Dominus, ipse nos corripit, ne
cum mundo condemnemur. Hactenus.
Quapropter ô fratres mei, quum conve- 33
nitis ad manducandum, alii alios ex-
pectent. Quòd si quis vestrûm esurit, 34
domi suæ comedat: ne conveniatis ad
damnationem. Cætera verò negotia, cùm
adero, disponam.

CAP. XII.

Quod autem ad dona spiritualia O 1
fratres mei, nolo vos latere hoc. Nôstis 2
quidem quòd Gentes eratis, ducti ad
idola loquelæ expertia, utcunque du-
cebamini. Iccirco notum vobis facio, 3
neminem per Spiritum Dei loqui, & di-
cere quòd Jesus sit segregatus: nec
posse quenquam dicere quòd Jesus sit
Dominus, nisi per Spiritum sanctum.
Itaque donorum sunt discrimina, Domi- 4
nus autem idem ipse est: Sunt etiam 5
ministeriorum discrimina, at Spiritus
idemmet ipse est: Sunt etiam operum dis- 6
crimina, sed Deus est idemmet, omnia in
omnibus efficiens.

Lectio *recitanda* vigesimo septimo *die* Novembris, pro sancto Gregorio miraculorum editore, (*seu Thaumaturgo.*)

Unicuique verò datur apparitio Spiri- 7
tus prout illi conducit. Et uni quidem 8
datur per Spiritum sermo sapientiæ: &
alii datur sermo scientiæ per eundem
Spiritum: Alii verò datur fides per 9
eundem Spiritum: alii verò dantur do-
na curationum per eundem Spiritum:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ወይእዜኒ : ለመኪር : ሰብእ : ርእሶ : ወአንጺሖ : ይብላዕ : እም : ውእቱ : ኅብስት : ወይ
29 ስተይ : እም : ውእቱ : ጽዋዕ ። እስመ : ዘበልዐ : ወዘሰተየ : ደይና : ወመቅሠፍቶ :
30 ለርእሱ : በልዐ : ወሰትየ : ለእመ : ኢኮነ : ንጹሐ : ነፍሱ ። ወበእንተዝ : ብዙኃን :
31 ድውያን : ወሕሙማን : በውስቴትክሙ : ወይሰክቡ : ብዙኃን ። ወእምከመ : ለሊነ :
32 ኰነነ : ርእሰነ : ኢይኴንኑነ ። ወእመሰ : እግዚአብሔር : ሐተተነ : ንትቀሠፍ : ወከመ :
33 ኢንዐሪ : ምስለ : ዓለም : ተኰንኖ ። ወይእዜኒ : አኀዊነ : ሶበ : ተሐውሩ : ትምስ
34 ሑ : ተፃንሑ : ቢጸክሙ ። ወዘኒ : ርኅበ : በቤቱ : ለይብላዕ : ከመ : በዝኒ : ኢትትሐ
የሱ : ወበዕደሰ : መጺእየ : እሠርዓክሙ ።

በበዓለ : ኀምስ : በጸሎተ : ሐምስ ።

1 18 ወበእንተዚ : ዘመንፈስ : ቅዱስ : እፈቅድ : ታእምሩ : አኀዊነ ። ትካትኒ : አመ :
2 አረሚይ : አንትሙ : ታእምሩ : ከመ : አማልክተ : በዛመ : ታመልኩ : ወአጠዐው
3 ክሙ : ወተጸአጸእክሙ ። ወይእዜኒ : አጤይቀክሙ : ከመ : አልቦ : ዘይነብብ : በመን
ፈሰ : እግዚአብሔር : ወይብል : ውጉዝ : ኢየሱስ ። ወአልቦ : ዘይክል : ብሂለ : እግዚ
4 አ : ኢየሱስ : ዘእንበለ : ዘመንፈስ : ቅዱስ : ሳዕሌሁ ። እስመ : ለለ : አሐዱ :
5 ዘዘ : ዚአሁ : ጸጋሁ : ዘመንፈስ : ቅዱስ ። ወለኵሉ : በበ : መክፈልቱ ።
6 እንዘ : እግዚእነ : ይረድእ : በኵሉ : ወእግዚአብሔር : ውስተ : ኵሉ ።
7 ወይረድእ : በኵሉ : ወለለ : አሐዱ : አሐዱ : ይሁብ : መንፈስ : ቅዱስ : በከመ : ይደ
8 ልዎ ። ቦለዘ : ይሁብ : ቃለ : ጥበብ : ወቦለዘ : ይሁብ : አእምሮ : በመንፈስ : ቅ
9 ዱስ ። ወቦ : ለዘ : ይሁብ ሃይማኖተ : በመንፈስ : ቅዱስ : ወቦ : ለዘ : ይሁብ : አሕ
ተ : ወያሐዩ : በውእቱ : መንፈስ ።

Et nunc probans homo seipsum & purgans, edat ex hoc pane, & bibat ex hoc 28
calice. Quia qui edit & bibit, condemnationem suam, & plagas sibi ipsi edit 29
& bibit, si non sit pura anima ejus. Et propterea multi infirmi & afflicti inter 30
vos, & decumbunt multi. Et si nosipsi dijudicaremus nos ipsos, non condemna- 31
rent nos. Et si Deus scrutatus est nos, flagellabimur: & ne socii essemus cum 32
mundo, judicium ejus. Et nunc fratres nostri, quum conveneritis convivari, 33
expectate fratres vestros. Et qui esuriit, in domo sua edat, ut in hoc non obser- 34
vemini: & cætera, quum venero, constituam vobis.

Festo Pentecostes. Nocturno quinto.

CAP. XII.

Et de iis quæ sunt Spiritûs sancti, velim vos scire fratres nostri. Olim quan- 1
do Gentes fuistis, scitis quòd deos multos colebatis, & idola coluistis & adora- 2
vistis. Et nunc notum facio vobis, quòd nemo est qui loquitur in Spiritu Dei, 3
& dicit; Anathema est Jesus. Et nemo est qui potest dicere; Dominus Jesus, nisi 4
is super quem est Spiritus sanctus. Quia unicuique proprium suum donum Spi- 5
ritûs sancti est. Et unicuique propria portio sua: Domino nostro adjuvante in 6
omnibus, & Deus in omnibus. Et adjuvat in omnibus, & unicuique dat Spiri- 7
tum sanctum prout convenit. Est, cui dat sermonem sapientiæ: & est, cui dat 8
scientiam in Spiritu sancto: Et est, cui dat fidem in Spiritu sancto: & est, cui 9
dat medicinam, & sanat in eodem Spiritu:

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Η'.

Alii *verò* operationes virtutum, alii *autem* prophetia, alii *autem* *discretiones*
10 Ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις
spirituum, *alteri verò* genera linguarum, alii *autem* interpretatio *linguarum*.
πνευμάτων, ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ (ζ) ἑρμηνεία γλωσσῶν.
Omnia autem hæc operatur unus atque idem Spiritus, dividens *privatim*
11 Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ
singulis prout vult. Sicut enim corpus unum est, & membra habet
12 ἑκάστῳ καθὼς βούλεται. Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστι, καὶ μέλη (η) ἔχει
multa, omnia autem membra corporis *unius* multa *existentia*, unum
πολλά, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ (θ) σώματος τοῦ ἑνὸς πολλὰ ὄντα, ἕν
est corpus: ita & Christus. Etenim in uno Spiritu nos omnes
13 ἐστι σῶμα· (ι) οὕτω καὶ ὁ Χριστός. Καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες
in unum corpus baptizati sumus, sive Judæi, sive *Græci*, sive servi, sive
εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι, εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴτε
liberi: & omnes in *unum Spiritum* potati sumus. *Etenim* corpus non est
14 ἐλεύθεροι· καὶ (κ) πάντες εἰς ἓν Πνεῦμα ἐποτίσθημεν. Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν
unum membrum, sed multa. Si dixerit pes, Quoniam non sum manus, non
15 ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά. Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ
sum de corpore: num *ob hoc* non est de corpore? Et si
16 εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; Καὶ ἐὰν
dixerit auris, Quoniam non sum oculus, non sum de corpore: num *ob*
εἴπῃ τὸ οὖς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ
hoc non est de corpore? Si totum corpus oculus, ubi auditus?
17 τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή;
si totum auditus, ubi odoratus? Nunc autem Deus posuit membra,
18 εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις; (λ) Νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη,
unumquodque eorum in corpore, sicut voluit. Si *verò* essent omnia
19 ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν. Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα

unum membrum, ubi corpus? Nunc autem multa quidem membra, unum autem
ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; Νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ 20
corpus. Non potest autem oculus dicere manui; *Usum tui* non *habeo*:
σῶμα. Οὐ (μ) δύναται δὲ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί, Χρείαν σου οὐκ ἔχω· 21
aut iterùm caput pedibus; *Usum vestri* non *habeo*. Sed multò
ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσί, Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. Ἀλλὰ πολλῷ 22
magis *putata* membra corporis infirmiora esse, necessariora sunt:
μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι·
Et quæ putamus ignobiliora esse corporis, his honorem abundantiorem circum-
Καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτί- 23
ponimus: & inhonesta nostra honestatem abundantiorem habent. *At*
θεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει. Τὰ δὲ 24
honesta nostra, *non usum habent*: sed Deus *contemperavit* corpus,
εὐσχήμονα ἡμῶν, οὐ χρείαν ἔχει· (ν) ἀλλ' ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα,
carenti abundantiorem *dans* honorem: Ut non sit schisma in corpore,
τῷ (ξ) ὑστεροῦντι περισσοτέραν δοὺς τιμήν· Ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, 25
sed idipsum pro invicèm solicita sint membra. Et *sive* patitur
ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη. Καὶ εἴτε (ο) πάσχει 26
unum membrum, compatiuntur omnia membra: sive gloriatur unum membrum,
ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε (π) δοξάζεται ἓν μέλος,
congaudent omnia membra. Vos autem estis corpus Christi, & membra *ex parte*.
συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. Ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους. 27
Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primùm Apostolos, secundò
Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον 28
Prophetas, tertiò doctores, deindè virtutes, exindè *dona* curationum,
προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, (ϛ) εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων,
opitulationes, gubernationes, genera linguarum.
ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν.

MS.A. (ζ) διερμηνεία (η) πολλὰ ἔχει, (θ) σώματος πολλὰ (ι) οὕτως (κ) πάντες ἓν σῶμά ἐσμεν. Καὶ γὰρ (λ) Νῦν (μ) δύναται ὁ ὀφθαλμὸς (ν) ἀλλὰ συνεκέρασεν ὁ Θεὸς τὸ (ξ) ὑστερουμένῳ (ο) πάσχει μέλος, (π) δοξάζεται μέλος, (ϛ) ἔπειτα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 *ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܚܝܠܐ. ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܢܒܝܘܬܐ. ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܦܘܪܫܢܐ ܕܪܘܚܐ. ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܓܢܣܐ
11 ܕܠܫܢܐ. ܠܐܚܪܢܐ ܕܝܢ ܦܘܫܩܐ ܕܠܫܢܐ. *ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܟܠܗܝܢ ܚܕ ܗܘ ܪܘܚܐ ܣܥܪ. ܘܡܦܠܓ
12 ܠܟܠܚܕ ܐܝܟ ܕܗܘ ܨܒܐ. *ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܦܓܪܐ ܚܕ ܗܘ. ܘܐܝܬ ܒܗ ܗܕܡܐ ܣܓܝܐܐ.
ܟܠܗܘܢ ܕܝܢ ܗܕܡܐ ܕܦܓܪܐ ܟܕ ܣܓܝܐܐ ܐܝܬܝܗܘܢ. ܚܕ ܗܘ ܦܓܪܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܡܫܝܚܐ.
13 *ܐܦ ܚܢܢ ܓܝܪ ܟܠܢ. ܒܚܕ ܪܘܚ ܠܚܕ ܦܓܪ ܥܡܕܢ. ܐܢ ܝܗܘܕܝܐ ܘܐܢ ܐܪܡܝܐ. ܘܐܢ ܥܒܕܐ.
14 ܘܐܢ ܒܢܝ ܚܐܪܐ. ܘܟܠܢ ܚܕ ܪܘܚܐ ܐܫܬܝܢ. *ܐܦ ܦܓܪܐ ܓܝܪ ܠܐ ܗܘܐ ܗܕܡܐ ܚܕ ܐܠܐ ܣܓܝܐܐ.
15 *ܐܢ ܓܝܪ ܬܐܡܪ ܪܓܠܐ. ܕܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܝܬ ܐܝܕܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܢܗ ܡܢ ܦܓܪܐ. ܠܘ ܡܛܠܗܕܐ
16 ܠܐ ܗܘܬ ܡܢܗ ܡܢ ܦܓܪܐ. *ܘܐܢ ܬܐܡܪ ܐܕܢܐ. ܕܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܝܬ ܥܝܢܐ ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܢܗ
17 ܡܢ ܦܓܪܐ. ܠܘ ܡܛܠܗܕܐ ܠܐ ܗܘܬ ܡܢܗ ܡܢ ܦܓܪܐ. *ܐܠܘ ܓܝܪ ܟܠܗ ܦܓܪܐ
ܥܝܢܐ ܗܘܐ. ܐܝܟܐ ܗܘܬ ܡܫܡܥܬܐ. ܘܐܠܘ ܟܠܗ ܡܫܡܥܬܐ ܗܘܐ. ܐܝܟܐ ܗܘܐ ܡܪܝܚܢܐ.
18 *ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܠܗܐ ܣܡ ܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢ ܗܕܡܐ ܒܦܓܪܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܗܘ ܨܒܐ. *ܐܠܘ ܕܝܢ
19
20 ܟܠܗܘܢ ܚܕ ܗܘܘ ܗܕܡܐ. ܐܝܟܐ ܗܘܐ ܦܓܪܐ. *ܗܫܐ ܕܝܢ ܗܕܡܐ ܣܓܝܐܐ. ܚܕ ܕܝܢ
21 ܗܘ ܦܓܪܐ. *ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܥܝܢܐ ܕܬܐܡܪ ܠܐܝܕܐ. ܕܠܐ ܣܢܝܩܐ ܐܢܬܝ ܠܝ. ܐܘ ܪܫܐ ܠܡܐܡܪ
22 ܠܪܓܠܐ. ܕܠܐ ܣܢܝܩܐ ܐܢܬܝܢ ܠܝ. *ܐܠܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܗܕܡܐ ܕܡܣܬܒܪܝܢ ܕܡܚܝܠܝܢ
23 ܐܢܘܢ. ܐܢܘܢ ܐܢܘܢ ܣܢܝܩܝܢ. *ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܣܬܒܪܝܢ ܠܢ ܕܨܥܝܪܝܢ ܒܦܓܪܐ
ܠܗܘܢ ܐܝܩܪܐ ܝܬܝܪܐ ܡܘܣܦܝܢܢ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܒܗܬܬܐ ܐܢܝܢ. ܐܣܟܡܐ ܝܬܝܪܐ ܥܒܕܝܢܢ
24 ܠܗܘܢ. *ܘܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܗܕܡܐ ܕܡܝܩܪܝܢ ܠܢ. ܠܐ ܡܣܬܢܩܝܢ ܠܐܝܩܪܐ. ܐܠܐ ܐܠܗܐ
25 ܡܙܓ ܠܦܓܪܐ. ܘܝܗܒ ܐܝܩܪܐ ܝܬܝܪܐ ܠܗܕܡܐ ܕܙܥܘܪ. *ܕܠܐ ܢܗܘܐ ܦܠܓܘܬܐ ܒܦܓܪܐ.
26 ܐܠܐ ܟܠܗܘܢ ܗܕܡܐ ܫܘܝܐܝܬ ܚܕ ܥܠ ܚܕ ܢܨܦܘܢ. *ܘܡܐ ܕܚܫ ܚܕ ܗܕܡܐ
ܟܠܗܘܢ ܚܫܝܢ. ܘܐܢ ܡܫܬܒܚ ܚܕ ܗܕܡܐ. ܟܠܗܘܢ ܗܕܡܐ ܡܫܬܒܚܝܢ.
27 *ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܦܓܪܗ ܐܢܬܘܢ ܕܡܫܝܚܐ ܘܗܕܡܐ ܒܕܘܟܬܟܘܢ.

Alii verò virtutes, alii autem vaticinium, alii autem discretio Spirituum, alii verò genera linguarum, alii verò interpretatio linguarum. 10
Hæc autem omnia unus ille Spiritus efficit, & dividit unicuique prout ipse vult. 11
Quemadmodum enim unum est corpus, & in eo sunt multa membra, omnia verò membra corporis quum multa sint, unum sunt corpus: ita & Christus. 12
Etenim nos omnes per unum Spiritum in unum corpus baptizati sumus, sive Judæi, sive Gentiles, sive servi, sive ingenui: & nos omnes unum spiritum hausimus. 13
Siquidem & corpus non est unum membrum, sed multa. 14
Si enim dicat pes; Quia non sum manus, non sum ex ipso corpore: non ideò non est ex ipso corpore. 15
Quòd si dicat auris; Quoniam non sum oculus, non sum ex ipso corpore: non propterea non est ex ipso corpore. 16
Si enim totum corpus esset oculus, ubi esset auditus? & si totum auditus esset, quomodò olfaceret? 17
Nunc autem Deus posuit unumquodque membrorum in corpore, prout ipse voluit. 18
Quòd si omnia unum essent membrum, ubi esset corpus? 19
Nunc autem membra quidem multa sunt, at unum corpus est. 20
Non potest oculus dicere manui; Non requireris mihi: nec etiam caput potest dicere pedibus; Vobis non indigeo. 21
Imò multò magis membra quæ videntur imbecilliora esse, necessaria sunt. 22
Et quæ minùs honesta arbitramur in corpore esse, his honorem uberiorem multiplicamus: & iis quæ pudoris sunt, majorem elegantiam exhibemus. 23
Cæterùm ea membra quæ honesta habemus, non indigent honore: Deus enim temperavit corpus, & tribuit copiosiorem honorem membro illi quod est minimum. 24
Ne sit diffidium in corpore, sed omnia membra æquè unum pro alio sollicita sint. 25
Ut quandò membrum unum dolore afficitur, omnia compatiantur: & si glorietur unum membrum, cuncta membra glorientur. 26
Vos autem corpus Christi estis, & membra, in loco vestro. 27

*ܕܫܠܝܚܐ * ܝܛ *

Apostolorum. 19.

28 *ܣܡ ܓܝܪ ܐܠܗܐ ܒܥܕܬܗ ܠܘܩܕܡ ܫܠܝܚܐ. ܒܬܪܗܘܢ ܢܒܝܐ. ܒܬܪܗܘܢ ܡܠܦܢܐ.
ܒܬܪܗܘܢ ܥܒܕܝ ܚܝܠܐ. ܒܬܪܗܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܕܐܣܝܘܬܐ ܘܡܥܕܪܢܐ ܘܡܕܒܪܢܐ ܘܓܢܣܐ ܕܠܫܢܐ.

Posuit enim Deus in Ecclesia sua primùm Apostolos, deindè prophetas, deindè doctores, deindè operatores virtutum, deindè dona sanationis, & adjutores, & gubernatores, & genera linguarum. 28

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ወቦ ፡ ለዘ ፡ ይሁቦ ፡ ረድኤተ ፡ ወኀይለ ፡፡ ወቦ ፡ ለዘ ፡ ይሁቦ ፡ ተንቢዮ ፡ ወቦ ፡ ለዘ ፡ ይሁቦ ፡
ያእምር ፡ ዘመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ፍካሬ ፡ ወቦ ፡ ለዘ ፡ ይሁቦ ፡ ያእምር ፡ ፍካሬ ፡ ዘነገረ ፡ በሐ
11 ውርት ፡፡=፡ ወለኵሉ ፡ ዝንቱ ፡ አሐዱ ፡ ውእቱ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘረድኦሙ ፡ ለኵሉ
ሙ ፡፡ ወባሕቱ ፡ ኵሉ ፡ ውስተ ፡ ዘፈቀደ ፡ ልቡ ፡ ይትሉ ፡=፡ ወበከመ ፡ አሐዱ ፡ ሥጋነ ፡ ወ
12 ብዙኃ ፡ መለያልይነ ፡፡ ወኵሉሰ ፡ መሌሊትነ ፡ ብዙኃ ፡ ውእቱ ፡ እንዘ ፡ አሐዱ ፡ ሥጋነ ፡
13 ከማሁ ፡ ክርስቶስኒ ፡=፡ እስመ ፡ በአሐዱ ፡ መንፈሱ ፡ ወውስተ ፡ አሐዱ ፡ ሥጋሁ ፡ ተጠመ
ቅነ ፡ ኵልነ ፡ እለሂ ፡ እምአይሁድ ፡ ወእለሂ ፡ እምአረሚ ፡ እመኒ ፡ ገብረ ፡ ወእመኒ ፡
አግዐዚ ፡፡ ኵልነ ፡ አሐዱ ፡ መንፈሰ ፡ ሰተይነ ፡=፡

Et est, cui dat auxilium, & potentiam: & est, cui dat prophetiam: & est, 10
cui dat scire Spiritûs sancti interpretationem: & est, cui dat scire interpretati-
onem linguarum exoticarum. Et omnibus his unus est Spiritus sanctus, qui adju- 11
vat omnes: veruntamen quisque ei quod desideravit cor ejus, inhæreat. Et 12
sicut unum corpus nostrum, & multa membra: & omnia membra nostra mul-
ta sunt, quum unum corpus nostrum sint: sic Christus etiam. Quia in uno 13
Spiritu suo, & in unum corpus suum baptizati sumus omnes nos, qui ex Judæis,
& qui ex gentibus, sive servi, sive liberi: omnes nos unum Spiritum hausimus.

Versio VULGATA LATINA.

10 Alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera
11 linguarum, alii interpretatio sermonum. Hæc autem omnia operatur unus
12 atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult. Sicut enim corpus unum
est, & membra habet multa, omnia autem membra corporis cùm sint mul-
13 ta, unum tamen corpus sunt: ita & Christus. Etenim in uno Spiritu
omnes nos in unum corpus baptizati sumus, sive Judæi, sive Gentiles, sive
14 servi, sive liberi: & omnes in uno Spiritu potati sumus. Nam & cor-
15 pus non est unum membrum, sed multa. Si dixerit pes; Quoniam non sum
16 manus, non sum de corpore: num ideò non est de corpore? Et si dixe-
rit auris; Quoniam non sum oculus, non sum de corpore: num ideò non
17 est de corpore? Si totum corpus oculus: ubi auditus? Si totum auditus:
18 ubi odoratus? Nunc autem posuit Deus membra, unumquodque eorum
19 in corpore sicut voluit. Quòd si essent omnia unum membrum, ubi cor-
20 pus? Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus. Non potest au-
21
tem oculus dicere manui; Operâ tuâ non indigeo: aut iterùm caput pedi-
bus; Non estis mihi necessarii. Sed multò magis quæ videntur membra 22
corporis infirmiora esse, necessariora sunt: Et quæ putamus ignobiliora 23
membra esse corporis, his honorem abundantiorem circumdamus: & quæ
inhonesta sunt nostra, abundantiorem honestatem habent. Honesta autem 24
nostra nullius egent: sed Deus temperavit corpus, ei, cui deerat, abun-
dantiorem tribuendo honorem, Ut non sit schisma in corpore, sed id- 25
ipsum pro invicèm solicita sint membra. Et si quid patitur unum membrum, 26
compatiuntur omnia membra: sive gloriatur unum membrum, congaudent
omnia membra. Vos autem estis corpus Christi, & membra de membro. 27
Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primùm Apostolos, secundò 28
Prophetas, tertiò Doctores, deindè virtutes, exindè gratias curatio-
num, opitulationes, gubernationes, genera linguarum, interpretationes
sermonum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * واحد يمنح افعال قوات * واحد يعطي نبوه * واحد يمنح تمييز الارواح * آخر يعطي اجناس لغات
11 آخر يمنح ترجمة اللغات * وهذه كلها يفعلها الروح الواحد نفسه * موزعا لكل احد ما يخصه
كما يشاء *
* الثلثا من الجمعة التاسعة بعد العنصرة *
12 * وكما ان الجسم هو واحد وفيه اعضاء كثيرة * واعضاء الجسم الواحد كلها وان كانت كثيرة *
13 فالجسم واحد هو * كذلك والمسيح * لاننا بروح واحد اصطبغنا نحن كلنا في جسد واحد * ان
14 قلت يهودا * ان ذكرت يونانيين * او عبيدا * او احرارا * وكلنا سقينا روحا واحدا * لان الجسم
15 ليس هو عضوا واحدا لكن اعضاء كثيرة * فان تقل الرجل لانني لست يدا فما انا من
16 الجسد * فليس من اجل هذا الكلام ليست هي من الجسد * وان تقل الاذن لاني لست عينا
17 فلست من الجسد * فليس من هذا القول ما هي من الجسد * فان كان الجسم كله عينا
18 فاين السمع * وان كان كله سمعا فاين المشم * فقد وضع الله الآن الاعضاء * كل واحد منها في
19 20 الجسد كما شاء * فان كانت كلها عضوا واحدا * فاين الجسم * فالآن الاعضاء كثيرة والجسم
21 واحد * لن تستطيع العين تقول لليد ليست بي حاجة اليك * ولا يمكن الراس ايضا يقول
22 للرجلين لست محتاجا اليكما * بل الاولى كثيرا باعضاء الجسم المظنونة صغارا ان تكون الحاجة
23 اليها ضرورية لازمة * واعضاء الجسم التي نظنها مستهونة جدا * تلك نضع عليها كرامة
24 زايدة * واعضاونا الوحشة اشكالها لها شكل حسن زايد * واعضاونا الحسنة اشكالها لا حاجة بها
25 الى شي * لكن الله قد مزج الجسم ومنح الناقص كرامة زايدة * لئلا يكون في الجسم شقاق *
26 بل تهتم الاعضاء بعضها ببعض بهذا المعنى نفسه * وان يتالم عضو واحد * يتالم معه
الاعضاء كلها * وان تشرف عضو واحد تسر معه الاعضاء كلها * تم *
* قراءة للقديسين قزما ودميان *
27 28 * فانتم هم جسد المسيح واعضاوه من بعض اجزائها * والله قد جعل في الكنيسة قوما رتبهم *
فاولا الرسل * وثانيا الانبياء * وثالثا المعلمين * ثم القوات * ثم مواهب الاشفية * ثم معاضدات
النصر * وسياسات * واجناس اللغات *

Alii dantur operationes virtutum: alii 10
verò datur prophetia: alii verò datur
discretio spirituum: alii dantur gene-
ra linguarum: alii verò datur interpre-
tatio linguarum. Hæc autem omnia 11
efficit unus idemque Spiritus, distribu-
ens unicuique quod ei proprium est, pro-
ut vult.

Feriâ tertiâ hebdomadis nonæ post Pentecosten.

Et quemadmodum corpus unum est, sunt- 12
que in eo membra multa, membra verò
corporis unius omnia, licet multa sint,
corpus tamen est unum: ita & Christus.
Etenim per unum Spiritum nos omnes 13
baptizati sumus in unum corpus, sive
Judæos dixeris, sive Græcos memo-
res, sive servos, sive liberos: & omnes
uno spiritu potati sumus. Corpus enim 14
non est membrum unum, sed membra
multa. Quòd si dicat pes; Quia non 15
sum manus, ideò non sum de corpore:
non tamen ob hunc sermonem non est de
corpore: Et si dicat auris; Quia non 16
sum oculus, ideò non sum de corpore:
non tamen ob hunc sermonem non est de
corpore. Si enim totum corpus esset ocu- 17
lus, ubi auditus? & si totum foret au-
ditus, ubi odoratus? Nunc autem De- 18
us collocavit membra, singula ex ipsis,
in corpore, prout voluit. Quòd si ea 19
omnia unum essent membrum, ubi cor-
pus? Nunc ergò membra sunt multa, 20
corpus verò unum. Non potest oculus di- 21
cere manui; Non est mihi opus te: nec
potest etiam caput dicere pedibus; Non
egeo vobis. Imò quod longè præstantissi- 22
mum est in membris corporis quæ parva
censentur, est ut eorum necessitas requi-
sita sit ac pernecessaria. Et membra cor- 23
poris quæ putamus valdè contemptibi-
lia, honorem super iis collocamus ampli-
orem: & membra nostra, quorum fœdæ
sunt formæ, formam habent pulchritudi-
nis copiosioris: Et membra nostra pulchra 24
formæ, nullius rei indigent. Attamen
Deus temperavit corpus, deditque defi-
cienti honorem uberiorem: Ne sit in 25
corpore dissidium; sed curam habeant
membra alia aliorum, in hunc eundem
sensum: Et si patiatur membrum unum, 26
patiantur cum eo cuncta membra: sique
honore afficiatur unum membrum, gesti-
ant cum eo cuncta membra. Finis.

Lectio pro sanctis Cosmi & Damiano.

Vos igitur estis corpus Christi, ejusque 27
membra ex nonnullis ipsorum partibus.
Et Deus quidem posuit in Ecclesia quos- 28
dam, quos ordinavit: Primò quidem
Apostolos, secundò Prophetas, tertiò Do-
ctores, deindè virtutes, deindè dona sa-
nationum, deindè subventiones auxilii,
tum gubernationes, denique genera lin-
guarum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወሥጋነሂ ፡ ብዙኅ ፡ መለያልዩ ፡ ወአኮ ፡ አሐዱ ፡፡ እመኒ ፡ ትቤ ፡ እግር ፡ አነሰ ፡
15 ኢኮንኩ ፡ እደ ፡ ወኢኮንኩ ፡ እምውስተ ፡ ነፍስት ፡፡ አኮ ፡ ዘንተ ፡ ብሂለ ፡ ዘኢትክ
16 ውን ፡ እምውስተ ፡ ነፍስት ፡፡ ወእመኒ ፡ ትቤ ፡ እዝን ፡ ኢኮንኩ ፡ ዐይነ ፡ ወኢኮን
17 ኩ ፡ እምነፍስት ፡ አኮ ፡ ዘንተ ፡ ብሂለ ፡ ዘኢትከውን ፡ እምነፍስት ፡፡ ወእምሰ ፡
ኵሉ ፡ ነፍስትነ ፡ ዐይን ፡ ውእቱ ፡ አይቴ ፡ እንከ ፡ እዝን ፡፡ ወእመ ፡ ኵሉ ፡ ነፍስት
18 ነ ፡ እዝነ ፡ አይቴ ፡ እንከ ፡ አፍ ፡፡ ወይእዜኒ ፡ አስተናበሮ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወሠ
19 ርዖ ፡ ለመለያልይነ ፡ ዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ በውስተ ፡ ነፍስትነ ፡ ዘከመ ፡ ውእቱ ፡ ፈቀደ ፡፡ ወ
20 እምሰ ፡ ለኵሉ ፡ ነፍስትነ ፡ አሐዱ ፡ መሌሊቱ ፡ አይቴ ፡ እንከ ፡ ነፍስቱ ፡፡ ይእዜኒ
21 ኬ ፡ መሌሊቱሰ ፡ ብዙኅ ፡ ወነፍስቱ ፡ አሐዱ ፡፡ ኢትክል ፡ ትበል ፡ ዐይን ፡ ለእድ ፡
22 ኢይፈቅደኪ ፡ ወካዕበ ፡ ኢትክል ፡ ትበል ፡ ርእስ ፡ ለእግር ፡ ኢይፈቅደኪ ፡፡ ፈድፋደ ፡
23 መፍቅድነ ፡ ውእቱ ፡ ገዙ ፡ ዘይደክም ፡ መሌሊይትነ ፡፡ ወዝኩ ፡ መፅእልነ ፡ ውእ
24 ቱ ፡ ክብርነ ፡፡ እስመ ፡ ቶስሐ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለነፍስትነ ፡ ወአክበሮ ፡ ፈድፋደ ፡ ለመ
25 ፅእልነ ፡ ከመ ፡ ኢይትአበዩ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ መለያልያቲነ ፡ ከመ ፡ የዐሪ ፡ ምክረ ፡ መለያልይ
26 ነ ፡፡ ወከመ ፡ ኢይትናፈቁ ፡ አባልነ ፡፡ ለእመ ፡ አሐዱ ፡ አበል ፡ ሐመ ፡ የሐምም ፡ ምስ
ሌሁ ፡ ኵሉ ፡ ነፍስትነ ፡ ወእመኒ ፡ ተፈሥሐ ፡ አሐዱ ፡ አባል ፡ ይትፌሣሕ ፡ ኵሉ ፡ ነፍስት
27 ነ ፡፡ አንትሙኬ ፡ ሥጋሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ ወአባሉ ፡፡ ወወሀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ እ
28 ገዝነ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ በቀደሚ ፡ ዘሐዋርያት ፡ በደግም ፡ ዘነቢያት ፡ በሣልስ ፡ ዘሊቃ
ውንት ፡ ወእምዝ ፡ ዘትእምርት ፡ በኀይል ፡፡ ወእምዝ ፡ ዘአሶት ፡ በጸጋሁ ፡ ዘረድኤት ፡ ወ
ዘእሙራንት ፡ ወዘነገረ ፡ በሐውርት ፡፡

Et corporis nostri multa membra, & non unum. Si dicat pes; Ego non 14
sum manus, & non sum ex corpore: anne sic dicens propterea non est ex 15
corpore? Et si dicat auris; Non sum oculus, & non sum ex corpore: an- 16
ne sic dicens propterea non est ex corpore? Et si totum corpus nostrum 17
oculus est, ubi igitur auditus? Et si totum corpus nostrum auris, ubi igi-
tur odoratus? Et nunc disposuit Deus, & constituit membris nostris, uni- 18
cuique quod suum est, in corpore nostro, prout ipse voluit. Et si toti cor- 19
pori nostro unum membrum, ubi corpus? Nunc igitur membra multa, & 20
corpus unum. Non potest dicere oculus manui; Non indigeo te: & iterùm non po- 21
test dicere caput pedi; Non indigeo te. Magis utile nobis est istud mem- 22
brum infirmissimum membrorum nostrorum: Et illud quod inhonestum fuit 23
nobis, est gloria nostra. Quia temperavit Deus corpora nostra, & honora- 24
vit magis quod opprobrio nobis fuit, ut non dissentirent inter se membra
nostra, ut æqualis sit confidentia membrorum nostrorum, Et ut non di- 25
vidantur membra nostra. Si unum membrum patitur, patietur cum eo totum 26
corpus nostrum: & si gaudet unum membrum, gaudebit totum corpus no- 27
strum. Vos igitur corpus Christi, & membra ejus. Et dedit Deus autem 28
domui Christianorum, primùm Apostolorum, secundò prophetarum, tertiò
doctorum, & tunc signorum in virtute, & tunc medicinæ in dono suo au-
xiliatorum, & ductorum, & linguarum exoticarum.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Η'.

Num omnes Apostoli? *num* omnes propheta? *num* omnes doctores? *num* omnes
29 Μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες
virtutes? *num* omnes *dona* habent curationum? Num omnes linguis
30 δυνάμεις; μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; Μὴ πάντες γλώσσαις
loquuntur? *num* omnes interpretantur? Æmulamini autem charismata meliora.
31 λαλοῦσι; μὴ πάντες διερμηνεύουσι; Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ (σ) κρείττονα.
Et adhuc *secundùm excellentiam* viam vobis demonstro.
καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

CAP. XIII. ιγ'.

Si linguis hominum loquar & angelorum, charitatem autem non habeam,
1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω,
factus sum æs sonans, aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam,
2 γέγονα χαλκὸς ἠχῶν, ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. (α) Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν,
& noverim mysteria omnia & omnem scientiam, & si habuero omnem fidem,
καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, (β) καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν,
ita ut montes *transferre*, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si
3 ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, (γ) οὐθέν εἰμι. Καὶ ἐὰν
insumam alendo pauperes omnes facultates meas, & si *tradam* corpus meum
ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, (δ) καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου
ut ardeam, charitatem autem non *habeam*, nihil *juvor*. Charitas
4 ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη
longanimis est, benigna est: charitas non æmulatur, *charitas* non agit perperàm, non
μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ
inflatur, Non *indecorè agit*, non quærit sua, non irritatur, non cogitat
5 φυσιοῦται, Οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται
malum, Non gaudet super *injustitia*, congaudet autem veritati: Omnia
6 τὸ κακόν, Οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· Πάντα
7 suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas nunquam
στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε 8
excidit: sive *autem* prophetiæ *abolebuntur*, sive linguæ cessabunt, sive
(ε) ἐκπίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι καταργηθήσονται, εἴτε γλῶσσαι παύσονται, εἴτε
scientia *abolebitur*. Ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophe-
(ζ) γνῶσις καταργηθήσεται. Ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφη- 9
tamus: Cùm autem venerit perfectum, *tunc* quod ex parte *abolebitur*.
τεύομεν· Ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ (η) τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. 10
Cùm essem *infans*, ut *infans* loquebar, ut *infans* sapiebam, ut *infans*
Ὅτε ἤμην νήπιος, (θ) ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος 11
cogitabam: Quando autem factus sum vir, *abolevi* quæ *infantis*. Videmus *enim*
ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. Βλέπομεν γὰρ 12
nunc per speculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc
ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι· τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. ἄρτι
cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum. Nunc
γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. Νυνὶ 13
autem manent fides, spes, charitas, tria hæc: major autem horum
δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων
charitas.
ἡ ἀγάπη.

CAP. XIV. ιδ'.

Sectamini charitatem, æmulamini *verò* spiritalia, magis autem ut prophe-
Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφη- 1
tetis. *Nam loquens* linguâ, non hominibus loquitur, sed Deo. Nemo
τεύητε. Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ, οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ Θεῷ. οὐδεὶς 2
enim audit: spiritu autem loquitur mysteria.
γὰρ ἀκούει· πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια.

MS. A. (σ) μείζονα. ΚΕΦ. ιγ'. MS. A. (α) Κἂν (β) κἂν (γ) οὐθὲν ὠφελοῦμαι. Κἂν (δ) κἂν (ε) πίπτει· (ζ) γνώσεις καταργηθήσονται. (η) τέλειον, τὸ ἐκ (θ) ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος· ὅτε γέγονα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܫܠܝܚܐ. ܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܢܒܝܐ. ܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܡܠܦܢܐ. ܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝܢ ܚܝܠܐ.
30 ܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܡܘܗܒܬܐ ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܕܐܣܝܘܬܐ. ܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܒܠܫܢܐ ܡܡܠܠܝܢ. ܐܘ ܠܡܐ ܟܠܗܘܢ ܡܦܫܩܝܢ.
31 ܐܢ ܛܢܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܒܡܘܗܒܬܐ ܪܘܪܒܬܐ. ܐܢܐ ܬܘܒ ܐܘܪܚܐ ܕܡܝܬܪܐ ܡܚܘܐ ܐܢܐ ܠܟܘܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܓ *

1 ܐܢ ܒܟܠ ܠܫܢ ܕܒܢܝܢܫܐ ܐܡܠܠ ܘܒܕܡܠܐܟܐ. ܘܚܘܒܐ ܠܝܬ ܒܝ. ܗܘܝܬ ܠܝ ܢܚܫܐ ܕܩܥܐ. ܐܘ ܨܨܠܐ ܕܢܩܫ.
2 ܘܐܢ ܢܗܘܐ ܠܝ ܢܒܝܘܬܐ. ܘܐܕܥ ܐܪܙܐ ܟܠܗܘܢ ܘܟܠܗ ܝܕܥܬܐ. ܘܐܢ ܢܗܘܐ ܠܝ ܟܠܗ ܗܝܡܢܘܬܐ ܐܝܟ ܕܛܘܪܐ ܐܫܢܐ. ܘܚܘܒܐ ܠܝܬ ܒܝ. ܠܐ ܗܘܝܬ ܡܕܡ.
3 ܘܐܢ ܐܦܠܓ ܟܠ ܕܐܝܬ ܠܝ ܠܡܣܟܢܐ. ܘܐܢ ܐܫܠܡ ܦܓܪܝ ܕܐܬܘܩܕ. ܘܚܘܒܐ ܠܝܬ ܒܝ. ܡܕܡ ܠܐ ܡܬܗܢܐ ܐܢܐ.

* [illegible] *

4 ܚܘܒܐ ܡܓܪܓ ܪܘܚܗ ܘܡܒܣܡ. ܚܘܒܐ ܠܐ ܚܣܡ. ܚܘܒܐ ܠܐ ܫܓܫ. ܘܠܐ ܡܬܚܬܪ.
5 ܘܠܐ ܥܒܕ ܡܕܡ ܕܒܗܬܬܐ. ܘܠܐ ܒܥܐ ܕܝܠܗ. ܠܐ ܡܬܚܡܬ. ܘܠܐ ܡܬܚܫܒ ܒܝܫܬܐ.
6 ܠܐ ܚܕܐ ܒܥܘܠܐ. ܐܠܐ ܚܕܐ ܒܩܘܫܬܐ.
7 ܟܠ ܡܣܝܒܪ. ܟܠ ܡܗܝܡܢ. ܟܠ ܡܣܒܪ. ܟܠ ܡܣܝܒܪ.
8 ܚܘܒܐ ܡܕܡ ܠܐ ܢܦܠ. ܢܒܝܘܬܐ ܓܝܪ ܢܬܒܛܠܢ. ܘܠܫܢܐ ܢܫܬܬܩܘܢ. ܘܝܕܥܬܐ ܬܬܒܛܠ.
9 ܙܥܘܪ ܓܝܪ ܡܢ ܣܓܝ ܝܕܥܝܢܢ. ܘܙܥܘܪ ܡܢ ܣܓܝ ܡܬܢܒܝܢܢ.
10 ܡܐ ܕܐܬܐ ܕܝܢ ܓܡܝܪܘܬܐ. ܗܝܕܝܢ ܢܬܒܛܠ ܗܘ ܕܙܥܘܪ.
11 ܟܕ ܗܘܝܬ ܓܝܪ ܝܠܘܕܐ. ܐܝܟ ܝܠܘܕܐ ܡܡܠܠ ܗܘܝܬ. ܘܐܝܟ ܝܠܘܕܐ ܡܬܪܥܐ ܗܘܝܬ. ܘܐܝܟ ܝܠܘܕܐ ܡܬܚܫܒ ܗܘܝܬ. ܟܕ ܗܘܝܬ ܕܝܢ ܓܒܪܐ ܒܛܠܬ ܠܗܝܢ ܠܝܠܘܕܘܬܐ.
12 ܗܫܐ ܕܝܢ ܐܝܟ ܒܡܚܙܝܬܐ ܚܙܝܢܢ ܒܐܪܙܐ. ܗܝܕܝܢ ܕܝܢ ܦܐܝܢ ܠܘܩܒܠ ܦܐܝܢ. ܗܫܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܙܥܘܪ ܡܢ ܣܓܝ. ܗܝܕܝܢ ܕܝܢ ܐܕܥ ܐܝܟ ܕܐܬܝܕܥܬ.
13 ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܐܢܝܢ ܬܠܬ ܕܩܝܡܢ. ܗܝܡܢܘܬܐ ܘܣܒܪܐ ܘܚܘܒܐ. ܪܒܐ ܕܝܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܚܘܒܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܕ *

1 ܗܛܘ ܒܬܪ ܚܘܒܐ. ܘܛܢܘ ܒܡܘܗܒܬܐ ܕܪܘܚܐ. ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܝܢ ܕܬܬܢܒܘܢ.
2 ܡܢ ܕܡܡܠܠ ܓܝܪ ܒܠܫܢܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܡܡܠܠ. ܐܠܐ ܠܐܠܗܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܐܢܫ ܫܡܥ ܡܕܡ ܕܡܡܠܠ. ܐܠܐ ܒܪܘܚܐ ܐܪܙܐ ܡܡܠܠ.

Num omnes Apostoli? num omnes prophe- 29
tæ? num omnes doctores? Num omnes 30
edunt virtutes? num omnes habent dona sa-
nationis? num omnes linguis loquuntur?
aut num omnes interpretantur? Quòd si 31
zelo teneamini donorum ampliorum, ego
adhuc ostendam vobis viam præstantiorem.

CAP. XIII.

Si qualibet hominum linguâ loquar, & eâ 1
quæ est Angelorum, charitatem autem non
habeam, factus sum ut æs resonans, aut cym-
balum edens sonum. Quòd si in me fuerit 2
prophetia, & noverim arcana omnia,
omnémque scientiam: & si fuerit in me to-
ta fides, ita ut montes loco dimoveam, cha-
ritatem autem non habeam, nihil sum. Et, 3
si quæcunque habeo, insumam in alendos
pauperes, & si tradam corpus meum ut com-
buratur, charitatem autem non habeam, ni-
hil utilitatis percipio.

Lotionis. 27.

Charitas longaminis est & benigna; chari- 4
tas non invidet; charitas non est tumultu-
osa, neque superbit; Nec patrat quod pu- 5
dendum est; nec quærit quæ sua sunt; non
irritatur, neque cogitat malum. Non gau- 6
det de iniquitate, sed gaudet de veritate.
Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, 7
omnia denique sustinet. Charitas nun- 8
quam excidit. Prophetiæ enim cessabunt,
& linguæ silebunt, & scientia obliterabitur.
Modicum enim ex multo cognoscimus, & 9
modicum ex multo prophetamus. Quum 10
autem venerit perfectio, tunc abolebitur id
quod modicum est. Quum essem puer, ut 11
puer loquebar, & ut puer sentiebam, & ut
puer cogitabam: quum autem factus sum
vir, abolevi ea quæ pueritiæ erant. Cæte- 12
rùm nunc quasi per speculum cernimus in
ænigmate, tunc autem facie ad faciem. Nunc
de multo exiguum cognosco, tunc autem
cognoscam sicut & cognitus sum. Hæc 13
sunt enim tria quæ permanent, fides, & spes,
& charitas: sed quod horum maximum, est
charitas.

CAP. XIV

Currite post charitatem, & æmulamini 1
dona Spiritûs, magis autem ut vaticinemini.
Qui enim loquitur linguâ, non hominibus 2
loquitur, sed Deo: siquidè nemo audit quod
loquitur, sed Spiritu mysterium loquitur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 ወዛእቱ ፡ ኵሉ ፡ ዘነቢያት ፡ ወቦኑ ፡ ኵሉ ፡ ሊቃውንት ፡፡ ወቦኑ ፡ ለኵሉ ፡ ኀይለ ፡ ት
30 እምርት ፡፡ ወዛእቱ ፡ ለኵሉ ፡ ጸጋ ፡ ለሶት ፡ ወቦኑ ፡ ኵሎሙ ፡ ነገረ ፡ በሐውርት ፡
31 ይነብቡ ፡ ወቦኑ ፡ ኵሎሙ ፡ መምህራን ፡፡ ቅንኡ ፡ ለእንተ ፡ ተዐቢ ፡ ጸጋ ፡ ወዓ
ደ ፡ እንተ ፡ ትኄይስ ፡ ፍኖተ ፡ እሜህረክሙ ፡፡
1 ፲፫ ወእመኒ ፡ አእመርኩ ፡ ነገረ ፡ ኵሉ ፡ በሐውርት ፡ ወነገረ ፡ ኵሉ ፡ እጓለ ፡ እም
ሕያው ፡ ወነገረ ፡ መላእክት ፡ ወተፋቅሮ ፡ አልብየ ፡ ኮንኩ ፡ ከመ ፡ ድምፀ ፡ ብርት ፡
2 ወእምአኮ ፡ ከመ ፡ ደወል ፡ ዘይነፍቁ ፡፡ ወእመኒ ፡ ተነበይኩ ፡ ወአእመርኩ ፡ ኵሉ ፡ ዘ
ኅቡእ ፡ ወኵሉ ፡ ጥበበ ፡ ወእመኒ ፡ ብየ ፡ ሀይማኖተ ፡ እስከ ፡ አፈልስ ፡ አድባረ ፡ ወተፋ
ቅሮ ፡ አልብየ ፡ ከንቶ ፡ ኮንኩ ፡፡

Et proptereàne sunt omnes prophetæ? num omnes sunt magistri? & éstne omni- 29
bus virtus signorum? Et proptereàne omnibus gratia medicinæ? & num omnes 30
linguis exoticis loquuntur? & num omnes docent? Æmulamini majorem grati- 31
am. Et adhuc meliorem viam docebo vos.

CAP. XIII.

Si intellexerim linguas omnium regionum, & linguas omnium hominum, & lin- 1
guas angelorum, & charitatem non habeam, sum sicut sonus æris, sive sicut chorda
instrumenti quæ sonum edit. Et si prophetaverim, & si noverim quodcunque my- 2
sterium, & omnem sapientiam: & si habuerim fidem adeò ut transferam montes,
& charitatem non habeo, inane sum.

Versio VULGATA LATINA.

29 Numquid omnes Apostoli? numquid omnes Prophetæ? numquid omnes Docto-
30 res? Numquid omnes virtutes? numquid omnes gratiam habent curationum?
31 numquid omnes linguis loquuntur? numquid omnes interpretantur? Æmulamini
autem charismata meliora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro.

CAP. XIII.

1 SI linguis hominum loquar, & angelorum, charitatem autem non habeam, fa-
2 ctus sum velut æs sonans, aut cymbalum tinniens, Et si habuero prophetiam,
& noverim mysteria omnia, & omnem scientiam: & si habuero omnem fidem
3 ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si dis-
tribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus me-
4 um ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Charitas
patiens est, benigna est: Charitas non æmulatur, non agit perperam, non infla-
5 tur, Non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat
6 7 malum, Non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati: Omnia suf-
fert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas nunquam excidit: 8
sive prophetiæ evacuabuntur, sive linguæ cessabunt, sive scientia destruetur. Ex 9
parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus. Cùm autem venerit quod 10
perfectum est, evacuabitur quod ex parte est. Cùm essem parvulus, loquebar ut 11
parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus. Quando autem factus
sum vir, evacuavi quæ erant parvuli. Videmus nunc per speculum in ænigmate: 12
tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem cogno-
scam sicut & cognitus sum. Nunc autem manent, fides, spes, charitas, tria 13
hæc: major autem horum est charitas.

CAP. XIV.

SEctamini charitatem, æmulamini spiritalia: magis autem ut prophetetis. 1
Qui enim loquitur linguâ, non hominibus loquitur, sed Deo: nemo enim audit. 2
Spiritu autem loquitur mysteria.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

29 30 * العساهم كلهم رسلا • لعلهم كلهم انبيآء • ابراهم كلهم معلمين * العلهم كلهم قوات • ابراهم
31 كلهم لهم مواهب الاشفية • لعلهم كلهم يتكلمون باللغات • ابراهم كلهم يترجمون * فغايروا اذا
المواهب المفضلة • ولاريكم طريقا تخص بالتباهي في الكمال ايضا •

• الفصل الثالث عشر *

1 * ان تكلمت بلغات الناس والملايكة • ولا يكون لي محبة
2 فقد صرت نحاسا يطن او صنجا يجلب * وان تكون لي النبوة • واعاين الاسرار كلها • وكافة
3 العلم * وان تكن لي الامانة بجملتها حتى انقل الجبال • ولا يكن لي محبة فلست شيا * وان
طعمت كل الاشياء التي املكها • وان دفعت جسدي ليحرق • وما يكون لي محبة • فما ينفعني
ذلك شيا • • الاربعا من الجمعة التاسعة بعد العنصرة •
4 * المحبة تمهل توحي الصلاح •
5 المحبة ما تحسد • المحبة ما تطرمذ • ولا تنتفخ * ولا تقبح اخلاقها • ولا تلتمس حقوقها • ولا تحتد •
6 7 ولا تتذكر الشر * ولا تسر بالظلم • بل تفرح بالحق • تحمل كل شي * تصدق كل شي •
8 ترجي كل شي • تصبر على كل شي * المحبة ما تسقط اصلا • ثم • ان فلت النبوات فانها
9 تبطل • وان ذكرت اللغات فستسكن وتكف • وان قصدت العلم فسيبطل * وانما نعرف من
10 بعض جزء العلم • ونتنبي من بعض جزء النبي * فاذا وافى الامر الكامل • فسيبطل حينيذ
الشي الذي هو الجزو • • الخامس عشر من تموز للقديس كيريكوس •
11 * ولما كنت طفلا كنت اتكلم كطفل • وافتكر مثل طفل • وافتكر كما يفتكر الطفل •
12 واذ صرت رجلا بطلت خلايق الصبي * لاننا نبصر الان كانا ننظر في المراة برمز * وحينيذ
نبصر وجها بازاء وجه • الان اعرف بعض جزء المعرفة • وفي ذلك الوقت اعرف كما قد عرفت •
13 * فالان تبقى الامانة • الرجا • المحبة • هذه الثلثة • واعظمهن المحبة •

* الفصل الرابع عشر •

1 * فاسعوا نحو المحبة • غايروا المواهب الروحانية •
2 وغبطوها • في اكثار ان تتنباوا * فان من يتكلم بلغة فما يكلم الناس • لكنه يخاطب الله •
لان ما يسمعه احد • اذ بالروح يتكلم اسرارا •

Num sunt omnes Apostoli? nũ omnes Pro- 29
phetæ? num omnes Doctores? Num omnes 30
virtutes? num omnes habent dona sana-
tionum? num omnes loquuntur linguas?
num omnes interpretantur? Ambite ergò 31
dona præstantissima. Et quidem ostendam
vobis adhuc peculiarem viam gloriandi
in perfectione.

CAP. XIII.

SI loquar linguis hominum & Angelo- 1
rum, charitatem autem non habeam,
factus sum æs tinniens, aut sistrum stre-
pitans. Et si habeam prophetiam, et con- 2
spiciam arcana omnia, omnemque scien-
tiam: si habeam fidem in sua totalitate,
adeo ut montes transferam, charitatem
autem non habeam, nihil sum. Et si 3
comedendas tribuam res omnes quas pos-
sideo, & si tradam corpus meum ut com-
buratur, charitatem autem non habeam,
nihil id mihi prodest.

Feriâ quartâ hebdomadis nonæ
post Pentecosten.

Charitas longanimis est, intendit bonum: 4
charitas non invidet: charitas non fu-
catè loquitur, neque superbit, Neque te- 5
tricos reddit mores suos, nec quærit le-
gitima sua, neque excandescit, neque re-
cordatur malum, Neque gaudet de inju- 6
stitia, imò gaudet de veritate. Omnia 7
suffert, omnia credit, omnia sperat, pati-
enter agit in rebus omnibus. Charitas non 8
excidet unquam. Hactenus. *Si prophe-*
tias dicam, hæ quidem abolebuntur:
si linguas enarrem, silebunt ac cessabunt:
si doctrinam mihi proponam, tandem de-
ficiet. Et verò aliquantam doctrinæ par- 9
tem novimus, & aliquantam prophetiæ
partem prophetamus: At ubi venerit 10
res integra, tunc cessabit res quæ est pars.

Decimâ quintâ Julii, pro
Sancto Cyriaco.

Cùm enim puer essem, loquebar ut puer, 11
& discernebam ut puer, & cogitabam ut
cogitat puer: at ubi factus sum vir, abo-
levi mores pueriles. Cernimus enim modò 12
ac si per speculum videremus per signum;
tunc autem cernemus facie faciei oppo-
sitâ: nunc aliquam scientiæ partem cog-
nosco, at illo tempore cognoscam quem-
admodum cognitus sum. Nunc ergò ma- 13
net fides, spes, charitas, tria hæc:
maxima autem illarum, charitas.

CAP. XIV.

SAtagite circa charitatem, æmulamini 1
dona spiritualia, eaque expetite: magis
autem ut prophetetis. Nam qui aliquid 2
loquitur linguâ, non hominibus loquitur,
sed cum Deo sermonem habet: quia ne-
mo audit illum, cùm per Spiritum lo-
quatur mysteria.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ወእመኒ : ወሀብኩ : ለምጽዋት : ኵሎ : ንዋይየ : ወዓዲ : ሥጋየኒ : ለእመ : አብላዕኩ :
4 ከመ : እትመዘገን : ወተፋቅሮ : አልብየ : አልቦ : ዘበቋዕኩ:=: ተፋቅሮ : ያስተዔግ
5 ስ : ተፋትሮ : ያስተምሕር : ተፋቅሮ : ኢያስተቀንእ:=: ወኢይትኀፈር : ወኢያኀሥ
ሥ : ተድላ : ባሕቲቱ : ኢያስተማዕዕ : ወኢያሐሊ : እኩየ : ወኢያመክር : እኩየ:=:
6 ወኢያስተፈሥሕ : በፍግዕ : ወያስተፌሥሕ : በጽድቅ:=: በኵሉ : ያስተምሕር : ወበኵ
7 ሉ : ያስተዔግስ : ወበኵሉ : ያስተአምን : ወበኵሉ : ያስተዌክል:=: ተፋቅሮ : ለዝሉ
8 ፉ : ኢያኀስር : ወኢያወድቅ:: ዘኒ : ተነበየ : ኃላፊ : ወይሰዐር : ወዘኒ : ነበበ : በነገረ:
9 በሐውርት : ኃላፊ : ወይሰዐር : ወዘኒ : ጠበበ : ኃላፊ : ወይሰዐር::=: እምአሐዱ :
10 ገጽ : ናአምር : ወእምአሐዱ : ገጽ : ንትኔበይ:=: ወአመ : በጽሐ : ፍጻሜሁ : ሎቱ
11 ኒ : [ዘእምአሐዱ : ገጽ :] ይስዐር : ወአቲ::=: አመሰ : ደቂቅ : አነ : ተናገርኩ :
ከመ : ደቂቅ : ወሐለይኩ : ከመ : ደቂቅ : ወመከርኩ : ከመ : ደቂቅ : ወአመሰ : ልህቁ :
12 ሰዐርኩ : ኵሎ : ግብረ : ደቂቅ:=: ወይእዜሰ : ተዐውቀኒ : ወአስተርአየኒ : ኵሉ : ክ
ሡተ : ከመዘ : በመጽሄት : ገጽ : በገጽ : ወይእዜሰ : አአምር : እምአሐዱ:ኀበር : ዘላመ
13 ሰ : ተዓውቀኒ:=: ወይእዜኒ: እሉ: ሠለስቱ: እሙንቱ: ሀይማኖት: ወትውክልት: ወተፋቅሮ:
ወእምኵሉ: የዐቢ: ተፋቅሮ: ወተቃንኡ: ዘመንፈስ:ቅዱስ:=:

በበዓለ : ኀምሰ:=:

1 10 ዴግንኖ : ለተፋቅሮ : ወተቃንኡ : ዘመንፈስ : ቅዱስ : ከመ : ትትነበዩ::=:
2 እስመ : ዘይነብብ : በነገረ : በሐውርት : አኮ : ለሰብእ : ዘይነብብ : ዘእንበለ : ለእግዚአ
ብሔር:እስመ: አልቦ:ዘይሰምዖ: ዘይነብብ: ለመንፈሱ:ዘኅቡእ:=:

Et si dederim in eleemosynas, omnia bona mea, & etiam corpus meum si cibum 3
præbui, ut glorier, & charitatem non habeam, nihil est quo profecerim. Cha- 4
ritas patiens est, charitas misericors est, charitas non invidet. Et non pude- 5
factum reddit, & non quærit placere sibi, imò ne irata est, neque cogitat malum,
neque consultat malum. Et non gaudet in violentia, sed gaudet in justitia. 6
In omnibus misericors est, in omnibus patiens est, & in omnibus fidelis est, & 7
in omnibus confidit. Charitas in æternum non vilipendit, neque excidit: qui 8
prophetavit, temporalis est & peribit: & qui loquutus est in linguis regionum,
temporalis est & peribit: & qui sapiens est, temporalis est & peribit. Ex una 9
parte cognoscimus, & ex una parte prophetamus. Et quum venerit con- 10
summatio ejus, illud quod ex parte est *solvet ipse. Quum parvulus* 11
essem, loquutus sum ut parvulus, & imaginatus sum ut parvulus, & cogitavi
ut puerulus: & quum adoleverim, abolevi omnia opera parvuli. Et nunc 12
cognita sunt mihi, & apparuerunt mihi omnia apertè sicut in speculo facies ad fa-
ciem, & nunc cognoscam ex cujusdam communicatione quodcunque edoctus fuero.
Et nunc istæ tres sunt, fides, & spes, & charitas, & omnibus major est charitas: 13
& zelamini super eo quod est *Spiritûs sancti.*

Festo Pentecostes.

CAP. XIV.

SEctamini charitatem, & zelamini super eo quod est *Spiritûs sancti, ut pro-* 1
phetetis. Quia qui loquitur in linguis regionum, non hominibus est quòd loquitur, 2
sed Deo: quia nemo est qui audit eum qui loquitur spiritui suo mysterium.

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Η'.

At prophetans, hominibus loquitur ædificationem, & exhortationem, & consola-
3 Ὁ δὲ προφητεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν, καὶ παράκλησιν, καὶ παραμυ-
tionem. *Loquens* linguâ, seipsum ædificat: *At prophetans,* Ecclesi-
4 θίαν. Ὁ λαλῶν γλώσσῃ, ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων, ἐκκλησί-
am ædificat. Volo autem omnes vos loqui linguis, magis autem *ut*
5 αν οἰκοδομεῖ. Θέλω δὲ (α) πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα
prophetetis. Major *enim prophetans,* quàm *loquens* linguis, *præter*
προφητεύητε. μείζων (β) γὰρ ὁ προφητεύων, ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς
si non interpretetur, ut Ecclesia ædificationem accipiat. Nunc autem, fra-
6 εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. (γ) Νυνὶ δὲ, ἀδελ-
tres, si venero ad vos linguis loquens, quid vobis prodero, *si non* vo-
φοὶ, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑ-
bis loquar aut in revelatione, aut in scientia, aut in prophetia, aut in doctri-
μῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν διδα-
na? Tamen *inanima* vocem dantia, sive tibia, sive cithara, *si* distin-
7 χῇ; Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς, εἴτε κιθάρα, ἐὰν δια-
ctionem sonituum *non* dederint, quomodò scietur *tibiâ cantatum,* aut ci-
στολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον, ἢ τὸ κι-
tharizatum? Etenim si incertam vocem tuba det, quis *ap-*
8 θαριζόμενον; Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον (δ) φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς (ε) παρα-
parabitur ad bellum? Ita & vos per linguam *si non benè*
9 σκευάσεται εἰς πόλεμον; (ζ) Οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔ-
significantem sermonem dederitis, quomodò *cognoscetur dictum?* eritis enim in aë-
σημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέ-
ra loquentes. *Tot, si contigerit,* genera *vocum* sunt in mundo: &
10 ρα λαλοῦντες. Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν (η) ἐστιν ἐν κόσμῳ, καὶ (θ)
nihil *eorum mutum.* Si ergò nesciero virtutem vocis, ero
11 οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνον. Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ
loquenti barbarus: & *loquens, in me* barbarus. Sic & vos,
λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν, ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. (ι) Οὕτω καὶ ὑμεῖς, 12
quoniam æmulatores estis spirituum, ad ædificationem Ecclesiæ quærite,
ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε,
ut abundetis. *Quapropter loquens* linguâ, oret ut interpre-
ἵνα (κ) περισσεύητε. Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσσῃ, προσευχέσθω ἵνα διερμη- 13
tetur. Si *enim* orem linguâ, spiritus meus orat: *at*
νεύῃ. Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται· ὁ δὲ 14
mens mea *infructuosa* est. Quid ergò est? Orabo spiritu, ora-
νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι. Τί οὖν ἐστι; Προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξο- 15
bo *autem* & mente: psallam spiritu, psallam *verò* & mente. Cæterùm
μαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ. Ἐπεὶ 16
si benedixeris spiritu, *implens* locum idiotæ, quomodò
ἐὰν (λ) εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου, πῶς
dicet, Amen, super *tua gratiarum actione? quandoquidem* quid *dicis* nescit.
ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε.
Tu quidem *enim* benè gratias agis: sed alter non ædificatur: Grati- 17
Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς· ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. Εὐχα- 18
as ago Deo meo, *omnibus vobis magis linguis loquens.* Sed
ριστῶ τῷ (μ) Θεῷ μου, πάντων ὑμῶν μᾶλλον (ν) γλώσσαις λαλῶν. Ἀλλ' 19
in Ecclesia volo quinque verba *per intelligentiam meam* loqui, ut &
ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους (ξ) διὰ τοῦ νοός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ
alios instruam, quàm decem *mille sermones* in lingua. Fratres, *ne* pue-
ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ. Ἀδελφοὶ, μὴ παι- 20
ri *efficiamini* sensibus, sed malitiâ *puerascite:* at sensibus perfecti
δία γίνεσθε ταῖς φρεσὶν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε· ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι
estote.
γίνεσθε.

Κεφ. ιδ'. MS. A. (α) ὑμᾶς πάντας γλώσσαις λαλεῖν, (β) δὲ (γ) Νῦν (δ) * σάλπιγξ φωνὴν δῷ, (ε) παρασκευάζεται (ζ) Οὕτως (η) εἰσιν (θ) οὐδὲν ἄφωνον.
(ι) Οὕτως (κ) προφητεύητε. Διὸ ὁ (λ) εὐλογῇς πνεύματι, (μ) Θεῷ, πάντων (ν) γλώσσῃ * Ἀλλὰ ἐν (ξ) τῷ νοΐ μου

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]

Is autem qui vaticinatur, hominibus loquitur 3
ædificationem, & exhortationem, & con-
solationem. Qui loquitur linguâ, seipsum 4
ædificat: at qui prophetat, Ecclesiam ædificat.
Velim autem vos omnes loqui linguis, ma- 5
gis autem prophetare: major enim est qui
prophetat, quàm qui loquitur linguâ, nisi
interpretetur: quòd si interpretatur, Ec-
clesiam ædificat. Nunc autem, fratres mei, 6
si veniam ad vos, & vobiscum loquar lin-
guis, quid vobis prodero, nisi loquar vo-
biscum aut per revelationem, aut per scien-
tiam, aut per prophetiam, aut per doctrinam?
Etenim res illæ quæ sunt inanimes, quæque 7
sonum edunt, sive tibia, sive cithara, nisi
distinctionem fecerint inter tonum & socium
ejus, quomodo cognoscetur quid canitur,
aut quid pulsatur? Quòd si cornu emise- 8
rit vocem indistinctam, quis apparabitur
ad prælium? Ita & vos si sermonem linguâ 9
dixeritis, non sit autem explicatus, quo-
modo cognoscetur quod dicitis? eritis vo-
bis quasi cum aëre loquentes. Ecce enim 10
sunt multa genera linguarum in mundo, &
nullum eorum absque voce. Quòd si nesci- 11
ero vim vocis, ego ero barbarus ei qui lo-
quitur; ac etiam ille qui loquitur, erit mihi
barbarus. Sic & vos, quandoquidem ze- 12
latores estis donorum Spiritûs ad ædificati-
onem Ecclesiæ, studete ut abundetis. Et qui 13
loquitur linguâ, oret ut interpretetur. Nam 14
si orem linguâ, spiritus quidem meus orat,
at mens mea est absque fructibus. Quid ergò 15
faciam? Orabo spiritu meo, orabo & mente
& meâ: psallam spiritu meo, psallam & men-
te meâ. Alioqui si benedixeris spiritu, is qui 16
implet locum imperiti, quomodo dicet Amen
ad tuâ gratiarum actionem? quandoquidem
quid dicas nescit. Tu quidem rectè bene- 17
dicis, sed socius tuus non ædificatur. Gra- 18
tias ago Deo, quòd magis quàm vos omnes
linguis loquor. Sed in Ecclesia volo quin- 19
que verba mente meâ loqui, ut & alios do-
ceam, potiùs quàm decem millia verborum,
linguâ.

Genuum positione. 21.

Fratres mei, ne sitis pueri mentibus vestris, 20
sed malitiis infantes sitis, mentibus autem
vestris estote perfecti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 ወዘሰ ፡ ይትኔበይ ፡ ለሰብእ ፡ ይነብብ ፡ በዘ ፡ ይጸንዕ ፡ ወበዘ ፡ ይትፈሣሕ ፡ ወይትናዘ
4 ዝ፡=፦ ወዘሰ ፡ ይነብብ ፡ በነገረ ፡ በሐዋርት ፡ ለርእሱ ፡ ይሐንጽ ፡ ወዘሰ ፡ ይትኔበይ ፡
5 ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ የሐንጽ፡፡=፦ ወእፈቅድ ፡ ትንብቡ ፡ በነገረ ፡ በሐዋርት ፡ ወዓደ ፡
ፈድፋደ ፡ ከመ ፡ ትትኔበዩ ፡ ወየዐቢ ፡ ዘይትኔበይ ፡ እምዝ ፡ ይነብብ ፡ በነገረ ፡ በሐዋር
6 ት፡፡ እስመ ፡ ትርጕማኒ፡ ይፈቅድ ፡ በዘ፡ ይትሐነጽ፡ ሕዝበ፡=፦ ወይእዜኒ፡ አኅዊነ ፡ እመ ፡
መጽእኩ ፡ ኀቤክሙ ፡ ወነበብኩ ፡ በነገረ ፡ በሐዋርት ፡ ምንተ ፡ እበቍዐክሙ ፡ እመ ፡
ክሡተ ፡ ሊተናገርኩክሙ ፡ ወዘጥበብ ፡ ወዘተነቢያ ፡ ወዘትምህርት፡=፦

Et qui prophetat, hominibus loquitur, in quo confirmetur, & in quo gaudeat, 3
& consolationem habeat. Et qui loquitur in linguis regionum, seipsum ædificat: 4
& qui prophetat, domos Christianas ædificat. Et velim ut loquamini in lin- 5
guis regionum, tamen magis ut prophetetis: quia major est qui prophetat, quàm is
qui loquitur in linguis regionum, quia ut interpretetur nobis necesse est ad
ædificandum populum. Et nunc fratres nostri, si venerim ad vos, & loqu- 6
tus fuerim in linguis regionum, quid prodero vobis, si apertè non loquutus fu-
erim vobis, & quæ prudentiæ sunt, & quæ prophetiæ, & quæ doctrinæ?

Versio VULGATA LATINA.

3 Nam qui prophetat, hominibus loquitur ad ædificationem, & exhortationem,
4 & consolationem. Qui loquitur linguâ, semetipsum ædificat : qui autem pro-
5 phetat, Ecclesiam Dei ædificat. Volo autem omnes vos loqui linguis : ma-
gis autem prophetare. Nam major est qui prophetat, quàm qui loquitur lin-
6 guis : nisi fortè interpretetur, ut Ecclesia ædificationem accipiat. Nunc au-
tem, fratres, si venero ad vos linguis loquens; quid vobis prodero, nisi vo-
bis loquar aut in revelatione, aut in scientia, aut in prophetia, aut in do-
7 ctrina? Tamen quæ sine anima sunt vocem dantia, sive tibia, sive cithara,
nisi distinctionem sonituum dederint; quomodò scietur id quod canitur, aut
8 quod citharizatur? Etenim si incertam vocem det tuba; quis parabit se ad
9 bellum? Ita & vos per linguam nisi manifestum sermonem dederitis; quo-
10 modò scietur id quod dicitur? eritis enim in aëra loquentes. Tam multa, ut
putà, genera linguarum sunt in hoc mundo : & nihil sine voce est. Si er- 11
gò nesciero virtutem vocis, ero ei, cui loquor, barbarus : & qui loquitur,
mihi barbarus. Sic & vos, quoniam æmulatores estis spirituum, ad ædifica- 12
tionem Ecclesiæ quærite ut abundetis. Et ideò qui loquitur linguâ, oret ut 13
interpretetur. Nam si orem linguâ, spiritus meus orat, mens autem mea si- 14
ne fructu est. Quid ergò est? Orabo spiritu, orabo & mente : psallam spi- 15
ritu, psallam & mente. Cæterùm si benedixeris spiritu : qui supplet locum 16
idiotæ, quomodò dicet, Amen, super tuam benedictionem? quoniam quid di-
cas, nescit. Nam tu quidem benè gratias agis : sed alter non ædificatur. 17
Gratias ago Deo meo, quòd omnium vestrûm linguâ loquor. Sed in Ecclesia 18
volo quinq; verba sensu meo loqui, ut & alios instruam : quàm decem millia ver- 19
borum in lingua. Fratres, nolite pueri effici sensibus, sed malitiâ parvuli estote: 20
sensibus autem perfecti estote.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 4 * فاما من يتنبي فانما يخاطب الناس * فيورد توطيدا وتعزية وتسلية * من يتكلم بلغة
5 يبني ذاته * ومن يتنبي يبني كنيسة * واريدكم كلكم تتكلمون باللغات * وافضل
كثيرا ان تتنبأوا * لان من يتنبي لاعظم ممن يتكلم باللغات * الا ان يترجم لتتخذ
الكنيسة توطيدا * تم *

* الخميس من الجمعة التاسعة بعد العنصرة *

6 * فالان يا اخوتي ان جيت اليكم متكلما بلغات * فماذا انفعكم ان لم اخاطبكم اما باعلان
7 واما بمعرفة * واما بنبوة * او بتعليم * ومع هذا الالات التي لا نفوس لها تبدي صوتا * ان
قلت صفارا * وان ذكرت معزفة * فان لم امنح فرقا بين النغمات * فكيف يعرف ما قد صفر
8 9 به * او ما عزف به * وان ابدى في البوق صوتا غامضا * فمن ذا يتسوم للحرب * هكذا
وانتم * ان لم تمنحوا بلسانكم كلاما واضحا بيانه * فكيف يعرف المتكلم به * لانكم تكونون
10 تتكلمون مثل هذه الاقوال في الهوي * ولو اتفق ان تكون في العالم اجناس اصوات مثل
11 هذه * ولا يكون منها شي لا صوت له * ان لم اعرف قوة الصوت * اصير عند المتكلم
12 اعجميا * ويصير المتكلم عندي اعجميا * كذلك وانتم فاذا انتم للارواح مغايرين لابتناء
13 الكنيسة * فاطلبوا ان تزيدوا فيها وتفضلوا * فلذلك من يتكلم بلغة فليبتهل ان يترجم *
14 15 * لانني ان صليت بلغة * فروحي يصلي ويكون عقلي لا ثمر له * فما هو اذا الافضل *
16 ان اصلي بالروح واصلي بالعقل * اترنم بالروح واترنم بالعقل * والان ان باركت انت
بالروح * فالذي يكمل موضع الاميين * كيف يقول عن شكرك امين * لانه ما عرف ما
17 18 تقول * اما انت فتشكر حسنا * لكن الاخر ما ينتفع * فاشكر لالهي فانني افضل منكم
19 كلكم اتكلم باللغات * لكني اشاء ان اتكلم في الكنيسة بعقلي خمس كلمات اعلم بها اخرين
اكثر من ربوات الفاظ بلغة اخرى * تم *

* السبت السابع عشر بعد العنصرة *

20 * ايها الاخوة لا تصيروا صبيان البصاير * لكن تصابوا في الشر * وفي روياتكم كونوا كاملين *

Qui verò prophetat, homines quidem al- 3
loquitur, affertque confirmationem, &
consolationem, atq; refocillationem. Qui 4
loquitur aliquâ linguâ, seipsum ædificat:
qui autem prophetat, Ecclesiam ædifi-
cat. Volo quidem vos omnes loqui lin- 5
guis, at multò præstantius ut prophete-
tis : nam qui prophetat, sanè major est
quàm qui loquitur linguis : nisi interpre-
tetur, ut Ecclesia confirmationem per-
cipiat. Finis.

Feriâ quintâ hebdomadis nonæ post Pentecosten.

Nunc enim O fratres mei, si veniam ad 6
vos linguis loquens, quid utilitatis ca-
pietis, nisi vos alloquar aut per revela-
tionem, aut per scientiam, aut per pro-
phetiam, aut per doctrinam? Ad hæc, in- 7
strumenta quæ carent anima, sonū eden-
tia, sive fistulam dicas, sive testudinem
commemores, nisi distinctionem dedero in-
ter tonos, quomodo cognoscetur quod fistu-
lâ, aut quod testudine canitur? Et si edam 8
tubâ vocem occultam, quis apparabitur
ad bellum? Ita & vos, nisi dederitis per 9
linguam vestram sermonem clarè paten-
tem, quomodo cognoscetur quod illâ ex-
primitur? eritis enim loquentes ejusmodi
sermones in aërem. Et licet contingat esse 10
in mundo genera vocum hisce similia, nec
esse quicquam ex eis vocis expers : Nisi 11
novero vim vocis, fiam apud loquentem
barbarus, fietque apud me qui loquitur,
barbarus. Ita & vos, cùm sitis æmula- 12
tores spiritū ad ædificationem Ecclesiæ,
quærite ut in iis proficiatis et excellatis.
Quapropter qui loquitur aliquâ linguâ, 13
oret ut interpretetur. Nam siquâ linguâ 14
oravero, spiritus quidem meus orabit, sed
erit mens mea fructu carens. Utrum est 15
ergo præstantius? Orare me spiritu, &
orare mente : canere spiritu, & canere
mente. Et nunc si tu benedixeris spiri- 16
tu, is qui implet locum plebeiorum, quo-
modo pro tua gratiarum actione dictu-
rus est, Amen? ignorat enim quid dicas.
Tu quidem benè gratias agis, verùm ali- 17
us non proficit. Gratias ago Deo meo, 18
quòd melius quàm vos omnes linguis lo-
quar : Volo tamen in Ecclesia loqui mea 19
mente quinque verba quibus alios doce-
am, potius quàm decem millia dictio-
num linguâ alienâ. Finis.

Sabbatho decimo septimo post Pentecosten.

O fratres, ne sitis pueri sensibus : sed 20
malitiâ puerascite, sententiis autem
vestris estote perfecti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 እኮኑ ፡ ዘእልቦሚ ፡ ነፍሰ ፡ ይነቁ ፡ ወመሰንቆሂ ፡ ይነብብ ፡ ወዕንዚራሂ ፡፡ ወእመሰ ፡ በትእ
ምርት ፡ ዘነቀወ ፡ ወኢነበቡ ፡ መኑ ፡ ያአምር ፡ ዘይብል ፡ መሰንቆሁኒ ፡ ወዕንዚራሁኒ ፡፡
8 ወዘሂ ፡ ይነፍሓ ፡ ቀርነ ፡ ለእመ ፡ በትእምርት ፡ ባዘ ፡ ይትዐወቅ ፡ ኢነፍሓ ፡ መኑ ፡ ይትሬ
9 ሰይ ፡ ለቀትል ፡፡ ከማሁኬ ፡ አንትሙኒ ፡ ለእመ ፡ ተናገርክሙ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት ፡
ወአልቦ ፡ ዘይተረጕሞ ፡ ቃለክሙ ፡ መኑ ፡ ያአምር ፡ ዘትብሉ ፡ ወዘትትናገሩ ፡ ትከ
10 ውኑ ፡ ከመዘ ፡ ምስለ ፡ ነፋስ ፡ ትነብቡ ፡፡ ሚመጠን ፡ ሀለዉ ፡ አሕዛብ ፡ ውስተ ፡ ዓለ
ም ፡ ወለለ ፡ ብሔሮሙ ፡ ነገሮሙ ፡ ወዘዘ ፡ ዚአሆሙ ፡ ተስናኖሙ ፡ ወኵሉ ፡ ይነብብ ፡ በ
11 ነገረ ፡ ብሔሩ ፡፡ ወለእመ ፡ ኢያአምር ፡ እንከ ፡ ፍካሬሁ ፡ ለነገር ፡ ወኃይለ ፡ ቃሉ ፡ አ
12 ነሁ ፡ እካውኖ ፡ ለዘ ፡ ይትናገረኒ ፡ ወውእቱሂ ፡ ዘይትናገረኒ ፡ ዘይዘነግዕ ፡ ይመስለኒ ፡፡ ከማ
ሁኬ ፡ አንትሙኒ ፡ ተቃሐዉ ፡ ለዘ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በዘ ፡ ይትሐነጽ ፡ ሕዝብ ፡ ኃሠሡ ፡ ከ
13 መ ፡ ትብዝኁ ፡፡ ወይእዜኒ ፡ ዘሂ ፡ ይነብብ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት ፡ ለይጸሊ ፡ ከመ ፡ ይትረጐ
14 ሞ ፡ ሎቱ ፡፡ ወእመሰ ፡ እጸሊ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት ፡ መንፈስየ ፡ ዳእሙ ፡ ይጼሊ ፡ ወልብየሰ ፡
15 ዕሩቅ ፡ ውእቱ ፡፡ ምንትኑ ፡ እንከ ፡ ዘእጼሊ ፡ ለመንፈስየ ፡ እስእል ፡ ለቢጽየኒ ፡፡ እዜምር ፡ ለ
16 መንፈስየኒ ፡ ወእዜምር ፡ ለልብየኒ ፡፡ እስመ ፡ ለእመ ፡ አእኰተ ፡ መንፈስ ፡ ምንተ ፡ ያአምር ፡ ዘ
17 ይብሎ ፡ ለማን ፡ እስመ ፡ ኢያአምር ፡ ዘትብል ፡ ወዘከመ ፡ ተአኰት ፡፡ ናሁ ፡ አንተ ፡ ሠናየ ፡ ታእ
18 ኵት ፡ ለዝከቱ ፡ እንከ ፡ እፎ ፡ ይትሐነጽ ፡ ልቡ ፡፡ ወአአኵቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡
19 ኵልክሙ ፡ ወእነዝሂ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት ፡ እነብብ ፡፡ ወባሕቱ ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያን ፡
እፈቅድ ፡ ኃምስቱ ፡ ቃለ ፡ እንግሮ ፡ ለልብየ ፡ ከመ ፡ ለብዕድኒ ፡ እመህር ፡ ወእማእኮ ፡ እልፈ ፡
20 ቃለ ፡ በነገረ ፡ በሐውርት ፡፡ አኃዊነ ፡ ኢትአብዱ ፡ ወኢትስሕቱ ፡ ምክረ ፡ ውስተ ፡ እኩይ ፡
ወባሕቱ ፡ ከመ ፡ ሕፃናት ፡ ኩኑ ፡ ወለምክርሰ ፡ ጠቢባነ ፡ ኩኑ ፡፡

Nonne quæ non habent animam resonant? & cithara loquitur, & tibia, & si 7
in signis resonent, & non loquantur, quis cognoscet quid dicit cithara & tibia?
Et inflans cornu, si in signis quibus cognoscitur, non inflavit, quis apparabi- 8
tur ad bellum? Sic igitur vos si loquuti estis in linguis regionum, & non 9
sit interpres verborum vestrorum, quis intelliget quæ dicitis & quæ loquimini?
eritis sicut cum vento loquentes. Quot sunt gentes in mundo? & quarumcun- 10
que regionum quæ sunt linguæ? & quæque suas habent differentias, & quis-
que loquitur in lingua regionis suæ. Et si nesciero igitur interpretationem ser- 11
monis, & virtutem vocis, ego ero ei qui loquitur mihi, & is qui mihi loquitur
barbarè loquens videbitur mihi. Sic igitur vos zelantes quæ sunt Spiritûs 12
sancti, in quibus ædificetur populus, quærite ut abundetis. Et nunc qui lo- 13
quitur in lingua regionum, oret ut cum eo interpretetur. Et si orem in lingua 14
regionum, spiritus meus solummodo orat, sed cor meum vacuum est. Quid 15
igitur? quæ oro spiritui, interrogabo fratrem meum? psallam spiritui, & psal-
lam cordi meo. Quia si gratias egero spiritui, quid intelliget æditimus, quia 16
nescit quid dicitur, & quomodo gratiæ actæ sunt? Ecce tu benè gratias 17
agis, propter hoc tamen quomodo ædificabitur cor ejus? Et gratias ago Deo pro- 18
pter omnes vos, & in linguis regionum loquor. Veruntamen in do- 19
mo Christianorum malim quinque verba loqui cordis mei, ut edoceam etiam
alios, quàm decem millia verborum in linguis regionum. Fratres nostri, ne insani- 20
atis, neque corrumpatis voluntatem in malo: sed sicut parvuli estote, & ad
consulendum prudentes estote.

In lege scriptum est; Quoniam in aliis linguis & *in* labiis aliis
21 Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, Ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν (ο) ἑτέροις
loquar populo huic: & nec sic exaudient me, dicit Dominus. Ita-
22 λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ· καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει Κύριος. Ὥσ-
que linguæ in signum sunt, non fidelibus, sed infidelibus: *at*
τε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ
prophetia non infidelibus, sed fidelibus. Si ergò conveniat Ec-
23 προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκ-
clesia universa in *idipsum*, & omnes linguis loquantur, intrent autem
κλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ πάντες (π) γλώσσαις λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ
idiotæ aut infideles, non dicent quòd insanitis? Si autem omnes prophe-
24 ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύω-
tent, intret autem quis infidelis, vel idiota, convincitur ab omnibus, di-
σιν, εἰσέλθῃ (ρ) δέ τις ἄπιστος, ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνα-
judicatur ab omnibus: Et *sic* occulta cordis ejus manifesta
25 κρίνεται ὑπὸ (σ) πάντων· Καὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ
fiunt: & ita cadens in faciem, adorabit Deum, pronuntians
γίνεται· καὶ (τ) οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει τῷ Θεῷ, ἀπαγγέλλων
quòd Deus verè in vobis sit. Quid ergò est, fratres? Cùm conveni-
26 ὅτι (υ) ὁ Θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστι. Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχη-
tis, unusquisque vestrûm psalmum habet, doctrinam habet, linguam habet, apocaly-
σθε, (φ) ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυ-
psin habet, interpretationem habet: omnia ad ædificationem fiant. Sive
27 ψιν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν (χ) γινέσθω. Εἴτε
linguâ quis loquitur, secundùm duos, aut *plurimùm* tres, & per partes, & unus
γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο, ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς
interpretetur. Si autem non fuerit interpres, taceat in Ecclesia: sibiipsi
28 διερμηνευέτω. Ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτὴς, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ

autem loquatur & Deo. Prophetæ autē duo aut tres *loquantur*, & alii
δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ. Προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι 29
dijudicent. Si *verò* alii revelatum fuerit sedenti, prior taceat.
διακρινέτωσαν. Ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. 30
Potestis enim *per unum* omnes prophetare, ut omnes discant, &
Δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ 31
omnes *consolatione afficiantur*. Et spiritus prophetarum prophetis *subjiciuntur*.
πάντες παρακαλῶνται. Καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται. 32
Non enim est dissensionis Deus, sed pacis: *ut* in omnibus Ec-
Οὐ γάρ ἐστιν (ψ) ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς, ἀλλ' εἰρήνης· ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκ- 33
clesiis Sanctorum. Mulieres *vestræ* in Ecclesiis taceant:
κλησίαις τῶν ἁγίων. Αἱ (ω) γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· 34
non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut &
οὐ γὰρ (α) ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, (β) ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ
lex dicit. Si autem quid discere volunt, *in domo proprios* vi-
νόμος λέγει. Εἰ δέ τι (γ) μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄν- 35
ros interrogent. Turpe enim est *mulieribus* in Ecclesia loqui. An à
δρας ἐπερωτάτωσαν. αἰσχρὸν γάρ ἐστι (δ) γυναιξὶν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν. Ἢ ἀφ' 36
vobis verbum Dei *exiit*? aut in vos solos pervenit? Si quis
ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν; Εἴ τις 37
videtur propheta esse aut spiritualis, cognoscat quæ scribo vobis, quia Do-
δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικὸς, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, (ε) ὅτι τοῦ Κυ-
mini sunt mandata. Si autem quis ignorat, *ignotus esto*. Itaque, fra-
ρίου εἰσὶν ἐντολαί. Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω. Ὥστε, (ζ) ἀδελ- 38
tres, æmulamini prophetare, & loqui linguis *ne prohibete*.
φοὶ, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν (η) γλώσσαις μὴ κωλύετε. 39
Omnia *decenter* & secundùm ordinem fiant.
Πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω. 40

MS. A. (ο) ἑτέραν (π) λαλῶσιν γλώσσαις, (ρ) τὲ τις (σ) πάντων· Τὰ κρυπτὰ (τ) οὕτως (υ) ὄντως ὁ Θεὸς (φ) ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα (χ) γινέσθω. (ψ) ὁ Θεὸς ἀκαταστασίας, ἀλλὰ (ω) γυναῖκες ἐν ταῖς (α) ἐπιτρέπεται (β) ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν τοῖς ἀνδράσιν, καθὼς (γ) μανθάνειν θέλουσι, (δ) γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. (ε) ὅτι Θεοῦ ἐστιν ἐντολή. (ζ) ἀδελφοί μου, (η) μὴ κωλύεται γλώσσαις. Πάντα δὲ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 ܒܢܡܘܣܐ ܟܬܝܒ ܕܒܠܫܢܐ ܢܘܟܪܝܐ ܘܒܣܦܘܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܐܡܠܠ ܥܡ ܥܡܐ ܗܢܐ ܘܐܦܠܐ ܗܟܢܐ ܢܫܡܥܘܢܢܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ܀
22 ܠܫܢܐ ܗܟܝܠ ܠܐܬܐ ܣܝܡܢ ܠܐ ܠܡܗܝܡܢܐ ܐܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ. ܢܒܝܘܬܐ ܕܝܢ ܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܐܠܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ܀
23 ܐܢ ܗܘ ܗܟܝܠ ܕܬܬܟܢܫ ܥܕܬܐ ܟܠܗ ܐܟܚܕܐ ܘܟܠܗܘܢ ܢܡܠܠܘܢ ܒܠܫܢܐ ܘܢܥܠܘܢ ܕܝܢ ܗܕܝܘܛܐ ܐܘ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ ܠܐ ܐܡܪܝܢ ܕܫܢܝܬܘܢ܀
24 ܘܐܢ ܟܠܟܘܢ ܬܬܢܒܘܢ ܘܢܥܘܠ ܠܘܬܟܘܢ ܗܕܝܘܛܐ ܐܘ ܕܠܐ ܡܗܝܡܢ ܡܬܒܨܐ ܡܢ ܟܠܟܘܢ ܘܡܬܟܣܢ ܡܢ ܟܠܟܘܢ܀
25 ܘܟܣܝܬܐ ܕܠܒܗ ܡܬܓܠܝܢ ܘܗܝܕܝܢ ܢܦܠ ܥܠ ܐܦܘܗܝ ܘܣܓܕ ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪ ܕܫܪܝܪܐܝܬ ܐܠܗܐ ܒܟܘܢ܀
26 ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܗܟܝܠ ܐܚܝ ܕܡܐ ܕܡܬܟܢܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܢܟܘܢ ܡܙܡܘܪܐ ܢܐܡܪ ܘܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܡܠܦܢܘܬܐ ܘܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܓܠܝܢܐ ܘܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܠܫܢܐ ܘܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܦܘܫܩܐ ܟܠ ܠܒܢܝܢܐ ܢܗܘܐ܀
27 ܘܐܢ ܐܢܫ ܒܠܫܢܐ ܡܡܠܠ ܬܪܝܢ ܢܡܠܠܘܢ ܐܘ ܥܕܡܐ ܠܬܠܬܐ ܚܕ ܚܕ ܘܚܕ ܢܦܫܘܩ܀
28 ܘܐܢ ܠܝܬ ܡܦܫܩܢܐ ܢܫܬܘܩ ܒܥܕܬܐ ܗܘ ܕܡܡܠܠ ܒܠܫܢܐ ܘܢܡܠܠ ܠܢܦܫܗ ܘܠܐܠܗܐ܀
29 ܢܒܝܐ ܕܝܢ ܬܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬܐ ܢܡܠܠܘܢ ܘܫܪܟܐ ܢܦܪܫܘܢ܀
30 ܘܐܢ ܠܐܚܪܢܐ ܡܬܓܠܐ ܟܕ ܝܬܒ ܢܫܬܘܩ ܩܕܡܝܐ܀
31 ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ ܟܠܟܘܢ ܚܕ ܚܕ ܠܡܬܢܒܘ ܕܟܠ ܐܢܫ ܢܐܠܦ ܘܟܠ ܐܢܫ ܢܬܒܝܐ܀
32 ܪܘܚܐ ܓܝܪ ܕܢܒܝܐ ܠܢܒܝܐ ܡܫܬܥܒܕܐ܀
33 ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ ܐܠܗܐ ܕܫܓܘܫܝܐ ܐܝܬܘܗܝ ܐܠܐ ܕܫܠܡܐ ܐܝܟ ܕܒܟܠܗܝܢ ܥܕܬܐ ܕܩܕܝܫܐ܀
[illegible]
34 ܢܫܝܟܘܢ ܒܥܕܬܐ ܢܫܬܩܢ ܠܐ ܓܝܪ ܫܠܝܛ ܠܗܝܢ ܠܡܡܠܠܘ ܐܠܐ ܠܡܫܬܥܒܕܘ ܐܝܟ ܕܐܦ ܢܡܘܣܐ ܐܡܪ܀
35 ܘܐܢ ܨܒܝܢ ܕܢܐܠܦܢ ܒܒܬܝܗܝܢ ܢܫܐܠܢ ܠܓܒܪܝܗܝܢ ܡܛܠ ܕܨܥܪܐ ܗܘ ܠܢܫܐ ܕܒܥܕܬܐ ܢܡܠܠܢ܀
36 ܐܘ ܕܠܡܐ ܡܢܟܘܢ ܢܦܩܬ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܐܘ ܠܘܬܟܘܢ ܒܠܚܘܕ ܡܛܬ܀
37 ܘܐܢ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܣܒܪ ܕܢܒܝܐ ܐܝܬܘܗܝ ܐܘ ܕܪܘܚܢܐ ܢܕܥ ܗܠܝܢ ܕܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܦܘܩܕܢܐ ܐܢܘܢ ܕܡܪܢ܀
38 ܘܐܢ ܐܢܫ ܠܐ ܝܕܥ ܠܐ ܢܕܥ܀
39 ܗܫܐ ܗܟܝܠ ܐܚܝ ܛܢܘ ܠܡܬܢܒܘ ܘܠܡܡܠܠܘ ܒܠܫܢܐ ܠܐ ܬܟܠܘܢ܀
40 ܟܠ ܕܝܢ ܒܐܣܟܡܐ ܘܒܛܟܣܐ ܢܗܘܐ܀

In Lege scriptum est; Sermone extraneo, 21
& linguâ alienâ alloquar hunc populum, &
ne sic quidem audient me, inquit Dominus.
Itaque linguæ pro signo positæ sunt, non fi- 22
delibus, sed iis qui sunt increduli: prophe-
tiæ autem non incredulis; sed fidelibus.
Si ergò congregetur tota ecclesia, & omnes 23
linguis loquantur, ingrediantur autem im-
periti, aut increduli, nónne dicent; Sanè
isti insaniunt? Quòd si vos omnes prophe- 24
tetis, & introëat ad vos imperitus aut incre-
dulus, investigatur ab omnibus vobis, &
coarguitur à vobis omnibus. Et absconditu 25
cordis ejus manifesta fiunt: ac tunc proci-
det in faciem suam, & adorabit Deum, di-
cétque verè Deum in vobis esse. Dico igi- 26
tur, fratres mei, quoties convenitis, qui-
cunque ex vobis canticum habet, dicat: &
qui habet doctrinam, & qui habet revelati-
onem, & qui habet linguam, & qui habet
interpretationem: omnia ad ædificationem
fiant. Quòd si quis linguâ loquatur, duo 27
loquantur, aut ad summum tres, vicissimque
loquantur, & unus interpretetur. Quòd si 28
non sit interpres, taceat in ecclesia is qui lo-
quitur linguâ, & inter semetipsum ac Deum
loquatur. Prophetæ autem, duo aut tres 29
loquantur & cæteri dijudicent. Quòd si 30
alii revelatum fuerit assidenti, prior taceat.
Siquidem vos omnes potestis singulatim pro- 31
phetare, ut quisque discat, & quisque con-
solationem accipiat. Spiritus enim pro- 32
phetarum, prophetis subjectus est. Quoni- 33
am non est Deus tumultûs, sed pacis, ut in
omnibus Ecclesiis sanctorum.

Dominicâ septimâ Pentecostes. 22.

Mulieres vestræ in Ecclesia taceant: non 34
enim licet illis loqui, sed subjici, sicut &
Lex dicit. Quòd si velint discere, domi suæ 35
interrogent maritos suos. Pudendum enim
est ut mulieres in Ecclesia loquantur. Num 36
forsan à vobis prodiit sermo Dei? an ad vos
tantùm pervenit? Si quis autem ex vobis 37
existimat se prophetam esse aut spiritualem,
sciat hæc quæ scribo vobis, quia præcepta
sunt Domini nostri. Cæterùm si quis igno- 38
rat, ignoret. Zelatores igitur estote pro- 39
phetandi, fratres mei, & loqui linguis ne
prohibeatis. Omnia verò cum decore & 40
per ordinem fiant.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 በውእቱ ፡ ኦሪት ፤ ፡ ይብል ፡ በካልእ ፡ ልሳን ፡ ወበካልእ ፡ ከናፍር ፡ እትናገሮሙ ፡ ለዝ ፡
22 ሕዝብ ፡ ወምስለ ፡ ከመዝ ፡ ኢሰምዑኒ ፡ ይቤ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወይእዜኒ ፡
ነገረ ፡ በሐዋርያት ፡ ለትእምርት ፡ ውእቱ ፡ ለእለ ፡ ኢየአምኑ ፡ ወአኮ ፡ ለእለ ፡
23 የአምኑ ፡፡ ወተነብዮሰ ፡ ለእለ ፡ የአምኑ ፡ ወአኮ ፡ ለእለ ፡ ኢየአምኑ ፡፡ ወእመኒ ፡
ተጋባእክሙ ፡ ኵልክሙ ፡ ሕዝብ ፡ ኅቡረ ፡ ወነበቡ ፡ ኵሎሙ ፡ ነገረ ፡ በሐዋርያት ፡
ወመጽኡ ፡ ለብዳን ፡ እለ ፡ ኢየአምኑ ፡ አኮኑ ፡ የዐብዱ ፡ ይብሉክሙ ፡፡ ወእ
24 መሰ ፡ ኵሎሙ ፡ ይትኔበዩ ፡ ወመጽኡ ፡ አብዳን ፡ እለ ፡ ኢየአምኑ ፡ ይዘልፍዎሙ ፡ ኵ
ሎሙ ፡ ኅቡረ ፡ ወያስተኀፍርዎሙ ፡፡

In lege dicitur; In alia lingua, & in alio labio alloquar hunc populum, & cum hujusmodi lingua *non audient me, dicit Deus. Et nunc linguæ regionum in signum sunt iis qui non credunt, & non iis qui credunt: & prophetia iis qui credunt, & non iis qui non credunt. Et si congregâstis vos omnes populum simul, & loquuti sunt omnes illi linguas regionum, & veniant insipientes non credentes, nónne, Insaniunt, dicent vobis? Et si omnes prophetent, & venerint insipientes non credentes, arguent eos omnes simul, & pudefactos eos reddent.*

Versio VULGATA LATINA.

21 In lege scriptum est; Quoniam in aliis linguis & labiis aliis loquar populo hu-
22 ic: & nec sic exaudient me, dicit Dominus. Itaque linguæ in signum sunt non
23 fidelibus, sed infidelibus: prophetiæ autem non infidelibus, sed fidelibus. Si
ergò conveniat universa Ecclesia in unum, & omnes linguis loquantur, intrent
24 autem idiotæ, aut infideles: nónne dicent quod insanitis? Si autem omnes pro-
phetent, intret autem quis infidelis, vel idiota, convincitur ab omnibus, dijudi-
25 catur ab omnibus: Occulta cordis ejus manifesta fiunt, & ita cadens in faciem
26 adorabit Deum, pronuntians quòd verè Deus in vobis sit. Quid ergò est, fra-
tres? cùm convenitis, unusquisque vestrûm psalmum habet, doctrinam habet, apo-
calypsim habet, linguam habet, interpretationem habet: omnia ad ædificationem
27 fiant. Sive linguâ quis loquitur, secundùm duos, aut ut multùm tres, & per par-
28 tes, & unus interpretetur. Si autem non fuerit interpres, taceat in Ecclesia, sibi
autem loquatur, & Deo. Prophetæ autem duo, aut tres dicant, & cæteri diju- 29
dicent. Quòd si alii revelatum fuerit sedenti, prior taceat. Potestis enim 30
omnes per singulos prophetare: ut omnes discant, & omnes exhortentur: Et 31
spiritus prophetarum prophetis subjecti sunt. Non enim est dissensionis Deus, 32
sed pacis: sicut & in omnibus Ecclesiis Sanctorum doceo. Mulieres in Eccle- 33
siis taceant, non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut & lex dicit. 34
Si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent. Turpe est enim mu- 35
lieri loqui in ecclesia. An à vobis verbum Dei processit? aut in vos solos perve- 36
nit. Si quis videtur propheta esse, aut spiritualis, cognoscat quæ scribo vobis, 37
quia Domini sunt mandata. Si quis autem ignorat, ignorabitur. Itaque, fra- 38
tres, æmulamini prophetare: & loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem 39
honestè, & secundùm ordinem fiant. 40

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 * فقد كتب في الشريعة * ساخاطب هذا الشعب بلغات اخر * وشفاه اخر * يقول الرب * ولا
22 هكذا يسمعوني * فلذلك اللغات هي دلالة لا للذين آمنوا * بل للذين لم يومنوا * فاما النبوة
23 دلالة لا للذين لم يومنوا * لكن للذين قد آمنوا * فان اجتمعت الكنيسة كلها متفقة معا *
24 ويتكلمون كلهم باللغات * فيدخل اميون وكافرون * اما يقولون انكم قد وسوستم * وان يتنبوا
25 كلهم فيدخل انسان كافر او امي * فيوبخه الكل ويكشف الكل عن سريرته * وهكذا تصير
خفايا قلبه ظاهرة * فيخر هكذا على وجهه ويسجد لله * مسبحا ان الله فيكم هو حقا * تم *

* قراءة الجمعة من الجمعة التاسعة بعد العنصرة *

26 * فماذا هو معنى قولي يا اخوتي * اذا اجتمعتم كل احد منكم له مزمور * له تعليم * له لغة * له
27 استعلان * له ترجمة * فلتصر كلها لابتناء المنفعة * ان يتكلم احد بلغة * فليتكلم لدى
28 اثنين او اكثر ثلثة * وعلى انفراد * وليترجم واحد * وان لم يحضر من يترجم * فليصمت
29 في الكنيسة * وليخاطب نفسه والله * والانبياء فليتكلم اثنان او ثلثة * وباقي الحضور
30 31 فليميزوا كلامهم * وان استعلنت نبوة لاخر جالس * فليصمت الاول * لانه يمكنكم
32 كلكم ان تتنباوا واحدا فواحدا * لتتعلموا كلكم * وتتعزوا كلكم * وارواح الانبياء
33 تخضع للانبياء * لان الله ليس هو اله التشويش * بل اله السلامة * كما قد رتب ذلك في
34 كنايس القديسين كلها * نساوكم فليصمتن في الكنايس * لانهن لم يومرن ان
35 يتكلمن * بل يخضعن كما تذكر الشريعة * وان شين يتعلمن شيا فليسالن عنه
36 في المنزل رجالهن * لان مستقبحا هو ان يتكلمن النساء في الكنيسة * او لعل كلام
37 الله منكم صدر * ام اليكم وحدكم انتهى * من يظن انه نبي او روحاني *
38 فليعرف الاقوال التي اكتبكم بها * انها وصايا الرب هي * وان جهلها احد فليجهل *
39 40 * فلذلك يا اخوتي غايروا النبي * ولا تمنعوا التكلم باللغات * بل فلتصر كلها
بتورع وترتيب *

Scriptum enim est in Lege, Colloquar cum 21
hoc populo aliis linguis, aliisque labiis,
ait Dominus, & ne ita quidem audient
me. Propterea linguæ sunt signum, non 22
his qui crediderunt, sed his qui non cre-
diderunt: prophetia verò signum est non
his qui non crediderunt, sed his qui cre-
diderunt. Itaque si conveniat Ecclesia 23
tota simul concors, & loquantur omnes
linguis, ingrediantur autem idiotæ atque
infideles, nónne dicent vos insanisse?
At si omnes prophetent, ingrediatur au- 24
tem infidelis quispiam aut idiota, omnes
arguent eum, & omnes arcanum ejus
detegent: Et ita fient occulta cordis 25
ejus manifesta: atque ita procidens in
faciem suam adorabit Deum, exclamans
quòd Deus revera sit in vobis. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis nonæ post Pentecosten.

Quisnam est igitur sensus verborum 26
meorum O fratres mei? Cùm conveni-
tis, quicunque vestrûm habuerit canti-
cum, habuerit doctrinam, habuerit lin-
guam, habuerit revelationem, habuerit
interpretationem: omnia fiant ad ædi-
ficationem utilitatis. Si quis aliquâ 27
linguâ loquitur, loquatur apud duos,
aut ad plurimum tres, & seorsim:
unus autem interpretetur. Quòd si non 28
adsit qui interpretetur, taceat in Eccle-
sia, & sibiipsi loquatur ac Deo. Pro- 29
phetæ quoque loquantur duo aut tres,
& cæteri assistentes discernant sermo-
nes eorum. Quòd si revelata fuerit 30
prophetia alii assidenti, prior taceat.
Potestis enim omnes singulatim prophe- 31
tare, ut omnes discatis, & omnes con-
solationem accipiatis. Et spiritus Pro- 32
phetarum subdunt se Prophetis. Nam 33
Deus non est perturbationis Deus, sed
Deus pacis: quemadmodùm hoc jam
dispositum est in omnibus Ecclesiis San-
ctorum. Mulieres vestræ taceant in Ec- 34
clesiis, quia non permittitur illis ut lo-
quantur: sed subditæ sint, ut memorat
Lex. Quòd si quid discere volunt, domi 35
viros suos interrogent: nam turpe est mu-
lieres loqui in Ecclesia. An fortè sermo 36
Dei à vobis profectus est, an ad vos so-
los devenit? Qui arbitratur se pro- 37
phetam esse, aut spiritualem, agnoscat
sermones quos scribo vobis, quòd Domini
sint mandata. Quod si quis ignoret il- 38
los, ignoret. Hâc igitur de causa O fra- 39
tres mei, æmulemini prophetare, & ne
vetueritis loqui linguis. Omnia tamen 40
decenter & ordine fiant.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወይትከሠት፡ ዘያኀብኡ፡ ውስተ፡ ልቦሙ፡፡ ወእምዝ፡ ይገብእ፡ ይነስሕ፡ ወይሰግድ፡ በገጹ፡
26 ወይገኒ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወይነግር፡ ከመ፡ አማን፡ ሀሎ፡ እግዚአብሔር፡ ምስሌክሙ፡፡ ወ
ይእዜኒ፡ አኀዊነ፡ ሶበ፡ ትትጋብኡ፡ ኵልክሙ፡ ብክሙ፡ መዝሙረ፡ ወትምህርት፡ ዘከሠተ፡ ዘነ
27 ገረ፡ በሐውርት፡ ወዘምድራሰት፡ ወኵሉ፡ በዘ፡ ትትሐነጹ፡ ግበሩ፡፡ ወእመቦ፡ ዘይነብ
ብ፡ በነገረ፡ በሐውርት፡ በበ፡ ክልኤቱ፡ ወበበ፡ ሠለስቱ፡ ወበበሕቲቶሙ፡ አሐዱ፡ ለይተርጕ
28 ም፡፡ ወእመሰ፡ አልቦ፡ ዘይተረጕም፡ አርምሙ፡ በቤተ፡ ክርስቲያን፡ ይንብብ፡ ለርእሱ፡
29 ወለእግዚአብሔር፡፡ ነቢያት፡ ያነብቡ፡ እማእኮ፡ ክልኤቱ፡ ወእማእኮ፡ ሠለስቱ፡ ወእ
30 ልክቱ፡ ለይፈክሩ፡፡ ወእመሰቦ፡ ለዘ፡ አስተርአዮ፡ ወከሠተ፡ ሎቱ፡ በንቡረ፡ ቀዳማዊ፡
31 ለያርምም፡፡ ይትከሀለክሙ፡ ትትነበዩ፡ ኵልክሙ፡ በበ፡ አሐዱ፡ ከመ፡ ኵሉ፡ ይትመሀር፡
32 ወከመ፡ ኵሉ፡ ይትፌሣሕ፡፡ ወመንፈስ፡ ነቢያት፡ ይትኤዘዙ፡፡ እስመ፡ ኢኮኑ፡ ሀከክ፡
33 እግዚአብሔር፡ ዘእንበለ፡ ሰላም፡ በከመ፡ በኵሉ፡ ቤተ፡ ክርስቲያናት፡ ለቅዱሳን፡፡ ወ
34 አንስትኒ፡ ለያርምማ፡ በቤተ፡ ክርስቲያን፡ እስመ፡ ኢይከውኖን፡ ይትናገራ፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡
35 ይትአዘዛ፡ እስመ፡ ከማሁ፡ ይቤ፡ ኦሪት፡፡ ወእመሰ፡ ይፈቅዳ፡ ይትመሀራ፡ በአብያቲ
36 ሆን፡ ይስአላ፡፡ እስመ፡ ኀሳር፡ ውእቱ፡ ለብእሲት፡ ተናግሮ፡ በቤተ፡ ክርስቲያን፡፡ ዳእ
ሙኑ፡ በኀቤክሙ፡ ይሰትት፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ ወለባሕቲትክሙኑ፡ በጽሐክሙ፡
37 ቃለ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወዘሰ፡ ይብል፡ ርእሶ፡ እመ፡ ነቢይ፡ ውእቱ፡ ወመንፈስ፡
38 ቅዱስ፡ ላዕሌሁ፡ ያእምር፡ ዘንተ፡ ዘጸሐፍኩ፡ ለክሙ፡ እስመ፡ ትእዛዘ፡ እግዚአብሔ
39 ር፡ ውእቱ፡፡ ወዘሰ፡ ኢያአምር፡ ኢያአምር፡፡ ወይእዜኒ፡ አኀዊነ፡ ተቃሐ
40 ው፡ ለተነብዮ፡ ወለዘኒ፡ ይነብብ፡ በነገረ፡ በሐውርት፡ ኢትክልእዎ፡፡ ወኵሉ፡
ዘበሕጉ፡ ወበድቡት፡ ወበዐቅም፡ ግበሩ፡፡

Et revelabitur quod occultant in corde eorum: & tunc convertetur, pœniten- 25
tiam aget, & prosternet se in faciem suam, & confitebitur Deo, & nuntia-
bit quòd verè est Deus vobiscum. Et nunc fratres nostri, quum convenitis, 26
omnes vos habetis canticum, & doctrinam revelationis linguarum regionum,
& expositionis: & omnes, ea quibus ædificemini, facite. Et si quis sit qui 27
loquitur in linguis regionum, per binos aut per trinos fiat, & separatim unus
interpretetur. Et si nullus sit interpres, tacendo in domo Christianorum, lo- 28
quatur sibiipsi & Deo. Prophetæ loquantur sive duo sive tres, & reliqui 29
interpretentur. Et si quis fuerit cui visio facta est & apparuit ipsi, seden- 30
do prior taceat. Potestis prophetare omnes vos sigillatim, ut quisque doce- 31
at, & ut quisque gaudeat. Et spiritui prophetæ obtemperant. Quia non est 32
commotionis Deus, sed pacis, sicut in omnibus domibus Christianis Sanctorum. 33
Et mulieres taceant in domo Christianorum, quia non oportet ut loquantur, sed 34
solummodò ut obtemperent, quia sic dicit lex. Et si voluerint discere, in 35
domibus suis interrogent: quia turpe est mulieri loqui in domo Christianorum.
Solummodòne apud vos procedit verbum Dei? & vobisne solis devenit ver- 36
bum Dei? Et qui prædicat seipsum, si propheta est, & Spiritus sanctus super 37
eum est, cognoscet hoc quod scripsi vobis, quia mandatum Dei est. Et qui 38
nescit, nesciet. Et nunc fratres nostri, zelate prophetiam, & eos qui loquun- 39
tur in linguis regionum, ne prohibeatis. Et omnia ritè & honestè et ordina- 40
tim facite.

CAP. XV. ιε'.

Notum facio autem vobis, fratres, Evangelium quod *evangelizavi* vobis, quod
1 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ Θ'
& accepistis, in quo & statis: Per quod & *servamini*, *quo sermone evan-*
2 καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε· Δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγ-
gelizârim vobis, si tenetis: nisi *si non* frustrà credidistis. Tradidi enim
3 γελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε· ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ ἐπιστεύσατε. Παρέδωκα γὰρ
vobis in primis, quod & accepi, quoniam Christus mortuus est pro peccatis
ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν
nostris, secundùm scripturas: Et quia sepultus est, & quia resurrexit tertiâ
4 ἡμῶν, κατὰ τὰς γραφάς· Καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται (α) τῇ τρίτῃ
die, secundùm scripturas: Et quia visus est Cephæ, *deindè* *duodecim*:
5 ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς γραφάς· Καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, (β) εἶτα τοῖς δώδεκα·
Deindè visus est *suprà* quingentis fratribus *semel*, ex quibus *plures* ma-
6 Ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ (γ) πλείους μέ-
nent usque adhuc, quidam autem *&* dormierunt: Deindè visus est Jacobo,
7 νουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν· Ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ,
deindè Apostolis omnibus: Novissimè autem omnium, tanquam ab-
8 (δ) εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· Ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερεὶ τῷ ἐκ-
ortivo, visus est & mihi. Ego enim sum minimus Apostolorum: qui non
9 τρώματι, ὤφθη κἀμοί. Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων· ὃς οὐκ
sum *sufficiens* vocari Apostolus, quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei.
εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ.
Gratiâ autem Dei sum quod sum, & gratia ejus *quæ* in me non *inanis facta est*,
10 Χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη,
sed abundantiùs illis omnibus laboravi: non ego autem, sed gratia Dei
ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα· οὐκ ἐγὼ δέ, (ε) ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ
quæ mecum. Sive *igitur* ego, sive illi, sic prædicamus, & sic cre-
ἡ σὺν ἐμοί. Εἴτε οὖν ἐγώ, εἴτε ἐκεῖνοι, (ζ) οὕτω κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπι- 11
didistis. Si autem Christus prædicatur quòd à mortuis resurrexit, quomodò
στεύσατε. Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς 12
dicunt quidam in vobis, quoniam resurrectio mortuorum non est? Si autem re-
(η) λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; Εἰ δὲ ἀ- 13
surrectio mortuorum non est, neque Christus resurrexit. Si autem Christus non resurrexit,
νάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, 14
inanis *utique* prædicatio nostra, inanis *autem* & fides vestra: Invenimur
κενὸν ἄρα (θ) τὸ κήρυγμα ἡμῶν, (ι) κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν· Εὑρισκόμεθα 15
autem & falsi testes Dei, quoniam *testati sumus de Deo*, quòd sus-
δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤ-
citaverit Christum: quem non suscitavit, si *utique* mortui non resurgunt. Si *enim*
γειρε τὸν Χριστόν· ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. Εἰ γὰρ 16
mortui non resurgunt, neque Christus resurrexit. Si *verò* Christus non resurrexit, va-
νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, μα- 17
na fides vestra, adhuc estis in peccatis vestris. *Nempè & dormi-*
ταία ἡ πίστις ὑμῶν, (κ) ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. Ἄρα καὶ οἱ κοιμη- 18
entes in Christo, perierunt. Si in vita hac sperantes sumus in
θέντες ἐν Χριστῷ, ἀπώλοντο. Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ (λ) ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν 19
Christo tantùm, miserabiliores omnibus hominibus sumus. Nunc autem Christus re-
Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐ- 20
surrexit à mortuis, primitiæ dormientium *factus est*. Quoniã *enim*
γήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν (μ) κεκοιμημένων ἐγένετο. Ἐπειδὴ γὰρ 21
per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum. Sicut *enim* in
δι' ἀνθρώπου (ν) ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. Ὥσπερ γὰρ ἐν 22
Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur.
τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, (ξ) οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται.

MS. A. (α) τῇ ἡμέρᾳ τρίτῃ, (β) ἔπειτα (γ) πλείονες (δ) ἔπειτα (ε) ἀλλὰ (ζ) οὕτως (η) λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες, (θ) καὶ τὸ (ι) καινὴ καὶ (κ) καὶ ἔτι (λ) ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν μόνον, (μ) κεκοιμημένων. Ἐπειδὴ (ν) θάνατος, (ξ) οὕτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *

* ܕܨܦܪܐ ܕܩܝܡܬܐ * ܟܓ *

1 * ܡܘܕܥ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܚܝ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܐܣܒܪܬܟܘܢ. ܘܩܒܠܬܘܢܝܗܝ. ܘܩܡܬܘܢ
2 ܒܗ. * ܘܒܗ ܚܝܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܒܐܝܢܐ ܡܠܬܐ ܣܒܪܬܟܘܢ ܐܢ ܡܐܚܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ: ܐܠܐ ܐܢ ܣܪܝܩܐܝܬ
3 ܗܝܡܢܬܘܢ. * ܐܫܠܡܬ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܡܢ ܠܘܩܕܡܝܢ ܐܝܟ ܡܐ ܕܩܒܠܬ. ܕܡܫܝܚܐ ܡܝܬ ܚܠܦ
4 ܚܛܗܝܢ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. * ܘܐܬܩܒܪ ܘܩܡ ܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ.
5 6 * ܘܐܬܚܙܝ ܠܟܐܦܐ. ܘܒܬܪܗ ܠܬܪܥܣܪ. * ܘܡܢ ܒܬܪܟܢ ܐܬܚܙܝ ܠܝܬܝܪ ܡܢ ܚܡܫܡܐܐ ܐܚܝܢ
7 ܐܟܚܕܐ. ܕܣܓܝܐܐ ܡܢܗܘܢ ܩܝܡܝܢ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ. ܘܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܫܟܒܘ. * ܘܡܢ ܒܬܪܟܢ
8 ܐܬܚܙܝ ܠܝܥܩܘܒ. ܘܒܬܪܗ ܠܫܠܝܚܐ ܟܠܗܘܢ. * ܠܚܪܬܐ ܕܝܢ ܕܟܠܗܘܢ. ܐܝܟ
9 ܕܠܝܚܛܐ ܐܬܚܙܝ ܐܦ ܠܝ. * ܐܢܐ ܓܝܪ ܐܢܐ ܙܥܘܪܐ ܕܫܠܝܚܐ. ܘܠܐ ܫܘܐ ܐܢܐ ܕܐܬܩܪܐ ܫܠܝܚܐ.
10 ܡܛܠ ܕܪܕܦܬ ܠܥܕܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܒܛܝܒܘܬܗ ܕܝܢ ܕܐܠܗܐ ܐܝܬܝ ܡܕܡ ܕܐܝܬܝ. ܘܛܝܒܘܬܗ
11 ܕܒܝ ܠܐ ܗܘܬ ܣܪܝܩܐ. ܐܠܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܠܐܝܬ. ܠܐ ܐܢܐ ܐܠܐ ܛܝܒܘܬܗ ܕܥܡܝ. * ܐܢ ܐܢܐ
12 ܘܐܢ ܗܢܘܢ. ܗܟܢܐ ܡܟܪܙܝܢܢ. ܘܗܟܢܐ ܗܝܡܢܬܘܢ. * ܐܢ ܕܝܢ ܡܫܝܚܐ ܡܬܟܪܙ ܕܩܡ
13 ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܐܝܬ ܒܟܘܢ ܐܢܫܝܢ ܕܐܡܪܝܢ ܕܠܝܬ ܚܝܬ ܡܝܬܐ. * ܘܐܢ ܚܝܬ ܡܝܬܐ
14 ܠܝܬ. ܐܦܠܐ ܡܫܝܚܐ ܩܡ. * ܘܐܢ ܡܫܝܚܐ ܠܐ ܩܡ. ܣܪܝܩܐ ܗܝ ܟܪܘܙܘܬܢ. ܣܪܝܩܐ ܐܦ
15 ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ. * ܘܡܫܬܟܚܝܢܢ ܐܦ ܣܗܕܐ ܕܓܠܐ ܕܐܠܗܐ. ܕܐܣܗܕܢ ܥܠ
16 ܐܠܗܐ ܕܐܩܝܡ ܠܡܫܝܚܐ ܟܕ ܠܐ ܐܩܝܡ. * ܐܢ ܡܝܬܐ ܓܝܪ ܠܐ ܩܝܡܝܢ. ܐܦܠܐ ܡܫܝܚܐ ܩܡ.
17 * ܘܐܢ ܡܫܝܚܐ ܠܐ ܩܡ. ܣܪܝܩܐ ܗܝ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ. ܘܥܕܟܝܠ ܒܚܛܗܝܟܘܢ ܐܝܬܝܟܘܢ.
18 19 * ܘܡܕܝܢ ܐܦ ܐܝܠܝܢ ܕܫܟܒܘ ܒܡܫܝܚܐ ܐܒܕܘ ܠܗܘܢ. * ܘܐܢ ܒܠܚܘܕ ܒܗܠܝܢ ܚܝܐ
ܡܣܒܪܝܢ ܒܡܫܝܚܐ. ܕܘܝܢ ܗܘ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ.

* ܕܩܘܪܒܐ ܕܩܝܡܬܐ * ܟܕ *

20 21 * ܗܫܐ ܕܝܢ ܡܫܝܚܐ ܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܘܗܘܐ ܪܫܝܬܐ ܕܫܟܝܒܐ. * ܘܐܝܟܢܐ ܕܒܝܕ ܒܪܢܫܐ
22 ܗܘܐ ܡܘܬܐ. ܗܟܢܐ ܒܝܕ ܒܪܢܫܐ ܗܘܐ ܚܝܬ ܡܝܬܐ. * ܐܝܟܢܐ ܓܝܪ ܕܒܐܕܡ ܟܠܗܘܢ
ܒܢܝܢܫܐ ܡܝܬܝܢ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܒܡܫܝܚܐ ܟܠܗܘܢ ܚܝܝܢ.

CAP. XV.

Matutinis Resurrectionis. 23.

NOtum autem vobis facio, fratres mei, 1
Evangelium quod annuntiavi vobis, & quod
accepistis, & in quo statis: Per quod & 2
servamini: quâ ratione annuntiaverim vo-
bis, tenetis, nisi in vanum credidistis. Tra- 3
didi enim vobis inprimis prout & accepi,
Christum mortuum esse pro peccatis nostris,
sicut scriptum est. Et sepultum fuisse, & 4
excitatum tertiâ die, sicut scriptum est. Et 5
visum esse Petro, & post eum duodecim. Ac 6
posteà visum fuisse plusquàm quingentis fra-
tribus simul, quorum multi sunt adhuc su-
perstites, & nonnulli obdormierunt. De- 7
inde visum esse & Jacobo, & post eum Apo-
stolis omnibus. Ad extremum autem o- 8
mnium tanquam abortivo, mihi quoque ap-
paruisse. Ego sum minimus Apostolorum: 9
nec sum dignus qui vocer Apostolus, quip-
pe qui persecutus sim Ecclesiam Dei. Sed 10
gratiâ Dei sum id quod sum: & gratia
ejus in me non fuit inanis, sed plusquàm
omnes laboravi; non ego, sed illius gratia
quæ mecum est. Itaque sive ego, sive il- 11
li, sic prædicamus, & sic credidistis. Quòd 12
si Christus prædicatur à mortuis resurre-
xisse, quomodo sunt inter vos quidam qui
dicant non esse vitam mortuorum? Et si 13
vita mortuorum non est, ne Christus qui-
dem resurrexit. Quòd si Christus non re- 14
surrexit, inanis est prædicatio nostra, ina-
nis & fides vestra. Ac proinde comperi- 15
mur falsi testes Dei, qui testificati sumus de
Deo quòd excitaverit Christum, quum non
suscitaverit. Nam si mortui non resur- 16
gunt, ne Christus quidem resurrexit. Quòd 17
si Christus non resurrexit, otiosa est fides
vestra, & adhuc estis in peccatis vestris.
Quin & fortè qui obdormierunt in Chri- 18
sto, perierunt sibi. Quòd si in hac vita 19
tantùm speramus in Christo, miserrimi
omnium hominum sumus.

Ad oblationem Resurrectionis. 24.

Nunc autem Christus resurrexit à mortuis, 20
& fuit primitiæ dormientium. Et quem- 21
admodum per hominem fuit mors, ita &
per hominem existit vivificatio mortuorum.
Nam quemadmodum in Adam omnes ho- 22
mines moriuntur, ita & in Christo omnes
vivificantur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

በመኃትወ : ፋሲካ::=:

1 ንከ ወእጤይቀክሙ : አኃዊነ : ትምህርተ : ዘመሀርኩክሙ : ዘከመ : ተዓሎክሙ : ዘቦቱ :
2 ሀለውክሙ::=: ወዘቦቱ : ተሐይዉ : ምንትኑ : ነገርኩክሙ : ለእመ : ኢተዐቅቡ :
3 ዘተመሀርክሙ : ለእመ : ኢኮነ : ለከንቱ : ዘተመሀርክሙ::=: ናሁ : መሀርኩክሙ :
ቀዲሙ : ዘከመ : ተመሀርኩ : እስመ : ክርስቶስ:ሞተ : በእንተ : ኃጢአትነ : በ
4 ከመ : ይቤ : መጽሐፍ::=: ወተቀብረኒ : ወተንሥአ : እመ : ሣልሰት : ዕለት : በከ
5 መ : ይቤ : መጽሐፍ::=: ወአስተርአዮ : ለኬፋ : ወእምዝ : አስተርአዮሙ:ለዐሠርቱ: ወ
ክልኤቱ : አርዳኢሁ::=:

Pro lampadibus paschatis.

C A P. XV.

E*T declaro vobis fratres nostri, doctrinam quam docui vos, quemadmodum ac-* 1
cepistis, in qua manetis, Et iu qua vivetis: quare loquutus sum vobis, si non 2
observatis quæ didicistis, si non fuit frustrà quod didicistis? Ecce docui vos 3
imprimis quemadmodum edoctus fui, quòd Christus mortuus est propter peccata
nostra, sicut dixit Scriptura. Et sepultus est etiam, & suscitatus est tertio die, 4
sicut dixit Scriptura. Et apparuit Cephæ, & tunc apparuit duodecim discipu- 5
lis suis.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. XV.

1 NOtum autem vobis facio, fratres, Evangelium, quod prædicavi vobis, quod
2 & accepistis, in quo & statis, Per quod & salvamini: quâ ratione prædicave-
3 rim vobis, si tenetis, nisi frustrà credidistis. Tradidi enim vobis in primis,
quod & accepi; Quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundùm
4 Scripturas: Et quia sepultus est, & quia resurrexit tertiâ die secundùm Scri-
5 pturas: Et quia visus est Cephæ, & post hoc undecim: Deindè visus est
6 plus quàm quingentis fratribus simul: ex quibus multi manent usque adhuc,
7 quidam autem dormierunt: Deindè visus est Jacobo, deindè Apostolis omni-
8 bus: Novissimè autem omnium tanquam abortivo, visus est & mihi.
9 Ego enim sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quo-
10 niam persecutus sum Ecclesiam Dei. Gratiâ autem Dei sum id quod sum, & gra-
tia ejus in me vacua non fuit, sed abundantiùs illis omnibus laboravi: non
ego autem, sed gratia Dei mecum: Sive enim ego, sive illi: sic prædi- 11
camus, & sic credidistis. Si autem Christus prædicatur quòd resurrexit à mor- 12
tuis, quomodò quidam dicunt in vobis, quoniam resurrectio mortuorum non
est? Si autem resurrectio mortuorum non est, neque Christus resurrexit. 13
Si autem Christus non resurrexit, inanis est ergò prædicatio nostra, inanis est & fi- 14
des vestra: Invenimur autem & falsi testes Dei: quoniam testimonium diximus 15
adversùs Deum, quòd suscitaverit Christum: quem non suscitavit, si mortui 16
non resurgunt. Nam si mortui non resurgunt, neque Christus resurrexit. Quòd 17
si Christus non resurrexit, vana est fides vestra, adhuc enim estis in peccatis 18
vestris. Ergò & qui dormierunt in Christo, perierunt. Si in hac vita tantùm 19
in Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc 20
autem Christus resurrexit à mortuis primitiæ dormientium: Quoniam qui- 21
dem per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum. Et 22
sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الفصل الخامس عشر * * قراءة الاحد الثاني عشر بعد العنصرة *
1 * يا اخوتي اعرفكم بالبشارة التي بشرتكم بها * التي تسلمتموها وثبتم فيها * وستخلصون
2 بها * باي كلام بشرتكم * ان كنتم قد امسكتموه ووعيتموه * الا ان تكونوا قد آمنتم باطلا *
3 * لانني في المبادي دفعت اليكم ما تسلمته انا * ان المسيح مات عن خطايانا * كما في الكتب *
4 * وانه دفن * وانه قام في اليوم الثالث كما في الكتب * وانه ظهر لبطرس * ثم للاثني عشر *
5
6 * وبعد ذلك ظهر لاكثر من خمسماية اخ في دفعة واحدة * الذين منهم باقون الى الآن *
7 وقوم منهم قد رقدوا * وظهر فيما بعد ليعقوب * ثم للرسل اجمعين * وآخرهم كلهم ظهر لي *
8
9 كمن ظهر لسقط ظهر لي * لانني انا هو الحقير في الرسل الذي لست كفوا ان ادعى رسولا *
10 لانني اضطهدت كنيسة الله * وبنعمة الله انا ما انا * ونعمته الواصلة الي * لم تصد الي جزافا *
11 بل لانني تعبت تعبا اكثر منهم كلهم * ولست انا لكن نعمة الله التي معي * فان
كنت انا * وان يكن اولئك فهكذا نكرز وكذلك آمنتم * تم * * قراءة الاثنين
12 من الجمعة العاشرة بعد العنصرة * * فان يكن المسيح يكرز به انه قد قام من الموتى *
13 فكيف تقول طايفة منكم * ان الموتى ما يكون لهم قيامة * فان تكن قيامة الموتى ما
14 تكون * فولا المسيح قام * وان كان المسيح لم يقم * فكرزنا اذا باطل * وايماننا باطل *
15 * ونوجد شهود لله كذبة * لاننا شهدنا على الله انه اقام المسيح الذي لم ينهضه * ان يكن
16 الموتى ما يقومون اذا * لان الموتى ان لم يقوموا ولا المسيح قام * ان كان المسيح لم يقم فايمانكم
17
18 باطل * وانتم في خطاياكم ايضا * ولعل الراقدين بالمسيح قد هلكوا * فان كنا نحن مؤملين
19 من المسيح وبه الحظ في هذه الدنيا فقط * فسنكون اشد تحسرا من الناس كلهم * تم *
20 * قراءة برسم المتوفين * * فاما المسيح الآن قد قام من الموتى * وصار مقدمة
21 الراقدين الناجمة * لان الموت اذ صار بانسان * وقيامة الموتى بانسان * وكما ان الكل بادم
22 ماتوا * كذلك وبالمسيح يعيش الكل *

C A P. XV.

Lectio Dominicæ duodecimæ post Pentecosten.

*O Fratres mei, notum facio vobis 1
Evangelium quod annuntiavi vobis,
quod accepistis, & in quo perseverâstis,
Per quod etiam servabimini, quo ser- 2
mone annuntiârim vobis, si tenetis eũ et
custoditis: nisi tamen frustra credidistis.
In primis enim tradidi vobis quod ego 3
accepi: quòd scilicet Christus mortuus
sit pro peccatis nostris, prout* habetur *in
Scripturis: Et quòd sepultus sit quòdque 4
surrexerit die tertia, ut* habetur *in
Scripturis: Et quòd apparuerit Petro, 5
deindè duodecim illis: Et postea appa- 6
ruerit pluribus quàm quingentis fratri-
bus eadem vice, ex quibus nonnulli sunt
adhuc superstites, nonnulli verò obdor-
mierunt. Postea apparuit Jacobo, deindè 7
Apostolis omnibus. ultimò autem omnium 8
apparuit mihi: ac si apparuisset abor-
tivo, apparuit mihi: Quoniam ego sum 9
abjectissimus inter Apostolos, qui non
sum dignus qui vocer Apostolus, quòd
Ecclesiam Dei sim persecutus. At per 10
gratiam Dei sum quod sum: & gratia
ejus, quæ pervenit ad me, haud frustra
ad me missa fuit: sed quia laboravi
majore labore quam illi omnes: non
ego tamen, sed gratia Dei quæ mecum
est. Sive igitur ego, sive illi, ita præ- 11
dicamus, & ita credidistis.* Hucusque.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

*Itaq. si de Christo prædicatur quòd sur- 12
rexit à mortuis, quomodo dicunt quidam
ex vobis non esse futuram mortuis re-
surrectionem? Si enim resurrectio mor- 13
tuorum non est futura, ergo neque Chri-
stus resurrexit. Quòd si Christus non 14
resurrexit, ergo prædicatio nostra vana
est, & fides nostra vana: Et reperimur 15
falsi testes Dei: quandoquidem testifi-
cati sumus de Deo, quòd suscitaverit
Christum: quem non excitavit, si vide-
licet mortui non resurgent. Nam si mor- 16
tui non resurgunt, neque Christus resur-
rexit. Si Christus non resurrexit, igitur 17
vana est fides vestra, & estis adhuc in
peccatis vestris: Et forsitan obdormi- 18
entes in Christo jam perierunt. Si nos 19
enim à Christo, & per ipsum, fælicita-
tem expectamus in hoc mundo tantùm,
erimus profectò miserrimi omnium ho-
minum.* Finis.

Lectio pro defunctis.

*Nunc autem Christus resurrexit à mor- 20
tuis, & factus est primitiæ obdor-
mientium enascentes. Cùm enim mors 21
per hominem facta sit, etiam re-
surrectio mortuorum per hominem. Et 22
quemadmodum omnes per Adam mor-
tui sunt, ita & per Christum omnes
vivent:*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወእምዝ ፡ አስተርአዮሙ ፡ ለኃምስቱ ፡ ምእት ፡ ቢጾሙ ፡ ወቦ ፡ እለሂ ፡ ሀለው ፡
7 እስከ ፡ ይእዜ ፡ ወቦ ፡ እለሂ ፡ ኖሙ ፡፡ ወእምዝ ፡ አስተርአዮሙ ፡ ለያዕቆብ ፡ ወለኲሉ ፡
8 ሐዋርያቲሁ ፡፡ ወድኅረ ፡ ኲሉ ፡ አስተርአየኒ ፡ ሊተ ፡ ከመ ፡ ዘለምውት ፡፡ እስመ ፡
9 አነ ፡ እትሐት ፡ እምኲሉ ፡ ሐዋርያቲሁ ፡፡ ወእንዘ ፡ ኢይደልወኒ ፡ አስምየ ፡ ሐዋ
10 ርያሁ ፡ እስመ ፡ ሰደድኩ ፡ ሕዝቦ ፡፡ ወባሕቱ ፡ በጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሀለውኩ ፡ ወጸ
11 ጋሁኒ ፡ ዘወሀበኒ ፡ አኮ ፡ ለከንቱ ፡ ዘኮነኒ ፡፡ ፈድፋደ ፡ እምኲሎሙ ፡ አነ ፡ ጻመውኩ ፡ ወአኮሰ ፡
12 አነ ፡ ውእቱ ፡ ጸጋሁ ፡ ዘላዕሌየ ፡፡ ወእመኒ ፡ አነ ፡ ወእመኒ ፡ እሙንቱ ፡ ከመዝ ፡ ንሜህር ፡
13 ወከመዝ ፡ ናአምን ፡፡ ወእመ ፡ ከመ ፡ ትሜህሩ ፡ ለባዕድ ፡ ወትብሉ ፡ ተንሥአ ፡ ክርስቶ
14 ስ ፡ እምውታን ፡ ወበእፎ ፡ እንከ ፡ ትብሉ ፡ ለሊክሙ ፡ ኢይሐይዉ ፡ ምውታን ፡፡ ወእመሰኬ ፡
15 ኢይሐይዉ ፡ ምውታን ፡ ክርስቶስኒኬ ፡ ኢተንሥአ ፡ እምውታን ፡፡ ወእመሰኬ ፡ ክርስ
ቶስ ፡ ኢተንሥአ ፡ እምውታን ፡ ከንቱ ፡ ውእቱ ፡ ትምህርትነ ፡ ወከንቶ ፡ ተአምኖ ፡ ቦቱ ፡፡
16 ወንሕነኒ ፡ ኮነ ፡ ሰማዕተ ፡ ሐሰት ፡ ላዕለ ፡ እግዚአብሔር ፡ እስመ ፡ ንቤ ፡ አንሥአ ፡ ለክርስቶስ ፡ ዘኢ
17 ያንሥኦ ፡ እንከ ፡ ወኢይትነሥኡ ፡ እንከ ፡ ምውታን ፡፡ ወእመሰኬ ፡ ኢይትነሥኡ ፡ ም
18 ውታን ፡ ክርስቶስኒ ፡ ኢተንሥአ ፡፡ ወእመሰ ፡ ክርስቶስ ፡ ኢተንሥአ ፡ ከንቱ ፡ ሃይማኖትክ
ሙ ፡ ወዓዲክሙ ፡ ሀለውክሙ ፡ ውስተ ፡ ኃጢአትክሙ ፡፡ ወእለሂኬ ፡ ኖሙ ፡ በክርስቶስ ፡ ተሐጕ
19 ሉኬ ፡ እንከ ፡፡ ወእምከመሰ ፡ በዝንቱ ፡ ሕይወትነ ፡ ተወከልነ ፡ በክርስቶስ ፡ ፈድፋደ ፡
20 ሣህልነ ፡፡ እምኲሉ ፡ ሰብእ ፡፡ ወይእዜኒ ፡ ክርስቶስ ፡ ቀደመ ፡ ተንሥአ ፡ እምኲ
21 ሉ ፡ ሰብእ ፡ ምውታን ፡፡ እስመ ፡ በእንተ ፡ ሰብእ ፡ ተፈጥረ ፡ ሞት ፡ ወተፈጥረ ፡ ተንሥ
22 ኦ ፡ እምውታን ፡፡ በከመ ፡ በእንተ ፡ አዳም ፡ ኲልነ ፡ ንመውት ፡ ከማሁ ፡ በእንተ ፡
ክርስቶስ ፡ ኲልነ ፡ ነሐዩ ፡፡

*Et tunc apparuit quingentis fratribus eorum: & sunt qui manent usque nunc, & 6
sunt qui obdormierunt. Et tunc apparuit Jacobo, & omnibus Apostolis ejus, 7
Et ultimò omnium apparuit mihi sicut mortuo. Quia ego inferior sum omni- 8
bus Apostolis ejus, & indignus sum vocari Apostolus ejus, quia persequutus 9
sum populum ejus. Veruntamen per gratiam Dei, sum: & gratia ejus quam 10
concessit mihi, non frustrà fuit mihi. Ampliùs quam omnes illi laboravi: &
non ego, fuit gratia ejus supra me. Et sive ego & sive illi, sic docemus & 11
sic suademus. Et si vos docetis alios, & dicitis; Suscitatus est Christus à 12
mortuis, tum quomodo igitur dicitis vosipsi; Non vivent mortui? Si igitur 13
non vivent mortui, Christus igitur non suscitatus est à mortuis. Et si igitur 14
Christus non suscitatus est à mortuis, frustrà est doctrina nostra, & frustrà con-
fidere in eo: Et nos sumus testes falsi de Deo, quia dicimus; Suscitavit Chri- 15
stum: quem non suscitabat igitur? neque suscitabuntur igitur mortui? Et si igi- 16
tur non suscitantur mortui, Christus quidem non suscitatus est. Et si Christus 17
non suscitatus est, frustrà est fides vestra, & adhuc vos estis in peccatis ve-
stris: Et qui igitur obdormierunt in Christo, perierunt. Et si in hac vita no- 18
stra speramus in Christo, abundantior est miseratio nostra præ omnibus homini- 19
bus. Et nunc Christus primò suscitatus est ante omnes homines mortuos. 20
Quia per hominem facta est mors, & facta est resurrectio à mortuis. 21
Sicut per Adam omnes nos morimur, sic per Christum omnes nos vivemus. 22*

Unusquisque autem in *proprio* ordine, primitiæ Christus, deindè qui Chri-
23 Ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι, ἀπαρχὴ Χριστὸς, ἔπειτα οἱ (ο) Χρι-
sti, in *adventu* ejus. Deindè finis, cùm tradiderit re-
24 στοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. Εἶτα τὸ τέλος, ὅταν (π) παραδῷ τὴν βασιλεί-
gnum Deo & Patri: cùm *aboleverit* omnem principatum, & *omnem* potesta-
αν τῷ Θεῷ καὶ πατρί· ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν, καὶ πᾶσαν ἐξουσί-
tem & virtutem. Oportet *enim* illum regnare, *usque quò* ponat omnes
25 αν καὶ δύναμιν. Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις (ρ) οὗ ἂν θῇ πάντας
inimicos sub *pedes suos*. *Ultimus inimicus abolebitur*
26 τοὺς (σ) ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ
mors. Omnia enim subjecit sub *pedes* ejus. Cùm autem dicat, *Quòd*
27 θάνατος. Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ, Ὅτι
omnia subjecta sunt, *manifestum quòd excepto illo subjiciente* ei omnia. Cùm
28 πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. Ὅταν
autem subjecta fuerint illi omnia, tunc & ipse filius *subjicietur illi*
δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ
subjicienti sibi omnia, ut sit Deus omnia in omnibus. Alio-
29 ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ (τ) Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι. Ἐ-
quin quid facient *baptizati* pro mortuis, si omninò mortui non re-
πεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐ-
surgunt? quid & baptizantur pro *mortuis*? Quid & nos peri-
30 γείρονται; τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ (υ) τῶν νεκρῶν; Τί καὶ ἡμεῖς κιν-
clitamur *omnem horam*? *Per diem* morior, per vestram
31 δυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν
gloriationem, quam habeo in Christo Jesu Domino nostro. Si (secundùm homi-
32 καύχησιν, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Εἰ (κατὰ ἄνθρω-
nem) ad bestias pugnavi *in Epheso, quod* mihi *commodum*, si mortui non resur-
πον) ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρον-
gunt? manducemus & bibamus: cras enim moriemur. *Ne errate*. Cor-
ται; φάγωμεν καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. Μὴ πλανᾶσθε. φθεί- 33
rumpunt mores bonos colloquia mala. Evigilate *justè*, & *ne* pecca-
ρουσιν ἤθη (φ) χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί. Ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνε- 34
te: ignorantiam enim Dei quidam habent: Ad *pudorem* vobis loquor. Sed di-
τε· ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσι· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Ἀλλ' ἐ- 35
cet aliquis; Quomodò resurgunt mortui? quali *autem* corpore *veniunt*? In-
ρεῖ τις, Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; (χ) Ἄ- 36
sipiens, tu quod seminas, non vivificatur, *si non* moriatur. Et quod se-
φρον, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ (ψ) ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ. Καὶ ὃ σπεί- 37
minas, non corpus *oriturum* seminas, sed nudum granum, *si contigerit*, tri-
ρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σί-
tici, aut alicujus cæterorum. *At* Deus illi dat corpus, sicut vo-
του, ἤ τινος τῶν λοιπῶν. Ὁ δὲ Θεὸς (ω) αὐτῷ δίδωσι σῶμα, καθὼς ἠ- 38
luit, & unicuique seminum proprium corpus. Non omnis caro,
θέλησε, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων (α) τὸ ἴδιον σῶμα. Οὐ πᾶσα σὰρξ, 39
eadem caro: sed alia quidem *caro* hominum, alia *autem caro* pecorum, alia
ἡ αὐτὴ σάρξ· ἀλλὰ ἄλλη (β) μὲν σὰρξ ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη
verò piscium, alia *autem* volucrum. Et corpora cœlestia, & corpora terrestria: sed
δὲ (γ) ἰχθύων, ἄλλη δὲ (δ) πτηνῶν. Καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· (ε) ἀλλ' 40
alia quidem cœlestium gloria, alia autem terrestrium. Alia *gloria* Solis, & alia
ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη 41
gloria Lunæ, & alia *gloria* stellarum. Stella enim à stella differt in *gloria*. Sic
δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων. ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. (ζ) Οὕτω 42
& resurrectio mortuorum: seminatur in corruptione, *surgit* in incorruptione: Semi-
καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν· σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· Σπείρε- 43
tur in *ignominia*, *excitatur* in gloria: Seminatur in infirmitate, *surgit* in virtute:
ται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει·

MS. A. (ο) τοῦ Χριστοῦ (π) παραδιδῷ (ρ) οὗ θῇ (σ) ἐχθροὺς αὐτοῦ ὑπὸ (τ) Θεὸς πάντα (υ) αὐτῶν; (φ) χρηστὰ (χ) Ἄφρων, (ψ) ζωογονεῖτε, (ω) δίδωσιν αὐτῷ (α) ἴδιον (β) μὲν ἀν-
θρώπων, (γ) πτηνῶν, (δ) ἰχθύων. (ε) ἀλλὰ (ζ) Οὕτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
[illegible]
[illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 37 [illegible]
[illegible]
38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
41 [illegible]
[illegible]
42 43 [illegible]
[illegible]

Unusquisque autem in suo ordine: primitiæ 23
fuit Christus, deinde ii qui sunt Christi, in
adventu ipsius. Et tunc erit finis quum tra- 24
diderit regnum Deo patri, quum cessave-
rit omnis principatus, & omnis dominatio,
omnes denique potestates. Futurum est 25
enim ut regnum obtineat usquedum posu-
erit omnes inimicos suos sub pedibus suis.
Novissima autem inimica abolebitur mors. 26
Omnia enim subjecit sub pedibus ejus.
Quum autem dicat omnia illi esse subje- 27
cta, manifestum est, excipiendum eum qui
subjecit illi omnia. Quum autem fuerint 28
illi subjecta omnia, tunc ipsemet Filius sub-
jicetur ei qui subjecit illi omnia, ut sit De-
us omnia in omnibus. Alioquin quid fa- 29
cient ii qui baptizantur pro mortuis, si mor-
tui non resurgunt? cur baptizantur pro
mortuis? Cur & nos in periculo omni 30
horâ consistimus? Juro per gloriam ve- 31
stram, fratres mei, quam habeo in Domino
nostro Jesu Christo, me quotidie mori. Si 32
tanquam inter homines, objectus sum besti-
is Ephesi, quid prodest mihi, si mortui
non resurgunt? Edamus & bibamus, cras
enim morimur. Ne erraveritis. Nam cor- 33
rumpunt mentes benignas colloquia prava.

Defunctorum. 25.

Excitate corda vestra justè, & ne peccetis: 34
sunt enim quidam qui scientiam Dei non
habent: ad verecundiam vestram hoc dico.
Dicet aliquis vestrûm; Quomodo resurgent 35
mortui, & quonam corpore venturi sunt?
Stulte, semen quod seminas, nisi moriatur 36
non reviviscit. Et quod seminas, non qui- 37
dem corpus quod futurum est seminas, sed
granum nudum, tritici, aut hordei, aut cæ-
terorum seminum. Deus autem dat ei cor- 38
pus prout vult, & unicuique seminum pro-
prium corpus naturale. Siquidem omne 39
corpus æquale non est: aliud est enim cor-
pus hominis, & aliud jumenti, & aliud vo-
lucris, & aliud piscium. Sunt & corpora 40
cœlestia, & sunt corpora terrestria: sed alia
est gloria cœlestium, & alia terrestrium.
Item alia est gloria solis, & alia est gloria 41
lunæ, & alia gloria stellarum. Stella por-
rò stellam gloriâ antecedit. Sic & vivifi- 42
catio mortuorum. Seminantur in corrupti-
one, resurgunt absque corruptione. Semi- 43
nantur in ignominia, resurgunt in gloria.
Seminantur in infirmitate, resurgunt in vir-
tute.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ወኵሉ፡ በበ፡ ሥርዓቱ፡ ቀዳሚ፡ ክርስቶስ፡ ወእምዝ፡ እለ፡ ክርስቶስ፡ በምጽአቱ፡፡
24 ወማኅለቅቱሰ፡ አመ፡ ተወፈየ፡ እግዚአብሔር፡ መንግሥቶ፡ አብ፡ አመ፡ ተሰዕረ፡ ኵሉ፡
25 ሙኰንን፡ ወኵሉ፡ ንጉሥ፡ ወኀይል፡፡ እስመ፡ ሀለወ፡ ይንግሥ፡ እስከ፡ አመ፡ ይገ
26 ብኡ፡ ኵሉ፡ ጸላእቱ፡ ታሕተ፡ እገሪሁ፡፡ እስመ፡ ኵሉ፡ አግረረ፡ ሎቱ፡ ታሕተ፡
27 እገሪሁ፡ ወደኃሪኒ፡ ጸላኢ፡ ይስዐር፡ ሞት፡፡ ወሶበ፡ ይቤ፡ ኵሉ፡ ገረረ፡ ወባ
28 ሕቱ፡ ይትዐወቅ፡ ከመ፡ ዘእንበለ፡ ዘያገርር፡ ግሩር፡ ሎቱ፡ ኵሉ፡፡ ወአመ፡ ኵ
ሉ፡ ገነየ፡ ሎቱ፡ ይእተ፡ ዕለተ፡ ወልድኒ፡ ይገኒ፡ ለዘ፡ አግነየ፡ ሎቱ፡ ከመ፡ ይኩን፡ እ
ግዚአብሔር፡ በኵሉ፡ ወላዕለ፡ ኵሉ፡፡

Et unusquisque in ordine suo, primò Christus, & tunc qui sunt Christi in adventu ipsius. Et finis ejus erit quum tradiderit Deus regnum suum, Pater, quum aboleverit omnem potestatem, & omnem regem & virtutem. Quia oportet eum regnare usque quò reversi sint omnes inimici ejus sub pedibus ejus. Quia omnia subjecit ei sub pedibus ejus: et ultimum inimicum destruet, mortem. Et quum dicit omnia subjecit, tamen manifestum est quod præter eum qui subjecit, subjecta sunt ei omnia. Et quum omnia subjecta fuerint ei, ista die Filius subjicietur ei qui subjecit ei omnia, ut sit Deus in omnibus, & super omnia.

Versio VULGATA LATINA.

23 Unusquisque autem in suo ordine, primitiæ Christus : deindè ii , qui sunt
24 Christi, qui in adventu ejus crediderunt. Deindè finis; cùm tradiderit re-
gnum Deo & Patri, cùm evacuaverit omnem principatum, & potestatem ,
25 & virtutem. Oportet autem illum regnare , donec ponat omnes inimicos
26 sub pedibus ejus. Novissima autem inimica destruetur mors : Omnia enim
27 subjecit sub pedibus ejus. Cùm autem dicat ; Omnia subjecta sunt ei : sine
28 dubio præter eum , qui subjecit ei omnia. Cùm autem subjecta fuerint il-
li omnia : tunc & ipse Filius subjectus erit ei qui subjecit sibi omnia , ut
29 sit Deus omnia in omnibus. Alioquin quid facient qui baptizantur pro mor-
tuis , si omninò mortui non resurgunt ? ut quid & baptizantur pro illis ?
30 Ut quid & nos periclitamur omni horâ ? Quotidiè morior per vestram
31 gloriam , fratres , quam habeo in Christo Jesu Domino nostro. Si (secun-
32 dùm hominem) ad bestias pugnavi Ephesi , quid mihi prodest , si mortui
33 non resurgunt ? manducemus, & bibamus : cras enim moriemur. Nolite se-
duci : Corrumpunt mores bonos colloquia mala. Evigilate justi , & nolite 34
peccare : ignorantiam enim Dei quidam habent , ad reverentiam vobis lo-
quor. Sed dicet aliquis; Quomodò resurgunt mortui ? qualíve corpore ve- 35
nient ? Insipiens , tu quod seminas non vivificatur , nisi priùs moriatur. 36
Et quod seminas, non corpus , quod futurum est , seminas , sed nudum gra- 37
num , ut putà tritici , aut alicujus cæterorum. Deus autem dat illi corpus 38
sicut vult : & unicuique seminum proprium corpus. Non omnis caro , ea- 39
dem caro : sed alia quidem hominum, alia verò pecorum , alia volucrum ,
alia autem piscium. Et corpora cœlestia , & corpora terrestria : sed alia 40
quidem cœlestium gloria , alia autem terrestrium. Alia claritas Solis , alia 41
claritas Lunæ, & alia claritas stellarum. Stella enim à stella differt in clari-
tate : Sic & resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione , surget in 42
incorruptione. Seminatur in ignobilitate , surget in gloria : Seminatur in 43
infirmitate, surget in virtute :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

23 * كل واحد في موكبه * فالمسيح المقدمة الناجمة * ثم أولياء المسيح يقومون في حضوره * ثم
24 الانقضاء * إذا دفع الملك إلى الإله والأب * إذا أبطل كل رياسة وكل سلطان واقتدار * لأنه
25 يجب له أن يملك إلى أن يضع كافة الأعداء تحت قدميه * ويبطل الموت العدو الآخر * لأنه
26 قد خضع الكل تحت قدميه * فإذا قال أن الكل قد خضعوا فمن البين أن الكل من غير
27 من قد خضع له الكل * فإذا خضع له الكل حينئذ والابن نفسه يخضع لمن أخضع له الكل *
28 ليكون الإله في الكل كل شيء *
* قراءة الثلثاء من الجمعة العاشر بعد العنصرة *
29 * وإلا فماذا يصنع الذين يصطبغون من أجل الأشخاص المائتة * إن كان الموتى بالجملة
30 ما يقومون فلم يصطبغون من أجل الأشخاص المائتة * ولم نعطب نحن كل ساعة * وإني في
31 كل يوم أموت * وحق فخركم الذي لي بيسوع المسيح ربنا * وإن كنت حاربت الوحوش كما
32 يخص بإنسان بأفسس فما منفعتي * فإن كان الموتى ما يقومون فلنأكل ولنشرب * فإننا نموت
33 غدا * لا تضلوا فإن العوائد الصالحة تفسدها الأحاديث الرديه * فيقوا إفاقة واجبة ولا
34 تخطئوا * فإن فيكم قوم لا معرفة لهم بالله * لتخجيلكم أقول هذا * لكن سيقول أحدكم
35 كيف يقومون الموتى * وأي جسم يقبلون * يا جاهل أنت البذار الذي تزرعه * إن لم يمت
36 فما يعيش * والذي تزرعه * فما تزرع الجسد الذي قد أينع ونبت * بل ربما يتفق أن
37 تزرع حبة حنطة مجردة * أو حبة من باقي البزور * والله كما شاء أعطاها جسما * ويعطي كل نوع
38 من البزور جسمه * تم *

* قراءة السبت الثامن عشر بعد العنصرة * وللموتى أيضا *

39 * وكل بشر ليست تلك البشر نفسها * لكن بشر الناس أخرى * وبشر البهائم أخرى * وبشر
40 السمك أخرى * وبشر الطير أخرى * وأجسام سماوية * وأجسام أرضية * لكن مجد السماويين
41 آخر * ومجد الأرضيين آخر * ومجد الشمس آخر * ومجد القمر آخر * ومجد النجوم آخر * لأن نجما
42 يفضل على نجم في المجد * وكذلك قيامة الموتى * تزرع في البلى فتقوم بعدم البلى * تزرع في
43 الهوان فتقوم في المجد * تزرع في الضعف فتقوم بالقوة *

Unusquisque in suo ordine. Christus qui- 23
dem primitiæ antecedentes, deinde ami-
ci Christi resurgent, cùm ipse aderit.
Deinde finis, cum tradiderit regnum 24
Deo & Patri : cùm aboleverit omnem
principatum, & omne dominium,
omnémque potentiam. Nam oportet eum 25
regnare donec posuerit omnes inimicos
sub pedes ejus. Et cessabit mors ulti- 26
mus hostis : quandoquidem subjecit
omnia sub pedes illius. Cùm igitur 27
dicat omnia subjecta esse, manifestum
est quòd omnia dicantur præter eum
qui subjecit ei omnia. Cùm autem 28
subjecta fuerint ei omnia, tunc & ipse
filius subjicietur ei qui subjecit ipsi
omnia, ut sit Deus in omnibus omnis
res.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

Alioqui quid facient qui baptizantur 29
pro personis mortuis ? Si mortui omni-
no non resurgunt, cur igitur baptizan-
tur pro personis mortuis ? Et cur nos 30
omni hora naufragium patimur ? Et 31
ego quidem singulis diebus morior, per
realitatem gloriæ vestræ quam habeo
in Jesu Christo Domino nostro. Et si 32
pugnavi adversùs bestias , ut homini
quadrat, Ephesi, quæ mea utilitas ? Si
enim mortui non resurgunt, igitur eda-
mus & bibamus, quia cras moriemur.
Ne decipiamini: bonos enim mores cor- 33
rumpunt fabulæ pravæ. Evigilate evi- 34
gilatione debitâ, & ne peccetis : nam
sunt inter vos quidam qui non habent
cognitionem Dei : ad pudorem vestrum
hoc dico. At dicet aliquis vestrûm; 35
Quomodo resurgent mortui, & quali
corpore venient ? O stulte, semen quod 36
tu seminas, nisi mortuum fuerit, non
reviviscit. Et quod seminas, non il- 37
lud seminas corpus quod pullulavit ac
germinavit : sed siquando contingat ut
semines granum frumenti nudum, aut
granum aliquod ex reliquis seminibus,
Deus, ut voluit, dedit ei corpus, & dat 38
cuilibet speciei seminum corpus ejus.
Finis.

Lectio sabbathi decimi octavi post Pentecosten. Et præterea pro Defunctis.

Et omnis caro, non est ipsa eadem caro ; 39
sed alia caro hominum, & alia caro ju-
mentorum, & alia caro piscium, & alia
caro volucrum. Et sunt corpora cæle- 40
stia, & sunt corpora terrestria : sed alia
est gloria cælestium, alia gloria terre-
strium. Et alia est gloria solis, & alia 41
gloria lunæ, & alia gloria stellarum :
stella siquidem stellæ præstat gloriâ.
Sic & resurrectio mortuorum : semi- 42
namur in corruptione, resurgemus cor-
ruptionis expertes. Seminamur in igno- 43
minia, resurgemus in gloria : semi-
namur in imbecillitate, resurgemus in
potentia :

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

29 ክመ : መንትኑ : ያጠምቁ : አኮኑ : ከመ : የሐይው : እምዉታን:: ወእመሰኬ : ኢይትነሠ
30 ኡ : እምዉታን : ለመንትኑ : እንከ : ያጠምቁ:=: ወለመንትኑ : እንከ : ንሕነኒ : ንሠር
31 ሕ : ኵሉ : ሰዐተ : ወንትቀተልዊ::=: ወበእንተዝ : ምክሕነ : አኀዊነ : ዘበ : ክርስቶስ :
32 እግዚእነ : ኢየሱስ::=: ቦኑ : ለአድልዎ : ለሰብእኑ : ተበአስኩ : ምስለ : አርዌ : ምድ
ር : በኤፌሶን::መንተ : እንከ : ይበቍዓኒ : ለእመ : ኢየሐይው : ምዉታን : ንብላዕ : ወንስ
33 ተይ : ጌሠመ : ንመውት:=: ኢያስሕቱክሙ : አኀዊነ : ነገር : እኩይ : ግዕዘ : ሠናየ : ያ
34 ማስን::=: ትግሁ : ለጽድቅ : ወኢትስሐቱ :: እስመቦ : እለ : ኢያአምርዎ : ለእግዚአ
35 ብሔር : ወባሕቱ : ከመ : ተኃፈሩ : እብለክሙ:=: ሀሎ: ዘይብል : እፎኑ: ይትነሠኡ:
36 ምዉታን : ወበአይ : ነፍስቶሙ : ይትነሠኡ::=: አብድ : አንተ : ዘትዘርእ : ኢይሐዩ :
37 ለእመ : ኢሞተ:=: ወዘኒ : ዘትዘርእ : አኮ : ዝንቱ : ነፍስት : ዘይትወለድ : ዘትዘርእ :
38 ደእሙ : ዕራቃ : ሕጠተ : እመኒ : ዘሥርናይ : ወእመኒ : ዘባዕድ::=: ወእግዚአብሔር :
39 ይሁቦ : ነፍስተ : ዘከመ : ፈቀደ : ወለለ : አሐዱ : ዘርእ : ዘዘ : ዚአሁ : ነፍስቱ:=: እስ
መ : ኢኮነ : አሐዱ : ሥጋሁ : ሳነፍስት : ኵሉ :: ካልእ : ዘሰብእ : ወካልእ : ሥጋ : እንስ
40 ሳ : ወካልእ : ዘዖፍ: ሥጋሁ : ወካልእ : ነፍስተ : ዓሣ:=: ወከልዕ : ነፍስት : ዘበ : ምድ
41 ር : ወካልእ : ዘበ : ሰማይ : ወባሕቱ : ካልእ : ክብሩ : ለዘ : በሰማይ : ወካልእ : ክብሩ : ዘ
በ : ምድር:=: ካልእ : ክብሩ : ለፀሐይ: ወካልእ: ክብሩ : ሳወርኅ : ወካልእ : ክብሮሙ:
42 ሳከዋክብት : ወኮከብ : እምኮከብ : ይኄይስ : ክብሩ::=: ከማሁኬ : ተንሥኦቶሙ : ለ
43 ምዉታን : ይዘራእ : በዘ : ይማስን : ወይትነሣእ : በዘ : ኢይማስን::=: ይዘራእ : በኅሳ
ር : ወይትነሣእ : በክብር : ይዘራእ : በድካም : ወይትነሣእ : በኀይል::=:

Alioquin quid baptizant , nónne ut revivificent à mortuis ? si igitur 29
non suscitabuntur à mortuis, quare igitur baptizant ? Et quare igitur nos 30
laboramus omni horâ & trucidamur ? Et propter gloriationem nostram , 31
fratres nostri , quæ in Christo Domino nostro Jesu est. Num placere homi- 32
nibus pugnavi cum vipera in Epheso ? quid igitur prodest mihi , si non vi- 33
vent mortui ? Edamus, & bibamus ; cras moriemur. Ne seducant vos , fra-
tres nostri : sermo malus mores bonos corrumpit. Evigilate pro justitia , & 34
ne erretis : quia sunt qui nesciunt Deum, sed ut pudefacti sitis loquor vobis.
Sunt qui dicunt ; Quomodò suscitabuntur mortui , & cujusmodi corporibus 35
suscitabuntur ? Demens , quod tu seminas , non vivificit , nisi moriatur.
Et illud quod seminas non idem corpus , quod productum erit, est quod se- 36
minas, sed nudum granum, sivi tritici , sive alterius grani. Et Deus dat 37
ei corpus prout voluit : & cujuscunque seminis suum proprium est corpus. 38
Quia non est una caro omnium corporum: alia est hominum, & alia caro 39
pecorum , & alia volucrum caro, & aliud corpus piscium. Et aliud cor- 40
pus est, quod est in terra , & aliud quod est in cælo : sed alia est gloria
ejus quod est in cælo , & alia gloria ejus quod est in terra. Alia gloria 41
solis, & alia gloria lunæ , & alia gloria stellarum. Et stella stellâ potior
est gloriâ suâ : Sic & resurrectio mortuorum : seminatur corruptibile , & 42
suscitatur incorruptibile. Seminatur in contemptu , & suscitatur in gloria : 43
seminatur in infirmitate, & suscitatur in potentia :

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΚΟΡΙΝΘ. Α'. ΚΕΦ. Θ'.

Seminatur corpus animale, *surgit* corpus spiritale. Est corpus animale, & est
44 Σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. (η) ἔστι σῶμα ψυχικόν, καὶ ἔστι
corpus spiritale. *Ita* & scriptum est; Factus est primus homo Adam in
45 σῶμα πνευματικόν. Οὕτω καὶ γέγραπται, Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς
animam viventem: novissimus Adam in spiritum vivificantem. Sed non priùs spi-
46 ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. Ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευ-
ritale, sed animale: deindè spiritale. Primus homo de
47 ματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν· ἔπειτα τὸ πνευματικόν. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ
terra, terrenus: secundus homo, *Dominus* de cœlo. Qualis terrenus,
48 γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. Οἷος ὁ χοϊκός,
tales & terreni: & qualis cœlestis, tales & cœlestes. *Et* sicut
49 τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. Καὶ καθὼς
portavimus imaginem terreni, portemus & imaginem cœlestis. Hoc autem
50 ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, (θ) φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. Τοῦτο δέ
dico, fratres, Quia caro & sanguis regnum Dei *jure hæreditario* possidere non possunt,
φημι, ἀδελφοί, Ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύνανται,
neque corruptio incorruptelam *jure hæreditario possidet.* Ecce mysterium vobis dico; Omnes
51 οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. Ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω, (ι) Πάντες
quidem *non dormiemus,* omnes *autem* immutabimur: In momento, in ictu
52 μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα· Ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ
oculi, in novissima tuba, (tuba canet enim,) & mortui resurgent
ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι, (σαλπίσει γάρ,) καὶ οἱ νεκροὶ (κ) ἐγερθήσονται
incorrupti, & nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere
53 ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι
incorruptionem: & mortale hoc induere immortalitatem. Cùm autem *corruptibile*
54 ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. (λ) Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν
hoc induerit incorruptionem, & mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet
τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται
sermo *ille* scriptus; Absorpta est mors in victoria. Ubi tuus,
ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος, Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. Ποῦ σου, 55
mors, stimulus? ubi *tua, sepulchrum,* victoria? *At* stimulus mortis,
θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νῖκος; Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου, 56
peccatum: *at potentia* peccati, Lex. *At* Deo *gratia*
(μ) ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, ὁ νόμος. Τῷ δὲ Θεῷ χάρις 57
danti nobis victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum. Itaque, fratres mei
τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὥστε, ἀδελφοί μου 58
dilecti, stabiles estote, immobiles: abundantes in opere Domini sem-
ἀγαπητοί, ἑδραῖοι γίνεσθε, (ν) ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάν-
per, scientes quòd labor vester non est inanis in Domino.
τοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ.

CAP. XVI. ις'.

De autem *collecta* quæ in Sanctos, sicut ordinavi Ecclesiis Galatiæ,
Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, 1
ita & vos facite. Per unam *Sabbatorum* unusquisque vestrûm apud
(α) οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. Κατὰ μίαν (β) σαββάτων ἕκαστος ὑμῶν παρ' 2
se reponat recondens quod *benè successerit:* ut non cùm venero, tunc collectæ
ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ, τι ἂν (γ) εὐοδῶται· ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι
fiant. Cùm autem adfuero, quos probaveritis per epistolas, hos
γίνωνται. Ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους 3
mittam perferre gratiam vestram in Hierusalem. *Si verò* fuerit dignum
πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς (δ) Ἱερουσαλήμ. Ἐὰν δὲ (ε) ᾖ ἄξιον 4
& me proficisci, cum me proficiscentur. Veniam autem ad vos, cùm
τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν 5
Macedoniam pertransiero: (Macedoniam *enim* pertransibo.)
Μακεδονίαν διέλθω· (Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι.)

MS.A (η) οὐκ ἔστιν σῶμα ····κόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν· ····ς καὶ (θ) φορέσωμεν (ι) Οἱ πάντες μὲν* οὐ κοιμηθησόμεθα, οὐ πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα Sed prius οὐ in MS. superscribitur. (κ) ἀναστήσονται (λ) Ὅταν δὲ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται τὴν ἀθανασίαν, καὶ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, τότε (μ) ἐστὶν ἡ ἁμαρτία· (ν) καὶ ἀμετακίνητοι, Κεφ. ις'. MS.A. (α) οὕτως (β) σαββάτου (γ) εὐοδώθη· (δ) Ἱεροσόλυμα. (ε) ἄξιον ᾖ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

44 [illegible]
45 [illegible]
46 [illegible]
47 [illegible]
48 [illegible]
49 [illegible]
50 [illegible]
51 [illegible]
52 [illegible]
53 [illegible]
54 [illegible]
55 [illegible]
56 [illegible]
57 [illegible]
58 [illegible]

[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]

Seminatur corpus animale, resurgit corpus 44
spirituale. Est enim corpus animæ, est &
corpus spiritûs. Ita quoque scriptum est, 45
Factus est Adam homo primus in animam vi-
ventem, at postremus Adam in spiritum vi-
tam largientem. Sed non fuit primùm spi- 46
rituale, sed animale, tum demùm spirituale.
Primus homo pulverulentus ex terra: ho- 47
mo secundus Dominus è cœlo. Quemad- 48
modum est pulvereus ille, sic & pulverei: &
quemadmodum est ille qui ex cœlo est, ita
& cœlestes. Et sicut induimus imaginem 49
illius qui ex pulvere est, sic induemus ima-
ginem illius qui è cœlo est. Hoc autem di- 50
co fratres mei, quòd caro & sanguis regnum
cœlorum hæreditate possidere non possunt:
neq; corruptio possidebit incorruptibilitatē.
Ecce dico vobis arcanum, Non omnes ob- 51
dormiemus, omnes autem immutabimur Su- 52
bitò, quasi ictu oculi, per extremam tubam
quum vocem immittet: & resurgent mortui
absque corruptione, & nos immutabimur.
Futurum est enim ut hoc corruptibile induat 53
incorruptibilitatem, paritérque quod mor-
tale est, induat immortalitatem. Quum au- 54
tem hoc quod corruptibile est, induerit in-
corruptibilitatem, & hoc mortale, immor-
talitatem, tunc fiet sermo ille qui scriptus est,
Absorpta est mors in victoria. Ubi est acu- 55
leus tuus, ô mors? & ubi est victoria tua, in-
ferne? Aculeus autem mortis peccatum est, & 56
vis peccati Lex est. Sed Deo gratia qui dedit 57
nobis victoriam per Dominum nostrum Je-
sum Christum. Itaque fratres mei & cha- 58
rissimi mei, estote stabiles, neque sitis mo-
biles, sed estote semper progredientes in
opere Domini, quum sciatis laborem vestrum
non esse inanem in Domino.

CAP. XVI.

Dominicâ V. post Epiphaniam. 26.

CÆterùm de eo quod colligitur pro San- 1
ctis, quemadmodum præcepi Ecclesiis Gala-
tarum, ita & vos facite. Qualibet domini- 2
câ unusquisque vestrûm domi suæ seponat,
& conservet illud quod per manus suas ob-
venit, ne quum venero, tunc fiant collectæ.
Quum autem advenero, quos elegeritis, mit- 3
tam cum epistola, ut perferant gratiam ve-
stram ad Ierusalem. Quòd si fuerit dignum 4
opus ut & ego proficiscar, mecum etiam
proficiscentur. Veniam autem ad vos quum 5
pertransiero Macedoniam, siquidem Mace-
doniam prætergressurus sum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

44 ይዘራእ ፡ በሥጋ ፡ ዘነፍስ ፡ ወይትነሣእ ፡ በሥጋ ፡ ዘመንፈስ ፡ ወእመቦ ፡ ሥጋ ፡ ዘነፍስ ፡ ቦ
45 ኬ ፡ ሥጋ ፡ ዘመንፈስ ። እስመ ፡ ከማሁ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ ተፈጥረ ፡ ቀዳሚ ፡ ብእሲ ፡
46 አደም ፡ ዘነፍስ ፡ ሕያወት ፡፡ ወደኃሪ ፡ ብእሲ ፡ በመንፈስ ፡ ያሐዩ ። ወአኮ ፡ ቀዳሚ ፡ ዘ
መንፈስ ፡ ዘነፍስ ፡ ቀደመ ፡ ወእምዝ ፡ ዘመንፈስ ።
ዘእስጢፋኖስ ፡ ምንባብ ።
47 ወቀዳሚ ፡ ብእሲ ፡ እምድር ፡ መሬታዊ ፡ ወደገም ፡ ብእሲ ፡ እምሰማይ ፡ ሰማያዊ ።
48 በከመ ፡ ዝኩ ፡ መሬታዊ ፡ ከማሁ ፡ መሬታውያን ፡፡ ወበከመ ፡ ዝኩ ፡ ሰማያዊያን ።

Seminatur in corpore animali, & suscitatur in corpore spirituali. Et si fuerit cor- 44
pus animale, est igitur corpus spirituale: Quia sic dicit Scriptura; Creatus est 45
primus homo Adam animal vivens, & postremus homo in Spiritu vivificabit. Et 46
non fuit priùs spirituale, animale fuit primò, & tunc spirituale.

Die Stephani lectio.

Et primus homo è terra, terrestris: & secundus homo è cœlo, cœlestis. *Qualis* 47 48
hic terrenus, tales terreni: & qualis hic, tales cœlestes.

Versio VULGATA LATINA.

44 Seminatur corpus animale, surget corpus spiritale. Si est corpus animale,
45 est & spiritale, sicut scriptum est; Factus est primus homo Adam in ani-
46 mam viventem, novissimus Adam in spiritum vivificantem. Sed non priùs
47 quod spiritale est, sed quod animale: deindè quod spiritale. Primus homo
48 de terra, terrenus: secundus homo de cœlo, cœlestis. Qualis terrenus,
49 tales & terreni: & qualis cœlestis, tales & cœlestes. Igitur sicut porta-
50 vimus imaginem terreni, portemus & imaginem cœlestis. Hoc autem dico,
fratres; Quia caro & sanguis regnum Dei possidere non possunt: neque cor-
51 ruptio incorruptelam possidebit. Ecce mysterium vobis dico; Omnes quidem
52 resurgemus, sed non omnes immutabimur. In momento, in ictu oculi, in
novissima tuba: canet enim tuba, & mortui resurgent incorrupti: & nos
53 immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem; &
54 mortale hoc induere immortalitatem. Cùm autem mortale hoc induerit im-
mortalitatem, tunc fiet sermo, qui scriptus est; Absorpta est mors in victo-
55
56 ria. Ubi est, mors, victoria tua? ubi est, mors, stimulus tuus? Stimulus au-
tem mortis peccatum est: virtus verò peccati lex. Deo autem gratias, qui 57
dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum. Itaque, fratres 58
mei dilecti, stabiles estote, & immobiles: abundantes in opere Domini sem-
per, scientes quòd labor vester non est inanis in Domino.

CAP. XVI.

DE collectis autem, quæ fiunt in Sanctos, sicut ordinavi Ecclesiis Gala- 1
tiæ, ita & vos facite. Per unam sabbati unusquisque vestrûm apud se sepo-
nat, recondens quod ei benè placuerit: ut non, cùm venero, tunc colle-
ctæ fiant. Cùm autem præsens fuero: quos probaveritis per epistolas, hos
mittam perferre gratiam vestram in Jerusalem. Quòd si dignum fuerit ut & 4
ego eam, mecum ibunt. Veniam autem ad vos, cùm Macedoniam pertransi- 5
iero: nam Macedoniam pertransibo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

44 * يزرع جسم نفساني فيقوم جسم روحاني. ومن الاجسام جسم نفساني. ومنها جسم روحاني * وكذلك
45
46 كتب ان ادم الانسان الاول صار ذا نفس حية. وادم الاخير صار ذا روح محيية. تم * لكن
ليس الروحاني اولا بل النفساني. وبعد الروحاني. * قراءة للاموات ايضا.
47 * فالانسان الاول من الارض ترابيا. والانسان الثاني الرب من السماء * فمثل الترابي كذلك
48
49 الترابيون. ومثل السماوي كذلك السماويون * وكما لبسنا صورة الترابي نلبس صورة
50 السماوي * هذا المعنى عنيت يا اخوتي. ان البشر والدم لن يستطيعا ان يرثا ملكوت الله. ولا
51 البالي يرث عدم البلى * فهاءنذا اقول لكم سرا. اننا لن نرقد كلنا. وسنتبدل كلنا * في
52 هنيهة لا تنقطع. في لحظة عين بالبوق الاخير. لانه سيبوق فيقوم الموتى غير بالين ونتبدل
53 نحن * لان هذا البالي يجب له ان يلبس عدم البلى. وهذا المائت ان يلبس عدم الموت
54 * فاذا لبس هذا البالي عدم البلى. وسربل هذا المائت البقاء. فيصير حينئذ القول المكتوب
55 ابتلع الموت مغلوبا مبادا * اين حمتك ايها الموت. واين غلبتك ايها الجحيم * حمة الموت
56
57 هي الخطية. وقوة الخطية هي الشريعة * فالنعمة لله الذي اعطانا الغلبة بربنا يسوع
58 المسيح. تم * السبت التاسع عشر بعد العنصرة * فلذلك يا اخوتي الاحباء
صيروا متوطدين غير متحركين. زائدين متفضلين في عمل الرب دائما. عالمين ان تعبكم
ليس هو في محبة الرب باطلا. * الفصل السادس عشر.
1 * فاما عن الجباية التي تواسون بها القديسين. فكما رتبت لكنائس بلد غلاطية. هكذا
2 اعملوا انتم * في كل سبت كل احد منكم يحرزها ويجعلها عنده مهما سمح به وتيسر له. لكيلا
3 اذا جيت حينئذ تصير الجبايات * واذا جيت اليكم فالذين اختبرتموهم واخترتموهم ارسلهم
برسائل ليحملوا معروفكم الى اورشليم. * قراءة الاربعا من الجمعة العاشرة بعد الخمسين.
4 * وان كان الامر اهلا ان امضي معي فيذهبون معي الذين اختبرتموهم * وساوافي اليكم
5 اذا اجتزت بمكدونية وجلها.

Seminamur corpus animale, resurgemus 44
corpus spirituale. Et corporum aliud *est*
corpus animale, & eorundem aliud *cor-*
pus spirituale. Atque ita scriptum est, 45
quòd Adam primus homo factus est ha-
bens animam viventem: Adam verò
postremus factus est habens spiritum vi-
vificantem. Hucusque. *At non spirituale* 46
prius, sed animale: ac deindè spirituale.

Lectio pro Defunctis etiam.

Igitur primus homo de terra pulvereus: 47
secundus autem homo, Dominus de cœ-
lo. Et qualis pulvereus, tales pulverei: 48
& qualis cœlestis, tales cœlestes. Et 49
quemadmodum induti sumus imaginem
pulverei, ita *induemur imaginem cœle-*
stis. Hunc sensum intelligo ô fratres 50
mei, quòd caro & sanguis nequeunt hæ-
reditario possidere regnum Dei: neque
corruptibile hæreditario possidere incor-
ruptibilitatem. Ecce ego dico vobis 51
mysterium; Nequaquam obdormiemus
omnes, at immutabimur omnes. In mo- 52
mento indivisibili, in nictatione oculi,
per ultimam tubam. Nam tuba clange-
tur, & mortui surgent incorruptibiles,
& nos immutabimur. Quoniam cor- 53
ruptibile hoc oportebit induere incorru-
ptibilitatem, & mortale hoc induere
immortalitatem. Cùm autem corrupti- 54
bile hoc induerit incorruptibilitatem, &
induerit mortale hoc æternitatem: tunc
fiet sermo scriptus, Absorpta est mors
victa atque *peremota. Ubi suprema* 55
vis tua ô mors? & ubi victoria tua
ô inferne? Suprema vis mortis est pecca- 56
tum: & peccati robur est Lex. Grati- 57
as autem Deo, qui dedit nobis victoriam
per Dominum nostrum Jesum Christum.
Finis.

Sabbatho decimo nono post Pentecosten.

Quapropter ô fratres mei dilecti, estote 58
firmi, immobiles, abundantes, excellen-
tes in opere Domini semper, scientes la-
borem vestrum non esse in charitate Do-
mini irritum.

CAP. XVI.

POrrò quoad collectam qua sanctos sub- 1
levatis, quemadmodum ordinavi Ecclesi-
is regionis Galatiæ, ita & vos facite.
Quolibet sabbatho unusquisque vestrûm 2
apud se condat ac reponat illam, quic-
quid scilicet *per liberalitatem libuerit,*
& commodum sibi fuerit: ne quum ve-
nero, tunc fiant collectæ. Et ubi venero 3
ad vos, quos probaveritis & elegeritis,
mittam cum epistolis ad perferendam be-
neficentiam vestram Jerusalem.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

Quòd si res digna fuerit ut mecum abe- 4
at (beneficentia vestra,) *ibunt mecum*
quos probaveritis. Veniam autem ad vos 5
quum Macedoniam pertransiero atque
perlustravero.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

49 ወበከመ ፡ ለባስነ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለመሬታዊ ፡ ከማሁ ፡ ንለብስ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለሰማያ
50 ዊ፡፡ ወዘንተ ፡ ንብለክሙ ፡ አኀዊነ ፡ ከመ ፡ ዘሥጋ ፡ ወደም ፡ ኢይወርስ ፡ መንግሠ
51 ተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወዘይማስን ፡ ኢይወርስ ፡ ዘኢይማስን፡፡ ነዋ ፡ ኅቡአ ፡ እነ
52 ግረክሙ ፡ ኵልነ ፡ ንመውት ፡ ወአኮ ፡ ኵልነ ፡ ዘንትዌለጥ፡፡ ለእንተ ፡ ምዕር ፡ ከ
መ ፡ ቅጽበተ ፡ ዐይን ፡ በደኃሪ ፡ ንፍኀተ ፡ ቀርን ፡ ወይነፍኁ ፡ ቀርነ ፡ ወይትነሥኡ ፡
53 ምውታን ፡ እንዘ ፡ ኢይትነከዩ ፡ ወንሕነሂ ፡ ንትዌለጥ፡፡ እስመ ፡ ሀለወ ፡ ለዝንቱ ፡
54 ዘይማስን ፡ ይለብስ ፡ ዘኢይማስን ፡ ወዘንቱ ፡ መዋቲ ፡ ይለብስ ፡ ዘኢይመውት፡፡ ወ
55 አመ ፡ ለብሰ ፡ ዝንቱ ፡ መዋቲ ፡ ዘኢይመውት ፡፡ ውእተ ፡ አሚረ ፡ ይበጽሕ ፡ ቃል ፡ ዘ
56 ተጽሕፈ ፡ ተሰጥመ ፡ ሞት ፡ ውስተ ፡ መዊእ፡፡ አይቴ ፡ እንከ ፡ ሞት ፡ መዋኢ ፡ አይ
57 ቴ ፡ እንከ ፡ ሞት ፡ ቀኖት፡፡ ወቀኖቱሰ ፡ ለሞት ፡ ኃጢአት ፡ ወኃይሉ ፡ ለኃጢአ
ት ፡ ኦሪት፡፡ ወለእግዚአብሔር ፡ አኮቴት ፡ ወወሀበነ ፡ ንማእ ፡ በእንተ ፡ እግዚእነ ፡
58 ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ፡፡ ወይእዜኒ ፡ አኀዊነ ፡ ፍቁራን ፡ ጽኑዓነ ፡ ኩኑ ፡ ወኢታንቀልቅ
ሉ ፡ ወአብዝኁ ፡ ባግብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘልፈ፡፡ ታአምሩ ፡ ከመ ፡ ኢኮነ ፡ ለከንቱ ፡ ዘ
ጸመውክሙ ፡ በእንተ ፡ እግዚእነ፡፡
1 16 ወበእንተሰ ፡ ግብረ ፡ ቅዱሳን ፡ በከመ ፡ ሠራዕክዎሙ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘገላ
2 ትያ ፡ ከማሁ ፡ ግበሩ ፡ አንትሙኒ፡፡ በበ ፡ እሑድ ፡ ወዘዘ ፡ ዚአክሙ ፡ ዕቀቡ ፡ ኵ
3 ልክሙ ፡ ወይዝግብ ፡ ሎቱ ፡ ዘተሰርሐ ፡፡ ከመ ፡ ኢይኩን ፡ ቅሥተ፡፡ ለእመ ፡ በጻሕ
ኩ ፡ ዘኃረይክሙ ፡ እፌንዎ ፡ ምስለ ፡ መፃሕፍት ፡ የብጽሕ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ አኮቴትክ
4 ሙ፡፡ ወእመሰ ፡ ደለወኒ ፡ እሑር ፡ ለልየ ፡ አሐውር ፡ ወየሐውሩ ፡ ምስሌየ፡፡
5 ወእመሰ ፡ ኀቤክሙ ፡ በጺሕየ ፡ መቄዶንያ ፡ ወእመቄዶንያ ፡ ኃሊፍየ፡፡

Et sicut induti fuimus imagine terreni, sic induti erimus imagine cœlestis. 49
Et hoc dico vobis, fratres nostri, quòd carnale & sanguinale non hæredi- 50
tate possidebit regnum Dei, & corruptibile non hæreditate possidebit incor-
ruptibile. Ecce mysterium dico vobis; Omnes nos moriemur, sed non omnes 51
nos immutabimur. Modò, quasi ictu oculi, in ultimo flatu cornu, & sufffla- 52
bunt cornu, & suscitabuntur mortui incorrupti, & nos immutabimur.
Quia oportet hoc corruptibile induere incorruptibile, & hoc mortale induere 53
immortale. Et quum induerit hoc mortale immortale, isto die perveniet ser- 54
mo qui scriptus est; Absorpta est mors in victoria. Ubi igitur mortis vi- 55
ctoria? ubi igitur mortis stimulus? Et stimulus mortis est peccatum, & 56
vis peccati lex. Et Deo gratias ago, qui dedit nobis ut vincamus per Do- 57
minum nostrum Jesum Christum. Et nunc fratres nostri dilecti, firmi estote, 58
& ne commoveamini: & abundate in opere Dei semper, & sciatis quòd non
fuit frustrà quòd laborâstis pro Domino nostro.

CAP. XVI.

ET de negotio Sanctorum, sicut constitui domibus Christianorum Galatiæ, sic faci- 1
te vos etiam. Primam quamque dominicam, *& quisque vestrûm observate omnes* 2
vos, & reponat is cui res prosperè successit, ne fiat contentio. Si accessero: 3
quem elegeritis mittam cum epistolis, ut perferat Hierusalem gratias vestras,
Et si conveniens fuerit mihi ut proficiscar, ipse ego proficiscar, & proficiscentur me- 4
cum. Et si ad vos venero *accedens Macedoniam, vèl à Macedonia recedens,* 5

Apud vos autem forsitan manebo, vel etiam hyemabo, ut vos me deducatis,
6 Πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε,
quocunque iero. Nolo enim vos modò in transitu videre: spero
7 οὗ ἐὰν πορεύωμαι. Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω
verò tempus aliquod manere apud vos, si Dominus permiserit. Per-
8 (ζ) δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος (η) ἐπιτρέπῃ. 'Επι-
manebo autem in Epheso usque ad Pentecosten. Ostium enim mihi apertum est magnum &
9 μενῶ δὲ ἐν 'Εφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς. Θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη καὶ
efficax, & adversarii multi. Si autem venerit Timotheus, videte ut
1 ἐνεργὴς, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί. 'Εὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα
sine timore sit apud vos: nam opus Domini operatur sicut & ego.
ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται ὡς (θ) καὶ ἐγώ.
Ne quis ergò illum nihili faciat. Deducite autem illum in pace, ut veniat ad
11 Μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός
me: expecto enim illum cum fratribus. De autem Apollo fratre,
12 με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ 'Απολλὼ τοῦ ἀδελφοῦ,
multùm rogavi eum, ut veniret ad vos cum fratribus: & omninò non
πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν, ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ
fuit voluntas ut nunc veniret: veniet autem, cùm opportunitatem habuerit. Vigilate,
13 ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ· ἐλεύσεται δὲ, ὅταν εὐκαιρήσῃ. Γρηγορεῖτε,
state in fide, viriliter agite, fortificamini. Omnia vestra in charitate fiant.
14 στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, (ι) κραταιοῦσθε. Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.
Obsecro autem vos, fratres, nôstis domum Stephanæ, quòd est primitiæ
15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ

Achaiæ, & in ministerium Sanctis addixerunt seipsos: Ut & vos subjiciamini
τῆς 'Αχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· Ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε 16
talibus: & omni cooperanti & laboranti. Gaudeo autem in præsentia
τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ 17
Stephanæ & Fortunati & Achaici, quoniam vestri defectionem hi supple-
Στεφανᾶ καὶ (κ) Φορτουνάτου καὶ 'Αχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα (λ) οὗτοι ἀνεπλή-
verunt. Refecerunt enim meum spiritum & vestrum. Agnoscite ergò tales.
ρωσαν. 'Ανέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς (μ) τοιούτους. 18
Salutant vos Ecclesiæ Asiæ: Salutant vos in Domino multùm, Aquila
'Ασπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς 'Ασίας· 'Ασπάζονται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ 'Ακύλας 19
& Priscilla, cum ea quæ in domo eorum Ecclesia. Salutant vos fratres
καὶ Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. 'Ασπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ 20
omnes. Salutate alii alios in osculo sancto. Salutatio meâ manu Pauli.
πάντες. 'Ασπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. 21
Si quis non amat Dominum Jesum Christum, sit anathema, Maran atha.
Εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν (ν) Κύριον 'Ιησοῦν Χριστὸν, ἤτω ἀνάθεμα, μαρὰν ἀθά. 22
Gratia Domini Jesu Christi cum vobis. Charitas mea cum omnibus vobis
'Η χάρις τοῦ (ξ) Κυρίου 'Ιησοῦ Χριστοῦ μετὰ ὑμῶν. 'Η (ο) ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν 23
in Christo Jesu. Amen. 24
ἐν Χριστῷ 'Ιησοῦ. 'Αμήν.
Ad Corinthios prior scripta est à Philippis per Stephanam, & Fortunatum,
(†) Πρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων διὰ Στεφανᾶ, καὶ Φορτουνάτου,
& Achaicum & Timotheum.
καὶ 'Αχαϊκοῦ καὶ Τιμοθέου.

'Εν στίχοις ωο.

MS.A. (ζ) γὰρ (η) ἐπιτρέψῃ. (θ) κἀγώ. (ι) καὶ κραταιοῦσθε. (κ) Φορτουνάτου (λ) αὐτοὶ (μ) τοιούτους. *** 'Ασπάσονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. (ν) Κύριον, ἤτω (ξ) Κυρίου ἡμῶν 'Ιησοῦ (ο) ἀγάπη μετὰ (†) Πρὸς Κορινθίους α'.

Locus undè missa est hæc Epistola in MS.A. non notatur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 ܘܐܦܫܪ ܕܠܘܬܟܘܢ ܐܩܘܐ ܐܘ ܐܣܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܐܥܒܕ. ܕܐܢܬܘܢ ܬܠܘܘܢܢܝ ܠܐܝܟܐ ܕܐܙܠ ܐܢܐ. * ܠܐ ܨܒܐ
7 ܐܢܐ ܕܗܫܐ ܐܝܟ ܥܒܪ ܐܘܪܚܐ ܐܚܙܝܟܘܢ. ܡܣܒܪ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܙܒܢܐ ܩܠܝܠ ܠܘܬܟܘܢ. ܐܢ ܡܪܝ
8 ܢܦܣ ܠܝ. * ܡܩܘܐ ܐܢܐ ܓܝܪ ܒܐܦܣܘܣ ܥܕܡܐ ܠܦܢܛܩܘܣܛܐ. * ܬܪܥܐ ܓܝܪ ܪܒܐ
9 ܐܬܦܬܚ ܠܝ ܕܡܠܐ ܡܥܒܕܢܘܬܐ. ܘܣܓܝܐܐ ܐܢܘܢ ܒܥܠܕܒܒܐ. * ܘܐܢ ܢܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܛܝܡܬܐܘܣ
10 ܚܙܘ ܕܕܠܐ ܕܚܠܐ ܢܗܘܐ ܠܘܬܟܘܢ. ܥܒܕܐ ܓܝܪ ܕܡܪܝܐ ܦܠܚ ܐܝܟ ܐܦ ܐܢܐ. * ܠܐ ܗܟܝܠ ܐܢܫ
11 ܢܫܝܛܝܘܗܝ. ܐܠܐ ܠܘܘܗܝ ܒܫܠܡܐ ܕܢܐܬܐ ܠܘܬܝ. ܡܣܟܐ ܐܢܐ ܠܗ ܓܝܪ ܥܡ ܐܚܝ. * ܡܢ
12 ܐܦܘܠܘ ܕܝܢ ܐܚܝ. ܣܓܝ ܒܥܝܬ ܡܢܗ ܕܢܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܥܡ ܐܚܐ. ܘܟܒܪ ܠܐ ܗܘܐ ܨܒܝܢܐ
ܕܢܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ. ܐܡܬܝ ܕܝܢ ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܐܬܪܐ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ.
* ܕܬܠܬ ܒܫܒܐ ܕܫܒܬܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܨܘܡܐ * ܩܪ *
13 * ܐܬܬܥܝܪܘ ܘܩܘܡܘ ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܐܬܓܒܪܘ ܐܬܚܝܠܘ. * ܘܟܠܗܘܢ ܨܒܘܬܟܘܢ ܒܚܘܒܐ
14 ܢܗܘܝܢ. * ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ. ܥܠ ܒܝܬܐ ܕܐܣܛܦܢܐ. ܡܛܠ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ
15 ܕܪܝܫܝܬܐ ܐܝܬܘܗܝ ܕܐܟܐܝܐ. ܘܣܡܘ ܢܦܫܗܘܢ ܠܬܫܡܫܬܐ ܕܩܕܝܫܐ. * ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܬܗܘܘܢ
16 ܡܫܬܡܥܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܗܟܢܐ ܐܢܘܢ. ܘܠܟܠܢܫ ܕܠܐܐ ܥܡܢ ܘܡܥܕܪ. * ܚܕܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܒܡܐܬܝܬܗ
17 ܕܐܣܛܦܢܐ. ܘܕܦܘܪܛܘܢܛܘܣ ܘܕܐܟܐܝܩܘܣ. ܕܡܕܡ ܕܒܨܪܬܘܢ ܠܘܬܝ ܗܢܘܢ ܡܠܝܘ.
18 * ܐܢܝܚܘ ܓܝܪ ܪܘܚܝ ܕܝܠܝ ܘܕܝܠܟܘܢ. ܗܘܝܬܘܢ ܗܟܝܠ ܡܫܬܘܕܥܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܗܟܢܐ ܐܢܘܢ.
29 * ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟܘܢ. ܥܕܬܐ ܟܠܗܝܢ ܕܒܐܣܝܐ. ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟܘܢ ܣܓܝ ܒܡܪܢ.
20 ܐܩܘܠܘܣ ܘܦܪܝܣܩܠܐ. ܥܡ ܥܕܬܐ ܕܒܒܝܬܗܘܢ. * ܫܐܠܝܢ ܒܫܠܡܟܘܢ ܐܚܝܢ ܟܠܗܘܢ.
21 ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܚܕ ܕܚܕ ܒܢܘܫܩܬܐ ܩܕܝܫܬܐ. * ܫܠܡܐ ܒܟܬܒܬ ܐܝܕܝ ܕܦܘܠܘܣ.
22 23 * ܡܢ ܕܠܐ ܪܚܡ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܢܗܘܐ ܚܪܡ. ܡܪܢ ܐܬܐ. * ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ
24 ܡܫܝܚܐ ܥܡܟܘܢ. * ܘܚܘܒܝ ܥܡ ܟܠܟܘܢ ܒܡܫܝܚܐ ܝܫܘܥ ܐܡܝܢ.
* ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܩܘܪܝܢܬܝܐ. ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ ܦܝܠܝܦܘܣ
ܕܡܩܕܘܢܝܐ. ܘܐܫܬܕܪܬ ܒܝܕ ܛܝܡܬܐܘܣ *

Quinetiam fortasse apud vos permanebo, 6
aut hybernabo apud vos, ut vos me comite-
mini quocunque proficiscar. Nolo nunc 7
quasi viam transiturus vos invisere: spero
enim me aliquantum tempus commoraturum
apud vos, si Dominus meus permiserit mihi.
Namque permansurus sum Ephesi usque ad 8
Pentecosten. Siquidem ostium magnum pa- 9
tet mihi plenum operosis factis; & adversa-
rii multi. Quòd si venerit ad vos Timothe- 10
us, videte ut absque metu sit apud vos: opus
enim Domini operatur, ut & ego. Ne quis 11
igitur eum despiciat, sed comitemini eum
cum pace, ut veniat ad me: præstolor enim
eum cum fratribus. Ab Apollo autem, fra- 12
tres mei, multùm efflagitavi ab eo, ut veni-
ret ad vos cum fratribus, & fortè non fuit
voluntas eundi ad vos: sed quum erit ei op-
portunitas, veniet ad vos.

Feriâ III. hebdomadis IV. Jejunii. 27.

Expergiscimini, & state in fide; præbete 13
vos viros, & fortes estote. Omnésque res 14
vestræ cum charitate fiant. Vos autem rogo 15
fratres mei, pro domo Stephanæ: quippe
quam nôstis esse primitias Achaiæ, seque
exposuisse in ministerium Sanctorum: Ut & 16
vos dicto audientes sitis hujusmodi, & uni-
cuique laboranti nobiscum, & adjuvanti.
Gaudeo verò de adventu Stephanæ, & For- 17
tunati & Achaici, quoniam quod mihi deesse
passi estis, ipsi suppleverunt. Siquidem re- 18
focillaverunt spiritum meum ac vestrum.
Cognoscite ergò eos qui hujusmodi sunt.
Postulant pacem vestram ecclesiæ omnes quæ 19
sunt in Asia. Salutant vos plurimùm in Do-
mino nostro Aquila & Priscilla cum ecclesia
quæ est in ædibus ipsorum. Salutant vos 20
omnes fratres. Salutate invicèm osculo san-
cto. Salutatio per scripturam manûs meæ 21
Pauli. Quisquis non amat Dominum no- 22
strum Jesum Christum, anathema sit, Moran
etho. Gratia Domini nostri Jesu Christi sit 23
vobiscum. Et charitas mea cum vobis omni- 24
bus in Christo Jesu. Amen.

Epistolæ ad Corinthios primæ, quæ scripta est
Philippis Macedoniæ, & missa est
per manus Timothei,
FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 እንበር : ኀቤክሙ : እለ : ኮና :: ወእማእኮሰ : እክርም : ከመ : አንትሙ : ትፈንዉ
7 ኒ : ኀበ : ሖርኩ :=፦ ወሊይፈቅድ : ይእዜ : ኀሊፈ : እርእይክሙ : ወባሕቱ : እትአ
8 ሙን : ከመ : እንበር : ኀቤክሙ : ዘኮነ : መዋዕለ : ለእመ : ፈቀደ : እግዚአብሔር ::=፦ ወ
9 እነብር : ኤፌሶን : እስከ : ጰንጠቆስቴ :=፦ እስመ : ርኅው : ሊተ : ዐቢይ : አንቀጽ :
10 ለግብር : ወባሕቱ : ብዙኃን : መከልአን ::=፦ ወእመ : መጽአ : ጢሞቴዎስ : ዑቅዎ :
ከመ : ሊይፍራህ : ባኀቤክሙ : እስመ : ግብረ : እግዚአብሔር : ይገብር : ከማየ :=፦
11 ወአልቦ : ዘይመንኖ : ወፈንውዎ :: በሰላም : ይምጻእ : ኀቤየ : እስመ : ፀንሑ : ምስ
12 ሌየ : አኀዊነ :=፦ ወበእንተሰ : እኁነ : ብዙኀ : አስተበቍዕክዎ : ይምጻእ : ኀቤክሙ :
ምስለ : አኀዊነ : ወዮጊ : ሊእፈቅድ : ሎቱ : ይእዜ : ይምጻእ :: ወይመጽእ : በሕ
13 ቱ : አመ : ተክህሎ ::=፦ ትግሁ : ወቁሙ : በሃይማኖት : ተዓገሡ : ወአጽንዑ :=፦ ወ
14 ኵሎ : በተፋቅሮ : ግበሩ :=፦ አስተበቍዓክሙ : አኀዊነ :: ታአምሩ : ቤተ : እስ
15 ጢፋኖስ : ከመ : ውእቱ : ቀደሚሃ : ለአካይያ : ወለመልእክተ : ቅዱሳን : አዘዝክዎ
16 ሙ :=፦ ከመ : አንትሙኒ : ትትለአዘዙ : ለዘከመ : እሉ : ወለኵሉ : ዘይጻሙ : ወይ
17 ትቀነይ :=፦ ወእትፌሣሕ : በምጽአቱ : ለእስጢፋኖስ : እስመ : ዘአንትሙ : አኀጸጽ
18 ክሙ : ሸሙንቱ : ፈጸሙ :=፦ ወአዕረፍዋ : ለመንፈስክሙ : ወአእምርዎሙ : ለእለ :
19 ከመዝ :=፦ አምኁክሙ : ቤተ : ክርስቲያናት : ዘእስያ :: አምኁክሙ : በእግዚእነ :
አቂላ : ወጵርስቂላ : ወእለሂ : ምስሌሆሙ : እለ : ውስተ : ቢታንያ ::=፦

Manebo apud vos si fieri potest: aut hybernabo, ut vos mittatis me quò 6
proficiscar. Et nolo nunc transeundo videre vos, sed spero quòd maneam 7
apud vos aliquot dies, si voluerit Deus. Et manebo Ephesi usque ad Pen- 8
tecosten: Quia apertum est mihi magnum ostium ad operandum, sed multi 9
sunt adversarii. Et si venerit Timotheus, videte ne timeat apud vos: 10
quia opus Dei operatur, ut ego. Et nemo sit qui spernat eum: & dimit- 11
tite eum in pace, ut veniat ad me: quia expectârunt mecum fratres nostri.
Et de fratre nostro, multùm rogavi eum venire ad vos cum fratribus nostris, 12
& profectò non fuit voluntas ei nunc venire: veniet tamen quum conveniat 13
ei. Vigilate, & state in fide, patientes estote, & confirmamini. Et omnia 14
in charitate facite. Precor vos fratres nostri, scitis domum Stephani, quòd 15
fuit primitiæ Achaiæ, & pro ministerio Sanctorum ordinavi eos: Ut vos 16
subjiciamini talibus, & cuicunque laboranti, & ministranti. Et gaudeo pro 17
adventu Stephani, quia quæ vos minuistis, illi perfecerunt: Et refece- 18
runt spiritum vestrum. Et cognoscite qui sunt hujusmodi. Salutârunt vos 19
domus Christianorum Asiæ. Salutârunt vos in Domino nostro, Aquila &
Priscilla, & qui cum iis sunt in Bethania.

Versio VULGATA LATINA.

6 Apud vos autem forsitan manebo, vel etiam hyemabo : ut vos me deducatis
7 quocunque iero. Nolo enim vos modò in transitu videre, spero enim me
8 aliquantulum temporis manere apud vos, si Dominus permiserit. Permane-
9 bo autem Ephesi usque ad Pentecosten. Ostium enim mihi apertum est ma-
10 gnum, & evidens : & adversarii multi. Si autem venerit Timotheus, vi-
dete ut sine timore sit apud vos : opus enim Domini operatur, sicut & ego.
11 Ne quis ergò illum spernat : deducite autem illum in pace, ut veniat ad me:
12 expecto enim illum cum fratribus. De Apollo autem fratre vobis notum facio,
quoniam multùm rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus : & utique
13 non fuit voluntas ut nunc veniret : veniet autem, cùm ei vacuum fuerit.
14 Vigilate, state in fide, viriliter agite, & confortamini. Omnia vestra in
15 charitate fiant. Obsecro autem vos, fratres, nôstis domum Stephanæ, & For-
tunati, & Achaici : quoniam sunt primitiæ Achaiæ, & in ministerium San-
ctorum ordinaverunt seipsos : Ut & vos subditi sitis ejusmodi, & omni co- 16
operanti, & laboranti. Gaudeo autem in præsentia Stephanæ, & Fortunati, 17
& Achaici : quoniam id, quod vobis deerat, ipsi suppleverunt : Refece- 18
runt enim & meum spiritum, & vestrum. Cognoscite ergò qui hujusmodi
sunt. Salutant vos Ecclesiæ Asiæ. Salutant vos in Domino multùm, Aqui- 19
la & Priscilla, cum domestica sua Ecclesia : apud quos & hospitor. Salu- 20
tant vos omnes fratres. Salutate invicèm in osculo sancto. Salutatio, meâ 21
manu Pauli. Si quis non amat Dominum nostrum Jesum Christum, sit ana- 22
thema, Maran Atha. Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum. Charitas 23
mea cum omnibus vobis in Christo Jesu. Amen. 24

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * لأني إذا طفت مكدونية لعلّي أقيم عندكم أو لعلّي أشتي * لتشيعوني أنتم إلى حيث
7 أمضي * لأني لست أوثر أبصركم مجتازا * وأؤمّل أني سأقيم عندكم مدّة ما إن أمر
8 9 الرب بذلك * وأنا مقيم بأفسس إلى العنصرة * لأن قد انفتح لي باب عظيم وعمل، ومعاندون
10 كثيرون * فإذا جاء تيموثاوس * فانظروا أن يصير عندكم بلا خشية * فإنه يعمل عمل الرب * كما
11 12 أعمله أنا * فلا يزدرين به أحد * وشيّعوه بمحبّة ليجيء إليّ * فإني منتظر له مع الإخوة * فأما
عن أبلّوس الأخ فقد علّقته كثيرا ليمضي إليكم مع الإخوة * وبلا محالة أن لم تكن له
مشيئة أن يذهب إليكم الآن * لكن سيوافيكم في وقت موافق * تمّ *

* قراءة الأحد الثالث عشر بعد العنصرة *

13 14 * تيقّظوا قفوا في الأمانة * تشجّعوا تأيّدوا * ولتصر أموركم كلها بمحبّة * أيها الإخوة
15 أتضرّع إليكم * قد عرفتم منزل إسطفانا أنه هو مقدّم بلد أخائيا، وقد رتّبوا أنفسهم لخدمة
16 القديسين * لتخضعوا أنتم لمثل هؤلاء ولكل من يساعد ويتعب في الخير * وقد سررت بورود
17 18 إسطفانا وفورطوناطوس وأخائيكوس * فإن نقصكم هؤلاء تمّموه * لأنهم أنيحوا روحي
19 وروحكم * فاعرفوا قدر مثل هؤلاء * يصافحكم كنائس آسيا، يسلّم عليكم بالرب كثيرا
20 أكيلا وبرسكيلا والكنيسة التي في منزلهما * يسلّم عليكم الإخوة أجمعون * ليقبّل
21 22 بعضكم بعضا بقبلة قدّيسة * السلام بيدي أنا بولص * من لا يحبّ الرب يسوع المسيح
23 24 فليكن مفروزا * ماران أثا أي الرب قد جاء * نعمة الرب يسوع المسيح معكم * محبّتي مع
كافّتكم بيسوع المسيح آمين *

* والسبح لله دائما أبدا *

* تمّت الرسالة بعون الله تعالى وكتبت من مدينة فيلبّس * وأرسلت على يد إسطفانا
وفرطوناطوس * وأخائيكوس وتيموثاوس *

Cùm enim Macedoniam peragravero, 6
forsan apud vos manebo, aut fortassis
hybernabo : ut vos me deducatis quò
proficiscar. Nolo enim videre vos 7
transcurrens : sed spero me mansurum
apud vos aliquanto temporis interval-
lo, si permiserit hoc Dominus. Per- 8
mansurus sum autem Ephesi usque ad
Pentecosten. Nam apertum est mihi 9
ostium magnum, & opera, & adversarii
multi. Cùm igitur venerit Timotheus, 10
videte ut sit apud vos sine metu : ope-
ratur enim opus Dei, ut ego illud ope-
ror. Ne quis ergò spernat eum : sed 11
cum dilectione deducite eum, ut veniat
ad me : expecto enim eum cum fratri-
bus. Verùm de Apollo fratre, multùm 12
demulsi eum ut iret ad vos unà cum
fratribus : sed (absque dissimulatione)
non fuit ei voluntas eundi ad vos modo:
veniet autem ad vos tempore opportuno.
Finis.

Lectio Dominicæ decimæ tertiæ post Pentecosten.

Vigilate, state in fide, animosi estote. 13
roboremini. Et fiant omnia negotia 14
vestra cum charitate. O fratres, ob- 15
secro vos : jam nôstis domum Stepha-
næ, quòd ipsa sit princeps regionis
Achaiæ, & seipsos ordinârint in mi-
nisterium sanctorum : Ut vos subjici- 16
amini hisce similibus, omnique adju-
vanti & laboranti in bonum. Gavi- 17
sus sum quoque de adventu Stephanæ
& Fortunati & Achaici : quoniam
defectum vestrum hi suppleverunt.
Tranquillitatem enim attulerunt spi- 18
ritui meo & spiritui vestro. Agnoscite
igitur dignitatem hisce similium. Oscu- 19
lantur vos Ecclesiæ Asiæ. Salutant vos
in Domino multùm Achilla & Priscil-
la, & Ecclesia quæ est in domo utrius-
que. Salutant vos fratres omnes. Oscu- 20
letur alter alterum osculo sancto. Salu- 21
tatio mea manu mei Pauli. Qui non 22
diligit Dominum Jesum Christum, sit
segregatus. Maranatha, hoc est Domi-
nus noster venit. Gratia Domini Je- 23
su Christi vobiscum. Charitas mea 24
cum vobis omnibus in Jesu Christo
Amen.

Laus Deo jugis ac perpetua.

Absoluta est hæc epistola sub excelsi Dei auspiciis. Scripta verò fuit ab urbe Philippis, & missa per Stephanam, & Fortunatum, & Achaicum, & Timotheum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወአምኁክሙ : አኃዊነ : ኵሉሙ : ተአምኁ : በበይናቲክሙ : በአምኃ : ቅድስት :=፡
21 አማኃኩክሙ : በእደ : ዚአየ : ጳውሎስ :=፡ ዘኢያፈቅሮ : ለእግዚእነ : ውጉዘ : ለ
22 ይኩን : በምጽአቱ : ለእግዚእነ ::=፡ ጸጋሁ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ም
23 ስሌክሙ :=፡ ወፍቅረ : ዚአየ : ምስለ : ኵልክሙ : በክርስቶስ : ኢየሱስ : እግዚእ
24 ነ : ዘሎቱ : ስብሐት : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ::=፡
ለሰብአ : ቆሮንቶስ : ፩ :

Et salutârunt vos fratres nostri omnes. Salutate vos invicèm in salutatione sancta. 20
Salutavi vos cum manu mea Paulus. Qui non amat Dominum nostrum, 21
anathema sit in adventu Domini nostri. Gratia Domini nostri Jesu Christi vo- 22
biscum sit. Et charitas mea cum omnibus vobis in Christo Jesu Domino nostro, 23
cui gloria in seculum seculorum. Amen. 24

Ad Corinthios Prior.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ ἜΧΟΝΤΑ ΚΑΙ' ΤΙΝΑΣ ὙΠΟΔΙΑΙΡΕ'ΣΕΙΣ.

Α'. Εὐχαριστία περὶ Θεοῦ βοηθείας, ἣ πεποιθέναι φησί.

Β'. περὶ ἀγάπης τῆς πρὸς αὐτοὺς, καὶ φειδοῦς εἰς τὸ μὴ λυπεῖν, εἰ καὶ λυπῶν ὠφελεῖ, ὡς ἐπὶ τοῦ διὰ πορνείαν ἐπιτιμηθέντος, ᾧ καὶ συγχωρεῖ.

Γ'. περὶ τῆς δι' αὐτοῦ θείας ὠφελείας τοῖς ἐπιτηδείοις, δι' ἧς καὶ συνίστασθαί φησι.

Δ'. περὶ τῆς κατὰ πνεῦμα λατρείας, καὶ δόξης θειοτέρας τῆς κατὰ τὸν νόμον.

Ε'. περὶ τῆς θείας δόξης, καὶ τοῦ ἀκολούθου βίου, ὅτι τοῖς ἁγίοις γινώσκεται.

Ϛ'. περὶ τῆς κατὰ σῶμα ἀσθενείας, καὶ τῆς τοῦ σώματος ἀποθέσεως καὶ ἐπαναλήψεως.

Ζ'. περὶ τῆς ἑαυτοῦ φιλοθεότητος καὶ φιλαδελφίας τῆς κατὰ Χριστόν.

Η'. Ἀποδοχὴ τῆς Κορινθίων ὑπακοῆς καὶ ἀγάπης εὐφραινούσης αὐτόν.

Θ'. Παράκλησις πρὸς ἐπίδοσιν χρημάτων τοῖς ἁγίοις, καὶ τιμὴν τῶν διὰ τοῦτο ἐρχομένων. περὶ τῆς Τίτου ἀποστολῆς, καὶ τῶν ἄλλων πρὸς αὐτούς.

Ι'. Διήγησις τῶν ἰδίων πόνων, καὶ προθέσεως, καὶ τῆς ἐπ' αὐτῷ χάριτος, πρὸς τὸ μὴ τοῖς ἐπιπλάστοις προστίθεσθαι Κορινθίους. ἐν ᾧ, ἀντεξέτασις ἑαυτοῦ πρὸς ἐκείνους, ἔλεγχος ἐκείνων.

ΙΑ'. περὶ ἑαυτοῦ, τὸ ἐπίπονον, τὸ παρὰ Θεῷ τίμιον, τὸ ὠφελίμως αὐτόσοφον. παρασκευὴ πρὸς τὴν μέλλουσαν ἑαυτοῦ παρουσίαν.

AD CORINTHIOS SECUNDA.
(†) Η ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΑ. ΚΕΦ. Α.

CAP. PRIMUM. ΚΕΦ. α'.

Paulus Apostolus Jesu Christi, per voluntatem Dei, & Timotheus frater,
1 Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς,
Ecclesiæ Dei *existenti in Corintho,* cum Sanctis omnibus *existentibus* in
τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν
tota Achaia: Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu
2 ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Christo. Benedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, pater miseri-
3 Χριστοῦ. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰ- Α'
cordiarum, & Deus totius consolationis: *Consolans* nos in omni tribulatione
4 κτιρμῶν, καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως· Ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει
nostra: *ad posse nos* consolari eos qui in omni pressura, per *consolationem,*
ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως,
quâ consolatione afficimur ipsi à Deo. Quoniam sicut abundant passiones
5 ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα
Christi in nobis, ita per Christum abundat & consolatio nostra. Sive autem
6 τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, (α) οὕτω διὰ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. Εἴτε δὲ
tribulamur, pro vestra *consolatione,* & salute *efficaci in tolerantia*
θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως, καὶ (β) σωτηρίας τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ
earundem passionum quas & nos patimur: Sive *consolatione afficimur, super vestra*
τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· Εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν
consolatione & salute: *Et* spes nostra firma *super vos:* scientes quòd sicut
7 παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· Καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἰδότες ὅτι (γ) ὥσπερ
socii estis passionum, sic & consolationis. Non enim volumus vos igno-
8 κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, (δ) οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως. Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνο-
rare, fratres, de tribulatione nostra facta *nobis* in Asia, quoniam
εῖν, ἀδελφοί, (ε) ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς (ζ) γενομένης ἡμῖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι
secundùm exuperantiam gravati sumus supra virtutem: ita ut *perdubitare* nos etiam
καθ' ὑπερβολὴν (η) ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ
vivere. Sed ipsi in nobismetipsis *decretum* mortis habuimus, ut non fi-
9 τοῦ ζῆν. Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πε-
dentes simus in nobis*ipsis,* sed in Deo *excitante* mortuos. Qui *ex tan-*
10 ποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς. Ὃς ἐκ τηλι-
ta morte eripuit nos & eruit: in quem speravimus quoniam & adhuc eripiet,
κούτου θανάτου ἐρρύσατο (θ) ἡμᾶς καὶ ῥύεται· εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται,
*Co*adjuvantibus & vobis pro nobis oratione, ut ex *multis* personis *illa* in *nos*
11 Συνυπουργούντων καὶ (ι) ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς
donatio per multos gratiæ agantur pro nobis. Nam *gloriatio* nostra hæc est, testimo-
12 χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν. Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ, τὸ μαρτύ-
nium conscientiæ nostræ, quòd in simplicitate & sinceritate Dei, non in sapientia carnali,
ριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν (κ) ἁπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ Θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ,
sed in gratia Dei, conversati sumus in hoc mundo: abundantiùs autem ad vos. Non enim
13 ἀλλ' ἐν χάριτι Θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ· περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. Οὐ γὰρ
alia scribimus vobis, *nisi quàm quæ legitis aut &* *agnoscitis:* spero autem quòd
ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, (λ) ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε, ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δὲ (μ) ὅτι
& usque in finem *agnoscetis.* Sicut & *agnovistis* nos ex parte, quia gloriatio
14 καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε. Καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα
vestra sumus, sicut & vos nostra, in die Domini Jesu.
ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

MS A. (†) Πρὸς Κορινθίους β'.

Κεφ. α'. MS.A. (α) οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ (β) σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα ὑ··· ··· ὑμῶν παρακλήσεως τῆ··· ···γουμένης ἐν ὑπομονῇ ··· αὐτῶν παθημάτων ὧν ··· ··μεῖς πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλ··· ἡμῶν (γ) ὡς (δ) οὕτως (ε) περὶ (ζ) γενομένης ἐν (η) ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν, (θ) ἡμᾶς· εἰς (ι) ἡμῶν ὑπὲρ ὑμῶν (κ) ἁγιότητι καὶ ἐν εἰλικρινείᾳ τοῦ Θεοῦ, (λ) ἀλλ' ἀναγινώσκετε, (μ) ὅτι ἕως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* [illegible] *

* [illegible] * * [illegible] *

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
[illegible]

EPISTOLA AD CORINTHIOS SECUNDA.

CAP. I.

Matutinis Sabbathi annuntiationis. 1.

Paulus Apostolus Jesu Christi per volun- 1
tatem Dei, & Timotheus frater, ecclesiæ Dei
quæ est Corinthi, & omnibus Sanctis qui
sunt in universa Achaia; Gratia vobiscum, 2
& pax à Deo patre nostro, & à Domino
nostro Jesu Christo. Benedictus Deus Pa- 3
ter Domini nostri Jesu Christi, Pater misera-
tionum, & Deus omnis consolationis: Qui 4
consolatur nos in omnibus afflictionibus no-
stris, ut & nos possimus consolari eos qui
sunt in omnibus afflictionibus per illam con-
solationem quâ nos consolatur Deus. Nam 5
quemadmodum abundant in nobis perpes-
siones Christi, sic & per Christum abundat
consolatio nostra. Quamvis autem affligimur, 6
pro vestra quidem consolatione, ac pro vestra
salute affligimur: sive consolationem acci-
pimus, *id fit,* ut consolationem accipiatis,
& sit in vobis studium quo sustineatis per-
pessiones illas, quas & nos patimur. Ac spes 7
nostra pro vobis firma est: scimus enim quòd
si participes estis passionum, participes quoq;
eritis consolationis.

Dominica IV. post Epiphaniam. 2.

Volumus enim vos scire fratres mei, de op- 8
pressione quæ nobis accidit in Asia, quoniam
majorem in modum oppressi fuimus supra
vires nostras, adeò ut vita nostra propè dis-
solveretur. Et hac de causa sententiam mor- 9
tis tuleramus, ne esset nobis spes in nobis-
metipsis, sed in Deo illo qui excitat mortuos.
Qui à morte violenta nos liberavit, & ad- 10
huc speramus nos liberatum iri ab eo, Cum 11
auxilio deprecationis vestræ pro nobis: ut
donum ejus erga nos sit beneficium colla-
tum in gratiam multorum, & multi gratias ei
agant pro nobis. Nam gloriatio nostra hæc 12
est, testimonium conscientiæ nostræ, quòd
cum simplicitate, & sinceritate, & gratiâ
Dei versati sumus in mundo, non autem cum
sapientia corporis: atque præsertìm apud
vosipsos. Non alia scribimus vobis, quàm 13
quæ scitis & agnoscitis. Spero autem quòd
ad finem usque agnoscetis: Sicut & agno- 14
vistis modicum ex multo nos esse gloriatio-
nem vestram, ut & vos nostram, in die Do-
mini nostri Jesu Christi.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለሰብአ፡ ቆሮንቶስ፡ ፪፡ ወተጽሕፈ፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ ብሔረ፡ ፊሊጳሲዩስ፡=፡
1 ፩ ጳውሎስ፡ ሐዋርያሁ፡ ለኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ በፈቃደ፡ እግዚአብሔር፡ ወጢሞቴዎስ፡
2 እኁነ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘሀገረ፡ ቆሮንቶስ፡ ወለኵሉ፡ ቅዱሳን፡ እለ፡ ሀገረ፡ አካይ
3 ያ፡፡=፡ ሰላም፡ ለክሙ፡ ወጸጋ፡ እግዚአብሔር፡ አቡነ፡ ወእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስ
ቶስ፡=፡ ይትባረክ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ አቡሃ፡ ለምሕረት፡ ወአምላከ፡ ለ
ኵሉ፡ ትፍሥሕት፡=፡

Ad Corinthios secunda: & scripta fuit quum esset *in* urbe Philippensi.

CAPUT I

Paulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater noster, do- 1
mui Christianorum civitatis Corinthi, & omnib' Sanctis qui sunt regionis Achaiæ: 2
Pax vobis & gratia Dei Patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi. Benedictus
sit Dominus noster Jesus Christus, Pater misericordiæ, & Deus omnis consolationis, 3

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* CORINTHIOS *Secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater, Ecclesiæ
2 Dei, quæ est Corinthi, cum omnibus Sanctis, qui sunt in universa Achaia. Gratia
3 vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Benedictus Deus &
Pater Domini nostri Jesu Christi, Pater misericordiarum, & Deus totius consola-
4 tionis, Qui consolatur nos in omni tribulatione nostra: ut possimus & ipsi
consolari eos, qui in omni pressura sunt, per exhortationem, quâ exhortamur &
5 ipsi à Deo. Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis: ita & per Chri-
6 stum abundat consolatio nostra. Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione
& salute, sive consolamur pro vestra consolatione, sive exhortamur pro vestra ex-
hortatione & salute, quæ operatur tolerantiam earundem passionum, quas & nos
7 patimur: Ut spes nostra firma sit pro vobis: scientes quòd sicut socii passionum
estis, sic eritis & consolationis. Non enim volumus ignorare vos, fratres, de tri- 8
bulatione nostra, quæ facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus supra
virtutem, ita ut tæderet nos etiam vivere. Sed ipsi in nobismetipsis responsum 9
mortis habuimus, ut non simus fidentes in nobis, sed in Deo, qui suscitat mortuos:
Qui de tantis periculis nos eripuit, & eruit: in quem speramus quoniam & ad- 10
huc eripiet, Adjuvantibus & vobis in oratione pro nobis: ut ex multorum per- 11
sonis, ejus quæ in nobis est donationis, per multos gratiæ agantur pro nobis.
Nam gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ, quòd in simplicitate 12
cordis & sinceritate Dei, & non in sapientia carnali, sed in gratia Dei, conversati
sumus in hoc mundo: abundantiùs autem ad vos. Non enim alia scribimus vo- 13
bis, quàm quæ legistis, & cognovistis. Spero autem quòd usque in finem cogno-
scetis, Sicut & cognovistis nos ex parte, quòd gloria vestra sumus, sicut & vos 14
nostra, in die Domini nostri Jesu Christi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

رسالة القديس بولس الثانية الي قورنثيوس *
* قراءة الخميس من الجمعة العاشرة بعد العنصرة * الفصل الاول *
1 * من بولس رسول يسوع المسيح بمشية الله * ومن تيموثاوس الاخ الي بيعة الله التي بقورنثيوس *
2 مع كافة القديسين الذين هم في بلد اخائيا كلها * نعمة لكم وسلامة من الاله ابينا والرب
3 يسوع المسيح * مبارك الاله وابو ربنا يسوع المسيح * ابو الرافات والاه كل عزاء * الذي عزانا
4
5 في كافة حزننا * لنستطيع ان نعزي الذين في كل حزن * بالعزاء الذي يعزينا به الله * لان
6 بمقدار ما تزيد آلام المسيح وتكثر فينا * كذلك يتكاثر بالمسيح عزاونا * وان اغتممنا من
7 اجل سلوتكم وخلاصكم المفعول بالصبر على الآلام بعينها * التي نحن نتالم بها * ورجاونا
من اجلكم صادق * فان عزينا من اجل تعزيتكم وخلاصكم * فكونوا عالمين انكم كما
تشاركون في الآلام كذلك تشاركون في العزاء * قراءة السبت العشرين بعد العنصرة *
8 * لاننا ما نوثر ايها الاخوة ان يخفى عليكم امر حزننا الذي اشتملنا باسيا * انه عما يفوق
9 الافراط ثقل علينا فوق الطاقة * حتى اننا تحيرنا وايسنا من الحياة * لكنا اخذنا في ذاتنا
10 حاكمة الموت * لئلا نكون متوكلين على انفسنا * لكن على الله المقيم الموتى * الذي انقذنا
11 من مثل هذا الموت وينقذنا * واياه قد رجونا انه سينقذنا * باسعادكم انتم بالتضرع من اجلنا *
لكي من وجوه كثيرة يشكر الموهبة التي فينا * بكثيرين من اجلنا * قراءة الجمعة
12 من الجمعة العاشرة بعد العنصرة * لان فخرنا هذا هو شهادة بصيرتنا * اننا ببساطة
الاله وحسن اليقين تصرفنا في العالم * لا بحكمة بشرية * لكن بنعمة الله * وباكثار لديكم
13 جدا * لاننا لسنا نكتب اليكم اقوالا اخر * بل الاقوال التي اما قراتموها واما عرفتموها * واومل
14 انكم والي التمام تعرفونها * وكما قد عرفتمونا ببعض جزو المعرفة * اننا فخركم نحن كما انتم
فخرنا في يوم الرب يسوع *

EPISTOLA SANCTI PAULI Secunda ad Corinthios.

CAP. I.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

A Paulo Apostolo Jesu Christi per 1
voluntatem Dei, & à Timotheo fratre,
ad Ecclesiam Dei quæ est Corinthi, unà
cum sanctis omnibus qui sunt in tota re-
gione Achaiæ: Gratia vobis & pax à 2
Deo Patre nostro, & Domino Jesu Chri-
sto. Benedictus Deus & Pater Domini 3
nostri Jesu Christi, Pater clementiarum,
& Deus omnis consolationis, Qui conso- 4
latus est nos in omni tristitia nostra: ut
possimus consolari eos qui sunt in quavis
tristitia, per consolationem qua consola-
tur nos Deus. Nam juxta mensuram qua 5
crescunt passiones Christi & multipli-
cantur in nobis, ita abundat per Christum
& consolatio nostra. Sive autem contri- 6
stamur pro vestra consolatione & vestra
salute effecta per patientiam passionum
earundem quas & nos patimur: (Et 7
spes nostra de vobis verax est:) sive con-
solationem accipimus pro vestra consola-
tione & vestra salute: estote scientes quòd
quemadmodùm participabitis in passio-
nibus, ita participabitis in consolatione.

Lectio sabbathi vigesimi post Pentecosten.

Non enim volumus O fratres, lateat vos 8
eventus tristitiæ quæ circunclusit nos in
Asia: nam ultra supremum gradum gra-
vis fuit nobis, supra facultatem, adeo ut
obstupuerimus, & desperaverimus vitam.
Verùm accepimus in nobisipsis sententi- 9
am mortis, ne essemus freti nobisipsis, sed
Deo suscitatore mortuorum, Qui nos à 10
tali morte liberavit ac liberat. Ipsum
enim speramus nos esse liberaturum, Ope 11
vestrâ in deprecatione pro nobis, ut mul-
tis ex partibus gratias agamus pro dono
quod est erga nos, per multos pro nobis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ post Pentecosten.

Nam gloriatio hæc nostra testimonium 12
est conscientiæ nostræ, quòd cum simplici-
tate Dei & rectitudine mentis nos ges-
serimus in mundo, non cum sapientia car-
nali, sed cum gratia Dei, ac potissimum
apud vos. Non enim scribimus ad vos 13
sermones peregrinos, sed sermones quos
vel legistis vel agnovistis, quosque spero
vos ad extremum usque agnituros: Sic- 14
ut & agnovistis nos aliquantâ notitiâ,
quòd simus gloriatio vestra, quemad-
modùm vos estis gloriatio nostra in die
Domini Jesu.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

4 ዘአስተፈሥሐነ ፡ እምኵሉ ፡ ሕማምነ ፡ ከመ ፡ ትክሀሉ ፡ አስተፈሥሖቶሙ ፡ ለኵሉ ፡
5 ሕሙማን ፡ በውእቱ ፡ ፍሥሐነ ፡ ዘአስተፈሥሐነ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወበከመ ፡ በዝ
ኀ ፡ ሕማሙ ፡ ለክርስቶስ ፡ ላዕሌነ ፡ ከማሁ ፡ ይፈድፍድ ፡ ፍሥሐሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ በእን
6 ቲአሁ ፡ ለክርስቶስ ፡፡ ወእመኒ ፡ ሐመምነ ፡ ከመ ፡ አንትሙ ፡ ትድኅኑ ፡ ወትትፈሥ
ሑ ፡ ወእመኒ ፡ ተፈሣሕነ ፡ በእንተ ፡ ፍሥሐክሙ ፡ እንተ ፡ ጸንዓት ፡ ላዕሌክሙ ፡ በትዕግሥ
ቱ ፡ ለውእቱ ፡ ሕማም ፡ ዘበእንቲአሁ ፡ ነሐምም ፡ ንሕነሂ ፡፡

በሰንበት ፡ እንተ ፡ እምድኅረ ፡ ጌና ፡ ኅበ ፡ ይትነበብ ፡፡

7 ወትውክልትነኒ ፡ ጽኑዕ ፡ በእንቲአክሙ ፡፡ ወበከመ ፡ ዐረይነ ፡ ሕማመ ፡ ከማሁ ፡ ነኀ
8 ብር ፡ በፍሥሐነሂ ፡፡ ወንፈቅድ ፡ ታእምሩ ፡ አኀዊነ ፡ ዘከመ ፡ ሐመምነ ፡ በእስያ ፡
እስመ ፡ ፈድፈደ ፡ እምአምጣነ ፡ ኀይልነ ፡ ክበድነ ፡ እስከ ፡ ንትቈጣዕ ፡ ሕይወትነ ፡፡
9 ወአጥበዕነ ፡ ለመዊት ፡ ከመ ፡ ኢንትአመን ፡ በርእስነ ፡፡ ዘእንበለ ፡ በእግዚአብሔር ፡
10 ዘይሔይዎሙ ፡ ለምዉታን ፡፡ ዘአድኀነነ ፡ እመጠኑዝ ፡ሞት ፡ ወያድኅነነሂ ፡ ዘኪያ
11 ሁ ፡ ተአመነ ፡ ካመ ፡ ያድኅነነ ፡፡ እንዘ ፡ ትረድኡነ ፡ አንትሙኒ ፡ በጸሎትክሙ ፡ ከ
መ ፡ ንርከብ ፡ ሞገስ ፡ በኀበ ፡ ብዙኃን ፡ ወአንትሙሂ ፡ ትትአኰቱ ፡ በኀበ ፡ ኵሉ ፡፡
12 እስመ ፡ ዘቲ ፡ ይእቲ ፡ ትምክሕትነ ፡ ስምዐ ፡ ግዕዝነ ፡ በምሕረቱ ፡ ወበተመይጦቱ ፡
ለእግዚአብሔር ፡፡ ወኢኮነ ፡ ጥበበ ፡ ዘሥጋ ፡ ደእሙ ፡ በጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሀለው
13 ነሁ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ወፈድፋደሰ ፡ ኀቤክሙ ፡፡ እስመ ፡ ዘታአምሩ ፡ ንጽሕፍ ፡
ለክሙ ፡ ወዘታነብቡ ፡ ወዘይትዐወቀክሙ ፡፡ ወእትአመን ፡ ከመ ፡ ለዝሉፈ ፡ ታእምር
14 ዎ ፡፡ በከመ ፡ አእመርክሙነ ፡ እምአሐዱ ፡ ገጽ ፡ ከመ ፡ ንሕነ ፡ ምክሕክሙ ፡ ወ
ከማሁ ፡ አንትሙሂ ፡ ለነ ፡ ለዕለተ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡

Qui consolatus est nos ab omni afflictione nostra: ut possitis consolari omnes 4
afflictos, in eadem consolatione, quâ consolatus est nos Deus. Et sicut mul- 5
tiplicata est afflictio Christi supra nos, ita abundabit consolatio Christi per Christum. 6
Et sive afflictionem passi sumus, id est ut vos servemini, & gaudeatis:
& sive gavisi sumus, pro gaudio vestro quod confirmatum est super vos in
tolerantia istius perpessionis, propter quam patimur nos etiam.

Sabbato post confessionem, ubi legitur.

Et spes nostra firma est pro vobis: & sicut æquales fuimus in passione, sic socii erimus 7
in gaudio nostro. Et volumus ut sciatis fratres nostri quomodò passi sumus in Asia, 8
quia prævaluit mensuræ virium nostrarum onus nostrum, adeò ut fastidimus vitam
nostram. Et proposuimus mori, ut non confideremus in nobis ipsis, sed in 9
Deo, qui vivificat mortuos: Qui liberavit nos à tanta morte, & libe- 10
rat nos etiam: cui confidimus quòd liberabit nos, Adjuvantibus nos vo- 11
bis, per preces vestras: ut obtineamus gratiam apud plures, & vos etiam
honorificemini apud omnes. Quia hæc est gloria nostra, testimonium consci- 12
entiæ nostræ in misericordia, & in conversione ad Deum, & non est per sa-
pientiam carnis, sed per gratiam Dei sumus in mundo, & præcipue apud
vos. Quia quod agnoscitis scribimus vobis, & quod legitis, & quod ma- 13
nifestum est vobis: Et spero quòd semper agnoscetis: Sicut agnovistis nos 14
ex una parte, quòd sumus gloria vestra, & similiter vos etiam estis nostra,
in diem Domini nostri Jesu Christi.

Et hac confidentiâ volui ad vos venire priùs, ut secundam
15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην (ν) πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν πρότερον, ἵνα δευτέραν B'
gratiam haberetis: Et per vos transire in Macedoniam, & iterùm à Macedonia
16 χάριν ἔχητε, Καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας
venire ad vos, & à vobis deduci in Judæam. Hoc ergò
17 ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Τοῦτο (ξ) οὖν
deliberans, numquid levitate usus sum? Aut quæ *delibero*, secundùm
βουλευόμενος, μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; Ἢ ἃ βουλεύομαι, κατὰ
carnem *delibero*: ut sit apud me *Etiam etiam*, & Non non? Fidelis autem Deus,
18 σάρκα βουλεύομαι· ἵνα ᾖ παρ' ἐμοὶ τὸ Ναὶ ναί, καὶ τὸ Οὒ οὔ; Πιστὸς δὲ ὁ Θεός,
quia sermo noster qui *ad* vos non *factus* est Etiam & Non? Nam
19 ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς (ο) οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὔ. Ὁ (π) γὰρ
Dei filius Jesus Christus in vobis per nos prædicatus, per me & Silvanum &
τοῦ Θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθείς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ
Timotheum, non *factus* est *Etiam* & Non: sed *Etiam* in eo *factus est*, (Quotquot enim
20 Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὔ· ἀλλὰ Ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν, (Ὅσαι γὰρ
promissiones Dei, in illo *Etiam*, & *in illo* Amen,) Deo ad
ἐπαγγελίαι (ρ) Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ Ναί, (σ) καὶ ἐν αὐτῷ τὸ Ἀμήν,) τῷ Θεῷ πρὸς
gloriam *per nos*. *At confirmans nos cum vobis in Christum, & ungens* nos,
21 δόξαν δι' ἡμῶν. Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστόν, καὶ χρίσας ἡμᾶς,
Deus: Qui & *obsignans* nos, & *dans arrhabonem* Spiritûs in
22 Θεός· (τ) Ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν (υ) ἀῤῥαβῶνα τοῦ Πνεύματος ἐν
cordibus nostris. Ego autem testem Deum invoco in meam animam,
23 ταῖς καρδίαις ἡμῶν. Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχήν,
quòd parcens vobis, non ultrà veni *in* Corinthum. Non quia dominamur vestræ
24 ὅτι φειδόμενος ὑμῶν, οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον. Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν
fidei, sed *cooperatores* sumus gaudii vestri: nam fide statis.
τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε.

CAP. II. β'.

E *Judicavi* autẽ *mihiipsi* hoc, *non* iterùm *venire* in tristitia ad vos. Si enim ego
Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν (α) ἐλθεῖν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς. Εἰ γὰρ ἐγὼ 1 2
contristo vos, & quis est *lætificans* me, *si non contristatus* ex me? Et
λυπῶ ὑμᾶς, καὶ (β) τίς ἐστιν ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; Καὶ 3
scripsi vobis hoc ipsum, ut *ne veniens*, tristitiam habeam, de quibus oportuerat me
(γ) ἔγραψα ὑμῖν τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἔχω, ἀφ' ὧν ἔδει με
gaudere, *confisus* in omnibus vobis, quia meum gaudium omnium vestrûm est.
χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν.
Ex *enim* multa tribulatione & angustia cordis scripsi vobis, per multas lachrymas
Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν, διὰ πολλῶν δακρύων· 4
non ut contristemini, sed charitatem ut sciatis quam habeam abundantiùs in *vos*. Si
οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς. Εἰ 5
autem quis contristavit, non me contristavit, sed ex parte, ut non onerem
δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, (δ) ἀλλ' ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ
omnes vos. *Sufficiens tali* objurgatio hæc quæ à pluribus. Ita ut
πάντας ὑμᾶς. Ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, Ὥστε 6
econtrariò magis *vos condonare* & *consolari*, ne fortè abundantiori tristitiâ 7
(ε) τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μή πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ
absorbeatur *talis*. *Ideò* obsecro vos *confirmare* in illum charitatem.
καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην. 8
In hoc enim & scripsi, ut cognoscam *probationem vestram*, *si* in *omnia* obedientes sitis.
Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. 9
Cui autem aliquid condonâstis, & ego: Et *enim* ego siquid condonavi, *cui* condonavi,
Ὧ δέ τι χαρίζεσθε, (ζ) καὶ ἐγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι,
propter vos, in *facie* Christi:
δι' ὑμᾶς, ἐν προσώπῳ Χριστοῦ·

MS.A. (ν) πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν, (ξ) δὲ βουλόμενος, (ο) οὐκ ἔστιν Ναί (π) τοῦ Θεοῦ γὰρ υἱὸς Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ (ρ) τοῦ Θεοῦ, (σ) διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ Ἀμήν, (τ) Καὶ σφραγισάμενος (υ) ἀρραβῶνα
Κεφ. β'. MS.A. (α) ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. (β) τίς ὁ (γ) ἔγραψα τοῦτο, ἵνα (δ) ἀλλὰ (ε) τοὐναντίον ὑμᾶς (ζ) κἀγὼ· καὶ γὰρ ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]

[illegible]

1 2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]

Et hâc fiduciâ volebam jamdudum venire ad 15
vos, ut geminatè acciperetis gratiam: Et 16
per vos transire in Macedoniam, & rursùs ex
Macedonia ad vos venire, & à vobis deduci
in Judæam. Hoc igitur quod cogitavi, num 17
tanquam temerarius cogitavi? aut num carnis sunt ea quæ cogito? siquidem oportebat in his esse Etiam Etiam, & Non Non.
Fidelis est Deus quòd sermo noster erga vos 18
non fuit Etiam, & Non. Nam filius Dei Je- 19
sus Christus qui per nos vobis prædicatus est, per me, & Sylvanum, & Timotheum, non fuit Etiam, & Non, sed Etiam fuit in eo.
Omnes enim promissiones Dei, per Chri- 20
stum sunt Etiam: ideò per ipsum damus
Amen ad gloriam Dei. Deus autem confir- 21
mat nos vobiscum per Christum illum, qui
& ipse unxit nos: Et obsignavit nos; 22
dedítque arrhabonem Spiritûs sui in cordibus nostris.

Feriâ V. hebdomadis IV. Jejunii. 3.

Ego verò testor Deum in animam meam, 23
quòd parcens vobis non venerim Corin-
thum. Non quòd simus domini fidei ve- 24
stræ, sed adjutores simus gaudii vestri: nam fide quidem statis.

CAP. II.

HOc autem decrevi apud me, ne iterùm 1
cum mœstitia veniam ad vos. Nam si ego 2
mœrore vos afficiam, ecquis exhilarabit me,
nisi is quem mœrore affecero? Quòd au- 3
tem hoc ipsum scripserim vobis, *indè est*, ne quum venerim, mœrore me afficiant ii, ex quibus oporteret me gaudio demulceri: confido autem de vobis quòd gaudium meum omnium vestrûm sit.
Et ex magna op- 4
pressione & anxietate cordis hæc scripsi vobis cum lachrymis multis, non ut mœrore afficeremini, sed ut cognosceretis charitatem vehementem quam habeo erga vos.
Quòd si quis tristitiâ affecit, non me tristitiâ 5
affecit, sed propemodùm vos omnes. Ne onerosus sit vobis sermo,
Sufficit quidem 6
isti tali hæc objurgatio, quæ facta est à pluribus.
Proinde è diverso oportet ut remit- 7
tatis ei, eúmque consolemini, ne fortè vehementiori animi ægritudine absorbeatur qui
est hujusmodi. Propterea rogo vos ut con- 8
firmetis in eum charitatem vestram. Ideò 9
enim scripsi, ut & experimento cognoscam an in omnibus dicto audientes mihi sitis.
Cui verò remittitis, & ego: Nam & ego 10
quod remisi, propter vos remisi in persona Christi:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወዘንተ ፡ መኪረየ ፡ ተአሚንየ ፡ ወመከርኩ ፡ እምጸእ ፡ ኀቤክሙ ፡ በቀደሚ ፡ ከመ ፡ በ
16 ደግም ፡ ትረክቡ ፡ ዐሴተክሙ ፡፡ ወእንተ ፡ ኀቤክሙ ፡ እሑር ፡ መቄዶንያ ፡ ወካዕ
17 በ ፡ እመቄዶንያ ፡ እሰወጥ ፡ ኀቤክሙ ፡ ወእንትሙ ፡ ትፈንዉኒ ፡ ሰይሁደ ፡፡ ዘንተ ፡
እንከ ፡ ዘመከርኩ ፡ ቦኑ ፡ እንጋ ፡ ከመ ፡ አብድ ፡ ዘገበርኩ ፡ ወዘኒ ፡ እመክር ፡ ሕገ ፡
ሰብእ ፡ እመክር ፡ ከመ ፡ ዘእምኀቤየ ፡ እሐደ ፡ ይኩን ፡ ነገሩ ፡ እመኒ ፡ እወ ፡ እወ ፡
18 ወእመኒ ፡ አልቦ ፡ አልቦ ፡፡ ጻድቅ ፡ እግዚአብሔር ፡ በሕቱ ፡ ዘኢኮነ ፡ ሐሰተ ፡ ቃ
ልነ ፡ ዘለአከነ ፡ ኀቤክሙ ፡፡

Et banc consulens fiduciam meam, etiam deliberavi venire ad vos priùs, ut 15
secundò obtineatis mercedem vestram. Et per vos ire Macedoniam & red- 16
ire à Macedonia ad vos, ut vos mittatis me ad Judæam. Hoc igitur 17
quod deliberavi, num igitur sicut stultus feci? & quod delibero, more ho-
minum delibero? ut qui à me provenit *unus sit sermo, sive, Etiam etiam,*
sive, Non non? Testis *verus est Deus, quòd non fuit mendax sermo no-* 18
ster, qui misit nos ad vos.

Versio VULGATA LATINA.

15 Et hâc confidentiâ volui priùs venire ad vos, ut secundam gratiam haberetis :
16 Et per vos transire in Macedoniam, & iterùm à Macedonia venire ad vos, & à
17 vobis deduci in Judæam. Cùm ergò hoc voluissem, numquid levitate usus sum ?
18 Aut quæ cogito, secundùm carnem cogito, ut sit apud me EST & NON? Fi-
delis autem Deus, quia sermo noster, qui fuit apud vos, non est in illo EST &
19 NON. Dei enim filius Jesus Christus, qui in vobis per nos prædicatus est, per
me, & Silvanum, & Timotheum, non fuit EST & NON, sed EST in illo fuit.
20 Quotquot enim promissiones Dei sunt, in illo EST : ideò & per ipsum Amen
21 Deo ad gloriam nostram. Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, & qui
22 unxit nos, Deus : Qui & signavit nos, & dedit pignus Spiritûs in cordibus nostris.
23 Ego autem testem Deum invoco in animam meam, quòd parcens vobis, non veni
ultrà Corinthum : non quia dominamur fidei vestræ, sed adjutores sumus gaudii
vestri : nam fide statis.

CAP. II.

STatui autem hoc ipsum apud me, ne iterùm in tristitia venirem ad vos : Si enim 1 2
ego contristo vos : & quis est, qui me lætificet, nisi qui contristatur ex me ? Et 3
hoc ipsum scripsi vobis, ut non cùm venero, tristitiam super tristitiam habeam, de
quibus oportuerat me gaudere : confidens in omnibus vobis, quia meum gaudium,
omnium vestrûm est. Nam ex multa tribulatione & angustia cordis scripsi vobis 4
per multas lachrymas:non ut contristemini : sed ut sciatis, quam charitatem habeam
abundantiùs in vobis.Si quis autem contristavit,non me contristavit:sed ex parte,ut 5
non onerem omnes vos. Sufficit illi, qui ejusmodi est, objurgatio hæc,quæ fit à plu- 6
ribus : Ita ut econtrariò magis donetis,& consolemini,ne fortè abundantiori tristi- 7
tiâ absorbeatur qui ejusmodi est. Propter quod obsecro vos, ut confirmetis in illum 8
charitatem. Ideò enim & scripsi, ut cognoscam experimentum vestrum,an in omni- 9
bus obedientes sitis. Cui autem aliquid donâstis,& ego:nam & ego quod donavi, 10
siquid donavi, propter vos in persona Christi,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * فبهذا التأميل نفسه أثرت أن أجي إليكم أولاً. ليحصل لكم نعمة ثانية * ومن عندكم أمضي
16 إلى مكدونية. وأجي إليكم من مكدونية أيضا. وتشيعوني أنتم إلى بلد اليهودية * فإذ
17 ارتأيت هذا الرأي هل استعملت شيئا بخفة عزم. أم العزائم التي ارتأيتها إنما بحسب البشر
ارتأيتها. ليكون عندي النعم نعم واللا لا * فصادق هو الله أن قولنا الذي قلناه لكم ما
18 صار نعم ولا * لأن ابن الله يسوع المسيح الذي كرز به فيكم بنا أنا وسلوانوس وتيموتاوس
19 ما صار نعم ولا. لكن صار فيه نعم * لأن جميع مواعيد الله في النعم نفسه. وفي الحق
20 نفسه لمجد الله بنا.
* الأحد الرابع عشر بعد العنصرة *
21 * والله الذي يثبتنا معكم في المسيح راسخين. إذ دهننا * وختمنا. ومنح رهبون الروح في
22 قلوبنا * وأنا أستدعي الله شاهدا على نفسي. لأني لإشفاقي عليكم ما جئت إلى قرنثيوس *
23 * لا لأننا نسود إيمانكم لكننا نحن موازرون سروركم. لأنكم بالأمانة قمتم *
24
1 . الفصل الثاني . * فاحسبت هذا الرأي لذاتي. ألا أجي إليكم بحزن أيضا * فإن
2 كنت أحزنكم أنا. فمن هو الذي يسرني إلا من أحزنه أنا * وقد كتبت إليكم هذا الخطاب
3 نفسه. لكيلا إذا جئت ينالني حزن ممن يجب لي أن أفرح من قبلهم. وإني لواثق بكم كلكم.
* قراءة الاثنين من الجمعة الحادية عشر بعد العنصرة * أن فرحي هو لكم كلكم *
4 * لأني من حزن كثير وضيقة قلب كتبت إليكم بدموع غزيرة. لا لتحزنوا بل لتعرفوا
5 المحبة التي أحبكم أنا أنها متوافرة كثيرا. تم * ولئن كان أحد قد أحزنني فما غمني إلا
6 بعض جزء الاغتمام. ليلا أثقل عليكم كلكم * فهذه الزجرة كافية لمثل هذا. التي انتهره بها
7 الأكثرون * حتى بالعكس تسمحوا له. كما يليق بكم وتعزوه. ليلا يبتلع مثل هذا بالحزن
8 المتزايد * فلهذا أسألكم أن تقرروا معه محبة * لأني لهذا أسألكم وكتبت لأعرف تجربتكم
9 وتخبركم. إن كنتم في كل شي مطيعين * والذنب الذي تهبونه له. وأنا أهبه. لأني
10 قد وهبت مهما وهبته من أجلكم لوجه المسيح *

Sub hac eadem spe volui ad vos venire 15
primùm, ut acquireretis gratiam secun-
dam : Et à vobis proficisci in Macedo- 16
niam, & rursum venire ad vos è Ma-
cedonia, & à vobis deduci in regionem
Judææ. Cùm igitur hoc mihi proposu- 17
issem consilium, numquid ullâ re sum usus
cum levitate animi ? an consilia quæ
mihi proposui, secundùm carnem propo-
sui, ut Etiam sit apud me Etiam, &
Non, Non ? Verax est quidem Deus, 18
quòd sermo quem diximus vobis, non
fuit Etiam & Non. Nam Dei filius Je- 19
sus Christus, de quo inter vos prædica-
tum est per nos, per me scilicet & per
Sylvanum ac Timotheum, non fuit Eti-
am & Non : sed fuit in ipso, Etiam.
Cuncta enim promissa Dei sunt in ipso- 20
met Etiam, & in ipsamet veritate, ad
gloriam Dei per nos.

Dominicâ decimâ quartâ post
Pentecosten.

Et Deus est qui confirmat nos vobiscum 21
in Christo inconcussos, ungens nos, Et 22
obsignans nos, atque concedens arrhabo-
nem Spiritûs in cordibus nostris. Et ego 23
Deum invoco testem in animam meam,
quòd ob meam erga vos indulgentiam
non venerim Corinthum. Non quòd do- 24
minemur fidei vestræ, sed sumus portito-
res oneris gaudii vestri: nam fide erecti
estis.

CAP. II.

ELegi autem hoc consilium mihiipsi, 1
ne rursus venirem ad vos cum tristitia.
Nam si ego tristitiâ vos afficiam, quis est 2
qui exhilaret me, nisi is quem ego tristi-
tiâ afficio? Et jam scripsi vobis hunc 3
eundem sermonem, ut ne, cùm venero, tri-
stitia mihi contingat ab iis à quorum
conspectu oportet me gaudere. Et verò
vobis omnibus certissimè confido,

Lectio feriæ secundæ hebdomadis
undecimæ post Pentecosten.

quòd gaudium meum, omnium vestrûm
sit. Nam ex multo mærore & angustiâ 4
cordis scripsi vobis, cùm lachrymis pro-
fusis : non ut contristaremini, sed ut sci-
retis charitatem quâ vos diligo, esse lon-
gè uberrimam. Hactenus. *Et li-* 5
cet aliquis mærore me affecerit, non ta-
men attulit mihi nisi aliquam tristitiæ
partem, ne vos omnes aggravem. Atque 6
hæc objurgatio sufficit hujusmodi homi-
ni, *quâ plures cum increpârunt : ut è* 7
contrario condonetis illi, ut vos decet,
eúmque consolemini : ut non absorbeatur
hujusmodi homo *nimio mærore. Et id-* 8
circo rogo vos ut profiteamini cum ipso
amicitiam. In hunc enim finem rogo vos 9
& scripsi vobis, ut cognoscam charita-
tem vestram & probatum inter vos,
num sitis in omnibus rebus obedientes.
Et culpam quam condonabitis ei, ego et- 10
iam eidem condono: quicquid enim condo-
navi, propter vos condonavi, ob faciem
Christi (i. ob Christum :)

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 እስመ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘንሕነ ፡ ሰበክነ ፡ አነ ፡ ወስልዋኖስ ፡
20 ወጢሞቴዎስ ፡፡ ኢኮነ ፡ እወ ፡ ወአልቦ ፡ እሙን ፡ ዳእሙ ፡ ኮነ ፡ በእንቲአሁ ፡=፡ ወኵሉ ፡
ዘአሰፈወ ፡ እግዚአብሔር ፡ እሙነ ፡ ከነ ፡ በእንቲአሁ ፡ ወቦቱ ፡ አሜን ፡ ለእግዚአብሔር ፡
21 ለክብረ ፡ ዚአነ ፡=፡ ወውእቱ ፡ ያጸንዓነ ፡ ምስሌክሙ ፡ በክርስቶስ ፡ የቀብአነ ፡ እግዚአብሔ
22 ር ፡=፡ ወዐተበነ ፡ ወወሀበነ ፡ አረቦነ ፡ መንፈሰ ፡ ቅዱስ ፡ ውስተ ፡ ልብነ ፡=፡ ወአነ ፡ አሰም
23 ዖ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወአስተበቍዖ ፡ በእንተ ፡ ነፍስየ ፡ ከመ ፡ በምሒክ ፡ ዚአክሙ ፡ ኢ
24 ሖርኩ ፡ እንተ ፡ መቄዶንያ ፡፡=፡ ወአኮ ፡ ዘናገብረክሙ ፡ ትእመኑ ፡ ዳእሙ ፡ ረድኢተ ፡
1 ፍሥሐክሙ ፡ ንሕነ ፡ እስመ ፡ በአሚን ፡ ቆምክሙ ፡፡=፡
2 ወአጥባዕኩ ፡ እንከ ፡ ኢይምጻእ ፡ ትኩዝየ ፡ ኀቤክሙ ፡፡=፡ ወእመሰ ፡ አነ ፡ አቴክዘክ
3 ሙ ፡ መኑ ፡ ያስተፌሥሐኒ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘአነ ፡ አስተፌሥሐክዎ ፡=፡ ወዝኒ ፡ ዘጸሐፍ
ኩ ፡ ለክሙ ፡ ከመ ፡ መጺእየ ፡ ኢይረክበኒ ፡ ሐዘን ፡ በዘ ፡ ሀለወኒ ፡ እትፌሣሕ ፡ ተአሚነ
4 የ ፡ በኵልክሙ ፡ ከመ ፡ ፍሥሐ ፡ ዚአየ ፡ ዘኵልክሙ ፡ ውእቱ ፡=፡ እስመ ፡ እምነ ፡
ብዙኅ ፡ ሕማም ፡ ወሐዘን ፡ ልብ ፡ ጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ በብዙኅ ፡ አንብዕ ፡ ወአኮ ፡ ከመ ፡
5 ትትከዙ ፡ ዳእሙ ፡ ከመ ፡ ታእምሩ ፡ ከመ ፡ ፈድፋደ ፡ አፈቅረክሙ ፡=፡ ወዘኒ ፡ ተከ
6 ዘ ፡ አኮ ፡ ሊተ ፡ ወደቴክዘ ፡፡ ውእቱኒ ፡ ለእመ ፡ አሐዱ ፡ ኀብረ ፡ ከመ ፡ ኢያክብዶ ፡ ላዕ
7 ለ ፡ ኵልክሙ ፡=፡ ተአክሎ ፡ ለዘ ፡ ከማሁ ፡ ዛቲ ፡ ትግሣጽ ፡=፡ ዓዲ ፡ ሳዕሊ ፡ ይጸልእ
8 ክሙ ፡ ጸግዉ ፡ ወአስተፌሥሑ ፡፡ ከመ ፡ ኢይስጠም ፡ በብዝኀ ፡ ሐዘን ፡ ዘከማሁ ፡=፡
9 አስተበቍዓክሙ ፡ አጽንዑ ፡ ተፋቅሮ ፡ ምስሌሁ ፡፡=፡ ወጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ አመ ፡
10 አአምር ፡ ግዕዘክሙ ፡ ለእመሁ ፡ በኵሉ ፡ ትትኤዘዙ ፡=፡ ወእመኒ ፡ ቦዘወሀብክሙ ፡ አነ
ኒ ፡ ወሀብኩ ፡ ምስሌክሙ ፡፡ ወዘኒ ፡ ወሀብኩ ፡ በእንቲአክሙ ፡ በቅድመ ፡ ገጹ ፡ ለ
ክርስቶስ ፡==፡

Quia filius Dei Jesus Christus, quem nos prædicavimus, ego, & Sylvanus, & Timo- 19
theus, non fuit Etiam & Non, sed fidelis fuit per seipsum. Et quicquid promisit Deus 20
verum est per ipsum : & in ipso Amen, Deo, ad gloriam nostram. Et ipse 21
confirmat nos vobiscum in Christo, & unxit nos Deus : Et obsignavit 22
nos, & dedit nobis arrhabonem Spiritûs sancti in corde nostro. Et ego ob- 23
testor Deum, & invoco propter animam meam, quòd parcendo vobis, non
veni per Macedoniam. Et non ut cogamus vos credere, sed adjutores gau- 24
dii vestri sumus, quia credendo stetistis.

CAP. II.

ET statui igitur, non venire iterùm tristis ad vos. Et si ego tristitiâ 1 2
afficiam vos : quis exhilarabit me, nisi is quem ego exhilaravi ? Et hoc 3
quod scripsi vobis fuit, *ut venienti non contingeret mihi tristitia, per eos*
quibus *oportet me gaudere : quum confidens sum in omnibus vobis, quòd*
gaudium meum, omnium est. Quia ex multa afflictione & tristitiâ cor- 4
dis scripsi vobis, per multas lachrymas : & non ut tristes sitis, sed ut cog-
noscatis, quòd abundanter diligo vos. Et qui tristis est, non mihi : & 5
tristitiâ afficitur ipse, si unus consensit, ut non aggravem illum supra omnes 6
vos. Sufficit tali hæc increpatio : Deinceps ei qui odio habet vos con- 7
donate, & consolamini, ne demergatur in multa tristitia talis. Precor vos, 8
confirmate charitatem cum eo. Et scripsi vobis, si cognoscam mores vestros, 9
si in omnibus obediatis. Et si fuit quod dedistis, ego etiam dedi vobis-
cum, & quod dedi propter vos, dedi *in conspectu Christi.* 10

Ut non *occupemur* à satana: non enim ejus *intelligentias* ignora-
11 Ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦ-
mus. *Veniens* autem *in* Troadem *ad* Evangelium Christi, & *ostio*
12 μεν. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρῳάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας Γ'
mihi *aperto* in Domino: Non habui *relaxationem* spiritui meo, *ad*
13 μοι ἀνεῳγμένης ἐν Κυρίῳ· Οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ
non *inveniendum-me* Titum fratrem meum: sed *valedicens* eis, ex-
μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἐξ-
ii in Macedoniam. *At* Deo *gratia* semper *triumphanti* nos
14 ῆλθον εἰς Μακεδονίαν. Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς
in Christo, & odorem notitiæ suæ *manifestanti* per nos in o-
ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παν-
mni loco. Quia Christi *bona fragrantia* sumus Deo, in *servatis*, &
15 τὶ τόπῳ. Ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ
in *pereuntibus*: *His* quidem odor mortis in mortem, *illis* autem
16 ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· Οἷς μὲν ὀσμὴ (η) θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ
odor vitæ in vitam. Et ad hæc quis idoneus? Non enim sumus,
17 ὀσμὴ (θ) ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; Οὐ γάρ ἐσμεν,
sicut plurimi, *cauponantes* verbum Dei, sed *ut* ex sinceritate, sed
ὡς οἱ πολλοί, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ'
sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquimur.
ὡς ἐκ Θεοῦ, (ι) κατενώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

CAP. III. γ'.

An Incipimus iterùm nosmetipsos commendare? *si non* egemus, sicut quidam,
1 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; εἰ μὴ χρῄζομεν, (α) ὥς τινες,
commendatitiis epistolis ad vos, aut ex vobis *commendatitiis*? Episto-
2 συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ (β) ὑμῶν συστατικῶν; Ἡ ἐπιστο-
la nostra vos estis, scripta in cordibus nostris, *cognita* & *le-*
λὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀ-
cta ab omnibus hominibus: Manifestati quoniam estis epistola Chri-
ναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων· Φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χρι- 3
sti, ministrata à nobis, *inscripta* non atramento, sed Spiritu Dei
στοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ Πνεύματι Θεοῦ
viventis; non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus. Fi-
Δ' ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ (γ) καρδίας σαρκίναις. Πε- 4
duciam autem talem habemus per Christum ad Deum: Non
ποίθησιν δὲ τοιαύτην (δ) ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν· Οὐχ 5
quòd sufficientes simus à *nobisipsis* cogitare aliquid, quasi ex *nobisipsis*, sed
ὅτι ἱκανοί ἐσμεν (ε) ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαί τι, ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ'
sufficientia nostra ex Deo. Qui & idoneos fecit nos ministros novi
ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ. Ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς 6
testamenti, non *literæ*, sed *Spiritûs*: *nam* litera occidit,
διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ Πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα (ζ) ἀποκτείνει,
at Spiritus vivificat. Si *verò* ministratio mortis *in* literis, *in-*
τὸ δὲ Πνεῦμα ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν, (η) ἐν- 7
formata in lapidibus, *facta* fuit in gloria, ita ut non *posse* *intueri* *fili-*
τετυπωμένη ἐν λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱ-
os Israel in faciem Moysi, propter gloriam vultûs ejus *abo-*
οὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωσέως, διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταρ-
lendam: Quomodò non magis ministratio Spiritûs erit in gloria? Si
γουμένην· Πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ Πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; Εἰ 8 9
enim ministerium damnationis, gloria: multò magis abundat ministeriũ justi-
γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως, δόξα· πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιο-
tiæ in gloria. *Etenim* nec glorificatũ est *illud* *glorificatum* in hac parte,
σύνης (θ) ἐν δόξῃ. Καὶ γὰρ (ι) οὐδὲ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει, 10
propter excellentem gloriam. Si enim *abolendum*, per gloriam: multò ma-
(κ) εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. Εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης· πολλῷ μᾶλ- 11
gis *manens*, in gloria. Habentes igitur talem spem, multâ fiduciâ utimur.
λον τὸ μένον, ἐν δόξῃ. Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παῤῥησίᾳ χρώμεθα. 12

MS. A. (η) ἐκ θανάτου (θ) ἐκ ζωῆς (ι) κατέναντι Θεοῦ, Κεφ. γ'. MS. A. (α) ὥσπερ τινές, (β) ὑμῶν; Ἡ ἐπιστολὴ (γ) * καρδίαις (δ) ἔχω (ε) λογίσασθαί τι ἀφ' ἑαυτῶν (ζ) ἀποκτενεῖ, (η) ἐντετυπωμένη λίθοις (θ) δόξῃ· (ι) οὐ δεδόξασται (κ) εἵνεκεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * ܕܠܐ ܢܬܥܠܠ ܥܠܝܢ ܣܛܢܐ. ܝܕܥܝܢ ܓܝܪ ܚܢܢ ܡܚܫܒܬܗ. * ܕܩܘܕܫ ܡܘܪܘܢ. * ܕ *
12 * ܟܕ ܐܬܝܬ ܕܝܢ ܠܛܪܘܐܣ ܒܣܒܪܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܘܐܬܦܬܚ ܠܝ ܬܪܥܐ ܒܡܪܝܐ. * ܠܐ
13 ܗܘܐ ܠܝ ܢܝܚܐ ܒܪܘܚܝ. ܕܠܐ ܐܫܟܚܬܗ ܠܛܛܘܣ ܐܚܝ. ܐܠܐ ܫܠܡܬ ܠܗܘܢ ܘܢܦܩܬ ܠܝ
ܠܡܩܕܘܢܝܐ. * ܛܝܒܘܬܐ ܕܝܢ ܠܐܠܗܐ. ܕܒܟܠܙܒܢ ܥܒܕ ܠܢ ܙܟܘܬܐ ܒܡܫܝܚܐ. ܘܪܝܚܐ 14
ܕܝܕܥܬܗ ܡܓܠܐ ܒܢ ܒܟܠ ܕܘܟ. * ܪܝܚܐ ܓܝܪ ܒܣܝܡܐ ܚܢܢ ܒܡܫܝܚܐ ܠܐܠܗܐ. ܒܐܝܠܝܢ 15
ܕܚܝܝܢ ܘܒܐܝܠܝܢ ܕܐܒܕܝܢ. * ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܝܚܐ ܕܡܘܬܐ ܠܡܘܬܐ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܪܝܚܐ ܕܚܝܐ 16
ܠܚܝܐ. ܘܠܗܠܝܢ ܡܢܘ ܫܘܐ. * ܠܐ ܗܘܝܢ ܓܝܪ ܐܝܟ ܫܪܟܐ ܕܡܡܙܓܝܢ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܐ 17
ܐܝܟ ܕܒܟܐܢܘܬܐ ܘܐܝܟ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܒܡܫܝܚܐ ܡܡܠܠܝܢܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ. ܓ *

1 * ܡܫܪܝܢܢ ܠܢ ܬܘܒ ܡܢ ܕܪܝܫ ܠܡܚܘܝܘ ܠܟܘܢ ܡܢ ܚܢܢ. ܐܘ ܕܠܡܐ ܣܢܝܩܝܢܢ ܐܝܟ
ܐܢܫܝܢ ܕܐܓܪܬܐ ܕܦܘܩܕܢܐ ܥܠܝܢ ܢܬܟܬܒܢ ܠܟܘܢ. ܐܘ ܕܐܢܬܘܢ ܬܟܬܒܘܢ ܕܬܦܩܕܘܢ ܥܠܝܢ.
2 * ܐܓܪܬܢ ܓܝܪ ܐܢܬܘܢ ܐܢܬܘܢ ܕܟܬܝܒܐ ܒܠܒܢ. ܘܡܬܝܕܥܐ ܘܡܬܩܪܝܐ ܡܢ ܟܠ ܒܪܢܫ.
3 * ܝܕܥܝܢ ܓܝܪ ܕܐܝܬܝܟܘܢ ܐܓܪܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܕܐܫܬܡܫܬ ܡܢܢ. ܕܠܐ ܒܕܝܘܬܐ ܐܬܟܬܒܬ. ܐܠܐ
ܒܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ. ܠܐ ܒܠܘܚܐ ܕܟܐܦܐ. ܐܠܐ ܒܠܘܚܐ ܕܠܒܐ ܕܒܣܪܐ.

* ܕܒܣܝܠܝܘܣ ܘܕܚܒܪܘܗܝ * ܗ *

4 * ܬܘܟܠܢܐ ܕܝܢ ܗܢܐ ܐܝܬ ܠܢ ܒܡܫܝܚܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. * ܠܘ ܕܣܦܩܝܢܢ ܕܢܬܪܥܐ
5 ܡܕܡ ܐܝܟ ܕܡܢ ܢܦܫܢ. ܐܠܐ ܚܝܠܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ. * ܗܘ ܕܐܫܘܝܢ ܕܢܗܘܐ ܡܫܡܫܢܐ
6 ܕܕܝܬܝܩܐ ܚܕܬܐ. ܠܐ ܒܟܬܒܐ ܐܠܐ ܒܪܘܚܐ. ܟܬܒܐ ܓܝܪ ܡܩܛܠ. ܘܪܘܚܐ ܡܚܐ. * ܐܢ ܕܝܢ 7
ܬܫܡܫܬܐ ܕܡܘܬܐ ܕܒܟܬܒܐ ܐܬܓܠܦܬ ܥܠ ܟܐܦܐ. ܗܘܬ ܒܫܘܒܚܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܫܟܚܘܢ
ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܠܡܚܪ ܒܐܦܘܗܝ ܕܡܘܫܐ. ܡܛܠ ܫܘܒܚܐ ܕܐܦܘܗܝ ܗܘ ܕܐܬܒܛܠ.
8 * ܐܝܟܢܐ ܠܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܬܫܡܫܬܐ ܕܪܘܚܐ ܬܗܘܐ ܒܫܘܒܚܐ. * ܐܢ ܓܝܪ ܠܬܫܡܫܬܐ
9 ܕܚܝܒܘܬܐ ܗܘܐ ܫܘܒܚܐ. ܟܡܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܬܬܝܬܪ ܬܫܡܫܬܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܒܫܘܒܚܐ. * ܐܝܟ ܗܘ ܓܝܪ 10
ܕܠܐ ܡܫܬܒܚ ܗܘ ܡܕܡ ܕܡܫܬܒܚ. ܠܘܩܒܠ ܫܘܒܚܐ ܗܢܐ ܕܝܬܝܪ. * ܐܢ ܓܝܪ ܗܘ 11
ܕܒܛܝܠ ܒܫܘܒܚܐ ܗܘܐ. ܟܡܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܗܘ ܕܩܐܡ ܢܗܘܐ ܒܫܘܒܚܐ. * ܡܛܠ ܗܟܝܠ ܕܐܝܬ 12
ܠܢ ܣܒܪܐ ܗܕܐ. ܝܬܝܪܐܝܬ ܒܓܠܝܐ ܡܡܠܠܝܢܢ.

Ne decipiat nos Satanas. Novimus enim co- 11
gitationes ejus.

In consecratione Chrismatis. 4.

Porrò quum venissem Troadem in Evange- 12
lium Christi, & apertum esset mihi ostium
per Dominum: Non habui requiem in spi-
ritu meo, quòd non invenerim Titum fra- 13
trem meum: sed dimisi eos, & abii in Ma-
cedoniam. Deo autem gratia qui semper 14
specimen edit nobis per Christum, ac per
nos patefacit odorem cognitionis suæ in
omni loco. Suavis enim odor sumus Deo 15
per Christum in his qui servantur, & in
his qui pereunt. His quidem quibus odor 16
mortis, ad mortem: quibus verò odor vi-
tæ, ad vitam. Et ad hæc quis erit idoneus? 17
Non enim sumus ut cæteri, qui miscent ser-
monem Dei: sed velut ex sinceritate, &
tanquam ex Deo, coram Deo per Christum
loquimur.

CAP. III.

INcipimus etiamnum rursus ostendere vo- 1
bis quid simus? aut num fortasse nos e-
gemus, sicut cæteri, ut epistolæ com-
mendatitiæ de nobis ad vos scribantur,
aut ut vos commendatitias de nobis
scribatis? Epistola autem nostra vos estis, 2
quæ scripta est in corde nostro, & sci-
tur ac legitur ab unoquoque. Nôstis enim 3
vos esse epistolam Christi, quæ subministra-
ta est à nobis, scripta non atramento, sed
Spiritu Dei viventis; non in tabulis lapide-
is, sed in tabulis cordis carneis.

Basilii & sociorum ejus. 5.

Fiduciam autem hujusmodi habemus per 4
Christum erga Deum. Non quòd sufficien- 5
tes simus cogitare quicquam tanquam ex
nobisipsis, sed virtus nostra ex Deo est:
Qui nos dignos effecit, ut simus ministri te- 6
stamenti novi, non scripturâ, sed Spiritu:
scriptura enim occîdit, Spiritus autem vi-
vificat. Quòd si administratio mortis in 7
scriptura exarata est in lapidibus, fuitque in
gloria, adeò ut non possent filii Israel intu-
eri faciem Mosis propter gloriam vultûs
ejus quæ abolita est: Quomodo igitur ad- 8
ministratio Spiritûs non erit potiùs in glo-
ria? Nam si administrationi condemna- 9
tionis fuit gloria, quantò magìs gloriâ an-
tecellet administratio justitiæ? Perinde 10
enim est ac si non esset gloriosum, id quod
glorificatum est, in comparatione hujus ex-
cellentis gloriæ. Si enim quod abolitum 11
est, in gloria fuit; multò magìs quod per-
manet, in gloria erit? Quum igitur talem 12
habeamus spem, longè apertiùs nos ge-
rimus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ከመ፡ ኢይትአገለነ፡ ሰይጣን፡ ዘኢንኮ፡ ንስሕቶ፡ ሕሊናሁ፡፡=፡ ወበጺሕየ፡ ጢርአዳ፡ ውስተ፡ ትም
12 ህርቱ፡ ለክርስቶስ፡ ኢረከብኩ፡ ዕረፍቱ፡ ለነፍስየ፡ እስመ፡ ኢረከብክዎ፡ ለቲቶ፡ እኁየ፡=፡ ወተ
13 ፈነውኩ፡ ምስሌሁ፡ ወሖርኩ፡ መቄደንየ፡፡=፡ ዐ፡ እኵት፡ እግዚአብሔር፡ ዘልፈ፡ የዐቅበ
14 ነ፡ በእግዚእነ፡ ክርስቶስ፡ ወተዓውቀ፡ ሳዕሌነ፡ መዐዛ፡ አእምሮቱ፡ በኵሉ፡ በሐውር
15 ት፡=፡ እስመ፡ መዐዛሁ፡ ለክርስቶስ፡ ንሕነ፡ በኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ወቦ፡ እለሂ፡ የሐ
ይው፡ ወቦ፡ እለሂ፡ ይትሐጐሉ፡፡=፡ በኢፒፋንያ፡ በዕለተ፡ በዓል፡ ኀበ፡ ይትነበብ፡=፡
16 እስመቦ፡ እለ፡ እሞት፡ ውስተ፡ ሞት፡ ወቦ፡ እለ፡ እምሕይወት፡ ውስተ፡ ሕይወት፡ ለሙኑ፡ ይደልዎ፡፡

Ut non circumveniat nos Satanas: cujus non corrumpamus cogitationes. Et quum 11
venissem Troadem in doctrina Christi, non inveni requiem animæ meæ, quia non in- 12
venissem Titum fratrem meum. Et dimissus fui cum illo, & profectus sum in Mace- 13
doniam. Gratia Dei semper conservat nos in Domino nostro Christo, & manife- 14
stus est super nos odor doctrinæ ejus in omnibus regionibus. Quia odor Christi 15
sumus apud Deum: & sunt quos vivere faciet, & sunt qui peribunt.

Die festo Epiphaniæ, ubi legitur.

Quia sunt qui à morte in mortem, & sunt qui à vita in vitam, quibus convenit. 16

Versio VULGATA LATINA.

11 Ut non circumveniamur à satana : non enim ignoramus cogitationes ejus.
12 Cùm venissem autem Troadem propter Evangelium Christi, & ostium mihi
13 apertum esset in Domino, Non habui requiem spiritui meo, eò quòd non invenerim Titum fratrem meum, sed valefaciens eis, profectus sum in Macedo-
14 niam. Deo autem gratias, qui semper triumphat nos in Christo Jesu, & odo-
15 rem notititiæ suæ manifestat per nos in omni loco : Quia Christi bonus odor
16 sumus Deo, in iis qui salvi fiunt, & in iis qui pereunt : Aliis quidem odor mortis in mortem ; aliis autem odor vitæ in vitam. Et ad hæc quis tam idone-
17 us ? Non enim sumus sicut plurimi, adulterantes verbum Dei, sed ex sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquimur.

CAP. III.

1 INcipimus iterum nosmetipsos commendare ? aut numquid egemus (sicut qui-
2 dam) commendatitiis epistolis ad vos, aut ex vobis ? Epistola nostra vos estis, scripta in cordibus nostris, quæ scitur & legitur ab omnibus hominibus : Ma- 3
nifestati quòd epistola estis Christi, ministrata à nobis, & scripta non atramento, sed Spiritu Dei vivi : non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus.
Fiduciam autem talem habemus per Christum ad Deum : Non quòd sufficientes 4 5
simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis : sed sufficientia nostra ex Deo est:
Qui & idoneos nos fecit ministros novi testamenti ; non literâ, sed Spiritu : li- 6
tera enim occidit, Spiritus autem vivificat. Quòd si ministratio mortis, lite- 7
ris deformata in lapidibus, fuit in gloria ; ita ut non possent intendere filii Israël in faciem Moysi, propter gloriam vultûs ejus, quæ evacuatur : Quomodò non 8
magis ministratio Spiritûs erit in gloria ? Nam si ministratio damnationis gloria 9
est : multò magis abundat ministerium justitiæ in gloria. Nam nec glorificatum 10
est, quod claruit in hac parte, propter excellentem gloriam. Si enim quod eva- 11
cuatur, per gloriam est : multò magis quod manet, in gloria est. Habentes igi- 12
tur talem spem, multâ fiduciâ utimur :

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 12 * لئلا يستكبر بنا الشيطان ويعيبنا • فان فطنايه ما تعدو عنا * ولما جيت الي اطرواذا في
بشارة المسيح • وانفتح لي بالرب باب * ما وجدت راحة لروحي اذ لم اصادف تيطوس اخي * 13
لكني باينتهم وخرجت الي مكدونية • * قراءة الثلثا من الجمعة الحادية عشر • * ولله 14
المنة الذي يشهرنا في محبة المسيح دايما • ويظهر بنا كل موضع نسيم معرفته * لاننا نحن 15
طيب المسيح لله • تم • في الذين يخلصون وفي الذين يهلكون * فنحن لقوم نسيم موت للموت • 16
ولطايفة نسيم حياة للحياة • ومن هو كفو لهذه الاشياء * لاننا لسنا كباقي الناس نغش 17
كلام الله • لكننا في المسيح نتكلم كمن صفاء السذاجة • بل كمن الله قدام الله •
• الفصل الثالث • * وقد بدانا نظهر انفسنا ونوضح فضلنا ايضا • ام لعلنا 1
نحتاج كقوم براهين رسايل اليكم • او منشورات منكم الي اخرين * رسالتنا هي انتم مكتوبة 2
في قلوبنا معروفة ومقروة يقراوونها كافة الناس * ظاهرين انكم رسالة المسيح التي خدمناها نحن • 3
مكتوبة لا بمداد • ولكن بروح الاله الحي • لا في الواح حجرية • بل في الواح ذات قلوب لحمية • تم •
• قراءة الاربعا من الجمعة الحادية عشر • * فلنا مثل هذا التامل بالمسيح عند الله • 4
* لا اننا فينا كفاية ان نفتكر فكرا ما • من انفسنا كانه من ذاتنا • بل كفوتنا من الله • 5
* الذي جعلنا كفوا ان نكون خادمين الموثق الجديد • لا عهد الكتاب بل عهد الروح • 6
لان الكتاب يقتل والروح يحيي * فلين كانت خدمة الموت المرسومة بكتايب في الحجرين • 7
كانت مشرقة حتي لم يستطع بنو اسراييل يتفرسوا في وجه موسي من اجل مجد وجهه المبطل •
* فكيف لا تكون خدمة الروح اولي بالمجد واحق * ولين كانت خدمة المداينة مجدا • 8 9
مجدمة العدل اولي كثيرا واحق ان تفضل في المجد وتزيد شرفا * لان الممجد لم 10
يمجد بهذا المقدار من اجل المجد المفرط * وان كان المبطل ذا مجد فالباقي احق 11
بالمجد واولي كثيرا • تم • • السبت الحادي والعشرون • * فاذ لنا مثل 12
هذا الرجاء نستعمل دالة كثيرة •

Ne superbiat per nos satana, & vitupe- 11
ret nos : nam machinationes ejus non latent nos. Cùm autem venissem Troadem 12
ad annuntiandum Christum, & apertum mihi fuisset per Dominum ostium, Non re- 13
peri quietem spiritui meo, cùm non invenissem Titum fratrem meum : sed discedens ab eis, egressus sum in Macedoniam.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis undecimæ.

Deo autem gratia, qui celebres nos red- 14
dit semper in charitate Christi, & patefacit per nos in omni loco odorem notitiæ
suæ. Nos siquidem sumus Christi fra- 15
grantia Deo, Hucusque. *In iis qui sal-*
vantur, & in iis qui pereunt. Sumus 16
enim quibusdam odor mortis ad mortem : nonnullis autem odor vitæ ad vitam. Et
quis est ad has res idoneus? Non enim ut 17
cæteri homines fraudulenter tractamus sermonem Dei, sed de Christo loquimur tanquam ex puritate simplicitatis, imò tanquam ex Deo coram Deo.

CAP. III.

IAm verò cœpimus divulgare nosipsos, 1
& excellentiam nostram iterum declarare. Num fortè egemus, ut quidam, argumentis epistolarum apud vos, aut à
vobis commendatitiis apud alios? Epi- 2
stola nostra vos estis, inscripta in cordibus nostris, nota & lecta, quam legunt
omnes homines: Manifesti existentes vos 3
esse epistolam Christi, cui nos ministravimus, inscriptam non atramento, sed Spiritu Dei vivi: non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordialibus, carneis. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis undecimæ.

Et habemus hujusmodi spem per Chri- 4
stum apud Deum. Non quòd sit in nobis 5
sufficientia cogitandi ullam cogitationem ex nobisipsis, velut ex nobisipsis : sed
sufficientia nostra à Deo est, Qui fecit 6
nos idoneos ut essemus ministri novi testamenti, non fœderis scripturæ, sed fœderis Spiritus : quia scriptura occidit,
Spiritus autem vivificat. Et quidem si 7
mortis ministeriũ scripturis designatum in duobus lapidibus fuit gloriosum, adeo ut non possent filii Israel intueri vultum Mosis propter gloriam vultus ejus abo-
lendam: Quomodo ministerium Spiritus 8
non erit sublimius ac dignius gloriâ ?
Et verò si damnationis ministerium 9
fuit in gloriam, ergò ministerium justitiæ multò eminentius est ac dignius quod excellat gloriâ et præstet nobilitate.
Quod enim glorificatum fuit, non fuit 10
glorificatum tantâ dignitate propter gloriam superantem. Et si quod abolen- 11
dum erat, fuit gloriosum : igitur quod manet, dignius est gloriâ, & multò eminentius. Finis.

Sabbatho vigesimo primo.

Itaque cùm talem spem habeamus, multâ 12
fiduciâ utimur ;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 እስመ ፡ ሊኮነ ፡ ከመ ፡ ብዙኃን ፡ እለ ፡ ይትሜየንዎ ፡ ለቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዳእሙ ፡
በዘ ፡ ምሕረነ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ክርስቶስ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡፡
1 ፫ ወአኃዊነ ፡ ካዕበ ፡ ንወድስ ፡ ሳእካነ ፡ ከመ ፡ እልክቱ ፡ እለ ፡ ይፈቅዱ ፡ ይወድሶ
2 ሙ ፡፡ ወመጸሕፍቲሆሙኒ ፡ ኀቤክሙ ፡ ዘእምኀቤነ ፡ ወመጽሐፍነ ፡፡ ወመጽሐፍነሰ ፡ አ
ንትሙ ፡ ይእቲ ፡ ወጽሕፍት ፡ ውስተ ፡ ልብክሙ ፡ ወትትዐወቅ ፡ ወያነብባ ፡ ኵሉ ፡ ሰብ
3 እ ፡፡ ወተአምሩ ፡ ለሊክሙ ፡ ከመ ፡ መጽሐፈ ፡ ክርስቶስ ፡ ትትለአከክሙ ፡ እምኀቤ
ነ ፡፡ ወጽሕፍት ፡ ይእቲ ፡ ወአኮ ፡ በማየ ፡ ኃሞት ፡ በመንፈስ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘሕያው ፡
4 ወሊኮነ ፡ ጽሌ ፡ ዘእብን ፡፡ ዘእንበለ ፡ ጽሌ ፡ ይእቲ ፡ ዘልብ ፡ ዘሥጋ ፡፡
5 ወብነ ፡ ባሕቱ ፡ ተስፋ ፡ እንተ ፡ መጠነዝ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ክርስቶስ ፡፡
6 ወኢይደልወነ ፡ ነሐሊ ፡ ለሊነ ፡ ሳርእሰነ ፡ ወኢምንተኒ ፡፡ እስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ረሰ
የነ ፡ ሳእከነ ፡ ለሐዲስ ፡ ሕግ ፡ በዘ ፡ መንፈሰ ፡ ቅዱስ ፡ ወሊኮነ ፡ በመጽሐፍ ፡ እስመ ፡ መጽ
7 ሐፍሰ ፡ ያቀትል ፡ ወመንፈስ ፡ ያሐዩ ፡፡ ሶበ ፡ ለእንታክቲ ፡ መልእክተ ፡ ሞት ፡ እንተ ፡
ተጽሕፈት ፡ በእብን ፡ ተገብረ ፡ ሳቲ ፡ ሰብሐት ፡፡ እስከ ፡ ሊይክሉ ፡ ደቂቀ ፡ እስራኤል ፡
8 ነጽሮቶ ፡ ገጾ ፡ ለሙሴ ፡ በእንተ ፡ ስብሐተ ፡ ገጹ ፡ ኀላፊ ፡፡ እፎ ፡ እንከ ፡ ፈድፋደ ፡
9 ይትገበር ፡ ስብሐት ፡ ለመልእክተ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡ ሶበ ፡ ለመልእክት ፡ ኑፋቄት ፡ ተ
10 ገብረ ፡ ሳቲ ፡ ስብሐት ፡ ብዙኃ ፡ ወፈድፋደ ፡ ሰብሐተ ፡ መልእክተ ፡ ጽድቅ ፡፡ እስ
መ ፡ ዓዲሃ ፡ ሊተሰብሐት ፡ ዛቲ ፡ መልእክት ፡ በከመ ፡ ሀለዋ ፡ ትሰባሕ ፡ በእንተ ፡ ተዐቢ ፡
11 ሰብሐት ፡ በዝንቱ ፡ ገጽ ፡፡ ሶበ ፡ ኀላፊ ፡ ዘይስዐር ፡ ረከበ ፡ ስብሐተ ፡ ፈድፋደ ፡ ይረክ
12 ብ ፡ ቀዋሚ ፡ ስብሐተ ፡፡ ወእንዘሰ ፡ ብነ ፡ መጠኔዝ ፡ ተስፋ ፡ ረቱዕ ፡፡

Quia non fuimus sicut multi qui adulterant verbum Dei, sed prout misertus 17
est nostri Deus per Christum, in conspectu Dei.

CAP. III.

ET fratres nostri, iterum laudamus nuntium nostrum, sicut si qui indigent 1
laudatione, & epistolis pro *iis, ad vos à nobis etiam epistolâ nostrâ ? Et epi-* 2
stola nostra vos est, & scripta est in cordibus vestris, & manifesta est, & legunt
eam omnes homines. Et scitis vosmetipsi quòd epistola Christi vobis subministrata 3
est à nobis, & scripta fuit non cum aqua fellis per Spiritum Dei vivi, neque fuit tabula lapidea, sed tabula est cordis carnea. Sed habemus spem talem apud Deum 4
per Christum. Et non oportet nos cogitare de nobismetipsis quicquam. Quia 5
Deus constituit nos ministros novæ legis, quæ est in Spiritu sancto, & non fuit in 6
scriptura: quia scriptura occidit, & Spiritus vivificat. Si antiquo ministerio 7
mortis, quod scriptum fuit in saxis, Deus operatus est gloriam, adeò ut non possent filii Israel intueri faciem Mosis propter gloriam vultûs ejus transitorii: Quan- 8
to magis igitur operabitur gloriam ministerio Spiritûs sancti. Si ministerio dubio 9
operatus est gloriam, copiosior est & magis abundat gloria ministerii justitiæ.
Quia adhuc non glorificatum est hoc ministerium sicut glorificandum erit, propter 10
majorem gloriam in hac parte. Si transitorium quod aboletur habuit gloriam, ma- 11
gis habebit permanens, gloriam. Et habentes talem spem oportet 12

Deest aliquid ad perficiendum hujus versûs sensum.

Et non sicut Moyses ponebat velamen super faciem suam *ad* non
13 Καὶ οὐ καθάπερ Μωσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον (λ) ἑαυτοῦ πρὸς τὸ μὴ
intueri filios Israel in *finem aboliti*: Sed *obduruerunt*
14 ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ (μ) εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου· Ἀλλ' ἐπωρώθη
cogitationes eorum. Usque enim *hodie* idipsum velamen in lecti-
τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς (ν) σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀνα-
one veteris testamenti manet non revelatum, (quod in Christo *abo-*
γνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, (ὅ,τι ἐν Χριστῷ καταρ-
letur:) Sed usque *hodie*, cùm legitur Moyses, velamen super
15 γεῖται·) Ἀλλ' ἕως σήμερον, (ξ) ἡνίκα ἀναγινώσκεται Μωσῆς, κάλυμμα ἐπὶ
cor eorum positum est. Cùm autem conversus fuerit ad Dominum, *circum-*
16 τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται. Ἡνίκα (ο) δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, περι-
auferetur velamen. *At* Dominus Spiritus est. Ubi autem Spiritus
17 αιρεῖται τὸ κάλυμμα. Ὁ δὲ Κύριος τὸ Πνεῦμά ἐστιν. οὗ δὲ τὸ Πνεῦμα
Domini, ibi libertas. Nos verò omnes, revelatâ facie glo-
18 (π) Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. Ἡμεῖς δὲ πάντες, ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δό-
riam Domini speculantes, eandem imaginem transformamur à *gloria* in
ξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα (ρ) μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς
gloriam, tanquam à Domini Spiritu.
δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου Πνεύματος.

CAP. IV. Δ'.

Δ *Propter hoc* habentes administrationem *hanc*, *prout* misericordiam consecuti sumus, non
1 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ Ε'
deficimus. Sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in astu-
2 ἐκκακοῦμεν. Ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουρ-
tia, neque adulterantes verbum Dei, sed manifestatione veritatis commen-
γίᾳ, μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνι-
dantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum, coram Deo. *Si autem*
3 στῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Εἰ δὲ
& est opertum Evangelium nostrum, in *pereuntibus* est opertum:
καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον·

In quibus Deus seculi hujus excæcavit mentes infidelium, *ad* non
Ἐν οἷς ὁ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ 4
splendendum eis *illuminationem* Evangelii gloriæ Christi, qui est
(α) αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν
imago Dei. Non enim nosmetipsos prædicamus, sed Christum Jesum
εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ (β) Χριστὸν Ἰησοῦν 5
Dominum, nosipsos autem servos vestros per Jesum. Quoniam Deus *dicens* de
ϛ' Κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ (γ) Ἰησοῦν. Ὅτι ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ 6
tenebris lucem splendescere, *qui* illuxit in cordibus nostris, ad illuminationem
σκότους φῶς (δ) λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, πρὸς φωτισμὸν
scientiæ *gloriæ* Dei in facie Jesu Christi. Habemus autem
τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν (ε) προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἔχομεν δὲ 7
thesaurum istum in fictilibus vasis, ut sublimitas virtutis sit Dei,
τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ Θεοῦ,
& non ex nobis. In *omni tribulati*, sed non *coarctati*: *Hæsitantes*,
καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν. Ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι· ἀπορούμενοι, 8
sed non *prorsus carentes*: Persecutionem *passi*, sed non *deserti*: *de-*
ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι· Διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· κατα- 9
jecti, sed non *pereuntes*: Semper mortificationem *Domini* Jesu
βαλλόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι· Πάντοτε τὴν νέκρωσιν (ζ) τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ 10
in corpore circumferentes, ut & vita Jesu in *corpore nostro*
ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ (η) ἐν τῷ σώματι ἡμῶν
manifestetur. Semper enim nos *viventes*, in mortem tradimur propter
φανερωθῇ. Ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ 11
Jesum, ut & vita Jesu manifestetur in mortali carne nostrâ. *Itaque*
Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. Ὥστε 12
quidem mors in nobis operatur, *at* vita in vobis. Habentes autem eundem
(θ) ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ 13
spiritum fidei, *secundùm* scriptum; Credidi, *ideò* locutus sum: &
πνεῦμα τῆς πίστεως, (†) κατὰ τὸ γεγραμμένον, Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα· καὶ
nos credimus, *ideò* & loquimur:
ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν·

MS.A. (λ) αὐτοῦ (μ) εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ (ν) σήμερον ἡμέρας (ξ) ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται (ο) δὲ ἐὰν (π) Κυρίου, ἐλευθερία. (ρ) μεταμορφούμεθα οἱ ἀπὸ ΚΕΦ. Δ'. MS.A. (α) διαυγάσαι τὸν φωτισμὸν (β) Ἰησοῦν Χριστὸν (γ) Ἰησοῦ. (δ) λάμψει, (ε) προσώπῳ Χριστοῦ. (ζ) τοῦ Ἰησοῦ ἐν (η) φανερωθῇ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν. (θ) ὁ θάνατος (†) Desunt folia tria in MS.A. ab his verbis vers. 13. hujus cap. 4. κατὰ τὸ γεγραμμ··· ad initium vers. 7. cap. 12. ······ ὑπερβολὴ τῆς ἀποκαλύ···ψ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17
18 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]

Et non sicut Moses qui injiciebat velamen 13
super faciem suam, ne inspicerent filii Israel
in finem ejus quòd aboletur. Sed obcæcati 14
sunt mentibus suis: siquidem usque ad hodiernum diem quum testamentum vetus legitur, idem illud velamen perstat super eos, nec revelatur, quia per Christum obliteratur.
Et ad hunc usque diem quum legitur Moses, 15
velamen cordibus eorum injectum est. At 16
quum aliquis ex eis convertetur ad Dominum, tollетur ab eo velamen. Dominus 17
autem Spiritus est. Et ubi Spiritus Domini, *ibi est* libertas. Nos autem omnes, revelatâ 18
facie gloriam Domini, quasi per speculum contemplamur, & ad eandem imaginem transformamur à gloria in gloriam, tanquam à Domino Spiritu.

CAP. IV.
Dominicâ III. post Epiphaniam. 6.

Proptereà tædium non est nobis in hoc 1
ministerio quod amplectimur, juxta miserationes quæ fuerunt super nos. Sed execrati 2
sumus occultamenta dedecoris, neque ambulamus cum astutia, neque dolosè tractamus sermonem Dei, sed revelatione veritatis ostendimus nosipsos omnibus conscientiis hominum coram Deo. Quòd si velatum est 3
Evangelium nostrum, iis quidem qui pereunt velatum est. Iis quorum Deus hujus 4
mundi obcæcavit mentes, quia non credunt, ne oriatur illis lux Evangelii gloriæ Christi, qui est imago Dei. Non enim nosmetipsos 5
prædicamus, sed Christum Jesum Dominum nostrum: nos autem servos vestros propter Jesum. Quoniam Deus qui dixit è tenebris 6
lucem orituram, ipse ortus est in cordibus nostris, ut illustremur per cognitionem gloriæ Dei in persona Jesu Christi.

Martyrum. 7.

Habemus autem hunc thesaurum in vase testaceo, ut magnitudo virtutis ex Deo sit, non autem ex nobis. Cæterùm per omnia prœmimur, at non suffocamur: exagitamur, at 7 8
non vincimur. Persecutionem patimur, at 9
non deserimur: dejicimur & non perimus.
Semper enim mortificationem Jesu in corporibus nostris bajulamus, ut & vita Jesu in 10
corporibus nostris reveletur. Nam si nos 11
vivi ad mortem tradimur propter Jesum, sic & vita Jesu revelabitur in hoc corpore nostro mortali. Itaque mors in nobis satagit, 12
vita verò in vobis. Proindè & nos, qui 13
eundem spiritum fidei habemus, prout scriptum est, Credidi, & propterea locutus sum: credimus, propterea & loquimur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወባሕቱ ፡ ተጸለለ ፡ ልቦሙ ፡ እስከ ፡ ዮም ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ግለ ፡ ነበረ ፡ ውስተ ፡ ሕግ ፡
15 ብሉይ ፡፡ ወሊተከሥተ ፡ እም ፡ ለፀርዖ ፡ ክርስቶስ ፡ እስከ ፡ ዮም ፡፡=፦ ወሶበ ፡ ያነቡ ፡ ለ
16 ሪተ ፡ ሙሴ ፡ ይገለወሙ ፡ ልቦሙ ፡፡=፦ ወእምከመ ፡ ተመይጡ ፡ ኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡
17 የአትት ፡ ውእቱ ፡ ግላ ፡ እምኔሆሙ ፡፡=፦ እስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ መንፈስ ፡ ውእቱ ፡
18 ወኀበ ፡ ሀሎ ፡ መንፈስ ፡ እግዚአብሔር ፡ ህየ ፡ ሀሎ ፡ ግዕዛን ፡፡=፦ ወንሕነሰ ፡ ኵልነ ፡ ክ
ሡተ ፡ ገጽ ፡ ንጽህየይ ፡ ስብሐተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወንትሜሰል ፡ በርእዮ ፡ ዚአሁ ፡፡
ከመ ፡ ንባእ ፡ እምክብር ፡ ውስተ ፡ ክብር ፡ እስመ ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡
መንፈስ ፡፡=፦

Versus decimustertius deest.

Sed obumbratum est cor eorum usque hodiè: quia illud velamen mansit in lege veteri, & non apertum fuit ex quo ociosum reddidit illud Christus usque hodiè. 14 15
Et quum legunt legem Mosis, velatum est iis cor eorum. Et quum conversi fuerint ad 16
Deum, tolletur illud velamen ab iis. Quia Deus Spiritus est: & ubi est Spiritus 17
Dei, ibi est libertas. Et nos omnes apertâ facie intuebimur gloriam Dei, & 18
transformabimur in speciem ejus, ut intremus à gloria in gloriam, quia à Deo Spiritus est.

Versio VULGATA LATINA.

13 Et non ficut Moyses ponebat velamen fuper faciem fuam, ut non intenderent fi-
14 lii Ifraël in faciem ejus, quod evacuatur, Sed obtufi funt fenfus eorum. Ufque
in hodiernum enim diem idipfum velamen in lectione veteris teftamenti manet
15 non revelatum, (quoniam in Chrifto evacuatur,) Sed ufque in hodiernum diem,
16 cùm legitur Moyfes, velamen pofitum eft fuper cor eorum. Cùm autem conver-
17 fus fuerit ad Dominum, auferetur velamen. Dominus autem Spiritus eft: Ubi au-
18 tem Spiritus Domini, ibi libertas. Nos verò omnes, revelatâ facie gloriam Do-
mini fpeculantes, in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem,
tanquam à Domini Spiritu.

CAP. IV.

1 IDeò habentes adminiftrationem, juxta quod mifericordiam confecuti fumus, non
2 deficimus, Sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in aftutia, neque
adulterantes verbum Dei, fed in manifeftatione veritatis commendantes nofmet-
3 ipfos ad omnem confcientiam hominum coram Deo. Quòd fi etiam opertum eft
4 Evangelium noftrum; in iis, qui pereunt, eft opertum: In quibus Deus hujus fe-
culi excæcavit mentes infidelium, ut non fulgeat illis illuminatio Evangelii glo-
riæ Chrifti, qui eft imago Dei. Non enim noftmetipfos prædicamus, fed Jefum 5
Chriftum Dominum noftrum, nos autem fervos veftros per Jefum: Quoniam De- 6
us, qui dixit de tenebris lucem fplendefcere, ipfe illuxit in cordibus noftris, ad illu-
minationem fcientiæ claritatis Dei in facie Chrifti Jefu. Habemus autem thefau- 7
rum iftum in vafis fictilibus; ut fublimitas fit virtutis Dei, & non ex nobis In 8
omnibus tribulationem patimur, fed non anguftiamur: aporiamur, fed non defti-
tuimur. Perfecutionem patimur, fed non derelinquimur: dejicimur, fed non peri- 9
mus: Semper mortificationem Jefu in corpore noftro circumferentes, ut & vita 10
Jefu manifeftetur in corporibus noftris. Semper enim nos, qui vivimus, in mor- 11
tem tradimur propter Jefum: ut & vita Jefu manifeftetur in carne noftra mortali.
Ergò mors in nobis operatur, vita autem in vobis. Habentes autem eundem 12
fpiritum fidei, ficut fcriptum eft; Credidi, propter quod locutus fum: & nos cre- 13
dimus, propter quod & loquimur:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * وليس كما كان موسي يجعل علي وجهه حجابا. ليلا يبصر بنوا اسراييل نهاية المبطل * لكن
14 عميت افهامهم. لان ذلك الحجاب نفسه حتي اليوم باق علي قراءة العهد العتيق غير مكشوف
15 لانه بالمسيح يبطل * لكن الي اليوم متي ما قري كتاب موسي * فعلي قلبهم حجاب موضوع *
16 * فمتي ما عاد احدهم الي الرب ينحي الحجاب * والرب هو الروح * وحيث روح الرب فهناك
17 الحرية * ونحن كلنا بوجه مسفر كمن يتراءا في مراة ويبصر مجد الرب. فنستحيل صورتنا
18 الي الصورة نفسها من مجد الي مجد. كما ان من الرب ننال مجد الروح *

* الفصل الرابع * الخميس الحادي عشر بعد العنصرة *

1 * من اجل هذا. اذ لنا هذه الخدمة كما قد رحمنا. فلا نويس ولا نضجر * لكننا قد داحضنا
2 خفيات الخزي غير مستسيرين بمكر ولا غاشين كلام الله. بل باظهار الصدق نحقق امرنا في
3 كافة قريحة الناس امام الله * ولين كانت بشارتنا محجوبة. فانما هي مستورة عن الهالكين *
4 * الذين بهم اله هذا الدهر قد اعمي بصاير الذين لم يومنوا. لكيلا تلمع لهم استنارة بشارة
5 مجد المسيح الذي هو صورة الله الذي لا يري * لاننا ما نكرز بانفسنا. بل نكرز بيسوع
المسيح ربا. ونشهد بانفسنا عبيدا لكم من اجل يسوع * الاحد الخامس عشر. ويقري في
6 وجود راس يوحنا السابق ولافتيميوس * لان الاله الذي قال سيشرق من الظلمة نور. هو
7 الذي اشرقه في قلوبنا. لاستنارة معرفة مجد الله بوجه يسوع المسيح. تم * ولنا هذا الكنز
8 في اواني خزفية ليكون افراط القوة وجسامتها لله ولا منا * معمومين في كل شي. لكننا ما
9 نصيق عطيننا. متحيرين لكنا غير مستقلين ولا منهزمين * مطرودين لكنا غير مهملين *
10 مطروحين لكننا لسنا هالكين * حاملين في جسمنا دايما ميتوتة ربنا يسوع المسيح. كي تظهر
11 حياة يسوع في جسمنا * لاننا نحن الاحياء ندفع الي الموت من اجل يسوع دايما. لتظهر وحياة
12 يسوع في بشريتنا المايتة * حتي يفعل الموت فينا. والحياة تفعل فيكم *
13 * قراءة الجمعة من الجمعة الحادية عشر * فاذ لنا روح الامانة نفسه كالمكتوب.
صدقت لذلك تكلمت. فنحن نومن ونصدق. ولذلك نتكلم *

Nec ficut imponebat Mofes faciei fuæ velamen, ne intuerentur filii Ifrael finem ejus quod ceffaturum erat. Verùm excæcati funt intellectus eorum, quia velamen illud idem ad hunc ufque diem manet fuper lectione veteris teftamenti haud retectum, quia per Chriftum aboletur. Sed ad hunc ufque diem quoties legitur liber Mofis, cordi eorum velamen eft impofitum. At quandocunque convertitur aliquis eorum ad Dominum, amovetur velamen. Et Dominus eft Spiritus: ubi autem Spiritus Domini, ibi libertas. Noftrûm autem omnium imago, detectâ facie, velut is qui fpeculum intuetur videtque gloriam Domini, immutatur in eandem imaginem ex gloria in gloriam, prout à Domino confequimur gloriam Spiritus. 13 14 15 16 17 18

CAP. IV.

Undecimâ feriâ quintâ poft Pentecoften.

PRopterea cùm habeamus minifterium iftud prout mifericordiam confecuti fumus, non deficimus nec torpefcimus: Sed abdicavimus occulta ignominiæ, haud incedentes cum dolo, neque fraudulenter tractantes fermonem Dei: fed manifeftatione veritatis comprobamus rem noftram apud univerfam hominum naturam coram Deo. Quòd fi annuntiatio noftra eft velata, pereuntibus quidem eft operta, In quibus deus hujus feculi excæcavit fenfus eorum qui non credunt, ne effulgeat eis lumen Evangelii gloriæ Chrifti qui eft imago Dei invifibilis. Non enim prædicamus nofipfos, fed prædicamus Jefum Chriftum effe Dominum, & alta voce nofipfos fatemur vobis fervos propter Jefum. 1 2 3 4 5

Dominicâ decimâ quintâ. Præterea legitur in inventione capitis Johannis præcurforis. Et *pro Sancto* Epithemio.

Quoniam Deus qui dixit, Splendefcet è tenebris lumen, is eft cujus fplendor eft in cordibus noftris, ad illuminationem cognitionis gloriæ Dei in facie Jefu Chrifti. Hactenus. *Habemus autem hunc thefaurum in vafis fictilibus, ut eminentia virium earumque excellentia Dei fit et non ex nobis: Afflicti in rebus omnibus, non tamen coarctamur in potentia noftra: hæfitantes, at non perturbati neque confternati: Perfecutione vexati, fed non deftituti: projecti, fed non pereuntes. Portantes in corpore noftro femper mortem Domini noftri Jefu Chrifti, ut manifeftetur vita Jefu in corpore noftro. Nos enim vivi femper in mortem tradimur propter Jefum, ut appareat & vita Jefu in noftra carne mortali: Ut mors agat in nobis, & vita agat in vobis.* 6 7 8 9 10 11 12

Lectio feriæ fextæ hebdomadis undecimæ.

Itaque cùm habeamus eundem Spiritum fidei, fecundùm illud quod fcriptum eft, Credidi, ideo locutus fum: nos etiam credimus & fidem adhibemus, & ideo loquimur. 13

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፀ ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ እስመ ፡ ብነ ፡ ዘንተ ፡ መልእክተ ፡ እስመ ፡ በከመ ፡ ምሕረነ ፡ ሊንተ
2 ቋብዕ፡፡=፦ ወንሳድግ ፡ እንከ ፡ ለምግበረ ፡ ኀፍረት ፡ ዘኅቡእ ፡ ወኢንሖር ፡ በትምይንት ፡
ወኢንትመየኖ ፡ ለቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወናቅም ፡ ርእሰነ ፡ በጽድቅ ፡ ገሃደ ፡ እንበይነ ፡
3 ግዕዘ ፡ ኵሉ ፡ ሰብእ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፦ ወእመኒ ፡ ክዱን ፡ ትምህርትነ ፡ ለ
4 ሕርቱማን ፡ ክዱን ፡ ውእቱ፡፡=፦ ወለንፈቃን ፡ እለ ፡ ጸለሎሙ ፡ ልቦሙ ፡ እግዚአብሔር፡
አምላክ ፡ ዘለዓለም ፡ ከመ ፡ ያብርህ ፡ ሎሙ ፡ ብርሃነ ፡ ትምህርተ ፡ ስብሐተ ፡ ክርስቶስ፡
5 ዘውእቱ ፡ አርአያሁ ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፦ ወአኮ ፡ ለርእስነ ፡ ዘንሰብክ ፡ ዘእንበለ ፡
ለእግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እግዚእነ ፡ ወለክሙሰ ፡ አቅነይነ ፡ ርእ
6 ሰነ ፡ በእንተ ፡ ኢየሱስ፡፡=፦ እስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይቤ ፡ እምጽልመት ፡ ብርሃን ፡ ይበር
ህ ፡ በከመ ፡ በርሀ ፡ ውስተ ፡ ልብነ ፡ አእምሮ ፡ ስብሐቲሁ ፡ በቅድመ ፡ ገጹ ፡ ለኢየሱስ ፡
7 ክርስቶስ፡፡=፦ ወብነ ፡ ዘንተ ፡ መዝገበ ፡ በንዋየ ፡ ልሕኵት ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ዘእምኀ
8 በ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዐቢይ ፡ ኀያል ፡ ወአኮ ፡ ዘእምኀቤነ፡፡=፦ እንዘ ፡ በኵሉ ፡ ንሐ
9 መም ፡ ወኢንትመነደብ ፡ ወንትሜነን ፡ ወኢንትኀሰር፡፡=፦ ወንሰደድ ፡ ወኢንትገደፍ ፡
10 ንጸዓር ፡ ወኢንትሐጐል፡=፦ ወዘልፈ ፡ ንጸውር ፡ ሞቶ ፡ ለክርስቶስ ፡ በሥጋነ፡፡ ከ
መ ፡ ይትዐወቅ ፡ ሕይወቱ፡ ለኢየሱስ፡ በላዕለ፡ ዝንቱ፡ ነፍስትነ ፡ መዋቲ፡፡=፦ ⁘⁘⁘⁘
12 ወይእዜሰ ፡ ጸንዐ ፡ በላዕሌነ ፡ ሞት ፡ እንዘ ፡ ሕይወት ፡ ኀቤነ፡፡=፦ ወብነ ፡ ውእተ ፡ መንፈ
13 ሰ ፡ ዘሃይማኖት ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ አመንኩ ፡ በዘ፡ ነበብኩ ፡ ወንሕነኒ ፡ አመነ፡
በዘ ፡ ነበብነ፡=፦

CAP. IV.

ET propterea quia habemus hoc minifterium, quia fic miferius eft noftri, non deficimus. Et dimittimus igitur opus erubefcentiæ quod abfconditum eft, & non ambulamus in aftutia, & non adulteramus verbum Dei, & ftabilimus nos ipfos in veritate manifeftè, propter confcientiam omnium hominum in confpectu Dei. Et fi tecta eft doctrina noftra, iis qui pereunt tecta eft: Et infidelibus, quorum corda obumbravit Dominus Deus æternus, ut fulgeat iis illuminatio doctrinæ gloriæ Chrifti, qui eft imago Dei. Et non nofipfos prædicamus, fed Deum per Jefum Chriftum Dominum noftrum, & vobis fubjecimus nofipfos per Jefum. Quia Deus dixit, E tenebris lux fplendefcet, ficut fplenduit in cordibus noftris cognitio gloriæ ejus coram facie Jefu Chrifti. Et habemus hunc thefaurum in vafis fictilibus, ut fit quæ à Deo eft major virtus, & non quæ à nobis. In omnibus patientes, fed non afflicti: & contempti, fed non viles: Et perfequutionem patientes, fed non abjecti: dejecti, fed non perditi. Et femper portamus mortem Chrifti in corpore noftro, ut manifefta fiat vita Jefu in hoc corpore noftro mortali. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Verfus undecimus deeft.

Et nunc efficax eft in nobis mors, dum vita eft apud nos. Et habemus hunc fpiritum fidei, ficut dicit Scriptura; Credidi, propter quod loquutus fum: & nos quidem credidimus propter quod loquuti fumus. 12 13

Scientes quoniam qui suscitavit *Dominum* Jesum, & nos *per Jesum* sus-
14 Εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγε-
citabit, & *sistet* vobiscum. *Nam* omnia propter vos, ut gratia
15 ρεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις
abundans per *multorum* gratiarum actionem, abundet in gloriam
πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν, περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν
Dei. *Ideò* non deficimus: sed *si & ille extrà* noster homo cor-
16 τοῦ Θεοῦ. Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν· ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος δια-
rumpatur, *sed ille* intùs renovatur die *&* die. *Nam momentanea le-*
17 φθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐ-
vitas tribulationis nostræ, *secundùm excellentiam* in *excellentiam*, æternum pondus
λαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν, αἰώνιον βάρος
gloriæ operatur nobis: Non contemplantibus nobis *conspecta*, sed
18 δόξης κατεργάζεται ἡμῖν· Μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ
non *conspecta*. *Nam conspecta*, temporalia: *at* non *conspecta*,
μὴ βλεπόμενα. τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα,
æterna.
αἰώνια.

CAP. V. ε'.

Scimus enim, quoniam, si terrestris nostra domus *tabernaculi* dissolvatur, æ-
1 Οἴδαμεν γὰρ, ὅτι, ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰ-
dificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cœlis.
κοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
Etenim in hoc ingemiscimus, habitationem nostram quæ de cœlo superin-
2 Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσα-
dui cupientes. Si tamen *&* vestiti, non nudi inveniamur.
3 σθαι ἐπιποθοῦντες. Εἴ γε καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα.
Etenim existentes in tabernaculo, ingemiscimus gravati, eò quòd nolumus
4 Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει, στενάζομεν βαρούμενοι, ἐπειδὴ οὐ θέλομεν
expoliari, sed supervestiri, ut absorbeatur mortale à vita.
ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς.

At operatus nos in ipsum hoc, Deus: *& dans* nobis *ar-*
Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, Θεός· ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀῤ- 5
rabonem Spiritûs. *Confidentes* igitur semper, *&* scientes quoniam *ad-*
ῥαβῶνα τοῦ Πνεύματος. Θαῤῥοῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐν- 6
venæ in corpore, peregrinamur à Domino. (Per fidem enim am-
δημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου. (Διὰ πίστεως γὰρ περι- 7
bulamus, non per speciem.) *Confidimus* autem, & *probamus* magis peregrina-
πατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους.) Θαῤῥοῦμεν δὲ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆ- 8
ri à corpore, & *habitatum ire* ad Dominum. Ideò & conten-
σαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον. Διὸ καὶ φιλοτι- 9
dimus, sive *incolentes*, sive *migrantes*, *beneplacentes ei esse*. *Nam*
μούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. Τοὺς γὰρ 10
omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut re-
πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομί-
ferat unusquisque *ea in corpore*, *ad quæ* gessit, sive bonum, sive
σηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε
malum. Scientes ergò timorem Domini, hominibus suademus, Deo autem
κακόν. Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀνθρώπους πείθομεν, Θεῷ δὲ 11
manifesti sumus: Spero autem & in conscientiis vestris *manifestari.*
πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.
Non *enim* iterùm nosipsos commendamus vobis, sed occasionem *dantes* vobis *glo-*
Ζ' Οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυ- 12
riationis de nobis, ut habeatis ad *ipsos* in facie *gloriantes*, & non
χήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους, καὶ οὐ
corde. Sive enim mente excedimus, Deo: sive *prudenter agimus*, vobis. *Nam*
καρδίᾳ. Εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, Θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. Ἡ γὰρ 13 14
charitas Christi *cohibet* nos, *judicantes* hoc, quoniam si unus pro omni-
ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάν-
bus mortuus est, *nempè* omnes mortui sunt.
των ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ܘܝܕܥܝܢܢ ܕܗܘ ܡܢ ܕܐܩܝܡ ܠܡܪܢ ܝܫܘܥ ܐܦ ܠܢ ܒܝܫܘܥ ܢܩܝܡ ܘܢܩܝܡܢ ܥܡܟܘܢ܀
15 ܟܠܡܕܡ ܓܝܪ ܡܛܠܬܟܘܢ ܗܘ. ܕܟܕ ܬܣܓܐ ܛܝܒܘܬܐ ܒܝܕ ܣܓܝܐܐ ܬܣܓܐ ܬܘܕܝܬܐ ܠܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ܀
16 ܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܡܬܡܐܢܝܢܢ. ܐܠܐ ܐܢ ܒܪܢܫܢ ܕܠܒܪ ܡܬܚܒܠ. ܐܠܐ ܗܘ ܕܠܓܘ ܡܬܚܕܬ ܡܢ ܝܘܡ ܠܝܘܡ܀
17 ܐܘܠܨܢܐ ܓܝܪ ܕܗܫܐ ܟܕ ܩܠܝܠ ܘܩܠܝܠ ܗܘ. ܫܘܒܚܐ ܕܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܠܐ ܡܫܘܚܬܐ ܡܛܝܒ ܠܢ܀
18 ܟܕ ܠܐ ܚܝܪܝܢܢ ܒܗܠܝܢ ܕܡܬܚܙܝܢ. ܐܠܐ ܒܗܠܝܢ ܕܠܐ ܡܬܚܙܝܢ. ܕܡܬܚܙܝܢ ܓܝܪ ܕܙܒܢܐ ܐܢܝܢ. ܘܕܠܐ ܡܬܚܙܝܢ ܕܠܥܠܡ ܐܢܝܢ܀

Et scimus quòd qui excitavit Dominum no- 14
strum Jesum, nos quoque per Jesum excita-
bit, & ad se nos sistet vobiscum. Omnia 15
enim propter vos sunt, ut quum abundet
gratia per multos, multiplicetur gratiarum
actio ad gloriam Dei. Proptereà non est 16
nobis tædium: quamvis enim externus ho-
mo noster corrumpatur, internus tamen re-
novatur in dies. Namque oppressio hujus 17
temporis, licèt exigua levissimaque sit, glori-
am infinitam in seculum seculorum parat
nobis. Quum non spectemus ea quæ viden- 18
tur, sed ea quæ non videntur. Quæ viden-
tur enim, temporaria sunt: at quæ non vi-
dentur, sunt æterna.

CAP. V.

Defunctorum. 8.

1 ܝܕܥܝܢܢ ܓܝܪ ܕܐܢ ܒܝܬܢ ܗܢܐ ܕܒܐܪܥܐ ܕܗܘ ܦܓܪܐ ܢܫܬܪܐ. ܒܢܝܢܐ ܕܝܢ ܐܝܬ ܠܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܒܝܬܐ ܕܠܐ ܒܐܝܕܝܐ ܡܬܥܒܕ ܕܠܥܠܡ ܒܫܡܝܐ܀
2 ܐܦ ܓܝܪ ܥܠ ܗܕܐ ܡܬܬܢܚܝܢܢ. ܘܡܬܪܓܪܓܝܢܢ ܠܡܠܒܫ ܒܝܬܢ ܕܡܢ ܫܡܝܐ܀
3 ܐܢ ܕܝܢ ܐܦ ܟܕ ܠܒܝܫܝܢܢ ܠܐ ܢܫܬܟܚ ܥܪܛܠܝܐ܀
4 ܟܕ ܓܝܪ ܐܝܬܝܢ ܒܗܢܐ ܒܝܬܐ ܡܬܬܢܚܝܢܢ ܡܢ ܝܘܩܪܗ. ܘܠܐ ܨܒܝܢܢ ܕܢܫܠܚܝܘܗܝ. ܐܠܐ ܕܢܠܒܫ ܥܠܘܗܝ. ܕܢܬܒܠܥ ܡܝܘܬܘܬܐ ܒܚܝܐ܀
5 ܡܢ ܕܝܢ ܕܡܛܝܒ ܠܢ ܠܗܕܐ ܗܝ. ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܝܗܒ ܠܢ ܪܗܒܘܢܐ ܕܪܘܚܗ܀
6 ܡܛܠ ܗܢܐ ܝܕܥܝܢܢ ܘܡܦܣܝܢ ܗܘ ܠܢ. ܕܥܕܡܐ ܕܒܦܓܪܐ ܥܡܪܝܢܢ. ܓܠܝܝܢܢ ܡܢ ܡܪܢ܀
7 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܗܘ ܓܝܪ ܡܗܠܟܝܢܢ. ܘܠܐ ܒܚܙܘܐ܀
8 ܡܛܠ ܗܢܐ ܬܟܝܠܝܢܢ. ܘܪܓܝܓܝܢܢ ܕܢܓܠܐ ܡܢ ܦܓܪܐ. ܘܢܗܘܐ ܠܘܬ ܡܪܢ܀
9 ܘܡܬܚܦܛܝܢܢ ܕܐܢ ܓܠܝܢ ܘܐܢ ܥܡܪܝܢܢ. ܠܗ ܢܫܦܪ܀
10 ܥܬܝܕܝܢ ܓܝܪ ܟܠܢ ܕܢܩܘܡ ܩܕܡ ܒܝܬ ܕܝܢܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܕܢܩܒܠ ܐܢܫ ܒܦܓܪܗ ܡܕܡ ܕܣܥܪ ܒܗ. ܐܢ ܕܛܒܬܐ ܘܐܢ ܕܒܝܫܬܐ܀

Scimus enim quòd si domicilium hoc no- 1
strum terrestre corporis dissolutum fuerit, ta-
men habemus ædificium ex Deo, domum non
manufactam in cœlis æternam. Etenim ad 2
hoc gemimus & expetimus indui domo no-
stra quæ è cœlis est. Nisi etiam postquam 3
induti fuerimus, reperiamur nudi. Dum e- 4
nim nunc sumus in hoc domicilio, ingemi-
mus ob ejus onus, & nolumus illud exuere,
sed superindui, ut absorbeatur mortalitas
per vitam. Porrò qui disponit nos ad hoc 5
ipsum, Deus est, qui dedit nobis arrhabo-
nem sui Spiritûs. Quoniam igitur scimus 6
& persuasum habemus, quòd quandiu in cor-
pore habitamus, peregrinamur à Domino
nostro: (Per fidem enim ambulamus, & 7
non per visum:) Proptereà confidimus, 8
& peroptamus peregrinari à corpore, & esse
apud Dominum nostrum. Et satagimus sive 9
peregrini simus, sive incolæ, ut illi placea- 10
mus. Futurum est enim ut nos omnes sistamur
ante tribunal Christi, ut reportet unusquis-
que in corpore suo id quod à se actum est, si-
ve bonum, sive malum.

Dominicâ novâ. 9.

11 ܟܕ ܝܕܥܝܢܢ ܗܟܝܠ ܕܚܠܬܗ ܕܡܪܢ ܠܒܢܝܢܫܐ ܡܦܝܣܝܢܢ. ܘܠܐܠܗܐ ܓܠܝܝܢܢ. ܡܣܒܪܢܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܐܦ ܠܬܐܪܬܟܘܢ ܓܠܝܝܢܢ܀
12 ܠܐ ܗܘܐ ܬܘܒ ܡܫܒܚܝܢܢ ܢܦܫܢ ܠܟܘܢ. ܐܠܐ ܥܠܬܐ ܝܗܒܝܢܢ ܠܟܘܢ ܕܬܫܬܒܗܪܘܢ ܒܢ ܠܘܬ ܗܢܘܢ ܕܒܐܦܐ ܗܘ ܡܫܬܒܗܪܝܢ ܘܠܐ ܒܠܒܐ܀
13 ܐܢ ܓܝܪ ܫܢܝܢܢ ܠܐܠܗܐ. ܘܐܢ ܢܟܦܝܢܢ ܠܟܘܢ܀
14 ܚܘܒܗ ܓܝܪ ܕܡܫܝܚܐ ܐܠܨܢ ܠܢ ܠܡܬܪܥܝܘ ܗܕܐ. ܕܚܕ ܚܠܦ ܟܠܢܫ ܡܝܬ. ܡܕܝܢ ܟܠܢܫ ܡܝܬ܀

Quum igitur sciamus terrorem illum Domini 11
nostri, hominibus suademus, Deo verò ma-
nifesti sumus: Spero autem nos & conscien-
tiis vestris manifestos esse. Non iterum nos- 12
ipsos glorificamus vobis, sed occasionem
damus vobis ut gloriemini de nobis apud
illos, qui facie quidem gloriantur, non au-
tem corde. Nam sive insani sumus, Deo: 13
sive temperantes, vobis. Siquidem chari- 14
tas Christi constringit nos hoc meditari, u-
num *scilicet* pro omnibus mortuum esse, ita-
que omnes mortuos esse.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ታእምሩ ፡ ከመ ፡ ዘአንሥአ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ወያነሥአነ ፡ ኪያነሂ ፡ ምስሌሁ ፡ ለኢየ
15 ሱስ ፡ ወያቀውመነ ፡ ምስሌክሙ ። እስመ ፡ ኵሉ ፡ በእንቲአሁ ፡ ከመ ፡ ትፈድፋድ ፡ ጸጋ
16 ሁ ፡ ላዕለ ፡ ብዙኃን ፡ ወይብዛኅ ፡ አኰቴቱ ፡ በስብሐተ ፡ እግዚአብሔር ። ወይእዜኒ ፡
ኢንትቀጦዕ ፡ እስመ ፡ ዘአንተ ፡ አፍአነ ፡ ብእሲ ፡ ይበሊ ። ወዘእንተ ፡ ውስጥነሰ ፡ ይትሔደ
17 ስ ፡ ኵሎ ፡ አሚረ ። እስመ ፡ ሕማምነ ፡ ዘለሰዓት ፡ ክብረ ፡ ወስብሐተ ፡ ይገብር ፡ ለነ ።
18 ወኢያስሕትክሙ ፡ ዘያስተርኢ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘኢያስተርኢ ። እስመ ፡ ዘያስተርኢ ፡ ኀላፊ ፡
ውእቱ ፡ ወዘሰ ፡ ኢያስተርኢ ፡ ለዓለም ፡ ውእቱ ።

Scitis quòd is qui suscitavit Dominum nostrum Jesum, & suscitabit nos etiam 14
cum eo per Jesum, & constituet nos vobiscum. Quia omnia propter eum, ut 15
abundet gratia ejus super multos, & multus sit honor ejus in gloria Dei.
Et nunc non deficimus, quia externus noster homo senescit, & internus re- 16
novatur quotidiè. Quia afflictio nostra horaria, honorem & gloriam ope- 17
ratur nobis. Et non ducat vos quod videtur, sed quod non videtur: quia 18
quod videtur, transitorium est: & quod non videtur, æternum est.

Versio VULGATA LATINA.

14 Scientes quoniam qui suscitavit Jesum, & nos cum Jesu suscitabit, & constituet
15 vobiscum. Omnia enim propter vos: ut gratia abundans, per multos in grati-
16 arum actione, abundet in gloriam Dei. Propter quod non deficimus: sed licèt
is, qui foris est, noster homo corrumpatur, tamen is, qui intùs est, renovatur de
17 die in diem. Id enim, quod in præsenti est momentaneum & leve tribulationis
nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis,
18 Non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur. Quæ enim vi-
dentur, temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt.

CAP. V.

1 SCimus enim, quoniam si terrestris domus nostra hujus habitationis dissolvatur,
quòd ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cœ-
2 lis. Nam & in hoc ingemiscimus, habitationem nostram, quæ de cœlo est, su-
3 perindui cupientes: Si tamen vestiti, non nudi inveniamur. Nam & qui su-
4 mus in hoc tabernaculo, ingemiscimus gravati: eò quòd nolumus expoliari, sed
supervestiri; ut absorbeatur quod mortale est, à vita. Qui autem efficit nos in 5
hoc ipsum, Deus, qui dedit nobis pignus Spiritûs. Audentes igitur semper, sci- 6
entes quoniam dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino: (Per fidem 7
enim ambulamus, & non per speciem:) Audemus autem, & bonam voluntatem 8
habemus magis peregrinari à corpore, & præsentes esse ad Dominum. Et ideò 9
contendimus sive absentes, sive præsentes, placere illi. Omnes enim nos ma- 10
nifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis,
prout gessit, sive bonum, sive malum. Scientes ergò timorem Domini, homini- 11
bus suademus, Deo autem manifesti sumus. Spero autem & in conscientiis vestris
manifestos nos esse. Non iterùm commendamus nos vobis, sed occasionem da- 12
mus vobis gloriandi pro nobis: ut habeatis ad eos, qui in facie gloriantur, & non
in corde. Sive enim mente excidimus, Deo: sive sobrii sumus, vobis. Chari- 13
tas enim Christi urget nos: æstimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mor- 14
tuus est, ergò omnes mortui sunt:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 15 * عالمين ان الذي اقام الرب يسوع سيقيمنا بيسوع * ويقيمنا معكم * لان الاشياء كلها من
16 اجلكم حتى اذا كثرت النعمة في الاكثرين * يتزايد الشكر لمجد الله * تم * ولذلك لن نكل
17 ولا نونى * بل وان كان انساننا الظاهر يبلى * لكن الانسان الباطن يتجدد يوما فيوما * لان
حقيق حزننا القاصي في الحين بمقدار افراطه الى اسرافه يصطنع لنا ثقلا من المجد ابديا *
18 * اذ لا نترقب التي ترى * بل التي لا ترى * لان التي ترى وقتية * والتي لا ترى ابدية * تم *
* الفصل الخامس * * قراءة السبت الثاني وعشرين بعد العنصرة * ويقرى للمتوفين *
1 * واننا لنعلم ان بيت مسكننا الارضي ان انتقض فلنا ابتناء من الله بيتا لا معمولا بيد بل
2 3 ابديا في السموات * لاننا في هذا نتنهد تايقين ان نلبس مسكننا الذي من السماء * فان
4 خلعناه فلن نوجد عراة * لاننا نحن الذين في هذا المسكن نتنهد مثقلين بالذي ما
5 نشاء ان ننزعه بل نوثر ان نلبسه الى ان تبتلع المايت الحياة * والله الذي صنعنا لهذا
6 نفسه * واعطانا رهبون الروح في قلوبنا * فلنثق اذا دايما * ولنعلمنا اننا لحضورنا في الجسم
7 8 نغيب عن الرب * لاننا بالامانة نتسير لا بالنوع * نثق ونهوى باكثار ان نغيب من الجسد
9 ونحضر عند الرب * فلذلك نحرص ان كنا حاضرين وان كنا غايبين * ان نكون له مرضيين *
10 * قراءة الاثنين من الجمعة الثانية عشر * * لاننا كلنا يجب علينا ان نظهر
قدام عرش المسيح * ليخص كل احد جزاء الاعمال التي بالجسد * نظير ما عمل * ام خيرا واما
11 شرا * تم * * واذ قد عرفنا اذا تقوى الرب نقنع الناس ان يومنوا * ونحن لله ظاهرون * واومل
12 اننا ظاهرون وفي بصايركم * لاننا ما نحقق امرنا عندكم ايضا * لكننا نعطيكم
13 سبب مفاخرة بنا * تكون لكم لذى المفاخرين بالوجه وليس بالقلب * فان وسوسنا
14 فلله نفعل ذلك * وان تورعنا فلكم نفعله * لان محبة المسيح تمسكنا ان نحكم
بتصحيح هذا * * قراءة الثلثا من الجمعة الثانية عشر بعد العنصرة *
ان كان واحد مات عن الكل فالكل اذا قد ماتوا *

Scientes quòd qui suscitavit Dominum 14
Jesum, suscitabit nos per Jesum, & sistet
nos vobiscum. Res enim omnes propter 15
vos sunt; ut crescente gratiâ in plurimis,
abundet gratiarum actio in gloriam Dei.
Hucusque. *Propterea non desistimus ne-* 16
que deficimus: sed etiamsi externus
homo noster corrumpatur, homo tamen in-
ternus renovatur in dies. Nam levitas 17
tristitiæ nostræ subiti temporis, modo
eminentissimo atque largissimo operatur
nobis pondus gloriæ æternum: Dum non 18
contemplamur quæ cernuntur, sed quæ
non cernuntur. Nam quæ cernuntur, tem-
poraria sunt: quæ verò non cernuntur,
æterna. Finis.

CAP. V.

Lectio sabbathi vigesimi secundi post Pentecosten. Legitur etiam pro Defunctis.

ET quidem certò scimus quòd domici- 1
lium habitationis nostræ terrestris, si
destruatur, habemus ædificium à Deo,
domicilium scilicet *non manufactum,*
sed æternum in cœlis. Ob hoc enim suspi- 2
ramus, expetentes indui domicilio nostro
quòd è cœlo est. Quòd si exuamur illo, 3
haudquaquam inveniemur nudi. Nos 4
enim qui sumus in hoc domicilio, suspi-
ramus gravati eo quo nolumus exui: imò
cupimus eo indui, donec absorbeat vita
quod est mortale. Deus autem est qui nos 5
fecit ad hoc ipsum, deditque nobis arrha-
bonem Spiritus in cordibus nostris. Con- 6
fidentes igitur semper, & scientes quòd
per præsentiam nostram in corpore, absu-
mus à Domino: (Per fidem enim incedi- 7
mus, non per speciem.) Confidimus & 8
exoptamus potiùs abesse à corpore, &
adesse apud Dominum. Et iccirco ambi- 9
mus, sive simus præsentes, sive simus ab-
sentes, illi placere.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis duodecimæ.

Omnes enim nos oportet apparere coram 10
tribunali Christi, ut propriam habeat
unusquisque mercedem operum quæ in
corpore gessit, juxta id quod operatus
est, sive bonum, sive malum. Hucusque.
Cùm ergò sciamus timorem Domini, 11
suademus hominibus ut credant: Et nos
Deo manifesti sumus, & spero nos esse
manifestos etiam in conscientiis vestris.
Non enim denuo rem nostram approbamus 12
apud vos, sed præbemus vobis occasio-
nem gloriæ in nobis, quam habeatis apud
eos qui gloriantur in facie & non in
corde. Nam sive insanimus, Deo id faci- 13
mus: sive modesti sumus, vobis hoc fa-
cimus. Charitas enim Christi cohibet 14
nos quin judicemus hujus rei veritatem.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis duodecimæ post Pentecosten.

Si unus mortuus est pro omnibus, igitur omnes mortui sunt.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በሊጲፋንያ ::=፦

1 ፎ ወናእምር : ከመ : ለእመ ፡ ተነሠተ : ቤቶ : ማኅደርነ : ዘበ : ምድር : ብነ : ሕንጸ : ኀበ :
2 እግዚአብሔር : በሰማያት : ዘኢገብርሮ : እደ : ሰብእ :=፦ ወኪያሁ : ንሴፎ : ንልበስ : ቤ
3 ተነ : ዘውስተ : ሰማያት : ዘበእንቲአሁ : ንሠርሕ ::=፦ ወእመ : ለበስነ : እንዘ : ሊኮነ :
4 ዕራቃቲነ : ዘተረከብነ ::=፦ እስመ : እለሂ : ሀለውነ : ውስተ : ዝንቱ : ቤትነ : ነሐዝን :
ፈድፋደ : እስመ : ኢንፈቅድ : ንሰልበ : ዘእንበለ : ከመ : ንልበስ :: ከመ : ይሰጠም : ሞቶቲ :
5 በሕይወት :=፦ ወውእቱ : እግዚአብሔር : ይረድአነ : በዝንቱ : ዘወሀባነ : አረቦነ : መን
6 ፈስ : ቅዱስ :=፦ ተአመኑ : እንከ : ወአጥብዑ : በኵሉ : ጊዜ : ወታአምሩ : እንከ : ከመ :
7 ትነግዱ : እምነፍስትክሙ : ወተሐውሩ : ኀበ : እግዚእነ ::=፦ እስመ : በአሚን : ነሐውር :
8 ወአኮ : በአድልዎ :=፦ ተአመኑ : ወተፈሥሑ : እስመ : ንወፅአ : እምነፍስትነ : ወነሐ
9 ውር : ኀበ : እግዚእነ :=፦ ወይእዜኒ : ናእኵቶ : እመኒ : ነገድነ : ወእመሂ : ሀለውነ : ሎ
10 ቱ : ዳእሙ : ናደሉ ::=፦ እስመ : ሀለውነ : ኵልነ : ንትሐተት : በቅድመ : ምኵናኑ : ለ
ክርስቶስ :: ከመ : ንትፈደይ : ኵልነ : በከመ : ገበርነ : በሥጋነ : እመኒ : ሠናይ : ወእመኒ :
11 እኩይ ::=፦ ታአምሩ : እንከ : ፈሪሀ : እግዚአብሔር : ለሰብእሰ : ናእምር : ለእግዚአብ
12 ሔርሰ : ክሡት :: ገ ወእተአመን : ከመሂ : ይትከሠተነ : ልብነ :=፦ ወአኮኑ :
ካዕበ : ንዌድስ : ርእሰነ : ወእሁበክሙ : መክንያተ : በዘ : ትትሜክሑ : እንትሙኒ :: ከመ :
13 ይኩንክሙ : ለኀበ : እለ : ይትሜክሑ : ለገጽ : ወአኮ : በልብ :=፦ እመኒ : አድለው
ነ : ለእግዚአብሔር : ወእመሰ : አንጻሕነ : በእንቲአክሙ : አምሰ : ፍቅረ : ክርስቶስ : ያግ
14 ብአነ : ናጥብዕ : ውስተ : ዝንቱ : ኵሉ :: እስመ : አሐዱ : ሞተ : ቤዛ : ኵሉ :
በዘ : ወድአ : ሞተ : ኵሉ :=፦

Festo Epiphaniæ.

CAP. V.

ET scimus quod si destructa fuerit domus habitationis nostræ quæ est in terra, 1
habemus ædificium apud Deum in cœlis, quod non fecit manus hominis. Et ipsum 2
expectamus, ut induamur domo nostrâ quæ est in cœlis, propter quam laboramus.
Et si induti fuimus, non nudi inventi sumus. Quia qui sumus in hac domo no- 3
stra, afflicti sumus valdè: quia non cupimus exui, sed ut induamur, ut absor- 4
beatur mors in vita. Et ipse Deus adjuvabit nos, propter hoc quod dedit nobis, 5
arrhabonem Spiritûs sancti. Confidite igitur, & audentes estote in omni tem- 6
pore: & sciatis igitur quòd migrabitis à corpore vestro, & proficiscemini ad Deum 7
nostrum. Quia credendo proficiscemur, & non simulando. Confidite & gaudete, 8
quia discessuri sumus à corpore nostro, & profecturi sumus ad Dominum nostrum.
Et nunc gloriamur, sive advenæ sive incolentes, ei solummodò placere. Quia 9
oportet nos omnes subjici coram tribunali Christi, ut rependamus omnes nos 10
secundùm quod fecimus in corpore nostro, sive bonum sive malum. Scitis igi- 11
tur timere Deum: hominibus demonstramus Deo manifestum, & spero quòd ma-
nifestum erit nobis cor nostrum. Et non iterum laudabimus nosmet ipsos sed da- 12
bo vobis occasionem per quam gloriemini vos, ut sit vobis quid dicatis apud
eos qui gloriantur ad faciem, & non in corde. Sive placere studuimus, Deo; & sive 13
puri fuimus, propter vos. Charitas Christi reducat nos: Audentes sumus in hoc to- 14
to, quia unus mortuus est in redemptionem omnium, in quo jam mortuus est omnis.

Et pro omnibus mortuus est, ut *viventes*, non jam sibi*ipsis* vivant, sed
15 Καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες, μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ
ipsi pro ipsis *mortuo* & *excitato*. Itaque nos ex *nunc* nemi-
16 τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. Ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδέ-
nem novimus secundùm carnem: Si *verò* & cognovimus secundùm carnem Christum,
να οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστὸν,
sed nunc non *ampliùs* *cognoscimus*. *Itaque* si *quis* in Christo, nova creatura:
17 ἀλλὰ νῦν οὐκ ἔτι γινώσκομεν. Ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις·
vetera transierunt, ecce facta sunt nova omnia. *At* omnia ex
18 τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα. Τὰ δὲ πάντα ἐκ
Deo, *reconciliante* nos sibi*ipsi* per *Jesum* Christum, & *dante* nobis
τοῦ Θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν
ministerium reconciliationis: *Ut quia* Deus erat in Christo mundum re-
19 τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς· Ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλ-
concilians sibi*ipsi*, non reputans illis delicta ipsorum, & *po-*
λάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμε-
nens in nobis verbum reconciliationis. Pro Christo ergò legatione fungi-
20 νος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύο-
mur, tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo; Recon-
μεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν. δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, Καταλ-
ciliamini Deo. *Nam* non *cognoscentem* peccatum, pro nobis peccatum fe-
21 λάγητε τῷ Θεῷ. Τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίη-
cit, ut nos efficeremur justitia Dei in ipso.
σεν, ἵνα ἡμεῖς γινώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ.

CAP. VI. ϛ'.

Cooperantes autem & exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei *re-*
1 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δέ-
cipere vos. (Ait enim, Tempore accepto exaudivi te, & in die sa-
2 ξασθαι ὑμᾶς. (Λέγει γὰρ, Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σω-
lutis adjuvi te.) Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salu-
τηρίας ἐβοήθησά σοι.) ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτη-
tis. *Nullam in ullo* dantes offensionem, ut non vituperetur mini-
ρίας. Μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπὴν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ δια- 3
sterium: Sed in omnibus *constituentes* nosmetipsos sicut Dei *ministri*, in patien-
κονία· Ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομο- 4
tia multa, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, In plagis,
νῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, Ἐν πληγαῖς, 5
in *custodiis*, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, In
ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, Ἐν 6
castitate, in scientia, in longanimitate, in *bonitate*, in Spiritu sancto, in cha-
ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀ-
ritate non ficta, In verbo veritatis, in virtute Dei: per arma
γάπῃ ἀνυποκρίτῳ, Ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων 7
justitiæ dextris & sinistris: Per gloriam & *ignominiam*, per
τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν· Διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ 8
infamiam & bonam famam: ut seductores, & veraces: Sicut ignoti, &
δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς· Ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ 9
cogniti: quasi morientes, & ecce vivimus: ut castigati,
ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι,
& non mortificati: Quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut egen-
καὶ μὴ θανατούμενοι· Ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτω- 10
tes, multos autem locupletantes: tanquam nihil habentes, & omnia possiden-
χοὶ, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχον-
tes. Os nostrum *apertum est* ad vos, Corinthii: cor nostrum di-
τες. Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι· ἡ καρδία ἡμῶν πε- 11
latatum est. Non angustiamini in nobis, angustiamini autem in visceri-
πλάτυνται. Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγ- 12
bus vestris. *At* eandem *compensationem*, (*ut natis* dico,) dilatamini & vos.
χνοις ὑμῶν. Τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, (ὡς τέκνοις λέγω,) πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. 13

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]

Et pro omnibus ipse mortuus est, ut ii qui 15
vivunt, non sibiipsis vivant, sed ei qui pro
ipsis mortuus est, & resurrexit. Proindè 16
nos neminem novimus secundùm corpus.
Et si novimus Christum secundùm corpus,
attamen ex hoc tempore non novimus. Quis- 17
quis igitur in Christo est, factus est creatura
nova: vetera præterierunt. Et facta sunt 18
omnia nova à Deo ipso, qui reconciliavit
nos sibi per Christum, & dedit nobis mini-
sterium reconciliationis. Quandoquidem 19
Deus est qui per Christum reconciliavit
mundum cum majestate sua, nec annumeravit
eis ipsorum peccata, & posuit in nobis ser-
monem reconciliationis.

Dominicâ introitûs jejunii, & precationum. 10.

Nos igitur legati sumus pro Christo, & per- 20
indè acsi Deus rogaret vos per nos, pro
Christo ergò obsecramus, reconciliamini
Deo. Eum enim qui non noverat pecca- 21
tum, propter vos peccatum fecit, ut nos effi-
ceremur per eum justitia Dei.

CAP. VI.

Porrò tanquam adjuvantes obsecramus 1
vos, ne inanis fiat in vobis gratia Dei, quam
recepistis. Ait enim, In tempore accepto 2
exaudivi te, & in die vitæ opem tibi tuli.
Ecce nunc tempus acceptum, & ecce nunc
dies vitæ. Nemini dederitis occasionem of- 3
fendiculi, ne sit nævus in ministerio nostro.
Sed in omni negotio præbeamus nosipsos 4
esse ministros Dei, in tolerantia multa, in
afflictionibus, in necessitatibus, in carceri-
bus, In plagis, in vinculis, in seditionibus, 5
in labore, in vigilia, in jejunio, In purita- 6
te, in scientia, in longanimitate, in lenitate,
in Spiritu sanctitatis, in charitate non dolo-
sa, In sermone veritatis, in virtute Dei, 7
per arma justitiæ tam in dextera, quàm in si-
nistra, Per gloriam & opprobrium, per 8
laudem & vituperium: tanquam impostores,
tamen veraces: tanquam ignoti, tamen noti
sumus: Quasi mortui simus, & ecce vivi- 9
mus: quasi corripiamur, at non morimur:
Quasi mœrore affecti sumus, tamen in omni 10
tempore gaudemus: & tanquam egeni, mul-
tos tamen ditantes: tanquam nihil habentes,
tamen omnia possidentes.

Feriâ VI. primâ jejunii. 11.

Os nostrum apertum est ad vos, ô Corinthii, 11
& cor nostrum dilatatum. Angustia non 12
premimini in nobis, sed angustia premimini
in visceribus vestris. Cæterùm, tanquam filiis 13
dico, compensate mihi usuras meas, quæ sunt
apud vos, et dilatate charitatē vestrâ ergà me.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወእቱ ፡ ሞተ ፡ በእንተ ፡ ኵሉ ፡ ካመ ፡ እለሂ ፡ የሐይው ፡ ኢኮ ፡ ለርእሶሙ ፡ ዘይሐይው ፡
16 ዘእንበለ ፡ ለዝኩ ፡ ዘበእንቲኣሆሙ ፡ ሞተሂ ፡ ወሐይወሂ፡፡ ወይእዜሰ ፡ አልቦ ፡ ዘናእም
ር ፡ እንከ ፡ በሥጋ ፡ ሰብእ፡፡ ወእመኒ ፡ አእመርናሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ በሥጋ ፡ ሰብእ ፡ እምይ
17 እዜሰ ፡ አልቦ ፡ ዘናአምር ፡ እንከ፡፡ ወይእዜሰ ፡ ተሐደሱ ፡ ኵልክሙ ፡ በክርስቶስ ፡
18 ወኀለፈ ፡ ዘትካት ፡ ወናሁ ፡ ኮነ ፡ ሐዲስ፡፡ ወኵሉሰ ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር፡፡
19 ዘተወለጠ ፡ በክርስቶስ ፡ ወወሀበነ ፡ መልእክተ ፡ ሣህሉ፡፡ እስመ ፡ ተዋለጠ ፡ እግዚአ
ብሔር ፡ ዓለመ ፡ በክርስቶስ ፡ ሰናሕሰዮ ፡ ኃጢአቶሙ ፡ ወኢነጸሮ ፡ ወረሰየነ ፡ ለመልእክ
ተ ፡ ሣህሉ፡፡

Ipse mortuus est pro omnibus: ut viventes, non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis 15
mortuus est & vixit. Et nunc nemo est quem cognoscimus in carne hominis: & si 16
cognovimus Christum in carne hominis, ex nunc nemo est quem cognoscemus ampli-
ùs. Et nunc renovati estis omnes vos in Christo: vetus præterivit, & ecce 17
factum est novum. Et omnia ex Deo, qui reconciliatus est per Christum, 18
& dedit nobis ministerium misericordiæ ejus. Quia reconciliatus est Deus 19
mundo per Christum, tegens peccata eorum, & non respiciens: & constituit
nos pro ministerio misericordiæ ejus.

Versio VULGATA LATINA.

15 Et pro omnibus mortuus est Christus : ut, & qui vivunt , jam non sibi vivant, sed
16 ei qui pro ipsis mortuus est & resurrexit. Itaque nos ex hoc neminem novimus
secundùm carnem. Et si cognovimus secundùm carnem Christum : sed nunc jam
17 non novimus. Si qua ergò in Christo nova creatura, vetera transierunt : ecce
18 facta sunt omnia nova. Omnia autem ex Deo , qui nos reconciliavit sibi per
19 Christum : & dedit nobis ministerium reconciliationis. Quoniam quidem Deus
erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, &
20 posuit in nobis verbũ reconciliationis. Pro Christo ergò legatione fungimur, tan-
21 quã Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Eum, qui
non noverat peccatũ, pro nobis peccatũ fecit, ut nos efficeremur justitia Dei in ipso.

CAP. VI.

1 ADjuvantes autem exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis : (Ait enim;
2 Tempore accepto exaudivi te, & in die salutis adjuvi te. Ecce nunc tempus
acceptabile, ecce nunc dies salutis :) Nemini dantes ullam offensionem, ut non 3
vituperetur ministerium nostrum : Sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut 4
Dei ministros , in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in an-
gustiis , In plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, 5
In castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu sancto, in chari- 6
tate non ficta, In verbo veritatis, in virtute Dei, per arma justitiæ à dextris, & à 7
sinistris ; Per gloriam, & ignobilitatem; per infamiam, & bonam famam : ut sedu- 8
ctores, & veraces ; sicut qui ignoti, & cogniti : Quasi morientes, & ecce vivimus; 9
ut castigati, & non mortificati : Quasi tristes, semper autem gaudentes : sicut 10
egentes, multos autem locupletantes: tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.
Os nostrum patet ad vos, ô Corinthii, cor nostrum dilatatum est. Non angustiamini 11
in nobis : angustiamini autem in visceribus vestris : Eandem autem habentes re- 12
munerationem, tanquam filiis dico, Dilatamini & vos : 13

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * وانما مات عن الكل لئلا تكون مذ الآن حياة الاحياء لنفوسهم بل للذي مات عنهم
16 وقام • تم * فلذلك نحن مذ الآن ما نعرف احدا بما يخص البشر • ولئن كنا قد عرفنا
17 المسيح بما يختص بالبشر • لكننا الآن لم نعرفه بها ايضا * فلذلك من هو في امانة المسيح
18 بريه جديده • فقد عبر الامور السالفة وها الاشياء كلها التي قد صار فيها جديده * وهذه
19 كلها من الله • الذي صالحنا لذاته بيسوع المسيح • ومنحنا خدمة المصالحة * كما انه لم
يزل الاها • استصلح العالم لذاته بالمسيح • لا ذاكرا لهم هفواتهم • ووضع فينا كلام المصالحة •
20 * فنحن عوض المسيح نسعى كان الله يفديكم بنا • فنطلب عوض المسيح اليكم ان
21 تصالحوا الله * لان من لم يعرف خطية من اجلنا عمل خطية • لنصير نحن به عدلا
لله • تم •

• الفصل السادس •

1 • الاحد السادس عشر بعد العنصرة • وللقديسة اوفيمية • * فاذ نساعد هذا العزم
2 نسألكم ان لا تقبلوا نعمة الله جزافا * لانه يقول في وقت مقبول استجبت لك • وفي يوم الخلاص
3 اعنتك • ها الآن وقتا حسنا قبوله • ها الآن يوم الخلاص * لا نعطي تعويقا ما • ولا في شي من
4 الاشياء • لئلا تعيب الخدمة وتذم * بل نوضح ذاتنا في كل امر كخدام الله • بصبر كثير
5 بهموم • بشدايد • بضيقات * بجراحات • بحبوس • باعواز مواضع نقيم فيها • باتعاب • باسهار •
6 7 باصوام * بطهارة • بمعرفة • بمهل • بخيرية • بروح قدس • بمحبة بلا مراءاة * بكلام
8 الحق • بقوة الله • باسلحة العدل • اليمينية واليسارية * بشرف وهوان • بسوء الذكر وحسن
9 الثناء • كمضلين ومحقين • كمجهولين ومعروفين * كمايتين وها نحن عايشون • كمؤدبين
10 وغير مايتين * كمغمومين ومسرورين دايما • كمساكين ومغنيين كثيرين • كمن لا شي لنا
وللاشياء كلها مالكين • تم • * قراءة الاربعا من الجمعة الثانية عشر بعد العنصرة •
11 12 * يا اهل قورنثيوس فمنا قد انفتح نحوكم • وقلبنا قد رحب واتسع * فما تضيقون
13 فينا • انما تضيقون في حشا اذهانكم * واقول لكم بما انكم اولادي امنحوني هذه
المجازاة نفسها وارحبوا وانتم •

* *Et sanè mortuus est pro omnibus, ut vita* 15
viventium non sit posthac sibiipsis, sed
ei qui pro ipsis mortuus est & resur-
rexit. Hactenus. *Propterea nos post-* 16
hac neminem novimus, quod attinet ad
carnem. Et licèt noverimus Christum
prout ad carnem attinet , nunc tamen
eum non ampliùs novimus in ipsa.
Quapropter qui est in fide Christi nova 17
creatura, jam prætergressus est res præ-
teritas , & ecce res omnes in quibus
factus est, novæ sunt. Atque hæc omnia 18
ex Deo sunt, qui nos reconciliavit sibi
per Jesum Christum, deditque nobis mi-
nisterium reconciliationis. Quippe qui 19
est indesinenter Deus, reconciliavit mun-
dum sibi per Christum, haud mentionem
faciens culparum eorum : posuitque in
nobis sermonem reconciliationis. Nos 20
* *itaque vice Christi, supplicamus, ac si*
redimeret vos Deus per nos : vosque ro-
gamus vice Christi, ut reconciliemini
Deo. Qui enim non novit peccatum, 21
pro nobis factus est peccatum : ut nos
per ipsum fieremus justitia Deo. Finis.

CAP. VI.

Dominicâ decimâ sextâ post Pentecosten. Et pro sancta Euphemia.

H*Oc igitur consilium promoventes,* 1
obsecramus vos ne frustra gratiam Dei
recipiatis. Dicit enim ipse ; Tempore 2
accepto exaudiam te, & in die salutis
adjuvabo te : ecce nunc tempus cujus
opportuna est acceptio, ecce nunc dies sa-
lutis. Ne ullum præbeamus impedimentũ 3
ulla in re, ne vituperetur ministerium &
arguatur. Sed declaremus nosipsos in 4
omni negotio ut ministros Dei, in pati-
entia multa, in mæroribus, in afflictioni-
bus, in angustiis, In plagis, in car- 5
ceribus , in penuria locorum in quibus
commoremur, in laboribus, in vigiliis,
in jejuniis. In puritate, in scientia, in 6
longanimitate, in bonitate, in Spiritu
sancto, in charitate absque simulatione,
In sermone veritatis, in virtute Dei, 7
per arma justitiæ dextra ac sinistra, Per 8
gloriam & ignominiam, per malum no-
men & bonam laudem : ut seductores, at
veraces : ut ignoti, sed noti : Ut mori- 9
entes, & ecce vivi sumus : ut castigati,
sed non morientes : Ut mærentes , at 10
semper hilares : ut pauperes, at multos
ditantes : quasi nihil habentes, sed res
omnes possidentes. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis duodecimæ post Pentecosten.

O Corinthii, os nostrum apertum est 11
erga vos, & cor nostrum ampliatum est
atque dilatatum; Non ergo patimini an- 12
gustiam in nobis , sed angustiam pati-
mini in visceribus mentium vestrarum.
Et vobis dico, prout estis filii mei, 13
Concedite mihi hanc eandem compensa-
tionem; & dilatemini vos etiam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 እስመ ፡ በእንተ ፡ ክርስቶስ ፡ ንትነበል ፡ በዘ ፡ አስተፈሠሐነ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወንስእል ፡
21 ኀበ ፡ ክርስቶስ ፡ ከመ ፡ ትትመየጡ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ እስመ ፡ ዘኢያአምር ፡ ኀ
ጢአተ ፡ ገብረ ፡ ኀጢአተ ፡ ከመ ፡ ኪያነ ፡ ያጸድቀነ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡

በስሙን ፡ ሰንበት ፡ ጾም ፡ ምንባብ ፡፡

1 2 ናስተበቍዐኪ ፡ ወንረድአኪ ፡ ተወከፉ ፡ ለነ ፡ ወኢትረስይዎ ፡ ለከንቱ ፡ ለጸጋ ፡ እግዚአብሔ
2 ር ፡፡ እስመ ፡ ከመዝ ፡ ይቤ ፡ በዕለተ ፡ ሣሪት ፡ ሰማዕኩከ ፡፡ ወበዕለተ ፡ መድኀኒት ፡
3 ረዳእኩከ ፡፡ ወናሁ ፡ ይእዜ ፡ ጊዜ ፡ ሣህሉ ፡ ወናሁ ፡ ዮም ፡ ዕለቱ ፡ ለድኅነቱ ፡፡
4 ወኢትግበሩ ፡ ሳኒ ፡ ዕቅፍተ ፡ ለመልእክትክሙ ፡ ወኢበምንትኒ ፡ ከመ ፡ ኢታነውርዎ ፡፡
5 በተዝካረ ፡ ሰማዕት ፡፡ ወበኵሉ ፡ ርእዩ ፡ ርእሰክሙ ፡ ላእከ ፡
6 እግዚአብሔር ፡ በብዙኅ ፡ ትዕግሥት ፡ በኵሉ ፡ ወበሕማም ፡ ወበጻዕር ፡ ወበምንዳቤ ፡፡
7 ወበተቀሥፎ ፡ ወበተሞቅሖ ፡፡ በሠራሕ ፡ ወበተሀውኮ ፡ በትጋህ ፡፡ ወበምክር ፡ በአእም
8 ሮ ፡ ወበተሰፉዎ ፡ ወበምሕረ ፡ ወበጾም ፡፡ በእንጽሖ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘአልቦ ፡ ኑፋቄ ፡
በኀይለ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ወልታ ፡ ጽድቅ ፡ ዘእምየማን ፡ ወእምፀጋም ፡፡
9 በእንተ ፡ ክብር ፡ ወኀሳር ፡ በእንተ ፡ መርገም ፡ ወመ[ድሐር ፡፡] ከመ ፡ ኃጥኣን ፡ ወጻድቃ
ን ፡፡ [ከመ ፡ እ]ለ ፡ ኢያአምሩ ፡ ወማእ[ምራን ፡ ከ]መ ፡ መዋትን ፡ ወናሁ ፡ [ነኀዩ ፡
10 ከመ ፡] ምንሱዋን ፡ ወኢቀታ[ለን ፡፡ ከመ ፡ ት]ኩዛን ፡ ወዘልፈ ፡ ንት[ፌሣሕ ፡ ከመ ፡]
11 ነዳያን ፡ ወለብዙኃን ፡ [ታብዕሉ ፡ ከ]መዘ ፡ አልብክሙ ፡ ወ[ታከብሩ ፡ ኵ]ሉ ፡ ውስተ ፡
12 እዴክሙ ፡፡ [አፉነ ፡ ርኁተ] ለክሙ ፡ ሰብአ ፡ ቆሮ[ንቶስ ፡ ተረሐ]ባ ፡ ልብነ ፡፡ ሊት
13 ነሀኩ ፡ ለ[ነ ፡ ተነሀኩ ፡] ለአማዑትክሙ ፡፡ በእንተ ፡ ወእቱ ፡ ፍዳሃ ፡ ለዝቲ ፡ እብለክ
ሙ ፡ ከመዝ ፡ ለደቂቅየ ፡ ተርሐቡ ፡ አንትሙኒ ፡፡

Quia prò Christo legatione fungimur secundùm quod exhortatus est nos Deus, & 20
rogamus apud Christum, ut convertamini ad Deum. Quia qui nesciebat pecca- 21
tum, fecit peccatum ut nos justificaret Deo.

Octavo sabbato jejunii, lectio.

CAP. VI.

R*Ogamus & adjuvamus, ut recipiatis nos, & non faciatis vacuam gratiam* 1
Dei. Quia sic dicit, In die accepto audivi te, & in die salutis succurri tibi, 2
& ecce nunc tempus misericordiæ ejus, & ecce hodie dies salutis ejus. Et ne fa- 3
ciatis scandalum ministerio vestro, in ulla re, ut non maculetis illud.

In commemoratione Martyrum.

Et in omnibus, exhibete vosmetipsos ministros Dei, in multa patientia in omnibus, 4
& in afflictione, & in opprobrio, & in tribulatione, Et in percussione, & in 5
incarceratione, in labore, & in commotione, in vigilia, Et in prudentia, in sci- 6
entia, in spe, & in misericordia, & in jejunio, In puritate Spiritûs sancti qui 7
non est incredulus, in virtute Dei, per arma justitiæ à dextra & sinistra : Pro- 8
pter gloriam & ignominiam, propter maledictionem & benedictionem, ut peccato-
res, & justi: Ut ignorantes, & scientes : ut morientes, & ecce vivimus : ut 9
tentati, nec tamen interfecti : Ut tristes, & semper gaudentes : ut pauperes, sed 10
multos ditantes: ut non habentes vos, sed in manus vestras omnia conferentes. Os 11
nostrum apertum est pro vobis, Corinthii, cor nostrum dilatatum est. Non estis ex- 12
tenuati in nobis, extenuati estis in visceribus vestris. Propter hanc retributio- 13
nem hoc loquor vobis sicut filiis meis, Dilatamini vos etiam.

Ne fiatis altero jugo copulati infidelibus. Quæ enim participatio justitiæ & iniquitati?
14 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις. τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ;
quæ verò communio luci ad tenebras? Quæ autem conventio Christo ad Belial?
15 τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; Τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαρ;
aut quæ pars fideli cum infideli? Qui autem consensus templo Dei cum idolis?
16 ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; Τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων;
Vos enim templum Dei estis viventis, sicut dicit Deus; Quoniam inhabitabo in
ὑμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐστε ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ Θεός, Ὅτι ἐνοικήσω ἐν
illis, & inambulabo: & ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi populus.
αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός.
Ideò exite de medio eorum, & separamini, dicit Dominus: & immundum ne
17 Διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος· καὶ ἀκαθάρτου μὴ
attingite: & ego recipiam vos. Et ero vobis in patrem, & vos eritis
18 ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς. Καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ
mihi in filios & filias, dicit Dominus omnipotens.
μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει Κύριος παντοκράτωρ.

CAP. VII. ζ'.

Has ergò habentes promissiones, dilecti, mundemus nosipsos ab
1 Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ Η'
omni inquinamento carnis & spiritûs, perficientes sanctificationem in timore Dei.
παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ.
Capite nos: neminem injuriâ affecimus, neminem corrupimus, neminem avarè fraudavimus.
2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν.
Non ad condemnationem dico: prædixi enim quòd in cordibus nostris
3 Οὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν

estis ad commoriendum & convivendum. Multa mihi fiducia apud vos: mul-
ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. Πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολ- 4
ta mihi gloriatio pro vobis: repletus sum consolatione: superabundo
λή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι
gaudio in omni tribulatione nostrâ. Etenim venientibus nobis in Macedo-
τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδο- 5
niam, nullam habuit relaxationem caro nostra: sed in omni tribulati: fo-
νίαν, οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν· ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξω-
ris pugnæ, intùs timores. Sed consolans humiles, consolatus est
θεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. Ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινούς, παρεκάλεσεν 6
nos Deus in adventu Titi. Non solùm autem in adventu ejus,
ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου. Οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, 7
sed etiam in consolatione quâ consolatus est in vobis, referens nobis vestrum
ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν
desiderium, vestrum fletum, vestram æmulationem pro me: ita ut me magis
ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ· ὥστε με μᾶλλον
gaudere. Quoniam si & contristavi vos in epistola, non pœnitudine ducor, si &
χαρῆναι. Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ 8
pœnitudine ducar: intueor enim quòd epistola illa, si & ad horam, contristavit
μετεμελόμην· βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν
vos. Nunc gaudeo, non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad pœnitentiam.
ὑμᾶς. Νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν. 9
Contristati estis enim secundùm Deum, ut in nullo detrimento affecti fueritis ex nobis.
ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ Θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν.
Nam secundùm Deum tristitia pœnitentiam in salutem haud pœnitendam adoperatur:
Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται· 10
at mundi tristitia mortem adoperatur.
ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]

Ne sitis consortes iis qui sunt increduli. 14
Quod enim consortium est justitiæ cum iniquitate? aut quæ commistio luci cum tenebris? Aut quæ concordia Christo cum Sa- 15
tana? aut quæ pars fideli cum incredulo?
Aut quis consensus est templo Dei, cum dæ- 16
moniorum *templo*? Vos enim estis templum Dei viventis, quemadmodum ait, Habitabo in eis, & ambulabo inter eos, & ero illorum Deus, ipsique erunt mihi populus. Proptereà 17
exite è medio illorum, & separemini ab illis, dicit Dominus; & impurum ne tetigeritis, & ego excipiam vos. Et ero vobis 18
pro patre, & vos eritis mihi pro filiis & filiabus, dicit Dominus qui omnia complectitur.

* [illegible] *

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]

CAP. VII.

Quum igitur habeamus has promissiones, 1
dilectissimi mei, purgemus nosipsos ab omni immunditia carnis & spiritûs, & operemur sanctimoniam cum timore Dei. Sustinete 2
nos, fratres mei, in neminem iniquè egimus, neminem corrupimus, nemini injuriam intulimus. Non ad vestri condemnationem dico, 3
siquidem jam ante dixi, in corde nostro vos esse repositos ad moriendum simul & ad vivendum.

Quotidiè. 12.

* [illegible] *

4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]

Multa est mihi fiducia erga vos multáque 4
mihi est in vobis gloriatio, & plenus sum consolatione, ac majorem in modum abundat in me gaudium in omnibus afflictionibus 5
meis. Etenim à quo venimus in Macedoniam, nullam omninò requiem habuit corpus nostrum, sed in omnibus afflicti sumus: foris pugna, intùs autem terror. Sed Deus 6
ille qui consolatur humiles, nos consolatus est per adventum Titi. Nec solùm per adven- 7
tum ejus, sed etiam tranquillitate illâ quâ potitus est ex vobis: Siquidem renuntiavit nobis de charitate vestra erga nos, déque luctu vestro, & zelo vestro pro nobis: quæ quum audirem, gaudii plurimum habui. Nam etiamsi mœrore vos affecerim per epi- 8
stolam, non me pœnitet, etiamsi pœnituisset. Video enim quòd epistola illa quamvis ad horam mœrore vos affecerit, Me tamen 9
gaudio affecit; non quòd tristati sitis, sed quia tristitia vestra ad pœnitentiam vos adduxit: contristati enim estis secundùm Deum, ut nihil detrimenti accipiatis à nobis. Nam tristitia quæ propter Deum est, pœni- 10
tentiam animæ efficit non regressuram, & convertit ad salutem: tristitia verò mundi mortem efficit.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወኢትኩኑ፡ ነፋቃነ፡ ወኢትሖሩ፡ ውስተ፡ ካልእ፡ አርዑት፡፡ ሙኑ፡ ዘያስተሳትፍ፡ ለጽድቅ
15 ምስለ፡ ኃጢአት፡ ወምንት፡ ይደምርዎ፡ ለጽልመት፡ ምስለ፡ ብርሃን፡ ወምንት፡ የኃብር
ሙ፡ ለክርስቶስ፡ ምስለ፡ ቤልሖር፡፡ ወምንት፡ ዘይከፍሎሙ፡ ለመሃይምናን፡ ምስለ፡ ነፋቃን፡፡
16 ወምንት፡ ዘያኀብር፡ ጣዖተ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ እግዚአብሔር፡ አኮኑ፡ ንሕነ፡ ውእቱ፡ ቤቱ፡ ለ
እግዚአብሔር፡ ሕያው፡፡ በከመ፡ ይቤ፡ እግዚአብሔር፡ አኀድር፡ ኀቤሆሙ፡ ወእ
ነሱ፡ ማእከሎሙ፡ ወእከውኖሙ፡ አምላኮሙ፡ ወእሙንቱኒ፡ ይከውኑኒ፡ ሕ
ዝብየ፡፡

Et ne sitis increduli, neque eatis in alio jugo: quis est qui consociat ju- 14
stitiam cum peccato? & quis commiscet tenebras cum luce? Et quis con- 15
cordare facit Christum cum Belhor? & quis est qui participes facit fideles cum infidelibus? Et quis est qui collocat Idolum in domo Dei? nónne nos 16
sumus domus Dei viventis? sicut dixit Deus, Habitabo apud eos, & ambulabo medio eorum, & ero iis Deus eorum, & ipsi erunt mihi populus meus.

Versio VULGATA LATINA.

14 Nolite jugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio justitiæ cum ini-
15 quitate? Aut quæ societas luci ad tenebras? Quæ autem conventio Christi ad
16 Belial? Aut quæ pars fideli cum infideli? Qui autem consensus templo Dei cum
idolis? Vos enim estis templum Dei vivi, sicut dicit Deus; Quoniam inhabi-
tabo in illis, & inambulabo inter eos, & ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi
17 populus. Propter quod exite de medio eorum, & separamini, dicit Dominus, &
18 immundum ne tetigeritis: Et ego recipiam vos: & ero vobis in patrem, & vos
eritis mihi in filios & filias, dicit Dominus omnipotens.

CAP. VII.

1 HAs ergò habentes promissiones, charissimi, mundemus nos ab omni inqui-
2 namento carnis & spiritûs, perficientes sanctificationem in timore Dei. Capite
3 nos. Neminem læsimus, neminem corrupimus, neminem circumvenimus. Non
ad condemnationem vestram dico: prædiximus enim quòd in cordibus nostris
estis, ad commoriendum, & ad convivendum. Multa mihi fiducia est apud vos, 4
multa mihi gloriatio pro vobis: repletus sum consolatione, superabundo gau-
dio in omni tribulatione nostra. Nam & cùm venissemus in Macedoniam, 5
nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribulationem passi sumus: foris
pugnæ, intùs timores. Sed qui consolatur humiles, consolatus est nos Deus in ad- 6
ventu Titi. Non solùm autem in adventu ejus, sed etiam in consolatione, quâ 7
consolatus est in vobis, referens nobis vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram
æmulationem pro me, ita ut magis gauderem. Quoniam etsi contristavi vos in 8
epistola, non me pœnitet: etsi pœniteret, videns quòd epistola illa (etsi ad
horam) vos contristavit; Nunc gaudeo: non quia contristati estis, sed quia con- 9
tristati estis ad pœnitentiam. Contristati enim estis secundùm Deum, ut in nullo
detrimentum patiamini ex nobis. Quæ enim secundùm Deum tristitia est, 10
pœnitentiam in salutem stabilem operatur: seculi autem tristitia mortem
operatur.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 وايه شركة * لا تكن موازينكم مايلة الي الكفار . لان ايه شركة بين العدل والاثم *
15 16 للنور مع الظلمة * واي اتفاق للمسيح مع المارق . ام اي حظ للمومن مع الكافر * ام ايه
مشاركة لهيكل الله مع الاصنام * الاحد السابع عشر بعد العنصرة *
لانكم انتم هيكل الله الحي كما قال الله * تم * اني ساسكن فيهم واخطر في عقولهم *
17 واكون لهم الاها ويكونون هم لي شعبا * فلهذا اخرجوا من بينهم يقول الرب * وتميزوا
18 منهم * ولا تمسوا نجسا * وانا اقبلكم * واكون لكم ابا * قال الرب الممسك الكل * وانتم
1 تكونون لي بنين وبنات * الفصل السابع * يا احبائي *
اذ لنا مثل هذه المواعيد * قراءة الخميس من الجمعة الثانية عشر بعد العنصرة *
2 فلنطهر انفسنا من كل دنس بدن وروح * مكملين قداسة بخشية الله * تم * سعونا فما
3 ظلمنا احدا * ولا افسدنا احدا * ولا استغنمنا احدا * ولست اقول هذا موجبا دينونة احد *
4 لاني قد سبقت فقلت انكم في قلوبنا مضمرون ان نموت معكم ونعيش معكم * فلي دالة
كثيرة عليكم * ولي فخر عظيم بكم * قد تمليت بالعزاء * وقد ترايدت في السرور كثيرا في
5 كافة حزننا * لاننا لما جينا الي مكدونية * لم يحصل لبشرتنا ولا راحة واحدة * بل مغمومين
6 في كل امر * فمن خارج قتال * ومن داخل مخاوف * لكن الاله المسلي المتواضعين عزانا
7 بحضور تيطس * وليس بوروده فقط * بل وبالعزاء الذي تعزا بكم * لما اخبرنا بشوقكم
8 الينا * بكائكم * بغيرتكم الي * حتي انني فرحت كثيرا * لانني وان كنت قد غممتكم
بالرسالة فما ندمت * وان كنت قد ندمت * لانني انظر ان تلك الرسالة وان كانت احزنتكم
9 مدة ساعة * فافرح الان * لا لانكم حزنتم * بل سررت * لانكم حزنتم للندامة والتوبة *
لانكم حزنتم حزنا مرضيا لله لكيلا تخسروا منا ولا في شي واحد *
10 قراءة الجمعة من الجمعة الثانية عشر بعد العنصرة * لان الحزن المرضي لله
يصطنع توبة مودية الي الخلاص التي لا ندم فيها * وحزن العالم يصطنع موتا * تم *

Nè sint libræ vestræ propendentes ad in- 14
fideles. Quod enim consortium est in-
ter justitiam & iniquitatem? & quæ
communio luci cùm tenebris? Et quæ 15
concordia Christo cùm apostata? aut quæ
pars fideli cum infideli? Aut quod con- 16
sortium templo Dei cum idolis?

Dominicâ decimâ septimâ post Pentecosten.

Vos enim estis templum Dei vivi, sicut
dixit Deus, Hactenus. *Equidem habi-*
tabo in eis, & deambulabo in mentibus
eorum: & ero illis Deus, & ipsi erunt
mihi populus. Propterea egredimini de 17
medio eorum, dicit Dominus; & segre-
gemini ab eis: & nè tangatis pollu-
tum, & ego excipiam vos. Eróque vobis 18
in patrem, ait Dominus omnia tenens,
& vos eritis mihi in filios & filias.

CAP. VII.

O Dilecti mei, tùm hujusmodi pro- 1
missiones habeamus,

Lectio feriæ quintæ hebdomadis duodecimæ post Pentecosten.

mundemus animas nostras ab omni in-
quinamento carnis ac spiritus, perfici-
entes sanctimoniam cum timore Dei.
Hucusque. *Capite nos: neminem op-* 2
pressimus, neminem corrupimus, neminem
deprædati sumus. Neque hoc dico inten- 3
dens condemnationem ullius: jam enim
prædixi vos esse in cordibus nostris abs-
trusos, ad moriendum vobiscum, & vo-
biscum vivendum. Multa quidem mihi 4
est fiducia in vobis, & maxima mihi
gloriatio de vobis: impletus sum conso-
latione, vehementer abundavi gaudio in
omni mœrore nostro. Etenim cùm venis- 5
semus Macedoniam, nullam adepta est
caro nostra requiem vel unam, sed afflicti
in rebus omnibus: foris enim pugna, &
intus pavores. Sed Deus consolator hu- 6
milium consolatus est nos per præsenti-
am Titi. Nec solùm per adventum ejus, 7
sed & per consolationem quam de vobis
accepit, quum nobis narrâsset vehemens
desiderium vestrum erga nos, teneritu-
dinem vestram, zelum vestrum erga me:
ita ut valde sim gavisus. Nam etiamsi 8
vos contristavi per epistolam, non me
tamen pænitet: & quanvis me pæni-
teret; quia video quòd epistola illa (li-
cet horulæ spatio) vos contristârit, jam
gaudeo: Non quòd contristati fueritis: 9
sed gavisus sum, quoniam contristati
estis ad pænitudinem & pænitentiam:
contristati enim estis tristitiâ Deo gratâ,
ut nulla in re detrimentum patiamini à
nobis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis duodecimæ post Pentecosten.

Nam tristitia Deo grata operatur pæni- 10
tentiam ducentem ad salutem, in qua
non est pænitudo: tristitia verò mundi,
mortem operatur. Hactenus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወባሕቱ ፡ ፃኡ ፡ እማእከሎሙ ፡ ወተፈለጡ ፡ እምኔሆሙ ፡ ይቤ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወኢትግ
18 ሡ ፡ ርኩሰ ፡ ወአነ ፡ እትወከፈክሙ ፡፡ ወእከውነክሙ ፡ አበክሙ ፡ ወአንትሙኒ ፡ ትክ
ውኑኒ ፡ ደቂቅየ ፡ ወአዋልድየ ፡ [ይቤ ፡] እግዚአብሔር ፡ ዘኵሉ ፡ [ይምእእ] ፡፡

፯

1 ዘንተ ፡ እንከ ፡ ተስፋ ፡ [እንዘ ፡ ብነ ፡ አኃ]ዊነ ፡ ናንጽሕ ፡ ርእስነ ፡ ወ[ኢናርኵስ ፡ ነፍ]ሰነ ፡ ወኢ
2 ነገምን ፡ ነፍስ [ት ፡ ንፈጽም ፡] በዘ ፡ ይትቄደስ ፡ በፈሪሀ ፡ [እግዚአብሔር] ፡፡ ቁሙ ፡፡ ወይእዜ
3 ኒ ፡ [ጽንሑነ ፡] ዘአልቦ ፡ ዘአበስነ ፡ ወአልቦ ፡ ዘገፋዕነ ፡] ወአልቦ ፡ ዘአማስነ ፡ ወይ [እዜኒ ፡ አኮ ፡]
ለአድልዎ ፡ ዘእብል ፡ እስመ ፡ [አቀደም]ኩ ፡ እቤ ፡፡ ፰ ከመ ፡ ጥቡዕ ፡ ልብክሙ ፡ ለመዊ
4 ትኒ ፡ ወለሕይወትኒ ፡፡ ብዙኅ ፡ ሞገስየ ፡ በኀቤክሙ ፡ ወብዙኅ ፡ ትምክሕትየ ፡ በእንቲአክሙ ፡
5 ወፈጸምኩ ፡ ፍሥሐየ ፡ ወፈድፈደኒ ፡ ሐሤትየ ፡ እምኵሉ ፡ ሕማምነ ፡፡ ወበጺሐነ ፡
መቄዶንያ ፡ ኢረከብነ ፡ ወኢአሐተኒ ፡ ዕረፍተ ፡ ለነፍስነ ፡ ወበኵሉ ፡ ሕማምነ ፡ በላፍአኒ ፡
6 ቀትል ፡ ወበውስጥኒ ፡ ፍርሀት ፡፡ ወባሕቱ ፡ ውእቱ ፡ ዘያስተፈሥሖሙ ፡ ለሕሙማን ፡ አ
7 ስተፈሥሐነ ፡ በምጽአቱ ፡ ለቲቶ ፡፡ ወአኮኬ ፡ በምጽአቱ ፡ ዳእሙ ፡ ዲደ ፡ በፍሥሐ ፡
ዘአስተፈሥሐክሙ ፡ ወዜነወነ ፡ አፍቅሮተክሙ ፡ ዘከመ ፡ ትጽህቁ ፡ ሊተ ፡ ወትትቀሐ
8 ዉ ፡፡ ወባሕቱ ፡ እትፌሣሕ ፡፡ እመኒ ፡ አተከዝኩክሙ ፡ በቃለ ፡ ቀዳሚ ፡ በመጽሐፍት ፡
ወኢያኔስሐኒ ፡ ወእመኒ ፡ ነሰሕኩ ፡ ናሁ ፡ እሬእያ ፡ ለይእቲ ፡ እሙኒ ፡ ለአሐቲ ፡ ሰዐት ፡ አተ
9 ከዝኩክሙ ፡፡ ይእዜ ፡ ናሁ ፡ እትፌሣሕ ፡ ወአኮ ፡ እስመ ፡ አተከዝኩክሙ ፡ ዳእሙ ፡ እስ
መ ፡ ተከዝክሙ ፡ ከመ ፡ ትነስሑ ፡፡ እስመ ፡ እንበይነ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተከዝክሙ ፡ ከመ ፡
10 ኢትሕጉሉ ፡ ወኢአሐዱ ፡ እምኔነ ፡፡ እስመ ፡ ዘበእንተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሐዘን ፡
ንስሐሁ ፡ ለሕይወት ፡ ዘለዓለም ፡ ይከውን ፡፡ ወትካዝሰ ፡ ዘበእንተ ፡ ዓለም ፡ ሞተ ፡
ያመጽእ ፡፡

Sed exite è medio eorum, & separamini ab iis, dicit Dominus, & ne tetigeritis 17
immundum: & ego recipiam vos: Et ero pater vester, & vos eritis filii mei 18
& filiæ meæ, dicit Deus omnipotens.

CAP. VII.

HAnc igitur spem habentes, fratres nostri, purificemus nosmet, & non 1
polluamus animas nostras, neque inquinemus corpora nostra, sed comple-
mus sanctificationem in timore Dei. Agedum, & nunc sustinete nos: 2
qui in neminem peccavimus, & neminem oppressimus, & neminem corrupi-
mus. Et nunc non ad complacendum, est hoc quod loquor, quoniam anteà 3
dixi, quòd paratum fuit cor vestrum ad moriendum, & ad vivendum.
Multa est gratia mea apud vos, & multa est gloriatio mea de vobis: & 4
impletus sum gaudio meo, & abundavit exultatio mea ab omnibus affli-
ctionibus nostris. Et quum venissemus in Macedoniam, non invenimus ullam re- 5
quiem animæ nostræ, & in omnibus afflicti fuimus: foris cædes, & intùs timores. 6
Sed ipse qui consolatur afflictos, consolatus est nos, in adventu Titi. Et non solum 7
in adventu ejus, sed etiam in consolatione quâ consolati estis eum, & nuntiavit
nobis amorem vestrum, quomodo curatis me, & soliciti estis: sed gaudeo. Si tri- 8
stitiâ affeci vos in sermone primo per epistolam, neque me pænitet: & si pæniten-
tiam egi, ecce perspicio per eam si in unam horam tristitiâ affeci vos. Nunc ecce 9
gaudeo: & non quòd tristitiâ affeci vos, sed quia tristitiâ affecti fuistis ut pæni-
tentiam ageretis. Quia per Deum tristitiâ affecti estis, ut non perdam ni, neq; unus 10
ex nobis. Quia quæ propter Deum est tristitia, pænitentia ejus ad vitam æternam
erit: & tristitia quæ propter mundum est, mortem producet.

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. Η'. Θ'.

Ecce enim hoc ipsum, secundùm Deum contristari vos, *quantum adoperatum sit* in
11 Ἰδὲ γὰρ αὐτὸ τοῦτο, τὸ κατὰ Θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσην κατειργάσατο ἐν
vobis *studium?* sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desi-
ὑμῖν σπουδὴν; ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπό-
derium, sed æmulationem, sed vindictam: in *omni constituistis* vosipsos *puros* esse
θησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ' ἐκδίκησιν· ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι
in negotio. *Nempè* si & scripsi vobis, non *causâ injuriantis*, nec
12 ἐν τῷ πράγματι. Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ εἵνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ
causâ injuriati, sed *causâ manifestandi studium vestrum de*
εἵνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' εἵνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ
nobis ad vos, coram Deo. *Propter hoc consolationem accepimus* in conso-
13 ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα ἐπὶ τῇ παρα-
latione *vestra:* abundantiùs *autem* magis gavisi sumus super gaudio Titi, quia
κλήσει ὑμῶν· περισσοτέρως δὲ μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι
refectus est spiritus ejus ab omnibus vobis. *Quia* si quid *ei* de vobis
14 ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. Ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν
gloriatus sum, non sum confusus: sed sicut omnia in veritate locuti sumus vobis,
κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην· ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν,
ita & gloriatio nostra quæ ad Titum, veritas facta est: Et viscera
15 οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου, ἀλήθεια ἐγενήθη· Καὶ τὰ σπλάγχνα
ejus abundantiùs in *vos* sunt, reminiscentis omnium vestrûm obedientiam,
αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν, ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν,
quomodò cum timore & tremore excepistis illum. Gaudeo quòd in *omni* confido in
16 ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. Χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαῤῥῶ ἐν
vobis.
ὑμῖν.

CAP. VIII. η'.

Notam facimus autem vobis, fratres, gratiam Dei *datam in* Ec-
1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκ- Θ'
clesiis Macedoniæ: Quòd in multo experimento tribulationis, abundantia gaudii
2 κλησίαις τῆς Μακεδονίας· Ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως, ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς
ipsorum, & *secundùm profundum* paupertas eorum abundavit in divitias simplici-
αὐτῶν, καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἁπλό-
tatis eorum. Quia secundùm virtutem, (*testor*,) & supra virtutem voluntarii:
τητος αὐτῶν. Ὅτι κατὰ δύναμιν, (μαρτυρῶ,) καὶ ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι· 3
Cum multa exhortatione obsecrantes nos, gratiam, & communicationem mini-
Μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν, καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακο- 4
sterii *quæ* in Sanctos, *suscipere nos*. Et non sicut speravimus: sed
νίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, δέξασθαι ἡμᾶς. Καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν· ἀλλ' 5
semetipsos dederunt, primùm Domino, & nobis per voluntatem Dei: *In*
ἑαυτοὺς ἔδωκαν, πρῶτον τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος Θεοῦ· Εἰς 6
adhortari nos Titum, ut quemadmodùm *antè* cœpit, ita & perficiat in
τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς
vos & gratiam istam: Sed sicut in *omni* abundatis fide, & sermone,
ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην· Ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε πίστει, καὶ λόγῳ, 7
& scientiâ, & omni *studio*, & *illâ ex vobis* in *nobis dilectione*, ut & in hac
καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ
gratia abundetis. Non *secundùm imperium* dico, sed per aliorum
τῇ χάριτι περισσεύητε. Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων 8
studium, etiam vestræ charitatis *germanitatem* comprobans. Scitis enim
σπουδῆς, καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. Γινώσκετε γὰρ 9
gratiam Domini nostri Jesu Christi, quoniam propter vos *paupertatem subiit* dives
τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσε πλούσιος
existens, ut vos illius *paupertate ditesceretis*. Et *sententiam* in hoc
ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ 10
do: hoc enim vobis *confert:* qui non solùm facere, sed &
δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ
velle *primùm* cœpistis *à superiori* anno. Nunc verò & *facere* perfi-
τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι. Νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτε- 11
cite: ut quemadmodùm *promptitudo velle*, ita & *perficere ex*
λέσατε· ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ
ipso habere.
τοῦ ἔχειν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
[illegible]

Ecce enim istud ipsum quòd contristati sitis 11
propter Deum, quantam peperit in vobis se-
dulitatem, & defensionem, & indignationem,
& timorem, & dilectionem, & zelum, &
vindictam? Proindè omnibus in rebus pro-
bâstis vos esse puros in negotio illo. Erit au- 12
tem hoc quod scripsi vobis, non ejus causâ
qui offendit, nec etiam ejus causâ in quem
commissa est offensio, sed ut innotescat co-
ram Deo diligentia vestra propter nos. Id- 13
circò consolationem accipimus. Et cum no-
stra consolatione abundantiùs lætati sumus
ob lætitiam Titi, quòd refocillatus sit spiri-
tus ejus cum vobis omnibus. Quòd in his 14
ob quæ gloriatus sum apud eum de vobis,
non erubui: sed ut in rebus omnibus verita-
tem locuti sumus vobiscum, ita & gloriatio
nostra apud Titum, in rei veritate reperta est. 15
Quinetiam benevolentia ejus magis ac ma-
gis multiplicata est erga vos, dum in memo-
riam revocat omnium vestrûm obedientiam,
qui cum timore ac tremore excepistis eum.
Gaudeo quòd in omnibus confidam de vobis. 16

CAP. VIII.

Quotidiè. 13.

Notam porrò vobis facimus, fratres mei, 1
gratiam Dei, quæ data est in ecclesiis Mace-
doniorum. Quoniam per probationem mul- 2
tam afflictiónis illorum uberius fuit ipsorum
gaudium: & profunditas egestatis eorum
exundavit per divitias simplicitatis ipsorum.
Testor enim quòd pro viribus suis, imò su- 3
pra vires suas, propriâ voluntate Efflagitâ- 4
runt à nobis multâ cum obsecratione ut in
partem venirent beneficentiæ ministerii San-
ctorum. Et non prout putabamus, quinimò 5
seipsos dediderunt primùm Domino nostro,
tum etiam nobis per voluntatem Dei. Ut 6
rogaremus Titum, ut quemadmodum incœ-
pit, ita & perficiat in vos quoque hanc be-
neficentiam. Sed quemadmodùm omnibus 7
in rebus abundatis fide, & sermone, & cog-
nitione, & omni diligentiâ, nostrâque erga
vos charitate, sic etiam hac gratiâ abundetis.
Non præcipiendo præcipio vobis, sed per se- 8
dulitatem sociorum vestrorum constantiam
charitatis vestræ experior.

Dominicâ VI. post Epiphaniam. 14.

Nôstis enim gratiam Domini nostri Jesu 9
Christi, quippe qui propter vos pauper factus
sit quum esset dives, ut vos ejus egestate di-
tescatis. Consulendo autem hoc do vobis 10
consilium, quod vobis profuturum est, ut qui
ab anno superiore cœpistis non velle tan-
tùm, sed etiam agere. Nunc autem facto 11
perficite quod voluistis, ut quemadmodum
incessit vobis cupido hujus voluntatis, sic &
facto exequamini ex eo quod habetis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወናሁ ፡ ውእቱ ፡ ትካዝ ፡ ዘበእንተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጸህቅክሙ ፡ ወቅሥትክሙ ፡ ገብረ ፡
ለክሙ ፡ ወፈርሀክሙ ፡ በግርማ ፡ ዚአሁ ፡ ወእመኒ ፡ በተፋቅሮ ፡ ወእመኒ ፡ በተቃሕዎ ፡
12 ወእመኒ ፡ በዝ ፡ ጕነ ፡ ከመዝ ፡ ሊታእመሩ ፡ ወሊመንተኒ ፡ ኩኑ ፡፡ ወዝኒ ፡ ዘጸሐፍኩ ፡
ለክሙ ፡ አኮ ፡ በእንተ ፡ ዘገፍዐ ፡ ወዘተገፍዐ ፡ ደእሙ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቅ ፡ ከመ ፡ ጸህቅ
13 ክሙ ፡ ለነ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወበእንተዝ ፡ ተፈሣሕነ ፡ ደበ ፡ ፍሥሐነ ፡
ዐዲ ፡ ተፈሣሕነ ፡ ወፈድፋደሰ ፡ በፍሥሐ ፡ ቲቶ ፡ እስመ ፡ አዕረፍክሙዋ ፡ ለነፍሱ ፡ በኀበ ፡
ኵልክሙ ፡፡

Et ecce ista tristitia quæ propter Deum est, studium vestrum, & defensionem 11
vestram operata est pro vobis, & timorem vestrum in terrore ejus, sive in amo-
re sive in zelo, sive in talibus non scientes quicquam estote. Et hoc quod scri- 12
psi vobis non propter opprimentem & oppressum, sed ut manifestum fiat,
quòd cura vestri nobis est coram Deo. Et propterea gavisi sumus super gau- 13
dio nostro: deinceps gavisi sumus, & magis pro gaudio Titi, quia refecistis ani-
mam ejus apud omnes vos.

Versio VULGATA LATINA.

11 Ecce enim hoc ipsum, secundùm Deum contristari vos, quantam in vobis operatur
solicitudinem: sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium,
sed æmulationem, sed vindictam: in omnibus exhibuistis vos, incontaminatos
12 esse negotio. Igitur, etsi scripsi vobis, non propter eum qui fecit injuriam, nec
propter eum qui passus est: sed ad manifestandam solicitudinem nostram, quam
13 habemus pro vobis Coram Deo: ideò consolati sumus. In consolatione autem
nostra, abundantiùs magìs gavisi sumus super gaudio Titi, quia refectus est spi-
14 ritus ejus ab omnibus vobis. Et si quid apud illum de vobis gloriatus sum, non sum
confusus: sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus, ita & gloriatio nostra,
15 quæ fuit ad Titum, veritas facta est, Et viscera ejus abundantiùs in vobis sunt:
reminiscentis omnium vestrûm obedientiam, quomodò cum timore & tremore
16 excepistis illum. Gaudeo quòd in omnibus confido in vobis.

CAP. VIII.

1 NOtam autem facimus vobis, fratres, gratiam Dei, quæ data est in Ecclesiis
2 Macedoniæ: Quòd in multo experimento tribulationis, abundantia gaudii ipso-
rum fuit, & altissima paupertas eorum, abundavit in divitias simplicitatis eorum:
Quia secundùm virtutem testimonium illis reddo, & supra virtutem voluntarii 3
fuerunt, Cùm multa exhortatione obsecrantes nos gratiam, & communicationem 4
ministerii, quod fit in Sanctos. Et non sicut speravimus, sed semetipsos dede- 5
runt primùm Domino, deindè nobis per voluntatem Dei, Ita ut rogaremus Ti- 6
tum, ut quemadmodùm cœpit, ita & perficiat in vobis etiam gratiam istam.
Sed sicut in omnibus abundatis fide, & sermone, & scientiâ, & omni solicitudine, 7
insupèr & charitate vestrâ in nos, ut & in hac gratia abundetis. Non quasi im- 8
perans dico: sed per aliorum solicitudinem, etiam vestræ charitatis ingenium
bonum comprobans. Scitis enim gratiam Domini nostri Jesu Christi, quoniam 9
propter vos egenus factus est, cùm esset dives, ut illius inopiâ vos divites
essetis. Et consilium in hoc do: hoc enim vobis utile est, qui non solùm facere, 10
sed & velle cœpistis ab anno priore: Nunc verò & facto perficite: ut quem- 11
admodùm promptus est animus voluntatis, ita sit & perficiendi ex eo quod
habetis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* لان ها هذا الحزن نفسه الذي حزنتموه المختص بالله. كم حرصا قد افتعل فيكم. بل 11
واعتذارا. بل واغتياظا. بل وخوفا. لكن وشوقا. بل وغيرة. بل وانتقاما. واوضحتم
ذاتكم في كل شي ابرياء من الامر * فلو كتبت اليكم فلا من اجل الظالم. ولا من 12
اجل المظلوم. بل حتى يظهر حرصكم من اجلنا عندكم لدى الله * فلهذا 13
تعزينا بتسليتكم. وفرحنا فرحا زائدا كثيرا بسرور تيطس. انكم كلكم نيحتم روحه.
* ومهما افتخرت بكم عنده ما خجلت منه. بل كما اننا خاطبناكم بالصدق بجميع 14
اقوالنا. كذلك وافتخارنا بكم عند تيطس صادقا * وتحننه هي سابغة عليكم كثيرا. 15
متذكرا طاعتكم كلكم. وانكم قبلتموه بوقار وبخوف * فافرح اني واثق بكم في كل شي. 16

* الفصل الثامن *

* السبت الثالث والعشرين بعد العنصرة *

* ايها الاخوة اعرفكم بنعمة الله التي منحها كنايس مكدونية * ان فضلة سرورهم 1 2
وسكينتهم المتناهية الى العمق زادت في غناء سخاياهم. في تجربة احزان كثيرة * ولانني اشهد 3
انهم بايثارهم بمقدار قوتهم. وبما يفوق طاقتهم * بطلبة كثيرة يطلبون انعامكم وشركة 4
الخدمة. التي تواسون بها القديسين * وليس ذلك كما املنا. بل دفعوا ذاتهم الى الرب اولا 5
والينا بمشية الله. ثم * لنسال تيطس لكي كما سبق فابتدا. كذلك يتمم وهذه الاحسان 6
اليكم. * قراءة الاثنين من الجمعة الثالثة عشر * لكن كما قد زدتم 7
وفضلتم في كل شي. بالامانة في القول والعلم. وفي كل حرص وفي محبتكم ايانا. ان تفضلوا
في هذا الاحسان وتكثروه * ولست اقول هذا امرا. بل بحرص اخرين. اختبر خلوص 8
محبتكم * لانكم قد عرفتم نعمة ربنا يسوع المسيح. انه تمسكن من اجلكم ولم 9
يزل غنيا لتستغنوا انتم بمسكنته * وامنحكم في هذا رايا. ان هذا نافع لكم. الذين 10
سبقتم منذ عام اول فبداتم لا بان تعملوا هذا فقط. بل وان تريدوه * فاكملوا الان 11
الفعل. حتى بمقدار النشاط في ايثار الخير. كذلك يكون اكماله مما تملك.

* *Ecce enim hæc ipsa tristitia qua affecti* 11
estis secundùm Deum, quantum studium
effecit in vobis, imò & defensionem, imò
& indignationem, imò & timorem, imò
& vehemens desiderium, imò & zelum,
imò & vindictam: & declarâstis vosipsos
in omni re innocentes ab illo negotio.
Licèt enim scripserim vobis, non tamen 12
propter opprimentem, nec propter oppres-
sum, sed ut apud vos appareret studium
vestrum erga nos coram Deo. Propterea 13
consolationem accepimus ex consolatione
vestra, & vehementi plurimóque gaudio
gavisi sumus ob exultationem Titi:
omnes siquidem exhilarâstis spiritum
ejus. Et quicquid gloriatus sum de vo- 14
bis apud ipsum, non sum ab eo pudefa-
ctus: sed ut locuti sumus vobis verita-
tem in cunctis sermonibus nostris, ita &
gloriatio nostra de vobis apud Titum, ve-
ra fuit. Ac teneritudines ejus admodum 15
redundant in vos, dum reminiscitur
omnium vestrûm obdientiæ, & quòd eum
exceperitis cum honore & timore. Gau- 16
deo igitur quòd sim securus de vobis in
omni re.

CAP. VIII.

Sabbatho vigesimo tertio post Pentecosten.

* O *Fratres, notam facio vobis gratiam* 1
Dei quam contulit in Ecclesias Mace-
doniæ. Quòd scilicet *abundantia gaudii* 2
ipsorum, corúmque paupertas ad imum
usque pertingens, redundavit in divitias
morum ipsorum, per tentationem multa-
rum afflictionum. Et egò sanè testor eos 3
sponte suâ, pro mensura virium suarum,
& supra facultatem suam, Multis cum 4
precibus rogare beneficium vestrum &
communionem ministerii quâ sanctos
sublevatis. Neque id quidem ut spera- 5
bamus, sed seipsos dediderunt primùm
Domino, ac nobis, per voluntatem Dei.
Hucusque. *Ut deprecaremur Titum, ut* 6
quemadmodum ante cœpit, ita absolvat
& hæc beneficia erga vos.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis tertiæ decimæ.

Itaque sicut profecistis & excelluistis 7
in omni re, in fide, in sermone, & scien-
tiâ, & in omni studio, & vestrâ in nos
charitate, satagite *ut excellatis in hac*
beneficentia, eamque augeatis. Hoc au- 8
tem non ex Imperio dico, sed per aliorum
studium charitatis vestræ synceritatem
exploro. Jam enim nostis gratiam Do- 9
mini nostri Jesu Christi, quòd scilicet
ipse propter vos pauper sit factus, quum
semper sit dives: ut vos ipsius paupertate
ditescеretis. Et consilium in hoc do vobis: 10
id enim utile vobis est: Qui jam ab anno
superiore cœpistis non id facere modò, ve-
rùm etiam illud augere, Nunc opus ab- 11
solvite: ut qualis est promptitudo in vo-
luntate beneficii præstandi, talis sit ejus
absolutio ex his quæ possidentur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 እስመ ፡ ኢያስተኃፈርክሙኒ ፡ በኵሉ ፡ ዘተመክሕኩ ፡ ሎቱ ፡ በእንቲአክሙ ፡ አማን ፡ ረሰይ
15 ክሙ ፡ ለነ ፡ ዘነገርናሁ ፡ ከማሁ ፡ እሙን ፡ ኮነ ፡፡ ወፈድፋደ ፡ ያአኵተክሙ ፡ ወይዜ
16 ክረክሙ ፡ ዘከመ ፡ ትትኤዘዙ ፡ ሎቱ ፡ በፍርሀት ፡ ወበረዓድ ፡ ተወከፍክምዎ ፡፡ ወእትፌ
ሣሕ ፡ በሕቱ ፡ እስመ ፡ በኵሉ ፡ እትአመነክሙ ፡፡

፰

1 ወእነግረክሙ ፡ አኃዊነ ፡ ጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘተውህበ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡
2 ዘመቄዶንያ ፡፡ እስመ ፡ እምብዙኅ ፡ መከራ ፡ ሕማሞሙ ፡ ፈድፈደት ፡ ፍሥሐሆሙ ፡
3 ወዕመቀ ፡ ንዴቶሙ ፡ ፈድፈደት ፡ ውስተ ፡ ፍሥሐ ፡ ብዕሎሙ ፡፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ስ
ማዕተነ ፡ ኮነ ፡ በኃይሉ ፡ ወዘእንበለዚ ፡ ውእቱ ፡ ኃይልነ ፡ አንትሙሰ ፡ ጥቡዓን ፡ አንት
4 ሙ ፡፡ ወአስተበቍዕክሙ ፡ በእንተ ፡ ሀብት ፡ ዘታስተዋፅኡ ፡ ለቅዱሳን ፡፡ ወአኮዚ ፡
5 በከመ ፡ ሐዘብነ ፡ እስመ ፡ ለሊሆሙ ፡ በፈቃዶሙ ፡ መጠዉ ፡ ነፍሶሙ ፡ ለእግዚአብሔር ፡
6 አቅደሙ ፡ ወንሕነኒ ፡ በከመ ፡ ፈቀደ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ አስተፈሥሐነ ፡ ቲቶ ፡፡ ከመ ፡
7 ይፈጽም ፡ ለክሙ ፡ ጸጋሁ ፡ በከመ ፡ ወጠነ ፡፡ እስመ ፡ ፈድፈድክሙ ፡ በኵሉ ፡
ሀይማኖት ፡ በቃል ፡ ወበጥበብ ፡ ከመ ፡ ትጽሀቁ ፡ በኵሉ ፡ ዘከመ ፡ ታፈቅሩነ ፡፡ ከመ ፡
8 ታፈድፍዱ ፡ በዛቲ ፡ ጸጋሁ ፡፡ ወአኮዚ ፡ በግብር ፡ ዘእብለክሙ ፡ እስመቦ ፡ እለ ፡ ይ
9 ጽህቅዎ ፡ ለዝንቱ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቅ ፡ አፍቅሮትክሙ ፡፡ ታአምሩ ፡ ጸጋሁ ፡ በ
እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ በእንቲአክሙ ፡ አንደየ ፡ ርእሶ ፡ እንዘ ፡ በዕል ፡ ውእቱ ፡
10 ከመ ፡ አንትሙ ፡ ትብዕሉ ፡ በንዴተ ፡ ዚአሁ ፡፡ ወበዝኒ ፡ አመክረክሙ ፡ ዘይበቍዓ
11 ክሙ ፡፡ እስመ ፡ ዘእንበለ ፡ ትግበርዎ ፡ ፈቀድክሙዎ ፡፡ ወይእዜሰ ፡ ገበርክሙሂ ፡ ወፈ
ጸምክሙሂ ፡፡ እስመ ፡ ፈቂድሂ ፡ ፈቲው ፡ ወገቢር ፡ እምረኪብ ፡፡

Quia non pudefactum reddidistis me, in toto quod gloriatus sum apud eum 14
de vobis verè, constituistis pro nobis quod loquuti sumus, quòd verum fecit.
Et magìs gratias agit vobis, & reminiscitur vestri, quomodo subjecti eratis 15
ei in timore, & in tremore recepistis eum. Veruntamen gaudio, quia in omni- 16
bus confido vobis.

CAP. VIII.

E*T annuntio vobis, fratres nostri, gratiam Dei, quæ data est domui Christi-* 1
anorum quæ est Macedoniæ. Quia à multa probatione afflictionum eorum, 2
abundavit gaudium eorum, & profunda paupertas eorum abundavit in gaudio
divitiarum suarum. Quia hoc testimonium nostrum fuit in virtute ejus, & 3
præter hoc, virtute nostrâ vos voluntarii fuistis. Et oramus vos propter do- 4
num quod expenditis pro Sanctis. Et non sicut existimavimus, quia ipsi per 5
voluntatem ipsorum tradiderunt animas ipsorum Deo primùm, & nos secun-
dùm voluntatem Dei, Exhortati sumus Titum, ut perficiat pro vobis gra 6
tiam ejus, quemadmodum cœpit. Quia abundâstis in omni fide, in sermo 7
ne, in intelligentia, ut solliciti sitis in omnibus prout diligitis nos, ut abun-
detis in hac gratia ejus. Et non ex necessitate loquor vobis, quia sunt qui 8
soliciti sunt pro hoc, ut manifesta fiat dilectio vestra. Scitis gratiam ejus 9
in Domino nostro Jesu Christo, qui propter vos inopem fecit seipsum, quum
dives esset, ut vos divites essetis per inopiam ejus. Et in hoc consilium do 10
vobis quod prodest vobis, quia antequam faceretis, voluistis. Et nunc feci- 11
stis, & perfecistis, quia velle, affectare & efficere, ex acquisitione.

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡΟ'Σ ΚΟΡΙΝΘ. Β'. ΚΕΦ. Θ'.

Si enim *promptitudo animi prius adsit*, secundùm id quod habet *quis*, *beneacceptus*, non
12 Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις, εὐπρόσδεκτος, οὐ
secundùm id quod non habet. Non enim ut aliis remissio, vobis autem tribulatio: sed
13 καθὸ οὐκ ἔχει. Οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλίψις· ἀλλ'
ex æqualitate, In *hoc nunc* tempore vestra abundantia *in* illorum *defectum*,
14 ἐξ ἰσότητος, Ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα,
ut & illorum abundantia *fiat in vestrum defectum*: ut fiat æqualitas:
ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα· ὅπως γένηται ἰσότης·
Sicut scriptum est; Qui multum, non abundavit: & qui modicum,
15 Καθὼς γέγραπται, Ὁ τὸ πολὺ, οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ ὁ τὸ ὀλίγον,
non minoravit. *Gratia* autem Deo *danti illud idem studium* pro
16 οὐκ ἠλαττόνησε. Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ
vobis in corde Titi: Quoniam quidem exhortationem *excepit*: *studiosior*
17 ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου· Ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο· σπουδαιότερος
verò existens, *ultroneus exiit* ad vos. *Simul* misimus *autem* cum illo
18 δὲ ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς. Συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ
fratrem, cujus laus in Evangelio per omnes Ecclesias: Non
19 τὸν ἀδελφὸν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· Οὐ
solùm autem, sed & *suffragiis electus* est ab Ecclesiis, *comperegrinus noster* cum
μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν, συνέκδημος ἡμῶν σὺν
gratia hac administrata à nobis ad *ipsius* Domini gloriam, &
τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν, καὶ
promptitudinem animi vestri. Devitantes hoc, ne quis nos vituperet in *exuberantia*
20 προθυμίαν ὑμῶν. Στελλόμενοι τοῦτο, μήτις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι
hac *ministrata* à nobis. *Præcogitantes pulchra* non solùm coram
21 ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν. Προνοούμενοι καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον
Domino, sed etiam coram hominibus. *Simul* misimus autem illis fratrem
22 Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν
nostrum, quem probavimus in multis sæpe *studiosum existentem*, nunc autem
ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ
multo *studiosiorem*, confidentiâ multâ *quæ* in vos: Sive pro Tito, socius
23 πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς· Εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς
meus & in vos *cooperator*: sive fratres nostri, Apostoli Ecclesiarum,
ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν,
gloria Christi. Ergò ostensionem charitatis vestræ, & nostræ *gloriationis de*
δόξα Χριστοῦ. Τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ 24
vobis, in illos ostendite, & in faciem Ecclesiarum.
ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε, καὶ εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

CAP. IX. Θ'.

De *quidem enim* ministerio in Sanctos, ex abundanti mihi est scribere
ΠΕρὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, περισσόν μοι ἐστὶ τὸ γράφειν 1
vobis. Scio enim promptum animum vestrum, *quem* de vobis glorior *Macedonibus*,
ὑμῖν. Οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, 2
Quòd Achaia parata est à *superiori* anno: & *ex vobis* æmulatio provocavit
Ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι· καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε
plurimos. Misi autem, fratres, ut ne *gloria nostra de*
τοὺς πλείονας. Ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ 3
vobis, *inanis fiat* in parte hac: ut, (quemadmodùm dixi,) parati
ὑμῶν, κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ· ἵνα, (καθὼς ἔλεγον,) παρεσκευασμένοι
sitis: Ne *fortè si* venerint *cum me* Macedones, & invenerint vos imparatos,
ἦτε· Μήπως ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες, καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, 4
erubescamus nos, (ut non dicamus vos,) in substantia
καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, (ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς,) ἐν τῇ ὑποστάσει
hac *gloriationis*. Necessarium ergò existimavi rogare fratres,
ταύτῃ τῆς καυχήσεως. Ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς, 5
ut *præeant* ad vos, & præparent *præannuntiatam*
ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην
benedictionem *vestram*, hanc paratam esse, sic quasi benedictionem, & non *sicut exactionem*.
εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν, καὶ μὴ ὥσπερ
πλεονεξίαν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]

[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Si enim adsit voluntas, juxta id quod habet 12
planè accepta est, non juxta id quod non habet.
Non quidem ut aliis fiat relaxatio, 13
vobis autem angustia: Sed in æquabilitate 14
sitis hoc tempore, ut copia vestra adsit eorum inopiæ: ut & illorum abundantia vestræ
adsit penuriæ, ut fiat æquabilitas. Sicut scri- 15
ptum est, Qui multum sustulit, nihil superfuit ei; & qui parum tulit, huic nihil defuit.
Gratia autem Deo qui indidit hanc diligen- 16
tiam in cor Titi pro vobis. Exhortationem 17
enim nostram suscepit; & quia admodum illi curæ fuit, suâpte sponte prodiit ad vos.
Misimus autem unà cum eo fratrem illum no- 18
strum, cujus laus est in Evangelio per omnes
ecclesias. Usque adeò ut deligendo dele- 19
ctus sit ab ecclesiis, ut prodiret nobiscum cum hac gratia quæ administratur à nobis ad
gloriam Dei ipsius, & ad nostram consola- 20
tionem. Cæterùm hoc veremur, ne quis nobis imponat nævum in hac dignitate quæ
administratur à nobis. Namque curam ge- 21
rimus rerum bonarum, non coram Deo tan-
tùm, sed etiam coram hominibus. Misimus 22
porrò unà cum eis & fratrem illum nostrum, quem semper experti sumus in multis esse diligentem, nunc verò longè diligentiorem
ob multam fiduciam erga vos. Sive igitur 23
Titus *consideretur*, meus est socius & adjutor in re vestra: sive alii fratres nostri, Apo-
stoli sunt ecclesiarum gloriæ Christi. Itaque 24
specimen charitatis vestræ, & nostræ de vobis gloriationis, in ipsos ostendite in conspectu omnium ecclesiarum.

C A P. IX.

Medio jejunio. 15.

Porrò de subministratione Sanctorum, su- 1
perfluum egero si scribam vobis. Siquidem 2
novi promptitudinem voluntatis vestræ, & ideò gloriatus sum de vobis apud Macedones. Quoniam Achaia parata est ab anno superiore, & æmulatio vestrî plurimos exci-
tavit. Misi autem fratres, ne inanis redda- 3
tur gloriatio quâ gloriati sumus de vobis in hoc negotio, ut, quemadmodum dixi, sitis
parati. Ne fortè veniant mecum Macedo- 4
nes, & inveniant vos imparatos, & nos pudore suffundamur, ne dicamus vos pudore suffusum iri, in gloriatione illa quâ gloriati
sumus. Quapropter mihi curæ fuit rogare 5
hos fratres meos, ut, priusquàm ego, veniant ad vos, & præparent benedictionem illam quam dudum acquievistis ut esset parata: sic *tamen* tanquam benedictio, non tanquam avaritia.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወእመከመሰ ፡ ፈቂድ ፡ ሀሎ ፡ ይትሞዘገን ፡ በዘ ፡ ይትከሀሎ ፡፡ ወዛአኮ ፡ ከመ ፡ ባዕድ ፡
13 ያዐርፍ ፡ ኪያክሙ ፡ ናጠውቅ ፡ ዳእሙ ፡ ዕሩየ ፡ በዝ ፡ ዓለም ፡ እስመ ፡ ተረፈ ፡ ዚአሆ
14 ሙ ፡ ውስተ ፡ ንትጋ ፡ እልክቱ ፡ ይከውን ፡፡ ወተረፈ ፡ ዚአሆሙ ፡ ውስተ ፡ ንትጋ ፡ ዚአሆ
15 ሙ ፡ ዮሃሉ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ዕሩየ ፡ በኵሉ ፡፡ እስመ ፡ ከመዝ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ ዘአ
16 ብዝኀኒአ ፡ ኢያተረፈ ፡ ወዘኒ ፡ አውሐደ ፡ ኢያኅጸጸ ፡፡ እኩት ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘ
17 ወሀበነ ፡ ለነሂ ፡ ንጽሀቅ ፡ በእንቲአክሙ ፡፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ቲቶ ፡፡ እስመ ፡ ያአ
ኰተክሙ ፡ ወተወክፈ ፡ ለክሙ ፡ ስእለቲክሙ ፡ ወአስተፋጠነ ፡ ይምጽእ ፡ ኀቤክሙ ፡
ጥቡዐ ፡፡

Et si velle adfuerit, remunerabitur pro eo quod possibile est. Et non ut alio 12
requiescente vos opprimam, sed ut æqualitas sit in hoc mundo, quia super- 13
fluitas ipsorum in inopiam istorum erit: Et abundantia ipsorum, in inopi- 14
am ipsorum erit, ut fiat æqualitas in omnibus: Quia sic dicit Scriptura, 15
Qui multiplicavit, non abundabat: & qui minuit, non minorabat. Gratia 16
Deo, qui dedit nobis ut soliciti simus pro vobis, sicut dicet Titus. Quia 17
gratias agit vobis, & recepit pro vobis exhortationem vestram, & festinat venire ad vos prompté.

Versio VULGATA LATINA.

11 Si enim voluntas prompta est, secundùm id quod habet, accepta est, non secun-
13 dùm id quod non habet. Non enim ut aliis sit remissio, vobis autem tribulatio,
14 sed ex æqualitate. In præsenti tempore vestra abundantia illorum inopiam sup-
pleat: ut & illorum abundantia vestræ inopiæ sit supplementum, ut fiat æquali-
15 tas, sicut scriptum est; Qui multum, non abundavit: & qui modicum, non mi-
16 noravit. Gratias autem Deo, qui dedit eandem solicitudinem pro vobis in corde
17 Titi, Quoniam exhortationem quidem suscepit: sed cùm solicitior esset, suâ vo-
18 luntate profectus est ad vos. Misimus etiam cum illo fratrem, cujus laus est in
19 Evangelio per omnes Ecclesias: Non solùm autem, sed & ordinatus est ab Eccle-
siis comes peregrinationis nostræ, in hanc gratiam, quæ ministratur à nobis ad
20 Domini gloriam, & destinatam voluntatem nostram: Devitantes hoc, ne quis
21 nos vituperet in hac plenitudine, quæ ministratur à nobis. Providemus enim
22 bona non solùm coram Deo, sed etiam coram hominibus. Misimus autem cum
illis & fratrem nostrum, quem probavimus in multis sæpè solicitum esse: nunc
autem multò solicitiorem, confidentiâ multâ in vos, Sive pro Tito, qui est socius 23
meus, & in vos adjutor, sive fratres nostri, Apostoli Ecclesiarum, gloria Christi.
Ostensionem ergò, quæ est charitatis vestræ, & nostræ gloriæ pro vobis, in illos 24
ostendite in faciem Ecclesiarum.

CAP. IX.

NAm de ministerio, quod fit in Sanctos, ex abundanti est mihi scribere vobis. 1
Scio enim promptum animum vestrum: pro quo de vobis glorior apud Mace- 2
dones. Quoniam & Achaia parata est ab anno præterito, & vestra æmulatio
provocavit plurimos. Misi autem fratres: ut ne quod gloriamur de vobis, eva- 3
cuetur in hac parte, ut (quemadmodùm dixi) parati sitis: Ne cùm venerint Ma- 4
cedones mecum, & invenerint vos imparatos, erubescamus nos (ut non dicamus
vos) in hac substantia. Necessarium ergò existimavi rogare fratres, ut præve- 5
niant ad vos, & præparent repromissam benedictionem hanc paratam esse, sic quasi
benedictionem, non tanquam avaritiam.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* لان النشاط ان كان مسوما * فبمقدار ما يكون للانسان يصير قبوله حسنا * لا بمقدار ما 12
ليس فيه * وما نشير بهذا ليحصل لآخرين راحة ولكم حزنا * لكن على ما توجبه المساواة في 13
هذا الوقت الآن * ان تكون فضلتكم لعوز اوليك * ولتصير فضلة اوليك لعوزكم 14
ايضا * لتصير المساواة متعادلة * كما هو مكتوب ان الذي جمع كثيرا لم يفضل عنه والذي 15
جمع قليلا لم يعوزه * تم * قراءة الثلثا من الجمعة الثالثة عشر بعد العنصرة *
* والشكر لله الذي منح هذا الحرص في قلب تيطوس من اجلكم * لانه قبل السوال * 16 17
واذ كان جزيل الحرص خرج بايثاره اليكم * وقد ارسلناه مع الاخ الذي مدحته في الانجيل 18
في الكنائس كلها * وليس هذا فقط * بل وسامته الكنائس ان يسافر معنا مع هذا الاحسان 19
الذي نخدمه لمجد الرب نفسه ونظير نشاطنا * ونجتنب هذا الامر لئلا يعيبنا احد في تدبير 20
جسامة هذه العطية التي نخدمها * لانا نسبق فنفطن فطنات صالحة * لا امام الرب فقط * 21
بل وامام الناس * وارسلنا معهم اخانا الذي اختبرناه في اشياء كثيرة * فوجدناه حريصا * 22
وهو الآن اوفر حرصا لثقته الجزيلة بكم * فاما عن تيطوس فهو شريكي ومؤازري فيكم * 23
واما عن اخوتي فهم رسل البيع ومجد المسيح * فاوضحوا الآن فيهم اذا ايضاح محبتكم * 24
وافتخارنا بكم في وجه الكنائس *

الفصل التاسع *

* فاما عن خدمتكم للقديسين ففضلة عندي ان اكتب اليكم * لاني اعرف 1 2
نشاطكم الذي افتخر به عند المكدونيين بكم * ان اهل اخائيا قد استعدوا منذ
عام اول * والغيرة الناشئة منكم قد حرضت كثيرين * وارسلت الاخوة لئلا ينسكب 3
افتخارنا بكم في هذا الوجه * حتى كما قلت تكونوا مستعدين * لئلا يجي معي قوم 4
مكدونيون * فيجدونكم غير مستعدين * فنخجل نحن حتى لا اقول تخجلون انتم في
شخص الافتخار * واعتقدت انه ضروري ان اسل الاخوة * ان يسبقوا فيذهبوا اليكم * 5
ويقدموا تسويم بركتكم هذه المقدم ذكرها * لتكون معدة هكذا كانها بركة ولا
كانها استغنام *

Nam si promptitudo sit alacris, pro ra- 12
tione eorum quæ quis habet, libens erit
acceptio, non pro ratione eorum quæ non
potest. Nec tamen per hoc significamus, 13
ut alii quietem percipiant, vos autem
afflictionem: Sed prout æqualitas nunc 14
requirit pro præsenti tempore, ut abun-
dantia vestra cedat in illorum inopiam,
& ut fiat ipsorum abundantia ad inopi-
am vestram, ut fiat æqualitas justa:
Sicut scriptum est; Qui multum colle- 15
git, nihil ei superfuit: & qui parum
collegit, nihil ei defuit. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ tertiæ post Pentecosten.

Gratia autem Deo qui tale studium 16
indidit in cor Titi pro vobis. Is enim 17
preces admisit, & cùm valde studiosus
esset, sua sponte ad vos exivit. Et mi- 18
simus eum cum fratre cujus laus est in
Evangelio per omnes Ecclesias. Nec id 19
solùm, sed etiam destinârunt eum Eccle-
siæ ut nobiscum proficiscatur cum hac
beneficentia cui ministramus ad gloriam
ipsius Domini, & juxta promptitudinem
nostram. Hoc autem negotium vita- 20
vimus, nè quis nos vituperet in ad-
ministratione amplitudinis hujus doni
cui ministramus. Præsentimus enim 21
sensus bonos non solùm coram Domino,
sed & coram hominibus. Porrò misi- 22
mus cum eis fratrem nostrum, quem
multis in rebus experti sumus, ac stu-
diosum reperimus: estque nunc multò
studiosior, ob ingentem fiduciam suam
erga vos. Quod autem ad Titum, est 23
collega meus, ac portans mecum onus
vestrum. Quod verò ad fratres meos,
sunt legati Ecclesiarum, & gloria Christi.
Nunc igitur demonstrationem charitatis 24
vestræ, & nostræ de vobis gloriationis
in eos monstrate in conspectu Eccle-
siarum.

CAP. IX.

AT verò quod ad ministerium ve- 1
strum erga sanctos, supervacaneum est
apud me scribere vobis. Siquidem novi 2
promptitudinem vestram quam jacto de
vobis apud Macedones, quòd scilicet
Achaiæ cives parati jam sint ab anno
superiore: & æmulatio ex vobis orta
diligentes reddidit multos. Hos autem 3
fratres misi, nè effundatur gloriatio
nostra de vobis hac in parte: ut
(sicut dixi) parati sitis: Nè venientes 4
mecum homines Macedones, vos im-
paratos offendant, & pudefiamus nos
(ut ne dicam pudefiatis vos) in per-
sona gloriationis. Et necessarium duxi 5
rogare hos fratres ut præirent ad vos,
& accelerarent præparationem hujusce
benedictionis vestræ superiùs memora-
tæ: ut sit parata sic, tanquam sit be-
nedictio, non tanquam sit direptio.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ወፈነነ፡ምስሌሁ፡ለኀዊነ፡ዘንእድዎ፡ኵሉ፡ሰብአተ፡ክርስቲያናት፡በእንተ፡ትምህርቱ፡፡=፡ ወ
19 ደ፡ለሠይምዎ፡ውእቱ፡ሳቤተ፡ክርስቲያን፡ወኅቡረ፡ምስሌነ፡በዛቲ፡ጸጋ፡ እስመ፡ ተልእክነ፡ ለሰብ
20 ሐተ፡እግዚአብሔር፡ ከመ፡ ንትፈሣሕ፡፡=፡ ወተዐቀብዎ፡ ለዝንቱ፡ ከመ፡ ኢታነውርዋ፡
21 ለመልእክትክሙ፡=፡ ወሠናየ፡ ሐልዩ፡ በቅድመ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ ወፈነውነ፡ ኀቤክ
ሙ፡ለኀዊነ፡ ዘአመከርናሁ፡ ለብዙኅ፡ ከመ፡ ጽህቀ፡ውእቱ፡ በኵሉ፡ወይእዜኒ፡ ፈድፋደ፡ጽህ
22 ቀ፡በእንቲአክሙ፡እስመ፡ ብዙኀ፡ ያፈቅረክሙ፡፡=፡ ወእመኒ፡ በእንተ፡ ቲቶ፡ ሱታፌየ፡ ዘነኀ
23 ብር፡ምስሌሁ፡ ግብር፡ በእንተ፡ ለኀዊነ፡ ሐዋርያት፡ ዘቤተ፡ክርስቲያን፡ ለስብሐተ፡እግዚአብ
24 ሔር፡፡=፡ ወባሕቱ፡ ኣርእዩ፡ለተፋቅሮትክሙ፡ ዝንቱ፡ውእቱ፡ዘቦቱ፡ንትሜካሕ፡ብክሙ፡
ንሕነሂ፡ ወይእዜኒ፡ ተራአዩ፡ በበይናቲክሙ፡ በቅድመ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡፡=፡
በበአተ፡ክረምት፡ምንባብ፡፡=፡
1 ፱ ወበእንተሰ፡መልእክተ፡ቅዱሳን፡ብዙኅ፡ብየ፡ዘእጽሕፍ፡ለክሙ፡=፡ እስመ፡አእመርኩ፡ከ
2 መ፡ ትጽህቁ፡ ንእድኩክሙ፡ በኀበ፡ ሰብአ፡ መቄዶንያ፡፡ እስመ፡ ሰብአ፡ አካይያ፡ አስተዳለው፡
3 እምዘ፡ዓመ፡ በመዓዛ፡ ዚአክሙ፡ ምጉ፡ ኵልክሙ፡=፡ ወፈነውኒ፡ ለኀዊነ፡ከመ፡ ኢይኰ
ንኑ፡ሐሰተ፡በኀቤሆሙ፡ዘንእድናክሙ፡ ከመ፡ ይርከቡክሙ፡ ድልዋኒክሙ፡በከመ፡እቤሎሙ፡፡=፡
4 ወእመቦ፡ ከመ፡ መጽኡ፡ ምስሌየ፡ሰብአ፡ መቄዶንያ፡ ወረከቡክሙ፡ ዘእንበለ፡ ታስተዳልዉ፡ ን
5 ትኀፈር፡ ንሕነሂ፡ ከመ፡ ኢይበሉክሙ፡ አስተትክሙ፡፡=፡ አስተበቍዐክሙ፡ ለኀዊነ፡ ግብረ፡
ረሲዮ፡ ወአስተዳልው፡ በቅድመ፡ ሰብአ፡ ውእተ፡ በረከተክሙ፡ ወሠርዑ፡ ዘነገርኩክሙ፡
ለእንተ፡ ሳቲ፡ ደልዋን፡ አንትሙ፡ ወካመዝ፡ ረሲዩዋ፡ ከመዘ፡ በረከት፡ ወአኮ፡ ከመ
ዘ፡ በግብር፡=፡

Et misimus cum eo fratrem nostrum quem laudârunt omnes domus Chri- 18
stianorum, propter doctrinam ejus. Deinceps præpositus est ecclesiæ, & 19
consociatus est nobiscum in hac gratia, quia ministravimus pro
gloria Dei ut gaudeamus. Et cavete hoc, ut non maculetis ministerium 20
vestrum. Et bona cogitate coram Deo. Et misimus ad vos fratrem nostrum 21
quem probavimus per multa, quòd studiosus est in omnibus, & nunc magis 22
studiosus pro vobis, quia multùm diligit vos. Et si de Tito quæstio sit, *socius* 23
meus est quocum cooperamur, aut si *de fratribus nostris res sit, Apostoli*
sunt *ecclesiæ, ad honorem Dei. Sed demonstratio charitatis vestræ hæc est,* 24
quâ gloriamur de vobis nos etiam, & nunc demonstratis inter vos in con-
spectu ecclesiæ.

In introitu anni, lectio.

CAP. IX.

ET de ministerio Sanctorum multa habeo quæ scribam vobis. Quia novi 1
quòd soliciti eratis, laudavi vos apud Macedones, quia Achæi parati sunt 2
ex anno, & per odorem vestrum redolêrunt omnes illi. Et miserunt fratres 3
nostros, ne quis falsum judicaret apud eos id quo laudavimus vos, ut inveniant vos
paratos, sicut dicebam iis. Et si venerint mecum Macedones, & offenderint 4
vos imparatos, & pudefiamus nos, ne dicant vobis, Apostatizistis; Oro vos 5
fratres nostri, necessariò exhibete, & præparate in occursum hujus populi,
benedictionem vestram, & disponite eam de qua loquutus sum, cui præpa-
rati estis, & sic exhibete eam tanquam benedictionem, & non tanquam coactè.

Hoc autem; Serens parcè, parcè & metet: & seminans in
6 Τοῦτο δέ, Ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων ἐπ'
benedictionibus, in benedictionibus & metet. Unusquisque prout præcipit cor-
7 εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. Ἕκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρ-
de, non ex tristitia aut ex necessitate: hilarem enim datorem diligit Deus. Potens
8 δίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Δυνατὸς
autem Deus omnem gratiam abundare facere in vos: ut in omnibus semper omnem
δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς· ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν
sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum: (Sicut scriptum est;
9 αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· (Καθὼς γέγραπται,
Dispersit, dedit pauperibus: justitia ejus manet in æternum. At
10 Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ὁ δὲ
suppeditans semen seminanti, & panem ad escam suppeditet, & multiplicet
ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσαι, καὶ πληθύναι
sementem vestram, & augeat fructus genitos justitiæ vestræ:) In omni
11 τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσαι τὰ γεννήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν·) Ἐν παντὶ
ditati in omnem simplicitatem, quæ adoperatur per nos gratiarum actionem
πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν
Deo. Quoniam ministerium oblationis hujus non solùm est adsupplens
12 τῷ Θεῷ. Ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προσαναπληροῦσα
inopias Sanctorum: sed etiam redundans per multas gratiarum actiones
τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων· ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν
Deo: (Per probationem ministerii hujus glorificantes Deum in
13 τῷ Θεῷ· (Διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ
obedientia confessionis vestræ in Evangelium Christi, & simplicitate
τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἁπλότητι
communicationis in illos, & in omnes,) Et ipsorum obsecratione pro vobis,
14 τῆς κοινωνίας εἰς αὐτούς, καὶ εἰς πάντας,) Καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν,
desiderantium vos propter eminentem gratiam Dei in vobis.
ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν.

Gratia autem Deo super inenarrabili ejus dono.
Χάρις δὲ τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ. 15

CAP. X. ί.

A Ipse autem ego Paulus obsecro vos per lenitatem & æquitatem
Ι' Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πρᾳότητος καὶ ἐπιεικείας 1
Christi: qui secundùm faciem quidem humilis in vobis, absens autem confido in
τοῦ Χριστοῦ· ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς
vos. Rogo autem, ne præsens confidens eâ fiduciâ, quâ cogito
ὑμᾶς. Δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαῤῥῆσαι τῇ πεποιθήσει, ᾗ λογίζομαι 2
audere in quosdam, existimantes nos tanquam secundùm carnem ambulantes.
τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας.
In carne enim ambulantes, non secundùm carnem militamus: (Nam arma
Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα· (Τὰ γὰρ ὅπλα 3
militiæ nostræ non carnalia, sed potentia Deo ad eversionem mu- 4
τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυ-
nitionum,) ratiocinationes evertentes, Et omnem sublimitatem elatam adversus
ρωμάτων,) λογισμοὺς καθαιροῦντες, Καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ 5
cognitionem Dei, & captivantes omnem intellectum in obedientiam Christi:
τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ·
Et in parato habentes ulcisci omnem inobedientiam, cùm impleta fuerit vestra
Καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν 6
obedientia. Quæ secundùm faciem aspicitis? Si quis confidit sibiipsi, Christi
ἡ ὑπακοή. Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ, Χριστοῦ 7
esse, hoc cogitet iterùm à seipso, quia sicut ipse Christi, ita & nos
εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς
Christi.
Χριστοῦ.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]

Hoc autem dico, Qui seminat cum parsimo- 6
nia, etiam cum parsimonia metet: at qui
seminat cum benedictione, etiam cum bene-
dictione metet. Unusquisque prout ipsi in 7
animo est, non tanquam ex tristitia, vel tan-
quam per vim: hilarem enim datorem diligit
Dominus. Facultas siquidem inest in mani- 8
bus Dei omnem beneficentiam augendi in
vos, ut in omnibus semper quod sufficit vo-
bis habeatis, abundetisque in omni opere
bono. Sicut scriptum est; Dispersit, deditque 9
pauperibus, & justitia ejus stat in seculum.
Cæterùm qui largitur semen seminanti, & 10
panem in cibum, is largietur & multiplica-
bit sementem vestram, & nutriet fructus ju-
stitiæ vestræ. Ut in omnibus ditemini in 11
omnem simplicitatem, quæ per nos perficit
gratiarum actionem Deo. Quoniam functio 12
ministerii hujus, non solùm defectum Sancto-
rum supplet, sed etiam excellit per multas
gratiarum actiones Deo. Nam propter pro- 13
bationem ministerii hujus Deum glorifica-
mus, quòd subjecti sitis confessioni Evangelii
Christi, & communicaveritis in simplicitate
vestra cum eis, & cum omnibus. Preces 14
autem offerunt pro vobis cum multa chari-
tate, propter multitudinem beneficentiæ Dei
in vos. Gratia autem Deo super dono ipsi- 15
us inenarrabili.

CAP. X.

Dominicâ VI. Jejunii.16.

EGo Paulus peto à vobis per lenitatem 1
& mansuetudinem Christi, qui licèt coràm
humilis sum apud vos, absens tamen con-
fido de vobis. Obsecro autem vos, ne 2
quum venerim, urgear illâ fiduciâ quam
habeo, ut audeam, ut animo agito, in illos
homines qui putant nos quasi secundùm car-
nem incedere. Quamvis enim in carne am- 3
bulemus, non tamen carnalibus rebus mi-
litamus. Arma enim militiæ nostræ non 4
sunt carnalia, sed virtus Dei, ac per eam sub-
jugamus arces munitas, & demolimur co-
gitationes. Omnemque elationem quæ se- 5
se effert adversùs cognitionem Dei, & ca-
ptivos ducimus omnes intellectus ad obe-
dientiam Christi. Ac parati sumus ad fa- 6
ciendam vindictam de iis qui non obedi-
unt, quum impleta fuerit obedientia ve-
stra. Faciem intuemini? Si quis confidit 7
de seipso quòd Christi sit, is sciat ex se-
ipso, quòd quemadmodum ipse Christi est,
ita & nos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 ወዘሰ : ጠዊዖ : ይዘርእ : ለዝንቱ : ከማሁ : ይጠውዖ : ሎቱ : ማእረር : ወዘሰ :
7 በበረከት : ይዘርእ : በበረከት : ያአርር :=፦ ወኵሉ : በከመ : አደሞ : በልቡ : ደገበ
ር : እስመ : ኢኮነ : በግብር : ዳእሙ : በፍሥሓ : ለየሀቡ : እስመ : ከማሁ : ያፈቅር :
8 እግዚአብሔር :=፦ ወይክል : እግዚአብሔር : አፈድፍዶ : ለክሙ : እምኵሉ :
ሠናይቱ : ከመ : ያብዝኃ : ለክሙ : ኵሉ : በረከቶ : ለዝሉፈ : ወታተርፍዎ : ለኵ
9 ሉ :: ወትፈድፍዱ : በምግባረ : ሠናይ :=፦ በከመ : ይቤ : መጽሐፍ : ዘረወ : ወወሀበ :
ለነዳይ : ወጽድቁሂ : ይነብር : ለዓለም : ዓለም :=፦

Et qui parcè seminat, huic similiter parca erit messis: & qui in benedictione 6
seminat, in benedictione metet. Et quisque sicut complacuit sibi in corde suo, fa- 7
ciat: quia non est ex necessitate, sed hilare dent: quia hujusmodi datorem diligit
Deus. Et potens est Deus abundè dare vobis de tota benignitate ejus, ut multi- 8
plicet vobis omnem benedictionem ejus in perpetuum, & ut superfluitatem hab-
atis omnium, & abundetis in operibus bonis. Sicut dicit Scriptura; Dispersit, 9
& dedit egeno, & justitia ejus manet in seculum seculorum.

Versio VULGATA LATINA.

6 Hoc autem dico; Qui parcè seminat, parcè & metet: & qui seminat in benedi-
7 ctionibus, de benedictionibus & metet. Unusquisque prout destinavit in corde
suo, non ex tristitia, aut ex necessitate: hilarem enim datorem diligit Deus.
8 Potens est autem Deus omnem gratiam abundare facere in vobis: ut in omnibus
9 semper omnem sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum, Sicut
scriptum est; Dispersit, dedit pauperibus: justitia ejus manet in seculum seculi.
10 Qui autem administrat semen seminanti: & panem ad manducandum præstabit,
& multiplicabit semen vestrum, & augebit incrementa frugum justitiæ vestræ:
11 Ut in omnibus locupletati abundetis in omnem simplicitatem, quæ operatur per
12 nos gratiarum actionem Deo. Quoniam ministerium hujus officii, non solùm sup-
plet ea quæ desunt Sanctis, sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in Do-
13 mino, Per probationem ministerii hujus, glorificantes Deum in obedientia con-
fessionis vestræ, in Evangelium Christi, & simplicitate communicationis in illos,
14 & in omnes, Et in ipsorum obsecratione pro vobis, desiderantium vos propter
eminentem gratiam Dei in vobis. Gratias Deo super inenarrabili dono ejus. 15

CAP. X.

IPse autem ego Paulus obsecro vos, per mansuetudinem & modestiam Christi, 1
qui in facie quidem humilis sum inter vos, absens autem confido in vobis. Rogo 2
autem vos ne præsens audeam, per eam confidentiam quâ existimor audere, in
quosdam, qui arbitrantur nos tanquam secundùm carnem ambulemus. In carne 3
enim ambulantes, non secundùm carnem militamus. Nam arma militiæ nostræ 4
non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionum, consilia destru- 5
entes, Et omnem altitudinem extollentem se adversùs scientiam Dei, & in ca-
ptivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi, Et in promptu 6
habentes ulcisci omnem obedientiam, cùm impleta fuerit vestra obedientia. Quæ 7
secundùm faciem sunt, videte. Si quis confidit sibi Christi se esse, hoc cogitet ite-
rùm apud se: quia sicut ipse Christi est, ita & nos.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 الأحد الثامن عشر بعد العنصرة * وأذكر هذا من يزرع بشح فسيحصد
7 ثوابا يسيرا ومن يزرع ببركات فسيحصد ببركات جزاء متوافرا * كل أحد كما قد سبق فنوى
8 في قلبه لا من حزن ولا من الزام فإن الله يحب المعطي الباش * والله قادر أن يكثر لكم
9 كل نعمة وإحسان ليكون لكم في كل أمر كافة القناعة دائما وتفضلون في كل عمل صالح * كما
10 كتب بدد وأعطي الفقراء وعدله يبقى إلى الأبد * والرازق الزارع زرعا وللمأكل خبزا يرزقكم
11 ويكثر زرعكم وينمي غلات عدلكم * مستغنيين في كل أمر بكافة السخاء والسماحة التي
تنشي فينا شكر الله * تم * قراءة الأربعاء من الجمعة الثالثة عشر بعد العنصرة *
12 * لأن افتعال هذه الخدمة ليس هو لإتمام معوزات القديسين فقط بل وللزيادة في المداني
13 وكثرة الشكر لله * وبتهذيب هذه الخدمة يمجدون الله على طاعة اعترافكم لبشارة المسيح *
14 وعلى سخاء شركتكم الواردة إليهم وإلى الكل * ويشكرون له في طلبتهم من أجلكم تائقين
15 إليكم من أجل نعمة الله المفرطة السابغة عليكم * ولله الشكر على موهبته التي لا يحدث بها *

* الفصل العاشر *

1 * وأنا بولس نفسي أسألكم بوداعة المسيح ودعته الذي أنا بمحضر الوجه ذليل فيكم *
2 وغائبا مدلا عليكم * أسألكم ألا تحوجوني إذا حضرت أن أثق بالأمل الذي أفكر فيه *
3 فأجتري على القوم الذين يحسبوننا كأننا مستسيرين بما يخص البشر * فإننا وإن كنا
4 سالكين بالبشر فما نجندنا تجندا مخصوصا بالبشر * لأن أسلحة جنديتنا ليست بشرية *
5 لكنها مقتدرة بالله على هدم الحصون * هادمين الأفكار وكل علو يستعلي على معرفة الله *
6 وسابيين كل فطنة وروية إلى طاعة المسيح * ولنا استعداد أن ننتقم من كل معصية إذا كملت
7 طاعتكم * إنما تبصرون الأشياء الظاهرة بمحضر الوجه *
* قراءة الخميس من الجمعة الثالثة عشر * أي أحد وثق بذاته أنه
للمسيح * فليفتكر في ذاته أيضا بهذا * أنه كما هو للمسيح كذلك نحن للمسيح * تم *

Dominicâ decimâ octavâ post Pentecosten.

Hoc autem moneo, Qui cum parsimonia 6
serit, exiguum præmium metet: qui verò
cum benedictionibus serit, metet in be-
nedictionibus mercedem exuberantem.
Quisque prout ante proposuit in corde 7
suo, non ex tristitia neque ex coactu:
Deus enim diligit hilarem datorem.
Potens est autem Deus multiplicare vo- 8
bis omnem gratiam & beneficium, ut
semper sit vobis in omni re animus
omnino contentus, & excellatis in omni
opere bono. Sicut scriptum est, Disper- 9
sit ac dedit pauperibus, & justitia ejus
manebit in seculum. Et qui suppe- 10
ditat serenti semen, & escæ panem,
suppeditet vobis, & multiplicet semen-
tem vestram, & augeat proventus ju-
stitiæ vestræ. Locupletati cunctis in 11
rebus, omni cum liberalitate atque lar-
gitate quæ producit in nobis gratiarum
actionem Deo. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadæ tertiæ decimæ post Pentecosten.

Nam effectus hujus ministerii non solùm 12
est ad supplendum necessitatibus san-
ctorum, sed etiam ad augendas laudes
& multiplicandas gratiarum actiones
Deo. Et per istius ministerii præpara- 13
tionem Deum glorificabunt de obedien-
tia qua profitemini Evangelium Christi,
deque liberalitate communionis vestræ
in se & in omnes pervenientis: Eique 14
gratias agent in precibus suis pro vobis,
expetentes vos propter eminentem Dei
gratiam in vos redundantem. Deo au- 15
tem gratiarum actio super inenarrabili
suo munere.

CAP. X.

CÆterùm ipse ego Paulus rogo vos 1
per mansuetudinem et lenitatem Christi,
ego inquam qui præsente facie humilis
sum inter vos, absens verò confidens
erga vos, Rogo vos ne me compellatis, 2
cùm adero, confidere animo quem me-
ditor, & audere in homines illos qui
nos æstimant quasi ambulantes in his
quæ propria sunt carnis. Nam licèt 3
incedamus in carne, non tamen pugna-
mus pugnam carni propriam. Arma si- 4
quidem militiæ nostræ non sunt carna-
lia, sed valida sunt per Deum ad sub-
vertendas arces: Evertentes cogita- 5
tiones, omnémque celsitudinem quæ ex-
tollitur adversùs cognitionem Dei: &
captivam ducentes omnem prudentiam
atque sententiã ad obedientiam Christi.
Et parati sumus vindicare omnem con- 6
tumaciam, cùm perfecta fuerit obedi-
entia vestra. Videtis quidem res pa- 7
tentes in præsentia faciei.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ tertiæ.

Quicunque apud semetipsum confidit se
esse Christi, hoc etiam apud semetipsum
cogitet, quòd quemadmodum ipse Christi
est, ita et nos Christi sumus. Hucusque.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወወእቱ ፡ ይሁብ ፡ ዘርአ ፡ ለዘራኢ ፡ ወእክለ ፡ ለሲሳይ ፡፡ ወይሁበክሙ ፡ ወያብዝኃ ፡ ለክሙ ፡
11 ዘርአክሙ ፡ ወያሰምር ፡ ለክሙ ፡ ማእረረ ፡ ጽድቅክሙ ፡፡ እንዘ ፡ ትብዕሉ ፡ በኵሉ ፡
12 ትፍሥሕት ፡ እንተ ፡ ትገብር ፡ ለክሙ ፡ አኰቴተ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ እስመ ፡ ዛቲ ፡ ምል
እክተ ፡ ዝንቱ ፡ ግብር ፡ አኮ ፡ ለዝንቱ ፡ ባሕቲቱ ፡ ዘታሰልጥ ፡፡ እስመ ፡ ይፈጽም ፡ ሎሙ ፡
ተፅናሶሙ ፡ ለክዱን ፡ ዓዲ ፡ ትፈደፍድ ፡ አኰቴተ ፡ እግዚአብሔር ፡ በሳዕለ ፡ ቅዱሳኑ ፡፡
13 ወያአኵትዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በመከራሃ ፡ ለዛቲ ፡ ሀይማኖትክሙ ፡ እስመ ፡ ተአዘዝክ
ሙ ፡ ለመልእክቱ ፡ ክርስቶስ ፡ ወኅበርክሙ ፡ ተፈሢሐክሙ ፡ ወአስተዋፃእክሙ ፡ ኵልክ
14 ሙ ፡፡ ወእሙንቱሂ ፡ ይጸልዩ ፡ በእንቲአክሙ ፡ ወይፈትዉ ፡ ይርአዩክሙ ፡ በእንተ ፡ ጸጋ ፡
15 እግዚአብሔር ፡ ዘላዕሌክሙ ፡፡ ወአኰቴት ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ጸጋሁ ፡ ለእግዚ
አብሔር ፡ እንተ ፡ ትመጽእ ፡ አመ ፡ ኢሐዘብዎ ፡፡

በቴድሮስ ፡ ሰማዕት ፡ ምንባብ ፡፡

1 1 ወአስተበቍዐክሙ ፡ አኃዊነ ፡ አነ ፡ ጳውሎስ ፡ በየውሀት ፡ ወበምሕረተ ፡ ክርስቶስ ፡ አ
ስመ ፡ ሶበ ፡ እሄሉ ፡ ኀቤክሙ ፡ መጠነ ፡ አነ ፡ በገጽሰ ፡ ወበኀበሰ ፡ ሊህለወኒ ፡ እትፌ ፡ ላዕ
2 ሌክሙ ፡፡ ወብቍዑኒ ፡ እስመ ፡ እንዘ ፡ ኢህለውኩ ፡ እትአመን ፡ በተፋቅሮትክሙ ፡
ወአትኃበል ፡፡ አጥብዕ ፡፡ እስመቦ ፡ እለ ፡ ይትሐዘቡኒ ፡ ከመዘ ፡ በሕገ ፡ ሥጋ ፡ ነሐው
3 ር ፡፡ በሥጋነሰ ፡ ነሐውር ፡ ወአኮ ፡ በሕገ ፡ ዚአሁ ፡ ዘነሐውር ፡ ወዘንፀብእ ፡፡
4 እስመ ፡ ነዋየ ፡ ሐቅሉ ፡ ለዘፀብእነ ፡ ኢኮነ ፡ በሕገ ፡ ዘሥጋ ፡ ኃይለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ው
5 እቱ ፡ ዘይነሥት ፡ አጽዋናተ ፡፡ ወያንሕል ፡ ኵሎ ፡ ሕሊናተ ፡ ዘየዐቢ ፡ እምፈሪሀ ፡ እ
6 ግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ይፄወው ፡ ኵሉ ፡ ልብ ፡ ወይግነይ ፡ ለክርስቶስ ፡፡ ወድልው ፡ ውእ
7 ቱ ፡ ይትቤቀሎ ፡ ላዘ ፡ ኢይገርር ፡ ወላመ ፡ ፈጸምክሙ ፡ ትእዛዞ ፡፡ ዘም
ንገለ ፡ ገጽ ፡ ርእዩ ፡ ወዘሂ ፡ ተአምነ ፡ በክርስቶስ ፡ ከማዝ ፡ ለየሐሊ ፡ ለሊሁ ፡ እስመ ፡ በ
ከመ ፡ ክርስቶስ ፡ ከማሁ ፡ ንሕነኒ ፡፡

Et ipse dat semen ad seminandum, & panem in escam, & dabit vobis, & mul- 10
tiplicabit vobis semen vestrum, & jucunda erit vobis messis justitiæ vestræ:
Quum locupletes sitis in omni gaudio quod operatur in vobis gratiarum actionem 11
Deo. Quia hæc administratio hujus operis, non huic solummodò utilis est, quia 12
iis supplet inopiam eorum occultè, sed etiam abundat gratiarum actio Deo, per
eam, in Sanctis ejus, Et gratias agunt Deo in experientia hujus fidei vestræ, 13
quia subditi estis ministerio Christi, & consociati estis, & congratulati estis, &
expendistis omnes vos. Et illi orant pro vobis, & desiderant videre vos propter 14
gratiam Dei quæ supra vos est. Et gratiæ Deo propter gratiam Dei quæ ventura 15
est quando non opinati fuerint.

CAP. X.

Pro Theodoro Martyre, lectio.

ET *precor vos fratres nostri, ego Paulus in mansuetudine & in misericordia* 1
Christi, quia quum præsens sim apud vos, quantuluscunque ego sum in facie, tamen
quum absim, confido in vobis. Et obsecro, quia absens confido in dilectione ve- 2
stra, & ausus sum strenuus esse, quia sunt qui cogitant, quasi secundùm legem carnis
incederemus. In carne nostra incedimus, sed non secundùm legem ejus incedimus 3
& pugnamus. Quia arma hujus militiæ nostræ non sunt secundùm legem carnis, 4
virtus Dei est quæ destruit munitiones, Et prosternit omnes cogitationes quæ majo- 5
res sunt quàm timor Dei, ut in captivitatem redigat omnem intellectum, & ut sub- 6
jiciatur Christo, Et paratus est sumere vindictam de eo qui non obedit, quum
impleveritis vos mandatum. Quæ secundùm faciem sunt aspicite, & qui confi- 7
dit in Christo, sic consideret seipsum: quia sicut Christus fuit, sic nos sumus.

Sique *enim* & amplius aliquid *glorier* de *auctoritate* nostra, quam
8 Ἐάν τε γὰρ καὶ περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς
dedit Dominus nobis in ædificationem, & non in *eversionem* vestram, non *pudefiam*:
ἔδωκεν ὁ Κύριος ἡμῖν εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι·
Ut non videar tanquam terrere vos per epistolas. (Quoniam
9 Ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. (Ὅτι
10 quidem epistolæ, *inquit*, graves & fortes: *at* præsentia corporis
αἱ μὲν ἐπιστολαὶ, φησὶ, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραὶ, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος
infirma, & sermo *nihil factus*.) Hoc cogitet *talis*, quia
11 ἀσθενὴς, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος.) Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι
quales sumus verbo per epistolas absentes, tales & præsentes *opere*.
οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.
Non enim audemus inserere aut *conferre* nos*ipsos* quibusdam, seipsos *com-*
12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισι, τῶν ἑαυτοὺς συν-
mendantibus: sed ipsi in *seipsis semetipsos* metientes, & *conferentes seipsos*
ιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς
semetipsis, *non intelligunt*. Nos autem non in *immensurata* gloriabimur, sed
13 ἑαυτοῖς, οὐ συνιοῦσιν. Ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ
secundùm mensuram regulæ, quam *partitus* est nobis Deus, mensuram *pertigisse* usque
κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι
& vos. Non enim quasi non pertingentes ad vos, superextendimus nos*ipsos*.
14 καὶ ὑμῶν. Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς, ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς.
Usque ad enim & vos pervenimus, in Evangelio Christi, Non in *immensurata*
15 Ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, Οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα
gloriantes in alienis laboribus: spem autem habentes, *augescente fide*
καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, αὐξανομένης τῆς πίστεως
vestrâ, in vobis magnificari secundùm regulam nostram in abundantiam. In *ulteriora*
16 ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν. Εἰς τὰ ὑπερέκεινα
vestri evangelizare, non in aliena regula, in *parata* gloriari. At
ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. Ὁ δὲ 17
glorians, in Domino glorietur: Non enim seipsum *commendans*, ille est
καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω. Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνός ἐστι 18
probatus, sed quem *Dominus commendat*.
δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν.

CAP. XI. ια΄.

Utinam *toleraretis meam paulisper insipientiam*: sed & supportate me. Æmulor enim
1 Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. Ζηλῶ γὰρ
vos Dei æmulatione: Despondi enim vos uni viro, virginem castam *sistere*
2 ὑμᾶς Θεοῦ ζήλῳ· ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ, παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι
Christo. Timeo autem ne *fortè* sicut serpens Evam seduxit *in* astutia
τῷ Χριστῷ. Φοβοῦμαι δὲ μή πως ὡς ὁ ὄφις Εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ 3
sua, ita corrumpantur *mentes vestræ*, à simplicitate *illa in Christum*. Si
αὐτοῦ, οὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν, ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν. Εἰ 4
quidem enim veniens alium *Jesum* prædicat quem non prædicavimus, aut Spiritum alium
μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ Πνεῦμα ἕτερον
accipitis quem non accepistis, aut evangelium aliud quod non recepistis, *rectè*
λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς
toleraveritis. Existimo enim *nihilo inferiorem esse super valdè* Apostolis. Si *verò &*
ἠνείχεσθε. Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων. Εἰ δὲ καὶ 5
rudis sermone, sed non *cognitione*: *sed in omni* manifestati *in omnibus in*
ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς 6
vos. Aut peccatum feci, meipsum humilians, ut vos exaltemini, quoniam
ὑμᾶς. Ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα, ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι 7
gratis Dei Evangelium *evangelizaverim* vobis?
δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν;

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 18 [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
5 6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]

Nam etsi aliquid amplius gloriatus fuero de 8
potestate quam dedit mihi Dominus noster,
non erubesco: quippe quam in vestri ædificationem dedit nobis, non autem in vestri
destructionem. Verùm conniveo, ne exi- 9
stimer tanquam is qui perterrefaciendo perterrefaciam vos per epistolas meas. Quia 10
sunt quidam qui dicunt, Epistolæ quidem graves sunt & validæ, adventus autem corporis infirmus, & sermo contemptus. Sed 11
hoc cogitet qui sic dicit, quòd quales sumus in sermone epistolæ nostræ quum absumus, tales etiam sumus in opere præsentes. Non 12
enim audemus æstimare aut conferre nosipsos cum iis qui seipsos gloriâ efferunt: sed quia isti semet sibi comparant, non intelligunt.
Nos non gloriamur supra mensuram nostram, 13
sed juxta mensuram termini quem distribuit nobis Deus, & ut pertingamus usque ad vos.
Non enim quasi non pertingamus ad vos, 14
extendimus nosipsos: nam usque ad vos pervenimus cum Evangelio Christi. Neque 15
gloriamur præter mensuram nostram in labore alieno: sed est nobis spes, crescente fide vestrâ, nos in vobis magnificatum iri juxta mensuram nostram. Quin & ultra vos 16
progredienur evangelizando: non in mensura aliena, in his quæ parata sunt, gloriabimur. Qui autem gloriabitur, in Domino 17
gloriabitur. Non enim qui seipsum laudi- 18
bus effert, ille probatur, sed quem Dominus commendaverit.

CAP. XI.

Feria II. hebdomadis IV. jejunii. 17.

Utinam verò toleraretis me paulisper ut 1
loquerer insipienter: sed & suffertis me quidem. Nam zelotypus sum erga vos zelo 2
Dei. Despondi enim vos viro unico virginem castam quam offeram Christo. Vereor 3
autem ne prout seduxit serpens Hevam, fraude suâ, ita corrumpantur sensus vestri à simplicitate quæ est erga Christum. Nam 4
si is qui venit ad vos, alium Jesum prædicâsset vobis quem nos non prædicavimus, aut spiritum alium accepissetis quem non accepistis, aut aliud Evangelium quod non recepistis; pulchrè assensum præbuissetis. Arbitror 5
enim nihil me minus præstitisse quàm Apostoli illi admodùm præstantes. Quamvis 6
enim incultus sim sermone meo, non tamen scientiâ meâ: verùm in omnibus manifesti fuimus apud vos. An fortè culpam commi- 7
si quòd meipsum dejecerim ut vos exaltaremini? gratuitòque prædicarim vobis Evangelium Dei?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወእመኒቦ ፡ ፈድፋደ ፡ ዘተመካሕኩ ፡ በእንተ ፡ ሢመትክሙ ፡ እንተ ፡ ወሀበ ፡ እግዚአብሔር፡
9 ለተሐንጾ ፡ ወአኮ ፡ ለተነሥቶ ፡ ሊይትኀፈር፡፡ ከመ ፡ ሊይመስልክሙ ፡ ከመዘ ፡ እጌርመክ
10 ሙ ፡ በመጽሐፍት፡፡ እስመ ፡ መጻሕፍሰ ፡ ክቡደት ፡ ወጽኑዓት፡ ወሀልዎ፡ በሥጋሰ ፡ ድኩ
11 ም ፡ ወእቱ ፡ ወነገሩሂ ፡ ኅጹር፡፡ ወባሕቱ ፡ ዘንተ ፡ ኣእምሩ ፡ በከመ፡ ቃልነ ፡ በውስተ፡
12 መጻሕፍት ፡ ካማሁ ፡ ምግባሪነሂ ፡ ለመ ፡ ሀለውነ፡፡ ወሊይትኀበል ፡ ናጥብዕ ፡ ለርእስ
ነ፡ ነሐሊ ፡ ላሊነ ፡ ካመ ፡ እለ ፡ ይንእደ ፡ ርእሶሙ ፡ በዘ ፡ አምከሩ ፡ ወዐየኑ ፡ ለሊሆሙ ፡ ወ
13 ኢያአምሩ ፡ ፍካሬሁ ፡ ዘለሊሆሙ ፡ ይነብቡ፡፡ ወንሕነሰ ፡ ኢንትሜካሕ ፡ በዘ ፡ አልቦ ፡
ሕገ ፡ ዘእንበለ ፡ በመስፈርት ፡ ዘዐቀመ ፡ ለነ ፡ እግዚአብሔር፡፡

Et si fuit amplius quo gloriatus sum, de potestate vestra, quam dedit Deus ad 8
ædificationem & non ad destructionem, non pudefiam. Ut non videar vobis 9
quasi perterrefacerem vos per epistolas: Quia epistolæ, graves & validæ sunt, 10
sed præsentia in corpore infirma est, & sermo brevis est. Veruntamen hoc sci- 11
tote, sicut sermo noster in epistolis fuit, sic erunt opera nostra quum aderimus. Et 12
non ausus sum, ut promptos faceremus nosipsos, existimare nos sicut laudantes se-
metipsos: quia consilium dederunt, & explorârunt seipsos, & nesciunt interpre-
tationem ejus quod ipsi loquuntur. Et nos non gloriabimur in eo quod non habet 13
regulam, sed in mensura quam constituit nobis Deus,

Versio VULGATA LATINA.

8 Nam, & si ampliùs aliquid gloriatus fuero de potestate nostra, quam dedit
nobis Dominus in ædificationem, & non in destructionem vestram: non
9 erubescam. Ut autem non existimer tanquam terrere vos per epistolas:
10 Quoniam quidem epistolæ, inquiunt, graves sunt & fortes: præsentia au-
11 tem corporis infirma, & sermo contemptibilis: Hoc cogitet qui ejusmo-
di est, quia quales sumus verbo per epistolas absentes, tales & præsentes in
12 facto. Non enim audemus inserere, aut comparare nos quibusdam, qui se-
ipsos commendant: sed ipsi in nobis nosmetipsos metientes, & comparantes
13 nosmetipsos nobis. Nos autem non in immensum gloriabimur, sed secun-
dùm mensuram regulæ, quâ mensus est nobis Deus, mensuram pertingendi
14 usque ad vos. Non enim quasi non pertingentes ad vos, superextendimus
15 nos: usque ad vos enim pervenimus in Evangelio Christi. Non in immen-
sum gloriantes in alienis laboribus: spem autem habentes crescentis fidei
vestræ, in vobis magnificari secundùm regulam nostram in abundantiam,
16 Etiam in illa, quæ ultra vos sunt, evangelizare, non in aliena regula in
iis quæ præparata sunt gloriari. Qui autem gloriatur, in Domino glorie- 17
tur. Non enim qui seipsum commendat, ille probatus est: sed quem Deus 18
commendat.

CAP. XI.

UTinam sustineretis modicum quid insipientiæ meæ, sed & supportate me. 1
Æmulor enim vos Dei æmulatione. Despondi enim vos uni viro virginem 2
castam exhibere Christo. Timeo autem, ne sicut serpens Hevam seduxit 3
astutiâ suâ, ita corrumpantur sensus vestri, & excidant à simplicitate, quæ
est in Christo. Nam si is qui venit, alium Christum prædicat, quem non 4
prædicavimus; aut alium spiritum accipitis, quem non accepistis; aut aliud
Evangelium, quod non recepistis: rectè pateremini. Existimo enim nihil me 5
minus fecisse à magnis Apostolis. Nam etsi imperitus sermone, sed non 6
scientiâ: in omnibus autem manifestati sumus vobis. Aut numquid pecca- 7
tum feci, me ipsum humilians, ut vos exaltemini? quoniam gratis Evange-
lium Dei evangelizavi vobis?

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* وإني إن فاخرت كثيرا بسلطاننا الذي منحناه الرب لابتنائكم لا لنقضكم فلن أخجل • 8
* لئلا يظن بي ظان أني أفزعكم بالرسائل * إذ بعضكم يقول أما رسائله فثقيلة وقوية • وأما 9 10
حضور جسده فضعيف وكلامه حقير * فمثل هذا فليفكر هذا الافتكار أن كما نحن في رسائلنا 11
في مغيبنا بالقول • كذلك نحن في حضورنا بالفعل * لأننا ما نتجاسر أن نقدر ذاتنا أو نقايس 12
أنفسنا بقوم من الذين يعظمون شأنهم • لكن أولئك يقدرون أنفسهم في ذاتهم ويقايسون
أنفسهم مع ذاتهم وما يفقهون * وأما نحن فما فاخرنا بأمور لا تقدير لها ولا إحصاء • بل كمقدار 13
قانون المقدار الذي قسمه الله لنا • أن نجيء حتى إليكم * لأنا لسنا كمن لم يبلغ إليكم نبسط 14
ذاتنا فوق قدرنا • لأننا حتى نجيء إليكم قد بلغنا ببشارة المسيح * ولسنا مفاخرين بأتعاب 15
غريبة في أصقاع لا يحصى تقديرها • لأننا مؤملون إذا نمت أمانتكم فيكم أنها تعظم كما يخص
مقدارنا وتدنو إلى زيادة كثيرة * فنبشر في تلك الأصقاع التي تجاوركم مسافتها • لا في 16
الأصقاع المسومة نفتخر بمقدار غريب * والمفاخر فليفتخر بالرب * لأن ليس من يحقق أمر 17 18
نفسه ذاك هو المهذب • بل الذي يحقق أمره الرب • * الفصل الحادي عشر • * قراءة
السبت الرابع والعشرين بعد العنصرة • * ويا ليتكم تأنيتم على جهالتي مدة يسيرة • 1
بل ليتكم احتملتموني * لأني أغار عليكم بغيرة الرب • لأني خطبتكم لرجل واحد لأمثلكم 2
للمسيح بتولا طاهرة * وأخشى لئلا كما خدع الثعبان حواء بمكره • هكذا تفسد فطنتكم 3
من قبل البساطة التي في أمانة المسيح * ولو أن الوارد إليكم يكرز بيسوع آخر لم نكرز به نحن • 4
أو تأخذون روحا آخر لم تأخذوه • أو تقبلون بشارة أخرى ما قبلتموها • لقد كان احتمال ذلك حسنا •
* قراءة الجمعة الثالثة عشر بعد العنصرة •
* وعلى حسب ظني أني لم ينقص شيء من الرسل المعظمين جدا * ولئن 5 6
كنت في كلامي أميا • لكن لست في علمي أميا • بل في كل أمر وفي جميع أفعالنا قد
ظهرنا لكم • تم • * أو لعلي عملت خطية إذا وضعت نفسي لترتفعوا أنتم • أو لأني 7
بشرتكم ببشارة الله مجانا •

Et quidem si multùm glorier de potestate 8
nostra quam dedit nobis Dominus ad ædi-
ficationem vestram, non ad destructio-
nem vestram, non erubescam. Ne quis 9
arbitretur quòd perterrefaciam vos per
epistolas, (Quum nonnulli vestrûm di- 10
cant; Epistolæ quidem ejus graves sunt
ac validæ, at verò præsentia corporis
ejus, debilis, & sermo ejus contemptus.)
Qui hujusmodi est, hanc cogitationem 11
cogitet, quòd quales sumus per epistolas
nostras, dum absumus, sermone; tales
sumus, dum adsumus, facto. Non enim 12
audemus metiri nos aut conferre nosipsos
cum quibusdam ex iis qui propriam fa-
mam magnificant, verùm illi sese meti-
untur seipsis, seseque cum seipsis compa-
rant, nec intelligunt. Nos autem non 13
gloriati sumus de rebus mensura numeró-
que carentibus, sed juxta mensuram ca-
nonis mensuræ quam dispertitus est no-
bis Deus, ut veniremus ad vos usque.
Non enim quasi non pervenerimus ad 14
vos, extendimus nosipsos supra men-
suram nostram: quia ut veniremus ad
vos, jam pervenimus per Evangelium
Christi. Neque gloriamur de laboribus 15
alienis, in locis quorum mensura sit in-
numerabilis: quia speramus quòd cre-
scens fides vestra in vobis, magnificabi-
tur pro ratione mensuræ nostræ, & au-
gescet ad multum incrementum. Et an- 16
nuntiabimus in regionibus illis quarum
distantia vos prætergreditur: non in
regionibus præparatis gloriamur in ali-
ena mensura. Qui autem gloriatur, in 17
Domino glorietur. Non enim qui suiipsi- 18
us rem approbat, ille purus est: sed cu-
jus rem approbat Dominus.

CAP. XI.

Lectio sabbathi vigesimi quarti post Pentecosten.

ET ô utinam toleraretis insipientiam 1
meam aliquanto spatio: imò utinam
sufferretis me. Ambio enim vos Domini 2
zelotypiâ, quia despondi vos uni viro,
ut sisterem vos Christo virginem puram.
Et metuo ne quemadmodum serpens ille 3
decepit Evam dolo suo, ita corrumpan-
tur mentes vestræ à conspectu simplicita-
tis quæ est in fide Christi. Et quidem si 4
is qui venit ad vos, alium prædicaret
Jesum quem non prædicavimus nos: aut
alium acciperetis spiritum, quem non
acceperitis: aut aliam susciperetis an-
nuntiationem, quam non susceperitis:
congrua sanè esset ejus rei tolerantia.

Lectio feriæ sextæ, post Pentecosten decimæ tertiæ.

Et secundùm opinionem meam, profectò 5
nihilo minor sum summis Apostolis. Et 6
quanvis sim in sermone meo plebeius,
non tamen sum in scientia mea plebeius:
verùm in omni re, & cunctis in operi-
bus nostris manifestati sumus vobis.
Hucusque. *An verò commisi peccatum* 7
cùm meipsum demisi ut vos efferremini?
an quia gratis annuntiavi vobis evan-
gelium Dei:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወኃደግሙ ፡ ዕቅምክሙ ፡ ለኮ ፡ ከመ ፡ ትብጽሑ ፡ ውስተ ፡ ትምህርተ ፡ ክርስቶስ፡፡
15 ወንሕነሰ ፡ ኢንትሜካሕ ፡ በዘ ፡ ኢይደልወ ፡ በጻማ ፡ ባዕድ ፡፡ ወባሕቱ፡ ንሴፎ፡ ትብዛኅ ፡ ሃ
16 ይማኖትክሙ ፡ ወትዕበይ ፡ በላዕሌክሙ ፡ በከመ ፡ በሕገ ፡ ሥርዓትክሙ፡፡ ወፈድፋደሰ ፡
17 ዘመሀረክሙ ፡፡ ተሞክሐ ፡ በዘ ፡ ይደሉ ፡ በዘ ፡ ድልው፡፡ ወዘሰ ፡ ይትሜካሕ ፡ በእግዚ
18 አብሔር ፡ ለይትሞካሕ፡፡ ወአኮ ፡ ዘእሙ ፡ ዘርእሶ ፡ ንእደ ፡ ኅሩየ ፡ ይከውን ፡ አኮኑ ፡
ዘእግዚአብሔር ፡ ነእደ ፡ ክሙ፡፡
1 ፲፩ ወርቱዕሰ ፡ ትትዐገሡኒ ፡ ሕደጥ ፡ ለእበድየ ፡ ወእሙኒ ፡ ተዐገሥክሙኒ፡፡
2 እስመ ፡ እቀንእ ፡ ለክሙ ፡ ቅንአተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወናሁ ፡ ሠራዕኩ ፡ ለብእሲኒ ፡ ይንበ
ር ፡ በብእሲቱ ፡ ወያነጽሕ ፡ ርእሶ ፡ እምዝሙት ፡ ለክርስቶስ፡፡
ብቀበላ ፡ ጾም ፡ ኅበ ፡ ይትነበብ፡፡
3 ወባሕቱ ፡ እፈርሀክሙ ፡ ዮጊ ፡ ከመ ፡ አርዌ ፡ ምድር ፡ አስሐታ ፡ ለሔዋ ፡ በኍሕሉታ ፡ እ
4 ንደዒ ፡ ለእሙ ፡ ይማስን ፡ ልብክሙ ፡ እምየውሀቱ ፡ ወንጽሑ ፡ ለክርስቶስ፡፡ ሰበሁበ ፡
ካልእ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘይመጽእ ፡ ዘይሰብኩ ፡ ወኢሰበክነ ፡ ለክሙ ፡፡ ወእሙኒበ ፡ ካልእ ፡ መንፈ
ስ ፡ ዘትነሥኡ ፡ ዘኢነሣእክሙ ፡ ወእሙኒ ፡ ካልኤ ፡ ትምህርተ ፡ ዘኢተመሀርክሙ ፡ ርቱዕ ፡
5 ትፅንሑ፡፡ ወባሕቱ ፡ እትሔዘብሰ ፡ አልቦ ፡ ዘአኅጸጽኩክሙ ፡ እምዘ ፡ ባዕድ ፡ ሐዋር
6 ያት፡፡ ወእሙኒ ፡ አብድ ፡ አነ ፡ በቃልየ ፡ አኮኬ ፡ በልብየ ፡ ወባሕቱ ፡ በኵሉ ፡ እክሠ
7 ት ፡ ለክሙ፡፡ ወሚመ ፡ አበስኩኑ ፡ እንጋ ፡ ዘአሕመምኩ ፡ ርእስየ ፡ በኵሉ ፡ ከመ ፡ አን
ትሙ ፡ ትትለዐሉ፡፡እስመ ፡ በከንቱ ፡ መሀርኩክሙ ፡ ትምህርተ ፡ እግዚአብሔር፡፡

Et reliquistis ordinem vestrum, non quasi perveniretis in doctrinam Christi. Et 14
nos non gloriabimur in eo quod non convenit, videlicet *in labore alterius, sed* 15
speramus, ut crescat fides vestra, & ut magnificetur super vos, secundùm regu-
lam constitutionis vestræ, Et præcipuè eam, quæ docuit vos, gloriari in eo quod 16
convenit, in eo quod præparatum est. Et qui gloriatur, in Domino glorietur. 17
Non tamen qui seipsum laudat, probatus erit: nónne is quem Deus laudavit? 18

CAP. XI.

ET oportet ut sustineatis paululùm stultitiam meam, sed etiam sustinuistis me. 1
Quia ambiò vos zelotypiâ Dei, & ecce statui virum, ut maneat cum uxore ejus, 2
& mundum faciat seipsum à scortatione, Christo.

In adventu jejunii, ubi legitur.

Sed metuo vos quidem, ne fortè sicut serpens seduxit Hevam astutiâ suâ, ita corrum- 3
pat intellectum vestrum, à mansuetudine & puritate Christi. Si esset alius Jesus 4
venturus quem prædicant, & non prædicavimus vobis; & si esset alius Spiritus
quem acciperetis, quem non accepistis; & si alia doctrina, quam non didicistis,
rectè expecteretis. Sed existimo quod nihil est quo minui vos magis quàm cæteri 5
Apostoli. Et si stultus sum in sermone meo, non tamen in intellectu meo: sed in 6
omnibus apertus sum vobis. Num peccavi igitur, quia afflixi meipsum in 7
omnibus, ut vos attolleremini: quia gratis docui vos doctrinam Dei?

Alias Ecclesias expoliavi, accipiens stipendium, ad vestrum ministerium: Et *præsens*
8 Ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον, πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν· Καὶ παρὼν
9 apud vos, & *egens*, *non obtorpui cuiquam*: nam *inopiam meam* suppleverunt
πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς, οὐ κατενάρκησα οὐδενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν
fratres *venientes* à Macedonia: & in *omni inonerosum* vobis *meipsum* servavi,
οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα,
& servabo. Est veritas Christi in me, quoniam gloriatio hæc non *obturabitur*
10 καὶ τηρήσω. Ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ σφραγίσεται
in me in regionibus Achaiæ. *Propter quid?* quia non diligo vos? Deus
11 εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. Διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ Θεὸς
scit. Quod autem facio, & faciam, ut amputem occasionem *volentium*
12 οἶδεν. Ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων
occasionem: ut in quo gloriantur, inveniantur sicut & nos. Nam ejusmodi pseudo-
13 ἀφορμήν· ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὑρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδ-
apostoli, operarii *dolosi*, *transformati* in Apostolos Christi. Et non
14 απόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. Καὶ οὐ
mirum: ipse enim satanas *transformatur* in angelum lucis. Non
15 θαυμαστόν· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός. Οὐ
magnum ergò si & ministri ejus *transformantur* velut ministri justitiæ: quorum
μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν
finis erit secundùm opera ipsorum. Iterùm dico, (ne quis me putet insipientem
16 τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Πάλιν λέγω, (μή τις με δόξῃ ἄφρονα
esse: *si verò non*, *etiam ut* insipientem accipite me, ut modicum quid & ego glorier,)
εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα μικρόν τι κἀγὼ καυχήσωμαι,)
Quod loquor, non loquor secundùm *Dominum*, sed quasi in insipientia, in hac
17 Ὃ λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ Κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ
præsidentia gloriationis. Quoniam multi gloriantur secundùm carnem, & ego
18 τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, κἀγὼ

gloriabor. Libenter enim suffertis insipientes, *prudentes existentes*. *Toleratis*
καυχήσομαι. Ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες. Ἀνέχεσθε 19
enim, si quis vos in servitutem redigit, si quis devorat, si quis accipit, si quis 20
γὰρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις
extollitur, si quis vos in faciem cædit. Secundùm *contumeliam* dico: *quasi*
ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει. Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς 21
quòd nos infirmi fuerimus: In quo *verò* quis audet, (in insipientia dico,) audeo
ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν· ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, (ἐν ἀφροσύνῃ λέγω,) τολμῶ
& ego. Hebræi sunt, & ego: Israëlitæ sunt, & ego: semen A-
κἀγώ. Ἑβραῖοί εἰσι, κἀγώ· Ἰσραηλῖταί εἰσι, κἀγώ· σπέρμα Ἀ- 22
brahæ sunt, & ego. Ministri Christi sunt, (*desipiens loquor*,) *super ego*:
βραάμ εἰσι, κἀγώ. Διάκονοι Χριστοῦ εἰσι, (παραφρονῶν λαλῶ,) ὑπὲρ ἐγώ· 23
in laboribus *abundantiùs*, in plagis supra modum, in carceribus abundantiùs,
ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως,
in mortibus frequenter: A Judæis quinquiès quadragenas, *præter* unam,
ἐν θανάτοις πολλάκις· Ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν 24
accepi: Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci,
ἔλαβον· Τρὶς ἐρραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, 25
noctem diem in profundo *egi*: Itineribus sæpè: periculis
νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· Ὁδοιπορίαις πολλάκις· κινδύνοις 26
fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex Gentibus,
ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν,
periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis
κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις
in falsis fratribus:
ἐν ψευδαδέλφοις·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 ܘܥܕܬܐ ܐܚܪܢܝܬܐ ܫܠܚܬ ܘܢܣܒܬ ܢܦܩܬܐ ܠܡܫܡܫܢܘܬܟܘܢ܂
9 ܘܟܕ ܐܬܝܬ ܠܘܬܟܘܢ ܘܐܣܬܢܩܬ ܠܐ ܐܝܩܪܬ ܥܠ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ܂ ܒܨܝܪܘܬܝ ܓܝܪ ܡܠܘ ܐܚܐ ܕܐܬܘ ܡܢ ܡܩܕܘܢܝܐ܂ ܘܒܟܠܡܕܡ ܢܛܪܬ ܢܦܫܝ ܘܢܛܪ ܐܢܐ ܕܠܐ ܐܗܘܐ ܝܩܝܪܐ ܥܠܝܟܘܢ܂
10 ܐܝܬ ܒܝ ܫܪܪܗ ܕܡܫܝܚܐ ܕܗܢܐ ܫܘܒܗܪܐ ܠܐ ܢܬܒܛܠ ܡܢܝ ܒܟܠܗܝܢ ܐܬܪܘܬܐ ܕܐܟܐܝܐ܂
11 ܡܛܠ ܡܢܐ܂ ܕܠܐ ܪܚܡ ܐܢܐ ܠܟܘܢ܂ ܐܠܗܐ ܝܕܥ܂
12 ܗܕܐ ܕܥܒܕ ܐܢܐ ܐܦ ܥܒܕ ܐܢܐ ܕܐܦܣܘܩ ܥܠܬܐ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܥܝܢ ܥܠܬܐ ܕܒܡܕܡ ܕܡܫܬܒܗܪܝܢ ܢܫܬܟܚܘܢ ܐܟܘܬܢ܂
13 ܗܠܝܢ ܓܝܪ ܫܠܝܚܐ ܐܢܘܢ ܕܓܠܐ ܘܦܥܠܐ ܢܟܝܠܐ܂ ܘܡܬܕܡܝܢ ܒܫܠܝܚܐ ܕܡܫܝܚܐ܂
14 ܘܠܐ ܗܘܐ ܥܠܝܗܿ ܬܗܪܐ܂ ܐܢ ܓܝܪ ܗܘ ܣܛܢܐ ܡܬܕܡܐ ܒܡܠܐܟܐ ܕܢܘܗܪܐ܂
15 ܠܐ ܗܘܬ ܪܒܬܐ ܐܢ ܐܦ ܡܫܡܫܢܘܗܝ ܡܬܕܡܝܢ ܒܡܫܡܫܢܐ ܕܟܐܢܘܬܐ܂ ܐܝܠܝܢ ܕܚܪܬܗܘܢ ܬܗܘܐ ܐܝܟ ܥܒܕܝܗܘܢ܂
16 ܬܘܒ ܐܡܪ ܐܢܐ܂ ܠܐ ܐܢܫ ܢܣܒܪܢܝ ܕܫܛܝܐ ܐܢܐ܂ ܘܐܢ ܠܐ܂ ܐܦܠܐ ܐܝܟ ܫܛܝܐ ܩܒܠܘܢܝ ܕܐܦ ܐܢܐ ܩܠܝܠ ܐܫܬܒܗܪ܂
17 ܡܕܡ ܕܡܡܠܠ ܐܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܒܡܪܢ ܡܡܠܠ ܐܢܐ܂ ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܒܫܛܝܘܬܐ ܒܗܕܐ ܡܢܬܐ ܕܫܘܒܗܪܐ܂
18 ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܐ ܡܫܬܒܗܪܝܢ ܒܒܣܪ܂ ܐܦ ܐܢܐ ܐܫܬܒܗܪ܂
19 ܒܣܝܡܐܝܬ ܓܝܪ ܫܡܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܫܛܝܐ܂ ܟܕ ܐܢܬܘܢ ܚܟܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ܂
20 ܘܡܣܝܒܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܢ ܕܡܫܥܒܕ ܠܟܘܢ܂ ܘܠܡܢ ܕܐܟܠ ܠܟܘܢ܂ ܘܠܡܢ ܕܢܣܒ ܡܢܟܘܢ܂ ܘܠܡܢ ܕܡܬܪܝܡ ܥܠܝܟܘܢ܂ ܘܠܡܢ ܕܡܚܐ ܠܟܘܢ ܥܠ ܐܦܝܟܘܢ܂
21 ܒܨܥܪܐ ܐܡܪ ܐܢܐ܂ ܐܝܟ ܕܟܪܝܗܐ ܗܘܝܢ ܒܫܛܝܘܬܐ ܐܡܪ ܐܢܐ܂ ܕܒܡܕܡ ܕܐܢܫ ܡܡܪܚ ܐܦ ܐܢܐ ܡܡܪܚ ܐܢܐ܂
22 ܐܢ ܥܒܪܝܐ ܐܢܘܢ܂ ܐܦ ܐܢܐ܂ ܐܢ ܐܝܣܪܝܠܝܐ ܐܢܘܢ܂ ܐܦ ܐܢܐ܂ ܐܢ ܙܪܥܗ ܐܢܘܢ ܕܐܒܪܗܡ܂ ܐܦ ܐܢܐ܂
23 ܐܢ ܡܫܡܫܢܘܗܝ ܐܢܘܢ ܕܡܫܝܚܐ܂ ܒܫܛܝܘܬܐ ܐܡܪ ܐܢܐ܂ ܝܬܝܪ ܡܢܗܘܢ ܐܢܐ܂ ܒܥܡܠܐ ܝܬܝܪ ܡܢܗܘܢ܂ ܒܡܚܘܬܐ ܝܬܝܪ ܡܢܗܘܢ܂ ܒܐܣܘܪܐ ܝܬܝܪ ܡܢܗܘܢ܂ ܒܡܘܬܐ ܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ܂
24 ܡܢ ܝܗܘܕܝܐ ܚܡܫ ܙܒܢܝܢ ܢܣܒܬ ܐܪܒܥܝܢ ܐܪܒܥܝܢ ܚܕܐ ܒܨܝܪ܂
25 ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܐܬܢܓܕܬ ܒܫܒܛܐ܂ ܚܕܐ ܙܒܢ ܐܬܪܓܡܬ܂ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܐܬܬܒܪܬ ܒܐܠܦܐ܂ ܐܝܡܡܐ ܘܠܠܝܐ ܥܒܕܬ ܕܠܐ ܐܠܦܐ ܒܝܡܐ܂
26 ܒܡܪܕܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ܂ ܒܥܢܕܘܢܐ ܕܢܗܪܘܬܐ܂ ܒܥܢܕܘܢܐ ܕܓܝܣܐ܂ ܒܥܢܕܘܢܐ ܕܡܢ ܒܢܝ ܛܘܗܡܝ܂ ܒܥܢܕܘܢܐ ܕܡܢ ܥܡܡܐ܂ ܒܥܢܕܘܢܐ ܕܒܡܕܝܢܬܐ܂ ܒܥܢܕܘܢܐ ܕܒܡܕܒܪܐ܂ ܒܥܢܕܘܢܐ ܕܒܝܡܐ܂ ܒܥܢܕܘܢܐ ܕܡܢ ܐܚܐ ܕܓܠܐ܂

Porrò ecclesias alias exui, & accepi sumptus 8
in vestrî ministerium. Et quum venissem 9
ad vos, neminem vestrûm oneravi: indigentiam enim meam suppleverunt fratres qui venerant à Macedonia: & in omnibus meipsum servavi ac servaturus sum, ut non sim vobis oneri.
Est in me veritas Christi, 10
quòd hæc gloriatio non abolebitur in me in regionibus Achaiæ.
Quare? quia non dili- 11
go vos? Deus novit.
Sed quod facio, idem 12
& faciam, ut præcîdam occasionem iis qui quærunt occasionem, ut in eo de quo gloriantur, reperiantur sicut & nos.
Sunt enim 13
isti pseudoapostoli, & operarii dolosi, & transformant seipsos in Apostolos Christi.
Et in hoc nihil mirandum est. Si enim 14
ipse Satanas transformatur in angelum lucis.
Non est magnum negotium si & mi- 15
nistri ejus transformantur in ministros justitiæ, quorum finis erit juxta opera ipsorum.

In commemorationem Pauli. 18.

Iterum autem dico, Num putat aliquis de me 16
quasi stultus sim? sin minùs, etiam ut stultum accipite me, ut & ego paulisper glorier.
Quod loquor non secundùm Dominum no- 17
strum loquor, sed quasi per insipientiam in hoc loco gloriationis.
Quandoquidem multi 18
gloriantur secundùm carnem, ego etiam gloriabor.
Pacifici enim estis ad obtemperan- 19
dum rationis expertibus, quum vos sitis sapientes.
Et adhærescitis ei qui vos in ser- 20
vitutem adigit, & qui vos exedit, & qui accipit à vobis, & qui effert sese supra vos, & qui cædit vos in faciem vestram.
Quasi cum 21
contumelia dico. Ac si nos infirmi essemus, per amentiam dico, In quocunque audet aliquis, audeo & ego.
Si Hebræi sunt, & 22
ego quoque: sive sint Israelitæ, & ego: si sunt semen Abraham, & ego.
Si ministri 23
sunt Christi (per amentiam dico) illis præstantior sum: in labore plusquam illi, in verberibus plusquam illi, in vinculis plusquam illi, in mortibus pluries.
A Judæis 24
quinquies quadragenis plagis vapulavi unâ minùs.
Ter virgis cæsus sum, semel lapi- 25
datus, ter in naufragio fui die & nocte, in mari sine navigio fui.
In itineribus pluri- 26
mis, in periculo fluminum, in periculo sicariorum, in periculo ex cognatione mea, in periculo ex gentibus, in periculo fui in civitatibus, in periculo fui in solitudine, in periculo in mari, in periculo ex falsis fratribus:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወሚመ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያኑ ፡ እንጋ ፡ ቀሰጥኩ ፡ ለሲሰይየ ፡ ከመ ፡ እትለአክሙ ፡ ወእምኒ ፡ ሀለ
9 ውኩ ፡ ኀቤክሙ ፡ ኢተሠቀቀውኩ ፡ ለንዋይክሙ ፡ እንዘ ፡ እፄንስ ፡፡ ወኀበዛ ፡ ኢያአክለኒ ፡ ስለ
ጡኒ ፡ ሊተ ፡ አኃዊነ ፡ በጺሐሙ ፡ እመቄዶንያ ፡ ወበኵሉ ፡ ተዐቀብኩ ፡ ኢያክብድ ፡ ላዕሌክ
10 ሙ ፡፡ አማን ፡ ሀሎ ፡ ክርስቶስ ፡ ምስሌየ ፡ እስመ ፡ ኢተዐጸወተኒ ፡ ዘቲ ፡ ፍሥሓየ ፡ በደወ
11 ለ ፡ አካይያ ፡፡ በእንተ ፡ ምንት ፡ እስመሁ ፡ እንጋ ፡ ኢያፈቅረክሙ ፡ እንከሰ ፡ እግዚአብሔ
12 ር ፡ ያአምር ፡፡ ዘኒ ፡ ገበርኩ ፡ ወዘኒ ፡ ኢገበርኩ ፡ ከመ ፡ እክልኦሙ ፡ ምክንያቶሙ ፡ ለእ
13 ለ ፡ ይፈቅዱ ፡ ምክንያተ ፡፡ ከመ ፡ እሙንቱኒ ፡ ይትፌሥሑ ፡ ከማነ ፡፡ እስመ ፡ ሀሰው ፡ ሐሰ
ዊያነ ፡ ገብርተ ፡ ዐመፃ ፡ እለ ፡ ይትሜየኑ ፡ ወይትሜሰሉ ፡ ሐዋርያተ ፡ ክርስቶስ ፡፡

Num domum Christianorum igitur spoliavi in stipendium meum, ut ministrarem vobis? & quum essem apud vos non extorsi divitias vestras dum egerem. Et ubi non habui satis, suppleverunt me fratres nostri, venientes à Macedonia: & in omnibus custoditus fui, ne gravarem super vos. Verè fuit Christus mecum, quia non exclusum fuit à me hoc gaudium meum in regione Achaiæ. Propter quid? Num quia igitur non diligo vos amplius? Deus scit. Quod feci, & quod omisi: ut prohiberem occasionem eorum, qui desiderant occasionem, ut ipsi glorientur sicut nos. Quia sunt falsi servi iniquitatis, qui dolosè agunt, & similati sunt Apostolis Christi.

Versio VULGATA LATINA.

8 Alias Ecclesias expoliavi, accipiens stipendium ad ministerium vestrum.
9 Et cùm essem apud vos, & egerem; nulli onerosus fui: nam quod mihi de-
erat, suppleverunt fratres, qui venerunt à Macedonia: & in omnibus sine
10 onere me vobis servavi, & servabo. Est veritas Christi in me, quoniam
11 hæc gloriatio non infringetur in me in regionibus Achaiæ. Quaré? Quia
12 non diligo vos? Deus scit. Quod autem facio, & faciam: ut amputem oc-
casionem eorum, qui volunt occasionem, ut in quo gloriantur, inveniantur
13 sicut & nos. Nam ejusmodi pseudoapostoli, sunt operarii subdoli, transfi-
14 gurantes se in Apostolos Christi. Et non mirum: ipse enim satanas transfigurat se
15 in Angelum lucis. Non est ergò magnum, si ministri ejus transfigurentur velut mi-
16 nistri justitiæ: quorum finis erit secundùm opera ipsorum. Iterùm dico, (ne quis
me putet insipientem esse, alioquin velut insipientem accipite me, ut & ego mo-
17 dicum quid glorier,) Quod loquor, non loquor secundùm Deum, sed quasi
18 in insipientia, in hac substantia gloriæ. Quoniam multi gloriantur secun-
dùm carnem: & ego gloriabor. Libenter enim suffertis insipientes: cùm 19
sitis ipsi sapientes. Sustinetis enim si quis vos in servitutem redigit, si quis 20
devorat, si quis accipit, si quis extollitur, si quis in faciem vos cædit. Secundùm 21
ignobilitatem dico, quasi nos infirmi fuerimus in hac parte. In quo quis audet, (in
insipientia dico,) audeo & ego: Hebræi sunt, & ego: Israëlitæ sunt, & ego: Se- 22
men Abrahæ sunt, & ego: Ministri Christi sunt, (ut minùs sapiens dico,) 23
plus ego: in laboribus plurimis, in carceribus abundantiùs, in plagis supra
modum, in mortibus frequenter. A Judæis quinquiès, quadragenas, 24
unâ minùs, accepi. Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter 25
naufragium feci, nocte & die in profundo maris fui, In itineribus 26
sæpè, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis
ex Gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in ma-
ri, periculis in falsis fratribus:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * وسلبت بيعا اخر واخذتها نفقة لخدمتكم * ولما حضرت عندكم واعوزت لم اثقل على
9 احدكم • لان اعوازي تممه الاخوة الواردون من مكدونية • وحفظت لكم نفسي في كل شي
10 غير مثقل واحفظها * وقد يوجد في حق الله • ان هذا الفخر لي ما يسد في اقاليم اخائيا •
11 * ام لاي حال • الا انني لست احبكم • فقد علم الله ما كنت اعمله * وساعمله حتي
12 اقطع حجة المريدين حجة • ليوجدوا فيما يفاخرون به كما نوجد نحن * لان مثل هولاء هم رسل
13 كذبة فعلة غاشون • متمثلون برسل المسيح * وما ذلك مستعجبا لان الشيطان نفسه يتمثل
14 بملاك نور * فليس مستعظما ان كان خدامه يتمثلون شكلهم كانهم خدام العدل • الذين
15 ستكون نهايتهم نظير اعمالهم * واقول ايضا لا يستشعرني احدكم سفيها • فان لم يستشعرني
16 ذلك • فاقبلوني ولو مثل سفيه حتي افتخر انا ولو يسيرا * والقول الذي اقوله فلست اقوله
17 مختصا بالرب • بل كانه بسفاهة في شخص الفاخر هذا * واذ كثيرون يفتخرون افتخارا يخص
18 البشر افتخر وانا * لانكم اذ انتم عقلاء تحتملون بالتذاذ السفهاء * لانكم تحتملون من
19 20 يستعبدكم • من يستاكلكم • ومن ياخذ مالكم • ومن يتعالي عليكم • ومن يضربكم على
وجوهكم * يعني الهوان والتقريع اقول هذا كاننا نحن قد ضعفنا •
21
* قراءة لعيد هامتي الرسل بطرس وبولس •
22 مهما اجترى عليه احد • بجهالة اقول اجترى وانا * اعبرانيون هم وانا كذلك • اسرائيليون
23 هم وانا • انسل ابراهيم هم وانا * اخدام المسيح هم • خارج حد التمييز اتكلم • انا اعلي منهم
شانا • بالتزايد في الاتعاب كثيرا • بافراط الصبر في الجراحات جدا • بكثرة المقام في الحبوس •
24 25 مرار كثيرة حصلت في الميتات * خمس مرات ضربني اليهود اربعين جلدة الا واحدة * ضربت
بالعصي ثلاث مرات • رجمت دفعة • غرقت في المركب ثلاث مرات • بقيت في العمق يوما
26 بليلته * في اسفار الطرق • مرار كثيرة حصلت في معاطب الانهار • في مصاعب اللصوص • في
معاطب من ذوي جنسي • في شدايد من الامم • في مصاعب في المدينة • في معاطب في
القفر • في معاطب في البحر • في شدايد من الاخوة الكذبة •

Et alias Ecclesias spoliavi, eásque in 8
impensas accepi ad obsequium vestrum?
Cumque præsens essem apud vos, & ege- 9
rem, nulli vestrûm onerosus fui: quando-
quidem egestatem meam suppleverunt
fratres venientes è Macedonia. Et
omnibus in rebus meipsum servavi vobis
minimè onerosum, ac servabo. Et inve- 10
nitur in veritate Dei, quòd ista gloriatio
mihi non occludetur in climatib⁹ Acha-
iæ. Quonam pacto? ánne quia non di- 11
ligo vos? novit quidem Deus quod fa-
cio. Idémque faciam, ut amputem occa- 12
sionem cupienti occasionem: ut reperian-
tur in eo de quo gloriantur, quales nos
reperimur. Nam istiusmodi sunt Aposto- 13
li falsi, operarii dolosi, referentes speci-
em Apostolorum Christi. Neq; id mirum: 14
nam satanas ipse speciem induit Angeli
lucis. Non magnum est igitur si ministri 15
ejus immutent speciem suam, ac si mini-
stri sint justitiæ: quorum finis erit se-
cundùm opera eorum. Et rursùm dico; 16
Ne quis vestrûm me putet insipientem:
quòd si talis de me non habetur opinio,
igitur accipite me vel ut insipientem, ut
vel paululum ego glorier. Et quem dico 17
sermonem, non dico secundùm Dominum,
sed veluti per insipientiam, in hac perso-
na gloriationis. Cúmque multi glorien- 18
tur gloriatione ad carnem pertinente, glo-
riabor & ego: Quia vos cùm sitis pru- 19
dentes, cum jucunditate suffertis insipi-
entes. Suffertis enim eum qui vos in 20
servitutem redigit, qui vos devorare cu-
pit, qui rapit facultates vestras, qui se
super vos attollit, & qui vos cædit su-
per facies vestras. Per modum contume- 21
liæ & exprobrationis hoc dico, ac si
nos infirmati essemus.

Lectio in solennitate capitum Apo-
stolorum Petri & Pauli.

In quocunque audet aliquis (per insipi-
entiam dico) audeo & ego. Num Hebræi 22
sunt? & ego itidem: num Israelitæ
sunt? & ego: num semen Abrahæ sunt?
& ego: Num ministri Christi sunt? 23
(extra terminum prudentiæ loquor)
sublimioris ego sum conditionis quàm
ipsi: in excessu in laboribus, abundè:
in eminentia patientiæ in plagis, vehe-
menter: in frequentia commorationis
in carceribus: vicibus multis in mor-
tibus me deprehendi: Quinque vici- 24
bus flagellârunt me Judæi quadragenis
plagis unâ minus. Fustibus cæsus fui 25
tribus vicibus: semel fui lapidatus:
tribus vicibus cum navi demersus: di-
em cum nocte sua mansi in profundo:
In itineribus viarum, crebris vicibus 26
me deprehendi in periculis fluminum, in
periculis latronum, in periculis à genti-
libus meis, in angustiis à Gentibus: in
periculis in civitate: in periculis in
deserto: in periculis in mari: in ærum-
nis à falsis fratribus:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወዝኒ ፡ አኮ ፡ ለአንክሮ ፡ እስመ ፡ ለሊሁ ፡ ሰይጣን ፡ ይትሜሰል ፡ ከመ ፡ መልአከ ፡ ብርሃን ፡፡
15 ወዝኒ ፡ ሊኮነ ፡ ዐቢይ ፡ እስመ ፡ መላእክቲሁኒ ፡ ከመ ፡ መላእክተ ፡ ጽድቅ ፡ ይሬስዩ ፡ ርእሶሙ ፡
16 ወደኃሪቶሙሰ ፡ በከመ ፡ ምግባሪሆሙ ፡፡ ወካዕበ ፡ እብል ፡ አልቦ ፡ ዘይረስየኒ ፡ ከመ ፡ አብ
17 ድ ፡ ወእማእኮ ፡ ከመ ፡ አብድኒ ፡ ተወከፉኒ ፡፡ ከመ ፡ እትፈሣሕ ፡ አነሂ ፡ ሕቀ ፡፡ ወዝኒ ፡ ሰ
ኮ ፡ ዘመንገለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘእነግር ፡ ዳእሙ ፡ ከመ ፡ አብድ ፡ እዜነግዕ ፡ በእንተ ፡ ዘቲ ፡ ት
18 ምክሕትነ ፡፡ እስመ ፡ ብዙኃን ፡ እለ ፡ ይትሜክሑ ፡ በሕገ ፡ ዘሥጋ ፡ አነሂ ፡ እትሜካሕ ፡፡
19 ለእመሰ ፡ ይሌድሞክሙ ፡ አጽምኦቶሙ ፡ ለአብደን ፡ እስመ ፡ ነባብያን ፡ አንትሙ ፡፡
20 እስመ ፡ ትትዔገሥዎሙ ፡ ለእለ ፡ ይትቀነይዎክሙ ፡ ወለእለሂ ፡ ይሀይዱክሙ ፡ ወለእለሂ ፡ ይትበ
21 ልዑክሙ ፡ ወለእለሂ ፡ ይትዔበዩ ፡ ላዕሌክሙ ፡ ወለዘሂ ፡ ይጸፍዕክሙ ፡ ገጽክሙ ፡፡ በእንተ ፡
እለ ፡ ያስተሐቅሩ ፡ እብለክሙ ፡ ለሙ ፡ ሕማምነ ፡ ንሕነሂ ፡ ወእትኃበል ፡ በአበድየ ፡ እብል ፡ አ
22 ነሂ ፡፡ እመኒ ፡ ዕብራዊያን ፡ እሙንቱ ፡ አነሂ ፡ ከማሆሙ ፡ ወእመኒ ፡ እስራኤል ፡ እሙንቱ ፡
23 አነሂ ፡ ከማሆሙ ፡ እመኒ ፡ ዘርአ ፡ አብርሃም ፡ እሙንቱ ፡ አነሂ ፡ ከማሆሙ ፡፡ እመኒ ፡ ላእ
ኩ ፡ ለክርስቶስ ፡ እሙንቱ ፡ አኮሁ ፡ እዜነግዕ ፡ ለርእስየ ፡ በጻማሂ ፡ አፈድፈድኩ ፡ ወተሞቅሐ
24 ኒ ፡ አፈድፈድኩ ፡ በተቀሥፎሂ ፡ አብዛኃኩ ፡፡ ወለሞትኒ ፡ ዘልፈ ፡ እበጽሕ ፡፡ ኃምስ ፡ ቀ
25 ሠፉኒ ፡ አይሁድ ፡ በበ ፡ አርብዓ ፡ ዘእንበለ ፡ አሐቲ ፡፡ ሥልሰ ፡ ዘበጡኒ ፡ በአብትር ፡ ምዕረ ፡
ወገሩኒ ፡ በአእባን ፡ ሥልሰ ፡ ተሰብረት ፡ ሐመርየ ፡፡ ቢትኩ ፡ ወወዐልኩ ፡ እፀብት ፡ ውስተ ፡ ቀላ
26 ይ ፡፡ ወበመንገድኒ ፡ ዘልፈ ፡ እትመነደብ ፡ ወተመንደብኩ ፡ በተከዚኒ ፡ ወአመንደቡኒ ፡ ፈያት ፡
ወአመንደቡኒ ፡ አዝማድየ ፡ አመንደቡኒ ፡ አሕዛብ ፡ ተመንደብኩ ፡ በሀገር ፡ ወተመንደብኩ ፡ በሐ
ቅል ፡ ተመንደብኩ ፡ በባሕር ፡ አመንደቡኒ ፡ ቢጽ ፡ ሐሰዊያን ፡፡

Et hoc non est mirandum: quia ipse satanas assimilatur angelo lucis. Et hoc 14
non est magnum, quia ministri ejus sicut ministros justitiæ facient seipsos: & 15
finis eorum erit secundùm opera eorum. Et iterùm dico; Nemo sit qui constituat 16
me ut stultum, alioquin sicut stultum accipiat me, ut gaudeam ego etiam paululum.
Et hoc non secundùm Deum loquor, sed sicut stultus barbarè loquor de hac gloria- 17
tione nostra. Quia multi sunt qui gloriantur secundùm legem carnis: ego etiam 18
gloriabor. Si placeat vobis audire stultos: quia sapientes estis. Quia toleratis 19
eos qui in servitutem adigunt vos, & qui diripiunt vobis, & qui devorant 20
vos, & qui attollunt se supra vos, & qui vos in faciem cædunt. De con- 21
temptoribus dico vobis, quòd afflicti fuimus nos etiam, & ausus sum in
stultitia mea loqui ego etiam: Si ex Hebræis sunt, ego etiam sicut illi: & si 22
ex Israel sunt, ego etiam sicut illi: si ex semine Abrahæ sunt, ego etiam sicut
illi: Si ministri Christi sunt, nónne barbarè loquor de me ipso? in labore su- 23
peravi, & vinculis superavi, in vulneribus abundavi, & morti indesinenter
accedo? Quinquies flagellârunt me Judæi, unaquâque vice quadragenis 24
plagis exceptâ unâ. Ter verberârunt me cum virgis, semel obruerunt me cum 25
lapidibus, ter fracta est navis mea, pernoctavi & dies egi natans in abyssis.
In itineribus jugiter afflictus eram, & afflictus fui in solitudine, & afflixe- 26
runt me latrones, afflixerunt me cognati mei, afflixerunt me Gentes, affli-
ctus fui in civitate, & afflictus fui in agro, afflictus fui in mari, afflixe-
runt me fratres falsi:

In *fatigatione* & ærumna, in vigiliis *sæpè*, in fame & siti, in jejuniis
27 Ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις
sæpè, in frigore & nuditate: Præter illa extrinsecùs instantia mea
28 πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· Χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ ἐπισύστασίς μου
per diem, solicitudo omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, & non infirmor?
29 ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ;
quis scandalizatur, & non ego uror? Si gloriari oportet, quæ infirmitatis
30 τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας
meæ gloriabor. Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi scit, *ille existens* bene-
31 μου καυχήσομαι. Ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλο- ΙΑ'
dictus in secula, quòd non mentior. *In Damasco* gentis præpositus Aretæ
32 γητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα
regis *præsidio tenebat* Damascenorum civitatem, *prehendere* me *volens*. Et per
33 τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν, πιάσαι με θέλων. Καὶ διὰ
fenestram in sporta demissus sum per murum: & effugi manus
θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους· καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας
ejus.
αὐτοῦ.

CAP. XII. ιβ'.

Gloriari *sanè* non *confert mihi*: veniam *enim* ad visiones & revelationes
1 Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις
Domini. Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim, (sive in corpore,
2 Κυρίου. Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, (εἴτε ἐν σώματι,
nescio: sive extra corpus, nescio: Deus scit:) raptum
οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν·) ἁρπαγέντα
hujusmodi usque ad tertium cœlum. Et scio hujusmodi hominem, (sive in
3 τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, (εἴτε ἐν
corpore, sive extra corpus, nescio: Deus scit:) Quoniam raptus est
4 σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν·) Ὅτι ἡρπάγη
in paradisum: & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui.
εἰς τὸν παράδεισον· καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι.
Pro hujusmodi gloriabor: pro autem meipso *non* gloriabor, *si non* in
Ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι· ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι, εἰ μὴ ἐν 5
infirmitatibus meis. Si *enim* voluero gloriari, non ero insipiens: veri-
ταῖς ἀσθενείαις μου. Ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλή- 6
tatem enim dicam: parco autem, ne quis in me existimet supra quod videt me,
θειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δὲ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με,
aut audit aliquid ex me. Et *excellentiâ* revelationum *ut ne effe-*
ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ. Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν (α) ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραί- 7
rar, datus est mihi stimulus *carni*, angelus *satan*, ut me colaphizet,
ρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκὶ, ἄγγελος Σατᾶν, ἵνα με (β) κολαφίζῃ,
ut ne efferar. *Super hoc* ter Dominum rogavi, ut discederet
ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ 8
à me. Et dixit mihi; Sufficit tibi gratia mea: nam virtus *mea* in
ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ εἴρηκέ μοι, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν 9
infirmitate perficitur. Libenter igitur *magis* gloriabor in infirmitatibus meis, ut
ἀσθενείᾳ (γ) τελειοῦται. Ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα
inhabitet in me virtus Christi. *Ideò oblector* in infirmitatibus, in
ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν 10
contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo. Cùm
ὕβρεσιν, ἐν (δ) ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις ὑπὲρ Χριστοῦ. Ὅταν
enim infirmor, tunc potens sum. Factus sum insipiens *glorians*: vos me
γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι. Γέγονα (ε) ἄφρων καυχώμενος· ὑμεῖς με 11
coëgistis. Ego enim debui à vobis commendari: nihil enim *inferior fui* supra
ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ
valdè Apostolis, *si* & nihil sum.
λίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι.

ΚΕΦ. ιβ'. MS. A. (α) ἀποκαλύ···ν, διὸ ἵνα μὴ (β) κολαφί·· . Καὶ ὑπὲρ τούτου (γ) τελεῖται. (δ) ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις (ε) ἄφρων· ὑμεῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 * ܒܥܡܠܐ ܘܒܠܐܘܬܐ. ܒܫܗܪܐ ܣܓܝܐܐ. ܒܟܦܢܐ ܘܒܨܗܝܐ. ܒܨܘܡܐ ܣܓܝܐܐ ܒܩܘܪܫܐ
28 ܘܒܥܪܛܠܝܘܬܐ. * ܣܛܪ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܠܒܪ. ܘܥܘܡܪܐ ܕܥܠܝ ܕܟܠܝܘܡ. ܘܝܨܝܦܘܬܐ ܕܠܘܬ ܟܠܗܝܢ
29 ܥܕܬܐ. * ܡܢܘ ܡܬܟܪܗ ܘܠܐ ܡܬܟܪܗ ܐܢܐ. ܡܢܘ ܡܬܟܫܠ ܘܠܐ ܝܩܕ ܐܢܐ. * ܐܢ
30 ܠܡܫܬܒܗܪܘ ܘܠܐ ܠܝ. ܒܟܘܪܗܢܝ ܡܫܬܒܗܪ ܐܢܐ. * ܐܠܗܐ ܐܒܐ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ
31 ܝܕܥ ܗܘ. ܕܗܘ ܡܒܪܟ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. ܕܠܐ ܡܕܓܠ ܐܢܐ. * ܒܕܪܡܣܘܩ ܐܚܝܕ ܗܘܐ
32 ܐܬܢܪܟܐ ܕܚܪܛܐ ܡܠܟܐ. ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܕܪܡܣܘܩܝܐ ܠܡܐܚܕܢܝ. * ܘܡܢ ܟܘܬܐ ܒܣܠܐ
33 ܫܒܩܘܢܝ ܡܢ ܫܘܪܐ. ܘܥܪܩܬ ܡܢ ܐܝܕܘܗܝ.

In labore & fatigatione, in vigilia multa, 27
in fame & siti, in jejunio multo, in frigo-
re & nuditate: Præter cætera, & cœtum 28
qui est super me quotidianum, ac solicitu-
dinem meam pro omnibus ecclesiis. Quis 29
infirmatur, & ego non infirmor? quis of-
fenditur, & ego non uror? Si gloriari 30
oportet, in infirmitatibus meis gloriabor.
Novit Deus pater Domini nostri Jesu Chri- 31
sti, benedictus in seculum seculorum, quòd
non mentiar. Damasci præfectus militiæ
Aretæ regis custodiebat civitatem Damasce- 32
norum, ut me comprehenderet: Et per 33
fenestram in sporta demiserunt me per mu-
rum, & effugi manus ejus

* ܩܦܠܐܘܢ * ܝܒ *

1 * ܫܘܒܗܪܐ ܕܝܢ ܠܐ ܦܩܚ. ܐܠܐ ܐܬܐ ܐܢܐ ܓܝܪ ܠܚܙܘܢܐ ܘܠܓܠܝܢܐ ܕܡܪܝܐ.
2 * ܝܕܥ ܐܢܐ ܒܪܢܫܐ ܒܡܫܝܚܐ ܕܩܕܡ ܐܪܒܥܣܪܐ ܫܢܝܢ. ܐܢ ܒܦܓܪ ܐܢ ܕܠܐ ܦܓܪ
3 ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ. ܐܠܗܐ ܝܕܥ. ܕܐܬܚܛܦ ܗܘ ܥܕܡܐ ܠܫܡܝܐ ܕܬܠܬܐ. * ܘܝܕܥ ܐܢܐ ܠܒܪܢܫܐ
4 ܗܢܐ. ܐܢ ܒܦܓܪ ܐܢ ܕܠܐ ܦܓܪ ܠܐ ܝܕܥ ܐܢܐ. ܐܠܗܐ ܝܕܥ. * ܕܐܬܚܛܦ
ܠܦܪܕܝܣܐ. ܘܫܡܥ ܡܠܐ ܕܠܐ ܡܬܡܠܠܢ. ܘܠܐ ܫܠܝܛ ܠܒܪܢܫܐ ܠܡܡܠܠܘ ܐܢܝܢ.
5 * ܥܠ ܗܢܐ ܡܫܬܒܗܪ ܐܢܐ. ܥܠ ܢܦܫܝ ܕܝܢ ܠܐ ܡܫܬܒܗܪ ܐܢܐ. ܐܠܐ ܐܢ ܒܟܘܪܗܢܝ. * ܐܢ ܓܝܪ
6 ܐܨܒܐ ܠܡܫܬܒܗܪܘ. ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܐ ܣܟܠܐ. ܫܪܪܐ ܓܝܪ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܚܐܣ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܠܡܐ ܐܢܫ
ܢܚܫܘܒ ܥܠܝ ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܕܡ ܕܚܙܐ ܠܝ ܘܕܫܡܥ ܡܢܝ. * ܘܕܠܐ ܐܬܬܪܝܡ ܒܝܘܬܪܢܐ ܕܓܠܝܢܐ
7 ܐܬܝܗܒ ܠܝ ܥܘܩܣܐ ܒܒܣܪܝ. ܡܠܐܟܗ ܕܣܛܢܐ. ܕܢܗܘܐ ܡܩܦܚ ܠܝ. ܕܠܐ ܐܬܬܪܝܡ.
8 * ܘܥܠ ܗܕܐ ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ ܒܥܝܬ ܡܢ ܡܪܝ ܕܢܦܪܘܩ ܡܢܝ. * ܘܐܡܪ ܠܝ ܣܦܩܐ ܠܟ
9 ܛܝܒܘܬܝ. ܚܝܠܝ ܓܝܪ ܒܟܘܪܗܢܐ ܡܫܬܡܠܐ. ܒܪܘܚܐ ܗܟܝܠ ܡܫܬܒܗܪ ܐܢܐ ܒܟܘܪܗܢܝ.
10 ܕܬܓܢ ܥܠܝ ܚܝܠܗ ܕܡܫܝܚܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܪܘܚܐ ܠܝ ܒܟܘܪܗܢܐ. ܒܨܥܪܐ
ܒܐܘܠܨܢܐ ܒܪܕܘܦܝܐ. ܒܚܒܘܫܝܐ ܕܥܠ ܐܦܝ ܡܫܝܚܐ. ܐܡܬܝ ܓܝܪ ܕܡܬܟܪܗ ܐܢܐ
11 ܗܝܕܝܢ ܚܝܠܬܢ ܐܢܐ. * ܗܐ ܗܘܝܬ ܠܝ ܣܟܠܐ ܒܫܘܒܗܪܝ. ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ ܐܠܨܬܘܢܢܝ.
ܒܐܝܕܝܟܘܢ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܝ ܕܐܣܬܗܕ. ܡܕܡ ܓܝܪ ܠܐ ܒܨܪܬ ܡܢ ܫܠܝܚܐ
ܗܠܝܢ ܕܝܬܝܪ ܐܝܬܝܗܘܢ. ܐܦܢ ܠܐ ܡܕܡ ܐܢܐ.

CAP. XII.

Gloriari oportet, sed non expedit: ve- 1
nio enim ad visiones & revelationes Domi-
ni nostri. Novi hominem in Christo ante 2
annos quatuordecim, (an verò in corpo-
re, vel extra corpus nescio, Deus novit:)
qui quidem raptus est usque ad tertiam cœ-
li partem. Et novi hunc ipsum hominem, 3
verùm an in corpore, an extra corpus,
nescio: Deus novit. Et raptus est in Pa- 4
radisum, & audivit verba non dicenda,
quæ non licet homini eloqui. Super hu- 5
jusmodi gloriabor, de meipso verò non
gloriabor, nisi in infirmitatibus. Si enim 6
voluero gloriari, non ero insipiens, siqui-
dem veritatem dico: sed parco, ne quis
cogitet de me, supra id quod videt me
esse, aut quod audit ex me. Et ne effer- 7
rer excellentiâ revelationum, datus est mi-
hi pruritus carni meæ nuntius Satanæ,
ut colaphis cæderet me, ne efferrer. Su- 8
per hoc ter obsecravi Dominum meum,
ut discederet à me. Et dixit mihi; Suf- 9
ficit tibi gratia mea, siquidem virtus mea
in infirmitate perficitur. Lubenter igitur
gloriabor in infirmitatibus meis, ut ob-
tegat me virtus Christi. Propterea com- 10
placeo mihi in infirmitatibus, in ignomi-
nia, in oppressionibus, in persecutioni-
bus, in carceribus pro Christo. Quum
enim infirmor, tunc potens sum. Ecce 11
factus sum rationis expers in gloriatione
mea, quia vos me coëgistis. Debueratis
enim testimonium ferre de me: quoni-
am nihil præstiti minùs quàm Apostoli
illi, qui sunt admodùm præstantes, etiam-
si nihil sim.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

27 በጻማ ፡ ወበሠራሕ ፡ ወበትጋህ ። ብዙኃ ፡ በርኃብ ፡ ወበጽምእ ፡ ወበጾም ፡ ብዙኃ ፡ በቍር ፡
28 ወበዕርቃን ። ዘእንበለዝ ፡ በዕድ ፡ ብዙኃ ፡ ዘረከበኒ ፡ ኵሎ ፡ ለሚረ ፡ እንዘ ፡ እሔሊ ፡ በ
29 ተ ፡ ክርስቲያናት ። መኑ ፡ ዘይደዊ ፡ ወኢይሐምም ፡ አነ ፡ ወመኑ ፡ ዘይስሕት ፡ ወኢ
30 ይደነግፅ ። ወእመሰ ፡ ተመክሖ ፡ ይረትዕ ፡ እትሜካሕ ፡ አነኒ ፡ በሕማምየ ።
31 ያእምር ፡ እግዚአብሔር ፡ አቡሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘውእቱ ፡ ቡሩክ ፡
32 ለዓለም ፡ ከመ ፡ ኢይሔሱ ። በሀገረ ፡ ደማስቆ ፡ መልአከ ፡ አሕዛብ ፡ ዐቃቤ ፡ ሀገር ፡
33 ደማስቆናዊ ፡ ፈቀደ ፡ ይእኃዘኒ ። ወአውረዱኒ ፡ በሠብሠበ ፡ እንተ ፡ መስኮት ፡ እመአረ
ፍት ፡ ወአምሰጥኩ ፡ እምእዴሁ ።

In labore & in fatigatione, & in vigiliis multis, in fame & in siti, & 27
in jejuniis multis, in frigore & in nuditate: Præter hæc alia multa fu- 28
erunt, quæ contigerunt mihi quotidiè, dum solicitè considerarem domum
Christianorum. Quis ægrotat, & non patior ego? quis peccat, & non con- 29
turbatus sum? Et si gloriari oporteat, gloriabor ego etiam in afflictione 30
mea. Scit Deus Pater Domini nostri Jesu Christi, qui est benedictus in 31
secula, quòd non mentior. In civitate Damasci præfectus gentis custos 32
civitatis Damascenæ, voluit prehendere me: Et demiserunt me in sporta 33
per fenestram à muro, & effugi è manu ejus.

Versio VULGATA LATINA.

27 In labore & ærumna, in vigiliis multis, in fame & siti, in jejuniis multis, in frigore &
28 nuditate : Præter illa quæ extrinsecùs sunt, instantia mea quotidiana, sollicitudo
29 omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, & ego non infirmor ? quis scandalizatur,
30 & ego non uror ? Si gloriari oportet : quæ infirmitatis meæ sunt, gloriabor.
31 Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui est benedictus in secula , scit
32 quòd non mentior. Damasci præpositus Gentis Aretæ regis , custodiebat
33 civitatem Damascenorum , ut me comprehenderet : Et per fenestram in
sporta dimissus sum per murum , & sic effugi manus ejus.

CAP. XII.

1 Si gloriari oportet (non expedit quidem :) veniam autem ad visiones &
2 revelationes Domini. Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim ,
(sive in corpore nescio , sive extra corpus nescio , Deus scit,) raptum hu-
3 jusmodi usque ad tertium cœlum. Et scio hujusmodi hominem , (sive
in corpore , sive extra corpus, nescio , Deus scit,) Quoniam raptus est in 4
paradisum : & audivit arcana verba , quæ non licet homini loqui. Pro hu- 5
jusmodi gloriabor : pro me autem nihil gloriabor nisi in infirmitatibus meis.
Nam, & si voluero gloriari , non ero insipiens : veritatem enim dicam : 6
parco autem , ne quis me existimet supra id quod videt in me , aut aliquid
audit ex me. Et ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi sti- 7
mulus carnis meæ angelus satanæ , qui me colaphizet. Propter quod ter 8
Dominum rogavi , ut discederet à me : Et dixit mihi ; Sufficit tibi gratia 9
mea : nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in in-
firmitatibus meis , ut inhabitet in me virtus Christi. Propter quod placeo 10
mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis , in necessitatibus, in persecutio-
nibus, in angustiis pro Christo : Cùm enim infirmor, tunc potens sum. Fa- 11
ctus sum insipiens , vos me coëgistis. Ego enim à vobis debui commenda-
ri : nihil enim minùs fui ab iis , qui sunt supra modum Apostoli : tametsi
nihil sum :

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

27 * في التعب والنصب . في الاسهار مرار كثيرة . في الاصوام كرات عديدة . في الجوع والعطش
28 بالبرد والعري * سوى الشدائد التي هي خارج هذه الموصوفة . والجمع علي كل يوم . اهتمامي
29 30 بالكنايس كلها * من يمرض فلا امرض انا معه . من ذا يشك فلا التهب انا * فان كان يجب
ان افتخر فافتخر بدواعي امراضي * * الاحد التاسع عشر بعد العنصرة *
31 32 * يعلم الاله وابو ربنا يسوع المسيح الذي لم يزل مباركا الي الابد . انني ما اكذب * ان
33 بدمشق رييس الامة ارطا الملك . اغلق مدينة الدمشقيين مريدا ان يقبض علي * واحدرت
في صن من نافذة في السور وافلت من يديه *

* الفصل الثاني عشر *

1 2 * وما سبيلي ان افتخر ولا يوافقني ذلك . انني اجي الي مناظر الرب واعلاناته * اعرف منذ
اربعة عشر سنة انسانا بالمسيح . ان يكن بجسد لست اعلم . وان يكن بغير جسد لست اعلم
3 الله يعلم . هذا نفسه اعرفه خطوفا الي السماء الثالثة * واعرف هذا الانسان بعينه . ان كان
4 بجسده او بغير جسده لست اعلم الله يعلم * انه خطف الي الفردوس وسمع كلمات لا يلفظ بها .
5 الكلمات التي ما يمكن انسانا ينطق بها * من اجل هذا نفسه انا افتخر فاما من اجل ذاتي
6 فلست افتخر الا بامراضي * لاني ان شيت افتخر فما اكون جاهلا . لانني اقول حقا . واشفق الا
7 يفتكر في احد باعلي مما يراني او يسمع مني شيا * ولافراط سمو الاستعلانات ليلا استامي علوا .
8 اعطيت منخرا لبشرتي رسول شيطان ليقرعني ليلا استامي * ومن اجل هذا تضرعت الي الرب
9 ثلثة مرات ليبتعد عني * فقال لي تكفيك نعمتي . فان قوتي بالضعف تكمل . فافتخر اذا
بامراضي واعتقدها مستلذة كثيرا . ليسكن في قوة المسيح *
10 * فلذلك استبشر * * قراءة الاثنين من الجمعة الرابعة عشر بعد العنصرة *
بالامراض . بالشتايم . بالشدائد . بالاضطهادات . بالضيقات من اجل المسيح . لانني اذا مرضت
11 حينئذ اكون قويا * قد صرت سفيها مفاخرا . فانتم الزمتموني . وقد كان يجب لي عليكم ان
تعظموا شاني . لانني ما نقصت شيا عن الرسل المعظمين جدا . وان كنت لست شيا .

In labore & fatigatione, in vigiliis sæ- 27
pe, in jejuniis frequenter, in fame &
siti, in frigore & nuditate. Absque 28
molestiis quæ sunt præter hasce comme-
moratas, est etiam congeries in me quo-
tidiana solicitudinis meæ de omnibus
ecclesiis. Quis infirmatur quia ego 29
infirmer unà cum ipso ? quis offenditur,
quin urar ego ? Igitur si gloriari me 30
oporteat, gloriabor de vicissitudinibus
infirmitatum mearum.

Dominicâ decimâ nonâ post Pentecosten.

Novit Deus ac Pater Domini nostri Je- 31
su Christi, qui est incessanter benedictus
in æternum, quòd non mentior. Da- 32
masci quidem princeps gentis , Areta
rex, clausit urbem Damascenorum, vo-
lens me comprehendere : Et demissus 33
fui in sporta per fenestram quæ erat
in muro, effugique manus ejus.

CAP. XII.

Neque opus est mihi gloriari, neque 1
id mihi conducit, equidem veniam ad
visiones Domini ejusque revelationes.
Novi ab annis quatuordecim hominem 2
in Christo, (an fuerit cum corpore, ne-
scio : an verò fuerit sine corpore, ne-
scio : Deus novit) hunc ipsum novi ra-
ptum ad tertium usque cœlum. Et no- 3
vi hunc eundem hominem (an fuerit
cum suo corpore, an verò sine suo cor-
pore, nescio : Deus scit.) Raptum 4
fuisse in Paradisum, & audisse verba
ineffabilia, verba quæ nequit homo pro-
ferre. Propter hunc eundem ego glori- 5
abor : at propter meipsum minimè glo-
riabor, nisi de infirmitatibus meis.
Nam si voluero gloriari, non ero insipi- 6
ens, quia veritatem dicam : sed parcam,
nequis de me cogitet altius eo quod me
esse videt, aut aliquid ex me audit. Et 7
propter eminentiam sublimitatis reve-
lationum, ne in altum extollar, datus
est mihi stimulus, carni meæ, angelus
satanæ, ut me cædat, ne extollar. Et 8
propter hoc Dominum rogavi tribus vi-
cibus ut abscederet à me. Dixit au- 9
tem mihi; Sufficit tibi gratia mea : nam
potentia mea per infirmitatem perfici-
tur. Itaque gloriabor de infirmitatibus
meis, easque credo valdè jucundas, ut
inhabitet in me potentia Christi.

Lectio feriæ secundæ infra hebdomadam quartam decimam post Pentecosten.

Propterea oblector in infirmitatibus, 10
in contumeliis, in molestiis, in perse-
cutionibus, in angustiis pro Christo :
quia cùm infirmor, tunc potens sum.
Jam insipiens factus sum gloriando,
at vos coëgistis me. Et quidem vos de- 11
bebatis conditionem meam magnifica-
re : quia nihilo minor fui summis
Apostolis, tametsi nihil sum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፲፪ ወተመክሐስ ፡ ኢይረትዕ ፡፡ ንግባእ ፡ ኀበ ፡ ምንግለ ፡ ራእይ ፡ ዘከሠተ ፡ እግዚእነ ፡፡
2 አአምር ፡ ብእሴ ፡ በክርስቶስ ፡ እምቅድመ ፡ ዐሠርቱ ፡ ወአርባዕቱ ፡ ዓመት ፡፡ እመሰ ፡ በሥ
ጋሁ ፡ እመሂ ፡ ዘእንበለ ፡ ሥጋሁ ፡ እንደዒ ፡ እግዚአብሔር ፡ ያአምር ፡ ወመሠጥዎ ፡ ለው
3 እቱ ፡ ዘከማሁ ፡ እስከ ፡ ሣልስ ፡ ሰማይ ፡፡ አአምሮ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ዘከማሁ ፡ ወእ
4 መሰ ፡ በሥጋሁ ፡ ወእመሂ ፡ ዘእንበለ ፡ ሥጋሁ ፡ እንደዒ ፡ እግዚአብሔር ፡ ያአምር ፡፡ ወ
መሠጥዎ ፡ ውስተ ፡ ገነት ፡ ወሰምዐ ፡ ነገረ ፡ በህየ ፡ ዘኢይከውኖ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ ይ
5 ነብብ ፡፡ በእንተ ፡ ዝንቱሰኬ ፡ ዘከመዝ ፡ እትሜክሕ ፡ ወበርእስየሰ ፡ ኢይትሜክሕ ፡ ዘ
6 እንበለ ፡ በሕማምየ ፡፡ ወእመኒ ፡ ፈቀድኩ ፡ እትመካሕ ፡ ኢኮንኩ ፡ አብደ ፡ እስመ ፡ ጽድ
ቀ ፡ እነግር ፡፡ ወባሕቱ ፡ እትሜክሕ ፡ ከመ ፡ ኢይትሐዘቡኒ ፡ በዘ ፡ ርእዩኒ ፡ ወበዘ ፡ ሰምዑ
7 ኒ ፡ እስመ ፡ ፈድፋደ ፡ በዝኀ ፡ ራእየ ፡፡ ወባሕቱ ፡ ከመሰ ፡ ኢይትዐበይ ፡ ተውህበኒ ፡ መል
8 አከ ፡ ሰይጣን ፡ ዘይዴጕጸኒ ፡ ሥጋየ ፡ ወይኰርዐኒ ፡፡ ወአስተበቋዕክዎ ፡ ለእግዚእነ ፡
9 ሠለስ ፡ በእንቲአሁ ፡ ከመ ፡ ያእትቶ ፡ እምኔየ ፡፡ ወይቤለኒ ፡ ያአክለከ ፡ ጸጋየ ፡ ወኃይል
ሰ ፡ በደዌ ፡ የኀልቅ ፡ ወእትሜካሕ ፡ በሕማምየ ፡ ከመ ፡ ይኅድር ፡ ኃይለ ፡ ክርስቶስ ፡
10 ላዕሌየ ፡፡ ወባሕቱ ፡ እትሜክሕ ፡ በሕማምየኒ ፡ ወበተጽእሎሂ ፡ ወበምንደቤሂ ፡ ወበ
ተስደዲ ፡ ወበተፅናስሂ ፡ በእንተ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወእመኒ ፡ አበድኩ ፡ በዘ ፡ አንትሙ ፡
11 አግበርክሙኒ ፡ ወሊተሰ ፡ ርቱዕ ፡ ሊተ ፡ እክበር ፡ በኀቤክሙ ፡ እስመ ፡ አልቦ ፡ ዘ
አኅጸጽኩክሙ ፡ እምዘ ፡ ኵሉ ፡ ሐዋርያት ፡ እመኒ ፡ ከመ ፡ ወኢምንት ፡ አነ ፡፡

CAP. XII.

Et gloriari non expedit , revertamur ad visionem quam manifestavit Dominus 1
noster. Scio hominem in Christo ante quatuordecim annos , sive in corpore ejus, 2
sive absque corpore ejus, utique Deus scit: & rapuit hunc talem usque ad tertium
cælum. Scio hujusmodi hominem , sed sive in corpore ejus , sive absque corpore 3
ejus utique, Deus scit. Et rapuit eum in paradisum: & audivit sermones ibi, 4
quos non potest homo loqui. De hujusmodi re igitur gloriabor : & de meipso non 5
gloriabor, nisi in afflictione mea. Et si voluero gloriari , non ero insipiens , quia 6
veritatem dicam: sed gloriabor, ut non reputent me secundùm quod viderunt in me,
quia abundavit super hæc visio. Sed ne elatus essem , datus est mihi angelus sata- 7
næ, qui pungit me corpore meo, & colaphizat me. Et rogavi Dominum nostrum ter 8
super eo , ut abigeret eum à me : Et dixit mihi ; Sufficit tibi gratia mea , & 9
virtus in infirmitate perficitur: & gloriabor in afflictione mea, ut habitet virtus
Christi super me. Veruntamen gloriabor in afflictione mea , & in ignominia mea, 10
& in tribulatione, & in persecutione, & in inopia pro Christo : Et si insipiens 11
fui , hac in re vos coëgistis me : & mihi expedit ut glorier apud vos,
quia nihil est in quo minui vos magis quàm omnes Apostoli : tametsi quasi nihil
sum.

Ipsa quidem signa *Apostoli effecta* sunt *in vobis in* omni *tolerantia,* in signis
12 Τὰ μὲν σημεῖα τῦ ἀποςόλυ κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, (ζ) ἐν σημείοις
& prodigiis & virtutibus. Quid enim est quod *inferiores fuistis supra ceteras ecclesias, si*
13 καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι. Τί γάρ ἐστιν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ
non quòd ipse ego non *obtorpui* vobis? Donate mihi injuriam hanc.
μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ ὐ κατενάρκησα ὑμῶν; Χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.
Ecce tertiò *paratè habeo* venire ad vos: & non *obtorpescam* vobis.
14 Ἰδὲ τρίτον (η) ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὐ (θ) καταναρκήσω ὑμῶν.
Non enim quæro vestra, sed vos. Non enim debent *nati parentibus*
οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, (ι) ἀλλ' ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι
thesaurizare, sed parentes *natis.* Ego autem libentissimè impendam, &
15 θησαυρίζειν, (κ) ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω, καὶ
expendar pro animabus vestris: *si & abundantiùs* vos diligens, minùs
ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· (λ) εἰ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, (μ) ἧττον
diligar. Esto *verò,* ego non gravavi vos, sed *existens* astutus,
16 ἀγαπῶμαι. Ἔστω δὲ, ἐγὼ ὐ κατεβάρησα ὑμᾶς, (ν) ἀλλ' ὑπάρχων πανῦργος,
dolo vos cepi. Num aliquem eorum quos misi ad vos, *per ipsum expilavi*
17 δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. Μή τινα ὧν ἀπέςαλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτῦ ἐπλεονέκτησα
vos? Rogavi Titum, & *simul* misi fratrem. Numquid *expilavit*
18 ὑμᾶς; Παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέςειλα τὸν ἀδελφόν. μήτι ἐπλεονέκτησεν
vos Titus? *non* eodem spiritu ambulavimus? *non* iisdem vestigiis? Rur-
19 ὑμᾶς Τίτος; ὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; ὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι; (ξ) Πά-
sum putatis quòd *vobis excusemur?* Coram Deo in Christo loquimur:
λιν δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογύμεθα; (ο) κατενώπιον τῦ Θεῦ ἐν Χριςῷ λαλῦμεν·
at omnia, charissimi, propter vestram ædificationem. Timeo enim ne fortè *veniens*
20 τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. Φοβῦμαι γὰρ μήπως ἐλθὼν
non quales volo inveniam vos: & ego inveniar vobis qualem non vultis: ne fortè
ὐχ οἵυς θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον ὐ θέλετε· μήπως
contentiones, æmulationes, *iræ,* dissensiones, detractiones, susurrationes, inflationes,
ἔρεις, (π) ζῆλοι, θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις,
seditiones: Ne iterùm *venientem* me humiliet Deus *meus* apud vos, &
ἀκαταςασίαι· Μὴ πάλιν (ς) ἐλθόντα με ταπεινώσῃ ὁ Θεός μυ πρὸς ὑμᾶς, καὶ 21
lugeam multos antè *peccantium,* & non *pænitentium* super immunditia, &
πενθήσω πολλὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ, καὶ
fornicatione, & impudicitia quam gesserunt.
πορνείᾳ, καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν.

CAP. XIII. ιγ'.

Tertio hoc venio ad vos: in ore duorum testium *&* trium
(α) ΤΡίτον τῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ ςόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν 1
stabit omne verbum. Prædixi & prædico, ut præsens *secundò,*
ςαθήσεται πᾶν ῥῆμα. Προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, 2
& absens nunc *scribo antè peccantibus,* & cæteris omnibus, Quoniam si
καὶ ἀπὼν (β) νῦν γράφω τοῖς προημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, Ὅτι ἐὰν
venero *in* iterùm, non parcam. *Quandoquidem* experimentum quæritis in me
ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, ὐ φείσομαι. Ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τῦ ἐν ἐμοὶ 3
loquentis Christi, qui in *vos* non infirmatur, sed potens est in vobis: *Etenim*
λαλῦντος Χριςῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς ὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν· Καὶ γὰρ 4
si crucifixus est ex infirmitate, sed vivit ex virtute Dei. *Etenim* nos infirmi
εἰ ἐςαυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως Θεῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθε-
sumus in illo: sed vivemus cum eo ex virtute Dei in
νῦμεν (γ) ἐν αὐτῷ· ἀλλὰ ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεῦ εἰς
vos.
ὑμᾶς.

MS.A. (ζ σημείοις (η) τῦτο ἑτοίμως (θ) καταναρκήσω. ὐ γὰρ (ι) ἀλλὰ (κ) ἀλλὰ (λ) εἰ περισσοτέρως (μ) ἧσσον (ν) ἀλλὰ (ξ) Πάλαι (ο) κατέναντι Θεῦ (π) ζῆλος, (ς) ἐλθόντος μυ ταπεινώσῃ με ὁ Θεός μυ Κεφ. ιγ'. MS.A. (α) Ἰδὲ τρίτον τῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· (β) νῦν τοῖς (γ) σὺν αὐτῷ· ἀλλὰ ζήσομεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 [illegible] *
[illegible] * [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible] * [illegible]
[illegible]
15 [illegible] * [illegible]
[illegible]
16 [illegible] * [illegible]
17 [illegible] * [illegible]
18 [illegible] * [illegible]
* [illegible] * [illegible] *
19 [illegible] *
20 [illegible] * [illegible]
[illegible]
21 [illegible] * [illegible]
[illegible]
[illegible]
* [illegible] * [illegible] *
1 [illegible] *
2 [illegible] * [illegible]
[illegible]
3 [illegible] * [illegible]
4 [illegible] * [illegible]
[illegible]
[illegible]

*Signa Apostolorum edidi inter vos cum 12 omni patientiâ, & potentiis, & miraculis, & virtutibus. Nam qua in re fuistis infe- 13 riores cæteris ecclesiis, nisi in hoc quòd non fuerim vobis oneri? Remitite mihi hanc of- fensam. Ecce jam tertiò paratus sum veni- 14 re ad vos, & non esse vobis oneri: quippe qui non quæram quæ vestra sunt, sed vos. Non enim debent liberi reponere thesauros parentibus, sed parentes liberis suis. Ego 15 verò perlubenter & sumptus impendam, atq; adeò meipsum dabo pro animabus vestris, licèt uberiùs vos diligens, minùs me dili- gatis. Et fortassis ego non fui vobis oneri, 16 sed tanquam vir astutus dolo vos suffuratus sum. Num per aliquem alium quem miserim 17 ad vos, inhiavi in vos? Titum rogavi, & misi 18 cum eo fratrem. Num in vos inhiavit Titus? nónne eodem spiritu ambulavimus, eisdém- que vestigiis?

Feriâ VI. mediâ Jejunii. 19.

*Num adhuc putatis quòd depromamus vobis 19 spiritum? coram Deo in Christo loquimur: omnia verò dilectissimi mei, propter ædifi- cationem quidem vestram. Vereor enim ne 20 veniam ad vos, & non inveniam vos quales vellem, & ego etiam inveniar à vobis, qua- lem non velletis: ne fortè sit contentio, & livor, & ira, & contumacia, & obtrectatio, & susurri, & tumor, ac seditio: Ne forsan 21 quum venero ad vos, deprimat me Deus me- us, & lugeam multos illos qui peccave- runt, & non resipuerunt ab immunditia, & à scortatione, & ab impudicitia quam patrârunt.

CAP. XIII.

*HÆc est tertia vices quâ paratus sum, ut 1 veniam ad vos, ut in ore duorum triúmve testium stet omne verbum. Prædixeram vo- 2 bis, & iterum vobis prædico, sicut & bis, quum essem apud vos, dixi vobis: ita & nunc absens scribo iis qui peccaverunt, & cæteris aliis, Si venero, ampliùs me non par- citurum. Quandoquidem experimentum 3 quæritis Christi loquentis in me, qui quidem non est infirmus in vobis, sed potens est in vobis. Etsi enim crucifixus sit in infirmita- 4 te, tamen vivit in virtute Dei. Quin & nos infirmi sumus cum eo, sed vivimus cum eo per virtutem Dei, quæ est in vobis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 ትእምርተ ፡ ሐዋርያትሰ ፡ ተገብረ ፡ ለክሙ ፡ በኵሉ ፡ ትዕግስት ፡ ወበትእምርት ፡ ወበመን
13 ክር ፡ ወበኃይል ። ወምንተኑ ፡ ዘአሳጸጽኩክሙ ፡ እምኵሉ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ዘ
14 እንበለ ፡ ዘቲ ፡ እንተ ፡ ሊመጽእኩ ፡ ኀቤክሙ ፡ ጸገውኒዮ ፡ ለዘቲ ፡ አበሳየ ። ነሁ ፡ ሣ
ልስየ ፡ ዝንቱ ፡ እንዘ ፡ እስተደሉ ፡ እምጽእ ፡ ኀቤክሙ ፡ ወሊይደክተፈጠንኒ ፡፡ እስመ ፡ ኪ
ያክሙ ፡ እፈቅድ ፡ ወአኮ ፡ ንዋይክሙ ፡ እስመ ፡ ርቱዕ ፡ አበው ፡ ይዝግቡ ፡ ለውሉደ
15 ሙ ፡ ወአኮ ፡ ውሉድ ፡ ለአዝማደሆሙ ። ወአንሰኬ ፡ ምክዕቢተ ፡ አስተወፃእኩኒ ፡ በእ
ንተ ፡ ነፍስክሙ ፡ ወእመኒ ፡ ፈድፋደ ፡ አፋቀርኩክሙ ፡ ርእስየ ፡ አፋቀርኩ ።

Signa sunt Apostolorum operata pro vobis in omni patientia, & in signis, 12 & in miraculo, & in virtute. Et quid est, quo minui vos, magis quam 13 omnes Ecclesias, nisi in hoc quod non veni ad vos? condonate mihi hanc culpam meam. Ecce, tertiâ hâc vice paratus sum venire ad vos: & non 14 festinabam; quia vos desiderabam, & non divitias vestras: quia oportet pa- tres ut colligant pro filiis suis, & non filios pro parentibus suis. Et ego 15 igitur plurifariâm expendi pro animabus vestris, & etiamsi abundè dilexi vos, meipsum dilexi.

Versio VULGATA LATINA.

12 Signa tamen Apostolatûs mei facta sunt super vos, in omni patientia, in signis,
13 & prodigiis, & virtutibus. Quid est enim, quod minus habuistis præ cæteris Ec-
14 clesiis, nisi quòd ego ipse non gravavi vos? Donate mihi hanc injuriam. Ec-
ce, tertio hoc paratus sum venire ad vos: & non ero gravis vobis. Non enim
quæro quæ vestra sunt, sed vos. Nec enim debent filii parentibus thesauriza-
15 re, sed parentes filiis. Ego autem libentissimè impendam, & superimpendar
16 ipse pro animabus vestris: licèt plùs vos diligens, minùs diligar. Sed esto:
17 ego vos non gravavi: sed cùm essem astutus, dolo vos cepi. Numquid per ali-
18 quem eorum, quos misi ad vos, circumveni vos? Rogavi Titum, & misi cum il-
lo fratrem. Numquid Titus vos circumvenit? nónne eodem spiritu ambulavimus?
19 nónne iisdem vestigiis? Olim putatis quòd excusemus nos apud vos? Coram
Deo in Christo loquimur: omnia autem charissimi propter ædificationem ve-
20 stram. Timeo enim, ne fortè cùm venero, non quales volo, inveniam vos:
& ego inveniar à vobis, qualem non vultis: ne fortè contentiones, æmulatio-
nes, animositates, dissensiones, detractiones, susurrationes, inflationes, seditiones
sint inter vos: Ne iterùm cùm venero, humiliet me Deus apud vos: & lugeam 21
multos ex iis qui antè peccaverunt, & non egerunt pœnitentiam super immundi-
tia, & fornicatione, & impudicitia, quam gesserunt.

CAP. XIII.

Ecce tertio hoc venio ad vos: In ore duorum vel trium testium stabit omne 1
verbum. Prædixi, & prædico, ut præsens, & nunc absens, iis qui antè pecca- 2
verunt, & cæteris omnibus, Quoniam si venero iterùm, non parcam. An ex-
perimentum quæritis ejus, qui in me loquitur Christus, qui in vobis non in- 3
firmatur, sed potens est in vobis? Nam etsi crucifixus est ex infirmitate: sed 4
vivit ex virtute Dei. Nam & nos infirmi sumus in illo: sed vivemus cum eo
ex virtute Dei in vobis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * فقد عملت فيكم ايات الرسل بكل صبر وبجرائح وايات وقوات * فما هو الامر الذي
13
14 نقصتموه دون باقي الكنايس سوا انني ما ثقلت عليكم * فهبوا لي هذا الظلم * هذه من
بالثة تسوفت ان اجي اليكم ولا اثقل عليكم * لانني لست اطلب الاشياء التي لكم *
لكني اطلبكم انتم * لان ما سبيل الاولاد ان يكنزوا للوالدين * بل الوالدين يكنزون للاولاد *
15 * فاما انا فابجح داتي بالتذاذ * وابذلها مباحة من اجل انفسكم * وان كنت احبكم حبا زايدا *
16 واحب انا قليلا * ولكنني انا ما ثقلت عليكم * لكني اذ انا ذو مكر اخذتكم بغش * الا
17
18 اكون استغنمتكم بواحد من الذين ارسلتهم اليكم * سالت تيطوس وارسلت معه الاخ *
العل تيطوس غشكم شيا * اوليس بهذا الروح نفسه سلكنا * وفي هذه الاثار نفسها *
19 * او تظنوني اعتذر اليكم ايضا * قدام الله بالمسيح نتكلم * وهذه كلها يا احباي ذكرتها من اجل
ابتناء منفعتكم * تم * قراءة الثلثا من الجمعة الرابعة عشر بعد العنصرة *
20 * ولانني لاخشي الا اجي اليكم فاجدكم كما لا اريد * واوجد انا لكم كما لا تريدون * وليلا
21 احد مماحكات * تحاسد * مغاضب * مماراة * ومنازعات * مساررات * تذوحا * معارضات * وليلا عند
ورودي يذللني الاهي عندكم ايضا * واحزن كثيرين من الذين اخطاوا سالفا * ولم يتوبوا
على النجاسة والزني والطمانة التي عملوها *

* الفصل الثالث عشر *

1 * هذه المرة الثالثة اجي اليكم * على فم شاهدين او ثلثة يثبت كل قول * فقد سبقت
2 فقلت واتقدم واقول * بما انني كنت حاضرا في المرة الثانية واكتب الان غايبا الى الذين
اخطاوا سالفا * والى باقي الجماعة انني اذا جيت في هذه الدفعة فما اشفق * تم *
3 * قراءة الاربعا من الجمعة الرابعة عشر بعد العنصرة * * اذ تطلبون امتحان المسيح
4 الناطق في * الذي ما يضعف عندكم * لكنه مقتدر فيكم * فانه وان كان صلب من ضعف *
لكنه حي من قوة الله * لاننا ان ضعفنا نحن به لكننا سنحيا معه من قوة الله من اجلكم *

Peracta quidem sunt in vobis signa Apo- 12
stolorum per omnem patientiam, & per
prodigia, & signa atque virtutes. Quæ- 13
nam est ergò res in qua fuistis inferiores
cæteris ecclesiis, nisi quòd non fui vobis
onerosus? at condonate mihi hanc inju-
riam. Hac tertia vice paratus sum ve- 14
nire ad vos, nec esse vobis onerosus: non enim
res quæro quæ vestræ sunt, sed vosipsos
quæro: non enim debent filii thesauri-
zare parentibus, sed parentes thesauri-
zare filiis. Ego verò animam meam pro- 15
dam cum voluntate, eamque liberè expo-
nam pro animabus vestris: etiamsi ni-
mio amore vos diligens, parum ego dili-
gar. At verò ego vos non gravavi, sed 16
cùm sim callidus, dolo vos cepi. Anne 17
deprædatus sum vos per ullum ex his
quos misi ad vos? Rogavi Titum, et cum 18
eo misi fratrem illum: nunquid Titus
fraude vobiscum usus est ulla in re?
nónne hoc eodem spiritu ambulavimus,
& in hiscemet vestigiis? Num putatis 19
quòd me iterum excusem apud vos? co-
ram Deo, in Christo loquimur. Atque
hæc omnia, O dilecti mei, ad ædificatio-
nem utilitatis vestræ memoravi. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis quartæ decimæ post Pentecosten.

Et sanè metuo ne veniam ad vos reperi- 20
amque vos quales nolim, & reperiar ego
à vobis qualem nolitis: & ne inveniam
contentiones, invidias, violentias, æmu-
lationes, decertationes, lites, arrogan-
tias, contrarietates: Et ne ad adventum 21
meum iterum me humiliet Deus meus
apud vos: & contristem multos ex iis,
qui antehac peccaverunt, nec pœnituit
eos turpitudinis, & scortationis, &
impudicitiæ quam commiserunt.

CAP. XIII.

Hac tertia vice veniam ad vos. Ad 1
os duorum testium aut trium firmatus
est omnis sermo. Jam prædixi, & præ- 2
dico, ac si præsens essem, secundâ vice:
& scribo nunc absens ad eos qui antehac
peccaverunt, & ad reliquam congrega-
tionem, quòd si venero hac vice, non par-
cam: Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis quartæ decimæ post Pentecosten.

Quandoquidem quæritis experimentum 3
Christi in me loquentis, qui non infirma-
tur erga vos, sed potens est in vobis. Nam 4
etsi crucifixus fuit ex infirmitate, vivus
tamen est ex potentia Dei: nam si nos
infirmamur in illo, attamen vivemus
cum eo ex virtute Dei propter vos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወእንሰ ፡ ሊያክበድኩ ፡ ለዕሴክሙ ፡ ወባሕቱ ፡ መስተመይን ፡ ከዊንየ ፡ ነሣእኩክሙ ፡
17 በጕሕሉት ፡፡ ቦኑ ፡ እንጋ ፡ ዘፈነውኩ ፡ ኀቤክሙ ፡ ወቦኑ ፡ ዘተአገልኩክሙ ፡፡
18 ናሁ ፡ አስተበቋዕክዎ ፡ ለቲቶ ፡ ወፈነውክዎ ፡ ለቲቶ ፡ ለእኁነ ፡ ቦኑ ፡ ዘገፍዐክሙ ፡ ቲቶ ፡
አኮኑ ፡ በውእቱ ፡ መንፈስ ፡ ዘላዕሌሁ ፡ ቦቱ ፡ ሖርነ ፡ ወበአሰሩ ፡ ዚአሁ ፡ ተለውነ ፡፡
19 ወባሕቱ ፡ አእምሩ ፡ ከመ ፡ ለነ ፡ ይትሐሰበነ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተዝ ፡
20 ነገር ፡ እምበይነ ፡ ክርስቶስ ፡ ወኵሉሰ ፡ አኃዊነ ፡ ከመ ፡ ትትሐነጹ ፡፡ ወባሕቱ ፡ እ
ፈርህ ፡ ለእመቦ ፡ ከመ ፡ መጻእኩክሙ ፡ በከመ ፡ [ሊይረክበክሙ ፡ ከመ ፡] እፈቅድ ፡ ወ
አንሂ ፡ እከውነክሙ ፡ በከመ ፡ ሊትፈቅዱ ፡፡ ወዮጊ ፡ ትዚሀሩ ፡ ወትትቃንኡ ፡ ወትትማ
21 ዐው ፡ ወትትኃለዙ ፡ ወትትሐመዩ ፡ ወትዘወፈ ፡ ወትትሀወኩ ፡፡ ዮጊ ፡ ካዕበ ፡ መጺእየ ፡
ኀቤክሙ ፡ ያሐምመኒ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንቲአክሙ ፡፡ ወእላሕዎሙ ፡ ለብዙኃን ፡
እለ ፡ አበሱ ፡ ወሊነስሑ ፡ በእንተ ፡ ኃሰሮሙ ፡ ወምርዓቶሙ ፡ ወዝሙቶሙ ፡ ዘገብሩ ፡፡

፲፫

1 ናሁ ፡ ሣልስየ ፡ ዝንቱ ፡ እንዘ ፡ እመጽእ ፡ ኀቤክሙ ፡ አኮኑ ፡ በአፈ ፡ ክልኤቱ ፡ ወሠለስ
2 ቱ ፡፡ ሰማዕት ፡ ይቀውም ፡ ኵሉ ፡ ነገር ፡፡ ወአቅደምኩ ፡ ነጊረ ፡ ወአቅደምኩ ፡
ብሂለ ፡ በከመ ፡ እንዘ ፡ ሀለውኩ ፡ በቀዳሚ ፡፡ ከማሁ ፡ እንዘሂ ፡ ሊሀለውኩ ፡ በሣልስ ፡ ለእለ
3 ሂ ፡ አበሱ ፡ ወለባዕዳንሂ ፡ ወለኵሉሂ ፡ እምከመ ፡ መጻእኩ ፡ ሊይምሕኩ ፡፡ ካዕበ ፡
አምክሩ ፡ ዘይነብብ ፡ ክርስቶስ ፡ በላዕሌየ ፡ ከመ ፡ ሊይደክመነ ፡ በኀቤክሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ዳእሙ ፡
4 ዘይትከሀሎ ፡፡ እስመ ፡ ተሰቅለ ፡ በእንተ ፡ ድካምነ ፡ ወሐይወ ፡ ከመ ፡ ያጽንዓነ ፡ በኀይለ ፡
እግዚአብሔር ፡ በእንቲአክሙ ፡፡

Et ego non gravavi super vos, veruntamen callidus existens cepi vos cum dolo. 16
Num igitur is quem misi ad vos, num verò ego avarè tractavi vos? Ecce 17
precatus sum Titum, & misi Titum fratrem nostrum, fuitne aliquid quo 18
injuriam fecit vobis Titus? nónne in eodem spiritu qui super eam est, incessi-
mus? & semitam ejus sequuti sumus? Veruntamen scitote quòd rationem po- 19
nemus coram Deo de hoc sermone inter Christum & omnes fratres nostros, ut
ædificemini. Sed metuo si venero, ne non reperiam *vos sicut volo, & ne ego* 20
sim vobis sicut non vultis, & ne fortè contendatis, & æmulemini, & indigne-
mini, & litigetis, & susurretis, & murmuretis, & conturbemini. Ne fortè 21
quum iterum venero ad vos, affligat me Deus pro vobis, & lugeam pro multis
qui peccârunt, & non resipuerunt pro turpitudine eorum, & luxuriâ eorum, &
scortatione eorum quam patrârunt.

CAP. XIII.

Ecce tertiâ hâc vice ego veniens ad vos: nónne in ore duorum vel trium te- 1
stium stabit omne verbum? Et prænuntiavi & prædixi ut præsens primò, sic 2
absens tertiò, iis qui peccârunt, & reliquis etiam omnibus, quum venero ne
glorientur. Iterum probate quod loquitur Christus in me, sicut non infirmus 3
apud vos, sed potens. Quia suspensus est propter infirmitatem nostram, & 4
vivit ut confirmaret nos in virtute Dei pro vobis.

Vosmetipsos tentate si estis in fide, vosipsos probate. An non cog-
5 Ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ (δ) πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε. ἢ οὐκ ἐπι-
noscitis vosmetipsos, quia Jesus Christus in vobis est, si non quid re-
γινώσκετε ἑαυτοὺς, ὅτι (ε) Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν, εἰ μή τι ἀδό-
probi estis? Spero autem quòd cognoscetis, quia nos non sumus reprobi.
6 κιμοί ἐστε; Ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι.
Opto autem apud Deum non facere vos malum quicquam: non ut
7 (ζ) Εὔχομαι δὲ πρὸς τὸν Θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν· οὐχ ἵνα
nos probati appareamus, sed ut vos pulchrum faciatis, nos autem ut re-
ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδό-
probi simus. Non enim possumus aliquid adversùs veritatem, sed pro ve-
8 κιμοι ὦμεν. Οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀ-
ritate. Gaudemus enim cùm nos infirmi sumus, vos autem potentes estis. Hoc
9 ληθείας. Χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε. (η) τοῦτο
verò & optamus, vestram consummationem. Propter hoc hæc absens scri-
10 δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γρά-
bo, ut præsens non severè utar, secundùm potestatem quam dedit
φω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι, κατὰ τὴν ἐξουσίαν (θ) ἣν ἔδωκέ
mihi Dominus in ædificationem, & non in destructionem. Ceterùm, fratres, gau-
μοι ὁ Κύριος εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν. Λοιπὸν, ἀδελφοὶ, χαί- 11
dete, perficiemini, consolationem habete, idem sapite, pacem habete: & De-
ρετε, καταρτίζεσθε, (ι) παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ Θε-
us dilectionis & pacis erit cum vobis. Salutate alii alios in
ὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους (κ) ἐν 12
sancto osculo. Salutant vos Sancti omnes. Gratia Domini
ἁγίῳ φιλήματι. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου 13
Jesu Christi, & charitas Dei, & communicatio sancti Spiritûs cum
Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πνεύματος μετὰ
omnibus vobis. Amen.
πάντων (λ) ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Corinthios secunda scripta fuit à Philippis Macedoniæ, per Titum & Lucam.
(†) Πρὸς Κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων τῆς Μακεδονίας, διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ.
Ἐν στίχοις φϛ'.

MS.A. (δ) πίστει. ἢ οὐκ (ε) Χριστὸς Ἰησοῦς (ζ) Εὐχόμεθα (η) τοῦτο καὶ (θ) ἣν ὁ Κύριος ἔδωκέν μοι (ι) παρακαλεῖσθε, εἰρηνεύετε· (κ) ἐν φιλήματι ἁγίῳ. (λ) ὑμῶν. (†) Πρὸς Κορινθίους β'.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Vos ipsos probate, num in fide stetis: vos- 5
ipsos curate. An non agnoscitis Jesum Christũ
in vobis esse? alioquin reprobi estis. Spero 6
autem quòd cognoscetis nos non esse repro-
bos. Deum verò imploro ne quid insit vo- 7
bis mali, ut probatio nostri appareat: imò
ut vos bona faciatis, nos autem simus tan-
quam reprobi. Non enim possum⁹ quicquam 8
agere adversùs veritatem, sed pro veritate.
Cæterùm gaudemus quum nos infirmi su- 9
mus, vos autem fortes: quin & hoc preca-
mur, ut vos perficiamini. Propterea absens 10
hæc scribo, ne quum venerim, duriùs agam
juxta potestatem quam dedit mihi Dominus
meus in vestrî ædificationem, non autem in
vestrî destructionem. Proinde fratres mei, 11
gaudete, & perfecti estote, & consolatio-
nem habete; consensusque & pax sit inter
vos: & Deus charitatis & concordiæ erit vo-
biscum. Salutate vos mutuò osculo sancto. 12
Salutant vos omnes Sancti. Pax Domini no- 13
stri Jesu Christi, & charitas Dei, & com-
municatio Spiritûs sanctitatis sit cum vobis
omnibus. Amen.

Epistola ad Corinthios secunda, quæ scripta est è Philippis Macedoniorum, & missa fuit per Titum.

FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወርእሰክሙ፡ አመክሩ፡ ለእመ፡ ሀለውክሙ፡ በሀይማኖት፡ ወርእሰክሙ፡ ሕተቱ፡ ለእመቦ፡ ዘሊ.ታ
6 አምረ፡ ወለሊክሙ፡ ትጤይቁ፡ ከመ፡ ክርስቶስ፡ ምስሌክሙ፡ ለእመሰ፡ ምኑናነ፡ ሊኮንክሙ፡፡
ወከመ፡ ታአምሩ፡ ከመ፡ ሊኮነ፡ ምኑናነ፡ ንሕነ፡፡ ወንጸሊ፡ ኅበ፡ እግዚአብሔር፡ ከመ፡ ሊደግ
7 በር፡ እኩየ፡ ባዕሊክሙ፡ ወበምንትኒ፡ ወአኮሰ፡ ከመ፡ ንሕነ፡ ኅሬያነ፡ ንኩን፡ ለኦኑ፡ ዳእሙ፡ ከመ፡
8 አንትሙ፡ ሠናየ፡ ትግበሩ፡ ወንሕነሰ፡ ከመ፡ ምኑናን፡ ንሕነ፡፡ እስመ፡ ሊንክል፡ ወፂአ፡ እምጽ
ድቅ፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ በጽድቅ፡፡

Et vosmetipsos probate si sitis in fide, & vosmetipsos scrutamini si quid sit quòd nescitis, & vos ipsi percipietis quòd Christus vobiscum est, si reprobi non fuistis. Et ut sciatis quòd non sumus reprobi nos. Et oramus ad Deum ut non fiat 6 *malum in vobis ne in aliquo, & non ut nos probati simus: nònne solummodo ut vos bo-* 7 *num faciatis, & nos ut reprobi simus? Quia non possumus ire à veritate, sed* 8 *solummodo in veritate.*

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΗ'Σ ΠΡΟ'Σ ΓΑΛΑ'ΤΑΣ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ'Σ.

Α'. Μετὰ τὸ προοίμιον, διήγησις τῆς ἑαυτοῦ μεταστάσεως ἀπὸ Ἰουδαϊσμοῦ κατὰ ἀποκάλυψιν.
Β'. Περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ἐπιμαρτυρήσεως εἰς τὴν ἐν πίστει ζωήν.
Γ'. Περὶ τῆς πρὸς Κηφᾶν ἀντιρρήσεως, ὑπὲρ τῆς ἐν πίστει καὶ οὐκ ἐν νόμῳ σωτηρίας.
Δ'. Ὅτι διὰ πίστεως ὁ ἁγιασμὸς, οὐ διὰ νόμου.
Ε'. Ὅτι καὶ ὁ Ἀβραὰμ ἐκ πίστεως ἐδικαιώθη εἰς τύπον ἡμῶν.
ς'. Ὅτι ὁ νόμος οὐ δικαιοῖ, ἀλλ' ἐλέγχει, καὶ κατάραν ἐπιτίθησιν, ἣν λύει ὁ Χριστός.
Ζ'. Ὅτι οὐκ ἐκ νόμου, ἀλλ' ἐξ ἐπαγγελίας τὰ ἀγαθά. ὁ δὲ νόμος παρασκευαστὴς δι' ἐλέγχου.
Η'. Ὅτι ὑπὸ κρίσιν ἦσαν οἱ ἐν νόμῳ.
Θ'. Ὅτι ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ γυναικὶ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τῷ γνησίῳ παιδὶ ὑποτυπωθέντι, οὐ χρὴ δουλοῦσθαι νόμῳ.
Ι'. Ὅτι ἡ κλῆσις ἡμῶν οὐχ ὑπόκειται περιτομῇ καὶ νόμῳ διὰ τὸ Χριστοῦ πάθος.
ΙΑ'. Ὑπογραφὴ τῆς κατὰ Πνεῦμα ἐλευθερίας.
ΙΒ'. Ἀποτροπὴ ἀπὸ τῶν ἑλκόντων ἐπὶ τὴν περιτομὴν, καὶ προτροπὴ πρὸς νέαν ζωὴν τὴν ἐν Πνεύματι.

AD GALATAS EPISTOLA PAULI.

(†) ΠΡΟ'Σ ΓΑΛΑ'ΤΑΣ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΑΥ'ΛΟΥ.

CAP. I. α'.

PAULUS Apostolus (non ab hominibus, neque per hominem, sed per
1 ΠΑΥ'ΛΟΣ ἀπόστολος (οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ
Jesum Christum, & Deum Patrem ipsum qui suscitavit eum à mortuis:) Et qui
2 Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν·) Καὶ οἱ
cum me omnes fratres, Ecclesiis Galatiæ: Gratia vobis &
3 σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· Χάρις ὑμῖν καὶ
pax à Deo Patre, & Domino nostro Jesu Christo: Ipso qui dedit semetipsi
εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ (α) πατρὸς, καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· Τοῦ δόντος ἑαυτὸν 4
pro peccatis nostris, ut eriperet nos de præsenti sæ-
(β) ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς (γ) ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰ-
culo nequam, secundùm voluntatem Dei & Patris nostri. Cui gloria in
ῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν. Ὧ ἡ δόξα εἰς 5
secula seculorum. Amen.
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

MS.A. (†) ΠΡΟ'Σ ΓΑΛΑ'ΤΑΣ. Κεφ. α'. (α) πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ· (β) περὶ τῶν (γ) ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος πονηροῦ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]

SEQUITUR EPISTOLA AD *GALATAS.*

CAPUT I.

Quotidiana.

PAulus Apostolus non ab hominibus neq; 1
per hominem, sed per Jesum Christum, &
Deum Patrem ipsius qui suscitavit eum à
mortuis: Omnesque fratres qui mecum sunt, 2
ecclesiis quæ sunt Galatiæ. Gratia vobiscum, 3
& pax à Deo Patre, & à Domino nostro Je-
su Christo: Qui dedit seipsum pro peccatis 4
nostris, ut eriperet nos ex hoc seculo malo,
juxta voluntatem Dei Patris nostri, Cui glo- 5
ria in seculum seculorum, Amen.

Versio VULGATA LATINA.

5 Vosmetipsos tentate si estis in fide: ipsi vos probate. An non cognoscitis vosmeti-
6 psos, quia Christus Jesus in vobis est? nisi fortè reprobi estis. Spero autem quòd
7 cognoscetis, quia nos non sumus reprobi. Oramus autem Deum ut nihil mali fa-
ciatis, non ut nos probati appareamus, sed ut vos quod bonum est faciatis: nos au-
8 tem ut reprobi simus. Non enim possumus aliquid adversùs veritatem, sed pro ve-
9 ritate. Gaudemus enim, quoniam nos infirmi sumus, vos autem potentes estis. Hoc
& oramus vestram consummationem. Ideò hæc absens scribo, ut non præsens du- 10
riùs agam, secundùm potestatem, quam Dominus dedit mihi in ædificationem, &
non in destructionem. De cætero, fratres, gaudete, perfecti estote, exhortamini, 11
idem sapite, pacem habete, & Deus pacis & dilectionis erit vobiscum. Salutate in- 12
vicèm in osculo sancto. Salutant vos omnes Sancti. Gratia Dñi nostri Jesu Christi, 13
& charitas Dei, & communicatio sancti Spiritûs sit cum omnibus vobis. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * امتحنوا انفسكم ان كنتم في الامانة • اختبروا ذواتكم • او ما تعرفون ذاتكم • ان يسوع
6 المسيح فيكم • ان لم تكونوا لا جبن لكم * واؤمل انكم تعرفون ذلك • لاننا لسنا للجبن
7 عادمين * وابتهل الي الله الا يصنع بكم سيا رديا • ليلا نظهر نحن مختبرين فقط • بل لتعملوا
8 انتم الخير • ونكون نحن كغير مختبرين * لاننا ما يمكننا شيا على الحق • بل من اجل الحق •
9 * واننا لنسر اذا ضعفنا نحن • وكنتم انتم اقويا • وابتهل في هذا اي في ثباتكم وتمكنكم •
10 * فلهذا اكتب اليكم هذه الاقوال غايبا • حتي اذا حضرت لا استعمل بجراة ما يخص
11 بالسلطان الذي منحنيه الرب • لبنايكم لا لنقضكم * وفيما بعد يا اخوتي افرحوا
توطدوا تعزوا • اعتقدوا هذا المعتقد نفسه • تسالموا • والاه المحبة والسلامة يكون معكم •
12 * ليقبل بعضكم بعضا بقبلة قديسة • يسلم عليكم القديسون كلهم * نعمة الرب
13 يسوع المسيح • ومحبة الله الاب • وشركة روح القدس مع جماعتكم امين •
• تمت الرسالة • وكتبت من مدينة فيلبس على يد تيطوس ولوقا • والسبح لله دايما ابدا •

Vosipsos tentate utrum sitis in fide: vos- 5
ipsos probate: an non agnoscitis vosmet-
ipsos, quòd Jesus Christus sit in vobis?
nisi careatis experimento. At spero vos 6
id cognituros, quia non sumus probatio-
nis expertes. Precorque Deum nequid 7
mali vobis faciat, ut non solùm nos ap-
pareamus probati, sed ut vos bonum fa-
ciatis, nos verò simus quasi non probati.
Non enim possumus quicquam adversus 8
veritatem, sed pro veritate. Et quidem 9
gaudemus quum nos infirmamur, & vos
estis validi. Et pro hoc rogo, scilicet
pro constantia & firmitate vestra. Pro- 10
pterea hos absens scribo vobis sermones,
ut cùm adero, non utar audaciâ con-
gruâ potestati quam tribuit mihi Do-
minus ad ædificationem vestram, non
ad destructionem vestram. Quod autem 11
reliquum est ô fratres mei, gaudete, con-
stantes estote, consolationem habete,
hanc eandem opinionem sentite, pacifi-
cè agite, & Deus charitatis & pacis
erit vobiscum. Osculetur alter alterum 12
osculo sancto. Salutant vos sancti
omnes. Gratia Domini Jesu Christi, & 13
charitas Dei Patris, & communio Spi-
ritus sancti sit cum cœtu vestro, Amen.

Epistolæ finis: scripta verò fuit ab urbe Philippis per Titum & Lucam. Laus Deo semper ac perpetuò.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወእትፌሣሕ ፡ ሶበ ፡ ንሕነ ፡ ነሐምም ፡ ከመ ፡ አንትሙ ፡ ትትፌሥሑ ፡፡=፡
10 ወዝውእቱ ፡ ጸሎትነ ፡ ከመ ፡ አንትሙ ፡ ትጽንዑ ፡=፡ በእንተዝ ፡ ከመዝ ፡ እጽሕፍ ፡
ለክሙ ፡ እንዘ ፡ ሊሀለኩ ፡ ከመ ፡ አመ ፡ መጸእኩ ፡ ሞቴረ ፡ ሊትገበር ፡ በሳዕሌክሙ ፡ በ
11 ዘ ፡ አኰነነኒ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለሐኒጽ ፡ ወአኮ ፡ ለነሢት ፡=፡ ተፈሥሑ ፡ አንከሰ ፡ አ
ኃዊነ ፡ ወኪያሁ ፡ ሐልዩ ፡ ወተሠናአው ፡ ወአምላከ ፡ ሰላም ፡ የሀሉ ፡ ምስሌክሙ ፡=፡
12 ተአምኁ ፡ በበይናቲክሙ ፡ በአምኃ ፡ ቅድስት ፡፡=፡ አምኁክሙ ፡ ኵሎሙ ፡ ቅዱሳን ፡፡=፡
13 ጸጋሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወፍቅረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወሱታፌ ፡ መንፈስ ፡
14 ቅዱስ ፡ ምስለ ፡ ኵልክሙ ፡፡=፡

Et gaudeo quum nos afflictionem patimur ut vos gaudeatis, & hæc est oratio no- 9
stra ut vos confirmemini. Propterea sic scribo vobis non præsens, ut quum vene- 10
ro abscissio non fiat à vobis, secundùm quam dedit mihi potestatem Deus ad ædifi-
candum & non ad destruendum. Gaudete igitur fratres nostri, & ipsum atten- 11
tè considerate, & confortamini, & Deus pacis erit vobiscum. Salutate vos in- 12
vicem in salutatione sancta, & salutârunt vos omnes Sancti. Gratia Domini 13
nostri Jesu Christi, & charitas Dei, & communicatio Spiritûs sancti sit cum
omnibus vobis.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* GALATAS

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 PAulus Apostolus non ab hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Chri-
2 stum, & Deum Patrem, qui suscitavit eum à mortuis: Et qui mecum sunt omnes
fratres, Ecclesiis Galatiæ. Gratia vobis & pax à Deo Patre, & Domino nostro 3
Jesu Christo, Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos de præ- 4
senti seculo nequam, secundùm voluntatem Dei & patris nostri, Cui est gloria 5
in secula seculorum: Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

• رسالة القديس بولص الي اهل غلاطية • وهي في عدد الرسايل رابعة •

• الفصل الاول •

• قراءة الخميس من الجمعة الرابعة عشر بعد العنصرة •

1 * من بولص الرسول وليس من الناس ولا بانسان بل بيسوع المسيح * والالاه الاب الذي
2 اقامه من بين الموتي * ومن الاخوة الذين معي كلهم الي كنايس غلاطية •
• قراءة السبت الخامس والعشرين بعد العنصرة •
3 4 * نعمة لكم وسلامة من الالاه الاب • وربنا يسوع المسيح * الباذل نفسه من اجل خطايانا • لكيما
5 ينجينا من الدهر الخبيث الحاضر كما يخص مشية الالاه ابينا * الذي له المجد الي اباد الدهور •

Epistola Divi PAULI ad cives *GALATIÆ*: Estque in numero Epistolarum quarta.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ quartæ post Pentecosten.

A Paulo Apostolo non quidem ab ho- 1
minibus, neque per ullum hominem, sed
per Jesum Christum, ac Deum Patrem
qui suscitavit eum à mortuis: Et à fra- 2
tribus qui mecum sunt omnibus, ad ec-
clesias Galatiæ.

Lectio sabbathi vigesimi quinti post Pentecosten.

Gratia vobis & pax à Deo Patre, & 3
Domino nostro Jesu Christo, Qui se- 4
metipsum exposuit pro peccatis nostris,
ut nos liberaret à præsenti seculo malo,
secundùm peculiarem voluntatem Dei
Patris nostri, Cui gloria in æternitates 5
seculorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ለሰብአ ፡ ገላትያ ፡ ወተጽሕፈ ፡ እንዘ ፡ ሀሎ ፡ ብሔረ ፡ ሮሜ ፡፡=፡

1 ል ጳውሎስ ፡ ሐዋርያሁ ፡ ዘኢኮነ ፡ በእንተ ፡ ሰብእ ፡ ወኢኮነ ፡ እምሰብእ ፡ ዘእንበለ ፡
በእንተ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወእግዚአብሔር ፡ አብ ፡ ዘአንሥኦ ፡ እም
2 ውታን ፡፡=፡ ወኵሎሙ ፡ አኃዊነ ፡ እለ ፡ ምስሌየ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘገላትያ ፡፡=፡
3 ሰላም ፡ ለክሙ ፡ ወጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ አቡነ ፡ ወእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡=፡
4 ዘመጠወ ፡ ርእሶ ፡ በእንተ ፡ ኃጢአትነ ፡ ከመ ፡ ያድኅነነ ፡ እምዝ ፡ ዓለም ፡ ዘይ
5 ትቀወም ፡ በእኩይ ፡ በፈቃደ ፡ እግዚአብሔር ፡ አቡነ ፡=፡ ዘሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ለዓለመ ፡
ዓለም ፡ አሜን ፡፡=፡

Ad Galatas: & scripta fuit quum esset civitate Romæ.

CAPUT

PAulus Apostolus, ejus qui non fuit per homines, & non fuit ab hominibus sed 1
per Dominum nostrum Jesum Christum, & Deum Patrem qui suscitavit eum è mor-
tuis. Et omnes fratres nostri, qui mecum sunt, Domui Christianorum Galatiæ, 2
Pax vobis & gratia Dei patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi: Qui de- 3
dit semetipsum pro peccatis nostris, ut liberaret nos ab hoc mundo qui constituitur 4
in malo, secundùm voluntatem Dei patris nostri. Cui gloria sit in secula seculorum. 5
Amen.

Miror quòd iis citò transferimini ab eo qui vocavit vos in gra-
6 Θαυμάζω ὅτι (δ) ὅτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χά-
tia Christi, in alterum Evangelium: Quod non est aliud, si non quidam sunt
7 ριτι Χριστοῦ, εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· Ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν
turbantes vos, & volentes invertere Evangelium Christi. Sed
8 οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ
& si nos, aut angelus de cœlo evangelizet vobis præter quod evan-
καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ (ε) εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγ-
gelizavimus vobis, anathema sit. Sicut prædiximus, & nunc iterùm dico;
9 γελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. Ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω,
Si quis vobis evangelizaverit præter quod accepistis, anathema sit. Modò enim
10 Εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. Ἄρτι γὰρ
homines suadeo, an Deum? An quæro hominibus placere? Si enim adhuc
ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν Θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; (ζ) εἰ γὰρ ἔτι
hominibus placerem, Christi servus non essem. Notum facio autem vobis,
11 ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην. Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀ-
fratres, Evangelium evangelizatum à me, quia non est secundùm ho-
δελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄν-
minem. Neque enim ego ab homine accepi illud, neque edoctus sum:
12 θρωπον. Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, (η) οὔτε ἐδιδάχθην
sed per revelationem Jesu Christi. Audistis enim meam conver-
13 ἀλλὰ (θ) δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστρο-
sationem aliquando in Judaismo, quoniam supra modum persequebar Ec-
φήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκ-
clesiam Dei, & vastabam illam: Et proficiebam in Judaismo
14 κλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· Καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ
supra multos coætaneos in genere meo, abundantiùs æmulator exi-
ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρ-
stens paternarum mearum traditionum. Cùm autem probavit Deus
15 χων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. Ὅτε δὲ (ι) εὐδόκησεν ὁ Θεὸς
separans me ex utero matris meæ, & vocans per gratiam suam,
ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου, καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ,
Revelare Filium suum in me, ut evangelizarem illum in Gen-
16 Ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔ-
tibus, continuò non acquievi carni & sanguini: Neque veni in
θνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι· Οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς 17
Hierosolymam ad illos ante me Apostolos: sed abii in Arabiam, &
Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους· ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ
iterùm reversus sum in Damascum. Deindè post annos tres veni in Hie-
πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. Ἔπειτα μετὰ (κ) ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱε- 18
rosolymam videre Petrum: & mansi apud eum dies quindecim.
ροσόλυμα ἱστορῆσαι (λ) Πέτρον· καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε.
Alium autem Apostolorum non vidi, si non Jacobum fratrem Domini.
Ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου. 19
Quæ autem scribo vobis, ecce coram Deo, quia non mentior. Deindè veni
Ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ἔπειτα ἦλθον 20 21
in regiones Syriæ, & Ciliciæ. Eram autem ignotus
εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. Ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσ- 22
cie Ecclesiis Judææ quæ in Christo. Tantùm autem audientes
ώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ. Μόνον δὲ ἀκούοντες 23
erant; Quoniam persequens nos aliquando, nunc evangelizat fidem quam ali-
ἦσαν, Ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἥν ποτε
quando vastabat. Et glorificabant in me Deum.
ἐπόρθει. Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν Θεόν. 24

CAP. II. β'.

Deindè post quatuordecim annos iterùm ascendi in Hierosolymam cum Barna-
Β' Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνά- 1
ba, coassumens & Titum. Ascendi autem secundùm revelationem, & ex-
βα, συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον. Ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνε- 2
posui illis Evangelium, quod prædico in Gentibus: seorsim autem
θέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι· κατ' ἰδίαν δὲ
in pretio habitis, ne fortè in vacuum currerem, aut cucurrissem. Sed neque
τοῖς δοκοῦσι, μήπως εἰς κενὸν τρέχω, ἢ ἔδραμον. Ἀλλ' οὐδὲ
Titus cum me, Græcus existens, coactus est circumcidi.
3 Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι.

MS. A. (δ) ὅτως (ε) εὐαγγελίσηται (ζ) εἰ ἔτι (η) οὐδὲ (θ) διὰ (ι) ηὐδόκησεν ὁ Θεὸς ὁ ... ἴσαις (κ) τρία ἔτη (λ) Κηφᾶν καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 20 [illegible]
21 [illegible]
22 23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]

Miror quomodo tam citò conversi fueritis à 6 Christo illo, qui vocavit vos per gratiam suam, ad evangelium aliud. Quod non exstat: 7 sed quidam sunt qui perturbant vos, & volunt invertere Evangelium Christi. Enimverò sive nos, sive angelus è cœlo annuntia- 8 verit vobis præter id quod vobis annuntiavimus, anathema sit. Quemadmodum prædixi, 9 & nunc iterum dico; Si quis annuntiaverit vobis præter id quod accepistis, anathema sit. Nunc enim utrùm hominibus suadeo, an 10 Deo? aut hominibus studeo placere? Si enim hactenus hominibus placerem, servus Christi non essem.

De Stephano. 2.

Notum autem vobis facio fratres mei, Evan- 11 gelium quod annuntiatum est à me non esse ab homine. Nec enim ego ab homine accepi illud, illudve didici, sed per revelationem Jesu Christi. Audistis enim conversationem meam quondam in Judaismo, quòd vehementer persequebar Ecclesiam Dei, eamque vastabam. Ac progressus faciebam in Judaismo supra multos coætaneos meos qui erant in cognatione mea, & majorem in modum zelabam doctrinam patrum meorum. Quum autem voluit ille, qui segregavit me ab utero matris meæ, & vocavit me per gratiam suam, Ut revelaret Filium suum per me, ut annuntiarem eum inter Gentes: statim non patefeci carni & sanguini, Neque profectus sum in Ierosolymam ad Apostolos qui me præcesserunt: sed profectus sum in Arabiam, & iterum reversus sum ad Damascum. Deinde post tres annos profectus sum ad Ierosolymam ut inviserem Petrum: & mansi apud illum dies quindecim. Alium autem ex Apostolis non vidi, nisi Jacob fratrem Domini nostri. Hæc autem quæ scribo vobis, ecce coram Deo scribo, quia non mentior. Postea verò veni in regiones Syriæ & Ciliciæ. Nec de facie quidem cognoscebant me ecclesiæ illæ, quæ in Judæa sunt in Christo. Sed hoc tantùm auditione acceperant; Qui quondam persequebatur nos, ecce nunc evangelizat fidem illam, quam ante aliquod tempus expugnabat. Et glorificabant in me Deum.

De Patribus. 3.

CAP. II.

Iterum autem à quatuordecim annis ascendi ad Ierusalem cum Barnaba, & duxi mecum Titum. Ascendi autem per revelationem, & patefeci eis evangelium quod prædico inter Gentes, ac privatim illud ostendi iis qui existimantur aliquid esse, ne in vanum cucurrissem, aut currerem. Nec etiam Titus qui mecum erat, quum esset Gentilis, adactus est ut circuncideretur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

6 እአንክርክሙ ፡ እፎ ፡ ከመዝ ፡ ፍጡነ ፡ ተፈለሱ ፡ እምዝ ፡ ጸዋዔክሙ ፡ በጸጋሁ፡ለክርስቶስ፡
7 ወኮነ ፡ ካልእ ፡ ትምህርት፡፡ ወአልቦ ፡ ቦዕድ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘየሀውኩክሙ ፡ ወይፈቅዱ ፡
8 ይሪስዎ ፡ ትምህርተ ፡ ለክርስቶስ፡፡ ወባሕቱ፡ አንትሙኒ፡ መልአክ፡እምሰማይ፡ ለእመ ፡
9 መሀረክሙ ፡ ካልእ ፡ እምዘ፡ መሀርናክሙ ፡ ውጉዘ ፡ ለይኩን፡፡ በከመ ፡ እቤ ፡ወይእዜኒ ፡
10 እብል፡እመቦ፡ዘመሀረክሙ፡ ካልአ፡ እምዘ፡መሀርናክሙ፡ ውጉዘ፡ ለይኩን፡፡ 0
ይእዜሰ ፡ ለሰብእ ፡ ነአምን ፡ ወአኮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወእመሰ ፡ ለሰብእ ፡ እፈቅድ ፡ እሠ
11 ምር፡ ኢኮንኩ፡ ገብሮ፡ ለክርስቶስ፡፡ 0 እነግረክሙ፡አኀዊነ፡ትምህርተ፡ዘመሀርክዎሙ፡
አኮሙ ፡ ኢኮነ፡ በእንተ፡ሰብእ፡፡

Miror vos, quomodo tam citò migratis, ab illo qui vocavit vos in gratia Christi, in aliam doctrinam. Et non est alia, nisi illorum qui conturbant vos, & volunt subvertere doctrinam Christi. Sed vos, angelus è cœlo, si edocuerit vos aliam ab illâ quam edocuimus vos, anathema sit. Sicut dixi, & nunc iterum dicam, Si fuerit qui edocuit vos aliam ab illa, quam edocuimus vos, anathema sit. Et nunc homines persuademus, & non Deum? & si igitur hominibus volo placere, non fui servus Christi. Nuntiavi vobis, fratres nostri, doctrinam quam edocui vos, quia non fuit per homines.

Versio VULGATA LATINA.

6 Miror quòd sic tam citò transferimini, ab eo qui vos vocavit in gratiam Christi, in
7 aliud Evangelium: Quod non est aliud, nisi sunt aliqui, qui vos conturbant, &
8 volunt convertere Evangelium Christi. Sed licèt nos, aut Angelus de cœlo evan-
9 gelizet vobis prætérquàm quod evangelizavimus vobis, anathema sit. Sicut præ-
diximus, & nunc iterùm dico; Si quis vobis evangelizaverit præter id quod acce-
10 pistis, anathema sit. Modò enim hominibus suadeo, an Deo? An quæro homini-
11 bus placere? Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem. Notum enim
vobis facio, fratres, Evangelium, quod evangelizatum est à me, quia non est secun-
12 dùm hominem: Neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per
13 revelationem Jesu Christi. Audîstis enim conversationem meam aliquando in Ju-
daismo: quoniam supra modum persequebar Ecclesiam Dei, & expugnabam illam,
14 Et proficiebam in Judaismo supra multos coætaneos meos in genere meo, abundan-
15 tiùs æmulator existens paternarum mearum traditionum. Cùm autem placuit ei,
16 qui me segregavit ex utero matris meæ, & vocavit per gratiam suam, Ut revela-
ret Filium suum in me, ut evangelizarem illum in Gentibus: continuò non acqui-
evi carni & sanguini, Neque veni Jerosolymam ad antecessores meos Apostolos: 17
sed abii in Arabiam: & iterùm reversus sum Damascum: Deindè post annos tres 18
veni Jerosolymam videre Petrum, & mansi apud eum diebus quindecim: Alium 19
autem Apostolorum vidi neminem, nisi Jacobum fratrem Domini. Quæ autem 20
scribo vobis, ecce coram Deo, quia non mentior. Deindè veni in partes Syriæ, & 21
Ciliciæ. Eram autem ignotus facie Ecclesiis Judææ, quæ erant in Christo: 22
Tantùm autem auditum habebant; Quoniam qui persequebatur nos aliquando, 23
nunc evangelizat fidem, quam aliquando expugnabat: Et in me clarificabant Deum. 24

CAP. II.

DEindè post annos quatuordecim, iterùm ascendi Jerosolymã cum Barnaba, as- 1
sumpto & Tito. Ascendi autem secundùm revelationem: & contuli cum illis 2
Evangelium, quod prædico in Gentibus, seorsùm autem iis, qui videbantur ali-
quid esse: ne fortè in vacuum currerem, aut cucurrissem. Sed neque Titus, qui 3
mecum erat, cùm esset Gentilis, compulsus est circumcidi:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

6 * اني لمتعجبا انكم انتقلتم هكذا باسراع عن المسيح الذي دعاكم بنعمته الي بشرى اخرى *
7 8 * الامر الذي ليس هو شيا اخر الا قوما يزعجونكم ويريدون ان يعكسوا بشارة المسيح * لكن
9 ان نكن نحن او ملاك من السماء يبشركم بما يخالف ما بشرناكم به فليكن مفروزا * كما تقدمت
10 فقلت والان اقول ايضا من يبشركم بما يضاد ما تسلمتم منا فليكن مفروزا * فالان اقنع الناس
ام الله او اطلب ان ارضي الناس لاني لو كنت ارضي الناس ايضا لما كنت اذا للمسيح عبدا * تم *
11 * الاحد العشرين بعد العنصرة ويقرا للاحد الذي بعد الميلاد * ايها الاخوة اعرفكم ان
12 البشارة التي بشرت بها ليست مخصوصة بانسان * ولا اخذتها انا من انسان ولا علمتها بل اعلان
13 يسوع المسيح * لانكم قد سمعتم بسيرتي في الملة اليهودية قديما * اني كنت اضطهد بيعة الله
14 اضطهادا يفوق الافراط واهدمها * وكنت في الديانة اليهودية متنجحا اكثر من كثيرين من
15 قرنائي في جنسي وكنت غيورا للتقليدات الابوية عن مزايدة * فلما سر الاله الذي ميزني
16 من جوف امي ودعاني بنعمته * ان يعلن ابنه بي حتى ابشر به في الامم فوقتئذ لم اخبر لذي
17 لحم ودم * ولا صاعدت الي اورشليم الي الرسل الذين قبلي لكني ذهبت الي البلقاء وعدت
18 الي دمشق ايضا * ثم بعد ثلثة سنين صاعدت الي اورشليم لاشاهد بطرس * واقمت عنده
19 خمسة عشر يوما * وما عاينت احدا من الرسل اخر سوى يعقوب اخي الرب * تم *
20 * ابتدي بقية قراءة الخميس * والالفاظ التي اكتبها هاءنذا قدام الله اقول انني ما اكذب *
21 22 * ثم اقبلت الي اقاليم الشام والثغر * وبيع اليهودية المؤمنة بالمسيح لم تكن تعرفني بوجهي *
23 * لكنهم كانوا يسمعون فقط * ان ذاك الذي كان يضطهدنا قديما الان هو يبشر بالامانة التي
24 1 كان ينقضها فيما سلف * وكانوا يمجدون الله بي * الفصل الثاني * ثم بعد اربعة عشر
2 سنة صعدت الي اورشليم ايضا مع برنابا واخذت معي تيطوس * وصعدت باعلان واعرضت
عليهم البشارة التي اكرز في الامم واعرضتها على انفراد على الظانين بعلمهم ليلا اسعي في
3 الباطل او اكون قد سعيت * بل ولا تيطوس الذي كان معي اذ كان يونانيا الزم ان يختتن *

Equidem miror quòd tam citò desciveri- 6
tis à Christo qui vos gratiâ suâ vocavit,
ad aliam annuntiationem. Res, quæ ni- 7
hil aliud est, nisi quidam turbant vos, &
volunt invertere annuntiationem Christi.
Verùm si nos, aut Angelus è cœlo annun- 8
tiet vobis quicquam diversum ab eo
quod annuntiavimus vobis, sit segrega-
tus. Ut ante dixi; & nunc iterum di- 9
co; Quicunque annuntiaverit vobis
quod adversatur iis quæ accepistis à no-
bis, sit segregatus. Nunc enim utrùm ho- 10
mines an Deum suadeo? aut quæro homi-
nibus placere? Enimvero si adhuc homi-
nibus placerem, igitur haudquaquam
Christi servus essem. Finis.

Lectio Dominicæ vigesimæ post Pentecosten. Legitur etiam pro Dominica quæ sequitur post Nativitatem.

Heus fratres, notum vobis facio, quòd an- 11
nuntiatio quam annuntiavi, non pertinet
ad hominem, Nec eam ego accepi ab ho- 12
mine, nec eam sum edoctus: sed revelatio
est Jesu Christi. Jam enim audistis meam 13
olim vivendi rationem in religione Ju-
daica, quòd persequebar Ecclesiam Dei
persecutione summum gradum superante,
eámque destruebam. Et eram in religione 14
Judaica proficiens plus quàm multi coæ-
tanei mei in genere meo, ferebarque in
dogmata mea paterna zelo quamplu-
rimo. Sed quando placuit Deo qui me 15
segregavit ab utero matris meæ, & vo-
cavit me per gratiam suam, Ut revela- 16
ret filium suum in me, ut eum annuntia-
rem inter Gentes: illico, non significavi
apud carnem & sanguinem, Neque ascen- 17
di Jerosolymam ad Apostolos qui ante me
erant: sed abii in Balcam, (urbs est in
Syria) *& denuo reversus sum Damas-*
cum. Deindè tribus post annis ascendi 18
Jerosolymam, ut viserem Petrum: man-
sique apud eum dies quindecim. Nec vi- 19
di quenquam ex Apostolis alium, præter
Jacobum fratrem Domini. Finis.

Incipe reliquam lectionem feriæ quintæ.

Porrò verba quæ scribo, ecce coram Deo 20
dico non esse commentitia. Deindè veni 21
ad climata Syriæ & Ciliciæ. Ecclesiæ 22
autem Judææ in Christum credentes, non
me noverant facie mea: Sed solùm au- 23
dierant quòd is qui persequebatur nos
aliquando, nunc annuntiat fidem quam
quondam labefactabat. Et glorifica- 24
bant in me Deum.

CAP. II.

DEindè quatuordecim post annis ite- 1
rum ascendi Jerosolymam cum Barnaba,
& mecum duxi Titum. Ascendi autem 2
ex revelatione, & exposui eis annunti-
ationem quam prædico inter Gentes:
eámque privatim exposui iis qui doctri-
nam suam magna *in opinione habebant,*
ne in vanum currerem, aut cucurrissem.
Sed neque Titus qui mecum erat, cùm esset Græcus, coactus fuit circuncidi. 3

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

12 ወአንሂ ፡ አኮ ፡ ዘእምኀበ ፡ ሰብእ ፡ ዘነሣእክዎ ፡ ወሊሂ ፡ መሀርኒዮ ፡ ዳእሙ ፡ በዘ ፡ ከሠተ ፡ ሊተ ፡
13 ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወሰማዕክሙ ፡ ግዕዝየ ፡ ዘትካት ፡ ዘአመ ፡ ሀለውኩ ፡ ውስተ ፡ አይሁድ ፡
14 ከመ ፡ ፈድፋደ ፡ ሰደድኩ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያና ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወአመንዘዝክዎሙ ፡፡ ወገበር
ኩ ፡ ውስተ ፡ አይሁድ ፡ ፈድፋደ ፡ እምኵሉ ፡ ቢጽየ ፡ በውስተ ፡ ሕዝብየ ፡ እስመ ፡ ፈድፋደ ፡ ኮን
15 ኩ ፡ ቀናኤ ፡ ለሕገ ፡ አበዊየ ፡፡ ወአመሰ ፡ ፈቀደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘአውፅአኒ ፡ እምከርሠ ፡ እ
16 ምየ ፡ ወጸውዐኒ ፡ በጸጋሁ ፡፡ ወከሠተ ፡ ሊተ ፡ ወልዶ ፡፡ ከመ ፡ እስብክ ፡ ለአሕዛብ ፡ በስሙ ፡፡
17 ወኢተመየጥኩ ፡ ሶቤሃ ፡ ኀበ ፡ ሥጋየ ፡ ወደምየ ፡፡ ወኢዐርጉ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ኀበ ፡ ሐዋርያት ፡
ቀደምትየ ፡ ወሖርኩ ፡ ብሔረ ፡ ዐረብ ፡ ወካዕበ ፡ ተመየጥኩ ፡ ደማስቆ ፡፡
18 ወእምድኅረ ፡ ሠለስቱ ፡ ዓመት ፡ ዐረጉ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ እርአዮ ፡ ለኬፋ ፡ ወነበርኩ ፡ ኀቤሁ ፡
19 መዋዕለ ፡ ዕሡረ ፡ ወኀምስ ፡፡ ወኢያአምር ፡ ባዕደ ፡ ሐዋርያተ ፡ ዘእንበለ ፡ ያዕቆብሃ ፡
20 እኁሁ ፡ ለእግዚእነ ፡፡ ወዝኒ ፡ ጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ ናሁ ፡ ቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡
21 ከመ ፡ ኢይሔሱ ፡፡ ወበጺሕየ ፡ ደወለ ፡ ቂልቂያ ፡ ወሶርያ ፡፡ ወኢያአምሩኒ ፡ ቤቱ ፡
22 ክርስቲያን ፡ ዘብሔረ ፡ ይሁዳ ፡ ዘበ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወዳእሙ ፡ ሰምዑ ፡ ዝኩአ ፡ ዘትካ
23 ት ፡ ይሰድድ ፡ ይእዜ ፡ ይሜሕር ፡ ሀይማኖተ ፡፡ ወይሴብሕዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡
24 በእንቲአየ ፡፡

ፀ

1 ወእምድኅረ ፡ አሰርቱ ፡ ወአርባዕቱ ፡ ዓም ፡ ዐርጉ ፡ ካዕበ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ምስለ ፡፡ በ
2 ርናባስ ፡ ወነሣእክዎ ፡ ለቲቶ ፡፡ ወዐረጉ ፡ በዘ ፡ አስተርአየኒ ፡ ወነገርክዎሙ ፡ ዘከመ ፡
መሀርኩ ፡ ወሰበኩ ፡ ለአሕዛብ ፡ በበሕቲትነ ፡ ለእለ ፡ ይትሐዘቡኒ ፡ ከመ ፡ ለከንቱ ፡
3 እረውጽ ፡ ወእትበደር ፡፡ ወቲቶሰ ፡ ዘምስሌየ ፡ እንዘ ፡ አረሚ ፡ ውእቱ ፡ አገበር
ዎ ፡ ይትገዘር ፡፡

Et ego quidem, non ab hominibus accepi eam, neque eruditione meâ, sed in quo 12
modo revelavit mihi Jesus Christus. Et audistis conversationem meam anti- 13
quam, quando fui inter Judæos, quomodo abundantèr persequutus fui domum
Christianam Dei, & exprobravi vos. Et profeci inter Judæos plus quàm omnes 14
consodales mei, in natione mea, quoniam abundantiùs fui æmulator legis paternæ
meæ. Et quando placuit Deo qui eduxit me ex utero matris meæ, & vocavit me 15
in gratiam suam. Et revelavit mihi filium suum, ut prædicarem populo in no- 16
mine ejus, & non conversus sum tunc ad corpus meum & sanguinem meum.
Neque ascendi Hierosolymam ad Apostolos antecessores meos, sed adivi regionem 17
Arabiæ, & iterum reversus sum Damascum. Et post tres annos ascendi Hi- 18
erosolymam videre Chepham, & mansi apud eum dies quindecim. Et nesciebam 19
alium Apostolorum, præter Jacobum fratrem Domini nostri. Et quæ scripsi vobis, 20
ecce coram Deo quòd non mentior. Et quum venissem in regionem Ciliciæ & Sy- 21
riæ, Non cognoscebant me domus Christianorum regionis Judææ, quæ in Christo 22
erant. Sed solùm audierant quod *ipse qui olim persequebatur, nunc docet* 23
fidem. Et glorificabant Deum propter me. 24

CAP. II.

ET post quatuordecim annos ascendi iterum Hierosolymam cum Barnaba, & as- 1
sumpsi Titum. Et ascendi secundùm quod commonstratum fuit mihi & nuntia- 2
vi iis quo modo docui, & prædicavi populo inter nos, qui in pretio mihi fuit,
quòd frustrà cucurrissem & contendissem. Sed Titum qui mecum erat, quum es- 3
set Gentilis, coëgerunt circumcidi.

Propter autem subintroductos falsos fratres, qui subintroierunt explorare
4 Διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι
libertatem nostram quam habemus in Christo Jesu, ut nos in servitutem redigerent.
τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς (α) καταδουλώσωνται.
Quibus neque ad horam cessimus subjectione, ut veritas Evangelii per-
5 Οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου (β) δια-
maneat apud vos. Ab autem visis esse aliquid, (quales aliquando fuerint, nihil
6 μείνῃ πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, (ὁποῖοί ποτε ἦσαν, οὐδέν
mihi differt: Faciem Deus hominis non accipit.) Mihi enim
μοι διαφέρει· πρόσωπον (γ) Θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει.) ἐμοὶ γὰρ
in pretio habiti, nihil contulerunt. Sed econtrà, videntes quòd creditū est mihi
7 οἱ δοκοῦντες, οὐδὲν προσανέθεντο. Ἀλλὰ τοὐναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι
Evangelium præputii, sicut Petro circumcisionis. (Nam operatus
8 τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς. (Ὁ γὰρ ἐνεργήσας
Petro in Apostolatum circumcisionis, operatus est & mihi in Gentes.) Et
9 Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε (δ) καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη.) Καὶ
cognoscentes gratiam datam mihi, Jacobus, & Cephas, & Joannes, illi visi
γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος, καὶ Κηφᾶς, καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες
columnæ esse, dextras dederunt mihi & Barnabæ, societatis: ut nos in
στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας· ἵνα ἡμεῖς (ε) εἰς
Gentes, ipsi autem in circumcisionem: Tantùm autem pauperum ut meminis-
10 τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· Μόνον δὲ τῶν πτωχῶν ἵνα μνημο-
semus: quod etiam studui id ipsum facere. Cùm autem venisset Petrus
11 νεύωμεν· ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. Ὅτε δὲ ἦλθε (ζ) Πέτρος Γ'
in Antiochiam, in faciem ei restiti: quia notandus erat. Antè
12 εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην· ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. Πρὸ
enim venire quosdam à Jacobo, cum Gentibus simul edebat: cùm autem venissent,
τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον,
subduxit & separavit seipsum, timens eos ex circumcisione. Et consi-
ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. Καὶ συνυπ- 13
simulabant ei & cæteri Judæi: ita ut & Barnabas simul abduceretur eorum
εκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι· ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν
simulatione. Sed cùm vidissem quòd non recto pede incederent ad veritatem
τῇ ὑποκρίσει. Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν 14
Evangelii, dixi Petro coram omnibus; Si tu Judæus exi-
τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ (η) Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρ-
stens, gentiliter vivis, & non Judaicè, quid Gentes cogis Judaizare?
χων, ἐθνικῶς (θ) ζῇς, καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς, τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν;
Nos naturâ Judæi, & non ex Gentibus, peccatores: Scientes quòd non justifi-
Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν, ἁμαρτωλοί· Εἰδότες ὅτι οὐ δικαι- 15
catur homo ex operibus legis, si non per fidem Jesu Christi: & nos 16
οῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως (ι) Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ἡμεῖς
in Christum Jesum credidimus, ut justificaremur ex fide Christi, & non
εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ, καὶ οὐκ
ex operibus legis: propter quod non justificabitur ex operibus legis omnis caro. Si
ἐξ ἔργων νόμου· (κ) διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σάρξ. Εἰ 17
verò quærentes justificari in Christo, reperiamur & ipsi peccatores, numquid
δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ, εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἆρα
Christus peccati minister? Absit Si enim quæ destruxi, hæc iterum
Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα ταῦτα πάλιν 18
ædifico, prævaricatorem meipsum constituo. Ego enim per legem legi
οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν (λ) συνίστημι. Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ 19
mortuus sum, ut Deo vivam: Christo concrucifixus sum.
ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω· Χριστῷ συνεσταύρωμαι.

ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) καταδουλώσουσιν. (β) διαμένῃ (γ) ὁ Θεὸς (δ) κἀμοὶ (ε) μὲν εἰς (ζ) Κηφᾶς (η) Κηφᾷ (θ) καὶ οὐχ Ἰουδαϊκῶς ζῇς, πῶς τὰ (ι) Χριστοῦ Ἰησοῦ· (κ) ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα (λ) συνιστάνω.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]

Porrò de falsis fratribus qui ingressi sunt ad 4
nos, ut explorarent libertatem quem habemus in Jesu Christo, ut in servitutem nos redigerent: Ne ad horæ quidem plenitudi- 5
nem abjecimus nos ad subjectionem eorum, ut veritas evangelii permaneret apud vos.
Illi autem qui censebantur esse aliquid (qua- 6
les verò fuerint, non est mihi curæ: Deus enim facies hominum non accipit) illi quidem ipsi nihil mihi addiderunt. Imò contrà: 7
viderunt enim mihi concreditum esse Evangelium præputii, sicut concredita est Cephæ Circumcisio. Is enim qui hortatus est Ce- 8
pham ad Apostolatum circuncisionis, hortatus me quoque est ad Apostolatum Gentium.
Quumque cognovissent gratiam quæ mihi 9
data est, Jacob, & Cephas, & Johannes, qui quidem existimabantur esse columnæ, dextram societatis dederunt mihi & Barnabæ, ut nos inter Gentes, ipsi verò in circumcisionem. Tantùm ut pauperum memores esse- 10
mus: proindè mihi curæ fuit hoc ipsum agere.

Quotidiè. 4.

Quum autem venisset Cepha Antiochiam, 11
in faciem illius illum coargui, quoniam offendebantur in eo: Quòd antequam ve- 12
nissent quidam à Jacob, cum Gentibus comederet: quum autem venissent, subduxisset sese ac separâsset, quippe qui timeret ab eis qui ex circumcisione erant. Et huic se sub- 13
miserant unà cum eo cæteri quoque Judæi, ita ut & Barnaba abductus esset ad assentandum vultibus eorum. Quumque vidissem 14
eos non rectà incedere in veritate Evangelii, dixi Cephæ coram omnibus; Si tu Judæus quum sis, gentiliter vivis, & non Judaicè, quomodò cogis Gentes Judaico more vivere? Si enim nos qui propriâ naturâ Ju- 15
dæi sumus, nec sumus ex Gentibus peccatores: Quandoquidem scimus non justificari 16
hominem ex operibus legis, sed per fidem Jesu Christi: etiam nos in Jesum Christum credidimus, ut ex fide Christi justificaremur, non autem ex operibus Legis: quoniam ex operibus Legis non justificatur omnis caro.

Ad adorationem crucis. 5.

Quòd si dum studemus justificari per Chri- 17
stum, reperimur & ipsi peccatores, ergò Jesus Christus minister est peccati. Absit. Si 18
enim quæ demolitus sum, ea rursum ædifico, meipsum transgressorem mandati exhibeo.
Siquidem ego per Legem Legi mortuus sum, 19
ut Deo vivam, & unà cum Christo crucifixus sum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 በእንተ ፡ ቢጸ ፡ እለ ፡ ተበውሉ ፡ ከመ ፡ ያስተኃድጽዋ ፡ ለግዕዛኒነ ፡ ዘረከብነ ፡ በክርስቶስ ፡
5 ኢየሱስ ፡፡ ከመ ፡ ይቅንዩነ ፡፡ እለ ፡ ኢነሐሰቦሙ ፡ ወኢከመ ፡ ምንትኒ ፡ ከመ ፡ ይእመኑ ፡
6 በጽድቅ ፡ ትምህርቱ ፡፡ ወእለሰ ፡ ብሉ ፡ ሙኑ ፡ ከማነ ፡ እሮ ፡ እሙንቱ ፡ ትካት ፡
ወኢተሰ ፡ አልቦ ፡ ዘይረክበኒ ፡ እምዝንቱ ፡ እስመ ፡ ኢያደሉ ፡ ለገጸ ፡ ሰብእ ፡ እግዚአብሔ
7 ር ፡፡ ወእለኒ ፡ ይትሐዘቡኒ ፡ አልቦ ፡ ዘይብሉኒ ፡፡ ዘእንበለ ፡ ዘኢይትማሰል ፡ ነገረ ፡
አ[illegible]ሚሮሙ ፡ ከመ ፡ ተአምኑኒ ፡ ትምህርትየ ፡ በኀበ ፡ አሕዛብ ፡ በከመ ፡ ትምህርቱ ፡ ለጴ
ጥሮስ ፡ በኀበ ፡ አይሁድ ፡፡

Propter fratres qui intrârunt inter nos, ut explorarent libertatem nostram, 4
quam adepti sumus in Christo Jesu, ut prædominarentur nobis. Quos non repu- 5
tamus omninò, ut permaneant in veritate doctrinæ ejus, & de illis qui dicunt; Quis 6
sicut nos? qualescunque fuerunt olim, nihil est quod mihi intersit de hoc, quoniam non placet personis hominum Deus, & qui in pretio erant mihi, nihil dicebant mihi: Præter hunc non placentem sermonem quum notum feceram illis, quòd pro- 7
fessi sunt doctrinam meam apud Gentes, sicut doctrinam Petri apud Judæos.

Versio VULGATA LATINA.

4 Sed propter ſubintroductos falſos fratres, qui ſubintroierunt explorare liberta-
tem noſtram, quam habemus in Chriſto Jeſu, ut nos in ſervitutem redigerent.
5 Quibus neque ad horam ceſſimus ſubjectione, ut veritas Evangelii permaneat
6 apud vos: Ab iis autem, qui videbantur eſſe aliquid, (quales aliquando fue-
rint, nihil meâ intereſt. Deus perſonam hominis non accipit:) mihi enim qui
7 videbantur eſſe aliquid, nihil contulerunt. Sed econtrà cùm vidiſſent quòd cre-
8 ditum eſt mihi Evangelium præputii, ſicut & Petro circumciſionis: (Qui enim
operatus eſt Petro in Apoſtolatum circumciſionis, operatus eſt & mihi inter Gen-
9 tes:) Et cùm cognoviſſent gratiam, quæ data eſt mihi, Jacobus, & Cephas, &
Joannes, qui videbantur columnæ eſſe, dextras dederunt mihi & Barnabæ ſoci-
10 etatis: ut nos in Gentes, ipſi autem in circumciſionem: Tantùm ut pauperum
11 memores eſſemus: quod etiam ſolicitus fui hoc ipſum facere. Cùm autem ve-
12 niſſet Cephas Antiochiam, in faciem ei reſtiti, quia reprehenſibilis erat. Priùs
enim quàm venirent quidam à Jacobo, cum Gentibus edebat: cùm autem veniſ-
ſent, ſubtrahebat & ſegregabat ſe, timens eos qui ex circumciſione erant. Et ſi- 13
mulationi ejus conſenſerunt cæteri Judæi, ita ut & Barnabas duceretur ab eis in il-
lam ſimulationem. Sed cùm vidiſſem quòd non rectè ambularent ad veritatem 14
Evangelii, dixi Cephæ coram omnibus; Si tu, cùm Judæus ſis, gentiliter vivis, &
non Judaicè: quomodò Gentes cogis Judaizare? Nos naturâ Judæi, & non ex 15
Gentibus peccatores. Scientes autem quòd non juſtificatur homo ex operibus le- 16
gis, niſi per fidem Jeſu Chriſti: & nos in Chriſto Jeſu credimus, ut juſtificemur ex
fide Chriſti, & non ex operibus legis: propter quod ex operibus legis non juſtifi-
cabitur omnis caro. Quòd ſi quærentes juſtificari in Chriſto, inventi ſumus & 17
ipſi peccatores, numquid Chriſtus peccati miniſter eſt? Abſit. Si enim quæ de- 18
ſtruxi, iterùm hæc ædifico: prævaricatorem me conſtituo. Ego enim per legem, 19
legi mortuus ſum; ut Deo vivam: Chriſto confixus ſum cruci.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 فاما عن الاخوة الكذبة الغرباء الذين حسوا ليتجسسوا حريتنا التي لنا بيسوع المسيح *
5 حتى يستعبدونا * فلم ندعن لطاعتهم * ولا قدر ساعة . ليبقى صدق البشارة عندكم *
6 * قراءة الجمعة من الجمعة الرابعة عشر بعد العنصرة . * فاما الظانون انهم
سيا كيف ما كانوا قديما فلم يفضلوا علي شيا . لان الله لن يحابي وجه انسان . لان الظانين
7 بذاتهم ما عرضوا علي شيا * بل بالعكس لما ابصروا انني قد اوعبت على بشارة ذوي
8 العلقة . كما اوعبن بطرس على ذوي الختانة * لان الذي ايد بطرس في رسالة ذوي الختانة *
9 ايدني انا في الامم * واذ علم يعقوب والصفا ويوحنا الظانون انهم عمد . بالنعمة التي اعطيتها
10 اعطوني ولبرنابا مصافحة يمين شركة . لنكون نحن للامم . وهم للختانة * وان نكون
نذكر المساكين فقط . الامر الذي حرصت ان اصنعه *
11 * قراءة الاثنين من الجمعة الخامسة عشر بعد العنصرة . * واذ جاء بطرس الى
12 انطاكية . قاومته مواجهة لانه كان ملوما * لانه قبل ورود قوم من عند يعقوب كان ياكل
13 مع الامم ويعاشرهم * ولما جاوزوا انقبض وميز ذاته منهم . خايفا من ذوي الختانة * وراياه
14 معا وباقي اليهود . حتى وبرنابا انقاد لمراياتهم * لكنني لما رايتهم ما يعملون اقدامهم في صدق
البشارة مستويا قلت لبطرس بحضرة كافتهم * ان كنت انت يهوديا وها انت تعيش معاشا
15 امميا لا يهوديا . فلم تلزم الامم ان يتهودوا * نحن يهود بغريزتنا ولسنا من الامم خطاة .
16 * الاحد الحادي وعشرين بعد العنصرة وايضا للاحد الذي بعد الصليب . * فاذ قد
علمنا ان الانسان لن يزكي من اعمال الشريعة الا بامانة يسوع المسيح . امنا نحن بيسوع المسيح
لكيما نزكينا امانة المسيح لا اعمال الشريعة . لان اعمال الشريعة لن تزكي كل بشر . تم الاثنين .
17 * فان كنا اذ التمسنا ان نزكي بالمسيح نوجد ونحن خطاة . افترى المسيح خادم الخطية
18 حاشا * والمعتقدات التي نقضتها ان كنت ارجع فابنيها انفسها ايضا . فساوضح ذاتي مخالفا
19 * لانني انا بالشريعة مت عن الشريعة لاعيش لله . وقد صلبت مع المسيح .

Verùm quoad alienos falſos fratres, qui 4
ſe retraxerunt ut contaminarent liberta-
tem noſtram quam habemus in Jeſu
Chriſto, ut nos in ſervitutem adigerent:
Non acquievimus obedientiæ illorum, ne 5
horulæ quidem ſpatio: ut veritas Evan-
gelii apud vos maneret.

Lectio Feriæ ſextæ hebdomadis decimæ quartæ poſt Pentecoſten.

Qui autem arbitrantur ſe eſſe aliquid, 6
qualeſcunque olim fuerint, nullatenus
mihi præſtant. Deus enim nullius homi-
nis vultui aſſentatur. Nam qui bonam
de ſe ipſis habent opinionem, nihil mihi
expoſuerunt. Imò contrà, quum vidiſſent 7
concreditam mihi fuiſſe annuntiationem
Præputiatorum, quemadmodum concre-
diti fuerant Petro Circuncisi: (Qui 8
enim Petrum roboravit in legatione ad
Circunciſos, me roboravit inter Gentes:)
Quumque cognoviſſent Jacobus & Ce- 9
phas & Johannes, qui putant ſe eſſe co-
lumnas, gratiam quæ data eſt mihi: de-
derunt mihi et Barnabæ contactum dex-
teræ ſocietatis, ut nos eſſemus pro Gen-
tibus, ipſi verò pro Circuncisione: Utque 10
ſolùm meminiſſemus pauperum: quam
rem ſtudui facere.

Lectio feriæ ſecundæ hebdomadis decimæ quintæ poſt Pentecoſten.

Cùm autem veniſſet Petrus Antiochi- 11
am, coràm illi reſtiti, eo quòd repreben-
ſibilis eſſet. Nam ante adventum quo- 12
rundam à Jacobo, cum Gentibus edebat
ac verſabatur: quum autem veniſſent,
continuit ac ſeparavit ſe ab eis, metu-
ens Circunciſos: Et ſimulaverunt unà 13
cum ipſo reliqui etiam Judæi: adeo ut
& Barnabas abductus eſſet ad illorum
ſimulationem. Verùm ubi vidiſſem eos 14
non rectà movere pedes ſuos in veritate
Evangelii, dixi Petro, omnibus iis præ-
ſentibus, Si tu cùm ſis Judæus, ecce ta-
men vivis vitam Gentilem, non Judai-
cam, cur Gentes Judaizare compellis?
Nos ex indita nobis natura Judæi ſu- 15
mus, & non ex Gentibus peccatores.

Dominicâ vigeſimâ primâ poſt Pentecoſten. Itemque pro Dominica poſt Crucem.

Cùm ergo ſciamus non juſtificari homi- 16
nem ex operibus Legis, ſed per fidem in
Jeſum Chriſtum: credimus etiam nos in
Jeſum Chriſtum, ut juſtificet nos fides
Chriſti, non opera Legis: quandoquidem
opera Legis non juſtificant ullam car-
nem. Finis.

Feriâ ſecundâ.

Quòd ſi dum quærimus juſtificari per 17
Chriſtum, reperimur & ipſi peccatores:
num Chriſtus miniſter peccati eſt? Ab-
ſit. Et quidem ſi opiniones quas deſtru- 18
xi, revertar eaſdemque rurſus ædificem,
ſanè declarabo meipſum contrarium:
Quandoquidem ego per Legem mortuus 19
ſum Legi, ut viverem Deo: & jam cru-
cifixus ſum unà cum Chriſto,

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወወእቱ ፡ ዘአርድኦ ፡ ለጴጥሮስ ፡ በመልእክቱ ፡ ዘመንገለ ፡ አይሁድ ፡ አርድአኒ ፡ ሊተኒ ፡
9 ውስተ ፡ ሕዝብ ፡፡ ወያእምሩ ፡ ጸጋሁ ፡ ዘወሀበኒ ፡ ያዕቆብ ፡ ወኬፋ ፡ ወዮሐንስ ፡ እለ ፡
ይብልዎሙ ፡ አዕማድ ፡ እሙንቱ ፡ የማኖሙ ፡ መጠዉኒ ፡ ምስሌ ፡ በርናባስ ፡ ከመ ፡ ንሱተ
10 ፍ ፡ ወእሙንቱ ፡ ይሑሩ ፡ ኀበ ፡ አይሁድ ፡ ወንሕነኒ ፡ ኀበ ፡ አረሚ ፡፡ ዳእሙ ፡ ከ
11 ሙ ፡ ንዘክሮሙ ፡ ለነዳያን ፡፡ ወበእንተዝ ፡ ጽህቁ ፡ እግበሮ ፡ ለዝንቱ ፡፡ ወአመ ፡ መጽ
12 አ ፡ ኬፋ ፡ አንጾኪያ ፡ ተቈወምዎ ፡ ቅድመ ፡ ገጹ ፡ እስመ ፡ ግእዝዎ ፡፡ እስመ ፡ ዘእንበ
ለ ፡ ይምጽኡ ፡ እምኀበ ፡ ያዕቆብ ፡ በልዐ ፡ ምስለ ፡ አረሚ ፡ ወአመ ፡ መጽአኩ ፡ ተግሕ
13 ሦሙ ፡ እስመ ፡ ይፈርሆሙ ፡ ለእለ ፡ እምአይሁድ ፡፡ ወአድለውሙ ፡ ሎቱ ፡ እሙንቱሂ ፡
14 አይሁድ ፡ ወበርናባስ ፡ ኀበረ ፡ በአድልዎቶሙ ፡፡ ወሶበ ፡ ርኢኩ ፡ ከመ ፡ ኢያርትዑ ፡
ግብሮሙ ፡ ኀበ ፡ ጽድቀ ፡ ትምህርቱ ፡ እቤሎ ፡ ለኬፋ ፡ በቅድመ ፡ ኵሉ ፡ ሶበ ፡ አንተ ፡
እንዘ ፡ አይሁዳዊ ፡ አንተ ፡ በሕገ ፡ አረሚ ፡ ትነብር ፡ ወአኮ ፡ በሕገ ፡ አይሁድ ፡
15 እፎ ፡ እንከ ፡ ታጌብሮሙ ፡ ለአረሚ ፡ ይትሃውዱ ፡፡ ወይቤ ፡ ንሕነሰኬ ፡ በአማን ፡ አ
16 ይሁድ ፡ ወአኮ ፡ እምሕዝብ ፡ ኃጥኣን ፡፡ ታአምሩ ፡ ከመ ፡ ኢይጸድቅ ፡ ሰብእ ፡ በገ
ቢረ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት ፡ እመ ፡ አኮ ፡ ዳእሙ ፡ በአሚን ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወንሕነኒ ፡
አመነ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ከመ ፡ ንጽድቅ ፡ በአሚን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወአኮ ፡
በገቢረ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት ፡ እስመ ፡ በገቢረ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት ፡ ኢይጸድቅ ፡ ኵሉ ፡ ዘነፍ
17 ስ ፡፡ ወእለሰ ፡ ይፈቅዱ ፡ ይጽደቁ ፡ በክርስቶስ ፡ ኮነሆሙ ፡ ከመ ፡ ኃጥኣን ፡፡ ክርስቶ
18 ስ ፡ እንከ ፡ ሳእከ ፡ ኃጢአትኑ ፡ እንጋ ፡ ሐሰ ፡፡ እመሰኬ ፡ ዝኩ ፡ ዘነሠትኩ ፡ ኪያሁ ፡
19 ከመ ፡ አሐንጽ ፡ ዐላዌ ፡ ረሰይኩ ፡ ርእስየ ፡፡ አንሰኬ ፡ በእንተ ፡ ሕግ ፡ ዘበሕጉ ፡
ሞትኩ ፡ እሐዩ ፡ ወተሰቀልኩ ፡ ምስለ ፡ ክርስቶስ ፡፡

Et ille qui cooperatus eſt Petro in miniſterio ſuo quod apud Judæos erat, coopera- 8
tus eſt etiam mihi in Gentibus. Et cum cognoviſſent gratiam ejus qui mihi dedit, 9
Jacobus & Cephas & Johannes, quos vocant columnas, ipſi dextras ſuas dede-
runt mihi cum Barnaba, ut conſociaremus: & illi abierunt ad Judæos & nos
quidem ad Gentes. Solummodo ut meminiſſemus pauperum, & propterea ſoli- 10
citus fui facere hoc. Et quum veniſſet Cephas Antiochiam, reſtiterunt ei co- 11
ram facie ſua, quia indignati ſunt ei. Quoniam antequàm veniſſent quidam 12
à Jacobo, edebat cum Gentibus, & quando veniſſem, ſeceſſit ab iis quia time-
bat illos qui erant è Judæis. Et complacuerunt ei iſti Judæi, & Barna- 13
bas conſociatus fuit in ſimulatione eorum. Et quum vidiſſem quòd non dire- 14
xiſſent opera ſua ad veritatem doctrinæ, dicebam Cephæ coram omnibus; Quum
tu ſis Judæus, ſecundùm legem Gentium vitam agis, & non ſecundùm legem
Judæorum: quomodo igitur cogis Gentes Judaizare? Et dixit; Nos igitur ve- 15
rè Judæi, & non è Gentibus peccatores. Scitis quòd non juſtificatur homo in 16
præſtando præceptum legis, ſed ſolummodo in credendo in Jeſum Chriſtum: &
nos credidimus in Jeſum Chriſtum, quòd juſtificabimur in credendo in Jeſum
Chriſtum, & non in præſtando præceptum legis, quia in præſtando præceptum legis
non juſtificabitur ullum animal. Et volentes juſtificari in Chriſto ſumus ipſi, 17
ſicut peccatores: an Chriſtus exinde miniſter eſt peccati igitur? Abſit. Si igitur 18
iſtum quem deſtruxi, eundem etiam ædificem, tranſgreſſorem conſtitui meipſum.
Ego igitur per legem, qui in lege ejus mortuus fui, vivam. Et crucifixus ſum cum 19
Chriſto.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ͂ ΠΡΟ͂Σ ΓΑΛΑ͂ΤΑΣ. ΚΕΦ. Γ'. Δ'. Ε'. ς'. Ζ'.

Vivo autem, non *amplius* ego: vivit verò in me Christus. Quod autem nunc vivo in car-
20 Ζῶ δὲ, οὐκ ἔτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός. ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρ-
ne, in fide vivo filii Dei *diligentis* me, & *tradentis* semet-
κὶ, (μ) ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με, καὶ παραδόντος ἑ-
ipsum pro me. Non abjicio gratiam Dei. Si enim per legem ju-
21 αυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. εἰ γὰρ διὰ νόμου δι-
stitia, ergò Christus gratis mortuus est.
καιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

MS. A. (μ) ἐν πίστει τῇ τοῦ

CAP. III. γ'.

O insensati Galatæ, quis vos fascinavit veritati non *obsequi*, quibus
1 Ὦ Ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς (α) ἐβάσκανε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, οἷς
ob oculos Jesus Christus *proscriptus* est, in vobis crucifixus? Hoc
2 κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς (β) προεγράφη, ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος; Τοῦτο
solùm volo discere à vobis; Ex operibus legis Spiritum accepistis, an ex
μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, Ἐξ ἔργων νόμου τὸ Πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ
auditu fidei? Sic *insensati* estis, *incepti* spiritu, nunc carne con-
3 ἀκοῆς πίστεως; Οὕτως ἀνόητοί ἐστε, ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπι-
summemini? Tanta passi estis *frustrà? si modò & frustrà.* *Ille* ergò *subministrans*
4 5 τελεῖσθε; Τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ. Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν
vobis Spiritum, & *efficiens* virtutes in vobis: ex operibus legis, an ex
ὑμῖν τὸ Πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων (γ) νόμου ἢ ἐξ
auditu fidei? Sicut Abraham credidit Deo, & reputatum est illi ad
6 ἀκοῆς πίστεως; Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς
justitiam. Cognoscite ergò quia qui ex fide, ii sunt filii Abraam.
7 δικαιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ.

Providens autem Scriptura, quia ex fide justificat Gentes Deus, *prævan-*
8 Προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ, ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ Θεὸς, προευην-
gelizavit Abrahæ; Quia benedicentur in te omnes Gentes. *Ita-*
γελίσατο τῷ Ἀβραὰμ, Ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. Ὥσ- 9
que qui ex fide, benedicentur cum fideli Abraham. Quicunque enim ex ope-
τε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔρ- 10
ribus legis sunt, sub *execratione* sunt: Scriptum est enim; *Execrabilis* omnis
γων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν εἰσί· Γέγραπται γὰρ, (δ) Ἐπικατάρατος πᾶς
qui non permanserit in omnibus *scriptis* in libro legis, *ad fa-*
ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποι-
ciendum ea. Quoniam autem in lege nemo justificatur apud Deum,
ῆσαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ Θεῷ, 11
manifestum: quia justus ex fide vivet. *At* lex non est ex
δῆλον· ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. Ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ 12
fide: sed *faciens* ea *homo*, vivet in illis. Christus nos
πίστεως· ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς 13
redemit de *execratione* legis, factus pro nobis *execratio*: (Scri-
ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν (ε) κατάρα· (γέ-
ptum est enim; *Execrabilis* omnis *suspensus* in ligno.) Ut in
γραπται γὰρ, Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου.) Ἵνα εἰς τὰ 14
Gentes benedictio Abrahæ fieret in Christo Jesu, ut pollicitationem
ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν
Spiritûs accipiamus per fidem. Fratres, (secundùm hominem
τοῦ Πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως. (ζ) Ἀδελφοὶ, κατὰ ἄνθρωπον 15
dico,) tamen hominis *authenticum* testamentum nemo *abrogat* aut superor-
λέγω,) ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσ-
dinat.
σεται.

Κεφ. γ'. MS. A. (α) ἐβάσκανεν, * οἷς (β) προεγράφη ἐσταυρωμένος; (γ) νόμου τὸ Πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; Καθὼς (δ) Ὅτι ἐπικατάρατος (ε) κατάρα· ὅτι γεγ......, (ζ) Κατὰ ἄνθρωπον λέγω, ἀδελφοὶ, ὅμως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]

Proinde jam non ego vivo, sed vivit in me 20
Christus: & hanc *vitam* quam nunc vivo in
carne, per fidem filii Dei vivo, qui dilexit
me, ac dedit semetipsum pro me. Non de- 21
nego gratiam Dei. Si enim per Legem est
justitia, Christus frustrà mortuus est.

CAP. III.

O Dementes Galatæ, quis vobis invidet? 1
nam ecce quasi pingendo depictus fuerat co-
ram oculis vestris Jesus Christus crucifixus.
Hoc tantùm velim à vobis scire, ex operi- 2
bus Legis accepistis Spiritum, an ex auditu
fidei? Itáne stulti estis, ut quum spiritu 3
inceperitis, nunc carne absolvatis? Et 4
hæc omnia frustrà sustinuistis? at utinam &
frustrá. Qui ergò indidit vobis spiritum, & 5
edit virtutes in vobis, ex operibus Legis,
an ex auditu fidei *id agit?* Quemadmo- 6
dum credidit Abraham Deo, & reputatum
est ei ad justitiam, Scitote igitur eos qui 7
sunt ex fide, filios esse Abrahami. Quum 8
enim præsciret Deus per fidem justificatum
iri Gentes, prænuntiavit Abrahamo, prout
ait Scriptura sancta, In te benedicentur
omnes gentes. Itaque fideles benedicun- 9
tur in Abraham fideli. Quotquot enim 10
sunt ex operibus Legis, execrationi subji-
ciuntur. Scriptum est enim, Execrabilis o-
mnis qui non præstiterit quæcunque scripta
sunt in Lege ista. Quòd autem nemo ju- 11
stificetur in Lege apud Deum, illud est ma-
nifestum, quandoquidem scriptum est, Ju-
stus in fide vivet. Lex autem ex fide non 12
est, sed quisquis præstiterit ea quæ in illa
scripta sunt, vivet in eis. Porrò Christus 13
nos exemit ab execratione Legis, ipseque
factus est pro nobis execratio. Scriptum
est enim, Execrabilis omnis qui suspendi-
tur in ligno. Ut inter Gentes esset bene- 14
dictio Abrahami per Jesum Christum, ut
nos accipiamus promissionem Spiritûs per
fidem.

Annuntiatio genitricis Dei. 5.

Fratres mei, tanquam inter homines lo- 15
quor, testamentum hominis quod confirma-
tum est, nemo reprobat, aut invertit in eo
quicquam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወሒይወትየሰ ፡ ኀልቀት ፡ ወበሕይወተ ፡ ክርስቶስ፡ሀለውኩ፡፡ ወዝኒ ፡ ዘእሔዩ፡ይእዜ ፡ በሥ
ጋየ ፡ በአሚኑ ፡ በወልዳ ፡ እግዚአብሔር ፡ እሑዱ ፡ ዘአፍቀረኒ ፡ ወመጠወ ፡ ርእሶ ፡ በእንቲአ
21 የ፡፡ ኢይክሕድ ፡ ጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ እስመሰኬ ፡ በገቢረ ፡ ሕገገ ፡ ኦሪት ፡ ይጸደቁ ፡
ለከንቶኬ፡ ሞተ ፡ክርስቶስ፡፡
Γ
1 ኦአብዳን ፡ ሰብአ ፡ ገላቲያ ፡ መኑ ፡ አሕመመክሙ ፡ ከመ ፡ ኢትእመኑ ፡ በጽድቅ ፡ ሳያስ
ተርኢ ፡ ለዐይን፡፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ዘአቅደመ፡ተጽሕፎ፡ በእንቲአሁ፡ ከመ፡ ይሰቀል፡፡
2 ዘንተ፡ ዳእሙ፡ እፈቅድ፡ አእምር፡ በኀቤክሙ፡ በገቢረ፡ ሕገገ፡ ኦሪትኑ፡ ነሣእክሙ፡መንፈስ፡
ቅዱስ፡ አው፡ በሰሚዐ ፡ ሀይማኖትኑ፡፡

Et vita mea defecit, & in vita Christi fui, & hanc vitam *quam vivo nunc in* 20
corpore meo, verè dego *in filio Dei unici, qui dilexit me & tradidit seipsum*
propter me. Non negabo gratiam *Dei, quia si præstando normam justificantur,* 21
frustrà ergò mortuus est Christus.

CAP. III.

O Fatui homines Galatiæ, quis afflixit vos ut non crederitis verè apparen- 1
tem oculis Jesum Christum, de quo præscriptum fuit quòd crucifigeretur? Hoc 2
solummodo vellem scire apud vos, ne faciendo præceptum legis accepistis Spiri-
tum sanctum, vel audiendo fidem?

Versio VULGATA LATINA.

20 Vivo autem, jam non ego: vivit verò in me Christus. Quòd autem nunc
vivo in carne: in fide vivo filii Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum
21 pro me. Non abjicio gratiam Dei. Si enim per legem justitia, ergò gra-
tis Christus mortuus est.

CAP. III.

1 O Insensati Galatæ, quis vos fascinavit non obedire veritati, ante quo-
2 rum oculos Jesus Christus præscriptus est, in vobis crucifixus? Hoc solùm
à vobis volo discere: ex operibus legis Spiritum accepistis, an ex auditu
3 fidei? Sic stulti estis, ut cùm spiritu cœperitis, nunc carne consummemi-
4 ni? Tanta passi estis sine causa? si tamen sine causa. Qui ergò tribuit
5 vobis Spiritum, & operatur virtutes in vobis: ex operibus legis, an ex au-
6 ditu fidei? Sicut scriptum est; Abraham credidit Deo, & reputatum est
illi ad justitiam. Cognoscite ergò, quia qui ex fide sunt, ii sunt filii Abra- 7
hæ. Providens autem Scriptura, quia ex fide justificat Gentes Deus, præ- 8
nuntiavit Abrahæ; Quia benedicentur in te omnes Gentes. Igitur qui ex 9
fide sunt, benedicentur cum fideli Abraham. Quicunque enim ex operibus 10
legis sunt, sub maledicto sunt. Scriptum est enim; Maledictus omnis, qui
non permanserit in omnibus, quæ scripta sunt in Libro legis, ut faciat ea.
Quoniam autem in lege nemo justificatur apud Deum, manifestum est: quia 11
justus ex fide vivit. Lex autem non ex fide, sed, Qui fecerit ea, vivet in 12
illis. Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum: 13
quia scriptum est; Maledictus omnis qui pendet in ligno: Ut in Gentibus 14
benedictio Abrahæ fieret in Christo Jesu, ut pollicitationem Spiritûs accipi-
amus per fidem. Fratres, (secundùm hominem dico,) tamen hominis con- 15
firmatum testamentum nemo spernit, aut superordinat.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * فلست اعيش انا ايضا. وانما المسيح يعيش في. والذي اعيشه الان بالبشر فانما اعيشه
21 في امانة ابن الله الذي احبني واسلم ذاته عني. تم. * التلثا. * لست انكر نعمة الله.
لان العدل ان كان في الشريعة فالمسيح اذا قد مات مجانا.
1 الفصل الثالث. * يا اهل غلاطية يا جهال. من الذي حسدكم الا تذعنوا للحق.
2 يا من قد صور فيكم قديما يسوع المسيح بازاء اعينكم مصلوبا * هذا فقط اشاء ان اعرفه
3 منكم. امن اعمال الشريعة اخذتم الروح ام من سماع الايمان * اهكذا انتم لا فطنة لكم.
4 بدأتم بروح وتتمون الان بالبشر * ومثل هذه الاشياء قد صابتكم باطلا. وليتها باطلا.
5 * فالذي يرزقكم الروح وعمل فيكم قوات. امن اعمال الشريعة. او من سماع الامانة منحكم ذلك.
6 7 * كما ان ابرهيم صدق الله فحسب له ذلك عدلا * اتراكم تعرفون ان الذين من الامانة
اوليك بنو ابراهيم. * قراءة السبت السادس والعشرين. وايضا للسبت الذي قبل الميلاد.
8 * فلسابق علم الكتاب ان الله من الامانة يزكي الامم. تقدم فبشر ابرهيم. ان كافة الامم بك
9 10 يتباركوا * فلذلك الذين من الامانة يتباركون مع ابرهيم المومن * لان جماعة
الذين هم من اعمال الشريعة هم تحت لعنة. لان قد كتب يكون ملعونا من لا
11 يثبت في جميع الفرايض المكتوبة في مصحف الشريعة ليعملها * فاما ان احدا لن
12 يزكي عند الله بالشريعة فذلك واضح. لان الصديق من الامانة يعيش * والشريعة
ليست من الامانة. بل من الانسان الذي ان يعمل فرايضها يحيي بهن. تم.
13 * تمام قراءة السبت الكبير. * فالمسيح ابتاعنا من لعنة الشريعة وصار من اجلنا لعنة.
14 لان قد كتب كل من علق على خشبة ملعون * لتصير بركة ابرهيم الي الامم بيسوع المسيح
لنلحذ بالامانة موعد الروح. تم. * قراءة الاربعا من الجمعة الخامسة عشر بعد العنصرة.
15 * ايها الاخوة فولا يخص الانسان اقول. ومع هذا اذا كان عهد الانسان ووصيته مثبته.
ما يخالفها احد. ولا يامر فيها.

Nec vivo ampliùs ego, sed Christus in me 20
vivit: & tempus quod modò vivo in carne, illud vivo per fidem filii Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Finis.

Feriâ tertiâ.

Non denego gratiam Dei: nam si justitia 21
consistit in lege, Christus igitur frustra mortuus est.

CAP. III.

O Cives Galatiæ, ô dementes, quis vo- 1
bis invidit ne acquiesceretis veritati: ô vos in quibus jam anteà depictus fuerat Jesus Christus ob oculos vestros crucifi-
xus, Hoc solùm scire vellem à vobis, 2
num ex operibus legis acceperitis Spiri-
tum, an ex auditu fidei? Adeone judi- 3
cii expertes estis? In spiritu cœpistis, &
nunc in carne finitis? Et tales res fru- 4
stra vobis acciderunt? & ô utinam fru-
stra. Qui igitur suppeditat vobis Spiri- 5
tum, & operatus est in vobis virtutes, num ex operibus legis, an ex auditu fidei talia vobis concessit? Quemadmodum 6
Abraham credidit Deo, & recensitum hoc
illi fuit ad justitiam: Num fortè scitis 7
quòd qui sunt ex fide, ii sunt filii Abrahæ?

Lectio sabbathi vigesimi sexti. Ac præterea pro sabbatho quod præcedit Nativitatem.

Ob præscientiam autem scripturæ quòd 8
Deus ex fide justificet Gentes, prænuntiavit Abrahæ quòd omnes Gentes in te be-
nedicentur. Quapropter qui ex fide sunt, 9
benedicuntur cum Abraham fideli. Omnes 10
enim qui sunt ex operibus legis, sub maledictione sunt: quia scriptum est, Maledictus erit qui non manserit in cunctis sta-
tutis scriptis in libro legis, ut faciat ea. At 11
verò quòd nemo justificetur apud Deum per legem, id manifestum est: siquidem
justus ex fide vivit. Lex autem non est 12
ex fide, sed ex homine; qui si fecerit statuta illius, per ea vivet. Hactenus.

Supplementum lectionis sabbathi maximi, (id est sancti.)

Christus ergò redemit nos à maledictione 13
legis, factúsque est pro nobis maledictio: scriptum est enim; Quisquis appensus
fuerit trabi, maledictus est. Ut benedi- 14
ctio Abrahæ Gentibus cederet per Jesum Christum, ut per fidem acciperemus promissionem Spiritus. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ quintæ post Pentecosten.

O fratres, sermonem homini proprium 15
dico; attamen cùm fuerit fœdus hominis ejusque præceptum confirmatum, nemo contradicit ei, neque dispensat in eo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ከመዝኑ : አብደን : አንትሙ : እምድኅረ : ዘመንፈስ : ቅዱስ : ወጠንክሙ : ገባእክሙ ::
4 ይእዜ : በሕገ : ዘሥጋ : ወደም : ትግበሩ :=፦ ወመጠኑዝ : ሐማምክሙ : ለከንቱ : ረሰ
5 ይክሙ ::=፦ ፫ ወእቱ : ዘይሁበክሙ : መንፈስ : ቅዱስ : ወይገብር : ለክሙ : ኃይለ :
6 በገቢረ : ሕገ : ኦሪትኑ : አው : በሰሚዐ : ሀይማኖትኑ :=፦ በከመ : አብርሃም : አመ
7 ነ : በእግዚአብሔር : ወኮነ : ጽድቀ ::=፦ ሊታአምሩኑ : እንከ : ከመ : እለ : አምኑ :
8 ውሉደ : አብርሃም : እሙንቱ :=፦ እስመ : አቅደሙ : አእምሮ : መጽሐፍ : ከመ : በአ
ሚነ : ያጸድቆሙ : እግዚአብሔር : ለአሕዛብ : አቅደመ : አሰፈዎቶ : እግዚአብሔር : ለ
9 አብርሃም : ከመ : ቦቱ : ይትባረኩ : ኵሉ : አሕዛብ ::=፦ ወይእዜሰኬ : እለ : የአምኑ :
ይትባረኩ : ምስለ : አብርሃም : መእመን ::=፦
በሰብዐ : ሰንበት : ጾም : ኅበ : ይትነበብ ::=፦
10 ፯ ወኵሎሙ : እለ : ውስተ : ሕገ : ኦሪት : ሀለዉ : ውስተ : መርገም : ይነብሩ :: እስመ :
ከመዝ : ይቤ : መጽሐፍ : ርጉመ : ለይኩን : ኵሉ : ዘዝሑፍ : ውስተ : ዝንቱ : መጽሐ
11 ፈ : ኦሪት : ዘሊይፈጽም : ገቢሮቶ :=፦ ወከመሰ : ሊይጸድቁ : በገቢረ : ሕገ : ኦሪት :
በኀበ : እግዚአብሔር : ይትዐወቅ : ካመ : በአሚን : ይጸድቁ : ወጻድቃን : በአሚን : ያሐ
12 ዩ :=፦ ወኦሪትሰ : ኢኮነ : በአሚን : ዘያጸድቅ : ያእሙ : ዘፈጸመ : ገቢሮቶ : የሐዩ : በ
13 ቱ ::=፦ ወተሣየጠነ : ክርስቶስ : እመርገማ : ለኦሪት : በዘ : ወድአ : በጽሐነ : መርገማ :
14 እስመ : ከመዝ : ይቤ : መጽሐፍ :: ርጉም : ውእቱ : ኵሉ : ዘስቁል : ደበ : ዕፀ :=፦ ከ
መ : ይገብእ : ሳዕለ : አሕዛብ : በረከተ : አብርሃም : በእንተ : ሊየሱል : ክርስቶስ : ከመ :
15 ንርከብ : ተስፈሁ : ለመንፈስ : ቅዱስ : በአሚነ : ክርስቶስ ::=፦ ፲ ሕገ : ሰብእ : ንብ
ል : ሰብእ : ጥቀ : ሊይአቢ : ወሊይትከሐድ : ኪዳነ : ዘፅኑዕ ::=፦

Adeóne fatui estis, postquam Spiritu sancto cœperitis, ut revertamini nunc 3
secundùm legem carnis & sanguinis agere? Et quanta passi estis, inania 4
fecistis? Ille qui tribuit vobis Spiritum sanctum, & operatur vobis vir- 5
tutem: num faciendo præceptum legis, vel audiendo fidem? Sicut Abra- 6
ham credidit in Deo, & fuit justus. Nescitisne igitur quòd credentes 7
filii Abraham sunt? Quia præsciebat Scriptura quòd in credendo justifica- 8
ret Deus Gentes, primò promisit Deus Abrahamo quòd in illo benedi-
cerentur omnes gentes. Et nunc ergò credentes benedicentur cum Abraha- 9
mo fideli.

Septimo sabbato jejunii, ubi legitur.

Et omnes qui in præcepto legis fuerunt, sub maledicto manent: quia sic di- 10
cit Scriptura; Maledictus sit omnis qui non perficiet faciendo quæcunque
scripta sunt in libro legis. Et sicut non justificantur faciendo præceptum legis 11
apud Deum, manifestum est quòd credendo justificabuntur, & justi in fide
vivent. Et lex, non est in credendo, quòd justificet, sed qui perimplevit opus 12
ejus, in ea vivet. Et redemit nos Christus ab execratione legis, eò quòd ipso facto 13
advenit pro nobis maledictum: quia sic dicit Scriptura; Maledictus est omnis
qui suspensus est super ligno: Ut reverteretur super Gentes benedictio Abrahami 14
per Jesum Christum, & ut obtineamus promissionem Spiritûs sancti confidendo in
Christo. More humano loquimur, Homo nequaquam contradicet neque negabit 15
pactum quod confirmatum fuit.

ʼΕΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΓΑΛΑ΄ΤΑΣ. ΚΕΦ. Ζ΄. Η΄.

At Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini ejus. Non dicit,
16 Τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐῤῥήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει,
Et seminibus, quasi in multis: sed quasi in uno, Et semini tuo, qui est
Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν· ἀλλ᾽ ὡς ἐφ᾽ ἑνός, Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστι
Christus. Hoc autem dico, testamentum *ante authenticatum* à Deo *in*
17 Χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ (η) Θεοῦ εἰς
Christum, quæ post annos quadringentos & triginta facta lex non *irritat* ad
Χριστὸν, ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς
abolendam promissionem. Si *enim* ex lege hæreditas, non *amplius* ex
18 τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκ ἔτι ἐξ
promissione. *At* Abrahæ per repromissionem *gratificatus est* Deus. Quid igitur
19 ἐπαγγελίας. Τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι᾽ ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός. Τί οὖν
lex? *transgressionum causâ* apposita est, *usque quò* veniret semen cui
ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ
promissum erat, ordinata per angelos in manu mediatoris. *At* mediator, unius
20 ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι᾽ ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. Ὁ δὲ μεσίτης, ἑνὸς
non est: *at* Deus unus est. Ergò lex adversùs promissa Dei?
21 οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ Θεὸς εἷς ἐστιν. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ;
Absit. Si enim data esset lex *potens* vivificare, verè ex
Μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, (θ)ὄντως ἂν ἐκ
lege esset justitia. Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato,
22 νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα (ι) ὑπὸ ἁμαρτίαν,
ut promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus. *Antè* autem *venire*
23 ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσι. Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν
fidem, sub *legem* custodiebamur, conclusi, in *futuram* fidem *reve-*
τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, (κ)συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυ-
lari. Itaque lex pædagogus noster fuit in *Christum*, ut ex fide
24 φθῆναι. Ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστὸν, ἵνα ἐκ πίστεως
justificaremur. *Veniente autem fide*, non *amplius* sub pædagogo sumus.
δικαιωθῶμεν. Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκ ἔτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. 25
Omnes enim filii Dei estis per fidem in Christo Jesu. Quicunque enim in *Christum*
Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν 26
baptizati estis, Christum induistis. Non est Judæus, neque Græcus: non est servus,
ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐδὲ Ἕλλην· οὐκ ἔνι δοῦλος, 27
neque liber: non est masculus, & fœmina. Omnes enim vos *unus* estis in Christo Jesu. 28
οὐδὲ ἐλεύθερος· οὐκ ἔνι ἄρσεν, καὶ θῆλυ. (λ)Πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 29
Si autem vos Christi, ergò Abrahæ semen estis, & secundùm promissionem hære-
Εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα (μ)ἐστὲ, καὶ κατ᾽ ἐπαγγελίαν κληρο- 30
des.
νόμοι.

CAP. IV. δ΄.

Dico autem; *Ad quantum tempus* hæres *infans* est, nihil differt servo,
Η΄ Λέγω δὲ, Ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, 1
dominus omnium *existens*: Sed sub *tutores* est & *curatores*, usque *præ-*
κύριος πάντων ὤν· Ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προ- 2
finitionem Patris. Ita & nos, cùm essemus *infantes*, sub elementis
θεσμίας τοῦ πατρός. Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα 3
mundi eramus *servituti addicti*. *Cùm verò* venit plenitudo temporis, emi-
τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι. Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξα- 4
sit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub *legem*:
πέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικὸς, γενόμενον ὑπὸ νόμον,
Ut eos qui sub *legem* redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. Quoniam
Ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Ὅτι 5
autem estis filii, misit Deus Spiritum filii sui in corda vestra,
δέ ἐστε υἱοὶ, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, 6
clamantem, Abba, (Pater.)
κρᾶζον, Ἀββᾶ, (ὁ Πατήρ.)

MS. A. (η) Θεοῦ, ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς (θ) ὄντως ἐκ νόμου ἂν ἦν (ι) ὑφ᾽ (κ) συγκλειόμενοι (λ) Ἅπαντες γὰρ ὑμεῖς ἐστε Χριστοῦ Ἰησοῦ. (μ) ἐστὲ, κατ᾽

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 * ܠܐܒܪܗܡ ܕܝܢ ܐܬܡܠܟ ܫܘܘܕܝܐ ܘܠܙܪܥܗ. ܘܠܐ ܐܡܪ ܠܗ ܠܙܪܥܝܟ ܐܝܟ ܕܠܣܓܝܐܐ. ܐܠܐ
ܠܙܪܥܟ ܐܝܟ ܕܠܚܕ. ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܫܝܚܐ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܕܝܬܩܐ ܕܩܕܡ
17 ܐܫܬܪܪܬ ܡܢ ܐܠܗܐ ܒܡܫܝܚܐ. ܢܡܘܣܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܬܪ ܐܪܒܥܡܐܐ ܘܬܠܬܝܢ ܫܢܝܢ.
18 ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܥܒܕ ܥܠܝܗ ܘܢܒܛܠ ܫܘܘܕܝܐ. * ܐܢ ܕܝܢ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܗܘ ܝܪܬܘܬܐ. ܟܝܠ ܠܐ
19 ܗܘܬ ܡܢ ܫܘܘܕܝܐ. ܠܐܒܪܗܡ ܕܝܢ ܒܫܘܘܕܝܐ ܝܗܒ ܠܗ ܐܠܗܐ. * ܡܢܐ ܗܟܝܠ
ܢܡܘܣܐ. ܡܛܠ ܣܛܝܘܬܐ ܐܬܬܘܣܦ. ܥܕܡܐ ܕܢܐܬܐ ܗܘ ܙܪܥܐ ܕܠܗ ܗܘܐ ܫܘܘܕܝܐ.
20 ܘܐܬܝܗܒ ܢܡܘܣܐ ܒܝܕ ܡܠܐܟܐ ܒܐܝܕܐ ܕܡܨܥܝܐ. * ܡܨܥܝܐ ܕܝܢ ܕܚܕ ܠܐ ܗܘܐ. ܐܠܗܐ
21 ܕܝܢ ܚܕ ܗܘ. * ܢܡܘܣܐ ܗܟܝܠ ܣܩܘܒܠܐ ܗܘ ܕܫܘܘܕܝܐ ܕܐܠܗܐ. ܚܣ. ܐܠܘ ܓܝܪ ܐܬܝܗܒ
ܢܡܘܣܐ ܕܡܫܟܚ ܗܘܐ ܕܢܚܐ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܗܘܐ ܗܘܬ
22 ܟܐܢܘܬܐ. * ܐܠܐ ܣܓܪ ܟܬܒܐ ܟܠ ܬܚܝܬ ܚܛܝܬܐ. ܕܫܘܘܕܝܐ ܕܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܝܫܘܥ
23 ܡܫܝܚܐ ܢܬܝܗܒ ܠܡܗܝܡܢܐ. * ܥܕܠܐ ܕܝܢ ܬܐܬܐ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܢܡܘܣܐ ܢܛܪ ܗܘܐ
24 ܠܢ ܟܕ ܚܒܝܫܝܢ ܠܗܝܡܢܘܬܐ ܕܥܬܝܕܐ ܗܘܬ ܠܡܬܓܠܝܘ. * ܢܡܘܣܐ ܗܟܝܠ ܬܪܒܝܢܐ ܗܘܐ
25 ܠܢ ܠܡܫܝܚܐ. ܕܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܢܙܕܕܩ. * ܟܕ ܐܬܬ ܕܝܢ ܗܝܡܢܘܬܐ. ܠܐ ܗܘܝܢ ܬܚܝܬ
26 ܬܪܒܝܢܐ. * ܟܠܟܘܢ ܓܝܪ ܒܢܘܗܝ ܐܢܬܘܢ ܕܐܠܗܐ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ
27 ܕܒܡܫܝܚܐ ܥܡܕܬܘܢ ܠܡܫܝܚܐ ܠܒܫܬܘܢ. * ܠܝܬ ܝܗܘܕܝܐ ܘܠܐ ܐܪܡܝܐ. ܠܝܬ ܥܒܕܐ ܘܠܐ
28 ܒܪ ܚܐܪܐ. ܠܝܬ ܕܟܪܐ ܘܢܩܒܬܐ. ܟܠܟܘܢ ܓܝܪ ܚܕ ܐܢܬܘܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܘܐܢ
29 ܕܡܫܝܚܐ ܐܢܬܘܢ. ܡܟܝܠ ܙܪܥܗ ܐܢܬܘܢ ܕܐܒܪܗܡ. ܘܝܪܬܐ ܒܫܘܘܕܝܐ.

Abrahamo autem promissa est promissio, & semini ejus. Nec dixit ei; Seminibus tuis, quasi plurimis, sed, Semini tuo, tanquam unico, qui est Christus. 16
Hoc autem dico, nempè testamentum quod antè confirmatum est à Deo in Christo, Lex quidem quæ facta est post quadringentos & triginta annos, non potest improbare, & obliterare promissum. 17
Quòd si ex Lege est hæreditas, jam non est ex promissione. Abrahamo autem per promissionem quidem dedit Deus. 18
Quid ergò Lex? propter transgressionem addita est, usque dum veniret semen illud cui facta fuerat promissio: & data est ipsa Lex per angelos in manu Mediatoris. 19
Mediator autem unius non est, 20
Deus verò unus est. Lex ergò adversatur promissioni Dei? absit. Si enim data esset lex quæ posset vivificare, verè ex lege esset justitia. 21
Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut promissio per fidem Jesu Christi daretur iis qui credunt. 22
Cæterùm antequam veniret fides, lex custodiebat nos conclusos in eam fidem quæ erat revelanda. 23
Lex igitur pædagogus fuit nobis ad Christum, ut ex fide justificaremur. 24
At postquam venit fides, non sumus sub pædagogo. 25
Etenim vos omnes estis filii Dei per fidem in Jesum Christum. 26
Quotquot enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. 27
Non est Judæus, neque Gentilis: non est servus, neque ingenuus: non est masculus, neque fœmina: siquidem vos omnes unus estis in Jesu Christo. 28
Quòd si ipsius Christi estis, jam estis semen Abrahami, & hæredes per promissionem. 29

* ܩܦܠܐܘܢ. * ܕ *

* ܩܘܪܒܐ ܕܝܠܕܐ * ܘ *

1 * ܐܡܪ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܝܪܬܐ ܥܕܡܐ ܕܛܠܝܐ ܗܘ ܠܐ ܦܪܝܫ ܡܢ ܥܒܕܐ. ܟܕ ܡܪܐ ܗܘ ܕܟܠܗܘܢ. * ܐܠܐ
2 ܬܚܝܬ ܐܦܛܪܘܦܐ ܗܘ ܘܪܒܝ ܒܬܐ. ܥܕܡܐ ܠܙܒܢܐ ܕܣܡ ܐܒܘܗܝ. * ܗܟܢܐ ܐܦ
3 ܚܢܢ ܟܕ ܛܠܝܐ ܗܘܝܢ. ܐܝܟ ܕܐܣܛܘܟܣܐ ܕܥܠܡܐ ܡܫܥܒܕܝܢ ܗܘܝܢ. * ܟܕ ܕܝܢ
4 ܐܬܐ ܫܘܡܠܝܗ ܕܙܒܢܐ. ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܠܒܪܗ ܘܗܘܐ ܡܢ ܐܢܬܬܐ ܘܗܘܐ ܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ.
5 * ܕܠܐܝܠܝܢ ܕܬܚܝܬ ܢܡܘܣܐ ܢܙܒܢ. ܘܢܩܒܠ ܣܝܡܐ ܕܒܢܝܐ. * ܘܡܛܠ ܕܐܢܬܘܢ
6 ܒܢܝܐ. ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܪܘܚܐ ܕܒܪܗ ܒܠܒܘܬܟܘܢ. ܕܩܥܝܐ ܐܒܐ ܐܒܘܢ.

CAP. IV.

Ad oblationem Nativitatis. 6.

Dico autem quandiu hæres puer est, non differt à servo, quum sit dominus omnium. 1
Sed sub tutoribus est & procuratoribus, usque ad tempus quod præstituerit pater ipsius. 2
Ita & nos quum essemus pueruli sub elementis mundi, eramus in servitutem redacti. 3
At postquam venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum, & factus est ex muliere, & factus est sub lege: 4
Ut eos qui sub lege erant redimeret, ut reciperemus adoptionem filiorum. 5
Quoniam autem estis filii, misit Deus Spiritum illum filii sui in corda vestra clamantem; Aba, Pater noster. 6

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወለአብርሃምኒ፡ አሰፈዎ፡ ወይቤሎ፡ ለከ፡ ወለዘርእከ፡ ኢይቤሎ፡ ለከ፡ ወለአዝርእቲከ፡
ከመዘ፡ ለብዙኃን፡ ዘእንበለ ከመዘ፡ ለአሐዱ፡ ለዘርእከ፡ እስመ፡ ክርስቶስ፡ ውእቱ፡፡።
17 ዘንተ፡ እነዘ፡ እብል፡ ኪደነ፡ ዘአምኃበ፡ እግዚአብሔር፡ ወእምድኅሬሁ፡ በአርባዕቱ፡
ምእት፡ ክረምት፡ ወሠላስ፡ ክረምት፡ መጽአት፡ ኦሪት፡፡ ወአከ፡ ከመ፡ ትክላእ፡ ዘአሰፈ
18 ወ፡ እግዚአብሔር፡። ወእምሰኬ፡ በገቢረ፡ ሕገገ፡ ኦሪትኑ፡ ይወርሱ፡ ኢኮነኬ፡ ባዘ፡
19 አሰፈወ፡ ናሁ፡ ቀደመ፡ አሰፈዎ፡ እግዚአብሔር፡፡ ለአብርሃም፡። ለምንት፡ እን
ከ፡ መጽአት፡ ኦሪት፡ ከመ፡ ተብዝኃኑ፡ ለኃጢአት፡ እስከ፡ አመ፡ ይበጽሕ ዝኑ፡ ዘ
ርእ፡ ዘሎቱ፡ አሰፈወ፡ በሠርዐት፡ መላእክቲሁ፡ ወበእደ፡ ኅሩይ፡።

Et Abrahamo promisit, & dixit ei; Tibi & semini tuo: non dicit; Tibi et seminibus tuis, sicut multis: sed sicut uni; Semini tuo, quia Christus est. 16
Hoc igitur dico, pactum hoc fuisse à Deo: & post quadringentos annos, & trigiata annos venisse legem, sed non ut prohiberet quod promisit Deus. 17
Si igitur faciendo præcepta legis, hæreditatem consequentur, non fuit in eo quod promisit: ecce primò promisit Deus Abrahamo. 18
Quarè igitur venit lex? num ut multiplicant peccata usque dum venerit hoc semen, cui promisit per ordinationem angelorum, & per manum Electi? 19

Versio VULGATA LATINA.

16 Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini ejus. Non dicit; Et seminibus,
17 quasi in multis: sed quasi in uno; Et semini tuo, qui est Christus. Hoc
autem dico; Testamentum confirmatum à Deo, quæ post quadringentos &
triginta annos facta est Lex, non irritum facit ad evacuandam promissionem.
18 Nam si ex lege hæreditas, jam non ex promissione. Abrahæ autem per repro-
19 missionem donavit Deus. Quid igitur lex? Propter transgressiones posita est,
donec veniret semen, cui promiserat, ordinata per angelos in manu media-
20 toris. Mediator autem unius non est: Deus autem unus est. Lex ergò ad-
21 versùs promissa Dei? Absit. Si enim data esset lex, quæ possit vivificare,
22 verè ex lege esset justitia. Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut
23 promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus. Priùs autem quàm veni-
ret fides, sub lege custodiebamur conclusi, in eam fidem quæ revelanda
24 erat. Itaque lex pædagogus noster fuit in Christo, ut ex fide justificemur.
25 At ubi venit fides, jam non sumus sub pædagogo. Omnes enim filii Dei
26
estis per fidem, quæ est in Christo Jesu. Quicunque enim in Christo ba- 27
ptizati estis, Christum induistis. Non est Judæus, neque Græcus: non est 28
servus, neque liber: non est masculus, neque fœmina. Omnes enim vos
unum estis in Christo Jesu. Si autem vos Christi: ergò semen Abrahæ estis, 29
secundùm promissionem hæredes.

CAP. IV.

Dico autem; Quanto tempore hæres parvulus est, nihil differt à servo, cùm 1
sit dominus omnium: Sed sub tutoribus & actoribus est, usque ad præfi- 2
nitum tempus à patre: Ita & nos cùm essemus parvuli, sub elementis 3
mundi eramus servientes. At ubi venit plenitudo temporis, misit Deus fili- 4
um suum, factum ex muliere, factum sub lege, Ut eos, qui sub lege erant, 5
redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. Quoniam autem estis filii, 6
misit Deus Spiritum filii sui in corda vestra, clamantem; Abba, Pater.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * فالمواعيد انما قيلت لابرهيم ولنسله * ولم يقل سلالات * كانه يومي كثيرين * بل كمن
17 يعتمد واحدا * ولنسلك الذي هو المسيح * واقول هذا موضحا انه عهد قد سبق الله فثبته
للمسيح * والشريعة التي صارت بعد اربع ماية وثلثين سنة * لن تنقضه بان تبطل الموعد *
18 * لان الموروث ان كان في الشريعة فليس من وعد ايضا * والله انما وهب لابرهيم بموعد * فما
19 الغرض اذا * الشريعة انما اثبتت من اجل المعاصي الي ان يجي النسل الذي له الموعد *
20 ورتبت بملايكة بيد واسطة * والواسطة ليس هو واحد واسطة * فاما الله فهو واحد * فالشريعة
21 اذا تنقض على مواعيد الله حاشا * فان كنت قد اعطيت شريعة تستطيع ان تحيي * فالعدل
22 بالحقيقة من الشريعة هو * لكن الكتاب حبس الكل تحت الخطية * ليعطي الموعد للذين
يامنون من امانة المسيح * * قراءة الخميس الخامس عشر * وفي عيد القديسة بربارة *
23 * قبل ان يجي الامانة كانت الشريعة تصوننا محبوسين للامانة المنتظر استعلانها * فالشريعة
24 كانت موديبنا للمسيح * لتزكينا الامانة * فلما وردت الامانة لن نكون تحت موديب ايضا *
25
26 * لانكم كلكم بنو الله انتم بالايمان بيسوع المسيح * لانكم كافة الذين اصطبغتم بالمسيح
27 قد لبستم المسيح * فليس فيكم يهودي * ولا صابي * ولا عبد ولا حر * وليس ذكر وانثي *
28 * لتقدمة عيد الغطاس *
29 لانكم كلكم بيسوع المسيح واحد * فان
كنتم للمسيح فانتم اذا نسل ابرهيم ووارثون ما يخص الموعد *

* الفصل الرابع *

1 * واقول انه مدي الزمان الذي يكون الوارث طفلا * فلن يفضل على العبيد شيا * اذ هو
2 سيد العبيد كلهم * بل يكون تحت حجر الاوصياء والقهارمة الي تاجيل ابيه * كذلك ونحن اذ
3 كنا اطفالا كنا مستعبدين تحت حجر استقصات العالم * * قراءة يوم عيد الميلاد المجيد *
4 * فلما حان كمال الزمان ارسل الله ابنه مولودا من امراة صايرا تحت الشريعة * ليبتاع الذين
5 تحت حجر الشريعة * لنتسلم التبني * تم * * الخميس *
6 * فاذ انتم بنون ارسل الله روح ابنه الي قلوبكم هاتفا بالاب يا ابانا *

Promissiones autem dictæ quidem sunt 16
Abrahæ & stirpi ejus. Neque dixit stir-
pibus, ac si multos intenderet: sed vel-
ut is qui unum spectat, Et stirpi tuæ,
qui est Christus. Hoc autem palàm di- 17
co, quòd illud sit fœdus quod jam olim
Deus confirmaverat Christo: et lex quæ
condita fuit post quadringentos & tri-
ginta annos, haudquaquam destruat il-
lud, ut aboleat promissionem. Nam 18
hæreditas si sit in Lege, ergò non adhuc
ex promissione. Deus autem donavit
quidem Abrahæ per promissionem. Quæ 19
igitur mens? profectò Lex condita est
propter contumacias, donec veniret
stirps cujus erat promissio: & ordinata
est per Angelos, per manum mediatoris.
Mediator autem non est unus mediator: 20
Deus verò est unus. Lex igitur exten- 21
ditur supra Dei promissiones? Absit.
Nam si data mihi fuisset Lex quæ posset
vivificare, justitia revera esset ex Le-
ge. Verùm Scriptura conclusit omnia 22
sub peccatum, ut promissio daretur his
qui credituri essent, ex fide Jesu Christi.
Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ quintæ. Et in die festo sanctæ Barbaræ.
Antequam venisset fides, Lex custodie- 23
bat nos conclusos ad fidem cujus revela-
tio expectabatur. Itàque Lex fuit ma- 24
gistra nostra ad Christum, ut justificaret
nos fides. Quarè veniente fide, non 25
sumus ampliùs sub magistro. Vos 26
enim omnes filii Dei estis, per fidem in
Jesum Christum. Nam vos omnes qui 27
in Christo baptizati estis, Christum jam
induistis. Non est enim inter vos Ju- 28
dæus, nec deficiens à fide, neque servus,
neque liber, neque est masculus & fæ-
mina.
Ad oblationem in die festo immersionis (seu bapeismi, hoc est Epiphaniæ.)
Omnes enim vos unus estis in Jesu
Christo. Quòd si estis Christi, igitur 29
estis progenies Abrahæ, & hæredes ejus
quod attinet ad promissionem.

CAP. IV.

Dico autem, Spatio temporis quo hæ- 1
res puer est, nullatenus præstat servis,
quamvis sit dominus omnium servorum.
Sed est sub tutela curatorum & guber- 2
natorum usque ad tempus præfinitum à
patre suo. Ita & nos, cùm essemus 3
pueri, servitute premebamur sub tutela
elementorum mundi:
Lectio diei festi Nativitatis gloriosissimæ.
At adveniente perfectione temporis, 4
misit Deus filium suum genitum ex mu-
liere, factum sub Lege: Ut redimeret 5
eos qui erant sub Legis tutela, ut acci-
peremus adoptionem filiorũ. Hactenus.
Feriâ quintâ.
Quarè cùm sitis filii, misit Deus Spi- 6
ritum Filii sui in corda vestra, cla-
mantem ad Patrem, O Pater noster.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወኅረ.ይስ : ሊኮን : ለሐዱ : እግዚአብሔር : ባሕቲ : ለሐዱ : ክልኤቱ::=
21 ኦሪት : እንከ:ትክሳእኑ : ዘአሰፈወ : እግዚአብሔር:: መጽአት : ሐስ :: ሶቤሁ : ተውህበ :
22 ሕግ : ዘይክል : አሕይዎ : ለውእቱ : ሕግ : እምኮነ : ጸደቀ:= ወባሕቱ : ዘዓፀ : መ
ጽሐፍ : ለኵሉ : ውስተ : ኃጢአት : ከመ : ይኩን : ገዘኩ : ተስፋ : በአሚን : ወይረክብ
23 ዎ : እለ : የአምኑ:= ወዘእንበለሰ : ይብጻሕ : አሚን : ዐቀበተነ : ኦሪት : ወመርሐተነ :
24 ውስተ : አሚን : ዘይመጽእ::= ኦሪት : እንከ : መርሐ : ኮነተነ : ለኀበ : ክርስቶስ : ከ
25 መ : ንጽደቅ : በአሚነ : ቦቱ:= ወአመዝ : መጽአ : እንከ : አሚን : ሊንፈቅድ : እን
26 ከ : መርሐ:= እስመ : ኵልነ : ውሉደ : እግዚአብሔር : ኮነ:= ✣✣✣✣✣ አልቦ :
28 አይሁደዊ : ወአልቦ : አረማዊ : ወአልቦ : ነባሬ : ወላልቦ : አጋዕዚ : ወአልቦ : ተባዕተ : ወአ
ልቦ : አንስተ :: እስመ : ኵልክሙ : ውሉደ : እግዚአብሔር : አንትሙ : ከመ : ክርስቶስ :
ዘርአ : አንትሙ::=

በጌና : ክርስቶስ : ምንባብ : በዕለተ : በዓል:=

1 ዐ ወባሕቱ : እብል : ላምጠነ : ሕፃን : ውእቱ : ወራሲ : አልቦ : ዘይኄይስ : እምነባሪ : እ
2 ንዘ : እግዚእ : ውእቱ : ለኵሉ:= ወባሕቱ : ሳዕለ : እምሐው : ወሳዕለ : መገብት : ይ
3 ትዐቀብ : እስከ : ደበጽሕ : ዕድሜ : አብሁ::= ከማሁኬ : ንሕነኒ : አመ : ሕፃናት : ን
4 ሕነ : ተቀነይነ : ለሕሊተዝ : ዓለም::= ወአመ : በጽሐ : ዕድሜሁ : ፈነወ : እግዚአብሔር :
5 ወልደ : ወተወልደ : እምብእሲት : ወገብረ : ሕገ : በኦሪት:= ከመ : ይሣየጦሙ : ለእለ : ውስ
6 ተ : ኦሪት : ከመ : ንርከብ : ትርሲተ : ወልድ:= ወከመሰ : ውሉዱ : አንትሙ : ናሁ : ፈነወ : እግ
ዚአብሔር : መንፈስ : ወልዱ : ውስተ : ልብክሙ : ወይጸርሓ : ወይብል : አባ : ወአቡየ ::=

Et electus non est unius: Dominus tamen unus est duorum. Lex igitur num 20
prohibere quod promisit Deus adventa est? Absit. Si data fuisset lex quæ pote- 21
rat vivificare eum, lex tunc justificaret. Sed conclusit Scriptura omnia in pec- 22
cato, ut fieret hæc promissio in credendo, & obtinerent eam credentes. Et ante- 23
quàm veniret fides, custodivit nos lex, & duxit nos in fide venturi. Lex igitur 24
ductor fuit nobis ad Christum, ut justificaremur per fidem in illo. Et quum igitur 25
adventa fuerit fides, non indigemus ampliùs ductore. Quia nos omnes filii Dei 26
sumus. Deest versus 27.
Non est Judæus, neque Gentilis, neque servus, neque liber, neque masculus, neque 28
fæmina. Quia omnes vos filii Dei estis, sicut Christi semen estis.

CAP. IV.

Die festi confessionis Christi, lectio.

Sed dico; Quamdiu parvulus est hæres, nihil est quo differt à servo, existens do- 1
minus omnium: Sed sub tutoribus & dispensatoribus custoditur, usque dum ve- 2
niat tempus præfinitum patris sui: sic igitur nos etiam, quando parvuli eramus 3
inservivimus corruptioni hujus mundi. Et quando venit tempus præfinitum ejus, 4
misit Deus filium suum, & genitus fuit ex muliere, & operarius fuit præcepti in
lege, Ut redimeret eos, qui sub lege erant, ut obtineamus adoptionem filiorum: 5
Quemadmodum filii ejus estis: ecce misit Deus Spiritum filii sui in corda vestra, 6
& clamat & dicit; Pater, & Pater mi.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ͂ ΠΡΟ͂Σ ΓΑΛΑ͂ΤΑΣ. ΚΕΦ. Η' Θ'.

Itaque non *amplius es* servus, sed filius: Si *verò* filius, & hæres Dei
7 Ὥστε οὐκ ἔτι εἶ δοῦλος, (α) ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱὸς, καὶ (β) κληρονόμος Θεοῦ
per *Christum*. Sed tunc quidem ignorantes Deum, serviebatis non naturâ
8 διὰ Χριστοῦ. Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες Θεὸν, ἐδουλεύσατε (γ) τοῖς μὴ φύσει
existentibus diis. Nunc autem *cognoscentes* Deum, *magis autem* cogniti à Deo,
9 οὖσι θεοῖς. Νῦν δὲ γνόντες Θεὸν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ,
quomodò convertimini iterùm ad infirma & egena elementa, quibus denuò *desuper*
πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν
servire vultis? Dies observatis, & menses, & tempora,& annos. Timeo
10 δουλεύειν θέλετε; Ἡμέρας παρατηρεῖσθε, καὶ μῆνας, καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς. Φοβοῦμαι
11 vos, ne fortè *frustrà fatigatus fuerim erga vos*. Estote sicut ego, quia & ego
12 ὑμᾶς, μή πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. Γίνεσθε ὡς ἐγὼ, ὅτι κἀγὼ
sicut vos: fratres, obsecro vos: nihil me *injuriâ affecistis*. Scitis autem quia
13 ὡς ὑμεῖς· ἀδελφοὶ, δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε. Οἴδατε δὲ ὅτι
per infirmitatem carnis evangelizavi vobis *priùs*: Et expe-
14 δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον· Καὶ τὸν (δ) πει-
rimentum mei in carne mea non *pro nihilo habuistis* neque respuistis: sed
ρασμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε· ἀλλ'
sicut angelum Dei excepistis me, sicut Christum Jesum. *Quæ igitur erat* beati-
15 ὡς ἄγγελον Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. (ε) Τίς οὖν ἦν ὁ μακα-
tudo vestra? *Testor* enim vobis, quia si *possibile*, oculos vestros
ρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν, ὅτι εἰ δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν
effodientes dedissetis mihi. *Itaque* inimicus vobis factus sum verum dicens
16 ἐξορύξαντες (ζ) ἂν ἐδώκατέ μοι. Ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων
vobis? Æmulantur vos non bené: sed excludere vos volunt, ut illos
17 ὑμῖν; Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς· ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς
æmulemini. Bonum autem *æmulari* in bono semper, & non tantùm *in*
18 ζηλοῦτε. Καλὸν (η) δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν

adesse me apud vos. *Nati* mei, quos iterùm parturio, *usque quò*
τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς. Τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις οὗ 19
formetur Christus in vobis: Vellem autem *adesse ad* vos modò, & mutare
μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν· Ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι 20
vocem meam: quoniam *hæsito* in vobis. Dicite mihi sub legem
τὴν φωνήν μου· ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν. Λέγετέ μοι οἱ ὑπὸ νόμον 21
volentes esse, legem non *auditis?* Scriptum est enim, Quoniam Abraham
Θ' θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; Γέγραπται γὰρ, Ὅτι Ἀβραὰμ 22
duos filios habuit: unum de ancilla, & unum de libera. Sed
δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. Ἀλλ' 23
qui *quidem* de ancilla, secundùm carnem natus est: qui autem de libera,
ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης, κατὰ σάρκα γεγέννηται· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας,
per repromissionem. Quæ sunt *allegorizata*. Hæc enim sunt
(θ) διὰ τῆς ἐπαγγελίας. Ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα. αὗται γάρ (ι) εἰσιν 24
duo testamenta: Unum quidem à monte Sina, in servitutem generans, quæ est
αἱ δύο διαθῆκαι· μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν
Agar: (*Nam Agar*, Sina mons est in Arabia: *quadrat autem*
Ἄγαρ· (κ) (Τὸ γὰρ Ἄγαρ, Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ 25
nunc Hierusalem,) servit *verò* cum filiis suis. Illa autem *sublimis*
τῇ νῦν Ἰερουσαλὴμ,) δουλεύει (λ) δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνω 26
Hierusalem, libera est: quæ est mater *omnium nostrûm*. Scriptum est enim,
Ἰερουσαλὴμ, ἐλευθέρα ἐστὶν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν. Γέγραπται γὰρ, 27
Lætare, sterilis, non *pariens*: erumpe & clama, non *parturiens*: quia multi
Εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα· ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ
nati desertæ magis quàm *habentis virum*.
τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

Κεφ. δ'. MS.A. (α) ἀλλὰ (β) κληρονόμος διὰ Θεοῦ. Ἀλλὰ (γ) τοῖς φύσει μὴ οὖσι (δ) πειρασμὸν * ὑμῶν ἐν τῇ (ε) Ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς (ζ) ἐδώκατέ (η) δὲ ζηλοῦσθε (θ) δι' ἐπαγγελίας. (ι) εἰσιν δύο (κ) (Τὸ δὲ Ἄγαρ (λ) γὰρ μετὰ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]

[illegible]

19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
[illegible]

Itaque servi non estis, sed filii: quòd si 7
filii, etiam hæredes Dei per Jesum Chri- 8
stum. Tunc enim quum ignorabatis Deum, colebatis eos qui naturâ suâ non sunt
Dii. Nunc autem quum cognoveritis De- 9
um, & quod magis est, cogniti sitis à Deo, iterùm convertemini ad ea elementa infirma & egena, ac denuò vultis illis servire.
Dies, & menses, & tempora, & annos 10
observatis. Timeo ne fortè in vanum labo- 11
raverim erga vos. Estote ut ego sum, 12
quandoquidem & ego ut vos eram: Fratres mei, obsecro vos: nihil me offendistis.
Nôstis enim quòd per infirmitatem carnis 13
meæ evangelizaverim vobis jampridem.
Et tentationem quæ erat in carne mea, 14
non sprevistis nec execrati estis, sed tanquam angelum Dei excepistis me, & tanquàm Jesum Christum. Ubi est ergò beati- 15
tas vestra? testimonium enim fero de vobis, quòd si fieri potuisset, oculos vestros eruissetis, ac dedissetis mihi. Num 16
inimicus factus sum vobis, quòd prædicaverim vobis veritatem? Æmulantur vos 17
non ad bonum; sed coarctare vos volunt, ut ipsos æmulemini. Bonum est autem ut 18
invideamini in rebus bonis semper, nec tantùm quum vobis adsum.

Nativitas Johannis. 7.

Filioli mihi quos denuò parturio, donec 19
formetur in vobis Christus: Vellem qui- 20
dem adesse apud vos nunc, ut mutarem vocem meam, quoniam stupefactus sum in
vobis. Dicite mihi vos qui vultis esse sub 21
Lege, Legem ipsam non auditis? Scriptum 22
enim, Abrahamo duos extitisse filios, unum ex ancilla, & alterum ex libera. Sed 23
qui ex ancilla, secundùm carnem natus est: qui verò ex libera, per repromissionem extitit. Hæc autem sunt 24
allegoriæ duorum testamentorum, unum quidem à monte Sinai generans in servitutem, quæ est Hagar. Nam Hagar mons est 25
Sinai qui est in Arabia; & respondet huic Jerosolymæ, & servit servitutem ipsa & filii ejus. Illa verò Jerusalem excelsa, li- 26
bera est, quæ est mater nostra. Scriptum 27
est enim; Lætare sterilis quæ non paris, & erumpe clamáque quæ non parturis: quoniam plures facti sunt filii desertæ, quàm filii maritatæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 እንከሰኬ : ውሉዱ : አንተ : ወኢኮንከ : ገብረ : ወእመሰኬ : ውሉድ : አንተ : ወራሲሁኬ ፤
8 ለእግዚአብሔር : አንተ፡፡=፡ ፰ ወባሕቱ፡ ትካትሰ : በኢያኣምሮትክሙ : ተቀነይክሙ :
9 ለእለ : ኢኮኑ : አማልክተ፡፡=፡ ወይእዜሰ : አእምርክሙዎ : ለእግዚአብሔር : ወፈ
ድፈደሰ : ውእቱ : አእመረክሙ ፡፡ እፎ : ከዐበ : ኀበ : ዝኩ : ድኩም : ወፅኑስ :
10 ጣዖተ ዝ : ዓለም : ትፈቅዱ : ፈጠረ : ትትቀነዩ : ሎሙ፡=፡ ወትትዐቀቡ : ዕለተ :
11 ወርኃ : ወጊዜ : ዐመታተ፡=፡ እፈርህክሙ : እንደዊ ፡ ለእመ : ለከንቱ : ጸመውኩ :
በእንቲአክሙ፡፡=፡

Igitur filius ejus es, & non es servus: & si filius es, hæres igitur Dei 7
es. Sed olim per ignorantiam vestram servivistis iis, qui non fuerunt Dii. 8
Et nunc quum *cognoscatis Deum, & potiùs ille cognoscat vos: quomodò* 9
convertendo *iterùm ad hoc infirmum & egenum idolum hujus mundi, desideratis creaturas ut inserviatis iis? Et observatis dies mensis, &* 10
tempora annorum. Timeo vos, utique ne frustrà laboraverim propter 11
vos.

Versio VULGATA LATINA.

7 Itaque jam non est servus, sed filius. Quòd si filius: & hæres per Deum.
8 Sed tunc quidem ignorantes Deum, iis, qui naturâ non sunt dii, servieba-
9 tis. Nunc autem cùm cognoveritis Deum, immò cogniti sitis à Deo: quo-
10 modò convertimini iterùm ad infirma & egena elementa, quibus denuò ser-
11 vire vultis? Dies observatis, & menses, & tempora, & annos. Timeo
12 vos, ne fortè sine causa laboraverim in vobis. Estote sicut ego, quia &
13 ego sicut vos: fratres, obsecro vos: Nihil me læsistis. Scitis autem quia
per infirmitatem carnis evangelizavi vobis jampridem: & tentationem ve-
14 stram in carne mea Non sprevistis, neque respuistis: sed sicut Angelum
15 Dei excepistis me, sicut Christum Jesum. Ubi est ergò beatitudo vestra?
Testimonium enim perhibebo vobis, quia, si fieri posset, oculos vestros
16 eruissetis, & dedissetis mihi. Ergò inimicus vobis factus sum, verum dicens
17 vobis? Æmulantur vos non benè: sed excludere vos volunt, ut illos
æmulemini. Bonum autem æmulamini in bono semper: & non tantùm cùm 18
præsens sum apud vos. Filioli mei, quos iterùm parturio, donec formetur 19
Christus in vobis. Vellem autem esse apud vos modò, & mutare vocem 20
meam: quoniam confundor in vobis. Dicite mihi qui sub lege vultis esse, 21
legem non legistis? Scriptum est enim; Quoniam Abraham duos filios ha- 22
buit: unum de ancilla, & unum de libera. Sed qui de ancilla, secundùm 23
carnem natus est: qui autem de libera, per repromissionem: Quæ sunt per 24
allegoriam dicta. Hæc enim sunt duo testamenta. Unum quidem in monte
Sina, in servitutem generans: quæ est Agar: Sina enim mons est in Ara- 25
bia, qui conjunctus est ei, quæ nunc est Jerusalem, & servit cum filiis suis.
Illa autem, quæ sursùm est Jerusalem, libera est: quæ est mater nostra. 26
Scriptum est enim; Lætare, sterilis, quæ non paris: erumpe, & clama, quæ 27
non parturis: quia multi filii desertæ, magìs quàm ejus quæ habet virum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* فلذلك لست عبدا ايضا بل ابنا * فان كنت ابنا فانت وارث الله بالمسيح * تم * 7
* قراءة الجمعة من الجمعة الخامسة عشر بعد العنصرة * لكنكم في ذلك الحين اذ لم 8
تعرفوا الالها * تعبدتم للذين ليسوا بطبيعتهم الهة * فالان اذ قد عرفتم الله * بل والله قد 9
عرفكم * فكيف تعودون ايضا الي الاستقصات الضعيفة * والمسكينة التي تويرون تتعبدون لها
ايضا ثانية * مراصدين اياما وشهورا واوقاتا واعواما * فاخشي الا اكون قد تعبت فيكم باطلا * 10 11
* صيروا كانا * فقد كنت انا كانتم * ايها الاخوة اسألكم ما ظلمتموني شيا * وقد 12 13
علمتم اني بشرتكم اولا * وانا متكبد مرض البدن * فما رفضتم محنتي التي في بشرتي * 14
ولا بصقتموني لكن كملاك الله قبلتموني مثل يسوع المسيح * فاين هو تطويبكم اذا * لاني 15
اشهد لكم ان لو كان يمكنكم لقد كنتم قلعتم اعينكم واعطيتموني اياها * حتي اني 16
قد صرت عدوكم * انا اصدقكم * يغايرونكم لا غيرة محمودة * بل يويرون ان يعوقوكم 17
ليغايروهم انتم * والمحمودة هي المغايرة في الخير كل حين * وليس في حضوري عندكم فقط * 18
* يا اولادي الذين هانذا اطلق بكم ايضا الي ان يتصور فيكم المسيح * ولقد كنت 19 20
اهوي ان احضر الان عندكم * وابدل صوتي فيكم فاني قد تحيرت في امركم *
* يقول لي المريدون ان يكونوا تحت الشريعة * اما قد سمعتم الشريعة * تم * 21
* لانه مكتوب * قراءة لعيد السيدة ثامن ايلول * ان ابرهيم كان له ابنان * 22
فواحد من الامة * وواحد من الحرة * لكن الذي من الامة ولد * لما يخص بالبدن * والذي 23
من الحرة ولد بالموعد * وهاتان لهما معني هو غير لفظ خبرهما * لان هاتين هما العهدان * 24
فالواحدة من طور سينا * تلد اولادا للعبودية التي هي هاجر * لان هاجر سينا جبل في البلقاء * 25
وتتاخم اورسليم * هذه تخدم مع اولادها * فاما اورسليم التي في العلي فهي حرة التي هي 26
امنا كلنا * لانه مكتوب افرحي ايتها العاقر التي لا تلد * ترنمي واهتفي يا من لم تطلق * 27
فان اولاد البرية كثيرون اكثر من اولاد التي لها الرجل *

Quapropter non es ampliùs servus, sed 7
filius: quòd si filius es, ergo hæres Dei es
per Christum. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ quintæ post Pentecosten.

Verùm eo tempore quum ignoraretis De- 8
um, mancipâstis vos iis qui naturâ suâ
non sunt dii. At nunc quum agnoveri- 9
tis Deum, imò & Deus agnoverit vos,
quomodò iterùm revertimini ad elemen-
ta infirma, & paupertatem tui vultis
adhuc secundâ vice vos mancipare, Ob- 10
servantes dies, & menses, & tempora,
& annos? Equidem vereor ne frustra 11
sim fatigatus in vobis. Estote qualis sum 12
ego: eram enim ego quales vos estis. Heus
fratres, obsecro vos, nulla in re me læ-
sistis. Jam verò nôstis quòd priùs an- 13
nuntiaverim vobis dum carnis morbo la-
borarem: Attamen non respuistis expe- 14
rimentum mei quod erat in carne mea,
nec expuistis me: sed ut Angelum Dei
excepistis me, ut Jesum Christum. Ubi 15
est igitur beatitatis vestræ prædicatio?
testimonium enim reddo vobis quòd si po-
tuissetis, oculos vestros effodissetis, eô-
que dedissetis mihi. Adeò ut inimicus 16
factus sim vobis ego vester amicissimus.
Æmulantur vos æmulatione minimè 17
laudandâ, imò impedire vos volunt, ut
ipsos æmulemini. Laudabilis quidem est 18
æmulatio in bono semper, & non so-
lùm me præsente apud vos. O filioli 19
mei, quos ecce iterùm parturio, donec
formetur in vobis Christus: Percupe- 20
rem sanè adesse nunc apud vos, & muta-
re vocem meam de vobis: quoniam ob-
stupui de re vestra. Dicant mihi qui 21
volunt esse sub lege, annon audistis le-
gem? Finis. *Scriptum est enim, 22*

Lectio pro solennitate Dominæ, octavâ die Septembris.

quòd Abraham duos habebat liberos:
unum quidem ex ancilla, & unum ex
libera. Sed qui ex ancilla natus est, se- 23
cundùm carnem fuit: qui verò ex libe-
ra natus est, per promissionem. Hæ autem 24
duæ sensum habent cujus narratio inef-
fabilis est. Nam hæ sunt illæ duæ pro-
missiones, una quidem ex monte Sina ge-
nerans filios ad servitutem, nempè Ha-
gar. Nam Hagar Sina mons est in Bal- 25
ca, quæ contermina est Hierosolymæ: hæc
servit cum liberis suis. At verò Jeru- 26
salem illa quæ est in excelsis, libera est,
quæ est mater omnium nostrûm. Scri- 27
ptum est enim, Lætare O sterilis quæ
non paris, cane & clama quæ non par-
turis: quia filii desertæ multi sunt,
plures quàm filii ejus quæ habet ma-
ritum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ኩኑ ፡ ከማየ ፡ እስመ ፡ አነሂ ፡ ከማክሙ ፡ አነ ፡፡ አኀዊነ ፡ አስተበቍዓክሙ፤፡=፡
13 ታአምሩ ፡ ሰመ ፡ በአምጣነ ፡ ድካመ ፡ ኀይልየ ፡ መሀርኩክሙ ፡ ቀዲሙ፡=፡
14 ወእንዘሂ ፡ ተሐምሙ ፡ ኢተቈጥዕክሙኒ ፡ ወኢመነንክሙኒ ፡ ሥጋየ ፡ ወተወከፍክሙኒ፡፡
15 ከመ ፡ መልአከ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወከመ ፡ ክርስቶስ ፡ ኢየሱስ፡=፡ ወበምንትኑመ ፡ አ
ብፅዖትክሙ ፡ እነ ፡ ሰማዕትክሙ ፡ ከመ ፡ ሶበ ፡ ይትከሀለክሙ ፡ ላዕደንቲክሙ ፡ መሲጣ
16 ክሙኒ ፡ እመወሀብክሙ፡=፡ ጸላኤ ፡ ኮንኩክሙ ፡ እስመ ፡ አርታዕክሙ፡=፡
17 ወዝኒ ፡ ዘይቀንኡ ፡ ላዕሌክሙ ፡ እንከ ፡ ርቱዕ ፡ ደአሙ ፡ ይዘግሑክሙ ፡ ይፈቅዱ ፡ ከ
18 መ ፡ ትቅንኡ ፡ ላዕሌሆሙ፡፡=፡ ሠናይ ፡ ተቃንኦ ፡ ለገቢረ ፡ ሠናይ ፡ ኵሉ ፡ ጊዜ ፡
19 ወአኮ ፡ ደአሙ ፡ በሀልዎ ፡ ኀቤክሙ፡፡=፡ ደቂቅየ ፡ እለ ፡ ደገመ ፡ አሐምም
20 ሙ ፡ ብክሙ ፡ እስከ ፡ ሰመ ፡ ያስተርኢ ፡ ክርስቶስ ፡ በላዕሌክሙ፡=፡ እፈቅድ ፡ አሀሉ ፡
21 ኀቤክሙ ፡ ይእዜ ፡ ወእወለጥ ፡ ቃልየ ፡ እስመ ፡ አኀጥእ ፡ ዘበእንቲአክሙ፡፡=፡ ትብ
22 ሉኒ ፡ በሕገ ፡ ኦሪት ፡ ነሀሉ ፡ ወኢትሰምዕዋ ፡ ለኦሪት፡፡=፡ ጽሑፍ ፡ አብርሃምአ ፡
23 ክልኤ ፡ ደቂቀ ፡ ወለደ ፡ አሐደ ፡ እምዕቅብቱ ፡ ወአሐደ ፡ እምእጋዕዚት፡=፡ ወበሕ
ቱ ፡ ካልእ ፡ ልደቱ ፡ ለዘ ፡ እምዕቅብቱ ፡ ሕገ ፡ ሰብእ ፡ ተወልደ ፡፡ ወዘሰ ፡ እምእጋዕ
24 ዚት ፡ በዘ ፡ አሰፈወ፡=፡ ወዝውእቱ ፡ ክልኤቲ ፡ ሥርዐት ፡ ወይእቲሰ ፡ እምደብረ ፡
25 ሲና ፡ ትወልድ ፡ ለቅኔ፡=፡ ወይእቲ ፡ አገር ፡ ወሲናሰ ፡ ደብር ፡ ውእቱ ፡ በብሔረ ፡ ዐ
26 ረብ ፡ ወይትናጸር ፡ ምስለ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ እንተ ፡ ይእዜ ፡ ወትትቀነይ ፡ ምስለ ፡ ደቂ
27 ቃ፡፡=፡ ወኢየሩሳሌምስ ፡ እንተ ፡ ላዕሉ ፡ አጋዕዚደት ፡ ለይእቲ ፡ እምነ፡=፡ ጽሑፍ፡
ትትፈሣሕ ፡ መካን ፡ እንተ ፡ ኢትወልድ ፡ ተአወዪ ፡ ወትገዐሪ ፡ እንተ ፡ ኢታአምሪ ፡ ማ
ሕምመ ፡ እስመ ፡ ብዙኃ ፡ ውሉደ ፡ ለመዕስብ ፡ እምእንተ ፡ በቲ ፡ ምተ፡=፡

Estote sicut ego, quia ego sicut vos sum: fratres nostri, obsecro vos. Sci- 12
tis quòd quando infirma erat facultas mea, docui vos priùs: Et quod pa- 13
tientes vos, non fastidivistis, neque reprobâstis corpus meum, & recepi- 14
stis me, sicut angelum Dei, & sicut Christum Jesum. In quo quidem bea- 15
titudo vestra? Ego testimonio sum vobis, quòd si possibile fuisset vobis ocu-
los vestros evulsisse, dedissetis. Inimicus fui vobis, quia dirigo vos? 16
Et hoc quod æmulantur super vos, igitur rectum est? sed excludere vos 17
volunt, ut æmulemini super eos. Bonum æmulamini ad faciendum bonum 18
semper, & non solummodo dum præsens sum apud vos. Filioli mei, pro 19
quibus iterùm cruciatus patior, donec appareat Christus in vobis. Vellem 20
esse apud vos nunc, & mutare vocem meam: quia non possum efficere hoc
pro vobis. Dicitis mihi; In præcepto legis sumus, & non audistis legem? 21
Scriptum est quod *Abraham duos filios genuit: unum de ancilla, & 22*
unum de libera. Sed duplex est progenies ejus: quæ ab ancilla, secundùm 23
morem hominis nata est: & quæ è libera secundùm promissionem: Et hæc 24
sunt duo testamenta, & hæc ex monte Sinai generat servitutem: Et est 25
Agar: & Sinaï mons est in regione Arabiæ, & ex adverso correspondet
Hierosolymæ, quæ nunc est, & servit cum filiis. Et Hierusalem quæ 26
sursum est, liberavit hanc matrem nostram. Scriptum est; Lætare sterilis, 27
quæ non paris: clama & exclama, quæ non cognoscis dolorem partus:
quoniam plures sunt filii mercede conductæ, quam ejus quæ habet vi-
rum.

Nos autem, fratres, secundùm Isaac, promissionis *nati* sumus. Sed quomodò
28 Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, κατὰ Ἰσαὰκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. Ἀλλ' ὥσπερ
29 tunc is secundùm carnem *genitus*, persequebatur eum qui secundùm spiritum: ita &
τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς, ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα· οὕτω καὶ
nunc. Sed quid dicit Scriptura? Ejice ancillam & filium ejus.
30 νῦν. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἔκβαλε τὴν (μ) παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς.
Non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ. *Nempè,*
31 οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. (ν) Ἄρα,
fratres, non sumus ancillæ *nati,* sed liberæ.
ἀδελφοὶ, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

CAP. V. ε'.

Libertate *igitur* quâ Christus nos liberavit, state: & *ne* iterùm
1 (α) ΤΗ͂ ἐλευθερίᾳ οὖν ᾗ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε· καὶ μὴ πάλιν
jugo servitutis *implicamini.* Ecce ego Paulus dico vobis; Quoniam si circumcidamini,
2 ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, Ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Ι'
Christus vobis nihil proderit. Testificor autem rursùs omni homini circum-
3 Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. Μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περι-
cidenti se; Quoniam debitor est *totam legem facere.* *Aboliti* estis à
4 τεμνομένῳ, Ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. Κατηργήθητε ἀπὸ
Christo, qui*cunque* in lege justificamini: gratiâ excidistis. Nos
5 τοῦ Χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. Ἡμεῖς
enim spiritu, ex fide spem justitiæ expectamus. In *enim* Christo
6 γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. Ἐν γὰρ Χριστῷ
Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium: sed fides per charitatem
Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης
efficax. Currebatis *pulchrè*, quis vos impedivit veritati non
7 ἐνεργουμένη. Ἐτρέχετε καλῶς, τίς ὑμᾶς (β) ἀνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ
suaderi? Persuasio non ex *vocante* vos. Modicum fermentum totam
πείθεσθαι; Ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ ζύμη ὅλον 8
massam *fermentat.* Ego confido in *vos* in Domino, quòd nihil aliud 9
τὸ φύραμα ζυμοῖ. Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο 10
sapietis: *at conturbans* vos portabit iudicium, quicunque *fuerit.* Ego
φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρῖμα, ὅστις (γ) ἂν ᾖ. Ἐγὼ 11
autem, fratres, si circumcisionem adhuc prædico, quid adhuc persecutionem patior? *Nempè*
δὲ, ἀδελφοὶ, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; Ἄρα
abolitum est scandalum crucis. Utinam & abscindantur *inquie-*
κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ (δ) σταυροῦ. Ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστα- 12
tantes vos. Vos enim in *libertate* vocati estis, fratres: tantùm ne liber-
ΙΑ' τοῦντες ὑμᾶς. Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευ- 13
tatem in occasionem *carni,* sed per charitatem servite *alii aliis.* *Nam* omnis
θερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκὶ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς
lex in uno sermone impletur, *in illo;* Diliges proximum tuum sicut
νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ (ε) πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς 14
teipsum. Si *verò alii alios* mordetis & comeditis, videte ne ab invicèm
Ι' ἑαυτόν. Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων 15
consumamini. Dico autem; Spiritu ambulate, & *concupiscentiam* carnis non
ἀναλωθῆτε. Λέγω δὲ, Πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ 16
perficiatis. *Nam* caro concupiscit adversùs spiritum: *at* spiritus adversùs
τελέσητε. Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ 17
carnem: hæc *autem opponuntur alia aliis:* ut non quæcunque vultis, illa
τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ (ζ) ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἃ (η) ἂν θέλητε, ταῦτα
faciatis. Si *verò* spiritu ducimini, non estis sub lege. Manifesta autem sunt opera
ποιῆτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. Φανερὰ δέ ἐστι τὰ ἔργα 18
carnis: quæ sunt, *adulterium,* fornicatio, *impuritas,* *protervia,* 19
τῆς σαρκός· ἅτινά (θ) ἐστι, μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια,

MS.A. (μ) παιδίσκην ταύτην καὶ (ν) Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοί, Κεφ. ε'. MS.A. (α) Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν· στήκετε οὖν, καὶ (β) ἐνέκοψεν ἀληθείᾳ (γ) ἐὰν (δ) σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ. (ε) πεπλήρωται, (ζ) ἀλλήλ... ...κειτε, ἵνα (η) ἐὰν (θ) ἐστιν, πορνεία

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]

Circuncisione Domini nostri. 8.

Nos autem fratres mei, secundùm Isaac filii 28
sumus promissionis. At quemadmodum 29
tunc is qui natus erat secundùm carnem, per-
sequebatur eum, qui secundùm Spiritum;
ita & nunc. Sed quid ait Scriptura? Eji- 30
ce ancillam & filium ejus, quia hæreditatem
non obtinebit filius ancillæ cum filio liberæ.
Nos itaque fratres mei, non sumus filii an- 31
cillæ, verùm filii liberæ.

CAP. V.

STate igitur in libertate illa quâ Christus 1
nos donavit, & ne cervicem subdatis jugo
servitutis. Ecce ego Paulus dico vobis, 2
quòd si circuncidamini, Christus nihil vo-
bis prodest. Contestor autem iterùm 3
omnem hominem qui circumciditur, quòd
debitor sit totius Legis adimplendæ. De- 4
scivistis à Christo quicunque per Legem
justificamini, & à gratia excidistis. Nos 5
enim spiritu qui est ex fide, spem justitiæ
expectamus. Nam in Christo Jesu nihil est 6
circuncisio, neque præputium, sed fides quæ
perficitur charitate. Pulchrè currebatis 7
quis vos perturbavit ne veritati assensum
præberetis? Persuasio vestra non est ab 8
eo qui vocavit vos. Paululùm fermenti 9
totam conspersionem fermentat. Ego con- 10
fido de vobis in Domino nostro, vos nihil
aliud sentire. Cæterùm qui conturbat vos,
ipse judicium sustinebit, quisquis ille sit.
Ego autem fratres mei, si adhuc circumcisi- 11
onem prædicarem, cur persecutionem pate-
rer? num abolitum est offendiculum crucis?
Utinam autem præscindendo præscindantur 12
illi qui vos perturbant.

Dominicâ III. Jejunii. 9.

Porrò vos in libertatem vocati fuistis, fratres 13
mei: tantùm ne sit libertas vestra in occa-
sionem carnis, sed per charitatem subjecti
estote alter alteri. Tota siquidem Lex hoc 14
uno verbo impletur, Diliges proximum tu-
um sicut teipsum. Quòd si alius alium 15
mordetis & devoratis, videte ne alius ab
alio consumamini. Dico autem, Spiritu 16
ambulate, & concupiscentiam carnis nun-
quam exequemini. Caro siquidem concu- 17
piscit id quod lædit spiritum, & spiritus
concupiscit id quod lædit carnem: & uter-
que sunt sibi invicèm contrarii, ut non, quod
vultis, faciatis. Quòd si Spiritu ducimini, 18
non estis sub Lege. Nota sunt enim opera 19
carnis, quæ sunt scortatio, immunditiès,
lascivia,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

28
29 ወአንትሙሰ : አኀዊነ : እምይስሐቅ : ውሉድ : አንትሙ:=፦ ወበከመ : ዘበሕገ : ዘሥ
30 ጋ : ተወልደ : ሰደደ : ለዘ : በመንፈስ : ቅዱስ : ከማሁ : ይእዜኒ:=፦ ወምንተ : ይቤ : መ
ጽሐፍ : ሰድደ : ለአመት : ምስለ : ወልደ : እስመ : ኢይረስ : ወልደ : አመት : ምስለ :
31 ወልደ : አግዐዚት:=፦ ወይእዜኒ : ኢኮነ : ውሉደ : አመት : ዘአንበለ : ዘአግዐዚት : እስ
መ : ክርስቶስ : አግዐዘነ::=፦

Et vos fratres nostri, ex Isaac filio estis. Et sicut ille qui secundùm legem car- 28
nis natus fuit, persequutus est eum qui secundùm legem *Spiritûs sancti: ita &* 29
nunc. Et quid dicit Scriptura? Ejice ancillam cum filio: quoniam non hæres 30
erit filius ancillæ cum filio liberæ. Et nunc non sumus filii ancillæ, sed liberæ: 31
quia Christus liberavit nos.

CAP. V.

በሣልስ : ሰንበተ : ጾም : ኀበ : ይትነበብ:=፦
1 ፩ ወቁሙ : እንከ : ወኢትሖሩ : ደገመ : ውስተ : አርዑተ : ቅኔ::=፦

Tertio sabbato jejunii, ubi legitur.

ET *state igitur, & ne eatis iterùm in jugum servitutis.* 1

Versio VULGATA LATINA.

28 Nos autem, fratres, secundùm Isaac promissionis filii sumus. Sed quomodò
29 tunc is, qui secundùm carnem natus fuerat, persequebatur eum, qui secun-
30 dùm spiritum: ita & nunc. Sed quid dicit Scriptura? Ejice ancillam, &
31 filium ejus: non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ. Itaque, fra-
tres, non sumus ancillæ filii, sed liberæ: quâ libertate Christus nos liberavit.

CAP. V.

1 STate, & nolite iterùm jugo servitutis contineri. Ecce ego Paulus dico
2 vobis; Quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. Testificor au-
3 tem rursùs omni homini circumcidenti se, Quoniam debitor est universæ legis faci-
endæ. Evacuati estis à Christo, qui in lege justificamini: à gratia excidi-
4 stis. Nos enim spiritu ex fide, spem justitiæ expectamus. Nam in Christo
5 Jesu, neque circumcisio aliquid valet, neque præputium: sed fides, quæ
6 per charitatem operatur. Currebatis bené: quis vos impedivit veritati non
7 obedire? Persuasio hæc non est ex eo, qui vocat vos. Modicum fermen-
8
9
tum totam massam corrumpit. Ego confido in vobis in Domino, quòd ni- 10
hil aliud sapietis: qui autem conturbat vos, portabit judicium, quicunque
est ille. Ego autem, fratres, si circumcisionem adhuc prædico: quid ad- 11
huc persecutionem patior? Ergò evacuatum est scandalum crucis. Utinam 12
& abscindantur qui vos conturbant. Vos enim in libertatem vocati estis, 13
fratres: tantùm ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per charitatem
Spiritûs servite invicém. Omnis enim lex in uno sermone impletur; Dili- 14
ges proximum tuum sicut teipsum. Quòd si invicèm mordetis, & comedi- 15
tis: videte ne ab invicèm consumamini. Dico autem; Spiritu ambulate, 16
& desideria carnis non perficietis. Caro enim concupiscit adversùs spiritum: 17
spiritus autem adversùs carnem: hæc enim sibi invicèm adversantur: ut non
quæcunque vultis, illa faciatis. Quòd si spiritu ducimini, non estis sub lege. 18
Manifesta sunt autem opera carnis: quæ sunt, fornicatio, immunditia, im- 19
pudicitia, luxuria,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* قراءة الاثنين من الجمعة السادسة عشر بعد العنصرة * يا اخوة نحن اولاد 28
الموعد كاسحق * لكن كما كان في ذلك الوقت الذي ولد بما يخص البشر قد طرد الذي 29
ولد بما يخص الروح . كذلك والآن * لكن ماذا يقول الكتاب . اخرج العبدة وابنها لان ابن 30
العبدة لن يرث مع ابن الحرة * ايها الاخوة ما نحن اولاد الامة . بل اولاد الحرة . 31
* الفصل الخامس * اذ المسيح قد اعتقنا للحرية * قفوا ولا تتعبدوا لنير 1
العبودية ايضا * فها انا بولص اقول لكم . انكم ان اختتنتم فلن ينفعكم المسيح شيئا . 2
* واشهد ايضا لكل انسان يختتن انه غريما يجب عليه ان يعمل الشريعة كلها * قد بطلتم 3
وسقطتم من المسيح . يا من تتزكون بالشريعة وقد هبطتم من النعمة * لاننا نحن ننتظر 4 5
بالروح من الامانة رجاء العدل * لان في ديانة المسيح لن تقدر الختانة على شي ولا الغلفة . 6
لكن تقدر كثيرا الامانة التي تعمل بالمحبة * قد كنتم تحاضرون سعيا حسنا . فمن قطعكم 7
الا تذعنوا للحق * ان هذه اللجاجة ليست ممن دعاكم * اما تعلمون ان خميرا يسيرا 8 9
تخمر العجينة كلها * انا بمحبة الرب واثق بكم انكم لا تعتقدون معتقدا آخر . فالذي 10
قد اقلقكم سيتكبد المجازاة كائنا من كان * تم *

* قراءة الثلثاء من الجمعة السادسة عشر * ايها الاخوة ان كنت انا اكرز 11
الختانة ايضا . فلماذا اضطهد فاعلها . ترى قد بطل شك الصليب * فالذين يستعبدونكم 12
يا ليتهم يتقطعوا * يا اخوة انتم الى الحرية دعيتم . فقط لا تكن الحرية علة للبشر . لكن 13
اخدموا بعضكم بعضا بالمحبة * لان كل قول بكلمة واحدة يتم . بان تحب قريبك كما تحب 14
ذاتك * فان كان احدكم ينهش الآخر وياكله . فاحذروا الا يفني بعضكم بعضا * واقول 15 16
ان سلكتم بالروح فما تتممون شهوة البشر * لان البشر انما تشتهي ما يتجدد على الروح 17
والروح تشتهي ما يتجدد على البشر . وهذا ان احدهما يعاند الآخر . لكيما الاشياء التي
تؤثروها تلك لا تعملوها * فان اقتدتم بالروح فلستم تحت شريعة * واعمال البشر ظاهرة 18 19
هي . الفسق . الزنا . النجاسة . السبق *

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ sextæ post Pentecosten.

O fratres, nos sumus filii promissionis ut 28
Isaac. Sed quemadmodum tunc tempo- 29
ris ille qui secundùm carnem genitus fu-
erat, persecutus est eum qui natus fuerat
secundùm Spiritum: ita & nunc. Ve- 30
rùm quid dicit Scriptura? Ejice ser-
vam & filium ejus: nam filius servæ
non erit hæres cum filio liberæ. O fra- 31
tres, non sumus filii ancillæ, sed filii
liberæ.

CAP. V.

Quandoquidem Christus emancipa- 1
vit nos in libertatem, state, & ne subji-
ciatis vos iterùm jugo servitutis. Ecce 2
enim ego Paulus dico vobis, quòd si cir-
cumcidamini, Christus nil proderit vobis.
Testor etiam omni homini circumciso, 3
quod debitor est ac tenetur exequi totam
legem. Jam desiistis, & excidistis à 4
Christo ô quicunque per legem justifica-
mini, & à gratia corruistis. Nos enim 5
in Spiritu ex fide spem justitiæ expecta-
mus. Nam in religione Christi nullam 6
rem potest circuncisio, neque præputium:
sed multùm potest fides quæ per charita-
tem operatur. Jam currebatis bono stu- 7
dio, quis vos interpellavit quò minùs
obsequeremini veritati? Certè hæc in- 8
stigatio non est ab eo qui vos vocavit.
An nescitis quòd modicum fermentum 9
totam massam fermentat? Ego in chari- 10
tate Domini certus sum de vobis quòd
non habituri sitis aliam opinionem: &
qui vos turbavit, retributionem patie-
tur, quisquis fuerit. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ sextæ.

O fratres, si ego circuncisionem adhuc 11
prædicem, quorsùm exercentem illam
persequor? nempè jam desiit scandalum
crucis. Qui autem vos infestant, uti- 12
nam obmutescant. O fratres, vos ad 13
libertatem vocati estis: tantùm ne ce-
dat libertas in occasionem carni, sed
alii aliis ministrate per charitatem.
Quilibet enim sermo uno verbo comple- 14
tur, diligendo scilicet *proximum tuum*
ut teipsum diligis. Quòd si alius ali- 15
um mordet ac devorat, cavete ne alius
alium absumat. Dico etiam; Si Spiritu 16
incesseritis, libidinem carnis minimè per-
ficietis. Nam caro quidem optat quod 17
militat contra Spiritum, Spiritus autem
optat quod militat contra carnem: atque
hoc quòd alter alteri adversetur, est ut
res quas vultis, easdem non faciatis.
Quòd si Spiritu ducamini, non estis sub 18
lege. Facta verò carnis manifesta sunt: 19
quæ sunt adulterium, fornicatio, impuri-
tas, libido,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ናሁ፡ አነ፡ ጳውሎስ፡ እብለክሙ፡ እመኒመ፡ ትትገዘሩ፡ ክርስቶስ፡ ኢይበቍዐክ
3 ሙ፡፡=፡ ወካዕበ፡ ለሰምዕ፡ ለኵሉ፡ ብእሲ፡ ግዙር፡ ከመ፡ ይደልዎ፡ ይግበር፡ ኵሎ፡
4 ኦሪተ፡=፡ ተስዕርክሙ፡ እምክርስቶስ፡ እለ፡ በኦሪት፡ ትጸድቁ፡ ወወደቅሙ፡ እምጸ
5 ጋሁ፡=፡ ወንሕነሰ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ወበአሚን፡ ንሴፎ፡ ንጽደቅ፡፡=፡ ወበኀበ፡
6 ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ተገዝሮሂ፡ ኢይበቍዕ፡ ወኢተገዝሮሂ፡ ኢያሰልጥ፡ ዘእንበለ፡ አሚ
7 ን፡ ወተፋቅሮ፡=፡ ሠናይ፡ ሮጽክሙ፡ ሙኑ፡ ዐቀፈክሙ፡ ከመ፡ ኢትእመኑ፡ በጽድ
9 ቅ፡፡=፡ ❖❖❖❖❖ አኮኑ፡ ሕደጥ፡ ብሑእ፡ ብዙኀ፡ ሐሪጸ፡ ያብሕእ፡=፡ አንሰ፡ ተ
10 አመንኩክሙ፡ ምስለ፡ እግዚአብሔር፡ ከመ፡ ኢትሐልዩ፡ ባዕደ፡ ወዘሰ፡ ይሀውከክሙ፡
11 ይጸውር፡ ደይኖ፡ ወለእመኒ፡ ሙኑ፡ ኮነ፡፡=፡ አንሰ፡ አኃዊነ፡ ለእመሂ፡ ግዝረተ፡ እሰብ
ክ፡ ዓዲ፡ ለምንትኑ፡ እንከ፡ እዴግን፡ ተስዕረኑ፡ እንጋ፡ ትዕይርተ፡ መስቀሉ፡ ለክርስ
12 ቶስ፡፡=፡ 1a ርቱዕሰ፡ አንትሙ፡ እለ፡ ሀለውክሙ፡=፡ ወአንትሙሰ፡ ለግዕዛና፡ ተጸ
13 ዋዕክሙ፡ ወደአሙ፡ ኢትግበሩ፡ ሳቲ፡ ምክንያተ፡ ለግዕዛንክሙ፡ በሥጋክሙ፡ ወበተፋ
14 ቅሮ፡ ተሰነዩ፡ ሳቢጽክሙ፡=፡ እስመ፡ አሐዱ፡ ቃል፡ ይፈጽሞ፡ ለኵሉ፡ ሕግ፡ አፍቅ
15 ር፡ ቢጽካ፡ ከመ፡ ነፍስከ፡፡=፡ ወእመሰ፡ በቢይናቲክሙ፡ ትትበልዑ፡ ወትትናሰኩ፡ ተኀ
16 ልቁ፡ ተርፋክሙ፡=፡ እብለክሙ፡ በመንፈስ፡ ሖሩ፡ ወፍትወተ፡ ሥጋክሙ፡ ኢትግበ
17 ሩ፡=፡ እስመ፡ ሥጋኒ፡ ይፈቱ፡ ዘኢይፈቅድ፡ መንፈስ፡ ወመንፈስኒ፡ ይፈቱ፡ ዘኢይፈቅ
18 ድ፡ ሥጋ፡ ወይትአበዩ፡ በበይናቲሆሙ፡ ከመ፡ ኢትግበሩ፡ ዘትፈቅዱ፡=፡ እስመ፡ ዘመን
19 ፈስ፡ ትትልዉ፡ ወፃእክሙ፡ እምኦሪት፡=፡ ይትዐወቅ፡ ምግባሩ፡ ለሥጋ፡፡ ዝሙት፡
ርኵስ፡ ወመርዐት፡=፡

Ecce ego Paulus dico vobis; Si circumcidamini, Christus non proderit vobis. 2
Et iterùm testor omni homini qui circumciditur, quòd oportet eum facere 3
totam legem. Evacuati estis à Christo, qui per legem justificamini: & 4
excidistis à gratia ejus. Et nos in Spiritu sancto, & in fide speramus 5
justificari. Et apud Jesum Christum, circumcisio non prodest, & defectus 6
circumcisionis non est utilis: sed fides, & charitas. Benè cucurristis: quis 7
impedivit vos, ut non credatis in justitia?

Versus octavus deest.

Nónne modicum fermentum, multum farinæ fermentat? Ego confidi in vo- 9
bis cum Domino, quòd non curatis aliud: & qui turbabit vos, portabit 10
judicium suum, quicunque fuerit. Ego verò, fratres nostri, si circumcisio- 11
nem prædico adhuc, quarè igitur persequar? evacuatúmne igitur opprobri-
um crucis Christi? Æquum est vos qui permanetis: Etiam vos ad liberta- 12
tem vocati estis: sed ne eam faciatis occasionem libertatis vestræ in carne 13
vestra, sed in charitate servite fratribus vestris: Quia unum verbum con- 14
summat totam legem; Dilige fratrem tuum ut teipsum. Et si alii alios 15
comeditis, & mordetis, consummatæ sunt reliquiæ vestrûm. Dico vobis; 16
In spiritu ambulate, & desideria carnis vestræ ne faciatis. Quia caro de- 17
siderat quod non vult Spiritus: & Spiritus desiderat quod non vult caro:
& dissentiunt inter se; ut non faciatis quæ volueritis. Quia qui Spiri- 18
tum sequimini, exivistis à lege. Manifestum est opus carnis, scortatio, im- 19
puritas, luxuria,

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΓΑΛΑ'ΤΑΣ. ΚΕΦ. ΙΑ'. ΙΒ'.

Idololatria, *veneficium*, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissen-
20 Εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι, θυμοὶ, ἐριθεῖαι, διχο-
siones, sectæ, Invidiæ, homicidia, ebrietates, comessationes, & similia his:
21 στασίαι, αἱρέσεις, Φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις·
quæ prædico vobis, sicut & prædixi; Quoniam talia *agentes* regnum
ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον, Ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν
Dei non *hereditabunt*. *At* fructus Spiritûs est charitas, gaudium, pax,
22 Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη,
longanimitas, benignitas, bonitas, fides, Mansuetudo, continentia: Adversùs
23 μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, (ι) Πραότης, ἐγκράτεια· κατὰ
hujusmodi non est lex. Qui autem Christi, carnem crucifixerunt cum
24 τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος. Οἱ δὲ τοῦ (κ) Χριστοῦ, τὴν Σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν
affectibus, & concupiscentiis. Si vivimus spiritu, spiritu & ambulemus.
25 τοῖς παθήμασι, καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.
Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, *alii alios* provocantes, *alii aliis* invidentes.
26 Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

CAP. VI. ϛ'.

Fratres, si & præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos spi-
1 Ἀδελφοὶ, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευ-
rituales instruite hujusmodi in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne
ματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πρᾳότητος, σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ
& tu tenteris. *Alii aliorum* onera portate: & sic adimplebitis
2 καὶ Σὺ πειρασθῇς. Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε· καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε
legem Christi. Si *enim videtur* quis esse aliquid, nihil *existens*, *seipsum animo*
3 τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὤν, (α) ἑαυτὸν φρενα-
fallit. *At* opus suum probet unusquisque: & *tunc* in seipsum tantùm
4 πατᾷ. Τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος· καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον
gloriationem habebit, & non in *alterum*: Unusquisque enim *proprium* onus portabit.
τὸ καύχημα ἕξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. 5
Communicet autem *instituitur* *verbum* *instituenti*, in omnibus bonis.
Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι, ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. 6
Ne *errate*: Deus non irridetur. *Quod* enim seminaverit homo, hoc &
Μὴ πλανᾶσθε· Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ 7
metet. Quoniam *seminans* in carnem suam, de carne metet
θερίσει. Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν Σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς Σαρκὸς θερίσει 8
corruptionem: *At seminans* in spiritum, de spiritu metet vitam æter-
φθοράν. ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώ-
nam. *At pulchrum* facientes, non *segnescamus*: tempore enim *proprio* metemus
νιον. Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες, μὴ (β) ἐκκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν, 9
non *elanguentes*. *Nempe igitur* dum tempus habemus, operemur bonum ad
μὴ ἐκλυόμενοι. Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, (γ) ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς 10
omnes, maximè autem ad domesticos fidei. Videte *quàm longis* vobis
ΙΒ' πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως. Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν 11
literis scripsi meâ manu. Quicunque volunt *bonâ facie esse* in carne,
γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν Σαρκὶ, 12
hi cogunt vos circumcidi, tantùm ut *ne* *cruci* Christi per-
οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον (δ) ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ δι-
secutionē patiantur. Neque enim *circumcisi* *ipsi* legem custodiunt: sed
ώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν· ἀλλὰ 13
volunt vos circumcidi, ut in vestra carne glorientur. Mihi
(ε) θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ Σαρκὶ καυχήσωνται. Ἐμοὶ 14
autem absit gloriari, *si* *non* in cruce Domini nostri Jesu Christi,
δὲ μὴ γένοιτο (ζ) καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. In enim Christo Jesu
δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ (η) τῷ κόσμῳ. Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ 15
neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed nova *creatio*.
οὔτε περιτομή (θ) τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις.

MS. A. (ι) Πραΰτης, (κ) Χριστοῦ Ἰησοῦ, ΚΕΦ. ϛ'. MS. A. (α) φρεναπατᾷ ἑαυτόν. (β) ἐγκακῶμεν· (γ) ἐργαζόμεθα (δ) ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκονται. (ε) θέλουσιν ὑμᾶς (ζ) καυχήσασθαι, (η) κόσμῳ. (θ) τί ἐστιν,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24
25 [illegible]
26 [illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]

[illegible]

7
8 [illegible]
9
10 [illegible]
11
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]

Cultus idolorum, veneficium, inimicitia, 20
jurgium, æmulatio, ira, contumacia, dissidia,
sectæ, Invidia, homicidium, temulentia, 21
lasciva cantio, omniaque his similia: quæ
qui faciunt, ut jam prædixi vobis, & nunc
dico, regni Dei hæreditatem non sunt ad-
epturi. Fructus autem Spiritus sunt cha- 22
ritas, gaudium, pax, longanimitas, beni-
tas, bonitas, fides, Mansuetudo, patien- 23
tia. Adversùs hujusmodi lex posita non
est. Qui verò sunt Christi, carnem suam 24
crucifixerunt cum omnibus perpessioni-
bus ejus, ejusque desideriis. Vivamus ergò Spi- 25
ritu, & Spiritum sectemur. Nec simus in- 26
nis gloriæ cupidi, alter alterum parvipenden-
tes, & alter alteri invidentes.

CAP. VI.

Fratres mei, si quis vestrûm præoccupa- 1
tus fuerit in delicto, vos qui spirituales estis,
instaurate eum spiritu mansueto, & cavete
ne & vos tentemini. Et portate onus al- 2
ter alterius, quoniam sic adimplebitis Legem
Christi. Nam si quis arbitratur se aliquid 3
esse, quum non sit, seipsum decipit. Sed 4
quisque opus suum probet, & tunc intra se-
ipsum erit gloriatio ejus, & non in alio.
Unusquisque enim suam ipsius sarcinam ba- 5
julabit. Communicet autem is qui audit 6
sermonem, ei qui sibi suggerit, in omnibus
bonis.

Matutinis feria IV. Passionis. 10.

Ne erretis, Deus non deluditur. Quicquid 7
enim seminat homo, idipsum demetit. Qui 8
seminat per carnem, de carne metit cor-
ruptionem: qui per Spiritum seminat, de
Spiritu vitam perennem metet. Quúmque 9
benefacimus, ne fit nobis tædio: erit enim
tempus quo metemus, neque nobis erit tæ-
dio. Nunc itaque dum tempus habemus, 10
operemur bona erga unumquemque, sed
maximè erga domesticos fidei. Videte quas 11
scripturas scripsi vobis propriis manibus.
Quotquot volunt gloriari in carne, hi co- 12
gunt vos circuncidi, tantùm ne per crucem
Christi persecutionem patiantur. Nam 13
qui circunciduntur, ne ipsi quidem servant
legem, sed volunt vos circuncidi, ut in ve-
stra carne glorientur. Mihi verò non con- 14
tingat gloriari nisi in cruce Domini Jesu
Christi, per quem mundus crucifixus est mi-
hi, & ego crucifixus sum mundo. Nihil 15
enim est circuncisio, neque præputium, sed
creatura nova.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ኣጣዕወ : ሠራይ : ጸልእ : ትዝህርት : ትዝዋፍት : ቅንአት : መዐት : ኑፋቄ : ተቃሕ
21 ዎ:=፦ ተሐምሞ : ተቃትሎ : ስታይ : ስክረት : ወዘአምሳሊሁ : ለዝንቱ : በከመ : አቅደ
22 ምኩ : ነጊሮተክሙ : ዘዘንተ : ይገብር : ሊይሬሊ : መንግሥተ : እግዚአብሔር::=፦ ወ
23 ፍሬሁሰ : ለመንፈስ : ቅዱስ : ተፋቅሮ : ወፍሥሐ : ወሰላም : ትዕግስት : ምጽዋት : ኂሩ
24 ት : ሃይማኖት:=፦ የዋህት : ሊዘመወ : ልበ : ዘይኄይስ : እምዝ : ሕግ::=፦ ለሊየ
25 ሱስ : ክርስቶስ : ሰቀልወ : ሥጋሁ : ምስለ : ፍትወት : ወምስለ : ኃጢአት:=፦ ወእመ
ሰ : በመንፈስ : ነሐዩ : ዘመንፈስ : ንግበር:=፦

Idololatria, veneficium, inimicitia, jactantia, murmuratio, æmulatio, ira, 20
schisma, & secta, Afflictio, cædes, potatus, ebrietas, & similia ejus- 21
modi: sicut prædixi vobis, qui hæc facit non videbit regnum Dei. Et fru- 22
ctus Spiritûs sancti est charitas, & gaudium, & pax, patientia, eleemo- 23
syna, bonitas, fides, Mansuetudo, continentia: & non est melior quàm 24
hæc, lex. Qui Jesu Christi sunt, crucifixerunt carnem suam, cum concupi- 25
scentia & peccato. Et si in Spiritu vivimus, spiritualia faciamus.

Versio VULGATA LATINA.

20 Idolorum servitus, veneficia, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dis-
21 sensiones, sectæ, Invidiæ, homicidia, ebrietates, comessationes, & his similia :
quæ prædico vobis, sicut prædixi; Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non con-
22 sequentur. Fructus autem Spiritûs est : charitas, gaudium, pax, patientia, beni-
23 gnitas, bonitas, longanimitas, Mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas.
24 Adversùs hujusmodi non est lex. Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifi-
25 xerunt cum vitiis & concupiscentiis. Si spiritu vivimus, spiritu & ambulemus.
26 Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, invicèm provocantes, invicèm invidentes.

CAP. VI.

1 FRatres, & si præocupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales
2 estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu ten-
3 teris. Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi. Nam si
4 quis existimat se aliquid esse, cùm nihil sit, ipse se seducit. Opus autem suum
probet unusquisque, & sic in semetipso tantùm gloriam habebit, & non in alte- 5
ro. Unusquisque enim onus suum portabit. Communicet autem, is qui cate- 6
chizatur verbo, ei qui se catechizat, in omnibus bonis. Nolite errare : Deus 7
non irridetur. Quæ enim seminaverit homo, hæc & metet. Quoniam qui semi- 8
nat in carne sua, de carne & metet corruptionem : qui autem seminat in spiritu, de
spiritu metet vitam æternam. Bonum autem facientes, non deficiamus : tempore 9
enim suo metemus non deficientes. Ergò dum tempus habemus, operemur bo- 10
num ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei. Videte qualibus literis scri- 11
psi vobis meâ manu. Quicunque enim volunt placere in carne, hi cogunt vos cir- 12
cumcidi, tantùm ut crucis Christi persecutionem non patiantur. Neque enim qui 13
circumciduntur, legem custodiunt : sed volunt vos circumcidi, ut in carne vestra
glorientur. Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi : 14
per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. In Christo enim Jesu, 15
neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed nova creatura,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * عبادة الاصنام • السحر • العداوات • المماحكات • المغايرات • المغاصب • المغايضات • الخصومات •
21 عصبيات الهوى * الحاسد • الاقتاك • المساكر • الاغاني • ونظاير هذه • التي اتقدم فاقول لكم كما
سبقت • ان الذين يعملون مثل هذه ما يرثون ملك الله • * قراءة السبت السابع والعشرين
بعد العنصرة •
22 وثمر الروح * المحبة • الفرح • السلامة • طول المهل • الخيرية • الصلاح •
23 24 الامانة * الوداعة الحمية • فمثل هولاء ليست عليهم شريعة * الذين قد صلبوا للمسيح البشر
25 26 مع الالام والشهوات * ان عشنا بالروح فسنرتضي بالروح * لا نصيرن معجبين يستعدي
1 احدنا على الاخر • ويحسد بعضنا بعضا • الفصل السادس • * ايها الاخوة ان اقتنص
انسان بهفوة ما • فانتم ايها الروحانيون • عدلوا مثل هذا بروح الوداعة • متوقيا ذاتك الا
2 تمتحن انت • * قراءة الاربعا من الجمعة السادسة عشر • * ليحمل بعضكم ثقل بعض
3 فهكذا تتممون شريعة المسيح • تم • * السبت • * وان يظن احدكم انه شي وهو لا شي •
4 فذاك يخدع عقله ذاته * فكل احد منكم فليختبر عمله • ويكون افتخاره على نفسه فقط • ولا
5 6 على اخر * لان كل احد سيحمل وسقه * ومتعلم الاقوال فليشارك من يعلمه في جميع خيراته •
7 8 * لا تضلوا • الله ما يخادع • الشي الذي يزرعه الانسان اياه سيحصد * لان من يزرع في بشريته
9 سيحصد من بشريته بلي • ومن يزرع في الروح سيحصد من الروح حياة دايمة * واذ عملنا
10 الخير فلا نكل ولا نضجر • فاننا سنحصده في وقته • اذا لا نتراخي * فاذ لنا اذا وقت
فلنعملن الخير مع الكل وخصوصا مع المختصين بالايمان • تم • * الاحد الثاني والعشرون •
11 12 وايضا للاحد الذي قبل الصليب • * اعرفوا اية كتايب كتبت اليكم بيدي * ان
جميع المويرين ان يصيروا لهم جاها بالبشر هولاء يضطهدونكم ان تختتنوا • لا لشي اخر الا
13 حتى لا يسعوا في الايقان بصليب المسيح فقط * لان ولا المختونون يحفظون الشريعة لكنهم
14 يريدونكم انتم ان تختتنوا ليفتخروا ببشريتكم * اما انا فلا كان لي ان افتخر الا بصليب ربنا
15 يسوع المسيح • الذي به صلب العالم عندي • وصلبت انا عند العالم * لان في ديانة المسيح
يسوع • لن تقدر الختانة على شي ولا الغلفة • لكن البرية الجديدة تقدر •

Cultus idolorum, veneficium, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, violentiæ, iræ, lites, factiones voluntariæ, 20
Invidiæ, cædes, ebrietates, cantiones, & his similia: de quibus prædico vobis sicut prædixi, quòd qui talia agunt, non erunt hæredes regni Dei. 21

Lectio sabbathi vigesimi septimi post Pentecosten.

At fructus Spiritus est charitas, gaudium, pax, longanimitas, benignitas, bonitas, fides, 22
Mansuetudo, continentia. Non est lex super hujusmodi homines, 23
Qui crucifixerunt Christo carnem cum affectibus & concupiscentiis. 24
Si Spiritu vixerimus, Spiritu oblectabimur. 25
Ne efficiamur glorii, alii aliis insultantes, & alii aliis invidentes. 26

CAP. VI.

O *Fratres, si quis venatione captus est in aliquo delicto, vos ô spirituales, dirigite talē cum spiritu mansuetudinis: observans temetipsum, ne tu tenteris.* 1

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ sextæ.

Portet alter vestrûm onus alterius : sic enim perficietis legem Christi. Hucusq; . Sabbatho. 2
Et si quis vestrûm existimat aliquid se esse, cùm nihil sit, hic suiipsius mentem fallit. 3
Unusquisque ergo vestrûm opus suum probet, eritq; gloriatio ipsius super semetipsum solùm, & non super alium : 4
Nam unusquisque onus suum portabit. 5
Et qui discit sermones, communicet se docenti omnia bona sua. 6
Ne erretis; Deus non fallitur: rem enim quam seminat homo, eandem metet. 7
Nam qui seminat in carne sua, metet ex carne sua corruptionem : qui verò seminat in spiritu, metet ex spiritu vitam æternam. 8
Cùmque fecerimus bonum, ne torpescamus, nec pigeat nos : tempore enim suo metemus illud, si non elanguerimus. 9
Dum igitur suppetit nobis tempus, operemur bonum erga omnes, ac præsertim erga privatos in fide. Finis. 10

Dominicâ vigesimâ secundâ. Itemque pro Dominica præcedente Crucem.

Agnoscite quales epistolas scripserim vobis mea manu. 11
Omnes enim volentes honorem sibi fieri in carne, ipsi persequuntur vos ut circuncidamini: non aliam ob rem, nisi tantùm ne cum securitate incedant in cruce Christi. 12
Nam neque circuncisi legem servant : sed volunt vos circuncidi, ut de vestra carne glorientur. 13
Mihi verò non contingat gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi per quem crucifixus est apud me mundus, & crucifixus ego sum apud mundum. 14
Nam in religione Christi Jesu nihil potest circuncisio neque præputium, sed nova creatura potens est. 15

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወኢንኩን፡ ዝሁራነ፡ ወትትሐመሙ፡ በበይናቲክሙ፡ ወትትሐሠሡ፡ በበይናቲክሙ፡፡

2

1 ኦኅዊነ፡ ለእመቦ፡ ብእሲ፡ ዘስሕተ፡ አንትሙ፡ እለ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ አጽንዕዎ፡ ለዘ፡ ከማሁ፡
2 በመንፈስ፡ የውሀት፡ እንዘ፡ ትትዐቀቡ፡ ለርእስክሙ፡ ኢትስሐቱ፡፡ ወጹሩ፡ ለቢጽክሙ፡ ዘ
3 ያከብዱ፡ ላዕሌሆሙ፡ ወቦቱ፡ ትፈጽሙ፡ ሕገ፡ ክርስቶስ፡፡ ወአልቦ፡ ዘያስሕት፡ ርእሶ፡፡
4 ወኵሉ፡ ያሜክር፡ ምግባሮ፡ በዘ፡ ይከውኖ፡ ምክሑ፡ ለርእሱ፡ ወአኮ፡ ለባዕድ፡፡ እስመ፡ ኵ
5 ሉ፡ ጾሮ፡ ይጸውር፡፡ ወይስማዕ፡ ንእሱ፡ ክርስቲያን፡ ላዝ፡ ነገር፡ ወይትመሀር፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡፡
6 ኢያስሕቱክሙ፡ አልቦ፡ ዘያስተአብዶ፡ ለእግዚአብሔር፡ ዘዘርአ፡ ሰብእ፡ የአርር፡፡ ዘዘ
7 ርአ፡ ውስተ፡ሥጋሁ፡ በሥጋሁ፡ የአርር፡ ሞተ፡ ወዘዘርአ፡ ውስተ፡ መንፈሱ፡ ለመንፈሱ፡ የአር
8 ር፡ ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡፡ ወኢንትሀከይ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡ እስመ፡ በዕድሜሁ፡ ነአርር፡
9 በመጠኑ፡፡ ብነ፡ዕለተ፡ንገብር፡ ሠናይ፡ ለኵሉ፡ ወፈድፋደሰ፡ ለሰብአ፡ ሃይማኖት፡፡ ርእ
10 ዩ፡ ዘከመ፡ ጸሐፍኩ፡ ለክሙ፡ በእደየ፡፡ ወእለሰ፡ ይፈቅዱ፡ ያድልው፡ ለገጽ፡ እሙንቱ
11 ያገብሩክሙ፡ ትትገዘሩ፡ ዳእሙ፡ ከመ፡ ኢትትለው፡ መስቀሎ፡ ለክርስቶስ፡፡ ወእለሂ፡
12 ተገዘሩ፡ ኢዐቀቡ፡ ሕገገ፡ ኦሪት፡ ዳእሙ፡ ይፈቅዱ፡ ላክሙ፡ ትትገዘሩ፡ ከመ፡በነፍስትክሙ፡
13 ትዘሀሩ፡፡ ወሊተሰ፡ ሐሰ፡ ሊተ፡ እስከ፡ እዘሀር፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ በመስቀሉ፡ ለእ
14 ግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ወበኀቤየሰ፡ ምዉት፡ ዓለም፡ አነሂ፡ ምዉት፡ በኀበ፡
15 ዓለም፡፡ ተገዝሮሂ፡ ኢይበቍዕ፡ ወኢተገዝሮሂ፡ ኢያሰልጥ፡ ዘእንበለ፡ ሐዲስ፡
ፍጥረት፡፡

Et non simus jactabundi, & affligentes inter vos, & disputantes inter vos. 26

CAP. VI.

F*Ratres nostri, si sit homo qui erravit, vos qui Spiritum sanctum* habetis, *firmate talem in Spiritu mansuetudinis, attendentes vobismet ipsis, ne erretis.* 1
Et portate pro fratribus vestris, quæ gravant super eos, & in eo complebitis legem Christi. 2 3
Et nemo est qui fallit seipsum. Et unusquisque probat opus suum, ut sit gloria sibiipsi, & non alteri. 4
Quia unusquisque onus suum portabit. 5
Et audiat junior Christianus hunc sermonem, & discat facere bonum. 6
Ne seducant vos, nemo est qui insipientem reddat Deum: quicquid seminavit homo, id metet. 7
Qui seminavit in carne sua, in carne sua metet mortem: & qui seminavit in spiritu suo, pro spiritu suo metet vitam æternam. 8
Et ne pigremur facere bonum, quia in tempore suo metemus pro mensura: 9
Dum *habemus tempus, benefici simus omnibus; & præcipuè hominibus fidei.* 10
Videte quomodo scripsi vobis cum manu mea. 11
Et qui volunt simulare, illi cogunt vos circuncidi : tantùm ut non adhæreatis cruci Christi. 12
Et qui circumcisi sunt non servaverunt ritum legis, sed volunt vos circuncidi, ut in corporibus vestris glorientur. 13
Et mihi, absit mihi ut glorier, nisi solummodò in cruce Domini nostri Jesu Christi: & apud me mortuus est mundus, ego etiam mortuus sum apud mundum. 14
Circumcisio non prodest, & incircumcisio non perficit, sed nova creatura. 15

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΓΑΛΆΤΑΣ. ΚΕΦ. ΙΒʹ.

Et quicunque regulâ hâc ordinatè ambulaverint, pax super illos & misericordia, &
16 Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ (ι) στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ
super Israel Dei. Cæterùm, molestias mihi nemo exhibeat: Ego enim
17 ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ. Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ
stigmata Domini Jesu in corpore meo porto. Gratia Domini
18 στίγματα (κ) τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου
nostri Jesu Christi cum spiritu vestro, fratres. Amen.
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.

Ad Galatas scripta est à Roma.
(†) Πρὸς Γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

Ἐν στίχοις σϟγ.

MS. A. (ι) στοιχοῦσιν, (κ) τοῦ Ἰησοῦ (†) Πρὸς Γαλάτας.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]

Et ii qui hanc semitam sectantur, pax sit su- 16
per eos & misericordia, ac super Israel Dei.
Proinde nemo mihi laborem injiciat: ego 17
enim stigmata Domini nostri Jesu Christi in
corpore meo porto. Gratia Domini nostri 18
Jesu Christi cum spiritu vestro, fratres mei,
Amen.

Epistola ad Galatas quæ scripta est ab urbe Roma. FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወለዕለ : ኵሎሙ : ደገብሩ : በገዝንቱ : ሕግ : ሰላም : ወሣህል : ደበ : እስራኤል : ዘአ
17 ግዚአብሔር ::=› እምደእዜ : አልቦ : ዘያንጥየኒ : እንሰ : ሕማሞ : ለክርስቶስ :
18 እጸውር : በሥጋየ ::=› ጸጋሁ : ለእግዚእ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ምስለ : መንፈስከ
ሙ : አሜን ::==› ለሰብአ : ገላትያ ::=›

Et super omnes facientes secundùm hanc regulam, pax sit, & misericordia 16
super Israelem Dei. Ex nunc nemo est qui molestiam mihi ferat, ego dolorem 17
Christi porto in corpore meo. Gratia Domini Jesu Christi cum Spiritu ve- 18
stro, Amen.

Ad Galatas.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ἘΦΕΣΙΟΥΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Αʹ. Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ εὐλογίας ἡμῶν καὶ εἰσαγωγῆς καὶ πληρώσεως.
Βʹ. Εὐχὴ περὶ γνώσεως τῶν ἐν Χριστῷ εἰσαχθέντων ἀγαθῶν εἰς ἡμᾶς.
Γʹ. Περὶ τῆς ἐθνῶν καὶ Ἰουδαίων οἰκειώσεως πρὸς Θεὸν διὰ Χριστοῦ ἐπ' ἐλπίδι χριστοῦ χάριν.
Δʹ. Περὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ θείας σοφίας, εἰς φωτισμὸν ἐθνῶν, καὶ ἔλεγχον δαιμονίων.
Εʹ. Εὐχὴ ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας εἰς δύναμιν καὶ ἀγάπην Θεοῦ.
ϛʹ. Παραίνεσις περὶ ἀγάπης ἑνωτικῆς, ἣν καὶ τὰ χαρίσματα διῄρηνται πρὸς ὠφέλειαν κοινήν.
Ζʹ. Περὶ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ποιούσης ἡμᾶς θεομιδεῖς.
Ηʹ. Περὶ τοῦ ζῆν ἐπαξίως τοῦ ἁγιασμοῦ, ἔργοις τὴν κακίαν ἐλέγχοντας, μὴ λόγοις· πνεύματι τε πληρουμένους διὰ ψαλμῶν, μὴ οἴνῳ.
Θʹ. Διάταξις οἰκιακῶν καθηκόντων ἀρχομένους καὶ ἄρχουσι χριστοῦ Χριστόν.
Ιʹ. Ἐν σχήματι ὁπλίσεως περὶ τῆς χριστοῦ Χριστὸν δυνάμεως.

AD EPHESIOS EPISTOLA PAULI.

(†) ΠΡῸΣ ἘΦΕΣΊΟΥΣ ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΑΎΛΟΥ. ΚΕΦ. Αʹ.

CAP. I. αʹ.

PAULUS Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, Sanctis
1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, τοῖς ἁγίοις
existentibus in Ephesso, & fidelibus in Christo Jesu: Gratia vobis &
2 (α) τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ, καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Χάρις ὑμῖν καὶ
pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Benedictus Deus &
3 εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Αʹ
Pater Domini nostri Jesu Christi, benedicens nos in omni benedictione spiritu-
πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματι-
ali, in cœlestibus, Christo: Sicut elegit nos in ipso ante
4 κῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, (β) Χριστῷ· Καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ
constitutionem mundi, esse nos sanctos & inculpatos in conspectu ejus in charitate.
καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ.
Præfiniens nos in filiorum adoptionē per Jesum Christum in sese, secundùm bonum
5 Προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτὸν, κατὰ τὴν εὐ-
affectum voluntatis suæ, In laudem gloriæ gratiæ suæ, in
6 δοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, Εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, (γ) ἐν
qua gratificavit nos in dilecto. In quo habemus redemptionem
7 ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ. Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν
per sanguinem ejus, (remissionem peccatorum,) secundùm divi-
διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, (τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων,) κατὰ (δ) τὸν πλοῦ-
tias gratiæ ejus: Quæ abundavit in nos in omni sapientia &
τον τῆς χάριτος αὐτοῦ· Ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ 8
prudentia: Notum faciens nobis mysterium voluntatis suæ, secundùm
φρονήσει· Γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν 9
beneplacitum suum, quod proposuit in se: In dispensatione plenitudinis
εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ· (ε) Εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος 10
temporum, instaurare omnia in Christo, quæ & in cœ-
τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, (ζ) τά τε ἐν τοῖς οὐρα-
lis, & quæ in terra, in ipso. In quo etiam electi sumus, præ-
νοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ. Ἐν ᾧ καὶ (η) ἐκληρώθημεν, προ- 11
destinati secundùm propositum ipsius omnia efficientis secundùm consilium
ορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν
voluntatis suæ: Ad esse nos in laudem gloriæ ejus,
τοῦ θελήματος αὐτοῦ· Εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ, τοὺς 12
antè sperantes in Christo: In quo & vos audientes ver-
προηλπικότας ἐν τῷ Χριστῷ· Ἐν ᾧ καὶ (θ) ὑμεῖς ἀκούσαντες τὸν λό- 13
bum veritatis, (Evangelium salutis vestræ,) in quo & creden-
γον τῆς ἀληθείας, (τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν,) ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαν-
tes signati estis Spiritu promissionis sancto:
τες ἐσφραγίσθητε τῷ Πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ·

MS. A. (†) ΠΡῸΣ ἘΦΕΣΙΟΥΣ. (α) πᾶσιν τοῖς (β) ἐν Χριστῷ· (γ) ἧς ἐχαρίτωσεν (δ) τὸ πλοῦτος τῆς χρηστότητος (ε) Κατὰ τὴν οἰκονομίαν (ζ) τὰ ἐν (η) ἐκλήθημεν, (θ) * ἡμεῖς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
[illegible]

EPISTOLA AD EPHESIOS.

CAPUT I.

Baptismi.

PAulus Apostolus Jesu Christi per volun- 1
tatem Dei iis qui agunt Ephesi sanctis & fi-
delibus in Jesum Christum; Pax vobiscum 2
& gratia à Deo patre nostro, & à Domino
nostro Jesu Christo. Benedictus ille Deus 3
pater Domini nostri Jesu Christi, qui bene-
dixit nos omnibus benedictionibus spiritua-
libus in cœlo per Christum. Quemadmo- 4
dum prælegit nos in ipso ante mundi con-
stitutionem, ut essemus sancti & absque næ-
vo in conspectu ipsius, & per charitatem
præsignavit nos sibi. Et adoptavit nos in 5
filios per Jesum Christum, uti placuit volun-
tati ipsius. Ut celebretur laus gratiæ ejus, 6
quam effudit super nos per dilectum suum.
Per quem habemus redemptionem, & per 7
sanguinem ipsius remissionem peccatorum,
secundùm divitias gratiæ suæ, Quæ abun- 8
davit in nobis in omni sapientia, omnique
intellectu spirituali. Et patefecit nobis ar- 9
canum voluntatis suæ quod proposuerat exe-
qui in ipso, In dispensationem plenitudi- 10
nis temporum, ut omnia denuò renovaren-
tur in Christo, quæ in cœlo, & in terra sunt.
Et per eum electi sumus, sicut præsignavit 11
nos, & voluit ille qui omnia facit juxta de-
cretum voluntatis suæ: Ut simus nos, qui 12
priùs speravimus in Christo, in decus gloriæ
ipsius. In quo & vos audistis sermonem veri- 13
tatis, quod est Evangelium vestræ salutis, &
in quo credidistis, & obsignati estis Spiritu
sanctitatis, qui promissus fuerat.

Versio VULGATA LATINA.

16 Et quicunque hanc regulam secuti fuerint, pax super illos, & misericordia,
17 & super Israel Dei. De cætero nemo mihi molestus sit: ego enim stigmata
Domini Jesu in corpore meo porto. Gratia Domini nostri Jesu Christi, cum 18
spiritu vestro, fratres. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

16 * وكافة الذين يرتضون بهذا القانون والترتيب فعليهم السلامة والرحمة * وعلي اسرائيل
17 خصيص الله * وفيما بعد لا يسبب لي احد اتعابا * فانني انا حامل في جسدي وسوم جراحات
18 يسوع المسيح * نعمة ربنا يسوع المسيح مع روحكم ايها الاخوة امين *
* تمت الرسالة * كتبت من مدينة رومية على يد تيطوس ولوقا *
* والسبح لرب المجد منور عقل الانسان * امين امين امين *

Et omnes qui canonem & ordinem hunc 16
approbant, pax erit super eos & misericordia, & super Israelem proprietatem
Dei. De cætero nequis mihi molestias 17
exhibeat: ego enim in corpore meo porto
stigmata plagarum Jesu Christi. Gra- 18
tia Domini nostri Jesu Christi sit cum spiritu vestro ô fratres, Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta fuit ab urbe Roma per Titum & Lucam.

Laus autem Domino gloriæ, illuminanti mentem humanam,
Amen, amen, amen.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* EPHESIOS.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, omnibus Sanctis, qui sunt
2 Ephesi, & fidelibus in Christo Jesu. Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, &
3 Domino Jesu Christo. Benedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi,
4 qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cœlestibus in Christo, Sic-
ut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati
5 in conspectu ejus in charitate. Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum
6 per Jesum Christum in ipsum, secundùm propositum voluntatis suæ, In laudem
7 gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificavit nos in dilecto filio suo. In quo habemus
redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum, secundùm divitias
gratiæ ejus, Quæ superabundavit in nobis, in omni sapientia & prudentia: 8
Ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suæ, secundùm beneplacitum 9
ejus, quod proposuit in eo, In dispensatione plenitudinis temporum, instaurare 10
omnia in Christo, quæ in cœlis, & quæ in terra sunt, in ipso: In quo etiam & 11
nos sorte vocati sumus, prædestinati secundùm propositum ejus, qui operatur omnia
secundùm consilium voluntatis suæ: Ut simus in laudem gloriæ ejus nos, qui an- 12
tè speravimus in Christo: In quo & vos, cùm audissetis verbum veritatis, 13
(Evangelium salutis vestræ) in quo & credentes signati estis Spiritu promissionis
sancto,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* رسالة القديس بولص الي اهل افسس * وهي خامسة في عدد الرسايل *
* الفصل الاول * قراءة الخميس من الجمعة السادسة عشر *
1 * من بولص رسول ايسوع المسيح بمشية الله * الي القديسين الذين بافسس والمومنين بايسوع
2 المسيح * نعمة لكم وسلامة من الله ابينا والرب يسوع المسيح * مبارك الاله وابو ربنا يسوع
3 المسيح * الذي باركنا بكل بركة روحانية بيسوع المسيح * في الخطوط السماية * كما
4 اصطفانا به قبل انشاء العالم * لنكون قدامه قديسين ولا معايبين بمحبته * اذ تقدم
5 فميزنا للتبني له بيسوع المسيح * كما يخص بحسن مسيته * لمديح مجد نعمته * التي انعم بها
6 علينا بالمحبوب * الذي * قراءة الجمعة من الجمعة السادسة عشر *
7 * به نلنا الفدا بدمه وصفح الهفوات * كما يخص غناء نعمته * التي فضلت علينا بكل
8 حكمة وتمييز * اذ عرفنا سر مسيته كما يخص مسرته * ثم * التي سبق فنواها فيه *
9 * لتدبير كمال الازمان * ان يتم بالمسيح البرايا كلها * التي في السماوات * والتي على
10 الارض به * اذ يصير لها راسا * وبه حصل لنا نصيبا * اذ تقدم فامر بذلك لنا * كما يخص بيه
11 الفاعل كل شي براي مسيته * لنكون لمديح مجده * نحن الذين سلف توكلنا على المسيح * الذي به
12 سمعتم انتم قول الحق بشارة خلاصكم * الذي به حين امنتم بروح موعد القديسين *
13

Epistola Divi PAULI ad
EPHESIOS:
Et est quinta in numero Epistolarum.

CAPUT PRIMUM.
Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ sextæ.

A *Paulo Apostolo Jesu Christi per* 1
voluntatem Dei, ad sanctos qui sunt Ephesi, & credentes in Jesum Christum.
Gratia vobis et pax à Deo Patre nostro, 2
& Domino Jesu Christo. Benedict⁹ Deus 3
ac Pater Domini nostri Jesu Christi, qui
benedixit nobis omni benedictione spirituali per Jesum Christum in sortibus
cælestibus: Sicut elegit nos per ipsum 4
ante conditum mundum, ut essemus coram ipso sancti & inculpati, per charitatem ipsius: Præsegregans nos in ado- 5
ptionem sibi per Jesum Christum, secundùm placitum voluntatis suæ: Ad lau- 6
dem gloriæ gratiæ suæ quam in nos contulit per dilectum illum.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis 16æ.

Per quem consecuti sum⁹ redemptionem, 7
per sanguinem ipsius, & veniam delictorum, secundùm divitias gratiæ ipsi-
us, Quæ superabundavit super nos omni 8
cum sapientia & prudentia. Significato 9
nobis mysterio voluntatis suæ juxta beneplacitum suum, Hactenus. *quod ante proposuerat in ipso. Ad administrati-* 10
onem perfectionis temporum: ut scilicet perficeret in Christo creaturas omnes quæ in cœlis, & quæ super terram sunt
in ipso: Quippe qui fiat caput illarum. 11
Et per eum adepti sumus sortem, quandoquidem hoc præjusserat in gratiam nostram, secundùm propositum ejus qui omnia facit ex consilio voluntatis suæ.
Ut simus ad laudem gloriæ ipsius nos 12
quorum præcessit fiducia in Christo. Per 13
quem vos audistis sermonem veritatis, annuntiationem salutis vestræ: in quo obsignati estis, credentes Spiritui promissionis sanctorum:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

ለሰብእ : ኤፌሶን : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ብሔረ : ሮሜ:=፦
በሆሳዕና : ምንባብ:=፦

1 ለ ጳውሎስ : ሐዋርያሁ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : በፈቃደ : እግዚአብሔር : ለቅዱሳን : እለ :
2 ኤፌሶን : ወምእመናን : ለኢየሱስ : ክርስቶስ:=፦ ሰላም : ለክሙ : ወጸጋ : እግዚአብሔ
3 ር : አቡነ ፤ ወእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ::=፦ ይትባረክ : እግዚአብሔር :
አቡሁ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘባረከነ : በኵሉ : በረከተ : መንፈስ : ቅዱስ :
4 በዘ : ሰማያት : በክርስቶስ : ኢየሱስ:=፦ በከመ : ኀረየነ : ሎቱ : እምቅድመ : ይትፈጠ
5 ር : ዓለም : ከመ : ይረስየነ : ቅዱሳነ : ወንጹሓነ : ለቅድሜሁ : በተፋቅሮ:=፦ ሠርዐነ :
6 ትርሲተ : ወልዱ : በእንተ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ሎቱ : በሥርዐተ : ፈቃዱ::=፦ ለክብር :
7 ወለስብሐት : በጸጋሁ : ዘጸገወነ : በወልዱ : ፍቁሩ:=፦ ዘበእንቲአሁ : ረከብነ : መድኀኒ
8 ተነ : ወተኀድገ : ለነ : ኀጢአተነ : በደሙ : በከመ : ብዕለ : ጸጋሁ:=፦ ዘአፈድፈደ : ላ
9 ዕሌነ : በኵሉ : ጥበብ : ወምክር:=፦ አርአየነ : ምክረ : ፈቃዱ : በከመ : ሥምረቱ::
10 ወዘሠርዐ : በእንቲአሁ:=፦ ወዐቀመ : በዘ : ይበጽሕ : ዕድሜሁ : ወአርአሶ : ለዕለ : ኵ
11 ሉ : ለክርስቶስ : ለዘ : በሰማያት : ወለዘ : በምድር : ሎቱ:=፦ ወከፈለነ : በዘ : ሠርዐነ :
12 እግዚአብሔር : ወረድአነ : በኵሉ : በስምረተ : ፈቃዱ:=፦ ከመ : የሀበነ : ምክረ : ወስ
13 ብሐተ : ለእለ : ተወከልነ : በክርስቶስ : ኢየሱስ:=፦ ወአንትሙሂ : ሰማዕክሙ : ቃለ :
ጽድቅ : ትምህርተ : ሕይወትክሙ : ወአመንክሙ : ወአዐተብክሙ : በመንፈስ : ቅዱስ ::
ዘአሰፈወ:==፦

Ad EPHESIOS: & scripta fuit cum esset in civitate Romæ.

Dominicâ Hosanæ, lectio.

CAPUT I.

P*Aulus Apostolus Jesu Christi in voluntate Dei Sanctis qui sunt Ephesi, &* 1
fidelibus Jesu Christi. Pax vobis & gratia Dei patris nostri, & Domini no- 2
stri Jesu Christi. Benedictus est Deus pater Domini nostri Jesu Christi, qui
benedixit nobis in omni benedictione Spiritûs sancti, quæ in cœlis in Christo 3
Jesu. Sicut elegit nos ad eum antequam crearetur mundus, ut constitueret 4
nos sanctos & puros coram eo in charitate. Prædestinavit nos in adoptionem 5
filiorum suorum per Jesum Christum, sibi, in decreto voluntatis suæ, In ho- 6
norem & gloriam, in dono suo quod donavit nobis in filio suo dilecto. Per 7
quem invenimus redemptionem nostram, & remissa sunt nobis peccata no-
stra, in sanguine ejus, secundùm divitias gratiæ ejus, Quam abundare fecit 8
supra nos, in omni sapientia & consilio, Manifestare nobis consilium voluntatis 9
suæ secundùm beneplacitum suum, & quod decrevit de illo. Et stabilivit, in 10
futuro tempore præstituto suo, & præfecit supra omnia, Christum, quæ in cœlis
& quæ in terra, apud eum. Et partivit nobis de iis quæ destinavit nobis De- 11
us, & adjuvit nos in omnibus per beneplacitum voluntatis suæ: Ut daret 12
nobis consilium & gloriam, qui speravimus in Christo Jesu. Et vos quum au- 13
divissetis sermonem veritatis, doctrinam salutis vestræ, & credidistis, tum obsignavit vos in Spiritu sancto, quem promisit:

Qui est *arrhabo* hæreditatis nostræ, in redemptionem *assertio-*
14 (ι) Ὅς ἐστιν ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσε-
nis, in laudem gloriæ ipsius. *Propter hoc* & ego audiens *illam circa vos*
15 ως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο κἀγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς Β'
fidem in Domino Jesu, & dilectionem in omnes Sanctos,
πίστιν ἐν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ, (κ) καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
Non cesso gratias agens pro vobis, memoriam vestri faciens in ora-
16 Οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, (λ) μνείαν ὑμῶν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευ-
tionibus meis: Ut Deus Domini nostri Jesu Christi, pater glo-
17 χῶν μου· Ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δό-
riæ, det vobis spiritum sapientiæ & revelationis, in agnitione ejus: Illu-
18 ξης, δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ· Πεφω-
minatos oculos *mentis vestræ, ad sciendum vos* quæ *est*
τισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς (μ) τῆς διανοίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν
spes vocationis ejus, & quæ divitiæ gloriæ hæreditatis
ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως (ν) αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας
ejus in Sanctis: Et quæ *excellens* magnitudo virtutis ejus
19 αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις· Καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ
in nos *credentes* secundùm operationem potentiæ virtutis ejus:
εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ·
Quam operatus est in Christo, suscitans illum *ex* mortuis: & *colloca-*
20 Ἣν (ξ) ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· καὶ (ο) ἐκάθι-
vit in dextera sua in cœlestibus, Supra omnem principatum,& po-
21 σεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, Ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς, καὶ ἐξ-
testatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen *nominatum*
ουσίας, καὶ δυνάμεως, καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου
non solùm in seculo hoc, sed etiam in futuro. Et omnia sub-
22 οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ πάντα ὑπ-
jecit sub *pedes* ejus: Et ipsum dedit caput *super omnia* Ec-
έταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκ-
clesiæ: Quæ est corpus ipsius, plenitudo omnia in omnibus *adimplentis*.
23 κλησίᾳ· Ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα (π) τοῦ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου.

CAP. II. β'.

Et vos *existentes mortuos* delictis, & peccatis, In
Γ' 1 ΚΑὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι, καὶ ταῖς (α) ἁμαρτίαις, Ἐν
2 quibus aliquando ambulâstis secundùm seculum mundi hujus, secundùm prin-
αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρ-
cipem potestatis aëris, spiritûs nunc *efficientis* in *fili-*
χοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱ-
is insuasibilitatis: In quibus & nos omnes conversati sumus aliquando, in
οῖς τῆς ἀπειθείας· Ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε, ἐν 3
desideriis carnis nostræ, facientes *voluntates* carnis &
ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν
cogitationum: & eramus *nati* naturâ iræ, sicut & cæteri. *At* De-
διανοιῶν· καὶ (β) ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί. Ὁ δὲ Θε- 4
us dives *existens* in misericordia, propter *multam* charitatem suam *quam* dile-
ὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπη-
xit nos, Et *existentes nos mortuos offensis* convivificavit
σεν ἡμᾶς, Καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωοποίησε τῷ 5
Christo: (gratiâ estis *servati*:) Et conresuscitavit, & consedere fecit in
Χριστῷ· (χάριτί ἐστε σεσωσμένοι·) Καὶ συνήγειρε, καὶ συνεκάθισεν ἐν 6
supercœlestibus in Christo Jesu, Ut ostenderet in seculis
τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς 7
supervenientibus *eminentes* divitias gratiæ suæ in bonitate
ἐπερχομένοις (γ) τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι
super nos, in Christo Jesu: *Nam* gratiâ estis *servati* per fidem:
ἐφ' ἡμᾶς, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως· 8
(& hoc non ex vobis: Dei donum:) Non ex operibus, ut ne quis glorietur.
(καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν· Θεοῦ τὸ δῶρον·) Οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. 9
Ipsius enim sumus factura, creati in Christo Jesu in operibus bonis, quæ
Αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς 10
præparavit Deus, ut in illis ambulemus.
προητοίμασεν ὁ Θεὸς, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

MS. A. (ι) Ὅ ἐστιν (κ) καὶ τὴν * εἰς πάντας (λ) μνείαν ποιούμενος (μ) τῆς καρδίας ὑμῶν, (ν) αὐτοῦ, τίς (ξ) ἐνήργηκεν (ο) καθίσας αὐτὸν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ (π) τοῦ τὰ πάντα
Κεφ. β'. MS. A. (α) ἁμαρτίαις αὐτῶν, Ἐν (β) ἤμεθα φ····· ··κνα ὀργῆς (γ) τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܪܗܒܘܢܐ ܕܝܪܬܘܬܢ ܠܦܘܪܩܢܐ ܕܡܚܝܢܐ ܘܠܬܫܒܘܚܬܐ ܕܐܝܩܪܗ܀ *
* ܒܬܪ ܩܝܡܬܐ * ܒ
15 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܐܢܐ ܗܐ ܡܢ ܕܫܡܥܬ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܕܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܘܚܘܒܟܘܢ ܕܠܘܬ ܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܐ܀ *
16 ܠܐ ܫܠܝܬ ܠܡܘܕܝܘ ܥܠܝܟܘܢ ܘܠܡܥܗܕܘ ܠܟܘܢ ܒܨܠܘܬܝ܀ *
17 ܕܐܠܗܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܒܐ ܕܫܘܒܚܐ ܢܬܠ ܠܟܘܢ ܪܘܚܐ ܕܚܟܡܬܐ ܘܕܓܠܝܢܐ ܒܝܕܥܬܗ܀ *
18 ܘܢܢܗܪܢ ܥܝܢܐ ܕܠܒܘܬܟܘܢ ܕܬܕܥܘܢ ܡܢܘ ܣܒܪܐ ܕܩܪܝܢܗ ܘܡܢܘ ܥܘܬܪܐ ܕܫܘܒܚܐ ܕܝܪܬܘܬܗ ܒܩܕܝܫܐ܀ *
19 ܘܡܢܘ ܝܘܬܪܢܐ ܕܪܒܘܬܐ ܕܚܝܠܗ ܒܢ ܒܗܠܝܢ ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܐܝܟ ܡܥܒܕܢܘܬܐ ܕܬܘܩܦܐ ܕܚܝܠܗ܀ *
20 ܗܝ ܕܥܒܕܬ ܒܡܫܝܚܐ ܘܐܩܝܡܗ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܘܐܘܬܒܗ ܒܝܡܝܢܗ ܒܫܡܝܐ܀ *
21 ܠܥܠ ܡܢ ܟܠ ܪܫܘ ܘܫܘܠܛܢ ܘܚܝܠ ܘܡܪܘ ܘܠܥܠ ܡܢ ܟܠ ܫܡ ܕܡܬܩܪܐ ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܒܥܠܡܐ ܗܢܐ ܐܠܐ ܐܦ ܒܥܬܝܕ܀ *
22 ܘܟܠ ܡܕܡ ܫܥܒܕ ܬܚܝܬ ܪܓܠܘܗܝ ܘܠܗ ܝܗܒ ܪܫܐ ܠܥܠ ܡܢ ܟܠ ܠܥܕܬܐ܀ *
23 ܗܝ ܕܐܝܬܝܗ ܦܓܪܗ ܘܫܘܡܠܝܗ ܕܗܘ ܕܟܠ ܒܟܠ ܡܫܡܠܐ܀
* ܫܠܡ ܩܦܠܐܘܢ * ܐ

1 * ܐܦ ܠܟܘܢ ܕܡܝܬܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܒܚܛܗܝܟܘܢ ܘܒܣܟܠܘܬܟܘܢ܀ *
2 ܐܝܠܝܢ ܕܒܗܝܢ ܗܠܟܬܘܢ ܡܢ ܩܕܝܡ ܐܝܟ ܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܘܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܕܐܪܟܘܢܐ ܕܫܘܠܛܢܐ ܕܐܐܪ ܘܗܘ ܪܘܚܐ ܕܡܥܒܕܐ ܒܒܢܝ ܠܐ ܡܬܛܦܝܣܢܘܬܐ܀ *
3 ܕܐܦ ܚܢܢ ܒܗܠܝܢ ܣܥܪܢ ܗܘܝܢ ܡܢ ܩܕܝܡ ܒܪܓܝܓܬܐ ܕܒܣܪܢ ܘܥܒܕܝܢ ܗܘܝܢ ܨܒܝܢܗ ܕܒܣܪܢ ܘܕܪܥܝܢܝܢ ܘܗܘܝܢ ܒܢܝܐ ܕܪܘܓܙܐ ܡܫܡܠܝܐܝܬ ܐܝܟ ܫܪܟܐ܀
* ܚܡܫܐ ܒܫܒܐ ܕܫܠܝܐ * ܓ
4 ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܥܬܝܪ ܒܪܚܡܘܗܝ ܡܛܠ ܚܘܒܗ ܣܓܝܐܐ ܕܐܚܒܢ܀ *
5 ܟܕ ܡܝܬܝܢ ܗܘܝܢ ܒܚܛܗܝܢ ܐܚܝܢ ܥܡ ܡܫܝܚܐ ܘܒܛܝܒܘܬܗ ܗܘ ܦܪܩܢ܀ *
6 ܘܐܩܝܡܢ ܥܡܗ ܘܐܘܬܒܢ ܥܡܗ ܒܫܡܝܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܀ *
7 ܕܢܚܘܐ ܠܥܠܡܐ ܕܐܬܝܢ ܥܘܬܪܐ ܪܒܐ ܕܛܝܒܘܬܗ ܘܒܣܝܡܘܬܗ ܕܥܠܝܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܀ *
8 ܒܛܝܒܘܬܗ ܗܘ ܓܝܪ ܦܪܝܩܝܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܗܕܐ ܠܐ ܗܘܬ ܡܢܟܘܢ ܐܠܐ ܕܐܠܗܐ ܗܝ ܡܘܗܒܬܐ܀ *
9 ܠܐ ܡܢ ܥܒܕܐ ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܫܬܒܗܪ܀ *
10 ܕܝܠܗ ܓܝܪ ܚܢܢ ܒܪܝܬܐ ܕܒܪܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܠܥܒܕܐ ܛܒܐ ܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܩܕܡ ܛܝܒ ܐܠܗܐ ܕܒܗܘܢ ܢܗܠܟ܀

Qui quidem est arrhabo hæreditatis nostræ, 14
in redemptionem eorum qui servantur, &
in laudem gloriæ illius.

Post Resurrectionem. 2.

Propterea & ego ecce postquam audîssem 15
fidem vestram quæ est in Domino nostro Je-
su Christo, & charitatem vestram erga o-
mnes Sanctos: Non desino gratias agere 16
pro vobis, & mentionem vestri facere in
precationibus meis: Ut Deus Domini no- 17
stri Jesu Christi pater gloriæ, det vobis Spi-
ritum sapientiæ & revelationis per agniti-
onem sui: Et illuminentur oculi cordium 18
vestrorum, ut sciatis quæ sit spes vocationis
ejus, & quæ opulentia gloriæ hæreditatis
illius in Sanctis: Et quæ sit hæreditas vir- 19
tutis illius in nos, qui credimus secundùm
efficaciam roboris virtutis ipsius, Quam 20
edidit in Christo, quum excitavit eum à
mortuis, & sedere fecit à dextera sua in cœ-
lis, Supra omnes principatus, & potesta- 21
tes, & virtutes, & dominationes, & supra
omne nomen quod nominatur, non solùm in
hoc seculo, sed etiam in futuro. Ac sub- 22
jecit omnia sub pedes ejus, eumque qui est
supra omnia, dedit caput Ecclesiæ; Quæ 23
est corpus illius, & complementum ejus
qui omnia in omnibus adimplet:

CAP. II.

ETiam vos qui eratis mortui in flagitiis 1
ac delictis illis vestris, In quibus quon- 2
dam ambulaveratis, secundùm mundanam
vanitatem seculi hujus, & juxta voluntatem
principis potestatis aëris, *nempe* spiritûs il-
lius qui grassatur in filios immorigeros. Per 3
opera illa in quibus nos quoque versati
sumus antea per concupiscentias carnis no-
stræ; & exquebamur voluntatem carnis no-
stræ, nostrique sensûs, & eramus planè filii
iræ, ut cæteri.

Feriâ V. quietis. 3.

Deus autem qui dives est in miserationi- 4
bus suis, propter multam charitatem suam
quâ dilexit nos, Quum essemus mortui 5
per peccata nostra, vivificavit nos cum
Christo, & gratia sua redemit nos: & ex-
citavit nos unà cum eo, Nosque sedere fe- 6
cit cum eo in cœlis, per Jesum Christum:
Ut ostenderet seculis venturis magnificen- 7
tiam divitiarum gratiæ suæ, & benignitatem
suam quæ fuit super nos per Jesum Chri-
stum. Siquidem gratiâ illius redempti su- 8
mus per fidem: idque non ex vobis, sed do-
num Dei est; Non ex operibus, ne quis 9
glorietur. Nam sumus creatura illius, qui 10
creati sumus in Jesu Christo ad opera illa
bona, quæ olim præparavit Deus, ut in eis
ambularemus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ዘውእቱ ፡ አረቦን ፡ ርስትነ ፡ ወመድኀኒተ ፡ ሕይወትነ ፡ በክብረ ፡ ስብሐቲሁ፡፡=፡
በመስቀል ፡ ዘጾም ፡ መንበብ፡=፡
15 ወበእንተዝ ፡ አነሂ ፡ ሰሚዕየ ፡ ሀይማኖትክሙ ፡ በእግዚእነ ፡ ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወዘኵ
16 ሉ ፡ ዘእግዚእነ ፡ ቅዱሳኒሁ ፡ ወተፈቅርዎሙ፡=፡ ሊያንተግ ፡ አእኵቶ ፡ በእንቲአክሙ፡
17 በጸሎትየ፡=፡ ከመ ፡ አምላኩ ፡ ለእግዚእነ ፡ ሊየሱስ ፡ ክር ስቶስ ፡ አበ ፡ ስብሐት ፡ የሀ
18 ብክሙ ፡ መንፈስ ፡ ጥበብ፡፡ ወይክሥት ፡ ለክሙ ፡ ታአምሩ፡=፡ ወያብርህ ፡ አዕይንተ፡
ልብክሙ ፡ ወተአምሩ፡ መንት ፡ ውእቱ፡ ተስፋሁ ፡ ለጸዋዔክሙ፡፡ ወመንት፡ብዕለ፡ ስብሐተ፡
ርስቱ ፡ ለቅዱሳኒ፡=፡

Qui est arrabo hæreditatis nostræ, & redemptio vitæ nostræ, in honore gloriæ suæ. 14

In cruce jejunii, lectio.

Et propterea ego etiam quum audivissem fidem vestram in Domino nostro Jesu Christo, & quòd omnes Domini nostri Sanctos etiam diligitis: Non cessabam gratias agere pro vobis in precibus meis. Ut Deus Domini nostri Jesu Christi, Pater gloriæ det vobis spiritum sapientiæ, & aperiat vobis cognitionem ejus: Et illuminet oculos cordis vestri, & ut cognoscatis quæ sit spes vocationis vestræ, & quæ sint divitiæ gloriæ hæreditatis Sanctorum.

Versio VULGATA LATINA.

14 Qui est pignus hæreditatis nostræ, in redemptionem acquisitionis, in laudem
15 gloriæ ipsius. Propterea & ego audiens fidem vestram, quæ est in Domino Je-
16 su, & dilectionem in omnes Sanctos, Non cesso gratias agens pro vobis, me-
17 moriam vestri faciens in orationibus meis: Ut Deus Domini nostri Jesu Christi,
18 pater gloriæ, det vobis spiritum sapientiæ & revelationis, in agnitione ejus; Il-
luminatos oculos cordis vestri, ut sciatis quæ sit spes vocationis ejus, & quæ
19 divitiæ gloriæ hæreditatis ejus in Sanctis, Et quæ sit supereminens magnitudo
virtutis ejus in nos, qui credimus secundùm operationem potentiæ virtutis ejus,
20 Quam operatus est in Christo, suscitans illum à mortuis, & constituens ad dex-
21 teram suam in cœlestibus, Supra omnem principatum, & potestatem, & vir-
tutem, & dominationem, & omne nomen, quod nominatur non solùm in hoc
22 seculo, sed etiam in futuro. Et omnia subjecit sub pedibus ejus: & ipsum de-
23 dit caput supra omnem Ecclesiam, Quæ est corpus ipsius, & plenitudo ejus,
qui omnia in omnibus adimpletur.

CAP. II. 1
ET vos, cùm essetis mortui delictis & peccatis vestris, In quibus aliquando 2
ambulâstis secundùm seculum mundi hujus, secundùm principem potestatis aë-
ris hujus, spiritûs, qui nunc operatur in filios diffidentiæ. In quibus & nos 3
omnes aliquando conversati sumus in desideriis carnis nostræ, facientes volun-
tatem carnis & cogitationum, & eramus naturâ filii iræ, sicut & cæteri:
Deus autem, qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, quâ 4
dilexit nos, Et cùm essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo, 5
(cujus gratiâ estis salvati,) Et conresuscitavit, & consedere fecit in cœlestibus 6
in Christo Jesu: Ut ostenderet in seculis supervenientibus abundantes diviti- 7
as gratiæ suæ in bonitate super nos in Christo Jesu. Gratiâ enim estis salvati 8
per fidem: & hoc non ex vobis; Dei enim donum est: non ex operibus, ut ne- 9
quis glorietur. Ipsius enim sumus factura, creati in Christo Jesu in operibus bo- 10
nis, quæ præparavit Deus ut in illis ambulemus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 * الذي هو رهبون موريثنا لافتداء الاستصناع لمديح مجده * قراءة السبت الثامن
15 والعشرين بعد العنصرة * من اجل هذا اذ سمعت انا الامانة المختصة بكم بيسوع المسيح
16 ومحبتكم جماعة القديسين * لست اكف شاكرا عنكم صانعا في صلواتي ذكركم *
17 18 * ليعطيكم الاله ربنا يسوع المسيح ابو المجد روح حكمة واستعلان * تم * بمعرفته * منان
19 اعين قلوبكم * ليتعلموا ما هو رجاء دعوته * وما هو غناء مجد موريثه في القديسين * وما هو
20 افراط جسامة قوته فينا المومنين المختصة بفعل عز قوته * التي فعلها بالمسيح الذي اقامه
21 من الموتى واجلسه في يمينه في السماييات * فوق سمو كل رياسة وسلطان * وقوة وربوبية *
وكل اسم مسمي لا في هذا الدهر فقط * بل وفي الدهر المنتظر *
22 * قراءة الاثنين السابع عشر بعد العنصرة * يا اخوة ان الله اخضع كل شي
23 تحت قدمي ابنه * ومنحه راسا فوق الكل * للكنيسة * التي هي جسده الذي هو كال المكمل
1 كل الاشياء في الكل * تم * * الفصل الثاني * * فانتم اذ كنتم موتى
2 بالهفوات والخطايا * التي تصرفتم فيها وقتا ما في هذا العالم * فيما يخص برييس سلطان
3 هواء الروح الفاعل الان في بني المعصية * الهفوات التي تصرفنا فيها كلنا وقتا ما في شهوات
بشريتنا * عاملين مشيات البشر وباذهاننا * وكنا بالطبع اولاد رجز كالباقيين * تم *
4 * الاحد الثالث والعشرون بعد العنصرة * فاما الله اذ لم يزل غنيا
5 بالرحمة * فمن اجل محبته الجزيلة * التي احبنا * وكنا موتى بالهفوات احيانا بالمسيح معه *
6 7 فبنعمته انتم مخلصون * واقامنا معه * واجلسنا معه في السماييات بيسوع المسيح * ليوضح
في الدهور المقبلة ثروة نعمته المفرطة جدا * السابغة بخيريته علينا بيسوع المسيح *
8 9 * لانكم بنعمته انتم مخلصون بالامانة * وهذا ليس هو منكم * المنة لله * لا من اعمال *
10 لئلا يفتخر احد * لاننا صناعته نحن خلقنا بيسوع المسيح * للاعمال الصالحة * التي سبق
الله فاعدها لنتصرف فيها * تم *

Qui est arrhabo hæreditatis nostræ, in 14
redemptionem acquisitionis, ad laudem
gloriæ ipsius.

Lectio sabbathi vigesimi octavi post Pentecosten.

Propterea cùm audiverim ego fidem in 15
vos inditam in Jesu Christo, & chari-
tatem vestram in omnes sanctos: Non de- 16
sino gratias agere pro vobis, faciens in
orationibus meis mentionem vestri, Ut 17
concedat vobis Deus Dominus noster
Jesus Christus pater gloriæ, Spiritum
sapientiæ & revelationis, Hucusque
per agnitionem ipsius, Illuminantem ocu- 18
los cordium vestrorum: ut sciatis quæ sit
spes vocationis ipsius, & quæ sint divi-
tiæ gloriæ hæreditatis ejus in sanctis:
Et quæ sit eminentia magnitudinis po- 19
tentiæ ipsius in nobis fidelibus, pendentis
ab efficacia fortitudinis roboris ipsius,
Quod exercuit in Christo, quem suscita- 20
vit à mortuis, & sedere fecit in dextera
sua in cœlestibus, Supra celsitudinem 21
omnis Principatus, & Potestatis, & Po-
tentiæ, atque Dominii, omnisque nominis
quod nominatur non solùm in hoc seculo,
sed & in seculo quod expectatur.

Lectio feriæ secundæ quæ decima septima est post Pentecosten.

O fratres, Deus quidem subjecit omnia 22
sub pedes filii sui, eumque dedit caput
super omnia ipsi Ecclesiæ, Quæ est cor- 23
pus ejus, quod est complementum, perfi-
ciens omnia in omnibus. Hactenus

CAP. II.

VOs igitur cùm essetis mortui in de- 1
lictis & peccatis, In quibus versati estis 2
aliquando in hoc seculo, secundùm prin-
cipem potestatis aëris, spiritus nunc
agentis in filiis contumaciæ: Delictis 3
inquam *in quibus nos omnes versati su-*
mus aliquando in cupiditatibus carnis
nostræ, facientes voluntates carnis etiam
in mentibus nostris, eramusque naturâ
filii iræ sicut reliqui. Finis.

Dominicâ vigesimâ tertiâ post Pentecosten.

Deus autem, quum sit indesinenter dives 4
in misericordia, propter uberrimâ chari-
tatem suam quâ dilexit nos, Dum mortui 5
essemus in delictis, vivificavit nos per
Christum cum ipso: (per gratiam enim
ipsius vos estis servati:) Et suscitavit 6
nos cũ ipso, nosq; cum ipso sedere fecit in
cœlestibus, per Jesum Christũ: Ut decla- 7
raret seculis succedentibus opulentiam
gratiæ suæ valde eminentem, in nos pro-
fusam ex benignitate sua per Jesum Chri-
stum. Ipsius enim gratiâ vos estis servati 8
per fidem: idque non ex vobis est: Dei
donum est: Non ex operibus: nequis glo- 9
rietur. Nam ipsius sumus opificium, ab 10
eo creati per Jesum Christum ad opera
bona quæ Deus antea paravit ut in eis
versaremur. Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ወፈድፈደ ፡ ጽንዐ ፡ ኃይሉ ፡ ዘላዕሌነ ፡ በክርስቶስ፡፡ ወአንሥኦ ፡ እሙታን ፡ ወአንበ
20 ሮ ፡ በየማኑ ፡ በሰማያት፡፡ መልዕልተ ፡ ኵሉ ፡ መላእክት ፡ ወምኳንንት ፡ ወኃይላት ፡ ወ
21 አጋእዝት ፡ ወኵሉ ፡ ስም ፡ ዘይሰመይ ፡ አኮ ፡ በዝ ፡ ዓለም፡ ባሕቲቱ ፡ በዘ፤ ፡ ይመጽእ፡፡
22 ወኵሉ ፡ አግረረ ፡ ሎቱ ፡ ታሕተ ፡ እገሪሁ ፡ ወኪያሁ፡ ረሰየ ፡ ለኵሉ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን፡፡
23 በሥጋሁ ፡ ዘውእቱ፡ፍጻሜሁ፡ለኵሉ፡ ፍጹም፡፡

፪

1
2 ፩ ወአንትሙሂ ፡ እንዘ ፡ ምዉታን ፡ አንትሙ ፡ በኃጢአትክሙ፡፡ በዘ ፡ ቦቱ ፡ ሖርክሙ፡
ትካት ፡ በኅብረተ ፡ ሥርዐተዝ ፡ ዓለም ፡ ወበምልአክ ፡ መኰንነ ፡ ርእየተ ፡ ነፍስ ፡ ዘይኄይ
3 ሎሙ ፡ ይእዜ ፡ ለደቂቀ ፡ ክሕድያን፡፡ ወንሕነሂ ፡ ኵልነ ፡ ገበርነ ፡ ትካት ፡ በፍትወ
ተ ፡ ሥጋነ ፡ ወገበርነ ፡ ፈቃደ ፡ ሥጋነ ፡ ወዘሐለይነ ፡ ወኮነ ፡ ውሉደ ፡ መንሱት ፡ ከመ ፡
እልክቱ ፡ ሰብእ፡፡

ቅድመ፡ኤጲፋንያ፡በሰንበት፡ኀባ፡ይትነበብ፡፡

4
5 ወእግዚአብሔርሰ ፡ በብዕለ ፡ ምሕረቱ ፡ ወበብዙኅ ፡ ፍቅሩ ፡ ዘአፍቀረነ፡፡ እንዘ ፡ ም
6 ዉታን ፡ ንሕነ ፡ በኃጢአትነ ፡ አሕየወነ ፡ በክርስቶስ፡ ወድኅነ፡በጸጋሁ፡፡ በሆሳዕና፡፡
7 ወእሙሂ ፡ ነበረ ፡ ወእሙሂ ፡ ተንሥአ ፡ በሰማያት ፡ በክርስቶስ ፡ ኢየሱስ፡፡ ከመ ፡
8 ያርኢ ፡ በዓለም፡ዘይመጽእ ፡ ብዝኃ ፡ ጸጋሁ ፡ በዘ ፡ ምሕረነ ፡ በክርስቶስ፡፡ እስመ ፡
በጸጋሁ ፡ ድኅነ ፡ ወበአሚን ፡ ወዝ፤ ፡ ጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ ወኢኮነ ፡ ዘዚአክ
9 ሙ፡፡ ወአኮ ፡ በምግባሪነ ፡ ከመ ፡ አልቦ ፡ ዘይትሜካሕ፡፡ እስመ ፡ ተግባሩ ፡ ንሕ
10 ነ ፡ ወፈጠረነ ፡ በእንተ ፡ ኢየሱስ ፡ክርስቶስ ፡ ለምግባረ ፡ ሠናይ ፡ ዘአቅደመ ፡ ሠርዐ ፡ እግዚ
አብሔር ፡ በዘ ፡ ቦቱ ፡ ነሐውር፡፡

Et abundavit firmitas potentiæ suæ quæ super nos in Christo. Et suscitavit eum 19
à mortuis, & posuit eum ad dextram suam in cœlis, Supra omnes angelos, & 20
potestates, & virtutes, & dominos, & omne nomen quod nominatur, non in hoc 21
mundo solùm, sed in futuro. Et omnia subjecit ei sub pedibus ejus, & ipsum 22
præposuit toti domui Christianorum, In corpore ejus qui est perfectio omnis per- 23
fecti.

CAP. II.

ET vos mortui fuistis in peccatis vestris, Quibus ambulâstis olim in via con- 1
stitutionis hujus mundi, & secundùm principem potestatis, imaginem spiritûs qui 2
prævalet nunc filiis hæreticis. Et nos etiam omnes fecimus olim, secundùm 3
desiderium carnis nostræ, & fecimus voluntatem carnis nostræ, & quæ cogita-
vimus, & fuimus filii perditionis, sicut reliqui homines.

Sabbato præcedente Epiphaniam, ubi legitur.

Sed Deus in divitiis misericordiæ suæ, & in multa charitate sua quâ dilexit 4
nos, Quum mortui essemus in peccatis nostris, vivificavit nos in Christo, & 5
liberavit nos in gratia ipsius.

Dominicâ Hosanæ. 6

Unàque sedit, unàque resurrexit in cœlis in Christo Jesu: Ut ostenderet in se- 7
culo succedente, abundantiam gratiæ suæ in qua misertus est nobis in Christo.
Quia in gratia ejus servavit nos, & in fide: & hæc donum Dei est, & non est 8
vestra. Et non in operibus nostris: ut non sit qui glorietur. Quia opus ejus su- 9
mus, & creavit nos per Jesum Christum ad opus bonum, quod præordinavit 10
Deus ut in illo ambulemus.

Ideò *mementote* quòd vos aliquandò Gentes in carne, *dicti* præ-
11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι (δ) ὑμεῖς ποτὲ τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀ-
putium à *dicta* *circumcisione* in carne manu factâ: Quia era-
12 κροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου· Ὅτι (ε) ἦ-
tis in tempore illo sine Christo, alienati à *republica* Is-
τε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσ-
rael, & hospites testamentorum, promissionis spem non habentes, &
ραήλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν, τῆς ἐπαγγελίας ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ
athei in mundo. Nunc autem in Christo Jesu vos aliquando *existentes*
13 ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. Νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες
longè, propè facti estis in sanguine Christi. Ipse enim est
14 μακρὰν, (ζ) ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ
pax nostra, *faciens* utraque unum, & medium parietem maceriæ
εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ
solvens: *inimicitiam* in carne sua, Legem mandatorum *in dogma-*
15 λύσας· τὴν ἔχθραν ἐν σαρκὶ αὐτοῦ, Τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμα-
tis abolens: ut duos condat in semetipso in unum novum homi-
σι καταργήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν (η) ἑαυτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρω-
nem, faciens pacem: Et reconciliet ambos in uno corpore
16 πον, ποιῶν εἰρήνην· Καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ
Deo per crucem, interficiens *inimicitiam* in ipso. Et veniens evan-
17 Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ. Καὶ ἐλθὼν εὐηγ-
gelizavit pacem vobis qui longè, & iis qui propè: Quoniam per ipsum ha-
18 γελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν, (θ) καὶ τοῖς ἐγγύς· Ὅτι δι' αὐτοῦ ἔ-
bemus accessum ambo in uno Spiritu ad Patrem. *Nem-*
19 χομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ Πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. Ἄ-
pè ergò non jam estis hospites & advenæ, sed *concives* Sanctorum, & do-
ρα οὖν οὐκ ἔτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, (ι) ἀλλὰ συμπολῖται τῶν ἁγίων, καὶ οἰ-
mestici Dei: Superædificati super *fundamento* Apostolorum & Pro-
20 κεῖοι τοῦ Θεοῦ· Ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προ-

phetarum, *existente* summo angulari ipso Jesu Christo: In quo omnis ædi-
φητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ (κ) Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκο- 21
ficatio *coagmentata* crescit in templum sanctum in Domino: In quo & vos
δομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ· Ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς 22
coædificamini in habitaculum Dei in Spiritu.
συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι.

CAP. III. γ'.

Hujus gratiâ ego Paulus vinctus Christi Jesu pro vobis Gentibus: Si
Δ' ΤΟύτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν· Εἴ- 1 2
quidem audistis dispensationem gratiæ Dei *datæ* mihi in
γε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς (α) χάριτος τοῦ Θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς
vos: Quoniam secundùm revelationem *notificavit* mihi *mysterium,* (sicut
ὑμᾶς· Ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν (β) ἐγνώρισέ μοι τὸ μυστήριον, (καθὼς 3
priùs scripsi in brevi: *Ad quod* potestis legentes intelligere prudentiam
προέγραψα ἐν ὀλίγῳ· Πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν 4
meam in mysterio Christi:) Quod in aliis generationibus non agnitum est
μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ·) (γ) Ὃ ἐν ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη 5
filiis hominum, sicuti nunc revelatum est sanctis Apostolis ejus &
τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ
Prophetis in Spiritu: Esse Gentes cohæredes & cõcorporales,& com-
προφήταις ἐν Πνεύματι· Εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα, καὶ συμ- 6
participes promissionis ejus in Christo, per Evangelium: Cujus fa-
μέτοχα τῆς (δ) ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν τῷ Χριστῷ, διὰ τοῦ εὐαγγελίου· Οὗ (ε) ἐ- 7
ctus sum minister secundùm donum gratiæ Dei *datum* mihi secundũ
γενόμην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ (ζ) τὴν δοθεῖσάν μοι κατὰ
operationem virtutis ejus. Mihi minimo omnium Sanctorũ data
τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ (η) πάντων τῶν ἁγίων ἐδό- 8
est gratia hæc, in Gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi:
θη ἡ χάρις (θ) αὕτη, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν ἀνεξιχνίαστον (ι) πλοῦτον τοῦ Χριστοῦ·

MS. A. (δ) ποτὲ ὑμεῖς (ε) ἦτε τῷ (ζ) ἐγενήθητε ἐγγὺς (η) αὐτῷ (θ) καὶ εἰρήνην τοῖς (ι) ἀλλ' ἐστὲ συμπολῖται (κ) Χριστοῦ Ἰησοῦ· Κεφ. γ'. MS. A. (α) χάριτος αὐτοῦ τῆς
(β) ἐγνωρίσθη μοι (γ) ὅ. ἑτέραις (δ) ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διὰ (ε) ἐγενήθην (ζ) τῆς δοθείσης (η) πάντων ἁγίων (θ) αὕτη, τοῖς (ι) πλοῦτος

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
1 2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]

Quamobrem estote memores vos Gentes 11
quondam carnales fuisse, vocatosque fuisse
Præputium ab ea quæ vocatur Circuncisio,
estque manufacta in carne. Et eratis in il- 12
lo tempore absque Christo, & extranei era-
tis à conversationibus Israel, & hospites era-
tis testamento promissionis, ac sine spe era-
tis, & sine Deo in mundo. Nunc autem per 13
Jesum Christum, vos qui quondam longinqui
eratis, facti estis propinqui in sanguine Chri-
sti. Ipse enim est pax nostra, qui fe- 14
cit utraque unum, ac diruit maceriam quæ
stabat in medio, & odium per carnem suam.
Legemque præceptorum, præceptis suis ab- 15
rogavit, ut duos conderet in semetipso in u-
num hominem novum: & fecit pacem. Et 16
conciliavit ambos in uno corpore cum Deo;
cruceque suâ enecavit odium. Et veniens 17
evangelizavit pacem vobis qui longinqui e-
ratis, & propinquis. Quandoquidem per 18
eum habemus aditum utrique per unum Spi-
ritum ad Patrem.

Feriâ V. post Resurrectionem.4.

Proinde non estis hospites nec incolæ, sed 19
filii civitatis Sanctorum, & filii domûs Dei.
Et ædificati estis super fundamentum Aposto- 20
lorum & Prophetarum: & factus est caput
anguli ædificii ipse Jesus Christus. In eo- 21
que coagmentatur totum ædificium, & ex-
crescit in templum sanctum in Domino:
Dum & vos in eo ædificamini in habitacu- 22
lum Dei per Spiritum.

CAP. III.

PRopterea ego Paulus vinctus sum Jesu 1
Christi pro vobis Gentibus. Si audîstis di- 2
spensationem gratiæ Dei quæ data est mihi
in vos: Quòd per revelationem innotuit 3
mihi arcanum, quemadmodum paucis scripsi
vobis. Prout potestis legentes intelligere 4
cognitionem meam in arcano Christi. Quod 5
quidem in aliis ætatibus non innotuit filiis
hominum, sicut nunc revelatum est Aposto-
lis ejus sanctis, & prophetis ejus per Spiri-
tum. Ut sint Gentes cohæredes ejus, & par- 6
ticipes corporis ipsius, & promissionis quæ
data est de eo per Evangelium: Cujus fa- 7
ctus sum minister juxta donum gratiæ Dei,
quod datum est mihi ab efficacia virtutis
ejus: Mihi, qui minimus sum omnium San- 8
ctorum, data est gratia hæc, ut evangelizem
inter Gentes divitias illas Christi, quæ sunt
impervestigabiles:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወተዘከሩ፡ አንትሙ፡ አሕዛብ፡ ትካት፡ በሕገ፡ ዘሥጋ፡ ዘይብልዎ፡ ቍልፈት፡ ይብል
12 ዋ፡ ግዝረት፡ ግብረ፡ እደ፡ ሰብእ፡፡ ወሊታአምርዎ፡ ለክርስቶስ፡ ውእተ፡ አሚረ፡
ወነክረን፡ አንትሙ፡ እምሀገረተ፡ እስራኤል፡ ወነግደን፡ እምሥርዐተ፡ ተስፋሁ፡፡ ወአ
13 ልብክሙ፡ ተስፋ፡ ወሊታአምርዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ በውስተ፡ ዓለም፡፡ ወይእዜ፡ በ
ሕቱ፡ ለአንትሙ፡ እለ፡ ትካት፡ ርሑቃን፡ ቀረብክሙ፡ በደሙ፡ ለክርስቶስ፡፡
14 እስመ፡ ውእቱ፡ ሰላምነ፡ ዘረሰዮሙ፡ አሐደ፡ ለክልኤሆሙ፡ ወነሠተ፡ ለረፈተ፡ ማእከል፡፡
15 እንተ፡ ጽልእ፡ በሥጋሁ፡ ወሰዐረ፡ ሕገ፡ ትእዛዝ፡ ዘሥርዐተ፡ ከመ፡ በአሐዱ፡ ብእሲ፡ ሐዲስ፡
ይረስዮሙ፡ ለክልኤሆሙ፡ ወገብረ፡ ሰላመ፡፡

Et mementote vos Gentes olim in lege carnis, quam vocant præputium: vocabant 11
circumcisionem, opus manu hominis factum. Et nesciebatis Christum isto tem- 12
pore, & alieni fuistis à civitate Israelis, & extranei à testamento promissi-
onis suæ, & non habuistis spem, & nesciebatis Deum in mundo. Sed nunc 13
vos qui olim longinqui fuistis, appropinquâstis in sanguine Christi. Quia ipse 14
est pax nostra qui fecit unum utrosque, & destruxit parietem medium,
Qui est odium, in carne sua, & evacuavit legem mandati testamenti, ut in 15
uno homine novo constitueret utrosque, & fecit pacem.

Versio VULGATA LATINA.

11 Propter quod memores estote, quòd aliquando vos Gentes in carne, qui dici-
12 mini præputium, ab ea quæ dicitur circumcisio in carne, manu facta: Quia era-
tis illo in tempore sine Christo, alienati à conversatione Israël, & hospites te-
13 stamentorum, promissionis spem non habentes, & sine Deo in hoc mundo. Nunc
autem in Christo Jesu, vos, qui aliquando eratis longè, facti estis propè in san-
14 guine Christi. Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque unum, & medium pa-
15 rietem maceriæ solvens, inimicitias in carne sua: Legem mandatorum decretis
evacuans, ut duos condat in semetipso in unum novum hominem, faciens pacem,
16 Et reconciliet ambos in uno corpore Deo per crucem, interficiens inimicitias in
17 semetipso. Et veniens evangelizavit pacem vobis, qui longè fuistis; & pacem
18 iis, qui propè. Quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno Spiritu
19 ad Patrem. Ergò jam non estis hospites, & advenæ: sed estis cives Sanctorum,
20 & domestici Dei: Superædificati super fundamentum Apostolorum, & Pro-
21 phetarum, ipso summo angulari lapide Christo Jesu: In quo omnis ædificatio
constructa crescit in templum sanctum in Domino: In quo & vos coædificamini 22
in habitaculum Dei in Spiritu.

CAP. III.

Hujus rei gratiâ, ego Paulus vinctus Christi Jesu, pro vobis Gentibus, Si ta- 1 2
men audistis dispensationem gratiæ Dei, quæ data est mihi in vobis: Quoni- 3
am secundùm revelationem notum mihi factum est sacramentum, sicut suprà
scripsi in brevi: Prout potestis legentes intelligere prudentiam meam in my- 4
sterio Christi: Quod aliis generationibus non est agnitum filiis hominum, sicuti 5
nunc revelatum est sanctis Apostolis ejus, & prophetis in Spiritu: Gentes esse 6
cohæredes, & concorporales, & comparticipes promissionis ejus in Christo Je-
su per Evangelium: Cujus factus sum minister, secundùm donum gratiæ Dei, 7
quæ data est mihi secundùm operationem virtutis ejus. Mihi omnium Sancto- 8
rum minimo data est gratia hæc, In Gentibus evangelizare investigabiles di-
vitias Christi,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * قراءة السبت التاسع والعشرين بعد العنصرة * فلذلك اذكروا انتم الامم
بالبشر وقتا ما. الذين يدعونكم ذوي علفة. المقول لهم ذوو ختانة ببشر مصنوعة بيد.
12 * انكم كنتم في ذلك الوقت بغير مسيح غرباء في سيرة اسراييل. واجنبيين من عهود الموعد.
13 لا رجاء لكم. وبغير الاه في العالم * فالان بيسوع المسيح. انتم الذين كنتم فيما مضى بعيدا.
14 قد صرتم بدم المسيح قريبا. تم * الاحد الرابع والعشرون بعد العنصرة * المسيح
15 هو سلامتنا الذي صنع الفريقين كلاهما واحدا. ونقض وسط حائط سياج * العداوة ببشريته.
وبطل شريعة الوصايا بمعتقداته. ليبرا بذاته الاثنين انسانا واحدا جديدا صانعا سلما.
16 17 * ويصالح بينهما كليهما بجسد واحد. فصالحنا الله بالصليب. وقتل العداوة بذاته * ولما
18 جاء بشركم الذين كنتم بعيدا. والذين كنتم قريبا بالسلامة * لان به لنا الفريقين كلينا
19 المدخل الي الاب بروح واحدة. * قراءة الثلثا السابع عشر بعد العنصرة. * فلستم
20 اذا غرباء وسكانا ايضا. بل قرباء القديسين في مدينتهم واهل الله الخاصين * الذين قد
21 بنيتم على اس الرسل والانبياء. الذي حجر زاويته قنوم يسوع المسيح * الذي كل بناء فيه
22 متلاصق الفصول ومنتظم به. ينشو بالرب هيكلا قديسا * هذا الذي به تشركون في
1 بنيانكم لتصيروا مسكن الله بالروح. تم * الفصل الثالث. * انا بولص اسير
2 يسوع المسيح المقيد من اجلكم معشر الامم * ان كنتم لعلكم قد سمعتم سياسة نعمة الله
3 4 التي منحتها لكم * انه عرفني السر باعلان كما تقدمت فكتبت بقول يسير * اذا قراتموه
5 يمكنكم ان تفطنوا بفقهي بسر المسيح * الذي لم يعرف به بنو الناس في اجيال اخر.
6 مثلما قد اعلن الان لرسله القديسين بالروح القدسي * لتكون الامم متساويا
7 موريثهم منتظما جسمهم. متفقة شركتهم بموعد المسيح. بالبشارة * التي صرت انا لها خادما.
بموهبة نعمة الله التي اعطيتها كما يخص بفعل قدرته. تم * قراءة الاربعا من الجمعة
8 السابعة عشر بعد العنصرة * فلي انا احقر ادنياء كافة القديسين اعطيت هذه النعمة.
ان ابشر في الامم بثروة الله التي لا يستقري اثرها.

Lectio sabbathi vigesimi noni post Pentecosten.

Propterea mementote vos quondam 11
Gentes in carne, quos Præputiatos vocant hi qui dicuntur Circuncisionem in carne manu factam habentes: Fuisse 12
vos illo tempore sine Christo, peregrinos in ratione vivendi Israelis, & alienos à pactis promissionis, spe destitutos, & Dei expertes in mundo. At nunc per Jesum 13
Christum, vos qui eratis antehac procul, jam facti estis per sanguinem Christi prope. Hactenus.

Dominicâ vigesimâ quartâ post Pentecosten.

Christus est pax nostra, qui utramque 14
factionem in unam redegit, & destruxit medium parietem sepis Inimicitiæ per 15
carnem suam, & abrogavit Legem mandatorum per decreta sua: ut conderet utramque in semetipso in unum novum hominem, faciens pacem: Et reconciliaret 16
utramque simul in uno corpore. Reconciliavit nos igitur Deo per crucem, & propriâ personâ inimicitiam interemit: Et 17
veniens, vobis qui procul eratis, & qui prope eratis, pacem annuntiavit. Quoni- 18
am per ipsum nos ambæ factiones aditum habemus ad Patrem per unum spiritum.

Lectio feriæ tertiæ post Pentecosten decimæ septimæ.

Igitur non estis amplius peregrini & 19
hospites, sed propinqui sanctorum in ipsorum civitate, & domestici Dei peculiares; Qui extructi jam estis supra fun- 20
damentum Apostolorum & Prophetarum, cujus lapis angularis est persona Jesu Christi, In quo structura qualibet mem- 21
bris compacta atq; composita, crescit in Domino in templum sanctum. In quo vos 22
participatis in structura vestra, ut sitis templum Dei per spiritum. Hucusque.

CAP. III.

EGo Paulus mancipium sum Jesu 1
Christi vinctum propter vos, turba Gentium. Si fortè audistis dispensationem 2
gratiæ Dei quæ data est mihi propter vos: Quod scilicet ipse notum mihi fe- 3
cerit mysterium per revelationem, ut ante scripsi brevi sermone. Quem quum le- 4
geritis, percipere poteritis intelligentiam meam in mysterio Christi, Quod non 5
cognoverunt filii hominum aliis ætatibus, ut nunc revelatum est Apostolis ejus sanctis per Spiritum sanctum. Ut sint 6
Gentes æqualis hæreditatis, cohærentis corporis, concordis participationis in promissione Christi per Evangelium: Cu- 7
jus factus sum ego minister ex dono gratiæ Dei, quæ data est mihi secundùm efficacitatem potentiæ ipsius. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ septimæ post Pentecosten.

Mihi enim humillimo inter vilissimos 8
omnium sanctorum data est gratia hæc, ut annuntiem inter Gentes opulentiam Dei, cujus vestigia prosequi nemo potest.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወዓረቆሙ ፡ ለክልኤሆሙ ፡ በአሐዱ ፡ ሥጋሁ ፡ ለኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ በመስቀሉ ፡ ለጽል
17 እ ፡ ቀተሎ ፡ ቦቱ፡፡=፦ ወመጽአ ፡ ወወሀበነ ፡ ሰላመ ፡ ለርሑቃን ፡ ወሰላመ ፡ ለቅሩባን፡=፦
18 እስመ ፡ ውእቱ ፡ መርሐነ ፡ ወዐረቀነ ፡ ለክልኤቲ ፡ ለኀበ ፡ አቡሁ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ፡፡=፦
19 እምይእዜ ፡ እንከ ፡ ኢኮነ ፡ ነግደ ፡ ወፈላሴ ፡ ሀገሬቶሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ ንሕነ ፡ ወሰብአ ፡ ቤ
20 ቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ንሕነ፡፡=፦ ወተሐነጽክሙ ፡ ደበ ፡ መሠረተ ፡ ሐዋርያት ፡ ወነቢ
21 ያት ፡ እንዘ ፡ ክርስቶስ ፡ እብነ ፡ ማእዘንት፡፡=፦ ዘቦቱ ፡ የኀድር ፡ ኵሉ ፡ ሕንጻ ፡ ወይ
22 ጸንዕ ፡ ውስተ ፡ ጽርሐ ፡ መቅደሱ ፡ በእግዚእነ፡=፦ ወአንትሙኒ ፡ ቦቱ ፡ ተሐነጽክሙ ፡ መኀ
ደረ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ፡፡=፦

በሣለስ ፡ ሰንበት ፡ ዘቅደመ ፡ ጌና ፡ ኀበ ፡ ይትነበብ፡=፦

1 ፫ ወእንበይነዝ ፡ አነ ፡ ጳውሎስ ፡ ሞቁሑ ፡ ለክርስቶስ ፡ እንበይነ ፡ ዚአክሙ ፡ አሕዛብ፡=፦
2 ሰበሁ ፡ ሰማዕክሙ ፡ ሁብተ ፡ ጸጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘወሀበኒ ፡ በእንቲአክሙ፡=፦ እስመ ፡
3 ከሠተ ፡ ሊተ ፡ ወአርአየኒ ፡ ምክሮ፡፡ በከመ ፡ ጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ ሕዳጠ፡=፦ ዘትክሉ ፡
4 አንብቦ ፡ ወታእምሩ ፡ ሕሊናየ ፡ በምክሩ ፡ ለክርስቶስ፡=፦ ዘኢያአምሮ ፡ ካልእ ፡ ትው
5 ልድ ፡ ደቂቀ ፡ እጓለ ፡ እምሕያው ፡ ከመ ፡ ይእዜ ፡ ተከሥተ ፡ ለቅዱሳኒሁ ፡ ወለሐዋርያ
6 ቲሁ ፡ ወለነቢያት ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ፡=፦ ከመ ፡ ይረስዮሙ ፡ ለአሕዛብ ፡ መዋርስቲሁ ፡
7 ወሥጋሁ ፡ ወኅብረ ፡ ተስፋ ፡ በክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡ በትምህርተ ፡ ወንጌል፡=፦ ዘሎ
8 ቱ ፡ ተሠየምኩ ፡ ላእከ ፡ በሀብተ ፡ ጸጋሁ ፡ ዘወሀበኒ ፡ ወበረድኤተ ፡ ኀይሉ፡፡=፦ ሊተ ፡
ዘእቴሐት ፡ እምኵሉ ፡ ቅዱሳን ፡ ወሀበኒ ፡ ዘንተ ፡ ጸጋሁ ፡ ለምህርክሙ ፡ ለአሕዛብ ፡ ብዕ
ለ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘአልቦ ፡ አሰረ፡=፦

Et reconciliians utrosque in uno corpore suo, Deo, in cruce ejus, inimicitias 16
trucidavit in ea. Et venit & dedit nobis pacem longinquis, & pacem pro- 17
pinquis. Quia ipse adduxit nos, & reconciliavit nos utrosque patri suo in 18
Spiritu sancto. Ex nunc igitur non est peregrinus neque advena: concives 19
Sanctorum sumus, & domestici Dei sumus. Et constructi fuistis super fun- 20
damentum Apostolorum & prophetarum, quum Christus sit lapis anguli. In quo 21
requiescit totum ædificium, & confirmatur in templum sanctum suum in Domi-
no nostro. Et vos in eo coædificamini in *habitaculum Dei in Spiritu sancto.* 22

Sabbato tertio præcedente confessionem, ubi legitur.

CAP. III. 1

ET propterea ego Paulus vinctus Christi propter vos Gentes, Si audistis do- 2
num gratiæ Dei quam dedit mihi pro vobis. Quia revelavit mihi, & mon- 3
stravit mihi consilium suum, sicut scripsi vobis modico: Quòd potestis lege- 4
re, & intelligere cogitationem meam in consilio Christi: Quod nesciebat alte- 5
ra generatio filiorum hominum, sicuti nunc revelatum est Sanctis ejus, & Apo-
stolis ejus, & prophetis in Spiritu sancto, Ut faceret Gentes cohæredes, & 6
corpus suum, & consortes promissionis suæ in Christo Jesu in doctrina evan-
gelii. Cui constitutus sum minister, in dono gratiæ ejus quam dedit mihi, & 7
in auxilio virtutis ejus. Mibi, minimo omnium Sanctorum, dedit hanc gra- 8
tiam ejus, ut docerem vos Gentes divitias Christi quæ non habent vestigia.

Et illuminare omnes quæ *communio* *mysterii* absconditi à
9 Καὶ (κ) φωτίσαι πάντας τίς ἡ κοινωνία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ
seculis in Deo, omnia *condenti per Jesum Christum:* Ut inno-
10 τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ, τῷ τὰ πάντα (λ) κτίσαντι διὰ 'Ιησοῦ Χριστοῦ· 'Ινα γνω-
tescat *nunc* principatibus & potestatibus, in *supercœlestibus*, per Ecclesiam,
ρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, διὰ τῆς ἐκκλησίας,
multiformis sapientia Dei: Secundùm *propositum* seculorum, *quod* fecit
11 ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ· Κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν
in Christo Jesu Domino nostro. In quo habemus fiduciam &
12 (μ) ἐν Χριστῷ 'Ιησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. 'Εν ᾧ ἔχομεν τὴν παῤῥησίαν (ν) καὶ
accessum in confidentia, per fidem ejus. *Ideò* peto *non* *segne-*
13 τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει, διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. Διὸ αἰτοῦμαι μὴ (ξ) ἐκκα-
scere in tribulationibus meis pro vobis, quæ est gloria vestra. Hujus gratiâ
14 κεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν. Τούτου χάριν Ε'
flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Jesu Christi, Ex
15 κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν (ο) πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ, 'Εξ
quo omnis paternitas in cœlis & in terra nominatur, Ut det vobis
16 οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, 'Ινα (π) δῴη ὑμῖν
secundùm divitias gloriæ suæ, *virtute* corroborari per Spiritum
κατὰ (ρ) τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ Πνεύματος
ejus in interiorem hominem: Habitare Christum per fidem in cordibus
17 αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον· Κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις
vestris: in charitate radicati & fundati, Ut possitis comprehendere
18 ὑμῶν· ἐν ἀγάπῃ ἐῤῥιζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, 'Ινα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι
cum omnibus Sanctis, quæ latitudo, & longitudo, & *profunditas*, & sublimitas: *Cogno-*
19 σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος, καὶ μῆκος, καὶ βάθος, καὶ ὕψος· Γνῶ-
scereque *excellentem* *cognitionis* charitatem Christi: ut impleamini in
ναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν (σ) τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ· ἵνα πληρωθῆτε εἰς
omnem plenitudinem Dei. *At potenti super* omnia facere super
20 πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ
ex abundanti, *quæ* petimus aut *mente concipimus*, secundùm virtutem *illam* *efficientem* in
ἐκ περισσοῦ, ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν
nobis: Ipsi gloria in Ecclesia, in Christo Jesu, in omnes generationes
ἡμῖν· Αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (τ) ἐν Χριστῷ 'Ιησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς 21
seculi seculorum. Amen.
τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. ἀμήν.

CAP. IV. δ'.

Obsecro itaque vos ego vinctus in Domino, dignè *ambulare* vocatione
ς' Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως 1
quâ vocati estis, Cum omni humilitate & mansuetudine, cum *lenitate animi*,
ἧς ἐκλήθητε, Μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας, 2
sustinentes alii alios in charitate: *Studentes* servare unitatem Spiritûs
ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ· Σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ Πνεύματος 3
in vinculo pacis. Unum corpus & unus Spiritus: sicut & vocati estis
ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. 'Εν σῶμα καὶ ἓν Πνεῦμα· καθὼς καὶ ἐκλήθητε 4
in una spe vocationis *vestræ*. Unus Dominus, una fides, unum baptisma:
ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν. Εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα· 5
Unus Deus & Pater omnium, qui super omnes, & per omnia, & in omnibus
Εἷς Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν (α) πᾶσιν 6
vobis. Uni autem cuique nostrûm data est gratia secundùm mensuram donationis
ὑμῖν. 'Ενὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς 7
Christi. *Ideò* dicit; Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem: &
τοῦ Χριστοῦ. Διὸ λέγει, 'Αναβὰς εἰς ὕψος, (β) ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν· καὶ 8
dedit dona hominibus. (Quod autem, ascendit, quid est, *si non* quia & de-
ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις. (Τὸ δὲ, ἀνέβη, τί ἐστιν, εἰ μὴ ὅτι καὶ (γ) κατ- 9
scendit primùm in inferiores partes terræ? *Ille descendens*, ipse est &
έβη πρῶτον εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; 'Ο καταβὰς, αὐτός ἐστι καὶ 10
ascendens supra omnes cœlos, ut adimpleret omnia.)
ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα.)

MS. A. (κ) φωτίσαι τίς ἡ οἰκονομία (λ) κτίσαντι· 'Ινα γνωρισθῇ (μ) ἐν τῷ Χριστῷ (ν) καὶ προσαγωγὴν (ξ) ἐγκακεῖν (ο) πατέρα, 'Εξ οὗ (π) δῷ (ρ) τὸ πλοῦτος (σ) ἀγάπην τῆς γνώσεως τοῦ (τ) καὶ ἐν ΚΕΦ. δ'. MS. A. (α) πᾶσιν. 'Ενὶ (β) ᾐχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν, ἔδωκας (γ) κατέβη εἰς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]

Et exponam omnibus quæ sit dispensatio ar- 9
cani illius quod abditum erat à seculis in
Deo, qui omnia condidit: Ut per ecclesiam 10
innotescat sapientia Dei differentiis plena,
principatibus ac potestatibus quæ sunt in
cœlis: Quam disposuerat à seculis, quam- 11
que condiderat in Jesu Domino nostro. Per 12
quem habemus audaciam & accessum per
fiduciam fidei illius.

Gestatione Crucis. 5.

Quapropter peto ne me tædeat oppressionum 13
mearum, quæ sunt pro vobis: cùm hoc ce-
dat in gloriam vestram. Et flecto genua mea 14
ad patrem Domini nostri Jesu Christi, Ex 15
quo nominatur omnis paternitas quæ est in
cœlo & in terra: Ut det vobis secundùm 16
divitias gloriæ suæ, ut virtute confirmemini
per Spiritum suum: ut in homine vestro in-
terno Habitet Christus per fidem, & in 17
cordibus vestris per charitatem: stabili ma-
nente radice vestrâ, & fundamento vestro.
Ut possitis comprehendere cum omnibus 18
Sanctis quæ sit altitudo & profunditas, &
longitudo ac latitudo: Et agnoscatis excel- 19
lentiam charitatis Christi, & impleamini
omni plenitudine Dei. Ei autem qui potens 20
est virtute omnia superante facere nobis et-
iam supra ea quæ postulamus aut meditamur,
secundùm virtutem ipsius quæ exercetur in
nobis: Ipsi *inquam* gloria in Ecclesia sua 21
per Jesum Christum in omnes ætates seculi
seculorum. Amen.

CAP. IV.

Ascensione Domini nostri. 6.

ITaq; rogo vos ego vinctus in Dño nostro, 1
ut ambuletis prout decorũ est vocationi quâ
vocati estis, Cum omni humilitate mentis, 2
& placabilitate, & longanimitate; & tolerate
alius alium per charitatem. Et satagite ser- 3
vare concordiam spiritûs cum vinculo pa-
cis: Ut sitis in uno corpore, & uno spiritu, 4
quemadmodum vocati estis in una spe voca-
tionis vestræ. Unus enim est Dominus, & 5
una fides, & unum baptisma, Unúsque Deus 6
Pater omnium, & super omnia, & per omnia,
& in nobis omnibus. Verùm unicuique no- 7
strûm data est gratia juxta mensuram dona-
tionis Christi. Quapropter dictum est, A- 8
scendit in altum, & captivam abduxit ca-
ptivitatem, & dedit dona hominibus. Quòd 9
autem ascenderit, quidnam est, nisi quòd et-
iam descenderat priùs in ima terræ? Qui 10
descendit, ipse est qui etiam ascendit supra
omnes cœlos, ut perficeret omnia.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወአብርህ ፡ ለኵሉ፡፡ ምንት ፡ ሥርዐቱ ፡ ለዝንቱ ፡ ምክር ፡ ዘኅቡእ ፡ እምፍጥረተ ፡
10 ዓለም ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘኵሎ ፡ ፈጠረ፡፡ ከመ ፡ ይእዜ ፡ ይትዐወቅ ፡ ለቀ
ደምት ፡ ወለመኳንንት ፡ እለ ፡ በሰማያት ፡ በእንተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያኑ ፡ በጥበቢሁ ፡ ለእግ
11 ዚአብሔር ፡ እንተ ፡ ብዙኅ ፡ ሕበሪሃ፡ በዘ ፡ ሠርዖ ፡ ለዓለም፡፡ ዘገብረ ፡ በክርስቶስ፡
12 ኢየሱስ ፡ እግዚእነ፡ ዘቦቱ ፡ ረከብነ ፡ ሞገሰ ፡ ወመርሐነ ፡ በሀይማኖቱ ፡ ውስተ ፡ ተስ
13 ፋሁ፡፡ ወይእዜኒ ፡ ኢትተበቀውዕክሙ ፡ ሊትትቀጥዕዋ ፡ ለሕማምየ ፡ በእንቲአክሙ ፡
14 ለክብርክሙ፡፡ ፲ ፡ እንበይነ ፡ ዝንቱ ፡ እሰግድ ፡ ለአብ፡

Et ut in lucem proferrem omnibus, quæ sit constitutio hujus consilii quod abscon- 9
ditum fuit à creatione mundi apud Deum qui omnia creavit. Ut nunc notum fiat 10
principibus & potestatibus qui in cœlis per ecclesiam suam in sapientia Dei quæ
multiformis est: In qua constituit mundum, quem fecit in Christo Jesu Domi- 11
no nostro: In quo invenimus gratiam, & ductorem nostrum in fiducia ejus in 12
promissione ejus. Et nunc rogo vos ne deficiatis pro afflictione mea propter vos, 13
pro gloria vestra. Propter hoc adoro Patrem. 14

Versio VULGATA LATINA.

9 Et illuminare omnes, quæ sit dispensatio sacramenti absconditi à seculis in Deo,
10 qui omnia creavit. Ut innotescat principatibus & potestatibus in cœlestibus
11 per Ecclesiam, multiformis sapientia Dei, Secundùm præfinitionem seculorum,
12 quam fecit in Christo Jesu Domino nostro : In quo habemus fiduciam, & ac-
13 cessum in confidentia per fidem ejus. Propter quod peto ne deficiatis in tribu-
14 lationibus meis pro vobis : quæ est gloria vestra. Hujus rei gratiâ flecto genua
15 mea ad Patrem Domini nostri Jesu Christi, Ex quo omnis paternitas in cœlis &
16 in terra nominatur, Ut det vobis secundùm divitias gloriæ suæ, virtute corroborari
17 per Spiritum ejus in interiorem hominem, Christum habitare per fidem in cordibus
18 vestris : in charitate radicati, & fundati, Ut possitis comprehendere cum omni-
19 bus Sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum : Scire
etiam supereminentem scientiæ charitatem Christi, ut impleamini in omnem ple-
20 nitudinem Dei. Ei autem, qui potens est omnia facere superabundanter quàm
21 petimus, aut intelligimus, secundùm virtutem, quæ operatur in nobis : Ipsi
gloria in Ecclesia, & in Christo Jesu, in omnes generationes seculi seculo-
rum. Amen.

CAP. IV.

OBsecro itaque vos ego vinctus in Domino, ut dignè ambuletis vocatione, quâ 1
vocati estis, Cum omni humilitate, & mansuetudine, cum patientia, sup- 2
portantes invicèm in charitate, Soliciti servare unitatem Spiritûs in vinculo 3
pacis. Unum corpus, & unus Spiritus, sicut vocati estis in una spe voca- 4
tionis vestræ. Unus Dominus, una fides, unum baptisma. Unus Deus & Pa- 5
ter omnium, qui est super omnes, & per omnia, & in omnibus nobis. 6
Unicuique autem nostrûm data est gratia secundùm mensuram donationis Chri- 7
sti. Propter quod dicit; Ascendens in altum captivam duxit captivitatem : dedit 8
dona hominibus. Quòd autem ascendit, quid est, nisi quia & descendit primùm in 9
inferiores partes terræ ? Qui descendit, ipse est & qui ascendit super omnes cœ- 10
los, ut impleret omnia.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * وان اضي الكافة ليعرفوا ما هو السر المكتوم منذ الدهور عند الله الباري الكل بيسوع
10 المسيح * ليعرف الان عند ذوي الرياسات والسلطات في السمائيات • بالكنيسة حكمة الله
11 12 الجزيل تلونها * بسابق علمه قبل انشاء الدهور التي صنعها بيسوع المسيح ربنا * الذي
13 لنا الدالة به والاقتياد اليه بامانة وثقة * فلذلك اسلكم الا تضجروا وتذهلوا في احزاني
14 من اجلكم التي هي سروركم * فلهذا الحال احني ركبتي لدي ابي ربنا يسوع المسيح
15 16 * الذي منه تسمي كل قبيلة في السماوات وعلي الارض * ان يعطيكم كما يخص ثروة مجده
17 ان تتايدوا بقوة بروحه * بان يسكن المسيح في الانسان الباطن بالامانة في قلوبكم
18 متاصلين في محبته ومؤسسين * لتقدروا ان تدركوا مع كافة القديسين ما هو العرض
19 والطول • والعمق والعلو * فتعرفون محبة معرفة المسيح الفايق افراطها • لتكملوا في كمال
20 الله اجمع * وللقادر ان يصنع ويسدي الينا اكثر من كافة المقولات • فوق ما يريد علي
21 الطلبات • التي نسل فيها ان نفطن بها مما يخص القوة الفاعلة فينا * المجد في الكنيسة
بيسوع المسيح • الي كافة اجيال ابد الدهور • تم • الفصل الرابع •
1 • الاحد الخامس والعشرون بعد العنصرة • * فانضرع اذا اليكم انا المقيد
2 بالرب ان تسيروا بما هو اهلا للدعوة التي دعيتموها * بكافة التواضع والوداعة مع طول
3 الاناة يحتمل بعضكم بعضا بمحبة * اذ تحرصون ان تحفظوا اتحاد الروح برمام المحبة
4 5 والسلامة * صيروا جسما واحدا • وروحا واحدا • كما دعيتم في رجاء دعوتكم الواحد * الرب
6 واحد • الامانة واحدة • المعمودية واحدة * الاله واحد • وابو الكل الذي هو فوق الكل
7 والمهيمن بالكل • وفينا كلنا • • الاحد بعد الغطاس • * والنعمة قد اعطيت لكل
8 احد منا علي مقدار موهبة المسيح • تم * فلذلك يقول اذ صعد الي العلا استبي سبيا ومنح
9 الناس عطيات * فقوله صعد • من هو الا الذي نزل اولا الي اعمق اسافل نواحي الارض •
10 * فالذي نزل ذاك هو الذي صعد فوق اعلي السماوات كلها ليملا كافة البرايا •

Et ut omnes illuminem, quatenus sciant quod sit mysterium absconditum à seculis apud Deum qui creavit omnia per 9
Jesum Christum : Ut nota fiat nunc apud principatibus atque potestatibus præditos in cœlestibus, per Ecclesiam, 10
sapientia Dei multicolor, In præscientia ipsius ante condita secula, quam fecit per Jesum Christum Dominum nostrum : 11
Per quem habemus fiduciam, & ductum 12
ad ipsum tutâ fide. Quapropter vos rogo 13
ne tædio afficiamini, neque obstupescatis in afflictionibus meis pro vobis, quæ
sunt gloria vestra. Hanc ob causam 14
flecto genua mea ad Patrem Domini
nostri Jesu Christi, Ex quo nominatur 15
omnis familia quæ in cœlis est, & super
terram : Quatenus det vobis, prout 16
competit opulentiæ gloriæ suæ, ut ejus virtute roboremini in Spiritu ipsius : Per 17
inhabitationem Christi in interiori homine, per fidem in cordibus vestris, jactis in ejus charitate radicibus atque fun-
damentis. Ut assequi valeatis cum San- 18
ctis omnibus quæ sit latitudo, & longi-
tudo, & profunditas, ac sublimitas: Et 19
cognoscere charitatem cognitionis Christi præeminentem, ut perficiamini totâ per-
fectione Dei. Ei verò qui potest facere, 20
& gratiam largiri nobis plusquam quæcunque dicta sunt, ultra id quod excedit petitiones quibus rogamus eam intelligere posse, secundùm potentiam
ipsius in nobis agentem, Gloria sit in 21
Ecclesia per Jesum Christum in omnes ætates seculi seculorum. Finis.

CAP. IV.

Dominicâ vigesimâ quintâ post Pentecosten.

P*Recor itaque vos ego vinctus in Do-* 1
mino, ut ambuletis in his quæ digna
sunt vocatione qua vocati estis, Cum 2
omni humilitate & mansuetudine, cum longanimitate: toleret alter alterum cum
charitate: Studentes servare unitatem 3
spiritus per vinculum dilectionis &
pacis. Estote unum corpus, unusque 4
spiritus, quemadmodum vocati estis in
unam spem vocationis vestræ. Dominus 5
est unus, fides una, unum baptisma.
Deus unus est ac Pater omnium, qui est 6
super omnia, & omnium curam gerens, & in nobis omnibus.

Dominicâ post immersionem (i. Baptisma, sive Epiphaniam.)

Gratia verò data est unicuique nostrûm 7
pro mensura doni Christi. Hucusque.
Quapropter dicit; Quum ascendisset in 8
sublime, captivam duxit captivitatem,
deditque dona hominibus. Dicere autem 9
Ascendit, quis est nisi qui priùs descenderat in infimas profunditates partium
terræ ? Qui enim descendit, ipse est qui 10
ascendit super altissimos quósque cœlos, ut impleret omnes creaturas.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ዘኪያሁ ፡ ይጼውዕ ፡ ኵሉ ፡ በሐውርት፡ ዘበሰማያት፡ ወዘበምድር፡፡=፡ ከመ፡የሀብክሙ፡
16 ብዕለ ፡ ስብሐቲሁ ፡ ወያጽንዕክሙ፡ በኀይለ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ፡=፡ እስመ ፡ እንተ፡ ውስጡ፡
17 ለሰብእ ፡ የኀድር ፡ ክርስቶስ ፡ በሃይማኖት ፡ ውስተ ፡ ልብክሙ ፡ በተፋቅሮ፡ ሠርወክሙኒ፡
18 ወመሰረትክሙኒ፡=፡ ከመ፡ ትክሀሉ፡ ረኪበ፡ ምስለ፡ ኵሉ፡ ቅዱሳን፡፡ ምንትኑ፡ረሐቡ፡ ወ
ኑኁ ፡ ወላዕሉ፡ ወዕመቁ፡ ለጠይቆ፡ ብዝኀ፡ አእምሮ፡ ፍቅሩ፡ ለክርስቶስ፡ ከመ ፡ ትስልጡ፡
19 በኵሉ ፡ ፍጹም ፡ ለእግዚአብሔር፡ ዘይክል፡ አጽኖዖተክሙ፡ በኵሉ፡=፡ ከመ፡ትግበሩ፡፡
20 ወታፈድፍዱ ፡ ዘንስእል፡ ወዘነሐሊ፡ ከመ፡ ይርደእነ፡ኀይሉ፡=፡ ዘሎቱ ፡ ስብሐት ፡ በቤተ፡
21 ክርስቲያን፡በክርስቶስ፡ ኢየሱስ፡ በኵሉ፡ ትውልድ፡ወለዓለም፡ ዓለም፡አሜን፡፡=፡
0
በሰንበት ፡ ቅድመ ፡ ኤጲፋንያ፡=፡
1 አስተበቍዐክሙ ፡ አነ ፡ ሙቁሑ ፡ ለክርስቶስ፡ በዘ፡ ይደልዋ ፡ ለጽዋዔክሙ፡ ትሑሩ፡ በዘ፡ ጸ
2 ውዐክሙ፡=፡ እንዘ፡ ታቴሕቱ፡ ርእሰክሙ፡ በኵሉ፡ የዋሀት፡ ወትትዔገሡ፡ ወእሀ፡ትብሉ፡
3 ለቢጽክሙ፡ ወትጽህቁ፡ በተፋቅሮ፡ ወትሳበሩ፡=፡ ወትዕቀቡ፡ በአሐዱ፡ መንፈስ፡ ወበእሰረ፡
4 ሰላም፡፡=፡ በአሐዱ፡ ሥጋ ፡ ወበአሐዱ፡ መንፈስ፡ በከመ ፡ ተጸዋዕክሙ፡ ለአሐዱ፡ ተስፋክ
5 ሙ፡=፡ አሐዱ፡እግዚአብሔር ፡ ወአሐዱ፡ ሀይማኖት፡ወአሐቲ፡ጥምቀት፡፡=፡ ወአሐዱ፡
6 እግዚአብሔር፡አብ፡ለኵሉ፡ዘላዕለ፡ኵሉ፡ወእምኔሁ፡ኵሉ፡ወውእቱ፡ውስተ፡ኵሉ፡፡=፡
በሰንበት ፡ ቅድመ ፡ ጌና፡=፡
7 ወለለ፡ አሐዱ፡ እምኔነ፡ ተውህበ፡ ጸጋሁ፡ በበ፡ መስፈርተ፡ ሀብቱ፡ ለክርስቶስ፡=፡ እስመ፡ ይ
8 ቤ፡ ዐረገ፡ ውስተ፡ አርያም፡ ፄዊወከ፡ፄዋ፡ ወወሀብከ፡ ጸጋከ፡ሳእጓለ፡እመሕያው፡=፡ ወምን
9 ትኑ ፡ ዘዐረገ ፡ ሶበ ፡ ኢወረደ ፡ መትሕተ ፡ ምድር፡=፡ ዘዐርገሂ ፡ ውእቱ ፡ ወዘወረደሂ ፡
10 ውእቱ፡ ወዘሀሉ፡ መልዕልተ ፡ ሰማያት፡፡ ከመ፡ ይፈጽም፡ኵሉ፡=፡

Quem invocat quæque regio quæ in cœlis, & quæ in terra, Ut det vobis divi- 15
tias gloriæ suæ, & confirmet vos in virtute Spiritûs sancti : Quia interiora ho- 16
minis inhabitat Christus in fide in cordibus vestris. In charitate sit radix ve- 17
stra & fundamentum vestrum, Ut possitis assequi cum omnibus Sanctis, quænam 18
sit latiudo ejus, & longitudo ejus, & sublimitas ejus, & profunditas ejus : Ad 19
cognoscendum copiosam cognitionem charitatis Christi, ut perfecti sitis in omni
perfectione Dei, qui potest confirmare vos in omnibus. Ut faciatis, & superabun- 20
detis ea quæ petimus, & cogitamus, ut adjuvet nos virtus ejus : Cui gloria in 21
Domo Christianorum in Christo Jesu, in omni generatione, & in seculum seculorum.
Amen.

CAP. IV.

Sabbato præcedente Epiphaniam.

R*Ogo vos ego vinctus Christi, in eo quod dignum erit vocatione vestrâ, ut am-* 1
buletis in qua vocati estis, Subjicientes vos in omni mansuetudine, & patien- 2
tiâ, & etiam loquentes fratribus vestris, & prompti in charitate, & communi- 3
cantes, Et conservantes in uno Spiritu, & in vinculo pacis, In uno corpore, & 4
in uno spiritu, sicut vocati estis in unam spem vestram. Unus Deus, & una fides, 5
& unum baptisma. Et unus Deus Pater omnium, qui est super omnia, & ex illo 6
omnia, & ipse in omnibus.

Sabbato præcedente confessionem.

Et unicuique ex nobis data est gratia ejus secundùm mensuram doni Christi. 7
Quia dixit ; Ascendisti in sublime, captivam cepisti captivitatem, & dedisti 8
dona tua hominibus. Et quid est quòd ascendit, si non descenderat infra terram ? 9
Qui ascendit, ipse est etiam qui descendit: ipse etiam qui fuit supra cœlos, ut imple- 10
ret omnia.

Et ipse dedit, *hos* quidem, Apostolos: *hos* autem, Prophetas: *hos* verò, Evange-
11 Καὶ αὐτὸς ἔδωκε, τοὺς μὲν, ἀποστόλους· τοὺς δὲ, προφήτας· τοὺς δὲ, εὐαγγε-
listas: *hos* autem, pastores & doctores, Ad *coagmentationem* Sanctorum,
12 λιστάς· τοὺς δὲ, ποιμένας καὶ διδασκάλους, Πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων,
in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi: Donec occurramus
13 εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ· Μέχρι καταντήσωμεν
omnes in unitatem fidei, & agnitionis filii Dei, in virum
οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα
perfectum, in mensuram *staturæ* plenitudinis Christi: Ut non *ampliùs* simus
14 τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ· Ἵνα μηκέτι ὦμεν
pueri, fluctuantes, & *circumlati* omni vento doctrinæ, in *alea*
νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ
hominum, in astutia ad *insidias imposturæ.* Veritatem facientes
15 τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς (δ) τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης. Ἀληθεύοντες
autem in charitate, crescamus in *ipsum* omnia, qui est caput, Christus:
δὲ ἐν ἀγάπῃ, αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, (ε) ὁ Χριστός·
Ex quo totum corpus connexum & compactum per omnem
16 Ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης
commissuram suppeditationis, secundùm operationem in *mensura* uniuscujusque membri,
ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου (ζ) μέρους,
augmentum corporis facit, in ædificationem sui in charitate. Hoc igitur
17 τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται, εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ. Τοῦτο οὖν Z'
dico & testificor in Domino, non *ampliùs vos ambulare*, sicut & *reliquæ*
λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ (η) τὰ λοιπὰ
Gentes ambulant, in vanitate *mentis suæ: Obtenebrati cogitatione*,
18 ἔθνη περιπατεῖ, ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν· (θ) Ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ,
existentes alienati à vita Dei, per ignorantiam *existentem* in illis,
ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς,
propter *obdurationem* cordis ipsorum: Qui *dedolentes* semetipsos tradi-
19 διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν· Οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέ-

derunt impudicitiæ, in operationem immunditiæ omnis in *excessu.* Vos
δωκαν τῇ ἀσελγείᾳ, (ι) εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. Ὑμεῖς 20
autem non ita didicistis Christum: Si tamen illum audistis, & in ipso edocti estis,
δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν· Εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε, καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, 21
(sicut est veritas in Jesu:) Deponere vos secundùm pristinam
(καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ·) Ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν 22
conversationem veterem hominem, *corrupium* secundùm desideria erroris:
ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης·
Renovari autem spiritu mentis vestræ, Et *induere* novum hominem,
Ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, Καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, 23
ipsum secundùm Deum *creatum* in justitia & sanctitate veritatis. *Ideò* de- 24
τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας. Διὸ ἀπο- 25
ponentes mendacium, loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo: quoniam
θέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι
sumus invicèm membra. Irascimini, & *ne peccate:* Sol non occidat
ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. Ὀργίζεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω 26
super *iracundia vestra: Neque date* locum diabolo. *Furatus*,
(κ) ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν· (λ) Μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. Ὁ κλέπτων 27
non *ampliùs* furetur: magis autem laboret, *operans bonum* mani- 28
μηκέτι κλεπτέτω· μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος (μ) τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερ-
bus, ut habeat *impertiri opus habenti.* Omnis sermo *putris* ex ore
σίν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος 29
vestro non *egrediatur:* sed si quis bonus ad ædificationem *usûs*, ut det
ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω· ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ
gratiam audientibus. Et *ne contristate* Spiritum sanctum Dei, in quo signati
χάριν τοῖς ἀκούουσι. Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφρα- 30
estis in diem redemptionis. Omnis amaritudo, & *excandescentia*, & ira, &
γίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. Πᾶσα πικρία, καὶ θυμὸς, καὶ ὀργὴ, καὶ 31
clamor, & blasphemia tollatur à vobis, cum omni malitia.
κραυγὴ, καὶ βλασφημία (ν) ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ.

MS. A. (δ) τὰς μεθοδίας τῆς πλάνης τοῦ διαβόλου. Ἀληθεύοντες (ε) Χριστός· (ζ) μέλους, (η) τὰ ἔθνη (θ) Ἐσκοτωμένοι (ι) εἰ· * ··· θαρσίαν (κ) ἐπὶ παροργισμῷ (λ) Μηδὲ
(μ) ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, (ν) * ἀρθήτων

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * ܘܗܘ ܝܗܒ ܐܝܬ ܕܫܠܝܚܐ ܘܐܝܬ ܕܢܒܝܐ ܘܐܝܬ ܕܡܣܒܪܢܐ ܘܐܝܬ ܕܪܥܘܬܐ ܘܐܝܬ ܕܡܠܦܢܐ.
12 * ܠܓܘܡܪܐ ܕܩܕܝܫܐ ܠܥܒܕܐ ܕܬܫܡܫܬܐ ܠܒܢܝܢܗ ܕܦܓܪܗ ܕܡܫܝܚܐ.
13 * ܥܕܡܐ ܕܢܗܘܐ ܟܠܢ ܚܕ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܝܕܥܬܗ ܕܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܘܓܒܪܐ ܚܕ ܓܡܝܪܐ ܒܡܫܘܚܬܐ ܕܩܘܡܬܐ ܕܡܠܝܘܬܗ ܕܡܫܝܚܐ.
14 * ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܝܠܘܕܐ ܕܡܬܬܙܝܥܝܢ ܘܡܬܦܢܝܢ ܒܟܠ ܪܘܚ ܕܝܘܠܦܢܐ ܕܢܟܠܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܐܝܠܝܢ ܕܒܢܟܠܝܗܘܢ ܡܬܚܦܛܝܢ ܕܢܛܥܘܢ.
15 * ܐܠܐ ܢܗܘܐ ܫܪܝܪܝܢ ܒܚܘܒܢ ܘܟܠ ܡܕܡ ܕܝܠܢ ܢܪܒܐ ܒܡܫܝܚܐ ܕܗܘܝܘ ܪܫܐ.
16 * ܘܡܢܗ ܟܠܗ ܦܓܪܐ ܡܬܚܝܛ ܘܡܬܩܛܪ ܒܟܠ ܥܘܫܢ ܒܡܘܗܒܬܐ ܕܡܬܝܗܒܐ ܒܡܫܘܚܬܐ ܠܟܠ ܗܕܡ ܗܕܡ ܠܪܒܝܬܐ ܕܦܓܪܐ ܕܒܢܝܢܗ ܒܚܘܒܐ ܢܫܬܟܠܠ.
17 * ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܘܡܣܗܕ ܐܢܐ ܒܡܪܝܐ ܕܡܟܝܠ ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܡܗܠܟܝܢ ܐܝܟ ܫܪܟܐ ܕܥܡܡܐ ܕܡܗܠܟܝܢ ܒܣܪܝܩܘܬܐ ܕܬܪܥܝܬܗܘܢ.
18 * ܘܚܫܝܟܝܢ ܒܡܕܥܝܗܘܢ ܘܢܘܟܪܝܢ ܐܢܘܢ ܡܢ ܚܝܐ ܕܐܠܗܐ ܡܛܠ ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܝܕܥܬܐ ܘܡܛܠ ܥܘܝܪܘܬܐ ܕܠܒܗܘܢ.
19 * ܗܠܝܢ ܕܦܣܩܘ ܣܒܪܗܘܢ ܘܐܫܠܡܘ ܢܦܫܗܘܢ ܠܛܢܦܘܬܐ ܘܠܣܘܥܪܢܐ ܕܟܠܗ ܛܢܦܘܬܐ ܒܥܘܠܒܢܗܘܢ.
20 * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܠܐ ܗܟܢܐ ܝܠܦܬܘܢ ܠܡܫܝܚܐ.
21 * ܐܢ ܫܪܝܪܐܝܬ ܫܡܥܬܘܢܝܗܝ ܘܒܗ ܝܠܦܬܘܢ ܐܝܟ ܕܐܝܬܝܗ ܫܪܪܐ ܒܝܫܘܥ.
22 * ܐܠܐ ܕܬܢܚܘܢ ܡܢܟܘܢ ܗܘܦܟܐ ܩܕܡܝܐ ܠܒܪܢܫܐ ܥܬܝܩܐ ܗܘ ܕܡܬܚܒܠ ܒܪܓܝܓܬܐ ܕܛܘܥܝܝ.
23 * ܘܬܬܚܕܬܘܢ ܒܪܘܚ ܡܕܥܝܟܘܢ.
24 * ܘܬܠܒܫܘܢ ܒܪܢܫܐ ܚܕܬܐ ܗܘ ܕܒܐܠܗܐ ܐܬܒܪܝ ܒܟܐܢܘܬܐ ܘܒܕܟܝܘܬܐ ܕܫܪܪܐ.
25 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܪܚܩܘ ܡܢܟܘܢ ܕܓܠܘܬܐ ܘܡܠܠܘ ܫܪܪܐ ܐܢܫ ܥܡ ܩܪܝܒܗ ܕܗܕܡܐ ܚܢܢ ܚܕ ܠܚܕ.
26 * ܪܓܙܘ ܘܠܐ ܬܚܛܘܢ ܫܡܫܐ ܠܐ ܢܥܪܒ ܥܠ ܪܘܓܙܟܘܢ.
27 * ܘܠܐ ܬܬܠܘܢ ܕܘܟܐ ܠܐܟܠ ܩܪܨܐ.
28 * ܘܕܓܢܒ ܗܘܐ ܡܟܝܠ ܠܐ ܢܓܢܘܒ ܐܠܐ ܢܠܐܐ ܒܐܝܕܘܗܝ ܘܢܦܠܘܚ ܛܒܬܐ ܕܢܗܘܐ ܠܗ ܠܡܬܠ ܠܡܢ ܕܣܢܝܩ.
29 * ܟܠ ܡܠܐ ܣܢܝܬܐ ܡܢ ܦܘܡܟܘܢ ܠܐ ܬܦܘܩ ܐܠܐ ܐܝܕܐ ܕܫܦܝܪܐ ܘܡܥܕܪܐ ܠܒܢܝܢܐ ܕܬܬܠ ܛܝܒܘܬܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܝܢ.
30 * ܘܠܐ ܬܥܝܩܘܢ ܠܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܐܠܗܐ ܕܒܗ ܐܬܚܬܡܬܘܢ ܠܝܘܡܐ ܕܦܘܪܩܢܐ.
31 * ܟܠܗ ܡܪܝܪܘܬܐ ܘܚܡܬܐ ܘܪܘܓܙܐ ܘܩܥܬܐ ܘܓܘܕܦܐ ܢܫܬܩܠ ܡܢܟܘܢ ܥܡ ܟܠܗ ܒܝܫܘܬܐ.

Et ipse dedit alios quidem Apostolos, & 11
alios prophetas, alios autem evangelistas,
alios autem pastores, & alios doctores, Ad 12
complementum Sanctorum, in opus admini-
strationis, in ædificium Christi: Donec si- 13
mus omnes unum quidpiam in fide, & in cog-
nitione filii Dei, & unus vir perfectus in
mensuram staturæ plenitudinis ejus. Et ne 14
simus pueruli qui agitantur, & mutantur
quovis vento doctrinarum fraudulentarum
hominum illorum qui calliditate suâ indu-
striè agunt, ut inducant in errorem. Sed 15
simus veraces in charitate nostra, ut quic-
quid nostrum est, adolescat in Christo, qui
est caput. Ex quo totum corpus coagmen- 16
tatur & compingitur per omnes commissu-
ras, juxta donum quod datur cum mensura
cuilibet membro ad incrementum ipsius
corporis: ut in charitate perficiatur ædifi-
cium ejus.

Dominicâ novâ: 7.

Hoc autem dico, & testor in Domino, ut 17
posthac non ambuletis sicut cæteræ gentes,
quæ ambulant in vanitate mentis suæ: Qua- 18
rumque intellectus tenebris obducti sunt,
& extraneæ sunt à vita Dei, tum quia nulla
illis inest scientia, tum propter obcæcatio-
nem cordis ipsarum: Quæ exciderunt suâ 19
spe, seipsásque tradiderunt impudicitiæ, &
operationi omnis spurcitiæ, aviditate suâ. 20
Vos autem non sic didicistis Christum. Si 21
verè illum audistis, & didicistis, ut justum
est in Jesu. Sed ut deponatis à vobis con- 22
versationes vestras priores, hominem illum
veterem qui corrumpitur concupiscentiis
erroris. Ac renovemini spiritu mentium 23
vestrarum. Et induatis hominem illum no- 24
vum, qui in Deo creatus est in justitia & pu-
ritate veritatis.

Feriâ VI. requiei. 8.

Quamobrem deponite à vobis mendacium 25
& loquimini veritatem quisque cum proxi-
mo suo: sumus enim membra alter alterius.
Irascimini & non peccetis: & sol super 26
iracundiam vestram non occidat. Nec dede- 27
ritis locum criminatori. Porrò qui furaba- 28
tur, posthac non furetur, sed laboret mani-
bus suis, & operetur bona, ut habeat unde
largiatur ei qui indiget. Omnis sermo exe- 29
crandus ex ore vestro ne procedat, sed qui
decorus & accommodatus fuerit ædificatio-
ni: ut det gratiam illis qui audiunt. Et ne 30
contristetis Spiritum sanctum Dei per quem
obsignati estis in diem liberationis. Omnis 31
amaritudo, & excandescentia, & ira, & voci-
feratio, & blasphemia tollantur à vobis, cum
omni malitia.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወውእቱ ፡ ወሀበ ፡ ሐዋርያተ ፡ ወነቢያተ ፡ ወመምህራነ ፡ ወኖሎተ ፡ ወሊቃውንተ ፡፡
12 በዘ ፡ ይጸንዑ ፡ ቅዱሳን ፡ ለግብረ ፡ መልእክቱ ፡ ለሕንጻ ፡ ሥጋሁ ፡ ለክርስቶስ ፡፡ እስ
13 መ ፡ ንበጽሕ ፡ ኵልነ ፡ በዕሩይ ፡ ሃይማኖት ፡ ወበአእምሮቱ ፡ ለወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡
14 ብእሲ ፡ ፍጹም ፡፡ ብጽሐ ፡ አምጣነ ፡ በዐቅሙ ፡ ለክርስቶስ ፡፡ ከመ ፡ ኢንኩን ፡ እንከ ፡
ደቂቀ ፡ ዘይተነትኑ ፡ ወይትኃወሱ ፡ እምኵሉ ፡ ነፋስ ፡ በትምይንተ ፡ ትምህርተ ፡ እጓለ ፡
15 እመ ፡ ሕያው ፡ በጕሕሉቱ ፡ ለዘ ፡ ይትመነገነ ፡ ያስሕት ፡፡ ጽድቀ ፡ እንከ ፡ በተፋቅሮ ፡
ወንብዛኅ ፡ በኵሉ ፡ ቦቱ ፡ ዘውእቱ ፡ ክርስቶስ ፡ ርእሱ ፡፡

Et ipse dedit Apostolos, & prophetas, & doctores, & pastores, & magistros: Ut 11
confirmarentur Sancti ad opus ministerii, ad ædificationem corporis Christi. 12
Quia veniemus omnes nos in societate fidei, & in cognitione filii Dei, viri 13
perfecti, perveniendo usque ad staturam Christi: Ut non simus ampliùs pueri 14
fluctuantes & agitati ab omni vento, in astutia doctrinæ hominum, in fraude
versuti ad fallendum. Veritatem igitur habete cum charitate, & crescamus 15
per omnia in eo cujus est Christus caput ejus:

Versio VULGATA LATINA.

11 Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò
12 Evangelistas, alios autem pastores, & doctores, Ad consummationem Sancto-
13 rum in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi: Donec occurra-
mus omnes in unitatem fidei, & agnitionis filii Dei, in virum perfectum, in
14 mensuram ætatis plenitudinis Christi: Ut jam non simus parvuli fluctuantes, &
circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad circum-
15 ventionem erroris. Veritatem autem facientes in charitate, crescamus in illo
16 per omnia, qui est caput Christus: Ex quo totum corpus compactum, & connexum
per omnem juncturam subministrationis, secundùm operationem in mensuram
uniuscujusque membri, augmentum corporis facit in ædificationem sui in charitate.
17 Hoc igitur dico, & testificor in Domino, ut jam non ambuletis, sicut & Gentes
18 ambulant in vanitate sensûs sui, Tenebris obscuratum habentes intellectum,
alienati à vita Dei, per ignorantiam quæ est in illis, propter cæcitatem cordis
19 ipsorum, Qui desperantes, semetipsos tradiderunt impudicitiæ, in operationem
immunditiæ omnis, in avaritiam. Vos autem non itá didicistis Christum, 20
Si tamen illum audîstis, & in ipso edocti estis, sicut est veritas in Jesu: 21
Deponere vos secundùm pristinam conversationem veterem hominem, qui 22
corrumpitur secundùm desideria erroris. Renovamini autem spiritu mentis 23
vestræ, Et induite novum hominem, qui secundùm Deum creatus est in justitia, 24
& sanctitate veritatis. Propter quod deponentes mendacium loquimini verita- 25
tem unusquisque cum proximo suo: quoniam sumus invicèm membra. Irascimini, 26
& nolite peccare: Sol non occidat super iracundiam vestram. Nolite locum dare 27
diabolo: Qui furabatur, jam non furetur: magìs autem laboret, operando ma- 28
nibus suis quod bonum est, ut habeat undè tribuat necessitatem patienti. Omnis 29
sermo malus ex ore vestro non procedat: sed si quis bonus ad ædificationem
fidei, ut det gratiam audientibus. Et nolite contristare Spiritum sanctum Dei: 30
in quo signati estis in diem redemptionis. Omnis amaritudo, & ira, & indigna- 31
tio, & clamor, & blasphemia tollatur à vobis, cum omni malitia.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * وهو منح ان يكون قوم رسلا * وطايفة انبياء * وقوم مبشرين * وطايفة رعاة ومعلمين *
12 * لاتقان القديسين * لعمل الخدمة * لابتناء جسد المسيح * الى ان ننتهي كلنا في اتحاد
13 الامانة ومعرفة ابن الله الى رجل كامل الى مقدار قامة كمال المسيح * تم *
* قراءة الخميس من الجمعة السابعة عشر بعد العنصرة * لكيلا نكون 14
اطفالا مموجين ومتقلبين مع كل رياح تعليم * في تقلب عزايم الناس بتحايل بتوخي
حيلة الخادعة * بل محقين في المحبة وسهيين اليه كل شي الذي هو المسيح * الراس 15
* الذي منه كل الجسد * اذ هو ملتصق به ومنتظم فيه * يعمل بفعل الدرور في كل 16
لمس بمقدار واحد فواحد من الاعضاء انماء الجسد لابتنايه بمحبة *
* قراءة الجمعة من الاسبوع السابع عشر بعد العنصرة * هذا اقول اذا واناشدكم 17
بالرب * الا تسيروا كما تسير باقي الامم ايضا في اغرار عقلهم * تم * مظلما ذهنهم اذ هم 18
معتربون من مجد الله من اجل الجهل الحاصل فيهم من تلقاء عماية قلبهم * اوليك الذين 19
لما ايسوا من انفسهم دفعوها الى الطماثة * الى افتعال كافة النجاسة باستكثار * فانتم ما 20
تعلمتم المسيح هكذا * ان كنتم قد سمعتموه وعلمتم به كما ان الحق في يسوع المسيح هو * 21
* فاطرحوا الانسان العتيق المختص بالتصرف الاول البالي المفسود * بما يخص شهوات الطغيان * 22
* وتجددوا بروح عقلكم * والبسوا الانسان الجديد المبرو نظير الله بالعدل وبر الحق * 23 24
* قراءة الاثنين من الجمعة الثامنة عشر بعد العنصرة * فلهذا اطرحوا الكذب * وكل 25
واحد منكم يعلم قريبه حقا * تم * لاننا اعضاء بعضنا بعض * اغضبوا ولا تخطيوا * 26
ولا تغربن الشمس على اغتياظكم * ولا تعطوا المحال موضعا * والسارق فلا يسرقن ايضا * 27 28
بل اولى به ان يتعب عاملا بيديه العمل الصالح ليكون له ما يعطي المحتاج * لا تبدون 29
من افواهكم كل كلام طالح * بل تكلموا ان كان لاحدكم كلام صالح لابتناء الكافة ليمنح
السامعين نعمة * لا تحزنوا روح الله القدوس * الذي ختمتم به في يوم الافتداء * وليرتفع 30 31
منكم كل مرارة وغضب وغيظ وصراخ وافتراء مع كل رذيلة *

* *Ipséque dedit ut quidam essent Apostoli,* 11
quidam Prophetæ, quidam Annuntia-
tores, quidam Pastores ac Doctores, Ad 12
* *confirmationem sanctorum, ad opus mi-*
nisterii, ad ædificationem corporis Chri-
sti. Quousque perveniamus omnes per 13
unitatem fidei, & agnitionem filii Dei,
ad virum perfectum, ad mensuram sta-
turæ perfectionis Christi: Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ septimæ post Pentecosten.

Ut non simus pueri fluctuantes, & cum 14
quibusvis ventis doctrinæ versatiles in
inconstantia opinionum humanarum, in
malitia, in consilio versutiæ dolosæ: Sed 15
veraces in charitate, & provehentes ad
ipsum omnia, nempe Christum caput:
* *Ex quo totum corpus, dum cum eo con-* 16
nexum compositúmque fuerit, efficit per
operationem instillationis in singulos
contactus, pro mensura uniuscujusque
membri, incrementum corporis, in ædifi-
cationem sui per charitatem.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ septimæ post Pentecosten.

Hoc itaque dico; & obtestor vos per 17
Dominum, ne posthac ambuletis sicut
ambulant reliquæ Gentes in vanitati-
bus intellectus sui, Hactenus. *Obtene-* 18
bratá eorum mente, abalienati à gloria
Dei, propter ignorantiam in ipsis existen-
tem à conspectu cæcitatis cordis sui. Hi 19
qui desperantes animas suas, dedide-
runt eas impudicitiæ, ad perpetrandam
omnem impuritatem cum excessu. Vos 20
autem non ita didicistis Christum. Si 21
eum audîstis, eúmque cognovistis quem-
admodum veritas in Jesu Christo est,
* *Abjicite veterem hominem deditum con-* 22
versationi pristinæ caducæ & corrupti-
bili, quod attinet ad cupiditates erroris:
Et renovamini spiritu mentis vestræ: 23
* *Et induite novum hominem creatum se-* 24
cundùm Deum in æquitate & justitiâ
veritatis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ octavæ post Pentecosten.

Propterea abjicite mendacium, & unus- 25
quisque vestrûm veritatem doceat proxi-
mum suum. Hactenus. *Nam sumus alii*
aliorum membra. Irascimini, & ne pec- 26
cetis: & ne occidat sol super iracundiam
vestram. Neque detis locum fraudulento. 27
Et fur non ampliùs furetur: sed potiùs 28
laboret operando manibus suis opus bo-
num, ut habeat quod impartiatur egeno.
Ne proferatis ex oribus vestris ullum 29
sermonem pravum: sed loquimini, si quis
vestrûm habet sermonem bonum, ad ædi-
ficationem omnium, ut afferat auditori-
bus gratiam. Ne tristitiâ afficiatis Spi- 30
ritum Dei sanctum, per quem obsignati
estis in die redemptionis. Et tollatur à vo- 31
bis omnis amarulentia, & excandescen-
tia, & ira, & clamor, & blasphemia,
cum omni abominatione.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ዘቦቱ : ይኅድር : ኵሉ : ዘሥጋ : ድዱ : ለኵሉ : በረድኤቱ ። ይሁብ : በበ : መክፈርቱ : ለ
ለ : አሐዱ : መክፈልቶ : በዘ : ይልሀቅ : ሥጋሁ : ለይግበር : በዘ : ይሐንጽ : ርእሶ : በተፋቅሮ ።
17 ጊ ዘንተ : እብል : ወአሰምዕ : እግዚእነ : ከመ : ኢንሑር : እንከ : ከመ : አሕዛብ : የሐውሩ : በሙስ
18 ና : ልቦሙ ። ወጽሉም : ሕሊናሆሙ : ወነኪራነ : እምሕይወተ : እግዚአብሔር : ወበጽሳ
19 ሌ : ልቦሙ ። ቅቡፃን : እለ : መጠው : ርእሶሙ : ለሕርትምና : ወለኵሉ : ምግባር : ርኵስ :
20 ወለምርዐት ። ወአንትሙሰ : ለኮ : ከማሁ : ዘተመሀርክምዎ : ለክርስቶስ ። እመሰ :
21 ትሰምዕዎ : ወትትሜሀሩ : በኀቤሁ : እስመ : ጻድቅ : ውእቱ : በኢየሱስ ። አሰትቱ : እምላ
22 ዕሌክሙ : ግዕዘክሙ : ዘትካት : ለብሉይ : ብእሲ : ዘይማስን : በፍትወተ : ስሒት ። ሐድሱ :
23 መንፈሰ : ልብክሙ ። ወልበስዎ : ለሐዲስ : ብእሲ : ዘመጽአ : እምኀበ : እግዚአብሔር : በ
24 ጽድቅ : ወበርትዕ : ወበየውሀት ። ወይእዜኒ : ኅድግዋ : ለሐሰት : ወተናገሩ : ጽድቀ :
25 ኵልክሙ : ምስለ : ቢጽክሙ : እስመ : አሐዱ : አባል : ንሕነ ። ተምዐዑ : ወኢተአብሱ :
26 ወዘእንበለ : ይዕረብ : ፀሐይ : አቍርሩ : መዐተክሙ ። ወኢተሀብዎ : ፍኖተ : ለሰይጣ
27 ን ። ዘይሰርቅኒ : ኢይስርቅ : እንከ : ለይትገበር : ወይጻሙ : እንከ : በእደዊሁ : ለሠናይ :
28 በዘ : ይረድኦ : ለፅኑስ ። ኵሉ : ነገር : ሕሡም : ኢይፃእ : እምአፉክሙ : ዘእንበለ :
29 ሠናይ : በዘ : ይትሐነጽ : ትካዝክሙ : በዘ : ትረክቡ : ሞገሰ : በኀበ : ዘይሰማዕክሙ ።
30 ወኢታትክዝዎ : ለመንፈስ : ቅዱስ : ዘቦቱ : ዐተብክሙ : ሶበ : ትዐቀቡ ። ኵሎ :
31 መሪረ : ወመዓተ : ወቍጥዓ : ወግዓረ : ወመንሱተ : ወፅርፈተ : አሰትቱ : እምላዕሌክሙ : ምስ
ለ : ኵሉ : እኩይ ።

In quo innixa quæcunque corporis junctura, unicuique cum auxilio suo dat se- 16
cundùm mensuram, unicuique portionem suam, ut crescat corpus ejus, ad faciendum
id quo ædificet seipsum in charitate. Hoc dico, & obtestor per *Dominum no-* 17
strum, ut non ambulemus ampliùs sicut Gentes ambulant in corruptione cordis
eorum. Et obscurata est cogitatio eorum, & alieni sunt à vita Dei, & in obscu- 18
ritate corda eorum: Oblivioni dati, qui tradiderunt seipsos miseriæ, & omni 19
operi immundo, & luxuriæ. Et vos non sic didicistis Christum. Si audîstis 20
eum, & edocti estis de eo quia veritas est in Jesu, Exuite à vobis mores vestros 21
pristinos veteris hominis, qui corrumpitur in concupiscentia deceptrici. Renovate 22
spiritum cordis vestri. Et induite novum hominem qui venit à Deo, in justitia 23
& in æquitate, & in mansuetudine. Et nunc dimittite mendacium, & loquimi- 24
ni veritatem quisque cum fratre vestro, quia unius membra sumus. Irascimini, 25
& ne peccate, & priusquam occidat sol, refrigerate iracundiam vestram. Et ne 26
detis viam Satanæ. Qui furabatur, non furetur ampliùs: operetur, & laboret 27
igitur cum manibus ejus pro bono, in quo adjumento sit egeno. Nullus sermo 28
improbus egreditor ex ore vestro, sed bonus in quo ædificetur solitudo vestra: ut 29
inveniatis gratiam apud eum qui audiet vos. Et ne tristitiâ afficite Spiritum 30
sanctum, in quo signati estis si servati fueritis. Omnem amaritudinem, & 31
iracundiam, & fastidium, & clamorem, & scandalum, & blasphemiam amovete
à vobis, cum omni malitia.

Estote autem *in alii alios* benigni, misericordes, *condonantes vobisipsis*, sicut
32 Γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς
& Deus in Christo *condonavit* vobis.
καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν.

CAP. V. ε'.

1 Estote ergò imitatores Dei, sicut *nati dilecti.* Et ambulate in dilectione,
Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά. Καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, Η'
2 sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis
καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν (α) ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν
oblationem & hostiam Deo, in odorem suavitatis. Fornicatio autem, &
3 προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ, εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. Πορνεία δὲ, καὶ
omnis immunditia, aut avaritia, nec nominetur in vobis: sicut decet
(β) πᾶσα ἀκαθαρσία, ἢ πλεονεξία, μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν· καθὼς πρέπει
Sanctos: *Et obscœnitas, &* stultiloquium, aut scurrilitas, non *conve-*
4 ἁγίοις· (γ) Καὶ αἰσχρότης, καὶ μωρολογία, ἢ εὐτραπελία, (δ) τὰ οὐκ ἀνή-
nientia: sed magis gratiarum actio. Hoc enim *estis cognoscentes*, quòd omnis
5 κοντα· ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. Τοῦτο (ε) γάρ ἐστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς
fornicator, aut immundus, aut avarus, (qui est *idololatra*,) non habet hæ-
πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, (ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης,) οὐκ ἔχει κλη-
reditatem in regno Christi & Dei. Nemo vos seducat inanibus
6 ρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς
verbis: propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidentiæ.
λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.
Ne ergò *efficiamini* participes eorum. Eratis enim aliquando tenebræ, nunc autem
7 Μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. Ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ
8 lux in Domino: Ut *nati* lucis ambulate. (*Nam* fructus *Spi-*
9 φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε. (Ὁ γὰρ καρπὸς (ζ) τοῦ Πνεύ-
ritûs in omni bonitate, & justitiâ, & veritate:) Probantes quid sit
10 ματος ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ ἀληθείᾳ·) Δοκιμάζοντες τί ἐστιν

beneplacitum *Domino.* Et *ne communicate* operibus infructuosis tenebra-
εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ. Καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκό- 11
rum, magis autem *&* redarguite. *Nam occultè facta* ab ipsis, turpe
τους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. Τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν 12
est & dicere. *At* omnia *arguta*, à lumine manifestantur: omne
ἐστι καὶ λέγειν. Τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα, ὑπὸ τοῦ φωτὸς (η) φανεροῦται· πᾶν 13
enim *manifestatum*, lumen est. *Ideò* dicit; Surge, *dormiens*, & exurge à
γὰρ τὸ φανερούμενον, φῶς ἐστι. Διὸ λέγει, Ἔγειραι ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ 14
mortuis: & illuminabit te Christus. Videte *itaque* quomodò *accuratè* am-
τῶν νεκρῶν· καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός. Βλέπετε (θ) οὖν πῶς ἀκριβῶς περι- 15
buletis: non quasi insipientes, sed ut sapientes: Redimentes tempus,
πατεῖτε· μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί· Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, 16
quoniam dies mali sunt. *Propter hoc ne fiatis* imprudentes, sed
ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι. Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ 17
intelligentes quæ voluntas *Domini.* Et *ne inebriemini* vino, in quo
(ι) Συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ (κ) Κυρίου. Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ 18
est luxuria: sed implemini *in* Spiritu, Loquentes vobismetipsis psalmis, &
ἐστιν ἀσωτία· ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν Πνεύματι, Λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς, καὶ 19
hymnis, & canticis *spiritalibus*, cantantes & psallentes in *corde*
ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, (λ) ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν (μ) τῇ καρδίᾳ
vestro Domino: Gratias agentes semper pro omnibus in nomine Domini
ὑμῶν τῷ Κυρίῳ· Εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου 20
nostri Jesu Christi, Deo & Patri. Subjecti *alii aliis* in timore
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῷ Θεῷ καὶ Πατρί· Ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ 21
Dei. Mulieres *propriis* viris subditæ *estote*, sicut Domino:
Θ' (ν) Θεοῦ. Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν (ξ) ὑποτάσσεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ· 22
Quoniam vir est caput mulieris, sicut *&* Christus caput Ecclesiæ:
Ὅτι (ο) ὁ ἀνήρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας· 23
Et ipse est servator corporis.
(π) καὶ αὐτός ἐστι σωτὴρ τοῦ σώματος.

ΚΕΦ. ε'. MS. A. (α) ὑμᾶς, (β) ἀκαθαρσία πᾶσα, (γ) Ἡ αἰσχρότης, ἢ μωρολογία, (δ) ἃ οὐκ ἀνῆκεν· (ε) γὰρ ἴστε (ζ) τοῦ φωτὸς ἐν (η) φανεροῦται· (θ) οὖν ἀδελφοὶ, πῶς (ι) συνίετε (κ) Θεοῦ. (λ) ἐν χάριτι ᾄδοντες (μ) ταῖς καρδίαις (ν) Χριστοῦ. (ξ) ὑποτασσέσθωσαν, (ο) ἀνὴρ (π) αὐτὸς ὁ σωτὴρ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

32 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]

Sitis autem alius in alium placidi, & mise- 32
ricordes, & remittite alter alteri, quemad-
modum Deus per Christum remisit vobis.

CAP. V.

Estote igitur conformes Deo, tanquam 1
filii dilecti. Et ambulate in charitate, pro- 2
ut & Christus dilexit nos, & tradidit semet-
ipsum pro nobis oblationem ac victimam
Deo in odorem suavem.

Dominicâ VII. post Epiphaniam. 9.

Scortatio autem & omnis spurcitia, & do- 3
lus, ne nominando quidem nominetur inter
vos, sicut decet Sanctos. Nec contumeliæ, 4
nec sermones stultitiæ, aut irrisionis, aut
scurrilitatis, quibus non opus est: sed pro
istis gratiarum actio. Hoc autem scitote, 5
neminem, qui sit scortator, aut spurcus, aut
fraudulentus, aut cultor idolorum, habere
hæreditatem in regno Christi & Dei. Ne 6
quis vos seducat sermonibus vanis: propter
hæc enim venit ira Dei super filios immori-
geros. Ne sitis igitur consortes eorum. 7
Eratis enim quondam tenebræ, nunc autem 8
lux estis in Domino nostro. Ut filii lucis igi-
tur, ita ambulate. Fructus enim lucis sunt 9
in omni bonitate, & justitiâ, & veritate. Et 10
dijudicate quid placeat coram Domino no-
stro. Et ne commercium habueritis cum 11
operibus tenebrarum infrugiferis, sed ea
redarguite. Quod enim in occulto perpe- 12
trant, vel execrandum est dictu. Omnia 13
enim arguuntur à luce, & revelantur: &
quicquid patens est, lumen est. Propterea 14
dictum est, Expergiscere qui dormis, & sur-
ge à mortuis, & illucescet tibi Christus.
Videte igitur quomodo ambuletis circun- 15
spectè, non ut stulti. Sed ut sapientes, qui 16
redimunt calamitatem suam; quoniam dies
mali sunt. Propterea ne fueritis rationis 17
expertes; sed intelligite quæ sit voluntas
Dei. Et ne inebriamini vino, in quo est 18
luxuria, sed impleamini spiritu. Et loqua- 19
mini cum vobismetipsis per psalmos & hy-
mnos: & cantica spiritualia canite in cor-
dibus vestris Domino. Et gratias agite in 20
omni tempore pro omnibus in nomine Do-
mini nostri Jesu Christi Deo Patri. Et sub- 21
diti estote alius alii cum charitate Christi.

Quotidie. 10.

Mulieres, estote subditæ maritis vestris, tan- 22
quam Domino nostro. Quoniam vir caput 23
est uxoris, quemadmodum & Christus caput
est Ecclesiæ, & ipse est Servator corporis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

32 ወኩኑ ፡ መርያነ ፡ ቢጽክሙ ፡ ወመሐሪ ፡ ወይጸገዉ ፡ በከመ ፡ ጸገወክሙ ፡ እግዚአብሔር ፡
በክርስቶስ ፡፡

በቅዳሴ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ምንባብ ፡፡

1 ፫ ተመሰሉ ፡ ከመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ውሉድ ፡ ፍቁር ፡፡ ወሑሩ ፡ በተፋቅሮ ፡
2 በከመ ፡ አፍቀረክሙ ፡ ክርስቶስ ፡ ወመጠወ ፡ ርእሶ ፡ በእንቲአክሙ ፡ መሥዋዕተ ፡ ወቍር
3 ባነ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ለመዐዛ ፡ ሠናይ ፡፡ ፫ ወዝሙትሰ ፡ ወኵሉ ፡ ርኵስ ፡
4 ወትእግልት ፡ ኢይሰማዕ ፡ በላዕሌክሙ ፡ በከመ ፡ ኢይደልወሙ ፡ ለቅዱሳን ፡፡ ነገረ ፡
ኃፍረት ፡ ወነገረ ፡ እበድ ፡ ወነገረ ፡ ስላቅ ፡፡ ዘኢይደሉ ፡ ዘእንበለ ፡ ዳእሙ ፡ አእ
ኵቶ ፡፡

Et estote benigni fratribus vestris, & misericordes estote, condonantes sicut 32
condonavit vobis Deus in Christo.

In consecratione Ecclesiæ, lectio.

CAP. V.

Imitatores estote Dei, sicut filii dilecti. Et ambulate in dilectione, sicut dile- 1
xit vos Christus, & tradidit semetipsum pro vobis victimam & oblationem Deo 2
in odorem bonum. Et scortatio & omnis immunditia & avaritia ne audi- 3
tor apud vos, sicut non convenit Sanctis. Et verba inverecunda, & stultilo- 4
quia, & verba derisoria; quæ non conveniunt, sed gratiarum actio.

Versio VULGATA LATINA.

32 Estote autem invicèm benigni, misericordes, donantes invicèm, sicut & Deus in
Christo donavit vobis.

CAP. V.

1 Estote ergò imitatores Dei, sicut filii charissimi: Et ambulate in dilectione,
2 sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem &
3 hostiam Deo in odorem suavitatis. Fornicatio autem, & omnis immunditia, aut
4 avaritia, nec nominetur in vobis, sicut decet Sanctos: Aut turpitudo, aut stul-
tiloquium, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet: sed magis gratiam actio.
5 Hoc enim scitote intelligentes; Quòd omnis fornicator, aut immundus, aut avarus,
quod est idolorum servitus, non habet hæreditatem in regno Christi & Dei.
6 Nemo vos seducat inanibus verbis: propter hæc enim venit ira Dei in filios dif-
7 fidentiæ. Nolite ergò effici participes eorum. Eratis enim aliquando tenebræ,
8 nunc autem lux in Domino. Ut filii lucis ambulate: Fructus enim lucis est in
9 omni bonitate, & justitia, & veritate: Probantes quid sit beneplacitum 10
Deo. Et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis au- 11
tem redarguite. Quæ enim in occulto fiunt ab ipsis, turpe est & dicere. 12
Omnia autem, quæ arguuntur, à lumine manifestantur: omne enim, quod mani- 13
festatur, lumen est. Propter quod dicit; Surge, qui dormis, & exurge à mortuis; & 14
illuminabit te Christus. Videte itaque, fratres, quomodò cautè ambuletis: non 15
quasi insipientes, Sed ut sapientes: redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. 16
Propterea nolite fieri imprudentes, sed intelligentes quæ sit voluntas Dei. 17
Et nolite inebriari vino, in quo est luxuria: sed implemini Spiritu sancto, 18
Loquentes vobismetipsis in psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus, cantantes 19
& psallentes in cordibus vestris Domino, Gratias agentes semper pro omnibus, in 20
nomine Domini nostri Jesu Christi, Deo et Patri: Subjecti invicèm in timore Christi. 21
Mulieres viris suis subditæ sint, sicut Domino: Quoniam vir caput est mulieris: 22
sicut Christus caput est Ecclesiæ: Ipse, salvator corporis ejus. 23

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

32 * وليصر بعضكم لبعض خيرين متحننين مسامحين كما سمح الله لنا بالمسيح * تم *
* الفصل الخامس * * السبت الثلثون بعد العنصرة *
1 * صيروا اذا متشبهين بالله كاولاد محبوبين * وتصرفوا بمحبة كما احبنا المسيح * واسلم ذاته
2 عنا قربانا وضحية لله نسيما طيبا عرفه * فاما الزنا وكافة النجاسة او التعطش * فلا يسم فيكم
3 اصلا كما يليق بالقديسين * وكذلك الكلام القبيح والقول المايع والمزاح * هذه التي ما تنفع
4 بل الاولي ان تستعملوا الشكر * لانكم تعرفون هذا يقينا ان كل زان او نجس او متعطش
5 الذي هو عابد الاصنام * ليس له موروث في ملك المسيح الاله * لا يطغينكم احد باقوال
6 باطلة * فان من اجل هذه الرذايل يوافي رجز الله على اولاد المعصية * فلا تصيروا شركاء معهم
7 * فقد كنتم قديما ظلمة * وانتم الان بالرب نورا * تم * * الاحد السادس والعشرون *
8 فتصرفوا كاولاد النور * فان ثمر الروح موجود في كافة الصلاح والعدل والحق *
9 * مستفحصين ما هو العمل المرضي للرب * ولا تشاركوا اعمال الظلمة الفاقدة الثمر
10 بل وبخوها * فان الافعال الصاير منهم سرا قبيح هو ان تذكر * وكل الافعال التي يوبخها
11 النور ويكشفها تظهر * لان كل امر مظهر فهو نور * فلذلك يقول ايها النايم انهض وقم
12 من الموتى فيضي لك المسيح * فانظروا اذا كيف تتصرفون باحتراز * لا كغير حكماء بل
13 كحكماء * مبتاعين الوقت * فان الايام خبيثة هي * فلهذا لا تصيروا سفهاء لكن
14 تفهموا ما هي مشية الرب * ولا تسكروا بالخمر الذي فيه النهم في القبايح * بل امتلوا
15 بالروح * وخاطبوا انفسكم بمزامير وتسابيح * وبرغايب روحانية * مسبحين ومرتلين في
16 قلوبكم للرب * تم * * قراءة الثلثا من الجمعة الثامنة عشر *
17 * شاكرين عن كل شي دايما للاله الاب باسم ربنا يسوع المسيح * وليخضع احدكم للاخر
18 بمخافة الله * وانتن ايها النساء اخضعن لرجالكن كخضوعكن للرب * فان الرجل
19 هو راس المراة كما ان المسيح راس الكنيسة * وهو نفسه مخلص الجسد *
20
21
22
23

* Et estote alii in alios benigni, miseri- 32
cordes, condonantes, quemadmodum
condonavit nobis Deus per Christum.
Finis.

CAP. V.

Sabbatho trigesimo post Pentecosten.

Estote igitur imitatores Dei ut filii 1
dilecti: Et versemini cum charitate, 2
sicut dilexit nos Christus, & tradidit
semetipsum pro nobis oblationem & vi-
ctimam Deo, in odorem bonæ fragrantiæ.
Scortatio verò, & omnis impuritas, aut 3
avaritia ne nominetur uspiam inter vos,
sicut decet sanctos: Eodémque modo 4
sermo obscœnus, & stultiloquium, &
ludibrium, hæc quæ non prosunt: sed
potiùs utimini gratiarum actione. Hoc 5
enim certò scitis, quòd omnis scortator,
aut impudicus, aut avarus, qui est ido-
lorum cultor, non habet hæreditatem in
regno Christi Dei. Ne quisquam seducat 6
vos inanibus sermonibus: propter has
enim abominationes venit ira Dei in
filios contumaciæ. Ne sitis igitur con- 7
sortes eorum. Eratis enim olim tenebræ, 8
nunc autem estis lux in Domino: Finis.

Dominicâ vigesimâ sextâ.

Ambulate igitur ut filii lucis. Nam 9
fructus Spiritus consistit in omni bo-
nitate, & justitia, & veritate. Dis- 10
quirentes quodnam sit opus gratum Do-
mino. Et ne commercium habueritis cum 11
operibus tenebrarum fructu carentibus,
imò arguite illa. Nam opera quæ ab 12
istis fiunt secretò, turpe est memorare.
Et opera quælibet quæ lux arguit ac 13
detegit, manifesta fiunt: res enim
quæcunque manifesta, lux est. Pro- 14
pterea dicit; O dormiens expergiscere
& surge à mortuis: & illucescet tibi
Christus. Videte igitur quomodo cum 15
cautela versemini: non ut insipientes,
sed ut sapientes: Ementes tempus: 16
quoniam dies mali sunt. Propterea ne 17
sitis imprudentes, sed intelligite quæ
sit voluntas Domini. Et ne inebriemini 18
vino in quo est libido in turpitudinibus:
sed impleamini Spiritu. Et alloquamini 19
vosipsos psalmis, & hymnis, & canticis
spiritualibus, laudantes & canentes in
cordibus vestris Domino: Hactenus.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ octavæ.

Gratias agentes semper de rebus omni- 20
bus Deo Patri in nomine Domini
nostri Jesu Christi. Et subjiciatur 21
alter alteri in timore Dei. Et vos ô 22
mulieres, subjectæ sitis propriis viris,
ut estis Domino subjectæ: Quoniam 23
vir caput est mulieris, ut Christus
caput Ecclesiæ: & ipsemet servator est
corporis:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወዘንተ ፡ ለእምሩ ፡ ከመ ፡ ኵሉ ፡ ዘማዊ ፡ ወርኩስ ፡ ወመስተአግል ፡ ወዘያጣዐውዑ ፡
6 አልቦ ፡ መክፈልተ ፡ ውስተ ፡ መንግሥተ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘእግዚአብሔር ። አልቦ ፡ ዘያ
ስሕተክሙ ፡ በነገረ ፡ ከንቱ ፡ እስመ ፡ በእንቲአሁ ፡ ይመጽእ ፡ መዐተ ፡ እግዚአብሔር ፡
7 8 ላዕለ ፡ ውሉደ ፡ ዐላዊያን ። ሊተትመስልዎሙኬ ። እስመ ፡ ትካት ፡ ጽልመት ፡ አንት
ሙ ፡ ወይእዜሰ ፡ ብርሃን ፡ ኮንክሙ ፡ በእግዚእነ ። ከመ ፡ ውሉደ ፡ ብርሃን ፡ ሑሩ ።
9 እስመ ፡ ፍሬሁ ፡ ለብርሃን ፡ ኵሉ ፡ ምግባረ ፡ ሠናይ ፡ ወጽድቅ ፡ ወርትዕ ። አመክ
10 ሩ ፡ ዘያሠምሮ ፡ ለእግዚአብሔር ። ወኢትኅበሩ ፡ ምስለ ፡ እለ ፡ አልቦሙ ፡ ፍሬ ፡
11 ምግባሮሙ ፡ ዘጽልመት ፡ ኵለንታሆሙ ፡ ዓዲ ፡ ገሥጽዎሙ ። እስመ ፡ ዘበ ፡ ጽሚ
12 ሚት ፡ ይገብሩ ፡ ኀፍረተ ፡ ለነገር ። ወዘሰ ፡ ክሡት ፡ ውስተ ፡ ብርሃን ፡ ይትዐወቅ ፡
13 እስመ ፡ ኵሉ ፡ ዘገሃድ ፡ ብርሃን ፡ ውእቱ ። እስመ ፡ ይቤ ፡ ንቃህ ፡ ዘደነውም ፡ ወተን
14 ሥእ ፡ እምውታን ፡ ወያበርህ ፡ ለከ ፡ ክርስቶስ ። ዑቁ ፡ እንከ ፡ ዘከመ ፡ ተሐውሩ ፡ ከ
15 መ ፡ ጠቢባን ፡ ወአኮ ፡ ከመ ፡ አብዳን ። እንዘ ፡ ታናሕስዎ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ። እስመ ፡
16 እኩይ ፡ መዋዕሊሁ ። በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ኢትኩኑ ፡ አብዳነ ፡ ሐልዩ ፡ ፈቃደ ፡ እግዚአ
17 ብሔር ። ወኢትስክሩ ፡ ወይነ ፡ እስመ ፡ ምርዓት ፡ ውእቱ ፡ ምልኡ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱ
18 ስ ። ወአንብቡ ፡ መዝሙረ ፡ ወስብሐተ ፡ ወማኅሌተ ፡ ቅድስተ ፡ ሰብሑ ፡ ወዘምሩ ፡
19 ለእግዚአብሔር ። በልብክሙ ። ወአእኵቱ ፡ ዘልፈ ፡ በእንተ ፡ ኵሉ ፡ በስመ ፡ እግዚአ
20 ብሔር ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እግዚእነ ። ፀ

በቤተ ፡ ክርስቲያን ።

21 ተትሐቱ ፡ ርእሰክሙ ፡ ለቢጽክሙ ፡ በፈርሀተ ፡ ክርስቶስ ። አንስትኒ ፡ ይትአዘዛ ፡ ለአም
22 ታቲሆን ፡ ከመዘ ፡ ለእግዚአብሔር ። እስመ ፡ ብእሲ ፡ ርእሳ ፡ ለብእሲቱ ፡ ከመ ፡ ክርስቶስ ፡ ርእሳ ፡
23 ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወመድኃኒ ፡ ሥጋ ።

Et hoc scitote, quòd nullus scortator & immundus & avarus, & idololatra, ha- 5
bet portionem in regno Christi Dei. Nemo sit qui seducat vos sermonibus ina- 6
nibus: quia propterea veniet ira Dei super filios prævaricantes. Ne igitur iis 7
similes estote: Quia olim tenebræ fuistis, & nunc lux estis in Domino nostro, 8
ut filii lucis ambulate. Quia fructus lucis est omne opus bonum, & justitia, 9
& æquitas. Probate quid placeat Deo. Et ne communicetis cum iis qui non 10
habent fructum, opera tenebrarum omnia etiam arguite. Quia quæ occultè fa- 11
ciunt, pudet dicere. Et quod apertum est, in lumine manifestum erit: quia omne 12
quod manifestat, lumen est. Quia dicit, Vigilato qui dormis, & suscitare à 13
mortuis, & illucescet tibi Christus. Videte igitur quomodo ambuletis, ut sapi- 14
entes, & non ut stulti. Differentes quæ sunt hujus mundi; quia mali sunt di- 15
es ejus. Propterea ne sitis stulti: intelligite voluntatem Dei. Et ne inebri- 16
emini vino, quia luxuria est: implemini Spiritu sancto. Et loquimini psalmos 17
& hymnos, & cantica sancta cantate, & psallite Deo in corde vestro. Et 18
gratias agite semper pro omnibus in nomine Dei Jesu Christi Domini nostri. 19
20

De Ecclesia.

21
Subjicite vosmetipsos fratribus vestris in timore Christi. Mulieres obtem- 22
perent viris suis ut Domino. Quia vir est caput uxoris suæ, sicut Christus 23
est caput ecclesiæ suæ, & salvator corporis nostri.

Sed sicut Ecclesia subjecta est Christo, ita & mulieres
24 'Αλλ' (ρ) ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσε]) τῷ Χριστῷ, (σ) ὕτω ϗ αἱ γυναῖκες
propriis viris in omnibus. Viri, diligite uxores
25 τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς (τ) γυναῖκας
vestras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro
ἑαυτῶν, καθὼς ϗ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τ̃ ἐκκλησίαν, ϗ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ
ea: Ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo:
26 αὐτῆς· Ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λυτρῷ τ̃ ὕδατ© ἐν ῥήματι·
Ut exhiberet ipsam sibiipsi gloriosam: Ecclesiam, non habentem maculam, aut
27 Ἵνα παραστήσῃ (υ) αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τ̃ ἐκκλησίαν, μὴ ἔχυσαν σπίλον, ἢ
rugam, aut aliquid hujusmodi: sed ut sit sancta & immaculata. Ita de-
28 ῥυτίδα, ἤ τι τ̃ τοιύτων· ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία ϗ ἄμωμ©. Οὕτως (φ) ὀφεί-
bent viri diligere suas uxores, ut sua corpora. Dili-
λυσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾷν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγα-
gens suam uxorem, seipsum diligit. Nemo enim unquam suam carnem
29 πῶν τ̃ ἑαυτῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. Οὐδεὶς γάρ ποτε τ̃ ἑαυτῦ σάρκα
odit: sed nutrit & fovet eam, sicut & Dominus Ec-
ἐμίσησεν· (χ) ἀλλ' ἐκτρέφει ϗ θάλπει αὐτὴν, καθὼς ϗ ὁ (ψ) Κύρι© τ̃ ἐκ-
clesiam. Quia membra sumus corporis ejus, de carne ejus, & de
30 κλησίαν. Ὅτι μέλη ἐσμὲν τ̃ (ω) σώματ© αὐτῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτῦ, ϗ ἐκ
ossibus ejus. Propter hoc relinquet homo patrem suum &
31 τ̃ ὀστέων αὐτῦ. Ἀντὶ τύτυ καταλείψει ἄνθρωπ© τὸν πατέρα αὐτῦ ϗ
matrem, & adhærebit ad uxorem suam: & erunt hi duo in
τ̃ μητέρα, ϗ προσκολληθήσε]) (α) πρὸς τ̃ γυναῖκα αὐτῦ· ϗ ἔσονται οἱ δύο εἰς
carnem unam. Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christum, & in
32 σάρκα μίαν. Τὸ μυστήριον τῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ ᾗ λέγω εἰς Χριστὸν, ϗ εἰς
Ecclesiam. Veruntamen & vos per unum, unusquisque suam uxorem sic
33 τ̃ ἐκκλησίαν. Πλὴν ϗ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἕκαστ© τ̃ ἑαυτῦ γυναῖκα ὕτως
diligat sicut seipsum: at uxor ut timeat virum.
ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ ᾗ γυνὴ ἵνα φοβῆται τ̃ ἄνδρα.

CAP. VI. ς'.

Nati, obedite parentibus vestris in Domino: hoc enim est justum.
ΤΑ' τέκνα, ὑπακύετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· τῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. 1
Honora patrem tuum & matrem: (Quod est mandatum primum in promissione:)
Τίμα τ̃ πατέρα συ ϗ τ̃ μητέρα· (ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ·) 2
Ut benè tibi fiat, & eris longævus super terram. Et patres, ne
Ἵνα εὖ σοι γένη], ϗ ἔσῃ μακροχρόνι© ἐπὶ τ̃ γῆς. Καὶ οἱ πατέρες, μὴ 3
ad iram provocate natos vestros: sed educate illos in disciplina & correptione 4
παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν· ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ ϗ νυθεσίᾳ
Domini. Servi, obedite dominis secundùm carnem, cum timore & tremore,
Κυρίυ. Οἱ δῦλοι, ὑπακύετε (α) τοῖς κυρίοις κτ̃ σάρκα, μτ̃ φόβυ ϗ τρόμυ, 5
in simplicitate cordis vestri, sicut Christo: Non secundùm ocularem
ἐν ἁπλότητι τ̃ καρδίας ὑμῶν, ὡς (β) τῷ Χριστῷ· Μὴ κατ' ὀφθαλμο- 6
servitutem, quasi hominibus placentes: sed ut servi Christi, facientes voluntatem
δυλείαν, ὡς ἀνθρωπάρεσκοι· ἀλλ' ὡς δῦλοι (γ) τ̃ Χριστῦ, ποιῦντες τὸ θέλημα
Dei ex animo: Cum benevolentia servientes Domino, & non hominibus:
τ̃ Θεῦ ἐκ ψυχῆς· Μετ' εὐνοίας δυλεύοντες (δ) τῷ Κυρίῳ, ϗ ὐκ ἀνθρώποις· 7
Scientes quoniam quodcunque unusquisque fecerit bonum, hoc reportabit à
Εἰδότες (ε) ὅτι ὃ ἐάν τι ἕκαστ© ποιήσῃ ἀγαθὸν, τῦτο (ζ) κομιεῖται παρὰ 8
Domino, sive servus, sive liber. Et domini, eadem facite ad eos,
τ̃ Κυρίυ, εἴτε δῦλ©, εἴτε ἐλεύθερ©. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτὺς, 9
remittentes minas: scientes quia & vester illorum Dominus est in cœ-
ἀνιέντες τ̃ ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι ϗ (η) ὑμῶν αὐτῶν ὁ Κύριός ἐστιν ἐν ὐρα-
lis, & personarum acceptio non est apud eum. Reliquùm, fratres mei, conforta-
I' νοῖς, ϗ προσωποληψία ὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ. (θ) Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μυ, ἐνδυνα- 10
mini in Domino, & in potentia virtutis ejus. Induite armaturam Dei,
μῦσθε ἐν Κυρίῳ, ϗ ἐν τῷ κράτει τ̃ ἰσχύ© αὐτῦ. Ἐνδύσασθε τ̃ πανοπλίαν τ̃ Θεῦ, 11
ad posse vos stare adversus insidias diaboli.
πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τ̃ διαβόλυ.

MS. A. (ρ) ὡς (σ) ὕτως (τ) γυναῖκας, καθὼς (υ) αὐτὸς ἑαυτῷ (φ) ϗ οἱ ἄνδρες ὀφίλυσιν ἀγαπᾷν (χ) ἀλλὰ (ψ) Χριστὸς τ̃ (ω) σώματ© αὐτῦ, * Ἀντὶ τύτυ (α) τῇ γυναικὶ
ΚΕΦ. ς'. MS. A. (α) τοῖς κτ̃ σάρκα κυρίοις, (β) τῷ Κυρίῳ· (γ) Χριστῦ, (δ) ὡς τῷ (ε) ὅτι ἕκαστ© ἐὰν ποιήσῃ (ζ) κομίσεται παρὰ Κυρίυ, (η) αὐτῶν ϗ ὑμῶν (θ) Τῦ λοιπῦ, ἐν-
δυναμῦσθαι, ἀδελφοί, ἐν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 [illegible] * Imò quemadmodum Ecclesia subdita est 24
Christo; sic etiam uxores maritis suis, in
25 [illegible] * omnibus. Viri diligite uxores vestras, sicut 25
& Christus dilexit Ecclesiam suam, & sei-
26 [illegible] psum tradidit pro ea: Ut illam sanctifi- 26
27 caret ac mundaret lavacro aquæ, & verbo:
Et statueret sibiipsi Ecclesiam gloriosam, & 27
in qua non sit macula, neque ruga, neque
aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta absque
28 [illegible] nævo. Sic oportet viros diligere uxores su- 28
as, veluti propria corpora. Qui enim uxo-
29 [illegible] rem suam diligit, seipsum diligit. Nemo 29
enim unquam odio habet corpus suum, sed
nutrit illud, & solicitudinem illius gerit,
30 [illegible] sicut & Christus Ecclesiæ. Quandoquidem 30
membra sumus corporis illius, & ex carne
31 [illegible] ejus, & ex ossibus ejus. Quamobrem de- 31
relinquet vir patrem suum, & matrem su-
32 [illegible] am, & adhærebit uxori suæ; & erunt am-
bo una caro. Hoc arcanum magnum est, 32
33 [illegible] ego autem loquor de Christo & de Ecclesia 33
ipsius. Enimverò unusquisque vestrûm ita
diligat uxorem suam sicut seipsum: uxor
autem revereatur maritum suum.

[illegible]

CAP. VI.

1 [illegible] Liberi, obedite parentibus vestris in Do- 1
2 mino nostro: hoc enim justum est, & hoc
3 [illegible] est mandatum primum quod promittitur.
4 Honora patrem tuum, & matrem tuam: 2
5 [illegible] Ut benè sit tibi, & prorogetur vita tua su- 3
per terram. Parentes, ne provocetis ad 4
iracundiam liberos vestros; sed educate eos
in correptione & disciplina Domini nostri.
6 [illegible] Servi, obedite heris vestris qui sunt secun- 5
dùm carnem, cum timore, & tremore, & cum
simplicitate cordis, tanquam Christo. Non 6
ad aspectum oculi tanquam hominibus pla-
7 [illegible] centes, sed ut servi Christi facientes volunta-
8 tem Dei. Et ministrate eis ex tota animi 7
vestra cum charitate, tanquam Domino no-
stro, non tanquam hominibus. Quum scia- 8
9 [illegible] tis unumquemque quod fecerit boni reporta-
turum à Domino nostro, sive sit servus, sive
ingenuus. Vos quoque domini, similiter agite 9
cum servis vestris: remittite eis offensas, ut
qui cognoscatis vestrum quoque Dominum
esse in cœlis, & acceptionem facierum non
esse apud eum.

[illegible]

Tonsione Monachorum. 11.

10 [illegible] Itaque fratres mei, estote fortes per Domi- 10
11 num nostrum, & per potentiam virtutis ejus.
Et induite totam armaturam Dei, ut possitis 11
obsistere insidiis diaboli.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወከመ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ትትኤዘዝ፡ ለክርስቶስ፡ ከማሁ፡ አንስትኒ፡ ይትአዘዛ፡ ለአምታቲሆ
25 ን፡ በኵሉ፡፡ ዕደውኒ፡ ያፍቅሩ፡ አንስቲያሆሙ፡ ከመ፡ ክርስቶስ፡ አፍቀራ፡ ለቤተ፡ ክር
26 ስቲያን፡ ወመጠወ፡ ርእሶ፡ በእንቲአሃ፡፡ ከመ፡ ይቀድሳ፡ ወያንጽሓ፡ በጥምቀተ፡
27 ማይ፡ በቃሉ፡፡ ወይረስያ፡ ሎቱ፡ ክብርተ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያኑ፡ ከመ፡ ኢይርከብ፡
28 በላዕሌሃ፡ ርስሐተ፡ ወጥልቀተ፡ ዘከመዝ፡ ከመ፡ ትኩን፡ ንጽሕተ፡ ወቅድስተ፡፡ ከማ
ሁ፡ ዕደውኒ፡ ርቱዕ፡ የፍቅሩ፡ አንስቲያሆሙ፡ ከመ፡ ነፍሶሙ፡ ዘአፍቀረ፡ ብእሲቶ፡ ርእሶ፡ አ
29 ፍቀረ፡፡ ወአልቦ፡ ዘይክል፡ ጸሊአ፡ ሥጋሁ፡ ግሙራ፡ ሲሳዮ፡ ወተቀምሬ፡ በከመ፡ ክርስቶስ፡
ለቤተ፡ ክርስቲያኑ፡፡

Et sicut Domus Christianorum subjecta est Christo, sic mulieres subjiciantur 24
viris suis in omnibus. Viri diligant uxores eorum, sicut Christus dilexit 25
ecclesiam suam, & tradidit seipsum pro ea: Ut sanctificaret eam, & purgaret 26
eam in baptismo aquæ per verbum ejus. Et constitueret eam sibi gloriosam, ec- 27
clesiam suam, ut non inveniretur in ea macula & pollutio ejusmodi, ut sit pura &
sancta. Sic viri, æquum est ut diligant uxores suas ut semetipsos: qui diligit 28
uxorem suam, seipsum diligit. Et nemo est qui potest odio habere corpus suum: 29
imò enutrit & fovet illud, sicut Christus ecclesiam suam.

Versio VULGATA LATINA.

24 Sed ficut Ecclefia fubjecta eft Chrifto, ita & mulieres viris fuis in omnibus.
25 Viri, diligite uxores veftras, ficut & Chriftus dilexit Ecclefiam, & feipfum
26 tradidit pro ea, Ut illam fanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ,
27 Ut exhiberet ipfe fibi gloriofam Ecclefiam, non habentem maculam, aut rugam,
28 aut aliquid hujufmodi, fed ut fit fancta & immaculata. Ita & viri debent diligere
29 uxores fuas ut corpora fua. Qui fuam uxorem diligit, feipfum diligit. Nemo enim
unquam carnem fuam odio habuit: fed nutrit, & fovet eam, ficut & Chriftus
30 Ecclefiam: Quia membra fumus corporis ejus, de carne ejus, & de offibus ejus.
31 Propter hoc relinquet homo patrem, & matrem fuam, & adhærebit uxori
32 fuæ: & erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum eft, ego autem
33 dico in Chrifto & in Ecclefia. Veruntamen & vos finguli, unufquifque uxorem fuam ficut feipfum diligat: uxor autem timeat virum fuum,

CAP. VI. 1
FIlii, obedite parentibus veftris in Domino: hoc enim juftum eft. Honora 2
patrem tuum, & matrem tuam, quod eft mandatum primum in promiffione: Ut benè 3
fit tibi, & fis longævus fuper terram. Et vos, patres, nolite ad iracundiam provocare 4
filios veftros: fed educate illos in difciplina & correptione Domini. Servi, obedite 5
dominis carnalibus cum timore, & tremore, in fimplicitate cordis veftri, ficut Chri-
fto: Non ad oculum fervientes, quafi hominibus placentes, fed ut fervi Chrifti, fa- 6
cientes voluntatem Dei ex animo, Cum bona voluntate fervientes, ficut Domino, & 7
non hominibus: Scientes quoniam unufquifque, quodcunque fecerit bonum, hoc 8
recipiet à Dño, five fervus, five liber. Et vos, domini, eadem facite illis remittentes 9
minas: fcientes quia & illorũ, & vefter Dominus eft in cœlis: & perfonarum ac-
ceptio non eft apud eum. De cætero, fratres, confortamini in Dño, & in potentia vir- 10
tutis ejus. Induite vos armaturam Dei, ut poffitis ftare adverfus infidias diaboli. 11

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

لكي كما تخضع الكنيسة للمسيح * كذلك فلتخضع النساء في كل امر لرجالهن * 24
قراءة الاربعا من الجمعة الثامنة عشر * ايها الرجال احبوا نساءكم كما احب 25
المسيح الكنيسة * واسلم ذاته من اجلها * ليقدسها * تم * وطهرها بحميم الماء بكلمته * 26
ليقيلها له مجيدة لا دنس فيها ولا وسخ * ولا شي من مثل هذه * بل تكون قديسة 27
بلا عيب * هكذا سبيل الرجال ان يحبوا نساءهم كما يحبون اجسادهم * من يحب امراته 28
انما يحب ذاته * لان ليس احدا يبغض بشرته قط * بل يغذوها ويدفيها * كما احب الرب 29
الكنيسة * لاننا نحن اعضاء جسده من بشرته ومن عظامه * عوض هذا يهمل الانسان 30 31
اباه وامه ويلاصق امراته * والاثنان يصيران بشرا واحدة * هذا السر لعظيم هو * وانا 32
اعني بقولي المسيح والكنيسة * بل انتم واحد فواحد * 33
قراءة الخميس من الجمعة الثامنة عشر * كل واحد فليحب امراته هكذا كما يحب
ذاته * تم * والمراة يجب ان تخاف رجلها * الفصل السادس * ايها الاولاد اطيعوا 1
والديكم كما تطيعون الرب * فان هذا هو الواجب * اكرم اباك وامك * هذه هي وصية 2
اولي في الموعد * ليصير حظك جليلا * وتكون طويل العمر على الارض * وانتم ايها 3
الاباء * لا تغيظوا اولادكم * بل ربوهم بادب الرب ووعظه * ايها العبيد اطيعوا ساداتكم 4 5
بما يخص البشر * بخوف ورعب ببساطة قلوبكم * كما تطيعون المسيح * ولا تكن 6
خدمتكم بازاء العين كمن يرضون الناس * بل كعبيد المسيح عاملين مشية الله من
صميم النفس * خادمين بنصح للرب وليس للناس * عالمين ان كل احد مهما يعمله 7 8
من عمل صالح ذاك يستوفيه من الرب * عبدا كان ام حرا * ايها السادات اعملوا معهم 9
هذه بعينها داحضين الوعيد * عالمين ان وربكم انفسكم في السموات هو * وليس
عنده محاباة الوجوه * تم * الاحد السابع والعشرون بعد العنصرة *
* وفيما بعد يا اخوتي تايدوا بالرب وبعز قوته * البسوا كافة سلاح الله * لتستطيعوا ان 10 11
تقفوا بازاء حيل المحتال *

* *Ut quemadmodum Ecclefia fubjecta eft* 24
Chrifto, ita fubjectæ fint uxores viris fuis in rebus omnibus.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ octavæ.

O viri, diligite uxores veftras, ficut di- 25
lexit Chriftus Ecclefiam, & femetipfum
tradidit pro ea, ut eam fanctificaret: 26
Hucufque. *Et mundavit eam balneo*
aquæ per verbum fuum: ut fifteret 27
eam fibi gloriofam, non habentem maculam, aut fordem, aut quicquam ejuf-
modi: fed effet fancta fine labe. Ita 28
debent viri diligere fuas uxores, ut fua
diligunt corpora. Qui diligit uxorem
fuam, fanè feipfum diligit. Nemo enim 29
carnem fuam odio habet unquam: imò enutrit & calefacit eam, ficut dilexit
Dominus Ecclefiam: Quia nos membra 30
fumus corporis ejus, ex carne ejus, &
ex offibus ejus. Ob hoc negliget homo 31
patrem fuum matremque fuam, & adhærebit uxori fuæ: & duo fient caro
una. Hoc myfterium magnum quidem 32
eft: ego autem fignifico fermone meo
Chriftum & Ecclefiam. Vos verò fingu- 33
latim,

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ octavæ.

unufquifque fic diligat uxorem fuam ut diligit femetipfum. Hactenus. *Et mulierem decet ut virum fuum revereatur.*

CAP. VI.

O Liberi, obedite genitoribus ve- 1
ftris, ficut obeditis Domino: id enim
eft debitum. Honora patrem tuum 2
& matrem tuam: (Hoc eft præce-
ptum primum in promiffione.) Ut 3
fiat fors tua præclara, & fis longæ
ætatis fuper terram. Et vos ô patres, 4
ne provocetis ad iram liberos veftros,
fed educate eos in difciplina & moni-
tis Domini. O fervi, obedite dominis 5
veftris in his quæ ad carnem pertinent,
cum timore & tremore, cum fimplicitate
cordium veftrorum, ficut obeditis Chri-
fto. Neque fit fervitus veftra ad con- 6
fpectum oculi, ut folent qui placent hominibus: fed ut fervi Chrifti, facientes
voluntatem Dei ex animi finceritate:
Servientes cum ingenuitate Domino, & 7
non hominibus. Scientes quòd unufquifq; 8
quodcunque fecerit bonum opus, illud
idem reportabit à Domino: five fervus
fuerit, five liber. O domini, hæc eadem 9
facite erga illos, defiftentes à minis:
fcientes quòd & vefter ipforum Dominus in cœlis eft, nec eft apud
eum affentatio vultuum. Finis.

Dominicâ vigefimâ feptimâ poft Pentecoften.

Cæterùm ô fratres mei, corroboremini 10
per Dominum perque potentiam roboris
ejus. Induite univerfam armaturam 11
Dei, ut poffitis ftare contra verfutias fraudulenti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

30 እስመ ፡ አበለ ፡ ሥጋሁ ፡ ንሕነ ፡፡=፡ ወበእንተ ፡ ብእሲቱ ፡ ይኀድግ ፡ ብእሲ ፡ አባሁ ፡ ወእ
31 ሞ ፡ ወይትልፀቅ ፡ ለብእሲቱ ፡ ወይኩኑ ፡ ክልኤሆሙ ፡ አሐደ ፡ ሥጋ፡=፡ ዐቢይ ፡ ውእቱ፡
32 ዝነገር ፡ ወአነሂ፡ እብሎ ፡ ላዕለ፡ክርስቶስ ፡ ወላዕለ ፡ ቤተ፡ክርስቲያኑ፡፡=፡ ወበሕቱ ፡ አ
33 ንትሙኒ ፡ ኵልክሙ ፡ ከማሁ ፡ አፍቅሩ ፡ አንስቲያክሙ ፡ ከመ ፡ ነፍስክሙ ፡ ወብእሲትኒ፡
ከመ ፡ ትፍርሆ ፡ ለምታ፡፡=፡

2

በቤተ ፡ ክርስቲያን፡፡=፡

1 ውሉድኒ ፡ ከመ ፡ ትትአዘዙ ፡ ለአዝማዲክሙ ፡ በእግዚእነ ፡ እስመ ፡ ጽድቅ ፡ ውእቱ፡=፡
2 አክብር፡ ለአባከ ፡ ወእምከ ፡ ቀዳሚት ፡ ትእዛዝ ፡ በውስተ ፡ ሥርዓት፡=፡ ከመ፡ሠናየ ፡ ይ
3 ኩን ፡ ወይኑኅ ፡ መዋዕሊከ ፡ ዲበ ፡ ምድር፡=፡ አበውኒ ፡ ኢታስተቀምፅዎ ፡ ውሉድክሙ፡
4 ሐፁኑ ፡ ወገሥጹ ፡ በትምህርተ ፡ እግዚአብሔር፡፡=፡ ነባርኒ ፡ ተአዘዙ ፡ ለአጋእስቲክሙ፡
5 እለ ፡ ይኴንኑክሙ ፡ ሥጋክሙ ፡ በፍርሀት ፡ ወበረዓድ ፡ በልብ ፡ ስፉሕ፡፡ ከመዝ ፡ ለክር
6 ስቶስ፡=፡ ወአኮ ፡ ከመዘ ፡ ያደሉ ፡ ለዐይነ ፡ ሰብእ ፡ ካመ ፡ አግብርተ ፡ ክርስቶስ፡፡ እን
7 ዘ ፡ ትገብሩ ፡ ፈቃደ ፡ እግዚአብሔር ፡ በኵሉ ፡ ነፍስትክሙ፡=፡ ከመዘ ፡ ለእግዚአብሔ
8 ር ፡ ተቀነዩ ፡ ወአኮ ፡ ከመዘ ፡ ለሰብእ፡=፡ ታአምሩ ፡ ከመ ፡ ኵሉ ፡ ዘገብረ፡ሠናየ ፡ ይት
9 ዐሰይ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ እመኒ ፡ ነባሪ ፡ ወእመኒ ፡ አገዕዚ፡፡=፡ ወአግእስትኒ ፡ ዕሩ
የ ፡ ግበሩ ፡ ሎሙ ፡ እንዘ ፡ ተቀሊረረ ፡ መዐትክሙ ፡ ወእንዘ ፡ ታስተኀጽሩ ፡ ታአምሩ ፡ ከ
10 መ ፡ ብክሙ ፡ እግዚእ ፡ በሰማያት ፡ ዘኢያደሉ ፡ ለገጽ፡፡=፡ 1 እንከሰ ፡ ጽንዑ ፡ በእ
11 ግዚአብሔር ፡ ወበጽንዐ ፡ ኀይሉ፡=፡ ወልብሱ ፡ ወልታ ፡ እግዚአብሔር ፡ በዘ ፡ ትክሉ፡
ተቃወሞቶ ፡ ለመናግንተ ፡ ሰይጣን፡=፡

Quia membra corporis ejus fumus. Et pro muliere fua, relinquet homo patrem 30
fuum & matrem fuam, & adhærebit uxori fuæ & erunt ambo una caro. 31
Magnus eft hic fermo, & ego loquor de Chrifto & de ecclefia ejus. Sed vos omnes 32
fic diligite uxores veftras ut vofmetipfis: & uxor fic timeat virum fuum. 33

CAP. VI.

In confecratione ecclefiæ.

FIlii fic aufcultate parentibus veftris in Domino noftro, quia juftum eft. 1
Honora patrem tuum & matrem tuam, præcipuum eft mandatum in Lege: 2
ut bene fit, & prolongentur dies tuæ in terra. Patres etiam, ne exterminetis 3
filios veftros, enutrite & erudite in doctrina Dei. Servi etiam aufcultate do- 4
minis veftris qui præfunt vobis fecundùm carnem veftram, in timore & tre- 5
more, cum corde fimplici ut Chrifto. Et non ficut placentes oculo hominis: 6
fic fervi Chrifti, facientes voluntatem Dei, cum tota anima veftra: Sicut 7
Deo fervientes, & non ficut hominibus: Scientes quòd quicunque fecerit bo- 8
num, præmium recipiet apud Deum, five fervus five liber. Et Domini et- 9
iam, æquale facite iis, refrigerantes iracundiam veftram, & minuentes, fci-
entes quòd habetis Dominum in cœlis, qui non accipit perfonam. Ulteriùs cor- 10
roboremini in Deo, & in fortitudine virtutis ejus: Et induite armaturam Dei, 11
qui poffitis refiftere infidiis fatanæ.

Quoniam non est nobis colluctatio adversùs sanguinem & carnem, sed adversùs *principatus*,
12 Ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς,
adversus potestates, adversùs mundi *potentes* tenebrarum *seculi hujus*, contra
πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ (ι) σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς
spiritualia nequitiæ in cœlestibus. *Propter hoc* accipite *universam* arma-
13 τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανο-
turam Dei, ut possitis resistere in die malo, & *omnia*
πλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα
conficientes stare. State ergò succincti lumbos vestros in veritate, &
14 κατεργασάμενοι στῆναι. Στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ
induti loricam justitiæ, Et calceati pedes in præpa-
15 ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, Καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοι-
ratione Evangelii pacis: In omnibus *assumentes* scutum fidei,
16 μασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· Ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως,
in quo possitis omnia tela *illius Nequam ignita* extinguere: Et
17 ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι. Καὶ
galeam *salutaris* assumite, & gladium Spiritûs, quod est
τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος, ὅ ἐστι
verbum Dei: Per omnem orationem & obsecrationem orantes *in* omni
18 ῥῆμα Θεοῦ· Διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ
tempore in spiritu: & in ipso *hoc* vigilantes in omni instantia &
καιρῷ ἐν πνεύματι· καὶ (κ) εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ
obsecratione pro omnibus Sanctis: Et pro me, ut mihi detur sermo in
δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων· Καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι (λ) δοθείη λόγος ἐν 19
apertione oris mei *in* fiducia, notum facere mysterium Evangelii:
ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παῤῥησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου·
Pro quo legatione fungor in catena, ut in ipso *liberè loquar*, *ut* oportet me loqui.
Ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παῤῥησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. 20
Ut autem sciatis & vos quæ circa me, quid agam, omnia vobis nota faciet Tychicus
Ἵνα δὲ (μ) εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει Τυχικὸς 21
dilectus frater & fidelis minister in Domino: Quem misi ad vos in
ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν Κυρίῳ· Ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς 22
illud ipsum, ut cognoscatis quæ circa nos, & consoletur corda vestra. Pax
αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰρήνη 23
fratribus & charitas cum fide, à Deo Patre, & Domino Jesu Christo. Gra-
τοῖς ἀδελφοῖς καὶ (ν) ἀγάπη μετὰ πίστεως, ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ χά- 24
tia cum omnibus *diligentibus* Dominum nostrum Jesum Christum in incorruptione. Amen.
ρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν (ξ) ἀφθαρσίᾳ. ἀμήν.
Ad Ephesios scripta est à Roma per Tychicum.
(†) Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ. Ἐν στίχοις τιβ'.

MS. A. (ι) σκότους * τούτου, (κ) εἰς αὐτὰ ἀγρυπνοῦντες (λ) δοθῇ (μ) καὶ ὑμεῖς ἴδητε τὰ (ν) ἔλεος μετὰ (ξ) ἀφθαρσίᾳ. (†) Πρὸς Ἐφεσίους.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Quandoquidem colluctatio vestra non est 12
cum carne & sanguine, sed cum principati-
bus, & cum potestatibus, & cum possesori-
bus mundi hujus tenebrosi, & cum spiriti-
bus malis qui sub cœlo sunt. Idcircò indu- 13
ite totam armaturam Dei, ut possitis occur-
rere malo: quúmque instructi fueritis in
omnibus, stetis. State igitur, & accingite 14
lumbos vestros veritate, ac induite loricam
justitiæ: Et calceate pedes vestros apparatu 15
evangelii pacis. Et cum his assumite vobis 16
clypeum fidei, ut polleatis viribus ad extin-
guenda omnia jacula ignita Mali illius. Et 17
ponite galeam salutis, ac prehendite gladi-
um Spiritûs, qui est verbum Dei. Ac in 18
omnibus precibus, omnibúsque deprecatio-
nibus orate semper in spiritu: & in eadem
oratione vigilate in omni tempore: oran-
tes perseveranter, & auspicantes preces cùm
pro omnibus Sanctis, Tum etiam pro me, 19
ut detur mihi sermo in apertione oris mei,
ut palàm & publicè prædicem arcanum evan-
gelii, Cujus legatione fungor in catenis; 20
ut cum fiducia eloquar illud, prout oportet
eloqui. Ut autem sciatis & vos quæ penes 21
me sunt, & quid ago, ecce certiores vos red-
diturus est Tychicus frater charissimus, &
minister fidelis in Domino nostro: Quem 22
misi ad vos in hoc ipsum, ut cognoscatis
quid apud me *fiat*, utque consoletur corda
vestra. Pax cum fratribus nostris, & chari- 23
tas cum fide à Deo Patre, & à Domino no-
stro Jesu Christo. Gratia cum illis omni- 24
bus qui amant Dominum nostrum Jesum
Christum absque corruptione. Amen.

Epistola ad Ephesios scripta è Roma, & missa per Tychicum,

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ቀትልክሙ፡ሊኮን፡ምስለ፡ዘሥጋ፡ወደም፡እስመ፡ዘእንበለ፡ምስለ፡ሙኳንንት፡ጽልመት፡አጋንን
13 ት፡እኩያን፡እለ፡መትሐተ፡ሰማይ፡፡ በእንተዝ፡ንሥኡ፡ወልታ፡እግዚአብሔር፡ከመ፡ትክ
14 ሀሉ፡ተቀውሞታ፡ለዕለት፡እኪት፡ወከመ፡ትቁሙ፡ኵሉ፡ገቢረክሙ፡ቁሙ፡ለእንከ፡ቀኒተክሙ፡ሐ
15 ቌክሙ፡በጽድቅ፡ወልበሱ፡ልብሰ፡ኀጺን፡ዘጽድቅ፡፡ተሰኢነክሙ፡ኀይለ፡ወንጌል፡በሰላም፡፡

Bellum vestrum non est cum carnali & sanguinali; at enim cum potestatibus te- 12
nebrarum, dæmonibus malis qui infra cælum. Propterea accipite armaturam Dei, 13
ut possitis resistere diei malo, & ut stetis omnia conficientes. State igitur cincti 14
lumbos vestros in veritate, & induite vestem ferream justitiæ, Calceati virtu- 15
te evangelii in pace.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΠΡΟ'Σ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙ'ΟΥΣ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ.

Α'. Εὐχαριστία ὑπὲρ τῆς Φιλιππησίων ἀρετῆς, καὶ εὐχὴ τελειώσεως.
Β'. Διήγησις τῆς ἑαυτοῦ διαγωγῆς ἀγωνιστικῆς, καὶ τῆς προθυμίας.
Γ'. Παραίνεσις τῆς κατὰ Θεὸν ὁμονοίας, καὶ τῆς ἐνθέου ζωῆς.
Δ'. Περὶ Τιμοθέου καὶ Ἐπαφροδίτου, οὓς ἀπέστελλε πρὸς αὐτούς.
Ε'. Περὶ τοῦ πνευματικοῦ βίου τοῦ μὴ ἐν σαρκί, ὅς ἐστι μίμησις τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ.
ς'. Παραινέσεις ἰδίαι τινῶν, καὶ κοιναὶ πάντων.
Ζ'. Ἀποδοχὴ τῆς ὑποσταλείσης αὐτῷ διακονίας.

AD PHILIPPENSES EPISTOLA.

(†) Ἡ ΠΡΟ'Σ ΤΟΥ'Σ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙ'ΟΥΣ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ'. ΚΕΦ. Α'.

CAP. I. α'.

PAULUS & Timotheus servi Jesu Christi, omnibus Sanctis in Christo
1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ
Jesu, *existentibus in* Philippis, cum Episcopis & *diaconis*: Gratia vobis &
2 Ἰησοῦ, τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· Χάρις ὑμῖν καὶ
pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gratias ago Deo meo
3 εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου
in omni memoria vestri, (Semper in *omni precatione mea* pro omnibus
ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν, (Πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων 4
vobis, cum gaudio deprecationem faciens,)
ὑμῶν, μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος,)

MS. A. (†) .... ΦΙΛΙΠΠΗΣΙ'ΟΥΣ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* [illegible] *
* [illegible] * [illegible] * * [illegible] * [illegible] *

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]

SEQUITUR EPISTOLA AD PHILIPPENSES.

CAPUT. I.

Quotidie. 1.

PAulus & Timotheus, servi Jesu Christi, 1
omnibus Sanctis in Jesu Christo, qui sunt
Philippis cum Presbyteris & ministris;
Gratia vobiscum, & pax à Deo Patre nostro, 2
& à Domino nostro Jesu Christo. Gratias 3
ago Deo meo ob recordationem vestri assi-
duam, Quæ fit in omnibus deprecationibus 4
meis pro vobis; & ego lætus auspicor preces,

Versio VULGATA LATINA.

12 Quoniam non est nobis colluctatio adversùs carnem & sanguinem; sed adversùs
principes, & potestates, adversùs mundi rectores tenebrarum harum, contra spi-
13 ritualia nequitiæ, in cœlestibus. Propterea accipite armaturam Dei, ut possitis re-
14 sistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. State ergò succincti lumbos ve-
15 stros in veritate, & induti loricam justitiæ, Et calceati pedes in præparatione
16 Evangelii pacis: In omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela
17 Nequissimi ignea extinguere: Et galeam salutis assumite; & gladium Spiritûs,
18 (quod est verbum Dei,) Per omnem orationem & obsecrationem orantes omni
tempore in spiritu: & in ipso vigilantes in omni instantia, & obsecratione pro
omnibus Sanctis: Et pro me, ut detur mihi sermo in apertione oris mei cum fi- 19
ducia, notum facere mysterium Evangelii: Pro quo legatione fungor in catena, 20
ita ut in ipso audeam, prout oportet me, loqui. Ut autem & vos sciatis quæ circa 21
me sunt, quid agam: omnia vobis nota faciet Tychicus, charissimus frater, & fi-
delis minister in Domino: Quem misi ad vos in hoc ipsum, ut cognoscatis quæ 22
circa nos sunt, & consoletur corda vestra. Pax fratribus, & charitas cum fide, à 23
Deo Patre, & Domino Jesu Christo. Gratia cum omnibus, qui diligunt Domi- 24
num nostrum Jesum Christum in incorruptione. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * فان المصارعة ليست لكم باراء دم ولحم * بل باراء الروساء * بحذاء السلاطين * باراء اصحاب عالم
13 ظلمة هذا الدهر * بحذاء روحانيات الخبيث في الجو * فلهذا تناولوا كافة سلاح الله لتستطيعوا
14 ان تقاوموا انتصابهم في اليوم الخبيث * واعملوا كل شي لتقفوا ثابتين * اذا ممنطقين
15 حقوكم بالحق * لابسين درع العدل * وحاذين ارجلكم باستعداد بشارة السلامة * وقبل
16 هذه كلها تناولوا ترس الامانة الذي به تستطيعون ان تطفئوا كافة نشاب الخبيث المحمي *
17 * واقبلوا خوذة المخلص وسيف الروح الذي هو قول الله * تم *
18 * قراءة الجمعة من الجمعة الثامنة عشر * مصلين في كل وقت بالروح * بكل
صلاة وتوسل * وساهرين في هذا المعنى بعينه بكافة الثبات والتضرع عن جميع القديسين *
19 * ومن اجلي لاعطى في انفتاح فمي قولا * لاعرف بسر البشارة مجاهرا * الذي عنه اسعى
20 في سلسلة لكي اجاهر به كما يجب علي ان اتكلم به * ولتعرفوا وانتم احوالي وماذا اعمل *
21 سيعرفكم بها كلها تيخيكوس الاخ الحبيب والخادم الامين * فيما يخص بالرب * الذي ارسلته
22 اليكم في هذا الامر نفسه لتعرفوا امورنا ويسلي قلوبكم * والسلامة للاخوة والمحبة مع الامانة
23 من الله الاب والرب يسوع المسيح * النعمة مع كافة الذين يحبون ربنا يسوع المسيح حبا
24 بلا فساد ولا معاب امين *

* تمت هذه الرسالة * وكتبت من رومية على يد تيخيكوس * والمجد لله دائما امين *

Quoniam lucta non est vobis adversùs 12
sanguinem & carnem, sed adversùs principes, contra Potestates, adversùs dominos mundi tenebrarum hujus seculi, contra spiritualia improbi, in æthere. Propterea assumite universam 13
armaturam Dei, ut possitis resistere oppositioni eorum in die malo. Et omnia fa- 14
cite ut stetis firmi, præcincti lumbum vestrum veritate, induti thorace justi-
tiæ, Et calceati pedes vestros præpara- 15
tione annuntiationis pacis. Et ante hæc 16
omnia capite scutum fidei, quo possitis extinguere cuncta jacula maligni igni-
ta: Et accipite galeam Salvatoris, 17
& gladium Spiritus, qui est sermo Dei. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ octavæ.

Orantes omni tempore in spiritu, omni 18
oratione & obsecratione: & vigilantes in hunc eundem sensum omni cum perseverantia & deprecatione pro omnibus
Sanctis: Et pro me, ut mihi detur in 19
apertione oris mei sermo: ut palàm no-
tum faciam mysterium Evangelii: Pro 20
quo preces fundo in catena, ut patefaciam illud sicut oportet me loqui de ipso.
Ut autem sciatis & vos statum meum 21
& quid agam, omnia vobis nota faciet Tychicus frater dilectus, & minister fidelis in his quæ pertinent ad Dominum:
Quem ad vos misi ob hoc idem nego- 22
tium, ut cognosceretis res nostras, & consolaretur corda vestra. Pax denique 23
fratribus, & charitas cum fide à Deo
Patre, & Domino Jesu Christo. Gra- 24
tia cum omnibus iis qui diligunt Dominum nostrum Jesum Christum amore non vitiato neque culpato, Amen.

Finis hujus epistolæ quæ scripta fuit ab *urbe* Roma per Tychicum.
Laus Deo semper, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ወበኵሉ: ንሥኡ: ንዋየ: ሐቅል: ለሃይማኖት: በዘ: ትክሉ:ለጥፋኦቶ:ለኵሉ:አሕጻሁ:ለእ
17 ኩይ:ርሡን::=፡ ወንሥኡ:ጌራ:መድኀኒትክሙ:ወመጥበሓተ:ዘመንፈስ: ቅዱስ:ቃለ: እግዚ
18 አብሔር:=፡ በኵሉ: ጸሎት:ወስእለት: እንዘ:ትጼልዩ: በኵሉ:ጊዜ: በመንፈስ: ቅዱስ:: ወ
19 መስሌሁ: ትጋሁ: ወተፀመዱ: በኵሉ: ጸሎት: በእንተ: ኵሉ: ቅዱሳን:=፡ ወበእንቲአየሂ:ከ
20 መ: የሀበኒ: ቃለ: ወይክሥት: አፉየ: ወእንግር: ገሃደ: ሕርመተ: ትምህርቱ::=፡ ዘበእ
21 ንቲአሁ: እትነበል: መቁሕየ: ከመ: እንግር: ገሀደ: በእንቲአሁ::=፡ ከመ: ታእምሩ:
እንትሙኒ: ዜናየ: ዘከመ: እንግር: ኵሎ: ያጤይቀክሙ: ጢኪቆስ: እኁነ: ዘናፈቅር:
22 ወላእክ: እግዚአብሔር: ማእመን:=፡ ዘፈነውኩ: ኀቤክሙ: ወበእንተዝ: ከመ: ታእም
23 ሩ: ዜናየ: ወይትፈሣሕክሙ::=፡ ሰላም: ለአኀዊነ: ወተፋቅሮ: ምስለ: ሃይማኖት: እ
24 ምኀበ: እግዚአብሔር: አቡነ: ወእግዚእነ: ኢየሱስ: ክርስቶስ::=፡ ወጸጋሁ: ምስለ:
ኵሎሙ: እለ: ያፈቅርዎ: ወላእክ: እግዚአብሔር: ኢየሱስ: ክርስቶስ: ዘኢይጠፍእ::=፡
ለሰብአ: ኤፌሶን:=፡

Et in omnibus accipite arma fidei, quibus possitis extinguere omnes sagittas Mali 16
igniti: Et accipite galeam salutis vestræ, & gladium Spiritûs sancti, verbum 17
Dei, In omni prece & supplicatione precantes: in omni tempore in Spiritu 18
sancto, & cum ipso vigilantes, & perseverantes in omni oratione, pro omnibus
Sanctis: Et pro me, ut det mihi sermonem, & aperiat os meum, & ut loquar 19
palàm religionem doctrinæ suæ: Pro quo legatione fungor vinctus, ut loquar pa- 20
làm de eo. Ut sciatis vos historiam mei, quomodò loquor: omnia nota faciet 21
vobis Tychicus, frater noster quem diligimus, & minister Dei fidelis: Quem 22
misi ad vos, & propter hoc ut sciatis historiam mei, & ut consoletur vos.
Pax fratribus nostris, & charitas cum fide à Deo Patre nostro, & Domino 23
nostro Jesu Christo. Et gratia ejus cum omnibus iis qui diligunt eum, & mi- 24
nistrum Dei Jesu Christi incorruptibilis.

Ephesiis.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* PHILIPPENSES.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAulus & Timotheus, servi Jesu Christi, omnibus Sanctis in Christo Jesu,
2 qui sunt Philippis, cum Episcopis, & diaconibus. Gratia vobis & pax à
Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gratias ago Deo meo in omni 3
memoria vestrî, Semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis, 4
cum gaudio deprecationem faciens,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رسالة القديس بولس الى الفيلبيسيين * وهي في عدد الرسائل سادسة *
1 * الفصل الاول * قراءة الاثنين من الجمعة التاسعة عشر * من بولس وتيموثاوس
عبدي يسوع المسيح الى كافة القديسين بالمسيح يسوع الذين بفيلبس مع الاساقفة والشمامسة *
2 * نعمة وسلام لكم من الله ابينا والرب يسوع المسيح * اما بعد فاني اشكر لالهي على كافة
3
4 ذكركم دائما * في جميع تضرعي من اجلكم كلكم صانعا طلبتي بسرور *

Epistola Sancti PAULI ad *PHILIPPENSES*: estque in numero Epistolarum sexta.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis decimæ nonæ.

A Paulo & Timotheo servis Jesu 1
Christi, ad omnes Sanctos in Christo Jesu, qui sunt Philippis, unà cum Epi-
scopis ac diaconis. Gratia & pax vobis 2
à Deo Patre nostro, & Domino Jesu
Christo. Ad hæc, gratias ago Deo meo de 3
omni memoria vestra semper: In cunctis 4
precibus meis pro vobis omnibus, faciens petitionem meam cum gaudio

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ለሰብአ: ፊልጲስዩስ: ወተጽሕፈ: እንዘ: ሀሎ: ብሔረ: ሮሜ:=፡
በኀልቀ: ስንበት: ዘጾም: ኀበ: ይትነበብ:=፡
1 ፈ ጳውሎስ: ወጢሞቴዎስ: አግብርተ: ኢየሱስ: ክርስቶስ: ለኵሉ: ቅዱሳን: በክርስቶስ: ኢ
2 የሱስ: ለእለ: ሀለዉ: ፊልጰሲዩስ: ለጳጳሳት: ወለዲያቆናት::=፡ ሰላም: ለክሙ:ወጸጋ: እግ
3 ዚአብሔር:አቡነ: ወእግዚእነ:ኢየሱስ:ክርስቶስ::=፡ ፈ አአኵቶ: ለአምላኪየ:ዘልፈ: በ
4 ኵሉ:ወእዘክረክሙ::=፡ ወእጼሊ: በኵሉ:በእንቲአክሙ:ወእገብር: ጸሎትየ:ፍሡሐ:=፡

PHILIPENSIBUS: et scripta fuit quum esset in civitate Romæ.

CAPUT. I.

Secundo sabbato jejunii, quando legitur.

PAulus & Timotheus, servi Jesu Christi, omnibus Sanctis in Christo Jesu, qui 1
sunt Philipis, Papis, (i.e. Episcopis,) & Diaconis; Pax vobis & gratia Dei Patris 2
nostri, & Domini nostri Jesu Christi. Gratias ago Deo meo semper in omnibus, & 3
memoriâ retineo vos, Et oro semper pro vobis, & facio preces meas cum gaudio, 4

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΌΥΣ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Super communicatione vestra in *Evangelium*, à prima die usque nunc:
5 Ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, (α) ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν·
Confidens ipsum hoc, quia *ille incipiens* in vobis opus bonum, perficiet
6 Πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν, ἐπιτελέσει
usque in diem Jesu Christi: Sicut est justum mihi hoc sentire pro omnibus
7 (β) ἄχρις ἡμέρας Ἰησοῦ Χριστοῦ· Καθώς ἐστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων
vobis, *propter habere me* in corde vos, in & vinculis meis, &
ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου, καὶ
defensione, & confirmatione Evangelii, *communicatores meæ gratiæ*
τῇ ἀπολογίᾳ, καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος
omnes vos *existentes*. Testis enim mihi est Deus, quomodò cupiam omnes
8 πάντας ὑμᾶς ὄντας. Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεὸς, ὡς ἐπιποθῶ πάντας
vos in visceribus Jesu Christi. Et hoc oro, ut charitas
9 ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις (γ) Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη
vestra *ampliùs* magis ac magis abundet in scientiâ & omni sensu, *Ad*
10 ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, Εἰς
probandum vos præstantia, ut sitis sinceri & *inoffensi*
τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι
in diem Christi, Repleti *fructibus* justitiæ *eorum quæ* per Jesum Christum,
11 εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, Πεπληρωμένοι (δ) καρπῶν δικαιοσύνης τῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
in gloriam & laudem Dei. Scire autem vos volo, fratres, quia quæ
12 εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ. Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοὶ, ὅτι τὰ Β'
circa me, magis ad profectum Evangelii venerunt. *Itaque* vincula mea
13 κατ' ἐμὲ, μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν. Ὥστε τοὺς δεσμούς μου
manifesta in Christo *fieri* in *toto* prætorio, & cæteris omnibus: *Et*
14 φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι· Καὶ
plures *fratrum* in Domino, *fretos* vinculis meis, abundantiùs
τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως
audere impavidè verbum loqui. Quidam quidem & propter invidiam
τολμᾶν ἀφόβως (ε) τὸν λόγον λαλεῖν. Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον 15
& contentionem: quidam autem & propter bonam voluntatem Christum prædicant.
καὶ ἔριν· τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν (ζ) κηρύσσουσιν.
Hi *quidem* ex contentione Christum annuntiant non sincerè, existimantes
Οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι 16
afflictionem afferre vinculis meis: *Illi verò* ex charitate, scientes quoniam in
θλίψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου· Οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς 17
defensionem Evangelii positus sum. Quid enim? *Attamen* omni modo, sive
ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι. Τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ, εἴτε 18
specie, sive *veritate*, Christus *annuntiatur*: & in hoc gaudeo, sed &
προφάσει, εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ
gaudebo. Scio enim quia hoc mihi proveniet ad salutem per vestram
χαρήσομαι. Οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν 19
orationem, & subministrationem Spiritûs Jesu Christi, Secundùm expecta-
δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ Πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, Κατὰ τὴν ἀποκαρα- 20
tionem & spem meam, quia in nullo *pudefiam*: sed in omni fiducia,
δοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παῤῥησίᾳ,
sicut semper, & nunc magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam,
ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς,
sive per mortem. Mihi enim vivere, Christus: & mori, lucrum.
εἴτε διὰ θανάτου. Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, Χριστός· καὶ τὸ ἀποθανεῖν, κέρδος. 21
Si *verò* vivere in carne, *hoc* mihi fructus operis, & quid eligam *non cognosco*.
Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω. 22
Coarctor *enim* è duobus, desiderium habens *ad* dissolvi, & cum Christo
Συνέχομαι (η) γὰρ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι, καὶ σὺν Χριστῷ 23
esse: multo magis melius:
εἶναι· πολλῷ (θ) μᾶλλον κρεῖσσον·

Κεφ. α'. MS A. (α) ἀπὸ τῆς πρώτης (β) ἄχρι τῆς ἡμέρας (γ) Χριστοῦ Ἰησοῦ. (δ) καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ (ε) τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ λαλεῖν. (ζ) κηρύσσουσιν. Οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι· Οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλίψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου. Τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ (η) δὲ (θ) γὰρ μᾶλλον

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]

[illegible]

12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]

Ob communionem vestram quæ est in Evangelio à primo die & etiamnùm: 5 Quippe 6 qui confidam de hoc, quòd qui inchoavit in vobis opera bona, ipse perficiet usque ad diem Domini nostri Jesu Christi. Sic enim 7 æquum est me sentire de vobis omnibus, quoniam in corde meo positi estis, & in vinculis meis, & in defensione quæ fit pro veritate Evangelii, quum sitis mecum participes gratiæ. Testis est enim mihi Deus, 8 quomodò amore vos complectar in visceribus Jesu Christi. Et hoc oro, ut adhuc 9 multiplicetur & abundet charitas vestra in cognitione, omníque intellectu spirituali. Ut dijudicetis ea quæ sunt convenientia, si- 10 tísque puri absque offendiculo in diem Christi. Ac repleti fructibus justitiæ illius quæ 11 fit per Jesum Christum ad laudem & honorem Dei.

Petri & Pauli commemoratione. 2.

Velim autem vos scire, fratres mei, opus 12 meum majores progressus facere in Evangelio: Adeò ut & vincula mea revelata sint 13 in Christo in toto prætorio, & apud cæteros omnes. Et multitudo fratrum qui sunt 14 in Domino nostro, confisi vinculis meis, ausi sunt magis absque timore proloqui sermonem Dei. Nonnulli quidem ex invidia 15 & contentione; nonnulli verò bonâ voluntate & charitate Christum prædicant. Quippe qui sciant in defensionem Evange- 16 lii me constitutum esse. Illi autem qui per 17 contentionem Christum prædicant, non sincerè *agunt*, sed quia arbitrantur se addere oppressionem vinculis meis. Quin hac 18 in re gavisus sum, & gaudeo, quòd quovis modo sive per occasionem, sive per veritatem Christus prædicetur. Scio enim 19 hæc mihi ad salutem cessura per deprecationes vestras, & per donationem spiritûs Jesu Christi. Quemadmodum spero & 20 expecto nullâ in re me pudefactum iri, sed aperto vultu sicut semper, ita & nunc magnificandum Christum in corpore meo, sive per vitam, sive per mortem. Siqui- 21 dem vita mea, mea inquam, Christus est: quòd si moriar, lucro mihi cedit. Sin au- 22 tem, & in hac vita quæ est in carne, fructus mihi sunt in operibus meis: nescio quid eligam mihi. Nam me premunt hæc 23 duo. Liberari cupio, ut sim cum Christo: & hoc longè satius mihi fuerit.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 በእንተ : ተስፋክሙ : በትምህርተ : ወንጌል : እምቀዳሚት : ዕለት : እስከ : ይእዜ ::=፡
6 ተአሚንየ : ከመ : ውእቱ : ዘወጠነ : ለክሙ : ምግባረ : ሠናየ : ይፌጽም : እስከ : ዕለተ :
7 ሊየሱስ : ክርስቶስ ::=፡ እስመ : ርቱዕ : ሊተ : ዘንተ : ሐሊ : በእንቲአክሙ : እስመ :
ሀለውክሙ : ውስተ : ልብየ :: ወበመዋቅሕትየ : ወበቅሠፊትየ : ወበአጽንዖ : ትምህርተ :
8 ተሰፋክሙ : ኵልክሙ : ኅብርክሙ : ምስሌየ : በጸጋሁ ::=፡ ስምዕየ : እግዚአብሔር :
9 ዘከመ : አፈቅረክሙ : ለኵልክሙ : በፍቅረ : ክርስቶስ ::=፡ ወእጼሊ : በእንተ : ዝን
ቱ : ከመ : ይብዛኅ : ተፋቅሮትክሙ : ፈድፋደ : እምነ : ፈድፋደ : በአእምሮ : ወበ
ኵሉ : ጥበብ ::=፡

Propter perseverantiam vestram in doctrina Evangelii, à primo die usque nunc. 5 *Confidens quòd ipse qui cœpit pro vobis opus bonum, perficiet usque diem Jesu Christi.* 6 *Quia convenit mihi hoc cogitare de vobis: quia* 7 *estis in corde meo, & in vinculis meis, & in plaga mea, & in confirmatione doctrinæ spei vestræ, omnes vos communicâstis mecum in gratia ejus.* 8 *Testis meus est Deus, quomodò diligam vos omnes in dilectione Christi. Et* 9 *oro propter hoc ut abundet charitas vestra magis & magis, in scientia & in omni intelligentia:*

Versio VULGATA LATINA.

5 Super communicatione vestra in Evangelio Christi à prima die usque nunc.
6 Confidens hoc ipsum, quia qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet us-
7 que in diem Christi Jesu. Sicut est mihi justum hoc sentire pro omnibus vo-
bis: eò quòd habeam vos in corde, & in vinculis meis, & in defensione,
8 & confirmatione Evangelii, socios gaudii mei omnes vos esse. Testis enim
9 mihi est Deus, quomodò cupiam omnes vos in visceribus Jesu Christi. Et
hoc oro ut charitas vestra magìs ac magìs abundet in scientia, & in omni
10 sensu: Ut probetis potiora, ut sitis sinceri, & sine offensa in diem Chri-
11 sti, Repleti fructu justitiæ per Jesum Christum, in gloriam & laudem Dei.
12 Scire autem vos volo, fratres, quia quæ circa me sunt magìs, ad profectum
13 venerunt Evangelii: Ita ut vincula mea manifesta fierent in Christo in
14 omni prætorio, & in cæteris omnibus: Et plures è fratribus in Domino
confidentes vinculis meis, abundantiùs auderent sine timore verbum Dei lo-
qui. Quidam quidem & propter invidiam & contentionem, quidam autem 15
& propter bonam voluntatem Christum prædicant, Quidam ex charitate, 16
scientes quoniam in defensionem Evangelii positus sum. Quidam autem ex 17
contentione Christum annuntiant non sincerè, existimantes pressuram se sus-
citare vinculis meis. Quid enim? Dum omni modo, sive per occasionem, 18
sive per veritatem, Christus annuntietur; & in hoc gaudeo, sed & gaudebo.
Scio enim quia hoc mihi proveniet ad salutem, per vestram orationem, & 19
subministrationem Spiritûs Jesu Christi, Secundùm expectationem & spem 20
meam, quia in nullo confundar: sed in omni fiducia sicut semper, & nunc
magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam, sive per mortem. 21
Mihi enim vivere Christus est, & mori lucrum. Quòd si vivere in carne, hic 22
mihi fructus operis est, & quid eligam ignoro. Coarctor autem è duobus: 23
desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo, multò magìs melius:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 6 * على اشتراككم في البشارة منذ اول يوم الى الان * واثقا بهذا الامل نفسه . ان الذي
7 ابتدأ فيكم بعمل صالح سيتممه الى يوم ايسوع المسيح * كما هو واجب علي . اعتقد هذا فيكم
كلكم من اجل انكم في قلبي في قيودي وفي اعتذاري وفي تحقيق البشارة . اذ كنتم كلكم
شركاء معي في نعمتي * تم * . قراءة الثلثا من الجمعة التاسعة عشر .
8 9 * والله هو الشاهد لي انني اشتاق الى جماعتكم بتحننات يسوع المسيح * وهذا الابتهال ابتهل
10 ان تزيد محبتكم ايضا اكثر وافضل بمعرفة وبكلية الحس * لتمتحنوا الامور المختلفة .
11 لتكونوا انقياء السذاجة وغير متشككين في يوم المسيح * مملوين ثمر العدل . بيسوع
المسيح لمجد الله ومديحه * . قراءة الاربعا من الجمعة التاسعة عشر .
12 13 * واوثر ان تعلموا يا اخوتي ان اموري قد اسرفت على نجاح البشارة كثيرا * حتى ان قيودي
14 من اجل المسيح تصير ظاهرة في قصر السلطان اجمع . وعند باقي الناس كلهم * وان
الاكثرين من الاخوة من اجل الرب * تم * . الثلثا . لثقتهم بقيودي
15 يجترون ان يتكلموا بقول الكرازة بلا خوف تكلما كثيرا * فقوم منهم يكرزون بالمسيح من
16 اجل حسد ومحك . وقوم باختيار وارتضاء * فاولئك يشيعون بالمسيح من تحريض ومحك لا
17 بمخالطة . ظانين انهم يجلبون على قيودي حزنا * وهولاء يكرزون من محبة . عالمين انني
18 منصوب لاعتذار البشارة * ولم اطنب . لكن بكل حال المسيح ينادى به . اما بحجة واما بحق .
19 فقد سررت بهذا . بل وسافرح به * لانني اعلم ان هذا يسوف لي خلاصا بطلبتكم . وبذرور
20 روح يسوع المسيح * كما يخص بانتظاري وتاميلي . تم *
. قراءة الخميس من الجمعة التاسعة عشر بعد العنصرة .
لانني لست اخجل في شي . بل بمجاهرة كما في كل وقت . والان يتعظم المسيح في جسمي . اما
21 22 في حياتي واما في موتي * لان صالحا عندي ان احيا وربحا لي ان اموت * فان عشت بالجسد
23 فهذا لي ثمر عمل . ولست اعرف ماذا اختار * اذ قد اكتنفني هذان العزمان . فان الشهوة
تشتاق ان انحل واستكفي واكون مع المسيح . وهذا اولى بي وافضل كثيرا .

Propter participationem vestram in 5
Evangelio, à primo die ad hoc usque
tempus: Certus de hac ipsa spe, quòd 6
qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet
illud usq; ad diem Jesu Christi. Quem- 7
admodum conveniens est mihi, credo hoc
de vobis omnibus; eo quòd sitis in corde
meo tum in vinculis meis, tum in defen-
sione mea, & in confirmatione Evange-
lii: quum vos omnes sitis mecum parti-
cipes in gratia mea. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis decimæ nonæ.

Et testis est mihi Deus quòd expetam 8
vos omnes in teneritudinibus Jesu Chri-
sti. Et hanc supplicationem fundo, ut 9
charitas vestra magis adhuc atque præ-
stantiùs crescat in cognitione & totali-
tate sensus: ut probetis res discrepan- 10
tes: ut sitis syncerè pii, & non hæsitan-
tes in die Christi, Pleni fructibus ju- 11
stitiæ per Jesum Christum, ad gloriam
Dei ejusque laudem.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis decimæ nonæ.

Volo autem vos scire O fratres mei, 12
res meas vehementer excelluisse ad pro-
fectum Evangelii: Adeo ut vincula 13
mea propter Christum, celebria fiant in
tota æde Imperatoris, & apud cæteros
omnes homines: Et ut plerique ex fra- 14
tribus propter Dominum Hucusque.

Feriâ tertiâ.

ob fiduciam suam in vinculis meis,
audeant loqui verba prædicationis abs-
que metu, sermone multo. Ac nonnul- 15
li quidem eorum Christum prædicant ex
invidia & contentione: nonnulli verò
sponte ac libenter. Et illi quidem Chri- 16
stum promulgant ex vitiosa pietate &
contentione, non ex concordia; existi-
mantes sese afflictionem superallatu-
ros vinculis meis. Isti verò prædicant 17
ex charitate, scientes me esse erectum
ad defensionem Evangelii. Sed quid 18
pluribus contendo? quovis tamen mo-
do Christus prædicetur, sive per præ-
textum, sive per veritatem: de hoc sa-
nè gavisus sum, imò & gaudebo. Novi 19
enim quòd hoc adducet mihi salutem,
per deprecationem vestram, & instilla-
tionem spiritus Jesu Christi, Secundùm 20
intentam expectationem & spem meam.
Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis decimæ nonæ post Pentecosten.

Non enim erubesco in re ulla, sed cum
libertate, sicut omni tempore. Nunc et-
iam magnificabitur Christus in corpore
meo, sive per vitam meam, sive per mor-
tem meam. Nam bonum est apud me 21
vivere, & lucrum mihi est mori. Quòd 22
si vivam in carne, id mihi operæ pre-
tium est: & ignoro quid eligam, Quum 23
hisce duobus consiliis coarcter. Deside-
rium enim flagrat ut dissolvar & abeã,
simque cum Christo: atque hoc longè præ-
stantius & excellentius est mihi.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ክመ፡ ታምክሩ፡ ዘይኄይስ፡ ወክመ፡ ትኩኑ፡ መሀርያነ ፡ ወትስልጡ ፡ በዕለተ ፡ ክርስቶስ፡፡=
11 እንዘ ፡ ምሉኣን ፡ እንትሙ ፡ ፍሬ ፡ ጽድቅ ፡ በእንተ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ በስብሐቲሁ ፡ ወ
12 ለኰቴቱ ፡ ለእግዚአብሔር፡፡= ፀ ወእፈቅድ፡ አኃዊነ፡ ታአምሩ ፡ ዜናየ፡ ክመ ፡ ፈድፋ
13 ደ ፡ ተለዓለ ፡ ውስተ ፡ ትምህርተ ፡ ወንጌል፡= ወተዐውቀ ፡ ሞቅሕትየ ፡ በክርስቶስ ፡ ኢ
14 የሱስ ፡ በኀበ ፡ ኵሉ፡ ምኵናን፡ ወበኀበ ፡ ባዕደንሂ፡ ወበኵሉሂ፡፡= ወበኀበ፡ አኃዊነ፡ በእን
ተ ፡ እግዚእነ ፡ ፈድፋደ ፡ ተዐገሡ ፡ ሞቅሕትየ ፡፡ ወተኀበሉ ፡ ይንግሩ ፡ አጥቢዮሙ ፡ ቃለ፡
15 እግዚአብሔር፡= ወቦእለ ፡ በቅንአቶሙ ፡ ወቦእለ ፡ ፈቀዱ ፡ ይስብኩ ፡ ወይመሀሩ ፡ በእን
17 ተ ፡ ክርስቶስ፡= ወቦእለ ፡ በአፍቅሮ፡፡

በ፡ ፀ ሰንበት ፡ ጾም፡=

16 ታአምሩ ፡ ክመ ፡ ለምህሮ ፡ ወንጌል ፡ ተሠየምኩ፡= ወእለሰ ፡ ለትዝህርቶሙ ፡ ይነግሩ ፡
18 በእንተ ፡ ክርስቶስ ፡ ያነሥኡ ፡ ሊተ ፡ ሕማመ ፡ ለሞቅሕትየ፡፡= ወባሕቱ ፡ ዘኮነ ፡ እ
መ ፡ በአድልዎ ፡ ወእመ ፡ በአሚን ፡ ይእሙ ፡ ይእምኑ ፡ በእንተ ፡ ክርስቶስ ፡ ወበእንተዝ፡
19 እትፌሣሕ ፡ ወእትሐሠይ፡= ኣአምር ፡ ክመ ፡ ቦቱ ፡ እሐዩ ፡ በጸሎትክሙ ፡ ወበሃይማና
20 ተ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ፡= በክመ ፡ ተሰፈውኩ ፡ ወተወከልኩ ፡ ክመ ፡ ኢይትኃፈር ፡ ወኢ
በምንትኒ ፡ ይእሙ ፡ ተፈሣሕኩ፡ ቦቱ ፡ ዘልፈ ፡፡ ወይእዜኒ ፡ ዕበዩ ፡ ለክርስቶስ ፡ በሥጋየ ፡
21 እመኒ ፡ በሕይወት ፡ ወእመኒ ፡ በሞት፡= እንሰ ፡ እመኒ ፡ ሐየውኩ ፡ ለክርስቶስ ፡ ወእመ
22 ኒ ፡ ሞትኩ ፡ ርቡሕ ፡ ሊተ፡= ወሐይወ ፡ በሥጋየሰ ፡ ክመ ፡ እፍረይ ፡ ለምግባርየ ፡፡ ወ
23 ኀጥእኩ ፡ ዘአረሲ ፡ እምእሉንቱ ፡ ክልኤቱ፡= ወእፈቱሰ ፡ እፍልስ ፡ ወእሀሉ ፡ ኀበ ፡
ክርስቶስ፡=

Ut probetis quod potius est, & ut sitis electi, & ut perfecti sitis in die Christi, 10
Repleti fructu justitiæ per Jesum Christum in gloria ejus, & laude Dei. Et volo 11
fratres nostri, ut cognoscatis narrationem de me, quomodò magìs exaltatus est Chri- 12
stus *in doctrina Evangelii: Et manifesta fiunt vincula mea in Christo Jesu, apud* 13
totum prætorium, & alibi, & ubique; Et apud fratres nostros, per Dominum 14
nostrum magìs sustinuerunt vincula mea, & ausi sunt loqui confirmantes verbum
Dei. Et sunt qui ex invidia: & sunt qui volunt prædicare & docere de Christo, 15
sunt inquam, *qui ex amore ejus:*

Secundo sabbato jejunii.

Scientes quòd docere Evangelium constitutus sum. Et qui in gloriationem eorum 17
loquuntur de Christo, adferunt mihi afflictionem vinculis meis. 16

Versus 17. præponitur versui 16.

Veruntamen quocunque modo *fuerit, sive simulatè sive verè, tamen profitentur* 18
Christum, & propterea gaudeo & exulto. Scio quòd in eo vivam per orationem 19
vestram, & per fidem Jesu Christi, Sicut speravi & confidi, quòd non pude- 20
fierem in alio: sed gavisus sum in eo semper; & nunc magnificabo Christum in cor-
pore meo, sive in vita sive in morte. Ego si vixero, Christo: & si mortuus fuero, 21
lucrum mihi erit. Et vivit in corpore meo Christus, *ut frugifera faciam opera* 22
mea: & hæsito quid constituam ex hisce duobus. Et desidero migrare, & esse apud 23
Christum.

At permanere in carne, magis necessarium propter vos. Et hoc confisus
24 Τὸ δὲ ἐπιμένειν (ι) ἐν τῇ σαρκὶ, ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο πεποιθὼς
25 scio, quia manebo & unà permanebo omnibus vobis, ad vestrum profectum &
οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ (κ) συμπαραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν, εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ
gaudium fidei: Ut gloriatio vestra abundet in Christo Jesu in me,
26 χαρὰν τῆς πίστεως· Ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ,
per meam præsentiam iterùm ad vos. Tantùm dignè Evangelio
27 διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου
Christi gerite vos, ut sive veniens & videns vos, sive absens audiam quæ de
τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν ἀκούσω τὰ περὶ
vobis, quia statis in uno Spiritu, uno animo, collaborantes fidei Evangelii:
ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ Πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ, συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου·
Et non territi in ullo ab adversariis: quòd illis quidem est
28 Καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· (λ) ἥτις αὐτοῖς μέν ἐστιν
indicium perditionis, vobis autem salutis: & hoc à Deo. Quia vobis
29 ἔνδειξις ἀπωλείας, (μ) ὑμῖν δὲ σωτηρίας· καὶ τοῦτο ἀπὸ Θεοῦ. Ὅτι (ν) ὑμῖν
donatum est pro Christo, non solùm in eum credere, sed & pro illo pati:
ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν·
Idem certamen habentes, quale vidistis in me, & nunc auditis in me.
30 Τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον ἴδετε ἐν ἐμοὶ, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

CAP. II. β'.

Si qua ergò consolatio in Christo, si quod solatium charitatis, si qua communio
1 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία Γ'
Spiritûs, si qua viscera & miserationes: Implete meum gaudium,
2 Πνεύματος, (α) εἴ τινα σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί· Πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν,
ut idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, unum sentientes:
ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, (β) τὸ ἓν φρονοῦντες·
Nihil per contentionem aut inanem gloriam, sed modestiâ alii alios
Μηδὲν κατὰ ἐρίθειαν (γ) ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους 3
arbitrantes superiores sibiipsis. Non quæ sua singuli considerate, sed &
ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν. Μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος (δ) σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ 4
aliorum unusquisque. Hoc enim sentiatur in vobis, quod & in Christo Jesu:
τὰ (ε) ἑτέρων ἕκαστος. Τοῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν, ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· 5
Qui in forma Dei existens, non prædam reputavit esse paria Deo: Sed
Ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ· Ἀλλ' 6
semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudine hominum factus, 7
ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος,
& habitu inventus ut homo, Humiliavit semetipsum, factus obe-
καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, Ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπή- 8
diens usque ad mortem, mortem autem crucis. Ideò & Deus illum
κοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν 9
superexaltavit, & donavit illi nomen super omne nomen: Ut
ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ (ζ) ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· Ἵνα 10
in nomine Jesu omne genu flectatur cœlestium, & terrestium, & infer-
ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων, καὶ ἐπιγείων, καὶ κατα-
norum: Et omnis lingua confiteatur; Quia Dominus, Jesus Christus,
χθονίων· Καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται, Ὅτι Κύριος, Ἰησοῦς Χριστὸς, 11
in gloriam Dei Patris. Itaque, dilecti mei, (sicut semper obe-
εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός. Ὥστε, (η) ἀγαπητοί μου, (καθὼς πάντοτε ὑπη- 12
distis,) non ut in præsentia mea tantùm, sed nunc multò ma-
κούσατε,) μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλ-
gis in absentia mea, cum metu & tremore vestram ipsorum salutem ado-
λον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατερ-
peramini.
γάζεσθε.

MS.A. (ι) τῇ σαρκὶ, (κ) παραμενῶ (λ) ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις (μ) ὑμῶν (ν) ἡμῖν
Κεφ. β'. MS.A. (α) εἴ* τις σπλάγχνα (β) τὸ αὐτὸ φρονοῦντες· (γ) μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, (δ) σκοποῦντες, (ε) ἑτέρων. Ἕκαστοι τοῦτο φρονεῖτε ἐν (ζ) τὸ ὄνομα (η) ἀδελφοί μου,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
[illegible]
[illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Sed & manere in corpore cogit me nego- 24
tium propter vos: Et hoc certò scio me 25
mansurum & moram facturum ad gaudium
vestrum, & ad incrementum fidei vestræ.
Ut quum iterum venerim ad vos, exuberet 26
in me gloriatio vestra, quæ est in Jesu Chri-
sto tantùm. Sicut decet Evangelium Chri- 27
sti, conversemini: ut sive venerim vos in-
visum, sive absens, audiam de vobis quòd
stetis in uno spiritu unâque animâ, & cele-
bres simul evadatis in fide Evangelii; Nec 28
ulla in re commoveamini ab his qui nobis
obsistunt, ad argumentum perditionis ipso-
rum, & ad salutem vestram. Et hoc quidem 29
à Deo ipso datum est vobis, ut non solùm
credendo credatis in Christum, sed etiam ut
pro illo patiamini: Et sustineatis certa- 30
men quale vidistis in me, & nunc auditis
de me.

CAP. II.

Crepusculo feriæ IV. Passionis. 3.

Itaque si habetis consolationem in Christo, 1
sive lenimen cordis cum charitate, sive com-
munionem Spiritûs, sive clementiam sive
miserationes: Implete gaudium meum, ut 2
sit nobis una mens, & una charitas, & una
anima, unáque sententia: Et nihil per con- 3
tentionem, aut per inanem gloriam faciatis,
sed cum humilitate mentis quisque proxi-
mum suum tanquam seipso præstantiorem
existimet. Nec de se quisque sit solicitus, 4
sed quisque etiam de proximo suo. Illúdque 5
sentite in vobis ipsis, quod & Jesus Christus.
Is qui cum in imagine Dei esset, non rapi- 6
nam hoc existimavit, esse *scilicet* æqualem
Deo. Sed seipsum exinanivit, & similitu- 7
dinem servi accepit, & factus est in similitu-
dinem hominum, & habitu repertus est ut
homo. Et humiliavit seipsum, & factus est 8
obediens usque ad mortem, mortem autem
crucis. Propterea autem Deus multiplica- 9
vit sublimitatem ejus, & dedit illi nomen
præstantius omnibus nominibus: Ut in no- 10
mine Jesu flectat se omne genu, quod in cœ-
lo, & in terra, & subter terram est: Omnisq; 11
lingua confiteatur Dominum esse Jesum
Christum, ad gloriam Dei patris sui.

Quotidiè. 4.

Proindè dilecti mei, quemadmodum semper 12
dicto audientes fuistis, non tantùm quum
præsens adsum vobis, sed & nunc quum ab-
sens sum à vobis, multò magis cum timore &
tremore operemini opus salutis vestræ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወፈድፋደሰ ፡ ይኄይስኒ ፡ እሀሉ ፡ በሥጋየ ፡ በእንቲአክሙ ፡=፡ ወአትአመን ፡ ከመ ፡ እነብ
25 ር ፡ ወእሄሉ ፡ ለኵልክሙ ፡ ወለተሳዕሎ ፡ ዚአክሙ ፡ ወለፍሥሐ ፡ ዚአክሙ ፡ ወለሀይማ
26 ኖትክሙ ፡=፡ ከመ ፡ ይዕበይ ፡ ክብርክሙ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ በኃዕቡየ ፡ ወበምጽአ
27 ተ ፡ ዚአየ ፡ ኀቤክሙ ፡፡=፡ ር ደለው ፡ በዘ ፡ ይደልወክሙ ፡ ለትምህርተ ፡ ክ
ርስቶስ ፡ ከመ ፡ ትትገበሩ ፡ ለእመሂ ፡ ወምጸእኩ ፡ ወርኢኩክሙ ፡ ወእመኒ ፡ እንዘ ፡ ሊ
ሀለውኩ ፡ እስምዕ ፡ ዜናክሙ ፡ ከመ ፡ ትቀውሙ ፡ በአሐዱ ፡ መንፈስ ፡ ወበአሐዱ ፡ ነ
ፍስ ፡፡ ወእንዘ ፡ ትትጋደሉ ፡ በሀይማኖተ ፡ ወንጌል ፡=፡

Sed multò potius erit esse in corpore meo pro vobis. Et confido quòd ma- 24
nebo, & ero omnibus vobis, & ad profectum vestrum, & ad gaudium 25
vestrum, & ad fidem vestram: Ut major sit gloria vestra in Jesu Chri- 26
sto, propter me, & propter reditum meum ad vos. Sed ut digni sitis do- 27
ctrinâ Christi, sic facite: sive venero, & videro vos, sive absens fuero,
audiam narrationem de vobis, quòd statis in uno spiritu & in una anima,
etiam certantes pro fide evangelii:

Versio VULGATA LATINA.

24 Permanere autem in carne, necessarium propter vos. Et hoc confidens scio
25 quia manebo, & permanebo omnibus vobis, ad profectum vestrum, & gau-
26 dium fidei : Ut gratulatio vestra abundet in Christo Jesu in me, per me-
27 um adventum iterùm ad vos. Tantùm dignè Evangelio Christi conversami-
ni : ut sive cùm venero, & videro vos, sive absens audiam de vobis, quia
28 statis in uno spiritu unanimes, collaborantes fidei Evangelii : Et in nullo
terreamini ab adversariis : quæ illis est causa perditionis, vobis autem salu-
29 tis, & hoc à Deo : Quia vobis donatum est pro Christo, non solùm ut
30 in eum credatis, sed ut etiam pro illo patiamini : Idem certamen habentes,
quale & vidistis in me, & nunc audistis de me.

CAP. II.

1 SI qua ergò consolatio in Christo, si quod solatium charitatis, si qua so-
2 cietas Spiritûs, si qua viscera miserationis : Implete gaudium meum, ut
idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, idipsum sentientes,
Nihil per contentionem, neque per inanem gloriam : sed in humilitate su- 3
periores sibi invicèm arbitrantes, Non quæ sua sunt singuli considerantes, 4
sed ea quæ aliorum. Hoc enim sentite in vobis, quod & in Christo Jesu : 5
Qui cùm in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem 6
Deo : Sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem 7
hominum factus : & habitu inventus ut homo. Humiliavit semetipsum fa- 8
ctus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & De- 9
us exaltavit illum, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen :
Ut in nomine Jesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium, & inferno- 10
rum : Et omnis lingua confiteatur; Quia Dominus Jesus Christus in gloria 11
est Dei Patris. Itaque charissimi mei, (sicut semper obedîstis,) non ut in 12
præsentia mei tantùm, sed multò magis nunc in absentia mea, cum metu &
tremore vestram salutem operamini.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 25 * وامر ان ابقا في الجسد • وذلك احسبه ضروريا جدا من اجلكم * فلثقتي بهذا انا اعلم
26 اني سابقي واقيم عندكم لنجاحكم ولتفرح الامانة * ليزداد في افتخاركم بيسوع
المسيح • في حضوري عندكم ايضا * قراءة الجمعة من السبت التاسعة عشر •
27 * فاستسيروا اذا بما هو ليشان المسيح اهلا • تم • حتى ان جيت ورايتكم • وان غبت اسمع
28 اخباركم • انكم قد وقفتم بروح واحد وبنفس واحدة • مجاهدين بامانة الانجيل * ولا تذعرون
من المضادين • ولا في شي واحد • الامر الذي هو لاوليك ايضاح هلاكهم • ولكم انتم
29 وضوح خلاصكم * وهذا من الله قد وهب لكم من اجل المسيح • لا ان تومنوا به فقط • بل وان
30 تتالموا من اجله * متخذين الجهاد نفسه كما رايتم في • وقد سمعتم الان انه في •

• الفصل الثاني •

1 * فان حويتم اذا عزا بنعمة المسيح •
2 ان ملكتم تسلية محبة • ان نلتم شركة الروح • ان ملكتم تحننات او رافات * تمموا لها سروري •
لتعتقدوا الراي نفسه واحدا • حاويين المحبة نفسها واحدة • متساويين نفوسا • معتقدين المعتقد
3 الواحد * لا يصيرن شيا بمحك او بعجب • لكن بالتواضع • فليعتقد بعضكم بعضا •
4 وفضلوهم على نفوسكم * ولا يراقبن احدكم ما يوافقه فقط • بل كل احد منكم فليراقب
الامور التي توافق رفيقه • * قراءة لرقود والدة الاله سيدتنا في خامس عشر اب •
5 6 * وهذا التواضع فليعتقد فيكم الذي هو في يسوع المسيح * الذي لم يزل بصورة الله • ما
7 حوى انه مساويا لله خطفا مختلسا * بل وضع ذاته اذ اخذ صورة عبد صايرا بشبه الناس •
8 ووجد في شكله كانسان * ووضع ذاته اذ صار مطيعا حتى الموت اي موت الصليب •
9 10 * فلذلك اعلاه الله اعلا • ومنحه اسما يفوق كل اسم * لكي باسم يسوع تجثو كل ركبة
11 السماويين والارضيين • والذين تحت الثرى * وكل لسان يعترف ان يسوع المسيح ربا بمجد
الاله الاب • تم • * قراءة الاثنين من الجمعة العشرين بعد العنصرة •
12 * فلذلك يا احبتي كما اطعتموني دايما لا في حضوري فقط • بل اولى بكم ان تطيعوني في
غيبتي اكثر • اصنعوا خلاصكم بخوف ورعب •

Ergo tamen manere in carne, & hoc 24
puto valdè necessarium propter vos. Et 25
ob meam hac de re fiduciam, ego novi
me mansurum & commoraturum apud
vos, ad profectum vestrum, & declara-
tionem fidei : Ut augeatur per me glo- 26
riatio vestra de Jesu Christo, meâ rur-
sus apud vos præsentiâ.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis decimæ nonæ.

Ambulate igitur in his quæ digna sunt 27
Evangelio Christi: Finis. *Ut sive*
venero & videro vos, sive absens fue-
ro, audiam de rebus vestris quòd steteri-
tis uno spiritu eodémque animo decer-
tantes per fidem Evangelii : Neque 28
terreamini ab adversariis ulla in re :
quæ res illis est indicium exitii sui,
vobis autem argumentum salutis ve-
stræ. Idque à Deo concessum est vobis 29
propter Christum, non solùm credere in
ipsum, sed pati propter ipsum : Su- 30
mentes certamen idem quale vidistis in
me, & nunc auditis in me esse.

CAP. II.

SI quam igitur consolationem tenetis 1
ex Christi gratia, si quod habetis sola-
tium charitatis, si quam obtinetis com-
munionem Spiritus, si quibus benevo-
lentiis ac miserationibus prædíti estis:
Explete per ea gaudium meum, ut unam 2
eandémque sentiatis opinionem, unam
eandemque charitatem habentes, animis
concordes, unam sententiam tenentes.
Nihil fiat per contentionem, aut per in- 3
anem gloriam, sed per humilitatem alii
alios prævenite, eosque vobisipsis præ-
ferte. Et nequis vestrûm spectet quod sibi 4
soli conducit, sed unusquisque vestrûm
spectet res quæ socio suo conducunt.

Lectio ad occubitum Dominæ nostræ Genitricis Dei, decima quinta Augusti.

Et ea sentiatur in vobis humilitas, quæ 5
fuit in Jesu Christo : Qui semper ex- 6
istens ad imaginem Dei, non tenuit for-
tem raptam parem se esse Deo : Sed hu- 7
miliavit semetipsum, sumens imaginem
servi, factus ad hominum similitudinem,
& inventus est in figura sua ut homo :
Seséque submisit, factus obediens usque 8
ad mortem, nempe mortem crucis. Qua- 9
propter sublimitate sublimavit eum
Deus, & dedit ei nomen quod eminet
omni nomini : Ut in nomine Jesu se fle- 10
ctat omne genu cœlestium, ac terrestriũ,
& eorum qui sub terra sunt: Omnisque 11
lingua fateatur quòd Jesus Christus sit
Dominus in gloria Dei Patris. Finis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ post Pentecosten.

Proindè O dilecti mei, quemadmodum 12
obedîstis mihi semper, non in præsentia
mea solùm, sed multò magis obeditis
mihi in absentia mea, operemini salu-
tem vestram cum timore ac tremore.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

28 ወእንዘ ፡ ሊያንቀልቅሉክሙ ፡ እለ ፡ ተቃወሙክሙ ፡ እለ ፡ እሙንቱ ፡ አረአያ ፡ ለሕር
29 ትሙና ፡፡ ወለክሙሰ ፡ ሕይወት ፡፡ ወዘኒ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጸጋወክሙ ፡ ወአኮ ፡
30 ደእሙ ፡ ከመ ፡ ትእመኑ ፡ ቦቱ ፡ ዓዲ ፡ ከመሂ ፡ ትሕመሙ ፡ በእንቲአሁ ፡፡ ከ
ማሁ ፡ ከመ ፡ ተጋደሉ ፡ ዘከመ ፡ ርኢክሙኒ ፡ ኪያየ ፡ ወይእዜኒ ፡ ትሰምዑ ፡ በሳ
ዕልየ ፡፡

1 ፪ ወዘሂ ፡ ይትፌሣሕ ፡ በክርስቶስ ፡ ወዘሂ ፡ ይትናዘዝ ፡ በተፋቅሮ ፡ ወዘሂ ፡ ይሳተፍ ፡
2 በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ እንዘ ፡ ትሜህሩ ፡ ወተሣሀሉ ፡፡ ፈጽሙ ፡ ሊተ ፡ ፍሥሐየ ፡ ከ
መ ፡ ኪያሁ ፡ ከመ ፡ ተሐልዩ ፡ ወበውእቱ ፡ ተፋቅሮ ፡ ሀልዉ ፡ በአሐዱ ፡ ነፍስ ፡ ወበአ
3 ሐዱ ፡ ምክር ፡፡ ኢትዜሀሩ ፡ ወኢትትዐበዩ ፡ አትሕቱ ፡ ርእሰክሙ ፡ ለቢጽክሙ ፡
4 ወአክብሩ ፡ ፈድፋደ ፡ እምርእስክሙ ፡፡ ኵልክሙ ፡ ዘንተ ፡ ሐልዩ ፡ ለነሂ ፡ ወለክ
6 ርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡፡ ✣✣✣✣✣ ዘውእቱ ፡ ገጹ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አኮ ፡ ሀይደ ፡ ዘ
7 ኮነ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ አትሐቶ ፡ ርእሶ ፡ ወተመሰሎ ፡ ከመ ፡ ገብር ፡፡
8 ከዊኖ ፡ ከመ ፡ ብእሲ ፡ ተአዘዘ ፡ እስከ ፡ በጽሐ ፡ ለሞት ፡፡ ወሞቱሂ ፡ ዘበመስ
9 ቀል ፡፡ ወአዕበዮ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወጸገዎ ፡ ስመ ፡ ዘየዐቢ ፡ እምኵሉ ፡ ስም ፡፡
10 ከመ ፡ ለስሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ይስግድ ፡ ኵሉ ፡ ብርክ ፡ በሰማያት ፡ ወበምድር ፡ ወ
11 በቀላያት ፡፡ ወኵሉ ፡ ልሳን ፡ ይገኒይ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እግዚእነ ፡ በስብሐተ ፡ እግዚ
12 አብሔር ፡፡ ወይእዜኒ ፡ አኃዊነ ፡ በከመ ፡ ዘልፈ ፡ ትሰምዑኒ ፡ ወአኮ ፡ በሀልዎትየ ፡ ፍእሙ ፡
ዓዲ ፡ ፈድፋደ ፡ እንዘሂ ፡ ሊሀለውኩ ፡ በፍርሀት ፡ ወበርዓድ ፡ ትትጌበሩ ፡ ለሕይወትክሙ ፡፡

Et quòd non sint commoventes vos, qui opposuerunt vobis, qui erunt exemplo per- 28
ditionis, & vobis vita erit : Et hæc Deus donavit vobis, sed non solummodò ut 29
credatis in eo, sed etiam ut patiamini pro eo : Ut ita certetis quemadmodum vi- 30
distis me, & nunc auditis de me.

CAP. II.

ET qui gaudet in Christo, & qui consolationem habet in charitate, & qui par- 1
ticipat in Spiritu sancto : docentes, & miserantes, Implete mihi gaudium me- 2
um, ut idem met cogitetis, & in eadem charitate estote, in una anima, & in uno
consilio. Ne gloriemini, neque inflemini : subjicite vosmetipsos fratribus ve- 3
stris, honorate eos plusquam vosmetipsos. Omnes vos hæc cogitate de nobis, 4
& de Christo Jesu :

Deest versus quintus. 6

Qui quum fuit vultus Dei, non abripuit ei qui fuit Deus : Subjiciens seipsum, 7
& transformatus, ut servus factus : Ut homo obediens factus, usque venisset ad 8
mortem, & mortem quæ in cruce erat. Et magnificavit eum Deus, & dedit ei 9
nomen maius omnibus nominibus : Ut nomini Jesu Christi incurvet se omne genu 10
in cœlis, & in terra, & in abyssis : Et ut omnis lingua confiteatur Jesum 11
Christum Dominum nostrum in gloria Dei. Et nunc fratres nostri, sicut semper 12
auscultastis mihi, non in præsentia mea solummodò, sed magis quum absens fue-
rim, in timore & tremore operamini salutem vestram.

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙ'ΟΥΣ. ΚΕΦ. Γ'. Δ'. Ε'.

Deus enim est *efficiens* in vobis & velle, & perficere, pro
13 (θ) Ὁ Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ (ι) ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν, καὶ τὸ ἐνεργεῖν, ὑπὲρ
14 *benevolentia.* Omnia facite sine *murmurationibus,* & *disceptationibus:* Ut sitis
15 τῆς εὐδοκίας. Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν, καὶ διαλογισμῶν· (κ) Ἵνα γένησθε
irreprehensi, & simplices, filii Dei *inculpati* in medio nationis pravæ & per-
ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ (λ) ἀμώμητα ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ δι-
versæ, *in quibus splendetis* sicut luminaria in mundo: Verbum vitæ continentes, ad
16 εστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ· Λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς
gloriationem mihi in *diem* Christi, quia non in *vanum* cucurri, neque in *vanum* laboravi.
καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα.
Sed si & *libor* *super* *hostia* & *sacrificio* fidei vestræ, gaudeo &
17 Ἀλλ' εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ
congratulor omnibus vobis. Id autem ipsum & vos gaudete, & congratulamini mihi.
18 συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.
Spero autem in Domino Jesu, Timotheum citò mittere *vobis,* ut & ego
19 Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ Δ'
bono animo sim, *cognoscens* quæ circa vos. Neminem enim habeo unanimem, qui
20 (μ) εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. Οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις
germanè ea quæ circa vos curaturus sit Omnes enim *ea* quæ sua *ipsorum* quærunt,
21 γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. Οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν,
non ea quæ Christi Jesu. *At probationem* ejus cognoscite, quoniam sicut patri
22 οὐ (ν) τὰ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ
filius, cum me servivit in *Evangelium.* Hunc *quidem* igitur spero mittere, ut
23 τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς
videro ea quæ circa me, *ex ipsa.* Confido autem in Domino, quoniam & ipse
24 ἂν (ξ) ἀπίδω τὰ περὶ ἐμέ, ἐξ αὐτῆς. Πέποιθα δὲ ἐν Κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς
citò veniam. Necessarium autem existimavi, Epaphroditum fratrem, &
25 ταχέως (ο) ἐλεύσομαι. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην, Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφόν, καὶ

cooperatorem, & commilitonem meum, vestrum autem Apostolum, & ministrum *usûs mei,*
συνεργόν, καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου,
mittere ad vos. Quoniam *expetens* erat omnes vos, & mœstus, *eo quòd*
πέμψαι πρὸς ὑμᾶς. Ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας (π) ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι 26
audieratis *quòd ægrotâsset.* Etenim infirmatus est *proximè* *morti,* sed Deus ejus
ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησε. Καὶ γὰρ ἠσθένησε παραπλήσιον θανάτῳ, (ρ) ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτὸν 27
misertus est: non ejus autem solùm, verùm & mei, *ut* ne tristitiam super tristitiam haberem:
ἠλέησεν· οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην (σ) ἐπὶ λύπῃ σχῶ.
Studiosiùs ergò misi illum, ut *videntes eum* iterùm, gaudeatis, & ego
Σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν, χαρῆτε, κἀγὼ 28
sine tristitia sim. Excipite itaque illum in Domino cum omni gaudio, & ejusmodi
ἀλυπότερος ὦ. (τ) Προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους 29
in pretio habetote: Quoniam propter opus Christi usque mortem accessit, *posthabens*
ἐντίμους ἔχετε· Ὅτι διὰ τὸ (υ) ἔργον τοῦ Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισε, παραβουλευσάμενος 30
animam, ut *rursùs* impleret *vestram defectionem ejus* quod *ad me obsequii.*
τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

CAP. III. γ'.

Reliquùm, fratres mei, gaudete in Domino. Eadem scribere vobis, mihi
Ε' ΤΟ' λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ 1
quidem non pigrum: vobis autem *tutum.* Videte canes, videte ma-
μὲν οὐκ ὀκνηρόν· ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κα- 2
los operarios, videte concisionem. Nos enim sumus circumcisio,
κοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. Ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομή, 3
spiritu Deo *servientes,* & *gloriantes* in Christo Jesu, & non in carne
οἱ (α) πνεύματι Θεῷ λατρεύοντες, καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ
confidentes.
πεποιθότες.

MS.A. (θ) Θεὸς (ι) ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν (κ) Ἵνα ἦτε ἄμεμπτοι (λ) ἄμωμα μέσον γενεᾶς (μ) εὐψυχῶ, (ν) τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. (ξ) ἀφίδω (ο) ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς. (π) ὑμᾶς ἰδεῖν, καὶ (ρ) ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἠλέησεν αὐτόν· (σ) ἐπὶ λύπην ἔχω· (τ) Προσδέξασθε (υ) ἔργον Κυρίου μέχρι Κεφ. γ'. MS.A. (α) Πνεύματι Θεοῦ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]

* Deus enim ipse agit in vobis, ut & velitis 13
& perficiatis id quod vultis. Omnia autem 14
facite sine murmuratione ac dubio: Ut sitis
perfecti & absque nævo, tanquam puri filii 15
Dei, qui habitant in generatione aspera &
tortuosa. Et præbete vos inter eos tanquam
luminaria in mundo: Quòd sitis eis loco 16
salutis ad gloriationem meam, in diem
Christi: quòd non inaniter curcurrerim, nec
in vanum laboraverim. Quinetiam immolor 17
super hostia & ministerio fidei vestræ.
Gaudeo & exulto cum omnibus vobis. Sic 18
& vos quoque gaudete & exultate mecum.
Cæterùm spero in Domino nostro Jesu me 19
missurum ad vos Timotheum citò, ut & ego
habeam requiem, quum didicero *aliquid* de
vobis. Neminem enim alium hîc habeo, 20
qui sit ad mentem meam, qui diligentiorem
vestri curam gerat. Siquidem omnes quæ 21
sua sunt quærunt, non autem quæ Jesu Christi.
Porrò experimentum hujus nôstis, qui tan- 22
quam filius cum patre suo, sic operatur me-
cum in Evangelio. Hunc spero me missurum 23
ad vos citò, postquam videro quæ ad me per-
tinent. Et confido in Domino meo, me quoq; 24
brevi venturum ad vos. Nunc autem coëgit 25
me negotium mittere ad vos Epaphroditum
fratrem, qui est adjutor & cooperator meus,
vester autem Apostolus, & minister necessita-
tis meæ. Quandoquidem peroptabat vos 26
omnes invisere, & anxius erat quòd resci-
visset vos auditione accepisse ipsum adversâ
valetudine detineri. Et quidem infirmus fuit 27
usque ad mortem, sed Deus misertus est illi-
us: non autem illius tantùm, sed & mei, ne
haberem angustiam super angustiam. Studi- 28
osiùs itaque misi eum ad vos; ut quum vi-
deritis eum, gaudeatis iterum, mihíque ali-
quantum sit refrigerium. Excipite igitur 29
eum in Domino cum omni gaudio: & qui
sunt hujusmodi, eos cum honore complecti-
mini. Nam propter opus Christi usque ad 30
mortem pervenit, & nihili fecit seipsum, ut
suppleret id quod imminueratis in vestro
erga me ministerio.

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]

CAP. III.

Quotidiè. 5.

PRoinde fratres mei, gaudete in Domino 1
nostro. Eadem vobis scribere non est mihi
tædio, eò quòd vos cautiores efficiunt. Ca- 2
vete à canibus, cavete à malis operariis, ca-
vete à concisione carnis. Nos enim sumus 3
circuncisio qui colimus Deum spiritu, & glo-
riamur in Jesu Christo, & non collocamus
fiduciam nostram in carne:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

13 ወእግዚአብሔር : ውእቱ : ዘይረድአነ : ወይፈቅድ : ለነ : ይፈጽም : ሣህሎ :=፥ ዘገበር
14 ክሙ : ኵሉ : ዘእንበለ : ነጐርጓር : ወዘእንበለ : ኑፋቄ :=፥ ከመ : ትኩኑ : ንጹሐነ : ወ
15 የዋሃነ : ውሉደ : እግዚአብሔር : እንዘ : አልብክሙ : ነውረ : በማእከለ : ውሉደ : ዐልዋ
16 ን : ወግፍትአን :: ወታስተርእዩ : ከመ : ብርሃናት : ውስተ : ዓለም :=፥ እንዘ : ትሜህሩ :
ቃለ : ሕይወት : በዘ : እትሜካሕ : አነ : በዕለተ : ክርስቶስ :: እስመ : አኮ : ለከንቱ : ዘ
17 ሮጽኩ : ወአኮ : ለከንቱ : ዘጻመውኩ :=፥ ወአወጽኣ : በእንተ : መሥዋዕተ : እምልኦ :
ለሃይማኖትክሙ :: እትፌሣሕ : ወእትሐሠይ : ለክሙ :=፥

Et Deus est qui adjuvat nos, & vult nobis perficere misericordiam suam. 13
Quæ feceritis, omnia sine murmuratione & sine hæsitatione sint: ut sitis puri & 14
simplices, filii Dei, non habentes maculam in medio filiorum nequam & per- 15
versorum, & ut appareatis ut luminaria in mundo: Docentes verbum vi- 16
tæ quo gloriabor ego in die Christi, quia non frustrà fuit *quòd cucurri, at-*
que frustrà fuit quòd laboravi. Et offerri iu sacrificium Deo pro fide vestra, 17
gaudebo & congratulabor vobis.

Versio VULGATA LATINA.

13 Deus est enim, qui operatur in vobis & velle, & perficere, pro bona volunta-
14 te. Omnia autem facite sine murmurationibus, & hæsitationibus: Ut sitis
15 sine querela, & simplices filii Dei, sine reprehensione, in medio nationis pra-
16 væ & perversæ: inter quos lucetis sicut luminaria in mundo, Verbum vitæ
continentes ad gloriam meam in die Christi, quia non in vacuum cucurri, ne-
17 que in vacuum laboravi. Sed & si immolor supra sacrificium, & obsequium
18 fidei vestræ, gaudeo, & congratulor omnibus vobis. Idipsum autem & vos
19 gaudete, & congratulamini mihi. Spero autem in Domino Jesu, Timotheum
me citò mittere ad vos: ut & ego bono animo sim, cognitis quæ circa vos sunt.
20 Neminem enim habeo tam unanimem, qui sincerâ affectione pro vobis solicitus
21 sit. Omnes enim quæ sua sunt quærunt, non quæ sunt Jesu Christi. Experi-
22 mentum autem ejus cognoscite, quia sicut patri filius, mecum servivit in Evan-
23 gelio. Hunc igitur spero me mittere ad vos, mox ut videro quæ circa me sunt.
24 Confido autem in Domino, quoniam & ipse veniam ad vos citó. Necessarium
25 autem existimavi, Epaphroditum fratrem, & cooperatorem, & commilitonem
meum, vestrum autem Apostolum, & ministrum necessitatis meæ, mittere ad
vos: Quoniam quidem omnes vos desiderabat: & mœstus erat, proptereà 26
quòd audieratis illum infirmatum. Nam & infirmatus est usque ad mortem: sed 27
Deus misertus est ejus: non solùm autem ejus, verùm etiam & mei, ne tristiti-
am super tristitiam haberem. Festinantiùs ergò misi illum, ut viso eo iterùm 28
gaudeatis, & ego sine tristitia sim. Excipite itaque illum cum omni gaudio in 29
Domino, & ejusmodi cum honore habetote. Quoniam propter opus Christi 30
usque ad mortem accessit, tradens animam suam, ut impleret id, quod ex vobis
deerat erga meum obsequium.

CAP. III.

DE cætero, fratres mei, gaudete in Domino. Eadem vobis scribere, mihi qui- 1
dem non pigrum, vobis autem necessarium. Videte canes, videte malos ope- 2
rarios, videte concisionem. Nos enim sumus circumcisio, qui spiritu servimus 3
Deo, & gloriamur in Christo Jesu, & non in carne fiduciam habentes:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

13 * فان الله هو الفاعل فيما ان نشاء وان نعمل وفق مسرته * اعملوا كل شي بلا تذمر ولا افتكارات.
14
15 * لتصيروا غير معيبين ومخلصين اولادا لله لا عيب فيكم فيما بين جيل قاس ومعوج * اذ
16 تظهرون بينهم كالنجوم في العالم * متخذين قول الحياة لفخري في يوم المسيح * تم *
* قراءة الثلثا من الجمعة العشرين بعد العنصرة * فلذلك انني ما عديت باطلا ولا تعبت فارغا *
17 * لكن وان كنت اضحي عن ذبيحة امانتكم وخدمتها * فانني اسر واسركم معي جميعا *
18 * وبهذا نفسه افرحوا انتم واستبشروا معي * واومل بالرب يسوع المسيح انني ارسل اليكم تيموثاوس
19
20 سريعا * لتطيب نفسي اذا عرفت احوالكم * لان ليس معي احد يساويني نفسا فيهتم باموركم
21 باخلاص * لان الجماعة انما يلتمسون ما توثرونه لا ما توثرات المسيح * وانتم تعرفون تجابته انه
22
23 خدم معي في البشارة كما يخدم الولد اباه * فانا اومل ان ارسل هذا اذا رايت ما توول اليه
24 اموري من هذه * تم * * قراءة الاربعا من الجمعة العشرين * * واومل بالرب انني وانا
25 نفسي اوافي اليكم سريعا * لكنني احتسبت امرا ضروريا ان ارسل اليكم ابافروديطس اخي
26 وعوني وقريني في الجندية ورسولكم وخادم حاجتي * لانه كان تايقا اليكم كلكم ومغموما *
27 لانكم سمعتم انه مرض مرضا يقارب الموت * لكن الله رحمه وليس له فقط * بل
28 ورحمني انا لئلا يكون لي حزنا على حزن * فارسلته اليكم بسارعة لتفرحوا اذا رايتموه
29 ايضا * واكون انا اقل اغتماما * فاقبلوه بكل سرور من اجل الرب * وليكن عندكم
30 مثل هولاء مكرمين موقرين * فانه من اجل عمل المسيح دني حتى الى الموت * لم يحفل
بنفسه ليتمم نقص خدمتكم اياي *

* الفصل الثالث * * قراءة الخميس من الجمعة العشرين *

1 * وفيما بعد يا اخوتي افرحوا بالرب * هذه الاقوال نفسها اذا كتبتكم بها ما تجعلني انا عاجزا * وهي
2 لكم حياطة * احذروا الكلاب * احذروا الفعلة الاردياء * احذروا ذوي الختانة * لاننا نحن هم
3 الختانة * العابدون الله بالروح * والمفاخرون باسم المسيح * ولسنا واثقين بجسد *

Deus enim est qui efficit in nobis ut veli- 13
mus & ut faciamus secundùm volunta-
tem suam. Omnia facite sine murmu- 14
ratione & hæsitationibus. Ut sitis in- 15
culpati, & integri, filii Dei, sine vitio
inter generationem asperam & obli-
quam, apparentes inter eos veluti sydera
in mundo, Capientes sermonem vitæ ad 16
gloriationem meam in die Christi. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ post Pentecosten.

Propterea non frustra cucurri, nec in va-
num laboravi: Imò etiamsi immolor 17
pro victima fidei vestræ ejúsque
ministerio, equidem gaudebo & vos
omnes mecum exhilaraba. Et de hoc 18
ipso lætamini vos & exultate me-
cum. Spero autem in Domino Jesu Chri- 19
sto me brevi missurum ad vos Timothe-
um, ut bono sim animo quum statum ve-
strum rescivero. Nemo enim mecum est 20
qui me æquet animo, & res vestras cum
sinceritate curet. Nam omnes sua pla- 21
cita quærunt, non placita Christi. Vos 22
autem nôstis probationem ejus, quòd is
mecum servierit in Evangelio, ut filius
patri suo servit. Hunc igitur ego spe- 23
ro me missurum, simulatque videro
quò se vertent res meæ ex præsenti sta-
tu. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ.

Et spero in Domino quòd & ego ipse ci- 24
tò sim venturus ad vos. Sed rem duxi 25
necessariam mittere ad vos Epaphrodi-
tum fratrem & adminiculum & com-
militonem meum, vestrum autem lega-
tum, & necessitatis meæ ministrum. Erat 26
enim omnium vestrûm percupidus, ac
mæstus eo quòd audistis eum ægrotâsse
morbo ferè mortali. Verùm Deus mi- 27
sertus est ejus: nec ejus solùm, sed &
mei misertus est, ne contingeret mi-
hi afflictio super afflictionem. Ita- 28
que mittam eum vobis quàm citissimè,
ut gaudeatis cùm rursus eum videritis,
& ego sim minus afflictus. Excipite 29
igitur eum omni cum gaudio propter
Dominum: sitque penes vos hujusmodi
in pretio & honore, Is enim propter 30
opus Christi accessit ad mortem usque,
non habitâ ratione animæ suæ, ut supple-
ret defectum vestri erga me officii.

CAP. III.

Lectio feræ quintæ hebdomadis vigesimæ.

Quod superest O fratres mei, gaudete 1
in Domino. Iidem isti sermones, dum scri-
bo vobis illos, non me reddunt pigrum,
vobis autem sunt præsidio. Cavete ca- 2
nes, cavete pravos operarios, cavete
homines circuncisionis. Nos enim su- 3
mus circuncisio, spiritu Deum adoran-
tes, & gloriantes in nomine Christi, nec
sumus carne freti.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 ወአንትሙሂ ፡ ተፈሥሑ ፡ ወተሐሠዩ ፡ ሊተ ።=፦ ዐ ወእትአመን ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱ
19 ስ ፡ ከመ ፡ እፈንዎ ፡ ለክሙ ፡ ለጢሞቴዎስ ፡ ከመ ፡ እትአመን ፡ ከመ ፡ እትፈሣሕ ፡ አነ
20 ሂ ፡ ሰሚዕየ ፡ ዜናክሙ ።=፦ እስመ ፡ አልብየ ፡ ዘከመ ፡ ግዕዝየ ።=፦ ኵሉ ፡ ትካዘ ፡ ር
21 እሱ ፡ ይሔሊ ፡ ወአኮ ፡ ዘክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ።=፦ ወታአምርዎ ፡ ግዕዞ ፡ ዘከመ ፡ ተቀነ
22 የ ፡ ሊተ ፡ ከመ ፡ ወሉድ ፡ ለወላዲሁ ፡ በትምህርተ ፡ ወንጌል ።=፦ ኪያሁ ፡ እሴፎው ፡ እፈ
23 ንዎ ፡ ለአሚርየ ፡ ዘከመ ፡ ሀለውነ ፡ እፈንዎ ፡ ሶቤሃ ።=፦ ወእትአመን ፡ በእግዚእነ ፡ ከ
24 መ ፡ አነሂ ፡ ፍጡነ ፡ እመጽእ ።=፦ ወፈድፋደ ፡ ጽህቁ ፡ በእንተ ፡ አፍሮዲጦን ፡ እኍነ ፡ ዘ
25 ነኀብር ፡ ግብረ ፡ ዘምስሌየ ፡ ወዓሲ ፡ ወለክሙ ፡ ሐዋርያክሙ ፡ ወላእክየ ፡ ለትካዝየ ፡ እ
26 ፈንዎ ፡ ኀቤክሙ ።=፦ እስመ ፡ ይጽህቅ ፡ ይርአይክሙ ። ወሰማዕክሙ ፡ ከመሂ ፡ ደወየ ።=፦
27 ወበጽሐ ፡ ለሞት ፡ ወባሕቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ምሕሮ ፡ ወአኮ ፡ ሎቱ ፡ ለባሕቲቱ ፡ ዓዲ ፡
28 ሊተኒ ፡ ከመ ፡ ትካዝ ፡ ዲበ ፡ ትካዝ ፡ ኢይትወሰከኒ ።=፦ ወፈነውክዎ ፡ ፍጡነ ፡ ከመ ፡
29 ትርአይዎ ፡ ወትትፈሥሁ ፡ ወአነሂ ፡ ከመ ፡ ኢይትከዝ ።=፦ ወተወከፍዎ ፡ በእግዚእን ፡ በ
30 ኵሉ ፡ ፍሥሓ ። ወአክብርዎሙ ፡ ለእለ ፡ ከመዝ ።=፦ እስመ ፡ በእንተ ፡ ግብረ ፡ እግዚ
አብሔር ፡ በጽሐ ፡ ለሞት ፡ ወመጠወ ፡ ነፍሶ ፡ ከመ ፡ ይፈጽም ፡ ዘአኅጸጽክሙ ፡ ለንትሙ ፡
እመልእክተ ፡ ዚአየ ።=፦

፫

በኃሙስ ፡ ሰንበት ፡ ጾም ፡ ኀበ ፡ ይትነበብ ።=፦

1 ዐ ወይእዜኒ ፡ አኀዊነ ፡ ተፈሥሑ ፡ አኀዊነ ፡ በእግዚእነ ፡ ወዘሂ ፡ ዘእጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡
2 ኢይትሀከይ ፡ አንሰ ፡ ተዐቀቡ ፡ አንትሙሂ ።=፦ ወዑቁዎሙ ፡ ለከለባት ፡ ዑቁዎሙ ፡ ለገበ
3 ርት ፡ እኩያት ፡ ዑቁዎሙ ፡ ለመቱራን ።=፦ ግዙራን ፡ ንሕነ ፡ እለ ፡ ናመልክ ፡ መንፈስ ፡
እግዚአብሔር ፡ ናመልክ ፡ ወንትሜካሕ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ።። ወአኮ ፡ በሥጋነ ፡ ዘን
ትዌከል ።=፦

Et vos gaudete, & gratulamini mihi. Et spero in Domino nostro Jesu, quòd 18
mittam vobis Timotheum ut certus fiam: ut gaudeam ego audiens narrationem 19
de vobis. Quia neminem habeo ita unanimem mihi. Quisque solicitudi- 20
nem suiipsius meditatur, & non Christi Jesu. Et scitis indolem ejus, 21
quomodò servierit mihi ut filius parentibus suis, in doctrina evangelii. 22
Ipsum spero mittere, cognoscens quomodò oportet nos mittere eum statim. 23
Et confido in Domino nostro, quòd ego etiam citò veniam. Et valdè soli- 24
citus fui de Aphrodito fratre nostro cooperatore & commilitone meo, vestro 25
apostolo, & ministro meo pro tristitia mea, ut mitterem eum ad vos:
Quia solicitus erat videre vos: & audistis quomodò etiam ægrotavit. Et 26
pervenit ad mortem: sed Deus misertus est ejus, & non ejus solummodò, 27
sed etiam mei, ut tristitia super tristitiam non adjiceretur mihi. Et misi 28
eum festinanter, ut videatis eum & gaudeatis, & ut ego etiam tristitiam
non habeam. Et recipite eum in Domino nostro cum omni gaudio, & ho- 29
norate eos qui sunt tales. Quia propter opus Dei accessit ad mortem, & 30
tradidit animam suam, ut suppleret quæ minuistis ex ministerio meo.

CAP. III.

Quinto sabbato jejunii, ubi legitur.

ET nunc fratres nostri, gaudete fratres nostri in Domino nostro, & quæ scribere 1
vobis non pigror ego, observate vos. Et cavete canes, & cavete operarios malos, 2
cavete abscissos. Circumcisi nos sumus, qui colimus Spiritu, Deum colimus, & 3
gloriamur in Jesu Christo, & non in carne nostra est quòd confidimus.

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΌΥΣ. ΚΕΦ. Ε'. ς'.

Et quanquam ego *habens* confidentiam & in carne. Si quis videtur alius confidere in
4 Καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί. εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν
carne, ego magis. *Circumcisio octavi diei*, ex genere Israël, *tribus*
5 σαρκὶ, ἐγὼ μᾶλλον. Περιτομὴ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς
Benjamin, Hebræus ex Hebræis, secundùm legem Pharisæus, Secundùm *zelum*
6 Βενιαμὶν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, (β) Κατὰ ζῆλον
persequens Ecclesiam, secundùm justitiam quæ in lege, *factus irreprehensibilis.*
διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος (γ) ἄμεμπτος.
Sed quæ *erant* mihi lucra, hæc arbitratus sum propter Christum *damnum.* Sed
7 Ἀλλ' ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. Ἀλλὰ
8 *profectò & existimo omnia *damnum* esse propter *eminentiam cognitionis* Christi Jesu
μενοῦνγε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως (δ) Χριστοῦ Ἰησοῦ
Domini mei, propter quem omnia *damnum subii*, & arbitror stercora *esse*, ut Christum
τοῦ Κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα Χριστὸν
lucrifaciam: Et inveniar in illo, non habens meam justitiam quæ ex lege, sed
9 κερδήσω· Καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ
illam quæ *per fidem* Christi, *illam* quæ ex Deo *justitiam* in fide: Ad cogno-
10 τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ Θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει· Τοῦ γνῶ-
scendum illum, & virtutem resurrectionis ejus, & *communionem* passionum
ναι αὐτὸν, καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, (ε) καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων
illius, configuratus morti ejus: Si quomodò occurram ad resurrectionem
11 αὐτοῦ, (ζ) συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ· Εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν
mortuorum. Non quòd jam acceperim, aut jam perfectus sim: sequor autem, si &
12 (η) τῶν νεκρῶν. Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ ἤδη τετελείωμαι· διώκω δὲ, εἰ καὶ
comprehendam, in quo & comprehensus sum à Christo Jesu. Fratres,
13 καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην (θ) ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. Ἀδελφοὶ,
ego *meipsum* non arbitror comprehendisse: unum autem, (quæ quidem retrò obli-
ἐγὼ ἐμαυτὸν (ι) οὐ λογίζομαι κατειληφέναι· ἓν δὲ, (τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθα-
viscens, *iis* quæ verò *ante extentus*,) Ad *scopum* persequor, ad
νόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος,) Κατὰ σκοπὸν διώκω, (κ) ἐπὶ 14
bravium supernæ vocationis Dei in Christo Jesu. *Quotquot* ergò perfecti,
τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι οὖν τέλειοι, 15
hoc sentiamus: & si quid aliter sapitis, & hoc Deus vobis revelabit.
τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει.
Veruntamen ad quod pervenimus, eâdem *incedere* regulâ, idem *sapere.*
Πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ (λ) στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν. 16
Imitatores mei estote, fratres, & observate ita *ambulantes*, sicut
Συμμιμηταί μου γίνεσθε ἀδελφοὶ, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς 17
habetis *exemplum nos.* Multi enim ambulant, quos sæpè dicebam vobis, (nunc autè &
ἔχετε τύπον ἡμᾶς. Πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, (νῦν δὲ καὶ 18
flens dico,) inimicos crucis Christi: Quorum finis interitus, quorum deus
κλαίων λέγω,) τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ· Ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς 19
venter, & gloria in confusione ipsorum, *illi* terrena *sapientes.* Nostra enim *ad-*
ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. Ἡμῶν γὰρ τὸ πο- 20
ministratio in cœlis est, *ex quo* etiam Salvatorem expectamus Dominum Jesum
λίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦν
Christum: Qui reformabit corpus humilitatis nostræ, *ad esse illud* con-
Χριστόν· Ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως (μ) ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμ- 21
figuratum corpori *gloriæ* suæ, secundùm operationem *posse eum & subjicere*
μορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι
sibiipsi omnia.
(ν) ἑαυτῷ τὰ πάντα.

CAP. IV. δ'.

Itaque, fratres mei *dilecti* & *exoptati*, gaudium & corona mea, sic
ς' Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, (α) οὕτω 1
state in Domino, *dilecti.*
στήκετε ἐν Κυρίῳ, ἀγαπητοί.

MS.A. (β) Κατὰ *ζῆλος, (γ) ἄμεμπτος. ἅτινα (δ) Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, (ε) καὶ κοινωνίαν (ζ) συμμορφιζόμενος (η) τῆς ἐκ νεκρῶν. (θ) ὑπὸ Χριστοῦ (ι) οὔπω (κ) εἰς τὸ (λ) στοιχεῖν. Συμμιμηταί (μ) ἡμῶν, σύμμορφον (ν) αὐτῷ Κεφ. δ'. MS.A. (α) οὕτως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]

[illegible]

1 [illegible]

Quanquam esset mihi fiducia etiam in carne. Si quis enim arbitratur fiduciam suam habere in carne, ego magis habeo? 4
Circumcisus natus octo dies, ex cognatione Israel, ex tribu Benjamin, Hebræus Hebræorum filius: secundùm legem Pharisæus: 5
Zelo persecutor Ecclesiæ: & quoad justitiam legis, sine crimine fui. 6
Sed hæc, quæ fuerunt mihi copia, inopiam existimavi propter Christum. 7
Enimverò existimo hæc omnia inopiam esse præ dignitate scientiæ Jesu Christi Domini mei, propter quem omnia amisi & pro stercore habui, ut Christum lucrifaciam; 8
Utque reperiar in eo non habens propriam justitiam illã quæ est ex lege, sed eam quæ ex fide Christi, quæ est justitia quæ ex Deo est. 9
Ut per eam cognoscã Jesum, & virtutem resurrectionis ejus, ac particeps fiam passionum ejus, & conformis fiam morti ipsius. 10
Si fortè possim pervenire ad resurrectionem illam, quæ est ex mortuis. 11
Non jam comprehendi, aut jam perfectus sum: sed curro, ut fortassis assequar id propter quod me est assecutus Jesus Christus. 12

Quotidiè. 6.

Fratres mei, ego de meipso non cogito me assecutum fuisse. Unum autem scio, quòd quæ à tergo sunt, dem oblivioni; ad ea verò quæ à fronte sunt, me extendam: 13
Et decurram ad metam, ut obtineam palmam supernæ vocationis Dei per Jesum Christum. 14
Quotquot igitur perfecti sunt, hæc sentiant; & si quid aliter sentitis, & hoc Deus revelabit vobis. 15
Veruntamen id ad quod pervenimus, eâdem perficiamus semitâ, eâdémque concordiâ. 16
Estote mihi conformes, fratres mei; & considerate eos qui sic incedunt, juxta similitudinem quam in nobis videtis. 17
Sunt enim multi qui aliter incedunt, de quibus pluries locutus sum vobis, nunc autem flens dico, qui infensi sunt cruci Christi: 18
Quorum finis perditio est, quorum deus venter eorum est: & gloria eorum, dedecus ipsorum: quorum cogitatio in terra versatur. 19
Nostrum autem exercitium in cœlis est, & indè expectamus nostrum Servatorem, Dominum nostrum Jesum Christum: 20
Qui quidem transfigurabit corpus humilitatis nostræ, ut fiat in similitudinem corporis gloriæ suæ, pro maxima virtute sua, quâ omnia subjecta sunt ei. 21

CAP. IV.

PRoindè fratres mei dilecti & charissimi, gaudium meum, & corona mea; sic state in Domino nostro, dilecti mei. 1

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወእመሰ ፡ በሥጋየ ፡ እትዌከል ፡ አነ ፡ ወዘኒ ፡ ይሴፈው ፡ ካልእ ፡ ትውክልተ ፡ በሥጋሁ ፡ አን
5 ሰ ፡፡ ዘእምግዝረት ፡ ዘበሰምንት ፡ ሕዝበ ፡፡ እስራኤል ፡ ነገደ ፡ ብንያም ፡ ዕብራዊ ፡ ዘእ
6 ምዕብራዊያን ፡ ወበሕጉሰ ፡ ፈሪሳዊ ፡፡ ወበቅንአት ፡ ስደድኩ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ በጽድ
7 ቀ ፡ ኦሪት ፡ ንጹሐ ፡ ከዊንየ ፡፡ ዝኩ ፡ ረባሕየ ፡ አብደርኩ ፡ እሕጉሎ ፡ በእንተ ፡ ክርስ
8 ቶስ ፡፡ ወባሕቱ ፡ ኵሎ ፡ ሓሰረ ፡ ረሰይኩ ፡ እስመ ፡ አብደርኩ ፡ ፍቅረ ፡ ክርስቶስ ፡ ኢየ
ሱስ ፡ እግዚእነ ፡፡ ዘበእንቲአሁ ፡ ገደፍኩ ፡ ኵሎ ፡ ወረሰይክዎ ፡ ከመ ፡ እደው ፡ መሰለ ፡
ወከመ ፡ ኵስሕ ፡ ከመ ፡ እርብሖ ፡ ለክርስቶስ ፡፡

Etsi in corpore meo confiderem ego: nam si quisque alius expectet fiduciam in carne sua, etiam ego, 4
Qui ex circumcisione octavo die, gente Israelis, tribu Benjam, Hebræus ex Hebræis, & secundùm legem Pharisæus, 5
Et in zelo persequutus sum Domum Christianorum, in justitia legis purus existens, 6
Illud lucrum meum elegi perdere propter Christum. 7
Quin etiam omnia in contemptu posui, quia elegi amorem Christi Jesu Domini nostri: propter quem abjeci omnia, & æstimavi ea sicut transitoriam imaginem, & sicut purgamentum, ut lucrifaciam Christum, 8

Versio VULGATA LATINA.

4 Quanquam ego habeam confidentiam & in carne. Si quis alius videtur confide-
5 re in carne, ego magis, Circumcisus octavo die, ex genere Israël, de tribu Ben-
6 jamin, Hebræus ex Hebræis, secundùm legem Pharisæus, Secundùm æmulatio-
nem persequens Ecclesiam Dei, secundùm justitiam, quæ in lege est, conversatus
7 sine querela. Sed quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christum
8 detrimenta. Veruntamen existimo omnia detrimentum esse, propter eminentem
scientiam Jesu Christi Domini mei: propter quem omnia detrimentum feci, &
9 arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam, Et inveniar in illo, non habens
meam justitiam, quæ ex lege est, sed illam, quæ ex fide est Christi Jesu: quæ
10 ex Deo est justitia in fide. Ad cognoscendum illum, & virtutem resurrectio-
11 nis ejus, & societatem passionum illius: configuratus morti ejus: Si quo modo
12 occurram ad resurrectionem, quæ est ex mortuis. Non quòd jam acceperim, aut
jam perfectus sim: sequor autem, si quomodò comprehendam in quo & com-
13 prehensus sum à Christo Jesu. Fratres, ego me non arbitror comprehendisse.
Unum autem, quæ quidem retrò sunt obliviscens, ad ea verò quæ sunt priora
extendens meipsum, Ad destinatum persequor, ad bravium supernæ vocationis 14
Dei in Christo Jesu. Quicunque ergò perfecti sumus, hoc sentiamus: & si quid 15
aliter sapitis, & hoc vobis Deus revelabit. Veruntamen ad quod pervenimus, 16
ut idem sapiamus; & in eadem permaneamus regula. Imitatores mei estote, 17
fratres, & observate eos qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram. Multi 18
enim ambulant, quos sæpè dicebam vobis (nunc autem & flens dico) inimicos
crucis Christi: Quorum finis interitus: quorum deus venter est: & gloria in 19
confusione ipsorum, qui terrena sapiunt. Nostra autem conversatio in cœlis est: 20
unde etiam Salvatorem expectamus Dominum nostrum Jesum Christum, Qui re- 21
formabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ, secun-
dùm operationem, quâ etiam possit subjicere sibi omnia.

CAP. IV.

ITaque fratres mei charissimi & desideratissimi, gaudium meum, & corona mea: 1
sic state in Domino, charissimi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* مع ان لي انا ثقة بالبدن. فاي احد اخر ظن انه واثق بالبدن. فانا اولي بذلك * ذو ختانة 4
في اليوم الثامن. من جنس اسرائيل من قبيلة بنيامين. عبراني من عبرانيين * فريسي كما 5
يختص بالشريعة * مضطهد الكنيسة مما يختص الغيرة. صاير في العدل الذي في الشريعة بلا 6
معاب * . قراءة الجمعة من الجمعة العشرين * لكن تلك التي كانت لي فوايد حسبتها 7
من اجل المسيح خسران * بل واحسبها انها كلها خسران كانت. من اجل فوق جلالة معرفة 8
ربي يسوع المسيح. الذي من اجله خسرت كل الاشياء. واحسبها انها قشرين لاربح المسيح. تم
* واوجد فيه ليس لي عدلي الذي من الشريعة. بل العدل الذي من امانة المسيح. العدل 9
الذي من الله في الايمان * ان اعرفه وقوة قيامته. وشركة الامه. مصورا بموته معه * فلعلي 10 11
اصل الي الانبعاث الذي من الموتي * وليس اني قد اخذت فيما سلف. او قد كملت فيما يوسعي. 12
بل انا احاضر سعيا ان وصلت في السعي الذي قد خلفني فيه يسوع المسيح * ايها الاخوة انا 13
ما احسب ذاتي اني قد نلت شيا. او اخذت سوي شي واحد. اني متناسي التي وراء. * وممتد
الي التي قدام * احاضر عدوا بقصد باهب الي اشارة راية دعوة الله العليا بيسوع المسيح * فما 14 15
معشر الكاملين فلنعتقد هذا. وان اعتقدتم شيا غير اخر فالله سيعلن لكم وهذا * بل الشي 16
الذي قد بلغنا اليه فلنرض بذلك المقدار بعينه ونعتقد ذاك نفسه * ايها الاخوة تشبهوا 17
وترقبوا الذين يتصرفون هكذا. كما كنا نحن لكم رسما * لان كثيرين يسلكون الذين قد 18
ذكرتهم لكم دفعات كثيرة. والان اذكرهم باكيا على اعداء صليب المسيح * الذين نهايتهم 19
هلكة. الذين الاههم البطن. وشرفهم خزيهم. الذين يرون روايات ارضية. تم * قراءة في
خمسة وعشرين من تشرين الثاني * لان تصرفنا في السماوات هو التي منها ننتظر 20
مخلصنا الرب يسوع المسيح * الذي ينقل شكل جسد مذلتنا الي ان يصير هو بعينه 21
مساوي لصورة جسد مجده. كما يختص بالفعل الذي يقتدر عليه هو. ويخضع له الكل *

* الفصل الرابع *

* فلذلك يا اخوتي الاحباء والمشوق اليهم. 1
يا فرحي واكليلي. هكذا قفوا في امانة الرب يا احبائي *

Quanquam ego habeam fiduciam in 4
carne. Quisquis enim alius putat se
confisum in carne, in hoc ego præcello:
Circuncisus octavo die, ex genere Israe- 5
lis, de tribu Benjamin, Hebræus ex He-
bræis, Pharisæus quod attinet ad legem:
Persequens ecclesiam, quod pertinet ad 6
zelum: factus in justitia quæ est in Lege,
sine reprehensione.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ.

Sed ea quæ mihi erant lucra, jacturam 7
duxi propter Christum Quinetiam ea 8
omnia duco fuisse jacturam, propter emi-
nentiam nobilitatis cognitionis Domini
mei Jesu Christi: propter quem rerum
omnium jacturam feci, easque fæcem esse
duco, ut Christum lucrifaciam: Finis.
Et comperiar in eo non habens justitiam 9
meam quæ est ex Lege, sed justitiam quæ
est ex fide Christi, justitiam quæ est ex
Deo per fidem. Ut cognoscam eum, & 10
vim resurrectionis ipsius, & communio-
nem passionum ipsius, conformatus per
mortem ejus cum ipso: Ut fortè perve- 11
niam ad resurectionem quæ est ex mor-
tuis. Non quòd apprehenderim antehac, 12
aut jam dudum perfectus sim: sed ego
cursum curro, si quo modo *perveniam*
per cursum in quo substituit me Jesus
Christus. O fratres, ego non reputo me- 13
ipsum aliquid jam obtinuisse aut susce-
pisse, præter rem unam: quòd scilicet
obliviscens ea quæ retro sunt, & tendens
ad ea quæ sunt antè, Curro cursum cum 14
proposito obviam eunte signo vexilli vo-
cationis Dei supernæ, per Jesum Christũ.
Eia igitur omnes perfecti, sentiamus hoc: 15
quòd si quid aliter sentitis, hoc etiam
vobis Deus revelabit. Re tamen, quam 16
jamus jam assecuti, contenti simus eâ-
dem illa in mensura, ipsamquemet sen-
tiamus. O fratres, imitamini & obser- 17
vate eos qui ita se gerunt, quemadmo-
dum fuimus nos vobis exemplo. Multi 18
enim incedunt quorum mentionem sæpè
jam feci vobis et nunc mentionem facio,
deflens inimicos crucis Christi. Quo- 19
rum finis est interitus: quorum Deus,
venter: & quorum gloria, confusio ipso-
rum: qui sentiunt opiniones terre-
nas. Finis.

Lectio ad vigesimam quintam *diem* Novembris.

Nam conversatio nostra in cœlis est, è 20
quibus expectamus Salvatorem nostrum
Jesum Christum. Qui mutabit speciem 21
corporis humilitatis nostræ quatenus
illud ipsum fiat æquale formæ corporis
gloriæ suæ, per efficacitatem quam ipse
potest, & omnia subjiciuntur illi.

CAP. IV.

QUapropter O fratres mei dilecti & 1
exoptati, O gaudium meum & corona
mea, ita state in fide Domini, O di-
lecti mei.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

9 ወእኩን ፡ ቦቱ ፡ እንዘ ፡ አልብየ ፡ ጽድቀ ፡ ኦሪት ፡ ዘእንበለ ፡ ጽድቀ ፡ ሀይማኖተ ፡ ክርስቶ
10 ስ ፡ ዘእምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጽድቀ ፡፡ ከመ ፡ ኣእምሮ ፡ በሃይማኖቱ ፡ ወኃይለ ፡ ተ
11 ንሣኤቱ ፡ ወእሳተፎ ፡ በሕማሙ ፡ ወእትሜሰሎ ፡ በሞቱ ፡፡ እመቦ ፡ ከመ ፡ እድምዮ ፡ እ
12 ም ፡ ይትነሥኡ ፡ ምዉታን ፡፡ አኮ ፡ ወዳእኩ ፡ ነሣእኩ ፡ ወወዳእኩ ፡ ሰለጥኩ ፡ ብ
ሂልየ ፡፡ እዴግን ፡ ደእሙ ፡ ለእመ ፡ እረክብ ፡ ዘቦተ ፡ ነሥኡነ ፡ ኀበ ፡ ክርስቶስ ፡፡
13 አኃዊነ ፡ ሲተሰ ፡ ይመስለኒ ፡ ዓዲየ ፡ ሊነሣእኩ ፡፡ እስመ ፡ ዘድኅሬየ ፡ እረስዕ ፡ ወቅድ
14 ሜየ ፡ እሜልእ ፡፡ እዴግን ፡ ከመ ፡ ሰብእ ፡ ዓይን ፡ ለጽዋዓ ፡ እምላዕሉ ፡ ዘእምኀበ ፡
15 እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ኵልክሙ ፡ ፍጹማን ፡ ዘንተ ፡ ንሔሊ ፡
16 ወእመኒ ፡ በበዕደ ፡ ዘትሔልዩ ፡ ኪያሁኒ ፡ ይከሥት ፡ ለክሙ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወበ
17 ሕቱ ፡ ውስተ ፡ ዘበጻሕነ ፡ ምዕረ ፡ ናጥብዕ ፡፡ ኪያየ ፡ ተመሰሉ ፡ አኃዊነ ፡ ወተዓቀብ
18 ዎሙ ፡ ለእለ ፡ ከማዝ ፡ የሐውሩ ፡ ዘከመ ፡ ርኢክሙነ ፡፡ እስመ ፡ ብዙኃን ፡ የሐውሩ ፡
ዘከመ ፡ እብለክሙ ፡ ዘልፈ ፡ ወይእዜኒ ፡ ገሃደ ፡ እነግረክሙ ፡ ለጸላእተ ፡ መስቀለ ፡ ክር
19 ስቶስ ፡፡ ዘደኃሪቶሙ ፡ ለሕርትምና ፡ እለ ፡ ከርሦሙ ፡ ያመልኩ ፡ ወክብሮሙ ፡ ኃሳ
20 ሮሙ ፡ እለ ፡ ይሔልዩ ፡ ዘውስተ ፡ ምድር ፡፡ ወለነሰ ፡ ውስተ ፡ ሰማያት ፡ ሀገርነ ፡፡ ዘኪ
21 ያሁ ፡ ንፀንሕ ፡ መድኃኒነ ፡ ኢየሱስ ፡ እግዚእነ ፡፡ ዘተመሰለ ፡ በሥጋነ ፡ ትሑት ፡ ወለብ
ሰ ፡ ስብሐቲሁ ፡ ሥጋነ ፡ ከመ ፡ ረድኤቱ ፡ ከመ ፡ ይግንይ ፡ ሎቱ ፡ ኵሉ ፡፡

0

1 ወይእዜኒ ፡ አኃዊነ ፡ ፍቁራን ፡ ፍሥሓነ ፡ ወአክሊልነ ፡ ከማዝ ፡ ቁሙ ፡ በእግዚ
እነ ፡ ኣኃዊነ ፡፡

Et sim in eo non habens justitiam legis, sed justitiam fidei Christi, quæ à Deo 9
justitia est: Ut cognoscam eum in fide ejus in virtute resurrectionis ejus, & 10
communicem cum eo in passione ejus, & similis fiam ei in morte ejus, Si 11
ita fiat ut consequar eum quando suscitabuntur mortui. Non adhuc accepi 12
& adhuc perfectus sum dum loquor: persequar tamen si obtineam id *quo nos ferunt*
ad Christum. Fratres nostri, mihi videtur quòd adhuc non accepi. Quia 13
quæ post me sunt, obliviscor, & quæ *à fronte sunt mihi, impleo: persequar ut* 14
explorator vocationem ejus è suprà, quæ à Deo per Jesum Christum. Quotquot 15
ex vobis perfecti sunt, hoc sentiamus: & si sit aliud quod sentitis, illud reve-
labit vobis Deus. Veruntamen in eo ad *quod pervenimus semel, confirmemur.* 16
Mihi similes estote, fratres nostri, & observate eos qui sic incedunt, sicut vi- 17
distis nos. Quia multi incedunt, quemadmodum dixi vobis semper, & nunc 18
quidem manifestè annuntio vobis, hostes esse crucis Christi: Quorum finis in 19
perditionem, qui ventres eorum colunt, & gloria eorum turpitudo eorum, qui
curant quæ sunt in terra. Et nobis in cœlis est civitas nostra, qui ipsum 20
expectamus Servatorem nostrum Jesum Dominum nostrum: Qui transformatus 21
fuit in corpore nostro humili, & induit gloriâ ejus corpus nostrum, sicuti adjuto-
torio ejus, ut subjiceret sibi omnia.

CAP. IV.

ET nunc fratres nostri dilecti, gaudium nostrum, & corona nostra, ita state 1
in Domino nostro, fratres nostri.

Euodiam rogo; & Syntychen deprecor, idipsum sapere in Do-
2 (β) 'Ευωδίαν παρακαλῶ, καὶ Συντύχην παρακαλῶ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυ-
mino. Etiam rogo & te, *socie* germane, *opitulare eis*
3 ρίῳ. (γ) Καὶ ἐρωτῶ καί σε, (δ) σύζυγε γνήσιε, συλλαμβάνου αὐταῖς
quæ in Evangelio *simul certârunt mihi*, cum *&* Clemente, &
αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος, καὶ τῶν
cæteris *cooperantibus* meis, quorum nomina in libro vitæ. Gaudete in Do-
4 λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. Χαίρετε ἐν Κυ-
mino semper: iterùm dico; Gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus
5 ρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, Χαίρετε. Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν
hominibus: Dominus propé. Nihil soliciti sitis, sed in omni
6 (ε) ἀνθρώποις· ὁ Κύριος ἐγγύς. Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ
oratione & obsecratione, cum gratiarum actione, petitiones vestræ innotescant
προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας, τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω
apud Deum. Et pax Dei *superans* omnem sensum,
7 πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ ἡ εἰρήνη (ζ) τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν,
custodiat corda vestra, & intelligentias vestras in Christo Jesu. Re-
8 φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ 'Ιησοῦ. Τὸ λοι-
liquùm, fratres, quæcunque sunt vera, quæcunque *honesta*, quæcunque justa, quæcunque
πὸν, ἀδελφοὶ, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα
pura, quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ, si qua virtus, *&* si qua laus,
ἁγνὰ, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ, καὶ εἴ τις ἔπαινος,
hæc cogitate. Quæ & didicistis, & accepistis, & audistis, & vi-
9 ταῦτα λογίζεσθε. Ἃ καὶ ἐμάθετε, καὶ παρελάβετε, καὶ ἠκούσατε, καὶ εἴ-
distis in me, hæc agite: & Deus pacis erit vobiscum. Ga-
10 δετε ἐν ἐμοὶ, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. 'Ε- Ζ'
visus sum autem in Domino *magnoperè*, quoniam *jam* aliquando *revirnistis* pro me
χάρην δὲ ἐν Κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ
sentire: *in quo* & sentiebatis, *opportunitate carebatis* autem. Non *quòd* propter pe-
11 φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. Οὐχ ὅτι καθ' ὑ-
nuriam dico: ego enim didici, in quibus sum, *contentus ipse* esse. Scio *autem*
στέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμι, αὐτάρκης εἶναι. Οἶδα (η) 12
humiliari, scio & abundare: (*in omni* & in omnibus institutus sum,) &
ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· (ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι,) καὶ
satiari, & esurire, & abundare, & penuriam pati: Omnia
χορτάζεσθαι, καὶ πεινᾷν, (θ) καὶ περισσεύειν, καὶ ὑστερεῖσθαι· Πάντα 13
possum in eo *corroborante* me *Christo*. Veruntamen *pulchrè* fecistis commu-
ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί (ι) με Χριστῷ. Πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοι- 14
nicantes meæ tribulationi. Scitis autem & vos, Philippenses, quòd
νωνήσαντές μου τῇ θλίψει. Οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι 15
in principio Evangelii, quando *exii* à Macedonia, nulla mihi Ecclesia
ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία
communicavit in rationem *dationis* & *acceptionis*, *si non* vos soli: Quia &
ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι· Ὅτι καὶ 16
in Thessalonicam & semel & bis in usum mihi misistis. Non
ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ (κ) δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε. Οὐχ 17
quia quæro *donum*, sed requiro fructum abundantem in ra-
ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, (λ) ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λό-
tionem vestram. *Accepi* autem omnia, & abundo: repletus sum *ac-*
γον ὑμῶν. 'Απέχω δὲ πάντα, καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι (μ) δεξάμε- 18
cipiens ab Epaphrodito *ea quæ* à *vobis*, odorem suavitatis, hostiam acceptam, *be-*
νος παρὰ 'Επαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐ-
neplacentem Deo. *At* Deus meus impleat *omnem usum* vestrum secundùm
άρεστον τῷ Θεῷ. Ὁ δὲ Θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ 19
divitias suas in gloria, in Christo Jesu. *At* Deo, & Patri
(ν) τὸν πλοῦτον αὐτοῦ ἐν δόξῃ, ἐν Χριστῷ 'Ιησοῦ. Τῷ δὲ Θεῷ, καὶ πατρὶ 20
nostro gloria in secula seculorum. Amen.
ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

MS. A. (β) Εὐοδίαν (γ) Ναὶ (δ) γνήσιε σύνζυγε, (ε) τοῖς ἀνθρώποις· (ζ) τοῦ Χριστοῦ ἡ (η) καὶ (θ) περισσούειν (ι) με. Πλὴν (κ) δὶς τὴν (λ) ἀλλὰ (μ) δεξάμενος τὰ παρ' ὑμῶν, (ν) τὸ πλοῦτος

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]

Euodiam rogo, & Syntichen, ut una sit eis 2
voluntas in Domino nostro. Quinetiam te 3
rogo, mi vere sodalis, ut adjuves eas, quia
ipsæ laboraverunt mecum in evangelio, unà
cum Clemente, cæterisque adjutoribus meis,
quorum nomina scripta sunt in libro vitæ.
Gaudete in Domino nostro semper, & ite- 4
rum dico, Gaudete. Et mansuetudo vestra 5
innotescat omnibus. Dominus noster pro-
pè est. De nulla re soliciti sitis, sed sem- 6
per cum oratione & obsecratione petitio-
nes vestræ innotescant coram Deo. Et pax 7
Dei quæ major est omni mente, custodiet
corda vestra, & mentes vestras in Jesu
Christo.

[illegible]

Quotidiè. 7.

8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]

Itaque fratres mei, quæcunque vera sunt, & 8
quæcunque honesta, & quæcunque justa, &
quæcunque sincera, & quæcunque amabi-
lia, & quæcunque laudabilia, denique quæ-
cunque opera gloriosa & celebranda, hæc
animo volvite. Quæ didicistis, & accepi- 9
stis, & audîstis, & vidistis in me, hæc agite,
& Deus pacis erit vobiscum. Vehementer 10
autem gavisus sum in Dño nostro, quòd rursus
cœperitis esse soliciti de me, quemadmodū
& soliciti eratis, sed non eratis compotes.
Non quòd penuriam passus sim, id dico: di- 11
dici enim ut sufficiat mihi id quod habeo,
Novi humiliari, novi & abundare in omni- 12
bus, & in omnibus exercitatus sum: tum in
satietate, tum inediâ, in copia & inopiâ:
Omnia viribus possum per Christum qui 13
me corroborat. Veruntamen benè fecistis 14
qui communicâstis oppressionibus meis.
Scitis autem & vos Philippenses, quòd in 15
principio evangelii quum exivi à Macedo-
nia, ne una quidem ex ecclesiis communica-
vit mihi in ratione accipiendi & dandi, ni-
si vos tantúm. Qui & Thessalonicam se- 16
mel & iterum necessitatem meam misistis.
Non quòd munus requiram, sed requiro ut 17
fructus multiplicentur vobis. Omnia rece- 18
pi, & abundo ac expletus sum: & accepi
quæcunque ad me misistis per Epaphrodi-
tum, odorem suavem, & hostiam acceptam
gratamque Deo. Deus autem meus sup- 19
pleat omnem indigentiam vestram secun-
dùm opulentiam suam, in gloria Jesu Chri-
sti. Deo autem Patri nostro laus & honor 20
in seculum seculorum, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 አስተበቍዐክሙ ፡ ሌዉድያን ፡ ወሲንጢኬን ፡ ከመ ፡ ትሕልዩ ፡ ዘእግዚእነ ፡፡ [እወ ፡
3 አስተበቍዐከ ፡ ለከሂ ፡ እኁየ ፡ ወመፃምርትየ ፡ ተወከፎን ፡ እለ ፡ ሠረሐ ፡ ሲተ ፡ በት
ምህርተ ፡ ወንጌል ፡ ምስለ ፡ ቀሌሜንጦስ ፡ ወቢጾሙሂ ፡ እለ ፡ አሐዱ ፡ ግብርነ ፡ እለ ፡ ተ
4 ጽሕፈ ፡ አስማቲሆሙ ፡ ውስተ ፡ መጽሐፈ ፡ ሕይወት ፡፡ ተፈሥሑ ፡ በእግዚእነ ፡ ወ
5 ከዐበ ፡ እብለክሙ ፡ ተፈሥሑ ፡፡ ከመ ፡ ይትዐወቅ ፡ ሰላጤክሙ ፡ በኀበ ፡ ኵሉ ፡ ሰብ
6 እ ፡፡ እግዚአብሔር ፡ ቅሩብ ፡፡ ሊትሐልዩ ፡ ወሊመንተ ፡ ጸልዩ ፡ በኵሉ ፡ ጊዜ ፡ ወሰ
አሉ ፡ እንዘ ፡ ተአኵቱ ፡ ንግሩ ፡ ስእለተክሙ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡፡

Rogo vos Evodian & Syntichen, ut cogitetis quæ sunt Domini nostri. Etiam 2
rogo te inquam frater mi & socie mi, ut recipias eas quæ laborârunt mecum 3
in doctrina evangelii, cum Clemente, & reliquis etiam adjutoribus, quorum no-
mina scripta sunt in libro vitæ. Gaudete in Domino nostro, & iterum dico 4
vobis, Gaudete: Ut manifesta fiat auctoritas vestra apud omnes homines. De- 5
us prope est. Ne soliciti sitis omninò, orate in omni tempore, & rogate, & 6
gratias agentes pronuntiate supplicationes vestras ad Deum.

Versio VULGATA LATINA.

2
3 Evodiam rogo, & Syntychen deprecor, idipsum sapere in Domino. Etiam ro-
go & te, germane compar, adjuva illas, quæ mecum laboraverunt in Evangelio
cum Clemente, & cæteris adjutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitæ.
4 Gaudete in Domino semper: iterùm dico; Gaudete. Modestia vestra nota sit
5 omnibus hominibus: Dominus propè est. Nihil soliciti sitis: sed in omni
6 oratione, & obsecratione, cum gratiarum actione, petitiones vestræ innotescant
7 apud Deum. Et pax Dei, quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda ve-
8 stra, & intelligentias vestras, in Christo Jesu. De cætero, fratres, quæcunque
sunt vera, quæcunque pudica, quæcunque justa, quæcunque sancta, quæcunque
amabilia, quæcunque bonæ famæ, siqua virtus, siqua laus disciplinæ, hæc cogi-
9 tate. Quæ & didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me, hæc agite:
10 & Deus pacis erit vobiscum. Gavisus sum autem in Domino vehementer, quo-
niam tandem aliquandò refloruistis pro me sentire: sicut & sentiebatis: occu-
pati autem eratis. Non quasi propter penuriam dico: ego enim didici, in qui- 11
bus sum, sufficiens esse. Scio & humiliari, scio & abundare; (ubique & in 12
omnibus institutus sum,) & satiari, & esurire; & abundare, & penuriam pati. 13
Omnia possum in eo, qui me confortat. Veruntamen benè fecistis, communi- 14
cantes tribulationi meæ. Scitis autem & vos Philippenses, quòd in principio 15
Evangelii, quando profectus sum à Macedonia, nulla mihi Ecclesia communi-
cavit in ratione dati & accepti, nisi vos soli: Quia & Thessalonicam semel 16
& bis in usum mihi misistis. Non quia quæro datum, sed requiro fructum 17
abundantem in ratione vestra. Habeo autem omnia, & abundo: repletus sum, 18
acceptis ab Epaphrodito quæ misistis, odorem suavitatis, hostiam acceptam, pla-
centem Deo. Deus autem meus impleat omne desiderium vestrum, secundùm 19
divitias suas, in gloria in Christo Jesu. Deo autem & Patri nostro gloria in se- 20
cula seculorum: Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 * وأسألك يا اوديا • واطلب اليك يا سنتيسين ان تعتقدا الراي نفسه واحدا في امانة الرب •
3 * نعم واسألك يا سيزيجا المصافي ان تعاضدهما • اللتان جاهدتا معي في البشارة مع اكليمنطس
وباقي مساعدي الذين اسماؤهم في مصحف الحياة • * قراءة لاحد الشعانين *
4 5 * افرحوا بالرب دائما • واقول افرحوا ايضا * وليعرف دعتكم عند جميع الناس • الرب قريب *
6 7 * فلا تهتموا بشي • بل فليعرف مسألتكم عند الله في كل صلاة وطلبة بشكر * وسلامة الله التي
8 تستولي على كل عقل تحرس قلوبكم وفطنتكم بيسوع المسيح * فمنذ الآن ايها الاخوة كل
ما هي حق • كل ما هي مهذبة • كلما هي مقسطة • كلما هي قديسة • كل ما هي مأمون • كلما هي
9 ممدوحة • ان ملكتم فضيلة • وان حويتم مدحا • فيها فكروا واياها تذكروا * والمناقب التي
تعلمتموها وتسلمتموها وسمعتموها ورايتموها في اعملوها • وإله السلامة يكون معكم امين *
10 * قراءة الاثنين من الجمعة الحادية والعشرين بعد العنصرة • * وقد فرحت من اجل
الرب فرحا عظيما • لانكم بعد مدة سلفت عشتم فيها • انبعث نظاركم بان تعطفوا من
11 اجلي ما فطنتم به اذ تيسر لكم * ليس اني اقول عن اعواز • لانني انا قد تعلمت ان اكون
12 في الامور التي احصل فيها قنوعا * اعرف ان اتواضع • واعرف ان افضل في كل وقت • وفي كل
13 شي قد تعلمت الموافق • وان اشبع واجوع • وافضل وانقص * واقتدر على كل شي بالمسيح
14 15 المؤيد اياي * بل قد عملتم عملا محمودا • اذ اشتركتم معي في حزني * وانتم تعلمون
ايها الفيلبيسيون ان في مبداء البشارة لما خرجت من بلد مكدونية لم يشاركني ولا واحدة
16 من الكنائس في حال اعطاء واخذ الا انتم وحدكم * لانكم في مدينة تسالونيكية • ارسلتم
17 الي مرة ومرتين حاجتي * ولست اطلب العطية • بل اطلب الثمر المتكاثر لنطقكم *
18 * وقد استوفيت كل شي وفضل عني • وقد تمليت من ابافروديطوس بالاشياء الواردة منكم
19 نسيم طيب الرائحة • ضحية مقبولة مرضية لله حسنا * فالاهي يتمم كافة حاجتكم بغناه في
20 المجد بيسوع المسيح * والحمد لله وابينا الى اباد الدهور امين *

Te quoq; rogo O Euodia, teq; deprecor O 2
Syntychen, ut unam eandemque sentiatis
opinionem de fide Domini. Imò te etiam 3
rogo O candide Syzyga, ut utramque
adjuves, quæ mecum certârunt in Evan-
gelio unà cum Clemente & cæteris adju-
toribus meis, quorum nomina sunt in li-
bro vitæ.

Lectio pro Dominica Palmarum.

Gaudete in Domino semper, & iterum 4
dico gaudete. At nota sit mansuetudo 5
vestra apud omnes homines. Dominus
propè est: De nulla ergò re soliciti sitis: 6
sed innotescant petitiones vestræ apud
Deum in omni oratione & obsecratione
cum gratiarum actione. Et pax Dei 7
quæ superat omnem intellectum, custodi-
et corda vestra & mentes vestras in
Jesu Christo. Posthac igitur O fratres, 8
quæcunque sunt vera, quæcunque sunt
honesta, quæcúnque sunt justa, quæ-
cunque sunt sancta, quæcunque sunt
optabilia, quæcunque sunt laudabilia:
siquam habetis virtutem, siqua laude
præditi estis, ea cogitate, eaque memoriâ
pervolvite. Et monumenta quæ didicistis. 9
& accepistis, & audistis, ac vidistis in
me, facite: Et Deus pacis erit vo-
biscum, Amen.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ primæ post Pentecosten.

Gavisus sum autem propter Dominum 10
gaudio magno, quòd post intervallum
elapsum quo vixistis, repullulavit cura
vestra, eundem in me animũ adjicientes,
qualem adjecistis quando fuit vobis op-
portunũ. Non quòd de egestate loquar: nam 11
ego didici rebus, in quibus sum, esse con-
tentus. Novi deprimi, & novi abundare 12
omni tempore: & in omnibus rebus di-
dici quod consentaneum est, & saturari,
& esurire, & abundare, & penuriam
pati: Et omnia possum per Christũ qui me 13
corroborat. Sed opus laudandum fecistis, 14
communicantes mecum in afflictione
mea. Vos autem nôstis O Philippenses, 15
initio annuntiationis quando egressus
sum è regione Macedoniæ, ne unam qui-
dem ex Ecclesiis communicâsse mihi in
ratione dandi & accipiendi, præter vos
solos. Vos enim in urbe Thessalonicâ misi- 16
stis mihi semel et iterum egestatem meam.
Neq; verò donum requiro, sed requiro fru- 17
ctum abundantem pro locutione (i. ra-
tione ac defensione) vestrâ. Jam autem 18
accepi omnia, & superfuere mihi: &
fruitus sum per Epaphroditum rebus quæ
provenerunt à vobis, odore suaveolenti,
victimâ acceptâ, Deo sanè gratâ. Quare 19
Deus meus impleat omnem egestatem ve-
stram opulentiâ suâ, in gloria, per Jesum
Christum. Deo autem ac Patri nostro 20
gloria ad æterna secula, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወሰላም ፡ እግዚአብሔር ፡ እንተ ፡ ኵሉ ፡ ባቲ ፡ ታጸንዖ ፡ ለልብክሙ ፡ ወሕሊናክሙ ፡ በ
8 ክርስቶስ ፡ ኢየሱስ፡፡=፡ ወይእዜኒ ፡ አኀዊነ ፡ ኵሉ ፡ ዘርትዕ ፡ ወዘንጹሕ ፡ ወዘጽድቅ ፡
9 ወዘሠናይ ፡ ወዘፍቅር ፡ ወዘመደሐር ፡ ዘይደሉ ፡ ወዘይትአኰት፡፡ ኪያሁ ፡ ሐልዩ፡=፡ ዘተ
መሀርክሙ ፡ ዘተመጠውክሙ ፡ ወዘሰማዕክሙ ፡ ወዘርኢክሙ ፡ በኀቤየ ፡ ኪያሁ ፡ ግበሩ ፡
10 ወአምላከ ፡ ሰላም ፡ የሃሉ ፡ ምስሌክሙ፡፡=፡ ገ ተፈሥሑ ፡ በእግዚእነ ፡ ፈድፋ
11 ደ ፡ እስመ ፡ ዘአነ ፡ እሔሊ ፡ ትሔልዩ ፡ ወትካዘክሙሂ ፡ አኮ ፡ ኀጢአት፡=፡ እብል ፡ ባሕ
12 ቱ፡=፡ አንሰ ፡ አአምር ፡ ዘከመ ፡ ክሃሊ ፡ ላነ ፡ ተፅናሰሂ ፡ ወተደልዎሂ ፡ በኵሉ ፡ ውስተ፡
13 ኵሉ፡ ለመድኩ ፡ ረኃበሂ ፡ ወጸጊበሂ ፡ ሕማመሂ ፡ ወተፈሥሐሂ፡=፡ ኵሉ ፡ እክል ፡ በ
14 ዘ ፡ ውእቱ ፡ ያክሀለኒ፡=፡ ወባሕቱ ፡ ሠናየ ፡ ገበርክሙ ፡ ዘተሳተፍክሙ ፡ በሕማም
15 የ፡=፡ ታአምሩ ፡ አንትሙኒ ፡ ሰብአ ፡ ፊልጵሲዩስ ፡ በቀዳሚ ፡ ትምህርት ፡ እመ ፡ ወፃእ
ክሙ ፡ እመቄዶንያ ፡ ምስሌየ ፡ ከመ ፡ ኢኀበሩ ፡ እሐዱ ፡ እምኔሆሙ ፡ እምቤተ ፡
16 ክርስቲያን ፡ ወኢበውሂበ ፡ ወኢበነሢአ ፡ ዘእንበለ ፡ ዳእሙ ፡ ባሕቲትክሙ፡፡=፡ ዓዲ ፡
17 በተሰሎንቄሂ ፡ ምዕረ ፡ ወካዕበ ፡ ፈነውክሙ ፡ ሊተ ፡ ትካዝየ፡=፡ አኮ ፡ ሀብተክሙ ፡
ፈቂድየ ፡ ዳእሙ ፡ እስመ ፡ አኀሥሥ ፡ ፍሬክሙ ፡ ዘሠምረ ፡ በሳዕሌክሙ፡፡=፡
18 ተወፈይኩ ፡ አክለኒ ፡ ወተርፈ ፡ ሰለጥኩ ፡ በዘ ፡ አብጽሐ ፡ ሊተ ፡ አፍሮዲጡ ፡ ዘእ
ምኀቤክሙ ፡ መዓዛ ፡ ሠናይ ፡ መሥዋዕተ ፡ ኅሩየ ፡ ወሥሙረ ፡ በኀበ ፡ እግዚአ
19 ብሔር፡፡=፡ ወአምላኪየ ፡ ይፌጽም ፡ ለክሙ ፡ ኵሉ ፡ መፍቅደክሙ ፡ በብዕለ ፡
20 ስብሐቲሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ ኢየሱስ፡=፡ ለእግዚአብሔር ፡ አብ ፡ ስብሐት ፡ ለዓለም ፡
ዓለም፡ አሜን፡፡=፡

Et pax Dei in qua sunt omnia, confirmabit corda vestra & cogitationes vestras 7
in Christo Jesu. Et nunc, fratres nostri, quodcunq; rectum est, quodcunq; purum, 8
& quodcunque justum, & quodcunque bonum, & quodcunque amabile, & quod-
cunque permissum est, & quodcunque decet, & quodcunque laudabile est, illud cu-
rate. Quod didicistis, quod accepistis, & quod audistis, & quod vidistis 9
apud me, illud facite, & Deus pacis sit vobiscum. Gavisus sum in Domino no- 10
stro abundanter, quia quæ ego cogito cogitatis, & solicitudo vestra non est pec- 11
catum. Veruntamen loquor, Sciens quàm potens sim in inopia & convenien- 12
tia, ubique in omnibus: consuevi esurire & satiari, affligi & gaudere. Omnia 13
possum, propterea quòd ipse potestatem dedit mihi. Sed benè fecistis quòd com- 14
municâstis in afflictione mea. Scitis vos Philippenses in principio doctrinæ 15
quum profecti estis à Macedonia mecum, quòd non communicârunt ne unus ex
illis de ecclesia, neque dando neque recipiendo nisi solummodò vos. Etiam in 16
Thessalonica semel & iterum misistis mihi necessarium mihi munus: Non do- 17
num vestrum quærenti, sed quia requiro fructum vestrum qui jucundus sit
apud vos. Accepi satis superque: expletus sum iis quæ attulit mihi 18
Aphroditus quæ ex vobis, odorem bonum, hostiam gratam & placentem apud De- 19
um. Et Deus meus implebit totum desiderium vestrum cum divitiis gloriæ Chri- 20
sti Jesu. Deo Patri gloria in seculum seculorum, Amen.

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΊΟΥΣ.

Salutate omnem Sanctum in Christo Jesu. Salutant vos qui mecum
21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ
22 fratres. Salutant vos omnes Sancti, maximè autem qui de Cæsaris domo.
ἀδελφοί. ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen.
Ἡ χάρις τοῦ (ξ) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. 23
Ad Philippenses scripta est à Roma per Epaphroditum.
(†) Πρὸς Φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης δι' Ἐπαφροδίτου. Ἐν στίχοις σν'.

MS.A. (ξ) Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν. (†) Πρὸς Φιλιππησίους.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Postulate pacem omnium Sanctorum qui 21
sunt in Jesu Christo. Postulant pacem ve- 22
stram fratres qui mecum sunt. Salutant vos
omnes Sancti, potissimùm ii qui sunt è domo
Cæsaris. Gratia Domini nostri Jesu Christi 23
sit cum omnibus vobis, Amen.

Epistola ad Philippenses è Roma scripta, missa verò per Epaphroditum,
FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 አምኁ፡ ኵሎ፡ ቅዱሳነ፡ በክርስቶስ፡ ኢየሱስ፡ አምኁክሙ፡ አኅዊነ፡ እለ፡ ኀቤየ፡፡ ኵሎ
22 ሙ፡ቅዱሳን፡ወፈድፋደሰ፡እለ፡ቂሳርያ፡ቤቶሙ፡፡ ጸጋሁ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡
23 ምስለ፡ መንፈስክሙ፡ አሜን፡፡

ለሰብእ፡ ፊልጲሲዩስ፡፡

Salutate omnes Sanctos in Christo Jesu: salutârunt vos fratres nostri qui apud 21
me sunt. Omnes Sancti, & maximè quorum domus Cæsareæ sunt. Gratia 22
Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro, Amen. 23

Philippensibus.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΠΡῸΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙ͂Σ ἘΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ.

Α'. Εὐχαριστία ὑπὲρ Κολασσαέων οἰκειωθέντων τῷ Θεῷ ἐπ' ἐλπίδι.
Β'. Εὐχὴ περὶ αὐτῶν εἰς σοφίαν πρακτικήν, εἰς δύναμιν ὑπομονῆς, σὺν εὐχαριστίᾳ τῆς οἰκειώσεως τῆς ἐν καθάρσει.
Γ'. Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ κτίσεως καὶ ἀνακτίσεως τῆς κατὰ σωτηρίαν Θεοῦ.
Δ'. Περὶ ἐθνῶν προσαγωγῆς τῆς ἐν σώματι Χριστοῦ καὶ πάθει διὰ πίστεως.
Ε'. Περὶ τῆς διὰ τῶν πόνων αὐτοῦ διδαχῆς ἀνακλητικῆς εἰς ἐπίγνωσιν Θεοῦ.
ς'. Περὶ τοῦ μὴ ὑπάγεσθαι τῇ ἀνθρωπίνῃ φιλοσοφίᾳ ἀπατηλῇ τοὺς ἐν Χριστῷ τὴν σοφίαν ἔχοντας.
Ζ'. Ὅτι ἡ πρὸς Θεὸν σωτηρία καὶ τὰ τοῦ νόμου δείκνυσι πνευματικῶς, εἰς τὸ συζῆν Χριστῷ.
Η'. Ὅτι οἱ τοῦ σαρκικοῦ νόμου τύποι τοῖς σαρκικοῖς χρήσιμοι, καὶ οὐ πνευματικοῖς τοῖς ἐν δυνάμει Θεοῦ ζῶσιν.
Θ'. Παραίνεσις περὶ καθάρσεως, ἁγιασμοῦ, φιλανθρωπίας, φιλοθεότητος, φιλομαθείας, ψαλμῳδίας, εὐφήμου εἰς Θεὸν διαγωγῆς, εὐχαριστίας.
Ι'. Τὰ πρὸς τοὺς οἰκείους ὁμονοητικῶς. ἐν ᾧ, τὰ πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους ἐμφρόνως οἰκονομικῶς.

AD COLOSSENSES EPISTOLA PAULI.

(†)Ἡ ΠΡῸΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙ͂Σ ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΑΎΛΟΥ. ΚΕΦ. Α'. Β'. Γ'.

CAP. I. α'.

PAULUS Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timo-
1 ΠΑΥ͂ΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμό-
theus frater, Eis qui in Colossis, sanctis & fidelibus fratribus in Christo:
2 θεος ὁ ἀδελφὸς, Τοῖς ἐν Κολασσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν (α) Χριστῷ·
Gratia vobis, & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gratias agimus
3 Χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. εὐχαριστοῦμεν τῷ Α'
Deo, & Patri Domini nostri Jesu Christi, semper pro vobis orantes: Au-
4 Θεῷ, καὶ πατρὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι· Ἀ-
dientes fidem vestram in Christo Jesu, & dilectionem *quæ* in omnes Sanctos,
κούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν (β) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
Propter spem *sepositam* vobis in cœlis, quam *præ*audistis in verbo
5 Διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ
veritatis Evangelii, *Pervenientis* ad vos, sicut & in universo mun-
6 τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, Τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ (γ) κό-
do: & est *fructificans*, sicut & in vobis, ex qua die au-
σμῳ· καὶ ἔστι καρποφορούμενον, (δ) καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠ-
distis & cognovistis gratiam Dei in veritate: Sicut *&* didicistis ab
7 κούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· (ε) Καθὼς καὶ ἐμάθετε ἀπὸ
Epaphra *dilecto* conservo nostro, qui est fidelis pro vobis minister
Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ (ζ) ὑμῶν διάκονος
Christi: Qui etiam *declarans* nobis vestram dilectionem in Spiritu. *Propter*
Β' τοῦ Χριστοῦ· Ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν Πνεύματι. Διὰ 8
hoc & nos ex qua die audivimus, non cessamus pro vobis orantes 9
τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι,
& postulantes, ut impleamini *agnitionem* voluntatis ejus, in omni sapientia & in-
καὶ αἰτούμενοι, ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συν-
tellectu spirituali: *Ambulare vos* dignè *Domino in omnem gratiam*, in
έσει πνευματικῇ· (η) Περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν, ἐν 10
omni opere bono fructificantes, & crescentes in *scientiam* Dei: In
παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες, καὶ (θ) αὐξανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ· Ἐν 11
omni *potestate corroborati* secundùm *vim gloriæ* ejus, in omni patientia
πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν
& longanimitate cum gaudio: Gratias agentes Patri *illi idoneos facienti* nos
Γ' καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς· Εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς 12
in partem fortis Sanctorum in lumine: Qui eripuit nos de po-
εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί· Ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξ- 13
testate tenebrarum, & transtulit in regnum filii dilectionis suæ: In
ουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ· Ἐν 14
quo habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum.
ᾧ ἔχομεν τὴν (ι) ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν.

MS.A. (†) ΠΡῸΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙ͂Σ. (α) Χριστῷ Ἰησοῦ· Χάρις (β) ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην, ἣν ἔχετε εἰς (γ) κόσμῳ ἐστὶν (δ) καὶ αὐξανόμενον, καθὼς (ε) Καθὼς ἐμάθετε (ζ)* ἡμῶν (η) Περιπατῆσαι ἀξίως (θ) αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ (ι) ἀπολύτρω... ...ν ἄφεσιν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]

SEQUITUR EPISTOLA AD

COLOSSENSES.

CAPUT. I.

Quotidiè. 1.

PAULUS Apostolus Jesu Christi per 1
voluntatem Dei, & Timotheus frater: Iis 2
qui sunt Colossis, fratribus sanctis & fideli-
bus in Jesu Christo: Pax vobiscum, & gratia 3
à Deo Patre nostro. Gratias agimus Deo pa-
tri Domini nostri Jesu Christi semper, &
oramus pro vobis Ecce à quo audivimus fi- 4
dem vestram quæ est in Jesu Christo, & cha-
ritatem vestram erga omnes Sanctos: Pro- 5
pter spem illam quæ asservatur vobis in cœ-
lis, quam quondam audîstis per sermonem
veritatis Evangelii, Quod prædicatum est 6
vobis, sicut & universo mundo; crescitque
& edit fructus, quemadmodum & in vobis,
ex eo die quo audîstis & cognovistis gratiam
Dei in veritate; Prout didicistis ex Epaphra 7
conservo nostro charissimo, qui quidem pro
vobis est minister fidelis Christi: Isque no- 8
tam fecit nobis charitatem vestrã in spiritu.

Dominicâ quartâ post Resurrectionem. 2.

Propterea *inquam*, & nos ex quo die audivi- 9
mus, non desivimus orare pro vobis, & po-
scere ut impleamini cognitione voluntatis
Dei in omni sapientia, omnique intellectu
spirituali. Ut incedatis prout æquum est, & 10
placeatis Deo per omnia opera bona, & eda-
tis fructus, & crescatis in cognitione Dei.
Omniq; virtute corroboremini, juxta digni- 11
tatem gloriæ illius in omni tolerantia & lon-
ganimitate: Atque cum gaudio gratias agatis 12
Deo Patri, qui dignos nos fecit ad participa-
tionem hæreditatis Sanctorum in lumine. Et 13
exemit nos à potestate tenebrarum, & tradu-
xit nos in regnum Filii sui dilecti; Per quem 14
habemus redemptionem & remissionem pec-
catorum.

Versio VULGATA LATINA.

21
22 Salutate omnem Sanctum in Christo Jesu. Salutant vos, qui mecum sunt, fra-
tres. Salutant vos omnes Sancti, maximè autem qui de Cæsaris domo sunt.

Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro. Amen. 23

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

21 قبلوا كل قديس بيسوع المسيح • يصافحكم من الاخوة الذين معي * يسلم عليكم القديسون
22 كلهم • ولا سيما الذين من دار قيصر * نعمة الرب يسوع المسيح مع جماعتكم امين •
23 تمت الرسالة • وكتبت برومية • وارسلت على يد ابافروديطوس •

Osculamini quemlibet Sanctum in Jesu 21
Christo. Salutant vos ex fratribus ii
qui mecum sunt. Salutant vos omnes 22
Sancti, ac præsertim qui sunt è domo
Cæsaris. Gratia Domini Jesu Christi 23
cum omnibus vobis, Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit Romæ, & missa per Epaphroditum.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* COLOSSENSES.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1
2 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater: Eis
3 qui sunt Colossis, sanctis, & fidelibus fratribus in Christo Jesu. Gratia vobis
& pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. Gratias agimus Deo, &
4 Patri Domini nostri Jesu Christi, semper pro vobis orantes: Audientes fidem
5 vestram in Christo Jesu, & dilectionem quam habetis in Sanctos omnes, Pro-
pter spem, quæ reposita est vobis in cœlis: quam audîstis in verbo veritatis E-
6 vangelii: Quod pervenit ad vos, sicut & in universo mundo est, & fructificat,
& crescit, sicut in vobis, ex ea die quâ audîstis, & cognovistis gratiam Dei in
7 veritate, Sicut didicistis ab Epaphra charissimo conservo nostro, qui est fide-
lis pro vobis minister Christi Jesu, Qui etiam manifestavit nobis dilectionem 8
vestram in Spiritu. Ideò & nos ex qua die audivimus, non cessamus pro vo- 9
bis orantes, & postulantes ut impleamini agnitione voluntatis ejus, in omni sa-
pientia & intellectu spirituali: Ut ambuletis dignè Deo per omnia placentes: 10
in omni opere bono fructificantes, & crescentes in scientia Dei: In omni 11
virtute confortati secundùm potentiam claritatis ejus, in omni patientia &
longanimitate cum gaudio, Gratias agentes Deo Patri, qui dignos nos fecit in 12
partem sortis Sanctorum in lumine: Qui eripuit nos de potestate tenebrarum, 13
& transtulit in regnum filii dilectionis suæ: In quo habemus redemptionem 14
per sanguinem ejus, remissionem peccatorum:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

• رسالة القديس بولس الي الكولوصاييين • وهي في عدد الرسايل سابعة •
• الفصل الاول • قراءة الثلثا من الجمعة الحادية والعشرين بعد العنصرة •
1 * من بولس رسول ايسوع المسيح بمشية الله • ومن تيموثاوس الاخ * الي الاخوة الذين
2 بكولوصاييس القديسين والمومنين بالمسيح • السبت الحادي والثلثون بعد العنصرة •
3 نعمة لكم وسلامة من الاله الاب والرب يسوع المسيح * نشكر لله وابي ربنا يسوع المسيح دايما
4 مبتهلين من اجلكم * اذ سمعنا بايمانكم بيسوع المسيح ومحبتكم لكافة القديسين * من
5 اجل الرجا المعد لكم في السماوات • الذي سمعتم به فيما سلف • بقول صدق البشارة •
6 * الحاضر عندكم كما هو في كافة العالم • وسيكون مثمرا كما قد اثمر فيكم • منذ يوم
7 سمعتم وعرفتم نعمة الله بتحقيق • تم • السبت • * وكما تعلمتم من ابافرا الحبيب وربيبنا
8 في العبودية الذي هو امين من اجلكم خادم المسيح * الذي عرفنا محبتكم بالروح •
9 * فلهذا ونحن منذ يوم سمعنا ما كففنا عن الابتهال من اجلكم وطالبين ان تمتلوا
10 معرفة مشيته • بكافة الحكمة والفهم الروحاني * لتسلكوا سلوكا اهلا للرب بكلية الارضاء *
11 مثمرين في كل عمل صالح • ونامين في معرفة الله * مويدين بكل القوة كما يخص بعز مجده
في كافة الصبر والمهل بفرح • تم الثلثا • قراءة الاحد الثامن والعشرين بعد العنصرة •
12
13 * شاكرين للاب الذي اهلنا لحظ قسم القديسين في النور * الذي انقذنا من سلطان
14 الظلمة • ونقلنا الي ملك ابن محبته * الذي به لنا الفدا بدمه وصفح الخطايا •

Epistola Sancti PAULI ad *COLOSSENSES:* estq; in numero Epistolarum septima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ primæ post Pentecosten.

A Paulo Apostolo Jesu Christi per 1
voluntatem Dei, & à Timotheo fratre,
Ad fratres qui sunt Colossis, Sanctos, & 2
credentes in Christum.

Sabbatho trigesimo primo post Pentecosten.

Gratia vobis & pax à Deo Patre, &
Domino Jesu Christo. Gratias agimus 3
Deo ac Patri Domini nostri Jesu Chri-
sti semper, pro vobis orantes: Auditâ fi- 4
de vestrâ in Jesum Christum, vestrâque
charitate in omnes Sanctos: Propter spem 5
paratam vobis in cælis, quam antea au-
dieratis per sermonem veritatis Evan-
gelii, Quæ apud vos adest quemadmo- 6
dum est in universo mundo, eritque fru-
gifera ut jam fructificavit & in vobis
ex quo die audîstis, & verè cognovistis
gratiam Dei: Hucusque. Sabbatho.
Utque didicistis ab Epaphra dilecto & 7
conservo nostro, qui est fidus pro vobis
minister Christi: Qui declaravit nobis 8
vestram in spiritu charitatem. Propter- 9
ea & nos ex quo die audivimus, non de-
stitimus ab oratione pro vobis, petentes
ut perficiatis cognitionem voluntatis
ejus omni cum sapientia & prudentia
spirituali: Ut incedatis gressu digno 10
Domino, cum omni satisfactione: fru-
ctificantes in omni opere bono, & cre-
scentes in cognitione Dei: Confortati to- 11
tâ virtute, ut par est potentiæ gloriæ ipsi-
us, in omni tolerantia & patientia cum
gaudio. Hucusque pro feria tertia.

Lectio Dominicæ vigesimæ octavæ post Pentecosten.

Gratias agentes Patri qui fecit nos di- 12
gnos sorte portionis Sanctorum in luce:
Qui liberavit nos à potestate tenebra- 13
rum, & transtulit nos in regnum Filii
sui dilectissimi: In quo habemus re- 14
demptionem per sanguinem ipsius, atque
remissionem peccatorum:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

ለሰብአ፡ ቆላሲስ፡ ወተጽሕፈ፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ ብሔረ፡ ሮሜ፡፡=፦
በሠሉስ፡ዕለት፡በፋሲካ፡ ኅበ፡ይትነበብ፡=፦
1 a ጳውሎስ፡ሐዋርያሁ፡ለኢየሱስ፡ክርስቶስ፡በፈቃደ፡እግዚአብሔር፡ወጢሞቴዎስ፡እኁነ፡=፦
2 ለአለ፡ውስተ፡ቆላሲስ፡ቅዱሳን፡ ወምእመናን፡አኀዊነ፡በክርስቶስ፡፡=፦ a
3 ሰላም፡ለክሙ፡ጸጋ፡እግዚአብሔር፡አቡነ፡=፦ ወናአኵቶ፡ ለእግዚአብሔር፡ አቡነ፡ ወእግ
4 ዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡ዘልፈ፡በእንቲአክሙ፡፡ ወእጼሊ፡=፦ ሰሚዕየ፡ሃይማኖተክሙ፡ዘበ
5 ክርስቶስ፡ኢየሱስ፡ከመ፡ታፈቅርዎሙ፡ ለኵሎሙ፡ቅዱሳን፡=፦ በእንተ፡ ተስፋክሙ፡ ዘሥዩ
6 ም፡ለክሙ፡በሰማያት፡ዘአቅደምክሙ፡ሰሚዐ፡በቃለ፡ጽድቅ፡ተምህርተ፡ወንጌል፡=፦ ዘበጽሐ፡
ኀቤክሙ፡ ከመ፡ በኵሉ፡ ዓለም፡ ይፈሪ፡ ወይሰምር፡ ከመ፡በላዕሌክሙ፡እምአመ፡ሰማዕክሙ፡
7 ወርኢክሙ፡ጸጋሁ፡ለእግዚአብሔር፡፡በጽድቅ፡=፦ በከመ፡ሰማዕክሙ፡በኀበ፡ኤጳፍራ፡እኁ
8 ነ፡፡ B ወምእመን፡በኀቤክሙ፡ ወላእከ፡ክርስቶስ፡=፦ ዘነገረነ፡ተፋቅሮተክሙ፡በመንፈስ፡
9 ቅዱስ፡=፦ ወበእንተዝ፡ንሕነሂ፡እምአመ፡ሰማዕነ፡ኢኀደግነ፡ጸልዮ፡በእንቲአክሙ፡ወስኢለ፡
10 ከመ፡ትፈጽሙ፡አእምሮ፡ፈቃዱ፡በኵሉ፡ጥበብ፡ወምክር፡ዘመንፈስ፡ቅዱስ፡=፦ ከመ፡ትሑሩ፡
በዘ፡ይደልወክሙ፡ለኀበ፡እግዚአብሔር፡፡ ወበኵሉ፡ተድላው፡ሎቱ፡በኵሉ፡ምግባረ፡ሠናይ፡
11 እንዘ፡ትፈርዩ፡ወትሰምሩ፡፡ በአእምሮ፡እግዚአብሔር፡=፦ እንዘ፡ታጸንዑ፡በኵሉ፡ኀይል፡
12 በጽንዐ፡ስብሐቲሁ፡በኵሉ፡ትዕግሥት፡ ወተስፋ፡ ወፍሥሐ፡፡=፦ አአኵትዎ፡ለአብ፡ዘጸው
13 ዐክሙ፡ውስተ፡መክፈልቶሙ፡ለርስተ፡ቅዱሳን፡፡ r በብርሃን፡=፦ ወአግብአነ፡እምኅ
14 ደለ፡ጽልመት፡፡ ወእግዚአነ፡ ውስተ፡መንግሥተ፡ ወልዱ፡ ፍቁሩ፡=፦ ዘቦቱ፡ ረከብነ፡ መድ
ኀኒተነ፡ ወተኀድገ፡ለነ፡ ኀጢአትነ፡፡=፦

Colossensibus: & scripta fuit quum esset civitate Romæ.

Tertio die Paschatis, ubi legitur.

CAPUT I.

P*Aulus Apostolus Jesu Christi in voluntate Dei, & Timotheus frater noster,* 1
Eis *qui* sunt *in Colossis, sanctis & fidelibus nostris fratribus in Christo: Pax vobis,* 2
& *gratia Dei patris nostri. Et gratias agimus Deo patri nostro, & Domino no-* 3
stro Jesu Christo, semper pro vobis: & oro, Auditâ fide vestrâ quæ in Christo Jesu est, 4
ut diligatis omnes Sanctos. Propter spem vestram quæ seposita est pro vobis in 5
cælis, quam præaudivi in sermone veritatis doctrinæ Evangelii, Quod per- 6
venit ad vos ut in toto mundo fructum proferat, & gratum sit sicut apud vos,
ex quo audîstis & vidistis gratiam Dei in veritate, Sicut audivistis apud 7
Epaphram fratrem nostrum, & fidelem apud vos, & servum Christi: Qui an- 8
nuntiavit nobis dilectionem vestram in Spiritu sancto. Et propterea nos ex quo 9
audivimus, non cessavimus orare pro vobis, & rogare, ut impleamini cogniti-
one voluntatis ejus in omni sapientia & prudentiâ Spiritûs sancti: Ut ince- 10
datis, prout decet vos apud Deum, & in omnibus placeatis ei, in omni opere
bono fructum proferentes, & placentes in cognitione Dei: Confirmati in omni 11
virtute per fortitudinem gloriæ ipsius, in omni patientia, & spe, & gaudio.
Gratias agite Patri qui vocavit vos in portionem hæreditatis Sanctorum in lu- 12
mine. Qui reduxit nos à potestate tenebrarum, & inservire nos fecit in re- 13
gno filii dilecti sui. In quo invenimus salutem nostram, & remissionem nobis 14
peccatorum nostrorum:

Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturae: Quoniam in ipso condita sunt universa quae in coelis & quae in terra, visibilia & invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus, sive potestates: omnia per ipsum & in ipsum creata sunt: Et ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant: Et ipse est caput corporis Ecclesiae, qui est principium, primogenitus ex mortuis: ut fit in omnibus ipse primatum tenens: Quia in ipso complacuit, omnem plenitudinem inhabitare: Et per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per sanguinem crucis ejus, per eum, sive quae in terra, sive quae in coelis. Et vos aliquando existentes alienatos & inimicos mente in operibus malis, Nunc autem reconciliavit in corpore carnis ejus per mortem, sistere vos sanctos, & immaculatos, & inculpates coram ipso: Si tamen permanetis fidei fundati & firmi, & non transmoti a spe Evangelii quod audistis, praedicati in universa creatura quae sub coelo, cujus factus sum ego Paulus minister. Nunc gaudeo in passionibus meis pro vobis, & rursus readimpleo defectiones afflictionum Christi, in carne mea pro corpore ejus, quod est Ecclesia. Cujus factus sum ego minister secundum dispensationem Dei datam mihi in vos, implere verbum Dei: Mysterium illud absconditum a seculis, & a generationibus, nunc autem manifestum est Sanctis ejus, Quibus voluit Deus notum facere quae divitiae gloriae mysterii hujus in Gentibus, qui est Christus in vobis, spes gloriae. Quem nos annuntiamus, admonentes omnem hominem, & docentes omnem hominem in omni sapientia, ut sistamus omnem hominem perfectum in Christo Jesu. In quod & laboro decertans secundum operationem ejus operatam in me in virtute.

15 Ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως·
16 Ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαὶ, εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται·
17 Καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε·
18 Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, ὅς ἐστιν ἀρχὴ, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν· ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων·
19 Ὅτι ἐν αὐτῷ (κ) εὐδόκησε, πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι·
20 Καὶ δι' αὐτοῦ (λ) ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτὸν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Δ'
21 Καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, Νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν
22 ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ (μ) θανάτου, παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους, καὶ ἀμώμους, καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ·
23 Εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν (ν) πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ (ξ) Παῦλος διάκονος. Ε'
24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς (ο) παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν (π) ἡ ἐκκλησία.
25 Ἧς ἐγενόμην (ρ) ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ·
26 Τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων, καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ,
27 Οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίσαι (σ) τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστι Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης.
28 Ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν (τ) Χριστῷ Ἰησοῦ.
29 Εἰς ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

CAP. II. β'.

Volo enim vos scire, quantum certamen habeam pro vobis, & iis qui in Laodicia, & quicunque non viderunt faciem meam in carne: Ut consolentur corda ipsorum compactorum in charitate, & in omnes divitias plenitudinis intellectus, in agnitionem mysterii Dei, & Patris, & Christi:

ς' 1 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω (α) περὶ ὑμῶν, καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι οὐχ (β) ἑωράκασι τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί·
2 Ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν (γ) συμβιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς (δ) πάντα πλοῦτον τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ (ε) Θεοῦ, καὶ πατρὸς, καὶ τοῦ Χριστοῦ·

MS. A. (κ) ηὐδόκησεν, (λ) ἀποκαταλλάξῃ (μ) θανάτου αὐτοῦ, (ν) πάσῃ κτίσει (ξ) Παῦλος κήρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διάκονος. (ο) παθήμασιν ὑπὲρ (π) ἐκκλησία· (ρ) ἐγὼ Παῦλος διάκονος (σ) τί τὸ πλοῦτος (τ) Χριστῷ. Εἰς Κεφ. β'. MS. A. (α) ὑπὲρ ὑμῶν, (β) ἑόρακαν (γ) συμβιβασθέντες (δ) πᾶν τὸ πλοῦτος (ε) Θεοῦ, πατρὸς τοῦ Χριστοῦ:

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܨܠܡܐ ܕܐܠܗܐ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ ܘܒܘܟܪܐ ܕܟܠܗܝܢ ܒܪܝܬܐ܀
16 ܘܒܗ ܐܬܒܪܝ ܟܠ ܡܕܡ ܕܒܫܡܝܐ ܘܕܒܐܪܥܐ ܟܠ ܕܡܬܚܙܐ ܘܟܠ ܕܠܐ ܡܬܚܙܐ ܐܢ ܟܘܪܣܘܬܐ ܘܐܢ ܡܪܘܬܐ ܘܐܢ ܪܫܘܬܐ ܘܐܢ ܫܘܠܛܢܐ ܟܠ ܒܐܝܕܗ ܘܒܗ ܐܬܒܪܝ܀
17 ܘܗܘ ܩܕܡ ܟܠ ܘܒܗ ܟܠ ܡܩܘܡ܀
18 ܘܗܘ ܐܝܬܘܗܝ ܪܫܐ ܕܦܓܪܐ ܥܕܬܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܪܫܝܬܐ ܘܒܘܟܪܐ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܕܢܗܘܐ ܩܕܡ ܒܟܠ܀
19 ܕܒܗ ܨܒܐ ܕܢܥܡܪ ܟܠܗ ܡܘܠܝܐ܀
20 ܘܒܐܝܕܗ ܠܟܠ ܢܪܥܐ ܥܡܗ ܘܢܫܝܢ ܒܐܝܕܗ ܒܕܡܐ ܕܙܩܝܦܗ ܐܢ ܕܒܐܪܥܐ ܘܐܢ ܕܒܫܡܝܐ܀

܀ ܚܡܫܒܐ ܕܒܬܪ ܩܝܡܬܐ ܀

21 ܘܐܦ ܠܟܘܢ ܕܡܢ ܩܕܝܡ ܢܘܟܪܝܐ ܗܘܝܬܘܢ ܘܒܥܠܕܒܒܐ ܒܪܥܝܢܝܟܘܢ ܡܛܠ ܥܒܕܝܟܘܢ ܒܝܫܐ܀
22 ܗܫܐ ܐܪܥܝܟܘܢ ܒܦܓܪ ܒܣܪܗ ܘܒܡܘܬܗ ܕܢܩܝܡܟܘܢ ܩܕܡܘܗܝ ܩܕܝܫܝܢ ܕܠܐ ܡܘܡ ܘܕܠܐ ܥܕܠܐ܀
23 ܐܢ ܬܩܘܘܢ ܒܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܟܕ ܫܪܝܪ ܫܬܐܤܬܟܘܢ ܘܠܐ ܡܬܙܝܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܣܒܪܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܗܘ ܕܫܡܥܬܘܢ ܕܐܬܟܪܙ ܒܟܠܗ ܒܪܝܬܐ ܕܬܚܝܬ ܫܡܝܐ ܗܘ ܕܐܢܐ ܦܘܠܘܣ ܗܘܝܬ ܠܗ ܡܫܡܫܢܐ܀
24 ܘܚܕܐ ܐܢܐ ܒܚܫܐ ܕܐܝܬ ܠܝ ܡܛܠܬܟܘܢ ܘܡܫܡܠܐ ܐܢܐ ܚܘܣܪܢܐ ܕܐܘܠܨܢܘܗܝ ܕܡܫܝܚܐ ܒܒܣܪܝ ܚܠܦ ܦܓܪܗ ܕܐܝܬܘܗܝ ܥܕܬܐ܀
25 ܗܝ ܕܐܢܐ ܗܘܝܬ ܠܗ ܡܫܡܫܢܐ ܐܝܟ ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܝ ܒܟܘܢ ܕܐܫܠܡ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ܀
26 ܐܪܙܐ ܗܘ ܕܟܣܐ ܗܘܐ ܡܢ ܥܠܡܐ ܘܡܢ ܫܪܒܬܐ ܕܗܫܐ ܐܬܓܠܝ ܠܩܕܝܫܘܗܝ܀
27 ܗܢܘܢ ܕܨܒܐ ܐܠܗܐ ܕܢܘܕܥ ܐܝܢܘ ܥܘܬܪܐ ܕܫܘܒܚܐ ܕܐܪܙܐ ܗܢܐ ܒܥܡܡܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܫܝܚܐ ܕܒܟܘܢ ܣܒܪܐ ܕܫܘܒܚܢ܀
28 ܗܘ ܕܚܢܢ ܡܟܪܙܝܢܢ ܒܗ ܘܡܠܦܝܢܢ ܘܡܪܬܝܢܢ ܠܟܠ ܒܪܢܫ ܒܟܠܗ ܚܟܡܬܐ ܕܢܩܝܡ ܠܟܠ ܒܪܢܫ ܓܡܝܪܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܀
29 ܘܒܗܕܐ ܠܐܐ ܐܢܐ ܘܡܬܟܬܫ ܐܢܐ ܒܥܘܕܪܢܐ ܕܚܝܠܗ ܕܡܬܚܦܛ ܒܝ ܒܚܝܠܐ܀

܀ ܩܦܠܐܘܢ ܒ ܀

1 ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܕܬܕܥܘܢ ܐܝܢܐ ܐܓܘܢܐ ܐܝܬ ܠܝ ܚܠܦܝܟܘܢ ܘܚܠܦ ܐܢܫܐ ܕܒܠܐܕܝܩܝܐ ܘܚܠܦ ܫܪܟܐ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܚܙܘ ܦܪܨܘܦܝ ܒܒܣܪ܀
2 ܕܢܬܒܝܐܘܢ ܠܒܘܬܗܘܢ ܘܢܬܩܪܒܘܢ ܒܚܘܒܐ ܠܟܠܗ ܥܘܬܪܐ ܘܠܡܫܪܝܪܘܬܐ ܕܣܘܟܠܐ ܘܠܡܕܥܐ ܕܐܪܙܐ ܕܐܠܗܐ ܐܒܐ ܘܕܡܫܝܚܐ܀

15 Qui quidem est imago Dei invisibilis, & primigenius omnium creaturarum. 16 Et per quem creata sunt omnia quae in coelo & in terra, omnia visibilia, omniáq; invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus, sive potestates. Omnia per ipsum & in ipso condita sunt: 17 Et ipse est ante omnia, & per eum omnia consistunt. 18 Et ipse est caput corporis ecclesiae, qui est principium & primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primas tenens. 19 Quia in ipso voluit ille omnem plenitudinem inhabitare: 20 Et per eum reconciliare sibi omnia: & pacem composuit in sanguine crucis illius per ipsum, sive eorum quae sunt in terra, sive quae in coelo.

Feriâ quintâ post resurrectionem. 3.

21 Et vos qui quondam extranei eratis & inimici mentibus vestris propter mala opera vestra, 22 Reduxit nunc in gratiam per corpus carnis suae, & per mortem suam: ut sistat vos coram se sanctos absque naevo, & culpae non obnoxios; 23 Si permanseritis in fide vestra firmo consistente fundamento vestro, nec dimoveamini à spe evangelii illius quod audistis, quod praedicatum est in universa creatura, quae sub coelo est, cujus ego Paulus factus sum minister. 24 Et gaudeo in passionibus quae pro vobis, & suppleo quod deerat afflictionibus Christi in carne mea, pro corpore ipsius quod est ecclesia. 25 Cujus ego factus sum minister, juxta dispensationem Dei quae data est mihi inter vos, ut adimpleam sermonem Dei, 26 Arcanum illud quod abditum fuerat à seculis & à generationibus, nunc autem patefactum est Sanctis illius, 27 Quibus voluit Deus notum facere quae sit opulentia gloriae arcani hujus inter Gentes, quòd est ipse Christus qui in vobis est, spes gloriae nostrae. 28 Quem nos praedicamus & docemus & intelligendum praebemus cuilibet homini in omni sapientia, ut sistamus omnem hominem perfectum in Jesu Christo. 29 In hoc etenim laboro, & preces auspicor, cum auxilio virtutis quae mihi suppeditatur.

CAP. II.

1 Velim autem vos scire quale sit mihi certamen pro vobis, & pro his qui sunt Laodiceae, & pro caeteris illis qui faciem meam non viderunt in carne: 2 Ut consolationem accipiant corda eorum, & cum charitate accedant ad omnem opulentiam persuasionis, & ad intelligentiam cognitionis arcani Dei Patris, & Christi,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ዘውእቱ፡ አምሳሊሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ ዘኢያስተርኢ፡ በኵሩ፡ ዘላዕለ፡ ኵሉ፡ ተግባ
16 ሩ፡ እስመ፡ በእንቲአሁ፡ ፈጠረ፡ ኵሎ፡ ዘበሰማይ፡ ወዘ፡ ዘምድር፡ ዘያስተርኢ፡ ወዘ
ኢያስተርኢ፡ እመኒ፡ መናብርት፡ ወእመኒ፡ አጋእዝት፡ ወእመኒ፡ መኳንንት፡ ወእመኒ፡
17 ሥልጣናት፡ ኵሉ፡ በእንቲአሁ፡ ተፈጥረ፡ ወኵሉ፡ ቦቱ፡ ቆመ፡ ወውእቱ፡ እምቅድመ፡
18 ኵሉ፡፡ ኵሉ፡ ቦቱ፡ ቆመ፡ ውእቱ፡ [ዘለዐ፡] ርእሰ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ርእሰ፡ ኵሉ፡ እስመ፡
19 አበ፡ በኵሩ፡ ቀዳሚ፡ እምኵሉ፡ ምዉታን፡ ከመ፡ ይኩን፡ ርእሰ፡ ለኵሉ፡ እስመ፡ አብ
20 መ፡ ሠምረ፡ ቦቱ፡ ፍጹመ፡ ኵሉ፡ ይኅድር፡ ወሰአለ፡ ወበቱ፡ ይሠህሎ፡ ለኵሉ፡ ወ
ዕቀበ፡ በደመ፡ መስቀሉ፡ ለዘ፡ በምድር፡ ወለዘ፡ በሰማያት፡

15 *Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus qui supra omnia opera ejus.* 16 *Quia per eum creavit omnia quae in coelis, & terrestria, visibilia, & invisibilia, sive thronos, sive dominos, sive potestates sive principes, omnia per eum creata sunt,* 17 *et omnia pro eo sunt. Et ipse ante omnia, & omnia in ipso consistunt, & omnia* [*ejus*] 18 *sunt.*] *Caput est ecclesiae, quia ipse primogenitus est ante omnia mortalia, ut sit ipse caput omnium.* 19 *Quia voluit in eo perfectum omne habitare super eum, & in eo miseretur omnibus.* 20 *Et reconciliavit in sanguinem crucis ejus ea quae in terra & quae in coelis.*

Verſio VULGATA LATINA.

15
16 Qui eſt imago Dei inviſibilis, primogenitus omnis creaturæ : Quoniam in ipſo
condita ſunt univerſa in cœlis, & in terra, viſibilia, & inviſibilia, ſive throni,
17 ſive dominationes, ſive principatus, ſive poteſtates : omnia per ipſum, & in ipſo
18 creata ſunt : Et ipſe eſt ante omnes, & omnia in ipſo conſtant. Et ipſe eſt
caput corporis Eccleſiæ, qui eſt principium, primogenitus ex mortuis : ut ſit in
19 omnibus ipſe primatum tenens. Quia in ipſo complacuit, omnem plenitudi-
20 nem inhabitare : Et per eum reconciliare omnia in ipſum, pacificans per ſan-
21 guinem crucis ejus, ſive quæ in terris, ſive quæ in cœlis ſunt. Et vos cùm eſſe-
22 tis aliquando alienati, & inimici ſenſu in operibus malis : Nunc autem recon-
ciliavit in corpore carnis ejus per mortem, exhibere vos ſanctos, & immacula-
23 tos, & irreprehenſibiles coram ipſo : Si tamen permanetis in fide fundati, &
ſtabiles, & immobiles à ſpe Evangelii quod audiſtis, quod prædicatum eſt in uni-
24 verſa creatura, quæ ſub cœlo eſt, cujus factus ſum ego Paulus miniſter. Qui nunc
gaudeo in paſſionibus pro vobis, & adimpleo ea quæ deſunt paſſionum Chriſti,
in carne mea, pro corpore ejus, quod eſt Eccleſia : Cujus factus ſum ego mini- 25
ſter ſecundùm diſpenſationem Dei, quæ data eſt mihi in vos, ut impleam ver-
bum Dei : Myſterium, quod abſconditum fuit à ſeculis, & generationibus, nunc 26
autem manifeſtatum eſt Sanctis ejus, Quibus voluit Deus notas facere divitias 27
gloriæ ſacramenti hujus in Gentibus, quod eſt Chriſtus, in vobis ſpes gloriæ,
Quem nos annuntiamus, corripientes omnem hominem, & docentes omnem homi- 28
nem, in ómni ſapientia, ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Chriſto
Jeſu. In quo & laboro, certando ſecundùm operationem ejus, quam operatur 29
in me in virtute.

CAP. II.

VOlo enim vos ſcire qualem ſolicitudinem habeam pro vobis, & pro iis qui 1
ſunt Laodiciæ, & quicunque non viderunt faciem meam in carne : Ut conſolen- 2
tur corda ipſorum, inſtructi in charitate, & in omnes divitias plenitudinis intelle-
ctûs, in agnitionem myſterii Dei patris & Chriſti Jeſu :

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 * الذي هو الله الذي لا يرى * بكر كل برية * لان به خلقت البرايا كلها التي في السماوات
16 والتي على الارض * التي ترى والتي لا ترى * ان قلت المداير ان ذكرت الارباب * ان عنيت الروساء
17 ان قلت السلاطين * فالبرايا كلها به خلقت * وهي معلقة فيه * وهو نفسه قبل الكل * والبرايا
كلها به تثبت * قراءة الاربعا من الجمعة الحادية والعشرين بعد العنصرة *
18 * وهو نفسه راس جسد الكنيسة الذي هو البدء * بكر من الاموات ليصير هو في الاشياء كلها اولا
19 ومتقدما * لان فيه سر ان يسكن الكمال كله * وان يصالح به البرايا كلها له * واصلح بدم
20 صليبه به المسالمة بين البرايا التي على الارض * وبين التي في السماوات * وانتم كنتم وقدما ما
21 معتربين واعداء بذهنكم في الاعمال الخبيثة * وصالحكم الان بجسد بشرية موته * ليجعلكم
22 قديسين وغير معيبين وللزلل عادمين قدامه * ان صبرتم راسخين في الامانة ومتوطدين
23 وغير متنقلين من رجا البشارة التي سمعتموها التي كرز بها في كافة البرية التي تحت السماء *
التي صرت وانا بولص لها خادما * تم * قراءة الخميس من الجمعة الحادية والعشرين *
24 * واسر الان بالالام من اجلكم * وانتم معاون احزان المسيح عوضه ببشرتي من اجل جسده
25 الذي هو الكنيسة * التي صرت انا لها خادما * كما يختص بتدبير الله الذي منحه من اجلكم *
26 لاتمم قول الله * السر المكتوم منذ الدهور والاجيال * وظهر الان لقديسيه * الذين شاء الله ان
27 يعرفهم ما هي ثروة شرف هذا السر في الامم * الذي هو المسيح فيكم * رجا المجد * الذي
28 نخبر به نحن واعظين كل انسان * ومعلمين بكافة الحكمة * لنوقف كل انسان لدى يسوع
29 المسيح كاملا * الذي لديه اتعب مجتهدا كما يلايم فعله الفاعل في بقدرته *
* الفصل الثاني * قراءة الجمعة من الجمعة الحادية والعشرين *
1 * واريدكم تعرفون اي جهاد لي عنكم * تم * وعن الذين باللاذقية * وجميع الذين ما
2 ابصروا وجهي بالبشر * لتتسلى قلوبهم مما يلقون عن محبة * وفي كافة ثروة اقناع الفهم
في معرفة سر الاله الاب * والمسيح *

Qui eſt Deus inviſibilis, primogenitus 15
omnis creaturæ. Nam per eum creatæ 16
ſunt univerſæ creaturæ quæ ſunt in
cœlis, quæque ſuper terram, quæ viden-
tur, & quæ non videntur : ſive Thronos
dicas, ſive Dominationes memores, ſive
Principes intelligas, ſive Poteſtates di-
cas : omnes creaturæ per eum conditæ
ſunt, & ab eo pendent : Et ipſemet eſt 17
ante omnia, & creaturæ omnes per eum
conſiſtentiam acquiſierunt.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigeſimæ primæ poſt Pentecoſten.

Et ipſemet caput eſt corporis Ec- 18
cleſiæ, idemque eſt principium, primoge-
nitus ex mortuis : ut ipſe fiat in omni-
bus rebus primus & anteceſſor : Quo- 19
niam in eo placuit ut tota perfectio in-
habitaret, Et ut per eũ reconciliaret ſibi 20
omnes creaturas : & paravit per ſan-
guinem crucis ejus, per ipſum, pacem in-
ter creaturas quæ ſunt ſuper terram, &
inter eas quæ ſunt in cœlis. Et vos era- 21
tis quondam alieni, & inimici mente
veſtrâ in operibus malis : Nunc autem 22
vos reconciliavit in corpore carnis ejus,
per mortem ipſius: ut ſiſteret vos ſanctos,
& irreprehenſos, & culparum expertes
coram ſe : Si ſuſtineatis firmi in fide, 23
atque ſtabiles, & immobiles à ſpe
Evangelii quod audiſtis, quod prædica-
tum eſt inter omnes creaturas quæ ſub
cœlo ſunt : cui factus ſum & ego Pau-
lus miniſter. Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigeſimæ primæ.

Et gaudeo nunc de paſſionibus pro vobis, 24
& defectus afflictionum Chriſti ſuppleo
pro ipſo in carne mea, propter corpus
ipſius, quod eſt Eccleſia : Cui factus ſum 25
ego miniſter ſecundùm diſpenſationem
Dei, quæ data eſt mihi propter vos ad
perficiendum ſermonem Dei, Myſterium 26
reconditum à ſeculis & generationibus,
nunc autem patefactum ſanctis ejus,
Quibus voluit Deus notum facere quæ 27
ſint divitiæ nobilitatis hujus myſterii
inter Gentes, nempe Chriſti inter vos,
ſpei gloriæ Quam nos annuntiamus, 28
admonentes omnem hominem, & docen-
tes omni cum ſapientia : ut perfectum
reddamus omnem hominem apud Jeſum
Chriſtum. Ad quod laboro, enitens prout 29
convenit operationi ipſius in me agenti
per ejus potentiam.

CAP. II.

Lectio feriæ ſextæ hebdomadis vigeſimæ primæ.

E*T quidem volo vos ſcire quale ſit* 1
mihi certamen pro vobis, Hactenus. *&*
pro iis qui ſunt Laodiceæ, & omnibus
qui non viderunt faciem meam in carne:
ut conſolationem percipiant corda eo- 2
rum, quatenus ſint concordes in chari-
tate & in omni opulentia perſuaſionis
intelligentiæ in cognitione myſterii Dei
Patris, & Chriſti,

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወአንትሙሂ : ትካትስ : ፀሩ : ወነኪሩ : በልብክሙ : ወበእከየ : ምግባሪክሙ ::=፦ ወይእ
22 ዜስ : ተሣሀለክሙ : በነፍስተ : ሥጋሁ : ወበሞቱ : ረሰየነ : ቅዱሳነ : ወንጹሐነ : ወኅሩያነ :
ለቅድሜሁ ::=፦ ጽንዑ : እንከ : በሃይማኖት : እንዘ : ሊያንቀለቅል : ድደ : መሰረት
23 ክሙ : እመተስፋ : ትምህርተ : ወንጌሉ ::=፦ ዘሰማዕክሙ : ዘተሰብከ : በኵሉ :
ዓለም : ዘበትሕተ : ሰማይ :: ቷ ዘሎቱ : ተሠየምኩ : አነ : ጳውሎስ : አ
ዋዲሂ : ወለእክሂ ::=፦

በረቡዕ:በዓለ: ፋሲካ: ኅበ:ይትነበብ:=፦

24 ወይእዜሰ: እትፌሣሕ: በሕማምየ:በእንቲአክሙ:ወእፈጽም:ተኅጽጸ: ሕማሙ:ለክርስቶስ:
25 በሥጋየ : በእንተ : ሥጋሁ : እስመ : ውእቱ : ቤተ : ክርስቲያኑ:=፦ እንተ : ሳቲ : ተሠየ
ምኩ : አነ : ሳሌከ : በሥርዐተ : እግዚአብሔር : ዘወሀበኒ : በእንቲአክሙ : ከመ: : እ
26 ፈጽም: ቃለ: እግዚአብሔር:=፦ ወምክሮ : ዘኅቡእ: እምቅድመ: ዓለም: ወዘእንበለ:
27 ይትፈጠር : ሰብእ:: ወይእዜሰ : አስተርአዮሙ: ለቅዱሳኑ:=፦ ለእለ : ፈቀደ : እግዚአብ
ሔር : ይክሥት : ሎሙ:: ብዕለ : ስብሐቲሁ : ለዝንቱ : ምክሩ : በሳዕለ : አሕዛብ::
28 እስመ : ውእቱ : ክርስቶስ : ዘላዕሌክሙ : ተስፋ : ስብሐቲሁ:=፦ ዘንሜህረክሙ : ንሕነ:
ከመ : ትገሥጹ : ኵሎ : ሰብአ : ወትምህሩ:በኵሉ: ጥበብ:ከመ: ናቅሞ : ለኵሉ : ሰብእ:
29 ፍጹመ : በክርስቶስ: ኢየሱስ:=፦ ዘበእንቲአሁ: ንሠርሕ: ወንትጋደል:: በከመ : ረድኤቱ:
ዘረድአነ:በኀይሉ::=፦

፪

1 ወእፈቅድ : ታእምሩ : መጠነ: እትጋደል: በእንቲአክሙ: በእንተ : እለ: ሎዶቅያ:: ወኵ
2 ሎሙ:እለ: ኢርእዩኒ: ገጽየ:በሥጋየ:=፦ ከመ:ይትፌሥሑ: ልቦሙ: ወይጽናዕ: ልቦሙ:
በተፋቅሮ : ወበኵሉ : ብዕለ : ሃይማኖት : በጥበብ : ወበሃይማኖት : ወበአእምሮ : ምክሩ:
ለእግዚአብሔር : ዘበእንተ : ክርስቶስ:=፦

Et vos olim inimici & alieni fuiſtis in cordibus veſtris, & in malitia operum 21
veſtrorum. Et nunc miſertus eſt veſtrûm in corpore carnis ſuæ, & in morte 22
ejus conſtituit nos ſanctos & puros, & electos in conſpectu ſuo. Confirme- 23
mini igitur in fide, quum immobile ſit fulcimen fundamenti veſtri à ſpe doctri-
næ evangelii, quod audiſtis, quod prædicatum fuit in toto mundo, qui ſub cœ-
lo eſt, cui conſtitutus ſum ego Paulus, concionator & miniſter.

Die quartâ feſti paſchatis, ubi legitur.

Et nunc gaudeo in afflictione mea pro vobis, & impleo reliquias afflictionum 24
Chriſti in carne mea pro corpore ejus, quia illud eſt eccleſia ejus. Cui conſtitu- 25
tus ſum ego miniſter per præceptum Dei quod dedit mihi pro vobis, ut imple-
rem ſermonem Dei, Et myſterium ejus quod abſconditum fuit à principio 26
mundi, & antequam crearetur homo, & nunc manifeſtavit Sanctis ſuis: Qui- 27
bus voluit Deus aperire divitias gloriæ hujus myſterii ſuper Gentes, quia ipſe
Chriſtus eſt, qui ſupra vos eſt ſpes gloriæ ejus: Quem annuntiamus vobis 28
nos, ut corripiatis omnem hominem, & doceatis in omni ſapientia, ut ſiſtamus
omnem hominem perfectum in Chriſto Jeſu : Propter quem laboramus, & de- 29
certamus ſecundùm auxilium ejus quo auxiliatus eſt nobis in virtute ejus.

CAP. II.

E*T velim ut ſciatis quantùm contendo pro vobis, pro iis qui ſunt Laodi-* 1
ceæ, & omnibus iis qui non viderunt faciem meam in carne mea. Ut gau- 2
deat cor eorum, & confirmetur cor eorum in charitate & in omni opulentia
fidei, in ſapientia, & in fide, & in cognitione myſterii Dei de Chriſto:

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙ͂Σ. ΚΕΦ. ς'. Ζ'. Η'.

In quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi.
3 'Εν ᾧ εἰσὶ πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας, καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι.
Hoc autem dico, ut nemo vos decipiat in suasibilitate sermonum. Si
4 5 Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα (ζ) μήτις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. Εἰ
enim & carne absum, sed spiritu vobiscum sum, gaudens & vi-
γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέ-
dens vestrum ordinem, & firmamentum ejus quæ in Christum fidei vestræ.
πων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.
Sicut ergò accepistis Christum Jesum Dominum, in ipso ambulate:
6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε·
Radicati & superædificati in ipso, & confirmati in fide,
7 Ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι (η) ἐν τῇ πίστει,
sicut edocti estis, abundantes in ea in gratiarum actione. Videte ne
8 καθὼς ἐδιδάχθητε, (θ) περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ. Βλέπετε μή
quis vos sit abigens per philosophiam & inanem fallaciam, secun-
τις (ι) ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κα-
dùm traditionem hominum, secundùm elementa mundi, & non
τὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ
secundùm Christum. Quia in ipso inhabitat omnis plenitudo deitatis
9 κατὰ Χριστόν. Ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος
corporaliter. Et estis in illo repleti, qui est caput omnis princi-
10 σωματικῶς· Καί ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρ-
patûs & potestatis: In quo & circumcisi estis circumcisione non manufacta, in
11 χῆς καὶ ἐξουσίας· Ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν
exutione corporis peccatorum carnis, in circumcisione
τῇ ἀπεκδύσει τοῦ (κ) σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκὸς, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ
Christi: Consepulti ei in baptismo, in quo & conexcitati estis per
12 Χριστοῦ· Συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ
fidem operationis Dei suscitantis illum ex mortuis.
τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν (λ) ἐκ τῶν νεκρῶν.
Et vos mortuos existentes in delictis, & præputio car-
13 Καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασι, καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρ-
nis vestræ, convivificavit cum illo, condonans nobis omnia
κὸς ὑμῶν, (μ) συνεζωοποίησε σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ
delicta: Delens illud adversùs nos chirographum edictis,
παραπτώματα· Ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, 14
quod erat subcontrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens il-
ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν (ν) ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐ-
lud cruci: Expolians principatus, & potestates tradu-
τὸ τῷ σταυρῷ· Ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτι- 15
xit in libertate, triumphans illos in seipso. Ne ergò quis vos judi-
Η' σεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέ- 16
cet in cibo, aut in potu, aut in parte festi, aut novilunii, aut sabbatorum:
τω ἐν βρώσει, ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς, ἢ νουμηνίας, ἢ σαββάτων·
Quæ sunt umbra futurorum, at corpus Christi. Nemo vos se-
Ἅ ἐστι σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς κα- 17
ducat, volens in humilitate & religione angelorum, quæ 18
ταβραβευέτω, θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, (ξ) ἃ
non vidit incedens, frustrà inflatus à sensu carnis suæ:
μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῆ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ·
Et non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus & con-
Ζ' Καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συν- 19
junctiones subministratum, & constructum, augescit augmentum Dei.
δέσμων ἐπιχορηγούμενον, καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ.
Si ergò mortui estis cum Christo, ab elementis mundi, quid
(ο) Εἰ οὖν ἀπεθάνετε σὺν τῷ Χριστῷ, ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί 20
tanquam viventes in mundo dogmatizamini? Ne tetigeris, ne gustaveris, ne contrecta-
ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· Μὴ ἅψῃ, μὴ γεύσῃ, μὴ θί- 21
veris: Quæ sunt omnia in corruptionem usu, secundùm præcepta & do-
γῃς· Ἅ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ δι- 22
ctrinas hominum:
δασκαλίας τῶν ἀνθρώπων·

MS.A. (ζ) μηδεὶς (η) ἐν πίστει, (θ) περισσεύοντες ἐν εὐχαριστίᾳ. (ι) ἔσται ὑμᾶς (κ) σώματος τῆς σαρκὸς, (λ) ἐκ νεκρῶν. (μ) συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν (ν) ἐκ μέσου,
(ξ) ἃ * ἑώρακεν (ο) Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
21 22 [illegible]
[illegible]

In quo abditi sunt omnes thesauri sapien- 3
tiæ & scientiæ. Hoc autem dico, ut ne- 4
mo vos seducat persuasione verborum. Et 5
si enim carne absim à vobis, tamen spiritu
vobiscum sum, & gaudeo quòd videam or-
dinem vestrum, & firmitatem fidei vestræ,
quæ est in Christo.

Mediâ die Parasceues crucifixionis. 4.

Quemadmodum igitur accepistis Jesum 6
Christum Dominum nostrum, *ita* in eo am-
bulate, Radicibus vestris firmatis, vobisq; 7
ædificatis in eo, & constantibus in fide illa
quã didicistis, ut in ea abundetis cum gratia-
rum actione. Cavete ne quis vos spoliet 8
per philosophiam & deceptionem inanem
juxta doctrinam hominum, & juxta rudi-
menta mundi, & non juxta Christum, In 9
quo inhabitat omnis plenitudo divinitatis
corporaliter, Et in quo vos quoque com- 10
pleti estis: quoniam ipse est caput omnium
principatuum, & potestatum, Et in ipso 11
circuncisi estis circuncisione sine manibus
factâ, quum exuistis carnem peccatorum
per circuncisionem Christi: Et sepulti 12
estis cum eo per baptismum, perque ipsum
unà cum eo resurrexistis, quòd credideritis
in virtute Dei, qui excitavit eum à mortu-
is. Et vos, qui eratis mortui in peccatis 13
vestris & per præputium carnis vestræ, unà
cum eo vivificavit, & remisit nobis omnia
peccata nostra. Et delevit mandatis suis 14
chirographum debitorum nostrorum quod
erat nobis contrarium, illudque sustulit è
medio, ac ipsum affixit cruci suæ. Et per 15
expoliationem corporis sui diffamavit prin-
cipatus & potestates, & confudit eos palàm
in semetipso.

Quotidié. 5.

Nemo igitur vobis molestiam exhibeat in 16
cibo & potu, aut in partitionibus dierum fe-
storum, aut noviluniorum, & Sabbathorum.
Quæ sunt umbræ futurorum: corpus autem 17
Christus. Ne quis porrò velit per humili- 18
tatem mentis vos adstringere ut serviatis
cultui angelorum, dum conatur in ea quæ
non vidit, & frustrà turgescit sensu carnis
suæ, Nec amplectitur caput, ex quo totum 19
corpus componitur & assurgit per commis-
suras & membra, & excrescit incremento
Dei. Si enim mortui estis cum Christo ab 20
elementis mundi, quid quasi vivatis in mun-
do judicamini? Nam ne tetigeris, neque 21
gustaveris, neque adhæseris, Sunt quidem 22
hæc usûs corruptibilis, suntque præcepta &
doctrinæ hominum:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ዘኀቤሁ ፡ ሀሎ ፡ ኵሉ ፡ መዝገበ ፡ ጥበብ ፡ ወምክር ፡ ኅቡእ ፡፡=፡ ወዝኒ ፡ ዘእብለክሙ ፡ ከመ ፡
4 ኢያስሕቱክሙ ፡ ከመ ፡ ኢያስሕቱክሙ ፡ በኒብነ ፡ ነገር ፡፡=፡ ወእመሂ ፡ ኢሀለውኩ ፡ በሥጋ
5 የ ፡ ኀቤክሙ ፡ ወበመንፈስየሰ ፡ ምስሌክሙ ፡ እነ ፡ እትፌሣሕ ፡፡ ወእሬእየክሙ ፡ ግዕዘ
6 ክሙ ፡ ወጽንዐ ፡ ሀይማኖትክሙ ፡ ዘበክርስቶስ ፡፡=፡ ወበከመ ፡ ተወከፍክምዎ ፡ ለክር
7 ስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡ እግዚእነ ፡ ቦቱ ፡ ሑሩ ፡=፡ ወተሰረሩ ፡ ወተሐነጹ ፡ ቦቱ ፡፡ ወጽንዑ ፡
8 በሃይማኖቱ ፡ ወበዘ ፡ ተመሀርክሙ ፡ ብዝኁ ፡ በአኰቴቱ ፡=፡ ዑቁ ፡ ኢያስሕቱክሙ ፡ በጥ
በበ ፡ ነገር ፡ ዘይፄውሁ ፡ ከንቱ ፡፡ በሥርዐተ ፡ ሰብእ ፡ ለአስሕቶ ፡ ዝንቱ ፡ ዓለም ፡ ወአ
ኮ ፡ በሕገ ፡ ክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡=፡

Apud quem est omnis thesaurus sapientiæ & consilii absconditus. Et hoc quod 3
dico vobis ut non decipiant vos, ut non decipiant vos inquam *in sublimitate* 4
sermonis. Et si non sum in corpore meo, apud vos tamen in spiritu meo vobis- 5
cum sum gaudens, & videns ordinem vestrum, & firmitatem fidei vestræ quæ
in Christo. Et sicut accepistis Christum Jesum Dominum nostrum, ita *in eo am-* 6
bulate, Et fundamini & ædificamini in eo, & confirmamini in fide ejus: & in 7
quibus edocti estis, abundate cum gratiarum actione ei. Cavete ne decipiant 8
vos in sapientia sermonis blandientes frustrà secundùm constitutiones homi-
num ad decipiendùm hunc mundum, & non secundùm legem Christi Jesu.

Versio VULGATA LATINA.

3 4 In quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi. Hoc autem di-
5 co , ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonum. Nam etsi corpore ab-
sens sum, sed spiritu vobiscum sum : gaudens , & videns ordinem vestrum ,
6 & firmamentum ejus , quæ in Christo est , fidei vestræ. Sicut ergò accepi-
7 stis Jesum Christum Dominum , in ipso ambulate , Radicati , & super.
ædificati in ipso , & confirmati fide , sicut & didicistis , abundantes in illo
8 in gratiarum actione. Videte ne quis vos decipiat per philosophiam , &
inanem fallaciam , secundùm traditionem hominum , secundùm elementa mun-
9 di , & non secundùm Christum : Quia in ipso inhabitat omnis plenitudo
10 divinitatis corporaliter : Et estis in illo repleti , qui est caput omnis prin-
11 cipatûs , & potestatis : In quo & circumcisi estis circumcisione non manu
12 factâ in expoliatione corporis carnis , sed in circumcisione Christi : Conse-
pulti ei in baptismo , in quo & resurrexistis per fidem operationis Dei ,
13 qui suscitavit illum à mortuis. Et vos , cùm mortui essetis in delictis , &
præputio carnis vestræ , convivificavit cum illo , donans vobis omnia deli-
cta : Delens quod adversùs nos erat chirographum decreti , quod erat con- 14
trarium nobis , & ipsum tulit de medio , affigens illud cruci : Et expoli- 15
ans principatus , & potestates , traduxit confidenter , palàm triumphans illos
in semetipso. Nemo ergò vos judicet in cibo , aut in potu , aut in parte 16
diei festi , aut neomeniæ , aut sabbatorum : Quæ sunt umbra futurorum : 17
corpus autem Christi. Nemo vos seducat , volens in humilitate , & religi- 18
one angelorum , quæ non vidit ambulans , frustrà inflatus sensu carnis suæ ,
Et non tenens caput , ex quo totum corpus , per nexus & conjunctiones 19
subministratum & constructum , crescit in augmentum Dei. Si ergò mortui 20
estis cum Christo ab elementis hujus mundi : quid adhuc tanquam viventes
in mundo decernitis ? Ne tetigeritis , neque gustaveritis , neque contrecta- 21
veritis : Quæ sunt omnia in interitum ipso usu , secundùm præcepta & do- 22
ctrinas hominum :

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 4 * الذي فيه سائر كنوز الحكمة والعلم مخفاة * هذا قلته لئلا يموه عليكم احد باقوال مقنعة
5 يطغيكم بها * فاني وان كنت بجسدي غائبا . لكني بالروح معكم انا . مسرورا معاينا ترتيبكم
6 7 وصرامة ايمانكم بالمسيح * فكما تسلمتم ايسوع المسيح الرب تصرفوا فيه * متاصلين فيه
ومبنيين عليه . ومتحققين بالامانة كما علمتم . متفضلين في هذا الشكر . تم .
* قراءة السبت الثاني والعشرين بعد العنصرة . ولعيد القديس النبيل ابينا باسيليوس .
8 * احذروا الا يكون عندكم من يعريكم ويسلبكم بالفلسفة والطغيان الباطل الملائم
9 تقليد الناس . المختص باستقصات العالم . لا المختص بالمسيح * فان فيه سكن كل كمال اللاهوت
10 11 متجسدا * فكونوا متكملين به . الذي هو راس كل رياسة وسلطان * الذي به ختنتم
12 ختانة لا معمولة بيد . في التعري من جسد خطايا البشر في ختانة المسيح * اذ قد دفنتم
معه في المعمودية وقمتم معه بتصديق فعل الله الذي اقامه من الموتى . تم .
13 . قراءة الاثنين من الجمعة الثانية وعشرين . * وانتم كنتم موتى بالهفوات وبغلفة
14 بشريتكم . فاحياكم الله معه . سامحا لنا بجميع هفواتنا * اذ محا الصك المكتوب علينا بمعتقدات
15 الذي كان ضدا . واقتلعه من الوسط وسمره في الصليب * ولما عرى ذوي الرياسات
16 والسلطات شهرهم بمجاهرة وفضحهم به * فلا يدينكم احد اذا في ماكول او مشروب . او
17 لانكم ما تحفلون بحظ العيد . او برؤوس الشهر . او بالسبوت * هذه التي كانت اظلة العتيدات .
18 وجسد المسيح * لا يدينكم على مشاركته احد . مريدا بحجة التواضع وديانة الملائكة . ان
19 يغوص في الاشياء التي ما شاهدها . متشامخا من قبل عقل بشريته باطلا * ولا يمسك الراس
الذي منه الجسم كله بالات اللمس وبالاعصاب الرابطة . اذ هو مستمد منه الدرور ومنتظم فيه .
ينمي النماء الملائم لله . * قراءة الثلثاء من الجمعة الثانية والعشرين .
20 * ان كنتم قد متم مع المسيح من استقصات العالم . فلم كانكم احياء في العالم . تم .
21 22 تعتقدون معتقداته * لا تلمس . لا تذق . لا تدن * من الاشياء التي تؤول كلها الى الفساد في
استعمالها . المختصة بوصايا الناس وتعليمهم .

In quo sunt omnes thesauri sapientiæ & 3
scientiæ absconditi. Hoc dixi , nequis 4
vobis imponat sermonibus persuasoriis
quibus decipiat vos. Nam etsi carne 5
meâ sim absens , tamen spiritu vobiscum
sum, gaudens, cernens ordinem vestrum,
& generositatem vestræ in Christum fi-
dei. Sicut igitur accepistis Jesum Chri- 6
stum Dominum, ita vos gerite in ipso :
In eo radicati, & super ipsum obfirmati, 7
ac certi in fide , quemadmodum edocti
estis , excellentes in hujusmodi gratia-
rum actione. Finis.

Lectio Sabbathi vigesimi secundi post Pentecosten. Et pro die festo Sancti celeberrimi Patris nostri Basilii.

Cavete ne sit apud vos qui spoliet ac de- 8
prædetur vos per philosophiam & ina-
nem deceptionem , monimentis hominum
consonam, elementis mundi congruentem,
non Christo conformem. Nam in eo in- 9
habitavit tota perfectio Deitatis corpo-
raliter. Quarè perfecti estote in eo, qui 10
est caput omnis principatus ac potestatis:
Per quem circuncisi estis circuncisione 11
non manu factâ, per expoliationem corpo-
ris peccatorum carnis in circuncisione
Christi : Quandoquidem sepulti estis 12
cum eo per baptismum, & surrexistis
cum eo per fidem efficacitatis Dei qui
suscitavit eum à mortuis. Hucusque.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ secundæ.

Vos enim eratis mortui in delictis , & 13
in præputio carnis vestræ : at vivifica-
vit vos Deus cum eo , condonans nobis
cuncta delicta nostra : Delens chirogra- 14
phum adversum nos scriptum per dogma-
ta , quod erat contrarium : illúdque è
medio sublatum , clavis affixit cruci :
Spoliatósque principatuum ac potesta- 15
tum possessores publicè exposuit, eósque
per illam diffamavit. Nequis igitur 16
vos damnet ob cibum aut potum ,
aut eo quòd non conveniatis in sor-
tem festi , aut in plenilunio men-
struo , aut in Sabbathis : Iis in- 17
quam , quæ erant umbræ futurorum.
Ob communionem autem corporis Chri-
sti Nemo vos damnet, volens prætextu 18
humilitatis & religionis angelorum , in
res penetrare quas non vidit, frustra su-
perbiens ob judicium carnis suæ : Ne- 19
que tenens caput , ex quo totum corpus
per instrumenta tactus, perque nervos
connectentes (derivante ex eo influen-
tiâ, et in ipsum corpus ordine distributâ)
augescit augmento quod competit Deo.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ secundæ.

Si mortui jam estis cum Christo ab ele- 20
mentis mundi, cur igitur ac si viveretis
in mundo, Hucusque, *dogmata ipsius te-*
netis ? Ne tetigeris , ne gustaveris, ne 21
accesseris. Ad res quæ tendunt omnes ad 22
corruptionem dum utimur eis , consenta-
neas mandatis doctrinæque hominum ;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 እስመ ፡ ሳዕሌሁ ፡ ኅደረ ፡ ኵሉ ፡ ፍጹም ፡ መለኮቱ ፡ በሥጋ ፡ ሰብእ ፡፡
10 ወኮነ ፡ ፍጹማነ ፡ ቦቱ ፡፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ርእሱ ፡ ለኵሉ ፡ መኰንን ፡፡ ወለኵሉ ፡ መ
11 ንግሥት ፡፡ ዘቦቱ ፡ ተገዘርክሙ ፡ ግዝረተ ፡ ዘኢኮነ ፡ በእደ ፡ ሰብእ ፡ ወበስልበተ ፡ ነፍ
12 ስተ ፡ ሥጋነ ፡ በግዝረተ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ተቀበርነ ፡ ምስሌሁ ፡ በጥምቀቱ ፡፡ ወተንሣእነ ፡
13 ምስሌሁ ፡ በረድኤተ ፡ ሃይማኖተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘአንሥኦ ፡ እምውታን ፡፡ ወአንት
ሙኒ ፡ ምውታን ፡ አንትሙ ፡ በኃጢአትክሙ ፡ ወበቍልፈተ ፡ ነፍስትክሙ ፡ ወአሕየወክሙ ፡
14 ምስሌሁ ፡ ወጸገወክሙ ፡ ኵሎ ፡ ኃጢአትክሙ ፡፡ ወደምሰሰ ፡ ለነ ፡ መጽሐፈ ፡ ዕዳነ ፡
15 በሥርዐቱ ፡ እምዕድውነ ፡ ወአእተቶ ፡ እምነ ፡ ማእከሌነ ፡ ወቀነዎ ፡ በመስቀሉ ፡፡ ወሰ
ለቦሙ ፡ ለቀደምት ፡ ወለመኳንንት ፡፡ ወአርአየ ፡ ክሡተ ፡ ወተዋለጦሙ ፡ ቦቱ ፡፡
16 ዑቁ ፡ እንካ ፡ አልቦ ፡ ዘይገእዝክሙ ፡ እንከ ፡ ወኢበመብልዕ ፡ ወኢበመስቴ ፡ ወኢበመክፈል
17 ትክሙ ፡ ወኢበበዓልክሙ ፡ ወኢበሠሩቀትክሙ ፡ ወኢበሰንበት ፡፡ እስመ ፡ ዝንቱ ፡ ው
18 እቱ ፡ ጽላሎት ፡ ዘይመጽእ ፡፡ ወአልቦ ፡ ዘያስተአብድክሙ ፡ በእንተ ፡ ሥጋሁ ፡ ለክርስ
ቶስ ፡ ፈቂዶ ፡ በተያውሆ ፡ ለሕርመተ ፡ መላእክት ፡፡ ከመ ፡ ይትናከይ ፡ ርእሶ ፡ ወእመሂ ፡ ን
19 ፈኀ ፡ ሥጋ ፡ ልቡ ፡፡ ወኢያጸንዕ ፡ ርእሶ ፡ ዘቦቱ ፡ የኃድር ፡ ኵሉ ፡ ሥጋ ፡፡ ወይትዋደ
ድ ፡ ኵሉ ፡ መሌሊት ፡ ወይልህቅ ፡ ወይጸንዕ ፡ ወይበዝኅ ፡ ወይመልእ ፡ በእግዚአብሔ
20 ር ፡፡ ወእመ ፡ ሞትክሙ ፡ ምስለ ፡ ክርስቶስ ፡ እምንብረተዝ ፡ ዓለም ፡ በአፎ ፡ ካዕበ ፡
21 ከመዝ ፡ ሕያዋን ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ትገብሩ ፡፡ ወኢትግስስ ፡ ወኢትልክፍ ፡ ወኢትጥዐ
22 ም ፡፡ ዝንተ ፡ ለሙስና ፡ በከመ ፡ ትእዛዘ ፡ ሰብእ ፡፡

Quia super eum habitat omnis perfectio Deitatis suæ in corpore hominis : 9
Et sumus perfecti in ipso , quia ipse est caput omnis imperii , & omnis re- 10
gni : In quo circumcisi estis circumcisione , quæ non facta fuit per manum 11
hominis, sed per expoliationem corporis carnis nostræ, in circumcisione Christi :
Sepulti fuimus cum eo in baptismo suo , & suscitati fuimus cum eo , per 12
auxilium fidei Dei , qui suscitavit eum à mortuis. Et vos mortui fuistis 13
in peccatis vestris , & in præputio corporum vestrorum , & vivificavit vos
cum eo , & condonavit vobis omnia peccata vestra. Et delevit pro nobis Scri- 14
pturam debiti nostri in decreto quod erat *contra nos , & sustulit eam è medio*
nostrûm , & affixit eam in cruce ejus : Et expoliavit principes , & potestates, 15
& monstravit palàm , & pudefecit illos in eo. Cavete igitur ut nemo sit qui ju- 16
dicet vos ampliùs , neque in cibo , neque in potu , neque in portione vestra, neque
in festo vestro , neque in noviluniis vestris , neque in sabbathis : Quia hæc 17
sunt umbra futuri. Et nemo insipientes vos reputet propter corpus Christi, volens 18
in blanditiis religionis angelorum, ut pulchrum sit caput ejus , aut inflatus carne
cordis ejus : Et non firmat caput suum, in quo requiescit totum corpus, & funda- 19
tur quodque membrum , & crescit , & confirmatur , et abundat , & impletur
per Deum. Et si mortui fuistis cum Christo à negotio hujus mundi , quomodò ite- 20
rùm ut vivi in mundo, operamini ? Neque tetigeris , neque palpaveris , neque 21
gustaveris : Hoc in interitum secundùm præceptum hominum : 22

Quæ sunt rationem quidem habentia sapientiæ in *voluntario cultu*, & *submissione animi*, &
23 Ἅτινά ἐστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκείᾳ, καὶ ταπεινοφροσύνῃ, καὶ
subductione corporis, non in honore aliquo ad *expletionem* carnis.
ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

CAP. III. γ'.

Si igitur consurrexistis Christo, quæ sursum quærite, ubi Christus est in dextera Dei
1 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ
sedens: Quæ sursum sapite, non quæ super terram. Mortui estis enim, & vita vestra
2 καθήμενος. Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν
3 est abscondita cum Christo in Deo. Cùm Christus apparuerit, vita *nostra*,
4 κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ. Ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, Θ'
tunc & vos cum ipso apparebitis in gloria. Mortificate ergò membra
5 τότε καὶ (α) ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ. Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη
vestra quæ super terram, fornicationem, immunditiam, *mollitiem*, concupiscentiam
ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν Ι'
malam, & avaritiam, quæ est *idololatria*: Propter quæ venit
6 κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία· Δι' ἃ ἔρχεται
ira Dei super filios incredulitatis. In quibus & vos ambulâ-
7 ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· Ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατή-
stis aliquando, cùm viveretis in illis. Nunc autem deponite & vos
8 σατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν (β) αὐτοῖς. Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς
omnia, iram, *excandescentiam*, malitiam, blasphemiam, *turpiloquium*, ex
τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν, ἐκ
ore vestro. Ne *mentimini* in invicèm, expoliantes veterem
9 τοῦ στόματος ὑμῶν. Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν
hominem cum actibus suis: Et *induti* novum eum *re-*
10 ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ· Καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνα-
novatum in agnitionem secundùm imaginem ejus qui creavit illum. Ubi
11 καινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν. Ὅπου
non est *Græcus* & Judæus, circumcisio & præputium: Barbarus, Scytha: servus,
οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία· Βάρβαρος, Σκύθης· δοῦλος,
liber: sed omnia & in omnibus, Christus. Induite ergò, sicut electi
(γ) ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι, Χριστός. Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ 12
Dei, sancti, & dilecti, viscera *miserationum*, benignitatem,
(δ) τοῦ Θεοῦ, ἅγιοι, καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα (ε) οἰκτιρμῶν, χρηστότητα,
humilitatem, modestiam, *longanimitatem*: Supportantes *alii alios*, & condonantes
ταπεινοφροσύνην (ζ) πραότητα, μακροθυμίαν· Ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι 13
vobismetipsis, si quis adversùs aliquem habet querelam: sicut & *Christus* condo-
ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ (η) ὁ Χριστὸς ἐχαρί-
navit *vobis*, ita & vos. Super omnia autem hæc, charitatem, quæ est
σατο ὑμῖν, (θ) οὕτω καὶ ὑμεῖς. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, (ι) ἥτις ἐστὶ 14
vinculum perfectionis: Et pax *Dei superet* in cordibus
σύνδεσμος τῆς τελειότητος· Καὶ ἡ εἰρήνη (κ) τοῦ Θεοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις 15
vestris: in *quam* & vocati estis in vno corpore, & grati estote. Verbum
Ι' ὑμῶν· εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι, καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. Ὁ λόγος 16
Christi inhabitet in vobis abundanter, in omni sapientia, docentes & commo-
(λ) τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ, διδάσκοντες καὶ νουθε-
nentes vosmetipsos, psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus, in gratia cantantes
τοῦντες ἑαυτούς, (μ) ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν χάριτι ᾄδοντες
in *corde vestro Domino*. Et omne quodcunque facitis in verbo aut in opere,
(ν) ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ. Καὶ πᾶν ὅ, τι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, 17
omnia in nomine Domini Jesu, gratias agentes Deo, & patri per ipsum.
πάντα ἐν ὀνόματι (ξ) Κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ (ο) Θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.
Mulieres, subditæ estote propriis viris, sicut *convenit*, in Domino. Viri,
Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε (π) τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν, ἐν Κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, 18
diligite uxores, & *ne amarulenti sitis* ad illas. Filii, obedite 19
ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε 20
parentibus per omnia: hoc enim est *beneplacitum* Domino.
τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο (ρ) γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.

Κεφ. γ'. MS A. (α) ὑμεῖς φανερωθήσεσθε ἐν (β) τούτοις. (γ) καὶ ἐλεύθερος· ἀλλὰ πάντα (δ) Θεοῦ, (ε) οἰκτιρμοῦ, (ζ) πραΰτητα, (η) ὁ Κύριος ἐχαρίσατο (θ) οὕτως (ι) ὅ ἐστιν (κ) τοῦ Χριστοῦ βραβευέτω (λ) τοῦ Θεοῦ (μ) ψαλμοῖς, ὕμνοις (ν) ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ Θεῷ. (ξ) Ἰησοῦ Χριστοῦ, (ο) Θεῷ πατρὶ (π) τοῖς ἀνδράσιν, (ρ) γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν Κυρίῳ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

23 [illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]

Et videntur habere rationem sapientiæ in 23
specie humilitatis & timoris Dei: neque
parcunt corpori, non in eo quod honestum
est, sed in iis quæ usui sunt carni.

CAP. III.

Feriâ quartâ requiei. 6.

Si ergò resurrexistis unà cum Christo, quæ 1
sunt supernè quærite, ubi Christus sedet ad
dexteram Dei: Quæ superna sunt medi- 2
tamini, & non quæ in terra. Mortui enim 3
estis, & vita vestra abscondita est cum Chri-
sto in Deo. Quum autem Christus manife- 4
status fuerit, qui quidem est vita nostra, tunc
& vos manifestabimini cum eo in gloria.
Mortificate igitur membra vestra terrestria, 5
scortationem, immunditiam, & perturbati-
ones, & concupiscentiam malam, & avari-
tiam, quæ est reverentia idolorum. Pro- 6
pter talia enim venit ira Dei in filios inobe-
dientiæ. In his etiam vos quondam ambu- 7
lâstis, quum in iisdem versabamini. Nunc 8
autem deponite à vobis hæc omnia, iram,
excandescentiam, malitiam, blasphemiam,
sermonem impurum. Et ne mentiamini 9
alius in alium, sed exuite hominem veterem
cum omnibus moribus ejus: Et induite 10
novum qui renovatur per cognitionem, in
similitudinem conditoris sui. Ubi non est 11
Judæus & Gentilis, neque circumcisio &
præputium, neque Græcus & Barbarus, ne-
que servus & ingenuus: sed omnia & in
omnibus est Christus. Induite igitur tan- 12
quam electi Dei, sancti, & dilecti, miserati-
ones, & clementiam, & lenitatem, & humi-
litatem mentis, & tranquillitatem, ac longa-
nimitatem. Et sufferte alius alium, & con- 13
donate vobis mutuò: quòd si quis habeat
querelam adversùs proximum suum, quem-
admodum Christus condonavit vobis, sic &
vos condonate. Et cum his omnibus cha- 14
ritas, quæ est vinculum perfectionis. Et 15
pax Christi gubernet corda vestra, ad quam
vocati estis in uno corpore. Et gratias agi-
te Christo, Ut sermo ipsius inhabitet in 16
vobis opulenter cum omni sapientia. Et
docete ac erudite vosmetipsos psalmis, &
hymnis, & canticis spiritualibus; & cum
gratia psallite in cordibus vestris Deo. Et 17
quicquid agitis sermone & opere, in nomine
Domini nostri Jesu Christi agite, & gratiam
habete per eum Deo Patri.

Quotidiè. 7.

Uxores, subditæ estote maritis vestris, ut 18
æquum est in Christo. Viri, diligite uxo- 19
res vestras, & ne sitis amarulenti adversùs
illas. Filii, obedite parentibus vestris per 20
omnia, sic enim placet coram Domino nostro.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ዘያመክልዎ ፡ ጥበበ፡=፦ ሮ ወእሙሰ ፡ ተንሣእክሙ ፡
1 ምስለ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘላዕሉ ፡ ሓሥሡ ፡ ኅበ ፡ ሀሉ ፡ ክርስቶስ ፡ በየማነ ፡ እግዚአብሔር ፡
2 ይነብር፡=፦ ዘለዕሉ ፡ ሐልዩ ፡ ወአኮ ፡ ዘምድር፡፡=፦

Quod reputant sapientiam. 23

CAP. III.

Et *si resurrexistis cum Christo, superna quærite, ubi est Christus in dextra Dei* 1
sedens: Superna curate, & non terrestria. 2

Versio VULGATA LATINA.

23 Quæ sunt rationem quidem habentia sapientiæ in superstitione, & humilitate, &
non ad parcendum corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis.

CAP. III.

1 IGitur, si consurrexistis cum Christo, quæ sursùm sunt quærite, ubi Christus est in
2 dextera Dei sedens : Quæ sursùm sunt sapite, non quæ super terram. Mortui
3 enim estis, & vita vestra est abscondita cum Christo in Deo. Cùm Christus ap-
4 paruerit, vita vestra; tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Mortificate ergò
5 membra vestra, quæ sunt super terram; fornicationem, immunditiam, libidinem,
6 concupiscentiam malam, & avaritiam, quæ est simulacrorum servitus : Propter
7 quæ venit ira Dei super filios incredulitatis : In quibus & vos ambulâstis ali-
8 quando, cùm viveretis in illis. Nunc autem deponite & vos omnia; iram, indi-
9 gnationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore vestro. Nolite
10 mentiri invicèm, expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, Et indu-
entes novum, eum qui renovatur in agnitionem, secundùm imaginem ejus qui crea-
vit illum. Ubi non est Gentilis, & Judæus, circumcisio, & præputium, Barbarus, 11
& Scytha, servus, & liber : sed omnia, & in omnibus Christus. Induite vos er- 12
gò sicut electi Dei, sancti, & dilecti, viscera misericordiæ, benignitatem, humilita-
tem, modestiam, patientiam : Supportantes invicèm, & donantes vobismetipsis, 13
si quis adversùs aliquem habet querelam : sicut & Dominus donavit vobis, ita &
vos. Super omnia autem hæc, charitatem habete, quod est vinculum perfectio- 14
nis : Et pax Christi exultet in cordibus vestris, in qua & vocati estis in uno cor- 15
pore : & grati estote. Verbum Christi habitet in vobis abundanter, in omni sa- 16
pientia, docentes, & commonentes vosmetipsos, psalmis, hymnis, & canticis spiri-
tualibus, in gratia cantantes in cordibus vestris Deo. Omne quodcunque facitis 17
in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini Jesu Christi, gratias agentes Deo
& Patri per ipsum. Mulieres, subditæ estote viris, sicut oportet, in Domino. 18
Viri, diligite uxores vestras, & nolite amari esse ad illas. Filii, obedite parenti- 19
bus per omnia : hoc enim placitum est in Domino. 20

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* التي فيها كلام حكمة في ايثار التعبد والتواضع وتجنب الاشفاق على البدن. لا في اكرام ما 23
للباري عن عملي البدن * . الفصل الثالث . * وان كنتم اذا قمتم مع المسيح فاطلبوا 1
التي في العلى. حيث هو المسيح في يمين الله جالسا * في التي في العلى تفطنوا. لا في التي في 2
الارض * لانكم قد متم وحياتكم قد اختفت مع المسيح في الله. تم. . الاحد التاسع والعشرون 3
بعد العنصرة. ويقرا ايضا للاحد المعروف بالابروباطورا. * فاذا ظهر المسيح حياتنا. فحينئذ 4
ستظهرون وانتم معه بتشريف * فاميتوا اذا اعضاءكم التي على الارض. الزنا. النجاسة. 5
الالم. الشهوة الردية. الشر. الاستغنام الذي هو عبادة الاصنام * هذه التي من اجلها يوافي 6
سخط الله على اولاد المعصية * التي قد كنتم انتم تتصرفون فيها وقتا ما. حين كنتم فيها. 7
* فاطرحوا انتم الان هذه كلها. الغضب. الغيظ. الرذيلة. الافتراء. الكلام القبيح. واقصوها 8
من افواهكم * لا تكذبوا بعضكم بعضا. انزعوا الانسان العتيق مع اعماله * والبسوا 9 10
الجديد المتجدد كصورة من براه لمعرفته * حيث ليس يوناني. ولا يهودي. ختانة وغلفة. 11
عجمي وكردي. عبد وحر. لكن المسيح على الكل وفي الكل. * قراءة الاحد الثلثين بعد
العنصرة. * البسوا اذا ايها القديسون والمحبوبون كما يليق بمختاري الله. حنوا. 12
تراءفا. خيرية. تواضعا. وداعة. تمهلا * محتملين بعضكم بعضا ومسامحين لهم. ان كان 13
لاحدكم لدى الاخر لوما. كما سمح المسيح لكم كذلك وانتم اسمحوا * ومع هذه كلها. البسوا 14
المحبة التي هي رباط الكمال * وسلامة الله فلتتوسط في قلوبكم. التي دعيتم اليها بجسد واحد. 15
وكونوا شكورين * وليسكن فيكم قول الله بغزارة بكافة الحكمة. اذ تعلمون انفسكم. وتعظونها 16
بالمزامير والتسابيح والترنمات الروحانية. مترنمين للرب في قلوبكم. تم. * قراءة الاربعا
من الجمعة الثانية والعشرين. * وكل ما تعملونه بقول او بفعل كلها باسم الرب يسوع 17
اعملوها. شاكرين به لاله الاب * ايها النساء اخضعن للرجال بمخافة الرب كما يجب. 18
* ايها الرجال حبوا نساءكم. ولا تكونوا لديهن متمردين * ايها الاولاد اطيعوا والديكم 19 20
في كل امر فان هذا مرضيا للرب.

In quibus est sermo sapientiæ per volun- 23
tariam submissionem, & humilitatem, at-
que neglectum parcendi corpori, non per
honorem aliquem creatori exhibitum
pro expletione carnis.

CAP. III.

Itaque si surrexistis cum Christo, quæ- 1
rite quæ sunt in sublimi, ubi est Christus
in dextera Dei sedens : Quæ in subli- 2
mi sunt considerate, non quæ in terra.
Nam mortui jam estis, & vita ve- 3
stra jam abscondita est cum Christo in
Deo. Finis.

Dominicâ vigesimâ nonâ post Pen-
tecosten. Legitur quoque pro Do-
minica quæ nuncupatur Probatica.

Quare quum apparuerit Christus vita 4
nostra, tunc apparebitis & vos cum eo in
gloria. Mortificate igitur membra ve- 5
stra quæ sunt super terram, fornicatio-
nem, impuritatem, passionem, cupiditatem
pravam, aviditatem, inhiationem
opum, quæ est idolorum cultus : Propter 6
quæ venit indignatio Dei super filios
contumaces. In quibus vos versabamini 7
quondam, quum in iis essetis. At nunc ab- 8
jicite vos hæc omnia, iram, excandescen-
tiam, abominationem, maledicentiam,
sermonem turpem, eàque procul pellite ab
oribus vestris. Ne mendacio arguatis 9
alii alios : exuite veterem hominem cum
factis ipsius : Et induite novum, renova- 10
tum juxta imaginem ejus qui condidit
illum ad agnitionem sui. Ubi non est 11
Græcus, neque Judæus, circuncisio, &
præputium, Persa, & Scytha, servus, ac
liber : sed Christus super omnia & in
omnibus.

Lectio Dominicæ trigesimæ post
Pentecosten.

Induite igitur O Sancti & dilecti, ut 12
decet electos Dei, benignitatem, misera-
tionem, bonitatem, humilitatem, mansue-
tudinem, longanimitatem: Tolerantes alii 13
alios, eisque condonantes, si quis vestrûm
habuerit adversùs alium querelam, sicut
condonavit Christus vobis, sic & vos con-
donate. Et cum his omnibus induimini 14
charitate quæ est vinculum perfectionis.
Et pax Dei centrum occupet in cordibus 15
vestris, ad quam vocati estis in uno cor-
pore: & estote gratias agentes. Habitet- 16
que in vobis sermo Dei affluenter,
omni cum sapientia, docentes & commo-
nentes vosipsos psalmis, hymnis, & canti-
cis spiritualibus, canentes in cordibus
vestris Domino. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis
vigesimæ secundæ.

Et quicquid egeritis dicto aut facto, 17
omnia in nomine Domini Jesu facite,
gratias agentes per eum Deo Patri. O 18
uxores, subditæ estote viris cum ti-
more Domini, ut oportet. O viri, dili- 19
gite uxores vestras, & ne sitis erga eas
intractabiles. O liberi, obedite genitori- 20
bus vestris in omni re : hoc enim gratum
est Domino.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 እስመ ፡ ሞትክሙ ፡ ወኅብእት ፡ ሕይወትክሙ ፡ ኀበ ፡ ክርስቶስ ፡ በእግዚአብሔር፡፡=፡
4 እስመ ፡ መጽአ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘይትዐወቅ ፡ ሕይወትክሙ ፡ ዬእተ ፡ አሚረ ፡ ተስተርእዩ ፡ ም
5 ስሌሁ ፡ በስብሐት፡፡=፡ አሙትዋ ፡ ለነፍስትክሙ ፡ ቢደበ ፡ ምድር ፡ እምዝሙት ፡ ወርኵ
6 ስ ፡ ወመንሱት ፡ ወፍትወት ፡ እኪት ፡ ወትእግልት ፡ ወጣዖት፡፡=፡ ዘበእንቲአሁ ፡ ይመጽ
7 እ ፡ መቅሠፍተ ፡ እግዚአብሔር፡=፡ ዘቦቱ ፡ ሖርክሙ ፡ አንትሙሂ ፡ ትካት ፡ ሶበ ፡ ሐየ
8 ውክሙ ፡ በገቢንቱ፡=፡ ወይእዜኒ ፡ ኅድግዋ ፡ ለመዓት ፡ ወለቍጥዓ ፡ እኩይ ፡ ፄፀርፈት ፡
9 ነገረ ፡፡ ኃፍረት ፡ ኢይፃእ ፡ እምአፉክሙ፡=፡ ኢትሐስዉ ፡ ቢጽክሙ ፡ ኅድግዎ ፡ ለብሉ
10 ይ ፡ ብእሲ ፡ ምስለ ፡ ምግባሩ፡፡=፡ ወልበስዎ ፡ ለሐዲስ ፡ ብእሲ፡=፡ ዘአልቦ ፡ በኀቤ
11 ሁ ፡ አይሁዳዊ ፡ ወአረማዊ ፡ ግዙረ ፡ ወቈላፈ ፡ ሐቃለ ፡ ወሀገሬተ ፡ ገብሬ ፡ ወአጋዕዜ ፡ ዘአ
12 ንበለ ፡ በኵሉ ፡ ክርስቶስ፡፡=፡ ልበስዎ ፡ እንከ ፡ ከመ ፡ ኅሩያነ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡
ቅዱሳን ፡ ወፍቁራን ፡፡ በምሕረት ፡ ወበተሣህሎ ፡ ኄሩት ፡ ወአትሕቶ ፡ ርእስ ፡ የውሀት ፡ ወ
13 ትዕግስት፡=፡ ተዐገሡ ፡ ለቢጽክሙ ፡ ወተጸገው ፡ በበይናቲክሙ ፡ ኅድጉ ፡ ለቢጽክሙ ፡
14 ዘተሐየስዎሙ ፡ ከመ ; ክርስቶስ ፡ ጸገወክሙ ፡ ከማሁ ፡ አንትሙኒ ፡ ግበሩ፡፡=፡ ወምስ
15 ለ ፡ ዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ ተፋቀሩ ፡ ማእስረ ፡ ተፍጻሜቱ፡=፡ ወሰላሙ ፡ ለክርስቶስ ፡ ይጽናዕ ፡
16 በልብክሙ፡፡=፡ ወአንብቡ ፡ መዝሙረ ፡ ወስብሐተ ፡ ወማኅሌተ ፡ ቅድሰተ ፡ ስብሕዎ ፡ ለ
17 እግዚአብሔር ; በልብክሙ፡፡=፡ ወኵሎ ፡ ዘገበርክሙ ፡ በስመ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክ
18 ርስቶስ ፡ አእኵትዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አብ፡፡=፡ 1 አንስትኒ ፡ ተአዘዛ ፡ ለአምታቲ
19 ክን ፡ ከመዘ ፡ ለእግዚአብሔር፡=፡ ዕደውኒ ፡ አፍቅሩ ፡ አንስቲያክሙ ፡ ወኢትትጋአዝዎ
20 ን፡፡=፡ ውሉድኒ ፡ ተአዘዙ ፡ ለአዝማዲክሙ ፡ በኵሉ ፡ እስመ ፡ ከማሁ ፡ ርቱዕ ፡ በኀበ ፡
እግዚአብሔር፡=፡

Quia mortui estis, & abscondita est vita vestra apud Christum in Deo. 3
Quia venit Christus, qui declaratur vita nostra; isto die apparebitis cum eo 4
in gloria. Mortificate corpora vestra supra terram, à scortatione, & im- 5
munditiâ, & tentatione, & concupiscentiâ malâ, & avaritiâ, & idola- 6
triâ; Propter quæ veniet flagellum Dei : In quibus ambulâstis vos et- 7
iam olim quum vixeritis in iis. Et nunc deponite iracundiam, & fastidi- 8
um malum, & blasphemiam : obscœnitas ne egrediatur ex ore vestro. Ne 9
mentimini fratribus vestris : repellite veterem hominem cum operibus ejus,
Et induite novum hominem : Apud quem non est Judæus & Græcus, cir- 10
cumcisus & incircumcisus, agrestis & civis, servus & liber, sed in omni- 11
bus Christus. Induimini igitur ut electi Dei, ut sancti & dilecti, mise- 12
ricordiâ, & commiseratione, benignitate : & submittite caput mansuetudine
& patientiâ. Tolerate fratres vestros, & condonate vobis invicèm, re- 13
mittite fratribus vestris, quæ habetis contra eos : sicut Christus condonavit
vobis, sic vos facite. Et cum hisce omnibus diligite vinculum perfectio- 14
nis ejus : Et pax Christi confirmetur in cordibus vestris. Et legite psal- 15
mos, & cantica, & hymnos sanctos, canite Deo in cordibus vestris. Et 16
quicquid egeritis, in nomine Domini nostri Jesu Christi, gratias agite Deo 17
Patri. Mulieres, subditæ estote viris vestris sicut Domino. Viri, diligite 18
uxores vestras, & ne contradicatis iis. Filii, auscultate parentibus ve- 19
stris in omnibus : quia sic æquum est apud Deum. 20

Patres, *ne* *irritate* filios vestros, ut non pusillo animo fiant. Servi, obedite
21 Οἱ πατέρες, μὴ (σ) ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε
22 per omnia *secundùm carnem* dominis, non *in* *oculorum servitiis* quasi hominib' placētes, sed
κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν (τ) ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ'
in simplicitate cordis, timentes Deum. *Et omne* quodcunque facitis, ex animo opera-
23 ἐν ἁπλότητι καρδίας, φοβούμενοι (υ) τὸν Θεόν. Καὶ πᾶν ὅ, τι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργά-
mini, sicut Domino, & nō hominibus: Scientes, quòd à Domino accipietis re-
24 ζεσθε, ὡς τῷ (φ) Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώποις· Εἰδότες, ὅτι ἀπὸ Κυρίου (χ) ἀπολήψεσθε τὴν ἀν-
tributionem hæreditatis: *nam* Domino Christo *servitis*. *At* injuriā *faciens*
25 ταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· (ψ) τῷ γὰρ Κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε. Ὁ (ω) δὲ ἀδικῶν
reportabit quod iniquè gessit, & non est personarum acceptio.
κομιεῖται ὃ ἠδίκησε, καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία.

CAP. IV. Δ'.

O Domini, justum & *æquabilitatem* servis præstate, sciētes quoniā & vos habetis
1 ΟΙ Κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε
Dominū in *cælis*. Orationi *perdurate*, vigilantes in ea in gratia-
2 Κύριον ἐν (α) οὐρανοῖς. Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχα-
rū actione: Orantes simul & pro nobis, ut Deus aperiat nobis ostium sermonis,
3 ριστίᾳ· Προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ (β) λόγου,
loqui mysterium Christi, (propter quod etiam vinctus sum:) Ut manifestem illud, ut
4 λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, (δι' ὃ καὶ δέδεμαι·) Ἵνα φανερώσω αὐτό, ὡς
oportet me loqui. In sapientia ambulate ad eos qui foris, tempus redimentes.
5 δεῖ με λαλῆσαι. Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.
Sermo vester semper, in gratia sale conditus, *scire* quomodò oporteat vos uni-
6 Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ
cuique respondere. Ea quæ circa me omnia nota faciet vobis Tychicus, dilectus frater,
7 ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι. Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς, ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς,
& fidelis minister, & conservus in Domino: Quem misi ad vos ad ipsum hoc,
8 καὶ πιστὸς διάκονος, καὶ σύνδουλος ἐν Κυρίῳ· Ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο,
ut cognoscat ea quæ circa vos, & consoletur corda vestra: Cùm Onesimo
9 ἵνα (γ) γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν· Σὺν Ὀνησίμῳ
fideli & *dilecto* fratre, qui est ex vobis: Omnia vobis nota facient quæ hic. Sa-
τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωρίσουσι τὰ ὧδε. Ἀ- 10
lutat vos Aristarchus concaptivus meus, & Marcus consobrinus Barnabæ,
σπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα,
(de quo accepistis mandata: Si venerit ad vos, excipite illum.) Et Jesus *di-*
(περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς· ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν.) Καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγό- 11
ctus Justus, *existentes* ex circumcisione: hi soli *cooperarii* in *regnum* Dei,
μενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ,
qui *facti sunt* mihi *solatium*. Salutat vos Epaphras qui ex vobis, servus
οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος 12
Christi, semper *decertans* pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti &
(δ) Χριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στῆτε τέλειοι καὶ
pleni in omni voluntate Dei. *Testor* enim illi, quòd habet *zelum* multum
(ε) πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ Θεοῦ. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ, ὅτι (ζ) ἔχει ζῆλον πολὺν 13
pro vobis, & iis qui *in* *Laodicia*, & qui in Hierapoli. Salutat vos Lucas medi-
ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰα- 14
cus *dilectus*, & Demas. Salutate *illos* qui *in* *Laodicia* fratres, & Nympham, &
τρὸς ὁ ἀγαπητὸς, καὶ Δημᾶς. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς, καὶ Νυμφᾶν, καὶ 15
illam quæ *per* *domum* ejus Ecclesiam. Et cùm lecta fuerit apud vos epistola,
τὴν κατ' οἶκον (η) αὐτοῦ ἐκκλησίαν. Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, 16
facite ut & in Laodicensium Ecclesia legatur: & eam quæ ex *Laodicia*, *ut &*
ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ· καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ
vos legatis. Et dicite Archippo; Vide ministerium quod accepisti in Do-
ὑμεῖς ἀναγνῶτε. Καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ, Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν Κυ- 17
mino, ut illud impleas. Salutatio, meâ manu Pauli. Memores estote meorum
ρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς. Ὁ ἀσπασμὸς, τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου 18
vinculorum. Gratia vobiscum. Amen.
τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' (θ) ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Colossenses scripta est à Roma per Tychicum & Onesimum.
(†) Πρὸς Κολασσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου.
Ἐν στίχοις ση'.

MS.A. (σ) παροργίζετε (τ) ὀφθαλμοδουλείᾳ (υ) τὸν Κύριον. Ὃ ἐὰν ποιῆτε, (φ) Κυρίῳ δουλεύοντες, καὶ οὐκ (χ) λήμψεσθε (ψ) τῷ Κυρίῳ (ω) γὰρ Κεφ. Δ'. MS.A. (α) οὐρανῷ. (β) λόγου, ἐν παρρησίᾳ λαλῆσαι (γ) γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, (δ) Χριστοῦ Ἰησοῦ, (ε) πεπληροφορημένοι (ζ) ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ (η) αὐτῶν (θ) ὑμῶν. (†) Πρὸς Κολασσαεῖς ἀπὸ Ῥώμης.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]

Parentes, ne ad iracundiam provocaveritis 21
liberos vestros, ne angoribus conficiantur.
Servi, obedite per omnia heris vestris cor- 22
poreis, non in aspectu, tanquam illi qui pla-
cent hominibus, sed in corde simplici, & in
timore Domini. Quicquid facitis, ex tota 23
anima vestra facite tanquam Domino no-
stro, & non tanquam hominibus. Et scitote 24
vos à Domino nostro accepturos retributio-
nem in hæreditate. Domino enim Christo
servitis. Cæterùm qui peccaverit, luet pœ- 25
nas prout peccaverit, nec est acceptatio fa-
cierum.

CAP. IV.

O Heri, exhibete æquabilitatem & justitiam 1
servis vestris, & scitote vos quoque habere
Dominum in cœlis. In oratione perseve- 2
rate, & estote vigiles in ea, & gratias agen-
tes, Et orantes etiam pro nobis, ut Deus 3
aperiat nobis ostium sermonis, ad eloquen-
dum arcanum Christi, propter quod vinctus
sum: Ut revelem illud & eloquar, quemad- 4
modum teneor. In sapientia ambulate erga 5
extraneos, & vendite calamitatem vestram.
Et sermo vester semper cum gratia tanquam 6
sale sit conditus: & scitote quomodo vos
oporteat unicuique responsum dare. Cæte- 7
rùm eorum quæ apud me sunt, certiores vos
reddet Tychicus frater dilectus, & minister
fidelis, & conservus noster in Domino:
Quem misi ad vos in hoc ipsum, ut cogno- 8
scat quid apud vos *fiat*; & consoletur corda
vestra; Cum Onesimo fratre fideli & dile- 9
cto, qui ex vobis est. Hi certiores vos red-
dent eorum quæ apud nos sunt. Porrò postu- 10
lat pacem vestram Aristarchus captivus me-
cum, & Marcus consobrinus Barnabæ, de
quo accepistis mandata, ut si venerit ad vos,
excipiatis eum; Et Jesus qui vocatur Justus, 11
qui quidem sunt ex circumcisione. Et hi soli
opitulati sunt mihi in regno Dei, hique fu-
erunt mihi solatio. Postulat pacem vestram 12
Epaphras, qui ex vobis est, servus Christi,
semper laborans pro vobis in oratione, ut
stetis perfecti & completi in omni voluntate
Dei. Testor enim de eo quòd zelum pluri- 13
mum habeat pro vobis, & pro iis qui sunt
Laodiceæ, & Hierapoli. Postulat pacem ve- 14
stram Lucas medicus dilectus noster, & Di-
mas. Salutate fratres qui sunt Laodiceæ, & 15
Nympham, & ecclesiam quæ est in ædibus
ejus. Et quum lecta fuerit apud vos hæc epi- 16
stola, efficite ut in ecclesia quoque Laodicen-
sium legatur: & eam quæ scripta est ex Lao-
dicea, vos legite. Et dicite Archippo; At- 17
tende ministerio illi quod accepisti in Do-
mino nostro, ut illud adimpleas. Salutatio 18
hæc meâ manu Pauli. Memores estote vin-
culorum meorum. Gratia vobiscum. Amen.
Epistola ad Colossenses è Roma scripta, & missa per manus Tychici,
FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21
22 አበው፤:ሊታስተቀሥፕዎ:ውሉደክሙ:=፡ ንባሪ፤:ተአዘዙ:ለአግእስቲክሙ:በስፋሕ: ልብ: በ
24 ፍርሀተ: እግዚአብሔር::=፡ *** ታአምሩ:ከሙ: በኀበ:እግዚአብሔር:ትትአሰዩ: ወተቀ
25 ንዩ: ለክርስቶስ:=፡ ወዘሰ: ዐመፀ: ይረክብ: ፍደሁ::ወሊያደልዉ: ሎቱ፤:=፡
1 O አጋእስትኒ : ዕሪየ : ግበሩ : ለነባሪክሙ : ተአምሩ : ከሙ : ብክሙ : በሰማያት : እግዚ
አ::=፡ ****

Patres verò, ne angore afficiatis filios vestros. Servi verò, obedite Dominis vestris 22
cum simplicitate cordis, in timore Dei. Versus 23. deest. *Scitis quòd apud* 23
Deum præmium recipietis: & servitis Christo. Et qui injuriam fecit, inveniet re- 24
tributionem ejus : & non erit personarum acceptio ei. C A P. I V. 25

D*omini, quod convenit, facite servis vestris: scitis quòd habetis in cœlis* 1
Dominum. Versus secundus deest.

Versio VULGATA LATINA.

21 Patres, nolite ad indignationẽ provocare filios vestros, ut non pusillo animo fiant.
22 Servi, obedite per omnia dominis carnalibus, non ad oculum servientes, quasi homi-
23 nibus placentes, sed in simplicitate cordis, timentes Deum. Quodcunq; facitis, ex
24 animo operamini, sicut Domino, & non hominibus: Scientes quòd à Domino ac-
25 cipietis retributionem hæreditatis. Domino Christo servite. Qui enim injuriam
facit, recipiet id quod iniquè gessit: & non est personarum acceptio apud Deum.

CAP. IV.

1 Domini, quod justum est & æquum, servis præstate: scientes quòd & vos Do-
2 minum habetis in cœlo. Orationi instate, vigilantes in ea in gratiarum actione:
3 Orantes simul & pro nobis, ut Deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum
4 mysterium Christi, (propter quod etiam vinctus sum:) Ut manifestem illud ita ut
5 oportet me loqui. In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt; tempus redimen-
6 tes. Sermo vester semper in gratia sale sit conditus, ut sciatis quomodò oporteat
7 vos unicuique respondere. Quæ circa me sunt, omnia vobis nota faciet Tychicus,
8 charissimus frater, & fidelis minister, & conservus in Domino: Quem misi ad vos
ad hoc ipsum, ut cognoscat quæ circa vos sunt, & consoletur corda vestra, Cum 9
Onesimo charissimo, & fideli fratre, qui ex vobis est. Omnia, quæ hîc aguntur, no-
ta facient vobis. Salutat vos Aristarchus concaptivus meus, & Marcus consobri- 10
nus Barnabæ, de quo accepistis mandata: si venerit ad vos, excipite illum: Et 11
Jesus, qui dicitur Justus: qui sunt ex circumcisione: hi soli sunt adjutores mei in
regno Dei, qui mihi fuerunt solatio. Salutat vos Epaphras, qui ex vobis est, ser- 12
vus Christi Jesu, semper solicitus pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti &
pleni in omni voluntate Dei. Testimonium enim illi perhibeo, quòd habet mul- 13
tùm laborem pro vobis, & pro iis qui sunt Laodiciæ, & qui Hierapoli. Salutat 14
vos Lucas medicus charissimus, & Demas. Salutate fratres, qui sunt Laodiciæ, 15
& Nympham, & quæ in domo ejus est, Ecclesiam. Et cùm lecta fuerit apud vos 16
epistola hæc, facite ut & in Laodicensium Ecclesia legatur: & eam, quæ Lao-
dicensium est, vos legatis. Et dicite Archippo; Vide ministerium, quod acce- 17
pisti in Domino, ut illud impleas. Salutatio, meâ manu Pauli. Memores estote 18
vinculorum meorum. Gratia vobiscum. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

21 * ايها الاباء لا تغايظوا اولادكم ليلا يغموا * ايها العبيد اطيعوا في كل شي لساداتكم بما يختص
22 بالبدن . لا في خدم لذي العين كمن يرضي الناس . بل اخدموا ببساطة قلب متقين الله .
23 * وكلما تعملونه فاعملوه من صميم النفس كخادمين الرب لا الناس * عالمين انكم ستاخذون
24 من الرب مجازاة الموروث . لانكم انما تخدمون الرب يسوع * والظالم سيختص جزاء ما ظلم .
25 وليست محاباة وجوه عند الله .
* الفصل الرابع *
1 * ايها الموالي امنحوا العبيد العدل والمساواة . عالمين انكم وانتم لكم رب في السماوات . تم .
* الخميس من الجمعة الثانية والعشرين *
2 * تابعوا الصلاة ساهرين بشكر * مصلين
3 وعلينا معا . ليفتح الله لنا باب الكلام . لنذيع سر المسيح . الذي من اجله قيدت * حتى
4 اظهره كما يجب علي ان اتكلم به .
* قراءة للقديس الكبير لوقا *
5 * تصرفوا بحكمة لدى الذين خارج . مبتاعين الوقت * كلامكم ليكن بنعمة دائما مطيبا بملح . واعرفوا كيف
6 يجب ان تجاوبوا كل احد * والامور المختصة بي كلها يعرفكم بها تيخيكوس الاخ الحبيب والخادم
7 الامين والعبد معنا للرب * الذي ارسلته اليكم لهذا السبب نفسه لاعرف احوالكم . وليعزي
8 قلوبكم * مع اونيسموس الاخ المؤمن الحبيب الذي هو منكم . وهما يعرفانكم جميع الاخبار
9 التي هاهنا . تم .
* قراءة الجمعة من الجمعة الثانية والعشرين *
10 * يسلم عليكم اريسطرخوس الاسير معي . ومرقس ابن اخي برنابا . الذي من اجله اخذتم وصايا ان تقبلوه
11 اذا جاء اليكم * ويسوع الملقب بيسطس . هولاي من ذوي الختانة . هولاء وحدهم مساعدون
12 ملك الله . وهم صاروا لي تعزية * يصافحكم ابافراس عبد المسيح الذي هو منكم . مجتهدا من
13 اجلكم في الصلوات دائما . ان تقفوا تامين ومتكملين في كافة مشية الله * واني لاشهد له ان له
14 غيرة كثيرة من اجلكم ومن اجل الذين باللاذقية . والذين في ايرابولي * يسلم عليكم لوقا
15 الطبيب الحبيب . وديماس * سلموا على الاخوة الذين باللاذقية . وعلى نمفان والبيعة التي في
16 منزله * واذا قريت هذه الرسالة عندكم . اعتنوا بان تقرا في كنيسة اللاذقية . واقراوا
17 انتم الرسالة التي من اللاذقية * وقولوا لارسيبوس تامل الخدمة التي اخذتها بالرب ان تتممها .
18 * السلام بيدي بولس . اذكروا قيودي . النعمة معكم امين *
* تمت الرسالة . وكتبت من رومية وارسلت على يد تيخيكوس واونيسموس *
* والمجد لله دائما ابدا . وعلينا رحمته امين *

O patres, ne irritetis liberos vestros, ne 21
mœrore tabescant. O servi, obedite in 22
omni re dominis vestris secundùm car-
nem: non obsequiis quoad oculum, ut qui
placent hominibus, sed ministrate cum
simplicitate cordis, timentes Deum. Et 23
quicquid feceritis, facite ex animi syn-
ceritate, tanquam Domino non hominibus 24
obsequentes: Scientes vos à Domino con-
secuturos mercedem hæreditatis. Quando-
quidem Domino Jesu ministratis. Scele- 25
ratus autem reportabit mercedem scele-
ris commissi: neque est assentatio vul-
tuum apud Deum.

CAP. IV.

O Domini, exhibete servis justitiam 1
& æquabilitatem: scientes quòd & vos
habeatis Dominum in cœlis. Finis.

Feriâ quintâ hebdomadis vigesimæ secundæ.

Perdurate in oratione, vigilantes cum 2
gratiarum actione; Orantes & pro no- 3
bis simul, ut aperiat nobis Deus ostium
sermonis, ut divulgemus mysterium Chri-
sti, propter quod vinctus sum, Ut patefa- 4
ciam illud sicut oportet me loqui de illo.

Lectio pro maximo sancto Luca.

Sapienter vos gerite erga eos qui foris 5
sunt, tempus ementes. Sermo vester sit 6
semper cum gratia, sale conditus: & sci-
tote quomodò oporteat vos unicuique re-
spondere. Res autem omnes ad me perti- 7
nentes indicabit vobis Tychicus frater
dilectus, & fidus minister, ac servus no-
biscum Domini. Quem misi ad vos hac 8
ipsa de causa, ut cognoscam statum ve-
strum, & ut consoletur corda vestra:
Cum Onesimo fratre fido & dilecto, qui 9
est ex vobis: & ambo exponent vobis
res omnes quæ istic aguntur. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ secundæ.

Salutat vos Aristarchus mecum capti- 10
vus, & Marcus filius fratris Barnabæ,
de quo accepistis commendationes ut eum
excipiatis cùm venerit ad vos: Et Je- 11
sus qui cognominatur Justus. Hi sunt ex
gente Circuncisionis: hi soli sunt adju-
tores regni Dei, & ipsi fuere mihi solatio.
Salutat vos Epaphras servus Christi, qui 12
est ex vobis, semper solicitus pro vobis in
orationibus, ut stetis perfecti & completi
in omni voluntate Dei. Et quidem atte- 13
stor ei quòd multum habeat zelum pro
vobis, ac pro his qui sunt Laodiceæ, quiq;
sunt Hierapoli. Salutat vos Luca medi- 14
cus dilectus, & Dimas. Salutate fratres 15
qui sunt Laodiceæ, & Nymphan, & Ec-
clesiam quæ in domo illius est. Et cùm 16
perlecta fuerit hæc epistola apud vos, cu-
rate ut legatur in Ecclesia Laodiceæ: &
legite vos epistolam quæ est ex Laodicea.
Et dicite Archippo, Perpende ministeri- 17
um quòd accepisti in Domino, ut illud
impleas. Salutatio meâ manu Pauli. 18
Mementote vinculorum meorum. Gratia
vobiscum. Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta est ab urbe Roma, & missa per Tychicum & Onesimum.

Laus Deo semper, in perpetuum: ejusque misericordia super nos, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወጸልዩ:ከሙ:ያርኁ:ለነ: እግዚአብሔር: አናቅጸ:ቃል:ከሙ:ንገብር:ሕርመተ:ዘእምኀበ: እ
7 ግዚአብሔር:። ****** ወኵሎ:ይዜንወክሙ:ጢኪቆስ: እኁነ:ላእክ: ክርስቶስ:ወእሙ
8 ን:። ፈነውክዎ: ኀቤክሙ:ከሙ:ታእምሩ:ዜናየ: ወይትፌሣሕክሙ:ልብክሙ:። ምስለ:
9 እንሲሞ:ማእምን: እኁነ:ዘናፈቅር::ወኵሎ: ያጤይቀክሙ:። ኢምኁክሙ:አርሲጠርኮስ:
10 ወማርቆስ:ወበርናባስ: ዘበእንቲአሁ:ተእዘዝክሙ::እመ: መጽአ:ኀቤክሙ:ትትወከፍዎ:።
11 ወኢያሱስ: ዘተሰምየ:ኢዮስጦስ: እለ: እምአይሁድ::እሉ: ደእሙ:ረድኤተ:ወኮኑ:መንግ
12 ሥተ: እግዚአብሔር::። አምኁክሙ:ኤጳፍራስ:ገብረ: ክርስቶስ::ወዘልፈ:ይጼሊ: በእን
13 ቲአክሙ:ከሙ:ትኩኑ:ፍጹማነ: በኵሉ:ፈቃደ: እግዚአብሔር::። ወአነ: ሰማዕቱ: ከሙ:
14 ፈድፋደ:ያፈቅረክሙ: ወለእለሂ:ለውዶቂያ:ወሀገረ: ኢያራ::። ወአምኁክሙ:ሉቃስ: እኁ
15 ነ:ዐቃቤ:ሥራይ:ወዴማስ: አምኅዎሙ:ለእለ: ለዉዶቂያ: አኃዊነ:ወኔፋን: ወእለ:ሀለው:ው
16 ስተ:ቤተ:ክርስቲያን::። ወአንበብክሙ: ዘንተ:መጽሐፈ: ፈንውዋ:ለውዶቂያ:ያንብብዋ:በ
17 ቤተ:ክርስቲያን:ወእለሂ:ለውዶቂያ:። በልዎ:ለአርክጳ:ዑቅላ:መልእክተከ: ዘተሠየምከ:
18 እምኀበ: እግዚአብሔር:ከሙ:ትፈጽማ:። ወአምኃክሙ::በእዴየ:አነ: ጳውሎስ:ተዘከ
ሩ:መዋቅሕትየ:ጸጋሁ:ምስሌክሙ::።
ለሰብአ:ቈላሲስ:።

Et orate, ut aperiat nobis Deus ostium sermonis, ut perficiamus religionem quæ à 3
Deo est. Vers. 4. 5. & 6. desunt. Et omnia narrabit vobis Tychicus, frater 7
noster, minister Christi, & fidelis: Misi eum ad vos, ut cognoscatis historiam mei, 8
& ut consoletur vobis corda vestra, Cum Onesimo fideli fratre nostro, quem diligi-
mus, & omnia nota faciet vobis. Salutavit vos Aristarchus, & Marcus, & Bar-
nabas, per quem mandata accepistis: si venerit ad vos, recipite eum: Et Jesus, 10
qui nominatus est Justus, qui ex Judæis: qui tantùm adjutores fuerunt in re- 11
gno Dei. Salutavit vos Epaphras servus Christi, & semper orat pro vobis, ut sti- 12
tis perfecti in omni voluntate Dei. Et ego testis ei sum, quòd multùm diligit vos, 13
& eos qui sunt Laodiceæ, & civitatis Ijara. Et salutavit vos Lucas frater no- 14
ster medicus, & Demas. Salutate eos qui sunt Laodiceæ fratres nostres, & Ne- 15
phan, & eos qui sunt in Domo Christianorum. Et quum legeritis hanc epistolam, 16
mittite eam ad Laodiceam; ut perlegant eam in domo Christianorum, & etiam
Laodicenses: Et dicite Archippo; Vide ministerium pro quo constitutus fuisti; 17
adeò ut impleas. Et salutavi vos cum manu mea ego Paulus. Memores estote vin- 18
culorum meorum: gratia ejus vobiscum. Colossensibus.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΠΡΩΤΗΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ.

Α'. Ἔπαινος τῶν Θεσσαλονικέων ἐπὶ τοῖς ἀξίοις τῶν ἀποστόλων ἀγῶσι.
Β'. Πόθος αὐτῶν, καὶ χαρὰ ἐπ' αὐτοῖς, καὶ μέριμνα ἕως ἂν πληροφορηθῶσιν.
Γ'. Εὐχὴ πρὸς Θεὸν περὶ τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ, καὶ περὶ αὐξήσεως καὶ βεβαιώσεως Θεσσαλονικέων, ἕως τῆς Χριστοῦ παρουσίας.
Δ'. Παραίνεσις σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ὡς ἐπὶ κρίσει, φιλαδελφίας, ἐργασίας ἰδιοπράγμονος.
Ε'. Διδασκαλία περὶ τῆς τοῦ θανάτου καταλύσεως ἐπὶ ζώντων καὶ νεκρῶν, ἐν ἐπιφανείᾳ Χριστοῦ.
ς'. Περὶ τοῦ αἰφνιδίως ἥξειν Χριστόν, ὥστε δεῖν εὐτρεπίζειν σπουδῇ, πίστει, ἐλπίδι, ἀγάπῃ, τιμῇ, εἰρήνῃ, μακροθυμίᾳ, φιλομαθίᾳ.
Ζ'. Εὐχὴ περὶ ἁγιασμοῦ πνεύματος, καὶ ψυχῆς, καὶ σώματος.

AD THESSALONICENSES EPISTOLA PAULI PRIMA.

(†) Ἡ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΩΤΗ. ΚΕΦ. Α.

CAP. I. α'.

PAULUS, & Silvanus, & Timotheus, Ecclesiæ Thessalonicensium, in
1 ΠΑΥΛΟΣ, καὶ Σιλουανός, καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων, ἐν
Deo Patre, & Domino Jesu Christo: gratia vobis, & pax *à Deo patre*
Θεῷ (α) πατρὶ, καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς
nostro, & Domino Jesu Christo. Gratias agimus Deo semper pro omnibus
2 ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων Α'
vobis, *mentionem* vestri facientes in orationibus nostris, *Indesinenter* me-
3 ὑμῶν, (β) μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, Ἀδιαλείπτως μνη-
mores *vestri* operis fidei, & laboris charitatis, & sustinentiæ
μονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς (γ) ὑπομονῆς
spei Domini nostri Jesu Christi, ante Deum, & patrem nostrum. Sci-
4 τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ, καὶ πατρὸς ἡμῶν. Εἰ-
entes, fratres dilecti, à Deo electionem vestram: Quia Evan-
5 δότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι, ὑπὸ (δ) Θεοῦ τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν· Ὅτι τὸ εὐαγ-
gelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantùm, sed & in virtute, & in
γέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη (ε) εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν
Spiritu sancto, & in *plena perceptione* multa, sicut scitis quales *facti simus* in
Πνεύματι ἁγίῳ, καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι (ζ) ἐγενήθημεν ἐν
vobis propter vos. Et vos imitatores nostri facti estis, & Domini, excipientes
6 ὑμῖν δι' ὑμᾶς. Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε, καὶ (η) τοῦ Κυρίου, δεξάμενοι
verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritûs sancti: Ut *fieri* vos
7 τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ, μετὰ χαρᾶς Πνεύματος ἁγίου· Ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς
exemplaria omnibus credentibus in Macedonia, & Achaia. A vobis
8 τύπους πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, (θ) καὶ τῇ Ἀχαΐᾳ. Ἀφ' ὑμῶν
enim *personuit* sermo Domini, non solùm in Macedonia & Achaia, sed
γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ
& in omni loco fides vestra quæ ad Deum, *exiit*, ut non *opus*
καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν, ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν
nos habere loqui quicquam. Ipsi enim de nobis annuntiant qualem
(ι) ἡμᾶς ἔχειν λαλεῖν τι. Αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν 9
introitum *habemus* ad vos: & quomodò conversi estis ad Deum *ab*
εἴσοδον (κ) ἔχομεν πρὸς ὑμᾶς· καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ
idolis, servire Deo vivo & vero, Et expectare filium ejus de
τῶν εἰδώλων, δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, Καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ 10
cœlis, (quem suscitavit ex mortuis,) Jesum *liberantem* nos ab ira
τῶν οὐρανῶν, (ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν,) Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς (λ) ἀπὸ τῆς ὀργῆς
ventura.
τῆς ἐρχομένης.

CAP. II. β'.

Ipsi *enim* scitis, fratres, introitum nostrum *qui* ad vos, quia non *vanus*
ΑΥΤΟΙ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοὶ, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ 1
factus est: Sed & antè passi & contumeliis affecti (sicut scitis,) in Philippis,
γέγονεν· (α) Ἀλλὰ καὶ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες (καθὼς οἴδατε,) ἐν Φιλίπποις, 2
libertate usi fuimus in Deo nostro, loqui ad vos Evangelium Dei
ἐπαῤῥησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν, λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ
in *multo* certamine. Nam exhortatio nostra non *ex impostura*, neque *ex* immun-
ἐν πολλῷ ἀγῶνι. Ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρ- 3
ditia, neque in dolo:
σίας, (β) οὔτε ἐν δόλῳ·

MS. A. (†) ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. (α) πατρὶ ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ· (β) μνείαν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ὑμῶν, (γ) ὑπομονῆς τοῦ Κυρίου (δ) τοῦ Θεοῦ (ε) πρὸς ὑμᾶς (ζ) ἐγενήθημεν ὑμῖν (η) τοῦ Θεοῦ, δεξάμενοι (θ) καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. *** ἀλλ' ἐν παντὶ τόπῳ (ι) ἔχειν ἡμᾶς (κ) ἔχομεν (λ) ἐκ τῆς
ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) Ἀλλὰ προπαθόντες (β) οὐδὲ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܬܘܒ ܐܓܪܬܐ ܕܠܘܬ ܬܣܠܘܢܝܩܝܐ ܩܕܡܝܬܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ ܐ *   * ܕܟܠܝܘܡ *

1 * ܦܘܠܘܣ ܘܣܝܠܘܢܘܣ ܘܛܝܡܬܐܘܣ. ܠܥܕܬܐ ܕܬܣܠܘܢܝܩܝܐ ܕܒܐܠܗܐ ܐܒܐ. ܘܡܪܢ
2 ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܛܝܒܘܬܐ ܥܡܟܘܢ ܘܫܠܡܐ. * ܡܘܕܝܢܢ ܠܐܠܗܐ ܒܟܠܙܒܢ ܥܠ ܟܠܟܘܢ.
3 ܘܡܥܗܕܝܢܢ ܠܟܘܢ ܒܨܠܘܬܢ ܐܡܝܢܐܝܬ. * ܘܡܬܕܟܪܝܢ ܚܢܢ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܐܒܐ ܥܒܕܐ
ܕܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܘܥܡܠܐ ܕܚܘܒܟܘܢ. ܘܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܕܣܒܪܟܘܢ ܕܒܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
4 5 * ܝܕܥܝܢ ܚܢܢ ܓܝܪ ܓܒܝܘܬܟܘܢ ܐܚܝ ܚܒܝܒܐ ܕܐܠܗܐ. * ܡܛܠ ܕܣܒܪܬܢ.
ܠܐ ܗܘܬ ܒܡܠܬܐ ܒܠܚܘܕ ܗܘܬ ܠܘܬܟܘܢ. ܐܠܐ ܐܦ ܒܚܝܠܐ ܘܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. ܘܒܡܫܡܠܝܘܬ
6 ܫܪܪܐ. ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܝܟܢܐ ܗܘܝܢ ܒܝܢܬܟܘܢ ܡܛܠܬܟܘܢ. * ܘܐܢܬܘܢ
ܒܢ ܐܬܕܡܝܬܘܢ ܘܒܡܪܢ. ܕܩܒܠܬܘܢ ܡܠܬܐ ܒܐܘܠܨܢܐ ܣܓܝܐܐ ܘܒܚܕܘܬܐ ܕܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ.
7 8 * ܘܗܘܝܬܘܢ ܕܡܘܬܐ ܠܟܠܗܘܢ ܡܗܝܡܢܐ ܕܒܡܩܕܘܢܝܐ ܘܒܐܟܐܝܐ. * ܡܢܟܘܢ ܓܝܪ
ܐܫܬܡܥܬ ܡܠܬܗ ܕܡܪܢ. ܠܐ ܒܠܚܘܕ ܒܡܩܕܘܢܝܐ ܘܒܐܟܐܝܐ. ܐܠܐ ܒܟܠ ܕܘܟ
ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ ܕܒܐܠܗܐ ܐܫܬܡܥܬ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܬܣܢܘܩ ܕܢܐܡܪ ܥܠܝܟܘܢ ܡܕܡ.
9 * ܗܢܘܢ ܓܝܪ ܡܫܬܥܝܢ ܐܝܢܐ ܡܥܠܢܐ ܗܘܐ ܠܢ ܠܘܬܟܘܢ. ܘܐܝܟܢܐ ܐܬܦܢܝܬܘܢ ܠܘܬ
10 ܐܠܗܐ ܡܢ ܦܬܟܪܐ. ܕܬܦܠܚܘܢ ܠܐܠܗܐ ܚܝܐ ܘܫܪܝܪܐ. * ܟܕ ܡܣܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܒܪܗ
ܡܢ ܫܡܝܐ. ܠܝܫܘܥ ܗܘ ܕܐܩܝܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܕܗܘ ܡܦܨܐ ܠܢ ܡܢ ܪܘܓܙܐ ܕܐܬܝܐ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1 2 * ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܚܝ. ܕܡܥܠܢܢ ܕܠܘܬܟܘܢ ܠܐ ܗܘܐ ܣܪܝܩܐܝܬ ܗܘܐ. * ܐܠܐ
ܩܕܡ ܚܫܢ ܘܐܨܛܥܪܢ. ܐܝܟ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܦܝܠܝܦܘܣ. ܘܗܝܕܝܢ ܒܐܓܘܢܐ
3 ܣܓܝܐܐ ܡܠܠܢ ܥܡܟܘܢ ܒܦܪܗܣܝܐ ܕܐܠܗܢ ܣܒܪܬܗ ܕܡܫܝܚܐ. * ܒܘܝܐܢ ܓܝܪ ܕܝܠܢ ܠܐ ܗܘܐ
ܡܢ ܛܘܥܝܝܐ. ܐܦܠܐ ܡܢ ܛܢܦܘܬܐ. ܐܦܠܐ ܒܢܟܠܐ.

SEQUITUR EPISTOLA AD *THESSALONICENSES* PRIMA.

CAPUT. PRIMUM.

Quotidiè. 1.

PAulus, & Silvanus, & Timotheus Eccle- 1
siæ Thessalonicensium, quæ est in Deo Patre,
& in Domino nostro Jesu Christo; Gratia
vobiscum & pax. Gratias agimus Deo sem- 2
per pro vobis omnibus, & mentionem ve-
strî facimus in precibus nostris jugiter; Ac 3
memores sumus coram Deo Patre operum
fidei vestræ, & laboris charitatis vestræ, &
tolerantiæ spei vestræ, quæ est in Domino
nostro Jesu Christo. Siquidem novimus 4
electionem vestram, fratres mei, dilecti Dei.
Quoniam evangelium nostrum non fuit in 5
sermonibus tantùm erga vos, sed etiam in
virtute, & Spiritu sanctitatis, & in persuasi-
one verâ. Vos etiam scitis quales extiteri-
mus inter vos, vestrî causâ. Et vos imita- 6
tores nostrî facti estis, & Domini nostri, re-
cipientes sermonem in afflictione multa, &
cum gaudio Spiritûs sanctitatis. Et fuistis 7
exemplo omnibus credentibus qui sunt in
Macedonia & in Achaia. A vobis enim 8
manavit fama sermonis Domini nostri non
solùm in Macedoniam & Achaiam, sed &
in omni loco fides vestra quæ est in Deum,
audita est, adeò ut non sit nobis necesse de
vobis quicquam dicere. Quandoquidem 9
ipsi referunt qualem introitum habuerimus
apud vos, & quomodò conversi estis ad
Deum à superstitione simulachrorum, ut co-
leretis Deum viventem & veracem: Expe- 10
ctantes Filium ejus è cœlis Jesum illum
quem excitavit à mortuis, qui quidem libe-
rat nos ab ira ventura.

CAP. II.

ET vos nostis fratres mei, introitum no- 1
strum ad vos in vanum non fuisse. Sed nos 2
antè perpessos & contumeliis affectos fuisse,
ut scitis, Philippis: & tunc in multo certa-
mine nos locutos fuisse vobiscum per fiduci-
am Dei nostri, evangelium Christi. Nam 3
exhortatio nostra non fuit ex impostura, ne-
que ex immunditia, neque cum fraude.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለሰብአ ፡ ተሰሎንቄ ፡ ወተጽሕፈ ፡ እንዘ ፡ ሀሎ ፡ ብሔረ ፡ አቴና፡=
በብዙኃን ፡ ወበረከብዊ ፡ ወበተዝካረ ፡ መነኮሳት ፡ ምንባብ፡=

1 ፩ ጳውሎስ ፡ ወስልዋኖስ ፡ ወጢሞቴዎስ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘተሰሎንቄ ፡ በእግዚአብሔር ፡
አቡነ ፡ ወእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ፩ ሰላም ፡ ለክሙ ፡ ወጸጋሁ፡=

AD THESSALONICENSES.
Et scripta fuit quum esset in civitate Athenarum.

CAPUT. I.

In multitudine, & vacatione, & in commemoratione monachorum, lectio.
PAulus, & Silvanus, & Timotheus, domui Christianorum Thessalonicæ, in Deo 1
Patre nostro, & Domino nostro Jesu Christo, Pax vobis & gratia ejus.

Epistola Beati PAULI Apostoli ad THESSALONICENSES I.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAulus, & Silvanus, & Timotheus, Ecclesiæ Thessalonicensium, in Deo Patre,
2 & Domino Jesu Christo. Gratia vobis, & pax. Gratias agimus Deo semper pro
omnibus vobis, memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione,
3 Memores operis fidei vestræ, & laboris, & charitatis, & sustinentiæ spei Domini
4 nostri Jesu Christi, ante Deum & Patrem nostrum : Scientes, fratres, dilecti à
5 Deo, electionem vestram : Quia Evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone
tantùm, sed & in virtute, & in Spiritu sancto, & in plenitudine multa, sicut scitis
6 quales fuerimus in vobis propter vos. Et vos imitatores nostrì facti estis, & Do-
7 mini, excipientes verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritûs sancti : Ita
8 ut facti sitis forma omnibus credentibus in Macedonia, & in Achaia. A vobis
enim diffamatus est sermo Domini, non solùm in Macedonia, & in Achaia, sed &
in omni loco fides vestra, quæ est ad Deum, profecta est; ita ut non sit nobis necesse
quidquam loqui. Ipsi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuerimus 9
ad vos : & quomodò conversi estis ad Deum à simulacris, servire Deo vivo, & ve-
ro : Et expectare Filium ejus de cœlis (quem suscitavit ex mortuis) Jesum, qui 10
eripuit nos ab ira ventura.

CAP. II.

NAm ipsi scitis, fratres, introitum nostrum ad vos, quia non inanis fuit : Sed 1
antè passi, & contumeliis affecti (sicut scitis) in Philippis, fiduciam habuimus in 2
Deo nostro, loqui ad vos Evangelium Dei in multa solicitudine. Exhortatio 3
enim nostra non de errore, neque de immunditia, neque in dolo,

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

• رسالة القديس بولص الأولى إلى التسالونيكيين • وهي في عدد الرسائل ثامنة •

• الفصل الأول •

• قراءة الاثنين من الجمعة الثالثة وعشرين بعد العنصرة •

1 * من بولص وسلوانوس وتيموثاوس إلى بيعة تسالونيكية • المختصة بالإله الأب والرب يسوع
2 المسيح • نعمة لكم وسلامة من الإله أبينا * نشكر الله من أجلكم كلكم دائما • صانعين
3 ذكركم في صلواتنا * متذكرين بلا تفتير عمل إيمانكم وتعب محبتكم وصبر رجاء
4 ربنا يسوع المسيح • أمام الإله وأبينا * أيها الإخوة المحبوبون من الله • لعلمنا باصطفائكم *
5 * إن بشارتنا لم تصر لديكم بالكلام فقط • لكن بالقوة وبالروح القدس وباقتناع كثير
كما قد علمتم مثل من صرنا فيكم من أجلكم * تم •

• قراءة الثلاثاء من الجمعة الثالثة والعشرين • وأيضا في السادس وعشرين من كانون الأول •

6 * وأنتم صرتم مشابهين إيانا ومضاهيين الرب • إذ قبلتم قول الكرازة في أوان حزن كثير
7 بسرور الروح القدس * حتى أنكم صرتم رسوما وقدوة لكافة الذين آمنوا في مكدونية
8 وأخائيا * لأن منكم هتف قول الرب لا في مكدونية وأخائيا فقط • بل وفي كل موضع قد
9 شاع إيمانكم لدى الله • حتى أننا لسنا نحتاج أن نتكلم شيئا * لأنهم هم يخبرون عنكم وكيف
10 رجعتم إلى الله من الأصنام لتعبدوا الإله حيا وحقا * وتنتظرون ابنه من السماوات الذي
أقامه من الأموات يسوع الذي أنقذنا من الرجز الآتي • تم •

• الفصل الثاني •

• قراءة الأربعاء من الجمعة الثالثة والعشرين بعد العنصرة •

1 2 * وأنتم أنفسكم تعلمون وتعرفون مدخلنا إليكم أنه لم يصر باطلا * لكننا لما تألمنا
وشتمنا فيما مضى في فيلبس كما قد علمتم جاهرنا بإلهنا لنتكلم لديكم ببشارة الله بجهاد
3 جزيل * لأن عزاءنا ليس هو من ضلالة • ولا من دنس ولا بغش •

Epistola Sancti PAULI prima ad *THESSALONICENSES*: estque in numero Epistolarum octava.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ tertiæ post Pentecosten.

A Paulo, & Silvano, & Timotheo, 1
ad Ecclesiam Thessalonicæ addictam
Deo Patri, & Domino Jesu Christo.
Gratia vobis & pax à Deo Patre no-
stro. Gratias agimus Deo pro vobis 2
omnibus semper, mentionem vestri faci-
entes in orationibus nostris. Memoriâ 3
repetentes absque intermissione opus
fidei vestræ, & laborem charitatis ve-
stræ, & tolerantiam spei Domini nostri
Jesu Christi, coram Deo ac Patre no-
stro. O fratres dilecti à Deo, optimè 4
novimus electionem vestram : Quòd 5
annuntiatio nostra non facta sit apud
vos locutione duntaxat, sed virtute,
& Spiritu sancto, & persuasione mul-
tâ : sicut nôstis quales facti simus apud
vos, propter vos. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ tertiæ. Ac præterea pro vigesima sexta Decembris.

Et vos facti estis imitatores nostri, & 6
æmulatores Domini, suscipientes ser-
monem prædicationis in tempore affli-
ctionis multæ, cum gaudio Spiritus san-
cti : Adeo ut facti fueritis exempla- 7
ria et ducatus omnibus qui crediderunt
in Macedonia & Achaia. Nam à vo- 8
bis personuit sermo Domini, non in Ma-
cedonia & Achaia tantùm, verumetiam
in omni loco percrebuit fides vestra erga
Deum, ita ut non sit nobis necesse quic-
quam loqui. Siquidem ipsi de vobis 9
narrant, & quo pacto reversi estis ad
Deum ab idolis, ut adoraretis Deum
vivum ac verum, Et expectaretis Fi- 10
lium ejus de cœlis, quem suscitavit à
mortuis, Jesum qui liberavit nos ab
ira ventura. Finis.

CAP. II.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ tertiæ post Pentecosten.

ET vosipsi scitis & cognoscitis adi- 1
tum nostrum ad vos, non fuisse inuti-
lem : Sed nos, quum vexati & contu- 2
meliis affecti fuissemus antea Philip-
pis, ut nôstis, divulgâsse Deum nostrum:
ut loqueremur apud vos Evangelium
Dei, cum multo certamine. Exhorta- 3
tio enim nostra non est ex impostura, ne-
que ex immunditia, neque cum dolo :

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ናእኵቶ : ለእግዚአብሔር : ዘልፈ : በእንቲአክሙ : ወእዜክረክሙ : ወትረ : በጸሎትየ :=፡
3 ወእዜክር : ግብረ : ሃይማኖትሙ : ወጻማ : ፍቅርክሙ : ወትዕግሥተ : ተስፋክሙ :: በእግ
4 ዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ለቅድመ : እግዚአብሔር : አቡነ:=፡ ታእምሩ : አኃዊ
5 ነ : ፍቁራኒ : በኀበ : እግዚአብሔር :: ዘከመ : ኀረየክሙ:=፡ እስመ : ሊከነት : ትም
ህርትነ : ኀቤክሙ : በነገረ : ባሕቲቱ : ዓዲ : በኀይል : ወበመንፈስ : ቅዱስ :: ወበብዙ
6 ኅ : መእመን : ዘከመ : ታእምሩ : ዘኮነ : ለክሙ : በእንቲአክሙ:=፡ ወአንትሙኒ :
ኪያየ : ተመሰልክሙ :: ወተወከፍክሙ : ቃለ : እግዚእነ : በብዙኅ : ሕማም : ምስ
7 ለ : ፍሥሐ : መንፈስ : ቅዱስ:=፡ ከመ : ትኩንዎሙ : አርአያ : ለእለ : የአምኑ :
8 እለሂ : በመቄዶንያ : ወአካይያ::=፡ እስመ : በኀቤክሙ : ተሰምዐ : ቃለ : እግዚአ
ብሔር : ወአኮ : ባሕቲቶ : በመቄዶንያ : ወአካይያ : ዓዲ : በኵሉ : በሐውርት :
ተሰምዐት : ሃይማኖትክሙ : ዘኀበ : እግዚአብሔር : ወሊትፈቅዱ : መኑሂ : ይንግርክ
9 ሙ:=፡ ለሊሆሙ : ያእምሩ : ግዕዘነ : ዘምስሌክሙ : ወዘከመ : ኀበ : እግዚአብሔ
10 ር : እምጣዖት : ከመ : ትትቀነዩ : ለአምላክ : ሕያው : ወጻድቅ:=፡ ወተሰፈዉዎ :
ለወልዱ : እምሰማያት :: ዘአንሥኦ : እምውታን : ኢየሱስ : ዘአድኀነነ : እመንሱት :
ዘይመጽእ:=፡
1 ፪ ታእምሩ : አኃዊነ : ዘከመ : ገበርነ : ለክሙ : ወኢኮነነ : ለከንቱ : ሕማምነ:=፡
2 ወተፀሊሳነ : ዘከመ : ርኢክሙ : በፊልጲስ : ክሡተ : ነገርነ : በእግዚአብሔር : ወነገር
3 ክሙ : ትምህርተ : እግዚአብሔር : በብዙኅ : ጻማ:=፡ እስመ : ትፍሥሕትነ : ሊኮ
ነ : ዘስሒት : ወኢኮነ : ዘርኵስ : ወኢኮነ : ዘጽልሑት:=፡

Gratias agimus Deo semper pro vobis, & memor sum vestrî perpetuò in ora- 2
tione mea, Et in memoriam revoco opus fidei vestræ, & laborem chari- 3
tatis vestræ, & patientiam spei vestræ, in Domino nostro Jesu Christo, co-
ram Deo Patre nostro. Scitis fratres nostri, dilecti apud Deum, quomo- 4
dò elegit vos : Quia non fuit doctrina nostra apud vos in sermone tan- 5
tùm, sed etiam in virtute, & in Spiritu sancto, & in multa persuasione,
sicut scitis quomodo fuimus inter vos pro vobis. Et vos mihi similes facti 6
fuistis, & recepistis verbum Domini nostri in multa afflictione, cum gaudio
Spiritûs sancti : ut sitis exemplo credentibus qui in Macedonia, & Achaia. 7
Quia apud vos didicerunt verbum Dei ; & non solummodò in Mace- 8
donia, & Achaia, sed etiam in omnibus regionibus audita est fides ve-
stra, quæ apud Deum, & non necesse habetis ut quis annuntiet vobis.
Ipsi cognoscunt mores nostros vobiscum : & quomodò ad Deum conversi 9
estis ab idolis, ut serviretis Deo vivo, & vero, Et expectaretis fili- 10
um ejus è cælis, quem suscitavit à mortuis, nempe *Jesum, qui liberavit*
nos à destructione futura.

CAP. II.

SCitis fratres nostri, quomodò operati sumus pro vobis, & non fuit nobis 1
frustrà afflictio nostra. Et quum contumeliis affecti fuissemus, sicut vi- 2
distis, in Philippis, palàm loquuti sumus in Deo, & annuntiavimus vobis
doctrinam Dei in multo labore. Quia exhortatio nostra non fallax, & non 3
fuit immunda, & non fuit dolosa,

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ. Α'. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Sed sicut probati sumus à Deo *credi* Evangelium, ita loquimur,
4 Ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, (γ) οὕτω λαλοῦμεν,
non quasi hominibus placentes, sed Deo *probanti* corda nostra.
οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν.
Neque enim aliquando in sermone adulationis *facti sumus*, sicut scitis: neque in *prætextu*
5 Οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε· οὔτε ἐν προφάσει,
avaritiæ: (Deus testis:) Nec quærentes *ex* hominibus gloriam, neque à vobis,
6 πλεονεξίας· (Θεὸς μάρτυς·) Οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' (δ) ὑμῶν,
neque ab aliis: *Valentes in onere* esse ut Christi Apostoli, sed facti sumus lenes
7 οὔτε ἀπ' ἄλλων· Δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι, ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι
in medio vestrûm: tanquam si nutrix foveat suos*ipsius* filios: Ita *cupidi vestrî*,
8 ἐν μέσῳ ὑμῶν· ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα· Οὕτως ἱμειρόμενοι ὑμῶν,
avebamus tradere vobis non solùm Evangelium Dei, sed etiam nostras *ipsorum*
εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν
animas, quoniam *chari* nobis facti estis. Memores estis enim, fratres, laboris nostri,
9 ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν (ε) γεγένησθε. Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν,
& fatigationis: nocte *enim* & die operantes, *ad non supergravare quempiam*
καὶ τὸν μόχθον· (ζ) νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα
vestrûm, prædicavimus in *vos* Evangelium Dei. Vos testes, & Deus,
10 ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. Ὑμεῖς μάρτυρες, καὶ ὁ Θεός,
ut sanctè, & justè & *inculpatè*, vobis *credentibus facti sumus*: Sicut scitis
11 ὡς ὁσίως, καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως, ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν· Καθάπερ οἴδατε
quomodò unumquemque vestrûm, sicut pater filios suos, *Hortantes* vos, &
12 ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, Παρακαλοῦντες ὑμᾶς, καὶ
consolantes, *&* *testati*, *ad ambulare vos* dignè Deo *vo-*
(η) παραμυθούμενοι, καὶ μαρτυρούμενοι, εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ (θ) κα-
cante vos in suum*ipsius* regnum & gloriam. *Propter hoc* & nos gratias agimus
13 λοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. (ι) Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν

Deo *indesinenter*, quoniam *accipientes* verbum auditûs à nobis, Dei, *excepi-*
τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν, τοῦ Θεοῦ, ἐδέξα-
stis non verbum hominum, sed (sicut est verè,) verbum Dei, qui *&* operatur in
σθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ (καθώς ἐστιν ἀληθῶς,) λόγον Θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν
vobis *credentibus*. Vos enim imitatores facti estis, fratres, Ecclesiarum Dei
ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ 14
existentium in Judæa, in Christo Jesu, quia eadem passi estis & vos à *propriis*
τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι ταῦτα ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων
contribulibus, sicut & ipsi à Judæis, Et Dominum *occidentibus*
συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, Τῶν καὶ τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων 15
Jesum, & *proprios* prophetas, & *vos persequentibus*, & Deo non *placentibus*,
Ἰησοῦν, καὶ (κ) τοὺς ἰδίους προφήτας, καὶ ὑμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων,
& omnibus hominibus *adversariis*: *Prohibentibus* nos Gentibus loqui ut *serven-*
καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων· Κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα σωθῶ- 16
tur, *ad implendum* sua peccata semper: *prævenit autem* super illos ira
σιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε· ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ
in finem. Nos autem, fratres, *orbati* à vobis ad tempus horæ,
B' εἰς τέλος. Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, 17
aspectu, non corde, abundantiùs *studuimus* faciem vestram videre *in* multo
προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ
desiderio. *Ideò* voluimus venire ad vos, (ego quidem Paulus, & semel
ἐπιθυμίᾳ. (λ) Διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, (ἐγὼ μὲν Παῦλος, καὶ ἅπαξ 18
& *bis*,) *&* *intercidit* nos Satanas. Quæ enim nostra spes, aut gaudium, aut
καὶ δίς,) καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπίς, ἢ χαρά, ἢ 19
corona *gloriationis?* *aut* nonne *&* vos ante Dominum nostrum Jesum
στέφανος (μ) καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου ἡμῶν (ν) Ἰησοῦ
Chistum, in ejus adventu? Vos enim estis gloria nostra, & gaudium.
Χριστοῦ, ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; Ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν, καὶ ἡ χαρά. 20

MS.A. (γ) οὕτως (δ) ἡμῶν, (ε) ἐγενήθητε. (ζ) νυκτὸς καὶ (η) παραμυθούμενοι, εἰς τὸ περιπατεῖν ὑμᾶς (θ) καλέσαντος (ι) Καὶ διὰ τοῦτο καὶ (κ) τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς (λ) Διότι (μ) ἀγαλλιάσεως; (ν) Ἰησοῦ, ἐν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
[illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]

Sed quemadmodum probati fuimus Deo, ut 4
concrederetur nobis Evangelium ejus: ita loquimur, non ut hominibus placeamus, sed Deo ipsi qui probat corda nostra. Nec enim 5
unquam usi sumus sermone adulatorio, ut scitis, neque occasione avaritiæ, Deus testis est.
Neque quæsivimus gloriam ex hominibus, 6
nec à vobis, nec ab aliis: Quamvis potu- 7
erimus oneri esse tanquam Apostoli Christi. Sed fuimus mansueti inter vos, & instar nutricis blandientis filiis suis: Sic & vobis 8
blandimur, desiderióque tenemur impartiendi vobis non tantùm Evangelium Dei, sed & animam nostram, quippe qui dilecti nostri
sitis. Etenim memores estis, fratres nostri, 9
quòd laborabamus & exercebamur operâ manuum nostrarum noctu & interdiu, ne cui vestrûm essemus oneri. Vos testes estis 10
Deúsque, quomodo prædicavimus vobis Evangelium Dei sincerè & justè, & quòd inculpabiles fuerimus apud omnes fideles.
Quemadmodum scitis quòd ab unoquoque 11
vestrûm tanquam pater à liberis suis efflagitabamus, & consolabamur corda vestra:
Vósque obtestabamur ut ambularetis, sicuti 12
decet Deum illum, qui vocavit vos ad regnum suum, suámque gloriam.

Crepusculo sabbathi Annuntiationis. 2.

Quapropter & nos perseveranter gratias agi- 13
mus Deo, quòd sermonem Dei, quem accepistis à nobis, non tanquam sermonem hominum acceperitis eum, sed prout verè est sermo Dei: ipséque opere perficiatur in vobis & in iis qui credunt. Vos autem, fratres 14
mei, imitatores facti estis Ecclesiarum Dei, quæ sunt in Judæa in Jesu Christo: quòd eadem perpessi fueritis & vos à contribulibus vestris, sicut & illi ab ipsis Judæis,
Qui Dominum nostrum Jesum Christum tru- 15
cidârunt, prophetas qui ex ipsis erant, nósq; insectati sunt, & Deo non placent, factique sunt adversarii omnibus hominibus. Qui 16
prohibent nos alloqui Gentes, ut serventur, ut scelera sua semper peragant. Pervenit autem in eos ira ad finem usque.

Quotidie. 3.

Nos porrò, fratres mei, vobis orbati fuimus 17
ad tempus horæ, facie quidem nostrâ, & non nostro corde: quin potiùs sedulam navavimus operam, ut faciem vestram conspiceremus cum charitate multa. Et voluimus veni- 18
re ad vos, ego Paulus semel & iterum: sed obstitit mihi Satanas. Quæ enim spes nostra, 19
& gaudium nostrum, & corona gloriationis nostræ, nisi vos coram Domino nostro Jesu in adventu ipsius? Vos enim estis gloria 20
nostra, & gaudium nostrum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ደእሙ ፡ በዘ ፡ አመከረነ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወተአመነነ ፡ በትምህርተ ፡ ወንጌል ፡፡
በተዝከረ ፡ መነኮሳት ፡፡
ከማሁ ፡ ንነግር ፡ ወአኮ ፡ ከመዘ ፡ ለሰብእ ፡ ያ
5 ደሉ ፡ ዘለእግዚአብሔር ፡ ዘአመከረነ ፡ ልብነ ፡፡ ወእመሰ ፡ ኮነ ፡ ሊያዋህ
ናክሙ ፡ ዘከመ ፡ ታአምሩ ፡ ወሊተአገልናክሙ ፡ በመክንያት ፡ ስምዕነ ፡ እግዚአብሔር ፡፡
6 ወሊንፈቅድ ፡ ያደሉ ፡ ለነ ፡ ሰብእ ፡ ወሊአንትሙ ፡ ወሊሰብእ ፡ ወሊባዕድ ፡ እንዘ ፡ ንክል ፡
ላክብደ ፡ ከመ ፡ ሐዋርያተ ፡ ክርስቶስ ፡፡

Sed in quantum probavit nos Deus & fiduciam posuit in *nobis de doctrina evangelii*: 4
In recordatione monachorum.
Ita loquimur, & non ut hominibus placentes, sed Deo, qui probavit nos cordibus nostris. Neque unquam blanditiis usi sumus erga *vos, sicut scitis: neque avarè* 5
tractavimus vos cum artificiis, testis nobis est *Deus: Et nolumus placere nobis* 6
homines, neque vos, neque homines, neque alios, quum possemus oneri esse, ut Apostoli Christi.

Versio VULGATA LATINA.

4 Sed sicut probati sumus à Deo ut crederetur nobis Evangelium: ita loquimur,
5 non quasi hominibus placentes, sed Deo, qui probat corda nostra. Neque enim
aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis: neque in occasione ava-
6 ritiæ: Deus testis est: Nec quærentes ab hominibus gloriam, neque à vobis,
7 neque ab aliis. Cùm possemus vobis oneri esse ut Christi Apostoli: sed facti
8 sumus parvuli in medio vestrûm, tanquam si nutrix foveat filios suos. Ita desi-
derantes vos, cupidè volebamus tradere vobis non solùm Evangelium Dei, sed
9 etiam animas nostras: quoniam charissimi nobis facti estis. Memores enim estis,
fratres, laboris nostri, & fatigationis: nocte ac die operantes, ne quem vestrûm
10 gravaremus, prædicavimus in vobis Evangelium Dei. Vos testes estis, & De-
11 us, quàm sanctè, & justè, & sine querela, vobis, qui credidistis, fuimus: Sic-
12 ut scitis, qualiter unumquemque vestrûm, (sicut pater filios suos,) Deprecantes
vos & consolantes, testificati sumus, ut ambularetis dignè Deo, qui vocavit vos
13 in suum regnum & gloriam. Ideò & nos gratias agimus Deo sine intermissio-
ne: quoniam cùm accepistetis à nobis verbum auditûs Dei, accepistis illud, non
ut verbum hominum, sed (sicut est verè) verbum Dei, qui operatur in vobis,
qui credidistis. Vos enim imitatores facti estis, fratres, Ecclesiarum Dei, quæ 14
sunt in Judæa in Christo Jesu: quia eadem passi estis & vos à contribulibus
vestris, sicut & ipsi à Judæis: Qui & Dominum occiderunt Jesum, & Pro- 15
phetas, & nos persecuti sunt, & Deo non placent, & omnibus hominibus ad-
versantur: Prohibentes nos Gentibus loqui ut salvæ fiant, ut impleant pecca- 16
ta sua semper: pervenit enim ira Dei super illos usque in finem. Nos autem, 17
fratres, desolati à vobis ad tempus horæ, aspectu, non corde, abundantiùs fe-
stinavimus faciem vestram videre cum multo desiderio: Quoniam voluimus ve- 18
nire ad vos: ego quidem Paulus, & semel, & iterùm, sed impedivit nos satanas.
Quæ est enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriæ? Nónne vos ante 19
Dominum nostrum Jesum Christum estis in adventu ejus? Vos enim estis gloria 20
nostra & gaudium.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 * بل كما اختبرنا الله ليؤمن على البشارة • كذلك نتكلم لا كمن يرضون الناس بل كمن
5 يرضي الاله الخبير قلوبنا * لاننا ما صرنا قط ناطقين بكلام تملق كما قد علمتم ولا بحجة
6 7 استغنام • الله الشاهد * ولا طلبنا من الناس مجدا • لا منكم ولا من اخرين * اذ قد كان
عندنا ان نثقل عليكم لاننا رسل المسيح • لكننا بينكم صرنا ودعاء كمربية تحتضن اولادها •
8 * هكذا اصبونا اليكم وعنينا ان نعطيكم لا بشارة الله فقط بل وانفسنا • لانكم صرتم لنا احباء
9 محبوبين • تم * قراءة الخميس من الجمعة الثالثة والعشرين * وانتم تذكرون ايها
الاخوة تعبنا وحرصنا • لاننا ليلا ونهارا كنا نعمل لكيلا نثقل على احد منكم • حين كرزنا لكم
10 11 بشارة الله * انتم الشهود والله • اننا صرنا عندكم المؤمنين بحال تبرر وعدالة وبلا معاب * كما
12 قد علمتم كواحد منكم • ومثل اب يسلي اولاده * عزيناكم وناشدناكم ان تسيروا سيرة
13 اهلا لله الداعي اياكم الى ملكه ومجده * فلهذا نحن شاكرين لله دايما بلا تفويت • انكم اذا
تسلمتم منا قول السمع الذي لله • قبلتم لا قول ناس بل قول الله • كما هو قول الله بالحقيقة •
الذي سيفعل فيكم المؤمنين • تم * قراءة الجمعة من الجمعة الثالثة والعشرين *
14 * لانكم انتم ايها الاخوة صرتم نظراء كنايس الله التي في اليهودية في امانة يسوع المسيح • تم
لانكم صابتكم تلك المصايب بعينها من ذوي قبيلتكم • كما اصاب اوليك من اليهود •
15 * الذين قتلوا الرب يسوع وانبياءهم وطردونا نحن ولم يرضوا الله • ولكافة الناس يضادون •
16 * يمنعوننا ان نخاطب الامم ليخلصوا لكي يتمموا خطاياهم دايما • وقد وصل اليهم الرجز الجاز •
17 * فنحن يا اخوة لما اوعبنا منكم مدا ساعة • وجها لا قلبا • حرصنا حرصا جزيلا • ان نعاين
18 وجوهكم بشهوة كثيرة * فلهذا اثرنا ان نجي اليكم • انا بولص من ومرتين • فقطعنا
19 الشيطان * لان من رجانا او سرورنا • او اكليل فخرنا • اوليس انتم هو قدام ربنا يسوع
20 المسيح في وروده • * قراءة الاثنين من الجمعة الرابعة والعشرين * لانكم انتم
هم شرفنا وسرورنا • تم *

Sed sicut probavit nos Deus ut crede- 4
tur nobis Evangelium, ita loquimur:
non quasi placentes hominibus, sed quasi
placentes Deo probanti corda nostra. Non 5
enim fuimus unquam promentes sermo-
nem adulatorium, ut nôstis: nec opum
acquirendarum causâ: Deus testis est.
Neq. expetivimus ab hominibus gloriam, 6
non à vobis, nec ab aliis: Quum pos- 7
semus oneri esse, quippe qui simus Aposto-
li Christi, sed inter vos facti sumus mi-
tes velut nutrix fovens liberos suos. Ita 8
cupivimus vos, & exoptavimus imper-
tire vobis non modò Evangelium Dei,
sed etiam animas nostras, eo quòd essetis
nobis amici dilecti. Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ tertiæ.

Et vos meministis ô fratres, laboris & 9
anxietatis nostræ: quoniam diu noctúque
operabamur, ne quenquam vestrûm gra-
varemus, dum prædicaremus vobis E-
vangelium Dei. Vos testes estis & Deus, 10
quòd fuerimus apud vos qui fideles estis,
modo casto, cum justitia, & sine culpa, Ut 11
nôstis: quasi unus ex vobis, & sicut pa-
ter consolans filios suos, Consolati atque 12
hortati simus vos ut incederetis inces-
sum dignum Deo qui vocaverat vos ad re-
gnum & gloriam suam. Ac propterea 13
gratias agimus Deo semper sine inter-
missione, quòd cum accepistis à nobis ser-
monem auditus qui Dei est, accepistis
non sermonem hominum, sed sermonem
Dei (uti reverà est sermo Dei) qui aget
in vobis fidelibus. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ tertiæ.

Vos enim fratres, facti estis pares Eccle- 14
siis Dei, quæ sunt in Judæa, in fide Je-
su Christi: Hactenus. *siquidem*
acciderunt vobis illæ tribulationes eæ-
dem à contribulibus vestris, quæ ipsis ac-
ciderant à Judæis, Qui occiderunt Do- 15
minum Jesum, & Prophetas suos, nósque
persecuti sunt: neque Deo placent, &
omnibus hominibus adversantur: Pro- 16
hibent nos quin alloquamur Gentes ut
salventur: quatenus impleant peccata
sua semper. Et jam pervenit ad eos ira
consumens. Nos autem O fratres, cùm 17
orbati vobis essemus horæ spatio, vultu
non corde, studio multo studuimus videre
facies vestras plurimo cum desiderio. Et 18
ideo voluimus venire ad vos, ego qui-
dem Paulus, semel atque iterum: sed im-
pedivit nos Satanas. Quis enim est spes 19
nostra, aut gaudium nostrum, aut corona
gloriæ nostræ? annon estis vos coram
Domino nostro Jesu Christo, in ejus ad-
ventu?

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ quartæ.

Vos siquidem estis gloria nostra & gau- 20
dium nostrum. Hucusque.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 8 ወኮነ፡ከመ፡ሕፃናት፡ ማእከሌክሙ፡ ወከመ፡ ሐፃኒት፡እንተ፡ትሐፅኖ፡ደቂቃ፡። ከማሁ፡ተፈ
ሣሕነ፡ ለክሙ፡ንመጡክሙ፡፡ አኮ፡ባሕቲቶ፡ ወንጌል፡ እግዚአብሔር፡ ዳእሙ፡ነፍስነሂ፡ እስመ፡
9 ፍቁራነ፡ኮንክሙነ፡፡። ተዘከሩ፡አኀዊነ፡ጻማነ፡ ወሕማምነ፡መዐልተ፡ወሌሊተ፡ወንትገበር፡
ከመ፡ኢናክብድ፡ ወኢናዐሥ፡ አሐዱሂ፡ እምውስቴትክሙ፡ ወሰበክነ ፡ ለክሙ፡ ትምህርተ፡ ወን
10 ጌሉ፡ለእግዚአብሔር፡። ወሰሚክሙ፡ሰማዕትየ፡ ወእግዚአብሔር፡ጸድቀ፡ ወርቱዐ፡ ወንጹ
11 ሐ፡ለክሙ፡ ለእለ፡ ተአምኑ፡ኮነ፡ለክሙ፡። ታአምሩ፡ለለ፡ አሐዱ፡ እምውስቴትክሙ፡ ከ
12 መ፡ አብ፡ ለውሉዱ፡ነስተበቍዐክሙ፡ወንናዝዘክሙ፡፡። ወናሰምዕ፡ ለክሙ፡ ከመ፡ትሑሩ፡
በዘ፡ይደልወክሙ፡ በኀበ፡እግዚአብሔር፡ ዘጸውዐክሙ፡ ውስተ፡ መንግሥቱ፡ ወስብሐቲሁ፡።
13 በእንተዝ፡ዘልፈ፡ናአኵቶ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ እስመ፡ ተወከፍክሙኒ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡
ወአኮ፡ቃለ፡ሰብእ፡ ወአማን፡ቃለ፡እግዚአብሔር፡ውእቱ፡ወረድአክሙሂ፡ ለእለ፡ተአምኑ፡።
14 እስመ ፡ ተመሰልክሙ ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያኑ ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ እለ ፡ ይሁዳ ፡ በክ
ርስቶስ፡ ኢየሱስ ፡ እስመ ፡ ከማሆሙ ፡ ሐመምክሙ፡፡ አንትሙሂ ፡ እምሕዝብክሙ ፡
15 በከመ ፡ ንሕነ ፡ አይሁድ፡። እለ ፡ ቀተልዎ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ወለነቢያቲነ ፡
16 ወኪያነኒ ፡ ሰደዱነ፡። ወይከልኡነ ፡ ኢንንግር ፡ ለሰብእ ፡ በዘ ፡ ይሕየው ፡ ከመ ፡ ይት
ፈጸሞሙ ፡ ኃጢአቶሙ ፡ ለዝሉፉ ፡ ወበጽሖሙ ፡ መቅሠፍት ፡ ዘለዓለም፡፡። ፮
17 ወንሕነስ ፡ አኀዊነ ፡ ከመ ፡ እጓለ ፡ ማውታ ፡ ንሕነ ፡ በኀቤክሙ፡፡ ለሰዐት ፡ ለእምገጽ ፡
18 ደእሙ ፡ ወአኮስ ፡ እምልብ ፡ ወፈድፋደ ፡ ጽህቀነ ፡ ንርአይ ፡ ገጸክሙ፡፡። ወብዙኀ ፡ ፈ
ቀድነ ፡ ንምጻእ ፡ ኀቤክሙ ፡ ለሊየ ፡ ጳውሎስ ፡ ምዕረ ፡ ወካዕበ ፡ ወአዕቀፈነ ፡ ሰይጣ
19 ን፡። ሙኑ ፡ ተስፋነ፡ ወፍሥሐነ ፡ ወአክሊልነ ፡ ወምክሕነ ፡ አኮኑ ፡ አንትሙ ፡ ለቅድ
20 መ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ በምጽአቱ፡። እስመ ፡ አንትሙ ፡ ክብርነ ፡
ወፍሥሐነ፡፡።

Et fuimus ut parvuli medio vestrûm, & sicut nutrix quæ fovet parvulum suum: 7
Sic congratulati sumus vobis, tradentes vobis non solum evangelium Dei, sed et- 8
iam animas nostras, quia dilecti nostri facti estis. Memores estote fratres nostri, 9
laboris nostri & afflictionis nostræ die & nocte, quod operabamur ne gravaremus
super quenquam ex vobis, & prædicavimus vobis doctrinam evangelii Dei. Vos 10
ipsi testes mei & Deus, justè, & rectè & purè vobis credentibus fuimus. Scitis 11
unumquemque ex vobis sicut pater filios suos obsecrabamus & consolabamur vos.
Et testabamur vobis ut ambularetis prout oporteret vos apud Deum, qui vocavit 12
vos in regnum suum & gloriam suam. Propterea semper gratias agimus Deo, quia 13
accepistis verbum Dei, & non verbum hominis, & verè verbum Dei est, & auxi-
lium fert vobis credentibus. Quia vos assimulati estis ecclesiæ Dei quæ in Judæa 14
in Christo Jesu: quia sicut illi, passi estis vos à gente vestra, sicut nos Judæi. Qui 15
trucidârunt Dominum nostrum Jesum, & prophetas, & nos etiam persequuti sunt.
Et prohibebant nos ne loqueremur hominibus ut serventur, ut implerent peccata 16
sua semper, & pervenit ad eos pœna æterna. Et nos fratres nostri sicut orphani 17
sumus apud vos ad horam, in specie tantùm, & non ex corde, & abundanter so-
liciti fuimus videre faciem vestram. Et multùm desideravimus venire ad vos, 18
ipse ego Paulus, semel atque iterum, sed impedivit me satanas. Quæ est spes no- 19
stra, & gaudium nostrum, & corona nostra, & gloriatio nostra? nonne vos ante
Dominum nostrum Jesum Christum in adventu ejus. Quia vos estis gloria nostra, 20
& gaudium nostrum.

CAP. III. γ'.

Ideò non ampliùs sustinentes, benè visum est nobis relinqui in Athenis soli:
1 Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι·
Et misimus Timotheum fratrem nostrum, & ministrum Dei, & coope-
2 Καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, καὶ διάκονον τοῦ (α) Θεοῦ, καὶ συν-
rantem nostrum in Evangelio Christi, ad stabilire vos, & exhor-
εργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς, καὶ (β) παρακα-
tari vos de fide vestra: Neminem commoveri in tri-
3 λέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν· (γ) Τῷ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλί-
bulationibus istis: ipsi enim scitis, quòd in hoc positi sumus. Etenim cùm
4 ψεσι ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα. Καὶ γὰρ ὅτε
apud vos essemus, prædicebamus vobis, quòd futuri essemus affligi, sicut & factum est,
πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν, ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο,
& scitis. Propter hoc & ego non ampliùs sustinens, misi ad cognoscere
5 καὶ οἴδατε. Διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν
fidem vestram: ne fortè tentaverit vos tentans, & in vanum fiat la-
πίστιν ὑμῶν· μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κό-
bor noster. Nuper autem veniente Timotheo ad nos à vobis, & annun-
6 πος ἡμῶν. Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγ-
tiante nobis fidem & charitatem vestram, & quia habetis memoriam
γελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν
nostri bonam semper, desiderantes nos videre, sicut & nos vos:
ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς·
Propter hoc consolati sumus, fratres, in vobis, in omni tribulatione, &
7 Διὰ τοῦτο (δ) παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ (ε) θλίψει, καὶ
necessitate nostrâ, per vestram fidem: Quoniam nunc vivimus, si vos sta-
8 ἀνάγκῃ ἡμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· Ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς στή-
tis in Domino. Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribue-
9 κετε ἐν Κυρίῳ. Τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦ-
re pro vobis, in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante De-
ναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ Θε-
um nostrum: Nocte & die super exabundanti orantes ad videndum vestram
10 οῦ ἡμῶν· Νύκτος καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν
faciem, & complere defectiones fidei vestræ? Ipse autem
τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν; Αὐτὸς δὲ 11
Deus, & Pater noster, & Dominus noster Jesus Christus, dirigat
ὁ Θεὸς, καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν (ζ) Ἰησοῦς Χριστὸς κατευθύναι
viam nostram ad vos. Vos autem Dominus multiplicet, & ab-
τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς. Ὑμᾶς δὲ (η) ὁ Κύριος πλεονάσαι, καὶ περισ- 12
undare faciat charitate in invicèm, & in omnes, quemadmodùm & nos
σεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους, καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς
in vos: Ad confirmare vestra corda inculpata in sanctitate, an-
εἰς ὑμᾶς· Εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν (θ) ἁγιωσύνῃ, ἔμ- 13
te Deum & Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Jesu
προσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν (ι) Ἰησοῦ
Christi cum omnibus Sanctis ejus.
Χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων (κ) αὐτοῦ.

CAP. IV. δ'.

Reliquùm ergò, fratres, rogamus vos, & obsecramus in Do-
(α) Τὸ λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς, καὶ παρακαλοῦμεν (β) ἐν Κυ- 1
mino Jesu, quemadmodùm accepistis à nobis, quomodò oporteat vos ambu-
ρίῳ Ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν, τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπα-
lare, & placere Deo, ut abundetis magis. Scitis enim quæ præ-
τεῖν, καὶ ἀρέσκειν Θεῷ, (γ) ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. Οἴδατε γὰρ τίνας παρ- 2
cepta dederimus vobis per Dominum Jesum. Hæc enim est voluntas
αγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Τοῦτο γάρ ἐστι (δ) θέλημα 3
Dei, sanctificatio vestra: abstinere vos à fornicatione: Scire
τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν· ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας· Εἰδέναι 4
unumquemque vestrûm suum ipsius vas possidere in sanctificatione & honore: Non
(ε) ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ· Μὴ 5
in passione desiderii, sicut & Gentes nescientes Deum: Non
ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν· Τὸ μὴ 6
opprimere, & circumvenire in negotio fratrem suum: quoniam vindex
ὑπερβαίνειν, καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἔκδικος
Dominus de omnibus his, sicut & prædiximus vobis, & pertestificati sumus.
ὁ Κύριος περὶ πάντων τούτων, (ζ) καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν, καὶ διεμαρτυράμεθα.

Κεφ. γ'. MS.A. (α) Θεοῦ ἐν τῷ (β) παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς (γ) Τὸ (δ) παρακεκλήμεθα, (ε) ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ὑμῶν, καὶ διὰ τῆς πίστεως ὑμῶν· Ὅτι νῦν (ζ) Ἰησοῦς κατευθύναι (η) ὁ Θεὸς (θ) δικαιοσύνῃ, (ι) Ἰησοῦ μετὰ (κ) αὐτοῦ. ἀμήν. Κεφ. δ'. MS.A. (α) Λοιπὸν οὖν, (β) ἐν τῷ Κυρίῳ (γ) καθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα (δ) τὸ θέλημα (ε) ἕκαστος (ζ) καθὼς προείπαμεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
4 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]

CAP. III.

ET, quoniam non ferebamus, voluimus re- 1
manere Athenis soli, Et mittere ad vos 2
Timotheum fratrem nostrum ministrum Dei,
& adjutorem nostrum in Evangelio Christi:
ut confirmaret, & rogaret vos de fide ve-
stra, Ne quis vestrûm succumberet in affli- 3
ctionibus istis. Vos enim scitis ad hoc nos
positos esse. Etenim quum apud vos esse- 4
mus, prædicebamus vobis nos afflictum iri,
quemadmodum nôstis factum fuisse. Hac 5
de causa & ego impatiens eram, donec misi
sciscitatum de fide vestra, ne fortè tentaret
vos tentator ille, fieretque labor noster irri-
tus. Nuper autem quum venisset ad nos 6
Timotheus à vobis, & renuntiâsset nobis de
fide vestra, & de charitate vestra, & quòd
bonam semper habeatis memoriam nostri in
omni tempore, ac desiderio teneamini vi-
dendi nos, quemadmodum nos quoque vos:
Idcircò consolationem accepimus per vos 7
fratres nostri, super omnibus angustiis & af-
flictionibus nostris, ob fidem vestram. Et 8
nunc quidem vivimus, modò vos stetis in
Domino nostro. Quam enim gratiarum 9
actionem possumus rependere pro vobis
Deo super omni gaudio quo gaudemus ve-
strî causâ, Nisi coram Deo enixiùs rogare 10
noctu & interdiu, ut conspiciamus faciem
vestram, & perficiamus quod deest fidei ve-
stræ? Ipse autem Deus Pater noster, & Do- 11
minus noster Jesus Christus dirigat viam no-
stram ad vos. Et multiplicet & abundare 12
faciat charitatem vestram unius erga alte-
rum, & erga unumquemque, quomodo nos
amore vos complectimur. Et confirmet 13
corda vestra inculpabilia in sanctimonia co-
ram Deo Patre nostro, in adventu Domini
nostri Jesu Christi cum omnibus Sanctis ej'.

CAP. IV. Baptismi. 4.

PRoinde fratres mei, petimus à vobis, & 1
obsecramus vos per Dominum nostrum Je-
sum, ut modum acceptum à nobis quo opor-
teat vos ambulare & placere Deo, magis
adaugeatis. Nôstis enim quæ præcepta de- 2
derimus vobis per Dominum nostrum Je-
sum Christum. Hæc enim est voluntas Dei: 3
sanctificatio vestra, & ut sitis remoti ab o-
mni scortatione, Et sciat unusquisque ve- 4
strûm possidere vas suum in sanctificatione
& honore, Non autem in passionibus con- 5
cupiscentiæ, sicut cæteræ Gentes illæ, quæ
non nôrunt Deum. Neque sitis audaces ad 6
transgrediendum, & ad circumveniendum
quisque fratrem suum in isto negotio: quan-
doquidem Dominus noster ultor est de his
omnibus, sicut & jampridem diximus vo-
bis, & contestati sumus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

፫
1
2 ወስኢነነ፡ተዐግሶ፡ አብደርነ፡ ንነበር፡አቴናኒ፡ባሕቲትነ፡፡ ወፈነውናሁ፡ለጢሞቴዎስ፡እኁነ፡ለ
3 እከ፡እግዚአብሔር፡በትምህርተ፡ክርስቶስ፡፡ከመ፡ትትፈሥሑ፡ ወይጽናዕ፡ሃይማኖትክሙ፡፡
ከመ፡ኢትቀበፁዋ፡ለዛቲ፡ሕማምክሙ፡ታአምሩ፡ ለሊክሙ፡ከመ፡ዝንቱ፡ዳእሙ፡ይፀንሐነ፡፡
4 ወአመሂ፡ ሀለውኩ፡ ኀቤክሙ፡ዘንተ፡ ክመ፡እነግረክሙ፡ከመ፡ሀለወነ፡ንሕምም፡ ወኮነሂ፡ ወር
5 ኢክሙሂ፡፡ ወበእንተዝ፡ስኢንየ፡ተዐግሶ፡ፈነውኩ፡ይርአይ፡ሃይማኖትክሙ፡እመቦ፡ከመ፡አመ
6 ከረክሙ፡ዘያሜክር፡ ወለኳንቱ፡ይከውን፡ጻማክሙ፡፡ ወይእዜሰ፡በጽሐ፡ጢሞቴዎስ፡እም
ኀቤክሙ፡ ወዜነወነ፡ ሃይማኖትክሙ፡ ወተፋቅሮትክሙ፡ ወከመሂ፡ትዘከሩነ፡ በሠናይ፡ ወትፈት
ዉ፡ትርአዩነ፡ከማሁ፡ንሕነሂ፡፡

CAP. III.

ET quum non potuerimus sustinere illud desiderium, desideravim' remanere Athe- 1
nis soli. Et misimus Timotheum fratrem nostrum ministrum Dei in doctrina 2
Christi, ut gaudeatis, ut confirmetur fides vestra, Ut non recusetis hanc tribulati- 3
onem vestrā: scitis vos ipsi quòd hoc tantum sustinet nos. Et quum fuerim apud vos, 4
hoc idem nuntiavi vobis, quòd oportuit nos tribulationem pati: & factum
est quidem, & vidistis etiam. Et propterea quum non potuerim sustinere illud, mi- 5
si aspicere fidem vestram, si fortè tentâsset vos tentator, & inanis fiat labor ve-
ster. Et nunc venit Timotheus à vobis, & annuntiavit nobis fidem vestram, & 6
charitatem vestram, & quòd etiam memoriâ retinetis nos pro bono, & desidera-
tis videre nos, sicut nos etiam videre vos.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. III.

1 PRopter quod non sustinentes ampliùs, placuit nobis remanere Athenis, solis :
2 Et misimus Timotheum fratrem nostrum, & ministrum Dei in Evangelio Chri-
3 sti, ad confirmandos vos, & exhortandos pro fide vestra: Ut nemo moveatur in
4 tribulationibus istis: ipsi enim scitis quòd in hoc positi sumus. Nam & cùm apud
vos essemus, prædicebamus vobis passuros nos tribulationes, sicut & factum est, &
5 scitis. Propterea & ego ampliùs non sustinens, misi ad cognoscendam fidem ve-
6 stram : ne fortè tentaverit vos is qui tentat, & inanis fiat labor noster. Nunc au-
tem veniente Timotheo ad nos à vobis, & annuntiante nobis fidem & charitatem
vestram, & quia memoriam nostri habetis bonam semper, desiderantes nos vide-
7 re, sicut & nos quoque vos : Ideò consolati sumus, fratres, in vobis, in omni ne-
8 cessitate & tribulatione nostra, per fidem vestram, Quoniam nunc vivimus, si
9 vos statis in Domino. Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere
10 pro vobis, in omni gaudio, quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum, No-
cte ac die abundantiùs orantes, ut videamus faciem vestram, & compleamus ea quæ
desunt fidei vestræ ? Ipse autem Deus & pater noster, & Dominus noster Jesus 11
Christus, dirigat viam nostram ad vos. Vos autem Dominus multiplicet, & ab- 12
undare faciat charitatem vestram in invicèm, & in omnes, quemadmodùm & nos
in vobis : Ad confirmanda corda vestra sine querela in sanctitate, ante Deum 13
& Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Jesu Christi cum omnibus Sanctis
ejus. Amen.

CAP. IV.

DE cætero ergò, fratres, rogamus vos & obsecramus in Domino Jesu, ut quem- 1
admodùm accepistis à nobis, quomodò oporteat vos ambulare, & placere Deo,
sic & ambuletis, ut abundetis magis. Scitis enim quæ præcepta dederim vobis 2
per Dominum Jesum. Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra : ut absti- 3
neatis vos à fornicatione, Ut sciat unusquisque vestrûm vas suum possidere in 4
sanctificatione, & honore ; Non in passione desiderii, sicut & Gentes, quæ ignorant 5
Deum: Et ne quis supergrediatur, neq; circumveniat in negotio fratrem suum: quoni- 6
am vindex est Dominus de his omnibus, sicut prædiximus vobis, & testificati sumus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

الفصل الثالث •
1 * فلذلك اذ لم نحتمل الشوق ارتضينا ان نبقى باثينا وحدنا •
2 * وارسلنا تيموثاوس اخانا وخادم الله ومؤازرنا في بشارة المسيح ليثبتكم ويعزيكم في ايمانكم •
3 * لئلا يتخدع احد في هذه الاحزان • لانكم تعلمون اننا لهذا منصوبين * لاننا لما كنا عندكم
4
5 تقدمنا فقلنا لكم اننا عتيدون ان نحزن كما صار وعرفتموه * من اجل هذا اذ لم احتمل انا
ايضا • ارسلت لاعرف امانتكم ومحبتكم • لكيلا يكون المجرب قد جربكم فيصير تعبنا فارغا •
6 * فلما جاء الينا تيموثاوس من عندكم • وبشرنا بايمانكم ومحبتكم • وان ذكرنا عندكم صالح
7 دائما • وانكم مشتاقون ان تبصرونا نظير اشتياقنا الى معاينتكم * فلهذا تعزينا ايها الاخوة
بكم في كافة حزننا وشدتنا بامانتكم • * قراءة الثلثاء من الجمعة الرابعة والعشرين •
8 * لاننا سنعيش الآن ان وقفتم انتم في امانة الرب • تم • * واي شكر يمكننا ان نجازي الله به
9
10 عنكم • على جميع الفرح الذي نسر به من اجلكم قدام الاهنا * طالبين ليلا ونهارا طلبا
11 يفوق الاكثار ان نبصر وجوهكم • ونتمم نقوص امانتكم * والاله ابونا نفسه وربنا يسوع
12 المسيح • يمهد طريقنا اليكم * وانتم يكثركم الرب ويزيد في محبة بعضكم بعضا • وفي
13 محبتكم للكل • كما نتزايد نحن في محبتكم * ليثبت قلوبكم غير معيبين في القداسة لدى
الاله ابينا في ورود ربنا يسوع المسيح مع جماعة قديسيه امين •

الفصل الرابع • قراءة الاربعاء من الجمعة الرابعة والعشرين •
1 * وفيما بعد يا اخوتي نسالكم ونتضرع اليكم بالرب يسوع ان كما تسلمتم منا كيف يجب
2 ان تسيروا وترضوا الله ان تزيدوه كثيرا * لانكم تعلمون اية توصيات دفعنا اليكم
3 بالرب يسوع * لان هذه هي مشيئة الله • قداستكم وابتعادكم من الزنا * وان يعرف
4
5 كل واحد منكم ان يقتني اناءه بقداسة وكرامة * لا بالم الشهوة • مثل الامم الذين لا
6 يعرفون الله * والا يتهجم ويستغبن اخاه في الامر • لان الرب منتقم من اجل هذه كلها •
كما سبقنا فقلنا لكم وحذرناكم •

CAP. III.

QUapropter id desiderium nequa- 1
quam ferentes, placuit nobis manere
Athenis soli. Misimusque Timotheum 2
fratrem nostrum, & ministrum Dei, ac
nobiscum sustinentem pondus in annun-
tiatione Christi, ad vos stabiliendos &
consolandos in fide vestra : Ut nemo do- 3
lo capiatur in hisce tribulationibus: nô-
stis enim nos ad id erectos. Nam quum 4
essemus apud vos, prædixeramus vobis
fore ut affligeremur: quemadmodum eve-
nit, & nôstis. Quamobrem quum ego 5
non ferrem ampliùs, misi ut cognoscerem
fidem & charitatem vestram : ne fortè
tentator ille vos tentaverit, & redda-
tur labor noster inanis. Ubi verò Timo- 6
theus venisset ad nos à vobis, & retu-
lisset nobis de fide & charitate vestra,
quódque memoria nostri apud vos optima
sit semper, & quòd cupidi sitis videndi
nos æquè ac avemus videre vos : Pro- 7
pterea consolationem percepimus ô fra-
tres, ex vobis, in omni afflictione &
angustia nostra, per fidem vestram.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ quartæ.

Nam nunc vivemus, si vos steteritis in 8
fide Domini. Hucusque. *Et quam gra-* 9
tiarum actionem possimus Deo rependere
pro vobis, super toto hoc gaudio quo exul-
tamus propter vos corā Deo nostro? Oran- 10
tes nocte ac die precibus multitudinem
excedentibus, ut videamus facies ve-
stras, & vestræ fidei defectum instaure-
mus. Ipse verò Deus Pater noster, & 11
Dominus noster Jesus Christus complanet
viam nostram ad vos. Vos autem multi- 12
plicet Dominus, & augeat charitatem
inter vos mutuam, vestramque in omnes
charitatem, quemadmodū crescimus nos
in dilectione vestri : Ut persistant corda 13
vestra inculpata in sanctitate apud
Deum Patrem nostrum, in adventum
Domini nostri Jesu Christi cum omnibus
Sanctis ejus, Amen.

CAP. IV.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ quartæ.

QUod superest O fratres mei, roga- 1
mus vos & obsecramus per Dominum
Jesum, ut sicut accepistis à nobis quo-
modo oporteat vos versari & placere
Deo, id multùm augeatis. Scitis enim 2
qualia præcepta dederimus vobis per
Dominum Jesum. Quoniam hæc est vo- 3
luntas Dei, sanctimonia vestra, & re-
cessus vester à fornicatione : Et ut sciat 4
unusquisque vestrûm possidere vas suum
cum sanctitate & honore : Non cum pas- 5
sione cupiditatis, sicut Gentes quæ non
noverunt Deum : Et ut non irruat ac de- 6
prædetur fratrem suum in negotio. Nam
Dominus ultor est propter hæc omnia, ut
antè diximus vobis, & monuimus vos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 በእንተ ዝ፡ ተፈሣሕነ፡ አኀዊነ፡ በእንቲአክሙ፡ እምኵሉ፡ ሐማምነ፡ ወምንዳቤነ፡ በእንተ፡ ሃይ
8 ማኖትክሙ፡፡ እስመ፡ ይእዜ፡ ንሐዩ፡ እመክመ፡ አንትሙ፡ ቆምክሙ፡ በእግዚእነ፡፡ መ
9 ንተ፡ ንክል፡ ዐሲዮተ፡ ለእግዚአብሔር፡ በእንቲአክሙ፡ በኵሉ፡ ፍሥሐነ፡ ዘተፈሣሕነ፡ በእንቲ
10 አክሙ፡ በቅድመ፡ አምላክነ፡፡ መዐልተ፡ ወሌሊተ፡ ወፈድፋደሰ፡ ንጼሊ፡ ንርአይ፡ ገጸክሙ፡
11 ወይትፈጸም፡ ኅጸጸ፡ ሃይማኖትክሙ፡፡ ውእቱ፡ እግዚአብሔር፡ አቡነ፡ ወእግዚእነ፡ ኢየ
12 ሱስ፡ ያርትዕ፡ ፍኖተነ፡ ኀቤክሙ፡፡ ወለክሙኒ፡ እግዚእነ፡ ያብዝኀክሙ፡ ወያፈድፍድ
13 ክሙ፡ እንዘ፡ ትትፋቀሩ፡ በበይናቲክሙ፡ ወምስለ፡ ኵሉ፡ በከመ፡ ንሕነሂ፡ ለክሙ፡፡ ከመ፡
ይንጽሕክሙ፡ ልብክሙ፡ በጽኑዕ፡ ወበቅድሳት፡ ለቅድመ፡ እግዚአብሔር፡ አቡነ፡ ወለምጽ
አተ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ምስለ፡ ኵሉ፡ ቅዱሳኑ፡ አሜን፡፡

ዐ

በብዙኅን፡ ወበረክብዊ፡፡

1 ፬ ወይእዜኒ፡ አኀዊነ፡ ንነግረክሙ፡ ወናስተበቍዐክሙ፡ በእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ዘከመ፡ ተአ
ዘዝክሙ፡ በኀቤነ፡ በዘ፡ ተሐውሩ፡ ወታሠምርዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወበከመ፡ ሖርክሙ፡
2 ከመ፡ ትብዝኁ፡ ወትፈድፍዱ፡፡ ታአምሩ፡ ዘከመ፡ አዘዝናክሙ፡ በእግዚእነ፡ ኢ
3 የሱስ፡፡ እስመ፡ ዝውእቱ፡ ትእዛዙ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ፈቀደ፡ ተቀድሶትክሙ፡ ወከ
4 መ፡ ትርሐቁ፡ እምዝሙት፡፡ ከመ፡ ታአምሩ፡ አሐደ፡ በዘ፡ ተዐቀቡ፡ ርእሰክሙ፡
5 ወበዘ፡ ትትቄደሱ፡ ወታመክሩ፡ ርእሰክሙ፡ እምዝሙት፡፡ ወኢትትመሰው፡ በፍ
6 ትወት፡ ከመ፡ አረሚ፡ እለ፡ ኢያአምርዎ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ከመ፡ ኢትትዐበ
ዩ፡ ወኢትትአገሉ፡ ቢጸክሙ፡ እስመ፡ መስተበቅል፡ እግዚአብሔር፡፡ በእንተ፡ ኵሉ፡
ዝንቱ፡ በከመ፡ አቅደምኩ፡ ነገርተክሙ፡ ወአስማዕኩ፡ ለክሙ፡፡

Propterea consolationem accepimus, fratres nostri, pro vobis, ex omni afflictione 7
nostra & tribulatione nostra, per fidem vestram. Quia nunc vivimus si vos 8
statis in Domino nostro. Quid possumus rependere Deo propter vos, pro omni 9
gaudio nostro quo gavisi sumus propter vos, coram Deo nostro, Nocte & die ? 10
& abundè oramus ut videamus faciem vestram, & impleatur modicum fidei ve-
stræ. Ipse Deus pater noster, & Dominus noster Jesus dirigat viam nostram ad 11
vos. Et vos quidem Dominus noster multiplicet, & abundare faciat, diligentes 12
inter vos, & cum omnibus, sicut nos etiam vos, Ut purget vos corde vestro, in 13
firmitate, & sanctitate, coram Deo patre nostro, & in adventum Domini no-
stri Jesu, cum omnibus Sanctis ejus, Amen.

CAP. IV.

In multitudine & vacatione.

ET nunc quidem fratres nostri, alloquimur vos, & obsecramus vos in Domino 1
nostro Jesu, quòd sicut mandata accepistis apud nos quomodò incedatis & place-
atis Deo, & sicut incessistis, sic multiplicetis & abundetis. Scitis quomodo 2
præcepimus vobis in Domino nostro Jesu: Quia hoc est mandatum Dei, vult 3
sanctificationem vestram, & ut elongetis à scortatione, Ut sciatis unum hoc 4
in quo retineatis vosipsos, & in quo sanctificemini, & excitetis vosipsos à scorta-
tione. Et ne liquefacti sitis in concupiscentia, sicut gentes quæ nesciunt Deum, 5
Ut non superbiatis, & non circumveniatis fratrem vestrum, quia ultor est Deus 6
pro omnibus his, sicut prædixi vobis & testificatus sum vobis.

Non enim vocavit nos Deus in *impuritate*, sed in *sanctificatione*. Ita-
7 Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. Τοι-
8 que *rejiciens*, non hominem *rejicit*, sed Deum *& dantem*
γαροῦν ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν (η) τὸν καὶ δόντα τὸ
Spiritum suum sanctum in nobis. De autem charitate fraternitatis non *o-*
9 Πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶς. Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεί-
pus habetis scribere vobis: ipsi enim vos à Deo *docti estis ad diligendum*
αν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾷν
alii alios. Etenim facitis illud in omnes fratres *qui* in universa
10 ἀλλήλους. Καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς (θ) ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ
Macedonia. Rogamus autem vos, fratres, *abundare* magis,
τῇ Μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, (ι) ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον,
Et *contendere quietè agere*, & *agere propria*, & *operari pro-*
11 Καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰ-
priis manibus vestris, sicut vobis *annuntiavimus*: Ut ambuletis hone-
12 δίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν· Ἵνα περιπατῆτε εὐσχημό-
stè ad eos qui foris, & nullius *opus habeatis*. *Non volo* autem vos
13 νως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε. Οὐ (κ) θέλω δὲ ὑμᾶς Ε'
ignorare, fratres, de dormientibus, ut non contristemini, sicut &
ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν (λ) κεκοιμημένων, ἵνα μὴ (μ) λυπῆσθε, καθὼς καὶ
reliqui non *habentes* spem. Si enim credimus quòd Jesus mortuus est
14 οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε
& resurrexit: ita & Deus *dormientes* per Jesum, *aget* cum
καὶ ἀνέστη· (ν) οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἄξει σὺν
eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini; Quia nos *viventes*,
15 αὐτῷ. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου, Ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ
relicti in adventum Domini, non præveniemus *dormien-*
περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέν-
tes: Quoniam ipse Dominus in jussu, in voce archangeli, &
16 τας· Ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ
in tuba Dei descendet de cœlo, & mortui in Christo resur-
ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστή-
gent *primùm*. Deindè nos *viventes*, *relicti*, simul cum
σονται πρῶτον. Ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν 17
illis rapiemur in nubibus *in occursum Domini* in aëra, &
αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ
sic semper cum Domino erimus. Itaque consolamini *alii alios* in
(ξ) οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. Ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν 18
verbis istis.
τοῖς λόγοις τούτοις.

CAP. V. ς'.

ς' De autem temporibus & momentis, fratres, non *opus habetis* vobis *scri-*
ΠΕρὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γρά- 1
bi. Ipsi enim diligenter scitis, quia dies Domini sicut fur in no-
φεσθαι. Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυ- 2
cte, ita *venit*. Cùm enim dixerint; Pax & securitas, tunc repen-
κτί, οὕτως ἔρχεται. (α) Ὅταν γὰρ λέγωσιν, Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνί- 3
tinus eis *imminet* interitus, sicut dolor in utero habenti: & non
διος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ· καὶ οὐ μὴ
effugient. Vos autem, fratres, non estis in tenebris, ut dies vos
ἐκφύγωσιν. Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα (β) ἡ ἡμέρα ὑμᾶς 4
tanquam fur comprehendat. Omnes vos filii lucis estis, & filii di-
ὡς κλέπτης καταλάβῃ. Πάντες (γ) ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε, καὶ υἱοὶ ἡμέ- 5
ei: non sumus noctis, neque tenebrarum. *Nempè* igitur non dormiamus sicut &
ρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς, οὐδὲ σκότους. Ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν (δ) ὡς καὶ 6
reliqui, sed vigilemus, & sobrii simus. *Nam dormientes*, nocte dor-
οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν, καὶ νήφωμεν. Οἱ γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθ- 7
miunt: & *inebriati*, nocte ebrii sunt: Nos autem diei *existentes*
εύδουσι· καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν· Ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες 8
sobrii simus, induti *thoracem* fidei, & charitatis, & galeam,
νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως, καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν,
spem salutis.
ἐλπίδα σωτηρίας.

MS. A. (η) τὸν δόντα αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον (θ) ἀδελφοὺς ὂν (ι) ἀγαπητοί, (κ) θέλομεν (λ) κοιμωμένων (μ) λυπῆσθε, (ν) οὕτως (ξ) οὕτως Κεφ. ς'. MS. A. (α) Ὅτι λέγουσιν, (β) ὑμᾶς ἡ ἡμέρα ὡς (γ) γὰρ ὑμεῖς (δ) ὡς οἱ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ܠܐ ܓܝܪ ܩܪܢ ܐܠܗܐ ܠܛܢܦܘܬܐ ܐܠܐ ܠܩܕܝܫܘܬܐ܀
8 ܡܕܝܢ ܗܘ ܕܡܥܠܒ ܠܐ ܗܘܐ ܠܒܪܢܫܐ ܡܥܠܒ ܐܠܐ ܠܐܠܗܐ ܗܘ ܕܝܗܒ ܒܟܘܢ ܪܘܚܗ ܩܕܝܫܬܐ܀
9 ܥܠ ܚܘܒܐ ܕܝܢ ܕܐܚܐ ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܟܬܘܒ ܠܟܘܢ ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ ܡܠܦܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܬܚܒܘܢ ܚܕ ܠܚܕ܀
10 ܐܦ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܕܐ ܠܟܠܗܘܢ ܐܚܐ ܕܒܟܠܗ ܡܩܕܘܢܝܐ ܒܥܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ ܕܬܬܝܬܪܘܢ܀
11 ܘܬܬܚܦܛܘܢ ܕܬܗܘܘܢ ܫܠܝܢ ܘܥܢܝܢ ܒܨܒܘܬܟܘܢ ܘܬܦܠܚܘܢ ܒܐܝܕܝܟܘܢ ܐܝܟ ܕܦܩܕܢܟܘܢ܀
12 ܕܬܗܠܟܘܢ ܒܐܣܟܡܐ ܠܘܬ ܒܪܝܐ ܘܠܐ ܬܣܢܩܘܢ ܠܐܢܫ܀
13 ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܝܢ ܐܚܝ ܕܬܕܥܘܢ ܕܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܕܡܟܘ ܠܐ ܬܬܟܪܘܢ ܐܝܟ ܫܪܟܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܕܠܝܬ ܠܗܘܢ ܣܒܪܐ܀
14 ܐܢ ܓܝܪ ܡܗܝܡܢܝܢܢ ܕܝܫܘܥ ܡܝܬ ܘܩܡ ܗܟܢܐ ܐܦ ܐܠܗܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܕܡܟܘ ܒܝܫܘܥ ܢܝܬܐ ܐܢܘܢ ܥܡܗ܀
15 ܗܕܐ ܕܝܢ ܐܡܪܝܢܢ ܠܟܘܢ ܒܡܠܬܗ ܕܡܪܢ ܕܚܢܢ ܕܫܪܝܢܢ ܒܡܐܬܝܬܗ ܕܡܪܢ ܚܢܢ ܕܚܝܝܢܢ ܠܐ ܢܕܪܟ ܠܐܝܠܝܢ ܕܕܡܟܘ܀
16 ܡܛܠ ܕܗܘ ܡܪܢ ܒܦܘܩܕܢܐ ܘܒܩܠܐ ܕܪܝܫ ܡܠܐܟܐ ܘܒܫܝܦܘܪܐ ܕܐܠܗܐ ܢܚܘܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܘܡܝܬܐ ܕܒܡܫܝܚܐ ܢܩܘܡܘܢ ܠܘܩܕܡ܀
17 ܘܗܝܕܝܢ ܚܢܢ ܕܫܪܝܢܢ ܕܚܝܝܢܢ ܐܟܚܕܐ ܥܡܗܘܢ ܢܬܚܛܦ ܒܥܢܢܐ ܠܐܘܪܥܗ ܕܡܪܢ ܒܐܐܪ ܘܗܟܢܐ ܒܟܠܙܒܢ ܥܡ ܡܪܢ ܢܗܘܐ܀
18 ܡܟܝܠ ܒܥܘ ܡܢ ܚܕ ܠܚܕ ܒܡܠܐ ܗܠܝܢ܀

1 ܥܠ ܙܒܢܐ ܕܝܢ ܘܥܠ ܥܕܢܐ ܐܚܝ ܠܐ ܣܢܝܩܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܐܟܬܘܒ ܠܟܘܢ܀
2 ܐܢܬܘܢ ܓܝܪ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܫܪܝܪܐܝܬ ܕܝܘܡܗ ܕܡܪܢ ܐܝܟ ܓܢܒܐ ܒܠܠܝܐ ܗܟܢܐ ܐܬܐ܀
3 ܟܕ ܢܐܡܪܘܢ ܕܫܠܡܐ ܘܫܝܢܐ ܗܝܕܝܢ ܡܢ ܫܠܝ ܢܩܘܡ ܥܠܝܗܘܢ ܚܘܒܠܐ ܐܝܟ ܚܒܠܐ ܥܠ ܒܛܢܬܐ ܘܠܐ ܢܦܠܛܘܢ܀
4 ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܐܚܝ ܠܐ ܗܘܝܬܘܢ ܒܚܫܘܟܐ ܕܢܕܪܟܟܘܢ ܗܘ ܝܘܡܐ ܐܝܟ ܓܢܒܐ܀
5 ܟܠܟܘܢ ܓܝܪ ܒܢܝ ܢܘܗܪܐ ܐܢܬܘܢ ܘܒܢܝ ܐܝܡܡܐ ܠܐ ܗܘܝܢ ܒܢܝ ܠܠܝܐ ܘܠܐ ܒܢܝ ܚܫܘܟܐ܀
6 ܠܐ ܢܕܡܟ ܡܟܝܠ ܐܝܟ ܫܪܟܐ ܐܠܐ ܢܗܘܐ ܫܗܪܝܢ ܘܥܝܪܝܢ܀
7 ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܕܡܟܝܢ ܒܠܠܝܐ ܗܘ ܕܡܟܝܢ ܘܐܝܠܝܢ ܕܪܘܝܢ ܒܠܠܝܐ ܗܘ ܪܘܝܢ܀
8 ܚܢܢ ܕܝܢ ܕܒܢܝ ܐܝܡܡܐ ܚܢܢ ܢܗܘܐ ܥܝܪܝܢ ܒܪܥܝܢܢ ܘܢܠܒܫ ܫܪܝܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܘܕܚܘܒܐ ܘܢܣܝܡ ܣܢܘܪܬܐ ܕܣܒܪܐ ܕܚܝܐ܀

Non enim vocavit vos Deus ad spurcitiam, 7
sed ad sanctificationem. Itaque qui injuriâ 8
afficit, non hominem afficit injuriâ, sed De-
um ipsum qui dedit in vos Spiritum suum
sanctum. Porrò de charitate fraterna non 9
necesse habetis ut scribam vobis: vos enim
ipsi edocti estis à Deo, ut mutuò amore vos
complectamini. Et sic facitis erga omnes
fratres qui sunt in tota Macedonia. Cæterùm 10
vos rogo, fratres mei, ut abundetis, Et sedu- 11
lam navetis operam, ut sitis quieti, & occu-
pati in operibus vestris; & operemini pro-
priis manibus, quemadmodum præcepimus
vobis: Ut conversemini comiter cum extra- 12
neis, nullíusque operâ egeatis.

Defunctorum. 5.

Velim autem vos scire, fratres mei, ut de iis 13
qui obdormiunt non contristemini sicut &
cæteri homines qui spem non habent. Si 14
enim credimus Jesum mortuum esse, & re-
surrexisse; ita & Deus eos qui obdormierunt
per Jesum, adducturus est cum illo. Hoc au- 15
tem dicimus vobis in verbo Domini nostri,
quòd nos qui reliqui erimus in adventu Do-
mini nostri, qui vivemus, nequaquam per-
tingemus ad eos qui obdormierunt. Quan- 16
doquidem ipse Dominus noster jussu & voce
principis angelorum, & tubâ Dei descen-
det de cœlo: & mortui qui sunt in Christo,
resurgent primùm. Et tunc nos qui reliqui 17
erimus, qui vivemus, rapiemur unà cum eis
in nubibus in occursu Domini nostri in aëra,
& sic semper cum Domino nostro erimus.
Itaque consolamini vos mutuò his sermo- 18
nibus.

CAP. V.

CÆterùm de temporibus & momentis, 1
fratres mei, non necesse habetis ut scribam
vobis. Vos enim verè scitis diem Domini 2
nostri, ut furem in nocte, ita venturum.
Quum dixerint, Pax & tranquillitas, tunc 3
repentina insurget in eos perditio, sicuti
dolor partûs in prægnantem, nec effugient.
Vos autem fratres mei, non estis in tenebris, 4
ut dies ille tanquam fur vos deprehendat.
Vos enim omnes estis filii lucis, & filii diei: 5
nec estis filii noctis, neque filii tenebrarum.
Ne dormiamus ergò sicut cæteri, sed vigi- 6
lemus & sobrii simus. Illi enim qui dormi- 7
unt, noctu quidem dormiunt; & qui sunt
ebrii, noctu quidem sunt ebrii. Nos autem 8
qui filii diei sumus, vigilemus mente nostrâ,
& induamus loricam fidei & charitatis, &
imponamus *capiti* galeam spei salutis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 እስመ : ሊጸውዐነ: እግዚአብሔር: ለርኵስ: ዘእንበለ: ለቅድሳት::=፦ ወይእዜ: ዘክሕ
8 ደሰ:አኮ:ለሰብእ: ዘክሕደ: ዘእንበለ:ለእግዚአብሔር :ዘወሀበነ: መንፈስ: ቅዱስ::=፦ ወበ
9 እንተሰ: አፍቅሮ: ቢጽክሙ: ሊትፍቅዱ: ንጽሐፍ: ለክሙ: ለሊክሙ: ምሁራን: በኀበ:እግዚ
10 አብሔር: አንትሙ: ለአፍቅሮ: ቢጽክሙ:=፦ ወትገብርዎሂ : ምስለ : ኵሉ: አኀዊክሙ:
11 በኵሉ : መቄዶንያ : ወናስተበቍዐክሙ : አኀዊነ : ትብዝኁ : ወትፈድፍዱ:=፦ ትክበሩ:
የዋሃነ : ትኩኑ : ወትትገበሩ : ተግባርክሙ:: ወትትቀነዩ : በእደዊክሙ : ዘከመ: መሀርናክ
12 ሙ:=፦ ከመ: ትሑሩ:በኒሩት:ለኀበ:እለ:አፍአ: ወሊትጽህቅዎ:ወላሊመኑሂ::=፦ ወ
13 ወንፈቅድ: ታእምሩ: አኀዊነ: በእንተ: እለ:ኖሙ:ከመ: ሊትተክዙ:ከመ: እልኩ: እለ : ቅቡ
ፁን : ተስፋሆሙ::=፦

Quia non vocavit nos Deus ad impuritatem, sed ad sanctificationem. Et nunc 7
qui contradicit, non homini contradicit, sed Deo qui dedit nobis Spiritum san- 8
ctum. Et de charitate fraterna non necesse habetis ut scribam vobis, vosipsi 9
docti apud Deum estis, ad diligendum fratres vestros. Et facitis illud cum omni- 10
bus fratribus vestris in tota Macedonia: & obsecramus vos fratres nostros, ut
multiplicetis & abundetis. Operam detis mansueti fieri, & agatis opera ve- 11
stra, & operemini cum manibus vestris, sicut docuimus vos, Ut incedatis honestè 12
apud eos qui foris sunt, & non soliciti sitis de quoquam. Et volumus ut sciatis 13
fratres nostri, de dormientibus, quòd non contristemini sicut illi quorum spes
est irrita.

Versio VULGATA LATINA.

7
8 Non enim vocavit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem. Itaque qui
hæc spernit, non hominem spernit, sed Deum: qui etiam dedit Spiritum suum
9 sanctum in nobis. De charitate autem fraternitatis non necesse habemus scribe-
10 re vobis: ipsi enim vos à Deo didicistis ut diligatis invicém. Etenim illud fa-
citis in omnes fratres in universa Macedonia. Rogamus autem vos, fratres, ut ab-
11 undetis magis, Et operam detis ut quieti sitis, & ut vestrum negotium agatis,
& operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis: & ut honestè ambuletis
12 ad eos qui foris sunt: & nullius aliquid desideretis. Nolumus autem vos igno-
rare, fratres, de dormientibus, ut non contristemini, sicut & cæteri, qui spem non
13 habent. Si enim credimus quòd Jesus mortuus est, & resurrexit: ita & Deus eos,
14 qui dormierunt per Jesum, adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in ver-
bo Domini, Quia nos, qui vivimus, qui residui sumus in adventum Domini, non
15 præveniemus eos, qui dormierunt. Quoniam ipse Dominus in jussu, & in voce
Archangeli, & in tuba Dei descendet de cœlo: & mortui, qui in Christo sunt,
resurgent primi. Deindè nos, qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur 16
cum illis in nubibus obviàm Christo in aëra, & sic semper cum Domino erimus.
Itaque consolamini invicèm in verbis istis. 17

CAP. V.

DE temporibus autem, & momentis, fratres, non indigetis ut scribamus vobis. 1
Ipsi enim diligenter scitis, quia dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet. 2
Cùm enim dixerint, Pax, & securitas; tunc repentinus eis superveniet interitus, 3
sicut dolor in utero habenti, & non effugient. Vos autem, fratres, non estis in te- 4
nebris, ut vos dies illa tanquam fur comprehendat: Omnes enim vos filii lucis 5
estis, & filii diei: non sumus noctis, neque tenebrarum. Igitur non dormiamus 6
sicut & cæteri, sed vigilemus, & sobrii simus. Qui enim dormiunt, nocte dormi- 7
unt: & qui ebrii sunt, nocte ebrii sunt. Nos autem, qui diei sumus, sobrii simus, in- 8
duti loricam fidei & charitatis, & galeam spem salutis:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 8 * لأن الله ما دعانا الى النجاسة بل الى القداسة * فمن يخالف اذا فما يخالف انسانا بل انما
9 يخالف الله الذي اعطاكم روحه القدوس * فاما عن المحبة الاخوية فليس بكم حاجة
10 ان اكتب اليكم لانكم انتم انفسكم قد علمكم الله ان تحبوا بعضكم بعضا * وانكم
لتعلمون ذلك بجماعة الاخوة الذين بمكدونية كلها فنسألكم ايها الاخوة ان تتزايدوا فيها
11 12 وتضاعفوها كثيرا * وان تسكتوا وتعملوا اعمالكم وتعملوا بايديكم كما وصيناكم * ان
تستسيروا لدى البرانيين بسيرة ممدوح ولا تحتاجون الى احد. تم. قراءة للموتى.
13 * وما نوثر ايها الاخوة ان يعزب عليكم امر الراقدين لكيلا تحزنوا كما يحزن باقي الناس
14 الذين لا رجا لهم * لانا ان كنا نصدق ان المسيح مات وقام فكذلك والراقدين بامانة
15 يسوع يقيمهم الله معه * هذا انما نقوله لكم بقول الرب انا نحن الاحياء الذين نبقى الى ورود
16 الرب لن نسبق الراقدين * لان الرب نفسه بامرته بصوت رئيس الملائكة وبوق الله
17 ينحدر من السماء والموتى بالمسيح يقومون اولا * ثم نحن الذين قد بقينا احياء نخطف
معهم في السحب جميعا الى استقبال الرب في الهواء وهكذا نكون مع الرب دائما.
18 * قراءة الخميس من الجمعة الرابعة والعشرين. * فلذلك عزوا بعضكم بعضا بهذه الاقوال
الروحانية.

الفصل الخامس.

1 * فاما عن الازمنة والاوقات ايها الاخوة فليس بكم حاجة ان نكتب اليكم.
2 3 * لانكم انتم انفسكم تعلمون يقينا ان يوم الرب هكذا يجي كالسارق في الليل * وانهم
اذا قالوا سلامة وحياطة حينئذ يدهمهم الهلاك بغتة كالطلق الذي يدهم الحبلى وما
4 5 يفلتون * فانتم ايها الاخوة لستم في ظلمة ليدرككم اليوم كاللص * لانكم انتم كلكم
6 ابناء النور انتم وبنو النهار ولسنا بني الليل ولا ابناء الظلمة * فلا نرقدن اذا كباقي الناس.
7 8 بل فلنتيقظ ونصح * لان الراقدين ينامون ليلا والذين يسكرون يسكرون ليلا * فاذ نحن
بنو النهار فلنصح لابسين درع الامانة والمحبة وخوذة ارتجاء الخلاص.

Deus enim non vocavit nos ad impuri- 7
tatem, sed ad sanctitatem. Proinde qui 8
refragatur, non refragatur homini, sed
Deo sanè refragatur, qui dedit vobis spi-
ritum suum sanctum. Cæterùm de fra- 9
terna charitate, non necesse habetis ut
scribam vobis: quoniam vos ipsos edo-
cuit Deus ut diligatis alii alios. Et 10
quidem hoc docetis in ecclesia fratrum
qui sunt in tota Macedonia. Rogamus
autem vos ô fratres, ut proficiatis in
ea, multùmque congeminetis illam: Et 11
ut sileatis, & agatis negotia vestra, &
propriis manibus operemini, quemad-
dum præcepimus vobis Ut vos gerere- 12
tis erga extraneos modo laudabili: &
nullius indigebitis. Hucusque.

Lectio pro defunctis.

Nolumus autem ô fratres, lateat vos 13
res occumbentium, ut ne doleatis, quem-
admodum dolent & cæteri homines qui
spem non habent. Nam si credimus quòd 14
Christus mortuus est & resurrexit: ita
etiam occumbentes in fide Jesu, suscita-
bit Deus cum ipso. Hoc sanè dicimus 15
vobis Domini sermone, quòd nos vivi,
qui reliqui erimus ad adventum Do-
mini, haudquaquam præveniemus eos
qui occubuerunt. Quoniam Dominus 16
ipse proprio imperio cum voce principis
Angelorum ac tubâ Dei descendet de
cœlo; & mortui in Christo, resurgent
primùm. Deinde nos qui remanseramus 17
vivi, rapiemur simul cum eis per nubes,
in occursum Domini in aëra: & ita eri-
mus cum Domino semper.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ quartæ.

Propterea consolemini alii alios hisce 18
sermonibus spiritualibus.

CAP. V.

DE temporibus autem & momentis, 1
ô fratres, non est opus ut scribamus vo-
bis. Vos enim ipsi certò scitis quòd di- 2
es Domini ita sit venturus, ut fur in
nocte. Et quòd cùm dixerint, Pax & 3
securitas: tunc obruet eos exitium re-
pentè veluti dolor partus qui prægnan-
tem obruit: nec effugient. At vos fra- 4
tres, non estis in tenebris, ut dies ille
tanquam fur vos deprehendat: Siqui- 5
dem vos omnes filii lucis estis, ac filii
diei: neque sumus filii noctis neque fi-
lii tenebrarum. Ne dormiamus igitur 6
ut reliqui homines, sed vigilemus & re-
sipiscamus. Nam qui dormiunt, noctu 7
dormiunt: & qui inebriantur, noctu in-
ebriantur. At nos, quum simus filii di- 8
ei, resipiscamus, induti thorace fidei et
charitatis, & galeâ spei salutis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወእመሰ፡ ነአምን፡ ከመ፡ ሞተ፡ ክርስቶስ፡ ወተንሥአ፡ ከማሁ፡ ያነሥኦሙ፡ እግዚአብሔ
15 ር፡ ለምዉታን፡ በኢየሱስ፡ ወያመጽኦሙ፡ ምስሌሁ፡፡ ወዘንተ፡ ንነግረክሙ፡ በቃለ፡ እግ
ዚአብሔር፡ ንሕነ፡ እለ፡ ሕያዋን፡ እለ፡ ሀለውነ፡ ለምጽአተ፡ እግዚእነ፡ ኢንበጽሖሙ፡ ለም
16 ዉታን፡፡ ወይወርድ፡ እግዚእነ፡ እምሰማይ፡ በትእዛዝ፡ ወበቃለ፡ ሊቀ፡ መላእክት፡ ወንፍ
ኅተ፡ ቀርን፡ ዘእምኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ወይትነሥኡ፡ ምዉታን፡ በክርስቶስ፡ ይቀድሙ፡፡
17 ወእምዝ፡ ንሕነ፡ እለ፡ ሕያዋን፡፡ ወእለሂ፡ ተረፍነ፡ ይመሥጡነ፡ ምስሌሁ፡ በደመና፡ ውስተ፡
ቅበላሁ፡ ለእግዚእነ፡ ውስተ፡ ደመና፡ ወንሄሉ፡ እንከ፡ ዘልፈ፡ ኀበ፡ እግዚእነ፡፡
፲፰ ዘሚካኤል፡ ምንባብ፡፡
ወይእዜኒ፡ መሀሩ፡ ቢጸክሙ፡ ዘንተ፡ ነገረ፡፡

1 ፩ በእንተሰ፡ ዕድሜሁ፡ ወዕለቱ፡ አኀዊነ፡ ኢይትፈቀድ፡ ንጽሐፍ፡ ለክሙ፡፡ ለሊክሙ፡ ታአም
2 ሩ፡ ጥዩቀ፡ ከመ፡ ዕለተ፡ እግዚእነ፡ ከመ፡ ሰራቂ፡ ሌሊተ፡ ከማሁ፡ ትመጽእ፡፡ ሶበ፡ ይብ
3 ሉ፡ ዳእሙ፡ ወሰላም፡ ግብተ፡ ይመጽኦሙ፡ ተሠርዎ፡ ከመ፡ ፀንስት፡ እንተ፡ ውስተ፡ ማሕመ
4 ም፡ ወኢይክሉ፡ አምስጦ፡፡ ወአንትሙሰ፡ አኀዊነ፡ ኢኮንክሙ፡ ጽልመተ፡ ከመ፡ ትርከብ
5 ክሙ፡ ይእቲ፡ ዕለት፡ ከመ፡ ሰራቂ፡፡ እስመ፡ ኵልክሙ፡ ውሉደ፡ ብርሃን፡ አንትሙ፡ ወው
6 ሉደ፡ መዓልት፡ ወኢኮነ፡ ሌሊተ፡ ወኢጽልመተ፡፡ ኢንኑም፡ እንከ፡ ከመ፡ እልኩ፡ ንንቃህ፡ ወን
7 ጥበብ፡፡ እስመ፡ እለ፡ ይነውሙ፡ ሌሊተ፡ ይነውሙ፡፡ ወእለሂ፡ ይሰክሩ፡ ሌሊተ፡ ይሰክሩ፡፡
8 ወንሕነሰ፡ እንዘ፡ መዐልት፡ ውእቱ፡ ንንቃህ፡ ወንልበስ፡ ልብሰ፡ ኀጺን፡ በሀይማኖት፡ ወበተፋቅሮ፡
ወንትቀጸል፡ ጊሬ፡ መድኀኒተ፡ ተስፋነ፡፡

Et si credimus quòd mortuus est Christus & resurrexit, ita suscitabit Deus mor- 14
tuos in Jesu, & adducet eos secum. Et hoc dicimus vobis in verbo Dei, nos vivi 15
qui reliqui erimus in adventu Domini nostri, non perveniemus ad mortuos. Et 16
descendet Dominus noster à cœlo in jussu, & in voce principis angelorum & fla-
tu cornu quod à Deo, & suscitabuntur mortui in Christo primùm. Et tunc nos 17
vivos, & reliquias nostrorum rapient cum eo in nubes, in occursum Domini
nostri in nubibus: & erimus deinde semper apud Dominum nostrum.

Die Michaelis, lectio.

Et nunc docete fratres vestros hunc sermonem. 18

CAP. V.

DE tempore ejus constituto & die ejus, fratres nostri, non necesse est ut scri- 1
bam vobis. Vos ipsi scitis perspicuè quòd dies Domini nostri ut fur nocte, ita 2
venturus est. Quum dicent; Salus & pax, subitò adveniet iis perditio: sicut 3
gravida quæ est in dolore, & non poterunt effugere illam. Et vos fratres no- 4
stri, non estis in tenebris, ut deprehendat vos ille dies tanquam fur: Quia omnes 5
vos filii lucis estis, & filii diei, & non sumus noctis neque tenebrarum.
Ne dormiamus igitur ut reliqui, vigilemus & intelligamus. Quia qui dormi- 6
unt, nocte dormiunt; & qui inebriantur, nocte inebriantur. Et nos dum dies 7
est, vigilemus, & induimus vestem ferream, in fide & charitate, & coronati su- 8
mus galeâ salutis, i. e. spe nostrâ.

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΪΣ Α'. ΚΕΦ. ς'. Ζ'.

Quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in *asertionem* salutis per
9 "Οτι ὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργὴν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ
Dominum nostrum Jesum Christum, *Mortuum* pro nobis, ut sive vigi-
10 τῦ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησῦ Χριςῦ, Τῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγο-
lemus, sive dormiamus, simul cum illo vivamus. *Ideò* consolamini *alii alios*, &
11 ρῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ
ædificate *unus unum*, sicut & facitis. Rogamus autem vos, fratres,
12 οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε. Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ,
nôsse *laborantes in vobis*, & *præsidentes* vobis in Domino, & *admonentes*
εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ (ε) προϊςαμένους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ νυθετῦντας
vos: *Et ducere* illos *super exabundanti* in charitate, propter opus illorum.
13 ὑμᾶς· Καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὺς ὑπὲρ ἐκπερισσῦ ἐν ἀγάπῃ, διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν.
Pacem habete in *vobisipsis*. Rogamus autem vos, fratres, *monete*
14 εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. Παρακαλῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, νυθετεῖτε
inordinatos, consolamini pusillanimes, *sustinete* infirmos, *longanimes* estote
τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε
ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper
15 πρὸς πάντας. Ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ· ἀλλὰ πάντοτε
bonum sectamini & in invicèm, & in omnes. Semper gaudete.
16 τὸ ἀγαθὸν (ζ) διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους, καὶ εἰς πάντας. Πάντοτε χαίρετε.
Indesinenter orate. In *omni* gratias agite: hæc enim voluntas Dei
17, 18 Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε. Ἐν παντὶ εὐχαριςεῖτε· τῦτο (η) γὰρ θέλημα Θεῦ
in Christo Jesu in *vos*. Spiritum *ne extinguite*. Prophetias *ne nihili*
ἐν Χριςῷ Ἰησῦ εἰς ὑμᾶς. Τὸ Πνεῦμα μὴ σβέννυτε. Προφητείας μὴ ἐξυθε- 19
facite. Omnia *explorate*: bonum tenete. Ab omni specie 20
νεῖτε. Πάντα δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε. Ἀπὸ παντὸς εἴδυς 21
mala abstinete. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos *omninò perfectos*: 22
Ζ' πονηροῦ ἀπέχεσθε. Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς· 23
& integer vester spiritus, & anima, & corpus *inculpatè* in ad-
καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρ-
ventu Domini nostri Jesu Christi servetur. Fidelis *ille vocans* vos, qui
ουσίᾳ τῦ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. Πιςὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς 24
etiam faciet. Fratres, orate pro nobis. Salutate fratres
καὶ ποιήσει. Ἀδελφοὶ, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφὺς 25
omnes in osculo sancto. Adjuro vobis Dominum, *legi*
πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. (θ) Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον, ἀναγνωσθῆναι 26
epistolam omnibus sanctibus fratribus. Gratia Domini nostri Jesu 27
τὴν ἐπιςολὴν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς. Ἡ χάρις τῦ Κυρίυ ἡμῶν Ἰησῦ 28
Christi vobiscum. Amen.
Χριςῦ μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Thessalonicenses prima scripta est ab Athenis.
(†) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Ἐν ςίχοις ρϛγ'.

MS. A. (ε) προϊςαμένυς (ζ) διώκετε εἰς (η) γάρ ἐστιν θέλημα ··· Θεῦ εἰς ὑμᾶς ἐν Χριςῷ Ἰησῦ. (θ) Ἐνορκίζω (†) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Α'. ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * ܡܛܠ ܕܠܐ ܣܡܢ ܐܠܗܐ ܠܪܘܓܙܐ. ܐܠܐ ܠܩܢܝܢܐ ܕܚܝܐ ܒܝܕ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܗܘ ܕܡܝܬ
10
11 ܚܠܦܝܢ. ܕܐܢ ܥܝܪܝܢ ܗܘܝܢ ܘܐܢ ܕܡܟܝܢ ܐܟܚܕܐ ܥܡܗ ܢܚܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܥܘ ܚܕ ܡܢ ܚܕ.
ܘܒܢܘ ܚܕ ܠܚܕ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܚܕ ܒܫܒܐ * ܕܕ * ܕܨܘܡܐ * ܘ *
12 * ܒܥܝܢܢ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ. ܕܬܗܘܘܢ ܝܕܥܝܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐܝܢ ܒܟܘܢ. ܘܩܝܡܝܢ ܠܘܩܒܠܟܘܢ
13 ܘܡܪܬܝܢ ܠܟܘܢ. * ܕܢܗܘܘܢ ܡܫܬܘܕܥܝܢ ܠܟܘܢ ܒܚܘܒܐ ܝܬܝܪܐ. ܘܡܛܠ ܥܒܕܗܘܢ
14 ܐܫܬܝܢܘ ܥܡܗܘܢ. * ܒܥܝܢܢ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܐܚܝ. ܪܕܘ ܠܡܣܪܗܒܢܐ. ܘܒܝܐܘ ܠܙܥܘܪܝ
15 ܢܦܫܐ. ܘܣܝܒܪܘ ܡܘܒܠܗܘܢ ܕܡܚܝܠܐ. ܘܐܓܪܘ ܪܘܚܟܘܢ ܠܘܬ ܟܠܢܫ. * ܘܐܙܕܗܪܘ ܕܠܐ ܐܢܫ
ܡܢܟܘܢ ܒܝܫܬܐ ܚܠܦ ܒܝܫܬܐ ܢܦܪܘܥ. ܐܠܐ ܒܟܠܙܒܢ ܗܘܝܬܘܢ ܪܕܦܝܢ ܛܒܬܐ. ܠܘܬ ܚܕܕܐ
16
17 ܘܠܘܬ ܟܠܢܫ. * ܘܒܟܠܙܒܢ ܗܘܝܬܘܢ ܚܕܝܢ. * ܘܨܠܘ ܕܠܐ ܡܦܫܐ. * ܘܥܠ ܟܠܡܕܡ ܗܘܘ
18
19 ܡܘܕܝܢ. ܗܢܘ ܓܝܪ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܒܟܘܢ. * ܪܘܚܐ ܠܐ ܬܕܥܟܘܢ. * ܢܒܝܘܬܐ
20
21 ܠܐ ܬܫܘܛܘܢ. * ܟܠܡܕܡ ܒܘܩܘ ܘܫܦܝܪ ܐܚܘܕܘ. * ܘܡܢ ܟܠ ܨܒܘ ܒܝܫ ܥܪܘܩܘ.
22
23 * ܗܘ ܕܝܢ ܐܠܗܐ ܕܫܝܢܐ. ܢܩܕܫܟܘܢ ܓܡܝܪܐܝܬ ܠܟܠܟܘܢ. ܘܒܟܠܗ ܪܘܚܟܘܢ ܘܢܦܫܟܘܢ
24 ܘܦܓܪܟܘܢ. ܢܛܪ ܕܠܐ ܪܫܝܢ ܠܡܐܬܝܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܗܘ ܕܩܪܐ
25
26 ܠܟܘܢ. ܕܗܘ ܢܥܒܕ. * ܐܚܝ ܨܠܘ ܥܠܝܢ. * ܫܐܠܘ ܒܫܠܡܐ ܕܐܚܝܢ ܟܠܗܘܢ
27 ܒܢܘܫܩܬܐ ܩܕܝܫܬܐ. * ܡܘܡܐ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܡܪܢ. ܕܬܬܩܪܐ ܐܓܪܬܐ ܗܕܐ ܠܟܠܗܘܢ ܐܚܝܢ
ܩܕܝܫܐ. * ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܥܡܟܘܢ ܐܡܝܢ.
28
* ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܬܣܠܘܢܝܩܝܐ. ܕܐܬܟܬܒܬ ܡܢ
ܐܬܝܢܘܣ ܘܐܫܬܕܪܬ ܒܝܕ ܛܝܡܬܐܘܣ *

Quoniam non posuit nos Deus ad iram, sed 9
ad possessionem salutis per Dominum no-
strum Jesum Christum, Qui mortuus est pro 10
nobis; ut sive vigilemus sive dormiamus, si-
mul cum eo vivamus. Quamobrem vos mu- 11
tuò consolemini, & alter alterum ædificate,
sicut & facitis.

Dominicâ quartâ Jejunii. 6.

Obsecramus autem vos, fratres mei, ut agno- 12
scatis eos qui laborant inter vos, & qui resi-
stunt vobis *in Domino*, quique vos docent:
Ut æstimentur à vobis cum charitate abun- 13
dantiori: & propter eorum opus pacem
habete cum eis. Obsecramus autem vos, 14
fratres mei, erudite malè agentes, & conso-
lamini pusillanimes, & excipite onus eorum
qui infirmi sunt, & longanimes estote erga
unumquemque. Et cavete ne quis vestrûm 15
malum pro malo rependat, sed semper secta-
mini bona cùm erga vos invicem, tum erga
unumquemque. Et gaudete semper: Et 16
orate sine intermissione: Et in omnibus 17
gratias agite. Hæc est enim voluntas Dei per 18
Jesum Christum in vobis. Spiritum ne ex- 19
tinguatis: Prophetiam ne aspernamini. 20
Omnia probate, & quod bonum est tenete. 21
Et ab omni voluntate mala fugite. Ipse 22
autem Deus pacis vos omnes perfectè sancti- 23
ficet, & totum spiritum vestrum, & animam
vestram, & corpus vestrũ custodiat sine cul-
pa in adventum Domini nostri Jesu Christi.
Fidelis est ille qui vocavit vos, ut ipse exe- 24
quatur. Fratres mei, orate pro nobis. 25
Salutate fratres nostros omnes cum osculo 26
sancto. Adjuro vos per Dominum nostrum, 27
ut legatur hæc Epistola omnibus fratribus
sanctis. Gratia Domini nostri Jesu Christi 28
sit vobiscum. Amen.

Epistola ad Thessalonicenses prima, quæ scripta fuit Athenis, missa autem per manus Timothei.

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 እስመ፡ኢረሰየነ፡እግዚአብሔር፡ለመንሱት፡ዘእንበለ፡ለሕይወት፡፡ ወለድኅነ፡በእንተ፡እግዚ
10 እነ፡ ኢየሱስ፡፡ ዘሞተ፡ለነ፡ቤዛነ፡[ከመ፡እመኒ፡ነቀህነ፡]እመኒ፡ኖምነ፡ከመ፡ምስሌሁ፡ንሕ
11 የው፡፡ ወይእዜኒ፡አስተፈሥሑ፡ቢጸክሙ፡ወተሐነጹ፡በአሐዱ፡፡ ዘከመ፡ትገብሩ፡፡ ን
12 ነግረክሙ፡አኀዊነ፡ዑቁ፡ሎሙ፡ ለእለ፡ ይጻሙ፡በውስቴትክሙ፡፡ ወለእለ፡ይቀውሙ፡ለክሙ፡
13 በእንተ፡ እግዚእነ፡ ወይሜህሩክሙ፡፡ አክብርዎሙ፡ ፈድፋደ፡ ወአፍቅርዎሙ፡ በእንተ፡
ምግባሮሙ፡ ወተአኀውዎሙ፡፡

Quia non constituit nos Deus ad tentationem, sed ad vitam, & salutem, per 9
Dominum nostrum Jesum. Qui mortuus est pro nobis in *redemptionem nostram,* 10
[ut sive vigilemus] sive dormiamus, ut cum eo vivamus. Et nunc exhilarate fra- 11
tres vestros, & ædificamini in uno sicut facitis. Alloquimur vos fratres no- 12
stri, ut animadvertatis eos qui laborant inter vos, & qui præsunt vobis pro
Domino nostro, ut doceant vos. Honorate eos abundè, & diligite eos propter 13
opus ipsorum, & fraternâ dilectione amplectimini eos.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΠΡΟ'Σ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΪΣ ΔΕΥΤΕ'ΡΑΣ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ.

Α'. Εὐχαριςία ὑπὲρ τῆς τῶν Θεσσαλονικέων πίςεως, καὶ ἀγάπης, καὶ ὑπομονῆς, ἐπὶ τιμῇ αὐτῶν, καὶ κολάσει τῶν θλιβόντων. καὶ εὐχὴ ὑπὲρ τελειώσεως αὐτῶν ἐν δόξῃ Χριςῦ.

Β'. Περὶ τέλους, ὅτι μετὰ ἀντίχριστον τὸν πεμπόμενον ἐπὶ ἐλέγχῳ Ἰυδαίων τῶν ἀπιςησάντων Χριςῷ.

Γ'. Εὐχαριςία ὑπὲρ τῆς κλήσεως, μεθ' ἧς ἐπιμονὴ εὐχῆς πρὸς Χριςὸν τὸν Θεὸν ἐπὶ ςηριγμῷ αὐτῶν.

Δ'. Παράκλησις εὐχῆς ὑπὲρ αὐτῦ καὶ τῦ ἔργυ. εὐχὴ ὑπὲρ αὐτῶν εἰς ἀγάπην Θεῦ.

Ε'. Παρόρμησις ἐργασίας καὶ παραιτήσεως τῶν ἀργῶν καὶ περιέργων.

ς'. Εὐχὴ ὑπὲρ εἰρήνης τῆς παρὰ Θεῦ.

AD THESSALONICENSES EPISTOLA SECUNDA.

(†) Η ΠΡΟ'Σ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΪΣ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΔΕΥΤΕ'ΡΑ.

CAP. I. α'.

PAULUS & Silvanus, & Timotheus, Ecclesiæ Thessalonicensium in
1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλυανὸς, καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν
Deo patre nostro, & Domino Jesu Christo: Gratia vobis, & pax à Deo
Θεῷ πατρὶ ἡμῶν, καὶ Κυρίῳ Ἰησῦ Χριςῷ· Χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεῦ 2
patre nostro, & Domino Jesu Christo.
πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίυ Ἰησῦ Χριςῦ.

MS. A. (†) ΠΡΟ'Σ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΪΣ Β'.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܬܘܒ ܐܓܪܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܠܬܣܠܘܢܝܩܝܐ ܕܐܬܟܬܒܬ.
* ܩܪܝܢܐ * ܐ * ܢܓܗ ܕܒܝܬ ܕܢܚܐ * ܐ *
1 * ܦܘܠܘܣ ܘܣܝܠܘܢܘܣ ܘܛܝܡܬܐܘܣ. ܠܥܕܬܐ ܕܬܣܠܘܢܝܩܝܐ ܕܒܐܠܗܐ ܐܒܘܢ. ܘܡܪܢ ܝܫܘܥ
2 ܡܫܝܚܐ. * ܛܝܒܘܬܐ ܥܡܟܘܢ ܘܫܠܡܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܘܢ. ܘܡܢ ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

SEQUITUR EPISTOLA AD THESSALONICENSES SECUNDA.
CAPUT PRIMUM.
Crepusculo in Epiphaniam. 1.

PAULUS & Silvanus, & Timotheus 1
Ecclesiæ Thessalonicensium, quæ est in
Deo Patre nostro & Domino nostro Jesu
Christo: Gratia vobiscum & pax à Deo Pa- 2
tre nostro, & à Domino nostro Jesu Christo.

Versio VULGATA LATINA.

9 Quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in acquisitionem salutis per Dominum
10 nostrum Jesum Christum, Qui mortuus est pro nobis: ut sive vigilemus, sive
11 dormiamus, simul cum illo vivamus. Propter quod consolamini invicem, & ædifi-
12 cate alterutrum, sicut & facitis. Rogamus autem vos, fratres, ut noveritis eos, qui la-
13 borant inter vos, & præsunt vobis in Domino, & monent vos, Ut habeatis illos
14 abundantius in charitate propter opus illorum: pacem habete cum eis. Rogamus
autem vos, fratres, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos,
15 patientes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed sem-
16 per quod bonum est sectamini in invicem, & in omnes. Semper gaudete.

Sine intermissione orate. In omnibus gratias agite: hæc est enim voluntas Dei 17 18
in Christo Jesu, in omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere. Prophetias no- 19 20
lite spernere. Omnia autem probate: quod bonum est tenete. Ab omni specie 21 22
mala abstinete vos. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: ut integer 23
spiritus vester, & anima, & corpus sine querela in adventu Domini nostri Jesu
Christi servetur. Fidelis est, qui vocavit vos: qui etiam faciet. Fratres, orate 24 25
pro nobis. Salutate fratres omnes in osculo sancto. Adjuro vos per Dominum, 26 27
ut legatur epistola hæc omnibus sanctis fratribus. Gratia Domini nostri Jesu 28
Christi vobiscum. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 * قراءة الجمعة من الجمعة الرابعة وعشرين بعد العنصرة * لأن الله ما جعلنا
10 للسخط بل لاستصناع الخلاص بربنا يسوع المسيح * الذي مات من أجلنا لكي إن سهرنا
11 أو رقدنا نعيش معه جميعا. تم * فلهذا عزوا بعضكم بعضا وليبن أحدكم الآخر كما
12 قد تعملون * أيها الإخوة نسألكم أن تعرفوا قدر الذين يتعبون فيكم والمتقدمين وفوقهم فيكم
13 بمحبة الرب والذين يعظونكم * وتحسبوهم في المحبة فوق الزيادة كثيرا من أجل عملهم *
14 وسالموا في أنفسكم * قراءة الأحد المعروف بالفريسي والعشار * أيها الإخوة نطلب
إليكم أن تعظوا الذين لا ترتيب لهم وتعزوا الصغيرين نفوسهم * وتحملوا المرضى والضعفاء *
15 وتمهلوا على الكل * واحذروا ألا يجازي أحد أحدا عوض شر شرا * بل اطلبوا الخير
16 17 دائما بعضكم لبعض وللكل * افرحوا دائما * صلوا بلا تفويت * اشكروا في كل خطب * لأن
18 19 هذه هي مشيئة الله التي يريدها منكم بيسوع المسيح * الروح لا تطفئوه * النبوة لا تحقروها *
20 21 * امتحنوا الأشياء كلها * وتمسكوا بأجودها * ومن كل نوع خبيث ابتعدوا * وإله السلامة نفسه
22 23 يقدسكم بجملتكم * وليحفظ روحكم ونفسكم وجسمكم كاملا بلا معاب في ورود ربنا
24 25 يسوع المسيح * صادق هو الذي دعاكم * وسيعمل وعده * أيها الإخوة صلوا من أجلنا *
26 27 * قبلوا الإخوة كلهم بقبلة قديسة * أستحلفكم بالرب أن تقرى هذه الرسالة على جماعة
28 الإخوة القديسين * نعمة ربنا يسوع المسيح معكم آمين *

* تمت الرسالة * وكتبت من أثينا المدينة وأرسلت على يد تيموثاوس *

* والتسبيح لرب المجد دائما أبدا آمين *

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ quartæ post Pentecosten.
Quoniam Deus non posuit nos ad iram 9
sed ad acquirendam salutem per Dominum nostrum Jesum Christum, Qui mor- 10
tuus est pro nobis, ut sive vigilemus, sive
dormiamus, simul cum eo vivamus.
Hactenus. *Quare consolemini alii alios,* 11
& alter alterum ædificet, ut jam faci-
tis. O fratres, obsecramus vos ut agno- 12
scatis dignitatem eorum qui laborant inter vos, & quorum status eminet inter
vos in charitate Domini, quique vos
monent: Et æstimetis eos in charitate 13
supra quàm addi possit, vehementer,
propter opus ipsorum: & pacem habete
in vobis ipsis.

Lectio Dominicæ quæ vocatur Pharisæi & Publicani.
O fratres, precamur vos ut moneatis eos 14
quibus non est ordo, & consolemini eos
quorum pusilli sunt animi, & toleretis
ægros ac debiles, & longamines sitis erga
omnes. Et cavete nequis alii rependat 15
pro malo malum: sed bonum curate sem-
per vobis invicem & omnibus. Gaudete 16
semper. Orate sine intermissione. 17
Gratias agite in omni re: hæc enim est 18
voluntas Dei, quam vult à vobis per Je- 19
sum Christum. Spiritum ne extinguatis. 20
Prophetiam ne spernatis. Explorate res 21
omnes, & optimas earum tenete. Et ab 22
omni modo malo recedite. Et Deus ipse 23
pacis sanctificet vos omnes: servétque
spiritum vestrum, & animam, corpusque
vestrum integrum sine culpa in adventu
Domini nostri Jesu Christi. Fidelis est 24
qui vocavit vos, & exequetur promis-
sum suum. O fratres, orate pro nobis. 25
Osculamini fratres omnes osculo sancto. 26
Adjuro vos per Dominum, ut recitetur 27
hæc epistola omnibus fratribus sanctis.
Gratia Domini nostri Jesu Christi vo- 28
biscum, Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit ex Athenarum urbe, missaque per Timotheum.

Et Deo gloriæ laus perennis ac sempiterna, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14
15
16 ወናስተበቍዐክሙ፡ አኀዊነ፡ ገሥጽዎሙ፡ ለዝሉፋን፡ ናዝዝዎሙ፡ ለትኩዛን፡ ጸርዕዎሙ፡
17 ለድኩማን፡ ተዐገሥዎ፡ ለኵሉ፡፡ ዑቁ፡ ኢትፍድዩ፡ እኩየ፡ ህየንተ፡እኪት፡ዘልፈ፡ሠናይ፡
18 ግበሩ፡ ለቢጽክሙ፡ ወለኵሉ፡፡ ወተፈሥሑ፡ በኵሉ፡ ጊዜ፡፡ ወጸልዩ፡ ወትረ፡፡
19 አእኵቱ፡በኵሉ፡ዝውእቱ፡ፈቃዱ፡ለእግዚአብሔር፡በክርስቶስ፡ ኢየሱስ፡ በእንቲአክሙ፡፡
20 መንፈሰ፡ ኢታጥፍኡ፡፡ ወተነብዮ፡ ኢትመንኑ፡፡ ወኵሎ፡ አመክሩ፡ ወዘሠናይ፡ አጽን
21 ዑ፡፡ ወተገሐሡ፡እምኵሉ፡ምግባረ፡እኩይ፡፡ ፣ ወውእቱ፡አምላከ፡ሰላም፡
22 ይቀድስክሙ፡ፍጹመ፡ወያጥዒክሙ፡ነፍሰክሙ፡ወመንፈሰክሙ፡ ወሥጋክሙ፡ በንጹሕ፡ለምጽአ
23 ተ፡እግዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡፡ ወይዕቀብክሙ፡፡ ጻድቅ፡ውእቱ፡ዘጸውዐክሙ፡ወገባሬ፡
24 ለክሙ፡፡ አኀዊነ፡ጸልዩ፡ለነ፡፡ አምኁክሙ፡ኵሉሙ፡አኀዊነ፡በአምኃ፡ቅድሳት፡፡
25
26 አምሕለክሙ፡በእግዚእነ፡ታነብብዋ፡ ለዛቲ፡መጽሐፍ፡ ለኵሉ፡አኀዊነ፡፡ ጸጋሁ፡ ለእግ
27
28 ዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡ምስሌክሙ፡አሜን፡፡ ለሰብአ፡ተሰሎንቄ፡፡

Et precamur vos fratres nostri, corripite contumeliosos, consolamini tristes, suble- 14 15 16
vate infirmos, patientes estote erga omnes. Cavete ne retribuatis malum pro 17
malitia, semper benefacite fratribus vestris, & omnibus. Et gaudete in omni tem- 18
pore: Et orate frequenter: Gratias agite pro omnibus: hæc est voluntas Dei in 19
Christo Jesu propter vos. Spiritum ne extinguatis: Et prophetiam ne spernatis: 20
Et omnia probate, & quod bonum est firmiter tenete: Et declinate ab omni opere malo. 21
Et ipse Deus pacis sanctificabit vos perfectè, & redintegrabit vos animâ vestrâ, & 22
spiritu vestro, & corpore vestro purè, in adventum Domini nostri Jesu Christi, & 23
custodiet vos. Justus est qui vocavit vos, & operator pro vobis est. Fratres no- 24
stri, orate pro nobis. Salutavunt vos omnes fratres nostri, in salutatione sancta. 25
Adjuro vos in Domino nostro, ut legatis hanc epistolam omnibus fratribus nostris. 26
Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum, Amen. 27
Thessalonicensibus. 28

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* THESSALONICENSES *secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

CAP. I.

1 PAulus, & Silvanus, & Timotheus, Ecclesiæ Thessalonicensium, in Deo Patre
nostro, & Domino Jesu Christo. Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & 2
Domino Jesu Christo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رسالة القديس بولس الثانية إلى التسالونيكيين * وهي في عدد الرسائل تاسعة *

* الفصل الأول * * قراءة الاثنين من الجمعة الخامسة وعشرين بعد العنصرة *

1 * من بولس وسلوانوس وتيموثاوس إلى بيعة تسالونيكية المختصة بالإله أبينا والرب يسوع
2 المسيح * نعمة لكم وسلامة من الإله أبينا والرب يسوع المسيح *

Epistola Sancti PAULI SECUNDA AD *THESSALONICENSES*: estque in numero Epistolarum nona.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ quintæ post Pentecosten.

A Paulo & Silvano ac Timotheo, 1
ad Ecclesiam Thessalonicæ devotam
Deo Patri nostro, & Domino Jesu
Christo. Gratia vobis & pax à Deo 2
Patre nostro, & Domino Jesu Christo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ለሰብአ፡ተሰሎንቄ፡ ወተጽሕፈ፡እንዘ፡ሀሎ፡ብሐገረ፡ሮሜ፡፡

በረቡዕ፡ ሰንበት፡ ምንባብ፡፡

1 ፩ ጳውሎስ፡ ወስልዋኖስ፡ ወጢሞቴዎስ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ዘተሰሎንቄ፡በእግዚአብሔር፡አቡ
ነ፡ወእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡
2 ሰላም፡ለክሙ፡ወጸጋ፡ እግዚአብሔር፡አቡነ፡ ወእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡፡

THESSALONICENSIBUS.
Et scripta fuit quum esset in civitate Romæ.
Quarto sabbato, lectio.

CAPUT I.

PAulus & Silvanus & Timotheus domui Christianorum Thessalonicæ in Deo 1
Patre nostro, & Domino nostro Jesu Christo. Pax vobis & gratia Dei patris no- 2
stri, & Domini nostri Jesu Christi.

Gratias agere debemus Deo semper pro vobis, fratres, ita ut dignum est,
3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, A'
quoniam *superaugescit* fides vestra, & abundat charitas uniuscujusque *omnium*
ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων
vestrûm in invicem: Ut nos *ipsos* in vobis *gloriari* in Ec-
4 ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· Ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν (α) καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκ-
clesiis Dei, pro patientia vestra, & fide in omnibus perse-
κλησίαις τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν, καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διωγ-
cutionibus vestris, & tribulationibus quas sustinetis: *Indicium certum* justi
5 μοῖς ὑμῶν, καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε· Ἔνδειγμα τῆς δικαίας B'
judicii Dei, *ad dignos censeri vos* regno Dei, pro quo
κρίσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἧς
& patimini. Si *quidem* justum apud Deum retribuere *tribulantibus*
6 καὶ πάσχετε. Εἴπερ δίκαιον παρὰ (β) Θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν
vos tribulationem: Et vobis *tribulatis relaxationem* nobiscum, in re-
7 ὑμᾶς θλίψιν· Καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀπο-
velatione Domini Jesu de cœlo cum angelis virtutis ejus, In
8 καλύψει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, Ἐν
igni flammæ, dantis vindictam non *scientibus* Deum, & non *obedi-*
πυρὶ φλογὸς, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι Θεὸν, καὶ τοῖς μὴ ὑπα-
entibus Evangelio Domini nostri Jesu Christi. Qui pœnas *luent*,
9 κούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἵτινες δίκην τίσουσιν,
exitium æternum, à facie Domini, & à gloria *fortitu-*
(γ) ὄλεθρον αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύ-
dinis ejus: Cùm venerit glorificari in Sanctis suis, & admirabilis
10 ος αὐτοῦ· Ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆ-
fieri in omnibus credentibus, (quia creditum est testimonium nostrum super vos,)
ναι ἐν πᾶσι τοῖς (δ) πιστεύουσιν, (ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς,)
in die illo. In *quod* etiam oramus semper pro vobis,
11 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν,
ut vos dignetur vocatione Deus noster, & impleat omnem *bonam* vo-
ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ (ε) πληρώσῃ πᾶσαν εὐδο-
luntatem bonitatis, & opus fidei in virtute: Ut *glorificetur*
κίαν ἀγαθωσύνης, καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει· Ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ 12
nomen Domini nostri Jesu Christi in vobis, & vos in illo, secundùm
ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ (ζ) ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ
gratiam Dei nostri, & Domini Jesu Christi.
τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

CAP. II. β'.

Rogamus autem vos, fratres, per adventum Domini nostri Jesu
B' Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 1
Christi, & nostræ congregationis in ipsum, *Ad* non citò *dimove-*
Χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν, Εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆ- 2
ri vos à sensu, neque *turbari*, neque per spiritum, neque per
ναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς, (α) μήτε θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ
sermonem, neque per epistolam tanquam per nos, quasi *quòd* instet dies
λόγου, μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα (β) τοῦ
Christi. Ne quis vos seducat *secundùm ullum modum*: Quoniam *si non* ve-
Χριστοῦ. Μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλ- 3
nerit discessio primùm, & revelatus fuerit homo peccati, *ille* filius
θῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς
perditionis: *Ille oppositus*, & *elatus* supra *omnem dictum*
τῆς ἀπωλείας· Ὁ ἀντικείμενος, καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον 4
Deum aut *numen*, ita ut *cum* in *templum* Dei *tanquam Deum sedere*,
Θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ (γ) Θεοῦ ὡς Θεὸν καθίσαι,
ostendentem seipsum *quòd* sit Deus. *Non meministis*, quòd adhuc *existens* apud
ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ Θεός. Οὐ μνημονεύετε, ὅτι ἔτι ὢν πρὸς 5
vos, hæc dicebam vobis? Et nunc *obstaculum* scitis, *ad reve-*
ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυ- 6
lari eum in suo *ipsius* tempore. (Nam mysterium jam operatur
φθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ (δ) ἑαυτοῦ καιρῷ. (Τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται 7
iniquitatis, *solùm tenens* nunc, donec è medio fiat:
τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι, ἕως ἐκ μέσου γένηται·)

Κεφ. α'. MS. A. (α) ἐγκαυχᾶσθαι (β) τῷ Θεῷ (γ) * ὀλέθριον (δ) πιστεύσασιν, (ε) πληρώσαι, ἀποδιδοῦντα (δ) αὐτοῦ (ζ) * ἡμεῖς

Κεφ. β'. MS. A. (α) μηδὲ (β) τοῦ Κυρίου. (γ) Θεοῦ καθί.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]

Gratias agere debemus Deo semper de vobis, fratres mei, ut par est, quòd magis augescat fides vestra, ac multiplicetur charitas vestrûm omnium uniuscujusque erga proximum suum: 3
Adeò ut & nos de vobis gloriemur in Ecclesiis Dei ob fidem vestram, & tolerantiam vestram in omni persecutione vestra, & oppressionibus vestris quas sustinetis, 4
Ad demonstrationem justi judicii Dei, ut digni habeamini regno ipsius, pro quo patimini. 5
Et quandoquidem justum est coram Deo rependere oppressionem oppressoribus vestris: 6
Vos etiam qui opprimimini, vivificabit nobiscum in revelatione Domini nostri Jesu Christi de cœlo, cum virtute angelorum suorum: 7
Quum facturus est ultionem cum ardore ignis, de iis qui non noverunt Deum, & de iis qui non agnoverunt Evangelium Domini nostri Jesu Christi. 8
Hi enim in judicio pœnas luent perditionis æternæ, à facie Domini nostri, & à gloria virtutis ejus, 9
Quum venerit ut glorificetur in Sanctis suis, & ostendat miracula sua in fidelibus suis, ut credatur testimonium nostrum de vobis in die illo. 10
Propterea semper oramus pro vobis, ut dignos vos efficiat Deus vocatione vestrâ, & adimpleat vos omni voluntate *operum* bonorum, & actionibus fidei in virtute: 11
Ut laudibus exornetur in vobis nomen Domini nostri Jesu Christi, & vos in illo, secundùm gratiam Dei nostri, & Domini nostri Jesu Christi. 12

CAP. II.

Obsecramus autem vos, fratres mei, ob adventum Domini nostri Jesu Christi, & nostri aggregationem ad eum, 1
Ne citò vacilletis in mentibus vestris, neque obstupescatis neque à sermone, neque à spiritu, neque ab epistola, acsi à nobis esset, quòd ecce instet dies Domini nostri. 2
Ne quis imponat vobis ullo modo: quoniam nisi venerit priùs rebellio, & revelatus fuerit homo ille peccati, filius perditionis, 3
Qui adversarius est, & effertur supra omnem qui vocatur Deus, & religio, adeò ut & in templo Dei, tanquam Deus sedeat, & ostentet seipsum quasi Deus sit. 4
Nónne in memoriam revocatis, quòd quum apud vos essem, hæc dixerim vobis? 5
Et nunc scitis quid detineat quin revelatur suo tempore. 6
Mysterium enim iniqui illius jam incœpit sedulò agere, dummodò id quod nunc detinet, tollatur è medio. 7

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ርቱዕ፡ ናእኵቶ፡ ለእግዚአብሔር፡ በኵሉ፡ ጊዜ ፡ በእንቲአክሙ ፡ አኃዊነ፡ በከመ ፡ ይደልወ፡
እስመ፡ ዐብየት፡ ሃይማኖትክሙ ፡ ወፈድፈደ ፡ ተፋቅሮትክሙ ፡ ምስለ፡ ቢጽክሙ፡ ኵሉ፡፡=፥
4 በዘ፡ ንትሜካሕ፡ ብክሙ፡ በቤተ፡ ክርስቲያናቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር፡ በእንተ፡ ትዕግስትክሙ፡
ወሕማምክሙ፡ ዘትትዔገሡ፡ በአርአያ፡ ኵነኔ፡ ጽድቁ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ከመ፡ ይክፈልክ
5 ሙ ፡ መንግሥተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘበእንቲአሁ ፡ ተሐምሙ፡=፥ ወርቱዕሰ ፡ ይትፈደዩ ፡
6 በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕማመ ፡ እለ ፡ ያሐምሙክሙ፡=፥ ወለክሙ፡ ለእለ ፡ ተሐም
7 ሙ ፡ ዕረፍት፡፡ በምጽአቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ እምሰማያት ፡ ምስለ ፡ መላእክተ ፡ ኀ
ይሉ፡==፥

Oportet ut gratias agamus Deo in omni tempore pro vobis, fratres nostri, prout convenit, quia magna fuit fides vestra, & abundavit charitas vestra cum fratribus vestris omnibus. 3
Propterea gloriamur pro vobis in ecclesiis Dei propter patientiam vestram, & afflictionem vestram quam sustinetis, 4
In exemplo judicii justitiæ Dei, ut ipse impertiatur vobis regnum Dei pro quo patimini. 5
Et æquum est retribuere, apud Deum, afflictionem, iis qui affligunt vos: 6
Et vobis qui affligimini, requiem, in adventu Domini nostri Jesu à cœlis, cum angelis potentiæ suæ. 7

Versio VULGATA LATIMA.

3 Gratias agere debemus semper Deo pro vobis, fratres, ita ut dignum est, quoniam
supercrescit fides vestra, & abundat charitas uniuscujusque vestrûm in invicém:
4 Ita ut & nos ipsi in vobis gloriemur in Ecclesiis Dei, pro patientia vestra, &
5 fide, & in omnibus persecutionibus vestris, & tribulationibus, quas sustinetis, In
exemplum justi judicii Dei, ut digni habeamini in regno Dei, pro quo & pa-
6 timini. Si tamen justum est apud Deum, retribuere tribulationem iis qui vos
7 tribulant: Et vobis, qui tribulamini, requiem nobiscum in revelatione Domini
8 Jesu de cœlo cum angelis virtutis ejus, In flammâ ignis dantis vindictam iis,
qui non noverunt Deum, & qui non obediunt Evangelio Domini nostri Jesu
9 Christi. Qui pœnas dabunt in interitu æternas à facie Domini, & à gloria vir-
10 tutis ejus: Cùm venerit glorificari in Sanctis suis, & admirabilis fieri in omnibus
qui crediderunt: quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo.
11 In quo etiam oramus semper pro vobis: ut dignetur vos vocatione suâ Deus
12 noster, & impleat omnem voluntatem bonitatis, & opus fidei in virtute, Ut
clarificetur nomen Domini nostri Jesu Christi in vobis, & vos in illo, secundùm
gratiam Dei nostri, & Domini Jesu Christi.

CAP. II.

Rogamus autem vos, fratres, per adventum Domini nostri Jesu Christi, & 1
nostræ congregationis in ipsum: Ut non citò moveamini à vestro sensu, neque 2
terreamini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam
tanquam per nos missam, quasi instet dies Domini. Nequis vos seducat ullo 3
modo: quoniam nisi venerit discessio primùm, & revelatus fuerit homo pec-
cati, filius perditionis, Qui adversatur, & extollitur supra omne quod dicitur 4
Deus, aut quod colitur, ita ut in templo Dei sedeat ostendens se tanquam sit
Deus. Non retinetis quòd cùm adhuc essem apud vos, hæc dicebam vobis? 5
Et nunc quid detineat scitis, ut reveletur in suo tempore. Nam mysterium jam 6
operatur iniquitatis: tantùm ut qui tenet nunc, teneat, donec de medio fiat. 7

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* ايها الاخوه يجب علينا ان نشكر الله دايما من اجلكم كما هو مستوجب له • لان امانتكم 3
يعلو عوها • ويحبه كل واحد منكم بعضكم لبعض كلكم يتكاثر مزيدها * حتي اننا 4
انفسنا نفتخر بكم في كنايس الله من اجل صبركم وايمانكم في كافة اضطهادكم
واحزانكم التي احتملتموها * ايضاحا يشهر حكومة الله المقسطة • لتوهلوا لملك الله الذي 5
من اجله تالمتم * ان كان عدلا عند الله ان يجازي الذين يحزنونكم حزنا * ويعطيكم 6 7
ايتم المحزونين راحة معنا في استعلان الرب يسوع من السماء مع ملايكة قدرته * بنار لهيب 8
منتقما من الذين لا يعرفون الاها • والذين لم يطيعوا بشارة ربنا يسوع * الذين يسددون 9
طايلة عقوبتها هلاكا موبدا من وجه الرب • ومن مجد قوته * اذا جا ليمجد بقديسيه 10
ويعجب منه جميع المومنين • * قراة الثلثا من الجمعة الخامسة وعشرين بعد العنصرة •
لان شهادتنا صدقت في ذلك اليوم • تم * الذي في تحقيقها نبتهل عنكم دايما ليوهلكم 11
الاهنا للدعوة • ويتمم فيكم كافة مسرة صلاحه وعمل الايمان به بقدرته * ليمجد بكم اسم 12
ربنا يسوع المسيح • وتمجدوا ايضا انتم به كنعمة الاهنا وربنا يسوع المسيح •

* الفصل الثاني •

* ونسلكم ايها الاخوه عن ورود ربنا يسوع المسيح • والتيامنا كلنا لديه * الا تتزعزعوا 1 2
مسارعة من رصانة العقل • ولا تتفجعوا لا بروح ولا بقول ولا برسالة كانها كاتبناكم بها •
كان قد حضر يوم المسيح • تم •
* قراة الاربعا من الجمعة الخامسة وعشرين • * فلا يطغينكم احد ولا بحال 3
واحد • لانه ان لم يجي المروق اولا ويعتلن انسان الخطية ابن الهلاك * المعاند والمرتفع 4
على كل من يدعا الاها او ذا ديانة • حتي يجلس في هيكل الله كانه الاه • موريا ذاته انه
الاه هو * اما تذكرون انني لما كنت عندكم قلت لكم هذه الاقوال * والان فقد 5 6
عرفتم المانع • ليعلنه في الوقت الذي له * لان سر الاثم منذ الان يفعل فيه • الي ان 7
يصير الملك فقط من الوسط زايلا •

O fratres, debemus gratias agere Deo 3
semper pro vobis, ut jam decet, quòd
incrementum fidei vestræ provebatur, &
augmentum charitatis cujusque omnium
vestrûm alterius in alterum adeo mul-
tiplicetur, ut nos ipsi gloriemur de vobis 4
in Ecclesiis Dei, propter patientiam ve-
stram, & fidem vestram in omni perse-
cutione vestra, & afflictionibus vestris
quas tolerâstis. Indicium quod patefacit 5
judicium Dei justum: ut digni fiatis
regno Dei pro quo passi estis: Si tamen 6
justum est apud Deum, ut rependat iis
qui affligunt vos, afflictionem: Vobis 7
verò afflictis concedat requiem no-
biscum, dum apparuerit Dominus Jesus
de cœlo, cum Angelis potentiæ suæ,
In igne flammeo, vindictam exigens ab 8
iis qui non noverunt Deum, quique non
obedierunt Evangelio Domini nostri
Jesu. Qui dabunt amplissimas ejus 9
pœnas exitium æternum, à facie Do-
mini, & à gloria fortitudinis ejus:
Quum venerit ut glorificetur in sanctis 10
suis, & admirentur eum cuncti fideles.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ quintæ post Pentecosten.

Nam testimonium nostrum verum erit
in illa die. Hactenus. In cujus con- 11
firmationem obsecramus semper pro vo-
bis, ut dignos reddat vos Deus noster
vocatione, & perficiat in vobis omne
beneplacitum bonitatis suæ, & opus
fidei in ipsum, per potentiam suam.
Ut glorificetur in vobis nomen Domini 12
nostri Jesu Christi, & glorificemini vos
etiam in ipso, secundùm gratiam Dei
nostri, & Domini nostri Jesu Christi.

CAP. II.

Rogamus autem vos ô fratres, per ad- 1
ventum Domini nostri Jesu Christi, &
aggregationem omnium nostrûm ad eum:
Ne citò dimovedmini à soliditate mentis, 2
néve cruciemini, neque per spiritum, ne-
que per sermonem, neque per epistolam,
tanquam à nobis scriptam, quasi jam
advenerit dies Christi. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ quintæ.

Nemo seducat vos ulla ratione. Nam 3
nisi venerit apostasia priùs, & revelatus
fuerit homo peccati, filius perditionis:
Sese opponens & efferens super omnem 4
qui vocatur Deus, aut colendus: adeò
ut sedeat in templo Dei ac si esset Deus,
ostentans seipsum esse Deum. Annon 5
meministis quòd quum essem apud vos,
dixerim vobis hosce sermones? Nunc 6
autem nostis obstaculum, ut eum re-
velet suo tempore. Nam mysterium 7
iniquitatis ex nunc agit in illo, us-
quedum fiat Rex tantùm è medio re-
motus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 በነደ : እሳት : ከመ : ይትበቀሎሙ : ለእለ : ኢያአምርዎ : ለእግዚአብሔር : ለእለ : ኢ
9 ይሰምዑ : ትምህርተ : ወንጌሉ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ ::=፡ ወይረክቡ : ፍዳሆሙ :
ተሠርዎ : ዘለዓለም : እምቅድመ : ገጹ : ለእግዚእነ : ወእምስብሐተ : ኀይሉ ::=፡
10 እመ : ይመጽእ : ይሰባሕ : በቅዱሳኒሁ : ወይትአኮት : በእለ : የአምኑ : ቦቱ : እስመ :
11 እምነነ : ስምዐነ : በኀቤክሙ : በይእቲ : ዕለት :=፡ ወበእንተዝ : እጼሊ : ዘልፈ : በእ
ንቲአክሙ :: ከመ : ይክፍልክሙ : ለዘ : ጸውዐክሙ : እግዚአብሔር : ወይፈጽም : ለ
12 ክሙ : ኵሉ : ሣህሉ : ወሠናይቶ : ወምግባረ : ሃይማኖት : በኀይሉ :=፡ ከመ : ይሰባሕ :
እግዚእነ : ኢየሱስ : በላዕሌክሙ : ወአንትሙኒ : ቦቱ : በከመ : ጸጋሁ : ለአምላክነ : ወእ
ግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ :: ወአንትሙኒ : ተሃልው : ቦቱ ::=፡

In flamma ignis, ut ultionem instigat iis qui non cognoscunt Deum, qui non au- 8
scultant doctrinæ evangelii Domini nostri Jesu: Et obtineant retributionem 9
eorum, dispersionem æternam à facie Domini nostri, & à gloria virtutis ejus.
Quum veniet ut glorificetur in Sanctis suis, & honorificetur in iis qui credunt in 10
eo, quia fides nostra erit testimonium nostrum apud vos in isto die. Et propterea 11
oro semper pro vobis, ut impertiat vobis illud ad quod vocavit vos, Deus, &
compleat pro vobis omnem misericordiam suam, & benignitatem suam, & opus
fidei in virtute sua: Ut glorificetur Dominus noster Jesus in vobis, & vos in 12
eo, secundùm gratiam Dei nostri, & Domini nostri Jesu Christi, & vos sitis
in eo.

፪

በሰንበት : ክርስቲያን : በፋሲካ : በነብረ :=፡

1 ንነግረክሙ : እኅዊነ : በእንተ : ምጽአቱ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ :: ወአንትሙኒ : ውስ
2 ተ : ማኅበሬ :=፡ ወዑቁ : ኢይደንግፅክሙ : ልብክሙ : ወኢትትሃወኩ : ወኢበመንፈስ : ወኢበነገ
3 ር : ወኢበመጽሐፍ :: ከመዝ : እምኀቤነ : ለእመ : ትመጽእ : ዕለተ : እግዚእነ :=፡ አልቦ : ዘያ
ስሕተክሙ : ወኢበመንትኒ :: እስመ : አቅደመ : መጺአ : ዘየሀውክ : ወይትከሠት : ብእሴ : ዐመፃ :
4 ወልደ : ሕርትምና :=፡ ዐላዊ : ዘየዐቢ : ርእሶ :: ወይብል : ለኵሉ : አነ : ውእቱ : እግዚአብሔር :
5 አምላክ : ወይነብር : ውስተ : ቤተ : እግዚአብሔር : ወያሬኢ : ርእሶ : ከመ : እግዚአብሔር ::=፡
6 ኢትዜክሩኑ : ከመ : አመ : ሀለውኩ : ኀቤክሙ : ከመ : ነገርኩክሙ : ዘንተ :=፡ ወይእዜኒ : ታአ
7 ምሩ : ዘይከልኦ : እስተርእዮ : እስከ : ይበጽሕ : ዕድሜሁ :=፡ እስመ : ወድአ : ጽንዐ : ምክረ :
ኃጢአት : ወይእዜኒ : ዘይከልኦ : እስከ : ያምእክል ::=፡

CAP. II.

Sabbato paschatis Christianorum, sedendo.

Alloquimur vos, fratres nostri, de adventu Domini nostri Jesu Christi, & vestri, 1
in congregationem ejus. Et cavete ne expavescat vobis cor vestrum: neque com- 2
moveamini, neque in spiritu neque in sermone, neque in epistola quasi à nobis, si ve-
nerit Dies Domini nostri. Nemo sit qui seducat vos in aliquo, quia primùm 3
venturus est Conturbator, & revelabitur homo iniquitatis, filius perditionis, Ad- 4
versarius magnificans seipsum: & dicet omnibus, Ego sum Dominus Deus: & sede-
bit in domo Dei, & exhibebit seipsum tanquam Deum. Nonne memoriâ reti- 5
netis, quòd quum fuerim apud vos, dixi vobis hoc? Et nunc scitis quid pro- 6
hibet eum apparere usque dum veniat tempus ejus præstitutum. Quia jam 7
efficax est mysterium peccati, & nunc qui prohibet eum, prohibebit eum usque-
dum è medio sublatus fuerit.

Et tunc revelabitur ille *exlex*, quem Dominus interficiet Spiritu
8 Καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ (ε) Κύριος ἀναλώσει τῷ Πνεύματι
oris sui, & destruet illustratione adventûs sui: Cujus est ad-
9 τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ· Οὗ ἐστιν ἡ παρ-
ventus secundùm operationem Satanæ, in omni virtute, & signis, & prodigiis
ουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ, ἐν πάσῃ δυνάμει, καὶ σημείοις καὶ τέρασι
mendacii, Et in omni *deceptione injustitiæ in pereuntibus*: *pro quibus*
10 ψεύδους, Καὶ ἐν πάσῃ (ζ) ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· ἀνθ' ὧν
charitatem veritatis non receperunt, *ad servari ipsos*. *Et propter hoc*
11 τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. Καὶ διὰ τοῦτο
mittet illis Deus operationem *imposturæ*, *ad credendum eos* mendacio:
(η) πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει·
Ut judicentur omnes non *credentes* veritati, sed *beneplacitum habentes in*
12 Ἵνα κριθῶσι (θ) πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν
injustitia. Nos autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis,
13 τῇ ἀδικίᾳ. Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν,
fratres dilecti à *Domino*, quòd elegerit vos Deus *ab initio* in sa-
ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ (ι) Κυρίου, ὅτι εἵλετο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σω-
lutem, in sanctificatione Spiritûs, & fide veritatis: In *quod* vocavit vos
14 τηρίαν, ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος, καὶ πίστει ἀληθείας· Εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς
per evangelium nostrum, in *assertionem* gloriæ Domini nostri Jesu Christi.
διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Nempè ergò, fratres, state, & tenete traditiones quas *edocti estis*, sive per
15 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ
sermonem, sive per epistolam nostram. Ipse autem Dominus noster Jesus Christus,
16 λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν (κ) Ἰησοῦς Χριστός,
& Deus, & Pater noster *diligens* nos, & *dans* consolationem æternam, &
καὶ ὁ Θεός, καὶ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς, καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν, καὶ
spem bonam in gratia, Exhortetur vestra corda, & confirmet *vos*
17 ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, Παρακαλέσαι (λ) ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίξαι ὑμᾶς
in omni sermone, & opere bono.
ἐν παντὶ λόγῳ, καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.

CAP. III. γ'.

Quod reliquum, orate, fratres, pro nobis, ut sermo *Domini*
Δ' ΤΟ` λοιπόν, προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ Κυρίου 1
currat & *glorificetur*, sicut & apud vos: Et ut liberemur ab importunis
τρέχῃ καὶ δοξάζηται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς· Καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων 2
& malis hominibus: non enim omnium fides. Fidelis autem est Do-
καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. Πιστὸς δέ ἐστιν (α) ὁ Κύ- 3
minus, qui confirmabit vos, & custodiet à malo. Confidimus autem in
ριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς, καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Πεποίθαμεν δὲ ἐν 4
Domino *super vos*, quoniam quæ *denuntiamus vobis*, & facitis, & facietis.
Κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν (β) ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε, καὶ ποιήσετε.
At Dominus dirigat vestra corda in *charitatem* Dei, & *in*
Ὁ δὲ Κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ (γ) εἰς 5
expectationem Christi. Denuntiamus autem vobis, fratres, in nomine Do-
Γ' Ε' ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ. Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυ- 6
mini nostri Jesu Christi, *subduci* vos ab omni fratre inordinatè ambu-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπα-
lante, & non secundùm traditionem, quam *accepit* à nobis. Ipsi
τοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν (δ) παρέλαβε παρ' ἡμῶν. Αὐτοὶ 7
enim scitis, quemadmodùm oporteat imitari nos, quoniam non *inordinati* fuimus *in*
γὰρ οἴδατε, πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν
vobis: Neque gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in labore &
ὑμῖν· Οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ 8
fatigatione *noctem* & *diem* operantes, *ad non aggravare quenquam vestrûm*.
μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν.
Non *quia* non *habemus* potestatem, sed ut nosmetipsos formam daremus vobis ad
Οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς 9
imitandum nos. *Etenim* cùm essemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis;
τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. Καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, 10
Quoniam si quis non vult operari, nec manducet.
Ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω.

MS. A. (ε) Κύριος Ἰησοῦς ἀναλοῖ (ζ) ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς (η) πέμπει (θ) ἅπαντες (ι) τοῦ Κυρίου, ὅτι εἵλατο (κ) Ἰησοῦς ὁ Χριστός, (λ) τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ στηρίξαι ἐν παντὶ ἔργῳ, καὶ λόγῳ ἀγαθῷ. ΚΕΦ. γ'. MS. A. (α) ὁ Θεός, ὃς καὶ στηρίξει (β) ὑμῖν, ποιεῖτε, (γ) εἰς τὴν ὑπομονὴν (δ) παρελάβοσαν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]

Et tunc revelabitur iniquus ille, quem Do- 8
minus noster Jesus conficiet spiritu oris sui,
& abolebit eum in revelatione adventûs sui.
Adventus enim illius est operatio Satanæ 9
cum omni potentia & signis, falsísque mira-
culis: Et cum omni seductione iniquitatis 10
quæ fit inter perditos, eò quòd non recepe-
runt amorem veritatis ut per eam servaren-
tur. Idcircò immittet illis Deus efficaciam 11
seductionis, ut credant mendacio: Et con- 12
demnentur illi omnes qui non crediderunt
veritati, sed acquieverunt iniquitati. Nos 13
autem debemus gratias agere Deo semper
pro vobis fratres, dilecti Domini nostri, quòd
elegerit vos Deus à principio in vitam per
sanctificationem Spiritûs, & fidem veritatis.
Ad hæc enim vocavit vos Deus per Evange- 14
lium nostrum, ut decori sitis Domino nostro
Jesu Christo. Proindè fratres mei, state, & 15
constanter tenete præcepta quæ didicistis
sive per sermonem, sive per epistolam no-
stram. Ipse autem Dominus noster Jesus 16
Christus & Deus Pater noster, qui dilexit
nos, & dedit nobis consolationem æternam,
& spem bonam in gratia sua, Consoletur 17
atque stabiliat corda vestra in omni sermo-
ne, & in omni opere bono.

CAP. III.

DEinceps, fratres, orate pro nobis, ut ser- 1
mo Domini nostri currat & glorificetur ubi-
que, sicut & apud vos. Et ut liberemur ab 2
hominibus malis & facinorosis: non enim
omnium est fides. Fidelis autem est Domi- 3
nus, ut ipsemet custodiat vos & liberet à
malo. Porrò confidimus de vobis in Domi- 4
no nostro, quòd quæ præcipimus vobis fe-
ceritis, atque facturi sitis. Dominus autem 5
noster dirigat corda vestra in dilectionem
Dei, & in expectationem Christi. Cæterùm 6
præcipimus vobis, fratres mei, in nomine
Domini nostri Jesu Christi, ut recedatis ab
omni fratre qui per genera malorum ambu-
lat, & non juxta præcepta quæ accepit à no-
bis: Vos enim scitis quomodo oporteat imi- 7
tari nos; quoniam non in variis criminibus
ambulavimus inter vos: Neque panem gra- 8
tuitum comedimus à quoquam vestrûm; sed
cum labore & fatigatione noctu & interdiu
operabamur, ne cui vestrûm essemus oneri.
Non quòd non possimus, sed ut in nobisipsis 9
exhiberemus vobis exemplum, ut nos imita-
remini. Etenim quum apud vos essemus, 10
hoc præcipiebamus vobis, ut quisquis nolue-
rit operari, is nec manducet.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወይእተ፡ለሚረ፡ይትከሠት፡ወልደ፡ዐመፃ፡ ኃጥእ፡ዘህለወ፡ያወፅእ፡ መንፈሱ፡ ለእግዚእነ፡ ሊየሱ
9 ስ፡ወይስዐራ፡ለርእየተ፡ምጽአቱ፡፡ ዝውእቱ፡ምጽአተ፡ኀይለ፡ሰይጣን፡በኵሉ፡ ኀይል፡ወ
10 ትእምርት፡ ወመንክር፡ዘሐሰት፡፡ ወበኵሉ፡አስሕቶ፡ ዘኀጢአት፡ ለሕርቱማን፡እስመ፡ሊ
11 ተወከፊ፡ፍቅረ፡ጽድቅ፡በዘ፡የሐይው፡፡ በእንተዝ፡ይፈኑ፡ሎሙ፡እግዚአብሔር፡ኀይለ፡መ
12 ስሕተ፡ከመ፡ይእመኑ፡በሐሰት፡፡ ከመ፡ ይትኰነኑ፡ኵሎሙ፡እለ፡ሊአምኑ፡በጽድቅ፡ወኀ
13 በሩ፡በዐመፃ፡፡ ር ወንሕነሰ፡ርቱዕ፡ናእኵቶ፡ለእግዚአብሔር፡ዘልፈ፡ በእንቲአክሙ፡
አኀዊነ፡ፍቁራን፡በኀበ፡እግዚአብሔር፡፡ እስመ፡ተሣሀለክሙ፡እግዚአብሔር፡እምቅድመ፡ያ
ሕዩክሙ፡በመንፈስክሙ፡ይቀድስክሙ፡በሃይማኖት፡፡ ወበጽድቅ፡፡

Et illo die revelabitur filius iniquitatis impius, quem ejecturus est spiritus Do- 8
mini nostri Jesu, & auferet eum in apparitionem adventûs ejus: Eum inquam, 9
cujus adventus est secundum *virtutem satanæ, in omni potentia, & signis, &*
miraculis mendacibus, Et in omni seductione peccati miseris: quia non recepe- 10
runt amorem veritatis per quam viverent, Propterea immittet illis Deus potesta- 11
tem deceptionis, ut credant in mendacio, ut condemnentur omnes, qui non credide- 12
runt in veritate, & consenserunt in iniquitate. Et nos oportet gratias agere 13
Deo semper pro vobis, fratres nostri dilecti apud Deum, quia misertus est vestri De-
us olim, ut vivere faceret vos in Spiritu vestro, sanctificans vos in fide, & veritate.

Versio VULGATA LATINA.

8 Et tunc revelabitur ille iniquus, quem Dominus Jesus interficiet spiritu oris sui,
9 & destruet illustratione adventûs sui eum : Cujus est adventus secundùm opera-
10 tionem satanæ , in omni virtute , & signis, & prodigiis mendacibus, Et in omni
seductione iniquitatis iis qui pereunt : eò quod charitatem veritatis non re-
ceperunt ut salvi fierent. Ideò mittet illis Deus operationem erroris, ut credant
11 mendacio, Ut judicentur omnes, qui non crediderunt veritati, sed consenserunt
12 iniquitati. Nos autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis, fratres di-
lecti à Deo, quòd elegerit vos Deus primitias in salutem , in sanctificatione spi-
13 ritûs, & in fide veritatis : In qua & vocavit vos per Evangelium nostrum, in
14 acquisitionem gloriæ Domini nostri Jesu Christi. Itaque, fratres, state : & tenete
15 traditiones, quas didicistis , sive per sermonem, sive per epistolam nostram. Ipse
autem Dominus noster Jesus Christus , & Deus & Pater noster, qui dilexit nos,
16 & dedit consolationem æternam, & spem bonam in gratia , Exhortetur corda ve-
stra , & confirmet in omni opere & sermone bono.

CAP. III.

De cætero, fratres, orate pro nobis, ut sermo Dei currat, & clarificetur, sicut & 1
apud vos : Et ut liberemur ab importunis, & malis hominibus : non enim omnium 2
est fides. Fidelis autem Deus est , qui confirmabit vos, & custodiet à malo. 3
Confidimus autem de vobis, in Domino, quoniam quæ præcipimus, & facitis, & fa- 4
cietis. Dominus autem dirigat corda vestra in charitate Dei , & patientia Christi. 5
Denuntiamus autem vobis, fratres, in nomine Dñi nostri Jesu Christi, ut subtrahatis 6
vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & non secundùm traditionem, quam acce-
perunt à nobis. Ipsi enim scitis quemadmodùm oporteat imitari nos: quoniam non 7
inquieti fuimus inter vos : Neque gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in 8
labore, & in fatigatione, nocte & die operantes, ne quem vestrûm gravaremus.
Non quasi non habuerimus potestatem, sed ut nosmetipsos formam daremus vobis 9
ad imitandum nos. Nam & cùm essemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis ; 10
Quoniam si quis non vult operari, nec manducet.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

وحينئذ يستعلن الاثيم الذي لا شريعة له * الذي سيقتله الرب بروح فمه ويبطله 8
بظهور وروده * ذاك الذي يكون وروده بفعل الشيطان بكل اقتدار الكذب واياته 9
وجرائحه * وبسائر طغيان الظلم في الهالكين * بدل ما لم يقبلوا محبة الحق * ليخلصوا 10
بها * لهذا يرسل الله لهم فعل الضلالة * ليصدقوا الكذب * ليدانوا كلهم الذي لم 11 12
يصدقوا الحق * بل ارتضوا بالظلم * تم * قراءة الخميس من الجمعة الخامسة وعشرين *
وايضا في سابع كانون الاول * فاما نحن ايها الاخوة الذين احبكم الرب * فيجب علينا 13
ان نشكر لله من اجلكم دائما * لان الله اختاركم منذ قديم للخلاص * بقداسة الروح *
وبتصديق الحق * للذي دعاكم الله ببشارتنا لاصطناع مجد ربنا يسوع المسيح * فقفوا اذا 14 15
ايها الاخوة وامسكوا التقليدات التي تعلمتموها * اما بقولنا واما برسائلنا * وربنا يسوع المسيح 16
ابونا الذي احبنا واعطانا عزاء ابديا ورجاء صالحا * بنعمته يسلي قلوبكم * ويوطدكم 17
في كل قول وعمل صالح * الفصل الثالث * ايها الاخوة صلوا عنا فيما 1
بونس * مبتهلين ان يثبت قول الرب ويشرف كما شرف عندكم * وان ننجي من 2
الناس الطالحين والاشرار * فان الامانة ليست لكل الناس * فصادق هو الرب الذي 3
يثبتكم ويحفظكم من الشرير * ونحن واثقون بالرب عنكم انكم قد عملتم الاوامر التي 4
وصيناكم بها وستعملونها * والرب يقوم قلوبكم في محبة الله وفي صبر يسوع المسيح * تم * 5
* قراءة الجمعة من الجمعة الخامسة وعشرين * وايضا في الرابع عشر من تشرين الاول *
* واوصيكم ايها الاخوة باسم ربنا يسوع المسيح * ان تنقبضوا من كل اخ يتصرف بلا 6
ترتيب * وما يتصرف في التقليد الذي تسلمه منا * لانكم انفسكم تعلمون كيف 7
سبيلكم ان تتشبهوا بنا * لاننا ما تجاوزنا الترتيب عندكم * ولا اكلنا من احد خبزا 8
مجانا * بل كنا نعمل بتعب وحرص ليلا ونهارا * لكيلا نثقل على احد منكم * لا لاننا ما كان 9
لنا سلطان * بل لنعطيكم انفسنا رسما وقدوة لتتشبهوا بنا * لاننا لما كنا عندكم 10
هذا وصيناكم * ان من لا يوثر ان يعمل فلا ياكل *

* *Et tunc revelabitur iniquus ille qui est* 8
sine lege , quem interficiet Dominus spi-
ritu oris sui , & abolebit in apparitione
adventus sui : Illum inquam *cujus ad-* 9
ventus erit per operationem satanæ, omni
cum potentia mendacii, & signis, ac pro-
digiis ejus, Et omni cum fallacia sceleris 10
inter perditos. Pro eo quòd non rece-
perunt amorem veritatis, ut per eum sal-
varentur : Propterea mittet illis Deus 11
efficaciam erroris, ut credant mendacio:
Ut damnentur omnes qui non crediderunt 12
veritati , sed oblectati sunt scelere.
Finis.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ quintæ. Ac præterea pro die septimo Decembris.

Nos autem , ô fratres quos Dominus 13
dilexit , debemus gratias agere Deo
semper pro vobis, quòd elegerit vos Deus
ab antiquo ad salutem, per sanctitatem
spiritus, & fidem veritatis : Ad quam 14
vocavit vos Deus per annuntiationem
nostram, ad acquirendam gloriam Domini
nostri Jesu Christi. State igitur ô fra- 15
tres, & tenete monumenta quæ didi-
cistis , sive per sermonem nostrum sive
per epistolas nostras. Et Dominus noster 16
Jesus Christus Pater noster, qui dilexit
nos, deditque nobis consolationem æternam 17
& spem bonam , Gratiâ suâ consoletur
corda vestra, & confirmet vos in omni
sermone & opere bono.

CAP. III.

O Fratres , quod superest, orate pro 1
nobis, deprecantes ut stabiliatur sermo
Domini , & glorificetur, quemadmodum
glorificatus est apud vos : Et ut libere- 2
mur ab hominibus pessimis ac sceleratis:
fides enim non est omnium hominum, Fi- 3
delis est autem Dominus, qui stabiliet
vos, & tuebitur vos à maligno. Et nos 4
certi sumus in Domino de vobis, quòd
jam feceritis mandata quæ præcepimus
vobis, eáque facturi sitis. Et Dominus 5
dirigat corda vestra in charitatem Dei,
& in patientiam Jesu Christi. Finis.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ quintæ. Itémque pro decima quarta die Octobris.

Cæterùm præcipio vobis ô fratres, per 6
nomen Domini nostri Jesu Christi, ut ab-
stineatis ab omni fratre qui se gerit in-
ordinatè, nec se gerit juxta dogma quod
accepit à nobis. Nam vos ipsi scitis 7
quomodo debeatis imitari nos : quoniam
non excessimus ordinem apud vos, Néque 8
gratis panem edimus à quoquam : sed
cum labore & anxietate nocte diéque
operabamur, ne quenquam vestrûm gra-
varemus. Non quòd jus non haberemus, 9
sed ut exhiberemus nosipsos exemplar
& normam ad imitandum nos. Etenim 10
quum essemus apud vos, hoc præcepera-
mus vobis ; ut qui non vult operari,
non comedat.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ዘበእንቲአሁ ፡ ጸውዐክሙ ፡ በትምህርተ ፡ ወንጌል ፡ ከመ ፡ ትሕየዉ ፡ በስብሐቲሁ ፡ ለእግ
15 ዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወይእዜኒ ፡ አኀዊነ ፡፡ ቁሙ ፡ ወዕቀቡ ፡ ሥርዐተክሙ ፡
16 ዘበቃልነ ፡ ወዘመጽሐፍነ ፡፡ ወውእቱ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እግዚአብ
ሔር ፡ አቡነ ፡ ዘአፍቀረነ ፡ ወሀበነ ፡ ፍሥሐ ፡ ዘለዓለም ፡ ወተስፋ ፡ ሠናየ ፡ ወጸጋሁ ፡፡
17 ከመ ፡ የስተፌሥሕክሙ ፡ ልበክሙ ፡ ወያጽንዕክሙ ፡ በኵሉ ፡ ምግባር ፡ ወበቃል ፡
ሠናይ ፡፡

1 ወይእዜኒ ፡ አኀዊነ ፡ ጸልዩ ፡ ለነ ፡ ከመ ፡ ይረጽ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወይሰባሕ ፡ በከ
2 መ ፡ ኀቤክሙ ፡፡ ወከመ ፡ ንድኀን ፡ እምብእሲ ፡ ዐላዊ ፡ ወእኩይ ፡ እስመ ፡ አኮ ፡ ኵ
3 ሉ ፡ ዘየአምን ፡፡ መእመንሰ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘየዐቅበክሙ ፡ እምኵሉ ፡ እኩይ ፡፡
4 ንትአመነክሙ ፡ ምስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ትገብሩ ፡ ዘአዘዝናክሙ ፡ ወገበርክሙ
5 ሂ ፡፡ ወእግዚእነ ፡ ያርትዕ ፡ ለክሙ ፡ ውስተ ፡ ፍቅረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወውስተ ፡
6 ተስፋሁ ፡ ለክርስቶስ ፡፡ አኀዊነ ፡ ንኤዝዘክሙ ፡ በስሙ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡
ክርስቶስ ፡ ተግሐሠወሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ ቢጸ ፡ እለ ፡ የሐውሩ ፡ በትዕይንት ፡ ወአኮ ፡ በ
7 ሥርዐት ፡ ዘሠራዕናሆሙ ፡፡ ለሊክሙ ፡ ታአምሩ ፡ ከመ ፡ ርቱዕ ፡ ትትመሰሉነ ፡ ከ
8 መ ፡ ኢሠሠዐነ ፡ ላዕሌክሙ ፡፡ ወኢበላዕነ ፡ እክለ ፡ ባዕድ ፡ በከንቱ ፡ ዘእንበለ ፡ ዳእ
ሙ ፡ ዘነጻሙ ፡ ወነሠርሕ ፡ መዐልተ ፡ ወሌሊተ ፡ ወንትገበር ፡ ከመ ፡ ኢናክብድ ፡ ላዕሌክ
9 ሙ ፡፡ አኮሰ ፡ ዘኢኮነ ፡ ብውሑነ ፡ ዳእሙ ፡ ከመ ፡ አርአያ ፡ ንኩንክሙ ፡ ከመ ፡ ትት
10 መሰሉነ ፡፡ ወአመሂ ፡ ሀለውኩ ፡ ኀቤክሙ ፡ ዘንተ ፡ አዘዝኩክሙ ፡ ዘኢይፈቅድ ፡ ይትቀ
ነይ ፡ ኢይሴሰይ ፡፡

Propter quod vocavit vos per doctrinam evangelii , ut vivatis in gloria Domi- 14
ni nostri Jesu Christi. Et nunc fratres nostri, perstate, & observate constituti- 15
ones vestras quæ per sermonem nostrum, & quæ per *epistolam. Et ipse Domi-* 16
nus noster Jesus Christus, Deus Pater noster, qui dilexit nos, & dedit nobis con-
solationem æternam, & spem bonam, & gratiam ejus, Sic consoletur vos corde 17
vestro, & confirmet vos in omni opere & sermone bono.

CAP. III.

Et nunc fratres nostri, orate pro nobis ut currat verbum Dei, & glorificetur, 1
sicut apud vos : Et ut liberemur ab homine perverso , & malo , quia non est 2
quisque qui credit. Fidelis est Deus qui custodiet vos ab omni malo. Confidi- 3
mus vobis cum Deo , quòd facietis quæ præcepimus vobis , & fecistis. 4
Et Dominus noster diriget vos in amore Dei , & in spe Christi. Fratres no- 5
stri, præcipimus vobis in nomine Domini nostri Jesu Christi , ut removeatis 6
omnes fratres ambulantes in abatia, & non secundùm constitutionem quam
constituimus illis. Vos ipsi scitis quòd oportet ut imitemini nos, sicut non graves 7
fuimus super vos. Neque edimus panem alterius gratis, sed quòd solicitè fuimus, 8
& laboramus die & nocte, & operamur, ut non gravaremus super vos.
Non, quòd non permissum fuit nobis , sed ut exemplo simus vobis ut imite- 9
mini nos. Et quum fuerim apud vos, hoc præcepi vobis ; Qui non vult mini- 10
strare, non edito.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕ͂ΙΣ Β'. ΚΕΦ Ε'. ς'.

Audimus enim quosdam *ambulantes in vobis inordinatè,* nihil operantes, sed
11 Ἀκέομεν γὰρ τινας περιπατἕντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ
circumagentes. At ejusmodi denuntiamus, & obsecramus per
12 περιεργαζομένους. Τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν, καὶ παρακαλοῦμεν (ε) διὰ
Dominum nostrum Jesum Christum, ut cum *quiete* operantes suum *ipsorum* panem
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετ' ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον
manducent. Vos autem, fratres, *ne segnescatis* benefacientes. Si verò quis
13 ἐσθίωσιν. Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, μὴ (ζ) ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες. Εἰ δέ τις
14 non *auscultat* verbo nostro, per epistolam, hunc notate, & ne commisce-
οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν, διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ συνανα-
amini *illi,* ut *pudefiat:* Et *ne ut* inimicum *ducite,* sed *admonete* ut
15 μίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· Καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς
fratrem. Ipse autem Dominus pacis det vobis pacem *per omne*
ς' ἀδελφόν. Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης δῴη (η) ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς 16
in omni *modo:* Dominus cum omnibus vobis. Salutatio, meâ manu
ἐν παντὶ τρόπῳ· ὁ Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν. Ὁ ἀσπασμὸς, τῇ ἐμῇ χειρὶ 17
Pauli, quod est signum in omni epistola: ita scribo. Gratia Do-
Παύλου. ὅ ἐστι σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· (θ) οὕτω γράφω. Ἡ χάρις τοῦ Κυ- 18
mini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen.
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Thessalonicenses secunda scripta est ab Athenis.
(†) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Ἐν στίχοις ϛς'.

MS. A. (ε) ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, ἵνα (ζ) ἐγκακήσητε (η) ὑμῖν εἰρήνην (θ) οὕτως (†) Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Β'. ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 [illegible] 11
12 [illegible] 12
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

* Siquidem audivimus quosdam esse inter vos 11
qui diversis sceleribus se dedunt; & nihil
agunt, nisi res vanas. Iis autem qui sunt 12
istiusmodi, præcipimus, & rogamus eos per
Dominum nostrum Jesum Christum, ut cum
quiete operentur, & comedant panem suum.
Vos autem, fratres mei, non sit grave vobis 13
agere quod bonum est. Quòd si quis non 14
obedit istis sermonibus qui in epistola *conti-*
nentur, iste separetur à vobis, neque con-
versamini cum eo, ut pudore suffundatur.
Neque tanquam inimicum habeatis eum, sed 15
admonete eum uti fratrem. Ipse autem Do- 16
minus pacis det vobis pacem semper in omni-
bus. Dominus noster sit cum omnibus vobis.
Pacem per scripturam propriæ manûs ego 17
Paulus scripsi: quod est signum quod in o- 18
mnibus epistolis meis sic scribo. Gratia Je-
su Christi sit cum omnibus vobis fratres mei.
Amen.

Epistola ad Thessalonicenses secundæ, quæ scripta est ex Laodicea Pisidiæ, missa verò per manus Tychici,
FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 ሰማዕነ፡ ከመ፡ እምውስቴትክሙ፡ እለ፡ ይሐውሩ፡ በሁከት፡ ወእልቦ፡ ዘይትቀነይ፡ ዓዲ፡
12 መስተሐውራን፡፡ ወለእለ፡ ከመዝ፡ ንኤዝዞሙ፡ ወንጌሥጾሙ፡ በእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡
13 ክርስቶስ፡፡ ከመ፡ በጽሙው፡ ይትገበሩ፡ ተግባሮሙ፡ ይስስዩ፡ ሲሳዮሙ፡፡ ወአንትሙሰ፡
አኀዊነ፡ ከመ፡ ኢትትሀከዩ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡፡

Audivimus quòd sunt ex vobis incedentes inquietè, & nihili inservientes, sed 11
circuncursantes. Et iis qui sunt hujusmodi præcipimus & imperamus in Domi- 12
no nostro Jesu Christo, ut laboriosè operantes opus eorum, vescantur cibo eorum,
Et vos fratres nostri, ne pigremini operari bonum. 13

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΠΡΟ'Σ ΤΙΜΟ'ΘΕΟΝ ἘΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ ΠΡΩ'ΤΗΣ.

Α'. Περὶ τῆς εἰς ἀγάπην Θεοῦ ὁδηγίας, τῆς ἀπεργαστικῆς νομικῆς ἀνάγκης.
Β'. Περὶ τῆς ἑαυτοῦ ἐκλογῆς εἰς εὐαγγελισμὸν ἐκ διώξεως, κατὰ χάριν Θεοῦ.
Γ'. Παραγγελία περὶ πίστεως καὶ συνειδήσεως διακονίας, ἧς ἄνευ κίνδυνος.
Δ'. Περὶ εὐχῆς, ὅτι ὑπὲρ πάντων πανταχοῦ ἀκάκως, ἀταράχως, σεμνῶς.
Ε'. Περὶ διδασκάλων, ὅτι ἄνδρας χρὴ καὶ οὐ γυναῖκας εἶναι, διὰ τὴν φύσιν καὶ τὸ πάθος τὸ ἐξ ἀπάτης, ὃ λύει γέννησις ἡ τοῦ Χριστοῦ, καὶ πίστις αὐτῶν καὶ βίος.
ς'. Περὶ τῆς ἀρετῆς ἐπισκόπων. ἐν ᾧ, περὶ διακονιῶν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν.
Ζ'. Περὶ θείας σαρκώσεως. ἐν ᾧ, περὶ τῶν ἐσομένων αἱρέσεων δαιμονικῶν.
Η'. Περὶ ἀγῶνος εὐσεβείας ἐπ' ἐλπίδι.
Θ'. Περὶ ἐπιμελείας αὐτοῦ καὶ τῆς ἐκκλησίας.
Ι'. Περὶ τοῦ ἁρμόζοντος ἑκάστῳ προσφέρεσθαι.
ΙΑ'. Περὶ χηρῶν ἡλικίας, καὶ τρόπου, καὶ διοικήσεως αὐτῶν.
ΙΒ'. Περὶ πρεσβυτέρων τιμῆς.
ΙΓ'. Περὶ χειροτονίας ἀσφαλοῦς.
ΙΔ'. Ὅτι οὐδὲν ἔργον λανθάνει.
ΙΕ'. Περὶ δούλων ὑπακοῆς.
Ις'. Κατὰ φιλοκερδῶν, καὶ ψευδοδιδασκάλων.
ΙΖ'. Παραγγελία φοβερὰ περὶ καθαρᾶς ὑπακοῆς ἄχρι τέλους.
ΙΗ'. Πλουσίων ὁδηγία ἐπὶ τῇ ὄντως ζωῇ.

AD TIMOTHEON EPISTOLA PRIMA.

(†) Ἡ ΠΡΟ'Σ ΤΙΜΟ'ΘΕΟΝ ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΩ'ΤΗ. ΚΕΦ. Α'.

CAP. I. α'.

PAULUS Apostolus Jesu Christi secundùm *ordinationem* Dei Salvatoris
1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ κατ' ἐπιταγὴν Θεοῦ σωτῆρος
nostri & Domini Jesu Christi, spei nostræ: Timotheo *germano* filio
2 ἡμῶν (α) καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἐλπίδος ἡμῶν· Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ
in fide: gratia, misericordia, pax à Deo Patre *nostro,* & Christo Jesu
ἐν πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ (β) πατρὸς ἡμῶν, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ
Domino nostro. Sicut rogavi te *remanere in Epheso, proficiscens*
3 τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος Α'
in Macedoniam, ut denuntiares quibusdã *non aliter docere:* Neque *attendere*
4 εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν· Μηδὲ προσέχειν
fabulis, & genealogiis interminatis, quæ quæstiones præstant magis, quàm
μύθοις, καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες (γ) ζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ
ædificationem Dei, quæ in fide. At finis præcepti est charitas de
οἰκονομίαν Θεοῦ, τὴν ἐν πίστει. Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ 5
puro corde, & conscientiâ bonâ, & fide non fictâ: *Quorum* quidam
καθαρᾶς καρδίας, καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς, καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου· Ὧν τινες 6
aberrantes, conversi sunt in vaniloquium, Volentes esse legisdoctores,
ἀστοχήσαντες, ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, Θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, 7
non intelligentes neque quæ *dicunt,* neque de quibus affirmant.
μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.

MS. A. (†) ΠΡΟ'Σ ΤΙΜΟ'ΘΕΟΝ Α'. (α) καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, (β) πατρὸς, καὶ Χριστοῦ (γ) ἐκζητήσεις

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

* [illegible] *
* [illegible] * [illegible] *
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]

SEQUITUR EPISTOLA AD

TIMOTHEUM.

PRIMA.

CAPUT. I.

Feriâ VI. hebdomadis V. Jejunii. 1.
PAulus Apostolus Jesu Christi ex mandato 1
Dei servatoris nostri, & Christi Jesu
spei nostræ, Timotheo filio vero in fide; 2
Gratia, & miserationes, & pax à Deo patre
nostro, & Christo Jesu Domino nostro. Ef- 3
flagitaveram à te quum proficiscerer in Ma-
cedoniam, ut remaneres Ephesi, & præci-
peres unicuique ne docerent doctrinas di-
versas; Nec subderent se in fabulis & nar- 4
rationibus generationum quibus non est fi-
nis, quæ contentiones efficiunt potiùs quàm
ædificationem in fide Dei. Finis autem præ- 5
cepti est charitas ex corde sincero, & consci-
entiâ bonâ, fideque veraci. A quibus abe- 6
rrarunt quidam, & declinârunt ad sermones
vanos, Dum volunt esse doctores Legis, 7
quum non intelligant quod loquuntur, neque
de quo differtant.

Versio VULGATA LATINA.

11 Audivimus enim inter vos quosdam ambulare inquietè, nihil operantes, sed cu-
12 riosè agentes. Iis autem, qui ejusmodi sunt, denuntiamus, & obsecramus in
13 Domino Jesu Christo, ut cum silentio operantes, suum panem manducent. Vos
14 autem, fratres, nolite deficere benefacientes. Quòd si quis non obêdit verbo
nostro per epistolam, hunc notate, & ne commisceamini cum illo, ut con-
fundatur: Et nolite quasi inimicum existimare, sed corripite ut fratrem. 15
Ipse autem Dominus pacis, det vobis pacem sempiternam in omni loco. Do- 16
minus sit cum omnibus vobis. Salutatio, meâ manu Pauli: quod est signum 17
in omni epistola: ita scribo. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus 18
vobis. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * وقد سمعنا ان فيكم قوم بلا ترتيب لا يعملون شيا * بل يدورون في الفضول * فمثل
12 هولاء نوصيهم ونسلهم بربنا يسوع المسيح * ان يعملوا اعمالهم بسكوت وياكلوا خبزهم *
13 * وانتم ايها الاخوه اذا عملتم خيرا فلا تضجروا * وان يكن فيكم احد لا يطيع قولنا
14 في الرسالة * فاوسموه ولا تخالطوه ليستحي * ولا تحسبوه كعدو بل عاتبوه كاخ * ورب
15
16 السلامة نفسه يعطيكم السلامة كل حين وفي كل حال * الرب معكم اجمعين * السلام
17 بيدي بولص الذي هو علامه * هكذا اكتبه في كل رسالة * نعمه ربنا يسوع المسيح
18 معكم اجمعين امين *

* تمت الرسالة * وكتبت في اثينا *

Audivimus enim quosdam esse inter vos, 11
absque ordine, nihil operantes: sed circumvagantur, negotiis alienis *ultrò se*
immiscentes. Istiusmodi hominibus *præ-* 12
cepimus, eosque rogamus per Dominum
nostrum Jesum Christum, ut negotia
sua cum quiete tractantes, suo pane
vescantur. Vos autem, ô fratres, bene- 13
facientes ne segnescatis. Quod si sit in- 14
ter vos aliquis qui non obtemperet ser-
moni nostro in epistola contento, *hunc*
notate, & ne commercium habeatis cum
eo, ut eum pudeat. Ne tamen ut inimi- 15
cum ducatis illum, sed admonete ut fra-
trem. Et Dominus ipse pacis det vobis 16
pacem semper, & omni modo. Dominus
sit cum vobis omnibus. Salutatio meâ 17
manu Pauli, quod est signum quod
ita scribo in omni epistola. Gratia Do- 18
mini nostri Jesu Christi cum vobis
omnibus, Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit Athenis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወእመቦ፡ ዘኢይትኤዘዝ፡ ለቃልክሙ፡ ታእምርዎ፡ በመጽሐፍ፡ ወኢትትሐወልዎ፡ ከመ፡ ይት
15 ኃፈር፡፡ ወከመ፡ ጸላኢስ፡ ኢትረስይዎ፡ ገሥጽዎ፡ ከመ፡ እኁክሙ፡፡ ወውእቱ፡ እ
16 ምላከ፡ ሰላም፡ የሃሉ፡ ምስሌክሙ፡ በኵሉ፡ ጊዜ፡ በኵሉ፡ ዘገበርክሙ፡ እግዚአብሔር፡ ም
17 ስለ፡ ኵልክሙ፡፡ አማኅኩክሙ፡ በእደየ፡ አነ፡ ጳውሎስ፡ ወዝንቱ፡ ትእምርትየ፡ ው
18 ተ፡ ኵሉ፡ መጻሕፍትየ፡፡ ከመዝ፡ እጽሕፍ፡፡ ጸጋሁ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡
ምስለ፡ ኵልክሙ፡ አሜን፡፡ ለሰብአ፡ ተሰሎንቄ፡፡

Et si quis sit qui non auscultat sermoni vestro, demonstretis eum per epistolam & 14
ne communicetis cum eo, ut pudefiat: Ut inimicum ne existimetis eum, corripite 15
eum ut fratrem vestrum. Et ipse Deus pacis est vobiscum in omni tempore: in 16
omnibus quæ facitis, Deus sit cum vobis omnibus. Salutavi vos cum manu mea 17
ego Paulus, & hoc est signum meum in omni epistola mea: ita scribo. Gratia 18
Domini nostri Jesu Christi cum vobis omnibus, Amen.
Thessalonicensibus.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* TIMOTHEUM *prima.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAULUS Apostolus Jesu Christi secundùm imperium Dei Salvatoris nostri,
2 & Christi Jesu spei nostræ: Timotheo dilecto filio in fide. Gratia, misericordia
3 & pax à Deo Patre, & Christo Jesu Domino nostro. Sicut rogavi te ut remaneres
Ephesi cùm irem in Macedoniam, ut denuntiares quibusdam ne aliter docerent,
Neque intenderent fabulis, & genealogiis interminatis: quæ quæstiones præstant 4
magis quàm ædificationem Dei, quæ est in fide. Finis autem præcepti est charitas 5
de corde puro, & conscientiâ bonâ, & fide non fictâ. A quibus quidam aberrantes, 6
conversi sunt in vaniloquium. Volentes esse legis doctores, non intelligentes neque 7
quæ loquuntur, neque de quibus affirmant.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بولص الاولي الي تلميذه تيموثاوس * وهي في عدد الرسايل عاشر *

* الفصل الاول *

* قراءة الاثنين من الجمعة السادسة والعشرين *

1 * من بولص رسول يسوع المسيح بامر الاله مخلصنا الرب يسوع المسيح رجايينا * الي تيموثاوس
2 الولد الخالص في الامانة * نعمه لك ورحمه وسلامه من الاله ابينا والرب يسوع المسيح ربنا *
3 * كما كنت سالتك اذ مضيت الي مكدونيا ان تقيم بافسس * وان توصي قوما الا يعلموا
4 تعليما اخر * ولا يصغوا الي خرافات ونسبات اجيال لا يعبر مداها * التي اولي بها ان تنشي
5 مشاجرات واستبحاثات اكثر من ان تنشي تدبير الله الذي في الامانة * وان نهاية الوصية
6 هي المحبه من قلب نقي وبصيرة صالحة وامانة لا مراءاه فيها * وهذه المناقب التي حاب
7 منها قوم * وانعكسوا الي كلام باطل * مريدين ان يكونوا للشريعة معلمين وهم لا يفقهون
لا التي يقولوها ولا عن اي الاشياء يحققون حججها * تم *

Epistola sancti PAULI prima
ad discipulum suum
TIMOTHEUM:
Quæ est in numero Epistolarum
decima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis
vigesimæ sextæ.

A *Paulo Apostolo Jesu Christi ex* 1
mandato Dei servatoris nostri Domini
Jesu Christi, spei nostræ: Ad Timotheum 2
filium sincerum in fide. Gratia sit tibi,
& misericordia, & pax à Deo Patre
nostro, & Domino Jesu Christo Domino
nostro, Quemadmodum rogaveram te, 3
quum abirem in Macedoniam ut ma-
neres Ephesi, utque præciperes quibus-
dam ne docerent aliam doctrinam,
Neque attenderent deliriis & genealo- 4
giis progenierum quarum indeficiens est
terminus, quæ potiùs nutriunt discepta-
tiones & quæstiones, magis quàm nu-
triant conversationem Divinam quæ est
in fide. At verò finis præcepti est cha- 5
ritas ex corde puro, & mente bona, &
fide non simulata. Atque hæc sunt 6
dogmata à quibus quidam aberrantes,
conversi sunt ad sermonem vanum, Vo- 7
lentes esse Legis Doctores: quum ta-
men non intelligant quæ dicunt, nec
quarum rerum rationem asseverant.
Finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ለጢሞቴዎስ፡ ወተጽሕፈ፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ ሎዶቅያ፡፡
1 ጳ ጳውሎስ፡ ሐዋርያሁ፡ ለኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ በትእዛዘ፡ እግዚአብሔር፡ ወመድኃኒነ፡ ኢየሱ
2 ስ፡ ክርስቶስ፡ ተስፋነ፡፡ ለጢሞቴዎስ፡ ወልድየ፡ ዘአፈቅር፡ በሃይማኖት፡፡ ሰላም፡ ለከ፡ ወሣ
ህል፡ ወጸጋሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ አቡነ፡ ወእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡
በዳግማይ፡ ሰንበተ፡ መስከረም፡፡
3 ወበከመ፡ አስተበቍዕኩከ፡ ትንበር፡ ኤፌሶን፡ አመ፡ አሐውር፡ መቄዶንያ፡ ከመ፡ ትገሥጾሙ፡ ከመ፡
4 ኢያምጽኡ፡ ካልአ፡ ትምህርተ፡፡ ወኢያምጽኡ፡ መኃድምተ፡ ወነገረ፡ ዘይፈጥሩ፡ በዘ፡
5 ይስሕቱ፡ ወያመጽኡ፡ ተኃሥሦ፡ ወየኃድጉ፡ ሕገ፡ እግዚአብሔር፡ ዘበ፡ ሃይማኖት፡፡ ወማ
ኅለቅቱ፡ ለትእዛዝ፡ ተፋቅሮ፡ በንጹሕ፡ ልብ፡ ወሠናይ፡ ግዕዝ፡ ወሃይማኖት፡ ዘአንበለ፡ ኑፋ
6 ቄ፡፡ እስመቦ፡ እለ፡ ዐውከኩ፡ ወገብኡ፡ ውስተ፡ ነገረ፡ ከንቱ፡፡ ወእንዘ፡ ይፈቅዱ፡
7 መምህራነ፡ ይኩኑ፡ ኢያአምሩ፡ ዘለሊሆሙ፡ ይነብቡ፡፡

Ad TIMOTHEUM: & scripta fuit quum esset Laodiceæ.

CAP. I.

P*Aulus Apostolus Jesu Christi in mandato Dei & Servatoris nostri Jesu Christi,* 1
promissionis nostræ, Timotheo filio meo quem diligo in fide: Pax tibi, & miseri- 2
cordia, & gratia Dei patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi.

Secundo Sabbato Septembris.

Et quemadmodum rogavi te ut permaneres Ephesi quum proficiscerer Macedoniam, 3
ut imperares iis ut non introducerent aliam doctrinam: Et non introducerent fa- 4
bulas & sermones Poëtarum, quibuscum seducunt, & introducunt quæstiones, &
rejiciunt legem Dei quæ est in fide. Et finis mandati est charitas, in puro corde, 5
& bonâ conscientiâ, & fide sine hæsitatione. Quia fuerunt qui recesserunt, & 6
conversi sunt in sermones inanes: Et volentes doctores esse, nesciunt quæ ipsimet 7
loquuntur.

Scimus autem quia bona lex, si quis ea legitime utatur:
8 Οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως (δ) χρῆται·
Sciens hoc, quia justo lex non est posita, *ex legibus verò* & non subditis, impiis
9 Εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι
& peccatoribus, sceleratis & contaminatis, patricidis & matricidis, homi-
καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, (ε) πατραλῴαις καὶ μητραλῴαις, ἀνδρο-
cidis, Fornicariis, masculorum concubitoribus, plagiariis, mendacibus, perjuris,
10 φόνοις, Πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις,
& si quid aliud sanæ doctrinæ adversatur: Secundùm Evan-
11 καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ (ζ) διδασκαλίᾳ ἀντίκειται· Κατὰ τὸ εὐαγ-
gelium gloriæ beati Dei, quod *creditus sum ego.* *Et gratiam habeo*
12 γέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. (η) Καὶ χάριν ἔχω
roboranti me Christo Jesu Domino nostro, quia fidelem me existimavit, ponens
τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος
in *ministerium,* *Eum* priùs *existentem blasphemum,* & *persecutorem,* & *contumeliosum:*
13 εἰς διακονίαν, Τὸν πρότερον (θ) ὄντα βλάσφημον, καὶ διώκτην, καὶ ὑβριστήν·
sed misericordiā consecut⁹ sum, quia ignorans feci in incredulitate. Superabundavit
14 (ι) ἀλλ' ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ. Ὑπερεπλεόνασε
autem gratia Domini nostri cum fide & dilectione *illa* in Christo Jesu. Fidelis
15 δὲ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Πιστὸς
sermo, & omni acceptione dignus; Quia Christus Jesus venit in hunc mundum
ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, Ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον
peccatores *servare,* quorum primus sum ego. Sed *propter hoc* misericordiā consecut⁹ sum,
16 ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην,
ut in me primo ostenderet Jesus Christus omnem *longanimitatem,* ad
ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται (κ) Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς
informationem *futurorum credere in illo* in vitam æternam. *Ipsi* autem
17 ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τῷ δὲ
regi seculorum immortali, invisibili, soli *sapienti* Deo honor, & gloria in
βασιλεῖ τῶν αἰώνων ἀφθάρτῳ, (λ) ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ Θεῷ τιμὴ, καὶ δόξα εἰς
secula seculorum. Amen. Hoc præceptum commendo tibi,
Γ' τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, 18
fili Timothee, secundùm præcedentes in te prophetias, ut milites in
τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν
illis *pulchram* militiam, Habens fidem & bonam conscientiam: quam quidam
αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, Ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν· ἥν τινες 19
repellentes, circa fidem naufragaverunt. *Quorum* est Hymenæus &
ἀπωσάμενοι, περὶ τὴν πίστιν (μ) ἐναυάγησαν. Ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ 20
Alexander, quos tradidi Satanæ, ut discant non blasphe-
Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφη-
mare.
μεῖν.

CAP. II. β'.

Δ' Π*Adhortor* igitur primùm omnium, fieri obsecrationes, orationes, postulationes,
Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων, ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχὰς, ἐντεύξεις, 1
gratiarum actiones, pro omnibus hominibus: Pro regibus, & omnibus
εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων· Ὑπὲρ βασιλέων, καὶ πάντων 2
in sublimitate *existentibus,* ut quietam & tranquillam vitam *degamus* in omni
τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ
pietate & *honestate:* Hoc enim *pulchrum* & acceptum coram Sal-
εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι· (α) Τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σω- 3
vatore nostro Deo: Qui omnes homines vult *servari,* & ad agnitionem
τῆρος ἡμῶν Θεοῦ· Ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν 4
veritatis venire. Unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum, homo
ἀληθείας ἐλθεῖν. Εἷς γὰρ Θεὸς, εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος 5
Christus Jesus:
Χριστὸς Ἰησοῦς·

MS. A. (δ) χρήσηται· (ε) πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις, (ζ) διδασκαλίᾳ*· Κατὰ τὸ (η) Χάριν ἔχω (θ) ὄντα με βλάσφημον, (ι) ἀλλὰ (κ) Χριστὸς Ἰησοῦς (λ) ἀφθάρτῳ, μόνῳ Θεῷ τιμὴ, (μ) * ἐναυάγησαν. ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) Τοῦτο καλὸν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

8 * ܝܕܥܝܢܢ ܕܝܢ ܕܫܦܝܪ ܗܘ ܢܡܘܣܐ ܐܢ ܐܢܫ ܐܝܟ ܢܡܘܣܐ ܡܬܕܒܪ ܒܗ. * ܟܕ ܝܕܥ
9 ܐܢܫ ܕܠܙܕܝܩܐ ܢܡܘܣܐ ܠܐ ܣܝܡ. ܐܠܐ ܠܥܘܠܐ ܘܠܡܪܘܕܐ ܘܠܪܫܝܥܐ ܘܠܚܛܝܐ ܘܠܕܠܐ
ܕܟܝܐ ܘܠܕܠܐ ܢܟܦܝܢ ܘܠܡܚܝ ܐܒܗܝܗܘܢ ܘܠܡܚܝ ܐܡܗܬܗܘܢ ܘܠܩܛܘܠܝ
10 ܢܦܫܐ. * ܘܠܙܢܝܐ ܘܠܡܫܟܒܝ ܥܡ ܕܟܪܐ ܘܠܓܢܒܝ ܒܢܝ ܚܐܪܐ ܘܠܕܓܠܐ ܘܠܝܡܝ
11 ܫܘܩܪܐ. ܘܠܟܠ ܡܕܡ ܕܣܩܒܠ ܠܝܘܠܦܢܐ ܚܠܝܡܐ. * ܐܝܟ ܣܒܪܬܐ
12 ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ ܡܒܪܟܐ. ܗܝ ܕܐܬܗܝܡܢܬ ܐܢܐ. * ܘܡܘܕܐ ܐܢܐ ܠܡܢ ܕܚܝܠܢܝ
13 ܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܗܝܡܢܐ ܚܫܒܢܝ ܘܣܡܢܝ ܠܬܫܡܫܬܗ. * ܠܝ ܕܡܢ ܩܕܝܡ
ܡܓܕܦܢܐ ܗܘܝܬ ܘܪܕܘܦܐ ܘܡܨܥܪܢܐ. ܐܠܐ ܐܬܪܚܡܬ. ܡܛܠ ܕܟܕ ܠܐ ܝܕܥ ܗܘܝܬ ܥܒܕܬ ܒܠܐ
14 ܗܝܡܢܘܬܐ. * ܐܣܓܝܬ ܕܝܢ ܒܝ ܛܝܒܘܬܗ ܕܡܪܢ. ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܘܚܘܒܐ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.
15 * ܡܗܝܡܢܐ ܗܝ ܡܠܬܐ ܘܫܘܝܐ ܠܡܩܒܠܘܬܗ. ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܐܬܐ ܠܥܠܡܐ
16 ܠܡܚܝܘ ܚܛܝܐ. ܕܩܕܡܝܐ ܕܝܠܗܘܢ ܐܢܐ ܐܢܐ. * ܐܠܐ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܬܪܚܡܬ. ܕܒܝ ܒܩܕܡܝܐ
ܢܚܘܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܟܠܗ ܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܗ. ܠܕܡܘܬܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܥܬܝܕܝܢ ܠܡܗܝܡܢܘ
17 ܒܗ ܠܚܝܐ ܕܠܥܠܡ. * ܠܡܠܟܐ ܕܝܢ ܕܥܠܡܐ. ܗܘ ܕܠܐ ܡܬܚܒܠ ܘܠܐ ܡܬܚܙܐ. ܘܗܘܝܘ
18 ܐܠܗܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ. ܬܫܒܘܚܬܐ ܘܐܝܩܪܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ ܐܡܝܢ. * ܗܢܐ ܦܘܩܕܢܐ ܡܓܥܠ
ܐܢܐ ܠܟ ܒܪܝ ܛܝܡܬܐܘܣ. ܐܝܟ ܢܒܝܘܬܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܗܘܝ ܥܠܝܟ. ܕܬܦܠܘܚ ܒܗܝܢ
19 ܦܘܠܚܢܐ ܗܢܐ ܫܦܝܪܐ. * ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܬܐܪܬܐ ܛܒܬܐ. ܗܝ ܕܐܢܫܝܢ ܕܚܘܗ ܡܢܗܘܢ
20 ܘܣܪܩܘ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ. * ܐܝܟ ܗܘܡܢܐܘܣ ܘܐܠܟܣܢܕܪܘܣ ܗܢܘܢ
ܕܐܫܠܡܬ ܠܣܛܢܐ ܕܢܬܪܕܘܢ ܕܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܓܕܦܝܢ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ * * ܕܒܥܘܬܐ * ܒ *

1 * ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܗܟܝܠ ܕܩܕܡ ܟܠ ܡܕܡ ܬܩܪܒ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܒܥܘܬܐ. ܘܨܠܘܬܐ
2 ܘܬܟܫܦܬܐ ܘܬܘܕܝܬܐ ܚܠܦ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ. * ܚܠܦ ܡܠܟܐ ܘܫܠܝܛܢܐ. ܕܢܕܒܪ
3 ܫܠܝܐ ܘܫܠܡܐ ܒܟܠܗ ܕܚܠܬ ܐܠܗܐ ܘܒܕܟܝܘܬܐ. * ܗܕܐ ܓܝܪ ܫܦܝܪܐ ܘܡܩܒܠܐ
4 ܩܕܡ ܡܚܝܢܢ ܐܠܗܐ. * ܗܘ ܕܨܒܐ ܕܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܢܚܘܢ ܘܢܬܦܢܘܢ ܠܝܕܥܬܐ ܕܫܪܪܐ.
5 * ܚܕ ܗܘ ܓܝܪ ܐܠܗܐ. ܘܚܕ ܗܘ ܡܨܥܝܐ ܐܠܗܐ ܘܒܢܝܢܫܐ. ܒܪܢܫܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ.

Scimus autem legem esse bonam, si quis juxta legem converfetur in ea: Sciens justis legem non esse positam, sed injustis, & rebellibus, & impiis, & sceleratis, & fraudulentis, & iis qui puri non sunt: & iis qui percutiunt patres suos, & iis qui percutiunt matres suas, & homicidis: Et scortatoribus, & concubitoribus masculorum, & furibus ingenuorum, & mendacibus, & transgressoribus jurisjurandi, & cuilibet rei quæ adversatur sanæ doctrinæ Evangelii gloriæ Dei benedicti, quod mihi concreditum est. Et gratias ago ei qui corroborat, Domino nostro Jesu Christo, qui me existimavit fidelem, méque constituit ad ministerium suum. Me qui priùs blasphemus fueram, & persecutor, & contumeliosus: sed misericordiam consecutus sum, quia ignorans feceram absque fide. At multiplicata est in me gratia Domini nostri, & fides & dilectio quæ est per Jesum Christum. Fidelis ille sermo, & dignus qui recipiatur, *nempè* Jesum Christum venisse in mundum, ut servaret peccatores, quorum primus ego sum. Sed ideò mei misertus est, ut in me primò ostenderet Jesus Christus omnem longanimitatem suam, ad exemplum eorum qui credituri sunt in ipsum, in vitam æternam. Regi autem seculorum incorruptibili, & invisibili, qui quidem est unus Deus, honor & gloria in seculum seculorum, Amen. Hoc præceptum commendo tibi, fili mi Timothee, juxta primas prophetias quæ exiterunt de te, ut milites in eis bonam istam militiam, Cùm fide & conscientia bona. Illi enim qui hanc à se repulerunt, fide evacuati sunt: Sicut Hymenæus & Alexander, quos tradidi Satanæ, ne sint maledici.

CAP. II.

Deprecationum. 2.

OBsecro te igitur, ut ante omnia deprecationem offeras Deo, & orationem, & interpellationem, & gratiarum actionem pro omnibus hominibus: Pro regibus, & magnatibus, ut habitationem pacatam & quietam habitemus cum omni reverentia Dei, & puritate. Hoc enim bonum est & acceptum coram Deo Servatore nostro, Qui quidem vult omnes homines servari, & converti ad agnitionem veritatis. Unus enim est Deus, & unus est mediator Dei & hominum, homo Jesus Christus,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

8 ንአምር፡ከመ፡ሠናይ፡ውእቱ፡ሕግ፡ለዘ፡ይገብር፡በሕጉ፡፡ ተአምሩ፡ ከመ፡ ዝኒ፡ ከመ፡አ
9 ኮ፡ለጻድቃን፡ ዘተሠርዐ፡ ሕግ፡ ዘእንበለ፡ ለኃጥአን፡ ወለጽልሕዋን፡ ወለዘሉፋን፡ለውፁአን፡
10 እምጽድቅ፡ ወለርኩሳን፡ ቀተልተ፡ አበዊሆሙ፡ ወአሞሙ፡ ቀተልተ፡ነፍስ፡፡ ዘማውያን፡ ወ
እለ፡ዘየሐውሩ፡ዲበ፡ብእሲ፡ሰረቅተ፡ሰብእ፡ሐሳውያን፡ወእለ፡ይምሕሉ፡በሐሰት፡፡ ወቦ፡ዓዲ፡
11 በዕደ፡ በዘ፡ ይትቃወሞዋ፡ ለትምህርተ፡ ሕይወት፡፡ በከመ፡ ወንጌለ፡ ስብሐቲሁ፡
12 ለብፁዕ፡ እግዚአብሔር፡ ዘተአምነኒ፡ ሊተ፡፡ ፪ አአኵቶ፡ ለዘ፡ ተአምነኒ፡
ወአጽንዓኒ፡በክርስቶስ፡ኢየሱስ፡እግዚእነ፡ለከመ፡መአመነ፡ረሰየኒ፡ለመልእክቱ፡፡

Scimus quòd bona est lex ei qui facit secundùm normam ejus. Scitis similiter quòd non justis constituta est lex, sed peccatoribus, & sceleratis, & contumeliosis discedentibus à justitia, immundis, patricidis, & matricidis, animæcidis, Scortatoribus, & euntibus super virum, plagiariis, mendacibus, & jurantibus in mendacio. Et sunt etiam alia in quibus resistunt doctrinæ vitæ: Secundùm evangelium gloriæ beati Dei, quod concreditum est mihi. Gratias ago ei qui confidit mihi, & confirmavit me in Christo Jesu Domino nostro, qui fidelem constituit me ad ministerium suum.

Versio VULGATA LATINA.

8
9 Scimus autem quia bona est lex, si quis eâ legitimè utatur: Sciens hoc quia lex
justo non est posita, sed injustis, & non subditis, impiis, & peccatoribus, sceleratis,
10 & contaminatis, patricidis, & matricidis, homicidis, Fornicariis, masculorum con-
cubitoribus, plagiariis, mendacibus, & perjuris, & si quid aliud sanæ doctrinæ ad-
11 versatur, Quæ est secundùm Evangelium gloriæ beati Dei, quod creditum est
12 mihi. Gratias ago ei, qui me confortavit, Christo Jesu Domino nostro, quia fide-
13 lem me existimavit, ponens in ministerio: Qui priùs blasphemus fui, & persecu-
tor, & contumeliosus: sed misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci
14 in incredulitate. Superabundavit autem gratia Domini nostri, cum fide, & di-
15 lectione, quæ est in Christo Jesu. Fidelis sermo, & omni acceptione dignus;
Quòd Christus Jesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum
16 primus ego sum. Sed ideò misericordiam consecutus sum: ut in me primo
ostenderet Christus Jesus omnem patientiam, ad informationem eorum, qui cre-
17 dituri sunt illi, in vitam æternam. Regi autem seculorum immortali, invisibili,
soli Deo, honor & gloria in secula seculorum. Amen. Hoc præceptum com- 18
mendo tibi, fili Timothee, secundùm præcedentes in te prophetias, ut milites in
illis bonam militiam, Habens fidem, & bonam conscientiam, quam quidam re- 19
pellentes, circa fidem naufragaverunt: Ex quibus est Hymenæus, & Alexander: 20
quos tradidi satanæ, ut discant non blasphemare.

CAP. II.

OBsecro igitur primùm omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, 1
gratiarum actiones, pro omnibus hominibus: Pro regibus, & omnibus qui 2
in sublimitate sunt, ut quietam & tranquillam vitam agamus, in omni pietate,
& castitate. Hoc enim bonum est, & acceptum coram Salvatore nostro Deo, 3
Qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. 4
Unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus. 5

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 قراءة الثلثا من الجمعة السادسة والعشرين * ولكن نعلم ان الشريعة جيدة ان
9 استعملها احد بفرضها * وهذا فاعلمه ان الشريعة لم توضع لصديق بل للاثمة وللذين
لا يخضعون وللمنافقين والخطاة * للعادمين البر وللدنسين الضاربين اباءهم وامهاتهم *
10 لقاتلي الناس * للزناة * للمضاجعين الذكور * للكذابين * للحانثين * واية رذيلة
11 اخرى تعاند التعليم المعافي * الخلص ببشارة مجد الاله المغبوط التي اوتمنت انا عليها *
12 قراءة لكبريانوس ويوستينة * وليسوع المسيح ربنا المؤيد اياي منه على * لانه
13 حسبني ثقة امينا * اذ جعل في خدمته * من كان اولا مفتريا ومضطهدا وشاتما * لكني
14 رحمت لاني فعلت هذا بعدم تصديق اذ جهلت * فتزايدت كثيرا نعمة ربنا مع اماني
ومحبتي التي منحها بيسوع المسيح * تم * الاحد الحادي والثلاثون بعد العنصرة *
15 صادق القول ولكافة القبول اهلا * ان يسوع المسيح جاء الى العالم * ليخلص الخطاة الذين
16 اولهم انا هو * لكني من اجل هذا رحمت لكي في الاول منهم يوضح يسوع المسيح كافة
17 طول اناته * مثالا ورسما للمزمعين ان يؤمنوا به للحياة الابدية * ولملك الدهور الذي
لا يبلى ولا يرى الحكيم وحده الله * له الكرامة والمجد الى اباد الدهور حقا *
18 قراءة الاربعا من الجمعة السادسة والعشرين * يا ولدي تيموثاوس هذه الوصية
19 استودعك الخاصة بالنبوات المتقدمة عنك * ان تجند الجند النفيس * حاويا امانة
20 وضميرا صالحة * التي لما ابعدها قوم غرقوا عن الامانة * الذين منهم ايمانس والاكسندرس *
اللذين دفعتهما الى الشيطان ليؤدبا فلا يفتريا * الفصل الثاني * اينتقل الى الصليب *
1 السبت الثالث والثلثون بعد العنصرة * وايضا لاول يوم من ايلول * واسالك اذا قبل
2 كل شي ان تعمل طلبات * صلوات * تضرعات * مناني * تشكرات * من اجل الناس كلهم * من
اجل الملوك * وجميع ذوي النباهة والخطوط الجسيمة لنعيش في عمر هادئ وساكن * بكافة
3 4 الديانة البهية والطهارة * فهذا جيد ومقبول امام الاله مخلصنا * المريد كافة الناس يخلصون
5 والى معرفة الحق يقبلون * لان الاله واحد * وسيط الله والناس واحد * الانسان يسوع المسيح *

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ sextæ.

Nos autem scimus Legem esse bonam, 8
siquis ea juridicè utatur. Et hoc scias 9
Legem non fuisse positam justo, sed sceleratis, & qui se non subdunt, & impiis, & peccatoribus, justitiâ destitutis, ac prophanis, percutientibus patres suos & matres suas, interfectoribus hominum,
Fornicariis, masculorum concubitoribus, 10
mendacibus, fraudulentis, & cuilibet alii abominationi quæ adversatur do-
ctrinæ sanæ, Congruæ Evangelio gloriæ 11
beati Dei, quod concreditum est mihi.

Lectio pro Cypriano & Justina.

Verùm Jesu Christo Domino nostro cor- 12
roboranti me, gratias habeo, quòd me fidum tutúmque censuerit, collocans
in ministerio suo eum Qui priùs erat 13
blasphemus, & persecutor, & contumeliosus: sed misericordiam sum consecutus, quòd id fecerim per incredulita-
tem, ignorans. Et plurimùm abundavit 14
gratia Domini nostri cum fide mea & dilectione mea quæ data est mihi per Jesum Christum. Finis.

Dominicâ trigesimâ primâ post Pentecosten.

Certus est sermo, & omni acceptione 15
dignus, quòd Jesus Christus venit in mundum ut servaret peccatores, quorum
primus sum ego. Verùm ad hoc miseri- 16
cordiam adeptus sum, ut in me eorum primo ostenderet Jesus Christus omnem longanimitatem suam, ad exemplar & normam iis qui credituri essent in eum,
in vitam æternam. Regi verò seculorum 17
incorrupto, & invisibili, soli sapienti Deo honor & gloria in æternitates seculorum, Verè.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ sextæ.

O fili mi Timothee, hoc commendo tibi 18
mandatum, consentaneum præteritis de te prophetiis, ut milites militiam illustrem:
Possidens fidem & mentem bonam, quam 19
quum nonnulli repulissent, submersi sunt
è fide. Ex quibus est Hymenæus & 20
Alexander, quos tradidi satanæ, ut puniantur, ac non blasphement. Omitte usque ad crucem.

CAP. II.

Sabbatho trigesimo tertio post Pentecosten. Itémque pro prima die Septembris.

ROgo te igitur ante omnia, ut fiant 1
preces, orationes, obsecrationes, repetitæ postulationes, gratiarum actiones
pro omnibus hominibus, Pro regibus, 2
omnibúsque nobilitate & sublimibus dignitatibus præditis: ut conserventur in ætate tranquilla & quieta, omni cum pietate nitidâ, atque hilaritate.
Nam hoc bonum est & acceptum coram 3
Deo servatore nostro, Qui vult omnes 4
homines servari, & ad agnitionem veritatis venire. Deus enim unus est, medi- 5
ator Dei & hominum unus, homo Jesus Christus:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 እንዘ ፡ ቀዲሙ ፡ ፀሩፍ ፡ አነ ፡ ወሰደደ ፡ አፀአሊ ፡ ወባሕቱ ፡ ተሣሀለኒ ፡ እስመ ፡ በኢያእምሮ ፡
14 ገበርኩ ፡ በኢአሚን ፡፡ ወፈድፈደ ፡ ጸጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በላዕሌየ ፡ በሃይማኖቱ ፡
15 ወበፍቅሩ ፡ ለኢየሱስ ፡ እግዚእነ ፡፡ እሙን ፡ ነገሩ ፡ ወርቱዕ ፡ ይትወከፍዎ ፡ በኵሉ ፡ እስ
መ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ መጽአ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ከመ ፡ ያድኅኖሙ ፡ ለኃጥአን ፡ ወቀደሞ ፡
16 ኒ ፡ ያየ ፡ ከመ ፡ ያርኢ ፡ በላዕሌየ ፡ ብዝኃ ፡ ትዕግሥቱ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወእኩና
17 ሙ ፡ አርአያ ፡ ለእለ ፡ ሀለውሙ ፡ ይእመኑ ፡ ቦቱ ፡ ለሕይወት ፡ ዘለዓለም ፡፡ ለንጉሠ ፡ ዘኢ
ይመውት ፡ ወኢያስተርኢ ፡ ለአምላክ ፡ ዘለዓለም ፡ ዘሎቱ ፡ ክብር ፡ ወስብሐት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለ
ም ፡ አሜን ፡፡ ፫ በ፫ ፡ ማርያም ፡፡
18 ዘንተ ፡ ትእዛዘ ፡ አማሕፀንከ ፡ ወልድየ ፡ ጢሞቴዎስ ፡ በከመ ፡ ተነበይኩ ፡ ዘላዕሌየ ፡ ከመ ፡ ትትጋደ
19 ል ፡ ሠናየ ፡ ገድለ ፡፡ እንዘ ፡ ብከ ፡ ሃይማኖተ ፡ ወሠናየ ፡ ግዕዘ ፡፡ እስመ ፡ ሀለው ፡ እለ ፡ ዐውከ
20 ኩ ፡ እምሃይማኖት ፡ ወተሰብሩ ፡፡ እለ ፡ ቴሜኔዎስ ፡ ወአሌክሰንድሮስ ፡ እለ ፡ መጠውክዎሙ ፡
ለሰይጣን ፡ ይትቀነዩ ፡ ኢይልመዱ ፡ ፀርፈ ፡፡ ፬
1 ፪ አስተበቍዐከ ፡ ቀዳሚ ፡ ኵሉ ፡ ትግበር ፡ ጸሎተ ፡ ወስኢለ ፡ ወተጋንዮ ፡ በእንተዝ ፡ ጸልዩ ፡ ላዕለ ፡
2 ኵሉ ፡ ሰብእ ፡፡ ወላዕለ ፡ ኵሉ ፡ ነገሥት ፡ ወመኳንንት ፡ ከመ ፡ በዕረፍ ፡ ወበጽሞው ፡ ይኩ
3 ን ፡ ንብረትነ ፡ በኵሉ ፡ ጽድቅ ፡ ወንጹሕ ፡፡ ዝኬ ፡ ሠናይ ፡ ወኅሩይ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔ
4 ር ፡ መድኃኒነ ፡፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ይፈቅድ ፡ ኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ይሕየው ፡ ወያእምርዋ ፡ ለጽድ
5 ቅ ፡፡ አሐዱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወአሐዱ ፡ ኅሩየ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወሰብእ ፡ ኢየሱስ ፡ ክር
ስቶስ ፡ ዘኮነ ፡ ሰብአ ፡፡

Quum priùs blasphemus eram, & persequutor, & maledictus: sed misertus est 13
mei, quia ignorans feci, non credendo. Et abundavit gratia Dei, per me in fide, & 14
in dilectione Jesu Domini nostri. Verus est sermo, & oportet ut recipiatur univer- 15
sè, quòd Jesus Christus venit in mundum ut servaret peccatores: & anticipavit
me, ut ostenderet in me multitudinem patientiæ Jesu Christi, & ut essem exemplo 16
iis qui credituri sunt in eo ad vitam æternam. Æterno regi immortali & invisi- 17
bili, Deo æterno, ei sit honos & gloria in seculum seculorum. Amen.

Pro tertiâ Mariâ.

Hoc mandatum commendo tibi, fili mi Timothee, secundùm prophetiam de me, ut cer- 18
tes bonum certamen, Habens fidem, & bonam conscientiam: quia fuerunt qui reces- 19
serunt à fide, & confracti sunt; Quorum sunt Temenæus, & Alexander, quos 20
tradidi satanæ, ut subditi sint, ne discant blasphemare.

CAP. II.

ROgo te ante omnia, ut facias preces, & petitiones, & supplicationes: propter- 1
eà orate pro omnibus hominibus: Et pro omnibus regibus, & potestatibus, ut 2
quietè & in silentio sit vita nostra in omni justitia & puritate. Hoc bonum & 3
approbatum est coram Deo, & Servatore nostro: Quia ipse vult ut omnis homo 4
vivat, & agnoscat veritatem. Unus Deus, & unus electus Dei & hominum, Je- 5
sus Christus qui factus est homo.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ῀ ΠΡΟ῀Σ ΤΙΜΟ῀ΘΕΟΝ Α΄. ΚΕΦ. Δ΄. Ε΄. Ϛ΄.

Dans semetipsum redemptionem pro omnibus, testimonium temporibus *propriis*:
6 Ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ (β) πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις·
In *quod* positus sum ego prædicator & Apostolus, (veritatem dico *in Christo*, non
7 Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος, (ἀλήθειαν (γ) λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ
mentior,) doctor Gentium in fide & veritate. Volo ergò
8 ψεύδομαι,) διδάσκαλος ἐθνῶν (δ) ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ. Βούλομαι οὖν
orare viros in omni loco, levantes puras manus, sine
προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας, χωρὶς
ira & disceptatione. Similiter & mulieres in habitu ornato,
9 ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. (ε) Ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ,
cum verecundia & *modestia* *ornare* seipsas, non in *cincinnis*, aut
μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ (ζ) ἐν πλέγμασιν, ἢ
auro, aut margaritis, vel veste pretiosa: Sed (quod decet mulieres
10 χρυσῷ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ· Ἀλλ' (ὃ πρέπει γυναιξὶν
promittentes pietatem) per opera bona. Mulier in silentio discat,
11 ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν) δι' ἔργων ἀγαθῶν. Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω, Ε΄
in omni subjectione. Mulieri autem docere non permitto, neque *auctoritatem usurpare*
12 ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. (η) Γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν
viri, sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est, deindè Heva:
13 ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὕα·
Et Adam non est seductus, *at* mulier seducta in *transgressione* fuit:
14 Καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ (θ) ἀπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονε·
Salvabitur autem per filiorum generationem, si *manserint* in fide, & dilectione, &
15 Σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει, καὶ ἀγάπῃ, καὶ
sanctificatione cùm *modestia*.
ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

MS. A. (β) πάντων καιροῖς ἰδίοις· Ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κῆρυξ (γ) λέγω, οὐ ψεύδομαι,) (δ) ἐν πνεύματι καὶ (ε) Ὡσαύτως γυναῖκας (ζ) ἐν καταπλέγμασιν, καὶ χρυσίῳ, (η) ········· δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, (θ) ἐξαπατηθεῖσα

CAP. III. γ΄.

Fidelis sermo: Si quis episcopatum *expetit*, *pulchrum* opus desiderat. Oportet
Ϛ΄ 1 Πιστὸς ὁ λόγος· Εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. Δεῖ
ergò episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, *vigilantem*, sobrium,
2 οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, (α) νηφάλεον, σώφρονα,
ornatum, hospitalem, doctorem, Non vinolentum, non percussorem, *non turpis lucri cupidum*:
κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, Μὴ πάροινον, μὴ (β) πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ·
3 sed modestum, *non pugnantem*, non cupidum *argenti*, *Propriæ* domui benè præpositum,
ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, Τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον,
4 filios habentem *in subjectione* cum omni castitate: (Si autem quis *propriæ*
τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος· (Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου
5 domui præesse *non novit*, quomodò Ecclesiæ Dei *curam geret*?) Non *nuper insitum*:
οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται;) Μὴ νεόφυτον·
6 *ut non inaniter jactatus*, in judicium incidat diaboli. Oportet autem illum &
ἵνα μὴ τυφωθεὶς, εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. Δεῖ (γ) δὲ αὐτὸν καὶ
7 testimonium bonum habere ab iis qui foris: ut non in opprobrium incidat, &
μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν· ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ, καὶ
laqueum diaboli. Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non vino *multo*
παγίδα τοῦ διαβόλου. Διακόνους ὡσαύτως σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ
8 deditos, non turpe lucrum sectantes, Habentes mysterium fidei in pura
προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, Ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ
9 conscientia: Et hi autem probentur primùm, *deindè* ministrent
συνειδήσει· Καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν
10 *inculpati existentes*. Mulieres similiter *honestas*, non *calumniosas*, so-
ἀνέγκλητοι ὄντες. Γυναῖκας ὡσαύτως (δ) σεμνάς, μὴ διαβόλους, (ε) νη-
11 brias, fideles in omnibus. Diaconi sint unius uxoris viri, *filiis*
φαλέους, πιστὰς ἐν πᾶσι. Διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων
12 benè *præsidentes*, & *propriis* domibus.
καλῶς προϊστάμενοι, καὶ τῶν ἰδίων οἴκων.

ΚΕΦ. γ΄. MS. A. (α) νηφάλιον, (β) πλήκτην· ἀλλὰ (γ) δὲ καὶ (δ) * σεμνούς, (ε) νηφαλίους,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]

Qui dedit semetipsum redemptionem pro 6
omnibus, testimonium quod evenit tempore
suo; Cujus positus sum præco & Apostolus. 7
Veritatem dico, & non mentior, quia fui
doctor Gentium in fide veritatis. Volo igi- 8
tur ut orent viri in omni loco, purè sustol-
lentes manus suas, sine ira, & sine curis.
Similiter & mulieres in habitu casto vesti- 9
menti, cum verecundia & pudicitia sit orna-
tus earum: non in tortis crinibus & auro,
aut margaritis, aut vestibus elegantibus:
Sed in operibus bonis, sicut decet mulieres, 10
quæ profitentur timorem Dei. Mulier in si- 11
lentio discat cum omni subjectione. Mulieri 12
enim docere non permitto, neque audere in
virum, sed esse in silentio. Adam enim pri- 13
mùm effictus fuit, & deinde Eva. Et Adam 14
non fuit deceptus, mulier autem fuit seducta,
& transgressa est præceptum. Servabitur au- 15
tem per natos suos si permanserint in fide,
& charitate, & sanctificatione, & castitate.

[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]

CAP. III.

Dominicâ secundâ post Epiphaniam. 3.

Fidelis est sermo, Si quis desiderat Pres- 1
byteratum, opus bonum desiderat. Oportet 2
autem eum esse Presbyterum, in quo nævus
non reperiatur, & qui fuerit maritus unius
uxoris: qui mente sit vigilanti, & castus, at-
que compositus, diligens advenas, & do-
ctor: Non autem immoderatus in vino, ne- 3
que cujus manus sit velox ad percutiendum:
sed sit mansuetus, & non litigiosus; neque
amator argenti. Sed probè gubernans do- 4
mum suam, & tenens liberos suos in subje-
ctione cum omni puritate. Si quis enim do- 5
mum propriam nescit benè moderari, quo-
modo poterit Ecclesiam Dei gubernare?
Nec sit recentis discipulatûs, ne efferatur & 6
incidat in judicium Satanæ. Oportet autem 7
illum bonum habere testimonium ab extra-
neis, ne incidat in opprobrium, & in laque-
um Satanæ. Eodem quoque modo Diaconi 8
sint puri, neque loquantur duplicia, neque
sint ad multum vinum proclives, neque dili-
gant lucra sordida: Sed amplectantur ar- 9
canum fidei cum sincera conscientia. Atque 10
hi ipsi probentur primùm, & deindè mini-
strent, quum culpâ caruerint. Sic etiam mu- 11
lieres sint castæ, sintque vigili mente, & fi-
deles per omnia; neque sint calumniatrices.
Diaconi sint, is qui unicam uxorem habue- 12
rit, beneque rexerit liberos suos & domum
suam.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6
7 ወመጠወ : ርእሶ : ቤዛ : ኵሉ : ወኮነ : ሰማዕተ : በዕድሜሁ:=፡ ወሎቱ : ተሠየምኩ : ሐዋርያ : ወእዋዴ : እሙነ : እብል : ወኢይሔሱ : ተሠየምኩ : መምህረ : ለአሕ
8 ዛብ : በሃይማኖት : ወበጽድቅ::=፡ ወእፈቅድ ለዕደው : ይጸልዩ : በኵሉ : ገጽ : መ
9 ካን : ወያንሥኡ : እደዊሆሙ : ዘእንበለ : ነጐርጓር : ወኑፋቄ::=፡ ከማሁ : አንስት
ኒ : ይትረሰያ : በጸሎት : ይከርገፃ : ወበእንጽሖ : ርእሶን : እምዝሙት : አኮ : በአሐ
በለተ : ወርቅ : ወበባሕርይ : ወበአልባስ : ቅድው : ዘዕጹብ : ሤጡ : ወአኮ : በተፀፍሮ:
ሥዕርቶን::=፡

Et tradidit semetipsum redemptionem pro *omnibus*, *& factus est testis in* 6
tempore suo. Et ei constitutus sum Apostolus, *& concionator*, *veritatem* 7
dico, *& non mentior, Constitutus sum doctor Gentium in fide, & in veritate.*
Et volo viros orare in quocunque loco, & ut levent manus suas, sine murmu- 8
ratione & hæsitatione. Sic mulieres amiciantur in oratione, ornent seipsas etiam 9
cum puritate à scortatione, non cum funibus auri, & margaritis, & cum
vestimentis fragrantibus magni pretii, & non cum concinnatione capillorum
suorum:

Versio VULGATA LATINA.

6 Qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus, testimonium temporibus
7 suis: In quo positus sum ego prædicator & Apostolus, (veritatem dico, non
8 mentior,) doctor Gentium in fide, & veritate. Volo ergò viros orare in omni
9 loco, levantes puras manus sine ira, & disceptatione. Similiter & mulieres
in habitu ornato, cum verecundia & sobrietate ornantes se, & non in tor-
10 tis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa: Sed quod decet
11 mulieres, promittentes pietatem per opera bona. Mulier in silentio discat
12 cum omni subjectione. Docere autem mulieri non permitto, neque domina-
13 ri in virum; sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est, deindè
14 Heva: Et Adam non est seductus, mulier autem seducta in prævaricatione
15 fuit. Salvabitur autem per filiorum generationem, si permanserit in fide,
& dilectione, & sanctificatione cum sobrietate.

CAP. III.

1 Fidelis sermo: Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.

Oportet ergò episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, sobrium, 2
prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, Non vinolentum, 3
non percussorem, sed modestum; non litigiosum, non cupidum, Sed suæ 4
domui benè præpositum, filios habentem subditos cum omni castitate. Si 5
quis autem domui suæ præesse nescit, quomodò Ecclesiæ Dei diligentiam
habebit? Non neophytum: ne in superbiam elatus, in judicium incidat 6
diaboli. Oportet autem illum & testimonium habere bonum ab iis qui fo- 7
rìs sunt, ut non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli. Diaconos 8
similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lu- 9
crum sectantes: Habentes mysterium fidei in conscientia pura. Et hi autem 10
probentur primùm: & sic ministrent, nullum crimen habentes. Mulieres 11
similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus. Diaconi 12
sint unius uxoris viri: qui filiis suis benè præsint, & suis domibus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 * البادل ذاته عوض فداء عن الكل بالشهادة في اوقات سلف تحديدها * التي جعلت انا نذيرا
7 لها ورسولا . اقول حقا فلا اكذب . معلما للامم بالامانة والحق . تم * السبت *
8 * واوثر ان يصلي الرجال في كل مكان اذ يرفعون ايديا بارة بلا غيظ وافتكار * وكذلك اريد
9 النساء يوشحن ذواتهن بحلة موشاة بالاستحياء والعفة . لا بالضفائر والذهب . لا باللؤلؤ والجواهر .
10 او بثوب فاخر * بل بما يليق بالنساء الواعدات ان يجملن عبادتهن بالاعمال الصالحة .
11 * ولتتعلم الامراة في السكوت بكافة الخضوع * ولست آمر امراة ان تعلم ولا تتامر على
12 رجل . بل تكون في سكوت * لان آدم جبل اولا ثم حوا * وآدم لم يطغ . والامراة لما
13 طغيت حصلت في المعصية * وستخلص بولودة الاولاد . ان ثبتن في الامانة والمحبة والقداسة
14 بالعفة . تم *
15 * الفصل الثالث *

* قراءة الخميس من الجمعة السادسة والعشرين بعد العنصرة *

1 * صادق القول . من يشتهي اسقفية يشتهي عملا جليلا * فينبغي اذا ان يكون الاسقف لا
2 ناقصا . رجل امراة واحدة . متيقظا . عفيفا . مزينا بالورع . محبا للغريب . ذا تعليم .
3 * لا مستانسا من الخمر . لا جارحا بكلامه . بل وديعا . لا مخاصما . لا محبا للفضة * فيما يدبر
4 منزله حسنا . له اولاد في طاعته بكافة النزاهة المهذبة * فان كان احد ما يعرف يقوم بسياسة
5 منزله . فكيف يهتم بكنيسة الله * ولا يكون ذا غرسة جديدة في الامانة . ليلا ينتفخ فيسقط
6 في جناية المحال * ويجب ان يكون الذين خارج البيعة يشهدون له شهادة حسنة . ليلا يسقط في
7 التعيير وفخ المحال * ولتكن الشمامسة هكذا مهذبين . لا ذوي كلامين . ولا يجنحوا الى
8 كثرة الخمر . لا يكون تكسبهم مستقبحا * لهم سر الامانة في بضمير نقية * هولاء
9 فليمتحنوا اولا ثم فليخدموا اذ هم بلا زلة * وكذلك النساء فليكن مهذبات . غير نمامات .
10 متيقظات . ثقات في كل شي * وليكن الشمامسة رجالا ذوي امراة واحدة . فيمن
11 يدبرن اولادهم ومنازلهم حسنا .
12

Qui seipsum commutavit in compensationem redemptionis pro omnibus, cum testimonio in temporibus quorum destinatio præteriit: 6
Cujus constitutus sum ego monitor & Apostolus (veritatem dico, & non mentior) doctor Gentium cum fide ac veritate. Finis. 7

Sabbatho.

Volo autem ut orent viri quovis in loco, attollentes manus innocentes absque ira & hæsitatione. 8
Itidémque volo mulieres ornare sese stolâ ornatâ pudore & castitate, non cincinnis, & auro, non unionibus, ac gemmis, aut veste superbâ: 9
Sed ut decet mulieres pollicentes suam se pietatem exculturas bonis operibus. 10
Discátque mulier cum silentio, omni cum subjectione. 11
Neque permitto mulieri docere, nec authoritatem usurpare in virum, sed esse in silentio. 12
Adam enim plasmatus est prior, deindè Eva. 13
Et Adam non fuit seductus: sed mulier, quum seducta fuisset, incidit in contumaciam. 14
At servabitur per generationem liberorum, si manserint illæ *in fide, & charitate, & sanctimonia, cum castitate.* Finis. 15

CAP. III.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ sextæ post Pentecosten.

Verus est sermo, Qui appetit Episcopatum, præclarum opus appetit. 1
Oportet igitur episcopum esse non imperfectum, virum uxoris unius, vigilantem, castum, modestiâ ornatum, amatorem peregrini, aptum ad docendum: 2
Non insolentem præ vino, non vulnerantem verbis suis, sed mitem; non litigiosum, non amatorem pecuniæ: 3
Qui benè præsit administrationi domus suæ, qui liberos habeat sub obedientia sua, omni cum honesta continentia. 4
Nam si quis nescit præesse directioni domus suæ, quomodò curam habebit Ecclesiæ Dei? 5
Et ne sit recens plantatus in fide, ne arrogantiâ ductus incidat in calumniam fraudulenti. 6
Oportet etiam ut qui extra Ecclesiam sunt, reddant ei testimonium bonum, ne incidat in opprobrium & laqueum fraudulenti. 7
Diaconi quoque sint ita morati, non duplicis sermonis, neque sint proni ad copiam vini, non sit lucrum eorum turpe, 8
Habentes mysterium fidei cum conscientia pura. 9
Hi probentur priùs, deindè ministrent, si sint sine crimine. 10
Eodémque modo mulieres sint moratæ, non obtrectatrices, vigiles, fidæ in omnibus rebus. 11
Sintque Diaconi viri uxoris unius, rectè gerentes gubernationem liberorum suorum, ac propriarum domorum. 12

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ቱ በጴጥሮስ : ምንባብ : በ፫ : ማርያም : በበዓለ : አርብዓ : ኅበ : ይትነበብ:=:
11 ዘእንበለ : በዘ : ይደልዎን : ለአንስት : በትምህርተ : ጽድቅ : በምግባረ : ሠናይ:=: ብእ
12 ሲትኒ : በጽምው : ትትመሀር : ወትትአዘዝ : በኵሉ:=: ወብእሲትሰ : ትምሀር : ሊናበ
13 ውሕ : ወሊትሜብል : ሳዕለ : ብእሲ :: ይእሙ : በጽምው : ተሃሉ::=: እስመ : አደም:
14 ቀደመ : ተፈጥረ : ወእምድኅሬሁ : ሔዋ:=: ወአደምሰ : ኢስሕተ : ብእሲት : ስሕተት :
15 ወዐለወት:=: ወባሕቱ : ተሐዩ : በእንተ : ውሉደ : ለእመ : ነበሩ : በሃይማኖት : ወበተፋ
ቅሮ : ወቅድሰት : ወአንጽሖ : ርእሶሙ::=:
1 ር እሙን : ነገሩ:: ፪ ዘይፈቅድ : ይሠየም : ጳጳስ : ሠናየ : ግብረ : ፈተወ:=:
2 ወባሕቱ : ርቱዕ : ዘይሠየም : ጳጳስ : ዘኢያደሉ : ለገጽ : ዘአሐተ : ብእሲተ : አውሰበ ::
3 ብእሲ : ጠቢብ : ዘአንጽሐ : ርእሶ : ወመምህር : መገሥጽ : ወመፍቀሬ : ነግድ:=: ዘኢ
4 ይስቲ : ወይነ : ዘኢይዘብጢ : ባቍዕ :: ዘኢይትጋአዝ : ወኢያፈቅር : ንዋየ:=: ዘሠናይ :
5 ሥርዐተ : ቤቱ : ዘቦ : ውሉደ : ዘይትኤዘዝ : ዘንጹሕ : በኵሉ:=: ወዘሰ : ቤቶ : ኢይ
6 ክል : ሠሪዐ : እፎኑ : ቤተ : እግዚአብሔር : ያስተሐምም::=: ወኢይትዐበይ : ከመ :
7 ኢይጸአል : ወኢይደቅ : ውስተ : መሠገርተ : ሰይጣን:=: ወዓዲ : ርቱዕ : ዘሰብእ : አፍ
8 አ : ይንእድዎ : ከመ : ኢይደቅ : ውስተ : ፅእለት : ወመሠገርተ : ሰይጣን:=: ወዲያቆናት
ኒ : ከማሁ : ንጹሓን : እለ : አሐዱ : ቃሎሙ : እለ : ኢያብዝኁ : ወይነ : እለ : ኢያፈቅ
9 ሩ : ረብሐ:=: እለ : የዐቅቡ : ምክረ : ሃይማኖቶሙ : በልብ : ንጹሕ:=:
10 ወሎሙኒ : ይቅድሙ : አመክሮቶሙ : ወእምዝ : ይትለአኩ : ወኅሩያን : እሙንቱ::=:
11 ወአንስትኒ : ከማሁ : እለ : አንጽሓ : ርእሶን : እለ : ኢያስተደጕጽ : ጠቢባተ : ወመአም
12 ናተ : በኵሉ : ወይትለአካ=: ወብእሲኒ : ዘአሐተ : ብእሲተ : አውሰበ : ዘቦ : ውሉደ :
ዘሠናይ : ግዕዘ : ቤቱ:=:

Pro Petro lectio. Pro tertia Maria. Solennitate quadragesimæ, ubi legitur.

Sed cum iis quæ decent mulieres, in doctrina veritatis in opere bono. 10
Mulier in silentio discat, & subdita sit in omnibus. 11
Et mulieri docere non permittimus, neque dominari in virum; sed in silentio esse. 12
Quia Adam primò creatus fuit, & posteà Heva: 13
Et Adam non seduxit, mulier seduxit & prævaricata est. 14
Tamen vivet per filios, si manserint in fide, & charitate, & sanctificatione, & purgaverint seipsos. 15

CAP. III.

Fidus sermo; Volēs fieri Papa, (i.e. Episcopus,) *bonum opus desideravit.* 1
Veruntamē oportet ut is fiat Papa, qui non est hypocrita, qui unam uxorem duxit, vir sapiens, qui purgavit seipsum, & doctor, & reprehensor, & hospitalis, 2
Qui non bibit vinum, qui non percutit, aptus, qui non est litigiosus, & non est avarus, 3
Cujus benè constituta est domus, qui habet filios obedientes, qui purus est in omnibus. 4
Et qui domum suam non potest constituere, quomodò domum Dei curabit? 5
Neque elatus sit, ut non opprobrio sit, & incidat in rete satanæ. 6
Et ulteriùs, oportet ut homines extranei laudent eum, ne incidat in opprobrium & rete satanæ. 7
Et quòd Diaconi similiter puri sint, quorum unus est sermo, qui non abundant vino, qui non diligunt lucrum: 8
Qui custodiunt mysterium fidei eorum in corde puro. 9
Et eos priùs probent, & tunc ministrent, & approbati sint. 10
Et mulieres similiter, quæ purgavēre seipsas, non pungentes, prudentes, & fideles in omnibus, & ministrent. 11
Et Diaconus sit *vir qui unam uxorem duxit: qui habuit liberos, cujus benè morata est domus.* 12

Nam benè *ministrantes*, gradum sibiipsis bonum *acquirunt*, & multam
13 Οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες, βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται, καὶ πολλὴν
libertatem in fide quæ in Christo Jesu. Hæc tibi scribo, sperans venire ad
14 παῤῥησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς
te citó: Si autem tardavero, ut scias quomodò oporteat in domo Dei
15 σε (ζ) τάχιον· Ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ
conversari, quæ est Ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum
ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἑδραίωμα
veritatis. Et manifestè magnum est pietatis *mysterium*: *Deus*
16 τῆς ἀληθείας. Καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· Θεὸς Ζ'
manifestatus est in carne, *justificatus* est in Spiritu, *visus est* angelis, *prædicatus* est in
ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν
Gentibus, *creditus* est in mundo, *receptus* est in gloria.
ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.

CAP. IV. δ'.

At Spiritus *disertè* dicit; Quia in novissimis temporibus *desciscent* quidam
1 ΤΟ' δὲ Πνεῦμα ῥητῶς λέγει, Ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες
fide, attendentes spiritibus *deceptoribus*, & doctrinis dæmoniorum,
τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις, καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων,
In hypocrisi *falsa* loquentium, cauteriatam habentium *propriam* conscientiam,
2 Ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, (α) κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν,
Probibentium nubere, abstinere cibis, quos Deus creavit ad *acceptionem*
3 Κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν
cum gratiarum actione fidelibus, & *cognoscentibus* veritatem: Quia omnis
4 μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς, καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. Ὅτι πᾶν
creatura Dei bona, & nihil rejiciendum, cum gratiarum actione *sumptum*:
κτίσμα Θεοῦ καλὸν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον·
Sanctificatur enim per verbum Dei & orationem. Hæc *subjiciens* fra-
Ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀ- 5
tribus, bonus eris minister Jesu Christi, enutritus verbis fidei, 6
δελφοῖς, καλὸς ἔσῃ διάκονος (β) Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως,
& bonæ doctrinæ, quam assecutus es. *At prophanas* & aniles fabulas
καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας, (γ) ᾗ παρηκολούθηκας. Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους 7
rejice: exerce autem teipsum ad pietatem: Nam corporalis exercitatio ad
Η' παραιτοῦ· γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. Ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς 8
modicum est utilis: *at* pietas ad omnia utilis est, promissionem habens
ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα
vitæ quæ nunc, & futuræ. Fidelis sermo, & omni acceptione dignus. In
ζωῆς τῆς νῦν, καὶ τῆς μελλούσης. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος. Εἰς 9
hoc enim & laboramus, & *probris afficimur*, quia *speravimus* in *Deo* 10
τοῦτο (δ) γὰρ καὶ κοπιῶμεν, καὶ (ε) ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ
vivente, qui est Salvator omnium hominum, maximè fidelium. *Annuntia* hæc,
Θ' ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. Παράγγελλε ταῦτα, 11
& doce. Nemo tuam *juventutem* contemnat: sed exemplum esto
καὶ δίδασκε. Μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω· ἀλλὰ τύπος γίνου 12
fidelium, in verbo, in conversatione, in charitate, *in spiritu*, in fide,
τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν (ζ) ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει,
in castitate. Dum venio attende lectioni, exhortationi, do-
ἐν ἁγνείᾳ. Ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδα- 13
ctrinæ. *Ne neglige illud in te donum*, *quod datum est* tibi per prophetiam,
σκαλίᾳ. Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας, 14
cum impositione manuum presbyterii.
μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου.

MS.A. (ζ) ἐν τάχει· • Κεφ. δ'. MS.A. (α) κεκαυστηριασμένων (β) Χριστοῦ Ἰησοῦ, (γ) ἧς (δ) γὰρ κοπιῶμεν, (ε) ἀγωνιζόμεθα, (ζ) ἀγάπῃ, ἐν πίστει,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]

[illegible]

9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]

Siquidem illi qui probè ministraverint, opti- 13
mum gradum comparant sibiipsis, & multam
fiduciam in fide Jesu Christi. Hæc tibi scri- 14
bo, sperans me brevi venturum ad te. Sin 15
autem tardavero, ut scias quomodo opor-
teat versari in domo Dei, quæ est Ecclesia
Dei viventis, columna & fundamentum ve-
ritatis. Et certè magnum est hoc arcanum 16
justitiæ, quòd manifestatus sit in carne, & ju-
stificatus in Spiritu, visúsque angelis, & præ-
dicatus inter Gentes, & creditus in mundo,
denique assumptus in gloria.

CAP. IV.

Spiritus autem perspicuè dicit, in novissi- 1
mis temporibus discessuros quosdam à fide,
& secuturos spiritus impostores, & doctri-
nam dæmoniorum: Qui habitu mentito im- 2
ponent, & loquentur mendacium; & erunt
cauterio notati in sua conscientia: Ac pro- 3
hibentes nubere: & abstinentes à cibis, quos
Deus creavit ut iis utantur, & gratias agant
qui sunt fideles, & cognoscunt veritatem.
Quoniam quicquid creatum est à Deo, bo- 4
num est; & nihil abominandum, si cum
gratiarum actione sumatur. Sanctificatur 5
enim per sermonem Dei, & orationem Hæc 6
si doceas fratres tuos, bonus eris minister
Jesu Christi, te enutriens in sermonibus fi-
dei, & in doctrina bona quam didicisti.
Cæterùm à fatuis anicularum fabulis absti- 7
neto, & exerce teipsum in rectitudine. Nam 8
exercitatio corporis ad exiguum tempus pro-
dest: rectitudo verò in omnibus utilis est,
& habet promissionem vitæ tum hujus tem-
poris, tum futuri.

Feriâ quintâ post resurrectionem. 4.

Fidelis ille sermo, dignúsque qui recipiatur. 9
Propter hoc enim laboramus, & probris 10
afficimur, quò speremus in Deo vivente, qui
est Servator omnium hominum, maximè fi-
delium. Hæc doce & præcipe. Et nemo 11
spernat adolescentiam tuam: sed forma esto 12
fidelibus in sermone & conversatione, &
charitate, & fide, & puritate. Usque dum 13
venero, sedulam nava operam in lectione,
& precatione, & doctrina. Neque spreveris 14
donum quod in te est, quod datum est tibi
cum prophetia, & per impositionem manûs
Presbyterii.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወእለሰ ፡ ሠናየ ፡ ይትለአኩ ፡ እንተ ፡ ተዐቢ ፡ ሢመተ ፡ ይገብሩ ፡ ሎሙ ፡፡ ጊ ወብዙኀ ፡
14 ሞገስ ፡ ቦሙ ፡ በሃይማኖተ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወዝኒ ፡ ዘአጽሕፍ ፡ ለከ ፡ እትአመ
15 ን ፡ ከመ ፡ እብጽሐከ ፡ ፍጡነ ፡፡ ወእመሰ ፡ ጕንደይኩ ፡ ከመ ፡ ታእምር ፡ ዘከመ ፡ ት
ሠርዕ ፡ ቤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያኑ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ሕያው ፡ ዐምደ ፡ ወ
16 ድደ ፡ ለጽድቅ ፡፡ እስመ ፡ ዐቢይ ፡ ዘየአምኑ ፡ መከራ ፡ ለጽድቅ ፡ ዘአስተርአየ ፡ በሥ
ጋ ፡ ሰብእ ፡ ወጸድቀ ፡ በመንፈስ ፡ ወአስተርአዮሙ ፡ ለመላእክት ፡ ወሰበክዎ ፡ ውስተ ፡ አሕ
ዛብ ፡ ወተአምንዎ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ወዐርገ ፡ በስብሐት ፡፡

Et qui benè ministrant, majus ministerium acquirunt sibi, & multam gra- 13
tiam habent in fide Jesu Christi. Et hæc scribo tibi, sperans quòd veniam 14
tibi citó. Et si moram fecero, ut cognoscas quomodò ordinare domum Dei, 15
videlicet *ecclesiam Dei vivi, columnam & fulcimen veritatis. Quia* 16
magnum est quod profitentur, mysterium veritatis, quod apparuit in carne
humana, & justificatus fuit *in Spiritu, & apparuit angelis, & prædica-*
tus fuit inter Gentes, & fidem ei adhibuerunt in mundo, & ascendit in
gloria.

Versio VULGATA LATINA.

13 Qui enim benè ministraverint, gradum bonum sibi acquirent, & multam fiduci-
14 am in fide, quæ est in Christo Jesu. Hæc tibi scribo, sperans me ad te venire citò.
15 Si autem tardavero, ut scias quomodò oporteat te in domo Dei conversari, quæ est
16 Ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis. Et manifestè magnum est
pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, justificatum est in spiritu, ap-
paruit angelis, prædicatum est Gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in
gloria.

CAP. IV.

1 Spiritus autem manifestè dicit; Quia in novissimis temporibus discedent quidam
2 à fide, attendentes spiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum, In hypocrisi
3 loquentium mendacium, & cauteriatam habentium suam conscientiam, Prohi-
bentium nubere; abstinere à cibis, quos Deus creavit ad percipiendum cum gratia-
rum actione fidelibus, & iis qui cognoverunt veritatem. Quia omnis creatura Dei 4
bona est, & nihil rejiciendum quod cum gratiarum actione percipitur: Sanctifi- 5
catur enim per verbum Dei, & orationem. Hæc proponens fratribus, bonus eris 6
minister Christi Jesu, enutritus verbis fidei, & bonæ doctrinæ, quam assecutus es.
Ineptas autem, & aniles fabulas devita: exerce autem teipsum ad pietatem. Nam 7 8
corporalis exercitatio, ad modicum utilis est: pietas autem ad omnia utilis est, pro-
missionem habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ. Fidelis sermo, & omni acceptio- 9
ne dignus. In hoc enim laboramus, & maledicimur, quia speramus in Deum vi- 10
vum, qui est Salvator omnium hominum, maximè fidelium. Præcipe hæc, & doce. 11
Nemo adolescentiam tuam contemnat: sed exemplum esto fidelium, in verbo, in 12
conversatione, in charitate, in fide, in castitate. Dum venio, attende lectioni, 13
exhortationi, & doctrinæ. Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi 14
per prophetiam, cùm impositione manuum presbyterii.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* قراءة السبت الذي قبل قداس الماء *
13 * لان الذين يخدمون الشماسة حسنا يصطنعون لانفسهم درجة جليلة ودالة جزيلة في الامانة
14 15 بيسوع المسيح * تم * هذه الالفاظ اكتبها اليك مؤملا المجي اليك سريعا * فان ابطات
فلتعلم كيف يجب ان تتصرف في بيت الله الذي هو كنيسة الاله الحي * عمود الحق
16 وقاعدته * هذه المناقب ذكر بها بجسامة سر الديانة الحسنة * الاله ظهر بجسد * زكي بالروح *
ظهر للملائكة * كرز به في الامم * اومن به في العالم * ارتقي بتمجيد *

* الفصل الرابع *

1 * والروح يقول جهرا ان في الازمنة الاخيرة يمرق قوم من الامانة * فيصغون الي ارواح مضلة *
2 3 وتعاليم الجن * يتظاهر اقوال كاذبة * مكويين في بصيرتهم * يمنعون التزويج * ويبعدون
الاطعمة التي خلقها الله للمومنين * والعارفين الحق ليستعملوها بشكر *
4 * قراءة الجمعة من الجمعة السادسة والعشرين بعد العنصرة * * لان كل ابداع الله
5 6 حسن * وليس شي مستعمل بشكر مردولا * لانه يتقدس بكلام الله والابتهال * تم * هذه
اذا اودعتها للاخوة ستكون ليسوع المسيح خادما جليلا * متربيا باقوال الامانة * واوامر التعليم
7 النفيس الذي اتبعته * واستعف من الاقوال الدنسة العجائزية * روض ذاتك في الديانة
8 البهية * فان الرياضة الجسدانية هي نافعة مدة يسيرة * فاما العبادة الحسنة هي نافعة في
كل وقت وامر * اذ لها موعد الحياة الحاضرة والمنتظرة *
9 * انتقل * الاحد الرابع والثلاثون المرسوم بزكي * * ان القول صادق وكافة القبول
10 مستوجب * اننا لهذه الحال نتعب ونعير لاننا توكلنا على الاله الحي * الذي هو مخلص
11 12 كافة الناس * لا سيما المومنين * هذه وص بها وعلم * ولا يهون احد بحداثتك * لكن صر
للمومنين رسما وقدوة وقياسا * في الكلام * في التصرف * في المحبة * في الروح * في الامانة * في
13 14 الطهارة * الي ان اجي * اصغ الي القراءة * الي التعزية * الي التعليم * ولا تتواني في الموهبة
التي فيك التي اعطيتها بنبوة * بوضع ايدي القسوسية *

Lectio Sabbathi quod præcedit
Missam aquæ (i. Epiphaniæ.)

Nam qui diaconatum rectè admini- 13
strant, præclarum sibi gradum acqui-
runt, & multam fiduciam in fide in Je-
sum Christum. Hactenus. *Hos tibi* 14
scribo sermones, sperans me venturum
ad te quamprimum. Quòd si tardave- 15
ro, scies quomodo oporteat te gerere in
domo Dei, quæ est Ecclesia Dei vivi,
columna veritatis, ac basis ejus. Hæc 16
dognata memora, nempe magnitudi-
nem mysterii bonæ pietatis: quod *Deus*
apparuit in carne, justificatus est per
spiritum, apparuit Angelis, prædicatus
est inter Gentes, fides illi habita est in
mundo, ascendit cum gloria.

CAP. IV.

Spiritus autem apertè dicit quòd po- 1
stremis temporibus descîscent quidam à
fide, & attendent spiritibus seductori-
bus, & doctrinis dæmonum, Per simu- 2
lationem sermonum falsorum: inusti
conscientiâ suâ, Probibentes matri- 3
monium, & amoventes cibos quos Deus
creavit fidelibus & scientibus veri-
tatem ut iis utantur cum gratiarum
actione.
Lectio feriæ sextæ hebdomadis vi-
gesimæ sextæ post Pentecosten.
Omnes enim creaturæ Dei, bonæ sunt: 4
nec quicquam cùm gratiarum actione
adhibitum, est abominandum: Quo- 5
niam sanctificatur per verba Dei, &
precationem. Hucusque. *Hæc quum* 6
deposueris fratribus, eris Jesu Christo
præclarus minister, ornatus sermonibus
fidei, et præceptis nobilis doctrinæ quam
sectatus es. Cæterùm sermones pro- 7
phanos aniles devita: recrea temet-
ipsum illustri pietate. Nam recreatio 8
corporalis utilis est modico tempore: at
verò recta pietas utilis est in omni tem-
pore & negotio, ut quæ promissionem
babeat vitæ præsentis ac futuræ.
Omitte.
Dominicâ trigesimâ quartâ quæ
connotatur nomine Zacchæi.
Sermo quidem verus est, & omni acce- 9
ptione dignus. Quòd hac de causa la- 10
boramus & probris afficimur, quòd fre-
ti simus Deo vivo qui est servator omni-
um hominum, præsertim fidelium. Hæc 11
hortare & doce. Et nemo parvipendat 12
juventutem tuam, sed esto fidelibus ex-
emplar, norma, & mensura, in sermone,
in conversatione, in charitate, in spiri-
tu, in fide, in puritate. Usquedum ve- 13
nero attende lectioni, hortationi, doctri-
næ. Et ne negligas donum quod in te 14
est, quod datum est tibi cum prophe-
tia, per impositionem manuum Presby-
terii.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

0 በጸሎተ ፡ አንስት ፡=፡
1 ወመንፈስሰ ፡ ገሃደ ፡ ይነግር ፡ ከመ ፡ በደኃሪ ፡ መዋዕል ፡ የዐልው ፡ ሃይማኖቶሙ ፡ ለብዙኃን ፡
2 ወያጸምእዎሙ ፡ ለአጋንንት ፡ መስሐታን ፡ ወትምህርተ ፡ ሰይጣናት ፡=፡ ዘይናፍቅ ፡ ነገረ ፡
3 ሐሰት ፡፡ ዘንዱደነ ፡ ልብ ፡=፡ እለ ፡ የሐርሙ ፡ አውስቦ ፡ ወይከልኡ ፡ መባልዕተ ፡ ዘእግዚ
አብሔር ፡ ፈጠረ ፡ ይሴሰዩ ፡ ወያእኵቱ ፡ ለመእመናን ፡ እለ ፡ ያአምርዋ ፡ ለጽድቅ ፡፡=፡
4 እስመ ፡ ኵሉ ፡ ተግባረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሠናይ ፡ ወአልቦ ፡ ግዱፈ ፡ ወሊመንተኒ ፡ ወይትወ
5 ከፉዎ ፡ እንዘ ፡ ያእኵቱ ፡=፡ እስመ ፡ ይትቄደስ ፡ በቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕያው ፡ ወበ
6 ጸሎት ፡፡=፡ ወዘንተ ፡ መሀሮሙ ፡ ለአኃዊከ ፡ ወትከውን ፡ ኄሬየ ፡ ላእከ ፡ ኢየሱስ ፡ ክር
ስቶስ ፡ እንዘ ፡ ትሴሰይ ፡ ለቃለ ፡ ሃይማኖት ፡ ወዘሠናይ ፡ ትምህርተ ፡ ዘተሎከ ፡=፡
፫ በጳጳሳት ፡=፡
7 ወእበዮሙ ፡ ለርኩሳን ፡ ወለመድኃተ ፡ እቤራት ፡ አግርር ፡ ርእሰከ ፡ ለጽድቅ ፡=፡
8 እስመ ፡ ግረተ ፡ በሥጋከ ፡ ለሕደጥ ፡ ትበቍዕ ፡ ወጽድቀሰ ፡ ታሰልጥ ፡ በኵሉ ፡ ወባቲ ፡ ተስ
9 ፋ ፡ ሕይወት ፡ በዝ ፡ ዓለም ፡ ወበዘ ፡ ይመጽእ ፡፡=፡ ፀ እሙን ፡ ነገሩ ፡ ወርቱዕ ፡ ይትወ
10 ከፈዎ ፡ በኵሉ ፡፡=፡ እስመ ፡ በእንተዝ ፡ ንሠርሕ ፡ ወንጸአል ፡ እስመ ፡ ተወከልነ ፡ በእግዚ
11 አብሔር ፡ ሕያው ፡ መሕየው ፡ ለኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ወፈድፋደሰ ፡ ለመሀይምናን ፡፡=፡ ከመ
12 ዝ ፡ ገሠጽ ፡ ወመሀር ፡=፡ ወአልቦ ፡ ዘያስተሐቅር ፡ ለውርዙትከ ፡ ወኩኖሙ ፡ አርአያ ፡
13 ለመሀይምናን ፡ በቃልከ ፡ ወበምግባሪከ ፡ ወበሃይማኖት ፡ ወበንጽሕ ፡=፡ እስከ ፡ እመጽእ ፡
14 ተወቀብ ፡ አንብቦ ፡ በመሂር ፡ ወበገሠጽ ፡=፡ ወኢትስትት ፡ ጸጋሁ ፡ ዘላዕሌከ ፡ ዘወሀበከ ፡
ምክሌ ፡ ተነብዮ ፡ ወምትለ ፡ ሢመተ ፡ እደዊሆሙ ፡ ለጳጳሳት ፡፡=፡

CAP. IV.

In oratione mulierum.

Et Spiritus manifestè dicit, quòd in posterioribus temporibus prævaricabitur fi- 1
des multorum, & attendent dæmonibus, deceptoribus, & doctrinæ satanicæ, Am- 2
bigui sermonis fallacis, quo incensum est nobis cor, Illicitum statuentes contrabe- 3
re matrimonium, & probibentes cibos quos Deus creavit ad cibandum, & ad gra-
tias agendum pro fidelibus cognoscentibus veritatem. Quia omne opus Dei bonum 4
est, & non est rejectum quicquam, & accipiant illud gratias agentes: Quia 5
sanctificatur per verbum Dei vivi, & per orationem. Et hæc doceto fratres tuos, 6
& eris approbatus minister Jesu Christi, innutritus sermonibus fidei, & bonæ do-
ctrinæ, quam assequutus es.

De Episcopis.

Et rejice immundas & aniles fabulas: subjice teipsum veritati. Quia subje- 7 8
ctio in corpore tuo ad modicum prodest: & veritas prodest in omnibus, & babet
promissionem vitæ in hoc mundo, & in futuro. Fidus sermo hic est, & dignus qui 9
recipiatur universè. Quia propterea solicitissimus, & probris afficimur, quòd spe- 10
ravimus in Deo vitæ, vivificante omnes homines, & maximè fideles. Sic præci- 11
pe, & doce. Et nemo sit qui insipientem reputet juventutem tuam: & sis exemplar 12
fidelium in sermone tuo, & in opere tuo, & fide, & puritate. Usque dum veniam, 13
attende lectioni in doctrina, & exhortatione. Et ne rejicias gratiam ejus, quæ su- 14
pra te est, quam dedit tibi cum prophetia, & cum impositione manuum episcoporum.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ. Α'. ΚΕΦ. Θ'. Ι'. ΙΑ'. ΙΒ'.

Hæc meditare, in his esto, ut tuus profectus manifestus sit in omnibus.
15 Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σοῦ ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ (η) ἐν πᾶσιν.
Attende tibi *ipsi*, & doctrinæ: *persiste* illis: Hoc enim faciens, &
16 Ἔπεχε σεαυτῷ, καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ
teipsum *servabis*, & *audientes* te.
σεαυτὸν σώσεις, καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

CAP. V. ε'.

Seniorem ne increpaveris, sed *hortare* ut patrem: juvenes, ut fratres:
1 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς· Ι'
2 *Seniores mulieres*, ut matres: juvenculas, ut sorores, in omni castitate. Viduas honora,
3 Πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφὰς, ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ. Χήρας τίμα, ΙΑ'
illas verè *viduas*. Si autem qua vidua filios, aut nepotes habet, *discant*
4 τὰς ὄντως χήρας. Εἰ δέ τις χήρα τέκνα, ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν
primùm *propriam* domum *benè* regere, & mutuam vicem reddere parentibus:
πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις·
hoc enim est *pulchrum &* acceptum coram Deo. *At* verè vidua, &
5 τοῦτο γάρ (α) ἐστι καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ ὄντως χήρα, καὶ
sola relicta, *speravit* in Deum, & *instat* obsecrationibus, & orationibus
μεμονωμένη, ἤλπικεν ἐπὶ τὸν Θεὸν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι, καὶ ταῖς προσευχαῖς
6 nocte & die. *At delitiosa*, vivens mortua est. Et *hæc annun-*
7 νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε. Καὶ ταῦτα παράγ- ΙΒ'
tia, ut irreprehensibiles sint. Si autem quis *propriis*, & maximè
8 γελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ὦσιν. Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων, καὶ μάλιστα
domesticis non *prospicit*, fidem negavit, & est infideli deterior. Vidua
9 (β) τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. Χήρα
eligatur non minùs annorum sexaginta, quæ fuerit unius viri uxor, In
10 καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα, γεγονυῖα ἑνὸς ἀνδρὸς γυνὴ, Ἐν
operibus bonis testimonium habens, si filios educavit, si hospitio recepit, si
ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ
Sanctorum pedes lavit, si *afflictis sufficit*, si omne opus bonum
ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ
subsecuta est. Adolescentiores autem viduas *recusa*: cùm enim *lascivierint adversùs*
ἐπηκολούθησε. Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ (γ) καταστρηνιάσωσι 11
Christum, nubere volunt: Habentes damnationem, quia primam fidem
τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν· Ἔχουσαι κρῖμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν 12
abjecerunt. Simul autem & otiosæ discunt *circumeuntes* domos: non
ἠθέτησαν. Ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκίας· οὐ 13
solùm *autem* otiosæ, sed & *nugaces*, & curiosæ, loquentes quæ non *decentia*.
μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ καὶ φλύαροι, καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα.
Volo ergò juniores nubere, filios procreare, *domum administrare*, nul-
Βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδε- 14
lam occasionem dare adversario maledicti gratiâ: Jam enim quadam
μίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· Ἤδη (δ) γάρ τινες 15
conversæ sunt retro Satanam. Si quis fidelis *aut quæ fidelis* habet viduas, *suffi-*
ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. (ε) Εἴ τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρ- 16
ciat illis, & non gravetur Ecclesia, ut verè *viduis* sufficiat.
κείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.
Benè *præsidentes* presbyteri duplici honore digni habeantur, maximè *labo-*
ΙΒ' Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπ- 17
rantes in verbo & doctrina. Dicit enim Scriptura; Bovi trituranti non
ιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ, (ζ) Βοῦν ἀλοῶντα οὐ 18
ligabis os: &, Dignus operarius mercede suâ.
φιμώσεις· καὶ, Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.

MS.A. (η) πᾶσιν. Κεφ. ε'. MS.A. (α) ἐστιν ἀπόδεκτον (β) οἰκείων (γ) καταστρηνιάσουσιν (δ) γὰρ ἐξετράπησάν τινες (ε) Εἴ τις πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείσθω (ζ) Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα· καὶ,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 16 [illegible]

[illegible]

CAP. V.

1 2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

6 [illegible]

7 8 [illegible]

9 [illegible]

10 [illegible]

11 [illegible]

12 [illegible]

13 [illegible]

14 [illegible]

15 16 [illegible]

17 [illegible]

18 [illegible]

Hæc meditare, & in his esto, ut innotescat 15
omnibus te progressum fecisse. At attende 16
tibi ipsi & doctrinæ tuæ, & perdura in his.
Nam quum hæc feceris, teipsum servabis, &
eos qui te audiunt.

CAP. V.

SEniorem ne objurgaveris, sed adhortare 1
eum ut patrem; & eos qui sunt adolescentes,
ut fratres tuos. Et majores natu *mulieres*, ut 2
matres; & adolescentulas, ut sorores tuas
cum omni puritate. Viduas honora, eas quæ 3
viduæ sunt in veritate. Quòd si qua vidua 4
habet filios aut nepotes, discant primùm ju-
stitiam exercere in domesticos suos, & usuras
rependere parentibus suis. Hoc enim acce-
ptum est coram Deo. Ea porrò quæ verè est 5
vidua, & desolata, hujus spes est in Deo, &
perseverat in orationibus & deprecationi-
bus noctu & interdiu. Illa verò quæ versa- 6
tur in deliciis, mortua est vivens. Hæc præ- 7
cipe illis, ut irreprehensibiles sint. Si quis 8
enim eorum quos habet, & maximè eo-
rum qui sunt ejusmodi fidei, curam non
habet, iste abnegavit fidem, & deterior
est illis qui non credunt. Elige igitur vidu- 9
am illam quæ non sit minor annis sexaginta,
quæ fuerit unius viri, Et quæ habeat testi- 10
monium bonorum operum: Si educavit fi-
lios, si excepit advenas, si lavit pedes San-
ctorum, si refocillavit oppressos, si conver-
sata est in omni opere bono. Cæterùm à vi- 11
duis illis quæ sunt adolescentulæ, recede:
lasciviunt enim sibi adversùs Christum, &
student esse marito. Condemnatio autem 12
earum statuta est, quippe quæ rejecerint su-
am primam fidem. Quinetiam discunt pi- 13
gritiam, quum circumeant domos; nec so-
lùm pigritiam, sed & multiplicare sermones,
& agitare res vanas, & loqui quæ non opor-
tet. Volo igitur eas quæ adolescentulæ sunt, 14
nubere, & gignere liberos, & gubernare æ-
des suas; nec adversario dare ne unam qui-
dem occasionem maledicentiæ. Jam enim 15
cœperunt nonnulli deflectere post Satanam.
Si quis fidelis, aut si qua fidelis habet viduas, 16
alant eas, ne sint oneri Ecclesiæ: ut iis quæ
veræ viduæ sunt, satisfaciat. Qui bene præ- 17
sunt Presbyteri, honore duplici digni habe-
antur, illi potissimum qui laborant in ser-
mone & doctrinâ. Dicit enim Scriptura; 18
Non obligabis os bovi dum triturat: &, Di-
gnus est operarius mercede suâ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ዘንተ ፡ እንብብ ፡ ወበዝ ፡ ሀሉ ፡ ከመ ፡ ይትዓወቅ ፡ ስለጡከ ፡ ኵሉሂ ፡፡ 1
16 ዑቅ ፡ እንከ ፡ ርእስከ ፡ በእንተ ፡ አንብቦ ፡ ወእመሰ ፡ ዘንተኒ ፡ ገበርከ ፡ ርእሰከኒ ፡ ታድ
ኅን ፡ ወዘኒ ፡ ይሰምዐከ ፡፡

ε በጴጥሮስ ፡፡

1 ሊቃናተ ፡ ሊታምዕዕ ፡ ትእዘዝ ፡ ከመዘ ፡ ለአቡከ ፡፡ ወንኡሳንኒ ፡ ከመዘ ፡ ለአኃዊከ ፡፡
2 ወለልሂቃናትኒ ፡ ከመዘ ፡ ለእምከ ፡ ወለንኡሳትኒ ፡ ከመዘ ፡ ለአኃቲከ ፡ እንዘ ፡ በኵሉ ፡
3 ትነጽሕ ፡፡ 1a ወአክብር ፡ እቤረ ፡ በአማን ፡፡

Hoc meditare, & in hoc esto: ut manifesta sit perfectio tua in omnibus. Attende 15
igitur tibi ipsi propter lectionem: & si hoc feceris, teipsum servabis, & eum qui 16
audiet te.

CAP. V.

De Petro.

SEniores ne increpato, præcipe, sicut patrem tuum; & juniores, sicut fratres tu- 1
os: Et mulieres natu grandiores, sicut matrem tuam; & juniores, sicut sorores 2
tuas: in omnibus castus existens. Et honora viduam verè. 3

Versio VULGATA LATINA.

15 Hæc meditare, in his esto: ut profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende ti-
16 bi, & doctrinæ: insta in illis. Hoc enim faciens, & teipsum salvum facies, & eos
qui te audiunt.

CAP. V.

1
2 SEniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem; juvenes, ut fratres; Anus,
3 ut matres; juvenculas, ut sorores, in omni castitate: Viduas honora, quæ verè
4 viduæ sunt. Si qua autem vidua filios, aut nepotes habet: discat primùm do-
mum suam regere, & mutuam vicem reddere parentibus: hoc enim acceptum est
5 coram Deo. Quæ autem verè vidua est, & desolata, speret in Deum, & instet ob-
6 secrationibus & orationibus nocte ac die. Nam quæ in deliciis est, vivens mor-
7 tua est. Et hoc præcipe, ut irreprehensibiles sint. Si quis autem suorum, &
8 maximè domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior.
Vidua eligatur non minùs sexaginta annorum, quæ fuerit unius viri uxor, In 9
operibus bonis testimonium habens, si filios educavit, si hospitio recepit, si Sancto- 10
rum pedes lavit, si tribulationem patientibus subministravit, si omne opus bonum
subsecuta est. Adolescentiores autem viduas devita. Cùm enim luxuriatæ fue- 11
rint in Christo, nubere volunt: Habentes damnationem, quia primam fidem 12
irritam fecerunt. Simul autem & otiosæ discunt circuire domos: non solùm oti- 13
osæ, sed & verbosæ, & curiosæ, loquentes quæ non oportet. Volo ergò juniores 14
nubere, filios procreare, matresfamiliâs esse, nullam occasionem dare adversario
maledicti gratiâ. Jam enim quædam conversæ sunt retro satanam. Si quis fidelis 15
habet viduas, subministret illis, & non gravetur Ecclesia: ut iis, quæ verè viduæ 16
sunt, sufficiat. Qui benè præsunt presbyteri, duplici honore digni habeantur: 17
maximè qui laborant in verbo & doctrina. Dicit enim Scriptura; Non alligabis 18
os bovi trituranti. Et; Dignus est operarius mercede suâ.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 16 * ادرس هذه المناقب في هذه كن. ليصير نجاحك فيها كلها ظاهرا. تم * الاحد * احفظ
ذاتك وداوم التعاليم وثابتها * فانك اذا فعلت هذه ستخلص نفسك والذين يسمعونك. تم
1 * الفصل الخامس * قراءة الاثنين من الجمعة السابعة والعشرين * لا تقرع
2 شيخا بل عظه مثل اب لك * والشبان كاخوتك * والعجائز كالوالدات * والشواب كاخوات
3 4 بكافة الطهارة * اكرم الارامل اللواتي هن بتحقيق ارامل * وان يكن لاحداهن اولاد
او اولاد اولاد * فليتعلموا اولا * ان يجملوا عبادة منزلهم * ويقضون اجدادهم صنوف المكافاة * فان
5 هذا امام الله مقبول * فالتي هي ارملة بالحقيقة ووحيدة * فقد توكلت على الله * وعكفت
6 على الطلبات والصلوات * ليلا ونهارا * واما البطرة المتصافة فقد ماتت وان كانت حية
7 8 * هذه الاوامر وص بها ليكونوا غير ناقصين * وان كان احد ما يعتني بمن يختص به ولا
9 سيما باهله * فقد جحد الامانة وهو اشر من كافر * والارملة اذا اختيرت شماسة فلا تكون
10 سنها اقل من ستين سنة * ذات رجل واحد * مشهود لها باعمال صالحة * ان كانت قد
ربت اولادها حسنا * ان كانت قد اضافت الغرباء * ان كانت غسلت اقدام القديسين * ان
كانت قد تحربت للمغمومين * ان كانت قد تعبت في كل عمل صالح * تم
11 * قراءة الثلثاء من الجمعة السابعة والعشرين * واعتف من الارامل الحدثات *
12 فانهن اذا تراخين للشهوة بخلاف المسيح * يؤثرن ان يتزوجن * فيصير ذلك لهن جناية *
13 لانهن خالفن الامانة الاولة * ومع هذا يتعلمن بطالات جولات البيوتات * وليس بطالات
14 فقط * بل ومهذارات وفضوليات * متكلمات بما لا يجب * واريد الشواب يتزوجن ويلدن
15 اولادا ويسدن بيوتا * ولا يعطين المعاند ولا حجة واحدة بعيب فرق * لان قوما فيما مضى
16 حادوا وراء الشيطان * اي مومن او مومنة لهما ارامل فليقوما بهن * ولا يثقل الكنيسة
17 بهن * لتقوم الكنيسة باللواتي هن بتحقيق ارامل * القسوس المتقدم موقفهم حسنا فليوهلوا
18 لكرامة مضعفة * ولا سيما الذين يتعبون في الكلام والتعليم * لان الكتاب يقول * لا تكمم
ثورا دارسا * والفاعل مستحق اجرته *

Hæc dogmata meditare, in his esto: ut 15
fiat progressus tuus in iis omnibus mani-
festus. Finis. Dominica. *Cave tibi,* 16
& assiduus ac constans esto in doctrinis:
hæc enim si feceris, servabis teipsum, &
eos qui te audierint. Hucusque.

CAP. V.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ septimæ.

S*Eniorem ne pulses, sed adulare illi ut* 1
patri tuo: & juvenibus, ut fratribus tuis:
Et anibus, ut genetricibus: & junioribus 2
ut sororibus, cum omni puritate. Honora 3
viduas quæ sunt vere viduæ. Et si qua 4
earum liberos habeat, aut nepotes, discant
imprimis excolere pietatem propriæ do-
mûs, & persolvere avis suis genera re-
tributionis: hoc enim est coram Deo ac-
ceptum. Porrò quæ vere vidua est ac so- 5
la, freta est Deo, & instans precibus &
orationibus nocte ac die. At verò deli- 6
ciis indulgens & pigra, mortua jam est,
licet sit viva. Hæc mandata præcipe, ut 7
sint minimè imperfecti. Quod si quis non 8
habet curam eorum qui ad ipsum perti-
nent, maximè verò domesticorum suo-
rum, fidem jam negavit, & est infideli de-
terior. Item si vidua eligatur diaconis- 9
sa, non erunt anni ejus pauciores quàm
sexaginta anni, uxor unius viri: Cui te- 10
stimonium reddatur in bonis operibus: si
liberos suos benè educavit, si peregri-
nos excepit, si pedes sanctorum lavit, si
afflictis condoluit, si in omni opere bono
laboravit. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ septimæ.

Juniores autem viduas devita: quia 11
cùm habenas libidini laxârint adver-
sùs Christum, nubere volunt. Vertitur- 12
que hoc eis crimini, quòd primam fidem
violârint: Et ad hæc discunt otiosæ, 13
perambulationes domorum: & non oti-
osæ tantùm: sed & mussitabundæ, &
alienis negotiis ultro se interponentes,
loquentes quod non decet. Volo autem ju- 14
niores nubere, liberos gignere, & domibus
præesse, neque unam quidem præbere ad-
versario occasionem, obtrectandi gratiâ.
Quædam enim antehac deflexerunt post 15
satanam. Quicunque fidelis, aut quæ- 16
cunque fidelis habet viduas, subveni-
ant eis: & non gravetur eis Ecclesia,
ut subveniat Ecclesia eis quæ sunt verè
viduæ. Presbyteri dignitatem benè ad- 17
ministrantes, digni fiant duplici honore:
& ii præsertim qui laborant in Sermone
& doctrina. Dicit enim scriptura, Ne 18
obducas pastomidem bovi trituranti. Et,
Operarius dignus est mercede suâ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወእመቦ ፡ እቤረ ፡ እንተ ፡ ባቲ ፡ ውሉደ ፡ ወደቂቀ ፡ ውሉደ ፡ ይቅድሙ ፡ ይትመሀሩ ፡ አሠንዮ ፡
5 ለቤቶሙ ፡ ወይዕስዩ ፡ አዝማደሆሙ ፡ ከማሁኬ ፡ ሠናይ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወ
6 እንተሰ ፡ አማን ፡ እቤር ፡ ንጽሕት ፡ እንተ ፡ ተወከለት ፡ በእግዚአብሔር ፡ ወትፀመድ ፡ ጸሎ
7 ተ ፡ ወትስእል ፡ መዐልተ ፡ ወሌሊተ ፡፡ ወእንተሰ ፡ ትገፍዕ ፡ ሞተ ፡ በላዕሉ ፡ ይእቲ ፡፡
8 ወከመዝ ፡ ገሥጽ ፡ ከመ ፡ ሊያድልው ፡፡ ወዘሰ ፡ ኢይሔሊ ፡ ለቤቱ ፡ ወይገድፍ ፡ አዝ
9 ማዲሁ ፡ ክሕደ ፡ ሃይማኖቶ ፡ ወየአኪ ፡ እምዘ ፡ ኢያአምን ፡፡ እቤር ፡ ይብልዋ ፡ ሳእን
10 ተ ፡ ስሳ ፡ ክረምታ ፡ እንተ ፡ አሐደ ፡ ብእሴ ፡ አውሰበት ፡፡ ብእሲት ፡ እንተ ፡ ይንእድዋ ፡
በምግባረ ፡ ሠናይ ፡፡ ሰእመ ፡ ውሉደ ፡ አልሀቀት ፡ እመ ፡ ነግደ ፡ ተወክፈት ፡ ወእመ ፡ እግ
ረ ፡ ጻድቃን ፡ ኃፀበት ፡ ወእመ ፡ ርኁበ ፡ አጽገበት ፡ ኵሎ ፡ ምግባረ ፡ ሠናየ ፡ ሰእመ ፡ ተለ
11 ወት ፡፡ ወለንኡሳትሰ ፡ መበለት ፡ ተገኃሠን ፡ ሶበ ፡ ፈግዓ ፡ ላዕለ ፡ ክርስቶስ ፡ ወይገብኣ ፡
12 ያውስባ ፡ ይፈቅዳ ፡፡ ወፀኑሕ ፡ ደይኖን ፡ እስመ ፡ ክሕዳ ፡ ሃይማኖቶን ፡ ቀዳሚተ ፡፡
13 ወዓዲ ፡ አፀርዕተ ፡ ይትሜሀራ ፡ ወአዋድያተ ፡ አብያተ ፡ ወአኮ ፡ ዓዲ ፡ ባሕቲቶ ፡ አፀርዕተ ፡
14 ዓዲ ፡ ነበቢያተ ፡ ይፈጥራ ፡ ነገረ ፡ ዘኢሀሉ ፡፡ እፈቅድ ፡ እንከ ፡ ለንኡሳት ፡ ያውስባ ፡
ወይትዋለዳ ፡ ወይኰንና ፡ በዓልታተ ፡ ቤት ፡ ወኢይረክባ ፡፡ ምክንያተ ፡ ወኢኢለተ ፡ በዘ ፡ ይ
15 ፀብእዎን ፡ ከመ ፡ ኢያፅእላ ፡ ርእሶን ፡፡ እስመቦ ፡ እለ ፡ ተመይጡ ፡ ወተለውዎ ፡ ለሰይጣ
16 ን ፡፡ ወዘሰቦ ፡ መእመን ፡ እቤረ ፡ ይዕቀባ ፡ ወኢያክብድ ፡ ላዕለ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡፡ ከመ ፡
17 ትክሀሉ ፡ ለእለ ፡ ኀቤክሙ ፡ እቤራት ፡፡ 18 እለ ፡ ሠናየ ፡ ተለልኩ ፡ ቀሲሳን ፡ ምክ
ዕቢተ ፡ ክብር ፡ ይደልዎሙ ፡ ወፈድፋደሰ ፡ ለእለ ፡ ይሠርሑ ፡ በቃል ፡ ወበምህሮ ፡፡
18 ወይብል ፡ መጽሐፍ ፡ ኢትፍጽሞሎ ፡ አፉሁ ፡ ለሳህም ፡ ሶበ ፡ ይከይድ ፡ እክለ ፡ ወይደል
ዎ ፡ ለዘ ፡ ይትቀነይ ፡ ዐስቡ ፡፡

Et si sit vidua, quæ habet liberos & infantes, liberi primò discant bene- 4
facere domui eorum, & retribuere parentibus eorum: sic enim facere bonum 5
est in conspectu Dei. Et quæ verè vidua est, casta est, quæ sperat in Deo, 6
& adhæret orationi, & supplicat die & nocte. Et quæ voluptuosè vivit, 7
mors superat eam. Et sic præcipe, ut non sint hypocritæ. Et qui non ha- 8
bet curam domûs suæ, & rejicit parentes ejus, abnegavit fidem, & pe- 9
jor est infideli. Viduam vocent eam quæ sexaginta annorum est, quæ unum
virum habuit marito, Mulierem quam laudant pro operibus bonis, si li- 10
beros educavit, si peregrinos suscepit, & si pedes sanctorum lavit, & si
esurientem replevit, omne bonum opus si sectata est. Et juniores viduas 11
amove. Quum lascivierunt adversùs Christum, & iterùm matrimonii fæ-
dus inire volunt: Et paratum est judicium eorum, quia abnegaverunt fi- 12
dem earum primam. Et etiam otiosæ esse discunt, & circumire domos: & 13
non solummodò otiosæ, sed etiam garrientes, fingunt verba quæ non oportet.
Velim igitur juniores nubere, & gignere, & fieri dominas domûs, & non 14
præbere occasionem aliquam quâ oppugnent, ut non probris afficiant seipsas. 15
Quia fuerunt quæ eversæ sunt, & sequutæ sunt satanam. Et quicunque 16
fidelis habet viduam, retineat eam, & non oneret domum Christianorum: ut
sufficiat iis, quæ apud vos sunt, viduis. Benè ministrantibus presbyteris, 17
duplex honor debetur: & præcipuè iis qui laborant in sermone & in do-
ctrina. Et dicit Scriptura; Non obturaveris os bovis dum conculcat gra- 18
num: &, Debetur servo merces sua.

Adversùs presbyterum accusationem *ne accipito*, *præterquàm* in duobus aut tribus
19 Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν
testibus. Peccantes, coram omnibus argue, ut & cæteri timorem
20 μαρτύρων. (η) Τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον
habeant. *Obtestor* coram Deo, & *Domino* Jesu Christo, & electis
21 ἔχωσι. Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, (θ) καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν ἐκλεκτῶν
angelis, ut hæc custodias sine præjudicio, nihil faciens *secundùm inclinationem*.
ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ (ι) πρόσκλισιν.
Manus citò nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis. Teipsum
22 Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις. σεαυτὸν ΙΓ΄
castum custodi. *Ne ampliùs* aquam *bibito*, sed vino modico utere propter stomachum tuum,
23 ἁγνὸν τήρει. Μηκέτι ὑδροπότει, (κ) ἀλλ᾽ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν (λ) στόμαχόν σου,
& frequentes tuas infirmitates. Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præce-
24 καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προά- ΙΔ
dentia ad judicium, quosdam autem & subsequuntur. Similiter & *pulchra opera*
25 γουσαι εἰς κρίσιν, τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. (μ) Ὡσαύτως καὶ τὰ καλὰ ἔργα
manifesta sunt, & *ea quæ* aliter *habentia*, abscondi non possunt.
πρόδηλά ἐστι, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα, κρυβῆναι οὐ δύναται.

CAP. VI. ϛ΄.

Quicunque sunt sub jugo servi, *proprios* dominos omni honore dignos arbi-
1 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγεί- ΙΕ΄
trentur: *ut non* nomen *Dei*, & doctrina blasphemetur. *At fideles habentes*
2 σθωσαν· ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. Οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες
dominos, non contemnant, quia fratres sunt: sed magis serviant, quia
δεσπότας, μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι
fideles sunt, & dilecti, qui *illius* beneficii *participantes*. Hæc doce, &
πιστοί εἰσι, καὶ ἀγαπητοί, οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. Ταῦτα δίδασκε καὶ
exhortare. Si quis aliter docet, & non *accedit* sanis sermonibus Domini
Ιϛ΄ παρακάλει. Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ Κυρίου 3
nostri Jesu Christi, & ei quæ secundùm pietatem doctrinæ, *Turget*, nihil
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ᾽ εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, Τετύφωται, μηδὲν 4
sciens, sed languens circa quæstiones & verborum pugnas: ex quibus *nascitur invidia*,
ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας· ἐξ ὧν γίνεται φθόνος,
contentio, blasphemiæ, suspiciones malæ, *Perversæ exercitationes* corruptorum hominum
ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, (α) Παραδιατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων 5
mentem, & *privatorum* veritate, existimantium quæstum esse pietatem: *abscede*
τὸν νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν (β) εὐσέβειαν· ἀφίστασο
ab hujusmodi. Est autem quæstus magnus pietas cum *suæ sortis probatione*. Nihil
ἀπὸ τῶν τοιούτων. Ἔστι δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας. Οὐδὲν 6
enim intulimus in mundum: *manifestum quia* nec auferre quid possumus. 7
γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν (γ) κόσμον· δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα.
Habentes autem alimenta & *tegumenta*, his contenti simus. *At volentes*
Ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. Οἱ δὲ βουλόμενοι 8
ditescere, incidunt in tentationem, & laqueum, & desideria multa inutilia & no- 9
πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν, καὶ παγίδα, καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλα-
civa, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem. Radix enim omniũ
βεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον, καὶ ἀπώλειαν. Ῥίζα γὰρ πάντων 10
malorum est *pecuniæ* cupiditas: quam quidam appetentes, *aberraverunt* à fide,
τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία· ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως,
& *seipsos transfixerunt* doloribus multis. Tu autem, ô homo Dei,
ΙΖ΄ καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς. Σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε (δ) τοῦ Θεοῦ, 11
hæc fuge: sectare verò justitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam,
ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονὴν,
mansuetudinem.
(ε) πραότητα.

MS. A. (η) Τοὺς δὲ (θ) καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ (ι) πρόσκλησιν. (κ) ἀλλὰ (λ) στόμαχον, καὶ (μ) Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ διεφθαρμένων (β) εὐσέβειαν. Ἔστι δὲ (γ) κόσμον· ὅτι (δ) Θεοῦ, (ε) πραϋπάθειαν. Κεφ. ϛ΄. MS. A. (α) Διαπαρα......

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Adversùs Presbyterum accusationem ne re- 19
cipias, nisi per os duorum aut trium testi-
um. Eos qui peccant, coram omnibus ar- 20
gue, ut & cæteri homines timeant. Obte- 21
stor te coram Deo & Domino nostro Jesu Christo, & angelis ejus electis, ut hæc serves, nullâque re præoccupetur mens tua, & nihil agas per acceptionem personarum.
Manum citò nemini imponas, neque com- 22
munices peccatis alienis. Temetipsum serva in puritate. Neque posthac aquam 23
bibas, sed paululùm vini bibito propter stomachum tuum, & crebras infirmitates tuas.

Dominicâ quintâ Jejunii. 5.

Sunt homines quidam quorum scelera nota 24
sunt, & præcedunt eos ad judicium; & sunt
quorum subsequuntur. Ita quoque viri 25
boni manifesti sunt; illi verò qui secus sunt, occultari non possunt.

CAP. VI.

Quicunque sunt sub jugo servitutis, he- 1
ros suos in omni honore habeant, ne nomen Dei & doctrina ejus blasphemetur. Qui 2
verò habent heros fideles, ne despiciant eos, quòd fratres sint; sed magis inserviant eis, quia fideles sunt & dilecti, tales ut in illorum ministerio requie fruantur.
Hæc doce & exhortare eos. Si quis au- 3
tem aliam doctrinam docet, & non accedit sermonibus sanis Domini nostri Jesu
Christi, & doctrinæ reverentiæ Dei; Is 4
effert sese quum nihil sciat, sed languet in indagine & quæstione verborum, ex quibus existit invidia, & contentio, & male-
dicentia, & mala mentis sententia: Et 5
conflictatio hominum mente corruptorum, & à veritate reprobatorum, ac existiman-
tium quæstum esse reverentiam Dei. Tu 6
verò procul discede ab iis: quæstus enim noster magnus est, qui est cultus Dei cum
usu sufficientiæ nostræ. Nihil enim intuli- 7
mus in mundum, & notum est nec nos
posse quicquam ab eo educere. Quapro- 8
pter sufficit nobis cibus & tegumentum. Illi 9
autem qui volunt ditescere, incidunt in tentationes & in laqueos, & in concupiscentias multas, quæ stultæ sunt & noxiæ, & quæ mergunt homines in exitium & per-
ditionem. Radix enim omnium malorum 10
est amor pecuniæ; quam quidam concupiscentes, à fide aberrârunt, & seipsos
intulerunt in dolores quamplurimos. Tu 11
autem, ô homo Dei, ab his fuge, & consectare justitiam, & æquitatem, & fidem, & charitatem, & patientiam, & humilitatem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 ሳዕለ ፡ ልሂቅ ፡ ኢትሰማዕ ፡ ወዴተ ፡ ዘእንበለ ፡ ይዝልፍዎ ፡ ክልኤቱ ፡ ወሠለስቱ ፡ ስማዕ
20 ት ፡፡=፡ ወለእሉሂ ፡ በቅድመ ፡ ኵሉ ፡ ገሠጾሙ ፡ ከመ ፡ ባዕድኒ ፡ ይፍርሁ ፡፡=፡
21 አስምዕ ፡ ለከ ፡ በቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወመላእክቲሁ ፡ ኅሩያ
ን ፡፡ ከመ ፡ ትዕቀብ ፡ ዘንተ ፡ እንዘ ፡ ኢታደሉ ፡ ዘእንበለ ፡ ኑፋቄ ፡ ወኢትግበር ፡ ምንተሂ ፡ አድ
22 ልዎ ፡፡=፡ 1Γ ወኢትሢም ፡ ፍጡነ ፡ ወኢምንተሂ ፡ ወኢትሳተፍ ፡ በኀጢአተ ፡ ባዕድ ፡ ወር
23 እሰከ ፡ አንጽሕ ፡ እንከ ፡=፡ ወኢትስተይ ፡ ማየ ፡ ዕሩቀ ፡ ሕደጠ ፡ ወይነ ፡ ቶስሕ ፡ በእንተ ፡
24 ሕማመ ፡ ከብድከ ፡ ወበእንተ ፡ ደዌከ ፡ ዘዘልፍ ፡፡=፡ 10 ቦሰብእ ፡ ዘይትዐወቅ ፡ ኀጢአቱ ፡
ወይትባደር ፡ ወስተ ፡ ደይን ፡ ወቦ ፡ ለዘ ፡ ይተልዎ ፡ ኀጢአቱ ፡=፡

Adversùs seniorem ne audias accusationem, nisi arguant eum duo aut tres 19
testes. Et eos qui peccant, coram omnibus corripe, ut reliqui timeant. Ob- 20
testor te coram Deo, & Jesu Christo, & angelis electis, ut serves hæc, non 21
personam accipiens, sine hæsitatione, & non facias quicquam simulationis.
Et ne constituas subitò quenquam, neque communices in pecca[illegible] *alterius,* 22
& teipsam purga. Et ne bibas ampliùs aquam simplicem, paululum vini 23
commisceto propter dolorem hepatis tui, & propter morbum tuum perpetuum.
Est homo cujus manifestum est peccatum, & contendit in judicio; & est 24
cujus sequitur peccatum.

Versio VULGATA LATINA.

19 Adversùs presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testi-
20 bus. Peccantes coram omnibus argue: ut & cæteri timorem habeant. Testor
21 coram Deo & Christo Jesu, & electis angelis, ut hæc custodias sine præjudicio, ni-
22 hil faciens in alteram partem declinando. Manus citò nemini imposueris, neque
23 communicaveris peccatis alienis. Teipsum castum custodi. Noli adhuc aquam
bibere, sed modico vino utere, propter stomachum tuum, & frequentes tuas infir-
24 mitates. Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præcedentia ad judicium:
25 quosdam autem & subsequuntur. Similiter & facta bona manifesta sunt: & quæ
aliter se habent, abscondi non possunt.

CAP. VI.

1 Quicunque sunt sub jugo servi, dominos suos omni honore dignos arbitrentur,
2 ne nomen Domini & doctrina blasphemetur. Qui autem fideles habent dominos,
non contemnant, quia fratres sunt: sed magìs serviant, quia fideles sunt & dilecti,
qui beneficii participes sunt. Hæc doce, & exhortare. Si quis aliter docet, & non 3
acquiescit sanis sermonibus Domini nostri Jesu Christi, & ei, quæ secundùm pieta-
tem est, doctrinæ: Superbus est, nihil sciens, sed languens circa quæstiones, & 4
pugnas verborum: ex quibus oriuntur invidiæ, contentiones, blasphemiæ, suspici-
ones malæ, Conflictationes hominum mente corruptorum, & qui veritate priva- 5
ti sunt, existimantium quæstum esse pietatem. Est autem quæstus magnus, pietas 6
cum sufficientia. Nihil enim intulimus in hunc mundum: haud dubium quòd nec 7
auferre quid possumus. Habentes autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti 8
sumus. Nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum dia- 9
boli, & desideria multa inutilia, & nociva, quæ mergunt homines in interitum & per-
ditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas! quam quidam appetentes, 10
erraverunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis. Tu autem, ô homo Dei, hæc fu- 11
ge: sectare verò justitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

19 20 * لا تقبلن سعاية على قسيس الا ان يكون بشاهدين او ثلثة * وبخ الذين يخطيون امام
21 الجماعة حتى يحصل لباقي الشعب خوفا * اشهد عليك امام الله والرب يسوع المسيح *
والملايكة المختارين ان تحفظ هذه الاوامر بلا تهجم وبلا زيغ حكم * ولا تعملن شيا بمعنى
يكون قد سلف * تم * قراءة الاربعا من الجمعة السابعة والعشرين *
22 23 * لا تضعن يدك على احد بمسارعة * ولا تشاركن خطايا اجنبية * احفظ ذاتك طاهرا * ولا
24 تشربن ماء ايضا بل استعمل خمرا يسيرا من اجل معدتك وامراضك المتكاثرة * خطايا
25 اناس ما قد سلف وضوحها تتقدمهم الى الدينونة وقوم تتبعهم خطاياهم * وكذلك الاعمال
الصالحة سالفا وضوحها هي * والاعمال التي هي بمعنى اخر ما يمكن ان تنكتم *

الفصل السادس *

1 * جميع الذين هم عبيد تحت نير الاستملاك * فليحسبوا جميع ساداتهم لكافة الكرامة
2 مستوجبين * لئلا يفترى على اسم الله وتعليمه * والذين لهم سادات مومنين فلا يهونوا بهم *
لانهم اخوتهم هم * بل فليخدموهم باكثار لان الذين يوازرون الاحسان مومنون هم ومحبوبون *
3 علم هذه الامور وعزهم * من يعلم تعليما اخر ولا يستدنين الى اقوال ربنا يسوع المسيح *
4 الخصة عاقبتها والى التعليم المختص بالديانة البهية * فذلك قد تصلف غير عارف شيا *
بل هو سقيم بداء الاستبحاثات * ومعارك الكلام الذي منها يصير الحسد * المحك * الافتراء *
5 الظنون الردية * دوام مجالسات الناس المفسودين العقل * والعادمين الحق اذ يظنون ان العبادة
6 الحسنة متجرا * ابتعد من مثل هولاء * فالعبادة الحسنة بالقناعة * تجارة عظيمة الفايدة هي *
7 8 * لاننا لم نورد الى العالم شيا * ومن الواضح انه ما يمكننا نخرج منه شيا * فاذ لنا طعام
9 واغطية * فلنكتف بها * فاما المويرون ان يستغنوا يسقطون في تجربة وفخ وشهوات كثيرة لا
10 عقل فيها وضارة * التي تغرق الناس في الاباده والهلكة * لان محبة الفضة هي جرثومة الشرور
11 كلها * التي لما تاق اليها قوم طغوا من الامانة * وجوا ذاتهم في اوجاع كثيرة * فاما انت يا انسان
الله فاهرب من هذه الرذايل * تم * قراءة السبت بعد الميلاد * وايضا للاحد الثاني والثلثين *
واطلب العدل * حسن التعبد * الامانة * المحبة * الصبر * الوداعة *

Ne admittas accusationem adversùs 19
Presbyterum, nisi id fiat cum duobus aut
tribus testibus. Eos qui peccant, argue 20
coram cœtu, ut reliquo populo terror in-
cutiatur. Te obtestor coram Deo, & Do- 21
mino Jesu Christo, et Angelis electis, ut
serves hæc præcepta sine præcipitatione,
& absque inflexione judicii, nihilque
facias prætextu litis præteritæ. Finis.

Lectio feriæ quartæ hedomadis vigesimæ septimæ.

Ne cui imponas manum tuam cum cele- 22
ritate, neque communices peccatis alie-
nis. Temetipsum purum serva. Et a- 23
quam ne bibas ampliùs, sed utere modi-
co vino propter stomachum tuum, &
crebros morbos tuos. Peccata quorun- 24
dam hominum, quæ jamdudum manife-
stata sunt, præcedunt eos ad damnatio-
nem: quosdam verò propria peccata
subsequuntur. Itidem & bona opera an- 25
tè manifesta sunt: opera verò quæ sunt
alterius conditionis, non possunt occultari.

CAP. VI.

Quicunque servi sunt sub jugo domi- 1
nationis, quoslibet heros suos omni ho-
nore dignos ducant, ne nomen Dei ejus-
que doctrina blasphemetur. Qui verò 2
fideles habent heros, ne spernant eos
quòd fratres eorum sint: imò magìs in-
serviant eis, quia qui beneficiorum ex-
ercendorum onus suscipiunt, fideles
sunt ac dilecti. Has res doce, & eos
hortare. Qui docet aliam doctrinam, 3
& non acquiescit sermonibus Domini
nostri Jesu Christi, quorum purus est fi-
nis, doctrinæque congruæ pietati præ-
claræ: Is arrogat sibi, nihil sciens; 4
sed languens est morbo quæstionum, &
verborum certaminibus: ex quibus
nascitur invidia, contentio, blasphemia,
suspiciones malæ, Assiduitas consessus 5
cum hominibus mente corruptis, & ve-
ritate carentibus, quum arbitrentur bo-
nam pietatem esse mercaturam. Secede
ab hisce similibus. Bona verò pietas 6
cum animo sua sorte contento, quæstus
est maximus. Nihil enim intulimus 7
in mundum, & clarum est quòd nihil
ex eo efferre possimus. Igitur si cibum 8
& tegumenta habeamus, his contenti
simus. Cæterùm qui volunt ditescere, 9
incidunt in tentationem & laqueum &
cupiditates multas insanas & noxias,
quæ immergunt homines in exitium &
perditionem. Amor nàmque pecuniæ 10
stipes est omnium malorum, quam cùm
appetivissent quidam, aberrârunt à fi-
de, & seipsos transfixerunt doloribus
multis. Tu verò ô homo Dei, fuge ab 11
istis abominationibus: Finis.

Lectio sabbathi post Nativitatem. Et pro Dominica etiam trigesima secunda.

Et quære justitiam, decus pietatis, fi-
dem, charitatem, patientiam, mansue-
tudinem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

25 ወከማሁ ፡ ዘሂ ፡ ሠናየ ፡ ይገብር ፡ ይትዐወቅ ፡ ወዘሂ ፡ ካልእ ፡ ምግባሩ ፡ ኢይትከበ
ት ፡፡=፦ 1፫
1 ፯ ወኵሉ ፡ ነበሪ ፡ ወቅኑይ ፡ አክብሩ ፡ አጋእዝቲክሙ ፡ በኵሉ ፡ ከመ ፡ ኢይፅረፉ ፡ ሳዕለ ፡
2 ስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወሳዕለ ፡ ትምህርቱ ፡፡=፦ ወእለሰ ፡ ቦሙ ፡ አጋእዝተ ፡ መሀይምናነ ፡
ኢያስተሐቅሩ ፡ እስመ ፡ መሀይምናን ፡ እሙንቱ ፡ ወዓዲ ፡ ይትቀነዩ ፡ ሎሙ ፡ እስመ ፡ አኃ
ዊክሙ ፡ እሙንቱ ፡፡ እለ ፡ ይትወከፉክሙ ፡ ወይረድኡክሙ ፡ ከመዝ ፡ መሀር ፡ ወገሥ
3 ጽ ፡=፦ ወእመሰ ፡ ዘይሜህር ፡ ካልአ ፡ ወኢይገብእ ፡ ኀበ ፡ ትምህርተ ፡ ነገረ ፡ ሕይወት ፡
4 ቃለ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወተጸለለ ፡ እምትምህርተ ፡ ጽድቅ ፡=፦ ወኢያእ
ቦ ፡ ዘያእምር ፡ ዘእንበለ ፡ መቅሠፍተ ፡ ዘየኀሠሥ ፡ ወነገረ ፡ ጋእዝ ፡፡ ወእምዝ ፡ ይመጽ
5 እ ፡ ተሐምሞ ፡ ተቃንኦ ፡ ፀሪፍ ፡ እኩየ ፡ ምክር ፡=፦ አስተደምኖ ፡ ሰብእ ፡ ሙሱናነ ፡ ል
6 ብ ፡ ውፁኣነ ፡ እምጽድቅ ፡ ተግባረ ፡ ይሬስይዎ ፡ ለስእለ ፡=፦ ተግባርሰ ፡ ዐቢይ ፡ ጸደቅ ፡
7 ወምጽዋት ፡=፦ እስመ ፡ አልቦ ፡ ዘአምጻእነ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ወአልቦ ፡ ዘንክል ፡ ነሢ
8 አ ፡=፦ እምከመ ፡ ረከብነ ፡ ሲሳየነ ፡ ወዓራዘነ ፡ አከለነ ፡፡=፦ ወእለሰ ፡ ይፈቅዱ ፡ ይብዐ
9 ሉ ፡ ይወድቁ ፡ ውስተ ፡ መንሱት ፡ ወበብዙኃ ፡ ፍትወት ፡ ዘአበድ ፡ ወዘይብእሶሙ ፡ ወዘያስ
10 ጠምሞሙ ፡ ለሰብእ ፡ ውስተ ፡ ተሠርዎ ፡ ወሞት ፡=፦ እስመ ፡ ሥርው ፡ ለኵሉ ፡ እኩይ ፡
አፍቅሮ ፡ ንዋይ ፡፡ 1ጊ በጊዮርጊስ ፡ መንበብ ፡=፦
እስመቦ ፡ እለ ፡ ስሕቱ ፡ ወዐለው ፡ ሃይማኖቶሙ ፡ ወኀሠሡ ፡ ለርእሶሙ ፡ ብዙኃ ፡ መቅሠ
11 ፍተ ፡፡=፦ ወአንተሰ ፡ ብእሴ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጕየይ ፡ እምዝ ፡ ወዴግን ፡ ጽድቀ ፡ ወም
ሕረ ፡ ወሃይማኖተ ፡ ወተፋቅሮ ፡ ወትዕግሥተ ፡ የዋሀተ ፡=፦

Et similiter, qui benè operatur, manifestus erit: & is cujus opus aliter se habet, non 25
erit occultus.

CAP. VI.

Et omnes operarii & servi, honorate dominos vestros in omnibus, ne blasphe- 1
ment contra nomen Dei, & contra doctrinam ejus. Et qui habent dominos fideles, 2
ne contemnant, quia fideles sunt, sed magìs inserviant iis, quia fratres vestri sunt,
qui suscipient vos, & adjuvabunt vos. Sic doce, & exhortare. Et si quis docet 3
aliter, & non accedit ad doctrinam sermonis vitæ, videlicet *verbi Domini nostri*
Jesu Christi, & opertus est à doctrina veritatis: Et nihil scit præter plagas 4
disputantis, & verba controversiæ, & hinc provenit dolor, invidia, blasphemia,
malum consilium, Compunctio hominum corruptorum corde, recedentium à veri- 5
tate, negotiationem existimantium esse orare. Negotiatio magna est justitia & 6
eleemosyna. Quia nihil est quod intulimus in mundum, & nihil est quod possu- 7
mus auferre. Si acquisivimus alimenta & tegumenta, contenti sumus. Et qui 8
volunt ditescere, incidunt in tentationem, & in multas cupiditates stultitiæ, & 9
quæ injuriâ afficiunt, & quæ immergunt homines in perditionem & mortem.
Quia radix omnium malorum est amor divitiarum. 10

De Georgio, lectio.

Quia sunt qui erraverunt, & irritam fecerunt fidem eorum, & quæsiverunt pro se- 11
ipsis multas plagas. Et tu homo Dei, fuge ab his: & sequere justitiam, & mise-
ricordiam, & fidem, & charitatem, & patientiam, & mansuetudinem.

Certa *pulchrum* certamen fidei, apprehende æternam vitam, in *quam*
12 Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, (ζ) εἰς ἣν
& vocatus es, & confessus *es* *pulchram* confessionem coram multis testibus.
καὶ ἐκλήθης, καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων.
Præcipio tibi coram Deo *vivificante* omnia, & Christo Jesu
13 Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ (η) ζωοποιοῦντος τὰ πάντα, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ
testato *coram* Pontio Pilato *pulchram* confessionem: *Servare te*
14 τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν· Τηρῆσαί σε
mandatum *immaculatum*, irreprehensibile, usque in *apparitionem* Domini nostri Jesu
τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Christi: *Quam* temporibus *propriis* ostendet beatus & solus potens,
15 Χριστοῦ· Ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης,
rex *regnantium*, & Dominus dominantium, Solus *habens*
16 ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων, Ὁ μόνος ἔχων
immortalitatem, lucem *habitans* inaccessibilem: quem vidit nullus hominum, nec videre
ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον· ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν
potest: cui honor, & *robur* sempiternum: Amen. Divitibus *in* *nunc seculo*,
17 δύναται· ᾧ τιμὴ, καὶ κράτος αἰώνιον· ἀμήν. Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ΙΗ΄

præcipe non sublimè sapere, neque sperare in divitiarum *incertitudine*, sed in
παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐν
Deo *illo vivente*, (*præbente* nobis abundè omnia ad *refocillationem*,)
τῷ (θ) Θεῷ τῷ ζῶντι, (τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλουσίως πάντα εἰς ἀπόλαυσιν,)
Benè agere, *ditescere* in operibus bonis, *benepartibiles esse*, *communicabiles*,
Ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικοὺς, 18
Thesaurizantes sibiipsis fundamentum *pulchrum* in futurum, ut apprehendant
Ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται 19
æternam vitam. O Timothee, depositum custodi, devitans
(ι) τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ὦ Τιμόθεε, τὴν (κ) παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος 20
prophanas *inanitates* vocum, & oppositiones *illius falsò nominatæ* scientiæ: Quam
τὰς βεβήλους κενοφωνίας, καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως· Ἥν 21
quidam *profitentes*, circa fidem *aberraverunt*. Gratia tecum. Amen.
τινες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν. ἡ χάρις (λ) μετά σου. ἀμήν.
Ad Timotheum prior scripta est à Laodicia, quæ est metropolis Phrygiæ Pacatianæ.
(†) Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις Φρυγίας τῆς Πακατιανῆς.

Ἐν στίχοις σλ΄.

MS. A. (ζ) εἰς ἣν ἐκλήθης, (η) ζωογονοῦντος (θ) Θεῷ, (τῷ παρέχοντι ἡμῖν τὰ πάντα πλουσίως εἰς (ι) τῆς ὄντως ζωῆς. (κ) παραθήκην (λ) μεθ' ὑμῶν. (†) Πρὸς Τιμόθεον Α΄. ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 [illegible] *
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
[illegible]
* [illegible] *

* Et certa bono certamine fidei, & assequere 12
vitam æternam, ad quam vocatus es, & pro-
fessus professionem bonam coram testibus
plurimis.

Dominicâ quintâ post resurrectionem. 6.

* Obtestor te coram Deo ipso qui vivificat 13
omnia, & Jesu Christo, qui coram Pontio
Pilato perhibuit bonum testimonium; Ut 14
serves præceptum absque macula & næ-
vo, usque ad manifestationem Domini nostri
Jesu Christi: Quam suo tempore ostensu- 15
rus est Deus ille benedictus, & solus potens,
Rex regum, & Dominus dominantium. Qui 16
quidem solus est corruptionis expers, & ha-
bitat in luce ad quam nemo potest accedere;
quémque nemo ex hominibus vidit, nec vi-
dere valet: cui honor & imperium in secu-
lum seculorum. Amen. Divitibus hujus se- 17
culi præcipe ne elato sint animo, neque con-
fidant divititis in quibus nulla est fiducia;
sed in Deo vivente, qui omnia nobis affatim
suppeditat ad requiem nostram: Ut faciant 18
bona opera, & ditescant præclaris facinori-
bus, & sint faciles ad largiendum & ad com-
municandum: utque reponant sibiipsis 19
fundamentum bonum in posterum, ut asse-
quantur vitam veram. O Timothee, atten- 20
de rei quæ apud te deposita est, & fuge à vo-
cibus inanibus, & ab oppositionibus falsæ sci-
entiæ: Illi enim qui profitentur eam, ab- 21
errârunt à fide. Gratia sit tecum. Amen.

Epistola ad Timotheum prima, quæ scripta est ex Laodicea,

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 ተጋደል ፡ ሠናየ ፡ ገድለ ፡ ሃይማኖት ፡ ወተመጥወ ፡ ሕይወት ፡ ዘለዓለም ፡ ዘሎቱ ፡ ተጸዋዕ
13 ከ ፡፡ ወአመንከ ፡ ሠናየ ፡ አሚነ ፡ በቅድመ ፡ ብዙኃን ፡ ሰማዕት ፡፡ ከመዝ ፡ መሀር ፡ በቅ
ድመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘኵሎ ፡ ያሐዩ ፡፡ ወኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘኮነ ፡ ሰማዕተ ፡ በመዋዕ
ለ ፡ ጲላጦስ ፡ ጶንጤናዊ ፡ በሠናይ ፡ አሚን ፡፡

Decerta bonum certamen fidei, & accipe vitam æternam, ad quam voca- 12
tus es, & professus es bonam professionem coram multis testibus. Sic doce 13
coram Deo, qui omnia vivificat, & Jesu Christo, qui testis fuit in tempo-
re Pilati Pontiani, in bona professione.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΠΡῸΣ ΤΙΜΌΘΕΟΝ ἘΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ ΔΕΥΤΈΡΑΣ.

Α΄. Ἐπαινὸς τῆς Τιμοθέου πίστεως, καὶ προτροπὴ ὑπομονῆς χάριν τὸ πρέπον τῇ χάριτι, ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς, φησὶ, διακαρτερεῖ πάσχων.
Β΄. Περὶ τῆς ἁρμοζούσης μεταδόσεως τῶν θείων δογμάτων.
Γ΄. Περὶ τοῦ ἀφορίζοντος ἐν τῷ νῦν βίῳ πολιτείας ἐπὶ τῶν ἀπόνοις προφαῖς.
Δ΄. Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ πίστεως καὶ ὑπομονῆς ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς.
Ε΄. Περὶ ὀρθῆς διδασκαλίας, καὶ βίου καθαροῦ, εἰρηνικοῦ, καὶ χάριν τῶν ἐναντίων.
ς΄. Πρόῤῥησις περὶ κακίας ἀνθρώπων πλεοναζούσης, ἀπατηλῆς ἐλεγχομένης.
Ζ΄. Προτροπὴ τῆς ἑαυτοῦ μιμήσεως ἐξ ἐναντίας τοῖς φαύλοις ἐν ὑπακοῇ Θεοῦ.
Η΄. Περὶ τῶν χαυνωθέντων, οἷς ἀντιτάττει τὸν Τιμόθεον.
Θ΄. Περὶ τῆς ἑαυτοῦ μελλούσης ἀναλύσεως, ἐπὶ δόξῃ αἰωνίῳ.

AD TIMOTHEUM EPISTOLA SECUNDA.

(†) Ἡ ΠΡῸΣ ΤΙΜΌΘΕΟΝ ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΔΕΥΤΈΡΑ. ΚΕΦ. Α΄.

CAP. I. α΄.

PAULUS Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, secundùm
1 ΠΑΥ͂ΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, κατ'
promissionem vitæ quæ in Christo Jesu: Timotheo *dilecto* filio, gratia,
2 ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ, χάρις,
misericordia, pax à Deo Patre, & Christo Jesu Domino nostro. *Gratiam*
3 ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Χάριν Α΄

habeo Deo, cui servio à progenitoribus in pura conscientia, *ut inintermissam habeo de te* memoriam in orationibus meis, nocte *&* die,
ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου, νυκτὸς καὶ ἡμέρας,

MS. A. (†) ΠΡῸΣ ΤΙΜΌΘΕΟΝ Β΄.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* [illegible] *
* [illegible] * [illegible] *
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]

EPISTOLA AD
TIMOTHEUM
SECUNDA.

CAPUT. I.

Commemoratione Ignatii, & sociorum ejus. 1.

* PAulus Apostolus Jesu Christi per volunta- 1
tem Dei, & per promissionem vitæ, quæ est
in Jesu Christo; Timotheo filio dilecto, 2
Gratia, & miserationes, & pax à Deo patre,
& à Domino nostro Jesu Christo. Gratias 3
ago Deo ipsi cui servio à parentibus meis cum
pura conscientia, quòd assiduè memor sim tui
in precationibus meis nocturnis ac diurnis.

Versio VULGATA LATINA.

12 Certa bonum certamen fidei, apprehende vitam æternam, in qua vocatus es,
13 & confessus bonam confessionem coram multis testibus. Præcipio tibi coram
Deo, qui vivificat omnia, & Christo Jesu, qui testimonium reddidit sub Pon-
14 tio Pilato, bonam confessionem : Ut serves mandatum sine macula, irrepre-
15 hensibile usque in adventum Domini nostri Jesu Christi : Quem suis tempo-
ribus ostendet beatus & solus potens, Rex regum, & Dominus dominanti-
16 um : Qui solus habet immortalitatem, & lucem inhabitat inaccessibilem :
quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest : cui honor, & imperi-
um sempiternum, Amen. Divitibus hujus seculi præcipe non sublimè sapere, 17
neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, (qui præstet nobis omnia
abundè ad fruendum,) Benè agere, divites fieri in bonis operibus, facilè 18
tribuere, communicare, Thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, 19
ut apprehendant veram vitam. O Timothee, depositum custodi, devitans 20
profanas vocum novitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ, Quam qui- 21
dam promittentes, circa fidem exciderunt. Gratia tecum. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

12 * جاهد جهاد الامانة النفيس * وتسلم الحياة الخالدة التي اليها دعيت * واقررت الاقرار الحمد
13 امام شهود كثيرين * اوصيك امام الاله المحيي الكل * والرب يسوع المسيح * الذي شهد على
14 عهد بيلاطس البنطي بالاعتراف الجليل * ان تحفظ الوصية غير دنسة * وغير ناقصة الي
15 ظهور ربنا يسوع المسيح * الذي يوضحه في اوقاته المحدودة * المغبوط * والقادر وحده * ملك
16 الملوك ورب الارباب * الحاوي البقاء وحده * الساكن نورا لا يدني منه * الذي لم يبصر
احد من الناس * ولا يستطيع يراه * الذي له الكرامة والعز المؤبد * امين *
* قراءة الخميس من الجمعة السابعة والعشرين * اوص الاغنياء في هذا الدهر 17
الحاضر الا يعلوا ذهنهم ولا يتوكلوا على غناء غامض * بل يتوكلوا على الاله الحي الواهب
18 لنا كافة الاشياء بسعة للتمتع * وليعملوا صلاحا * ويستغنوا بالاعمال الصالحة * ويكونوا اسخياء
19 العطا مشاركين في مالهم * خازنين لانفسهم اساسا نافعا في الدهر المونق ليتسلموا الحياة
20 الابدية * يا تيموثاوس احفظ الوديعة * وادحض الاقوال الباطلة الدنسة * ومقاومات المعرفة
21 الكاذب لقبها * التي لما وعد بها قوم داهم * حادوا من الامانة * النعمة معكم امين *
* تجزت الرسالة * وكتبت من مدينة اللادقية التي هي ام مدن افروجيا *

Certa præclarum certamen fidei, & ap- 12
prehende vitam æternam cujus gratiâ
vocatus es, & professus laudabilem pro-
fessionem coram multis testibus. Denun- 13
tio tibi coram Deo omniū vivificatore, et
Domino Jesu Christo qui testatam fecit
tempore Pilati Pontii illustrem professi-
onem : Ut serves mandatum hoc imma- 14
culatum & inculpatum, usque ad appa-
ritionem Domini nostri Jesu Christi :
Quam suis temporibus præfinitis reve- 15
labit ille beatus & solus potens, Rex re-
gum & Dominus dominorum: Qui solus 16
possidet perennitatem, lucem habitans in-
accessam : quem nullus hominum vidit,
neque videre potest : cui honor & robur
æternum, Amen.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ septimæ.

Hortare eos qui divites sunt in hoc se- 17
culo præsenti, ne mentem suam efferant,
nevè confidant divitiis incertis, sed
confidant Deo vivo largienti nobis res
omnes abundè ad fruendum : Et ut fa- 18
ciant quod bonum est, & ditescant bonis
operibus, sintque liberales in dando, com-
municantes facultates suas, Reconden- 19
tes sibi fundamentum utile in seculo re-
manente : ut apprehendant vitam æter-
nam. O Timothee, serva depositum, & 20
rejice sermones vanos prophanos, & op-
positiones falsi nominis scientiæ, Quam 21
nonnulli sibi pollicentes, frustrati sunt
fide. Gratia vobiscum, Amen.

FINIS EPISTOLÆ.

Scripta verò fuit ab urbe Laodicea, quæ est mater urbium Phrygiæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ዕቀብ : ትእዛዞ : በንጹሕ : እንዘ : ኢታደሉ :: እስከ : መጽአቱ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ :
15 ክርስቶስ:=፡ ዘአስተርአዮ : በዕድሜሁ : ዘባሕቲቱ : ብፁዕ : ወኀያል : ንጉሠ : ነገሥት:
16 ወእግዚአ : አጋእስት:=፡ ዘባሕቲቱ : አምላክ : አማልክት : ወቦቱ : ብርሃን : ዘኢይጠፋ
እ : እምቅድመ : ዓለም: ዘአልቦ:ዘርእዮ: ሰብእ:ወአልቦ: ዘይክል:ርእዮቶ:ዘሎቱ:ክብር:
17 ወኃይል : ለዓለመ : ዓለም: አሜን::=፡ ፲፰ ለአብዕልትኒ:ሊዘዞሙ: ኢይትዐበዩ : በዝ
ንቱ : ዓለም : ወኢይትአመንዎ : ለብዕሎሙ : ኀላፊ : ዘአንበለ : በእግዚአብሔር : ውእ
18 ቱ : ይሁበነ : በብዕሉ : ኵሎ::=፡ ከመ : ንትፌሣሕ : በገቢረ : ሠናይ : ወንብዐል : በገቢ
19 ረ : ጽድቅ : ወኮኑ : ጸጋዊያነ : ወሱቱፋነ:=፡ ወዝገቡ : ለክሙ : መሰረተ : ሠናየ : ለዘ:
20 ይመጽእ : ዓለም : ከመ : ትርከቡ : ሕይወተ : ዘአማን::=፡ ኦጢሞቴዎስ : ዕቀብ :
ማሕፀንከ : ተገሐሠሙ : ለርኩሳን : እለ : ያመጽኡ : ነገረ : ከንቶ : ወያሰስልዋ : ለጽድቅ:
21 በሐሰት:=፡ እለ: ስሕቱ:እምተስፋ:ሀይማኖት:ጸጋ:እግዚአብሔር:ምስሌከ:አሜን::=፡
አሰብእ : ጢሞቴዎስ::=፡

Serva mandatum ejus in puritate, non simulans, usque ad adventum Domini nostri 14
Jesu Christi: Qui apparuit in tempore suo, qui solus est beatus, potens, Rex re- 15
gum, & Dominus dominorum : Qui solus est Deus deorum, & in eo est lux 16
inextinguibilis ante mundum, quem nemo hominum vidit, nec ullus est qui potest
videre eum: cui gloria & potestas in seculum seculorum, Amen. Divitibus præ- 17
cipe ne elati sint in hoc mundo, neque confidant divitiis transitoriis, sed in Deo:
ipse dabit nobis divitias ejus omnes, ut gaudeamus benefaciendo, & divites si- 18
mus faciendo justitiam: & estote munifici & communicati, Et recondite vobis 19
fundamentum bonum futuri mundi, ut apprehendatis vitam veram. O Timothee, 20
serva depositum tuum, declina immundos qui introducunt sermones inanes, & ex-
pellunt veritatem per mendacium: Qui aberrârunt à spe fidei. Gratia Dei sit 21
tecum, Amen.

Viro Timotheo.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* TIMOTHEUM *secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

CAP. I.

1 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, secundùm promissionem
2 vitæ, quæ est in Christo Jesu : Timotheo charissimo filio, gratia, misericordia,
pax à Deo Patre, & Christo Jesu Domino nostro. Gratias ago Deo, cui ser- 3
vio à progenitoribus in conscientia pura, quòd sine intermissione habeam tui
memoriam in orationibus meis, nocte ac die.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رسالة القديس بولص الثانية الي ولده تيموثاوس * وهي في عدد الرسايل حادية عشر *
* الفصل الاول * قراءة الجمعة من الجمعة السابعة والعشرين *
1 * من بولص رسول يسوع المسيح بمشية الله المختصة بوعد الحياة الممنوحة بيسوع المسيح *
2 * الي تيموثاوس الولد الحبيب * استقل للاحد الثلاثين * نعمة لك ورحمة
3 وسلامة من الاله الاب ويسوع المسيح ربنا * ان الله الذي اعبده منذ اجدادي بنصمير
صافية له علي منه وشكر * لان ذكرك عندي في صلواتي غير منقطع ليلا ونهارا *

Epistola sancti PAULI secunda ad filium suum TIMOTHEUM: Est autem in numero Epistolarum undecima.

CAPUT I.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ septimæ.

A Paulo Apostolo Jesu Christi per 1
voluntatem Dei consentaneam pro-
misso vitæ æternæ per Jesum Christum
concessæ, Ad Timotheū filiū charissimū.
Vade ad Dominicam trigesimam.
Gratia tibi, & misericordia, & pax à 2
Deo Patre, & Jesu Christo Domino no-
stro. Equidem Deo, quem colo ab avis me- 3
is cum pura conscientia, debeo benefici-
um et gratiarum actionem, quòd memo-
ria tui sit apud me in orationibus meis,
haud interrupta, nocte dieque:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

<✢ ✢>

ለጢሞቴዎስ : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ሎዶቂያ :=፡
በቀዳሚ : ሰንበት : መስከረም : እምርእሰ : ይብል : ዘኅዱር : ላዕሌነ:=፡
1 ጳውሎስ: ሐዋርያሁ:ለኢየሱስ:ክርስቶስ: በፈቃደ: እግዚአብሔር:በተስፋ:ሕ[illegible]ት:በኢየሱ
2 ስ: ክርስቶስ:=፡ ለጢሞቴዎስ:ወልድየ:ዘአፈቅር:: ሰላም:ለከ: ወሣህል: ወጸጋ: እግዚአ
3 ብሔር: አቡነ: ወእግዚእነ:ኢየሱስ:ክርስቶስ::=፡ ፊ አአኰቶ:ለእግዚአብሔር :ዘእ
ፀሁ : እምልዕ: በልብ: ንጹሕ: እምፍጥረትየ:: ወዘልፈ : እዘክረከ : በጸሎትየ : መዐልተ :
ወሌሊተ:=፡

TIMOTHEO: Et scripta fuit quum esset Laodiceæ :

CAPUT I.

Primo Sabbato Septembris: initio cum dixerit, Qui habitat sup nos.

1 PAulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, secundùm promissionem vi-
2 tæ in Jesu Christo, Timotheo filio meo quem diligo; Pax tibi, & misericordia,
3 & gratia Dei patris nostri, & Domini nostri Jesu Christi. Gratias ago Deo, cui
servio in puro corde ab origine mea, & semper memoriam habeo tui in orationibus
meis, die & nocte.

Desiderans te videre, memor tuarum lachrymarum, ut gaudio implear:
4 Ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ·
Recordationem accipiens quæ in te non *ficta* fidei, quæ inhabitavit pri-
5 Ὑπόμνησιν (α) λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶ-
mùm in avia tua Loïde, & matre tua Eunice: *persuasus* sum autem
τον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι, καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ· πέπεισμαι δὲ
quòd & in te. Propter quam causam *rursus meminisse facio* te *resuscitare*
6 ὅτι καὶ ἐν σοί. Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ
donum Dei, *quod* est in te per impositionem manuum mearum.
χάρισμα τοῦ (β) Θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου.
Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, &
7 Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως, καὶ ἀγάπης καὶ
sobrietatis. *Ne igitur erubueris* testimonium Domini nostri, neque me
8 σωφρονισμοῦ. Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ
vinctum ejus: sed *compatere afflictiones* Evangelio secundùm virtutē Dei,
τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ,
Servantis nos, & *vocantis* vocatione sanctâ: non secundùm opera nostra,
9 Τοῦ σώσαντος ἡμᾶς, καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ· οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν,
sed secundùm *proprium* propositum, & gratiam *datam* nobis in Christo
ἀλλὰ (γ) κατ' ἰδίαν πρόθεσιν, καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ
Jesu ante tempora secularia: *Manifestatam* autem nunc per *apparitionem*
10 Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων· Φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας
Salvatoris nostri Jesu Christi, *destruentis* quidem mortem, *illuminan-*
τοῦ σωτῆρος ἡμῶν (δ) Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαν-
tis autem vitam & incorruptionem per Evangelium: In *quod* positus sum ego
11 τος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου· Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ
prædicator & apostolus, & magister Gentium. Ob quam causam etiam
12 κήρυξ καὶ ἀπόστολος, καὶ (ε) διδάσκαλος ἐθνῶν. Δι' ἣν αἰτίαν καὶ
hæc patior, sed non confundor: scio enim cui credidi, & *persuasus* sum
ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι
quia potens est depositum meum servare in illum diem:
ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

Exemplar habe sanorum verborum, quæ à me audisti, in fide &
Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ 13
dilectione *quæ* in Christo Jesu. *Pulchrum* depositum custodi per
ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τὴν καλὴν (ζ) παρακαταθήκην φύλαξον διὰ 14
Spiritum sanctum *inhabitantem* in nobis. Scis hoc, quòd *aver-*
Β' Πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστρά- 15
sati sunt me omnes qui in Asia, *quorum* est Phygellus & Hermogenes. Det
φησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστι Φύγελλος καὶ Ἑρμογένης. Δῴη 16
misericordiam Dominus Onesiphori domui, quia sæpe me refrigeravit, &
ἔλεος ὁ Κύριος τῷ (η) Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε, καὶ
catenam meam non erubuit: Sed *factus in Roma stu-*
τὴν ἅλυσίν μου οὐκ (θ) ἐπαισχύνθη· Ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, (ι) σπου- 17
diosius quæsivit me, & invenit. Det illi Dominus invenire misericordiā
δαιότερον ἐζήτησέ με, καὶ εὗρε. Δῴη αὐτῷ ὁ Κύριος εὑρεῖν ἔλεος 18
à Domino in illa die: Et *quæcunque in Epheso* ministravit, meli-
παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε, βελτι-
ùs tu nôsti.
ον σὺ γινώσκεις.

CAP. II. β'.

Tu ergò, fili mi, confortare in gratia quæ in Christo Jesu: Et
Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· Καὶ 1 2
quæ audisti à me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus,
ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις,
qui idonei erunt & alios docere. *Tu igitur malum patere sicut*
οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. (α) Σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς 3
pulcher miles Jesu Christi. Nemo militans *implicatur vi-*
Γ' καλὸς στρατιώτης (β) Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βί- 4
tæ negotiis, ut *deligenti milites* placeat.
ου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ.

Κεφ. α'. MS.A. (α) λαβὼν (β) Χριστοῦ, (γ) κατὰ (δ) Χριστοῦ Ἰησοῦ, (ε) διδάσκαλος. Δι' ἣν (ζ) παραθήκην (η) Ὀνισιφόρου (θ) ἐπαισχύνθη· (ι) σπουδαιοτέρως
Κεφ. β'. MS.A. (α) Συγκακοπάθησον (β) Χριστοῦ Ἰησοῦ.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ܘܣܘܐ ܐܢܐ ܕܐܚܙܝܟ܂ ܘܡܬܕܟܪ ܐܢܐ ܕܡܥܝܟ܂ ܕܒܚܕܘܬܐ ܐܬܡܠܐ܂
5 ܡܬܕܟܪܢܘܬܐ ܓܝܪ ܗܘܬ ܠܝ ܥܠ ܗܝܡܢܘܬܟ ܫܪܝܪܬܐ܂ ܗܝ ܕܥܡܪܬ ܠܘܩܕܡ ܒܣܒܬܟ ܠܘܐܝܣ ܘܒܐܡܟ ܐܘܢܝܩܐ܂ ܡܦܣ ܐܢܐ ܕܐܦ ܒܟ܂
6 ܡܛܠ ܗܕܐ ܡܥܗܕ ܐܢܐ ܠܟ܂ ܕܬܥܝܪ ܡܘܗܒܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܐܝܬܝܗ ܒܟ ܒܣܝܡܬ ܐܝܕܝ܂
7 ܠܐ ܓܝܪ ܝܗܒ ܠܢ ܐܠܗܐ ܪܘܚܐ ܕܕܚܠܬܐ܂ ܐܠܐ ܕܚܝܠܐ ܘܕܚܘܒܐ ܘܕܡܪܬܝܢܘܬܐ܂
8 ܠܐ ܗܟܝܠ ܬܒܗܬ ܒܣܗܕܘܬܗ ܕܡܪܢ܂ ܘܐܦ ܠܐ ܒܝ ܒܐܣܝܪܗ܂ ܐܠܐ ܐܫܬܘܬܦ ܒܚܫܐ ܥܡ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܒܚܝܠܐ ܕܐܠܗܐ܂
9 ܗܘ ܕܐܚܝܢ ܘܩܪܢ ܒܩܪܝܢܐ ܩܕܝܫܐ܂ ܠܐ ܐܝܟ ܥܒܕܝܢ܂ ܐܠܐ ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܘܛܝܒܘܬܗ ܗܝ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܢ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܡܢ ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܕܥܠܡܐ܂
10 ܘܐܬܓܠܝܬ ܗܫܐ ܒܓܠܝܢܗ ܕܡܚܝܢܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂ ܕܫܪܝܗ ܠܡܘܬܐ܂ ܘܐܢܗܪ ܚܝܐ ܘܠܐ ܡܚܒܠܢܘܬܐ ܒܐܘܢܓܠܝܘܢ܂
11 ܗܘ ܕܒܗ ܐܬܬܣܝܡܬ ܐܢܐ ܟܪܘܙܐ ܘܫܠܝܚܐ ܘܡܠܦܢܐ ܠܥܡܡܐ܂
12 ܡܛܠ ܗܕܐ ܥܠܬܐ ܗܠܝܢ ܣܝܒܪ ܐܢܐ܂ ܘܠܐ ܒܗܬ ܐܢܐ܂ ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܝܪ ܒܡܢ ܗܝܡܢܬ܂ ܘܡܦܣ ܐܢܐ ܕܡܫܟܚ ܠܡܛܪ ܠܝ ܡܓܥܘܬܝ ܠܗܘ ܝܘܡܐ܂
13 ܢܗܘܝܢ ܠܟ ܕܡܘܬܐ ܡܠܐ ܚܠܝܡܬܐ ܕܫܡܥܬ ܡܢܝ܂ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܘܒܚܘܒܐ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂
14 ܡܓܥܘܬܐ ܫܦܝܪܬܐ ܛܪ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܥܡܪ ܒܢ܂
15 ܗܕܐ ܝܕܥ ܐܢܬ ܕܗܦܟܘ ܡܢܝ ܟܠܗܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܐܣܝܐ܂ ܕܡܢܗܘܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܦܘܓܠܘܣ ܘܗܪܡܓܢܣ܂
16 ܢܬܠ ܡܪܢ ܪܚܡܐ ܠܒܝܬܗ ܕܐܢܣܝܦܘܪܘܣ܂ ܕܙܒܢܝܢ ܣܓܝܐܢ ܐܢܝܚܢܝ܂ ܘܠܐ ܒܗܬ ܒܫܫܠܬܐ ܕܐܣܝܪ ܐܢܐ܂
17 ܐܠܐ ܐܦ ܟܕ ܐܬܐ ܠܪܗܘܡܐ܂ ܒܝܨܝܦܘܬܐ ܒܥܢܝ ܘܐܫܟܚܢܝ܂
18 ܢܬܠ ܠܗ ܡܪܢ ܕܢܫܟܚ ܪܚܡܐ ܠܘܬ ܡܪܢ ܒܗܘ ܝܘܡܐ܂ ܘܟܡܐ ܕܫܡܫܢܝ ܒܐܦܣܘܣ ܝܬܝܪܐܝܬ ܝܕܥ ܐܢܬ܂

Et exopto videre te, ac memor sum lachry- 4
marum tuarum, ut implear gaudio. Pro- 5
pter memoriam quæ de te fit ob tuam con-
stantem fidem, quæ habitavit primùm in
avia tua Loïde, & matre tuâ Eunicâ: persua-
sus sum autem quòd & in te. Quapropter 6
commonefacio te, ut excites donum illud
Dei, quod in te est per impositionem ma-
nuum mearum. Non enim dedit nobis De- 7
us spiritum timiditatis, sed potentiæ & di-
lectionis, & admonitionis. Ne igitur te pu- 8
deat testimonii Domini nostri, nec etiam
mei, qui sum vinctus illius: sed perfer ma-
la cum Evangelio per virtutem Dei, Qui 9
servavit & vocavit nos vocatione sanctâ, non
secundùm opera nostra, sed juxta volunta-
tem suam, illamque gratiam suam, quæ da-
ta est nobis in Jesu Christo ante tempus
seculorum. Nunc autem revelata est per 10
manifestationem Servatoris nostri Jesu
Christi, qui abolevit mortem, & vitam pa-
tefecit ac incorruptionem per Evangelium:
In quo positus sum ego præco, & Aposto- 11
lus, & doctor Gentium. Propterea hæc 12
ego patior, nec me pudet. Scio cui credide-
rim, & persuasum habeo quòd possit de-
positum meum custodire mihi in diem il-
lum. Forma tibi sint sani sermones, quos 13
audîsti à me, cum fide & dilectione erga
Jesum Christum. Depositum bonum con- 14
serva per Spiritum illum Sanctitatis qui ha-
bitavit in nobis. Nôsti hoc, aversos fu- 15
isse à me hos omnes qui sunt in Asia, ex
quibus est Phygelus, & Hermogenes. Det 16
Dominus noster misericordiam familiæ One-
siphori, quia pluries me refocillavit: nec
erubuit de catenis quibus vinctus sum.
Quin etiam quum venisset Romam, cum 17
diligentia quæsivit me, & invenit me. Det 18
ei Dominus noster ut inveniat miserationes
apud Dominum nostrum in illo die. Cæte-
rùm quanta mihi ministraverit Ephesi, tu
maximè nôsti.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1 ܐܢܬ ܗܟܝܠ ܒܪܝ ܐܬܚܝܠ ܒܛܝܒܘܬܐ ܕܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂
2 ܘܡܠܐ ܕܫܡܥܬ ܡܢܝ ܒܝܕ ܣܗܕܐ ܣܓܝܐܐ܂ ܗܠܝܢ ܐܓܥܠ ܠܒܢܝܢܫܐ ܡܗܝܡܢܐ܂ ܕܫܘܝܢ ܐܦ ܠܐܚܪܢܐ ܠܡܠܦܘ܂
3 ܘܣܝܒܪ ܒܝܫܬܐ ܐܝܟ ܦܠܚܐ ܛܒܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܂

* ܕܦܛܪܘܣ ܐܠܟܣܢܕܪܝܐ * ܒ *

4 ܠܐ ܐܢܫ ܦܠܚ ܘܡܬܥܪܟ ܒܥܒܕܐ ܕܥܠܡܐ܂ ܕܢܫܦܪ ܠܗܘ ܕܓܒܝܗܝ܂

CAP. II.

Tu igitur, fili mi, fortis esto in gratia 1
quæ est per Jesum Christum. Et ea quæ 2
audîsti à me per multos testes, commenda
hominibus fidelibus, idoneis alios quoque
docere. Et sustine mala, tanquam bonus 3
miles Jesu Christi.

Pro Petro Alexandrino. 2.

Nemo militat, & implicat se negotiis se- 4
culi: ut placeat ei, qui ipsum elegit.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4
5 ወእፈቱ ፡ እርአይከ ፡ ወእዘክር ፡ አንብዕከ፡፡ ወተዘኪርየ ፡ ሃይማኖተከ ፡ ዘአል
ቦ ፡ ኑፋቄ ፡ እንተ ፡ ኃደረት ፡ ላዕለ ፡ እምከ ፡ ኤውንቄ ፡ ወእምሔትከ ፡ ሎይድ ፡
6 ይፌጽም ፡ ፍሥሐየ ፡ ወእትአመን ፡ ከመ ፡ ላዕሌከኒ፡፡ ወእዜክረከ ፡ በእንተ ፡ ጸ
7 ጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘረከብከ ፡ በሢመተ ፡ እዴየ፡፡ እስመ ፡ አኮ ፡ መንፈሰ ፡ ቅ
8 ኑ ፡ ዘወሀበነ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘእንበለ ፡ ኃይለ ፡ ወእንጽሐ፡፡ ኢትኃፈር ፡ እንከ ፡
በእንተ ፡ ስምዑ ፡ ለእግዚእነ ፡ ወኢበእንቲአየ ፡ መቁሑ ፡ ዳእሙ ፡ ጻሙ ፡ ለመሀር ፡ በኃይ
ለ ፡ እግዚአብሔር ፡፡

Et desidero videre te, & memor sum lachrymarum tuarum. Et quum memor sim 4
fidei tuæ indubitatæ, quæ habitavit super matrem tuam Euniceen, & aviam tu- 5
am Loïdem, perficitur gaudium meum, & persuasus sum quòd super te etiam.
Et memorem te facio de gratia Dei quam obtinuisti per impositionem manûs meæ, 6
Quia non fuit spiritus servitutis quem dedit nobis Deus, sed virtutis & pu- 7
ritatis. Ne pudefactus sis igitur de testimonio Domini nostri, neque de me 8
vinctio: sed laborato docere in virtute Dei.

Versio VULGATA LATINA.

4 Desiderans te videre, memor lachrymarum tuarum, ut gaudio implear, Recor-
5 dationem accipiens ejus fidei, quæ est in te non ficta, quæ & habitavit primùm
6 in avia tua Loïde, & matre tua Eunice, certus sum autem quòd & in te. Pro
pter quam causam admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per im-
7 positionem manuum mearum. Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris; sed
8 virtutis, & dilectionis, & sobrietatis. Noli itaque erubescere testimonium Do-
mini nostri, neque me vinctum ejus: sed collabora Evangelio secundùm virtu
9 tem Dei: Qui nos liberavit, & vocavit vocatione suâ sanctâ, non secundùm
opera nostra, sed secundùm propositum suum, & gratiam, quæ data est nobis
10 in Christo Jesu ante tempora secularia. Manifestata est autem nunc per illumi-
nationem Salvatoris nostri Jesu Christi, qui destruxit quidem mortem, illumina-
11 vit autem vitam & incorruptionem per Evangelium: In quo positus sum ego
12 prædicator, & Apostolus, & magister gentium. Ob quam causam etiam hæc
patior, sed non confundor. Scio enim cui credidi, sed certus sum quia potens
est depositum meum servare in illum diem. Formam habe sanorum verborum, 13
quæ à me audisti in fide & in dilectione in Christo Jesu. Bonum depositum cu- 14
stodi per Spiritum sanctum, qui habitat in nobis. Scis hoc, quòd aversi sunt à 15
me omnes qui in Asia sunt, ex quibus est Phigellus, & Hermogenes. Det mi- 16
sericordiam Dominus Onesiphori domui: quia sæpè me refrigeravit, & cate-
nam meam non erubuit: Sed cùm Romam venisset, solicitè me quæsivit, & in- 17
venit. Det illi Dominus invenire misericordiam à Domino in illa die. Et quan- 18
ta Ephesi ministravit mihi, tu meliùs nôsti.

CAP. II.

Tu ergò, fili mi, confortare in gratia, quæ est in Christo Jesu: Et quæ audisti 1 2
à me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & 3
alios docere. Labora sicut bonus miles Christi Jesu. Nemo militans Deo im- 4
plicat se negotiis secularibus: ut ei placeat, cui se probavit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * مشتاقا ان ابصرك متذكر دموعك لكي امتلي فرحا * متخذا ذكر الامانة التي فيك
5 الفاقدة المراءة التي سكنت اولا في لويدي جدتك . وفي اونيكي امك . وانا واثق انها فيك
6 ايضا * وانا من اجل هذا السبب اكرر اذكارك ان تضرم نار موهبة الله التي هي فيك
7 بوضع يدي * لان الله ما اعطانا روح جبانة بل روح قوة ومحبة وتعفف . * قراءة في الخامس
8 عشر من تشرين الاول . * فلا تانف اذا من شهادة ربنا ولا مني انا اسيره . بل لازم الشقا
9 في البشارة المختصة بقوة الله * المخلص والداعي ايانا دعوة قديسة . لا كما يلايم اعمالنا . بل
10 كما يختص بنيته ونعمته . التي اعطيناها بيسوع المسيح . قبل سنين دهرية * عظيم هو
ومعترف وقد ظهرت الان بظهور يسوع المسيح مخلصنا . تم . * حين بطل الموت ونار ببشارته
11 الحياة وفقد البلي * التي جعلت انا كارزا لها ورسولا . وللامم معلما * ولهذا السبب تحل بي
12 هذه المصاعب . لكنني لن اخجل . لانني قد عرفت بمن امنت . وانا موقن انه قدير ان
13 يحفظ وديعتي في ذلك اليوم . * بقية قراءة الاربعا . * وليكن لك رسم تحتذي به من
14 الاقوال الصحيحة التي سمعتها مني بالامانة والمحبة الممنوحة بيسوع المسيح * احفظ الوديعة النفيسة
15 بروح القدس الساكن فينا * وقد عرفت هذا ان قد ارتجع عني كافة الذين في بلد الاسيا .
16 الذين منهم فيجيليوس وارموجانس * يعطي الرب رحمة لاهل بيت اونيسيفورس . فانه مرار
17 كثيرة نيحني . ولم يستحي من سلسلتي * لكنه لما حصل برومية طلبني بحرص ووجدني .
18 * يعطيه الرب ان يجد رحمة من لدن الرب في ذلك اليوم . وجميع من كان خدمني بافسس
انت تعرفه افضل . تم . * الفصل الثاني . * الاحد الخامس والثلثون بعد العنصرة
1 . وللقديس ديمتريوس . * فانت اذا يا ولدي تايد بالنعمة الممنوحة بيسوع المسيح .
2 * والاسرار التي سمعتها مني بشهود كثيرين تلك اودعها عند اناس ثقات يكونون اكفاء
3 ان يعلموا اخرين * واحتمل انت الشقا كجندي نجيب ليسوع المسيح * فليس احد ممن
4 يتجند يشبك بامور العالم حتى يرضي من دونه في جنديته .

Percupiens te videre, memor lachryma- 4
rum tuarum: ut implear gaudio. Resu- 5
mens memoriam ejus quæ in te est simu-
latione carentis fidei, quæ habitavit
priùs in avia tua Loide, et in matre tua
Eunica: quamque ego certus sum etiam
in te esse. Et ego hac de causa rursus te 6
moneo ut accendas ignem doni Dei, quod
est in te per impositionem manuum mea-
rum. Deus enim non dedit nobis spiri- 7
tum timiditatis, sed spiritum roboris,
& charitatis, & honestatis.

Lectio ad decimum quintum diem Octobris.

Ne igitur abhorreas à testimonio Domini 8
nostri, neque à me vincto ipsius: sed in-
siste labori in Evangelio congruo poten-
tiæ Dei, Qui salvavit & vocavit nos 9
vocatione sanctâ: non prout convenit
operibus nostris, sed prout par est propo-
sito & gratiæ ipsius, quæ data est nobis
per Jesum Christum ante annos æternos.
Magna res est & confessa, jamque appa- 10
ruit modò per apparitionem Jesu Christi
Servatoris nostri: Finis. Dum abrogatâ
morte vitam illustravit, & corruptio-
nem ademptsit Evangelio suo, Cujus con- 11
stitutus sum ego præco & Apostolus, &
doctor Gentium. Et hanc ob causam 12
eveniunt mihi acerbitates istæ: sed non
erubesco, quoniam novi cui crediderim,
& ego certus sum quòd potens est servare
depositum meum in illo die.

Residua lectio feriæ quartæ.

Sitque tibi exemplar quod intuearis, ab 13
integerrimis sermonibus quos à me au-
disti cum fide & charitate concessa à
Jesu Christo. Serva præclarum deposi- 14
tum per Spiritum sanctum inhabitantem
in nobis. Et hoc jam nosti, quòd aversi 15
sint à me omnes qui sunt in regione Asiæ:
ex quibus est Phygelius & Hermogenes.
Præstet Dominus misericordiam dome- 16
sticis Onesiphori: quoniam sæpè me re-
creavit, & catenam meam non erubuit:
Imò cùm Romam pervenisset, studiosè 17
me quæsivit, & invenit. Det illi Domi- 18
nus ut inveniat misericordiam à Do-
mino in die illa. Et quotquot mihi mini-
strârint Ephesi, tu optimè nôsti. Finis.

CAP. II.

Dominicâ trigesimâ quintâ post Pentecosten. Et pro sancto Demetrio.

Tu igitur O fili mi, corroborare per 1
gratiam datam per Jesum Christum. Et 2
arcana quæ audisti à me per multos
testes, ea depone apud homines fidos, qui
sint idonei ad alios docendos. Tu autem 3
sustine afflictionem ut strenuus miles
Jesu Christi. Nemo enim ex his qui mi- 4
litant, irretitur seculi negotiis: ut ei pla-
ceat, qui sublimior est ipso in militia sua.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ዘአድኅነነ ፡ ወጸገወነ ፡ በጽውዓሁ ፡ ቅዱስ ። ወአኮ ፡ በእንተ ፡ ምግባሪነ ፡ ዳእሙ ፡ በፈ
10 ቃዱ ፡ ወሀበነ ፡ ጸጋሁ ፡ በክርስቶስ ፡ ለኢየሱስ ፡ ዘእምቅድመ ፡ ዓለም ። ወአስተርአየ ፡
ይእዜ ፡ በምጽአቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወሰዐሮ ፡ ለሞት ፡ ወአብርሃ ፡
11 ለሕይወት ፡ እንተ ፡ ኢትጠፍእ ፡ በትምህርተ ፡ ወንጌሉ ። ዘሎቱ ፡ ተሠየምኩ ፡ ሐዋ
12 ርያ ፡ ወአዋዴ ፡ ወመምህረ ፡ ለአሕዛብ ። ወበእንቲአሁ ፡ እሐምም ፡ ወኢይትኃፈ
ር ፡ እስመ ፡ አእመርኩ ፡ ዘተአመንክዎ ፡ እትአመንሂ ፡ ወይክል ፡ ዐቂበ ፡ ሊተ ፡ ዘአማኅፀን
13 ክዎ ፡ ለይእቲ ፡ ዕለት ። ወኩንሙ ፡ አርአያ ፡ በቃለ ፡ ሕይወት ፡ ዘሰማዕከ ፡ በኀቤ
14 የ ፡ በሃይማኖት ፡ ወበፍቅረ ፡ ክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ። ዕቀብ ፡ ማኅፀንትከ ፡ ሠናየ ፡ በ
15 መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘኅደረ ፡ ላዕሌነ ። ወዝኒ ፡ ታአምር ፡ ከመ ፡ ዐለዉኒ ፡ ኵሎሙ ፡
16 እለ ፡ ብሔረ ፡ እሲያ ፡ እለ ፡ ፊጌሉስ ፡ ወሄሞጌኔስ ። ወየሀቦ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሣ
17 ህለ ፡ ለቤተ ፡ ሄኔሲፎሮ ፡ እስመ ፡ ብዙኃ ፡ አዕረፈኒ ፡ ወኢኀፈረ ፡ በእንተ ፡ ሞቅሕ
18 ትየ ። ወበጺሖ ፡ ሮሜ ፡ ፍጡነ ፡ ኀሠሠኒ ፡ ወረከበኒ ። የሀቦ ፡ እግዚአብሔር ፡
ይርከብ ፡ ሣህለ ፡ በኀበ ፡ እግዚእነ ፡ በይእቲ ፡ ዕለት ። ወመጠነ ፡ ተልእከኒ ፡ ሠናየ ፡ በኤ
ፌሶን ፡ ለሊከ ፡ ታአምር ።

ፀ

1 ወአንተሂ ፡ ወልድየ ፡ ጽናዕ ፡ በጸጋሁ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ወዘሰማዕከ ፡ በኀቤየ ፡
2 በኀበ ፡ ብዙኃን ፡ ሰማዕት ፡ ኪየሁ ፡ መሀሮሙ ፡ ለመሀይምናን ፡ ስብእ ፡ እለ ፡ ይደልዎሙ ፡
3 ከመ ፡ ይምሀሩ ፡ ኣእብዳን ። ወጽሙ ፡ ከመ ፡ ኄር ፡ ላእክ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ᎐
በ ፡ ቱ ፡ በዓለ ፡ ፋሲካ ፡ ምንባብ ።
4 እስመ ፡ አልቦ ፡ ዘይትቃተል ፡ ወይሔሊ ፡ ንብረተ ፡ ዓለም ፡ ከመ ፡ ያደሉ ፡ ለዘ ፡ ሠዮ ።

Qui servavit nos & condonavit nobis in vocatione ejus sancta, & non propter 9
opera nostra, sed in voluntate sua, & dedit nobis gratiam in Christo Jesu, qui
ante mundum erat. Et apparuit nunc in adventu Domini nostri Jesu Christi, & 10
abolevit mortem & illuminavit vitam, quæ non peritura est per doctrinam evan- 11
gelii. Pro quo constitutus sum Apostolus & prædicator, & doctor Gentium. Et 12
propterea patior, & non erubesco, quia cognosco cui crediderim: spero etiam quod
& potest servare mihi quod deposui apud eum in illum diem. Et sis iis exemplo 13
in sermone vitæ quem audisti apud me in fide, & in dilectione Christi Jesu. 14
Serva depositum tuum bonum per Spiritum sanctum qui habitat super nos. Et 15
hoc scitis quòd adversati sunt mihi omnes qui sunt ex Asia, quorum sunt Phy-
gellus & Imogenes. Et præstet Deus misericordiam domui Honesiphori, quia mul- 16
tum quievit me, & non erubuit propter vincula mea. Et quum venisset Romam, 17
citò quæsivit me & invenit me. Det ei Deus ut inveniat misericordiam apud 18
Dominum nostrum in isto die: & quanta administravit mihi bona in Ephesо,
ipse tu scis.

CAP. II.

Et tu fili mi, corroborare in gratia Jesu Christi. Et quod audisti à me apud 1
multos testes, illud doceto fideles homines qui idonei sunt ut doceant insipientes. 2
Et labora ut bonus sis minister Jesu Christi. 3

Quinto festi Paschatis, lectio.

Quia nemo est qui militat, et cogitat negotia mundi: ut placeat ei qui constituit eum, 4

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΤΙΜΟ'ΘΕΟΝ Β'. ΚΕΦ. Γ'. Δ'. Ε'.

Si autem & certet quis, non coronatur, *si non* legitimè certaverit.
5 6 (γ) 'Εὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. Τὸν
Laborantem agricolam oportet primùm *fructus* percipere. Intellige
7 κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. Νόει (δ)
quæ dico: *det* enim tibi Dominus intellectum in omnibus. Memor esto Je-
8 ἃ λέγω· δῴη γάρ σοι ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσι. Μνημόνευε Ἰη-
sum Christum *excitatum ex* mortuis, ex semine David, secundùm E-
σοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαβίδ, κατὰ τὸ εὐ-
vangelium meum. In quo *malum patior* usq; ad vincula, quasi *maleficus*: sed
9 αγγέλιόν μου. Ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· (ε) ἀλλ'
verbum Dei non est *vinctum*. *Propter hoc* omnia sustineo propter e-
10 ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται. Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκ-
lectos, ut & ipsi salutem consequantur quæ in Christo Jesu, cum gloria
λεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης
æterna. Fidelis sermo; Si *enim* commortui sumus, & convivemus: Si
11 αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, Εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν· Εἰ Δ'
12 *toleramus*, & conregnabimus: si negaverimus, & ille negabit nos:
ὑπομένομεν, καὶ (ζ) συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·
Si *infidi sumus*, ille fidelis permanet: negare seipsum non potest. Hæc
13 Εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· (η) ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται. Ταῦτα Ε'
14 commone, testificans coram Domino, *non* contendere verbis, ad
ὑπομίμνησκε διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, (θ) μὴ λογομαχεῖν, εἰς
nihil utile, ad subversionem audientium. *Stude* teipsum pro-
15 οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. Σπούδασον σεαυτὸν δό-
babilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, rectè *secantem* verbum
κιμον παραστῆσαι τῷ (ι) Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον
veritatis. *At prophanas vanæ voces cobibe: ad plus* enim proce-
16 τῆς ἀληθείας. Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκό-
dent impietatis. Et sermo eorum ut *gangræna pastum habebit*: *quorum*
ψουσιν ἀσεβείας. Καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν 17
est Hymeneus & Philetus: Qui *circa veritatem aberraverunt*, dicen-
ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός· Οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγον- 18
tes resurrectionem jam esse factam: & *subvertunt* quorundā fidem.
τες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι· καὶ ἀνατρέπουσι τήν τινων πίστιν. Ὁ 19
Tamen firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc;
μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην,
Cognovit Dominus *existentes* ejus: &, Discedat ab *injustitia* omnis *nominans*
Ἔγνω Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ· καί, Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων
nomen Christi. In magna autem domo non sunt solùm vasa aurea &
τὸ ὄνομα (κ) Χριστοῦ. Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ 20
argentea, sed & lignea & *testacea*: & quædam quidem in honorem, quædam
ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα· καὶ ἃ μὲν εἰς τιμήν, ἃ
autem in *dedecus*. Si ergò quis emundaverit *seipsum* ab istis, erit vas
δὲ εἰς ἀτιμίαν. Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος 21
in honorem, sanctificatum, & *benè* utile domino, ad omne opus bonum pa-
εἰς τιμήν, ἡγιασμένον, (λ) καὶ εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡ-
ratum. *At* juvenilia desideria fuge: sectare verò justitiam,
τοιμασμένον. Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, 22
fidem, charitatem, pacem cum *invocantibus* Dominum de puro
πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ (μ) τῶν ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς
corde. *At* stultas & *ineruditas* quæstiones *rejice*, sciens quia gene-
καρδίας. Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶ- 23
rant *pugnas*. Servum autem Domini non oportet *pugnare*, sed mansuetum esse ad
σι μάχας. Δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, (ν) ἀλλ' ἤπιον εἶναι πρὸς 24
omnes, docibilem, *mala tolerantem*,
πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον,

MS.A. (γ) Ἐὰν καὶ (δ) ὃ λέγω· δώσει (ε) ἀλλὰ (ζ) συμ···λεύσωμεν· εἰ ἀρνησόμ···, (η) ἀρνήσασθαι ··· ἑαυτὸν (θ) Μὴ λογομάχει, ἐπ' οὐδὲν (ι) Χριστῷ, (κ) Κυρίου. (λ) εὔχρηστον (μ) πάντων τῶν ἀγαπώντων (ν) ἀλλὰ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
[illegible]

Quòd si quis certet, non coronatur nisi juxta 5
legem suam certet. Agricolam laborantem 6
oportet priorem de fructibus suis cibari.
Intellige quæ dico. Det tibi Dominus no- 7
ster sapientiam in omnibus rebus. Memen- 8
to Jesum Christum resurrexisse à mortuis,
qui quidem est ex semine David secundùm
Evangelium meum, In quo mala perfe- 9
ro usque ad vincula tanquam facinorosus.
Sed sermo Dei vinctus non est. Propter- 10
ea omnia sustineo propter electos, ut &
ipsi inveniant vitam in Jesu Christo cum
gloria æterna. Fidelis ille sermo; Nam si mor- 11
tui fuerimus cum eo, cum eo & vivemus. Et, 12
Si pertulerimus, cum eo quoque regnabimus.
Sin abnegaverimus eum, & ipse abnega-
bit nos. Quòd si non credamus ei, ille in 13
fide sua permanet: seipsum enim negare
non potest. De his eos admone, & conte- 14
stare coram Domino nostro, ne contendant
verbis inutilibus, ad subversionem eorum
qui illa audiunt. Tibique curæ sit sistere 15
teipsum integerrimè coram Deo, operari-
um absque confusione, rectè prædicantem
sermonem veritatis. A sermonibus vanis, 16
qui nulli sunt usui, recede: potiùs enim
adaugebunt impietatem suam qui in illis oc-
cupantur. Et sermo eorum instar cancri 17
morbi depascentis apprehendet multos: u-
nus autem ex eis est Hymenæus, & alter
Philetus. Qui quidem aberrârunt à veri- 18
tate, dicentes resurrectionem mortuorum
factam fuisse, & fidem quorundam subver-
tentes. Firmum autem fundamentum Dei 19
stat, & habet hoc signaculum; Novit Do-
minus qui sui sint: &, Discedat ab iniqui-
tate quisquis invocat nomen Domini. Cæ- 20
terùm in magna domo non tantùm sunt va-
sa aurea aut argentea, sed etiam lignea,
atque testacea, quædam in honorem, &
quædam in dedecus. Si quis igitur expur- 21
gaverit seipsum ab his, erit vas purum in
honorem, accommodatum ad usum domini
sui, & paratum ad omne opus bonum. Ab 22
omnibus concupiscentiis adolescentiæ, fuge,
& curre post justitiam, & fidem, & cha-
ritatem, & pacem cum iis qui invocant
Dominum nostrum ex puro corde. Stultas 23
illas contentiones, quæ sunt absque erudi-
tione, respue: scis enim eas parere di-
gladiationes. Servus autem Domini no- 24
stri non debet digladiari, sed mansuetus
esse erga unumquemque, & doctor, &
longanimis;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5
6 ወእመኒ ፡ መስተጋድል ፡ ኢይከውኖ ፡ መዝገበ ፡ ለእመ ፡ ዘበሕግ ፡ ኢጋደለ ፡፡ ወዘኒ ፡ ይጻ
7 ሙ ፡ ሐራሳዊ ፡ ገብር ፡ ይቀድም ፡ ረኪበ ፡ ፍሬሁ ፡፡ ወለቡ ፡ ዘእብለከ ፡ የሀብከ ፡
8 እግዚአብሔር ፡ ጥበበ ፡ በኵሉ ፡፡ ተዘከር ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘተንሥ
9 አ ፡ እምውታን ፡ ዘእምዘርአ ፡ ዳዊት ፡፡ በከመ ፡ መሀርኩ ፡፡ ዘበእንቲአሁ ፡ እሠርሕ ፡
10 ወእትሞቃሕ ፡ ከመ ፡ ጕሕልያ ፡ ወባሕቱ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔርሰ ፡ ኢይትአሰር ፡፡ ወበ
እንተ ፡ ዝንቱ ፡ እትዔገሥ ፡ በኵሉ ፡ በእንተ ፡ ኅሩያኒሁ ፡፡ ከመ ፡ እሙንቱኒ ፡ ይርከቡ ፡
ሕይወቶሙ ፡ ዘበክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡ በስብሐት ፡ ዘበሰማያት ፡፡

Et si quis certet, non erit ei præmium nisi legitimè certaverit. Et qui laborat 5
agricola, operatur priusquàm percipiat fructum suum. Et intellige quæ dico ti- 6
bi: det tibi Deus ut intelligens sis in omnibus. Memor esto Jesu Christi qui re- 7
surrexit ex mortuis, qui ex semine David fuit, sicut docui. Propter quem la- 8
boro, & vinctus sum sicut latro: sed verbum Dei non ligatur. Et propterea pa- 9
tiens sum in omnibus propter electos ejus, ut illi consequantur vitam illorum 10
quæ est in Christo Jesu, in gloria quæ in cælis est.

Versio VULGATA LATINA.

5
6 Nam & qui certat in agone, non coronatur nisi legitimè certaverit. Laboran-
7 tem agricolam oportet primùm de fructibus percipere. Intellige quæ dico: da-
8 bit enim tibi Dominus in omnibus intellectum. Memor esto Dominum JESUM
CHRISTUM resurrexisse à mortuis ex semine David, secundùm Evangelium
9 meum, In quo laboro usque ad vincula, quasi malè operans: sed verbum Dei
10 non est alligatum. Ideò omnia sustineo propter electos, ut & ipsi salutem conse-
11 quantur, quæ est in Christo Jesu, cum gloria cœlesti. Fidelis sermo; Nam si
12 commortui sumus, & convivemus: Si sustinebimus, & conregnabimus: si ne-
13 gaverimus, & ille negabit nos: Si non credimus, ille fidelis permanet, negare
14 seipsum non potest. Hæc commone, testificans coram Domino. Noli conten-
15 dere verbis: ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium. Solici-
tè cura teipsum probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, rectè
16 tractantem verbum veritatis. Profana autem, & vaniloquia devita: multùm
enim proficiunt ad impietatem: Et sermo eorum ut cancer serpit: ex quibus 17
est Hymenæus, & Philetus, Qui à veritate exciderunt, dicentes resurrectio- 18
nem esse jam factam, & subverterunt quorundam fidem. Sed firmum funda- 19
mentum Dei stat, habens signaculum hoc; Cognovit Dominus qui sunt ejus:
&, Discedat ab iniquitate, omnis qui nominat nomen Domini. In magna au- 20
tem domo non solùm sunt vasa aurea, & argentea, sed & lignea, & fictilia:
& quædam quidem in honorem, quædam autem in contumeliam. Si quis ergò 21
emundaverit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum, & utile Domino, ad
omne opus bonum paratum. Juvenilia autem desideria fuge, sectare verò ju- 22
stitiam, fidem, charitatem, & pacem cum iis qui invocant Dominum de corde
puro. Stultas autem, & sine disciplina quæstiones devita: sciens quia gene- 23
rant lites. Servum autem Domini non oportet litigare: sed mansuetum esse 24
ad omnes, docibilem, patientem,

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * وان يجاهد احد فلن يكلل اذ لم يجاهد بمفروض الجهاد * والفلاح المتعوب ينبغي له ان
6 يستعمل الاثمار اولا * تفهم متفطنا فيما اقوله . فان الرب سيعطيك في جميع الامور فهما .
7
8 * تذكر يسوع المسيح المنبعث من الموتى من نسل داود . كما يخص ببشارتي * التي اتكبد
9
10 السعي فيها كفاعل الشر الى القيود . لكن كلام الله ما يتقيد * لهذا اصطبر على كل شي
من اجل المصطفين . لينالوا وهم الخلاص الممنوح بيسوع المسيح مع المجد الابدي .

. السبت الخامس وثلاثون المعروف بالابن الشاطر .

11 * صادق القول اننا ان متنا
12 معه فسنعيش معه * وان اصطبرنا فانا نملك معه . وان كفرنا به هو يكفر بنا * وان
13 لم نؤمن فان ذاك يثبت مؤمنا . واما ينكر نفسه لن يستطيع * مشهدا عليهم امام الرب
14 الا يحاربوا بكلامهم في شي غير نافع لانعكاس السامعين * احرص ان تقف ذاتك لله مدربا
15 فاعلا لا خازيا . قاطعا عن قول الحق ما زيد فيه * واعتف من الاقوال الخاوية الدنسة
16 فستنجح نفاقات ويدسوا كثيرا * وقولهم له مرعى كالآكلة . الذين منهم ايماناوس
17 وفيلتطوس * الذين خابا من الحق قايلين ان القيامة قد سلف كونها . وعكسا ايمان
18 قوم ما * لكن اساس الله الوطيد قد وقف ثابتا عليه هذا الخاتم . الرب قد عرف الذين هم
19 له . فليبتعد من الظلم كل من يسمي اسم الرب .

* قراءة الاثنين الثامن والعشرين بعد العنصرة .

20 * والبيت الاعظم فيه ليس اواني ذهبية وفضية
21 فقط . بل واواني خشبية وخزفية . وبعضها للكرامة وبعضها للاهانة * فان يطهر احد
من هولاي ذاته . سيكون اناء للكرامة مقدسا . واستعماله لسيده ملايما . ولكل عمل
22 صالح معدا * الشهوات الشبابية اهرب منها . واسع في ابتغاء العدل . الامانة . المحبة .
23 السلامة . مع المستغيثين بالرب من قلب نقي * والاستبحاثات المايقة الفاقدة الادب .
24 استعف منها . عالما انهن ينتجن خصايم * وعبد الرب ما سبيله يخاصم . بل يكون
متوددا الى كل الناس . ذا تعليم . محتملا السو .

Et siquis certet, haudquaquam corona- 5
tur, nisi certet juxta legitima certami-
nis. Et agricolam fatigatum oportet 6
fructibus uti priorem. Considera pruden- 7
ter quæ dico. Dominus enim dabit tibi
in omnibus rebus intellectum. Memor 8
esto Jesu Christi à mortuis suscitati, de
stirpe David, ut exprimitur in Evange-
lio meo: In quo patior afflictionem, ut 9
facinorosus, usque ad vincula: sed sermo
Dei non stringitur vinculis. Ideo pati- 10
enter omnia fero propter electos, ut conse-
quantur etiam ipsi salutem concessam
per Jesum Christum, cum gloria æterna.

Sabbatho trigesimo quinto, quod nuncupatur Sabbathum filii devii.

Fidus est sermo, quòd si cum eo morimur, 11
cum eo vivemus: Et si toleremus, cum 12
eo regnabimus: & si abnegemus eum,
ipse nos abnegabit. Et si non credamus, 13
ille tamen fidelis manet: & verò negare
seipsum non potest. Contestatò denuntians 14
eis coram Domino, ne certent sermoni-
bus suis in re minimè utili, ad subver-
sionem auditorum. Cura ut sistas teip- 15
sum Deo expertum, operarium non eru-
bescentem, resecantem à sermone verita-
tis quod ei superadditum fuerit. Et de- 16
vita sermones inanes prophanos, quia
promovent impietates, multùmque nu-
triunt. Et sermo eorum pascuam habet 17
ut gangræna: ex quibus est Hymenæus
& Philetus, Qui ambo à veritate aber- 18
rârunt, dicentes resurrectionis existen-
tiam esse jam elapsam: & subverterunt
fidem quorundam. Attamen solidum 19
fundamentum Dei stat inconcussum,
super quod est sigillum hoc, Novit jam
Dominus qui sint sui: discedat igitur ab
iniquitate quisquis nominat nomen
Domini.

Lectio feriæ secundæ quæ est vigesima octava post Pentecosten.

Et verò in æde maxima non tantùm sunt 20
vasa aurea & argentea, sed etiam vasa
lignea ac testacea: & eorum quædam ad
honorem, alia verò ad contemptum.
Quòd siquis ab istis seipsum expurgâ- 21
rit, erit vas ad honorem, sanctificatum,
ejusque usus domino suo conducens, &
ad omne opus bonum paratum. Cupidi- 22
tates juveniles fuge, & satage in expe-
tenda justitia, fide, charitate, pace cum
invocantibus Dominum ex puro corde.
Et quæstiones stolidas, eruditionis exper- 23
tes, devita: sciens eas gignere discepta-
tiones. Servus autem Domini non debet 24
disceptare, sed benevolus esse erga omnes
homines, aptus ad docendum, tolerans
malum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11
12 ዐ እሙን ፡ ነገሩ ፡ እመከመ ፡ ነኀብር ፡ መዊተ ፡ ንዔሪ ፡ ሕይወተ ፡፡=፡ ወእመኒ ፡ ዐሪ
13 ይነ ፡ ትዕግሠተ ፡ ንዔሪ ፡ ንነግሥ ፡ ወእመሰ ፡ ክሕድናሁ ፡ ውእቱኒ ፡ ይክሕደነ ፡=፡ ወእመሂ ፡
14 ኢአመናሁ ፡ ውእቱሰ ፡ መእመን ፡ ይነብር ፡ ወኢይክል ፡ ክሒደ ፡ ርእሶ ፡፡=፡ ከመዝ ፡ ዘ
ክሮሙ ፡ ወአስምዕ ፡ ቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ፫ ኢትትባሐየ ፡ ኢይበቍዖሙ ፡ በ
15 ዘ ፡ ይትገፍትኡ ፡ እለ ፡ ይሰምዑ ፡=፡ አስተፋጥን ፡ ከመ ፡ ትረሲ ፡ ርእሰከ ፡ ኅሩየ ፡ በኀበ ፡ እግ
ዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ገባሪ ፡ ዘኢይትኀፈር ፡ ዘርቱዕ ፡ ይመትር ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ በ
16 ጽድቅ ፡፡=፡ ወነገረ ፡ ርኩሰነሰ ፡ ዘአልቦ ፡ በቍዕ ፡ አበዮሙ ፡ እስመ ፡ ያዐብይዋ ፡ ለኀጢ
17 አቶሙ ፡=፡ ወነገሮሙኒ ፡ ከንቱ ፡ ሳእለ ፡ ሄሜኔዎስ ፡ ወፊሊጦስ ፡=፡ እለ ፡ ዐውከኩ ፡ እ
18 ምጽድቅ ፡ ወይብሉ ፡ ወድአ ፡ ኮነ ፡ ሕይወተ ፡ ምውታን ፡ ወይገፍትኡ ፡ ሃይማኖቶሙ ፡
19 ለብዙኃን ፡፡=፡ ወዘሰ ፡ ጽኑዕ ፡ በመሰረተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይቀውም ፡ እንዘቦ ፡ ዘንተ ፡
መዐተበ ፡ ወያአምሮሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሳእሊአሁ ፡ ወይርሐቅ ፡ እምዐመፃ ፡ ኵሉ ፡
20 ዘይሰሚ ፡ ስመ ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፡ ውስተ ፡ ቤትኒ ፡ ዐቢይ ፡ አኮ ፡ ባሕቲተ ፡ ንዋየ ፡ ወ
21 ርቅ ፡ ወብሩር ፡ ቦዕፀኒ ፡ ወዘልሕኵትኒ ፡ ቦለዘ ፡ ክብርኒ ፡ ወቦ ፡ ለዘ ፡ ኀሳር ፡፡=፡ ወእ
መቦ ፡ ዘአንጽሐ ፡ ርእሶ ፡ እምዝሙት ፡ ይከውን ፡ ንዋየ ፡ ክብር ፡ ወቅዱሰ ፡ ወበቍዐ ፡
22 ለእግዚኡ ፡ በኵሉ ፡ ምግባረ ፡ ሠናይ ፡ ወድልወ ፡፡=፡ ጕየይ ፡ ለፍትወተ ፡ ው
ርዙት ፡ ወዴግና ፡ ለጽድቀ ፡ ሃይማኖት ፡ ተፋቅሮ ፡ ወሰላመ ፡ ምስለ ፡ ኵሎሙ ፡ እ
23 ለ ፡ ይጼውዕዎ ፡ ለእግዚእነ ፡ በልብ ፡ ንጹሕ ፡፡=፡ አበዮ ፡ ለነገረ ፡ እበድ ፡ ወሰ
24 ላቅ ፡ ወተኃሥሦ ፡ ቃአምር ፡ ከመ ፡ ጋእዘ ፡ ያመጽእ ፡=፡ ወገብረ ፡ እግዚአብሔ
ርሰ ፡ ኢይትጋአዝ ፡ ከመ ፡ ሕፃናት ፡ ይከውን ፡ ምስለ ፡ ኵሉ ፡ ወመምህረ ፡ ወመስ
ተዐግሰ ፡ እም ፡ ኵሉ ፡ እኩይ ፡፡==፡

11
Fidelis sermo est; Si consocii erimus mortis, pariter convivemus: Et, Si pares 12
fuimus in *patientia, pariter regnabimus: &, Si abnegaverimus eum, ipse et-*
iam abnegabit nos: Et, Si non credimus ei, ipse fidus manebit, & non potest 13
negare seipsum. Sic commemora iis, & testare coram Deo: ne alterceris, 14
non prodest tibi illud *cum quo subvertuntur auditores. Festinato ut facias te* 15
approbatum apud Deum, sicuti operarium non erubescentem, qui rectè scindit
verbum Dei in veritate. Et sermones immundos qui nil prosunt, recusato, 16
quia aggravant peccata eorum. Et sermones eorum inanes, quorum sunt He- 17
menæus & Philetus: Qui discesserunt à veritate, & dicunt; Jam fuit vita 18
mortuorum: & subvertunt fidem multorum. Et quod firmum est in funda- 19
mento Dei, stat, habens hoc sigillum, Et cognoscit Deus suos; &, Discedat ab in-
iquitate omnis qui nominat nomen Dei. In domo magna non est tantùm vas 20
aureum & argenteum; est ligneum quidem & fictile: & est cui honor, & est cui
ignominia contingit. *Et si quis sit qui purgaverit seipsum à scortatione, erit vas* 21
gloriæ, & sanctum, & utile Domino ejus in omni opere bono, & idoneum. Fuge 22
cupiditates juveniles, & sectare justitiam, fidem, charitatem, & pacem, cum
omnibus iis qui invocant Dominum nostrum in corde puro. Rejice sermonem 23
stultitiæ & ludibrii, & disputationem, sciens quòd litem producit. Et servus 24
Dei non contendat: sicut infans sit cum omnibus, & doctor, & patiens ab
omni malo.

In lenitate erudientem contrapositos, nequando det illis Deus pœ-
25 Ἐν (ξ) πρᾳότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε (ο) δῷ αὐτοῖς ὁ Θεὸς με-
nitentiā ad agnitionem veritatis, Et resipiscant à diaboli laqueo,
26 τάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν (π) ἀληθείας, Καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος,
captivi detenti ab ipso ad ipsius voluntatem.
ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

MS. A. (ξ) πραΰτητι (ο) δώῃ (π) ἀληθείας ἐλθεῖν, Καὶ

CAP. III. γ'.

Hoc autem scito, quòd in novissimis diebus instabunt tempora periculosa. Erunt
1 2 Τοῦτο δὲ (α) γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. Ἔσονται ϛ'
enim homines seipsos amantes, pecuniæ cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus
γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν
immorigeri, ingrati, scelesti, Sine affectione, sine fœdere, calumniatores, incontinentes, immites,
3 ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, Ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι,
bonum non amantes, Proditores, præcipites, inflati, voluptatū amatores magis quàm amato-
4 ἀφιλάγαθοι, Προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλό-
res Dei: Habentes formam pietatis, at virtutem ejus abnegantes. Et hos aver-
5 θεοι· Ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ τούτους ἀπο-
sare. Ex his enim sunt irrepentes in domos, & captivas ducentes mu-
6 τρέπου. Ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ (β) αἰχμαλωτεύοντες τὰ γυ-
lierculas oneratas peccatis, actas desideriis variis, Semper discen-
7 ναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα (γ) ἐπιθυμίαις ποικίλαις, Πάντοτε μανθά-
tes, & nunquam ad scientiam veritatis venire valentes. Quemadmodùm autem
8 νοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. Ὃν τρόπον δὲ
Jannes & Jambres restiterunt Moysi, ita & hi resistunt veritati, homi-
Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν (δ) Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρω-
nes corrupti mentem, reprobi circa fidem. Sed non proficient ampli-
9 ποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. Ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖ-
ùs: nam amentia eorū manifesta erit omnibus, sicut & illorum facta est. Tu autem
10 ον· ἡ γὰρ (ε) ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. Σὺ δὲ Ζ'
assecutus es meam doctrinam, institutionem, propositum, fidem, lon-
(ζ) παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ (η) μα-
ganimitatem, dilectionē, patientiam, Persecutiones, passiones: qualia mihi fa-
κροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, Τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν· οἷά μοι (θ) ἐ-
cta sunt in Antiochia, in Iconio, in Lystris: quales persecutiones sustinui: & ex omnibus 11
γένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων
me eripuit Dominus. Et omnes autem volentes piè vivere in Christo Je-
με (ι) ἐρρύσατο ὁ Κύριος. Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες (κ) εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰη- 12
su, persecutionem patientur: Mali autem homines, & seductores, proficient in pe-
σοῦ, διωχθήσονται· Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι, καὶ γόητες, προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖ-
jus, seducentes & seducti. Tu verò permane in iis quæ didicisti, & credita sunt tibi, sci- 13
ρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες, καὶ ἐπιστώθης, εἰ- 14
ens à quo didiceris: Et quia à puero sacras literas nôsti, po-
δὼς παρὰ (λ) τίνος ἔμαθες· Καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυ- 15
tentes te sapientem reddere ad salutem, per fidem illam in Christo Jesu. Omnis Scriptura
νάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Πᾶσα γραφὴ 16
divinitùs inspirata, & utilis ad doctrinam, ad redargutionem, ad correctio-
θεόπνευστος, καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς (μ) ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθω-
nem, ad eruditionem quæ in justitia: Ut perfectus sit Dei homo, ad
σιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· Ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς 17
omne opus bonum instructus.
πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.

CAP. IV. δ'.

Testificor igitur ego coram Deo, & Domino Jesu Christo, fu- Η'
(α) Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μέλ- 1
turo judicare vivos & mortuos, secundùm apparitionem ipsius, & regnum ejus:
λοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, (β) κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ·
Prædica verbum, insta tempestivè, intempestivè: argue, increpa, obsecra
Κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως· ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον 2
in omni longanimitate, & doctrina.
ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ, καὶ διδαχῇ. Ζ'

Κεφ. γ'. MS. A. (α) * γεινώσκετε, (β) αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια (γ) ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, (δ) Μωσεῖ, (ε) διάνοια (ζ) παρηκολούθησας (η) μακροθυμίᾳ, τῇ ὑπομονῇ, (θ) ἐγένοντο (ι) ἐρύσατο (κ) ζῆν εὐσεβῶς (λ) τίνων (μ) ἐλεγμόν, Κεφ. δ'. MS. A. (α) Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, (β) * καὶ τὴν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA:

25 [illegible]
26 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]

Ut erudiat eos qui contendunt adversùs 25
ipsum, cum comitate: siquando det illis Deus
resipiscentiam, ut cognoscant veritatem, &
reminiscantur suiipsorum, Ac discedant à 26
laqueo Satanæ, quo irretiti sunt ad voluntatem ipsius.

CAP. III.

Hoc autem scito, nempe in ultimis die- 1
bus ventura tempora durissima: Homínésq; 2
futuros suî amantes, & amantes pecuniæ, fastuosos, elatos, blasphemos, hominibus suis
immorigeros, negantes gratiam, impios, Ca- 3
lumniatores, concupiscentiæ subditos, bestiales, osores bonorum, Proditores, præcipi- 4
tes, inflatos, concupiscentiarum longè amantiores, quàm dilectionis Dei: Habentes for- 5
mam reverentiæ Dei, sed à virtute Dei procul distantes: qui sunt ejusmodi, eos repelle
à te. Ex his enim sunt qui irrepunt in do- 6
mos, & captivas abducunt mulieres obrutas
peccatis, quæ ducuntur variis concupiscentiis. Quæ semper discentes nunquam ad cog- 7
nitionē veritatis pervenire possunt. Quem- 8
admodum autem Jonis & Jambaris insurrexerunt adversùs Mosen, ita & isti insurgunt
in veritatem, homines corruptæ mentis, &
reprobi à fide. Sed non progredientur. Eo- 9
rum enim stultitia innotescit omnibus, sicut
& illorum innotuit. *D. Severi.* 3.
Tu autem venisti post doctrinam meam, & 10
post conversationem meam, & post placitum
meum, & post fidem meam, & post longanimitatem meam, & post charitatem meam,
& post patientiam mea; Et post persecutio- 11
nes meas, meas denique passiones. Cæterùm
nôsti quæ pertulerim Antiochiæ, & Iconii,
& Lystris; qualem persecutionem sustinuerim. Et ex omnibus eripuit me Dominus
meus. Enimverò quicunque volunt cum ti- 12
more Dei vivere in Jesu Christo, persecutionem passuri sunt. Homines autem flagitiosi 13
& impostores addent ad malitiam suam, errantes, inducentesque in errorem. Tu verò 14
permane in iis quæ didicisti, & in quibus
confirmatus es. Scis enim à quo didiceris:
Et quòd à pueritia tua literas sanctas edoctus 15
es, quæ te possunt sapientem efficere ad salutem, per fidem quæ est in Jesu Christo.
In obitu Episcoporum. 4.
Siquidem omnis Scriptura quæ per Spiritum 16
scripta est, utilis est ad doctrinam, & ad correctionem, & ad directionem, & eruditionem quæ est in justitia; Ut perfectus sit ho- 17
mo Dei ad omne opus bonum atque consummatum.

CAP. IV.

Obtestor te coram Deo & Domino no- 1
stro Jesu Christo, qui judicaturus est vivos &
mortuos in revelatione regni sui: Prædica 2
sermonem, & insta cum sedulitate, opportunè
& inopportunè, argue, & increpa cum omni
longanimitate & doctrina.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

25 ወይገሥጽ ፡ በየዋሀት ፡ ለእለ ፡ ይትዋሥኡ ፡ እምቦ ፡ ከመ ፡ የሀቦሙ ፡ እግዚአብሔር ፡
26 ይነስሑ ፡ ወያእምርዋ ፡ ለጽድቅ ፡፡ 2 ወይንቅሁ ፡ እመሠገርት ፡ ሰይጠን ፡
እስመ ፡ ወድአ ፡ አሠገርሙ ፡ ውስተ ፡ ፈቃዱ ፡፡

Et erudiat cum lenitate disputantes, si ita fiat quòd det iis Deus resipiscere & agnoscere veritatem, Et evigilare è reti satanæ: quia jam piscatus est eos in voluntate ejus.

Versio VULGATA LATINA.

25 Cum modestia corripientem eos, qui resistunt veritati; nequando Deus det il-
26 lis pœnitentiam ad cognoscendam veritatem. Et resipiscant à diaboli laqueis, à
quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem.

CAP. III.

1 HOc autem scito, quòd in novissimis diebus instabunt tempora periculosa:
2 Erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non
3 obedientes, ingrati, scelesti, Sine affectione, sine pace, criminatores, inconti-
4 nentes, immites, sine benignitate, Proditores, protervi, tumidi, & voluptatum
5 amatores magìs quàm Dei: Habentes speciem quidem pietatis, virtutem au-
6 tem ejus abnegantes. Et hos devita: Ex his enim sunt, qui penetrant domos,
& captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur variis desideriis:
7 Semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis pervenientes. Quemad-
8 modum autem Jannes & Mambres restiterunt Moysi: ita & hi resistunt veritati,
9 homines corrupti mente, reprobi circa fidem, Sed ultrà non proficient: insi-
10 pientia enim eorum manifesta erit omnibus, sicut & illorum fuit. Tu autem as-
secutus es meam doctrinam, institutionem, propositum, fidem, longanimitatem,
dilectionem, patientiam, Persecutiones, passiones: qualia mihi facta sunt An- 11
tiochiæ, Iconii, & Lystris: quales persecutiones sustinui, & ex omnibus eripu-
it me Dominus. Et omnes, qui piè volunt vivere in Christo Jesu, persecutio- 12
nem patientur. Mali autem homines, & seductores, proficient in pejus; erran- 13
tes, & in errorem mittentes. Tu verò permane in iis, quæ didicisti, & credita 14
sunt tibi: sciens à quo didiceris. Et quia ab infantia sacras literas nôsti, quæ 15
te possunt instruere ad salutem, per fidem, quæ est in Christo Jesu. Omnis Scri- 16
ptura divinitùs inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripien-
dum, ad erudiendum in justitia: Ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus 17
bonum instructus.

CAP. IV.

TEstificor coram Deo, & Jesu Christo, qui judicaturus est vivos & mortuos, per 1
adventum ipsius, & regnum ejus: Prædica verbum, insta opportunè, importu- 2
nè: argue, obsecra, increpa in omni patientia, & doctrina.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

25 * مودبا للمعاندين بدعة. لعل يعطيهم الله توبة لمعرفة الحق * فيستفيقون من فخ المحال.
26 اذ قد اقتنصهم لمشيئته * الفصل الثالث * قراءة السبت الرابع والثلثين وهو
1 للابن الشاطر. * واعلم هذا ان في الايام الاخيرة ستنتصب اوقات صعبة * لان الناس يكونون
2 فيهم محبين ذاتهم محبين الفضة. عتاة. متكبرين. مفترين. عاقين والديهم. غير
3 شكورين. ولا بارين * ولا متوددين. لا عهد لهم. نمامين. غير ماسكين. غير انيسين.
4 وللصلاح غير محبين * دافعين. متهجمين. منتفخين. يحبون اللذات اكثر من محبتهم الله.
5 * لهم صورة العبادة الحسنى وهم جاحدون قوتها. فهؤلاء اقصهم * لان من هؤلاء هم الذين
6 يغوصون في المنازل. ويسبون نسيات ملتحمات للخطايا منقادات الى شهوات مختلفة * متعلمات
7 دائما وغير مستطيعات قط ان يقبلن الى معرفة الحق * وكما ان يانيس ويمبريس قاوموا
8 موسى. كذلك وهؤلاء يعاندون الحق اناس مفسودو العقل. لا خبرة لهم بمعنى الامانة.
9 * لكنهم لن ينجحوا كثيرا. لان جهالتهم ستكون عند الكل واضحة كما اشتهرت سفاهة ذينيك.
10 . الاحد الرابع والثلثون بعد العنصرة. * واما انت فاتبع تعليمي. سيرتي. نيتي. امانتي.
11 تمهلي. محبتي. صبري * اضطهاداتي. الامي التي صابتني بانطاكية. وفي ايقونية.
12 وليسطرة. واي اضطهادات احتملت. ومن كافتها انقذني الرب * وكافة المريدين ان يعيشوا
13 متدينين بهي بيسوع المسيح يضطهدون * واناس خبثاء وسحرة يتقدمون في اشر حال مضلين
14 وضالين * فاثبت انت في المناقب التي تعلمتها واوتمنت عليها. عالما ممن تعلمتها * وانك قد
15 عرفت منذ طفوليتك الكتب الجليلة المقدسة ان تحكمك للخلاص بالامانة الممنوحة بيسوع المسيح.
16 * قراءة الثلثاء من الجمعة الثامنة والعشرين. وللقديس فوقا الشاهد. * وكل كتاب الاهي النسمة
17 نافع للتعليم. للتوبيخ. للتثقيف. للادب الذي في العدل * ليكون انسان الله كاملا متاهبا لكل
1 عمل صالح. * الفصل الرابع. * فاشهد انا عليك اذا امام الله والرب يسوع المسيح
2 العتيد ان يدين الاحياء والموتى في ظهوره وملكه * اكرز القول وترقبهم بغتة. في وقت
يحسن فيه الترقب ولا يحسن. وبخ. انتهر. عظ. بكافة التمهل والتعليم.

Resistentes erudiens mansuetudine suâ, 25
siquando det illis Deus pœnitentiam ad
agnoscendam veritatem; Et resipiscant 26
à laqueo dolosi, quippe jam prædatus sit
eos ad voluntatem suam.

CAP. III.

Lectio Sabbathi trigesimi quarti, quod est *Sabbathum*, filii prodigi.

ILlud autem scito, quòd in diebus extre- 1
mis exurgent tempora aspera. Inter ho- 2
mines enim erunt sui amantes, amantes
pecuniæ, protervi, superbi, blasphemi, mo-
lesti genitoribus suis, ingrati, ac minimè
justi: Inhumani, expertes fœderis, ob- 3
trectatores, intemperantes, haud cicu-
res, & boni minimè amantes: Prodito- 4
res, præcipites, arrogantes, voluptatum
amantes plusquam amantes Dei: Spe- 5
ciem bonæ pietatis habentes, vim tamen
illius abnegantes. Hos igitur rejice. Ex 6
his enim sunt ii qui domos penetrant, &
captivas ducunt mulierculas, confertas
peccatis, obsequentes variis cupiditati-
bus: Semper discentes, at nunquam va- 7
lentes venire ad agnitionem veritatis. Et 8
quemadmodùm Janes & Jambres re-
stiterunt Mosi, ita & hi aversantur veri-
tati: homines mente corrupti, non haben-
tes experimentum in sensu fidei. Sed non 9
multùm proficient, colorem enim induet
stultitia eorum apud omnes evidentem,
ut evulgata est amentia illorum duorum.

Dominicâ trigesimâ quartâ post Pentecosten.

Tu verò sectare doctrinam meam, meam 10
vivendi rationem, mentem meam, fidem
meam, longanimitatem meam, charitatem
meam, patientiam meam, Persecutiones 11
meas, passiones meas quæ mihi contige-
runt Antiochiæ, & Iconii, & Lystris:
qualesque persecutiones sustinui: & ex
omnibus eripuit me Dominus. Et omnes 12
volentes vivere cum præclara pietate in
Jesu Christo, persecutionem patientur.
Quidam verò improbi & impostores 13
proficient pessimum in modum, seducen-
tes, & seducti. At tu persiste in dogmati- 14
bus quæ didicisti, quæque tibi concredi-
ta sunt, sciens à quo didiceris ea: Et 15
quòd à pueritia tua noveris gloriosas
Scripturas, quæ te possunt sapientem
reddere ad salutem, per concessam fidem
in Jesum Christum.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ octavæ. Et pro sancto Phoca martyre.

Et quælibet scriptura divinam sapiens 16
auram, utilis est ad doctrinam, ad red-
argutionem, ad directionem, ad erudi-
tionem quæ est in justitia: Ut sit homo 17
Dei perfectus, paratus ad omne opus
bonum.

CAP. IV.

OBtestor ego te igitur coram Deo, & 1
Domino Jesu Christo, qui judicaturus est
vivos & mortuos in apparitione sua &
regno suo: Prædica sermonem, & explora 2
eos ex improviso, tam tempore quo oppor-
tuna est exploratio, quàm non opportuna:
argue, objurga: hortare cum omni patien-
tia & doctrina.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፫ ወዘንተ፡ባሕቱ፡አእምሩ፡ከመ፡በደኃሪ፡መዋዕል፡ይመጽእ፡ዓመት፡እኩይ፡፡ ወይከውኑ፡
2 ሰብእ፡መፍቀርያነ፡ፈጊዕ፡ ወመፍቀርያነ፡ንዋይ፡፡ ነባቢያነ፡ዝሁራነ፡ፀረፋነ፡ዐላዊያነ፡አዝማ
3 ዲሆሙ፡አለ፡ኢልቦሙ፡አምኮቴተ፡ወፅሉአነ፡እምጽድቅ፡፡ እለ፡አልቦሙ፡ምሕረተ፡ሥሑ
4 ጸን፡ጸላእያነ፡ሠናይ፡፡ ዐላዊያን፡ዝሉፋን፡ጽሉላነ፡እለ፡ያበድሩ፡ሐውዘ፡እምፍቅረ፡እ
5 ግዚአብሔር፡፡ ይትመሰሉ፡ጻድቃነ፡ ወይክሕድዋ፡ለኃይለ፡ጽድቅ፡ወለእሉሰ፡ተገሐሠሙ፡፡
6 እለ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ይበውኡ፡ ውስተ፡አበያተ፡ ሰብእ፡ ወይፄውዉ፡ለአንስት፡እለ፡ፀፈራት፡
7 በኃጢአት፡፡ ወይትልዋ፡ ውስተ፡ብዙኅ፡ ፍትወት፡፡ ወዘልፈ፡ ይትጌሠጻ፡ ወኢያአምርዋ፡
8 ግሙራ፡ ለጽድቅ፡፡ ከመ፡እለ፡ ኢያኔስ፡ወኢያንበሬስ፡ከማሁ፡ እሉሂ፡ተቃወምዋ፡ለጽድ
9 ቅ፡፡ ሰብእ፡ሙሱናነ፡ልብ፡ወንፉቃነ፡ሃይማኖት፡፡ ወባሕቱ፡ ኢይትሌዓሉ፡ እስመ ፡ ፈድፈደ
10 ት፡እበደሙ፡ ወትዐወቀት፡ከመ፡በላዕለ ፡እልክቱ፡ወበኀበ፡ኵሉ፡ዘከመ፡ኮነት፡፡ ፲ ወአን
ተሰ፡ትልወኒ፡በትምህርትየ፡በግዕዝየ፡በዘ፡መራሕኩከ፡በሃይማኖት፡በተስፋ፡ በአፍቅሮ፡በትዕግ
11 ሥት፡፡ በተሰድዶ፡በሕማም፡፡ መጠነ፡ረከበኒ፡በአንጾኪያ፡በኢቆንያ፡በልስጥራን፡መጠነ፡ተዐ
12 ገሥኩ፡ተሰድዶ፡ ወእምኵሉ፡አድኃነኒ፡እግዚአብሔር፡፡ ወኵሎሙ፡እለ፡ይሔይዉ፡በጽ
13 ድቅ፡ ወይፈቅዱ፡በክርስቶስ፡ኢየሱስ፡ይሰደዱ፡፡ ወእኩያሰ፡ ሰብእ፡ዘሠራያት፡ይትሌ
14 ዐሉ፡ውስተ፡እንተ፡ተአኪ፡ ወይስሕቱ፡ወያስሕቱ፡፡ ወአንተሰ፡ ሀሉ፡በዘ፡ ተምህርከ፡ወተ
15 አምኑከ፡ታአምር፡በኀበ፡መኑ፡ተምህርከ፡፡ ታአምር ፡እምነ፡እስከ፡መጽሐፈ፡ቅዱሰ፡ዘይ
16 ክል፡አሕይዎተከ፡በሃይማኖተ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ወኵሉ፡መጽሐፍ፡በመንፈሰ፡እግዚ
አብሔር ፡ወይበቍዕ፡፡ ፲፮ በኵሉ፡ትምህርት፡ወተግሣጽ፡ለአርትዖ፡ወለአጥብቦ፡ውስተ፡
17 ጽድቅ፡፡ ከመ፡ይትጌሠጽ፡ብእሲ፡እግዚአብሔር፡ውስተ፡ኵሉ፡ምግባረ፡ሠናይ፡መምህር፡፡
1 ፬ ወአስምዕ፡እግዚአብሔር፡ወኢየሱስ፡ክርስቶስ፡ዘሀለወ፡ይኰንን፡ሕያዋነ፡ወምዉታነ፡በም
2 ጽአተ፡መንግሥቱ፡፡ ከመ፡ ትስብክ፡ ቃሎ፡ ቀዊመከ፡ በድቡት፡በጊዜሁ፡ገሥጽ፡ ወተዘለፍ፡
ወየዋህ ፡ እንዘ ፡ ትትዔገስ ፡ በኵሉ ፡ ወትሜህር፡፡

CAP. III.

1 *SEd hoc scitote, quòd in posterioribus diebus veniet annus malus: Et erunt* 2
homines diligentes crapulam, & diligentes divitias, jactabundi, blaspheman-
tes, spernentes parentes eorum, ingrati, exeuntes à veritate, Non habentes mi- 3
sericordiam, superbi, osores boni, Perversi, contumeliosi, obcæcati, eligentes vo- 4
luptates potiùs quam amorem Dei: Assimilati sunt justis, & abnegant virtutem 5
justitiæ: & hos devita. Hi sunt qui intrant in domos hominum, & capti- 6
vas ducunt mulieres complexas in peccato, & adhærentes ei in multa concupi-
scentia: Et semper discentes & non cognoverunt unquam veritatem. Sicut 7
qui Janne & Jambre, sic hi etiam restiterunt veritati: homines corrupti cor- 8
de, & hæsitantes de fide. Sed non exaltabuntur, quia abundavit insipientia 9
eorum & manifesta est, sicut in illis, & apud omnes, quomodo fuit. Et tu assequeris 10
me in doctrina mea, in more meo in quo duxi te, in fide, in longanimitate, in chari
tate, in patientia, In persecutione, in afflictione; quantum contigit mihi in Antio- 11
chia, in Iconio, in Lystris, quantas passus sum persecutiones: & ab omnibus
liberavit me Deus. Et omnes viventes in veritate, & volentes vivere in 12
Christo Jesu, persequentur. Et mali homines incantationum provehentur in 13
pejus: & errabunt, & errare facient. Et tu permane in iis quæ didicisti, & 14
concredita sunt tibi, sciens apud quem didiceris. Sciens verè usque Scriptu- 15
ram sanctam quæ potest vivificare te per fidem Jesu Christi. Et tota scriptura 16
per spiritum Dei est, & prodest in omni doctrina & eruditione, ad corrigendum &
instruendum in veritate. Ut eruditus sit homo Dei, in omni opere bono, doctor. 17

CAP. IV.

ET obtestor Deum & Jesum Christum, qui judicaturus est vivos & mortuos 1
in adventu regni sui, Ut prædices verbum ejus, persistens circumspectè in tem- 2
pore; argue, & corripe, & mansuetus esto, patiens in omnibus, & docens.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β′. ΚΕΦ. Η′. Θ′.

Erit enim tempus, cùm sanam doctrinam non sustinebunt: sed secundùm
3 Ἔσαι γὰρ καιρὸς, ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται· ἀλλὰ (γ) κατὰ
desideria propria sibiipsis coacervabunt magistros, prurientes auditum:
τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν·
Et à quidem veritate auditum avertent, ad autem fabulas conver-
4 Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπή-
tentur. Tu verò vigila in omnibus, mala patere, opus fac Evange-
5 σονται. Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, (δ) κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγε-
listæ, ministerium tuum impletum reddito. Ego enim jam delibor, & tempus
6 λιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς Θ′
meæ resolutionis instat. Certamen pulchrum certavi, cursum
7 (ε) τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε. Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον
consummavi, fidem servavi. Reliquùm, reposita est mihi justitiæ corona,
8 τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα. Λοιπὸν, ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος,
quam reddet mihi Dominus in illa die, justus judex: non solùm
ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής· οὐ μόνον
autem mihi, sed & omnibus diligentibus apparitionem ejus. Stude venire
9 δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. Σπούδασον ἐλθεῖν
ad me citó. Demas enim me reliquit, diligens nunc seculum,
10 πρός με ταχέως. Δημᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα,
& abiit in Thessalonicam, Crescens in Galatiam, Titus in Dalma-
καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς (ζ) Δαλμα-
tiam: Lucas est solus mecum. Marcum assumens, adduc cum teipso:
11 τίαν· Λουκᾶς ἐστι μόνος μετ᾽ ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν, ἄγε μετὰ σεαυτοῦ·
est enim mihi utilis in ministerium. Tychicum autem misi in Ephesum.
12 ἔστι γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον.
Penulam quam reliqui in Troade apud Carpum, veniens affer, &
13 Τὸν φελόνην ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ
libros, maximè membranas. Alexander ærarius multa mihi mala
14 τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ
ostendit: reddet illi Dominus secundùm opera ejus: Quem & tu
ἐνεδείξατο· (η) ἀποδῴη αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· Ὃν καὶ σὺ 15
observa: valdè enim restitit nostris verbis. In prima mea
φυλάσσου· λίαν γὰρ (θ) ἀνθέστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ μου 16
defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me dereliquerunt: (non
ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι (ι) συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· (μὴ
illis imputetur.) At Dominus astitit, & confortavit me, ut per me
αὐτοῖς λογισθείη.) Ὁ δὲ Κύριός μοι παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι᾽ ἐμοῦ 17
prædicatio plenè percipiatur, & audiant omnes Gentes: & ereptus sum de
τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ (κ) ἀκούσῃ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ (λ) ἐρρύσθην ἐκ
ore leonis. Et eripiet me Dominus ab omni opere malo, &
στόματος λέοντος. (μ) Καὶ ῥύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ 18
servabit in regnum suum cœleste: cui gloria in secula
σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· (ν) ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
seculorum. Amen. Saluta Priscam & Aquilam, & Onesiphori domum.
τῶν αἰώνων. ἀμήν. Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. 19
Erastus remansit in Corintho: Trophimum autem reliqui in Mileto infir-
Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ· Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν (ξ) Μιλήτῳ ἀσθε- 20
mum. Festina ante hyemem venire: salutant te Eubulus, & Pu-
νοῦντα. Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν· ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος, καὶ Πού- 21
dens, & Linus, & Claudia, & fratres omnes. Dominus Jesus
δης, καὶ Λῖνος, καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ὁ Κύριος (ο) Ἰησοῦς 22
Christus cum spiritu tuo: gratia vobiscum. Amen.
Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου· ἡ χάρις (π) μεθ᾽ ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Timotheum secunda, Ephesiorum Ecclesiæ primum Episcopum ordina-
(†) Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα, τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονη-
tum, scripta est à Roma, cùm ex secundo sisteretur Paulus Cæsari Neroni.
θέντα, ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη Παῦλος τῷ Καίσαρι Νέρωνι.

Ἐν στίχοις ϙβ′.

MS. A. (γ) κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς (δ) κακοπάθησον, ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἔργον (ε) τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν. Τὸν καλὸν ἀγῶνα ἠγώνισμαι, (ζ) Δαλματίαν· (η) ἀποδώσει (θ) ἀντέστη (ι) παρεγένετο, (κ) ἀκούσωσιν (λ) ἐρύσθην (μ) Ῥύσεταί (ν) αὐτῷ ἡ δόξα (ξ) Μηλώτῳ (ο) Ἰησοῦς μετὰ (π) μεθ᾽ ὑμῶν. (†) Πρὸς Τιμόθεον Β′. ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible] 3
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 8 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Erit enim tempus quum doctrinæ sanæ non 3
obedient, sed juxta desideria sua multipli-
cabunt sibi doctores in pruritum sui auditûs.
Et à veritate avertent aures suas, ad fa- 4
bulas autem declinabunt. Tu verò vigila in 5
omnibus, & sustine mala, & exequere opus
Evangelistæ: tuúmque ministerium perfice.
Ego verò immolor, & tempus quo dissolvar, 6
instat. Bonum certamen certavi, & cursum 7
meum explevi, fidémque meam servavi. In 8
posterum autem asservatur mihi corona ju-
stitiæ, quam rependet mihi Dominus meus
in die illo, quia ipse est justus judex: non
solùm autem mihi, sed etiam iis qui dilexerint
manifestationem ejus.

Pro Gregorio. 5.

Sit tibi curæ ut venias ad me citò. Nam De- 9
mas me reliquit, & amore complexus est 10
hoc seculum, ac profectus est Thessalonicam,
Crispus in Galatiam, Titus in Dalmatiam.
Lucas solus est mecum. Marcum assume & 11
adducito tecum: aptus enim mihi est ad
ministerium. Tychicum autem misi Ephe- 12
sum. Thecam verò librorum quam reliqui 13
Troade apud Carpum, quum venies, affer-
to; & libros, maximè autem involucrum
membranarum. Alexander faber ærarius 14
multa mala mihi exhibuit: repensurus est ei
Dominus noster secundùm opera ipsius. Sed 15
& tu cave ab eo: vehementer enim insur-
rexit contra sermones nostros. In prima ex- 16
cusatione mea nemo mihi adfuit; sed omnes
deseruerunt me. Ne imputetur illis hoc.
Dominus autem meus adstitit mihi, & robo- 17
ravit me, ut per me prædicatio expleretur,
& audirent omnes Gentes. Et ereptus fui
ex ore leonis: Et eripiet me Dominus meus 18
ab omni opere malo: & servabit me in
regnum suum quod est in cœlis. Cui sit
gloria in seculum seculorum. Amen. Da 19
pacem Priscillæ & Aquilæ, & familiæ One-
siphori. Erastus mansit Corinthi. Trophi- 20
mum autem reliqui infirmum in Mileto urbe.
Sit tibi curæ ut ante hyemem venias. Po- 21
stulat pacem tuam Eubulus, & Pudis, & Li-
nus, & Claudia, fratres denique omnes.
Dominus noster Jesus Christus sit cum spiri- 22
tu tuo. Gratia tecum. Amen.

Epistola ad Timotheum secunda, è Roma scripta,

FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 እስመ : ይበጽሕ : ጊዜሁ : አመ : የአብይዋ : ለትምህርተ ፡ ሕይወት : ወይሐውሩ : በፍ
4 ትወቶሙ : ወመምህራን : እለ : ይትሀከኩ : እዘኒሆሙ :=፥ ወይመይጡ : እዘኒሆሙ : እ
5 ምጽድቅ : ወያጸምሉ : መኃደምት :=፥ ወአንተሰ : ንቁህ : ወጥበብ : በኵሉ : ወጻሙ :
ወግበር : ምግባረ : ወንጌላዊ : ኩን : ወፈጽም : መልእክተከ ::=፥ ሀ
በማርያም : ምንበብ:=፥
6 ወአንሰ : ወዳእኩ : ሰለጥኩ : ወበጽሐኒ : ዕድሜየ : ለአዕርፎ ::=፥ ሠናየ : ገድለ : ተጋደልኩ :
7 በድርየኒ : ፈጸምኩ : ወሃይማኖትየኒ : ዐቀብኩ :=፥

Quoniam veniet tempus quando rejicient doctrinam vitæ, & incedent secundùm 3
cupiditates eorum, & doctores: quorum aures seditiosæ sunt. Et avertent aures 4
eorum à veritate, & auscultabunt fabulis. Et tu vigila, & prudens esto in 5
omnibus, & labora, & operare opus, evangelista esto, & imple ministerium tuum. 6
Pro Maria, lectio.
Et ego jam finivi, & advenit mihi tempus meum ad quiescendum. Bonum cer- 7
tamen certavi, cursum meum consummavi, & fidem meam servavi.

Versio VULGATA LATINA.

3 Erit enim tempus, cùm sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desi-
4 deria coacervabunt sibi magistros, prurientes auribus: Et à veritate qui-
5 dem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur. Tu verò vigila, in
6 omnibus labora, opus fac Evangelistæ, ministerium tuum imple. Sobrius
7 esto. Ego enim jam delibor, & tempus resolutionis meæ instat. Bonum
8 certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo reposita
est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus ju-
9 dex: non solùm autem mihi, sed & iis qui diligunt adventum ejus. Fe-
10 stina ad me venire citó. Demas enim me reliquit, diligens hoc seculum,
11 & abiit Thessalonicam: Crescens in Galatiam, Titus in Dalmatiam. Lu-
12 cas est mecum solus. Marcum assume, Et adduc tecum: est enim mihi
13 utilis in ministerium. Tychicum autem misi Ephesum. Penulam, quam re-
liqui Troade apud Carpum, veniens affer tecum, & libros, maximè au-
tem membranas. Alexander ærarius multa mala mihi ostendit: reddet illi 14
Dominus secundùm opera ejus: Quem & tu devita: valdè enim restitit 15
verbis nostris. In prima mea defensione nemo mihi affuit, sed omnes me 16
dereliquerunt: non illis imputetur. Dominus autem mihi astitit, & con- 17
fortavit me, ut per me prædicatio impleatur, & audiant omnes Gentes:
& liberatus sum de ore leonis. Liberavit me Dominus ab omni opere ma- 18
lo: & salvum faciet in regnum suum cœleste, cui gloria in secula seculo- 19
rum. Amen. Saluta Priscam, Aquilam, & Onesiphori domum. Erastus 20
remansit Corinthi. Trophimum autem reliqui infirmum Mileti. Festina an- 21
te hyemem venire. Salutant te Eubulus, & Pudens, & Linus, & Clau-
dia, & fratres omnes. Dominus Jesus Christus cum spiritu tuo. Gratia vo- 22
biscum. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

3 * لان سيكون وقتا لا يحتملون التعليم المعافي * بل يجمعون لهم كما يحتص بشهواتهم معلمين
4 يحكون سمعهم * ويردون سمعهم عن الحق * ويحكون الي الخرافات * تم *
5 * قراءة الاحد قبل قداس الماء * فتيقظ انت في ساير الامور والاوقات * كابد الشقا *
6 اعمل عمل مبشر وحقق خدمتك * فانني هاندا اضحي * وقد وقع بي وقت انصرافي * وقد
7
8 جاهدت الجهاد الحسن * قد تممت السعي * قد حفظت الامانة * فمند الان اكليل العدل
معد لي * الذي سيقضينيه في ذلك اليوم الرب القاضي العدل * وليس لي فقط * بل ولجميع
الذين احبوا ظهوره * تم * * قراءة الاربعا من الجمعة الثامنة والعشرين * * بادروا
10 ان تجي الي سريعا * فان ديماس قد تركني اذ احب الان هذا الدهر * وذهب الي تسالونيكية *
11 فريسكس مضي الي غلاطية * وتيطس الي دلماتيا * لوقا وحده معي * خذ مرقس واحضره
12 معك * لانه يصلح لخدمتي * تيخيكوس قد ارسلته الي افسس * الفلونية التي تركتها
13
14 باطراوادا عند كربس * في مجيك احملها معك * والمدرجات لا سيما الرقوقية * الاسكندرس
15 النحاس قد اراني شرورا كثيرة * يقضيه الرب نظير اعماله * فتحفظ انت منه * فانه قد قاوم
16 اقوالنا جدا * وفي اعتذاري الاول ما حضر معي احد * لكنهم كلهم تركوني * لا حسب لهم
17 ذلك ذنبا * لكن الرب وقف بي وايدني * لكيما تتكمل البشارة بي * ويسمع الامم كلها * ويجيب
18 من فم الاسد * وسينجيني الرب من كل عمل خبيث * ويخلصني الي ملكه السماوي * الذي
19 له المجد الي اباد الدهور امين * سلم علي بريسكيلا واكيلا * ومنزل اونيسيفوروس * اراسطوس
20
21 بقي في قرنثيوس * طروفيموس خلفته مريضا في ملطون * احرص ان تجي قبل الشتي *
22 يسلم عليك اوفولس * وبودنس * ولينوس * وكلوديا * والاخوة كلهم * الرب يسوع المسيح مع
روحك * النعمة معكم امين * * تمت الرسالة *
* وكتبت من مدينة رومية * وكان قد جعل تيموثاوس اسقفا علي افسس * حين
وقف بولص بحضرة نارن قيصر ملك رومية دفعة ثانية *
* والتسبيح لرب المجد دايما ابدا سرمدا * امين امين امين *

Erit enim tempus quum non sustinebunt 3
doctrinam sanam: sed colligent sibi,
prout competet cupiditatibus suis, do-
ctores titillantes auditum eorum: Et 4
avertent auditum suum à veritate, &
deflectent ad deliria. Finis.

Lectio Dominicæ ante Sacrum aquæ (i. Missam Epiphaniæ.)

Quare tu vigila in omnibus rebus ac 5
momentis, perfer molestias, perage opus
Evangelistæ, & comproba ministerium
tuum. Nam ego en immolor, & instat 6
mihi tempus discessus mei. Jamque de- 7
certavi bonum certamen, cursum jam
absolvi, fidem jam servavi: Et post- 8
hac corona justitiæ parata est mihi,
quam exsolvet mihi in illa die Domi-
nus judex justus: & non mihi solùm
sed etiam omnibus qui dilexerint appa-
ritionem ejus. Finis

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ octavæ.

Festina venire ad me citò. Nam Damian 9
me dereliquit, diligens nunc præsens se- 10
culum, & abiit Thessalonicam: Priscus
profectus est in Galatiam, & Titus in
Dalmatiam. Lucas solus est mecum. 11
Sume Marcum, & adduc eum tecum,
quia conducit ministerio meo. Tychicum 12
misi jam Ephesum. Pheloniam quam 13
reliqui Troade apud Carpum, tecum af-
fer cùm veneris, & volumina, præser-
tim membranacea. Alexander faber 14
ærarius videre me fecit multa mala:
rependat illi Dominus secundùm facta
ipsius. Quare tu cave eum, quia mul- 15
tùm restitit sermonibus nostris. Et in 16
prima defensione mea nemo adfuit me-
cum, sed omnes me deseruere: ne im-
putetur id eis crimini. Verùm Domi- 17
nus astitit mihi, & corroboravit me:
ut per me compleatur annuntiatio, &
audiant omnes Gentes: & ereptus sum
ex ore leonis. Et eripiet me Dominus 18
ab omni facto malo, salvabitque me
in regnum suum cœleste: cui gloria in
æternitates seculorum, Amen. Salu- 19
ta Priscillam & Achillem, & domum
Onesiphori. Erastus mansit Corinthi. 20
Trophimum reliqui ægrotum in Mileto.
Da operam ut venias ante hyemem. 21
Salutat te Eupulus, & Pudens, &
Linus, & Claudia, & fratres omnes.
Dominus Jesus Christus cum spiritu 22
tuo. Gratia vobiscum, Amen.

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit ab urbe Roma, quum Timotheus constitutus jam esset Episcopus super Ephesum, quando secundâ vice stetit Paulus in præsentia Cæsaris Neronis Imperatoris Romani.

Laus Domino gloriæ prepetua, perennis, sempiterna, Amen, Amen, Amen,

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 እንከሰ ፡ ጽኑሕ ፡ ሊተ ፡ አክሊለ ፡ ጽድቅ ፡ ዘየዐስየኒ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይእተ ፡ ዕለተ ፡ መ
ኰንነ ፡ ጽድቅ ፡፡ ወአኮ ፡ ለባሕቲትየ ፡ ለኵሎሙ ፡ እለ ፡ ያፈቅሩ ፡ በምጽአተ ፡ ዚአሁ ፡፡ ፨
9 በ ፡ ፲ ፡ ፋሲካ ፡፡ ፨ አስተፋጥን ፡ ትምጻእ ፡ ኀቤየ ፡ ፍጡነ ፡፡ ፨
10 ዴማስ ፡ ኀደገኒ ፡ ወአፍቀሮ ፡ ለዝንቱ ፡ ዓለም ፡ ዘይእዜ ፡ ወሖረ ፡ ተሰሎንቄ ፡ ወቄርቄስኒ ፡ ገ
11 ልየ ፡ ወቲቶ ፡ ዴልማጢያ ፡፡ ፨ ሉቃስ ፡ ባሕቲቱ ፡ ምስሌየ ፡፡ ወአምጽኦ ፡ ምስሌከ ፡ ለማርቆ
12 ስ ፡ እስመ ፡ ይበቍዐኒ ፡ ለመልእክት ፡፡ ፨ ወፈነውክዎ ፡ ለጢኪቆስ ፡ ኤፌሶን ፡፡ ፨ ወፈሎ ፡
13 ዘኀደጉ ፡ ኀበ ፡ ቀርጰ ፡ ተማልለ ፡ ምስሌከ ፡ ሶበ ፡ ትመጽእ ፡ ወዓደ ፡ መጻሕፍተ ፡ ሬ
14 ቅ ፡፡ ፨ እለ ፡ እስክንድሮስ ፡ ነሃቢ ፡ ብዙኀ ፡ ሠቀየኒ ፡ ይፍድዮ ፡ እግዚአብሔር ፡ በከመ ፡
15 ምግባሩ ፡፡ ፨ ወአንተኒ ፡ ተዓቀቦ ፡ እስመ ፡ ፈድፋደ ፡ ተቃወሞ ፡ ለነገርነ ፡፡ ፨ ወበቀዳሚ ፡
16 ነገርየ ፡ አልቦ ፡ ዘኀበረ ፡ ምስሌየ ፡ ኵሎሙ ፡ ኀደጉኒ ፡ ወይሥረይ ፡ ሎሙ ፡፡ ፨ ወያእሙ ፡ እ
17 ግዚአብሔር ፡ ቆመ ፡ ሊተ ፡ ወአጽንዓኒ ፡ ከመ ፡ ይእመኑ ፡ በስብከተ ፡ ዚአየ ፡፡ ወይስምዑ ፡
18 ኵሎሙ ፡ አሕዛብ ፡ ወድኀንኩ ፡ እምአፈ ፡ አንበሳ ፡፡ ፨ ወያድኅነኒ ፡ እግዚአብሔር ፡ እም
19 ኵሉ ፡ ግብረ ፡ እኩይ ፡ ወያሐይወኒ ፡ ውስተ ፡ መንግሥቱ ፡ ዘበሰማያት ፡ እስመ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡
20 ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡፡ ፨ አምኁ ፡ ጵርስቅ ፡ ወአቂላ ፡ ወቤተ ፡ ሆኔሴፎሩ ፡፡ ፨ ኤራስጦስ ፡ ነ
21 በረ ፡ ቆሮንቶስ ፡ ጥሮፊሞን ፡ ኀደገዎ ፡ ሚሊጦን ፡ ይደዊ ፡፡ ፨ አስተፋጥን ፡ ትምጻእ ፡ ኀቤየ ፡ እም
ቅድመ ፡ ክረምት ፡፡ አምኁከ ፡ ኤውቡሎስ ፡ ወአጱዴስ ፡ ወሊኖስ ፡ ወቀላውዴያ ፡ ወኵሎሙ ፡ አኀ
22 ዊነ ፡፡ ፨ ወእግዚአብሔር ፡ ምስለ ፡ መንፈስከ ፡፡ ፨ ለብእሲ ፡ ጢሞቴዎስ ፡፡ ፨

Ergò parata est mihi corona justitiæ, quam tribuit mihi Deus isto die, Judex 8
justitiæ: & non solummodo mihi, sed etiam omnibus qui diligent eum in adven-
tu ejus.

Quinto Paschatis.

Festina ut venias ad me citò. Demas reliquit me, & dilexit hoc seculum præ- 9
sens, & profectus est Thessalonicam: & Crescens Galliam, & Titus Dalmatiam. 10
Lucas solus est mecum: & adduc tecum Marcum, qui utilis est mihi ad ministeri- 11
um. Et misi Tychicum Ephesum. Et Phelo, quem reliqui apud Carpum, adfe- 12
ras tecum: quum veneris & etiam libros membraneos. Alexander prædo multùm 13
afflixit me, retribuat ei Deus secundùm opera ejus: Et tu caveto eum: quia 14
valdè restitit sermonibus nostris. In primo sermone meo, nemo fuit qui consociatus 15
est mecum, omnes deseruerunt me: & Deus misereatur eorum. Sed Deus adstitit 16
mihi, & corroboravit me, ut crederent per prædicationem meam, & ut audirent 17
omnes Gentes: & liberatus sum, ex ore leonis. Et liberabit me Deus ab omni 18
opere malo: & vivere me faciet in regno suo quod est in cælis, quia ei est gloria in
secula seculorum, Amen. Saluta Priscam, & Aquilam, & domum Onesephori. 19
Erastus mansit Corinthi. Trophimum reliqui Mileti ægrotantem. Festina ut ve- 20
nias ad me ante hyemem. Salutârunt te Eubulus, & Apudes, & Linus, & Clau- 21
dia, & omnes fratres nostri. Et Deus cum spiritu tuo sit. 22

Viro Timotheo.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΗ'Σ ΠΡΟ'Σ ΤΙ'ΤΟΝ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ'Σ.

Α'. Περὶ διδασκάλων ἐπιτηδείων εἰς διακονίαν, ϗ ἔλεγχον ἀπειθῶν.
Β'. Κατὰ τῆ σαρκικὰς καθάρσεις πρεσβευόντων, ϗ ὑπὲρ πνευματικῆς ἀρετῆς.
Γ'. Παραινέσεις, ἃς δεῖ παραινεῖν καθ' ἡλικίαν ἑκάστῳ.
Δ'. Περὶ δούλων, ὡς ἂν ϗ αὐτοὶ τῆ Χριστῦ χάριτος ἀξίως δουλεύοιεν.
Ε'. Περὶ ἀρχόντων ὑποταγῆς πρεπούσης τῇ ἐπιεικείᾳ τῆ Χριστῦ.
ς'. Παραίνεσις, περὶ τῆ ἐκκλίνειν τοὺς ἐρεισικοὺς ζητητάς.

AD TITUM EPISTOLA PAULI.
(†) Ἡ ΠΡΟ'Σ ΤΙ'ΤΟΝ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΑΥ'ΛΟΥ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Paulus servus Dei, Apostolus autem Jesu Christi, secundùm fidem electorum
1 ΠΑῦλος δοῦλος Θεῦ, ἀπόστολος ἢ (α) Ἰησῦ Χριστῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν
Dei, & agnitionem veritatis quæ secundùm veritatem, In spem vitæ æternæ,
2 Θεῦ, ϗ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, Ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίε,
quam promisit *expers mendacii* Deus, ante tempora secularia: Manifestavit autem
3 ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς Θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων· Ἐφανέρωσε ἢ
temporibus *propriis* verbum suum, in prædicatione, *quam creditam habeo ego* secundùm præceptum
καιροῖς ἰδίοις τῆ λόγον αὐτῦ, ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν
Salvatoris nostri Dei: Tito *germano* filio secundùm communem fidem, gratia,
4 τῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεῦ· Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν, χάρις,
misericordia, pax à Deo patre, & *Domino* Jesu Christo Salvatore nostro.
ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεῦ πατρὸς, (β) ϗ Κυρίε Ἰησῦ Χριστῦ τῦ σωτῆρος ἡμῶν.
Hujus gratiâ reliqui te *in Creta,* ut reliqua corrigas, & constituas
5 Τύτε χάριν (γ) κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, ϗ καταστήσῃς A'
per *civitatem* presbyteros, sicut ego tibi *mandavi:* Si quis est *inculpatus,*
6 κατὰ πόλιν πρεσβυτέρες, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην· Εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος,
unius uxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuriæ, aut non subditos.
μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα.
Oportet enim episcopum *inculpatum* esse, sicut Dei dispensatorem, non *arrogantem,* non ira-
7 Δεῖ γὰρ τῆ ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀρ-
cundum, non vinolentum, non percussorē, non turpis lucri cupidum: Sed hospitalem, *boni aman-*
γίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ· Ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγα- 8
tem, sobrium, justum, sanctum, continentem, *Tenacem ejus* qui secundùm doctrinam *fidelis*
θον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, Ἀντεχόμενον τῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστῦ 9
sermonis: ut potens sit & exhortari in doctrina sana, & *contra-*
λόγε· ἵνα δυνατὸς ἦ ϗ (δ) παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, ϗ τοὺς ἀντι-
dicentes arguere. Sunt enim multi & inobedientes, vaniloqui, & *mentiū deceptores,*
B' λέγοντας ἐλέγχειν. Εἰσὶ γὰρ (ε) πολλοὶ ϗ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι ϗ φρεναπάται, 10
maximè *illi ex* circumcisione: Quos oportet *ore obturare:* qui universas domos subvertunt,
μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς· Οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι, 11
docentes quæ non oportet, turpis lucri gratiâ. Dixit quidam ex illis, proprius
διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ, αἰσχρῦ κέρδους χάριν. Εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος 12
ipsorum propheta; Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri. Te-
A' αὐτῶν προφήτης, Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. Ἡ μαρ- 13
stimonium hoc est verum: ob quam causam increpa illos *præcisè,* ut sani sint
τυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής· δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν
in fide: Non intendentes Judaicis fabulis, & mandatis hominum aver-
ἐν τῇ πίστει· Μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, ϗ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρε- 14
santium veritatem.
φομένων τὴν ἀλήθειαν.

MS.A. (†) ···· ΤΙ'ΤΟΝ. (α) Χριστῦ Ἰησῦ, (β) ϗ Χριστῦ Ἰησῦ τῦ (γ) ἀπέλειπόν (δ) παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, ϗ τοὺς ἀντιλέγοντας (ε) πολλοὶ ἀνυπότακτοι,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]

EPISTOLA AD *TITUM.*

CAPUT I.

Quum sit Presbyter. 1.

PAulus servus Dei, & Apostolus Jesu Chri- 1
sti per fidem electorum Dei, & cognitio-
nem veritatis, quæ est in timore Dei, In 2
spem vitæ æternæ, quam pollicitus est
Deus verax ante tempora seculi: Et pate- 3
fecit sermonem suum tempore suo per no-
stram illam prædicationem, quæ concredita
est mihi mandato Dei Servatoris nostri:
Tito vero filio juxta communem fidem, Gra- 4
tia, & pax à Deo patre, & à Domino nostro
Jesu Christo Servatore nostro. Ob id reli- 5
queram te in Creta, ut ea quæ deerant repa-
rares, & constitueres Presbyteros per singu-
las urbes, sicut præcepi tibi, Eum qui incul- 6
patus est, & fuit maritus unius uxoris, & ha-
bet liberos fideles non blasphemos, quique
non sint effrænati in ingluvie. Debet enim 7
Presbyter inculpatus esse tanquam admini-
strator domûs Dei, nec duci propriâ volun-
tate, nec iracundus esse, nec modum præ-
terire in vino, neque manu promptus ad
percutiendum, nec diligere lucra sordida:
Sed amare hospites, & amare bonas res, ac 8
esse castus, & justus, & pius, & qui conti-
neat se à concupiscentiis: Et qui curam 9
habeat de doctrina sermonis fidei, ut possit
etiam exhortari per suam doctrinam sanam,
eosque redarguere qui contendunt. Sunt 10
enim quamplurimi intractabiles, & vanilo-
qui, & seducentes hominum mentes, maxi-
mè ii qui sunt ex circuncisione: Quibus 11
oporteret obturare os. Domos multas cor-
rumpunt, & docent quæ non oportet, pro-
pter lucra sordida. Dixit quidam ex illis 12
vates ipsorum, Filii Cretæ semper sunt men-
daces, malæ bestiæ, & ventres otiosi. Et ve- 13
rum est hoc testimonium. Quamobrem se-
verè argue illos, ut sani sint in fide: Nec 14
sese abjiciant fabulis Judaïcis, & præceptis
hominum qui oderunt veritatem.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

ለቲቶ : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ብሔረ : ኔቆጶሊዮን:=፡
1 ፩ ጳውሎስ : ገብረ : ለእግዚአብሔር : ወሐዋርያሁ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : በከመ : ሃይ
ማኖቶሙ : ለኅሩያኒ : እግዚአብሔር : ለአእምሮ : ጽድቅ : በምጽዋት:=፡

Ad TITUM : & scripta fuit quum esset in civitate Nicopolis.

CAPUT. I.

PAulus servus Dei, & Apostolus Jesu Christi secundùm fidem electorum Dei, 1
ad docendum veritatem pro eleemosyna,

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* TITUM.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PAulus servus Dei, Apostolus autem Jesu Christi secundùm fidem electo-
2 rum Dei, & agnitionem veritatis, quæ secundùm pietatem est, In spem
vitæ æternæ, quam promisit qui non mentitur, Deus, ante tempora secu-
3 laria: Manifestavit autem temporibus suis verbum suum in prædicatione,
4 quæ credita est mihi secundùm præceptum Salvatoris nostri Dei: Tito di-
lecto filio secundùm communem fidem, gratia & pax à Deo Patre, &
5 Christo Jesu Salvatore nostro. Hujus rei gratiâ reliqui te Cretæ, ut ea quæ
desunt corrigas, & constituas per civitates presbyteros, sicut & ego dispo-
6 sui tibi: Si quis sine crimine est, unius uxoris vir, filios habens fideles,
7 non in accusatione luxuriæ, aut non subditos. Oportet enim episcopum si-
ne crimine esse, sicut Dei dispensatorem: non superbum, non iracundum, non
vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum: Sed hospitalem, 8
benignum, sobrium, justum, sanctum, continentem, Amplectentem eum, 9
qui secundùm doctrinam est, fidelem sermonem: ut potens sit exhortari in
doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere. Sunt enim multi etiam 10
inobedientes, vaniloqui, & seductores, maximè qui de circumcisione sunt:
Quos oportet redargui: qui universas domos subvertunt, docentes quæ non 11
oportet, turpis lucri gratiâ. Dixit quidam ex illis, proprius ipsorum pro- 12
pheta; Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri. Testimoni- 13
um hoc verum est. Quam ob causam increpa illos durè, ut sani sint in fi-
de, Non intendentes Judaicis fabulis, & mandatis hominum, aversantium 14
se à veritate.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* رسالة القديس بولص الي تلميذه تيطوس * وهي في عدد الرسايل ثانية عشر *

* الفصل الاول *

1 * من بولص عبد الله * ورسول يسوع المسيح كما يخص بامانة مصطفيي الله ومعرفة الحق
2 المختص بالديانة البهية * بتامل الحياة الابدية * التي وعد بها الاله الصادق قبل
3 سنين دهرية * واظهر كلمته في اوقاته المحدودة * بالكرازة التي اوتمنت انا عليها بامر
4 الاله مخلصنا * الي تيطوس الولد الخالص بما يلايم الامانة العمومية * نعمة لك ورحمة
5 وسلامة من الاله الاب والرب يسوع المسيح مخلصنا * لهذه الحال خلفتك باقريطس لتقوم
الامور الناقصة *

* قراءة الخميس من الجمعة الثامنة والعشرين *

6 وتقيم في كل مدينة قسوسا كما رسمت لك انا * من يكون بلا زلة * رجل امراة واحدة * ذو
7 اولاد مومنين * غير معروفين بثلب بهم الشهوة * او غير خاضعين * لان الاسقف ينبغي
له ان يكون لا زلة له بما انه قهرمان لله * لا يكون عاتيا ولا غضوبا * ولا مستاسدا
8 بالخمر * لا جراحا بكلامه * لا مستقبحا مكسبه * لكن محبا للغرباء * وادا للصلاح *
9 عفيفا * عدلا * بارا * محميا * ملازما للكلام الصادق المختص بالتعليم * ليكون مقتدرا
10 ان يعزي بالتعليم المعافي * ويوبخ المشاجرين * لانه قد يوجد قوم كثيرون لا يخضعون *
11 باطلا قولهم وطاغيا غيرهم * ولا سيما الذين من الختانة * الذين يجب ان يبكموا * الذين
12 يعكسون منازل بجملتها * اذ يعلمون بما لا يجب ذكره * من اجل فايدة مستقبحة * وقد قال
واحد منهم نبي لهم خاص * ان الاقريطيين كذابون دايما * ووحوش ردية * بطون خاوية *
13 * هذه الشهادة صادقة هي * فلهذا السبب وبخهم بجفاوة ليتعافوا في الامانة * ولا يصغوا الي
14 الخرافات اليهودية * والي وصايا الناس الرادين الحق *

Epistola Sancti PAULI ad discipulum suum TITUM: Estque in numero Epistolarum duodecima.

CAPUT PRIMUM.

A Paulo servo Dei, & Apostolo Jesu 1
Christi, prout congruum est fidei ele-
ctorum Dei, & agnitioni veritatis per-
tinentis ad præclaram pietatem, In 2
spe vitæ æternæ quam pollicitus est
Deus verax, ante annos æternos, Et 3
patefecit verbum suum temporibus suis
præscriptis, per prædicationem quæ con-
credita est mihi ex præcepto Dei serva-
toris nostri: Ad Titum filium germa- 4
num prout consentaneum est fidei gene-
rali. Gratia tibi, & misericordia, &
pax à Deo Patre, & Domino Jesu
Christo servatore nostro. Hanc ob cau- 5
sam reliqui te in Creta, ut res vitiosas
corrigas,

Lectio feriæ quintæ hedomadis vigesimæ octavæ.

Et statuas in qualibet urbe Presbyteros,
(ut ego tibi mandavi) Eum qui est sine 6
culpa, vir uxoris unius, liberos habens
fideles, non arcessitos crimine æstus li-
bidinis, aut contumaces. Episcopum 7
enim oportet esse inculpatum, quippe
qui est Dei dispensator: non pertina-
cem, neque iracundum, neque vino fu-
ribundum, non vulnerantem verbis suis,
cujus lucrum non sit turpe: Sed pere- 8
grinos diligentem, boni amantem, ca-
stum, æquum, justum, ferventem: Te- 9
nacem veri illius sermonis qui facit
ad doctrinam, ut sit potens ad hortan-
dum per doctrinam sanam, & arguen-
dum disceptantes. Nam reperiuntur 10
homines multi contumaces, vani ser-
monis, & judicii erronei, maximè verò
qui sunt ex Circumcisione: Quibus 11
oportet os obthurare: qui quasdam do-
mos penitus subvertunt, docentes ea
quæ memorare non decet, turpis lucri
gratia. Dixit autem quidam ex ipsis, 12
proprius ipsorum propheta, Cretenses
semper mendaces, malæ bestiæ, ventres
vacui. Testimonium hoc est verum; 13
& hanc ob causam redargue eos cum
severitate, ut sani fiant in fide, Nec 14
attendant Judaicis deliriis, & præ-
ceptis hominum veritatem resellen-
tium.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

2 እንዘ ፡ ትሴፈው ፡ ሕይወተ ፡ ዘለዓለም ፡ ዘአሰፈወነ ፡ ወሊይሔሱ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምፍ
3 ጥረተ ፡ ዓለም ፡፡ ወአስተርአየ ፡ በዕድሜሁ ፡ ወተሰብከ ፡ ቃሉ ፡ ወተአመነኒ ፡ ሊተ ፡ በት
4 እዛዙ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ መድኃኒነ ፡፡ ለቲቶ ፡ ወልድየ ፡ ዘአፈቅር ፡ በተሳትፎ ፡፡ በሃ
ይማኖት ፡ ሰላም ፡ ለከ ፡ ወጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ አቡነ ፡ ወእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡
5 መድኃኒነ ፡፡ ፩ እንበይነ ፡ ዝንቱ ፡ ኃደግኩከ ፡ ውስተ ፡ ቀርጤን ፡ ከመ ፡ ታስተራትዕ ፡
6 ዘተርፈ ፡ ወትሢም ፡ ቀሲሳነ ፡ ለለ ፡ አህጉር ፡ ዘከመ ፡ አዘዝኩከ ፡፡ ብእሴ ፡ ዘአሐ
ተ ፡ ብእሲተ ፡ አውሰበ ፡ ኅሩየ ፡ ዘኢይሔምይዎ ፡ በእኩይ ፡ ዘቦ ፡ ውሉደ ፡ መሀይምናነ ፡
ዘኢያስተዋድይዎሙ ፡ በምርዐት ፡ እለ ፡ ኢኮኑ ፡ ዝሉፋነ ፡ እለ ፡ ይትኤዘዙ ፡፡

፪ በተዝካረ ፡ ማኅበር ፡ ወበካህናት ፤ በአበ ፡ ሰላማ ፡፡ በመኃ
ትወ ፡ ኤፒፋንያ ፡ መንበብ ፡፡

7 ወርቱዕ ፡ ዘይሠይምዎ ፡ ጳጳስ ፡ ዘኢያደሉ ፡ ከመ ፡ መጋቤ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ዘኢኮነ ፡ መዐ
8 ትመ ፡ ዘልቡብ ፡ ዘኢይሰቲይ ፡ ዘኢይዘብጥ ፡ ዘኢያፈቅር ፡ ንዋየ ፡፡ መፍቀሬ ፡ ነግድ ፡
ዘሠናይ ፡ ምግባሩ ፡ ዘያነጽሕ ፡ ርእሶ ፡ ጻድቅ ፡ ኄር ፡ የዋህ ፡ መስተዐግስ ፡ ዘያነሐሲ ፡፡
9 ዘምሁር ፡ ቃለ ፡ ሃይማኖት ፡፡ ዘይክል ፡ ገሠጸ ፡ በትምህርተ ፡ ሕይወት ፡ ወይዘልፎሙ ፡
10 ለእለ ፡ ይትዋሥኡ ፡፡ እስመ ፡ ብዙኃን ፡ እለ ፡ ኢይትኤዘዙ ፡ ወነገሮሙኒ ፡ ከንቱ ፡ ወ
11 መስሕታን ፡ ወፈድፋደሰ ፡ እለ ፡ እምአይሁድ ፡፡ እለ ፡ ርቱዕ ፡ ይፈጽምዎሙ ፡ እለ ፡
12 ይገፍትኡ ፡ አቢያተ ፡ ኵሉ ፡ ወይሜህሩ ፡ በዘ ፡ ይረብሖሙ ፡፡ ዘይቤ ፡ አሐዱ ፡ እም
13 ኔሆሙ ፡ ነቢዮሙ ፡ መድልዋን ፡ ሐሰዊያን ፡ አራዊት ፡ እኩያን ፡ ከርሠ ፡ መካን ፡፡ ወዝን
ቱ ፡ ስምዕ ፡ እሙን ፡ ላዕሌሆሙ ፡፡ ወይዘልፎሙ ፡ ምቱረ ፡ በጌጋዮሙ ፡ ከመ ፡ ይጠይቁ ፡
14 በሃይማኖት ፡፡ ወኢያምጽኡ ፡ መኃደምተ ፡ አይሁድ ፡ ወሠርዐተ ፡ ሰብእ ፡ ዘይመይ
ጥ ፡ ለጽድቅ ፡፡

Expectantem vitam æternam, quam promisit nobis, & non mentitus est Deus à cre- 2
atione mundi. Et apparuit in tempore suo, & prædicatum fuit verbum ejus, & 3
concreditum fuit mihi per mandatum Dei servatoris nostri: Tito filio meo quem 4
diligo in communicatione, in fide, Pax tibi et gratia Dei Patris nostri, & Do-
mini nostri Jesu Christi Servatoris nostri. Propter hoc reliqui te in Creta, ut 5
corrigas quæ reliqua sunt, & ut constituas presbyteros per singulas civitates, sicut
præcepi tibi: Virum qui unicam uxorem duxit, electum quem non vituperant 6
propter malum, habentem filios fideles quos non accusant de luxuria, qui non sunt
contumeliosi, sed obedientes.

Commemoratione congregationis, & sacerdotum. De patre Salama: In lampadibus Epiphaniæ, sermo.

Et oportet eum constituere Papam, qui non sit hypocrita: sicut dispensator Dei, qui 7
non est iracundus, qui intelligens est, qui non bibit, qui non percutit, qui non di-
ligit divitias: Hospitalem, cujus opus bonum est, mundantem seipsum, justum, 8
bonum, mitem, patientem, continentem: Qui eruditus est in sermone fidei, qui 9
potest erudire in doctrina vitæ, & arguere contra disputantes. Quia multi sunt, 10
qui non obediunt, & verba eorum inania sunt, & seductores sunt, & præcipuè ii
qui ex Judæis: Quibus oportet silentium imponere: qui subvertunt domos to- 11
tas, & docent ut lucrentur. De quibus dixit quidam ex illis, propheta eorum, 12
Hypocritæ mendaces sunt, feræ malæ, ventres steriles. Et hoc testimonium verum 13
est de illis, & redarguit eos breviter de iniquitate eorum, ut percipiant in fide,
Et non introducant fabulas Judæorum, & mandata hominum pervertentia veri- 14
tatem.

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ ΤΙ'ΤΟΝ ΚΕΦ. Β'. Γ'. Δ'. Ε'.

Omnia *quidem* munda mundis: *at pollutis* & infidelibus
15 (ζ) Πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ (η) μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις
nihil mundum, sed *polluta* sunt eorum & mens & conscientia. Deum
16 οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. Θεὸν
confitentur nosse, *at operibus* negant, abominati *existentes* & incredibiles,
ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς,
& ad omne opus bonum reprobi.
καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

CAP. II. β'.

Tu autem loquere quæ decent sanam doctrinam: Senes *sobrios*
1 Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ· Πρεσβύτας νηφαλίους Γ'
2 *esse*, *honestos*, prudentes, *sanos* fide, dilectione, patientiâ. A-
εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ. Πρεσ-
3 nus similiter in habitu *sancto decentes*, non *calumniatrices*, non vino multo
βύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, (α) μὴ οἴνῳ πολλῷ
servientes, benè docentes: Ut prudentiam doceant adolescentulas,
4 δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους· Ἵνα (β) σωφρονίζωσι τὰς νέας,
virorum amantes esse, filiorum amantes, Sobrias, castas, *domi manentes*, *bonas*, subdi-
5 φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, Σώφρονας, ἁγνὰς, (γ) οἰκουροὺς, ἀγαθὰς, ὑποτασ-
tas *propriis* viris, ut non verbum Dei blasphemetur. Juvenes
6 σομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται. Τοὺς νεωτέρους
similiter hortare *temperantes esse*: *Circa omnia* teipsum *præbens* exemplum *pulchrorum*
7 ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν· Περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν
operum, in doctrina, *integritatem*, *gravitatem*, *incorruptibilitatem*, Verbum
8 ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, (δ) ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν, Λόγον
sanum, irreprehensibile: ut is qui ex adverso *erubescat*, nihil habens de vobis dicere
ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον· ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων (ε) περὶ ὑμῶν λέγειν
malum. Servos *propriis* dominis *subjici*, in omnibus *bene*placentes *esse*, non
Δ' φαῦλον. Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ 9
contradicentes, non fraudantes: Sed fidem *omnem* ostendentes bonam, ut
ἀντιλέγοντας, μὴ νοσφιζομένους· Ἀλλὰ (ζ) πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν, ἵνα 10
doctrinam Salvatoris *vestri* Dei, ornent in omnibus. Apparuit enim
τὴν διδασκαλίαν (η) τοῦ σωτῆρος ὑμῶν Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη γὰρ 11
gratia Dei, *salutifera* omnibus hominibus, Erudiens nos, ut abne-
ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, (θ) ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, Παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησά- 12
gantes impietatem, & *mundana* desideria, sobriè, & justè, & piè
μενοι τὴν ἀσέβειαν, καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως, καὶ δικαίως, καὶ εὐσεβῶς
vivamus in *nunc* seculo: Expectantes beatam spem, & *apparitionem*
Γ' ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι· Προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπιφάνειαν 13
gloriæ magni Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi. Qui dedit semetipsum
τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν 14
pro nobis, ut redimeret nos ab omni iniquitate, & mundaret sibi*ipsi* populum
ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν
peculiarem, *zelatorem pulchrorum* operum. Hæc loquere, & exhortare, & argue
περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων. Ταῦτα (ι) λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε 15
cum omni imperio. Nemo te contemnat.
μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. μηδείς σου περιφρονείτω.

CAP. III. γ'.

Admone illos principatibus & potestatibus *subjici*, *obtemperare*, ad
E' Ὑπομίμνησκε (α) αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, (β) πρὸς 1
omne opus bonum paratos esse: Neminem blasphemare, *à pugna alienos* esse, modestos,
πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι· Μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, 2
omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines.
πᾶσαν (γ) ἐνδεικνυμένους πρᾳότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους.

MS.A. (ζ) Πάντα καθαρὰ (η) μεμιαμμένοις Κεφ. β'. MS.A. (α) μηδὲ (β) σωφρονίζουσιν (γ) οἰκουργοὺς, (δ) ἀφθορίαν, σεμνότητα, Λόγον (ε) λέγειν περὶ ὑμῶν φαῦλον. Δούλους δεσπόταις ἰδίοις (ζ) πᾶσαν πίστιν (η) τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν (θ) σωτήριος (ι) δίδασκε, Κεφ. γ'. MS.A. (α) δὲ αὐτοὺς ἀρχαῖς, ἐξουσίαις (β) καὶ πρὸς (γ) ἐνδεικνυμένους πραΰτητα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

15 * ܟܠܡܕܡ ܓܝܪ ܕܟܐ ܗܘ ܠܕܟܝܐ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܛܢܦܝܢ ܘܠܐ ܡܗܝܡܢܝܢ. ܡܕܡ ܕܕܟܐ ܠܝܬ
16 ܠܗܘܢ. ܐܠܐ ܡܛܢܦ ܗܘ ܪܥܝܢܗܘܢ ܘܬܐܪܬܗܘܢ. * ܘܡܘܕܝܢ ܕܝܕܥܝܢ ܠܐܠܗܐ: ܘܒܥܒܕܝܗܘܢ
ܕܝܢ ܟܦܪܝܢ ܒܗ. ܘܛܢܦܝܢ ܐܢܘܢ ܘܠܐ ܡܬܛܦܝܣܝܢ. ܘܣܠܝܩܝܢ ܠܟܠ ܥܒܕ ܛܒ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *

1 * ܐܢܬ ܕܝܢ ܡܠܠ ܡܕܡ ܕܝܐܐ ܠܡܘܠܦܢܐ ܚܠܝܡܐ. * ܘܐܠܦ ܕܢܗܘܘܢ ܣܒܐ ܥܝܪܝܢ
2 ܒܪܥܝܢܗܘܢ. ܘܢܗܘܘܢ ܢܟܦܝܢ. ܘܢܗܘܘܢ ܕܟܝܢ. ܘܢܗܘܘܢ ܚܠܝܡܝܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ
3 ܘܒܚܘܒܐ ܘܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ. * ܐܦ ܣܒܬܐ ܐܟܘܬܗܘܢ. ܕܢܗܘܝܢ ܒܐܣܟܡܐ ܕܝܐܐ ܠܕܚܠܬ
ܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܝܢ ܐܟܠܩܪܨܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܝܢ ܡܫܬܥܒܕܢ ܠܚܡܪܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܢܗܘܝܢ ܡܠܦܢ
4 ܛܒܬܐ. * ܘܡܢܟܦܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܛܠܝܢ. ܕܢܪܚܡܢ ܒܥܠܝܗܝܢ ܘܒܢܝܗܝܢ. * ܘܢܗܘܝܢ ܢܟܦܢ
5 ܘܩܕܝܫܢ. ܘܢܗܘܝܢ ܝܨܦܢ ܒܝܬܗܝܢ. ܘܡܫܬܥܒܕܢ ܠܒܥܠܝܗܝܢ. ܕܠܐ ܐܢܫ
ܢܓܕܦ ܥܠ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܘܐܦ ܠܥܠܝܡܐ ܗܟܘܬ ܒܥܐ ܕܢܗܘܘܢ ܢܟܦܝܢ.
6 * ܒܟܠܡܕܡ ܕܝܢ ܒܢܦܫܟ ܚܘܝ ܕܡܘܬܐ. ܒܟܠ ܥܒܕܐ ܛܒܐ. ܘܒܡܘܠܦܢܘܬܟ ܬܗܘܐ ܠܟ
7 ܡܠܬܐ ܚܠܝܡܬܐ. ܕܟܝܬܐ ܘܠܐ ܡܬܚܒܠܐ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܫܐܛܟ. * ܕܗܘ ܕܩܐܡ ܠܘܩܒܠܢ
8 ܢܒܗܬ. ܟܕ ܠܐ ܢܫܟܚ ܕܢܐܡܪ ܥܠܝܢ ܡܕܡ ܕܣܢܐ. * ܥܒܕܐ ܠܡܪܝܗܘܢ ܢܫܬܥܒܕܘܢ
9 ܒܟܠܡܕܡ ܘܢܫܦܪܘܢ ܠܗܘܢ. ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܡܗܦܟܝܢ. * ܐܠܐ ܢܚܘܘܢ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ ܛܒܬܐ
10 ܒܟܠܡܕܡ. ܕܢܨܒܬܘܢ ܒܟܠܡܕܡ ܠܡܘܠܦܢܗ ܕܐܠܗܐ ܡܚܝܢܢ.

* ܕܥܐܕܐ ܕܕܢܚܐ * ܘܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܒ *
11 * ܐܬܓܠܝܬ ܓܝܪ ܛܝܒܘܬܗ ܕܐܠܗܐ
12 ܡܚܝܢܬ ܟܠ ܒܢܝܢܫܐ ܟܠܗܘܢ. * ܘܪܕܝܐ ܠܢ ܕܢܟܦܘܪ ܒܪܫܝܥܘܬܐ ܘܒܪܓܝܓܬܐ ܕܥܠܡܐ.
13 ܘܢܚܐ ܒܥܠܡܐ ܗܢܐ. ܒܢܟܦܘܬܐ ܘܒܟܐܢܘܬܐ ܘܒܕܚܠܬ ܐܠܗܐ. * ܟܕ ܡܣܟܝܢܢ ܠܣܒܪܐ
14 ܒܪܝܟܐ ܘܠܓܠܝܢܐ ܕܫܘܒܚܗ ܕܐܠܗܐ ܪܒܐ ܘܡܚܝܢܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. * ܕܗܘ ܝܗܒ
ܢܦܫܗ ܚܠܦܝܢ. ܕܢܦܪܘܩܝܢ ܡܢ ܟܠ ܥܘܠ. ܘܢܕܟܝܢ ܠܢܦܫܗ ܥܡܐ ܚܕܬܐ ܕܢܗܘܐ ܛܢܢܐ ܒܥܒܕܐ
15 ܛܒܐ. * ܗܠܝܢ ܡܠܠ ܘܒܥܝ. ܘܟܣ ܒܟܠ ܫܘܠܛܢ. ܘܠܐ ܐܢܫ ܢܒܣܐ ܒܟ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܓ *

1 * ܘܐܘܕܥ ܐܢܘܢ ܕܠܪܫܢܐ ܘܠܫܠܝܛܢܐ ܢܫܬܡܥܘܢ ܘܢܫܬܥܒܕܘܢ. ܘܢܗܘܘܢ
2 ܡܛܝܒܝܢ ܠܟܠ ܥܒܕ ܛܒ. * ܘܠܐ ܐܢܫ ܠܐ ܢܓܕܦܘܢ. ܘܠܐ ܢܗܘܘܢ ܢܝܨܢܝܢ. ܐܠܐ ܢܗܘܘܢ
ܡܟܝܟܝܢ. ܘܒܟܠܡܕܡ ܢܚܘܘܢ ܡܫܝܢܘܬܗܘܢ ܥܡ ܟܠ ܒܢܝܢܫܐ.

Omnia enim munda mundis: Iis autem qui 15
polluti sunt & infideles, nihil est mundum, sed polluta est eorum mens & conscientia.
Et profitentur se cognoscere Deum; suis ve- 16
rò operibus eum negant, quum sint execrandi, & dicto non audientes, sed reprobi ad omne opus bonum.

CAP. II.

Tu verò loquere quæ decent sanam do- 1
ctrinam: Et doce ut senes sint vigilanti- 2
mente præditi, sintque casti, & puri, & sani in fide, & in charitate, & patientia. Ac et- 3
iam anus similiter, ut sint in habitu qui deceat reverentiam Dei, nec sint calumniatrices, nec inservientes multo vino: ut doceant bona; Et pudicas eas faciant quæ sunt 4
adolescentulæ: ut diligant maritos suos, & liberos suos; Ut castæ sint & sanctæ, ut bene 5
curent domos suas, & subditæ sint maritis suis, ne quis blasphemet sermonem Dei.
Adolescentes consimiliter adhortare, ut casti 6
sint. In omnibus autem exemplum in temet- 7
ipso præbeto in omni opere bono: & in doctrina tua habeas sermonem sanum, castum, & incorruptibilem, quem nemo contemnat. Ut qui insurrexerit in nos, pude- 8
fiat, quum non poterit dicere contra nos quicquam turpe. Servi heris suis subditi sint 9
in omnibus, & placeant eis, nec sint repugnantes, neque fures: Sed ostendant inte- 10
gritatem suam bonam in omnibus, ut exornent in omnibus doctrinam Dei Servatoris nostri.

De Baptismo, & dominica post Epiphaniam. 2.

Patefacta est enim gratia Dei omnium serva- 11
trix omnibus hominibus, Et erudiens nos ut 12
abnegemus impietatem & concupiscentias mundi, & vivamus in hoc seculo cum castitate, & justitiâ, & reverentiâ Dei, Expe- 13
ctantes spem benedictam, & manifestationem gloriæ Dei magni, & Servatoris nostri Jesu Christi. Qui seipsum dedit pro nobis, 14
ut redimeret nos ab omni iniquitate, & repurgaret nos sibiipsi populum novum, qui studiosus esset bonorum operum. Hæc lo- 15
quere & adhortare, & argue cum omni imperio: & nemo te despiciat.

CAP. III.

Porrò admone eos, ut principibus ac po- 1
testatibus dicto audientes sint, subditique, ac parati sint ad omne opus bonum. Et ne- 2
minem maledictis insectentur, nec sint pugnaces, sed sint mansueti: & in omnibus ostendant comitatem suam erga omnes homines.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ኵሉ ፡፡ ንጹሕ ፡ ለንጹሓን ፡ ወለርኩሳን ፡ አልቦ ፡ ንጹሕ ፡ እስመ ፡ ርኩስ ፡ ልቦሙ ፡ ወሕሊና
16 ሆሙ ፡፡ ዘአምኑ ፡ ከመቦ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወይክሕድዎ ፡ በምግባሮሙ ፡ ርኩሳን ፡ አ
ሙንቱ ፡ ወከሓድያን ፡ ወምኑናን ፡ እሙንቱ ፡ በውስተ ፡ ኵሉ ፡ ምግባረ ፡ ሠናይ ፡፡
1 ፪ ወአንተሰ ፡ ንግር ፡ ዘይደልው ፡ ለትምህርተ ፡ ሕይወት ፡፡ ሊቃውንትኒ ፡ ያንጽሑ ፡
2 ርእሶሙ ፡ እምዝሙት ፡ ወኢይናፍቁ ፡ በሃይማኖት ፡ ይትፋቀሩ ፡ ይለብው ፡ ወይትዐገ
ሡ ፡፡

Omnia pura sunt puris: & immundis nihil est purum, quia impura sunt 15
corda eorum, & cogitationes eorum. Qui professi sunt quòd sit Deus, & dene- 16
gant eum in operibus eorum: immundi sunt, & rebelles, & reprobi sunt in omni opere bono.

CAP. II.

Et tu loquere quod convenit doctrinæ vitæ: Seniores purgent seipsos à forni- 1
catione, & ne hæsitent in fide, & diligant, prudentes sint, & patientes sint. 2

Versio VULGATA LATINA.

15 Omnia munda mundis: coinquinatis autem, & infidelibus nihil est mundum,
16 sed inquinatæ sunt eorum & mens & conscientia. Confitentur se nosse Deum, factis autem negant: cùm sint abominati, & incredibiles, & ad omne opus bonum reprobi.

CAP. II.

1 Tu autem loquere quæ decent sanam doctrinam: Senes ut sobrii sint, pudici,
2 prudentes, sani in fide, in dilectione, in patientia: Anus similiter in habitu
3 sancto, non criminatrices, non multo vino servientes, benè docentes: Ut pru-
4 dentiam doceant adolescentulas, ut viros suos ament, filios suos diligant, Pru-
5 dentes, castas, sobrias, domûs curam habentes, benignas, subditas viris suis, ut non
6 blasphemetur verbum Dei. Juvenes similiter hortare ut sobrii sint. In omni-
7 bus teipsum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gra-
8 vitate, Verbum sanum, irreprehensibile: ut is, qui ex adverso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis. Servos dominis suis subditos esse, in omnibus 9
placentes, non contradicentes, Non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam 10
ostendentes: ut doctrinam Salvatoris nostri Dei ornent in omnibus. Apparuit 11
enim gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus, Erudiens nos, ut abne- 12
gantes impietatem, & secularia desideria, sobriè, & justè, & piè vivamus in hoc
seculo, Expectantes beatam spem, & adventum gloriæ magni Dei, & Salvato- 13
ris nostri Jesu Christi: Qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab 14
omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum ope-
rum. Hæc loquere, & exhortare, & argue cum omni imperio. Nemo te contemnat. 15

CAP. III.

Admone illos principibus & potestatibus subditos esse, dicto obedire, ad omne 1
opus bonum paratos esse: Neminem blasphemare, non litigiosos esse, sed mo- 2
destos, omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

15 * قراءة الجمعة من الجمعة الثامنة والعشرين * لان الاشياء كلها طاهرة للطاهرين *
16 واما الدنسون والكافرون فليس لهم شي طاهر * بل عقلهم قد تدنس وبصيرتهم * ويعترفون
انهم يعرفون الله وباعمالهم يذكرونه * فهم مرذولون وعاصيون * وفي كل عمل صالح لا دربة لهم *

* الفصل الثاني *

1 * فانت تكلم بما يليق بالتعليم المعافي * تم * الشيوخ يكونون متيقظين عفيفين
2 معافين في الامانة * في المحبة * في الصبر * وكذلك العجائز يكن ذات سجية جليلة لباسها *
3 لا نمامات * ولا مستعبدات لكثرة الخمر * حسنات التعليم * ليردعن الشواب * الصبايا فليكن
4 وادات رجالهن * وادات اولادهن * عفيفات * طاهرات * مدبرات * صالحات * لرجالهن خاضعات *
5 لئلا يفترى على قول الله * وكذلك اطلب الى الشبان ان يعفوا * اذ علمهم ذاتك في كل
6
7 الاشياء رسما للاعمال الصالحة * وعلمهم في تعليمك ازالة افساده * تهذيبه * اعدامة البلي *
8 * كلاما معافا * ليخجل المضاد الذي بازائنا * اذ لا يكون له قول طالح يقوله عنا * والعبيد
9 يكونون لسادتهم خاضعين * ويرضونهم في كل شي * ولا يكونوا مجاوبين * ولا خائنين * بل
10 يوضحون كافة الثقة الصالحة ليزينوا في سائر الاشياء تعليم الاله مخلصنا * تم *
11 * قراءة لعيد قداس الماء * لان قد ظهرت نعمة الله المخلصة كافة الناس *
12 * مؤدبة ايانا * لكي اذا جحدنا وابينا النفاق والشهوات العالمية * نعيش في هذا الدهر بعفة
13 وبتهذيب العقل وبتدين حسن * منتظرين الرجا المغبوط * وظهور الاله العظيم * ومخلصنا يسوع
14 المسيح * الذي بذل ذاته عنا ليفتدينا من كل اثم * ويطهر لذاته شعبا جديلا مهذبا مغايرا
15 للاعمال الحسنة * بهذه تكلم وعز * ووبخ بكافة المبادرة * ولا يهون بك احد *

* الفصل الثالث *

1 * واذكرهم ان يخضعوا لذوي الرياسات والسلطات ويذعنون لهم ويكونون لكل عمل
2 صالح مستعدين * ولا يفترون على احد * ويكونون غير مخاصمين * وديعين * موضحين
لدى الناس اجمعين كافة الوداعة *

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ octavæ.

Res quidem omnes puræ sunt puris: 15
at pollutis & infidelibus nulla res est
pura: imò mens eorum polluta est &
conscientia: Et profitentur se nosse 16
Deum, sed operibus suis negant eum:
suntque abominandi & rebelles, &
omni operi bono insulti.

CAP. II.

Tu verò loquere quæ decent sanam 1
doctrinam. Finis. *Senes sint vigilan-* 2
tes, temperantes, sani in fide, in chari-
tate, in patientia. Itidemque anus di- 3
stentæ sint occupatione honestæ dexteri-
tatis, non criminatrices, copiæ vini non
mancipatæ, doctrinâ honestæ, Ut coër- 4
ceant juniores. Adolescentulæ sint ma-
ritorum suorum amantes, amantes libe-
rorum suorum, Modestæ, puræ, do- 5
mum regentes, bonæ, viris suis subje-
ctæ: ne blasphemetur sermo Dei. Pa- 6
ri quoque modo juvenes roga ut sint mo-
desti: Præbens illis teipsum in rebus 7
omnibus exemplar bonorum operum:
præbensque illis in doctrina tua exter-
minium pravitatis, integritatem, ex-
clusionem corruptelæ, Sermonem sa- 8
num: ut pudefacias adversarium qui
contra nos est, non habens sermonem
pravum de nobis dicendum. Servi 9
quoque sint suis dominis subjecti, eisque
placeant in rebus omnibus: & non sint
responsatores, Neque perfidi, sed omnem 10
bonam fidem ostendant: ut ornent in
omnibus rebus doctrinam Dei servatoris
nostri. Finis.

Lectio in solennitate Missæ aquæ.

Apparuit enim gratia Dei salvatrix 11
omnium hominum, Erudiens nos, ut 12
abnegantes & relegantes impietatem &
cupiditates mundanas, vivamus in hoc
seculo cum modestia, & sinceritate
mentis, atque rectâ pietate: Expe- 13
ctantes beatam spem, & apparitionem
magni Dei ac servatoris nostri Jesu
Christi, Qui seipsum exposuit pro no- 14
bis, ut redimeret nos ab omni iniquita-
te, & purificaret sibiipsi populum ube-
rem, sincerum, æmulum bonorum ope-
rum. Hæc loquere & hortare, argue 15
cum omni solertia: & nemo te despi-
ciat.

CAP. III.

Et suggere ipsis ut subditi sint iis 1
qui principatibus ac potestatibus præ-
diti sunt, eisque acquiescant, & sint
ad omne opus bonum parati: Et ne- 2
minem blasphement, sintque minimè
rixosi, sed mites, exhibentes erga omnes
homines omnem lenitatem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ቦ ሊቃናትኒ : ከማሁ : ይትቀደሱ : ወያሠንዩ : ግዕዞን : ኢያስተሐውራ : ነገረ : ኢይስተዩ : ወ
4 ኢይሰክራ : ወይጌሥጻ : ወይምሀራ : ሠናየ : ትምህርተ : ከመ : ያንጽሓ : ርእሶን ። ወ
5 ንእሳትኒ : ያፍቅራ : አምታቲሆን : ወያፍቅራ : ውሉዶን ። ኢይዘምዋ : ወይግበራ : ሠ
ናየ : ወያሠንያ : ግዕዞን : ወሥርዐተ : ቤቶን : ወይትአዘዛ : ለአምታቲሆን : ከመ : ኢይፅ
6 ርፉ : ሳዕለ : ቃለ : እግዚአብሔር ። ለወራዙትኒ : ገሥጾሙ : ከማሁ : ያንጽሑ : ር
7 እሶሙ ። ወኩኖሙ : አርአያ : ለኵሎሙ : በምግባረ : ሠናይ : በትምህርት : በእንጽ
8 ሖ ። በሕያው : ነገር : ዘአልቦ : ነውረ : ከመ : ይትኀፈር : ጸላኢ : ወይኅጣእ : ዘይነብ
ብ : ላዕሌነ : ሕሡመ ። ዐ በሞጣትወ : አፊፕንያ ።
9 ነባሪኒ : ይትአዘዙ : ለአጋእዝቲሆሙ : ወያሠምሩ : በኵሉ ። ያሠንዩ : ሃይማኖቶሙ :
10 ከመ : ይንእድዎሙ : በኵሉ : ለትምህርተ : እግዚአብሔር : መድኀኒነ ። እስመ :
11 ተዐውቀ : ጸጋሁ : ለእግዚአብሔር : በኀበ : ኵሉ : ሰብእ ። ወትሜህረነ : ከመ : ንትና
12 ከራ : ለኀጢአት : ወለፍትወተ : ዓለም : ወንሕየው : በጽድቅ : ወበንጽሕ : ወበተፋቅ
13 ሮ : በዝንቱ : ዓለም ። እንዘ : ንሴፈው : አብፅዖ : ወምጽአተ : ስብሐቲሁ : ለአም
14 ላክነ : ዐቢይ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : መድኀኒነ ። ዘመጠወ : ርእሶ : በእንቲአነ : ከመ :
ይቤዝወነ : እምኀጢአት : ወያፅንሕ : ሎቱ : ሕዝበ : ዘይትቀሐው : በምግባረ : ሠናይ ።
15 ከመዝ : ንግር : ወገሥጽ : ወተዛለፍ : እንዘ : ታቴሕት : ርእሰከ : በኵሉ : ወአልቦ : ዘያ
ስሕትከ ። ፫
1 ቦ ዘክሮሙ : ለቀደምት : ወለመኳንንት : ከመ : ይትአዘዙ : በኵሉ : ምግባረ : ሠናይ :
2 ወይኩኑ : ጥቡዓነ : ቦቱ ። ወኢያስተቃጥኑ : ወኢይትጋአዙ : መሓሪ : የዋሃነ : ኩኑ :
ምስለ : ኵሉ : ሰብእ ።

Anus similiter sanctificentur, & pulchros reddant mores earum, non circumferant 3
verba, non sint bibaces, non inebrientur, sed erudiant, & doceant bonam doctri-
nam: ut purgent seipsas, ut mulieres diligant maritos suos, & diligant filios 4
suos, Ne fornicentur, sed faciant bonum, & pulchros reddant mores earum, & 5
ordines earum domesticos, & subjiciantur maritis suis, ut non blasphement contra 6
verbum Dei. Adolescentes hortare ut purgent seipsos. Et sis exemplar omnibus 7
in operibus bonis, in doctrina, in puritate, In vivo sermone non habentem ma- 8
culam; ut erubescat inimicus, & impotens sit ut loquatur contra nos maledictio-
nem.

In lampadibus Epiphaniæ.

Servi verò subjiciantur dominis suis, & placeant iis in omnibus, Approbatam 9
reddant fidem eorum, ut laudem ferentes in omnibus doctrinæ Dei Servatoris nostri. 10
Quia conspicua facta est gratia Dei apud omnes homines. Et docet nos, ut ali- 11
enati simus contra peccatum, & contra cupiditates hujus mundi, & vivamus 12
justè, & purè, & amanter in hoc mundo, Expectantes beatitudinem, & ad- 13
ventum gloriæ Dei nostri magni, Jesu Christi servatoris nostri: Qui tradidit 14
semetipsum pro nobis, ut redimeret nos à peccato, & purificaret sibi populum se-
quacem in operibus bonis. Sic loquere, & corripe, & redargue, subjiciens te- 15
ipsum in omnibus: & nemo sit qui seducat te.

CAP. III.

Suggere ipsis primatibus & potestatibus, ut obtemperent in omni opere bono, & 1
sint parati in eo, Et non dispiciant, neque contendant: misericordes estote, mites 2
estote cum omnibus hominibus.

Eramus enim aliquando & nos insipientes, increduli, errantes, servientes desideriis,
3 Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις,
& voluptatibus variis, in malitia & invidia agentes, odibiles, odientes *alii alios.*
καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, συγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους.
Cùm autem benignitas & humanitas apparuit Salvatoris nostri Dei, Non ex
4 Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, Οὐκ ἐξ
5 operibus *quæ in justitia,* quæ fecimus nos, sed secundùm suam misericordiā *ser-*
ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ, (δ) ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ (ε) τὸ αὐτοῦ ἔλεον ἔσω-
vavit nos, per lavacrum regenerationis, & renovationis Spiritûs sancti, Quem
6 σεν ἡμᾶς, διὰ (ζ) λουτροῦ παλιγγενεσίας, καὶ ἀνακαινώσεως Πνεύματος ἁγίου, Οὗ
effudit in nos abundè, per Jesum Christum Salvatorem nostrum: Ut justificati
7 ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν· Ἵνα δικαιωθέντες
ipsius gratiâ, hæredes simus secundùm spem vitæ æternæ. Fidelis ser-
8 τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι (η) γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λό-
mo: & de his volo te confirmare, ut curent *pulchris* operibus *præstare*
γος· καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι
credentes Deo. Hæc sunt *pulchra* & utilia hominibus. Stultas
9 οἱ πεπιστευκότες (θ) τῷ Θεῷ. ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. Μωρὰς
autem quæstiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas *legales* *cohibe:* sunt enim
δὲ ζητήσεις, καὶ γενεαλογίας, καὶ ἔρεις, καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶ γὰρ
inutiles, & vanæ. Hæreticum hominem post unam & secundam *admonitionem* devita:
ἀνωφελεῖς, καὶ μάταιοι. Αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ· 10
Sciens quia subversus est hujusmodi, & *peccat existens sponte* condemnatus. Cùm
Εἰδὼς ὅτι (ι) ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος. Ὅταν 11
misero Artemam ad te, aut Tychicum, festina venire ad me *in* Nicopolim: 12
πέμψω Ἀρτεμᾶν πρός σε, ἢ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν·
ibi enim statui hyemare. Zenam legisperitum, & Apollo solicitè præ-
ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικόν, καὶ Ἀπολλὼ σπουδαίως πρό- 13
mitte, ut nihil illis desit. Discant autem & nostri *pulchris* operibus
πεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων 14
præstare ad necessarios usus, ut non sint infructuosi. Salutant te qui cum me
προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ 15
omnes. Saluta *amantes* nos in fide. Gratia cum omnibus vobis. Amen.
πάντες. (κ) ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ χάρις μετὰ πάντων (λ) ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Titum Cretensium Ecclesiæ primum Episcopum ordinatum, scripta est
(†) Πρὸς Τίτον τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη
à Nicopoli Macedoniæ.
ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς Μακεδονίας.

ἐν στίχοις ξζ'.

MS. A. (δ) ἃ (ε) τὸ αὐτοῦ ἔλεος (ζ) τοῦ λουτροῦ (η) γενηθῶμεν (θ) Θεῷ. ταῦτά ἐστιν καλὰ (ι) ἐξέστραπται (κ) ἀσπάσασθε (λ) ὑμῶν.
(†) Πρὸς Τίτον. ἐγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
[illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Nos etenim quondam eramus rationis ex- 3
pertes, refractarii, & errantes, obnoxiique
variis desideriis, & in malitia & invidia
versabamur, & exosi eramus, atque alius
alium odio prosequebamur. Quum autem 4
patefacta est benignitas & misericordia Dei
Servatoris nostri: Non ex operibus justitiæ 5
quæ fecimus, sed commiseratione suâ, ser-
vavit nos per lavacrum generationis quæ
facta est denuò cum renovatione Spiritûs
Sanctitatis; Quem effudit in nos abundè 6
per Jesum Christum Servatorem nostrum.
Ut per gratiam ejus justificemur, & simus 7
hæredes juxta spem vitæ æternæ. Fidelis est 8
sermo. De his itaque velim ut confirmes eos,
ut illis curæ sit bona opera exequi qui cre-
diderunt in Deum. Hæc sunt bona & utilia
hominibus. Cæterùm à stultis quæstionibus, 9
& fabulis genealogiarum, & à contentioni-
bus & digladiationibus Scribarum recede:
nulla siquidem inest in eis utilitas, sed vanæ
sunt. Ab homine hæretico postquam semel 10
& iterum eum admonueris, recede: Sci- 11
ásque ejusmodi hominem perversum esse, &
sceleratum, quippe reum peragit seipsum.
Quum misero ad te Artemam aut Tychi- 12
cum, fit tibi curæ ad me venire Nicopo-
lim; statui enim in mente mea illic hyber-
nare. De Zina autem legisperito & Apollo, 13
da operam eos probè deducere, ne quid
illis desit. Discántque & illi qui nostri sunt, 14
operari bona opera in negotiis necessariis,
ut non sint infrugiferi: Postulant pacem 15
tuam illi omnes qui mecum sunt. Postula 16
pacem eorum omnium qui nos diligunt in
fide. Gratia cum omnibus vobis. Amen.

Epistola ad Titum ex Nicopoli scripta, missa verò per manus Zinæ & Apollo,

FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 እስመ ፡ ንሕነሂ ፡ ትካት ፡ አብድን ፡ ወክሕድን ፡ ወስሕትን ፡ ወተቀነይን ፡ ለፍትወት ፡ ወለሐ
4 ውዝ ፡ ዘዘ ፡ ዚአሁ ፡፡ ወተለወን ፡ እከየ ፡ ወተቃንአ ፡ ወጸላእነ ፡ ቢጸነ ፡፡ ወአመ ፡ አስ
5 ተርአየነ ፡ ምሕረቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ መፍቀሬ ፡ ሰብእ ፡ መድኃኒነ ፡፡ ወአኮ ፡ በም
ግባረ ፡ ጽድቅነ ፡ ደኀነ ፡ በምሕረቱ ፡ አድኃነነ ፡ በጥምቀተ ፡ ደጊም ፡ ልደት ፡ ወተሐድ
ሶ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡

Quia nos etiam olim stulti fuimus, & rebelles fuimus, & erravimus, & 3
servivimus cupiditatibus, & voluptatibus singulis & propriis, & adhæ-
simus malitiæ, & invidiæ, & odio prosequuti sumus fratres nostros. E- 4
quidem apparuit nobis misericordia Dei, erga homines amor Servatoris nostri.
Et non in operibus est justitia nostra, sed in misericordia sua servavit nos, 5
in baptismo regenerationis & renovationis in Spiritu sancto,

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΠΡΟ'Σ ΦΙΛΗ'ΜΟΝΑ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ.
Α'. Ἔπαινος Φιλήμονος, καὶ εὐχαριστία ὑπὲρ αὐτοῦ.
Β'. Σύστασις Ὀνησίμου φυγάδος οἰκέτου, καὶ παράκλησις ὑπὲρ αὐτοῦ συνθέντος διὰ πίστεως.

AD PHILEMONEM EPISTOLA PAULI.
(†) Ἡ ΠΡΟ'Σ ΦΙΛΗ'ΜΟΝΑ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΑΥ'ΛΟΥ.

CAP. UNICUM. ΚΕΦ. α'.

Paulus vinctus Christi Jesu, & Timotheus frater, Philemoni dilecto,
1 Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ,
& *cooperanti* nostro: Et Appiæ *dilectæ,* & Archippo commilitoni nostro,
2 καὶ συνεργῷ ἡμῶν. Καὶ Ἀπφίᾳ (α) τῇ ἀγαπητῇ, καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν,
& *illi quæ apud domum tuam Ecclesiæ:*
καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ·
Gratia vobis, & pax à Deo patre
Χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς 3
nostro, & Domino Jesu Christo.
ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

MS. A. (†) ... ς Φιλήμονα. MS. A. (α) τῇ ἀδελφῇ, καὶ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* [illegible] *
* [illegible] * [illegible] * * [illegible] * [illegible] *
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]

EPISTOLA
AD PHILEMONEM.

CAPUT I.

Quotidie. 1.

Paulus vinctus Jesu Christi, & Timotheus 1
frater, Philemoni dilecto cooperatori nostro:
Et Appiæ dilectæ nostræ, & Archippo com- 2
militoni nostro, & ecclesiæ quæ in domo tua
est; Gratia vobiscum, & pax à Deo patre 3
nostro, & à Domino nostro Jesu Christo.

Versio VULGATA LATINA.

3 Eramus enim aliquando & nos insipientes, increduli, errantes, servientes desideriis
& voluptatibus variis, in malitia & invidia agentes, odibiles, odientes invicém.
4 Cùm autem benignitas & humanitas apparuit Salvatoris nostri Dei; Non ex ope-
5 ribus justitiæ, quæ fecimus nos, sed secundùm suam misericordiam salvos nos fecit,
6 per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritûs sancti, Quem effudit in nos ab-
7 undè per Jesum Christum Salvatorem nostrum: Ut justificati gratiâ ipsius, hæredes
8 simus secundùm spem vitæ æternæ. Fidelis sermo est: & de his volo te confirmare:
ut curent bonis operibus præesse qui credunt Deo. Hæc sunt bona & utilia homini-
bus. Stultas autem quæstiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legis de- 9
vita: sunt enim inutiles, & vanæ. Hæreticum hominem post unam & secundam cor- 10
reptionem devita: Sciens quia subversus est, qui ejusmodi est, & delinquit, cùm sit 11
proprio judicio condemnatus. Cùm misero ad te Artemam, aut Tychicum, festina 12
ad me venire Nicopolim: ibi enim statui hyemare. Zenam legisperitum, & Apollo 13
solicitè præmitte, ut nihil illis desit. Discant autem & nostri bonis operibus præ- 14
esse ad usus necessarios, ut non sint infructuosi. Salutant te qui mecum sunt omnes: 15
saluta eos, qui nos amant in fide. Gratia Dei cum omnibus vobis. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 * لانا قد كنا نحن فيما سلف بلا افهام غير مذعنين ضالين ولشهوات ولذات ملتوية
خادمين متصرفين برذيلة وحسد مبغوضين باغضين بعضنا بعضا * ابتدي *
4 * فلما ظهرت نعمة الله الاله مخلصنا وتعطفه * لا من قبل الاعمال التي في العدل التي
5 عملناها نحن * بل بما يختص برحمته خلصنا بحميم اعادة الولادة وتجديد الروح القدس *
6 * الذي سكبه علينا بسعة بيسوع المسيح مخلصنا * حتى اذ تزكينا بنعمته ذالك نصير
7 وارثين ما يختص بتأميل الحياة الابدية * تم * قراءة الاحد قبل سادس عشر يوم من تموز *
8 * صادق القول واريدك ان تثبت في هذه الاشياء * ان يكون الذين قد امنوا بالله
9 يهتمون الاهتمام بالاعمال الحسنة * فهذه هي الاعمال الصالحة ونافعة للناس * والاستبحاثات
المائقة * وحساب النسب * والمماحكات * والمشاجرات الشرعية اعتزل منها * فانها غير نافعة وباطلة *
10 * الرجل الاراتيقي بعد عظة اولة وثانية * استعف منه * عالما ان مثل هذا قد تعوج *
11 ويخطي ويكون ديان نفسه بذاته * تم * * واذا ارسلت اليك ارتماس او تيخيكوس
12 فبادر ان تجي الي الى نيكوبوليس * فقد اثرت ان اشتي هناك * زينان الوكيل *
13 وابولس جهزهما سريعا لئلا يعوزهما شي * وليتعلم اصحابنا ان يثابروا الاعمال الصالحة
14 في الحوائج الضرورية * لئلا يكونوا غير مثمرين * يسلم عليك الذين معي كلهم *
15 قبل الذين يحبوننا بامانة * النعمة معكم كلكم امين *

* تمت الرسالة * * وكتبت من نيكوبوليس *

* والمجد لرب المجد دايما ابدا امين *

Nos enim eramus antehac dementes, non obtemperantes, errantes, & variis cupiditatibus atq; voluptatibus servientes, in abominatione & invidia versantes, odiosi, alii alios odio persequentes. Incipe. 3
At postquam apparuit gratia & clementia Dei, Dei inquam servatoris nostri: Non respectu operum in justitia existentium, quæ fecerimus nos, sed prout competit misericordiæ suæ salvavit nos per lavacrum iteratæ generationis, & innovationem Spiritus sancti, Quem effudit in nos abundè per Jesum Christum servatorem nostrum: Ut justificati per gratiam illius, hæredes efficeremur eorum quæ conveniunt expectationi vitæ æternæ. Finis. 4 5 6 7

Lectio Dominicæ quæ præcedit decimum sextum diem Julii.

Verus est sermo, teque volo firmum esse in his rebus, ut qui in Deum crediderunt, solicitè studeant bonis operibus: hæc autem sunt opera bona & utilia hominibus. Quæstiones verò stolidas, & supputationem stirpium, & contentiones, & disputationes legales devita: sunt enim inutiles & vanæ. Hominem hæreticum post primam & secundam admonitionem, devita: Sciens quòd hujusmodi jam sit obliquatus, & peccet, sitq; ipsemet judex suiipsius. Finis. 8 9 10 11
Quum autem misero ad te Arteman aut Tychicum, propera venire ad me Nicopolim: illic enim hyemare decrevi. Zenam curatorem & Apollo citò deducito, nequid illis desit. Noverint autem nostri firmiter bonis operibus hærere in usibus necessariis, ut non sint absque fructibus. Salutant te qui mecum sunt omnes. Osculare eos qui diligunt nos in fide. Gratia cum vobis omnibus, Amen. 12 13 14 15

EPISTOLÆ FINIS.

Scripta verò fuit ex Nicopoli.

Laus Deo gloriæ æterna & incessabilis, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ዘሶጠ : ላዕሌነ : በላዕሉ : በእንተ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : መድኅኒነ ::=፡ ከመ : ንጽድቅ : በጸ
7 ጋሁ : ወንረስ : ተስፋ : ሕይወተ : ዘለዓለም ::=፡ እሙን : ነገሩ : ወበእንተዝኒ : እፈቅድ :
8 ትጸንዕሙ : ከመ : የሐልዩ : መግበረ : ሠናይ : እለ : ተአመኑ : በእግዚአብሔር : ዝንቱኬ :
9 ሠናይ : ዘኢይበቍዖ : ለሰብእ ::=፡ ነገረ : እበድ : ዘይፈጥሩ : ወጋእዘ : ተገሐሠ : እስ
10 መ : ከንቱ : ውእቱ : ወኢይበቍዕ ::=፡ ለመስተናሕድ : ብእሲ : እምከመ : መዐረ : ወከ
11 ዕበ : ገሠጽኮ : ወአበየ : ኅድጎ ::=፡ ወአእምሮ : ከመ : ዐለዊ : ውእቱ : ዘከማሁ : ወያስ
12 ሕት : ወያጌጊ ::=፡ ወእምከመ : ፈነውኩዎ : ለአርጤማን : ኅቤከ : አው : ጢኪቆስ : ፍ
13 ጡነ : ነዐ : ኅቤየ : ኒቆጰል : እስመ : አጥባዕኩ : እክረም : ህየ ::=፡ ፀ ዜና : ጸሐፊ :
14 ሀገር : ወአጵሎስ : ፍጡነ : ፈንውሙ : ኢይፀንሱ ::=፡ ወእልክቱኒ : ይትመሀሩ : ሠናየ :
መግበረ : በዘ : ይቀውሙ : ውስተ : ዘይትፈቀድ : ግብር : ከመ : ኢይኩኑ : ፍሬ ::=፡
15 አምኁከ : ኵሉሙ : እለ : መስሌየ አምኃ : ኵሎ : ዘያፈቅረነ : በሃይማኖት ::=፡
ለሰብእ : ቲቶ ::=፡

Quem effudit in nos pro altitudine ejus per Jesum Christum Servatorem nostrum: 6
ut justificemur in gratia ipsius, & hæredes efficiamur spei vitæ æternæ. Fidus est 7
sermo ejus: & propterea volo ut confirmes eos: ut cogitent opus bonum qui credide- 8
runt in Deo: hoc igitur bonum est quod non prodest homini. Stultiloquium poëtarum, 9
& contentionem remove; quia inane est, & non prodest. Hæreticum hominem, 10
si semel & iterùm corripuisti, & noluit, dimitte eum: Et scio quòd perversus 11
est, qui ejusmodi est, & seducit & errare facit. Et quum misero Arteman ad 12
te, aut Tychicum, subitò veni ad me Nicopolin: quia decrevi hybernare ibi.
Zenam scribam civitatis, & Apollo citò mitte ne destituti sint. Et illi etiam 13
discant bona opera, quibus præstent in eo quod facto opus erit, ut non caveant 14
fructu. Salutârunt te omnes qui mecum sunt: saluta unumquemque qui diligit 15
nos in fide.

Ad virum Titum.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* PHILEMONEM.

Versio VULGATA LATINA.

1 Paulus vinctus Christi Jesu, & Timotheus frater, Philemoni dilecto, &
2 adjutori nostro, Et, Appiæ sorori charissimæ, & Archippo commilito-
ni nostro, & Ecclesiæ, quæ in domo tua est. Gratia vobis & pax à Deo 3
Patre nostro, & Domino Jesu Christo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رسالة القديس بولص الى فيلمون * وهي في عدد الرسائل ثالثة عشر *
* الفصل الاول *
1 * من بولص اسير يسوع المسيح * ومن تيموثاوس الاخ * الى
2 فيلمون حبيبنا ومؤازرنا * والى ابفيا الحبيبة * وارشيبوس المجاهد معنا * والبيعة التي في منزلك *
3 * نعمة لكم وسلامة من الاله ابينا والرب يسوع المسيح *

Epistola Divi PAULI ad *PHILEMONEM*: Estque in numero Epistolarum tertiadecima.

CAPUT PRIMUM.

A Paulo vincto Jesu Christi, & à Timotheo fratre, ad Philemonem dilectum nostrum & onus portantem nobiscum, Et ad Appiam dilectam, & Archippum commilitonem nostrum, & Ecclesiam quæ domi tuæ est. Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo. 1 2 3

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ለፊልሞና : ወተጽሕፈ : እንዘ : ሀሎ : ብሔረ : ሮሜ ::=፡
1 ፩ ጳውሎስ : ሙቁሑ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : ወጢሞቴዎስ : እኁነ : ለፊልሞና : ዘናፈቅ
2 ር ::=፡ ወአርክጳ : እኁነ : ወእለ : ምስሌሆሙ : እለ : ውስተ : ቤተ : ክርስቲያን ::=፡
3 ሰላም : ለክሙ : ሞጸጋ : እግዚአብሔር : አቡነ : ወእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ::=፡

Ad PHILEMONEM: & scripta fuit quum esset in civitate Romæ.

CAPUT. I.

1 *Paulus vinctus Jesu Christi, & Timotheus frater noster; Philemoni quem*
2 *diligimus, Et Archippo fratri nostro, & iis qui cum illis sunt, qui*
3 *sunt in domo Christianorum, Pax vobis & gratia Dei Patris nostri, &*
Domini nostri Jesu Christi,

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

Gratias ago Deo meo, semper memoriam tui faciens in orationibus meis:
4 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου· Α'
Audiens tuam charitatem & fidem, quam habes *ad Dominum* Jesum, & in
5 Ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις (β) πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν, καὶ εἰς
omnes Sanctos: Ut communicatio fidei tuæ *efficax* fiat in
6 πάντας τοὺς ἁγίους· Ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν
agnitione omnis operis boni in vobis in *Christum Jesum.* Gaudium enim
7 ἐπιγνώσει παντὸς ἔργου (γ) ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν. Χάριν γὰρ
habemus multum, & consolationem in charitate tua, quia viscera Sanctorum
ἔχομεν πολλήν, καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων
requieverunt per te, frater. *Ideò* multam in Christo *libertatem* habens *imperare*
8 ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παῤῥησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν
tibi *decens,* Propter charitatem magis obsecro, talis *existens,* ut
9 σοι τὸ ἀνῆκον, Διὰ τὴν (δ) ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν, ὡς
Paulus senex, nunc autem & vinctus Jesu Christi: Obsecro te
10 Παῦλος πρεσβύτης, (ε) νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος (ζ) Ἰησοῦ Χριστοῦ· Παρακαλῶ σε Β'
pro meo filio, quem genui in vinculis *meis, Onesimum:* *Illum* aliquando
11 περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν (η) ἐγέννησα ἐν τοῖς (θ) δεσμοῖς μου, Ὀνήσιμον· Τόν ποτέ
tibi *inutilem*, nunc autem tibi & mihi *utilem*, Quem remisi. Tu autem illum,
12 σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ σοι καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, Ὃν (ι) ἀνέπεμψα. σὺ δὲ αὐτόν,
(*id est,* mea viscera,) suscipe: Quem ego volueram *apud meipsum* detinere,
13 (τουτέστι, τὰ ἐμὰ σπλάγχνα,) προσλαβοῦ· Ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν,
ut pro te ministraret mihi in vinculis Evangelii: Sine autem *tua*
14 ἵνα ὑπὲρ σοῦ (κ) διακονῇ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ Εὐαγγελίου· Χωρὶς δὲ τῆς σῆς
sententia nihil volui facere, uti ne velut *secundùm necessitatem* bonum tuum esset,
γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ,

sed *secundùm spontaneum.* Forsitan enim *propter hoc* discessit ad horam, ut æternùm
ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον. Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον 15
illum reciperes: Non jam ut servum, sed *supra quàm servum*, fratrem *dilectum,*
αὐτὸν ἀπέχῃς· Οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, 16
maximè mihi, quantò autem magis tibi, & in carne, & in Domino? Si ergò me
μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοι, καὶ ἐν σαρκί, καὶ ἐν Κυρίῳ; Εἰ οὖν (λ) ἐμὲ 17
habes *communicantem*, suscipe illum sicut me. Si autem aliquid nocuit tibi, aut
ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. Εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε, ἢ 18
debet, hoc mihi imputa. Ego Paulus scripsi meâ manu; Ego *dependam:*
ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ (μ) ἐλλόγει. Ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, Ἐγὼ ἀποτίσω· 19
ut non dicam tibi, quòd & teipsum mihi *addebes.* Ita, frater: Ego te
ἵνα μὴ λέγω σοι, ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. Ναί, ἀδελφέ· ἐγώ σου 20
fruar in Domino: refice mea viscera in Domino. *Confisus*
ὀναίμην ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν (ν) Κυρίῳ. Πεποιθὼς 21
auscultationi tuæ scripsi tibi, sciens quoniam & super quod dico, facies.
τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ (ξ) ὃ λέγω, ποιήσεις. Β'
Simul autem & para mihi hospitium: spero *enim quòd* per orationes vestras
Ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν 22
donabor vobis. Salutant te Epaphras (concaptivus meus in
χαρισθήσομαι ὑμῖν. (ο) Ἀσπάζονταί σε Ἐπαφρᾶς (ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν 23
Christo Jesu,) Marcus, Aristarchus, Demas, Lucas, *cooperantes* mei. Gratia
Χριστῷ Ἰησοῦ,) Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου. Ἡ χάρις 24
Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro. Amen.
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος (π) ὑμῶν. ἀμήν. 25
Ad Philemonem scripta est, à Roma per Onesimum servum.
(†) Πρὸς Φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ὀνησίμου οἰκέτου. Ἐν στίχοις λζ'.

MS.A. (β) εἰς τὸν (γ) ἀγαθοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστόν. Χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον, καὶ παράκλησιν (δ)* ἀνάγκην (ε) νῦν (ζ) Χριστοῦ Ἰησοῦ· (η) ἐγὼ ἐγέννησα (θ) δεσμοῖς, Ὀνήσιμον· (ι) ἀνέπεμψά σοι αὐτόν, (τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα·) Ὃν ἐγὼ (κ) μοι διακονῇ ἐν (λ) με (μ)* ἐλλόγα. (ν) Χριστῷ. (ξ) ἃ λέγω, (ο) Ἀσπάζεται (π) ὑμῶν.
(†) Subscriptio abscinditur.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 [illegible] 5
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]

[illegible]

Gratias ago Deo meo semper, & memor 4
sum tui in precationibus meis, Jam ex 5
quo audivi fidem tuam, & dilectionem
quam habes erga Dominum nostrum Jesum,
omnésque Sanctos: Ut fiat communicatio 6
fidei tuæ frugifera operibus & agnitione
omnium bonorum quæ habetis in Jesu Chri-
sto. Gaudium sanè magnum habuimus & 7
consolationem, quòd per charitatem tuam
refocillata sint viscera Sanctorum. Qua- 8
propter fiduciam multam habeo in Christo,
injungendi tibi ea quæ justa sunt. Sed pro- 9
per charitatem efflagitando efflagito à te ego
Paulus qui sum senex, ut scis; nunc autem &
vinctus Jesu Christi: Rogo te pro illo fi- 10
lio meo, quem genui in vinculis meis, One-
simo; Qui aliquando nulli tibi fuit usui, 11
nunc autem & tibi & mihi valdè utilis;
& quem remisi ad te. Tu autem sicut natum 12
meum, ita eum excipe. Volebam enim 13
eum apud me retinere, ut ministraret mihi
pro te in meis Evangelii vinculis. Sed 14
præter consilium tuum nihil volui facere,
ne velut ex necessitate beneficium tuum es-
set, sed ex voluntate tua. Fortassis autem 15
ideò secessit ad horam, ut perpetuò eum
retineas. Non ampliùs ut servum, sed plus- 16
quam servum, fratrem dilectum meum,
quantò magìs & tuum quum in carne, tum
in Domino nostro? Si ergò habes me con- 17
sortem, eum suscipe perindè ac me. Quòd 18
si aliquo damno te affecit, aut quid debet,
hoc mihi imputa. Ego Paulus scripsi meâ 19
manu, ego repensurus sum: ut ne dicam
tibi, quòd etiam teipsum mihi debeas.
Etiam frater mi, ego refocillabor per te 20
in Domino nostro: refocilla viscera mea
in Christo. Quoniam confido te mihi di- 21
cto audientem fore, scripsi tibi, & scio
ultrà quàm dico, te facturum. Simul au- 22
tem & præpara mihi hospitium. Spero
enim precationibus vestris me donatum iri
vobis. Postulat pacem tuam Epaphras, 23
qui mecum captivus est in Jesu Christo:
Et Marcus, & Aristarchus, & Demas, & 24
Lucas adjutores mei, Gratia Domini nostri 25
Jesu Christi sit cum spiritu vestro, fratres
mei. Amen.

Epistolæ ad Philemonem è Roma scripta, missa autem per manus Onesimi,

FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ፩: እእኵቶ ፡ ለአምላኪየ ፡ ዘልፈ ፡ ወእዜክረከ ፡ በጸሎትየ ፡፡ ሰሚዕየ ፡ ሃይማኖተከ ፡ ወፍ
5 ቅረ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወዘኵሎሙ ፡ ቅዱሳን ፡፡ ከመ ፡ ጽኑዐ ፡ ይኩን ፡
6 ሱታፌ ፡ ሃይማኖትከ ፡ ተአእምሮ ፡ ለኵሉ ፡ ሠናይ ፡ በክርስቶስ ፡፡ ወተፈሣሕኩ ፡ ወተ
7 ሐሠይኩ ፡ በእንተ ፡ ተፋቅሮትከ ፡ እስመ ፡ አዕረፈት ፡ ነፍሶሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ በኀቤከ ፡ እኁ
8 የ ፡፡ ፪ ወተአሚንየ ፡ በክርስቶስ ፡፡ ፈድፋደ ፡ በተፋቅሮ ፡ አስተበቍዐከ ፡ ዓዲ ፡ እ
9 ስመ ፡ ልሂቅ ፡ ውእቱ ፡ ከመ ፡ ጳውሎስ ፡ ወይእዜሰ ፡ ሙቁሑ ፡ ለክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡፡

Gratias ago Deo meo, semper & memor sum tui in precibus meis, Audiens fi- 4
dem tuam, & charitatem Domini nostri Jesu Christi, & omnium Sanctorum: 5
Ut efficax fiat communicatio fidei vestræ, cognitione omnis boni in Christo. Et ga- 6
visus sum, & exultavi super dilectione tua: quia refrigeravit animas Sanctorum 7
apud te, frater mi. Et fiduciam habens in Christo: Potiùs per charitatem 8
obsecro te tamen, quia senex est ut Paulus, & nunc vinctus Christi Jesu: 9

Versio VULGATA LATINA.

4 Gratias ago Deo meo, semper memoriam tuî faciens in orationibus meis,
5 Audiens charitatem tuam, & fidem, quam habes in Domino Jesu, & in omnes
6 Sanctos: Ut communicatio fidei tuæ evidens fiat, in agnitione omnis operis bo-
7 ni, quod est in vobis in Christo Jesu. Gaudium enim magnum habui, & consola-
tionem in charitate tua: quia viscera Sanctorum requieverunt per te, frater.
8 Propter quod multam fiduciam habens in Christo Jesu imperandi tibi quod ad
9 rem pertinet: Propter charitatem magis obsecro, cùm sis talis, ut Paulus se-
10 nex, nunc autem & vinctus Jesu Christi: Obsecro te pro meo filio, quem ge-
11 nui in vinculis, Onesimo, Qui tibi aliquando inutilis fuit, nunc autem & mi-
12 hi & tibi utilis, Quem remisi tibi. Tu autem illum, ut mea viscera, suscipe:
13 Quem ego volueram mecum detinere, ut pro te mihi ministraret in vinculis
14 Evangelii: Sine consilio autem tuo nihil volui facere, uti ne velut ex neces-
sitate bonum tuum esset, sed voluntarium. Forsitan enim ideò discessit ad ho- 15
ram à te, ut æternùm illum reciperes: Jam non ut servum, sed pro servo 16
charissimum fratrem; maximè mihi; quantò autem magìs tibi, & in carne, 17
& in Domino? Si ergò habes me socium, suscipe illum sicut me: 18
Si autem aliquid nocuit tibi, aut debet; hoc mihi imputa. Egò Paulus scri- 19
psi meâ manu; Ego reddam, ut non dicam tibi, quòd & teipsum mihi debes: 20
Ita frater. Ego te fruar in Domino: Refice viscera mea in Domino. 21
Confidens in obedientia tua scripsi tibi: sciens quoniam & super id, quod di- 22
co, facies. Simul autem & para mihi hospitium: nam spero per orationes vestras 23
donari me vobis. Salutat te Epaphras concaptivus meus in Christo Jesu, 24
Marcus, Aristarchus, Demas, & Lucas, adjutores mei. Gratia Domini nostri 25
Jesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 5 * اشكر لالهي دايما مكررا ذكرك في صلواتي * اذ قد سمعت بالمحبة والامانة التي لك
6 بالرب يسوع المسيح . وبجماعة القديسين * لتصير شركة امانتك فاعلة بمعرفة كافة
7 الصلاح . الذي عملته بنا لذي يسوع المسيح * لان قد استملنا انعاما جزيلا وعزاء نفيسا
8 بمحبتك . لان حشا القديسين قد استراح بك ايها الاخ * فلهذا اذ لي بالمسيح دالة ان آمرك
9 بالواجب من اجل المحبة * فالاولى بي ان اسألك اذ كنت لمثل هذا اهلا . بما انني بولص
10 الشيخ . والان انا اسير يسوع المسيح * اسألك من اجل اونيسيموس ولدي الذي ولدته في
11 12 اوان قيودي * الذي كان اولا غير نافع لك . وهو الان افضل نافع لك ولي * وقد
13 ارسلته . فاعتقه انت الان اذ هو حشاي * وقد آثرت ان امسكه عندي
14 ليخدمني بديلا منك في قيود البشارة * فلم اوثر ان افعل شيا بغير رايك ليلا يكون
15 خيرك بالزام وصلاحك بكراهية بل باختيار * ولعله فارقك مدى ساعة . لهذا
16 لتستوفيه مويدا . والى الدهر تتخذه * لا كعبد ايضا . بل ارفع منزلة من عبد .
17 اخا حبيبا لي انا خاصة . فكم اولى به ان يكون لك اخا بالبشر وبالرب * فان
18 كنت انا شريكا لك فاقبله مثلي * وان كان قد ظلمك شيا او يجب لك عليه
19 شي فاحسبه علي * انا بولص كتبت بيدي انا اقضيك عنه . حتى لا اقول انت نفسك
20 21 غريم لي * نعم يا اخي انا نفعتك بالرب نح حشاي بمحبة الرب * فانني واثقا بطاعتك .
22 كتبت اليك عالما انك ستعمل فوق ما اقول لك * ومع هذا سوي لي مضافا . فانني اومل
23 انني بصلواتكم ساوهب لكم * يسلم عليك ابافرا المشاسر معي من اجل ايسوع المسيح .
24 25 * ومرقس . ارسطرخوس . ديماس . لوقاس مساعدي * نعمة ربنا يسوع المسيح مع روحكم امين .

. تمت الرسالة ولله المنة .

. وكتبت من رومية على يد اونيسيموس مملوك فيلمون .

Gratias ago Deo meo semper, repetens 4
memoriam tui in orationibus meis:
Quum audierim charitatem, & fidem 5
quam habes erga Dominum Jesum
Christum & erga omnes sanctos: Ut 6
communicatio fidei tuæ efficax fiat ad
agnitionem omnis beneficentiæ qua usus
es in nos coram Jesu Christo. Perfruiti 7
enim sumus voluptate multa & consola-
tione jucundissima ob charitatem tuam,
quòd viscera sanctorum requieverint per
te, ô frater. Quapropter licet habeam 8
in Christo libertatem imperandi tibi
quod debetur circa charitatem: Con- 9
venientius tamen est ut precer te (cùm
istiusmodi rei sim dignus, quippe sim
Paulus senex, & modò vinctus Jesu
Christi) Precer te inquam *pro One-* 10
simo filio meo quem genui tempore vin-
culorum meorum, Qui quondam erat 11
inutilis tibi, nunc verò tibi & mihi est
valde utilis. Quem jam remisi: at tu 12
manumitte nunc eum, quum ipse sit vi-
scera mea. Et quidem volebam eum 13
apud me retinere, ut vice tui mihi
ministraret in vinculis Evangelii: At 14
nolui quicquam facere absque tua sen-
tentia, ne sit beneficium tuum ex neces-
sitate, & favor tuus cum stomacho, sed
spontaneus. Et forsitan à te discessit ho- 15
rulæ spatio, ad hoc ut eum in perpetuum
recuperares, & in æternum reciperes:
Non jam ut servum, sed sublimiore 16
conditione quàm servum, nempe *fra-*
trem dilectum, maximè mihi; quantò
igitur potius est ut sit tibi frater in
carne & in Domino? Quare si ego sum 17
tibi consors, accipe eum tanquam me.
Et si quid læsit te, aut aliquid tibi de- 18
bet, hoc mihi recenseto. Ego Paulus 19
scripsi mea manu, ego tibi solvam pro
ipso: ne dicam teipsum esse mihi debi-
torem. Etiam, O frater mi, ego profui 20
tibi in Domino, refocilla mea viscera
in charitate Domini. Quoniam certus 21
sum de obedientia tua, scribo tibi,
sciens te facturum amplius quàm quod
dico tibi. Ad hæc para mihi hospitium: 22
spero enim me per orationes vestras
vobis donandum. Salutat te Epaphra 23
concaptivus meus propter Jesum Chri-
stum, Et Marcus, Aristarchus, Demas, 24
Lucas adjutores mei. Gratia Do- 25
mini nostri Jesu Christi cum spiritu
vestro, Amen.

Absoluta est, favente Deo, epistola.

Scripta verò fuit Romà per Onesimum servum Philemonis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 እስተበቍዐከ : በእንተ : ወልድየ : ዘወለድኩ : በሞቀሕትየ : አናሲሞን:=፡ ዘቀ
11 ደሙ : ኢይበቍዐከ : ወይእዜሰ : ለከሂ : ወሊተሂ : በቍዕ፤=፡ ወፈነውኩዎ : ኀቤ
12 ከ፤ ተወከፎ፡፡ እስመ : ዕረፍትየ : ውእቱ:=፡ ወፈቀድኩ : እንብሮ : ኀቤየ : ከመ :
13 ይትላአከኒ : ህየንቴካ : በሞቀሕተ : ወንጌል:=፡ ወኢፈቀድኩ : ምንተኒ : እግበ
14 ር : ዘእንበለ : ታእምር : ከመ : ኢይኩን : በግብር : ሠናይትከ : ዳእሙ : በፈቃድ
15 ከ:=፡ ወዮጊ : በበይነ : ዝንቱ : ኀደጎ : ለሰዐትከ : ከመ : ይኩንከ : ላዕሌከ : አኮ :
16 እንከ : ከመ : ገብር : ከመ : እኁከ : ዘታፈቅር : ወፈድፋደ : በኀቤየ : ወድኁይስ :
17 በኀቤከ፡፡ ወበሥጋሁኒ : ወበእግዚእነሂ:=፡ ወእመሰ : እኁየ : አንተ : ተወከፍ :
18 ከማየ:=፡ ወእመሂበ : ዘአበሰ : ለከ : ወእመሂ : ይፈድየከ : ላዕሌየ : ረሲ:=፡
19 አነ ፡ ጳውሎስ : ጸሐፍኩ : በእዴየ : አነ : እፈዲ : ከመ : ኢይበልከ : ተፈድየ
20 ኒ፡፡=፡ እወ : እኁየ : አነ : እፈዲ : በእግዚእነ : አዕርፋ : ለነፍስየ : በክርስቶስ:=፡
21 ተአሚንየ ፡ በተአዝዞትከ : ጸሐፍኩ : ለከ : አአሚርየ : ከመ : ትገብር : ዘአዘዝኩ
22 ከ፡፡=፡ አስተዳሉ : ሊተ : እስመ : እትአመን : በጸሎትክሙ : ከመ : ይጸግወኒ :
23 ኪያክሙ፡፡=፡ አምኃከ : ዘተፄወወ : ምስሌየ : በክርስቶስ : ኢየሱስ፡፡=፡ ወማርቆ
24 ስ : ወአርስጥርኮስ : ወዴማስ : ወሉቃስ : እለ : ነኀብር : ግብረ:=፡ ጸጋሁ : ለእግዚ
25 እነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ምስለ : መንፈስክሙ : አሜን፡፡=፡

ለሰብአ : ፊልሞና፡፡=፡

Obsecro te inquam *pro filio meo quem genui in vinculis meis, Onesimo, Qui* 10
primò non utilis erat tibi, sed nunc tibi quidem & mihi etiam utilis est. 11
Et misi eum ad te: recipe eum, quia refectio mea est. Et volui collocare eum 12
apud me, ut ministraret mihi pro te in vinculis Evangelii. Et nolui quic- 13
quam facere nisi cognoscas illud, *ut non sit per necessitatem beneficium tuum,* 14
sed per voluntatem tuam. Et forsitan propter hoc dimisi eum *ad horam, ut* 15
sit tibi supra te. Non igitur ut servus: ut frater tuus quem diligis & ma- 16
ximè apud me, & potiùs apud te, & in carne ejus, & in Domino nostro. 17
Et si frater meus es, accipe eum tanquam me. Et si quid fuerit quo deli- 18
quit in te, & si debet tibi, mihi impone. Ego Paulus scripsi cum manu 19
mea; Ego rependam, ut non dicam tibi, Debes mihi. Etiam frater mi, repen- 20
dam in Domino nostro: refice animam meam in Christo. Confidens in obedientia 21
tua scripsi tibi, sciens quòd præstabis quod præcepi tibi. Parate mihi, quia 22
confido in precibus vestris, quòd dabit mihi Deus vos. Salutavit te conca- 23
ptivus meus in Christo Jesu, Et Marcus, et Aristarchus, & Demas, & 24
Lucas qui cooperamur. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu ve- 25
stro, Amen.

Ad virum Philemonem.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΠΡΟ'Σ 'ΕΒΡΑ'ΙΟΥΣ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ, 'ΕΧΟΝΤΑ' ΤΙΝΑΣ 'ΥΠΟΔΙΑΙΡΕ'ΣΕΙΣ.

Α' Θεολογία Χριστοῦ ἐν δόξῃ πατρὸς καὶ ἐξουσίᾳ τῶν πάντων, μετὰ τὴν καθάρσιως τῆς ἐπὶ γῆς, ἀφ' ἧς ἀνέβη εἰς τὴν ἐπουράνιον δόξαν.
Β' Ὅτι οὐ λειτουργικὴ ἡ δόξα Χριστοῦ, ἀλλὰ θεϊκὴ καὶ ποιητική· διὸ οὐκ ἐπὶ τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἐν ᾧ οἱ λειτουργοί, ἀλλ' ἐπὶ τῆς μελλούσης οἰκουμένης.
Γ' Ὅτι ἐσαρκώθη κατὰ διάθεσιν καὶ συμπάθειαν καὶ οἰκειότητα τὴν πρὸς ἡμᾶς, ἐπὶ σωτηρίᾳ ἀνθρώπων τῇ ἐκ θανάτου, διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειώσεως.
Δ' Ὅτι πιστευτέον Χριστῷ ὡς καὶ Μωϋσῇ ἐπιστεύσαν, καθ' ὑπεροχὴν δὲ Θεοῦ πρὸς ἄνθρωπον. ἐν ᾧ, ὅτι φοβητέον τὴν πάλαι τὴν ἔκπτωσιν.
Ε' Προτροπὴ σπουδάσαι εἰς τὴν προδηλουμένην κατάπαυσιν.
ς' Τὸ φοβερὸν τῆς κρίσεως παρὰ τῷ λόγῳ τῷ διὰ πάντων, καὶ τὸ χρηστὸν τῆς χάριτος τῆς ἱερατικῆς, παρὰ τῷ ὁμοιοπαθήσαντι ἡμῖν ἀνθρωπίνως.
Ζ' Ἐπιτίμησις ὡς ἔτι δεομένοις εἰσαγωγῆς. ἐν ᾧ, προτροπὴ εἰς ἐπίδοσιν ὡς οὐκ οὔσης δευτέρας ἀρχῆς. ἐν ᾧ, παράκλησις σὺν ἐπαίνῳ.
Η' Ὅτι βεβαία ἡ ἐπαγγελία τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα σὺν ὅρκῳ.
Θ' Περὶ Μελχισεδὲκ τοῦ εἰς Χριστὸν τύπου κατὰ τὸ ὄνομα καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὴν ζωήν, καὶ τὴν ἱερωσύνην. ἐν ᾧ, ὅτι καὶ τοῦ Ἀβραὰμ προετιμήθη.
Ι' Ὅτι πέπαυται ἡ τοῦ Ἀαρὼν ἱερωσύνη ἡ ἐπίγειος οὖσα, ἵσταται δὲ ἡ οὐράνιος ἡ Χριστοῦ, ἐξ ἑτέρου γένους, οὐ κατὰ σάρκα, οὐδὲ διὰ νόμου σαρκικοῦ.
ΙΑ' Ὑπεροχὴ τῆς δευτέρας διαθήκης παρὰ τὴν προτέραν, ἐν ἱλασμῷ καὶ ἁγιασμῷ.
ΙΒ' Περὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ ἡ νέα διαθήκη· ὅτι τοῦτο ἀληθὲς καθάρσιον, οὐ τὰ ἐν αἵμασι ζώων τοῖς πολλάκις προσαγομένοις.
ΙΓ' Μαρτυρίαι περὶ τῆς μόνης καθάρσεως, καὶ προσαγωγῆς πρὸς τὸν Θεόν. ἐν ᾧ, προτροπὴ τῆς ἐν πίστει προόδου.
ΙΔ' Προτροπὴ σπουδῆς κατὰ φόβον τῆς ἐγγιζούσης κρίσεως.
ΙΕ' Περὶ τοῦ καλὴν ἀρχὴν εἰς καλὸν τέλος προαγαγεῖν.
Ις' Περὶ πίστεως τῆς καὶ τοὺς παλαιοὺς δοξασάσης.
ΙΖ' Περὶ ὑπομονῆς τῆς ἐν ἀκολουθήσει Χριστοῦ.
ΙΗ' Περὶ σωφροσύνης ἕως καιρὸς κατορθώσεως, μὴ ἀποτύχωμεν αὐτῆς, ὡς Ἠσαῦ μὴ εὑρὼν τόπον μετανοίας.
ΙΘ' Ὅτι φοβερώτερα τῶν ἐπὶ Μωϋσέως τὰ μέλλοντα, καὶ πλείονος ἄξια σπουδῆς τὰ νῦν.
Κ' Περὶ φιλαδελφίας καὶ φιλοξενίας. ἐν ᾧ, περὶ σωφροσύνης. περὶ αὐταρκείας. περὶ μιμήσεως πατέρων.
ΚΑ' Περὶ τοῦ μὴ σωματικῶς ζῆν κατὰ νόμον, ἀλλὰ πνευματικῶς κατὰ Χριστὸν ἐν ἀρετῇ.
ΚΒ' Εὐχὴ πρὸς τὸν Θεὸν περὶ τῆς εἰς ἀρετὴν ἀγωγῆς καὶ οἰκονομίας.

AD HEBRÆOS EPISTOLA PAULI.
(†) Ἡ ΠΡΟ'Σ 'ΕΒΡΑΙ'ΟΥΣ 'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΑΥ'ΛΟΥ· ΚΕΦ. Α'. Β'.

CAP. I. α'.

MULTIFARIAM & *multimodè* olim Deus *locutus* patribus in Pro-
1 ΠΟΛΥΜΕΡΩ͂Σ καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προ- Α'
phetis, *In ultimis* diebus istis locutus est nobis in filio, quē *posuit* hæredem
2 φήταις, (α) Ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκε κληρονόμον
universorū, per quē & secula fecit: Qui *existens* splendor gloriæ, & *chara-*
3 πάντων, δι' οὗ (β) καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν· Ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης, καὶ χαρα-
cter substantiæ ejus, portánsque omnia verbo virtutis suæ, *per seipsum*
κτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως (γ) αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ
purgationem faciens peccatorum *nostrorum, sedit in dextera* maje-
καθαρισμὸν ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλω-
statis in excelsis: Tantò *præstantior* effectus angelis, quantò differentius præ
4 σύνης ἐν ὑψηλοῖς· Τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ'
illis hæreditavit nomen. Cui enim dixit aliquādo angelorum; Filius meus es tu,
5 αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. Τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἀγγέλων, Υἱός μου εἶ σύ, Β'
ego hodiè genui te? & rursum; Ego ero illi in patrem, & ipse erit
ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται
mihi in filium? Cùm *autem* iterum introducit primogenitum in *habitatam*, dicit;
6 μοι εἰς υἱόν; Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει,
Et adorent eum omnes angeli Dei. Et ad quidem angelos di-
7 Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέ-
cit; *Faciens* angelos suos spiritus, & ministros suos, ignis flammam.
γει, Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα.
Ad autem filium; Thronus tuus, Deus, in seculum seculi: virga re-
8 Πρὸς δὲ τὸν υἱόν, Ὁ θρόνος σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· (δ) ῥάβδος εὐ-
ctitudinis, virga regni tui. Dilexisti justitiam, & odisti iniqui-
θύτητος, ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας (ε) ἀνο- 9
tatem: *propter hoc* unxit te Deus, Deus tuus, *oleum* exultationis præ parti-
μίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετό-
cipibus tuis. Et; Tu *per principia*, Domine, terram fundâsti, & opera manuū
χους σου. Καί, Σὺ κατ' ἀρχάς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν 10
tuarum sunt cœli. Ipsi peribunt, tu autem *permanes*: & omnes ut vesti-
σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί. Αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμά- 11
mentum veterascent: Et velut amictum *implicabis* eos, & mutabuntur:
τιον παλαιωθήσονται· Καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις (ζ) αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται· 12
tu autem ipse es, & anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum di-
σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι. Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴ- 13
xit aliquando; Sede à dextris meis, quoadusque ponā inimicos tuos scabellum
ρηκέ ποτε, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν
pedum tuorum? Nónne omnes sunt administratorii spiritus, in ministerium mis-
ποδῶν σου; Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλό- 14
si propter *futuros hæreditare salutem.*
μενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν.

CAP. II. β'.

Propter *hoc* oportet abundantiùs nos *adhibere auditis*, ne *quando*
ΔΙὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως (α) ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι, μή ποτε 1
perefluamus.
(β) παραῤῥυῶμεν.

MS.A. (†) ΠΡΟ'Σ 'ΕΒΡΑ'ΙΟΥΣ. Κεφ. α'. (α) Ἐπ' ἐσχάτου (β) καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας· (γ) αὐτοῦ, καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος ἐκάθισεν (δ) καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος, ῥάβδος (ε) ἀδικίαν· (ζ) αὐτούς, *ὡς ἱμάτιον, καὶ ἀλλαγήσονται· Κεφ. β'. MS.A. (α) προσέχειν ἡμᾶς (β) παραρυῶμεν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

* ܐܓܪܬܐ ܕܥܠ ܥܒܪܝܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ *

* ܕܪܡܫܐ ܘܨܦܪܐ ܕܝܠܕܗ ܕܡܪܢ * ܐ *

1 * ܒܟܠ ܡܢܘܢ ܘܒܟܠ ܕܡܘܢ ܡܠܠ ܐܠܗܐ ܥܡ ܐܒܗܝܢ ܒܢܒܝܐ ܡܢ ܩܕܝܡ.
2 * ܘܒܗܠܝܢ ܝܘܡܬܐ ܐܚܪܝܐ . ܡܠܠ ܥܡܢ ܒܒܪܗ. ܕܗܘ ܣܡ ܝܪܬܐ ܕܟܠܡܕܡ. ܘܒܗ
3 ܥܒܕ ܥܠܡܐ. * ܕܐܝܬܘܗܝ ܙܠܝܩܐ ܕܫܘܒܚܗ ܘܨܠܡܐ ܕܐܝܬܘܬܗ. ܘܐܚܝܕ ܟܠ ܒܚܝܠܐ
ܕܡܠܬܗ. ܘܗܘ ܒܩܢܘܡܗ ܥܒܕ ܕܘܟܝܐ ܕܚܛܗܝܢ. ܘܝܬܒ ܠܗ ܥܠ ܝܡܝܢܐ ܕܪܒܘܬܐ ܒܡܪܘܡܐ.
4 * ܘܗܘܐ ܟܠܗ ܝܬܝܪ ܡܢ ܡܠܐܟܐ. ܐܝܟ ܡܐ ܕܡܝܬܪ ܫܡܐ ܕܝܪܬ ܡܢ ܕܝܠܗܘܢ. * ܠܐܝܢܐ ܓܝܪ
ܡܢ ܡܠܐܟܐ ܡܢ ܡܬܘܡ ܐܡܪ ܐܠܗܐ ܕܒܪܝ ܐܢܬ. ܐܢܐ ܝܘܡܢܐ ܝܠܕܬܟ. ܘܬܘܒ ܕܐܢܐ ܐܗܘܐ
6 ܠܗ ܐܒܐ. ܘܗܘ ܢܗܘܐ ܠܝ ܒܪܐ. * ܬܘܒ ܕܝܢ ܡܐ ܕܡܥܠ ܠܒܘܟܪܐ ܠܥܠܡܐ. ܐܡܪ
7 ܕܢܣܓܕܘܢ ܠܗ ܟܠܗܘܢ ܡܠܐܟܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. * ܥܠ ܡܠܐܟܐ ܕܝܢ ܗܟܢܐ ܐܡܪ. ܕܥܒܕ
8 ܡܠܐܟܘܗܝ ܪܘܚܐ. ܘܡܫܡܫܢܘܗܝ ܢܘܪܐ ܝܩܕܬܐ. * ܥܠ ܒܪܐ ܕܝܢ ܐܡܪ. ܕܟܘܪܣܝܟ ܕܝܠܟ
9 ܐܠܗܐ ܠܥܠܡ ܥܠܡܝܢ. ܫܒܛܐ ܦܫܝܛܐ ܫܒܛܐ ܕܡܠܟܘܬܟ. * ܪܚܡܬ ܟܐܢܘܬܐ
ܘܣܢܝܬ ܥܘܠܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܫܚܟ ܐܠܗܐ ܐܠܗܟ. ܡܫܚܐ ܕܚܕܘܬܐ ܝܬܝܪ ܡܢ ܚܒܪܝܟ.
10 11 * ܘܬܘܒ ܐܢܬ ܡܢ ܒܪܫܝܬ ܫܬܐܤܬ ܫܬܐܤܬܗ ܕܐܪܥܐ. ܘܫܡܝܐ ܥܒܕ ܐܝܕܝܟ ܐܢܘܢ. * ܗܢܘܢ
12 ܢܥܒܪܘܢ ܘܐܢܬ ܩܐܡ ܐܢܬ. ܘܟܠܗܘܢ ܐܝܟ ܢܚܬܐ ܢܒܠܘܢ. * ܘܐܝܟ ܦܕܝܬܐ ܬܥܘܦ ܐܢܘܢ.
13 ܢܫܬܚܠܦܘܢ. ܘܐܢܬ ܐܝܟ ܕܐܝܬܝܟ ܐܝܬܝܟ. ܘܫܢܝܟ ܠܐ ܢܫܠܡܘܢ. * ܠܐܝܢܐ ܕܝܢ ܡܢ
ܡܠܐܟܐ ܡܬܘܡ ܐܡܪ ܕܬܒ ܡܢ ܝܡܝܢܝ. ܥܕܡܐ ܕܐܣܝܡ ܒܥܠܕܒܒܝܟ ܟܘܒܫܐ
14 ܬܚܝܬ ܪܓܠܝܟ. * ܠܐ ܗܘܐ ܟܠܗܘܢ ܐܝܬܝܗܘܢ ܪܘܚܐ ܕܬܫܡܫܬܐ. ܕܡܫܬܕܪܝܢ ܠܬܫܡܫܬܐ
ܡܛܠ ܐܝܠܝܢ ܕܥܬܝܕܝܢ ܠܡܐܪܬ ܚܝܐ. * ܩܦܠܐܘܢ * ܒ *
1 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܣܢܝܩܝܢܢ ܕܝܬܝܪܐܝܬ ܢܗܘܐ ܙܗܝܪܝܢ ܒܡܕܡ ܕܫܡܥܢ ܕܠܐ ܢܦܠ.

EPISTOLA

AD HEBRÆOS,

CAPUT. I.

Vespere & matutinis Natalis Domini nostri. 1.

OMNIFARIAM, omnibusque mo- 1
dis locutus est Deus cum Patribus nostris per
Prophetas quondam: His autem ultimis die- 2
bus locutus est nobiscum per Filium suum,
quem constituit hæredem omnium, & per
quem condidit secula. Qui quum sit radius 3
gloriæ, & imago substantiæ ejus, complecta-
turque omnia virtute Verbi sui: ille tamen
per semetipsum fecit purgationem peccato-
rum, seditque in dextera majestatis in excel-
sis. Et tantò præstantior fuit Angelis, quan- 4
tò excellentius præ illis nomen acquisivit.
Cui enim ex Angelis dixit unquam Deus, Fi- 5
lius meus es tu, ego hodie genui te? Et rur-
sum; Ego ero ei pro patre, & ille erit mihi
pro filio. Rursum autem quum inducit pri- 6
mogenitum in mundum, ait; Eum adorent
omnes Angeli Dei. Porrò de Angelis sic 7
dicit; Qui fecit Angelos suos spiritus, &
ministros suos ignem urentem. De filio au- 8
tem ait; Thronus tuus, O Deus, in seculum
seculorum: sceptrum protensum sceptrum
regni tui. Dilexisti justitiam, & odio habui- 9
sti iniquitatem: propterea unxit te Deus, De-
us tuus oleo, lætitiæ præ consortibus tuis. Et 10
iterum; Tu à principio posuisti fundamenta
terræ, & cœli sunt opus manuum tuarum.
Ipsi præteribunt, tu autem stas, & omnes tan- 11
quam vestimenta veterascent; Et tanquam 12
amictum involves eos: ipsi mutabuntur, tu
autem idem es, & anni tui non deficient.
Cuinam autem ex Angelis dixit unquam; Se- 13
de à dextera mea, usquedum posuero inimi-
cos tuos scabellum sub pedibus tuis? Non- 14
ne omnes sunt spiritus administratorii, qui
mittuntur in ministerium propter eos qui fu-
turi sunt hæredes salutis?

CAP. II.

QUamobrem debemus magis attendere iis 1
quæ audivimus, ne cadamus.

Epistola Beati PAULI *Apostoli ad* HEBRÆOS.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. I.

1 Multifariàm, multísque modis olim Deus loquens patribus in prophetis: novis-
2 simè, Diebus istis locutus est nobis in filio, quem constituit hæredem universo-
3 rum, per quem fecit & secula. Qui cùm sit splendor gloriæ, & figura substantiæ
ejus, portánsque omnia verbo virtutis suæ, purgationem peccatorum faciens, se-
4 det ad dexteram majestatis in excelsis: Tantò melior angelis effectus, quantò dif-
5 ferentius præ illis nomen hæreditavit. Cui enim dixit aliquando angelorum;
Filius meus es tu, ego hodiè genui te? Et rursum; Ego ero illi in patrem, & ipse
6 erit mihi in filium? Et cùm iterùm introducit primogenitum in orbem terræ, di-
7 cit; Et adorent eum omnes angeli Dei. Et ad angelos quidem dicit; Qui facit
8 angelos suos spiritus, & ministros suos flammam ignis. Ad filium autem; Thro-
9 nus tuus, Deus, in seculum seculi: virga æquitatis, virga regni tui. Dilexisti ju-
stitiam, & odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo exulta-
tionis præ participibus tuis. Et; Tu in principio, Domine, terram fundâsti: & 10
opera manuum tuarum sunt cœli. Ipsi peribunt, tu autem permanebis, & omnes 11
ut vestimentum veterascent: Et velut amictum mutabis eos, & mutabuntur: 12
tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum 13
dixit aliquando; Sede à dextris meis, quoadusque ponam inimicos tuos scabel-
lum pedum tuorum? Nónne omnes sunt administratorii spiritus, in ministeri- 14
um missi propter eos, qui hæreditatem capient salutis?

CAP. II.

PRopterea abundantiùs oportet observare nos eá quæ audivimus, ne fortè 1
pereffluamus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رسالة القديس بولص الي العبرانيين * وهي في عدد الرسايل رابعة عشر *

* الفصل الاول *

* قراءة السبت الاول من الصوم * وليلة عيد الميلاد *

1 * بعدي كثير الاصناف وبحال متلون الانواع خاطب الله الاباء بالانبيا قديما * وفي اخر
2 هذه الايام كلمنا بابنه الذي جعله وارث الكل * الذي به خلق الدهور * الذي لم
3 يزل شعاع مجده وصورة قنومه * وحامل الكل بفعل قدرته * واذ صنع به تطهير خطايانا
4 اجلسه في يمين عظم الجلالة في الاعالي * صايرا بهذا المقدار افضل من الملايكة
5 قدرا * بقدر ما انه ورث اسما افضل منهم * لان لمن من الملايكة قال منذ قط انت ابني
6 وانا اليوم ولدتك * وايضا انا اكون له ابا وهو يكون لي ابنا * واذا ادخل البكر ايضا الي
7 المسكونة يقول لتسجد له جميع ملايكة الله * ويوصي الملايكة فيقول * الصانع ملايكته
8 ارواحا وخدامه لهيب نار * ويقول للابن كرسيك ايها الاله الي ابد الدهر * عصا ملكك
9 عصا الاستقامة * احببت العدل وابغضت الظلم * من اجل هذا دهنك الله الاهك بزيت
الابتهاج اكثر من شركايك *

* الاحد الثاني من الصوم المقدس *

10 * وانت يا رب في المبادي اسست الارض * والسماوات هن اعمال يديك * هم يبادون وانت 11
12 باق * وكلهم كالثوب يعتقون * وتطويها كالردي وتبدل * وانت على ماهيتك انت * وسنواتك
13 لن تنقص * ثم * افلمن من الملايكة قال قط * اجلس من ميامني الي ان
14 اجعل اعداءك تحت موطي قدميك * او ليسوا كلهم ارواحا ذوات خدمة * مرسلين
في الخدمة من اجل العتيدين ان يرثوا خلاصا *

* الفصل الثاني *

1 * فلهذا ينبغي لنا ان نصغي الي المسموعات اصغاء متكاثرا * ليلا نسقط عن الواجب *

Epistola Divi PAULI ad HEBRÆOS: Estque in numero Epistolarum quartadecima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio Sabbathi primi Quadragesimæ, & noctis diei festi Nativitatis.

Multigenis rationibus & diversi- 1
modis formis locutus est olim
Deus Patribus per prophetas; At in 2
fine horum dierum locutus est nobis per
Filium suum, quem fecit hæredem
omnium, per quem creavit secula, Qui 3
est indesinenter splendor gloriæ ejus, &
figura personæ illius, omniáque sustinens
efficaciâ potentiæ suæ: quem etiam, post-
quam per ipsum fecisset expiationem
peccatorum nostrorum, sedere fecit in
dextera magnitudinis majestatis in
excelsis: Eò præstantioris quàm An- 4
geli dignitatis factum, quò præstan-
tius præ illis adeptus est nomen. Nam 5
cui Angelorum dixit unquam, Filius
meus es, & ego hodie genui te? Et
rursum, Ego ero ei pater, & ipse erit
mihi filius? Quúmque induxisset eti- 6
am primogenitum in orbem terrarum,
ait; Adorent eum omnes Angeli Dei.
Angelos verò compellans, dicit; Qui 7
facit Angelos suos spiritus, & ministros
suos flammam ignis. Ad Filium autem 8
dicit; Sedes tua ô Deus, in æternitatem
seculi: virga regni tui, virga rectitudinis.
tudinis. Dilexisti justitiam, & odisti 9
iniquitatem: propterea unxit te Deus,
Deus tuus oleo exultationis plus quàm
consortes tuos.

Dominicâ secundâ Jejunii sacrosancti.

Et, Tu O Domine in primordiis fun- 10
dâsti terram, & cœli sunt opera ma-
nuum tuarum: Ipsi peribunt, tu au- 11
tem permanens es: & omnes ut ve-
stimentum veterascent: Et complica- 12
bis eos velut pallium, & mutabuntur:
tu autem ejusdem conditionis es, &
anni tui haudquaquam deficient. Huc-
usque. *Cuinam, quæso, Angelorum* 13
dixit unquam, Sede à dexteris meis,
quoad ponam inimicos tuos sub sca-
bello pedum tuorum? Nónne sunt 14
omnes spiritus ministratores, ad mi-
nisterium missi propter eos qui futuri
sunt hæredes salutis?

CAP. II.

P*Ropterea oportet nos attendere re-* 1
bus *auditis summâ attentione, ut ne*
decidamus ab honestate.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ለሰብአ : ዕብራዊያን : : =:

፩

1 በብዙኅ : ነገር : ወበብዙኅ : መክፈልት : ኢይድዐ : እግዚአብሔር : ለአበዊነ : በነቢያቲሁ :
በድኅሪ : መዋዕል : ነገረ : በእንተ : ወልዱ : ዘረሰዮ : ወራሴ : ለኵሉ : ዘበእንቲአሁ : ፈጠሮ : ለዓለ
2 ም : : =: በብርሃነ : ስብሐቲሁ : : ዘውእቱ : በአርአያ : ገጹ : ወዚአሁ : ከመ : ይግነይ : ኵሉ : በቃለ :
ኃይሉ : ወገብረ : በእንቲአሁ : በዘያነጽሕ : ኃጢአተ : ወነበረ : በየማነ : ዕበዩ : በሰማያት : : =:
3 ወመጠነዝ : ሐየሰ : እመላእክት : ወአዕበዮ : እምኔሆሙ : ወወረሰ : ስመ : ዘየዐቢ : እምኵሉ : : =:
4 ለመኑ : እመላእክቲሁ : ይቤሎሙ : እምአመ : ኮነ : ወልድየ : አንተ : ወአነ : ዮም : ወለድኩከ : :
5 ወካዕበ : ይቤ : አነ : እከውኖ : አቡሁ : ወውእቱኒ : ይከውነኒ : ወልድየ : : =: ወአመ : ካዕበ : ፈነዎ :
6 ለበኵሩ : ውስተ : ዓለም : ይቤ : ወይሰግዱ : ሎቱ : ኵሎሙ : መላእክቲሁ : ለእግዚአብሔር : =:
7 ወበእንተሰ : መላእክቲሁ : ይቤ : ዘይሬሰዮሙ : ለመላእክቲሁ : መንፈሰ : ወለእለ : ይትለአክዎ :
8 ነደ : እሳት : : =: ወበእንተሰ : ወልዱ : ይቤ : መንበርከ : እግዚኦ : ለዓለም : ዓለም : : በትረ : ጽድ
9 ቅ : ወበትረ : መንግሥተከ : =: አፍቀርከ : ጽድቀ : ወጸላእከ : ዓመፃ : ወበእንተዝ : ቀብአከ : እግ
10 ዚአብሔር : ቅብአ : ትፍሥሕት : እምእለ : ከማከ : : =: ወአንተሰ : እግዚኦ : አቅደምከ : ሣር
11 ረታ : ለምድር : : ወግብረ : እደዊከ : እማንቱ : ሰማያት : =: እማንቱሰ : ይትሐጐሉ : ወአንተ
ሰ : እግዚኦ : ለዓለም : ትነብር : ወኵሉ : ከመ : ልብስ : ይበሊ : =: ወከመ : ሞጣሕት : ትጠውሞ
12 ሙ : : ወከመ : ልብስ : ይትዌለጡ : : =: ወአንተሰ : አንተ : ክመ : ወዓመቲከኒ : ዘኢየሐልቅ : : =:
13 ለመኑ : እመላእክቲሁ : ይቤሎሙ : : ነበር : በየማንየ : : እስከ : አገብሮሙ : ታሕተ : መከየደ :
14 እገሪከ : ለጸላእትከ : : =: አኮኑ : ኵሎሙ : መንፈስ : ለሙንቱ : ወይትፈነዉ : እሙንቱ :
መላእክት : በእንተ : እለ : ይወርሱ : ሕይወተ : : =:

፪

1 ወበእንተ : ዝንቱ : ርቱዕ : ንትዓቀብ : ፈድፋደ : እለ : ሰማዕነ : ወኢንትሀየይ : : =:

HEBRÆIS.

CAPUT I.

M*ulto sermone, & multifariàm locutus est Deus patribus nostris per prophe-* 1
tas ejus. Ultimis diebus locutus est per filium suum, Quem constituit hære- 2
dem omnium, per quem creavit mundum, Qui est *in splendore gloriæ ejus, qui-* 3
que est in characterem personæ ejus, & suimet ipsius, ut subjiciantur omnia per
verbum virtutis suæ: & per quem fecit purgationem peccatorum, qui sedet ad
dextram Majestatis in cœlis. Et tantò præstantior est ille Angelis, iisque ma- 4
jor, quantò majus est nomen quod hæreditariò obtinuit, quàm omnium. Cui 5
angelorum ejus dixit ex quo conditi sunt, Filius meus es tu, & ego hodie genui
te? ac rursum dicit; Ego ero ei pater, & ille erit filius meus. Et rursum cùm 6
misit primogenitum suum in mundum dixit, Et incurvabunt se ei omnes Ange-
li Dei. At de Angelis ejus dicit, Qui fecit Angelos suos spiritus, & ministros 7
qui inserviunt ei, flammam ignis. De Filio autem dicit, Thronus tuus Domi- 8
ne, in seculum seculi: & virga regni tui, virga justitiæ. Dilexisti justitiam, 9
& odisti iniquitatem, & propterea unxit te Deus oleo lætitiæ præ tuis similibus.
Et tu etiam Domine, in initio terram fundâsti, & cœli sunt opus manuum tuarum: 10
Ipsi peribunt, tu autem in æternum permanebis, & omnes tanquam vestimentum 11
veterascent. Et sicut linteum circumvolves eos, & velut amictus mutabuntur: 12
tu autem idem es, & anni tui non deficient. Ad quem Angelorum dixit, Sede 13
ad dextram meam, donec reduxero inimicos tuos sub scabello pedum tuorum?
Nónne omnes illi sunt spiritus, & in ministerium emittuntur ipsi propter eos 14
qui hæredes sunt salutis.

CAP. II.

E*T propterea oportet eò diligentiùs custodire ea quæ audivimus, & nequa-* 1
quam rejicere.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ 'ΕΒΡΑΊΟΥΣ ΚΕΦ. Γ'. Δ'.

Si enim ille per angelos dictus sermo factus est firmus, & omnis *transgressio*, &
2 Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις, καὶ
inobedientia accepit justam mercedis retributionem: Quomodò nos effugiemus, tan-
3 παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν· Πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα, τη-
tam *negligentes* salutem? quæ initium *accipiens* enarrari per Dominum, ab
λικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ
audientibus in nos confimata est: Contestante Deo signisque
4 τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη· Συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε
& portentis, & variis virtutibus, & Spiritûs sancti distributionibus, secundùm
καὶ τέρασι, καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, καὶ Πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν
suam voluntatem. Non enim angelis subjecit *habitatam futuram*, de *qua*
5 αὐτοῦ θέλησιν. Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς
loquimur. Testatus est autem *alicubi* quis, dicens; Quid est homo, quòd memor
6 λαλοῦμεν. Διεμαρτύρατο δέ πού τις, λέγων, Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνή-
es ejus: aut filius hominis, quoniam visitas eum? Minuisti eum *breve*
7 σκῃ αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ
quiddam præ angelis: gloriâ & honore coronâsti eum, & constituisti eum super
τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ
opera manuum tuarum. Omnia subjecisti sub pedibus ejus. In enim
8 τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ἐν γὰρ
subjecisse ei omnia, nihil dimisit ei non subjectum: Nunc autem needum
τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· νῦν δὲ οὔπω
videmus ei omnia subjecta. Eum autem *breve quid præ angelis* mino-
9 ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. Τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλατ- Γ'
ratum, videmus Jesum, propter passionem mortis, gloriâ & honore coro-
τωμένον, βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανω-
natum, ut gratiâ Dei pro omnibus gustaret mortem. Decebat enim eum, propter
10 μένον, ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου. Ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι'
quem omnia, & per quem omnia, multos filios in gloriam *adducentem*, au-
ὃν τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρ-
ctorem salutis eorum, per *passiones* consummare. Qui enim
11 χηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν, διὰ παθημάτων τελειῶσαι. Ὅ, τε γὰρ
sanctificans & *sanctificati*, ex uno omnes. Propter quā causam non confunditur fra-
ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες. Δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελ-
tres eos vocare, Dicens; Annuntiabo nomen tuum fratribus meis: in me-
φοὺς αὐτοὺς καλεῖν, Λέγων, Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου· ἐν μέ- 12
dio Ecclesiæ laudabo te. Et iterum: Ego ero fidens in eum. Et ite-
σῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. Καὶ πά- 13
rum; Ecce ego & pueri, quos mihi dedit Deus. Quia ergò pueri com-
λιν, Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία, ἅ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κε- 14
municaverunt carni & sanguini, & ipse *consimiliter* participavit eisdem, ut
κοινώνηκε (γ) σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα
per mortem *aboleret robur habentem* mortis, id est, diabo-
διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι, τὸν διάβο-
lum: Et liberaret *hos quicunque* timore mortis per *omne vivere* ob-
λον· Καὶ (δ) ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνο- 15
noxii erant servituti. *Non* enim *videlicet* angelos apprehendit, sed semen
χοι ἦσαν δουλείας. Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος 16
Abrahæ apprehendit. Undè debuit per omnia fratribus simila-
Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. Ὅθεν ὤφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς (ε) ὁμοιωθῆ- 17
ri, ut misericors fieret, & fidelis Pontifex *ea quæ* ad Deum, *ad ex-*
ναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται, καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, εἰς τὸ ἱλά-
piandum peccata populi. In *quo* enim passus est ipse tentatus, *potest*
σκεσθαι (ζ) τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεὶς, δύναται 18
tentatis auxiliari.
τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

CAP. III. γ'.

Undè, fratres sancti, vocationis *supercœlestis* participes, considerate Apostolum
[Δ' Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον 1
& pontificem confessionis nostræ *Christum* Jesum: *Fidelem existentem faci-*
καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας (α) ἡμῶν Χριστὸν Ἰησοῦν· Πιστὸν ὄντα τῷ ποιή- 2
enti illum, sicut & Moyses in omni domo ejus.
σαντι αὐτὸν, ὡς καὶ Μωσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

MS.A. (γ) αἵματος καὶ σαρκὸς, (δ) ἀποκαταλλάξῃ (ε) ὁμοιωθῆναι, (ζ) τὰς ἁμαρτίας

Κεφ. γ'. MS.A. (α) ἡμῶν Ἰησοῦν· Πιστὸν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
1
2 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Si enim sermo qui pronuntiatus est per an- 2
gelos, fuit firmus; & quisquis audiit & trans-
gressus est eum, accepit compensationem in
justitia; Quomodo nos effugiemus, si con- 3
temnamus eos *sermones* qui vivi sunt, eos in-
quam qui enarrari cœperunt à Domino no-
stro: & ab his qui ex eo audierunt, in nobis
confirmati fuerunt? Quum de iis attestatus 4
sit Deus signis, & miraculis, & variis virtuti-
bus, ac distributionibus Spiritûs sanctitatis,
quæ datæ sunt juxta ipsius voluntatem.
Statio prima parasceues Crucifixionis. 2.
Non enim Angelis subjecit mundum futu- 5
rum de quo loquimur. Sed sicut testatur Scri- 6
ptura, & ait; Quid est homo quòd memor
fueris ejus, & filius hominis quòd inviseris
eum? Summisisti eum paulisper præ Ange- 7
lis: gloriam & honorem imposuisti capiti
ipsius, & authoritatem ei dedisti in opus ma-
nuum tuarum. Omniaq; subjecisti sub pedi- 8
bus ejus. In hoc autem quòd omnia ei sub-
jecit, nihil omisit quod subjectum non sit.
Nunc autem necdum videmus omnia ei sub-
jecta. Eum autem qui paulisper summissus 9
fuit præ Angelis, videmus esse ipsum Jesum
propter passionem mortis suæ, gloriamq; &
honorem ipsius capiti impositum: nam Deus
ipse per gratiam suam pro omnibus gustavit
mortem. Decebat enim eum per quem omnia, 10
& propter quem omnia, qui filios multos in-
troduxerat in gloriam suam, ipsum principem
salutis eorum per passiones perfectum redde-
re. Qui enim sanctificat & qui sanctificantur 11
ab uno sunt omnes. Propterea non erubuit
eos vocare fratres suos, Dum ait; Annunti- 12
abo nomen tuum fratribus meis, & in medio
ecclesiæ laudabo te. Et rursum, Ego ero fi- 13
dens in eo. Et iterum, Ecce ego & filii quos
dedisti mihi, Deus.
Pro Genitrice Dei. 3.
Quoniam enim filii participes fuerunt carnis 14
& sanguinis, ipse quoque eodem modo par-
ticeps factus est harum earundem rerum, ut
per mortem suam aboleret eum qui habebat
mortis imperium, hoc est, Satanam: Et sol- 15
veret eos, qui timore mortis, in tota vita sua
mancipabantur servituti. Non enim ex Ange- 16
lis assumpsit, sed assumpsit ex semine Abra-
ham. Propterea justum erat ut per omnia 17
similis fieret fratribus suis, ut misericors fie-
ret, & summus sacerdos fidelis in his quæ
Dei sunt, expiaretque peccata populi. Ex 18
hoc enim quod ipse perpessus est, & tentatus,
potest & iis opem ferre qui tentantur.

CAP. III.

Proinde, fratres mei sancti, qui vocati estis 1
vocatione cœlesti, contemplamini hunc A-
postolum & summum sacerdotem confessio-
nis nostræ Jesum Christum: Quòd fidelis sit 2
ei qui fecit ipsum, sicut Moses in tota do-
mo illius.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወሶበሁ ፡ በእንተ ፡ መለእክቲሁ ፡ ደቤ ፡ ጽኑዓነ ፡ እምኮነ ፡ ወኵሉ ፡ ኃጢአት ፡ ዓቢይ ፡
3 እንተ ፡ ኮነነ ፡ ፍዳሁ ፡=፡ እፎ ፡ እንከ ፡ ናመስጥ ፡ ንሕነ ፡ መጠነዝ ፡ ሕይወተ ፡ እስቲተ
ነ ፡ እንተ ፡ አቅደመት ፡ ተነግሮ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወእለሰ ፡ ሰምዑ ፡ በኀቤነ ፡ ጸንዑ ፡=፡
4 በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ያርኢ ፡ ስምዖ ፡ በትእምርት ፡ ወበመንክር ፡ ወዘዘዚአሁ ፡ ኀይ
5 ል ፡ ዘከመ ፡ ክፍለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በዘወደደ ፡ ፈቀደ ፡፡=፡ እስመ ፡ አኮ ፡ ለመላእ
6 ክት ፡ ዘአዘዞ ፡ ዓለመ ፡ ዘይመጽእ ፡ ዘበእንቲአሁ ፡ ንነግር ፡፡=፡ ወቦኀበ ፡ አስምዐ ፡ ወይቤ ፡
ምንትኑ ፡ ሰብእ ፡ ከመ ፡ ትዝክሮ ፡ ለእጓለ ፡ እመሕያው ፡ ከመ ፡ ተሐውጾ ፡፡=፡

Etenim si quod per Angelos ejus dixit, inde à principio confirmatum fuit nobis, & 2
omne peccatum magnum ut fuit, adjudicavit ei retributionem ejus: Quomodo 3
igitur nos effugiemus, si à tantâ salute recidemus, quæ primùm per Dominum
enarrata est: quique audierunt, eam nobis confirmârunt. Quum à Deo de- 4
claratum fuit testimonium, per signa & per prodigia, perque virtutes varias, jux-
ta distributionem Spiritûs sancti, in quibus ille voluit. Non enim angelis 5
subordinavit mundum futurum, de quo loquimur. Est autem ubi testatur, & 6
dicit; Quid est homo quòd memor sis ejus, filius hominis quòd invisis eum?

Versio VULGATA LATINA.

2 Si enim qui per Angelos dictus est sermo, factus est firmus, & omnis prævarica-
3 tio & inobedientia accepit justam mercedis retributionem: Quomodò nos ef-
fugiemus, si tantam neglexerimus salutem? quæ cùm initium accepisset enarrari
4 per Dominum, ab eis, qui audierunt, in nos confirmata est, Contestante Deo
signis & portentis, & variis virtutibus, & Spiritûs sancti distributionibus secun-
5 dùm suam voluntatem. Non enim Angelis subjecit Deus orbem terræ futurum,
6 de quo loquimur. Testatus est autem in quodam loco quis, dicens; Quid est
7 homo quod memor es ejus, aut filius hominis quoniam visitas eum? Minuisti eum
paulò minùs ab Angelis: gloriâ & honore coronâsti eum: & constituisti eum
8 super opera manuum tuarum. Omnia subjecisti sub pedibus ejus. In eo enim
quòd omnia ei subjecit, nihil dimisit non subjectum ei. Nunc autem necdum vi-
9 demus omnia subjecta ei. Eum autem, qui modico quàm Angeli minoratus est,
videmus Jesum, propter passionem mortis, gloriâ & honore coronatum: ut gra-
10 tiâ Dei, pro omnibus gustaret mortem. Decebat enim eum, propter quem omnia,
& per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eo-
rum per passionem consummare. Qui enim sanctificat, & qui sanctificantur, ex 11
uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare, dicens;
Nuntiabo nomen tuum fratribus meis: in medio Ecclesiæ laudabo te. Et ite- 12
rùm; Ego ero fidens in eum. Et iterum; Ecce ego, & pueri mei, quos dedit 13
mihi Deus. Quia ergò pueri communicaverunt carni & sanguini, & ipse simi- 14
liter participavit eisdem, ut per mortem destrueret eum, qui habebat mortis im-
perium, id est, diabolum: Et liberaret eos, qui timore mortis per totam vitam 15
obnoxii erant servituti. Nusquam enim Angelos apprehendit, sed semen Abra- 16
hæ apprehendit. Undè debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret, 17
& fidelis pontifex ad Deum, ut repropitiaret delicta populi. In eo enim, in 18
quo passus est ipse & tentatus, potens est & eis, qui tentantur, auxiliari.

CAP. III.

UNdè, fratres sancti, vocationis cœlestis participes, considerate Apostolum 1
& pontificem confessionis nostræ Jesum: Qui fidelis est ei, qui fecit illum, sic- 2
ut & Moyses in omni domo ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

لعيد رئيس الملائكة. * فلئن كان الذي قيل في الملائكة صار صادقا. وكل مخالفة ومعصية 2
أخذت مكافاة واجبة * فكيف نفلت نحن إذ قد أهملنا خلاصا مقداره هكذا عظيما. الخلاص 3
الذي بالرب أخذ الذين سمعوه مبدأ التكلم به. تم * وتحقق عندنا صدقه مع شهادة الله 4
بجرائح وآيات وبقوات متلونة أصنافها. وبتوزيعات روح القدس. كما يخص بمشيئته. تم. الأحد.
* لأنه ما أخضع المسكونة الموعودة التي عنها نتكلم للملائكة * إذ قد استفهم أحد في موضع 5 6
قائلا. من هو الإنسان حتى إنك تذكره. أو ابن الإنسان حتى إنك تتعهده * أقللته دون الملائكة 7
يسيرا. كللته بالمجد والكرامة. وأقمته على أعمال يديك * أخضعت الكل تحت أسفل قدميه. 8
لأنه بإخضاعه له الكل لم يترك شيئا غير خاضع له. فالآن ما قد رأينا كافة البرايا خاضعة له.
* بل نعاين يسوع المنقوص دون الملائكة يسيرا من أجل ألم الموت. مكللا بالمجد والكرامة. 9
لكيما بنعمة الله يذوق الموت من أجل الكل * لأنه لاق به الذي من أجله الكل وبه الكل. 10
وإذ أورد بنين كثيرين إلى المجد. أن يتمم رأس خلاصهم بالآلام. تم * قراءة لعيد
البشارة الإلهية. * لأن المقدس والمقدسين من واحد كلهم. فمن أجل هذه العلة لن 11
يأنف أن يسميهم إخوة * قائلا لأبشرن باسمك إخوتي. ولأسبحنك في وسط البيعة * وأيضا 12 13
سأكون أنا متوكلا عليه. وأيضا هاءنذا والغلمان الذين أعطانيهم الله * فإذ شارك الغلمان بشرا 14
أو دما. شارك وهو خصياتهم نظيرهم. ليبطل بموته من له عن الموت. أي المحال * ويعتقهم 15
الذين كانوا كل زمان حياتهم خوفا من الموت تحت رق العبودية * لأنه من الواضح أنه لم يتخذ 16
من الملائكة بل اتخذ من نسل إبراهيم * فلذلك واجب أن يتشبه بإخوته في سائر أحوالهم. 17
ليصير رحوما. ورئيس كهنة أمينا يطهر أمورنا لدى الله. ليغفر خطايا الشعب * لأنه بما صابه 18
هو لما امتحن يقتدر أن يعين الممتحنين. تم * الفصل الثالث. * قراءة لتجديد
كنيسة. * فلذلك يا إخوتي القديسون ويا شركاء الدعوة السمائية. تأملوا يسوع 1
المسيح رسول ورئيس كهنة اعترافنا * الذي هو أمين عند من صنعه في بيته كله كموسى. 2

Pro solennitate principis Angelorum.
Et enim si quod dictū est de Angelis, ve- 2
ritate comprobatum est: omnisq; inobe-
dientia & contumacia debitam retribu-
tionem accepit: Quomodo nos effugie- 3
mus, si neglexerimus salutem dignitatis
adeo ingentis? salutem inquam, *de qua*
loquendi initium sumpserunt in Domino
qui eam audierunt: Hactenus. *Cujus* 4
etiam veritas comprobata est apud nos
(præter Dei testimonium) prodigiis, &
signis, atque diversimodis virtutibus, &
Spiritus sancti distributionibus pro su-
apte voluntate. Finis. Dominica.
Non enim subjecit Angelis mundum su- 5
perstitem, de quo loquimur: Quum qui- 6
dam interroget quodam in loco, dicens;
Quis est homo, ut memineris illius: aut
filius hominis, ut visites eum? Fecisti 7
eum paulò minorem Angelis: coronâsti
eum gloriâ & honore, & præfecisti eum
operibus manuum tuarum: Omnia sub- 8
jecisti sub imis pedibus ejus. Enimve-
ro subjiciendo illi omnia, nihil omisit
quod non esset ei subjectum. At nunc non-
dum vidimus creaturas omnes illi subje-
ctas. Sed videmus Jesum paulò infe- 9
riorem Angelis, propter mortis perpessio-
nem, gloriâ & honore coronatum: ut ex
Dei gratia mortem gustaret pro omnibus.
Decuit enim, propter quem omnia, & per 10
quem omnia, quique multos filios ad
gloriam adduxerat, caput salutis eorum
passionibus perficere. Finis.
Lectio pro Annuntiatione divina.
Nam sanctificator & sanctificati, ex 11
uno sunt omnes: & hanc ob causam non
dedignatur vocare eos fratres, Dicens; 12
Annuntiabo quidem nomen tuum fratri-
bus meis, & laudabo te in medio Ec-
clesiæ. Et rursum, Ego ero fretus ipso. 13
Et iterum, Ecce ego & pueri quos dedit
mihi Deus. Quum igitur pueri carni 14
& sanguini communicârint, ipse quoque
proprietatibus eorum communicavit in-
star ipsorum: ut suâ morte aboleret eum
qui potentiam habebat mortis, nempe
Fraudulentum: Ut liberaret eos qui to- 15
to vitæ suæ tempore fuerant ob metum
mortis sub ditione servitutis. Manife- 16
stum est enim quòd ipse non assumpsit ex
Angelis sed assumpsit ex Abrahæ prosa-
pia. Itaque debitum illud erat, ut assi- 17
milaretur fratribus suis in cunctis eo-
rum conditionibus: ut fieret misericors,
& princeps sacerdotum fidelis, res no-
stras apud Deum purgans, expiaretque
peccata populi. Nam ex his quæ conti- 18
gerunt ei quando tentatus est, potest ju-
vare tentatos Finis. *CAP. III.*

Lectio in renovatione alicujus Ecclesiæ.

PRoinde ô fratres mei sancti, & ô 1
participes vocationis cælestis, considera-
te Jesum Christum Apostolum & princi-
pem sacerdotum confessionis nostræ, Qui 2
fidelis est erga eum qui fecit illum in to-
ta domo sua similem Mosi.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 አሕፀፅኮሁ ፡ ሕቀ ፡ እምላእክቲከ ፡ ክብረ ፡ ወስብሐተ ፡ ወሰኮ ፡ ወሤምኮ ፡ ውስተ ፡ ኵ
8 ሉ ፡ ግብረ ፡ እደዊከ ። ወኵሎ ፡ አግረርከ ፡ ሎቱ ፡ ታሕተ ፡ እገሪሁ ። ወአግሪሮ ፡ ሎ
ቱ ፡ ወአልቦ ፡ ዘሐደገ ፡ ዘኢያግረረ ፡ ሉቱ ። ወይእዜሰ ፡ ዓዲ ፡ አርአየነ ፡ ከመ ፡ ኵሎ ፡
9 አግረረ ፡ ሎቱ ። ወይእዜሰ ፡ አሕፀፆ ፡ ሕቀ ፡ እምላእክቲሁ ። ወናሁ ፡ አርአዮ ፡ ለኢ
የሱስ ፡ በእንተ ፡ ውእቱ ፡ ሕማመ ፡ ሞት ፡ ክብረ ፡ ወስብሐተ ፡ ተከለለ ፡ ከመ ፡ በጸጋ ፡
10 እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ኵሉ ፡ ይጥዕሞ ፡ ለሞት ፡ ውእቱ ። ወደለዎ ፡ እስመ ፡ ኵ
ሉ ፡ በእንቲአሁ ፡ ወእምኔሁ ፡ ኵሎ ፡ ወብዙኃን ፡ ውሉድ ፡ እለ ፡ አብአ ፡ ውስተ ፡ ስብ
11 ሐት ፡ ወመልአከ ፡ ሕይወቶሙ ፡ ቀተሉ ። ወስበዘ ፡ ይቄድሱ ፡ ወእለሂ ፡ ይትቄደሱ ፡ በ
12 ምዕር ፡ ኵሎሙ ፡ ወበእንተዝ ፡ ኢየሐፍር ፡ አኃዊየ ፡ ብሂሎቶሙ ። ወይቤ ፡ እየ
13 ድዎሙ ፡ ሰምከ ፡ ለአኃዊየ ፡ ወበማእከለ ፡ ማኅበር ፡ እሴብሐከ ። ወካዕበ ፡ ይ
14 ቤ ፡ ነየ ፡ አነ ፡ ወደቂቅየ ፡ ዘወሀበኒ ፡ እግዚአብሔር ። ወረሰዮሙ ፡ ለደቂቁ ፡ ከመ ፡
ይሳተፉዎ ፡ በሥጋሁ ፡ ወደሙ ፡ ወውእቱኒ ፡ ከመ ፡ ቢጾሙ ፡ ኮነ ፡ ሎሙ ። ከመ ፡ በው
15 እቱ ፡ ሞት ፡ ይስዐር ፡ ለመልአከ ፡ ሞት ፡ ወለሰይጣን ። ወያዕርፎሙ ፡ ለኵሎሙ ፡
16 እለ ፡ ይፈርህዎ ፡ ለሞት ፡ በኵሉ ፡ ጊዜ ፡ እለ ፡ ተኰነኑ ፡ ይትቀነዩ ። ወዘአኮ ፡ መ
17 ለእክተ ፡ ተወክፈ ፡ አኮኑ ፡ ዘርአ ፡ አብርሃም ፡ አልዐለ ። ወእንበይነ ፡ ዝንቱ ፡ ር
ቱዕ ፡ ይትመሰሎሙ ፡ ለአኃዊሁ ፡ ከመ ፡ ይኩኖሙ ፡ መሐሬ ፡ በኵሉ ። ወጻድቅ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡
18 ለመንገለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ይስረይ ፡ ኃጢአተ ፡ ሕዝብ ። እስመ ፡ አመከሮ ፡ ወአሐ
መመ ፡ ክህለ ፡ ረድአቶሙ ፡ ለሕሙማን ።

፫

1 ይእዜኒ ፡ አኃዊነ ፡ ቅዱሳን ፡ ወጽውዓን ፡ እምሰማይ ፡ ከማነ ፡ ርእይዎ ፡ ለሐዋርያክሙ ፡ ሊቀ ፡ ካህና
2 ት ፡ ዘኪያሁ ፡ ትትአመኑ ። ኢየሱስ ። ጻድቅ ፡ ወምእመን ፡ ለዘፈነዎ ፡ በከመ ፡ ሙሴ ፡
በኵሉ ፡ ቤቱ ።

Minuisti eum paululùm præ Angelis tuis, gloriam & honorem adjecisti ei, & con- 7
stituisti eum inter omnia opera manuum tuarum: Et omnia subjecisti ei sub 8
pedibus ejus: Et ita ei subjecit illa, ut nihil omisit non subjectum ei: idque nunc
etiam declaravit nobis, quòd omnia ei subjecit. Et nunc quidem minuit eum 9
paululùm ab Angelis ejus, & ecce declaravit Jesum per ipsum mortis cruciatum,
gloriâ & honore coronatum, ut per gratiam Dei ipsam mortem gustaret pro omnibus.
Et decuit eum, quoniam omnia propter eum, & ex eo omnia, ideò adducendo 10
multos filios ad gloriam, ut principem salutis eorum interficerent. Proinde qui 11
sanctificant, & qui sanctificantur simul sunt *omnes: & propterea non erubescit*
dicere eis, Fratres mei, Dicens; Prædicabo nomen tuum fratribus meis, & in me- 12
dio congregationis laudabo te. Et rursum dicit, Ecce ego, & pueruli quos conces- 13
sit mihi Deus. Et fecit pueros suos, ut participes essent carnis ejus & sanguinis 14
ejus, & ille etiam tanquam frater factus est iis, ut per ipsam mortem aboleret
principem mortis, nempe Satanam: Et ut quietem daret iis omnibus, qui nullo 15
non tempore timerent mortem, quique adjudicati erant, eique subditi. Et qui 16
nequaquam assumpsit Angelos: nònne semen Abrahæ exaltavit? Et propter hoc 17
conveniens fuit, eum fratribus suis conformem fieri, ut esset misericors in omni-
bus, & justus pontifex apud Deum ad dimittendum peccata populi. Quoniam 18
quum tentavit Deus *& afflixit illum, potest* ille *auxiliari iis qui affliguntur.*

CAP. III.

NUnc autem, fratres nostri sancti & vocati à cælo, quemadmodum & *nos, re-* 1
spicite Apostolum vestrum, principem sacerdotum quem confitemur, Jesum, Ju- 2
stum & fidelem ei qui misit eum, sicut Moses fuit *in tota domo sua.*

Amplioris enim gloriæ iste præ Moyse dignus est habitus, quantò ampliorem ho-
3 Πλείονος γὰρ (β) δόξης οὗτος παρὰ Μωσῆν ἠξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τι-
norem habet domûs construens illam. Omnis namque domus construitur
4 μὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται
ab aliquo: at omnia construens, Deus. Et Moyses quidem
5 ὑπό τινος· (γ) ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας, Θεός. Καὶ Μωσῆς μὲν
fidelis in tota domo ejus, tanquam famulus, in testimonium dicendo-
πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομέ-
rum: Christus verò tanquã filius in domo sua: cujus domus sumus nos, si
6 νων· Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐὰν
fiduciam & gloriationem spei usque ad finem firmam retine-
περ τὴν παῤῥησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατά-
amus. Ideò sicut dicit Spiritus sanctus; Hodiè si vocem e-
7 σχωμεν. Διὸ καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐ-
jus audieritis, Ne obdurate corda vestra, sicut in exacerbatione,
8 τοῦ ἀκούσητε, Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ,
secundùm diem tentationis in deserto, Ubi tentaverunt me
9 κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, Οὗ (δ) ἐπείρασάν με οἱ
patres vestri, probaverunt me, & viderunt opera mea Quadraginta annis.
10 πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με, καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου (ε) Τεσσαράκοντα ἔτη.
Ideò infensus fui generationi huic, & dixi; Semper errant corde:
διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ (ζ) ἐκείνῃ, καὶ εἶπον, Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ·
ipsi autem non cognoverunt vias meas: Ut juravi in ira mea; Si
11 αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου· Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ
introibunt in requiem meam. Videte, fratres, ne quando erit in
12 εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἔν
aliquo vestrûm cor malum incredulitatis, in discedere à Deo vivo:
τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος·
Sed adhortamini vosmetipsos per unumquemque diem, usque quò Hodiè
13 Ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ Σήμερον
cognominatur: ut non obduretur quis ex vobis deceptione peccati. Parti-
14 καλεῖται· ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας. Μέτ-
cipes enim effecti sumus Christi, si modò initium substantiæ us-
οχοι γὰρ (η) γεγόναμεν τοῦ Χριστοῦ, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως (θ) μέ-
que ad finem firmum retineamus: In dici; Hodiè si vo-
χρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν· Ἐν τῷ λέγεσθαι, Σήμερον ἐὰν τῆς φω- 15
cem ejus audieritis, ne obdurate corda vestra, quemadmodùm in ex-
νῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ πα-
acerbatione. Quidam enim audientes exacerbaverunt, sed non omnes e-
ραπικρασμῷ. Τινὲς γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξ- 16
gressi ex Ægypto per Moysen. Quibus autem infensus est quadragin-
ελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωσέως. Τίσι (ι) δὲ προσώχθισε τεσσαράκον- 17
ta annis? nónne peccantibus, quorum corpora ceciderunt in deserto?
τα ἔτη; οὐχὶ τοῖς (κ) ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ;
Quibus autem juravit non introire in requiem ipsius, si non in-
Τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀ- 18
creduli? Et videmus quia non potuerunt introire propter incredulitatẽ.
πειθήσασι; Καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν. 19

CAP. IV. Δ'.

Timeamus ergò ne quandoque relictâ pollicitatione introeundi in re-
Ε' Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κα- 1
quiem ejus, existimetur aliquis ex vobis defici. Etenim sumus evan-
τάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. Καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγ- 2
gelizati, quemadmodùm & illi. Sed non profuit sermo auditûs il-
γελισμένοι, καθάπερ κἀκεῖνοι. ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐ-
lis non admistus fidei audientibus. Ingrediemur enim
κείνους, μὴ (α) συγκεκραμένος τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. (β) Εἰσερχόμεθα γὰρ 3
in requiem credentes, quemadmodùm dixit; Sicut juravi in i-
εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν, Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀρ-
ra mea; Si introibunt in requiem meam: & quidem operibus à
γῇ (γ) μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου· καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ
fundatione mundi genitis.
καταβολῆς κόσμου γενηθέντων.

MS. A. (β) οὗτος δόξης (γ) ὁ δὲ πάντα (δ) ἐπεί···αν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἐνδοκίμα··· (ε) Τεσσαρα···τα (ζ) ταύτῃ, καὶ εἶπα, (η) τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, (θ) αὐτοῦ μέχρι (ι) δὲ καὶ προσώχθισεν τεσσαράκοντα (κ) ἀπειθήσασιν, Κεφ. δ'. MS. A. (α) συγκεκερασμένους (β) Εἰσερχώμεθα οὖν εἰς (γ) μου, * Εἰσελεύσονται

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]

3 Longè enim amplior est hujus gloria quàm Mosis, ut & longè amplior est honos ejus qui ædificavit domum, quàm ipsius ædificii.
4 Omnis enim domus ab aliquo homine ædificatur: qui verò omnia ædificat, Deus est.
5 Et Moses quidem tanquam servus fidelis in tota domo ejus, in testimonium eorum quæ dicenda erant per illum.
6 Christus verò tanquam filius est super domum suam: nos autem sumus ejus domus, si usque ad finem habuerimus apertam faciem, & gloriationem spei illius.
7 Quamobrem ait Spiritus sanctus; Hodie si vocem ejus audieritis,
8 Ne obduretis corda vestra, ut ad iram eum provocetis, tanquam exacerbatores, & sicut in die tentationis quæ extitit in deserto,
9 Quum tentaverunt me patres vestri, & probaverunt videruntque opera mea per quadraginta annos.
10 Quapropter tædium mihi fuit in generatione illa, dixique; Populus iste errat corde suo, & ipsi non cognoverunt vias meas:
11 Ita ut juraverim in ira mea illos non ingressuros in requiem meam.
12 Cavete igitur, fratres mei, ne sit in aliquo vestrûm cor malum quod incredulum sit, néve discedatis à Deo vivente.
13 Sed adhortamini vos ipsos omnibus diebus, usque ad diem illum qui vocatur Hodié: & ne quis vestrûm obduretur seductione peccati.

Sabbatho Candidatorum. 4.

14 Nam commixti sumus Christo, si à principio & usque ad finem in hoc ipso vero fœdere perseveraverimus.
15 Sicut dictum est; Hodie si vocem ejus audieritis, ne obduretis corda vestra ut ad iram provocetis eum.
16 Qui sunt enim illi qui audierunt & exacerbaverunt eum? non illi omnes qui exierant ex Ægypto per manum Moysis.
17 Quos autem pertæsus est quadraginta annis, nisi eos qui peccaverant, quorum ossa conciderunt in deserto?
18 De quibus autem juravit eos non ingressuros in requiem suam, nisi iis qui non præbuerunt?
19 Proindè videmus eos non potuisse introire, eò quòd increduli fuerint.

CAP. IV.

1 Timeamus igitur, ne fortè stante promissione ingrediendi in requiem ejus, inveniatur aliquis inter vos qui ingressu frustratus remaneat.
2 Etenim nobis quoque nuntiatum est, prout & illis: sed non profuit illis sermo quem audierunt, propterea quòd non fuit cum fide temperatus iis qui ipsum audierant.
3 At introimus in requiem nos qui credimus. Quomodo autem dixit? Sicut juravi in ira mea illos non ingressuros in requiẽ meam, licèt opera Dei à principio mundi facta sint.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወበሕቱ : የዐቢ : ምክሩ : እምዘ : ሙሴ :: ወሎቱ : ደለወ : በከመ : የዐቢ : ለበዓለ : ቤት :
4 እምነ : ቤቱ : ይከብር : ገበሪሁ ::=፦ እስመ : ለኵሉ : ቤት : ሰብእ : ይገብሮ : ወለ
5 ኵሉሰ : እግዚአብሔር : ፈጠሪሁ ::=፦ ወሙሴኒ : ምእመን : በኵሉ : ቤቱ : ከመ : መ
6 ጋቢሁ : ከመ : ይኩን : ስምዓ : በኵሉ : ዘነበበ ::=፦ ወክርስቶስ : ከመ : ወልድ : ውስተ :
7 ቤቱ : [ዚአሁ : ቤቱ : ንሕነ :] ለእመ : ዓቀብነ : ሞገስነ : ወምክሕነ : ወተስፋነ ::=፦
8 እስመ : ከመዝ : ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ዮም : ለእመ : ሰማዕክሙ : ቃሎ :=፦ ኢታጽንዑ
9 : ልበክሙ : ከመ : ለመ : አምረርዎ : በዕለተ : አመከርዎ :=፦ ዘአመከርዎ : አበ
10 ዊክሙ : ወአመከሩኒ : ወርእዩ : ምግባርየ : አርብዓ : ዓመተ :=፦ ተቈጥዕክዎሙ :
ለይእቲ : ትውልድ : ወእቤ : ዘልፈ : ይስሕት : ልቦሙ :: ወእሙንቱሰ : ኢያእመሩ : ፍናውየ :=፦

3 *Verùm major fuit illius prudentia quàm Mosis, idque ei expediebat: quemadmodum major tribuendus est honor domino domûs qui construit eam, quàm ipsi domui.*
4 *Quia omnem domum construit homo: at rerum omnium conditor, Deus est. Et Moses quidem fidelis fuit in tota domo illius, sicut dispensator, ut in testimonium esset omnium quæ ipse locutus fuerat.*
5
6 *At Christus sicut filius in domo ipsius, [cujus domus nos sumus,] si gratiam nostram, & gloriationem nostram, & spem nostram tenuerimus.*
7 *Quia ita dicit Spiritus sanctus, Hodie si voci ejus auscultaveritis,*
8 *Ne obduretis corda vestra, sicut cùm exacerbârunt eum in die tentationis:*
9 *Eò quòd tentaverunt eum patres vestri, etiam tentaverunt me, & viderunt opera mea per quadraginta annos.*
10 *Molestiam passus sum ab ista generatione, & dixi; Semper aberrat cor eorum, & ipsi non noverunt vias meas:*

Versio VULGATA LATINA.

3 Amplioris enim gloriæ iste præ Moyse dignus est habitus, quantò ampliorem hono-
4 rem habet domus, qui fabricavit illam. Omnis namque domus fabricatur ab ali-
5 quo : qui autem omnia creavit, Deus est. Et Moyses quidem fidelis erat in to-
6 ta domo ejus tanquam famulus, in testimonium eorum quæ dicenda erant. Chri-
stus verò tanquam filius in domo sua : quæ domus sumus nos, si fiduciam, &
7 gloriam spei usque ad finem, firmam retineamus. Quapropter sicut dicit Spi-
8 ritus sanctus ; Hodiè si vocem ejus audieritis, Nolite obdurare corda vestra,
9 sicut in exacerbatione, secundùm diem tentationis in deserto, Ubi tentaverunt
10 me patres vestri ; probaverunt, & viderunt opera mea Quadraginta annis :
Propter quod infensus fui generationi huic, & dixi ; Semper errant corde. Ipsi
11 autem non cognoverunt vias meas, Sicut juravi in ira mea ; Si introibunt in
12 requiem meam. Videte, fratres, ne fortè sit in aliquo vestrûm cor malum incre-
13 dulitatis, discedendi à Deo vivo : Sed adhortamini vosmetipsos per singulos
dies, donec Hodiè cognominatur, ut non obduretur quis ex vobis fallaciâ pec-
cati. Participes enim Christi effecti sumus : si tamen initium substantiæ ejus us- 14
que ad finem firmum retineamus. Dum dicitur ; Hodiè si vocem ejus audieritis, 15
nolite obdurare corda vestra, quemadmodum in illa exacerbatione. Quidam 16
enim audientes exacerbaverunt, sed non universi qui profecti sunt ex Ægypto
per Moysen. Quibus autem infensus est quadraginta annis ? Nónne illis, qui 17
peccaverunt, quorum cadavera prostrata sunt in deserto ? Quibus autem juravit 18
non introire in requiem ipsius, nisi illis, qui increduli fuerunt ? Et videmus, 19
quia non potuerunt introire propter incredulitatem.

CAP. IV.

Timeamus ergò ne fortè relictâ pollicitatione introëundi in requiem ejus existi- 1
metur aliquis ex vobis deesse. Etenim & nobis nuntiatum est quemadmodùm & 2
illis : sed non profuit illis sermo auditus, non admistus fidei ex iis quæ audie-
runt. Ingrediemur enim in requiem, qui credidimus : quemadmodùm dixit ; 3
Sicut juravi in ira mea, Si introibunt in requiem meam ; & quidem operibus ab
institutione mundi perfectis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

3 * لان هذا اهل لمجد كبيرا اكثر من موسي • كما ان من صنع الهيكل له كرامة جزيلة
4 اكثر من كرامة الهيكل * لان كل بيت يعمله احد الناس • والذي صنع الكل الاه •
5 • قراءة الاثنين من الجمعة التاسعة والعشرين • * فموسي امين على بيته كله بما انه
6 خادم في الشهادة بالاقوال التي خوطب بها * فاما المسيح • فبما انه ابن ثقة على بيته • فبيته
7 نحن هم ان امسكنا الدالة وفخر الرجا حقا الي الانقضاء • تم • * فلذلك كما يقول الروح القدس •
8 ان سمعتم اليوم صوته * فلا تقسوا قلوبكم كما فعلتم في التمرمر في يوم التجريب • في القفر •
9 10 * الذي جربني فيه اباؤكم • اختبروني وعرفوا اعمالي اربعين سنة * فلذلك تكرهت ذلك
11 الجيل • وقلت انهم ضالوا القلب دايما • ولم يعرفوا طرقي * كما اقسمت في غيظي انهم لا
12 دخلوا الي راحتي • • السبت الثاني من الصوم • * ايها الاخوة احذروا الا يكون
13 في قلب احدكم خبث عدم امانة • فيبعده من الاله الحي * بل عزوا انفسكم كل يوم ما
14 دام يسمي اليوم • ليلا يقسو احدكم بخديعة الخطية * لاننا انما صرنا شركاء المسيح ان
مسكنا بدو القوم حقا الي الغاية • تم السبت • • ابتدي لبقية الاثنين •
15 16 * بقوله اليوم ان سمعوا صوتي فلا تقسوا قلوبكم • كما كان في التمرمر * لان قوما اذ سمعوا
17 صوته اغاظوه • لكن ليسوا جماعة الذين خرجوا من مصر بموسي * فلمن تكره اربعين
18 سنة • واليس للذين اخطاوا الذين سقطت جثثهم في القفر * ولمن حلف انهم لا دخلوا الي
19 راحته • الا الذين عصوه * وقد راينا انهم من اجل عدمهم الامانة ما استطاعوا
يدخلون • تم •

• الفصل الرابع • • قراءة الثلثا من الجمعة التاسعة والعشرين •

1 * فلنرهبن اذا ليلا يكون قد تبقا موعد بالدخول الي راحته • فيظن احدكم انه يعدمها •
2 * لاننا ونحن مبشرون مثل اوليك • لكن قول السمع ما نفع اوليك • اذ لم يكونوا ممتزجين
3 بتصديق الاقوال التي سمعوها * لاننا نحن الذين امنا سندخل الي الراحة كما قال • كما اقسمت
في غيظي انهم لا دخلوا الي راحتي • ومع هذا فاعمال الباري صاير منذ انشاء العالم •

Hic enim multa laude dignus est, majore 3
quàm Moses : ut major est honor ejus qui
templum extruxit, quàm honor templi.
Omnis enim domus ab aliquo homine 4
construitur : sed qui condidit omnia,
Deus est.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis vigesimæ nonæ.

Moses quidem fidelis est super totam ip- 5
sius domum, quatenus est minister ad
testificandos sermones qui cum eo ha-
biti sunt: At verò Christus, quatenus est 6
filius fidelis super domum suam : domus
autem ipsius nos sumus, si fiduciam &
gloriationem spei ad finem usque firmam
tenuerimus. Hucusque. *Quamobrem ut* 7
ait Spiritus sanctus, Si audieritis hodiè
vocem ejus, Ne obduretis corda vestra 8
sicut fecistis in exacerbatione in die
tentationis, in deserto, In quo tenta- 9
verunt me patres vestri, probaverunt me,
& experti sunt opera mea quadraginta
annis. Propterea execratus sum gene- 10
rationem illam, et dixi eos esse semper er-
rantes corde, neq; cognovisse vias meas.
Quemadmodum juravi in ira mea, certè 11
non introibunt in requiem meam.

Sabbatho secundo Jejunii.

O fratres, cavete ne sit in corde ullius 12
vestrûm scelus infidelitatis quo remo-
veatur à Deo vivo. Sed hortamini 13
vosipsos quotidie, quandiu vocabitur
dies : ne quis vestrûm induretur fallaciâ
peccati. Nam facti quidem sumus par- 14
ticipes Christi, si modò principium hyposta-
sis firmum tenuerimus ad finem usque.
Hucusque pro Sabbatho.

Resume reliquam *lectionem* feriæ secundæ.

Dicendo, Hodiè si audieritis vocem 15
meam, ne obduretis corda vestra, ut ac-
cidit in exacerbatione. Quidam enim 16
quum audissent vocem ejus, ad iram pro-
vocârunt eum : non omnes tamen qui
exierant ex Ægypto per Mosen. Quos- 17
nam verò execratus est annis quadra-
ginta ? nónne eos qui peccaverant, quo-
rum conciderunt cadavera in deserto ?
Et quibusnam juravit non ingressuros 18
in requiem suam ? nónne iis qui defece-
rant ab eo ? Et quidem vidimus, eos 19
propter incredulitatem suam non potuisse
ingredi. Finis.

CAP. IV.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis vigesimæ nonæ.

M*Etuamus igitur, ne fortè quum su-* 1
persit aliquod promissum ingrediendi in
requiem ipsius, putet aliquis vestrûm se
amissurum illam. Nobis enim evangeli- 2
zatum est, ut illis : at non profuit illis
sermo auditus, quum non essent mixti
credulitate sermonum quos audierant.
Etenim nos qui credidimus, ingredimur 3
in requiem, quemadmodū dixit; Sicut ju-
ravi in ira mea, profectò non introibunt
in requiem meā. Et tamen opera quidem
creatoris facta sunt à condito mundo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 በከመ ፡ መሐልኩ ፡ በመዓትየ ፡ ከመ ፡ ኢይበውኡ ፡ ውስተ ፡ ዕረፍትየ ፡፡ ዑቁ ፡ እን
12 ከ ፡ አኃዊየ ፡ ኢይትረከብ ፡ በለዐለ ፡ አሐዱ ፡ እምኔክሙ ፡ ልበ ፡ እኩየ ፡ ወኑፋቅ ፡
13 ዘየርሕቀክሙ ፡ እምእግዚአብሔር ፡ ሕያው ፡፡ ገሠጹ ፡ ኵሎ ፡ አሚረ ፡ እስከ ፡
ዮም ፡ ይብል ፡ ከመ ፡ እልቦ ፡ ዘይብል ፡ ወይጸንዕ ፡ እምኔክሙ ፡ ውስተ ፡ ዘኃጢአ
14 ት ፡፡ እስመ ፡ ከመ ፡ ክርስቶስ ፡ ኮነ ፡ ለእመ ፡ አዝለፍነ ፡ ዐቂበ ፡ ዘቀደሙ ፡ ሠር
15 ዓተነ ፡፡ እስመ ፡ ይቤ ፡ ዮም ፡ ለእመ ፡ ሰማዕክሙ ፡ ቃሎ ፡ ኢታጽንዑ ፡ ልበክሙ ፡፡
16 እስመ ፡ አምረርዎ ፡ እለ ፡ ሰምዑ ፡ ወአኮ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ወፅኡ ፡ እምግብጽ ፡ በእደ ፡
17 ሙሴ ፡፡ ለመኑ ፡ ተቀየምዎሙ ፡ አርብዓ ፡ ዓመተ ፡ አኮኑ ፡ ለእለ ፡ አበሱ ፡ ወወድቀ ፡
18 አብድንቲሆሙ ፡ ውስተ ፡ ገዳም ፡፡ ወለመኑ ፡ መሐለ ፡ ከመ ፡ ኢይበውኡ ፡ ውስተ ፡
19 ዕረፍቱ ፡ ዘእንበለ ፡ ለዓላውያን ፡፡ ወንሬኢ ፡ ከመ ፡ ኢክህሉ ፡ በዊአ ፡ እስመ ፡ ኢክ
ህሉ ፡ አሚኖ ፡፡

፬

1 ንፍራህ ፡ እንከ ፡ ወኢንኅድግ ፡ ትእዛዞ ፡ ከመ ፡ ንባእ ፡ ውስተ ፡ ዕረፍቱ ፡ ወኢይመስ
2 ሉ ፡ ለአሐዱ ፡ እምኔክሙ ፡ ዘየሐድግዎ ፡፡ እስመ ፡ ሰማዕነ ፡ ንሕነ ፡ ከማሆሙ ፡
ለእልክቱ ፡፡ ወበእንቲአሁ ፡ ለእልክቱሰ ፡ ኢበቍዖሙ ፡ ቃለ ፡ ዘሰምዑ ፡ እስመ ፡ ኢኮኑ ፡
3 ቱሱሐነ ፡ በሃይማኖት ፡ እለ ፡ ሰምዑ ፡፡ ንበውእ ፡ እንከሰ ፡ ውስተ ፡ ዕረፍቱ ፡ እለ ፡
አመነ ፡ እስመ ፡ ይቤሎሙ ፡ በከመ ፡ መሐልኩ ፡ በመዓትየ ፡ ከመ ፡ ኢይበውኡ ፡ ውስተ ፡
ዕረፍትየ ፡፡ ወበእንተ ፡ ምግባሩ ፡ ዘለምቅድመ ፡ ዓለም ፡ ዘኮነ ፡፡

Adeò ut juraverim in ira mea, quòd non essent ingressuri in requiem meam. Vi- 11
dete igitur fratres mei, ne inveniatur in aliquo ex vobis cor malum & incredu- 12
lum, quod recedere vos faciat à Deo vivo. Exhortamini omnibus diebus, quo- 13
ad appellatur Hodie, ut non sit qui dicat etiam indurari ullum ex vobis in ali-
quo peccato. Quia sumus sicut Christus, si perseveraverimus custodire illud prius 14
nostrum testamentum. Quia dicit; Hodie si vocem ejus audieritis, ne obdurate 15
corda vestra. Quia exacerbaverunt eum, qui audierunt : at non omnes qui 16
egressi sunt ex Ægypto per manum Mosis. Quos molestè tulit quadraginta an- 17
nos ? nónne eos qui peccaverant, & ceciderunt corpora eorum in deserto? Et 18
de quibus juravit quòd non essent ingressuri in requiem suam, nisi de prævarica-
toribus? Proinde videmus quod non potuerunt ingredi, quia non potuerunt credere. 19

CAP. IV.

M*Etuamus igitur, & non rejiciamus præceptum ejus, ut ingrediamur in re-* 1
quiem ejus : neque similes sint quibusdam ex vobis, qui reliquerunt eum.
Quoniam nos exauditi sumus, quemadmodum & illi : illis autem non profuit 2
verbum quod audiverunt, quia non contemperati fuerunt cum fide qui audierunt
illud. Ingredimur igitur in requiem ejus nos qui credidimus : quoniam dicit 3
iis; Sicut juravi in ira mea, quòd non intrabunt in requiem meam. Et de
opere ejus, quod ab initio mundi factum est,

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ 'ΕΒΡΑΙ'ΟΥΣ ΚΕΦ. Ε'. ϛ'.

Dixit enim *alicubi* de septima sic; Et requievit Deus *in*
4 Εἴρηκε γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης (δ) οὕτω, Καὶ κατέπαυσεν ὁ (ε) Θεὸς ἐν
die septima ab omnibus operibus suis. Et in isto rursùm;
5 τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. Καὶ ἐν τούτῳ πάλιν,
Si introibunt in requiem meam. Quoniam ergò superest quosdam
6 Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς
introire in illam, & *ipsi* *prius* *annuntiatione moniti* non introierunt propter
εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον (ζ) δι'
incredulitatem: Iterùm quendam terminat diem, Hodiè, in David *dicens*;
7 ἀπείθειαν· Πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαβὶδ λέγων,
post tantum *tempus*, sicut dictum est; Hodiè si vocem ejus audi-
μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς (η) εἴρηται, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκού-
eritis, *ne* *obdurate* corda vestra. Si *enim* eis Jesus requiem præsti-
8 σητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυ-
tisset, *non utique* de alia loqueretur post *hac* die. Itaque relinquitur
9 σεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. Ἄρα ἀπολείπεται
sabbatismus populo Dei. *Nam* ingressus in requiem
10 σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν
ejus, etiam ipse requievit ab operibus suis, sicut à *propriis*
αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων
Deus. *Studeamus* ergò ingredi in illam requiem, ut ne
11 ὁ Θεός. Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ϛ'
in idipsum quis exemplum incidat incredulitatis. Vivus enim sermo
12 ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. Ζῶν γὰρ ὁ λόγος
Dei, & efficax, & penetrabilior *super* *omnem* *gladium* *ancipitem*, & pertin-
τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργὴς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνού-
gens usque ad divisionem *animæque* ac spiritûs, compagum quoque ac medulla-
μενος ἄχρι μερισμοῦ (θ) ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυε-
rum, & discretor cogitationum & intentionum cordis. Et non est creatura in-
13 λῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. Καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀ-
visibilis in conspectu ejus: omnia autem nuda & aperta ocu-
φανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλ-
lis ejus, ad quem nobis sermo. Habentes ergò pontificem magnum *pene-*
14 μοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος. Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διελη-
trantem cœlos, Jesum filium Dei, teneamus confessionem. Non
λυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. Οὐ 15
enim habemus pontificem *non* *potentem* compati infirmitatibus nostris, ten-
γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, (ι) πε-
tatum autem per omnia *juxta similitudinem* absque peccato. Adeamus
πειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. Προσερχώμεθα 16
ergò cum fiducia *throno* gratiæ, ut *accipiamus* misericordiam, & gra-
οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν (κ) ἔλεον, καὶ χά-
tiam inveniamus in *opportunum* *auxilium*.
ριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

CAP. V. ε'.

Omnis namque pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus con-
Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθ- 1
stituitur *ea quæ* ad Deum, ut offerat donáque & *victimas* pro pecca-
ίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρ-
tis: *Mensuratè pati* *potens* *ignorantibus* & *errantibus*, quoniam & i-
τιῶν· Μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐ- 2
pse circundatus est *infirmitatem*: Et propter *hanc* debet quemadmodùm pro
τὸς περίκειται ἀσθένειαν· Καὶ (α) διὰ ταύτην ὀφείλει καθὼς περὶ 3
populo, ita etiam pro semetipso offerre pro peccatis. Et *non* si-
τοῦ λαοῦ, (β) οὕτω καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. Καὶ οὐχ ἑ- 4
biipsi quisquam sumit honorem, sed *vocatus* à Deo,
αυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ (γ) ὁ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ,
tanquam & Aaron. Sic & Christus non semetipsum *glorificavit*
(δ) καθάπερ καὶ ὁ Ἀαρών. Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε (ε) 5
fieri *pontificem*, sed locutus ad eum; Filius meus es tu, ego ho-
γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σή-
diè genui te. Quemadmodùm & in alio dicit; Tu sacerdos in
μερον γεγέννηκά σε. Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν 6
æternum, secundùm ordinem Melchisedec.
αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

MS. A. (δ) οὕτως, (ε) Θεὸς ἀπὸ πάντων (ζ) διά (η) προείρηται, (θ) ψυχῆς καὶ (ι) πεπειρασμένον (κ) ἔλεος, Κεφ. ε'. MS. A. (α) δι' αὐτήν (β) οὕτως (γ) καλούμενος
(δ) καθὼς καὶ Ἀαρών. Οὕτως (ε) γενέσθαι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible] 4
[illegible] 5 6
[illegible] 7
[illegible]
[illegible]
[illegible] 8
[illegible] 9
[illegible] 10
[illegible] 11
[illegible] 12
[illegible]
[illegible] 13
[illegible]
[illegible] 14
[illegible] 15
[illegible] 16
[illegible]
[illegible]

[illegible] 1
[illegible] 2
[illegible] 3
[illegible] 4
[illegible] 5
[illegible]
[illegible] 6

Prout dixit de sabbatho, requievisse Deum 4
in die septimo ab omnibus operibus suis:
Ita etiam hoc loco ait; Non introibunt in 5
requiem meam. Quoniam igitur erat locus 6
in quem unusquisque introiret, & ii qui-
bus primùm annuntiatum fuerat, non introi-
erunt, eò quòd assensum non præbuerunt:
Rursùm diem alium præfinit post multum 7
temporis, sicut supra scriptum est dixisse Da-
vid; Hodiè si vocem ejus audieritis ne ob-
duretis corda vestra. Si enim Jesus filius 8
Nun requiem eis præstitisset, haud locutus
fuisset posteà de alio die. Itaque certum est 9
sabbathizandum esse. populo Dei. Qui 10
enim ingressus est in requiem suam, & ipse
requievit ab operibus suis, sicut à suis Deus.
Demus igitur operam introëundi in requiem 11
illam, ne eodem concidamus modo quo ii
qui non crediderunt. Vivus est enim sermo 12
Dei, & omninò efficax, longéque penetran-
tior gladio ancipiti: & ingreditur usque ad
divisionem animæ & spiritûs, necnon com-
pagum & medullæ ossiúmque; ac dijudicat
cogitationes & voluntatem cordis. Nec est 13
ulla creatura abscondita à conspectu illius.
Sed omnia nuda & manifesta sunt coram
oculis ejus cui reddunt rationem.

Secundâ statione noctis Parasceves Crucifixionis. 5.

Quum habeamus igitur summum pontificem 14
Jesum Christum filium Dei, qui ascendit in
cœlos, persistamus in professione ejus. Non 15
enim habemus pontificem qui non possit com-
pati infirmitati nostræ, sed qui tentatus est
per omnia sicut & nos, excepto peccato.
Accedamus igitur revelato oculo ad thro- 16
num gratiæ ipsius, ut obtineamus miseri cor-
diam, & inveniamus gratiam ad auxilium in
tempore afflictionis.

CAP. V.

Omnis enim pontifex qui est ex homini- 1
bus, pro hominibus stat super iis quæ Dei
sunt, ut offerat oblationem & sacrificia pro
peccatis: Quíque possit seipsum demittere, 2
& compati ignorantibus, errantibúsque,
quandoquidem & ipse infirmitate indutus
est: Propter quam debet quemadmodum 3
pro populo, ita pro seipso offerre pro pecca-
tis suis. Porrò nemo sibiipsi sumit hono- 4
rem, sed qui vocatur à Deo quemadmodum
Aharon. Sic & Christus non seipsum glo- 5
rificavit, ut pontifex fieret, sed is qui dixerat
illi; Filius meus tu es, ego hodiè genui te.
Sicut & alio loco dicit; Tu es sacerdos in 6
æternum secundùm similitudinē Melchisedec.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ይቤ ፡ ከመዝ ፡ በእንተ ፡ ሰንበት ፡ ወአዕረፈ ፡ እግዚአብሔር ፡ በዕለተ ፡ ሰንበት ፡ እምኵ
5 ሉ ፡ ግብሩ ።=፦ ወካዕበ ፡ ኢይበውኡ ፡ ውስተ ፡ ዕረፍትየ ።=፦ ወቦኑ ፡ እለ ፡ ኅደገ ፡ ይ
6 ባኡ ፡ ውስተ ፡ ዕረፍቱ ፡ ወቀደምትኒ ፡ ሰሚዖሙ ፡ ኢይበውኡ ፡ እስመ ፡ ክሕዱ ።=፦ ወእ
7 ንበይነ ፡ ምንት ፡ ይብል ፡ ካዕበ ፡ ዮም ፡ ዕለተ ፡ እመ ፡ ሰማዕክሙ ፡ ቃልየ ፡ በዕለተ ፡ ዳዊት ፡
ይቤ ፡ እምድኅረ ፡ ጕንዱይ ፡ መዋዕል ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ዮም ፡ ለእመ ፡ ሰማዕክሙ ፡
8 ቃሎ ፡ ኢታጽንዑ ፡ ልበክሙ ።=፦ ሶበሰ ፡ ሎሙ ፡ አዕረፎሙ ፡ ኢየሱስ ፡ እመ ፡ ኢይቤ ፡
9 በእንተ ፡ ካልእት ፡ እምድኅረ ፡ እለንቱ ፡ መዋዕል ።=፦ ተስዐሩኑ ፡ ክህነቶሙ ፡ ለሕዝበ ፡
እግዚአብሔር ።=፦

Dixit, quemadmodum de Sabbato; Et requievit Deus die Sabbati ab omni ope- 4
re ejus. Et rursum, Non introibunt in requiem meam. Fuerúntne igitur quos 5
permisit ingredi in requiem ejus? Et priores illi qui audierunt, non ingressi 6
sunt, quia abnegârunt. Et de quo dicit rursum, Hodierno die si exaudive- 7
ritis vocem meam? de die loquitur David longo post tempore, quemadmodum
dicit, Hodie si vocem ejus audieritis, ne obduretis cor vestrum. Quòd si illi 8
requiem perstitisset Jesus, utique non dixisset post illos dies de alio. Abro-
gatúmne est sacerdotium populi Dei? 9

Versio VULGATA LATINA.

4 Dixit enim in quodam loco de die septimâ sic; Et requievit Deus die septimâ
5 ab omnibus operibus suis. Et in isto rursum; Si introibunt in requiem meam.
6 Quoniam ergò superest introire quosdam in illam, & ii, quibus prioribus an-
7 nuntiatum est, non introierunt propter incredulitatem: Iterùm terminat diem
quendam, Hodiè, in David dicendo, post tantum temporis, sicut suprà dictum est;
8 Hodiè si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra. Nam si eis Jesus re-
9 quiem præstitisset, nunquam de alia loqueretur, posthac, die. Itaque relinquitur
10 sabbatismus populo Dei. Qui enim ingressus est in requiem ejus; etiam ipse re-
11 quievit ab operibus suis, sicut à suis Deus. Festinemus ergò ingredi in illam re-
12 quiem: ut ne in idipsum quis incidat incredulitatis exemplum. Vivus est enim
sermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti: & pertingens usque
ad divisionem animæ ac spiritûs, compagum quoque ac medullarum, & discretor
13 cogitationum & intentionum cordis. Et non est ulla creatura invisibilis in con-
spectu ejus: omnia autem nuda & aperta sunt oculis ejus, ad quem nobis ser-
mo. Habentes ergò pontificem magnum, qui penetravit cœlos, Jesum filium 14
Dei: teneamus confessionem. Non enim habemus pontificem, qui non possit 15
compati infirmitatibus nostris; tentatum autem per omnia pro similitudine absque
peccato. Adeamus ergò cum fiducia ad thronum gratiæ: ut misericordiam con- 16
sequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno.

CAP. V.

OMnis namque Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur 1
in iis quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis: Qui condo- 2
lere possit iis, qui ignorant, & errant: quoniam & ipse circundatus est infirmi-
tate: Et propterea debet, quemadmodùm pro populo, ita etiam & pro semetipso 3
offerre pro peccatis. Nec quisquā sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo, tanquā 4
Aaron. Sic & Christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret: sed qui lo- 5
cutus est ad eum; Filius meus es tu, ego hodiè genui te. Quemadmodùm & in alio 6
loco dicit; Tu es sacerdos in æternum, secundùm ordinem Melchisedech.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 * لانه قد قال في فصل ما • عن اليوم السابع هكذا • واستراح الله في اليوم السابع من
5 6 سائر اعماله * وفي هذا ذكر ايضا انهم لا يدخلوا الي راحتي * واذ قد بقيا قوم يدخلون
7 اليها • وما دخلها الذين بشروا اولا من اجل عصيانهم * يحد يوما ما ايضا قايلا في داوود
اليوم • بعد مثل كثرة هذا الزمان • كما قيل اليوم ان سمعتم صوته فلا تقسوا قلوبكم •
8 * لان يسوع لو كان اراحهم لما كان بعد مثل هذا الزمان تكلم عن يوم آخر *
9 10 * افهل قد بقيا لشعب الله اسبات * لان من قد دخل الي راحته فذاك قد استراح من
11 اعماله • كما استراح الله من اعماله * فلنحرص اذا ان ندخل الي تلك الراحة • ليلا يسقط
12 احد في مثل هذا العصيان نفسه * لان قول الله حي فاعل • واصرم قطعا من كل سيف
ذي فمين • وغايص الي توزيع النفس والروح والمفاصل والمخاخ • ويميز ويدين افكار القلب
13 ومعقولاته * وليست برية غير ظاهرة قدامه • لكن البرايا كلها مجردة وظاهرة لعينيه • الذي
14 اليه يكون الاعتذار منا • • الاحد الثالث من الصوم • * فاذ لنا يسوع
15 ابن الله رييس كهنة عظيما نافذا في السموات • فلنمسك الاعتراف به * فانا ليس لنا
رييس كهنة لا يستطيع ان يرثي لامراضنا • بل مجربا بكل الاحوال بشبهنا خلوا من
16 الخطية * فلنتقدم اذا بدالة الي عرش النعمة • لناخذ بها ونجد رحمة • لمعونة نستفرصها *

• الفصل الخامس •

1 * لان كل رييس كهنة ماخوذ من الناس ينتصب من اجل الناس فيما يقدمه الي الله •
2 ليقرب قرابين وضحايا عن الخطايا * مقتدر ان يعفو ويسمح للذين يجهلون وللطالبين • اذ
3 هو يشمله ضعف * فلهذا السبب يجب عليه كما يقدم عن الشعب كذلك يقرب عن ذاته
4 من اجل خطاياه • • من هاهنا يقرا للقديس متوديوس * * ولن ياخذ احد الكرامة
5 لنفسه • لكن من يدعوه الله • نظير ما دعي هارون * كذلك والمسيح لم يشرف ذاته
6 ليصير رييس كهنة • بل مجده الذي قال له • انت هو ابني وانا اليوم ولدتك * كما
يقول في فصل آخر • انت الكاهن الي الابد على ترتيب ملشيساداق • تم *

Dixit enim in quadam sectione de se- 4
ptimo die ita; Et requievit Deus die
septimo à cunctis operibus suis. Et in 5
ista quoque sectione refert, Sanè non
introibunt in requiem meam. Cùm au- 6
tem superfint quidam ingressuri in eam;
& hi quibus evangelizatum est priùs,
non sint eam ingressi propter suam re-
bellionem: Rursus quendam præfinit 7
diem, dicens per Davidem; Hodiè, post
tantum temporis intervallum: prout di-
ctum est; Hodiè si audieritis vocem ejus,
nè obduretis corda vestra. Si enim Jesus 8
eos in requie collocâsset, nequaquam
fuisset tanto pòst tempore locutus de alio
die. An verò superest populo Dei aliquis 9
sabbathismus? Nam qui ingressus jam 10
est in requiem ipsius, is jam requievit
ab operibus suis, quemadmodum re-
quievit Deus ab operibus suis. Stu- 11
deamus igitur ingredi in illam requiem,
nè quis in eandem prorsus incidat con-
tumaciam. Vivus est enim sermo Dei 12
& efficax, & ad scindendum acutior
quolibet gladio duarum acierum: &
penetrans usque ad divisionem animæ, &
spiritus, & compagum, atque medul-
larum: & discernens, ac judicans co-
gitationes cordis ejusque intentiones.
Nec est ulla creatura quæ non sit mani- 13
festa coram ipso: sed omnes creaturæ
nudæ sunt ac patentes oculis ejus, apud
quem futura est excusatio nostra.

Dominicâ tertiâ jejunii.

Quum itaque habeamus Jesum filium 14
Dei summum principem sacerdotū, cœlos
penetrantem, teneamus confessionem ejus,
Non enim habemus principem sacerdo- 15
tum qui non possit deflere infirmitates
nostras, sed tentatum modis omnibus sic-
ut nos, excepto peccato. Accedamus 16
ergo cum fiducia ad thronum gratiæ, ut
gratiam assequamur, & inveniamus
misericordiam ad auxilium à nobis op-
portunè captatum.

CAP. V.

ENimverò omnis princeps sacerdo- 1
tum ex hominibus assumptus, pro ho-
minibus constituitur in his quæ Deo
offeruntur: ut offerat sacrificia & vi-
ctimas pro peccatis: Potens parcere & 2
condonare iis qui stultè agunt, & er-
rantibus: cùm ipse quóque circundatus
sit infirmitate. Et hac de causa opor- 3
tet ut quemadmodum offert pro populo,
ita pro seipso offerat pro peccatis suis.

Hinc legatur pro sancto Methodio.

Neque verò quisquam sibi sumit hunc 4
honorem, sed is quem Deus vocat, sicut
vocatus est Haron. Ita & Christus non 5
extulit semetipsum ut fieret princeps
sacerdotum, sed glorificavit eum qui
dixerat illi, Tu es filius meus, & ego
hodiè genui te. Sicut ait in alia se- 6
ctione, Tu es sacerdos ille in æternum
secundùm ordinem Melchisedec. Ha-
ctenus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 እስመ፡ ቦአ፡ ውስተ፡ ዕረፍቱ፡ ከመ፡ውእቱ፡ አዕረፈ፡ እምኵሉ፡በከመ፡ዘዚአሁ፡ለእግዚአብ
11 ሔር፡፡=፡ ናስተፋጥን፡ እንከ፡ ከመ፡ንበአ፡ ውስተ፡ ዕረፍቱ፡ወአልቦ፡ዘይወድቅ፡ውስተ፡ስሒ
12 ተ፡ ዚአሆሙ፡፡=፡ እስመ፡ ሕያው፡ ቃለ፡እግዚአብሔር፡ ወጽኑዕ፡ወይበልሕ፡እምኵሉ፡መ
ለፄ፡ ዘክልኤ፡ አፈሁ፡ ወይፈልጥ፡ ነፍስ፡ እምነፍስ፡ ወይሴሲ፡ሠርወ፡እምሌሊት፡ ወሕሊና፡
13 ፍትወት፡ወምክረ፡ልብ፡፡=፡ ወአልቦ፡ዘተፈጥረ፡ዘኢኮነ፡ ክሡተ፡በቅድሜሁ፡ወኵሉ፡ክሡ
14 ት፡ወስጡሕ፡ቅድመ፡ አዕይንቲሁ፡ ወዘመንገሌክሙ፡ንነግር፡፡=፡ ወብክሙ፡ሊቀ፡ክህናት፡ዓ
ቢይ፡ዘመጽአ፡ውስተ፡ዓለም፡እምሰማያት፡ኢየሱስ፡ ወልደ፡እግዚአብሔር፡፡ ንጽናዕ፡እንከ፡
15 አሚነነ፡ቦቱ፡=፡ እስመ፡ ኢኮነ፡ ሊቀ፡ካህናቲነ፡ ዘኢይክል፡ሐሚመ፡ሕማመነ፡መኩር፡በኵ
16 ሉ፡ አምሰለ፡ አልቦ፡ ኃጢአተ፡=፡ ወንቅረብ፡ እንከ፡ ኀበ፡መንበረ፡ ጸጋሁ፡ ከመ፡ንንሣእ፡
ሣህሎ፡ ወንርከብ፡ ጸጋሁ፡ ለጊዜ፡ ረድኤቱ፡=፡

፭

1 ኵሉ፡ሊቀ፡ ካህናት፡ እም፡ሰብእ፡ይነሣእ፡ወበእንተ፡ሰብእ፡ይሰየም፡ለኀበ፡እግዚአብሔር፡፡
2 ከመ፡ ያብእ፡ ቍርባነ፡ ወመሥዋዕተ፡ ዘበእንተ፡ ኃጢአት፡=፡ ወኢይክሉ፡ረድኤቶሙ፡ለእ
3 ለ፡ ስሕቱ፡ በእደዊሆሙ፡እስመ፡ለሊሁኒ፡ድኩም፡ውእቱ፡፡=፡ ወእንበይነ፡ ዝንቱ፡ ርቱዕ፡በከ
4 መ፡ በእንተ፡ ሕዝብ፡ከማሁ፡ለርእሱኒ፡ያብእ፡በእንተ፡ኃጢአት፡፡=፡ አኮ፡ ለርእሱ፡ ዘይ
5 ከውኖ፡ ክብረ፡ ዘእንበለ፡ ለዘጸውዖ፡ እግዚአብሔር፡ ዳእሙ፡፡ ወበከመ፡ አሮን፡=፡ ከ
ማሁ፡ክርስቶስኒ፡አኮ፡ርእሶ፡ዘንአደ፡ሊቀ፡ ካህናት፡ ከዊኖ፡ዳእሙ፡ ለሊሁ፡ይቤሎ፡፡ ወልድየ፡
6 አንተ፡ ወአነ፡ ዮም፡ ወለድኩከ፡=፡ ወይቤ፡ ካዕበ፡ አንተ፡ ካህኑ፡ ለዓለም፡ በከመ፡ ሢመቱ፡
ለመልከጼዴቅ፡፡==፡

Quia ingreditur in requiem ejus, sic ille requievit ab omnibus, sicut Deus à suis. 10
Festinemus igitur ut ingrediamur in requiem ejus, & non sit qui incidat in erro- 11
rem eorum. Quia vivus est sermo Dei, & efficax, & acutior omni novaculâ 12
ancipiti, & discernit animam ab anima, & quod noctescit dispergit à nocte; &
cogitationes desiderabiles, & consilia cordis. Et non est creatura quæ non sit mani- 13
festa in conspectu ejus: sed unumquodque apertum est, & explicatum coram oculis
ejus: & hoc quod apud vos loquimur. Habentes igitur maximum principem sacer- 14
dotum qui de cœlis venit in mundum, Jesum filium Dei, simus igitur confirmati
in fide quæ in eo. Quoniam non factus est pontifex noster maximus talis qui 15
non potest pati dolores nostros, tentatus in omnibus, conformis nobis, excepto pecca-
to. Et accedamus igitur ad thronum gratiæ, ut accipiamus misericordiam ejus, 16
& nanciscamur gratiam ejus in tempore auxilii sui. *CAP. V.*

OMnis pontifex ex hominibus assumitur, & propter homines constituitur apud 1
Deum, ut offerat oblationes & sacrificia quæ pro peccatis fiunt. Et iis opem 2
ferre nequeunt qui errant per manus eorum, quia ipsemet infirmus est. Et propter 3
hoc, æquum est sicut pro populo, ita & pro seipso ut offerat pro peccatis. Non sibi 4
ipsi quisquam factus est magnus, sed tantùm Deo qui vocavit eum, & sicut Aba-
ron: Similiter Christus etiam minimè seipsum laudavit ut princeps sacerdotum 5
esset: sed ipse qui dixit, Filius meus es tu, & ego hodie genui te. Et dixit ite- 6
rum; Tu sacerdos es in æternum secundùm constitutionem Melchizedeci.

Qui in diebus carnis suæ, precésque & supplicationes ad *potentem*
7 Ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον
servare illum à morte, cum clamore valido, & lachrymis offerens, &
σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς, καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ
exauditus pro reverentia. Et *quamvis existens* filius, didicit ex iis quæ passus est
8 εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας. Καίπερ ὢν υἱὸς, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε
obedientiam: Et consummatus, factus est obtemperantibus sibi omnibus causa
9 τὴν ὑπακοήν· Καὶ τελειωθεὶς, ἐγένετο (ζ) τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος
salutis æternæ: Appellatus à Deo pontifex juxta ordinem Mel-
10 σωτηρίας αἰωνίου· Προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελ-
chisedec. De quo *multus* nobis sermo, & *difficilis interpretatu dicere*, quoniam
11 χισεδέκ. Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος, καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ Ζ'
segnes facti estis *auribus*. Etenim *debentes* esse magistri propter tempus,
12 νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον,
rursùm *opus habetis ad docendum* vos quæ elementa *initii oraculorum*
πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων
Dei: & facti estis opus *habentes* lacte, & non solido cibo. Omnis
13 τοῦ Θεοῦ· καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς. Πᾶς
enim particeps lactis, expers sermonis justitiæ: *infans* enim est.
γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος, ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· νήπιος γάρ ἐστι.
Perfectorum autem est solidus cibus, *per habitum* sensus exercitatos
14 Τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφὴ, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα
habentium ad discretionem bonique ac mali.
ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

CAP. VI. ϛ'.

Ideò intermittentes *initii* Christi sermonem, ad perfectionem feramur, non
1 Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ
rursùm fundamentum jacientes pœnitentiæ à mortuis operibus, & fidei ad
πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ
Deum, Baptismatum doctrinæ, impositionis quoque manuum, resurrectionisque mortuorum, &
2 Θεὸν, Βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ
judicii æterni. Et hoc faciemus, si quidem permiserit Deus. Impos-
κρίματος αἰωνίου. Καὶ τοῦτο (α) ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός. Ἀδύ- 3
sibile enim semel *illustratos*, *gustantésque* donum cœleste, & parti- 4
νατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετό-
cipes *factos* Spiritûs sancti, Et *pulchrum gustantes* Dei verbum,
χους (β) γενηθέντας Πνεύματος ἁγίου, Καὶ καλὸν γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα, 5
virtutésque *futuri* seculi, Et *prolapsos*, rursùs renovari ad
δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, Καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς 6
pœnitentiam, rursùm crucifigentes sibimetipsis filium Dei, & ostentui habentes. Terra
μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ παραδειγματίζοντας. Γῆ 7
enim bibens super se sæpè venientem imbrem, & generans herbam
γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετὸν, καὶ τίκτουσα βοτάνην Ζ'
opportunam illis *per quos &* colitur, accipit benedictionem à Deo.
εὔθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.
Proferens autem spinas ac tribulos, reproba, & *maledictioni* proxima: cujus
Ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος, καὶ κατάρας ἐγγύς· ἧς 8
finis in combustionem. Confidimus autem de vobis, *dilecti*, meliora,
τὸ τέλος εἰς καῦσιν. Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοὶ, τὰ (γ) κρείττονα, 9
& *proxima* saluti, *si &* ita loquimur. Non enim injustus Deus, *ob-*
καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ (δ) οὕτω λαλοῦμεν. Οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς, ἐπι- 10
livisci operis vestri, & *laboris* dilectionis quam ostendistis in *nomen*
λαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, (ε) καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα
ipsius, *ii* qui ministrâstis Sanctis, & *ministrantes*. Cupimus autem unumquemq;
αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις, καὶ διακονοῦντες. Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον 11
vestrûm *idem* ostentare *studium* ad expletionem spei usque in finem:
ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους·
Ut non segnes efficiamini, imitatores *autem illorum per fidem & longanimitatem hæ-*
Ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κλη- 12
reditantium promissiones.
ρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.

MS. A. (ζ) πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος ΚΕΦ. ϛ'. MS. A. (α) ποιήσωμεν, (β) γενηθέντας (γ) κρείσσονα, (δ) οὕτως (ε) καὶ τῆς ἀγάπης

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 [illegible] Qui etiam quum carne indutus esset, orati- 7
8 [illegible] onem & preces cum vociferatione vehemen-
9 [illegible] ti, & cum lachrymis obtulit ei, qui ipsum
10 [illegible] poterat à morte vivificare; & exauditus est.
11 [illegible] Et quamvis esset Filius, ex timore & passio- 8
[illegible] nibus quas sustinuit, didicit obedientiam.
12 [illegible] Et sic perfectus redditus est; illisque omni- 9
[illegible] bus qui ipsi obediverunt, fuit causa salutis
[illegible] æternæ. Ac nominatus est à Deo, Summus 10
13 [illegible] sacerdos secundùm similitudinem Melchise-
14 [illegible] dec. De hoc autem ipso Melchisedec mul- 11
[illegible] ta forent nobis verba facienda, & explicatu
1 [illegible] difficilia, quoniam infirmi estis auditu vestro.
[illegible] *Nocte secundâ Passionis. 6.*
2 [illegible] Deberetis enim doctores esse, quum jamdiu 12
3 4 [illegible] sitis sub disciplina: nunc autem adhuc opus
5 [illegible] habetis ut discatis quæ sint Scripturæ primæ
6 [illegible] exordii sermonum Dei, & facti estis indigen-
7 [illegible] tes lacte, & non cibo solido. Quisquis au- 13
[illegible] tem est, cujus cibus sit lac, inscius est sermo-
[illegible] nis justitiæ, quoniam infans est. Perfecto- 14
9 [illegible] rum autem cibus est solidus, qui quoniam
10 [illegible] sunt exercitati, assuefiunt sensus eorum dis-
[illegible] cretioni boni & mali.
11 [illegible]
12 [illegible]

CAP. VI.

Quapropter omittamus initium sermonis 1
Christi, & veniamus ad perfectionem. An
verò iterum fundamentum aliud jacitis ad
pœnitentiam ex operibus mortuis, & ad fi-
dem quæ in Deum est; Et ad doctrinam Ba- 2
ptismi, & impositionis manûs, & ad resur-
rectionem quæ fit ex mortuis, & ad judicium
æternum? Si Dominus permiserit, faciemus 3
hoc. Sed non possunt ii qui semel ad ba- 4
ptismum descenderunt, & gustârunt donum
illud quod è cœlis est, & acceperunt Spiri-
tum sanctitatis, Gustâruntque verbum bo- 5
num Dei, & virtutem seculi futuri; iterùm
peccare, Ut denuò renoventur ad pœni- 6
tentiam: & denuò crucifigere Filium Dei,
& ignominiâ afficere. Terra enim quæ im- 7
biberit imbrem venientem in se multis vici-
bus, & produxerit herbam quæ fit usui iis
propter quos colitur, accipit benedictionem
à Deo. Sin producat carduos, & spinas, 8
ipsa reprobatur, nec procul est ab execratio-
ne, sed finis ejus est combustio. Cæterùm 9
persuasa habemus de vobis, fratres mei, quæ
bona sunt, & saluti propinqua, quamvis ita
loquamur. Non enim iniquus est Deus, ut 10
oblivioni det opera vestra, & vestram illam
charitatem quam exhibuistis ejus nomine,
quippe qui ministraveritis Sanctis, ministre-
tisque. Cupimus autem ut unusquisque ve- 11
strûm hanc ipsam sedulitatem ostendat, ad
complementum spei vestræ, usque in finem:
Neque torpescatis, sed sitis imitatores eo- 12
rum, qui fide & longanimitate fuerunt hæ-
redes promissionis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 በከመ፡ በመዋዕለ፡ በሥጋሁ፡ በጸሎት፡ ወበስእለ፡ ኀበ፡ዘይክል፡ አድኅኖ፡ እሞት፡ በዐቢይ፡
8 ገዓር፡ወአንብዕ፡አብአ፡ወሰምዖ፡ጽድቆ፡፡=፡ ወምእመን፡ ከዊኖ፡ ወልድ፡ አእመረ፡በእንተ፡
9 ዘሐመ፡ተአዚዞ፡=፡ ወፈጺሞ፡ ኮነ፡ ውእቱ፡ ዐስቤ፡ ሕይወት፡ ለኵሎሙ፡ እለ፡ይትኤዘዙ፡
10 ሎቱ ፡ ወመድኅኔ ፡ ዓለም፡፡=፡ ወሰመዮ ፡ ሊቀ ፡ ክህናት ፡ ከመ ፡ ሢመቱ ፡ ለመልከ
ጼዴቅ፡=፡

Quemadmodum in die quo in carne ejus fuit, cum oratione & supplicatione ad 7
eum, qui potens erat servare eum à morte, cum magno clamore & lachrymis obtulit,
exaudivit eum ob justitiam ejus. Et fidelis existens filius, didicit per illud quod 8
passus est præceptũ ejus. Et consummatus factus est ille remunerator vitæ omnibus 9
qui obtemperant ei, & redemptor mundi. Et cognominavit eum summum Sacerdo- 10
tem secundùm ordinationem Melchizedeci.

Versio VULGATA LATIMA.

7 Qui in diebus carnis suæ, preces supplicationésque ad eum, qui possit illum sal-
vum facere à morte, cum clamore valido & lachrymis offerens, exauditus est pro
8 sua reverentia. Et quidem cùm esset filius Dei, didicit ex iis, quæ passus est, obe-
9 dientiam: Et consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi, causa sa-
10 lutis æternæ, Appellatus à Deo pontifex juxta ordinem Melchisedech.
11 De quo nobis grandis sermo, & interpretabilis ad dicendum: quoniam im-
12 becilles facti estis ad audiendum. Etenim cùm deberetis magistri esse propter
tempus: rursùm indigetis ut vos doceamini quæ sint elementa exordii sermo-
13 num Dei: & facti estis quibus lacte opus sit, non solido cibo. Omnis enim, qui
14 lactis est particeps, expers est sermonis justitiæ: parvulus enim est. Perfectorum
autem est solidus cibus; eorum, qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad
discretionem boni ac mali.

CAP. VI.

1 Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem, ad perfectiora fe-
ramur, non rursùm jacientes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis,
& fidei ad Deum, Baptismatum doctrinæ, impositionis quoque manuum, ac resur- 2
rectionis mortuorum, & judicii æterni. Et hoc faciemus, si quidem permiserit Deus. 3
Impossibile est enim, eos qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donú cœleste, 4
& participes facti sunt Spiritûs sancti, Gustaverunt nihilominùs bonum Dei ver- 5
bum, virtutésque seculi venturi, Et prolapsi sunt; rursùs renovari ad pœniten- 6
tiam, rursùm crucifigentes sibimetipsis filium Dei, & ostentui habentes. Terra 7
enim sæpè venientem super se bibens imbrem, & generans herbam opportunam
illis, à quibus colitur; accipit benedictionem à Deo. Proferens autem spinas ac 8
tribulos, reproba est, & maledicto proxima: cujus consummatio in combustionem.
Confidimus autem de vobis, dilectissimi, meliora, & viciniora saluti: tametsi ita 9
loquimur. Non enim injustus Deus, ut obliviscatur operis vestri, & dilectionis 10
quam ostendistis in nomine ipsius, qui ministrâstis Sanctis, & ministratis. Cupimus 11
autem unumquemque vestrûm eandem ostentare solicitudinem ad expletionem
spei usque in finem: Ut non segnes efficiamini, verùm imitatores eorum, qui 12
fide & patientiâ hæreditabunt promissiones.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الذي في ايام ناسه قرب طلبات ووسايل الى القادر ان يخلصه من الموت * مع صراخ 7
قوي وعبرات قدمها * فاستجيب له من تلقاء تورعه * ومع هذا انه اذ لم يزل ابنا تعلم 8
الطاعة من الاشياء التي صابته * ولما كمل صار لكافة الذين يطيعونه سبب علة خلاص 9
ابدي * وكناه الله رييس كهنة * قراءة الاربعا من الجمعة التاسعة والعشرين * 10
على ترتيب ملشيساداق * تم * الذي الكلام فيه كثيرا عندنا وصعب تلخيصه ان 11
تصفه * اذ قد صرتم عاجزين الاستماع * لانكم قد كان سبيلكم تكونون معلمين من اجل 12
طول الزمان * فاحتجتم ان تعرفوا ما هي حروف هجاء مبدا اقوال الله * وصرتم محتاجين
لبنا لا طعاما صلبا * لان كل من يغتذي لبنا لا خبرة له بكلام العدل * لانه طفل هو * 13
* والغذاء القوي للتامين هو * الذي من اجل تمام عاداتهم * لهم حواسهم مروضة لتمييز 14
الجيد والردي * الفصل السادس * فلهذا اذ نترك الكلام في مبدا 1
المسيح * ونرتقي الى الكمال ولا نطرح اساس التوبة من اعمال ماينة ايضا * وايمان بالله *
* وتعليم المعموديات * ووضع الايدي * وانبعاث الموتى * والحكومة الابدية * وهذا سنعمله ان 2 3
امر الله * لان الذين قد اصيبوا دفعة * وذاقوا الموهبة السماييه * وصاروا شركاء للروح القدس * 4
* وذاقوا قول الله الخطير * وقوات الدهر المونع * ثم سقطوا * فلن يمكنهم ايضا ان يتجددوا 5 6
بتوبة ويعيدون صلب ابن الله لانفسهم ويشهرونه * لان الارض الشاربة دفعات كثيرة المطر 7
الوارد اليها * فتولد نباتا مقوما لاوليك الذين من اجلهم فلحت * يباركها الله * واذا 8
اخرجت اشواكا وقرطبا * فتلك منفاة وقريبة من اللعنة التي نهايتها الحريق * تم *
* قراءة السبت الرابع من الصوم * وانا لموقنون عنكم ايها الاخوة الاحباء * 9
انكم قد حويتم المناقب المفضلة المصاقبة الخلاص * وان كنا نخاطبكم هكذا * لان الله 10
ليس ظالما فينسى عملكم * وتعب محبتكم التي اوضحتموها لاسمه اذ خدمتم القديسين
وتخدمون * ونشتهي ان يوضح كل احد منكم هذا الحرص بعينه * لاقتناع الرجا الى الجزء 11
* لكيلا تصيروا عاجزين * بل مشابهين الذين بالامانة وطول الاناة ورثوا المواعيد * تم * 12

Qui in diebus humanitatis suæ preces 7
& supplicationes obtulit ei qui poterat
ipsum liberare à morte, cum clamore
valido & singultibus oblatas: & exau-
ditus est propter reverentiam suam. Et 8
quamvis sit indesinenter filius, didicit
obedientiam ex rebus quæ contigerunt
illi. Cúmque perfectus fuisset, factus 9
est omnibus qui obtemperant ei, author
causæ salutis æternæ. Et cognominavit 10
illum Deus principem saterdotum

Lectio feriæ quartæ hebdomadis vigesimæ nonæ.

secundùm ordinem Melchisedec. Hucusque.
De quo sermo foret apud 11
nos multus, & explicatu narratúque
difficilis: quandoquidem incapaces facti
estis ad audiendum. Qui enim debe- 12
retis esse doctores propter longitudinem
temporis, egetis discere quæ sint elementa
principii eloquiorum Dei: & facti estis
egentes lacte, non cibo solido. Nam qui- 13
cunque lacte nutritur, non habet ex-
perientiam in sermonibus justitiæ, quo-
niam infans est: Alimentum verò soli- 14
dum, perfectorum est, qui propter per-
fectionem consuetudinum suarum, sensus
habent domitos ad discretionem boni &
mali.

CAP. VI.

Quapropter omisso sermone de prin- 1
cipio Christi, elevemus nos ad perfectio-
nem, nec ampliùs jaciamus fundamen-
tum pœnitentiæ ab operibus mortuis,
& fidei in Deum, Et doctrinæ baptis- 2
matum, ac impositionis manuum, & re-
surrectionis mortuorum, atque judicii
æterni. Atque id faciemus, si permiserit 3
Deus. Nam qui semel sunt illuminati, 4
& gustârunt donum cœleste, & facti
sunt participes Spiritus sancti, Gusta- 5
verúntque sermonem Dei nobilem, &
virtutes seculi manentis, Deinde lapsi 6
sunt: non possunt ampliùs renovari per
pœnitentiam, & iterare sibimetipsis cru-
cifixionem filii Dei, eúmque publicè
exponere. Nam telluri, quæ imbibit 7
multis vicibus imbrem in se venien-
tem, rectamque progignit herbam iis
propter quos colitur, Deus benedicit: At 8
si produxerit spinas ac tribulos, ea re-
proba est, & proxima maledictioni, cujus
finis incendium. Finis.

Lectio Sabbathi quarti Jejunii.

At nos certi sumus de vobis ô fratres 9
dilecti, quòd teneatis præclara moni-
menta quæ respiciunt salutem, etiamsi
ita vos alloquamur. Deus enim non est 10
injustus, ut obliviscatur operis vestri,
& laboris charitatis vestræ quam ex-
hibuistis erga nomen ejus: ut qui mi-
nistrâstis sanctis & ministratis. Cupi- 11
músque ut unusquisque vestrûm hoc idem
studium ostendat ad persuasionem spei ad
finem usque. Ut non sitis segnes, sed 12
imitatores eorum qui per fidem & lon-
ganimitatem hæredes facti sunt promis-
sionum. Finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ዘበእንቲኣሁ፡ዕፁብ፡ነገሩ፡ ወኢይትከሀል፡ይፈክርዎ፡ ወይበልዎ፡ እስመ፡ድንዙዛነ፡ኮንክሙ፡
12 ገ.ዘ፬ክሙ፡፡ እንዘ፡ርቱዕ፡ለክሙ፡ትኩኑ፡መምህራነ፡በብዙኅ፡እስመ፡ጕንደይክሙ፡፡ ወ
ካዕበ፡ትፈቅዱ፡ይምህሩክሙ፡በቀዳሚ፡ቃሉ፡ለእግዚአብሔር፡ ወትፈቅዱ፡ ሐሊበ፡ይወግዑክ
13 ሙ፡ ወአኮ፡ መብልዐ፡ ጽኑዐ፡፡ እስመ፡ኵሉ፡ ዘይትወጋዕ፡ ሐሊበ፡ሕፃን፡ውእቱ፡ወኢያአ
ምር፡ቃለ፡ጽድቅ፡ወመብልዕሰ፡ጽኑዕ፡ለልሂቅ፡ውእቱ፡ዘያአምር፡ሠናየ፡ ወእኩየ፡፡

2

1 ኅቁ፡እንከ፡ዳግመ፡ መሠረተ፡ ኢትኅሥሡ፡በዘ፡ትኔስሑ፡እምግብረ፡ምዉት፡ውስተ፡ሃይማኖ
2 ት፡ዘእግዚአብሔር፡፡ ጥምቀት፡ወትምህርት፡ወሢመተ፡እድ፡ ወተንሥኤ፡እሙታን፡ወ
3 ኵነኔ፡ዘለዓለም፡፡ ወዘንተኒ፡እምገበርነ፡ሶበ፡ያበውሖ፡ እግዚአብሔር፡፡ ኢይትከሀ
4 ል፡፡ እምድኅረ፡ ተጠምቁ፡ ወበልዑ፡ ጸጋሁ፡ ዘእምሰማያት፡ ወኮኑ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡፡
5 ወጥዕሙ፡ቃለ፡እግዚአብሔር፡ሠናየ፡ወኃይለ፡ዓለም፡ዘይመጽእ፡፡ ሰእመ፡ወድቁ፡ይኄድ
6 ሱ፡ካዕበ፡ለንስሐሆሙ፡ይሰቅልዎ፡ለወልደ፡ እግዚአብሔር፡፡ ምድርኒ፡ሰእመ፡ስትየት፡
7 ዝናመ፡ዘይመጽእ፡ላዕሌሃ፡ትወልድ፡ሣዕረ፡ ሶቤሃ፡፡ ወተኀሪሳ፡ ትነሥእ፡በረከተ፡እምኀበ፡እ
8 ግዚአብሔር፡፡ ወእመሰ፡አውፅአት፡ሦከ፡ ወአሜከላ፡ዘቅሩብ፡ መርገም፡ወደኃሪቱ፡ለአ
9 ንድዶ፡፡ አኃዊነ፡ ንትአመነክሙ፡ ከመ፡ ተሐይሱ፡ ውስተ፡እንታክቲ፡ሕይወት፡ ወእመኒ፡ከ
10 መዝ፡ ንብለክሙ፡፡ ዘኢኮ፡ ይዔምፅ፡እግዚአብሔር፡ከመ፡ይርስዕ፡ምግባሪክሙ፡ወተፈቅ
11 ሮተክሙ፡ዘአርአይክሙ፡በስሙ፡ ወተልእክምዎሙ፡ ለቅዱሳን፡ ወትትለአኩሂ፡፡ ወንፈቱ፡
12 ኵልክሙ፡ከማሁ፡ታርእዩ፡ ጾህቅክሙ፡ በዘ፡ተአምኑ፡ ተስፋክሙ፡እስከ፡ለዝሉፉ፡፡ ከመ፡
ኢትኩኑ፡ ድንዙዛነ፡፡ ተመሰልዎሙ፡ለእለ፡በአሚን፡ወበትዕግሥት፡ወረሱ፡ተስፋሆሙ፡፡

De quo difficilis sermo ejus, & nequit explicare eum, neque exprimere: quia se- 11
gnes facti estis auribus vestris. Cùm vos oportuit maxima ex parte doctores fuisse 12
(quia cunctati estis) etiam necesse habetis, ut edoceant vos initium sermonis Dei,
& opus habetis lac ut curent vobis, & non cibum firmum. Quia omnis cui lac præ- 13
betur, puerulus est, & ignorat sermonem justitiæ. At cibus solidus magistri est, qui 14
intelligit bonum & malum.

CAP. VI.

Attendite igitur denuò fundamentum, ne disputetis de resipiscendo ab operibus 1
mortuis, in fide Dei, Et baptismum, & doctrinam, & impositionem manuum, & 2
resurrectionem à mortuis, & judicium quod est æternum. Atque id quidem facie- 3
mus, si permiserit Deus. Fieri non potest postquam baptizati sunt, & gustaverunt 4
donum quod est è cœlo, & fuerunt in Spiritu sancto, Et gustaverunt bonum Dei 5
verbum, & virtutem seculi futuri, Si prolabantur, denuò renoventur ad resipi- 6
scentiam suam, crucifigunt filium Dei. Terra enim si imbiberit pluviam, quæ super 7
eam venit, proventum emittit illicò: & cùm colitur, accipit benedictionem à
Deo. At si produxerit spinas, & de rubo, qui maledictioni proximus est: tum finis ejus 8
est ad combustionem illius. Fratres nostri, confidimus de vobis, quòd meliùs eritis 9
in iis, quæ de antiquissimis vitæ sunt: etiamsi sic vos alloquamur. Quia non est 10
iniustus Deus, ut obliviscatur operum vestrorum, & charitatis vestræ, quam osten-
distis in nomine ejus, qui ministrâstis Sanctis, & ministratis. Et cupimus ut vos 11
omnes similiter ostendatis studium vestrum in quo reponitis spem vestram usque in
finem: Ut non sitis hebetes, estote imitatores eorum, qui per fidem & patientiam 12
hæredes facti sunt spei suæ.

Namque Abrahæ *pollicitus* Deus, quoniam *per* neminem habuit majorem
13 Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεὸς, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος Η'
jurare, juravit per semetipsum, Dicens; *Certè* benedicens benedicam te, &
14 ὀμόσαι, ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ, Λέγων, Ἦ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ
multiplicans multiplicabo te. Et sic longanimiter ferens, adeptus est repromissionem.
15 πληθύνων πληθυνῶ σε. Καὶ (ζ) οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας.
Homines *quidem* enim per majorem jurant, & omnis *ipsis* controversiæ finis
16 (η) Ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας
ad confirmationem juramentum: In quo abundantiùs volens Deus ostendere
17 εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος. Ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ Θεὸς (θ) ἐπιδεῖξαι
hæredibus pollicitationis immobilitatem consilii sui, *intervenit*
τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν
juramento: Ut per duas res immobiles, (*in* quibus impossibile mentiri
18 ὅρκῳ. Ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, (ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι
Deum,) *fortem* *consolationem* habeamus *confugientes* *obtinere* propositam
Θεὸν,) ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης
spem: Quam sicut anchoram habemus animæ *tutámque* ac firmam, & *ingre-*
19 ἐλπίδος. Ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς (ι) ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερ-
dientem ad *interius* velaminis: Ubi præcursor pro nobis
20 χομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος. Ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν
introivit Jesus, secundùm ordinem Melchisedec pontifex factus in æternum.
εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

CAP. VII. ζ'.

Hic enim Melchisedec, rex Salem, sacerdos Dei summi,
1 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδὲκ, βασιλεὺς Σαλὴμ, ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, Θ'
occurrens Abrahæ regresso à cæde regum, & *benedicens* ei:
ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ εὐλογήσας αὐτόν.
Cui & decimas *ab omnibus partitus est* Abraham: primùm quidem *interpretatus*
2 Ὧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ. πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος
rex justitiæ, deindè autem & rex Salem, quod est, rex pacis:
βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλὴμ, ὅ ἐστι, βασιλεὺς εἰρήνης.
Sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum, neque vitæ finem
Ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος 3
habens: assimilatus autem filio Dei, manet sacerdos in perpetuum.
ἔχων. ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.
Intuemini autem quantus hic, cui & decimas Abraham dedit ex *manubiis*
Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην (α) Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων 4
ille patriarcha. Et *illi* quidem de filiis Levi sacerdotium accipientes,
ὁ πατριάρχης. Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες, 5
mandatum habent *decimare populum* secundùm legem, id est, *fratres suos*,
ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι, τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν,
quanquam *egressos ex lumbo* Abrahæ. *Ille* autem non *genealogizatus ex*
καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ. Ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ 6
eis, *decimavit* Abraham, & *habentem* repromissiones benedixit. Sine
αὐτῶν, δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραὰμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας (β) εὐλόγηκε. Χωρὶς 7
autem *omni* contradictione, minus à *præstantiore* benedicitur. Et hic
δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. Καὶ ὧδε 8
quidem decimas morientes homines accipiunt: ibi autem *testatione dictus*,
μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν. ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος,
Quia vivit. Et, (ut *verbum dicere*,) per Abraham, & Levi decimas *accipiens*
Ὅτι ζῇ. Καὶ, (ὡς ἔπος εἰπεῖν,) διὰ Ἀβραὰμ, καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων 9
decimatus est: Adhuc enim in *lumbo* patris erat, quando obviavit ei
δεδεκάτωται. Ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ 10
Melchisedec. Si *quidem* ergò consummatio per Leviticum sacerdotium erat,
Ι' ὁ Μελχισεδέκ. Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν, 11
(populus enim sub ipso legem accepit:) quid adhuc *opus*, secundùm ordinem
(ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ (γ) νενομοθέτητο.) τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν τάξιν
Melchisedec, alium surgere sacerdotem, & non secundùm ordinem Aaron dici?
Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; 12
Translato enim sacerdotio, *ex necessitate* & legis translatio *fit*.
Μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται.

MS. A. (ζ) οὕτως (η) Ἄνθρωποι γὰρ (θ) ἐπιδείξασθαι (ι) ἀσφαλήν τε ΚΕΦ. ζ'. MS. A. (α) ἔδωκεν Ἀβραὰμ ἐκ τῶν ἀκροθινίων (β) ηὐλόγησεν. (γ) ἐνενομοθέτητο)

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]

Abrahamo namque quum polliceretur Deus, 13
quoniam nihil erat seipso majus ut per illud
juraret, juravit per semetipsum: Et ait; 14
benedicendo benedicam tibi, & multiplican-
do multiplicabo te. Et sic longanimis fuit, 15
accepítque promissum. Siquidem homines 16
per majorem seipsis jurant: ac de omni con-
tentione quæ accidit inter eos, vera solutio
fit per jusjurandum. Quapropter maximè 17
voluit Deus ostendere hæredibus promissio-
nis, pollicitationem suam esse immutabilem,
eámque obstrinxit jurejurando. Ut per duas 18
res mutationis expertes, in quibus non po-
test Deus mentiri, consolationem magnam
haberemus nos qui confugimus ad eum, &
prehenderemus spem illam quæ promissa est
nobis: Quæ quidem est nobis velut ancho- 19
ra, quæ retinet animam nostram ne commo-
veatur, & ingreditur intra superficies portæ:
Quò præcedens ingressus est pro nobis Jesus, 20
& factus est pontifex in æternum in similitu-
dinem Melchisedec.

CAP. VII.

De Genitrice Dei. 7.

Porrò hic Melchisedec fuit rex Solim, pon- 1
tifex Dei excelsi, & ipse factus est obviàm
Abrahamo, dum rediret à cæde regum: &
benedixit ei: Et ei impartitus est Abraham 2
decimas ex omnibus quæ erant secum. Expo-
nitur autem nomen illius, Rex justitiæ: &
rursùm, Rex Solim, quod est, Rex pacis. Cu- 3
jus neque pater neque mater scribuntur in
generationibus, nec initium dierum ejus, ne-
que finis vitæ ipsius; sed in similitudinem
Filii Dei permanet pontificatus ejus in æter-
num. Considerate verò quàm magnus hic 4
fuerit, cui Abraham patriarcha dedit deci-
mas, & primitias. Illi enim qui ex filiis Le- 5
vi suscipiebant pontificatum, præceptum ha-
bebant legis, ut acciperent decimas à populo;
hoc est à fratribus suis, quamvis & ipsi ex
lumbis Abraham prodierint. Is autem qui 6
scriptus non est in genealogiis eorum, deci-
mas tulit ab Abraham, & benedixit ei qui
acceperat promissionem. Porrò absque con- 7
troversia, qui minor est, benedicitur ab eo
qui præstantior est ipso. Atque hîc qui- 8
dem homines qui moriuntur, accipiunt
decimas: illic autem is de quo testata est
Scriptura ipsum vivere: Ac (ut quispiam 9
dixerit) per Abraham, etiam Levi ille qui
decimas accipiebat, etiam ipse decimatus est.
Adhuc enim erat in lumbis patris sui, quum 10
occurreret ipsi Melchisedec. Si ergò con- 11
summatio per pontificatum ipsius Levi erat,
uti per quem imposita est lex populo; quid
opus erat pontificem alium surgere in simi-
litudinem Melchisedec? Sed dixit; In simi-
litudinem Aharon erit. Imò quemadmo- 12
dum facta est mutatio in pontificatu, sic fuit
mutatio & in lege:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

13 ለአብርሃምኒ ፡ አሰፈወ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወእስመ ፡ አልቦ ፡ ዘየዐቢ ፡ እምኔሁ ፡ ሞሐ
14 ለ ፡ መሐለ ፡ በርእሱ ። ወይቤ ፡ ከመ ፡ እባርኮ ፡ እባርከከ ፡ ወአብዝኆ ፡ አበዝኀከ
15 ሐከ ። ወእምዝ ፡ ተዐጊሶ ፡ አድምዖ ፡ ተስፋሁ ። ወሰብእሰ ፡ ይምሕል ፡ በዘ ፡ እ
16 ምኵሉ ፡ የዐቢ ፡ ወምጽአቱ ፡ ለቅስቶሙ ፡ በመሐላ ፡ የሐልቅ ። ወበበይነ ፡ ዝንቱ ፡ ፈ
17 ድፈደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ያርኢ ፡ ለእለ ፡ ይወርሱ ፡ ተስፋሆሙ ። ከመ ፡ ኢይማስን ፡ ምክሮ ፡
አቅደመ ፡ መሐላ ።

Abrahamo enim pollicitus est Deus, & quia non erat seipso majus per quod jura- 13
ret, juravit per seipsum: Et dixit, quòd benedicendo benedicam tibi, & multi- 14
plicando multiplicabo te. Et tunc patienter expectando, nactus est promissum 15
ejus. Et homo quidem jurat per eum qui omnium maximus est, & egressio con- 16
troversiæ eorum per juramentum terminatur. Quapropter ex abundanti ut osten- 17
deret Deus hæredibus spei suæ, quàm immutabile est ejus consilium, præmisit ei
juramentum.

Versio VULGATA LATINA.

13 Abrahæ namque promittens Deus, quoniam neminem habuit, per quem juraret,
14 majorem, juravit per femetipsum, Dicens; Nisi benedicens benedicam te, & mul-
15 tiplicans multiplicabo te. Et sic longanimiter ferens, adeptus est repromissionem.
16 Homines enim per majorem sui jurant : & omnis controversiæ eorum finis, ad
17 confirmationem est juramentum. In quo abundantiùs volens Deus ostendere pol
18 licitationis hæredibus immobilitatem consilii sui, interposuit jusjurandum : Ut
per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum
19 solatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem : Quam sicut
anchoram habemus animæ tutam ac firmam, & incedentem usque ad interiora ve-
20 laminis : Ubi præcursor pro nobis introivit Jesus, secundùm ordinem Melchisedech
pontifex factus in æternum.

CAP. VII.

1 HIc enim Melchisedech, rex Salem, sacerdos Dei summi, qui obviavit
2 Abrahæ regresso à cæde regum, & benedixit ei : Cui & decimas omnium divisit
Abraham : primùm quidem qui interpretatur rex justitiæ : deindè autem & rex
Salem, quod est, rex pacis, Sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium 3
dierum, neque finem vitæ habens, assimilatus autem Filio Dei, manet sacerdos in
perpetuum. Intuemini autem quantus sit hic, cui & decimas dedit de præcipuis 4
Abraham patriarcha. Et quidem de filiis Levi sacerdotium accipientes, manda- 5
tum habent decimas sumere à populo secundùm legem, id est, à fratribus suis :
quanquam & ipsi exierint de lumbis Abrahæ. Cujus autem generatio non an- 6
numeratur in eis, decimas sumpsit ab Abraham, & hunc, qui habebat repromis-
siones, benedixit. Sine ulla autem contradictione, quod minus est, à meliore be- 7
nedicitur. Et hìc quidem, decimas morientes homines accipiunt : ibi autem con- 8
testatur, quia vivit. Et (ut ita dictum sit) per Abraham, & Levi, qui decimas ac- 9
cepit, decimatus est: Adhuc enim in lumbis patris erat, quando obviavit ei Melchi- 10
sedech. Si ergò consummatio per sacerdotium Leviticum erat, (populus enim sub 11
ipso legem accepit,) quid adhuc necessarium fuit, secundùm ordinem Melchi-
sedech alium surgere sacerdotem, & non secundùm ordinem Aaron dici? Transla- 12
to enim sacerdotio, necesse est ut & legis translatio fiat.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الاحد الرابع من الصوم * لان الله اذ وعد لابراهيم اذ لم يكن له 13
سي اعظم يحلف به * حلف بذاته * قايلا * اقسمت بالحقيقة انا اني ابارك تبريكا واكثرك 14
تكثيرا * وهكذا لما اطال اناته نال الموعد * لان الناس يحلفون بمن هو اعظم منهم * وكل 15 16
مشاجرة عندهم غايتها القسم الصحيح * الذي لما شاء الله كثيرا ان يري وراث الموعد 17
عدم انتقال رايه وسط ذلك بقسم * لكي بامرين لا ينتقلان الذين لن يستطيع الله ان 18
يكذب فيهما * يكون عزاء قويا لنا الذين قد لجانا الي مسك الرجاء المنصوب * الذي 19
هو لنا كمرسي للنفس حريزا وثيقا * وداخلا الي اقصي داخل الستر * حيث دخل يسوع 20
سابقا من اجلنا علي رسم ملشيساداك * صايرا رييس كهنة الي الابد * تم *

* الفصل السابع * * قراءة الخميس من الجمعة التاسعة والعشرين *

* لان هذا ملشيساداك ملك ساليم كاهن الاله الاعلي الذي استقبل ابراهيم راجعا من 1
احتباب الملوك وباركه * وقسم له ابراهيم العشر من كل ما معه * فيترجم اولا ملك العدل * 2
ثم ملك ساليم الذي معناه ملك السلامة * لا اب له لا ام له * غير محسوبة نسبته * ليس 3
له بدو ايام ولا نهاية حياة * مشبها بابن الله * يبقي كاهنا سرمديا * اما ترون ما اعلي شان 4
هذا الذي اعطاه ابراهيم رييس الاباء العشر من بواكير كلما جاء معه * اما المتقلدون 5
الكهنوت من بني لاوي فلهم وصية ان يعشروا الشعب * كما في الشريعة * اي يعشرون اخوتهم
وهم قد برزوا من حقو ابراهيم * فهذا الذي لم يكن محسوبا نسبته فيهم عشر ابراهيم 6
وبارك من له المواعيد * تم * * قراءة لعيد دخول الرب الهيكل ثاني شباط *
* يا اخوة خلوا من كل مشاجرة ان الادني يبارك من الافضل * وهاهنا ياخذ الناس الموتي 7 8
اعشارا وهناك مشهودا له انه حي * ويقال فصل المعني كما كان ان لاوي الاخذ الاعشار 9
بابراهيم عشر * لانه كان في حقو ابيه حين التقاه ملشيساداك * فان يكن الكمال في 10 11
الكهنوت اللاوية كان * لان الشعب عليها اشترع التكهن * فما الحاجة ايضا الي ان
يقام كاهن اخر علي ترتيب ملشيساداك * ولم يقل علي ترتيب هرون * فاذ قد انتقل 12
الكهنوت * فمن لازم الضرورة ان تنتقل الشريعة *

Dominicâ quartâ Jejunii.

Quum enim Deus polliceretur Abrahæ, 13
qui nihil habebat maj. per quod juraret,*
juravit per semetipsum, Dicens; Juravi 14
ego reverà, quòd benedicam tibi bene-
dictione, & multiplicabo te multiplica-
tione. Atque ita quum longanimitate 15
usus esset, adeptus est promissionem.
Homines enim per aliquem jurant qui 16
major sit ipsis : & omnis controversiæ
quam habent, decisio est jusjurandum
legitimum. Qua in re volens admodum 17
Deus ostendere hæredibus promissi im-
mutabilitatem consilii sui, interposuit
illud adhibito jurejurando: Ut per duas 18
res immutabiles, in quibus non potest
Deus mentiri, validum solatium esset
nobis qui confugimus ad tenendam spem
propositam, Quæ nobis est velut an- 19
chora animæ tuta ac fida, & ingredi-
ens usque ad intimum veli penetrale :
Quò ingressus est Jesus præcursor pro 20
nobis, ad exemplum Melchisedec, factus
princeps sacerdotum in æternum. Finis.

CAP. VII.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis vigesimæ nonæ.

HIc enim Melchisedec rex Salem, sa- 1
cerdos Dei altissimi, qui occurrit
Abrahæ revertenti à cæde regum, &
benedixit ei : Et cui impartitus est 2
Abraham decimas ex omnibus quæ ha-
bebat : primùm quidem per interpreta-
tionem dicitur rex Justitiæ : deinde rex
Salem, cujus sensus est rex Pacis. Neque 3
patrem habens, neque matrem, genealogiæ
haud supputatæ, non habens initium
dierum, neque vitæ finem, assimilatus
filio Dei : manet Sacerdos æternus.
Annon videtis quàm sublimis sit honor 4
istius cui dedit Abraham princeps pa-
trum decimas ex primitiis omnium quæ
cum eo venerant? Et ii quidem qui sa- 5
cerdotio funguntur ex filiis Levi, præ-
ceptum habent ut decimas exigant à po-
pulo, prout est in Lege, hoc est decimas
exigant à fratribus suis, cùm tamen
isti ex Abrahæ lumbo prodiissent. Iste 6
verò cujus genealogia numerata non
erat inter illos, decimas exegit ab Abra-
ham, & benedixit ei cujus erant pro-
missiones. Finis.

Lectio in die festo introitus Domini in templum, secundâ Februarii.

O fratres, citra omnem controversiam 7
est, quòd minor benedicitur à præstan-
tiore. Atque hîc quidem homines mortui 8
decimas accipiunt, illic autem testimo-
nium perhibetur ei quòd sit vivus. Di- 9
citùrque, ut oratio quomodocúnque ter-
minetur, quòd Levi qui decimas accipie-
bat, in Abraham decimatus est : Eo quòd 10
esset in lumbo sui patris quando occurrit
illi Melchisedec. Quòd si perfectio per 11
sacerdotium Leviticum erat, (nam po-
pulo super illud sancita est lex muneris
sacerdotalis) quid requiritur adhuc ut
alius constituatur sacerdos secundùm
ordinem Melchisedec, & non dictus sit
secundùm ordinem Haronis? Quarè cùm 12
mutatum sit sacerdotium, omnino necesse
est ut Lex mutetur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

18 ወኢይትከሀሎ፡ ሐስዎ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ዐቢየ፡ፍሥሐ፡ ብነ፡እለ፡ተማኅፀነ፡ ወእጸናዕነ፡
19 ተዐቅቦ፡በተስፋነ፡ዘጽኑዕ፡ለነ፡፡ እንተ፡ ታጸንዓ፡ ለነፍስነ፡ ወታበውእ፡ውስተ፡መንጦላዕ
20 ት፡ዐቢይ፡፡ ኀበ፡ ቦአ፡ ኢየሱስ፡ ሐዋርያነ፡ እምቅድሜነ፡ በከመ፡ሢመቱ፡ለመልከጼዴቅ፡
ካህነ ፡ ከዊኖ፡ ዘለዓለም፡፡

፯

1 ወመልከጼዴቅስ፡ ንጉሠ፡ ሳሌም፡ ካህኑ፡ ለእግዚአብሔር፡ ልዑል፡ውእቱ፡ዘተራከቦ፡ለአብርሃ
2 ም፡እምድኅረ፡ ተመይጠ፡ እምቀትሎሙ፡ለነገሥት፡ ወባረኮ፡፡ ወወሀቦ፡አብርሃ
ም፡ዓሥራተ፡እምኵሉ፡፡ ቀዳሚ፡ትርጓሜ፡ ስሙ፡ንጉሠ፡ጽድቅ፡ ወእምዝ፡ንጉሠ፡ሰላም፡
3 ብሂል፡፡ ዘአልቦ፡ አብ፡ ወአልቦ፡ እም፡ በዲበ፡ ምድር፡ ወኢይትዐወቅ፡ ልደቱ፡፡ ወአልቦ፡
ጥንተ፡ መዋዕለ፡ ወአልቦ፡ማኅለቅተ፡ሕይወቱ፡ በአምሳሊሁ፡ለወልደ፡እግዚአብሔር፡ ይነብር፡
4 ካህነ፡ለዝንቱ፡፡ ወለዝላፉ፡፡ ትሬእይዎኑ፡ ዕበዮ፡ ለዝንቱ፡ ዘወሀቦ፡ አብርሃም፡ዓሥራ
5 ተ፡እምኵሉ፡ ወወሀቦ፡አበው ፡ቀደምት፡፡ ወደቂቀ፡ሌዊስ፡ ይነሥኡ፡ እምሕዝብ፡፡ በከ
6 መ፡ሥርዓተ፡ሕጎሙ፡በበዕለ፡ አኀዊሆሙ፡እለ፡ ወፅኡ፡እምሐቌሁ፡ ለአብርሃም፡፡ ዘእስ
7 ፈወ፡፡ ወይትዐወቅ ፡ በሕቱ ፡ ዘእንበለ፡ ኅሕድ፡ ከመ፡ ዘየዐቢ፡ ይባርኮ፡ ለዘይንእስ፡፡
9 ዐበዝየሰ፡ሰብእ፡መዋቲ፡ይነሥእ፡ዓሥራተ፡ ወበከሐከስ፡ለለሊሁ፡ሰማዕቱ፡ ከመ፡ ሕያው፡ ውእ
10 ቱ፡፡ [ወከመዝ፡ብእሲ፡ይቤ፡ በአብርሃም፡ተዐሠረ፡ለሊሁ፡ሌዊስ፡ዘ] ዓሠረ፡፡ እስመ፡ዓዲ
11 ሁ፡ሀሎ፡ ውስተ፡ ሐቌ፡ አቡሁ፡ አመ፡ተራከቦ፡ መልከጼዴቅ፡፡ ወይገብሩ፡ሕዝብ፡በከመ፡
ሕገ ፡ ክህነት፡ ዘተሠርዐ፡፡ ለምንት፡እንከ፡ይትፈቀድ፡ይሠየም፡ከልእ፡ ክህነ፡ ዘከመ፡ መል
12 ከጼዴቅ፡ሢመቱ፡ዘእምይቤ፡፡ እመ፡ከመሰ፡ፈለሰት፡ኦሪቶሙ፡ ትፈልስ፡ክህነቶሙ፡፡

Certè impossibilitas est Deo mentiendi. Ingentem consolationem habemus, qui confu- 18
gimus ad eum, & confirmamus tutelam ejus in spe nostra, quæ retinetur nobis, Quæ 19
corroborat animas nostras, & introduxit intra velum magnum : Quò ante nos 20
ingressus est Apostolus noster Jesus, secundùm ordinationem Melchizedeci, factus
sacerdos in æternum.

CAP VII.

ET Melchizedecus rex Salem, sacerdos Dei altissimi, est qui occurrit Abraha- 1
mo postquam reversus est à cæde regum, & benedixit ei : Et dedit ei Abraha- 2
mus decimas ex omnibus. Primùm exponitur nomen ejus, Rex justitiæ, & dein-
de, Rex pacis dicendus. Cui non est pater, neque est ei mater super terram : ne- 3
que dignoscitur generatio ejus : & non est ei principium dierum, neque est ei ter-
minus vitæ: in similitudine Filii Dei manet sacerdos huic etiam in æternum. Spe- 4
ctatisne hujus sublimitatem, cui dedit Abrahamus decimas ex omnibus, dedit in-
quam ei patriarcha? Et filii Levi accipiunt à populo juxta ritum legis eorum, sci- 5
licet à fratribus suis, qui egressi sunt ex lumbis Abrahami: Qui accepit promissi- 6
onem ejus. Et notum est insuper sine controversia, majorem benedicere minori. Et 7
hîc quidem homines morientes accipiunt decimas: illic autem is de quo testatum 8
est quòd vivit, (Et ut dixerit quispiam, in Abrahamo decimatus est ipse Levi 9
qui) accepit decimas : Quia adhuc erat in lumbis patris suis, cùm occurreret ei 10
Melchizedecus : Et fecerunt populi secundùm legem pontificatûs qui constitu- 11
tus fuit : Quid igitur opus erat ut poneret alium Sacerdotem, cujus con-
stitutionem diceret quis esse secundùm Melchizedecum. Si ita transivit lex eorum, 12
transibit sacerdotium eorum.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ͂ ΠΡΟ͂Σ ἙΒΡΑΙ͂ΟΥΣ. ΚΕΦ. Ι.

In *quem* enim dicuntur hæc, *tribûs alterius particeps fuit*, de qua nullus
13 Ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς
attendit *altari*. Manifestum enim quòd ex Juda ortus sit
14 (δ) προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ. Πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν
Dominus noster: in *quam tribum* nihil de sacerdotio Moyses locutus est. Et
15 ὁ Κύριος ἡμῶν· εἰς ἣν (ε) φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωσῆς ἐλάλησε. Καὶ
ampliùs adhuc manifestum est, si secundùm similitudinem Melchisedec exurgat
περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται
sacerdos alius: Qui non secundùm legem mandati carnalis factus est, sed
16 ἱερεὺς ἕτερος· Ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς (ζ) σαρκικῆς γέγονεν, ἀλλὰ
secundùm virtutem vitæ insolubilis. Contestatur enim; Quoniam tu sacerdos in
17 κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. (η) Μαρτυρεῖ γάρ, Ὅτι Σὺ ἱερεὺς εἰς
æternum, secundùm ordinem Melchisedec. *Abrogatio* quidem *enim* fit præcedentis
18 τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης
mandati, propter ejus infirmitatem & inutilitatem. Nihil enim *perfecit* lex:
19 ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές. Οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος·
introductio verò melioris spei, per quam proximamus *Deo*. Et
20 ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς (θ) ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ. Καὶ
quatenus non sine jurejurando: (*Hi* quidem *enim* sine jurejurando sunt sacerdotes
καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας· (οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς
facti: Hic autem cum jurejurando, per *dicentem* ad illum; Juravit
21 γεγονότες· Ὁ δὲ (ι) μετὰ ὁρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν, Ὤμοσε
Dominus, & non *pœnitentiâ ducetur*; Tu sacerdos in æternum, *secundùm ordinem*
Κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν
Melchisedec:) In tantum *præstantioris* testamenti factus est sponsor Jesus.
22 Μελχισεδέκ·) Κατὰ (κ) τοσοῦτον κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς.
Et *illi* quidem plures sunt facti sacerdotes, *propter* morte *prohiberi*
23 Καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσι (λ) γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι
permanere. Hic autem, *propter manere eum* in æternum, sempiternum habet
παραμένειν. Ὁ δέ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει 24
sacerdotium. Undè & salvare in perpetuum potest accedentes
τὴν ἱερωσύνην. Ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους 25
per ipsum *Deo*: semper vivens ad interpellandum pro *eis*: Talis enim
δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ· πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν· Τοιοῦτος γὰρ 26
nobis decebat pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à
ἡμῖν (μ) ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ
peccatoribus, & excelsior cœlis factus: Qui non habet quotidiè
τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· Ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν 27
necessitatem, (quemadmodùm sacerdotes,) priùs pro *propriis peccatis* hostias
ἀνάγκην, (ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς,) πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας
offerre, deindè populi: hoc enim fecit semel, *seipsum offerens*.
ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν (ν) ἀνενέγκας.
Lex enim homines constituit *pontifices*, habentes infirmitatem: sermo autem
Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ 28
jurisjurandi *ejus quod* post legem, filium in æternum perfectum.
τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

CAP. VIII. η'.

Capitulum autem super *dictis*; Talem habemus pontificem, qui
Κεφάλαιον δὲ (α) ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, Τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς 1
consedit in dextera sedis magnitudinis in cœlis: Sanctorum
ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς· Τῶν ἁγίων 2
minister, & tabernaculi veri, quod fixit Dominus, & non homo.
λειτουργός, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος.

MS. A. (δ) προσέσχεν (ε) φυλῶν περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωσῆς (ζ) σαρκίνης (η) Μαρτυρεῖται γάρ, (θ) ἐγγίζωμεν (ι) μεθ' (κ) τοσοῦτο (λ) ἱερεῖς γεγονότες, (μ) καὶ ἔπρεπεν (ν) προσενέγκας. ΚΕΦ. η'. MS. A. (α) ἐν τοῖς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]

[illegible]

18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
[illegible]
28 [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]

Is enim de quo hæc dicuntur, de alia tribu 13
natus est, de qua nemo unquam ministravit
altari, Palam autem est de Juda ortum esse 14
Dominum nostrum, ex tribu de qua nihil
loquutus est Moses de Pontificatu. Eóque 15
magìs adhuc notum est, quòd dicat; In si-
militudinem Melchisedec surgit pontifex ali-
us, Qui non factus sit juxta Legem manda- 16
torum corporeorum, sed juxta potentiam
vitæ indissolubilis. Attestatur enim de eo; 17
Tu es Sacerdos in æternum in similitudinem
Melchisedec.

Feriâ tertiâ Candidatorum. 8.

Mutatio autem quæ facta est prioris mandati, 18
fuit propter ejus imbecillitatem, & quòd
nullam in se utilitatem haberet. Nihil enim 19
perfecit Lex, introiit autem loco ipsius spes
præstantior ipsâ, per quam accedimus ad
Deum, quamque confirmavit nobis jureju-
rando. Illi enim absque jurejurando facti 20
sunt pontifices, hic verò cum jurejurando.
Quemadmodum dixit ei per David; Juravit 21
Dominus, neque mentietur, Tu es Sacerdos
in æternum in similitudinem Melchisedec.
Adeò excellens est hoc testamentum cujus 22
factus est sponsor Jesus. At illi quidem mul- 23
ti fuerunt pontifices, propterea quòd mo-
riebantur, nec relinquebantur ut permane-
rent. Hic verò propterea quòd in æter- 24
num stat, non præterit pontificatus ejus:
Et potest in æternum servare eos quibus per 25
eum patet aditus ad Deum: vivit enim ipse
semper, & offert oblationes pro illis. Talis 26
enim etiam æquum erat ut nobis pontifex
esset, purus, & absque malitia, & maculâ,
semotus à peccatis, & sublimior cœlis, & 27
cui non sit necesse quotidie, uti summo sa-
cerdoti, ut priùs pro peccatis suis offerat
victimas, tum demum pro populo: hoc enim
fecit semel per semetipsum quem obtulit.
Siquidem Lex homines infirmos constituit 28
pontifices: sermo autem jurisjurandi qui
factus est post Legem, Filium perfectum in
æternum.

CAP. VIII.

Natali Christi, *& consecratione Ecclesiæ, & Altaris*. 9.

Summa autem horum omnium *est quòd* 1
habemus summum illum Pontificem qui se-
dit à dextera throni majestatis in cœlis. Fu- 2
ítque minister sanctuarii, & tabernaculi
illius veri, quod fixit Deus, non homo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወእመሰ ፡ ከመዝ ፡ ይቤ ፡ ይትዓወቅ ፡ ከመ ፡ ከልአ ፡ ሕዝበ ፡ ረሰየ ፡ እስመ ፡ ኢዓቀቡ ፡
14 ምሥዋዐ።=፦ ወበሕቱ ፡ አቅደመ ፡ ነገረ ፡ ከመ ፡ እምይሁዳ ፡ ይወፅእ ፡ እግዚእነ። ሕ
15 ዝብ ፡ ዘነገረ ፡ በእንቲአሆሙ ፡ ወሢመተ ፡ ክህነት።=፦ ወዓዲ ፡ ፈድፋደ ፡ ያዐውቅ ፡ እስ
16 መ ፡ ይቤ ፡ ይትነሣእ ፡ ክህን ፡ በአምሰለ ፡ ሢመቱ ፡ ለመልከጼዴቅ።=፦ ዘኢኮነ ፡ በሥ
17 ርዓተ ፡ ሕገ ፡ ዘሥጋ ፡ ወደም። በኀይለ ፡ ሕይወት ፡ ዘኢየሐልቅ።=፦ ውእቱ ፡ ሰማ
ዕቱ ፡ ዘይቤ ፡ አንተ ፡ ውእቱ ፡ ካህኑ ፡ ከመ ፡ ሢመቱ ፡ ለመልከ ፡ ጼዴቅ ፡ ለዓለም።=፦
18 ወይከውን ፡ ስሒተኒ ፡ በቀዳሚ ፡ ሕግ ፡ በእንተ ፡ ድካም። እስመ ፡ አልባቲ ፡ በቍዐ።=፦
19 ወኢያስለጠት ፡ ወኢምንተኒ ፡ ኦሪት ፡ ወበሕቱ ፡ መርሐተነ ፡ ውስተ ፡ እንተ ፡ ትሔይስ ፡
20 ተስፋ ፡ ለነቀርብ ፡ ለእግዚአብሔር።=፦ እስመ ፡ ኢኮነት ፡ ዘእንበለ ፡ መሐላ።=፦

Et si ita quis dixerit, notum est quòd aliam posuit tribum, quia non custo- 13
dierunt altare. Insuper prædixerat quòd Dominus noster à Juda exoriretur: 14
Tribus est *de qua loquitur, &* de *constitutione sacerdotii. Et ampliùs adhuc* 15
manifestat hoc, quia dicit; Accipietur sacerdos ad similitudinem constitutionis
Melchizedeci, Qui non factus est ad ritum legis carnis & sanguinis: 16
sed *secundùm virtutem vitæ indissolubilis. Ille testis ejus qui dixit; Tu* 17
es sacerdos ejus juxta constitutionem Melchizedeci in æternum. Et fuit re- 18
missio quidem in prima lege propter infirmitatem, quia inutilis illa fuit.
Nihil enim consummavit lex: verùm inducit nos in illam meliorem spem, 19
per *quam appropinquamus Deo. Quoniam non fuit absque jurejurando.* 20

Versio VULGATA LATINA.

13 In quo enim hæc dicuntur, de alia tribu est, de qua nullus altari præstò fuit.
14 Manifestum est enim quòd ex Juda ortus sit Dominus noster : in qua tribu nihil de
15 sacerdotibus Moyses locutus est. Et ampliùs adhuc manifestum est; si secundùm
16 similitudinem Melchisedech exurgat alius sacerdos, Qui non secundùm legem
17 mandati carnalis factus est, sed secundùm virtutem vitæ insolubilis. Contestatur
enim; Quoniam tu es sacerdos in æternum, secundùm ordinem Melchisedech.
18 Reprobatio quidem fit præcedentis mandati, propter infirmitatem ejus, & in-
19 utilitatem : Nihil enim ad perfectum adduxit lex, introductio verò melioris spei,
20 per quam proximamus ad Deum. Et quantum est non sine jurejurando : (alii
21 quidem sine jurejurando sacerdotes facti sunt : Hic autem cum jurejurando,
per eum, qui dixit ad illum ; Juravit Dominus, & non pœnitebit eum. Tu es
22 sacerdos in æternum:) In tantum melioris testamenti sponsor factus est Jesus.
23 Et alii quidem plures facti sunt sacerdotes, idcircò quòd morte prohiberentur
permanere : Hic autem eò quòd maneat in æternum, sempiternum habet sa- 24
cerdotium. Undè & salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad 25
Deum : semper vivens ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat ut nobis 26
esset pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & ex-
celsior cœlis factus : Qui non habet necessitatem quotidiè, quemadmodùm sacer- 27
dotes; priùs pro suis delictis hostias offerre, deindè pro populi : hoc enim fecit
semel, seipsum offerendo. Lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem 28
habentes : sermo autem jurisjurandi, qui post legem est, Filium in æternum per-
fectum.

CAP. VIII.

CApitulum autem super ea quæ dicuntur; Talem habemus Pontificem, qui 1
consedit in dextera sedis magnitudinis in cœlis, Sanctorum minister, & taber- 2
naculi veri, quod fixit Dominus, & non homo.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 * لان الذي قيلت هذه فيه قد استعمل قبيلة اخرى * لم يلتفت منها احد الي مذبح *
14 * فمن اوضح البيان ان ربنا من اليهود اشرق * من القبيلة التي ما قال موسي افتراضا
15 لها في الكهنوت * وذلك واضح البيان كثيرا ايضا * بان قد قام كاهن اخر ايضا * كمثال
16 ملشيساداك * الذي صار لا بما يختص بشريعة الوصية البشرية * بل بما يختص بقوة الحياة
17 التي ما تنحل * لانه يشهد انك انت هو الكاهن الي الدهر علي ترتيب ملشيساداك * تم *
* قراءة الجمعة من الجمعة التاسعة والعشرين بعد العنصرة *
18 * لان المخالفة انما
تصير اذا تقدمتها وصية * من اجل ضعفها وقلة نفعها * لان الشريعة ما عملت شيا
19 اذ كانت مدخلا الي الرجا الافضل الذي به ندنوا الي الله * وعلى انه صار لا بغير قسم *
20 فالذين صاروا بلا قسم هم الكهنة * وهذا انما صار بقسم * بالذي قال له حلف الرب فلن
21 يندم انك انت الكاهن الي الابد علي ترتيب ملشيساداك * فعلى مثل هذا المعنى صار
22 يسوع ضمين العهد الافضل * فالكهنة الذين صاروا هم كثيرين من اجل انهم
23 منعوا بالموت ان يبقوا * وهذا من اجل بقايه الي الدهر فله الكهنوت بلا عزل ولا فناء *
24 * فمن ههنا يستطيع ان يخلص الي غاية الكمال المقبلين به الي الله دايما * وهو حي
25 ليشفع عنهم دايما * تم * قراءة ليوحنا فم الذهب * ولساير روساء الكهنة *
26 * لان مثل هذا لايق ان يكون لنا رييس كهنة بارا * لا شر فيه لا دنسا * منفصلا من
27 الخطاة * وصايرا اعلي من السموات * الذي ما تضطر كل يوم ضرورة مثل روساء الكهنة *
ان يقربوا اولا من اجل خطاياهم ضحايا * وفيما بعد عن خطايا الشعب * لانه عمل هذا دفعة
28 واحدة اذ قدم ذاته * لان الشريعة تقيم اناسا روساء كهنة يشملهم الضعف * فاما قول
القسم الذي بعد الشريعة * يقيم ابنا الي الابد متكملا *

* الفصل الثامن *

1 * وراس المقولات * قراءة لبولص المعترف سادس تشرين الثاني *
2 ان لنا مثل هذا رييس كهنة قد جلس في يمين عرش الجلالة في السموات * خادما
للقديسين والخباء الحقيقي الذي نصبه الرب ليس الانسان * تم *

Nam is de quo hæc dicta sunt, usus est alia Tribu, de qua nemo attendit altari. 13
Evidentissimum enim est quòd Dominus noster ex Judæis sit exortus, ex Tribu quam non dixit Moses jus habere in sacerdotio. 14
Idque multò etiam evidentius est ex eo quòd alius ad instar Melchisedec surrexerit adhuc sacerdos, 15
Qui talis *factus est, non spectatâ Lege mandati carnalis, sed spectatâ vi indissolubilis vitæ.* 16
Testatur enim, dicens ; *Tu es sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedec.* Finis. 17

Lectio feriæ sextæ hebdomadis vigesimæ nonæ post Pentecosten.

Nam prævaricatio quidem fit cùm præcesserit mandatum, quòd hoc imbecille sit & exigui emolumenti. 18
Quandoquidem Lex nihil perfecit, cùm esset aditus ad spem nobiliorem, per quam accedimus ad Deum. 19
Et quatenus factus est non absque jurejurando, (qui enim facti sunt absque jurejurando, sunt sacerdotes: 20
Hic verò factus est cum jurejurando, per eum qui dixit illi, juravit Dominus, & non pœnitebit eum, quòd tu es sacerdos ille in æternum secundùm ordinem Melchisedec.) 21
Sub eadem conditione factus est Jesus fidejussor potioris fœderis. 22
Et sacerdotes qui facti sunt, multi quidem sunt, propterea quòd morte prohibiti sint permanere : 23
At iste, quia manet in æternum, habet sacerdotium sine abdicatione & sine fine. 24
Atque hinc servare semper potest usque ad supremam perfectionem accedentes per ipsum ad Deum, & est semper vivens, ut interpellet pro eis. Finis. 25

Lectio pro Johanne ore aureo, & cunctis Pontificibus.

Talis enim decebat ut esset nobis princeps sacerdotum, innocens, culpæ ac pollutionis expers, segregatus à peccatoribus, & sublimior cœlis factus : 26
Quem non cogat quotidiè necessitas, quemadmodum principes illos sacerdotum, offerre priùs pro peccatis propriis victimas, at deindè pro peccatis populi : nam id fecit semel quum obtulit semetipsum. 27
Lex enim homines constituit pontifices infirmitate circundatos : at sermo jurisjurandi qui post Legem est, Filium constituit in æternum, perfectum. 28

CAP. VIII.

CÆterùm summa eorum quæ dicta sunt, est 1

Lectio pro Paulo Confessore, sexta Novembris.

talem nobis esse principem sacerdotum, qui sederit ad dexteram throni majestatis in cœlis,
Ministrans sanctis ac vero tabernaculo quod erexit Dominus, non homo. Hactenus. 2

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

21 ወለዘሰ፡ በመሐለ፡ ሠምዎ፡ ይቤሎ፡ መሐለ፡ እግዚአብሔር፡ ወኢይኔስሕ፡፡ ከመ፡ አንተ፡ ካህኑ፡
22 ለዓለም፡ በካመ፡ ሢመቱ፡ ለመልከጼዴቅ፡፡ ወተሰይመ፡ ኢየሱስ፡ በቅሩብ፡ ውስተ፡ እንተ፡
23 ትኄይስ፡ ወተዐቢ፡ ሢመት፡፡ ወለእልክቱሰ፡ ለእሉ፡ ተሰይሙ፡ ካህናት፡ እስመ፡ ይሰዕሮሙ፡ ሞ
24 ት፡ ወኢያበውሖሙ፡ ይንበሩ፡፡ ወውእቱሰ፡ ይነብር፡ ለዓለም፡ እስመ፡ ዘኢይሠዓር፡ ክህነ
25 ቱ፡፡ እስመ፡ ይክል፡ አድኅኖቶሙ፡ ለዝሉፉ፡፡ ለእለ፡ ይመጽኡ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡
26 እንተ፡ መንገሊሁ፡ እስመ፡ ለግሙራ፡ ሕያው፡ ውእቱ፡ ወይትዋቀሥ፡ ሎሙ፡፡ ዘከመዝኬ፡
ሊቀ፡ ካህናት፡ ይደልወነ፡ ጻድቅ፡ ወየዋህ፡ ንጹሕ፡ ዘርሑቅ፡ እምኵሉ፡ ኀጢአት፡ ወልዑል፡
27 እምኵሉ፡ እምሰማያት፡፡ ወአልቦ፡ ግብር፡ ኵሉ፡ አሚረ፡ ከመ፡ ሊቃ፡ ካህናት፡ እለ፡
ይቀውሙ፡ ይሡዑ፡ በእንተ፡ ኃጢአቶሙ፡ ወድኅረ፡ በእንተ፡ ሕዝብ፡ ወውእቱሰ፡ ከመዝ፡ ገብረ፡
28 በምዕር፡ ሦዐ፡ ርእሶ፡፡ ኦሪትሰ፡ ሰብአ፡ ትሰይም፡ ሊቀ፡ ካሳናተ፡ መዋቲ፡ ወቃለ፡ መሐለሁሰ፡
ዘመጽአ፡ እምድኅረ፡ ኦሪት፡ ወልድ፡ ፍጹመ፡ ዘለዓለም፡፡

፰

1 ዘቀዳሚሁሰ፡ በእንተ፡ እልክቱ፡ ይቤ፡ ወለነሰ፡ ዘከመዝ፡ ይደልወነ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ዘነበረ፡ በየማነ፡
2 ዐበየ፡ መንበረ፡ በሰማያት፡፡ እንዘ፡ ይትቀወም፡ ሎሙ፡ ለቅዱሳን፡፡ ስደብተራ፡ ጽድቅ፡
እንተ፡ እግዚአብሔር፡ ተከለ፡ ወአኮ፡ ሰብእ፡፡

At hunc jurejurando posuit, qui dixit ei; Juravit Dominus, & non pœnitebit eum, 21
quòd tu es sacerdos ejus in æternum juxta ordinationem Melchizedeci. At con- 22
stitutus est Jesus propiùs in melius & excellentius ministerum. Et quantum ad 23
illos altos, plures constituti sunt sacerdotes, quia abstulit eos mors, & non sivit eos
permanere. Iste autem permanet in æternum, quia indissolubile est ejus ministeri- 24
um. Quia potest servare eos in perpetuum, qui accedunt ad Deum per eum: quia 25
omni tempore ille vivit, & interpellat pro eis. Talis igitur nos decebat pontifex, 26
justus & mitis, purus, qui procul remotus est ab omni peccato, & exaltatus supra
omnes cœlos. Et non necesse est ei quotidie, sicut principibus sacerdotum, qui ad- 27
stant sacrificantes pro peccatis suis, & posteà pro peccatis *populi : ita enim ille fe-*
cit quum semel obtulit seipsum. Lex quidem homines morientes constituit princi- 28
pes Sacerdotum : at sermo jurisjurandi ejus, qui venit post legem, Filium constituit
in æternum, consummatum.

CAP. VIII.

CAput autem eorum quæ dixit, quòd talem nos decet habere pontificem, 1
cujus thronus positus est ad dextram Altissimi in cœlis, Præfectum Sanctis 2
in tabernaculo vero, quod fixit Deus, & non homo.

Omnis enim pontifex ad offerendum munera*que* & hostias constituitur: unde necesse
3 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον
habere aliquid & hunc quod offerat. Si *quidem enim* esset super terram, nec *utique* esset
4 ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. Εἰ μὲν (β) γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν
sacerdos, *existentibus sacerdotibus offerentibus* secundùm legem munera: Qui
5 ἱερεύς, (γ) ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα· Οἵτινες
exemplari & umbræ deserviunt cœlestium: sicut *responso edoctus est Moyses*
ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων· καθὼς κεχρημάτισαι Μωσῆς
futurus absolvere tabernaculum; Vide (*enim* inquit) *facies* omnia secundùm
μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, Ὅρα (γάρ φησι,) (δ) ποιήσῃς πάντα κατὰ
exemplar ostensum tibi in monte. Nunc autem *excellentius* sortitus est
6 τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει. Νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτευχε
ministerium, quantò & melioris est testamenti mediator, quod in melioribus repro-
λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγ-
missionibus sancitum. Si *enim* prius illud *esset inculpabile*, non utique
7 γελίαις νενομοθέτηται. Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν IA'
secundi inquireretur locus. Vituperans enim eos, dicit; Ecce dies
8 δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. Μεμφόμενος γὰρ (ε) αὐτοῖς, λέγει, Ἰδοὺ ἡμέραι
venient, dicit Dominus, & consummabo super domum Israel, & super domum
ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραήλ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον
Juda, testamentum novum: Non secundùm testamentum quod feci patribus
9 Ἰούδα διαθήκην καινήν· Οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν
eorum in die *apprehendente me* manum eorum, *educere* illos de terra
αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς
Ægypti: quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo, & ego neglexi eos,
Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν,
dicit Dominus. Quia hoc testamentum quod disponam domui Israel
10 λέγει Κύριος. Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη (ζ) ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ
post dies illos, dicit Dominus; *Dans* leges meas in mentem
μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, Διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν
eorum, & in corde eorum superscribam eas: & ero eis in Deum, &
αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεόν, καὶ
ipsi erunt mihi in populum. Et non *docebunt* unusquisque *proximum suum*,
αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν (η) πλησίον αὐτοῦ, 11
& unusquisque fratrem suum, dicens; Cognosce Dominum: quoniam omnes scient me,
καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνῶθι τὸν Κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με,
à *parvo eorum* usq; ad *magnum* eorum: Quia propitius ero *injustitiis* eorum,
ἀπὸ (θ) μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν· Ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, 12
& peccatorum eorum, & *iniquitatum eorum* non memorabor *adhuc*. In *dicere* No-
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. Ἐν τῷ λέγειν Και- 13
vum, veteravit prius: *at antiquatum* & *senescens*, prope *evanescentiam*.
νήν, πεπαλαίωκε τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

CAP. IX. Θ'.

Habuit quidem *ergò* & prius *tabernaculum* justificationes culturæ, *illudque* Sanctum
Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ (α) πρώτη σκηνὴ δικαιώματα λατρείας, τό, τε ἅγιον 1
mundanum. Tabernaculũ enim *apparatum* est primum, in quo candelabra, & mensa,
κοσμικόν. Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία, καὶ ἡ τράπεζα, 2
& propositio panum, quæ dicitur Sancta. Post autem secundum vela-
καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται (β) ἁγία. Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον κατα- 3
mentum, tabernaculum, *dictum* Sancta sanctorum: Aureum habens thuribulum,
πέτασμα, σκηνή, ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων· Χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, 4
& arcam testamenti circumtectam *undique* auro, in qua urna
καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος
aurea habens manna, & virga Aaron *germinata*, & tabulæ
χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες
testamenti: Super *autem* eam Cherubim gloriæ, obumbrantia
τῆς διαθήκης· Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶμ δόξης, (γ) κατασκιάζοντα 5
propitiatorium: de quibus non est modò dicendum per *partes*. His verò ita
τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ (δ) οὕτω 6
compositis, in quidem priori tabernaculo semper introibant sacerdotes,
κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς,
cultus consummantes.
τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες.

MS. A. (β) οὐκ ἦν (γ) ὄντων τῶν προσφ······ κατὰ νόμον (δ) ποιήσεις (ε) αὐτούς, (ζ) μου ἣν (η) πολίτην (θ) μικροῦ ἕως

ΚΕΦ. Θ'. MS. A. (α) πρώτη δικαι··· τα λατρείας, (β) ἅγια * ἁγίων. (γ) κατασκιάζον τὸ (δ) οὕτως

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]

Omnis enim summus Pontifex constituitur, 3
ut offerat oblationes & sacrificia: quapropter æquum erat ut hic quoque haberet aliquid quod offeret. Quòd si esset in terra, 4
ne sacerdos quidem esset: quoniam aderant sacerdotes qui offerebant oblationes prout est in Lege: Hi *scilicet* qui deserviebant 5
exemplari & umbræ eorum quæ sunt in cœlis: sicuti dictum est Mosi, dum conderet tabernaculum, Vide, & fac omnia secundùm exemplar quod tibi ostensum est in monte.
Nunc verò tantò præstantius quam illud ac- 6
cepit ministerium Jesus Christus, quantò præstantius est etiam testamentum illud cujus factus est Mediator, & cum excellentioribus quàm illius promissionibus datum est. Nam 7
si illud prius, culpæ non fuisset obnoxium, nullus relictus fuisset huic secundo locus. Culpat enim eos, & ait; Ecce dies 8
veniunt, inquit Dominus, & consummabo super familiam domûs Israel, & super familiam domûs Juda, testamentum novum; Non 9
secundùm testamentum illud quod dedi patribus eorum, quo die apprehendi manum eorum, & eduxi eos de terra Ægypti: quoniam illi non permanserunt in testamento meo, & ego despectui eos habui, dicit Dominus. Hoc autem est testamentum quod 10
dabo familiæ domûs Israel post dies illos, dicit Dominus; Indam Legem meam mentibus illorum, & in cordibus illorum inscribam eam: & ero illis ego Deus, ipsique erunt mihi populus. Nec docebit homo conci- 11
vem suum, neque fratrem suum, dicétve, Cognosce Dominum: quandoquidem omnes cognoscent me ab eorum minimo usque ad maximum natu ipsorum. Et veniam eis 12
tribuam iniquitatum illorum, ac peccatorum ipsorum ampliùs non recordabor. In hoc 13
autem quod dicit Novum, prius antiquavit. Quod autem antiquatur ac senescit, propè est ut corrumpatur.

CAP. IX.

In primo autem erant præcepta ministerii, 1
& ædes sancta mundana. In tabernaculo 2
enim primo quod factum fuerat, erat candelabrum, & mensa, & panis facierum, & vocabatur Ædes sancta. Tabernaculum verò 3
interius quod erat intra superficiem portæ secundæ, vocabatur Sanctum sanctorum. Et erat in eo thuribulum aureum, & arca testa- 4
menti tota circumtecta auro, eratq; in ea urna aurea in qua erat Manna, & virga illa Aharon quæ germinaverat, & tabulæ testamenti.
Supra hanc autem erant Cherubim gloriæ 5
obumbrantia propitiatiorium. Non est autem tempus dicendi sigillatim de his, Quæ 6
ita ordinata erant. Et verò in tabernaculum exterius semper introibant sacerdotes, ac peragebant ministerium suum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 ኵሉ:ሊቀ:ካህናት:ይሠየም:ከመ:ያብእ:መሥዋዕተ:ወቍርባነ:እስመ:ግብረ:ውእቱ:ከ
4 መ:ያብእ:መሥዋዕተ:=፦ ከመዝ:ሶበሁ:በምድር:ውእቱ:እመ:ሊኮነ:ሊቀ:ካህናት:ከመ:
5 ያብእ:መሥዋዕተ:በሕገ:ኦሪት:=፦ ከመ:ይፀመዱ:ጽላሎተ:ወአርአያሃ:ለእንተ:በሰማያ
ት:በከመ:አርአዮ:ለሙሴ:ዘከመ:ይገብራ:ለደብተራ:: ወይቤሎ:ዑቅ:እንከ:ከመ:
6 ትግበር:ኵሎ:ዘከመ:ርኢከ:በውስተ:ደብር:ርኢከ:አርአያሃ::=፦ ወይእዜሰ:እንተ:መሥ
ዋዕተ:አድምዐ:ወለእንተ:ተዐቢ:ሠርዓት:ኅሬየ:ኮነ:ወሠርዐ:ተክፈ:እንተ:ትኄይስ:=፦

Omnis summus pontifex constituitur ut offerat oblationes & dona: proinde neces- 3
se fuit ei quòd ipse offerret oblationes. Sic si in terra esset, utique non esset summus 4
pontifex, sicut qui offert oblationes secundùm præceptum legis: Sicut qui inser- 5
viunt umbræ & exemplari eorum quæ in cœlis sunt: quemadmodum ostendit Deus
Mosi modum faciendi illud tabernaculum: & dixit ei, Attende igitur quòd faci-
as omnia secundùm illud quod vidisti in monte, cujus inquam *exemplar vidisti.*
At nunc meliores *oblationes consecutus est, & excellentius testamentum* qui *fa-* 6
ctus est Electus, & sancivit nobis *promissiones meliores.*

Versio VULGATA LATINA.

3 Omnis enim pontifex ad offerendum munera, & hostias constituitur : undè necesse
4 est & hunc habere aliquid, quod offerat : Si ergò esset super terram, nec esset sa-
5 cerdos : cùm essent qui offerrent secundùm legem munera , Qui exemplari &
umbræ deserviunt cœlestium. Sicut responsum est Moysi, cùm consummaret taber-
naculum : Vide (inquit) omnia facito secundùm exemplar, quod tibi ostensum est
6 in monte. Nunc autem melius sortitus est ministerium, quantò & melioris testa-
7 menti mediator est, quod in melioribus repromissionibus sancitum est. Nam si il-
8 lud prius culpâ vacâsset : non utique secundi locus inquireretur. Vituperans
enim eos dicit ; Ecce dies venient, dicit Dominus : & consummabo super domum
9 Israël, & super domum Juda, testamentum novum ; Non secundùm testamentum
quod feci patribus eorum, in die quâ apprehendi manum eorum ut educerem illos
de terra Ægypti : quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo , & ego
10 neglexi eos , dicit Dominus. Quia hoc est testamentum, quod disponam domui
Israel post dies illos, dicit Dominus ; Dando leges meas in mentem eorum, & in
corde eorum superscribam eas : & ero eis in Deum , & ipsi erunt mihi in popu-
lum : Et non docebit unusquisque proximum suum, & unusquisque fratrem su- 11
um, dicens ; Cognosce Dominum : quoniam omnes scient me à minore usque ad
majorem eorum : Quia propitius ero inquitatibus eorum , & peccatorum eo- 12
rum jam non memorabor. Dicendo autem Novum, veteravit prius. Quod au- 13
tem antiquatur & senescit, prope interitum est.

CAP. IX. 1

HAbuit quidem & prius, justificationes culturæ, & Sanctum seculare. Taber- 2
naculum enim factum est primum, in quo erant candelabra, & mensa, & propositio
panum , quæ dicitur Sancta. Post velamentum autem secundùm, tabernaculum, 3
quod dicitur Sancta sanctorum : Aureum habens thuribulum , & arcam testa- 4
menti circumtectam ex omni parte auro, in qua urna aurea habens manna, & virga
Aaron, quæ fronduerat, & tabulæ testamenti , Supérque eam erant Cherubim 5
gloriæ obumbrantia propitiatorium : de quibus non est modò dicendum per sin-
gula. His verò ita compositis ; in priori quidem tabernaculo semper introibant 6
sacerdotes, sacrificiorum officia consummantes :

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*لأن كل رييس كهنة إنما يوقف ليقدم قرابين وذبايح . فلذلك يلزم ضرورة أن يكون 3
له هو شي يقدمه عنه * فلو كان في الأرض لم يكن إذا كاهنا . إذ الكهنة موجودون الذين 4
يقربون القرابين المختصة بالشريعة * الذين يخدمون بأعوجاج السماوات وظلها . كما أوحي إلى 5
موسى . إذ اعتزم أن يكمل الخيمة . لأنه قال له انظر أن تعمل كل شي كمثال الرسم الذي
أوريته في الجبل * فقد نال الآن خدمة أفضل قدرا . بما أنه واسطة العهد الأفضل المشرع 6
بالمواعيد . تم . * قراءة الاثنين من الجمعة الثلثين بعد العنصرة . * لأن ذلك 7
العهد الأول لو كان عادما للعيب . لما كان التمس موضع العهد الثاني * لأنه يقول دايما 8
إياهم . ها أيام تجي قال الرب وأتمم على بيت إسرائيل وعلى بيت يهوذا عهدا جديدا * لا 9
كالعهد الذي أسسته لآبايهم يوم أخذت بيدهم إذ أخرجتهم من أرض مصر . ولأنهم ما
ثبتوا في عهدي قال الرب تهاونت أنا بهم * لأن هذا عهدي الذي أعاهده على بيت 10
إسرائيل . لأن بعد تلك الأيام يقول الرب أمنحهم شرايعي في ذهنهم * وأكتبها على قلوبهم *
وأكون لهم إلاها . ويكونون هم لي شعبا * وما يعلمون كل أحد منهم مدينته * وكل أحد منهم 11
أخاه قايلا اعرف الرب . لأنهم كلهم يعرفوني من صغيرهم إلى كبيرهم * لأني ساكون 12
لظلاماتهم غافرا . ولن أذكر أيضا خطاياهم ولا إثمهم * فبقوله جديدا فقد عتق الأول . * 13
والشي المعتق والشيخ قريب الإبادة .

* الفصل التاسع *

* قراءة برسم يوكيم وحنه *

* فالعهد الأول كانت فيه فرايض الخدمة . 1
قداسة عالمية * لأن الخباء الأول أصلح الذي فيه كانت المنارة والمايدة وتنضيد الخبزات 2
المدعوة قدسا * وبعد الستر الثاني الخباء المدعو مقادس القديسين * كان فيها مبخرة ذهب 3 4
وتابوت العهد مصفحة بالذهب كل جوانبها . فيها جرة ذهب فيها كان المن * وعصاة هارون
المفرعة . ولوحي العهد * وفوق أعلاها كروب المجد يظلل المغفر * هذه الأشياء التي ليس 5
هو الآن وقت صفتها كما يخص أجزاءها * فهذه كانت مسواة هكذا . الخباء الأول كان 6
الكهنة يدخلون إليه كل حين يكملون الخدم .

Omnis enim princeps sacerdotum con- 3
stituitur quidem ad offerenda sacrificia
& victimas : ac proinde necessariò re-
quiritur ut idem ipse aliquid habeat
quod pro se offerat. Nam si esset in 4
terra, non esset ergò sacerdos : cùm sa-
cerdotes reperiantur qui offerunt sacri-
ficia Legi consentanea, Qui secun- 5
dùm typos umbraque cœlorum mini-
strant , quemadmodum revelatum fuit
Mosi, ubi decrevisset absolvere taberna-
culum. Ait enim illi, Vide ut facias
omnia secundùm exemplaris formam
quod ostensum tibi fuit in monte. Nunc 6
autem adeptus est ministerium excellen-
tioris dignitatis, quatenus mediator est
præstantissimi fœderis in promissionibus
sanciti. Finis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ post Pentecosten.

Nam si fœdus illud primum vitio care- 7
ret, haudquaquam quæsitus esset locus
secundi fœderis. Nam incusans eos, in- 8
quit, Ecce dies venient, dicit Dominus,
& persolvam super domum Israel & su-
per domum Juda fœdus novum : Non 9
ut fœdus quod edidi patribus eorum, qua
die prehendi manum ipsorum , quando
eduxi eos de terra Ægypti: & quia non
perstiterunt in fœdere meo, ait Dominus,
ego neglexi eos. Nam hoc est fœdus meũ 10
quod pepigi cum domo Israelis, Quòd
post dies illos, dicit Dominus, indam le-
ges meas in mentem eorum, & inscribam
illas in corda ipsorum: et ero ipsis Deus,
& ipsi erunt mihi populus. Neque doce- 11
bunt singuli eorum civitatem suam, &
singuli eorum fratrem suum, dicentes ;
Cognosce Dominum : nam omnes cogno-
scent me à pusillo inter eos usque ad ma-
gnum. Ego enim propitius ero iniquita- 12
tibus eorum, & haudquaquam recorda-
bor ampliùs peccatorũ neque culpæ ipso-
rum. Dum novum dicit ; antiquavit 13
prius: res autem antiquata & senescens,
proxima est perditioni.

CAP. IX.

Lectio pro Joachimo & Hanna.

IGitur in priore fœdere continebantur 1
statuta ministerii, sanctitas mundana.
Tabernaculum enim primum aptatum 2
est, in quo erat candelabrum, & mensa,
& ordo panum qui vocantur Sancta.
Post secundum autem velum, erat taber- 3
naculum quod vocatur Sancta Sancto-
rum, In quibus erat thuribulum au- 4
reum, & arca fœderis tecta laminis
aureis ex omni parte : in qua erat lage-
na aurea continens manna, & virga
Haronis quæ germinavit, & duæ tabu-
læ fœderis. Et super hujus verticem 5
erat Cherub gloriæ obumbrans Propiti-
atorium : quas res non est modò tempus
narrandi per singulas partes. Hæc 6
autem sic erant disposita. Tabernacu-
lum primum, sacerdotes ingrediebantur
quovis tempore, officiis functuri.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ሰበሁ ፡ ንጽሕት ፡ ኮነት ፡ ቀደሚት ፡ እም ፡ ሊፈቀደ ፡ ክልእተ ፡ ሐድሶ ፡፡=፡ ኪያሆሙ ፡ ይቤ ፡፡
8 ናሁ ፡ ይመጽእ ፡ መዋዕል ፡ ይቤ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወእሰርዕ ፡ ለቤተ ፡ እስራኤል ፡ ወለቤተ ፡
9 ይሁደ ፡ ሕገ ፡ ሐዲስ ፡፡=፡ ወአኮ ፡ ከመ ፡ ዝኩ ፡ ሕግ ፡ ዘሠራዕኩ ፡ ለአበዊሆሙ ፡፡ እንዘ ኣኀዝኩ ፡
በእደዊሆሙ ፡ ወአውፃእክዎሙ ፡ እምድረ ፡ ግብጽ ፡ እስመ ፡ እሙንቱሂ ፡ ኢነበሩ ፡ በሥርዓት
10 የ ፡ ወአነሂ ፡ ተሣየጥክዎሙ ፡ ይቤ ፡ እግዚአብሔር ፡፡=፡ እስመ ፡ ዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ሥርዓት ፡ እን
ተ ፡ እሠርዕ ፡ ለቤተ ፡ እስራኤል ፡ እምድኅረ ፡ እማንቱ ፡ መዋዕል ፡ ይቤ ፡ እግዚአብሔር ፡ እ
ወዲ ፡ ሕግየ ፡ ውስተ ፡ ሕሊናሆሙ ፡ ወእጽሕፍ ፡ ውስተ ፡ ልቦሙ ፡ ወእከውኖሙ ፡ አምላኮሙ ፡
11 ወእሙንቱኒ ፡ ይከውኑኒ ፡ ሕዝብየ ፡፡=፡ ወኢይሜህሩ ፡ እንከ ፡ አሐዱ ፡ ለካልኡ ፡ ወኢይሜ
ህሩ ፡ እንከ ፡ ብእሲ ፡ እኁሁ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ አእምርዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እስመ ፡ ኵሎ
12 ሙ ፡ ያእምሩኒ ፡ ንኡሶሙ ፡ ወዓቢዮሙ ፡፡=፡ ከመ ፡ እሣሀሎሙ ፡ ኃጢአቶሙ ፡ እደመስስ ፡ ወ
13 ኢይዜክር ፡ ሎሙ ፡ አበሳሆሙ ፡፡=፡ እስመ ፡ ይቤ ፡ ሐዲስ ፡ አብለየታ ፡ ለቀዳሚት ፡ ወዘሰ ፡ ይ
በሊ ፡ ወይልህቅ ፡ ቅሩብ ፡ ውእቱ ፡ ለሙስና ፡፡=፡
1 ፱ ወቀዳሚትኒ ፡ ባቲ ፡ ሥርዓት ፡ ምሥዋዕ ፡፡=፡ በውስተ ፡ ደብተራ ፡ ጽድቅ ፡ እንተ ፡ እግዚ
2 አብሔር ፡ ተከለ ፡፡ ወይሠራዕ ፡ ትርሲታ ፡ ይቀድም ፡ መናራት ፡ ወማእደ ፡ ወይሠርዑ ፡ ኅብስ
3 ታኒ ፡ ወማዕጠንታኒ ፡ ዘወርቅ ፡ ወይብልዋ ፡ ቅድስት ፡፡=፡ ወእምድኅረ ፡ ክልእ ፡ መንጦላዕ
4 ት ፡ ደብተራ ፡ እንተ ፡ ይብልዋ ፡ ቅድስተ ፡ ቅዱሳን ፡፡=፡ ወታቦትኒ ፡ እንተ ፡ ውስቴታ ፡ ኦሪት ፡ ወ
ይከድንዋ ፡ በወርቅ ፡ ውቱረ ፡፡ ወውስቴታ ፡ መሶበ ፡ ወርቅ ፡ እንተ ፡ መና ፡ ወበትረ ፡ አሮን ፡ እንተ ፡
5 ሠረፀት ፡፡ ወጽላትኒ ፡ እንተ ፡ ውስቴታ ፡ ኦሪት ፡፡=፡ ወመልዕልታ ፡ ኪሩቤል ፡ ዘስብሐት ፡፡ ወይጼል
6 ልዋ ፡ ለምሥሣል ፡ ወኢይትከሀል ፡ ይንግርዎ ፡ በበገጹ ፡፡=፡ ዝእንከ ፡ ዘከመዝ ፡ ሥርዓቱ ፡ ወትር
ሲቱ ፡ እንዘ ፡ ውስተ ፡ ጸናፌሰ ፡ ደብተራ ፡ ዘልፈ ፡ ይበውኡ ፡ ካህናት ፡ ይገብሩ ፡ ምሥዋዒሆሙ ፡፡=፡

Si enim immaculatum fuisset prius, secundo & novo non fuisset opus. Ipsos alloqui- 7
tur ; Ecce veniunt dices, dicit Dominus, quum constituam domui Israel & domui 8
Judæ legem novam : At non secundùm illam legem quam ordinavi cum patribus 9
ipsorum, quando apprehendi manum ipsorum, & eduxi eos è terra Ægypti: quoniam
ipsi non perstiterunt in fœdere meo, & ego despexi eos, dicit Dominus. Quamobrẽm 10
hoc est pactum quod paciscar domui Israelis post dies illos, dicit Dominus; Indam le-
gem meam menti eorum, & cordi eorum inscribam eam : & ero ipsis Deus, & ipsi
erunt mihi populus : Et non docebunt ampliùs singuli sodalem suum, neque docebunt 11
ampliùs singuli fratrem suum ; dicentes ; Cognosce Dominum : quia omnes cog-
noscent me , minores eorum, & majores eorum : Ita ut propitiabor iis, peccata eo- 12
rum delebo, neque recordabor contra eos transgressionum eorum. Quia dixit Novum, 13
prius antiquavit. Et quod antiquatur & senescit, propinquum est corruptioni.

CAP. IX. 1

ET habuit prius testamentum oblationes. In tabernaculo vero quod Deus fixit 2
& cujus ordinavit compositionem, primò erant lucernæ, & mensa, & panes propositi,
& aureum thuribulum, & Sancta vocant ea. Et post secundum velum erat taberna- 3
culum, quod vocant Sancta sanctorum : Et arca etiam in qua lex, & circumtexit 4
eam obducto auro : etiam in ea urna aurea, in qua manna, & virga Aaronis, quæ
germinavit : & tabulæ in quibus lex. Et supra hanc Cherubim gloriæ obumbran- 5
tes propitiatorium : at de hoc non dicendum est singulatim. His igitur sic ordina- 6
tis , & constructis, in exterius quidem tabernaculum semper ingressi sacerdotes,
oblationes eorum peragebant :

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ἙΒΡΑΊΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΒ'.

In autem secundo, semel in anno solus pontifex, non sine sanguine, quem
7 Εἰς δὲ τὴν δευτέραν, ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ
offert pro *suiipsius* & populi *ignorantiis*: Hoc significante Spiritu
8 προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ Πνεύματος ΙΒ'
sancto, nondum propalatam esse Sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente statum.
τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν.
Quæ parabola *in tempus præsens*, juxta *quod* muneráque & hostiæ
9 Ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, (ε) καθ' ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι
offeruntur, non *potentes* juxta conscientiam *perficere cultorem*: Solummodò in
10 προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα· Μόνον ἐπὶ
cibis & potibus, & variis baptismatibus, & justitiis carnis, usque ad
βρώμασι καὶ πόμασι, καὶ διαφόροις (ζ) βαπτισμοῖς, καὶ δικαιώμασι σαρκὸς, μέχρι
tempus correctionis impositis. Christus autem *adveniens* pontifex futu-
11 καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα. Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελ-
rorum bonorum, per *majus* & perfectius tabernaculum, non manufactum,
λόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου,
id est, non hujus creationis, Neque per sanguinem hircorum, & vitulorum,
12 τουτέστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, Οὐδὲ δι' αἵματος τράγων, καὶ μόσχων,
per *autem* proprium sanguinem introivit semel in Sancta, *æternam redemptionem*
διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν
inveniens. Si enim sanguis taurorum & hircorum, & cinis vitulæ *asper-*
13 εὑράμενος. Εἰ γὰρ τὸ αἷμα (η) ταύρων καὶ τράγων, καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαν-
gens inquinatos, sanctificat ad carnis emundationem: Quantò magis
14 τίζουσα τοὺς κεκοινωμένους, ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα· Πόσῳ μᾶλλον
sanguis Christi, qui per Spiritum *æternum* semetipsum obtulit *inculpatum*
τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ Πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον
Deo, *purgabit* conscientiam *vestram* à mortuis operibus, ad serviendum
τῷ Θεῷ, (θ) καθαριεῖ τὴν συνείδησιν (ι) ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν
Deo viventi? Et *propter hoc* testamenti novi mediator est, ut morte
Θεῷ (κ) ζῶντι; Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστὶν, ὅπως θανάτου 15
intercedente, in redemptionem earum quæ sub priori testamento *transgressionum*, repro-
γενομένου, εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγ-
missionem accipiant vocati, æternæ hæreditatis. Ubi enim testamentum,
γελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι, τῆς αἰωνίου κληρονομίας. Ὅπου γὰρ διαθήκη, 16
mortem necesse *ferri* testatoris. Testamentum enim in mortuis *ratum*,
θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου. Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, 17
quandoquidem nunquam valet, dum vivit *testator*. Undè nec primum sine
ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. Ὅθεν (λ) οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς 18
sanguine dedicatum est. *Exposito* enim omni mandato *secundùm legem* à
αἵματος ἐγκεκαίνισται. Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ (μ) νόμον ὑπὸ 19
Moyse universo populo, accipiens sanguinem vitulorum & hircorum cum aqua,
Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ (ν) τράγων μετὰ ὕδατος,
& lana coccinea, & hyssopo, ipsum quoque librum, & omnem populum aspersit,
καὶ ἐρίου κοκκίνου, καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν (ξ) ἐρράντισε,
Dicens; Hic sanguis testamenti, quod mandavit ad vos Deus. Etiam
Λέγων, Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός. Καὶ 20
tabernaculum *autem*, & omnia vasa ministerii, sanguine similiter a- 21
τὴν σκηνὴν δὲ, καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας, τῷ αἵματι ὁμοίως (ο) ἐρ-
spersit. Et penè in sanguine omnia mundantur secundùm legem, & sine
ράντισε. Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς 22
sanguinis effusione non fit remissio. Necesse ergò *ipsa* quidem exemplaria
αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα 23
eorum quæ in cælis, his mundari: ipsa autem cœlestia melioribus hostiis
τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι· αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις
præ istis.
παρὰ ταύτας.

MS. A. (ε) καθ' ἣν (ζ) βαπτισμοῖς, δικαιώματα (η) τράγων καὶ ταύρων, (θ) καθαριεῖ (ι) ἡμῶν (κ) ζῶντι καὶ ἀληθινῷ; Καὶ διὰ (λ) οὐδὲ (μ) τὸν νόμον ὑπὸ Μωσέως (ν) τῶν τράγων (ξ) ἐράντισεν, (ο) ἐράντισεν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * ܠܓܘܝܐ ܕܝܢ ܚܕܐ ܙܒܢܐ ܒܫܢܬܐ ܥܐܠ ܗܘܐ ܪܒ ܟܘܡܪܐ ܒܠܚܘܕ ܒܕܡܐ ܗܘ ܕܡܩܪܒ ܗܘܐ ܚܠܦ ܢܦܫܗ ܘܚܠܦ ܣܟܠܘܬܗ ܕܥܡܐ.
8 ܒܗܕܐ ܕܝܢ ܡܘܕܥ ܗܘܐ ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܕܠܐ ܐܬܓܠܝܬ ܥܕܟܝܠ ܐܘܪܚܐ ܕܩܕܝܫܐ ܟܡܐ ܕܩܝܡ ܗܘܐ ܡܫܟܢܐ ܩܕܡܝܐ.
9 ܘܗܘ ܗܘܐ ܗܘ ܦܠܐܬܐ ܠܙܒܢܐ ܗܘ ܕܒܗ ܩܘܪܒܢܐ ܘܕܒܚܐ ܡܬܩܪܒܝܢ ܗܘܘ ܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܗܘܘ ܠܡܓܡܪܘ ܬܐܪܬܗ ܕܗܘ ܕܡܩܪܒ ܠܗܘܢ.
10 * ܐܠܐ ܒܡܐܟܘܠܬܐ ܘܒܡܫܬܝܬܐ ܒܠܚܘܕ ܘܒܡܥܡܘܕܝܬܐ ܫܚܠܦܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬܝܗܝܢ ܗܘܝ ܦܘܩܕܢܐ ܕܒܣܪܐ ܘܣܝܡܢ ܗܘܝ ܥܕܡܐ ܠܙܒܢܐ ܕܬܘܪܨܐ.
* ܩܪܝܢܐ ... *
11 * ܡܫܝܚܐ ܕܝܢ ܕܐܬܐ ܗܘܐ ܪܒ ܟܘܡܪܐ ܕܛܒܬܐ ܕܥܒܕ ܘܥܐܠ ܠܡܫܟܢܐ ܪܒܐ ܘܓܡܝܪܐ ܗܘ ܕܠܐ ܐܬܥܒܕ ܒܐܝܕܝܐ ܘܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܗܠܝܢ ܒܪܝܬܐ.
12 ܘܠܐ ܗܘܐ ܒܕܡܐ ܕܨܦܪܝܐ ܘܕܥܓܠܐ ܐܠܐ ܒܕܡܐ ܕܢܦܫܗ ܥܐܠ ܚܕܐ ܙܒܢ ܠܒܝܬ ܩܘܕܫܐ ܘܐܫܟܚ ܦܘܪܩܢܐ ܕܠܥܠܡ.
13 ܐܢ ܓܝܪ ܕܡܐ ܕܨܦܪܝܐ ܘܕܥܓܠܐ ܘܩܛܡܐ ܕܥܓܠܬܐ ܡܬܪܣܣ ܗܘܐ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܛܡܐܝܢ ܗܘܘ ܘܡܩܕܫ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܕܘܟܝܘܬܐ ܕܒܣܪܗܘܢ.
14 ܟܡܐ ܗܟܝܠ ܝܬܝܪܐܝܬ ܕܡܗ ܕܡܫܝܚܐ ܗܘ ܕܒܪܘܚܐ ܡܠܥܠܡ ܩܪܒ ܢܦܫܗ ܕܠܐ ܡܘܡ ܠܐܠܗܐ ܢܕܟܐ ܬܐܪܬܢ ܡܢ ܥܒܕܐ ܡܝܬܐ ܠܡܦܠܚ ܠܐܠܗܐ ܚܝܐ.
15 ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܘܐ ܡܨܥܝܐ ܕܕܝܬܩܐ ܚܕܬܐ ܕܒܡܘܬܗ ܢܗܘܐ ܦܘܪܩܢܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܥܒܪܘ ܥܠ ܕܝܬܩܐ ܩܕܡܝܬܐ ܕܢܩܒܠܘܢ ܡܘܠܟܢܐ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܩܪܝܘ ܠܝܪܬܘܬܐ ܕܠܥܠܡ.
* ܫܠܡ * ... *
16 * ܐܝܟܐ ܓܝܪ ܕܐܝܬ ܕܝܬܩܐ ܡܘܬܐ ܡܚܘܐ ܕܗܘ ܕܥܒܕܗ.
17 ܥܠ ܡܝܬܐ ܓܝܪ ܫܪܝܪܐ ܕܝܬܩܐ ܡܛܠ ܕܥܕܡܐ ܕܚܝ ܡܢ ܕܥܒܕܗ ܠܝܬ ܒܗ ܚܫܚܘܬܐ.
18 ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦܠܐ ܗܝ ܩܕܡܝܬܐ ܕܠܐ ܕܡܐ ܐܫܬܪܪܬ.
19 ܟܕ ܦܩܕ ܓܝܪ ܡܘܫܐ ܟܠܗ ܦܘܩܕܢܐ ܠܟܠܗ ܥܡܐ ܐܝܟ ܢܡܘܣܐ ܢܣܒ ܡܘܫܐ ܕܡܐ ܕܥܓܠܐ ܘܡܝܐ ܥܡ ܥܡܪܐ ܕܙܚܘܪܝܬܐ ܘܙܘܦܐ ܘܪܣ ܥܠ ܣܦܪܐ ܘܥܠ ܟܠܗ ܥܡܐ.
20 ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܢܘ ܕܡܐ ܕܕܝܬܩܐ ܗܝ ܕܐܬܦܩܕܬ ܡܢ ܐܠܗܐ.
21 ܐܦ ܥܠ ܡܫܟܢܐ ܘܥܠ ܟܠܗܘܢ ܡܐܢܐ ܕܬܫܡܫܬܐ ܡܢ ܕܡܐ ܪܣ.
22 ܡܛܠ ܕܟܠܡܕܡ ܒܕܡܐ ܗܘ ܡܬܕܟܐ ܒܢܡܘܣܐ ܘܕܠܐ ܐܫܕ ܕܡܐ ܠܐ ܗܘܐ ܫܘܒܩܢܐ.
23 * ܐܠܨܐ ܗܘܬ ܓܝܪ ܕܐܝܠܝܢ ܕܕܡܘܬܐ ܕܕܒܫܡܝܐ ܒܗܠܝܢ ܢܬܕܟܘܢ ܗܢܝܢ ܕܝܢ ܕܒܫܡܝܐ ܒܕܒܚܐ ܕܡܝܬܪܝܢ ܡܢ ܗܠܝܢ.

* In tabernaculum verò interius semel in anno tantùm introibat summus pontifex, cum sanguine illo quem offerebat pro seipso, & pro erratis populi. 7
Per hoc autem patefaciebat Spiritus sanctitatis nondum revelatam esse viam Sanctorum; quamdiu stabat prius tabernaculum. 8
Erat autem hoc exemplar pro tempore illo, in quo oblationes & victimæ offerebantur, quæ non poterant perficere conscientiam illius qui offerebat eas: 9
Sed in cibo & potu tantùm, & variis lotionibus, quæ erant præcepta carnis imposita usque ad tempus correctionis. 10

Statione tertiâ noctis Parasceues Crucifixionis. 10.

Christus autem qui venit, extitit summus Pontifex bonorum quæ fecit, & ingressus est in magnum illud & perfectum tabernaculum quod non fuit manufactum, nec ex hisce creaturis. 11
Neque ingressus est per sanguinem hircorum & vitulorum, sed per sanguinem suiipsius introivit semel in Sanctuarium, & invenit redemptionem æternam. 12
Si enim sanguis hircorum & vitulorum, & cinis juvencæ spargebatur super eos qui impuri erant, & sanctificabat eos ad purificationem carnis ipsorum: 13
Quantò magis igitur sanguis ipsius Christi, qui per Spiritum æternum semetipsum obtulit immaculatum Deo, purgabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ut serviamus Deo viventi? 14
Propterea ipse fuit Mediator testamenti novi, cùm per mortem suam fuerit ipse redemptio iis qui transgressi fuerant testamentum primum: ut illi promissionem consequantur, qui vocati sunt ad hæreditatem æternam. 15

Crepusculo feriæ V. Mysteriorum. 11.

* Ubi enim est testamentum, mortem arguit ejus qui condidit illud. 16
In mortuo enim tantùm confirmatur: quia quamdiu vivit is qui condidit illud, nullius est usûs. 17
Quapropter nec primum quidem absque sanguine confirmatum fuit. 18
Quum enim injunctum fuisset totum mandatum à Mose universo populo juxta Legem, accepit Moses sanguinem juvencæ, & aquam cum lana coccinea, & hyssopo, & aspersit libros, & populum universum, 19
Ac dixit illis; Hic est sanguis testamenti illius quod injunctum est à Deo. 20
Quinetiam tabernaculum & omnia vasa ministerii ex eo sanguine aspersit: 21
Quandoquidem omnia per sanguinem purgantur in Lege, & sine effusione sanguinis non fit remissio. 22
Necesse est enim ut illa quæ sunt exemplaria cœlestium, hisce rebus purificentur: ipsa verò cœlestia, sacrificiis quæ istis sint præstantiora. 23

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወውስተ : ውስጢትስ : ምዕረ : በበዓመት : ይበውእ : ሊቀ : ካህናት : ባሕቲቱ : ምስለ : ደ
8 ም : ዘይሠውዕ : በእንተ : ርእሱ : ወበበይነ : ሕዝብ : በእንተ : ኃጢአቶሙ ። ከመዝ :
አዘዘ : መንፈስ : እንዘ : ዒደሃ : ሊተዐውቀት : ፍኖቶሙ : ለቅዱሳን : በቀደሚት : ደብተ
9 ራ ። ወበሕቲቱ : ሥርዓተ : ወአምሰለ : ወነገረ : ኮነት : ለዮም : ዘከመ : ያበውኡ : ቍ
10 ርባነ : ወመሥዋዕቲሁ : ወእሉ : ገቢረ : መሥዋዕቶ : ዘበሕግ ። ዘእንበለ : ደእሙ :
በመብልዕት : ወበዘ ይሰትዩ : ወኅምቀታተ : ዘዘዚአሁ : ሕገ : ዘሥጋ : እስከ : አመ :
ይትረታዕ : ተሰርዐ ።

In illud autem, quod interius, semel quotannis ingrediebatur princeps sacerdotum 7
solus cum sanguine, quem offerebat pro seipso, & pro populo, scilicet *pro peccatis eorum: Hoc modo significavit Spiritus, adhuc non manifestam fuisse Sanctorum viam, sub priore tabernaculo.* 8
Sed constitutio, & exemplar, & prædicatio erat pro tali tempore, in quo *offerebant dona & oblationes, quæ non poterant perficere oblationes illius, qui sub lege illa fuit.* 9
Sed tantùm in cibis & potionibus, & cujuslibet generis *ablutionibus sub lege carnali, donec quod corrigendum erat, constitueretur.* 10

Versio VULGATA LATINA.

7 In secundo autem semel in anno solus pontifex, non sine sanguine, quem
8 offert pro sua & populi ignorantia: Hoc significante Spiritu sancto, non-
dùm propalatam esse Sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente sta-
9 tum. Quæ parabola est temporis instantis: juxta quam munera, & hostiæ
offeruntur, quæ non possunt juxta conscientiam perfectum facere servientem,
10 solummodò in cibis, & in potibus, Et variis baptismatibus, & justitiis
11 carnis usque ad tempus correctionis impositis. Christus autem assistens ponti-
fex futurorum bonorum, per amplius & perfectius tabernaculum non manu-
12 factum, id est, non hujus creationis; Neque per sanguinem hircorum aut
vitulorum, sed per proprium sanguinem, introivit semel in Sancta, æternâ
13 redemptione inventâ. Si enim sanguis hircorum & taurorum, & cinis vitulæ
14 aspersus, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis: Quantò magis
sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum
Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad serviendum
Deo viventi? Et ideò novi Testamenti mediator est; ut morte interceden- 15
te, in redemptionem earum prævaricationum, quæ erant sub priori testa-
mento, repromissionem accipiant, qui vocati sunt æternæ hæreditatis. Ubi 16
enim testamentum est, mors necesse est intercedat testatoris. Testamentum 17
enim in mortuis confirmatum est: alioquin nondum valet, dum vivit qui te- 18
status est. Undè nec primum quidem sine sanguine dedicatum est. Lecto 19
enim omni mandato legis à Moyse universo populo, accipiens sanguinem
vitulorum & hircorum, cum aqua, & lana coccinea, & hyssopo, ipsum
quoque librum, & omnem populum aspersit, Dicens; Hic sanguis testa- 20
menti, quod mandavit ad vos Deus. Etiam tabernaculum & omnia vasa 21
ministerii sanguine similiter aspersit. Et omnia penè in sanguine secundùm 22
legem mundantur: & sine sanguinis effusione non fit remissio. Necesse est 23
ergò exemplaria quidem cœlestium his mundari: ipsa autem cœlestia melio-
ribus hostiis quàm istis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 * فاما الخباء الثاني فكان يدخل اليه رييس الكهنة وحده مرة في السنة * ليس بغير الدم
الذي كان يقربه عن ذاته وعن جهالات الشعب * تم * قراءة الثلثا من الجمعة الثلثين *
8 * فهذا دل به روح القدس ان طريق القديسين لم تكن وضحت اذ الخباء
9 الاول كان له وقوف ايضا * الذي كان مثالا للوقت الحاضر * الذي فيه يقرب قرابين
10 وضحايا لا يمكنها ان تكمل من يخدمها في وهم معرفته * موضوعة في اطعمة واشربة
ومعموديات مختلفة * وفرايض البشر فقط الي وقت التقويم * انتقل * الاحد الخامس
11 من الصوم * * فلما ورد المسيح رييس كهنة الخيرات المنتظرة * بالخباء الاعظم
12 والكامل جدا الغير مصنوع بيد * اي ليس هو هذه البرية * ولا بدم التيوس والعجول *
13 بل بدمه دخل دفعة واحدة الي المقادس * فوجد فداء موبدا * لانه ان يكن دم الثيران
14 والتيوس ورماد العجلة اذا نضحت علي المنجسين يقدسهم لتطهير البشر * فكم
اولي بذلك دم المسيح الذي بالروح الابدي قرب ذاته لله بلا معاب * ان يطهر
بصيرتكم من الاعمال المايتة لتعبدوا الاها حيا * تم * ابتدي بقية قراءة الثلثا *
15 * فمن اجل هذا المسيح هو واسطة العهد الجديد * كي اذا صار الموت افتداء من المعاصي في
16 العهد الاول * ياخذ المدعون موعد الموروث الابدي * لان حيث ما عهد توصية * تجتلب
17 بالضرورة علي الموصي موتا * لان عهد الوصية للموتي محكم * والا فلم يكن لها قوة ما دام
18 الموصي حيا * فمن هاهنا ولا العهد الاول جدد بغير دم * لان موسي اذ خاطب الشعب
19 بكافة الوصية المختصة بالشريعة * اخذ دم العجول مع ماء وصوف قرمزي وزوفا *
20 فنضحه علي المصحف نفسه * وعلي جماعة الشعب * قايلا * هذا هو دم العهد الذي
21 وصاكم الله به * ونضح علي الخباء والات الخدمة كلها بالدم * كذلك وكل الاشياء الا قليل
22 بالدم يطهر علي ما يلايم الشريعة * وخلوا من اراقة دم ما يصير صفح * فالضرورة اذا ان
23 تطهر مثالات الاشياء التي في السماوات بهذه * فاما السماييات ذوات العهد الجديد فتطهر
بضحايا افضل من هذه قدرا * تم *

* Tabernaculum verò secundum, solus 7
princeps sacerdotum semel quotannis in-
grediebatur, non sine sanguine quem of-
ferebat pro se & pro delictis populi.
Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ.

Hoc igitur innuit Spiritus sanctus, quòd 8
via sanctorum nondum patefacta esset eo
tempore quo tabernaculum primum ad-
huc subsistentiam habebat. Quod erat 9
exemplar pro tempore præsenti, quo offe-
runtur sacrificia & victimæ quæ neque-
unt perfectum mente conscientiæ red-
dere eum qui ipsis inservit, Collo- 10
catæ in cibis & potionibus, diversisque
ablutionibus, ac ritibus carnalibus dun-
taxat, usque ad tempus correctionis.

Omitte. Dominicâ quintâ Jejunii.

Cùm autem advenisset Christus pontifex 11
bonorum quæ sperantur, per maximum
& perfectissimum tabernaculum non ma-
nu factum, quod nimirum non est in hac
creatura, Neque per sanguinem hir- 12
corum & vitulorum, sed per proprium
sanguinem introivit semel in Sancta,
& invenit redemptionem æternam. Si 13
enim sanguis taurorum & hircorum;
& cinis vitulæ, aspersa super inquina-
tos, sanctificant eos ad purgationem car-
nis: Quantò excellentiùs sanguis 14
Christi qui per Spiritum æternum obtu-
lit semetipsum Deo sine culpa, expur-
gabit conscientiam vestram ab operibus
mortuis, ut adoretis Deum vivum?
Finis.

Resume reliquam lectionem feriæ tertiæ.

Ad hoc igitur Christus est mediator fæ- 15
deris novi, ut interveniente morte in
redemptionem à contumaciis in priore
fædere commissis, *accipiant vocati pro-*
missionem hæreditatis æternæ. Nam 16
ubi est fædus testamenti, infert necessa-
rio mortem testatori. Fœdus enim te- 17
stamenti, mortuis est legitimum: alio-
quin non habet vim quandiu testator
vivit. Atque hinc est ut ne priùs qui- 18
dem testamentum dedicatum fuerit sine
sanguine. Moses enim quum recitâsset 19
populo omne præceptum expressum in le-
ge, sumpto sanguine vitulorum, cum
aqua & lana coccinea & hyssopo, eo
aspersit librum ipsum, totumque popu-
lum, Dicens; Hic est sanguis testa- 20
menti quod præcepit vobis Deus. Asper- 21
sit etiam tabernaculum, & omnia va-
sa ministerii, sanguine. Atque ita 22
res omnes, præter paucas, sanguine pu-
rificantur, prout competit legi: & abs-
que sanguinis effusione non fit remissio.
Necesse est igitur ut exemplaria rerum 23
quæ sunt in Cœlis, hisce purificentur:
at verò cœlestia novi testamenti, purifi-
cantur victimis quæ sunt præstantioris
quàm istæ dignitatis. Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወክርስቶስ ፡ ከዊኖ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ለእንተ ፡ ትመጽእ ፡ ሠናይት ፡ ውስተ ፡ እንተ ፡ ተዐቢ ፡
ወትኄይስ ፡ ደብተራ ፡ እንተ ፡ ኢገብራ ፡ እደ ፡ ሰብእ ፡ ወኢኮነት ፡ በውስተዝ ፡ ዓለም ፡፡
12 ወአኮ ፡፡ በደመ ፡ ለህም ፡ ወጣሊ ፡ ዘትትነዛሕ ፡ በደም ፡ ዚአሁ ፡ ቦአ ፡ በምዕር ፡ ውስተ ፡
13 ቅድስት ፡ ዘለዓለም ፡ መድኀኒት ፡ ረከበ ፡፡ ሶበ ፡ ደመ ፡ ለህም ፡ ወደመ ፡ ጣሊ ፡ ወሐመ
14 ዱ ፡ እጕልት ፡ ያነጽሕ ፡ እምኃጢአት ፡ ወይቄድሶሙ ፡ ለእለ ፡ ረኵሱ ፡ ሥጋሆሙ ፡፡ እ
ፎ ፡ እንከ ፡ ፈድፋደ ፡ ደሙ ፡ ለክርስቶስ ፡ ዘሦዐ ፡ ርእሶ ፡ በመንፈስ ፡ እግዚአብሔር ፡ እን
ዘ ፡ አልቦ ፡ ነውረ ፡ ያነጽሐክሙ ፡ እምግብረ ፡ ኃጢአት ፡ ከመ ፡ ታምልክዎ ፡ ለእግዚአብ
15 ሔር ፡ ሕያው ፡፡ ወበእንተዝ ፡ ለሐዲስ ፡ ሥርዓት ፡ ኢየሱስ ፡ ኅሩየ ፡ ኮነ ፡ ወከመ ፡ ጥ
ዒሞ ፡ ሞተ ፡ ያድኅኖሙ ፡ ለእለ ፡ ስሕቱ ፡ በቀደሚ ፡ ሥርዓት ፡ እለ ፡ ሎሙ ፡ አሰፈወ ፡ ወ
16 ጸውዖሙ ፡ ውስተ ፡ ርስቱ ፡ ዘለዓለም ፡፡ ኀበ ፡ ሀሎ ፡ ሥርዓት ፡ ግብር ፡ ይመጽእ ፡ ሞ
17 ት ፡ ለዐለ ፡ ዘሠርዐ ፡፡ ሥርዓትሰ ፡ ለዘይመውት ፡ ጽንዕት ፡ ይእቲ ፡ እስመ ፡ ኢትበቍ
18 ዕ ፡ እመ ፡ ሕያው ፡ ውእቱ ፡ ዘሠርዓ ፡፡ ከማሁ ፡ ቀዳሚት ፡ ዘእንበለ ፡ ደምስ ፡ ኢተሐ
19 ደሰት ፡፡ ወነጊሮ ፡ ሙሴ ፡ ኵሎ ፡ ትእዛዘ ፡ ኦሪት ፡ ለኵሉ ፡ ሕዝብ ፡ ይነሥእ ፡ ደመ ፡
20 ለህም ፡ ወደመ ፡ ጠሊ ፡ ምስለ ፡ ማይ ፡ ወፐፒራለይ ፡ ወቈጽለ ፡ ሁስጱ ፡ ወይነዝኃ ፡ መጽ
21 ሐፈ ፡ ኦሪት ፡ ወኵሎ ፡ ሕዝበ ፡፡ ወይቤሎሙ ፡ ዝውእቱ ፡ ደም ፡ ዘአዘዘክሙ ፡፡ ወ
22 ያነጽሕ ፡ ደብተራሂ ፡ ወኵሎ ፡ ንዋየ ፡ ግበሪሆሙ ፡፡ ወይሬሲ ፡ ካመ ፡ ዘበደም ፡ ይነጽሕ ፡
23 ኵሉ ፡ በሕገ ፡ ኦሪት ፡፡ ወዘእንበለ ፡ ይትነዛሕ ፡ ደም ፡ ኢይሰረይ ፡፡ ግብር ፡ እንከ ፡ ለ
ዝኩሂ ፡ ዘበሰማያት ፡ ዝውእቱ ፡ ደም ፡ ያነጽሖ ፡ ሎቱ ፡ እንዘ ፡ ውእቱ ፡ ዘበሰማያት ፡ ይ
ኄይስ ፡ መሥዋዕተ ፡ እምዝ ፡፡

Christus autem factus princeps pontificum futurorum bonorum, per majus & 11
præstantius tabernaculum, non manu hominis factum, neque quod fuit ex
hoc mundo; Neque per sanguinem taurorum, & hircorum cujus facta erat 12
aspersio, sed *per sanguinem proprium ingressus est semel in Sanctuarium, æter-*
nam redemptionem nactus. Si sanguis taurorum, & sanguis hircorum, & 13
cinis juvencæ mundat à peccatis, & sanctificat eos, quorum inquinantur
corpora: Quantò igitur magis sanguis Christi, qui obtulit seipsum per Spi- 14
ritum Deo absque macula, purgabit vos ab operibus peccati, ut colatis De-
um vivum? Et propterea Jesus factus est electus Novi Testamenti; qui, quasi 15
gustatâ morte, liberavit prævaricatores sub priori Testamento, quibus facta est
promissio, & vocavit eos in æternam hæreditatem. Ubi Testamentum est, 16
mors interveniat necesse est Testatoris. Testamentum enim in mortuis ratum 17
est: quia non prodest quum vivit Testator. Adeò ut ne priùs sine sanguine 18
dedicatum fuit. Quum enim exposuisset Moses omne præceptum legis universo 19
populo, sumpto sanguine taurorum, & sanguine hircorum, cum aqua, & la-
na *coccineâ, & foliis hyssopi, aspersit librum legis, & totum populum: Et* 20
dixit illis; Hic est sanguis, quem mandavit vobis Deus. *Et aspergebat Ta-* 21
bernaculum, & omnia vasa ministerii eorum. Et constituit hoc ut sanguine puri- 22
ficarentur omnia juxta præceptum legis: & absque consperfione sanguinis non
est remissio. Necesse est igitur, istud exemplar *eorum quæ in cœlis sunt, quod* 23
ille sanguis purificaret sibi, dum ipsa cœlestia potiorem habeant præ illo victimam.

Non enim in manufacta Sancta introivit *Christus*, exemplaria verorum,
24 Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα (π) ἅγια εἰσῆλθεν ὁ Χριστὸς, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν,
sed in ipsum cœlum, nunc *apparere* vultui Dei pro nobis:
ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν·
Neque ut sæpè offerat semetipsum, quemadmodùm pontifex intrat in
25 Οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς
Sancta per singulos annos in sanguine alieno: (Alioquin oportebat eum frequenter
26 τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ· (Ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις
pati à *constitutione* mundi:) nunc autem semel in consummatione seculorum, ad
παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου·) (ρ) νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς
destitutionem peccati, per hostiam suam apparuit. Et quemadmodùm statu-
27 ἀθέτησιν (σ) ἁμαρτίας, διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. Καὶ καθ' ὅσον ἀπό-
tum est hominibus semel mori, post autem hoc, judicium: Sic
28 κειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις· (τ) Οὕτως
Christus semel oblatus, ad multorum *tollere* peccata, ex secundo sine
ὁ Χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς, εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς
peccato *videbitur*, se expectantibus, in salutem.
ἁμαρτίας ὀφθήσεται, τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις, εἰς (υ) σωτηρίαν.

CAP. X. ί.

Umbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem
1 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα
rerum, per singulos annos eisdem ipsis hostiis quas offerunt *in as-*
τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς (α) θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ δι-
siduum, nunquam potest accedentes *perficere*. Alioquin *non utique* cessâssent
2 ηνεκὲς, οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. Ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο
oblatæ, *propter* nullam *habere* ultrà conscientiam *peccatorum*, cultores
προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν, τοὺς λατρεύοντας
semel *mundatos*: Sed in ipsis recommemoratio peccatorum per singulos annos.
3 ἅπαξ (β) κεκαθαρμένους· Ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν.

Impossibile enim, *sanguinem* taurorum & hircorum *auferre* peccata. Ideò ingrediens
ΙΓ' Ἀδύνατον γὰρ, αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος 4
in mundum, dicit; Hostiam & oblationem *non voluisti*, corpus autem aptâsti 5
εἰς τὸν κόσμον, λέγει, Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω
mihi: Holocautomata & pro peccato non *approbâsti*. Tunc dixi; Ecce
μοι· Ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ (γ) εὐδόκησας. Τότε εἶπον, Ἰδοὺ 6
venio, (in capite libri scriptum est de me,) *ad faciendum*, Deus, voluntatem 7
ἥκω, (ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ,) τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά
tuam. Superiùs dicens; Quia *hostiam*, & *oblationem*, & holocautomata, *&*
σου. Ἀνώτερον λέγων, Ὅτι (δ) θυσίαν, καὶ προσφορὰν, καὶ ὁλοκαυτώματα, καὶ 8
pro peccato noluisti, nec *approbâsti*, (quæ secundùm legem offeruntur:)
περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ (ε) εὐδόκησας, (αἵτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται·)
Tunc *dixit*; Ecce venio, *ad faciendum*, Deus, voluntatem tuam: aufert
Τότε εἴρηκεν, Ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου· ἀναιρεῖ 9
primum, ut *secundum* statuat. In quâ voluntate sanctificati sumus,
τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι (ζ) ἐσμὲν, 10
per oblationem corporis Jesu Christi semel. Et omnis quidem
οἱ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος (η) τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ. Καὶ πᾶς μὲν 11
sacerdos *astat* quotidiè ministrans, & easdem sæpè offerens ho-
(θ) ἱερεὺς ἕστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυ-
stias, quæ nunquam possunt auferre peccata. Hic autem unam pro
σίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας. (ι) Αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ 12
peccatis offerens hostiam, in sempiternum *sedit* in dextera Dei:
ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν, εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν (κ) ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ·
Reliquùm expectans, donec ponantur inimici ejus scabellum pedum ejus.
Τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος, ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. 13
Unâ enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos. Contestatur
Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους. Μαρτυρεῖ 14
autem *nobis* & Spiritus sanctus. *Post enim prædixisse*; 15
δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Μετὰ γὰρ τὸ (λ) προειρηκέναι,

MS.A. (π) εἰσῆλθεν ἅγια Χριστὸς, (ρ) νυνὶ (σ) τῆς ἁμαρτίας, (τ) Οὕτως καὶ ὁ (υ) σωτηρίαν διὰ πίστεως. Σκιὰν ΚΕΦ. ί. MS.A. (α) θυσίαις προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς, αἳ οὐδέποτε δύνανται (β) κεκαθαρισμένους (γ) ηὐδόκησας (δ) θυσίας, καὶ προσφορὰς, (ε) ηὐδ……, (αἵτινες κατὰ νόμον (ζ) ἐσμὲν, διὰ (η) Ἰησοῦ (θ) ἀρχιερεὺς (ι) Οὗτος (κ) ἐκ δεξιῶν (λ) εἰρηκέναι,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 [illegible]
25 [illegible]
[illegible]
26 [illegible]
[illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
[illegible]

Non enim in Sanctuarium manufactum ingressus est Christus, quod est similitudo veri illius, sed in ipsum cœlum introivit, ut appareat ante faciem Dei pro nobis. 24
Non quidem ut offerat semetipsum pluries, ut faciebat summus sacerdos qui introibat quolibet anno in Sanctuarium per sanguinem haud proprium. 25
Alioquin debebat sæpiùs pati ab initio mundi: nunc autem in fine mundi semel obtulit seipsum per immolationem suiipsius, ut aboleret peccatum. 26
Et quemadmodum statutum est hominibus ut semel moriantur, post verò mortem ipsorum, judicium: 27
Sic & Christus semel oblatus est, & in seipso immolavit peccata multorum: secundò autem sine peccatis apparebit ad salutem eorum qui ipsum præstolantur. 28

CAP, X.

Dominicâ III. post Resurrectionem. 12.

[illegible]
1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]

SIquidem in Lege erat umbra bonorum futurorum, non ipsamet substantia earum rerum: idcircò etsi quolibet anno illa ipsa sacrificia offerrentur, nunquam potuerunt perficere eos qui ipsa offerebant. 1
Si enim perfecissent, jamdiu sanè cessâssent ab oblationibus suis, quoniam haud exagitâsset imposterùm conscientia sua peccatis, eos qui semel purificati fuissent. 2
Verùm in ipsis sacrificiis commemorant peccata sua quolibet anno. 3
Nam impossibile est sanguinem taurorum & hircorum purgare peccata. 4
Quapropter quum introit in mundum, dixit; Victimas & oblationes noluisti, corpore autem induisti me. 5
Et holocautomata quæ *fiunt* pro peccatis, non postulâsti. 6
Tunc dixi, Ecce ego venio, quia in capite librorum scriptum est de me, Ut faciam voluntatem tuam, ô Deus. 7
Superiùs dixerat; Sacrificia & oblationes, & combusta integra quæ *fiunt* pro peccatis, noluisti, illa *nempe* quæ offerebantur in Lege. 8
Et postea dixit, Ecce venio, ut faciam voluntatem tuam, Deus. In hoc obliterat primum, ut statuat secundum. 9
Siquidem in hac ipsius voluntate sanctificati sumus per unicam oblationem corporis Jesu Christi. 10
Omnis enim summus sacerdos qui assistebat & ministrabat quotidiè, eadem sacrificia offerebat quæ nunquam poterant purgare peccata. 11
Hic verò unam victimam obtulit pro peccatis, consedítque ad dexteram Dei in æternum. 12
Et expectat deinceps usquedum positi fuerint inimici ejus scabellum sub pedibus suis. 13
Unâ enim oblatione perfecit eos qui sanctificantur in ipso in æternum. 14

Nocte benedictionis aquarum. 13.

Cæterùm testis est nobis Spiritus sanctitatis, quum dicit; 15

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

24 ወዘኢኮ ፡ ውስተ ፡ ግብረ ፡ እደ ፡ ሰብእ ፡ ቦአ ፡ ኢየሱስ ፡ ዘአርአያ ፡ ቅድሳት ፡ ለጽድቅ ፡ ዘ
እንበለ ፡ በሰማይ ፡፡ ወይእዜሰ ፡ ያስተርኢ ፡ ቅድመ ፡ ገጹ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘበእንቲአነ ፡፡
25 ወኢኮ ፡ ከመ ፡ ዘለፈ ፡ ይሠዊ ፡ ርእሶ ፡ ከመ ፡ ሊቀ ፡ ካህናት ፡ ውስተ ፡ ቅድሳተ ፡ ቅዱሳን ፡ በ
26 በ ፡ ዓመት ፡ በደም ፡ በዕድ ፡፡ ወእመአኮሰ ፡ ብዙኃ ፡ እምተቀትለ ፡ እምፍጥረተ ፡ ዓለም ፡፡
ወይእዜሰ ፡ መዕረ ፡ በኅልቀተ ፡ ዓለም ፡ ከመ ፡ ይስዓር ፡ ለኃጢአት ፡ አስተርአየ ፡ ዝመሥዋ
27 ዕቱ ፡፡ ወበከመ ፡ ፅኑዕ ፡ ለሰብእ ፡ መዕረ ፡ መዊተ ፡ ወእምድኅሬሁ ፡ ደይን ፡፡ ወከማ
28 ሁ ፡ ክርስቶስኒ ፡ መዕረ ፡ ሦዐ ፡ ርእሶ ፡ ከመ ፡ ይኅድግ ፡ ለብዙኃን ፡፡ ወደግመሰ ፡ ዘእንበለ ፡
ኃጢአት ፡ ያስተርእዮሙ ፡ ለእለ ፡ ይሴፈውዎ ፡ ያሕይዎሙ ፡፡

Nequaquam autem in sacrarium manu hominis factum (quod veri Sanctuarii exemplar fuit) ingressus est Jesus: sed in ipsum cœlum, & nunc conspicitur antè faciem Dei pro nobis: 24 *Et non ut semper offerat seipsum, sicut pontifex maximus qui ingrediebatur quolibet anno in Sanctum sanctorum cum sanguine alieno:* 25 *Alioqui sæpiùs occideretur à creatione mundi: nunc autem semel sub consummationem seculi, ut aboleret peccatum, comparet per hanc oblationem sui.* 26 *Et quemadmodum hominibus semel subeunda mors est, & post hoc judicium:* 27 *Similiter etiam Christus semel obtulit seipsum, ut multorum peccata remitteret; & secundò absque peccato conspicietur iis qui illum expectant in salutem.* 28

Versio VULGATA LATINA.

24 Non enim in manufacta Sancta Jesus introivit, exemplaria verorum : sed in ipsum
25 cœlum , ut appareat nunc vultui Dei pro nobis : Neque ut sæpè offerat semet-
ipsum, quemadmodùm Pontifex intrat in Sancta per singulos annos in sanguine ali-
26 eno : Alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi : nunc autem
semel in consummatione seculorum, ad destitutionem peccati, per hostiam suam ap-
27 paruit. Et quemadmodùm statutum est hominibus semel mori, post hoc autem ju-
28 dicium : Sic & Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata ; se-
cundò sine peccato apparebit expectantibus se, in salutem.

CAP. X.

1 Umbram enim habens lex futurorum bonorum,non ipsam imaginem rerum ; per
singulos annos eisdem ipsis hostiis,quas offerunt indesinenter, nunquam potest acce-
2 dentes perfectos facere: Alioquin cessâssent offerri:ideò quòd nullam haberent ul-
3 trà conscientiam peccati,cultores semel mundati: Sed in ipsis commemoratio pec-
catorum per singulos annos fit. Impossibile enim est sanguine taurorum & hircorum 4
auferri peccata. Ideò ingrediens mundum dicit; Hostiam & oblationem noluisti: 5
corpus autem aptâsti mihi : Holocautomata pro peccato non tibi placuerunt. Tunc 6
dixi;Ecce venio:in capite libri scriptum est de me;Ut faciam Deus, voluntatem tuam. 7
Superiùs dicens;Quia hostias,& oblationes,& holocautomata pro peccato noluisti, 8
nec placita sunt tibi,quæ secundùm legem offeruntur, Tunc dixi;Ecce venio,ut fa- 9
ciam,Deus, voluntatem tuam : aufert primum,ut sequens statuat. In qua voluntate 10
sanctificati sumus per oblationem corporis Jesu Christi semel. Et omnis quidem sa- 11
cerdos præstò est quotidiè ministrans , & easdem sæpè offerens hostias , quæ nun-
quam possunt auferre peccata : Hic autem unam pro peccatis offerens hostiam, in 12
sempiternum sedet in dextra Dei , De cætero expectans donec ponantur inimici 13
ejus scabellum pedum ejus. Unâ enim oblatione, consummavit in sempiternum 14
sanctificatos. Contestatur autem nos & Spiritus sanctus. Postquàm enim dixit ; 15

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

24 * السبت الخامس من الصوم * لان المسيح ما دخل الي المقادس المعمولة بالايادي
25 اشباه المقادس الحقيقية * لكنه دخل الي السماء نفسها ليظهر الان لوجه الله من اجلنا * لا
لكي يقرب ذاته دفعات كثيرة * كما يدخل رئيس الكهنة الي المقادس في كل سنة بدم اجنبي *
26 والا فقد كان يحتاج ان يتالم منذ انشاء العالم مرارا كثيرة * فالان انما ظهر دفعة واحدة
27 عند انقضاء الدهور بذبيحته لمحالقة الخطية واخمادها * وكما ان معد للناس ان يموتوا دفعة
28 واحدة * وبعد هذا الدينونة * كذلك والمسيح قرب دفعة واحدة ليقدم خطايا كثيرين *
وسيظهر ثانية بلا خطية للذين يرجونه خلاصا * تم *

* الفصل العاشر *

1 * قراءة الاربعا من الجمعة الثلثين * لان السريعة فيها ظل الخيرات العتيدة
المنتظرة لا صورة الامور نفسها * بتلك الذبائح انفسها التي يقدموها كل سنة الي ما لا يعبر
2 مداه * لم تقدر قط ان تتمم المتقدمين اليها * والا اما كانت قد كفت تقديمها * من اجل
ان خدامها لو قد تطهروا دفعة * ليس لهم ايضا ولا تذكرة واحدة من ذكر الخطايا *
3
4 * لكن فيها تكرير ذكر الخطايا كل سنة * لان دم الثيران والتيوس لن يستطيع ان ينزع
5
6 الخطايا * فلذلك عند دخوله الي العالم يقول * ما اردت ذبيحة وقربانا واقتنيت لي جسما * المحرقات
7 تحملها * والتي عن الخطايا ما ارتضيت بها * حينئذ قلت هانذا اجي * اذ قد كتب عني
8 في راس المصحف ان اعمل اللهم مشيتك * ولما ذكر فوق هذا قايلا * ان الذبيحة والقربان
والمحرقات تحملها * والتي عن الخطايا التي قدمت بمفروض السريعة * ما اثرتها ولا ارتضيت بها *
9
10 * حينئذ قال هانذا اجي لاعمل اللهم مشيتك * يقتلع الاول * ليقيم الثاني * الذي به نحن
11 بمشيته مقدسون * الذين قدسنا في دفعة واحدة بقربان جسد يسوع المسيح * وكل كاهن قد
وقف كل يوم خادما * يقدم مرارا كثيرة هذه الذبايا * التي لن تستطيع قط ان تزيل الخطايا *
12 * فاما هذا اذ قرب عن الخطايا ذبيحة واحدة * جلس في يمين الله جلوسا لا يعبر مداه *
13
14 * متوقعا فيما بعد ان توضع اعداوه تحت موطي قدميه * لان قربانا واحدا تمم المقدسين
15 الي ما لا يعبر مداه * ويشهد لنا روح القدس * لانه بعد ان قال *

Sabbatho quinto Jejunii.

Christus enim non est ingressus in San- 24
ctuaria manibus extructa , verorum
Sanctuariorum exemplaria : sed cœlum
ipsum ingressus est, ut appareat nunc in
conspectu Dei pro nobis. Non ut semet- 25
ipsum offerat multis vicibus, ut ingre-
ditur princeps sacerdotum in Sanctuaria
singulis annis cum sanguine alieno :
(Alioquin necessarium fuisset sæpè il- 26
lum pati ab orbe condito) sed nunc in
fine seculorum semel quidem apparuit
per suiipsius victimam, ad obliterandum
sedandumque peccatum. Et quemad- 27
modum destinatum est hominibus semel
mori , posteà verò judicium : Ita & 28
Christus semel oblatus est, ut offerret
peccata multorum, & secundò apparebit
sine peccato iis qui ipsum ad salutem
expectant. Finis.

CAP. X.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ.

NAm lex, *in qua* continetur *umbra* 1
futurorum bonorum quæ expectantur,non
ipsa verum imago: per easdem illas ho-
stias quas offerebant singulis annis ad
tempus indeficiens , non potuit unquam
perfectos reddere accedentes ad se. Alio- 2
qui nonne desiisset offerre ? quoniam si
ministri ejus fuissent semel purificati ,
nullam haberent mentionem commemo-
rationis peccatorum. Atqui in ipsa fit 3
repetitio memoriæ peccatorum singulis
annis. Sanguis enim taurorum & hir- 4
corum non potest auferre peccata. Et ic- 5
circò ingrediens in mundum dicit ; Vi-
ctimam & oblationem noluisti , corpus
autem acquisisti mihi. Penitus cremata, 6
& quæ pro peccatis offeruntur, non com-
probâsti : Tunc dixi ; Ecce venio, cùm 7
scriptum sit de me in capite libri ut fa-
ciam, Deus, voluntatem tuam. Cumque 8
id superiùs retulisset , dicens ; Victi-
mam, & sacrificium, penitùsque cremata,
& quæ pro peccatis , juxta ritum
legis oblata, noluisti neque comprobâsti :
Tunc subdidit , Ecce venio ut faciam, 9
Deus , voluntatem tuam : destruit pri-
mum , ut astruat secundum , Per quod 10
nos ex ipsius voluntate sumus sanctifi-
cati : ut qui sanctificati sumus unâ vi-
ce per oblationem corporis Jesu Christi.
Et omnis quidem sacerdos astat quotidiè 11
ministrans , sæpiùs offerens easdem vi-
ctimas quæ nunquam possunt amovere
peccata. Hic verò oblatâ pro peccatis 12
unâ victimâ , sedit ad dexteram Dei
sessione cujus ævitas non deficiet :
Quod superest , expectans ut ponantur 13
inimici ipsius sub scabello pedum ejus.
Unica enim oblatio perfectos reddidit 14
sanctificatos in ævum infinitum. Te- 15
statur autem nobis Spiritus sanctus,
nam postquam dixit ;

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፲፡ እስመ፡ ጸለሎታ፡ ይእቲ፡ ኦሪት፡ ለእንተ፡ ትመጽእ፡ ሠናይት፡ እንዘ፡ ኢትከውን፡ ከማ
ሁሰ፡ ገቢሮተ፡ መሥዋዕተ፡ ዘያበውኡ፡ ዘልፈ፡ ወኢይክል፡ ግሙራ፡ ፈጽሞ፡ ለእለ፡ ያበ
2 ውኡ፡፡ ወእመእኮሰ፡ እመ፡ ኢያዕረፉ፡ እንዘ፡ ይሠውዑ፡ ወእስመ፡ ይሠሪ፡ ሎሙ፡ ኃ
3 ጢአቶሙ፡ ለእለ፡ ይሠውዑ፡ ወያነጽሖሙ፡ በምዕር፡፡ ወቦሙ፡ ዘይገብሩ፡ ተዝካረ፡ ኃ
4 ጢአት፡ በበዓመት፡፡ እስመ፡ ኢይትከሀል፡ ደመ፡ ላህም፡ ወጠሊ፡ ይሕድግ፡ ኃጢአ
5 ተ፡፡ ወአመ፡ ይመጽእ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ይቤ፡፡ መሥዋዕተ፡ ወቍርባነ፡ ኢፈቀድከ፡
6 ሥጋከ፡ አንጽሕ፡ ሊተ፡፡ መሥዋዕት፡ ዘበእንተ፡ ኃጢአት፡ ኢሠመርከ፡፡
7 ውእተ፡ ጊዜ፡ እቤ፡ ነየ፡ መጻእኩ፡፡ ውስተ፡ ርእሰ፡ መጽሐፍ፡ ተጽሕፈ፡ በእንቲአየ፡፡ ከመ፡
8 እግበር፡ ፈቃድከ፡ ሠመርኩ፡ አምላኪየ፡፡ መልዕልቶ፡ ይብል፡ መሥዋዕተ፡ ወቍርባነ፡
9 ኢፈቀድኩ፡ ዘበእንተ፡ ኃጢአት፡ ኢሠመርኩ፡ ዘይሠውዑ፡ ዘበሕገ፡ ኦሪት፡፡ ወእምዝ፡
10 ይቤ፡ መጻእኩ፡ ከመ፡ እግበር፡ ፈቃደከ፡፡ ይነሥት፡ ቀደማየ፡ ከመ፡ ያቅም፡ ደኅራየ፡፡
11 ከመ፡ ንትቀደስ፡ በፈቃዱ፡ በቍርባነ፡ ሥጋሁ፡ ለኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ለምዕር፡፡ ወኵሉ፡
ሊቀ፡ ካህናት፡ ይቀውም፡ ኵሎ፡ አሚረ፡ ወይሠውዕ፡ ከማሁ፡ ክመ፡ ዘልፈ፡ ይሠውዕ፡
12 መሥዋዕቶ፡ ለግሙራ፡ ኢይክል፡ አንጽሖ፡ ኃጢአት፡፡ ወውእቱሰ፡ ምዕረ፡ ሠዐ፡ መ
13 ሥዋዕተ፡ እንተ፡ ለዘለፈ፡ በእንተ፡ ኃጢአት፡ ወነበረ፡ በየማነ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወይ
14 ፀንሕ፡ እንከ፡ እስከ፡ ይገብሉ፡ ጸለእቱ፡ ታሕተ፡ መከይደ፡ እገሪሁ፡፡ አሐተ፡ መ
15 ሥዋዕተ፡ ገብረ፡ እንተ፡ ለግሙራ፡ ለእለ፡ ይትቄደሱ፡፡ ወሰማዕትነ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡
እምድኅረ፡ ይቤ፡፡

CAP. X.

Quia umbra lex erat futurorum bonorum , non erat ipsa forma : faciendo vi- 1
ctimas quas continenter offerebant,ideò non potuit omninò perficere offerentes. Ali- 2
qui desiissent offerentes eas : etiam quia condonaverat iis Deus *peccata offeren-*
tium , quos semel purificaverat : Et in illis sunt *qui efficiunt commemoratio-* 3
nem peccatorum quotannis. Quia non potest sanguis taurorum & hircorum re- 4
mittere peccata. Et cùm quidem ingrederetur in mundum, dicit ; Sacrificiis & 5
oblationibus non indigeo : corpus tuum purificavit mihi : Hostiis pro peccato 6
non sum oblectatus. Tunc dixi : Ecce venio : in capite libri scriptum est de 7
me : ut faciam voluntatem tuam , complacui Deus meus. Superiùs dixit ; Vi- 8
ctimas & oblationes nolui, sacrificiis pro peccato, quæ secundùm præceptum legis
fiunt, non sum oblectatus. Et tunc dicit ; Venio, ut faciam voluntatem tuam : 9
abolet quod *prius mihi* fuit, *ut stabiliat* quod *mihi posterius. Quia sanctifica-* 10
mur per voluntatem ejus in oblatione nostra corporis Jesu Christi semel peracta.
Et omnis princeps sacerdotum assistit quotidiè offerens , & ipsamet eadem conti- 11
nuò offert sacrificia , quæ omninò non possunt emundare peccata. Iste verò , semel 12
oblatâ in perpetuum victimâ pro peccatis , deindè consedit ad dextram Dei : Et 13
expectat insuper donec convertantur inimici ipsius sub scabello pedum ejus. Unâ 14
oblatione perfecit penitùs eos qui sanctificantur. Et testificatur nobis Spiritus 15
sanctus, posteaquam dixerat ;

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΟ'Σ 'ΕΒΡΑΙ'ΟΥΣ ΚΕΦ. ΙΓ'. ΙΔ'. ΙΕ'.

Hoc testamentum quod *paciscar* ad illos post dies illos, dicit
16 Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει
Dominus, *dans* leges meas in cordibus eorum, & in mentibus eorum super-
Κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ (μ) τῶν διανοιῶν αὐτῶν ἐπι-
scribam eas: Et peccatorum *eorum*, & iniquitatum eorum non recordabor
17 γράψω αὐτούς· Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ (ν) μνησθῶ
ampliùs. Ubi autē remissio horum, non jam oblatio pro peccato. Habentes itaque,
18 ἔτι. Ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκ ἔτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας. Ἔχοντες οὖν,
19
fratres, *libertatem* in *introitum* Sanctorum in sanguine *Jesu*, Quam initiavit
20 ἀδελφοί, παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, Ἣν ἐνεκαίνισεν
nobis viam *recentem* & viventem per velamen, id est, carnem suam,
ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστι, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,
Et sacerdotem magnum super domum Dei: Accedamus cum vero corde in
21 Καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ· Προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν
22
plenitudine fidei, aspersi corda à conscientia, mala: Et
πληροφορίᾳ πίστεως, (ξ) ἐῤῥαντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς· καὶ
abluti corpus aquâ mundâ, Teneamus confessionem spei indeclinabilem:
23 λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, Κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ·
(fidelis enim *pollicitus*,) Et consideremus *alii alios* in provocationem charitatis,
24 (πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος,) Καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης, ΙΔ'
& bonorum operum: Non deserentes collectionem nostram *ipsorum*, sicut *mos*
25 καὶ καλῶν ἔργων· Μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος
quibusdam, sed *adhortantes*: & tantò magis quantò videritis appropinquantem
τισὶν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν
diem. *Ultrò* enim peccantibus nobis post *accepisse* notitiam veritatis,
26 τὴν ἡμέραν. Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας,
non jam pro peccatis relinquitur hostia: Terribilis autem quædam expectatio judicii, &
27 οὐκ ἔτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία· Φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ
ignis æmulatio, *devorare futuri* adversarios. Irritam faciens quis legem
πυρὸς ζῆλος, ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. Ἀθετήσας τις νόμον 28
Moysi, *sine miserationibus in* duobus vel tribus testibus moritur: Quantò, pu-
Μωσέως, χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει· Πόσῳ, δο- 29
tatis, *deteriore dignus judicabitur supplicio* filium Dei *conculcans*, & sanguinem te-
κεῖτε, χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς δια-
stamenti *communem ducens*, in quo sanctificatus est, & *Spiritum* gratiæ *contumeliâ af-*
θήκης κοινὸν (ο) ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρί-
ficiens? Scimus enim *dicentem*; Mihi *ultio*, ego retribuam, *dicit Dominus*;
σας; Οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος· 30
& iterùm; Dominus judicabit populum suum. Horrendum, incidere in manus Dei
καὶ πάλιν, (π) Κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ. Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ 31
viventis. Rememoramini autem pristinos dies, in quibus illuminati, *multum*
ΙΕ' ζῶντος. Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες, πολλὴν 32
certamen sustinuistis passionum. *Hoc quidem, opprobriisque & tribulationib*us* in thea-*
ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων. Τοῦτο μὲν, ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεα- 33
trum producti: *hoc* autem, *communicantes* taliter conversantium effecti. *Etenim*
τριζόμενοι· τοῦτο δὲ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες. Καὶ γὰρ 34
vinculis meis compassi estis, & rapinam *subsistentium* vestrorum cum
τοῖς (ρ) δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ
ΙΔ' gaudio suscepistis, cognoscentes habere in *vobisipsis præstantiorem* substantiā *in cœlis*, &
χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες (σ) ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ
manentem. *Ne abjicite* itaque *fiduciam* vestram, quæ habet remunerationem magnam.
μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παῤῥησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει (τ) μισθαποδοσίαν μεγάλην. 35
Patientiâ enim habetis opus, ut voluntatem Dei facientes, reportetis promis-
Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγ- 36
sionem. Adhuc enim *parvum quantum quantum, veniens* veniet, & non tardabit.
γελίαν. Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ. 37

MS.A. (μ) τὴν διάνοιαν (ν) μνησθήσομαι (ξ) ῥεραντισμένοι (ο) ἡγησάμενος, καὶ τὸ (π) Κρινεῖ Κύριος (ρ)* δεσμίοις συνεπαθήσατε, (σ) ἔχειν ἑαυτοὺς κρείσσονα ὕπαρξιν καὶ μένουσαν.
(τ) μεγάλην μισθαποδοσίαν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]

[illegible]

26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]

Hoc est testamentum quod illis daturus sum 16
post dies illos, ait Dominus; Dabo legem
meam in mentibus eorum, & in cordibus
ipsorum inscribam eam: Et iniquitatis ac 17
peccatorum eorum non recordabor in ipsos.
Ubi autem est remissio peccatorum, non 18
opus est oblatione quæ fiat pro peccatis.
Habemus igitur fratres mei, fiduciam in in- 19
troitu Sanctuarii per sanguinem Jesu, & vi-
am vitæ, Quam dedicavit nobis nunc per 20
velum januæ, id est, per carnem suam, Et 21
habemus summum Pontificem super domum
Dei. Accedamus ergò constanti corde, & 22
cum fiducia fidei, aspersi cordibus nostris, &
repurgati à conscientia mala, & abluto cor-
pore nostro aquis mundis. Et persevere- 23
mus in confessione spei nostræ, neque vacil-
lemus (fidelis enim est qui promisit nobis.)
Et spectemus alii alios, certantes charitate 24
& bonis operibus. Nec deseramus congre- 25
gationem nostram, sicuti mos est nonnullis;
sed adhortamini alter alterum quantò magis
videtis appropinquare diem illum.

De Baptismo. 14.

Si enim propriâ voluntate quis peccaverit 26
postquam acceperit notitiam veritatis, non
est ampliùs hostia quæ offeratur pro pecca-
tis: Sed paratum est judicium formidabi- 27
le, & æmulatio ignis, qui devoraturus est in-
imicos. Si enim qui transgressus est legem 28
Mosis, juxta os duorum triúmve testium abs-
que commiseratione moritur: Quantò 29
majus putatis supplicium capitale recipiet
qui conculcaverit Filium Dei, & reputaverit
sanguinem testamenti ipsius tanquam cujus-
libet hominis, per quod sanctificatus est; &
contumeliâ affecerit Spiritum gratiæ? No- 30
vimus eum qui dixit; Mea est ultio, & ego
rependam. Et iterùm, Judicabit Dominus
populum suum. Magna est formido incide- 31
re in manus Dei viventis. In memoriam 32
itaque revocate primos illos dies, in quibus
recepistis baptismum, & magnum certamen
sustinuistis passionum cum opprobrio & op-
pressione. Et quum facti estis spectacula, 33
& consortes fuistis hominum qui talia per-
tulerunt. Et dolorem passi estis propter 34
eos qui erant vincti: & direptionem facul-
tatum vestrarum cum gaudio sustinuistis,
quippe qui cognoscatis vos habere substan-
tiam in cœlis præstantiorem, ac non præter-
euntem. Ne perdideritis igitur fiduciam 35
quam habetis, cui futura est multa merces.
Nam patientia requiritur vobis, ut exequa- 36
mini voluntatem Dei, & accipiatis promis-
sum. Quoniam perpusillum est temporis, 37
modicum valdè, quo veniet ille qui venturus
est, neque tardabit.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 ዛቲ ፡ ሥርዓት ፡ እንተ ፡ እሠርዕ ፡ ሎሙ ፡ እምድኅረ ፡ እማንቱ ፡ መዋዕል ፡ ይቤ ፡ እግዚአ
17 ብሔር ፡፡ እወዲ ፡ ሕግየ ፡ ውስተ ፡ ልቦሙ ፡ ወእጽሕፎ ፡ ውስተ ፡ ሕሊናሆሙ ። ወኢይዜ
18 ከር ፡ እንከ ፡ ኃጢአቶሙ ፡ ወአበሳሆሙ ። ወእምከመሰ ፡ ይትኃደግ ፡ ሎሙ ፡ ከመዝ ፡
19 አልቦ ፡ እንከ ፡ መሥዋዕተ ፡ በእንተ ፡ ኃጢአት ። ብነ ፡ አኃዊነ ፡ ሞገሰ ፡ ውስተ ፡ በአቶ
20 ሙ ፡ ሳቅዱሳን ፡ በደሙ ፡ ለኢየሱስ ። እስመ ፡ ሐደሰ ፡ ለነ ፡ ፍኖተ ፡ ሕይወት ፡ ግብተ ፡
21 በመንጠለዕተ ፡ ሥጋሁ ። ወክህነ ፡ ዓቢይ ፡ ለኀበ ፡ እግዚአብሔር ። ንቅረብ ፡ እን
22 ከ ፡ በልብ ፡ ጽድቅ ፡ በሃይማኖት ፡ ምእመን ፡ እንዘ ፡ ንጹሕ ፡ ልብነ ፡ ወንጹኃን ፡ ንሕነ ፡ እ
ምግብረ ፡ እኩይ ።

Hoc est fœdus, quod sanciam iis post illos dies, dicit Dominus; Indam le- 16
gem meam cordibus eorum, & eorum mentibus eam inscribam, Et pecca- 17
torum eorum, atque iniquitatum eorum non recordabor ampliùs. Et ubi 18
ita illis remittitur, non est ampliùs oblatio pro peccato. Habentes fratres 19
nostri, gratiam adeundi in Sancta per sanguinem Jesu: Quia innovavit 20
nobis viam vitæ extemplò per velamen um, nempe *carnem suam, Et ha-* 21
bentes *sacerdotem magnum apud Deum: Accedamus itaque cum vero cor-* 22
de per constantem fidem, purgatis cordibus nostris, & purificatis nobis-
metipsis ab opere malo,

Versio VULGATA LATINA.

16 Hoc autem testamentum, quod testabor ad illos post dies illos, dicit Dominus;
17 Dando leges meas in cordibus eorum, & in mentibus eorum superscribam eas:
18 Et peccatorum, & iniquitatum eorum jam non recordabor ampliùs. Ubi autem
19 horum remissio: jam non est oblatio pro peccato. Habentes itaque, fratres, fidu-
20 ciam in introitu Sanctorum in sanguine Christi, Quam initiavit nobis viam no-
21 vam, & viventem per velamen, id est, carnem suam, Et sacerdotem ma-
22 gnum super domum Dei: Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei,
23 aspersi corda à conscientia mala, & abluti corpus aquâ mundâ, Teneamus spei
24 nostræ confessionem indeclinabilem, (fidelis enim est qui repromisit,) Et consi-
25 deremus invicèm in provocationem charitatis, & bonorum operum: Non de-
serentes collectionem nostram, sicut consuetudinis est quibusdam, sed consolan-
26 tes, & tantò magis quantò videritis appropinquantem diem. Voluntariè enim
peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur pro pec-
27 catis hostia, Terribilis autem quædam expectatio judicii, & ignis æmulatio, quæ

consumptura est adversarios. Irritam quis faciens legem Moysi, sine ulla misera- 28
tione duobus vel tribus testibus moritur: Quantò magis putatis deteriora mere- 29
ri supplicia, qui filium Dei conculcaverit, & sanguinem testamenti pollutum duxe-
rit, in quo sanctificatus est, & Spiritui gratiæ contumeliam fecerit? Scimus enim 30
qui dixit; Mihi vindicta, & ego retribuam. Et iterùm; Quia judicabit Dominus
populum suum. Horrendum est incidere in manus Dei viventis. Rememorami- 31
ni autem pristinos dies, in quibus illuminati, magnum certamen sustinuistis passio- 32
num: Et in altero quidem, opprobriis & tribulationibus spectaculum facti: in 33
altero autem, socii taliter conversantium effecti. Nam & vinctis compassi estis, 34
& rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere
meliorem & manentem substantiam. Nolite itaque amittere confidentiam ve- 35
stram, quæ magnam habet remunerationem. Patientia enim vobis necessaria est: 36
ut voluntatem Dei facientes, reportetis promissionem. Adhuc enim modicum ali- 37
quantulum, qui venturus est, veniet, & non tardabit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * هذا هو العهد الذي اعاهدهم به بعد تلك الايام * يقول الرب * اعطيهم سرايعي في قلوبهم
17 18 واكتبها في اذهانهم * ولن اذكر خطاياهم واثامهم ايضا * حيث اغتفار هذه فلن يحتاج
قربان عن خطية ايضا * تم * قراءة الاحد قبل ستة ايام من تشرين الثاني *
19 ومعه يقرى دايما الاحد الخامس من لوقا المعروف بالغني والعازر * فاذ لنا ايها الاخوة في
20 مدخل القديسين دالة بدم يسوع * الذي جدده لنا طريقا محدثا طاهرا وحيا بالحجاب
21 22 اعني بشريته * ولنا كاهنا عظيما على بيت الله * فلنتقدم بقلب حق باقتناع الامانة وننضح
23 قلوبنا من فطنة خبيثة ونحم الجسم بماء نقي * ونمسك اعتراف الرجا غير مايل * فان الواعد
24 25 صادق * وليتامل بعضنا بعضا تاملا يحرض المحبة * وينمي الاعمال الصالحة * لا تهملوا
الاجتماع معهم * كما لقوم عادة بذلك * بل عزوهم بهذا المقدار كثيرا بمقدار ما علمتم ان
26 اليوم قريب * لاننا اذا واصلنا الاخطاء اختيارا * بعد اخذنا معرفة الحق * فما تبقى لنا
27 ذبيحة عن الخطايا ايضا * سوى انتظار دينونة ما مرهبة * وغيرة نار عتيدة ان تاكل
28 المضادين * لانه اذا خالف احد شريعة موسى بمحضر شاهدين او ثلثة يموت بغير رافات *
29 * فكم تظنون يستوجب عقابا اشر من ذلك * من قد داس ابن الله * واحتسب دم العهد
30 الذي قدس به نجسا وشتم روح النعمة * لانا نعرف القايل لي الانتقام يقول الرب * انا اجازي *
31 وايضا الرب يدين شعبه * امر مرهوب الوقوع في يدي الاله الحي * تم *
32 * السبت الثالث من الصوم * كرروا تذكر الايام السالفة التي
33 استضاتم فيها * وصابرتم جهاد الالام كثيرة * فمن جهة حصلتم مشهورين بتعييرات وغموم *
34 ومن جهة صرتم شركاء الذين تصرفوا هكذا * لانكم رثيتم لقيودي * واقبلتم اختلاس
موجوداتكم بفرح * عالمين ان لكم في السماوات ملكا افضل من تلك وباق *
* قراءة الخميس من الجمعة الثلثين *
35 36 * فلا تطرحوا دالتكم التي لها عطية الجزاء عظيمة * لان بكم حاجة الى الصبر ماسة * حتى
37 اذا عملتم مشية الله تحتصوا الموعد * لان بعد قليل قريب يجي الوارد ولن يبطي *

Hoc est fœdus quod cum eis paciscar 16
post dies illos, dicit Dominus, Indam
leges meas in corda eorum, & in men-
tes ipsorum inscribam illas: Et pec- 17
catorum atque iniquitatum ipsorum non
recordabor ampliùs. At ubi horum est 18
remissio, non requiritur ampliùs oblatio
pro peccato. Finis.

Lectio Dominicæ quæ præcedit sextum diem Novembris. Et unà cum præsenti lectione legitur semper ex Luca, Dominica quinta quam vocat Divitis ac Lazari.

Cùm igitur ô fratres, Sancta ingredien- 19
di libertatem habeamus per sanguinem
Jesu, Qui nobis viam innovavit re- 20
centem, patentem, ac vivam, per ve-
lum, hoc est per carnem suam: Et ha- 21
beamus sacerdotem magnum super do-
mum Dei: Accedamus cum vero cor- 22
de in persuasione fidei, & aspergamus
corda nostra à mente mala, & abluamus
corpus aquâ purâ, Et teneamus confessi- 23
onem spei non vacillantem: (nam qui
promisit, fidelis est) Et consideremus 24
alii alios consideratione charitatem
provocante, bonáque opera fovente. Ne 25
dedignemini congregationem cum ipsis,
ut moris est apud quosdam in hoc: sed
eò magis adhortemini illos, quò propin-
quiorem nôstis esse illum diem. Nam si 26
pergamus sponte peccare post acceptam
cognitionem veritatis, non remanebit
nobis ampliùs victima pro peccatis:
Nisi expectatio horrendi cujusdam ju- 27
dicii, et æmulatio ignis qui devoraturus
est adversarios. Nam cùm quis prævari- 28
catur legē Mosis, astantibus duobus aut
tribus testibus moritur absque miserati-
onibus: Quantò igitur acerbiore suppli- 29
cio dignum censetis eum qui filium Dei
conculcârit, & sanguinem fœderis, per
quem sanctificatus est, pollutum duxe-
rit, & Spiritum gratiæ contumeliis af-
fecerit? Novimus enim dicentem; Mihi 30
vindicta, dicit Dominus, ego rependam.
Et rursum, Dominus judicabit populum
suum. Res est horrenda incidere in ma- 31
nus Dei vivi. Finis.

Sabbatho tertio Jejunii.

Repetite memoriam dierum præterito- 32
rum, quibus illuminati, multarum passi-
onum certamen sustinuistis. Partim 33
enim fuistis publicè expositi cum probris
& afflictionibus: partim verò facti estis
participes eorum qui sic se gesserant.
Nam miserati estis vincula mea, & di- 34
reptionem facultatū vestrarū cum gau-
dio suscepistis, scientes habere vos in cœ-
lis regnū iis excellentius, ac permanens.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigesimæ.

Ne abjeceritis igitur fiduciam vestram, 35
quæ magnum habet præmium retributi-
onis. Nam urgens vobis opus est patien- 36
tiâ: ut cùm feceritis voluntatem Dei,
complectamini promissionem. Mox enim 37
post tantillum veniet qui venturus est,
& nequaquam tardabit:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ወኃፀብ ፡ ሥጋነ ፡ በማይ ፡ ንጹሕ ፡፡ ንጽናዕ ፡ እንከ ፡ በአሚን ፡ በተስፋነ ፡ ዘኢያንቀለቅል፡
24 እስመ ፡ ጻድቅ ፡ ውእቱ ፡ ዘአሰፈወነ፡፡=፦ ወንትቃሐው ፡ ምስለ ፡ ቢጽነ ፡ በተፋቅሮ ፡ ወበ
25 ምግባር ፡ ሠናይ፡=፦ ወኢንኅድግ ፡ ማኅበርነ ፡ ዘከመ ፡ ለምድር ፡ ደእሙ ፡ ንትገሠጽ ፡፡
26 እስመ ፡ ናሁ ፡ ዘከመ ፡ ንሬኢ ፡ ትቀርብ ፡ ዕለት፡=፦ ወበምግባር ፡ ንኤብስ ፡ እምድኅረ ፡
27 አእመርናሃ ፡ ለጽድቅ ፡ ወአልቦ ፡ እንከ ፡ መሥዋዕተ ፡ በእንተ ፡ ኀጢአት፡፡=፦ ግሩም ፡
28 ውእቱ ፡ ደይን ፡ ወእሳት ፡ ዘቅንአት ፡ ዘይበልዖሙ ፡ ለከሓድያን፡=፦ ለእመቦ፡ ዘስሕተ ፡
እምኦሪተ ፡ ሙሴ ፡ ወእመአኮ ፡ ክልኤቱ ፡ ወእመአኮ ፡ ሠለስቱ ፡ ዘለፍዎ ፡ ይመውት ፡ ወኢ
29 ይምሕርዎ፡፡=፦ እፎ ፡ እንከ ፡ ፈድፋደ ፡ ይኴንንዎ ፡ ዘተከየደ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወ
30 ዘአርኰሰ ፡ ደመ ፡ ሥርዓት ፡ ዘቦቱ ፡ ተቀደሰ ፡ ወዘጸአለ ፡ መንፈሰ ፡ ጸጋሁ፡፡=፦ ናአም
31 ሮ ፡ ለዘይቤ ፡ አነ ፡ እትቤቀል ፡ ወአነ ፡ እትፈደይ ፡፡ ወካዕበ ፡ ይቤ ፡ ይፈትሕ ፡ እግዚአብ
32 ሔር ፡ ለሕዝቡ፡፡=፦ ግሩም ፡ ወዲቅ ፡ ውስተ ፡ እደ ፡ እግዚአብሔር፡=፦ ተዘከሩ ፡ መ
ዋዕለ ፡ ዘቀዳሚ ፡ ዘከመ ፡ አጥመቅክሙ ፡ ዘከመ ፡ ተዐገሥክሙ ፡ ብዙኃ ፡ ሕማመ፡=፦
33 ወፀአሉክሙ ፡ ወሣቀዩክሙ ፡ ወተሣለቁ ፡ ለዕሴክሙ ፡፡ ወቦ ፡ ዘተስተፋክሞዎሙ ፡ ለእለ ፡
34 ከመዝ ፡ ኮኑ፡=፦ ወኅበርክሙ ፡ ሐሚመ ፡ ምስሌየ ፡ በሞቅሕትየ ፡ ወበተበርብሮ ፡ ን
ዋይክሙ ፡ በትፍሥሕት ፡ ተወከፍክሙ ፡፡ እስመ ፡ ታአምሩ ፡ ከመ ፡ ብክሙ ፡ ንዋየ ፡
35 ዘይኄይስ ፡ ዘይነብረክሙ፡፡=፦ ኢትግድፉ ፡ እንከ ፡ እንተ ፡ በቲ ፡ ትረክቡ ፡ ብዙኃ ፡
36 ዕሤተክሙ ፡ ዓቢየ፡=፦ ወበሕቱ ፡ ትዕግሥተ ፡ ትፈቅዱ ፡፡ ከመ ፡ ገቢረክሙ ፡ ፈቃደ ፡
37 እግዚአብሔር ፡ ትረክቡ ፡ ተስፋክሙ፡=፦ እስመ ፡ ዓዲ ፡ ሕደጠ ፡ ወይመጽእ ፡ ወይ
በጽሕ ፡ ወኢይጐነዲ፡=፦

Et abluto corpore nostro aquâ purâ, confortati simus igitur cum veritate in spe 23
nostra non vacillante: quia fidelis est qui promisit nobis. Et zelo commoti simus 24
apud fratres nostros cum amore & bonis operibus: Et ne deseramus congrega- 25
tionem nostram, ut qui de terra sunt: *sed erudiamur, quia ecce quomodò vide-*
mus diem appropinquantem. Cùm deditâ operâ peccamus postquam cognovimus 26
veritatem, non est ampliùs oblatio pro peccatis: Formidabile est judicium, & 27
ignis zeli, qui devoraturus est refragantes. Si is qui transgressus est legem Mosis, 28
vel duobus, vel tribus eum accusantibus, absq; miseratione moritur: Quantò igitur 29
majori supplicio afficietur, qui filium Dei conculcârit, & sanguinem fœderis
per quem sanctificatus fuerat, profanum duxerit, & Spiritum gratiæ contu-
meliâ affecerit? Novimus eum qui dixit; Ego ulciscar, & ego rependam. 30
Et rursùm dixit; Judicabit Dominus populum suum. Tremendum est in- 31
cidere in manus Dei. Memores estote dierum priorum, quomodò baptizati 32
fuistis, & quomodò sustinuistis magnam afflictionem: Cùm convitiati sunt 33
vos, & tribulârunt vos, vosque ludibrio habuerunt: fuerunt etiam ex vo-
bis, *qui consortes facti estis eorum qui sic* tractati *fuerunt. Et socii fu-* 34
istis in afflictione mecum in vinculis meis, & direptionem facultatum ve-
strarum cum gaudio excepistis: quoniam sciretis quòd vos habetis substanti-
am potiorem, vobisque permanentem. Ne igitur abiicite illud, per quod 35
adipiscemini vobis multam & magnam mercedēm. Verum opus est vobis 36
patientiâ, ut peragendo voluntatem Dei reportetis promissionem vestram. Quo- 37
niam adhuc pusillum, & veniet, & accedet, & non tardabit.

At justus ex fide vivet: & si subtraxerit se, non benè gaudet anima mea in eo.
38 Ὁ δὲ (υ) δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ.
Nos autem non sumus subtractionis in perditionem, sed fidei in acquisitionem animæ.
39 Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

CAP. XI. ιαʹ.

Est autem fides, sperandorum substantia, rerum argumentum non conspectarum:
1 Ἔστι δὲ πίστις, ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος (α) οὐ βλεπομένων. Ιϛʹ
In hac enim testimonium consecuti sunt senes. Fide intelligimus constructa esse
2 Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι
3 secula verbo Dei, in non ex apparentibus visibilia facta esse. Fide
4 τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων (β) τὰ βλεπόμενα γεγονέναι. Πίστει
plurimã hostiam Abel præ Cain obtulit Deo, per quam testimoniũ cõsecut' est
πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκε τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη
esse justus, testante in muneribus ejus Deo: & per illam mortuus
εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ (γ) τοῦ Θεοῦ· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν
adhuc loquitur. Fide Henoch translat' est ad non videndum mortem, & non inveniebatur:
5 ἔτι (δ) λαλεῖται. Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ (ε) εὑρίσκετο·
quia transtulit illum Deus: ante enim translationem ejus testimoniũ habuit benepla-
διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός· πρὸ γὰρ τῆς (ζ) μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται (η) εὐηρεστη-
cuisse Deo. Sine autem fide impossibile beneplacere. Credere enim oportet ac-
6 κέναι τῷ Θεῷ. Χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι. πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσ-
cedentem Deo, quia est, & inquirentibus se remunerator sit.
ερχόμενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἔστι, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται.
Fide divinitùs monitus Noe de nondum visis, reveritus aptavit
7 Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε
arcam in salutem domûs suæ: per quam damnavit mundum, & ejus quæ per
κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ
fidem justitiæ, factus est hæres. Fide vocatus Abraham obedivit,
8 πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. Πίστει (θ) καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν,

exire in locum quem futurus erat accipere in hæreditatem: & exiit, ne-
ἐξελθεῖν (ι) εἰς τὸν τόπον ὃν ἤμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν· καὶ ἐξῆλθε, μὴ
sciens quò iret. Fide demoratus est in terram repromissionis,
ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. Πίστει παρῴκησεν (κ) εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, 9
tanquam alienam, in tabernaculis habitans, cum Isaac & Jacob cohæredibus
ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων
repromissionis ejusdem. Expectabat enim illam fundamenta habentem civitatem, cujus
τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς. Ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς 10
artifex & conditor Deus. Fide & ipsa Sara, virtutem in con-
τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ Σάῤῥα, δύναμιν εἰς κα- 11
ceptionem seminis accepit, etiam præter tempus ætatis peperit: quoniam fidelem
ταβολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν (λ) ἡλικίας ἔτεκεν· ἐπεὶ πιστὸν
existimavit promittentem. Ideò & ab uno orti sunt, (& hæc emortuo,)
ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. Διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν, (καὶ ταῦτα νενεκρωμένου,) 12
tanquam sydera cœli multitudine, & sicut arena quæ ad labium
καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ (μ) ὡσεὶ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος
maris innumerabilis. Juxta fidem mortui sunt isti omnes, non accipien-
τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος. Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, (ν) μὴ λαβόν- 13
tes repromissiones: sed àlongè eas aspicientes & persuasi, & salu-
τες τὰς ἐπαγγελίας· ἀλλὰ πόῤῥωθεν αὐτὰς (ξ) ἰδόντες, καὶ πεισθέντες, καὶ ἀσπασά-
tantes, & confitentes quia hospites & peregrini sunt super terram. Nam
μενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ γὰρ 14
hujusmodi dicentes, ostendunt palàm quòd patriam inquirunt. Et si quidem ipsius
τοιαῦτα λέγοντες, ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι. Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης 15
meminissent de qua exierunt, habebant utique tempus revertendi. Nunc
ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς (ο) ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι. (π) Νυνὶ 16
autem meliorem appetunt, id est, cœlestem. Ideò non erubescit eos Deus,
δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεός,
Deus invocari eorum: paravit enim illis civitatem.
Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

MS. A (υ) δίκαιός μου ἐκ Κεφ. ιαʹ. MS. A. (α) οὐ * βουλομένων· (β) τὸ βλεπόμενον (γ) * τῷ Θεῷ· (δ) λαλεῖ. (ε) ηὑρίσκετο· (ζ) * μεταθέσεως μεμαρτύρηται (η) εὐαρεστηκέναι
(θ) ὁ καλούμενος (ι) εἰς τόπον (κ) εἰς γῆν (λ) ἡλικίας· ἐπεὶ (μ) ὡς ἡ ἄμμος (ν) μὴ προσδεξάμενοι τὰς (ξ) ἰδόντες, καὶ ἀσπασάμενοι (ο) ἐξέβησαν, εἶχον (π) Νῦν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

38 ܙܕܝܩܐ ܕܝܢ ܡܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܝܠܝ ܢܚܐ. ܘܐܢ ܢܬܡܓܓ ܠܐ ܨܒܝܐ ܒܗ ܢܦܫܝ.
39 ܚܢܢ ܕܝܢ ܠܐ ܗܘܝܢ ܕܡܓܓܘܬܐ ܕܡܕܒܪܐ ܠܐܒܕܢܐ. ܐܠܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܕܡܩܢܝܐ ܠܢ ܢܦܫܬܢ.
1 ܐܝܬܝܗ ܕܝܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܬܘܟܠܢܐ ܥܠ ܐܝܠܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗܝܢ ܣܒܪܐ ܐܝܟ ܕܐܝܠܝܢ ܕܗܘܝ ܒܣܘܥܪܢܐ. ܘܓܠܝܢܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܡܬܚܙܝܢ.
2 ܘܒܗܕܐ ܐܬܬ ܣܗܕܘܬܐ ܥܠ ܩܫܝܫܐ.
3 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܓܝܪ ܡܣܬܟܠܝܢܢ ܕܐܬܬܩܢܘ ܥܠܡܐ ܒܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܡܢ ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܡܬܚܙܝܢ ܗܘܘ ܗܠܝܢ ܕܡܬܚܙܝܢ.
4 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܩܪܒ ܗܒܝܠ ܠܐܠܗܐ ܕܒܚܬܐ ܝܬܝܪܬܐ ܛܒ ܡܢ ܕܩܐܝܢ. ܘܡܛܠܗܕܐ ܐܬܬ ܥܠܘܗܝ ܣܗܕܘܬܐ ܕܙܕܝܩ ܗܘܐ. ܘܐܣܗܕ ܥܠ ܩܘܪܒܢܗ ܐܠܗܐ. ܘܡܛܠܗ ܐܦ ܟܕ ܡܝܬ ܡܡܠܠ.
5 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܐܫܬܢܝ ܚܢܘܟ ܘܠܐ ܛܥܡ ܡܘܬܐ. ܘܠܐ ܐܫܬܟܚ ܡܛܠ ܕܐܠܗܐ ܫܢܝܗ. ܩܕܡ ܓܝܪ ܕܢܫܬܢܐ ܐܬܬ ܥܠܘܗܝ ܣܗܕܘܬܐ ܕܫܦܪ ܠܐܠܗܐ.
6 ܕܠܐ ܗܝܡܢܘܬܐ ܓܝܪ ܐܢܫ ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܫܦܪ ܠܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܓܝܪ ܠܗ ܠܡܢ ܕܩܪܒ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܕܢܗܝܡܢ ܕܐܝܬܘܗܝ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܒܥܝܢ ܠܗ ܗܘ ܡܦܪܥ ܐܓܪܐ.
7 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܢܘܚ ܟܕ ܡܠܠ ܥܡܗ ܥܠ ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܡܬܚܙܝܢ ܗܘܝ ܕܚܠ. ܘܥܒܕ ܠܗ ܩܒܘܬܐ ܠܚܝܐ ܕܒܢܝ ܒܝܬܗ. ܘܒܗ ܚܝܒܗ ܠܥܠܡܐ. ܘܗܘܐ ܝܪܬܐ ܠܙܕܝܩܘܬܐ ܕܒܗܝܡܢܘܬܐ.
8 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܐܒܪܗܡ ܟܕ ܐܬܩܪܝ ܐܫܬܡܥ ܕܢܦܘܩ ܠܐܬܪܐ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܣܒ ܠܝܪܬܘܬܐ. ܘܢܦܩ ܟܕ ܠܐ ܝܕܥ ܠܐܝܟܐ ܐܙܠ.
9 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܗܘܐ ܬܘܬܒܐ ܒܐܪܥܐ ܗܝ ܕܐܫܬܘܕܝ ܠܗ ܐܝܟ ܕܒܢܘܟܪܝܬܐ. ܘܒܡܫܟܢܐ ܥܡܪ ܥܡ ܐܝܣܚܩ ܘܝܥܩܘܒ ܝܪܬܝ ܫܘܘܕܝܗ.
10 ܡܣܟܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܡܕܝܢܬܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܫܬܐܣܬܐ. ܕܐܕܘܡܣܛܗ ܘܥܒܘܕܗ ܐܠܗܐ ܗܘ.
11 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܐܦ ܣܪܐ ܕܥܩܪܬܐ ܗܘܬ ܢܣܒܬ ܚܝܠܐ ܠܡܩܒܠܘ ܙܪܥܐ. ܘܟܕ ܠܐ ܒܙܒܢ ܫܢܝܗ ܝܠܕܬ. ܕܐܬܬܟܠܬ ܕܡܗܝܡܢ ܗܘ ܡܢ ܕܐܫܬܘܕܝ ܠܗ.
12 ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܢ ܚܕ ܕܡܝܬ ܗܘܐ ܒܣܝܒܘܬܗ ܐܬܝܠܕܘ ܐܝܟ ܟܘܟܒܐ ܕܒܫܡܝܐ ܒܣܘܓܐܐ. ܘܐܝܟ ܚܠܐ ܕܥܠ ܣܦܬ ܝܡܐ ܕܠܝܬ ܡܢܝܢܐ.
13 ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܡܝܬܘ ܗܠܝܢ ܟܠܗܘܢ ܘܠܐ ܢܣܒܘ ܫܘܘܕܝܗܘܢ. ܐܠܐ ܡܢ ܪܘܚܩܐ ܚܙܐܘܢܝ ܘܚܕܝܘ ܒܗܘܢ. ܘܐܘܕܝܘ ܕܐܟܣܢܝܐ ܐܢܘܢ ܘܬܘܬܒܐ ܒܐܪܥܐ.
14 ܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܗܠܝܢ ܐܡܪܝܢ ܡܚܘܝܢ ܕܡܕܝܢܬܗܘܢ ܒܥܝܢ.
15 ܘܐܠܘ ܠܗܝ ܡܕܝܢܬܐ ܕܢܦܩܘ ܡܢܗ ܒܥܝܢ ܗܘܘ. ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܙܒܢܐ ܕܢܗܦܟܘܢ ܢܐܙܠܘܢ ܠܗ.
16 ܗܫܐ ܕܝܢ ܝܕܝܥܐ ܕܠܗܝ ܕܛܒܐ ܡܢܗ ܪܓܝܓܝܢ ܐܢܘܢ. ܕܐܝܬܝܗ ܒܫܡܝܐ. ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܠܐ ܒܗܬ ܐܠܗܐ ܕܢܬܩܪܐ ܐܠܗܗܘܢ. ܛܝܒ ܠܗܘܢ ܓܝܪ ܡܕܝܢܬܐ.

Cæterùm justus ex fide meipsius vivet: quòd 38
si torpescat, non erit gratus animæ meæ.
Matutinis feriæ II. Passionis, & de Patribus. 15.
Nos autem non sumus torporis qui ducit ad 39
perditionem, sed fidei quæ nos inducit in
possessionem animarum nostrarum.

CAP. XI.

Est autem fides certitudo de iis rebus quæ 1
sunt in spe, acsi jam existerent actu; & reve-
latio earum quæ non videntur. Et in hac 2
extat testimonium de senioribus. Per fidem 3
enim intelligimus ordinata fuisse secula ver-
bo Dei, & quæ videntur, extitisse ex iis quæ
non videntur. Per fidem obtulit Habel ho- 4
stiam longè præstantiorem quàm Cain Deo:
& propterea extat de illo testimonium quòd
justus fuerit, atque testimonium perhibuit de
ejus oblatione Deus: & ideò etiam mortuus
loquitur. Per fidem translatus est Henoch & 5
mortem non gustavit, neque inventus est,
quoniam transtulit eum Deus: etenim
antequam translatus fuisset, extitit de ipso te- 6
stimonium quòd placuerit Deo. Atqui sine
fide nemo potest placere Deo. Debet enim
is qui accedit ad Deum, credere illum esse, &
quærentibus se esse remuneratorem. Per fi- 7
dem Noë, quum sermo habitus esset cum ipso
de iis quæ non videbantur, timuit, & condi-
dit sibi arcam ad salutem filiorum suæ fami-
liæ, per quam reum peregit mundum, & fa-
ctus est hæres justitiæ quæ est per fidem.
Crepusculo feriæ III. Passionis, ac de Patribus. 16.
Per fidem Abraham quum vocatus est, dicto 8
audiens fuit, ut exiret in locum illum quem
accepturus erat in hæreditatem: & exiit ne-
sciens quò esset profecturus. Per fidem fuit 9
inquilin' in terra illa quæ fuerat ei promissa,
tanquam in extranea, & in tentoriis habita-
vit cum Isahac & Jacob cohæredibus ejus-
dem promissionis. Expectabat enim civita- 10
tem fundamenta habentem, cujus est opifex
& conditor Deus. Per fidem Sara, quæ ste- 11
rilis erat, accepit virtutem suscipiendi semi-
nis: quúmque non esset in tempore anno-
rum suorum, peperit: quòd constanter sibi
persuasisset fidelem eum qui sibi promiserat.
Quapropter ab uno qui per senectutem defe- 12
cerat, geniti sunt permulti instar stellarum
quæ sunt in cœlo, & instar arenæ quæ est in
litore maris, cujus non est numerus. In fide 13
mortui sunt hi omnes, nec acceperunt sibi
promissum, sed procul viderunt illud; eóque
gavisi sunt, & confessi sunt se esse peregrinos
& advenas in terra. Qui autem hæc di- 14
cunt, ostendunt se propriam civitatem inqui-
rere. Quòd si civitatem illam ex qua prodi- 15
erunt quæsivissent, habebant tempus ut ite-
rùm revertentes eam adirent. Nunc autem 16
certum est eos istâ meliorem desiderâsse, eam
scilicet quæ est in cœlis: propterea non
erubescit Deus vocari Deus illorum: paravit
enim illis civitatem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 ወጻድቅየ ፡ በአሚን ፡ የሐዩ ፡፡ ወእመሰ ፡ ተመይጠ ፡ ሊትሰመር ፡ ቦቱ ፡ ነፍስየ ፡፡=
39 ንሕነሰ ፡፡ ኢኮነ ፡ መዩጥነ ፡ ለሕርትምና ፡ ዘእንበለ ፡ ለሃይማኖት ፡ ወለሕይወተ ፡ ነፍስነ ፡፡=
1 ፲፩ ሀለዉ ፡ እለ ፡ ተአመኑ ፡ ተስፋወሙ ፡ ንዋየ ፡ ዘኢያስተርኢ ፡፡= ዘበእንቲአሁ ፡ ሰ
2 ማዕተ ፡ ኮኑ ፡ ሊቃውንት ፡፡= ናአምር ፡ ከመ ፡ በሃይማኖት ፡ ተፈጥረ ፡ ዓለም ፡ በቃለ ፡
3 እግዚአብሔር ፡ ወእስተርእየ ፡ ዘኢያስተርኢ ፡ ወአሙነ ፡ ኮነ ፡፡=

Justus autem ex fide vivit: & siquis diverterit, non oblectabitur in eo anima 38
mea. Nos autem non sumus divertentes ad perditionem, sed ad fidem addicti *su-* 39
mus, & ad salutem animæ nostræ. CAP. XI. 1
Est spes eorum qui credunt, substantia eorum quæ non conspiciuntur. Per hanc 2
testes facti sunt senes. Per fidem intelligimus creatum fuisse mundum verbo 3
Dei: & conspicitur quod fuit invisibile, & fideliter factum est.

Versio VULGATA LATINA.

38 Justus autem meus ex fide vivit: quòd si subtraxerit se, non placebit animæ meæ.
39 Nos autem non sumus subtractionis filii in perditionem, sed fidei in acquisitionem animæ.

CAP. XI.

1 EST autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium.
2 In hac enim testimonium consecuti sunt senes. Fide intelligimus aptata esse
3 secula verbo Dei, ut ex invisibilibus visibilia fierent. Fide plurimam hostiam
4 Abel, quàm Cain, obtulit Deo, per quam testimonium consecutus est esse justus, testimonium perhibente muneribus ejus Deo: & per illam defunctus adhuc loqui-
5 tur. Fide Henoch translatus est ne videret mortem, & non inveniebatur, quia transtulit illum Deus: ante translationem enim testimonium habuit placuisse Deo.
6 Sine fide autem impossibile est placere Deo. Credere enim oportet accedentem
7 ad Deum quia est, & inquirentibus se remunerator sit. Fide Noë, responso accepto de iis quæ adhuc non videbantur, metuens aptavit arcam in salutem domûs suæ, per quam damnavit mundum: & justitiæ, quæ per fidem est, hæres est institutus. Fide qui vocatur Abraham obedivit in locum exire, quem accepturus 8
erat in hæreditatem: & exiit, nesciens, quò iret. Fide demoratus est in Terra re- 9
promissionis, tanquam in aliena, in casulis habitando, cum Isaac & Jacob cohæ-
redibus repromissionis ejusdem. Expectabat enim fundamenta habentem civita- 10
tem: cujus artifex & conditor Deus. Fide & ipsa Sara sterilis virtutem in con- 11
ceptionem seminis accepit, etiam præter tempus ætatis: quoniam fidelem cre-
didit esse eum, qui repromiserat. Propter quod & ab uno orti sunt (& hoc emor- 12
tuo) tanquam sidera cœli in multitudinem, & sicut arena, quæ est ad oram
maris, innumerabilis. Juxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repro- 13
missionibus, sed à longè eas aspicientes, & salutantes, & confitentes quia pere-
grini & hospites sunt super terram. Qui enim hæc dicunt, significant se patriam 14
inquirere. Et si quidem ipsius meminissent de qua exierunt, habebant utique 15
tempus revertendi: Nunc autem meliorem appetunt, id est, cœlestem. Ideò non 16
confunditur Deus vocari Deus eorum: paravit enim illis civitatem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

38 * والصديق من الامانة يحيي * تم * فان انقبض فلن تسر بي نفسي * فنحن لسنا لانقباض
39 مورد الي الهلاك * بل لامانة لاصلاح النفس * الفصل الحادي عشر *
1 فقد توجد
امانة شخص المامولات انكشاف امور لا تبصر * لان الشيوخ بهذه شهد لهم * بالامانة نفطن
2
3
ان الدهور اتقنت بكلمة الله * ليلا تصير المبصرات ظاهرات * بامانة زايدة قدم هابيل
4 الذبيحة لله افضل من قاين * وبها شهد له انه صديق اذ شهد الله لقرابينه * وبها بعد ان مات
يتكلم ايضا * بالامانة نقل اخنوخ ليلا يعاين موتا * فما وجد لان الله نقله * لانه قبل نقلته
5 شهد له بانه ارضي الله * فخلوا من الامانة غير ممكن ان يسترضي الله * لان المقبل الي الله
6 يجب عليه ان يصدق انه موجود * وانه سيكون للذين يبتغونه معطيا بجازاه * بالامانة لما
7 اوحي الي نوح عن الامور التي لم تكن شوهدت * فورع واصلح السفينة لخلاص منزله التي
بها دان العالم * وصار للعدل المختص بالامانة وارثا * تم * فراءه احد الاباء * والجمعة
من الجمعة الثلثين بعد العنصرة * بالامانة لما دعي ابراهيم اطاع ان يخرج الي الموضع 8
الذي ازمع ان ياخذه موروثا * وخرج غير عالم الي اين يجي * بالامانة سكن ابراهيم في ارض 9
الموعد كانها غريبة * وسكن في المضارب مع اسحق ويعقوب الوارثين معه هذا الموعد نفسه *
10 * لانه انتظر المدينة ذات الاساسات التي الله صانعها وخالقها * بالامانة اخذت سارة العاقر
11
12 قوة لايراد نسل * وولدت ولادة تنافي وقت سنها * اذ احتسبت الواعد صادقا * هذه الامانة
اضمرا اسحق ورفقة * فلذلك ولدوا من واحد * العيص ويعقوب * وهذه الامور وجسده ممات *
ناس مثل نجوم السماء في كثرتها * وكالرمل الذي على شاطي البحر الذي لا يحصي * في 13
الامانة مات هولاء كلهم ولم ياخذوا المواعيد * بل ابصروها من بعد وسلموا عليها * واعترفوا
14 انهم غرباء في الارض وسكان * لان القايلين مثل هذه الاقوال يوضحون انهم يلتمسون موطنا *
15 * ولو كانوا يذكروا تلك المدينة التي خرجوا منها * لقد كان لهم اذا وقت يعودون اليها *
16 * فالان يشتاقون الي التي هي افضل من تلك * اي السمايية * فلذلك لم يستنكف الله منهم
ان يدعي الاههم * لانه قد اعد لهم مدينة *

Et justus ex fide vivit. Hucusque. 38
Quod si se contraxerit, non delectabit me anima mea. At nos non sumus ad 39
contractionem quæ ducit in perditionem, sed ad fidem in restaurationem animæ.

CAP. XI.

INvenitur autem fides substantia eorum quæ expectantur, evidentia rerum 1
quæ non cernuntur. In hac enim attesta- 2
tum est senioribus. Per fidem intelligi- 3
mus secula condita esse verbo Dei, ut quæ cernuntur, non fiant manifesta. Per 4
fidem exuberantem obtulit Habel hostiam Deo præstantiùs quàm Cain: & per eam testimonium latum est ei quòd esset justus, testimonium ferente Deo oblationibus ejus: & per eandem postquam mortuus est, adhuc loquitur. Per fidem 5
translatus est Enoch, ne videret mortem: Non enim inventus est, quia Deus transtulit eum; nam ante translationem suam testimonium obtinuerat quòd placuisset Deo. Itaque sine fide impossi- 6
bile est placere Deo: nam qui accedit ad Deum, hunc oportet credere quòd ille existat, & quòd ipse futurus sit iis qui exquirunt eum, præmii largitor. Per fi- 7
dem, quum revelatum fuisset Nohæ de rebus quæ nondum visæ fuerant, venerabundus navem aptavit pro salute domus suæ: per quam navim *damnavit mundum, & justitiæ quæ ad fidem pertinet, factus est hæres.* Finis.

Lectio Dominicæ Patrum: & feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ post Pentecosten.

Per fidem vocatus Abraham, obedivit 8
ut egrederetur ad locum quem accepturus erat in hæreditatem: & egressus est, nesciens quò esset venturus. Per fidem 9
habitavit Abraham in terra promissionis tanquam aliena, habitavitque in tentoriis cum Ishac & Jacob cohæredibus hujus ejusdem promissionis. Expe- 10
ctabat enim civitatem habentem fundamenta, cujus artifex & creator est Deus. Per fidem accepit Sara sterilis vim 11
ad volendum fœtum, peperitque partum repugnantem tempori ætatis suæ: veracem reputans promittentem. Hanc fidem 12
mente conceperunt Ishac & Rebecca, atque ideò nati sunt ex uno Esau & Jacob, (atque res quidem istæ contigerunt *dum esset corpus ejus emortuum) homines velut sydera cœli in multitudine, & velut innumerabilis arena quæ est ad littus maris. In fide mortui sunt hi* 13
omnes, quum non accepissent promissa, sed eminus ea vidissent, ac salutâssent, fassique fuissent se esse peregrinos atque hospites in terra. Nam qui dicunt hu- 14
jusmodi sermones, ostendunt se quærere patriam. Quòd si memores fuissent illi- 15
us civitatis è qua exierant, habebant quidem tempus revertendi ad eam: At 16
nunc eam expetunt quæ præstantior est illâ, nempè cœlestem. Et iccirco non dedignatur Deus, vocari Deus eorum: paraverat enim ipsis civitatem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 በተአምኖ፡ኀየሰ፡መሥዋዕተ፡አቤል፡እምዘቃየን፡ ዘአብአ፡ለእግዚአብሔር፡ወበእንቲአሁ፡ሰማ
ዕተ፡ኮኖ፡ከመ፡ጻድቅ፡ውእቱ፡ ወሰማዕቱ፡ዘሶቦ፡ለእግዚአብሔር፡በእንቲአሁ፡መዊቶሂ፡ዓዲ፡
5 ተናገረ፡፡ በተአምኖ፡አፍለሶ፡ለሄኖክ፡ከመ፡ኢይርአዮ፡ለሞት፡ወከመ፡ ኢይትረከብ፡እስ
መ፡ከበቶ፡እግዚአብሔር፡ ወዘእንበለሰ፡ ያፍልሶ፡ ሰማዕተ፡ ኮኖ፡ከመ፡አሥመሮ፡ለእግዚአብሔ
6 ር፡፡ ወዘእንበለሰ፡ ተአምኖ፡ኢይትከሀል፡ያሠምሮ፡ ወርቱዕሰ፡ ይትአመን፡ይቅድም፡
ዘይትአመን፡ ይበውእ፡ ኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ከመ፡ ሀሎ፡ የዐስዮሙ፡ ለእለ፡የኀሠሥዎ፡፡
7 በተአምኖ፡ አስተርአዮ፡ ለኖኅ፡ ዘእምከመ፡ ኮነ፡ኢያስተርኢ፡ ወፈርሀ፡ ገብረ፡ንፍቀ፡ታቦተ፡
8 በዘያድኅን፡ቤቶ፡እም፡ተኰነነ፡ዓለም፡ወኮነ፡ወራሲሃ፡ለጽድቅ፡ሃይማኖት፡፡ በተአምኖ፡
ተአዘዘ፡ አብርሃም፡ ይሑር፡ ብሔረ፡ ኀበ፡ ሀሎ፡ ይንሣእ፡ ርስቶ፡ ወሖረ፡ እንዘ፡ ኢያአምር፡
9 ኀበ፡ይበጽሕ፡፡ በተአምኖ፡ፈለሰ፡ወነበረ፡ ብሔረ፡ዘአሰፈዎ፡ከመ፡ከመ፡ነኪር፡በሐይመታ
10 ት፡ ምስለ፡ይስሐቅ፡ ወያዕቆብ፡ እሉ፡ እሙንቱ፡ ይወርሰዋ፡ለተስፋሆሙ፡፡ ወይጸንሑ፡እን
11 ተ፡ ሀገረ፡ ባቲ፡ መሠረተ፡ እንተ፡፡ ኬንያሃ፡ ወገባሪሃ፡ እግዚአብሔር፡፡ በተአምኖ፡ ይ
እቲኒ፡ሰራ፡ረከበት፡ ኀይለ፡ዘርአ፡እንዘ፡መካን፡ይእቲ፡በዘረስዓት፡ወተአመነቶ፡በዘአሰፈዎ፡፡
12 እንዘ፡ ክልኤሆሙ፡ ከመ፡በድን፡ ነፍስቶሙ፡ ከመ፡ ይኩን፡ ብዝኆሙ፡ከመ፡ኮከበ፡ሰማይ፡ ወከ
13 መ፡ ኆፃ፡ ባሕር፡ ዘኢይትኌለቍ፡፡ እሉ፡ ኵሎሙ፡ እንዘ፡ ይትአመኑ፡ ወረከቡ፡ ተስፋ
14 ሆሙ፡ ወበሕቁ፡ እምርሑቅ፡ ርእይዋ፡ ወተአምኅዋ፡ ወአአመሩ፡ ከመ፡ ነግድ፡ ወፈለስ፡እ
15 ሙንቱ፡ ዲበ፡ ምድር፡፡ እስመ፡ ዘከመዝ፡ ይብል፡ ያርኢ፡ ከመ፡ ሀገሮ፡የኀሥሥ፡፡
16 ወሶበ፡ አኮ፡ኪያሃ፡ ዘይሴፈው፡ ወወፂኦሙ፡ እምገብሩ፡ በዕድሜሆሙ፡፡ ወይእዜሰ፡እ
ንተ፡ሀገረ፡ እንተ፡በሰማያት፡ወረሱ፡፡ ወበእንተዝ፡ ኢየኀፍር፡ እግዚአብሔር፡ ብሂሎቶሙ፡አ
ማልክት፡ እስመ፡ አስተዳለወ፡ ሎሙ፡ ሀገረ፡፡

Per fidem melius fuit sacrificium Abel, quàm illud quod Cain obtulit Deo, & per 4
hanc testis fuit quòd esset justus, & testis illius quod obtulit Deo, per hanc mor-
tuus adhuc loquitur. Per fidem transtulit Henoc ut non videret mortem, adeò ut 5
non fuit inventus, quia occultaverat eum Deus: & antequam transferret eum,
testis fuit quòd placuisset Deo. At sine fide fieri non potest ut quis *illi placeat:* 6
oportet enim credat prius ille qui credit, accedendo ad Deum, quòd Deus *est,* &
remuneraturus erit eos qui ipsum requirunt. Per fidem apparuit Noæ dum adhuc 7
invisibilis fuit, qui veritus construxit latibulum, nempe *Arcam, in qua servavit*
domum suam cùm condemnatus fuit mundus, & factus est hæres justitiæ fidei.
Per fidem obtemperavit Abraham, abeundo in locum quem accepturus erat in hæ- 8
reditatem ejus: & *exivit nesciens quò esset venturus. Per fidem commigravit,* 9
& habitavit in terra promissionis, quemadmodum peregrinus, in tabernaculis cum
Ishac & Jacob, cohæredibus etiam ipsis promissionis eorum: Qui expectabant 10
habentem fundamenta civitatem, cujus opifex & conditor Deus est. *Per fidem* 11
ipsa Sara adepta est vim ad concipiendum *semen dum sterilis erat, eò quòd senu-*
erat: & firmiter credidit in eo qui promiserat. Utriusque corpora cùm instar ca- 12
daveris fuerant, etiam tanta *eis facta est multitudo, quanta est astrorum cœli, &*
tanquam arena maris, cui non est numerus. Isti omnes credentes, adepti sunt pro- 13
missionem suam: sed è longinquo conspicati sunt illam, & salutârunt eam, ac con-
fessi sunt quòd advenæ & hospites essent super terram. Quoniam qui sic dicit, osten- 14
dit se patriam inquirere. Et nisi eam promissionis, etiam egredientibus illis re- 15
spexissent, *utique reverterentur in tempore suo. At nunc civitatem illam quæ in* 16
cœlis est hæreditate possident: quapropter non erubescit Deus vocari ipsis Deus, quia
paraverat illis civitatem.

Fide obtulit Abraham Isaac, *tentatus*: & unigenitum offere-
17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ, πειραζόμενος· καὶ τὸν μονογενῆ προσέφε-
bat *ille* repromissiones *accipiens*: (Ad quem dictum est; Quia in Isaac voca-
18 ρεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος· (Πρὸς ὃν ἐλαλήθη, Ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κλη-
bitur tibi semen:) Arbitrans, quia & à mortuis suscitare potens Deus: un-
19 θήσεταί σοι σπέρμα.) Λογισάμενος, ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεός· ὅ-
dè eum & in parabolam accepit. Fide de futuris benedixit
20 θεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. Πίστει (ρ) περὶ μελλόντων (σ) εὐλόγησεν
Isaac, Jacob, & Esau. Fide Jacob moriens, *unumquemque* filiorū
21 Ἰσαὰκ, τὸν Ἰακὼβ, καὶ τὸν Ἡσαῦ. Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων, ἕκαστον τῶν υἱῶν
Joseph benedixit, & adoravit *super summitatem* virgæ *suæ*. Fide Jo-
22 Ἰωσὴφ (τ) εὐλόγησε, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. Πίστει Ἰω-
seph *finiens*, de *egressione* filiorum Israel *meminit*, & de ossibus
σὴφ τελευτῶν, περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων
suis mandavit. Fide Moyses natus occultatus est *trimestre* à parentibus
23 αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πίστει Μωσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων
suis, eò quòd vidissent elegantem infantem, & non timuerunt edictum re-
αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βα-
gis. Fide Moyses grandis factus, negavit *dici filius* filiæ Pharaonis,
24 σιλέως. Πίστει Μωσῆς μέγας γενόμενος, ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραὼ,
Magis eligens *malis* affligi cum populo Dei, quàm *temporarium* habere peccati
25 Μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας
emolumentum: Majores divitias æstimans *illis in Ægypto thesauris*, improperium
26 ἀπόλαυσιν· Μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν, τὸν ὀνειδισμὸν
Christi: aspiciebat enim in remunerationem. Fide reliquit Ægyptum, non ve-
27 τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φο-
ritus animositatem regis: *illum* enim invisibilem tanquā videns, *fortiter tulit*. Fi-
28 βηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ (υ) ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε. Πί-
de *fecit* Pascha, & effusionem sanguinis, ne *ille perimens* pri-
στει πεποίηκε τὸ πάσχα, καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ (φ) ὀλοθρεύων τὰ πρωτό-
mogenita, tangeret eos. Fide transierunt per rubrum mare tanquam per
τοκα, θίγῃ αὐτῶν. Πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ (χ) 29
aridam, *cujus experientiam accipientes* Ægyptii, *absorpti* sunt. Fide muri Jericho
ξηρᾶς, ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι, κατεπόθησαν. Πίστει τὰ τείχη Ἱεριχὼ 30
corruerunt, *circuita per* septem *dies*. Fide Rahab meretrix non periit cum
(ψ) ἔπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο 31
incredulis, excipiens exploratores cum pace. Et quid adhuc *dico*? De-
τοῖς ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ᾽ εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι λέγω; (ω) Ἐ- 32
ficiet enim me *perenarrantem* tempus, de Gedeon, *Baracque*, *&* Sampson, *&* Je-
πιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος, περὶ Γεδεὼν, (α) Βαράκ τε, καὶ Σαμψὼν, καὶ Ἰε-
phte, *Davidque*, *&* Samuel, & Prophetis: Qui per fidem devicerunt re-
φθάε, Δαβίδ τε, καὶ Σαμουὴλ, καὶ τῶν προφητῶν· Οἳ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασι- 33
gna, operati sunt justitiam, adepti sunt repromissiones, obturaverunt ora leonum,
λείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων,
Extinxerunt *vim* ignis, *effugerunt ora* gladii, convaluerunt de infir-
Ἔσβεσαν δύναμιν πυρὸς, ἔφυγον στόματα (β) μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθε- 34
mitate, facti sunt fortes in bello, castra verterunt exterorum: Acceperunt mulie-
νείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· Ἔλαβον γυναῖ- 35
res de resurrectione mortuos suos: alii autem distenti sunt, non suscipientes
κες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι
redemptionem, ut meliorem resurrectionem *nanciscerentur*. Alii verò *ludibriorum*
τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν. Ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν 36
& *flagellorum experientiam acceperunt, etiam autem vinculorum* & *custodiæ*. Lapidati sunt, se-
καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς. Ἐλιθάσθησαν, ἐπρί- 37
cti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt: circuierunt in *ovillis*, in
σθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν
caprinis pellibus, egentes, afflicti, *male habiti*.
αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι.

MS. A. (ρ) καὶ περὶ (σ) ηὐλόγησεν (τ) ηὐλόγησεν, (υ) ἀόρατον (φ) ὀλεθρεύων (χ) ξηρᾶς γῆς, ἧς (ψ) ἔπεσαν, (ω) Ἐπιλείψει με γὰρ (α) Βαράκ, Σαμψὼν, Ἰεφθάε, (β) μαχαίρης,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
[illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
[illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
[illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Per fidem obtulit Abraham Ishacum dum 17
tentaretur: & suum illum unigenitum ad
altare elevavit, quem susceperat ex promis-
sione. Siquidem dictum illi fuerat; In Ishac 18
vocabitur tibi semen. Et cogitabat apud se, 19
posse Deum vel à mortuis excitare: & ideò
in similitudine datus est ei. Per fidem de 20
iis quæ erant futura, benedixit Ishac Jaco-
bo & Esau. Per fidem quum moreretur 21
Jacob, beneprecatus est cuilibet ex filiis Jo-
seph, & adoravit super fastigium virgæ ejus.
Per fidem Joseph moriens meminit exitûs 22
filiorum Israel, & mandavit de ossibus suis.

Occisionis puerulorum. 17.

Per fidem parentes Mosis, postquam natus 23
est, eum occultârunt menses tres, quòd vi-
dissent pulchrum esse puerulum: neque ti-
muerunt edictum regis. Per fidem Moses 24
quum in virum evasisset, negavit se vocari
filium filiæ Pharaonis. Et elegit sibi in af- 25
flictione cum populo Dei esse, potiùs quàm
ad modicum tempus jucunditate frui in pec-
cato. Et existimavit longè potiores esse di- 26
vitias opprobrii Christi, quam thesaurum
Ægyptiorum: intuebatur enim retributio-
nem mercedis. Per fidem reliquit Ægy- 27
ptum, neque reformidavit regis furorem,
sed spem habuit perinde ac si videret Deum
invisibilem. Per fidem fecerunt Pascha & 28
aspersionem sanguinis, ne accederet ad eos
ille qui destruebat primogenita. Per fidem 29
transierunt mare Suph, tanquam per aridam
terram, & in eo absorpti sunt Ægyptii quum
illud essent audacter aggressi. Per fidem 30
mœnia Jericho corruerunt, ubi perlustrata
fuissent septem diebus. Per fidem Rahab 31
meretrix non periit cum iis qui non obedi-
verunt, quòd excepisset exploratores in pace.

Prophetarum, & Apostolorum, & Patrum. 18.

Quid ampliùs dicam? Modicum enim tem- 32
pus habeo ut recitem de Gedeon, & de Ba-
rac, déque Samsone, & de Nepthe, necnon
Davide, & Samuele, de cæteris denique Pro-
phetis. Qui quidem per fidem devicerunt 33
regna, & operati sunt justitiam, & recepe-
runt promissiones, & obturaverunt ora leo-
num: Et extinxerunt vires ignis, & erepti 34
sunt ab acie gladii, & validi facti sunt ex in-
firmitatibus, & fuerunt strenui in bello, &
everterunt castra hostium, Et reddiderunt mu- 35
lierib⁹ filios ipsarum ex resurrectione mortu-
orum. Alii autem in cruciatibus mortui sunt,
neque speraverunt se liberatum iri, ut resur-
rectionem præstantiorem haberent. Alii 36
verò ludibriis & verberibus se exposuerunt:
alii in vincula & carceres traditi sunt. Alii 37
lapidibus obruti, alii dissecti, alii acie gladii
mortui sunt, alii oberrârunt induti pellibus
ovillis & caprinis, cùm egeni, tum oppressi
& exagitati.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 በተአምኖ ፡ ወሰደ ፡ አብርሃም ፡ ለይስሐቅ ፡ ይሡዖ ፡ ላመ ፡ አመከሮ ፡ ወአብአ ፡ ሎቱ ፡
18 ዘአሐዱ ።=፦ ዘበእንቲአሁ ፡ አስፈዎ ፡ ወይቤሎ ፡ እመ ፡ ይስሐቅ ፡ ይሰመይ ፡ ለከ ፡ ዘር
19 እ ።=፦ ተአሚኖ ፡ ከመ ፡ ይክል ፡ አንሥኦቶ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምውታን ፡ ወበእንተ
20 ዝ ፡ ምሰሊሁ ፡ ኮነ ፡ ውእቱ ።=፦ በተአምኖ ፡ ባረኮሙ ፡ ይስሐቅ ፡ ለያዕቆብ ፡ ወለዔ
21 ሳው ፡ በእንተ ፡ ዘሀለዎሙ ፡ ደርከብዎ ።=፦ በተአምኖ ፡ ባረኮሙ ፡ ያዕቆብ ፡ ሳደቂ
22 ቀ ፡ ዮሴፍ ፡ ለለ ፡ አሐዱ ፡ ወሰገደ ፡ ውስተ ፡ ከተማ ፡ በትሩ ።=፦ በተአምኖ ፡ አመ ፡
ይመውት ፡ ዮሴፍ ፡ ተዘከረ ፡ በእንተ ፡ ፀአቶሙ ፡ ለደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ ወአዘዘ ፡ በእንተ ፡
አዕፅምቲሁ ።=፦

Per fidem tulit Abrahamus Isaacum & obtulit eum, quum tentaret eum Deus, *&* 17
obtulit ei unigenitum suum: De quo promisit ei, dicens; In Isaaco vocabitur 18
tibi semen; Credendo Deum vel *à mortuis eum excitare posse: propterea typus* 19
illius factus est ipse. Per fidem benedixit Isaacus Jacobo & Esavo de re- 20
bus quæ illis futuræ erant, quas *acquisierat. Per fidem suam benedixit Jacobus* 21
singulis filiis Josephi, & adoravit super fastigio virgæ illius. Per fidem moriens 22
Joseph meminit de egressione filiorum Israel, deque ossibus suis mandavit.

Versio VULGATA LATINA.

17 Fide obtulit Abraham Isaac, cùm tentaretur, & unigenitum offerebat, qui susce-
18 perat repromissiones: Ad quem dictum est; Quia in Isaac vocabitur tibi se-
19 men: Arbitrans quia & à mortuis suscitare potens est Deus: undè eum & in
20 parabolam accepit. Fide & de futuris benedixit Isaac Jacob, & Esau. Fide
21 Jacob, moriens, singulos filiorum Joseph benedixit: & adoravit fastigium vir-
22 gæ ejus. Fide Joseph, moriens, de profectione filiorum Israel memoratus est,
23 & de ossibus suis mandavit. Fide Moyses, natus, occultatus est mensibus tribus
à parentibus suis, eò quòd vidissent elegantem infantem, & non timuerunt re-
24 gis edictum. Fide Moyses grandis factus negavit se esse filium filiæ Pharaonis,
25 Magis eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere jucundi-
26 tatem, Majores divitias æstimans thesauro Ægyptiorum, improperium Christi:
27 aspiciebat enim in remunerationem. Fide reliquit Ægyptum, non veritus ani-
28 mositatem regis: invisibilem enim tanquam videns sustinuit. Fide celebravit
29 Pascha, & sanguinis effusionem: ne qui vastabat primitiva, tangeret eos. Fide
transierunt Mare rubrum tanquam per aridam terram: quod experti Ægyptii, 30
devorati sunt. Fide muri Jericho corruerunt, circuitu dierum septem. Fide 31
Rahab meretrix non periit cum incredulis, excipiens exploratores cum pace. Et 32
quid adhuc dicam? Deficiet enim me tempus enarrantem de Gedeon, Barac,
Samson, Jephte, David, Samuel, & Prophetis: Qui per fidem vicerunt regna, 33
operati sunt justitiam, adepti sunt repromissiones, obturaverunt ora leonum, Ex- 34
tinxerunt impetum ignis, effugerunt aciem gladii, convaluerunt de infirmitate,
fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum: Acceperunt mulieres de 35
resurrectione mortuos suos. Alii autem distenti sunt, non suscipientes redempti-
onem, ut meliorem invenirent resurrectionem. Alii verò ludibria & verbera 36
experti, insuper & vincula & carceres: Lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, 37
in occisione gladii mortui sunt: circuierunt in melotis, in pellibus caprinis,
egentes, angustiati, afflicti:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * قراءة الاثنين من الجمعة الثلثين بعد العنصرة * بالامانة قرب ابراهيم اسحق
18 حين جرب. وقرب الوحيد المقبل المواعيد * الذي قيل له عنه * ان باسحق يدعى لك نسل *
19 معتكرا ان الله قادر ان يقيمه من الموتى. فلذلك احتضنه بشكر * بالامانة بارك اسحق
20 يعقوب والعيص عن امور موثيقة * بالامانة اذ كان موت يعقوب بارك كل واحد من بني يوسف *
21 وسجد على طرف عصاه * بالامانة حين كانت وفاة يوسف ذكر عن خروج بني اسرائيل *
22 واوصاهم عن حمل عظامه * بالامانة اذ ولد موسى خباه والداه ثلثة اشهر * لانهما رايا
23 الصبي مليحا. ولم يرهبا امر الملك * الاحد الاول من الصوم * بالامانة اذ
24 صار موسى عظيما جحد ان يدعى لابنة فرعون ابنا * واختار ان يشقى مع شعب الله
25 اكثر من ان يكون له تمتع وقتي بالخطية * محتسبا تعيير المسيح سروه اعظم من كنوز
26 مصر * لانه ينظر الى اعطاء المجازاة * بالامانة ترك مصر ولم يخف وعيد الملك * لانه ثبت
27 كانه يرى من لا يرى * بالامانة عمل الفصح واراقة الدم ولطوخه * ليلا يدنى منهم مبيد
28 الابكار * بالامانة عبروا البحر الاحمر * كمن يعبر في ارض يابسة التي لما اختبر المصريون
29 مسلكها غرقوا * بالامانة سقطت اسوار اريحا حين دير حولها سبعة ايام * بالامانة لم تهلك
30 راحاب الزانية مع العصاة اذ قبلت الجواسيس بسلام * تم * ابتدي * وماذا اقول ايضا
31 لان الزمان يعوزني واصفا عن جدعون وباراق وسمسون ويفتاح * داود وصاموئيل والانبياء *
32 * الذين بالامانة جاهدوا الممالك. صنعوا العدل. نالوا المواعيد. سدوا افواه الاسد *
33 * اخمدوا قوة النار. فاتوا افواه السيوف. تايدوا بعد ضعف * صاروا اقوياء في الحروب *
34 هزموا جيوش الغرباء * اخذوا النساء اموتهن من القيامة * اخرون قتلوا بالسيف * ولم
35 يقبلوا الافتداء لينالوا قيامة افضل سروا * اخرون ذاقوا حين المهازي والسياط * والقيود
36 والحبس ايضا * رجموا * نشروا * امتحنوا * بقتل السيف ماتوا * طافوا بالوساحات بجلود
37 المعزي * معوزين * مكروبين * سقيمين *

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ post Pentecosten.

Per fidem obtulit Abraham Ishacum, 17
quando tentatus fuit: obtulitque qui
promissiones acceperat, unigenitum
illum, De quo dictum sibi fuerat, in 18
Ishac vocabitur tibi soboles: Cogitans 19
quòd Deus potens esset suscitare eum à
mortuis: ideoque complexus est eum
cum gratiarum actione. Per fidem bene- 20
dixit Ishac Jacobo & Esau, de rebus
futuris. Per fidem instante morte Jacobi, 21
benedixit singulis filiis Josephi, & ado-
ravit super extremitate baculi ejus.
Per fidem, quum instaret obitus Joseph 22
meminit de exitu filiorum Israël, man-
davitque illis de asportandis ossibus suis.
Per fidem, cùm natus esset Moses, occul- 23
târunt eum sui parentes tribus mensibus,
eo quòd vidissent puellum elegantem: nec
timuerunt edictum regis.

Dominicâ primâ Jejunii.

Per fidem, quum grandis factus esset 24
Moses, negavit vocari filius filiæ Pha-
raonis: Et elegit vexari cum populo Dei 25
potiùs quàm habere temporarium com-
modum in peccato: Æstimans probrum 26
Christi majores divitias, quàm thesauros
Ægypti: siquidem intuebatur præmii
largitionem. Per fidem deseruit Ægy- 27
ptum, nec timuit minas regis: constans
enim fuit, ac si videret eum qui non vi-
detur. Per fidem peregit pascha & effu- 28
sionem atque unctionem sanguinis: ne
tangeret eos primogenitorum vastator.
Per fidem transierunt mare Rubrum ve- 29
lut is qui transit per terram siccam,
quam permeare cùm tentâssent Ægyptii,
submersi sunt. Per fidem corruerunt 30
mœnia Jericho, quando circundata fue-
runt septem diebus. Per fidem Rahab 31
meretrix non periit cum rebellibus, ex-
cipiens exploratores pacificè. Finis.
Resume. *Et quid præterea dicam?* 32
tempus enim me deficiet narrantem de
Gedeone, & Barac, Samsone, & Naph-
tah, Davide, & Samuele, ac Prophetis;
Qui per fidem expugnaverunt regna, 33
exercuerunt justitiam, adepti sunt pro-
missa, occluserunt ora leonum, Sedârunt 34
impetum ignis, effugerunt acies gladio-
rum, corroborati sunt post imbecillita-
tem, validi facti sunt in bellis, fugâ-
runt exercitus exterorum. Acceperunt 35
mulieres mortuos suos ex resurrectione:
alii gladio interfecti sunt, nec admise-
runt redemptionem, ut præclarioris no-
bilitatis resurrectionem adipiscerentur:
Alii gustârunt experimentum ludibrio- 36
rum, & verberum, & vinculorum, ac præte-
rea carceris: Lapidati sunt, serrâ secti 37
sunt, tentati sunt, occisione gladii mortui
sunt, oberrârunt cum coriaceis, cum pel-
libus caprinis, egentes, afflicti, vexati;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 በተአምኖ ፡ ተወሊዶ ፡ ሙሴ ፡ ኀብእዎ ፡ ሠለስተ ፡ አውራኀ ፡ በቤተ ፡ አበዊሁ ፡ እስመ ፡ ር
24 እይዎ ፡ ከመ ፡ ሠናይ ፡ ውእቱ ፡ ሕፃኑ ፡ ወኢፈርሁ ፡ ትእዛዘ ፡ ንጉሠ ፡፡ በተአምኖ ፡
25 ልሂቆ ፡ ክሕደ ፡ ሙሴ ፡ ኢይበልዎ ፡ ወልደ ፡ ወለተ ፡ ፈርዖን ፡፡ አብደረ ፡ ይሕምም ፡
26 ምስለ ፡ ሕዝበ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምይደሉ ፡ ለሰዓት ፡ ወይኩና ፡ ኀጢአት ፡፡ እ
ስመ ፡ አእመረ ፡ ከመ ፡ የዐቢ ፡ ትዕይርቶ ፡ ለክርስቶስ ፡ እምኵሉ ፡ መዛግብቲሆሙ ፡
27 ለግብጽ ፡፡ በተአምኖ ፡ ኀደገ ፡ ምድረ ፡ ግብጽ ፡ ኢፈሪሆ ፡ መዓተ ፡ ንጉሠ ፡ እስመ ፡ አ
28 ብደረ ፡ ይፍርሆ ፡ ለዘኢይሬኢ ፡ እምዘ ፡ ይሬኢ ፡፡ በተአምኖ ፡ ገብረ ፡ ፋሲሐ ፡ ወነ
29 ዝኀ ፡ ደመ ፡ ከመ ፡ ኢይኅፍአሙ ፡ ሎሙ ፡ በኵርሆሙ ፡ በብድብድ ፡፡ በተአምኖ ፡ ዓደ
ዊ ፡ ለበሕረ ፡ ኤርትራ ፡ በከመ ፡ ዘውስተ ፡ ምድር ፡ ይቡስ ፡ ወኮነቶሙ ፡ መክረ ፡ ለግ
30 ብጽ ፡ ተሠጢሞሙ ፡፡ በተአምኖ ፡ ወድቀ ፡ አረፋቲሃ ፡ ለኢያሪኮ ፡ ዘአውደ ፡ ዘበ
31 ሰቡዕ ፡ ዕለት ፡ ደበውእዎ ፡፡ በተአምኖ ፡ ረአብ ፡ ዘማ ፡ ኢተሐጕለት ፡ ምስለ ፡ ዓበ
32 ዊያን ፡ እስመ ፡ ተወክፈቶሙ ፡ ለሰብአ ፡ ዓይን ፡ ወአድኀነቶሙ ፡፡ ምንተ ፡ እንከ ፡
እብል ፡ ኀጠእኩ ፡ ዘይዜንወኒ ፡ እምኑንዳይ ፡ ዕለቱ ፡ በእንተ ፡ እለ ፡ ጌድዮን ፡ ወበ
33 ርቅ ፡ ወሰምሶን ፡ ወዮፍታሔ ፡ ወዳዊት ፡ ወሰሙኤል ፡፡ ወባዕደኒ ፡ ነቢያት ፡፡ እለ ፡
በተአምኖ ፡ ተጋደሉ ፡ ወአድምዑ ፡ መንግሥተ ፡ ተገብረ ፡ ጽድቀ ፡ ወፈጸሙ ፡ እፈ ፡ አ
34 ናብስት ፡፡ ወአጥፍኡ ፡ ኀይለ ፡ እሳት ፡ ወድኀኑ ፡ እምአፈ ፡ ኵናት ፡ ወጸንዑ ፡ እምቀደሞ
35 ሙ ፡ ወኀየሉ ፡ በውስተ ፡ ፀብእ ፡ ወአስተገብኡ ፡ ተዓይነ ፡ ፀር ፡፡ ወነሥኣ ፡ አንስት ፡ ትንሣኤ ፡ ምው
ታኒሆሙ ፡ ወቦእለሂ ፡ ይሰሕቱ ፡ እስመ ፡ ኢተወክፉ ፡ መድኀኒቶሙ ፡ ለነፍሶሙ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቁ ፡
36 እለ ፡ ይረክቡ ፡ ሕይወተ ፡ እምውታን ፡፡ ወቦእለሂ ፡ ቀሠፍዎሙ ፡ ወተሣለቁ ፡ ለዕ
37 ሊሆሙ ፡ ወሐመይዎሙ ፡ ወሞቅሕዎሙ ፡፡ ወወገርዎሙ ፡ ወቀተልዎሙ ፡ በአፈ ፡ መጥበ
ሕት ፡ ወዔሉ ፡ በመጫለት ፡ ወበዘበድወ ፡ ጠሊ ፡ ተፀነሱ ፡ ተመንደቡ ፡ ሐሙ ፡፡

Per fidem cùm natus esset Moses, occultârunt eum tres menses in domo patris sui, 23
quia viderent eum, quòd venustus erat puerulus, neque veriti sunt edictum re-
gis. Per fidem jam grandis, renuit Moses se vocari filium filiæ Phara- 24
onis. Elegit potius malis affici cum populo Dei, quàm prosperum esse ad tempus 25
in eo quod peccatum ei esset. Quia cognovit magnifaciendum esse opprobrium Chri- 26
sti præ omnibus Ægypti thesauris. Per fidem reliquit terram Ægypti, minimè 27
veritus ferociam regis, quia voluit potius timere eum qui est invisibilis, quàm
qui conspicitur. Per fidem peregit pascha, & aspersit sanguinem, ne perimeret 28
primogenita eorum cum peste. Per fidem transierunt rubrum mare, vel- 29
uti per siccam terram, quod cùm tentâssent Ægyptii, absorpti sunt. Per fidem 30
conciderunt mœnia Jericho, quæ cùm per septem dies circundata fuissent, intrâ-
runt urbem. Per fidem Raab meretrix non periit cum iis qui perditi sunt, quia 31
hospitio exceperat exploratores, eosque servaverat. Quid præterea dicam? non 32
sum enarrando à prolixitudine temporis, de iis quæ Gedeon, & Barac, & Sam-
pson, & Jepthah, & David & Samuel, reliquique prophetæ præstiterunt. Qui per 33
fidem expugnârunt & consecuti sunt regna, operati sunt justitiam, implêrunt ora
leonum, Extinxerunt vim ignis, liberati sunt ab acie gladii, fortes facti sunt præ 34
adversantibus iis, & prævaluerunt in bello, & inimicorum castra subverterunt.
Et mulieres acceperunt ex resurrectione mortuos suos: fuerunt etiam qui perditi 35
sunt, quia non acceptarent liberationem corporum suorum, ut notum facerent qua-
les illi qui vitam consequerentur à mortuis. Et fuerunt qui flagellati sunt, & in 36
quibus illuserunt, & quos calumniati sunt, & quos in carcerem conjecerunt. Et 37
lapidârunt eos, & acie gladii interfecerunt eos, oberrârunt in melotis, & cilicio
ex pilis caprinis, inopes, tentati, malè habiti:

Fide obtulit Abraham Isaac, *tentatus*: & unigenitum offere-
17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ, πειραζόμενος· καὶ τὸν μονογενῆ προσέφε-
bat *ille* repromissiones *accipiens*: (Ad quem dictum est; Quia in Isaac voca-
18 ρεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος· (Πρὸς ὃν ἐλαλήθη, Ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κλη-
bitur tibi semen:) Arbitrans, quia & à mortuis suscitare potens Deus: un-
19 θήσεταί σοι σπέρμα.) Λογισάμενος, ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεός· ὅ-
dè eum & in parabolam accepit. Fide de futuris benedixit
20 θεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. Πίστει (ρ) περὶ μελλόντων (σ) εὐλόγησεν
Isaac, Jacob, & Esau. Fide Jacob moriens, *unumquemque* filiorũ
21 Ἰσαὰκ, τὸν Ἰακὼβ, καὶ τὸν Ἡσαῦ. Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων, ἕκαστον τῶν υἱῶν
Joseph benedixit, & adoravit *super summitatem* virgæ *suæ*. Fide Jo-
22 Ἰωσὴφ (τ) εὐλόγησε, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. Πίστει Ἰω-
seph *finiens*, de *egressione* filiorum Israel *meminit*, & de ossibus
σὴφ τελευτῶν, περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων
suis mandavit. Fide Moyses natus occultatus est *trimestre* à parentibus
23 αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πίστει Μωσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων
suis, eò quòd vidissent elegantem infantem, & non timuerunt edictum re-
αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βα-
gis. Fide Moyses grandis factus, negavit *dici filius* filiæ Pharaonis,
24 σιλέως. Πίστει Μωσῆς μέγας γενόμενος, ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ,
Magis eligens *malis* affligi cum populo Dei, quàm *temporarium* habere peccati
25 Μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας
emolumentum: Majores divitias æstimans *illis in Ægypto thesauris*, improperium
26 ἀπόλαυσιν· Μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν, τὸν ὀνειδισμὸν
Christi: aspiciebat enim in remunerationem. Fide reliquit Ægyptum, non ve-
27 τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φο-
ritus animositatem regis: *illum* enim invisibilem tanquã videns, *fortiter tulit*. Fi-
28 βηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ (υ) ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε. Πί-
de *fecit* Pascha, & effusionem sanguinis, ne *ille perimens* pri-
στει πεποίηκε τὸ πάσχα, καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ (φ) ὀλοθρεύων τὰ πρω-
mogenita, tangeret eos. Fide transierunt per rubrum mare tanquam per
τότοκα, θίγῃ αὐτῶν. Πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ (χ) 29
aridam, *cujus experientiam accipientes* Ægyptii, *absorpti* sunt. Fide muri Jericho
ξηρᾶς, ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι, κατεπόθησαν. Πίστει τὰ τείχη Ἱεριχὼ 30
corruerunt, *circuita per* septem *dies*. Fide Rahab meretrix non periit cum
(ψ) ἔπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο 31
incredulis, excipiens exploratores cum pace. Et quid adhuc *dico*? De-
τοῖς ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι λέγω; (ω) Ἐ- 32
ficiet enim me *perenarrantem* tempus, de Gedeon, Barácque, *&* Sampson, *&* Je-
πιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος, περὶ Γεδεών, (α) Βαράκ τε, καὶ Σαμψών, καὶ Ἰε-
phte, David*que*, *&* Samuel, & Prophetis: Qui per fidem devicerunt re-
φθάε, Δαβίδ τε, καὶ Σαμουήλ, καὶ τῶν προφητῶν· Οἳ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασι- 33
gna, operati sunt justitiam, adepti sunt repromissiones, obturaverunt ora leonum,
λείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων,
Extinxerunt *vim* ignis, *effugerunt ora* gladii, convaluerunt de infir-
Ἔσβεσαν δύναμιν πυρὸς, ἔφυγον στόματα (β) μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθε- 34
mitate, facti sunt fortes in bello, castra verterunt exterorum: Acceperunt mulie-
νείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· Ἔλαβον γυναῖ- 35
res de resurrectione mortuos suos: alii autem distenti sunt, non suscipientes
κες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι
redemptionem, ut meliorem resurrectionem *nanciscerentur*. Alii verò *ludibriorum*
τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν. Ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν 36
& *flagellorum experientiam acceperunt, etiam autem vinculorum & custodiæ*. Lapidati sunt, se-
καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς. Ἐλιθάσθησαν, ἐπρί- 37
cti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt: circuierunt in *ovillis*, in
σθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν
caprinis pellibus, egentes, afflicti, *malè habiti*.
αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι.

MS. A. (ρ) καὶ περὶ (σ) ηὐλόγησεν (τ) ηὐλόγησεν, (υ) ἀόρατον (φ) ὀλεθρεύων (χ) ξηρᾶς γῆς, ἧς (ψ) ἔπεσαν, (ω) Ἐπιλείψει με γὰρ (α) Βαράκ, Σαμψών, Ἰεφθάε, (β) μαχαίρης,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
30 [illegible]
31 [illegible]
32 [illegible]
33 [illegible]
34 [illegible]
35 [illegible]
36 [illegible]
37 [illegible]

Per fidem obtulit Abraham Ishacum dum 17
tentaretur: & suum illum unigenitum ad altare elevavit, quem susceperat ex promissione. Siquidem dictum illi fuerat; In Ishac 18
vocabitur tibi semen. Et cogitabat apud se, 19
posse Deum vel à mortuis excitare: & ideò in similitudine datus est ei. Per fidem de 20
iis quæ erant futura, benedixit Ishac Jacobo & Esau. Per fidem quum moreretur 21
Jacob, beneprecatus est cuilibet ex filiis Joseph, & adoravit super fastigium virgæ ejus. Per fidem Joseph moriens meminit exitûs 22
filiorum Israel, & mandavit de ossibus suis.

Occisionis puerulorum. 17.

Per fidem parentes Mosis, postquam natus 23
est, eum occultârunt menses tres, quòd vidissent pulchrum esse puerulum: neque timuerunt edictum regis. Per fidem Moses 24
quum in virum evasisset, negavit se vocari filium filiæ Pharaonis. Et elegit sibi in af- 25
flictione cum populo Dei esse, potiùs quàm ad modicum tempus jucunditate frui in peccato. Et existimavit longè potiores esse di- 26
vitias opprobrii Christi, quam thesaurum Ægyptiorum: intuebatur enim retributionem mercedis. Per fidem reliquit Ægy- 27
ptum, neque reformidavit regis furorem, sed spem habuit perinde ac si videret Deum invisibilem. Per fidem fecerunt Pascha & 28
aspersionem sanguinis, ne accederet ad eos ille qui destruebat primogenita. Per fidem 29
transierunt mare Suph, tanquam per aridam terram, & in eo absorpti sunt Ægyptii quum illud essent audacter aggressi. Per fidem 30
mœnia Jericho corruerunt, ubi perlustrata fuissent septem diebus. Per fidem Rahab 31
meretrix non periit cum iis qui non obediverunt, quòd excepisset exploratores in pace.

Prophetarum, & Apostolorum, & Patrum. 18.

Quid ampliùs dicam? Modicum enim tem- 32
pus habeo ut recitem de Gedeon, & de Barac, déque Samsone, & de Nepthe, necnon Davide, & Samuele, de cæteris denique Prophetis. Qui quidem per fidem devicerunt 33
regna, & operati sunt justitiam, & receperunt promissiones, & obturaverunt ora leonum: Et extinxerunt vires ignis, & erepti 34
sunt ab acie gladii, & validi facti sunt ex infirmitatibus, & fuerunt strenui in bello, & everterunt castra hostium, Et reddiderunt mu- 35
lierib' filios ipsarum ex resurrectione mortuorum. Alii autem in cruciatibus mortui sunt, neque speraverunt se liberatum iri, ut resurrectionem præstantiorem haberent. Alii 36
verò ludibriis & verberibus se exposuerunt: alii in vincula & carceres traditi sunt. Alii 37
lapidibus obruti, alii dissecti, alii acie gladii mortui sunt, alii oberrârunt induti pellibus ovillis & caprinis, cùm egeni, tum oppressi & exagitati.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 በተአምኖ ፡ ወሰደ ፡ አብርሃም ፡ ለይስሐቅ ፡ ይሡዖ ፡ ላም ፡ አመከሮ ፡ ወአብአ ፡ ሎቱ ፡
18 ዘአሐዱ ፡፡ ዘበእንቲአሁ ፡ አስፈዎ ፡ ወይቤሎ ፡ እም ፡ ይስሐቅ ፡ ይሰመይ ፡ ለካ ፡ ዘር
19 አ ፡፡ ተአሚኖ ፡ ከመ ፡ ይክል ፡ አንሥኦቶ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምውታን ፡ ወበእንተ
20 ዝ ፡ ምሰሊሁ ፡ ኮነ ፡ ውእቱ ፡፡ በተአምኖ ፡ ባረኮሙ ፡ ይስሐቅ ፡ ለያዕቆብ ፡ ወለዔ
21 ሳው ፡ በእንተ ፡ ዘሀለዎሙ ፡ ይርከብዎ ፡፡ በተአምኖ ፡ ባረኮሙ ፡ ያዕቆብ ፡ ሳደቂ
22 ቀ ፡ ዮሴፍ ፡ ለለ ፡ አሐዱ ፡ ወሰገደ ፡ ውስተ ፡ ከተማ ፡ በትሩ ፡፡ በተአምኖ ፡ እም ፡ ይመውት ፡ ዮሴፍ ፡ ተዘከረ ፡ በእንተ ፡ ፀአቶሙ ፡ ለደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ ወአዘዘ ፡ በእንተ ፡ አዕፅምቲሁ ፡፡

Per fidem tulit Abrahamus Isaacum & obtulit eum, quum tentaret eum Deus, & 17 *obtulit ei unigenitum suum: De quo promisit ei, dicens; In Isaaco vocabitur* 18 *tibi semen; Credendo Deum vel à mortuis eum excitare posse: propterea typus* 19 *illius factus est ipse. Per fidem benedixit Isaacus Jacobo & Esavo de re-* 20 *bus quæ illis futuræ erant, quas acquisierat. Per fidem* (*uam benedixit Jacobus* 21 *singulis filiis Josephi, & adoravit super fastigio virgæ illius. Per fidem moriens* 22 *Joseph meminit de egressione filiorum Israel, deque ossibus suis mandavit.*

Versio VULGATA LATINA.

17 Fide obtulit Abraham Isaac, cùm tentaretur, & unigenitum offerebat, qui susce-
18 perat repromissiones: Ad quem dictum est; Quia in Isaac vocabitur tibi se-
19 men: Arbitrans quia & à mortuis suscitare potens est Deus: undè eum & in
20 parabolam accepit. Fide & de futuris benedixit Isaac Jacob, & Esau. Fide
21 Jacob, moriens, singulos filiorum Joseph benedixit: & adoravit fastigium vir-
22 gæ ejus. Fide Joseph, moriens, de profectione filiorum Israel memoratus est,
23 & de ossibus suis mandavit. Fide Moyses, natus, occultatus est mensibus tribus
à parentibus suis, eò quòd vidissent elegantem infantem, & non timuerunt re-
24 gis edictum. Fide Moyses grandis factus negavit se esse filium filiæ Pharaonis,
25 Magis eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere jucundi-
26 tatem, Majores divitias æstimans thesauro Ægyptiorum, improperium Christi:
27 aspiciebat enim in remunerationem. Fide reliquit Ægyptum, non veritus ani-
28 mositatem regis: invisibilem enim tanquam videns sustinuit. Fide celebravit
29 Pascha, & sanguinis effusionem: ne qui vastabat primitiva, tangeret eos. Fide

transierunt Mare rubrum tanquam per aridam terram: quod experti Ægyptii, 30
devorati sunt. Fide muri Jericho corruerunt, circuitu dierum septem. Fide 31
Rahab meretrix non periit cum incredulis, excipiens exploratores cum pace. Et 32
quid adhuc dicam? Deficiet enim me tempus enarrantem de Gedeon, Barac,
Samson, Jephte, David, Samuel, & Prophetis: Qui per fidem vicerunt regna, 33
operati sunt justitiam, adepti sunt repromissiones, obturaverunt ora leonum, Ex- 34
tinxerunt impetum ignis, effugerunt aciem gladii, convaluerunt de infirmitate,
fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum: Acceperunt mulieres de 35
resurrectione mortuos suos. Alii autem distenti sunt, non suscipientes redempti-
onem, ut meliorem invenirent resurrectionem. Alii verò ludibria & verbera 36
experti, insuper & vincula & carceres: Lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, 37
in occisione gladii mortui sunt: circuierunt in melotis, in pellibus caprinis,
egentes, angustiati, afflicti:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 * قراءة الاثنين من الجمعة الثلاثين بعد العنصرة * بالامانة قرب ابرهيم اسحق
18 حين جرب. وقرب الوحيد المقبل المواعيد * الذي قيل له عنه. ان باسحق يدعي لك نسل.
19 20 * مفتكر ان الله قادر ان يقيمه من الموتي. فلذلك احتضنه بشكر * بالامانة بارك اسحق
21 يعقوب والعيس عن امور مزمعة * بالامانة اذ حان موت يعقوب بارك كل واحد من بني يوسف *
22 وسجد على طرف عصاه * بالامانة حين حانت وفاة يوسف ذكر عن خروج بني اسرائيل.
23 واوصاهم عن حمل عظامه * بالامانة اذ ولد موسي خباه والداه ثلثة اشهر. لانهما رايا
24 الصبي مليحا. ولم يرهبا امر الملك. * الاحد الاول من الصوم. * بالامانة اذ
25 صار موسي عظيما جحد ان يدعي لابنة فرعون ابنا * واختار ان يشقي مع شعب الله
26 اكثر من ان يكون له تمتع وقتي بالخطية * محتسبا تعيير المسيح ثروة اعظم من كنوز
27 مصر. لانه تبصر الي اعطاء المجازاة * بالامانة ترك مصر ولم يخف وعيد الملك. لانه ثبت
28 كانه يري من لا يري * بالامانة عمل الفصح واراقة الدم ولطوخه. لئلا يدني منهم مبيد
29 الابكار * بالامانة عبروا البحر الاحمر. كمن يعبر في ارض يابسة التي لما اختبر المصريون
30 31 مسلكها غرقوا * بالامانة سقطت اسوار اريحا. حين دير حولها سبعة ايام * بالامانة لم تهلك
32 راحاب الزانية مع العصاة اذ قبلت الجواسيس بسلام. تم. * ابتدي. * وماذا اقول ايضا
لان الزمان يعوزني واصفا عن جدعون وباراق وشمسون ويفتاح * داود وصاموئيل والانبياء.
33 * الذين بالامانة جاهدوا الممالك. صنعوا العدل. نالوا المواعيد. سدوا افواه الاسد.
34 * اخمدوا قوة النار. فاتوا افواه السيوف. تايدوا بعد ضعف. صاروا اقوياء في الحروب.
35 هزموا جيوش الغرباء * اخذوا النساء امواتهن من القيامة. اخرون قتلوا بالسيف. ولم
36 يقبلوا الافتداء ليتنالوا قيامة افضل سروا * اخرون ذاقوا خزي المهازي والسياط. والقيود
37 والحبس ايضا * رجموا. نشروا. امتحنوا. بقتل السيف ماتوا. طافوا بالوساخات بجلود
المعزي. معوزين. مكروبين. سقيمين.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ post Pentecosten.

Per fidem obtulit Abraham Ishacum, 17
quando tentatus fuit: obtulitque qui
promissiones acceperat, unigenitum
illum, De quo dictum sibi fuerat, in 18
Ishac vocabitur tibi soboles: Cogitans 19
quòd Deus potens esset suscitare eum à
mortuis: ideoque complexus est eum
cum gratiarum actione. Per fidem bene- 20
dixit Ishac Jacobo & Esau, de rebus
futuris. Per fidem instante morte Jacobi, 21
benedixit singulis filiis Josephi, & ado-
ravit super extremitate baculi ejus.
Per fidem, quum instaret obitus Joseph 22
meminit de exitu filiorum Israël, man-
davitq; illis de asportandis ossibus suis.
Per fidem, cùm natus esset Moses, occul- 23
târunt eum sui parentes tribus mensibus,
eo quòd vidissent puellum elegantem: nec
timuerunt edictum regis.

Dominicâ primâ Jejunii.

Per fidem, quum grandis factus esset 24
Moses, negavit vocari filius filiæ Pha-
raonis: Et elegit vexari cum populo Dei 25
potiùs quàm habere temporarium com-
modum in peccato: Æstimans probrum 26
Christi majores divitias, quàm thesauros
Ægypti: siquidem intuebatur præmii
largitionem. Per fidem deseruit Ægy- 27
ptum, nec timuit minas regis: constans
enim fuit, ac si videret eum qui non vi-
detur. Per fidem peregit pascha & effu- 28
sionem atque unctionem sanguinis: ne
tangeret eos primogenitorum vastator.
Per fidem transierunt mare Rubrum ve- 29
lut is qui transit per terram siccam,
quam permeare cùm tentâssent Ægyptii,
submersi sunt. Per fidem corruerunt 30
mœnia Jericho, quando circundata fue-
runt septem diebus. Per fidem Rahab 31
meretrix non periit cum rebellibus, ex-
cipiens exploratores pacificè. Finis.
Resume. *Et quid præterea dicam?* 32
tempus enim me deficiet narrantem de
Gedeone, & Barac, Samsone, & Naph-
tah, Davide, & Samuele, ac Prophetis;
Qui per fidem expugnaverunt regna, 33
exercuerunt justitiam, adepti sunt pro-
missa, occluserunt ora leonum, Sedârunt 34
impetum ignis, effugerunt acies gladio-
rum, corroborati sunt post imbecillita-
tem, validi facti sunt in bellis, fugâ-
runt exercitus exterorum. Acceperunt 35
mulieres mortuos suos ex resurrectione:
alii gladio interfecti sunt, nec admise-
runt redemptionem, ut præclarioris no-
bilitatis resurrectionem adipiscerentur:
Alii gustârunt experimentum ludibrio- 36
rum, & verberū, & vinculorū, ac præte-
rea carceris: Lapidati sunt, serrâ secti 37
sunt, tentati sunt, occisione gladii mortui
sunt, oberrârunt cum coriaceis, cum pel-
libus caprinis, egentes, afflicti, vexati;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 በተአምኖ ፡ ተወሊዶ ፡ ሙሴ ፡ ኀብእዎ ፡ ሠለስተ ፡ አውራኀ ፡ በቤተ ፡ አበዊሁ ፡ እስመ ፡ ር
24 እይዎ ፡ ከመ ፡ ሠናይ ፡ ውእቱ ፡ ሕፃኑ ፡ ወኢፈርሁ ፡ ትእዛዘ ፡ ንጉሥ ፡፡ በተአምኖ ፡
25 ልሂቆ ፡ ክሕደ ፡ ሙሴ ፡ ኢይበልዎ ፡ ወልደ ፡ ወለተ ፡ ፈርዖን ፡፡ አብደረ ፡ ይሕምም ፡
26 ምስለ ፡ ሕዝበ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምይደሎ ፡ ለሰዓት ፡ ወይኩኖ ፡ ኀጢአት ፡፡ እ
ስመ ፡ አእመረ ፡ ከመ ፡ የዐቢ ፡ ትዕይርቶ ፡ ለክርስቶስ ፡ እምኵሉ ፡ መዛግብቲሆሙ ፡
27 ለግብጽ ፡፡ በተአምኖ ፡ ኀደገ ፡ ምድረ ፡ ግብጽ ፡ ኢፈሪሆ ፡ መዓተ ፡ ንጉሥ ፡ እስመ ፡ አ
28 ብደረ ፡ ይፍርሆ ፡ ለዘኢይሬኢ ፡ እምዘ ፡ ይሬኢ ፡፡ በተአምኖ ፡ ገብረ ፡ ፋሥሐ ፡ ወነ
29 ዝኀ ፡ ደመ ፡ ከመ ፡ ኢይጥፍኦ ፡ ሎሙ ፡ በኵሮሙ ፡ በብድብድ ፡፡ በተአምኖ ፡ ዓደ
ዉ ፡ ለበሕረ ፡ ኤርትራ ፡ በከመ ፡ ዘውስተ ፡ ምድር ፡ ይቡስ ፡ ወኮነቶሙ ፡ መከራ ፡ ለግ
30 ብጽ ፡ ተሠጥሞሙ ፡፡ በተአምኖ ፡ ወድቀ ፡ አረፋቲሃ ፡ ለኢያሪኮ ፡ ዘአውደ ፡ ዘበ
31 ሰቡዕ ፡ ዕለት ፡ ደበውእዎ ፡፡ በተአምኖ ፡ ረአብ ፡ ዘማ ፡ ኢተሐጕለት ፡ ምስለ ፡ ዓለ
32 ዊያን ፡ እስመ ፡ ተወክፈቶሙ ፡ ለሰብአ ፡ ዓይን ፡ ወአድኀነቶሙ ፡፡ ምንተ ፡ እንከ ፡
እብል ፡ ኀጠእኩ ፡ ዘይዜንወኒ ፡ እምጕንዱይ ፡ ዕለቱ ፡ በእንተ ፡ እለ ፡ ጌድዮን ፡ ወበ
33 ርቅ ፡ ወሰምሶን ፡ ወዮፍታሔ ፡ ወዳዊት ፡ ወሳሙኤል ፡፡ ወባዕደንሂ ፡ ነቢያት ፡፡ እለ ፡
በተአምኖ ፡ ተጋደሉ ፡ ወአድምዑ ፡ መንግሥተ ፡ ተገበሩ ፡ ጽድቀ ፡ ወፈጸሙ ፡ አፈ ፡ አ
34 ናብስት ፡፡ ወአጥፍኡ ፡ ኀይለ ፡ እሳት ፡ ወድኅኑ ፡ እምአፈ ፡ ኵናት ፡ ወጸንዑ ፡ እምቀደሞቶ
35 ሙ ፡ ወኀየሉ ፡ በውስተ ፡ ፀብእ ፡ ወአስተጋብኡ ፡ ተዓይነ ፡ ፀር ፡፡ ወነሥኣ ፡ አንስት ፡ ትንሣኤ ፡ ምው
ታኒሆሙ ፡ ወቦእለሂ ፡ ይስሕቱ ፡ እስመ ፡ ኢተወክፈ ፡ መድኀኒቶሙ ፡ ለነፍሶሙ ፡ ከመ ፡ ይትዐወቁ ፡
36 እለ ፡ ይረክቡ ፡ ሕይወተ ፡ እምውታን ፡፡ ወቦእለሂ ፡ ቀሠፍዎሙ ፡ ወተሣለቁ ፡ ለዕ
37 ሊሆሙ ፡ ወሐመይዎሙ ፡ ወሞቅሕዎሙ ፡፡ ወወገርዎሙ ፡ ወቀተልዎሙ ፡ በአፈ ፡ መጥባ
ሕት ፡ ወዔሉ ፡ በመዔለት ፡ ወበዘበድወ ፡ ጠሊ ፡ ተፀነሱ ፡ ተመንደቡ ፡ ሐሙ ፡፡

Per fidem cùm natus esset Moses, occultârunt eum tres menses in domo patris sui, 23
quia viderent eum, quòd venustus erat puerulus, neque veriti sunt edictum re-
gis. Per fidem jam grandis, renuit Moses se vocari filium filiæ Phara- 24
onis. Elegit potius *malis affici cum populo Dei, quàm prosperum esse ad tempus* 25
in eo *quod peccatum ei esset. Quia cognovit magnifaciendum esse opprobrium Chri-* 26
sti præ omnibus Ægypti thesauris. Per fidem reliquit terram Ægypti, minimè 27
veritus ferociam regis, quia voluit potius *timere eum qui est invisibilis, quàm*
qui conspicitur. Per fidem peregit pascha, & aspersit sanguinem, ne perimeret 28
primogenita eorum cum peste. Per fidem transierunt rubrum mare, vel- 29
uti per siccam terram, quod cùm tentâssent Ægyptii, absorpti sunt. Per fidem 30
conciderunt mœnia Jericho, quæ cùm per septem dies circundata fuissent, intrâ-
runt urbem. *Per fidem Raab meretrix non periit cum iis qui perditi sunt, quia* 31
hospitio exceperat exploratores, eosque servaverat. Quid præterea dicam? non 32
sum enarrando à prolixitudine temporis, de iis quæ Gedeon, & Barac, & Sam-
pson, & Jepthah, & David & Samuel, reliquique prophetæ præstiterunt. *Qui per* 33
fidem expugnârunt & consecuti sunt regna, operati sunt justitiam, implêrunt ora
leonum, Extinxerunt vim ignis, liberati sunt ab acie gladii, fortes facti sunt præ 34
adversantibus iis, & prævaluerunt in bello, & inimicorum castra subverterunt.
Et mulieres acceperunt ex resurrectione mortuos suos: fuerunt etiam qui perditi 35
sunt, quia non acceptarent liberationem corporum suorum, ut notum facerent qua-
les illi *qui vitam consequerentur à mortuis. Et fuerunt qui flagellati sunt, & in* 36
quibus illuserunt, & quos calumniati sunt, & quos in carcerem conjecerunt. Et 37
lapidârunt eos, & acie gladii interfecerunt eos, oberrârunt in melotis, & cilicio
ex pilis caprinis, inopes, tentati, malè habiti;

Quibus non erat dignus mundus, in solitudinibus errantes, & montibus, & spelun-
38 Ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, (γ) ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι, καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαί-
cis, & cavernis terræ. Et hi omnes testimonio probati per fidem,
39 οις, καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως,
non reportârunt repromissionem: Deo pro nobis melius aliquid pro-
40 οὐκ ἐκομίσαντο (δ) τὴν ἐπαγγελίαν· Τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προ-
vidente, ut non sine nobis consummarentur.
βλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι.

MS.A. (γ) ἐπὶ (δ) τὰς ἐπαγγελίας·

CAP. XII. ιβʹ.

Ideóque & nos tantam habentes *circumjacentem nobis* nubem testium, pondus
1 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ΙΖʹ
deponentes omne, & circumstans peccatum, per patientiam curramus
ἀποθέμενοι πάντα, καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι᾽ ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν
propositum nobis certamen: Aspicientes in *illum* fidei auctorem & consum-
2 προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα· Ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελει-
matorem Jesum, qui *pro* proposito sibi gaudio, sustinuit crucem, con-
ωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰ-
fusione contemptâ: in dexterâque *throni* Dei *sedit*. Reco-
3 σχύνης καταφρονήσας· ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ (α) ἐκάθισεν. Ἀνα-
gitate enim talem *sustinentem* à peccatoribus in semet-
λογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐ-
ipsum contradictionem, ut ne fatigemini, animis vestris deficientes. Nondum
4 τὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε, ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. Οὔπω
usque ad sanguinem restitistis, adversùs peccatum repugnantes. Et
5 μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε, πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι. Καὶ
obliti estis *exhortationis*, quæ vobis tanquam filiis *disseritur*; Fili mi,
ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, Υἱέ μου,
ne parvipende disciplinam Domini, neque *fatiscas* ab eo *argutus*. Quem enim
μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. Ὃν γὰρ 6
diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnē filium, quem recipit. *Si*
ἀγαπᾷ Κύριος, παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν, ὃν παραδέχεται. Εἰ 7
disciplinam sustinetis, tanquam filiis vobis offert se Deus. Quis enim *est* filius,
παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός. τίς (β) γάρ ἐστιν υἱὸς,
quem non corripit pater? *Si autem absque* estis *disciplina*, cujus participes facti sunt
ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; Εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι 8
omnes, *utique nothi* estis, & non filii. Deindè *ipsos* quidem carnis nostræ pa-
πάντες, (γ) ἄρα νόθοι ἐστὲ, καὶ οὐχ υἱοί. Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέ- 9
tres habuimus *castigatores*, & reverebamur: *non* multò magis obtemperabimus
ρας εἴχομεν παιδευτὰς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ (δ) πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ
Patri spirituum, & vivemus? Illi quidem *enim ad paucos dies*, secundùm
ΙΖʹ πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν; Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας, κατὰ τὸ 10
visum ipsis, castigabant: hic autem ad *commodum, ad recipiendum* sanctificati-
δοκοῦν αὐτοῖς, ἐπαίδευον· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ (ε) συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότη-
onem ejus. Omnis autē disciplina *ad* quidem *præsens* nō videtur gaudii esse, sed mœ-
τος αὐτοῦ. Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύ- 11
roris: posteà autem fructum *pacificum* per eam exercitatis reddet justi-
πης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι᾽ αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιο-
tiæ. *Ideò* remissas manus, & soluta genua erigite: Et
ΙΗʹ σύνης. Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας, καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε· Καὶ 12
gressus rectos facite pedibus vestris, ut non *claudum abducatur*, sanetur autē 13
τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ
magis. Pacem sequimini cum omnibus, & sanctimoniam, qua sine nemo vi-
μᾶλλον. Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμὸν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄ- 14
debit *Dominum*, Contemplantes ne quis *deficiat à gratia* Dei: ne qua
ψεται τὸν Κύριον, Ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· μή τις 15
radix amaritudinis sursùm germinans impediat, & per illam inquinentur multi.
ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ, καὶ (ζ) διὰ ταύτης μιανθῶσι πολλοί.

Κεφ. ιβʹ. MSA. (α) κεκάθικεν. (β) γὰρ υἱὸς (γ) ἄρα * νόθροι καὶ οὐχ υἱοί ἐστε. (δ) πολὺ (ε) συμφέρον, (ζ) δι᾽ αὐτῆς μιανθῶσιν οἱ πολλοί.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

38 [illegible]
39 [illegible]
40 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]

Viri quibus indignus erat mundus, quíque 38
erant veluti errantes in deserto & monti-
bus, & in speluncis, & cavernis terræ.
Atque hi omnes, de quibus extitit testi- 39
monium quoad fidem eorum, non sunt
adepti promissionem. Quoniam Deus pro- 40
spexit in auxilium nostrum, ne sine nobis
consummarentur.

CAP. XII.

Quamobrem & nos quum habeamus 1
omnes hosce testes, qui nubium in mo-
rem undique sepiunt nos, abjiciamus à no-
bis onera omnia, & peccatum quod sem-
per nobis est in promptu, & cum pati-
entia percurramus certamen illud quod pro-
positum est nobis. Et respiciamus in Je- 2
sum qui fuit principium & perfector fidei
nostræ, qui pro gaudio quod habebat, sus-
tinuit crucem, & ignominiam contempsit,
demum ad dexteram throni Dei consedit.
Quum accidit ira Divina, *ac de Job justo*. 19.
Videte ergò quanta sustinuerit à sceleratis 3
illis qui fuerunt sibiipsis adversarii, ne tæ-
deat vos, néve remittatur vester animus.
Nondum pervenistis usque ad sanguinem in 4
certamine quod fit adversùs peccatum. Et 5
obliti estis doctrinæ illius, quam veluti filiis
diximus vobis, Fili mi ne negligas corre-
ptionem Domini, néve consterneris ani-
mo, quum ab eo arguêris. Quem enim di- 6
ligit Dominus, castigat, & flagellat filios
illos quibus oblectatur. Sustinete igitur 7
correptionem, quandoquidem tanquam
apud filios agit apud vos Deus. Quis
enim est filius quem non castigat pater ipsi-
us? Quòd si absque illa castigatione estis 8
quâ quilibet castigatur, estis extranei, non
autem filii. Quòd si patres nostri carna- 9
les, quum nos castigarent, reverebamur eos,
quantò magìs ergò debemus subjici patribus
nostris spiritualibus, ut vivamus? Illi enim ad 10
modicum tempus, prout volebant, erudiebant
nos; Deus autem ad auxilium nostrum, ut
participes efficiamur sanctitatis ipsius.
Omnis porrò castigatio eo ipso tempore 11
non existimatur esse gaudii, sed ægritudinis:
ad extremum verò fructus pacis & justitiæ
datura est illis qui per ipsam exercitati fu-
erint. *Oblatio quadragesimalis*. 20.
Quapropter manus vestras remissas, & genua 12
vestra nutantia confirmate. Et semitas re- 13
ctas facite pedibus vestris, ne membrum
claudum aberret, sed sanitati restituatur.
Cursu properate ad pacem cum omnibus, 14
& ad sanctimoniam, sine qua nemo videt
Dominum nostrum. Et cavete ne quis re- 15
periatur inter vos expers gratiæ Dei: vel
ne qua radix amaritudinum producat herbā
& lædat vos, eâque multi contaminentur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

38 ዘኢይደልዎ ፡ ለዓለም ፡ ረከቦ ፡ ወዒሉ ፡ ውስተ ፡ ገዳም ፡ ወውስተ ፡ አድበር ፡ ወውስተ ፡
39 ግበበ ፡ ምድር ፡፡ ወኵሎሙ ፡ ሰማዕተ ፡ ኮኑ ፡ በሃይማኖት ፡ ወአድምዑ ፡ ዘአሰፈወሙ ፡
40 እግዚአብሔር ፡፡ እስመ ፡ እንተ ፡ ትኄይስ ፡ ርእዩ ፡ ለነ ፡ ከመ ፡ ኢይሰለጡ ፡ ዘእ
ንበሌነ ፡፡

16

1 ወንሕነኒ ፡ ብነ ፡ ሰማዕተ ፡ ደመና ፡ ወንግድፍ ፡ እምለዕሌነ ፡ ኵሎ ፡ ክበደ ፡ ወሁከተ ፡ ኃ
ጢአት ፡ ወንሩጽ ፡ በትዕግስት ፡ ኀበ ፡ ዘሥኑዕ ፡ ለነ ፡ ተፋነ ፡፡

Quibus indignus erat ut possideret mundus, oberrantes in desertis, & in mon- 38
tibus, & in speluncis terræ. Atque omnes illi testes fuerunt de fide, & ade- 39
pti sunt quod promiserat illis Deus. Quia quod melius esset provideret nobis, 40
ut non sine nobis consummarentur.

CAP. XII.

Proinde nos etiam habentes testium nubem, abjiciamus à nobis omne pondus 1
& conturbationem peccati, & curramus cum patientia ad extructum nobis con-
sessum.

Versio VULGATA LATINA.

38 Quibus dignus non erat mundus : in solitudinibus errantes, in montibus, & spe-
39 luncis, & in cavernis terræ. Et hi omnes testimonio fidei probati, non accepe-
40 runt repromissionem, Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine no-
bis consummarentur.

CAP. XII.

1 IDeóque & nos tantam habentes impositam nubem testium, deponentes omne
pondus, & circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad proposi-
2 tum nobis certamen : Aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem Jesum,
qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contemptâ, atque in dex-
3 tera sedis Dei sedet. Recogitate enim eum, qui talem sustinuit à peccatori-
bus adversùm semetipsum contradictionem : ut ne fatigemini, animis vestris defi-
4 cientes. Nondum enim usque ad sanguinem restitistis, adversùs peccatum repu-
5 gnantes : Et obliti estis consolationis, quæ vobis tanquam filiis loquitur, di-
cens ; Fili mi, noli negligere disciplinam Domini : neque fatigeris dum ab eo
6 argueris. Quem enim diligit Dominus, castigat : flagellat autem omnem filium,
quem recipit. In disciplina perseverate. Tanquam filiis vobis offert se Deus : 7
quis enim filius, quem non corripit pater ? Quòd si extra disciplinam estis, cu- 8
jus participes facti sunt omnes : ergò adulteri, & non filii estis. Deindè patres 9
quidem carnis nostræ, eruditores habuimus, & reverebamur eos : non multò ma-
gìs obtemperabimus Patri spirituum, & vivemus ? Et illi quidem in tempore 10
paucorum dierum, secundùm voluntatem suam erudiebant nos : hic autem ad id,
quod utile est in recipiendo sanctificationem ejus. Omnis autem disciplina, in 11
præsenti quidem videtur non esse gaudii, sed mœroris : posteà autem fructum
pacatissimum exercitatis per eam reddet justitiæ, Propter quod, remissas manus, 12
& soluta genua, erigite. Et gressus rectos facite pedibus vestris : ut non clau- 13
dicans quis erret, magìs autem sanetur. Pacem sequimini cum omnibus, & 14
sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum : Contemplantes ne quis desit gra- 15
tiæ Dei : ne qua radix amaritudinis sursùm germanans impediat, & per illam in-
quinentur multi.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

38 * الذي لم يكن العالم يستواهم • ولا يعادل قيمتهم • تائهين في البراري والجبال والمغاير وثقوب
39 الارض * وهولاء كلهم مشهود لهم بالامانة ولم ينالوا المواعيد * لان الله سبق فنظر لنا شيا
40 افضل • لكيلا يكملوا خلوا منا •

* الفصل الثاني عشر *

* قراءة في عيد الاربعين شاهدا •

1 * فاذ لنا اذا نحن سحابة شهداء بمقدار كثرتها هكذا عظيما موضوعة حولنا • فلنطرح ثقل
2 الخصب كله والخطية السهل افتعالها ولنحاضر جريا بالصبر في الجهاد المنصوب لنا * ناظرين
الي يسوع رئيس الامانة ومكملها • الذي عوض السرور المنصوب له صابر الصلب • اذ استهون
3 الخجل • وجلس في يمين عرش الله * فكروا اذا التفكر فيمن صبر علي مثل هذه المقاومة من
4 الخطاة في ذاته • لكيلا تكلوا فترخون انفسكم * لانكم ما قاومتم فيما بعد الخطية • حتي الدم
5 مجاهدين بازائها * وقد نسيتم العزاء الذي يخاطبكم كبنين • * قراءة للزلزلة • يا بني
6 لا تضجر من تاديب الرب • ولا تسترخ اذا وبخك * فان الرب يودب من يحبه • ويجلد كل ابن
7 يقبله * اصبروا في الادب فيدنيكم الله ويعدكم اليه كبنين • من هو الابن الذي ما يودبه
8 ابوه * وان كنتم خلوا من الادب الذي قد شاركه الكل • فانتم اذا نغول ولستم بنين •
9 * ثم اذا كان اباء بشريتنا اذا ادبونا نخجل منهم • افليس الاولي بنا ان نخضع لابي الارواح
10 ونعيش * لان اولئك ربما ادبوا علي ما يتصورونه موافقا اياما يسيرة • وهذا يودب لما يوافق
11 لينال من قداسته • تم • * وكل ادب في هذا الوقت الحاضر ما يستشعر فرحا بل حزنا • واخيرا
12 يفيد المرتاضين به العدل السلامي * فلذلك قوموا الايادي المخلعة والركب المسترخية •
13 * واجعلوا لارجلكم طرقا ممهدة • ليلا يميل الاعرج بل يبرا •
14 • قراءة في الخامس والعشرين من حزيران • * اطلبوا السلامة مع الكل • والقداسة
15 التي خلوا منها ما يعاين الرب احد • تم • * مراقبين الا يكون احد معوزا من نعمة الله • الا يكون
فيكم اصل مرارة يونع الي فوق • فيوذي ويدنس به قوم كثيرون •

Quibus mundus nec par erat, nec eorum 38
pretio adæquabatur: errantes in desertis,
& montibus, ac speluncis, & foramini-
bus terræ. Atque horum omnium fides 39
testimonio comprobatur, attamen non ob-
tinuerunt promissa. Deus enim providit 40
nobis quiddam præstantius, ne absque no-
bis perfecti redderentur.

CAP. XII.

Lectio in die festo quadraginta Martyrum.

NOs igitur, quum nubem testium tam 1
ingentis multitudinis circum nos posi-
tam habeamus, abjiciamus totum pondus
luxuriei, & peccatum facile patratu :
& cum patientia cursum curramus in
proposito nobis certamine : Intuentes in 2
Jesum caput & perfectorem fidei, qui
vice propositi sibi gaudii pertulit cruci-
fixionem, contemnens ignominiam, sedit-
que in dextera throni Dei. Repetite ergò 3
memoriam ejus qui talem sustinuit con-
tradictionem à peccatoribus in semet-
ipso : ne fortè viribus deficientes, re-
mittatis animos vestros. Nondum enim 4
restitistis peccato, usque ad sanguinem
decertantes adversus illud. Et jam ob- 5
liti estis exhortationis quæ vos tan-
quam filios alloquitur;

Lectio pro terræmotu.

O fili mi, ne molestè feras disciplinam
Domini, neque remissior fias quum te
arguerit. Dominus enim erudit quem 6
diligit, & flagellat omnem filium quem
recipit. Patientes estote in castigatione, 7
& admovebit vos Deus atque approxi-
mabit sibi tanquam filios. Quis est fi-
lius quem non castiget pater suus? Quòd 8
si estis absque castigatione in qua omnes
participârunt, ergo spurii estis, & non
filii. Deinde, si quum nostræ carnis pa- 9
tres nos castigant, erubescimus eos: nónne
præstantius nobis est subjici patri spiri-
tuum, & vivere? Nam illi interdum, 10
prout expedire putabant, ad paucos dies
castigârunt : hic verò castigat ad id
quod conducit ut impetretur ex ejus
sanctitate. Finis *Omnis autem casti-* 11
gatio hoc præsenti tempore non percipitur
esse gaudium, sed tristitia : at postremò
afferet iis qui per eam domiti fuerint,
justitiam pacificam. Quapropter manus 12
luxatas & genua remissa erigite: Et 13
facite pedibus vestris vias planas, ut
claudus non deviet, sed sanetur.

Lectio pro vigesima quinta Junii.

Expetite pacem cum omnibus, & sancti- 14
moniam, sine qua nemo Dominum vide-
bit. Finis. *Prospicientes nequis careat* 15
gratiâ Dei: ne sit in vobis radix amari-
tudinis sursum pullulans, quæ noceat, &
per quam multi homines inquinentur.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወንትልዎ ፡ ለፍጹም ፡ መልእክነ ፡ ሊየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘተዐገሠ ፡ ኃፍረተ ፡ መስቀል ፡ አ
ናሚሲዮ ፡ በእንተ ፡ ፍሥሐሁ ፡ ዘጽኑሕ ፡ ሎቱ ፡ ወነበረ ፡ በየማነ ፡ መንበረ ፡ እግዚአብሔ
3 ር ፡፡ ሐልይዎ ፡ እስኩ ፡ ለዘ ፡ ከመዝ ፡ ተዐገሰ ፡ እምኃጥአን ፡ ወተናገርዎ ፡ በበይናቲክ
4 ሙ ፡ ከመ ፡ ኢትስራሕ ፡ ነፍስክሙ ፡ ወኢትድክሙ ፡፡ ወዓዲ ፡ እስከ ፡ ለሞት ፡ ትበጽሑ ፡ ተ
5 ጋደልዋ ፡ ለኃጢአት ፡፡ ወአብደርዋ ፡ ለትምህርተ ፡ ተስፋክሙ ፡ እስመ ፡ ከመ ፡ ውሉድ ፡ ይ
ብለክሙ ፡፡ ኦወልድየ ፡ ኢታስተዓፅብ ፡ ተግሣጸ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወኢትትገሐስ ፡ እምኔሁ ፡
6 አሙ ፡ ገሠጸከ ፡፡ እስመ ፡ ለዘ ፡ አፍቀረ ፡ ይጌሥጽ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወይቀሥፎ ፡ ለኵሉ ፡
7 ውሉድ ፡ ዘኢይትኤዘዝ ፡፡ ለተግሣጽክሙ ፡ ተዐገሡ ፡ እስመ ፡ ከመ ፡ ውሉዱ ፡ ያፈቅረክ
8 ሙ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ መኑ ፡ ውሉድ ፡ ዘኢይጌሥጾ ፡ አቡሁ ፡፡ ወእመሰ ፡ ኢይገሥጹክሙ ፡
9 ዓነደባራ ፡ አንትሙ ፡ ወኢኮንክሙ ፡ ውሉደ ፡ ወዓረይክሙ ፡ ኵልክሙ ፡፡ ሀለዉ ፡ አበዊነ ፡ እለ ፡
ወለዱነ ፡ በሥጋ ፡ ወይጌሥጹነ ፡ ወነሐፍርሞ ፡፡ እፎ ፡ እንከ ፡ ፈድፋደ ፡ ንግነይ ፡ ወን
10 ትኤዘዝ ፡ ለአቡነ ፡ ወንሕየው ፡፡ ወእሙንቱስ ፡ ለስሳጡ ፡ ኅዳጥ ፡ መዋዕል ፡ ይጌሥ
11 ጹነ ፡ ወውእቱሰ ፡ ለእንተ ፡ ትሔይስ ፡ ከመ ፡ ንርከብ ፡ ቅዳሰቲሁ ፡፡ ኵሉ ፡ ተግሣጽ ፡
ኢይመስል ፡ ትፍሥሕት ፡ ለጊዜሁ ፡ ዳእሙ ፡ ሐዘን ፡ ውእቱ ፡ ወድኅረሰ ፡ ትፈሪ ፡ ሰ
12 ላም ፡ ለእለ ፡ ይገብሩ ፡ ሎቱ ፡ ወተዓሰዮሙ ፡ ጽድቀ ፡፡ ወይእዜኒ ፡ አርትዑ ፡ እገሪ ፡
13 ጽውሳተ ፡ ወእደ ፡ ፅውስተ ፡፡ ወግበሩ ፡ መንኰራኵረ ፡ ርቱዐ ፡ ለእገሪክሙ ፡ ከመ ፡
14 ይሕየው ፡ ሕንክሴክሙ ፡ ወኢትትአቀፉ ፡፡ ወትልውዋ ፡ ለሰላም ፡ ምስለ ፡ ኵሉ ፡ ወኢ
15 ትሕድጉ ፡ ቅድሰቲክሙ ፡፡ ለእግዚአብሔርሰ ፡፡ አልቦ ፡ ዘርእዮ ፡፡ አስተኃይጹ ፡
ለእመቦ ፡ ዘኢረከቦ ፡ ጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ አልቦ ፡ ዘይትረከብ ፡ ዘበ ፡ ሥርው ፡ መሪር ፡
እንተ ፡ ትሠርፅ ፡ ሕማም ፡ እንተ ፡ ታረኵሶሙ ፡ ለብዙኃን ፡፡

Et adhæreamus perfecto principi nostro Jesu Christo, qui sustinuit opprobrium 2
crucis minimè reputans illud, pro gaudio quod ei obversabatur, & ad dextram
throni Dei consedit. Recogitate etiam illum qui talia perpessus est 3
à peccatoribus, & annuntiate de eo inter vos, ne anxia sit anima
vestra, & ne facti sitis infirmi. Et adhuc usque ad mortem pervenistis decer- 4
tando adversùs peccatum. Et expetivit doctrinam spei vestræ, quia vobis 5
tanquam filiis loquitur, O fili mi, ne difficilem æstimaveris correptionem Do-
mini, & ne declinaveris ab eo cùm te arguerit. Nam quem diligit, corripit eum 6
Dominus, & flagellat omnem filium immorigerum. Castigationem vestram sus- 7
tinete, quia sicut filium suum diligit vos Deus: quis filius est quem non corripit pa-
ter ejus. Et si non castigant vos, filii estis peregrini, & non liberi, cùm in hoc *vos* 8
omnes partes fecit. Fuerunt patres nostri qui nos in carne genuerunt, & castigâ- 9
runt nos, eosque reveriti sumus : quantò igitur magìs subjiciemur & obediemus
Patri nostro, & vivemus ? Et ipsi quidem pro imperio ad paucos dies nos ca- 10
stigabant: hic autem in commodum, ut illius adipiscamur sanctimoniam. Omnis 11
castigatio pro tempore suo, non videtur esse gaudii sed tristitiæ : at postea fru-
ctum fert pacis iis qui eâ exercitati fuerint, & retribuit iis justitiam. Et 12
nunc igitur corrigite pedes deductos, & manus remissas : Et rectas orbitas fa- 13
cite pedibus vestris, ut sanetur claudicatio vestra, & non offendatur. Et se- 14
ctemini pacem cum omnibus, & sanctimoniam vestram ne dimittatis, sine qua
Deum nemo videbit. Prospicite ne quis sit, qui gratiam Dei non est adeptus, 15
ne quis inveniatur in radice amaritudinis, suppullulans cruciatum quæ conta-
minatos reddat multos.

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΡῸΣ ἙΒΡΑΊΟΥΣ. ΚΕΦ. ΙΗ'. ΙΘ'. Κ'.

Ne quis fornicator aut prophanus, ut Esau: qui propter escam unam vendidit
16 Μή τις πόρνος ἢ βέβηλος, ὡς Ἠσαῦ· ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο
primogenita sua. *Scitis* enim quoniam & posteà *volens* hæreditare
17 τὰ πρωτοτόκια (η) αὐτοῦ. Ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι
benedictionem, reprobatus est: pœnitentiæ enim locum non invenit, quanquam cum
τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρε, καίπερ μετὰ
lachrymis *exquirens* eam. Non enim accessistis tractabilem montem,
18 δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν. Οὐ γὰρ προσεληλύθατε (θ) ψηλαφωμένῳ ὄρει, ΙΘ'
& *incensum* ignem, & turbinem, & caliginem, & procellam, Et tubæ
19 καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ, καὶ γνόφῳ, καὶ (ι) σκότῳ, καὶ θυέλλῃ, Καὶ σάλπιγγος
sonum, & vocem verborum, quam *audientes deprecati sunt, non proponi*
ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρῃτήσαντο μὴ (κ) προστεθῆναι
eis verbum: (Non portabant enim *imperatum:* Et si bestia tetigerit montem,
20 αὐτοῖς λόγον· (Οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους,
lapidabitur, aut jaculo confodietur. Et, ita terribile erat *ap-*
21 (λ) λιθοβοληθήσεται, ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται. Καὶ, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φαν-
parens, Moyses dixit; Exterritus sum, & tremebundus:) Sed acces-
22 ταζόμενον, Μωσῆς εἶπεν, Ἔκφοβός εἰμι, καὶ ἔντρομος·) (μ) Ἀλλὰ προσεληλύ- Κ'
sistis Sion montem, & civitatem Dei viventis, Hierusalem cœlestem, & *my-*
λύθατε Σιὼν ὄρει, καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυ-
riadum angelorum frequentiam, Et Ecclesiam *primogenitorum* in cœlis *con-*
23 ριάσιν ἀγγέλων πανηγύρει, Καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων (ν) ἐν οὐρανοῖς ἀπο-
scriptorum, & judicem Deum omnium, & spiritus justorum perfectorum, Et
24 γεγραμμένων, καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, Καὶ
testamenti novi mediatorem Jesum, & *sanguine aspersionis præstantiora* loquentem *præ*
διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρείττονα λαλοῦντι παρὰ
Abel. Videte ne recusetis loquentem: si enim illi non effu-
25 τὸν Ἄβελ. Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ (ξ) ἔφυ-
gerunt, *illum* super terram recusantes *negotium agentem:* multò magis nos,
γον, τὸν ἐπὶ τῆς γῆς παραιτησάμενοι χρηματίζοντα, πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς,
illum de cœlis *aversati:* Cujus vox terram movit tunc: nunc
οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· Οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε· νῦν 26
autem *denuntiavit*, dicens; Adhuc semel ego *moveo* non solùm terram, sed &
δὲ ἐπήγγελται, λέγων, Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ (ο) σείω οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ
cœlum. *Illud* autem; Adhuc semel, declarat mobilium translationem,
τὸν οὐρανόν. Τὸ δὲ, Ἔτι ἅπαξ, (π) δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν, 27
tanquam factorum, ut maneant *non mobilia.* Itaque regnum immobile
ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον 28
suscipientes, *habeamus* gratiam, per quam serviamus *gratè* Deo, cum
παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ, (ρ) μετὰ
reverentia & *religione.* Etenim Deus noster ignis consumens.
αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας. Καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον. 29

CAP. XIII. ιγ'.

Κ' Ἡ Charitas fraternitatis maneat. Hospitalitatem *ne obliviscimini:* per hanc
Φιλαδελφία μενέτω. Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης 1
enim *latuerunt* quidam, hospitio *excipientes angelos.* Mementote vinctorum, tanquam 2
γὰρ ἔλαθόν τινες, ξενίσαντες ἀγγέλους. Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς 3
simul vincti: *malis pressorum*, tanquam & ipsi *existentes* in corpore. Honorabile
συνδεδεμένοι· τῶν κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος 4
connubium in omnibus, & *cubile immaculatum:* fornicatores *autem* & adulteros judicabit
ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους (α) δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ
Deus. *Pecuniæ non appetens mos:* contenti præsentibus: ipse enim dixit;
ὁ Θεός. Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, 5
Non te deseram, neque te derelinquam: Ita ut *confidentes nos dicere;*
Οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλείπω· Ὥστε θαῤῥοῦντας ἡμᾶς λέγειν, 6
Dominus mihi adjutor, *&* non timebo quid faciat mihi homo.
Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

MS. A. (η) ἑαυτοῦ. (θ) ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυμένῳ (ι) ζόφῳ, (κ) προσθεῖναι (λ) λιθοβοληθήσεται. Καὶ, οὕτω (μ) Οὐ γὰρ προσεληλύθατε (ν) ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, (ξ) ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον (ο) σείσω (π) δηλοῖ τὴν τῶν σαλευομένων μετάθεσιν, ὡς πεποιημένων. * Διὸ (ρ) μετὰ εὐλαβείας καὶ δέους. Καὶ γὰρ ΚΕΦ. ιγ'. MS. A. (α) γὰρ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
[illegible]
25 [illegible]
[illegible]
[illegible]
26 [illegible]
[illegible]
27 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
1
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
habetis. Siquidem ipse Dominus dixit, Non te deseram neque
dum est nobis confidenter, Dominus meus adjutor meus est,

Aut ne quis inveniatur inter vos scortator 16
& remissus sicut Esau, qui unico edulio ven-
didit suum jus primogeniti. Scitis enim 17
eum quoque postea voluisse hæreditate be-
nedictionem adipisci, & reprobatum fuisse:
locum enim pœnitentiæ non invenit, quam-
vis cum lachrymis eam quæsivisset. Non 18
enim accessistis ad ignem ardentem & tra-
ctabilem, neque ad tenebras, & caliginem,
& procellam, Neque ad sonum cornu & 19
vocem verborum; quam qui audierunt, ef-
fugerunt ne iterum sermo cum eis habere-
tur. Non enim poterant sustinere quod in- 20
junctum fuerat, Quòd si vel bestia accesserit
ad montem, lapidibus obruatur. Et usque 21
adeò terribilis erat visio, ut Moses dixerit,
Perterritus sum ac tremebundus. Vos ve- 22
rò accessistis ad montem Sion, & ad civi-
tatem Dei viventis Jerusalem quæ est in cœ-
lis, & ad cœtus myriadum Angelorum: Et 23
ad Ecclesiam primogenitorum, qui inscri-
pti sunt in cœlis, & ad Deum judicem
omnium, spiritúsque justorum qui perfecti
fuerunt. Ad Jesum denique Mediatorem 24
testamenti novi, ad aspersionem sanguinis
ejus melius loquentis quàm Habel. Cave- 25
te ergò ne devitetis eum qui loquutus est vo-
biscum. Si enim illi non effugerunt qui de-
vitârant eum qui ipsos alloquutus est in ter-
ra, quantò minùs nos, si devitemus eum qui
nos alloquutus est de cœlis? Cujus vox 26
terram commovit: nunc autem pollicetur,
& ait; Adhuc semel, ego commovebo non
solùm terram, sed & cœlos. Per hoc au- 27
tem quod dicit, Semel, ostendit immutati-
onem eorum quæ moventur, quippe quæ
facta sint, ut permaneant ea quæ sunt mo-
tûs expertia.
Trecentorum decem & octo Patrum, Re-
gumque fidelium Commemoratione. 21.
Proinde ergò quum acceperimus regnum, 28
amplectamur gratiam per quam serviamus
ac placeamus Deo cum reverentia & timore.
Deus enim noster ignis est devorans. 29

CAP. XIII.

CHaritas fraterna permaneat in vobis. 1
Et dilectionis peregrinorum ne sitis imme- 2
mores. Per hanc enim digni fuerunt qui-
dam, quamvis non sentientes, qui exciperent
Angelos. Memores estote eorum qui vin- 3
cti sunt, perinde ac si cum eis vincti esse-
tis: mementote eorum qui afflicti sunt, tan-
quam homines qui carne induti estis. Ho- 4
norabile est conjugium in omnibus, thorus
eorum purus est. Scortatores autem & mœ-
chos, judicaturus est Deus. Ne diligat pecu- 5
niam mens vestra, sed sufficiat vobis id quod
remittam erga te manus. Proinde dicen- 6
non timebo: quid faciat mihi homo?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

16 አልቦ ፡ ዘይከውን ፡ ዘማዊ ፡ ወርኩስ ፡ ከመ ፡ ዔሳው ፡ ዘሤጠ ፡ በኵርናሁ ፡ በአ
17 ሐዱ ፡ መብልዕ ፡፡ ወፈቂዶ ፡ ይረስ ፡ በረከተ ፡ ተስእኖ ፡ ወኀጥአ ፡ ፍኖተ ፡ ይነስሕ ፡
18 ወኀሠሠ ፡ እንዘ ፡ ይበኪ ፡፡ እስመ ፡ ኢመጻእክሙ ፡ ትግሥሡ ፡ እሳተ ፡ ዘይነድድ ፡
19 ወቆባር ፡ ወዐውሎ ፡ ወጠፋ ፡፡ ወድምፀ ፡ መጥቅዕ ፡ ወቃለ ፡ ነገር ፡ ዘሰምዑ ፡ ወኢ
20 ፈቀዱ ፡ ይድግሙ ፡ ተናግሮቶሙ ፡፡ እስመ ፡ ስእኑ ፡ አጽምኦቶ ፡ ለዘ ፡ ተናገርሙ ፡፡ ወእመኒ ፡
ቀርበ ፡ እንስሳ ፡ ለውእቱ ፡ ደብር ፡ ይወግርዎ ፡፡

Ne quis sit scortator & pollutus, ut Esau, qui unico edulio vendidit suum jus 16
primogeniti. Qui cupiens hæres fieri benedictionis, impossibile fuit ei: defuit- 17
que via pœnitentiæ, tametsi lachrymans quæsivisset eam. Non enim accessistis ad 18
contrectabilem ignem ardentemque, & ad caliginem, & procellam, atque hæc
valdè: Et ad sonitum tubæ, & vocem verborum, quam qui audierant, noluerunt 19
iterum sermo eorum fieret sibi: Quia non erant audiendo quod edicebatur eis. Et 20
si bestia tetigerit montem illum, lapidabitur.

Versio VULGATA LATINA.

16 Ne quis fornicator, aut profanus ut Esau: qui propter unam escam vendidit
17 primitiva sua. Scitote enim quoniam & posteà cupiens hæreditare benedictionem, reprobatus est: non enim invenit pœnitentiæ locum, quanquam cum la-
18 chrymis inquisisset eam. Non enim accessistis ad tractabilem montem, & accensibi-
19 lem ignem, & turbinem, & caliginem, & procellam, Et tubæ sonum, & vocem
20 verborum, quam qui audierunt, excusaverunt se, ne eis fieret verbum. Non enim
21 portabant quod dicebatur: Et si bestia tetigerit montem, lapidabitur. Et ita
22 terribile erat quod videbatur, Moyses dixit; Exterritus sum, & tremebundus. Sed accessistis ad Sion montem, & civitatem Dei viventis, Jerusalem cœlestem, & mul-
23 torum millium Angelorum frequentiam, Et Ecclesiam primitivorum, qui conscripti sunt in cœlis, & judicem omnium Deum, & spiritus justorum perfecto-
24 rum, Et testamenti novi mediatorem Jesum, & sanguinis aspersionem meliùs lo-
25 quentem quàm Abel. Videte ne recusetis loquentem. Si enim illi non effugerunt, recusantes eum qui super terram loquebatur: multò magis nos, qui de cœ-
lis loquentem nobis avertimus. Cujus vox movit terram tunc: nunc autem re- 26
promittit, dicens; Adhuc semel: & ego movebo non solùm terram, sed & cœlum. Quòd autem, Adhuc semel, dicit: declarat mobilium translationem, tan- 27
quam factorum, ut maneant ea quæ sunt immobilia: Itaque regnum immobile 28
suscipientes, habemus gratiam: per quam serviamus placentes Deo, cum metu &
reverentia. Etenim Deus noster ignis consumens est. 29

CAP. XIII.

CHaritas fraternitatis maneat in vobis. Et hospitalitatem nolite oblivisci, per 1 2
hanc enim latuerunt quidam, Angelis hospitio receptis. Mementote vinctorum, 3
tanquam simul vincti; & laborantium, tanquam & ipsi in corpore morantes. 4
Honorabile connubium in omnibus, & thorus immaculatus. Fornicatores enim,
& adulteros judicabit Deus. Sint mores sine avaritia, contenti præsentibus: 5
ipse enim dixit; Non te deseram, neque derelinquam: Ita ut confidenter dica- 6
mus; Dominus mihi adjutor: non timebo quid faciat mihi homo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 الا يكون فيكم احد زانيا او نجسا * كالعيس الذي عوض طعام واحد باع بكوريته *
17 وانكم لتعلمون انه لما شاء فيما بعد ان يرث البركة خاب * لانه ما وجد مكان توبة * ولقد
18 طلبها بدموع * لانكم ما دخلتم في جبل ملموس ومضطرم نارا وفي ضباب وظلام وزوبعة *
19 20 وصوت البوق * وصوت الاقوال اعتفي منها الذين سمعوا * الا يزادوا كلمة * لانهم ما احتملوا
21 امر الموصي * ان دنا من الجبل ولو وحش يرجم * وهكذا كان المتخيل مرهوبا * حتى ان موسي
22 قال انني خايف مرعوب * لكنكم قد دخلتم الي جبل صهيون ومدينة الاله الحي اورشليم
23 السماوية * وموسم ربوات ملايكة * وبيعة الابكار المكتوبين في السماوات * والي حصن الاله
24 قاضي الكل * وارواح الصديقين الكاملين * والي ايسوع واسطة العهد الجديد * ونضوح دم
متكلم اكثر من دم هابيل * قراءة الثلثا من الجمعة الحادية والثلثين *
25 فاحذروا الا تستعفوا من المتكلم * لان اوليك ان كانوا ما انفلتوا اذ استعفوا من الوحي
اليهم في الارض * فكم اولي بنا نحن كثيرا الا نفلت اذ ارتجعنا عن الوحي الينا من السماوات *
26 الذي صوته زعزع الارض حينيذ * ووعد الان قايلا لا زلزلن انا دفعة اخري ايضا لا الارض
27 فقط * بل والسماء * وقوله دفعة ايضا اخري يدل علي انتقال البرايا المتحركة من حيث انها
مصنوعة * لتثبت الاشياء التي لا تزعزع * السبت الحادي والثلثون * ولسبت العازر *
28 فلذلك نحن نتسلم مملكة لا تزعزع * فلنابه بها نخدم الله خدمة مرضية باستحياء
29 وتورع * فان الاهنا نار متلفة * الفصل الثالث عشر *
1 2 فلتثبت المودة الاخوية * لا تنسوا محبة الضيافة * فان بهذا انكم عن قوم انهم اضافوا
3 ملايكة * اذكروا المقيدين كانكم معهم مقيدين * والمصرورين كانكم وانتم في جسد مثلهم *
4 5 الزواج مكرم علي كل حال * ومضجعه غير دنس * والله يدين الزناة والفسقة * عزمكم
فليكن غير محب للفضة * اذ تكتفون بالحاضرات * لانه هو قال لست اتركك ولن
6 اهملك * فلذلك ننبغي نحن فنقول * الرب معيني فلن اخشا ما يعمله بي الانسان *

Ne sit inter vos quispiam scortator aut 16
pollutus ut Esau, qui pro unica esca
vendidit primogenita sua. Et quidem 17
scitis quòd cùm voluisset postea hæres
fieri benedictionis, frustratus sit: non
enim reperit pœnitentiæ locum, quan-
vis cum lachrymis illam postulâsset. Non 18
enim introîstis in montem tractabilem
& igne flagrantem, & in caliginem ac
tenebras & turbinem, Et tubæ soni- 19
tum, & vocem sermonum, quos qui au-
dierant, evitârunt, ne adjiceretur sibi
verbum: (Non enim pertulerunt jus- 20
sum imperantis, Si vel bestia ad mon-
tem accesserit, lapidetur. Et adeo ter- 21
ribilis erat qui se videndum præbebat,
ut Moses dixerit; Equidem timens
sum atque perterritus.) Sed introîstis 22
in montem Sion, & urbem Dei vivi Je-
rusalem cœlestem, & conventum myria-
dum Angelorum, Et concionem primo- 23
genitorum in cœlis conscriptorum, & in
conspectum Dei judicis universorum, &
spirituum Justorum perfectorum, Et ad 24
Jesum mediatorem novi testamenti, &
profluvium sanguinis loquentis plus-
quam sanguis Habel.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ primæ.

Cavete igitur ne loquentem devitetis: 25
nam si illi non effugerunt, evitantes re-
velationem ad eos factam in terra:
quantò justius est ut nos non effugia-
mus, si revelationem nobis factam è cœ-
lis aversemur? Cujus vox tunc terram 26
concussit: nunc autem promittit, dicens;
Certè concutiam ego alterâ adhuc vice
non solùm terram, sed etiam cœlum. Di- 27
cendo autem, Alterâ adhuc vice, innu-
it mutationem creaturarum instabilium
quatenus sunt factitiæ: ut maneant
res quæ non commoventur.

Sabbatho trigesimo primo. Item pro Sabbatho Lazari.

Quapropter nos assumentes regnum quod 28
non concutitur, habemus gratiam per
quam exhibemus Deo ministerium gra-
tum cum pudore & reverentia: Quan- 29
doquidem Deus noster est ignis consu-
mens.

CAP. XIII.

MAneat igitur fraterna charitas. 1
Ne obliviscamini amorem hospitalitatis: 2
per id enim latuit quosdam, quòd hospitio
exceperint Angelos. Memores estote vin- 3
ctorum, ac si cum illis vincti essetis:
& læsorum, ut qui vos etiam in corpore
sitis sicut ipsi. Honorabile est conjugi- 4
um omni modo, & concubitus ejus im-
pollutus: fornicarios autem & adulte-
ros damnabit Deus. Animus vester non 5
sit pecuniæ cupidus, contenti præsenti-
bus. Nam ipse dixit; Non te deseram,
neque te negligam. Ac proinde confida- 6
mus nos, dicamúsque, Dominus adjutor
meus, ideo non timebo quid faciat in
me homo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወመስለ፡ከመዝ፡ግሩም፡ውእቱ፡ዘአስተርአዮሙ፡፡ ወሙሴሂ፡ይቤ፡ርዑደ፡ ወድንጉፅ፡አነ፡፡
22 ወበጺሕክሙ፡ ኀበ፡ ጽዮን፡ ሀገረ፡ እግዚአብሔር፡ ሕያው፡ ኢየሩሳሌም፡እንተ፡በሰማ
23 ይ፡ ወእእላፍ፡ ፍሡሓን፡፡ ማኅበረ፡ በኵር፡ እለ፡ ጽሑፋ፡ አስማቲሆሙ፡ በሰማያት፡፡
24 ወእግዚአብሔር፡ መኰንን፡ ጽድቅ፡ ወመኰንኖሙ፡ ኵሉ፡ ጻድቃን፡ ፍጹማን፡፡ ወኢየሱ
ስ፡ መርሐ፡ ለሐዲስ፡ ሥርዓት፡፡ ወንዝኀተ፡ደም፡ዘይሔይስ፡ ተናግሮ፡ እምዘ፡ አቤል፡፡
25 ዑቁ፡ እንከ፡ ኢትትአበዩዎ፡ ለዘ፡ ተናገረክሙ፡ ሶበ፡ እሙንቱ፡ ኢድኅኑ፡ እስመ፡ አበይዎ፡ ለዘ፡
አስተርአዮሙ፡ እምደብር፡፡ እፎ፡ እንከ፡ ፈድፋደ፡ ንሕነ፡ ለእለ፡ እምሰማይ፡ ተመየጠነ፡፡
26 ወአድለቅለቀ፡ ለምድር፡ ቃሉ፡ ይእተ፡ አሚረ፡፡ ወይእዜኒ፡ ነገረ፡ ዓዲ፡ ወይቤ፡ ም
ዕረ፡ ለነ፡ ወአድለቅልቆ፡ ለምድር፡ ወአኮ፡ ለባሕቲታ፡ለምድር፡ ዓዲ፡ ለሰማያትኒ፡፡
27 ወዘይቤሰ፡ ዓዲ፡ ምዕረ፡ ያርኢ፡ ከመ፡ ያፈልሶ፡ ለዘ፡ ያንቀለቅል፡ ከመ፡ ይንበር፡ ዘኢያ
28 ንቀለቅል፡፡ እስመ፡ መንግሥት፡ ዘኢያንቀለቅል፡ ንነሥእ፡፡ ወብነ፡ ጸጋሁ፡ እንተ፡
29 በእንቲአሁ፡ ንሠውዕ፡ ለእግዚአብሔር፡ በጸሎት፡ ወበስእለት፡፡ እስመ፡ አምላክነ፡
እሳት፡ በላዒ፡ ውእቱ፡፡

ፐ

1 2 ወሀልዉ፡ በተፋቅሮ፡ ምስለ፡ ቢጽክሙ፡፡ ወኢትርስዑ፡ ተቀብሎ፡ ነግድ፡ እስመ፡ በእ
ንቲአሁ፡ ቦእለ፡ ከፈሎሙ፡ ወተቀበሉ፡ ነግደ፡ መላእክት፡፡ ተዘከሩ፡ ሙቁሓነ፡ እለ፡
3 4 ተሞቅሑ፡ ወተሣቀዩ፡በሥጋሆሙ፡ከማክሙ፡፡ ክቡር፡ አውስቦ፡ በኵሉሂ፡ወምስካቢሆሙ
5 ኒ፡ አልቦ፡ ርኵስ፡፡ ለዘማውያን፡ ወለእለ፡ የሐውሩ፡ ብእሲተ፡ ብእሲ፡ ይኴንኖሙ፡ እግዚ
አብሔር፡፡ እንዘ፡ ኢታፈቅሩ፡ንዋየ፡ሀልዉ፡ እምክመ፡ ተአክሉ፡ ለመልእክትክሙ፡ እስ
6 መ፡ ውእቱ፡ ይቤ፡ ኢየኀድገከ፡ ወኢይትሄየየከ፡፡ ወይእዜኒ፡ተአሚነነ፡ ንበል፡እግዚአ
ብሔር፡ይረድአኒ፡ ኢይፈርህ፡እጓለ፡ እመሕያው፡ምንተ፡ይሬስየኒ፡፡

Et usque adeò formidandum erat quod apparuit iis, etiam Moses dixit; Expave- 21
factus, & tremebundus sum. Sed accessistis ad Zion civitatem Dei viventis, 22
Hierusalem cœlestem, & ad decem millia fruentium: Ad conventum primogeni- 23
torum, quorum nomina scripta sunt in cœlis: & ad Deum judicem justitiæ, ju-
dicemque omnium justorum perfectorum: Et ad Jesum ducem novi Testamenti, 24
& ad aspersionem sanguinis meliora loquentis quam sanguis Abel. Videte igi- 25
tur ne aspernemini eum, qui vos alloquitur. Si illi non effugerunt qui aversaban-
tur eum qui apparuit eis de monte, quantò igitur magis nos, si eum qui de cœ-
lis est, aversemur. Cujus vox tunc temporis concussit terram: at nunc denuntia- 26
vit adhuc, dicens; Semel concutiam etiam ego terram, & non modò terram, sed
etiam cœlos. Porrò illud quod dicit, Adhuc semel, demonstrat eorum quæ com- 27
moventur transmigrationem, ut maneant ea quæ non concutiuntur. Quia regnum 28
quod concuti non possit, sumus accepturi: ideò teneamus gratiam, per quam offeramus
Deo cum prece & supplicatione. Quia Deus noster ignis est consumens. 29

CAP. XIII.

ET estote in charitate cum fratribus vestris. Et hospitalitatis ne sitis im- 1 2
memores, quoniam per eam fuerunt quorum sors erat etiam angelos hospitio exci-
pere. Memores estote vinctorum qui vinciuntur, & cruciantur in corpore suo, 3
veluti ipsi similiter essetis afflicti. Honorabile est conjugium ubique, & cubile eo- 4
rum qui sunt sine pollutione: scortatores autem & adulteros, judicabit Deus.
Non amantes divitias, estote contenti modò satis habetis pro ministerio vestro: 5
quia ipse dixit; Non deseram te, neque te negligam. Et nunc confidenter dicamus, 6
Deus auxiliabitur mihi, non metuam filium hominis quid mihi faciat.

Mementote *ducum* vestrorum, qui locuti sunt vobis verbum Dei,
7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ,
quorum intuentes exitum conversationis, imitamini fidem. Je-
8 ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. Ἰη-
sus Christus heri & hodiè ipse, & in secula. Doctrinis
9 σοῦς Χριστὸς (β) χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Διδαχαῖς KA'
variis, & peregrinis *ne circumferamini. Pulchrum* enim gratiâ stabiliri
ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ (γ) περιφέρεσθε. καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν
cor, non escis, *in quibus* non *sunt adjuti ambulantes.* Habe-
10 καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ (δ) περιπατήσαντες. Ἔχο-
mus altare, de quo edere non habent potestatem tabernaculo *servientes.*
μεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες.
Quorum enim infertur animalium sanguis pro peccato in Sancta per
11 Ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ (ε) αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ
pontificem, horum corpora cremantur extra castra. *Ideò* &
12 ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. Διὸ καὶ
Jesus, ut sanctificaret per *proprium* sanguinem populum, extra portam pas-
Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαὸν, ἔξω τῆς πύλης ἔ-
sus est. Igitur exeamus ad eum extra castra, improperium
13 παθε. Τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν
ejus portantes. Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram
14 αὐτοῦ φέροντες. Οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν
inquirimus. Per ipsum ergò offeramus hostiam laudis *per omne* Deo,
15 ἐπιζητοῦμεν. Δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ Θεῷ,
id est, fructum labiorum confitentium nomini ejus. *At* beneficen-
16 τουτέστι, καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Τῆς δὲ εὐποι-
tiæ & communionis *ne obliviscimini:* talibus enim hostiis *beneplacet sibi* De-
ΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θε-
us. Obedite *ducibus* vestris, & subjacete: ipsi enim pervigilant
17 ός. Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ (ζ) ἀγρυπνοῦσιν
pro animabus vestris, quasi rationem reddituri: ut cum gaudio hoc fa-
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποι-

ciant, & non gementes: *inutile* enim vobis hoc. Orate pro nobis.
ῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο. Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. 18
Confidimus enim quia *pulchram* conscientiam habemus, in omnibus *pulchrè* volentes
(η) πεποίθαμεν γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέλοντες
conversari. Ampliùs autem deprecor, hoc facere, *ut* celeriùs re-
ἀναστρέφεσθαι. Περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ, τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀπο- 19
stituar vobis. *At* Deus pacis, *reducens* de mortuis pa-
καταστάθω ὑμῖν. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποι- 20
KB' storem ovium magnum, in sanguine testimonii æterni, Dominum no-
μένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν, ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡ-
strum Jesum, Aptet vos in omni *opere* bono, *ad*
μῶν Ἰησοῦν, Καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ (θ) ἔργῳ ἀγαθῷ, εἰς τὸ 21
faciendum voluntatem ejus: faciens in vobis *beneplacitum* coram se, per
ποιῆσαι τὸ θέλημα (ι) αὐτοῦ· ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ
Jesum Christum: cui gloria in secula seculorum. Amen. Ro-
Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Παρακα- 22
go autem vos, fratres, *sufferte* verbum solatii: etenim *per bre-*
λῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βρα-
via misi vobis. Cognoscite fratrem Timotheum *absolutum:*
χέων ἐπέστειλα ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν (κ) ἀδελφὸν Τιμόθεον ἀπολελυμένον· 23
cum quo, (si celeriùs venerit,) videbo vos. Salutate omnes *du-*
μεθ' οὗ, (ἐὰν τάχιον ἔρχηται,) ὄψομαι ὑμᾶς. Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγου- 24
ces vestros, & omnes Sanctos. Salutant vos *illi* de Ita-
μένους ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰτα-
lia. Gratia cum omnibus vobis. Amen.
λίας. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. 25

Ad Hebræos scripta est ab Italia per Timotheum.
(†) Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διὰ Τιμοθέου.

Ἐν στίχοις ψγ'.

MS.A. (β) ἐχθὲς (γ) παραφέρεσθαι. (δ) περιπατοῦντες. (ε) αἷμα εἰς τὰ (ζ) ἀγρυπνοῦσιν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· ἵνα (η) πειθόμεθα γὰρ (θ) ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ, (ι) αὐτοῦ· αὐτῷ (κ) ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον (†) Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Estote memores ductorum vestrorum, qui 7
locuti sunt vobiscum sermonem Dei: con-
siderate exitum conversationum ipsorum, &
imitemini fidem illorum. Jesus Christus heri, 8
& hodiè idem ipse est, & in æternum.

Horâ nonâ Parasceues Crucifixionis, & de Sacerdotibus. 22.

Doctrinis peregrinis & variis, ne circumfe- 9
ramini. Melius est enim ut per gratiam con-
firmemus corda nostra, quàm per cibos:
nullam enim perceperunt utilitatem qui ver-
sati sunt in illis. Habemus autem altare ex 10
quo non licet edere iis qui tabernaculo mi-
nistrant. Siquidem animalium illorum, quo- 11
rum inferebat sanguinem summus pontifex
in Sanctuarium pro peccatis, caro concre-
mabatur extra castra. Propter hoc Jesus, 12
ut sanctificaret populum suum sanguine pro-
prio, extra civitatem passus est. Enimverò 13
nos quoque exeamus ad eum extra castra, in-
duti opprobrio ipsius: (Non enim habe- 14
mus civitatem hic permanentem, sed futu-
ram illam expectamus.) Et per ipsum at- 15
tollamus hostias laudis semper Deo, hoc est
fructus labiorum confitentium nomini ejus.
Nec obliviscamini commiserationis & com- 16
municationis in pauperes: per has hostias
homo gratus est Deo. Parete gubernatori- 17
bus vestris, & estote dicto illis audientes:
ipsi enim vigilant pro animabus vestris,
quippe qui vestrî rationem reddituri sint, ut
cum gaudio hoc faciant, & non cum gemiti-
bus: quoniam non expedit vobis. Orate 18
pro nobis. Confidimus enim nos habere
bonam conscientiam, quia in omnibus volu-
mus bene conversari. Vehementer efflagito à 19
vobis ut hoc faciatis, quò citiùs restituar vo-
bis. Ille autem Deus pacis qui eduxit ex mor- 20
tuis magnũ illũ pastorem gregis per sangui-
nem testamẽti æterni, hoc est Jesum Christum
Dñm nostrum, Ipse perfectos vos reddat in 21
omni opere bono, ut exequamini voluntatem
ipsius: & ipse agat in nobis quod bonum est
coram ipso per Jesum Christum, cui sit laus
in seculum seculorum, Amen. Peto autem à 22
vobis fratres mei, ut longanimes sitis in ser-
mone consolationis, quoniam paucis scripsi
vobis. Cæterùm scitote fratrem nostrum 23
Timotheum solutum esse; & si citò venerit,
cum eo vos invisam. Postulate pacem eorum 24
omnium qui præsunt vobis, omniumque San-
ctorum. Postulant pacem vestram quotquot 25
sunt ex Italia. Gratia cum omnibus vobis,
Amen.

Epistolæ ad Hebræos ex Italia Romana scripta, missæque per Timotheum,
FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

7 ተዘከሩ ፡ መኳንንቲክሙ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘነገርናክሙ ፡፡ ወናሁ ፡ ዘከመ ፡
8 ትሬእዩ ፡ ንብረተ ፡ ደኅሪት ፡ ምጽአቱ ፡ ለዓለም ፡፡ ተመሰሉ ፡ ኪያየ ፡ በሃይማኖቱ ፡፡=
9 ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘትማልም ፡ ወዮም ፡ ውእቱ ፡ እስከ ፡ ለዓለም ፡፡= ሊታም
ጽሑ ፡ ነኪረ ፡ ትምህርተ ፡ ካልእ ፡ ሠናይ ፡ ጸጋሁ ፡ ያስተፈሥሕ ፡ ልበ ፡ ወአኮ ፡ በ
10 መብልዕት ፡ ወኢይበቍዖሙ ፡ ለእለ ፡ እንሶስው ፡፡= ወብነ ፡ እኅዊነ ፡ መሠዊዐ ፡ ወኢይ
ከውኖሙ ፡ ይብልዑ ፡ እምኔሁ ፡ እለ ፡ የሐርሙ ፡ ለደብተራ ፡፡=

Memores estote præpositorũ vestrorũ qui vobis locuti sumus sermonem Domini: & 7
ecce quemadmodũ contemplamini postremã vivendi rationem in exitu de mundo. 8
Imitamini me in fide Jesu Christi, qui heri, & hodiè est usque in æternum. Peregri- 9
nam alterius cujusquam doctrinam ne infertote. Bonum est gratiâ exhilaretur cor,
& non eduliis, quæ non profuerunt illis qui in ipsis ambularunt. Habemus fratres 10
nostri altare, de quo non est fas edere iis qui devovent se tabernaculo.

Versio VULGATA LATINA.

7 Mementote præpositorum vestrorum, qui vobis locuti sunt verbum Dei, quorum
8 intuentes exitum conversationis, imitamini fidem. Jesus Christus herì, & ho-
9 diè: ipse & in secula. Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci. Optimum
est enim gratiâ stabilire cor, non escis: quæ non profuerunt ambulantibus
10 in eis. Habemus altare, de quo edere non habent potestatem, qui taberna-
11 culo deserviunt. Quorum enim animalium infertur sanguis pro peccato in
12 Sancta per pontificem, horum corpora cremantur extra castra. Propter quod
& Jesus, ut sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus
13 est. Exeamus igitur ad eum extra castra, improperium ejus portantes.
14 Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus.
15 Per ipsum ergò offeramus hostiam laudis semper Deo, id est, fructum labio-
16 rum confitentium nomini ejus. Beneficentiæ autem, & communionis nolite
17 oblivisci: talibus enim hostiis promeretur Deus. Obedite præpositis vestris,
& subjacete eis. Ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus
vestris reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim non
expedit vobis. Orate pro nobis: confidimus enim quia bonam conscien- 18
tiam habemus in omnibus benè volentes conversari. Amplius autem depre- 19
cor vos hoc facere, quò celeriùs restituar vobis. Deus autem pacis, qui 20
eduxit de mortuis pastorem magnum ovium, in sanguine testamenti æterni,
Dominum nostrum Jesum Christum, Aptet vos in omni bono, ut faciatis 21
ejus voluntatem: faciens in vobis quod placeat coram se per Jesum Chri-
stum: cui est gloria in secula seculorum. Amen. Rogo autem vos, fratres, 22
ut sufferatis verbum solatii. Etenim perpaucis scripsi vobis. Cognoscite 23
fratrem nostrum Timotheum dimissum: cum quo (si celeriùs venerit) videbo
vos. Salutate omnes præpositos vestros, & omnes Sanctos. Salutant vos de 24
Italia fratres. Gratia cum omnibus vobis. Amen. 25

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* قراءة بولس الاباء * تذكروا مدبريكم الذين خاطبوكم بكلام الله • اذ تعقلون 7
نظركم في نفود تصرفهم فتشبهون بامانيهم * يسوع المسيح امس واليوم • وهو الي الدهور • ثم * 8
* التعاليم المتلونه والغريبه لا تميلوا معها • لان حسنا هو ان يثبت القلب بالنعمة لا 9
بالاغذية التي لم ينتفع بها الذين تصرفوا بها * لنا مذبح ليس للذين يخدمون الخباء سلطان 10
ان ياكلوا منه * لان دم الحيوانات الذي كان يقدم عن الخطايا بريس الكهنة الي المقادس • 11
كانت اجسامها تحرق خارج المعسكر * فلذلك ايسوع ليقدس الشعب بدمه تالم خارج الباب * 12
* فلنخرجن اذا اليه خارج المعسكر حاملين عاره * لان ليس لنا هاهنا مدينة باقيه • لكننا 13 14
نلتمس العتيده * فبه نرفع كل وقت الي الله ضحيه التسبيح التي هي ثمر الشفاه شاكرات 15
لاسمه * لا تنسوا الاحسان الي الضعفاء والمشاركة • لان عمل هذه الضحايا يرضي الله • ثم • 16
* قراءة للقديس الكبير نيقولاوس * ادعوا لمدبريكم واطيعوهم • لانهم يسهرون عن 17
انفسكم كمن يعطون عنكم جوابا • ليعملوا هذا بفرح ولا يتنهدون • فان هذا غير موافق لكم •
* صلوا عنا فاننا واثقون ان لنا ضمير جيد في كل شي • مؤثرين ان نتصرف تصرفا محمودا • 18
* واسلكم ان تعملوا هذا متكاثرا لكي ارجع اليكم سريعا * والاه السلامة المنتاش من الموتي 19 20
يسوع راعي الغنم المعظم بدم العهد الابدي • ربنا يسوع * يوطدكم في كل عمل صالح • 21
ليعملوا مشيته • صانعا بنا الامر المرضي امامه بيسوع المسيح • الذي له المجد الي الدهور امين •
* واسلكم ايها الاخوه ان تحملوا كلام التعزيه • لاني انما كتبت باقوال يسيره * عرفوا الاخ 22 23
تيموثاوس المطلق المضي • الذي ان جاء سريعا ساعاينكم معه * قبلوا جماعة روسايكم وكافه 24
القديسين • يسلم عليكم الذين من ايطاليا * النعمه مع جماعتكم امين * 25
* كتبت من ايطاليا على يد تيموثاوس *
* كملت بعون الله وحسن توفيقه رسايل الطوباني بولص الاربعه عشر رساله حسب ما وجد في
النسخة المنقول منها * رزقنا الرب بركته امين *

Lectio pro Patriarchis.

Memores estote gubernatorum vestrorum, qui locuti sunt vobis sermonem Dei, applicantes animum vestrum exitui conversationis eorum, & imitantes fidem ipsorum. 7 *Jesus Christus herì & hodiè,* 8 *ipséque in secula.* Hactenus. *Cum* 9 *doctrinis variis ac peregrinis ne vacilletis: bonum est enim gratiâ stabiliri cor, non alimentis ex quibus non perceperunt utilitatem qui versati sunt in ipsis. Ha-* 10 *bemus altare, ex quo non habent jus edendi qui tabernaculo deserviunt. Quorum* 11 *enim animalium sanguis inferebatur pro peccatis per principem sacerdotum in Sancta, horum corpora comburebantur extra castra. Et icci*r*co Jesus, ut popu-* 12 *lum sanctificaret sanguine suo, passus est extra portam. Exeamus igitur ad eum* 13 *extra castra, portantes ignominiam ejus. Non enim habemus hic civitatem perma-* 14 *nentem, sed quærimus futuram. Per* 15 *ipsum attollamus assiduè Deo hostiam laudis, nempè fructum labiorum gratias agentium nomini ejus. Beneficentiæ er-* 16 *ga imbecilles, & communionis ne obliviscamini: talibus enim victimis oblectatur Deus.*

Lectio pro magno sancto Nicolao.

Acquiescite ductoribus vestris, & obe- 17 *dite eis: ipsi enim vigilant pro animabus vestris, tanquam responsum de vobis daturi: ut hoc faciant cum gaudio, & non gemant: nam id non conducit vobis. Orate* 18 *pro nobis: nam certi sumus quòd bonam habemus intentionem in rebus omnibus, cupientes laudabili vivendi ratione versari. Et rogo vos ut id frequenter* 19 *faciatis, ut quamprimùm revertar ad vos. Deus autem pacis è mortuis extra-* 20 *ctus, Jesus pastor ovium, per sanguinem fœderis æterni magnificatus, Jesus* in-quam *Dominus noster, Confirmet vos in* 21 *omni opere bono, ut faciatis voluntatem ipsius, efficiens in nobis quod gratum est in conspectu suo per Jesum Christum, cui gloria in secula, Amen. Rogo etiam* 22 *vos O fratres, ut sufferatis sermonem consolationis: ego enim brevibus quidem sermonibus scripsi vobis, Notum facite* 23 *fratri Timotheo ad eundum dimisso, cum quo (si citò venerit) videbo vos. Oscu-* 24 *lamini omnes præpositos vestros, & omnes sanctos. Salutant vos qui sunt ex Italia. Gratia cum omnibus vobis. Amen.* 25

Scripta est ex Italia, per Timotheum.

Absolutæ sunt, opitulante rectéque disponente Deo, quatuordecim epistolæ Beati Pauli, prout inventum est in exemplari è quo descriptum est.

Largiatur nobis Dominus benedictiones ejus, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 እስመ : ለሀገ : ዘይሠውዑ : ደሞ : ያበውእ : ሊቀ : ካህናት : ውስተ : ቅድስተ : ቅዱሳን:
12 ወያውዕይዎ : ሥጋሁ : በአፍአ : እምትዕይንት : በእንተ : ኃጢአት::=፦ ከማሁ : ሊየ
13 ሱስኒ : ከመ : ይቀድሶሙ : በደሙ : ቦአፍአ : በትዕይንት : ተቀትለ:=፦ ይእዜኒ : ንፃእ :
14 ኀቤሁ : አፍአ : እምትዕይንት : እንዘ : ንጸውር : ትዕይርቶ::=፦ ዘእኮ : ብነ : ዝየ : ሀ
15 ገረ : እኮ : እንተ : ትመጽእ : ነኀሥሥ:=፦ ቦኑ : እንከ : ናበውእ : መሥዋዕተ : ስብሐ
16 ት : በኵሉ : ጊዜ : ለእግዚአብሔር : በፍሬ : በከናፍሪነ : ከመ : ንእመን : በስሙ:=፦ ወሊ
ትርስዑ : ገቢረ : ሠናይ : ወተሣተፉ : እስመ : ዘከማሁ : መሥዋዕተ : ይሴድዎ : ለእግዚ
17 ብሔር::=፦ ተአዘዙ : ለመኳንንቲክሙ: ወተሠነኑ : ሎሙ : እስመ: እሙንቱ : ይተግሁ :
በእንተ : ነፍስክሙ : ወሎሙ: ይትሐሰቦሙ : ከመ : በፍሥሓ : ይገብርዎ : ለዝንቱ::ወሊይ
18 ትሀውኩ : ወዝቱ : ይደልወክሙ : ከሙ:=፦ ትጸልዩ : ለዕሴነ : ንትአመን : ከመ : ታፈቅሩ :
19 ወትፈቅዱ : ሠናየ : ለኵሉ:=፦ ወፈድፈደ : ትገብሩ : አስተበቍዓክሙ: ከማሁ : ከሙ: ት
20 ግበሩ : ፍጡነ : ነብጸሕክሙ::=፦ ወእምለከ : ሰላም : ዘአንሥአ : እሙታን : ለዓቢይ:
21 ኖለዊ : አበግዕ : በደሙ : ሥርዓቱ : ለእግዚእነ : ሊየሱስ : ክርስቶስ:=፦ ያጽንዕክሙ : ከ
ሙ : ትግበሩ : ኵሎ : ምግበረ : ሠናይ : ወትግበሩ : ፈቃደ : እንዘ : ውእቱ : ይገብር : ለ
ክሙ : ሥምረቱ : በእንተ : ሊየሱስ : ክርስቶስ : ዘሎቱ : ስብሐት : ለዓለም : ዓለም:: አ
22 ሜን:=፦ አስተበቍዓክሙ : አኃዊነ : ተወከፉ : ቃለ : ትምህርትክሙ : እስመ : በኅፃር :
23 አዘዝኩክሙ:=፦ ታአምርዎ : ለጢሞቴዎስሃ : እኁነ : ዘተፈነወ : ወእመሰ : አፍጠንኩ:
24 መጺአ : እሬእየክሙ::=፦ አምኁ : ኵሎሙ : መኳንንቲክሙ : ወኵሎሙ : ቅዱሳን :: አ
25 ሙኁክሙ : እለ : ሊጣልያ:=፦ ወጸጋሁ : ምስሌክሙ : ለዓለም : ዓለም : አሜን :: ወ
አሜን::=፦ ተፈጸመ : ዘዕብራዊያን:: ፈጸመ:=፦

Taurorum enim sanguinem, quos mactant, infert princeps sacerdotum in Sanctum 11
Sanctorum, cujus carnem comburebant extra castra pro peccatis. Similiter etiam 12
Jesus ut per sanguinem suum sanctificaret eos qui credunt, *interfectus est extra*
castra. Nunc igitur exeamus ad eum extra castra, opprobrium ejus portantes. 13
Eò quòd non habemus hic civitatem: nònne illam quæ futura est inquirimus? Nun- 14
quid offeremus igitur sacrificium laudis omni tempore Deo, cum fructu labiorum 15
nostrorum, ut confiteamur in nomine ejus? Et beneficentiæ & communicationis ne 16
obliviscamini: talibus victimis placet homo *Deo. Obedite præfectis vestris,* 17
& subditi estote eis: siquidem illi invigilant pro animabus vestris, & pro eis ra-
tionem reddent, ut cum gaudio hoc faciant, & non conturbentur: hoc enim con-
venit vobis, ita fore. Orate pro nobis: confidimus quòd diligitis, & exoptatis 18
bonum omnibus. Eò magis hoc faciatis oro, cùm ita feceritis citiùs perveniamus 19
ad vos. Et Deus pacis, qui reduxit à mortuis maximum pastorem ovium per 20
sanguinem Testamenti, nempe *Dominum nostrum Jesum Christum, confirmet vos* 21
ad operandum omne opus bonum, & ad præstandum voluntatem ejus, ipse efficiens
in vobis beneplacitũ ejus per Jesum Christũ, cui sit gloria in secula seculorũ, Amen.
Obsecro vos fratres nostri, sufferte sermonem doctrinæ vestræ, quia breviter præcepi 22
vobis. Scitis fratrem nostrum Timotheum dimissum esse, & si celeriùs venero, 23
visam vos. Salutate omnes præpositos vestros, & omnes Sanctos: Salutant 24
vos Itali. Et gratia ejus vobiscum in secula seculorum, Amen, & Amen. 25

Absoluta est *epistola* ad HEBRÆOS. Finis.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ἸΑΚΩΒΟΥ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ, ἘΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ΚΑΙ ΜΕΡΙΚΑΣ ὑποδιαιρέσεις.

Α΄. Περὶ ὑπομονῆς καὶ πίστεως ἀδιακρίτου, καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης πρὸς τοὺς πλουσίους. ἐν ᾧ, περὶ τῆς ἐν ἡμῖν πυρώσεως, καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς παθῶν. ὅτι οὐ παρὰ Θεοῦ τὸ αἴτιον· εἰ τι γὰρ ἀγαθὸν ἡμῖν, παρ' αὐτοῦ.

Β΄. Περὶ πρᾳότητος καὶ ἁγνείας, καὶ πράξεως ἀγαθῆς μεταδοτικῆς ἐπὶ μακαρισμῷ. καὶ περὶ ἐπιστήμης καὶ συμμετρίας λόγου.

Γ΄. Περὶ τῆς πρὸς ἕκαστον ἀγάπης ἀπροσωπολήπτου κατὰ τὸν νόμον.

Δ΄. Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἔργων· καὶ οὐκ ἐκ θατέρου ἰδικῶς, ἀλλ' ἐξ ἀμφοῖν ἅμα δικαιοῦται ὁ ἄνθρωπος.

Ε΄. Ὅτι ἡ προπετὴς καὶ ἄτακτος γλῶσσα θανατοῖ τὸν κεκτημένον, ἧς κρατεῖν ἀνάγκη εἰς εὐφημίαν καὶ δόξαν τοῦ Θεοῦ. ἐν ᾧ, περὶ ἀναστροφῆς ἀγαθῆς καὶ ἀμάχου πρὸς ἀλλήλους ἐκ φιλοδοξίας τῆς ἐπὶ σοφίᾳ ἀνθρωπίνῃ. ἐν ᾧ, περὶ θείας σοφίας. ὅτι ἐκ ῥᾳθυμίας καὶ φιληδονίας ἔρις καὶ ἀκαταστασία, καὶ ἡ πρὸς Θεὸν ἔχθρα γίνεται. περὶ μετανοίας πρὸς σωτηρίαν, καὶ περὶ τοῦ μὴ κρίνειν τὸν πλησίον.

ς΄. Ὅτι οὐκ ἐν ἀνθρώπῳ, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ τὰ διαβήματα ἀνδρὸς κατευθύνεται. ἐν ᾧ, περὶ πλεονεξίας πλουσίων, καὶ τῆς ἐν κόσμῳ τρυφῆς αὐτῶν, καὶ περὶ δικαιοκρισίας Θεοῦ. περὶ μακροθυμίας, καὶ ὑπομονῆς παθημάτων, καὶ περὶ ἀληθείας. παραινέσεις ἰδικαὶ ἑκάστῳ προσήκουσαι μετὰ πίστεως. ὅτι διακονητέον τῇ τοῦ πλησίον σωτηρίᾳ.

JACOBI EPISTOLA CATHOLICA.

(†) ἸΑΚΩΒΟΥ ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ. ΚΕΦ. Α΄.

CAP. I. α΄.

Jacobus Dei & Domini Jesu Christi servus, *illis* duodecim tribubus in
1 Ἰάκωβος Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν
dispersione, *gaudere.* Omne gaudium *ducite*, fratres mei, cùm
2 τῇ διασπορᾷ, χαίρειν. Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν
tentationibus incideritis *variis*: Scientes, quòd probatio vestræ fi-
3 πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις· Γινώσκοντες, ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πί-
dei adoperatur patientiam: *At* patientia opus perfectum *habeat*, ut sitis
4 στεως κατεργάζεται ὑπομονήν· Ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε
perfecti & integri, in nullo deficientes. Si autem quis vestrûm *destituitur*
5 τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται Α΄
sapientiâ, postulet à *dante* Deo omnibus *simpliciter*, & non *improperante*:
σοφίας, αἰτείτω (α) παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς, καὶ μὴ ὀνειδίζοντος·
& dabitur ei. Postulet autem in fide, nihil *disceptans*: *nam*
6 καὶ δοθήσεται αὐτῷ. Αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ
disceptans similis est fluctui maris *ventis agitato*, & *jactato*. Non
7 διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ, καὶ ῥιπιζομένῳ. Μὴ
ergò æstimet homo ille quòd accipiat aliquid à Domino. Vir
8 γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ Κυρίου. Ἀνὴρ
duplex animo, inconstans in omnibus viis suis. Glorietur autem frater
9 δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς
humilis in *sublimitate* sua: *At* dives in humilitate sua: quoniam sicut
10 ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ· Ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ· ὅτι ὡς
flos fœni transibit. Exortus est enim Sol cum ardore, &
11 ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. Ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ
arefecit fœnum, & flos ejus decidit, & decor vultûs ejus
ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ
deperiit: ita & dives in itineribus suis marcescet. Beatus
ἀπώλετο· (β) οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. Μακάριος 12
vir qui suffert tentationem, quoniam probatus *factus* accipiet coronam
(γ) ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον
vitæ, quam repromisit *Dominus* diligentibus se. Nemo *tentatus*
τῆς ζωῆς, ὃν (δ) ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μηδεὶς πειραζόμενος 13
dicat; Quoniam à Deo *tentor*: *nam* Deus intentator est malorum, tentat
λεγέτω, Ὅτι (ε) ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν, πειράζει
autem ipse neminem. Unusquisque verò tentatur, à *propria* concupiscentia abs-
δὲ αὐτὸς οὐδένα. Ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελ- 14
tractus & illectus. Deindè concupiscentia *concipiens* parit peccatum:
κόμενος καὶ δελεαζόμενος. Εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· 15
at peccatum consummatum generat mortem. *Ne errate*, fratres mei *dilecti*.
ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. 16
Omne datum *bonum*, & omne donum perfectum, *supernè* est, descendens
Πᾶσα δόσις ἀγαθή, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον, ἄνωθέν ἐστι, καταβαῖνον 17
à Patre luminum, apud quem non est transmutatio, *aut* vicissitudinis obum-
ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγή, ἢ τροπῆς ἀποσκί-
bratio. *Volens* genuit nos verbo veritatis, *ad esse nos* initium aliquod
ασμα. Βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα 18
ejus *creaturarum*.
τῶν (ζ) αὐτοῦ κτισμάτων.

(†) Titulus abscinditur.

Κεφ. α΄. MS.A. (α) παρὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ διδόντος πᾶσιν (β) οὕτως (γ) ἄνθρωπος ὃς (δ) ἐπηγγείλατο τοῖς (ε) ἀπὸ Θεοῦ (ζ) ἑαυτοῦ κτισμάτων. Ἴστε,

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܓܪܬܐ ܕܝܥܩܘܒ ܫܠܝܚܐ *

* ܩܦܠܐܘܢ * ܐ * * ܕܘܟܪܢܐ ܕܣܗܕܐ * ܐ *

1 ܝܥܩܘܒ ܥܒܕܗ ܕܐܠܗܐ ܘܕܡܪܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܠܬܪܥܣܪ ܫܒܛܝܢ ܕܡܒܕܪܝܢ ܒܥܡܡܐ. ܫܠܡ. *
2 ܟܠ ܚܕܘܐ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ ܐܚܝ. ܡܐ ܕܥܐܠܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܢܣܝܘܢܐ ܣܓܝܐܐ ܘܡܫܚܠܦܐ. *
3 ܝܕܥܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܓܝܪ ܕܒܘܚܪܢܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܡܩܢܐ ܠܟܘܢ ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ. *
4 ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܕܝܢ ܢܗܘܐ ܠܗ ܥܒܕܐ ܓܡܝܪܐ. ܕܬܗܘܘܢ ܓܡܝܪܐ ܘܡܫܡܠܝܐ. ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܒܟܘܢ ܚܘܣܪܢܐ. *
5 ܐܢ ܐܢܫ ܕܝܢ ܡܢܟܘܢ ܚܣܝܪ ܚܟܡܬܐ. ܢܫܐܠ ܡܢ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܝܗܒ ܠܟܠܢܫ ܦܫܝܛܐܝܬ. ܘܠܐ ܡܚܣܕ. ܘܡܬܝܗܒܐ ܠܗ. *
6 ܢܫܐܠ ܕܝܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܟܕ ܠܐ ܡܬܦܠܓ. ܗܘ ܓܝܪ ܕܡܬܦܠܓ ܕܡܐ ܠܓܠܠܐ ܕܝܡܐ ܕܪܘܚܐ ܡܫܓܫܐ ܠܗ. *
7 ܘܠܐ ܢܣܒܪ ܗܘ ܓܒܪܐ ܗܘ ܕܢܣܒ ܡܕܡ ܡܢ ܡܪܝܐ. *
8 ܐܝܢܐ ܕܦܠܝܓ ܒܪܥܝܢܗ ܘܫܓܝܫ ܒܟܠܗܝܢ ܐܘܪܚܬܗ. *
9 ܢܫܬܒܗܪ ܕܝܢ ܐܚܐ ܡܟܝܟܐ ܒܪܘܡܗ. *
10 ܘܥܬܝܪܐ ܒܡܘܟܟܗ. ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܗܘܒܐ ܕܥܣܒܐ ܗܟܢܐ ܥܒܪ. *
11 ܕܢܚ ܓܝܪ ܫܡܫܐ ܒܚܘܡܗ ܘܡܘܒܫ ܠܥܣܒܐ. ܘܢܦܠ ܗܘܒܗ. ܘܐܒܕ ܫܘܦܪܐ ܕܚܙܘܗ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܥܬܝܪܐ ܒܗܘܦܟܘܗܝ ܝܒܫ. *
12 ܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܕܡܣܝܒܪ ܢܣܝܘܢܐ. ܕܡܐ ܕܐܬܒܚܪ ܢܣܒ ܟܠܝܠܐ ܕܚܝܐ. ܗܘ ܕܡܠܟ ܐܠܗܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܗ. *
13 ܠܐ ܢܐܡܪ ܐܢܫ ܟܕ ܡܬܢܣܐ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܡܬܢܣܐ ܐܢܐ. ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܠܐ ܡܬܢܣܐ ܒܒܝܫܬܐ. ܘܗܘ ܠܐ ܡܢܣܐ ܠܐܢܫ. *
14 ܐܠܐ ܐܢܫ ܐܢܫ ܡܢ ܪܓܬܗ ܗܘ ܡܬܢܣܐ ܘܪܓܐ ܘܡܬܢܓܕ. *
15 ܘܗܕܐ ܪܓܬܐ ܒܛܢܐ ܘܝܠܕܐ ܚܛܝܬܐ. ܘܚܛܝܬܐ ܡܐ ܕܐܫܬܡܠܝܬ ܝܠܕܐ ܡܘܬܐ. *
16 ܠܐ ܬܛܥܘܢ ܐܚܝ ܚܒܝܒܐ. *
17 ܟܠ ܡܘܗܒܬܐ ܛܒܬܐ ܘܟܠ ܫܘܟܢܐ ܓܡܝܪܐ ܡܢ ܠܥܠ ܗܘ ܢܚܬ. ܡܢ ܠܘܬ ܐܒܐ ܕܢܗܝܪܐ. ܗܘ ܕܠܝܬ ܠܘܬܗ ܫܘܚܠܦܐ. ܐܦܠܐ ܒܠܚܘܕ ܛܘܠܠܐ ܕܫܘܚܠܦܐ. *
18 ܗܘ ܨܒܐ ܘܝܠܕܢ ܒܡܠܬܐ ܕܫܪܪܐ. ܕܢܗܘܐ ܪܫܝܬܐ ܕܒܪܝܬܗ. *

EPISTOLA

JACOBI APOSTOLI.

CAPUT. I.

Commemoratione Martyrum. 1.

Jacob servus Dei & Domini nostri Jesu 1
Christi, duodecim tribubus quæ dispersæ
sunt inter gentes, Pacem. Omne gaudium 2
habeatis, fratres mei, quum ingrediemini in
tentationes multas & varias: Scitis enim 3
probationem fidei comparare vobis patien-
tiam. Patientia autem habeat opus con- 4
summatum, ut sitis perfecti & consummati,
& ne quid desit vobis. Si quis autem ex 5
vobis indiget sapientiâ, postulet à Deo ipso
qui dat omnibus simpliciter, nec exprobrat;
& dabitur ei. Postulet autem cum fide non 6
hæsitans: qui hæsitat, similis est fluctibus
maris quos commovet ventus. Neque existi- 7
met homo ille se aliquid accepturum à Do-
mino, Qui dubius est mente suâ, & com- 8
motus in omnibus viis suis. Glorietur 9
autem frater humilis in sublimitate sua.
Dives autem in humilitate sua, quia sicut flos 10
herbæ, ita præteribit. Exoritur enim sol 11
cum calore suo, & arefacit herbam, & flos
ejus cadit, & decor aspectûs illius perit: ita
& dives aresit in conversationibus suis. Be- 12
atus vir ille qui sustinet tentationes, quoni-
am quum probatus fuerit, accipiet coronam
vitæ quam promisit Deus iis qui ipsum dili-
gunt. Ne quis dicat quum tentatur, A Deo 13
tentor. Deus enim non tentatur malis, & ipse
neminem tentat. Sed unusquisque ex con- 14
cupiscentia sua tentatur, & cupit, abstrahi-
turque. Porrò hæc concupiscentia conci- 15
pit & parit peccatum: peccatum autem
quum consummatum est, generat mortem. 16
Ne erraveritis fratres mei dilecti. Omne 17
donum bonum & perfectum è supernis est,
descendens à Patre luminum, apud quem
nulla est transmutatio, nec obumbratio qui-
dem vicissitudinis. Is voluit, & genuit nos 18
sermone veritatis, ut simus primitiæ creatu-
rarum ejus.

Epistola Catholica Beati JACOBI *Apostoli.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 Jacobus Dei & Domini nostri Jesu Christi servus, duodecim tribubus, quæ sunt
2 in dispersione, salutem. Omne gaudium existimate, fratres mei, cùm in tentatio-
3 nes varias incideritis: Scientes quòd probatio fidei vestræ patientiam operatur.
4 Patientia autem opus perfectum habet: ut sitis perfecti & integri, in nullo defici-
5 entes. Si quis autem vestrûm indiget sapientiâ, postulet à Deo, qui dat omnibus
6 affluenter, & non improperat: & dabitur ei. Postulet autem in fide nihil hæsi-
7 tans: qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui à vento movetur & circumfer-
8 tur. Non ergò æstimet homo ille quòd accipiat aliquid à Domino. Vir duplex
9 animo, inconstans est in omnibus viis suis. Glorietur autem frater humilis in ex-
10 altatione sua; Dives autem in humilitate sua, quoniam sicut flos fœni transibit.
Exortus est enim Sol cum ardore, & arefecit fœnum, & flos ejus decidit, & decor 11
vultûs ejus deperiit: ita & dives in itineribus suis marcescet. Beatus vir, qui 12
suffert tentationem: quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ,
quam repromisit Deus diligentibus se. Nemo cùm tentatur, dicat, quoniam à 13
Deo tentatur: Deus enim intentator malorum est: ipse autem neminem tentat.
Vnusquisque verò tentatur à concupiscentia sua abstractus, & illectus. Deindè 14
concupiscentia cùm conceperit, parit peccatum: peccatum verò cùm consumma- 15
tum fuerit, generat mortem. Nolite itaque errare, fratres mei dilectissimi. Omne 16
datum optimum, & omne donum perfectum, desursùm est; descendens à Patre lu- 17
minum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Volun- 18
tariè enim genuit nos verbo veritatis, ut simus initium aliquod creaturæ ejus.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA.*

* رسالة القديس يعقوب الرسول الكاثوليكية *

* الفصل الاول * قراءة الاربعا من الجمعة الحادية والثلثين بعد العنصرة *

1 2 * من يعقوب عبد الاله والرب يسوع المسيح . الي الاثني عشر قبيلة اللواتي في الشتات * ان
3 افرحوا يا اخوتي . احسبوا كل الفرح اذا سقطتم في محن متلونة * عالمين ان مخبر ايمانكم
4 يفتعل صبرا * وللصبر فليكن له عمل كامل . لتكونوا كاملين وتامين غير ناقصين
5 من شي * فان يكن احدكم ينقصه حكمة فليسال من الاله المعطي الكل بسماحة
6 ولا يعير احدا وسيعطي * وليسال بامانة غير منقسم العزم في شي . لان المرتاب المنقسم
7 يضاهي موج البحر . الذي تخبطه الريح وتنفخ فيه باعصافها ليتعالي جدا * فلا يضن
8 ذلك الانسان انه ياخذ من الرب شيا * الرجل ذو النفسين لا تمكين له في جميع طرقه
9 10 11 * فليفتخر الاخ المتواضع بعلوه * والغني بتواضعه . لانه كالحشيش زهره يعبر * لان
الشمس تطلع مع الحر فاذا قد يبس النبات واسقط زهره وهلك حسن بهاء وجهه . هكذا
12 والغني يضمحل في متصرفاته * الطوبا للانسان الذي يصبر علي المحنة فانه اذا صار مخبرا
13 ياخذ اكليل الحياة الذي وعد به الرب احباه * اذا امتحن احدكم فلا يقل ان الله
14 امتحنه * فان الله ما يمتحن بالشرور ولا يمتحن هو احدا * وكل احد انما يمتحنه شهوته
15 تستجذبه وتخادعه * ثم ان الشهوة اذا حبلت تنتج خطية * والخطية اذا كملت تولد الموت *
16 17 * لا تضلوا يا اخوتي الاحبا * فكل عطية صالحة وكل موهبة تامة من العلي هي منحدرة
18 من ابي الانوار الذي ليس عنده ابتدال راي ولا ظل تغيير * شاء وولدنا بكلمة الحق
لنكون مقدمة ما لبراياه * تم *

Epistola Sancti JACOBI Apostoli Catholica.

CAPUT PRIMUM

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ primæ post Pentecosten.

A Jacobo servo Dei & Domini Jesu 1
Christi, ad duodecim tribus quæ
sunt in dispersione. Procul dubio gau- 2
dete O fratres mei, omne gaudium re-
putate quando incidetis in tentationes
varias: Scientes quòd probatio fidei 3
vestræ operatur patientiam. Patientia 4
verò habeat opus perfectum, ut sitis
perfecti & integri, nihilque desit vobis.
Quòd si cui vestrûm deest sapientia, 5
postulet à Deo qui largitur omnibus mu-
nificè, & nemini exprobrat: ac dabi-
tur ei. Postulet autem cum fide, nul- 6
latenus animo divisus: nam dubius ac
divisus, similis est fluctui maris, quem
ventus agitat, suisque turbinibus inflat
ut admodum turgescat. Neque enim 7
existimet homo ille, se quicquam acce-
pturum à Domino. Vir duplicis ani- 8
mi, non habet constantiam in omnibus
viis suis. Glorietur itaque frater 9
humilis in sublimitate sua: Dives 10
autem, in humilitate sua: quoniam vel-
ut herba flos ejus præteribit. Sol enim 11
oritur cum æstu, adeòque arescit herba,
labiturque flos ejus, & perit pulchri-
tudo nitoris vultus ejus: ita quoque di-
ves languescet in conversationibus suis.
Beatitudo hominis qui patiens est in 12
tentatione, quia cùm factus fuerit
probatus, accipiet coronam vitæ, quam
promisit Dominus dilectis suis. Quum 13
quis vestrûm tentatur, ne dicat à Deo
se tentatum: nam Deus nec malis ten-
tatur, nec tentat ipse quenquam. Ve- 14
rùm sua quenque tentat cupiditas, al-
licit, ac decipit. Deindè cupiditas, 15
quum conceperit, parit quidem pecca-
tum: peccatum verò, quum peractum
fuerit, generat mortem. Ne erretis ô 16
fratres mei dilecti. Omne quidem mu- 17
nus bonum, & omne donum perfectum,
ab alto est demissum, à Patre luminum,
apud quem non est variatio consilii, nec
umbra mutationis. Volens genuit nos 18
verbo veritatis, ut essemus primitiæ
quædam creaturarum suarum. Finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

መልእክተ ፡ ያዕቆብ ፡ ሐዋርያ ፡፡

1 ፩ እምያዕቆብ ፡ ገብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ለዐሠርቱ ፡ ወ
ክልኤቱ ፡ ሕዝበ ፡ ድዮስጶራ ፡ ዘበትርጓሜ ፡ ለ፲ወ፪ ፡ እለ ፡ ዝርዋን ፡፡ ሰላም ፡ ለክሙ ፡ ኣሐ
2 ው ፡ ፍሥሐ ፡፡ ኵሉ ፡ ትፍሥሕተ ፡ ግበሩ ፡ ሶበ ፡ መንሱት ፡ ይመጽእክሙ ፡ ዘዘዚአ
3 ሁ ፡፡ እንዘ ፡ ቲአምሩ ፡ ከመ ፡ መክራሂ ፡ ለሃይማኖትክሙ ፡ ትዕግሥተ ፡ ይገብር ፡
4 ለክሙ ፡፡ ትዕግሥትሰ ፡ ግብረ ፡ ፍጹመ ፡ ባቲ ፡፡ ከመ ፡ ትኩኑ ፡ ፍጹማነ ፡ ወጥዑያ
5 ነ ፡ እንዘ ፡ አልቦ ፡ ዘትትኅጥኡ ፡፡ ወእመሰቦ ፡ ዘኀጥአ ፡ ለጥበብ ፡ ለይስአል ፡ ኀበ ፡
ወሀቢ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘይሁብ ፡ ለኵሉ ፡ በስፉሕ ፡ ወኢይትዓየር ፡ ወይትወሀብ ፡ ሎ
6 ቱ ፡፡ ወይሰአል ፡ እንዘ ፡ ይትአመን ፡ ወኢይናፍቅ ፡ እስመ ፡ ዘይናፍቅ ፡ ይከውን ፡ ከ
7 መ ፡ ሞገደ ፡ ባሕር ፡ እንተ ፡ ይዘብጠ ፡ ነፋስ ፡ ወያነውኆ ፡፡ ወኢይምስሎ ፡ ለውእቱ ፡
8 ብእሲ ፡ ከመ ፡ ይነሥእ ፡ ምንተኒ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ብእሲ ፡ ዘክልኤ ፡ ልቡ ፡
9 ህውክ ፡ ውእቱ ፡ በኵሉ ፡ ፍኖቱ ፡፡ ወይትሜካሕ ፡ እኁነ ፡ ዘያቴሕት ፡ ርእሶ ፡ በተልዕ
10 ሎቱ ፡፡ ወበዕልሰ ፡ በትትሕቶቱ ፡ እስመ ፡ ከመ ፡ ፍሬ ፡ ሣዕር ፡ የኀልፍ ፡፡ እስመ ፡ አ
11 ምከመ ፡ ሠረቀ ፡ ፀሐይ ፡ ምስለ ፡ ላህቡ ፡ ያየብሶ ፡ ለሣዕር ፡ ወፍሬሁኒ ፡ ይወድቅ ፡ ወሥነ ፡ ራ
12 እዩኒ ፡ ይትሐጐል ፡፡ ወከማሁኬ ፡ በዕልኒ ፡ ባፍናዊሁ ፡ ይጸመሂ ፡፡ ወብፁዕ ፡ ብእሲ ፡ ዘይ
ትዔገሥ ፡ ለእኪት ፡ እስመ ፡ ተመኪሮ ፡ ይነሥእ ፡ አክሊለ ፡ ሕይወት ፡ ዘአሰፈዎሙ ፡ እግዚ
13 አብሔር ፡ ለእለ ፡ ያፈቅርዎ ፡፡ አመቦ ፡ ዘይትሜከር ፡ ኢይበል ፡ እግዚአብሔር ፡ ያሜክ
14 ረኒ ፡ እግዚአብሔርሰ ፡ ኢያሜክር ፡ ለእኪት ፡ ወውእቱሰ ፡ ኢያሜክር ፡ ወኢሰመኑሂ ፡፡ አ
15 ሐዱ ፡ አሐዱ ፡ ይትሜከር ፡ በፍትወቱ ፡ እንቲአሁ ፡ ወያወፅእ ፡ ወይደነግፅ ፡፡ ወፍትወ
16 ትሰ ፡ አምከመ ፡ ፀንሰት ፡ ትወልድ ፡ ለኀጢአት ፡ ወኀጢአትኒ ፡ አምከመ ፡ ተፈጸመት ፡ ትወ
17 ልድ ፡ ለሞት ፡፡ ኢያስሕቱክሙ ፡ አኀዊነ ፡ ፍቁራን ፡፡ ኵሉ ፡ ሀብት ፡ ሠናይ ፡ ወኵ
ሉ ፡ ፍት ፡ ፍጹም ፡ እምላዕሉ ፡ ይወርድ ፡ እምኀበ ፡ አቡሆሙ ፡ ለብርሃን ፡፡ ኀበ ፡ አልቦ ፡ ተውለ
18 ጦ ፡ ወአልቦ ፡ ምንተኒ ፡ ዘያመስጥ ፡፡ እስመ ፡ በፈቃዱ ፡ ወለደነ ፡ በቃለ ፡ ጽድቁ ፡ ከመ ፡
ንኩን ፡ ከመ ፡ እለ ፡ ፈጠረ ፡ ቀደምት ፡፡

Epistola JACOBI Apostoli.

CAPUT. I.

A Jacobo servo Dei Domini nostri Jesu Christi, duodecim tribubus in dia- 1
spora, (quod est interpretatum, 12. quæ dispersæ sunt,) pax vobis, fratres, &
gaudium. Omnem consolationem reputate, cùm vobis advenerit cujuslibet gene- 2
ris *tentatio: Scientes quòd probatio fidei vestræ, operatur vobis patientiam.* 3
Patientia autem opus perfectum habeat: ut sitis perfecti, & integri, in nullo de- 4
ficientes. Si quis autem sit qui indiget sapientiâ, petat à datore Deo, qui dat 5
omnibus largiter, & non exprobrat: & dabitur ei. Petat autem credens, nec 6
hæsitet: nam qui hæsitat, est sicut fluctus maris, quem concutit ventus, atque 7
evehit. Ne igitur existimet homo ille quòd accipiet aliquid à Domino. Vir 8
qui duplici est animo, commotus est in omnibus viis suis. Glorietur autem frater 9
noster, quòd humiliet seipsum in exaltatione sua; Dives autem, in humilitate 10
sua: quoniam sicut flos herbæ transibit. Nam prout exortus est sol cum æstu suo, 11
arefacit herbam, & flos ejus etiam decidit, & decor aspectûs ejus deperit: ita
& dives etiam in viis suis marcescet. Beatus autem est vir qui sustinet 12
malum: quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam promisit
Deus iis qui diligunt eum. Si est qui tentatur, ne dicat; Deus tentavit me: 13
Deus quidem non tentat ad malum, neque ille etiam tentat quenquam. Unus- 14
quisque tentatur à propria sua concupiscentia quæ ita emittit, ut attoniti sunt.
Et concupiscentia quidem cùm conceperit, parit peccatum: & peccatum et- 15
iam cùm consummatum fuerit, generat mortem. Ne fallatis vosmet fratres 16
nostri dilecti. Omnis donatio bona, & omnis portio perfecta, supernè est, 17
à Patre luminum, ubi non est transmutatio, neque aliquid quod fugax est.
Nam voluntate suâ genuit nos per verbum veritatis suæ, ut essemus tan- 18
quam principatus eorum quos creavit.

Itaque, fratres mei *dilecti*, sit omnis homo velox ad audiendum, tardus
19 Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, (η) ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς B'
ad loquendum, tardus ad iram. Ira enim viri justitiam Dei non *ad-*
20 εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν. Ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην Θεοῦ (θ) οὐ κατ-
operatur. *Ideò* abjicientes omnem *sordem*, & abundantiam malitiæ, in mansuetudine
21 εργάζεται. Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν, καὶ (ι) περισσείαν κακίας, ἐν πραΰτητι
suscipite insitum verbum, *potens* salvare animas vestras. Estote autem factores
22 δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ
verbi, & non tantùm auditores, fallentes vosmetipsos. Quia si quis auditor
23 λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. (κ) Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς
verbi est, & non factor, hic *similis est* viro consideranti vultum nativitatis suæ
λόγου ἐστί, καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ
in speculo. Consideravit enim *seipsum*, & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit.
24 ἐν ἐσόπτρῳ. Κατενόησε γὰρ ἑαυτόν, καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν.
At perspiciens in legem *perfectam illam* libertatis, & *permanens*, *hic* non auditor
25 Ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ (λ) παραμείνας, οὗτος οὐκ ἀκροατὴς
oblivionis factus, sed factor operis, hic beatus in facto suo erit.
ἐπιλησμονῆς γενόμενος, ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.
Si quis *videtur religiosus* esse *in vobis*, non refrænans linguam suam, sed
26 Εἴ τις δοκεῖ θρῆσκος (μ) εἶναι ἐν ὑμῖν, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, (ν) ἀλλ'
seducens cor suum, hujus vana religio. Religio munda, &
27 ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. Θρησκεία (ξ) καθαρά, καὶ
immaculata apud Deum & Patrem hæc est; Visitare pupillos & viduas in
ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ (ο) Πατρὶ αὕτη ἐστίν, Ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν
tribulatione eorum, immaculatum *seipsum* custodire à *mundo*.
τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

CAP. II. β'.

*A*Fratres mei, *ne* in personarum acceptione *habete* fidem Domini nostri Jesu Christi
1 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Γ'
gloriæ. Si enim introierit in conventum vestrum vir aureum habens annulum in
τῆς δόξης. Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν 2
veste candida, introierit autem & pauper in sordido habitu, Et intendatis in
ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, Καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ 3
ferentem vestem splendidam, & dixeritis ei; Tu sede hic *pulchrè*: &
τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν, καὶ (α) εἴπητε αὐτῷ, Σὺ κάθου ὧδε καλῶς· καὶ
pauperi dicatis; Tu sta illic, aut sede *hic* sub scabello *meo*:
τῷ πτωχῷ εἴπητε, Σὺ στῆθι ἐκεῖ, ἢ (β) κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου·
Et *non dijudicatis in vobisipsis*, & facti estis judices *disceptationum malarum*? Audite,
Καὶ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; Ἀκούσατε, 4
fratres mei *dilecti*, nónne Deus elegit pauperes *mundi hujus*, 5
ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, οὐχ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ (γ) κόσμου τούτου,
divites in fide, & hæredes regni, quod repromisit diligentibus
πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονόμους (δ) τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν
se? Vos autem exhonorâstis pauperem. Nónne divites per potentiam opprimunt
αὐτόν; Ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. (ε) Οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν 6
vos, & ipsi trahunt vos ad judicia? Nónne ipsi blasphemant
(ζ) ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς (η) κριτήρια; Οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσι 7
pulchrum nomen invocatum super vos? Si tamen legem perficitis rega-
τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασι- 8
lem, secundùm Scripturam, Diliges proximum tuum sicut teipsum, *pulchrè* facitis.
λικόν, κατὰ τὴν γραφήν, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε.
Si autem *personam* accipitis, peccatum operamini, redarguti à lege
Εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου 9
quasi transgressores. Quicunque *enim* totam legem servaverit, offendat autem in uno,
ὡς παραβάται. Ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον (θ) τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἑνί, 10
factus est omnium reus.
γέγονε πάντων ἔνοχος.

MS.A. (η) καὶ ἔστω (θ) οὐκ ἐργάζεται. (ι) περισσευμα (κ) Ἤ τις (λ) παραμένας, οὐκ (μ) εἶναι, μὴ (ν) ἀλλὰ (ξ) γὰρ καθαρὰ (ο) τῷ Πατρί Κεφ. β'. MS.A. (α) εἴπητε, Σὺ (β) κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Οὐ διεκρίθητε (γ) κόσμου, πλουσίους (δ) τῆς ἐπαγγελίας ἧς (ε) οὐχί (ζ) ὑμᾶς, (η) κριτήρια; Καὶ αὐτοὶ (θ) πληρώσει, πταίσῃ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 ܘܐܢܬܘܢ ܐܚܝ ܚܒܝܒܐ. ܟܠܢܫ ܡܢܟܘܢ ܢܗܘܐ ܡܣܪܗܒ ܠܡܫܡܥ. ܘܡܘܚܪ *
20 ܠܡܡܠܠܘ. ܘܡܘܚܪ ܠܡܪܓܙ. * ܪܘܓܙܗ ܓܝܪ ܕܓܒܪܐ. ܙܕܝܩܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܠܐ ܥܒܕ.
21 * ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܪܚܩܘ ܡܢܟܘܢ ܟܠܗ ܛܢܦܘܬܐ ܘܣܘܓܐ ܕܒܝܫܘܬܐ. ܘܒܡܟܝܟܘܬܐ ܩܒܠܘ
ܡܠܬܐ ܕܢܨܝܒܐ ܒܟܝܢܢ. ܗܝ ܕܡܫܟܚܐ ܕܬܚܐ ܢܦܫܬܟܘܢ.
22 * ܚܕ ܒܫܒܐ ܕܒܬܪ ܕܢܚܐ * ܒ * ܗܘܘ ܕܝܢ ܥܒܕܐ ܕܡܠܬܐ ܘܠܐ ܫܡܘܥܐ
23 ܒܠܚܘܕ. ܘܠܐ ܬܛܥܘܢ ܢܦܫܟܘܢ. * ܐܢ ܐܢܫ ܓܝܪ ܢܗܘܐ ܫܡܘܥܗ ܕܡܠܬܐ ܘܠܐ ܥܒܘܕܗ.
24 ܗܢܐ ܕܡܐ ܠܗܘ ܕܚܙܐ ܐܦܘܗܝ ܒܡܚܙܝܬܐ. * ܕܚܙܐ ܓܝܪ ܢܦܫܗ ܘܥܒܪ. ܘܛܥܐ ܕܐܝܢܐ ܗܘܐ.
25 * ܟܠ ܕܝܢ ܕܚܪ ܒܢܡܘܣܐ ܡܫܡܠܝܐ ܕܚܐܪܘܬܐ ܘܩܘܐ ܒܗ. ܠܐ ܗܘܐ ܫܡܘܥܐ ܕܫܡܥܬܐ
26 ܕܛܥܝܐ. ܐܠܐ ܥܒܘܕܐ ܕܥܒܕܐ. ܘܗܢܐ ܛܘܒܢܐ ܢܗܘܐ ܒܥܒܕܗ. * ܘܐܢ ܐܢܫ ܣܒܪ ܕܡܫܡܫ
ܠܐܠܗܐ. ܘܠܐ ܐܚܝܕ ܠܫܢܗ. ܐܠܐ ܡܛܥܐ ܠܗ ܠܒܗ. ܕܗܢܐ ܣܪܝܩܐ ܗܝ ܬܫܡܫܬܗ.
27 * ܬܫܡܫܬܐ ܓܝܪ ܕܟܝܬܐ ܘܩܕܝܫܬܐ ܩܕܡ ܐܠܗܐ ܐܒܐ. ܗܕܐ ܗܝ ܠܡܣܥܪ ܝܬܡܐ ܘܐܪܡܠܬܐ
ܒܐܘܠܨܢܗܘܢ. ܘܢܛܪ ܐܢܫ ܢܦܫܗ ܡܢ ܥܠܡܐ ܕܠܐ ܛܘܠܫ.
* ܫܠܡ * ܒ *
1 * ܐܚܝ. ܠܐ ܒܡܣܒ ܒܐܦܐ ܗܘܝܬܘܢ ܐܚܝܕܝܢ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܫܘܒܚܗ ܕܡܪܢ ܝܫܘܥ
2 ܡܫܝܚܐ. * ܐܢ ܓܝܪ ܢܥܘܠ ܠܟܢܘܫܬܟܘܢ ܐܢܫ ܕܥܙܩܬܐ ܕܕܗܒܐ ܐܘ ܢܚܬܐ ܫܦܝܪܐ ܠܒܝܫ.
3 ܘܢܥܘܠ ܡܣܟܢܐ ܒܢܚܬܐ ܨܐܝܬܐ. * ܘܬܚܘܪܘܢ ܒܗܘ ܕܠܒܝܫ ܢܚܬܐ ܫܦܝܪܐ ܘܬܐܡܪܘܢ ܠܗ.
ܬܒ ܗܪܟܐ ܫܦܝܪ. ܘܠܡܣܟܢܐ ܬܐܡܪܘܢ ܩܘܡ ܠܟ ܠܗܠ. ܐܘ ܬܒ ܠܟ ܗܪܟܐ ܩܕܡ
4 ܟܘܒܫܐ ܕܪܓܠܝܢ. * ܠܐ ܗܐ ܐܬܦܠܓܬܘܢ ܒܢܦܫܟܘܢ. ܘܗܘܝܬܘܢ ܦܪܘܫܐ ܕܡܚܫܒܬܐ
5 ܒܝܫܬܐ. * ܫܡܥܘ ܐܚܝ ܚܒܝܒܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܠܡܣܟܢܐ ܕܥܠܡܐ ܓܒܐ ܐܠܗܐ. ܥܬܝܪܝܢ ܕܝܢ
ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܢܗܘܘܢ ܘܝܪܬܐ ܠܡܠܟܘܬܐ ܗܝ ܕܡܠܟ ܐܠܗܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܠܗ.
6 * ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܨܥܪܬܘܢ ܠܡܣܟܢܐ. ܠܐ ܗܐ ܥܬܝܪܐ ܡܫܬܥܠܝܢ ܥܠܝܟܘܢ.
7 ܘܗܢܘܢ ܢܓܕܝܢ ܠܟܘܢ ܠܒܝܬ ܕܝܢܐ. * ܠܐ ܗܐ ܗܢܘܢ ܡܓܕܦܝܢ ܥܠ ܫܡܐ
8 ܛܒܐ ܕܐܬܩܪܝ ܥܠܝܟܘܢ. * ܘܐܢ ܒܗܕܐ ܢܡܘܣܐ ܕܐܠܗܐ ܡܫܡܠܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ
9 ܕܬܪܚܡ ܠܩܪܝܒܟ ܐܝܟ ܢܦܫܟ. ܫܦܝܪ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ. * ܐܢ ܕܝܢ ܒܐܦܐ ܢܣܒܝܢ ܐܢܬܘܢ.
ܚܛܝܬܐ ܥܒܕܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܡܬܟܣܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܢܡܘܣܐ ܐܝܟ ܥܒܪܝ ܥܠ ܢܡܘܣܐ.
10 * ܐܝܢܐ ܓܝܪ ܕܢܛܪ ܢܡܘܣܐ ܟܠܗ. ܘܒܚܕܐ ܢܣܟܠ. ܡܢ ܟܠܗ ܢܡܘܣܐ ܐܬܚܝܒ.

Itaque ô vos fratres mei dilecti, unusquis- 19
que vestrûm sit velox ad audiendum, & tar-
dus ad loquendum, tardúsque ad irascen-
dum. Ira enim viri justitiam Dei non præ- 20
stat. Quapropter procul expellatis à vobis 21
omnem immunditiem, & multitudinem ma-
litiæ, & cum mansuetudine excipite Ver-
bum illud naturæ nostræ insitum, quoniam
ipsum potest servare animas vestras.

Dominicâ II. post Epiphaniam. 2.

Cæterùm estote effectores sermonis, & non 22
auditores tantùm, neque decipiatis vosmet-
ipsos. Si quis enim fuerit auditor sermonis 23
& non effector, hic similis est illi qui aspexit
vultum suum in speculo. Aspexit enim se- 24
ipsum & præteriit, ac oblitus est qualis
esset. Quisquis autem respicit in Legem 25
perfectam libertatis, & permanet in ea, non
est auditor auditionis quæ oblivioni traditur,
sed effector operis: & hic sanè beatus erit
in opere suo. Quòd si quis existimet se ser- 26
vire Deo, & non contineat linguam suam,
sed eum inducat in errorem cor suum, istius
vanum est obsequium. Ministerium enim 27
purum & sanctum coram Deo Patre illud est,
Invisere orphanos & viduas in afflictionibus
ipsorum, & servare seipsum à mundo imma-
culatum.

CAP. II.

FRatres mei, ne cum acceptione persona- 1
rum teneatis fidem gloriæ Domini nostri Je-
su Christi. Nam si quis introierit in con- 2
gregationem vestram qui annulos aureos ha-
beat, aut perpulchra vestimenta, introierit
verò pauper cum vestimentis sordidis: Et 3
respexeritis in illum qui indutus est perpul-
chris vestimentis, ac dixeritis ei, Tu sede hîc 4
bené: pauperi verò dicatis, Tu sta illic, aut
sede hîc ante scabellum pedum nostrorum.
Nónne divisi estis in animabus vestris, & 5
facti estis discernentes cogitationes malas?
Audite fratres mei dilecti, nónne pauperes
mundi, divites autem in fide, elegit Deus, ut
sint hæredes in regno illo quod promisit De-
us iis qui ipsum diligunt? Vos autem con- 6
temptui habuistis pauperem. Nónne divites
insolescunt in vos, ipsíque trahunt vos ad
prætorium? Nónne ipsi obloquuntur de 7
bono nomine quod invocatum est super vos?
Sed si Legem Dei in hoc adimpletis, uti 8
scriptum est, Diliges proximum tuum sicut
teipsum, benefacitis. At si facies assumitis, 9
peccatum committitis, & redarguimini à
Lege tanquam transgressores Legis. Is enim 10
qui totam Legem servat, & in uno offendit,
totius Legis factus est reus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19
20 ኦኃዊነ : ወይኩን : ኵሉ : ብእሲ : ፋጡነ : ለሰሚዕ : ወይጐንዲየ : ለነቢብ ::=> እ
21 ስመ : መዓቱ : ለብእሲ : ጽድቀ : እግዚአብሔር : ኢይገብር ::=> ወይእዜኒ : ሓድግዋ :
ለኵሉ : ርኵሰት : ወለኵሉ : እኪት : ወበየዋህት : ተቀበልዎ : ለቃል : ዘተዘርአ : ዘይክል :
22 አድኅኖታ : ለነፍስክሙ ::=> ኩኑ : ገበርያነ : ሕግ : ወአኮ : ለአጽምኦ : በሕቲቱ :: ሐልዩ
23 ዎ : እስኩ : ለሊክሙ ::=> እመቦ : ዘያጸምእ : ለነገር : ወኢይገብሮ : ይመስል : ብእሲ :
24 ዘይሬኢ : ፍጥረተ : ገጹ : በመጽሄት ::=> ወጠይቆ : ርእሶ : ረስዐ : ዘከመ : ለሮ : ሠአ
25 ቱ ::=> ወዘሰ : ሐወጸ : ውስተ : ሕግ : ፍጹም : ዘሥዕዝ :: ዘተወገሰ : ወሊኮነ : ረስ
0 : ዘስምዐ : አላ : ገበሬ : ግብሩ : ውእቱ : ብፁዕ : ዝንቱ : በምግባሩ ::=>

F‹r›atres nostri, etiam sit omnis homo velox ad audiendum, & tardus ad loquen- 19
dum. Nam ira hominis, justitiam Dei exequendam non curat. Et nunc etiam 20
abiicite omnem impuritatem, & omnem malitiam, & cum mansuetudine recipite 21
sermonem illum insitum, qui potest servare animas vestras. Estote factores 22
legis, & non auditores tantùm: considerate aliquandiu vosmetipsos. Si quis est 23
qui audit verbum, & non efficit illud: similis est homini qui contemplatur linea-
menta faciei suæ in speculo. Qui simul atque seipsum intuitus est, oblitus est 24
qualisnam ipse esset. Qui autem introspexerit in legem perfectam libertatis, & 25
qui perseveraverit, is non est obliviosus auditor, sed effector operis sui est, & beatus
est iste in opere suo.

Versio VULGATA LATINA.

19 Scitis, fratres mei dilectiſſimi. Sit autem omnis homo velox ad audiendum : tar-
20 dus autem ad loquendum, & tardus ad iram. Ira enim viri, juſtitiam Dei non
21 operatur. Propter quod abjicientes omnem immunditiam, & abundantiam ma-
litiæ, in manſuetudine ſuſcipite inſitum verbum, quod poteſt ſalvare animas ve-
22 ſtras. Eſtote autem factores verbi, & non auditores tantùm, fallentes voſmet-
23 ipſos. Quia ſi quis auditor eſt verbi, & non factor: hic comparabitur viro conſi-
24 deranti vultum nativitatis ſuæ in ſpeculo : Conſideravit enim ſe, & abiit, &
25 ſtatim oblitus eſt qualis fuerit. Qui autem perſpexerit in legem perfectam liber-
tatis, & permanſerit in ea, non auditor obliviosus factus, ſed factor operis :
26 hic beatus in facto ſuo erit. Si quis autem putat ſe religioſum eſſe, non
refrænans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum, hujus vana eſt religio.
27 Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem, hæc eſt ; Viſitare
pupillos & viduas in tribulatione eorum, & immaculatum ſe cuſtodire ab
hoc ſeculo.

CAP. II.

FRatres mei, nolite in perſonarum acceptione habere fidem Domini noſtri Jeſu 1
Chriſti gloriæ. Etenim ſi introierit in conventum veſtrum vir aureum annulum ha- 2
bens in veſte candida, introierit autem & pauper in ſordido habitu, Et intendatis 3
in eum qui indutus eſt veſte præclarâ, & dixeritis ei; Tu ſede hîc bené: pauperi autem
dicatis ; Tu ſta illic : aut ſede ſub ſcabello pedum meorum : Nónne judicatis apud 4
voſmetipſos, & facti eſtis judices cogitationum iniquarum? Audite, fratres mei dile- 5
ctiſſimi, nónne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide, & hæredes regni,
quod repromiſit Deus diligentibus ſe ? Vos autem exhonoráſtis pauperem. Nónne 6
divites per potentiam opprimunt vos, & ipſi retrahunt vos ad judicia ? Nónne ipſi 7
blaſphemant bonũ nomẽ, quod invocátũ eſt ſuper vos ? Si tamẽ legẽ perficitis rega- 8
lem ſecundùm Scripturas; Diliges proximũ tuũ ſicut teipſum: benè facitis : Si autẽ 9
perſonas accipitis, peccatũ operamini, redarguti à lege quaſi tranſgreſſores. Qui- 10
cunq; autem totam legem ſervaverit, offendat autem in uno, factus eſt omnium reus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* قراءة الخميس من الجمعة الحادية والثلثين بعد العنصرة * حتى يكون يا اخوتي 19
الاحباء كل انسان سريعا في الاستماع بطيا في الكلام ٠ بطيا في الغيظ * لان غيظ الانسان ما 20
يعمل عدل الله * فلهذا اذا طرحتم كل طفاسة وزيادة رذيلة اقبلوا بوداعة النطق الغريزي 21
القادر ان يخلص انفسكم * كونوا عاملين الناموس لا سامعين فقط مهملين انفسكم * 22
* لان من هو سموع الناموس وليس عمولا ٠ فهذا يشابه انسانا يتامل وجه كونه في المراة ٠ 23
* لانه قد تامل ذاته وانصرف ٠ ونسي للحين كيف كان * فاما المطلع في شريعة الحرية 24 25
التامة والثابت ٠ فهذا ما يكون سموعا ناسيا ٠ بل يكون صانعا للعمل ٠ هكذا سيكون
بعمله مغبوطا * من يظن فيكم انه عابد ولا يلجم لسانه بل يخدع قلبه ٠ فعبادة هذا باطلة * 26
* والعبادة النقية المهذبة عند الاله الاب هذه هي ٠ تعاهد اليتاما والارامل في ضيقتهم * 27
وان يحفظ الانسان نفسه من عيوب العالم غير دنس ٠ تم *

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigeſimæ primæ poſt Pentecoſten.

Ut ſit, O fratres mei dilecti, quilibet homo velox ad audiendum, tardus ad loquendum, tardus ad iram. 19
Hominis enim ira, non exequitur juſtitiam Dei. 20
Quapropter abjicientes omnem ſordem & excrementum abominationis, ſuſcipite cum manſuetudine inſitam à natura ratiocinationem, quæ poteſt ſervare animas veſtras. 21
Eſtote factores Legis, non auditores tantùm, negligentes animas veſtras. 22
Nam quisquis eſt auditor Legis tantùm, & non factor, is ſimilis eſt homini contemplanti vultum ſubſtantiæ ſuæ in ſpeculo. 23
Contemplatus enim ſe-ipſum, abiit, & ſtatim oblitus eſt qualis eſſet. 24
At verò qui inſpicit in Legem libertatis perfectam, & perſiſtit : is non erit auditor obliviosus, ſed operis effector : atque ita erit in opere ſuo beatus. 25
Quicunque inter vos arbitratur ſe eſſe religioſum, nec frænat linguam ſuam, ſed fallit cor ſuum, hujus religio vana eſt. 26
Sed religio pura & ſincera apud Deum Patrem, hæc eſt, Viſitare pupillos & viduas in anguſtia eorum : & ut ſervet homo ſemetipſum à ſeculi vitiis immaculatum. Finis. 27

* الفصل الثاني * * قراءة الجمعة من الجمعة الحادية والثلثين *

CAP. II.

Lectio feriæ ſextæ hebdomadis trigeſimæ primæ.

* يا اخوتي لا تتخذوا امانة ربنا يسوع المسيح ولي المجد لمحاباة الوجوه * لانه ان يدخل الى 1 2
مجمعكم رجل خاتمه ذهب بحلة بهية ٠ ويدخل مسكين بثوب وسخ * فتصرفون نظركم 3
الى اللابس الحلة البهية وتقولون له اجلس انت هاهنا جلوسا حسنا ٠ وتقولون للمسكين قف
انت هناك ٠ او اجلس هاهنا دون موطي قدمي * ولم تميزوا الامر في ذاتكم ٠ فقد صرتم 4
قضاة الافكار الخبيثة * اسمعوا يا اخوتي الاحباء ٠ اما قد اختار الله مساكين العالم اغنياء 5
في الامانة ووارثين الملك الذي وعد به احباءه * فانتم ان اهنتم المسكين ٠ او ليس 6
الاغنياء يتجبرون عليكم وهم يسحبونكم الى مجالس الاحكام * وليسوا يفترون على الاسم 7
الشريف الذي دعي عليكم * فان كنتم تتممون الشريعة الملكية كما في الكتاب ان 8
تحب قريبك كما تحب نفسك فعملا حسنا تعملون * وان كنتم تحابون الوجوه فخطية تعملون * 9
اذ توبخكم الشريعة كمن يخالفها * لان من يحفظ الشريعة كلها ويزل في واحدة من فرايضها ٠ 10
فقد صار تحت جريمة مخالفتها كلها ٠

O Fratres mei, ne ſumatis fidem Domini noſtri Jeſu Chriſti principis gloriæ, ad aſſentationem vultuum. 1
Nam ſi ingrediatur in cœtum veſtrum vir aureum habens annulum, ſtolâ ſplendidâ ; ingrediatur etiam pauper veſte ſordidâ : 2
Convertatiſq; aſpectum veſtrum ad indutum ſtolâ ſplendidâ, & dicatis ei; Sede tu hic ſeſſione honeſta: & dicatis pauperi; Tu ſta illic, aut ſede hic ſubter ſcabellum pedum meorum : 3
Neque perpendatis negotium apud voſmetipſos facti eſtis judices cogitationum reprobarum. 4
Audite O fratres mei dilecti, nónne Deus elegit pauperes mundi, divites in fide, & heredes regni quod pollicitus eſt dilectis ſuis ? 5
At vos deſpexiſtis pauperem. Nónne divites prævalent vobis, & ipſi trahunt vos ad tribunalia judiciorum ? 6
Nónne blaſphemant nomen præclarum quod vocatum eſt ſuper vos ? 7
Quòd ſi legem regiam perficitis, prout eſt in Scriptura, Diliges proximum tuum ut diligis teipſum, opus quidem bonum facitis : 8
Sin autem vultibus aſſentamini, peccatum quidem committitis, arguente vos Lege tanquam ſibi refragantes. 9
Qui enim totam Legem ſervaverit, & in uno ex mandatis ejus deliquerit, ſit obnoxius prævaricationi totius. 10

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

26 ወእመቦ : ዘይትሔረም : ወኢያሰጕሞ : ለልሳኑ : ውእቱ : ወአስሐቶ : ለልቡ : ለዘ : ከማ
27 ሁ : ከንቶ : ሕርመቱ ::=፦ ወሕርመትሰ : ንጽሕት : ይእቲ : እንተ : እምኀበ : እግዚአብ
ሔር : አብ :: ዘቲ : ይእቲ : ከመ : ትዕቀቡ : እጓለ : ማውታ : ወአቤራት : በተጽናስሙ : ወ
ትዕቀብ : ርእሰከ : እምነ : እምዓለም : ዘአንበለ : ሐብቃቄ ::=፦
1 ፪ አኀዊነ : ኢትኩን : ለገጸ : ሰብእ : ሃይማኖትክሙ : እንተ : በእግዚእነ : ኢየሱስ : ክር
2 ስቶስ : ዘሎቱ : ስብሐት ::=፦ ከመ : እመ : ቦአ : ውስተ : ማኅበርክሙ : ብእሲ : ዘሕል
3 ቀተ : ወርቅ : ወበአልበሰ : ክቡር :: ወቦአ : ነደይ : በአልበስ : ርሱሕ ::=፦ ወትኔጽርዎ :
ለዘይለብስ : ንጹሐ : ወትብልዎ : ንበር : አንተሰ : ውስተ : ምስናይ : ወለነደይሰ : ትብልዎ :
4 ቁም : አንተሰ : ከሐከ : ወእመአኮ : ንበር : ዝየ : ታሕተ : መከይደ : እገሪየ :=፦ አኮኑ :
5 እንከ : እድሉክሙ : ለሊክሙ : ወኮንክሙ : መደልዋነ : ለሕሊና : እኩይ ::=፦ ስምዑ : አ
ኀዊነ : ፍቁራን : አኮኑ : እግዚአብሔር : ኀረዮሙ : ለነደያነዝ : ዓለም : ወአብዕልትሰ : ከ
መ : በሃይማኖቶሙ : ይወርስዋ : ለመንግሠተ : ሰማያት :: እንተ : አሰፈወሙ : ለእለ : ያፈቅ
6 ርዎ :=፦ ወአንትሙሰ : አስተሐቀርክምዎ : ለነደይ :: አኮኑ : እሙንቱ : አብዕልት : እለ :
7 ይትሌገሉክሙ : ወይስሕቡክሙ : ውስተ : ተስናንት ::=፦ ወእሙንቱ : ይጸርፉ : ለዕለ : ስ
8 ሙ :: ዓቢይ : ዘተሰምየ : ላዕሌክሙ :=፦ ወእመሰ : ትፈጽሙ : ሕገ : መንግሠተ : ትፈጽ
ሙ :: በከመ : ይብል : መጽሐፍ : አፍቅር : ቢጸከ : ከመ : ነፍስከ : እንዘ : ሠናየ : ትገ
9 ብሩ :=፦ ወእመሰ : ገጸ : ትነሥኡ : ኀጢአተ : ትገብሩ : ወይዘለፈክሙ : ሕግ : ከመ :
10 ከሐዲ ::=፦ ወዘሰ : ይገብሮ : ለኵሉ : ሕግ : ወይስሕት : በአሐቲ : ኮነ : መአብሰ :
ለኵሉ ::=፦

Et ſi quis eſt qui ſe Deo devovet, & non refrænat linguam ſuam, iſte eſt qui ſeducit ſuum cor, & cujus itidem vana eſt religio. 26
Religio autem illa munda quæ coram Deo Patre, hæc eſt ; Ut cuſtodiatis pupillos & viduas in neceſſitate ipſorum, cuſtodias quoque teipſum à mundo immaculatum. 27

CAP. II.

FRatres noſtri, ne ſit ad faciem hominis fides veſtra quæ eſt in Domino noſtro Jeſu Chriſto, cui ſit gloria. 1
Nam ſi ingrediatur in cœtum veſtrum vir habens annulum aureum, cúmque veſte pretioſa, & ingrediatur pauper in veſte ſordida; 2
Et reſpexeritis in eum qui indutus eſt ſplendidâ, & dixeritis ei ; Tu quidem ſede benè : pauperi verò dixeritis ; Tu ſta illic : ſin minùs, Sede hic ſub ſcabello pedum meorum. 3
Annon igitur vobiſmet ipſis placere ſtuduiſtis, & facti eſtis hypocritæ malarum cogitationum ? 4
Audite fratres noſtri dilecti, nónne Deus elegit pauperes hujus mundi, at divites etiam in fide ſua, ut hæredes eſſent regni cœleſtis, quod promiſit iis qui diligunt eum ? 5
Vos autem deſpectui habuiſtis pauperem. Nónne hi divites ſunt, qui opprimunt vos, attrahúntque vos ad tribunalia ? 6
Et ipſi ſunt qui blaſphemant nomen grande, à quo eſtis cognominati. 7
Et ſi adimpletis legem, regnum perficitis, ſicut dicit Scriptura; Diliges proximum tuum ſicut animam tuam, utique benè facitis. 8
Sin autem faciem accipitis, peccatum perpetratis, & redarguet vos lex tanquam tranſgreſſores. 9
Quicunque autem præſtiterit totam legem, & erret in uno, factus eſt omnium reus. 10

Ille enim *dicens*; Non mœchaberis, dixit &; Non occides. Si *autem* non mœchaberis,
11 Ὁ γὰρ (ι) εἰπών, Μὴ μοιχεύσῃς, εἶπε καὶ, Μὴ φονεύσῃς. εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις,
occides autem, factus es transgressor legis. Sic loquimini, & sic facite, sicut
12 φονεύσεις δὲ, (κ) γέγονας παραβάτης νόμου. Οὕτω λαλεῖτε, καὶ οὕτω ποιεῖτε, ὡς
per legem libertatis *futuri* judicari. *Nam* judicium sine misericordia non
13 διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. Ἡ γὰρ κρίσις (λ) ἀνίλεως τῷ μὴ
facienti misericordiam: *& contra gloriatur* misericordia judicium. Quid *illud utile*,
14 ποιήσαντι ἔλεος· (μ) καὶ κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως. Τί τὸ ὄφελος, Δ'
fratres mei, si fidem dicat quis habere, opera autem non habeat? *non potest* fides
ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν (ν) λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις
salvare eum? Si autem frater *aut* soror nudi sint, & *destituti fuerint*
15 σῶσαι αὐτόν; Ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι, (ξ) καὶ λειπόμενοι ὦσι
quotidiano victu: Dicat autem aliquis illis ex vobis; Ite in pace, cale-
16 τῆς ἐφημέρου τροφῆς· (ο) Εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερ-
facimini, & saturamini: non dederitis autem eis *ea quæ* necessaria corporis, quid
μαίνεσθε, καὶ χορτάζεσθε· μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί
illud utile? Sic & fides, si non opera habeat, mortua est *secundùm*
17 τὸ ὄφελος; (π) Οὕτω καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ (ρ) ἔργα ἔχῃ, νεκρά ἐστι καθ'
seipsam. Sed dicet quis, Tu fidem habes, & ego opera habeo: Ostende mihi
18 ἑαυτήν. (σ) Ἀλλ' ἐρεῖ τις, Σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι
fidem tuam *ex* operibus *tuis*, & ego ostendam tibi *ex* operibus *meis* fidem meam.
τὴν πίστιν σου (τ) ἐκ τῶν ἔργων σου, κἀγὼ δείξω σοι ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου.
Tu credis, quoniam Deus unus est: *pulchrè* facis: & dæmones credunt, &
19 Σὺ πιστεύεις, ὅτι (υ) ὁ Θεὸς εἷς ἐστι· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι, καὶ
contremiscunt. Vis autem scire, ô homo inanis, quoniam fides sine operibus
20 φρίσσουσι. Θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενὲ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων
mortua est? Abraham pater noster nónne ex operibus justificatus est, offerens Isaac
21 νεκρά ἐστιν; Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ
filium suum super altare? Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius,
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; Βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, 22
& ex operibus fides consummata est? Et suppleta est Scriptura dicens; Credidit *autem*
καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη; Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσε δὲ 23
Abraham Deo, & reputatum est illi ad justitiam, & amicus Dei appellatus est.
Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη.
Videtis *igitur*, quoniam ex operibus justificatur homo, & non ex fide tantum?
(φ) Ὁρᾶτε τοίνυν, ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον; 24
Similiter *autem* & Raab meretrix, nónne ex operibus justificata est, suscipiens nun-
Ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη, οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγ- 25
tios, & aliâ viâ ejiciens? Sicut enim corpus sine spiritu mortuum
γέλους, καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; Ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν 26
est, ita & fides sine operibus mortua est.
ἐστιν, (χ) οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι.

CAP. III. γ'.

Ne multi magistri *sitis*, fratres mei, scientes quoniã majus judicium *capiemus*.
Ε' ΜΗ' πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρῖμα ληψόμεθα. 1
Multa enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit, hic perfectus vir,
Πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, 2
potens fræno circumducere *&* totum corpus. *Ecce* equis fræna in
δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. (α) Ἰδοὺ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς (β) εἰς 3
ora mittimus ad *obediendum ipsos* nobis, *etiam* omne corpus illorum
τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι (γ) αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα (δ) αὐτῶν
circum*agimus*. Ecce & naves *tantæ existentes*, & à validis ventis *impulsæ*,
μετάγομεν. Ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, 4
circumferuntur à modico gubernaculo, ubi impetus dirigentis voluerit.
μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται.

MS.A. (ι) εἶπας, (κ) ἐγένου ἀποστάτης νόμου. Οὕτως λαλεῖτε, καὶ οὕτως (λ) ἀνάιλεος (μ) κατακαυχάσθω δὲ ἔλεος (ν) τὶς λέγῃ ἔχειν, (ξ) ἢ (ο) Καὶ εἴπῃ τις (π) Οὕτως (ρ) ἔχῃ ἔργα, (σ) Ἀλλὰ (τ) χωρὶς τῶν ἔργων, κἀγὼ (υ) εἷς ἐστιν ὁ Θεός· (φ) Ὁρᾶτε, ὅτι (χ) οὕτως Κεφ. γ'. MS.A. (α) Εἰ δὲ (β) εἰς τὸ στόμα (γ) ἡμῖν αὐτοὺς, (δ) μετάγομεν αὐτῶν.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]

Qui enim dixit; Non mœchaberis, ipse 11
dixit; Non occides. Quòd si non mœchatus
es, sed homicida, factus es transgressor le-
gis. Sic loquamini, & sic faciatis, ut qui 12
per legem libertatis judicandi estis. Judi- 13
cium enim absque misericordia fiet in eum,
qui non præstiterit misericordiam. Exalta-
bimini per misericordiam super judicium.

Dominicâ XI. post Pentecosten. 3.

Quæ utilitas fratres mei, si quis dixerit; 14
Habeo fidem, opera verò non habeat?
Nunquid poterit ejus fides ipsum servare?
Quòd si frater aut soror nudi fuerint, & in- 15
digeant victu quotidiano: Et dicat illis 16
aliquis ex vobis; Abite cum pace, calefci-
te, & saturamini: nec dederitis illis quæ
sunt necessaria corpori, quæ erit utilitas?
Ita & sola fides absque operibus mortua est. 17
Sed dicet aliquis; Tu fidem habes, & ego 18
habeo opera: ostende mihi fidem tuam abs-
que operibus, & ego ostendam tibi fidem
meam ex operibus meis. Credis unum esse 19
Deum, benè facis: etiam dæmonia credunt
& contremiscunt. Vis autem scire ô homo 20
debilis, quòd fides absque operibus mortua
est? Pater noster Abraham nónne ex ope- 21
ribus justificatus est, quòd obtulerit Isahac
filium suum super altare? Vides fidem il- 22
lius adjumento fuisse ipsius operibus, atque
ex operibus fidem ejus perfectam fuisse. Et 23
impleta est Scriptura, quæ dicit; Credidit
Abraham Deo, & annumeratum est illi ad
justitiam, & amicus Dei vocatus est. Vi- 24
des quòd ex operibus justificatur homo, &
non ex fide tantùm? Sic etiam Rahab 25
meretrix, nónne ex operibus justificata est,
quòd exceperit exploratores, & per viam
aliam emiserit eos? Quemadmodum cor- 26
pus absque spiritu mortuum est, ita & fides
absque operibus est mortua.

CAP. III,

Dominicâ III. post Epiphaniam. 4.

NE multi doctores sint inter vos, fratres 1
mei, sed scitote nos majori judicio esse ob-
noxios. In multis enim labimur omnes. 2
Quisquis in sermone non labitur, hic est vir
perfectus, qui potest subjicere & totum cor-
pus suum. Ecce enim fræna in os equo- 3
rum injicimus, ut subjiciantur nobis, & to-
tum corpus eorum circumagimus. Quin 4
& naves validæ quum aguntur ventis vehe-
mentioribus, à minimo ligno trahuntur, quo-
cunque tendit voluntas gubernatoris.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 እስመ: ዘይቤ: ኢትዘምዊ: ብእሲተ: ብእሲ: ይቤ: ኢትቅትል: ነፍሰ: ወእመሰ: ተሐውር: ብእ
12 ሲተ: ብእሲ: ወበሕቱ: ትቀትል: ነፍሰ: ኮንከ: ወፁአ: እምሕግ:: ከመዝ: ንግሩ: ወከመ
13 ዝ: ግበሩ: ከመዘ: በሕግ: ግዕዛን: ሀለውክሙ: ትትኰነኑ:: እስመ: በደይንሰ: አልቦ: ምሕረተ:
14 ለዘ: ኢገብረ: ምሕረተ:: ወይትሜካሕ: ባሕቱ: በዕለተ: ደይን: ዘገብረ: ምሕረተ:: ምን
ተ: ይበቍዕ: አኃዊነ: ሶበ: ምንቱ: ዘይብል: ሃይማኖተ: ብየ: ወምግባረ: ሠናየ: አልብየ: ቦኑ: ትክል:
15 ሃይማኖቱ: አድኅኖቱ:: እመቦ: እምአኃዊነ: አው: እምአኃቲነ: እለ: ዕሩቃን: እሙንቱ:
16 አው: ሕጉጻን: ሲሳዮ: ዕለቶሙ:: ወእመቦ: ዘይቤሎሙ: እምኔክሙ: ሐሩ: በሰላም: ሰ
ሐኑ: ወትጸገቡ: ወኢወሀብክዎሙ: ዘይፈቅዱ: ለተጽናሶሙ: ምንተ: ይበቍዖሙ::

Nam qui dicit; Ne adulterium committas, dixit etiam; Ne occidas: quòd si 11
commiseris adulterium, & occideris tantùm, factus es transgressor legis. Ita lo- 12
quimini, & ita facite, tanquam ii qui per legem libertatis judicandi estis. Quia 13
in judicio quidem absque misericordia ille erit, qui non præstiterit misericordiam:
& gloriabitur tantùm ille in die judicii qui fecit misericordiam. Quid 14
proderit fratres nostri, si quis sit qui dicat; Fidem ego habeo, opera verò bona 15
non habeo? Nunquid poterit fides ejus servare ipsum? Si autem sit ex fratribus
nostris, aut ex sororibus nostris, qui nudi fuerint aut destituti victu suo quotidia- 16
no: Et si est, qui dicat ex vobis; Abite in pace, calefacite vos, & saturamini:
non tamen dederitis iis, quæ necessaria sunt ad inopiam suam, quid proderit iis?

Versio VULGATA LATINA.

11 Qui enim dixit; Non mœchaberis, dixit &; Non occides. Quòd si non mœcha-
12 beris, occides autem, factus es transgressor legis. Sic loquimini, & sic facite, sic-
13 ut per legem libertatis incipientes judicari. Judicium enim sine misericordia
illi, qui non fecit misericordiam: superexaltat autem misericordia judicium.
14 Quid proderit, fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habe-
15 at? Numquid poterit fides salvare eum? Si autem frater & soror nudi sint, &
16 indigeant victu quotidiano, Dicat autem aliquis ex vobis illis; Ite in pace,
calefacimini & saturamini: non dederitis autem eis, quæ necessaria sunt corpori,
17 quid proderit? Sic & fides, si non habeat opera, mortua est in semetipsa. Sed
18 dicet quis; Tu fidem habes, & ego opera habeo: ostende mihi fidem tuam sine
19 operibus: & ego ostendam tibi ex operibus fidem meam. Tu credis quoni-
20 am unus est Deus: Benè facis: & dæmones credunt, & contremiscunt. Vis au-
21 tem scire, ô homo inanis, quoniam fides sine operibus mortua est? Abraham
pater noster, nónne ex operibus justificatus est, offerens Isaac filium suum super
altare? Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius: & ex operibus fides 22
consummata est? Et suppleta est Scriptura, dicens; Credidit Abraham Deo, & 23
reputatum est illi ad justitiam, & amicus Dei appellatus est. Videtis quoniam ex 24
operibus justificatur homo, & non ex fide tantúm? Similiter & Rahab meretrix, 25
nónne ex operibus justificata est, suscipiens nuntios, & aliâ viâ ejiciens? Sicut 26
enim corpus sine spiritu mortuum est, ita & fides sine operibus mortua est.

CAP. III.

NOlite plures magistri fieri, fratres mei, scientes quoniam majus judicium sumi- 1
tis. In multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit: hic per- 2
fectus est vir: potest etiam fræno circumducere totum corpus. Si autem equis 3
fræna in ora mittimus ad consentiendum nobis, & omne corpus illorum circumfe-
rimus. Ecce & naves, cùm magnæ sint, & à ventis validis minentur, circumfe- 4
runtur à modico gubernaculo ubi impetus dirigentis voluerit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * لأن الذي قال لا تقتل * قال لا تزني * فان لم تفسق وقتلت فقد صرت للشريعة مخالفا *
12 * هكذا تكلموا وهكذا اعملوا كعتيدين ان تحاكموا بشريعة الحرية * فان القضاء الذي
13 لا رحمة فيه يكون على من لم يعمل رحمة * فالرحمة تفتخر على الانصاف * تم *

* قراءة الاثنين من الجمعة الثانية والثلثين *

14 * ما المنفعة يا اخوتي ان يقول
15 احد ان له امانة وما يكون له اعمال * العل امانته تستطيع ان تخلصه * ان يكن اخ او
16 اخت عاريين او من القوت اليومي معوزين * فيقول لهما احدكم انطلقا بسلام تسخنا
17 واشبعا * ولا تعطوهما ما يحتاجه جسدهما * ما المنفعة من ذلك * كذلك الامانة ان لم يكن
18 اعمال هي مايتة في ذاتها * لكن يقول واحد انت لك امانة وانا لي اعمال * ارني من اعمالك
19 امانتك * وانا اريك من اعمالي اماني * انت تؤمن ان الله واحد هو حسنا تعمل * والشياطين
20 يؤمنون هكذا ويفرقون * ايها الانسان المصغر * اتشاء ان تعلم ان الامانة خلوا من اعمال مايتة
21 22 هي * ابراهيم ابونا أليس اعماله زكته * اذ قدم ابنه اسحق على المذبح * ارأيت ان امانته
23 ساعدت اعماله * وامانته تممتها اعماله * وتم الكتاب القايل ان ابراهيم صدق الله وحسب له
24 ذلك عدلا * ودعي خليل الله * ارايتم اذن ان الانسان من الاعمال يتزكى لا من الامانة
25 فقط * كذلك ورحاب الزانية أليست اعمالها زكتها * اذ قبلت الرسل واخرجتهم في طريق
26 اخرى * لأن كما ان الجسم خلوا من الروح مايت هو * كذلك والامانة خلوا من الاعمال
مايتة هي * تم *

Nam qui dixit; Non occides, dixit; Non fornicaberis. Quare si non fueris mœchatus, occideris autem, factus es refractarius Legis. 11 *Ita loquamini, & ita faciatis, ut qui per Legem libertatis judicandi sitis.* 12 *Nam damnatio in qua non est misericordia, erit in eum qui non præstiterit misericordiam: misericordia autem gloriabitur de ultione.* 13 Finis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ secundæ.

14 *Quæ utilitas O fratres mei, ut dicat aliquis habere se fidem, opera verò non habeat? num sua fides poterit eum servare?* 15 *Si frater aut soror nudi fuerint,* 16 *aut quotidiano victu egentes: Et dicat eis aliquis vestrûm, Ite cum pace, calescite, & saturamini: non tamen dederitis eis quod opus est corpori eorum:* 17 *quænam inde utilitas? Ita fides, nisi adsint opera, mortua est per seipsa.* 18 *Quinimò dicet aliquis, Tu fidem habes, & ego opera habeo: ostende mihi ex operib⁹ tuis fidem tuā, et ego ostendā tibi ex operibus meis fidem meam.* 19 *Credis tu Deum unum esse? bene facis: dæmones etiam credunt ita, & expavescunt.* 20 *Heus homo inanis, vis scire quòd fides absque operibus mortua sit?* 21 *Abraham patrem nostrum nónne opera sua justificârunt, quum obtulit filium suum Ishac super altare?* 22 *Vidísnè quòd fides ipsius juverit opera ejus, & fidem illius perfecerint opera ipsius?* 23 *Et expleta est scriptura dicens; Credidit Abraham Deo, & annumeratum est illud ipsi ad justitiam, & vocatus est amicus Dei.* 24 *Videtísne igitur quòd homo ex operibus justificetur, non ex fide tantùm?* 25 *Ita & Rahab scortatricem, nonne opera sua justificârunt, quum excepit nuntios, & aliâ viâ emisit?* 26 *Nam quemadmodum corpus absque spiritu mortuum est, ita & fides absque operibus mortua est.* Finis.

* الفصل الثالث *

1 * قراءة الثلثا من الجمعة الثانية والثلثين * * يا اخوتي لا تصيروا معلمين كثيرين *
2 عالمين اننا سنحتمل دينونة عظمة * لاننا كلنا نهفوا كثيرا * فمن لا يزل بكلمة هذا رجل
3 كامل مقتدر ان يلجم جسمه كله * فان كنا نجعل اللجم في افواه الخيل لتنقاد خاضعة لنا
4 ونقل جسمها كله * وها المراكب على عظم مقاديرها تكدها الرياح العواصف تعطفها رجل
خشبة حقيرة الى حيث تشاء قصبة من يقومها ويدبرها *

CAP. III.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ secundæ.

1 *O Fratres mei, ne fiatis multi magistri, scientes quòd gravissimum consequemur judicium.* 2 *Omnes enim multùm delinquimus: qui autem non labitur in verbo, is est vir perfectus, potens frænare totum corpus suum.* 3 *Quòd si fræna immittimus in ora equorum, ut subjecti obediant nobis, totumque corpus eorum abducant:* 4 *Et ecce naves, quantumvis magnæ molis, rapidissimis ventis propulsatas, ligni frustum vile flectit quòcunque voluerit pertinacia directoris atque gubernatoris:*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ከማሁ ፡ ይእቲ ፡ ሃይማኖት ፡ ለእመ ፡ አልብቲ ፡ ምግባረ ፡ ሠናይ ፡ ምውት ፡ ይእቲ ፡ ለሊሃ ፡፡
18 አለ ፡ ለእመ ፡ ዘይቤለከ ፡ አንተ ፡ ሃይማኖተ ፡ ብከ ፡ ወአነ ፡ ምግባረ ፡ ሠናይ ፡ ብየ ፡ አርእ
የኒ ፡ ሃይማኖተከ ፡ ዘእንበለ ፡ ምግባርከ ፡ ወአንሰ ፡ እምነ ፡ ምግባርየ ፡ ሃይማኖትየ ፡፡
19 ወአንተሰ ፡ ተአምን ፡ ከመ ፡ አሐዱ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሠናየ ፡ ትገብር ፡ አጋንንትኒ ፡ የአም
20 ኑ ፡ ወይደነግፁ ፡፡ ትፈቅድኑ ፡ ተአምር ፡ ኦብእሲ ፡ አብድ ፡ ከመ ፡ ሃይማኖት ፡ እንተ ፡
21 አልብቲ ፡ ምግባር ፡ ምውት ፡ ይእቲ ፡ ለሊሃ ፡፡ አብርሃም ፡ አቡነ ፡ አኮኑ ፡ በምግባሩ ፡
22 ጸድቀ ፡ አዕረገ ፡ ለይስሐቅ ፡ ወልዱ ፡ ውስተ ፡ መሠዋዕት ፡፡ ትሬኢኑ ፡ ሃይማኖቱ ፡ ትረ
23 ድኦ ፡ ወእምግባሩ ፡ ምልአት ፡ ወፍጽምት ፡ ኮነት ፡ ሃይማኖቱ ፡፡ ወተፈጸመ ፡ ዘይብል ፡
መጽሐፍ ፡ አምነ ፡ አብርሃም ፡ በእግዚአብሔር ፡ ወተኈለቆ ፡ ጽድቀ ፡ መፍቀሬ ፡ እግዚአብ
24 ሔር ፡ ተሰምየ ፡፡ ትሬእዩኑ ፡ ከመ ፡ በምግባሩ ፡ ይጸድቅ ፡ ሰብእ ፡ ወአኮ ፡ በሃይማኖት ፡
25 በሕቲታ ፡፡ ወከማሁ ፡ ረአብኒ ፡ ዘማ ፡ በምግባሪሃ ፡ ጸድቀት ፡ ወተቀበለቶሙ ፡ ለሰብአ ፡
26 ዓይን ፡፡ ወአንተ ፡ ካልእ ፡ ፍኖት ፡ አውፅአቶሙ ፡፡ በከመ ፡ ሥጋ ፡ ዘአልቦ ፡ መንፈስ ፡ ምውት ፡
ውእቱ ፡፡ ከማሁ ፡ ሃይማኖትኒ ፡ እንተ ፡ አልብቲ ፡ ምግባር ፡ ሠናይ ፡ ምውት ፡ ይእቲ ፡፡
1 ፫ ወኢንኩን ፡ ብዙኃን ፡ መምህራነ ፡ አኃዊነ ፡ ተአምሩ ፡ ከመ ፡ እንተ ፡ ተዐቢ ፡ ደይን ፡ ንነሥ
2 እ ፡፡ እስመ ፡ ብዙኃ ፡ ንስሕት ፡ ኵልነ ፡፡ ወዘሰ ፡ ኢይስሕት ፡ በቃሉ ፡ ፍጹም ፡ ውእቱ ፡፡ ወይክል ፡
3 ወደየ ፡ ልጓመ ፡ ለኵሉ ፡ ሥጋሁ ፡፡ ወዓዲ ፡ ለአፍራስኒ ፡ ንወዲ ፡ ሎቶን ፡ ለጓም ፡ ውስተ ፡ ሥ
4 ጋሆን ፡ ከመ ፡ ኢሆ ፡ ይበሉነ ፡ ወንመይጦን ፡ ኵሎ ፡ ሥጋሆን ፡፡ ወናሁ ፡ አሕማርኒ ፡ ዘመጠነዝ ፡
እከሎሙ ፡ ወበኀይለ ፡ ነፋስ ፡ ይትመየጣ ፡ ወይትነድአ ፡ ወይመይጦ ፡ ዘኃደፋ ፡ ብእሲ ፡ እንዘ ፡
መጠነዝ ፡ ንኡስ ፡ ወያበውአ ፡ ውስተ ፡ መርሶ ፡ ኀበ ፡ መርሶ ፡ ኀበ ፡ ፈቀደ ፡፡

Ita etiam est fides, si absque bonis operibus est, mortua est ipsamet. 17 *Quòd si est qui tibi dicat; Tu habes fidem, & ego opus bonum habeo: ostende mihi igitur* 18 *fidem tuam absque operibus tuis, & ego etiam ex operibus meis fidem meam ostendam.* 19 *Tu quidem credis quod unus Deus est: rectè facis: dæmonia quoque credunt, & contremiscunt.* 20 *Visne igitur scire ô homo stulte, quòd fides quæ est sine operibus, mortua est ipsamet?* 21 *Abraham pater noster, nónne in operibus justitiæ obtulit Isaacum filium suum super altare?* 22 *Vidésne quòd fides ejus ipsum adjuverit, Et ex operibus ejus plena & perfecta fuit fides ejus.* 23 *Atque impletum est quod dicit Scriptura; Credidit Abrahamus in Deum, & imputatum est ei ad justitiam ejus, & amicus Dei vocatus est.* 24 *Vidésne igitur quòd per opera justificatur homo, & non per fidem tantùm?* 25 *Similiter etiam Raab meretrix per opera sua justificata est, quum accepisset exploratores, & aliâ viâ cos emisisset.* 26 *Quemadmodū corpus quod sine anima est, mortuum est; ita et fides quæ est sine bono opere, mortua est.*

CAP. III.

1 *ET ne simus multi magistri, fratres nostri, scientes quòd propter hoc gravius judicium accepturi sumus.* 2 *Nam multùm erramus nos omnes: & quicunque non errat in sermone ejus, perfectus est: & is potest injicere frænum toti corpori suo.* 3 *Et etiam equis frænum iis in corpora sua injicimus, ad consentiendum nobis, & totum corpus eorum circumagimus.* 4 *Et ecce naves etiam, quantis progressibus earum à valido vento circumvertuntur & agitantur, quas circumagit navarchus exiguâ quantitate ligni, & adducit in portum, ad portum quem voluerit.*

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ἸΑΚΩ͂ΒΟΥ. ΚΕΦ. Γ'.

Ita & lingua *parvum* membrum est, & magna *gloriatur*. Ecce *exiguus* ignis
5 (ε) Οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶ, καὶ μεγαλαυχεῖ. Ἰδοὺ (ζ) ὀλίγον πῦρ
quantam materiam incendit. Et lingua ignis, *mundus* iniquitatis: *ita*
6 ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει. Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς (η) ἀδικίας· οὕτως
lingua constituitur in membris nostris, *maculans* totum corpus, & *inflammans* rotam nativitatis, *&* inflammata à gehenna. Omnis enim natura
ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογί-
7 ζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. Πᾶσα γὰρ φύσις
bestiarúmque & volucrum, serpentiúmque & *marinorum*, *domatur*, & domita *est*
θηρίων τε καὶ πετεινῶν, (θ) ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται, καὶ δεδάμασται
naturâ humanâ. *At* linguam nullus potest hominum domare:
8 τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ. Τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται (ι) ἀνθρώπων δαμάσαι·
incoërcibile malum, plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus Deum
9 ἀκατάσχετον κακὸν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν (κ) τὸν Θεὸν
& Patrem: & in ipsa maledicimus homines *illos* ad similitudinem Dei
καὶ πατέρα· καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ
factos. Ex ipso ore procedit benedictio, & maledictio. Non
10 (λ) γεγονότας. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία, καὶ κατάρα. Οὐ
oportet, fratres mei, hæc ita fieri. Numquid fons de eodem
11 χρὴ, ἀδελφοί μου, ταῦτα (μ) οὕτω γίνεσθαι. Μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς
foramine emanat *dulce*, & *amarum*? Numquid potest, fratres mei, ficus *olivas*
12 ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ, καὶ τὸ πικρόν; Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας
facere, aut vitis ficus? sic *nullus fons salsam* & dulcem facere
ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος (ν) σῦκα; οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι
aquam. Quis sapiens, & *peritus in vobis*? ostendat ex *pulchra* conversatione
13 ὕδωρ. Τίς σοφὸς, καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς
opera sua in mansuetudine sapientiæ. *Si autem* zelum amarum habetis & *contentionem* in *corde vestro*, *ne gloriamini* & *mentimini* adversùs veritatem.
14 τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας. (ξ) Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐρι-
θείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ (ο) κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας.

Non est ista sapientia desursùm descendens: sed terrena, animalis, *dæmoniaca*.
15 Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη· ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμο-
Ubi enim zelus & *irritatio*, *illic tumultatio*, & *omnis prava actio*.
16 νιώδης. Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ (π) ἀκαταστασία, καὶ πᾶν φαῦλον
Illa autem *supernè* sapientia, primùm quidem pudica est: deindè pacifica,
17 πρᾶγμα. Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία, πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν· ἔπειτα εἰρηνική,
modesta, *benè* suadibilis, *plena* misericordiâ, & fructibus bonis, non *dijudicans*, *&*
ἐπιεικὴς, εὐπειθὴς, μεστὴ ἐλέους, καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, (ρ) καὶ
non simulata. Fructus autem justitiæ, in pace seminatur facientibus pacem.
18 ἀνυπόκριτος. Καρπὸς δὲ (σ) τῆς δικαιοσύνης, ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν
εἰρήνην.

CAP. IV. Δ'.

Undè bella & *pugnæ* in vobis? *Non* hinc, ex *voluptatibus* vestris
1 ΠΌθεν (α) πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν
militantibus in membris vestris? Concupiscitis, & non habetis: occiditis
2 τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; Ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε
& zelatis, & non potestis adipisci: litigatis & belligeratis: non habetis *autem*,
καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε· οὐκ (β) ἔχετε δὲ,
propter non *petere vos*. Petitis, & non accipitis, eò quòd malè *petitis*:
3 διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε·
ut in *voluptatibus* vestris insumatis. Adulteri & adulteræ, nescitis
4 ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν (γ) δαπανήσητε. Μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε
quia amicitia mundi, *inimicitia* Dei est? Quicunque ergò voluerit amicus esse
ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου, ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστιν; ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι
mundi, inimicus Dei constituitur. An putatis quia inaniter Scriptura *dicit*;
5 τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται. Ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει,
Ad invidiam concupiscit spiritus qui habitat in *nobis*?
Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ (δ) κατῴκησεν ἐν ἡμῖν;

MS. A. (ε) Ὡσαύτως (ζ) ἡλίκον πῦρ (η) ἀδικίας· ἡ γλῶσσα (θ) ἑρπετῶν καὶ (ι) δαμάσαι ἀνθρώπων· ἀκατάστατον (κ) τὸν Κύριον, (λ) γεγεννημένους. (μ) οὕτως (ν) σῦκα· οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ. (ξ) Εἰ δὲ ἄρα ζῆλον (ο) καυχᾶσθε (π) καὶ ἀκαταστασία, (ρ) ἀνυπόκριτος. (σ) δικαιοσύνης, ΚΕΦ. Δ'. MS. A. (α) πόλεμοι ἐν ὑμῖν, καὶ πόθεν μάχαι; οὐκ (β) ἔχετε, διὰ (γ) δαπανήσητε. Μοιχαλίδες, οὐκ (δ) κατῴκησεν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]

Ita & lingua membrum est pusillum, sed extollit se. Ignis quoq; minimus sylvas multas 5
incendit. Et lingua ignis est, & mundus peccati est instar sylvæ. Et hæc quidem lingua 6
quum sit inter membra nostra, commaculat totum corpus nostrum, & incendit series genealogiarum nostrarum quæ currunt in modum rotarum, & ipsa quoque accenditur 7
igne. Omnes enim naturæ ferarum, & volucrum, & serpentium tum maris, tum aridæ, subjiciuntur naturæ humanæ. Linguam au- 8
tem nemo potuit subjugare: malum est hoc incoërcibile, plenum veneno lethifero. Per 9
ipsam benedicimus Dño & Patri; ac per eam maledicimus hominibus qui ad similitudinem Dei facti sunt. Atque ex ipso ore exeunt ma- 10
ledictiones & benedictiones. Non oportet, fratres mei, hæc ita fieri. Nunquid possibile est 11
ut ex eadem scaturigine exeant aquæ dulces & amaræ? Aut nunquid potest ficus, fratres 12
mei, olivas edere, aut vitis ficus? Sic nec aquæ salsæ possunt effici dulces. Qui est inter vos 13
sapiens & eruditus, ostendat opera sua ex bonis conversationibus per sapientiam mansuetam. Quòd si livor amarulentus sit inter 14
vos, aut contentio in cordibus vestris, ne intumescatis adversùs veritatem, nec mentiamini. Quandoquidem hæc sapientia è su- 15
pernis non descendit, sed est terrena, è cogitationibus animæ, & à dæmoniis. Ubi enim 16
est invidia & contentio, ibi etiam tumultus & omne malum. Sapientia verò quæ è su- 17
pernis est, pura est, & plena pace, & mansueta, & obediens, plenáque miserationibus & fructibus bonis, & absque hæsitatione, ac facies non accipit. Fructus autem justitiæ, in 18
tranquillitate seminantur iis qui sunt pacifici.

CAP. IV.

Unde existunt inter vos bella & lites? 1
nónne ex concupiscentiis quæ militant in membris vestris? Concupiscitis & non ha- 2
betis; & occiditis, ac æmulamini, nec devenit in manus vestras. Et litigatis ac bella geritis, & non habetis, quoniam non postulatis. Petitis & non accipitis, quippe 3
qui malè petatis; ut alatis concupiscentias vestras. Adulteri, nescitis amicitiam hujus 4
mundi inimicitiam esse erga Deum? quicunque ergò voluerit amicus esse mundi hujus, inimicus est Deo. Vel nunquid putatis 5
quòd frustra Scriptura dicat; In invidia concupiscit spiritus qui habitat in nobis?

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ከማሁ ፡ ልሳንኒ ፡ ንስቲት ፡ አበል ፡ ይእቲ ፡፡ ወድምፃ ፡ ዐቢይ ፡ ወናሁ ፡ እሳትኒ ፡ ንስቲት ፡
6 ጥቀ ፡ ዘመጠንዝ ፡ ዕፀ ፡ ታውዒ ፡፡ ወልሳንኒ ፡ እሳት ፡ ይእቲ ፡ ዘሳዕሳዐ ፡ ለዓመፃ ፡፡ ወ
ናሁ ፡ ልሳንኒ ፡ ተፈጥረት ፡ ውስተ ፡ ነፍስትነ ፡ ወታረኵስ ፡ ለሥጋነ ፡ ወታውዒ ፡ እምገሃነ
7 ም ፡፡ ወትሉሉ ፡ ክቡተ ፡ ፍጥረተነ ፡፡ እስመ ፡ ኵሉ ፡ ፍጥረት ፡ አራዊትኒ ፡ ወዘይሰር
8 ር ፡ ወእንስስኒ ፡ ይገርር ፡ ለፍጥረተ ፡ እጓለ ፡ እምሕያው ፡፡ ወለልሳነ ፡ እጓለ ፡ እም
ሕያው ፡ አልቦ ፡ ዘይክል ፡ አግርሮታ ፡ እኪት ፡ ይእቲ ፡ ወአልቦ ፡ ዓትሞ ፡፡ ወምልእት ፡ ደ
9 እቲ ፡ ሕምዘ ፡ ዘይቀትል ፡፡ ባቲ ፡ ንበርክ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አብ ፡ ወባቲ ፡ ንረግም ፡
ለእጓለ ፡ እምሕያው ፡ ዘበአርአያ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ተፈጥሩ ፡፡

Similiter etiam lingua pusillum membrum est, & strepitus ejus magnus est: & 5
ecce ignis exiguus valde quantam materiam incendit. Et lingua quidem ignis 6
est, qui mundum iniquitatis continet: & ecce lingua quidem creata est in corpore nostro, & affligit corpus nostrum, & inflammat à gehenna, obtenebratque occultè totam naturam nostram. Nam omnis quidem natura ferarum, & volucrum, 7
& pecorum subjicitur humanæ naturæ. At linguam hominum nemo est qui 8
potest subjugare: malum est non reprimendum, & plena est veneno mortifero. Per ipsam benedicimus Deo patri, & per ipsam maledicimus filiis hominum, 9
qui in imagine Dei creati sunt.

Versio VULGATA LATINA.

5 Ita & lingua modicum quidem membrum est, & magna exaltat. Ecce quantus
6 ignis quàm magnam sylvam incendit! Et lingua ignis est, universitas iniquitatis.
Lingua constituitur in membris nostris, quæ maculat totum corpus, & inflammat
7 rotam nativitatis nostræ, inflammata à gehenna. Omnis enim natura bestia-
rum, & volucrum, & serpentium, & cæterorum domantur, & domita sunt à na-
8 tura humana: Linguam autem nullus hominum domare potest: inquietum ma-
9 lum, plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus Deum & Patrem: & in
10 ipsa maledicimus homines, qui ad similitudinem Dei facti sunt. Ex ipso ore pro-
11 cedit benedictio, & maledictio. Non oportet, fratres mei, hæc ita fieri. Num-
12 quid fons de eodem foramine emanat dulcem, & amaram aquam? Numquid
potest, fratres mei, ficus uvas facere, aut vitis ficus? Sic neque salsa dulcem po-
13 test facere aquam. Quis sapiens, & disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona
14 conversatione operationem suam in mansuetudine sapientiæ. Quòd si zelum
amarum habetis, & contentiones sint in cordibus vestris: nolite gloriari, & men-
daces esse adversùs veritatem. Non est enim ista sapientia desursùm descendens; 15
sed terrena, animalis, diabolica. Ubi enim zelus & contentio: ibi inconstan- 16
tia, & omne opus pravum. Quæ autem desursùm est sapientia, primùm quidem 17
pudica est, deindè pacifica, modesta, suadibilis, bonis consentiens, plena miseri-
cordiâ, & fructibus bonis, non judicans, sine simulatione. Fructus autem justi- 18
tiæ, in pace seminatur, facientibus pacem.

CAP. IV.

Unde bella & lites in vobis? Nónne hinc? ex concupiscentiis vestris, quæ mili- 1
tant in membris vestris? Concupiscitis, & non habetis: occiditis, & zelatis: & 2
non potestis adipisci: litigatis, & belligeratis, & non habetis, propter quòd non
postulatis. Petitis, & non accipitis: eò quòd malè petatis: ut in concupiscentiis 3
vestris insumatis. Adulteri, nescitis quia amicitia hujus mundi, inimica est Dei? Qui- 4
cunq; ergò voluerit amicus esse seculi hujus, inimicus Dei constituitur. An putatis 5
quia inaniter Scriptura dicat; Ad invidiâ concupiscit spiritus, qui habitat in vobis.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * هكذا اللسان هو عضو صغير ويتعظم راهيا • وها النار اليسير تحرق هيولي مقدارها
6 عظيما * واللسان نار عالم الظلم • هكذا اللسان ينتصب في اعضائنا المدنس الجسم كله *
7 والملهب بكرة كوننا • وجهنم تلهبه * لان كافة طبيعة الوحوش والطير الدابات والبحريات
8 تخضع وتذل للطبيعة البشرية * فاما اللسان فما يستطيع احد من الناس يذلله • هو شر
9 لا يمسك مملوا من سم الموت * به نبارك الاله الاب • وبه نلعن الناس الذين صاروا كشبه
10 الله * ومن الفم نفسه يخرج التبريك واللعن • ما يجب ان تكون هذه الاشياء يا اخوتي هكذا • تم *
* قراءة الاربعا من الجمعة الثانية والثلثين *
11 * العل الينبوع يفيض من
12 منفذه نفسه الحلو والمر * يا اخوتي العل التينة يمكنها ان تعمل زيتونا • او تقدر الكرمة
13 ان تونع تينا • هكذا ولا الينبوع الواحد يفيض ماء مالحا وعذبا * الحكيم والعالم فيكم
14 واضح من سيرته الحسنى اعماله بوداعة وحكمة * فان يكن فيكم حسد مر • وفي قلوبكم
15 محك • فلا تفتخروا وتكذبوا على الحق * فان هذه الحكمة ليست من العلو منحدرة *
16 لكنها ارضية نفسانية شيطانية * لان ايما كان الحسد والمحك فهناك عدم التمكين وكل امر
17 طالح * فاما الحكمة التي من العلو فهي اولا طاهرة ثم سلامية ووديعة سريعة الخضوع
18 موعبة رحمة وثمرات صالحة • لا تفسم فيها ولا مراءاة * ثمر العدل تزرع بالسلامة لصانعي
السلامة *

* الفصل الرابع *

1 * من اين فيكم الحروب والخصايم • اليست من هاهنا • من لذاتكم المجندة في اعضايكم
2 * تشتهون وليس لكم ماتوركم • تقتلون وتحسدون وما يمكنكم تنالون مطلوبكم •
3 تخاصمون وتحاربون وليس لكم شيا لانكم ما تسالون * وقد تسالون وما تاخذون لانكم
4 بغير ردي تسالون لتنفقوه في لذاتكم * ايها الزناة والزواني اما تعلمون ان محبة العالم
5 عداوة لله هي • فمن يوثر ان يكون للعالم محبا فقد حصل عدوا لله * وتظنون ان الكتاب
يقول عبثا • ان الروح الذي سكن فينا يوثر ان نحسد *

Ita lingua membrum est parvum, tamen 5
effert se jactabunda. Et ecce ignis ex-
iguus incendit materiam magnæ molis.
Lingua etiam ignis est, mundus iniqui- 6
tatis: ita lingua stat inter membra no-
stra, maculans totum corpus, & in-
flammans orbem naturæ nostræ, inflam-
matur autem à gehenna. Nam quævis 7
natura ferarum, & volucrum, serpen-
tium, atque marinorum subigitur ac do-
matur à natura humana: Linguam 8
verò nullus hominum domare potest:
malum est quod non cohibeatur: plena
veneno mortifero. Ipsâ Deum Patrem 9
benedicimus, & ipsâ maledicimus ho-
mines qui ad similitudinem Dei facti
sunt: Et ex eodem ore prodit benedi- 10
ctio & maledictio. Non expedit O fra-
tres mei, has res ita fieri. Finis.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ secundæ.

Nunquid fons ex eodem suo foramine 11
manat dulce & amarum? O fratres 12
mei, nunquid ficus oleas edere potest,
aut vitis ficus gignere valet? ita neque
fons idem aquam salsam at dulcem ma-
nat. Sapiens & doctus inter vos, ex 13
bona conversatione sua patefacit opera
sua cum mansuetudine & sapientia.
Quòd si fuerit in vobis invidia ama- 14
ra, & in cordibus vestris contentio, ne
gloriemini & mentiamini adversus
veritatem. Hujusmodi enim sapientia 15
non est supernè descendens, sed terrena,
animalis, diabolica. Nam ubicunque 16
fuerit invidia & contentio, ibi est in-
constantia & omne opus pravum. At 17
verò sapientia quæ supernè est, inprimis
quidem pura est, deinde pacifica, man-
sueta, celer ad se subjiciendum, plena
misericordiæ & fructuum bonorum, hæ-
sitationis atque simulationis expers.
Fructus justitiæ cum pace seritur pa- 18
cem exercentibus.

CAP. IV.

Unde bella & lites inter vos? nónne 1
hinc sunt, ex voluptatibus vestris
quæ militant in membris vestris? Con- 2
cupiscitis, & votum vestrum non asse-
quimini: occiditis, & invidetis, &
optatũ non potestis adipisci: litigatis et
bellatis, & nihil obtinetis, eo quòd non
petatis. Aliquando verò petitis & non 3
accipitis, quia malo animo petitis, ut in
voluptates vestras id impendatis. Heus 4
fornicarii & fornicariæ, nónne scitis
quòd amicitia mundi inimicitia est
cum Deo? Quicunque ergò voluerit
amicus esse mundi, fit inimicus Dei. An 5
putatis quòd in vanum Scriptura dicat,
Spiritum qui habitat in nobis optare
ut invideamus,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10
11 እምአሐዱ: አፍ: ይፀእ: ቡራኬ: ወመርገም: ይረትዕኑ: ከመዝ: አኃዊነ: ይኩን::=፡ ይት-
ከሃልኑ: ይፀእ: እምአሐዱ: ዓይን: ወእምአሐዱ: ዓዘቅት: ይነቅዕኑ: ማይ: መሪር: ወማይ: ጥ
12 ዑም::=፡ ይክልኑ: አኃዊነ: በለስ: ዘይት: ፈሪየ: ወእመሰኮ: ወይን: በለስ: ፈርየ:: ከማሁ
13 ኬ: ማይ፤: ጥዑም: ኢይከውን: መሪረ: ወማይ፤: መሪር: ኢይከውን: ጥዑመ::=፡ መኑ: ጠቢ
ብ: እምኔክሙ: ወመሐሪ: ከመ: ያርኢ: ምግባሮ: በየውሀት: ወበጥበብ: እምሥነ: ግዕዙ:=፡
14 ወእመሰ: ተቃንኦ: መሪር: ወክሕድ: ብክሙ: ውስተ: ልብክሙ: ኢትትመክሑ: ወትሔስው
15 ዋ: ለጽድቅ::=፡ ወኢኮነት: ዛቲ፡ ጥበብ: እንተ: እምለዕሉ: ትወርድ: አላ: እንተ: እምድ
16 ር: እንተ: እም: ነፍሰ: አጋንንት::=፡ እስመ: ኀበ: ሀለወ: ተቃንኦ: ህየ: ሀለወ: ሀውክ: ወክ
17 ሕድ: ወኵሉ: እኩየ: ምግባር::=፡ ወእንተሰ: እምለዕሉ: ጥበብ: ቀዳሚሃ: ንጽሕት: ይእቲ:
ወእምኔሁ: እንተ: ታስተሰናሉ: ወእንተ: በዓቅም: ሶሆ: በሣሊት: ወምልእት: ምሕረት:: ወፍ
18 ሬሃ: ሠናይ: ወዘእንበለ: ኑፋቄ: አሚኖት:=፡ ወፍሬሃ፤: ጽድቅ: በሰላም: ትዘራእ: ለእለ:
ይገብርዋ: ሰላም::=፡

O

1 እምአይቴ: ለክሙ: ፀብእ: ወቀትል: አኮኑ: እምዝየ: እምአፍቅሮ: ዝሙት: ዘይ
2 ትገበር: በውስተ: አንጕዕክሙ:=፡ ትፈትውዋ: ወኢትረክቡ: ትትቃተሉዋ: ወትትቃ
3 ንኡዋ: ወኢትክሉ: ረኪበ:: ትትባአሱዋ: ወትፃብኡ: ወኢትረክቡ::=፡ ትስእሉዋ: ወ
4 ኢይሁቡክሙ: እስመ: ለእኪት: ትስእሉ: ለዝሙትክሙ: ትሀቡ:=፡ ወኢታአምሩ
ኑ: ከመ: ዘማውያን: ፍቁሩ: ለዝ: ዓለም: ጸለሊሁ: ለእግዚአብሔር:: እስመ:
5 ዘአብደረ: ፍቅሮ: ለዝ: ዓለም: ጸለሊሁ: ለእግዚአብሔር: ይከውን:=፡ ወሚመ:
ይመስለክሙ: ዘሐሰተ: ይብል: መጽሐፍ: በእንተ: ተቃንኦ:: ወዘሰ: ያፈቅር: መንፈስ:
ቅዱስ: ዘየሐድር: ለዕሌክሙ:=፡

Ex uno ore egreditur benedictio, & maledictio: rectúmne est ita fieri, fratres no- 10
stri? Fierine potest ut egrediatur ex eodem fonte, atque ex eodem puteo promanet 11
aqua amara, & aqua sapida? Potéstne fratres nostri, ficus oleas edere, aut 12
vitis edere ficus? Similiter igitur aqua sapida etiam non fiet amara:
neque etiam aqua amara fiet sapida. Quis ex vobis sapiens, & misericordiâ 13
affectus, ut ostendat opera sua cum mansuetudine & prudentiâ ex bona conver-
satione? Quòd si invidiam amaram, & hæresin habeatis in corde vestro, ne 14
gloriemini, neque mentiamini contra veritatem. Non enim est hæc sapientia quæ su- 15
pernè descendit, sed quæ de terra est, quæq; à spiritu dæmonũ. Nam ubi est invidia, 16
ibi est conturbatio & hæresis, & omne malum opus. Quæ autem è supernis est 17
sapientia, primùm pura est, et ex qua tranquilli fiunt homines, *quæq; in dispositione*
est se submittendi, plena misericordiæ & fructuum bonorum, & quæ est absque hæ-
sitatione fidei. Et fructus quidem justitiæ in pace seritur iis qui operam dant 18
paci.

CAP. IV.

Unde vobis bellum & cædes? nónne dehinc, ex fornicationis amore, quæ 1
laborat in venis vestris? Concupiscitis & non obtinetis: occiditis etiam & 2
æmulamini, nec potestis nancisci: pugnatis etiam & bellatis, nec invenitis.
Petitis insuper, & vobis non dant, quia propter malum petitis, ut in fornicatio- 3
nem vestram impertiatis. Anne ignoratis adulteri, quòd amator hujus mundi,
inimicus est Dei? nam quicunque vult esse amicus hujus mundi, inimicus est 4
Dei. Nunquid autem videtur vobis quòd mendacium dicit Scriptura, de hoc 5
quod ad invidiam fertur etiam quem amat Spiritus sanctus, qui habitat in vobis?

Majorem autem dat gratiam. *Ideò* dicit; Deus superbis resistit, hu-
6 Μείζονα δὲ δίδωσι χάριν. διὸ λέγει, Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-
milibus autem dat gratiam. Subditi estote ergò Deo: resistite dia-
7 πεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. Ὑποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ· ἀντίστητε τῷ δια-
bolo, & fugiet à vobis. Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis:
8 βόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. Ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν·
Emundate manus, peccatores: & purificate corda, duplices animo. *Affli-*
9 καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί· καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. Ταλαι-
gimini, & lugete, & plorate: risus vester in luctum converta-
πωρήσατε, καὶ (ε) πενθήσατε, καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστρα-
tur, & gaudium in mœrorem. Humiliamini in conspectu Domini, &
10 φήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. Ταπεινώθητε ἐνώπιον (ζ) τοῦ Κυρίου, καὶ
exaltabit vos. Ne *contraloquimini alii aliis*, fratres: *Contraloquens* fratri, &
11 ὑψώσει ὑμᾶς. Μὴ (η) καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ, (θ) καὶ
judicans fratrem suum, *contraloquitur* legi, & judicat legem. Si autem legē judi-
κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον. εἰ δὲ νόμον κρί-
cas, non es factor legis, sed judex. Unus est *ille* legislator *po-*
12 νεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής. Εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης (ι) ὁ δυνά-
tens *servare* & perdere. Tu quis es qui judicas *alterum?* *Age*
13 μενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι. (κ) Σὺ τίς εἶ ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον; Ἄγε ϛ'
nunc *dicentes*; Hodiè & *cras* ibimus in illam civitatem, &
νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον καὶ αὔριον πορευσώμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ
faciemus ibi annum *unum*, & mercabimur, & *lucrabimur*: Qui
14 (λ) ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα, καὶ ἐμπορευσώμεθα, καὶ (μ) κερδήσωμεν· Οἵτινες
ignoratis *illud* *cras*. Qua enim vita vestra? Vapor enim est,
οὐκ ἐπίστασθε (ν) τὸ τῆς αὔριον. ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; (ξ) ἀτμὶς γάρ ἐστιν ἡ
ad modicum apparens, deinceps *verò evanescens*. Pro *dicere*
15 πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα (ο) δὲ ἀφανιζομένη. Ἀντὶ τοῦ λέγειν
vos; Si Dominus voluerit, & vixerimus, & faciemus hoc aut illud.
ὑμᾶς, Ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ (π) ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο.

Nunc autem *gloriamini* in superbiis vestris: omnis *gloriatio* talis, maligna
Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη, πονηρά 16
est. Scienti igitur bonum facere, & non facienti, peccatum illi est.
ἐστιν. Εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν, καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν. 17

CAP. V. ε'.

Age nunc divites, plorate, ululantes in miseriis vestris *su-*
Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπ- 1
perventuris. Divitiæ vestræ putrefactæ sunt, & vestimenta vestra à tineis come-
ερχομέναις. Ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρω- 2
sta *facta* sunt. Aurum vestrum & argentum æruginavit: & ærugo eorum in
τα γέγονεν. Ὁ (α) χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται· καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς 3
testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis: Thesaurizistis
μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας (β) ὑμῶν ὡς πῦρ· ἐθησαυρίσατε
in novissimis diebus. Ecce merces operariorum *metentium* regi-
(γ) ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. Ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώ- 4
ones vestras, *intercepta* à vobis, clamat: & *clamores metentium* in
ρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κράζει· καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς
aures Domini Sabaoth *introierunt*. *Delitiati* estis super terram, &
τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαὼθ (δ) εἰσεληλύθασιν. Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς (ε) γῆς, καὶ 5
lascivistis: enutristis corda vestra *ut* in die occisionis. *Con-*
ἐσπαταλήσατε· ἐθρέψατε τὰς καρδίας (ζ) ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. Κατ- 6
demnâstis, occidistis justum: non restitit vobis. Patienres estote
εδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν. Μακροθυμήσατε 7
igitur, fratres, usque ad adventum Domini. Ecce, agricola expectat pre-
οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τί-
tiosū fructum terræ, patienter ferens *in eo*, donec accipiat *pluviā matutinam* & *serotinam*.
μιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ, (η) ἕως ἂν λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον.
Patientes estote & vos, confirmate corda vestra: quoniā adventus Dñi *appropinquavit*.
Μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἤγγικε. 8

MS.A. (ε) πενθήσατε, κλαύσατε· ὁ (ζ) Κυρίου, (η) καταλαλεῖτε, ἀδελφοί μου, ἀλλήλων· ὁ (θ) ἢ κρίνων (ι) καὶ κριτὴς δυνάμενος (κ) Σὺ δὲ τίς·· ὁ κρίνων τὸν πλησίον; (λ) ποιήσωμεν ἐνιαυτὸν (μ) κερδήσωμεν· (ν) τὰ τῆς (ξ) ἀτμὶς ἔσται (ο) καὶ (π) ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν Κεφ. ε'. MS.A. (α) χρυσὸς ὑμῶν καὶ ἰῶται, καὶ ὁ ἄργυρος· καὶ ὁ (β) ὑμῶν ὁ ἰὸς ὡς πῦρ· (γ) ἐν ἡμέραις ἐσχάταις. (δ) * εἰσελήλυθεν. (ε) γῆς· ἐσπαταλήσατε, (ζ) ὑμῶν ἐν ἡμέραις (η) ἕως λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]

Gratiam verò præstantiorem dedit nobis 6
Dominus noster. Quapropter dicit, Deus deprimit elatos, humilibus autem dat gratiam.

Dominicâ XII. post Pentecosten. 5.

Subditi ergò estote Deo, & insurgite adver- 7
sùs Satanam, & fugiet à vobis. Et appro- 8
pinquate Deo, & appropinquabit vobis. Purgate manus vestras, ô peccatores; sanctificate corda vestra, duplices animo. Humiles ef- 9
ficiamini, & lugete: risúsque vester in luctum vertatur, & gaudium vestrum in mœrorem. Humiles vos reddite coram Domino, & ex- 10
altabit vos. Ne obloquamini unus de alio, 11
fratres mei. Is enim qui obloquitur de fratre suo, aut judicat fratrem suum, obloquitur de Lege, & judicat Legem. Quòd si Legem judicas, non es effector Legis, sed judex illius. Unus est enim positor Legis & judex, qui 12
quidem potest servare & perdere: tu autem quis es ut judices proximum tuum? Quid 13
porrò dicemus de iis qui dicunt, Hodie aut cras profecturi sumus in urbem illam quæcunque sit, & agemus illic annum unum, & mercabimur, & quæstum faciemus? Ne- 14
que nōrunt quid cras fiet. Quid est enim vita nostra nisi vapor qui ad modicum tempus apparet, & evanescit ac perit? Pro eo 15
quòd dicant, Si Dominus voluerit, & vixerimus, facturi sumus hoc aut illud; Sese 16
efferunt in superbia sua. Omnis gloriatio talis à malo est. Et quisquis novit bonum, 17
& non exequitur illud, vertitur ei in peccatum.

CAP. V.

O Divites, ululate & plorate ob ærumnas 1
quæ obventuræ sunt vobis. Opulentia 2
enim vestra corrupta est, & fœtet: & vestimenta vestra corrosa sunt à tinea. Item au- 3
rum & argentum vestrum rubiginē obduxit, & rubigo eorum erit testimonio contra vos, & ipsa erosura est carnem vestram. Ignem coacervavistis vobis in dies extremos. Ecce 4
merces operariorum qui messuerunt terras vestras, quam denegavistis, clamat: & clamor messorum in aures Domini Sabaoth introivit. In deliciis enim vixistis super terram, & ligu- 5
ristis, ac enutrivistis corpora vestra tanquam ad diem mactationis. Condemnâstis & 6
interemistis justum, neque restitit vobis.

Dominicâ IV. post Epiphaniam, & de Patribus. 6.

Vos autem fratres mei, longanimes estote us- 7
que ad adventum Domini, sicut agricola, qui expectat fructus pretiosos fundi sui, & longanimis est super eis, donec accipiat pluviā tempestivam & serotinam. Ita & vos longani- 8
mes estote, & corda vestra confirmate: appropinquat enim adventus Domini nostri.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 እንተ ፡ ተዒቢ ፡ ሞገሰ ፡ የሀብክሙ ፡፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ይቤ ፡ ይትሃየዮሙ ፡ ለእቡያን ፡
7 እግዚአብሔር ፡፡ ወለእለሰ ፡ ያቴሕቱ ፡ ርእሶሙ ፡ ይሁቦሙ ፡ ሞገሰ ፡፡ ስሀ ፡ በልዎ ፡ ለእ
8 ግዚአብሔር ፡ ወእንብየ ፡ በልዎ ፡ ለጋኔን ፡ ወይጐይይ ፡ እምኔክሙ ፡፡ ቅረብዎ ፡ ለእግዚአ
ብሔር ፡ ወይቀርበክሙ ፡ አንጽሑ ፡ ልብክሙ ፡ ኃጥኣን ፡ ወአንጽሑ ፡ እደዊክሙ ፡ እለ ፡
9 ትናፍቁ ፡፡ ግነዩ ፡ ወለሐው ፡ ወብክዩ ፡ ወሰሐቅክሙ ፡ ሚጥዎ ፡ ውስተ ፡ ለሕ ፡፡ ወትፍ
10 ሥሕትክሙኒ ፡ ውስተ ፡ ትክዝ ፡ አግብእዎ ፡፡ አትሕቱ ፡ ርእስክሙ ፡ ወያሌዕለክ
11 ሙ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወኢትትሐመዩ ፡ በበይናቲክሙ ፡ አኃዊነ ፡ እምሰ ፡ ዘሐመዮ ፡ ለ
ካልኡ ፡ ወዘይግእዝ ፡ ምክሰ ፡ ካልኡ ፡ ሐመዮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወይግእዝ ፡ ሕገ ፡ እግ
ዚአብሔር ፡፡ ወእምሰ ፡ ሕገ ፡ ትግእዝ ፡ ኢኮንከ ፡ ገባሬ ፡ ሕግ ፡፡ ወኮንከ ፡ ገአዚሁ ፡፡

Quæque ampliorem vobis dat gratiam, propter hoc dicit, Refractarios despe- 6
ctui habet Deus; submittentibus autem se ipsos, dat gratiam. Dicto Dei parete, 7
& contradicite diabolo & fugiet à vobis. Appropinquate Deo, & appropin- 8
quabit vobis: purificate cor vestrum ô peccatores, & emundate manus vestras, qui hæsitatis. Demittite vos, & lugete, & flete; eò quòd risum vestrū commuta- 9
bit in luctum, & gaudium vestrum in angorem convertet. Demittite vosmet- 10
ipsos, & Deus exaltabit vos. Neque detrectetis invicem, fratres nostri: nam qui 11
detrectat alteri, & qui judicat proximum suum, detrectat Deo, & legem Dei judicat: quòd si legem judicas, non es effector legis, sed es judex ejus.

Versio VULGATA LATINA.

6 Majorem autem dat gratiam. Propter quod dicit; Deus superbis resistit, humili-
7 bus autem dat gratiam. Subditi ergò estote Deo : resistite autem diabolo, & fu-
8 giet à vobis. Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis. Emundate manus,
9 peccatores : & purificate corda, duplices animo. Miseri estote, & lugete, &
10 plorate : risus vester in luctum convertatur, & gaudium in mœrorem. Humili-
11 amini in conspectu Domini, & exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrum, fra-
tres. Qui detrahit fratri, aut qui judicat fratrem suum, detrahit legi, & judi-
12 cat legem. Si autem judicas legem : non es factor legis, sed judex. Unus est le-
13 gislator, & judex, qui potest perdere & liberare. Tu autem quis es, qui judi-
cas proximum? Ecce nunc qui dicitis; Hodiè, aut crastinò ibimus in illam ci-
vitatem, & faciemus ibi quidem annum, & mercabimur, & lucrum faciemus :
14 Qui ignoratis quid erit in crastino. Quæ est enim vita vestra? vapor est ad mo-
15 dicum parens, & deincèps exterminabitur. Pro eo ut dicatis; Si Dominus vo-
16 luerit : &; Si vixerimus, faciemus hoc, aut illud. Nunc autem exultatis in
superbiis vestris. Omnis exultatio talis, maligna est. Scienti igitur bonum fa- 17
cere, & non facienti, peccatum est illi.

CAP. V.

AGite nunc, divites, plorate ululantes in miseriis vestris, quæ advenient vobis. 1
Divitiæ vestræ putrefactæ sunt : & vestimenta vestra à tineis comesta sunt. 2
Aurum & argentum vestrum æruginavit : & ærugo eorum in testimonium vobis 3
erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizâstis vobis iram in no-
vissimis diebus. Ecce merces operariorum, qui messuerunt regiones vestras, quæ 4
fraudata est à vobis, clamat : & clamor eorum in aures Domini Sabaoth introi-
vit. Epulati estis super terram, & in luxuriis enutristis corda vestra, in die 5
occisionis. Addixistis, & occidistis justum & non restitit vobis. Patientes igi- 6 7
tur estote, fratres, usq; ad adventū Dñi. Ecce agricola expectat pretiosum fructum
terræ, patienter ferens donec accipiat temporaneum & serotinum. Patientes igi- 8
tur estote & vos, & confirmate corda vestra : quoniam adventus Dñi appropinquavit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

6 * ويعطي نعمة عظيمة . فلهذا يقول ان الله يقاوم المستكبرين ويعطي المتواضعين نعمة *

قراءة الخميس من الجمعة الثانية والثلثين *

7 8 * فاخضعوا اذا لله . قاوموا المحال فيهرب منكم * اقتربوا الي الله فيدنوا منكم . ايها الخطاة
9 طهروا ايديكم . ويا ذوي النفسين نقوا قلوبكم * اشقوا ونوحوا . ضحككم فليعد نوحا *
10 11 وفرحكم اكتيابا * تواضعوا امام الرب فيعليكم * يا اخوتي لا يغتابن بعضكم بعضا .
فان من يغتاب اخاه ويدين اخاه يغتاب السريعة ويدين السريعة . فان كنت تدين السريعة
12 فلست عاملا السريعة بل ديانها * واحد هو المشرع للسريعة المقتدر ان يخلص وان يهلك *
13 فانت من انت يا من تدين غيرك * هات الآن القائلين اليوم وغدا ننطلق الي مدينة كذا
14 وكذا . ونقيم هناك عاما واحدا . ونتجر ونكسب * وانتم الذين ما تعلمون ما يكون في
15 الغد . لان كيف هي حياتكم . انما انتم بخار يظهر قليلا . ثم يبيد مضمحلا * بدل ما
16 تقولون . ان شاء الرب وعشنا نعمل هذا العمل وذاك * الآن تفتخرون بتخاويكم . وكل افتخار
17 مثل هذا خبيث هو * ان عرف احد ان يعمل صلاحا ولا يعمله فذلك خطية له *

الفصل الخامس *

1 2 * هات الآن ايها الاغنياء ابكوا مولولين على شقاوتكم التي ستوافيكم * فغناوكم قد تعسا .
3 وملابسكم قد صار الدود ياكلها * ذهبكم وفضتكم قد صدئا . وصداوها سيكون
4 شهادة عليكم . وسياكل لحمانكم كنار جمعتموها في الايام الاخيرة * ها اجر الفعلة الذين
حصدوا حقولكم . الذين اعدمتموهم وكابرتموهم عليها تصرخ * وهتافات الحصادين قد
5 دخلت الي اذان الرب الصباووت * تنعمتم على الارض . وبطرتم وغذيتم قلوبكم كمسمنة
6 7 ليوم الذبح * امضيتم الحكومة . وقتلتم الصديق ولم يقاومكم * يا اخوتي تمهلوا الي
ورود الرب . ها الفلاح ينتظر ثمر الارض الكريم متمهلا عليه الي ان ياخذ مطرا متقدما
8 ومتاخرا * فاطيلوا انتم اناتكم ووطدوا قلوبكم . فقد حان ورود الرب *

Et detur nobis ingens gratia? Ac proin- 6
de dicit; Deus resistit superbis, humili-
bus autem gratiam suam largitur.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigesimæ secundæ.

Subiicite vos igitur Deo: resistite ob- 7
trectatori, & fugiet à vobis : Accedite 8
ad Deum, & appropinquabit vobis. O
peccatores, emundate manus vestras: &
O duplices animo, purgate corda vestra.
Affligimini; & lugete: risus vester ver- 9
tatur in luctum, & gaudium vestrum in
mœrorem. Submittite vos coram Domi- 10
no, & exaltabit vos. O fratres mei, ne 11
detrahatis alii aliis: quoniam qui fratri
suo detrahit, & fratrem suum damnat,
Legi detrahit, & Legem damnat : quòd
si Legem damnes, non es factor Legis,
sed judex illius. Unus est qui Legem tu- 12
lit, potens servare ac perdere. Tu verò
quis es ô qui judicas alium? Agite 13
nunc qui dicitis; Hodie & cras ibimus
in talem urbem, & morabimur illic an-
num unum, & mercabimur, & lucrabi-
mur. Et vos qui ignoratis quid futu- 14
rum sit postero die, (qualis est enim vita
vestra? vos quidem estis vapor paulisper
apparens, qui deinde perit evanescens)
Pro eo quòd dicatis; Si Dominus volu- 15
erit, & vixerimus, faciemus hoc nego-
tium & illud. Uno verbo, gloriamini de 16
arrogantiis vestris : at omnis hujusmo-
di gloriatio, mala est. Siquis noverit 17
facere quod rectum est, nec fecerit illud;
id ipsi peccatum est.

CAP. V.

AGite nunc ô divites, flete ululan- 1
tes de miseriis vestris quæ sunt vobis
eventuræ. Nam divitiæ vestræ contabu- 2
erunt, & vestimenta vestra cœperunt
vermes corrodere. Aurum & argentum 3
vestrum æruginem contraxere, & ærugo
eorum testimonium erit adversum vos,
& exedet carnes vestras velut ignis
quem condidistis in dies postremos. Ec- 4
ce, merces operariorum qui messuerunt
agros vestros, quos fraudâstis, & qui-
bus protervè pro ea restitistis, clamat :
& clamores messorum introierunt in au-
res Domini Sabaoth. Delectati estis 5
super terram, & lascivistis, & enutri-
stis corda vestra tanquam saginata ad
diem mactationis. Sententiam decidi- 6
stis, occidistis justum, nec restitit vo-
bis. O fratres mei, patienter agite us- 7
que ad adventum Domini. Ecce, agri-
cola pretiosum fructum terræ præstola-
tur, patienter expectans eum quoad ac-
cipiat pluviam primoticam & seroti-
nam. Longanimes igitur vos esse, & 8
confirmate corda vestra: instat enim ad-
ventus Domini.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወእሙሰ: አሐዱ: ውእቱ: ወሀቢሃ: ለሕግ: ወመኰንና: ለሕግ:: ዘውእቱ: ይክል: አማስኖ:
13 ወአድኅኖ:: አንተኬ: መንተኑ: አንተ: ዘትኴንኖ: ለካልእከ:=፦ ከመ: እለ: ይብሉ: ዮም:
አው: ጌሠመ: ነሐውር: ውስተ: እንተክቲ: ሀገር: ወንነብር: ውስቴታ: ሕዳጠ: ወንትገበር: ወ
14 ንቴታ: ወንረብሕ::=፦ ወኢየአምሩ: ዘይከውን: ጌሠመ:: መንተኑ: ሕይወትክሙ: አኮ
15 ኑ: ጢስ: አንትሙ: ዘለመዐር: ያስተርኢ: ወእምኒሁ: ይጠፍእ:=፦ ዘእምትቤሉ: እ
16 መ: ሠምረ: እግዚአብሔር: ወሐየውነ: ንገብር: ዘንተ: አው: ዝክተ::=፦ ወይእዜሰ:
17 ትትሜክሑ: በመግበሪክሙ:: ኵሉ: ትምክሕት: እንተ: ከመዝ: እኪት: ይእቲ:=፦ ወ
ዘሰ: ያአምር: ገቢሮታ: ለሠናይት: ወኢይገብራ: ኃጢአተ: ትከውኖ::=፦

፭

1 ንዑ: ይእዜኒ: አብዕልት: ብክዩ: ለዕለ: ሕርትምናክሙ: እንተ: ሀለወት: ትምጻእክ
2 ሙ:=፦ ብዕልክሙ: ወአልባሲክሙኒ: ቀንቀነ::=፦ ወርቅክሙኒ: ወብሩርክሙኒ: ዝ
3 ሕለ: ወዝሕሉኒ: ስምዐ: ይከውን: ለዕሌክሙ: ወይበልዖ: ለሥጋክሙ: ከመ: እሳት:
4 ዘቲ: አንተ: ገበርክሙ: ለደኃሪ: መዋዕል::=፦ ናሁ: አስቦሙ: ለገባር: ለእለ: ሐረስዋ:
ለምድርክሙ: ወአለዊ: ሄድክሙ: ወዓመፅክሙ: ዓስቦሙ: የአወይው:: ወገዓሮሙ: ለ
5 ዓፀድ: በአ: ውስተ: እዘኒሁ: ለእግዚአብሔር: ጸባኦት:: ወበጽሐ:=፦ ፈግዓክሙ: ለዕ
6 ለ: ምድር: ወተደለውክሙ: ወአስበሕክሙ: ልበክሙ:=፦ ወተዓደውክሙ: ወቀተልክ
7 ሙ: ለጻድቅ: ዘእንበለ: ይትቃወምክሙ: ወአሀ: ኢይቤለክሙ::=፦ ተዓገሡ: እንከ:
አኃዊነ: ደኃሪት: ዕለት: እመ: ይመጽእ: እግዚእክሙ: ከመ: ሐረሳዊ: ይጸንሕ:
ፍሬሃ: ለምድር: ክብርት: እንዘ: ይትዔገሥ: ሰርክ: ወነግህ: እስከ: ትሰዊ: ወትፈሪ:
8 ሎቱ: ተትዓገሡ:=፦ ተዓገሡኬ: አንትሙኒ: ወአጽንዑ: ልበክሙ: እስመ: ቀርበት:
ምጽአቱ: ለእግዚእክሙ::=፦

Siquidem unus est dator legis, & unus judex legis, is qui potest perdere & servare. 12
Tu igitur quis es qui judicas proximum tuum? Ita qui dicunt, Hodiè, vel cras 13
proficiscemur in istam urbem, & manebimus in ea paululùm, & negotiabimur
in ea, & lucrabimur: Et nescitis quid futurum sit cras : quæ est vita vestra? 14
nónne vapor estis, qui ad exiguum apparet, & deinde evanescit. Pro eo quòd di- 15
ceretis, Si Domino placuerit, & vixerimus, faciemus hoc, vel illud. Nunc au- 16
tem gloriamini in actionibus vestris : omnis ejusmodi gloriatio, mala est. Qui- 17
cunque enim rectè facere novit, nec facit, peccatum est.

CAP. V.

AGite nunc divites, flete super calamitatibus vestris quæ vobis sunt superven- 1
turæ. Divitias vestras & vestimenta vestra tineæ corruperunt. Et aurum ve- 2
strum & argentum etiam vestrum æruginavit; & ærugo ejus testimonium est adver- 3
sùs vos, & exedet carnes vestras, velut ignis ille quem procurâstis vobis in ulti-
mos dies. Ecce merces operariorum, qui messuerunt terras vestras, quam & 4
diripuistis, & iniquè fecistis, merces eorum clamat, & clamor messorum intro-
ivit in aures Domini Sabaoth, & pervenit ad eum. In luxu vixistis super ter- 5
ram, & prosperi fuistis, & crassa fecistis corda vestra. Et transgressi estis, & 6
occidistis justum absque ut resisteret vobis, neque accommodaverit se vobis. Pa- 7
tienter sustinete igitur, fratres nostri, ultimum diem quando adventurus est Domi-
nus vester : sicut agricola expectat pretiosum terræ fructum patienti ani-
mo ferens, vespere & mane, donec suam demiserit pluviam, & fructum
ferat ei, ac meat. Patienti igitur animo estote vos etiam, atque obfirmate cor 8
vestrum, quoniam appropinquavit Domini vestri adventus.

Ne *ingemiscite* *adversus alii alios,* fratres, ut non *condemnemini:* Ecce judex ante
9 Μὴ στενάζετε (θ) κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα μὴ (ι) κατακριθῆτε· ἰδοὺ κριτὴς πρὸ
fores stetit. Exemplum accipite, *malorum perpessionis,* fratres *mei,* & pa-
10 τῶν θυρῶν ἕστηκεν. (κ) Ὑπόδειγμα λάβετε τῆς κακοπαθείας, ἀδελφοί μου, καὶ τῆς μα-
tientiæ, Prophetas, qui locuti sunt nomine Domini. Ecce beatificamus
11 κροθυμίας, τοὺς προφήτας, οἳ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι Κυρίου. Ἰδοὺ μακαρίζομεν
tolerantes. *Tolerantiam* Job audistis, & finem Domini vidistis,
τοὺς (λ) ὑπομένοντας. Τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος Κυρίου εἴδετε,
quoniam *valdè* misericors est Dominus & miserator. Ante omnia autem, fratres mei, *ne*
12 ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ Κύριος καὶ οἰκτίρμων. Πρὸ πάντων δὲ, ἀδελφοί μου, μὴ
jurate, neque cœlum, neque terram, neque aliud quodcunque juramentũ: Sit
ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον (μ) τινὰ ὅρκον· ἤτω
autem *vestrum illud Etiam, etiam: & illud* Non, non: ut non *in* *hypocrisin* decidatis. Tri-
13 δὲ ὑμῶν τὸ Ναὶ, ναὶ, καὶ τὸ Οὒ, οὔ· ἵνα (ν) μὴ εἰς ὑπόκρισιν πέσητε. Κα-
statur aliquis *in vobis?* oret. Æquo animo est *quis?* psallat. Infirmatur
14 κοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω. εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. Ἀσθενεῖ
quis in vobis? *advocet* presbyteros Ecclesiæ, & orent super
τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ'
eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: Et oratio fidei
15 αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι (ξ) τοῦ Κυρίου· Καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως
servabit *laborantem,* & *eriget* eum Dominus: & si *peccata* *fuerit perpetratus,* remittentur
σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκὼς, ἀφεθήσεται
ei. Confitemini *alii aliis* *offensiones,* & orate pro *alii*
αὐτῷ. Ἐξομολογεῖσθε (ο) ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλή- 16
aliis, ut *sanemini.* Multùm valet deprecatio justi *efficax.* Elias ho-
λων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. Ἠλίας ἄν- 17
mo erat *similiter* passibilis nobis, & oratione oravit *ad non pluendum:* &
θρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι· καὶ
non pluit super terram annos tres & menses sex. Et rursùm ora-
οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. Καὶ πάλιν προσηύ- 18
vit, & cœlum pluviam dedit, & terra *germinavit* fructum suum.
ξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς (π) ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.
Fratres, si quis *in* vobis erraverit à veritate, & converterit quis
(ρ) Ἀδελφοί, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις 19
eum: *Sciat* *quòd ille convertens* peccatorem ab errore viæ suæ, *servabit*
αὐτόν· Γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει 20
animam à morte, & operiet multitudinem peccatorum.
(σ) ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

(†) Ἰακώβου ἐπιστολὴ ἐγράφη ἐν στίχοις σμβʹ.

MS. A. (θ) ἀδελφοί μου, κατ' ἀλλήλων, ἵνα (ι) κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς (κ) Ὑπόδειγμα, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας ἔχετε τοὺς (λ) ὑπομείναντας. (μ) ὅρκον τινά· (ν) μὴ ὑπὸ κρίσιν (ξ) Κυρίου· (ο) οὖν ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας, καὶ προσεύχεσθαι (π) ἔδωκεν ὑετὸν, (ρ) Ἀδελφοί μου, (σ) τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
(†) Ἰακώβου ἐπιστολή.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

9 ܠܐ ܬܬܐܢܚܘܢ ܐܚܝ ܚܕ ܥܠ ܚܕ ܕܠܐ ܬܬܕܝܢܘܢ ܗܐ ܓܝܪ ܕܝܢܐ ܩܐܡ ܩܕܡ ܬܪܥܐ ܀
10 ܕܡܘܬܐ ܣܒܘ ܠܟܘܢ ܐܚܝ ܠܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܐ ܕܒܐܘܠܨܢܝܟܘܢ ܠܢܒܝܐ ܕܡܠܠܘ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܀
11 ܗܐ ܓܝܪ ܡܛܘܒܝܢܢ ܠܗܠܝܢ ܕܣܝܒܪܘ ܫܡܥܬܘܢ ܣܝܒܪܬܗ ܕܐܝܘܒ ܘܫܘܠܡܐ ܕܥܒܕ ܠܗ ܡܪܝܐ ܚܙܝܬܘܢ ܡܛܠ ܕܡܪܚܡܢ ܗܘ ܡܪܝܐ ܘܡܪܚܦ ܀
12 ܩܕܡ ܟܠ ܕܝܢ ܐܚܝ ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܝܡܝܢ ܠܐ ܒܫܡܝܐ ܘܠܐ ܒܐܪܥܐ ܘܠܐ ܡܘܡܬܐ ܐܚܪܬܐ ܐܠܐ ܬܗܘܐ ܡܠܬܟܘܢ ܐܝܢ ܐܝܢ ܘܠܐ ܠܐ ܕܠܐ ܬܬܚܝܒܘܢ ܒܕܝܢܐ ܀
13 ܘܐܢ ܚܫ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܢܨܠܐ ܘܐܢ ܚܕܐ ܢܙܡܪ ܀
14 ܘܐܢ ܟܪܝܗ ܢܩܪܐ ܠܩܫܝܫܐ ܕܥܕܬܐ ܘܢܨܠܘܢ ܥܠܘܗܝ ܘܢܡܫܚܘܢܝܗܝ ܡܫܚܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܢ ܀
15 ܘܨܠܘܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܬܚܐ ܠܗܘ ܕܟܪܝܗ ܘܢܩܝܡܝܘܗܝ ܡܪܢ ܘܐܢ ܚܛܗܐ ܥܒܝܕܝܢ ܠܗ ܢܫܬܒܩܘܢ ܠܗ ܀
16 ܘܐܘܕܘ ܚܕ ܠܚܕ ܣܟܠܘܬܟܘܢ ܘܨܠܘ ܚܕ ܥܠ ܚܕ ܕܬܬܐܣܘܢ ܪܒ ܗܘ ܓܝܪ ܚܝܠܐ ܕܨܠܘܬܐ ܕܙܕܝܩܐ ܕܡܬܦܠܚܐ ܀
17 ܐܦ ܐܠܝܐ ܒܪܢܫܐ ܗܘܐ ܚܫܝܫ ܐܝܟ ܕܚܢܢ ܘܨܠܝ ܕܠܐ ܢܚܘܬ ܡܛܪܐ ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܠܐ ܢܚܬ ܫܢܝܢ ܬܠܬ ܘܝܪܚܐ ܫܬܐ ܀
18 ܘܬܘܒ ܨܠܝ ܘܫܡܝܐ ܝܗܒܘ ܡܛܪܐ ܘܐܪܥܐ ܐܦܩܬ ܦܐܪܝܗ ܀
19 ܐܚܝ ܐܢ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ ܢܛܥܐ ܡܢ ܐܘܪܚܐ ܕܫܪܪܐ ܘܢܦܢܝܗܝ ܐܢܫ ܠܗ ܡܢ ܛܥܝܘܬܗ ܀
20 ܢܕܥ ܕܡܢ ܕܡܦܢܐ ܠܚܛܝܐ ܡܢ ܛܥܝܘܬܐ ܕܐܘܪܚܗ ܢܚܐ ܢܦܫܗ ܡܢ ܡܘܬܐ ܘܡܚܦܐ ܣܘܓܐܐ ܕܚܛܗܘܗܝ ܀
ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܝܥܩܘܒ ܫܠܝܚܐ ܀

Ne ingemiscatis unus adversùs alium, fratres 9
mei, ut non judicemini: ecce enim judicium pro foribus stat. Exemplum accipite 10
vobis prophetas, fratres mei, ad longanimitatem in afflictionibus vestris, qui quidem
locuti sunt in nomine Domini. Ecce enim 11
beatitatem tribuimus iis qui sustinuerunt. Audistis tolerantiam Job, & finem quem præstitit ei Dominus, vidistis: quoniam misericors est Dominus & commiserans. Ca- 12
terùm ante omnia fratres mei, ne juraveritis per cœlum, neque per terram, neque per aliud jusjurandum. Sed sermo vester sit Est, Est, & Non, Non: ne sitis obnoxii judicio.
Quòd si quis ex vobis fuerit in oppressione, 13
oret: quòd si lætetur, psallat. Quòd si 14
ægrotet, vocet Presbyteros ecclesiæ ut orent pro ipso, & ungant eum oleo in nomine Domini nostri: Et oratio fidei sa- 15
nitati restituet ipsum ægrotum, & eriget eum Dominus noster: quòd si peccata sint ab eo commissa, remittentur ei. Porrò confite- 16
mini alius alii delicta vestra, & orate alius pro alio, ut sani efficiamini. Magna si- 16
quidem est virtus orationis illius quam justus orat. Et Elias homo fuit passionibus 17
obnoxius sicut & nos, & oravit ne descenderet pluvia super terram, neque descendit per tres annos & sex menses. Et rursum 18
preces fudit, & cœli dederunt pluviam, terràque edidit fructus suos. Fratres mei, 19
si quis ex vobis erraverit à via veritatis, & converterit eum aliquis ab errore ipsius;
Sciat quòd qui reduxerit peccatorem ab er- 20
rore viæ suæ, servabit animam suam à morte, operietque multitudinem peccatorum suorum.

Epistola Jacobi Apostoli FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

9 ወኢትግዐሩ፡ አኃዊነ፡ ለዕለ፡ ቢጽክሙ፡፡ ከመ፡ ኢትትኰነኑ፡፡ እስመ፡ ናሁ፡ መኰንን፡ ኅበ፡
10 መድረክ፡ ኆኅትክሙ፡ ይቀውም፡፡ ወይጽንሕ፡፡ አርአያሁ፡ አኃዊነ፡ ለትዕግሥት፡ ተጽ
11 ናሕክሙ፡ ብክሙ፡ ነቢያት፡ እለ፡ ተናገሩ፡ በቃሉ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ ናሁ፡ ናስተብጽዖ
ሙ፡ ለእለ፡ ተዓገሡ፡ ትዕግሥቶ፡ ለኢዮብ፡፡ ወሰማዕክሙ፡ ከመ፡ ፈጸመ፡ ሎቱ፡ እግዚአ
ብሔር፡፡ ወርኢክሙ፡ ከመ፡ ብዙኅ፡ ምሕረቱ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወመስተሣህል፡
ውእቱ፡፡

Ne ingemiscatis, fratres nostri, adversùs proximos vestros, ut non judicemini: quo- 9
niam ecce judex ad vestigia januæ vestræ adstat. Capiatur autem exemplum 10
patientiæ, O fratres nostri, qui destituti estis à prophetis quos habetis, & qui lo-
cuti sunt in verbo Dei. Ecce beatos prædicamus eos qui sustinent. Toleran- 11
tiam Job audivistis, quomodo ei exitum dederit Deus etiam vidistis: adeò
multa est misericordia Domini, & miserator est.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΠΡΩ'ΤΗΣ ΤΟΥ͂ ἉΓΊΟΥ ἈΠΟΣΤΟ'ΛΟΥ ΠΕ'ΤΡΟΥ ἘΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ, ἜΧΟΝΤΑ ὙΠΟΔΙΑΙΡΕ'ΣΕΙΣ.

Αʹ Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀναγεννήσεως· καὶ περὶ ὑπομονῆς πνευματικῆς· καὶ περὶ σωτηριώδους πίστεως προκατηγγελμένης ὑπὸ τῶν προφητῶν.

Βʹ Περὶ ἐλπίδος καὶ ἁγιασμοῦ· τῆς τε ὀφειλομένης ἐπὶ τῇ υἱοθεσίᾳ ἀσφαλοῦς ἀναστροφῆς.

Γʹ Περὶ τοῦ ἐπαξίως τῆς υἱοθεσίας ζῆν ἐν Χριστῷ, πρὸς ὠφέλειαν καὶ τῶν ἔξωθεν, εἰς δόξαν Θεοῦ.

Δʹ Περὶ τῆς πρὸς ἄρχοντας ὑποταγῆς καὶ φιλαδελφίας καὶ θεοσεβείας. ἐν ᾧ, περὶ δούλων ὑποταγῆς, καὶ ἀνεξικάκου ὑπομονῆς διὰ Χριστόν. περὶ ὑπακοῆς γυναικῶν, καὶ ὁμονοίας τῆς πρὸς τοὺς ἄνδρας, καὶ σωτηρίας τῆς ἐν πνεύματι εἰς τύπον Σάῤῥας. περὶ τῆς ἀνδρῶν πρὸς γυναῖκας συμπεριφορᾶς. περὶ τῆς πρὸς ἅπαντας ἐπιεικοῦς ἀνεξικακίας, οὗ τύπος ἦν ἡ ἐπὶ Νῶε τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία, ἐφ' ἡμᾶς δὲ ἡ διὰ τοῦ βαπτίσματος τοῦ Χριστοῦ συμπάθεια.

Εʹ Περὶ ἀποθέσεως φαύλων πράξεων καὶ ἐπιδόσεως τῶν ἐν πνεύματι καρπῶν, κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν χαρισμάτων.

ϛʹ Ὅτι κοινωνίᾳ τῇ πρὸς τὸν Χριστὸν, κρατεῖν χρὴ τῶν φυσικῶν παθῶν· ἐλπίδι τε τῇ εἰς αὐτὸν, φέρειν τὰς ὑπὲρ ἑτέρων πάθας.

Ζʹ Παραίνεσις πρεσβυτέρων περὶ ἐπισκοπῆς τοῦ ποιμνίου. ἐν ᾧ, περὶ κοινῆς πάντων πρὸς ἕκαστον ταπεινοφροσύνης εἰς νίκην τὴν κατὰ τοῦ διαβόλου.

Ηʹ Εὐχὴ ὑπὲρ τελειώσεως τῶν πιστευόντων.

PETRI CATHOLICA EPISTOLA PRIOR.
(†) ΠΕ'ΤΡΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗ' ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΩ'ΤΗ.

CAP. I. αʹ.

PETRUS Apostolus Jesu Christi, electis advenis dispersionis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Asiæ, & Bithyniæ,
1 ΠΕ'ΤΡΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας,

MS. A. (†) Titulus abscinditur.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

ܬܘܒ ܐܓܪܬܐ ܕܦܛܪܘܣ ܫܠܝܚܐ ܩܬܘܠܝܩܝ ܩܕܡܝܬܐ܀
ܩܠܝܢܘܢ ܀ ܕ ܀ ܐܝܟ ܡܫܟܚܐ ܫܪܝܐ ܀ ܕ ܀
1 ܦܛܪܘܣ ܫܠܝܚܐ ܕܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ ܠܓܒܝܐ ܘܠܬܘܬܒܐ ܕܒܙܝܪܝܢ ܒܦܢܛܘܣ ܘܒܓܠܛܝܐ ܘܒܩܦܘܕܩܝܐ ܘܒܐܣܝܐ ܘܒܒܝܬܘܢܝܐ܀

SEQUITUR EPISTOLA
PETRI
SIMONIS CEPHÆ Apostoli.

CAP. I.
Dominicâ novâ.

Petrus Apostolus Jesu Christi electis & 1
advenis qui sparsi sunt in ponto, & in Galatiâ, & Cappadociâ, & Asiâ, & Bithyniâ;

Versio VULGATA LATINA.

9 Nolite ingemiscere, fratres, in alterutrum, ut non judicemini. Ecce judex ante ja-
10 nuam assistit. Exemplum accipite, fratres, exitûs mali, laboris, & patientiæ,
11 Prophetas: qui locuti sunt in nomine Domini. Ecce beatificamus eos, qui
sustinuerunt. Sufferentiam Job audistis, & finem Domini vidistis, quoniam
12 misericors Dominus est, & miserator. Ante omnia autem, fratres mei, nolite ju-
rare, neque per cœlum, neque per terram, neque aliud quodcunque juramen-
tum. Sit autem sermo vester; Est, est: Non, non: ut non sub judicio deci-
13 datis. Tristatur aliquis vestrûm? oret: Æquo animo est? psallat. Infirmatur
14 quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes
eum oleo in nomine Domini: Et oratio fidei salvabit infirmum, & allevi- 15
abit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei. Confitemini ergò 16
alterutrùm peccata vestra, & orate pro invicèm ut salvemini: multùm enim
valet deprecatio justi assidua. Elias homo erat similis nobis passibilis: & ora- 17
tione oravit ut non plueret super terram, & non pluit annos tres, & menses
sex. Et rursùm oravit: & cœlum dedit pluviam, & terra dedit fructum su- 18
um. Fratres mei, si quis ex vobis erraverit à veritate, & converterit quis 19
eum: Scire debet, quoniam qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, 20
salvabit animam ejus à morte, & operiet multitudinem peccatorum.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 * يا اخوتي لا يتنهد بعضكم على بعض لئلا تدانوا * فها القاضي قد وقف بالابواب * تم *
10 * قراءة برسم الانبياء * يا اخوتي اتخذوا عودجا لمصابرة الشقا
11 ولطول الروح الانبياء الذين تكلموا باسم الرب * ها نحن نطوب الصابرين * قد سمعتم
12 بصبر ايوب وعرفتم نهاية الرب التي جعلها له * لانه جزيل الحنن ورؤوف * يا اخوتي قبل
كل شي لا تحلفوا لا بالسماء والارض ولا بقسم اخر * وليكن النعم منكم نعم * واللا لا لئلا
13 تسقطوا في المراءة * ان حصل احدكم في شقاء وصبر فليصل * وان سر احدكم فليترنم *
14 * وان مرض فيكم احد فليستدع قسوس الكنيسة * وليصلوا عليه ويدهنوه بزيت
15 باسم الرب * وصلاة الامانة تخلص المريض ويقيمه الرب * وان كان قد عمل خطايا تغفر
16 له * ليعترف بعضكم لبعض بهفواتكم * وليصل بعضكم على بعض لتشفوا * فان طلبة
17 الصديق الفاعلة تقتدر كثيرا * ايليا انما كان انسانا يساوينا في التالم * فصلى صلاة
18 الا تمطر * فلم تمطر على الارض ثلاث سنين وستة اشهر * وصلى ايضا واعطت السماء مطرا *
19 وانبتت الارض ثمرا * يا اخوتي ان يضل فيكم احد عن الطريق الحق فيرده احد * فليعلم
20 ان من يرد خاطيا من ضلال طريقه يخلص نفسه من الموت * ويغفر كثير خطاياه ‡
* والسبح لله دايما ابدا * وعلينا رحمته امين *

O fratres mei, ne ingemiscatis alii ad- 9
versus alios, ne damnemini: ecce enim
judex adstat januis. Hactenus.

Lectio pro Prophetis.

O fratres mei, sumite specimen ad per- 10
ferendas afflictiones, & longanimitatem,
Prophetas qui locuti sunt in nomine Dò-
mini. Ecce, nos beamus patientes. Jam 11
audistis patientiam Job, & nôstis finem
quem constituit ei Dominus: largus enim
est benignitate & clementissimus. O 12
fratres mei, ante omnia ne juretis neque
per cœlum ac terram, neque aliud ullum
jusjurandum: sit autem Etiam quòd à
vobis proferetur, *Etiam, & Non, non:*
ut ne incidatis in simulationem. Siquis 13
vestrûm in afflictione & calamitate se
deprehendat, oret: & siquis vestrûm
exultet, psallat. Quòd siquis inter vos 14
infirmetur, accersat presbyteros Eccle-
siæ, & orent pro ipso, unganique eum
oleo in nomine Domini: Et oratio fidei 15
salvabit infirmum, erigetque eum Domi-
nus: & si peccata commiserit, remit-
tentur ei. Confitemini alii aliis delicta 16
vestra: & orate alii pro aliis, ut sane-
mini: deprecatio enim justi efficax mul-
tùm potest. Elias quidem erat homo par 17
nobis in passionibus: & orationem ora-
vit ne plueret, & non pluit super terram
tres annos & sex menses. Et rursum 18
oravit, & cœlum dedit pluviam: pro-
tulitque terra fructus. O fratres mei, 19
siquis inter vos aberret à via vera, &
reducat eum quispiam, Noverit quòd qui 20
reduxerit peccatorem ab errore viæ
suæ, servabit à morte animam suam,
operietque multitudinem peccatorum
suorum.

Laus Deo semper ac perpetuò: ejusque misericordia sit super nos: Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወእምኵሉሰ: ዘይቀድም: ተፋቀሩ: አኃዊነ: ኢትምሐሉ: ኢበሰማይ፡ወኢበምድር፡፡ ወኢበ
ክልእ: መሐላ: ወኢበዘኮነ: መሐላ: ኢትምሐሉ: ግሙራ: ወኢበምንትኒ: እሑደ: ይኩን፡ቃል
ክሙ: እመኒ: እወ: እወ፡ወእመኒ: አልቦ: አልቦ፡ለም: ኢትትኰነኑ: ወኢትበሉ: ውስተ: ደይ
13 ን፡፡ ወእመቦ፡ዘይቴክዝ: ለይጼሊ፡ወእመቦ፡ዘተፈሥሐ፡ለይዘምር፡፡ ወእመቦ፡ዘይ
ደዊ: እምኔክሙ: ለይጸውዕ: ቀሲሳነ: እለ: ቤተ: ክርስቲያን: ወይጸልዩ: ላዕሌሁ: ቀቢ
14 ሎሙ: ቅብአ: ጸሎተ: በስሙ: ለእግዚእነ፡፡ ወጸሎት፡ሃይማኖት፡ያሐይዎ፡ለድውይ: ወ
15 ያነሥኦ: እግዚአብሔር፡፡ ወእመኒ: ቦቱ: ኃጢአተ: ይትሐደግ: ሎቱ፡፡ ተአመኑ: በ
16 በይናቲክሙ: ኃጢአተክሙ: ወጸልዩ: ለዐለ: ቢጽክሙ: ከመ: ትሕየዉ: ብዙኀ: ትረድእ: ጸ
17 ሎቱ: ለጻድቅ፡ትክል: ወታስልጥ፡፡ እልያስ፡ዘከማነ፡ሰብእ፡ውእቱ፡ወ ዘከሙ፡ነሐምም:
የሐምም: ወጸሎተ: ጸለየ: ከመ: ኢይዝንም: ዝናም: ወኢዘንመ: ውስተ: ምድር: ሠለስተ:
18 ዓመተ: ወስድስተ: አውራኀ፡፡ ወካዕበ: ጸለየ: ከመ: ይዝንም: ወወሀበ: ሰማይ: ዝናሞ:
19 ወምድርኒ፡አብቍለት፡ፍሬሃ፡፡ አኃዊነ: ለእመቦ: ዘስሕተ: እምጽድቅ፡፡ ወቦ፡ዘሜጦ:
20 እምጌጋዩ፡፡ አእምሩ: ከመ: ዘሜጦ: እምጌጋዩ: አድኃነ: ርእሶ: እሞት: ሞት: ወከደ
ኖ: ለብዙኀት: ኃጢአቲሁ፡፡

Ante omnia autem, fratres nostri, præcedat charitas ejus: ne juretis, neque per 12
cœlum, neque per terram, neque per aliud jusjurandum, non inquam *per quodvis*
juramentum juretis omninò, quodcunque demum sit. Sit sermo vester vel Etiam
etiam, vel Non non, ne condemnemini, neque veniatis in judicium. Siquis autem 13
tristitiam habuerit, oret: & læto si fuerit animo, psallat. Quòd si quis ex vobis 14
infirmetur, accersat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eo, ungentes eum oleo,
preces fiant *in nomine Dei nostri. Et oratio fidei sanabit infirmum, erigetque eum* 15
Dominus: & si in eo peccata sint, remittentur ei. Confitemini invicèm peccata 16
vestra, & orate pro fratribus vestris, ut vivatis: multùm juvat oratio justi,
potens est, & assistit. Elias, vir erat nobis similis, & prout nos patimur, passus 17
est ille, & orationem oravit ut ne plueret pluviam: nec pluit super terram an-
nos tres, & tres menses. Et rursum oravit ut plueret, & dedit cælum pluvi- 18
am, & terra progerminavit fructus suos. Fratres nostri, si quis est qui erra- 19
verit à veritate, & est qui converterit eum ab errore suo; Scitote, quòd qui 20
converterit eum ab errore suo, seipsum liberaverit à morte, & coöperuerit mul-
titudinem peccatorum ejus.

FINIS.

Epistola Beati PETRI *Apostoli prima.*

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 PEtrus Apostolus Jesu Christi, electis advenis dispersionis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Asiæ, & Bithyniæ:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بطرس الاولى *

* الفصل الاول *

* قراءة الجمعة من الجمعة الثانية والثلثين بعد العنصرة *

1 * من بطرس رسول يسوع المسيح الى المصطفين القاطنين في شتات بلد البنطس *
وغلاطية * وكبادوكية * واسيا * والبثينية *

EPISTOLA SANCTI PETRI prima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ secundæ post Pentecosten.

A *Petro Apostolo Jesu Christi ad electos habitantes in dispersis regionibus Ponti, & Galatiæ, & Cappadociæ, & Asiæ, & Bithyniæ,* 1

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ንቀድም: በረድኤተ: እግዚአብሔር: እግዚእነ: ኢየሱስ: ክርስቶስ፡፡ ንጽሕፍ:
መልእክተ: ጴጥሮስ: ቀዳሚት፡፡

1 እምጴጥሮስ: ልኡክ: እግዚእነ: ኢየሱስ: ክርስቶስ፡፡ ለኅሩያን: ሳእለ: ሀለዉ: ውስተ:
በሐውርተ: ጶንጦስ: ወገላትያ: ወቀጳዶቅያ፡፡ ወእስያ: ወቢታንያ፡፡

Auxiliante Deo Domino nostro Jesu Christo, incipimus scribere Epistolam PETRI priorem.

CAPUT I.

A *Petro Apostolo Domini nostri Jesu Christi, electis qui sunt in regionibus Ponti, & Galatiæ, & Cappadociæ, & Asiæ, & Bithyniæ,* 1

Secundùm *prænotionem* Dei Patris, in *sanctificatione* Spiritûs, in obedientiam &
2 Κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ πατρὸς ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ
aspersionem sanguinis Jesu Christi: Gratia vobis & pax multiplicetur. Be-
3 ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη. Εὐ- Α'
nedictus Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui secundùm *mul-*
λογητὸς ὁ Θεὸς, καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πο-
tam suam misericordiam *regenerans* nos in spem vivam per resurrectionem Jesu
λὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ
Christi ex mortuis, In hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam &
4 Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, Εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ Β'
immarcescibilem, conservatam in cœlis in *nos*, In virtute Dei,
5 ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς (α) ἡμᾶς, Τοὺς ἐν δυνάμει Θεοῦ,
custoditos per fidem, in salutem paratam revelari in tempore no-
φρουρουμένους διὰ πίστεως, εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐ-
vissimo. In quo *exultatis*, modicùm nunc (si *opus est*) *tristati* in va-
6 σχάτῳ. Ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι (εἰ δέον ἐστὶ) λυπηθέντες ἐν ποι-
riis tentationibus: Ut probatio vestræ fidei multò pretiosi-
7 κίλοις πειρασμοῖς· Ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολὺ (^) τιμιώτε-
or auro *illo perdito*, per ignem *verò explorato*, inveniatur in lau-
ρον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαι-
dem & honorem & gloriam, in revelatione Jesu Christi. Quem non *viden-*
8 νον (β) καὶ τιμὴν καὶ δόξαν, ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὃν οὐκ εἰδό-
tes diligitis: in quem nunc non videntes, credentes autem, *exultatis* lætitiâ
τες ἀγαπᾶτε· εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες, πιστεύοντες δὲ, ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ
inenarrabili & glorificatâ, Reportantes finem fidei vestræ,
9 ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, Κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν,
salutem animarum: De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt Pro-
10 σωτηρίαν ψυχῶν· Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ (γ) ἐξηρεύνησαν προ-
phetæ, qui de *illa* in *vos* gratia *prophetantes*: Scrutantes in
11 φῆται, οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες· Ἐρευνῶντες εἰς

quod vel quale tempus significaret in eis Spiritus Christi, *præte-*
τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς Πνεῦμα Χριστοῦ, (δ) προμαρτυρό-
statum illas in *Christum* passiones, & *post hac* glorias: Quibus reve-
μενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· Οἷς ἀπε- 12
latum est, quia non sibimetipsis, *nobis* autem ministrabant ea, quæ nunc nuntiata sunt
καλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ἡμῖν δὲ διηκόνουν αὐτὰ, ἃ νῦν ἀνηγγέλη
vobis per eos *evangelizantes* vobis *in* Spiritu sancto misso de cœ-
ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων (ε) ὑμᾶς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐ-
lo, in *quæ* desiderant angeli prospicere. *Ideò* succincti lumbos
Β' ρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι. Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας 13
mentis vestræ, sobrii, perfectè sperate in eam *latam* vobis
τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν
gratiam in *revelatione* Jesu Christi, Quasi filii obedientiæ, non configu-
χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζό- 14
rati *illis prius in ignorantia vestra concupiscentiis*: Sed secundùm eum
μενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις· Ἀλλὰ κατὰ τὸν 15
vocantem vos Sanctum, & ipsi sancti in omni conversatione *fiatis*: Quo-
καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον, καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε· Δι- 16
niam scriptum est; Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum. Et si Patrem
ότι γέγραπται, Ἅγιοι (ζ) γίνεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. Καὶ εἰ πατέρα 17
invocatis eum sine acceptione personarum *judicantem* secundùm uniuscujusque opus,
ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον,
in timore *commorationis vestræ tempus* conversamini: Scientes quòd non corru-
ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε· Εἰδότες ὅτι οὐ φθαρ- 18
ptibilibus argento vel auro redempti estis de vana vestra conversatione *pa-*
τοῖς ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πα-
ternâ traditione acceptâ, Sed pretioso sanguine quasi agni immaculati & incontaminati,
τροπαραδότου, Ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου, 19
Christi:
Χριστοῦ·

Κεφ. α'. MS. A. (α) ὑμᾶς, (^) τιμιότερον (β) καὶ δόξαν καὶ τιμὴν, (γ) ἐξηραύνησαν (δ) προμαρτυρόμενον (ε) ὑμᾶς Πνεύματι (ζ) ἔσεσθε,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]

Iis qui electi sunt per præscientiâ Dei patris, 2
per sanctificationem Spiritûs, ut sint in obe-
dientiam & aspersionem sanguinis Jesu Chri-
sti, Gratia & pax multiplicetur apud vos.
Benedictus Deus pater Domini nostri Jesu 3
Christi qui multa misericordiâ suâ genuit
nos, denuò per resurrectionem Domini no-
stri Jesu Christi in spem vitæ. Et in hære- 4
ditatem incorruptibilem, & incontamina-
tam, ac immarcescibilem, quæ in cœlis pa-
rata est vobis, Qui custodimini virtute 5
Dei & fide in salutem, quæ parata est ut re-
veletur in temporibus novissimis: In qui- 6
bus lætabimini in æternum, etsi hoc tempore
paululum contristemini per varias tentatio-
nes quæ vobis contingunt. Ut probatio fi- 7
dei vestræ appareat excellentior auro purga-
to, quod probatum est per ignem, in laudem
& honorem & gloriam; in revelatione Jesu
Christi. Quem non vidistis, & tamen dili- 8
gitis, & ejus fide exultatis cum gaudio glori-
oso ineffabili: Ut recipiatis retributionem 9
fidei vestræ, salutem animarum vestrarum.
De qua salute exquisierant prophetæ quum 10
vaticinati sunt de gratia quæ danda erat vo-
bis. Et scrutati sunt quo tempore demon- 11
straturus esset ac testimonium redditurus
Spiritus ille Christi, qui habitabat in ipsis,
futuras esse passiones Christi, & gloriam ejus
subsequentem. Et revelata fuerunt illis 12
quæcunque scrutabantur, quia non sibimet-
ipsis perquirebant, sed nobis ipsis vaticina-
bantur ea quæ nunc revelata sunt vobis per
res quas evangelizavimus vobis per Spiri-
tum sanctitatis qui missus est è cœlis: quas
in res desiderant etiam Angeli prospicere.
Quapropter accingite lumbos mentium ve- 13
strarum, & excitamini perfectè, & spera-
te in gaudium illud quod obventurum est
vobis in revelatione Domini nostri Jesu
Christi, Tanquam filii obedientes. Neque 14
communicaveritis ampliùs primis illis con-
cupiscentiis quibus concupiscebatis absque
scientia. Sed estote sancti in omnibus con- 15
versationibus vestris, quemadmodum sanctus
est ille qui vocavit vos. Quandoquidem 16
scriptum est, Estote sancti, sicut & ego san-
ctus sum. Quòd si patrem vocatis eum in 17
cujus conspectu non est acceptatio facierum,
& qui judicat unumquemque secundùm ope-
ra ejus: cum timore versamini hoc tem-
pore incolatûs vestri: Quum sciatis nec ar- 18
gento quod corrumpitur, nec auro, vos re-
demptos fuisse ab illis vanis operibus vestris
quæ accepistis à patribus vestris; Sed preti- 19
oso sanguine agni illius, qui nec nævum nec
maculam habet, hoc est, Christi;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ለእለ ፡ ቀደሙ ፡ አእምሮቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አብ ። በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ከመ ፡ ይስምዑ ፡
3 በንጽሐተ ፡ ደሙ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ሞገሰ ፡ ወሰላም ፡ ይብዛኅ ፡ ለክሙ ። ይት
ባረክ ፡ እግዚአብሔር ፡ አቡሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ዘወለደነ ፡ በብዝኅ ፡
ምሕረቱ ፡ ወለተስፋ ፡ እንተ ፡ በቲ ፡ ነሐዩ ፡ በተንሥኦቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶ
4 ስ ። እምነ ፡ ምዉታን ። ለተዋርሶ ፡ ዘኢይበሊ ፡ ወዘኢይረኵስ ፡ ወዘኢጸምሂ ፡ ዘ
5 ዕቁብ ፡ ለነ ፡ ወለክሙ ፡ በሰማያት ። ለእለ ፡ በኀይለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዕቁባን ፡
በሃይማኖትክሙ ። ከመ ፡ ትድኅኑ ፡ እንተ ፡ ትደሉ ፡ ወታስተርኢ ፡ በደኃሪ ፡ መዋዕል ።
6 ወበሕቲ ፡ ትትፌሥሑ ፡ ሕዳጠ ፡ ይእዜ ፡ እስመ ፡ ሀለወክሙ ፡ ትቴክዙ ፡ በዘ ፡ ይመጽእክ
ሙ ፡ መከራ ፡ ዘዘ ፡ ዚአሁ ።

Qui electi fuerunt ex præcognitione Dei patris per Spiritum sanctum ut auscul- 2
tarent, per aspersionem sanguinis Jesu Christi, Gratia & pax vobis multiplice-
tur. Benedictus sit Deus pater Domini nostri Jesu Christi, qui ex multa sua 3
misericordia genuit nos in spem vivam per resurrectionem Domini nostri Jesu
Christi à mortuis, Ad hæreditatem quæ nec veterascere potest, nec contaminari, 4
nec marcescere, nobis vobisque in cœlis servatam, Qui per virtutem Dei custo- 5
diti estis, & per fidem vestram, ad salutem quæ parata est ut reveletur in die-
bus extremis. Veruntamen gaudetis pauxillùm nunc, eò quòd oportet vos tristi- 6
tiâ affici, de hoc quod vobis adventurum est, de variis scilicet tentationibus.

Verſio VULGATA LATINA.

2 Secundùm præſcientiam Dei Patris, in ſanctificationem Spiritûs, in obedientiam,
3 & aſperſionem ſanguinis Jeſu Chriſti : Gratia vobis & pax multiplicetur. Be-
nedictus Deus & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui ſecundùm miſericordiam
ſuam magnam regeneravit nos in ſpem vivam, per reſurrectionem Jeſu Chriſti ex
4 mortuis, In hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam, & immarceſſibi-
5 lem, conſervatam in cœlis in vobis, Qui in virtute Dei cuſtodimini per fidem in
6 ſalutem, paratam revelari in tempore noviſſimo. In quo exultabitis, modicùm
7 nunc ſi oportet contriſtari in variis tentationibus : Ut probatio veſtræ fidei mul-
tò pretioſior auro (quod per ignem probatur) inveniatur in laudem, & gloriam,
8 & honorem, in revelatione Jeſu Chriſti : Quem cùm non videritis, diligitis :
in quem nunc quoque non videntes creditis : credentes autem exultabitis lætitiâ
9 inenarrabili, & glorificatâ : Reportantes finem fidei veſtræ, ſalutem animarum.
10 De qua ſalute exquiſierunt, atque ſcrutati ſunt prophetæ, qui de futura in vobis
11 gratia prophetaverunt : Scrutantes in quod vel quale tempus ſignificaret in eis
Spiritus Chriſti : prænuntians eas quæ in Chriſto ſunt paſſiones, & poſterio-
res glorias : Quibus revelatum eſt, quia non ſibimetipſis, vobis autem mini- 12
ſtrabant ea, quæ nunc nuntiata ſunt vobis per eos qui evangelizaverunt vobis,
Spiritu ſancto miſſo de cœlo, in quem deſiderant Angeli proſpicere. Pro- 13
pter quod ſuccincti lumbos mentis veſtræ, ſobrii perfectè ſperate in eam, quæ
offertur vobis, gratiam, in revelationem Jeſu Chriſti : Quaſi filii obedientiæ, 14
non configurati prioribus ignorantiæ veſtræ deſideriis : Sed ſecundùm eum, 15
qui vocavit vos, Sanctum ; & ipſi in omni converſatione ſancti ſitis : Quoni- 16
am ſcriptum eſt ; Sancti eritis, quoniam ego ſanctus ſum. Et ſi patrem invo- 17
catis eum, qui ſine acceptione perſonarum judicat ſecundùm uniuſcujuſque opus,
in timore incolatûs veſtri tempore converſamini. Scientes quòd non corrupti- 18
bilibus auro vel argento redempti eſtis de vana veſtra converſatione paternæ
traditionis : Sed pretioſo ſanguine quaſi agni immaculati Chriſti, & incon- 19
taminati:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 • عما يخص سالف معرفة الاله الاب بقداسة الروح لطاعة يسوع المسيح ونضوح دمه *
3 ولتكثر لكم النعمة والسلامة • انتقل • * تبارك الله وابو ربنا يسوع المسيح الذي
• اعاد ولادتنا عما يخص وفور رحمته في الرجا الحي بانبعاث يسوع المسيح من الموتى
4 5 لموروث غير بال ولا دنس ولا ضامر محفوظ في السماوات لكم * المصونين بقوة الله • بالامانة *
6 للخلاص • معدا ان يستعلن في الزمان الاخير * الذين تبتهجون به الان قليلا • ان كان
7 واجبا ان تجربوا بمحن متلونة * ليوجد تخبير امانتكم افضل كرامة من الذهب الهالك
8 • المختبر بالنار لمديح واكرام • وتمجيد في اعتلان يسوع المسيح * الذي ما رايتموه فاحببتموه
• الذي ما تشاهدونه الان وقد امنتم به • وستبتهجون بسرور لا ينطق بوصفه وتمجيد
9 10 محصلين نهاية امانتكم خلاص انفسكم • * ابتدي • * الخلاص الذي من *
• اجله طلب • واستفحصوا الانبياء الذي تنباوا من اجل النعمة الواصلة اليكم
11 وفتشوا لمن او في اي وقت اوضح روح المسيح فيهم • ما تقدم وشهد به عن الالام التي *
12 بالمسيح • والامجاد الذي بعدها * فاعلن لهم انهم ما كانوا يخدمونها لانفسهم • بل
لكم التي بشرتم الان بها من الذين بشروكم بالروح القدس المرسل من السماء • الامجاد
13 التي تشتهي الملائكة تطلع اليها * ولهذا شدوا حقاء ذهنكم متيقظين متوكلين
14 توكلا كاملا على النعمة السابغة عليكم في استعلان يسوع المسيح * كما يليق باولاد
15 الطاعة • ولا تتشكلوا بالشهوات التي تصرفتم فيها قديما بغباوتكم * بل صيروا انتم
16 كالقدوس الذي دعاكم قديسين في جميع تصرفكم * لان قد كتب صيروا قديسين
17 • فاني انا قدوس * وان دعوتم ابا من يحكم على فعل كل احد حكومة لا محاباة فيها
18 فتصرفوا بالتقوى مدى زمان سكناكم * عالمين انكم ما فديتم من تصرفكم الباطل
19 الذي قلدكموه اباوكم بالفضة او بالذهب البالبين * لكن بالدم الكريم اي دم المسيح
• الحمل الذي لا معاب فيه ولا دنس

Prout attinet ad præſcientiam Dei Pa- 2
tris, per ſanctitatem Spiritus, ad obe-
dientiam Jeſu Chriſti, & aſperſionem
ſanguinis ejus: multiplicetur autem
vobis gratia & pax. Tranſili. *Bene-* 3
dictus ſit Deus ac Pater Domini noſtri
Jeſu Chriſti, qui noſtram iteravit ge-
nerationem, prout congruum eſt abun-
dantiæ miſericordiæ ſuæ, in ſpem vi-
vam, per reſurrectionem Jeſu Chriſti
à mortuis : Ad hæreditatem incor- 4
ruptibilem, & incontaminatam, & mi-
nimè langueſcentem, ſervatam in cœlis
vobis Virtute Dei protectis per fidem 5
ad ſalutem paratam pateſieri tempore
ultimo: Qui nunc parumper exultatis 6
in eo, (ſi oporteat vos probari variis
tentationibus, ut inveniatur exploratio 7
fidei veſtræ majoris eſſe pretii quàm
aurum caducum igne probatum : ad
laudem, honorem atque gloriam, quum
apparuerit Jeſus Chriſtus : Quem non 8
vidiſtis, tamen dilexiſtis : quem non cer-
nitis modò, tamen credidiſtis in eum)
exultabitis quidem gaudio narratu in-
effabili & glorioſo : Amplectentes fi- 9
nem fidei veſtræ, ſalutem animarum ve-
ſtrarum : Reſume. *Salutem* inquam 10
quæ expetita fuerat. Et ſcrutantibus
prophetis qui de gratia ad vos perven-
turâ prophetârunt, Atque inveſtiganti- 11
bus cuinam, aut quo tempore declara-
ret in eis Spiritus Chriſti quod antea te-
ſtatus fuerat de paſſionibus quæ Chriſto
acciderunt, & gloriis quæ ſecutæ ſunt
poſt illas : Revelatum eſt quòd non ſibi 12
ſed vobis adminiſtrarent ea quæ nunc
annuntiata ſunt vobis ab his qui per
Spiritum ſanctum de cœlo miſſum an-
nuntiârunt vobis glorias in quas deſi-
derant Angeli intueri. Proinde ſtringite 13
lumbos mentis veſtræ, vigilantes, & per-
fectâ fiduciâ confidentes in gratia re-
dundante ſuper vos in apparitione Jeſu
Chriſti, Prout decet filios obedientiæ. 14
Et ne conformemini cupiditatibus, in
quibus olim verſati eſtis in ignorantia
veſtra : Sed vos, ut ſanctus qui vos 15
vocavit, ſancti reddamini in omni con-
verſatione veſtra. Scriptum eſt enim, 16
Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum.
Et, ſi patrem vocatis eum qui judicat 17
opus uniuſcujuſque judicio aſſentationis
experte, cum timore verſemini toto tem-
pore hoſpitii veſtri : Scientes vos non 18
eſſe redemptos ex vana converſatione
veſtra, quam monimento reliquerunt vo-
bis patres veſtri, argento aut auro ca-
ducis : Sed pretioſo ſanguine, nimirum 19
ſanguine Chriſti, agni in quo nullum eſt
vitium aut macula :

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ከመ፡ መከራሃ፡ ለሃይማኖትክሙ፡፡ ዘይትበደር ፡ ፈድፋደ፡ እምነ፡ ወርቅ ፡ ዘይማስን ፡ ዘበ፡
እሳት ፡ ያሜክርዎ፡ ወትትረከብ፡ ሀለዋ፡ በክብር፡ ወበውዳሴ ፡ ወበሰብሐት ፡ ከመ፡ያስተርኢ፡
8 ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ዘተፈቅርዎ፡እንዘ፡ኢትሬእይዎ፡፡ ወተአምኑ ፡ ቦቱ ፡ እንዘ ፡ ኢታ
እምርዎ፡፡ ወይእዜኒ፡ ከመ፡ ትትፌሥሑ፡ በፍሥሐ፡ እንተ ፡ አልቦቱ ፡ ማኅለቅተ ፡ ወሰብሕ
9 10 ተ፡፡ እንዘ፡ ትነሥኡ፡ ፍጻሜሃ፡ ለሃይማኖትክሙ፡ መድኀኒተ፡ ነፍስክሙ፡፡ በእንተ፡
ዛቲ፡ መድኀኒት፡ እንተ፡ ኀሠሠዋ፡ ወአድዋ ፡ ነቢያት፡ እለ፡ተነበዩ፡ በእንተ፡ክብርክሙ፡፡
11 እንዘ፡ የኀሥሡ፡ ለአይ፡ ወለማእዜ፡ መዋዕል፡ ዘነገረ፡ በላዕሌሆሙ፡ መንፈሱ፡ ለኢየሱስ፡ ክ
ርስቶስ፡፡ ወአቅደመ፡ስምዐ፡ከዊነ፡በእንተ፡ዘሀለወ፡ይሕምም፡ክርስቶስ፡፡ ለኮ፡ሰርእሶሙ፡፡
12 ወዘእምድኅረዝ ፡ ስብሐቲሁ፡፡ ለእለ፡ አስተርአዮሙ፡፡ ወአኮ፡ ሰርእሶሙ፡ አለ፡ በእ
ንቲአክሙ፡ ተልእኩ ፡ ዘይእዜ፡ ንዜንወክሙ፡ እለ ፡ አይድዑክሙ፡ በመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ዘተፈነ
13 ወ፡ እምሰማይ ፡ እምኀበ ፡ ያፈትውዎሙ፡ለመላእክት፡ ከመ፡ ይሕውጽዎ፡፡ ወይእዜኒ፡ ቅን
ቱ፡ ሐቌ፡ ልብክሙ፡ ጥዩቀ፡ ወንቁሀ፡ ተሰፈውዋ፡ለእንተ፡ ትመጽእ፡ ለክሙ፡ ትፍሥሕት፡ በለ
14 ስተርአዮቱ፡ ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡፡ ከመ፡ ውሉድ፡ ዘይትኤዘዝ፡ እንዘ፡ኢት
15 ትመየጡ፡ለእንተ፡ቀደሙ፡ጌጋይክሙ፡በኢያእምሮ፡ፈተውክሙ፡፡ ወይእዜኒ፡በከመ፡ ጸ
16 ውዓክሙ፡ ቅዱስ፡ ውእቱ ፡ ወአንትሙኒ ፡ ኩኑ፡ ቅዱሳነ፡ በኵሉ ፡ ግዕዝክሙ፡፡ እስመ፡
17 ጽሑፍ ፡ ከመ ፡ ቅዱሳነ ፡ ኩኑ ፡ እስመ ፡ ቅዱስ ፡ አነ፡፡ ወእመሰ ፡ ለአብ ፡ ትጼውዕ
ዎ ፡ ለዘ ፡ ይኴንን ፡ እንዘ ፡ ገጸ ፡ ኢይነሥእ ፡ ወይፈድዮ ፡ ለኵሉ ፡ በከመ ፡ ምግባሩ ፡
ሰሰ ፡ አሐዱ ፡ እንዘ ፡ ትነሥኡ ፡ ወትፈርሁ ፡ በመዋዕለ ፡ ሕይወትክሙ ፡ ሑሩ ፡ በቲ፡፡
18 እንዘ ፡ ታአምሩ ፡ ከመ ፡ አኮ፡ በዘይማስን ፡ ብሩረ ፡ ወወርቅ ፡ በዘ ፡ ተቤዘወክሙ ፡ እምው
19 ስቴ፡ ዘኢይበቍዕ፡ ምግባሪክሙ ፡ ተአጋልያን፡አበዊክሙ፡፡ አላ ፡ በክቡር ፡ ደም ፡ ከመ፡
ዘበግዕ ፡ ቅድው ፡ ወንጹሕ ፡ ክርስቶስ፡፡

Ut exploratio fidei veſtræ, pro qua enitendum eſt obnixiùs quàm pro auro corru- 7
ptibili, quod per ignem probatur, etiam inveniatur vobis *eſſe in honorem & laudem*
& gloriam, quum revelabitur Jeſus Chriſtus. Quem quum non videritis, diligi- 8
tis : in quem cum *non percipientes, credidiſtis ; & nunc etiam exultatis gaudio*
indeficienti & glorioſo. Reportantes mercedem fidei veſtræ, ſalutem animarum 9
veſtrarum. Salutem dico *illam de qua exquiſierunt & inveſtigati ſunt prophe-* 10
tæ, qui vaticinati ſunt de veſtra gloria: Scrutantes de quali temporis momen- 11
to, *& quando Spiritus, qui locutus eſt in eis de Jeſu Chriſto, prædixerat* in *teſti-*
monium fore, de adventuris Chriſto perpeſſionibus, non ex ſeipſis, & de *gloria ejus*
quæ ſecutura *erat poſtea. Quibus declaratum eſt ; idque non ſibiipſis, ſed vobis* 12
adminiſtrârunt ea *quæ nunc annuntiamus vobis, quæque vobis prædixerunt per*
Spiritum ſanctum emiſſum è cœlo, quas in res diſcupere fecit Angelos ut reſpiciant.
Et nunc igitur ſuccingite lumbos cordium veſtrorum attentiùs, & vigilanter ſpem 13
habete de gaudio quod vobis eventurum eſt, in revelatione Domini noſtri Jeſu
Chriſti. Tanquam filii obedientes ne regredimini ad priſtinos veſtros errores, & 14
concupiſcentias veſtras in ignorantia. Et nunc etiam quemadmodum qui voca- 15
vit vos ſanctus eſt, & vos quoque eſtote ſancti in omni converſatione veſtra.
Nam ſcriptum eſt ; Ideò ſancti eſtote, quia ſanctus ego ſum. Quòd ſi patrem vo- 16
catis eum qui judicat abſque perſonarum acceptione, & retribuit ſecundùm opus 17
ſuum ſinguli veſtrum *excitantes vos, & timentes in diebus vitæ veſtræ am-*
bulate in eo: Scientes quòd non corruptibilibus rebus, *argento* ſcilicet *& auro* 18
redempti fuiſtis ex inutilibus veſtris operibus à mancipantibus veſtris patribus
acceptis : *Sed pretioſo ſanguine Chriſti, tanquam agni optimi & puriſſimi:* 19

Praecogniti quidem ante constitutionem mundi, manifestati autem *in* novissimis
20 Προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ (η) ἐπ' ἐσχάτων
temporibus propter vos, Per ipsum *credentes* in *Deum illum suscitantem*
21 τῶν χρόνων δι' (θ) ὑμᾶς, Τοὺς δι' αὐτοῦ (ι) πιστεύοντας εἰς Θεὸν τὸν ἐγείραντα
eum à mortuis, & gloriam *ei dantem*, ut *fidem vestram* & *spem esse* in
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς
Deum. Animas vestras castificantes in obedientia *veritatis per Spiritum*,
22 Θεόν. Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς (κ) ἀληθείας διὰ Πνεύματος,
in *fraternum amorem non simulatum*, ex *puro* corde *alii alios* diligite *impensè*:
εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς·
Renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili, per verbum vivi
23 Ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ (λ) σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος
Dei & permanentis in aeternum. Quia omnis caro ut foenum, & omnis
24 Θεοῦ καὶ (μ) μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα. Διότι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα
gloria *hominis ut* flos foeni: exaruit foenum, & flos ejus
δόξα (ν) ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ (ξ) ἄνθος αὐτοῦ
decidit: *At* verbum Domini manet in aeternum. Hoc autem est verbum
25 ἐξέπεσε· Τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ (ο) ἐστι τὸ ῥῆμα
evangelizatum in vos.
τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

CAP. II. β'.

Deponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, & invidias,
1 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν, καὶ πάντα δόλον, καὶ ὑποκρίσεις, καὶ φθόνους, Γ'
& omnes *oblocutiones*, Sicut modò geniti infantes, rationabile, sine dolo, lac
2 (α) καὶ πάσας καταλαλιάς, Ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν, ἄδολον γάλα
concupiscite, ut in eo *augeamini*: *Siquidem* gustâstis quoniam *benignus*
3 ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ (β) αὐξηθῆτε· Εἴπερ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς
ille Dominus. Ad quem accedentes, lapidem vivum, ab hominibus quidem
4 ὁ Κύριος. Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν
reprobatum, à autem Deo electum, *honorabilem*: Et ipsi tanquam
5 ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ Θεῷ ἐκλεκτὸν, ἔντιμον· Καὶ αὐτοὶ ὡς
lapides vivi superaedificamini, domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre
λίθοι ζῶντες (γ) οἰκοδομεῖσθε, οἶκος πνευματικὸς, (δ) ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι
spirituales hostias, *benè* acceptabiles Deo per Jesum Christum. Propter quod &
πνευματικὰς θυσίας, εὐπροσδέκτους (ε) τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. (ζ) Διὸ καὶ 6
continetur in Scriptura; Ecce pono in Sion lapidem summũ angularem, electum, pre-
περιέχει ἐν τῇ γραφῇ, Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτὸν, ἔν-
tiosum: & *credens* in *eo*, non *pudefiet*. Vobis igitur honor creden-
τιμον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ μὴ καταισχυνθῇ. Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύ- 7
tibus: non credentib⁹ autem, lapis quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est
ουσιν· ἀπειθοῦσι δὲ, (η) λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη
in caput anguli, Et lapis offensionis, & petra scandali: qui offendunt
εἰς κεφαλὴν γωνίας, Καὶ λίθος προσκόμματος, καὶ πέτρα σκανδάλου· οἳ προσκόπτουσι 8
verbo, *impersuasi*, in *quod* & positi sunt. Vos autem genus electum, re-
τῷ λόγῳ, ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτὸν, βα- 9
gale sacerdotium, gens sancta, populus *in vindicationem*: ut virtutes annun-
σίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν· ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγ-
tietis ejus de tenebris vos *vocantis* in admirabile suum lumen. Qui aliquando
γείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς. Οἵ ποτε 10
non populus, nunc autem populus Dei: qui non consecuti misericordiã, nunc autem misericordiam
οὐ λαὸς, νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεη-
consecuti. *Dilecti*, obsecro tanquam advenas, & peregrinos, abstinete car-
θέντες. Ἀγαπητοὶ, παρακαλῶ ὡς παροίκους, καὶ παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρ- 11
nalibus desideriis, quae militant adversùs animam: Conversationem vestram
κικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· Τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν 12
in Gentibus habentes *honestam*: ut in *quo obloquuntur* vobis, *ut* malefactorib⁹, ex bo-
ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν· ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν κα-
nis operibus *inspicientes*, glorificent Deum in die visitationis. Subjecti
Δ' λῶν ἔργων ἐποπτεύσαντες, δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς. (θ) Ὑποτά- 13
estote igitur omni humanae creaturae, propter *Dominum*: sive regi, quasi *superhabenti*:
γητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει, διὰ τὸν Κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι·

MS. A. (η) ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρόνων (θ) ἡμᾶς, (ι) πιστοὺς (κ) ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καρδίας ἀλλήλους (λ)* φθορᾶς (μ) μένοντος. Διότι πᾶσα σὰρξ χόρτος, (ν) αὐτῆς ὡς (ξ) ἄνθος ἐξέπεσεν· (ο) ἐστιν εὐαγγελισθὲν ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) καὶ καταλαλιάς, Ὡς ἀρτιγέννητα (β) αὐξηθῆτε εἰς σωτηρίαν· Εἰ ἐγεύσασθε (γ) ἐνοικοδομεῖσθε, (δ) εἰς ἱεράτευμα (ε) Θεῷ (ζ) Διότι περιέχει (η) λίθος (θ) Ὑποτάγητε πάσῃ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]
23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]

Qui praeordinatus fuerat ad hoc ante jacta 20
mundi fundamenta: revelat⁹ est autem in fine
temporum propter vos, Qui per ipsum cre- 21
didistis in Deum qui excitavit eum à mortu-
is, & dedit ei gloriam, ut fides spésque vestra
sit in Deo: Sanctificatis animabus vestris per 22
obedientiam veritatis, & plenis charitate ac-
ceptione facierum experte, ut ex puro & in-
tegro corde vos invicèm diligatis: Ut qui 23
denuò geniti estis non ex semine corruptibi-
li, sed ex illo incorruptibili, per vivum ser-
monem Dei, qui stat in aeternum. Quoniam 24
omnis caro herba, & omnis decor ejus tan-
quam foenum agri: exarescit herba & mar-
cescit foenum; At verbum Dei nostri stat in 25
secula: & hoc est verbum quod evangeliza-
tum est vobis.

CAP. II.

Dominicâ V. post Epiphaniam. 2.

DEponite ergò à vobis omnem malitiam, 1
omnemq; fraudem, & simulationem, & invi-
diam, & obtrectationem: Et estote sicut pu- 2
eruli infantes, & appetite verbum illud tan-
quam lac purum & spiritale, ut per illud ad-
olescatis ad salutem. Si gustâstis & vidistis 3
quàm bonus sit Dominus, Ad quem accedi- 4
tis: qui est lapis ille vivus quem reprobave-
runt filii hominum, sed electus & pretiosus
apud Deum: Vos etiam tanquam lapides vi- 5
vi aedificemini, ac estote templa spiritalia, &
sacerdotes sancti ad offerendas hostias quae
acceptabiles sint coram Deo per Jesum Chri-
stum. Dictum est enim in Scriptura, Ecce po- 6
no in Sion lapidem electum & pretiosum in
caput anguli; in quem qui crediderit non pu-
defiet. Vobis igitur datus est hic honor, iis 7
nimirùm qui credunt: illis verò qui sunt in-
creduli, Lapis offendiculi, aut petra scandali, 8
ad quam offendunt, eò quòd non acquiescant
sermoni, qui ad hoc positi sunt. Vos autem 9
genus electum estis, sacerdotale ministerium
exhibens Regno, gens sancta, coet⁹ redempt⁹,
ut evangelizetis laudes ejus qui vocavit vos
à tenebris in praestantissimam lucem suam.
Qui quondam non habebamini popul⁹, nunc 10
autem populus Dei: nec super vos erant mi-
sericordiae, nunc autem effusae sunt super vos
miserationes.

De Johanne Baptista. 3.

Dilecti mei, obsecro vos tanquam advenas 11
& peregrinos, sejungite vos ab omnibus illis
concupiscentiis corporis, quae bellum gerunt
adversùs animam. Sintque bonae conversa- 12
tiones vestrae coram omnib⁹ filiis hominum:
ut ii qui obloquuntur de vobis malos sermo-
nes, conspiciant bona opera vestra, & glori-
ficent Deum in die examinis. Proinde estote 13
subditi omnibus filiis hominum propter De-
um: regibus propter imperium ipsorum:

Versio *AETHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ዘተእምረ፡ ዘእንበለ፡ ይትፈጠር፡ ዓለም ፡ አስተርአየ፡፡ በደኃሪ፡ መዋዕል ፡ በእንቲአሁ፡=፡
21 እለ፡እምኔሁ፡አምነ፡ በእግዚአብሔር፡ ዘአንሥኦ፡እምነ፡ ሙታን፡ ወአብሐቶ፡ ወሀቦ፡፡ ወይ
22 እዜኒ፡ ሃይማኖትክሙ፡ ወተስፋክሙ ፡ ይኩን ፡ በእግዚአብሔር፡=፡ ለመንፈስክሙ፡፡ ወመዊ
ኦክሙ ፡ በትእዛዙ ፡ ለጽድቅ ፡ ከመ፡ ታፍቅሩ፡ ከልኢኒክሙ ፡ እንዘ ፡ ኢትናፍቁ ፡ በምልአ፡
23 ልብክሙ ፡ ተፋቀሩ ፡ ዘበጽድቅ ፡ በበይናቲክሙ ፡ ጽፈቀ፡=፡ ተወለድክሙ ፡ አኮ፡እምዘ
ርኩስ ፡ ዘይደመሰስ፡አላ፡እምዘ፡ኢይጠፍእ፡በትእዛዙ ፡ ለእግዚአብሔር፡ዘሀለወ፡ዘልፈ፡፡=፡
24 እስመ ፡ ኵሉ ፡ ዘሥጋ፡ ከመ ፡ ሣዕር ፡ ወኵሉ ፡ ክብሩ ፡ ከመ ፡ ፍሬ ፡ ሣዕር ፡ ዘእምከመ፡
25 የብስ ፡ ሣዕሩ፡ ይትነገፍ፡ፍሬሁ፡=፡ ወቃሉሰ፡ ለእግዚአብሔር ፡ይነብር፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡
ወዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ቃሉ ፡ ዘነገርናክሙ፡፡=፡

Qui designatus est ad hoc etiam ante mundum conditum, manifestatus autem 20
in ultimis temporibus propter eum, Qui per ipsum credit in Deum, qui suscita- 21
vit eum ex mortuis, & gloriam ei dedit. Atque nunc igitur fides vestra &
spes vestra sit in Domino. Et subactis animabus vestris ad mandata verita- 22
tis, ut diligatis fraternitatem vestram, minimè haesitantes, cum plenitudine cor-
dis vestri: diligite in veritate alii alios valdé. Regeniti estis non ex semine 23
perituro, sed ex eo quod non consumitur, per mandatum Dei quod manet in perpe-
tuum. Quia omne carneum est ut gramen, & omnis gloria ejus ut flos graminis: 24
si quando exarescit gramen, excutitur flos ejus. Verbum autem Dei manet in 25
secula seculorum: & hoc est verbum ejus quod praedicamus vobis.

Versio VULGATA LATINA.

20 Præcogniti quidem ante mundi constitutionem, manifestati autem novissimis tem-
21 poribus propter vos, Qui per ipsum fideles estis in Deo, qui suscitavit eum à
22 mortuis, & dedit ei gloriam, ut fides vestra, & spes esset in Deo: Animas vestras
castificantes in obedientia charitatis, in fraternitatis amore, simplici ex corde in-
23 vicèm diligite attentiùs: Renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili per
24 verbum Dei vivi, & permanentis in æternum: Quia omnis caro ut fœnum: &
25 omnis gloria ejus tanquam flos fœni: Exaruit fœnum & flos ejus decidit: Verbum
autem Dñi manet in æternum: hoc est autem verbum, quod evangelizatum est in vos.

CAP. II.

1 DEponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, & in-
2 vidias, & omnes detractiones, Sicut modò geniti infantes, rationabile, sine dolo
3 lac concupiscite; ut in eo crescatis in salutem: Si tamen gustâstis quoniam dulcis
4 est Dominus. Ad quem accedentes lapidem vivum, ab hominibus quidem re-
5 probatum à Deo autem electum, & honorificatum: Et ipsi tanquam lapides vivi
superædificamini, domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre spirituales
hostias, acceptabiles Deo per Jesum Christum. Propter quod continet Scri- 6
ptura; Ecce pono in Sion lapidem summum angularem, electum, pretiosum: &
qui crediderit in eum, non confundetur. Vobis igitur honor credentibus: non 7
credentibus autem, lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput
anguli, Et lapis offensionis, & petra scandali, his qui offendunt verbo, nec 8
credunt in quo & positi sunt. Vos autem genus electum, regale sacerdotium, 9
gens sancta, populus acquisitionis: ut virtutes annuntietis ejus, qui de tenebris
vos vocavit in admirabile lumen suum. Qui aliquando non populus, nunc 10
autem populus Dei: qui non consecuti misericordiam, nunc autem misericor-
diam consecuti. Charissimi, obsecro vos tanquam advenas & peregrinos abs- 11
tinere vos à carnalibus desideriis, quæ militant adversùs animam, Conversa- 12
tionem vestram inter gentes habentes bonam: ut in eo, quòd detrectant de vo-
bis tanquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos considerantes, glorificent
Deum in die visitationis. Subjecti igitur estote omni humanæ creaturæ propter 13
Deum: sive regi, quasi præcellenti;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

ابتدي * الذي المعروف تقدمت به قبل انشاء العالم * وظهرت في اواخر الازمان 20
من اجلكم * الذين به آمنتم بالله الذي اقامه من الموتى واعطاه مجدا * لتكون امانتكم 21
بالله واتكالكم عليه * فتطهرون انفسكم بطاعة الحق * بالروح بلا مراءة * في محبة الاخوة 22
اذ يحب بعضكم بعضا * من قلب نقي حبا دايما * فتعود ولادتكم لا من زرع بال * بل 23
من زرع لا يبلي * بكلمة الله الحي والباقي الى الدهر * لان كل بشر كالحشيش * وجميع 24
شرف الانسان كزهر النبات * والنبات يجف وزهره يسقط * فاما كلام الرب فيبقى الى الابد *
وهذا هو الكلام الذي بشرتكم به *

الفصل الثاني *

* فاطردوا اذا كل رذيلة وكل غش ومراءة وحسد وجميع الوقيعات * كاطفال قد ولدوا 1 2
الآن * تابعين الى اللبن النطقي الذي لا غش فيه لتنموا به * ان كنتم قد ذقتم ان 3
الرب صالح * الذين تتقدمون اليه * حجرا حيا * مرذولا من الناس * مصطفي مكرما عند 4
الله * وانتم ايضا انكم حجارة حية قد بنيتم بيتا روحانيا كهنوتيا قديسا * وقدمتم ضحايا 5
روحانية مقبولة حسنا عند الله بيسوع المسيح * لان الكتاب في مضمونه هكذا * هانذا اضع 6
في صهيون حجرا مزاوي مصطفي مكرما * فمن يؤمن به ما يستحيي * فلكم الذين 7
آمنتم الكرامة * وللعصاة الحجر الذي رذله البناؤون * هو صار للزاوية راسا * وحجر عثرة 8
وصخرة شك للذين عثروا بالكلمة وعصوه وذهلوا منه * واما انتم فجنس مصطفي * كهنوت 9
ملوكي * امة قديسة * شعب للاختصاص * لتخبروا بفضايل من دعاكم من الظلمة الى
نوره العجيب * الذين كنتم وقتا ما غير شعب * والآن انتم شعب الله * وكنتم غير مرحومين 10
فرحمتم الآن * تم * قراءة ثالثة لعيد بطرس وبولس * يا احبائي اتضرع 11
اليكم ايضا انكم سكان وجلاء ان تبتعدوا من الشهوات البشرية التي تجتهد على النفس *
حاويين تصرفكم في الامم محمودا * لكيما بالشي الذي يشتمونكم به كعاملي الشر 12 *
من اعمالكم الحسنة اذا ابصروها يمجدون الله في يوم التعهد * فاخضعوا اذا لكل برية 13
بشرية من اجل الرب * اما للملك فمن اجل سلطانه *

Incipe. De quo præcessit cognitio 20
ante mundum conditum, patefacta est
autem postremis temporibus propter vos;
Qui per eum credidistis Deo qui sus- 21
citavit illum à mortuis, & dedit ei
gloriam: ut esset fides vestra in Deum,
& fiducia vestra in ipso: Et munda- 22
retis animas vestras obediendo veritati
in spiritu, absque simulatione, cum cha-
ritate fraterna, alii alios corde puro
diligentes amore perpetuo: Atque adeo 23
iteraretur nativitas vestra non ex se-
mine corruptibili, sed ex incorruptibili
semine, per verbum Dei vivi & manen-
tis in æternum. Nam omnis caro est ut 24
fœnum, & omnis gloria hominis ut flos
herbæ: arescit enim herba, & flos ejus
decidit: At sermo Domini manet in
æternum: atque is est sermo quem an-
nuntio vobis.

CAP. II.

ABjicite igitur omnem abominatio- 1
nem, omnemque fraudem, & simulatio-
nem, atque invidiam, cunctásque de-
tractiones, Infantium instar modò na- 2
torum: expetentes lac illud rationis ca-
pax, in quo nullus est dolus, ut per illud
adolescatis. Si quidem gustâstis quòd bo- 3
nus sit Dominus. Qui acceditis ad 4
ipsum qui est lapis vivus, reprobatus
ab hominibus, electus ac honorandus
apud Deum, Vos etiam, qui sitis vivi 5
lapides, ædificati estis in domum spiri-
tualem, sacerdotalem, sanctam: & ob-
tulistis hostias spirituales, bene acceptas
apud Deum per Jesum Christum. Nam 6
in Scripturæ contextu sic habetur,
Ecce ego ponam in Sion lapidem angu-
larem electum, honorandum: & qui
crediderit in eum, non pudefiet. Vobis 7
igitur qui credidistis, honor: contuma-
cibus autem, lapis quem reprobaverunt
ædificantes, ipse factus est anguli caput,
Et lapis offendiculi, & petra scandali 8
iis qui verbo impegerint, in illud re-
bellàriat, illudque neglexerint. Vos 9
autem estis genus electum, sacerdotium
regale, gens sancta, populus peculiaris:
ut enarretis virtutes ejus qui vos è te-
nebris vocavit ad lucem suam admira-
bilem. Qui quondam eratis non populus, 10
nunc autem estis populus Dei: & eratis
non consecuti misericordiam, at nunc
misericordiam consecuti. Finis.

Tertia lectio pro die festo Petri ac Pauli.

O dilecti mei, obsecro vos, quum sitis 11
hospites & peregrini, ut recedatis à cu-
pitatibus carnalibus quæ militant ad-
versus animam: Habentes conversatio- 12
nem vestram inter Gentes laudabilem:
ut qua in re vituperant vos tanquam
maleficos, ex bonis operibus vestris
(quum ea viderint) glorificent Deum in
die visitationis. Submittite vos igitur 13
omni humanæ creaturæ propter Domi-
num: sive Regi, propter potestatem ipsius:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

1 ፩ ኣሰስልዋ: እንከ: እምኔክሙ: ኵሎ: እከይ:ወኵሎ:ሕብለ:ወናፋቀ:ወተሐምዮ: ወ
2 ስተቃንኦ::=፡ ወኩኑ: ከመ: እለ: ይእዜ: ተወልዱ: ሕፃናት:እለ:ተወልዱ:እለ:አልቦሙ:
እከየ:: ወከመ: ሐሊብ: ዘአልቦቱ: ቱስሕት:: ከማሁ: ተፈቀሩ: ከመ:ቦቱ: ትልሀቁ: ለድኂ
3 ን:=፡ ወበዝንቱ:ትዕምክሙ: ወታእምሩ:ከመ: ጥዑም: እግዚአብሔር:=፡ ወኀቤሁ:
4 መግበኣክሙ:ወይእቲ:እብን:እንተ:በኀበ: ሰብእ: ምንንት:ወበኀበ:እግዚአብሔርሰ:ኅሪት:
5 ወክብርት::=፡ ወአንትሙኒ:ጽንዑ: ከመ: እብን:መንፈሳዊ:: ወኩኑ:ታቦተ:መንፈሳዊ:ለክ
ህነት:ቅድስት: ወንጽሕት:ከመ:ታቅርቡ:ወታዕርጉ:መሥዋዕተ: መንፈሳዌ: ዘይሰጠወክሙ:
6 እግዚአብሔር:ባእደዊሁ: ለኢየሱስ: ክርስቶስ::=፡ እስመ: ከመዝ: ጽሑፍ: ነሁ: እሰይ
7 ም:ውስተ:ጽዮን:እብነ:ማእዘንት:ኅሪት:ወክብርት:ወዘአምነ: ባቲ: ኢይትኀፈር::=፡ ለ
ክሙ:ውእቱ:ክብር:ለእለ:ተአምኑ:ወእሙንቱሰ: ይክሕዱ: በእብን:እንተ:መነንዎ:ነደቅት:
8 ወይእቲ: ኮነት: ውስተ: ርእስ: ማእዘንት:=፡ እብነ: ዕቅፍትሰ: ወእብነ: ክሕድ:=፡
9 ለእለ: ይትዓቀፉ: በቃሉ:ወይክሕድዎ:በዘቦቱ:ተፈጥሩ::=፡ ወአንትሙሰ: ፍጥረተ:ኅሩ
ያን:ወታቦት: ለንጉሥ: ወሕዝብ: ንጹሕ: ወሕዝብ: ዘይትሜክሐ: ከመ: ተንግሩ: ሠናይቶ:
10 ለዘ: ጸውዓክሙ: እምጽልመት: ውስተ: ብርሃኑ: ስቡሕ:ቲሁ::=፡ እንዘ: ቀደሙ: ኢኮንክ
ሙ:ሕዝቦ: ይእዜሰ: ሕዝበ:እግዚአብሔር:: ወእንዘ: ቀደሙ: ኢኮንክሙ: መሐሪን: ይእ
11 ዜሰ: መሐረክሙ::=፡ ለኀዊነ: እስእለክሙ: ፍቁራን: ብቍዑኒ:በሕገ:ፈለሲ:ወከመ:ድኩ
12 ይ: ወከመ: ኀላፊ:አርሕቅዋ: ለፍትወተ: ሥጋክሙ:: ዘትትቀወማ:ለነፍስክሙ:=፡ ወግ
ዕዝክሙኒ: በማእከለ: አሕዛብ: ሠናየ: ለይኩን:: ከመ: ኢይርከቡ: በዘ: የሐምዩክሙ: ይ
13 ርአዩ : ወይሴብሕዎ: ለእግዚአብሔር : ዘተሠየጠክሙ::=፡ ትትኤዘዙ:ርእሰክሙ: ለኵሉ :
ፍጥረት:እጓለ:እመሕያው:በእንተ:እግዚአብሔር: ወለንጉሥኒ:እስመ: ኵሉ:ሎቱ:=፡

CAP. II.

DEponite igitur à vobis omnem malitiam, & omnem dolum, & hæsitanti- 1
am, & calumniam, & invidiam. Et estote tanquam modò geniti infantes, 2
qui inquam geniti sunt, quique absque malitia: & veluti lac non contemperatum,
ita expetite ut in eo augescatis ad salutem. Ut per illum sapiatis, & perci- 3
piatis quàm suavis Dominus est: Ad quem quidem est regressus vester, & 4
ille lapis est apud homines reprobatus, apud Deum verò electus & pretiosus.
Et vos confortemini ut lapides spirituales: & estote arca spiritualis, & in sa- 5
cerdotium sanctum atque purum, ad adducendum & offerendum spirituales
hostias, ut in vobis acquiescat Deus per manus Jesu Christi. Ita enim scriptum 6
est, Ecce pono in Sion lapidem angularem electum & pretiosum, & qui credit in
eum, non pudefiet. Vobis est ille honori qui creditis: qui verò abnegant lapi- 7
dem, quem reprobaverunt ædificantes, etiam ille factus est in caput anguli: Lapis 8
offensionis, & lapis hæresis, iis qui impingunt ad sermonem ejus, eumque abne-
gant ad quod creati sunt. Vos autem creatio estis electorum, & arca 9
regalis, & populus purus, & gens gloriosa, ut enarretis beneficia illius, qui vocavit
vos è tenebris in lucem suam honorandam. Qui olim non eratis populus ejus, nunc 10
autem estis populus Dei: & qui antea non fuistis consequuti misericordiam, nunc
autem misericordiam estis consequuti. Fratres nostri, peto à vobis (dilecti pari- 11
ter rogate me) pro more peregrini, & tanquam languidus, & tanquam viator,
procul removete concupiscentias vestras carnales, quæ insurgunt contra animas ve- 12
stras. Conversatio autem vestra inter gentes honesta sit, ut ne deprehendant ali-
quid in quo obloquantur vobis, sed ut videant & glorificent Deum qui redemit 13
eos. Submittite vosmet cuivis ordinationi humanæ propter Deum: & regi qui-
dem, quia omnia ei sunt.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ Α'. ΚΕΦ. Δ'.

Sive *præsidibus*, *ut per eum* missis, ad vindictam *quidem* malefactorum,
14 Εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις, εἰς (ι) ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν,
laudem verò *benè agentium*: Quia sic est voluntas Dei, benè facientes
15 ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· Ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας
capistrare imprudentium hominum ignorantiam: Quasi liberi, & non quasi ve-
16 φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· Ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπι-
lamen habentes malitiæ libertatem, sed sicut servi Dei. Omnes
17 κάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Θεοῦ. Πάντας
honorate: Fraternitatem diligite. Deum timete: Regem honorificate.
τιμήσατε· τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε. τὸν Θεὸν φοβεῖσθε· τὸν βασιλέα τιμᾶτε.
Servi, subditi in omni timore dominis, non tantùm bonis
18 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς
& *æquis*, sed etiam *pravis*. Hoc enim gratia, si propter conscientiam
19 καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν
Dei *suffert* quis tristitias, patiens injustè. Quæ enim *laus*, si peccantes, &
20 Θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας, πάσχων ἀδίκως. Ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἁμαρτάνοντες, καὶ
colaphizati suffertis? Sed si benè facientes, *&* *patientes* sustinetis,
κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες, καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε,
hoc gratia apud Deum. In hoc enim vocati estis: quia & Christus
21 τοῦτο (κ) χάρις παρὰ (λ) Θεῷ. Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε· (μ) ὅτι καὶ Χριστὸς
passus est pro nobis, *nobis* relinquens exemplum, ut sequamini
ἔπαθεν (ν) ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε
vestigia ejus: Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in
22 τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· Ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν
ore ejus: Qui *convitiis affectus* non *contrà convitiabatur*: *patiens*, non *minabatur*:
23 τῷ στόματι αὐτοῦ· Ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει· πάσχων, οὐκ ἠπείλει·
tradebat autem judicanti *justè*: Qui peccata nostra ipse pertulit
24 παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· Ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν
in corpore suo super lignum: ut peccatis mortui, justi-
ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον· ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις (ξ) ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιο-
tiæ vivamus: cujus *vibice* *ejus* sanati estis: Eratis enim sicut oves
σύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ (ο) μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε· Ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα 25
errantes: sed conversi estis nunc ad pastorem & episcopum animarum
(π) πλανώμενα· ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν
vestrarum.
ὑμῶν.

CAP. III. γ'.

Similiter mulieres, subditæ *propriis* viris, ut & si qui
Ὁμοίως (α) αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες 1
non *suadentur* verbo, per mulierum conversationem sine verbo lucrifiant:
ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσωνται·
Aspicientes *illam* in timore castam conversationem vestram. Quarum sit non 2
Ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. Ὧν ἔστω οὐχ 3
extrinsecùs *implicationis capillorum*, *&* *circumpositionis aureorum*, aut indumenti vestimentorum
ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων
ornatus: Sed *ille* absconditus cordis homo, in incorruptibilitate *lenis*
κόσμος· Ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος 4
& quieti spiritûs, qui est in conspectu Dei *pretiosus*. Sic enim
καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελές. (β) Οὕτω γάρ 5
aliquando & *illæ* sanctæ mulieres sperantes in *Deum*, ornabant *seipsas*,
ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι (γ) ἐπὶ τὸν Θεὸν, ἐκόσμουν ἑαυτὰς,
subjectæ propriis viris: Sicut Sara obediebat Abrahæ, do-
ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν· Ὡς Σάῤῥα ὑπήκουσε τῷ Ἀβραὰμ, κύ- 6
minum eum vocans: cujus *factæ* estis *natæ*, benè facientes, & non timentes
ριον αὐτὸν καλοῦσα· ἧς ἐγενήθητε τέκνα, ἀγαθοποιοῦσαι, καὶ μὴ φοβούμεναι
ullam *consternationem animi*.
μηδεμίαν πτόησιν.

MS. A. (ι) ἐκδίκησιν κακοποιῶν, (κ) γὰρ χάρις (λ) τῷ Θεῷ. (μ) ὅτι Χριστὸς (ν) περὶ ὑμῶν, ὑμῖν (ξ) ἡμῶν ἀπογενόμενοι, (ο) μώλωπι ἰάθητε· (π) πλανώμενοι·
ΚΕΦ. γ'. MS. A. (α) γυναῖκες, (β) Οὕτως (γ) εἰς Θεὸν,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]

Judicibus autem, ut qui ab eo missi sunt ad 14
vindictam nocentium, laudem verò benè
agentium. Quia talis est voluntas Dei, ut 15
per bona opera vestra obturetis os stultorum
illorum qui non nôrunt Deum: Tanquam 16
filii liberi, & non tanquam homines quibus
facta sit sua libertas velamen malitiæ ipso-
rum, sed tanquam servi Dei. Omnes ho- 17
norate: fratres vestros diligite: ac Deum
reveremini: & regibus honorem exhibete.
Qui autem servi sunt inter vos, subditi sint 18
heris suis cum timore, non tantùm bonis &
mansuetis, sed etiam duris & asperis. Illi 19
enim gratiam habent coram Deo, qui pro-
pter bonam conscientiam sufferunt molestias
quæ sibi obveniunt iniquè. Qui verò pro- 20
pter delicta sua sustinent afflictiones, quam-
nam habent gloriam? Sed quum benè fece-
ritis, oppressique fueritis, ac sustinueritis,
tunc crescet gloria vestra apud Deum. Ad 21
hoc enim vocati estis, quoniam & Christus
mortuus est pro nobis, & reliquit nobis hoc
exemplum, ut & vos per vestigia ejus ince-
datis. Qui quidem non fecit peccatum, ne- 22
que dolus inventus est in ore ipsius. Qui 23
maledicentiam ferebat, neque maledicebat:
& patiebatur, neque comminabatur: sed
committebat judicium suum judici justitiæ.
Et bajulavit omnia peccata nostra, eaque 24
sustulit in corpore suo ad crucem; ut mortui
peccato, per justitiam illius vivamus: nam
ejus vibicibus sanati estis; Qui errabatis 25
tanquam oves, nunc autem conversi estis ad
pastorem & curatorem animarum vestra-
rum.

CAP. III.

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]

Similiter & vos, mulieres, subditæ estote 1
maritis vestris, ut eos qui non acquiescunt
sermoni, bonis moribus vestris acquiratis
absque labore: Quum viderint in timore 2
& castitate vos conversari. Neque orne- 3
mini externis nexuum capillorum vestrorum
aut monilium aureorum, aut excellentium
vestimentorum ornamentis: Sed ornemini, 4
in homine abscondito cordis, spiritu man-
sueto, incorruptibili, ornatu excellentiori
coram Deo. Sic enim & quondam mulie- 5
res illæ sanctæ quæ sperabant in Deo, exor-
nabant sese; & erant subditæ maritis suis.
Quemadmodum Sara subdita erat Abraha- 6
mo, & vocabat eum, Domine mi: cujus vos
estis filiæ in bonis operibus, non conturbatæ
ullo timore.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወሰመኳንንትኒ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ይፈንዎሙ ፡ ከመ ፡ ይኰንንዎሙ ፡ ለእለ ፡ ይገብርዋ ፡ ለ
15 እኪት ፡፡ ወያእኵቶሙ ፡ ለእለ ፡ ይገብርዋ ፡ ለሠናይት ፡፡ እስመ ፡ ከመዝ ፡ ጽሑፍ ፡ ው
እቱ ፡ ፈቃዱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እስመ ፡ የአስርዎሙ ፡ አፈሆሙ ፡ ለእለ ፡ ይገበርዋ ፡ ለሠናይ
16 ት ፡ ወአብዳን ፡ ሰብእ ፡ ሊያእምርዋ ፡፡ ኩኑ ፡ ከመ ፡ አግዓዝያን ፡ ወአኮ ፡ ከመ ፡ እ
17 ለ ፡ ቦሙ ፡ ጌጋይ ፡ ዘእምእኩይ ፡፡ ወአንትሙሰ ፡ አግብርቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ለኵ
ሉ ፡ አክብሩ ፡ ወለቢጽክሙኒ ፡ አፍቅሩ ፡፡ ወለእግዚአብሔርኒ ፡ ፍርህዎ ፡ ወለንጉሠኒ ፡ አ
18 ክብርዎ ፡፡ ወአንትሙኒ ፡ ነበሬ ፡ ኰነኑ ፡ ለአጋእዝቲክሙ ፡ እንዘ ፡ ትፈርህ ፡ ወአኮ ፡
ዳእሙ ፡ ለኄራን ፡ ወለመሐርያን ፡ ወለእኩያንኒ ፡፡

Et judicibus etiam, quia ille emittit eos, ad judicandum malefactores; & ad lau- 14
dandum operantes bona. Quoniam ita scriptum est, hanc esse voluntatem Dei, 15
quòd obstruant ii qui operantur bona, ora stultorum hominum, qui ignorant ea.
Estote tanquam liberi, non autem ut illi, quibus est iniquitas ex malitia pro- 16
veniens: quia vos servi estis Dei. Omnes in honore habete, & fraternitatem 17
vestram diligite, & Deum timete, & regem honorate. Et vos servi, subditi 18
estote dominis vestris, timentes eos: & non tantùm bonos & benignos, sed
etiam malos.

Versio VULGATA LATINA.

14 Sive ducibus, tanquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem verò bo-
15 norum: Quia sic est voluntas Dei, ut benefacientes obmutescere faciatis im-
16 prudentium hominum ignorantiam: Quasi liberi, & non quasi velamen habentes
17 malitiæ libertatem, sed sicut servi Dei. Omnes honorate: fraternitatem diligite:
18 Deum timete: Regem honorificate. Servi, subditi estote in omni timore dominis,
19 non tantùm bonis & modestis, sed etiam dyscolis. Hæc est enim gratia, si propter
20 Dei conscientiam sustinet quis tristitias, patiens injustè. Quæ enim est gloria, si
peccantes, & colaphizati suffertis? Sed si benè facientes patienter sustinetis, hæc
21 est gratia apud Deum. In hoc enim vocati estis: quia & Christus passus est pro
22 nobis, vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia ejus. Qui peccatum
23 non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus: Qui cùm malediceretur, non ma-
ledicebat: cùm pateretur, non comminabatur: tradebat autem judicanti se in-
24 justè: Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum: ut peccatis
mortui, justitiæ vivamus: cujus livore sanati estis. Eratis enim sicut oves er- 25
rantes, sed conversi estis nunc ad pastorem & episcopum animarum vestrarum.

CAP. III.

Similiter & mulieres subditæ sint viris suis: ut & si qui non credunt verbo, per 1
mulierum conversationem sine verbo lucrifiant, Considerantes in timore castam 2
conversationem vestram. Quarum non sit extrinsecùs capillatura, aut circum- 3
datio auri, aut indumenti vestimentorum cultus: Sed qui absconditus est cordis 4
homo, in incorruptibilitate quieti & modesti spiritûs, qui est in conspectu Dei
locuples. Sic enim aliquando & sanctæ mulieres, sperantes in Deo, ornabant 5
se, subjectæ propriis viris. Sicut Sara obediebat Abrahæ, dominum eum vo- 6
cans: cujus estis filiæ benefacientes, & non pertimentes ullam perturba-
tionem.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

14 * واما للامراء فيما انه يرسلهم للانتصار من عاملي القبائح * ولمدح فاعل الصالحات *
15 * لان هكذا هي مشية الله ان تعملوا الصلاح * فتبكمون جهالة الناس السفهاء *
16 مثل احرار * لا كمن لهم الحرية حجابا للشر * لكن مثل عبيد الله *
17 اكرموا الجماعة * احبوا المواخاة * اتقوا الله * اكرموا الملك *
18 ايها العبيد اطيعوا بكافة التقوى لساداتكم * لا للصلحاء فقط والودعاء * بل وللمتصعبين *
19 لان هذا محمود ان يحمل الانسان من اجل معرفة الله غموما * ويصاب ظلما *
20 لان اي فخر لكم اذا اخطاتم ولطمتم فصبرتم * بل ان عملتم الصالحات واصبتم فصبرتم * فهذا حمد لكم عند الله *
21 لانكم الي هذا دعيتم *

* قراءة الاثنين من الجمعة الثالثة والثلثين *

لان والمسيح الم عنا مخلفا لنا مثالا لتقتفي اثاره *
22 من لم يعمل خطية ولا وجد في فمه غش *
23 الذي لما شتم لم يسب عوضه * واذ الم لم يتوعد بل فوض الامر الي من يحكم حكما عدلا *
24 ذلك الذي حمل خطايانا بجسده على الخشبة * كيما نقلع عن الخطايا فنعيش في العدل * الذي بجراحه شفيتم *
25 لانكم كنتم كغنم ضالة * لكنكم الان رجعتم الي الراعي والمراقب انفسكم *

* Sive imperatoribus, eo quòd ipse mittat illos ad ultionem ab his sumendam qui turpia committunt, & ad laudem opera bona facientis. 14
* Talis enim est voluntas Dei, ut quod rectum est agentes, mutam reddatis ignorantiam hominum dementium: 15
Ut liberi, non ut quibus inservit libertas pro velamine malitiæ, sed ut servi Dei. 16
Omnes honorate, fraternitatem diligite, Deum timete, Regem honorate. 17
O servi, obedite cum omni timore dominis vestris, non solùm bonis ac mansuetis, sed etiam severis. 18
Hoc enim laudabile est ut sustineat homo propter Dei cognitionem molestias, & immeritò affligatur. 19
Nam quæ gloria vobis est, quum peccaveritis tunsique fueritis, tolerare? at si bona egeritis, & afflicti sustinueritis, erit id vobis laudi apud Deum: 20
Ad hoc enim vocati estis. 21

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ tertiæ.

Nam Christus passus est pro nobis: relinquens nobis exemplum, ut insequamur vestigia ejus.
Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ipsius: 22
Qui contumeliis affectus, non vicissim convitiabatur: quumque pateretur, non minabatur: sed negotium refudit ad eum qui justum fert judicium. 23
Qui peccata nostra portavit in corpore suo super lignum: ut à peccatis avulsi, viveremus in justitia: cujus vulneribus sanati estis: 24
Eratis enim velut oves errantes: sed nunc reversi estis ad pastorem & observatorem animarum vestrarum. 25

* الفصل الثالث *

1 * كذلك والنساء فليخضعن لرجالهن خاصة * لكيما ان كانوا طايفة لا يخضعون للكلمة *
2 لاجل سيرة النساء الحسنة يربحوهم بغير علم كلام * اذ يرون سيرتكم الطاهرة بخوف *
3 * السيرة التي لا تكن بضفر من الشعر خارج * ولا بترصيع حلي الذهب * ولا بالتزيين بلبوس الحلل *
4 بل انسان القلب المكتوم يوشي بعدم بلي الروح الوديع والساكن * الذي هو امام الله عظيم الجلالة *
5 لان هكذا النساء القديسات المتوكلات على الله قديما وشين انفسهن خاضعات لرجالهن *
6 كسارة اذ طاعت ابرهيم وسمته مولاها * التي قد صرتن اولادها * عاملات الصلاح * غير خايفات ولا من شي من المذهلات *

CAP. III.

* Similiter etiam mulieres subditæ sint præcipuè viris suis: ut siqui non submittant se Verbo, ob rectam rationem vivendi mulierum acquiratis eos absque doctrina sermonis; 1
Ubi spectârint castam conversationem vestram cum timore conjunctam: 2
* Rationem inquam vivendi, quæ non consistat in externo capillorum contextu, neque in coacervatione aurei ornatus, neque in excolendo sese stolarum indumentis: 3
Sed homo cordis occultus ornet sese incorruptibilitate spiritus mansueti ac tranquilli, qui est coram Deo eximiæ præstantiæ. 4
Ita enim sanctæ mulieres, Deo confisæ, olim se ornabant, subjectæ suis viris. 5
Ut Sara, dum obediebat Abrahæ, eúmque dominum suum vocabat: cujus factæ estis filiæ quod bonum est agentes, terriculamentorum ne ullum quidem pertimescentes. 6

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 እስመ ፡ ዘቲ ፡ ይእቲ ፡ ክብር ፡ እንተ ፡ ተውህበት ፡ ለዘሠናይ ፡ ምግበሩ ፡ ለዘበእንተ ፡ እግዚአ
ብሔር ፡፡ ለዘ ፡ ይትዔገሥ ፡ ለኅዘን ፡ እንዘ ፡ ይትዔገሥ ፡ ወእንዘ ፡ የሐምም ፡ በግፍዕ ፡፡ ፨
20 ወምንትኑ ፡ ይእቲ ፡ አኰቴትክሙ ፡ ወአመሰ ፡ እንዘ ፡ ትኤብሱ ፡ ትትዔገሡ ፡ ወበመቅሠፍት
ክሙ ፡፡ አላ ፡ እንዘ ፡ ሠናየ ፡ ትገብሩ ፡ አመ ፡ ተዓገሥክሙ ፡ ግፍዕክሙ ፡ ዘቲ ፡ ይእቲ ፡
21 አኰቴትክሙ ፡ በኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ፨ ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ተጸዋዕክሙ ፡ እስመ ፡ ክ
ርስቶስኒ ፡ በእንቲአክሙ ፡ ሐመ ፡ ከመ ፡ ይኅድግ ፡ ለክሙ ፡ ማዕተበ ፡ ከመ ፡ ትትልዉ ፡ አሰ
22 ረ ፡ ዚአሁ ፡፡ ፨ በከመ ፡ ውእቱ ፡ ሊገብረ ፡ ኃጢአተ ፡ ወሊተረክበ ፡ ኅስተ ፡ ውስተ ፡ አፉ
23 ሁ ፡ ፨ እንዘ ፡ ይጼአልዎ ፡ ሊጸአለ ፡ ወእንዘ ፡ ያሐምምዎ ፡ ሊተቀየመ ፡ አላ ፡ አግብአ ፡
24 ለዘ ፡ ይኴንን ፡ ጽድቀ ፡ ፨ ወበእንተ ፡ ኃጣውኢነ ፡ ውእቱ ፡ ተሰቅለ ፡ ደቤ ፡ ዕፀ ፡ በሥጋሁ ፡
ከመ ፡ ያውፅአነ ፡ እምኃጣውኢነ ፡ ወበጽድቁ ፡ ያሕይወነ ፡፡ እስመ ፡ በቍስለ ፡ ዚአሁ ፡ ሐ
25 የውክሙ ፡ ቍስልክሙ ፡ ፨ እንዘ ፡ ከመ ፡ አባግዕ ፡ ትስሕቱ ፡ ወይእዜኒ ፡ ግብኡ ፡ ኀበ ፡
ኖላዊክሙ ፡ ወዓቃቢሃ ፡ ለነፍስክሙ ፡፡ ፨

ፃ

1 ወከማሁ ፡ አንትንኒ ፡ አንስት ፡ ተኰነና ፡ ለአምታቲክን ፡ ከመ ፡ አመቦ ፡ ዘኢየአምን ፡ በዝን
2 ቱ ፡ ነገር ፡ እምሕነ ፡ ምግባርን ፡ ለአንስት ፡ ፨ ይርአዩ ፡፡ ወዘአንበለ ፡ ከሕድ ፡ ይረብሖ
3 ዋ ፡ ለነፍሶሙ ፡ ፨ ወአንትንኒ ፡ አንስት ፡ እንዘ ፡ ትፈርሀ ፡ አሰንያ ፡ ግዕዝክን ፡፡ አኮ ፡ ከመ ፡
ታድልዋ ፡ ለዐይነ ፡ ሰብእ ፡ በተጸፍሮ ፡ ስዕርትክን ፡፡ ወአኮ ፡ በተሰርግዎ ፡ ወርቅ ፡፡ ወብ
4 ሩር ፡ ወበተለብሶ ፡ ዘብዙኅ ፡ ሤጡ ፡ ፨ አላ ፡ በኅቡእ ፡ ልቡ ፡ ለሰብእ ፡፡ ለዘኢይማስን ፡
ወለኢይደምፅ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘህልው ፡ ቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘብዙኅ ፡ ሐሳ
5 ቡ ፡፡ ፨ ትካትኒ ፡ አንስት ፡ ቅዱሳት ፡ ይሰረግዋ ፡ ርእሶን ፡ በተኰንኖ ፡ ለአምታቲሆን ፡ ፨
6 ከመ ፡ ሰራ ፡ ትትኤዘዝ ፡ ለአብርሃም ፡ ወእግዚእየ ፡ ትብሎ ፡፡ በዘ ፡ ትከውኑ ፡ ውሉዳ ፡
ለገበርያነ ፡ ሰላም ፡፡ እንዘ ፡ ኢትፈርሁ ፡ እምድንጋፄ ፡ ወኢምንትኒ ፡፡ ፨

Namq; iste est honor qui tribuitur ei cujus opera sunt bona, qui propter Deū afflictio- 19
nem sustinet patienter ferens, & exagitatus per injuriam. Quanā autem vobis laus 20
est, si peccantes etiam flagella vestra patienter feratis? sed si benè agentes pati-
enter feratis injurias vestras, hoc erit vestra gratia apud Deum. Ad hoc enim 21
vocati estis, quoniam Christus passus est pro nobis, ut relinqueret nobis signaculum,
ad subsequendum ipsius vestigia. Quemadmodum ille non patravit peccatum, 22
neque inventus est dolus in ore ejus. Convitiantes eum, non convitiatus est, & 23
affligentibus eum non restitit: sed committebat causam suam ei qui justè judicat.
Et quidem propter peccata nostra ille suspensus est in corpore suo super lignum, ut 24
recedere nos faceret à peccatis nostris utque per justitiam suam nos vivificaret:
quoniam per vibices ejus, vestra sanavit vulnera. Dolentes eratis velut oves, 25
at nunc convertite vos ad pastorem vestrum, & custodem animarum vestra-
rum.

CAP. III.

Et similiter vos uxores subditæ estote maritis vestris, ut si quis sit qui non assen- 1
tiatur huic sermoni, in uxorum bona opera Intuentes, quòd sine factione sunt, 2
lucrifaciant animas eorum. Et vos uxores, timentes exornate conversationem ve- 3
stram, non ut oculo hominum complacentes, in concinnatione capillorum vestrorum,
neque in ornamentis auri, & argenti, neque in grandis pretii vestimentis. Sed in 4
occulto cordis homine, qui est incorruptibilis, & absque strepitu, à Spiritu sancto,
qui est in conspectu Dei permagnæ æstimationis. Olim quidem ita mulieres 5
sanctæ decorabant seipsas in subjectione maritis suis: Sicut Sara subdita 6
erat Abrahæ, & vocabat eum dominum meum: quorum filii estis per opera pacis,
nequaquam perterrefactæ ullâ consternatione.

Viri similiter, cohabitantes secundùm *cognitionem*, quasi infirmiori *vasi* muliebri
7 Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ
tribuentes honorem, tanquam & *coheredes* gratiæ vitæ: *ad* non
ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ συγκληρονόμοι (δ) χάριτος ζωῆς· εἰς τὸ μὴ
intercidi orationes *vestras*. *At finis*; Omnes unamines, compatientes,
8 ἐκκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν. Τὸ δὲ τέλος, Πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς,
fraternitatis amatores, misericordes, humiles: Non reddentes malum pro
9 φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, (ε) φιλόφρονες· Μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ
malo, *aut convitium* pro *convitio*: *contrarium verò*, benedicentes: *scientes* quia
κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τοὐναντίον δὲ, (ζ) εὐλογοῦντες· εἰδότες ὅτι
in hoc vocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis. *Nam volens* vitam dili-
10 εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. Ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγα-
gere, & videre dies bonos, coerceat linguam suam à malo, & labia
πᾶν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, παυσάτω τὴν (η) γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ (θ) χείλη
sua, *non loqui* dolum. Declinet à malo, & faciat
11 αὐτοῦ, τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. Ἐκκλινάτω (ι) ἀπὸ κακοῦ, καὶ (κ) ποιησάτω
pacem, & sequatur eam. Quia oculi Domini super justos, &
12 εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν. Ὅτι (λ) οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ
aures ejus in preces eorum: Vultus autem Domini super facientes mala. Et
13 ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά. Καὶ
quis *ille malè tractans vos*, si boni *imitatores* fueritis? Sed si & *patiamini*
14 τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ (μ) μιμηταὶ γένησθε; Ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε
propter justitiam, beati. *At* timorem eorum ne timueritis, *neque* conturbemini:
διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. Τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε·
Dominum autem *Deum* sanctificate in cordibus vestris: parati *verò* semper ad
15 Κύριον δὲ τὸν (ν) Θεὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἕτοιμοι (ξ) δὲ ἀεὶ πρὸς
apologiam omni poscenti vos rationem de ea in vobis spe, Cum
16 ἀπολογίαν παντὶ τῷ (ο) αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, (π) Μετὰ

modestia & timore: conscientiam habentes bonam, ut in eo quod *obloquuntur vobis*
πραΰτητος καὶ φόβου· Συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλῶσιν ὑμῶν
ut malefactoribus, *pudefiant* *illi calumniantes* vestram bonam in Christo conver-
ὡς κακοποιῶν, καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀνα-
sationem. Melius enim benè facientes, (si *vult* voluntas Dei,)
στροφήν. Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, (εἰ (ρ) θέλει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ,) 17
pati, quàm malè facientes: Quia & Christus semel pro peccatis *passus* est,
πάσχειν, ἢ κακοποιοῦντας· Ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν (σ) ἔπαθε, 18
justus pro injustis: ut nos offerret Deo, mortificatus quidem carne,
δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων· ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ,
vivificatus autem Spiritu: In quo & *illis* in *custodia spiritibus*
ζωοποιηθεὶς δὲ (τ) τῷ Πνεύματι· Ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι 19
profectus prædicavit, *Incredulis* aliquando, quando *semel expectabat illa* Dei
πορευθεὶς ἐκήρυξεν, Ἀπειθήσασί ποτε, (υ) ὅτε ἅπαξ ἐξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ 20
longanimitas, in diebus Noë, *apparatâ* arcâ: in quam paucæ,
μακροθυμία, ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης κιβωτοῦ· εἰς ἣν (φ) ὀλίγαι,
id est, octo animæ *servatæ* sunt per aquam. Quod & *nos* correspondens exemplar
τουτέστιν ὀκτὼ ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος. Ὃ καὶ (χ) ἡμᾶς ἀντίτυπον 21
nunc *salvat* baptisma: (non carnis depositio *sordis*, sed conscientiæ
νῦν σώζει βάπτισμα· (οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως
bonæ interrogatio in Deum,) per resurrectionem Jesu Christi: Qui est in
ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεὸν,) (ψ) δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ὅς ἐστιν ἐν 22
dextera Dei, profectus in cœlum, subjectis sibi angelis, & potestatibus,
δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν
& virtutibus.
καὶ δυνάμεων.

MS. A. (δ) ποικίλης χάριτος (ε) ταπεινόφρονες· Μὴ (ζ) εὐλογοῦντες· ὅτι (η) γλῶσσαν ἀπὸ (θ) χείλη, τοῦ (ι) δὲ ἀπὸ (κ) ποιησάτω ἀγαθὸν, ζητησάτω εἰρήνην, (λ) ὀφθαλμοὶ (μ) ζηλωταὶ γένησθε; Εἰ δὲ καὶ (ν) Χριστὸν (ξ) δὲ πρὸς (ο) ἂν αἰτοῦντι (π) Ἀλλὰ μετὰ (ρ) θέλοι (σ) ὑπὲρ ὑμῶν ἀπέθανεν, δίκαιος (τ) Πνεύματι· (υ) ὅτε ἀπεξεδέχετο (φ) ὀλίγοι (χ) ὑμᾶς (ψ) διὰ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]

Dominicâ sextâ post Epiphaniam. 4.

7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]

Vos autem, viri, pariter habitate cum mulieribus vestris secundùm scientiam, & tanquam vasa infirmiora, in honore eas habetote: quoniam & ipsæ sunt vobiscum hæredes doni vitæ æternæ: neque impingatis in 7
orationibus vestris. Finis porrò; ut sitis 8
omnes unanimes, sitísque omnes compatientes iis qui patiuntur, & vos invicèm diligatis, & sitis benigni & mansueti: Et 9
nemini malum pro malo rependatis, nec etiam maledicentiam pro maledicentia: sed è converso beneprecemini. Ad hoc enim vocati estis, ut benedictionem hæreditate possi-
deatis. Qui ergò desiderat vitam, & amat 10
videre dies bonos, custodiat linguam suam à malo; & labia sua ne loquantur fraudem.
Transeat à malo, & faciat bonum; & quærat 11
pacem, cursúque ad eam contendat. Quo- 12
niam oculi Domini sunt super justos, & aures ejus ad audiendum eos: vultus autem
Domini est super improbos. Ecquis vobis 13
malefaciet, si fueritis zelatores bonorum?
Quòd si patiamini propter justitiam, beati 14
estis: neque reformidetis eos qui terrorem
vobis incutiunt, neque conturbemini. Sed 15
sanctificate in cordibus vestris Dominum Christum.

Dominicâ tertiâ post Pentecosten. 5.

[illegible]
[illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
[illegible]
21 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]

Et estote parati ad rationem reddendam omni poscenti vos rationem de spe fidei,
Cum humilitate & timore, habentes bonam 16
conscientiam: adeò ut ii qui obloquuntur de vobis tanquam de hominibus sceleratis, confundantur, ut qui calumnientur bonos in
Christo mores vestros. Præstat enim vobis 17
quum feceritis bona opera, ut mala perferatis, (si quidem talis fuerit voluntas Dei,) quàm
quum malefeceritis. Quoniam & Christus 18
semel mortuus est pro peccatis nostris, Justus pro sceleratis, ut vos offerret Deo. Mortuus
autem corpore, & vixit spiritu: Et prædi- 19
cavit animabus illis quæ detinebantur in in-
feris: Quæ quondam inobedientes fuerant in 20
diebus Noë, quum longanimitas Dei præcepit ut fieret arca, ob spem pœnitentiæ eorũ: & octo tantùm animæ introierunt in eam, &
servatæ sunt per aquas. Quo quidem exem- 21
plo & vos servamini per baptismum, non abluentes corpus à sordibus, sed gratias agentes Deo cum pura conscientia: & per
resurrectionem Jesu Christi, Qui evectus 22
est in cœlum, & est ad dexteram Dei, eique subjecti sunt Angeli, & potestates, ac virtutes.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ወካማሁ ፡ አንትሙ ፡ ዕደው ፡ እንዘ ፡ ትነብሩ ፡ ምስለ ፡ አንስቲያክሙ ፡ ሊታስተሐ
ቅሩ ፡ አንስቲያክሙ ፡ እስመ ፡ ይደክም ፡ ፍጥረተ ፡ ዚአሆን ፡ አክብሩ ፡ አንስቲያክሙ ፡
እስመ ፡ ይወርሳ ፡ እማንቱሂ ፡ ክብረ ፡ ዘሕይወት ፡ ምስሌክሙ ፡ ከመ ፡ ሊትትዓቀፉ ፡ ጸ
8 ሎትክሙ ፡፡ ወማኅለቅቱሰ ፡ ለኵሉ ፡ ከመ ፡ ተዐርዩ ፡ ልበ ፡ በአሐዱ ፡ ሕሊና ፡ እን
9 ዘ ፡ ተሐምሙ ፡ ሐማመ ፡ቢጽክሙ ፡፡ ወእንዘ ፡ ሊትፈድይዎ ፡ እኪተ ፡ ለዘ ፡ ገብረ ፡
ለክሙ ፡ እኪተ ፡፡ ወእንዘ ፡ ሊትጼእልዎ ፡ ለዘ ፡ ፀአለክሙ ፡ ወለጸለሊክሙኒ ፡ በርክዎ ፡፡ እስ
መ ፡ ለዝንቱ ፡ ተጸዋዕክሙ ፡ ከመ ፡ በረከተ ፡ ትረሱ ፡፡

Et similiter vos viri habitantes cum uxoribus vestris, ne despectui habe- 7
atis uxores vestras, eò quòd infirmior est earum compositio: sed *honorate uxores vestras, quoniam vobiscum hæredes sunt ipsæ, vitæ gloriosæ: ne sitis impingentes in precibus vestris. Et summa quidem omnium* hæc est, *ut sitis* 8
concordes in eadem sententia, fratrum vestrorum afflictionibus pariter affecti.
Et vobis facientibus mala, nequaquam rependentes mala, neque convitian- 9
tes eos, qui vobis convitiantur: sed iis qui vos probris afficiunt, benedicite: quoniam ad hoc vocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis.

Versio VULGATA LATINA.

7 Viri similiter cohabitantes secundùm scientiam, quasi infirmiori vasculo mu-
liebri impertientes honorem, tanquam & cohæredibus gratiæ vitæ: ut non im-
8 pediantur orationes vestræ. In fine autem; Omnes unanimes, compatientes,
9 fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles: Non reddentes ma-
lum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed econtrariò benedicentes:
10 quia in hoc vocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis. Qui enim
vult vitam diligere, & dies videre bonos, coërceat linguam suam à malo, &
11 labia ejus ne loquantur dolum. Declinet à malo, & faciat bonum: inquirat pa-
12 cem, & sequatur eam: Quia oculi Domini super justos, & aures ejus in pre-
13 ces eorum: Vultus autem Domini super facientes mala. Et quis est qui vobis
14 noceat, si boni æmulatores fueritis? Sed & si quid patimini propter justitiam,
15 beati. Timorem autem eorum ne timueritis, & non conturbemini. Dominum
autem Christum sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionem
omni poscenti vos rationem de eâ, quæ in vobis est, spe: Sed cum modestia, & 16
timore, conscientiam habentes bonam: ut in eo, quod detrahunt vobis, con-
fundantur, qui calumniantur vestram bonam in Christo conversationem. Melius 17
est enim benefacientes (si voluntas Dei velit) pati, quàm malefacientes. Quia 18
& Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, justus pro injustis, ut nos
offerret Deo, mortificatus quidem carne, vivificatus autem spiritu. In quo & 19
his, qui in carcere erant, spiritibus veniens prædicavit: Qui increduli fuerant 20
aliquando, quando expectabant Dei patientiam in diebus Noë, cùm fabricaretur
arca: in qua pauci, id est octo animæ salvæ factæ sunt per aquam. Quod & vos 21
nunc similis formæ salvos facit baptisma: non carnis depositio sordium, sed con-
scientiæ bonæ interrogatio in Deum per resurrectionem Jesu Christi, Qui est in 22
dextera Dei, deglutiens mortem ut vitæ æternæ hæredes efficeremur: profectus in
cœlum, subjectis sibi angelis, & potestatibus, & virtutibus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 * فانتم ايها الرجال هكذا ساكنوهن بمعرفة • امنحوهن اكراما كما يليق بالاناء النسائي
8 الشديد ضعفه • وبما انهن وارثات معكم النعمة الحية • لكيلا تنقطع صلواتكم * ونهاية
الوصية ان تكونوا كلكم بضميركم متساويا • مشفقين • للاخوة محبين • متحننين • متواضعين *
9 * لا تكافوا عوض الشر شرا • او عوض السب سبا • بل بالعكس باركوا • عالمين انكم الي
هذا دعيتم لترثوا بركة • تم • * قراءة الثلثا من الجمعة الثالثة والثلثين *
10 * لان من يوثر الحياة ويحب ان يري اياما صالحة فليكفف لسانه من الشر • وشفتيه من
11 ان تتكلما غشا * وليحد عن الشر وليعمل الخير • وليطلب السلامة وليحاضر وراها *
12 * فان عيني الرب الي الصديقين • وسامعيه الي طلبتهم • ووجه الرب علي العاملين
13 الاسواء * من الذي يوذيكم او يضركم اذ كنتم مساهمين الصالح * لكن وان اصبتم
14
15 من اجل العدل فستكونون مغبوطين • فاما خوفهم فلا ترهبوه ولا تضطربوا * باركوا
الرب الاله في قلوبكم * وكونوا مستعدين دايما لمجاوبة كل من يسالكم قولا من اجل
16 الرجا الذي فيكم * بوداعة وتقوي • حاويين ببصيرة صالحة • لكيما بالشي الذي
يعتالونكم به كعاملي الاسواء • يخجل الذين يوذونكم من تصرفاتكم الصالحة في
17 محبة المسيح * لان الافضل ان تعملوا الخير ان اثرت مشية الله • وان تتالموا اجود من
18 ان تعملوا الشر فتضلوا * لان والمسيح دفعة واحدة تالم من اجل خطايانا • الصديق الم
19 من اجل الظالمين • ليداخلنا الي الله • واذ مات بالبشر عاش بالروح * الذي به ذهب
20 الي الارواح التي في الحبس • وكرز * للعصاة وقتا ما • حين اقتبل بتعطف الله دفعة في ايام
21 نوح السفينة المتقنة التي خلص فيها بالماء نفر يسير اي ثماني انفس * الامر الذي
مثاله الان المعمودية تخلصنا • لا مزيلة وسخ البشر فقط • بل بابتهاج البصيرة الصالحة
22 الي الله بانبعاث ايسوع المسيح * الذي هو في يمين الله • واذ مضي الي السماء خضعت له
الملايكة وذوو السلطات والقوات • تم *

Vos etiam similiter ô viri, habitate cum 7
eis scienter: tribuite eis honorem, ut
decet vas muliebre valde infirmum, tum
quia ipsæ sunt vobiscum hæredes gratiæ
vitalis: ut non interrumpantur preces
vestræ. Summa demum præcepti est, ut 8
sitis omnes mente concordi, clementes,
fratrum amantes, misericordes, prompti.
Nè rependatis malum pro malo, aut 9
convitium pro convitio: sed contrà, be-
nedicite: scientes vos ad hoc vocatos
esse, ut hæredes sitis benedictionis.
Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ tertiæ.

Nam qui vult vitam, et cupit videre dies 10
bonos, coerceat linguam suam à malo,
& labia sua à dolo promendo: Et ma- 11
lum devitet, faciàtque bonum, quærat
pacem, curràtque post eam. Oculi enim 12
Domini ad justos, & aures ejus ad
precem illorum: vultus autem Domini
adversùs operantes mala. Quis est qui 13
noceat vobis aut damnum vobis infe-
rat, quum fueritis æmulatores rerum
bonarum? Imò verò si adversa vobis 14
accidant propter justitiam, beati eritis:
porrò terrorem eorum nè pertimescatis,
neque turbemini. Benedicite Dominum 15
Deum in cordibus vestris. Estote autem
parati semper ad respondendum cuilibet
petenti à vobis sermonem de spe quæ in
vobis est, Cum mansuetudine & re- 16
verentia, conscientiam habentes bonam:
ut in re, in qua vos adoriuntur tanquam
maleficos, qui vos lædunt pudefiant ob
vestras bonas in charitate Christi con-
versationes. Quod enim præstat, est ut 17
faciatis bonum, si velit Dei voluntas:
& pati vos, melius est quàm facere ma-
lum ac perire. Nam & Christus unâ 18
vice passus est pro peccatis nostris:
justus passus est pro injustis, ut nos ad
Deum introduceret: & in carne mor-
tuus, vixit spiritu, In quo se con- 19
tulit ad spiritus qui erant in carcere,
& prædicavit Quondam rebellibus, 20
quando ex benignitate Dei semel ac-
cepit in diebus Noe arcam extructam,
in qua salvati sunt in aqua homines
pauci nempe octo animæ. Cujus rei 21
typus nunc est baptisma salvans nos,
non amovendo sordes carnis tantùm,
sed exhilarando conscientiam bonam
erga Deum per resurrectionem Jesu
Christi, Qui est ad dexteram Dei, 22
& cui cùm profectus esset in cœlum,
submiserunt se Angeli, & potestati-
bus ac virtutibus prædıti. Finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወዘሰ ፡ ያፈቅራ ፡ ለሕይወት ፡ ወይፈቱ ፡ ይርአይ ፡ መዋዕለ ፡ ሠናያተ ፡ ያርምም ፡ ልሳ
11 ና ፡ እምእኪት ፡፡ ወከናፍሪሁኒ ፡ ከመ ፡ ኢይንብባ ፡ ኅሰተ ፡ ወጕሕሉተ ፡፡ ወይትገ
12 ሐሥ ፡ እምእኪት ፡ ወይግበራ ፡ ለሠናይት ፡ ይኅሥሥ ፡ ሰላመ ፡ ወይትለዋ ፡፡ እስ
መ ፡ አዕይንቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ኀበ ፡ ጻድቃኑ ፡ ወእዝናሁ ፡ ኀበ ፡ ስእለቶሙ ፡ ገጹ ፡
13 ለእግዚአብሔር ፡ ኀበ ፡ እለ ፡ ይገብሩ ፡ እኪተ ፡፡ ወመኑ ፡ ውእቱ ፡ ዘእኪተ ፡ ይፈ
14 ቅድ ፡ ለክሙ ፡ ለእመ ፡ ትቀንኡ ፡ ለገቢረ ፡ ሠናይ ፡፡ ወእመሰ ፡ በገቢረ ፡ ጽድቅ ፡ ተሐ
15 ምሙ ፡ ብፁዓን ፡ አንትሙ ፡ ወዘሰ ፡ ይጊርመክሙ ፡ ኢትፍርሁ ፡ ወኢትደንግፁ ፡፡ ለ
እግዚአብሔር ፡ ቀድስዎ ፡ በኵሉ ፡ ግዕዝክሙ ፡፡ ወድልዋኒክሙ ፡ ሀልዉ ፡ በኵሉ ፡
ጊዜ ፡ ከመ ፡ ታውሥእዎሙ ፡ ቃለ ፡ ለእለ ፡ ይሴአሉክሙ ፡ በእንተ ፡ ዛቲ ፡ ተስፋክ
16 ሙ ፡፡ ወበየውሀትክሙ ፡ ወበፍርሀተ ፡ እግዚአብሔር ፡ አሠንዩ ፡ ግዕዘክሙ ፡ ከመ ፡
እመቦ ፡ ዘየሐምዩክሙ ፡ ከመ ፡ እኩይ ፡ ምግባሪክሙ ፡ ይትሐፈሩ ፡ እለ ፡ የሐምዩክሙ ፡
17 እምሠናይ ፡ ምግባሪክሙ ፡ ዘበእንተ ፡ ክርስቶስ ፡፡ እስመ ፡ ይኄይስ ፡ እንዘ ፡ ሠናየ ፡ ትገብ
ሩ ፡ ወትፈቅዱ ፡ ፈቃደ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ትሕምሙ ፡፡ እምነ ፡ እንዘ ፡ እኪተ ፡ ትገብሩ ፡፡
18 እስመ ፡ ክርስቶስኒ ፡ ምዕረ ፡ ሞተ ፡ በእንተ ፡ ኃጢአተ ፡ ሰብእ ፡፡ ወበእንቲአነ ፡ ሞተ ፡ ጻድቅ ፡
በእንተ ፡ ኃጥኣን ፡ ከመ ፡ ኪያነ ፡ ያብጽሐነ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ አቅተለ ፡ ርእሶ ፡ በሥ
19 ጋሁ ፡ ከመ ፡ ያሕዩ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡፡ ወሖረ ፡ ኀበ ፡ እለ ፡ ሙቅሕታት ፡ ትነብር ፡ ነፍሶሙ ፡ ወ
20 ሰበከ ፡ ሎሙ ፡፡ ለእለ ፡ ክሕድዎ ፡ ቀዲሙ ፡ ወጸንሖሙ ፡ ትዕግሠቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ለእ
ለ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ለኖኅ ፡ አመ ፡ ይገብር ፡ ታቦተ ፡ ወድኅኑ ፡ ሰማኒቱ ፡ ነፍስ ፡ ሕዳጣን ፡ እምነ ፡ ማ
21 ይ ፡፡ ወኪያነኒ ፡ ይእዜ ፡ ያድኅነነ ፡ በአርአያሁ ፡ ጥምቀ ፡ በዊአ ፡ ውስተ ፡ ዓቢይ ፡ ክርስቲያን ፡፡
ወአኮ ፡ ከመ ፡ ያስስል ፡ ርስሐተነ ፡ አላ ፡ ከመ ፡ ግዕዘ ፡ ሠናየ ፡ ይመህረነ ፡ በዘአምነ ፡ በእግዚአብሔር ፡
22 በትንሣኤሁ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እግዚእነ ፡፡ ዘሀሎ ፡ ይነብር ፡ በየማነ ፡ እግዚአብሔር ፡
ዘዐርገ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡፡ ወተኰነኑ ፡ ሎቱ ፡ መላእክት ፡ ወስልጣናት ፡ ወኵሉ ፡ ወኃይል ፡፡

Qui enim vult vitam, & exoptat videre dies bonos, silere faciat linguam 10
suam à malo, & labia ejus ne loquantur mendacia & dolum. Recedat 11
à malo, & faciat bonum: quærat pacem, & sectetur eam. Quia oculi 12
Dei suntne super justos, & aures ejus ad petitiones eorum? facies
autem Domini in eos qui perpetrant malum. Et quisnam ille est, qui ve- 13
lit vobis malum, si zelati fueritis de benè agendo. Quòd si in exequenda 14
justitia perpetiamini, beati estis, & ab eo qui territat vos ne metuite, ne-
que consternemini. Sanctificate Dominum in omni conversatione vestra: Et 15
parati estote omni tempore, ad respondendum omnibus petentibus vos sermo-
nem de illa spe vestra. Et cum mansuetudine vestra & timore Domini, pul- 16
chros reddite mores vestros: ut siqui sit qui detrectent vobis, tanquam ma-
lum perpetrantibus confundantur, qui vobis calumniantur de bonis vestris
operibus quæ per Christum fiunt. *Quoniam expedit* vobis *quum bene faci-* 17
entes & voluntati Dei studentes sustinetis mala, quàm quum malè
agentes. Nam Christus etiam semel mortuus est pro peccatis hominum, et- 18
iam propter nos mortuus est Justus pro peccatis nostris, ut nos ad Deum ad-
duceret: occidit seipsum in carne, ut se vivificaret in Spiritu sancto. Et profe- 19
ctus est ad animas eorum, quæ in carceribus inclusæ manent, iisque prædicavit.
Qui antea refragati sunt quum expectabat eos patientia Dei, qui nempe *in diebus* 20
Noë fuerunt, *cùm construxit Arcam, & octo animæ, paucæ* quidem *servatæ sunt*
ex aquis. Et nos etiam nunc salvos fecit per exemplar ejus, nempe *Baptismum,* 21
in ingrediendo per eum *in magnam Christianorum domum: idque non ut abjicia-*
mus carnis *nostræ sordes, sed in confessione Dei edoceret nos bonam conscientiam*
retinere *per resurrectionem Domini nostri Jesu Christi. Quem cùm ascenderit* 22
in cœlum, oportet sedere ad dextram Dei: & ei subjiciuntur Angeli & potestates
& omnes etiam virtutes.

CAP. IV. δ'.

Christi igitur passo pro nobis carne, & vos eâdem cogitatione armamini,
1 Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε, Ε'
quia passus in carne, destitit peccato, In non ampliùs hominum
2 ὅτι ὁ παθὼν (α) ἐν σαρκί, πέπαυται ἁμαρτίας, Εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων
desideriis, sed voluntati Dei reliquum in carne vivere tempus. Sufficiens
3 ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. Ἀρκετὸς
enim nobis præteritum tempus vitæ voluntatem Gentium adoperari,
(β) γὰρ ἡμῖν ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τοῦ βίου τὸ θέλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι,
incedentes in protervüs, cupiditatibus, vinolentiis, comessationibus, potationibus, &
πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ
nefariis idololatriis: In quo peregrinantur, non concurrentibus vobis in
4 ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις· Ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς
eandem luxuriæ confusionem, blasphemantes. Qui reddent rationem ei pa-
5 τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες. Οἳ ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἑ-
ratè habenti judicare vivos & mortuos. In hoc enim & mortuis evangelizatum est,
6 τοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη,
ut judicentur quidem secundùm homines carne, vivant autem secundùm Deum spiritu.
ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι.
Omnium autem finis appropinquavit. Prudentes estote itaque, & vigilate in
7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε. Σωφρονήσατε οὖν, καὶ νήψατε (γ) εἰς
orationes. Ante omnia autem illam in vosipsos charitatem propensam habentes:
8 τὰς προσευχάς. Πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες·
quia charitas operiet multitudinem peccatorum. Hospitales in invicèm, sine
9 ὅτι ἡ ἀγάπη (δ) καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν. Φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους, ἄνευ
murmurationibus. Unusquisque sicut accepit donum, in seipsos illud mini-
10 (ε) γογγυσμῶν. Ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακο-
strantes, ut pulchri dispensatores variæ gratiæ Dei. Si quis loquitur, ut
νοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ. (ζ) Εἴ τις λαλεῖ, ὡς 11
eloquia Dei: si quis ministrat, tanquam ex virtute, quam suppeditat Deus: ut in
λόγια Θεοῦ· (η) εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος, ἧς χορηγεῖ ὁ Θεός· ἵνα ἐν
omnibus glorificetur Deus per Jesum Christum: cui est gloria & imperium in
πᾶσι δοξάζηται ὁ Θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· (θ) ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς
secula seculorum. Amen. Dilecti, ne peregrinamini illâ in vobis ignitione
ς' τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει 12
ad experimentum vobis factâ, sicut peregrino vobis contingente: Sed sicut
πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος· Ἀλλὰ καθὸ 13
communicatis Christi passionibus, gaudete: ut & in revelatione gloriæ
κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι, χαίρετε· ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης
ejus gaudeatis exultantes. Si probris afficimini in nomine Christi, beati:
αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι· 14
quoniam quod gloriæ & ille Dei Spiritus super vos requiescit:
ὅτι τὸ τῆς (ι) δόξης καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς (κ) ἀναπαύεται·
secundùm quidem eos blasphematur, secundùm autem vos glorificatur. Non enim quis
κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. Μὴ γάρ τις 15
vestrûm patiatur quasi homicida, aut fur, aut maleficus, aut ut alienorum explorator.
ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεύς, ἢ κλέπτης, ἢ κακοποιός, ἢ ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος.
Si autem ut Christianus, non pudefiat: glorificet autem Deum in parte
Εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω· δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ (λ) μέρει 16
hac. Quoniam tempus incipi judicium à domo Dei. Si autem
τούτῳ. Ὅτι (μ) ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ. εἰ δὲ 17
primum à nobis, quis finis impersuasorum Dei Evangelio?
πρῶτον ἀφ' (ν) ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ;
Et si justus vix salvatur, impius & peccator ubi parebit?
Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ (ξ) ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; 18

ΚΕΦ. δ'. MS. A. (α) σαρκί, (β) γὰρ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, (γ) εἰς προσευχάς. (δ) καλύπτει (ε) γογγυσμοῦ. (ζ) Ἤ τις (η) ἤ τις (θ) ᾧ ἡ (ι) δόξης καὶ δυνάμεως, καὶ τὸ (κ) ἐπαναπαύεται. Μὴ γάρ τις (λ) ὀνόματι (μ) καιρὸς (ν) ὑμῶν, (ξ) ὁ ἁμαρτωλὸς

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]

[illegible]

7 8 [illegible]
[illegible]
9 10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]

CAP. IV.

SI ergò Christus passus est pro nobis in 1
carne, vos quoque eâdem mente armemini:
quisquis enim mortuus est in corpore suo,
destitit ab omnibus peccatis: Ut non am- 2
plius desideriis hominum vivat, quandiu
manet in corpore, sed voluntati Dei. Suf- 3
ficit enim quòd transacto tempore operati
sitis voluntatem Ethnicorum in crapula, &
ebrietate, & impudicitiâ, & cantu, cultu
denique dæmoniorum. Et ecce nunc admi- 4
rantur, vosque maledictis proscindunt, eò
quòd non lasciviatis cum eis in illa priore
intemperantia. Qui quidem redditurì sunt 5
rationem Deo ipsi, qui paratus est ad judi-
candum mortuos & vivos. Nam propterea 6
evangelizatum est & mortuis, ut judicentur
secundùm homines in carne, vivant autem
secundùm Deum spiritu.

Dominicâ septimâ post Epiphaniam. 6.

Instat autem finis omnium. Quamobrem 7
estote casti, & invigilate orationi. Et ante 8
omnia charitas vehemens mutua sit inter
vos: charitas enim operit multitudinem
peccatorum. Et estote amatores peregri- 9
norum absque murmuratione. Porrò unus- 10
quisque vestrûm in dono quod accepit à
Deo, ministret sociis suis tanquam boni dis-
pensatores distinctæ gratiæ Dei. Quisquis 11
loquitur, ut eloquium Dei loquatur: &
quisquis ministrat, ut ex virtute quam dat ei
Deus: ut in omnibus quæ agitis, glorifice-
tur Deus per Jesum Christum: cui est glo-
ria & honor in seculum seculorum. Amen.
Dilecti mei, ne miremini tentationes quæ 12
contingunt vobis, quasi quid alienum vobis
accidat; quandoquidem ad vestri probatio-
nem contingunt. Sed gaudete vos partici- 13
pes esse passionum Christi, ut sic & in reve-
latione gloriæ ejus gaudeatis & exultetis.
Quòd si probrum patimini pro nomine 14
Christi, beati estis; quoniam Spiritus Dei
gloriosus requiescet super vos. Tantùm ne 15
quis vestrûm tanquam homicida, aut fur, aut
facinorosus patiatur. Sin patitur ut Chri- 16
stianus, non erubescat; sed glorificet Deum
hoc nomine. Quoniam tempus est ut in- 17
cipiat judicium à domo Dei. Quòd si à no-
bis incipit, quis erit finis eorum qui non ac-
quiescunt evangelio Dei? Et, si justus vix 18
servatur, impius & peccator ubi invenie-
tur?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

O

1 ወእመሰ ፡ ክርስቶስ ፡ ተሰቅለ፡ በሥጋሁ፡ በእንቲኣነ ፡ ወአንትሙኒ፡በይእቲ፡ሥጋ፡ ተወልተዉ፡፡
2 እስመ፡ዘሐመ፡ በሥጋሁ፡ ድኅነ፡ እምኃጢአቱ፡፡ ከመ፡ሊይፍቱ፡እጓለ፡እመሕያው፡አ
ንከ፡ ኦለ፡ በፈቃዱ፡ ለእግዚአብሔር፡ ተሐይዉ፡ ተረፈ፡ መዋዕሊክሙ፡ እምጠነ፡ ሀለውክሙ፡
3 በሥጋክሙ፡፡ እስመ፡አኮ፡ለክሙ፡ዘኀለፈ፡ መዋዕለ፡እንዘ፡ ትገብሩ፡ ፈቃደሙ፡ ለአሕዛ
ብ፡ ዝሙተ፡ ወፍትወተ፡ ወስክረተ፡ ወስፕየተ፡ ወሰታየ፡ ዘእንበለ፡ ግዕዝ፡ ወአፍቅሮ፡ አማል
4 ክት፡፡ ዑቁ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ምግባር፡ ሊትረዱ፡ ነኪራነ፡ ኩኑ፡ እምኔሃ፡ ለይእቲ፡
ፍኖት፡፡ ወእምኔ፡ ውእቱ፡ ምግባር፡ ዘአልቦ፡ ዓቅም፡ ወእለሰ፡ይጸርፉ፡፡

CAP. IV.

Quòd si Christus crucifixus est pro nobis in carne sua, vos quoque eâdem carne 1
armamini: quisquis enim patitur in carne sua, salvus factus est à peccatis suis:
Ut non ampliùs in concupiscentiis esset filiorum hominis, sed ut quod reliquum est 2
temporis vestri, quantum restat vobis in carne vestra, secundùm voluntatem Dei
vivatis. Quoniam non fuit vobis quod præteriit tempus, in quo operati estis vo- 3
luntatem Gentium, in *fornicatione,* & in *cupiditatibus,* & in *libidine, &* in *inordi-*
natis compotationibus, & in *amore idolorum. Videte in isthæc opera ne concur-* 4
ratis: alieni facti estote ab isthac via, & ab istis operibus inordinatis, & ab iis
qui blasphemant.

Versio VULGATA LATINA.

CAP. IV.

1 CHristo igitur passo in carne, & vos eâdem cogitatione armamini : quia qui paf-
2 sus est in carne, desiit à peccatis : Ut jam non desideriis hominum, sed voluntati
3 Dei, quod reliquum est in carne vivat temporis. Sufficit enim præteritum tempus
ad voluntatem Gentium consummandam, his qui ambulaverunt in luxuriis, deside-
4 riis, vinolentiis, comessationibus, potationibus, & illicitis idolorum cultibus. In
quo admirantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriæ confusionem, blas-
5 phemantes. Qui reddent rationem ei, qui paratus est judicare vivos & mortuos.
6 Propter hoc enim & mortuis evangelizatum est : ut judicentur quidem secundùm
7 homines in carne, vivant autem secundùm Deum in Spiritu. Omnium autem finis
8 appropinquavit. Estote itaque prudentes, & vigilate in orationibus. Ante
omnia autem, mutuam in vobismetipsis charitatem continuam habentes : quia
9 charitas operit multitudinem peccatorum. Hospitales invicèm sine murmuratione.
Unusquisque, sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrantes, sicut boni 10
dispensatores multiformis gratiæ Dei. Si quis loquitur, quasi sermones Dei : si quis 11
ministrat, tanquam ex virtute, quam administrat Deus : ut in omnibus honorifi-
cetur Deus per Jesum Christum : cui est gloria, & imperium in secula seculorum :
Amen. Charissimi, nolite peregrinari in fervore, qui ad tentationem vobis fit, quasi 12
novi aliquid vobis contingat : Sed communicantes Christi passionibus gaudete, ut 13
& in revelatione gloriæ ejus gaudeatis exultantes. Si exprobramini in nomine 14
Christi, beati eritis : quoniam quod est honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui est ejus
Spiritus, super vos requiescit. Nemo autē vestrûm patiatur ut homicîda, aut fur, aut 15
maledicus, aut alienorum appetitor. Si autem ut Christianus, non erubescat : glo- 16
rificet autē Deū in isto nomine. Quoniam tempus est ut incipiat judicium à domo 17
Dei. Si autem primùm à nobis : quis finis eorum, qui non credunt Dei Evangelio ? 18
Et si justus vix salvabitur, impius & peccator ubi parebunt ?

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

الفصل الرابع * قراءة الاربعا من الجمعة الثالثة والثلثين بعد العنصرة *

1 * فاذ قد تالم المسيح من اجلنا بالبشر فتدرعوا انتم بهذا العزم * ان الذي الم بالبشر
2 قد كف من الخطية * ليعيشوا باقي زمان حياتكم بالبشر لا في شهوات الناس ايضا * بل
3 في مشية الله * لا يكفيكم زمان عمركم السالف عاملين مشية الامم * متسكعين في
الفسوق * في الشهوات * في المسكرات * في الاغاني * في مجالس الشرب * وفي عبادات الاصنام
4 غير الواجبة * الامر الذي يستغربونه * اذا ما تحاضرون معهم في تخليط هذا النهم نفسه *
5 فيفترون عليكم * اولئك الذين يؤدون جوابا لمن هو معد ان يدين الاحياء والموتى *
6 * لان لهذا المعنى بشر الموتى * ليحاكموا بالبشر كما يخص بالناس * ويعيشون بالروح كما يخص
7 8 بالله * ونهاية الكل قد دنت * فارتدعوا اذا وتيقظوا في الصلوات * وقبل كل شي اقتنوا
9 المحبة في انفسكم دائمة * فان المحبة تستر كثرة الخطايا * وليحب بعضكم اغتراب
10 بعض بلا تذمر * وكل احد كما قد اخذ موهبة اخدموها في انفسكم كما يليق بقهارمة
11 فضلاء على نعمة الله المتلونة * من يتكلم يتكلم مثل اقوال الله * من يخدم يخدم نظير
قوته الذي يرزقه * ليمجد الله على سائر الاحوال بيسوع المسيح * الذي له المجد والعز
الى اباد الدهر امين * تم * الخميس من الجمعة الثالثة والثلثين *
12 * يا احبتي لا تستغربوا الاستحرار الذي فيكم الصائر امتحانا لكم * كانه يعرض لكم
13 عرضا غريبا * لكن بمقدار ما تشاركوا الام المسيح * فافرحوا لكيما في استعلان مجده تسرون
14 مبتهجين * ان عيرتم باسم المسيح فالطوبى لكم * فان روح المجد والقوة وروح الله تستريح
15 فيكم * فهو عندهم اولئك يفترى عليه * وعندكم اسم ممجد * فلا يتالمن ويصب
16 احدكم كقاتل او لص * او صانع سوء * او كرقيب غريب * فان تحن وتالم لانه
17 مسيحي فلا يخجل * وليمجد الله من هذا المعنى * فان الوقت قد حان ان تبتدأ
الدينونة من بيت الله * فان تكن منا تبتدي اولا * فماذا يكون نهاية الذين عصوا
18 بشارة الله * وان يكن الصديق بالجهد يخلص * فالمنافق والخاطي اين يظهران *

CAP. IV.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ tertiæ post Pentecosten.

Cum igitur Christus passus sit pro 1
nobis in carne, armemini & vos cogita-
tione ista, quòd qui passus est in carne,
destitit à peccato : Ut vivatis reliquo 2
tempore vestræ in carne vitæ, non in cu-
piditatibus hominum ampliùs, sed in
voluntate Dei. Ne pudefaciat vos 3
tempus anteactæ ætatis vestræ, dum
ageretis voluntatem Gentium, in incer-
tum vagantes per impietatem, per libi-
dines, per ebrietates, per cantilenas, per
potationis consessus, perq; illicitos ido-
lorum cultus. Quæ res peregrina vi- 4
debitur eis, non concurrentibus vobis
cum ipsis ad consortium hujus ejusdem
lasciviæ : & blasphemabunt in vos Hi 5
qui reddituri sunt rationem ei qui pa-
ratus est judicare vivos & mortuos.
Hac enim de causa evangelizatum est 6
mortuis, ut judicentur in carne ut con-
venit hominibus : vivant autem in Spi-
ritu, ut convenit Deo. Et quidem omni- 7
um finis jam appropinquavit. Tempe-
rantes igitur estote, & expergiscimini in
orationibus. Ante omnia verò habete 8
charitatem inter vosipsos perpetuam :
quia charitas operit multitudinem pec-
catorum. Præterea diligat vestrûm alter 9
hospitalitatem alterius sine murmura-
tione. Et ut quisque donum accepit, 10
sic illud administrate in vosipsos, ut de-
cet præclaros variæ gratiæ Dei dis-
pensatores. Qui loquitur, juxta ser- 11
mones Dei loquatur : qui ministrat,
juxta virtutem quam suppeditat ei,
ministret : ut omnibus modis glori-
ficetur Deus per Jesum Christum, cui
gloria & potestas in æternitates seculi
Amen. Finis.

Feriâ quintâ hebdomadis trigesimæ tertiæ.

O dilecti mei, ne peregrinus videatur 12
vobis æstus qui in vobis est, ad expe-
rimentum vestri factus, ac si peregri-
num accidens accideret vobis. Imò 13
quantùm participes eritis passionum
Christi, gaudete : ut quum apparuerit
gloria ejus, gaudeatis exultantes. Si 14
probris afficiamini ob nomen Christi,
beati estis : quoniam Spiritus gloriæ &
fortitudinis, & Spiritus Dei requiescet
in vobis : illud enim apud ipsos blasphe-
matur, at apud vos glorificatur. Verùm 15
ne patiatur aut affligatur quisquam ve-
strûm ut homicida, aut fur, aut malefi-
cus, aut ut explorator alienus. Quòd si 16
tentetur ac patiatur quòd Christianus
sit, ne pudefiat, sed glorificet Deum hac
ex parte. Adest enim tempus quo in- 17
cipiat intentatio judicii à domo Dei.
Quòd si à nobis primùm incipit, quinam
erit finis eorum qui rebellârint in Evan-
gelium Dei ? Et, si justus vix salvatur, 18
impius & peccator ubi comparebunt?

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ሀለውሙ:ያገብኡ:ሐሰበ:ለዘ:ሀለወ:ድልወ:ይኰንኖሙ:ለምዉታን: ወለሕያዋን::=፦ ወበእን
6 ተ:ዝንቱ:ይዜንዎሙ: ለምዉታን:ከመ:ይትኰነኑ:ሥጋሆሙ:በሕገ: እጓለ:እምሕያው:ወይ
7 ሕየው:በመንፈሶሙ:በሕገ:እግዚአብሔር::=፦ ወእምሰ:ቀርበ: ማኅለቅቱ:ለኵሉ:አንጽ
8 ሑ:ልበክሙ:ወጸሊ:ለጸሎት::=፦ ወእምኵሉሰ:ዘይቀድም:ተፋቀሩ: በበይናቲክሙ:በ
9 ምልአ:ልብክሙ:እስመ:ተፋቅሮ:ይደመስሶን:ለኵሉን:ኃጢአት::=፦ ወአፍቅሩ:ነግደ:እን
10 ዘ:ኢታስተዓፅቡ::=፦ ወኵልክሙ:በከመ:ነሣእክሙ:ፋቶ:ለእግዚአብሔር:በበይናቲክሙ:
ተለአኩ: ከመ: ኄር: ለእክ:: እስመ: ለለ: አሐዱ: ዘዘ: ዚአሁ:ዕሤቱ:በኀበ:እግዚአብሔ
11 ር::=፦ ወለእለሰ:ትሜህሩ:መሃሩ: ቃለ: እግዚአብሔር:ወዘሰ:ይትለአክ:ይትለአክ:በኀይ
ለ:እግዚአብሔር: ዘወሀቦ: ከመ: በኵሉ: ይሴባሕ:እግዚአብሔር:በኢየሱስ:ክርስቶስ:ዘሎ
12 ቱ:ኃይለ:ለዓለመ:ዓለም:አሜን::=፦ አኀዊነ:ኢታንክርዋ:ለእንተ:ትመጽእክሙ:መከራ:
13 ከመ:ያሜክሩክሙ: ወዘኢትለምዱ:ይበጽሐክሙ:=፦ ከመ:ትሰተፈዉ: በሕማሙ: ለክርስ
14 ቶስ: ወተፈሥሑ:ከመ:አመ:ያስተርኢ:በስብሐቲሁ:ትትሐሠዩ:ፍሡሐኒክሙ::=፦ ወእመ
ሰበ:ዘተዓየረክሙ:በእንተ:ስሙ:ለክርስቶስ:: ብፁዓን: አንትሙ :እስመ: ዘስብሐቲሁ:ወዘኀ
15 ይሉ: ለእግዚአብሔር:በመንፈስ: ቅዱስ: ያዕርፍ: ለዕሌክሙ::=፦ ቦኑ:ዘቦ:ዘየሐምም:
በውስቴትክሙ: አው: ከመ: ቀታሊ:አው: ከመ: ሰራቂ: አው: ከመ:ዘእኩይ:መግባሩ:አው:
16 ከመ:ዘባዕደ:ያፈቅር: ወይፈቱ:=፦ ወእመሰ: ከመ: ክርስቲያናዊ: ኢትኀፈሩ: ሰብሕዎ:ለ
17 እግዚአብሔር:በዝንቱ:ስም::=፦ እስመ:ጊዜሁ: ለፍዳ: በጽሐ: እምነ:ቤቱ:ለእግዚአብ
ሔር:: ወእመሰ: እምኀቤክሙ: ቀደምት: ምንተ: እንከ: ደኃሪቶሙ: ለእለ:ይክሕድዋ:ለወ
18 ንጌሉ:ለእግዚአብሔር:=፦ ወሰበ: ጻድቅ: እምዕፁብ:ይድኅን:ኃጥእ: ወዓማፂ:በአይቴ:
ያስተርኢ:ሀለወ::=፦

Qui reddituri sunt rationem ei qui paratus est ad judicandum mortuos & vi- 5
vos. Et propter hoc evangelizavit mortuis, ut judicarentur in carne sua 6
juxta legem filiorum hominis, & viverent secundùm legem Dei in spiritu suo.
Et cùm omnium finis appropinquat; purificate corda vestra, & luculentæ sint pre- 7
ces vestræ. Et quod omnibus anteponendum, diligite alii alios cum plenitudi- 8
ne cordis vestri : Charitas enim delebit omnia peccata. Et non gravati diligi- 9
te peregrinos. Et unusquisque ex vobis quemadmodum accepistis portionem à 10
Deo, alii aliis subministrate, ut boni dispensatores; quia unicuique est sua
merces apud Deum. Quicunque autem instruunt, verbum Dei edoceant; & 11
qui ministrat, ministret secundùm virtutem quàm dederit ei Deus: ut in omni-
bus glorificetur Deus per Jesum Christum, cui est virtus in secula seculorum,
Amen. Fratres nostri, ne peregrinæ videantur quæ vobis superventuræ sunt ten- 12
tationes, ad probandum vos, acsi insuetum aliquid vobis accideret. Quòd 13
consortes estis afflictionum Christi etiam gaudete, ut cùm apparuerit in gloria ejus,
exultantes gaudeatis. Et si ita est quòd probris afficiamini pro nomine Christi, 14
beati estis: quoniam ipsa gloria & virtus Dei in Spiritu sancto super vos requiescit.
Nunquid est qui patitur inter vos, vel ut homicida, vel ut fur, vel ut patra- 15
tor malorum, vel ut alienorum avidus appetitor? Quòd si quis ut Christianus 16
patitur, ne pudefiat, imo glorificet Deum hoc ipso nomine. Quia tempus est, ut 17
adveniant faces à domo Dei : quòd si à vobis primùm, quis igitur finis eorum
erit, qui refragantur evangelio Dei ? & si justus vix servatur, peccator & ini- 18
quus ubi compariturus est?

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΕ'ΤΡΟΥ Α'. ΚΕΦ. Ζ'.Η'.

Itaque & patientes secundùm voluntatem Dei, ut fideli Creatori commendent
19 Ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, (ο) ὡς πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν
animas suas in beneficentia.
τὰς ψυχὰς (π) ἑαυτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

CAP. V. ε'.

Presbyteros illos in vobis obsecro compresbyter, & testis
1 Πρεσβυτέρους (α) τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος, καὶ μάρτυς Ζ'
Christi passionum, qui & futuræ revelari gloriæ communicator:
τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης (β) ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός·
Pascite illum in vobis gregem Dei, prospicientes non coactè, sed
2 Ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ'
spontaneè: neque turpis lucri gratiâ, sed prompto animo: Neque ut domi-
3 (γ) ἑκουσίως· μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· Μηδ' ὡς κατακυρι-
nantes cleris, sed exemplaria facti gregis: Et apparente
4 εύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου· Καὶ φανερωθέντος
illo principe pastorum, reportabitis immarcescibilem gloriæ coronam. Similiter junio-
5 τοῦ ἀρχιποίμενος, κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. Ὁμοίως νεώτε-
res, subditi estote senioribus: Omnes autem alii aliis subditi, hu-
ροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ (δ) ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι, τὴν τα-
militatem animi induite, quia Deus superbis resistit, humilibus autem
πεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ
dat gratiam. Humiliamini igitur sub potentem manum Dei, ut
6 δίδωσι χάριν. Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, (ε) ἵνα
vos exaltet in tempore: Omnem solicitudinem vestram projicientes in eum:
ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ· Πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν (ζ) ἐπιρρίψαντες ἐπ' αὐτόν· 7
quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote, vigilate: quia adversarius vester di-
ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. Νήψατε, γρηγορήσατε· (η) ὅτι ὁ ἀντίδικος ὑμῶν δι- 8
abolus, tanquam leo rugiens, ambulat, quærens quem devoret. Cui resistite
άβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, περιπατεῖ, ζητῶν τίνα καταπίῃ. Ὧ ἀντίστητε 9
firmi fide: scientes eadem passionum illi in mundo vestræ fraternitati
στερεοὶ τῇ πίστει· εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι
impleri. At Deus omnis gratiæ, vocans nos in æternam suam gloriam
Η' ἐπιτελεῖσθαι. Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ἡμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν 10
in Christo Jesu, modicùm passos, ipse perficiat vos, confirmet, roboret,
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς (θ) καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενώσαι,
fundet. Ipsi gloria, & imperium in secula seculorum. Amen. Per
θεμελιώσαι. Αὐτῷ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Διὰ 11
Silvanum vobis fidelem fratrem, (ut arbitror,) per pauca scripsi: obsecrans & 12
Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, (ὡς λογίζομαι,) δι' ὀλίγων ἔγραψα· παρακαλῶν καὶ
contestans, hanc esse veram gratiam Dei in quam statis. Salutat
ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς ἣν (ι) ἑστήκατε. Ἀσπάζεται 13
vos in Babylone coëlecta, & Marcus filius meus. Salutate alii alios
ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτή, καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους 14
in osculo charitatis. Pax vobis omnibus in Christo Jesu. Amen.
ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς (κ) ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀμήν.

(†) Πέτρου ἐπιστολὴ καθολικὴ πρώτη ἐγράφη ἐν στίχοις σλς'.

MS. A. (ο) πιστῷ (π) αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐαις. ΚΕΦ. ε'. MS. A. (α) οὖν οἱ (β) δόξης ἀποκαλύπτεσθαι (γ) ἑκουσίως κατὰ Θεόν· μὴ αἰσχροκερδῶς, (δ) ἀλλήλοις, τὴν (ε) ἵνα ὑψώσῃ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς· Πᾶσαν (ζ) ἐπιρρίψαντες (η) ὁ ἀντίδικος (θ) καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει. Αὐτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς (ι) στῆτε. (κ) ἐν Χριστῷ. (†) Πέτρου Α'.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

19 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Quapropter ii qui patiuntur juxta volunta- 19
tem Dei, commendent ei animas suas bonis
operibus tanquam conditori fideli.

CAP. V.

Dominicâ decimaquartâ post Pentecosten, & in consecratione Episcoporum. 7.

Obsecro autem presbyteros qui sunt inter 1
vos, ego presbyter socius vester, ac testis
passionum Christi, & particeps gloriæ ipsi-
us quæ revelanda est: Pascite gregem Dei, 2
qui traditus est vobis, & curam ejus agite
spiritualiter, non vi, sed spontè; non in
sordido lucro, sed ex toto corde vestro:
Non tanquam domini gregis, sed ut sitis 3
illis bonum exemplar. Ut quum revelatus 4
fuerit ille pastorum princeps, recipiatis
ab eo coronam gloriæ immarcescibilem.
Vos autem adolescentes, subditi estote 5
senioribus vestris: & strictè amiciamini
unus erga alium, quia Deus illis adver-
satur qui efferunt sese, humilibus autem dat
gratiam. Humiliemini igitur sub po- 6
tenti Dei manu, ut ipsa vos evehat tempore
congruo. Et omnem solicitudinem vestram 7
conjicite in Deum, quippe cui curæ estis.
Vigilate & memores estote, quoniam adver- 8
sarius vester Satanas tanquam leo rugit &
obambulat, quæritque quem absorbeat.
Insurgite ergò in eum obfirmati in fide, & 9
scitote quòd & fratribus vestris, qui in mun-
do sunt eædem istæ passiones obveniunt.
Deo autem gratiæ (qui vocavit nos ad glo- 10
riam suam in æternum per Jesum Christum,
quique dedit nobis ut cùm sustinuerimus has
oppressiones exiguas, roboremur & confir-
memur, atque perstemus in eo in æternum)
Sit gloria & potentia, & honor in seculum 11
seculorum, Amen. Pauca hæc, ut arbitror, 12
scripsi vobis per Sylvanum fratrem fidelem:
& persuasum habeo ac testificor hanc esse
veram gratiam Dei, hanc *inquam* in qua
statis. Postulat pacem vestram Ecclesia e- 13
lecta quæ est in Babel, & Marcus filius meus.
Postulate pacem mutuam cum osculo sancto. 14
Pax cum omnibus vobis qui in Christo estis,
Amen.

Epistolæ Petri Apostoli primæ,
FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

19 ወእለኒ፡የሐሙ፡በእንተ፡ፈቃዱ፡ለእግዚአብሔር፡ለየማኅፀኑ፡ነፍሶሙ፡ኀበ፡መሐምኒ፡ፈጣ
ሪ፡በገቢረ፡ሠናይ፡፡=፡

*Et afflictionem patientes propter voluntatem Dei in sinu recondant animas eo- 19
rum apud fidelem creatorem benefaciendo.*

፭

1 ወለእለኒ፡ይትለሀቁ፡እምኔክሙ፡እስተብቍዐክሙ፡በሕገ፡ልሂቅ፡ወከመ፡ዘስምዐ፡ውእቱ፡፡
ወበእንተ፡ ዝንቱ፡ ሕማም ፡ ለክርስቶስ ፡ ለዘሀለወ ፡ ያስተርኢ፡ በስብሐቲሁ፡ ከመ፡ ትኩኑ፡
2 ሱታፎ፡=፡ ወረዓዩ ፡ መርዔቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘሀለወ ፡ ኀቤክሙ ፡ እንዘ ፡ ተዓቅ
ብዎሙ ፡ ወኢትቅንይዎሙ ፡ በኵርሀ ፡ አላ ፡ በጽድቅ ፡ በእንተ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡
3 ኢትትሬብሕዎሙ ፡ አላ ፡ በምልአ ፡ ልብክሙ ፡ በትፍሥሕት፡=፡ እንዘ ፡ ኢትትሀየዩ ፡
4 ሕዝቦ ፡ አርአያ ፡ ኩኑዎሙ ፡ ለመርዔቱ፡፡=፡ ከመ፡ አመ ፡ ያስተርኢ ፡ እግዚኡ ፡ ለኖ
5 ላዊ ፡ ትንሥኡ ፡ አክሊለ ፡ ስብሐት ፡ ዘኢይጸመሂ፡=፡ ወከማሁ ፡ አንትሙኒ ፡ ወሬዛት፡
ተኰነኑ ፡ ለአለ ፡ ይልህቁክሙ ፡ ወኵልክሙ ፡ ተመሀርዋ ፡ ለአትሕቶ ፡ ርእስክሙ ፡ እስ
መ ፡ እግዚአብሔር ፡ ያኀስሮሙ ፡ ለዕቡያን ፡ ወያከብሮሙ ፡ ለአለ ፡ ያቴሕቱ ፡ ርእሶ
6 ሙ፡=፡ አትሕቱ ፡ እንከ ፡ ርእሰክሙ ፡ ታሕተ ፡ እዴሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ጽንዕት ፡
7 ከመ ፡ ያልዕልክሙ ፡ አመ ፡ ይኄውጸክሙ፡፡=፡ ወኵሎ ፡ ሕሊናክሙ ፡ ግድፉ ፡ ለ
ዐለ ፡ እግዚአብሔር ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ይኄሊ ፡ በእንቲአክሙ፡፡=፡

CAP. V.

*Et eos qui senuerunt è vobis, precor ego secundùm legem senioris, & sicut is qui 1
testis fuit, & de hac afflictione Christi compariturì in gloria sua, ut sitis participes
ipsius. Et pascite gregem Dei qui est apud vos, custodientes eum, & ne dominamini 2
coactè, sed cum æquitate propter Deum, non lucrum recipientes ab eo, sed in plenitu-
dine cordis vestri in gaudio, Non negligentes populum suum: exemplo estote gregi 3
suo: Ut quum apparuerit Dominus pastoris, recipiatis coronam gloriæ immar- 4
cescibilem. Et similiter vos quidem juvenes subjecti estote senioribus vestris, 5
& omnes vos discite subjicere vosmetipsos: quia Deus contemnit superbos, &
honore afficit eos qui subjiciunt seipsos. Subjicite igitur vosmetipsos sub ma- 6
nu Dei forti, ut extollat vos quum visitaverit vos. Et omnem solicitudinem 7
vestram injicite in Deum, quia ipse solicitus erit pro vobis.*

Versio VULGATA LATINA.

19 Itaque & hi, qui patiuntur secundùm voluntatem Dei, fideli Creatori commendent animas suas in benefactis.

CAP. V.

1 SEniores ergò, qui in vobis sunt, obsecro, consenior & testis Christi passio-
2 num: qui & ejus, quæ in futuro revelanda est, gloriæ communicator: Pasci-
te qui in vobis est gregem Dei, providentes non coactè, sed spontaneè secundùm
3 Deum: neque turpis lucri gratiâ, sed voluntariè: Neque ut dominantes in
4 cleris, sed forma facti gregis ex animo. Et cùm apparuerit princeps pastorum,
5 percipietis immarcescibilem gloriæ coronam. Similiter, adolescentes, subditi
estote senioribus. Omnes autem invicèm humilitatem insinuate, quia Deus super-
bis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humiliamini igitur sub potenti ma- 6
nu Dei, ut vos exaltet in tempore visitationis: Omnem solicitudinem vestram 7
projicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote, & vigilate: 8
quia adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit, quærens quem de-
voret: Cui resistite fortes in fide: scientes eandem passionem ei, quæ in mun- 9
do est, vestræ fraternitati fieri. Deus autem omnis gratiæ, qui vocavit nos in 10
æternam suam gloriam in Christo Jesu, modicum passos ipse perficiet, confir-
mabit, solidabitque. Ipsi gloria, & imperium in secula seculorum. Amen. 11
Per Silvanum fidelem fratrem vobis, ut arbitror, breviter scripsi: obsecrans & 12
contestans, hanc esse veram gratiam Dei, in qua statis. Salutat vos Ecclesia, 13
quæ est in Babylone coëlecta, & Marcus filius meus. Salutate invicèm in os- 14
culo sancto. Gratia vobis omnibus, qui estis in Christo Jesu. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* حتى ان الذين يتألمون ويصابون كما يؤثر مشيئة الله * فيما انه خالق امين * يستودعون 19
انفسهم في العمل الصالح * الفصل الخامس * اتضرع الى القسوس 1
الذين فيكم انا القس نظيرهم * والشاهد بآلام المسيح * وشريك المجد العتيد استعلانه * ان 2
ترعوا رعية الله التي فيكم * مراقبين لا ترقبا اضطراريا بل اختياريا * لا لفائدة قبيحة * ولا
لربح سمج * بل بنشاط * لا كمن يسودون ذوي مراتب الكهنوت * بل تصيرون رسوما وقدوة 3
للرعية * حتى اذا ظهر رئيس الرعاة تحصلون اكليل المجد الذي لا يضمر * كذلك 4 5
والشباب يخضعوا للشيوخ * وكافتكم فليخضع احدكم للآخر * اشتملوا التواضع فان الله
يقاوم المستكبرين ويعطي المتواضعين نعمة * قراءة لمرقص الرسول * فاتضعوا 6
تحت يد الله العزيز ليعليكم في اوان الاستعلاء * وهمكم كله القوه عليه * فله الاهتمام بنا * 7
* فتيقظوا تيقظوا * فان المحال معاندكم يجول كالسبع الزائر * طالبا انسانا يبتلعه * فقاوموه 8 9
متمكنين في الامانة * واعلموا انكم تكملون اسباب الآلام انفسها باخوتكم التي في
العالم * واله كل نعمة الداعي اياكم الى مجده الابدي بيسوع المسيح لتتألموا قليلا * هو 10
يؤيدكم ويوطدكم ويقويكم ويؤسسكم * الذي له المجد والعز الى اباد الدهور امين * 11
* وهذه كتبتها بالفاظ يسيرة اليكم * على حسب ظني * على يد سلوانوس الاخ الامين * 12
متضرعا ومتوسلا ان تكون نعمة الله هذه التي وقفتم فيها ثابتة * تقبلكم البيعة 13
المختارة التي ببابل التي معنا ومرقص ابني * ليقبل بعضكم بعضا بقبلة قديسة * السلام 14
معكم يا جميع الذين في محبة يسوع المسيح امين *

* كملت رسالة القديس بطرس * صلاته تحفظنا امين *

* والسبح لرب المجد دائما ابدا امين *

Itaque qui patiuntur & affliguntur ut 19
libet voluntati Dei, utpote conditor
est fidelis, commendatas habet animas
illorum in opere bono.

CAP. V.

ROgo presbyteros qui inter vos sunt 1
ego presbyter æque ac ipsi, & testis pas-
sionum Christi, & consors gloriæ revelan-
dæ, Ut pascatis gregem Dei, qui inter 2
vos est, excubantes excubias non coa-
ctas, sed spontaneas: non ob turpem
quæstum & lucrum inhonestum, sed
promoto animo: Non ut qui dominantur 3
constitutis in dignitatibus sacerdotii,
sed sitis exemplaria & norma gregis:
Ut quùm apparuerit princeps pastorum, 4
obtineatis gloriæ coronam quæ nunquam
languescet. Similiter & juvenes sub- 5
jecti sint senioribus: & omnes, alii ali-
is subditi estote. Amplectimini humili-
tatem; quoniam Deus resistit superbis,
humilibus autem dat gratiam.

Lectio pro Marco Apostolo.

Submittite vos igitur sub potenti manu 6
Dei, ut extollat vos in tempore exalta-
tionis: Et curam vestram omnem, in 7
eum conjicite: nam illi cura est de no-
bis. Expergiscimini, vigilate; quia ca- 8
lumniator adversarius vester vagatur ut
leo rugiens, quærens quem deglutiat.
Resistite ergò illi, constantes in fide: & 9
scitote quòd vos impletis causas earun-
dem passionum in fraternitate vestra quæ
in mundo est. Deus autem omnis gra- 10
tiæ, qui vocavit vos ad gloriam suam
sempiternam per Jesum Christum, ut ali-
quantulum patiamini, ipse vos corrobo-
ret, confirmet, vires suppeditet, fundet-
que. Cui gloria & potestas in æternita- 11
tes seculorum, Amen. Atque hæc pau- 12
cis verbis scripsi vobis secundùm sen-
sum meum per Sylvanum fratrem fide-
lem: deprecans & obsecrans, ut gratia
Dei hæc in qua statis, vera sit ac firma.
Osculatur vos Ecclesia electa quæ est Ba- 13
bylone, quæ nobiscum est, & Marcus fili-
us meus. Alter vestrûm osculetur alte- 14
rum osculo sancto. Pax vobiscum ô
omnes qui estis in charitate Jesu Chri-
sti, Amen.

Finis epistolæ sancti Petri, cujus oratio nos tueatur. Amen.

Laus Domino gloriæ sempiterna ac perpetua, Amen.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ጥበቡ ፡ እንከ ፡ ወአጥብቡ ፡ ልብክሙ ፡ እስመ ፡ ጸላኢክሙ ፡ ጋኔን ፡ ይጥህር ፡ ከመ ፡ አን
9 በሳ ፡ ወየኀሥሥ ፡ ዘይውሕጥ ። ለጽንዑ ፡ ቀዊም ፡ በሃይማኖትክሙ ፡ እንዘ ፡ ተአም
10 ሩ ፡ ሕማሞ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ፡ ወአጽንዕዋ ፡ ለተፋቅሮ ። ወእግዚአብሔርሰ ፡ ዘበኵ
ሉ ፡ ክብር ፡ ጸውዓክሙ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ዚአሁ ፡ ወስብሐቲሁ ፡ በክርስቶስ ፡ ኢየሱስ ፡
ወሕዳጠ ፡ ኃሚምክሙ ፡ ውእቱ ፡ ይፈጽም ፡ ለክሙ ፡ ወያጸንዓክሙ ፡ ወያሌብወክሙ ።
11 ውእቱ ፡ ዘሎቱ ፡ ኃይል ፡ ለዓለም ፡ ዓለም ፡ አሜን ። ምስለ ፡ ስልዋኖስ ፡ እኁነ ፡
12 መእመን ፡ በከመ ፡ ሐለይኩ ፡ ሕዳጠ ፡ ጸሐፍኩ ፡ ላክሙ ፡ እንዘ ፡ አስተበቍዓክሙ ፡ ከ
መ ፡ በሰማዕት ፡ ትኩን ፡ ዛቲ ፡ እንተ ፡ በአማን ፡ ስብሐቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እንተ ፡ በቲ ፡
13 ትቀውሙ ። ትኤምኃክሙ ፡ እንተ ፡ በቢሎን ፡ ኅሪት ፡ ወማርቆስ ፡ ወልድየ ። ተአም
14 ኃ ፡ በበይናቲክሙ ፡ በአምኃ ፡ ተፋቅሮ ፡ ወተሰናአው ፡ ኵልክሙ ፡ እለ ፡ በክርስቶስ ፡ ሀለውክ
ሙ ።

ምልአት ፡ መልእክተ ፡ ጴጥሮስ ፡ ቀዳሚት ፡ ጸሎቱ ፡ ትኩን ፡ ምስሌነ ፡ አሜን ።
ወአሜን ።

Prudentes estote igitur, & intelligere facite cor vestrum, quia adversarius 8
vester diabolus rugit sicut leo, & quærit quem devoret: Firmiter resistite 9
per fidem vestram, scientes afflictionem hujus mundi, & confirmate charita-
tem. Et Deus qui ad omnem honorem vocavit vos in seculum suum, & glo- 10
riam suam per Christum Jesum, & quum modicum afflicti fueritis, ipse per-
fectos reddet vos: & confirmabit vos, & intelligere vos faciet. Ipse, cui 11
potestas in seculum seculorum, Amen. Cum Sylvano fratre nostro fideli, ut ex- 12
istimavi, pauca scripsi vobis, obsecrans vos ut testimonio sit hæc verè glo-
ria Dei in qua statis. Salutat vos quæ est Babylone, electa congregatio, & 13
Marcus filius meus. Salutate vos invicèm cum salutatione charitatis, & 14
confirmamini omnes vos qui in Christo estis.

Completa est Epistola PETRI prior, oratio ejus sit nobiscum, Amen, & Amen.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ, ἜΧΟΝΤΑ ὙΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Α' ΠΕρὶ κλήσεως τῆς ἐν πίστει ἔργοις βεβαιουμένης τοῖς τῆς ἀρετῆς, καὶ ἐλπίδι τῶν μελλόντων ἀγαθῶν.

Β' Παραγγελία εἰς ὑπόμνησιν τῆς διδασκαλίας μετὰ τὴν ἀνάλυσιν αὐτοῦ· καὶ ὅπως ἐν ὄρει Θαβὼρ τῆς τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ υἱοῦ ἐπήκουσε φωνῆς.

Γ' Πρόῤῥησις ἀπατηλῆς ἐπισυστάσεως αἱρετικῶν, ἀσεβείας τε αὐτῶν, καὶ μελλούσης κολάσεως.

Δ' Ἐπανάληψις περὶ κακίας ἀνθρώπων αἱρετικῶν. ἐν ᾧ, ὅτι αἰφνιδίως ἥξει ὁ Χριστὸς ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ὅθεν δεῖν ἐντρεπίζεσθαι πάσῃ ἀρετῇ.

EPISTOLA PETRI CATHOLICA SECUNDA.

(†) ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΈΤΡΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚῊ ΔΕΥΤΈΡΑ. ΚΕΦ. Α΄. Β΄.

CAP. I. α΄.

SYMEON Petrus servus & Apostolus Jesu Christi, iis *æquè pretio-*
1 ΣΥΜΕῺΝ Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῖς ἰσότι-
sam nobis *sortitis* fidem in justitia Dei nostri & Salvatoris Jesu Chri-
μον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χρι-
sti: Gratia vobis & pax adimpleatur in cognitione Dei, &
2 στοῦ· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ, (α) καὶ Α΄ Β΄
Jesu Domini nostri: Quomodò omnia nobis divinæ virtutis
3 Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· Ὡς (β) πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως
suæ ad vitam & pietatem *donatæ*, per cognitionem vo-
αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ κα-
cantis nos *per gloriam* & *virtutem*: Per *quæ* maxima nobis &
4 λέσαντος ἡμᾶς (γ) διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς· Δι᾽ ὧν τὰ μέγιστα ἡμῖν καὶ
pretiosa promissa *donata sunt*, ut per hæc efficiamini divinæ consortes natu-
τίμια ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσε-
ræ, fugientes *ab illa* in mundo *in cupiditate corruptione*. *Et hoc ipsum*
5 ως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν (δ) κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. (ε) Καὶ αὐτὸ τοῦτο
autem *studium omne* adinferentes, *subministrate* in fide vestra
δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν
virtutem, in autem virtute *cognitionem*, In autem *cognitione temperan-*
6 ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν· Ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκρά-
tiam, in autem *temperantia tolerantiam*, in autem *tolerantia* pieta-
τειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέ-
tem, In autem pietate amorem fraternitatis, in autem amore frater-
7 βειαν, Ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελ-
nitatis charitatem. Hæc enim vobis *adsistentia* & *exuberantia*, non
8 φίᾳ τὴν ἀγάπην. Ταῦτα γὰρ ὑμῖν (ζ) ὑπάρχοντα, καὶ πλεονάζοντα, οὐκ
otiosos nec sine fructu constituent in Domini nostri Jesu Christi *cognitio-*
ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνω-
nem. Cui enim non *adsunt* hæc, cæcus est, *non procul cernens*, oblivionem accipi-
σιν. Ὧ γὰρ μὴ πάρεστι ταῦτα, τυφλός ἐστι, μυωπάζων, λήθην λα- 9
ens purgationis veterum suorum delictorum. *Ideò* magis, fratres,
βὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ (η) ἁμαρτιῶν. Διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, 10
studete firmam vestram vocationem & electionem *facere*: Hæc
(θ) σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν (ι) κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· Ταῦτα
enim facientes non *impingetis* aliquando. Sic enim abundanter *subministra-*
γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ (κ) πταίσητέ ποτε. Οὕτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθή- 11
bitur vobis introitus in æternum regnum Domini nostri & Salvatoris Je-
σεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ (λ) Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰη-
su Christi. *Ideò non negligam* vos semper commonere de his,
σοῦ Χριστοῦ. (μ) Διὸ οὐκ ἀμελήσω ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, 12
quamvis scientes, & confirmatos in præsenti veritate. Justum autem arbi-
καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. Δίκαιον δὲ ἡγοῦ- 13
tror, *ad quantum* sum in hoc tabernaculo, *persuscitare* vos in commo-
μαι, ἐφ᾽ ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν (ν) ὑπο-
nitione: *Sciens* quòd velox est depositio tabernaculi mei, *sicut*
μνήσει· Εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς 14
& Dominus noster Jesus Christus significavit mihi. *Studebo* autem &
καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέ μοι. Σπουδάσω δὲ καὶ 15
singulatim habere vos post meum *exitum*, horum memoriam *facere*.
ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον, τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι.

(†) Titulus non apparet.

Κεφ. α΄. MS.A. (α) καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ (β) τὰ πάντα (γ) ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ· Δι᾽ ὧν τὰ μέγιστα καὶ τίμια ὑμῖν ἐπαγγέλματα (δ) τῷ κόσμῳ (ε) Καὶ αὐτοὶ δὲ (ζ) παρόντα, (η) ἁμαρτημάτων. (θ) σπουδάσατε, ἵνα διὰ τῶν καλῶν ὑμῶν ἔργων βεβαίαν (ι) παράκλησιν (κ) πταίσητε· Οὕτως (λ) Κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ (μ) Διὸ μελλήσω (ν) τῇ ὑπομνήσει·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

* ܐܓܪܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܦܛܪܘܣ *

* ܐ * ܩܪܝܢܐ ܕܛܘܪܐ ܕܬܒܘܪ * * ܐ * ܩܦܠܐܘܢ *

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
[illegible]

EPISTOLA SECUNDA *PETRI.*

CAPUT PRIMUM.

Lectio montis Tabor. 1.

SImon Petrus servus & Apostolus Jesu 1
Christi, iis qui æquè pretiosâ fide nobiscum
digni facti sunt per justitiam Domini & Ser-
vatoris nostri Jesu Christi: Gratia & pax 2
multiplicetur vobis per agnitionem Domini
nostri Jesu Christi: Quippequi omnia quæ 3
ad potentiam Dei pertinent, ad vitam cul-
túmque divinum dedit per agnitionem illi-
us qui vocavit nos in gloriam suiipsius, &
virtutis: Per quæ maxima vobis promissa 4
atque honores donavit, ut per hæc sitis con-
sortes naturæ Divinæ, fugientes à corrupti-
one cupiditatum, quæ est in mundo. Sed 5
& in hoc ipsum omni à vobis curâ collatâ,
adjicite ad fidem vestram, virtutem: ad vir-
tutem verò, scientiam: Ad scientiam ve- 6
rò, temperantiam: ad temperantiam verò,
tolerantiam: ad tolerantiam verò, cultum
Dei: Ad cultum verò Dei, amorem fra- 7
ternitatis: ad amorem autem fraternitatis,
charitatem. Hæc enim quum vobis adsint 8
& exuberent, haud otiosos, nec infructuo-
sos constituent vos in cognitione Domini
nostri Jesu Christi. Nam is apud quem ista 9
non reperiuntur, cæcus est nihil videns, &
oblitus est purgationem peccatorum suorum
præcedentium. Illud verò magis curate 10
fratres mei, ut per opera vestra bona voca-
tionem & electionem vestram firmam effici-
atis: hæc enim facientes nunquam labemini.
Hâc enim ratione copiosè ministrabitur vo- 11
bis aditus æterni regni Domini & Salvato-
ris nostri Jesu Christi. Et hac de re non 12
desistam ab his semper vobis suggerendis,
tametsi & *id* sciatis, & innixi sitis huic ve-
ritati. Justum autem esse mihi videtur, quan- 13
diu sum in hoc corpore, excitare vos com-
monitione: Quum sciam obitum corpo- 14
ris mei brevi futurum, sicut & Dominus no-
ster Jesus Christus notum fecit mihi. Sata- 15
gite autem & *illud* semper habere, ut etiam
post exitum meum, horum mentionem fa-
ciatis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

< ✣ >

መልእክተ ፡ ጴጥሮስ ፡ ዳግሚት ፡ እምጴጥሮስ ፡ ልኡክ ። ።=÷

ሰ

1 እምኀበ ፡ ስምዖን ፡ ኬፋ ፡ ገብሩ ፡ ወልኡኩ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ለእለ ፡ ነሐ
ብር ፡ ክብረ ፡ ወሃይማኖት ፡ እንተ ፡ ከፈለነ ፡ በጽድቁ ፡ ለአምላክነ ፡ ወፈራዲነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክር
2 ስቶስ ። ።=÷ ሞገስ ፡ ወሰላም ፡ ይብዛኅ ፡ ማእከሌክሙ ። ። በአእምሮቱ ፡ ለአምላክነ ፡ ኢ
3 የሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እግዚእነ ። ።=÷ በከመ ፡ ኵሉ ፡ ዚአነ ፡ መለኮቱ ፡ ወኀይሉ ፡ ዘለሕይወት ፡
በአምልኮቱ ፡ እንተ ፡ ተውህበት ፡ ለነ ፡ በአእምሮቱ ፡ ለዘ ፡ ጸውዐነ ፡ ውስተ ፡ ስብሐቲሁ ። ።
ወውስተ ፡ ሠናይቱ ፡=÷

Epistola PETRI secunda à Petro ministro.

CAPUT I.

A *Simone Cepha servo & ministro Domini nostri Jesu Christi, iis quibuscum* 1
participes sumus gloriæ & fidei quam impertivit nobis in justitia Dei nostri &
redemptoris nostri Jesu Christi. Gratia & pax multiplicetur medio vestrûm 2
in cognitione Dei nostri Jesu Christi Domini nostri: Quemadmodum totum 3
quod habemus divinitatis & virtutis ejus quæ est ad vitam, est in cultu
ejus qui traditus est nobis per cognitionem ejus qui vocavit nos in gloriam su-
am, & in benignitatem suam:

Epistola Beati PETRI Apostoli secunda.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 SImon Petrus, servus & Apostolus Jesu Christi, iis qui coæqualem nobiscum
2 sortiti sunt fidem in justitia Dei nostri, & Salvatoris Jesu Christi. Gratia vobis
3 & pax adimpleatur in cognitione Dei, & Christi Jesu Domini nostri: Quo-
modò omnia nobis divinæ virtutis suæ, quæ ad vitam & pietatem donata sunt,
4 per cognitionem ejus, qui vocavit nos propriâ gloriâ & virtute, Per quem ma-
xima & pretiosa nobis promissa donavit: ut per hæc efficiamini divinæ consortes
5 naturæ: fugientes ejus, quæ in mundo est, concupiscentiæ corruptionem. Vos au-
tem curam omnem subinferentes, ministrate in fide vestra virtutem, in virtute
6 autem scientiam, In scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patien-
7 tiam, in patientia autem pietatem, In pietate autem amorem fraternitatis, in
8 amore autem fraternitatis charitatem. Hæc enim si vobiscum adsint, & superent;
non vacuos, nec sine fructu vos constituent in Domini nostri Jesu Christi cogniti-
one. Cui enim non præstò sunt hæc, cæcus est, & manu tentans, oblivionem ac- 9
cipiens purgationis veterum suorum delictorum. Quapropter, fratres, magis sat- 10
agite, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis: hæc
enim facientes, non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vo- 11
bis introitus in æternum regnum Domini nostri, & Salvatoris Jesu Christi. Pro- 12
pter quod incipiam vos semper commonere de his; & quidem scientes & con-
firmatos vos in præsenti veritate. Justum autem arbitror quamdiu sum in hoc 13
tabernaculo, suscitare vos in commonitione: Certus quòd velox est depositio 14
tabernaculi mei, secundùm quod & Dominus noster Jesus Christus significavit
mihi. Dabo autem operam & frequenter habere vos post obitum meum, ut ho- 15
rum memoriam faciatis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس بطرس الجامعة الثانية *

* الفصل الاول *

* قراءة الجمعة من الجمعة الثالثة والثلثين بعد العنصرة *

1 * من سمعان بطرس عبد ورسول يسوع المسيح الي الذين قد حصهم الامانة المكرمة عندنا
2 وعندهم بالسواء بعدل الاهنا وخلصنا يسوع المسيح * لتكثر لكم النعمة والسلامة بمعرفة
3 الاله ويسوع ربنا * بما ان قوة الالهية قد اعطتنا ساير المناقب المودية الي الحياة والديانة
4 البهية * بمعرفة الذي دعانا الي المجد والفضيلة * اللتين بهما منحنا المواعيد المكرمة
والجسيمة * لكي بهما تصيروا شركاء الطبيعة الالهية * هاربين من الفساد الذي في الشهوة في
5 العالم * باذلين كافة حرصكم في هذا نفسه ان تثمروا في امانتكم الفضيلة * وفي الفضيلة
6 7 المعرفة * وفي المعرفة الحمية * وفي الحمية الصبر * وفي الصبر التدين البهي * وفي الديانة
8 الحسنة محبة الاخوة * وفي محبة الاخوة المحبة * فان هذه اذا كانت فيكم موجودة ومتكاثرة *
9 فما تجعلكم بطالين ولا غير مثمرين في معرفة ربنا يسوع المسيح * لان من ليست هذه
الفضايل حاصلة فيه فهو اعمي مكفوف البصر * قد اشتمله نسيان تطهير خطاياه قديما *

* قراءة لعيد التجلي سادس آب *

10 * فلذلك يا اخوتي احرصوا جدا ان تجعلوا دعوتكم واصطفاءكم محققا * فانكم اذا عملتم
11 هذه فما تزلون اصلا قط * تم * لان هكذا ينفسح لكم المدخل بسعة الي ابدي ملك
12 ربنا ومخلصنا ايسوع المسيح * فلذلك لست اضجر في اذكاركم دايما بهذه الاشياء * مع انكم عالمين
13 ومتوطدين في هذا الحق الحاضر * فاحسب انه واجبا ما دمت انا في هذا المسكن ان
14 استنهضكم بالذكري * عالما ان مباينة مسكني قريبة هي سريعا * كما قد اوضح ذلك لي ربنا
15 يسوع المسيح * فاحرص بعد سلوكي ان يكون لكل احد منكم تذكر هذه الخطوب *

Epistola Catholica
SANCTI PETRI
SECUNDA.
CAP. I.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ tertiæ post Pentecosten.

A SIMONE Petro servo & 1
Apostolo Jesu Christi, ad eos qui privilegio consecuti sunt fidem æquè apud nos atque apud ipsos honorandam, per justitiam Dei ac servatoris nostri Jesu Christi. Multiplicetur vobis gra- 2
tia & pax per agnitionem Dei, & Jesu Domini nostri: Utpote virtus 3
ejus Divina dedit nobis omnia dogmata ad vitam illustrémque pietatem perducentia per agnitionem illius qui vocavit nos ad gloriam & virtutem: Per quarum utrάnque tribuit nobis 4
pretiosa maximáque promissa, ut per eas efficeremini consortes naturæ Divinæ, fugientes à corruptione quæ per cupiditatem est in mundo. Omne studi- 5
um vestrum in hoc ipsum conferentes, ut fructificetis cum fide vestra virtutem, cum virtute scientiam, Cum 6
scientia temperantiam, cum temperantia patientiam, cum patientia pietatem illustrem, Cum pietate bona di- 7
lectionem fratrum, cum dilectione fratrum charitatem. Hæc enim quum 8
inventa & exuberantia fuerint in vobis, haud otiosos, nec infrugiferos constituent vos in cognitione Domini nostri Jesu Christi. Nam is in quo 9
hujusmodi virtutes non adsunt, cæcus est, lumine contractus, oblivione purgationis peccatorum suorum olim occupatus.

Lectio pro die festo Transfigurationis, sextâ Augusti.

Quapropter ô fratres mei, vehementer 10
satagite ut vocationem & electionem vestram veram reddatis: nam si hoc feceritis, nullo unquam modo delinquetis. Hactenus. *Sic enim pate- 11*
scet vobis cum latitudine introitus ad æternitatem regni Domini & servatoris nostri Jesu Christi. Propterea non 12
me tædebit vos semper commonere de his rebus, præterquam quòd periti & confirmati estis in hac præsenti veritate. Expedire enim arbitror, quam- 13
diu sum in hoc tabernaculo, excitare vos per commonitionem: Sciens sepa- 14
rationem tabernaculi mei protinus vicinam fore, ut id mihi declaravit Dominus noster Jesus Christus. Stu- 15
debo autem post discessum meum ut sit apud unumquemque vestrûm memoria horum colloquiorum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 በዘቦቱ ፡ ነሐዩ ፡ ወነዓቢ ፡ ወንከብር ፡ በተስፋሁ ፡ እንተ ፡ ጸውዓነ ፡ ከመ ፡ በእንተ ፡ ዝን
ቱ ፡ ኩኑ ፡ ሱቱፋነ ፡ ለመለኮተ ፡ ዚአሁ ፡ እንዘ ፡ ትጕይይዋ ፡ ለሙስናሁ ፡ ለዝ ፡ ዓለ
5 ም ፡፡ ወአንትሙኒ ፡ በኵሉ ፡ ጕጕአ ፡ ገቢረክሙ ፡ አትልውዋ ፡ ለሠናይት ፡ በሃይ
6 ማኖትክሙ ፡ ወእምውስተ ፡ ሠናይትክሙ ፡ ለአእምሮ ፡፡ ወእምውስተ ፡ አእምሮ ፡
ለሊዘምዎ ፡ ወእምውስተ ፡ ሊዘምዎ ፡ ለትዕግሥት ፡፡ ወእምውስተ ፡ ትዕግሥት ፡
7 ለአምልኮቱ ፡፡ ወእምውስተ ፡ አምልኮቱ ፡ ለተአኅዎ ፡፡ ወእምውስተ ፡ ተአኅዎ ፡
8 ለተፋቅሮ ፡፡ ወዝንቱ ፡ እምከመ ፡ ሀለወ ፡ ኀቤክሙ ፡ ኢኮንክሙ ፡ ፅሩዓነ ፡ ወኢኮን
ክሙ ፡ እለ ፡ እንበለ ፡ ፍሬ ፡፡ አላ ፡ ያበጽሐክሙ ፡ ውስተ ፡ አእምሮቱ ፡ ለእግዚእነ ፡
9 ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወዘሰ ፡ ኢሀሎ ፡ ውስተ ፡ ዝንተ ፡ ምግባር ፡ ዕውር ፡ ውእቱ ፡ ዘየ
ሐውር ፡ በምርሰስ ፡ ወረስዐ ፡ አንጽሖ ፡ ርእሶ ፡ እምአለ ፡ በልያ ፡ በለዕሌሁ ፡ ኀጢአቲ
10 ሁ ፡፡ ወይእዜኒ ፡ አኃዊነ ፡ ጕጕኡ ፡ ከመ ፡ በጽንዐ ፡ ምግባሪክሙ ፡ ጽንዕተ ፡ ትኩን ፡
ጸውዓክሙ ፡ ወታወፍዩ ፡ ሐስበክሙ ፡ ወዘንተኒ ፡ እንዘ ፡ ትገብሩ ፡ ኢትስሕቱ ፡ ለብዕ
11 ሉ ፡፡ ወከማሁ ፡ ለይትሉክሙ ፡ ውስተ ፡ ፍኖተ ፡ መንግሥቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡
12 ወመድኃኒነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እንተ ፡ ለዓለም ፡ ዓለም ፡፡ ወበዘበሰ ፡ እጽህቅ ፡
ለክሙ ፡ ዘልፈ ፡ ወእዜክረክሙ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ተአምሩ ፡ ዘአጽንዓክሙ ፡ ወኢታ
13 ርሕቅዋ ፡ ለእንተ ፡ ትመጽእ ፡ ጽድቁ ፡፡ ወይመስለኒሰ ፡ ከመ ፡ ርቱዕ ፡ አመጠነ ፡ ሀሎ
14 ኩ ፡ በዝንቱ ፡ ሥጋየ ፡ አነቅሀክሙ ፡ በዘክሮ ፡፡ እስመ ፡ አአምር ፡ ከመ ፡ ፍጡነ ፡ ይእ
ቲ ፡ ሰስሌ ፡ ዚአየ ፡ እምኔክሙ ፡ በከመ ፡ አይድዓኒ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡
15 ወእጔጕእ ፡ ዘልፈ ፡ ከመ ፡ ትኩኑ ፡ ከማየ ፡ ወእምድኅሬየ ፡ ወኅሊፋየ ፡ ተዘከርዎ ፡ ለዝን
ቱ ፡ ወከማሁ ፡ ትገበሩ ፡፡

In quo vivimus, & elati sumus, & gloriamur in promissione vocationis nostræ: 4
sic propterea estote participes divinitatis ejus fugientes corruptionem hujus
mundi. Et vos quidem cum omni festinatione operantes procedite ad benigni- 5
tatem per fidem vestram, & à benignitate vestra ad scientiam, Et à scientia 6
ad castitatem, & à castitate ad patientiam, & à patientia ad cultum ejus, Et 7
à cultu ejus ad fraternitatem, & à fraternitate ad charitatem: Et hæc si sit 8
apud vos, non fueritis ociosi neque infructuosi, sed ducet vos in cognitionem
Domini nostri Jesu Christi. Et qui non est hujusmodi, cæcus & ambulans per 9
aspergillum, & oblitus est purgare seipsum ab antiquis, super eum, peccatis
suis. Et nunc fratres nostri, soliciti estote ut in firmitate operum vestrorum fir- 10
ma fiat vocatio vestra, & reddatis computum vestrum, & hoc facientes non
errabitis in divitiis ejus. Et sic sequantur vos in via regni Dei, & Servato- 11
ris nostri Jesu Christi, quod erit in seculum seculorum. Et propterea est quòd 12
solicitus sim pro vobis semper, & memores vos faciam de hac doctrina ejus quâ
confirmabam vos, & ut non elongetis adventuram justitiam ejus. Et vide- 13
tur mihi quasi æquum quamdiu sum in hoc corpore meo, excitare vos per re-
cordationem ejus. Quia cognosco quòd velox erit recessus meus à vobis, quem- 14
admodum significavit mihi Dominus noster Jesus Christus, Et solicitus ero sem- 15
per ut sitis instar mei, & post me & obitum meum recordari faciatis hoc, &
similiter faciatis.

Non enim *sophisticatas* fabulas secuti, notam fecimus vobis
16 Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες, ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ
Domini nostri Jesu Christi virtutem & præsentiam: sed speculatores facti
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν· ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς
illius magnitudinis. Accipiens enim à Deo Patre honorem & gloriam,
17 ἐκείνου μεγαλειότητος. Λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν,
voce *delatâ ei* hujuscemodi à magnifica gloria; Hic est
φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, Οὗτός ἐστιν
filius meus dilectus, in *quem ego bene*placui. Et hanc vo-
18 ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ (ξ) εὐδόκησα. Καὶ ταύτην τὴν φω-
cem nos audivimus de cœlo allatam, cum ipso *existentes* in monte
νὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν (ο) ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ
sancto. Et habemus firmiorem propheticum sermonem: cui benè
19 ἁγίῳ. Καὶ ἔχομεν (π) βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον· ᾧ καλῶς
facitis attendentes, quasi lucernæ *apparenti* in caliginoso loco, *usque quò* di-
ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν (ρ) αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡ-
es elucescat, & lucifer oriatur in cordibus vestris: Hoc pri-
20 μέρα διαυγάσῃ, καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· Τοῦτο πρῶ-
mùm *cognoscentes*, quòd omnis prophetia Scripturæ, propriâ interpretatione non fit.
τον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς, ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται.
Non enim voluntate *hominis* allata est aliquando prophetia, sed à Spiritu
21 Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ Πνεύματος
sancto *acti* locuti sunt sancti Dei homines.
ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν (σ) οἱ ἅγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι.

CAP. II. β'.

'E Fuerunt verò & pseudoprophetæ in populo: sicut & in vobis erunt *fal-*
1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ· ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευ- Γ'
si doctores: qui *ad*introducent sectas perditionis, & *illum mercatum* e-
δοδιδάσκαλοι· οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐ-
os, Dominum negantes: *inferentes* sibiipsis celerem perditionem. Et mul-
τοὺς Δεσπότην ἀρνούμενοι· ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν. Καὶ πολ- 2
ti sequentur eorum *perditiones*, per quos via verita-
λοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς (α) ἀπωλείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθεί-
tis blasphemabitur: Et in avaritia fictis verbis *vos* negotiabun-
ας βλασφημηθήσεται· Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσον- 3
tur: quibus judicium *ex olim* non cessat, & perditio eorum non dormitat.
ται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει.
Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, sed *catenis caliginis de-*
Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ (β) σειραῖς ζόφου ταρ- 4
trudens in tartarum tradidit in judicium *servatos*: Et originali mundo non
ταρώσας παρέδωκεν εἰς (γ) κρίσιν τετηρημένους· Καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ 5
pepercit, sed octavum Noe, justitiæ præconem custodivit, diluvium
ἐφείσατο, (δ) ἀλλ' ὄγδοον Νῶε, δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κατακλυσμὸν
mundo impiorum inducens: Et civitates Sodomorum & *Gomorrhæ* in cinerem redigens,
κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας· Καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόῤῥας τεφρώσας, 6
eversione damnavit, exemplum *futurorum* impiè *agere* ponens: Et ju-
καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς· Καὶ δί- 7
stum Lot *fatigatum* à nefandorum *in luxuria* conversatione,
καιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν (ε) ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς,
eripuit: (Aspectu enim & auditu *ille* justus habitans *in ipsis*, di-
ἐῤῥύσατο· (Βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέ- 8
em *ex die* animam justam iniquis operibus *cruciabat*:) Novit Dominus
ραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν·) Οἶδε Κύριος 9
pios de tentatione eripere, iniquos verò in diem judicii cruciandos
εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους
reservare: *Maximè* autem eos qui post carnem in concupiscentia immunditiæ *ambulan-*
τηρεῖν· Μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομέ- 10
tes, & dominationem *contemnentes*: audaces, sibi placentes, *dignitates* non *hor-*
νους, καὶ κυριότητος (ζ) καταφρονοῦντας· τολμηταί, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέ-
rent blasphemantes.
μουσι βλασφημοῦντες.

MS. A. (ξ) ηὐδόκησα. (ο) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (π) βεβαιότερον (ρ) αὐχμηρῷ (σ) ἅγιοι τοῦ Θεοῦ
Κεφ. β'. MS. A. (α) ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ δόξα τῆς (β) * σειροῖς ζόφοις (γ) κρίσιν κολαζομένους τηρεῖν· (δ) ἀλλὰ (ε) ἀσελγείᾳ * ἀναστροφῇ, (ζ) καταφρονοῦντας·

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]

Non enim fabulas arte compositas sectamur, 16
quatenus declarem vobis robur & adventum Domini nostri Jesu Christi: sed quum spectatores fuerimus majestatis ipsius. Nam 17
quando accepit à Deo Patre honorem & gloriam, quum vox hujusmodi venit ad eum post decoræ magnificentiæ gloriam, Hic est ille filius meus dilectus in quo mihi placui:
Nos quoque eandemmet vocem audivimus 18
de cœlo ad eum venisse, quum essemus unà cum eo in monte sancto. Habemus præ- 19
terea quòd verum sit verbum prophetiæ, quòd benefacitis quum intuemini quasi lucernam in obscuro loco splendentem, quoad dies elucescat, & sol oriatur in cordibus
vestris. Illud in primis scientes, quòd omnis 20
prophetia suæ solutio scripturæ non sit.
Non enim voluntate hominis venit unquam 21
prophetia, sed à Spiritu sancto tracti, locuti sunt sancti Dei homines.

CAP. II.

Fuerunt autem & pseudoprophetæ in mun- 1
do: ut etiam inter vos erunt falsi doctores, qui subintroducent hæreses perniciosas, & Dominum qui emit illos, negabunt: accersentes sibiipsis celerem perditionem. Et 2
multi abibunt post impuritatem eorum: propter quos blaspemabitur via veritatis.
Et per fraudem verborum delirii vos nego- 3
tiabuntur: quorum judicium jam olim non
cessat, & interitus non dormitat. Si enim 4
Deus angelis qui peccaverunt, non pepercit; sed catenis caliginis in infima loca præcipitavit illos, & tradidit eos ut servarentur
ad judicium cruciatûs: Et pristino mundo 5
non pepercit, sed Noe octavum, justitiæ prædicatorem servavit, quando diluvium super
mundum peccatorum adduxit: Urbes Sa- 6
dum & Amuræ succendit, easque subversione damnavit, specimen impiis qui futuri
erant, proponens: Lot quoque justum, qui 7
tundebatur ab impudica eorum conversati-
one qui sine lege erant, eripuit: (Viden- 8
do enim & audiendo, dum justus ille inter ipsos habitaret, in dies animam suam justam operibus illegitimis excruciabat.)

Magno die festo Ascensionis. 2.

Novit sanè Dominus ab angustia liberare 9
timentes eum: iniquos autem ad diem ju-
dicii puniendos servabit. Præsertim verò 10
illos qui carnem obscœnis cupiditatibus sequuntur, & dominatum despiciunt, impudentes & arrogantes, qui gloriam non timent dum blasphemant:

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 እስመ፡ ኢኮነ፡ ማኅደሮተ፡ ጥበብ፡ ዘተሎነ፡ ዘአመርናክሙ፡ ኵሎ፡ ወሀልዎቱሰ፡ ለእግዚ
17 እነ፡ ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡፡ አላ፡ርእየተ፡ዜአሁ፡ ተከዊንነ፡፡ ለዕበዩ፡=፦ ዘነሥአ፡ እምኀበ፡
እግዚአብሔር፡አብ፡፡ ክብር፡ ወስብሐቶ፡ቃል፡ወረደ፡ለዕሌሁ፡፡ እምእደቱ፡ እምውስተ፡ዕበ
18 የ፡ ሰብሐቲሁ፡ይቤ፡ዝንቱ፡ውእቱ፡ ወልድየ፡ ዘአፈቅር፡ ዘአነ፡ሐረይኩ፡፡=፦ ዘንተ፡ቃለ፡ነ
ሓነ፡ሰማዕናሁ፡ ከመ፡እምሰማይ፡ ወረደ፡ሎቱ፡ እንዘ፡ሀሎነ፡ምስሌሁ፡ በደብረ፡መቅደሱ፡፡=፦
19 ወብነ፡ዓዲ፡ዘለምዝኒ፡ይቀድም፡ቃለ፡ነቢይ፡ዘይቤ፡ጥቀ፡ታሠኒዩ፡እለ፡ትኔጽሩዎ፡ከመ፡ማኅ
ቶት፡ እንተ፡ ታበርህ፡ ውስተ፡ መከነ፡ ጽልመት፡ እንከ፡ ታበርህ፡ ለክሙ፡ ዕለት፡ ወይሠርቅ፡
20 ለክሙ፡ ቤዝ፡ ውስተ፡ ልብክሙ፡፡=፦ ወዘንተ፡ባሕቱ፡ ቅድሙ፡ አእምሩ፡ ከመ፡ ኵሉ፡
ተነብዮ፡ እምፈቃደ፡ሰብእ፡ ወእምሥረተ፡እጓለ፡እመሕያው፡ዘይፈክር፡ ሊይከውኖ፡=፦

Quia non fuit fabula eruditionis quam sequuti sumus, quâ docuimus vos ubi- 16
quitatem & præsentiam Domini nostri Jesu Christi: sed exemplar ejus factum
est nobis magnitudinis, Quam accepit à Deo patre, honor & gloria vocis de- 17
scendit super eum: unde de magnitudine gloriæ ejus dixit, Hic est filius meus di-
lectus quem ego elegi. Hanc vocem nos audivimus quòd à cœlo descendit in 18
eum, quum essemus cum ipso in monte sanctuarii sui. Et habemus ulteriùs, hâc 19
antiquiorem vocem, prophetæ dicentis: perbenè facitis qui attenditis ei sicut lu-
cernæ quæ splendet in loco tenebrarum, donec illucescat vobis dies, & exoria-
tur vobis redemptio in cordibus vestris. Veruntamen hoc priùs cognoscite, quòd 20
nulla prophetia à voluntate hominum, & à libidine hominis exponentis est,

Versio VULGATA LATINA.

16 Non enim doctas fabulas secuti, notam fecimus vobis Domini nostri Jesu Christi
17 virtutem & præsentiam: sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens
enim à Deo Patre honorem & gloriam, voce delapsâ ad eum hujuscemodi à ma-
gnifica gloria; Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum au-
18 dite. Et hanc vocem nos audivimus de cœlo allatam, cùm essemus cum ipso
19 in monte sancto. Et habemus firmiorem propheticum sermonem: cui benè fa-
citis attendentes, quasi lucernæ lucenti in caliginoso loco, donec dies elucescat,
20 & lucifer oriatur in cordibus vestris: Hoc primùm intelligentes, Quòd omnis
21 prophetia Scripturæ propriâ interpretatione non fit. Non enim voluntate hu-
manâ allata est aliquando prophetia: sed Spiritu sancto inspirati, locuti sunt
sancti Dei homines.

CAP. II.

1 Fuerunt verò & pseudoprophetæ in populo, sicut & in vobis erunt magistri
mendaces, qui introducent sectas perditionis, & eum, qui emit eos, Dominum
negant, superducentes sibi celerem perditionem. Et multi sequentur eorum lu- 2
xurias, per quos via veritatis blasphemabitur: Et in avaritia fictis verbis de 3
vobis negotiabuntur: quibus judicium jam olim non cessat: & perditio eorum
non dormitat. Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus in- 4
ferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in judicium reservari: Et ori- 5
ginali mundo non pepercit, sed octavum Noë, justitiæ præconem, custodivit, di-
luvium mundo impiorum inducens: Et civitates Sodomorum & Gomorrhæorum 6
in cinerem redigens, eversione damnavit: exemplum eorum, qui impiè acturi
sunt, ponens: Et justû Lot oppressû à nefandorû injuria ac luxuriosa conversati- 7
one eripuit: (Aspectu enim, & auditu justus erat: habitans apud eos, qui de die 8
in diem animam justam iniquis operibus cruciabant:) Novit Dñs pios de tentati- 9
one eripere: iniquos verò in diem judicii reservare cruciandos: Magìs autem 10
eos, qui post carnê in concupiscentia immunditiæ ambulant, dominationémq; con-
temnunt, audaces, sibi placentes, sectas non metuunt introducere blasphemantes:

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

16 * لانا ما اتبعنا خرافات مموهة حكمتها • فعرفناكم قوة ربنا يسوع المسيح ووروده • لكنا
17 صرنا معاينين عظمة ذلك * لانه اخذ من الاله الاب كرامة ومجدا • اذ قرب له المجد العظيم
18 جلاله صوتا مثل هذا • هذا هو ابني الحبيب الذي به ارتضيت انا * وهذا الصوت نحن
19 سمعناه واردا من السماء • اذ كنا معه في الجبل الاقدس * ولنا الكلام النبوي صادقا جدا •
الذي تستعملون عملا حسنا اذا اصغيتم اليه • كمصباح ظاهر في موضع مظلم • الي ان
ينفجر النهار ويشرق المستهل النور في قلوبكم • تم *
20 * قراءة الاثنين من الجمعة الرابعة والثلثين • * عالمين هذا اولا ان كل نبوة
21 كتاب لن تحل هي معني ذاتها * لان ليس بمشية انسان اتت نبوة قط • لكن رجال الله
1 القديسين حملهم روح القدس فتكلموا بها • الفصل الثاني • * وقد صار في
الشعب انبياء كذبة • كما قد صار فيكم معلمون كاذبون يستوردون شقاقات هلاك • وينكرون
2 السيد الذي ابتاعهم • ويجلبون لانفسهم هلاكا سريعا * وكثيرون يتبعون طماثاتهم • الذين
3 من اجلهم يفتري على طريق الحق * وبالاستغنام يتكسبونكم باقوالهم المبهرجة • اوليك
4 الذين دينونتهم منذ القديم ما تبطل وهلاكهم ما ينعس * لان الله ان يكن ما شفق على
5 الملايكة الذين اخطاوا بل اهبطهم بحبايل الظلام واهملهم محبوسين الي الدينونة * والعالم
القديم ما شفق عليه • بل حفظ نوح الثامن نذير العدل • وجلب الطوفان على عالم المنافقين •
6 * ورمد مدن سدوم وعامورا • وحكم عليها بالانقلاب • وجعلها رداعة للعتيدين ان ينافقوا •
7 8 * وخلص لوط الصديق الموجع لهم من تصرف الاثمين في الطمانية * لان الصديق سكن
بينهم بنظره وسمعه يعذب يوما فيوما نفسا عادلة بالاعمال الاثمة • * قراءة الثلثا من
9 الجمعة الرابعة والثلثين بعد العنصرة • * الرب قد عرف ان ينجي العابدين حسنا
10 من المحنة • ويحبس الظالمين الي يوم الدينونة معذبين • تم • * ولا سيما الذين سعوا بشهوة
الدنس وراء البشر واهانوا بالسيادة • والجسورين العتاة ما يرعبون اذ يفترون على الامجاد •

Non enim palliatæ sapientiæ deliria se- 16
cuti, notā vobis fecimus Domini nostri
Jesu Christi virtutem & adventum ej':
sed facti spectatores majestatis illius.
Accepit enim à Deo Patre honorem & 17
gloriam, summæ gloriâ magnificentiæ hu-
jusmodi vocem ad ipsum deferente, Hic
est filius meus dilectus, in quo ego ac-
quiesco. Et hanc vocem nos audivimus 18
è cœlo venientem, quum essemus unà
cum eo in monte sanctissimo. Et habe- 19
mus sermonem Propheticum maximè
veridicum, cui rectum opus facitis at-
tendentes, veluti faci perspicuæ in loco
tenebroso, usquedum aperiatur dies, &
lucifer exoriatur in cordibus vestris.
Finis.

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

Hoc primùm scientes, quòd omnis prophe- 20
tia Scripturæ non solvat ipsamet sensum
suiipsius. Non enim hominis voluntate 21
fabricata est unquam prophetia; sed vi-
ri Dei sancti, portante eos Spiritu san-
cto, protulerunt illam.

CAP. II.

Facti sunt autem in populo falsi pro- 1
phetæ: ut facti sunt in vobis falsi do-
ctores inducentes sectas exitiales, & ne-
gantes Dominum qui emit illos, & affe-
rentes sibimetipsis celerem interitum.
Et multi sequuntur impudicitias eo- 2
rum: propter quos blasphematur contra
viam veritatis. Et ditescendi cu- 3
piditate lucrabuntur vos vanis sermo-
nibus: hi quorum damnatio jam olim
non cessat, & quorum exitium non dor-
mitat. Nam si Deus non misertus est 4
Angelis qui peccaverunt, sed nexibus te-
nebrarum deturbavit eos, & reliquit il-
los carcere detentos ad damnationem: Et 5
prisco mundo non pepercit, sed Noe octa-
vum, justitiæ præconem servavit: & di-
luvium adduxit super mundum impio-
rum: Et urbes Sodomæ atque Amuræ in 6
cinerem redegit, subversione damnavit,
ac statuit illas frænum his qui impiè a-
cturi essent: Et liberavit justum Lot 7
ipsis condolentem propter conversationem
in impudicitia delinquentium. (Nam 8
justus ille habitavit inter eos, animam
justam flagitiosis illorum factis viden
do & audiendo quotidie excrucians.)

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis trigesimæ quartæ post Pentecosten.

Novit Dominus rectè colentes è tenta- 9
tione eripere, & injustos carcere detine-
re ad diem judicii puniendos. Hucusq;
Maximè verò illos qui in cupiditate 10
impuritatis post carnem incesserint, &
dominatum spreverint, & audaces pro-
tervos qui non horrent dum blasphemant
majestates.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 አለ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ነበቡ ፡ ተፈነዉሙ ፡ ቅዱሳን ፡ ሰብእ ፡ እለ ፡ እሙ ፡ እግዚአብ
ሔር ፡፡ ፨

ፀ

1 ወቦቱ ፡ ባሕቱ ፡ ሐሰዊያን ፡ ነቢያት ፡ ማእከለ ፡ሕዝብ ፡ ከመ ፡ እለ ፡ ሀለዉ ፡ ማእከሌክሙ ፡ ወውስቴት
ክሙ ፡ እለ ፡ ይሜህሩ ፡ እለ ፡ ክሕደ ፡ ያበውሉ ፡ ዘሕርትምና ፡፡ ወይክሕድዎ ፡ ለእግዚኦሙ ፡ ዘተ
2 ሠየጦሙ ፡፡ ወየምጽእ ፡ ለዕሌሆሙ ፡ ፍጡነ ፡ ለሙስና ፡፡ ፨ ወብዙኃን ፡ ይተልውዎሙ ፡ ለእሉ ፡
3 በእንተ ፡ ዝሙቶሙ ፡ ወይጸርፈ ፡ ለዕለ ፡ ስብሐተ ፡ ጽድቅ ፡፡ ፨ ወይትከሐዱ ፡ በቃል ፡ ዘለሊሆ
ሙ ፡ ፈጠሩ ፡ ወቦቱ ፡ የሐውሩ ፡፡ ወደይኖሙሰ ፡ ዘእምፍጥረተ ፡ ዓለም ፡ ዘኢየዓርፍ ፡ ወእሎ
4 ኃርትምናሆሙኒ ፡ እንተ ፡ ኢትዴቅስ ፡ ፨ ወእግዚአብሔርሰ ፡ ለመላእክቲሁ ፡ አቢሶሙ ፡ ጥቀ ፡
ኢምሐኮሙ ፡ አለ ፡ ወደዮሙ ፡ ውስተ ፡ ባዕረ ፡ ደይን ፡ ዘርሱን ፡ መጠዎሙ ፡ ይትኰነኑ ፡ ወይነበሩ ፡
5 ውስተ ፡ ጻዕረ ፡ ደይን ፡፡ ፨ ወዓለምኒ ፡ ቀደምትነ ፡ ኢምሐኮሙ ፡ አለ ፡ አትረፈ ፡ ሰማኒቱ ፡ ነፍስ ፡
ምስለ ፡ ኖኅ ፡ ዘዐቀበ ፡ ለጽድቅ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ዜናዌ ፡ በጽድቅ ፡፡ ወለባዕዳንሰ ፡ ዓለም ፡ ረስዖሙ ፡
6 ወፈነወ ፡ አይኅ ፡ ለዕሌሆሙ ፡ ፨ ወለሀገረ ፡ ሰዶምኒ ፡ ወገሞራ ፡ አውዓዮሙ ፡ ወገፍትኦሙ ፡
7 ወከመዝ ፡ ኰነኖሙ ፡ ወአርአያ ፡ ረሰዮሙ ፡ ለደኃሪት ፡ ዓለም ፡ ኃጥአን ፡፡ ፨ ወለጻድቅሰ ፡
8 ሎጥ ፡ ዘተገፍዐ ፡ እምእለ ፡ ይሌብሱ ፡ በምግባረ ፡ ዝሙቶሙ ፡ አድኃኖ ፡፡ ፨ ወእንዘ ፡ ይሬኢ ፡
ወይሰምዕ ፡ ጻድቅ ፡ ወኃደረ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ወዕለተ ፡ እምዕለት ፡ ይጼዕርዋ ፡ ለነፍ
9 ሱ ፡ ጻድቅት ፡ በከመ ፡ እከየ ፡ ምግባሮሙ ፡፡ ፨ ወእግዚአብሔር ፡ ይክል ፡ አድኃኖቶሙ ፡
እሙነ ፡ መንሱት ፡ ለጻድቃን ፡፡ ወለኃጥአንሰ ፡ ዕለተ ፡ ደይን ፡ ትጸንሖሙ ፡ ለተፅዕሮ ፡፡ ፨
10 ወፈድፋደሰ ፡ ለእለ ፡ ይተልውዋ ፡ ድኅሬሃ ፡ ለፍትወቶሙ ፡ ወያጌምንዎ ፡ ለሥጋሆሙ ፡
ወያስተሐቅርዎ ፡ ለፈጠሪሆሙ ፡ ሕቡላን ፡ ወዝሉፋን ፡ እለ ፡ ኢይደነግፁ ፡ እምስብ
ሐቲሁ ፡፡ ፨

Sed per spiritum sanctum locuti sunt missi sancti homines qui à Deo erant. 21

CAP. II.

Sed fuerunt pseudoprophetæ medio populi, sicut illi qui fuerunt medio vestrûm 1
& inter vos, docentes, hæresin introducentes exitialem, & abnegantes Dominum
eorum qui emit eos; & ducet super eos citò, exitium. Et multi sequentur eos 2
propter libidinem eorum, & blasphemabunt contra gloriam veritatis ejus. Et 3
litigabunt per sermonem quem ipsimet finxerunt, & in eo incident, & damnatio
eorum à creatione mundi quæ non cessabi, & perditio eorum quæ non dormita-
bit. Et Deus angelis ejus peccantibus omnino non pepercit, sed projectos in do- 4
lores condemnationis igneæ tradidit ut condemnarentur, & sederent in doloribus
condemnationis. Et mundo primo non pepercit, sed superesse fecit septem ani- 5
mas cum Noah quem servavit pro justitia, ut esset præco in justitia, & re-
liquos mundi oblitus est, & misit diluvium super eos. Et civitates Sodo- 6
morum & Gomorrhæ cremavit, & subvertit eas, & sic condemnavit eas, &
exemplar constituit eas in finem mundi pro peccatoribus. Et justum Lot oppres- 7
sum à peccatoribus per opera lasciviæ eorum servavit. Et quum videret & au- 8
diret justus fuit, & habitabat cum iis: & de die in diem dolore afficiebant
animam ejus justam, secundùm mala opera eorum. Et Deus potest servare ab 9
exitio justos: & peccatores dies condemnationis expectat ad cruciatum. Et 10
magis eos qui sequuntur post concupiscentiam eorum, & contaminant carnem eo-
rum, & contemnunt creatorem eorum, dolosi & contumeliosi, qui non territi
sunt à gloria ejus.

Ubi angeli fortitudine & virtute majores *existentes*, non portant adversùm se
11 Ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ φέρουσι κατ' (η) αὐτῶν
à Domino blasphemum judicium. Hi verò, velut irrationabilia *animantia naturalia fa-*
12 παρὰ Κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν. Οὗτοι δὲ, ὡς ἄλογα ζῶα (θ) φυσικὰ γε-
cta in captionem & *corruptionē* in his quæ ignorant, blasphemantes, in corruptione sua
γεννημένα εἰς ἅλωσιν καὶ φθορὰν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν
adcorrumpentur: *Reportantes* mercedem injustitiæ, voluptatem existimantes *illas in*
13 (ι) καταφθαρήσονται· Κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν
die delicias, *labes* & maculæ, luxuriantes in *deceptionibus* suis, *coëpulan-*
ἡμέρᾳ τρυφὴν, σπίλοι καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς (κ) ἀπάταις αὐτῶν, συνευωχού-
tes vobis, Oculos habentes plenos adulterii, & *incessabiles pecca-*
14 μενοι ὑμῖν, Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς (λ) μοιχαλίδος, καὶ ἀκαταπαύστους ἁμαρτί-
ti, *inescantes* animas instabiles, cor exercitatum *cupiditatibus* habentes,
ας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην (μ) πλεονεξίαις ἔχοντες,
maledictionis *nati:* Dereliquentes rectam viam, erraverunt, secu-
15 κατάρας τέκνα· Καταλιπόντες (ν) τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν, ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθή-
ti viam Balaam *illius* Bosor, qui mercedē iniquitatis amavit: Correptionem
16 σαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσὸρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν· Ἔλεγξιν
verò habuit *propriæ transgressionis legis:* subjugale mutum, *in* hominis voce *locu-*
δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμε-
tum, prohibuit Prophetæ insipientiam. Hi sunt fontes sine aqua,
17 νον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. Οὗτοί εἰσι πηγαὶ (ξ) ἄνυδροι,
nebulæ *à* *turbine* exagitatæ, quibus caligo tenebrarum *in æternum reserva-*
νεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετή-
ta fuit. Superba enim vanitatis loquentes *inescant* in desideriis
18 ρηται. Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις
carnis, *luxuriis*, *illos verè aufugientes illos* in errore *versatos*,
σαρκὸς, ἀσελγείαις, (ο) τοὺς ὄντως ἀποφυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους,
Libertatem illis promittentes, ipsi servi *existentes* corruptionis. *Cui*
19 Ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι (π) ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς. ᾯ
enim quis superatus est, *huic* & servus *factus* est. Si enim aufugientes *inquinamen-*
20 γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσμα-
ta mundi in cognitione Domini & Salvatoris Jesu Christi, his *verò rur-*
τα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ (ρ) Κυρίου καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πά-
sùs implicati superantur, facta sunt eis posteriora deteriora prioribus.
λιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων.
Melius enim erat illis non *agnovisse* viam justitiæ, quàm *ag-*
21 (σ) Κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ (τ) ἐπι-
noscentibus reverti ex *tradito eis* sancto mandato. Contigit
γνοῦσιν ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. Συμβέβηκε 22
autem eis illud veri proverbii; Canis reversus ad *proprium* vomi-
(υ) δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας, Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέρα-
tum: &; Sus lota, in volutabrum luti.
μα· καὶ, Ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου.

CAP. III. γ'.

Hanc *jam*, *dilecti*, secundam vobis scribo epistolam, in quibus excito ve-
Δ' ΤΑύτην ἤδη, ἀγαπητοὶ, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολὴν, ἐν αἷς διεγείρω ὑ- 1
stram in commonitione sinceram mentem, *Meminisse illorum prædictorum* verbo-
μῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, Μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημά- 2
rum à sanctis Prophetis, & Apostolorum *nostri mandati* Do-
των ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων (α) ἡμῶν ἐντολῆς τοῦ Κυ-
mini & Salvatoris: Hoc primùm scientes, quòd venient in *novissi-*
ρίου καὶ Σωτῆρος· Τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται (β) ἐπ' ἐσχά- 3
mo dierum irrisores, juxta proprias *ipsorum* concupiscentias ambulan-
του τῶν ἡμερῶν (γ) ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορευόμε-
tes, *Et* dicentes; Ubi est promissio adventûs ejus? ex quo enim
νοι, Καὶ λέγοντες, Ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ 4
patres dormierunt, omnia sic *permanent* ab initio *creationis*.
οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα (δ) οὕτω διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως.

MS. A. (η) αὐτῶν βλάσφημον (θ) γεγεννημένα φυσικὰ εἰς (ι) καὶ φθαρήσονται· (κ) ἀγάπαις (λ) μοιχαλίας, (μ) πλεονεξίας (ν) εὐθεῖαν (ξ) ἄνυδροι, καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος (ο) τοὺς ὀλίγως ἀποφεύγοντας (π) ὄντες τῆς (ρ) Κυρίου ἡμῶν καὶ (σ) κρεῖττον γὰρ αὐτοῖς ἦν (τ) ἐπιγνοῦσιν εἰς τὰ ὀπίσω ἀνακάμψαι ἀπὸ τῆς (υ) αὐτοῖς
Κεφ. γ'. MS. A'. (α) ὑμῶν (β) ἐπ' ἐσχάτων (γ) ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμπαῖκται, (δ) οὕτως

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]

Ubi Angeli, qui virtute ac robore majores 11
sunt illis, non ferunt adversùs eos judicium
blasphemiæ: Isti verò qui ut muta animan- 12
tia fuerunt in natura ad gladium & corru-
ptionem, ea quæ non nôrunt, blasphemantes, in propria corruptione vitiabuntur.
Quum ab iis, in quibus iniquitas facta est 13
merces iniquitatis, voluptas reputentur delitiæ quæ interdiu contingunt: fœdati maculisque pleni, qui dum suis oblectantur
otiis, lasciviunt: Oculos habentes plenos 14
adulterii, & peccata indesinentia: inescantes animas instabiles: & cor in oppressione exercitatum habentes, filii maledictionum.
Qui relictâ rectâ viâ, oberrârunt, & abie- 15
runt in via Balaam filii Beor, qui mercedem
iniquitatis amavit: Objurgatricem autem 16
suæ prævaricationis habuit asinam vocis expertem, quæ hominum voce locuta, demen-
tiam prophetæ compescuit. Hi sunt fontes 17
sine aqua, nubes desupèr propulsatæ, quibus
caligo tenebrarum est reservata. Nam lu- 18
dibrium vanitatis loquentes, per obscœnas carnis cupiditates inescant eos qui paucis verbis fugiunt ab his qui in errore conver-
santur. Et libertatem pollicentur eis, cùm 19
ipsi servi sint corruptionis: ejus enim rei à qua quis superatur, ejusdem etiam servituti
est addictus. Nam si mundi obscœnitates 20
quum fugerint per agnitionem Domini nostri Jesu Christi, hiscemet rebus implicati, denuò superentur, factus est finis eorum pri-
mordio deterior. Satius enim fuisset eis, 21
non cognovisse viam justitiæ, quàm ubi cognoverunt eam, retrocedere à sancto præce-
pto sibi tradito. Sed accidit eis verum il- 22
lud proverbium, Canis reversus ad vomitum suum: Sus quæ se abluit, in volutabro cœni.

CAP. III.

HAnc jam dilecti mei, epistolam secun- 1
dam scribo vobis, in quibus *utrisque* rectam mentem vestram commonefactione excito:
Ut in memoriam reducatis verba quæ præ- 2
dicta sunt vobis à sanctis Prophetis, & Domini ac Servatoris nostri mandatum quod
per Apostolos *accepistis*. Hoc inprimis sci- 3
entes, quòd venient in fine dierum irrisores deludentes, pro suis libidinibus incedentes,
Ac dicentes, Ubi est promissum adventûs 4
ejus? Siquidem ex quo Patres nostri obdormierunt, omnia sic perseverant ab initio creationis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወኀበ፡ መላእክቲሁ፡ ጽኑዓን፡ ወኀይል፡ዓቢይ፡እሙንቱ፡ወለዕሌሆሙ፡ ይገብእ፡ደይን፡ጽርፈቶ
12 ሙ፡፡ ከመ፡ እንስሳ፡ዘአልቦ፡ቃለ፡ ዘይትወለድ፡ ለሙስና፡ ወለተስናዕ፡፡ እስመ፡ይፀርፉ፡
13 ለዕለ፡ዘኢያእምሩ፡በሕርትምናሆሙ፡ወይማስኑ፡በዘ፡ይነሥኡ፡ዓስበ፡ለዓመፃ፡፡ ወእስ
ተኀወዝዋ፡ለተደልዎ፡ ውስተ፡ስታየ፡ ዕለቶሙ፡ ወይበልዑ፡ እንዘ፡ ሕብቁቃን፡ ወርኩሳን፡ እለ፡
ኢይጸግቡ፡በፍቅር፡ ዘአፍቀሩ፡በዘ፡ ኢይበቍዖሙ፡ ወይትሜክሑ፡ ለቢጾሙ፡ ከመ፡ዘሠናይ፡
14 ምግባሮሙ፡፡ ወምሉእ፡ውስተ፡ልቦሙ፡ ወአዕይንቲሆሙ፡ዝሙት፡ወኀጢአት፡እንተ፡አልበ
ቲ፡ዘይገሀግሀ፡ ወያደንግፁ፡ነፍሰ፡ ሰብእ፡፡ ወስጡሕ፡ ልቦሙ፡ ወትእዛልት፡ምግበሮሙ፡ወየሐ
15 ድጉ፡ መርገመ፡ ለውሉዶሙ፡፡ ወስሕትዋ፡ ለፍኖተ፡ ጽድቅ፡ ወተለውዋ፡ ለፍኖተ፡ በ
ለዓም፡ወልደ፡ ቦሶር፡ ዘአፍቀሮ፡ ለዓስበ፡ ዓመፃሁ፡፡

Et quum angeli ejus fortes sunt, *& majoris virtutis sunt*, tamen *convertetur* 11
super eos judicium blasphemiæ eorum, *Sicut* super *animal non habens sermonem* 12
quod natum est ad perditionem & interitum, quia blasphemabant contra eum quem nesciebant, in miseria eorum: & peribunt, quia accipiunt mercedem in-
iquitatis. Et collocant delicias in compotatione quotidiana, & comedunt, ma- 13
culas habentes, & immundi existentes *qui non satiati sunt cum amore, qui diligunt* id *quod non prodest iis, & gloriantur coram fratribus eorum quasi bo-*
num esset opus eorum. Et plenitudo est in cordibus eorum & oculis eorum scor- 14
tationis & peccati quod non habet intermissionem, & commovent animas hominum, & corruptum est cor eorum, & avaritia est exercitium eorum, & relinquunt
maledictionem filiis suis: Et peccârunt contra viam veritatis, & sequuti sunt 15
viam Balaam filii Basor, qui dilexit mercedem iniquitatis suæ.

Versio VULGATA LATINA.

11 Ubi angeli fortitudine & virtute cùm sint majores, non portant adversùm se exe-
12 crabile judicium. Hi verò velut irrationabilia pecora, naturaliter in captionem
& in perniciem in his quæ ignorant blasphemantes in corruptione sua peribunt,
13 Percipientes mercedem injustitiæ, voluptatem existimantes diei delicias: coinqui-
nationes, & maculæ deliciis affluentes, in conviviis suis luxuriantes vobiscum,
14 Oculos habentes plenos adulterii, & incessabilis delicti. Pellicientes animas in-
15 stabiles, cor exercitatum avaritiâ habentes, maledictionis filii: Derelinquentes
rectam viam erraverunt, secuti viam Balaam ex Bosor, qui mercedem iniquitatis
16 amavit: Correptionem verò habuit suæ vesaniæ: subjugale mutum animal, ho-
17 minis voce loquens, prohibuit prophetæ insipientiam. Hi sunt fontes sine aqua,
18 & nebulæ turbinibus exagitatæ, quibus caligo tenebrarum reservatur. Superba
enim vanitatis loquentes, pelliciunt in desideriis carnis luxuriæ eos, qui paulu-
19 lùm effugiunt, qui in errore conversantur: Libertatem illis promittentes, cùm
ipsi servi sint corruptionis: à quo enim quis superatus est, hujus & servus est.
Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini nostri, & Sal- 20
vatoris Jesu Christi, his rursùs implicati superantur: facta sunt eis posteriora
deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam justitiæ, quàm 21
post agnitionem, retrorsùm converti ab eo, quod illis traditum est, sancto man-
dato. Contigit enim eis illud veri proverbii; Canis reversus ad suum vomitum: 22
&, Sus lota in volutabro luti.

CAP. III.

HAnc ecce vobis, charissimi, secundam scribo epistolam, in quibus ve- 1
stram excito in commonitione sinceram mentem: Ut memores sitis eorum, quæ 2
prædixi, verborum à sanctis Prophetis, & Apostolorum vestrorum, præceptorum
Domini & Salvatoris. Hoc primùm scientes, quòd venient in novissimis die- 3
bus in deceptione illusores, juxta proprias concupiscentias ambulantes, Dicen- 4
tes; Ubi est promissio, aut adventus ejus? ex quo enim patres dormierunt, omnia
sic perseverant ab initio creaturæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * اذ الملايكه المعظمون بالقوه والاقتدار ما يحملون علي انفسهم من قبل الرب دينونه افتراء *
12 * هولاء كالحيوانات التي لا نطق لها الصاير بطبيعتها للاقتناص والبلي * الاشياء التي
13 ما يعرفوها يفترون عليها ويفسدون بفسادهم * يحتسبون اجر الظلم يحسبون النعم في
14 النهار لذه * دنسون ومعابون * يتنعمون بطغيانهم اذ يجتمعون معكم في الولايم * لهم
اعين موعبه فسقا وخطايا لن تفتر * ويخدعون انفس الذين لا رسوخ لهم * لهم قلبا قد ارتاض
15 الاستغنام * اولاد اللعنه * ضلوا اذ تركوا الطريق المستقيم * اتبعوا طريقه بلعام بن بوصور
16 الذي احب اجر الظلم * واخذ توبيخ خطيته * لان حمارا لا صوت له نطق بصوت انسان
17 ومنع جهاله النبي * هولاء عيون لا ماء فيها * وغيوم تكدها الزوبعه * الذين قد حبي لهم
18 سواد الظلمه الي الابد * لانهم ينطقون بما يفوق تعظم الغرور * يخادعون بشهوات البشر
19 وطماثاتها * الهراب بتحقيق * المتصرفون في الضلاله * يعدون انفسهم بالحريه * هولاء لم يزالوا
20 عبيد الفساد * لان مهما يتغلب له احد فله قد تعبد * لانه ان يكن الذين قد هربوا من
ادناس العالم * بمعرفه ربنا يسوع المسيح * يلتفون بها ايضا ويتغلبون لها * فقد صارت لهم
21 اواخرهم شرا من اوايلهم * ولقد كان الاجود لهم الا عرفوا طريق العدل * من انهم
22 عرفوها وعادوا من الوصيه القديسه التي دفعت اليهم * وقد وافقهم مثل الحق ان
الكلب عاد الي قييه * والخنزير استحم في ممرغه الحماه *

* الفصل الثالث *

* قراءه الاربعا من الجمعه الرابعه والثلثين *

1 * يا احبتي قد كتبت رساله ثانيه استنهضكم بالفاظها وبتذكرها الي الذهن النقي *
2 * فتذكرون الاقوال التي تقدم الانبياء والقديسون فقالوها لكم * ووصيه رسلكم وصيه
3 الرب والمخلص * عالمين هذا اولا ان سيجي في الايام الاخيره لعاب مستهزيون سالكين بما
4 يخص بشهواتهم * قايلين اين هو موعد وروده * لان منذ رقد الابا هكذا يبقي الكل منذ الخليقه *

Quum Angeli qui robore ac potentiâ 11
maximi sunt, non ferant in semetipsos à
Domino judicium blasphemiæ: Isti 12
quasi animantia rationis expertia, ex
natura sua prædæ atque corruptioni de-
stinata, res quas ignorant blasphemant,
& suâ ipsorum corruptelâ corrumpuntur:
Amplectentes mercedem injustitiæ, deliti- 13
as diurnas voluptatem ducunt: sordidi
atque probrosi delectantur fallaciâ suâ
dum congregantur vobiscum in convivi-
is. Oculos habent plenos adulterii, & 14
peccata haudquaquam cessantia: pelli-
ciuntque animas eorum quibus nulla est
firmitas: cor habeat ad inhiandum
opibus exercitatum, maledictionis filii:
Aberrârunt deserentes viam rectam, ex- 15
quirentes viam Balaam filii Bosor, qui
mercedem iniquitatis amavit, Et pec- 16
cati sui redargutionem accepit: nam asi-
nus voce carens vocem protulit huma-
nam, & prohibuit Prophetæ dementiam.
Hi sunt fontes aquâ carentes, & nubes 17
turbine exagitatæ: quibus condita est
nigredo tenebrarum in æternum: Quo- 18
niam loquentes quod excedit superbiam
fallaciæ, pelliciunt per carnis cupidita-
tes ejúsque impudicitias. Qui verè sunt
profugi, conversantes in errore, Pollicen- 19
tur sibi libertatem: iidem tamen sem-
per sunt servi corruptionis: siquidem
cuilibet rei à qua quis superatur, eidem
fit servus. Si enim qui jam effugerunt 20
labes mundi per agnitionem Domini no-
stri Jesu Christi, iis rursum se impli-
cent, & ab iis superentur, fient ipsis no-
vissima sua deteriora prioribus: Et me- 21
lius quidem fuisset eis non cognovisse
viam justitiæ, quam cognitâ illâ regre-
di à præcepto sancto quod traditum est
eis. Et convenit ipsis proverbium ve- 22
ritatis, quòd canis reversus est ad vo-
mitum suum: & sus lavit se in volu-
tabro cœni.

CAP. III.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

O *Dilecti mei, scribo* vobis *epistolam* 1
secundam, cujus verbis & hortatione
ad sinceram mentem vos excito: Ut 2
memores sitis sermonum quos prædixe-
runt vobis sancti Prophetæ; atque præ-
cepti Apostolorum vestrorum, præcepti
inquam *Domini ac Servatoris. Illud* 3
primùm scientes, venturos extremis di-
ebus lusores irridentes, in his quæ ad
proprias cupiditates pertinent inceden-
tes, Dicentes; Ubi est pollicitatio ad- 4
ventûs ejus? Nam ex quo tempore *ob-*
dormierunt Patres, *omnia sic permanent*
ab ipsa creatione.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

16 ወተዘለፎ : ለበለዓም : በኀጢአቱ:: ወዘኢይነብብ : እድግ : በቃለ: እጓለ : እመሕያው :
17 ነቀወ: ወከልኦ: ለነቢይ : እበደሁ::=፦ እሉ : እሙንቱ:ዓዘቅት: ንጽፋት : ወጊሜ: ዘይዘ
18 ርዎ: ነፋስ:እለ:ለደይን:ጽልመት:የዐቅብዎሙ:=፦ እስመ : ዓቢየ : ጌጋየ : ነበቡ:: ወያ
ደነግፅዎሙ: በጌጋዮሙ: ወበጌጋየ : ዝሙቶሙ: ወበፍትወተ : ሥጋሆሙ : ወእለሰ : ሕዳጣን:
19 ወኢ ምስጡ: ወእሙንቱሰ : በጌጋዮሙ : የሐውሩ:=፦ ወበሕገ : ግዕዛን: ይሜህሩ: ወሰሲ
ሆሙ: ይሜህሩ: ወለሲሆሙ: ቅኑያን: ለሕርትምና : እስመ : ለዘተመውአ : ሰብእ : ይትቀነ
20 ይ:=፦ ወለእለ:: ጐዩ: እምኀጢአቱ: ለዝንቱ: ዓለም: በአእምሮቱ: ለእግዚእነ: ኢየሱ
ስ: ክርስቶስ : እሙንቱ : ለመ : እመ : ተፀፍሩ: በከንቱ: ይትመውኡ: ወይከውኖሙ:ደኃሪ:ጌ
21 ጋዮሙ: እምነ: ቀዲሙ : ዘየአክዮሙ:=፦ እምኀየሶሙ: ሶበ : ኢያእመርዋ : ለፍኖተ : ጽ
ድቅ: ወኢይግብኡ:ድኅሬሆሙ:እምእንተ:ተውህበት:ሎሙ:ትእዛዝ:ቅድስት::=፦ ወበጽሐ
22 ቶሙ: አምሰል:እንተ: ምስሉ: በጽድቅ: እንተ: ይቤ:ከልብሰ:ገብአ: ዲበ: ቅያኡ:ወሐሪወ
ያኒ: ተሐጺበ:ገብአት:ዲበ: ጸብር::=፦
1 ፫ ወዛቲ: ይእቲ:አኀውየ : ዳግሚትየ: ጸሐፍኩ: ለክሙ: መጽሐፈ:ከመ:አንሥእክሙ:በዘ
ክሮ: ወተዓቀብዋ: ለጽድቅ:ከመ:ትዕቀብክሙ::=፦
2 ፫ ወተዘከሩ : ዘዐቀደምነ : ነጊሮተክሙ : ቃለ : ዘይቤሉ : ቅዱሳን : ነቢያት : ወትእዛዞ
3 ሙ : ለሐዋርያት : እግዚእ:: ኢየሱስ : ክርስቶስ : መድኀኒነ::=፦ ወዝንተኒ : አእ
ምሮ : ቅድሙ : ከመ : ሀለውሙ : ይመጽኡ : በደኃሪ : መዋዕል : መስተአብዳን : ለአስ
ተአብዶ : እለ : የሐውሩ : በፍትወተ : ልቦሙ::=፦ ወይብሉ : አይቴ : ውእቱ : ቃሉ :
4 ዘይቤ : ከመ : ሃለወ : ይመጽእ : ናሁ:: እምአምሰ : ቀደምት : አበዊነ : ሞቱ::ከማሁ : ከ
መ : ሀለወ : እምፍጥረተ : ዓለም::=፦

Et redargutio fuit Balaamo pro peccato suo: & non-loquens asinus, cum voce ho- 16
minis resonuit, & probibuit prophetæ dementiam ejus. Hi sunt fontes siccati, 17
& nebula quam spargit ventus, qui in judicium tenebrarum reservantur. Quia 18
magnam iniquitatem loquuti sunt, & conturbârunt per nequitiam eorum, & per
nequitiam scortationis eorum, & per concupiscentiam carnis eorum, paucos qui
effugerant: & illi in nequitia eorum incedunt. Et secundùm legem libertatis do- 19
cent: & ipsi docent, & ipsi subjecti sunt perditioni, quia ei à quo victus est
homo, subjicitur. Et qui effugerunt à peccato hujus mundi per cognitionem Do- 20
mini nostri Jesu Christi, hi si implicati fuerint in vanitate ejus, superabun-
tur, & his ultimus error primo pejor erit. Melius fuisset iis non cognovisse 21
viam justitiæ, quàm regredi ab eo quod traditum est ipsis mandato sancto. Et 22
contigit illis similitudo quam parabolicè loquuti sunt verè, quæ dicit; Canis re-
versus est super vomitum suum; &, Sus quum lota fuerit, reversa est super cœnum.

CAP. III.

E*T hæc est, fratres mei, secunda quam scripsi vobis epistola, ut suscitarem vos* 1
per memoriam ejus, & ut servetis veritatem prout servatis, Et ut memores sitis 2
sermonis quem prænuntiavimus vobis, quem loquuti sunt sancti prophetæ; &
præceptorum Apostolorum Domini Jesu Christi, servatoris nostri. Et hoc sci- 3
tote primùm quòd venturi sunt in novissimis diebus contemptores ad contemnen-
dum eum incedentes in concupiscentia cordis eorum, Dicentes; Ubi est sermo 4
dicens quòd oportet eum venire? ecce ex quo primi patres nostri mortui sunt,
sic est sicut fuit à creatione mundi.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΤΡΟΥ Β'. ΚΕΦ. Δ'.

Latet enim eos hoc volentes, quòd cœli erant *jam olim*, & terra, de
5 Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι, καὶ γῆ, ἐξ
aqua & per aquam consistens Dei verbo: Per quæ, ille tunc
6 ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ· Δι' ὧν, ὁ τότε
mundus aquâ inundatus periit. *At* nunc cœli & terra, *ipsius*
7 κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο. Οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ, (ε) αὐτοῦ
verbo repositi sunt, igni reservati in diem judicii & perdi-
λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶ, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ (ζ) ἀπω-
tionis impiorum hominum. Unum verò hoc non lateat vos, *dilecti*,
8 λείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ,
quia unus dies apud Dominum sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus.
ὅτι μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία.
Non tardat Dominus promissionem, (sicut quidam *tarditatem ducunt*:) sed
9 Οὐ βραδύνει (η) ὁ Κύριος τῆς ἐπαγγελίας, (ὥς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται·) ἀλλὰ
patienter agit *in nos*, *non volens ullos* perire, sed omnes ad
μακροθυμεῖ (θ) εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς
pœnitentiam *tendere*. *Veniet* autem dies Domini ut fur *in nocte*: in quo
10 μετάνοιαν χωρῆσαι. Ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς (ι) κλέπτης ἐν νυκτὶ· ἐν ᾗ
cœli *stridenter præteribunt*, elementa verò *æstuantia* solventur: *&* terra &
οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται· καὶ γῆ καὶ
quæ in ipsa opera exurentur. *His* igitur *omnibus solutis*, quales
11 τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. Τούτων οὖν πάντων λυομένων, ποταποὺς
oportet esse vos in sanctis conversationibus & pietatibus: Expectantes &
12 δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις· Προσδοκῶντας καὶ
properantes adventum *Dei* diei, per quem cœli ardentes solventur,
σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται,
& elementa *æstuantia liquescent?* Novos verò cœlos & terram novam
καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται; Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς (κ) καὶ γῆν καινὴν 13
secundùm *promissum* ipsius expectamus, in quibus justitia habitat.
κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη (λ) κατοικεῖ.
Ideò, *dilecti*, hæc expectantes, *studete* immaculati & inviolati
Διὸ, ἀγαπητοὶ, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ (μ) ἀμώμητοι 14
ei inveniri in pace: Et Domini nostri longanimitatem, salutem
αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ· Καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν, σωτηρίαν 15
arbitremini: sicut & *dilectus* noster frater Paulus secundùm sibi
ἡγεῖσθε· καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν (ν) αὐτῷ
datam sapientiam scripsit vobis: Sicut & in omnibus epistolis, loquens
δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν· Ὡς καὶ ἐν πάσαις (ξ) ταῖς ἐπιστολαῖς, λαλῶν 16
in eis de his: in quibus sunt difficilia intellectu quædam, quæ indocti &
ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν (ο) οἷς ἐστι δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ
instabiles *detorquent*, sicut & cæteras Scripturas, ad *propriam* ipsorum perdi-
ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώ-
tionem. Vos igitur, *dilecti*, *præcognoscentes* custodite, *ut ne* ne-
λειαν. Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοὶ, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀ- 17
fariorum errore *simul* traducti excidatis propriâ firmitate. Crescite verò
θέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ. Αὐξάνετε δὲ 18
in gratia & cognitione Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi. Ipsi gloria
ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα
& nunc, & in diem æternitatis. Amen.
καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ἀμήν.

MS. A. (ε) τῷ αὐτῷ λόγῳ (ζ) ἀσεβείας τῶν ἀσεβῶν (η) Κύριος (θ) δι' ὑμᾶς, (ι) κλέπτης· ἐν ᾗ (κ) καὶ καινὴν γῆν * καὶ τὰ ἐπαγγέλματα (λ) ἐνοικεῖ. (μ) ἄμωμοι (ν) δο-
θεῖσαν αὐτῷ (ξ) ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐτοῖς, (ο) αἷς εἰσιν Πέτρου Β'.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
[illegible]
[illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Hoc, quia volunt, ignorant, cœlum *videli-* 5
cet jam pridem extitisse, & terram ex aquis
& per aquas verbo Dei substitisse. Per 6
quæ mundus qui tum erat, aquis inundatus
periit. Cœli qui nunc sunt & terra, ver- 7
bo ipsius repositi sunt, igni reservati in di-
em judicii, & perditionis hominum impi-
orum. Hoc autem unum ne lateat vos ô 8
dilecti mei, quòd unus dies apud Domi-
num instar mille annorum est, & mille an-
ni unius instar diei. Non cunctatur Do- 9
minus in suis promissis, ut quidam cuncta-
tionem arbitrantur, sed longanimis est pro-
pter vos, nolens quemquam perire, sed
unumquenque ad pœnitentiam venire. Ve- 10
niet autem sicut fur dies ille Domini, in
quo cœli repentè transibunt, elementa ve-
rò combusta solventur, & terra, quæque in
ea sunt opera non extabunt. Quum igitur 11
hæc omnia solvenda sint, quales oportet es-
se vos in sanctis conversationibus vestris, &
in timore Dei, Expectantes & festinantes 12
ad adventum diei illius Dei, in qua cœli
igne probati dissolventur, & elementa com-
busta liquescent? Cœlos autem novos ac 13
terram secundùm promissum ejus expecta-
mus, in quibus justitia inhabitat. Propter- 14
ea dilecti mei, hæc expectantes, studete ut
sine labe & sine macula ei reperiamini cum
pace. Et longanimitatem Domini, salutem 15
reputate: quemadmodum etiam dilectus
frater noster Paulus, juxta sapientiam quæ
data est ei, scripsit vobis: Ut in omnibus 16
suis epistolis locutus est de istis, inter quæ
sunt nonnulla intellectu difficilia, quæ im-
periti & instabiles detorquent, ut reliquas
etiam hasce Scripturas, ad suam ipsorum
perditionem. Vos igitur dilecti mei, quum 17
hæc præsciatis, cavete vobis ne fortè se-
ctantes errorem eorum qui sine lege sunt,
excidatis à propria firmitate: Sed cresci- 18
te in gratia & cognitione Domini & Sal-
vatoris nostri Jesu Christi, & Dei Patris:
cui gloria, cùm nunc tum semper, & in di-
es seculi, Amen.

Epistola Petri Apostoli secunda,

FINIS.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

5 ወሊያእምርዎ ፡ ለዝንቱ ፡ በፈቃዶሙ ፡፡ ከመ ፡ ሰማያትኒ ፡ በከመ ፡ ፈጠሮን ፡ እምትካት ፡
6 ወምድርኒ ፡ እምነ ፡ ማይ ፡ ፈጠራ ፡ ወአጽንዓ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡=፡ ወዓለም ፡ ትክ
7 ትኒ ፡ በማየ ፡ አይኅ ፡ አጥፍአ ፡ ኵሎ ፡፡=፡ ወይእዜኒ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ በቃለ ፡ ዚአሁ ፡
ዝጉቡት ፡ እሙንቱ ፡ እሳት ፡ ወየዐቅብዎ ፡ ለዕለተ ፡ ደይን ፡ በዘይደመሰሱ ፡ ኃጥኣን ፡ ሰ
8 ብእ ፡፡=፡ ወዝንተ ፡ ባሕቱ ፡ ኢትርስዑ ፡ አኃዊነ ፡ እስመ ፡ አሐቲ ፡ ዕለት ፡ በኀበ ፡ እግዚ
አብሔር ፡ ከመ ፡ ዓሠርቱ ፡ ምእት ፡ ዓመት ፡ ወዓሠርቱ ፡ ምእት ፡ ዓመት ፡ ከመ ፡ አሐ
9 ቲ ፡ ዕለት ፡=፡ ኢይጐነዲ ፡ እግዚአብሔር ፡ ቃለ ፡ ዘነበበ ፡፡ እስመቦ ፡ ከመ ፡ ይጐነ
ዲ ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ ወውእቱሰ ፡ ይትዔገሥ ፡ በእንቲአክሙ ፡ እስመ ፡ ኢይፈቅድ ፡ መኑሂ ፡
10 ያማስን ፡ እስከ ፡ ትኔስሑ ፡ ኵልክሙ ፡=፡ ወዕለቱሰ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ትመጽእ ፡ ግብ
ተ ፡ ከመ ፡ ሠራቂ ፡፡ ወሰማያትኒ ፡ ዘእንበለ ፡ ድምፅ ፡ ይትረሐዋ ፡ ወይሴስሉ ፡ ወኵሉ ፡ ፍ
ጥረተ ፡ ቀደሙ ፡ በውዕየተ ፡ እሳት ፡ ይትመሰው ፡ ወምድር ፡ ወኵሉ ፡ ዘለዕሌሃ ፡ ግብር ፡ ይውዒ ፡=፡

Et nesciunt hoc spontè, quòd cœlos secundùm naturam eorum à principio, & 5
terram etiam ex aqua creavit & confirmavit verbum Dei. Et mundum an- 6
tiquum per aquam fluvii devastavit totaliter: Et qui nunc sunt cœli & terra, 7
per verbum ejus repositi sunt igni, et conservabuntur in diem judicii in quo dele-
buntur impii homines. Hoc tamen ne obliviscamini, fratres nostri, quòd unus dies 8
apud Deum est sicut decies centum anni, & decies centum anni sicut unus dies. Non 9
tardat Dominus sermonem quem loquutus est, quia sunt, tardare eum, dicentes: sed
ipse patiens est propter vos, quia non vult quenquam perdere usque dum resipi-
scatis omnes vos. Et dies Dei veniet subitò sicut fur, & cœli sine strepitu 10
aperientur & transibunt, & omnia elementa per æstum ignis liquefacta erunt,
& terra & omnia quæ in ea sunt opera, exurentur.

Versio VULGATA LATINA.

5 Latet enim eos hoc volentes, quòd cœli erant priùs, & terra, de aqua
6 & per aquam consistens Dei verbo: Per quæ, ille tunc mundus aquâ in-
7 undatus periit. Cœli autem qui nunc sunt, & terra, eodem verbo repositi
sunt, igni reservati in diem judicii, & perditionis impiorum hominum.
8 Unum verò hoc non lateat vos, charissimi, quia unus dies apud Dominum
9 sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus. Non tardat Dominus pro-
missionem suam, sicut quidam existimant: sed patienter agit propter vos,
10 nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti. Adveniet autem
dies Domini ut fur: in quo cœli magno impetu transient, elementa verò
11 calore solventur, terra autem & quæ in ipsa sunt opera, exurentur. Cùm
igitur hæc omnia dissolvenda sint; quales oportet vos esse in sanctis con-
12 versationibus & pietatibus, Expectantes & properantes in adventum diei
Domini, per quem cœli ardentes solventur, & elementa ignis ardore tabe-
scent? Novos verò cœlos, & novam terram secundùm promissa ipsius ex- 13
pectamus, in quibus justitia habitat. Propter quod, charissimi, hæc expectan- 14
tes, satagite immaculati & inviolati ei inveniri in pace. Et Domini nostri 15
longanimitatem, salutem arbitremini: sicut & charissimus frater noster Pau-
lus, secundùm datam sibi sapientiam scripsit vobis, Sicut & in omnibus 16
epistolis, loquens in eis de his: in quibus sunt quædam difficilia intellectu,
quæ indocti & instabiles depravant, sicut & cæteras Scripturas, ad suam
ipsorum perditionem. Vos igitur, fratres, præscientes custodite: ne insipienti- 17
um errore traducti excidatis à propria firmitate. Crescite verò in gratia, & 18
in cognitione Domini nostri, & Salvatoris Jesu Christi. Ipsi gloria & nunc
& in diem æternitatis. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * مريدين أن ينكتم هذا عنهم • أن السماوات كانت منذ القديم والأرض من الماء • وفي
6 الماء ثبتت بأمر الله قائمة * وبها طوف العالم في ذلك الوقت فهلك * فالسموات إذا والأرض هي
7
8 مخزونة في كلمته محفوظة بنار إلى يوم الدينونة وهلاك الناس المنافقين * يا أحبائي لا ينكتم
عنكم هذا الشي الواحد • أن يوما واحدا عند الله كألف سنة • وألف سنة كيوم واحد •
9 * والرب ما يبطي بوعده كما يظنه قوم مبطيا • لكنه يتمهل علينا غير مريد أن يهلك
10 قوما ما • بل يوثر الكل أن يبادروا إلى التوبة * سيجي يوم الرب كالسارق في الليل • الذي فيه
تعبر السماوات سريعا • والاستقصات تحترق فتنحل • والأرض والبرايا التي فيها والأعمال تحترق •
11 * فإذا انحلت هذه كلها فكيف سبيلنا أن نكون نحن • إلا في التصاريف القديسة والديانات
12 الحميدة * منتظرين ومسارعين إلى ورود يوم الرب • الذي من أجله تحترق السماوات فتنحل •
13 والعناصر تضطرم فتذوب * وننتظر كما يخص بوعده • سموات جددا وأرضا جديدة التي
14 يسكن فيها العدل * فلهذا يا أحبتي إذ ننتظر هذه الأشياء فاحرصوا أن توجدوا لديه
15 غير مدنسين • ولا معيبين بسلام * وإمهال ربنا احسبوه خلاصا • كما كتب إليكم أخونا بولس
16 الحبيب بما يخص الحكمة التي أوتيها * إذ يتكلم من أجل هذه الأشياء في سائر رسائله •
التي فيها معاني ما معتاصا فهمها • التي يعوجها الذين لا علم لهم ولا تمكين • كما يعوجون
17 معاني باقي الكتب إلى هلاكهم * فأنتم يا أحبائي إذ قد سبقتم فعرفتم • فتحفظوا ألا تنقادوا
18 إلى ضلال الأثمة فتسقطون من توطيدكم * وانموا في نعمة ومعرفة ربنا ومخلصنا يسوع المسيح •
الذي له المجد الآن وإلى يوم الدهر آمين •

* كملت رسائل الطوباني بطرس الرسول صخرة الإيمان •

* *Volentes nimirum illud se latere, quòd* 5
cœli jam olim extiterint, & terra ex
aqua & in aqua jussu Dei stabilis con-
sistat: Et per hanc inundatus tunc 6
temporis mundus perierit. Cœli igitur 7
ac terra ipsius verbo sunt reposita, as-
servata in igne ad diem judicii, perdet-
que ignis homines impios. O dilecti 8
mei, ne vos lateat hoc unum, quòd unus
dies apud Deum perinde sit ac mille
anni, & mille anni ut dies unus: Nec 9
tardet Dominus in pollicitatione sua,
ut eum quidam tardum opinantur: sed
patiens sit erga nos nolens ullos perde-
re, sed volens omnes prodire ad pœni-
tentiam. Veniet dies Domini, ut fur, 10
noctu: in quo cœli illico præteribunt,
& elementa exusta dissolventur, terrà-
que & quæ in ea sunt creaturæ atque
opera comburentur. Quum igitur hæc 11
omnia solvantur, quales debemus nos
esse, nisi in sanctis conversationibus
& pietatibus laudandis, Expectan- 12
tes & properantes ad adventum diei
Domini, cujus causa cœli exusti dis-
solventur, & elementa flagrantia li-
quescent? Et quidem expectamus 13
secundùm promissum ejus cœlos novos
& terram novam, in quibus justitia
inhabitat. Quapropter ô dilecti mei, 14
quum hæc expectemus, satagite ut in-
veniamini coram eo incontaminati &
immaculati, cum pace. Et Domini 15
nostri patientiam, salutem arbitremi-
ni: sicut scripsit vobis charus frater
noster Paulus pro sapientia sibi con-
cessa; Dum loquitur de his rebus in 16
cunctis epistolis suis, in quibus conti-
nentur sensus quidam abstrusæ intelli-
gentiæ, quos ii detorquent qui nec sci-
entiam nec firmitatem habent, quem-
admodum sensus reliquarum scriptura-
rum detorquent ad proprium exitium.
Vos itaque ô dilecti mei, quum hæc 17
jam ante noveritis, cavete ne abducti
in errorem nefariorum, excidatis à sta-
bilitate vestra: Et crescite in gratia 18
& agnitione Domini ac Servatoris no-
stri Jesu Christi, cui gloria nunc & in
diem seculi, Amen.

Epistolarum Beati Petri Apostoli Petræ fidei, finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወዝንቱ፡ ኵሉ፡ ተመሲዎ፡ እፎ፡ ትከውኑ፡ ሀለውክሙ፡ በምግባር፡ ቅዱስ፡ ዘጽድቅ፡፡=፡
12 እንዘ፡ ትሴፈዉ፡ ወትጕጕኡ፡ ለዕለተ፡ ምጽአቱ፡ ለእግዚአብሔር፡፡ እንተ፡ ባቲ፡ ስማ
13 ያትኒ፡ ይረስኖ፡ ወይትመሰዋ፡ ወኵሉ፡ ፍጥረት፡ ይውዒ፡ ወይትመሰው፡፡=፡ ወሐደስተ፡
14 ሰማያተ፡ ወሐደስተ፡ ምድረ፡ ንሴፎ፡ ዘውስቴቶን፡ የሐድር፡ ጽድቅ፡፡=፡ ወይእዜኒ፡
አኃዊነ፡ ዘንተ፡ እንዘ፡ ትሴፈዉ፡ ጕጕኡ፡ ይርከብክሙ፡ እንበለ፡ ርስሐት፡ ወዘእንበለ፡ ኀ
15 ጋይ፡ እንዘ፡ ትስናአው፡፡=፡ ወትዕግሥቱሰ፡ ለእግዚእነ፡ ወመድኀኒነ፡ ያበጽሐክሙ፡ በ
ከመ፡ እኁነ፡ ጳውሎስ፡ ዘናፈቅር፡ ጸሐፈ፡ ለክሙ፡ በእንተ፡ ዘወሀቦ፡ እግዚአብሔር፡ ጥበ
16 በ፡=፡ ዘከመ፡ ሀሎ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ መጻሕፍቲሁ፡ ዘነበበ፡ ውስቴቶን፡ በእንቲአሁ፡ ለ
ዝንቱ፡፡ ወዘሰ፡ ነበቡ፡ እሙራን፡ ሰብእ፡ እለ፡ ይሌብውዎ፡ ወእለሰ፡ አልቦሙ፡ ትምህርተ፡
እለ፡ ኢይሌብውዎ፡ ወይሜይጥዎ፡ ለቃለ፡ መጽሐፍ፡ ውስተ፡ ግዕዞሙ፡ በከመ፡ ሜጥዎ
17 ን፡ ለብዙኃን፡ መጻሕፍት፡ ወቦቱ፡ ያማስኑ፡፡=፡ ወአንትሙሰ፡ አኃዊነ፡ አቅድሙ፡ አእም
ሮ፡ ወተዐቀቡ፡ ከመ፡ ኢትስሐቱ፡ በዘ፡ ኢይበቍዕ፡ ትምህርት፡ ከመ፡ ኢትደቁ፡ እም
18 ጽንዕክሙ፡=፡ ተባዝኁ፡ በእግዚእነ፡ ወበአኮቴቱ፡ ለኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ መድኀኒነ፡
ዘሎቱ፡ ስብሐት፡ ወይእዜኒ፡ ወለዓለመ፡ ዓለም፡ አሜን፡፡ ወአሜን፡፡=፡
መልአት፡ መልእክተ፡ ጴጥሮስ፡ ደግሚት፡ ወስብሐት፡ ለ
እግዚአብሔር፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡ አሜን፡፡=፡

Et quum hæc omnia dissolvantur, quomodo vos esse oportet in exercitio 11
sancto justitiæ, Expectantes & properantes ad diem adventûs Dei, in 12
quo cœli igniti erunt & liquefacti erunt, & omnia elementa exurentur &
liquescent? Et novos cœlos, & novam terram expectamus in quibus ha- 13
bitabit justitia. Et nunc, fratres nostri, hoc expectantes studete ut experi- 14
amini sine macula & iniquitate, pacifici. Et patientia Domini nostri, & 15
redemptoris nostri præveniet vobis: sicut frater noster Paulus, quem diligi-
mus, scripsit vobis, pro ea, quam dedit ei Deus, sapientia; Sicuti est 16
in omnibus epistolis ejus, quibus loquutus est de illo hoc, & quibus lege-
runt docti homines qui intelligunt illum: & qui non habent doctrinam, qui
non intelligunt illum, & convertunt verbum Scripturæ in mentem suam, sic-
ut converterunt multos libros, & proptereà peribunt. Et vos fratres nostri 17
præscitote & cavete: ne erretis in ea quæ non proderit vobis doctrina,
ne excidatis à stabilitate vestra. Crescite in Domino nostro, & in gratia 18
Jesu Christi Servatoris nostri: Cui gloria & nunc, & in seculum seculo-
rum, Amen, & Amen.

Completa est Epistola Petri secunda: & gloria Deo in seculum seculorum, Amen.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ἸΩΑΝΝΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ, ἘΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ὙΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Α΄. Εὐαγγελικὴ θεολογία περὶ Χριστοῦ. ἐν ᾧ, περὶ ἐξομολογήσεως καὶ προσοχῆς εἰς τὸ μὴ ἁμαρτάνειν. ὅτι ἡ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ τὴν γνῶσιν βεβαιοῖ.

Β΄. Περὶ ἀγάπης ἧς ἄνευ ἀσέβεια. ἐν ᾧ, παραίνεσις περὶ χάριτος ἑκάστου καθ᾽ ἡλικίαν. καὶ περὶ ἀποτροπῆς τῆς περὶ τὸν κόσμον ἀγάπης.

Γ΄. Περὶ ψευδαδέλφων ἀρνησιθέων, καὶ ὅτι ἡ εἰς Χριστὸν ἀσέβεια πατρὸς ὁμολογία. ἡ γὰρ τοῦ πατρὸς δοξολογία, τοῦ υἱοῦ ἐστι θεολογία. ἐν ᾧ, περὶ θείου καὶ πνευματικοῦ χαρίσματος ἐν ἁγιασμῷ ἐπ᾽ ἐλπίδι εἰς γνῶσιν Θεοῦ. ὅτι πᾶς ὁ ἐν Χριστῷ, ἐκτὸς ἁμαρτίας· ὁ δὲ ἁμαρτάνων ἐστὶν ἐκ τοῦ διαβόλου.

Δ΄. Περὶ ἀγάπης τῆς εἰς τὸν πλησίον καὶ διαθέσεως μεταδοτικῆς. ἐν ᾧ, περὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς τῆς ἐν πίστει Ἰησοῦ Χριστοῦ. περὶ διακρίσεως πνευμάτων, ἐφ᾽ ὁμολογίᾳ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐνανθρωπήσεως.

Ε΄. Περὶ φιλαδελφίας εἰς θεοσέβειαν.

ς΄. Περὶ θεολογίας υἱοῦ ἐν δόξῃ πατρὸς· καὶ περὶ νίκης τῆς κατὰ τοῦ πονηροῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωήν.

Ζ΄. Περὶ ἀντιλήψεως τοῦ ἁμαρτάνοντος ἀδελφοῦ διὰ προσευχῆς, καὶ περὶ τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν. ἐν ᾧ, περὶ ἀποχῆς δαιμονικοῦ σεβάσματος.

ἘΠΙΣΤΟΛῊ ΠΈΤΡΟΥ Β'. ΚΕΦ. Δ'.

Latet enim eos hoc volentes, quòd cœli erant *jam olim*, & terra, de
5 Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι, καὶ γῆ, ἐξ
aqua & per aquam consistens Dei verbo: Per quæ, ille tunc
6 ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ· Δι' ὧν, ὁ τότε
mundus aquâ inundatus periit. *At* nunc cœli & terra, *ipsius*
7 κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο. Οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ, (ε) αὐτοῦ
verbo repositi sunt, igni reservati in diem judicii & perdi-
λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶ, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ (ζ) ἀπω-
tionis impiorum hominum. Unum verò hoc non lateat vos, *dilecti*,
8 λείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ,
quia unus dies apud Dominum sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus.
ὅτι μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία.
Non tardat Dominus promissionem, (sicut quidam *tarditatem ducunt*:) sed
9 Οὐ βραδύνει (η) ὁ Κύριος τῆς ἐπαγγελίας, (ὥς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται·) ἀλλὰ
patienter agit *in nos*, *non volens ullos* perire, sed omnes ad
μακροθυμεῖ (θ) εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς
pœnitentiam *tendere*. *Veniet* autem dies Domini ut fur *in nocte*: in quo
10 μετάνοιαν χωρῆσαι. Ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς (ι) κλέπτης ἐν νυκτὶ· ἐν ᾗ
cœli *stridenter præteribunt*, elementa verò *æstuantia* solventur: & terra &
οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται· καὶ γῆ καὶ
quæ in ipsa opera exurentur. *His* igitur *omnibus solutis*, quales
11 τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. Τούτων οὖν πάντων λυομένων, ποταποὺς
oportet esse vos in sanctis conversationibus & pietatibus: Expectantes &
12 δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις· Προσδοκῶντας καὶ
properantes adventum *Dei* diei, per quem cœli ardentes solventur,
σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται,
& elementa *æstuantia liquescent?* Novos verò cœlos & terram novam
καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται; Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς (κ) καὶ γῆν καινὴν 13
secundùm *promissum* ipsius expectamus, in quibus justitia habitat.
κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη (λ) κατοικεῖ.
Ideò, *dilecti*, hæc expectantes, *studete* immaculati & inviolati
Διὸ, ἀγαπητοὶ, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ (μ) ἀμώμητοι 14
ei inveniri in pace: Et Domini nostri longanimitatem, salutem
αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ· Καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν, σωτηρίαν 15
arbitremini: sicut & *dilectus* noster frater Paulus secundùm sibi
ἡγεῖσθε· καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν (ν) αὐτῷ
datam sapientiam scripsit vobis: Sicut & in omnibus epistolis, loquens
δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν· Ὡς καὶ ἐν πάσαις (ξ) ταῖς ἐπιστολαῖς, λαλῶν 16
in eis de his: in quibus sunt difficilia intellectu quædam, quæ indocti &
ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν (ο) οἷς ἐστι δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ
instabiles *detorquent*, sicut & cæteras Scripturas, ad *propriam* ipsorum perdi-
ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώ-
tionem. Vos igitur, *dilecti*, *præcognoscentes* custodite, *ut ne ne-*
λειαν. Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοὶ, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀ- 17
fariorum errore *simul* traducti excidatis propriâ firmitate. Crescite verò
θέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ. Αὐξάνετε δὲ 18
in gratia & cognitione Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi. Ipsi gloria
ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα
& nunc, & in diem æternitatis. Amen.
καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ἀμήν.

MS. A. (ε) τῷ αὐτῷ λόγῳ (ζ) ἀσεβείας τῶν ἀσεβῶν (η) Κύριος (θ) δι' ὑμᾶς, (ι) κλέπτης· ἐν ᾗ (κ) καὶ καινὴν γῆν * καὶ τὰ ἐπαγγέλματα (λ) ἐνοικεῖ. (μ) ἄμωμοι (ν) δο-
θεῖσαν αὐτῷ (ξ) ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐτοῖς, (ο) αἷς εἰσιν Πέτρου Β'.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * ܛܥܝܐ ܠܗܘܢ ܗܕܐ ܕܨܒܝܢ. ܕܫܡܝܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܡܢ ܩܕܝܡ. ܘܐܪܥܐ ܡܢ ܡܝܐ. ܘܒܝܕ ܡܝܐ
6 ܩܝܡܐ ܒܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. * ܗܠܝܢ ܕܒܐܝܕܝܗܘܢ ܥܠܡܐ ܕܗܝܕܝܢ ܛܦ ܒܡܝܐ ܘܐܒܕ.
7 * ܫܡܝܐ ܕܝܢ ܘܐܪܥܐ ܕܗܫܐ ܒܡܠܬܗ ܣܝܡܝܢ. ܟܕ ܠܢܘܪܐ ܡܬܢܛܪܝܢ ܠܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ.
8 ܘܕܐܒܕܢܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܪܫܝܥܐ. * ܗܕܐ ܕܝܢ ܚܕܐ ܠܐ ܬܛܥܐ ܠܟܘܢ ܚܒܝܒܝ. ܕܚܕ ܝܘܡܐ
9 ܠܡܪܝܐ. ܐܝܟ ܐܠܦ ܫܢܝܢ ܐܝܬܘܗܝ. ܘܐܠܦ ܫܢܝܢ ܐܝܟ ܝܘܡܐ ܚܕ. * ܠܐ ܡܫܘܚܪ
ܡܪܝܐ ܒܡܘܠܟܢܘܗܝ ܐܝܟ ܕܐܢܫܝܢ ܫܘܚܪܐ ܡܣܒܪܝܢ. ܐܠܐ ܡܓܪܓ ܪܘܚܗ ܡܛܠܬܟܘܢ.
10 ܟܕ ܠܐ ܨܒܐ ܕܐܢܫ ܢܐܒܕ. ܐܠܐ ܕܟܠܢܫ ܠܬܝܒܘܬܐ ܢܐܬܐ. * ܐܬܐ ܕܝܢ ܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ܐܝܟ ܓܢܒܐ.
ܗܘ ܕܒܗ ܫܡܝܐ ܡܢ ܫܠܝ ܢܥܒܪܘܢ. ܐܣܛܘܟܣܐ ܕܝܢ ܟܕ ܝܩܕܝܢ ܢܫܬܪܘܢ. ܘܐܪܥܐ
11 ܘܥܒܕܐ ܕܒܗ ܠܐ ܢܫܬܟܚܘܢ. * ܟܕ ܗܟܝܠ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܡܫܬܪܝܢ. ܐܝܟܢܐ ܙܕܩ ܠܟܘܢ
12 ܕܬܗܘܘܢ ܒܗܘܦܟܐ ܩܕܝܫܐ. ܘܒܕܚܠܬ ܐܠܗܐ. * ܟܕ ܡܣܟܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܡܣܪܗܒܝܢ
ܠܡܐܬܝܬܗ ܕܝܘܡܐ ܕܐܠܗܐ. ܗܘ ܕܒܗ ܫܡܝܐ ܟܕ ܒܚܝܪܝܢ ܒܢܘܪܐ ܢܫܬܪܘܢ. ܘܐܣܛܘܟܣܐ
13 ܟܕ ܝܩܕܝܢ ܢܬܦܫܪܘܢ. * ܫܡܝܐ ܕܝܢ ܚܕܬܐ ܘܐܪܥܐ ܚܕܬܐ. ܐܝܟ ܡܘܠܟܢܗ ܡܣܟܝܢܢ.
14 ܕܒܗܘܢ ܟܐܢܘܬܐ ܥܡܪܐ. * ܡܛܠ ܗܢܐ ܚܒܝܒܝ. ܟܕ ܠܗܠܝܢ ܡܣܟܝܢ ܐܢܬܘܢ.
15 ܐܬܬܥܝܪܘ ܕܕܠܐ ܛܘܠܫܐ ܘܕܠܐ ܡܘܡܐ ܬܫܬܟܚܘܢ ܠܗ ܒܫܝܢܐ. * ܘܢܓܝܪܘܬ ܪܘܚܗ
ܕܡܪܢ ܦܘܪܩܢܐ ܚܘܫܒܘܗ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܐܚܘܢ ܚܒܝܒܐ ܦܘܠܘܣ. ܐܝܟ ܚܟܡܬܐ
16 ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܗ ܟܬܒ ܠܟܘܢ. * ܐܝܟܢܐ ܕܒܟܠܗܝܢ ܐܓܪܬܗ ܡܡܠܠ ܥܠ ܗܠܝܢ.
ܕܐܝܬ ܒܗܝܢ ܡܕܡ ܕܥܣܩ ܠܡܣܬܟܠܘ. ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܝܕܘܥܐ ܘܠܐ ܫܪܝܪܐ
ܡܥܩܡܝܢ ܠܗܝܢ. ܐܝܟ ܕܐܦ ܠܫܪܟܐ ܕܟܬܒܐ. ܠܐܒܕܢܐ ܕܢܦܫܗܘܢ.
17 * ܐܢܬܘܢ ܗܟܝܠ ܚܒܝܒܝ. ܟܕ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܡܢ ܩܕܡ. ܐܙܕܗܪܘ ܠܢܦܫܟܘܢ.
ܕܠܐ ܟܕ ܬܬܢܓܕܘܢ ܒܬܪ ܛܘܥܝܝܐ ܕܗܠܝܢ ܕܠܐ ܢܡܘܣܐ. ܬܦܠܘܢ ܡܢ ܫܪܝܪܘܬܟܘܢ.
18 * ܐܠܐ ܗܘܘ ܪܒܝܢ ܒܛܝܒܘܬܐ ܘܒܝܕܥܬܗ ܕܡܪܢ ܘܡܚܝܢܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܘܕܐܠܗܐ ܐܒܐ.
ܕܠܗ ܫܘܒܚܐ. ܘܗܫܐ ܘܒܟܠܙܒܢ. ܘܠܝܘܡܝ ܥܠܡܐ ܐܡܝܢ.

* ܫܠܡܬ ܐܓܪܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܦܛܪܘܣ ܫܠܝܚܐ *

Hoc, quia volunt, ignorant, cœlum *videlicet* jam pridem extitisse, & terram ex aquis & per aquas verbo Dei substitisse. 5
Per quæ mundus qui tum erat, aquis inundatus periit. 6
Cœli qui nunc sunt & terra, verbo ipsius repositi sunt, igni reservati in diem judicii, & perditionis hominum impiorum. 7
Hoc autem unum ne lateat vos ô dilecti mei, quòd unus dies apud Dominum instar mille annorum est, & mille anni unius instar diei. 8
Non cunctatur Dominus in suis promissis, ut quidam cunctationem arbitrantur, sed longanimis est propter vos, nolens quemquam perire, sed unumquenque ad pœnitentiam venire. 9
Veniet autem sicut fur dies ille Domini, in quo cœli repentè transibunt, elementa verò combusta solventur, & terra, quæque in ea sunt opera non extabunt. 10
Quum igitur hæc omnia solvenda sint, quales oportet esse vos in sanctis conversationibus vestris, & in timore Dei, 11
Expectantes & festinantes ad adventum diei illius Dei, in qua cœli igne probati dissolventur, & elementa combusta liquescent? 12
Cœlos autem novos ac terram secundùm promissum ejus expectamus, in quibus justitia inhabitat. 13
Propterea dilecti mei, hæc expectantes, studete ut sine labe & sine macula ei reperiamini cum pace. 14
Et longanimitatem Domini, salutem reputate: quemadmodum etiam dilectus frater noster Paulus, juxta sapientiam quæ data est ei, scripsit vobis: 15
Ut in omnibus suis epistolis locutus est de istis, inter quæ sunt nonnulla intellectu difficilia, quæ imperiti & instabiles detorquent, ut reliquas etiam hasce Scripturas, ad suam ipsorum perditionem. 16
Vos igitur dilecti mei, quum *hæc* præsciatis, cavete vobis ne fortè sectantes errorem eorum qui sine lege sunt, excidatis à propria firmitate: 17
Sed crescite in gratia & cognitione Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi, & Dei Patris: cui gloria, cùm nunc tum semper, & in dies seculi, Amen. 18

Epistola Petri Apostoli secunda,

FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወኢየአምርዎ ፡ ለዝንቱ ፡ በፈቃዶሙ ፡፡ ከመ ፡ ሰማያትኒ ፡ በከመ ፡ ፈጠሮን ፡ እምትከት ፡
6 ወምድርኒ ፡ እምነ ፡ ማይ ፡ ፈጠራ ፡ ወአጽንዓ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡=፡ ወዓለም ፡ ትከ
7 ትኒ ፡ በማየ ፡ አይኅ ፡ አጥፍአ ፡ ኵሎ ፡፡=፡ ወይእዜኒ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ በቃለ ፡ ዚአሁ ፡
ዝጉቡት ፡ እሙንቱ ፡ እሳት ፡ ወየዐቅብዎ ፡ ለዕለተ ፡ ደይን ፡ በዘይደመሰሱ ፡ ኃጥዓን ፡ ሰ
8 ብእ ፡፡=፡ ወዘንተ ፡ ባሕቱ ፡ ኢትርስዑ ፡ አኃዊነ ፡ እስመ ፡ አሐቲ ፡ ዕለት ፡ በኀበ ፡ እግዚ
አብሔር ፡ ከመ ፡ ዓሠርቱ ፡ ምእት ፡ ዓመት ፡ ወዓሠርቱ ፡ ምእት ፡ ዓመት ፡ ከመ ፡ አሐ
9 ቲ ፡ ዕለት ፡=፡ ኢይጐነዲ ፡ እግዚአብሔር ፡ ቃለ ፡ ዘነበበ ፡፡ እስመቦ ፡ ከመ ፡ ይጐነ
ዲ ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ ወውእቱሰ ፡ ይትዔገሥ ፡ በእንቲአክሙ ፡ እስመ ፡ ኢይፈቅድ ፡ መነሂ ፡
10 ያማስን ፡ እስከ ፡ ትኔስሑ ፡ ኵልክሙ ፡=፡ ወዕለቱሰ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ትመጽእ ፡ ግብ
ተ ፡ ከመ ፡ ሠራቂ ፡፡ ወሰማያትኒ ፡ ዘእንበለ ፡ ድምፅ ፡ ይትረኀዉ ፡ ወየኀልፉ ፡ ወኵሉ ፡ ፍ
ጥረት ፡ ቀዲሙ ፡ በውዕየተ ፡ እሳት ፡ ይትመሰዉ ፡ ወምድር ፡ ወኵሉ ፡ ዘለዕሌሃ ፡ ግብር ፡ ይውዒ ፡=፡

Et nesciunt hoc spontè, quòd cœlos secundùm naturam eorum à principio, & terram etiam ex aqua creavit & confirmavit verbum Dei. 5
Et mundum antiquum per aquam fluvii devastavit totaliter: 6
Et qui nunc sunt cœli & terra, per verbum ejus repositi sunt igni, et conservabuntur in diem judicii in quo delebuntur impii homines. 7
Hoc tamen ne obliviscamini, fratres nostri, quòd unus dies apud Deum est sicut decies centum anni, & decies centum anni sicut unus dies. 8
Non tardat Dominus sermonem quem loquutus est, quia sunt, tardare eum, dicentes: sed ipse patiens est propter vos, quia non vult quenquam perdere usque dum resipiscatis omnes vos. 9
Et dies Dei veniet subitò sicut fur, & cœli sine strepitu aperientur & transibunt, & omnia elementa per æstum ignis liquefacta erunt, & terra & omnia quæ in ea sunt opera, exurentur. 10

Versio VULGATA LATINA.

5 Latet enim eos hoc volentes, quòd cœli erant priùs, & terra, de aqua
6 & per aquam consistens Dei verbo: Per quæ, ille tunc mundus aquâ in-
7 undatus periit. Cœli autem qui nunc sunt, & terra, eodem verbo repositi
sunt, igni reservati in diem judicii, & perditionis impiorum hominum.
8 Unum verò hoc non lateat vos, charissimi, quia unus dies apud Dominum
9 sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus. Non tardat Dominus pro-
missionem suam, sicut quidam existimant: sed patienter agit propter vos,
10 nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti. Adveniet autem
dies Domini ut fur: in quo cœli magno impetu transient, elementa verò
11 calore solventur, terra autem & quæ in ipsa sunt opera, exurentur. Cùm
igitur hæc omnia dissolvenda sint; quales oportet vos esse in sanctis con-
12 versationibus & pietatibus, Expectantes & properantes in adventum diei
Domini, per quem cœli ardentes solventur, & elementa ignis ardore tabe-
scent? Novos verò cœlos, & novam terram secundùm promissa ipsius ex- 13
pectamus, in quibus justitia habitat. Propter quod, charissimi, hæc expectan- 14
tes, satagite immaculati & inviolati ei inveniri in pace. Et Domini nostri 15
longanimitatem, salutem arbitremini: sicut & charissimus frater noster Pau-
lus, secundùm datam sibi sapientiam scripsit vobis, Sicut & in omnibus 16
epistolis, loquens in eis de his: in quibus sunt quædam difficilia intellectu,
quæ indocti & instabiles depravant, sicut & cæteras Scripturas, ad suam
ipsorum perditionem. Vos igitur, fratres, præscientes custodite: ne insipienti- 17
um errore traducti excidatis à propria firmitate. Crescite verò in gratia, & 18
in cognitione Domini nostri, & Salvatoris Jesu Christi. Ipsi gloria & nunc
& in diem æternitatis. Amen.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * مريدين أن ينكتم هذا عنهم • أن السماوات كانت منذ القديم والأرض من الماء • وفي
6 الماء ثبتت بأمر الله قائمة * وبها طوف العالم في ذلك الوقت فهلك * فالسماوات إذا والأرض هي
7
8 محروسة في كلمته محفوظة بنار إلى يوم الدينونة وهلك الناس المنافقين * يا أحبائي لا ينكتم
عنكم هذا الشيء الواحد • أن يوما واحدا عند الله كألف سنة • وألف سنة كيوم واحد •
9 * والرب ما يبطي بوعده كما يظنه قوم متباطيا • لكنه يمهل علينا غير مريد أن يهلك
10 قوما ما • بل يوثر الكل أن يبدروا إلى التوبة * سيجي يوم الرب كالسارق في الليل • الذي فيه
تعبر السماوات سريعا • والأستقصات تحترق فتنحل • والأرض والبرايا التي فيها والأعمال تحترق •
11 * فإذا انحلت هذه كلها فكيف سبيلنا أن نكون نحن • إلا في التصاريف القديسة والديانات
12 الحميدة * منتظرين ومسارعين إلى ورود يوم الرب • الذي من أجله تحترق السماوات فتنحل •
13 والعناصر تضطرم فتذوب * وننتظر كما يخص بوعده • سماوات جددا وأرضا جديدة التي
14 يسكن فيها العدل * فلهذا يا أحبائي إذ ننتظر هذه الأشياء فاحرصوا أن توجدوا لديه
15 غير مدنسين • ولا معيبين بسلام * وإمهال ربنا احسبوه خلاصا • كما كتب إليكم أخونا بولس
16 الحبيب بما يخص الحكمة التي أوتيها * إذ يتكلم من أجل هذه الأشياء في سائر رسائله •
التي فيها معاني ما معتاصا فهمها • التي يعوجها الذين لا علم لهم ولا تمكين • كما يعوجون
17 معاني باقي الكتب إلى هلاكهم * فأنتم يا أحبائي إذ قد سبقتم فعرفتم • فتحفظوا ألا تنقادوا
18 إلى ضلال الأئمة فتسقطون من توطيدكم * وانموا في نعمة ومعرفة ربنا ومخلصنا يسوع المسيح
الذي له المجد الآن وإلى يوم الدهر آمين •

* كملت رسائل الطوباوي بطرس الرسول صخرة الإيمان •

* *Volentes* nimirum *illud se latere, quòd* 5
cœli jam olim extiterint, & terra ex
aqua & in aqua jussu Dei stabilis con-
sistat: Et per hanc inundatus tunc 6
temporis mundus perierit. Cœli igitur 7
ac terra ipsius verbo sunt reposita, as-
servata in igne ad diem judicii, perdet-
que ignis homines impios. O dilecti 8
mei, ne vos lateat hoc unum, quòd unus
dies apud Deum perinde sit ac mille
anni, & mille anni ut dies unus: Nec 9
tardet Dominus in pollicitatione sua,
ut eum quidam tardum opinantur: sed
patiens sit erga nos, nolens ullos perde-
re, sed volens omnes prodire ad pœni-
tentiam. Veniet dies Domini, ut fur, 10
noctu: in quo cœli illico præteribunt,
& elementa exusta dissolventur, terrá-
que & quæ in ea sunt creaturæ atque
opera comburentur. Quum igitur hæc 11
omnia solvantur, quales debemus nos
esse, nisi in sanctis conversationibus
& pietatibus laudandis, Expectan- 12
tes & properantes ad adventum diei
Domini, cujus causa cœli exusti dis-
solventur, & elementa flagrantia li-
quescent? Et quidem expectamus 13
secundùm promissum ejus cœlos novos
& terram novam, in quibus justitia
inhabitat. Quapropter ô dilecti mei, 14
quum hæc expectemus, satagite ut in-
veniamini coram eo incontaminati &
immaculati, cum pace. Et Domini 15
nostri patientiam, salutem arbitremi-
ni: sicut scripsit vobis charus frater
noster Paulus pro sapientia sibi con-
cessa; Dum loquitur de his rebus in 16
cunctis epistolis suis, in quibus conti-
nentur sensus quidam abstrusæ intelli-
gentiæ, quos ii detorquent qui nec sci-
entiam nec firmitatem habent, quem-
admodum sensus reliquarum scriptura-
rum detorquent ad proprium exitium.
Vos itaque ô dilecti mei, quum hæc 17
jam antè noveritis, cavete ne abducti
in errorem nefariorum, excidatis à sta-
bilitate vestra: Et crescite in gratia 18
& agnitione Domini ac Servatoris no-
stri Jesu Christi, cui gloria nunc & in
diem seculi, Amen.

Epistolarum Beati Petri Apostoli Petræ fidei, finis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወዝንቱ: ኵሉ: ተመሲዎ: እፎ: ትከውኑ: ሀለውክሙ: በምግባር: ቅዱስ: ዘጽድቅ::=፦
12 እንዘ: ትሴፈው: ወትጕጕኡ: ለዕለተ: ምጽአቱ: ለእግዚአብሔር:: እንተ: ባቲ: ሰማ
13 ያትኒ: ይረስና: ወይትመሰዋ: ወኵሉ: ፍጥረት: ይውዒ: ወይትመሰው::=፦ ወሐደስተ:
14 ሰማያት: ወሐደስተ: ምድር: ንሴፎ: ዘውስቴቶን: የሐድር: ጽድቅ::=፦ ወይእዜኒ:
አኃዊነ: ዘንተ: እንዘ: ትሴፈው: ጕጕኡ: ይርከብክሙ: እንበለ: ርስሐት: ወዘእንበለ: ጌ
15 ጋይ: እንዘ: ትስናአው::=፦ ወትዕግሥቱሰ: ለእግዚእነ: ወመድኃኒነ: ያበጽሐክሙ: በ
ከመ: እኁነ: ጳውሎስ: ዘናፈቅር፣ጸሐፈ: ለክሙ: በእንተ: ዘወሀቦ: እግዚአብሔር: ጥበ
16 ብ::=፦ ዘከመ: ሀሎ: ውስተ: ኵሉ፣ መጻሕፍቲሁ: ዘነበበ: ውስቴቶን: በእንቲአሁ: ለ
ዝንቱ::ወዘሰ: ነበቡ: እሙራን: ሰብእ: እለ: ይሴብዎ: ወእለሰ: አልቦሙ: ትምህርተ:
እለ: ኢይሴብውዎ: ወይሜይጥዎ: ለቃለ: መጽሐፍ: ውስተ: ግዕዞሙ: በከመ: ሜጥዎ
17 ን: ለብዙኃን: መጻሕፍት: ወቦቱ: ያማስኑ::=፦ ወአንትሙሰ: አኃዊነ: አቅድሙ: አእም
ሮ: ወተዐቀቡ: ከመ: ኢትስሐቱ: በዘ: ኢይበቍዐ: ትምህርት: ከመ: ኢትደቁ: እም
18 ጽንዕክሙ::=፦ ተባዝኁ: በእግዚእነ: ወበአኰቴቱ: ለኢየሱስ: ክርስቶስ:: መድኃኒነ:
ዘሎቱ: ስብሐት: ወይእዜኒ: ወለዓለመ: ዓለም: አሜን:: ወአሜን::=፦
መልእት: መልእክተ: ጴጥሮስ: ደግሚት: ወሰብሐት: ለ
እግዚአብሔር: ለዓለመ: ዓለም: አሜን::=፦

Et quum hæc omnia dissolvantur, quomodo vos esse oportet in exercitio 11
sancto justitiæ, Expectantes & properantes ad diem adventûs Dei, in 12
quo cœli igniti erunt & liquefacti erunt, & omnia elementa exurentur &
liquescent? Et novos cœlos, & novam terram expectamus in quibus ha- 13
bitabit justitia. Et nunc, fratres nostri, hoc expectantes studete ut experi- 14
amini sine macula & iniquitate, pacifici. Et patientia Domini nostri, & 15
redemptoris nostri præveniet vobis: sicut frater noster Paulus, quem diligi-
mus, scripsit vobis, pro ea, quam dedit ei Deus, sapientia; Sicuti est 16
in omnibus epistolis ejus, quibus loquutus est de illo hoc, & quibus lege-
runt docti homines qui intelligunt illum: & qui non habent doctrinam, qui
non intelligunt illum, & convertunt verbum Scripturæ in mentem suam, si-
cut converterunt multos libros, & propterea peribunt. Et vos fratres nostri 17
præscitote & cavete: ne erretis in ea quæ non proderit vobis doctrina,
ne excidatis à stabilitate vestra. Crescite in Domino nostro, & in gratia 18
Jesu Christi Servatoris nostri: Cui gloria & nunc, & in seculum seculo-
rum, Amen, & Amen.

Completa est Epistola Petri secunda: & gloria Deo in seculum seculorum, Amen.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ἸΩΑΝΝΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ, ἜΧΟΝΤΑ ΤΙΝΑΣ ὙΠΟΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Α'. Εὐαγγελικὴ θεολογία περὶ Χριστοῦ. ἐν ᾧ, περὶ ἐξομολογήσεως καὶ προσοχῆς εἰς τὸ μὴ ἁμαρτάνειν. ὅτι ἡ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ τὴν γνῶσιν βεβαιοῖ.

Β'. Περὶ ἀγάπης ἧς ἄνευ ἀσέβεια. ἐν ᾧ, παραίνεσις περὶ χάριτος ἑκάστου καθ' ἡλικίαν. καὶ περὶ ἀποτροπῆς τῆς περὶ τὸν κόσμον ἀγάπης.

Γ'. Περὶ ψευδαδέλφων ἀρνησιθέων, καὶ ὅτι ἡ εἰς Χριστὸν εὐσέβεια πατρὸς ὁμολογία. ἡ γὰρ τοῦ πατρὸς δοξολογία, τοῦ υἱοῦ ἐστι θεολογία. ἐν ᾧ, περὶ θείου καὶ πνευματικοῦ χαρίσματος ἐν ἁγιασμῷ ἐπ' ἐλπίδι εἰς γνῶσιν Θεοῦ. ὅτι πᾶς ὁ ἐν Χριστῷ, ἐκτὸς ἁμαρτίας. ὁ δὲ ἁμαρτάνων ἐστὶν ἐκ τοῦ διαβόλου.

Δ'. Περὶ ἀγάπης τῆς εἰς τὸν πλησίον καὶ διαθέσεως μεταδοτικῆς. ἐν ᾧ, περὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς τῆς ἐν πίστει Ἰησοῦ Χριστοῦ. περὶ διακρίσεως πνευμάτων, ἐφ' ὁμολογίᾳ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐνανθρωπήσεως.

Ε'. Περὶ φιλαδελφίας εἰς θεοσέβειαν.

Ϛ'. Περὶ θεολογίας υἱοῦ ἐν δόξῃ πατρὸς· καὶ περὶ νίκης τῆς κατὰ τοῦ πονηροῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωήν.

Ζ'. Περὶ ἀντιλήψεως τοῦ ἁμαρτάνοντος ἀδελφοῦ διὰ προσευχῆς, καὶ περὶ τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν. ἐν ᾧ, περὶ ἀποχῆς δαιμονικοῦ σεβάσματος.

EPISTOLA JOANNIS CATHOLICA PRIMA.
(†) ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ. ΚΕΦ. Α'. Β'.

CAPUT PRIMUM. α'.

Quod *erat* ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod *specta-*
1 Ὃ Ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεα- Α'.
vimus, & manus nostræ contrectaverunt de verbo vitæ: (Et vita manifestata est:
2 σάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς· (Καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη·
& vidimus, & testamur, & annuntiamus vobis *illam* vitam *illam* æternam, quæ
καὶ (α) ἑωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις
erat apud Patrem, & appparuit nobis:) Quod vidimus, & audivimus, annun-
3 ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν·) Ὃ ἑωράκαμεν, καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγ-
tiamus vobis, ut & vos *communionem* habeatis cum nobis: & *communio verò*
γέλλομεν (β) ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ
nostra cum Patre, & cum Filio ejus Jesu Christo. Et hæc scribimus vobis,
4 ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν,
ut gaudium *nostrum* sit plenum. Et hæc est annuntiatio quam audivimus
5 ἵνα ἡ χαρὰ (γ) ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ (δ) ἐπαγγελία ἣν ἀκηκόαμεν
ab eo, & annuntiamus vobis, Quoniam Deus lux est, & tenebræ in eo non sunt
ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, Ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἐστι, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν
ullæ. Si dixerimus quoniam *communionem* habemus cum eo, & in tenebris
6 οὐδεμία. (ε) Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει
ambulamus, mentimur, & non facimus veritatem: si autem in luce
7 περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ (ζ) ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· Ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ
ambulamus, sicut ipse est in luce, *communionem* habemus *cum alii aliis*: Et sanguis
περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων· καὶ τὸ αἷμα
Jesu Christi filii ejus emundat nos ab omni peccato. Si dixerimus quoniam
8 Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι
peccatum non habemus, *nosipsos* seducimus: & veritas non est in nobis. Si
9 ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια (η) οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Ἐὰν
confiteamur peccata nostra, fidelis est & justus, ut remittat nobis peccata,
ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας,
& emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non peccavimus,
καὶ (θ) καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, 10
mendacem facimus eum, & verbum ejus non est in nobis.
ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

CAP. II. β'.

Filioli mei, hæc scribo vobis, ut non peccetis: Et si quis peccaverit, advo-
Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρτητε· καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ, παρά- 1
catum habemus apud Patrem, Jesum Christum justum. Et ipse propitiatio
κλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον. Καὶ (α) αὐτὸς ἱλασμός 2
est pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantùm, sed etiam pro totius mundi.
ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.
Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata ejus observemus.
Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. 3
Dicens; Novi eum, & mandata ejus non *servans*, mendax est, & in
Ὁ λέγων, (β) Ἔγνωκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης (γ) ἐστί, καὶ ἐν 4
hoc veritas non est. Qui autem servat ejus verbum, verè in hoc charitas
τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν. Ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη 5
Dei perfecta est: in hoc *cognoscimus* quoniam in ipso sumus. *Dicens* in
τοῦ Θεοῦ τετελείωται· ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν. Ὁ λέγων ἐν 6
ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse *ita* ambulare.
αὐτῷ μένειν, ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ (δ) αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.
Fratres, non mandatum novum scribo vobis, sed mandatum vetus, quod habuistis ab
Β'. Ἀδελφοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιάν, ἣν εἴχετε ἀπ' 7
initio. Mandatum vetus est verbum quod audistis *ab initio*.
ἀρχῆς. ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν (ε) ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς.

MS.A. (†) Ἰωάννου α'. Κεφ. α'. (α) ἑωράκαμεν, (β) καὶ ὑμῖν (γ) ὑμῶν (δ) ἀγγελία (ε) Ἐὰν γὰρ εἴπωμεν (ζ) ποιῶμεν (η) ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν. (θ) καθαρίσει Κεφ. β'. MS.A. (α) αὐτός ἐστιν ἱλασμὸς (β) Ὅτι ἔγνωκα (γ) ἐστίν, ἐν τούτῳ (δ) αὐτὸς περιπατεῖν. Ἀγαπητοί, οὐκ (ε) ἠκούσατε. Πάλιν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]

SEQUITUR

Epistola Prima *JOHANNIS*

APOSTOLI.

CAPUT PRIMUM.

Dominicâ post Nativitatem. 1.

Evangelizamus vobis illum qui erat à 1
principio, quem audivimus & vidimus ocu-
lis nostris, vidimus, & contrectavimus ma-
nibus nostris, eum qui est Verbum vitæ. Et 2
vita revelata est, & vidimus, & testamur:
ac prædicamus vobis vitam æternam, quæ
erat apud Patrem, & manifestata est nobis.
Et quod vidimus & audivimus, vobis quo- 3
que patefacimus, ut habeatis societatem no-
biscum: est autem societas nostra cum Pa-
tre & Filio ejus Jesu Christo. Et hæc scribi- 4
mus vobis, ut gaudium nostrum quod est in
vobis, sit plenum. Et hoc est evangelium 5
quod audivimus ab eo, & annuntiamus vo-
bis, *nempe* Deum lucem esse, & nullas omni-
nò tenebras esse in eo. Quòd si dixerimus 6
nos societatem habere cum eo, & ambula-
verimus in tenebris, mendaces sumus, & non
in veritate progredimur. Sin autem in luce 7
ambulaverimus, prout & ipse est in luce, so-
cietatem habemus inter nos mutuam, & san-
guis Jesu Filii ejus repurgat nos ab omnibus
peccatis nostris. Quòd si dixerimus nos pec- 8
catum non habere, nos ipsos seducimus, &
veritas non est in nobis. Sin confiteamur 9
peccata nostra, fidelis est & justus ut remit-
tat nobis peccata nostra, & repurget nos ab
omni nostra iniquitate. Quòd si dixerimus 10
nos non peccâsse, mendacem eum efficimus,
& verbum ipsius penes nos non est.

CAP. II.

Filioli mei, hæc scribo vobis ne peccetis: 1
quòd si quis peccaverit, advocatum habemus
apud Patrem, Jesum Christum justum. Ipse 2
enim est propitiatio pro peccatis nostris,
nec pro nobis tantùm, sed etiam pro toto
mundo. Et in hoc sentimus quòd cognove- 3
rimus eum, si servamus mandata ejus. Qui 4
enim dixerit se nôsse eum, & mandata ejus
non servaverit, mendax est, & veritas non est
in eo. Qui autem custodit sermonem ejus, 5
verè in hoc perfecta est charitas Dei: per hoc
enim scimus nos in eo esse. Qui dicit, In ipso 6
sum, oportet ut juxta itinera ipsius ambulet.

Oblatione dominica Palmarum. 2.

Dilecti mei, præceptum novum non scribo 7
vobis, sed præceptum vetus, quod habuistis
ab initio. Præceptum autem vetus est sermo
ille quem audîstis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ፡፡ ዘዮሐንስ ፡ ወልደ ፡ ዘብዴዎስ ፡ ወንጌላዊ ፡ ሐዋርያሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ጸሎቱ ፡ ትኩን ፡ ምስሌነ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡፡

1 ዝውእቱ ፡ ቀዳማዊ ፡ ዘሰማዕነ ፡ ወዘርኢነ ፡ በአዕይንቲነ ፡፡ ወዘጠየቅነ ፡ ወዘገሰሳ ፡ እደዊነ ፡ በእንተ ፡ ነገረ ፡ ሕይወት ፡፡

In nomine Patris, & Filii, & Spiritûs sancti unici Dei, *Epistola* JOHANNIS filii Zebedæi Evangelistæ *&* Apostoli Domini nostri Jesu Christi: oratio ejus sit nobiscum in seculum seculi, Amen.

CAPUT. I

Hoc erat primum quod audivimus, & quod vidimus cum oculis nostris, & quod intuiti sumus, & quod contrectârunt manus nostræ de verbo vitæ. 1

Epistola Beati JOANNIS Apostoli Prima.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT. I.

1 Quod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspe-
2 ximus, & manus nostræ contrectaverunt de verbo vitæ: Et vita manifestata est, &
vidimus, & testamur, & annuntiamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem,
3 & apparuit nobis: Quod vidimus & audivimus, annuntiamus vobis, ut & vos so-
cietatem habeatis nobiscum, & societas nostra sit cum Patre, & cum Filio ejus Jesu
4 Christo. Et hæc scribimus vobis ut gaudeatis, & gaudium vestrum sit plenum. Et
5 hæc est annuntiatio, quam audivimus ab eo, & annuntiamus vobis; Quoniam De-
6 us lux est, & tenebræ in eo non sunt ullæ. Si dixerimus quoniam societatem habe-
7 mus cum eo, & in tenebris ambulamus, mentimur, & veritatem non facimus: Si
autem in luce ambulamus, sicut & ipse est in luce; societatem habemus ad invicem,
8 & sanguis Jesu Christi, Filii ejus, emundat nos ab omni peccato. Si dixerimus quo-
9 niam peccatum non habemus; ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Si
confiteamur peccata nostra; fidelis est, & justus, ut remittat nobis peccata nostra;
& emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non peccavimus, men- 10
dacem facimus eum, & verbum ejus non est in nobis.

CAP. II.

Filioli mei, hæc scribo vobis, ut non peccetis. Sed & si quis peccaverit, advoca- 1
tum habemus apud Patrem, Jesum Christum justum: Et ipse est propitiatio pro 2
peccatis nostris; non pro nostris autem tantùm, sed etiam pro totius mundi. Et in 3
hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata ejus observemus. Qui dicit se 4
nôsse eum, & mandata ejus non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est.
Qui autem servat verbum ejus, verè in hoc charitas Dei perfecta est: & in hoc 5
scimus quoniam in ipso sumus. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille am- 6
bulavit, & ipse ambulare. Charissimi, non mandatum novum scribo vobis, sed 7
mandatum vetus, quod habuistis ab initio; Mandatum vetus, est verbum quod audîstis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة القديس يوحنا الاولي الكاثوليكية *

الفصل الاول * * قراءة لتذكار في الثامن من شهر ايار *

1 * الذي كان منذ البدي * الذي سمعناه * الذي رايناه باعيننا * الذي شاهدناه ولمسته
2 ايدينا من اجل كلمة الحياة * والحياة ظهرت وريناه وشاهدناه * ونبشركم بالحياة الابدية التي
3 كانت لدي الاب وظهرت لنا * والذي رايناه وسمعناه نبشركم به ليكون لكم شركة
4 معنا * وشركتنا نحن مع الاب * ومع ابنه ايسوع المسيح * وهذه الاقوال نكتبها اليكم ليكون
5 سروركم كاملا * وهذا هو الخبر الذي سمعناه منه واخبرناكم به * ان الله هو نور وليس
6 فيه ظلمة واحدة * واذ قلنا لنا شركة معه ونسلك في الظلمة * فقد كذبنا وما نعمل
7 الحق * وان سلكنا في النور كما ان ذاك في النور * فلنا شركة بعضنا مع بعض * ودم ايسوع
المسيح ابنه يطهرنا من كل خطية * * قراءة الخميس من الجمعة الرابعة وثلاثين *
8 * واذ قلنا ان ليست لنا خطية * فانما نخدع نفوسنا ونضلها * والحق ليس هو فينا * وان اعترفنا 9
10 بخطايانا * فهو ثقة صادق وعدل ان يغفر خطايانا لنا * ويطهرنا من كل ظلم * ان قلنا اننا ما
اخطانا فنجعله كاذبا * وكلامه ليس هو فينا * * الفصل الثاني *
1 * يا اولادي هذه الالفاظ اكتبها اليكم لكيلا تخطئوا * وان يخطي احدكم * فلنا لدي
2 الرب معزي عدل ايسوع المسيح * وذلك هو اغتفار من اجل خطايانا * وليس من اجل خطايانا
3 فقط * بل ومن اجل العالم * فبهذا يعرف اننا قد عرفناه * اذا حفظنا وصاياه * فمن يقول انه
4 قد عرفه ولا يحفظ وصاياه * فهو كاذبا وليس فيه الحق * من يحفظ قوله فهذا قد استكملت
5 محبة الله فيه بتحقيق * بهذا يعرف اننا فيه نحن * من يقول انه يثبت فيه * فسبيله كما سلك
6 ذاك ان يسلك هو هكذا * * قراءة الجمعة من الجمعة الرابعة وثلاثين *
7 * يا اخوتي لست اكتب اليكم وصية جديدة * لكن وصية عتيقة التي كانت لكم منذ
القديم * الوصية العتيقة هي القول الذي سمعتموه منذ القديم *

EPISTOLA SANCTI JOHANNIS Catholica Prima.

CAPUT PRIMUM.

Lectio in commemoratione ejusdem S. Johannis, octavo mensis Maii.

Quod erat à principio, quod audivi- 1
mus, quod vidimus oculis nostris, quod
spectavimus, & manus nostræ pervesti-
gârunt de verbo vitæ, (Et quidem vita 2
manifestata est, & vidimus eum, & per-
speximus illum, & annuntiavimus vo-
bis vitam æternam quæ erat apud Pa-
trem, & apparuit nobis.) Quod inquam 3
vidimus & audivimus, id vobis an-
nuntiavimus: ut sit vobis communio
nobiscum, communio autem nostra est
cum Patre & cum Filio ejus Jesu Chri-
sto. Et hosce sermones scribimus vobis, 4
ut gaudium vestrum sit perfectum. Atq; 5
hoc est nuntium quod audivimus ab eo,
& retulimus vobis, Quòd Deus lux est,
nullæque sunt in eo tenebræ. Et, si di- 6
xerimus communionem nos habere cum
ipso, & ambulamus in tenebris, menti-
mur, & non facimus veritatem. Quòd 7
si ambulemus in luce, ut ipse est in luce,
communionem habemus mutuam, &
sanguis Filii ejus Jesu Christi emunda-
bit nos ab omni peccato.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

At si dixerimus nos peccatum non habe- 8
re, profectò nosipsos fallimus ac seduci-
mus, & veritas non est in nobis. Si ve- 9
rò fateamur peccata nostra, ipse quidem
fidelis est & verax atque justus, ut re-
mittat nobis peccata nostra, & mundet
nos ab omni scelere. Si dixerimus nos 10
minimè peccâsse, mendacem facimus
eum, & sermo ejus non est in nobis.

CAP. II.

O *Filii mei, hos scribo vobis sermo-* 1
nes, ut non peccetis. Quòd si quis ve-
strûm peccet, consolatorem justum habe-
mus apud Dominum, Jesum Christum.
Et ipse est indulgentia pro peccatis no- 2
stris: & non tantùm pro peccatis no-
stris, sed & pro mundi. Per hoc itaque 3
noscetur quòd cognovimus eum, si manda-
ta ipsius observaverimus. Qui enim 4
dicit se nôsse eum, & mandata ejus non
servat, mendax est, & non est in eo veri-
tas. Qui servat sermonem ejus, in hoc 5
verè perfecta est charitas Dei. Per hoc
agnoscetur nos in eo esse. Qui dicit se 6
in illo manere, debet, sicut ille ambu-
lavit, ita ipse ambulare.

Lectio feriæ sextæ hebdomadis trigesimæ quartæ.

O fratres mei, non scribo vobis mandatũ 7
novum, sed mandatum vetus quod erat
apud vos ab antiquo. Mandatum vetus,
sermo ille est quem jam olim audîstis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

2 ወሕይወትኒ ፡ ተዐውቀት ፡ ለነ ፡ ወሰማዕ ፡ ኮነ ፡ ወንዜንወክሙ ፡ ለክሙኒ ፡ ሕይወተ ፡ እንተ ፡
3 ለዓለም ፡ እንተ ፡ ሀለወት ፡ ኀበ ፡ አብ ፡ ወተዐውቀት ፡ ለነ ፡፡ ወርኢነ ፡ ወሰማዕነ ፡ ወንዜን
ወክሙ ፡ ለክሙኒ ፡ ከመ ፡ ለአንትሙኒ ፡ ትኩኑ ፡ ሱታፌ ፡ ምስሌነ ፡፡ ወሱታፌነሰ ፡ ምስለ ፡ አብ ፡
4 ወምስለ ፡ ወልዱ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ወዘንተ ፡ ንጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ ከመ ፡ ትፍሥሕትክ
5 ሙ ፡ ፍጽምተ ፡ ትኩን ፡፡ ወዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ዜና ፡ እንተ ፡ ሰማዕክሙ ፡፡ ወንዜንወክሙ ፡ ለክሙ
ኒ ፡ ከመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ብርሃን ፡ ውእቱ ፡ ወጽልመትሰ ፡ አልቦ ፡ ኀቤሁ ፡ ወኢአሐተኒ ፡፡
6 ወእመሰ ፡ ንቤለክሙ ፡ ብነ ፡ ሱታፌ ፡ ምስሌሁ ፡ ወውስተ ፡ ጽልመት ፡ ነሐውር ፡ ንሔሱ ፡ ወ
7 ኢንገብራ ፡ ለርትዕ ፡፡ ወእመሰ ፡ ውስተ ፡ ብርሃን ፡ ነሐውር ፡ በከመ ፡ ውእቱ ፡ ውስተ ፡
ብርሃን ፡ ውእቱ ፡ ሱቱፋን ፡ ንሕነ ፡ በበይናቲነ ፡ ምስሌሁ ፡ ወደሙ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡
8 ያነጽሐነ ፡ እምኵሉ ፡ ኀጠዊኢነ ፡፡ ወእመሰ ፡ ንቤለክሙ ፡ አልብነ ፡ ኀጢአተ ፡ ንጌጊ ፡
9 ለርእስነ ፡ ወኢሀሎወት ፡ ጽድቅ ፡ ኀቤነ ፡፡ ወእመሰ ፡ ነገርነ ፡ ወአመነ ፡ ኀጢአተነ ፡ ምእ
መን ፡ ውእቱ ፡ ወጻድቅ ፡ ከመ ፡ ይኅድግ ፡ ለነ ፡ ኀጢአተነ ፡ ወያነጽሐነ ፡ እምኵሉ ፡ አበሳ
10 ነ ፡፡ ወእመሰ ፡ ንቤ ፡ ኢአበስነ ፡ ሐሰዌ ፡ ንሬስዮ ፡ ሎቱ ፡ ወቃሉኒ ፡ ኢሀሎ ፡ ኀቤነ ፡፡
1 ፪ ደቂቅየ ፡ ዘንተ ፡ ንጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ ከመ ፡ ኢተአብሱ ፡ ወእመኒቦ ፡ ዘአበሰ ፡ ጰራቅሊጦ
2 ስ ፡ ብነ ፡ ኀበ ፡ አብ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ጻድቅ ፡ ውእቱ ፡ ይኅድግ ፡ ለነ ፡ ኀጢ
3 ኣቲነ ፡ ወአኮ ፡ በእንተ ፡ ዚአነ ፡ በሕቲቱ ፡ አላ ፡ በእንተ ፡ ዓለምኒ ፡፡ ወበእንተዝ ፡ ና
4 አምር ፡ ከመ ፡ አእመርናሁ ፡ ለእመ ፡ ዓቀብነ ፡ ትእዛዞ ፡፡ ወዘሰ ፡ ይብል ፡ አአምሮ ፡ ወ
5 ኢየዐቅብ ፡ ትእዛዞ ፡ ሐሳዊ ፡ ውእቱ ፡ ወአልቦ ፡ ጽድቀ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኀቤሁ ፡፡ ወ
ዘሰ ፡ የዐቅብ ፡ ትእዛዞ ፡ አማን ፡ ፍቅረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፍጹም ፡ ላዕሌሁ ፡፡ ወበዝንቱ ፡
6 ናአምር ፡ ከመ ፡ ቦቱ ፡ ሀለውነ ፡፡ ወዘሰ ፡ ይብል ፡ ቦቱ ፡ ሀለውኩ ፡ ይሑር ፡ በከመ ፡ ሖ
7 ረ ፡ ዝኩቱ ፡፡ አኀዊነ ፡ አከ ፡ ትእዛዝ ፡ ሐዲስ ፡ ዘእጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ አላ ፡ ትእዛዝ ፡
ብሉይ ፡ ውእቱ ፡ ዝንተ ፡ ቃል ፡ ዘሰማዕክሙ ፡፡

Et vita quidem manifesta est nobis, & testes fuimus, & annuntiamus vobis vi- 2
tam, quæ in æternum erit, quæ fuit apud Patrem, & manifestata est nobis:
Et vidimus & audivimus, & annuntiamus vobis quidem, ut vos etiam sitis 3
societas nobiscum, & societas nostra est cum Patre, & cum Filio ejus Jesu
Christo. Et hoc scribimus vobis, ut gaudium vestrum perfectum sit. Et hæc 4
est annuntiatio, quam audivistis, & annuntiamus vobis; Quòd Deus lux est, 5
& tenebræ non sunt apud eum ullæ. Et si dicamus vobis quod habeamus socie- 6
tatem cum eo, & in tenebris incedimus, mentimur, & non agimus rectè. Et 7
si in luce incedimus, quemadmodum ipse in luce est, particibes sumus inter nos
cum illo, & sanguis Domini Jesu purificat nos ab omnibus peccatis nostris. Et 8
si dixerimus vobis quod non habeamus peccata, iniqui sumus in nosmetipsos, &
non est veritas apud nos. Et si denuntiemus & confiteamur peccatum nostrum: 9
fidelis est & justus, ut remittat nobis peccatum nostrum, & purificet nos ab
omni iniquitate nostra. Et si dicamus; Non peccavimus, mendacem facimus eum, 10
& verbum ejus non est apud nos.

CAP. II.

F*ilioli mei, hoc scribimus vobis, ut non peccetis. Et si quis sit qui peccaverit,* 1
Paraclitum habemus apud Patrem, Jesum Christum: Justus ipse propitiator est 2
nobis peccatorum nostrorum: & non propter nostra tantùm, sed propter mundi et-
iam. Et propter hoc scimus quòd cognovimus eum, si observavimus mandata ejus. 3
Et qui dicit; Cognosco eum, & non observat mandata ejus, mendax est, & non est 4
veritas Dei apud eum. Et qui observat mandata ejus, verè charitas Dei perfe- 5
cta est super eum: & per hoc scimus quòd in eo sumus. Et qui dicit; In eo sum, 6
ambulet sicut ambulavit ipse. Fratres nostri, non mandatum novum quod scribo 7
vobis, sed mandatum vetus est illud verbum quod audivistis.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ἸΩΑΝΝΟΥ Α. ΚΕΦ. Β΄. Γ΄.

Iterùm mandatum novum ſcribo vobis, quod eſt verum in ipſo, & in vobis: quia
8 Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν (ζ) ἀληθὲς ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν (η) ὑμῖν· ὅτι
tenebræ *tranſeunt*, & lumen verum jam lucet. *Dicens* in luce eſſe, &
9 ἡ (θ) σκοτία παράγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, καὶ
fratrem ſuum *odio habens*, in tenebris eſt uſque adhuc. *Diligens* fratrem
10 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν
ſuum, in lumine manet, & ſcandalum in eo non eſt. *Verùm odio habens*
11 αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον (ι) ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Ὁ δὲ μισῶν
fratrem ſuum, in tenebris eſt, & in tenebris ambulat, & neſcit quò
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶ, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ
eat: quia tenebræ obcæcaverunt oculos ejus. Scribo vobis, filioli:
12 ὑπάγει· ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, τεκνία·
quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen ejus. Scribo vobis, pa-
13 ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, πα-
tres: quoniam cognoviſtis eum ab initio. Scribo vobis, adoleſcentes: quoniam
τέρες· ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ᾽ ἀρχῆς. Γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι· ὅτι
viciſtis Malignum. Scribo vobis, infantes: quoniam cognoviſtis Patrem.
14 (κ) νενικήκατε τὸν πονηρόν. (λ) Γράφω ὑμῖν, παιδία· ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα.
Scripſi vobis, *patres: quoniam cognoviſtis eum ab initio. Scripſi* vobis,
ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες· ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ᾽ ἀρχῆς. Ἔγραψα ὑμῖν,
adoleſcentes: quoniam fortes eſtis, & verbum Dei in vobis manet, &
15 νεανίσκοι· ὅτι ἰσχυροί ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ
viciſtis *illum* Malignum. *Ne diligite* mundum, neque ea quæ in mundo.
16 νενικήκατε τὸν πονηρόν. Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ.
Si quis diligit mundum, non eſt charitas Patris in eo: Quoniam omne
ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ (μ) πατρὸς ἐν αὐτῷ. Ὅτι πᾶν
illud in mundo, concupiſcentia carnis, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia
17 τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία
vitæ, non eſt ex Patre, ſed ex mundo eſt. Et mundus tranſit,
τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστί. Καὶ ὁ κόσμος παράγεται,
& concupiſcentia ejus. *Verùm faciens* voluntatem Dei, manet in æternum.
καὶ ἡ (ν) ἐπιθυμία αὐτοῦ. Ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα.
Pueruli, noviſſima hora eſt: & ſicut audiſtis quia Antichriſtus venit, &
Γ΄ Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστί· καὶ καθὼς (ξ) ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ 18
nunc Antichriſti multi facti ſunt: undè ſcimus quia noviſſima hora eſt.
νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν (ο) γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν.
Ex nobis *exierunt*, ſed non erant ex nobis: *ſi enim* fuiſſent ex nobis, perman-
Ἐξ ἡμῶν (π) ἐξῆλθον, ἀλλ᾽ οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενή- 19
ſiſſent utique cum nobis: ſed ut manifeſti ſint, quoniam non ſunt omnes ex nobis.
κεισαν ἂν μεθ᾽ ἡμῶν· ἀλλ᾽ ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν.
Et vos unctionem habetis à Sancto, & nôſtis omnia. Non ſcripſi vobis,
Καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα. Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, 20 21
quòd non nôſtis veritatem, ſed *quòd nôſtis* eam: & quoniam omne mendacium
ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ᾽ ὅτι οἴδατε αὐτὴν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος
ex veritate non eſt. Quis eſt mendax, *ſi non negans* quoniam Jeſus
ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι. Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς 22
non eſt Chriſtus? Hic eſt Antichriſtus, *ille negans* Patrem &
οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; Οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ
Filium. Omnis *negans* Filium, nec Patrem habet. Vos *igitur* quod
τὸν υἱόν. Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν, οὐδὲ τὸν πατέρα (ρ) ἔχει. Ὑμεῖς οὖν ὃ 23 24
audiſtis ab initio, in vobis permaneat: Si in vobis *manſerit* quod ab initio
ἠκούσατε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω· ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ᾽ ἀρχῆς
audiſtis, & vos in Filio & *in* Patre manebitis. Et hæc eſt repromiſſio,
ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, 25
quam ipſe pollicitus eſt nobis, *illam* vitam æternam. Hæc ſcripſi vobis de
ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ 26
illis ſeducentibus vos.
τῶν (σ) πλανώντων ὑμᾶς.

MS. A. (ζ) ἐν αὐτῷ ἀληθὲς, (η) ἡμῖν· (θ) σκιά (ι) οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. (κ) νενίκατε (λ) Ἔγραψα (μ) Θεοῦ ἐν (ν) ἐπιθυμία. ὁ δὲ (ξ) ἠκούσατε, ὁ ἀντίχριστος (ο) γινώσκομεν (π) ἐξῆλθαν, (ρ) ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. Ὑμεῖς ὃ ἠκούσατε (σ) πλανώντων

Verſio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 ܬܘܒ ܦܘܩܕܢܐ ܚܕܬܐ ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܗܘ ܕܫܪܝܪ ܒܗ ܘܒܟܘܢ. ܕܚܫܘܟܐ ܥܒܪ ܠܗ ܘܢܘܗܪܐ ܕܫܪܪܐ ܫܪܝ ܠܡܬܚܙܝܘ.
9 ܡܢ ܕܐܡܪ ܗܟܝܠ ܕܒܢܘܗܪܐ ܐܝܬܘܗܝ ܘܠܐܚܘܗܝ ܣܢܐ. ܒܚܫܘܟܐ ܗܘ ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ.
10 ܡܢ ܕܡܚܒ ܠܐܚܘܗܝ ܒܢܘܗܪܐ ܡܩܘܐ. ܘܡܬܩܠܢܘܬܐ ܠܝܬ ܒܗ.
11 ܡܢ ܕܣܢܐ ܠܐܚܘܗܝ ܒܚܫܘܟܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܘܒܚܫܘܟܐ ܡܗܠܟ. ܘܠܐ ܝܕܥ ܠܐܝܟܐ ܐܙܠ. ܡܛܠ ܕܚܫܘܟܐ ܥܘܪ ܠܗ ܥܝܢܘܗܝ.
12 ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܒܢܝܐ. ܕܫܒܝܩܝܢ ܠܟܘܢ ܚܛܗܝܟܘܢ ܡܛܠ ܫܡܗ.
13 ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܐܒܗܐ. ܕܝܕܥܬܘܢܝܗܝ ܠܗܘ ܕܡܢ ܒܪܫܝܬ. ܟܬܒ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܥܠܝܡܐ. ܕܙܟܝܬܘܢܝܗܝ ܠܒܝܫܐ. ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܛܠܝܐ. ܕܝܕܥܬܘܢܝܗܝ ܠܐܒܐ.
14 ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܐܒܗܐ. ܕܝܕܥܬܘܢܝܗܝ ܠܗܘ ܕܡܢ ܒܪܫܝܬ. ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܥܠܝܡܐ. ܕܐܢܬܘܢ ܚܝܠܬܢܝܢ. ܘܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ ܒܟܘܢ ܡܩܘܝܐ. ܘܙܟܝܬܘܢܝܗܝ ܠܒܝܫܐ.
15 ܠܐ ܬܐܗܒܘܢ ܥܠܡܐ ܘܠܐ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܒܗ. ܡܢ ܓܝܪ ܕܪܚܡ ܥܠܡܐ. ܠܝܬ ܒܗ ܚܘܒܗ ܕܐܒܐ.
16 ܡܛܠ ܕܟܠ ܡܕܡ ܕܐܝܬ ܒܗ ܒܥܠܡܐ. ܪܓܬܐ ܗܝ ܕܦܓܪܐ. ܘܪܓܬܐ ܗܝ ܕܥܝܢܐ. ܘܫܘܒܗܪܐ ܕܥܠܡܐ. ܗܠܝܢ ܠܝܬ ܐܢܝܢ ܡܢ ܐܒܐ. ܐܠܐ ܡܢܗ ܐܢܝܢ ܡܢ ܥܠܡܐ.
17 ܘܥܠܡܐ ܥܒܪ ܗܘ ܘܪܓܬܗ. ܗܘ ܕܝܢ ܕܥܒܕ ܨܒܝܢܗ ܕܐܠܗܐ ܡܩܘܐ ܠܥܠܡ.
18 ܒܢܝ ܙܒܢܐ ܗܘ ܐܚܪܝܐ. ܘܐܝܟ ܡܐ ܕܫܡܥܬܘܢ ܕܥܬܝܕ ܠܡܐܬܐ ܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ. ܗܫܐ ܗܘܘ ܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ ܣܓܝܐܐ. ܘܡܢ ܗܕܐ ܝܕܥܝܢܢ ܕܙܒܢܐ ܗܘ ܐܚܪܝܐ.
19 ܡܢܢ ܢܦܩܘ ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܘ ܡܢܢ. ܐܠܘ ܓܝܪ ܡܢܢ ܗܘܘ ܥܡܢ ܗܘܘ ܩܘܝܢ. ܐܠܐ ܕܢܬܝܕܥܘܢ ܕܠܐ ܗܘܘ ܡܢܢ ܢܦܩܘ ܡܢܢ.
20 ܘܠܟܘܢ ܡܫܚܐ ܝܗܝܒ ܠܟܘܢ ܡܢ ܩܕܝܫܐ. ܘܦܪܫܝܢ ܐܢܬܘܢ ܟܠ ܐܢܫ.
21 ܠܐ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܕܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܫܪܪܐ. ܐܠܐ ܕܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ. ܘܕܟܠ ܕܓܠܘܬܐ ܡܢ ܫܪܪܐ ܠܐ ܗܘܬ.
22 ܡܢܘ ܕܓܠܐ ܐܠܐ ܐܢ ܗܘ ܕܟܦܪ ܕܝܫܘܥ ܠܐ ܗܘܐ ܡܫܝܚܐ. ܘܗܢܐ ܡܫܝܚܐ ܕܓܠܐ ܗܘ. ܗܘ ܕܟܦܪ ܒܐܒܐ ܐܦ ܒܒܪܐ ܟܦܪ.
23 ܘܡܢ ܕܟܦܪ ܒܒܪܐ. ܐܦ ܠܐ ܒܐܒܐ ܡܗܝܡܢ. ܘܡܢ ܕܡܘܕܐ ܒܒܪܐ ܐܦ ܒܐܒܐ ܡܘܕܐ.
24 ܘܐܢܬܘܢ ܡܕܡ ܕܫܡܥܬܘܢ ܡܢ ܒܪܫܝܬ. ܒܟܘܢ ܢܩܘܐ. ܐܢ ܓܝܪ ܢܩܘܐ ܒܟܘܢ ܡܕܡ ܕܫܡܥܬܘܢ ܡܢ ܒܪܫܝܬ. ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܒܐܒܐ ܘܒܒܪܐ ܬܩܘܘܢ.
25 ܘܗܢܘ ܫܘܘܕܝܐ ܕܗܘ ܐܫܬܘܕܝ ܠܢ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ.
26 ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܟܬܒܬ ܠܟܘܢ ܡܛܠ ܐܝܠܝܢ ܕܡܛܥܝܢ ܠܟܘܢ.

Rurſus præceptum novum ſcribo vobis, 8
quod verum eſt in ſeipſo, & in vobis; Quòd
tenebræ tranſierunt, & verum lumen incipit
apparere. Quiſquis igitur dicit ſe in luce 9
eſſe, & odio habet fratrem ſuum, in tene-
bris eſt etiamnum. Qui diligit fratrem ſu- 10
um, in lumine permanet, & offendiculum in
eo non eſt. Qui verò odio habet fratrem 11
ſuum, in tenebris eſt, & in tenebris ambu-
lat, & neſcit quò eat, quia tenebræ obcæca-
verunt oculos ejus. Scribo vobis filioli, 12
quoniam remiſſa ſunt vobis peccata veſtra
propter nomen ejus. Scribo vobis patres, 13
quoniam noviſtis eum qui erat ab initio.
Scribo vobis adoleſcentes, quoniam viciſtis
Malum illum. Scripſi vobis pueri, quoni- 14
am cognoviſtis Patrem. Scripſi vobis pa-
tres, quoniam cognoviſtis eum qui eſt à prin-
cipio. Scripſi vobis adoleſcentes, quoniam
fortes eſtis, & verbum Dei habitat in vobis,
& viciſtis Malum illum. Ne diligatis mun- 15
dum, neque ea quæ in ipſo ſunt. Qui enim
diligit mundum, charitas Patris in eo non
eſt. Quicquid enim in ipſo mundo eſt, con- 16
cupiſcentia eſt corporis, & concupiſcentia
oculorum, & faſtus mundi, quæ quidem non
ſunt ex Patre, ſed ex ipſo ſunt mundo. Et 17
mundus præterit, tam ipſe quàm concupi-
ſcentia ejus. Qui autem exequitur volunta-
tem Dei, manet in æternum. Filioli, ulti- 18
mum eſt tempus: & ſicut audîſtis venturum
pſeudochriſtum, etiam nunc multi ſunt
pſeudochriſti, & ex hoc novimus quòd ulti-
mum tempus eſt. E nobis egreſſi ſunt, ſed 19
ex nobis non erant: ſi enim ex nobis fuiſ-
ſent, apud nos permanſiſſent: at egreſſi
ſunt è nobis, ut innoteſcat eos ex nobis non
fuiſſe. Vos autem unctionem habetis à San- 20
cto illo, & diſcernitis unumquemque homi-
nem. Non ſcripſi vobis ut ignorantibus ve- 21
ritatem, ſed ut ſcientibus eam: quódque
omne mendacium non eſt ab ipſa veritate.
Quis eſt mendax, niſi ille qui negat Jeſum 22
eſſe Chriſtum? & hic quidem eſt pſeudo-
chriſtus. Qui negat Patrem, negat & Fili-
um; Et qui negat Filium, is ne Patrem 23
quidem credit. Qui confitetur Filium, &
Patrem quoque confitetur. Vos itaque 24
quod audîſtis ab initio, permaneat apud vos.
Si enim permanſerit apud vos quod audîſtis
ab initio, & vos in Patre & Filio manebitis.
Et hoc eſt promiſſum quod pollicitus eſt no- 25
bis, vitam æternam. Hæc autem ſcripſi vo- 26
bis propter eos qui ſeducunt vos.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወካዕበ ፡ ትእዛዘ ፡ ሐዲሰ ፡ ዘእጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ ዘእሙን ፡ ቦቱ ፡ ወብክሙ ፡ ከመ ፡ ሐለፈት ፡
9 ጽልመት ፡ ወብርሃን ፡ ዘበአማን ፡ ወድአ ፡ ወአስተርአየ ፡፡ ወዘሰ ፡ ይብል ፡ ውስተ ፡ ብር
ሃን ፡ ሀለውኩ ፡ ወይጸልእ ፡ ቢጾ ፡ ሐሳዊ ፡ ውእቱ ፡፡ ውስተ ፡ ጽልመት ፡ ይነብር ፡ ወሀሉ ፡ እስ
10 ከ ፡ ይእዜ ፡፡ ወዘሰ ፡ ያፈቅር ፡ ቢጾ ፡ ውስተ ፡ ብርሃን ፡ ይነብር ፡ ወአልቦ ፡ ዕቅፍተ ፡ ኀ
11 ቤሁ ፡፡ ወዘሰ ፡ ይጸልእ ፡ ቢጾ ፡ ውስተ ፡ ጽላሙት ፡ ውእቱ ፡ የሐውር ፡ ወኢያአምር ፡ ኀ
12 በ ፡ የሐውር ፡ እስመ ፡ ጽልመት ፡ አዖሮ ፡ አዕይንቲሁ ፡፡ እጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ ደቂቅየ ፡
13 እስመ ፡ ይትሐደግ ፡ ለክሙ ፡ ኀጢአትክሙ ፡ በእንተ ፡ ስሙ ፡፡ እጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ አበ
ው ፡ እስመ ፡ አእመርክምዎ ፡ ለቀደማዊ ፡፡ እጽሕፍ ፡ ለክሙ ፡ ወሬዙት ፡ እስመ ፡ ሞእክ
14 ምዎ ፡ ለእኩይ ፡፡ ጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ ለደቂቅየ ፡ እስመ ፡ አእመርክምዎ ፡ ለአብ ፡

Et rurſus mandatum novum quod ſcribo vobis, quòd verum eſt in ipſo & in vo- 8
bis: quòd tranſiverunt tenebræ, & lumen veritatis jam apparuit. Et qui dicit; 9
In luce ſum, & odio habet proximum ſuum, mendax eſt in tenebris manens & 10
exiſtens uſque nunc. Et qui diligit fratrem ſuum, in luce habitat, & non eſt of-
fendiculum in eo. Et qui odio habet fratrem ſuum, in tenebris ipſe ambulat, & 11
neſcit quò ambulet: quia tenebræ excæcârunt oculos ipſius. Scribo vobis filioli 12
mei, quia remittuntur vobis peccata veſtra propter nomen ejus. Scribo vobis 13
patres, quia cognoviſtis Primum. Scribo vobis adoleſcentes, quia viciſtis
Malum. Scripſi vobis filiolis meis, quoniam noviſtis Patrem. 14

Versio VULGATA LATINA.

8 Iterùm mandatum novum scribo vobis, quod verum est & in ipso, & in vobis:
9 quia tenebræ transierunt, & verum lumen jam lucet. Qui dicit se in luce esse,
10 & fratrem suum odit, in tenebris est usque adhuc. Qui diligit fratrem suum,
11 in lumine manet, & scandalum in eo non est. Qui autem odit fratrem suum, in
tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit quò eat: quia tenebræ obcæcave-
12 runt oculos ejus. Scribo vobis, filioli, quoniam remittuntur vobis peccata
13 propter nomen ejus. Scribo vobis, patres, quoniam cognovistis eum, qui ab ini-
14 tio est. Scribo vobis, adolescentes, quoniam vicistis Malignum. Scribo vobis,
infantes, quoniam cognovistis Patrem. Scribo vobis, juvenes, quoniam fortes
15 estis, & verbum Dei manet in vobis, & vicistis Malignum. Nolite diligere
mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas
16 Patris in eo: Quoniam omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, &
concupiscentia oculorum, & superbia vitæ: quæ non est ex Patre, sed ex mundo
est. Et mundus transit, & concupiscentia ejus. Qui autem facit voluntatem Dei, 17
manet in æternum. Filioli, novissima hora est: & sicut audistis quia Antichri- 18
stus venit, & nunc Antichristi multi facti sunt: undè scimus, quia novissima
hora est. Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis: nam si fuissent ex no- 19
bis, permansissent utique nobiscum: sed ut manifesti sint quoniam non sunt 20
omnes ex nobis. Sed vos unctionem habetis à Sancto, & nôstis omnia. Non 21
scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem, sed quasi scientibus eam: & quoniam
omne mendacium ex veritate non est. Quis est mendax, nisi is qui negat quoniam 22
Jesus est Christus? Hic est Antichristus, qui negat Patrem & Filium. Omnis 23
qui negat Filium, nec Patrem habet: qui confitetur Filium, & Patrem habet.
Vos quod audistis ab initio, in vobis permaneat: Si in vobis permanserit quod 24
audistis ab initio, & vos in Filio & Patre manebitis. Et hæc est repromissio, quam 25
ipse pollicitus est nobis, vitam æternam. Hæc scripsi vobis de his, qui seducunt vos. 26

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 وأكتب إليكم أيضا وصية جديدة القول الذي هو حق فيه وفيكم * إن الظلمة قد
9 عبرت وزالت * والنور الحقيقي منذ الآن يظهر * من يقول انه في النور ويبغض أخاه فهو إلى
10 11 الآن في الظلمة * من يحب أخاه يثبت في النور وليس فيه شك * من يبغض أخاه فهو في
12 الظلمة * وفي الظلمة يسلك * وما يعرف أين يذهب * لأن الظلمة قد أعمت عينيه * يا أولادي
13 أكتب إليكم إن قد غفرت لكم الخطايا من أجل اسمه * أكتب إليكم أيها الآباء إنكم
قد عرفتم من هو منذ القديم * أكتب إليكم أيها الأحداث إنكم قد غلبتم الخبيث *
14 * أكتب إليكم أيها الغلمان إنكم قد عرفتم الآب * كتبت إليكم أيها الآباء إنكم قد
عرفتم من لم يزل منذ القديم * كتبت إليكم أيها الأحداث إنكم أقوياء أنتم * وكلام الله
15 يثبت فيكم وقد غلبتم الخبيث * لا تحبوا العالم ولا الأشياء التي في العالم * فإن يحب أحد
16 العالم فليس فيه محبة الآب * لأن كلما في العالم هو شهوة البدن * وشهوة العينين * وتعظم
17 العمر * وليس هو من الآب * لكن من العالم هو * والعالم يعبر وشهوته * ومن يصنع إرادة الله
يبقى إلى الأبد * تم *

Et rursùm scribo vobis mandatum no- 8
vum, sermonem scilicet qui verus est in
se et in vobis; Quod tenebræ jam præ-
terierunt & abscesserunt, & vera lux
posthac emergit. Qui dicit se esse in 9
luce, & fratrem suum odit, versatur
adhuc in tenebris. Qui diligit fratrem 10
suum, in luce manet, & non est in eo
offendiculum. Qui odit fratrem suum, 11
in tenebris versatur, & in tenebris am-
bulat, & nescit quò vadat, quia tene-
bræ jam excæcârunt oculos ejus. O filii 12
mei, scribo vobis, quia remissa sunt
vobis peccata propter nomen ejus. Scri- 13
bo vobis ô patres, quia nôstis eum qui
est ab antiquo. Scribo vobis ô adole-
scentes, quia jam vicistis malignum.
Scribo vobis ô juvenes, quia jam cog- 14
novistis Patrem. Scripsi vobis ô patres,
quia nôstis eum qui est incommutabilis
ab antiquo. Scripsi vobis ô adolescentes,
quia fortes estis, & verbum Dei manet
in vobis, & jam vicistis improbum.
Ne diligatis mundum, neque res quæ in 15
mundo sunt: siquis enim diligit mun-
dum, non est in ipso amor Patris. Quo- 16
niam quicquid est in mundo, cupiditas
est carnis, & libido oculorum, & su-
perbia ætatis: & non est ex Patre, sed
ex mundo est. Mundus autem ejus- 17
que cupiditas præterit, qui verò fa-
cit voluntatem Dei, manet in æter-
num. Finis.

* قراءة الاثنين من الجمعة الخامسة وثلاثين *

Lectio feriæ secundæ hebdomadis trigesimæ quintæ.

18 * أيها الفتيان الساعة الأخيرة هي * وكما سمعتم أن ضد المسيح سيجيء * والآن أضداد المسيح
19 كثيرون قد صاروا * فمن ههنا نعلم أنها الساعة الأخيرة هي * منا خرجوا لكنهم لم يكونوا
20 منا * لأنهم لو كانوا منا لكانوا قد ثبتوا معنا * لكن ليظهروا أنهم ليس هم كلهم منا * وأنتم
21 لكم مسحة من القدوس * وقد عرفتم كل شيء * ما كتبت إليكم انكم ما قد عرفتم الحق *
22 بل قد عرفتموه * وأن كل كذب ليس هو من الحق * من هو الكاذب إلا الجاحد أن يسوع ليس
23 24 هو المسيح * هذا هو ضد المسيح * الجاحد الآب والابن * كل من ينكر الابن ولا الآب له * فأنتم
إذا الشيء الذي سمعتموه منذ القديم فليثبت فيكم * فإن يثبت فيكم الذي سمعتموه منذ
25 القديم * ستثبتون أنتم في الابن وفي الآب * وهذا هو الموعد الذي وعدنا به هو الحياة
26 الأبدية * هذه الألفاظ كتبتها إليكم من أجل الذين يضلونكم *

O pueri, ultima est hora, & sicut au- 18
distis quòd adversarius Christi ventu-
rus sit, etiam nunc adversarii Christi
multi jam facti sunt: & hinc novi-
mus ultimam horam esse. E nobis pro- 19
dierunt, sed non sunt ex nobis: nam
si fuissent ex nobis, utique nobiscum
permansissent. Sed ut manifesti fiant
quòd non sint omnes ex nobis: Et 20
vos quidem unctionem habetis à san-
cto illo, & jam nôstis omnia. Non 21
scripsi vobis eò quòd veritatem non cog-
noveritis, sed jam noveritis illam,
quòdque omnis mendax non sit ex ve-
ritate. Quis est mendax, nisi qui ne- 22
gat Jesum non esse Christum? is est
Christi adversarius, qui negat Patrem
& Filium. Quicunque Filium negat, 23
apud istum ne Pater quidem est. Res 24
igitur quam audistis ab antiquo, maneat
in vobis: si enim manserit in vobis quod
jam pridem audistis, vos etiam in Fi-
lio & in Patre manebitis. Atque hoc 25
est promissum illud quod ipse pollicitus
est nobis, Vita illa æterna, Hos ser- 26
mones scripsi vobis propter eos qui se-
ducunt vos.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ጸሐፍኩ : ለክሙ : አበው : እስመ : ለእምርክዎ : ለቀደማዊ : ጸሐፍኩ : ለክሙ : ወሬዙ
ት : እስመ : ጽኑዓን : አንትሙ : ወቃለ : እግዚአብሔር : ይነብር : ኀቤክሙ : ወሞእክሞ
15 ዎ : ለእኩይ ::=፦ ኢታፍቅርዎ : ለዓለም : ወኢዘሀሎ : ውስተ : ዓለም : ወዘሰ : አፍቀ
16 ሮ : ለዓለም : ኢሀሎ : ፍቅሩ : ለእግዚአብሔር : ለዕሌሁ :=፦ እስመ : ኵሉ : ዘሀሎ :
ውስተ : ዓለም : ፍትወቱ : ለሥጋ : ወፍትወቱ : ለዓይን : ወሠራሒ : ለመንበርት : ኢኮነ:
17 ዝንቱ : እምኀበ : እግዚአብሔር : አብ : አለ : እምዓለም : ውእቱ ::=፦ ወዓለምኒ : የ
ሐልፍ : ወፍትወቱኒ : የሐልፍ : ወዘሰ : ይገብር : ፍትወቶ : ለእግዚአብሔር : ይነብር : ለ
18 ዓለም ::=፦ ደቂቅየ : ደኀሪት : ሰዓት : ይእቲ : ወበከመ : ሰማዕክሙ : ሐሰዊ : መሲሕ :
ይመጽእ : ወይእዜሰ : ኮኑ : ብዙኃን : ኀሰዊያን : መሲሕ : ወበዝንቱ : አእመርነ : ከመ : ደ
19 ኀሪት : ይእቲ : ሰዓት :=፦ እስመ : እምኔነ : ወፅኡ : አላ : ኢኮኑ : ባሕቱ : እምኔነ : ወ
እቶሙ : ወሰበሰ : እምኔነ : እሙንቱ : እምነበሩ : ምስሌነ : አላ : ባሕቱ : ከመ : ይትዐወቁ :
20 ከመ : ኢኮኑ : ኵሎሙ : እምኔነ ::=፦ ወአንትሙስ : ቅብአተ : ብክሙ : እምነ : ቅዱስ :
21 ወተአምሩ : ኵሎ :=፦ ኢጸሐፍኩ : ለክሙ : ከመ : ኢታአምርዋ : ለጽድቅ : ለለ : ከመ :
22 ታአምርዋ ::እስመ : ኵሉ : ሐሰት : ኢኮነት : እምጽድቅ :=፦ ወመኑ : ውእቱ : ሐሰዊ : መ
ሲሕ : ዘእንበለ : ዘይክሕድ : ከመ : እግዚእ : ኢየሱስ : ኢኮነ : መሲሕ : ወዝንቱ : ውእቱ :
23 ሐሰዊ : መሲሕ : ዘይክሕድ : በአብ : ወበወልድ ::=፦ ወኵሉ : ዘይክሕድ : በወልድ : በአብኒ :
24 ኢሀለወ ::ወዘሰ : የአምን : በወልድ : ወበአብኒ : ሀለወ :=፦ ወአንትሙኒ : ዘሰማዕክሙ : ትካት :
ይነብር : ኀቤክሙ : ወእመሰ : ዘሰማዕክሙ : ትካት : ነበረ : ኀቤክሙ : ወአንትሙኒ : ትነብሩ :
25 በአብ : ወበወልድ ::=፦ ወዛቲ : ይእቲ : ተስፋ : እንተ : አሰፈወነ : ሕይወተ : እንተ : ለሰፈ
26 ወነ : ዘለዓለም ::=፦ ወዘንተ : ንጽሕፍ : ለክሙ : በእንተ : አለ : ያስሕቱክሙ ::=፦

Scripsi vobis patres, quia cognovi Primum. Scripsi vobis adolescentes, quia fortes
estis, & verbum Dei habitat apud vos, & vicistis Malum. Ne diligatis mundum, 15
neque quod est in mundo: & qui diligit mundum, non est dilectio Dei su-
per eum: Quia quicquid est in mundo, concupiscentia carnis est, & con- 16
cupiscentia oculi, & molestia vitæ: non est hoc à Deo Patre, sed à
mundo est. Et mundus quidem transit, & concupiscentia ejus transit, & 17
qui facit voluntatem Dei manebit in æternum. Filioli mei, ultimum tem- 18
pus est: & quemadmodum audivistis, falsus Messias veniet, & nunc sunt multi
falsi Messiæ: & per hoc cognovimus quòd ultimum est tempus. Quia ex 19
nobis exiverunt, sed non fuerunt tamen ex nobis illi: & si ex nobis fu-
issent, mansissent nobiscum: veruntamen ut manifesti fierent, quòd non fue-
runt omnes illi ex nobis: Et vos unctionem habetis à Sancto, & scitis 20
omnia. Non scripsi vobis quasi nesciretis veritatem, sed quòd sciatis eam: 21
quia omne mendacium non est ex veritate. Et quis est falsus Messias, nisi 22
is qui negat quòd Dominus Jesus non sit Messias? Et hic est falsus Messi- 23
as, qui negat Patrem & Filium. Et quisquis negat Filium, in Patre
non est: & qui credit in Filium, etiam in Patre est. Et vos quidem quod 24
audivistis olim, maneat apud vos: & si id quod vidistis olim maneat apud
vos: vos etiam mansuri estis in Patre & in Filio. Et hæc est promissio quam 25
promisit nobis, videlicet vita æterna quam promisit nobis. Et hoc scribimus vo- 26
bis propter eos qui seducunt vos.

Et vos unctionem quam accepistis ab eo, in vobis *manet*: & non *opus* habetis ut
27 Καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, (τ)ἐν ὑμῖν μένει· καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα
aliquis doceat vos: sed sicut *ipsa* unctio docet vos de omnibus, & *vera*
τὶς διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές
est: & non est mendacium. Et sicut docuit vos, manete in eo. Et nunc,
28 ἐστι· καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος. (υ) καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, (φ)μενεῖτε ἐν αὐτῷ. Καὶ νῦν,
filioli, manete in eo: ut cùm apparuerit, habeamus fiduciam, & non *pude-*
τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα (χ) ὅταν φανερωθῇ, ἔχωμεν παῤῥησίαν, καὶ μὴ αἰσχυν-
fiamus ab eo, in adventu ejus. Si scitis quoniam justus est, scitote
29 θῶμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. Ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε
quoniam omnis *faciens* justitiam, ex ipso natus est.
ὅτι (ψ) πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

CAP. III. γ'.

Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut *nati* Dei *vocemur*.
1 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην (α) δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ, ἵνα τέκνα Θεοῦ (β)κληθῶμεν.
Propter hoc mundus non novit nos, quia non novit eum. *Dilecti*, nunc *nati*
2 διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. Ἀγαπητοὶ, νῦν τέκνα
Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus. Scimus *autem* quoniam *si* apparuerit,
Θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. (γ)Οἴδαμεν δὲ ὅτι ἐὰν φανερωθῇ,
similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis *habens* spem
3 ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα· ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστι. Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα
hanc in eo, sanctificat *seipsum*, sicut ille sanctus est. Omnis *faciens* pecca-
4 ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἁγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστι. Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ-
tum, & *transgressionem legis* facit: & peccatum est *transgressio legis*. Et scitis quia ille
5 τίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. Καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος
apparuit, ut peccata nostra tolleret, & peccatum in eo non est. Omnis in
6 ἐφανερώθη, ἵνα τὰς (δ)ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. Πᾶς ὁ ἐν
eo *manens*, non peccat: omnis *peccans*, non vidit eum, nec cognovit eum.
αὐτῷ μένων, οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων, οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.
Filioli, nemo seducat vos. *Faciens* justitiam, justus est, sicut ille
7 (ε) Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς. ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος
justus est. *Faciens* peccatum, ex diabolo est: quoniam ab initio
δίκαιός ἐστιν. (ζ)Ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν· ὅτι ἀπ' ἀρχῆς 8
diabolus peccat. In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera dia-
ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ δια-
boli. Omnis natus ex Deo, peccatum non facit: quoniam semen ipsius in
Δ' βόλου. Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ· ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν 9
eo manet: & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est. In hoc
αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται. Ἐν τούτῳ 10
manifesti sunt *nati* Dei, & *nati* diaboli. Omnis *non faciens* *justi-*
φανερά ἐστι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ μὴ ποιῶν(η) δικαιο-
tiam, non est ex Deo, & non *diligens* fratrem suum. Quoniam hæc est an-
σύνην, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγ- 11
nuntiatio, quam audistis ab initio, ut diligamus *alii alios*. Non sicut Cain ex
γελία, ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. Οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ 12
maligno erat: & occidit fratrem suum. Et *gratiâ cujus* occidit eum? Quoniam
τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι
opera ejus maligna erant: *quæ* autem fratris ejus, justa. *Ne admiremini*,
τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν· τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, δίκαια. Μὴ θαυμάζετε, 13
fratres *mei*, si odit vos mundus. Nos scimus quoniam translati sumus
(θ)ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν 14
de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. *Non diligens fra-*
ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· Ὁ μὴ(ι)ἀγαπῶν τὸν ἀδελ-
trem, manet in morte. Omnis *odio habens* fratrem suum, homicida est: &
φὸν, μένει ἐν τῷ θανάτῳ. Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστί. καὶ 15
scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem. In
οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν. Ἐν 16
hoc cognovimus charitatem, quoniam ille pro nobis animam suam posuit:
τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε·
& nos debemus pro fratribus animas ponere.
καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς (κ) τιθέναι.

MS.A. (τ) μένει ἐν ὑμῖν· (υ) καθὼς (φ) μένετε (χ) ἐὰν (ψ) καὶ πᾶς
Κεφ. γ'. MS.A. (α)ἔδωκεν (β)κληθῶμεν καί ἐσμεν. διά (γ)Οἴδαμεν ὅτι (δ)ἁμαρτίας ἄρῃ, (ε)Παιδία, μήτις (ζ)Ὁ δὲ ποιῶν (η)τὴν δικαιοσύνην, (θ)ἀδελφοὶ, εἰ (ι)ἀγαπῶν, μένει (κ)θεῖναι.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

27 [illegible]
[illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
[illegible]

Sed & vos, si permanserit vobiscum unctio 27
illa quam accepistis ab eo, necesse non ha-
bebitis ut quis doceat vos: sed sicut illa
unctio à Deo est, ipsa docebit vos de omni-
bus: & verax est, nec est in ea mendacium.
Et sicut docuit vos, manete in eo. Et nunc 28
filioli mei, manete in eo, ut quum revelatus
fuerit, non erubescamus ab eo, sed habeamus
fiduciam in adventu ipsius. Si scitis quòd
justus est, scitote quòd omnis qui facit justi-
tiam, ex eo est.

CAP. III.

Porrò videte quanta sit charitas Patris er- 1
ga nos, qui filios vocavit nos, effecitque.
Propterea mundus non novit nos, quoniam
nec illum novit.

De Genitrice Dei. 3.

Dilecti mei, nunc filii Dei sumus, nec usque 2
adhuc revelatum est quid futuri simus. Sci-
mus autem quum ipse revelatus fuerit, nos
in similitudinem ipsius fore, eumque visuros
prout ipse est. Et quisquis habet in eo hanc 3
spem, purificat seipsum sicut & ille purus est.
Qui autem peccatum committit, iniquitatem 4
facit: peccatum enim omne iniquitas est.
Et scitis illum manifestatum esse ut tolleret 5
peccata nostra, & peccatum in eo non esse.
Porrò quisquis in eo manet, non peccat: & 6
quicunque peccat, non vidit eum, nec eum
novit. Filioli mei, nemo seducat vos. Qui 7
facit justitiam, justus est, sicut & ipse Christus
justus est. Qui verò committit peccatum, 8
ex Satana est, quoniam à principio ipse Sa-
tanas peccator est. Et propter hoc apparuit
filius Dei, ut dissolveret opera Satanæ. Quis- 9
quis natus est ex Deo, peccatum non com-
mittit, quoniam semen ipsius in illo est, &
non potest peccare quia ex Deo natus est. In 10
hoc distinguuntur filii Dei à filiis Satanæ.
Quisquis non facit justitiam, neque diligit
fratrem suum, non est ex Deo. Quoniam 11
hoc est præceptum quod audîstis ab initio, ut
diligatis vos invicem. Non sicut Cain ille 12
qui erat ex Malo, & trucidavit fratrem suum.
Et quare trucidavit eum, nisi quia mala erant
opera sua, fratris verò sui justa? Nec mire- 13
mini fratres mei, si odit vos mundus. Nos 14
scimus quòd translati sumus à morte ad vi-
tam, eò quòd diligimus fratres nostros. Qui
non amat fratrem suum, in morte manet.
Quisquis enim odit fratrem suum, homicîda 15
est. Et scitis quòd in omni homicîda non
potest permanere vita æterna. In hoc cog- 16
noscimus charitatem ejus erga nos, quòd is
dederit animam suam pro nobis: & æquum
est nos quoque pro fratribus nostris dare
animas nostras.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

27 ወአንትሙሰ ፡ ቅብአተ ፡ ብክሙ ፡ እንተ ፡ ነሣእክሙ ፡ እምኀቤሁ ፡ ትነብር ፡ ኀቤክሙ ፡ ወ
ኢትፈቅዱ ፡ መኑሂ ፡ ይሜህርክሙ ፡ አለ ፡ መንፈሰ ፡ ዚአሁ ፡ ይሜህርክሙ ፡ በእንተ ፡ ኵሉ ፡
28 ወእሙን ፡ ውእቱ ፡ ወኢኮነ ፡ ሐሰተ ፡ ወበከመ ፡ ትምህርትክሙ ፡ ንበሩ ፡ ቦቱ ። ወይእ
ዜኒ ፡ ደቂቅየ ፡ ንበሩ ፡ ቦቱ ፡ ከመ ፡ አመ ፡ አስተርአየ ፡ ንርከብ ፡ ገጸ ፡ ወኢንትኀፈር ፡ በኀ
29 ቤሁ ፡ አመ ፡ ይመጽእ ። ወእመሰ ፡ ርኢክሙ ፡ ከመ ፡ ጻድቅ ፡ ውእቱ ፡ አእምሩ ፡ ከ
መ ፡ ኵሉ ፡ ዘይገብራ ፡ ለጽድቅ ፡ እምኔሁ ፡ ተወልደ ።
1 ር ርእዩ ፡ ዘከመ ፡ እፎ ፡ ፋቅሩ ፡ ዘወሀበነ ፡ አብ ፡ ከመ ፡ ውሉደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ንኩ
ን ፡ ወኮንነሂ ። ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ኢፈተወነ ፡ ዓለም ፡ እስመ ፡ ሎቱኒ ፡ ኢያአምሮ ።

Et vos unctionem habetis quam accepistis ab eo, quæ manet apud vos, & non ne- 27
cesse habetis ut quisquam doceat vos, sed Spiritus ejus docebit vos de omnibus, &
verus est, & non est mendacium, & secundùm doctrinam vestram manete in ea.
Et nunc quidem, filioli mei, manete in eo: ut quum apparuerit, inveniamus fid ci- 28
am, & non pudefiamus apud eum quum advenerit. Et si vidistis quòd justus est, 29
scitote quòd omnis qui facit justitiam, ex ipso natus est.

CAP. III.

Videte quanta sit charitas ejus quem dedit nobis Pater, ut filii Dei essemus. Et 1
fuimus etiam, & propter hoc non desideravit nos mundus, quia eum nescit.

Versio VULGATA LATINA.

27 Et vos unctionem quam accepistis ab eo, maneat in vobis. Et non necesse habe-
tis ut aliquis doceat vos: sed sicut unctio ejus docet vos de omnibus, & verum
28 est, & non est mendacium. Et sicut docuit vos: manete in eo. Et nunc, filioli,
manete in eo: ut cùm apparuerit, habeamus fiduciam, & non confundamur
29 ab eo in adventu ejus. Si scitis quoniam justus est, scitote quoniam & omnis qui
facit justitiam, ex ipso natus est.

CAP. III.

1 VIdete qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur & simus.
2 Propter hoc mundus non novit nos: quia non novit eum. Charissimi, nunc filii
Dei sumus: & nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cùm apparuerit,
3 similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis qui habet hanc
4 spem in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est. Omnis qui facit peccatum, &
5 iniquitatem facit: & peccatum est iniquitas. Et scitis quia ille apparuit ut pec-
6 cata nostra tolleret: & peccatum in eo non est. Omnis qui in eo manet, non
peccat: & omnis qui peccat, non vidit eum, nec cognovit eum. Filioli, nemo 7
vos seducat. Qui facit justitiam, justus est: sicut & ille justus est. Qui facit pec- 8
catum, ex diabolo est: quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit Filius
Dei, ut dissolvat opera diaboli. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non fa- 9
cit: quoniam semen ipsius in eo manet, & non potest peccare, quoniam ex Deo
natus est. In hoc manifesti sunt filii Dei, & filii diaboli. Omnis qui non est ju- 10
stus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum: Quoniam hæc est annunti- 11
atio, quam audistis ab initio, ut diligatis alterutrum. Non sicut Cain, qui ex Ma- 12
ligno erat, & occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum? Quoniam ope-
ra ejus maligna erant: fratris autem ejus, justa. Nolite mirari, fratres, si odit vos 13
mundus. Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligi- 14
mus fratres. Qui non diligit, manet in morte: Omnis qui odit fratrem suum, 15
homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se-
metipso manentem. In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam 16
suam pro nobis posuit: & nos debemus pro fratribus animas ponere.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

27 * والمسحة التي اخذتموها منه ان تثبت فيكم فليست بكم حاجة الي ان يعلمكم احد. بل عنا
هي مسحة له. تعلمكم من اجل كل شي. وصدق هي وليست كذبا. وكما علمكم ان تثبتوا
28 فيه * فالان يا اولادي اثبتوا فيه. لكيما اذا ظهر تكون لنا دالة ولا نخجل منه في وروده *
29 * ان علمتم انه عدل هو. فاعلموا ان كل من يعمل العدل مولود منه *

1 * الفصل الثالث * قد عرفتم اية محبة منحكم الاب ان نسمي اولاد الله. من اجل
2 هذا ما يعرفكم العالم لانه ما عرفه * يا احباي نحن الان اولاد الله. فاذا ظهر لنا ماذا نكون.
3 فقد عرفنا اننا اذا ظهر سنكون نظراوه. لاننا سنعاينه كما هو * وكل من يومل منه هذا
4 الرجا يطهر ذاته كما ان ذاك طاهر هو * كل من يعمل الخطية يعمل ضد الشريعة. لان
5 الخطية ضد الشريعة * وقد علمتم ان ذاك ظهر لينزع خطايانا وليست فيه خطية *
6 * وكل من يثبت فيه ما يخطي. وكل من يخطي فما قد ابصره ولا عرفه * يا اولادي لا يضلنكم
7
8 احد. من يعمل العدل عدل هو كما ان ذاك عادل هو * ومن يعمل الخطية من المحال هو. لان
المحال منذ القديم يخطي. لهذا ظهر ابن الله لينقض اعمال المحال. تم * قراءة الثلثا من
9 الجمعة الخامسة وثلاثين * كل مولود من الله ما يعمل خطية. لان زرعه يثبت فيه. وما
10 يمكنه يخطي. لان الله قد ولده * بهذا ظاهرون هم اولاد الله. واولاد المحال. كل من لا يعمل
11 العدل فليس هو من الله. ومن لا يحب اخاه كذلك * لان هذه هي البشارة التي سمعتموها
12 منذ القديم ان يحب بعضنا بعض * لا مثل قايين الذي كان من الخبيث فذبح اخاه *
13 ولاي حال ذبحه. لان اعماله كانت خبيثة واعمال اخيه مقسطة * لا تعجبوا يا اخوتي ان كان
14 العالم يبغضكم * فنحن قد عرفنا اننا قد انتقلنا من الموت الي الحياة. لاننا نحب الاخوة *
15 من لا يحب اخاه يثبت في الموت * كل من يبغض اخاه قاتل الناس هو. وقد علمتم ان كل
16 قاتل الناس فليست له في ذاته حياة ابدية ثابتة * بهذا قد عرفنا المحبة. ان ذاك من اجلنا
بذل نفسه. ونحن ينبغي لنا ان نبذل انفسنا من اجل اخوتنا.

At si unctio quam accepistis ab eo, ma- 27
neat in vobis, non est vobis opus ut quis-
quam doceat vos: sed quatenus est ipsi-
us unctio, docet vos omni de re: & qui-
dem vera est, & non mendax. Itaque
prout docuit vos ut maneretis in eo, O 28
filii mei, manete nunc in eo: ut quum ap-
paruerit, habeamus fiduciam, & non pu-
defiamus coram eo in ipsius adventu. Si 29
nôstis quòd ipse justus est, scitote quòd
quisquis exercet justitiam, ex ipso na-
tus est.

CAP. III.

JAm nôstis qualem charitatem dedit 1
vobis Pater, ut vocemur filii Dei: pro-
pterea mundus non cognoscit vos, qui non
novit eum. O dilecti mei, nos modò filii 2
Dei sumus: quum ergò apparuerit nobis,
quid erimus? jam autem novimus quod
quum apparuerit, erimus ei similes, quia
videbimus eum sicuti est. Et quisquis 3
hanc ab eo spem expectat, seipsum purifi-
cat, sicut ille purus est. Quicunque fa- 4
cit peccatum, facit contra Legem: quia
peccatum est contra Legem. Et nôstis jam 5
quòd ille apparuit ut tolleret peccata no-
stra, & peccatum in eo non est. Et quis- 6
quis in eo manet, non peccat: & quis-
quis peccat, sanè non vidit eum, nec no-
vit illum. O filii mei, nemo vos sedu- 7
cat: qui facit justitiam, justus est, sic-
ut ille justus est: Qui verò peccatum 8
facit, ex Calumniatore est, quia Calu-
mniator ille ab antiquo peccat. Ad hoc
apparuit Filius Dei, ad dissolvenda ope-
ra Calumniatoris. Finis.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis
trigesimæ quintæ.

Omnis ex Deo natus, pecatum non com- 9
mittit: quoniam semen ipsius in eo ma-
net, nec potest peccare, quia Deus genu-
it illum. Per hoc manifestati sunt filii 10
Dei & filii Calumniatoris. quisquis non
exercet justitiam, non est ex Deo: &
quisquis non diligit fratrem suum, ejus-
modi est. Hæc est enim annuntiatio quam 11
jampridem audistis, ut alterum nostri
alter diligat. Non ut Cain qui erat ex 12
Maligno, & jugulavit fratrem suum. Et
quam ob causam jugulavit illum? quia
opera ejus mala erant, opera verò fratris
ejus justa. Ne miremini ô fratres mei, 13
si mundus odit vos. Nos enim novimus 14
quòd translati sumus à morte ad vitam,
quia diligimus fratres: qui non diligit
fratrem suum, manet in morte. Quis- 15
quis odit fratrem suum, homicida est: &
nôstis quòd omnis homicida non habet
in se vitam æternam permanentem. Per 16
hoc cognovimus charitatem, quòd ille
pro nobis donavit animam suam: & nos
oportet animas nostras donare pro fratri-
bus nostris.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 አኃዊነ ፡ ይእዜሰ ፡ ደቂቀ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንትሙ ፡ ወዓዲ ፡ ኢተዐውቀ ፡ ምንተ ፡ ኮነ ፡ ናአ
ምር ፡ ባሕቱ ፡ ከመ ፡ አመ ፡ ከመ ፡ ተዐውቀ ፡ ከማሁ ፡ ንኩን ፡ እስመ ፡ ንሬእዮ ፡ ሎቱ ፡ ወከመ ፡ ው
3 እቱ ፡፡ ወኵሉ ፡ ዘተወከሎ ፡ ቦቱ ፡ ያነጽሕ ፡ ርእሶ ፡ በከመ ፡ ዝክቱኒ ፡ ንጹሕ ፡ ውእቱ ፡፡
4 ወኵሉ ፡ ዘይገብራ ፡ ለአበሳ ፡ ወለኃጢአት ፡ ይገብራ ፡ ወኃጢአትኒ ፡ እምአበሳ ፡ ውእቱ ፡፡
5 ወታአምሩ ፡ ከመ ፡ አስተርአየ ፡ ዝክቱ ፡ ከመ ፡ ያስስል ፡ ለኃጢአት ፡ ወኃጢአትሰ ፡ አልቦ ፡ ኀቤ
6 ሁ ፡፡ ወኵሉ ፡ ዘቦቱ ፡ ይነብር ፡ ኢይኤብስ ፡ ወኵሉ ፡ ዘይኤብስ ፡ ኢይሬእዮ ፡ ወኢያአም
7 ሮ ፡፡ ደቂቅየ ፡ አልቦ ፡ ዘያስሕተክሙ ፡ ኵሉ ፡ ዘይገብራ ፡ ለጽድቅ ፡ ጻድቅ ፡ ውእቱ ፡ በከ
8 መ ፡ ዝኩቱኒ ፡ ጻድቅ ፡ ውእቱ ፡፡ ወዘሰ ፡ ይገብራ ፡ ለኃጢአት ፡ እምነ ፡ ጋኔን ፡ ውእቱ ፡፡ እ
ስመ ፡ ቀደሚሁ ፡ ሰይጣን ፡ አበሰ ፡ ወበእንተዝ ፡ አስተርአየ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ይ
9 ፍትሖ ፡ ግብሮ ፡ ለጋኔን ፡፡ ወኵሉ ፡ ዘይትወለድ ፡ እምእግዚአብሔር ፡ ኢይገብራ ፡ ለኃጢ
አት ፡፡ እስመ ፡ ዘርአ ፡ ዚአሁ ፡ ቦቱ ፡ ይነብር ፡ ወኢይክል ፡ አብሶ ፡ እስመ ፡ እምእግዚ
10 አብሔር ፡ ተወልደ ፡፡ ወበዝንቱ ፡ አምሬን ፡ ውእቶሙ ፡ ደቂቀ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወደቂቀ ፡ ጋ
ኔን ፡፡ ወኵሉ ፡ ዘኢይገብራ ፡ ለጽድቅ ፡ ኢኮነ ፡ እምእግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ ወኢያፈቅ
11 ር ፡ ቢጾ ፡፡ እስመ ፡ ዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ትእዛዝ ፡ እንተ ፡ ሰማዕክሙ ፡ ትካት ፡ ከመ ፡ ንትፋቀር ፡ በ
12 በይናቲነ ፡፡ ወአኮ ፡ በከመ ፡ ቃየን ፡ ዘእምእኩይ ፡ ወቀተሎ ፡ ለእኁሁ ፡ እስመ ፡ ምግባረ ፡ ዚ
13 አሁ ፡ እኩይ ፡ ውእቱ ፡ ወዘእኁሁሰ ፡ ጻድቅ ፡ ውእቱ ፡፡ ወኢታንክሩ ፡ አኃዊነ ፡ እመ ፡ ዓ
14 ለም ፡ ጸልአክሙ ፡፡ ንሕነ ፡ ናአምር ፡ ከመ ፡ ዓደውነ ፡ እሞት ፡ ውስተ ፡ ሕይወት ፡ እስመ ፡ ናፈ
ቅር ፡ ቢጾነ ፡፡ ወዘሰ ፡ ኢያፈቅር ፡ ቢጾ ፡ ይነብር ፡ ውስተ ፡ ሞት ፡፡ ኵሉ ፡ ዘይጸልእ ፡ ቢጾ ፡ ቀታሊ ፡
15 ነፍስ ፡ ውእቱ ፡፡ ታአምሩ ፡ ከመ ፡ ኵሉ ፡ ቀታሊ ፡ ነፍስ ፡ አልቦቱ ፡ ሕይወተ ፡ ለዓለም ፡ እን
16 ተ ፡ ትሄሉ ፡ ለዕሌሁ ፡፡ ወበዝንቱ ፡ አእመርናሁ ፡ ለተፋቅሮ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ መጠወ ፡ ነፍ
ሶ ፡ በእንቲአነ ፡ ወንሕነኒ ፡ ይደልወነ ፡ ንመጡ ፡ ነፍስነ ፡ በእንተ ፡ ቢጽነ ፡፡

Fratres nostri, nunc quidem filii Dei estis: & adhuc non patefactum est 2
quid fuerimus. Scimus tamen quòd cùm apparuerit, similes ei erimus: quia
videbimus eum & sicuti est. Et omnis qui sperat in eo, purificat seipsum 3
sicut ille purus est. Et omnis qui facit delictum, etiam peccatum facit: 4
& peccatum ex delicto est. Et scitis quòd apparuit ille ut ejiceret pecca- 5
tum: & peccatum non est apud eum. Et omnis qui in eo manet, non pec- 6
cat: & omnis qui peccat, non videt neque cognoscit. Filioli mei, nemo 7
sit qui seducat vos. Omnis qui facit justitiam, justus est: sicut ipse justus
est. Et qui facit peccatum, ex diabolo est: quia principio suo satanas pec- 8
cavit. Et propter hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera diaboli. Et 9
omnis qui natus est ex Deo, non facit peccatum: quia semen ipsius in eo
manet, & non potest peccare, quia ex Deo natus est. Et in hoc cogniti 10
sunt filii Dei, & filii diaboli. Et omnis qui non facit justitiam, non est
ex Deo ipse, & non diligit proximum suum. Quia hoc est mandatum 11
quod audivistis olim, ut diligatis invicém. Et non sicut Kain, qui ex Ma- 12
lo, & occidit fratrem suum: quia opus ejus malum erat, & fratris ejus 13
justum erat. Et ne miremini fratres nostri, si mundus oderit vos. Nos 14
scimus quòd transivimus à morte in vitam, quia diligimus proximum no-
strum. Et ille qui non diligit proximum suum, manet in morte: omnis qui
odio habet proximum suum, animæcida est. Scitis quòd omnis animæcida 15
non habet vitam æternam manentem super se. Et per hoc cognovimus chari- 16
tatem ejus, quia ipse tradidit animam suam pro nobis: & nos quidem,
oportet nos ut tradamus animam nostram pro proximo nostro.

Qui *verò* habuerit *victum* mundi, & viderit fratrem suum *opus habentem*, &
17 Ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ
clauserit viscera sua ab eo, quomodò charitas Dei manet in eo?
κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;
Filioli mei, non diligamus verbo, neque linguâ, sed opere & veritate.
18 (λ) Τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ, μηδὲ (μ) γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.
Et in hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus, & *ante eum* suadebimus
19 (ν) Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμὲν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν
corda nostra. Quoniam si reprehenderit nos cor, *quòd* major
20 τὰς καρδίας ἡμῶν. Ὅτι (ξ) ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, (ο) ὅτι μείζων
est Deus corde nostro, & novit omnia. *Dilecti*, si cor
21 ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. Ἀγαπητοὶ, (π) ἐὰν ἡ καρδία
nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum. Et quicquid
22 ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παῤῥησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ ὃ ἐὰν
petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata ejus custodimus, & placita
αἰτῶμεν, (ρ) λαμβάνομεν παρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ (σ) τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ
coram eo facimus. Et hoc est mandatum ejus, Ut credamus *nomi-*
23 ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, Ἵνα (τ) πιστεύσωμεν τῷ ὀνό-
ni Filii ejus Jesu Christi: & diligamus *alii alios*, sicut dedit mandatum
ματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν
nobis. Et *servans* mandata ejus, in illo manet, & ipse in eo. Et in
24 ἡμῖν. Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν
hoc scimus quoniam manet in nobis, de Spiritu quem nobis dedit.
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ Πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

CAP. IV. Δ'.

A *Dilecti*, *ne* omni spiritui *credite*, sed probate spiritus, si ex
1 Ἀγαπητοὶ, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ
Deo sint: quoniam multi pseudoprophetæ exierunt in mundum. In hoc
2 τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τούτῳ
cognoscitur Spiritus Dei; Omnis spiritus qui confitetur Jesum Christum in carne *ve-*
γινώσκεται τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, Πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐλη-
nisse, ex Deo est: Et omnis spiritus qui *non confitetur* Jesum *Christum in carne*
λυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι· Καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ (α) τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ 3
venientem, ex Deo non est: & hic est *Antichristi*: de quo audistis, quoniam venit:
ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ ἀντιχρίστου· ὃ ἀκηκόατε, ὅτι ἔρχεται·
& nunc in mundo est jam. Vos ex Deo estis, filioli, & vicistis *eos*:
καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς· 4
quoniam major est qui in vobis, quàm qui in mundo. Ipsi de mundo sunt: *propter*
ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσί· διὰ 5
hoc de mundo loquuntur, & mundus eos audit. Nos ex Deo sumus.
τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. Ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμέν. 6
Cognoscens Deum, audit nos: qui non est ex Deo, non audit nos. *Ex* hoc
ὁ γινώσκων τὸν Θεὸν, ἀκούει (β) ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου
cognoscimus Spiritum veritatis, & spiritum erroris. *Dilecti*, diligamus
Ε' γινώσκομεν τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης. Ἀγαπητοὶ, ἀγαπῶμεν 7
alii alios, quia charitas ex Deo est: Et omnis *diligens* ex Deo natus est,
ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι· καὶ πᾶς ὁ (γ) ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται,
& cognoscit Deum. Qui non *diligens*, non novit Deum: quoniam Deus charitas est.
καὶ γινώσκει τὸν Θεόν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν, (δ) οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν· ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν. 8
In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam Filium suum unigenitum mi-
Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέ- 9
sit Deus in mundum, ut vivamus per eum. In hoc est charitas, non
σταλκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ 10
quòd nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse dilexit nos, & misit
ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν Θεὸν, ἀλλ' ὅτι (ε) αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλε
Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. *Dilecti*, si sic Deus
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀγαπητοὶ, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς 11
dilexit nos, & nos debemus *alii alios* diligere.
ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾷν.

MS. A. (λ) Τεκνία, μὴ (μ) τῇ γλώσσῃ, ἀλλὰ ἐν ἔργῳ (ν) Ἐν τούτῳ γνωσόμεθα (ξ) ἂν (ο) μείζων (π) ἂν ἡ καρδία μὴ καταγινώσκει (ρ) λαμβάνομεν ἀπ' αὐτοῦ, (σ) τηρῶμεν, (τ) πιστεύωμεν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ, Κεφ. Δ'. MS. A. (α) τὸν Ἰησοῦν, ἐκ τοῦ Θεοῦ (β) ἡμῶν· * ἐν τούτῳ γινώσκομεν (γ) ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἐκ (δ) οὐ γινώσκει τὸν (ε) ἐκεῖνος

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
[illegible]

[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
[illegible]
11 [illegible]

Porrò qui habuerit possessionem mundi, & 17
viderit fratrem suum egentem, & clauserit
viscera sua ab eo, quo pacto est charitas Dei
in illo? Filioli mei, ne diligamus nos in- 18
vicèm verbis & linguâ, sed operibus & ve-
ritate. Et in hoc cognoscimus quòd ex ve- 19
ritate sumus, & antequam veniat ipsa, per-
suasum reddimus cor nostrum. Quòd si cor 20
nostrum reprehendat nos, quantò magis De-
us qui major est corde nostro, & novit omnia?
Dilecti mei, si cor nostrum non arguit nos, 21
fiduciam habemus coram Deo, Et quic- 22
quid petierimus, accipiemus ab eo: quoni-
am servamus mandata ejus, & quæ grata
sunt coram ipso peragimus. Et hoc est præ- 23
ceptum ejus; Ut credamus in nomine filii
ipsius Jesu Christi, & diligamus nos invicèm
sicut præcepit nobis. Cæterùm qui servat 24
præcepta ejus, per ipsum servatur, & ille ha-
bitat in ipso: ac per hoc intelligimus quòd
habitet in nobis, è Spiritu suo quem dedit
nobis.

CAP. IV.

Nativitate Domini nostri. 4.

Dilecti mei, non omnibus spiritibus cre- 1
datis, sed dijudicate spiritus num ex Deo sint,
quia multi pseudoprophetæ exierunt in mun-
dum. Per hoc cognoscitur Spiritus Dei; 2
Omnis spirit' qui confitetur Jesum Christum
venisse in carne, ex Deo est. Omnis autem 3
spiritus qui non confitetur Jesum venisse in
carne, non est ex Deo: sed hic est ab ipso
Pseudochristo, quem audistis venturum, &
nunc jam in mundo est. Vos autem ex Deo 4
estis filii, & vicistis eos, quoniam major est
ille qui in vobis est, quàm qui in mundo. Et 5
illi ex mundo sunt, propterea de mundo lo-
quuntur, & mundus eos audit. Nos autem 6
ex Deo sumus, & qui novit Deum, audit nos;
& qui non est ex Deo, non audit nos: per
hoc ipsum intelligimus spiritum veritatis, &
spiritum erroris. Dilecti mei, diligamus nos 7
invicèm, quoniam charitas ex Deo est. Et
quisquis diligit, ex Deo natus est, & cogno-
scit Deum, Quoniam Deus charitas est: 8
& quisquis non diligit, non cognoscit
Deum. Per hoc innotuit charitas Dei 9
erga nos, quòd filium suum unicum miserit
Deus in mundum, ut vivamus per eum. In 10
hoc est charitas, non quòd nos dilexerimus
Deum, sed quòd ipse Deus dilexit nos, &
miserit filium suum propitiationem pro pec-
catis nostris.

Lotione mysticâ, & Dominicâ post Epiphaniam. 5.

Charissimi mei, si sic dilexit nos Deus, & nos 11
quoque debemus nos mutuò diligere.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወዘቦቱ፡ መንበርተ፡ ዝንቱ ፡ ዓለም ፡ ወይሬኢ፡ ቢጾ፡ ጽኑስ ፡ ወየዐፁ ፡ ምሕረቶ፡ እምኔሁ፡
18 እሮ ፡ ይነብር፡ ፍቅረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለዕሌሁ፡፡ ደቂቅየ ፡ ኢንትፋቀር፡ በቃል ፡ ወበልሳ
19 ን ፡ ዘእንበለ ፡ በምግበር፡ ወበጽድቅ፡፡ ወበዝንቱ፡ ናእምር፡ ከመ፡ እምጽድቅ ፡ ውእቱ ፡
20 ወንሕነ ፡ ቅድሜሁ ፡ ናመክሮ፡ ለልብነ፡ እስመ፡ያርሰሐስሐነ ፡ ልበነ ፡ ወይቀልየነ ፡ እምአ
21 በሳነ ፡ ወያዐብዮ፡ እግዚአብሔር ፡ ለልብነ ፡ ወያአምር፡ ኵሎ፡፡ አኃዊነ ፡ እመሰ ፡ ኢያቀ
22 ለየነ ፡ ልብነ ፡ ገጸ ፡ ብነ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር፡ ወዘሂ ፡ ዘስአልናሁ ፡ ይሰምዓነ ፡ ወንነ
ሥእ ፡ በኀቤሁ ፡ እስመ ፡ ትእዛዞ ፡ ነዓቅብ፡፡ ወንገብር፡ ዘይሔድዎ ፡ ለእግዚአብሔር፡፡

Et qui habet gubernationem hujus mundi, & vidit proximum suum egentem, 17
& claudit misericordiam suam ab eo, quomodo manet charitas Dei super eum?
Filioli mei, ne diligamus in sermone & in lingua, sed in opere & in veritate. 18
Et per hoc cognoscimus quòd ex veritate est, & nos coram eo tentemus cor nostrum. 19
Quia reprehendit nos cor nostrum, & contemnit nos ob peccata nostra: & magnifi- 20
cat Deus cor nostrum, & scit omnia. Fratres nostri, si non contempsit nos cor nostrum, 21
fiduciam habemus apud Deum. Et quodcunque rogaverimus eum, exaudit nos, & 22
accipimus ab eo, quoniam mandata ejus observamus, ac facimus id quod placet Deo.

Versio VULGATA LATINA.

17 Qui habuerit substantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habe-
18 re, & clauserit viscera sua ab eo: quomodò charitas Dei manet in eo? Filioli
19 mei, non diligamus verbo neque linguâ, sed opere & veritate. In hoc cogno-
scimus quoniam ex veritate sumus: & in conspectu ejus suadebimus corda nostra.
20 Quoniam si reprehenderit nos cor nostrum: major est Deus corde nostro, & no-
21 vit omnia. Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus
22 ad Deum: Et quidquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata ejus
23 custodimus, & ea, quæ sunt placita coram eo, facimus. Et hoc est mandatum ejus;
Ut credamus in nomine Filii ejus Jesu Christi: & diligamus alterutrum, sicut de-
24 dit mandatum nobis. Et qui servat mandata ejus, in illo manet, & ipse in eo:
& in hoc scimus quoniam manet in nobis de Spiritu, quem dedit nobis.

CAP. IV.

1 CHarissimi, nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint:
quoniam multi pseudoprophetæ exierunt in mundum. In hoc cognoscitur Spiritus 2
Dei: omnis spiritus qui confitetur Jesum Christum in carne venisse, ex Deo est:
Et omnis spiritus, qui solvit Jesum, ex Deo non est; & hic est Antichristus, de 3
quo audistis quoniam venit, & nunc jam in mundo est. Vos ex Deo estis, filioli, 4
& vicistis eum, quoniam major est qui in vobis est, quam qui in mundo. Ipsi de 5
mundo sunt: ideò de mundo loquuntur, & mundus eos audit. Nos ex Deo sumus. Qui 6
novit Deum, audit nos: qui non est ex Deo, non audit nos: in hoc cognoscimus Spi-
ritum veritatis, & spiritum erroris. Charissimi, diligamus nos invicem: quia chari- 7
tas ex Deo est. Et omnis qui diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum. Qui non di- 8
ligit, non novit Deum: quoniam Deus charitas est. In hoc apparuit charitas Dei in 9
nobis, quoniam Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per eum.
In hoc est charitas: non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit 10
nos, & misit Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Charissimi, si sic 11
Deus dilexit nos: & nos debemus alterutrum diligere.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

17 * من كان له معاش العالم ويبصر اخاه قد مسته الحاجة فيغلق تحننه عليه * كيف تثبت
18 19 فيه محبة الله * يا اولادي لا نحب بالكلام ولا باللسان بل بالفعل والحق * فبهذا نعرف اننا من
20 الحق * وامامه نقنع قلوبنا * ان كان قلبنا يلومنا * لان الله اعظم من قلبنا ويعرف الكل *
* قراءة لعيد يوحنا الانجيلي في السادس وعشرين من ايلول * وللاربعا الخامسة وثلاثين
21 22 بعد العنصرة * يا احبائي ان كان قلبنا ما يلومنا فلنا دالة لدى الله * ومهما نسأله ناخذه
23 منه * لاننا نحفظ وصاياه ونعمل الاعمال المرضية امامه * وهذه هي وصيته ان نؤمن باسم ابنه
24 ايسوع المسيح * ونحب بعضنا بعض كما منحنا وصية بهذا * ومن يحفظ وصاياه يثبت فيه * وذاك
ايضا يثبت فيه * بهذا نعرف انه يثبت فينا من الروح الذي اعطاناه * الفصل الرابع *
1 * يا احبائي لا تصدقوا كل روح بل اختبروا الارواح * ان كان ذاك الروح من الله * لان انبياء
2 كذبة كثيرين قد خرجوا الى العالم * بهذا تعرفون روح الله * كل روح يعترف ان ايسوع
3 المسيح قد جاء بالبشر من الله هو * وكل روح ما يعترف ان ايسوع قد جاء بالبشر فليس هو
من الله * وهذا هو روح ضد المسيح الذي قد سمعتم انه سيجي * والان في العالم هو سالفا *
4 * يا اولادي انتم من الله انتم وقد غلبتم اوليك * لان الروح الذي فيكم هو اعظم من الذي
5 6 في العالم * اوليك من العالم هم * فلهذا من العالم يتكلمون * والعالم يسمع منهم * نحن من
الله نحن * فمن قد عرف الله يسمع منا * ومن ليس هو من الله فما يسمع منا * ومن هذا نعرف
روح الحق * وروح الضلالة والطغيان * قراءة في التاسعة في عيد الميلاد المجيد *
7 * يا احبائي فليحب بعضنا بعضا * فان المحبة من الله هي * وكل من يحب فقد ولده الله * ويعرف
8 9 الله * ومن لا يحب فما قد عرف الله * ان الله محبة هو * بهذا ظهرت محبة الله فينا * ان الله
10 ارسل ابنه الحبيب الوحيد الى العالم لنحيا به * في هذا هي المحبة اننا لسنا نحن احببنا الله *
11 بل هو احبنا وارسل ابنه اغتفارا من اجل خطايانا * يا احبائي ان يكن الله قد احبنا هكذا *
وسبيلنا نحن ان نحب احدنا الاخر * تم *

Qui habuerit mundi victum, & vide- 17
rit fratrem suum tactum egestate, clause-
ritque misericordiam suam ab eo, quo-
modo manet in eo charitas Dei? O filii 18
mei, ne diligamus verbis neque linguâ,
sed opere & veritate: Et per hoc scie- 19
mus quòd simus ex veritate, & coram
ipso persuasa reddentur corda nostra. Si 20
cor nostrum nos arguit, profectò Deus
major est corde nostro, & novit omnia.

Lectio pro die festo Johannis Evangelistæ, vigesimâ sextâ Septembris. Et pro feria quarta, post Pentecosten trigesimâ quintâ.

O dilecti mei, si cor nostrum non arguit 21
nos, fiduciam habemus apud Deum: Et 22
quicquid petemus, accipiemus ab eo, quo-
niam præcepta ejus custodimus, & opera
coram eo placentia facimus. Hoc autem 23
est præceptum ejus, ut credamus in no-
mine Filii ejus Jesu Christi, & diliga-
mus alii alios, sicut nobis de hoc præce-
ptum dedit. Et qui servat ejus præcepta, 24
manet in eo, & ipse quoque in eo manet.
Per hoc novimus quòd maneat in nobis,
nimirum *ex Spiritu qui datus est nobis.*

CAP. IV.

O *Dilecti mei, ne credatis cuivis spi-* 1
ritui, sed probate spiritus, an ex Deo sit
ille spiritus: quia multi falsi prophetæ
prodierunt in mundum. Per hoc cognosce- 2
tis Spiritum Dei: omnis spiritus qui con-
fitetur Jesum Christum in carnem venis-
se, ex Deo est: Omnis autem spiritus qui 3
non confitetur Jesum in carnem venisse,
non est ex Deo: sed hic est spiritus adver-
sarii Christi, quem audistis esse ventu-
rum, quique nunc in mundo jam est. O fi- 4
lii mei, vos ex Deo estis, & jam vicistis
illos: quoniam Spiritus qui in vobis est,
major est quam qui in mundo. Illi ex 5
mundo sunt, ideo ex mundo loquuntur, &
mundus eos audit. Nos ex Deo sumus, & 6
qui Deum novit, audit nos: qui autem ex
Deo non est, non audit nos. atque hinc di-
gnoscimus spiritum veritatis, & spiri-
tum erroris ac seductionis.

Lectio ad Nonam in solennitate gloriosissimæ Nativitatis.

O dilecti mei, nostrûm alter diligat alte- 7
rum, quia charitas ex Deo est: & quis-
quis diligit, ex Deo natus est, & cogno-
scit Deum: Qui verò non diligit, non cog- 8
novit Deum: nam Deus charitas est. Per 9
hoc patefacta est charitas Dei erga nos,
quòd Deus filium suum dilectum unicum
misit in mundum, ut per eum vivat. In 10
hoc consistit charitas, quòd non nos dile-
xerimus Deum, sed ipse dilexerit nos, &
filium suum miserit in propitiationem pro
peccatis nostris. O dilecti mei, si Deus 11
nos ita dilexit, debemus & nos alter
alterum diligere. Finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ወዛቲ፡ ይእቲ፡ ትእዛዙ፡ ከመ፡ ንእመን፡ በወልዱ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ወንትፋቀር፡ በበይናቲነ፡
24 ከመ፡ወሀበነ፡ትእዛዞ፡፡=፡ ወዘሰ፡የዐቅብ፡ትእዛዞ፡ቦቱ፡ይነብር ፡ ወውእቱኒ፡ቦቱ፡፡ ወበዝን
ቱ፡ናአምር፡ከመ፡ይነብር፡ምስሌነ፡እምነ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ዘ፤ሀበነ፡፡=፡
1 አኃዊነ፡ ለኵሉ፡ መንፈስ፡ ኢትእመኑ፡ አላ፡ አመክርዎ፡ ለመንፈስ፡ ለእመ፡ እምኀበ፡ እግዚአብ
2 ሔር፡ ይእቲ፡ እስመ፡ ብዙኃን፡ ኃሰዊያን፡ ነቢያት፡ ወጽኡ፡ ውስተ፡ ዓለም፡=፡ ወበዝንቱ፡ ታ
አምርዋ፡ ለመንፈስ፡ እግዚአብሔር፡፡ ኵሉ፡ መንፈስ፡ እንተ፡ ተአምን፡ ከመ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶ
3 ስ፡ መጽአ፡ በሥጋ፡ ሰብእ፡ እምነ፡ እግዚአብሔር፡ ይእቲ፡፡=፡ ወኵሉ፡ መንፈስ፡ እንተ፡ ኢ
ተአምን፡ ኢኮነት፡ እምነ፡ እግዚአብሔር፡ ፡ ወዝንቱ፡ ውእቱ፡ ኃሰዌ፡ መሲሕ ፡ ዘሰማዕክሙ፡
4 አመ፡ ይመጽእ፡፡ ወይእዜሰ ፡ ወድአ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ሀሎ፡፡=፡ አንትሙሰ፡ እምነ፡ እግዚ
አብሔር፡ አንትሙ፡ ደቂቅየ፡ ወሞእክምዎ፡ ለእኩይ፡፡ እስመ፡ የዐቢ፡ ዘሀሉ፡ ምስሌክሙ፡ እ
5 ምነ፡ ዘሀሎ፡ ውስተ፡ ዓለም፡፡=፡ ወእሙንቱሰ፡ እምነ፡ ዓለም፡ እሙንቱ፡ ወበእንተ፡ ዝንቱ፡ እም
6 ነ፡ ዓለም፡ ይነብቡ፡ ወዓለምኒ፡ ይሰምዖሙ፡፡=፡ ወንሕነሰ፡ እምነ፡ እግዚአብሔር፡ ንሕነ፡፡
ዘያአምሮ፡ ለእግዚአብሔር፡ ይሰምዓነ፡ ወዘኢኮነ፡ እምእግዚአብሔር፡ ኢይሰምዓነ፡፡ ወበእ
7 ንተዝ፡ ናአምር፡ ለመንፈስ፡ ሐሰት፡፡=፡ አኃዊነ፡ ለንትፋቀር፡ በበይናቲነ፡ እስመ፡ ተፋቅሮ፡ እም
8 ነ፡ እግዚአብሔር፡ ውእቱ፡ ወኵሉ፡ ዘይትፋቀር፡ እምነ፡ እግዚአብሔር፡ ውእቱ፡ ተወልደ፡ ወያ
9 አምሮ፡ ለእግዚአብሔር፡፡=፡ እስመ፡ እግዚአብሔር፡ ፍቅር፡ ውእቱ፡=፡ ወበዝንቱ፡ ተዐው
ቀት፡ ፍትሩ፡ ለእግዚአብሕር፡ ላዕሌነ፡ እስመ፡ ለወልዱ፡ ዋሕድ፡ ፈነዎ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ከመ፡ ን
10 ሕየው፡ በእንቲአሁ፡፡=፡ ወዝንቱ፡ ውእቱ፡ ፍቅሩ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወአኮ፡ ንሕነ፡ ዘአፋቀ
ርናሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ አላ፡ ውእቱ፡ አፍቀረነ፡ ወፈነዎ ፡ ለወልዱ፡ ከመ፡ ይሕድግ፡ ለነ፡ ኃጢ
11 ውኢነ፡፡=፡ አኃዊነ ፡ እስመ ፡ ከመዝ ፡ አፍቀረነ ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወንሕነኒ፡ ይደልወነ፡
ንትፋቀር፡ በበይናቲነ፡=፡

Et hoc est mandatum ejus, ut credamus in filio ejus Jesu Christo, ut diliga- 23
mus nos invicem, sicuti dedit nobis mandatum suum. Et qui observat man- 24
datum ejus, in ipso manet, & ipse quidem in eo: & per hoc scimus quòd maneat
nobiscum, ex Spiritu sancto quem dedit nobis.

CAP. IV.

F*Ratres nostri, omni spiritui ne credatis, sed probate spiritum an ex Deo sit:* 1
quia multi pseudoprophetæ exiverunt in mundum. Et per hoc cognoscetis Spiri- 2
tum Dei, Omnis spiritus qui credit quòd Jesus Christus venit in carne hominis,
ex Deo est. Et omnis spiritus qui non credit, non est ex Deo: & hic est pseudo- 3
Messias, quem audivistis quòd venerit, & nunc jam in mundo est. Vos autem 4
ex Deo estis, filioli mei, & vicistis Malum: quia major est qui vobiscum est,
quàm ille qui est in mundo. Et illi ex mundo sunt, & propter hoc ex mundo lo- 5
quuntur, & mundus quidem audit eos. Et nos quidem ex Deo sumus: qui 6
cognoscit Deum, audit nos; & qui non est ex Deo, non audit nos: & per hoc cog-
noscimus spiritum erroris. Fratres nostri, diligamus nos invicem, quia chari- 7
tas ex Deo est, & omnis qui diligit, ex Deo ipse natus est, & cognoscit Deum: 8
Quia Deus charitas est. Et in hoc manifestata est charitas Dei super nos, quia 9
filium suum unicum misit in mundum, ut vivamus per eum. Et hæc est cha- 10
ritas Dei, & non nos fuimus qui diliximus Deum, sed ipse dilexit nos, & mi-
sit filium suum, ut remittat nobis peccata nostra. Fratres nostri, quia sic di- 11
lexit nos Deus, & nos quidem decet ut diligamus nos invicem.

Deum nemo unquam vidit: Si diligamus *alii alios*, Deus in nobis ma-
12 Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μέ-
net, & charitas ejus perfecta est in nobis. In hoc cognoscimus
13 νει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ (ζ) τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν. Ἐν τούτῳ γινώσκομεν
quoniam in eo manemus, & ipse in nobis, quoniam de Spiritu suo
ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν, καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ (η)
dedit nobis. Et nos vidimus, & testificamur, quoniam Pater mi-
14 δέδωκεν ἡμῖν. Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα, καὶ μαρτυροῦμεν, ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλ-
sit Filiū Salvatorē mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam Jesus est Fi-
15 κε τὸν υἱὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου. Ὃς ἂν (θ) ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱ-
lius Dei, Deus in eo manet, & ipse in Deo. Et nos cognovimus
16 ὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ. Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν
& credidimus *charitatem* quam habet Deus in nobis. Deus charitas est: &
καὶ (ι) πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί· καὶ
manens in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. In hoc per-
17 ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ. Ἐν τούτῳ τε-
fecta est charitas cum nobis, ut fiduciam habeamus in die judicii,
τελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παῤῥησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως,
quia sicut ille est, & nos sumus in mundo hoc. Timor non est
18 ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστι, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Φόβος οὐκ ἔστιν
in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem: quoniam timor *puni-*
ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον· ὅτι ὁ φόβος κό-
tionem habet: *At timens* non perfectus est in charitate. Nos di-
19 λασιν ἔχει· ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ἡμεῖς (κ) ἀ-
ligimus eum, quoniam *ipse* prior dilexit nos. Si quis dixerit;
20 γαπῶμεν αὐτόν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. Ἐάν τις εἴπῃ,
Quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, mendax est. *Nam* non *di-*
Ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν. ὁ γὰρ μὴ ἀ-
ligens fratrem suum quem *vidit*, Deum quem non *vidit*, quomodò potest
γαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακε, πῶς δύναται
diligere? Et hoc mandatum habemus ab eo, ut *diligens*
21 ἀγαπᾷν; Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν (λ) ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν
Deum, diligat & fratrem suum.
τὸν Θεόν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

CAP. V. ε'.

Omnis *credens* quoniam Jesus est Christus, ex Deo natus est. Et omnis
5' ΠΑς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται· καὶ πᾶς 1
diligens genitorem, diligit & *genitum* ex eo. In hoc
ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα, ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ 2
cognoscimus quoniam diligimus natos Dei, cùm Deum *diligimus*, &
γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ
mandata ejus *servamus*. Hæc enim est charitas Dei, ut
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ (α) τηρῶμεν. Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς 3
mandata ejus custodiamus: & mandata ejus gravia non sunt. Quoniam omne
ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. Ὅτι πᾶν 4
natum ex Deo, vincit mundum. Et hæc est victoria *vincens*
τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ, νικᾷ τὸν κόσμον. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα
mundum, fides nostra. Quis est *vincens* mundum, *si non credens* quoniam Jesus
τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. Τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς 5
est Filius Dei? Hic est *ille veniens* per aquam & sanguinem, Jesus *ille* Chri-
ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' (β) ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς ὁ Χρι- 6
stus: non in aqua solùm, sed in aqua & sanguine. Et Spiritus est *ille te-*
στός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, (γ) ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι. καὶ τὸ Πνεῦμά ἐστι τὸ μαρ-
stans, quoniam Spiritus est veritas. Quoniam tres sunt *illi testantes*
τυροῦν, ὅτι τὸ Πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. Ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ (δ) μαρτυροῦντες ἐν τῷ 7
cœlo, Pater, Verbum, & sanctus Spiritus: & hi tres unū sunt. Et
οὐρανῷ, ὁ Πατήρ, ὁ Λόγος, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι. Καὶ 8
tres sunt *illi testantes* in terra, Spiritus, & aqua, & sanguis: & tres in
τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, τὸ Πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς
unum sunt. Si testimonium hominum accipimus, testimoniū Dei majus
τὸ ἕν εἰσι. Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ μείζων 9
est: quoniam hoc est testimonium Dei, quod testificatus est de Filio suo.
ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ, (ε) ἣν μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

MS.A. (ζ) ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστίν. (η) ἔδωκεν· Καὶ ἡμεῖς ἐθεασάμεθα, (θ) ὁμολογῇ (ι) πιστεύομεν (κ) οὖν ἀγαπῶμεν, ὅτι ὁ Θεὸς πρῶτος (λ) ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα
Κεφ. ε'. MS.A. (α) τηρῶμεν· ** καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. Ὅτι πᾶν (β) ὕδατος καὶ αἵματος, καὶ Πνεύματος, Ἰησοῦς Χριστός. (γ) ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ Πνεύματι· καὶ τὸ Πνεῦμα (δ) μαρτυροῦντες, *** τὸ Πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν. Εἰ τὴν μαρτυρίαν (ε) ὅτι μεμαρτύρηκεν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܠܐܠܗܐ ܡܢܡ ܐܢܫ ܠܐ ܚܙܝܗܝ ܡܬܘܡ. ܐܢ ܢܚܒ ܚܕ ܠܚܕ ܐܠܗܐ ܒܢ ܡܩܘܐ ܘܚܘܒܗ ܡܫܡܠܝ ܒܢ.
13 * ܘܒܗܕܐ ܝܕܥܝܢܢ ܕܒܗ ܡܩܘܝܢܢ ܘܗܘ ܡܩܘܐ ܒܢ. ܕܡܢ ܪܘܚܗ ܝܗܒ ܠܢ.
14 * ܘܚܢܢ ܚܙܝܢ ܘܡܣܗܕܝܢܢ ܕܐܒܐ ܫܕܪ ܠܒܪܗ ܦܪܘܩܐ ܠܥܠܡܐ.
15 * ܟܠ ܕܡܘܕܐ ܠܝܫܘܥ ܕܗܘܝܘ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܐܠܗܐ ܒܗ ܡܩܘܐ ܘܗܘ ܡܩܘܐ ܒܐܠܗܐ.
16 * ܘܚܢܢ ܗܝܡܢܢ ܘܝܕܥܢ ܠܚܘܒܐ ܕܐܝܬ ܠܐܠܗܐ ܠܘܬܢ. ܐܠܗܐ ܓܝܪ ܚܘܒܐ ܗܘ. ܘܟܠ ܕܡܩܘܐ ܒܚܘܒܐ ܒܐܠܗܐ ܡܩܘܐ.
17 * ܘܒܗܕܐ ܡܫܡܠܝ ܚܘܒܗ ܥܡܢ ܕܢܗܘܐ ܠܢ ܦܪܗܣܝܐ ܒܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ. ܕܐܝܟ ܕܗܘ ܗܘܐ ܐܦ ܚܢܢ ܢܗܘܐ ܒܥܠܡܐ ܗܢܐ.
18 * ܕܚܠܬܐ ܠܝܬ ܒܚܘܒܐ. ܐܠܐ ܚܘܒܐ ܓܡܝܪܐ ܫܕܐ ܠܕܚܠܬܐ ܠܒܪ. ܡܛܠ ܕܕܚܠܬܐ ܒܫܢܕܐ ܐܝܬܝܗ. ܘܡܢ ܕܕܚܠ ܠܐ ܓܡܝܪ ܒܚܘܒܐ.
19 * ܚܢܢ ܗܟܝܠ ܢܚܒ ܠܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܕܗܘ ܩܕܡܐܝܬ ܐܚܒܢ.
20 * ܘܐܢ ܐܢܫ ܢܐܡܪ ܕܡܚܒ ܐܢܐ ܠܐܠܗܐ ܘܠܐܚܘܗܝ ܣܢܐ. ܕܓܠܐ ܗܘ. ܡܢ ܕܓܝܪ ܠܐܚܘܗܝ ܕܚܙܐ ܠܐ ܡܚܒ. ܠܐܠܗܐ ܕܠܐ ܚܙܐ ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܕܢܚܒ.
21 * ܘܗܢܐ ܦܘܩܕܢܐ ܩܒܠܢ ܡܢܗ. ܕܟܠ ܕܡܚܒ ܠܐܠܗܐ ܢܚܒ ܐܦ ܠܐܚܘܗܝ.

Deum nemo vidit unquam. Sed si dilexerimus nos mutuò, Deus in nobis manet, & charitas ejus in nobis perfecta est. 12 Et per hoc scimus nos in eo manere, & ipsum manere in nobis, quia de spiritu suo largitus est nobis. 13 Et nos vidimus & testificamur, quòd Pater miserit filium suum Redemptorem in mundum. 14 Quisquis confitetur Jesum esse filium Dei, Deus in eo manet, & ipse manet in Deo. 15 Et nos credidimus & novimus quam charitatem habeat Deus erga nos. Deus enim charitas est, & quisquis manet in charitate, in Deo manet. 16 Et in hoc completa est charitas ejus nobiscum, ut fiduciam habeamus in die judicii: quia sicut ipse fuit, ita & nos sumus in hoc mundo. 17 Timor in charitate non est, sed charitas perfecta foràs ejicit ipsum timorem, quoniam timor in pavore est. Qui autem timet, non est perfectus in charitate. 18 Nos igitur diligamus Deum, quoniam ipse primùm dilexit nos. 19 Sed si quis dicat, Diligo Deum, & fratrem suum odit, mendax est. 20 Qui enim fratrem suum qui videtur, non diligit, Deum ipsum qui non videtur, quomodo potest diligere? Et hoc præceptum accepimus ab eo, ut omnis qui diligit Deum, diligat & fratrem suum. 21

* ܩܦܠܐܘܢ * ܗ *

* ܗ * ܕܒܝܬ ܕܢܚܐ *

1 * ܟܠ ܕܡܗܝܡܢ ܕܝܫܘܥ ܗܘܝܘ ܡܫܝܚܐ. ܡܢ ܐܠܗܐ ܐܬܝܠܕ. ܘܟܠ ܕܡܚܒ ܠܝܠܘܕܐ. ܡܚܒ ܐܦ ܠܗܘ ܕܡܢܗ ܐܬܝܠܕ.
2 * ܘܒܗܕܐ ܝܕܥܝܢܢ ܕܡܚܒܝܢܢ ܠܒܢܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܡܐ ܕܠܐܠܗܐ ܡܚܒܝܢܢ. ܘܥܒܕܝܢܢ ܦܘܩܕܢܘܗܝ.
3 * ܗܢܘ ܓܝܪ ܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ. ܕܢܛܪ ܦܘܩܕܢܘܗܝ. ܘܦܘܩܕܢܘܗܝ ܠܐ ܝܩܝܪܝܢ.
4 * ܡܛܠ ܕܟܠ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܐܬܝܠܕ. ܙܟܐ ܠܥܠܡܐ. ܘܗܕܐ ܗܝ ܙܟܘܬܐ ܕܙܟܬܗ ܠܥܠܡܐ ܗܝܡܢܘܬܢ.
5 * ܡܢܘ ܕܙܟܐ ܠܥܠܡܐ. ܐܠܐ ܗܘ ܕܡܗܝܡܢ ܕܝܫܘܥ ܗܘܝܘ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ.
6 * ܗܢܘ ܕܐܬܐ ܒܡܝܐ ܘܒܕܡܐ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܠܐ ܒܡܝܐ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܒܡܝܐ ܘܒܕܡܐ. ܘܪܘܚܐ ܣܗܕܐ. ܕܪܘܚܐ ܗܝ ܫܪܪܐ. **
8 * ܘܐܝܬܝܗܘܢ ܬܠܬܐ ܣܗܕܝܢ. ܪܘܚܐ ܘܡܝܐ ܘܕܡܐ. ܘܬܠܬܝܗܘܢ ܒܚܕ ܐܢܘܢ.
9 * ܐܢ ܣܗܕܘܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܡܩܒܠܝܢܢ. ܣܗܕܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܪܒܐ ܗܝ. ܘܗܕܐ ܗܝ ܣܗܕܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܕܣܗܕ ܥܠ ܒܪܗ.

CAP. V.

Festo Luminum, hoc est, Epiphaniæ. 6.

Quisquis credit Jesum esse Christum, ex Deo natus est. Et quisquis diligit genitorem, diligit & eum qui natus est ex eo. 1 Et in hoc cognoscimus quòd diligimus filios Dei, quum Deum diligimus, & exequimur præcepta ejus. 2 Hæc est enim charitas Dei, ut servemus præcepta ejus; & præcepta ejus gravia non sunt. 3 Quoniam quisquis natus est ex Deo, vincit ipsum mundum: & hæc est victoria quæ vicit mundum, fides nostra. 4 Quis est enim qui vincit ipsum mundum, nisi is qui credit Jesum esse filium Dei? 5 Hic est qui venit per aquam & sanguinem Jesus Christus, non per aquam solùm, sed per aquam & sanguinem. 6 Et Spiritus testificatur, quoniam ipse Spiritus est veritas.

Deest 7. versus.

Et tres sunt testes, Spiritus, & aqua, & sanguis: & hi tres in uno sunt. 8 Si testimonium hominum accipimus, quantò magis testimonium Dei, quod majus est? & hoc est testimonium Dei, quo testificatus est de Filio suo. 9

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ለእግዚአብሔር ፡ አልቦ ፡ ዘርእዮ ፡ ግሙራ ፡ ወእመ ፡ ተፋቀርነ ፡ በበይናቲነ ፡ እግዚአብሔር
13 ፯ ፡ ይነብር ፡ ምስሌነ ፡ ወፍቅሩሂ ፡ ፍጹም ፡ ውእቱ ፡ ላዕሌነ ። ወበዝንቱ ፡ ነአም
ር ፡ ከመ ፡ ምስሌሁ ፡ ንነብር ፡ ወውእቱኒ ፡ ምስሌነ ፡ ወእምን ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘወሀበነ ።
14 ወንሕነኒ ፡ ርኢነ ፡ ወሰማዕነ ፡ ከመ ፡ አብ ፡ ፈነወ ፡ ወልዶ ፡ መድኅኔ ፡ ዓለም ። ዘየአምን ፡
15 ከመ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ እግዚአብሔርኒ ፡ ይነብር ፡ ምስ
16 ሌሁ ፡ ወውእቱኒ ፡ ምስለ ፡ እግዚአብሔር ። ወንሕነሰ ፡ አእመርነ ፡ ወአመነ ፡ እንተ ፡ አ
ፍቀሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ፍቅር ፡ ውእቱ ፡ ወዘ ፡ ነበረ ፡ ተፋቅሮ ፡
ምስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይነብር ፡ ወእግዚአብሔር ፡ ምስሌሁ ።

Deum nemo est qui vidit unquam: & si diligamus invicem, Deus manet nobiscum, & charitas ejus perfecta est nobiscum. Et per hoc cognoscimus quòd cum ipso manemus, & ipse nobiscum, & ex Spiritu sancto quem dedit nobis. Et nos vidimus, & testati sumus quòd Pater misit Filium suum, Servatorem mundi. Qui confessus fuerit quòd Dominus Jesus est filius Dei, Deus manet cum ipso, & ipse cum Deo. Et nos cognovimus & credidimus quam habet Deus charitatem nobiscum: Deus charitas est, & qui mansit in charitate, cum Deo manet, & Deus cum ipso. 12 13 14 15 16

Versio VULGATA LATINA.

12 Deum nemo vidit unquam. Si diligamus invicèm, Deus in nobis manet, & cha-
13 ritas ejus in nobis perfecta est. In hoc cognoſcimus quoniam in eo manemus,
14 & ipſe in nobis: quoniam de Spiritu ſuo dedit nobis. Et nos vidimus, & te-
15 ſtificamur, quoniam Pater miſit Filium ſuum Salvatorem mundi. Quiſquis con-
feſſus fuerit quoniam Jeſus eſt Filius Dei, Deus in eo manet, & ipſe in Deo.
16 Et nos cognovimus, & credidimus charitati, quam habet Deus in nobis. Deus Cha-
17 ritas eſt: & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. In hoc per-
fecta eſt charitas Dei nobiſcum, ut fiduciam habeamus in die judicii: quia ſicut
18 ille eſt, & nos ſumus in hoc mundo. Timor non eſt in charitate: ſed perfecta
charitas foràs mittit timorem: quoniam timor pœnam habet, qui autem timet,
19 non eſt perfectus in charitate. Nos ergò diligamus Deum, quoniam Deus prior
20 dilexit nos. Si quis dixerit quoniam diligo Deum, & fratrem ſuum oderit, men-
dax eſt. Qui enim non diligit fratrem ſuum quem videt; Deum, quem non videt,
21 quomodò poteſt diligere? Et hoc mandatum habemus à Deo: ut qui diligit
Deum, diligat & fratrem ſuum.

CAP. V.

OMnis qui credit, quoniam Jeſus eſt Chriſtus, ex Deo natus eſt. Et omnis qui 1
diligit eum qui genuit, diligit & eum qui natus eſt ex eo. In hoc cognoſcimus 2
quoniam diligimus natos Dei, cùm Deum diligamus, & mandata ejus faciamus.
Hæc eſt enim charitas Dei, ut mandata ejus cuſtodiamus: & mandata ejus gra- 3
via non ſunt. Quoniam omne quod natum eſt ex Deo, vincit mundum: & hæc 4
eſt victoria, quæ vincit mundum, fides noſtra. Quis eſt, qui vincit mundum, ni- 5
ſi qui credit quoniam Jeſus eſt filius Dei? Hic eſt, qui venit per aquam & 6
ſanguinem, Jeſus Chriſtus: non in aqua ſolùm, ſed in aqua & ſanguine. Et Spi-
ritus eſt, qui teſtificatur, quoniam Chriſtus eſt veritas. Quoniam tres ſunt, qui 7
teſtimonium dant in cœlo: Pater, Verbum, & Spiritus ſanctus: & hi tres unum 8
ſunt. Et tres ſunt, qui teſtimonium dant in terra: Spiritus, & aqua, & ſanguis:
& hi tres unum ſunt. Si teſtimonium hominum accipimus, teſtimonium Dei 9
majus eſt: quoniam hoc eſt teſtimonium Dei, quod majus eſt, quoniam
teſtificatus eſt de Filio ſuo.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12 * قراءة في القداس في السادس والعشرين من ايلول * الله لم يعاينه احد قط * فان
13 احب احدنا الاخر فالله يثبت فينا ويكون محبته متكاملة فينا * بهذا نعرف اننا ثابتون فيه وهو
14 ثابت فينا * لانه اعطانا من روحه * ونحن قد رأينا وشهدنا ان الاب ارسل ابنه مخلصا للعالم *
15 16 * فمن يقر ان ايسوع هو ابن الله فالله يثبت فيه وهو يثبت في الله * ونحن قد عرفنا وصدقنا
المحبة التي لم يزل الله يسبغها فينا * الله محبة هو * فمن يثبت في المحبة يثبت في الله * والله يثبت فيه *
17 * بهذا تكاملت المحبة معنا * ان تكون لنا دالة في يوم الدينونة * ان كما كان ذاك نكن
18 نحن في هذا العالم * المحبة ليست هي المخافة * بل المحبة التامة تطرح المخافة خارجا * لان
19 المخافة فيها عذاب * والخائف فما قد تكمل في المحبة * فنحن نحبه لانه هو احبنا اولا *
20 * قراءة الخميس من الجمعة الخامسة والثلاثين * فان يقل احد انني
احب الله ويبغض اخاه فهو كاذب * لان من لا يحب اخاه الذي قد ابصره كيف يمكنه
21 ان يحب الله الذي ما قد عاينه * ثم * فهذه الوصية لنا منه * ان يكون من
يحب الله يحب واخاه *

* الفصل الخامس *

1 * كل من يؤمن ان يسوع هو المسيح * فقد ولده الله * وكل من يحب الوالد يحب والمولود منه *
2 3 * بهذا نعرف اننا نحن اولاد الله * اذا احببنا الله وحفظنا وصاياه * فهذه هي المحبة لله ان
4 نحفظ وصاياه * ووصاياه ليست ثقالا * لان كل من قد ولده الله يغلب العالم * وهذه
5 الغلبة التي غلبتم العالم ايمانكم * من هو الذي قد غلب العالم * الا من قد آمن
6 وصدق ان يسوع هو ابن الله * هذا هو يسوع المسيح * الذي ورد بالماء والدم * ليس بالماء
7 8 فقط * بل بالماء والدم * والروح هو الشاهد لان الروح هو الحق * * لان ثلثة هم الشهود * الروح
9 والماء والدم * والثلثة هم في واحد * ان كنا نجد شهادة الناس فشهادة الله هي اعظم *
لان هذه هي شهادة الله التي شهد بها على ابنه *

Lectio recitanda in Sacro, vigeſima ſexta die Septembris.

Deum nemo vidit unquam. Quòd ſi alter angrûm alterum diligat, Deus ma- 12
nebit in nobis, & erit charitas ejus per-
fecta in nobis. Per hoc cimus manere 13
nos in eo, et ipſum in nobis manere, quòd
dederit nobis de Spiritu ſuo. Et nos vi- 14
dimus, & teſtamur quòd Pater miſerit
Filium ſuum ſervatorem mundi. Et 15
quiſquis ſaſſus fuerit Jeſum eſſe fili-
um Dei, in hoc Deus manet, & ipſe
manet in Deo. Et nos jam novimus 16
& credidimus charitatem quam Deus
inceſſanter in nos profundit. Deus cha-
ritas eſt: qui manet igitur in chari-
tate, manet in Deo, & Deus in eo
manet. Per hoc perficietur charitas 17
erga nos, ut habeamus fiduciam in die
judicii: ſi qualis ille fuit, nos ſimus
in hoc mundo. Charitas non eſt timor, 18
ſed charitas perfecta foras ejicit ti-
morem: nam in timore ineſt cruciatus,
& qui timet, nondum perfectus eſt
in charitate. Nos ergò diligamus eum, 19
quoniam ipſe prior dilexit nos.

Lectio feriæ quintæ hebdomadis trigeſimæ quintæ.

Siquis dicat, Equidem diligo Deum, ta- 20
men fratrem ſuum odit: mendax eſt.
Nam qui non diligit fratrem ſuum quem
vidit, quomodo poteſt diligere Deum
quem non vidit? Hucuſque. *Et hoc* 21
mandatum habemus ab eo, ut qui dili-
git Deum, diligat & fratrem ſuum.

CAP. V.

Quicunque credit Jeſum eſſe Chri- 1
ſtum, is ex Deo natus eſt: & quicunque
diligit genitorem, diligit & genitum
ab eo. Per hoc ſcimus nos eſſe Dei fili- 2
os, quum Deum dilexerimus ejuſque
mandata ſervaverimus. Hæc eſt enim 3
charitas in Deum, ut mandata ejus
ſervemus: & quidem mandata ejus
non ſunt gravia. Omnis enim quem 4
Deus genuit, vincit mundum: &
hæc eſt victoria qua mundum vi-
ciſtis, fides veſtra. Quis eſt qui 5
vicit mundum, niſi qui credidit & fide
tenuit Jeſum eſſe Filium Dei? Hic eſt 6
Jeſus Chriſtus qui venit per aquam &
ſanguinem: non per aquam ſolùm, ſed
per aquam & ſanguinem. Et Spiritus eſt 7
teſtis, quia Spiritus eſt veritas. Nam tres 8
ſunt teſtes, Spiritus, & aqua, & ſanguis:
& hi tres in unum ſunt. Si teſtimonium 9
hominum admittimus, certè teſtimoni-
um Dei majus eſt: nam hoc eſt teſti-
monium Dei, quod teſtificatus eſt de
Filio ſuo.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወበዝንቱ፡ተፈጸመት፡ተፋቅሮ፡ምስሌነ፡፡ከመ፡ንርከብ፡ገጸ፡በዕለተ፡ደይን፡እስመ፡በከመ፡ኮነ፡
18 ውእቱ፡ኮነ፡ንሕነኒ፡ውስተ፡ዝንቱ፡ዓለም፡፡ ወአልቦ፡ፍርሀት፡ውስተ፡ተፋቅሮ፡አላ፡
ተፋቅሮስ፡ፍጽምት፡አፍአ፡ተወጽአ፡ለፍርሃት፡እስመ፡ፍርሃትሰ፡መቅሠፍት፡በቲ፡ወ
19 ዘሰ፡ይፈርህ፡በተፋቅሮ፡ኢኮነ፡ፍጹመ፡፡ ወንሕነኒ፡ንትፋቀር፡ወናፍቅሮ፡ለእግዚአብሔ
20 ር፡እስመ፡ውእቱ፡ቀደመ፡አፍቅሮተነ፡፡ ወለመሰቦ፡ዘይብል፡አፈቅሮ፡ለእግዚአብሔር፡
ወይጸልእ፡ቢጾ፡ሐሳዊ፡ውእቱ፡፡ እስመ፡ዘያፈቅሮ፡ለቢጹ፡ዘይሬኢ፡ለእግዚአብሔርኒ፡ያፈ
ቅሮ፡፡ ወዘሰ፡ኢያፈቅሮ፡ቢጾ፡ዘይሬኢ፡እፎ፡እንከ፡ይክል፡አፍቅሮቶ፡ለእግዚአብሔር፡ዘኢ
21 ሬኢ፡፡ ወዝንተ፡ትእዛዘ፡ብነ፡እምኔሁ፡፡ከመ፡ዘያፈቅሮ፡ለእግዚአብሔር፡ያፈቅር፡ቢጾ፡፡

፭

1 ኵሉ፡ዘየአምን፡ከመ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ውእቱ፡መሲሕ፡እምነ፡እግዚአብሔር፡ተወልደ፡፡
2 ወኵሉ፡ዘያፈቅሮ፡ለወለደ፡ያፈቅሮ፡ዘኒ፡ተወልደ፡እምኔሁ፡፡ ወበዝንቱ፡ናአምር፡ከመ፡
3 ናፈቅሮ፡ለእግዚአብሔር፡፡ሶበ፡አፍቀርናሁ፡ወገበርነ፡ትእዛዞ፡፡ እስመ፡ዛቲ፡ይእቲ፡
4 ፍቅሩ፡ለእግዚአብሔር፡ከመ፡ንዕቀብ፡ትእዛዞ፡፡ ወትእዛዙኒ፡ኢኮነ፡ክቡደ፡፡ እስመ፡
ኵሉ፡ዘተወልደ፡እምእግዚአብሔር፡ይመውኦ፡ለዓለም፡፡ዛቲ፡ይእቲ፡ሙአቱ፡እንተ፡ሞአ፡
5 ለዓለም፡ሃይማኖትክሙ፡፡ ወመኑ፡ውእቱ፡ዘይመውኦ፡ለዓለም፡ዘእንበለ፡ዘየአምን፡
6 ከመ፡እግዚእ፡ኢየሱስ፡ውእቱ፡ወልደ፡እግዚአብሔር፡፡ ወከመ፡ውእቱ፡መጽአ፡በማይ፡ወበ
መንፈስ፡ወበደም፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡ወአኮ፡በማይ፡በሕቲቱ፡አላ፡በማይኒ፡ወበደምኒ፡ወበመ
8 ንፈስ፡ውእቱ፡ዘስምዐ፡ይከውን፡፡ ✧✧✧✧ እስመ፡ሠለስቱ፡እሉ፡ይከውኑ፡ሰምዐ፡መንፈስ፡
9 ወማይ፡ወደም፡ወሠለስቲሆሙ፡ለሐደ፡እሙንቱ፡፡ ወእመሰ፡ስምዐ፡ሰብእ፡ንነሥእ፡ስም
ዐ፡እግዚአብሔር፡የዓቢ፡ ወዛቲ፡ይእቲ፡ሰምዑ፡ለእግዚአብሔር፡እንተ፡ሰምዐ፡ኮነ፡
ላዕለ፡ወልዱ፡፡

Et in hoc perfecta eſt charitas nobiſcum, ut inveniamus fiduciam in die judi- 17
cii: quia ſicut ipſe fuit, ita nos quidem in hoc mundo. Et non eſt metus in 18
charitate, ſed charitas perfecta foràs ejicit metum, quia metus cruciatum ha-
bet, & qui metuit, in charitate non eſt perfectus. Et nos quidem diligimur: & 19
amore proſequimur Deum, quia ipſe priùs dilexit nos. Et ſi quis fuerit qui di- 20
xerit, Diligo Deum, & odio habet proximum ſuum, mendax eſt, quia qui dili-
git proximum ſuum quem videt, Deum etiam diligit: & qui non diligit proxi-
mum ſuum quem videt, quomodo igitur poteſt diligere Deum quem non videt?
Et hoc mandatum habemus ab eo, ut qui diligit Deum, diligat proximum ſuum. 21

CAP. V.

Quicunque credit quòd Dominus Jeſus eſt Meſſias, ex Deo natus eſt: & qui- 1
cunque diligit genitorem, diligit eum quoque qui genitus eſt ex eo. Et per hoc 2
cognoſcimus quòd diligimus Deum, ſi dileximus eum & fecimus mandatum ejus.
Quia hæc eſt charitas Dei, ut cuſtodiamus mandatum ejus, & mandatum ejus 3
quidem non eſt grave. Quia quodcunque natum eſt ex Deo, vincit mundum: 4
hæc eſt victoria quæ vicit mundum, fides veſtra. Et quis eſt qui vincit mun- 5
dum, niſi is qui credit quòd Dominus Jeſus eſt filius Dei? Et quemadmodum 6
ipſe venit per aquam & per Spiritum & per ſanguinem, Jeſus Chriſtus: & non
per aquam ſolùm, ſed per aquam & ſanguinem, & in Spiritu fuit qui teſtis erat.

Deeſt verſus ſeptimus.

Quia tres ſunt qui ſunt teſtes, Spiritus, & aqua, & ſanguis: & hi tres unum 8
ſunt. Et ſi teſtimonium hominum accipimus, teſtimonium Dei majus eſt, & hoc 9
eſt teſtimonium Dei quod teſtificatus eſt ſuper filio ſuo.

Credens in filium Dei, habet testimonium in se: Non cre-
10 Ὁ πιςεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἔχει τὴν μαρτυρίαν (ζ) ἐν ἑαυτῷ· ὁ μὴ πι-
dens Deo, mendacem fecit eum: quia non credidit in
ςεύων (η) τῷ Θεῷ, ψεύςην πεποίηκεν αὐτόν· ὅτι (θ) οὐ πεπίςευκεν εἰς τὴν
testimonium quod testificatus est Deus de filio suo. Et hoc est
11 μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ αὕτη ἐςὶν ἡ
testimonium, quoniam vitam æternam dedit nobis Deus: Et hæc vita in
μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός· καὶ (ι) αὕτη ἡ ζωὴ ἐν
Filio ejus est. Habens Filium, habet vitam: Non habens Filium
12 τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐςιν. Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν, ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν
Dei, vitam non habet. Hæc scripsi vobis credentibus in
13 τοῦ Θεοῦ, τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει. Ταῦτα ἔγραψα (κ) ὑμῖν τοῖς πιςεύουσιν εἰς
nomen Filii Dei, ut sciatis quoniam vitam habetis æternam, & ut cre-
τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, καὶ ἵνα πι-
datis in nomen Filii Dei. Et hæc est fiducia quam
14 ςεύητε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὕτη ἐςὶν ἡ παῤῥησία ἣν (λ)
habemus ad eum; Quia si quid petierimus secundùm voluntatem ejus, audit
ἔχομεν πρὸς αὐτὸν, Ὅτι (μ) ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει
nos. Et si scimus quia audit nos, quicquid petierimus, scimus quo-
15 ἡμῶν. Καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὃ ἂν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅ-
niam habemus petitiones quas postulavimus ab eo. Si quis viderit fra-
16 τι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτήκαμεν παρ' αὐτοῦ. Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀ- Ζ'
trem suum peccantem peccatum non ad mortem, petet & dabit ei
δελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει καὶ δώσει αὐτῷ
vitam, peccantibus non ad mortem. Est peccatum ad mortem:
ζωὴν, (ν) τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ πρὸς θάνατον. Ἔςιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον·
non pro illo dico ut roget. Omnis iniquitas peccatum est: & est
οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐςί· καὶ ἔςιν 17
peccatum non ad mortem. Scimus quia omnis natus ex Deo, non
ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον. Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐχ 18
peccat: sed ille genitus ex Deo conservat seipsum, & ille Malignus non
ἁμαρτάνει· ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ (ξ) ἑαυτὸν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ
tangit eum. Scimus quoniam ex Deo sumus: & mundus totus in
ἅπτεται αὐτοῦ. Οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν 19
maligno positus est. Scimus autem quoniam Filius Dei venit, & de-
τῷ πονηρῷ κεῖται. (ο) Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἥκει, καὶ (π) δέ- 20
dit nobis mentem, ut cognoscamus Verum: & sumus in
δωκεν ἡμῖν διάνοιαν, ἵνα γινώσκωμεν τὸν (ρ) ἀληθινόν· καὶ ἐσμεν ἐν τῷ
Vero, in Filio ejus Jesu Christo. Hic est verus Deus, &
ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ (σ) αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριςῷ. Οὗτός ἐςιν ὁ ἀληθινὸς Θεὸς, καὶ (τ)
vita æterna. Nati, custodite vosipsos ab idolis. Amen.
ἡ ζωὴ αἰώνιος. Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν (υ) εἰδώλων. ἀμήν. 21

(†) Ἰωάννου ἐπιςολὴ καθολικὴ πρώτη ἐγράφη ἐν ςίχοις σογ'.

MS. A. (ζ) τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. (η) τῷ υἱῷ, (θ) οὐκ ἐπίςευσεν (ι) αὕτη ἐςὶν ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ὁ ἔχων (κ) ὑμῖν, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον οἱ πιςεύοντες εἰς τὸ ὄνο-
μα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὕτη (λ) ἔχωμεν (μ) ἂν αἰτώμεθα κατὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν· Ὃ ἂν αἰτώμεθα (ν) τοῖς μὴ ἁμαρτάνουσιν ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον.
(ξ) αὐτὸν, (ο) Καὶ οἴδαμεν ὅτι (π) ἔδωκεν (ρ) ἀληθινὸν Θεόν· (σ) αὐτοῦ. Οὗτος (τ) ζωὴ (υ) εἰδώλων. (†) Ἰωάννου α'.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]

Quisquis credit in filium Dei, habet hoc te- 10
stimonium in seipso. Omnis qui non credit
Deo, mendacem efficit eum: eò quòd non
credat in testimonium quo testificatus est
Deus de Filio suo. Et hoc est testimonium, 11
quòd vitam æternam dedit nobis Deus. Et
hæc vita in filio ejus est. Quisquis habet 12
Filium, habet & vitam: & quisquis non ha-
bet filium Dei, non est ei vita. Hæc scripsi 13
vobis, ut sciatis vos habere vitam æternam,
qui credidistis nomini filii Dei. Et hanc 14
fiduciam habemus apud eum, quòd quic-
quid petierimus secundùm voluntatem ejus,
audit nos. Quòd si persuasum habemus 15
quòd audit nos, quicquid petierimus ab eo:
confidimus nos jam recepisse petitiones no-
stras quas postulavimus ab eo. Si quis vi- 16
derit fratrem suum peccantem peccatum
haud obnoxium morti, postulet, & dabitur
ei vita, illis nimirùm, qui non tanquam ad
mortem peccant. Est enim peccatum mor-
tis: pro quo non dico ut quis roget. Omnis 17
enim iniquitas peccatum est, & est peccatum
quod non est mortis. Porrò scimus quòd 18
omnis qui natus est ex Deo, non peccat: is
enim qui natus est ex Deo, custodit seipsum,
& Malus ille non accedit ad eum. Scimus 19
quòd ex Deo sumus, & mundus totus in
Malo positus est. Et scimus filium Dei ve- 20
nisse, & dedisse nobis mentem ut cognosca-
mus Verum illum, & simus in ipso Vero, in
filio ejus Jesu Christo. Hic est Deus ve-
rus, & vita æterna. Filioli mei, custodite 21
vosmetipsos à cultu idolorum.

Epistola Johannis Apostoli,
FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 ዘየአምን ፡ በወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሀለወት ፡ ስምዐ ፡ እግዚአብሔር ፡ ምስሌሁ ፡፡ ወዘ
ሰ ፡ ኢየአምን ፡ በወልዱ ፡ ሐሳዌ ፡ ረሰዮ ፡ እስመ ፡ ኢአምነ ፡ በስምዕ ፡ እንተ ፡ ሰምዐ ፡ ኮነ ፡
11 ለዕለ ፡ ወልዱ ፡፡ ወዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ስምዑ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እንተ ፡ ወሀበነ ፡ ሕይወ
ተ ፡ ዘለዓለም ፡፡ ወዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ሕይወት ፡ እንተ ፡ በወልዱ ፡ ዘወሀበነ ፡ ምስሌሁ ፡ ወል
12 ድ ፡ ቦቱ ፡ ሕይወተ ፡፡ ወዘሰ ፡ ኢሀሎ ፡ ምስለ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ አልቦቱ ፡ ሕይወ
13 ተ ፡፡ ወዘንተ ፡ ጸሐፍኩ ፡ ለክሙ ፡ ከመ ፡ ታእምሩ ፡ ከመ ፡ ብክሙ ፡ ሕይወተ ፡ ዘለዓለም ፡
14 እለ ፡ ተአምኑ ፡ በስሙ ፡ ለወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወዛቲ ፡ ይእቲ ፡ እንተ ፡ ብነ ፡ ገጸ ፡ በኀ
ቤሁ ፡ እስመ ፡ ዘሰአልነ ፡ በኀቤሁ ፡ በስሙ ፡ ዚአሁ ፡ ይሰምዓነ ፡፡

Qui credit in filio Dei, est testimonium Dei cum ipso: & qui non credit in Fi- 10
lio ejus, mendacem facit eum, quia non credidit testimonio quod testificatus
est super filio suo. Et hoc est testimonium Dei, quòd dedit nobis vitam æter- 11
nam, & hæc est vita qua in filio ejus est, quam dedit nobis cum illo. Filius 12
habet vitam: & qui non est cum filio Dei, non habet vitam. Et hoc scripsi vo- 13
bis, ut sciatis quòd habetis vitam æternam credentes in nomine filii Dei. Et 14
hæc est quam habemus fiducia apud eum, quia quæ petierimus apud eum in
nomine ejus, audit nos.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ ἉΓΙΟΥ ἸΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

Μετὰ τὸ προοίμιον περὶ ὀρθοῦ βίου ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ διὰ πίςεως, εὐσεβοῦς, ἀμελαθόπου ἐν ᾧ, ὅτι οὐ δεῖ αἱρετικὸν οἰκίζειν ἢ χαιρετίζειν ἐφ' ἁμαρτίᾳ. ἐπαγγελία παρουσίας αὐτοῦ ἐπ' ἐλπίδι πρὸς ὠφέλειαν.

EPISTOLA JOANNIS SECUNDA.

(†) ἘΠΙΣΤΟΛΗ ἸΩΑΝΝΟΥ ΔΕΥΤΕΡΑ.

CAPUT UNICUM.

PRESBYTER Electæ dominæ, & natis ejus, quos ego
1 Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ἐκλεκτῇ κυρίᾳ, καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ
diligo in veritate, & non ego solus, sed & omnes cognoscentes
ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ (α) ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν
veritatem, Propter veritatem manentem in nobis, & cum nobis erit
2 ἀλήθειαν, Διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν (β) μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔςαι
in æternum. Sit cum vobis gratia, misericordia, pax, à Deo Patre,
εἰς (γ) τὸν αἰῶνα. Ἔςαι μεθ' ὑμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη, παρὰ Θεοῦ πατρὸς, 3
& à Domino Jesu Christo Filio Patris, in veritate & charitate.
καὶ παρὰ Κυρίου Ἰησοῦ Χριςοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

MS. A. (†) Titulus abscinditur. (α) ἐγὼ ὁ μόνος, (β) ἐνοικοῦσαν ἐν (γ) αἰῶνα. Χάρις, ἔλεος, εἰρήνη, παρὰ Θεοῦ πατρὸς, καὶ παρὰ Ἰησοῦ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]

EPISTOLA SECUNDA
JOHANNIS.

Ingressu Domini nostri in templum.

Senior electæ Kyriæ & filiis ejus, quos ego 1
in veritate diligo; non autem ego tan-
tùm, sed omnes ii qui cognoscunt veritatem:
Propter veritatem quæ permanet in nobis, & 2
nobiscum est in æternum. Sit vobiscum gra- 3
tia & misericordia & pax à Deo Patre, & à
Jesu Christo filio Patris. Cum veritate &
amore

Versio VULGATA LATINA.

10 Qui credit in filium Dei, habet testimonium Dei in se. Qui non credit Filio,
mendacem facit eum: quia non credit in testimonium, quod testificatus est Deus
11 de Filio suo. Et hoc est testimonium, quoniam vitam æternam dedit nobis De-
12 us. Et hæc vita in Filio ejus est. Qui habet Filium, habet vitam: qui non habet
13 Filium, vitam non habet. Hæc scribo vobis: ut sciatis quoniam vitam habetis
14 æternam, qui creditis in nomine filii Dei. Et hæc est fiducia, quam habemus
ad eum; Quia quodcumque petierimus secundùm voluntatem ejus, audit nos.
15 Et scimus quia audit nos quidquid petierimus: scimus quoniam habemus petiti-
ones quas postulamus ab eo. Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad 16
mortem, petat, & dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad
mortem: non pro illo dico ut roget quis. Omnis iniquitas, peccatum est: 17
& est peccatum ad mortem. Scimus quia omnis qui natus est ex Deo, non peccat: 18
sed generatio Dei conservat eum, & Malignus non tangit eum. Scimus quoniam 19
ex Deo sumus: & mundus totus in maligno positus est. Et scimus quoniã Filius Dei 20
venit, & dedit nobis sensum ut cognoscamus verum Deum, & simus in vero Filio
ejus. Hic est verus Deus, & vita æterna. Filioli, custodite vos à simulacris. Amen. 21

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * من يومن بابن الله فله الشهادة في نفسه * ومن لا يومن بابن الله فقد جعل الله نفسه
11 كاذبا • لانه لم يصدق الشهادة التي شهد الله بها عن ابنه * وهذه هي الشهادة ان الله اعطانا
12 حياة ابدية • وهذه الحياة هي في ابنه * من له الابن فله الحياة • ومن ابن الله ليس هو له
13 فالحياة ليست له * هذه الاقوال كتبتها اليكم ايها المومنون باسم ابن الله لتعلموا ان لكم
14 حياة ابدية اذ تومنون باسم ابن الله * وهذه هي الدالة التي لنا لديه • اننا ان سالناه شيا
15 مما يخص مشيته يسمعنا * وان عرفنا انه يستجيب لنا في مهما نسله فقد عرفنا اننا
16 سناخذ الوسايل التي نسلها منه * ان ابصر احدكم اخاه يخطيا خطية ليست الى الموت •
يتوسل ويعطيه حياة • الذين يخطون خطا ليس للموت • لان قد تكون خطية للموت • فليست
17 18 اقول ان تسل من اجل تلك * كل ظلم خطية هو • وتكون خطية ليست للموت * وقد
19 علمنا ان كل من ولده الله فما يخطي • بل من قد ولده الله يحفظ نفسه وما يمسه الخبيث * قد
20 عرفنا اننا من الله نحن • والعالم كله قد وضع في حظ الشرير * وقد علمنا ان ابن الله سيجي •
وقد منحنا ذهنا نعرف به الاله الحق • ونكون في الرب الحقيقي في يسوع المسيح ابنه •
21 فذلك هو الاله الحق • والحياة الخالدة * يا اولادي احفظوا انفسكم من الاصنام •
• والتسبيح لله دايما ابدا سرمدا امين •

Qui credit in Filium Dei, habet testi- 10
monium in semetipso: qui verò non cre-
dit in Filium Dei, Deum ipsum fecit
mendacem: quia non credidit testimonio
quod testificatus est Deus de Filio suo.
Est autem hoc testimonium, videlicet 11
quòd dedit nobis Deus vitam æternam:
& hæc vita in Filio ejus est. Qui ha- 12
bet Filium, habet vitam: qui autem Fi-
lium Dei non habet, vitam non habet.
Hos sermones scripsi vobis ô qui credi- 13
tis in nomen Filii Dei: ut sciatis quòd
habetis vitam æternam, quandiu credi-
tis in nomen Filii Dei. Et hæc est fidu- 14
cia quam habemus apud ipsum, quòd
siquid ex his quæ consentanea sunt ejus
voluntati, ab eo petierimus, audit nos.
Et si scimus quòd exaudit nos in omni- 15
bus quæ petimus ab illo, scimus etiam
quòd consequemur petitiones quas ab eo
postulabimus. Siquis vestrûm viderit 16
fratrem suum peccantem peccato quod
non est ad mortem, petat, & dabit ei vi-
tam; his nempe qui peccant peccato
quod non est ad mortem. Est enim pecca-
tum ad mortem, & non pro illo dico ut
petas. Omnis quidem iniquitas pecca- 17
tum est: at est peccatum quod non est ad
mortem. Jam autem novimus quòd 18
omnis quem Deus genuit, non peccat:
sed is quem Deus genuit, servat seipsum,
& Improbus non tangit eum. Jam no- 19
novimus quòd ex Deo sumus, & mun-
dus totus in sortem maligni sit po-
situs. Et novimus Filium Dei esse ven- 20
turum: deditque nobis mentem per quam
cognoscamus Deum verum, & simus in
vero Domino, nempe in Jesu Christo
ejus filio. Ille enim est Deus verus, &
vita inconcussa. O filii mei, cavete 21
vobis ab idolis.

Laus Deo perpetua perennis ac sempiterna, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

15 ወእመሰ:ረኢነ:ከመ:ዘሰአልናሁ: ይሰምዓነ:: ናአምር:እንከ: ከመ:ብነ: ስእለተነ: ዘሰአልነ:
16 በኀቤሁ::=፦ ወእመቦ:ዘርእዮ: ለካልኡ: እንዘ:ይኤብስ:አበሰ:ዘኢኮነ:ለሞት: ወሰአሎ:
ያሕይዎ: ለእለ:ይኤብሱ:ዘኢኮነ:ለሞት:: እስመቦ:አበሰ:ዘለሞት:: ወኢኮነ:በእንቲአሁ:ዘ
17 እብል: ከመ: ይስአሉ:=፦ እስመ:ኵሉ:አበስ: ኃጢአት: ይእቲ:: ወቦጌጋይ: ዘለሞት:=፦
18 ናአምር: ከመ:ኵሉ: ዘተወልደ: እምነ: እግዚአብሔር :ኢይኤብስ::አላ: ዘተወልደ:እምእ
19 ግዚአብሔር: የዐቅብ: ርእሶ : ወእኩይሂ: ኢይደሰሖ::=፦ ናአምር:ከመ:እምነ:እግዚአ
20 ብሔር:ንሕነ:: ወዓለምሰ:ኵሉ:በእኪት:ይቀውም::=፦ ናአምር: ከመ: ወልደ:እግዚአብ
ሔር: መጽአ: ወወሀበነ : ልበ : ከመ : ናእምሮ: ለእግዚአብሔር : ዘበጽድቅ:: ወሀለውነ :
ዘበ:ጽድቅ:በወልደ: እግዚአብሔር: በኢየሱስ : ክርስቶስ:: ውእቱ : ዘበአማን : እግዚአብ
21 ሔር : ወብነ : ሕይወተ : ዘለዓለም::=፦ ባቲ: ደቂቅየ: ዕቀቡ: ርእሰክሙ: እምነ : አማል
ክት::=፦

Et si videmus quòd quæ petivimus audiet nos, scimus igitur quòd ha- 15
bemus petitiones nostras quas petivimus apud eum. Et si quis sit 16
qui viderit socium suum peccantem peccatum quod non est ad mor-
tem, rogans vivificabit peccantem peccatum quod non est ad mortem: quia est
peccatum ad mortem, & non est pro illo quòd dico ut rogent. Quia omnis ini- 17
quitas peccatum est, & est nequitia quæ est ad mortem. Scimus quòd omnis 18
qui natus est ex Deo, non peccat: sed qui genitus est ex Deo conservat seipsum,
& Malus non nocet ei. Scimus quòd ex Deo sumus, & mundus universus in 19
malo persistit. Scimus quòd filius Dei venit, & dedit nobis intelligentiam ut 20
cognoscamus Deum verum, & sumus justi in filio Dei in Jesu Christo: ipse est
qui verè Deus est, & habemus vitam æternam: Propter eam filioli mei, con- 21
servate vosmetipsos à diis.

FINIS.

Epistola Beati JOANNIS *Apostoli secunda.*

Versio VULGATA LATINA.

1 SEnior Electæ dominæ, & natis ejus, quos ego diligo in veritate, & non ego
2 solus, sed & omnes qui cognoverunt veritatem, Propter veritatem quæ perma-
net in nobis, & nobiscum erit in æternum. Sit vobiscum gratia, misericor- 3
dia, pax à Deo Patre, & à Christo Jesu Filio Patris, in veritate & charitate.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

• رسالة القديس يوحنا الانجيلي الثانية •

• قراءة يوم الجمعة قبل مرفع اللحم •

1 * من القس الشيخ الى كوريا المصطفاة واولادها الذين احبهم انا بتحقيق • ولست انا وحدي
2 بل وجماعة العارفين الحق * من اجل الحق الثابت فينا والكاين معنا الى الابد * النعمة تكون
3 معكم والرحمة والسلام • من الاله الاب ومن الرب يسوع المسيح ابن الاب بحق ومحبة •

EPISTOLA
SANCTI JOHANNIS
Evangelistæ secunda.

Lectio feriæ sextæ quæ præcedit dies geniales carnium.

A *Presbytero sene ad Kyriam ele-* 1
ctam & liberos ejus, quos ego verè
diligo, & non ego solus, sed & omnes
veritatis agnitores: Propter veritatem 2
in nobis manentem, & nobiscum existen-
tem in æternum. Gratia sit vobiscum, 3
& misericordia & pax à Deo Patre,
& à Domino Jesu Christo filio Patris
cum veritate & charitate.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

መልእክተ: ዮሐንስ: ዳግሚት:ወልደ:ዘብዴዎስ::=፦

ሰ

1 እምነ:ቀሲስ : ለኅሪት : ወለእግዝእት : ወለደቂቃ:: ለእንተ: አነ: አፈቅራ: በጽድቅ: ወበእ
ንተ : ዛቲ:ጽድቅ: ወሰኮ: አነ:ባሕቲትየ:አላ: ወእለኒ :ያአምርዋ: ለጽድቅ:ኵሎሙ::=፦
ወበእንተ : ዛቲ : ጽድቅ : እንተ : ትነብር : ኀቤነ : ወትሄሉ : ምስሌነ : ይእቲ : ለዓለ
2 ም:=፦ ወይሄሉ :ምስሌነ : ሞገስ : ወሕይወት : ወሰላም : እምኀበ : እግዚአብሔር :
3 አብ : ወእምኀበ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወልዱ : ለእግዚአብሔር : አብ : በጽድቅ :
ወበተፋቅሮ::=፦

Epistola secunda JOHANNIS filii Zebedæi.

CAPUT I.

A *Seniore electæ & dominæ & filiis ejus, quam ego diligo in veritate, &* 1
propter hanc veritatem: & non ego solus, sed & illi qui cognoscunt veritatem
omnium eorum. Et propter hanc veritatem quæ manet apud nos, & erit nobiscum 2
quæ est æterna. Et sit nobiscum gratia, & vita, & pax à Deo Patre, & à 3
Jesu Christo filio Dei Patris in veritate & in charitate,

Gavisus sum valdè quoniam inveni de natis tuis ambulantes in veritate, sicut
4 Ἐχάρlω λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς Α'
mandatum accepimus à Patre. Et nunc rogo te, domina, non tanquam man-
5 ἐντολὴν ἐλάβομεν (δ) παρὰ τοῦ πατρός. Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε κυρία, οὐχ ὡς ἐντο-
datum scribo tibi novum, sed quod habuimus ab initio: ut diligamus alii alios.
λὴν (ε) γράφω σοι καινὴν, ἀλλὰ ἣν εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς· ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.
Et hæc est charitas, ut ambulemus secundùm mandata ejus. Hoc est man-
6 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. (ζ) αὕτη ἐστὶν ἡ ἐν-
datum, quemadmodùm audistis ab initio, ut in eo ambuletis. Quoniam multi sedu-
7 τολὴ, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. Ὅτι πολλοὶ πλά-
ctores ingressi sunt in mundum, non confitentes Jesum Christum qui venit in carne.
νοι (η) εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί.
Hic est seductor & Antichristus. Videte vosmetipsos, ut ne perdamus quæ
8 οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. Βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ (θ) ἀπολέσωμεν ἃ
operati sumus, sed mercedem plenam accipiamus. Omnis transgrediens & non
9 εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν. Πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ
manens in doctrina Christi, Deum non habet. Manens in doctrina Christi, hic
μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει. ὁ μένων ἐν τῇ (ι) διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, οὗτος
& Patrem & Filiū habet. Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non af-
καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέ- 10
fert, ne recipite eum in domum, & Gaudere ei ne dicite. Nam dicens illi
ρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ Χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε. (κ) Ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ 11
Gaudere, communicat operibus ejus malignis. Plura habens vobis scribere,
Χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς. Πολλὰ ἔχων ὑμῖν (λ) γράφειν, 12
nolui per chartam & atramentum: sed spero venire ad vos, & os
οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος· (μ) ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα
ad os loqui: ut gaudium nostrum sit plenum. Salutant te na-
πρὸς στόμα λαλῆσαι· ἵνα ἡ χαρὰ (ν) ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ἀσπάζεταί σε τὰ τέ- 13
ti sororis tuæ Electæ. Amen.
κνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς (ξ) ἐκλεκτῆς. ἀμήν.

(ξ) Ἰωάννου ἐπιστολὴ δευτέρα ἐγράφη ἐν στίχοις λ'.

MS. A. (δ) ἀπὸ τοῦ (ε) καινὴν γράφω σοι, ἀλλ' ἣν εἴχαμεν (ζ) αὕτη ἡ ἐντολή ἐστιν, ἵνα καθὼς (η) ἐξῆλθον (θ) ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. Πᾶς ὁ προ-άγων καὶ μὴ (ι) διδαχῇ, οὗτος καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. (κ) Ὁ λέγων γὰρ (λ) γράφαι, οὐκ ἐβουλήθην (μ) ἐλπίζω γὰρ γενέσθαι πρὸς (ν) ὑμῶν (ξ) ἐκλεκτῆς. (†) Ἰωάννου β'.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]

Valdè gavisus sum quòd invenerim ex filiis 4
tuis qui incedant in veritate, quemadmodum
præceptum accepimus à Patre. Et obsecro 5
te Kyria, (nequaquam præceptum novum scri-
bo tibi, sed illud quod apud nos erat ab ini-
tio) ut alter alterum diligamus. Atq; hæc est 6
charitas, ut ambulemus secundùm præceptū.
Præceptum hoc est, sicut audistis ab initio,
ut in eo ambuletis: Quia multi seductores 7
exierunt in hunc mundum, qui non confiten-
tur Jesum Christum venisse in carne. Istius-
modi, seductor est & antichristus. Cavete 8
vobis ne perdatis quod operati estis, sed mer-
cede integrâ remuneremini. Quicunq; trans- 9
greditur, & non manet in doctrina Christi,
non est in eo Deus: qui manet in ejus doctri-
na, hic & Patrem & Filium habet. Siquis 10
veniat ad vos, & hanc doctrinam non affe-
rat, ne recipiatis eum domum, & Lætare bo-
noq; sis animo, ne dixeritis ei. Nam qui dixe- 11
rit ei, Læto sis animo, communicat operibus
ejus malis. Quum plura haberem vobis scri- 12
benda, nolui ut per chartam & atramentum
fieret: sed spero me venturum ad vos, & ore
ad os locuturos: ut gaudium nostrum sit in-
tegrum. Pacem tibi precantur filii sororis 13
tuæ electæ. Gratia vobiscum, Amen.

Epistola secunda finis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ተፈሣሕኩ ፡ ጥቀ ፡ እስመ ፡ ረከብኩ ፡ እምደቂቅኪ ፡ እለ ፡ የሐውሩ ፡ በጽድቅ ፡፡ በከመ ፡
5 ነሣእነ ፡ ትእዛዘ ፡ እምኀበ ፡ አብ ፡፡ ወይእዜኒ ፡ እብለኪ ፡ እግዝእትየ ፡ ወአኮ ፡ ትእዛዘ ፡
ሐዲስ ፡ ዘእጽሕፍ ፡ ለኪ ፡ አላ ፡ ትእዛዝ ፡ እንተ ፡ ብነ ፡ እምትካት ፡ ከመ ፡ ንትፋቀር ፡ በበ
6 ይናቲነ ፡ ከመ ፡ ንሑር ፡ በትእዛዙ ፡፡ ወዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ትእዛዙ ፡ ከመ ፡ ንሑር ፡ በዛቲ ፡
7 እንተ ፡ ሰማዕክሙ ፡ ትካት ፡፡ እስመ ፡ ብዙኃን ፡ መስሕታን ፡ እለ ፡ መጽኡ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡
እለ ፡ ኢየአምኑ ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡፡ ከመ ፡ መጽአ ፡ በሥጋ ፡ ሰብእ ፡ ወዝንቱ ፡ ውእቱ ፡
8 መስሐቲ ፡ ሐሳዊ ፡ መሲሕ ፡፡ ዑቁ ፡ ርእሰክሙ ፡ ኢትትሐጕሉ ፡ ዘገበርክሙ ፡ አላ ፡ ከመ ፡
ዐስበ ፡ ፍጹመ ፡ ትንሥኡ ፡፡

Gavisus sum valdè, quia inveni ex filiis tuis qui incedunt in veritate, sicut ac- 4
cepimus mandatum ejus à Patre. Et nunc quidem dico tibi domina mea, & 5
non est mandatum novum quod scribo tibi, sed mandatum quod habuimus ex
principio, ut diligamus nos invicèm, ut incedamus in mandato ejus. Et hoc 6
est mandatum ejus, ut incedamus in eo quod audivistis olim. Quia multi præ- 7
varicatores fuerunt qui venerunt in mundum, qui non credidit in Jesu Christo,
quòd venit in carne hominis: & hic est prævaricator, & falsus Messias. Cave- 8
te vobismetipsis ne perdatis quæ fecistis, sed ut mercedem perfectam recipi-
atis.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ ΤΗ͂Σ ΤΡΙ'ΤΗΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ͂Σ ΤΟΥ͂ ἉΓΙ'ΟΥ ἸΩΑ'ΝΝΟΥ ΤΟΥ͂ ΘΕΟΛΟ'ΓΟΥ.

Ἐυχὴ ὑπὲρ τελειώσεως καὶ εὐχαριστίας ἐφ' ὁμολογίᾳ φιλοξενίας τῶν ἀδελφῶν διὰ Χριστόν. ἐν ᾧ, περὶ τῆς Διοτρεφοῦς φαυλότητος καὶ μισαδελφίας. περὶ Δημητρίου, ᾧ μαρτυρεῖται τὰ κάλλιστα. περὶ ἀφίξεως αὐτοῦ πρὸς αὐτοὺς ἐπ' ὠφελείᾳ ἐν τάχει.

EPISTOLA JOANNIS TERTIA.
(†) ἘΠΙΣΤΟΛῊ ἸΩΑ'ΝΝΟΥ ΤΡΙ'ΤΗ. ΚΕΦ. Α'.

CAPUT UNICUM.

PRESBYTER Gaio dilecto, quem ego diligo in veritate. Dilecte,
1 Ὁ ΠΡΕΣΒΥ'ΤΕΡΟΣ Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. Ἀγαπητὲ, Α'
2 de omnibus opto te prosperè agere & valere, sicut prosperè agit tua anima. Ga-
3 περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. Ἐ-
visus sum enim valdè venientibus fratribus, & testantibus tuæ veritati, sicut tu
χάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν, καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, (α) καθὼς σὺ
in veritate ambulas. Majus horum nō habeo gaudiū, ut audiam meos natos
4 ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. Μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαρὰν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα
in veritate ambulantes. Dilecte, fidele facis quicquid operaris in
5 ἐν (β) ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. Ἀγαπητὲ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν (γ) ἐργάσῃ εἰς τοὺς
fratres, & in peregrinos, Qui testati sunt tuæ charitati in conspectu Eccle-
ἀδελφοὺς, καὶ (δ) εἰς τοὺς ξένους, Οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλη- 6
siæ, quos benè facies deducens dignè Deo. Pro enim nomine
σίας, οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ. Ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος 7
exierunt, nihil accipientes à Gentibus. Nos ergò debemus sus-
ἐξῆλθον, μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν (ε) ἐθνῶν. Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν (ζ) ἀπο- 8
cipere hujusmodi, ut cooperatores simus veritati. Scripsi
λαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ (η) ἀληθείᾳ. Ἔγραψα τῇ 9
Ecclesiæ: sed amans primatum gerere ipsorum Diotrephes, non recipit nos.
ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς.

MS. A. (†) Titulus absciinditur. (α) καθὼς ἐν (β) τῇ ἀληθείᾳ (γ) ἐργάζῃ (δ) καὶ τοῦτο ξένους, (ε) ἐθνικῶν. (ζ) ὑπολαμβάνειν (η) ἐκκλησίᾳ. Ἔγραψά τι τῇ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]
1 [illegible]
2
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]

EPISTOLA JOHANNIS TERTIA.

Feriâ quartâ, Jejunii secundâ. Et feriâ quartâ Passionis.

SENIOR Gaio dilecto meo, ei quem 1
ego verè diligo. Dilecte noster, in omni re 2
oro pro te ut prosper sis atque incolumis, sic-
ut prosperè agit anima tua. Gavisus sum 3
enim valdè quòd veniant fratres & testimo-
nium reddant de veritate tua, prout tu in ve-
ritate ambulas. Et quidem majus hoc gaudi- 4
um non habeo, quam ut audiam filios meos
ambulare in veritate. Charissime noster, fide- 5
liter facis id quod agis erga fratres, & eos
præsertim qui sunt peregrini: Qui testimoniū 6
reddiderunt de charitate tua apud universam
Ecclesiam: in quos beneficia confers, ut De-
um decet. Nam post nomen ejus egressi sunt, 7
nihil accipientes à Gentibus. Nos ergò te- 8
nemur suscipere qui tales sunt, ut adjutores
simus veritati. Optarem scribere Ecclesiæ: 9
sed ille qui primas vester esse cupit, Diotre-
phes, non recipit nos.

Versio VULGATA LATINA.

4 Gavisus sum valdè, quoniam inveni de filiis tuis ambulantes in veritate, sicut
5 mandatum accepimus à Patre. Et nunc rogo te, domina, non tanquam manda-
tum novum scribens tibi, sed quod habuimus ab initio, ut diligamus alterutrum.
6 Et hæc est charitas, ut ambulemus secundùm mandata ejus. Hoc est enim man-
7 datum, ut quemadmodùm audistis ab initio, in eo ambuletis: Quoniam multi
seductores exierunt in mundum, qui non confitentur Jesum Christum venisse in
8 carnem: hic est seductor, & antichristus. Videte vosmetipsos, ne perdatis
quæ operati estis: sed ut mercedem plenam accipiatis. Omnis qui rece- 9
dit, & non permanet in doctrina Christi, Deum non habet: qui permanet in do-
ctrina, hic & Patrem & Filium habet. Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam 10
non affert, nolite recipere eum in domum, nec AVE ei dixeritis. Qui enim dicit 11
illi AVE, communicat operibus ejus malignis. Plura habens vobis scribere, no- 12
lui per chartam & atramentum: spero enim me futurum apud vos, & os ad os
loqui: ut gaudium vestrum plenum sit. Salutant te filii sororis tuæ Electæ. 13

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 5 * قد سررت جدا لاني وجدت اولادك ممن يسلك في الحق كما اخذنا من الاب وصية * والان
اسالك يا كوريا لا كمن يكتب اليك وصية جديدة * بل الوصية التي لنا منذ القديم
6 ان نحب بعضنا بعض * وهذه هي المحبة ان نسلك فيما نحن وصاياه * هذه هي الوصية كما
7 سمعتم منذ القديم ان تسلكوا فيها * ان مضلين كثيرين قد دخلوا الى العالم * وهم الذين
8 ما يعترفون ان ايسوع المسيح قد جاء بالبشر * ومن يقول هذا فهو المضل وضد المسيح * احذروا
9 على انفسكم لئلا يضيع ما قد عملناه * بل ناخذ ثوابا كاملا * كل من يخالف ولا يثبت في تعليم
10 المسيح فليس له الاه * ومن يثبت في تعليم المسيح فذلك له الاب والابن * فمن يجي اليكم وما
11 يجيب هذا التعليم فلا تقبلوه في منازلكم ولا تسلموا عليه سلاما * لان من يقول لانسان شرير
12 السلام عليك * فانما يشارك اعماله الخبيثة * ولي اقوال كثيرة اكاتبكم بها * فلم اوثر ان
اكتب اليكم بورق ومداد * لكني اومل ان اجي اليكم واخاطبكم فما بفم * ليكون سرورنا
13 كاملا * يسلم عليك اولاد اختك المصطفاة * والسبح لله دايما امين *

Magnopere gavisus sum quòd invenerim filios tuos ex ambulantibus in veritate, sicut mandatum accepimus à Patre. 4
Et nunc rogo te ô Kyria, (non ut scribens tibi mandatum novum, sed mandatum illud quod jam pridem habemus,) ut diligamus alii alios. 5
Hæc est autem charitas, ut incedamus in his quæ consona sunt mandatis ejus. Hoc est mandatum, ut jam olim audistis, ut incedatis in illis. 6
Nam multi seductores ingressi sunt in mundum, nempe ii qui non fatentur Jesum Christum venisse in carne: qui enim hoc dicit, seductor est & adversarius Christi. 7
Cavete vobisipsis, ne perdatur quod operati sumus, sed præmium perfectum accipiamus. 8
Quisquis contradicit, nec manet in doctrina Christi, non habet Deum: qui verò manet in doctrina Christi, is habet Patrem & Filium. 9
Et quisquis venit ad vos & hanc doctrinam non affert, ne recipiatis eum domi vestræ, neque salutando salutetis eum. 10
Qui enim dixerit homini scelerato, Pax tecum, procul dubio communicat operibus ejus malis. 11
Multos habeo sermones vobis scribendos, sed nolui scribere vobis per chartam & atramentum: sed spero me venturum ad vos, & os ad os collocuturum: ut gaudium nostrum sit perfectum. 12
Salutant te filii sororis tuæ electæ. 13

Laus Deo semper, Amen.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወኵሉ፡ ዘይትቀደም፡ ወኢይነብር፡ በትምህርቱ፡ለክርስቶስ፡ከመ፡መጽአ፡ኢሀሎ፡እግዚአብ
10 ሔር.ምስሌሁ፡፡ ወዘሰ፡ይነብር፡በትምህርተ፡ለክርስቶስ፡በአብ፡ወበወልድ፡ሀሎ፡፡ ወዘ፤፡
ይመጽእ፡ኀቤክሙ፡ ወዘንተ፡ ትምህርተ፡ ኢያመጽእ፡ኀቤክሙ፡ ኢታብእዎ፡ ቤትክሙ፡ ወበሐ
11 ኒ፡ጥቀ፡ኢትበልዎ፡፡ እስመ፡ዘይቤሎ፡በሐ፡ ይሰትፎ፡በምግባሩ፡እኩይ፡፡ ብዙኀ፡ብየ፡
12 ዘእጽሕፍ፡ ለክሙ፡ ወኢፈቀድኩ፡ በክርታስ፡ ወበማየ፡ሐሞት፡እስመ፡እትአመን፡ከመ፡እመጽ
13 እ፡ኀቤክሙ፡፡ ወአፈ፡በአፈ፡እትናገረክሙ፡ከመ፡ፍጹመ፡ይኩን፡ፍሥሐክሙ፡፡ አምኁ፡ደቂ
ቀ፡እኅትኪ፡ ኅሪት፡ ሞገስ፡ ወተፋቅሮ፡ ምስሌክሙ፡፡

Et omnis qui adversatur, & non permanet in doctrina Christi, nempe quòd advênit, non est Deus cum eo: & qui permanet in doctrina Christi, in Patre & in Filio est. 9
Et qui venit ad vos, & hanc doctrinam non adfert ad vos, ne ingredi faciatis eum domum vestram, & Ave omninò ne dicatis ei. 10
Quia qui dicit ei Ave, communicat in opere ejus malo. 11
Multum habeo quod scribam vobis, & nolui per chartam, & per aquam fellis, quia confido quòd veniam ad vos, & ore ad os loquar vobis, ut perfectum sit gaudium vestrum. 12
Saluta filios sororis tuæ electæ. Gratia & charitas sit vobiscum. 13

Epistola Beati JOANNIS *Apostoli tertia*.

Versio VULGATA LATINA.

1
2 SEnior Gaio charissimo, quem ego diligo in veritate. Charissime, de omni-
bus orationem facio prosperè te ingredi, & valere, sicut prosperè agit anima
3 tua. Gavisus sum valdè venientibus fratribus, & testimonium perhibentibus
4 veritati tuæ, sicut tu in veritate ambulas. Majorem horum non habeo grati-
5 am, quàm ut audiam filios meos in veritate ambulare. Charissime, fideliter fa-
cis quidquid operaris in fratres, & hoc in peregrinos, Qui testimonium red- 6
diderunt charitati tuæ in conspectu Ecclesiæ: quos, benefaciens, deduces dignè
Deo. Pro nomine enim ejus profecti sunt, nihil accipientes à Gentibus. 7
Nos ergò debemus suscipere hujusmodi, ut cooperatores simus veritatis. 8
Scripsissem forsitan Ecclesiæ: sed is, qui amat primatum gerere in eis, Diotre- 9
phes, non recipit nos.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

* رسالة القديس يوحنا الجامعة الثالثة *

1 * قراءة يوم الاثنين من جمعة الجبن * * من القس الشيخ الى غايوس الحبيب *
2 الذي احبه انا حقا * ايها الحبيب انا اصلي من اجلك ان تيسر طرقك في جميع الاشياء
3 وتعافا كما ان نفسك قد تيسرت سبلها * لاني سررت جدا بالاخوة الواردين والشاهدين لك بالحق
4 كما انت سالك في الحق * فليس لي سرورا اعظم من هذا قدرا ان اسمع ان اولادي سالكون في
5 6 الحق * ايها الحبيب الجميل الذي تعمله باخوة الغرباء اجعله صادقا * الذين شهدوا لك
7 بالمحبة امام الجماعة * الذين ستعمل عملا محمودا اذ تشيعهم بما هو لله اهلا * لانهم من اجل
8 اسمه خرجوا ولم ياخذوا من الامم شيا * فنحن نسال ان نعتني امر مثل هولاي * لنكون للحق
9 مساعدين * قد كتبت الى الجماعة * لكن ديوطرافي المويثر ان يتقدمهم لم يقبلنا *

EPISTOLA
SANCTI *JOANNIS*
Catholica tertia.
Lectio feriæ secundæ hebdomadis casei.

A Presbytero sene ad Gaium charissimum quem ego verè diligo. 1
O charissime, ego pro te oro ut planæ sint viæ tuæ in omnibus rebus, & bene valeas, quemadmodum animæ tuæ viæ sunt jam complanatæ. 2
Nam valdè gavisus sum de fratribus venientibus, & veritatem tibi attestantibus, prout tu incedis in veritate. 3
Nec ullum est mihi majoris quàm hoc amplitudinis gaudium, ut scilicet audiam filios meos in veritate ambulare. 4
O dilecte, beneficium quod exerces in fratres peregrinos, fideliter exerce: 5
Qui de tua charitate testimonium reddiderunt in conspectu Ecclesiæ: quos quum deduxeris prout Deo dignum est, præclarum opus præstiteris. 6
Nam propter nomen ejus egressi sunt, nihil accipientes à Gentibus. 7
Nos ergo precamur, ut hujusmodi hominum rem benignè complectaris: ut simus veritatis adjutores. 8
Jam scripsi Ecclesiæ; sed Diotrephes qui ambit eis præesse, non recepit nos. 9

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ዘዮሐንስ ፡ ወንጌላዊ ፡ ሣልስ፡፡

1 እምኔ፡ቀሲስ፡ለጋይዮስ፡ለእኁነ፡ዘአነ፡ አፈቅሮ፡በጽድቅ፡፡ እኁየ፡በእንተ፡ኵሉ፡እጼሊ፡
2 ለከ፡ትሰራሕ፡ወትሕዮ፡በዘ፡ይሔድሟ፡ለነፍስከ፡፡ ተፈሥሕኩ፡ጥቀ፡ሶበ፡መጽኡ፡አኀዊነ፡
3 ወኢሞዐ፡ኮኑ፡ሳዕለ፡ተፋቅሮትከ፡፡ ወከመ፡ በጽድቅ ፡ ተሐውር፡፡ እንተ፡ ተዓቢ፡ እምዘ
4 ቲ፡ትፍሥሕት፡እልብየ፡ከመ፡እስማዕ፡፡እንዘ፡በጽድቅ፡የሐውሩ፡ ደቂቀ፡፡ እኁየ፡እሙን፡
5 ግብረ፡ዘገበርከ፡ለአኀዊነ፡፡ ወዝንቱ፤፡ ነኪር፡ስምዐ፡ኮነ፡ሳዕለ፡ተፋቅሮትከ፡በቅድመ፡
6 ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ከመ፡ ሠናየ ፡ ትገብር ፡ ወአቅደምከ፡ ፍኖቶሙ፡ ዘይደሉ፡ ለእግዚአብሔ
7 ር፡፡ ወበእንተ፡ስሙ፡ወፃእኩ፡እንዘ፡አልቦ፡ዘእነሥእ፡እምነ፡አሕዛብ፡፡ ወንሕነሰ፡አ
8 ኀዊነ፡ይደልወነ፡ ንትቀበሎሙ፡ ለእለ፡ ከመዝ ፡ ከመ፡ ንኩን፡ሱታፌ፡ ለጽድቅ፡፡ ወጸሐ
9 ፍኩ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ አላ ፡ ርቱዕ ፡ አቅደሞ፡ ሎሙ ፡ ወበሕቱ ፡ በናፍቆሰ ፡ ኢይሰጠ
ወክሙ፡፡

JOHANNIS Evangelistæ tertia,

A Seniore Gaio fratri nostro, quem ègo diligo verè. 1
Frater mi, per omnia oro pro te, ut prosperè agas, atque valeas, in iis quæ jucunda sint animæ tuæ. 2
Gavisus sum valdè quum venissent fratres nostri, & testimonio fuissent de charitate tua & quomodo in veritate ambulas. 3
Majus hoc gaudium non habeo, ut audiam quum in veritate ambulant filii. 4
Frater mi, fidele est opus quod fecisti fratribus nostris. 5
Et hic extraneus testis fuit de charitate tua coram Domo Christianorum, quòd benè facis, & præmonstrâsti viam eorum qui placent Deo. 6
Et propter nomen ejus egressus sum nihil accipiens à Gentibus. 7
Et nos fratres nostri, oportet nos ut recipiamus eos qui sunt hujusmodi, ut fiamus participes veritatis. 8
Et scripsi Domui Christianorum, sed rectus præcedebat eos: veruntamen propter infidelitatem non parebit vobis. 9

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ἸΩΑΝΝΟΥ Γ'. ΚΕΦ. Α'.

Propter hoc si venero, submonebo ejus opera quæ facit, verbis malignis garri-
10 Διὰ τοῦτο (ϑ) ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυ-
ens nos. Et non contentus in his, neque ipse suscipit fratres, &
αρῶν ἡμᾶς. καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τοὺς
volentes prohibet, & de Ecclesia ejicit. Dilecte, ne imitare malum,
11 βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. Ἀγαπητὲ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν,
sed bonum. Benefaciens ex Deo est: at malefaciens non vidit Deum.
ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· (ι) ὁ δὲ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακε τὸν Θεόν.
Demetrio testatum est ab omnibus, & ab ipsa veritate: & nos autem te-
12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρ-
stamur, & nostis quoniam testimonium nostrum verum est. Multa habui scri-
τυροῦμεν, καὶ (κ) οἴδατε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστι. Πολλὰ εἶχον (λ) γρά- 13
bere, sed non volo per atramentum & calamum tibi scribere. Spero autem pro-
φειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ (μ) καλάμου σοι γράψαι. Ἐλπίζω δὲ εὐ- 14
tinus videre te, & os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te
θέως (ν) ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε 15
amici. Saluta amicos per nomen.
οἱ (ξ) φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

(†) Ἰωάννου ἐπιστολὴ καθολικὴ τρίτη στίχων λβ'.

MS. A. (ϑ) ἂν (ι) ὁ κακοποιῶν (κ) οἴδας (λ) γράψαι σοι, ἀλλ' οὐκ ἐβουλήθην διὰ (μ) καλάμου γράφειν σοι· (ν) σε ἰδεῖν, (ξ) ἀδελφοί. (†) Ἰωάννου γ'.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]

Propterea, si venero, mentionem faciam operum ejus quæ perpetravit; verbis enim malis tractat nos: & his non contentus, nec ipse recipit fratres, & eos qui recipiunt, prohibet, quin ex Ecclesia expellit. Charissime noster, ne malum imitere, sed bonum. 11
Qui bonum facit, ex Deo est: qui verò malum facit, Deum non vidit. De Demetrio 12
redditum est testimonium ab unoquoque, & ab ipsa Ecclesia, imo ab ipsa veritate: sed nos etiam testimonium perhibemus: & nôstis testimonium nostrum verum esse. Multa haberem tibi scribenda, sed 13
nolo per atramentum & calamum tibi scribere. Spero autem protinus me visurum 14
te, & præsentes coram locuturos. Pax 15
tecum sit. Pacem tibi precantur amici. Pacem precare amicis, unicuique nomine proprio.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወበእንተ፡ዝንቱ፡እሙ፡መጸእኩ፡እዜክር፡መግበር፡ዘይገብር፡ነቢብ፡እኩየ፡ዘይነብብ፡ሳዕሌነ፡
ወሊያአክሎ፡ ዘንተኒ፡ ወውእቱኒ፡ ሊይትቄበሎሙ፡ ለአኀዊነ፡ወለእለኒ፡ይፈቅዱ፡ ይከልአሙ፡
11 ወያወፅኦሙ፡እምቤተ፡ክርስቲያን፡፡=፡ እኁየ፡ ሊትኩን፡ከመ፡ገባሬ፡እኪት፡ አላ፡ከመ፡ገባ
ሬ፡ሠናይት፡ ወገባሬ፡ ሠናይትሰ፡ እምእግዚአብሔር፡ውእቱ፡፡ ወገባሬ፡እኪትሰ፡ ሊይሬእዮ፡
12 ለእግዚአብሔር፡፡=፡ ወበእንተኒ፡ድሜጥርስ፡ሰማዕ፡ኵሉ፡ኵሉ፡ወለሊሃኒ፡ጽድቅ፡፡ ወንሕ
13 ነኒ፡ስምዕ፡ኮነ፡ ወንዜንወክሙ፡ ወተአምሩ፡ከመ፡ ርትዕት፡ይእቲ፡ ስምዕነ፡=፡ ወብዙኅ፡ብ
14 የ፡ዘጽሕፍ፡ለከ፡አላ፡ ሊአፈቅድ፡በማየ፡ሐሞት፡ወበቀለም፡እጽሐፍ፡ለከ፡=፡ አላ፡እትአ
15 መን፡በሕቱ፡ከመ፡ፍጡነ፡እሬእየከ፡፡ ወእትናገረከ፡አፈ፡በአፈ፡=፡ ሰላም፡ለከ፡ወይሌእ
ኩከ፡አኀዊነ፡ ወእሙሓ፡ ቢጸከ፡ በበአስማቲሆሙ፡፡=፡

Et propter hoc si venero, in memoriam reducam facinora ejus quæ facit, viz. 10
sermonem malum quem effutit contra nos: & non sufficit ei hoc, & ipse non recipit fratres nostros, & eos qui volunt, prohibet, & ejicit ex domo Christianorum. Frater mi, ne sis ut operator mali, sed ut operator boni: & operator bo- 11
ni à Deo est, & operator mali non videbit Deum. Et de Demetrio testis est 12
quisque, & ipsa veritas. & nos testimonio sumus & annuntiamus vobis, & scitis quòd rectum est testimonium nostrum. Et multum habeo quod scribam tibi, sed 13
nolui per aquam fellis, & per calamum scribere tibi. Sed spero tamen quòd 14
citò videbo te, & alloquar te os ad os. Pax tibi: & salutant te fratres nostri. 15
Et saluta proximos tuos nominatim.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ἸΟΥΔΑ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ, ἜΧΟΝΤΑ ὙΠΟΔΙΑΙΡΕΣΙΝ.

Α' Περὶ προτροπῆς τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως διὰ τὴν ἐπισύστασιν τῶν ἀσεβῶν, καὶ ἀσελγῶν ἀνδρῶν. ἐν ᾧ, περὶ μελλούσης αὐτῶν κολάσεως καθ' ὁμοίωσιν τῶν πάλαι ἁμαρτωλῶν τε καὶ πονηρῶν.

Β' Ταλανισμὸς αὐτῶν ἐπὶ τῇ πλάνῃ καὶ δυσσεβείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ, καὶ βλασφημίᾳ καὶ ἐπιπλάστῳ ὑποκρίσει τῆς εἰς ἀπάτην δυσειδείας.

Γ' Περὶ ἀσφαλείας αὐτῶν ἐν τῇ πίστει, συμπαθείας τε καὶ φειδοῦς εἰς τὸν πλησίον, ἐπὶ σωτηρίᾳ καὶ ἀγιασμῷ.

Δ' Εὐχὴ ὑπὲρ αὐτῶν εἰς ἁγιασμὸν καὶ παῤῥησίαν καθαρὰν σὺν δοξολογίᾳ Θεοῦ.

EPISTOLA JUDÆ CATHOLICA.

(†) ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ἸΟΥΔΑ ΚΑΘΟΛΙΚΗ. ΚΕΦ. Α'.

CAPUT UNICUM.

JUDAS Jesu Christi servus, frater autem Jacobi, his in Deo Patre san-
1 ἸΟΥΔΑΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν Θεῷ πατρὶ (α) ἡγι-
ctificatis, & Jesu Christo servatis, vocatis: Misericordia vobis, & pax, & chari-
2 ασμένοις, καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις, κλητοῖς· Ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγά-
tas adimpleatur. Dilecti, omnem solicitudinem faciens scribere vobis de com-
3 πη πληθυνθείη. Ἀγαπητοὶ, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοι-
muni salute, necessitatem habui scribere vobis, deprecans supercertare semel
νῆς (β) σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ
traditæ Sanctis fidei. Subrepserunt enim quidam homines (olim
4 παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. Παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι (οἱ πάλαι
præscripti in hoc judicium) impii, Dei nostri gratiam transferen-
προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα,) ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν (γ) χάριν μετατιθέν-
tes in luxuriam, & solum herum Deum & Dominũ nostrum Jesum Chri-
τες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον (δ) δεσπότην Θεὸν καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χρι-
stum negantes. Commonere autem vos volo, scientes vos semel hoc, quoniam
5 στὸν ἀρνούμενοι. Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, (ε) εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο, ὅτι
Dominus populum de terra Ægypti salvans, secundò non credentes perdi-
ὁ Κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλε-
dit. Angelósque non servantes suum principium, sed relinquen-
6 σεν. Ἀγγέλους (ζ) τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας
tes proprium domicilium, in judiciũ magni diei, vinculis æternis sub caligine
τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας, δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον
reservavit.
τετήρηκεν.

MS. A. (†) Pars Tituli absciditur: K······· ἐπιστολή. (α) ἠγαπημένοις, (β) ἡμῶν σωτηρίας, (γ) χάριτα (δ) δεσπότην καὶ Κύριον (ε) εἰδότας ἅπαξ πάντα, ὅτι Ἰησοῦς λαὸν (ζ) δὲ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
[illegible]

EPISTOLA JUDÆ
Fratris JACOBI.

Pro Antonio & sociis ejus: & Prophetis. Et feriâ tertiâ Passionis.

Juda servus Jesu Christi, frater autem Ja- 1
cobi Gentibus vocatis, à Deo Patre dilectis, & in Jesu Christo conservatis: Misericor- 2
dia & pax cum charitate multiplicetur vobis. Dilecti mei, omnem curam adhibens 3
scribendi vobis de salute nostra communi, necessarium est mihi scibere vobis, rogans ut certamen subeatis pro fide quæ semel tradita est Sanctis. Obtinuerunt enim qui- 4
dam introitum, qui ab initio præscripti fuerant in damnationem istam, homines impii, qui gratiam Dei convertunt in obscœnitatem, & eum qui solus est Dominus Deus, *nempe* Dominum nostrum Jesum Christum, negant. Commonere vos autem vo- 5
lo, quum sciatis omnes quòd Deus quum unâ vice populum ex Ægypto liberâsset, alterâ eos qui non crediderunt perdidit. Et 6
Angelos qui non servârunt primas suas, sed reliquerunt suum domicilium, ad judicium magni diei vinculis ignotis sub caligine reservavit.

Versio VULGATA LATINA.

10 Propter hoc si venero, commonebo ejus opera, quæ facit, verbis malignis garriens in nos: & quasi non ei ista sufficiant; neque ipse suscipit fratres; & eos, qui
11 suscipiunt, prohibet, & de Ecclesia ejicit. Charissime, noli imitari malum, sed quod bonum est. Qui benefacit, ex Deo est: qui malefacit, non vidit Deum.

Demetrio testimonium redditur ab omnibus, & ab ipsa veritate, sed & nos testi- 12
moniũ perhibemus: & nôsti quoniã testimoniũ nostrum verũ est. Multa habui tibi 13
scribere: sed nolui per atramentũ & calamũ scribere tibi. Spero autẽ protinus te vi- 14
dere, & os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te amici. Saluta amicos nominatim.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

10 * فمن اجل هذا اذا جيت سأذكرن باعماله التي يفعلها * لانه يهذي بنا باقوال خبيثة *
وما يكتفي بهذه * فلا هو يقبل الاخوة * والذين يريدون يقبلونهم يمنعهم ويخرجهم
11 من الكنيسة * ايها الحبيب لا تتشبه به في الشر بل بالخير * من يعمل الخير من الله هو *
12 ومن يعمل الشر ما قد ابصر الله * ديمتريوس الجماعة يشهدون له * والحق نفسه يشهد
13 له * ونحن نشهد له * وقد علمتم ان شهادتنا صادقة هي * ولي اقوال كثيرة اكاتبكم
14 بها * لكني لست اوثر ان اكتب اليكم بمداد وقلم * اومل ان اجي اراك سريعا *
15 ونخاطب فما بازاء فم * السلام لك * يقبلك اصدقاوك * سلم على اصدقائنا كل واحد باسمه *
* كملت رسايل الرسول الطاهر يوحنا البشير * ولله المجد كثيرا ابدا امين *

* *Propterea quum venero, monebo eum de facinoribus suis quæ facit: blaterat enim in nos sermonibus improbis: & his minimè contentus, neque ipse recipit fratres, & qui volunt eos recipere, prohibet, & ejicit ex Ecclesia. O dilecte,* 11
ne imiteris eum in malo, sed in bono: qui benè facit, ex Deo est; qui autem malè facit, non vidit Deum. Demetrio 12
omnes attestantur, et veritas ipsa attestatur illi, & nos attestamur ei: & nôstis quòd testimonium nostrum verum est. Multos etiam sermones habeo vobis scri- 13
bendos, sed nolo scribere vobis per atramentum & calamum. Spero fore ut brevi 14
veniam te invisum, & os ad os loquamur. Pax tibi. Osculantur te amici tui. 15
Saluta amicos nostros, unumquenque proprio nomine.

Epistolarum Apostoli puri Johannis Evangelistæ, finis.

Laus Deo plurima & sempiterna, Amen.

Epistola Catholica Beati JUDÆ Apostoli.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT UNICUM.

1 JUDAS Jesu Christi servus, frater autem Jacobi, his qui sunt in Deo Patre
2 dilectis, & Christo Jesu conservatis, & vocatis. Misericordia vobis, & pax, &
3 charitas adimpleatur. Charissimi, omnem solicitudinem faciens scribendi vobis
de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis: deprecans supercertari
4 semel traditæ Sanctis fidei. Subintroierunt enim quidam homines (qui olim præ-
scripti sunt in hoc judicium) impii, Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam,
& solum Dominatorem & Dominum nostrum Jesum Christum negantes. Com- 5
monere autem vos volo, scientes semel omnia, quoniam Jesus populum de ter-
ra Ægypti salvans, secundò eos, qui non crediderunt, perdidit: Angelos verò 6
qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in
judicium magni diei, vinculis æternis sub caligine reservavit.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رسالة يهوذا السعيد اخي الرب الكاثوليكية *
* قراءة يوم الثلاثا من جمعة الجبن * ولعيد ميخاييل رييس الملايكة * وايضا لعيد يهوذا الرسول *
1 * من يهوذا عبد ايسوع المسيح واخي يعقوب * الي المقدسين بالله الاب وايسوع المسيح
2 المختارين المحفوظين * ليتكثر لكم الرحمة والسلامة والمحبة * يا احبايي قد عملت كل الحرص
3 ان اكتب اليكم من اجل الخلاص الكامل والشامل المشترك * واضطررت ان اكتب
4 اليكم متضرعا ان تجتهدوا في الامانة * التي دفعت الي القديسين مرة * لان جنس
واندس قوم منافقون * قد سلف اكتتابهم قديما في هذه الدينونة * الذين ينقلون
5 نعمة ربنا الي الطماتة ويجحدون سيدنا وحده الاهنا وربنا ايسوع المسيح * موثرا ان اذكر
لكم اذ قد عرفتم دفعة واحدة هذا المعني * الرب خلص الشعب من ارض مصر * وفي
6 الثانية اهلك الذين لم يومنوا * والملايكة الذين لم يحفظوا رياستهم * بل تركوا
مسكنهم الخاصي * فهم محبوسون الي دينونة يوم عظيم * بوثاقات ابدية *

EPISTOLA.
BEATI JUDÆ Fratris Domini Catholica.

Lectio feriæ tertiæ hebdomadis casei. Et pro die festo Michaëlis principis Angelorum. Prætereà pro die festo Judæ Apostoli.

A JUDA servo Jesu Christi, & fratre Jacobi, ad sanctificatos per Deum Patrem & Jesum Christum ele- 1
ctos & conservatos. Multiplicetur vo- 2
bis misericordia & pax & charitas. O dilecti mei, omni studio adhibito ut 3
scriberem vobis de salute perfecta universali atque communi, coactus sum scribere vobis, deprecans ut soliciti sitis in fide quæ semel tradita est Sanctis. (Nam subrepserunt & insertuerunt se 4
quidam impii, qui jam olim præscripti fuerant in hanc damnationem, qui transferunt gratiam Domini nostri ad lasciviam, & negant Dominum nostrum, qui solus est Deus ac Dominus noster Jesus Chistus.) Volens mentionem 5
vobis facere, quum jam semel noveritis hunc sensum, quod scilicet Dominus liberavit populum de terra Ægypti, & in secunda vice perdidit eos qui non crediderant. Et Angeli qui non servârunt 6
principatum suum, sed proprium ipsorum domicilium destituerunt, carcere ad judicium magni diei vinculis æternis detinentur.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ፩ ፡ አምላክ ። መልእክተ ፡ ይሁዳ ፡
እኁሁ ፡ ለያዕቆብ ፡ ጸሎቱ ፡ ይብጽሐነ ፡ አሜን ።

፩

1 እምይሁዳ ፡ ገብረ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እኁሁ ፡ ለያዕቆብ ፡ ለእለ ፡ ያፈቅርዎ ፡ ለእግ
2 ዚአብሔር ፡ አብ ፡ ስሙያን ፡ ወጽዉዓን ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ሰላም ፡ ለክሙ ፡
3 ወተፋቅሮ ፡ ወሣህል ፡ ይብዛኁ ፡ ማእከሌክሙ ። አኃዊነ ፡ በኵሉ ፡ እስተፋጠንኩ ፡ ከ
መ ፡ እጽሐፍ ፡ ለክሙ ፡ ጽሁቀ ፡ ወአስተበቍዓክሙ ፡ ከመ ፡ ትትቀነይዋ ፡ ለእንተ ፡ ትመ
4 ጽእ ፡ ጽድቁ ፡ እንተ ፡ ተውህበት ፡ ለቅዱሳን ፡ ሃይማኖት ። እስመ ፡ ቦኡክሙ ፡ ውስተ ፡
ልብክሙ ፡ ሰብእ ፡ ረሲዓን ፡ እለ ፡ ጽሑፋን ፡ ቀዲሙ ፡ ለዝንቱ ፡ ደይን ፡ እለ ፡ ያፈልስዋ ፡
ለጸጋሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ውስተ ፡ ዝሙቶሙ ፡ ወይክሕድዎ ፡ ለውእቱ ፡ ባሕቲቱ ፡ እ
5 ግዚአብሔር ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ወአዘክረክሙ ፡ ፈቀድኩ ፡ ወታአምሩ ፡ ምዕረ
ሰ ፡ ኵሎ ፡ ከመ ፡ ኢየሱስ ፡ አድኃነ ፡ ሕዝቦ ፡ እምድረ ፡ ግብጽ ። ወበዳግምሰ ፡ ለእለ ፡ ኢ
6 አምኑ ፡ አጥፍኦሙ ። ወለመላእክቲሁኒ ፡ እለ ፡ ኢዐቀቡ ፡ ፍጥረቶሙ ፡ ውስተ ፡ ደይ
ን ፡ አንበሮሙ ፡ ወተአስሩ ፡ ለዕለት ፡ ዓቢይ ፡ ለዘለሊሆሙ ፡ አቅነዩ ፡ ርእሶሙ ።

In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti unici Dei, Epistola JUDÆ fratris Jacobi, oratio ejus præveniat nobis, Amen.

CAPUT. I.

A Juda servo Jesu Christi, fratre Jacobi, iis qui diligunt Deum Patrem, no- 1
minatis & vocatis in Jesu Christo: Pax vobis, & charitas, & misericordia 2
multiplicetur medio vestrûm. Fratres nostri, semper festinavi ut scriberem vo- 3
bis solicitè, & obsecro vos ut pareatis ei quæ adventura est veritati ejus, & ei quæ tradita est Sanctis fidei. Quia intrârunt in corda vestra homines impii, 4
qui præscripti sunt olim ad hanc damnationem, qui transferunt gratiam Dei in libidinem suam, & negant illum solum Deum, Jesum Christum. Et in memo- 5
riam revocare vobis volui, & scitis semel omnes quòd Jesus servavit populum suum ex terra Ægypti; & secundò, eos qui non crediderunt, perdidit. Et Ange- 6
los ejus qui non servaverunt originem suam, in judicium constituit, & ligati sunt in diem magnum, cui ipsimet subjecerunt seipsos.

'ΕΠΙΣΤΟΛΗ' 'ΙΟΥ'ΔΑ. ΚΕΦ. Α'. Β'. Γ'.

Sicut Sodoma, & Gomorrha, *& illa circa eas* civitates, *similem his modum*
7 Ὡς Σόδομα, καὶ Γόμορρα, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον (η) τούτοις τρόπον
exfornicatæ, & abeuntes post carnem alteram, *proposita* sunt exemplum, ignis
ἐκπορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα, πυρὸς
æterni pœnam sustinentes. Similiter *atqui* & hi *sopiti*, carnem
8 αἰωνίου δίκην (θ) ὑπέχουσαι. Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι, σάρκα
quidem maculant, *dominationem* autem spernunt, *dignitates* autem blasphemant. *At* Mi-
9 μὲν μιαίνουσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. Ὁ δὲ Mi-
chael archangelus, cùm diabolo *dimicans*, *disceptaret* de Moysi
χαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωσέως
corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiæ: sed dixit; *Increpet*
σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας· (ι) ἀλλ' εἶπεν, Ἐπιτιμήσαι
te Dominus. Hi autem quæcunq; quidem ignorant, blasphemant: quæcunq; autem
10 σοι Κύριος. Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασι, βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ
naturaliter tanquam *irrationalia* animalia nôrunt, in his corrumpuntur. Væ illis, quia
11 φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι Β'
viâ Cain *ingressi sunt*, & errore Balaam mercede effusi sunt, &
τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ
contradictione Core perierunt. Hi sunt in *agapis vestris* maculæ,
12 τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο. Οὗτοί εἰσιν (κ) ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες,
convivantes, sine timore semetipsos pascentes: nubes sine aqua, à ven-
συνευωχούμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέ-
tis *circumlatæ*, arbores *emarcidæ*, infructuosæ, bis mortuæ, eradi-
μων (λ) περιφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ, ἄκαρπα, δὶς ἀποθανόντα, ἐκριζω-
catæ: Fluctus feri maris, despumantes *sua ipsorum dedecora*, *stellæ*
13 θέντα· Κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες
erraticæ: quibus *caligo* tenebrarum in æternum servata est. Prophetavit
14 πλανῆται· οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους (μ) εἰς τὸν αἰῶνα τετήρηται. Προεφήτευσε

autem & his septimus ab Adam, Enoch, dicens; Ecce venit Dominus in
(ν) δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ, Ἐνὼχ, λέγων, Ἰδοὺ ἦλθε Κύριος (ξ) ἐν
millibus Sanctis suis: Facere judicium contra omnes, & *redarguere* omnes
μυριάσιν ἁγίαις αὐτοῦ· Ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ (ο) ἐξελέγξαι πάντας 15
impios *eorum*, de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impiè egerunt:
τοὺς (π) ἀσεβεῖς αὐτῶν, περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν·
& de omnibus duris, quæ locuti sunt contra eum peccatores impii.
καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς.
Hi sunt murmuratores, querulosi, secundùm desideria sua ambu-
Οὗτοί εἰσι γογγυσταὶ, (ρ) μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευό- 16
lantes, & os eorum loquitur *prætumida*, mirantes personas *utilitatis*
μενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας
gratiâ. Vos autem, *dilecti*, memores estote verborum *prædictorum* ab
Γ' χάριν. Ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, μνήσθητε (σ) τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ 17
Apostolis Domini nostri Jesu Christi: *Quia* dicebant vobis; Quoniam in
τῶν ἀποστόλων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· Ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, Ὅτι (τ) ἐν 18
novissimo tempore *erunt* illusores, secundùm *suaipsorum* desideria ambulantes
ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσονται ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι
impietatum. Hi sunt *segregantes*, animales, Spiritum non habentes.
τῶν ἀσεβειῶν. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοὶ, Πνεῦμα μὴ ἔχοντες. 19
Vos autem, *dilecti*, sanctissimæ vestræ fidei superædificantes vosmetipsos, in
Ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, (υ) τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, ἐν 20
Spiritu sancto orantes, Vosmetipsos in dilectione Dei servate, ex-
Πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι, Ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε, προσ- 21
pectantes misericordiam Domini nostri Jesu Christi, in vitam æternam: Et
δεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ζωὴν αἰώνιον· Καὶ 22
hos quidem *miseremini dijudicantes*:
οὓς μὲν (φ) ἐλεεῖτε διακρινόμενοι·

MS. A. (η) τρόπον τούτοις (θ) * ὑπέχουσαι. Ὅμως (ι) ἀλλὰ (κ) οἱ ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν, σπιλάδες, (λ) παραφερόμεναι, (μ) εἰς αἰῶνα (ν) καὶ τούτοις (ξ) ἐν ἁγίαις μυριάσιν (ο) ἐλέγξαι (π) ἀσεβεῖς, περὶ (ρ) μεμψίμοιροι, (σ) τῶν προειρημένων ῥημάτων (τ) ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἐλεύσονται (υ) ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἁγιοτάτῃ ὑμῶν πίστει, (φ) ἐλέγχετε διακρινομένους. Οὓς δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες, οὓς δὲ * ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]

Quemadmodum Sadum & Amura, & his cir- 7
cunjacẽtes civitates, quæ simili ac isti ratione
fornicatæ sunt & post alienas carnes abierũt,
positæ sunt sub igne æterno obnoxiæ judicio:
Pari quoq; modo isti in somnio delusi, carnẽ 8
quidem contaminant, dominationem autem
deprimunt, & majestatem blasphemant.
At Michael Archangelus qui cum Calumni- 9
atore loquens disputabat de corpore Mosis,
non est ausus proferre in eum judicium blas-
phemiæ, sed dixit; Increpet te Dominus.
At isti quæ non noverunt, ea blasphemant: 10
quæ verò naturaliter ut animantia nôrunt,
in iis corrumpuntur. Væ ipsis: nam in via 11
Cain abierunt, & post errorem Balaam in
mercedem libidinosè exarserunt, & in re-
bellione Coreh perierunt. Hi sunt qui in 12
otiis suis fœdati, lasciviunt, absque metu
seipsos pascentes: nubes sine pluvia, quæ
ob ventos vagantur, arbores quarum fructus
defecit, suntque infructuosæ, bis mortuæ:
quarum è radicibus emerserunt: Fluctus 13
maris vehementes, qui per spumam suam
declarant ignominiam suam: stellæ seducen-
tes: quibus caligo obscuritatis æternæ ser-
vata est. Prophetavit etiam de istis ille qui 14
septimus est ab Adam, Henoch, dicens;
Ecce venit Dominus cum myriadibus San-
ctorum, Ut judicium ferat adversùs omnes, & 15
arguat omnes impios de factis omnibus quæ
impiè patrârunt, & de omnibus verbis du-
ris quæ locuti sunt peccatores impii. Hi sunt 16
qui murmurant & conqueruntur de re qua-
cunque, dum in suis libidinibus incedunt,
& os illorum loquitur violenta, personásque
commendant quæstuum gratiâ. Vos autem 17
dilecti mei, mementote verborum quæ præ-
dicta fuerunt ab Apostolis Domini nostri Jesu
Christi. Qui dicebant vobis futuros in fine 18
temporum qui irriderent, qui secundùm li-
bidines suas impietatem sequerentur. Hi 19
sunt illi qui sunt segregati, animales, in qui-
bus non est Spiritus. Vos autem dilecti mei, in 20
fide vestra sancta iterum ædificemini per
Spiritum sanctum, orantes. Nos verò met- 21
ipsos in amore Dei conservemus, expectan-
tes clementiam Domini nostri Jesu Christi,
in vitam nostram æternam. Et nonnullos 22
quidem eorum ex igne rapite: quum autem
resipuerint, eos commiseramini.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

7 ከመ ፡ ሰዶም ፡ ወገሞራ ፡ ወአህጉር ፡ እለ ፡ ምስሌሆን ፡ እለ ፡ በአርአያሆን ፡ ዘሖሩ ፡ ወተ
ለዋሆን ፡ በፍትወተ ፡ ዝሙት ፡፡ ሠሞሙ ፡ አርአያ ፡ ደይን ፡ ዘእሳት ፡ ዘለዓለም ፡ ዓለም ፡ ወተ
8 መጠዉ ፡ ኵነኔሆን ፡፡ ወከማሁ ፡ እሉኒ ፡ እለ ፡ በሕልሞሙ ፡ ያገምኑ ፡ ሥጋሆሙ ፡ ወይ
9 ክሕድዎ ፡ ለእግዚኦሙ ፡ ወይፀርፉ ፡ ለዕለ ፡ ስብሐቲሁ ፡፡ ወሚካኤልኒ ፡ ሊቀ ፡ መላእ
ክት ፡ ሶበ ፡ ይትበሀሉ ፡ ለሰይጣን ፡ በእንተ ፡ ሥጋሁ ፡ ለሙሴ ፡ ኢተሐበለ ፡ ቃለ ፡ ጽርፈ
10 ት ፡ ይንብብ ፡ አለ ፡ ይብሎ ፡ ይኄይስ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ ወእሉሰ ፡ እለ ፡ ይጸርፉ ፡
እሉ ፡ እለ ፡ ይኤብሱ ፡ በዘ ፡ ኢያአምሩ ፡ ወሕሊናሆሙኒ ፡ ዘሥጋ ፡ ያአምሩ ፡ ከመ ፡ እንስሳ ፡
ዊባቲ ፡ ይሠረዉ ፡፡

Sicut Sedom & Gamora & civitates consociatæ iis, quæ ad exemplum earum 7
scortatæ sunt & sectatæ sunt eas in libidine scortationis, positæ sunt exemplo
judicii ignis æterni, & traditæ sunt condemnationi earum. Et similiter isti qui 8
in somno suo polluunt carnem suam, & abnegant Deum suum, & blasphemant
contra gloriam suam. Et Michael princeps Angelorum, quum disceptâsset cum 9
Satana de corpore Mosis, non ausus est verbum blasphemiæ pronuntiare, sed dixit
ei; Te potior Deus est. Et isti sunt qui blasphemant, & isti sunt qui peccant in 10
eum quem ignorant, & cogitationem suam carnalem cognoscunt, sicuti bruta ani-
malia, & in ea intereunt.

Versio VULGATA LATINA.

7 Sicut Sodoma, & Gomorrha, & finitimæ civitates simili modo exfornicatæ, & abe-
untes post carnem alteram, factæ sunt exemplum, ignis æterni pœnam sustinentes.
8 Similiter & hi carnem quidem maculant, dominationem autem spernunt, ma-
9 jestatem autem blasphemant. Cùm Michaël Archangelus cum diabolo disputans
altercaretur de Moysi corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiæ: sed di-
10 xit; Imperet tibi Dominus. Hi autem, quæcunque quidem ignorant, blasphemant:
quæcunque autem naturaliter, tanquam muta animalia, nôrunt, in his corrumpun-
11 tur. Væ illis, quia in via Cain abierunt, & errore Balaam mercede effusi sunt, & in
12 contradictione Core perierunt. Hi sunt in epulis suis maculæ, convivantes sine
timore, semetipsos pascentes, nubes sine aqua, quæ à ventis circumferuntur, ar-
13 bores autumnales, infructuosæ, bis mortuæ, eradicatæ, Fluctus feri maris, despu-
mantes suas confusiones, sidera errantia: quibus procella tenebrarum servata est
in æternum. Prophetavit autem & de his septem ab Adam Enoch, dicens; Ecce venit 14
Dñs in Sanctis millibus suis, Facere judiciũ contra omnes, & arguere omnes impios 15
de omnib⁹ operib⁹ impietatis eorum, quib⁹ impiè egerunt, & de omnib⁹ duris, quæ
locuti sunt contra Deum peccatores impii. Hi sunt murmuratores querulosi, secun- 16
dùm desideria sua ambulantes, & os eorũ loquitur superba, mirantes personas quæ-
stûs causâ. Vos autem, charissimi, memores estote verborum, quæ prædicta sunt ab 17
Apostolis Dñi nostri Jesu Christi, Qui dicebant vobis quoniam in novissimo tem- 18
pore venient illusores, secundùm desideria sua ambulantes in impietatibus. Hi 19
sunt, qui segregant semetipsos, animales, Spiritum non habentes. Vos autem, cha- 20
rissimi, superædificantes vosmetipsos sanctissimæ vestræ fidei, in Spiritu sancto
orantes, Vosmetipsos in dilectione Dei servate, expectantes misericordiam Domini 21
nostri Jesu Christi in vitam æternam. Et hos quidem arguite judicatos: 22

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

*كسدوم وعمورة والمدن التي تحيط بهما بالعرم الذي يشابه عرم هولاي زنين وعصين 7
وراء بشر فصرن مثله رادعه مستوجبات طايلة النار المويده * كذلك وهولاي يحببون 8
في منامهم ويدنسون بشرهم ويخالفون السياده وعلي الاه المجد يفترون * فاما ميخاييل 9
ريس الملايكه لما كان ينازع المحال اذ خاطبه من اجل جسد موسي ما اجتري
ان يحمل دينونه الافترا بل قال يزجرك الرب * فاما هولاي اجمع فانهم يفترون ولا 10
يعلمون واما بطبيعتهم فكمثل الدواب يفعلون ويفسدون *

* قراه الاربعا من جمعة مروع الجبن *

11 يا احبتي الويل للمنافقين لانهم
سلكوا في سبيل قايين وانصبوا الي ضلالة بلعام وهلكوا بمحاربة قورح * هولاي الذين 12
يحبابهم النجسة يتكيون معهم في الولايم ويرعون انفسهم بلا مخافة كمثل غمامة ليس
فيها ماء وهي تساق من الرياح ومثل اشجار خريفيه لا ثمر فيها مايته دفعتين مقتلعة *
* ومثل امواج بحر متعسية وحشة مزبده بذات خزيهم تحفظ لهم نجوم متحيرين الذين قد 13
حبي لهم الظلمه المدلهمه الي الابد * وقد تنبي علي هولاي ذلك الذي هو سابع مخلوق 14
من ادم اخنوخ قايلا ها الرب قد جاء معه ربوات ملايكته القديسين * ليقضي القضاء 15
علي الكل ويوبخ منافقيهم من اجل جميع اعمال نفاقاتهم التي نافقوا بها ومن اجل
جميع الاقوال الصعبة التي تكلم عليه الخطاه المنافقون * هولاي هم متذمرون داموا 16
حظوظهم سالكين فيما يخص شهواتهم وفمهم يتكلم بالعظايم المبهره ويعجبون الوجوه
بقلة منفعة الاخوه * فاما انتم يا احبتي فاذكروا الكلام الذي قيل لكم قديما من رسل 17
ربنا ايسوع المسيح * لانهم قالوا لكم ان في الازمان الاخيره ياتون لعاب مستهزيين 18 *
ويسلكون فيما يخص شهواتهم وفي النفاقات * هولاي هم المعذبون النفسانيون الذين ليس 19
فيهم روح * فاما انتم يا محبوبي فابنوا انفسكم علي امانتكم الابري قدسها بالروح 20
القدس مصلين * حافظين انفسكم بمحبة الله منتظرين رحمة ربنا ايسوع المسيح 21
للحياه المويده * وارسموا قوما اذ يرتابون متشككين * 22

Sicut Sadum & Amura, & urbes iis 7
adjacentes, mente quæ similis est menti
istorum, scortatæ, & carnem sectatæ,
factæ sunt exemplum cohibens, ignis
æterni pœnâ dignæ. Sic isti dormiendi 8
tempore secedentes, carnem suam fœdant,
dominationi contradicunt, & in Deum
gloriæ blasphemant. At Michael princeps 9
Angelorum cum Fraudulento disceptans
dum alloqueretur eum de corpore Mosis,
non est ausus ferre sententiam bla-
sphemiæ, sed dixit, Increpet te Domi-
nus. Verùm hi omnes blasphemant qui- 10
dem, ac non percipiunt: ex propria au-
tem natura, tanquam jumenta agunt,
& corrumpuntur.

Lectio feriæ quartæ hebdomadis dierum genialium casei.

O dilecti mei, væ impiis, quoniam in 11
via Cain ambulaverunt, & ad errorem
Balaam sese effuderunt, & certamine
Coreh perierunt. Hi sunt qui amicas 12
suas impudicas accumbere faciunt se-
cum in conviviis, & pascunt semetipsos
absque timore: similes nubi aqua caren-
ti, & à ventis abactæ: velut arbores
autumnales fructuum expertes, bis
emortuæ, eradicatæ: Et velut undæ maris 13
tenebricosæ, horribiles, despumantes sua
ipsorum dedecora, ipsis asservatæ: sy-
dera errantia: quibus recondita est ca-
ligo densissima in æternum. Et de his 14
vaticinatus est septimus ille ab Adam
creatus Henoch, dicens; Ecce cum Do-
mino venerunt myriades Angelorum ejus
sanctorum, ut proferat judicium ad- 15
versùs omnes, & redarguat impios eorum
de omnibus operibus impietatum eorum
quas perpetrârunt, deque omnibus ser-
monibus asperis quos locuti sunt in eum
peccatores impii. Hi sunt murmura- 16
tores, de propriis sortibus queruli, in his
quæ cupiditatibus suis competunt in-
cedentes: & quorum os loquitur super-
bias prætumidas, admirantes vultus
absque ulla fratrum utilitate. Vos 17
autem ô dilecti mei, memores estote
verborum quæ jam dicta vobis fuerunt
ab Apostolis Domini nostri Jesu Christi.
Nam ipsi dixerunt vobis, quòd extre- 18
mis temporibus venient lusores irri-
dentes, in his quæ ad proprias cupidi-
tates attinent, & in impietatibus in-
cedentes. Hi sunt qui cruciantur, ani- 19
males, in quibus non est Spiritus. Vos 20
autem ô dilecti mei, ædificate vosipsos
super vestram innocentissimæ sanctitatis
fidem, per Spiritum sanctum, orantes,
Conservantes vosipsos in charitate Dei, 21
expectantes misericordiam Domini no-
stri Jesu Christi in vitam æternam.
Et quosdam quidem, cùm ambigant, 22
perditos designate:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ለሲኦሙ፡ እስመ፡ በፍኖተ፡ቃየን፡ ሖሩ፡ ወበዓስበ፡ ጌጋዩ፡ ለበለዓም፡ ውእዩ፡ ወበክሕዶ፡ ለቆ
12 ሬ፡ ተሐጕሉ፡፡ እሉ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ በፍቅር፡ አፍቀሩክሙ፡ ተባዕያን፡ ለኀጢአ
ቶሙ፡ ወየሐውሩ፡ በፍትወቶሙ፡ ወዘእንበለ፡ ፍርሀት፡ ይርዕዩ፡ ርእሶሙ፡ ደመና፡ እንተ፡
ዝናመ፡ አልባቲ፡ እንተ፡ ትትሀወክ፡ እምነፋስ፡ ዕፀዋት፡ እሙንቱ፡ ይቡሳት፡ እለ፡ አልበ
13 ሙ፡ ፍሬ፡፡ እለ፡ ካዕበ፡ ሞቱ፡ ወተሰረዉ፡፡ ሞገደተ፡ በሕር፡ እለ፡ እሙንቱ፡ ዕቡዳ
ት፡ እለ፡ ይፈልሑ፡ ለሐሰርሙ፡ እለ፡የሐውሩ፡ በኮከብ፡ ምስሕት፡ ወይትዌከሉ፡ በጽልመት፡
14 ዘይጸንሖሙ፡፡ በከመ፡ ተነበየ፡ ሄኖክ፡ ዝውእቱ፡ ሰብዑ፡ እምነ፡ አዳም፡፡ ወይቤ፡
15 ናሁ፡ ይመጽእ፡ እግዚአብሔር፡ በእእላፊሁ፡ ቅዱሳን፡፡ ከመ፡ ይግበር፡ ኵነኔ፡ ወይ
ፈድዮ፡ ለኵሉ፡፡ ወይዘልፎሙ፡ ለኵሎሙ፡ ኃጥአን፡ በእንተ፡ ግብረ፡ ኃጢአቶሙ፡ ዘ
አበሱ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ ዘነበቡ፡ ለዕሌሆሙ፡ ዘሊይከውን፡ ቃለ፡ ኃጥአን፡ ወጽሉሕ
16 ን፡፡ እሉ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ ያንጐረጕሩ፡ እስመ፡ ቅቡጻን፡ እለ፡ የሐውሩ፡ በፍትወተ፡
ልቦሙ፡፡ ወልቦሙኒ፡ ወአፈሆሙኒ፡ ይነብብ፡ ጽርፈተ፡ ወያስተብዕሉ፡ ወያደልዉ፡ ለገጽ፡
17 ዘይገብሩ፡ ከመ፡ ይርብሐሙ፡፡ ወአንትሙሰ፡ አኃዊነ፡ ተዘከሩ፡ ቃለ፡ ዘነገርናክሙ፡ ቀ
18 ደሙ፡ ሐዋርያቲሁ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ዘይቤሉክሙ፡ ከመ፡ በደኃሪ፡
መዋዕል፡ ይመጽኡ፡ ምስሐታን፡ እለ፡ይሜህሩ፡ በፍትወተ፡ ልቦሙ፡ ወያስሕቱ፡ በኃጢአ
19 ሊሆሙ፡፡ እሉ፡ እሙንቱ፡ያስሕቱ፡ በጌጋዮሙ፡ ወያስሕቱ፡ በፍትወተ፡ ነፍሶሙ፡ ወመን
20 ፈስ፡ ቅዱስ፡ አልቦሙ፡፡ ወአንትሙሰ፡ አኃዊነ፡ ሕንጹ፡ርእስክሙ፡በሃይማኖት፡ቅድስት፡
21 ወበመንፈስ፡ ቅዱስ፡ ጸልዩ፡፡ ወበፍቅረ፡ ለእግዚአብሔር፡ ተዐቀቡ፡ ወተስፈውዋ፡ሰለ
22 ሕረቱ፡ ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡እንተ፡ ሕይወት፡ ዘለዓለም፡ ዓለም፡፡ እስመቦ፡
ለዘይዘልፍዎ፡ በቃል፡ዘተብህለ፡፡

Væ illis, quia in via Cain incedunt, & propter conductionem iniquitatis Ba- 11
laami exarserunt, & in contradictione Corach perierunt. Hi sunt qui in charitate 12
dilexerunt vos, prosequentes peccata sua, & incedunt secundùm cupiditates suas,
& sine metu pascunt seipsos: nubes quæ pluviam non habet, quæ commota
est à vento: arbores sunt aridæ, non habentes fructum, quæ denuò mortuæ, &
eradicatæ sunt: Fluctus maris sævientes, despumantes sordes eorum, qui ince- 13
dunt per stellam erraticam, & confidunt in tenebris quæ recipient eos. Sicuti 14
prophetavit Henoch qui fuit septimus ab Adam, & dixit; Ecce venit Deus cum
millibus suis Sanctis: ut faciat judicium, & rependat omnibus, & redarguat 15
omnes peccatores de operibus peccatorum suorum quæ perpetrârunt, & de omnibus
quæ loquuti sunt adversùs eos quorum non est sermo peccatorum, & impostorum.
Isti sunt qui obmurmurant quia aboliti sunt, incedentes in cupiditatibus cordis 16
sui, & cor eorum, & os eorum loquetur blasphemiam, & se jactabunt divitiis, &
placere studebunt personis, quod facient ut lucrentur eas. Et vos fratres nostri, 17
recordamini verborum quæ annuntiavimus vobis olim Apostoli Domini nostri
Jesu Christi: Qui dixerunt vobis quòd in novissimo tempore advenient seducto- 18
res, qui docebunt secundùm concupiscentiam cordis eorum, & seducent per peccata
sua. Isti sunt qui errabunt in iniquitate sua, & in errorem ducent per concupiscen- 19
tiam animas eorum, & Spiritum sanctum non habentes. Et vos quidem, fratres 20
nostri, superædificate vosmetipsos in fide sancta, & in Spiritu sancto orate. Et in 21
charitate Dei conservamini, & expectate misericordiam Domini nostri Jesu
Christi ad vitam æternam. Quia est quem reprehenderit per verbum quod 22
dictum fuit.

ἘΠΙΣΤΟΛΗ' ἸΟΥ'ΔΑ. ΚΕΦ. Δ'.

Hos verò *in timore* salvate, de igne rapientes, odientes & eam à
23 Οὓς δὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ τοῦ πυρὸς ἁρπάζοντες, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ
carne maculatam tunicam. *At potenti custodire eos* sine pec-
24 τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα. Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι (χ) αὐτοὺς ἀπταί- Δ'
cato, & constituere ante conspectum gloriæ suæ *inculpatos* in exultatione:
στους, καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ (ψ) ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει·

Soli *sapienti* Deo Salvatori nostro, gloria & magnificentia, *robur* & *authoritas*,
(ω) Μόνῳ σοφῷ Θεῷ σωτῆρι ἡμῶν δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία, 25
& nunc & in omnia secula. Amen.
καὶ νῦν, καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

(†) Ἐπιστολὴ Ἰούδα καθολικὴ στίχων οα'.

MS.A. (χ) ἡμᾶς (ψ) ἀμέμπτους (ω) ·· νῳ Θεῷ σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ··· Κυρίου ἡμῶν, δόξα, μεγαλωσύ ··, κράτος καὶ ἐξουσία, πρὸ πα'τὸς τοῦ αἰῶνος, καὶ νῦν, καὶ ··· πάντας
(†) Ἰούδα Ἐπιστολὴ, Πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ Καθολικαί.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 [illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Cum timore: odio habentes vel tunicam 23
carnalem contaminatam. Ei autem qui po- 24
test servare vos sine lapsu & sine labe, vosque constituere sine macula solus, (*nempe* Deo Salvatori nostro) per Jesum Christum Dominum nostrum, in conspectu majestatis suæ cum exaltatione: Gloria & imperium, 25
honor & magnificentia, & nunc, & in omnia secula, Amen.

Epistola Judæ Apostoli, cujus oratio sit nobiscum, Amen,
FINIS.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

23 ወቦ ፡ ዘይድኅንዎ ፡ እምውስተ ፡ እሳት ፡ ወይመሰጥዎ ፡ ወቦ ፡ ዘይድኅን ፡፡ ፈሪሆ ፡ ወነሲሖ ፡
ወቦ ፡ ጸሊኦሙ ፡ ዘቀደሙ ፡ ጌጋዮሙ ፡፡ ወርእዮሙ ፡ ውስተ ፡ ዓረዛሆሙ ፡ ጥልቀተ ፡ ዝሙ
24 ቶሙ ፡፡ ወይክል ፡ እግዚአብሔር ፡ ዓቂቦተክሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ጌጋይ ፡ ወአቅሞተክሙ ፡ ቅ
25 ድመ ፡ ስብሐቲሁ ፡ ንጹሓኒክሙ ፡ በትፍሥሕት ፡፡ ወዝውእቱ ፡ በሕቲቱ ፡፡ እግዚአ
ብሔር ፡ መድኅኒነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ወዕበይ ፡ ኃይል ፡ ወሥልጣን ፡
እምቅድመ ፡ ኵሉ ፡ ፍጥረተ ፡ ዓለም ፡ ምስለ ፡ አቡሁ ፡ ኄር ፡ መሐሪ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱ
ስ ፡፡ ማሕየዊ ፡፡ ይእዜኒ ፡ ወዘልፈኒ ፡ በኵሉ ፡ ዓለማት ፡ ዘይመጽእ ፡፡ አሜን ፡፡ ወአ
ሜን ፡፡

ተፈጸመ ፡ መልእክተ ፡ ይሁዳ ፡ እኁሁ ፡ ለያዕቆብ ፡፡ ወስብሐት ፡ ለእግዚአብሔር ፡
ለዓለም ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡ ወአሜን ፡፡

Et est quem servabit ex igne, & diripiet eum: & est quem servabit, vide- 23
licet timentem & resipiscentem, & sunt odio habentes antiquam eorum ini-
quitatem, & intuentes in tegumento suo maculam scortationis suæ. Et po- 24
test Deus servare vos sine iniquitate, & statuere vos in conspectu gloriæ
suæ, puros cum gaudio. Et hic est solus Deus, Servator noster Jesus 25
Christus: cui gloria & magnificentia, virtus & potestas coram universa cre-
atione mundi, cum Patre ejus optimo, Miseratore, & Spiritu sancto Vivifi-
catore, nunc & perpetuò, in omni seculo futuro, Amen, & Amen.

Absoluta est Epistola Judæ fratris Jacobi: & gloria Deo in seculum seculorum, Amen, & Amen.

REVELATIO JOANNIS THEOLOGI.
(†) ἈΠΟΚΑ'ΛΥΨΙΣ ἸΩΑ'ΝΝΟΥ ΤΟΥ͂ ΘΕΟΛΟ'ΓΟΥ.

CAP. I. α'.

REVELATIO Jesu Christi, quam dedit illi Deus, *indicare* ser-
1 ἈΠΟΚΑ'ΛΥΨΙΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, δεῖξαι τοῖς δού-
vis suis, quæ oportet fieri *in celeritate*: & significavit, mittens per angelum
λοις αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει· καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου
suum servo suo Joanni: Qui *testatus est verbum* Dei, & testi-
2 αὐτοῦ (α) τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ· Ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν μαρ-
monium Jesu Christi, quæcunq; & vidit. Beatus *legens*, & *audi-*
3 τυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, (β) ὅσα τε εἶδε. Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκού-
entes verba prophetiæ, & *servantes* ea quæ in ea scripta: Nam
οντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας, καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ
tempus propè. Joannes septem Ecclesiis quæ in Asia: Gratia vobis &
4 καιρὸς ἐγγύς. Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· Χάρις ὑμῖν καὶ
pax ab eo qui est, & qui erat, & qui venturus: & à septem spiri-
εἰρήνη (γ) ἀπὸ τοῦ ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος· καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ (δ) πνευ-
tibus, qui sunt in conspectu throni ejus: Et à Jesu Christo, *ille* testis
5 μάτων, ἃ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ· Καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς

fidelis, *ille* primogenitus *ex mortuis*, & princeps regum terræ:
ὁ πιστὸς, ὁ (ε) πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς·
Illi diligenti nos, & *lavanti* nos à peccatis nostris in
τῷ (ζ) ἀγαπήσαντι ἡμᾶς, καὶ (η) λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν
sanguine suo: Et fecit nos reges & sacerdotes Deo &
τῷ αἵματι αὐτοῦ· Καὶ ἐποίησεν (θ) ἡμᾶς βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ 6
Patri suo: Ipsi gloria & *robur* in secula seculorum. Amen.
πατρὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς (ι) αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
Ecce venit cum nubibus: & videbit eum omnis oculus, & qui
Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν· καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς, καὶ οἵτινες 7
eum *transfixerunt*: Et plangent super eum omnes tribus terræ: etiam,
αὐτὸν ἐξεκέντησαν· καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς· ναὶ,
amen. Ego sum α & ω, principium & finis, dicit Dominus,
ἀμήν. Ἐγώ εἰμι (κ) τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, λέγει ὁ Κύριος 8
qui est, & qui erat, & qui venturus, *ille* omnipotens.
ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

MS.A. (†) Titulus abscinditur: manente inferiore parte vocis, ἸΩΑ'ΝΝΟΥ. (α) τοῦ δούλου (β) ὅσα ἴδεν. (γ) ἀπὸ ὁ ὤν, (δ) πνευμάτων τῶν ἐνώπιον (ε) πρωτότοκος τῶν (ζ) ἀγαπῶντι (η) λύσαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἐν τῷ (θ) ἡμῖν βασιλείαν, ἱερεῖς (ι) αἰῶνας. ἀμήν. (κ) τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ω, λέγει Κύριος ὁ Θεὸς, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]

In nomine Patris & Filii & Spiritûs Sancti unius Dei veri.

REVELATIO quæ facta est Johanni Evangelistæ à Deo, in Patamon insula, in quam injectus fuit à Nerone Cæsare.

CAPUT PRIMUM.

REvelatio Jesu Christi, quam dedit ipsi 1
Deus, ut indicaret servis suis ea quæ oportet fieri citó: & notam fecit, mittens per angelum suum servo suo Johanni, Qui testatus 2
est verbum Dei, & testimonium Jesu Christi, omnia quæ vidit. Beatus est qui legit, & 3
& illi qui audiunt verba prophetiæ hujus, & servant ea quæ scripta sunt in ea: ipsum enim tempus appropinquavit. Johannes 4
septem Ecclesiis quæ in Asia sunt: gratia vobis & pax ab illo qui est, & qui erat, & qui venturus est: à septem spiritibus qui sunt ante thronum ipsius: Et à Jesu Chri- 5
sto, illo teste, illo fideli, illo primogenito mortuorum, & capite regum terræ, qui diligit nos, & solvit nos à peccatis nostris, per sanguinem suum, Et fecit nobis regnum 6
sacerdotale Deo & patri suo: cui gloria & potentia in secula seculorum, Amen. Ecce 7
venit cum nubibus, & videbunt eum omnes oculi, etiam homines illi qui confoderunt eum: & plangent super ipso omnes tribus terræ. Etiam. Amen. Ego sum Olaph & 8
Tau, dicit Dominus Deus, qui est, & qui erat, & qui venturus est, qui tenet omnia.

Versio VULGATA LATINA.

23 Illos verò salvate, de igne rapientes. Aliis autem misereminî in timore: odientes
24 & eam, quæ carnalis est, maculatam tunicam. Ei autem, qui potens est vos conservare sine peccato, & constituere ante conspectum gloriæ suæ immaculatos in exultatione in adventu Domini nostri Jesu Christi, Soli Deo Salvatori nostro, per 25
Jesum Christum Dominum nostrum, gloria & magnificentia, imperium & potestas ante omne seculum, & nunc, & in omnia secula seculorum. Amen.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

23 * وخلصوا قوما بالتخويف * اختطفوهم من النار * ماقتين الثوب المدنس من البشر * والاله
24 الحكيم وحده القادر ان يحفظكم غير هافيين * ويقيمكم امام مجده غير معابين *
25 بابتهاج ربنا ومخلصنا ايسوع المسيح * الذي له المجد والعظمة والعز والسلطان الان وكل
اوان والي دهر الداهرين امين *

*Alios verò terrore servate, eos ex igne 23
rapite: odio habentes tunicam à carne
maculatam. Cæterùm Deo, qui solus 24
sapiens est, potens servare vos immunes à peccato, & sistere vos ante gloriam suam inculpatos in exultatione Domini ac Servatoris nostri Jesu
Christi, Gloria & magnificentia, potestas 25
& imperium, nunc & semper, & in seculum seculorum, Amen.*

APOCALYPSIS Beati JOANNIS Apostoli.

Versio VULGATA LATINA.

CAPUT I.

1 Apocalypsis Jesu Christi, quam dedit illi Deus palàm facere servis suis, quæ
oportet fieri citò: & significavit, mittens per Angelum suum servo suo Joanni,
2 Qui testimonium perhibuit verbo Dei, & testimonium Jesu Christi, quæcunque
3 vidit. Beatus, qui legit & audit verba prophetiæ hujus: & servat ea, quæ in
4 ea scripta sunt: tempus enim propè est. Joannes septem Ecclesiis, quæ sunt in
Asia. Gratia vobis & pax ab eo, qui est, & qui erat, & qui venturus est; & à
septem spiritibus, qui in conspectu throni ejus sunt; Et à Jesu Christo, qui est 5
testis fidelis, primogenitus mortuorum, & princeps regum terræ: qui dilexit
nos, & lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo, Et fecit nos regnum & 6
sacerdotes Deo & Patri suo: ipsi gloria & imperium in secula seculorum: Amen.
Ecce venit cum nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt. 7
Et plangent se super eum omnes tribus terræ: Etiam: Amen. Ego sum α & ω, 8
principium & finis, dicit Dominus Deus, qui est, & qui erat, & qui venturus est,
omnipotens.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* رويه يوحنا الرسول الانجيلي * وهي الابوكالبسيس *

* الفصل الاول *

1 * اظهار ايسوع المسيح * وما اعطاه الله ليظهرن لعبيده * وكلما يجب في مستقبل الدهر
2 كونه عاجلا * ورسمه وارسله على ايدي ملاكه الي عبده يوحنا * الذي شهد عن
كلمة الله * وشهادة ايسوع المسيح * وما قد ابصر عيانا * وما هو كاين الان * وما يكون
3 بعد هذه * فطوباهم الذين يقرون ويسمعون كلام هذه النبوة * ومن يحفظ ما فيها مكتوب
4 عن هذا العالم الفاني * لان الزمان قد قرب * من يوحنا الي السبعة كنايس التي باسية *
النعمة لكم والسلام من الازلي والذي هو والاتي ومن السبعة ارواح التي هي امام عرشه *
5 * ومن يسوع المسيح الشاهد الامين * بكر الاموات وريس ملوك الارض * الذي احبنا
6 وحلنا ومن وسخ خطايانا غسلنا * بافراغ دمه المحيي والماء * وصنع لنا ملك الكهنوت *
وطهرنا من خطايانا بدمه ⁖ وصنع لنا ملكا وكهنة لله ابيه * له المجد والعز الي ادهار الادهار
7 امين * هوداه ياتي مع السحاب ويبصره كل ذي عين * واوليك الذين طعنوه * ويبكون
8 وينوحون علي ذلك جميع قبايل الارض * نعم حقا * انا هو الالف والياء الاول والاخر يقول
الرب الاله * الذي لم يزل وهو وياتي * الملك الكل *

VISIO
JOHANNIS
Apostoli & Evangelistæ, nempe
Apocalypsis.

CAPUT PRIMUM.

*Revelatio Jesu Christi, quodque de- 1
dit ipsi Deus ut revelaret servis suis,
& quicquid futuris seculis citò fieri
oporteat: signatum ab eo missumque
per manus Angeli sui servo suo Johanni: Qui testimonium reddidit de 2
verbo Dei, & testimonio Jesu Christi,
& his quæ vidit oculatim, quæque
sunt modò, & quæ futura sunt postea.
Beati qui legunt & audiunt verba 3
hujus prophetiæ, quique servant quod
in ea scriptum est de hoc mundo caduco:
tempus enim jam proximum est. A Jo- 4
hanne ad septem Ecclesias quæ sunt in
Asia. Gratia vobis & pax ab illo
æterno, & qui est, & qui venturus est:
& à septem Spiritibus qui adstant coram throno ipsius: Et à Jesu Christo 5
teste fideli, primogenito mortuorum, &
principe regum terræ: qui dilexit nos,
& solvit nos, atque à sordibus peccatorum nostrorum lavit nos per effusionem sanguinis sui vivifici, & aquæ:
Fecitque nobis regnum sacerdotii, & 6
mundavit nos à peccatis nostris per
sanguinem suum, & fecit nobis regnum, ac Sacerdotes Deo Patri suo.
Ipsi gloria & fortitudo in secula seculorum, Amen. En ipse venturus est 7
cum nubibus, & videbit eum omnis
oculo præditus, & ii qui pupugerunt
eum: & flebunt plangentque ob id
omnes tribus terræ, etiam, verè. Ego 8
sum Aleph & Te, primus & ultimus,
dicit Dominus Deus, qui nunquam destitit, & est, & venturus est, omnia
tenens.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

ራእየ፡ ዮሐንስ፡፡

ዘዮሐንስ፡ ሌጲስቆጶስ፡ ዘቍስጥንጥንያ፡ መጥሮጶሊስ፡ አመ፡ ሀለወ፡ ይስደድ፡፡

1 ራእዩ፡ ለዮሐንስ፡ ዘከመ፡ ርእዮ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ዘወሀቦ፡ እግዚአብሔ
ር፡ መንፈስ፡ ከመ፡ ያርእዮሙ፡ ለአግብርቲሁ፡ ዘሀሎ፡ ይኩን፡ ፍጡነ፡፡ ወእምድኅረዝ፡
2 ፈነወ፡ መልአኮ፡ ኀበ፡ ዮሐንስ፡ ገብሩ፡፡ ዘኮነ፡ ሰማዔ፡ በእንተ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔ
3 ር፡፡ በእንተ፡ ሰማዕ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ለዕለ፡ ኵሉ፡ ዘርእየ፡፡ ወብ
ፁዕ፡ ዘያነብቦ፡ ወዘይሰምዖ፡ ቃለ፡ ተንብዮቶ፡ ለዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ ዘጽሑፍ፡ ውስቴ
4 ቱ፡ እስመ፡ ቅሩብ፡ ዘመኑ፡ ዘጸሐፎ፡፡ ዮሐንስ፡ ለሰብዑ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ እለ፡
ውስተ፡ እስያ፡ ሞገሱ፡ ለክሙ፡ ወሰላሙ፡ እምኀበ፡ ዘሀሎ፡ ወይሄሉ፡ ዘመጽአ፡ ወይመጽ
5 እ፡ እምነ፡፡ ፯፡ መንፈስ፡ ዘቅድመ፡ መንበሩ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡፡ ዘውእ
ቱ፡ ሰማዕ፡ መሃይምናን፡ ወጻድቅ፡ ውእቱ፡ ቀደሞ፡ በኵረ፡ ከዊነ፡ እምነ፡ ምዉታን፡
ዘተንሥአ፡፡ ወውእቱ፡ መኰንኖሙ፡ ለነገሥተ፡ ምድር፡ ውእቱ፡ ዘአፍቀረክሙ፡ ወሐ
6 ፀበክሙ፡ እምኀጢአቲክሙ፡ በደሙ፡፡ ወረሰየክሙ፡ ውስተ፡፡ መንግሥተ፡ ቅድስት፡
7 አቡሁ፡ እግዚአብሔር፡ ዘሎቱ፡ ስብሐት፡ ወኀይል፡ ለዓለም፡ ዓለም፡ አሜን፡፡ ናሁ፡
ይመጽእ፡ በደመና፡ ሰማይ፡ ወትሬእዮ፡ ኵሉ፡ ዓይን፡ ወእልክቱኒ፡ እለ፡ ወገዕዎ፡ ይበክዩ፡
8 በእንቲአሁ፡ ኵሎሙ፡ አሕዛበ፡ ምድር፡፡ እወ፡ ወአሜን፡፡ አነ፡ ውእቱ፡ አ
ልፋ፡ ወኦ፡ ወይቤ፡ እግዚአብሔር፡ ዘሀሎ፡ ወይሄሉ፡ ወዘይመጽእ፡ ዘውእቱ፡ ይመል
ክ፡ ኵሎ፡፡

Visio JOHANNIS:
Qui JOHANNES Episcopus fuit Constantinopolitanæ metropolis, quum passurus erat persecutionem.

CAPUT. I.

*Visio Johannis, quemadmodum vidit Dominum Jesum Christum, quam de- 1
dit ei Deus spiritu, ut indicaret servis ejus quid oporteat fieri citò: &
posteà misit angelum suum ad Johannem servum suum, Qui fuit testis de 2
sermone Dei, per testimonium Jesu Christi, super omnia quæ vidit. Et be- 3
atus est qui legit, & qui audit sermonem prophetiæ hujus libri, qui scri-
ptus est in eo, quia propè est tempus ejus qui scripsit eum. Johannes se- 4
ptem Domibus Christianorum, quæ sunt in Asia. Gratia sit vobis & pax,
ab eo qui est & erit, qui venit & venturus est; à septem spiritibus, qui
in conspectu throni Domini Jesu Christi, qui est testis fidelis & justus, 5
quum ipse primogenitus fuit qui ex mortuis resurrexit: & ipse princeps re-
gum terræ fuit, qui dilexit vos, & lavit vos à peccatis vestris in sangui-
ne suo, Et constituit vos in regno sancto Patris ejus Dei: cui virtus & 6
gloria in seculum seculorum, Amen. Ecce venit in nubibus cœli, & vide- 7
bit eum omnis oculus, & ii quidem qui transfixerunt eum. Et plangent
propter eum omnes populi terræ: Etiam: & Amen. Ego sum Alpha & 8
Ω, & dixit Deus, qui est, qui erit, & qui venturus est, qui dominatur omnibus.*

Ego Johannes *qui & frater* vester, & *communicans* in tribulatione, & *in* regno
9 Ἐγὼ Ἰωάννης (λ) ὁ καὶ ἀδελφὸς ὑμῶν, καὶ συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει (μ) καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ
& *tolerantia Jesu Christi*, fui in insula *vocata* Patmos, propter verbum
καὶ ὑπομονῇ (ν) Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον
Dei, & *propter* testimonium Jesu Christi. *Factus sum* in spiritu in Dominica
10 τοῦ Θεοῦ, (ξ) καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ
die: & audivi post me vocem magnam tanquam tubæ, Dicentis ;
11 ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα (ο) ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος, (π) Λεγούσης,
Ego sum Alpha & Omega, primus & ultimus: &, Quod vides scribe in
Ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος· καὶ, Ὃ βλέπεις γράψον εἰς
librum: & mitte Ecclesiis in Asia, *in Ephesum*, & *in Smyrnam*, &
βιβλίον· καὶ πέμψον (ρ) ταῖς ἐκκλησίαις ταῖς ἐν Ἀσίᾳ, εἰς Ἔφεσον, καὶ εἰς Σμύρναν, καὶ
in Pergamum, & *in Thyatiram*, & *in Sardeis*, & *in Philadelphiam*, & *in Lao-*
εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς (σ) Θυάτειρα, καὶ εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς Λαο-
diciam. Et conversus sum *videre* vocem quæ loquebatur cum me: & con-
12 δίκειαν. Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις (τ) ἐλάλησε μετ᾽ ἐμοῦ· καὶ ἐπι-
versus vidi septem candelabra aurea: Et in medio septem candelabrorum similẽ
13 στρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς· Καὶ ἐν μέσῳ (υ) τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον
Filio hominis, *indutum talari*, & præcinctum ad mamillas
υἱῷ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον (φ) ποδήρη, καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς (χ) μαστοῖς
zonâ aureâ. *At* caput ejus & capilli candidi, tanquam lana alba, tanquam
14 ζώνην χρυσῆν. Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ, (ψ) ὡσεὶ ἔριον λευκὸν, ὡς
nix: & oculi ejus *velut* flamma ignis: Et pedes ejus similes *chal-*
15 χιών· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός· Καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλ-
colibano, sicut in camino *igniti*: & vox illius tanquam vox aquarum
κολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ (ω) πεπυρωμένοι· καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων
multarum. Et *habens* in dextera sua *manu* stellas septem: & de ore
16 πολλῶν. (α) Καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ ἀστέρας ἑπτά· καὶ ἐκ τοῦ στόματος
ejus gladius *anceps* acutus *exiens*: & facies ejus sicut Sol lucet
αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει
in virtute sua. Et cùm vidissem eum, cecidi ad pedes ejus tanquam
17 ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. Καὶ ὅτε εἶδον αὐτὸν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς
mortuus. Et *imposuit* dexteram suam *manum* super me, dicens mihi ; *Ne time*: ego
νεκρός. καὶ (β) ἐπέθηκε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐπ᾽ ἐμὲ, λέγων μοι, Μὴ φοβοῦ· ἐγώ
sum primus & novissimus, Et *vivens*: & *factus sum* mortuus, & ecce
εἰμι ὁ (γ) πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, Καὶ ὁ ζῶν· καὶ ἐγενόμην νεκρὸς, καὶ ἰδοὺ 18
vivens sum in secula seculorum. *Amen*: Et habeo claves inferni &
ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν (δ) αἰώνων. ἀμήν· καὶ ἔχω τὰς κλεῖς (ε) τοῦ ᾅδου καὶ
mortis. Scribe quæ vidisti, & quæ sunt, & quæ *futurum est* fieri post hæc.
τοῦ θανάτου. Γράψον ἃ εἶδες, καὶ ἅ εἰσι, καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα. 19
Mysterium septem stellarum quas vidisti in dextera mea, & septem
Τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων (ζ) ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ 20
candelabra aurea: septem stellæ, angeli septem Ecclesiarum sunt: &
λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες, ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσι· καὶ
septem candelabra *quæ vidisti*, septem Ecclesiæ sunt.
αἱ (η) ἑπτὰ λυχνίαι ἃς εἶδες, ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσί.

CAP. II. β'.

Angelo *Ephesinæ* Ecclesiæ scribe ; Hæc dicit *tenens* septem
Τῷ ἀγγέλῳ (α) τῆς Ἐφεσίνης ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ 1
stellas in dextera sua, *ambulans* in medio septem candelabrorum aureorum;
ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν (β) χρυσῶν,
Scio opera tua, & laborem *tuum*, & *tolerantiam* tuam: & quia non potes
Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν (γ) κόπον σου, καὶ τὴν ὑπομονήν (δ) σου· καὶ ὅτι οὐ δύνῃ 2
sustinere malos: & tentâsti *dicentes* esse Apostolos, & non sunt: &
βαστάσαι κακούς· καὶ (ε) ἐπειράσω τοὺς φάσκοντας εἶναι ἀποστόλους, καὶ οὐκ εἰσί· καὶ
invenisti eos mendaces: Et *portâsti*, & *tolerantiam* habes, & propter nomen
εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· (ζ) Καὶ ἐβάστασας, καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ διὰ τὸ ὄνομά 3
meum *laborâsti*, & non defecisti. Sed habeo adversùm te, quòd charitatem tuam
μου κεκοπίακας, καὶ οὐ κέκμηκας. Ἀλλ᾽ ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου 4
illam primam reliquisti.
τὴν πρώτην ἀφῆκας.

MS. A. (λ) ὁ ἀδελφὸς (μ) καὶ βασιλείᾳ (ν) ἐν Χριστῷ, ἐγενόμην (ξ) καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ. Ἐγὼ ἐγενόμην (ο) φωνὴν μεγάλην ὄπισθέν μου ὡς (π) Λεγούσης, Ὃ βλέπεις γράψον (ρ) ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον, (σ) Θυάτειραν, (τ) λαλεῖ (υ) τῶν λυχνιῶν ὁμοίωμα υἱῷ (φ) ποδήρην, (χ) μαζοῖς ζώνην χρυσᾶν. (ψ) ὡς (ω) *πεπυρωμένης· (α) Καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρες ἑπτά· (β) ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ᾽ ἐμὲ, λέγων, Μὴ (γ) πρωτότοκος καὶ (δ) αἰώνων. καὶ (ε) τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου. Γράψον οὖν ἃ (ζ) οὓς εἶδες ἐν τῇ δεξιᾷ μου, (η) λυχνίαι αἱ ἑπτὰ, ἑπτὰ ἐκκλησίαι ΚΕΦ. β'. MS. A. (α) τῷ ἐν Ἐφέσῳ (β) χρυσέων, (γ) κόπον, καὶ (δ) σου· ὅτι (ε) ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους, (ζ) Καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακας. Ἀλλ᾽ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν πρώτην σου ἀγάπην ἀφῆκας.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]

Ego Johannes, ille frater vester, & consors 9
vester in afflictione & tolerantia, quæ est in
Jesu Christo, fui in insula quæ vocatur Pata-
mon, propter verbum Dei, & propter testi-
monium Jesu Christi. Fui in Spiritu, in die 10
Dominico, & audivi à tergo meo vocem
magnam, tanquam tubam quæ dicebat ;
Quod videris, scribe in libro, & mitte his 11
septem Ecclesiis, Epheso, & Smyrnæ, & Per-
gamo, & Thyatiræ, & Sardis, & Philadel-
phiæ, & Laodiciæ. Et converti me ad viden- 12
dum vocem illam quæ loquebatur mecum :
quumque me convertissem, vidi septem can-
delabra aurea : Et in medio candelabro- 13
rum, similem Filio hominis, indutum podere,
& vinctum juxta mammas suas zonâ aureâ.
Ipsum autem caput ejus & pili, albi erant 14
sicut lana instar nivis alba: & oculi ejus, sicut
flamma ignis. Et pedes ejus, similes æri liba- 15
nico accenso tanquam in fornace: & vox ej',
tanquam vox aquarum multarum. Et habebat 16
in manu sua dextera stellas septem : & ex ore
ejus gladius acutus duarum acierum, exiens:
& facies ejus, sicut sol lucens in robore suo.
Et quando vidi eum, cecidi ad pedes ejus 17
tanquam mortuus : & posuit super me ma-
num suam dexteram, dicens; Ne timeas, Ego
sum ille primus & ille ultimus : Et qui vi- 18
vus sum, & qui fui mortuus, & ecce vivus
sum in secula seculorum, Amen. Et habeo
claves mortis & inferni. Scribe igitur 19
quod vidisti, & ea quæ sunt, & ea quæ futu-
ra sunt post hæc : Mysterium septem stella- 20
rum quas vidisti in dextera mea, & septem
candelabra aurea. Illæ septem stellæ, ange-
li septem Ecclesiarum sunt : & illa candela-
bra septem, septem Ecclesiæ sunt.

* [illegible] *

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]

CAP. II.

Angelo Ecclesiæ quæ Ephesi est, scribe, 1
Hæc dicit ille tenens omnia, & illas septem
stellas in dextera sua, qui ambulat in medio
illorum septem candelabrorum aureorum ;
Novi opera tua, & laborem & tolerantiam 2
tuam, & quòd non potes ferre malos : &
tentâsti eos qui seipsos dicunt Apostolos esse,
& invenisti eos mendaces : Et tolerantia 3
est tibi, & tulisti propter nomen meum, &
non fatigatus es. Sed *aliquid* est contra te, 4
quoad charitatem tuam illam priorem quam
dereliquisti.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወአነ፡ ዮሐንስ፡ እኁክሙ፡ ወሱታፊክሙ፡በሕማምክሙ፡፡ ወበትእግሥትክሙ፡ወበእንተ፡ትዕ
ግሥቱ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ ወእንዘ፡ሀሎኩ፡ውስተ፡ደሴት፡እንተ፡ስማ፡ፍጥሞ፡፡ በእንተ፡ቃ
10 ለ፡ለግዚአብሔር፡ወበእንተ፡ስሙ፡ለእግዚእ፡ኢየሱስ፡፡ መጽአ፡ለዕሌየ፡መንፈስ፡በዕለተ፡እሁ
ድ፡፡ ወሰማዕኩ፡ቃለ፡ዐቢየ፡እምድኅሬየ፡ከመ፡ ቃለ፡ ቀርን፡ ወከመ፡ ነጐድጓድ፡፡ ወአነሰ፡
11 ኮንኩ፡ከመ፡በድን፡፡ ወይቤለኒ፡ ጸሐፍ፡እንከ፡ዘተሬኢ፡ውስተ፡መጽሐፍ፡ወፈኑ፡ለለብያተ፡
ክርስቲያናት፡ ሰብአቱ፡፡ ዘኤፌሶን፡፡ ወዘሰርደናን፡፡ ወዘጴርጋሞን፡፡ ወዘቲያጥሮን፡፡ ወዘ
ሰርዴያ፡፡ወዘፊልደልፍያ፡፡ ወዘሎድቅያ፡፡

Et ego Johannes frater vester, & socius vester in afflictione vestra, & in tolo- 9
rantia vestra, & propter tolerantiam Domini Jesu : & quum essem in insula
cujus nomen est Patmo, propter sermonem Dei, & propter nomen Domini Jesu,
Venit super me Spiritus in die primo, & audivi vocem magnam post me tanquam 10
vocem cornu, & tanquam tonitru, & ego fui sicut cadaver. Et dixit mihi; Scribe 11
igitur quod vides in libro, & mitte Domibus Christianorum septem, Ephesi, & Sar-
dini, & Pergami, & Thyatiræ, & Sardiæ, & Philadelphiæ, & Laodiceæ.

Versio VULGATA LATINA.

9 Ego Joannes frater vester, & particeps in tribulatione, & regno, & patientia in
Christo Jesu; fui in insula, quæ appellatur Patmos, propter verbum Dei, &
10 testimonium Jesu: Fui in spiritu in Dominica die, & audivi post me vocem
11 magnam tanquam tubæ, Dicentis; Quod vides, scribe in libro: & mitte septem
Ecclesiis, quæ sunt in Asia, Epheso, & Smyrnæ, & Pergamo, & Thyatiræ, &
12 Sardis, & Philadelphiæ, & Laodiciæ. Et conversus sum, ut viderem vocem quæ
13 loquebatur mecum: Et conversus vidi septem candelabra aurea: Et in medio
septem candelabrorum aureorum similem Filio hominis, vestitum podêre, &
14 præcinctum ad mamillas zonâ aureâ: Caput autem ejus & capilli erant candidi
15 tanquam lana alba, & tanquam nix, & oculi ejus tanquam flamma ignis, Et pedes
ejus similes aurichalco, sicut in camino ardenti, & vox illius tanquam vox aqua-
16 rum multarum: Et habebat in dextera sua stellas septem: & de ore ejus gla-
dius utrâque parte acutus exibat: & facies ejus sicut Sol lucet in virtute sua
17 Et cùm vidissem eum, cecidi ad pedes ejus tanquam mortuus. Et posuit dexte-
ram suam super me, dicens; Noli timere: ego sum primus, & novissimus; Et vi- 18
vus, & fui mortuus; & ecce sum vivens in secula seculorum, & habeo claves mor-
tis, & inferni. Scribe ergò quæ vidisti, & quæ sunt, & quæ oportet fieri post hæc. 19
Sacramentum septem stellarum, quas vidisti in dextera mea, & septem candelabra 20
aurea: septem stellæ, Angeli sunt septem Ecclesiarum: & candelabra septem,
septem Ecclesiæ sunt.

CAP. II.

ANgelo Ephesi Ecclèsiæ scribe; Hæc dicit, qui tenet septem stellas in dextera 1
sua, qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum; Scio opera tua, & 2
laborem, & patientiam tuam, & quia non potes sustinere malos: & tentâsti eos,
qui se dicunt Apostolos esse, & non sunt: & invenisti eos mendaces: Et patientiam 3
habes, & sustinuisti propter nomen meum, & non defecisti. Sed habeo adversùm 4
te, quòd charitatem tuam primam reliquisti.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* انا يوحنا اخوكم المشترك معكم في الحزن وفي الملك وفي الصبر بيسوع المسيح * اني لما 9
كنت في جزيرة يقال لها بطمس * من اجل كلمة الله ومن اجل شهادة ايسوع المسيح * اسري 10
بي بالروح * وكان ذلك في يوم الاحد * وسمعت خلفي صوتا عظيما كصوت القرن * يقول 11
انا الالف والياء * الاول والاخر * ما تعاينه اكتبه في مصحف * وارسله الي السبعة كنايس
وهم * افسس * وازمرنه * وبرغامون * وثياطيره * وسرديس * وفيلادلفيا * ولاوذيقيه * فاصرفت 12
وجهي الي هناك لانظر الصوت الذي خاطبني * فلما التفت * ابصرت سبعة منابر ذهب *
* وفي وسط السبعة المناير الذين هم ذهب * شبه ابن الانسان * لابس ثوب عجيب * وكان 13
ممنطقا على ثدييه بمنطقة من ذهب * وكان شعر راسه كالصوف الابيض * واسطع من 14
الثلج * وكانت عيناه كلهيب النار * وكانت رجلاه كالنحاس المضي المحمي في اتون 15
النار * وصوته كاصوات امياه كثيرة * وكان قد مسك بيده اليمنى سبعة نجوم * وكان 16
يخرج من فمه سيف ذا فمين قاطعا * وكان وجهه كالشمس المضي بقوته * فلما ابصرته 17
سقطت عند رجليه كالميت * فوضع يده اليمنى علي وقال لا تخف * انا هو الاول والاخر *
* والحي وكنت ميتا * وها انا ذا حي الي ادهار الادهار * وعندي هي مفاتيح الموت والحياة * 18
ومفاتيح الجحيم * فاكتب كلما رايت * وما هو كاين * وما هو عتيد ان يكون بعد هذه * 19
* اما سر عبارة السبعة نجوم التي رايت بيميني * والسبع منابر الذهب * فالسبعة نجوم 20
هم السبعة ملايكة التي للكنايس السبعة * والمناير السبعة هم السبعة كنايس *

* Ego Johannes frater vester, & consors 9
vester in afflictione, & in regno, & in
patientia in Jesu Christo; quum essem
in Insula quadam quæ dicitur Patmos
propter verbum Dei, & propter testimo-
nium Jesu Christi, Ductus fui spiritu, 10
(accidit autem hoc die Dominicâ) &
audivi à tergo vocem magnam tanquam
vocem cornu, Dicentem, Ego sum Aleph 11
& Ye, primus & ultimus. Quod vi-
deris, scribe in libro, & mitte septem
Ecclesiis, nempe Epheso, & Smyrnæ, &
Pergamo, & Thyatiræ, & Sardibus, &
Philadelphiæ, & Laodiceæ. Convertique 12
vultum meum illùc, ut viderem vocem
quæ locuta erat mecum. Conversus, vidi
septem candelabra aurea. Et in medio 13
septem candelabrorum quæ erant aurea,
similem Filio hominis, indutum veste
mirabili; eratque præcinctus mam-
millas suas zonâ aureâ. Capilli verò 14
capitis ejus erant tanquam lana alba,
& nive superiores candore: erantque
oculi ejus ut flamma ignis. Erant au- 15
tem pedes ejus velut orichalcum splen-
dens incensum in fornace ignis: &
vox ejus tanquam vox aquarum mul-
tarum. Tenebatque manu sua dextera 16
septem stellas: & prodibat ex ore ejus
gladius duarum acierum, secans: &
erat facies ejus velut sol lucens in vi-
gore suo. Cùmque vidissem eum, ce- 17
cidi ad pedes illius quasi mortuus:
at imposuit mihi manum suam dexte-
ram, & ait, Ne timeas, ego sum primus
& ultimus, Et vivus: fui autem mor- 18
tuus, at ecce sum vivens in secula se-
culorum: & apud me sunt claves
mortis & vitæ, & claves inferni.
Scribe ergo quicquid vidisti, & quæ 19
sunt, quæque post hæc sunt futura.
Porrò mysterium allegoriæ septem stel- 20
larum quas vidisti in dextera mea,
& septem candelabrorum aureorum:
septem quidem stellæ, sunt septem An-
geli Ecclesiarum septem: & cande-
labra septem, sunt septem Ecclesiæ.

* الفصل الثاني *

* فاكتب الي ملاك كنيسة افسس * هكذا يقول الماسك بيمينه السبعة نجوم * الماشي 1
فيما بين السبعة منابر الذهب * قد عرفت اعمالك وتعبك واحتمالك * وانك لا تستطيع 2
ان تحتمل الاشرار * وانك جربت اولايك الذين يقولون انهم رسلا وليس هم كذلك * ووجدتهم
كذبة * واحتملتني وانت في ذلك وديع * وصبرت عليهم من اجل اسمي * وانت في ذلك 3
تعب * ولكن انا واجد عليك * اذ قد تركت محبتك الاولي * 4

CAP. II.

IGitur Angelo Ecclesiæ Ephesi scribe: 1
* Sic dicit qui tenet suâ dexterâ septem
stellas, qui ambulat inter septem can-
delabra aurea: Jam novi opera tua; 2
& laborem ac tolerantiam tuam, &
quòd non possis ferre malos: & quòd
exploraveris eos qui se dicunt Aposto-
los esse, & non sunt tales, & compereris
eos mendaces: Et sustinueris me, sisque 3
in hoc mansuetus: & toleraveris eos
propter nomen meum, ac sis in hoc fa-
tigatus. Verùm succenseo tibi quòd 4
omiseris charitatem tuam pristinam.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወተመየጥኩ፡ እርአይ፡ ዘጕ፡ ቃለ፡ ዘይትናገር፡ ምስሌየ፡ ወሶበ፡ ተመየጥኩ፡ ናሁ፡ እሬኢ፡ ሰብዑ፡
13 ማኅቶተ፡ ዘወርቅ፡፡ ወማእከለ፡ ማኅቶት፡ ዘወርቅ፡ ከመ፡ ወልደ፡ እጓለ፡ እምሕያው፡
14 ወይለብስ፡ ልብሰ፡ ጰዴር፡ ወቅኑት፡ ሐቌሁ፡ በቅናት፡ ዘወርቅ፡፡ ወሥእርተ፡ ርእሱ፡
15 ከመ፡ ፀምር፡ ጸዓዳ፡ ወከመ፡ በረድ፡ ወአዕይንቲሁ፡ ከመ፡ ነደ፡ እሳት፡፡ ወእገሪሁ፡ ከመ፡
ብርት፡ ሊባኖስ፡ ዘአርሰንዎ፡ ውስተ፡ እሳት፡ ወቃሉ፡ ከመ፡ ቃለ፡ ማይ፡ ብዙኅ፡፡ ወውስ
16 ተ፡ እዴሁ፡ ዘየማን፡ ፯፡ ኮከብ፡ ወይወፅእ፡ እምአፉሁ፡ ሰይፍ፡ በሊሕ፡ ዘክልኤ፡ አፉሁ፡
17 ወገጹ፡ ከመ፡ ፀሐይ፡ ብሩህ፡ ወያስተርኢ፡ በኃይሉ፡፡ ወሶበ፡ ርኢክዎ፡ ወደቁ፡ ውስተ፡ እ
ገሪሁ፡ ወኮንኩ፡ ከመ፡ በድን፡ ወአኃዘኒ፡ በየማኑ፡ ወአንሥአኒ፡ ወይቤለኒ፡ ኢትፍራህ፡ አነ፡
18 ውእቱ፡ ቀዳማዊ፡ ወደኃራዊ፡፡ ዘሕያው፡ ዘሀሎኩ፡፡ ወአነሰ፡ ኮንኩ፡ ከመ፡ በድን፡ ወይቤ
ለኒ፡ ናሁ፡ አነ፡ ሕያው፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡ ወኀቤየ፡ ሀሎ፡ መራኁተ፡ ሞት፡ ወዘሲኦል፡፡
19 ወጸሐፍ፡ እንከ፡ ዘርኢከ፡ ዘህልው፡ ወዘሀለወ፡ ይኩን፡ እምድኅረ፡ ዝንቱ፡፡ ወፍ
20 ካሬሆሙ፡ ለ፯፡ ኮከብ፡ እለ፡ ርኢከ፡ ውስተ፡ የማኑ፡ ወዝ፯፡ ማኅቶተ፡ እለ፡ ወርቅ፡ ዝንቱ፡ ፯፡
ኮከብ፡ መላእክት፡ እሙንቱ፡ ፯፡ ማኅቶተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያናት፡ እማንቱ፡፡

Et conversus sum ut viderem istam vocem quæ loquuta erat mecum, & conver- 12
sus, ecce videbam septem lucernas aureas: Et medio lucernarum aurearum 13
quasi Filium hominis, indutum vestimento Poder, & præcinctum lumbos suos
cum Zona aurea. Et capilli capitis ejus erant tanquam lana alba, & tanquam 14
nix, & oculi ejus tanquam flamma ignis. Et pedes ejus erant tanquam æs Li- 15
bani quod focillant in igne, & vox ejus tanquam vox aquæ multæ. Et in manu 16
ejus dextra habebat septem stellas, & prodibat ex ore ejus gladius acutus
habens duo ora, & vultus ejus erat sicut sol splendidus, & apparens in virtu-
te. Et quum vidissem eum, cecidi ad pedes ejus, & fui tanquam cadaver, 17
& prehendit me cum dextra sua, & sustulit me, & dixit mihi; Ne metuas: ego
sum primus & ultimus. Vivus qui sum, & ego factus sum tanquam cadaver, & 18
dixit mihi; Ecce vivens sum in seculum seculorum: & apud me est clavis mortis 19
& inferni. Scribe igitur quod vidisti, quod est, & quod erit post hoc. Et ex- 20
positio septem stellarum quas vidisti in dextra ejus & septem lucernarum aure-
arum, hæc est; Septem stellæ, Angeli sunt; septem lucernæ, septem Domus Christi-
anorum sunt.

፪

1 ወጸሐፍ፡ ሎቱ፡ ለመልአከ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ዘኤፌሶን፡ ከመዝ፡ ይቤለከ፡ ዘየአኅዞ፡
2 ፯፡ ኮከብ፡ በየማኑ፡ ዘየሐውር፡ ማእከለ፡ ሰብዑ፡ ማኅቶት፡ ዘወርቅ፡፡ ርኢኩ፡
ግብረከ፡ ወጻማከ፡ ወትዕግሥተከ፡ ከመ፡ ኢትክል፡ ጸዊሮቶሙ፡ ለእኩያን፡ እለ፡ ይ
ብሉ፡ ርእሶሙ፡ ሐዋርያት፡ ንሕነ፡ ወኢኮኑ፡ ወረከብኮሙ፡ ከመ፡ ሐሰዉ፡፡
3 ወተዓገሥከ፡ ወጸርከ፡ በእንተ፡ ስምየ፡ ወኢተቈጠእከ፡፡ ወበሐቱ፡ ቦ፡ ወእትኃየሰከ፡ እም
4 ኔሆሙ፡ እስመ፡ ኀደግ፡ ተፋቅሮተከ፡ ዘቀዳሚ፡፡

CAP. II.

SCribe Angelo ecclesiæ Ephesinæ, Sic dicit tibi is qui sustinet septem stellas in 1
dextra sua, qui ambulat medio septem lucernarum aurearum; Vidi opera tua, & 2
laborem tuum, & tolerantiam tuam, quòd non possis ferre malos qui dicunt de
seipsis, Apostoli sumus, & non sunt: & invenisti eos quòd mentiti sunt. Et pati- 3
ens fuisti, & onera tulisti propter nomen meum, & non defecisti. Sed aliquid 4
est quo magis contendam tecum quàm cum illis, quia reliquisti charitatem tuam
primam.

Memor esto itaque undè excideris : & age pœnitentiam, & prima opera fac :
5 Μνημόνευε οὖν πόθεν (n) ἐκπέπτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον·
Si autem *non*, venio tibi *citò*, & movebo candelabrum tuum de loco suo, *si*
εἰ δὲ μή, ἔρχομαί (θ) σοι τάχει, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν
non pœnitentiam egeris. Sed hoc habes, quia odisti *opera* Nicolaitarum, quæ
6 μὴ μετανοήσῃς. Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, (ι) ἃ
& ego odi. *Habens* aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis :
7 κἀγὼ μισῶ. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς (κ) ἐκκλησίαις·
Vincenti dabo *illi* edere de ligno vitæ, quod est in *medio* *Paradisi*
τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν (λ) ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου
Dei. Et angelo Ecclesiæ *Smyrnæorum* scribe; Hæc dicit pri-
8 τοῦ Θεοῦ. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ (μ) τῆς ἐκκλησίας Σμυρναίων γράψον, Τάδε λέγει ὁ (ν) πρῶ-
mus & novissimus, qui fuit mortuus, & vixit; Scio *tua* *opera*, &
9 τος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς, καὶ ἔζησεν, Οἶδά (ξ) σου τὰ ἔργα, καὶ
tribulationem, & paupertatem, (dives *autem* es :) & *blasphemiam* di-
τὴν θλῖψιν, καὶ τὴν πτωχείαν, (ο)(πλούσιος δὲ εἶ·) καὶ τὴν βλασφημίαν (π) τῶν λε-
centium Judæos esse *seipsos*, & non sunt: sed synagoga Satanæ. Ni-
10 γόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ. (ρ) Μη-
hil timeas quæ *futurus* es *pati*: (Ecce *futurus* est *jacere* ex vobis diabolus in
δὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν· (ἰδοὺ μέλλει βαλεῖν (σ) ἐξ ὑμῶν ὁ διάβολος εἰς
custodiam, ut tentemini : & habebitis tribulationem diebus decem :) Esto fidelis
φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε· καὶ (τ) ἕξετε θλῖψιν ἡμερῶν δέκα·) γίνου πιστὸς
usq; ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. *Habens* aurem, audiat quid
11 ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί
Spiritus dicat Ecclesiis : *Vincens*, non lædetur à morte secunda.
τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· ὁ νικῶν, οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.
Et angelo *illius in Pergamo* Ecclesiæ scribe; Hæc dicit *habens* rom-
12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομ-
phæam *ancipitem* acutam; Scio *opera tua*, & ubi habitas, ubi *thronus*
13 φαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν, (υ) Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος

Satanæ : & tenes nomen meum, & non negâsti fidem meam : Et in
τοῦ Σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου· καὶ ἐν
diebus *in quibus* Antipas testis meus fidelis, qui occisus est apud vos,
ταῖς (φ) ἡμέραις ἐν αἷς Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ (χ) πιστὸς, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν,
ubi habitat Satanas. Sed habeo adversùs te pauca, quia habes illic
ὅπου (ψ) κατοικεῖ ὁ Σατανᾶς. Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι (ω) ἔχεις ἐκεῖ 14
tenentes doctrinam Balaam, qui docebat *in* Balac mittere scandalum
κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαὰμ, ὃς ἐδίδασκεν ἐν (α) τῷ Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον
coram filiis Israel, edere *idolothyta*, & fornicari. Ita habes & tu
ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα, καὶ πορνεῦσαι. Οὕτως ἔχεις καὶ σὺ 15
tenentes doctrinam Nicolaitarum: *quod odi*. Pœnitentiam age. Si *verò non*, ve-
κρατοῦντας τὴν διδαχὴν (β) τῶν Νικολαϊτῶν· ὃ μισῶ. Μετανόησον. εἰ δὲ μή, ἔρ- 16
niam tibi citò, & pugnabo cum illis in gladio oris mei. *Habens*
χομαί σοι ταχὺ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. Ὁ ἔχων 17
aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis : Vincenti dabo *ei*
οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ (γ) νικῶντι δώσω αὐτῷ
edere de manna absondito, & dabo illi calculum candidum, & in
φαγεῖν ἀπὸ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ
calculo nomen novum scriptum, quod nemo scit, *si non accipiens*. Et
τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς (δ) ἔγνω, εἰ μὴ ὁ λαμβάνων. Καὶ 18
angelo *illius in Thyatiris* Ecclesiæ scribe; Hæc dicit Filius Dei,
τῷ (ε) ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ,
habens oculos *suos* tanquam flammam ignis, & pedes ejus similes
ὁ ἔχων τοὺς (ζ) ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρὸς, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι
chalcolibano; Novi tua opera, & charitatem, & ministerium, &
χαλκολιβάνῳ, Οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν (η) ἀγάπην, καὶ τὴν διακονίαν, καὶ 19
fidem, & patientiam tuam, & opera tua, *&* novissima plura
τὴν πίστιν, καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα (θ) σου, καὶ τὰ ἔσχατα πλείονα
prioribus.
τῶν πρώτων.

MS. A. (n) πέπτωκας, (θ) σοι, καὶ (ι) κἀγὼ (κ) ἑπτὰ ἐκκλησίαις· τῷ νικοῦντι (λ) ἐν τῷ παραδείσῳ (μ) τῷ ἐν * Σμύρνης ἐκκλησίας γράψον, (ν) πρωτότοκος (ξ) σου τὴν θλῖψιν, (ο) (ἀλλὰ πλούσιος εἶ·) (π) ἐκ τῶν (ρ) Μὴ φοβοῦ (σ) ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν (τ) ἔχητε (υ) Οἶδα ποῦ (φ) ἡμέραις Ἀντίπας (χ) πιστός μου, (ψ) ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ. (ω) ἔχεις (α) τῷ Βαλὰκ βασιλεῖ σκάνδαλον (β) Νικολαϊτῶν ὁμοίως. Μετανόησον οὖν. εἰ (γ) νικοῦντι δώσω αὐτῷ τὸ μάννα (δ) οἶδεν, (ε) ἀγγέλῳ τῷ ἐν Θυατείροις γράψον, (ζ) ὀφθαλμοὺς ὡς (η) ἀγάπην, καὶ τὴν πίστιν, καὶ τὴν διακονίαν, καὶ ὑπομονήν (θ) σου τὰ ἔσχατα

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
[illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
[illegible]

Recordare igitur unde cecideris, & pœni- 5
tentiam age, & opera prima fac : sin mi-
nùs, veniam tibi citò, & movebo candela-
brum tuum è loco suo, nisi te pœniteat.
Sed hoc habes, quòd oderis opera Nico- 6
laitarum, quæ & ego. Qui habet aures, 7
audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis, Ei
qui vicerit, dabo edendum de ligno vitæ,
quod est in paradiso Dei mei. Et Angelo 8
Ecclesiæ quæ Smyrnæ est, scribe, Hæc di-
cit ille primus & ille ultimus, ille qui fuit
mortuus & vixit; Novi opera tua, & af- 9
flictionem & paupertatem, imò dives es :
& blasphemiam ab his qui seipsos dicunt
Judæos esse, & non sunt, sed congregatio
Satanæ. Nihil horum timeas quæ passu- 10
rus es : ecce enim futurum est ut Diabolus
injiciat ex vobis in carcerem, ut probe-
mini : & erit vobis afflictio dies decem.
Sis fidelis usque ad mortem, & dabo tibi
coronam vitæ. Qui habet aures, audiat 11
quid dicat Spiritus Ecclesiis; Qui vicerit,
nihil perversi patietur à morte illa secunda.
Et Angelo illi Ecclesiæ quæ Pergami est, 12
scribe, Hæc dicit ille qui habet gladium
illum acutum duarum acierum; Novi o- 13
pera tua, & ubi habitas, ubi thronus est
Satanæ : & retines nomen meum, & non
abnegâsti fidem meam in diebus illis qui-
bus impugnâsti testem illum meum, illum
fidelum meum qui occisus est apud vos ubi
habitat Satana. Sed habeo contra te pau- 14
cula : Habes enim ibi qui tenent doctri-
nam Balaam, qui docuit Balacum objicere
offendiculum coram filiis Israëlis; & edere
sacrificia idolorum, & scortari. Sic ha- 15
bes etiam tu, qui tenent doctrinam Nico-
laïtarum : eodem modo te pœniteat :
Alioquin, veniam tibi citò, & bellum ge- 16
ram cum ipsis gladio oris mei. Qui habet
aures, audiat, quid dicat Spiritus Ecclesiis, 17
Ei qui vicerit, dabo, edere de manna illo
abscondito : & dabo ei calculum album,
& super calculum nomen novum scriptum,
quod nemo novit nisi ille qui accipit. Et 18
Angelo illi Ecclesiæ quæ est Thyatiræ, scri-
be; Hæc dicit Filius Dei qui habet oculos
suos sicut flammam ignis, & pedes suos si-
miles æri Libanico; Novi opera tua, & 19
charitatem & fidem, & obsequium, etiam
tolerantiam tuam, & opera tua hæc poste-
riora quæ plura sunt primis.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወተዘከር : በበይነ : ምንተ : ወደቀ : በገጽከ : ወይእዜኒ : ዑቅ : ወነስሕ : ወእሙእኮሰ : እመ
ጽእ : ወአድለቅልቅ : ለማኅቶትከ : እምነ : መካና : ለመ : ኢነስሕከ : ወከመ : ቀደሙ :
6 ገብርከ : እመ : ኢገበርከ :=፦ ወዘንተሰ : እስመ : ትጸልእ : እምግባሮሙ : ለአኒቆላዊያን : በከ
7 መ : አነ : እጸልእ :=፦ ዘቦ : እዝነ : ሰሚዐ : ለይሰማዕ :: ምንተ : ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ :
ለአብያተ ፡ ክርስቲያናት : ወለዘ : ሞአ : እሁቦ : ይብላዕ : እምዕፀ : ሕይወት : ዘሀሎ :
8 ውስተ : ገነቱ : ለአምላኪየ ::=፦ ወጸሐፍ : ሎቱ : ለመልአከ : ቤተ : ክርስቲያን : ዘሰሞርኔስ :
ከመዝ : ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ቀዳማዊ : ወደኃራዊ : ዘሞተ : ወሐይወ ::=፦

Et memor esto quomodo cecidisti in faciem tuam, & nunc attende, & resipisce: 5
sin minùs veniam, & movebo lucernam tuam à loco suo si non egeris pœniten-
tiam, & prout priùs fecisti non egeris. Et hoc habes, quia odio habes facta 6
Nicolaïtarum, quemadmodum ego odio habeo. Qui habet aurem, audiendo au- 7
diat quid dicit Spiritus sanctus Ecclesiis; Et victori dabo edere de ligno vitæ,
quod est in horto Dei mei. Et scribe Angelo Ecclesiæ Smyrnæ, Sic dicit Spiritus 8
sanctus, primus & ultimus, qui fuit mortuus, & vixit;

Versio VULGATA LATINA.

5 Memor esto itaque undè excideris: & age pœnitentiam, & prima opera fac: sin
6 autem, venio tibi, & movebo candelabrum tuum de loco suo, nisi pœnitentiam
egeris. Sed hoc habes, quia odisti facta Nicolaitarum, quæ & ego odi. Qui ha-
7 bet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis: Vincenti dabo edere de ligno vi-
8 tæ, quod est in paradiso Dei mei. Et Angelo Smyrnæ Ecclesiæ scribe; Hæc dicit
9 primus, & novissimus; qui fuit mortuus, & vivit; Scio tribulationem tuam, &
paupertatem tuam, sed dives es: & blasphemaris ab his, qui se dicunt Judæos esse,
10 & non sunt, sed sunt synagoga satanæ. Nihil horum timeas quæ passurus es. Ecce
missurus est diabolus aliquos ex vobis in carcerem ut tentemini: & habebitis tri-
bulationem diebus decem. Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam
11 vitæ. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis: Qui vicerit, non
12 lædetur à morte secunda. Et Angelo Pergami Ecclesiæ scribe; Hæc dicit qui ha-
bet rhomphæam utrâque parte acutam; Scio ubi habitas, ubi sedes est satanæ: & 13
tenes nomen meum, & non negâsti fidem meam. Et in diebus illis Antipas testis
meus fidelis, qui occisus est apud vos, ubi satanas habitat. Sed habeo adversùs te 14
pauca: quia habes illìc tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere
scandalum coram filiis Israël, edere, & fornicari: Ita habes & tu tenentes doctri- 15
nam Nicolaitarum. Similiter pœnitentiam age: si quominùs veniam tibi citò, 16
& pugnabo cum illis in gladio oris mei. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus di- 17
cat Ecclesiis: Vincenti dabo manna absconditum, & dabo illi calculum candidum:
& in calculo nomen novum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit. Et Angelo 18
Thyatiræ Ecclesiæ scribe; Hæc dicit Filius Dei, qui habet oculos tanquam flammam
ignis, & pedes ejus similes aurichalco; Novi opera tua, & fidem, & charitatem 19
tuam, & ministerium, & patientiam tuam, & opera tua novissima plura prioribus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * فاذكر الآن من أي موضع سقطت * وتب واعمل الأعمال الأولى * التي هي المحبة *
6 وإلا أنا آتيك سريعا وأزيل منارتك من مكانها إن لم تتب * وقد أحسنت فيما اقتنيت *
7 أنك أبغضت أفعال الفتاك * الذي أبغضه أنا * فمن كانت له أذن * فليسمع ما الذي
تقوله الروح للكنائس * والظافر أنا أعطيه يأكل من شجرة الحياة التي في وسط فردوس الله *
8 * وإلى ملاك كنيسة ازميرس اكتب * هذا ما يقول الأول والآخر الذي صار ميتا فحيي *
9 * عرفت أعمالك وحزنك ومسكنتك * ولكنك غني أنت * إذ احتملت ازرايا وتجديف القائلين
10 أنهم يهود * وليس هم بالحقيقة يهود بل هم مجمع الشيطان * فلا تخف مما عتيد أن ينالك
منهم * فإن هوذا إبليس جعل بعضا منكم في الحبس * ليكون ذلك لكم تجربة * وتكونون
11 في كرب وضيقة عشرة أيام * فكن مؤمنا صبورا حتى الموت * فإني معطيك تاج الحياة * فمن
كانت له أذان فليسمع ما الذي تقول الروح للكنائس * والظافر لا ينضر من الموتة
12 الثانية * وإلى ملاك كنيسة برغاميا اكتب * هذا ما يقول صاحب السيف ذي الفمين
13 القاطع * قد عرفت أعمالك وموضع مسكنك * وذلك حيث هو كرسي الشيطان * وأنت
ماسك لاسمي * ولم تجحد الأمانة بي * في الأيام التي قتل فيها داعي شهادتي المؤمن * قتل
14 عندكم موضع عمران الشيطان * ولكن بقي لي عليك درك قليل * وذلك أن عندك
هناك أناس يتمسكون بتعليم بلعام * الذي علمه لبالاق أن يلقي به الشك قبالة بني
15 إسرائيل * إذ أكلوا ذبائح الأوثان وزنوا * كذلك أنت عندك ممن يفعل فعل الفتاك الذي
16 أنا أبغضه * فاطلب الآن التوبة * وإن لم تفعل * فأنا آتيك مسرعا وأحاربهم بسيف فمي * وفي
17 التهديد الرأفة * من كانت له أذن فليسمع ما يقول الروح للكنائس * والظافر أنا أعطيه أن
يأكل من المن المكتوم * وأعطيه جوهرة بيضاء مضيئة * وعلى الجوهرة مكتوب اسم جديد
18 الذي لا يعرفه إلا الذي يناله * واكتب إلى ملاك * كنيسة ثياطيرة * هذا ما يقول ابن
19 الله الذي له عينان كلهيب النار * ورجلاه كالنحاس المضيء * قد عرفت أعمالك * ومحبتك
وإيمانك * وخدمتك وصبرك واحتمالك * وأن أعمالك هذه أكثر من الأولى *

Recordare igitur quo ex loco excide- 5
ris, téque pœniteat, & exerce opera
priora, nempe charitatem: alioquin
ego veniam ad te confestim, & amo-
vebo candelabrum tuum à loco suo,
nisi te pœniteat. Bene quidem feci- 6
sti illud possidendo, quòd odisti facta
Procacis quem ego odi. Qui habet 7
aurem, audiat quid dicat Spiritus
Ecclesiis: & vincenti ego dabo edere
ex arbore vitæ, quæ est in medio pa-
radiso Dei. Angelo verò Ecclesiæ 8
Smyrnæ scribe; Hoc est quod dicit
primus ille & ultimus qui factus est
mortuus, & vixit: Novi opera 9
tua, & afflictionem ac paupertatem
tuam: attamen dives es, quòd su-
stinueris convicia & blasphemiam
dicentium se Judæos esse, nec sunt
revera Judæi, imò sunt congregatio
Satanæ. Ne metuas quæ tibi sunt 10
ab eis eventura: nam ecce Diabo-
lus posuit aliquot ex vobis in car-
cerem, ut hoc cedat vobis in experi-
mentum: & eritis in afflictione &
angustia decem diebus. Esto itaque
fidelis ac patiens usque ad mortem;
quia daturus sum tibi coronam vitæ.
Qui habet aures, audiat quid dicat 11
Spiritus Ecclesiis: & victor non
lædetur à morte secunda. Angelo 12
verò Ecclesiæ Pergami scribe, Hoc est
quod dicit habens gladium duarum
acierum, secantem: Jam novi opera 13
tua, & locum habitationis tuæ, nem-
pe ubi sedes est Satanæ: at tu tenes
nomen meum, & non negâsti fidem in
me iis diebus quibus occisus est fidus
testimonii mei professor, occisus in-
quam apud vos in loco domicilii
Satanæ. Sed tamen restat mihi ad- 14
versùm te aliquanta querela, quòd
scilicèt sint illic apud te quidam te-
nentes doctrinam Balaam, quam do-
cuit Balacum, ut objiceret scanda-
lum ante filios Israel, quando come-
derunt victimas idolorum, & forni-
cati sunt. Ita tu habes ex his qui 15
faciunt opus Procacis illius quem ego
odi. Quære igitur pœnitentiam: 16
quod ni feceris, veniam ad te citò,
& oppugnabo eos gladio oris mei, &
verò in minis, clementia. Qui ha- 17
bet aurem, audiat quid dicat Spiri-
tus Ecclesiis: & victori ego dabo
edere ex manna abscondito: & dabo
illi gemmam albam lucidam, & su-
per gemmam scriptum nomen novum,
quod nemo novit nisi qui accipit il-
lud. Angelo verò Ecclesiæ Thyatiræ 18
scribe; Hoc est quod dicit Filius Dei,
qui habet oculos ut flammam ignis,
& cujus pedes sunt velut orichalcum
lucidum: Jam novi opera tua, & 19
charitatem ac fidem tuam, & mini-
sterium, & patientiam, atque tole-
rantiam tuam; & quòd opera tua
ista plura sunt prioribus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ኣእምርእ : ሕማምከ : ወኅጢይከ : ወባሕቱ : ብዑል : አንተ : ወጽርፈቶሙ : ለእኩያን :
እለ : ይብሉ : ርእሶሙ : ኢይሁድ : ሐዋርያት : ንሕነ : ወኢኮኑ : እሉ : እለ : እምነ : ማ
10 ኅበረ : ለሰይጠን : እሙንቱ :=: ኢትፍራኅ : ምንተ : አንተ : ዘሀለወከ : ትሕምም : እ
ስመ : ናሁ : ሰይጣን : ይወዲ : እምኔክሙ : ውስተ : ሞቅሕ : ከመ : ትትላቀፉ : ወተሐሙ :
ዐሠሩ : መዋዕለ : ወኩን : ምሃይምነ : እስከ : ለሞት : ወእሁበከ : አክሊለ : ዘሕወት :=:
11 ዘቦ : እዘነ : ሰሚዐ : ለይስማዕ :: ምንተ : ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ለአብያተ : ክርስቲያናት :
12 ወዘሰ : ሞአ : ኢይመውት : ደግመ : ሞተ ::=: ወጸሐፍ : ሎቱ : ለመልአከ : ቤተ : ክርስ
13 ቲያን : ዘጴርጋሞን :: ከመዝ : ይቤ : ዘቦ : ሰይፈ : በሊሐ : ዘክልኤ : አፉሁ :=: አእምር
እ : ኀበ : ትነብር : ወእዴከ : መንበረ : ለሰይጣን : ወታንጽዕ : ስምየ : ወኢክህድከ : ሃይማ
ኖትየ : በመዋዕል : ዘቀተልዎ : በኀቤክሙ : ለጻድቅየ : መሐይምን : በኀበ : ይነብር : ሰይጠ
14 ን :=: ባሕቱአ : ቦ : ዘእሐይሰከ : እስመ : ሀለው : ዝየ : እለ : ያጸንዑ : ትምሕር
ቶ : ለበለዓም : መምህሩ : ለባልቅ : ወይወድዩ : ዕፋቀተ : ቅድሜሆሙ : ለደቂቀ : እስራ
15 ኤል : ከመ : ይብልዑ : ዝቡሐ : ለአማልክት : ወይዜምዉ :=: ወእሉ : ሀለው : ኀቤከ :
16 እለ : ያጸንዑ : ትምህርቶሙ : ለኒቆላዊያን :=: ወይእዜኒ : ነሥሕ : ወለመአኮሰ : እመጽ
17 እ : ወእጸብኦሙ : ፍጡነ : በሰይፈ : አፉየ :=: ዘቦ : እዝነ : ሰሚዐ : ለይስማዕ :: ምንተ :
ይቤ : መንፈስ : ቅዱስ : ለአብያተ : ክርስቲያናት :: ለዘ : ሞአ : እሁቦ : መና : ዘኅቡእ :
ወእሁቦሙ : ጽሑፈ : ብርሃነ : ወውስተ : ውእቱ : መጽሐፍ : ስም : ሐዲስ : ወአልቦ : ዘየአ
18 ምሮ : ዘእንበለ : ዘነሥኦ ::=: ወጸሐፍ : ሎቱ : ለመልአከ : ቤተ : ክርስቲያን : ዘትያጥ
ሮን : ከመዝ : ይቤ : ወልደ : እግዚአብሔር : ዘአዕይንቲሁ : ከመ : ነደ : እሳት : ወእገሪሁ :
19 ከመ : ርስነ : ብርት : ሊባኖስ ::=: ወአእምር : ግብረከ : ወተፋቅሮተከ : ወሃይማኖተከ :
ወመልእክተከኒ : ወትዕግሥተከ : ወግብረከ : ደኃሪት : ትበዝኅ : እምነ : ቀደሚት :=:

Scio tribulationem tuam, & indigentiam tuam, sed dives es: & blasphemiam 9
malorum, qui dicunt de seipsis, Judæorum Apostoli sumus, & non sunt, sed ex
synagoga satanæ sunt. Ne metuas quæ passurus es: quia ecce satanas pro- 10
jiciet aliquos ex vobis in carcerem, ut tentemini, & cruciemini decem di-
es: & esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Qui ha- 11
bet aurem, audiendo audiat quid dicit Spiritus sanctus Ecclesiæ; Et vi-
ctor non morietur secundam mortem. Et scribe Angelo Ecclesiæ Pergami, 12
Sic dicit qui habet gladium acutum, cujus duplex os est; Scio ubi habi- 13
tas, & circundedit te thronus satanæ: & firmiter tenes nomen meum, &
non negâsti fidem meam in diebus quibus trucidârunt apud vos Justum me-
um fidelem, ubi habitat satanas. Veruntamen est aliquid quo contendam 14
tecum, quia sunt illic qui sustinent doctrinam Balaam doctoris Balc: &
objiciebat offendiculum coram filiis Israel, ut ederent immolatum diis, &
scortarentur. Et hi sunt apud te qui sustinent doctrinam Nicolaitarum. 15
Et nunc resipisce: sin minùs, veniam & oppugnabo iis citò cum gladio oris 16
mei. Qui habet aurem, audiendo audiat quid dicit Spiritus sanctus Ec- 17
clesiis; Victori dabo manna absconditum, & dabo iis librum splendidum,
& in isto libro nomen novum, & nemo est qui scit illud, nisi qui accepit.
Et scribe Angelo Ecclesiæ Thyatiræ: Sic dicit filius Dei, cujus oculi sunt 18
tanquam flamma ignis, & pedes ejus tanquam ignitum æs Libani; Et scio 19
opera tua, & charitatem tuam, & fidem tuam, & ministerium tuum,
& tolerantiam tuam, & opera tua posteriora plura sunt prioribus.

Sed habeo adversùs te pauca, quia permittis mulierem Jezabel, *dicentem*
20 (ι) Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἐᾷς τὴν γυναῖκα Ἰεζαβὴλ, τὴν λέγουσαν
se ipsam Propheten, docere, & seducere meos servos, fornicari, & *idolothyta*
ἑαυτὴν προφῆτιν, διδάσκειν, καὶ πλανᾶσθαι ἐμοὺς δούλους, πορνεῦσαι, καὶ (κ) εἰδωλόθυτα
manducare. Et dedi illi tempus ut pœnitentiam ageret à fornicatione sua, & non
21 φαγεῖν. Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα (λ) μετανοήσῃ ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς, καὶ οὐ
pœnituit. Ecce *ego* mitto eam in lectum, & *mœchantes* cum ea,
22 μετενόησεν. Ἰδοὺ ἐγὼ βάλλω αὐτὴν εἰς (μ) κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς
in *afflictionem magnam, si non* pœnitentiam egerint ab operibus suis. Et
23 εἰς θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ (ν) μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων (ξ) αὐτῶν. Καὶ
filios ejus interficiam in morte: & scient omnes Ecclesiæ, quia ego
τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι, ὅτι ἐγώ
sum scrutans renes & corda: & dabo *vobis* unicuique secundùm opera *vestra.*
εἰμι ὁ (ο) ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν.
Vobis autem dico, & cæteris *in Thyatiris,* Quicunque non habent do-
24 Ὑμῖν δὲ (π) λέγω, καὶ λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, Ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν δι-
ctrinam hanc, *&* qui non cognoverunt *profunda* Satanæ, quemadmodùm dicunt:
δαχὴν ταύτην, (ϛ) καὶ οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ (σ) βάθη τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν·
non mittam super vos aliud pondus. Tamen quod habetis, tenete donec
25 οὐ (τ) βαλῶ ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος. Πλὴν ὃ ἔχετε, κρατήσατε (υ) ἄχρις οὗ ἂν
veniam. Et *vincens, & custodiens* usque in finem opera mea, dabo illi potestatem super
26 ἥξω. Καὶ ὁ νικῶν, καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ
Gentes: Et *pascet* eas in virga ferrea: tanquam *vasa fictilia* con-
27 τῶν ἐθνῶν· Καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συν-
fringentur, Sicut & ego accepi à Patre meo: & dabo illi stellam
28 τρίβεται, Ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου· καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα
matutinam. *Habens* aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.
29 τὸν πρωϊνόν. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

CAP. III. γ'.

Et angelo *illius in* Sardis Ecclesiæ scribe; Hæc dicit *habens* Spi-
1 ΚΑὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων (α) τὰ πνεύ-
ritus Dei, & septem stellas; Scio tua opera, quia nomen habes quòd vivas,
ματα τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας, Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι (β) τὸ ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς,
& mortuus es. Esto vigilans, & confirma cætera quæ *futura sunt* mori. Non enim
2 καὶ νεκρὸς εἶ. Γίνου γρηγορῶν, καὶ (γ) στήριξον τὰ λοιπὰ ἃ (δ) μέλλει ἀποθανεῖν. οὐ γὰρ
inveni tua opera plena coram Deo. *Memento* ergò *quomodò* acceperis,
3 εὕρηκά σου (ε) τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ (ζ) Θεοῦ. Μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας,
& audieris: & serva, & pœnitentiam age. Si ergò non vigilaveris, veniam ad te tanquam
καὶ ἤκουσας· καὶ τήρει, καὶ μετανόησον. ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, (η) ἥξω ἐπὶ σὲ ὡς
fur, & nescies quâ horâ veniam ad te. Habes pauca nomina *&*
4 κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῷς ποίαν ὥραν ἥξω ἐπὶ σέ. (θ) Ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα (ι) καὶ
in Sardis, *quæ* non inquinaverunt vestimenta sua: & ambulabunt mecum in
ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσι μετ' ἐμοῦ ἐν
albis, quia digni sunt. *Vincens, hic* vestietur *in* vestimentis albis: & non
5 λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. Ὁ νικῶν, οὗτος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ
delebo nomen ejus de libro vitæ, & confitebor nomen ejus
ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ (κ) ἐξομολογήσομαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ
coram Patre meo, & coram angelis ejus. *Habens* aurem, audiat quid
6 ἐνώπιον τοῦ πατρός μου, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί
Spiritus dicat Ecclesiis. Et angelo *illius in Philadelphia* Ecclesiæ
7 τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας
scribe; Hæc dicit Sanctus, Verus, *habens* clavem David, *aperiens,*
γράψον, Τάδε λέγει (λ) ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινὸς, ὁ ἔχων τὴν κλεῖδα τοῦ Δαβίδ, ὁ ἀνοίγων,
& nemo claudit: *&* claudit, & nemo aperit;
καὶ οὐδεὶς (μ) κλείει· καὶ κλείει, καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει,

MS. A. (ι) Ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκά σου τὴν Ἰεζαβὲλ, ἡ λέγ··· ἑαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει ··· πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς (κ) φαγεῖν εἰδωλόθυτα. (λ) μετανοήσ', καὶ οὐκ ἠθέλησεν μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. Ἰδοὺ βάλλω (μ) φυλακήν. (ν) μετανοήσουσιν (ξ) αὐτῆς. Τὰ (ο) ἐραυνῶν (π) λέγω, λοιποῖς (ϛ) οἵτινες (σ) βαθέα (τ) βάλλω (υ) ἕως οὗ Κεφ. γ'. MS. A. (α) τὰ ἑπτὰ πνεύματα (β) ὄνομα (γ) στήρισον (δ) ἔμελλον (ε) ἔργα (ζ) Θεοῦ μου. (η) ἥξω ὡς (θ) Ἀλλὰ ἔχεις (ι) ἐν (κ) ὁμολο···ω (λ) ὁ ἀληθινὸς, ὁ ἅγιος, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν Δαβίδ, (μ) κλείσει· κλείων, καὶ οὐδεὶς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
[illegible]
[illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
[illegible]
28 [illegible]
29 [illegible]

CAP. III.

1 [illegible]
[illegible]
[illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]

Sed habeo contra te, eò quòd permiseris 20
uxori tuæ Jezabel, quæ dicit esse se Pro-
phetissam, & docet ac seducit servos me-
os, scortari, & edere sacrificia idolorum.
Et dedi ipsi tempus, ut pœnitentiam age- 21
ret: at non vult se pœnitere scortationis
suæ. Ecce projicio eam in lectum, & eos 22
qui mœchantur cum ea, in afflictionem ma-
gnam, nisi pœniteat eos operum suorum:
Et filios ejus occîdam morte: & cogno- 23
scent omnes Ecclesiæ quòd ego sum ille
qui scrutatur renes & corda: & dabo vo-
bis unicuique secundùm opera vestra.
Vobis autem dico, illis reliquis qui Thya- 24
tiræ sunt, omnibus illis qui non habent
doctrinam hanc, illis hominibus qui non
nôrunt profunditates Satanæ, ut dicunt;
Non injiciam in vos aliud onus. Verùm 25
quod habetis, tenete usquedum venio.
Et qui vicerit, quíque servaverit usque ad 26
finem opera mea, dabo illi potestatem su-
per populos: Et pascet eos virgâ ferreâ:
& sicut vasa figuli comminuentur, Sicut 27
etiam ego accepi à patre meo: Et dabo 28
ei stellam matutinam. Qui habet aures, 29
audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.

CAP. III.

Et Angelo illi qui est Sardibus, scribe, 1
Hæc dicit ille qui habet illos septem Spi-
ritus Dei, & illas septem stellas; Novi o-
pera tua: quòd nomen habes quòd vivas,
& mortuus es. Expergiscere, & serva 2
reliquos illos qui morituri erant: non enim
inveni quòd opera tua sint perfecta coram
Deo meo. Memento igitur quomodo ac- 3
ceperis, & audiveris, & serva, & pœni-
tentiam age: quòd si non evigilaveris, ve-
niam contra te sicut fur, & non scies quâ
horâ veniam contra te. Sed habes pauca 4
nomina Sardibus, eos *videlicet* qui non pol-
luerunt vestimenta sua: & ambulabunt me-
cum in albis, quia digni sunt. Qui vice- 5
rit, sic tegetur vestibus albis, & non de-
lebo nomen eorum è libro illo vitæ, &
confitebor nomen eorum coram Patre meo,
& coram Angelis ejus. Qui habet aures, 6
audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis. Et 7
Angelo illi Ecclesiæ quæ est Philadelphiæ,
scribe, Hæc dicit ille sanctus, ille verus,
qui habet clavem Davidis, qui aperit,
& nemo claudit, & claudit & nemo a-
perit;

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

20 ወባሕቱ : ቦአ : ዘአሐይሰከ : እስመ : አርመምከ : ለቲ : ለኤልዛቤል : ብእሲት : እንተ :: ት
ብል : ርእስ : ነቢይት : ወትሜህር : በዘ : ታስሕቶሙ : ወትዜመውሙ : ለአግብርትየ :
21 ከሙ : ይብልዑ : ዝቡሐ : ለአማልክት ፡፡ ወወሀብክዋ : ሞዋዕለ : በዘ : ትኔስሕ : ወአ
22 በየት : ትኔሥሕ : እምነ : ዝሙታ ፡፡ ወናሁ : አገብአ : ውስተ : ምስካብ : ወለእለሰ : ይ
23 ዜምዉ : ምስሌሃ : ውስተ : ዐቢይ : ስቃይ : እመ : ኢነስሑ : እምነ : ምግባሪ ፡፡ ወ
እቀትል : ደቂቃ : በሞት : ወያእምሩ : ኵሉ : አብያተ : ክርስቲያናት : ከመ : አነ : ውእቱ :
ዘአፈትን : ልበ : ወኵሊያተ :: ወእፈድየክሙ : ለለ : አሐዱ : እምኔክሙ : በከመ : እከየ :
ምግባሪክሙ ፡፡

Veruntamen est aliquid *quo contendam tecum: quia cessâsti* loqui *contra El-* 20
zabel mulierem, quæ prædicat seipsam prophetissam, & docet, ut seducat
& scortari faciat servos meos, ut edant immolatum diis. Et dedi illi 21
tempus ut resipisceret, & noluit resipiscere à scortatione sua. Et ecce re- 22
ducam eam in lectum suum, & eos qui scortantur cum ea in magnam tri-
bulationem, si non resipuerit ab operibus suis. Et interficiam filios ejus in 23
morte, & scient omnes Ecclesiæ quòd ego sum scrutator cordis & renum:
& retribuam unicuique ex vobis secundùm malitiam operum vestrorum.

Versio VULGATA LATINA.

20 Sed habeo adversùs te pauca : quia permittis mulierem Jezabel, quæ se di-
cit propheten, docere, & seducere servos meos, fornicari, & manducare
21 de idolothytis. Et dedi illi tempus ut pœnitentiam ageret ; & non vult
22 pœnitere à fornicatione sua. Ecce mittam eam in lectum : & qui mœchan-
tur cùm ea, in tribulatione maxima erunt, nisi pœnitentiam ab operibus
23 suis egerint. Et filios ejus interficiam in morte, & scient omnes Ecclesiæ,
quia ego sum scrutans renes & corda : & dabo unicuique vestrûm secundùm
24 opera sua. Vobis autem dico, Et cæteris qui Thyatiræ estis; Quicunque
non habent doctrinam hanc, & qui non cognoverunt altitudines satanæ,
25 quemadmodùm dicunt, non mittam super vos aliud pondus : Tamen id,
26 quod habetis, tenete donec veniam. Et qui vicerit, & custodierit usque
27 in finem opera mea, dabo illi potestatem super Gentes, Et reget eas in
28 virga ferrea, & tanquam vas figuli confringentur, Sicut & ego accepi à
29 Patré meo : & dabo illi stellam matutinam. Qui habet aurem, audiat
quid Spiritus dicat Ecclesiis.

CAP. III.

ET Angelo Ecclesiæ Sardis scribe ; Hæc dicit qui habet septem Spiritus 1
Dei, & septem stellas ; Scio opera tua, quia nomen habes quòd vivas, &
mortuus es. Esto vigilans, & confirma cætera, quæ moritura erant. Non 2
enim invenio opera tua plena coram Deo meo. In mente ergò habe quali- 3
ter acceperis, & audieris, & serva, & pœnitentiam age. Si ergò non vi-
gilaveris, Veniam ad te tanquam fur, & nescies quâ horâ veniam ad te. Sed 4
habes pauca nomina in Sardis, qui non inquinaverunt vestimenta sua : &
ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt. Qui vicerit, sic vestietur ve- 5
stimentis albis, & non delebo nomen ejus de Libro vitæ, & confitebor nomen
ejus coram Patre meo, & coram angelis ejus. Qui habet aurem, audiat 6
quid Spiritus dicat Ecclesiis. Et Angelo Philadelphiæ Ecclesiæ scribe ; Hæc 7
dicit Sanctus & Verus, qui habet clavem David : qui aperit, & nemo
claudit : claudit, & nemo aperit ;

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * ولكن لي عليك درك. وذلك انك تركت المراءة التي اسمها ازابل * وهي تدعي انها نبية *
21 واسرعت ذلك وخدعت عبيدي ليزنوا وياكلوا ذبايح الاوثان * واعطيتها زمنا ان تتوب فيه *
22 فلم تشاء ان تتوب عن زناها * ولكن هوداني ملقيها علي مضجع الوجع * والذين يزنون معها
23 في حزن وشدة عظيمة * وان لم يتوبوا عن اعمالهم * فاني اقتل اولادهم بالموت * وليعلم كل
24 الكنايس اني انا هو فاحص الكلا والقلوب * واعطيكم واحدا فواحدا علي قدر اعمالكم * ولكم
اقول البقية الذين بكنيسة ثياطيرة * كل من كان منكم ليس هذه البدعة معه * وانكم ليس
25 تعرفون عمق صنيع الشيطان * فاني لا القي عليكم ثقلا اخر * بل تمسكوا بما انتم عليه *
26 الي الوقت الذي اجي فيه * والظافر والذي يحفظ اقوالي واعمالي الي التمام * فانا اعطيه
27 28 سلطانا علي الامم * ويرعاهم بعصا حديد * وكانية الخزف يسحقهم * كمثل ما اخذت انا من ابي *
29 * واعطيه زهرة الصبح * من كانت له اذن * فليسمع ما يقول الروح للكنايس *

* الفصل الثالث *

1 * واكتب الي ملاك كنيسة سردس * هذا ما يقول صاحب سبعة ارواح الله * والذي بيده
2 النجوم السبعة * قد عرفت اعمالك * وذلك انما معك اسم انك حيا * وانت ميتا * فكن منتبها *
3 وقوي الذين اردت طرحهم * لاني اصبت اعمالك ليس بالكاملة قدامي * فاذكر كيف تلقيت
وكيف سمعت * واحفظ وتب * وان لم تنتبه وتسهر فاني اتي عليك كالسارق * ولا تعلم متي
4 احل بك * ولكن لك اسماء يسيرة بسردس * وهم لا ينجسون ثيابهم * وقد سلكوا معي * وهم
5 متلبسين البياض * وهم لذلك مستحقين * الظافر هكذا يلبس البياض * ولا امحا اسمه
6 من سفر الحياة * وانا اعترف باسمه قدام ابي * وقدام ملايكته * فمن كانت له اذن
7 فليسمع ما يقول الروح للكنايس * واكتب الي ملاك كنيسة فيلادلفيا * هذا ما يقول
القدوس الحقاني صاحب مفتاح داود * وهو يفتح ولا احد يغلقها الا الذي فتحها *
واذا غلق ليس من يفتح *

Attamen habeo adversùm te querelam 20
aliquam, quòd scilicet permittis mulieri
quæ vocatur Jezabel, quæ profitetur se
esse prophetissam, idque palàm docuit, de-
cepitque servos meos, ut scortarentur &
ederent sacrificia idolorum. Et dedi illi 21
tempus quo pœnitentiam ageret, sed nolu-
it se pœnitere scortationis suæ. Sed ecce 22
ego abjecturus sum eam in lectum dolo-
ris, & eos qui cum illa scortantur, in
afflictionem & tribulationem maxi-
mam. Et nisi pœniteat eos operum suo-
rum, Interficiam filios eorum morte: ut 23
etiam sciant omnes Ecclesiæ me esse scru-
tatorem renum & cordium : dabóque
vobis singulis pro ratione operum vestro-
rum. Vobis autem dico reliquis qui estis 24
in Ecclesia Thyatiræ, cuilibet vestrûm
non habenti hanc novam doctrinam : &
quandoquidem ignoratis profunditatem
astûs Satanæ, non imponam vobis aliud
onus. Tamen tenete id in quo estis, us- 25
que ad tempus quo sum venturus. Et vi- 26
ctor, & qui servaverit sermones meos
& opera mea in finem usque, ego dabo
illi potestatem super Gentes : Et pascet 27
eas virgâ ferreâ : & quasi vasa argillæ
conteret eas. Quemadmodùm accepi ego 28
à Patre meo : & dabo illi nitorem ma-
tutinum. Qui habet aurem, audiat quid 29
Spiritus dicat Ecclesiis.

CAP. III.

ANgelo verò Ecclesiæ Sardium scri- 1
be, Hoc est quòd dicit habens septem
Spiritus Dei, & is in cujus manu sunt
septem stellæ, Jam novi opera tua,
quòd scilicet nomen habeas quòd sis vi-
vus, tamen sis mortuus. Igitur esto 2
vigilans ; quosque vis rejicere, corrobo-
ra : invenio enim opera tua haud perfe-
cta coram me. Et memento qualia ac- 3
ceperis, & qualia audieris, & cave ti-
bi, ac pœnitentiam age. Quòd si non ex-
pergiscaris & vigiles, equidem veniam
ad te sicut fur, & nescies quando adero
tibi. Habes tamen aliquot nomina Sar- 4
dibus, eorum scilicet qui non contami-
nant vestimenta sua, & ambulârunt
mecum albis induti : sunt autem hoc di-
gni. Victor sic amicietur albis, & non 5
delebitur nomen ejus de libro vitæ, &
ego profitebor nomen ejus coram Patre
meo, & coram Angelis ejus. Qui ha- 6
bet aurem, audiat quid Spiritus dicat
Ecclesiis. Angelo autem Ecclesiæ Phi- 7
ladelphiæ scribe, Hoc est quod dicit
Sanctus ille verax, habens clavem Da-
vidis, qui aperit, & nemo claudit, nisi
is qui aperuit: cúmque clauserit, non est
qui aperiat.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

24 ወለክሙኒ ፡ እብለክሙ ፡ ለእለ ፡ ተረፍክሙ ፡ ውስተ ፡ ትያጥሮን ፡ ለእለ ፡ አልብክሙ ፡ ዛን
25 ተ ፡ ትምህርተ ፡ ለጕሕሉተ ፡ ሰይጣን ፡ ዘይብሉ ፡፡ ወሊይወዲ ፡ ለዕሌክሙ ፡ ክልኤ ፡ ክበ
26 ደ ፡፡ ወበሕቱ ፡ ዘብክሙ ፡ አጽንዑ ፡ እስከ ፡ አመ ፡ እሣሀል ፡፡ ወለዘሞአሰ ፡ ወዓቀ
27 በ ፡ ግብርየ ፡ ለዝሉፉ ፡ እሁቦ ፡ ሥልጣነ ፡ ለዕለ ፡ አሕዛብ ፡፡ ወይሬእዮሙ ፡ በበትረ ፡ ሐ
28 ጺን ፡፡ ወበከመ ፡ ንዋየ ፡ ለብሐ ፡ ይቀጠቅጦሙ ፡፡ በከመ ፡ አነ ፡ ነሣእኩ ፡ ሥልጣነ ፡ እም
29 ኀበ ፡ አቡየ ፡ ወእሁቦ ፡ ኮከበ ፡ ጽባሕ ፡፡ ዘቦ ፡ እዝነ ፡ ሰሚዐ ፡ ለይስማዕ ፡፡ ምንተ ፡ ይ
ቤ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ለአብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡፡

፫

1 ወጸሐፍ ፡ ሎቱ ፡ ለመልአከ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘሰርዴስሰን ፡፡ ወከመዝ ፡ ይቤለከ ፡ ዘቦ ፡
ሰብአተ ፡ መንፈሰ ፡ ዘእምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወ ፯ ኮከብ ፡፡ አአምር ፡ ግብረከ ፡ ከመ ፡
2 ሰምከ ፡ ሕያው ፡ ወምዉት ፡ አንተ ፡፡ ትጋህ ፡ እንከ ፡ ወአጽንዖሙ ፡ ለእለ ፡ አልጸቁ ፡ ይ
3 ሙቱ ፡ እስመ ፡ ኢረከብኩ ፡ ግብረከአ ፡ ፍጹመ ፡ በቅድመ ፡ አምላኪየ ፡፡ ወተዘከር ፡ እ
ፎአ ፡ ነሣእከ ፡ ወሰማዕከ ፡ ነስሕ ፡ እንከ ፡ ወእመሰ ፡ ኢተጋሀከ ፡ ከመ ፡ ሰራቂ ፡ ወኢተአመ
4 ር ፡ በአይ ፡ ሰዓት ፡ እመጽእ ፡ ላዕሌከ ፡፡ ወባሕቱ ፡ብከ ፡ ሕደጥ ፡ ሰብአ ፡ ውስተ ፡ ሰር
ዴስ ፡ እለ ፡ ኢገመኑ ፡ ልባሲሆሙ ፡ ምስለ ፡ አንስት ፡ ወየሐውሩ ፡ ምስሌከ ፡ በንጹሕ ፡፡
5 ወለዘሞአሰ ፡ ወከመዝ ፡ ልብስ ፡ ንጹሕ ፡ ለዘ ፡ ይደልዎ ፡ ወኢይደመስስ ፡ ስሙ ፡ እመ ፡ መ
ጽሐፈ ፡ ሕይወት ፡፡ ወአአምኖ ፡ በስሙ ፡ በቅድመ ፡ አቡየ ፡ ወበቅድመ ፡ መላእክቲሁ ፡ ዘቦ ፡
6 እዝነ ፡ ሰሚዐ ፡ ለይስማዕ ፡፡ ምንተ ፡ ይቤ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ለአብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡፡
7 ወጸሐፍ ፡ ሎቱ ፡ ለአብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ዘፊልድልፍያን ፡፡ ወከመዝ ፡ ይቤ ፡ ቅዱስ ፡ ወ
ጻድቅ ፡ ዘሀቤሁ ፡ ኵሉ ፡ መራሑተ ፡ ቤተ ፡ ደዊት ፡፡ ወአልቦ ፡ ዘያርኁ ፡ ወአልቦ ፡ ዘያእ
ፁ ፡ ዘእንበሌሁ ፡፡

Et vobis dico qui superfuistis in Thyatira, qui non habetis hanc doctrinam, 24
astutiam satanæ quam vocant, quòd non imponam vobis aliud onus. Veruntamen 25
quod habetis, firmiter tenete usque quò misertus fuero. Et ei qui vicerit, & custo- 26
dierit opus meum perpetuò, dabo potestatem in Gentes, Et reget eas cum 27
virga ferrea, & tanquam vas fictile conteret eas : Quemadmodum ego accepi 28
potestatem à Patre meo : & dabo ei stellam matutinam. Qui habet aurem, au- 29
diendo audiat, quid dicat Spiritus sanctus Ecclesiis.

CAP. III.

ET scribe Angelo Ecclesiæ Sardis ; Et sic dicit tibi, is qui habet septem spi- 1
ritus qui ex Deo sunt, & septem stellas ; Scio opera tua, quòd nominaris vi-
vus, sed mortuus es. Vigila igitur, & confirma eos, qui citò morituri sunt. 2
Quia non inveni opera tua perfecta coram Deo meo. Et memento quomodo acce- 3
peris, & audieris : resipisce igitur : & si non vigilaveris, veniam tanquam fur,
& non cognosces in quâ horâ veniam ad te. Veruntamen habes paucos homines 4
in Sardis, qui non inquinârunt vestimenta sua cum muliere, & ambulabunt te-
cum puré. Et ei qui vicerit, vestimentum erit purum, & similiter, ei qui dignus 5
erit : & non delebo nomen ejus de Libro vitæ, sed profitebor nomen ejus coram
Patre meo, & coram Angelis ejus. Qui habet aures, audiendo audiat, quid 6
dicat Spiritus sanctus Ecclesiis. Et scribe Ecclesiæ Philadelphiæ ; Et sic dicit 7
Sanctus & Justus, apud quem est omnis clavis domûs Davidis, & nemo est qui
aperit, & nemo est qui claudit præter eum ;

Scio tua opera: Ecce dedi coram te ostium apertum, & nemo potest clau-
8 Οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεῳγμένην, (ν) καὶ οὐδεὶς δύναται κλεῖ-
dere *illud*: quia *parvam* habes virtutem, & servâsti meum verbum, & non negâsti no-
σαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνο-
men meum. Ecce dabo de synagoga Satanæ, *dicentium* seipsos Judæos
9 μά μου. Ἰδοὺ (ξ) δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους
esse, & non sunt, sed mentiuntur. Ecce faciam illos, ut veniant, & adorent
εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶ, ἀλλὰ ψεύδονται. ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς, ἵνα (ο) ἥξωσι, καὶ προσκυνήσωσιν
ante pedes tuos, & *sciant* quia ego dilexi te. Quoniam servâsti verbum
10 ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. (π) Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον
patientiæ meæ, & ego te servabo ab hora tentationis *futuræ venire* in
τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ
habitatam universam, tentare habitantes in terra. Ecce venio citò: tene,
11 τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς (ρ) γῆς. Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· κράτει
quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. *Vincens*, faciam illum columnam in
12 ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν
templo Dei mei, & foràs non egredietur ampliùs: & scribam super eum nomen
τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι· καὶ γράψω ἐπ᾽ αὐτὸν τὸ ὄνομα
Dei mei, & nomen civitatis Dei mei novæ Hierusalem, quæ *descendens*
τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ μου τῆς καινῆς Ἱερουσαλήμ, ἣ καταβαίνουσα
de cœlo à Deo meo, & nomen meum novum. *Habens* aurem, audiat
13 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω
quid Spiritus dicat Ecclesiis. Et angelo *illius* Ecclesiæ *Laodi-*
14 τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Καὶ τῷ ἀγγέλῳ (σ) τῆς ἐκκλησίας Λαοδι-
censium scribe; Hæc dicit Amen, testis fidelis & verus, principium creaturæ
κέων γράψον, Τάδε λέγει ὁ Ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινὸς, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως
Dei; Scio tua opera, quia neque frigidus es, neque calidus: utinam frigidus
15 τοῦ Θεοῦ, Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ, οὔτε (τ) ζεστός· ὄφελον ψυχρὸς
esses, aut calidus. Sic, quia tepidus es, & *neque* frigidus, *neque* calidus, *futurus sum* te
16 εἴης, ἢ ζεστός. Οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ψυχρὸς, οὔτε ζεστὸς, μέλλω σε
evomere ex ore meo: Quia dicis; *Quia* dives sum, & locupletatus *sum*, & nul-
ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου· Ὅτι λέγεις, Ὅτι πλούσιός εἰμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ (υ) οὐ- 7
lius *opus habeo*: & nescis quia tu es *ærumnosus*, & miserabilis, & pauper,
δενὸς χρείαν ἔχω· καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος, καὶ (φ) ἐλεεινὸς, καὶ πτωχὸς,
& cæcus, & nudus. Suadeo tibi emere à me aurum ignitum
καὶ τυφλὸς, καὶ γυμνός. Συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ᾽ ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον 18
ex *igni*, ut locuples fias: & vestimentis albis *ut* induaris: & *ne* appareat confusio
ἐκ πυρὸς, ἵνα πλουτήσῃς· καὶ ἱμάτια λευκὰ, ἵνα περιβάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη
nuditatis tuæ: & collyrio inunge oculos tuos, ut videas. Ego
τῆς γυμνότητός σου· καὶ κολλούριον (χ) ἔγχρισον τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς. Ἐγὼ 19
quos*cunque* amo, arguo & castigo: Æmulare ergò, & pœnitentiam age. Ecce sto
ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω. (ψ) ζήλωσον οὖν, καὶ μετανόησον. Ἰδοὺ ἕστηκα 20
ad ostium, & pulso. Si quis audierit vocem meam, & aperuerit januam, intrabo
ἐπὶ τὴν θύραν, καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι
ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. *Vincens*, dabo ei sedere
πρὸς αὐτὸν, καὶ δειπνήσω μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ᾽ ἐμοῦ. Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι 21
mecum in throno meo, sicut & ego vici, & sedi cum Patre meo in
μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν
throno ejus. *Habens* aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis.
τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. 22

CAP. IIII. δ′.

Post hæc vidi, & ecce ostium apertum in cœlo: & vox prima quam
ΜΕτὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν 1
audivi tanquam tubæ loquentis cum me, dicens, Ascende huc, & ostendam tibi
ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ᾽ ἐμοῦ, (α) λέγουσα, Ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοι
quæ oportet fieri post hæc. Et statim *factus sum* in spiritu: & ecce
(β) ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. (γ) Καὶ εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ 2
thronus erat *positus* in cœlo, & supra *thronum* sedens.
θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ (δ) ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος.

MS.A. (ν) ἣν οὐδεὶς (ξ) διδῶ (ο) ἥξουσιν, καὶ προσκυνήσουσιν (π) Καὶ ἐτήρησας (ρ) γῆς. Ἔρχομαι (σ) τῆς ἐν Λαοδικίᾳ ἐκκλησίας γράψον, (τ) ζεστός· *Οὕτως ὅτι χλιαρὸς (υ) οὐδὲν (φ) ὁ ἐλεεινὸς, (χ) ἔγχρισαι (ψ) ζήλευε Κεφ. δ′. MS.A. (α) *λέγων, Ἀνάβηθι (β) ὅσα (γ) Εὐθέως (δ) ἐπὶ τὸν θρόνον

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 [illegible] *
9 [illegible]
[illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
22 [illegible]
[illegible]

* Novi opera tua: & ecce, dedi ante te por- 8
tam apertam, quam nemo potest claudere:
quia aliquantam habes fortitudinem, & ser-
vâsti verbum meum, & non abnegâsti no-
men meum. Ecce do ex Synagoga Satanæ, 9
aliquot ex iis qui dicunt seipsos Judæos esse,
& non sunt, sed mentiuntur: ecce agam
ipsos, ut veniant & adorent coram pedibus
tuis: & cognoscent quòd ego dilexi te.
Propterea quòd servâsti verbum tolerantiæ 10
meæ, & ego servabo te ex hora tentationis
venturæ super orbem universum, ad tentan-
dum eos qui habitant super terram. Venio 11
citò: tene id quod habes, ut nemo accipiat
coronam tuam. Qui vicerit, faciam eum 12
columnam in templo Dei mei: & foràs non
exibit ampliùs: & scribam super ipsum
nomen Dei mei, & Hierosolymæ novæ quæ
descendit è cœlo à Deo meo, & nomen
meum illud novum. Qui habet aures, au- 13
diat quid Spiritus dicit Ecclesiis. Et Ange- 14
lo illi Ecclesiæ quæ Laodiceæ est, scribe,
Hæc dicit ille Amen, ille testis, ille fidelis,
ille verus, illud principium creaturæ Dei;
Novi opera tua, quòd non calidus sis neque 15
frigidus: utinam frigidus esses, aut calidus.
Nunc quia tepidus es, & non calidus, ne- 16
que frigidus, evomiturus sum te ex ore meo:
Quia dicis, Dives sum, & ditatus sum, & 17
nullius rei opus est mihi: & nescis te esse
abjectum, & miserabilem, & pauperem, &
cæcum, & nudum. Consulo tibi ut emas 18
à me aurum probatum ab igne, ut ditescas:
& vestem albam, ut tegaris, & non conspi-
ciatur pudor nuditatis tuæ: & collyrio in-
unge oculos tuos, ut fias videns. Ego 19
omnes quoscunque diligo, arguo & casti-
go: æmulare ergò, & pœnitentiam age.
Ecce steti ad portam, & pulsabo: si quis 20
audierit vocem meam, & aperuerit portam,
intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, &
ille mecum. Ei qui vicerit, dabo sedere 21
mecum super thronum meum, sicut etiam
ego vici, & sedi cum Patre meo in throno
ipsius. Qui habet aures, audiat quid Spi- 22
ritus dicit Ecclesiis.

* [illegible] *

1 [illegible] *
[illegible]
2 [illegible] *

CAP. IV.

Post hæc vidi, & ecce porta aperta in cœ- 1
lo, & vox prima quam audivi tanquam tu-
bam loquentem mecum, dicebat; Ascende
huc, & ostendam tibi ea quæ oportet fieri
post hæc. Statim fui in spiritu, & ecce 2
thronus positus erat in cœlo, & super thro-
num erat quidam sedens.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 እአምር፡ግብረከ፡ ወናሁ፡ ወሀብኩከ፡ቅድሜከ፡ኆኅተ፡ ርኁተ፡ ዘአልቦ፡ ዘይክል፡ አጺውቶ፡
9 እስመ፡ ውሑድ፡ኃይልከ፡ ወዐቀብከ፡ ቃልየ፡ ወኢክሕድከ፡ ስምየ፡፡ ወናሁ፡ አነ፡ እሁበከ፡
እምነ፡ ማኅበረ፡ ሰይጣን፡ ወእምነ፡ እለ፡ይብሉ፡ርእሶሙ፡ አይሁድ፡ ንሕነ፡ ወኢኮኑ፡ ይኄ
10 ሰዉ፡ ወይሰግዱ፡ ቅድመ፡ እገሪከ፡ ወየአምሩ፡ ከመ፡ አነ፡ አፍቀርኩከ፡፡ እስመ፡ ዓቀብከ፡
ቃልየ፡ ወትዕግሥትየ፡ ወበእንተ፡ ዝንቱ፡ አነኒ፡ ዓቀብኩከ፡ እምነ፡ ሰዓት፡ መንሱት፡ እንተ፡ሀ
ለወት፡ትምጽእ፡ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ ከመ፡ታመክሮሙ፡ ለእለ፡ ይነብሩ፡ውስተ፡ምድር፡፡

Scio opera tua: et ecce, dedi tibi coram te ostium apertum, quod nemo potest clau- 8
dere: quia modica est virtus tua, & servâsti sermonem meum, & non negâsti no-
men meum. Et ecce ego dabo tibi de synagoga satanæ, & ex iis qui dicunt de se- 9
ipsis, Judæi sumus, & non sunt, sed mentiuntur: & adorabunt ante pedes tuos,
& scient quòd ego dilexi te. Quia servâsti sermonem meum & patientiam meam, 10
& propterea ego quidem servavi te ab hora tentationis quæ ventura est in univer-
sum mundum, ut tentet eos qui habitant in terra.

Versio VULGATA LATINA.

8 Scio opera tua. Ecce dedi coram te ostium apertum, quod nemo potest claudere :
quia modicam habes virtutem,& servâsti verbum meum,& non negâsti nomen me-
9 um. Ecce dabo de synagoga satanæ,qui dicunt se Judæos esse,& non sunt,sed men-
tiuntur : Ecce faciam illos ut veniant, & adorent ante pedes tuos : & scient quia
10 ego dilexi te. Quoniam servâsti verbum patientiæ meæ, & ego servabo te ab hora
11 tentationis, quæ ventura est in orbem universum tentare habitantes in terrà. Ecce
12 venio citó : tene quod habes,ut nemo accipiat coronam tuam. Qui vicerit,faciam
illum columnam in templo Dei mei,& foràs non egredietur ampliùs: & scribam su-
per eum nomen Dei mei,& nomen civitatis Dei mei novæ Jerusalem,quæ descendit
13 de cœlo à Deo meo, & nomen meum novum. Qui habet aurem, audiat quid Spiri-
14 tus dicat Ecclesiis. Et angelo Laodiciæ Ecclesiæ scribe, Hæc dicit Amen,testis fide-
15 lis,& verus,qui est principium creaturæ Dei; Scio opera tua,quia neque frigidus es,
16 neque calidus: utinam frigidus esses,aut calidus : Sed quia tepidus es, & nec frigi-
dus,nec calidus,incipiam te evomere ex ore meo. Quia dicis; Quòd dives sum, & 17
locupletatus,& nullius egeo: & nescis quia tu es miser,& miserabilis,& pauper, &
cæcus, & nudus. Suadeo tibi emere à me aurum ignitum probatum,ut locuples fias, 18
& vestimentis albis induaris,& non appareat confusio nuditatis tuæ,& collyrio in-
unge oculos tuos, ut videas. Ego quos amo, arguo, & castigo. Æmulare ergò, & 19
pœnitentiam age , Ecce sto ad ostium, & pulso : si quis audierit vocem meam,& 20
aperuerit mihi januam, intrabo ad illum,& cœnabo cum illo , & ipse mecum. Qui 21
vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo : sicut & ego vici, & sedi cum Patre
meo in throno ejus. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis. 22

CAP. IV.

POst hæc vidi;& ecce ostium apertum in cœlo:& vox prima,quam audivi,tanquā 1
tubæ loquentis mecum,dicens; Ascende huc,& ostendam tibi quæ oportet fieri post
hæc. Et statim fui in spiritu: & ecce sedes posita erat in cœlo,& supra sedē sedens. 2

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * قد عرفت اعمالك * وها انا اجعل قدامك بابا مفتوحا * الذي لا يستطيع احد غلقه * لان لك
9 قوة يسيرة * وقد حفظت قولي ولم تجحد اسمي * هوذا اجعل من جماعة الشيطان * القايلين
عن انفسهم انهم يهود * وليس هم كذلك بل هم كذبة * هوذا اجعلهم ان ياتوا ويسجدوا
10 قدام رجليك * ليعلموا اني احببتك * لانك حفظت كلمة وصيتي وصبري * وانا احفظك في
11 ساعة المحن المزمعة ان تاتي على المسكونة كلها * لان التجربة تحل بكل سكان الارض * فها
12 اني اتي مسرعا * فامسك بما معك * لئلا ينزع احد تاجك * الظافر اجعله عمودا في هيكل
الاهي * ولا يخرج ايضا خارجا * واكتب عليه اسم الاهي * واسم مدينة الاهي التي هي
13 اورشليم الجديدة النازلة من السماء من عند الاهي * الذي هو الاسم الجديد * فمن
14 كان له اذن فليسمع ما الذي يقول الروح للكنايس * واكتب الى ملاك كنيسة لاودقية *
15 هذا ما يقول الحق الشاهد الامين الحقيقي اول امانة الله * قد عرفت اعمالك انك ليس بالبارد
16 ولا بالحار * وكان احسن بك ان تكون حارا او باردا * ولكن انت فاتر وليس بحار ولا بارد * فانا اريد
17 ان القيك من فمي * لانك تقول اني غني وقد امتليت * وغير محتاج لاحد * وليس تعلم انك
18 شقي عديم * وفي الفقر والعري والعمي * فالان اشير عليك ان تشتري مني الذهب المجرب
المصفى بالنار * لتكون غنيا * وتكتسي بالثياب البيض المضية * لئلا تظهر خزية عريتك *
19 20 وتداوي عينيك ان تبصر بهما * لان كل من نحبه نوبخه ونودبه * فغر واطلب التوبة * هوذا
انا قايم على الباب واقرعه * فمن سمع صوتي وفتح لي الباب * فاني ادخل اليه واتعشا معه * وهو
21 ياكل معي * الظافر اعطيه ان يجلس معي على كرسي * كمثل ما ظفرت انا وجلست مع ابي
22 على كرسيه * فمن له اذن فليسمع ما يقول الروح للكنايس * الفصل الرابع *
1 * بعد هذه نظرت * فاذا بباب مفتوح في السماء * والصوت الذي كنت سمعته كالبوق
2 يتكلم معي قال لي * اصعد الي هاهنا لاريك كلما يجب ان يكون بعد هذه * فحينئذ صرت
بالروح * فاذا بكرسي قد نصب في السماء * وكان على الكرسي جالس *

Jam novi opera tua, & ecce ego propono tibi ostium apertum, quod nemo potest claudere : quia nonnullam habes virtutem, & servâsti sermonem meum, 8
neque abnegâsti nomen meum. Ecce inter congregationem Satanæ ponam dicentes de seipsis quòd sint Judæi, & non sunt tales, imò sunt mendaces: ecce faciam eos venire & adorare ante pedes tuos, ut sciant quòd ego te diligo. 9
Quoniam servâsti verbum præcepti mei, & patientiæ meæ, ego etiam servabo te horâ explorationum quæ venturæ sunt super orbem universum : nam tentatio invadet omnes habitatores terræ : 10
Ecce enim citò veniam. Tene ergò quod habes, ne quis auferat coronam tuam. 11
Victorem ponam columnam in templo Dei mei ; nec foràs egredietur ampliùs : & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen urbis Dei mei, hoc est Jerusalem novæ descendentis è cælo à Deo meo ; quod est nomen illud novum. 12
Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis. 13
Angelo verò Ecclesiæ Laodiceæ scribe, Hoc est quod dicit veritas ; testis ille fidelis & verax, principium fidei Dei : 14
Jam novi opera tua, quòd neque frigidus sis, neque fervidus, & verò melius tibi foret esse fervidum aut frigidum. 15
Tu verò tepidus es, non fervidus, neque frigidus : quapropter volo te ejicere ex ore meo. 16
Dicis enim; Ego quidem dives sum, & jam expletus sum, & nullius indigens : & nescis te esse ærumnosum, vacuum, & in paupertate, nuditate, atque cæcitate demersum. 17
Quare consulo tibi emere à me aurum igni exploratum & percolatum, ut sis dives : & indui vestibus albis, lucentibus, ut non appareat dedecus nuditatis tuæ : & mederi oculis tuis, ut iis videas. 18
Nam quemcunque diligimus, eundem corripimus & erudimus : æmulare igitur, & quære pœnitentiam. 19
Ecce sto ad ostium, illúdque pulso : qui audierit vocem meam, & aperuerit mihi ostium, ingrediar ad eum & cœnabo cum eo, ipséque comedet mecum. 20
Victori dabo sedere mecum super thronum meum, quemadmodum ego vici & sedi cum Patre meo super thronum ipsius. 21
Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis. 22

CAP. IV.

POst hæc aspexi, & ecce ostium apertum in cœlo : & vox quam audieram tanquam tubæ loquentis mecum, dixit mihi; Ascende huc ut ostendam tibi quicquid oporteat fieri posthac. 1
Tunc igitur abii spiritu, & ecce thronus erectus est in cœlo, erátque super throno quidam sedens, 2

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወናሁ ፡ እመጽእ ፡ ፍጡነ ፡ ወእጽንዕ ፡ ዘብከ ፡ ከመ ፡ አልቦ ፡ ዘይነሥእ ፡ አክሊለከ፡=፡
12 ወለዘ፡ ሞአሰ፡ እሬስዮ፡ አምደ፡ ውስተ፡መቅደሱ፡ ለእግዚእየ፡ወኢይወፅእ፡ እንከ፡ አፍአ፡፡
ወእጽሕፍ፡ ላዕሌሁ፡ ስሞ፡ ለእግዚእየ፡ወስመ፡ ሀገሩ፡ሐዲስ፡ኢየሩሳሌም፡ እንተ፡ ትወርድ፡
13 እምሰማይ፡ እምኀበ፡እግዚእየ፡ ወስምየኒ፡ሐዲስ፡=፡ ዘቦ፡ እዝነ፡ ሰሚዐ፡ለይስማዕ፡፡ም
14 ንተ፡ይቤ፡ መንፈስ፡ቅዱስ፡ለአብያተ፡ክርስቲያናት፡፡=፡ ወጸሐፍ፡ሎቱ፡ለመልአክ፡ዘቤተ፡ክር
ስቲያን፡ ዘሎዶቅያ፡ ከመዝ፡ ይቤ፡ ዘውእቱ፡አሚን፡ ወውእቱ፡ ስማዕ፡ መሀይምን፡ ወጻድቅ፡
15 ወውእቱ፡ እምቅድመ፡ኵሉ፡ ዘፈጠረ፡ እግዚአብሔር፡=፡ አአምር፡ ግብረከ፡ ከመ፡
16 ኢኮንከ፡ ቈሪረ፡ ወኢኮንከ፡ ምውቀ፡ ወርቱዕሰ፡ ትኩን፡ ቈሪረ፡ ወእመ፡ አኮ፡
17 ምውቀ፡=፡እስመ፡ማእከሉ፡አንተ፡***=፡ወትብል፡ብዑል፡አነ፡ወብዕልኩ፡ወአልቦ፡ ዘእፈቅድ፡ መንተኒ፡ ወለሊከ፡ ታአምር፡ ከመ፡ ነዳይ፡ ወምስኪን፡አንተ
18 ፡ ወዕሩቅ፡ ወዕዉር፡ አንተ፡=፡ ወይእዜኒ፡ እብለከ፡ ትንሣእ፡ እምኀቤየ፡ ወርቅ
፡ ዘአመከርዎ፡ ወአንጽሕዎ፡ በእሳት፡ ከመ፡ትብዐል፡ ብየ፡ወትልበስ፡ አልባስየ፡ ዘንጹሕ፡ ከመ፡ ትትከደን፡ እርቃንከ፡ ወበፈውስየ፡ ትትቀባእ፡
19 ዕይንቲከ፡ ከመ፡ ትርአይ፡=፡ እነሰ፡ ለእለ፡ አፈቅሮሙ፡ እጌሥጾሙ፡ ወእሜህሮሙ
20 ፡ ቅናእ፡ ለንስሓ፡ እንከ፡=፡ ወናሁ፡ ቆምኩ፡ኀበ፡ኆኅት፡ ወእጐደጕድ፡ እመቦ፡ ዘሰምዓ፡
21 ቃልየ፡ ወያርኅወኒ፡ እበውእ፡ ኀቤሁ፡ ወአዐርፍ፡ ምስሌሁ፡ ወውእቱኒ፡ ምስሌየ፡፡=፡ ወለዘ፡
ሞአስ፡ እሁቦ፡ ይንበር፡ ምስሌየ፡ ውስተ፡መንበርየ፡ በከመ፡ አነ፡ ሞእኩ፡ ወነበርኩ፡ ምስለ፡
22 አቡየ፡ ውስተ፡ መንበሩ፡፡=፡ ዘቦ፡ እዝነ፡ ሰሚዐ፡ ለይስማዕ፡፡መንተ፡ ይቤ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡
ለአብያተ ፡ ክርስቲያናት፡፡=፡ ፬
1 ወእምድኅረ፡ዝንቱ፡ ርኢኩ፡ኆኅተ፡ ርኁተ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ወቀዳሚ፡ ቃል፡ ሰማዕኩ፡ከመ፡
መጥቅዕ፡ ወከመ፡ ቃለ፡ ቀርን፡ ጸርኀ፡ ወተናገረ፡ ምስሌየ፡፡ወይቤለኒ፡ ዕረግ ፡ ዝየ፡ ኀቤየ፡ ወ
2 አርእየከ፡ ዘሀለወ፡ ይኩን፡ እምድኅረ፡ ዝንቱ፡፡=፡ ወበጊዜሃ፡ ኮንኩ፡ ስርግወ፡ በመንፈስ፡ወ
ናሁ ፡ ርኢኩ ፡ መንበረ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ ንቡር፡=፡

Et ecce veniam citó : & firmiter tene quod habes, ut nemo sit qui accipiat coronam tuam. 11
Et vincentem, constituam columnam in templo Dei mei, & non egredietur ampliùs forás : & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen civitatis ejus, novæ Hierusalem, quæ descendit de cœlo à Deo meo, & nomen meum novum. 12
Qui habet aurem, audiendo audiat quid dicat Spiritus sanctus Ecclesiis. 13
Et scribe Angelo Ecclesiæ Laodiciæ, Sic dicit is qui est verus, & est testis fidelis & justus, & fuit ante omnia quæ creavit Deus ; 14
Scio opera tua, quòd non es frigidus, neque es fervidus, utinam esses frigidus aut fervidus : 15
Quoniam tepidus es · · · , 16
Et dicis; Dives sum, & locupletatus sum, & nullius egeo omninó : & ipse tu scis quòd pauper, & mendicus es, & nudus, & cæcus es. 17
Et nunc dico tibi, ut accipias à me aurum meum, quod probatum & purgatum est in igne, ut dives sis in me, & vestimento meo induaris quod purum est, ut cooperta sit nuditas tua, & cum medela mea tinctus sis oculis tuis, ut videas. 18
Ego quos amo, arguo, & doceo : æmulare pro resipiscentia igitur. 19
Et ecce steti ad ostium, & pulso : si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi, ingrediar statim, & requiescam cum eo, & ipse quidem mecum. 20
Et vincenti, dabo sedere mecum in throno meo : sicut ego vici, & sedi cum Patre meo in throno ejus. 21
Qui habet aurem, audiendo audiat quid dicat Spiritus sanctus Ecclesiis. 22

CAP. IV.

ET post hæc vidi ostium apertum in cœlo : & vox prima, quam audivi sicut tuba & sicut vox cornu, clamavit, & loquuta est mecum, & dixit mihi; Ascende huc ad me, et ostendam tibi quid oporteat fieri post hæc. 1
Et tunc fui formosus in spiritu : et ecce, vidi thronum in cœlo positum. 2

Et *sedens* erat similis aspectu *lapidi jaspidi*, & *sardini*: & iris in circuitu
3 Καὶ ὁ (ε) καθήμενος ἦν ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι, καὶ (ζ) σαρδίνῳ· καὶ ἶρις κυκλόθεν
throni similis *aspectui smaragdino.* Et in circuitu *throni*, *throni* viginti &
4 τοῦ θρόνου ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου (η) θρόνοι εἴκοσι καὶ
quatuor: & super thronos *vidi* viginti & quatuor seniores sedentes
τέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἶδον τοὺς εἴκοσι καὶ τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους,
circum*amictos in* vestimentis albis: & *habebant* in capitibus eorum *coronas aure-*
περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς· (θ) καὶ ἔχον ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυ-
as. Et de throno *procedunt* fulgura, & tonitrua, & voces: & septem
5 σοῦς. Καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαί, (ι) καὶ βρονταί, καὶ φωναί· καὶ ἑπτὰ
lampades *ignis* ardentes ante thronum, *quæ* sunt septem spiritus Dei.
λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, (κ) αἵ εἰσι τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ.
Et in conspectu *throni* mare vitreum, simile crystallo: & in medio *throni*, &
6 Καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου (λ) θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου, καὶ
circuitu *throni*, quatuor animalia plena oculis ante & retró. Et
7 κύκλῳ τοῦ θρόνου, (μ) τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. Καὶ
animal primum, simile leoni: & secundum animal, simile vitulo: & tertium
τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι· καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ· καὶ τὸ τρίτον
animal, habens faciem quasi *homo*: & quartum animal, simile aquilæ vo-
ζῶον ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς (ν) ἄνθρωπος· καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ (ξ) πε-
lanti. Et quatuor animalia, *unum secundùm seipsum* habebant singula alas *sex* in circuitu,
8 τωμένῳ. Καὶ τέσσαρα ζῶα, ἓν καθ' ἑαυτὸ εἶχον ἀνὰ πτέρυγας ἓξ κυκλόθεν,
& intùs plena oculis: & requiem non *habent* die ac nocte, di-
καὶ ἔσωθεν (ο) γέμοντα ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, (π) λέ-
centia; Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus omnipotens, qui erat, & *existens*,
γοντα, Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν, καὶ ὁ ὤν,
& qui venturus. Et cùm *dederint* illa animalia gloriam & honorem & *gratiarū actionem*
9 καὶ ὁ ἐρχόμενος. Καὶ ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ (ρ) εὐχαριστίαν
sedenti super thronum, viventi in secula seculorum, *Procident*
10 τῷ καθημένῳ (σ) ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Πεσοῦνται
viginti & quatuor seniores ante sedentem in throno, & *ad-*
οἱ (τ) εἴκοσι καὶ τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ (υ) προσ-
orant viventem in secula seculorum, & *mittunt* coronas suas ante
κυνοῦσι τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βάλλουσι τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον
thronum, dicentes; Dignus es, Domine, accipere gloriam, & honorem, & vir-
11 τοῦ θρόνου, λέγοντες, Ἄξιος εἶ (φ) Κύριε, λαβεῖν τὴν δόξαν, καὶ τὴν τιμήν, (χ) καὶ τὴν δύ-
tutem: quia tu creâsti omnia, & propter voluntatem tuam *sunt*, & creata sunt.
ναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ (ψ) διὰ τὸ θέλημά σου εἰσί, καὶ ἐκτίσθησαν.

CAP. V. ε'.

Et vidi in *dexteram* sedentis supra thronum librum scriptum intùs &
1 ΚΑὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ
à tergo, obsignatum sigillis septem. Et vidi angelum fortem prædicantem
2 ὄπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα
voce magnâ; Quis est dignus aperire librum, & solvere signacula ejus?
(α) φωνῇ μεγάλῃ, Τίς ἐστιν ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ;
Et nemo poterat in cœlo, neque in terra, neque subtus terram, aperire
3 Καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι
librum, neque respicere illum. Et ego flebam multùm, quoniam nemo dignus
4 τὸ βιβλίον, (β) οὐδὲ βλέπειν (γ) αὐτό. Καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολλά, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος
inventus est aperire & *legere* librum, *neque respicere* eum. Et unus de
5 εὑρέθη ἀνοῖξαι καὶ ἀναγνῶναι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. Καὶ εἷς ἐκ
senioribus *dicit* mihi; Ne fleveris: ecce vicit leo *ille existēs* de tribu Juda,
τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι, Μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων (δ) ὁ ὢν ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα,
radix David, aperire librum, & solvere septem signacula ejus. Et
6 ἡ ῥίζα Δαβίδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, (ε) καὶ λῦσαι τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ. (ζ) Καὶ
vidi, & ecce in medio throni & quatuor animalium, & in medio seniorum,
εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων,
agnum stantem tanquam occisum, habentem cornua septem, & oculos septem: qui
ἀρνίον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον κέρατα ἑπτά, καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτά· (η) οἵ
sunt septem Dei spiritus, missi in omnem terram:
εἰσι τὰ ἑπτὰ τοῦ Θεοῦ πνεύματα, τὰ ἀπεσταλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.

MS. A. (ε) καθήμενος ὅμοιος (ζ) σαρδίῳ· καὶ * ἱερεῖς (η) * θρόνους εἴκοσι τέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς εἴκοσι τέσσαρες θρόνους πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἱματίοις (θ) καὶ ἐπὶ (ι) καὶ φωναὶ καὶ βρονταί. (κ) ἅ ἐστιν (λ) ὡς θάλασσα (μ) τέσσερα (ν) ἀνθρώπου· (ξ) πετομένῳ. Καὶ τὰ τέσσερα ζῶα, ἓν καθ' ἓν αὐτῶν * ἔχων (ο) γέμουσιν (π) λέγοντες, (ρ) εὐχαριστίας (σ) ἐπὶ τῷ θρόνῳ, (τ) εἴκοσι τέσσαρες (υ) προσκυνήσουσι (φ) ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν (χ) καὶ δύναμιν· (ψ) διὰ θελήματί σου ἦσαν. Καὶ ἴδον ΚΕΦ. ε'. MS. A. (α) ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Τίς ἄξιος (β) οὔτε (γ) αὐτό. *** Καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων (δ) ὁ ἐκ (ε) καὶ τὰς (ζ) Καὶ ἰδοὺ, καὶ ἐμμέσῳ (η) οἱ εἰσιν τὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ, ἀπεσταλμένοι

Versio SIRIACA cum Interpretatione LATINA.

3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
[illegible]

3 Et qui sedebat, similis erat aspectui lapidis Jaspidis, & Sardii, & arcus nubium: circum sedem *aspiciebatur quid* ejusdem similitudinis cum aspectu Smaragdino. Circum thronum erant sedes viginti quatuor; & super sedes illas, viginti quatuor seniores sedentes, amicti vestibus albis: & super capita ipsorum 4
coronæ aureæ. Et de throno exibant fulgura, & voces tonitruum: & septem lampades ignis ardentes ante thronum ejus: hi sunt septem Spiritus Dei. Et 5
6 ante thronum, tanquam mare vitreum simile chrystallo: & in medio throni, & circum illum, & ante thronum, quatuor animalia plena oculis ab interiori & posteriori sua parte. Et animal illud
7 primum, simile erat leoni: & animal illud secundum, simile vitulo: & illud animal tertium, habebat faciem tanquam homo: & illud animal quartum, simile erat aquilæ volanti. Et quatuor illa a-
8 nimalia, unumquodque ex illis habet quidem senas alas in circuitu: & intus plena sunt oculis, & non silent die & nocte à dicendo, Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus ille omnipotens, qui erat, & qui est, & qui venturus est. Et quando reddunt illa animalia gloriam & honorem & gratiarum actionem,
9 ei qui sedet super thronum, ei qui vivit in secula seculorum, Cadunt illi
10 viginti quatuor seniores ante eum qui sedet super thronum, & adorant eum qui vivit in secula seculorum, & projiciunt coronas suas ante thronum, dicentes; Dignus es Domine Deus noster,
11 ille Sancte, accipere gloriam & honorem & potentiam: quia tu creâsti omnia, & per te sunt, & propter voluntatem tuam erant, & creata sunt.

CAP. V.

1 ET vidi super dexteram ejus qui sedebat super thronum, librum scriptum intus & à tergo, obsignatum sigillis septem. Et vidi Angelum fortem, prædi-
2 cantem voce magnâ; Quis est dignus aperire librum, & solvere sigilla ejus? Et
3 nemo poterat in cœlo sursum, neque super terram, neque subter terram, aperire librum, neque videre eum. Et fle-
4 bam multùm, propterea quòd nemo inventus esset dignus aperire librum, neque videre eum. Et unus ex illis senioribus di-
5 xit mihi; Ne fleas: ecce vicit leo ille qui est ex tribu Judæ, illa radix Davidis: ipse aperiet librum, & septem sigilla ejus. Et vi-
6 di, & in medio illorum seniorum agnus *erat* stans tanquam mactatus, habens cornua septem, & oculos septem, qui sunt septem Spiritus Dei, qui missi sunt in omnem terram.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወዘ:ይነብር: ይመስል: ሓብሬ: ከመ: ዕንቍ: ኢያስጲድ: ወሰርደኖ: ወካህናት: እለ:
4 አውዱ: ለውእቱ: መንበር: ይመስል: ሕብሮሙ: ከመ: መረግድ:: ወአውዱ: ለውእቱ:መ
ንበር: ፳ወ፬: መናብርት: ወዲበ: ውእቱ: መናብርት: ይነብሩ: ፳ወ፬: ሊቃናት: ወይለብሱ:
5 ጸዓዳ: አልባስ: ወዲበ: አርእስቲሆሙ: አክሊላት: ዘወርቅ:: ወእምኔ: ውእቱ: መንበ
ር: ይወፅእ: መብረቅ: ወጸልዕ: ወነጕድጓድ::ወእምቅድሜሁ: ለውእቱ:መንበር:ያውዒ:
[illegible]ትው: ዘውእቱ: መንፈስ: ቅዱስ: ዘእግዚአብሔር::

3 *Et qui sedebat super illum, videbatur similitudo ejus sicut lapidis jaspidis & sardini: & sacerdotes qui circundabant hunc thronum, videbatur similitudo eorum sicut smaragdi. Et circundederunt hunc thronum viginti & quatuor sedi-* 4 *lia: & super ista sedilia sedebant viginti & quatuor seniores, & amicti erant albis vestibus, & super capita eorum erant coronæ aureæ. Et ex isto throno* 5 *prodibat fulgur, & vox, & tonitru: & ante hunc thronum ardebant septem lampades, istius Spi[illegible]s sancti Dei.*

Versio VULGATA LATINA.

3 Et qui sedebat, similis erat aspectui lapidis jaspidis & sardinis: & iris erat in circu-
4 itu sedis, similis visioni smaragdinæ. Et in circuitu sedis sedilia vigintiquatuor:
& super thronos vigintiquatuor seniores sedentes, circumamicti vestimentis albis,
5 & in capitibus eorum coronæ aureæ. Et de throno procedebant fulgura, & voces,
& tonitrua: & septem lampades ardentes ante thronum, qui sunt septem spiritus
6 Dei. Et in conspectu sedis tanquam mare vitreum simile chrystallo: & in medio
7 sedis, & in circuitu sedis, quatuor animalia plena oculis antè & retrò. Et ani-
mal primum simile leoni, & secundum animal simile vitulo, & tertium animal ha-
8 bens faciem quasi hominis, & quartum animal simile aquilæ volanti. Et quatuor
animalia, singula eorum habebant alas senas: & in circuitu, & intùs plena sunt
oculis: & requiem non habebant die ac nocte, dicentia; Sanctus, Sanctus, San-
9 ctus, Dominus Deus omnipotens, qui erat, & qui est, & qui venturus est. Et cùm
darent illa animalia gloriam, & honorem, & benedictionem sedenti super thronum,
10 viventi in secula seculorum, Procidebant vigintiquatuor seniores ante seden-
tem in throno, & adorabant viventem in secula seculorum, & mittebant coronas suas
ante thronum, dicentes; Dignus es, Dñe Deus noster, accipere gloriam, & honorem, 11
& virtutem: quia tu creâsti omnia, & propter voluntatem tuam erant, & creata sunt.

CAP. V.

ET vidi in dextera sedentis supra thronum, librum scriptum intùs & forìs signa- 1
tum sigillis septem. Et vidi Angelum fortem, prædicantem voce magnâ; Quis 2
est dignus aperire librum, & solvere signacula ejus? Et nemo poterat, neque in 3
cœlo, neque in terra, neque subtus terram, aperire librum, neque respicere illum.
Et ego flebam multùm, quoniam nemo dignus inventus est aperire librum, nec vide- 4
re eum. Et unus de senioribus dixit mihi; Ne fleveris: ecce vicit leo de tribu 5
Juda, radix David, aperire librum, & solvere septem signacula ejus. Et vidi: 6
& ecce in medio throni & quatuor animalium, & in medio seniorum agnum stan-
tem tanquam occisum, habentem cornua septem, & oculos septem: qui sunt se-
ptem spiritus Dei, missi in omnem terram.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

3 صفة الحجر الجوهر الذي يسمي اسبيده وسرديوس * وكان دايرا حوالي الكرسي منظر كالزمرد *
4 * وحوالي الكرسي اربعة وعشرين كرسيا * وعلي الكراسي اربعة وعشرين سيخا جلوسا * عليهم
5 لباس ابيض * وعلي روسهم تيجان ذهب * وكان يخرج من ذلك الكرسي بروق واصوات ورعود *
6 وكانت سبعة مساعيل موقودة من نار قدام الكرسي * التي هي سبعة ارواح الله * وكان قدام
الكرسي بحر من زجاج كشبه الجليد * ومن حوالي الكرسي اربعة دواب ممتليه اعين * من قدام
7 ومن خلف * وكان الحيوان الاول كشبه الاسد * والحيوان الثاني كشبه العجل * والحيوان الثالث
8 وجهه كوجه انسان * والحيوان الرابع كمثل عقاب يطير * وكان لكل واحد من الحيوان الاربعة
ستة اجنحة * وحولهم وداخلهم مملوين اعينا * وليس لهم قرار لا ليل ولا نهار قايلين * قدوس *
9 قدوس * قدوس الرب * الرب صاباوت المالك الكل * الذي لم يزل وهو وياتي * واذ كان الحيوان
10 يعطي المجد والكرامة والشكر للجالس علي الكرسي * الحي الي ادهار الادهار * يسقطون الاربعة
وعشرون سيخا قدام الجالس علي الكرسي * ويسجدون للحي الي ادهار الدهور * ويضعون تيجانهم
11 قدام الكرسي قايلين * مستحق انت يا ربنا والاهنا القدوس ان تقبل المجد والكرامة والقدرة *
لانك انت خلقت الكل * وارادتك كانت وخلقت * * الفصل الخامس * * ورايت عن 1
يمين الجالس علي الكرسي مصحفا مكتوبا من داخل ومن خارج * وهو مطبوع بسبعة طوابع *
* ثم رايت ملاكا اخر قويا ينادي بصوت عظيم ويقول * من كان مستحقا فليفتح هذا المصحف 2
ويحل طوابعه * فلم يستطع احد ممن في السما فوق * ولا ممن في الارض اسفل * ولا ممن هو 3
تحت الارض * ان يفتح المصحف ولا ينظره * فجعلت ابكي كثيرا عند ما لم يوجد احد 4
مستحق ممن يفتح المصحف ولا ينظره * وقال لي احد المشيخة لا تبك * هوذا الاسد الذي 5
من سبط يهوذا واصل داوود قد غلب * وهو يفتح المصحف وطوابعه السبعة * ثم رايت في 6
وسط الكرسي * وفيما بين الحيوان الاربعة * والاربعة وعشرين سيخا * خروفا قايما كانه مذبوح *
وكانت له سبعة قرون * وسبعة عيون * التي هي سبعة ارواح المرسولة في كل الارض *

Speciem referens lapidis gemmei qui 3
vocatur jaspis & sardius: & erat am-
biens circum thronum aspectus ut sma-
ragdi. Et circa thronum, vigintiqua- 4
tuor sedes: & super sedes, vigintiqua-
tuor senes sedentes, gestantes super se
vestimentum album, & super capita
sua coronas aureas. Prodibant autem 5
ex eo throno fulgura, & voces, & to-
nitrua: adeòque septem faces igneæ
ardentes ante thronum, quæ sunt se-
ptem spiritus Dei. Erat etiam ante 6
thronum ipsius mare vitreum simile
chrystallo: & in circuitu throni, qua-
tuor animalia plena oculis à fronte
& à tergo. Erat autem animal pri- 7
mum, simile leoni: & animal secun-
dum, simile vitulo: & tertii animalis
vultus, similis vultui hominis: et quar-
tum animal, simile aquilæ volanti. Et 8
unumquodque ex animalibus quatuor
habebat sex alas, & circunquaque &
intus plena erant oculis, & non cessa-
bant die neque nocte, dicentia; Sanctus,
Sanctus, Sanctus Dominus, Dominus
sabaoth omnia tenens, qui nunquam de-
fuit, & est, & veniet. Cùmque illa 9
animalia tribuerent gloriam & honorem
& gratiarum actionem sedenti super
thronum, viventi in secula seculorum,
Procidebant illi vigintiquatuor senes 10
ante insidentem throno, & adorabant
viventem in secula seculorum, depone-
bántque coronas suas ante thronum, di-
centes; Dignus es ô Domine ac Deus 11
noster sancte, qui accipias gloriam &
honorem & potentiam: quia tu creâsti
omnia, & per voluntatem tuam fuerunt
& creata sunt.

CAP. V.

PRæterea vidi ad dexteram insiden- 1
ti throno, librum scriptum intus &
foris, obsignatum septem sigillis. Deinde 2
vidi Angelum alium fortem, clamantem
voce magna, ac dicentem; Qui dignus
fuerit, aperiat hunc librum, & solvat
signacula ejus. At non potuit quisquam 3
ex his qui sunt in cælo superius, neque
ex his qui sunt in terra inferius, neque
ex his qui sunt sub terra, aperire li-
brum, nec aspicere eum. Unde cœpi 4
flere multùm, quum nemo repertus esset
dignus qui librum aperiret, nec inspice-
ret eum. Dixit autem mihi unus ex 5
senibus illis, Ne fleveris: ecce Leo qui
est de tribu Juda & stirpe Davidis,
vicit: ipséque aperiet librum & septem
ejus sigilla. Deinde vidi in medio 6
throni, & inter animalia quatuor, &
vigintiquatuor senes, Agnum stantem
acsi esset mactatus: habebátque septem
cornua, & septem oculos, qui sunt se-
ptem spiritus Dei, missi in omnem ter-
ram.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

6 ወቅድሚሁ፡ ለውእቱ፡ መንበር፡ ባሕር፡ ከመ፡ እንተ፡ በረድ፡፡ ወእምገበዋቲሁ፡ ለውእቱ፡ መን
7 በር፡ ዐ እንስሳ፡ ወምሉእን፡ እሙንቱ፡ አዕይንተ፡ እምቅድም፡ ወእምድኅር፡፡ ወቀደማ
ዊ፡ ይመስል፡ ከመ፡ አንበሳ፡ ወከልኡ፡ ይመስል፡ ከመ፡ ላህም፡ ወሣልሱ፡ ይመስል፡ ከመ፡ ገጸ፡ እ
8 ጓለ፡ እመሕያው፡ ወራብዕ፡ ይመስል፡ ከመ፡ ንስር፡ ዘይሰርር፡፡ ወለለ፡ ዐ፡ እንስሳ፡ ለለ፡
ዐ፡ እሙንቱ፡ በበ፡ ፮፡ ክነፊሆሙ፡፡ ወእንተ፡ ኵለንታሆሙ፡ ምሉእን፡ እሙንቱ፡ አዕይንተ፡
ወአልቦሙ፡ ዕረፍት፡ መዐልተ፡ ወሌሊተ፡ እንዘ፡ ይብሉ፡፡ ቅዱስ፡ ቅዱስ፡ ቅዱስ፡ እግዚአብሔር፡
9 አምላክ፡ አማልክት፡ ዘሀሉ፡ ወይሄሉ፡፡ ወሶበ፡ ከመዝ፡ ይቤሉ፡ እልክቱ፡ እንስሳ፡ ወወ
ሀቡ፡ ስብሐተ፡ ወክብረ፡ ወአኰቴተ፡ ለዝክቱ፡ ዘይነብር፡ ዲበ፡ መንበር፡ ዘሕያው፡ ለዓለመ፡
10 ዓለም፡፡ ወይሰግዱ፡ ቅድሜሁ፡ ለዝክቱ፡ ዘይነብር፡ ዲበ፡ መንበር፡ እልክቱ፡ ፳ወ፬፡ ሊቃ
ናት፡ ለዝክቱ፡ ዘሕያው፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡፡ ወይወድዩ፡ አክሊላቲሆሙ፡ ዘወርቅ፡ ቅድመ፡ መን
11 በሩ፡ ወይብልዎ፡፡ ለከ፡ ይደሉ፡ እግዚኦ፡ አምላክነ፡ ስብሐት፡ ወክብር፡ ወኃይል፡ እስመ፡ አ
ንተ፡ ፈጠርከ፡ ኵሎ፡ ወበፈቃደ፡ ዚአከ፡ ይሄሉ፡ ኵሉ፡ ዘተፈጥረ፡፡
1 ፫ ወእምዝ፡ ርኢኩ፡ ውስተ፡ የማኑ፡ ለውእቱ፡ ዘይነብር፡ ዲበ፡ መንበር፡ መጽሐፈ፡ ጽሑፈ፡
2 እንተ፡ ውስጡ፡ ወእንተ፡ አፍአሁ፡ ወኅትምት፡ በ፡ ፯፡ ማኅተም፡፡ ወርኢኩ፡ መልአከ፡ ዐቢ
የ፡ ይጸርኅ፡ በቃል፡ ዐቢይ፡ ወይብል፡ መኑ፡ ዘይደልዎ፡ ይክሥት፡ ለይእቲ፡ መጽሐፍ፡ ወይፈታ
3 ሕ፡ ማኅተሚሃ፡፡ ወአልቦ፡ ዘክህለ፡ ከሢቶታ፡ ለይእቲ፡ መጽሐፍ፡ ወሊርእዮታ፡ ሊበሰማ
4 ይ፡ ወሊበምድር፡፡ ወብዙኀን፡ አለ፡ በከዩ፡ እስመ፡ አልቦ፡ ዘተረከበ፡ ዘይደልዎ፡ ይክሥ
5 ታ፡ ለይእቲ፡ መጽሐፍ፡ ወይርአያ፡፡ ወይቤለኒ፡ አሐዱ፡ እምውስቴቶሙ፡ ለልክቱ፡ ሊቃና
ት፡ ኢትብኪ፡ ናሁ፡ ሞአ፡ አንበሳ፡ ዘእምነገደ፡ ይሁደ፡ ዘእምውስተ፡ ስርወ፡ ለዳዊት፡ ከመ፡
6 ይፍትሃ፡ ለይእቲ፡ መጽሐፍ፡ ወለማኅተሚሃ፡፡ ወርኢኩ፡ ማእከለ፡ ዝኩ፡ መንበር፡ ወዘእ
ልክቱ፡ ዐ፡ እንስሳ፡ ወማእከለ፡ እልክቱ፡ ሊቃናት፡ ይቀውም፡ በግዐ፡ ወከመ፡ ዘርጉዝ፡ ውእ
ቱ፡ ቦ ፯፡ አቅርንተ፡ ወ ፯፡ አዕይንተ፡፡ ወዝንቱ፡ ውእቱ፡ መንፈሱ፡ ለእግዚአብሔር፡ ዘተፈነወ፡
ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድር፡፡

Et ante hunc thronum, mare erat simile chrystallo: & à lateribus hujus throni, 6
quatuor animalia ejus: & plena erant oculis, antè & retrò. Et primum vide- 7
batur sicut leo, & secundum videbatur sicut taurus, & tertium videbatur
sicut habens *faciem hominis, & quartum videbatur sicut aquila volans. Et ho-* 8
rum quatuor animalium singulis, senæ alæ erant, & visceribus suis plena erant
oculis: & non habebant requiem die ac nocte, dicentia; Sanctus, Sanctus,
Sanctus, Dominus Deus Deorum, qui est, & erit. Et quum sic dixissent illa 9
animalia, & tribuissent gloriam, & honorem, & gratiarum actionem ei qui
sedet super thronum, qui vivit in seculum seculorum, Adorabant ante eum 10
qui sedebat super thronum illi viginti & quatuor seniores, eum videlicet *qui vivit*
in seculum seculorum, & abjiciebant coronas suas aureas ante thronum ejus, &
dicebant ei; Tibi competit, Domine Deus noster, gloria & honor, & virtus: 11
quia tu creâsti omnia, & per voluntatem tuam est, quodcunque creatum est.

CAP. V.

ET tunc vidi in dextra ejus, qui sedebat super thronum, librum scriptum in- 1
tus & foris, & obsignatum septem sigillis. Et vidi Angelum magnum claman- 2
tem cum voce magna, & dicentem; Quis dignus est aperire hunc librum, &
solvere sigilla ejus? Et nemo erat qui poterat aperire hunc librum, neque inspi- 3
cere eum, neque in cœlo, neque in terra. Et multi flebant, quia nemo erat qui 4
inventus erat, dignus aperire hunc librum & inspicere eum. Et dixit mihi unus 5
ex illis senioribus; Ne fleveris: ecce vicit leo qui è tribu Juda ex radice Da-
vidis, ut aperiat hunc librum & sigilla ejus. Et vidi medio hujus throni, & 6
illorum quatuor animalium ejus, & medio illorum seniorum, stantem agnum, &
tanquam interfectus fuit, habens septem cornua, & septem oculos: & hic est
spiritus Dei, qui missus est in totam terram.

'ΑΠΟΚΑ'ΛΥΨΙΣ 'ΙΩΑ'ΝΝΟΥ.

7 Et venit, & accepit librum de dextera sedentis in throno. Et cùm
8 Καὶ ἦλθε, καὶ (θ) εἴληφε τὸ βιβλίον ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. Καὶ ὅτε
accepisset librum, quatuor animalia, & viginti quatuor seniores ceciderunt
ἔλαβε τὸ βιβλίον, τὰ (ι) τέσσαρα ζῶα, καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι (κ) ἔπεσον
coram Agno, habentes *unusquisque* citharas, & phialas aureas plenas odoramentorum,
ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος (λ) κιθάρας, καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων,
quæ sunt orationes Sanctorum. Et *canunt* canticum novum, dicentes; Dignus es acci-
9 αἵ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων. Καὶ (μ) ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν, λέγοντες, Ἄξιος εἶ λα-
pere librum, & aperire signacula ejus: quoniam occisus es, & redemisti
βεῖν τὸ βιβλίον, καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας
Deo nos in sanguine tuo, ex omni tribu, & lingua, & populo & *gente*:
τῷ Θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου, ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης, καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους·
Et fecisti nos Deo nostro *reges* & sacerdotes: & regnabimus super terram.
10 Καὶ ἐποίησας (ν) ἡμᾶς τῷ Θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς· καὶ βασιλεύσομεν ἐπὶ τῆς γῆς.
Et vidi, & audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni, & animalium, &
11 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν (ξ) κυκλόθεν τοῦ θρόνου, καὶ τῶν ζώων, καὶ
seniorum: & *chiliades chiliadum*, *Dicentes* voce magnâ; Dignus est
12 τῶν πρεσβυτέρων· (ο) καὶ χιλιάδες χιλιάδων, Λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ, (π) Ἄξιόν ἐστι
Agnus occisus, accipere virtutem, & *divitias*, & sapientiam, & fortitudinem,
τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον, λαβεῖν τὴν δύναμιν, καὶ πλοῦτον, καὶ σοφίαν, καὶ ἰσχὺν,
& honorem, & gloriam, & benedictionem. Et omnem creaturam, quæ est in cœlo, &
13 καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ εὐλογίαν. Καὶ πᾶν κτίσμα, (ρ) ὅ ἐστιν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ
in terra, & sub terra, & in mari quæ sunt, & *ea* quæ in *eis*,
(σ) ἐν τῇ γῇ, καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης (τ) ἅ ἐστι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς,
omnia audivi *dicentia*; Sedenti in throno, & Agno, benedictio, &
πάντα ἤκουσα λέγοντα, Τῷ καθημένῳ (υ) ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ τῷ ἀρνίῳ, ἡ εὐλογία, καὶ
honor, & gloria, & *robur* in secula seculorum. Et quatuor animalia
14 ἡ τιμὴ, καὶ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ (φ) τὰ τέσσαρα ζῶα
dicebant; Amen. Et viginti quatuor seniores ceciderunt, & adoraverunt
ἔλεγον, Ἀμήν, καὶ (χ) οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν, καὶ προσεκύνησαν
viventem in secula seculorum.
ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

CAP. VI. ϛ'.

Et vidi *quando* aperuisset Agnus unum *de* sigillis, & audivi unum de
ΚΑὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν (α) σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ 1
quatuor animalibus, dicens, tanquam vocem tonitrui; Veni & vide. Et vidi,
τῶν τεσσάρων ζώων, λέγοντος, ὡς (β) φωνῆς βροντῆς, Ἔρχου καὶ βλέπε. Καὶ εἶδον, 2
& ecce equus albus: & *sedens* super illum *habens* arcum, & data est ei co-
καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός· καὶ ὁ καθήμενος (γ) ἐπ' αὐτῷ ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέ-
rona, & exivit vincens, *&* ut vinceret. Et cùm aperuisset secundum sigil-
φανος, καὶ ἐξῆλθε (δ) νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ. Καὶ ὅτε ἤνοιξε (ε) τὴν δευτέραν σφρα- 3
lum, audivi secundum animal dicens; Veni & vide. Et exivit alius
γῖδα, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος, (ζ) Ἔρχου καὶ βλέπε. Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος 4
equus rufus: & *sedenti* super illum, datum est ei *sumere* pacem de
ἵππος (η) πυῤῥός· καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτῷ ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην (θ) ἀπὸ
terra, & *ut alii alios* interficiant: & datus est ei gladius magnus. Et
τῆς γῆς, καὶ ἵνα ἀλλήλους (ι) σφάξωσι· καὶ ἐδόθη αὐτῷ (κ) μάχαιρα μεγάλη. Καὶ 5
cùm aperuisset tertium sigillum, audivi tertium animal, dicens; Veni &
ὅτε ἤνοιξε τὴν (λ) τρίτην σφραγῖδα, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου, λέγοντος, (μ) Ἔρχου καὶ
vide. Et *vidi*, & ecce equus niger: & *sedens* super illum *habens* stateram in
βλέπε. Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας· καὶ ὁ καθήμενος (ν) ἐπ' αὐτῷ ἔχων ζυγὸν ἐν
manu sua. Et audivi vocem in medio quatuor animalium, *dicentem*; *Chœnix*
τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Καὶ ἤκουσα (ξ) φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων, λέγουσαν, Χοῖνιξ 6
tritici denario, & tres *chœnices* hordei denario: & oleum & vinum ne læse-
σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες (ο) κριθῆς δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδική-
ris. Et cùm aperuisset sigillum quartum, audivi vocem quarti animalis,
σῃς. Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου, 7
dicentem; Veni & vide. Et *vidi*, *&* ecce equus pallidus: & *sedens* super
(π) λέγουσαν, Ἔρχου καὶ βλέπε. Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρός· καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω 8
eum, nomen illi, Mors: & Infernus sequebatur *cum ea*: & data est *illis*
αὐτοῦ ὄνομα αὐτῷ, ὁ Θάνατος· καὶ ὁ Ἅδης ἀκολουθεῖ μετ' αὐτοῦ· καὶ ἐδόθη αὐτοῖς
potestas interficere super *quartam partem* terræ, in gladio *&* in fame, & in morte,
ἐξουσία (ρ) ἀποκτεῖναι ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ,
& *sub* bestiis terræ.
(σ) καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

MS.A. (θ) εἴληφεν ὁκ (ι) τέσσερα (κ) ἔπεσαν (λ) κιθάραν, (μ) ᾄδωσιν (ν) αὐτοὺς βασιλείαν καὶ ἱερε······ βασιλεύουσιν (ξ) κύκλῳ (ο) καὶ ἦν ὁ ···θμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδ··, καὶ χιλιάδες (π) λέγοντες Ἄξιός (ρ) ὃ ἐν (σ) ἐπὶ τῆς γῆς, (τ) ὅ ἐστιν, (υ) ἐπὶ τῷ θρόνῳ, τῷ ἀρνίῳ (φ) τέσσερα (χ) οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν, καὶ προσεκύνησαν. Καὶ ἴδον ὅτε Κεφ. ϛ'. MS.A. (α) ἑπτὰ σφραγίδων, (β) φωνὴ βροντῆς, λέγοντος, Ἔρχου. Καὶ ἴδον, (γ) ἐπ' αὐτὸν (δ) ὁ νικῶν (ε) τὴν σφραγῖδα τὴν δευτέραν, (ζ) Ἔρχου. Καὶ ἐξῆλθεν (η) * πυρός· καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη λαβεῖν (θ) τὴν γῆς (ι) σφάξουσιν, (κ) μεγάλη μάχαιρα. (λ) σφραγῖδα τὴν τρίτην, (μ) Ἔρχου. καὶ ἴδον, (ν) ἐπ' αὐτὸν (ξ) ὡς φωνὴν (ο) κριθῶν τοῦ δηναρίου· (π) λέγοντος, ····υ. Καὶ ἴδον, (ρ) ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς ··ς ἀποκτεῖναι, ἐν (σ) καὶ τὸ τέταρτον ··ῶν θηρίων

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

7 ܘܐܬܐ ܘܢܣܒ ܟܬܒܐ ܡܢ ܝܡܝܢܗ ܕܗܘ ܕܝܬܒ ܥܠ ܬܪܘܢܘܣ. * ܘܟܕ ܢܣܒܗ ܠܟܬܒܐ.
8 ܗܢܝܢ ܐܪܒܥ ܚܝܘܬܐ. ܘܗܢܘܢ ܥܣܪܝܢ ܘܐܪܒܥܐ ܩܫܝܫܐ ܢܦܠܘ ܩܕܡܘܗܝ ܕܐܡܪܐ. ܟܕ ܐܝܬ
ܠܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ ܩܝܬܪܐ ܘܦܝܠܐ ܕܕܗܒܐ ܕܡܠܝܢ ܒܣܡܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܐܝܬܝܗܝܢ
9 ܨܠܘܬܐ ܕܩܕܝܫܐ. * ܘܡܫܒܚܝܢ ܬܫܒܘܚܬܐ ܚܕܬܐ ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܕܫܘܐ ܐܢܬ ܠܡܣܒ
ܟܬܒܐ. ܘܠܡܦܬܚ ܚܬܡܘܗܝ. ܡܛܠ ܕܐܬܢܟܣܬ ܘܙܒܢܬ ܠܢ ܠܐܠܗܐ ܒܕܡܟ
10 ܕܝܠܟ. ܡܢ ܟܠ ܫܪܒܬܐ ܘܠܫܢܐ ܘܥܡܐ ܘܐܡܘܬܐ. * ܘܥܒܕܬ ܐܢܘܢ ܠܐܠܗܐ ܕܝܠܢ ܡܠܟܐ
11 ܘܟܗܢܐ: ܘܡܡܠܟܝܢ ܥܠ ܐܪܥܐ. * ܘܚܙܝܬ ܘܫܡܥܬ ܐܝܟ ܩܠܐ ܕܡܝܐ ܣܓܝܐܐ. ܚܕܪܝܗܘܢ
ܕܬܪܘܢܘܣ. ܘܕܚܝܘܬܐ. ܘܕܩܫܝܫܐ. ܘܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܐ ܡܢܝܢܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܪܒܘ ܪܒܘܢ ܘܐܠܦ
12 ܐܠܦܝܢ. * ܕܐܡܪܝܢ ܒܩܠܐ ܪܡܐ. ܫܘܐ ܗܘ ܐܡܪܐ ܗܘ ܢܟܝܣܐ. ܠܡܣܒ ܚܝܠܐ ܘܥܘܬܪܐ
13 ܘܚܟܡܬܐ ܘܓܢܒܪܘܬܐ. ܘܐܝܩܪܐ ܘܫܘܒܚܐ ܘܒܘܪܟܬܐ. * ܘܟܠ ܒܪܝܬܐ ܗܝ ܕܒܫܡܝܐ.
ܘܥܠ ܐܪܥܐ. ܘܠܬܚܬ ܡܢ ܐܪܥܐ. ܘܒܝܡܐ. ܘܟܠܗܝܢ ܕܒܗܘܢ. ܘܫܡܥܬ ܠܗܘ ܕܝܬܒ
ܥܠ ܬܪܘܢܘܣ ܕܐܡܪ. ܠܐܡܪܐ ܬܬܝܗܒ ܒܘܪܟܬܐ ܘܐܝܩܪܐ ܘܫܘܒܚܐ ܘܐܘܚܕܢܐ: ܠܥܠܡ
14 ܥܠܡܝܢ. * ܘܗܠܝܢ ܐܪܒܥ ܚܝܘܬܐ ܐܡܪܝܢ ܗܘܝ. ܐܡܝܢ. ܘܗܢܘܢ ܩܫܝܫܐ ܢܦܠܘ ܘܣܓܕܘ.

* ܩܦܠܐܘܢ * ܘ *

1 * ܘܚܙܝܬ ܟܕ ܦܬܚ ܐܡܪܐ ܚܕ ܡܢ ܫܒܥܐ ܛܒܥܐ. ܘܫܡܥܬ
2 ܠܚܕ ܡܢ ܐܪܒܥ ܚܝܘܬܐ ܕܐܡܪܐ ܐܝܟ ܩܠܐ ܕܪܥܡܐ. ܬܐ ܘܚܙܝ. * ܘܚܙܝܬ ܘܗܐ ܣܘܣܝܐ
ܚܘܪܐ. ܘܗܘ ܕܝܬܒ ܥܠܘܗܝ ܐܝܬ ܠܗ ܩܫܬܐ. ܘܐܬܝܗܒ ܠܗ ܟܠܝܠܐ. ܘܢܦܩ ܟܕ ܙܟܐ
3 ܙܟܝܐ ܕܢܙܟܐ. * ܘܟܕ ܦܬܚ ܠܛܒܥܐ ܗܘ ܕܬܪܝܢ. ܫܡܥܬ ܠܚܝܘܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܐܡܪܐ. ܬܐ.
4 * ܘܢܦܩ ܐܚܪܢܐ ܣܘܣܝܐ ܣܘܡܩܐ. ܘܠܗܘ ܕܝܬܒ ܥܠܘܗܝ. ܐܬܝܗܒ ܠܗ ܕܢܫܩܘܠ
5 ܫܠܡܐ ܡܢ ܐܪܥܐ. ܘܐܢܫܐ ܠܚܕܕܐ ܢܟܣܘܢ. ܘܐܬܝܗܒܬ ܠܗ ܣܦܣܪܐ ܪܒܬܐ. * ܘܟܕ ܦܬܚ
ܠܛܒܥܐ ܗܘ ܕܬܠܬܐ. ܫܡܥܬ ܠܚܝܘܬܐ ܕܬܠܬܐ ܕܐܡܪܐ. ܬܐ ܘܚܙܝ. ܘܚܙܝܬ ܘܗܐ
6 ܣܘܣܝܐ ܐܘܟܡܐ. ܘܗܘ ܕܝܬܒ ܥܠܘܗܝ ܐܝܬ ܠܗ ܡܐܣܬܐ ܒܐܝܕܗ. * ܘܫܡܥܬ ܩܠܐ
ܡܢ ܡܨܥܬܐ ܕܐܪܒܥ ܚܝܘܬܐ ܕܐܡܪܐ. ܩܦܝܙܐ ܕܚܛܐ ܒܕܝܢܪܐ. ܘܬܠܬܐ ܩܦܝܙܝܢ ܕܣܥܪܐ
7 ܒܕܝܢܪܐ. ܘܠܡܫܚܐ ܘܠܚܡܪܐ ܠܐ ܬܗܪ. * ܘܟܕ ܦܬܚ ܠܛܒܥܐ ܗܘ ܕܐܪܒܥܐ. ܫܡܥܬ ܠܗ
8 ܠܚܝܘܬܐ ܕܐܪܒܥܐ ܕܐܡܪܐ. ܬܐ ܘܚܙܝ. * ܘܚܙܝܬ ܣܘܣܝܐ ܝܘܪܩܐ. ܘܗܘ ܕܝܬܒ ܥܠܘܗܝ.
ܫܡܗ ܡܘܬܐ. ܘܫܝܘܠ ܢܩܦ ܠܗ. ܘܐܬܝܗܒ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ ܥܠ ܪܘܒܥܐ ܕܐܪܥܐ.
ܠܡܩܛܠ ܒܚܪܒܐ ܘܒܟܦܢܐ ܘܒܡܘܬܐ. ܘܒܚܝܘܬܐ ܕܐܪܥܐ.

Et venit, & accepit librum à dextera e- 7
jus qui sedebat super thronum. Et quum 8
accepisset librum, illa quatuor animalia,
& illi viginti quatuor seniores ceciderunt
ante Agnum, habentes unusquisque ex
illis citharam, & phialas aureas plenas
suffituum, quæ sunt preces Sanctorum. Et 9
canebant canticum novum, dicentes; Di-
gnus es accipere librum, & aperire si-
gilla ejus, quia mactatus es, & emisti nos
Deo per sanguinem tuum, ex omni tri-
bu, & linguâ, & populo, & natione:
Et fecisti eos Deo nostro reges & sacer- 10
dotes, & regnant super terram. Et vidi 11
& audivi tanquam vocem aquarum mul-
tarum circum thronum & animalia &
seniores: & erat numerus eorum myrias
myriadum, & chilias chiliadum, Dicen- 12
tium voce magnâ; Dignus est Agnus ille
mactatus, accipere robur, & divitias, &
sapientiam, & fortitudinem, & honorem,
& gloriam, & benedictionem, Et omnem 13
creaturam quæ est in cœlo, & super ter-
ram, subter terram, & in mari, & omnia
quæ in iis sunt. Et audivi eum qui se-
debat super thronum, dicentem; Agno de-
tur benedictio, & honor, & gloria, &
potentia in secula seculorum. Et illa qua- 14
tuor animalia dicebant, Amen: & illi se-
niores ceciderunt, & adorârunt.

CAP. VI.

ET vidi, quum aperuisset Agnus unum 1
ex septem sigillis, & audivi unum ex illis
quatuor animalibus dicens tanquam vocem
tonitru, Veni & vide. Et vidi, & ecce 2
equus albus: & qui sedet super eum, ha-
bet arcum, & data est ei corona, & exivit
victor ut vinceret. Et quum aperuisset si- 3
gillum illud secundum, audivi animal se-
cundum dicens, Veni. Et exivit alius e- 4
quus rufus: & ei qui sedebat super eum,
datum est auferre pacem à terra, & ut se
mutuò mactent: & datus ei gladius ma-
gnus. Et quum aperuisset sigillum illud 5
tertium, audivi animal tertium dicens; Ve-
ni & vide: & vidi, & ecce equus niger;
& ille qui sedebat super eum, habebat sta-
teram in manu sua. Et audivi vocem in 6
medio quatuor animalium dicentem, Chœ-
nix tritici denario, & tres chœnices hordei
denario: & oleo ac vino ne noceas. Et 7
quum aperuisset sigillum illud quartum,
audivi illud quartum animal dicens, Veni
& vide. Et vidi, & ecce equus viridis: & 8
qui sedebat super eum, nomen illi Mors, &
infernus sequitur post eum: & data est ei
potestas super quartam partem terræ, ad
occidendum gladio, & fame, & morte, et-
iam ex animali dentis terræ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወመጽአ፡ ወተመጠዋ፡ እምነ፡ የማኑ፡ ለዘክቱ፡ ዘይነብር፡ ደበ፡ መንበር፡፡=፡ ወሶበ፡ ተመ
8 ጠዋ፡ ሳይእቲ፡ መጽሐፈ፡ ሰገዱ፡ ሎቱ፡ ቅድሜሁ፡ ለውእቱ፡ በግዕ፡ እልክቱ፡ ፳ወ፬፡ ሊቃና
ት፡ወእልክቱኒ፡ ፬፡ እንስሳ፡ወያጸንዑ፡ኵሎሙ፡ጽዋዓተ፡ዘምሉእ፡ እጣነ፡ወመሰንቆ፡መዝ
9 ሙር፡፡ወዝውእቱ፡ጸሎቶሙ፡ለቅዱሳን፡=፡ ወይዜምሩ፡በመዝሙር፡ሐዲስ፡፡ወይብሉ፡ይደልወከ፡ትንሥእ፡ሳዛቲ፡መጽሐፈ፡ወትፍታሕ፡ማኅተሚሃ፡፡እስመ፡ተሰቀልከ፡ወተቀተልከ፡ወተሣየጥከ፡በደምከ፡ለእግዚአብሔር፡እምነ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡ወሕዝብ፡ወነገድ፡ወበሐውርት፡=፡

Et venit, & accepit librum *de dextra ejus qui sedebat super thronum. Et* 7
quum accepisset hunc librum, adorârunt ante hunc agnum illi viginti & qua- 8
tuor seniores, & illa quatuor animalia: & supportabant omnia illa, phialam
plenam incensi, & citharam cantici, & hæc sunt preces Sanctorum. Et can- 9
tabant cum cantico novo, & dicebant; Competit tibi ut accipias hunc librum,
& aperias sigilla ejus, quia suspensus fuisti, & occisus fuisti, & mercatus es
cum sanguine tuo, Deo, ex omni gente, & populo, & tribu, & regione.

Versio VULGATA LATINA.

7
8 Et venit, & accepit de dextera sedentis in throno librum. Et cùm aperuisset li-
brum, quatuor animalia, & vigintiquatuor seniores ceciderunt coram agno, ha-
bentes singuli citharas, & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orati-
9 ones Sanctorum: Et cantabant canticum novum, dicentes; Dignus es, Domine,
accipere librum, & aperire signacula ejus: quoniam occisus es, & redemisti nos
10 Deo in sanguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione: Et fecisti
11 nos Deo nostro regnum, & sacerdotes: & regnabimus super terram. Et vidi, &
audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni, & animalium, & seniorum:
12 & erat numerus eorum millia millium, Dicentium voce magnâ; Dignus est
Agnus qui occisus est, accipere virtutem, & divinitatem, & sapientiam, & forti-
13 tudinem & honorem, & gloriam, & benedictionem. Et omnem creaturam, quæ
in cœlo est, & super terram, & sub terra, & quæ sunt in mari, & quæ in eo:
omnes audivi dicentes; Sedenti in throno, & Agno, benedictio, & honor, & glo-
14 ria, & potestas in secula seculorũ. Et quatuor animalia dicebant; Amen. Et viginti
quatuor seniores ceciderũt in facies suas: & adoraverũt Viventẽ in secula seculorũ.

CAP. VI.

ET vidi quòd aperuisset Agnus unum de septem sigillis, & audivi unum de 1
quatuor animalibus, dicens, tanquam vocem tonitrui; Veni, & vide. Et vidi: 2
& ecce equus albus, & qui sedebat super illum habebat arcum, & data est ei
corona, & exivit vincens ut vinceret. Et cùm aperuisset sigillum secundum, au- 3
divi secundum animal, dicens; Veni, & vide. Et exivit alius equus rufus: & qui 4
sedebat super illum, datum est ei ut sumeret pacem de terra, & ut invicèm se inter-
ficiant, & datus est ei gladius magnus. Et cùm aperuisset sigillum tertium, audivi 5
tertium animal, dicens; Veni, & vide. Et ecce equus niger: & qui sedebat super
illum, habebat stateram in manu sua. Et audivi tanquam vocem in medio qua- 6
tuor animalium, dicentium; Bilibris tritici denario, & tres bilibres hordei dena-
rio, & vinum & oleum ne læseris. Et cùm aperuisset sigillum quartum, audivi 7
vocem quarti animalis dicentis; Veni, & vide. Et ecce equus pallidus: & qui se- 8
debat sup eum, nomen illi, Mors, & infernus sequebatur eum, et data est illi potestas
super quatuor partes terræ, interficere gladio, fame, & morte, & bestiis terræ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

7 8 فاقبل واخذ المصحف من يمين الجالس على الكرسي * فلما اخذ المصحف اقبلت
الحيوان الاربعة والاربعة وعشرون شيخا • وسقطت قدام الخروف • وكانت معهم قياثير وجامات
9 ذهب • وكانت مملوة بخور طيب التي هي صلوات القديسين * وكانوا يسبحون تسبحة جديدة
قايلين • مستحق انت ايها الخروف ان تاخذ المصحف وتحل طوابعه • لانك ذبحت واشتريتنا
10 لله بدمك • من كل قبيلة ولسان • وامة وشعوب * وصيرتهم لالاهنا ملوكا وكهنة • ويملكون على
11 الارض * فنظرت وسمعت اصوات ملايكة حوالي الكرسي • والحيوان والمشايخ • وكان عدد مبلغهم
12 ربوات الربوات • والاف الاف * وهم يقولون باصوات عظيمة • مستحق هو الخروف المذبوح ان
13 ياخذ القوة • والغنا • والحكمة • والمقدرة • والكرامة • والمجد • والبركة * وجميع الخليقة التي في
السماء • وعلى الارض • وما تحت الارض • وما في البحار له تكون • وسمعت الكل يقولون • للجالس
14 على الكرسي وللخروف • البركة والكرامة والمجد والعز الى دهر الداهرين * فقالت
الحيوان الاربعة امين • والمشايخ خروا وسجدوا •

1 • الفصل السادس • * فنظرت اذ فتح الخروف طابعا من طوابع المصحف السبعة •
2 وسمعت احد الحيوان الاربعة يقول لي بصوت كانه الرعد • تعال وترى * فنظرت فاذا بفرس
3 ابيض • وكان مع الراكب عليه قوس • واعطي له تاج • ثم انه خرج ليغلب فغلب * فلما فتح
4 الطابع الثاني • سمعت الحيوان الثاني يقول • تعال ترى * فرايت • فاذا بفرس ناري ورد • والراكب
عليه اعطي له ان ينزع الامان والصلح من الارض • ليقتل الناس بعضهم بعضا • واعطي له
5 سيف عظيم * فلما فتح الطابع الثالث سمعت الحيوان الثالث يقول لي تعال وانظر • فنظرت فاذا
6 ببرذون ادهم • والراكب عليه بيده ميزان * وسمعت صوتا من بين الاربع حيوان يقول • مكيال قمح
7 بدينار • وثلاث مكيالات شعير بدينار • والزيت والخمر لا يفسد * فلما فتح الطابع الرابع سمعت
8 الحيوان الرابع يقول لي تعال ترى * فنظرت فاذا ببرذون اخضر • والراكب عليه يدعا اسمه الموت •
والجحيم كان يتبعه • واعطي له السلطان على ربع الارض • ليقتل بالسيف والجوع والوبا ووحوش الارض •

Is veniens accepit librum è dextera se- 7
dentis super thronum. Cúmque accepis- 8
set librum, venerunt animalia quatuor,
& viginti quatuor senes, & ceciderunt
coram Agno: habebántque citharas, &
phialas aureas, plenas incenso aromati-
co, quæ sunt orationes sanctorum. Et 9
canebant canticum novum, dicentes,
Dignus es O Agne, qui accipias librum,
& solvas signacula ejus: quia mactа-
tus es, & emisti nos Deo per sanguinem
tuum, ex omni tribu, & lingua, & gente,
ac populis. Et fecisti eos Deo nostro re- 10
ges & sacerdotes; & regnabunt super
terram. Tum aspexi, & audivi voces 11
Angelorum circa thronum & animalia
& senes: erat autem numerus summæ
eorum, myriades myriadum & millia
millium. Et hi dicebant magnis voci- 12
bus, Dignus est Agnus mactatus qui ac-
cipiat fortitudinem, & divitias, &
sapientiam, & potentiam, & honorem;
& gloriam, atque benedictionem: Et 13
omnes creaturæ quæ sunt in cœlo, &
super terram & quod sub terra est,
quodque in maribus est, ipsius est. Et
omnia audivi dicentia, Sedenti super
thronum & Agno benedictio, & vene-
ratio, & gloria, & robur in seculum se-
culorum. Et dixerunt animalia quatuor, 14
Amen: et senes prostrati adoraverunt.

CAP. VI.

ET aspexi, quum aperuisset Agnus 1
sigillum unum ex septem libri sigillis, et
audivi unum ex animalibus quatuor,
dicens mihi voce tonitruo simili, Veni,
& videbis. Aspexi igitur, & ecce equus 2
albus: et qui insidebat ei, habebat ar-
cum: & data est ei corona: ac tum qui-
dem prodiit ad vincendum, et vicit.
Cúmque aperuisset sigillum secundum, 3
audivi secundum animal dicens, Veni
& videbis. Aspexi igitur, et ecce equus 4
ex igneo rufus: et insidenti super il-
lum, datum est ut tolleret securitatem et
pacem è terra, ut hominum alii alios
trucident: et datus est ei gladius ingens.
Quum autem aperuisset sigillum ter- 5
tium, audivi tertium animal dicens mi-
bi, Veni, & vide. Aspexique, & ecce
equus niger: et in manu insidentis super
eum, statera. Et audivi vocem de medio 6
quatuor animalium, dicentem, Mensura
tritici denario, & tres mensuræ ordei
denario: et oleum et vinum ne corrum-
patur. Et cùm aperuisset sigillum quar- 7
tum, audivi quartum animal dicens mi-
hi, Veni, & videbis. Tum aspexi, et 8
ecce equus viridis: et insidentis super
eum nomen vocatur Mors: et infernus
sequebatur eum. Datáque est illi potestas
in quartam terræ partem, ut perimeret
gladio, et fame, et peste, et per feras
terræ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወረሰይከ፡እሙንቱ፡ ለመንግሥተ፡ እግዚአብሔር፡ ካህናተ፡ወነገሥተ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድ
11 ር፡፡=፡ ወሰማዕኩ፡ ቃለ፡ ብዙኃን፡ መላእክት፡ በአውደ፡ ለውእቱ፡ መንበር፡ ወዘእንስሳሁ፡
ወዘእልክቱ፡ሊቃናት፡፡ ወኍልቆሙ፡ዩዩ፡ ወእእላፍ፡ወእእላፈ፡እእላፋት፡ ዘ ዩዩ አግዓዚ፡፡=፡
12 ወይቤሉ፡በቃል፡ ዓቢይ፡ይደልዎ፡ ለውእቱ፡ በግዕ፡ዘተቀትለ፡ ከመ፡ይንሣእ፡ኃይለ፡ ወብዕለ፡ወ
13 መንግሥተ፡ ወጽንዓ፡ ወጥበበ፡ ወክብረ፡ ወስብሐተ፡ ወበረከተ፡፡=፡ ወኵሉ፡ዘተፈጥረ፡ዘበሰ
ማይ፡ ወዘበምድር፡ወታሕተ፡ ምድር፡ ወዘውስተ፡ ባሕር፡ወኵሉ፡ ዘውስቴቶሙ፡ይብሉ፡ስብ
14 ሐት፡ወክብር፡ ወኃይል፡ወበረከት፡ለዘ፡ይነብር፡ዲበ፡ መንበሩ፡ ወለዝ፡በግዑ፡ለዓለም፡ዓለም፡
አሜን፡፡=፡ ወይብሉ፡እልክቱ፡እንስሳሁ፡አሜን፡፡ ወሰገዱ፡ሎቱ፡ እልክቱ፡ሊቃናት፡፡=፡

፮

1 ወሶበ፡ፈትሐ፡ዝክቱ፡በግዕ ፩፡እሞ፡ ፯፡ ማኅተሚሁ፡ወይቤ፡ ሊ፡ ፩፡ እሞን፡እልክቱ፡ ፬፡ እ
2 ንስሳሁ፡ናዓ፡ርኢ፡ወሰማዕኩ፡ቃሎ፡ከመ፡ነጐድጓድ፡፡=፡ ወርኢኩ፡ናሁ፡ ፈረስ፡ጸዓዳ፡ወዘይ
3 ጸዓና፡ቀስተ፡ያጸንዕ፡ ወወሀብዎ፡አክሊለ፡ ወወፅአ፡ከመ፡ ይማእ፡፡=፡ ፪፡ ወሶበ፡ፈትሐ፡ካል
4 አ፡ ማኅተመ፡ይቤለኒ፡ ካልእ፡እምውስተ፡ እንስሳሁ፡ናዓ፡ርኢ፡፡=፡ ወወፅአ፡ ካልእ፡ፈረስ፡ቀ
ይሕ፡በአምሳለ፡እሳት፡ወአዘዝዎ፡ለዘ፡ይጼዓን፡ ይንሣእ፡ ሰላመ፡ እምነ፡ ምድር፡ ከመ፡ ይት
5 ቃተሉ፡በበይናቲሆሙ፡ወመጠውዎ፡ዓቢየ፡መጥባሕተ፡፡=፡ ፫፡ ወሶበ፡ፈትሐ፡ሣልሰ፡ማኅተመ፡
ይቤለኒ፡ሣልስ፡እምውስተ፡እንስሳሁ፡ናዓ፡ትርአይ፡፡ ወወፅአ፡ ፈረስ፡ ጸሊም፡ ወዘይጼዓኖ፡ መ
6 ዳልወ፡ያጸንዕ፡፡=፡ ወሰማዕኩ፡ቃለ፡ዓቢየ፡በማእከሎሙ፡ለእልክቱ፡ ፬፡ እንስሳሁ፡ከመ፡ቃለ፡
ንስር፡ወይብል፡መስፈርተ፡ሰርናይ፡በዲናር፡ ወ ፫፡ መስፈርተ፡እክል፡በዲናር፡ ወወይንሰ፡ ወቅብ
7 እ፡ሊየአብሩ፡፡=፡ ፬፡ ወሶበ፡ፈትሐ፡ራብዐ፡ማኅተመ፡ ወሰማዕኩ፡ቃለ፡ዘይብለኒ፡እምን፡እ
8 ንስሳሁ፡ራብዕ፡ናዓ፡ትርአይ፡፡=፡ ወወፅአ፡ ፈረስ፡ ሐመልሚል፡ ወዘይጼዓኖ፡ሞት፡ስሙ፡ ወሲ
ኦል፡ ትትልዎ፡ ወወሀብዎ፡ ሥልጣነ፡ ለዐለ፡ ራብዕት፡ እዴሃ፡ ለምድር፡ ከመ፡ ያስተቃትሎሙ፡
በሰይፈ፡ ሐጺን፡ ወበረሀብ፡ ወበሞት፡ ወበአራዊተ፡ ምድር፡፡=፡

Et constituisti ex illis in regnum Dei, sacerdotes & reges in omni terra. Et au- 10
divi vocem multorum Angelorum in circuitu istius throni, & animalium, & il- 11
lorum seniorum, & numerus eorum myrias et myriades, et myriades myriadum, quo-
rum myrias liberi. Et dixerunt in magna voce, Oportet hunc agnum, qui occisus 12
est, ut accipiat virtutem, & divitias, & imperium, & fortitudinem, & sapienti-
am, & honorem, & gloriam, & benedictionem. Et omnia quæ creata sunt, in 13
cœlo, & in terra, & subter terram, & quæ in mari, & omnia quæ in iis, dixe-
runt; Gloria & honor, & virtus, & benedictio ei qui sedet super thronum, &
agno ejus in seculum seculorum, Amen. Et dixerunt illa animalia ejus, Amen: 14
& adorârunt eum illi seniores. CAP. VI.

ET tunc aperuit hic agnus primum ex septem sigillis, & dixit mihi unum ex 1
illis quatuor animalibus ejus; Veni, vide: & audivi vocem ejus sicut tonitru.
Et vidi, ecce equum album, & qui insedebat ei, arcum tenebat, & data est ei 2
corona, & exivit ut vinceret. Et quum aperuisset secundum sigillum, dixit 3
mihi secundum ex animalibus ejus; Veni, vide. Et prodiit alius equus rufus, in 4
similitudine ignis, & datum est in mandato illi qui insedebat ei, tollere pacem de
terra, ut interficerent se invicem, & traditus est ei magnus gladius. Et quum 5
aperuisset tertium sigillum, dixit mihi tertium ex quatuor animalibus ejus; Veni
ut videas, & prodiit equus niger, & qui insedebat ei, stateram tenebat. Et audi- 6
vi vocem magnam in medio illorum quatuor animalium, sicut vocem aquilæ, &
dixit; Mensura tritici pro denario, & tres mensuræ hordei pro denario, & vinum
& oleum non transgredientur. Et tunc aperuit quartum sigillum, & audivi vo- 7
cem dicentem ex quarto animali ejus, Veni ut videas. Et prodiit equus viridis, 8
& ejus qui insedebat illi nomen, Mors erat, & infernus sequebatur eam, & data
est ei potestas super quartam partem terræ, ut trucidaret cum gladio ferri, & cum
fame, & cum morte, & cum bestiis terræ.

Et cùm aperuisset quintum sigillum, vidi subtus altare animas
9 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς
interfectorum propter verbum Dei, & propter testimonium quod habebant.
τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, (τ) καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον.
Et clamabant voce magnâ, dicentes; Usquequò, Domine, sanctus & ve-
10 Καὶ (υ) ἔκραζον φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, Ἕως πότε ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος (φ) καὶ ὁ ἀ-
rus, non judicas & vindicas sanguinē nostrum de *habitantibus* in terra?
ληθινὸς, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν (χ) ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς;
Et datæ sunt *singulis* stolæ albæ, & dictum est illis, ut requiescerent
11 Καὶ (ψ) ἐδόθησαν ἑκάστοις στολαὶ λευκαὶ, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς, ἵνα (ω) ἀναπαύσωνται
adhuc tempus *parvum*, donec compleantur *&* conservi eorum, & fratres eorum,
ἔτι χρόνον μικρὸν, ἕως οὗ πληρώσονται καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, οἱ
futuri trucidari sicut & illi. Et vidi cùm aperuisset sigillum
12 μέλλοντες ἀποκτείνεσθαι ὡς καὶ αὐτοί. Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα
sextum, & ecce terræmotus magnus factus est, & Sol factus est niger tanquā
τὴν ἕκτην, καὶ ἰδοὺ σεισμὸς (α) μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς
saccus cilicinus, & Luna facta est sicut sanguis. Et stellæ *cœli*
13 σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη (β) ἐγένετο ὡς αἷμα. Καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ
ceciderunt *in* terram, sicut ficus emittit grossos suos, à magno vento
ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς (γ) ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου
mota. Et cœlum recessit sicut liber involutus, & omnis mons
14 σειομένη. Καὶ (δ) οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον (ε) εἰλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος
& insula de locis suis motæ sunt. Et reges terræ, &
15 καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν (ζ) ἐκινήθησαν. Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ (η)
magnates, & divites, & tribuni, & *potentes*, & omnis servus, & *omnis* li-
μεγιστᾶνες, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ χιλίαρχοι, καὶ οἱ δυνατοὶ, καὶ πᾶς δοῦλος καὶ πᾶς ἐλεύ-
ber absconderūt seipsos in *speleas*, & in *petras montium*. Et di-
16 θερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια, καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων. Καὶ λέ-
cunt montibus & petris; Cadite super nos, & abscondite nos à
γουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς πέτραις, (θ) Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ
facie sedentis super thronū, & ab ira Agni. Quoniam ve-
17 προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου. Ὅτι ἦλ-
nit dies magnus iræ *ejus*: & quis poterit stare?
θεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

CAP. VII. ζ'.

Et post hæc vidi quatuor angelos stantes super quatuor angulos
(α) ΚΑὶ μετὰ ταῦτα εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς 1
terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne *flaret ventus* super terram,
γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ (β) ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς,
neque super mare, neque *super omnem* arborem. Et vidi alterum angelum
μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον (γ) 2
ascendentem ab ortu Solis, habentem signum Dei vivi: & clamavit vo-
ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα Θεοῦ ζῶντος· καὶ ἔκραξε φω-
ce magnâ quatuor angelis, quibus datum est *eis* nocere terræ & ma-
νῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θά-
ri, Dicens; Ne *nocete* terræ, *neque* mari, neque
λασσαν, Λέγων, Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, (δ) μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ 3
arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eo-
δένδρα, (ε) ἄχρις οὗ σφραγίζωμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων (ζ) αὐ-
rum. Et audivi numerum signatorum, centum quadraginta quatuor
τῶν. Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες 4
millia signati, ex omni tribu filiorum Israel. Ex tribu Juda, duo-
χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ. Ἐκ φυλῆς Ἰούδα, δώ-
decim millia signati: ex tribu Ruben, duodecim millia signa-
δεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν, δώδεκα (η) χιλιάδες ἐσφραγισμέ- 5
ti: ex tribu Gad, duodecim millia signati: Ex tribu Aser, duode-
νοι· ἐκ φυλῆς Γὰδ, δώδεκα (θ) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· Ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ, δώδε- 6
cim millia signati: ex tribu *Nephthalim*, duodecim millia signa-
κα (ι) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ, δώδεκα (κ) χιλιάδες ἐσφραγι-
ti: ex tribu Manasse, duodecim millia signati: Ex tribu Syme-
σμένοι· ἐκ φυλῆς (λ) Μανασσῆ, δώδεκα (μ) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· Ἐκ φυλῆς Συμε- 7
on, duodecim millia signati: ex tribu Levi, duodecim millia si-
ὼν, δώδεκα (ν) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Λευὶ, δώδεκα (ξ) χιλιάδες ἐσφρα-
gnati: ex tribu Issachar, duodecim millia signati: Ex tribu Za-
γισμένοι· ἐκ φυλῆς (ο) Ἰσαχὰρ, δώδεκα (π) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· Ἐκ φυλῆς Ζα- 8
bulon, duodecim millia signati: ex tribu Joseph, duodecim mil-
βουλὼν, δώδεκα (ρ) χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ, δώδεκα (σ) χιλιά-
lia signati: ex tribu Beniamin, duodecim millia signati.
δες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

MS.A. (τ) καὶ τὴν (υ) ἔκραξαν (φ) καὶ ἀληθινὸς, (χ) ἐκ τῶν (ψ) ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκὴ, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς, (ω) ἀναπαύσονται χρόνον ἔτι μικρὸν, ἕως πληρωθῶσιν (α) ἐγένετο μέγας, (β) ὅλη ἐγένετο (γ) ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σαλευομένη. (δ) ὁ οὐρανὸς (ε) ἑλισσόμενον, (ζ) ἐκινήθησαν. (η) μεγιστᾶνες, οἱ χιλίαρχοι, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ ἰσχυροὶ, καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος (θ) Πέσατε Κεφ. ζ'. MS.A. (α) Μετὰ τοῦτο (β) ἄνεμος μήτε ἐπὶ θαλάσσης, μήτε ἐπὶ δένδρου. (γ) ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῶν (δ) καὶ τὴν (ε) ἄχρι σφραγίσωμεν (ζ) αὐτῶν * ἑκατὸν τεσσαράκοντα δ' χιλιάδες (η) χιλιάδες· ἐκ (θ) χιλιάδες· ἐκ (ι) χιλιάδες· ἐκ (κ) χιλιάδες· ἐκ (λ) Μανασσῆ, (μ) χιλιάδες· ἐκ (ν) χιλιάδες· ἐκ (ξ) χιλιάδες· ἐκ (ο) Ἰσσαχὰρ, (π) χιλιάδες· ἐκ (ρ) χιλιάδες· ἐκ (σ) χιλιάδες· ἐκ

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
[illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]

Et quum aperuisset sigillum illud quintum, 9
vidi subter altare animas eorum qui ma-
ctati fuerant propter verbum Dei, & pro-
pter testimonium Agni quod habebant. Et 10
clamabant voce magnâ, dicentes; usque
quando *tu* ille domine, ille sancte, ille ve-
re, non judicas & ulcisceris sanguinem
nostrum ab iis qui habitant super terram?
Et data est unicuique ex illis stola alba: 11
& dictum est illis, ut quiescerent adhuc
tempus exiguum, usque dum complerentur
etiam conservi eorum, illi fratres eorum,
qui occidendi essent sicut etiam ipsi. Et 12
vidi quum aperuisset sigillum illud sextum,
& terræmotus magnus factus est, & sol fa-
ctus est niger ut saccus pilorum, & luna
tota facta est ut sanguis: Et stellæ cœli 13
ceciderunt in terram, sicut ficus quæ abjicit
grossos suos, quando à vento magno com-
movetur: Et cœli sejuncti sunt, velut li- 14
ber qui involvitur: & omnes montes &
insulæ è locis suis motæ sunt. Et reges 15
terræ, & magnates, & duces millenorum,
& divites, & potentes, & omnis servus
& liber, abdiderunt ipsi se in speluncis, &
in petris, & montibus, Et dicunt monti- 16
bus & petris; Cadite super nos, & abs-
condite nos à facie ejus qui sedet super
thronum, & ab ira Agni. Quoniam venit 17
dies ille magnus iræ eorum, & quis po-
test stare?

CAP. VII.

ET post hæc vidi quatuor Angelos stan- 1
tes super quatuor angulos terræ, & tenen-
tes quatuor ventos terræ, ut non flaret
ventus super terram, neque super mare,
neque super arbores. Et vidi alium An- 2
gelum ascendisse ab ortu solis, habentem
sigillum Dei vivi: & clamavit voce ma-
gnâ quatuor Angelis illis quibus datum fuit
ut nocerent terræ & mari, dicens; Ne no- 3
ceatis terræ, neque mari, neque arboribus,
usque dum obsignaverimus servos Dei no-
stri super frontibus suis. Et audivi nu- 4
merum eorum qui obsignati fuerunt, cen-
tum & quadraginta quatuor millia, obsi-
gnati ex omni tribu Israelitarum. Ex tri- 5
bu Judæ duodecim millia obsignati: ex
tribu Rubil duodecim millia: ex tribu Gad
duodecim millia: Ex tribu Aser duodecim 6
millia: ex tribu Nephtali duodecim millia:
ex tribu Manasse duodecim millia: Ex tri- 7
bu Simeonis duodecim millia: ex tribu Le-
vi duodecim millia: ex tribu Isachar du-
odecim millia. Ex tribu Zebulon duode- 8
cim millia: ex tribu Joseph duodecim mil-
lia: ex tribu Benjamin duodecim millia
signati.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ፱ ወሶበ፡ፈትሐ፡ ኃምስ፡ ማኅተመ፡ርኢኩ፡ ታሕተ፡ ምሥዋዕ፡ነፍሶሙ፡ለሰብእ፡ለእለ፡ተቀ
10 ትሉ፡ በእንተ፡ቃለ፡እግዚአብሔር፡ ወበእንተ፡ ዘዓቀቡ፡ ሕጎ፡፡ ወጸርኁ፡ በቃል፡ ዓቢይ፡
ወይቤሉ፡ እስከ፡ ማእዜኑ፡ እግዚኦ፡ ቅዱስ፡ ወጻድቅ፡ ኢትትቤቀሎሙኑ፡ ወኢትኴንኖሙ፡
በእንተ፡ ደምነ፡ እምእለ፡ ይነብሩ፡ ዲበ፡ ምድር፡፡

Et quum aperuisset quintum sigillum, vidi sub altari animas hominum qui ma- 9
ctati fuerant propter verbū Dei, et quia custodiissent legem ejus. Et clamârunt cum 10
voce magna, et dixerunt; Usque quò Domine Sancte, et Juste, nónne vindictam ca-
pis et judicas propter sanguinem nostrum de iis qui habitant super terram?

Versio VULGATA LATINA.

9 Et cùm aperuisset sigillum quintum, vidi subtus altare animas interfectorum, pro-
10 pter verbum Dei, & propter testimonium, quod habebant, Et clamabant voce
magnâ, dicentes; Usquequò, Domine, (sanctus & verus,) non judicas, & non
11 vindicas sanguinem nostrum de iis qui habitant in terra? Et datæ sunt illis sin-
gulæ stolæ albæ: & dictum est illis ut requiescerent adhuc tempus modicum,
donec compleantur conservi eorum, & fratres eorum, qui interficiendi sunt sic-
12 ut & illi. Et vidi cùm aperuisset sigillum sextum: & ecce terræmotus magnus
factus est, & Sol factus est niger tanquam saccus cilicinus: & Luna tota facta est
13 sicut sanguis: Et stellæ de cœlo ceciderunt super terram, sicut ficus emittit
14 grossos suos cùm à vento magno movetur, Et cœlum recessit sicut liber invo-
15 lutus: & omnis mons, & insulæ de locis suis motæ sunt: Et reges terræ, &
principes, & tribuni, & divites, & fortes, & omnis servus, & liber, abscondе-
16 runt se in speluncis, & in petris montium: & dicunt montibus, & petris; Cadi-
te super nos, & abscondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira Agni:
17 Quoniam venit dies magnus iræ ipsorum: & quis poterit stare?

CAP. VII.

Post hæc vidi quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes 1
quatuor ventos terræ, ne flarent super terram, neque super mare, neque in ullam
arborem. Et vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu Solis, habentem signum 2
Dei vivi: & clamavit voce magnâ quatuor Angelis, quibus datum est nocere terræ,
& mari, Dicens; Nolite nocere terræ, & mari, neque arboribus, quoadusque si- 3
gnemus servos Dei nostri in frontibus eorum. Et audivi numerum signatorum, 4
centum quadraginta quatuor millia signati, ex omni tribu filiorum Israël. Ex tri- 5
bu Juda duodecim millia signati: Ex tribu Ruben duodecim millia signati: Ex
tribu Gad duodecim millia signati: Ex tribu Aser duodecim millia signati: Ex 6
tribu Nephthali duodecim millia signati: Ex tribu Manasse duodecim millia si-
gnati: Ex tribu Simeon duodecim millia signati: Ex tribu Levi duodecim 7
millia signati: Ex tribu Issachar duodecim millia signati: Ex tribu Zabulon 8
duodecim millia signati: Ex tribu Joseph duodecim millia signati: Ex tribu
Benjamin duodecim millia signati.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

9 فلما فتح الطابع الخامس نظرت * فاذا تحت المذبح انفس الذين قتلوا من اجل كلمة الله *
10 ومن اجل شهادة الخروف * وهم يصرخون باصوات عالية ويقولون * حتي متي يا ايها القدوس
11 الحقاني لا تحكم وتنتقم لدمنا من السكان على الارض * فاعطي لهم واحد واحد ثياب بيض
مضيه * وقيل لهم ان يصبروا ويستريحوا هذا الزمان ليكمل عدد اصحابهم واخوتهم والذين
12 عتيد ان يقتلوا كما قتلوا هم * فلما فتح الطابع السادس * صارت زلزلة عظيمة * وصارت
13 الشمس سوداء كمسح الشعر * وصار القمر كله كالدم * ونجوم السماء تساقطت في الارض * كمثل
14 التين الذي يتساقط اذا هبت الريح العاصف * ورايت السماء تنطوي كالمصحف * وكل الجبال
15 والاودية تقلقلت وزالت من اماكنها * وملوك الارض والوزراء وقواد الالوف والاغنياء والاقوياء
16 وكل من على ظهرها من عبد وحر * قد هربوا واختبوا في المغاير واكهاف الجبال * وهم يقولون
للجبال والصخور اسقطوا علينا واحجبونا من وجه الجالس على الكرسي * ومن سخط الخروف *
17 لانه قد اتي يوم رجزه العظيم * ومن هو الذي يقدر يثبت * الفصل السابع *
1 ومن بعد هذا رايت اربع ملايكة وقوف في اربع زوايا الارض * وقد امسكوا ارياح الارض
2 الاربعة لئلا تهب ريح على الارض ولا في البحر ولا على شجرة * فرايت ملاكا اخر وهو صاعد
من مشرق الشمس * ومعه خاتم الله الحي * وكان ينادي بصوت عظيم * ويقول للاربع ملايكة
3 الذين امروا ان يهلكوا الارض والبحر * احذروا ان تهلكوا الارض ولا البحر ولا الاشجار حتي
4 نرسم عبيد الاهنا في جباههم * فسمعت عدد المرسومين * مايه الف واربعة واربعين الفا * من
5 سبط يهودا اثني عشر الفا مرسومين * ومن سبط روبيم اثني عشر الفا مرسومين * ومن سبط
جاد اثني عشر الفا مرسومين * ومن سبط اشير اثني عشر الفا مرسومين * ومن سبط نفتاليم
6 اثني عشر الفا مرسومين * ومن سبط منسي اثني عشر الفا * ومن سبط شمعون اثني عشر الفا
7 ومن سبط لاوي اثني عشر الفا * ومن سبط سوخار اثني عشر الفا * ومن سبط زابلون اثني عشر
8 الفا * ومن سبط يوسف اثني عشر الفا * ومن سبط بنيامين اثني عشر الفا *

Quumque aperuisset sigillum quintum, 9
aspexi, & ecce subter altare animæ eo-
rum qui interfecti fuerant propter ver-
bum Dei, & propter testimonium Agni.
Hi vero clamabant elatis vocibus, ac di- 10
cebant; Usquequo ô Sancte & verax,
non judicas, & vindicas sanguinem no-
strum ab habitantibus super terram? Et 11
datæ sunt singulis eorum vestes albæ lu-
cidæ, dictúmque est eis ut sustinerent ac
requiescerent id temporis, ut perficeretur
numerus sociorum & fratrum suorum,
& eorum qui trucidandi sunt, quemad-
modum trucidati fuerant ipsi. Et quum 12
aperuisset sigillum sextum factus est ter-
ræmotus magnus: et sol factus est niger
tanquam cilicium setaceum, et luna tota
facta est sicut sanguis: Et stellæ cœli de- 13
ciderunt in terram, tanquam ficus quæ
labuntur flante vento rapido. Vidi quo- 14
que cœlum convolvi sicut volumen: et
omnes montes et valles nutârunt, lo-
cisque suis decesserunt. Et reges terræ, 15
et regni onus sustinentes, et tribuni, et
divites, et potentes, et omnes qui super
ejus superficie sunt, tum servi, tum in-
genui fugerunt, et abdiderunt se in spe-
luncis et cavernis montium: Et dicebant 16
montibus et petris; Cadite super nos, et
abscondite nos à facie sedentis super
thronum, et ab ira Agni: Nam venit 17
magnus ille dies iræ ipsius, et quis est
qui possit consistere?

CAP. VII.

Post hæc vidi quatuor Angelos stantes 1
in quatuor angulis terræ, qui tenuerant
quatuor ventos terræ, ne flaret ventus
super terram, neque in mare, neque super
ullam arborem. Et vidi alium Angelum 2
ascendentem ab ortu solis, habentem anu-
lum Dei vivi: et clamabat voce magnâ,
dicebatque quatuor Angelis quibus præ-
ceptum fuerat vastare terram et mare,
Cavete ne vastetis terram, neque mare, 3
neque arbores, quoadusque obsignemus
servos Dei nostri in frontibus suis. Et 4
audivi numerum obsignatorum: centum
millia, et quadraginta quatuor millia.
Ex tribu Juda, duodecim mille signati. 5
Et ex tribu Rubem, duodecim mille si-
gnati. Et ex tribu Gath, duodecim mille
signati. Et ex tribu Asir, duodecim mille 6
signati. Et ex tribu Nephtalim, duode-
cim mille signati. Et ex tribu Manasse,
duodecim mille. Et ex tribu Simeon, 7
duodecim mille. Et ex tribu Levi, duo-
decim mille. Et ex tribu Sochar, duode-
cim mille. Et ex tribu Zabulon, duode- 8
cim mille. Et ex tribu Joseph, duode-
cim mille. Et ex tribu Benjamin, duo-
decim mille.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

11 ወወሀብዎሙ:ለለ፡ ፩፩: እምኔሆሙ:ልብሰ:ብሩሃ: ወይቤልዎሙ:ከመ:ያዕርፉ:ዓዲ:እስ
ከ:አመ:ይትፌጸሙ:እለ:ከማሆሙ:አግብርተ:እግዚአብሔር:ወአኀዊሆሙ: እለ:ሀለዎሙ:
12 ይትቀተሉ:ከማሆሙ::=፤:ወሶበ:ፈትሐ:ሰድስ:ማኅተመ:ወኮነ:ካዕበ:ዓቢይ:ድልቅልቃት:
13 ወጸልመ:ጸሐይ: ወወርኅኒ:ከመ:ደም:ኮነ:ኵልንታሁ:=፤ ወከዋክብትኒ: ወድቁ:እምሰማ
14 ይ:ከመ:ቈጽለ:በለስ:ዘይወድቅ:ሶበ:ይዘብጦ:ዐቢይ:ነፋስ::=፤ ወሰማይኒ:ተጠውመ:ከመ:
15 ክርታስ:ዘይጠውም:ወአድባርኒ:ወደሰያት:ወኵሉ:=፤ ⁘⁘⁘ ወነገሥተ:ምድርኒ:ወመሳፍን
16 ት: ወመላእክት: ዐበይት: ወአብዕልት: ወኵሉ: ገብር :ወአግዓዚ:ተኀብኡ:ውስተ:አድባር:
17 ወበአታት::=፤ ወይቤልዎሙ: ለአድባር: ወለጾለት:ደቁ:ላዕሌነ:ወክድኑነ:እምገጹ:ለዘ:
ይነብር:ዲበ: መንበሩ: ወእምነ:መዐተ:በግዑ::=፤ እስመ: በጽሐት:ዕለተ: መዓቱ: ዐባይ:
ወመኑ:ይክል:ተቃውሞታ::=፤

፯

1 ወእምድኅረ:ዝንቱ:ርኢኩ፣ ፬: መላእክተ:ይቀውሙ:ውስተ: ፬: ማእዘኒሃ:ለምድር:ከመ:
2 ኢይንፍሑ:ነፋሰ:ውስተ:ምድር:ወኢውስተ:ባሕር:ወኢውስተ:ዕፀታት::=፤ወነጸርኩ: ወርኢ
ኩ: ወመጽአ:ካልእ:መልአክ:እምነ: ጽባሕ:ወይጸውር:ማኅተመ:እግዚአብሔር:ዘሕያው:
ለዓለም:: ወይቤሎሙ:በዓቢይ:ቃል: ለእልክቱ: አርባዕቱ: መላእክት: እለ:ተውህበ :ሎሙ:
3 ይቅስፍዋ:ለምድር : ወለባሕር::=፤ ወባሕቱ: ይቤሎሙ: ኢታሕምምዋ: እንከሰ:ምእረሰ:
ምድረ: ወኢባሕረ: ወኢዕፀታተ:እስከ:ይትኀተሙ:አግብርተ:እግዚአብሔር: ውስተ:ፍጽሞ
4 ሙ::=፤ ወሰማዕኩ:ኍልቆሙ: ለእለ:ተኀትሙ: ፲ ወ ፬፻: ወ፼: እለ:ተኀትሙ:እምውስ
5 6 ተ:ኵሉ:ደቂቀ:እስራኤል::=፤ እለ:እምውስተ:ሕዝበ:ይሁደ:፼ ወ፳፻:: ወእለ:እምው
7 8 ስተ:ሕዝበ:ሮቤል:፼ ወ ፳፻:እለ:እምውስተ:ሕዝበ:ስምዖን:፼ ወ ፳፻:: ወእለ:እምውስ
ተ:ሕዝበ:ሌዊ:፼ ወ፳፻:: ወእለ:እምውስተ:ሕዝበ:ዛብሎን: ፼ ወ ፳፻:: ወእለ:እምውስ
ተ:ሕዝበ:ይሰኮር : ፼ ወ፳፻:: ወእለ:እምውስተ:ሕዝበ:አሴር: ፼ ወ፳፻:: ወእለ:እም
ውስተ:ሕዝበ:ንፍታሌም:፼ ወ፳፻:: ወእለ:እምውስተ:ሕዝበ: ዮሴፍ፡፼ ወ ፳፻::ወእለ:
እምውስተ:ሕዝበ:ምናሴ: ፼ ወ፳፻::ወእለ:እምውስተ:ሕዝበ:ብንያም: ፼ ወ፳፻::ወእለ:
እምውስተ:ሕዝበ:ጋድ: ፼ ወ፳፻:: ወእሉ:እንከ:እሙንቱ:እለ: ተኀትሙ::

Et data sunt singulis illorum vestimenta alba, & dictum est iis, ut requiescerent 11
adhuc usque quo complerentur pares eorum, servi Dei, & fratres eorum qui tru-
cidandi sunt sicut ipsi. Et tunc aperuit sextum sigillum, & factus est denuò ma- 12
gnus terræ motus, & obscuratus fuit sol, & luna quidem sicut sanguis facta est in
totalitate sua. Et stellæ ceciderunt è cœlo, sicuti frons fici quæ cadit, percuti- 13
ente magno vento. Et cœlum involutum fuit, sicut charta involuta: & montes & 14
insulæ, & omnes..... Et reges terræ, & præsides, & principes magni, & divites, & 15
omnes servi & ingenui absconditi fuerunt in montibus & in recessibus. Et dixe- 16
runt montibus & petris, Cadite super nos, & abscondite nos à conspectu ejus qui
sedet super thronum, & ab ira agni ejus.. Quia venit dies iræ ejus magnus, & 17
quis potest stare?

CAP. VII.

Et posthæc vidi quatuor Angelos stantes in quatuor angulis terræ, ne flaret 1
ventus super terram, neque super mare, neque super arbores. Et prospexi & 2
vidi, & venit alter Angelus ab Oriente, & portabat signum Dei vivi in æter-
num: et loquutus est in magna voce illis quatuor Angelis, quibus datum fuit no-
cere terræ & mari. Veruntamen dixit iis, Ne affligatis igitur modò terram, 3
neque mare, neque arbores, quoadusque obsignentur servi Dei in frontibus su- 4
is. Et audivi numerum eorum qui obsignati erant, decies & quater myria-
des & quadragies centum obsignati erant, ex omnibus filiis Israel. Ex tribu 5 6
Juda, myrias et vigesies centum: et ex tribu Rubel, myrias et vige- 7 8
sies centum: ex tribu Simeon, myrias et vigesies centum: Et ex tribu Le-
vi, myrias et vigesies centum: et ex tribu Zebulon, myrias et vige-
sies centum: et ex tribu Isachar, myrias et vigesies centum: et ex tribu
Aser, myrias et vigesies centũ: et ex tribu Nephtali, myrias et vigesies
centũ: et ex tribu Joseph, myrias et vigesies centũ: et ex tribu Manasse, my-
rias et vigesies centũ: et ex tribu Benjamin, myrias et vigesies centũ: et ex
tribu Gad, myrias et vigesies centum: et hi igitur sunt qui obsignati sunt.

Post hæc vidi, *& ecce turba multa*, quam dinumerare eam nemo pote-
9 Μετὰ ταῦτα (τ) εἶδον, ϗ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς (υ) ἠδύ-
rat, ex *omni gente*, & tribubus, & populis, & linguis, stantes ante thro-
νατο, ἐκ παντὸς ἔθνους, ϗ φυλῶν, ϗ λαῶν, ϗ γλωσσῶν, ἑστῶτες (φ) ἐνώπιον τοῦ θρό-
num, & in conspectu Agni, *circumamicti* stolis albis: & palmæ in
νου, ϗ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, (χ) περιβεβλημένοι στολὰς λευκάς· ϗ φοίνικες ἐν ταῖς
manibus eorum: Et clamantes voce magnâ, dicentes; Salus *se-*
10 χερσὶν αὐτῶν· Καὶ (ψ) κράζοντες φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, Ἡ σωτηρία (ω) τῷ κα-
denti super thronum *Dei nostri*, & Agno. Et omnes angeli stabant
11 θημένῳ (α) ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ϗ τῷ ἀρνίῳ. Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι (β) ἑστήκεσαν
in circuitu throni, & seniorum, & quatuor animalium: & ceciderunt in con-
κύκλῳ τοῦ θρόνου, ϗ τῶν πρεσβυτέρων, ϗ τῶν τεσσάρων ζώων· ϗ (γ) ἔπεσον ἐνώ-
spectu throni in facies suas, & adoraverunt Deum, Dicentes;
12 πιον τοῦ θρόνου (δ) ἐπὶ πρόσωπα αὐτῶν, ϗ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, Λέγοντες,
Amen. Benedictio, & *gloria*, & sapientia, & gratiarum actio, *&* honor, & vir-
Ἀμήν. ἡ εὐλογία, ϗ ἡ (ε) δόξα, ϗ ἡ σοφία, ϗ ἡ εὐχαριστία, ϗ ἡ τιμὴ, ϗ ἡ δύνα-
tus, & fortitudo Deo nostro in secula seculorum. Amen. Et respondit
13 μις, ϗ ἡ ἰσχὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Καὶ ἀπεκρίθη
unus ex senioribus, *dicens* mihi; Hi *circum*amicti stolis
εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, λέγων μοι, Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς
albis, qui sunt, & unde venerunt? Et dixi illi, Domine, Tu scis. Et di-
14 λευκὰς, τίνες εἰσὶ, ϗ πόθεν ἦλθον; Καὶ εἴρηκα αὐτῷ, Κύριε, σὺ οἶδας. ϗ εἶ-
xit mihi; Hi sunt *venientes* de tribulatione magna, & laverunt
πέ μοι, Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι (ζ) ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, ϗ ἔπλυναν τὰς
stolas suas, & dealbaverunt stolas suas in sanguine Agni. *Propter hoc* sunt
15 στολὰς αὐτῶν, ϗ ἐλεύκαναν (η) στολὰς αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. Διὰ τοῦτό εἰσιν
ante thronum Dei, & serviunt ei die ac nocte in templo ejus:
ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, ϗ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας ϗ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ·
& *sedens* in throno habitabit super illos. Non esurient *amplius*
16 ϗ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. Οὐ πεινάσουσιν ἔτι, (θ)
neque sitient ampliùs, neque cadet super illos Sol, neque *omnis* æstus: Quo-
17 οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καῦμα· Ὅ-
niam Agnus qui *per medium* throni, *pascet* illos, & deducet eos ad
τι τὸ ἀρνίον τὸ ἀναμέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς, ϗ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ (ι)
viventes fontes aquarum: & absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum.
ζώσας πηγὰς ὑδάτων· ϗ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον (κ) ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

CAP. VIII. η'.

Et cùm aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in cœ-
Καὶ (α) ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐ- 1
lo quasi mediâ horâ. Et vidi septem angelos, *qui* in conspectu Dei *ste-*
ρανῷ ὡς ἡμιώριον. Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους, οἳ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἑστή- 2
terunt: & datæ sunt illis septem tubæ. Et alius angelus venit, &
κασι· ϗ (β) ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθε, ϗ 3
stetit *ad* altare habens thuribulum aureum, & data sunt illi incensa
ἐστάθη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, ϗ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα
multa, ut daret orationibus Sanctorum omnium super altare
πολλὰ, ἵνα (γ) δώσῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
aureum quod ante thronum. Et ascendit fumus incensorum
τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς 4
orationibus Sanctorum, de manu angeli, coram Deo. Et accepit
προσευχαῖς τῶν ἁγίων, ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἴληφεν 5
angelus thuribulum, & implevit illud de igne altaris, &
ὁ ἄγγελος (δ) τὸ λιβανωτὸν, ϗ ἐγέμισεν (ε) αὐτὸ ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, ϗ
misit in terram: & factæ sunt voces, & tonitrua, & fulgura, & terræ-
(ζ) ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· ϗ ἐγένοντο (η) φωναὶ, ϗ βρονταὶ, ϗ ἀστραπαί, καὶ σει-
motus. Et septem angeli *habentes* septem tubas, præparaverunt
σμός. Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι (θ) ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας, ἡτοίμασαν (ι) 6
seipsos ut *clangerent*. Et primus angelus *clanxit*, & facta est gran-
ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσι. Καὶ ὁ (κ) πρῶτος ἄγγελος ἐσάλπισε, ϗ ἐγένετο χά- 7
do, & ignis, mixta sanguine, & *missa sunt* in terram. Et tertia pars
λαζα ϗ πῦρ μεμιγμένα (λ) αἵματι, ϗ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν. καὶ τὸ (μ) τρίτον
arborum combusta est, & omne fœnum viride combustū est.
τῶν δένδρων κατεκάη, ϗ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

MS. A. (τ) Ἴδον ὄχλον πολὺν, ϗ ἀριθμῆσαι (υ) ἐδύνατο, (φ) ἐπὶ τοῦ (χ) περιβεβλημένους (ψ) κράζουσι (ω) τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τῷ (α) ἐπὶ τῷ θρόνῳ ϗ τῷ (β) ἑστήκεισαν (γ) ἔπεσαν (δ) ἐπὶ τὰ πρόσωπα (ε) δόξα, ϗ ἡ εὐχαριστία, (ζ) ἀπὸ θλίψεως μεγάλης, (η) αὐτὰς ἐν (θ) οὐδὲ μὴ διψήσουσιν (ι) ζωῆς (κ) ἐκ τῶν Κεφ. η'. MS. A. (α) ὅταν (β) ἐδόθη (γ) δώσει (δ) τὸν (ε) αὐτὸν (ζ) * ἔλαβον (η) βρονταὶ, ϗ ἀστραπαὶ, ϗ φωναὶ, ϗ σεισμός. (θ) οἱ ἔχοντες (ι) αὐτοὺς (κ) πρῶτος ἐσάλπισεν, (λ) ἐν αἵματι, (μ) τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, ϗ τὸ τρίτον τῶν

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]

1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
[illegible]

9 Post hæc vidi: & ecce turba multa quam numerare nemo poterat, ex omni gente, & populis, & tribubus, & linguis, stante ante thronum, & ante Agnum, amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum,
10 Et clamantes voce magnâ, dicentes; Salus Deo nostro, ei qui sedet super thronum, & Agno.
11 Et omnes illi Angeli stabant circum thronum, & illos seniores, & illa quatuor animalia; & ceciderunt ante thronum ejus super facies suas, & adorârunt Deum,
12 Dicentes; Amen, benedictio, & gloria, & sapientia, & gratiarum actio, & honor, & robur, & fortitudo Deo nostro in secula seculorum, Amen.
13 Et respondit unus ex senioribus, & dixit mihi; Hi qui amicti sunt stolis hisce quinam sunt, & unde venerunt?
14 Et dixi ipsi; Domine mi, tu nôsti. Et dixit mihi; Isti sunt ii qui veniunt ex afflictione magna, & lavârunt stolas suas & dealbârunt eas in sanguine Agni.
15 Propterea sunt ante thronum Dei, & serviunt ei die & nocte in templo ejus: & ille qui sedet super thronum proteget eos,
16 Quin esuriant, nec sitiant ampliùs, neque cadat super eos sol, neque ullus æstus.
17 Quoniam Agnus qui in medio throni est, pascet eos, & ducet eos secus fontes aquarum vivarum; & delebit Deus omnem lachrymam ab oculis eorum.

CAP. VIII.

1 Et quum aperuisset sigillum illud septimum, factum est silentium in cœlo, mediâ fermè horâ.
2 Et vidi illos septem Angelos qui ante Deum stabant, & datæ sunt ipsis septem tubæ.
3 Et alius Angelus venit, & stetit super altare, & habebat thuribulum aureum, & dati sunt illi suffitus multi, ut offerret cum precibus omnium Sanctorum, super altare aureum quod est ante thronum.
4 Et ascendit fumus suffituum precum Sanctorum è manu Angeli ante Deum.
5 Et accepit ille Angelus thuribulum, & implevit illud ex igne altaris, & projecit in terram: & facta sunt tonitrua, & fulgura, & voces, & terræ motus.
6 Et illi septem Angeli, qui habebat septem tubas, parârunt ipsi se ut clangerent.
7 Et ille primus clanxit, & facta est grando & ignis, mixta sanguine: & projecta sunt in terram, & tertia pars terræ usta est, & tertia pars arborum usta est, & omne gramen viride ustum est.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወእምዝ፡ ርኢኩ፡ ሰብአ፡ ብዙኃ፡ ወአልቦ፡ ዘየክል፡ ተኈልቆቶሙ፡ እምኵሉ፡ አሕዛብ፡ ወእ
ምነ፡ ኵሉ፡ በሐውርት፡፡ ይቀውሙ፡ ቅድመ፡ መንበሩ፡ ወቅድመ፡ በግዑ፡ ወይለብሱ፡ አልባስ፡ ብ
10 ሩሃ፡ ወያጸንዑ፡ ውስተ፡ እደዊሆሙ፡ ፀበርተ፡፡=፦ ወይጸርኁ፡ በዐቢይ፡ ቃል፡ ወይብሉ፡ ፍርቃ
11 ን፡ ለእግዚእነ፡ ለዘ፡ ይነብር፡ ዲበ፡ መንበሩ፡ ወለበግዑ፡=፦ ወይቀውሙ፡ ኵሎሙ፡ መላእ
ክት፡ ወሊቃናት፡ ዐውደ፡ መንበሩ፡ ወእልክቱ፡፡ ዐ እንስሳሁ፡ ስገዱ፡ በገጾሙ፡ ቅድመ፡ መንበሩ፡
12 ለእግዚአብሔር፡=፦ ወይብሉ፡ አሜን፡፡ ስብሐት፡ ወበረከት፡ ወጥበብ፡ ወአኰቴት፡
13 ወኃይል፡ ወጽንዕ፡ ለአምላክነ፡ ለዓለም፡ ዓለም፡ አሜን፡፡=፦ ወይቤለኒ፡ ፩፡ እምሊቃናት፡ እሉ፡
እለ፡ ይለብሱ፡ አልባስ፡ ብሩሀ፡ እምአይቴ፡ መጽኡ፡፡=፦

Et postea vidi populos multos, & nemo poterat numerare eos, ex omnibus gentibus & ex omnibus regionibus: stabant ante thronum ejus & agnum ejus, & amicti erant vestimentis albis, & tenebant in manibus suis, ramos. 9
Et clamabant in magna voce, & dicebant; Salus Deo nostro sedenti super thronum suum & Agno suo. 10
Et stabant omnes Angeli & seniores circuitu throni ejus, & ista quatuor animalia inciderunt in facies suas, coram throno Dei. 11
Et dicebant, Amen: Gloria, & benedictio, & sapientia, & gratiarum actio, & virtus, & potentia Deo nostro in seculum seculorum, Amen. 12
Et dixit mihi unus ex senioribus iis; Qui amicti erant vestimentis albis, unde venerunt? 13

Versio VULGATA LATINA.

9 Post hæc vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gen-
tibus, & tribubus, & populis, & linguis: stantes ante thronum, & in conspe-
10 ctu Agni, amicti stolis albis: & palmæ in manibus eorum: Et clamabant vo-
11 ce magnâ, dicentes; Salus Deo nostro, qui sedet super thronum, & Agno. Et
omnes Angeli stabant in circuitu throni, & seniorum, & quatuor animalium: &
12 ceciderunt in conspectu throni in facies suas, & adoraverunt Deum, Dicentes,
Amen. Benedictio, & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, & virtus,
13 & fortitudo Deo nostro, in secula seculorum, Amen. Et respondit unus de seni-
oribus, & dixit mihi; Hi, qui amicti sunt stolis albis, qui sunt? & undè vene-
14 runt? Et dixi illi; Domine mi, tu scis. Et dixit mihi; Hi sunt, qui vene-
runt de tribulatione magna, & laverunt stolas suas, & dealbaverunt eas in san-
15 guine Agni. Ideò sunt ante thronum Dei, & serviunt ei die ac nocte in tem-
16 plo ejus: & qui sedet in throno, habitabit super illos. Non esurient neque si-
17 tient amplius, nec cadet super illos Sol, neque ullus æstus: Quoniam Agnus, qui
in medio throni est, reget illos, & deducet eos ad vitæ fontes aquarum, & abs-
terget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum. CAP. VIII.
ET cùm aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in cœlo, quasi mediâ 1
horâ. Et vidi septem Angelos stantes in conspectu Dei: & datæ sunt illis se- 2
ptem tubæ. Et alius angelus venit, & stetit ante altare habens thuribulum au- 3
reum: & data sunt illi incensa multa, ut daret de orationibus Sanctorum omni-
um super altare aureum, quod est ante thronum Dei. Et ascendit fumus incen- 4
sorum de orationibus Sanctorum de manu Angeli coram Deo. Et accepit An- 5
gelus thuribulum, & implevit illud de igne altaris, & misit in terram, & facta
sunt tonitrua, & voces, & fulgura, & terræmotus magnus. Et septem Angeli, 6
qui habebant septem tubas, præparaverunt se ut tubâ canerent. Et primus An- 7
gelus tubâ cecinit, & facta est grando, & ignis, mista in sanguine, & missum est
in terram, & tertia pars terræ combusta est, & tertia pars arborum concremata
est, & omne fœnum viride combustum est.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

وَمِن بعد هذه نظرت * فاذا جمع كثير ما لا يستطيع احد يحصيه * من كل الامم والقبايل 9
والشعوب والالسن * وهم وقوف قدام الكرسي * وقدام الخروف * وهم كلهم لابسين حللا بيضا *
وبايديهم نخل * وهم يصيحون باعلي اصواتهم قايلين * الخلاص لالاهنا الجالس على الكرسي 10
والخروف * ورايت جميع الملايكة القيام حول الكرسي * والمشايخ * والحيوان الاربع قد سقطوا 11
قدام كرسيه على وجوههم * وسجدوا لله * قايلين امين * البركة * والمجد * والحكمة * والشكر * 12
والكرامة * والقوة * والقدرة لالاهنا * الي ادهار الادهار امين * فاجاب احد المشايخ وقال لي * هاولي 13
اللذين عليهم اللباس الابيض من يكونوا ومن اين قدموا * فقلت له يا سيدي انت اعرف * 14
فقال لي * هاولي هم اللذين اتوا من الكروب والمشقات العظيمة * وهم اللذين غسلوا ثيابهم وبيضوها
بدم الخروف * فلذلك هم الان قدام كرسي الله * وهم يعبدونه في هيكله الليل والنهار والجالس على 15
الكرسي يسكن فيهم * ولا يجوعون ايضا ولا يعطشون * ولا تحرقهم الشمس ولا كل حران * لان 16 17
الخروف الذي في وسط الكرسي يرعاهم * ويهديهم الي عيون ماء الحياة * ويزيل الله عنهم كل دموعهم
من اعينهم * الفصل الثامن * فلما فتح الطابع السابع * صار عند ذلك سكوت 1
وهدو في السماء نحو نصف ساعة * ثم رايت السبعة ملايكة القيام قدام الكرسي قد اعطي 2
لهم سبعة ابواق * وملاك اخر قد اتي ووقف على المذبح * ومعه مجمر من ذهب * ودفع اليه 3
بخور وطيب كثير * التي هي صلوات القديسين * على ذلك المذبح الذهب الذي قبالة الكرسي *
* فصعد من ذلك دخان البخور * التي هي صلوات القديسين * من يدي الملاك الذي هو 4
قدام الله * ثم ان الملاك اخذ المجمر * فملاها من نار المذبح * والقاها في الارض * فصار من 5
ذلك اصوات ورعود وبروق وزلازل * وانتصبوا اوليك الملايكة السبعة * الذين معهم 6
السبع بوقات * وتهيوا ليبوقوا * فابتدا الاول وضرب البوق * فصار من ذلك برد ونار تختلط 7
بالدم * والقاها في الارض * فاحترق ثلث الارض * وثلث الاشجار احترقت * واحترق كل
حشيش الارض الاخضر *

Post hæc aspexi, & ecce turba multa, 9
quam nemo possit numerare, ex omnibus
gentibus, & tribubus, & populis, &
linguis: iique stabant ante thronum &
in conspectu Agni, iidemque omnes in-
duti stolis albis, & in manibus eorum
palmæ: Et hi clamabant altissimis 10
vocibus, dicentes, Salus Deo nostro se-
denti super thronum, & Agno. Et vidi 11
omnes Angelos, qui stabant circa thro-
num & Senes & animalia quatuor, pro-
cidere coram ejus throno super facies
suas, & adorare Deum, Dicentes, Amen: 12
benedictio, & gloria, & sapientia, &
gratiarum actio, & honor, & virtus, &
potentia Deo nostro in secula seculorum,
Amen. Tum respondens unus è senibus 13
dixit mihi, Hi qui sunt amicti vestitu
albo, quinam sunt & unde venerunt?
Dixi ei, O Domine mi, tu doctior es. Et 14
dixit mihi, Isti sunt qui venerunt è
mœroribus & ærumnis magnis: & ipsi
sunt qui laverunt vestes suas, ac de-
albârunt eas in sanguine Agni. Idcóque 15
ipsi modò adstant throno Dei, & servi-
unt ei in templo ipsius noctu diúque:
& qui insidet throno, habitabit in eis.
Et non esurient ampliùs, neque sitient, 16
& non aduret eos sol, neque ullus æstus:
Quoniam Agnus qui in medio throni 17
est, pascet eos, ducétque illos ad fontes
aquæ vitæ: auferétque Deus ab eis omnes
lachrymas eorum ab oculis ipsorum.

CAP. VIII.

Quum autem aperuisset sigillum 1
septimum, factum est tunc temporis si-
lentium & quies in cælo, mediâ fermè
horâ. Tum vidi septem illis Angelis 2
qui adstant coram throno, datas fuisse
septem buccinas. Et alius Angelus ve- 3
nit, & stetit ad altare, habens thuribu-
lum aureum: & datum est ei incensum
& aroma multum, quæ sunt orationes
Sanctorum, super altare illud aureum
quod est è regione throni. Ascenditque 4
ex eo fumus incensi, quæ sunt orationes
Sanctorum, de manibus Angeli qui asta-
bat coram Deo. Deindè Angelus ille ac- 5
cepit thuribulum, & implevit illud igne
altaris, & abjecit eum in terram:
factæque sunt ex eo voces, & tonitrua,
& fulgura, & terræmotus. Et assur- 6
gentes illi septem Angeli qui habebant
septem buccinas, parârunt se ad clan-
gendum. Cæpit ergo primus, clanxitque 7
buccinâ, & factæ sunt inde grandines
& ignis sanguine mista: projecitque ea
in terram: & combusta est tertia pars
terræ: & tertia pars arborum exusta
est: & exustum est omne terræ fœnum
viride.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

14 ወእቤሎ ፡ እግዚኦ ፡ አንተ ፡ ተአምር ፡፡ ወይቤለኒ ፡ እሉ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ መጽኡ ፡ እምዐቢይ ፡
15 ሕማም ፡ ወሐፀቡ ፡ አልባሲሆሙ ፡ ወአንጽሑ ፡ በደመ ፡ በግዑ ፡=፡ ወበበይነ ፡ ዝንቱ ፡ በጽሑ ፡
ቅድመ ፡ መንበሩ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወይሴብሕዎ ፡ መዐልተ ፡ ወሌሊተ ፡ ወየዐርፍ ፡ ኀቤሆሙ ፡ ወ
16 እቱ ፡ ዘይነብር ፡ ደበ ፡ መንበር ፡ ወይጼልል ፡ ደቤሆሙ ፡=፡ ሊይርህቡኒ ፡ ወሊጸምዑኒ ፡ ወፀ
17 ሐይ ፡ ኀሩርኒ ፡ ሊይረክቦሙ ፡=፡ እስመ ፡ በግዑ ፡ ዘቅድመ ፡ መንበሩ ፡ ይሬእዮሙ ፡ ወይ
መርሆሙ ፡ ውስተ ፡ ነቅዓ ፡ ሕይወት ፡፡ ወያሴስል ፡ እግዚአብሔር ፡ አንብአ ፡ እምአዕይንቲ
ሆሙ ፡፡=፡

፰

1 ወሶበ ፡ ፈትሐ ፡ ሱብዓ ፡ ማኅተመ ፡ አርመመ ፡ ኵሉ ፡ ዘበሰማይ ፡ ወዘበምድር ፡ እስከ ፡ መንፈቀ ፡
2 ሰዓት ፡፡=፡ ወወሀብዎሙ ፡ ለእልክቱ ፡ ፯ መላእክት ፡ እለ ፡ ይቀውሙ ፡ ቅድመ ፡ እግዚአብሔ
3 ር ፡ ፯ መጣቅዕተ ፡፡=፡ ወመጽአ ፡ ካልእ ፡ መልአክ ፡ እምጽባሕ ፡ ወቆመ ፡ ቅድመ ፡ የማነ ፡
ምሥዋዕ ፡ ወያጽንዕ ፡ ማዕጠንተ ፡ ወርቅ ፡ ዘእሳት ፡፡ ወወሀብዎ ፡ ብዙኀ ፡ ዕጣነ ፡ ከመ ፡ የሀብ ፡
ለጸሎተ ፡ ኵሎሙ ፡ ቅዱሳን ፡ በደበ ፡ ምሥዋዕ ፡ ዘወርቅ ፡ ቅድመ ፡ መንበሩ ፡ ለእግዚአብ
4 ሔር ፡፡=፡ ወዐርገ ፡ ጢሱ ፡ ለውእቱ ፡ ዕጣን ፡ ምስለ ፡ ጸሎቶሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ እምውስተ ፡
5 እዴሁ ፡ ለውእቱ ፡ መልአክ ፡ ቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡=፡ ወነሥአ ፡ ውእቱ ፡ መልአክ ፡
ማዕጠንተ ፡ እምኀበ ፡ እሳት ፡ ዘምሥዋዕ ፡ ወለውረደ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡፡ ወመጽአ ፡
6 መብረቅ ፡ ወኮነ ፡ ነጐድጓድ ፡ ወፀዐዕ ፡ ወድልቅልቅ ፡፡=፡ ወእልክቱኒ ፡ መላእክት ፡ ፯ ፡
7 እለ ፡ ያጸንዑ ፡ ፯ ፡ መጣቅዕተ ፡ ተደለዉ ፡ ከመ ፡ ይጥቅዑ ፡፡=፡ ወሶበ ፡ ጠቅዐ ፡ ቀዳማዊ ፡
መልአክ ፡ ኮነ ፡ በረድ ፡ ወእሳት ፡ ምስለ ፡ ደም ፡ ድሙረ ፡ ወወረደ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ወው
ዕየ ፡ ሣልስተ ፡ እዴሃ ፡ ለምድር ፡ ወውዕየ ፡ ኵሉ ፡ ሣዕር ፡ ኀመልሚል ፡፡=፡

Et dixi ei, Domine, tu scis: & dixit mihi, Hi sunt qui venerunt ex magna affli- 14
ctione, & laverunt vestimenta sua, & purgârunt in sanguine Agni ejus. Et pro- 15
pterea venerunt ante thronum Dei, & laudant eum die & nocte, & requiescet
apud eos ipse qui sedet super thronum, & obumbrabit iis. Non esurient, neque 16
sitient, & sol æstuans non incidet iis. Quia Agnus ejus qui ante thronum ejus 17
est, pascet eos, & deducet eos in fontes vitæ, & absterget Deus lachrymas ab
oculis eorum.

CAP. VIII.

Et quum aperuisset septimum sigillum, conticuit totum quod fuit in cælo & 1
quod fuit in terra, usque medietatem horæ. Et datæ sunt iis septem Angelis 2
qui stabant coram Deo, septem tubæ. Et venit alius Angelus ab Oriente, & ste- 3
tit ante dextram Altaris, & tenebat thuribulum aureum ignis, & dati sunt ei
multi suffitus, ut daret precibus omnium Sanctorum super altare aureum ante
thronum Dei. Et ascendit fumus hujus suffitûs, cum precibus sanctorum, de 4
manu hujus Angeli coram Deo. Et accepit iste Angelus thuribulum de igne 5
altaris, & misit in terram, & venit fulgur, & factum est tonitru, & vox, &
terræ motus. Et illi Angeli septem qui tenebant septem tubas, præparati sunt 6
ut clangerent. Et quum clanxerat primus Angelus, facta est grando & ignis, 7
cum sanguine mixta, & descendit in terram, & combussit tertiam partem ter-
ræ, & combussit omnem herbam viridem.

ἈΠΟΚΆΛΥΨΙΣ ἸΩΆΝΝΟΥ.

Et secundus angelus *clanxit*, & tanquam mons magnus igne *incensus* missus est in
8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς
mare: & facta est tertia pars maris, sanguis: Et mortua est tertia pars
9 τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης, αἷμα· Καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν
creaturarum earū quæ in mari, *habentia* animas, & tertia pars navium *perierunt*.
κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων (ν) διεφθάρη.
Et tertius angelus *clanxit*, & cecidit de cœlo stella magna *incensa* tanquā
10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς
lampas, & cecidit in tertiam partem fluminum, & in fontes aquarum. Et
11 λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν (ξ) ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς ὑδάτων. Καὶ
nomen stellæ dicitur Absinthium: & facta est tertia pars in Absinthium, &
τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται (ο) Ἄψινθος· καὶ (π) γίνεται τὸ τρίτον εἰς ἄψινθον, καὶ
multi hominum mortui sunt de aquis, quia amaræ factæ sunt. Et quartus
12 πολλοὶ (ρ) ἀνθρώπων ἀπέθανον (σ) ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέταρτος
angelus *clanxit*, & percussa est tertia pars Solis, & tertia pars Lunæ, & tertia
ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου, καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης, καὶ τὸ τρί-
pars stellarum: ita ut obscuraretur tertia pars eorum, & *dies* non luceret *tertiam partem*
τον τῶν ἀστέρων· ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ (τ) φαίνῃ τὸ τρίτον
ipsius, & *nox* similiter. Et vidi, & audivi *unum angelum volantem in medio cœ-*
13 αὐτῆς, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως. Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς (υ) ἀγγέλου πετωμένου ἐν μεσουρανή-
li, *dicentem* voce magnâ; Væ, væ, væ habitantibus in terra, de cæteris
ματι, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ, Οὐαί, οὐαί, οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν
vocibus *tubæ* trium angelorum *futurorum clangere*.
φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

CAP. IX. θ'.

Et quintus angelus *clanxit*: & vidi stellam de cœlo *delapsam* in
1 ΚΑὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε· καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς
terram, & data est ei clavis putei abyssi. Et aperuit puteum abyssi,
2 τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. Καὶ ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου,
& ascendit fumus *ex puteo*, sicut fumus fornacis magnæ: & obscuratus est Sol
καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ (α) φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης· καὶ (β) ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος
& aër de fumo putei. Et de fumo exierunt locustæ in terram, &
καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ 3
data est illis potestas, sicut habent potestatem scorpiones terræ. Et *dictum* est il-
ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία, ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. Καὶ ἐρρέθη αὐ- 4
lis, ne læderent fœnum terræ, neque omne viride, neque omnem arborem:
ταῖς, ἵνα μὴ (γ) ἀδικήσωσι τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρόν, οὐδὲ πᾶν δένδρον·
nisi homines *solos*, qui non habent signum Dei in fron-
εἰ μὴ (δ) τοὺς ἀνθρώπους μόνους, οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγῖδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν (ε) μετ-
tibus suis. Et datum est illis ne occiderent eos, sed ut *cruci-*
ώπων αὐτῶν. Καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα (ζ) βασα- 5
arentur mensibus quinque: & cruciatus eorum, ut cruciatus scorpii, cùm percutit
νισθῶσι μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν, ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ
hominem. Et in diebus illis quærent homines mortem, & non
ἄνθρωπον. Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ (η) οὐχ 6
invenient eam: & desiderabunt mori, & fugiet mors ab eis.
εὑρήσουσιν αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ (θ) φεύξεται ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν.
Et similitudines locustarum, similes equis paratis in prælium: & super
Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων, (ι) ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον· καὶ ἐπὶ 7
capita earum tanquam coronæ similes auro, & facies earum *velut* fa-
τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσ-
cies hominum. Et habebant capillos sicut capillos mulierum: & dentes earum
ωπα ἀνθρώπων. Καὶ (κ) εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν· καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν 8
sicut leonum erant. Et habebant *thoraces* sicut *thoraces ferreos*: & vox ala-
ὡς λεόντων ἦσαν. Καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς· καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύ- 9
rum earum sicut vox curruum equorum multorum currentium in bellum: Et habe-
γων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον· Καὶ ἔχου- 10
bant caudas similes *scorpiis*: & aculei erant in caudis *suis*: & potestas earum
σιν οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις, καὶ (λ) κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς (μ) αὐτῶν· καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῶν
ad lædendum homines mensibus quinque. Et habebant super se regem angelum
ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας (ν) πέντε. Καὶ ἔχουσιν ἐφ' αὐτῶν βασιλέα τὸν (ξ) ἄγγελον 11
abyssi: nomen *ei* Hebraicè, Abaddon, *& in Græca* nomen *habet*, Apollyon.
τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστί, Ἀβαδδών, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει, Ἀπολλύων.

MS. A. (ν) δ····ρησαν. (ξ) ποταμῶν. Καὶ τὸ ὄνομα (ο) ὁ Ἄψινθος· (π) ἐγέ··το τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς (ρ) τῶν ἀνθρώπων (σ) ἐπὶ τῶν (τ) φανῇ τὸ τέταρτον (υ) ἀετοῦ πετομένου
ΚΕΦ. θ'. MS. A. (α) φρέατος, καπνὸς (β) καὶ ἐσκοτώθη (γ) ἀδικήσουσιν (δ) ἀνθρώπους, οἵτινες (ε) μετώπων. Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς (ζ) βασανισθήσονται (η) οὐ μὴ εὕρωσιν (θ) φεύγει
(ι) ὁμοιώματα (κ) ··χαν (λ) κέντρα· καὶ ἐν (μ) αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν (ν) πέντε. Ἔχουσιν ἐπ' (ξ) ἄρχοντα τῆς ἀβύσσου τὸν ἄγγελον, ὄνομα

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]

Et ille secundus Angelus clanxit, & tanquam 8
mons magnus, igne ardens, projectus est in
mare: & facta est etiam tertia pars maris
sanguis. Et mortua est tertia pars omnium 9
creaturarum quæ sunt in mari, quæ habent
animas: & tertia pars navium corrupta est.
Et ille tertius Angelus clanxit, & cecidit è 10
cœlo stella ardens sicut lampas: & cecidit
super tertiam partem fluminum, & super
fontes aquarum. Et nomen stellæ illius di- 11
citur Absinthus: & facta est tertia pars aqua-
rum in absinthium, & multi homines mortui
sunt ex aquis, eò quòd amaræ factæ essent.
Et ille quartus Angelus clanxit, & percussa 12
est tertia pars solis, & tertia pars lunæ, &
tertia pars stellarum, ut obtenebraretur ter-
tia pars earum: & obtenebrata est dies, ita
ut non luceret tertia pars illius: & nox eo-
dem modo. Et vidi, & audivi aquilam 13
unam volantem in medio, caudam sangui-
nis habentem, dicentem voce magnâ; Væ,
væ, væ iis qui habitant super terram à voce
reliquarum tubarum illorum trium Angelo-
rum qui clangent.

CAP. IX.

Et ille quintus Angelus clanxit, & vidi 1
stellam cecidisse è cœlo super terram, &
data est illi clavis putei abyssi. Et aperu- 2
it puteum abyssi, & ascendit fumus ex pu-
teo tanquam fumus fornacis quæ accenditur:
& obtenebratus est Sol & aër ex fumo pu-
tei. Et ex fumo exiverunt locustæ in ter- 3
ram: & data est illis potestas, qualem ha-
bent scorpii super terram. Et dictum est il- 4
lis, ut non nocerent gramini terræ, neque
ulli arbori, nisi *solum* hominibus illis qui
non habent sigillum Dei super frontibus su-
is. Et datum est eis, ut non occidant eos, 5
sed ut crucientur menses quinque: & cruci-
atus eorum, sicut cruciatus scorpii, quum
percusserit aliquem. Et in diebus illis quæ- 6
rent homines mortem, & non invenient: &
desiderabunt mori, & fugiet mors ab illis.
Similitudo illarum locustarum *hæc est*, re- 7
ferunt similitudinem equorum paratorum ad
prælium, & super capita earum, tanquam
corona similitudinis auri: & facies earum,
sicut facies hominum. Et habebant comam 8
sicut comam mulierum: & dentes earum,
sicut leonum erant. Et habebant loricas, 9
sicut loricas ferreas: & sonitus alarum ea-
rum, sicut sonitus curruum equorum mul-
torum currentium ad prælium. Et habent 10
caudas similes scorpionum, & aculeos: &
in caudis suis habent potestatem nocendi ho-
minibus menses quinque. Et habent regem 11
supra se, Angelum abyssi, cui nomen He-
braicè Abadon, Græcè autem nomen est ipsi
Apollon.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወሶበ፡ ጠቅዐ፡ ካልእ፡ መልአክ፡ ወረደ፡ ውስተ፡ባሕር፡እሳት፡ዐቢይ፡ዘመጠነ፡ደብር፡እንዘ፡ይነ
9 ድድ፡፡ ወኮነ፡ደመ፡ሣልስተ፡ዕዴሃ፡ለባሕር ፡=፡ ወሞተ፡ሣልስ፡ ዕዴሁ፡ ለዘ፡ሀሎ፡ውስተ፡ባሕ
10 ር፡ዘተፈጥረ፡ዘቦ፡መንፈሰ፡ ሕይወት፡ ወሣልስት፡ ዕዴሆን፡ለአሕማር፡ማሰነ፡፡=፡ ወሶበ፡ ጠ
ቅዐ፡ ሣልስ፡መልአክ፡ወረደ፡ እምሰማይ፡ ኮከብ፡ ዐቢይ፡እንዘ፡ይነድድ፡ከመ፡ እሳት፡ ወወረደ፡
ውስተ፡ ሣልስተ፡ ዕዴሆሙ፡ ለአፍላግ፡ ወለዓንቅዕተ፡ማያት፡=፡

Et quum clanxisset secundus Angelus, descendit in mare ignis magnus, quantitate 8
quasi mons ardens, & facta est sanguis tertia pars maris. Et mortua est ter- 9
tia pars existentium in mari creaturarum habentium spiritum vitæ, & tertia
pars navium interierunt. Et quum clanxisset tertius Angelus, descendit de 10
cœlo stella magna, ardens sicut ignis, & descendit in tertiam partem fluminum,
& fontium aquarum.

Versio VULGATA LATINA.

8 Et secundus Angelus tubâ cecinit : & tanquã mons magnus igne ardens missus est
9 in mare, & facta est tertia pars maris sanguis, Et mortua est tertia pars creaturæ
10 eorũ quæ habebant animas in mari,& tertia pars naviũ interiit. Et tertius Angel⁹ tubâ cecinit : & cecidit de cœlo stella magna, ardens tanquã facula, & cecidit
11 in tertiã partẽ fluminũ, & in fontes aquarũ : Et nomen stellæ dicitur Absinthiũ; & facta est tertia pars aquarũ in absinthium : & multi hominum mortui sunt de
12 aquis, quia amaræ factæ sunt. Et quart⁹ Angel⁹ tubâ cecinit : & percussa est tertia pars Solis,& tertia pars Lunæ,& tertia pars stellarũ,ita ut obscuraretur tertia pars
13 eorũ, & diei non luceret pars tertia, & noctis similiter. Et vidi, & audivi vocem unius aquilæ volantis per medium cœli, dicentis voce magnâ; Væ, væ, væ habitantibus in terra, de cæteris vocibus trium Angelorum, qui erant tubâ canituri.

CAP. IX.

1 ET quintus Angelus tubâ cecinit : & vidi stellã de cœlo cecidisse in terram, &
2 data est ei clavis putei abyssi. Et aperuit puteũ abyssi : & ascendit fumus putei,
3 sicut fum⁹ fornacis magnæ : & obscurat⁹ est Sol & aër de fumo putei: Et de fumo putei exierunt locustæ in terram, & data est illis potestas, sicut habent potestatẽ scorpiones terræ: Et præceptũ est illis ne læderent fœnũ terræ, neq; omne viride, neq; 4
omnẽm arborẽ : nisi tantùm homines, qui non habent signũ Dei in frontib⁹ suis :
Et datũ est illis ne occiderent eos; sed ut cruciarent mensib⁹ quinque : & cruciatus 5
eorũ, ut cruciat⁹ scorpii cùm percutit hominẽ. Et in dieb⁹ illis quærent homines 6
mortẽ, & non invenient eam : & desiderabunt mori, & fugiet mors ab eis. Et si- 7
militudines locustarũ, similes equis paratis in præliũ : & sup capita earũ tanquam
coronæ similes auro : & facies earum tanquam facies hominum. Et habebant 8
capillos sicut capillos mulierum ; & dentes earum sicut dentes leonum erant :
Et habebant loricas sicut loricas ferreas, & vox alarum earum sicut vox curru- 9
um equorum multorum currentium in bellum : Et habebant caudas similes 10
scorpionum, & aculei erant in caudis earum : & potestas earum nocere ho-
minibus mensibus quinque : & habebant super se Regem angelum abyssi, cui 11
nomen Hebraïcè Abaddon, Græcè autem Apollyon, Latinè habens nomen Exterminans.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ثم الملاك الثاني ضرب البوق * فصار من ذلك كانه جبل عظيم * وهو يتقد نارا * فالقي في 8
البحر * فصار ثلث البحر دما * وهلكت ثلث الخليقة التي في البحر * ذوات الانفس * واضمحل 9
ثلث المراكب * ثم ان الملاك الثالث ضرب البوق * فسقط من ذلك نجم عظيم من السماء * وهو 10
يتقد مثل المشعل * فسقط على ثلث الانهار * وعلى اعين المياه * وكان اسم النجم مران * فمات 11
كثير من الناس من مران الماء * لانه صار مرا * ثم الملاك الرابع ضرب البوق * فاظلم 12
من ذلك ثلث الشمس * وثلث القمر * وثلث النجوم * ولم يظهر ثلثها المظلم * والنهار كان بمنزلة
الليل * فنظرت وسمعت ملاكا واحدا وهو طاير وسط السماء * وهو يقول بصوت عظيم * ثلثه 13
الويل * الويل * الويل لسكان الارض من ساير اصوات البوقات الثلثه * ومن الملايكة الثلاثة
الذين يريدون يضربوها *

الفصل التاسع *

* ثم ان الملاك الخامس ضرب البوق * 1
فرايت نجما سقط من السماء في الارض * واعطي له مفتاح بير التخوم * فلما فتحه صعد دخان 2
من عمق البير كانه دخان تنور عظيما * فاظلمت الشمس والهوي من دخان البير * فخرج من 3
ذلك الدخان جراد في الارض * واعطي لها سلطان كسلطان عقارب الارض * وقيل لها ان لا 4
تاذي حشيش الارض * ولا كل ذا خضرة * ولا كل شجرة * بل ان تاذي البشر الذين ليس في
جباههم طابع الله * واعطي لها سلطان ان لا تقتلهم بل لتعذبهم خمسة اشهر * وعذابها لهم 5
مثل العقارب اذا لسعت الناس * وكانوا الناس في تلك الايام يطلبون الموت ولا يجدونه * 6
ويشتهون الموت ويهرب عنهم * وكان شبه تلك الجراد * كمثل الخيل المنتصبة للحرب * وكان على 7
روسها مثل تيجان من ذهب * ووجوهها كوجوه الناس * وكان لها شعور كشعور النساء * 8
واسنانها كاسنان السباع * وكانت صدورها مسرودة كسرد حديد * واصوات اجنحتها كانت 9
كاصوات الخيل الكثيرة * التي تجري الي الحرب * ولها اذناب كاذناب العقارب * وفي اطراف 10
اذنابها شوكات لتلسع بها الناس وتعذبهم خمسة اشهر * وكان ملكا عليهم ملاك التخوم * وكان 11
اسمه بالعبرانية ابادون وتفسيره فتاك * واسمه باليونانية ابولليون وتفسيره سفاك *

Deinde Angelus secundus clanxit buccinâ, factusque inde est quasi mons magnus igne ardens, & projectus est in mare: factaq; est tertia pars maris sanguis. 8
Et periit tertia pars creaturarum quæ erant in mari, animatarum : & evanuit tertia pars navium. 9 *Tum Angelus tertius clanxit buccinâ, & cecidit ob id stella magna de cœlo, ardens veluti fax: ceciditque super tertiam partem fluminum, & super fontes aquarum:* 10 *Erat autem nomen stellæ Amaritudo. Quare mortui sunt plures homines ob amaritudinem aquæ, quòd evasisset amara.* 11 *Deinde quartus Angelus clanxit buccinâ, & obscurata est ob id tertia pars solis, & tertia pars lunæ, & tertia pars stellarum: & tertia pars earum obtenebrata, non apparebat : & dies erat similis nocti.* 12 *Et vidi atque audivi Angelum quendam volantem per medium cœli, terdicentem voce magna, Væ, væ, væ incolis terræ è reliquis clangoribus trium buccinarum, & à tribus illis Angelis qui sunt iis cantaturi.* 13

CAP. IX.

TUm quintus Angelus clanxit buccinâ, & vidi stellam è cœlo cecidisse in terram: & data est ei clavis putei abyssorum. 1 *Quem quum aperuisset, ascendit fumus ex imo puteo, ut fumus fornacis ardentis: & obscuratus est sol & aer à fumo putei.* 2 *Egressæ sunt autem ex eo fumo, locustæ in terram : dataque est illis potestas æqualis potestati scorpionum terræ.* 3 *Et dictum est eis ne læderent herbam terræ, nec quicquam viride, neque ullam arborem: sed ut læderent homines in quorum frontibus non aderat sigillum Dei.* 4 *Data verò fuit eis potestas, non ut occiderent eos, sed ut cruciarent eos quinque mensibus, & cruciatus illarum in ipsos esset velut cruciatus scorpionum quum pungunt homines.* 5 *Porrò homines in illis diebus quærebant mortem, & non inveniebant eam: et exoptabant mortem, & fugiebat ab eis.* 6 *Forma autem locustarum illarum erat velut equorum stantium ad prælium: erantque super capita earum quasi coronæ aureæ: et facies earum, ut facies hominum.* 7 *Et habebant comas, ut comas mulierum : et dentes earum, ut dentes leonum.* 8 *Erant etiam illarum pectora loricata, ut loricis ferreis: et sonitus alarum earum erat ut sonitus equorũ multorũ currentium ad bellũ.* 9 *Et habebant caudas ut caudas scorpionum; et in extremis caudis earum erant aculei, quibus pungerent homines, et cruciarent eos quinque mensibus.* 10 *Erat autem super eis rex, Angelus abyssorum, cujus nomen Hebraïcè est Abaddon, quod significat peremptorem : ejusdemque nomen Græcè est Apollyon, id est effusor sanguinis.* 11

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወስሙ:ለውእቱ:ኮከብ: ዕጐትታር:: ወኮነ: ዕጐትታረ: ሣልሰተ: ዕዴሆሙ: ለማያት: ምስለ:
12 ዐውሎ:ወብዙኃ:ሰብእ:ዘሞተ:እምነ:መሪሬ:ለማይ::=: ወሶበ: ጠቅዐ:ራብዕ:መልአክ:
ተቀሥፈት : ፀሐይ : ወጸልመት: ሣልስተ: እዴሃ:: ወሣልሰተ: ዕዴሃ:ለወርኅ:: ወሣልሰተ: ዕዴ
13 ሆሙ : ለከዋክብት:: ወሣልሰተ: ዕዴሆሙ: ልዕለት: ወለሌሊት:=: ወሰማዕኩ: ወርኢኩ:
ሃ: ንስር: እንዘ: ይሰርር: ማእከለ: ሰማይ: ወምድር: ወይብል: በዐቢይ: ቃል:: አሌሎሙ:
አሌሎሙ: ለእለ : ይነብሩ: ውስተ: ምድር: እምነ: ዘተርፈ:ቃለ:መጥቅዕሙ:ለ ፫:መላእ
ክት:እለ :ሀለዎሙ: ይጥቅዑ::=:

፱

1 ወሶበ: ጠቅዐ: ኃምስ: መልአክ: ወረደ: ኮከበ: እምሰማይ: ዲበ: ምድር:: ወተውህበ: ሎቱ:
2 መራኁተ : አንቅዕተ: ቀላያት:=: ወዐርገ:ጢስ:እምነ: ውእቱ: ቀላይ: ከመ:ጢሰ:እቶን:
3 ዐቢይ: ወከደና:ለፀሐይ:ወኮነ:ከመ:ደመና:ውእቱ:ጢሰ:ቀላይ::=: ወእምነ:ውእቱ:ጢስ:
ወፅአ: አንበጣ: ውስተ: ምድር: ወወሀብዎሙ: ስልጣነ: ይኩኑ: ከመ: አቅራብ: ውስተ:ምድ
4 ር:=: ወአዘዝዎሙ:ከመ: ኢያማስኑ: ሣዕረ: ወኢኵሎ:ሐመልማለ:ወኢኵሎ:ዕፀ:ዘእን
5 በለ:ሰብእ:እለ :አልቦሙ:ማኅተመ:እግዚአብሔር :ውስተ:ገጽሆሙ::=: ወአዘዝዎሙ:
ከመ:ኢይቅትልዎሙ:ዳእሙ:ከመ:ያሕምምዎሙ: ፭: አውራኀ:: ወሕማሞሙሰ: ከመ:ሕ
6 ማመ: አቅራብ:ሶበ:ይነድፍ:ሰብአ::=: ወበውእቱ: መዋዕል:የኃሥሥ:ሰብእ:ሞተ:ወኢየ
7 ረክብ:ወይፈቱ:ይሙት:ወይትኃጠእ:እምኔሁ:መዊት::=: ወከመዝ: ውእቱ:ራእዮሙ: ለእ
ሙንቱ:አንበጣ: ከመ:አፍራስ: ዘድልው:ለፀብእ:ይመስሉ:: ወውስተ:ርእሶሙ:ቦሙ:ቀጸላ:
8 በአምሳለ: ወርቅ:: ወገጾሙ: ከመ:ገጸ:ሰብእ:=: ወሥዕርቶሙ: ከመ:ሥዕርተ:አንስት:
9 ወስነኒሆሙ:ከመ:ስነነ:አናብስት:=: ወቦሙ: ጌራ: ከመ:ጌራ:ሐጺን:ወድምጸ:እገሪሆሙ:
10 ከመ:ድምጸ:ሰረገላት:ብዙኃ:ዘያረውጹ:አፍራስ:ውስተ:ቀትል::=: ወቦሙ:ዘነበ:ከመ:ዘነ
11 በ:አቅራብ:ወውስተ:ዘነቦሙ:ቦሙ:ቅንዋተ:በዘ:ቦቱ:ይነድፍዎ:ለሰብእ:፭: አውራኀ::=:ወ
ቦሙ:ንጉሠ:መልአከ:ቀላይ: በዕብራይስጥ: አብደን: ወበጽርዕ: አጳሎን::=:

Et nomen hujus stellæ fuit absynthium: et facta est in Absynthium tertia pars aquarum, cum tempestate, et multitudine hominum qui mortui sunt ex amaritudine aquæ. 11 *Et quum clanxisset quartus Angelus percussus est sol et obscurata fuit tertia pars ejus, et tertia pars lunæ, et tertia pars stellarum, et tertia pars diei et noctis.* 12 *Et audivi et vidi unam aquilam volantem medio cœli et terræ et dicentem in magna voce, Væ, væ, habitantibus in terra à reliquis sonis tubæ trium Angelorum, quos oportet clangere.* 13

CAP. IX.

ET quum clanxisset quintus angelus, descendit stella à cœlo super terram et data est ei clavis fontium abyssorum. 1 *Et ascendit fumus ex illo abysso, ut fumus fornacis magnæ, et cooperuit solem, et factus est ut nubes, iste fumus abyssi.* 2 *Et ex isto fumo exierunt locustæ in terram, et data est iis potestas ut essent sicut serpens in terra.* 3 *Et datum est mandatum iis ut non læderent herbam, neque quicquam viride, neque ullam arborem, sed homines non habentes signum Dei in frontibus suis.* 4 *Et datum est mandatum illis ut non occiderent eos, sed ut cruciarent eos quinque menses, et cruciatus eorum sicut cruciatus serpentis quum percusserit hominem.* 5 *Et in isto die quæret homo mortem, et non inveniet, et desiderabit mori, et deficiet ab illo mors.* 6 *Et hujusmodi est species illarum locustarum: sicut equi qui parati sunt ad prælium videntur, et super capita earum habent coronas similes auro, et facies earum, ut facies hominum:* 7 *Et capilli earum ut capilli mulierum, et dentes earum ut dentes leonum.* 8 *Et habuerunt loricas sicut loricas ferreas: et strepitus pedum earum, sicut strepitus curruum multus, quos currere faciunt equi in prælium.* 9 *Et habuerunt caudam sicut caudam serpentis, et in cauda ipsarum habuerunt stimulum, quocum percutiebant homines quinque menses.* 10 *Et habuerunt regem, Angelum Abyssi, Hebraicè Abdon, et Græcè Apolon.* 11

ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ἸΩΑΝΝΟΥ.

Væ unum abiit, ecce veniunt adhuc duo væ post hæc. Et sextus an-
12 Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἔρχονται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα. Καὶ ὁ ἕκτος ἄγ-
13 gelus *clanxit*, & audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris
γελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν (ο) ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ
aurei quod *coram Deo*, Dicentem sexto angelo qui habebat tu-
14 χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, (π) Λέγουσαν τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ ὃς εἶχε τὴν σάλ-
bam; Solve quatuor angelos *alligatos* in flumine magno
πιγγα, Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ
Euphrate. Et soluti sunt quatuor angeli parati in horam, & diem,
15 Εὐφράτῃ. Καὶ (ρ) ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν, καὶ ἡμέραν
& mensem, & annum, ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus
16 καὶ μῆνα, καὶ ἐνιαυτὸν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὁ ἀριθμὸς
exercituum equitatûs, duæ myriades myriadum. Et audivi numerum
(σ) στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ, (τ) δύο μυριάδες μυριάδων. καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν
eorum. Et ita vidi equos in visione, & *sedentes* super eos *ha-*
17 αὐτῶν. Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν ἔ-
bentes loricas igneas, & hyacinthinas & sulphureas: & capita equorũ tanquã
χοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς
capita leonum: & de *oribus* eorum procedit ignis, & fumus, & sulphur.
κεφαλαὶ λεόντων· καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ, καὶ καπνὸς, καὶ θεῖον. (υ)
A tribus his occisa est tertia pars hominum, de igne, &
18 Ὑπὸ τῶν τριῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς, (φ) καὶ
de fumo, & de sulphure *procedente* ex *oribus* ipsorum. *Nam*
19 ἐκ τοῦ καπνοῦ, καὶ ἐκ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. (χ) Αἱ γὰρ
potestates eorum in ore eorum est. Nam caudæ eorum
ἐξουσίαι αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν (ψ) εἰσιν. αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν
similes serpentibus, habentes capita: & in his nocent. Et cæ-
20 ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλάς. καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι. Καὶ οἱ λοι-
teri *hominum* qui non occisi sunt in plagis his, neq; pœnitentiã egerunt
ποὶ τῶν ἀνθρώπων οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐ μετενόησαν
de operibus manuum suarum, ut non *adorent* dæmonia, & simulachra
ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ (ω) προσκυνήσωσι τὰ δαιμόνια, καὶ (α) εἴδωλα
aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neq; videre
τὰ χρυσᾶ, καὶ τὰ ἀργυρᾶ, καὶ τὰ χαλκᾶ, καὶ τὰ λίθινα, καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν (β)
possunt, neque audire, neque ambulare. Et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis suis,
21 δύνανται, οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν. Καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν,
neque à veneficiis suis, neque à fornicatione sua, neque à furtis suis.
οὔτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς (γ) πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

CAP. X. ί.

Et vidi alium angelũ fortem descendentem de cœlo, amictum nube:
1 ΚΑὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην·
& iris in capite, & facies ejus ut Sol, & pedes ejus tanquã co-
(α) καὶ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στύ-
lumnæ ignis. Et habebat in manu sua libellum apertum: & posuit
2 λοι πυρός. Καὶ (β) εἶχεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ (γ) βιβλαρίδιον ἀνεῳγμένον· καὶ ἔθηκε τὸν
pedem suum dextrum super mare, *at* sinistrum super terram. Et clamavit vo-
3 πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν (δ) ἐπὶ τὴν θάλασσαν, τὸν δὲ εὐώνυμον (ε) ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ἔκραξε φω-
ce magnâ, quemadmodũ leo rugit. Et cùm clamâsset, locuta sunt septẽ tonitrua suas*ipsorum*
νῇ μεγάλῃ, ὥσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν
voces. Et cùm locuta fuisset septem tonitrua voces suas, *futurus* eram *scribere*: &
4 φωνάς. Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ (ζ) βρονταὶ τὰς φωνὰς ἑαυτῶν, ἔμελλον γράφειν· καὶ
audivi vocem de cœlo, dicentẽ mihi; Signa quæ locuta sunt septem tonitrua,
ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (η) λέγουσάν μοι, Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ,
& *ne hæc scribas*. Et angelus, quem vidi stantem super mare & super
5 καὶ μὴ (θ) ταῦτα γράψῃς. Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς
terram, levavit manum suam ad cœlum, Et juravit in *Vivente* in secula
6 γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, Καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
seculorum, qui creavit cœlum & ea quæ in eo, & terram & ea quæ in ea, & ma-
αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν (ι) αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θά-
re & ea quæ in eo; Quia tempus nõ erit amplius: Sed in diebus vocis
7 λασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, Ὅτι χρόνος οὐκ ἔσται ἔτι· Ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ
septimi angeli, cùm *futurus erit clangere*, & consummabitur mysterium Dei, sicut
ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, (κ) καὶ τελεσθῇ τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὡς
evangelizavit *suis servis Prophetis.*
εὐηγγέλισε (λ) τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς προφήταις.

MS. A. (ο) ἐκ τῶν κεράτων (π)* λέγοντα τῷ ἀγγέλῳ * ὁ ἔχων (ρ) * ἐλυπήθησαν (σ) τῶν στρατευμάτων (τ) δισμυριάδες μυριάδων· ἤκουσα (υ) Ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων (φ) καὶ τοῦ καπνοῦ, καὶ τοῦ θείου (χ) Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν * τόπων ἐν (ψ) ἐστιν, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν. Αἱ γὰρ (ω) προσκυνήσουσιν (α) τὰ εἴδωλα (β) δύνανται, (γ) πονηρίας. Κεφ. ί. MS. A. (α) καὶ ἡ ἶρις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ (β) ἔχων (γ) βιβλαρίδιον. καὶ ἔθηκεν (δ) ἐπὶ τῆς θαλάσσης, (ε) ἐπὶ τῆς γῆς. (ζ) βρονταὶ, ἤμελλον (η) λέγουσαν, Σφράγισον (θ) αὐτὰ (ι) αὐτῷ **, Ὅτι χρόνος οὐκ ἔτι ἔσται· Ἀλλ' (κ) ἐτελέσθη (λ) τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας.

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

12 * ܘܝ ܚܕ ܐܙܠ. ܗܐ ܐܬܝܢ ܬܘܒ ܬܪܬܝܢ ܘܝ ܒܬܪܗܝܢ. * ܘܗܘ ܫܬܝܬܝܐ ܡܠܐܟܐ
13 ܙܡܪ. ܘܫܡܥܬ ܩܠܐ ܚܕ ܡܢ ܩܪܢܬܗ ܕܡܕܒܚܐ ܕܕܗܒܐ ܗܘ ܕܩܕܡ ܐܠܗܐ. * ܕܐܡܪ ܠܡܠܐܟܐ 14
ܫܬܝܬܝܐ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܫܝܦܘܪܐ. ܫܪܝ ܠܗܘܢ ܠܐܪܒܥܐ ܡܠܐܟܐ. ܗܢܘܢ ܕܐܣܝܪܝܢ ܥܠ
15 ܢܗܪܐ ܪܒܐ ܦܪܬ. * ܘܐܫܬܪܝܘ ܗܢܘܢ ܐܪܒܥܐ ܡܠܐܟܐ: ܗܢܘܢ ܕܡܛܝܒܝܢ ܠܫܥܬܐ ܘܠܝܘܡܐ
16 ܘܠܝܪܚܐ ܘܠܫܢܬܐ. ܕܢܩܛܠܘܢ ܠܬܘܠܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ. * ܘܡܢܝܢܐ ܕܦܪ̈ܫܐ
17 ܕܐܣܛܪܛܝܘܬܐ. ܬܪܬܝܢ ܪ̈ܒܘܢ ܪ̈ܒܘܢ. ܫܡܥܬ ܡܢܝܢܐ ܕܝܠܗܘܢ. * ܘܟܕ ܚܙܝܬ ܠܗܘܢ ܠܣܘ̈ܣܘܬܐ
ܒܚܙܘܐ: ܘܠܗܢܘܢ ܕܝܬܒܝܢ ܠܥܠ ܡܢܗܘܢ. ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܫܪ̈ܝܢܐ ܕܢܘܪܐ. ܘܕܣܡܓܘܢܐ.
ܘܕܟܒܪܝܬܐ. ܘܪ̈ܫܝܗܘܢ ܕܣܘ̈ܣܘܬܐ ܐܝܟ ܪ̈ܫܐ ܕܐܪ̈ܝܘܬܐ. ܘܡܢ ܦܘܡܗܘܢ ܢܦܩܐ ܢܘܪܐ
18 ܘܬܢܢܐ ܘܟܒܪܝܬܐ. * ܘܡܢ ܗܠܝܢ ܬܠܬ ܡܚ̈ܘܬܐ: ܐܬܩܛܠ ܬܘܠܬܐ ܕܒܢܝܢܫܐ: ܡܢ ܢܘܪܐ
19 ܘܡܢ ܬܢܢܐ ܘܡܢ ܟܒܪܝܬܐ: ܗܠܝܢ ܕܢܦܩܝܢ ܡܢ ܦܘܡܐ ܕܝܠܗܘܢ. * ܗܘ ܓܝܪ ܫܘܠܛܢܗܘܢ
ܕܣܘ̈ܣܘܬܐ ܒܦܘܡܐ ܕܝܠܗܘܢ ܐܝܬܘܗܝ. ܘܒܕܘܢܒܝܗܘܢ. ܕܘܢ̈ܒܝܗܘܢ ܓܝܪ ܕܡܝܢ ܠܚܘ̈ܘܬܐ
20 ܕܝܠܗܘܢ. ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܪ̈ܫܐ: ܘܒܗܘܢ ܡܗܪܝܢ. * ܫܪܟܐ ܕܝܢ ܕܒܢܝܢܫܐ ܗܢܘܢ
ܕܠܐ ܐܬܩܛܠܘ ܒܡܚ̈ܘܬܐ ܗܠܝܢ. ܘܠܐ ܬܒܘ ܡܢ ܥܒܕܐ ܕܐܝ̈ܕܝܗܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ ܢܣܓܕܘܢ
ܠܫܐ̈ܕܐ. ܘܠܨܠ̈ܡܐ ܕܕܗܒܐ ܘܕܣܐܡܐ ܘܕܢܚܫܐ ܘܕܟܐܦܐ ܘܕܩܝܣܐ. ܗܠܝܢ ܕܠܐ
21 ܠܡܚܙܐ ܡܨܝܢ ܘܠܐ ܠܡܫܡܥ. * ܘܠܐ ܬܒܘ ܡܢ ܩܛܠܐ ܕܝܠܗܘܢ. ܘܠܐ ܡܢ ܚܪ̈ܫܝܗܘܢ. ܘܠܐ ܡܢ
1 ܙܢܝܘܬܗܘܢ. ܘܠܐ ܡܢ ܓܢܒܘܬܐ ܕܝܠܗܘܢ: * ܦܨܠܐ * ܝ * * ܘܚܙܝܬ ܐܚܪܢܐ ܡܠܐܟܐ
2 ܚܝܠܬܢܐ. ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܘܡܬܥܛܦ ܥܢܢܐ. ܘܩܫܬܐ ܕܥܢܢܐ ܥܠ ܪܫܗ. ܘܦܪܨܘܦܗ
3 ܕܝܠܗ. ܐܝܟ ܫܡܫܐ. ܘܪ̈ܓܠܘܗܝ ܐܝܟ ܥܡܘܕܐ ܕܢܘܪܐ. * ܘܐܝܬ ܠܗ ܒܐܝܕܗ ܟܬܒܘܢܐ
ܦܬܝܚܐ. ܘܣܡ ܪܓܠܗ ܕܝܡܝܢܐ ܥܠ ܝܡܐ. ܘܕܣܡܠܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. * ܘܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܒܐ.
4 ܐܝܟ ܕܢܗܡ ܐܪܝܐ. ܘܟܕ ܩܥܐ. ܡܠܠܘ ܫܒܥܐ ܪ̈ܥܡܐ ܒܩܠܐ ܕܝܠܗܘܢ. * ܘܟܕ ܡܠܠܘ
ܗܢܘܢ ܫܒܥܐ ܪ̈ܥܡܐ. ܥܬܝܕ ܗܘܝܬ ܠܡܟܬܒ. ܘܫܡܥܬ ܩܠܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܕܐܡܪ: ܚܬܘܡ
5 ܗܠܝܢ ܕܡܠܠܘ ܗܢܘܢ ܫܒܥܐ ܪ̈ܥܡܐ. ܘܠܐ ܬܟܬܘܒ ܐܢܝܢ. * ܘܗܘ ܡܠܐܟܐ ܕܚܙܝܬ ܕܩܐܡ
6 ܥܠ ܝܡܐ ܘܥܠ ܐܪܥܐ. ܐܪܝܡ ܐܝܕܗ ܕܝܡܝܢܐ ܠܫܡܝܐ. * ܘܝܡܐ ܒܗܘ ܕܚܝ ܠܥܠܡ
ܥܠܡܝܢ. ܗܘ ܕܒܪܐ ܠܫܡܝܐ ܘܡܕܡ ܕܐܝܬ ܒܗ. ܘܠܐܪܥܐ ܘܡܕܡ ܕܒܗ. ܘܠܝܡܐ
7 ܘܡܕܡ ܕܒܗ. ܕܙܒܢܐ ܠܐ ܬܘܒ ܢܗܘܐ: * ܐܠܐ ܒܝܘܡܬܐ ܕܩܠܗ ܕܡܠܐܟܐ ܫܒܝܥܝܐ:
ܡܐ ܕܥܬܝܕ ܠܡܙܡܪܘ. ܢܫܬܠܡ ܐܪܙܗ ܕܐܠܗܐ: ܐܝܟ ܕܣܒܪ ܠܥܒ̈ܕܘܗܝ ܢܒܝ̈ܐ.

Illud unum væ abiit: ecce veniunt adhuc 12
duo væ post hæc. Et ille sextus Angelus 13
clanxit: & audivi vocem quandam è cornibus altaris aurei quod est coram Deo,
Dicentem Angelo sexto habenti tubam; 14
Solve illos quatuor Angelos qui vincti sunt
ad fluvium magnum Euphratem. Et soluti 15
sunt illi quatuor Angeli, qui parati sunt ad horam, & ad diem, & ad mensem, & ad annum, ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus militum equitatûs, 16
duas myriades myriadum audivi numerum
eorum. Et quum vidissem illos equos in 17
visione, & eos qui sedebant super ipsos habere loricas igneas, & hyacinthinas, & sulphureas: etiam capita equorum erant sicut capita leonum, & ex oribus eorum
exibat ignis & fumus & sulphur. Et ab 18
hisce tribus plagis occisa fuit tertia pars hominum, ab igne *scilicet*, & à fumo, & à sulphure, quæ exibant ex oribus eorum.
Illa enim potestas equorum, in ore eorum 19
est, & in caudis eorum est: illæ enim caudæ eorum similes sunt serpentibus habenti-
bus capita per quæ nocent. Et reliquos 20
homines, qui non occisi fuerunt plagis illis, haud pœnituit facinorum manuum suarum, ut non adorarent dæmones, & idola aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neque videre possunt, neque
audire: Neque conversi sunt ab homici- 21
diis suis, neque ab incantationibus suis, neque à scortatione sua, neque à furtis suis.

CAP. X.

Et vidi alium Angelum fortem descen- 1
dentem è cœlo, amictum nube: & arcus nubis super caput ejus, & facies ejus sicut
sol, & pedes ejus sicut columna ignis. Et 2
habebat in manu sua libellum apertum: & posuit pedem suum dextrum super mare,
sinistrum autem super terram. Et clama- 3
vit voce magnâ quemadmodum rugit leo: & quum clamâsset, locuta sunt illa septem
tonitrua voces suas. Et quum locuta essent 4
illa septem tonitrua, scripturus eram: at audivi vocem è cœlo, dicentem; Obsigna hæc quæ locuta sunt illa septem tonitrua, &
ea ne scribas. Et ille Angelus, quem vidi 5
stantem super mare & super terram, levavit
manum suam dextram in cœlum, Et jura- 6
vit per eum qui vivit in secula seculorum, qui creavit cœlum & ea quæ in eo sunt, & terram & ea quæ in ea sunt, & mare & ea quæ in eo sunt, tempus non fore amplius:
Sed in diebus vocis Angeli septimi, quando 7
futurum est ut clangat, consummandum esse mysterium Dei, sicut evangelizavit servis suis illis Prophetis.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወበዝ፡ ኀለፈት፡ አሐቲ፡ ሕማም፡ ወተረፈ፡ ክልኤ፡ ሕማም፡፡=፥ ወሶበ፡ጠቅዐ፡ሰድስ፡መል
አክ፡ወሰማዕኩ፡ቃለ፡አሐደ፡እምነ፡ አቅርንት፡ ምሥዋዕ፡ ዘመንበረ፡ ወርቅ፡ ዘቅድመ፡እግዚ
13 አብሔር፡፡=፥ ወይቤሎ፡ለዝኩ፡ሰድስ፡መልአክ፡ዘያጸንዕ፡ መጥቅዐ፡ ፍትሖሙ፡ለእልክቱ፡
14 ዐ፡መላእክት፡እለ፡እሱራን፡ውስተ፡ፈለገ፡ኤፍራጥስ፡ዐቢይ፡፡=፥ ወሶበ፡ፈትሖሙ፡ለእልክቱ፡
15 ዐ፡መላእክት፡እለ፡ድልዋን፡ ለሰዓት፡ ወለዕለት፡ ለወርኅ፡ ወለዓመት፡ ከመ፡ይቅትሉ፡ ሣልስተ፡
16 ዕደሆሙ፡ ሳእጋለ፡ እምሕያው፡፡=፥ ወኍልቆ፡ አፍራሲሆሙ፡ መክዕቢተ፡ ፻፻፡ እልአ
ኆላቍ፡፡=፥

Et in hoc abiit una afflictio, & remanserunt duæ afflictiones. Et tunc clan- 12
xit sextus Angelus, & audivi vocem quandam ex cornibus altaris throni aurei, 13
quod ante Deum erat. Et dixit huic sexto Angelo, qui tenebat tubam, Solve il- 14
los quatuor Angelos, qui vincti sunt in flumine Euphrate magno. Et tunc sol- 15
vit illos quatuor Angelos qui parati erant ad horam, & ad diem, & ad men-
sem, & ad annum, ut trucidarent tertiam partem hominum. Et numerus equo- 16
rum eorum, duæ erant myriades myriadum.

Versio VULGATA LATINA.

12 Væ unum abiit, & ecce veniunt adhuc duo væ post hæc. Et sextus Angelus tubâ ce-
13 cinit: & audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris aurei, quod est ante ocu-
14 los Dei, Dicentem sexto Angelo, qui habebat tubam; Solve quatuor Angelos,
15 qui alligati sunt in flumine magno Euphrate. Et soluti sunt quatuor Angeli, qui
parati erant in horam, & diem, & mensem, & annum, ut occiderent tertiam par-
16 tem hominum. Et numerus equestris exercitûs vicies millies dena millia. Et au-
17 divi numerum eorum. Et ita vidi equos in visione: & qui sedebant super eos,
habebant loricas igneas, & hyacinthinas, & sulphureas, & capita equorum erant
tanquam capita leonum: & de ore eorum procedit ignis, & fumus, & sulphur.
18 Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum, de igne, & de fumo, & sul-
19 phure, quæ procedebant de ore ipsorum. Potestas enim equorum in ore eorum est,
& in caudis eorum; nam caudæ eorum similes serpentibus, habentes capita: & in
20 his nocent. Et cæteri homines, qui non sunt occisi in his plagis, neque pœnitenti-
am egerunt de operibus manuum suarum, ut non adorarent dæmonia, & simula-
cra aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neque videre possunt,
neque audire, neque ambulare: Et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis 21
suis, neque à veneficiis suis, neque à fornicatione sua, neque à furtis suis.

CAP. X.

ET vidi alium Angelum fortem descendentem de cœlo amictum nube, & iris in 1
capite ejus, & facies ejus erat ut Sol, & pedes ejus tanquam columnæ ignis: Et 2
habebat in manu sua libellum apertum: & posuit pedem suum dextrum super ma-
re, sinistrum autem super terram: Et clamavit voce magnâ, quemadmodùm cùm 3
leo rugit. Et cùm clamâsset, locuta sunt septem tonitrua voces suas. Et cùm locu- 4
ta fuissent septem tonitrua voces suas, ego scripturus eram: & audivi vocem de cœ-
lo dicentem mihi; Signa quæ locuta sunt septem tonitrua, & noli ea scribere. Et 5
Angelus, quem vidi stantem super mare, & super terram, levavit manum suam ad
cœlum: Et juravit per viventem in secula seculorum, qui creavit cœlum, & ea quæ 6
in eo sunt; & terram, & ea quæ in ea sunt; & mare, & ea quæ in eo sunt: Quia
tempus non erit ampliùs: Sed in diebus vocis septimi angeli, cùm cœperit tuba ca- 7
nere, consummabitur mysterium Dei, sicut evangelizavit per servos suos Prophetas.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

12
13 الويل الاول قد انقضي * وهوذا ياتي الويل الثاني * بعد هذه الملاك السادس ضرب البوق *
14 وسمعت صوتا من احد اركان المذبح الذهب الذي هو قدام الله * وهو يقول للملاك السادس
15 الذي معه البوق حل الملايكة الاربع المربوطين علي النهر العظيم الفرات * فانحلوا الملايكة
16 الاربعة المستعدون للساعة ولليوم وللشهر وللسنة ليقتلوا ثلث الناس * وعدد خيل عسكرهم
17 ربوات الربوات * وهذا ما رايت في رواي للخيل * وكانوا ركاب الخيل قد لبسوا دروعا نارية
وكبريتية * وكانت روس الخيل كروس الاسد وكان يخرج من افواهها النار والدخان والكبريت *
18 فمات من هذه الثلاث جوايح ثلث الناس * من النار والدخان والكبريت * الذي كان يخرج
19 من افواهها * لان سلطان الخيل كان في افواهها * وفي اذنابها * لان اذنابها كانت مثل الحيات
20 التي لها روس * وبها كانت تقتل بقية الناس الذين لم يموتوا من الثلاث ضربات * من النار
والدخان والكبريت * ومع هذا لم يتوبوا عن اعمال ايديهم * ولم يتركوا عن سجودهم للشياطين *
ولا عن عبادة اوثانهم * الذهب والفضة والنحاس والخشب * الذين لا يستطيعوا يبصروا ولا
21 يسمعوا ولا يسلكوا * ولم يتوبوا عن سفكهم * ولا عن سجودهم * ولا عن زناهم * ولا من سرقهم *

الفصل العاشر *

1 * ورايت ملاكا اخر قويا نازلا من السماء قد التحف بسحابة *
2 وكانت داير علي راسه * وكان وجهه كالشمس * ورجلاه كانتا كاعمدة من نار * وقد مسك بيده
3 مصحفا مفتوحا * وجعل رجله اليمني علي البحر * ورجله اليسري علي الارض * وصاح بصوت
4 عظيم كالاسد الذي يزير * وبعد ما صاح تكلمت الرعود السبعة باصواتها * فلما تكلمت
السبعة رعود * اردت ان اكتب * فسمعت صوتا من السماء يقول * اختم ما تكلمت السبعة رعود
5 ولا تكتبه * والملاك الذي رايته قايما علي البحر وعلي الارض * رفع يده اليمني الي السماء *
6 * واقسم بالحي الي ادهار الادهار * الذي خلق السماء وما فيها * والارض وما عليها * والبحر وما
7 فيه * انه لا يكون زمن من بعد * ولكن في الايام التي يصوت فيها الملاك السابع
بالبوق السابع * يتم سر الله الذي بشر به عبيده الانبياء *

Væ primum jam completum est, & ecce 12
venit væ secundum. Post hæc Angelus 13
*sextus clanxit buccinâ, & audivi vo-
cem ex uno angulorum altaris aurei
quod est in conspectu Dei, Dicentem An-* 14
*gelo sexto qui habebat buccinam, Solve
Angelos quatuor vinctos ad flumen ma-
gnum Euphratem. Soluti sunt igitur An-* 15
*geli quatuor parati ad horam & diem
& mensem & annum, ut occiderent ter-
tiam partem hominum. Et numerus* 16
*equestris exercitûs eorum, erant myria-
des myriadum. Et hoc est quod vidi in* 17
*visione mea circa equos: Sessores equo-
rum induti jam erant loricas igneas &
sulphureas: erant autem capita equorum
ut capita leonum et prodibat ex ore ipso-
rum ignis, & fumus, & sulphur. Et mor-* 18
*tua est ab his tribus rebus tertia pars ho-
minum, nempe ab igne, & fumo, & sul-
phure, quod prodibat ex oribus eorum.
Potestas enim equorum erat in oribus &* 19
*caudis eorum: nam caudæ illorum si-
miles erant serpentibus habentibus capi-
ta. Iisque occidebant reliquos homines* 20
*qui mortui non fuerant ob tres plagas,
ignem scilicet, & fumum, ac sulphur;
& tamen non pœnituerat eos operum
manuum suarum, neq; destiterant ab ad-
orandis dæmonibus, neque à colendis ido-
lis suis aureis & argenteis, lapideis, &
ligneis, quæ nequeunt videre, nec au-
dire, nec ambulare: Et non pœnituerat* 21
*eos cædis suæ, neque adorationis suæ,
neque scortationis suæ, neque furti sui.*

CAP. X.

VIdi quoque alium Angelum fortem 1
*descendentem de cælo, amictum nube, su-
per cujus caput erat circulus: vultus
autem ejus sicut sol, & pedes ejus erant
ut columnæ igneæ, Tenebatque manu sua* 2
*librum apertum: & posuit pedem suum
dextrum super mare, & pedem suum si-
nistrum super terram. Clamavitque vo-* 3
*ce magnâ sicut leo qui rugit: & quum
clamâsset, locuta sunt septem tonitrua
voces suas. Et quum locuta fuissent se-* 4
*ptem tonitrua, volui scribere: sed audi-
vi vocem de cælo dicentem, Obsigna quòd
locuta sunt septem tonitrua, & ne scri-
bas illud. Et Angelus quem vidi* 5
*stantem super mare & super terram,
sustulit manum suam dextram ad cæ-
lum, Et juravit per viventem in se-* 6
*cula seculorum, qui creavit cælum &
quæ sunt in eo, & terram & quæ super
eam sunt, & mare & quæ sunt in eo,
non fore tempus in posterum: Sed in die-* 7
*bus quibus clanxerit Angelus septimus
buccinâ septimâ, perficiendum esse my-
sterium Dei, quod annuntiaverunt Pro-
phetæ servi ipsius.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

17 ወካመዝ ፡ ርእየተ ፡ አፍራሲሆሙ ፡ ወዘእለ ፡ ይጼዓንዎሙ ፡ ቦሙ ፡ ገሬ ፡ ዘእሳት ፡ ዘኅብረ ፡ ደር
ከኖ ፡፡ ወአርእስተ ፡ አፍራሲሆሙ ፡ ከመ ፡ አርእስተ ፡ አናብስት ፡፡ ወይወፅእ ፡ እምኔ ፡ አፈሆሙ ፡
18 እሳት ፡ ወጢስ ፡ ወትይ ፡፡ ወእምኔ ፡ ዝንቱ ፡ ሕማም ፡ ሞተ ፡ ሣልስተ ፡ ዕዴሁ ፡ ሰብአ ፡
19 እመሐየዉ ፡ እምኔ ፡ እሳት ፡ ወጢስ ፡ ወትይ ፡ ዘይወፅእ ፡ እምኔ ፡ አፈሆሙ ፡፡ እስመ ፡ ስል
ጣኖ ፡ አፍራሲሆሙ ፡ ውስተ ፡ አፈሆሙ ፡ ወአዘናቢሆሙ ፡ ከመ ፡ አራዊተ ፡ ምድር ፡፡ ወቦሙ ፡ ህ
20 የ ፡ አርእስት ፡ በዘቦቱ ፡ ይነስኩ ፡ ሰብአ ፡ ፭ ፡ አውራኀ ፡፡ ወዘተርፈ ፡ ሰብአ ፡ ድኅነ ፡ እምኔ ፡
ውእቱ ፡ መቅሠፍት ፡፡ ወቦ ፡ እለ ፡ ተቀንዩ ፡ በእምልኮ ፡ ግብረ ፡ እደዊሆሙ ፡ እስመ ፡ ሊነስሁ ፡ እ
ለ ፡ አቅነዩ ፡ ርእሶሙ ፡ እንዘ ፡ ይሰግዱ ፡ ለአማልክት ፡ ወለአጋንንት ፡፡ ዘወርቅ ፡፡ ወዘብሩር ፡፡ ወ
21 ዘእብን ፡ ወዘዕፀ ፡፡ እለ ፡ ኢይሬእዩ ፡ ወኢይሰምዑ ፡፡ ወኢየሐውሩ ፡፡ ወኢይኔስሑ ፡ ዓዲ ፡ እ
ምኔ ፡ ቅትለቶሙ ፡ ወእምኔ ፡ ስራያቲሆሙ ፡ ወእምኔ ፡ ዝሙቶሙ ፡ ወእምኔ ፡ ርኵሶሙ ፡ ወ
እምኔ ፡ ስርቆሙ ፡፡
1 ወአምዝ ፡ ወረደ ፡ ካልእ ፡ መልአክ ፡ ዐቢይ ፡ እምሰማይ ፡ ወይትአጸፍ ፡ ደመና ፡ ውስተ ፡ ርእ
2 ሱ ፡ ወብሩህ ፡ ገጹ ፡ ከመ ፡ ፀሐይ ፡፡ ወእገሪሁ ፡ ከመ ፡ አምደ ፡ እሳት ፡፡ ወውስተ ፡ እዴሁ ፡ ያጸን
ዕ ፡ መጽሐፈ ፡ ክሡተ ፡፡ ወኪደ ፡ በእግሩ ፡ እንተ ፡ የማን ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፡ ወእንተ ፡ ፀጋም ፡ ለዕለ ፡
3 ምድር ፡፡ ወጸርኀ ፡ በቃል ፡ ዐቢይ ፡ ከመ ፡ አንበሳ ፡ እንዘ ፡ ይጥሕር ፡ ወሶበ ፡ ጸርኀ ፡ ተናገሩ ፡ ነጐ
4 ድጓድ ፡ በቃላቲሆሙ ፡፡ ወ ፯ ፡ ፀዐዕ ፡ ወዘነጐድጓዱ ፡ በበይነዘሳለወ ፡ ይጽሐፍ ፡፡ ወሰምዕኩ ፡
እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ቃለ ፡ ፯ ፡ ነጐድጓደ ፡ ወፈቀድኩ ፡ እጽሐፍ ፡ ወአምዝ ፡ መጽአ ፡ ቃል ፡ እምሰማ
5 ይ ፡ ዘይብል ፡ ኅትም ፡ ዘነበቡ ፡ ፯ ፡ ነጐድጓድ ፡ ወኢትጽሐፍ ፡፡ ወውእቱሰ ፡ መልአክ ፡ ዘርኢ
6 ኩ ፡ ዘኬደ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፡ ወውስተ ፡ ምድር ፡ አልዐለ ፡ እዴሁ ፡ ዘየማን ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡፡ ወመ
ሐለ ፡ በዘ ፡ ሕያው ፡ ለዓለም ፡ ዓለም ፡ ዘፈጠረ ፡ ሰማየ ፡ ወምድረ ፡ ወባሕረ ፡ ወኵሉ ፡ ዘውስቴቶ
7 ሙ ፡፡ ወአልቦ ፡ እንከ ፡ መዋዕለ ፡፡ ዘእንበለ ፡ መዋዕለ ፡ ቃሉ ፡ ለሳብዕ ፡ መልአክ ፡ ዘሀለወ ፡ ይጥቅ
ዕ ፡ ወቦቱ ፡ የሐልቅ ፡ ምስጢሩ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘአስፈወሙ ፡ ለአግብርቲሁ ፡ ወለነቢያቲሁ ፡፡

Et hujusmodi fuit visio equorum eorum, & illorum qui insidebant iis, Habuerunt 17
*loricas igneas quæ simul conjunctæ erant, & capita equorum eorum, ut capita leo-
num: & prodibat ex ore ipsorum, ignis, & fumus, & sulphur. Et ab hac tertia* 18
*plaga, mortua est tertia pars hominum, nempe ex igne, & fumo, & sulphure, quod
prodibat ex ore ipsorum. Quia potestas equorum eorum in ore eorum, & caudæ eo-* 19
*rum sicut serpentes, & habuerunt ibi capita quibuscum mordebant homines quin-
que menses. Et reliquum hominum servatum est ab hac plaga, & fuerunt qui* 20
*subjecti fuerunt cultui operis manuum suarum: quia non resipuerunt, qui subjece-
runt seipsos, adorantes deos & dæmones aureos, & argenteos, & lapideos, & ligne-
os, qui non vident, neque audiunt, neque ambulant: Neque resipiscunt adhuc,* 21
*ab occisionibus suis, & à veneficiis suis, & à scortationibus suis, & ab immun-
ditiis suis, & à furtis suis.*

CAP. X.

ET tunc descendit alius Angelus magnus à cælo, & involutus erat nube in capite 1
ejus, & lucida fuit facies ejus ut sol, & pedes ejus ut columna ignis: Et in ma- 2
*nu ejus tenebat librum apertum, & calcavit cum pede suo dextro in mari, & sinistro
suo super terram: Et clamavit in voce magna sicut leo rugiens: & quum cla-* 3
mâsset, loquuta sunt tonitrua cum vocibus suis. Et septem voces tonitrui erant 4
*dum ipse scriberet, & audivi loquentia voces septem tonitrua: & volui scribere,
& tunc venit vox è cælo, dicens; Obsigna quæ loquuta sunt septem tonitrua, & ne
scribas. Et ipse Angelus, quem vidi, qui calcaverat in mari & in terra, levavit* 5
manum suam dextram ad cælum: Et juravit per eum qui vivit in secula seculo- 6
*rum, qui creavit cælum, & terram, & mare, & omnia quæ in iis sunt, Et non est
ampliùs tempus: Nisi tempus vocis septimi angeli qui clanctúrus est, & in eo con-* 7
summabitur mysterium Dei, quod annuntiavit servis suis, & Prophetis suis.

Et *vox quam* audivi de cœlo, iterùm *locuta* mecum, *& dicens*, Vade, accipe
8 Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν (μ)λαλοῦσα μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσα, Ὕπαγε, λάβε
librum apertum *in* manu angeli stantis super mare, & super
τὸ (ν)βιβλαρίδιον τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ (ξ)ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐπὶ
terram. Et abii ad angelum, dicens ei, *Da* mihi librum. Et
9 τῆς γῆς. Καὶ (ο)ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων (π)αὐτῷ, Δός μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ
dixit mihi; Accipe, & devora illum: & faciet amaricari tuum ventrem, sed in ore tuo
λέγει μοι, Λάβε, καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν (ρ)κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου
erit dulce tanquam mel. Et accepi librum de manu angeli, & devoravi
10 ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον
illum: & erat in ore meo tanquam mel dulce. Et cùm devorâssem eum, amaricatus est
αὐτό· καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου (σ) ὡς μέλι γλυκύ. καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη
venter meus. Et dixit mihi; Oportet te iterùm *prophetizare in* populis, & Gentibus,
11 ἡ κοιλία μου. Καὶ (τ)λέγει μοι, Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς, καὶ ἔθνεσι,
& linguis, & regibus multis.
καὶ γλώσσαις, καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς.

CAP. XI. ια'.

Et datus est mihi calamus similis virgæ, *dicens*; Surge, & metire templum Dei,
1 ΚΑὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων, Ἔγειραι, καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ,
& altare, & adorantes in eo. *Et* atrium quod *interius templi*
2 καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. Καὶ τὴν αὐλὴν τὴν (α) ἔσωθεν τοῦ ναοῦ
ejice forás: & ne illud metiaris: quoniam datum est Gentibus, & civitatem sanctam
ἔκβαλε (β) ἔξω· καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς· ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν
calcabunt mensibus quadraginta duobus. Et dabo duobus testibus meis, & pro-
3 (γ)πατήσουσι μῆνας (δ)τεσσαράκοντα δύο. Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προ-
phetabunt diebus mille ducentis sexaginta, amicti saccis. Hi sunt
4 φητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα, (ε) περιβεβλημένοι σάκκους. Οὗτοί εἰσιν
duæ olivæ, & duo candelabra in conspectu *Dei* terræ stantes. Et si quis
5 αἱ δύο (ζ) ἐλαῖαι, καὶ δύο λυχνίαι αἱ (η) ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τῆς γῆς ἑστῶσαι. Καὶ εἴ τις
eos voluerit nocere, ignis *egreditur* de ore eorum, & *devorat* inimicos
αὐτοὺς (θ) θέλῃ ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς
eorum: & si quis eos voluerit lædere, sic oportet eum occidi. Hi
αὐτῶν· καὶ εἴ τις (ι) αὐτοὺς θέλῃ ἀδικῆσαι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. Οὗτοι 6
habent potestatem *claudere* cœlum, ne pluat *pluvia in* diebus illorum prophe-
ἔχουσιν (κ) ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ (λ) βρέχῃ ὑετὸς ἐν ἡμέραις αὐτῶν τῆς προφη-
tiæ: & potestatem habent super aquas, *convertere* eas in sanguinem, & percutere terram
τείας· καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν
omni plagâ, quotiescunque voluerint. Et cùm finierint testimonium suum,
(μ) πάσῃ πληγῇ, ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι. Καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, 7
bestia *ascendens* de abysso, faciet bellum *cum eis*, & vincet
τὸ (ν) θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει (ξ) πόλεμον μετ' αὐτῶν, καὶ νικήσει
illos, & occidet eos. Et *cadavera* eorum in *platea* civitatis
αὐτούς, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. Καὶ (ο) τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας (π) πόλεως 8
magnæ, quæ vocatur spiritualiter Sodoma & Ægyptus, ubi & Dominus *noster*
τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ Κύριος (ρ) ἡμῶν
crucifixus est. Et videbunt de populis, & tribubus, & linguis, & Gentibus, *cadavera*
ἐσταυρώθη. Καὶ (σ)βλέψουσιν ἐκ τῶν λαῶν, καὶ φυλῶν, καὶ γλωσσῶν, καὶ ἐθνῶν, (τ)τὰ πτώματα 9
eorum dies tres & dimidium: & *cadavera* eorum non sinent poni in monumentis.
αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ· καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ (υ)ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς μνήματα.
Et *habitantes in terra* gaudebunt super illos, & jucundabuntur, & munera mittent
Καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαροῦσιν ἐπ' αὐτοῖς, καὶ εὐφρανθήσονται, καὶ δῶρα πέμψουσιν 10
alii aliis, quoniam hi duo prophetæ cruciaverunt *habitantes* super terram. Et post
ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ μετὰ 11
tres dies & dimidium, spiritus vitæ à Deo intravit in eos: & steterunt super
τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ, πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν (φ)ἐπ' αὐτούς· καὶ ἔστησαν ἐπὶ
pedes suos, & timor magnus cecidit super *spectantes* eos. Et audierunt
τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας (χ)ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. Καὶ ἤκουσαν 12
vocem magnam de cœlo, dicentem eis; Ascendite huc: & ascenderunt in cœlum
φωνὴν μεγάλην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (ψ)λέγουσαν αὐτοῖς, Ἀνάβητε ὧδε· καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν
in nube: & viderunt illos inimici eorum.
ἐν τῇ νεφέλῃ· καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν.

MS. A. (μ)λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσαν, (ν)βιβλίον (ξ)τοῦ ἀγγέλου (ο)ἀπῆλθα (π)αὐτῷ δοῦναί (ρ)*καρδίαν, (σ)γλυκὺ ὡς μέλι. (τ)λέγουσίν Κεφ. ια'. MS. A. (α) ἔξωθεν (β) ἔξωθεν· (γ) *μετρήσουσιν (δ) τεσσεράκοντα καὶ δύο. (ε)* περιβεβλημένους (ζ) αὐλαῖαι, καὶ αἱ δύο (η) ἐνώπιον Κυρίου τῆς γῆς ἑστῶτες. (θ) θέλει (ι) θελήσῃ αὐτοὺς ἀδικῆσαι, δεῖ (κ) τὴν ἐξουσίαν (λ) ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν· καὶ (μ) ἐν πάσῃ (ν) θηρίον τὸ τέταρτον τὸ* ἀναβαῖνον (ξ) μετ' αὐτῶν πόλεμον, (ο) τὸ πτῶμα (π) τῆς πόλεως (ρ) αὐτῶν (σ) βλέπουσιν (τ) τὸ πτῶ····· ἡμέρας (υ) ἀφίουσιν (φ) ἐν αὐτοῖς· (χ) ἐπέπεσεν (ψ) λέγουσαν, Ἀνάβατε

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]

Et vox quam audivi è cœlo, rursus lo- 8
quebatur mecum, & dicebat; Abi, ac-
cipe libellum illum apertum in manu
Angeli illius qui stat super mare, & su- 9
per terram. Et abii ad Angelum, dicens
ipsi, ut daret mihi libellum. Et dixit mi-
hi, Accipe, & ede eum, & amarum red-
det tibi ventrem tuum, sed in ore tuo erit
dulcis sicut mel. Et accepi libellum è ma- 10
nu Angeli, & edi eum, & erat in ore
meo sicut mel, dulcis: & quum edissem
eum, amaricatus est venter meus. Et di- 11
xit mihi; Oportet te adhuc prophetare
de populis, & de nationibus, & linguis,
& regibus multis.

CAP. XI.

Et datus est mihi calamus similis vir- 1
gæ: & stabat Angelus, dicens; Surge, &
metire templum Dei, & altare, & eos qui
adorant in eo. Et atrium quod extra tem- 2
plum est, ejice foràs, & ne metiaris illud,
quia datum est Gentibus: & civitatem
sanctam conculcabunt menses quadra-
ginta duos. Et dabo duobus testibus me- 3
is, & prophetabunt diebus mille ducen-
tis sexaginta, amicti saccis. Hi sunt duæ 4
oleæ, & duo candelabra, qui ante Do-
minum terræ stant. Et si quis eos velit 5
lædere, ignis exit ex ore eorum, & devo-
rat inimicos eorum: & si quis eos velit
lædere, sic oportet eum occîdi. Hi ha- 6
bent potestatem claudendi cœlum, ut
pluvia non pluat in diebus illis prophe-
tiæ: & potestatem habent super a-
quas, ut vertant eas in sanguinem, & ut
percutiant terram omni plagâ, quotcun-
que vicibus voluerint. Et quum absol- 7
verint testimonium suum, animal dentis
quod ascendit ex abysso, inibit cum illis
prælium, & vincet eos, & interficiet illos.
Et cadavera eorum *erunt* super plateam 8
latam urbis illius magnæ, illius quæ vo-
catur spiritualiter Sodom & Ægyptus,
ubi etiam Dominus illorum crucifixus est.
Et videbunt ex populis, & tribubus, & 9
nationibus, & linguis, cadavera eorum
per dies tres & dimidium, & cadavera
eorum non sinent poni in sepulchra. Et 10
qui habitant super terram, gaudebunt
super illis, & delectabuntur, & dona mit-
tent alii aliis, quoniam illi duo prophe-
tæ cruciârunt eos qui habitant super
terram. Et post hos tres dies & dimidi- 11
um, spiritus vitæ à Deo intravit in eos,
& steterunt super pedes suos, & timor
magnus cecidit super illos qui videbant
eos. Et audivi vocem magnam è cœlo, 12
dicentem ipsis; Ascendite hûc: & ascen-
derunt in cœlum in nube, & viderunt
eos inimici ipsorum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወቃል ፡ ዘሰማዕኩ ፡ እምሰማይ ፡ ተናገረ ፡ ካዕበ ፡ ምስሌየ ፡ ወይቤለኒ ፡ ሑር ፡ ን
ሣእ ፡ ወክሥት ፡ እንተ ፡ መጽሐፍ ፡ እንተ ፡ ውስተ ፡ እደሁ ፡ ለዝክቱ ፡ መልአክ ፡ ዘኬደ ፡
9 ውስተ ፡ በሐር ፡ ወውስተ ፡ ምድር ፡፡ ወሖርኩ ፡ ኀበ ፡ ውእቱ ፡ መልአክ ፡ ወእቤሎ ፡ ሀ
በኒ ፡ ለዛቲ ፡ መጽሐፍ ፡፡ ወይቤለኒ ፡ ንሣእ ፡ ወብላዕ ፡ ወለትመሪረ ፡ ለከርሥከ ፡ ወ
በውስተ ፡ አፉከ ፡ ጥዑመ ፡ ለትኩንከ ፡ ከመ ፡ መዓር ፡፡

Et ista vox quam audieram à cœlo, loquuta est iterum mecum, & dixit mihi; 8
Abi, accipe, & aperi istum librum qui est in manu illius Angeli, qui calcavit
in mari, & in terra. Et abii ad istum angelum, & dixi ei; Da mihi hunc li- 9
brum: & dixit mihi, Accipe, & comede, & amaritudinem adferat ventri tuo,
& in ore tuo dulcis sit tibi sicut mel.

Versio VULGATA LATINA.

8 Et audivi vocem de cœlo iterùm loquentem mecum, & dicentem; Vade, & ac-
9 cipe librum apertum de manu angeli ſtantis ſuper mare, & ſuper terram. Et
abii ad angelum, dicens ei, ut daret mihi librum. Et dixit mihi; Accipe librum,
& devora illum: & faciet amaricari ventrem tuum, ſed in ore tuo erit dulce tan-
10 quam mel. Et accepi librum de manu angeli, & devoravi illum: & erat in ore
meo tanquam mel dulce: & cùm devoràſſem eum, amaricatus eſt venter meus:
11 Et dixit mihi; Oportet te iterùm prophetare Gentibus, & populis, & linguis, &
regibus multis.

CAP. XI.

1 ET datus eſt mihi calamus ſimilis virgæ, & dictum eſt mihi; Surge, & metire
2 templum Dei, & altare, & adorantes in eo. Atrium autem, quod eſt foris tem-
plum, ejice foràs, & ne metiaris illud: quoniam datum eſt Gentibus, & civita-
3 tem ſanctam calcabunt menſibus quadraginta duobus: Et dabo duobus teſtibus
4 meis, & prophetabunt diebus mille ducentis ſexaginta, amicti ſaccis. Hi ſunt duæ
5 olivæ, & duo candelabra, in conſpectu Domini terræ ſtantes. Et ſi quis voluerit
eos nocere, ignis exiet de ore eorum, & devorabit inimicos eorum: & ſi
quis voluerit eos lædere, ſic oportet eum occidi. Hi habent poteſtatem claudendi 6
cœlum, ne pluat diebus prophetiæ ipſorum: & poteſtatem habent ſuper aquas
convertendi eas in ſanguinem, & percutere terram omni plagâ quotieſcunque
voluerint. Et cùm finierint teſtimonium ſuum, beſtia quæ aſcendit de abyſſo, fa- 7
ciet adverſùm eos bellum, & vincet illos, & occidet eos. Et corpora eorum jace- 8
bunt in plateis civitatis magnæ, quæ vocatur ſpiritualiter Sodoma, & Ægyptus,
ubi & Dominus eorum crucifixus eſt. Et videbunt de tribubus, & populis, & 9
linguis, & Gentibus, corpora eorum per tres dies & dimidium: & corpora eo-
rum non ſinent poni in monumentis. Et inhabitantes terram gaudebunt ſuper il- 10
los, & jucundabuntur: & munera mittent invicèm, quoniam hi duo prophetæ
cruciaverunt eos, qui habitabant ſuper terram. Et poſt dies tres & dimidium, ſpi- 11
ritus vitæ à Deo intravit in eos. Et ſteterunt ſuper pedes ſuos, & timor magnus ce-
cidit ſuper eos, qui viderunt eos. Et audierunt vocem magnam de cœlo, dicentem 12
eis; Aſcendite huc. Et aſcenderunt in cœlum in nube: & viderunt illos inimici eorũ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

8 * ثم ان الصوت الذي ناداني من السماء ايضا تكلم وقال لي * اذهب وخذ المصحف المفتوح
9 الذي بيد الملاك القايم على البحر وعلى الارض * فمضيت الى الملاك فقلت له اعطني المصحف *
10 فقال لي خذه وكله فيمر بطنك منه * وهو في فمك حلو مثل العسل * فاخذت المصحف من
11 يد الملاك واكلته * وكان في فمي حلوا كالعسل * فلما اكلته امتلت بطني مرار * فقال لي يجب
لك ايضا ان تتنبا للشعوب * وللامم * وللالسن * وللملوك كثير *

* الفصل الحادي عشر *

1 * فاعطيت قصبة كشبه عصاة * وقال لي انهض وقس بها هيكل الله * والمذبح والذين يسجدون
2 فيه * والصحن الذي من خارج الهيكل اخرجها خارجا ولا تقسها * لانها اعطيت للامم *
3 ويطوا المدينة المقدسة اثنين واربعين شهرا * واعطي لشاهدي جميعا ان يتنبا الف يوم
4 ومايتي وستين يوما * ويلبسون المسوح * وهاولي هم الزيتونتان والمنارتان القايمتان على الارض
5 قدام الرب * وكل من اراد ان يضر بهما تخرج نار من افواههما * وتاكل اعداهما * والذي يريد
6 ان يظلمهما هكذا يجب ان يقتل * وهاولي لهما سلطان ان يغلقا السماء ليلا تمطر في ايام
7 نبوتهما * ولهما ايضا سلطان على المياه ليحولاها الى دم * ويضربا الارض باي عاهة ارادا * فاذا
8 تما شهادتهما * الدابة الصاعدة من تخوم الارض * تحاربهما وتغلبهما وتقتلهما * وجثتاهما تبقيان
9 في رحاب المدينة العظيمة * التي تدعى روحانيا سدوم ومصر * حيث صلب ربهما * وترى
جثتيهما الشعوب والقبايل والالسن والامم * ثلثة ايام ونصفا * ولا تترك اجسادهما ان تقبر في
10 مقبرة * والسكان على الارض يفرحون عليهما * ويسرون لذلك * ويهادوا بعضهم بعضا * لان هذين
11 النبيين عذبا سكان الارض * ومن بعد الثلاثة ايام ونصف يدخلهما روح الحياة من الله *
12 ويقومان على ارجلهما * فيسقط من ذلك فزع عظيم على كل من ابصرهما * وسمعت صوتا عظيما من
السماء يقول لهما * اصعدا هاهنا * فصعدا الى السماء بالسحاب * فابصروهما اعداهما *

Deinde vox quæ me compellârat à cœlo, 8
rurſus locuta eſt ac dixit mihi; Vade,
& accipe librum apertum qui eſt in
manu Angeli ſtantis ſuper mare & ſu-
per terram. Abii igitur ad Angelum, 9
& dixi ei; Da mihi librum. Et dixit
mihi; Accipe eum, & devora illum, &
amareſcet ex eo venter tuus, dum fuerit
in ore tuo dulcis ſicut mel. Accepi igi- 10
tur librum de manu Angeli, & devora-
vi eum, fuitque in ore meo dulcis ſicut
mel: at quum devoràſſem illum, imple-
tus eſt venter meus amaritudine. Tum 11
dixit mihi, oportet te iterum prophetare
populis, & gentibus, & linguis, & re-
gibus multis.

CAP. XI.

DAta autem eſt mihi arundo baculo 1
lo ſimilis: & dixit mihi; Surge, eâque
metire templum Dei & altare, & eos
qui adorant in eo. Atrium verò quod 2
extra templum eſt, eximendo exime, &
ne metiêris illud, quia datum eſt Gen-
tibus: & conculcabunt urbem ſacro-
ſanctam quadraginta duobus menſibus.
Dabóque duobus ſimul teſtibus meis pro- 3
phetare mille diebus, & ducentis ſexa-
ginta diebus: & induentur ciliciis.
Atque hi ſunt duæ olivæ, & gemina 4
candelabra ſtantia ſuper terram in
conſpectu Domini. Et quicunque volu- 5
erit eis nocere, ignis prodibit ex oribus
eorum, & devorabit hoſtes eorum: &
qui voluerit eos opprimere, ita oportet
eum occidi. Et hi poteſtatem habent 6
claudendi cœlum, ne pluat diebus pro-
phetiæ ipſorum: habent etiam poteſta-
tem ſuper aquas, convertendi eas in
ſanguinem; & percutiendi terram qua-
cunque voluerint plaga. Quum autem 7
abſolverint prophetiam ſuam, beſtia
aſcendens ex abyſſis terræ, pugnabit ad-
verſùs utrunque, & vincet eos, & in-
terficiet eos. Et utriuſque cadavera 8
manebunt in platea civitatis magnæ,
quæ vocatur ſpiritualiter Sodoma &
Ægyptus, ubi crucifixus eſt Dominus il-
lorum duorum. Et videbunt cadave- 9
ra eorum populi, & nationes, & linguæ,
& Gentes per tres dies cum dimidio:
& non ſinent corpora eorum ſepeliri in
monumento. Et habitantes ſuper ter- 10
ram lætabuntur ſuper illis duobus, &
exultabunt hac de re, & munera mit-
tent alii aliis: quòd hi duo prophetæ
cruciârint incolas terræ. At poſt tres 11
illos dies cum dimidio, ingredietur in
utrunque ſpiritus vitæ, à Deo, ſtabunt-
que in pedes ſuos: & cadet ob hoc ti-
mor magnus in omnes qui ſpectârint il-
los. Audivi quoque vocem magnam de 12
cœlo, dicentem utrique, Aſcendite huc.
Aſcenderúntque in cœlum in nubibus:
& viderunt eos inimici eorum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

10 ወነሣእክዎ ፡ ለይእቲ ፡ መጽሐፍ ፡ እምነ ፡ እዴሁ ፡ ለውእቱ ፡ መላእክ ፡፡ ወበላዕክዎ ፡ ወኮነ
11 ተኒ ፡ ጥዕመተ ፡ በውስተ ፡ አፉየ ፡ ወሶበ ፡ ውሕጥክዎ ፡ አምረረት ፡ ለከርሥየ ፡፡ ወይ
ቤለኒ ፡ ሀለወከ ፡ ትትነበይ ፡ ለአሕዛብ ፡ ወለሕዝብ ፡ ወለነገድ ፡ ወለነገሥት ፡ ብዙኃን ፡፡
1 ፲፩ ወመጠወኒ ፡ ሕለተ ፡ ወርቅ ፡ ዘመጠነ ፡ በትር ፡፡ ወይቤለኒ ፡ ንሣእ ፡ ወመጥን ፡ ቤተ ፡ መቅደሱ ፡
2 ለእግዚአብሔር ፡ ወምሥዋዖ ፡ ወእለሂ ፡ ይሰግዱ ፡ ሎቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡፡ ወዐፀደሰ ፡ ፀና
ፌ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ኅድግ ፡ ወኢትመጥን ፡፡ እስመ ፡ ተውህበት ፡ ለአሕዛብ ፡ ባዘ ፡ ሀገር ፡ ቅድስ
3 ት ፡፡ ወይትካየድዋ ፡ ሣ ወ ፪ ፡ አውራኀ ፡፡ ወአሌዘዞሙ ፡ ለ ፪ ፡ ጸድቃንየ ፡ ከመ ፡ ይትነበዩ ፡ በ
4 መዋዕለ ፡ ፲ ፡ ወ ፪፻ ፡ ወ ፷ ፡ እንዘ ፡ ሠቀ ፡ ይለብሱ ፡፡ ወእሉ ፡ እሙንቱ ፡ ፪ ፡ ዕፀ ፡ ዘይት ፡ ወ ፪ ፡
5 መኃትው ፡ እለ ፡ ቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡፡ እለ ፡ ስዩማን ፡ ላዕለ ፡ ምድር ፡፡ ወለዘ ፡ ፈቀደ ፡ ይስ
ሐጦሙ ፡ እምውስተ ፡ ጸላእቶሙ ፡ ትወፅእ ፡ እሳት ፡ እምነ ፡ አፉሆሙ ፡ ወታጠፍእ ፡ ጸላእቶሙ ፡፡
6 ወከመዝ ፡ ይመውቱ ፡ እለ ፡ ይስሕጥዎሙ ፡፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ሰሉጣን ፡ ላዕለ ፡ ሰማይ ፡ ከመ ፡
ይዕፅውዋ ፡ ከመ ፡ ኢይዝንም ፡ ዝናም ፡ ላዕለ ፡ ምድር ፡ በመዋዕለ ፡ ትንቢቶሙ ፡፡ ወዐዲ ፡ ሰሉጣ
ን ፡ እሙንቱ ፡ ላዕለ ፡ ማይ ፡ ከመ ፡ ይረስይዎ ፡ ደመ ፡ ወያሕምምዋ ፡ ለምድር ፡ በኵሉ ፡ መቅሠ
7 ፍቶሙ ፡ መጠነ ፡ ፈቀዱ ፡፡ ወሶበ ፡ ፈጸሙ ፡ ስምዖሙ ፡ ወትንቢቶሙ ፡ አርዌ ፡ ዘዐርገ ፡ እም
8 ቀላይ ፡፡ ወተበአሶ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ወሞኦሙ ፡ ወቀተሎሙ ፡፡ ወአንበረ ፡ በድኖሙ ፡ ውስተ ፡ ሀገ
ር ፡ ዐባይ ፡፡ እንተ ፡ ሰማ ፡ ፍጥሞ ፡ ዘኅቡእ ፡ ሰዶም ፡ ወግብጽ ፡ ኀበ ፡ ተሰቅለ ፡ እግዚኦሙ ፡፡
9 ወይሬእይዎሙ ፡ አሕዛብ ፡ ወነገድ ፡ ወበሐውርት ፡ ለበድኖሙ ፡ ሠሉሰ ፡ መዋዕለ ፡ ወመንፈቀ ፡፡ ወ
10 ኢየበውሑ ፡ ይቅብርዎሙ ፡ ውስተ ፡ መቃብር ፡ ለበድኖሙ ፡፡ ወይትፌሥሑ ፡ ለዕሌሆሙ ፡ እ
ሉ ፡ ይነብሩ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡፡ ወይጸገዉ ፡ እምዝ ፡ በበይናቲሆሙ ፡፡ ወይብሉ ፡ እስመ ፡ እሉ ፡ ፪ ፡
11 ነቢያት ፡ አሕመምዎሙ ፡ ለእለ ፡ ይነብሩ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡፡ ወእምድኅረ ፡ ሠሉስ ፡ መዋዕ
ል ፡ ወመንፈቅ ፡ ትመጽእ ፡ መንፈስ ፡ ሕይወት ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወትበውእ ፡ ውስቴቶ
ሙ ፡ ወይትነሥኡ ፡ ጠይቀውሙ ፡ በእገሪሆሙ ፡፡ ወኮነ ፡ ፍርሀት ፡ ላዕለ ፡ እለ ፡ ይሬእይዎ
12 ሙ ፡፡ ወመጽአ ፡ ቃል ፡ እምሰማይ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ዕረጉ ፡ ዝየ ፡፡ ወእምዝ ፡ ዐርጉ ፡ ው
ስተ ፡ ሰማይ ፡ በደመና ፡ ወርእይዎሙ ፡ ጸላእቶሙ ፡፡

Et accepi hunc librum è manu hujus angeli, & comedi eum: & fuit mihi dulcis in 10
ore meo; & quum deglutiviſſem eum, amaritudinem attulit ventri meo. Et 11
dixit mihi; Oportet te prophetare Gentibus, & populis, & tribubus, & regibus multis.

CAP. XI.

ET tradidit mihi calamum aureum ſimilem virgæ, & dixit mihi; Surge, & me- 1
tire Domum ſanctam Dei, & altare, & eos qui adorant verſùs illud, Deum. Et 2
atrium inferius templi omitte, & ne metiaris: quia data eſt Gentibus in placatio-
nem civitas ſancta, & calcabunt eam quadraginta & duos menſes. Et dabo in 3
mandatis duobus teſtibus meis, ut propheteat per dies duodecies centies & ſexa-
ginta, ſaccis amicti. Et hi ſunt duæ olivæ, & duæ lucernæ, quæ in conſpectu Dei, 4
quæ poſitæ ſunt ſuper terram. Et in quantum reſpicit eum qui vult nocere illis, 5
ex inimicis illorum, exibit ignis ex ore illorum, & deſtruet inimicos illorum, &
ſic morientur nocentes illis. Quia ipſi poteſtatem habent ſuper cœlum, ut claudant 6
illud, ne pluat pluviam ſuper terram in diebus prophetiæ eorum: & ulteriùs poteſta-
tem habent ſuper aquam, ut faciant eam ſanguinem, & affligant terram omnibus
plagis eorum quotieſcunque voluerint. Et quum finiiſſent teſtimonium eorum, & 7
prophetiam eorum, beſtia quæ aſcendit ex abyſſo, pugnavit cum iis, & vi-
cit eos, & occîdit eos. Et poſuit cadavera eorum in civitate magna, cujus no- 8
men Patmo, myſticè Sodoma & Ægyptus, ubi ſuſpenſus fuit Dominus eorum. Et 9
videbunt gentes, & tribus, & regiones cadavera eorum tres dies & dimidium,
& non permittent ſepelire in ſepulchro cadavera eorum. Et gaudebunt ſuperiis, 10
qui habitant ſuper terram: & munera dabunt tunc invicèm, & dicent quoniam hi
duo prophetæ cruciaverunt habitantes ſuper terram. Et poſt tres dies & dimidi- 11
um, veniet ſpiritus vitæ à Deo, & ingredietur in illos, & ſuſcitabuntur, & ſtabunt
in pedes ſuos: & factus eſt timor ſuper eos qui videbant illos. Et venit vox à cœ- 12
lo, & dixit ipſis; Aſcendite huc: et tunc aſcenderunt in cœlum per nubem, et vide-
runt eos inimici eorum.

'ΑΠΟΚΑ'ΛΥΨΙΣ 'ΙΩΑ'ΝΝΟΥ.

Et in illa hora factus est terræmotus magnus,& decima pars civitatis cecidit: & occisa
13 Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάν-
sunt in terræ motu nomina hominum millia septem: & reliqui *territi facti sunt*, &
θησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ
dederunt gloriam Deo cœli. Væ secundum abiit: ecce væ tertium veniet
14 ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται
citó. Et septimus angelus *clanxit*: & factæ sunt voces magnæ in cœlo,
15 ταχύ. Καὶ (ω) ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ,
dicentes; *Facta sunt regna* hujus mundi, Domini nostri, & Christi ejus: & re-
(α) λέγουσαι, Ἐγένοντο αἱ βασιλεῖαι τοῦ κόσμου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ· καὶ βα-
gnabit in secula seculorum. Et viginti & quatuor seniores in conspectu
16 σιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ (β) οἱ εἴκοσι καὶ τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον
Dei *sedentes* in *thronis* suis, ceciderunt in facies suas, & ado-
τοῦ Θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσε-
raverunt Deum, Dicentes; Gratias agimus tibi, Domine Deus omnipotens, qui *existens*,
17 κύνησαν τῷ Θεῷ, Λέγοντες, Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν,
& qui *erat*, & qui venturus: quia accepisti virtutem tuam magnam, & regnâsti.
καὶ ὁ (γ) ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος· ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας.
Et Gentes iratæ sunt, & advenit ira tua: & tempus mortuorum, judicari, & reddere
18 Καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου· καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν, κριθῆναι, καὶ δοῦναι
mercedem servis tuis Prophetis, & Sanctis, & timentibus nomen
τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις, (δ) καὶ τοῖς ἁγίοις, καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά
tuum, *parvis* & magnis, & *perdere corrumpentes* terram. Et apertū
19 σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. Καὶ ἠνοί-
est templum Dei in cœlo, & visa est arca testamenti ejus in templo ejus:
γη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ (ε) ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ·
& facta sunt fulgura, & voces, & *tonitrua*, & terræ motus,& grando magna.
καὶ ἐγένοντο ἀστραπαί, καὶ φωναί, καὶ βρονταί, καὶ σεισμός, καὶ χάλαζα μεγάλη.

CAP. XII. ιβ'.

Et signum magnum *visum est* in cœlo: Mulier *circumamicta* Sole, & Luna
1 ΚΑὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ· Γυνὴ (α) περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη
sub pedibus ejus: & in capite ejus corona stellarum duodecim: Et in
ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα· Καὶ ἐν 2
utero habens, clamabat *doloribus partûs detenta*, & *cruciata parere*. Et visum est aliud
γαστρὶ ἔχουσα, (β) κράζει ὠδίνουσα, καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. Καὶ ὤφθη ἄλλο 3
signum in cœlo, & ecce draco magnus rufus, habens capita septem, & cornua
σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων μέγας πυῤῥὸς, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ κέρατα
decem: & in capitibus ejus diademata septem. Et cauda ejus trahebat
δέκα· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς (γ) αὐτοῦ διαδήματα ἑπτά. Καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει 4
tertiam partem stellarum cœli, & misit eas in terram: & draco stetit
τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν
ante mulierem *futuram* parere, ut cùm peperisset filium *suum*
ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς
devoraret. Et peperit filium masculum, qui *futurus* erat pascere omnes Gentes in
καταφάγῃ. Καὶ ἔτεκεν υἱὸν (δ) ἄῤῥενα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν 5
virga ferrea: & raptus est filius ejus ad Deum, & thronum ejus.
ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ (ε) τὸν θρόνον αὐτοῦ.
Et mulier fugit in solitudinem, ubi *habet* locum paratum à Deo,
Καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου (ζ) ἔχει τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, 6
ut ibi pascant eam diebus mille ducentis sexaginta. Et factum est prælium
ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα. Καὶ ἐγένετο πόλεμος 7
in cœlo: Michael & angeli ejus præliabantur *contra draconem*, &
ἐν τῷ οὐρανῷ· (η) ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ (θ) ἐπολέμησαν κατὰ τοῦ δράκοντος, καὶ
draco pugnabat, & angeli ejus. Et non valuerunt, neque locus inventus est
ὁ δράκων ἐπολέμησε, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ. Καὶ οὐκ (ι) ἴσχυσαν, οὔτε τόπος εὑρέθη 8
eorum ampliùs in cœlo. Et projectus est draco ille magnus, serpens antiquus,
αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, 9
vocatus diabolus & Satanas, *seducens habitatam universam*: projectus est in
ὁ καλούμενος διάβολος καὶ ὁ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην· ἐβλήθη εἰς
terram, & angeli ejus cum illo *projecti* sunt.
τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν.

MS.A. (ω) ἕβδομος (α) * λέγοντες, Ἐγένετο ἡ βασιλεία (β) εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον (γ) ἦν· ὅτι (δ) καὶ τοὺς ἁγίους, καὶ τοὺς φοβουμένους τὸ ὄνομά σου, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, διαφθεῖραι (ε) ὁ ἐν τῷ Κεφ. ιβ'. MS.A. (α) * περιβλεπομένη, τὸ (β) κράζει καὶ ὠδίνουσα (γ) αὐτῶν ἑπτὰ διαδήματα. (δ) ἄρσεν, (ε) πρὸς τὸν (ζ) ἔχει ἐκεῖ τόπον (η) ὅ τε (θ) τοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ (ι) ἴσχυσεν, οὐδὲ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
[illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
[illegible]
[illegible]
19 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Et in illa hora factus est motus *terræ* 13
magnus,& pars decima urbis cecidit: &
occisa sunt in *terræ* motu nomina homi-
num,millia septem: & reliqui timidi facti
sunt, & dederunt gloriam Deo. Illud væ 14
secundum abiit: ecce illud væ tertium ve-
nit citó. Et ille Angelus septimus clanxit, 15
& factæ sunt voces, & tonitrua, dicentia;
Factum est regnum mundi, Domini nostri
& Christi ejus, & regnabit in secula se-
culorum. Et illi viginti quatuor seniores, 16
qui coram throno Dei sunt, qui sedent su-
per thronos suos, ceciderunt super facies
suas, & adorârunt Deum, Dicentes; Gra- 17
tias agimus tibi Domine Deus, ille omni-
potens, qui est, & qui erat: quoniam acce-
pisti robur tuū illud magnum, & regnâsti.
Et gentes iratæ sunt, & advenit ira tua, 18
& tempus mortuorum, ut judicentur: &
ut des mercedem servis tuis, prophetis,
& sanctis, & illis qui timent nomen tu-
um, parvis & magnis: & ut perdas eos
qui perdiderunt terram. Et apertum est 19
templum Dei in cœlo, & visa est arca
fœderis ejus in templo ejus: & facta
sunt fulgura, & tonitrua, & voces, & *ter-
ræ* motus, & grando magna.

CAP. XII.

Et signum magnum visum est in cœlo, 1
Mulier amicta sole, & luna sub pedibus
ejus, & super caput ejus corona stellarum
duodecim. Et quum in ventre haberet, 2
clamabat & partus dolore premebatur, &
cruciabatur ad pariendum. Et visum est 3
aliud signum in cœlo, & ecce, draco igni-
tus magnus, habens capita septem, & cor-
nua decem: & super capita sua, septem
diademata. Et cauda ejus trahit tertiam 4
partem stellarum cœli, & projecit eas in
terram: & ille draco stabat ante illam mu-
lierem, quæ paritura erat: ut quum pepe-
risset, devoraret filium ejus. Et peperit fi- 5
lium masculum, qui pasturus est omnes
gentes virgâ ferreâ: & rapt' est filius ejus
ad Deum, & ad thronum ejus. Ipsa verò 6
mulier fugit in desertum ubi erat ipsi lo-
cus paratus à Deo, ut ibi pascerent illam
dies mille ducentos sexaginta. Et factum 7
est prælium in cœlo: venitque Michaël &
Angeli ejus ad præliandum cum dracone:
& draco & Angeli ejus præliati sunt:
Et non prævaluerunt, & locus eorum non 8
inventus est ampliùs in cœlo. Et proje- 9
ctus est ille draco magnus, ille serpens
antiquus, qui vocatur Impostor & Satana,
qui seducit orbem totum: projectus est
inquam super terram, & angeli ejus cum
eo projecti sunt.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወበይእቲ፡ ሰዓት፡ ኮነ፡ ኰነኔ፡ ዐቢይ፡ ወድልቅልቅ፡፡ ወወድቀ፡ ፲፡ እዴሃ፡ ለይእቲ፡ ሀገር፡፡ ወ
14 ሞቱ፡ በውእቱ፡ ድልቅልቅ፡ ር፻፡ ነፍስ፡፡ ወደንገፁ፡ እለ፡ ተርፉ፡ ሰብሕዎ፡ ወአእኰትዎ፡ ለአ
15 ምላከ፡ ሰማይ፡፡ ወበዝንቱ፡ ሐለፉ፡ ፪፡ ሕማም፡ ወተረፈ፡ ሣልስ፡ ሕማም፡፡ ወሶበ፡
ጠቅዐ፡ ሳብዕ፡ መልአክ፡ መጽአ፡ ቃል፡ እምሰማይ፡ ዘይብል፡ ኮነት፡ መንግሥተ፡ ዓለም፡ ለእግ
16 ዚእነ፡ ወለመሲሁ፡ ወይነግሥ፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡፡ ወእልክቱ፡ ፳ወ፬፡ ሊቃናት፡ እለ፡
ይነብሩ፡ ቅድመ፡ እግዚአብሔር፡ በመናብርቲሆሙ፡ ሰገዱ፡ በገጾሙ፡ ለእግዚአብሔር፡፡

Et in ista hora facta est condemnatio magna, & concussio, & cecidit deci- 13
ma pars istius civitatis, & mortuæ sunt in ista concussione septuagies centum
animæ, & territi sunt reliqui, & glorificârunt, & gratias egerunt Deo cœli.
Et in hoc abierunt duæ afflictiones, & remansit tertia afflictio. Et quum clanxis- 14
set septimus Angelus, venit vox à cœlo, dicens; Factum est regnum mundi, Domini 15
nostri & Messiæ ejus, & regnabit in seculum seculorum. Et illi viginti & quatuor 16
seniores, qui sedebant ante Deum in thronis suis, adorârunt in facies suas Deum:

Versio VULGATA LATINA.

13 Et in illa hora factus est terræmotus magnus, & decima pars civitatis cecidit : &
occisa sunt in terræmotu nomina hominum septem millia : & reliqui in timorem
14 sunt missi, & dederunt gloriam Deo cœli. Væ secundum abiit : & ecce væ terti-
15 um veniet citó. Et septimus Angelus tubâ cecinit : & factæ sunt voces magnæ
in cœlo , dicentes; Factum est regnum hujus mundi , Domini nostri & Christi
16 ejus, & regnabit in secula seculorum : Amen. Et vigintiquatuor seniores, qui in
conspectu Dei sedent in sedibus suis, ceciderunt in facies suas, & adoraverunt De-
17 um, dicentes ; Gratias agimus tibi,Domine Deus omnipotens, qui es, & qui eras,
18 & qui venturus es : quia accepisti virtutem tuam magnam, & regnâsti. Et iratæ
sunt Gentes , & advenit ira tua, & tempus mortuorum judicari, & reddere mer-
cedem servis tuis Prophetis, & Sanctis, & timentibus nomen tuum pusillis & ma-
19 gnis, & exterminandi eos qui corruperunt terram. Et apertum est templum Dei
in cœlo : & visa est arca testamenti ejus in templo ejus , & facta sunt fulgura, &
voces, & terræmotus, & grando magna.

C A P. XII.

ET signum magnum apparuit in cœlo : Mulier amicta Sole,& Luna sub pedibus 1
ejus,& in capite ejus corona stellarum duodecim : Et in utero habens, clamabat 2
parturiens, & cruciabatur ut pariat. Et visum est aliud signum in cœlo : & ecce 3
draco magnus rufus , habens capita septem , & cornua decem : & in capitibus
ejus diademata septem : Et cauda ejus trahebat tertiam partem stellarum cœli, 4
& misit eas in terram : & draco stetit ante mulierem, quæ erat paritura ; ut cùm
peperisset, filium ejus devoraret. Et peperit filium masculum, qui recturus erat 5
omnes Gentes in virga ferrea : & raptus est filius ejus ad Deum , & ad thronum
ejus : Et mulier fugit in solitudinem, ubi habebat locum paratum à Deo, ut ibi 6
pascant eam diebus mille ducentis sexaginta. Et factum est prælium magnum in 7
cœlo : Michaël, & angeli ejus præliabantur cum dracone, & draco pugnabat, & 8
angeli ejus : Et non valuerunt, neq; locus inventus est eorum ampliùs in cœlo. Et 9
projectus est draco ille magnus,serpens antiquus,qui vocatur diabolus,& satanas,qui
seducit universum orbem: & projectus est in terrã,& angeli ejus cum illo missi sunt.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 وفي ذلك اليوم صارت زلزلة عظيمة * وسقط عشر المدينة * وماتوا من الزلزلة في تلك المدينة من
14 الناس سبعة آلاف * والبقية ارتعبوا وصاروا فزعين * واوفوا المجد لاله السماء * الويل الثاني ذهب *
15 وهوذا الويل الثالث ياتي مسرعا * ثم ان الملاك السابع ضرب البوق * فصار من ذلك اصوات
16 عظيمة من السماء قايلة * صار ملك الدنيا لربنا ومسيحه * ويملك الى ادهار الادهار * والاربعة
وعشرون شيخا الذين قدام الكرسي * الجلوس على كراسيهم سقطوا على وجوههم * وسجدوا لله *
17 قايلين * نشكرك يا ربنا والاهنا الضابط الكل * الذي انت هو ولم تزل * انك اخذت قوتك
18 العظيمة وملكت * وحرجت الامم * فاتي رجزك وزمان الموتى ليدانوا * وتعطي الاجر لعبيدك الانبيآء
19 والقديسين * والذين يتقون اسمك صغيرهم وكبيرهم * وتهلك مفسدين الارض * ثم رايت ان
هيكل الله الذي في السماء فتح * وظهر تابوت ميثاق الله في هيكله * فصار من ذلك بروق
واصوات * ورعود وبرد عظيم *

• الفصل الثاني عشر •

1 فظهرت علامة عظيمة في السماء * وذلك امراة ملتحفة الشمس * والقمر تحت رجليها *
2 وعلي راسها اثنا عشر تاجا من كواكب * وكانت حاملا في بطنها * وهي موجعة تطلق لتلد *
3 وظهرت ايضا علامة اخرى في السماء * فاذا ثعبان احمر عظيم * له روس سبعة * وقرون عشرة *
4 وعلي روسه سبعة تيجان * ثم انه جبذ بذنبه ثلث النجوم التي في السماء * والقى بهم في الارض *
5 ووقف ذلك الثعبان قبالة المراة التي تريد ان تلد * حتى اذا ما ولدت ياكل ابنها * وولدت
ولدا ذكرا * الذي هو عتيد ان يرعا الامم بعصا حديد * فخطف ابنها الى الله والى عرشه *
6 والمراة هربت الى القفر * الى موضع هيآء لها هناك من الله * ليعال هناك الفا ومايتين
7 وستين يوما * ثم تحرك في السماء حرب * فيما بين الملاك ميكاييل وملايكته * ليحارب الثعبان *
8 وحاربه الثعبان واجناده * فلم يكن له مقدرة * ولم يوجد له موضع بعد ذلك في السماء *
9 وطرد الثعبان العظيم * الحنش القديم * الذي سمي ابليس وشيطان المضل لكل المسكونة *
وطرح في الارض وطرحوا اجناده معه *

Eodem die factus est terræmotus ma- 13
gnus, eeciditque decima pars urbis : &
mortui sunt ex terræmotu in ea urbe,
hominum septem millia : & reliqui ex-
paverunt & facti sunt perterriti , &
persolverunt gloriam Deo cœli. Væ se- 14
cundùm abiit , & ecce væ tertium citò
veniet. Tum Angelus septimus clanxit 15
buccinâ , factæque sunt inde voces ma-
gnæ de cœlo , dicentes ; Factum est re-
gnum mundi Domino nostro & Christo
ejus , & regnabit in secula seculorum.
Et viginti quatuor illi senes qui sunt 16
ante thronum, qui sedent super sedes su-
as, prociderunt in facies suas , & ado-
raverunt Deum , Dicentes ; Gratias 17
agimus tibi ô Domine ac Deus noster
omnitenens, qui es, & nunquam move-
ris : quoniam sumpsisti robur tuum ma-
gnum, & regnâsti , Et iratæ sunt gen- 18
tes. Venit ira tua , & tempus mortuo-
rum ut judicentur , & des mercedem
servis tuis prophetis & sanctis , & iis
qui timent nomen tuum, parvis ac ma-
gnis : & perdas corruptores terræ. De- 19
inde vidi templum Dei , quod est in cœ-
lo, apertum fuisse, & apparuisse Arcam
fœderis Dei in templo ipsius : & facta
sunt inde fulgura, & voces, & tonitrua,
& grando magna.

C A P. XII.

APparuit autem signum magnum in 1
cœlo, nempe Mulier amicta sole, sub cu-
jus pedibus erat luna , & super caput
ejus duodecim coronæ ex stellis : Et 2
erat ferens in utero suo, & dolens cruci-
abatur ut pareret. Apparuit etiam ali- 3
ud signum in cœlo. Ecce enim serpens
rubeus, ingens, habens capita septem &
cornua decem : & super capita ejus,
septem diademata. Is porrò traxit suâ 4
caudâ tertiam partem stellarum quæ
sunt in cœlo , projecitque eas in terram.
Stetit autem ille draco ante mulierem
quæ erat paritura ; ut quum peperisset,
devoraret filium ejus. Peperit ergo fili- 5
um masculum, qui pasturus erat Gentes
virgâ ferreâ. Raptúsque est filius ejus
ad Deum & ad thronum ejus : Mulier 6
autem fugit in solitudinem , ad locum
qui paratus ei fuerat illic à Deo : ut
nutriretur ibi mille ducentis sexaginta
diebus. Deindè commotum fuit in cœlo 7
bellum inter Angelum Michaelem &
Angelos ejus , ut præliaretur adversus
serpentem : certavit autem adversùs
eum serpens cum militibus suis. At non 8
habuit vires , neque inventus est ei lo-
cus inposterum in cœlo. Et expulsus fu- 9
it draco ille magnus , serpens antiquus,
qui vocatus est Diabolus & Satanas, to-
tius orbis seductor : et projectus est in
terram, projectique fuerunt milites ejus
cum eo.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

17 ወይቤሉ፡ ናአኵተከ፡ እግዚኦ፡ እግዚአብሔር፡ ዘኵሎ፡ ይመልክ፡ ዘሀሎ፡ ወይሄሉ፡ እስመ፡
18 አንሣእከ፡ ኀይለከ፡ ዐቢየ፡ ወነሣእከ፡ መንግሥተ፡፡=፡ ወአሕዛብሰ፡ ተምዕዑ፡ ወበጽሐ፡ መ
ዐትከ፡ ወዘመኖሙ፡ ለሙታን፡ በዘ፡ ይትኴነኑ፡፡ ወከመ፡ ተሀቦሙ፡ አሴቶሙ፡ ለአግብርቲከ፡ለ
19 ነቢያት፡ ወለቅዱሳን፡ ወለእለ፡ ይፈርሁ፡ ስምከ፡ ለንኡሳሙ፡ ወለዐቢያሙ፡፡ወከመ ፡ ትሥርዎ
ሙ፡ለእለ፡አማሰንዋ፡ ለምድር፡፡=፡ወአሜሃ፡ተርኅወ፡ ቤተ፡ መቅደሱ፡ለእግዚአብሔር፡ ዘ
ውስተ፡ ሰማይ፡ ወአስተርአየት፡ ታቦተ ፡ ሕጉ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ውስተ፡ መቅደሱ ፡፡ ወመጽ
አ ፡ መብረቅ ፡ ወቃለ ፡ ነጐድጓድ ፡ ወድልቅልቅ ፡ ወበረድ ፡ ዐቢይ፡=፡
1 ፲፪ ወአስተርአየ ፡ ተአምር ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ ብእሲት ፡ እንተ ፡ ትለብስ ፡ ፀሐየ ፡፡ ወወር
2 ኀ ፡ ታሕተ ፡ እገሪሃ ፡ ወውስተ ፡ ርእሳ ፡ አክሊል፡ ፲ወ፪፡ ከዋክብት፡=፡ ወጽንስት ፡ ይእ
3 ቲ ፡ ብእሲት ፡ ወትግዕር ፡ ወተሐምም ፡ ለወሊድ፡፡=፡ ወአስተርአየ ፡ ካልእ ፡ ተአምር ፡
ውስተ ፡ ሰማይ ፡ አርዌ ፡ ዐቢይ ፡ ወቀይሕ ፡ ዘ ፯፡ አእርስቲሁ ፡ ወ ፲፡ አቅርንቲሁ ፡፡ ወውስ
4 ተ ፡ አእርስቲሁ ፡ ፯፡ ቀጸላ፡፡=፡ ወበዘነቡ ፡ ይስሕብ ፡ ሣልሰተ ፡ እዴሆሙ ፡ ለከዋክብት ፡
ሰማይ ፡ ወአውረደሙ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡፡ ወቆመ ፡ ውእቱ ፡ አርዌ ፡ ከመ ፡ ሶበ ፡ ወለደት፡ ይ
5 ብላዕ ፡ ሕፃና፡፡=፡ ወወለደት ፡ ወልደ ፡ ተባዕተ ፡ ዘውእቱ ፡ ዘይሬእዮሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ አ
ሕዛብ ፡ በበትረ ፡ ሐጺን፡፡ወመሰጥዎ፡ ለውእቱ ፡ ሕፃን ፡ ወወሰድዎ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር፡ወ
6 ኀበ ፡ መንበሩ፡=፡ ወጐየት ፡ ይእቲ፡ ብእሲት ፡ ውስተ፡ ገዳም፡ ወውስተ ፡ መካን፡፡ዘአስተደ
ለወ፡ ላቲ፡ እግዚአብሔር፡ ከመ፡ ትትዓቀብ፡ በህየ፡ በኵሉ፡ መዋዕል፡ ፲፻፡ ወ፪፻፡ ወ፷፡፡=፡
7 ወፀብእዎ፡ በሰማይ፡ ለውእቱ ፡ አርዌ ፡ ሚካኤል ፡ ወመላእክቲሁ፡፡ወተፃብኦሙ፡ ውእቱ፡ አ
8 ርዌ ፡ ምስለ ፡ መላእክቲሁ፡=፡ ወኢክህሎሙ ፡ ወኢረከበ ፡ እንከ ፡ መካነ ፡ በውስተ ፡ ሰማ
9 ይ፡፡=፡ ወወድቀ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ውእቱ ፡ አርዌ ፡ ዐቢይ ፡፡ ወአርዌሰ ፡ ዐቢይ ፡ ዘው
እቱ ፡ ሰይጣን ፡ ቀዲሙ ፡ ዘአስሐቶሙ ፡ ለኵሉ ፡ ዓለም ፡፡ ወወድቀ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ወ
መላእክቲሁኒ ፡ ወድቁ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ምስሌሁ፡፡=፡

Et dixerunt ; Gratias agimus tibi Domine Deus ,qui omnium Dominator est, qui est 17
& erit : quia sustulisti virtutem tuam magnam , & erexisti regnum. Et Gentes 18
indignatæ sunt , & advenit indignatio tua , & tempus mortuorum in quo judicen-
tur, & ut des præmium servis tuis Prophetis & Sanctis, et timentibus nomen tuum,
pusillis & magnis , & ut condemnes eos qui perdiderunt terram. Et tunc apertum 19
est templum Dei quod in cœlo erat : & visa est arca legis Dei in templo ejus , &
venit fulgur, & vox tonitru, & concussio, & grando magna.

C A P. XII.

ET apparuit signum in cœlo , Mulier amicta sole , & luna sub pedibus ejus, 1
& in capite ejus corona duodecim stellarum : Et gravida fuit ista mulier , & 2
exclamabat & cruciabatur ad parturiendum. Et apparuit aliud signum in cœlo, 3
bestia magna & rufa , cujus septem capita , & decem cornua , & in capite ejus
septem coronæ : Et cum cauda ejus trahebat tertiam partem stellarum cœli , & 4
submisit eas in terram : & stetit ista bestia , ut quum peperisset, devoraret infan-
tem ejus. Et peperit partum masculum , qui recturus erat omnes Gentes in vir- 5
ga ferrea : & diripuerunt hunc infantem , & adduxerunt eum ad Deum , & ad
thronum ejus : Et fugit illa mulier in solitudinem , & in locum quem prępara- 6
verat ei Deus , ut servaretur ibi, per totum spatium dierum, decies centum & du-
centorum & sexaginta. Et oppugnavit in cœlo hanc bestiam , Michael & an- 7
geli ejus, & oppugnavit eum illa bestia cum angelis suis : Et non prævaluit iis, 8
& non invenit ampliùs locum in cœlo. Et cecidit in terram illa bestia magna: 9
et bestia magna quæ fuit satanas olim , qui seduxit totum mundum , et cecidit in
terram , et angeli ejus ceciderunt in terram cum eo.

ἈΠΟΚΆΛΥΨΙΣ ἸΩΆΝΝΟΥ.

Et audivi vocem magnam dicentem in cœlo; Nunc facta est salus, &
10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν (κ) μεγάλην λέγουσαν ἐν τῷ οὐρανῷ, Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία, καὶ
virtus, & regnum Dei nostri, & potestas Christi ejus: quia projectus est
ἡ δύναμις, καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι (λ) κατεβλήθη
accusator fratrum nostrorum, *accusans* illos ante conspectum Dei nostri die
ὁ κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν (μ) αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας
ac nocte. Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem Agni, & propter verbum
11 καὶ νυκτός. Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ τὸν λόγον
testimonii sui: & non dilexerunt *animam suam* usque ad mortem. *Propter hoc* læta-
12 τῆς μαρτυρίας αὐτῶν· καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. Διὰ τοῦτο εὐφραί-
mini cœli, & in eis *habitantes.* Væ *habitantibus terram* & ma-
νεσθε οἱ οὐρανοί, καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. (ν) Οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασ-
ri: quia descendit diabolus ad vos, habens *animum magnum*, sciens, quòd
σαν· ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς, ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι
modicum tempus habet. Et *cùm* vidit draco quòd projectus esset in terram, persecutus est
13 ὀλίγον καιρὸν ἔχει. Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε
mulierem, quæ peperit masculum. Et datæ sunt mulieri duæ alæ
14 τὴν γυναῖκα, ἥτις ἔτεκε τὸν (ξ) ἄῤῥενα. Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ (ο) δύο πτέρυγες
aquilæ magnæ, ut volaret in desertum in locum suum, ubi alitur
τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται
illic tempus, & tempora, & dimidium temporis, à facie serpentis. Et emisit ser-
15 ἐκεῖ καιρόν, καὶ καιρούς, καὶ ἥμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. Καὶ ἔβαλεν ὁ (π) ὄ-
pens post mulierem ex ore suo, aquam tanquam flumen, ut *hanc*
φις ὀπίσω τῆς γυναικὸς ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα (ρ) ταύτην
flumine *latam* faceret. Et adjuvit terra mulierem, & aperuit terra os
16 ποταμοφόρητον ποιήσῃ. Καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα
suum, & absorbuit flumen quod misit draco de ore suo. Et
17 αὐτῆς, καὶ κατέπιε (σ) τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ
iratus est draco in mulierem, & abiit facere prælium cum reliquis *seminis*
ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος
ejus, *custodientibus* mandata Dei, & *habentibus* testimonium *Jesu* Christi.
αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐχόντων τὴν (τ) μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Et *steti* supra arenam maris.
Καὶ (υ) ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.

CAP. XIII. ιγʹ. 13

Et vidi de mari bestiam ascendentem, habentem capita septem & cornua decem,
1 ΚΑὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, (α) ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα,
& super cornua ejus decem diademata, & super capita ejus *nomen* blasphe-
καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ (β) ὄνομα βλασφη-
miæ. Et bestia, quam vidi, erat similis pardo, & pedes ejus sicut ursi,
2 μίας. Καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον, ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς (γ) ἄρκτου,
& os ejus sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem suam, &
καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ
thronum suum, & potestatem magnam. Et vidi unum *capitum ejus* quasi *cæsum*
3 τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἐξουσίαν (δ) μεγάλην. Καὶ εἶδον μίαν τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην
in mortem: & plaga mortis ejus curata est: & *admiratum fuit in* universa terra
εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη· καὶ (ε) ἐθαυμάσθη ἐν ὅλῃ τῇ γῇ
post bestiam: & adoraverunt draconem qui dedit potestatem bestiæ. Et
4 ὀπίσω τοῦ θηρίου· καὶ προσεκύνησαν (ζ) τὸν δράκοντα ὃς ἔδωκεν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ. Καὶ
adoraverunt bestiam, dicentes; Quis similis bestiæ? Quis poterit pugnare
προσεκύνησαν τὸ θηρίον, λέγοντες, Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; (η) τίς δύναται πολεμῆσαι
cum ea? & datum est ei os loquens magna, & blasphemias. Et data est ei
5 μετ' αὐτοῦ; καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα, καὶ (θ) βλασφημίας. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ
potestas facere menses quadraginta duos. Et aperuit os suum in *blasphemiam*
6 ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας (ι) τεσσαράκοντα δύο. Καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς (κ) βλασφημίαν
ad Deum, blasphemare nomen ejus, & tabernaculum ejus, & in cœlo
πρὸς τὸν Θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν (λ) αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ
habitantes. Et datum est illi bellum facere cum Sanctis, & vincere eos:
7 σκηνοῦντας. Καὶ ἐδόθη (μ) αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς·
Et data est illi potestas in omnem tribum, & linguam, & gentem.
καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλήν, καὶ γλῶσσαν, καὶ ἔθνος.

MS.A. (κ) μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαν, Ἄρτι (λ) ἐβλήθη ὁ *κατήγωρ τῶν (μ) αὐτοὺς (ν) Οὐαὶ * τὴν ἀγάπην καὶ τὴν θάλασσαν· (ξ) ἄρσεναν. (ο) αἱ δύο (π) ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικός, ὕδωρ (ρ) αὐτὴν (σ) τὸ ὕδωρ ὃ ἔβαλεν (τ) μαρτυρίαν Ἰησοῦ. (υ) ἐστάθη Κεφ. ιγʹ. MS.A. (α) ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων (β) ὀνόματα (γ) ἄρκου, (δ) μεγάλην ἔδωκεν αὐτῷ. Καὶ μίαν ἐκ (ε) ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ (ζ) τῷ δράκοντι ὅτι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν (η) καὶ τίς (θ) βλάσφημα. (ι) τεσσεράκοντα καὶ δύο. (κ) βλασφημίας (λ) αὐτοῦ, τοὺς (μ) αὐτῷ ** ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλήν, καὶ λαόν, καὶ γλῶσσαν, καὶ

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
[illegible]
1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
[illegible]

10 Et audivi vocem magnam in cœlo, dicentem; Nunc facta est salus, & potentia, & regnum Dei nostri, & potestas Christi ejus: quia projectus est ille accusator fratrum nostrorum, qui accusabat eos coram Deo nostro die & nocte. 11 Et ipsi vicerunt eum, propter sanguinem Agni, & propter verbum testimonii ipsorum, & non dilexerunt animam suam usque ad mortem. 12 Propterea oblectamini cœli, & qui in iis habitatis. Væ terræ & mari, quia descendit Impostor ad vos, habens iram magnam, sciens breve tempus sibi 13 superesse. Et quum vidisset ille draco se projectum esse super terram, persequutus 14 est mulierem illam quæ peperit masculum. Et datæ sunt mulieri duæ illæ alæ aquilæ illius magnæ, ut avolaret in desertum, in locum suum, ubi alatur ibi per tempus, & tempora, & dimidium 15 temporis, à facie serpentis. Et projecit ille serpens ex ore suo post mulierem, aquas tanquam fluvium, ut eam ablatam 16 à fluvio faceret. Et adjuvit terra mulierem, & aperuit terra os suum, & absorbuit fluvium quem projecerat ille draco 17 ex ore suo. Et iratus est ille draco contra mulierem, & abiit ad faciendum prælium cum iis qui residuum seminis ejus sunt, qui servant mandata Dei, & habent 18 testimonium Jesu. Et stetit super arenam maris.

CAP. XIII.

1 ET vidi quòd ascendit animal dentis è mari, habens cornua decem & capita septem; & super cornua ejus decem diademata, & super capita ejus nomina blas- 2 phemiæ. Et animal dentis illud quod vidi, erat simile pardo, & pedes ejus tanquam ursi, & os ejus sicut os leænæ: & dedit ipsi ille draco potentiam suam, & thronum suum, & potestatem magnam. 3 Et unum ex capitibus ejus *erat* tanquam mactatum ad mortem, & plaga lethalis ejus sanata est, & admirata est tota terra 4 post illud animal dentis. Et adorârunt draconem, quòd potestatem dedisset illi animali dentis, dicentes; Quis similis est bestiæ huic, & quis potest præliari cum 5 illa? Et datum est illi os loquens magna, & blasphemias: & data est illi potestas 6 agendi menses quadraginta duos. Et aperuit os suum ad blasphemiam adversùs Deum, ad blasphemiis afficiendum nomen ejus, & tabernaculum ejus, & eos qui in 7 cœlo habitant. Et data est illi potestas super omnem gentem, & tribû, & linguâ, & nationem: & datum est illi facere prælium cum Sanctis, ad vincendum eos.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

10 ወሰማዕኩ፡ ቃለ፡ ዐቢየ፡ በሰማይ፡ ዘይብል፡ ኮነት፡ መድኃኒት፡ ወኃይል፡ ወመንግሥት፡
ለአምላክነ፡፡ወሰልጣነ፡ መሲሁ፡፡እስመ፡ ወድቀ፡ መስተዋድይ፡ ዘአስተዋደዮሙ፡ ለአኃዊነ፡ቅ
11 ድመ፡ እግዚአብሔር፡ መዐልተ፡ ወሌሊተ፡፡=፡ ወሞእዎ፡ እሙንቱ፡ በእንተ፡ ደመ፡ በግዑ፡ወ
12 በእንተ፡ ቃለ፡ ጽድቆሙ፡፡እስመ፡ ኢያፍቀሩ፡ ነፍሶሙ፡ እስከ፡ ለሞት፡፡=፡ ወበእንቲአሆ
ሙ፡ ተፈሥሑ፡ ሰማያት፡ ወምድር፡ ወእለ፡ ይነብሩ፡ ውስቴቶን፡፡አሌሎ፡ ለምድር፡ ወለባሕ
ር፡ እስመ፡ ወረደ፡ ሰይጣን፡ ውስቴቶን፡ ምስለ፡ ዐቢይ፡ ሕምዙ፡ እስመ፡ የአምር፡ ከመ፡ ው
13 ሑድ፡ መዋዕል፡ ተረፎ፡፡=፡ ወሶበ፡ ርእየ፡ ውእቱ፡ አርዌ፡ ከመ፡ ወድቀ፡ ውስተ፡ ምድር፡፡
ዴገና፡ ለእንታክቲ፡ ብእሲት፡ እንተ፡ ወለደት፡ ሕፃነ፡ ተባዕተ፡፡=፡

10 *Et audivi vocem magnam in cœlo dicentem; Facta est salus, et virtus, et imperium Dei nostri, et potestas Mesiæ ejus: quia cecidit Accusator, qui accusavit fratres nostros coram Deo die et nocte.* 11 *Et vicerunt eum ipsi propter sanguinem Agni ejus, et propter sermonem justitiæ ipsorum, quia non dilexerunt animas suas usque ad mortem.* 12 *Et propter illos lætamini cœli et terra et habitantes in iis. Væ terræ, et mari, quia descendit satanas in ea, cum magno veneno suo, quia scit quòd modicum tempus restat ei.* 13 *Et quum vidisset illa bestia quòd cecidisset in terram, persequuta est illam mulierem, quæ peperisset infantem masculum.*

Versio VULGATA LATINA.

10 Et audivi vocem magnam in cœlo dicentem; Nunc facta est salus, & virtus, &
regnum Dei nostri, & potestas Christi ejus: quia projectus est accusator fratrum
11 nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte. Et ipsi
vicerunt eum propter sanguinem Agni, & propter verbum testimonii sui, & non
12 dilexerunt animas suas usque ad mortem. Propterea lætamini cœli, & qui habi-
tatis in eis. Væ terræ, & mari, quia descendit diabolus ad vos, habens iram ma-
13 gnam, sciens quòd modicum tempus habet. Et postquàm vidit draco quòd pro-
14 jectus esset in terram, persecutus est mulierem, quæ peperit masculum: Et
datæ sunt mulieri alæ duæ aquilæ magnæ, ut volaret in desertum in locum suum,
15 ubi alitur per tempus & tempora & dimidium temporis, à facie serpentis. Et
misit serpens ex ore suo post mulierem, aquam tanquam flumen, ut eam faceret
16 trahi à flumine. Et adjuvit terra mulierem, & aperuit terra os suum, & absor-
17 buit flumen, quod misit draco de ore suo. Et iratus est draco in mulierem: &
abiit facere prælium cum reliquis de semine ejus, qui custodiunt mandata Dei, &
habent testimonium Jesu Christi. Et stetit supra arenam maris. 18

CAP. XIII.

ET vidi de mari bestiam ascendentem, habentem capita septem, & cornua decem, 1
& super cornua ejus decem diademata, & super capita ejus nomina blasphemiæ.
Et bestia, quam vidi, similis erat pardo, & pedes ejus sicut pedes ursi, & os ejus 2
sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem suam, & potestatem magnam. Et vi- 3
di unum de capitibus suis quasi occisum in mortem: & plaga mortis ejus curata
est. Et admirata est universa terra post bestiam. Et adoraverunt draconem, qui 4
dedit potestatem bestiæ: & adoraverunt bestiam, dicentes; Quis similis bestiæ?
& quis poterit pugnare cum ea? Et datum est ei os loquens magna, & blasphe- 5
mias: & data est ei potestas facere menses quadraginta duos. Et aperuit os suum 6
in blasphemias ad Deum, blasphemare nomen ejus, & tabernaculum ejus, & eos
qui in cœlo habitant. Et est datum illi bellum facere cum Sanctis, & vincere eos. 7
Et data est illi potestas in omnem tribum, & populum, & linguam, & gentem:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

10 * فسمعت صوتا عظيما في السماء يقول. الآن صار الخلاص والقدرة والملك لالهنا * والسلطان
11 لمسيحه. لان باغي اخوتنا قد طرح. الذي كان يبغيهم قدام الله الليل والنهار * وهم قد
12 غلبوه بدم الخروف. وبكلام شهاداتهم. الذين لم يحبوا انفسهم الى الموت * فلذلك افرحوا
يا ايها السماوات والسكان بها. الويل للارض وللبحر. لان ابليس نزل اليهما ممتليا غضبا
13 عظيما. لما علم ان زمانه قليل * فلما ابصر الثعبان انه القي الى الارض. اقبل يطلب
14 المراة التي ولدت الولد الذكر * فاعطي للمراة جناحي العقاب العظيم. لتطير الى القفر
15 الى موضعها. لتعال هناك زمانا وزمانين ونصف زمان. من قدام وجه الحنش * فافرغ الحنش
16 من فمه نهر ماء خلف المراة. ليدركها ويغرقها في ذلك النهر * فاعانت الارض المراة. وفتحت
17 فاها الارض وبلعت ذلك النهر الذي افرغ الثعبان من فمه * فحرد ذلك الثعبان على المراة.
18 ومضى ليحارب باقي زرع المراة. الذين يحفظون وصايا الله. الذين لهم شهادة ايسوع * فوقف
الثعبان على رمل شاطي البحر *

Et audivi vocem magnam in cælo, di- 10
centem; Nunc facta est salus, & poten-
tia, & regnum Deo nostro, & potestas
Christo ejus: quia calumniator fra-
trum nostrorum jam abjectus est, qui ca-
lumniabatur eos coram Deo nocte die-
que. At ipsi vicerunt eum per sangui- 11
nem Agni, & per sermonem testimonio-
rum suorum: qui non dilexerunt ani-
mas suas usque ad mortem. Propterea 12
lætamini ô cæli, & habitantes in eis.
Væ terræ marique, quoniam Diabolus
descendit ad utrùnque plenus iræ magnæ,
ut qui sciat tempus suum exiguum esse.
Quum ergò vidisset draco quòd proje- 13
ctus esset in terram, cœpit quærere mu-
lierem quæ pepererat filium masculum.
Sed datæ sunt mulieri duæ alæ aquilæ 14
magnæ, ut volaret ad desertum in lo-
cum suum: ut aleretur ibi per tempus,
& duo tempora, & dimidium temporis
à conspectu serpentis. Effudit autem 15
serpens ex ore suo flumen aquæ post mu-
lierem, ut attactam obrueret eo flumi-
ne. Sed succurrit terra mulieri, aperu- 16
itque terra os suum, & absorbuit flu-
men illud quod serpens effuderat ex ore
suo. Iratus est igitur ille serpens adver- 17
sùs mulierem: & abiit ad bellum ge-
rendum cum reliquo semine mulieris,
observantibus mandata Dei, habentibus
testimonium Jesu. Stetit autem ser- 18
pens super arenam litoris maris.

* الفصل الثالث عشر *

1 * فرايت دابة صاعدة من البحر. لها عشر قرون ورووس سبعة. وعلى قرونها عشر تيجان *
2 وعلى رووسها اسماء الكفر * والدابة التي رايت هي شبه النمر. ورجلاها كالدب. وفمها كفم
3 الاسد. فاعطاها الثعبان قوته وكرسيه وسلطانه العظيم * وكان احد رووسها كانه مذبوح
4 ميت. ثم ان جرح موتها شفي. فتعجبت لذلك الارض كلها. واتبعت الدابة * وسجدوا للثعبان
الذي اعطى السلطان للدابة. وسجدوا ايضا للدابة قايلين. هل شبه احد هذه الدابة *
5 او من له مقدرة يحاربها * واعطي لها فم ان تتكلم بالكباير والفرايا. ثم اعطي لها سلطان
6 ان تحارب اثنين واربعين شهرا * وفتحت فمها بالتجديف والفرايا على الله. وتجدف على اسمه *
7 وعلى حجابه والذين يسكنون السماء كذبت * واعطي لها ان تحارب القديسين وتغلبهم *
واعطي لها سلطان على كل القبايل. والشعوب. والالسن. والامم *

CAP. XIII.

TUm vidi bestiam è mari ascenden- 1
tem, habentem decem cornua, & capi-
ta septem: & super cornua ejus, de-
cem diademata: & super capita ejus,
nomina apostasiæ. Et bestia quam vi- 2
di, similis est tigri, & pedes ejus ut ur-
si, & os ejus ut os leonis: deditque illi
draco robur suum, & thronum suum,
& potestatem suam magnam. Erat au- 3
tem unum ex capitibus ejus quasi ju-
gulatum ac mortuum: tum vulnus
mortis ejus curatum est: quapropter
admirans universa terra, secuta est be-
stiam. Et adorârunt draconem qui de- 4
derat potestatem bestiæ: & adorârunt
bestiam quoque, dicentes; Num simi-
lis est quisquam huic bestiæ? aut quis
habet facultatem pugnandi cum ea?
Datúmque est illi os ad loquendas abo- 5
minationes & blasphemias: data est
etiam illi potestas pugnandi quadragin-
ta duobus mensibus. Et aperuit os su- 6
um cum blasphemia et conviciis adver-
sùs Deum, et blasphemabat nomen ejus:
et in velum ejus, et eos qui habitant in
cælo, mentita est. Datum etiam est ei 7
belligerare cum Sanctis, et vincere eos:
et data est ei potestas in omnes tribus, et
populos, et linguas, et gentes.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

14 ወተወህባ : ለይእቲ : ብእሲት : ክንፍ : ከመ : ዘዐቢይ : ንስር : ከመ : ትስርር : ውስተ : ገደ
ም : ወውስተ : መካን :: ኀበ : ትትዓቀብ : በኵሉ : መዋዕለ : ዘመን : ወአዘማን : ወመንፈቀ :
ዘመን :: ወጐየት : ይእቲ : ብእሲት : እምቅድመ : ገጹ : ለውእቱ : አርዌ :: ወሰረረ : ወዴገና :
15 ውእቱ : አርዌ ::=: ወአውፅአ : እምኔሁ : አፉሁ : ውእቱ : አርዌ : ማየ : ብዙኀ : ከመ : ፈ
16 ለግ : ዐቢይ : እንተ : ድኅሬሃ : ለይእቲ : ብእሲት : ከመ : ይንሥኣ : ውሒዙ ::=: ወረድኣ
ታ : ምድር ፥ ለይእቲ : ብእሲት : ወአርኀወት : አፉሃ : ምድር : ወሰረበቶ : ለውእቱ : ውሒ
ዝ : ዘአውሐዘ : ውእቱ : አርዌ : እምኔሁ : አፉሁ :: ወኢያእመረ : ከመ : ተውህበ : ላቲ : ክን
17 ፍ ::=: ወተምዕዓ : ውእቱ : አርዌ : ለይእቲ : ብእሲት :: ወሖረ : ይፅብኦሙ : ለእለ : ተርፉ :
ውሉደ : ለእለ : የዐቅቡ : ትእዛዘ : እግዚአብሔር : ወይሄልዉ : በጽድቁ : ለእግዚእ : ሊየ
ሱስ :: ወቆመ : ላዕለ : ኆፃ : ባሕር ::=:
1 ወወፅአ : አርዌ : እምኔ : ባሕር : ዘ ፲ : አቅርንቲሁ : ወ ፯ : አርእስቲሁ :: ወውስተ : አርእስ
2 ቲሁ : ፲ ቀጸለ : ውስተ : አርእስቲሁ : ጽሑፍ : ስመ : ጽርፈት ::=: ወይመስል : ውእቱ : አ
ርዌ : ነምረ : ወእገሪሁ : ከመ : ድብ : ወአፉሁ : ከመ : አንበሳ :: ወወሀቦ : ኀይሎ : አርዌ : ቀደ
3 ማዊ : ኀይሎ : ወመንበሮ : ወዕበየ : ስልጣኖ ::=: ወአሐቲ : እምኔ : አርእስቲሁ : እንተ : ተረግ
ዘት : በሞት :: ወቍስለ : ሞቱሰ : ሐይወ : ወአንከረቶ : ኵሉ : ምድር :: ወተለወቶ : ለውእቱ :
4 አርዌ ::=: ወሰገዱ : ሎቱ : ለዝክቱ : ቀደማዊ : አርዌ :: እስመ : ወሀቦ : ለዝክቱ : አርዌ : ስል
ጣኖ :: ወሰገዱ : ሎቱ : ለውእቱ : አርዌ : እንዘ : ይብሉ : መኑ : ይመስሎ : ለዝንቱ : አርዌ :
5 ወመኑ : ይክል : ፀቢኦቶ ::=: ወተውህበ : ሎቱ : አፈ : ከመ : ይንብብ : ዓቢያተ : ወጽርፈታ
6 ተ :: ወተውህበ : ሎቱ : ስልጣነ : ይግበር : ተአምረ : ዘፈቀደ : ፵ : ወ ፪ : አውራኀ ::=: ወአም
ዝ : ፈትሐ : አፉሁ : ከመ : ይጽርፍ : ላዕለ : እግዚአብሔር : ወላዕለ : ስሙ : ወላዕለ : ጽር
7 ኀ : መቅደሱ : ዘበሰማያት ::=: ወተውህበ : ሎቱ : ከመ : ይግበር : ፀብአ : ምስለ : ቅዱሳን :
ወይማእሎሙ :: ስልጣነ : ላዕለ : ኵሎሙ : አሕዛብ : ወሕዝብ : ወነገድ : ወበሐውርት ::=:

Et datæ sunt huic mulieri alæ sicut aquilæ magnæ, ut evolaret in solitudinem, 14
& in locum ubi servatur per spatium temporis & temporum & dimidii tempo-
ris: & fugit illa mulier à conspectu hujus bestiæ, & volavit: & persequuta est
illam ista bestia. Et emisit ex ore suo ista bestia aquam multam, tanquam flu- 15
men magnum, post illam mulierem, ut caperet eam fluxus ejus. Et succurrit 16
terra huic mulieri, & aperuit os suum terra, & absorbuit hunc fluxum, quem
fluere fecisset hæc bestia ex ore suo, & nesciebat quòd datæ essent ei alæ. Et ira- 17
ta est hæc bestia adversùs hanc mulierem, & abiit ut oppugnaret reliquis filiis
ejus, custodientibus mandatum Dei, & permanentibus in justitia Dei. Et stetit 18
super arenam maris.

CAP. XIII.

ET exivit bestia è mari cujus decem cornua erant, & septem capita, & super 1
capita ejus decem coronæ: super capita ejus scriptum fuit nomen blasphemiæ.
Et similis erat hæc bestia pardo, & pedes ejus, sicut pedes ursi, & os ejus si- 2
cut os leonis, & dedit ei hæc bestia prima virtutem suam, & thronum suum,
& magnitudinem potestatis suæ. Et unum ex capitibus ejus, quod transfixum 3
fuit ad mortem, & vulnus mortis ejus curatum fuit. Et admirata est tota terra,
& sequuta est hanc bestiam. Et adoraverunt istam primam bestiam: quia dedit 4
huic bestiæ potestatem suam, & adorârunt hanc bestiam, dicentes; Quis simi-
lis est huic bestiæ? & quis potest oppugnare eũ? Et datum est ei os ut loqueretur 5
magna, & blasphemias: & data est ei potestas facere signa quæcunque voluerit
quadraginta & duos menses. Et tunc aperuit os suum, ut blasphemaret contra 6
Deum, & contra nomen ejus, & contra templum sanctum suum quod in cælis est.
Et datum est ei ut gereret bellum cum Sanctis, & ut vinceret eos, & data est ei 7
potestas super omnes gentes, & populos, & tribus, & regiones:

Et *adorabunt* eam omnes *habitantes* *super* terrã, quorũ non scripta sunt no-
8 Καὶ προσκυνήσουσιν(ν) αὐτῷ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται(ξ) τὰ ὀνό-
mina in libro vitæ Agni *mactati* *à* *fundatione* mundi. Si quis habet
9 ματα ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου (ο) ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Εἴ τις ἔχει
aurem, audiat. *Si quis* captivitatem *congregat*, in captivitatem *vadit*: *si quis*
10 οὖς, ἀκουσάτω. (π) Εἴ τις αἰχμαλωσίαν συνάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις
in gladio occiderit, oportet eum *in* gladio occidi: Hic est patientia, &
ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι· ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ, καὶ
fides Sanctorum. Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra, & habebat cornua duo, si-
11 ἡ πίστις τῶν ἁγίων. Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχε κέρατα δύο ὅ-
milia *agno*, & loquebatur sicut draco. Et potestatem prioris bestiæ omnem *facit* in
12 μοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. Καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐν-
conspectu ejus, & *facit* terram & habitantes in ea, *ut* *adorent* bestiam
ώπιον αὐτοῦ, καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς (ρ) κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ, ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον
primam, cujus curata est plaga mortis ejus. Et *facit* signa magna, ut
13 τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη (σ) ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα
& ignem faceret descendere de cœlo in terram in conspectu hominum. Et *seducit*
14 καὶ πῦρ ποιῇ (τ) καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Καὶ πλανᾷ
habitantes in terra, propter signa, quæ data sunt illi facere in conspectu bestiæ,
τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τὰ σημεῖα, ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου,
dicens habitantibus in terra, *facere* imaginem bestiæ, quæ habet plagam
λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, (υ) ὃ ἔχει τὴν πληγὴν
gladii, & vixit. Et datum est illi *dare* spiritum imagini bestiæ, ut &
15 τῆς (φ) μαχαίρας, καὶ ἔζησε. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ
loquatur imago bestiæ: & faciat, quicunque non adoraverint imaginem bestiæ,
λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου· καὶ ποιήσῃ, (χ) ὅσοι ἂν μὴ προσκυνήσωσι τὴν εἰκόνα τοῦ θηρίου,
ut occidantur. Et *facit* omnes, *parvos* & magnos, & divites &
16 (ψ) ἵνα ἀποκτανθῶσι. Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ
pauperes, & liberos & servos, *ut* *daret* *illis* characterem in
τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα (ω) δώσῃ αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ
manu *eorum* dextera, aut in frontibus *eorum*. Et ne quis possit
τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ (α) τῶν μετώπων αὐτῶν. Καὶ ἵνα μή τις δύνηται 17
emere aut vendere, *si non habens* characterem, aut nomen bestiæ, aut numerum
ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ (β) χάραγμα, ἢ τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου, ἢ τὸν ἀριθμὸν
nominis ejus. Hic sapientia est: *Habens* *mentem*, computet numerum
τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὧδε ἡ σοφία ἐστίν· ὁ ἔχων (γ) τὸν νοῦν, ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν 18
bestiæ: numerus enim hominis est: & numerus ejus, Sexcenti sexaginta sex.
τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστὶ, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ, Ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.

CAP. XIV. ιδ'.

Et vidi, & ecce Agnus *stans* supra montem Sion, & cum eo centum quadra-
Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ (α) ἀρνίον ἑστηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιὼν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν (β) τεσσαρά- 1
ginta quatuor millia, habentes nomen Patris ejus scriptum in fronti-
κοντα τέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ (γ) ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώ-
bus suis. Et audivi vocem de cœlo tanquam vocem aquarum multarum, & tanquã vocem
πων αὐτῶν. Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν 2
tonitrui magni: & vocem audivi citharœdorum citharizantium in citharis suis:
βροντῆς μεγάλης· καὶ (δ) φωνὴν ἤκουσα κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν.
Et cantabant quasi canticum novum ante *thronum*, & ante quatuor animalia, &
Καὶ ᾄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ 3
seniores: & nemo poterat discere canticum, nisi illa centum quadraginta
τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν (ε) τεσσαράκοντα
quatuor millia, empti de terra. Hi sunt qui cum mulieribus non
τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς (ζ) γῆς. Οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ γυναικῶν οὐκ 4
sunt coinquinati: virgines enim sunt: hi *sunt* *sequentes* Agnum quocunque
ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν· (η) οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου
ierit: hi empti sunt ex hominibus primitiæ Deo & Agno.
ἂν (θ) ὑπάγῃ· οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ.

MS. A. (ν) αὐτὸν (ξ) τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ (ο) τοῦ ἐσφαγμένου (π) Εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι,* αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι. (ρ) ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας, ἵνα προσκυνήσουσιν (σ) ἡ πληγὴ αὐτοῦ. (τ) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν (υ) ὃς ἔχει (φ) μαχαίρης, (χ) ἵνα ὅσοι ἐὰν (ψ) ἀποκτανθῶσιν. (ω) δῶσιν (α) τὸ μέτωπον (β) χάραγμα, τὸ (γ) νοῦν ΚΕΦ. ιδ'. MS. A. (α) τὸ ἀρνίον ἑστὸς (β) τεσσαράκοντα (γ) ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὸ γεγραμμένον (δ) ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν (ε) τεσσεράκοντα (ζ) γῆς· Οἱ μετὰ (η) οὗτοι οἱ (θ) ὑπάγει·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
[illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
[illegible]

1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
[illegible]

8 Et adorabunt eam omnes qui habitant super terram, quorum non est scriptum nomen in libro vitæ Agni il-
lius mactati à jactis fundamentis mundi. 9
Si quis habet aures, audiat. Si quis in 10
captivitatem abducit, in captivitatem abit: si quis gladio occidit, oportet eum gladio occidi: hic est toleran-
tia & fides Sanctorum. Et vidi aliud 11
animal dentis ascendens de terra, & habebat cornua duo similia agni, & lo-
quebatur sicut draco. Et potestatem 12
omnem illius animalis dentis prioris exercebat ante illud, & faciebat ut terra & hi qui in ea habitant, adorarent illud animal dentis prius, cujus sanata erat plaga lethalis. Et facit signa magna, 13
ut etiam ignem faciat descendere è cœlo super terram coram hominibus: Et se- 14
ducat eos qui habitant super terram, ad faciendum imaginem illi animali dentis, quod habuerat plagam gladii, & vixerat.
Et datum est ei indere spiritum imagini 15
illius animalis dentis, ita ut loqueretur imago illius animalis dentati: & facere ut omnes qui non adorârint illam imaginem istius animalis dentis, occidantur.
Et facere omnes, parvos & magnos, & 16
divites & pauperes, & liberos & servos, ut detur illis character super manus ipsorum dextras, aut super frontes ipsorum:
Ut nemo possit emere aut vendere, nisi 17
qui habeat characterem nominis illius animalis dentis, aut numerum nominis ejus. Hic sapientia est: qui habet men- 18
tem, computet numerum illius animalis dentis, numerus enim hominis est: & numerus ejus est, sexcenta et sexaginta sex.

CAP. XIV.

Et vidi, & ecce Agnus ille stans super 1
montem Sion, & cum eo numerus, centum & quadraginta & quatuor millia habentia nomen ejus & nomen Patris ejus scriptum super frontibus suis. Et 2
audivi vocem è cœlo, tanquam vocem aquarum multarum, & tanquam vocem tonitrui magni: & vox quam audivi, erat tanquam citharœdorum pulsantium citharas suas. Et canebant can- 3
ticum novum ante thronum, & ante illa quatuor animalia, & illos seniores: & nemo poterat discere canticum illud, nisi illa centum quadraginta quatuor millia, illi empti ex terra. Hi sunt ii qui 4
cum mulieribus non polluerunt se: virgines enim sunt. Hi sunt ii qui sequuntur Agnum quocunque ierit. Illi à Jesu empti sunt ex hominibus, primitiæ Deo & Agno.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 ወሰገዱ ፡ ሎቱ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይነብሩ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ እለ ፡ ሊኮነ ፡ ጽሑፍ ፡ አስማቲሆ
9 ሙ ፡ ውስተ ፡ መጽሐፈ ፡ ሕይወት ፡ ዘበግዑ ፡ ዘተቀትለ ፡ ዘእምፍጥረተ ፡ ዓለም ፡፡ ዘቦ ፡ እ
10 ዝነ ፡ ሰሚዐ ፡ ለይስማዕ ፡፡ ወተጼወወነ ፡ ሕሊናየ ፡፡ ወዘሰ ፡ ይቀትል ፡ በመጥባሕት ፡ ሀለወ ፡
ይሙት ፡ በመጥባሕት ፡፡ ወዝየ ፡ ውእቱ ፡ ትእግስቶሙ ፡ ወሃይማኖቶሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ ብፁዓን ፡
11 ወሊእንክሮቱ ፡ ለሰይጣን ፡፡ ወእምዝ ፡ ወፅአ ፡ ካልእ ፡ አርዌ ፡ እምነ ፡ ምድር ፡ ወ ፪ ፡ አ
ቅርንቲሁ ፡ ወይመስል ፡ ከመ ፡ ባግዕ ፡ ወይነብብ ፡ ከመ ፡ አርዌ ፡፡

Et adoraverunt eam omnes habitantes in terra, quorum non sunt scripta no- 8
mina sua in libro vitæ Agni ejus, qui occisus est, qui à creatione mundi erat.
Qui habet aurem, audiendo audiat. Et abducta fuit mihi cogitatio mea: 9
& qui occidit per gladium, oportet eum mori per gladium: & hic est patientia 10
& fides Sanctorum beatorum, & non est mirandum satanæ. Et tunc prodi- 11
it alia bestia è terra, & duo cornua ejus erant, & videbatur sicut agnus,
& loquebatur sicut bestia.

Verſio VULGATA LATINA.

8 Et adoraverunt eam omnes, qui habitant terrām: quorum non ſunt ſcripta no-
9 mina in Libro vitæ Agni, qui occiſus eſt ab origine mundi. Si quis habet au-
10 rem, audiat. Qui in captivitatem duxerit, in captivitatem vadet: qui in gla-
dio occiderit, oportet eum gladio occidi. Hîc eſt patientia, & fides Sanctorum.
11 Et vidi aliam beſtiam aſcendentem de terra, & habebat cornua duo ſimilia Agni,
12 & loquebatur ſicut draco. Et poteſtatem prioris beſtiæ omnem faciebat in con-
ſpectu ejus: & fecit terram, & habitantes in ea, adorare beſtiam primam, cujus
13 curata eſt plaga mortis. Et fecit ſigna magna, ut etiam ignem faceret de cœlo de-
14 ſcendere in terram in conſpectu hominum. Et ſeduxit habitantes in terra, pro-
pter ſigna, quæ data ſunt illi facere in conſpectu beſtiæ, dicens habitantibus in
15 terra, ut faciant imaginem beſtiæ, quæ habet plagam gladii, & vixit. Et datum
eſt illi ut daret ſpiritum imagini beſtiæ, & ut loquatur imago beſtiæ: & faciat
16 ut quicunque non adoraverint imaginem beſtiæ, occidantur. Et faciet omnes
puſillos, & magnos, & divites, & pauperes, & liberos, & ſervos habere chara-
cterem in dextera manu ſua, aut in frontibus ſuis: Et nequis poſſit emere, aut 17
vendere, niſi qui habet characterem, aut nomen beſtiæ, aut numerum nominis
ejus. Hîc ſapientia eſt. Qui habet intellectum, computet numerum beſtiæ. Nu- 18
merus enim hominis eſt: & numerus ejus, Sexcenti ſexaginta ſex.

CAP. XIV.

ET vidi, & ecce Agnus ſtabat ſupra montem Sion, & cum eo centum quadra- 1
ginta quatuor millia, habentes nomen ejus, & nomen Patris ejus ſcriptum in fron-
tibus ſuis. Et audivi vocem de cœlo, tanquam vocem aquarum multarum, & tan- 2
quam vocem tonitrui magni: & vocem, quam audivi, ſicut citharœdorum citha-
rizantium in citharis ſuis. Et cantabant quaſi canticum novum, ante ſedem, & 3
ante quatuor animalia, & ſeniores: & nemo poterat dicere canticum, niſi illa
centum quadragintaquatuor millia, qui empti ſunt de terra. Hi ſunt, qui cum 4
mulieribus non ſunt coinquinati: Virgines enim ſunt. Hi ſequuntur Agnum quo-
cunque ierit. Hi empti ſunt ex hominibus primitiæ Deo, & Agno:

Verſio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* وسجدوا لها كل السكان على الارض. الذين ليس لهم اسم مكتوب في سفر الحياة. والخروف 8
9 المقتول من قبل ان تكون الدنيا *من كانت له اذن فليسمع *فمن كان في سبي. فلينطلق. 10
وكلمن قتل بالسيف. فبالسيف يقتل. هاهنا هو صبر القديسين وصلواتهم *ثم رايت دابة 11
اخرى صاعدة من الارض. وكان لها قرنين كانها قرون كبش. وكانت تتكلم كالثعبان *وكان 12
لها سلطان ان تعمل كل اعمال الدابة الاولى تجاهها. وامرت الارض والسكان عليها. ان يسجدوا
للدابة الاولية. التي شفي جرح موتها *وعملت عجايب عظيمة. وذلك انها كانت تنزل النار 13
من السماء على الارض قدام الناس *وتخدع السكان على الارض. بتلك العلامات التي اعطيت 14
ان تعمل بين يدي الدابة. وتقول للسكان على الارض. ان يصنعوا صورة الدابة التي شفي
جرحها. وعاشت من بعد السيف *واعطي لها روح ان تعطيه لصورة الدابة. وكانت تامر ان 15
كلمن لا يسجد لصورة الدابة يقتل *وصيرت الكل الكبار والصغار. والاغنياء والفقراء. 16
والاحرار والعبيد. ان يجعلوا في اليد اليمنى علامة الكفر وفي جباههم *حتى ليس يقدر احد 17
ان يشتري او يبيع. الا ان تكون له تلك العلامة التي هي اسم الدابة. او اسم عدد اسمها.
* هاهنا تحتاج الحكمة. فمن له عقل فليعد عدد الدابة. وعدده هو عدد انسان. وجملته 18
ستمائة وستة وستون. * الفصل الرابع عشر. * فنظرت فاذا بالخروف قايما على طور 1
صهيون ومعه عدة. وهي مائة واربعة واربعون الفا عليهم اسمه واسم ابيه مكتوب على جباههم.
* وسمعت صوتا من السماء كصوت امياه كثيرة. وكمثل صوت رعدة عظيمة. والصوت الذي 2
سمعت هو كصوت القيثار اذا ضربت *ويسبحون تسبحة جديدة قدام الكرسي. وقدام الحيوان 3
الاربع. وقدام المشايخ. ولم يكن احد يقدر يتعلم تلك التسبحة. الا اوليك الاربعة واربعين
ومائة الف. الذين اشتريوا من الارض *وهم الذين لم يتنجسوا مع النساء لانهم ابكار. وهاولي 4
هم الذين تبعوا الخروف حيث ما توجه. وهم الذين اشتريوا بيسوع من البشر من البدي لله وللخروف.

Et adorârunt eum omnes habitantes ſu- 8
per terrã, quibus non eſt nomen ſcriptum
in libro vitæ & Agni illius occiſi ante- 9
quam eſſet mundus. Qui habet aurem, 10
audiat. Qui fuerit in captivitate, eva-
dat: & quicunque gladio occiderit, gladio
occidatur: hic eſt patientia & orationes
Sanctorum. Præterea vidi aliam beſtiam 11
emergentem è terra: habebâtque duo cor-
nua quaſi cornua arietis: & loquebatur
ut draco. Et habebat poteſtatem faciendi 12
omnia opera prioris illius beſtiæ, in con-
ſpectu ipſius: præcepitque terræ & habi-
tantibus ſuper eam, ut adorarent beſtiam
illam primam, cujus curatum fuerat vul-
nus lethale. Et edidit miracula magna: 13
nam deſcendere faciebat ignem de cœlo
ſuper terram, præſentibus hominibus: Et 14
fallebat habitantes ſuper terram ſignis
illis quæ datum fuerat ei facere in con-
ſpectu beſtiæ: dicebatque incolis terræ,
ut facerent imaginem beſtiæ cujus cura-
tum fuerat vulnus, quæque poſt gladium
revixerat. Datuſque eſt ei ſpiritus, ut 15
inderet eum imagini beſtiæ: & præcipie-
bat ut quicunq; non adoraret imaginem
beſtiæ, occideretur. Effecit etiam ut 16
omnes, parvi ac magni, divites & pau-
peres, ingenui & ſervi ponerent in manu
dextera ſignum apoſtaſiæ, & in frontibus
ſuis: Ut nemo poſſet emere aut vendere, 17
niſi haberet ſignum illud, nempe nomen
beſtiæ, aut nomen numeri nominis ejus.
Hic requiritur ſapientia. Qui ergò ha- 18
bet intellectum, computet numerum
beſtiæ: numerus autem ejus, numerus
hominis eſt; et ſumma ejus, ſexcenta ſex-
aginta ſex.

CAP. XIV.

TUm aſpexi, et ecce Agnus ille ſtans 1
ſuper montem Sion, et cum eo multitudo,
nempe centum quadraginta quatuor mil-
lia, ſuper quibus erat nomen ejus et no-
men Patris ejus ſcriptum in frontibus
eorum. Et audivi vocem de cœlo tan- 2
quam vocem aquarum multarum, et tan-
quam ſonum tonitrui magni: porrò vox
quam audivi, erat quaſi vox citharâ-
rum pulſatarum. Et canebant canticum 3
novum ante thronum, et ante quatuor
animalia, et ante Seniores: nec poterat
quiſquam diſcere canticum illud, niſi
illa quadraginta quatuor et centum mil-
lia quæ empta fuerant de terra. Sunt 4
autem ii qui non contaminârunt ſeſe
cum mulieribus; virgines enim ſunt:
atque iſti ſunt qui ſecuti ſunt Agnum
quòcunque ſe contulit: iidemque ſunt qui
per Jeſum ex hominibus à principio
empti ſunt Deo et Agno.

Verſio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

12 ወበስልጠኑ ፡ ለቀዳማዊ ፡ አርዌ ፡ ይገብር፡ ኵሉ፡ በቅድሜሁ፡፡ ወይሬስዮ፡ ለምድር፡ ከመ፡
እለ፡ ይነብሩ፡ ውስቴታ፡ ይስግዱ፡ ሎቱ፡ ለቀዳማዊ፡ አርዌ፡ ዘሐይወ፡ እምቍስለ፡ሞቱ፡፡=፡
13 ወገብረ ፡ ተአምራተ ፡ ዐቢይተ፡ ከመ ፡ ያወርድ ፡ እምሰማይ ፡ እሳተ፡ ዲበ፡ ምድር፡ ቅድመ፡
14 እጓለ፡ እምሕያው፡=፡ ወያስሕቶሙ፡ለዐለ፡ ይነብሩ፡ ዲበ፡ ምድር፡በእንተ፡ ተአምር፡ ዘተ
ውህበ ፡ ሎቱ፡ ከመ፡ ይግበር፡ በቅድመ ፡ ውእቱ ፡አርዌ፡፡ ወ ይቤሎሙ ፡ ለእለ፡ ይነብሩ፡ ውስ
ተ ፡ ምድር ፡ ከመ ፡ ይግበሩ ፡ አምሰሉ ፡ ለዝክቱ ፡ አርዌ ፡ ዘቍሰለ ፡ በመጥባሕት ፡ ወሐይ
15 ወ፡፡=፡ ወተውህበ፡ ሎቱ፡ ይደይ፡ ውስቴቱ፡ መንፈሰ፡ ለአምሳለ፡ ዝክቱ ፡ ለርዌ ፡ ከመ ፡ ይ
ንብብ፡ምስሉ፡ ለውእቱ፡ አርዌ፡፡ ወገብሮሙ፡ ለኵሎሙ ፡ ለእለ ፡ ይሰግዱ፡ ለምስለ፡ ዝክ
16 ቱ ፡ አርዌ ፡ ከመ ፡ ይሙቱ፡፡=፡ ይገብር ፡ ንኡሰ ፡ ወዐቢዩ፡፡ አብዕልት ፡ ወነዳያን ፡ አግብ
ርት፡ ወአግዓዚ፡ ከመ ፡ ይጽሐፉ ፡ ውስተ ፡ እደዊሆሙ ፡ እንተ ፡ የማን፡ ወእመአኮ ፡ ውስተ ፡
17 ፍጽሞሙ፡፡=፡ ወከመ ፡ አልቦ ፡ ዘይክል ፡ ሠይጠ ፡ ወተሣይጦ ፡ እንበለ ፡ እለ ፡ ጽሑፋን ፡
18 እሙንቱ፡ ትእምርተ፡ ስሙ፡ ለውእቱ ፡ አርዌ ፡ አው ፡ ዘኍልቈ ፡ ስሙ፡፡=፡ ወዘሰ ፡ ጠቢ
ብ ፡ ውእቱ ፡ ወዘቦ፡ ልብ፡ የአምር ፡ ኍላቌሁ ፡ ለውእቱ፡ አርዌ፡፡ እስመ፡ አምጣኑ ፡ እጓለ፡
እምሕያው ፡ ውእቱ፡፡ ወኍላቌሁኒ ፡ ፯፻፷፮፡፡=፡

10

1 ወእምዝ፡ ቆመ፡ዝኩ፡በግዕ፡ለዐለ ፡ ደብረ ፡ ጽዮን፡ ወምስሌሁ፡ ፲፼፵፻ ፡ ሕፃናት፡
2 እለ፡ ጽሑፍ፡ ውስተ፡ ፍጽሞሙ፡ ስሙ፡ ወስመ፡ አቡሁ፡ ወቅዱስ፡ መንፈሱ፡፡=፡ ወመጽአ፡
ቃል፡ እምሰማይ፡ከመ፡ቃለ፡ ማይ፡ብዙኅ፡ ወከመ፡ቃለ ፡ ነጐድጓድ፡ ዐቢይ፡ወከመ፡ቃለ፡መሰ
3 ናቁት፡ ሶበ፡ ይሰነቅው፡ በመሰናቁታቲሆሙ፡፡=፡ ወየኀልዩ፡ ማኅሌተ፡ ሐዳሰተ፡ ቅድመ፡መን
በሩ፡ ወበግዑ፡ ወቅድመ፡ እልክቱ፡ ዐ፡ እንስሳሁ፡ ወእልክቱኒ፡ሊቃናት፡፡ ወአልቦ፡ዘይክል፡አእ
ምሮታ፡ ለይእቲ፡ ማኅሌት፡ ዘእንበለ ፡ እልክቱ፡ ፲፼፵፻፡ ወሣየ፡ እለ፡ተቤዘው፡እምነ፡ም
4 ድረ፡ ግብጽ፡፡=፡ እለ፡ ንጹሐን፡እሙንቱ፡እምአንስት፡በከመ፡ ተወልዱ፡፡ ወእሉ፡እሙንቱ፡
እለ፡ ተለውዎ፡ ለበግዑ፡ ኀበ፡ ሖረ፡፡ ወእለ፡ ቀደሙ፡ ተቤዝዎ ፡ እምነ ፡ እጓለ ፡ እምሕያው፡
ለእግዚአብሔር ፡ ወለበግዑ፡፡=፡

Et per poteſtatem prioris beſtiæ faciebat omnia in conſpectu ejus, & faciebat ter- 12
ram, ſicut habitantes in ea, adorare primam beſtiam quæ curata fuit à vulnere
mortis ſuæ. Et fecit ſigna magna, ut deſcenderet à cœlo ignis ſuper terram, 13
conſpectu hominum. Et ſeducebat habitantes ſuper terram propter ſignum quod 14
datum eſt ei, ut faceret in conſpectu hujus beſtiæ: & dixit habitantibus in ter-
ra ut facerent imaginem iſtius beſtiæ quæ vulnerata fuit per gladium, & vixit.
Et datum eſt ei ut immitteret ei ſpiritum ad ſimilitudinem hujus beſtiæ, ut lo- 15
queretur imago hujus beſtiæ, & fecit omnes adorantes imaginem hujus beſtiæ, ut
morerentur. Faciebat puſillos & magnos, divites & pauperes, ſervos & liberos 16
ut ſcriberent eam in manu ſua dextra, ſin minùs, in frontibus ſuis. Et ſic nemo 17
fuit qui poterat emere aut vendere, niſi ii quibus inſcripta erant ſigna nominis
hujus beſtiæ, vel numeri nominis ejus. Et qui ſapiens eſt, & qui habet intelli- 18
gentiam ſcit numerum hujus beſtiæ, quia quantitas hominis eſt: & numerus
ejus, ſexcenta ſexaginta & ſex.

CAP. XIV.

ET tunc ſtetit hic agnus ſuper montem Sion, & cum eo quater decies my- 1
riades & quadragies centum parvuli, quorum in frontibus ſcriptum fuit no-
men ejus, et nomen Patris ejus, et ſancti Spiritûs ejus. Et venit vox à cœlo 2
ſicut vox aquæ multæ, et ſicut ſonus tonitrui magni, et ſicut vox citharœdorum
dum pulſant citharas eorum. Et cantant canticum novum ante thronum ejus, 3
et agnum ejus, et ante illa quatuor animalia ejus, et illos ſeniores, et nemo
fuit qui poterat intelligere hoc canticum, niſi illi quaterdecies myriades
et quadragies centum, qui redempti fuerunt è terra Ægypti. Qui puri ſunt à 4
muliere, prout nati fuerunt: et hi ſunt qui ſequuti ſunt Agnum ejus quocunque
ierit, et qui priùs redempti ſunt ex hominibus Deo et agno ejus.

Et in ore eorum non est *inventus dolus*: sine macula enim sunt ante *con-*
5 Καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη (ι) δόλος· ἄμωμοι γάρ εἰσι ἐνώπι-
spectu throni Dei. Et vidi alterum angelum volantem *in medio cœ-*
6 ον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον (κ) πετώμενον ἐν μεσουρανήμα-
li, habentem Evangelium æternum, *evangelizare habitantibus* super terrā,
τι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσαι (λ) τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς,
& omnem gentem, & tribum, & linguam, & populum, Dicentem in voce ma-
7 καὶ (μ) πᾶν ἔθνος, καὶ φυλὴν, καὶ γλῶσσαν, καὶ λαὸν, (ν) Λέγοντα ἐν φωνῇ με-
gnâ; Timete *Deum*, & date illi *gloriam*, quia venit hora judicii ejus:
γάλῃ, Φοβήθητε τὸν Θεὸν, καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ·
& adorate eum qui fecit cœlum, & terram, & mare, & fontes a-
καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ θάλασσαν, καὶ πηγὰς ὑ-
quarum. Et alius angelus secutus est, dicens; Cecidit, cecidit
8 δάτων. Καὶ (ξ) ἄλλος ἄγγελος ἠκολούθησε, λέγων, Ἔπεσεν, ἔπεσε
Babylon civitas *illa* magna: *quia ex* vino iræ fornicationis suæ po-
(ο) Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ μεγάλη· ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πε-
tavit omnes gentes. Et tertius angelus secutus est illos, dicens
9 πότικε πάντα (π) ἔθνη. Καὶ τρίτος ἄγγελος ἠκολούθησεν (ρ) αὐτοῖς, λέγων
in voce magna; Si quis bestiam adoraverit, & imaginem ejus, & accepe-
ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Εἴ τις (σ) τὸ θηρίον προσκυνεῖ, καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβά-
rit charaterem in fronte sua, aut in manu sua, Et hic bibet
10 νει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, Καὶ αὐτὸς πίεται
de vino iræ Dei, *mixto* mero in *poculo* iræ
ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου (τ) ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς
ipsius, & cruciabitur *in* igne & sulphure in conspectu sanctorum an-
αὐτοῦ, καὶ (υ) βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον (φ) τῶν ἁγίων ἀγ-
gelorum, & ante conspectum Agni. Et fumus *cruciatûs* eorum *ascen-*
11 γέλων, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. Καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν (χ) ἀνα-
dit in secula seculorum: *& non* habent requiem die ac nocte *adoran-*
βαίνει εἰς αἰῶνας αἰώνων· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦν-
tes bestiam, & imaginem ejus, & si quis acceperit characterem nominis
τες τὸ θηρίον, καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος
ejus. Hic patientia Sanctorum est: *hic custodientes* mandata
αὐτοῦ. Ὧδε (ψ) ὑπομονὴ τῶν ἁγίων (ω) ἐστίν· ὧδε οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ 12
Dei, & fidem Jesu. Et audivi vocem de cœlo, dicentem mihi; Scri-
Θεοῦ, καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ. Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (α) λεγούσης μοι, Γρά- 13
be; Beati mortui, in Domino *morientes* amodò. *Etiam*, dicit Spiritus,
ψον, Μακάριοι οἱ νεκροὶ, οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι. ναὶ, λέγει τὸ Πνεῦμα,
ut requiescant à laboribus suis: *at* opera illorum sequuntur *cum i-*
ἵνα (β) ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· (γ) τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐ-
psis. Et vidi, & ecce *nubes alba*, & super nubem *sedens similis* Fi-
τῶν. Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην (δ) καθήμενος ὅμοιος υἱ- 14
lio hominis, *habens* in capite suo coronam auream, & in manu sua
ῷ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ (ε) τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ
falcem acutam. Et alius angelus exivit de templo, clamans *in* magna voce
δρέπανον ὀξύ. Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν (ζ) ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν μεγάλῃ φωνῇ 15
sedenti super nubem; Mitte falcem tuam, & mete: quia venit
τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης, Πέμψον τὸ δρέπανόν σου, καὶ θέρισον· ὅτι (η) ἦλθέ
tibi hora *metendi*: quoniam aruit messis terræ. Et misit *se-*
σοι ἡ ὥρα τοῦ θερίσαι· ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ καθή- 16
dens super nubem, falcem suam in terram, & demessa est terra. Et
μενος ἐπὶ (θ) τὴν νεφέλην, τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. Καὶ 17
alius angelus exivit de templo quod in cœlo, habens & ipse falcem acutā.
ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ.
Et alius angelus exivit de altari, *habens* potestatē supra ignem: &
Καὶ ἄλλος (ι) ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, (κ) ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός· καὶ 18
clamavit *clamore magno habenti* falcem acutam, dicens; Mitte tuam
ἐφώνησε (λ) κραυγῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ, λέγων, Πέμψον σου τὸ
falcem acutam, & vindemia botros terræ: quoniam maturæ sunt u-
δρέπανον τὸ ὀξὺ, καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας (μ) τῆς γῆς· ὅτι ἤκμασαν αἱ στα-
væ ejus. Et misit angelus falcem suam in terram, & vindemiavit
φυλαὶ αὐτῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησε τὴν 19
vineam terræ, & misit in lacum iræ Dei magnum.
ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὴν μεγάλην.

MS. A. (ι) ψεῦδος· ἄμωμοί εἰσιν. Καὶ ἴδον (κ) πετόμενον (λ) ἐπὶ τοὺς (μ) ἐπὶ πᾶν (ν) Λέγων φωνῇ (ξ) ...λος δεύτερος ἄγγελος (ο) Βαβυ... ἡ μεγάλη· ἣ ἐκ τοῦ (π) τὰ ἔθνη. ... ἄλλος ἄγγελος τρίτος (ρ) αὐτῷ, (σ) προσκυνεῖ τὸ * θυσιαστήριον, (τ) ἐκ τοῦ ποτηρίου τὴν ὀργὴν (υ) βασανισθήσονται (φ) τῶν ἀγγέλων, καὶ (χ) εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει· (ψ) ἡ ὑπομονὴ (ω) ἐστίν· οἱ (α) λεγούσης, Γράψον, (β) * ἀναπλήσονται (γ) τὰ γὰρ ἔργα (δ) * καθήμενον ὅμοιον * υἱὸν ἀνθρώπου, (ε) τὴν κεφαλὴν, (ζ) κράζων ἐκ τοῦ ναοῦ ἐν φωνῇ μεγάλῃ (η) ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι· (θ) τῆς νεφέλης, (ι) ἄγγελος ἐκ (κ) ὁ ἔχων (λ) φωνῇ μεγάλῃ (μ) τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς·

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5
6 [illegible]
[illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
[illegible]
19 [illegible]

Et in ore eorum non inventum est menda- 5
cium: sine maculis enim sunt. Et vidi 6
alium Angelum volantem in cœlo, haben-
tem Evangelium æternum, ad evangelizan-
dum iis qui habitant super terram, & apud
omnem nationem, & tribum, & linguam 7
& gentem: Dicentem voce magnâ, Ser-
vite Deo, & date illi gloriam, quia venit
hora judicii ejus: & adorate eum qui fe-
cit cœlum, & terram, & mare, & fontes
aquarum. Et alius Angelus secundus secu- 8
tus est eum, dicens; Cecidit, cecidit Babel
illa magna, quæ ex vino excandescentiæ
scortationis suæ potavit omnes gentes. Et 9
alius Angelus tertius secutus est eos, dicens
voce magnâ; Si quis adoraverit illud ani-
mal dentis, & imaginem ejus: & accepe-
rit characterem ejus super frontem suam,
aut super manum suam, Ipse quoque bi- 10
bet ex vino excandescentiæ Dei, quod mix-
tum est mero in calice iræ ejus: & cru-
ciabitur in igne & sulphure coram Angelis
sanctis, & coram throno. Et fumus cruci- 11
atûs eorum in secula seculorum ascendet,
& non est quies die ac nocte iis qui adorant
illud animal dentis, & imaginem ejus. Hîc 12
tolerantia Sanctorum est, qui servant præ-
cepta Dei, & fidem Jesu. Et audivi vocem 13
è cœlo, dicentem; Scribe, Beati sunt mor-
tui, qui in Deo moriuntur. Posthac sanè
dicit Spiritus, ut requiescant à laboribus
suis: ipsa enim opera eorum sequuntur
eos. Et vidi, & ecce nubes alba, & super 14
nubem *quidam* sedens similis Filio hominis,
habens super caput suum coronam auream,
& in manu sua falcem acutam. Et alius 15
Angelus exivit è templo, compellans voce
magnâ eum qui sedet super nubem. Et 16
projecit falcem suam super terram, & de-
messa est terra. Et alius Angelus exivit è 17
templo quod est in cœlo, habens etiam
falcem acutam. Et alius Angelus exivit ex 18
altari, habens potestatem super ignem: &
clamavit clamore magno ad eum qui habet
falcem acutam, dicens; Mitte falcem tuam
illam acutam, et vindemia botros vineæ
terræ, quia adoleverunt uvæ terræ. Et 19
projecit Angelus falcem suam in terram,
et vindemiavit vineam terræ, et projecit
in torcular excandescentiæ Dei illius ma-
gni.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5
6 ወሊተረክበ፡ ሐሰት፡ ውስተ፡ አፈሆሙ፡ ለእሙ፡ ንጹሐን፡ እሙንቱ፡ እምኀጢአት፡፡ ወእም
ዝ፡ መጽአ፡ ክልእ፡ መልአክ፡፡ እንዘ፡ ይሰርር፡ ማእከለ፡ ሰማይ፡ ወምድር፡ ወይጸውር፡ ወንጌለ፡ ዘ
ለዓለም፡፡ ከመ፡ ይስብክ፡ ሎሙ፡ ለእለ፡ ይነብሩ፡ ውስተ፡ ምድር፡፡ ወለኵሎሙ፡ አሕዛብ፡ ወሕ
7 ዝብ፡ ወነገድ፡ ወበሐውርት፡፡ እንዘ፡ ይብል፡ በቃል፡ ዐቢይ፡ ፍርህዎ፡ ለእግዚአብሔር፡ ወሰ
ብሕዎ፡፡ እስመ፡ በጽሐት፡ ዕለተ፡ ሰዓተ፡ ደይኑ፡ ወሰገዱ፡ ሎቱ፡ ለዘ፡ ገብረ፡ ሰማየ፡ ወምድረ፡ ባሕ
8 ረ፡ ወአፍላገ፡ ወእንቅዕተ፡ ማያት፡፡ ወካልእ፡ መልአክ፡ ተለዎ፡ እንዘ፡ ይብል፡፡ ወወድ
ቀት፡ ባቢሎን፡ ዐባይ፡ ሀገር፡ እምነ፡ ጽዋዓ፡ ወይነ፡ መንሱታ፡ ወዝሙታ፡ ዘአስተየት፡ ለኵሉ፡ አ
ሕዛብ፡፡

Et non inventum est mendacium in ore eorum, quia puri sunt à peccato. Et 5
tunc venit alius Angelus volans medio cœli & terræ, & portabat evangelium 6
æternum, ut prædicaret iis qui habitabant in terra, & omni genti, & populo,
& tribui & regioni, Dicens in voce magna; Timete Deum, & glorificate eum, 7
quia venit dies & hora judicii ejus; & adorate eum qui fecit cœlum & terram,
mare & flumina, & fontes aquarum. Et alius Angelus sequutus est eum, di- 8
cens; Cecidit, *& cecidit Babylon magna urbs, ex calice vini tentationis suæ, &*
scortationis suæ, quæ potavit omnes gentes.

Versio VULGATA LATINA.

5 Et in ore eorum non est inventum mendacium : sine macula enim sunt ante thro-
6 num Dei. Et vidi alterum Angelum volantem per medium cœli, habentem Evan-
gelium æternum, ut evangelizaret sedentibus super terram, & super omnem gen-
7 tem, & tribum, & linguam, & populum : Dicens magnâ voce ; Timete Domi-
num, & date illi honorem, quia venit hora judicii ejus : & adorate eum, qui fecit
8 cœlum & terram, mare, & fontes aquarum. Et alius Angelus secutus est, dicens ; Ce-
cidit, cecidit Babylon illa magna : quæ à vino iræ fornicationis suæ potavit omnes
9 gentes. Et tertius Angelus secutus est illos, dicens voce magnâ ; Si quis adora-
verit bestiam, & imaginem ejus, & acceperit characterem in fronte sua, aut in ma-
10 nu sua : Et hic bibet de vino iræ Dei, quod mistum est mero in calice iræ ipsius,
& cruciabitur igne & sulphure in conspectu Angelorum sanctorum, & ante con-
11 spectum Agni : Et fumus tormentorum eorum ascendet in secula seculorum :
nec habent requiem die ac nocte, qui adoraverunt bestiam, & imaginem ejus, &
12 si quis acceperit characterem nominis ejus. Hic patientia sanctorum est, qui cu-
stodiunt mandata Dei, & fidem Jesu. Et audivi vocem de cœlo, dicentem mihi ; 13
Scribe, Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Amodò jam dicit Spiritus, ut re-
quiescant à laboribus suis : opera enim illorum sequuntur illos. Et vidi, & ecce 14
nubem candidam : & super nubem sedentem similem Filio hominis, habentem in
capite suo coronam auream, & in manu sua falcem acutam. Et alius Angelus ex- 15
ivit de templo, clamans voce magnâ ad sedentem super nubem ; Mitte falcem tu-
am, & mete, quia venit hora ut metatur, quoniam aruit messis terræ. Et misit qui 16
sedebat super nubem, falcem suam in terram, & demessa est terra. Et alius Angelus 17
exivit de templo, quod est in cœlo, habens & ipse falcem acutam. Et alius Ange- 18
lus exivit de altari, qui habebat potestatem supra ignem : & clamavit voce ma-
gnâ ad eum qui habebat falcem acutam, dicens ; Mitte falcem tuam acutam, &
vindemia botros vineæ terræ : quoniam maturæ sunt uvæ ejus. Et misit Ange- 19
lus falcem suam acutam in terram, & vindemiavit vineam terræ, & misit in la-
cum iræ Dei magnum.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

ولم يوجد في فيهم كذب. لانهم بلا عيب هم * ورايت ملاكا يطير في متوسط السماء. ومعه 5 6
الانجيل الابدي ليبشر الجلوس على الارض. ولجميع الامم والقبايل والالسن والشعوب * ويقول 7
بصوت عظيم خافوا الرب واعطوه المجد. لان قد اتت ساعة دينونته. اسجدوا له الذي خلق
السماء والارض. والبحر وعيون المياه * واذا بملاك ثان يتبعه قايلا سقطت بغداد العظيمة من 8
خمر فتكها. الذي سقته لجميع الامم * وملاك اخر ثالث كان يتبعهم وهو يقول بصوت عظيم 9
كل من سجد للدابة ولصورتها. واخذ العلامة في جبهته او في يده * فهو يشرب من خمر 10
غضب الله. الذي قد مزج في كاس رجزه. ويعذب في النار والكبريت. قدام الملايكة القديسين.
وقدام القديسين والخروف * ودخان عذابهم يصعد الي دهر الداهرين. وليس لهم راحة ليلا 11
ولا نهارا. الذين يسجدون للدابة ولصورتها. وكل من اخذ وسمة اسمها * هاهنا هو صبر 12
القديسين. هاهنا صبر الذين يحفظون وصايا الله وامانة ايسوع * ثم سمعت صوتا من السماء 13
يقول اكتب. طوباهم الموتي الذين ماتوا على دين الرب. الان يقول الروح نعم ليستريحوا من
جميع كروبهم. واعمالهم تتبعهم * فنظرت فاذا سحابة بيضاء. والجالس على السحابة شبه 14
ابن الانسان. وعلي راسه تاج من ذهب. وبيده منجل حاد * وملاك اخر خرج من السماء وهو 15
يصرخ بصوت عظيم للجالس على السحاب. ارسل منجلك واحصد. لان قد اتت ساعة
الحصاد. لان قد يبس حصاد الارض * فوضع الجالس على السحاب منجله الحاد على 16
الارض. فحصدت الارض * وملاك اخر خرج من الهيكل الذي في السماء. وهو يصرخ 17
ومعه منجل حاد * وملاك اخر خرج من المذبح وله سلطان على النار. وهو يصيح باعلي 18
صوت. الذي معه المنجل الحاد قايلا. ارسل منجلك الحاد. واقطع عناقيد كرومات
الارض. فان قد طاب عنبها * فاخرج الملاك منجله الي الارض. فقطع كروم الارض كلها. 19
والقي العنب في معصرة الله العظيمة.

Et in quorum ore non est inventum men- 5
dacium, quia sine vitio sunt. Vidi quo- 6
que Angelum volantem per medium cœli,
habentem Evangelium æternum, ut an-
nuntiaret incolis terræ, & omnibus gen-
tibus, & tribubus, & linguis, & po-
pulis : Dicentem voce magna, Timete 7
Dominum, eique tribuite gloriam : jam
enim venit hora judicii ejus : adorate
eum qui creavit cœlum ac terram, mare
& fontes aquarum. Et ecce Angelus 8
secundus sequebatur eum, dicens, Ceci-
dit Babylon illa magna ob vinum suæ
necis, quod propinavit omnibus genti-
bus. Et alius Angelus tertius seque- 9
batur eos, dicens voce magna, Qui-
cunque adoravit bestiam & imaginem
ejus, & accepit signum in fronte sua aut
in manu sua, Is bibet ex vino iræ Dei, 10
quod temperatum est in calice furoris
ejus : & cruciabitur in igne & sulphure
in conspectu Angelorum Sanctorum, &
in conspectu Sanctorum, & Agni. Et fu- 11
mus cruciatus eorum ascendet in secu-
lum seculorum : nec erit eis requies
nocte nec die, qui adorant bestiam &
imaginem ejus, & quisquis accepit cha-
racterem nominis ejus. Hic est patien- 12
tia Sanctorum : hic est tolerantia eorum
qui servant mandata Dei, & fidem
Jesu. Deindè audivi vocem de cœlo 13
dicentem, Scribe, Beati mortui qui mor-
tui sunt pro fide Domini. Jam dicit
Spiritus, Ita est, requiescant ab omni-
bus angoribus suis, & opera eorum se-
quantur illos. Aspexi autem, & ecce 14
nubes candida : & qui sedebat super nu-
bem, similis erat filio hominis : & super
caput ejus corona aurea : & in manu
ejus falx acuta. Et alius Angelus 15
egressus est è cœlo clamans voce magnâ
ad insidentem nubi, Mitte falcem tuam,
& mete : quia jam venit hora mes-
sis : nam aruit messis terræ. Posuit 16
igitur qui insidebat nubi falcem
suam super terram, & demessa est
terra. Et alius Angelus prodiit è 17
templo quod est in cœlo, clamans, ha-
bens falcem acutam. Tum alius An- 18
gelus prodiit ex altari, habebatque
potestatem super ignem : et is clama-
bat altissimâ voce ad eum qui ha-
bebat falcem acutam, dicens ; Mitte
falcem tuam acutam, et præcide bo-
tros vinearum terræ : jam enim ma-
turuit uva ejus. Protulit igitur An- 19
gelus ille falcem suam in terram, et
vindemiavit vineas universæ terræ,
posuitque uvam in lacum vinarium
Dei magnum.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወሣልስ ፡ መልአክ ፡ ተለወሙ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ በቃል ፡ ዐቢይ ፡ ዘሰገደ ፡ ለዝክቱ ፡ አርዌ ፡
ወለምስሉ ፡ ወለዘ ፡ ጽሑፍ ፡ ትእምርቱ ፡ ውስተ ፡ ፍጽሙ ፡ አው ፡ ውስተ ፡ እደዊሁ ፡፡ =፥
10 ውእቱኒ ፡ ይስተይ ፡ ወይነ ፡ መዐቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘቅዱሕ ፡ ውስተ ፡ ጽዋዓ ፡ መዐቱ ፡
ዘሊኮነ ፡ ፍሡሐ ፡ ወይትኴነን ፡ በእሳት ፡ ወተይ ፡ በቅድመ ፡ መላእክቲሁ ፡ ወበቅድመ ፡ በግ
11 ዑ ፡ =፥ ወዐርገ ፡ ጢስ ፡ ደይኖሙ ፡ ለዓለም ፡ ወለዓለመ ፡ ዓለም ፡፡ ወአልቦሙ ፡ ዕረፍተ ፡ መ
ዐልተ ፡ ወሌሊተ ፡፡ ወዘንተ ፡ ኰነኔ ፡ ይረክቡ ፡ እለ ፡ ይሰግዱ ፡ ለውእቱ ፡ አርዌ ፡ ወለምስ
12 ሉ ፡ ወእለ ፡ ይጽሕፉ ፡ ትእምርተ ፡ ስሙ ፡፡ =፥ ወዝውእቱ ፡ ትዕግሥቶሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ እ
13 ለ ፡ የዓቅቡ ፡ ትእዛዘ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወሃይማኖቶ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡፡ =፥ ወመጽ
አ ፡ ቃል ፡ እምሰማይ ፡ ዘይብል ፡፡ ጸሐፍ ፡ ይእዜኒ ፡ ብፁዓን ፡ እለ ፡ ሞቱ ፡ በእንተ ፡ እግዚአ
ብሔር ፡ እወ ፡ ከማሁ ፡ ይቤ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ከመ ፡ የዕርፉ ፡ እምነ ፡ ጻማሆሙ ፡ ወእ
14 ምነ ፡ ዘተለወሙ ፡ ግብሮሙ ፡፡ =፥ ወመጽአት ፡ ደምና ፡ ብርህት ፡ ወውስተ ፡ ይእቲ ፡ ደ
መና ፡ ይነብር ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እምሕያው ፡፡ ወአክሊለ ፡ ወርቅ ፡ ዲበ ፡ ርእሱ ፡ ማዕፀድ ፡
15 በሊሕ ፡ ዲበ ፡ እደዊሁ ፡፡ =፥ ወወፅአ ፡ ካልእ ፡ መልአክ ፡ እምነ ፡ መቅደሱ ፡፡ ወይጸርሖ ፡ ሎ
ቱ ፡ በቃል ፡ ዐቢይ ፡ ለዘ ፡ ይነብር ፡ ውስተ ፡ ደምና ፡፡ ወይብል ፡ ፈኑ ፡ ማዕፀደከ ፡ በሊሃ ፡ ወ
16 ዕፅድ ፡ እስመ ፡ በጽሐት ፡ ሰዓት ፡ ለዓፂድ ፡ እስመ ፡ የብሰ ፡ ማዕረረ ፡ ምድር ፡ =፥ ወእምዝ ፡
አልዐለ ፡ ማዕፀደ ፡ ውእቱ ፡ ዘይነብር ፡ ውስተ ፡ ደምና ፡ ለዕለ ፡ ምድር ፡ ወተዐፅደት ፡ ምድ
17 ር ፡፡ =፥ ወወፅአ ፡ ካልእ ፡ መልአክ ፡ እምነ ፡ መቅደሱ ፡ ዘውስተ ፡ ሰማይ ፡ ወይጸውር ፡ ው
18 እቱኒ ፡ ማዕፀደ ፡ በሊሐ ፡፡ =፥ ወካልእ ፡ መልአክ ፡ ተለወ ፡ እምነ ፡ ምሥዋዕ ፡ ዘውእቱ ፡
ስሉጥ ፡ ለዕለ ፡ እሳት ፡፡ ወጸውዖ ፡ በቃል ፡ ዐቢይ ፡ ለዝክቱ ፡ ዘይጸውር ፡ ማዕፀደ ፡ በሊሐ ፡
ወይቤሎ ፡ ፈኑ ፡ ማዕፀደከ ፡ በሊሐ ፡ ወቅስም ፡ አስካሎ ፡ ለዐፀደ ፡ ወይነ ፡ ለምድር ፡ እስ
17 መ ፡ ዐቢይ ፡ አስካሉ ፡ =፥ ወነሥአ ፡ ውእቱ ፡ መልአክ ፡ ማዕፀደ ፡ ወአውረደ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ወቀ
ሰሞ ፡ ቦቱ ፡ ዐፀደ ፡ ወይነ ፡ ለምድር ፡ ወወደዮ ፡ ውስተ ፡ ምክያደ ፡ መዐቱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ =፥

Et tertius angelus sequutus est eos, dicens in magna voce ; Qui adoraverit hanc 9
bestiam, et imaginem ejus, et is cui inscriptum fuerit signum ejus in fronte sua,
aut in manu sua, Ipse bibet vinum iræ Dei, quod exhaustum est in poculum iræ 10
ipsius quod non est gratum, et judicabitur in igne et sulphure in conspectu Angelo-
rum suorum, et in conspectu Agni sui. Et ascendit fumus judicii eorum, in seculum, 11
et in seculum seculorum, et non habuerunt requiem die et nocte : et hoc judicium
invenient adorantes hanc bestiam, et imaginem ejus, et scribentes signum nominis
ejus. Et hæc est patientia Sanctorum, qui custodiunt mandatum Dei, et fidem 12
Domini Jesu. Et venit vox è cœlo, dicens, Scribe nunc ; Beati qui mortui sunt 13
propter Deum, etiam sic dicit spiritus sanctus, quòd requiescent à laboribus su-
is, et à suis quæ sequuntur eos operibus. Et venit nubes lucida, et super istam 14
nubem sedebat Filius hominis, et corona aurea super caput ejus, & falx acuta in
manu sua. Et prodiit alius Angelus è templo ejus, et clamabat in voce magna 15
ad eum qui sedebat super nubem, et dixit ; Mitte falcem tuam acutam, et mete,
quia venit hora ad metendum, quia aruit messis terræ. Et tunc extulit falcem 16
suam ipse qui sedebat in nube super terram, et demessa est terra. Et prodiit 17
alius Angelus è templo suo quod est in cœlo, et portabat istam falcem acutam. Et 18
alius Angelus sequutus est eum ab altari, qui donatus fuit potestate in ignem, et
vocavit in voce magna eum qui portabat falcem acutam, et dixit ei ; Mitte fal-
cem tuam acutam, et vindemia botrum vineæ terræ, quia magnus est botrus
ejus. Et accepit iste Angelus falcem, et misit eam in terram, et vindemiavit 19
cum ea vineam terræ, et abjecit in torcular iræ Dei.

Et calcatus est lacus extra civitatem, & exivit sanguis de lacu usque ad
20 Καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς (ν) ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι
frænos equorum, à *stadiis* mille *sexcentis*.
τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

CAP. XV. ιε΄.

Et vidi aliud signum in cœlo magnum & mirabile, angelos septem, haben-
1 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστὸν, ἀγγέλους ἑπτὰ, ἔχον-
tes plagas septem novissimas: quoniã in illis consummata est ira Dei. Et
2 τας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας. ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ
vidi tanquam mare vitreum mistum igne, & *vincentes ex bestia*, &
εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρὶ, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου, καὶ
ex *imagine* ejus, & *ex charactere ejus*, ex *numero* nominis ejus,
ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ, (α) καὶ ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ,
stantes super mare vitreum, habentes citharas Dei. Et *cantant* canticũ
3 ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ. Καὶ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν
Moysi servi Dei, & canticum Agni, dicentes; Magna & mirabilia
(β) Μωσέως δούλου τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες, Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ
opera tua, Domine Deus omnipotens: justæ & veræ viæ tuæ,
τὰ ἔργα σου, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ
rex *Sanctorum*. Quis non timebit te, Domine, & *glorificabit* nomen tuũ?
4 βασιλεὺς τῶν (γ) ἁγίων. Τίς οὐ μὴ (δ) φοβηθῇ σε, Κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου;
quia solus pius: quoniam omnes gentes venient & adorabunt in conspectu
ὅτι μόνος ὅσιος· ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσι καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν (ε)
tuo: quoniã judicia tua manifesta sunt. *Et* post hæc vidi, & ecce aper-
5 σου· ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν. Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, (ζ) καὶ ἰδοὺ ἠ-
tũ est templũ tabernaculi testimonii in cœlo. Et exierunt septem angeli,
6 νοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι
habentes septẽ plagas, de templo, vestiti *linum purum*, & *splen-*
(η) ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς, ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι (θ) λίνον καθαρὸν, καὶ λαμ-
didum, & præcincti circa pectora zonis aureis. Et unum de quatuor ani-
7 πρὸν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. Καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώ-
malibus dedit septẽ angelis septẽ phialas aureas; plenas iracundiæ Dei
ων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ
viventis in secula seculorum. Et impletum est templũ fumo *ex gloria*
ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ 8
Dei, & de virtute ejus: & nemo poterat introire in templum, donec con-
Θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν, ἄχρι τε-
summarentur septem plagæ septẽ angelorum.
λεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

CAP. XVI. ιϛ΄.

Et audivi vocem magnam de templo, dicentẽ septẽ angelis; Ite, &
Καὶ ἤκουσα (α) φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ναοῦ, λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις, Ὑπάγετε, καὶ 1
effundite phialas iræ Dei in terram. Et abiit primus, &
(β) ἐκχέατε τὰς φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ 2
effudit phialam suam in terrã: & factũ est vulnus *malum* & *malignum* in
ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ (γ) ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο (δ) ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν εἰς τοὺς
homines *habentes* characterẽ bestiæ, & imaginẽ ejus *adoran-*
ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, (ε) καὶ τοὺς τῇ εἰκόνι αὐτοῦ προσκυνοῦν-
tes. Et secundus angelus effudit phialam suam in mare: & factus est san-
τας. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷ- 3
guis tanquã mortui, & omnis anima vivens mortua est in mari. Et tertius
μα ὡς νεκροῦ, (ζ) καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ. Καὶ ὁ (η) τρίτος 4
angelus effudit phialã suam in flumina & in fontes aquarum: & fa-
ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς (θ) καὶ εἰς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ (ι) ἐ-
ctus est sanguis. Et audivi angelũ aquarum, dicentem, Justus, Domine, es,
γένετο αἷμα. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων, λέγοντος, (κ) Δίκαιος, Κύριε, εἶ, 5
qui *existens*, & qui *erat*, sanctus, quia hæc judicâsti: Quia sanguinem Sanctorũ & Prophetarũ
ὁ ὢν, καὶ ὁ (λ) ἦν, ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας· Ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν 6
effuderũt, & sanguinẽ eis dedisti bibere: digni enim sũt. Et audivi alterũ de
ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς (μ) ἔδωκας πιεῖν· (ν) ἄξιοι γάρ εἰσι. Καὶ (ξ) ἤκουσα ἄλλου ἐκ τοῦ 7
altari, dicentem; Etiam, Dñe Deus omnipotens, vera & justa judicia tua.
θυσιαστηρίου, λέγοντος, Ναὶ Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.

MS. A. (ν) ἔξωθεν Κεφ. ιε΄. MS. A. (α) καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ (β) Μωϋσέως τοῦ δούλου (γ) ἐθνῶν. (δ) φοβηθῇ, Κύριε, καὶ δοξάσει (ε) σου, Κύριε· ὅτι (ζ) καὶ ἠνοίγη (η) οἱ ἔχοντες (θ) *λίθον καθαρὸν, λαμπρὸν, Κεφ. ιϛ΄. MS. A. (α) μεγάλης φωνῆς (β) ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας (γ) εἰς τὴν (δ) ἕλκος * καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς (ε) καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. Καὶ ὁ δεύτερος ἐξέχεεν (ζ) καὶ πᾶσα ψυχῆς ζωῆς ἀπέθανεν, τὰ ἐν τῇ (η) τρίτος ἐξέχεεν (θ) καὶ τὰς (ι) ἐγένοντο (κ) Δίκαιος εἶ, (λ) ἦν, ὅσιος, (μ) δέδωκας (ν) ἄξιοί εἰσιν. (ξ) ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

20 [illegible]
1 [illegible]
[illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
[illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]

Et calcatum est illud torcular extra urbem, 20
& effluxit sanguis è torculari usque ad fræna equorum, à stadiis mille & sexcentis.

CAP. XV.

Et vidi aliud signum in cœlo magnum 1
& admirabile, Angelos septem, habentes plagas septem illas ultimas, quoniam in illis consummata est excandescentia Dei.
Et vidi tanquam mare vitreum mixtum igni, 2
& eos qui victoriam reportârunt ab illo animali dentis, & ab imagine ejus, & à numero nominis ejus, stantes super mare vitreum,
& habentes citharas Dei, Et canentes can- 3
ticum Mosis, illius servi Dei, & canticum Agni, dicentes; Magna & mirabilia sunt opera tua, Domine Deus omnipotens: justæ & veræ sunt viæ tuæ, rex seculorum.
Quis non timebit te Domine, & glorifica- 4
bit nomen tuum? quia tu solus pius & sanctus es ac justus, quoniam omnes gentes venient, & adorabunt ante te, quòd judicia
tua patefacta sint. Et post hæc vidi, & 5
apertum est templum tabernaculi testimonii
quod est in cœlo. Et exiverunt illi septem 6
Angeli qui habent septem plagas, è templo, induti lino puro, splendido, & vincti
ad pectus suum zonis aureis. Et unum ex 7
quatuor animalibus dedit illis septem Angelis, septem phialas aureas plenas excandescentiâ Dei, qui vivit in secula seculorum.
Et impletum est templum fumo præ gloria 8
Dei & præ potentia ejus: & nemo poterat intrare in templum, usquedum explerentur illæ septem plagæ illorum septem Angelorum.

CAP. XVI.

Et audivi vocem magnam de templo di- 1
centem illis septem Angelis, Ite & effundite illas septem phialas excandescentiæ
Dei in terram. Et abiit ille primus, & ef- 2
fudit phialam suam in terram: & factum est ulcus malum & dolorificum super homines illos qui habent characterem illius animalis dentis, & qui adorant imaginem
ejus. Et ille secundus Angelus effudit phi- 3
alam suam in mare, & factus est sanguis sicut mortui; & omnis anima vivens mortua
est, ex his quæ sunt in mari. Et ille tertius 4
Angelus effudit phialam suam in fluvios, & in fontes aquarum, & facti sunt sanguis.
Et audivi Angelum aquarum dicentem, Ju- 5
stus es ô ille qui est, & qui erat, & sanctus,
quia hæc judicâsti. Quia sanguinem San- 6
ctorum & prophetarum effuderunt, & sanguinem ipsis dedisti bibendum, quia digni
sunt. Et audivi altare dicens, Etiam Do- 7
mine Deus omnipotens, verum est & justum judicium tuum.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

20 ወኪደ:በውስተ:ምክያድ:በአፍአ:እምነ:ሀገር:ወወፅአ:ደም:እምነ:ውእቱ:ምክያድ:ወበ
ጽሐ:እስከ:ልጓም:አፍራስ:ወውሕዘ:እስከ: ፲ወ፮: ምዕራፍ::=:

ፐ፫

1 ወአስተርአየ:ተአምር: ዐቢይ:በሰማይ: ፯: መላእክት:ይፀውሩ: ፯: መቅሠፍተ:ዘቦቱ:የሐ
2 ልቅ:መዐቱ:ለእግዚአብሔር:=: ወርኢኩ:ባሕረ: እንተ:ትመስል:ከመ:ማሕው:ወድምር
ት:በእሳት:: ወእልክቱ:እለ:ሞእዎ:ለዝክቱ:አርዌ:ወለምስሉ:ወለኍልቈ:ስሙ:ይቀውሙ፡
ላዕለ: ይእቲ:ባሕር: ወይጸውሩ: መሰንቆ:መዝሙር: ዘእግዚአብሔር::=:

Et calcavit eam in torculari suo, extra civitatem, & exivit sanguis 20
ab hoc torculari, & venit usque ad frænos equorum, & fluxit usque decem & sex stadia.

CAP. XV.

Et apparuit signum magnum in cœlo, septem Angeli portabant septem plagas 1
quibuscum expleta erat ira Dei. Et vidi mare quod videbatur sicut vitrum, 2
& mixtum fuit cum igne, & ii qui vicerunt hanc bestiam & imaginem ejus &
numerum nominis ejus, stabant super hoc mare & portabant citharam cantici Dei.

Versio VULGATA LATINA.

20 Et calcatus est lacus extra civitatem, & exivit sanguis de lacu usque ad frænos
equorum per stadia mille sexcenta.

CAP. XV.

1 ET vidi aliud signum in cœlo magnum & mirabile, Angelos septem, habentes
2 plagas septem novissimas: Quoniam in illis consummata est ira Dei. Et vidi tan-
quam mare vitreum mistum igne, & eos, qui vicerunt bestiam, & imaginem ejus,
& numerum nominis ejus, stantes super mare vitreum, habentes citharas Dei:
3 Et cantantes canticum Moysi servi Dei, & canticum Agni, dicentes; Magna & mi-
rabilia sunt opera tua, Domine Deus omnipotens: justæ & veræ sunt viæ tuæ, Rex
4 seculorum. Quis non timebit te, Domine, & magnificabit nomen tuum? quia so-
lus pius es: quoniam omnes gentes venient, & adorabunt in conspectu tuo, quo-
5 niam judicia tua manifesta sunt. Et post hæc vidi, & ecce apertum est templum
6 tabernaculi testimonii in cœlo: Et exierunt septem Angeli habentes septem
plagas de templo, vestiti lino mundo & candido, & præcincti circa pectora zo-
7 nis aureis. Et unum de quatuor animalibus dedit septem Angelis septem phialas
aureas, plenas iracundiæ Dei viventis in secula seculorum. Et impletum est tem- 8
plum fumo à majestate Dei, & de virtute ejus: & nemo poterat introire in tem-
plum, donec consummarentur septem plagæ septem Angelorum.

CAP. XVI.

ET audivi vocem magnam de templo, dicentem septem Angelis; Ite, & effun- 1
dite septem phialas iræ Dei in terram. Et abiit primus, & effudit phialam suam 2
in terram: & factum est vulnus sævum & pessimum in homines, qui habebant cha-
racterem bestiæ; & in eos, qui adoraverunt imaginem ejus. Et secundus Ange- 3
lus effudit phialam suam in mare, & factus est sanguis tanquam mortui: & omnis
anima vivens mortua est in mari. Et tertius effudit phialam suam super flumi- 4
na, & super fontes aquarum, & factus est sanguis. Et audivi Angelum aquarum 5
dicentem; Justus es, Domine, qui es, & qui eras sanctus, qui hæc judicâsti: Quia 6
sanguinem Sanctorum & Prophetarum effuderunt, & sanguinem eis dedisti bibe-
re: digni enim sunt. Et audivi alterum ab altari dicentem; Etiam, Domine 7
Deus omnipotens, vera & justa judicia tua.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

20 * ثم ان عصب المعصر خارج المدينة • فانحدر من تلك المعصر دم كثير • الى ان بلغ
1 لجم الخيل • الى مدتها اميال الف وستمائة • الفصل الخامس عشر • * ورايت علامة
اخرى عظيمة في السماء عجيبة • وذلك سبعة ملائكة • ومعهم سبعة جوائح الاخيرة • التي بها
2 ينقضي غضب الله * ورايت كبحر من زجاج ممزوج نارا • والذين غلبوا الدابة وصورتها
3 وعدد اسمها • وقفوا على البحر الزجاج • وهم يمسكون قيثارات الله * ويسبحون تسبحة موسى عبد
الله • وتسبحة الخروف • قائلين • عظيمة هي وعجيبة اعمالك يا ربنا والاهنا يا ماسك الكل •
4 عادلة وحقة هي سبلك • انت ملك الامم * فمن هو الذي لا يخافك يا رب ويمجد اسمك •
5 انك انت وحدك قدوس • والكل ياتون ويسجدون قدامك • لان عدلك قد ظهر * ثم بعد
6 هذا نظرت • فاذا قد فتح هيكل خيمة الشهادة الذي في السماء * وخرجوا السبع ملائكة
الذين معهم السبع جوائح من الهيكل • وعليهم ثياب كتان نقية مضيئة • ممنطقين على
7 صدورهم بمناطق ذهب * ورايت احد الحيوان الاربع • اعطى للسبع ملائكة سبعة جامات
8 من ذهب • وكانت مملوة بغضب الله الحي الى ادهار الادهار * وامتلى الهيكل من دخان
مجد الله • ومن قدرته • ولم يقدر احد يدخل الهيكل حتى انقضت سبع جوائح الملائكة السبعة •
1 الفصل السادس عشر • * وسمعت صوتا عظيما يقول للملائكة السبعة • اذهبوا
2 وافرغوا السبعة جامات • المملوة من رجز الله في الارض * فذهب الملاك الاول • وافرغ جامته
في الارض • فصار من ذلك بلاء عظيم شرير • على الناس الذين معهم علامة الدابة • وعلى
3 الذين يسجدون لصورتها * والملاك الثاني افرغ جامته في البحر • فصار البحر كله دم ميت •
4 ومات كل نفس حية في البحر * ثم ان الثالث افرغ جامته في الانهار وفي العيون • فصارت
5 المياه كلها دما * وسمعت ملاك المياه يقول • عدل هو انت الازلي الصفي • اذ حكمت بهذه في
6 هاولي * الذين اهرقوا دم القديسين والانبياء • وجعلتهم يشربون الدم • كما هو استحقاقهم •
7 * وسمعت المذبح يقول • نعم يا رب يا ماسك الكل • عادلة وحقة هي اعمالك واحكامك •

Tum subactus fuit lacus extra urbem, 20
effluxitque ex eo lacu sanguis multus,
adeo ut pertingeret frænos equorum, per
spatium milliariorum mille sexcen-
torum.

CAP. XV.

ET vidi signum aliud in cœlo magnum 1
& mirabile, videlicet septem Angelos
habentes septem exitia ultima, quibus
finem habet ira Dei. Et vidi tanquam 2
mare vitreum mixtum igni: & eos qui
vicerant bestiam & imaginem ejus &
numerum nominis ejus, stantes prope ma-
re vitreum. Hi tenebant citharas Dei,
Et canebant canticum Mosis servi Dei, 3
& canticum Agni, dicentes, Magna sunt
& mira opera tua, ô Domine & Deus
noster, ô omnitenens: justæ ac veræ
sunt viæ tuæ: tu es rex gentium. Quis 4
est qui te non formidet ô Domine, & glo-
rificet nomen tuum? nam tu solus san-
ctus es: & omnes venient et adorabunt
coram te, quia judicium tuum jam ap-
paruit. Tum posthæc aspexi, & ecce aper- 5
tum est templum tabernaculi testimonii,
quod est in cœlo: Et egressi sunt illi se- 6
ptem Angeli qui habebant septem exitia,
è templo, amicti vestibus lineis mundis
ac lucidis, præcincti circa pectora sua
zonis aureis. Et vidi unum ex anima- 7
libus quatuor dedisse septem illis Ange-
lis septem phialas aureas, quæ plenæ
erant irâ Dei viventis in secula seculo- 8
rum. Et impletum est templum fumo glo-
ria Dei, & potentia ipsius: nec poterat
quisquam ingredi templum, donec exple-
rentur septem exitia septem Angelorum.

CAP. XVI.

ET audivi vocem magnam è templo 1
dicentem septem illis Angelis, Ite &
evacuate septem phialas plenas irâ Dei
in terram. Abiit igitur Angelus primus, 2
& evacuavit phialam suam in terram,
ortaque est inde calamitas maxima &
pessima in homines qui habebant signum
bestiæ, & in eos qui adorabant imagi-
nem ejus. Tum Angelus secundus eva- 3
cuavit phialam suam in mare, factum-
que est totum mare sanguis mortuorum,
& mortua est omnis anima vivens in
mari. Deinde tertius evacuavit phia- 4
lam suam in flumina & in fontes, ver-
sæque sunt aquæ omnes in sanguinem. Et 5
audivi Angelum aquarum dicentem,
Justus es tu Æterne, Electissime, quòd
hæc judicaveris in eos. Qui effude- 6
runt sanguinem Sanctorum & Prophe-
tarum, & adegisti eos ad bibendum san-
guinem, prout merentur. Et audivi al- 7
tare dicens, Etiam ô Domine, ô omni-
tenens, justa & vera sunt opera & ju-
dicia tua.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

3 ወይሴብሑ፡ለእግዚአ፡ኵሉ፡በከመ፡ ሰብሐ፡ ሙሴ፡ገብሩ፡ እግዚአብሔር፡ወስብሐተ፡በግዑ፡
ወይቤሉ፡ ዐቢይ፡ወመድምም፡ግብርከ፡እግዚኦ፡እግዚአብሔር፡ ዘኵሉ፡ትመልክ፡፡ ጽድቅ፡
4 ወርትዕ፡ፍናዊከ፡ዘነገሥከ፡ላዕለ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡፡ ወመኑ፡ዘኢይፈርህ፡ ወኢይሴብሕ፡
ለስምከ፡እስመ፡በሕቲትከ፡ጻድቅ፡አንተ፡ ወስሉጥ፡አንተ፡፡ ወላዕለ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡ወይሰግ
5 ዱ፡ ቅድሜከ፡እግዚኦ፡ኵሉ፡ተግባረ፡እደዊከ፡ እስመ፡ አስተርአየ፡ኵነኔከ፡፡ ወእምድኅ
6 ረ፡ዝንቱ፡ተርኅወ፡መቅደሱ፡ዘውስተ፡ሰማይ፡፡ ወወፅኡ፡፯፡መላእክት፡እለ፡ይጸውሩ፡፯፡መ
ቅሠፍተ፡እምነ፡መቅደሱ፡፡ ወይለብሱ፡ ንጹሐ፡ ወብሩሃ፡ ወቅኑታን፡ እሙንቱ፡በቅናት፡ወርቅ፡
7 እንተ፡መንገለ፡እንግድዓቲሆሙ፡፡ ወ፩፡እምነ፡እልክቱ፡ ፬፡ እንስሳ፡መጠወሙ፡ለእል
ክቱ፡ ፯፡ መላእክት፡፯፡ ጽዋዐተ፡ምሉኣነ፡መዐቱ፡ለእግዚአብሔር፡ዘሕያው፡ለዓለም፡፡
8 ወእምዝ፡መልአ፡ውስተ፡ መቅደሱ፡ጢስ፡ መዓቱ፡ለእግዚአብሔር፡፡ ወስብሐተ፡ እግዚአብሔ
ር፡ወኀይሉ፡ ወአልቦ፡ ዘይክል፡ በዊአ፡ ውስተ፡ መቅደሱ፡ እስከ፡ ሐልቀ፡፯፡ መቅሠፍት፡ ዘ፯፡
መላእክት፡፡

፲፮

1 ወይቤሎሙ፡ቃል፡እምሰማይ፡እምነ፡ መቅደሱ፡ ለእልክቱ፡ መላእክት፡፡ሑሩ፡ ወክዐዉ፡ጽዋዐ
2 ተ፡መዐቱ፡ለእግዚአብሔር፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡፡ ወሖረ፡ቀዳማዊ፡ መልአክ፡ወከዐወ፡
ጽዋዖ፡ውስተ፡ምድር፡፡ ወመጽአ፡ላዕለ፡እልክቱ፡ሰብእ፡እለ፡ተጽሕፈ፡ትእምርቱ፡ለዝክቱ፡
3 አርዌ፡ወሰገዱ፡ለምስሉ፡፡ ወመጽአ፡ላዕሌሆሙ፡ጸልእ፡እኩይ፡፡ ወከዐወ፡ካልእ፡ጽዋዖ፡
4 ውስተ፡ባሕር፡ ወኮነ፡፡ ደመ፡ባሕር፡ወሞቱ፡ኵሉ፡ነፍስ፡ሕይወት፡ዘውስተ፡ባሕር፡፡ ወከ
ዐወ፡ ሣልስ፡ ጽዋዖ፡ውስተ፡ አፍላግ፡ ወውስተ፡ አንቅዕተ፡ ማያት፡፡ ወኮነ፡ ደመ፡ኵሉ፡አንቅዕ
5 ተ፡ማያት፡፡ ወይቤ፡ መልአክ፡ አንቅዕተ፡ማያት፡፡ ጻድቅ፡ አንተ፡እግዚኦ፡ወርትዕ፡ዘሀሎ
6 ከ፡ወትሄሉ፡፡ ከመዝ፡ኰነንኮሙ፡፡ እስመ፡ ከዐዉ፡ ደመ፡ቅዱሳኒከ፡ ወነቢያቲከ፡ወአስተይ
7 ከሆሙ፡ ደሞሙ፡ እስመ፡ ይደልዎሙ፡፡ ወይቤ ፡ መልአክ፡ አንቅዕተ፡ ማያት፡ እወ፡ እግዚ
አብሔር ፡ዘኵሉ፡ ትመልክ ፡ ጽድቅ፡ ወርትዕ፡ ኵነኔከ፡፡

Et cantabant Domino omnes secundùm canticũ Mosis servi Dei, & canticũ agni 3
ejus, & dicebant; Magnum & mirabile est opus tuum Domine Deus, omnium Domi-
nator: justitia et rectitudo sunt viæ tuæ, quibus imperium exercuisti super omnes
gentes. Et quis est qui non timebit & non glorificabit nomen tuum, quia solus 4
tu justus es, & potestate donatus es, & super omnes gentes, & adorabunt coram
te Domine, omnia opera manuum tuarum, quia apparuit judicium tuum. Et post- 5
ea apertum fuit templum ejus quod est in cœlo: Et prodierunt septem Angeli, 6
portantes septem plagas è templo ejus: & amicti erant lino puro & splendido, &
cincti erant cum cingulo aureo circa pectora eorum. Et unum ex illis quatuor 7
animalibus tradidit illis septem Angelis septem phialas plenas irâ Dei viventis
in æternum. Et tunc plenum fuit templũ fumo iræ Dei, & gloriâ Dei, et virtu- 8
te ejus: & nemo erat qui poterat intrare in templum, donec explerentur septem
plagæ septem Angelorum.

CAP. XVI.

ET dixit vox è cœlo de templo illius Angelis, Ite et effundite phialas iræ Dei 1
in totam terram. Et abiit primus Angelus, et effudit phialam suam in terram: et 2
venit super illos homines quibus inscripta erant signa hujus bestiæ, et qui adora-
verunt imaginem ejus, et venit super illos inimicitia mala. Et effudit secundus 3
phialam suam in mare: et factum est sanguis mare, et mortuæ sunt omnes animæ
viventes quæ in mari erant. Et effudit tertius phialam suam in flumina, et 4
in fontes aquarum: et facti sunt sanguis omnes fontes aquarum. Et dixit Ange- 5
lus fontium aquarum; Justus es Domine, et rectus, qui fuisti et eris, sic judicâ-
sti eos: Quia effuderunt sanguinem Sanctorum tuorum et prophetarum tuorum, 6
et potum dedisti iis sanguinem suum, quia convenit iis. Et dixit Angelus fontium 7
aquarum; Etiam Domine, omnium Dominator, justè et rectè judicâsti.

Et quartus angelus effudit phialã suam in Solem: & datũ est illi æstu
8 Καὶ ὁ (ο) τέταρτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυ-
affligere homines *in* igni. Et æstuaverunt homines æstu magno, &
9 ματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. Καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ
blasphemaverunt nomen Dei habentis potestatẽ super plagas has:
(π) ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔχοντος (ρ) ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας·
& non egerunt pœnitentiam *dare* illi gloriam. Et quintus angelus effudit
10 καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν. Καὶ ὁ (σ) πέμπτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν
phialam suam super *thronum* bestiæ: & factum est regnum ejus tenebrosum, &
φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ (τ)
mandebant linguas suas *ex labore*. Et blasphemaverunt Deum cœli
11 ἐμασσῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου. Καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ
ex laboribus suis, & *ex* vulneribus suis: & non egerunt pœnitentiam ex operibus su-
ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν· καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐ-
is. Et sextus angelus effudit phialam suam in flumen illud magnũ
12 τῶν. Καὶ ὁ (υ) ἕκτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν
Euphraten: Et *exiccata est aqua* ejus, ut præpararetur via *regum* ab
τὸν Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ
ortu Solis. Et vidi de ore draconis, & de ore
13 ἀνατολῶν ἡλίου. Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ
bestiæ, & de ore pseudoprophetæ spiritus tres immundos similes *ra-*
θηρίου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα (φ) ὅμοια βα-
nis. Sunt enim spiritus dæmoniorum facientes signa, *procedere*
14 τράχοις. Εἰσὶ γὰρ πνεύματα (χ) δαιμόνων ποιοῦντα σημεῖα, (ψ) ἐκπορεύεσθαι
ad reges terræ & *habitatæ* totius, congregare illos in prælium
ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς (ω) πόλεμον
diei illius magnæ Dei omnipotentis. Ecce venio sicut
15 τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς
fur: Beatus *vigilans & custodiens* vestimenta sua, ne nudus ambu-
κλέπτης· μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπα-
let, & videant turpitudinem ejus. Et congregavit illos in locum *illum vo-*
16 τῇ, καὶ βλέπωσι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς (α) εἰς τὸν τόπον τὸν κα-
catum Hebraicè Armagedon. Et septimus angelus effudit phialam suam
λούμενον Ἑβραϊστὶ (β) Ἀρμαγεδδών. Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ 17
in aërem: & exivit vox magna de templo *cœli*, à throno, di-
(γ) εἰς τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθε (δ) φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγου-
cens; Factum est. Et *factæ* sunt voces, & tonitrua, & fulgura: & terræmotus fa-
σα, Γέγονε. Καὶ ἐγένοντο (ε) φωναὶ, καὶ βρονταὶ, καὶ ἀστραπαί· καὶ σεισμὸς ἐγέ- 18
ctus est magnus, qualis *non factus est* ex quo homines *facti sunt* super terrã, talis
νετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο (ζ) ἀφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος
terræmotus, sic magnus. Et facta est civitas magna in tres partes, & civitates
σεισμὸς, οὕτω μέγας. Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις 19
Gentium ceciderunt: & Babylon magna venit in memoriam ante Deum, dare
τῶν ἐθνῶν (η) ἔπεσον· καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, δοῦναι
illi *poculum* vini indignationis iræ ejus. Et omnis insula fugit, & mõtes nõ
αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. Καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ 20
sunt inventi. Et grando magna sicut *talentaria* descendit de cœlo in homi-
εὑρέθησαν. Καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώ- 21
nes: & blasphemaverũt homines Deum *ex plaga* grandinis: quoniã magna est
πους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν Θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης· ὅτι μεγάλη ἐστὶν
plaga ejus vehementer.
ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

CAP. XVII. ιζ'.

Et venit unus de septem angelis *habentibus* septem phialas, & lo-
Καὶ (α) ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐ- 1
cutus est mecum, dicens *mihi*; Veni, ostendam tibi damnationem meretricis ma-
λάλησε μετ' ἐμοῦ, (β) λέγων μοι, Δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς με-
gnæ, *sedentis* super aquas multas: Cum qua fornicati sunt re-
γάλης, τῆς καθημένης (γ) ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν· Μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βα- 2
ges terræ, & inebriati sunt de vino *fornicationis ejus habitantes* terram:
σιλεῖς τῆς γῆς, καὶ (δ) ἐμεθύσθησαν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν.
Et abstulit me in desertum in spiritu: & vidi mulierem sedentem super be-
Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι· καὶ (ε) εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θη- 3
stiam coccineam, plenam nominibus blasphemiæ, habentẽ capita septem, & cornua decẽ.
ρίον κόκκινον, γέμον (ζ) ὀνομάτων βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ κέρατα δέκα.

MS. A. (ο) τέταρτος ἐξέχεεν (π) ἐβλασφήμησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ (ρ) τὴν ἐξουσίαν (σ) πέμπτος ἐξέχεεν (τ) ἐμασῶντο (υ) ἕκτος ἐξέχεεν (φ) ὡς βάτραχοι (χ) δαιμονίων (ψ) ····ρεύεσθαι ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς ·····μένης (ω) τὸν πόλεμον τῆς μεγάλης ἡ··ρας τοῦ Θεοῦ (α) εἰς τὸν* πόταμον (β) Ἀρμαγεδδών. Καὶ ὁ ἕβδομος ἐξέχεεν (γ) ἐπὶ τὸν (δ) φωνὴ ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγουσα, (ε) ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ, (ζ) ἀφ' οὗ ἄνθρωπος ἐγένετο (η) ἔπεσαν· Κεφ. ιζ'. MS. A. (α) ἐξῆλθεν (β) λέγων, Δεῦρο, (γ) ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν· (δ) ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς, (ε) ἴδα (ζ)* τὰ ····α βλασφημίας

Versio SYRIACA cum Interpretatione LATINA.

8 * ܘܗܘ ܪܒܝܥܝܐ ܐܫܕ ܡܙܪܩܐ ܕܝܠܗ ܥܠ ܫܡܫܐ. ܘܐܬܝܗܒܬ ܠܗ ܠܡܫܚܢܘ ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ
9 ܒܢܘܪܐ. * ܘܐܫܬܚܢܘ ܗܢܘܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܚܘܡܐ ܪܒܐ. ܘܓܕܦܘ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܠܫܡܐ ܕܐܠܗܐ:
ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ ܥܠ ܡܚܘ̈ܬܐ ܗܠܝܢ. ܘܠܐ ܬܒܘ ܕܢܬܠܘܢ ܠܗ ܫܘܒܚܐ.
10 * ܘܗܘ ܚܡܝܫܝܐ ܐܫܕ ܡܙܪܩܐ ܕܝܠܗ ܥܠ ܟܘܪܣܝܐ ܕܗܝ ܚܝܘܬܐ ܕܫܢ̈ܐ. ܘܗܘܬ ܡܠܟܘܬܗ
11 ܕܝܠܗ ܡܚܫܟܬܐ. ܘܡܠܥܣܝܢ ܗܘܘ ܠܫܢ̈ܝܗܘܢ ܡܢ ܟܐܒܐ. * ܘܓܕܦܘ ܠܐܠܗܐ ܕܫܡܝܐ
12 ܡܢ ܟܐܒ̈ܝܗܘܢ ܘܡܢ ܫܘܚܢ̈ܝܗܘܢ. ܘܠܐ ܬܒܘ ܡܢ ܥܒܕ̈ܝܗܘܢ. * ܘܗܘ
ܫܬܝܬܝܐ ܐܫܕ ܡܙܪܩܐ ܕܝܠܗ ܥܠ ܢܗܪܐ ܗܘ ܪܒܐ ܦܪܬ. ܘܝܒܫܘ ܡܝ̈ܐ ܕܝܠܗ ܕܬܬܛܝܒ
13 ܐܘܪܚܐ ܕܡܠܟ̈ܐ ܗܢܘܢ ܕܡܢ ܡܕܢܚ ܫܡܫܐ. * ܘܚܙܝܬ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܬܢܝܢܐ: ܘܡܢ
ܦܘܡܗ ܕܗܝ ܚܝܘܬܐ ܕܫܢ̈ܐ: ܘܡܢ ܦܘܡܗ ܕܗܘ ܢܒܝܐ ܕܓܠܐ. ܪܘ̈ܚܐ ܬܠܬ ܛܢܦ̈ܬܐ. ܐܝܟ
14 ܥܘܪܥܕܥܐ. * ܐܝܬܝܗܝܢ ܓܝܪ ܪܘ̈ܚܐ ܕܫܐ̈ܕܐ ܕܥܒ̈ܕܢ ܐܬܘ̈ܬܐ. ܕܢܦܩ̈ܢ ܥܠ ܡܠܟ̈ܐ
ܕܬܐܒܝܠ ܟܠܗ. ܠܡܟܢܫܘ ܐܢܘܢ ܠܩܪܒܐ ܕܝܘܡܐ ܗܘ ܪܒܐ ܕܐܠܗܐ ܐܚܝܕ ܟܠ.
15 * ܘܗܐ ܐܬܐ ܐܢܐ ܐܝܟ ܓܢܒܐ. ܛܘܒܘܗܝ ܠܗܘ ܕܥܝܪ ܘܢܛܪ ܢܚ̈ܬܘܗܝ. ܕܠܐ ܥܪܛܠܝ
16 ܢܗܠܟ. ܘܢܚܙܘܢ ܨܥܪܗ. * ܘܟܢܫ ܐܢܘܢ ܠܕܘܟܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܥܒܪܐܝܬ ܐܪܡܓܕܘܢ.
17 * ܘܗܘ ܫܒܝܥܝܐ ܐܫܕ ܡܙܪܩܐ ܕܝܠܗ ܒܐܐܪ. ܘܢܦܩ ܩܠܐ ܪܒܐ ܡܢ ܗܝܟܠܐ ܡܢ
18 ܟܘܪܣܝܐ ܕܐܡܪ: ܗܘܐ. * ܘܗܘܘ ܒܪ̈ܩܐ ܘܪ̈ܥܡܐ ܘܩ̈ܠܐ. ܘܙܘܥܐ ܗܘܐ ܪܒܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܐ
19 ܗܘܐ ܡܢ ܕܗܘܘ ܒܢ̈ܝܢܫܐ ܥܠ ܐܪܥܐ: ܙܘܥܐ ܗܟܢܐ ܪܒܐ. * ܘܗܘܬ ܡܕܝܢܬܐ ܗܝ
ܪܒܬܐ ܠܬܠܬ ܡܢ̈ܘܢ. ܘܡܕܝܢܬܐ ܕܥܡ̈ܡܐ ܢܦܠܬ. ܘܒܒܠ ܗܝ ܪܒܬܐ ܐܬܕܟܪܬ ܩܕܡ
20 ܐܠܗܐ: ܠܡܬܠ ܠܗ ܟܣܐ ܕܚܡܪܐ ܕܚܡܬܐ ܕܪܘܓܙܗ. * ܘܟܠ ܓܙܪܬܐ ܥܪܩܬ. ܘܛܘܪ̈ܐ
21 ܠܐ ܐܫܬܟܚܘ. * ܘܒܪܕܐ ܪܒܐ ܐܝܟ ܕܟܟܪܐ ܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܥܠ ܒܢ̈ܝܢܫܐ. ܘܓܕܦܘ
ܗܢܘܢ ܒܢ̈ܝܢܫܐ ܠܐܠܗܐ ܡܢ ܡܚܘܬܐ ܕܒܪܕܐ: ܡܛܠ ܕܪܒܐ ܗܝ ܡܚܘܬܐ ܕܝܠܗ ܛܒ.
1 * ܩܦܠܐܘܢ * ܝܙ * ܘܐܬܐ ܚܕ ܡܢ ܗܢܘܢ ܫܒܥܐ ܡܠܐܟ̈ܐ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܫܒܥܐ ܡܙܪ̈ܩܐ.
ܘܡܠܠ ܥܡܝ ܘܐܡܪ. ܬܐ ܐܚܘܝܟ ܕܝܢܗ ܕܗܝ ܙܢܝܬܐ ܪܒܬܐ: ܗܝ ܕܝܬܒܐ ܥܠ
2 ܡܝ̈ܐ ܣܓܝ̈ܐܐ. * ܗܝ ܕܥܡܗ ܙܢܝܘ ܡܠܟ̈ܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܪܘܝܘ ܗܢܘܢ ܕܥܡܪܝܢ ܒܐܪܥܐ ܡܢ
3 ܚܡܪܐ ܕܙܢܝܘܬܗ. * ܘܕܒܪܢܝ ܠܚܘܪܒܐ ܒܪܘܚ. ܘܚܙܝܬ ܐܢܬܬܐ ܕܝܬܒܐ ܥܠ ܚܝܘܬܐ
ܕܫܢ̈ܐ ܣܘܡܩܬܐ. ܕܡܠܝܐ ܫܡ̈ܗܐ ܕܓܘܕܦܐ. ܕܐܝܬ ܠܗ ܫܒܥܐ ܪܝ̈ܫܝܢ ܘܥܣܪ ܩܪ̈ܢܢ.

Et ille quartus effudit phialam suam super 8
solem, & datum est ei calefacere homines
igne. Et æstuârunt homines illi æstu ma- 9
gno, & convitiis affecerunt homines nomen
Dei qui habet potestatem super plagas illas,
& non pœnituit eos, ut darent ipsi gloriam.
Et ille quintus effudit phialam suam super 10
thronum illius animalis dentium, & factum
est regnum ejus tenebrosum, & mandebant
linguas suas præ dolore Et convitiis affe- 11
cerunt Deum cœli præ doloribus suis, &
præ ulceribus suis, & non pœnituit eos
operum suorum. Et ille sextus effudit phi- 12
alam suam super fluvium illum magnum Eu-
phratem, & aruerunt aquæ ejus, ut parare-
tur via regum illorum qui ab Oriente so-
lis *adventabant*. Et vidi ex ore draconis, 13
& ex ore illius animalis dentis, & ex ore
illius prophetæ falsi, spiritus tres immun-
dos tanquam ranas. Sunt enim spiritus 14
dæmoniorum facientium signa, quæ abe-
unt ad reges orbis habitabilis totius, ad con-
gregandum eos ad prælium magni illius
diei Dei omnipotentis. Et ecce venio tan- 15
quam fur: beatus est qui vigilat, & servat
vestes suas, ut ne nudus incedat, & videant
ignominiam ejus. Et congregârunt eos in 16
locum qui vocatur Hebraicè Armageddon.
Et ille septimus effudit phialam suam super 17
aërem: & exivit vox magna è templo, è
throno, dicens, Factum est. Et facta sunt 18
fulgura, & tonitrua, & voces: & terræmo-
tus factus est magnus, qualis non fuit ex
quo fuerunt homines super terram, talis
terræmotus, adeò magnus. Et facta est 19
urbs illa magna in tres partes, & urbs Gen-
tium cecidit: & Babel illa magna in me-
moriam venit coram Deo, ut daret ipsi
calicem vini illius excandescentiæ iræ suæ.
Et omnis insula fugit, & montes non in- 20
venti fuerunt. Et grando magna quasi ta- 21
lenti pondo facta est è cœlo super homi-
nes; & convitiis affecerunt illi homines
Deum ob plagam grandinis, propterea
quòd magna erat plaga illius valdè.

CAP. XVII.

Et venit unus ex illis septem Angelis qui 1
habent septem phialas, & locutus est me-
cum, dicens; Veni, ostendam tibi judicium
illius meretricis magnæ, quæ sedet sup aquas
multas: Cum qua scortati sunt reges ter- 2
ræ, & inebriati sunt qui habitant in terra è
vino scortationis ejus. Et perduxit me ad 3
desertum in spiritu: & vidi mulierem se-
dentem super animal dentis rubrum, ple-
num nominibus blasphemiæ, habens capita
septem, & cornua decem.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

8 ወከዐወ : ራብዕ : ጽዋዖ : ውስተ : ፀሐይ : ተውህበ : ሎቱ : ሐሩር : ወከመ : ያውዒ፡
9 ሰብእ : በእሳት::=፡ ወውዕዩ : ሰብእ : በዐቢይ : ሐሩር : እስከ : ይጸርፉ : ላዕለ : ስመ፡
እግዚአብሔር : ዘውእቱ : ስሉጥ : ላዕለ : እሉቱ : መቅሠፍታት : ወኢነስሑ : ከመ : ያስቡ፡
10 ትሎ::=፡ ወከዐወ :ኃምስ : ጽዋዖ : ላዕለ : መንበረ : ለዝ : አርዌ : ወጽልመት : መንግሥቱ :
11 እስከ : ይመጽሩ : ልሳናቲሆሙ : ሰብእ : በሕማሞሙ::=፡ እስከ : ይጸርፉ : ላዕለ፡እግዚአ፡
ሰማይ : እምነ : ሕማም : እጽልእቲሆሙ፡ ወኢነስሑ : እምነ፡ ምግባሮሙ::=፡ ወከዐወ፡
12 ሰድስ፡ ጽዋዖ፡ ውስተ፡ ፈለግ፡ ዐቢይ፡ ዘኤፍራጥስ፡ ወየብሰ፡ ማዩ፡ ከመ፡ ትደሉ : ፍኖቶሙ :
ለነገሥት : እለ : እምነ : እምሰራቅ : ጸሐይ::=፡

Et effudit quartus phialam suam in solem: & datus est ei æstus, & ut combu- 8
reret homines per ignem. Et combussit homines cum magno æstu, usque dum blas- 9
phemarent contra nomen Dei, qui potestatem habet super illas plagas, et non re-
sipuerunt ut gloriam darent ei. Et effudit quintus phialam suam super thro- 10
num hujus bestiæ, et factum est tenebrosum regnum ejus, usque dum manderent
linguas suas homines propter dolorem, Et *usque dum blasphemarent contra Do-* 11
minum cœli præ doloribus inimicorum suorum: et non resipuerunt ab operibus suis.
Et effudit sextus phialam suam in flumen magnum Euphratem, et siccata est aqua 12
ut pararetur via regum qui ab ortu solis.

Versio VULGATA LATINA.

8 Et quartus Angelus effudit phialam suam in Solem, & datum est illi æstu affligere
9 homines, & igni : Et æstuaverunt homines æstu magno, & blasphemaverunt
nomen Dei habentis potestatem super has plagas, neque egerunt pœnitentiam ut
10 darent illi gloriam. Et quintus Angelus effudit phialam suam super sedem bestiæ;
& factum est regnum ejus tenebrosum, & commanducaverunt linguas suas præ do-
11 lore : Et blasphemaverunt Deum cœli, præ doloribus & vulneribus suis, & non
12 egerunt pœnitentiam ex operibus suis. Et sextus Angelus effudit phialam suam
in flumen illud magnum Euphraten : & siccavit aquam ejus, ut præpararetur via
13 regibus ab ortu Solis. Et vidi de ore draconis, & de ore bestiæ, & de ore pseu-
14 doprophetæ spiritus tres immundos in modum ranarum. Sunt enim spiritus dæ-
moniorum facientes signa, & procedunt ad reges totius terræ, congregare illos in
15 prælium ad diem magnum omnipotentis Dei. Ecce venio sicut fur. Beatus qui
vigilat, & custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet, & videant turpitudinem
16 ejus. Et congregabit illos in locum, qui vocatur Hebraicè Armagedon. Et se-
17 ptimus Angelus effudit phialam suam in aërem, & exivit vox magna de templo à
throno, dicens; Factum est. Et facta sunt fulgura, & voces, & tonitrua, & ter- 18
ræmotus factus est magnus, qualis nunquam fuit ex quo homines fuerunt super
terram : talis terræmotus, sic magnus. Et facta est civitas magna in tres partes: 19
& civitates Gentium ceciderunt, & Babylon magna venit in memoriam ante De-
um, dare illi calicem vini indignationis iræ ejus. Et omnis insula fugit, & mon- 20
tes non sunt inventi. Et grando magna sicut talentem descendit de cœlo in ho- 21
mines : & blasphemaverunt Deum homines propter plagam grandinis : quoniam
magna facta est vehementer.

CAP. XVII.

ET venit unus de septem Angelis, qui habebant septem phialas, & locutus est 1
mecum, dicens; Veni, ostendam tibi damnationem meretricis magnæ, quæ sedet
super aquas multas. Cum qua fornicati sunt reges terræ, & inebriati sunt qui 2
inhabitant terram de vino prostitutionis ejus. Et abstulit me in spiritu in de- 3
sertum. Et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam, plenam nomini-
bus blasphemiæ, habentem capita septem, & cornua decem.

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

8 * ثم ان الرابع افرغ جامته على الشمس * فاعطيت ان تحرق الناس * فاحترقوا الناس من ذلك 9
احترافا عظيما * وجدفوا الناس على اسم الله الذي له السلطان على هذه الجوايح * ولم يتوبوا
10 ليعطوه المجد * ثم ان الخامس افرغ جامته على كرسي الدابة * فذهب ملكها وصار مظلما *
11 وكانوا يلحسون بالسنتهم من الوجع * وجدفوا على اله السماء من وجع جراحهم * ولم يتوبوا
12 عن اعمالهم * ثم ان السادس افرغ جامته على النهر العظيم الذي هو الفرات * فيبس ماية
13 لكيما تصير فيه طريق معده للملوك الاتيين من مشرق الشمس * فرايت من فم الثعبان *
14 ومن فم الدابة * ومن فم المدعي النبوة الكذاب * تلك ارواح نجسة كانها ضفادع * وهي
ارواح الشياطين التي تصنع العجايب * التي تجور على ملوك الارض والمسكونة كلها * وتجمعهم
15 الي حرب ذلك اليوم العظيم يوم الله مليك الكل * ها انا اتي كالسارق * فطوباه الذي يسهر ويحفظ
16 ثيابه * ليلا يمشي عريانا وتظهر عورته * ويجمعهم الي الموضع الذي يقال له بالعبرانية ارماجدون *
17 * ثم ان الملاك السابع افرغ جامته على الهوي * فخرج من الهيكل الذي في السماء ومن
18 الكرسي * صوت عظيم وهو يقول * قد كان * فصارت بروق ورعود واصوات وزلزلة عظيمة * لم
19 يكن مثلها منذ كون الناس على الارض * فانقسمت المدينة العظيمة على ثلثة اقسام *
وسقطت مدن الامم * وبابل العظيمة ذكرت قدام الله * ليسقي من كاس خمر غضبه *
20 * وهربت الجزاير * والجبال لم توجد * ونزل على الناس برد من السماء * في الحجر الواحد رطل *
21 جدفوا الناس على الله من هذا البرد * لان هذه كانت جايحة عظيمة جدا *

* الفصل السابع عشر *

1 * واقبل الي واحد من السبع ملايكة الذين كانت معهم السبعة جامات * فخاطبني وقال * تعال
2 نعرض عليك حكومة تلك المراة الزانية العظيمة * التي هي جالسة على المياه الكثيرة * التي
3 زنت مع ملوك الارض * وسكروا سكان الارض من خمر زناها * فمضي بي بالروح الي القفر * فنظرت
فاذا بامراة جالسة على دابة حمرا مملية باسماء الكفر * لها سبع روس وعشر قرون *

Postea quartus evacuavit phialam 8
suam super solem, & datum est ei com-
burere homines. Quare exarserunt homi- 9
nes æstu maximo, & blasphemârunt ho-
mines in nomen Dei qui potestatem ha-
bet in hujusmodi pernicies : & non pæ-
nituit eos, ut darent ei gloriam. Tum 10
quintus evacuavit phialam suam super
thronum bestiæ : quapropter desiit re-
gnum ejus, & factum est tenebrosum :
& corrodebant linguas suas præ dolore:
Et blasphemârunt in Deum cæli præ do- 11
lore vulnerum suorum, & non pænituit
eos operum suorum. Deinde sextus eva- 12
cuavit phialam suam super flumen
magnum, nempe Euphratem, & siccata
est aqua ejus, ut fieret in eo via parata
regibus venientibus ab ortu solis. Et 13
vidi ex ore draconis, & ex ore bestiæ,
& ex ore arrogantis sibi prophetiam,
mendacis, tres spiritus impuros similes
ranis. Sunt autem spiritus dæmonio- 14
rum, qui edunt miracula, quique pergen-
tes ad reges terræ & totius orbis, con-
gregant eos ad prælium magni illius
diei, diei inquam Dei omnipotentis.
Ecce ego veniam ut fur. Beatus qui 15
vigilat & custodit vestimenta sua, ne
nudus incedat, & pateant ejus verenda.
Et congregabit eos in locum qui dicitur 16
Hebraicè Armagedon. Tum Angelus 17
septimus evacuavit phialam suam super
aërem : & prodiit è templo quod est in
cælo, & è throno, vox magna, quæ di-
cebat, Jam factum est. Factaque sunt 18
fulgura & tonitrua & sonitus atque
terræmotus magnus, qualis non fuit ex
quo homines fuerunt super terram. Et 19
disrupta est urbs illa magna in tres par-
tes, & corruerunt urbes Gentium: & de
Babylone magnâ mentio facta est coram
Deo, ut potaretur de calice vini indigna-
tionis ejus. Et fugerunt insulæ, & mon- 20
tes non sunt inventi. Et cecidere super 21
homines de cælo grandines, quarum la-
pillus unus libralis erat: & blasphemâ-
runt homines in Deum ob istas grandi-
nes : hoc enim fuit exitium magnum
vehementer.

CAP. XVII.

ET venit ad me unus ex septem An- 1
gelis qui habebant septem phialas, & al-
locutus est me, dixitque, Veni, exponemus
tibi damnationem mulieris illius mere-
tricis magnæ, quæ sedet super aquas
multas : Quæ fornicata est cum regi- 2
bus terræ, & è cujus vino scortationis
inebriati sunt incolæ terræ. Itaque ab- 3
duxit me spiritu in desertum, aspexique,
& ecce mulier insidens bestiæ rubræ,
plenæ nominibus infidelitatis, habenti
septem capita, & decem cornua.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

13 ወእምዝ ፡ ወፅአ ፡ እምነ ፡ አፉሁ ፡ ለገዝኡ ፡ አርዌ ፡ ቀዳማዊ ፡ ወእምአፉሁ ፡ ለሐሳዌ ፡ ነ
14 ቢይ ፡ ፫ ፡ አጋንንት ፡ ርኩሳን ፡፡ ወከመ ፡ ቈርናናት ፡ እሙንቱ ፡ መንፈስ ፡ አጋንንት ፡ ወይገ
ብሩ ፡ ተአምረ ፡፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ ነገሥት ፡ እለ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ፡ ከመ ፡ ያስተጋብእ
ዎሙ ፡ ይትቃተሉ ፡ በዕለት ፡ ዐባይ ፡ እንተ ፡ ገብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘኵሉ ፡ ይመልክ ፡፡
15 ወናሁ ፡ እመጽእ ፡ ግብተ ፡ ከመ ፡ ሰራቂ ፡፡ ወብፁዕ ፡ ዘይተጊህ ፡ ወየዐቅብ ፡ አልባሲሁ ፡ ከመ ፡
16 ኢይሖር ፡ ዕራቁ ፡ ወኢያስተርኢ ፡ ኀፍረቱ ፡፡ ወያስተጋብኦሙ ፡ ውስተ ፡ መካን ፡ ዘስሙ ፡ አር
17 ማጌዶን ፡ በዕብራይስጥ ፡፡ ወከዐወ ፡ ሳብዕ ፡ መልአክ ፡ ጽዋዖ ፡ ውስተ ፡ ነፋስ ፡፡ ወወፅአ ፡ ቃል ፡ ዐ
18 ቢይ ፡ እምነ ፡ መቅደሱ ፡ ወእምኀበ ፡ መንበሩ ፡ ዘይብል ፡ ኀልቀ ፡፡ ወእምዝ ፡ ኮነ ፡ መብረቅ ፡
ወቃለ ፡ ነጐድጓድ ፡ ወመጽአ ፡ ዐቢይ ፡ ድልቅልቅ ፡ ዘኢኮነ ፡ ከማሁ ፡ ድልቅልቅ ፡ ዐቢይ ፡ እም
19 ሞ ፡ ተፈጥረ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ዘከማሁ ፡፡ ወኮነት ፡ ሀገር ፡ ዐባይ ፡ ፫ ፡
መክፈልተ ፡ ወአህጉረ ፡ አሕዛብኒ ፡ ወድቃ ፡ ወለባቢሎንኒ ፡ ዐባይ ፡ ተዘከርዋ ፡ ቅድመ ፡ እግዚአ
20 ብሔር ፡ ከመ ፡ ይመጥውዋ ፡ ጽዋዐ ፡ ወይነ ፡ ሕምዘ ፡ መዐቱ ፡፡ ወጠፍኡ ፡ ኵሉ ፡ ደሰያት ፡ ወ
21 አድባርኒ ፡ ኢተረክቡ ፡፡ ወወረደ ፡ ላዕለ ፡ እልክቱ ፡ ሰብእ ፡ እምሰማይ ፡ ዐቢይ ፡ በረ
ድ ፡ መጠነ ፡ መክሊት ፡ ወፀረፉ ፡ ሰብእ ፡ ላዕለ ፡ ስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ዋእቱ ፡ መቅ
ሠፍት ፡ በረድ ፡ እስመ ፡ ዐቢይ ፡ ውእቱ ፡ መቅሠፍቱ ፡ ጥቀ ፡፡

፲፯

1 ወመጽአ ፡ ፩ ፡ እምነ ፡ ውእቶሙ ፡ ፯ ፡ መላእክት ፡ እለ ፡ ይጸውሩ ፡ ፯ ፡ ጽዋዓተ ፡፡ ይቤለኒ ፡ ነዓ ፡
2 አርኢከሃ ፡ ደይና ፡ ለእንታክቲ ፡ ዘማ ፡ ዐባይ ፡ እንተ ፡ ትነብር ፡ ውስተ ፡ ማያት ፡ ብዙኃ ፡፡ እ
ንተ ፡ ምስሌሃ ፡ ዘመው ፡ ነገሥት ፡ ምድር ፡ ወሰክሩ ፡ እምነ ፡ ወይነ ፡ ዝሙታ ፡ እለ ፡ ይነብሩ ፡ ዲ
3 በ ፡ ምድር ፡፡ ወእምዝ ፡ ወሰደኒ ፡ መንፈስ ፡ ገዳመ ፡ ወርኢኩ ፡ ብእሲተ ፡ ትጺዓን ፡ ላዕለ ፡ አርዌ ፡
ቀይሕ ፡ ዘምሉእ ፡ አስማተ ፡ ጽርፈት ፡ ወ ፯ ፡ አርእስቲሁ ፡ ወ ፲ ፡ አቅርንቲሁ ፡፡

Et tunc prodierunt ex ore hujus bestiæ primæ, & ex ore pseudoprophetæ, tres dæ- 13
mones impuri. Et sicut ranæ erant Spiritus dæmonum, & faciebant signa super 14
omnes reges qui in toto mundo erant, ut congregati bellum gererent in die magno,
quem constituit Deus qui omnibus dominatur. Et ecce, veniam subitò sicut fur: 15
& beatus est qui vigilat & custodit vestimenta sua, ut non ambulet nudus,
& non appareat dedecus ejus. Et congregabit illos in locum cujus nomen Ar- 16
magedon Hebraicè. Et effudit septimus Angelus phialam suam in ventum, & 17
prodiit vox magna è templo ejus & è throno ejus, dicens; Perficitur. Et tunc 18
factum est fulgur & vox tonitru, & venit concussio magna, qualis non fuit
concussio magna ex quo creatus est homo in terra, tanta inquam fuit. Et fa- 19
cta est civitas magna in tres partes, & civitates gentium ceciderunt, & Ba-
bylon magna in memoriam venit ante Deum, ut traderent ei calicem vini vene-
ni indignationis suæ. Et evanuerunt omnes insulæ, & montes non sunt inven- 20
ti. Et descendit super illos homines è cœlo magna grando quanta sunt talen- 21
ta, & blasphemârunt homines contra nomen Dei, propter hanc plagam grandi-
nis, quia magna fuit plaga ejus valdè.

CAP. XVII.

ET venit unus ex istis septem Angelis qui portabant septem phialas, & di- 1
xit mihi; Veni, ostendam tibi damnationem istius meretricis magnæ quæ sedet
in aquis multis: Quâcum scortati sunt reges terræ; & inebriati sunt ex vino 2
scortationis ejus habitantes super terram. Et tunc abstulit me spiritus in de- 3
sertum, & vidi mulierem sedentem super bestiam rufam, quæ plena fuit no-
minibus blasphemiæ, & septem capita ejus, & decem cornua ejus.

Et mulier circumdata purpurâ, & coccino, & inaurata auro, &
4 Καὶ ἡ γυνὴ (η) ἡ περιβεβλημένη πορφύρᾳ, καὶ κοκκίνῳ, καὶ κεχρυσωμένη (θ) χρυσῷ, καὶ
lapide pretioso, & margaritis, habens aureum poculum in manu sua, plenum
λίθῳ τιμίῳ, καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα (ι) χρυσοῦν ποτήριον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέμον
abominationibus, & immunditiâ fornicationis *suæ*. Et in fronte ejus nomen
5 βδελυγμάτων, (κ) καὶ ἀκαθάρτητος πορνείας αὐτῆς. Καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα
scriptum; Mysterium, Babylon magna, mater fornicationum & abominationum
γεγραμμένον, Μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων
terræ. Et vidi mulierem ebriam de sanguine Sanctorum, & de sanguine
6 τῆς γῆς. Καὶ (λ) εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων, καὶ ἐκ τοῦ αἵματος
martyrum Jesu: & miratus sum, *videns* illam, *admirationem magnam*. Et dixit mihi an-
7 τῶν (μ) μαρτύρων Ἰησοῦ· καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτὴν, θαῦμα μέγα. Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγ-
gelus; Quarè miraris? Ego tibi dicam *mysterium* mulieris, & bestiæ
γελος, Διατί ἐθαύμασας; (ν) ἐγώ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς, καὶ τοῦ θηρίου
portantis eam, *habentis* septem capita, & decem cornua. Bestia quam
8 τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς, καὶ τὰ δέκα κέρατα. (ξ) Θηρίον ὃ
vidisti, *erat*, & non est: & *futura est ascendere* de abysso, & in interitum *abire*:
εἶδες, ἦν, καὶ οὐκ ἔστι· καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν (ο) ὑπάγειν·
& mirabuntur *habitantes super* terram, (quorum non sunt scripta nomina in
καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, (ὧν (π) οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ
libro vitæ à constitutione mundi,) videntes bestiam, quæ erat, & non
τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,) (ρ) βλέποντες τὸ θηρίον, ὅ, τι ἦν, καὶ οὐκ
est, *& tamen est*. Hic sensus *habens* sapientiam: septem capita, montes sunt septem,
9 ἔστι, (σ) καίπερ ἔστιν. Ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν· αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ, (τ) ὄρη εἰσὶν ἑπτὰ,
ubi mulier sedet super *eos*: & reges septem sunt. Quinque ceciderunt, &
10 ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν· καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν. Οἱ πέντε (υ) ἔπεσαν, καὶ
unus est: alius nondum venit: & cùm venerit, *paululùm* illum oportet manere. Et
11 ὁ εἷς ἔστιν· ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθε· καὶ ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. Καὶ
bestia quæ erat, & non est, & *ipse octavus* est, & de septem est, & in interitum
τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν
vadit. Et decem cornua quæ vidisti, decem reges sunt, qui regnum
ὑπάγει. Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν 12
nondum acceperunt, sed potestatem tanquam reges *unam horam* accipient *cum bestia*.
(φ) οὔπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου.
Hi unum consilium habent, & virtutem & potestatem suam bestiæ tra-
Οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσι, καὶ τὴν δύναμιν (χ) καὶ τὴν ἐξουσίαν ἑαυτῶν τῷ θηρίῳ (ψ) διαδιδό- 13
dent. Hi cum Agno pugnabunt, & Agnus vincet illos: quoniā Dominus
ασιν. Οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς· ὅτι Κύριος 14
dominorum est, & Rex regum: & qui cum illo, vocati, & electi, & fideles.
κυρίων ἐστὶ, καὶ Βασιλεὺς βασιλέων· καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κλητοὶ, καὶ ἐκλεκτοὶ, καὶ πιστοί.
Et dixit mihi; Aquæ quas vidisti, ubi meretrix sedet, populi *& turbæ* sunt, &
(ω) Καὶ λέγει μοι, Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶ, καὶ 15
gentes, & linguæ. Et decem cornua quæ vidisti in bestia, hi odient
ἔθνη, καὶ γλῶσσαι. Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες (α) ἐπὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι 16
fornicariam, & desolatam facient illam & nudam, & carnes ejus man-
τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φά-
ducabunt, & ipsam concremabunt *in* igni. *Nam* Deus dedit in corda
γονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί. Ὁ γὰρ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας 17
eorum *facere sententiam ejus, & facere unam sententiam, & dare* regnum
αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην (β) αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν
suum bestiæ, donec consummentur verba Dei. Et mulier quam vidisti, est
αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι (γ) τελεσθῇ τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες, ἔστιν 18
civitas magna, *habens* regnum super reges terræ.
ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

CAP. XVIII. ιη'.

Et post hæc vidi angelum descendentem de cœlo, habentem potestatem
(α) ΚΑὶ μετὰ ταῦτα εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν 1
magnam: & terra illuminata est à gloria ejus.
μεγάλην· καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ.

MS. A. (η) ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν, ··· κόκκινον, (θ) χρυσίῳ, (ι) ποτήριον χρυσοῦν (κ) καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας (λ) ἴδον (μ)* μαρτυρίων (ν) ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ (ξ) Τὸ θηρίον ὃ ἴδες, ἦ. (ο) ὑπάγει· καὶ θαυμασθήσονται (π) οὐκ ἐγέγραπται τὸ ὄνομα (ρ) βλεπόντων (σ) καὶ παρέσται. (τ) ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου (υ) ἔπεσαν, ὁ εἷς (φ) οὐκ ἔλαβον, ἀλλὰ (χ) καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν (ψ) διδόασιν. (ω) Καὶ εἶπέν μοι, (α) καὶ τὸ (β) αὐτοῦ, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῷ τῷ (γ) τελεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ ΚΕΦ. ιη'. MS. A. (α) Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 [illegible]
[illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
[illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
[illegible]
18 [illegible]
1 [illegible]
[illegible]

Ipsa verò mulier erat amicta purpurâ & 4
cocco, & inaurata auro, & lapidibus
pretiosis, & margaritis: habens calicem
aureum in manu sua, plenum pollutione
& immunditie scortationis suæ, *quibus*
fœdavit terram. Et super fronte ejus no- 5
men scriptum, Mysterium, Babel illa
magna, illa mater scortationum, & in-
quinationum terræ. Et vidi mulierem 6
illam ebriam è sanguine Sanctorum, & è
sanguine testium Jesu: & admiratus
sum, quando vidi eam, admiratione ma-
gnâ. Et dixit mihi ille Angelus; Quare 7
admiratus es? ego dicam tibi mysterium
mulieris, & animalis dentis quod gestat
eam, quod habet illa septem capita, &
illa decem cornua. Animal dentis quod 8
vidisti, erat, & non est, & ascensurum est
ex abysso, & in perditionem abiturum:
& admirabuntur qui habitant super ter-
ram, quorum non est scriptum nomen in
libro vitæ, à jactis fundamentis mundi,
videntes illud animal dentis fuisse, &
non esse, & *tamen* adventare. Hîc mens 9
ei qui habet sapientiam. Illa septem ca-
pita, septem montes sunt super quibus
illa mulier sedet. Et reges septem sunt: 10
quinque ceciderunt, unus est, alius non-
dum venit: & quando venerit, brevi
oportet ipsum manere. Et animal dentis 11
quod erat, & non est, etiam hic octavus
est, & ex septem est, & in perditionem
est. Et decem cornua quæ vidisti, decem 12
reges sunt, homines qui regnum nondum
acceperunt, sed potestatem tanquam re-
ges unâ horâ accipiunt cum illo animali
dentis. Hi unam voluntatem habent, & 13
potentiam ac potestatem suam illi ani-
mali dentis tradunt. Hi cum illo Agno 14
præliabuntur: & ille Agnus vincet eos,
quia Dominus dominorum est, & Rex
regum, & qui cum ipso sunt, vocati, &
electi, & fideles. Et dixit mihi; Aquæ 15
quas vidisti, ubi illa meretrix est sedens,
gentes, & turbæ sunt, & nationes, &
linguæ. Et decem cornua quæ vidisti, & 16
illud animal dentis, ipsi odio habebunt
istam meretricem, & desertam facient
eam & nudam, & carnem ejus comedent,
& ipsam igne concremabunt. Deus enim 17
dedit in corda eorum, ut facerent volun-
tatem ejus, et facerent unam voluntatem,
et darent regnum suum isti animali den-
tis, usque dum compleantur verba hæc
Dei. Et mulier quam vidisti, est urbs illa 18
magna, quæ habet regnum super reges
terræ.

CAP. XVIII.

Post hæc vidi alium Angelum descen- 1
dentem è cœlo, habentem potestatem
magnam: et terra splenduit à gloria ejus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

4 ወትለብስ፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ ልብሰ፡ ወርቅ፡ ዘቦ ፡ ሜለተ፡ ወዘቦ፡ ለየ፡፡ ወዕንቍ፡ ክቡረ፡ ወባ
ሕርያተ፡፡ ወትጸውር፡ ይእቲ፡ ብእሲት፡ ውስተ፡ እደዊሃ፡ ጽዋዐ፡ ወርቅ፡ዘምሉእ፡ ርኩሰ፡ ወግ
5 ማኔ፡ ዝሙታ፡፡ ወጽሑፍ ፡ ውስተ፡ ገጻ ፡ አስማተ ፡ ምስጢራ፡ ለበቢሎን ፡ ዐባይ፡፡
6 እሞን፡ለዘማት፡ወዘርኩስ ፡ ለምድር፡፡ ወሰከረት ፡ ይእቲ፡ብእሲት፡እምደሞሙ፡ለቅ
ዱሳን ፡ ወእምደሞሙ ፡ ለቅዱሳኒሁ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ፡፡ ወአንከርክዋ ፡ ሶበ ፡ ርኢክዋ፡
ዐቢየ ፡ ተደሞሙ፡፡

Et amicta erat hæc mulier vestimento aureo quod habuit purpuram, & coccum, 4
& lapidem pretiosum, & margaritas: & portabat ista mulier in manu sua
calicem aureum plenum immunditiæ & abominationis scortationis suæ. Et 5
scripta sunt in fronte ejus nomina, Mysterium Babylonis magnæ, mater scortatio-
num & abominationum terræ. Et ebria fuit hæc mulier de sanguine Sanctorum, 6
& de sanguine Sanctorum Domini Jesu: & miratus sum eam, quum viderem
eam, magnoperè obstupui.

Versio VULGATA LATINA.

4 Et mulier erat circumdata purpurâ, & coccino, & inaurata auro, & lapide pre-
tioso, & margaritis, habens poculum aureum in manu sua, plenum abominatione,
5 & immunditiâ fornicationũ ejus : Et in fronte ejus nomen scriptum ; Myste-
6 rium : Babylon magna, mater fornicationũ, & abominationum terræ. Et vidi mu-
lierem ebriam de sanguine Sanctorum, & de sanguine martyrum Jesu. Et miratus
7 sum cùm vidissem illam admiratione magnâ. Et dixit mihi Angelus ; Quarè mi-
raris ? Ego dicam tibi sacramentum mulieris, & bestiæ quæ portat eam, quæ habet
8 capita septem, & cornua decem. Bestia, quam vidisti, fuit, & non est, & ascensura
est de abysso, & in interitum ibit : & mirabuntur inhabitantes terram (quorum
non sunt scripta nomina in Libro vitæ à constitutione mundi) videntes bestiã, quæ
9 erat, & non est. Et hic est sensus, qui habet sapientiam. Septem capita septem
10 montes sunt, super quos mulier sedet, & reges septem sunt. Quinque ceciderunt,
unus est, & alius nondum venit: & cùm venerit, oportet illum breve tempus manere.
11 Et bestia, quæ erat, & non est : & ipsa octava est: & de septem est, & in interitum
vadit. Et decem cornua, quæ vidisti, decem reges sunt : qui regnum nondum acce- 12
perunt, sed potestatem tanquam reges unâ horâ accipient post bestiam. Hi unum 13
consilium habent, & virtutem & potestatem suam bestiæ tradent. Hi cum Agno 14
pugnabunt, & Agnus vincet illos : quoniam Dominus dominorum est, & Rex
regum, & qui cum illo sunt, vocati, electi, & fideles. Et dixit mihi ; Aquæ, 15
quas vidisti ubi meretrix sedet, populi sunt, & Gentes, & linguæ. Et decem cor- 16
nua, quæ vidisti in bestia : hi odient fornicariam, & desolatam facient illam, et
nudam, et carnes ejus manducabunt, et ipsam igni concremabunt. Deus enim de- 17
dit in corda eorum ut faciant quod placitum est illi : ut dent regnum suum bestiæ
donec consummentur verba Dei. Et mulier, quam vidisti, est civitas magna, quæ 18
habet regnum super reges terræ.

CAP. XVIII.

Et post hæc vidi alium Angelum descendentem de cœlo, habentem potestatem 1
magnam : et terra illuminata est à gloria ejus.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

4 *وكانت هذه المراة اللابسة البرفير والقرمز والحلية بالذهب والحجارة الكريمة والجوهر *
5 بيدها كاس من ذهب مملو بالنجاسة ووسخ زناها * وكان في جبهتها مكتوبا اسم سراير * بابل
6 العظيمة ام جميع الزواني وكل نجاسة الارض * ورايت هذه المراة قد سكرت من دماء
7 القديسين ومن دماء شهداء ايسوع * فتعجبت عند ما رايتها عجبا عظيما * فقال لي الملاك
لماذا تتعجب منها * انا اقول لك سر هذه المراة والدابة التي تحملها * التي لها سبعة روس
8 وعشر قرون * الدابة التي رايت ولم تكن وتريد ان تصعد من الاعماق * وتذهب الي
الهلاك * ويتعجبون منها سكان الارض * الذين ليس اسماهم مكتوبة في سفر الحياة من
قبل كون العالم * يتعجبون اذا ما ابصروا هذه الدابة التي تكون وليس هي * وتذهب
9 وهي مقبلة * هاهنا يحتاج من كان له عقل وحكمة * الروس السبعة هي السبعة جبال التي
10 جلست عليها المراة * وهم سبعة ملوك * الخمسة سقطوا * والواحد هو * والاخر لم ياتي * فاذا
11 ما اتي زمانا قليلا يقيم * والدابة التي رايت وليس هي * هي ثامنة * ومن السبعة هي *
12 وللهلاك تذهب * والعشر قرون التي رايت هم عشر ملوك * ولم ياخذوا بعد ملكهم *
13 وانما سلطانهم يكون ساعة واحدة * ياخذونه مع الدابة * وهاولي يكونون متفقين بمذهب
14 واحد * وقوتهم وسلطانهم اعطوه للدابة * وهم يحاربون الخروف * ولكن الخروف يغلبهم * لان
15 رب الارباب * وملك الملوك * واصحابه يدعون مختارين * مدعوين * مومنين * ثم قال لي * المياه
16 التي رايت المراة الفاسقة جالسة عليها * هم الامم والشعوب والاجناس والالسن * والعشر
قرون التي رايت والدابة * هم الذين يبغضون الزانية * ويجعلونها وحشة وعريانة * وياكلون
17 لحمها * ويحرقونها بالنار * لان الله جعل في قلوبهم ان يصنعوا رايه ويكونوا مسوين واحدة *
18 ليعطوا ملكهم للدابة * حتي يتم كلام الله * والمراة التي رايتها هي المدينة العظيمة التي
1 ملكها على جميع ملوك الارض * الفصل الثامن عشر * وبعد ذلك رايت
ملاكا اخر قد انحدر من السماء ومعه سلطان عظيم * فاصاب الارض من بهاء وجهه *

Habebat autem mulier ista amicta pur- 4
purâ & cocco, & auro atque lapidibus
pretiosis ac gemmis ornata, in manu sua
calicem aureum plenum immunditiâ, &
sordibus scortationis suæ. Et erat in 5
ejus fronte scriptum nomen, Mysteria, Ba-
bylon magna, mater omnium scortationum
& abominationis terræ. Et vidi muli- 6
erem hanc inebriatam sanguinibus San-
ctorum, & sanguinibus Martyrum Jesu:
& miratus sum, quum vidissem illam,
admiratione magnâ. Dixit autem mihi 7
Angelus, Cur demiratus es illam? ego di-
cam tibi mysterium mulieris hujus, &
bestiæ quæ portat eam, quæ habet septem
capita & cornua decem. Bestiam, quam 8
vidisti & non erat, & ascensura est
ex abyssis, & abitura in exitium; quam-
que demiraturi sunt incolæ terræ, quo-
rum nomina non sunt scripta in libro
vitæ antequam mundus extitisset : mi-
rabuntur quum viderint hanc bestiam
quæ erit & non est, & abitura est, & ta-
men ventura. Hic requiritur qui ha- 9
beat judicium & sapientiam. Capita se-
ptem, sunt septem montes super quibus se-
dit illa mulier, qui sunt septem reges :
Quorum *quinque ceciderunt, unus ex-* 10
tat, & alius nondum venit: quum autem
venerit, brevi tempore manebit. Bestia 11
verò quam vidisti & non est, octava est,
& ex iis septem est, & in exitium abit.
Decem autem cornua quæ vidisti, de- 12
cem sunt reges qui regnum suum nondum
obtinuere, sed eorum potestas erit horæ
unius, quam obtinebunt cum bestia. Hi 13
porrò concordes erunt in eadem sententia,
& robur ac potestatem suam tradidere
bestiæ. Et hi oppugnabunt Agnum, at- 14
tamen Agnus vincet illos : quoniam Do-
minus dominorum, & Rex regnum, et
amici ejus vocabuntur electi, vocati,
fideles. Deinde dixit mihi, Aquæ super 15
quas vidisti mulierem procacem seden-
tem, sunt gentes, et populi, et genera, et
linguæ. Et decem cornua quæ vidisti, 16
et bestia, ipsi sunt qui oderunt meretri-
cem, et reddent eam solitariam et nu-
dam, et devorabunt carnem ejus, &
ipsam igne comburent. Deus enim po- 17
suit in corda eorũ ut exequerentur men-
tem ejus, essentque ejusdem consilii, ut
darent regnum suum bestiæ, donec com-
pleretur sermo Dei. Et mulier quam vi- 18
disti, est urbs illa magna, cujus regnum
est super omnes reges terræ.

CAP. XVIII.

Post hæc vidi alium Angelum descen- 1
disse de cœlo, habentem potestatem ma-
gnam: & resplenduit terra nitore vultus
ejus.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

7 ወይቤለኒ፡ ዝኩ፡ መልአክ፡ ምንተ፡ ታነክር፡ አነ፡ እነግረከ፡ ምስጢሬ፡ ለዛቲ፡ ብእሲት፡ ለዝ
8 ክቱ፡ አርዌ፡ ዘይጸውራ፡ ዘ ፯፡ አርእስቲሁ፡ ወ ፲፡ አቅርንቲሁ፡፡ ዝክቱ፡ አርዌ፡ ዘርኢ
ከ፡ ሀለወ፡ ወኢሀለወ፡ ወሀለዎ፡ ይዕርግ፡ እምነ፡ ቀላይ፡፡ ወየሐውር፡ ውእቱኒ፡ ለሙስና፡፡ ወይደ
ምሙ፡ በእንቲአሁ፡ እለ፡ ይነብሩ፡ ዲበ፡ ምድር፡ እለ፡ ኢኮነ፡ ጽሑፍ፡ አስማቲሆሙ፡ ውስተ፡ መጽ
ሐፈ፡ ሕይወት፡ ዘእምፍጥረተ፡ ዓለም፡፡ ሶበ፡ ርእይዎ፡ ለውእቱ፡ አርዌ፡ ከመ፡ ሀለወ፡ ወኢሀለ
9 ወ፡፡ ለዘቦ፡ ልበ፡ ወጥበበ፡ ያእምሮ፡ ለዝንቱሰ፡ አርእስቲሁ፡ ፯፡ አድባር፡ እሙንቱ፡ እለ፡ ውስቴ
10 ቶሙ፡ ትነብር፡ ዛቲ፡ ብእሲት፡ ፯፡ ነገሥት፡ እሙንቱ፡፡ ወ ፭፡ ወድቁ፡ ወ ፩፡ ባሕቲቱ፡ ሀለወ፡
11 ወ ፩ ሰ፡ መጽአ፡ ዓዲ፡፡ ወሶበ፡ መጽአ፡ ይነብር፡ ሕዳጠ፡፡ ወዝንቱሰ፡ አርዌ፡ ዘሀለወ፡ ወኢሀ
12 ለወ፡ ሳምኖሙ፡ ውእቱ፡፡ ወምስሌሆሙ፡ ፯፡ የሐውሩ፡ ለሙስና፡፡ ወዝንቱኒ፡ ፲፡ አቅ
ርንቲሁ፡ ዘርኢከ፡ ፲፡ ነገሥት፡ እሙንቱ፡ እለ፡ ዓዲ፡ ኢጸንዓ፡ መንግሥቶሙ፡ ባሕቲቱ፡ ከመ፡
13 ነገሥት፡ ስልጣነ፡ ቦሙ፡ ለአሐቲ፡ ሰዓት፡፡ ወይትነሥኡ፡ ምስለ፡ ዝንቱ፡ አርዌ፡፡ ወ ፩፡ ምክ
14 ሮሙ፡፡ ወኃይሎሙ፡ ወስልጣኖሙ፡ አግብኡ፡ ለዝክቱ፡ አርዌ፡፡ ወይጸብኡ፡ ምስለ፡ በግ
ዑ፡ ወይመውእሙ፡ በግዑ፡ እስመ፡ እግዚአ፡ አጋእዝት፡ ውእቱ፡ ወንጉሠ፡ ነገሥት፡ ውእቱ፡፡ ወ
15 እለ፡ ምስሌሁኒ፡ ስሙያን፡ ወኅሩያን፡ ወምሃይምናን፡ እሙንቱ፡፡ ወዝንቱ፡ ማያት፡ ዘርኢ
ከ፡ ዘበኀቤሁ፡ ትነብር፡ ዛቲ፡ ብእሲት፡ ዘማ፡፡ አሕዛብ፡ ወሕዝብ፡ ወበሐውርት፡ ወነገድ፡ ወሰ
16 ብእ፡ እሙንቱ፡፡ ወዝንቱኒ፡ ፲፡ አቅርንቲሁ፡ ወዝንቱኒ፡ አርዌ፡ ዘርኢከ፡፡ ይጸልእዋ፡ እ
ሙንቱ፡ ለዛቲ፡ ዘማ፡ ወያማስንዋ፡ ወያዐርቅዋ፡ ወይበልዕዋ፡ ሥጋሃ፡ ወኪያሃሰ፡ ያውዕይዋ፡ በእሳ
17 ት፡፡ እስመ፡ እግዚአብሔር፡ ወደየ፡ ውስተ፡ ልቦሙ፡ ከመ፡ ይግበሩ፡ በምክር፡ ወያግብኡ፡
18 መንግሥቶሙ፡ ለዝክቱ፡ አርዌ፡ እስከ፡ አመ፡ ይትፌጸም፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡፡ ወዛቲ፡ ብ
እሲት፡ እንተ፡ ርኢከ፡ ሀገር፡ ዐቢይ፡ ይእቲ፡ እንተ፡ ትነግሥ፡ ለዕለ፡ ኵሉ፡ መንግሥታት፡፡
1 ፲፰ ወእምድኅረ፡ ዝንቱ፡ ካልአ፡ መልአክ፡ ወረደ፡ እምሰማይ፡፡ ወቦ፡ ዐቢየ፡ ስልጣነ፡ ወበርሀት፡
ምድር፡ እምብርሃነ፡ ገጹ፡ ወእምስብሐቲሁ፡፡

Et dixit mihi hic Angelus, Quid miraris? ego dicam tibi mysterium hujus mulieris, 7
& hujus bestiæ quæ portat eam, cujus sunt septem capita, & decem cornua. Hæc 8
bestia quam vidisti, fuit, et non fuit, et ascensura est ex abysso, et ibit ipsa quidem in
perditionem, et mirabuntur propterea habitantes super terram, ii *quorum non sunt*
scripta nomina in libro vitæ, ex creatione mundi, quum viderint istam bestiã, quòd
fuit et non fuit. Qui habet sapientiam et intelligentiam, cognoscat hoc: capita ejus 9
septem montes sunt super quibus sedet ista mulier, septem reges sunt : Et quinque 10
ceciderunt, & unus solus est, & unus non venit adhuc : & quum venerit, manebit
paulisper. Et hæc bestia quæ fuit & non fuit, octava earum est, et cum illa hæ se- 11
ptẽ ibunt in perditionem. Et hæc res est: decem cornua quæ vidisti, decem reges sunt, 12
quorum adhuc non sunt firmata regna: veruntamen tanquam reges potestatem ha-
bent pro una hora, et migrabunt cum hac bestia. Et una est voluntas eorum: et vir- 13
tutem eorum, et potestatem eorum transferunt in hanc bestiam. Et pugnabunt cum 14
agno ejus, et vincet eos agnus, quia Dominus dominorũ est, et Rex regũ est: et qui cum
eo, vocati, et electi, et fideles sunt. Et hæ aquæ quas vidisti, ubi sedebat hæc mulier 15
adultera, gentes, et populi, et regiones, et tribus, et homines sunt. Et hæc decem cor- 16
nua ejus, et hæc bestia quam vidisti, odio habebunt hanc meretricem, et destruent
eam, et nudam reddent eam, et devorabunt carnem ejus, et ipsam comburent in igne.
Quia Deus injecit cordibus eorum, ut consentiant in consilio, et transferant regna 17
eorum ad hanc bestiam, donec perficiatur verbum Dei. Et hæc mulier quam vidisti 18
civitas magna est, quæ imperium habet super omnia regna.

CAP. XVIII.

Et postea alius Angelus descendit è cœlo, et habuit magnam potestatem, et splen- 1
duit terra è splendore vultûs ejus, et è gloria ejus.

Et exclamavit in fortitudine *voce magnâ*, dicens; Cecidit, cecidit Babylon magna, &
2 Καὶ(β) ἔκραξεν ἐν ἰσχύϊ φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἔπεσεν, ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ
facta est habitatio dæmoniorum, & custodia omnis spiritûs immundi, &
ἐγένετο κατοικητήριον (γ) δαιμόνων, καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος (δ) ἀκαθάρτου, καὶ
custodia omnis volucris immundæ & odibilis: Quia de vino iræ fornicationis
3 φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου· Ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας
ejus biberunt omnes gentes, & reges terræ cum illa fornicati sunt, &
αὐτῆς (ε) πέπωκε πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ
mercatores terræ de virtute deliciarum ejus divites facti sunt. Et audivi aliam
4 οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν. Καὶ ἤκουσα ἄλλην
vocem de cœlo, dicentem; Exite de illa, populus meus, ne *communi-*
φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν, (ζ) Ἐξέλθετε ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου, ἵνα μὴ συγκοινω-
cetis peccatis ejus, & *ut* non accipiatis de plagis ejus: Quoniam *secuta*
5 νήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, (η) καὶ ἵνα μὴ λάβητε ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς· Ὅτι ἠκολού-
sunt ejus peccata usque cœlum, & recordatus est Deus *injustitias* ejus.
θησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.
Reddite illi sicut & ipsa reddidit vobis, & duplicate *ei* duplicia secundùm
6 Ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν ὑμῖν, καὶ (θ) διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ κατὰ
opera ejus: in poculo quo miscuit, miscete illi duplum. *Quanta* glorificavit
7 τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν. Ὅσα ἐδόξασεν
seipsam, & in deliciis fuit, tantum date illi *cruciatum* & luctum: quia in cor-
(ι) ἑαυτὴν, καὶ ἐστρηνίασε, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρ-
de suo dicit; Sedeo regina, & vidua non sum, & luctum non videbo. *Propter*
8 δίᾳ αὐτῆς λέγει, (κ) Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω. Διὰ
hoc in una die venient plagæ ejus, mors, & luctus, & fames: & *in* igne
τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος, καὶ πένθος, καὶ λιμός· καὶ ἐν πυρὶ
comburetur: quia fortis *Dominus* Deus *judicans* illam. Et flebunt *eam*,
9 κατακαυθήσεται· ὅτι (λ) ἰσχυρὸς Κύριος ὁ Θεὸς ὁ κρίνων αὐτήν. Καὶ κλαύσονται αὐτὴν,
& plangent super illam reges terræ, cum illa *fornicantes*, & *luxuriantes*, cùm
καὶ κόψονται ἐπ' αὐτῇ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν
viderint fumum incendii ejus, *A* longè stantes, propter timorem *cru-*
βλέπωσι τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, Ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες, διὰ τὸν φόβον τοῦ βα- 10
ciatûs ejus, dicentes; Væ, væ, civitas illa magna Babylon, civitas illa fortis:
σανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες, Οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλὼν, ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά·
quoniã in una hora venit judicium tuum. Et *mercatores* terræ *plorant* & *lugent* super
(μ) ὅτι ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου. Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσι καὶ πενθοῦσιν ἐπ' 11
illam: quoniam merces eorum nemo *emit* ampliùs: Merces auri, & argenti, & lapidis
αὐτῇ· ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι· Γόμον χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου 12
pretiosi, & margaritæ, & byssi, & purpuræ, & serici, & *coccini*: & omne lignum
τιμίου, καὶ (ν) μαργαρίτου, καὶ βύσσου, καὶ πορφύρας, καὶ σηρικοῦ, καὶ κοκκίνου· καὶ (ξ) πᾶν ξύλον
thyinum, & *omne vas eburneum*, & *omne vas ex ligno* pretioso, & *ære*, &
θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος (ο) ἐκ ξύλου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ
ferro, & marmore, Et cinamomum, & *suffitus*, & *unguentum*, & *thus*, & *vinum*,
σιδήρου, καὶ μαρμάρου, Καὶ (π) κινάμωμον, καὶ θυμιάματα, καὶ μύρον, καὶ λίβανον, καὶ οἶνον, 13
& *oleum*, & *similam*, & *triticum*, & *jumenta*, & *oves*: & equorum, & rhedarum, & mancipiorũ,
καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν, καὶ σῖτον, καὶ κτήνη, καὶ πρόβατα· καὶ ἵππων, καὶ ῥεδῶν, καὶ σωμάτων,
& *animas* hominum. Et poma desiderii animæ tuæ discesserunt à te, & omnia
καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. Καὶ ἡ (ρ) ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα 14
pinguia & præclara *abierunt* à te, & *non* ampliùs non *invenies* illa.
τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ (σ) ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ (τ) εὑρήσῃς αὐτά. Οἱ 15
Mercatores horum divites facti, ab ea à longè stabunt propter timorem *crucia-*
ἔμποροι τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανι-
tûs ejus, flentes, ac lugentes: Et dicentes; Væ, væ, civitas illa magna *circum-*
σμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ (υ) πενθοῦντες· Καὶ λέγοντες, Οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη (φ) ἡ περι- 16
amicta bysso, & purpurâ, & *coccino*, & deaurata *in* auro & lapide pretioso, &
βεβλημένη βύσσινον, καὶ πορφυροῦν, καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ, καὶ
margaritis: Quonia unâ horâ *desertæ* sunt tantæ divitiæ: & omnis gubernator, & omnis
(χ) μαργαρίταις· Ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος· καὶ πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς 17
in *navibus multitudo*, & nautæ, & *quotquot mare* operantur, à longè steterũt:
(ψ) ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ ὅμιλος, καὶ ναῦται, καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν·

MS. A. (β) ἐκέκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ, λέγων, (γ) δαιμονίων, (δ) ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου, καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου· Ὅτι ἐκ τοῦ θυμοῦ τῆς (ε) *πέπωκαν (ζ) Ἐξέλθατε (η) καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· Ὅτι ἐκολλήθησαν (θ) διπλώσατε διπλᾶ (ι) αὐτὴν, (κ) Ὅτι κάθημαι (λ) ἰσχυρὸς ὁ Θεὸς κρίνας αὐτήν. Καὶ κλαύσονται, καὶ κόψονται (μ) ὅτι μίαν ὥραν ἡ κρίσις σου. Καὶ (ν) μαργαρίταις, καὶ βυσσίνου, καὶ σιρικοῦ, (ξ) πᾶν σκεῦος θύϊνον (ο) ἐκ λίθου τιμιωτάτου, (π) κιννάμωμον, καὶ ἄμωμον, καὶ θυμιάματα, (ρ) ὀπώρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν (σ) ἀπώλετο ἀπὸ (τ) αὐτὰ εὑρήσουσιν. (υ) πενθοῦντες, Λέγοντες, (φ) περιβεβλημένη κόκκινον, καὶ πορφυροῦν, καὶ βύσσινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ (χ) μαργαρίτῃ· (ψ) ὁ ἐπὶ τόπον πλέων, καὶ ναῦται,

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]
[illegible]
[illegible]
13 [illegible]
[illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
[illegible]
17 [illegible]

2 Et clamavit voce forti, dicens; Cecidit, cecidit Babel illa magna, & facta est habitatio dæmonum, & custodia omnis spiritûs immundi, & custodia omnis avis immundæ & exosæ, & custodia omnis animalis dentis immundi & exosi:
3 Quia de vino excandescentiæ ejus biberunt omnes gentes, & reges terræ cum ea scortati sunt, & mercatores terræ ex potentia luxûs ejus ditati sunt.
4 Et audivi vocem aliam è cœlo, dicentem; Exite ex ea, populе mi, ut non participes fiatis peccatorum ejus, & de plagis ejus ne fortè accipiatis.
5 Adhæserunt enim peccata ejus usque ad cœlum, & recordatus est Deus iniquitatum ejus.
6 Reddite ei, sicut etiam illa reddidit: & duplicate ei duplum secundùm opera ejus: & in calice quem miscuit, miscete ei duplum.
7 Quantùm placuit ipsi lascivire, tantùm date ei vastationem & luctum, quoniam in corde suo dicit; Sedeo regina, & vidua non sum, & luctum non videbo.
8 Propter hoc in die uno venient hæ plagæ ejus, mors, & luctus, & fames, & igne ardebit: quia fortis est Dominus Deus qui judicavit eam.
9 Et flebunt & lugebunt & plangent super ea reges terræ, qui cum ea scortati sunt & lascivierunt, quando videbunt fumum incendii ejus,
10 E longinquo stantes propter metum cruciatûs ejus, dicentes; Væ, væ, civitas illa magna Babel, civitas illa fortis, quoniam in una hora venit judicium tuum.
11 Et mercatores terræ lugebunt super ea, quoniam onus ipsorum nemo emit,
12 Neque ampliùs onus auri & argenti, & lapidum pretiosorum, & margaritarum, & byssi, & purpuræ, & serici, & cocci, & omnis ligni aromatici, & omnis vasis eburnei, & omnis vasis ligni valdè pretiosi, & æris, & ferri, & marmoris,
13 Et cinnamomi, & omomi, & aromatum, & balsami, & thuris, & vini, & olei, & similæ, & tritici, & jumentorum, & ovium, & curruũ, & corporum & animarum hominum.
14 Et fructus desiderii animæ tuæ discessit à te, & omnia illa pinguia & splendida perierunt à te, nec ampliùs invenient ea mercatores illarũ rerum.
15 Qui ditati sunt ex ea, è longinquo stabunt, propter timorem cruciatûs ejus, & flebunt, & lugebunt,
16 Dicentes; Væ, væ, civitas illa magna, quæ amicta erat byssino, & purpureo, & coccineo, & inaurata auro, & lapidibus pretiosis, & margaritis: quoniam in una hora vastatæ sunt divitiæ illæ tantæ.
17 Et omnis gubernator, & omnis qui per regiones navigat, & nautæ, & omnes qui in mari negotiantur, è longinquo steterunt,

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

2 ወጸርኀ፡በዐቢይ፡ቃል፡ወይቤ፡ወድቀት፡ባቢሎን፡ሀገር፡ዐባይ፡፡ ወኮነት፡ማኅደረ፡አጋንንት፡
ኅበ፡ይነብሩ፡ኵሉ፡ጋኔን፡ርኩስ፡፡ ወመንበረ፡ኵሉ፡ዖፍ፡ርኩስ፡ወጽሉእ፡፡ እስመ፡መንበረ፡
3 ኵሉ፡አርዌ፡ርኩስ፡ወጽሉእ፡፡ እስመ፡እምነ፡ሕምዘ፡ዝሙት፡ወመንሱት፡ወድቁ፡ኵ
ሎሙ፡አሕዛብ፡ወነገሥተ፡ምድርኒ፡እለ፡ዘመዉ፡ምስሌሃ፡፡ ወሠየጡ፡ምድርኒ፡እለ፡በልዑ፡
እምነ፡ኃይለ፡ነፋርዐ፡፡

2 *Et clamavit in magna voce, & dixit; Cecidit Babylon civitas magna: & facta est domicilium dæmonum, ubi habitant omnes dæmones immundi, & sedes omnis volucris immundæ & invisæ, quia sedes est omnis bestiæ immundæ & invisæ:*
3 *Quia ex veneno scortationis suæ & tentationis suæ ceciderunt omnes gentes, & reges terræ, qui scortati sunt cum ea, & mercatores terræ qui ditati sunt ex virtute deliciarum ejus.*

Versio VULGATA LATINA.

2 Et exclamavit in fortitudine, dicens; Cecidit, cecidit Babylon magna : & facta est
habitatio dæmoniorum, & custodia omnis spiritûs immundi, & custodia omnis vo-
3 lucris immundæ & odibilis : Quia de vino iræ fornicationis ejus biberunt omnes
gentes: & reges terræ cum illa fornicati sunt: & mercatores terræ de virtute delicia-
4 rum ejus divites facti sunt. Et audivi aliam vocē de cœlo, dicentem; Exite de illa, po-
5 pulus meus: ut ne participes sitis delictorū ej⁹, & de plagis ejus non accipiatis. Quo-
niam pervenerunt peccata ejus usque ad cœlū, & recordatus est Dominus iniquita-
6 tum ej⁹. Reddite illi sicut & ipse reddidit vobis : & duplicate duplicia secundùm
7 opera ejus: in poculo, quo miscuit, miscete illi duplum. Quantum glorificavit se, & in
deliciis fuit; tantum date illi tormentum & luctum: quia in corde suo dicit; Sedeo
8 regina: & vidua nō sum: & luctum non videbo. Ideò in una die venient plagæ ejus,
mors, & luctus, & fames, & igne comburetur : quia fortis est Deus, qui judicabit il-
9 lam. Et flebunt, & plangent se super illam reges terræ, qui cum illa fornicati sunt, &
10 in deliciis vixerunt, cùm viderint fumum incendii ejus: Longè stantes propter timo-
rem tormentorum ejus, dicentes; Væ, væ civitas illa magna Babylon, civitas illa for-
tis : quoniam unâ horâ venit judicium tuum. Et negotiatores terræ flebunt, & lu- 11
gebunt super illam : quoniam merces eorum nemo emet ampliùs : Merces auri, 12
& argenti, & lapidis pretiosi, & margaritæ, & byssi, & purpuræ, & serici, & cocci,
(& omne lignum thyinum, & omnia vasa eboris, & omnia vasa de lapide pretioso,
& æramento, & ferro, & marmore, Et cinnamomum,) & odoramentorum, & un- 13
guenti, et thuris, et vini, et olei, et similæ, et tritici, & jumentorum, et ovium, et equo-
rum, et rhedarum, et mancipiorum, et animarum hominum. Et poma desiderii ani- 14
mæ tuæ discesserunt à te, et omnia pinguia et præclara perierunt à te, et ampliùs
illa jam non invenient. Mercatores horum, qui divites facti sunt, ab ea longè sta- 15
bunt propter timorem tormentorum ejus, flentes ac lugentes, Et dicentes; Væ, væ 16
civitas illa magna, quæ amicta erat bysso, et purpurâ, et cocco, et deaurata erat auro,
et lapide pretioso, et margaritis: Quoniam unâ horâ destitutæ sunt tantæ divitiæ. Et 17
omnis gubernator, et omnis qui in lacum navigat, et nautæ, et qui in mari operantur,
longè steterunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

2 * وصرخ بصوت عال. قد سقطت بابل المدينة الكبيرة. وصارت مرقدا للشياطين *
3 ومسكنا لكل روح نجس. ومأوى لكل طير نجس ومبغوض * لأن من خمر زجر زناها شربوا
4 الأمم كلهم. وملوك الأرض زنوا معها وتجار الأرض من تعبها استغنوا * وسمعت صوتا آخر من
5 السماء قائلا. اخرجوا منها يا شعبي. لئلا تشاركوا خطاياها ولئلا تأخذكم ضرباتها * لأن ذنوبها
6 التصقت بها ودنت من السماء. وذكر الله ظلمها * كافوها كأجرها. وضاعفوا لها مثل أعمالها.
7 وكأسها مثلما ملأتها ضاعفوها لها * وعلى قدر ارتفاعها وتنعمها اعطوها عذابا وحزنا * لأنها
8 تقول في قلبها. اني جالسة ملكة. ولست بأرملة. ولا أرى حزنا * لأجل ذلك في يوم واحد تأتي
9 ضرباتها. موت وحزن وجوع. وتحرق بالنار. لأن الرب الإله الذي حكم عليها قوي هو * ويبكون
10 ويحزنون عليها ملوك الأرض الذين زنوا واستلذوا معها. ولما نظروا دخان حريقها * وقفوا
بعيدا من فزع عذابها. قائلين الويل الويل للمدينة الكبيرة بابل. المدينة القوية. التي
11 في ساعة واحدة جاء حكمها * وتجار الأرض يبكون وينوحون عليها. لأن ليس من يشتري
12 تجارتهم * تجارة الذهب والفضة. والحجارة الكريمة. واللؤلؤ. والحرير. والفرفير. والقرمز.
والأرجوان. وكل آنية من العاج. وكل آنية من الخشب الثمين. وكل خشب معمول. وكل
13 نحاس. وحديد. ومرمر * وبلور. وطيب. ودهن. ولبان. وخمر. وزيت. وسميذ الحنطة.
14 وبهايم. وكباش. وخيل. وبغال. وجمال. وعبيد. وسائر أجساد وأنفس الناس * وفاكهة شهوة
15 نفسك انقطعت عنك. وشحمك كله وجميع النفائس اضمحلت منك ولا تجدينها بعد * لأن
16 هؤلاء الذين استغنوا منها. وقفوا بعيدا من أجل فزع عذابها. يبكون وينوحون * قائلين
الويل الويل للمدينة العظيمة الملتحفة بالحرير. والقرمز. والأرجوان المقمع بالذهب والحجارة
17 الثمينة واللؤلؤ * لأن في ساعة واحدة خلا هذا الغنى العظيم. وكل المدبرين. والذين
يسلكون في البحار. والملاحون. والمتجرون في البحر يقفون بالبعد.

Exclamavit autem elata voce; Jam ce- 2
cidit Babylon urbs magna, factaque est
cubile dæmonibus, & habitaculum omni
spiritui immundo, & receptaculum omni
volucri impuro & exoso : Quoniam 3
ex vino iræ scortationis ejus biberunt
omnes gentes, & reges terræ scortati sunt
cum ea, & mercatores terræ labore
ipsius ditati sunt. Et audivi aliam vo- 4
cem è cœlo dicentem; Exite ex ea popu-
le mi, ne participes sitis peccatorum
ejus, & ne apprehendant vos plagæ il-
lius. Nam scelera ejus annexa sunt ei, 5
& pertigerunt usque in cœlum: & re-
cordatus est Deus perversitatis illius.
Rependite illi secundùm mercedem ejus: 6
& duplicate ei secundùm opera ipsius :
& calicem ejus, prout implevit illum,
duplicate ei : Et pro mensura fastus 7
ac delitiarum ejus, date illi tormentum
& mœrorem. Quia dicit in corde suo,
Equidem sedeo regina, nec sum vidua,
nec videbo tristitiam : Propterea unâ 8
die venient plagæ ejus, mors & mœror
ac fames; & igne comburetur: quia Do-
minus Deus qui damnavit eam, validus
est. Et flebunt & contristabuntur su- 9
per eam reges terræ, qui cum ea fornica-
ti & oblectati fuerant : cùmque vide-
rint fumum incendii ejus, Stabunt 10
eminus ob timorem cruciatus ejus, di-
centes, Væ, væ urbi magnæ Babyloni,
urbi validæ, cujus unâ horâ venit ju-
dicium. Et mercatores terræ flebunt & 11
lugebunt super eam, quia non est qui emat
merces eorum : Merces auri & argen- 12
ti, & lapidum pretiosorum, & margari-
tarum, & serici, & purpurei coloris, &
cocci, & purpuræ, & omnium vasorum
eboris, & omnium vasorum ligni pre-
tiosi, omnisque ligni fabrefacti, & omnis
æris, & ferri, & marmoris, Et crystalli, 13
& aromatis, & unguenti, & thuris,
& vini, & olei, et similaginis triticeæ,
et jumentorum, et arietum, et equorum,
et mulorum, et camelorum, et mancipi-
orum, atque omnium corporum et ani-
marum hominum. Et fructus desiderii 14
animæ tuæ decerptus est à te, et tota
pinguedo tua, omniaque præclara eva-
nuerunt à te, nec ampliùs invenies
ea. Hi enim qui ditati sunt ab ea, 15
steterunt à longè propter timorem cru-
ciatus ejus plorantes ac gementes. Di- 16
centes, Væ, væ civitati illi magnæ
amictæ serico et cocco atque purpurâ
insertâ auro et lapidibus pretiosis et
unionibus. Nam unâ horâ desierunt 17
hæ divitiæ magnæ. Et omnes guber-
natores, quique maria sulcant, et nau-
tæ, quique mercaturam exercent in
mari, procul stabunt :

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

4 ወመጽአ ፡ ካልእ ፡ ቃል ፡ እምሰማይ ፡ ዘይብል ፡፡ ፃኡ ፡ ሕዝብየ ፡ እምኔሃ ፡ ከመ ፡ ኢትትከፈል
5 ዋ ፡ ኃጢአታ ፡ ወኢይርከብክሙ ፡ መቅሠፍታ ፡፡ እስመ ፡ ተሰዋ ፡ ኃጢአቲሃ ፡ እስከ ፡ ሰማይ ፡
6 ወተዘከረ ፡ ላቲ ፡ እግዚአብሔር ፡ አመፃሃ ፡ ወኃጢአቲሃ ፡፡ ወተበቀለ ፡ በከመ ፡ ተበቀለት ፡
7 ይእቲ ፡፡ ወበጽዋዕ ፡ ዘቀድኃት ፡ ቀድሑ ፡ ላቲ ፡ ካዕበተ ፡ መክዕቢተ ፡ ዘከመ ፡ ገብረት ፡፡ ወእመ
ጣነ ፡ ገፍአት ፡ ወፈግዓት ፡ ከማሁ ፡ ሣቅይዋ ፡ ወአላሕውዋ ፡፡ እስመ ፡ ትቤ ፡ በልባ ፡ እነግሥ ፡ ሳዝ
8 ሉፈ ፡ ወኢይከውን ፡ መበለተ ፡ ወኢይሬኢ ፡ ለሐ ፡፡ ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ በአሐቲ ፡ ሰዓት ፡ ይመ
ጽአ ፡ መቅሠፍታ ፡ ሞትኒ ፡ ወለሕኒ ፡ ወረኃብኒ ፡ ወያውዕይዋ ፡ በእሳት ፡፡ እስመ ፡ ጽኑዕ ፡ ውእቱ ፡
9 እግዚአብሔር ፡ ዘይትቤቀላ ፡፡ ወይበክዩ ፡ ላዕሌሃ ፡ ነገሥተ ፡ ምድር ፡ ወይሬእይዋ ፡ እለ ፡
10 ዘመው ፡ ወፈግዑ ፡ ምስሌሃ ፡፡ ወሶበ ፡ ርእዩ ፡ ጢሰ ፡ እሳታ ፡ እምርሑቅ ፡ ቆሙ ፡ በእንተ ፡ ፍር
ሃተ ፡ ስቃያ ፡፡ ወይብሉ ፡ አሌላ ፡ ወአሌላ ፡ ለሀገረ ፡ ባቢሎን ፡ ዐባይ ፡ ለሀገር ፡ ጽንዕት ፡፡ እስመ ፡ በጽ
11 ሐ ፡ ሰዓተ ፡ ደይና ፡፡ ወይበክይዋ ፡ ሠየጥ ፡ ምድርኒ ፡ ወይላሕውዋ ፡፡ እስመ ፡ አልበ ፡ ዘይሣ
12 የጥ ፡ ሎሙ ፡ ገሬዋሂሆሙ ፡፡ ወርቀ ፡ ወብሩረ ፡ ወዕንቈ ፡ ክቡረ ፡ ወባሕርየ ፡፡ ወሜላተ ፡
ወአዝመረ ፡ ወለየ ፡ ወሰንሰሬቆተ ፡፡ ወኵሎ ፡ ዕፀ ፡ ሕቁረ ፡ ወኵሎ ፡ ንዋየ ፡ ዘቀርነ ፡ ነጌ ፡ ወኵሎ ፡
13 ሰርጐ ፡ ዘቦ ፡ ዕንቈ ፡ ቡሩረ ፡ ወብርተ ፡ ወሐጺነ ፡፡ ወባለቀ ፡፡ ወቀናንሞ ፡ ወአብሞ ፡ ወዕጣነ ፡
ወሚሮነ ፡ ወስሒነ ፡፡ ወወይነ ፡ ወቅብዓ ፡ ወሰንዳሌ ፡፡ ወስርናየ ፡ ወእንስሳ ፡ ወአባግዐ ፡ ወአፍራሰ ፡
14 ወሰረገላተ ፡፡ ወጼዋ ፡ ወነፍሰ ፡ ሰብእ ፡፡ ወአቅማሒትኪ ፡ ተኀደጉ ፡ እምኔኪ ፡፡ ወብር
ሃንኪ ፡ ተደምነ ፡ ወኵሉ ፡ ስብሐትኪ ፡፡ ወኢይረክብዎ ፡ እንከ ፡ ሠየጥኪ ፡ ለዝንቱ ፡ በው
15 ስቴትኪ ፡፡ ወይቀውሙ ፡ እምርሑቅ ፡ በእንተ ፡ ፍርሃተ ፡ ስቃይኪ ፡ ወይበክዩኪ ፡ ወይላ
16 ሕውኪ ፡፡ ወይብሉ ፡ አሌላ ፡ ወአሌላ ፡ ለሀገር ፡ ዐባይ ፡፡ እንተ ፡ ትለብስ ፡ ሜላተ ፡ ወአ
ዝመረ ፡ ወለየ ፡፡ እንተ ፡ ተገብረት ፡ በወርቅ ፡ ወበዕንቈ ፡ ክቡር ፡ ወበባሕርይ ፡፡ እስመ ፡ በአ
17 ሐቲ ፡ ሰዓት ፡ ማሰነ ፡ ብዕላ ፡፡ ወኵሉ ፡ ዘሀደፈ ፡ ወኵሉ ፡ ኄነተ ፡ አሐማር ፡ ወኖትያት ፡፡
ወኵሎሙ ፡ እለ ፡ ይትቀነዩ ፡ በውስተ ፡ ባሕር ፡ እምርሑቅ ፡ ቆሙ ፡፡

Et venit alia vox è cœlo, dicens; Exite popule mi ex ea, nè participes sitis pec- 4
catorum ejus, & ne contingant vobis plagæ ejus. Quia pertigerunt peccata ejus 5
usque ad cœlum, & recordatus est Deus in eam iniquitatum & peccatorum ejus. Et 6
vindictam sumpsit, sicut vindictam sumpsit ipsa: & in calice quo exhausit, ex-
haurite ei duplum, quemadmodum fecit. Et quantum oppressit & deliciata fuit, 7
tantum affligite eam, & lugere facite eam, quia dixit in corde suo; Regnabo sem-
per, & non ero vidua, & non videbo luctum. Et propterea in una hora venient 8
plagæ ejus, mors, & luctus, & fames, & comburent eam in igne, quia fortis est
Deus qui vindictam sumet de ea. Et flebunt super eam reges terræ: & vide- 9
runt eam qui scortati sunt & delicias habuerunt cum ea; & quum vidissent
fumum ignis, E longè steterunt propter timorem cruciatûs ejus, & dixerunt; 10
Væ, væ civitati Babyloni magnæ, civitati forti, quia venit hora judicii sui. Et 11
flebant super eam mercatores terræ, & lugebant eam, quia nemo est qui emet ex
iis merces eorum : Aurum & argentum, & lapides pretiosos, et margaritas, 12
et purpuram, et sericum, & coccum, et sansracum, et omne lignum exsculptum,
et omne vas de cornu elephantis, et omnem ornatum qui habuit lapides pretiosos,
et æs, et ferrum, et marmorem. Et cinamomum, et abmam, et suffitum, et myr- 13
rham, et libanum, et vinum, et oleum, et senidalim, et triticum, et jumenta, et
oves, et equos, et rhedas, et mancipia, et animas hominum. Et poma tua disces- 14
serunt à te, et lux tua obnubilata est, et tota gloria tua, et non invenient am- 15
pliùs mercem tuam hanc in te. Et stabunt è longè propter timorem cruciatûs
tui, et flebunt super te, et lugebunt super te. Et dicent; Væ, væ civitati magnæ 16
quæ amicta erat purpurâ, et bysso, et cocco, quæ negotiata est cum auro et lapidi-
bus pretiosis, et margaritis, Quia in una hora perditæ sunt divitiæ ejus. Et 17
omnis gubernator, et turba navium, et nautæ, et omnes servientes in mari, è longè
steterunt:

Et clamaverunt, videntes *fumum* incendii ejus, dicentes; Quæ similis civitati
18 Καὶ (ω) ἔκραζον, ὁρῶντες τὸ καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες, Τίς ὁμοία τῇ πόλει
huic magnæ? Et miserunt pulverem super capita sua, & clamaverunt flentes,
19 τῇ μεγάλῃ; Καὶ (α) ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ (β) ἔκραζον κλαίοντες,
& lugentes, dicentes; Væ, væ civitas illa magna, in qua divites facti sunt omnes
καὶ πενθοῦντες, λέγοντες, Οὐαὶ, οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες
habentes naves in mari de *pretio* ejus: quoniam unâ horâ desolata est.
οἱ ἔχοντες (γ) πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς· ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη.
Exulta super eam cœlum, & sancti Apostoli, & Prophetæ: quoniam judicavit
20 Εὐφραίνου (δ) ἐπ' αὐτὴν οὐρανὲ, καὶ οἱ ἅγιοι (ε) ἀπόστολοι, καὶ οἱ προφῆται· ὅτι ἔκρινεν
Deus judicium vestrum de illa. Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarē
21 ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. Καὶ ἦρεν (ζ) εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον
magnū, & misit in *mare*, dicens; *Sic* impetu mittetur Babylon illa magna
μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων, Οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη
civitas, & non invenietur *ampliùs*. Et vox citharœdorū, & musicorum, & tibiā canentium, & *clan-*
22 πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. Καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν, καὶ μουσικῶν, καὶ αὐλητῶν, καὶ σαλ-
gentium non audietur in te ampliùs: & omnis artifex omnis artis non invenietur in te
πιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ πᾶς (η) τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ
ampliùs: & vox molæ non audietur in te ampliùs: Et lux lucernæ non lucebit in te ampliùs:
23 ἔτι· καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ (θ) ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· Καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι·
& vox sponsi & sponsæ non audietur in te adhuc: quia mercatores tui erant *magna-*
καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· (ι) ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶ-
tes terræ, quia in *veneficio tuo* erraverunt omnes gentes. Et in ea sanguis
24 νες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη. Καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα
Prophetarum & Sanctorum inventus est, & omnium *mactatorum* in terra.
προφητῶν καὶ ἁγίων εὑρέθη, καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

CAP. XIX. ιθ'.

Et post hæc audivi vocem *turbæ multæ magnam* in cœlo, dicentis; Alle-
1 (α) ΚΑὶ μετὰ ταῦτα ἤκουσα φωνὴν ὄχλου πολλοῦ μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντος, Ἀλλη-
luja: Salus, & gloria, & *honor*, & virtus, *Domino* Deo nostro. Quia
2 λούϊα· ἡ σωτηρία, καὶ ἡ (β) δόξα, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ δύναμις, Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. Ὅτι
vera & justa judicia ejus: *quia* judicavit *meretricem magnam*, quæ corrupit
ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἥτις (γ) ἔφθειρε
terram in *fornicatione* sua, & vindicavit sanguinem servorum suorum de *manu* ejus.
τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ (δ) ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς.
Et iterùm dixerunt; Alleluja: & fumus ejus ascendit in secula seculorum.
Καὶ δεύτερον εἴρηκαν, Ἀλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 3
Et ceciderunt seniores viginti & quatuor, & quatuor animalia, & adoraverunt
Καὶ ἔπεσαν (ε) οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι καὶ τέσσαρες, καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνησαν 4
Deum sedentem super thronum, dicentes; Amen: Alleluja. Et vox de
τῷ Θεῷ τῷ καθημένῳ (ζ) ἐπὶ τοῦ θρόνου, λέγοντες, Ἀμήν· ἀλληλούϊα. Καὶ φωνὴ (η) ἐκ 5
throno exivit, dicens; *Laudate Deum nostrum*, omnes servi ejus, & *ti-*
τοῦ θρόνου ἐξῆλθε, λέγουσα, Αἰνεῖτε (θ) τὸν Θεὸν ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, καὶ οἱ φο-
mentes eum, & *parvi* & magni. Et audivi quasi vocem turbæ *multæ*, &
βούμενοι (ι) αὐτὸν, καὶ οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, (κ) καὶ 6
sicut vocem aquarum multarum, & sicut vocem tonitruorū *fortium*, dicentes, Alleluja: quoniā
ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, (λ) λέγοντας, Ἀλληλούϊα· ὅτι
regnavit Dominus Deus omnipotens. Gaudeamus & exultemus, & demus glo-
ἐβασίλευσε Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ. Χαίρωμεν καὶ (μ) ἀγαλλιώμεθα, καὶ δῶμεν τὴν δό- 7
riam ei: quia venerunt nuptiæ Agni, & uxor ejus præparavit *seipsam*. Et datum est
ξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν. Καὶ ἐδόθη 8
illi ut *amiciatur* byssino candido & splendenti: *nam* byssinum, justificationes
αὐτῇ ἵνα περιβάληται (ν) βύσσινον καθαρὸν καὶ λαμπρόν· τὸ γὰρ βύσσινον, τὰ (ξ) δικαιώματα
sunt Sanctorum. Et *dicit* mihi; Scribe, Beati *illi* ad cœnam nuptiarum Agni vo-
ἐστι τῶν ἁγίων. Καὶ λέγει μοι, Γράψον, Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλη- 9
cati: & dicit mihi; Hæc verba vera sunt Dei. Et cecidi ante pe-
μένοι· καὶ λέγει μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι (ο) ἀληθινοί εἰσι τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν τῶν πο- 10
des ejus *adorare* eum: & dicit mihi; Vide ne: conservus tuus sum, & fratrum
δῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι, Ὅρα μή· σύνδουλός σου εἰμὶ, καὶ τῶν ἀδελφῶν
tuorum habentium testimonium Jesu: Deum adora: *nam* testimonium Jesu
σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν (π) τοῦ Ἰησοῦ· τῷ Θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία (ρ) τοῦ Ἰησοῦ
est spiritus prophetiæ.
ἐστι τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

MS. A. (ω) ἔκραξαν, βλέποντες τὸν τόπον τῆς (α) ἐπέ-
βαλον (β) ἔκραξαν, λέγοντες, Οὐαὶ, (γ) τὰ πλοῖα (δ) ἐν αὐτῇ (ε) καὶ οἱ ἀπόστολοι, (ζ) εἷς ἀ······ λίθον ὡς μύλινον μέγαν, (η) τεχνίτης οὐ μὴ (θ) ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· *καὶ φωνὴ νυμφίου (ι) ὅτι
ἔμποροι ΚΕΦ. ιθ'. MS. A. (α) Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων, (β) δόξα, καὶ ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, (γ) *ἔκρινεν τὴν γῆν (δ) ἐκ χειρὸς (ε) οἱ
εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι, καὶ τὰ τέσσερα (ζ) ἐπὶ τῷ θρόνῳ, (η) ἀπὸ τοῦ (θ) τῷ Θεῷ (ι) αὐτὸν οἱ (κ) καὶ φωνὴν (λ) λεγόντων, (μ) ἀγαλλιῶμεν, (ν) βύσσι··· λαμπρὸν, καθαρόν· (ξ) δι-
καιώματα τῶν ἁγίων ··τίν. (ο) οἱ ἀληθινοὶ τοῦ Θεοῦ εἰσιν. Καὶ ἔπεσα (π) Ἰησοῦ· (ρ) Ἰησοῦ

Versio *SIRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]
[illegible]
24 [illegible]

CAP. XIX.

1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
[illegible]
8 [illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Et clamârunt videntes fumum incendii ejus, 18
dicentes; Quænam est similis urbi isti ma-
gnæ? Et injecerunt pulverem super ca- 19
pita sua, & clamârunt, flentes, & lugentes,
ac dicentes; Væ, væ, civitas illa magna in
qua ditati sunt omnes qui habent naves in
mari ex pretiositate ejus: quoniam in una
hora vastata est. Oblectamini super eam 20
cœli, & Angeli, & Apostoli, atque Pro-
phetæ: quoniam judicat Deus judicium ve-
strum ab ea. Et sustulit unus Angelus la- 21
pidem, molari similem, magnum, & proje-
cit in mare dicens; Ita cum impetu proji-
cietur Babel civitas illa magna, & non in-
venietur ampliùs. Et vox citharœdorum, 22
& musicorum, & tibicinum, & tubarum,
non audietur in te ampliùs: & ullus arti-
fex ullius artificii, non invenietur in te am-
pliùs: Et lumen lucernæ non videbitur 23
in te ampliùs: & vox sponsi & sponsæ non
audietur in te ampliùs, quia mercatores tui
erant magnates terræ, quia incantatione
tuâ seductæ sunt omnes gentes. Et in 24
te sanguis prophetarum, & Sanctorum in-
ventus est, & omnium eorum qui mactati
sunt super terram.

CAP. XIX.

Post hæc audivi vocem magnam turbæ 1
multæ in cœlo, dicentium; Haleluja: salus,
& potentia, & gloria, & honor Deo no-
stro. Quoniam vera & justa sunt judicia 2
ejus: quia judicavit meretricem illam ma-
gnam, illam quæ corrupit terram scorta-
tione suâ, & ultus est sanguinem servorum
de manu ejus. Et secundò dixerunt, Ha- 3
leluja: & fumus ejus ascendebat in secula
seculorum. Et ceciderunt illi seniores vi- 4
ginti quatuor, & illa quatuor animalia, &
adorârunt Deum sedentem super thronum,
dicentes; Amen, Haleluja. Et vox exivit 5
è throno, dicens; Laudate Deum nostrum,
omnes servi ejus, & ii qui timent eum, par-
vi & magni. Et audivi tanquam vocem 6
aquarum multarum, & tanquam vocem to-
nitruum fortium, dicentium; Haleluja:
quoniam regnavit Dominus Deus noster,
ille omnipotens. Gaudeamus, & exulte- 7
mus, & demus gloriam ei: quia venerunt
nuptiæ illius Agni, & uxor ejus paravit se.
Et datum est ei, ut amiciatur byssino splen- 8
dido & mundo: illud enim byssinum ju-
stitiæ Sanctorum est. Et dixit mihi, Scribe; 9
Beati sunt qui ad cœnam nuptiarum Agni
vocati sunt. Et dixit mihi; Hæc verba mea
vera, Dei sunt. Et cecidi ante pedes ejus, 10
ad adorandum eum: & dixit mihi; Vide
ne *feceris*: conservus tuus sum, & fratrum
tuorum qui habent testimonium Jesu: De-
um adora: ipsum enim testimonium Jesu est
ille spiritus prophetiæ.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

18 ወጸርኁ፡ሶበ፡ርእዩ፡ጢሶ፡ሀገራ፡፡ ወይቤሉ፡ምኑ፡ይመስላ፡ለዛቲ፡ሀገር፡ዐባይ፡፡ ወወደዩ፡
19 ምድረ፡ውስተ፡አርእስቲሆሙ፡ ወይፀርኁ፡ወይበክዩ፡ ወይላሕውዋ፡ወይቤሉ፡አሌ፡ወአሌ፡
ለሀገር፡ዐባይ፡እንተ፡ እምኔሃ፡ብዕሉ፡ ኵሎሙ፡ እለ፡ ቦሙ፡ አሕማረ፡ውስተ፡ባሕር፡እምኔ፡ክ
20 ብራ፡፡ እስመ፡በአሐቲ፡ሰዓት፡ማሰነት፡፡ ወሰይትፌሣሕ፡ለሰማይ፡ቅዱሳን፡ነቢያት፡
ወሐዋርያት፡፡ እስመ፡ ተቀበለ፡ እግዚአብሔር፡ በቀለሙ፡፡

Et clamârunt quum vidissent incendium civitatis ejus, & dixerunt; Quæ similis 18
erat huic civitati magnæ? Et projecerunt pulverem in capita sua, & clamabant, 19
& flebant super eam, & lugebant super eam, & dixerunt; Væ, væ civitati magnæ,
ex qua divites facti sunt omnes qui habebant naves in mari, de pretiis ejus, quia
in una hora perdita est. Et exulta super ea cælum, sancti prophetæ, & Apostoli, 20
quoniam vindictam sumpsit Deus ultionis vestræ.

Versio VULGATA LATINA.

18 Et clamaverunt videntes locũ incendii ejus,dicentes; Quæ similis civitati huic ma-
19 gnæ? Et miserũt pulverẽ super capita sua,& clamaverunt flentes & lugentes,dicen-
tes; Væ,væ civitas illa magna,in qua divites facti sunt omnes,qui habebant naves in
20 mari,de pretiis ejus:quoniã unâ horâ desolata est. Exulta super eã cœlũ,& sancti A-
21 postoli,& Prophetæ:quoniã judicavit Deus judiciũ vestrũ de illa. Et sustulit unus An-
gelus fortis lapidẽ quasi molarẽ magnũ, & misit in mari, dicens; Hoc impetu mit-
22 tetur Babylon civitas illa magna,& ultrà jam non invenietur. Et vox citharœdorũ,
& musicorũ,& tibiã canentiũ,& tubâ non audietur in te ampliús: & omnis artifex
omnis artis non invenietur in te ampliús: & vox molæ non audietur in te ampliús:
23 Et lux lucernæ non lucebit in te ampliús: & vox sponsi & sponsæ non audietur ad-
huc in te: quia mercatores tui erant principes terræ, quia in veneficiis tuis errave-
runt omnes gentes. Et in ea sanguis Prophetarũ & Sanctorũ inventus est,& omni-
24 um qui interfecti sunt in terra.

CAP. XIX.

1 Post hæc audivi quasi vocẽ turbarũ multarũ in cœlo,dicentiũ; Alleluja: Salus,&
gloria, & virtus Deo nostro est: Quia vera & justa judicia sunt ejus,qui judicavit de 2
meretrice magna,quæ corrupit terrã in prostitutione sua,et vindicavit sanguinẽ ser-
vorũ suorũ de manibus ejus. Et iterũ dixerunt;Alleluja. Et fumus ejus ascendit in secula 3
seculorũ. Et ceciderunt seniores vigintiquatuor,& quatuor animalia,& adoraverũt 4
Deũ sedentẽ sup thronũ,dicentes;Amen:Alleluja. Et vox de throno exivit, dicens; 5
Laudẽ dicite Deo nostro omnes servi ejus:& qui timetis eũ,pusilli & magni. Et audi- 6
vi quasi vocẽ turbæ magnæ,& sicut vocẽ aquarũ multarum,& sicut vocẽ tonitruorum
magnorũ,dicentiũ;Alleluja:quoniã regnavit Dñs Deus noster omnipotens. Gaudea- 7
mus & exultemus,& demus gloriã ei:quia venerunt nuptiæ Agni, & uxor ejus præpa-
ravit se. Et datum est illi,ut cooperiat se byssino splendenti & candido. Byssinum 8
enim,justificationes sunt Sanctorum. Et dixit mihi, Scribe; Beati,qui ad cœnã nu- 9
ptiarum Agni vocati sunt: & dicit mihi; Hæc verba Dei vera sunt. Et cecidi ante 10
pedes ejus,ut adorarem eum. Et dicit mihi; Vide ne feceris: conservus tuus sum,
& fratrum tuorum habentium testimonium Jesu. Deum adora. Testimonium enim Je-
su, est spiritus prophetiæ.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

18 * ويصرخون لنظرهم الي دخان حريقها • قايلين • من يشبه هذه المدينة الكبيرة * ويجعلون
19 علي روسهم التراب • ويصرخون ويبكون وينوحون قايلين • الويل الويل للمدينة العظيمة
20 التي استغنوا فيها من سفنهم في البحر • واستغنوا من عزها التي خربت بساعة واحدة * افرحي
ايتها السماء عليها • وجميع الحواريين والانبياء القديسين • لان الرب مضي حكمكم فيها *
21 * ثم ان ملاكا قويا اخذ حجرا كحجر طاحونة ورماه في البحر قايلا • هكذا بهبوط تسقط بابل
22 المدينة العظيمة * ولا توجد بعد • ولا صوت قيثار • ولا بوق • ولا زمر • ولا قرن لا يسمع فيك
23 بعد • ولا جميع الصناع لا يوجدون فيك • ولا صوت رحا بعد لا يسمع فيك * ونور مصباح
لا ينير فيك بعد • ولا صوت عروس ولا عروسة لا يسمع فيك بعد • لان اشرافك افسدوا الارض
24 وتجارها • وضلت الامم باسرها بسحرك * ووجدت فيك دماء الانبياء والاطهار وجميع الذين
1 قتلوا علي الارض • الفصل التاسع عشر * ومن بعد هذه سمعت مثل صوت عظيم
2 لجموع كثيرة في السماء قايلا • الليلويا الخلاص والمجد والكرامة والقوة لالهنا * لان احكامه حق
وعدل • وحكم علي الزانية العظيمة التي افسدت الارض بزناها • وانتقم دماء عبيده من يديها •
3 4 * ثم قال من ثانية الليلويا • ودخانها صعد الي ابد الابدين * وخر الاربعة وعشرون شيخا
5 والاربعة الحيوانات • وسجدوا لله الجالس علي الكرسي قايلين • امين الليلويا * وخرج صوت
6 من الكرسي قايلا سبحوا لالهنا يا جميع عبيده والخايفين منه الصغار والكبار * وسمعت
مثل صوت جمع كثير • ومثل صوت مياه كثيرة • ومثل صوت رعود عظيمة قايلة
7 الليلويا لان ملك الرب الاهنا ضابط الكل * لنفرح ونتهلل ونمجده • لان عرس الخروف قد
8 قرب مع عروسته المعدة له * واعطيت ان تلبس حريرا نقيا صافيا • والحرير هو بر الاطهار
9 * فقال لي اكتب • طوباهم المدعوون الي وليمة الخروف • وقال لي هذا كلام الله حق هو *
10 * وسقطت عند رجليه لاسجد له • فقال لي احذر لا تفعل • لاني عبد مثلك ومثل اخوتك
الذين معهم شهادة يسوع * لله فاسجد • فان شهادة يسوع هو روح النبوة *

Et clamabunt, videntes fumum incendii 18
ejus, dicentes, Quæ similis est huic urbi
magnæ? Imponentque capitibus suis 19
pulverem, & clamabunt, flebunt, ac luge-
bunt, dicentes, Væ, væ urbi illi magnæ, in
qua ditati sunt ii quorum naves sunt
in mari, & divites facti sunt ex ejus
fastu, quæ diruta est unâ horâ. Læ- 20
tare super ea cœlum, & omnes Apostoli
ac Prophetæ sancti, quia Dominus exer-
cuit judicium vestrum in eam. Tum 21
Angelus quidam fortis assumpsit lapi-
dem quasi lapidem molarem, & projecit
illum in mare, dicens, Ita præceps ruet
Babylon urbs illa magna, & non inveni-
etur ampliùs: Neque vox citharæ, ne- 22
que buccinæ, neque tibiæ, neque cornu
audietur in te ampliùs: nec ulli arti-
fices invenientur in te: neque sonitus
molæ audietur in te ampliùs: Neque 23
lux facis lucebit in te ampliùs: neque
vox sponsi neque sponsæ audietur in te
ampliùs: quia proceres tui corruperunt
terram & mercatores ejus, & seductæ
sunt gentes universæ veneficiis tuis:
Et inventi sunt in te sanguines Prophe- 24
tarum & Purorum, omniumque eorum
qui interfecti sunt super terram.

CAP. XIX.

Post hæc audivi quasi vocem magnam 1
turbarum multarum in cœlo, dicentem,
Alleluja: salus & gloria & honor atque
robur Deo nostro: Quoniam judicia ejus 2
vera sunt ac justa, & damnavit meretri-
cem illam magnam quæ terram corrupit
scortatione sua, & vindicavit sanguines
servorum suorum ex manibus ejus. De- 3
inde dixit secundò, Alleluja: & fumus
ejus ascendit in seculum seculorum. Et 4
prociderunt vigintiquatuor Senes, &
quatuor animalia, & adorârunt Deum
sedentem super thronum, dicentes, Amen,
Alleluja. Et prodiit vox è throno, di- 5
cens, Laudate Deum nostrum ô omnes
servi ejus, & qui timetis eum, pusilli ac
magni. Et audivi tanquam vocem turbæ 6
magnæ, & tanquam sonitum aquarum
multarum, & tanquam sonitum tonitru-
orum magnorũ, dicentium, Alleluja, quia
regnavit Dominus Deus noster omnite-
nens. Gaudeamus & exultemus, & glo- 7
rificemus eum: quia nuptiæ Agni jam
advenerunt cum ejus sponsa ipsi præpa-
rata. Et datum est ei ut indueretur se- 8
rico mundo ac pellucido: sericum autem
est justitia sanctorum. Tum dixit mihi, 9
Scribe, Beati vocati ad convivium Agni.
Et dixit mihi, Hic sermo Dei verus est.
Et cecidi ad pedes ejus, ut adorarem eum: 10
dixitque mihi, Cave, ne feceris: quia
servus sum sicut tu, & sicut fratres tui
qui habent testimonium Jesu. Deum a-
dora: nam testimonium Jesu est spiritus
prophetiæ.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

21 ወነሥአ፡ ፩፡ መልአክ፡ ኃያል፡ ወጽኑዕ፡ እብነ፡ ዐቢየ፡ ከመ፡ ማኅረጽ፡፡ ወወገረ፡ ውስተ፡ ባሕር፡
22 ወይቤ፡ ከመዝ፡ ትትገደፍ፡ ባቢሎን፡ ሀገር፡ ዓባይ፡ ወኢትትረከብ፡ እንከ፡፡ ወኢይሰማዕ፡
በውስቴታ፡ ቃለ፡ መሰንቆት፡ ወዕንዚራ፡ ወማኅሌት፡ ወቃለ፡ ቀርን፡፡ ወኢይትረከብ፡ በውስቴታ፡
23 ኵሉ፡ ኬንያ፡ ዘኵሉ፡ ኪን፡፡ ኢይትረከብ፡ በውስቴታ፡፡ ኢብርሃነ፡ ማኅቶት፡ ወኢቃለ፡ መር
ዓዊ፡ ኢቃለ፡ መርዓት፡ ኢይሰማዕ፡ በውስቴታ፡፡ እስመ፡ ሠየጥኪ፡ መሳፍንት፡ ምድር፡ እለ፡ አስሐ
24 ትኪዮሙ፡ በስራያትኪ፡ ለኵሎሙ፡ አሕዛበ፡ ምድር፡፡ ወተረክበ፡ ለዕሌኪ፡ ደመ፡ ነቢያት፡
ወዘኵሎሙ፡ ቅዱሳን፡ እለ፡ ተቀትሉ፡ በውስተ፡ ምድር፡ በእንተ፡ ስሙ፡ ለክርስቶስ፡፡ ፲፱
1 ወእምድኅረ፡ ዝንቱ፡ ተሰምዐ፡ ቃል፡ ዓቢይ፡ በሰማይ፡ ከመ፡ ዘብዙኃ፡ ሰብእ፡ ወይብሉ፡ ሃሌሉ
2 ያ፡ እስመ፡ ስብሐት፡ ወኃይል፡ ወፍቅር፡ ለአምላክነ፡፡ እስመ፡ ጽድቅ፡ ወርትዕ፡ ኵነኔሁ፡፡
እስመ፡ ኰነነ፡ ለዓባይ፡ ዘማ፡ እንተ፡ አማሰነት፡ ምድረ፡ በዝሙታ፡፡ ወተበቀለ፡ ደመ፡ ኵሎሙ፡
3 አግብርቲሁ፡ እምእዴሃ፡፡ ወይቤሉ፡ ዳግመ፡ ሃሌሉያ፡ ወዐርገ፡ ጢስ፡ ዘለዓለመ፡ ዓለ
4 ም፡፡ ወሰገዱ፡ እልክቱ፡ ፳ወ፬፡ ሊቃናት፡ ወእልክቱ፡ ፬፡ እንስሳሁ፡ ለእግዚአብሔር፡ ለዘ
5 ይነብር፡ ዲበ፡ መንበሩ፡ ቅዱስ፡ ወይቤሉ፡ አሜን፡ ሃሌሉያ፡፡ ወወፅአ፡ ቃል፡ እምውስተ፡ መንበ
ሩ፡ ዘይብል፡ ሰብሑ፡ ለአምላክነ፡ ኵልክሙ፡ አግብርቲሁ፡ ወእለ፡ ትፈርህዎ፡ ንኡሳን፡ ወዐ
6 ቢይክሙ፡፡ ወእምዝ፡ ሰማዕኩ፡ ቃለ፡ ዐቢየ፡ በሰማይ፡ ከመ፡ ዘብዙኃ፡ ሰብእ፡ ወከመ፡ ቃ
ለ፡ ማይ፡ ብዙኃ፡ ወከመ፡ ቃለ፡ ነጐድጓድ፡ ዐቢይ፡፡ ወይብሉ፡ ሃሌሉያ፡ እስመ፡ ነግሠ፡ እግዚአብ
7 ሔር፡ ዘኵሉ፡ ይመልክ፡፡ ንትፈሣሕ፡ ወንትሐሰይ፡ ወነሀብ፡ ሎቱ፡ ስብሐተ፡፡ እስመ፡
8 በጽሐ፡ መርዐ፡ በግዑ፡ ወብእሲትኒ፡ ድሉት፡ ይእቲ፡፡ ወተውህበ፡ ላቲ፡ ከመ፡ ትልበስ፡ ሜለተ፡
9 ብርሃን፡ ንጹሐ፡ እስመ፡ ውእቱ፡ ሜላተ፡ ጽድቆሙ፡ ለቅዱሳን፡፡ ወይቤለኒ፡ ጸሐፍ፡ ይእዜ፡
ብፁዓን፡ እለ፡ ተጸውዑ፡ ውስተ፡ በዓለ፡ መርዐ፡ በግዑ፡ እስመ፡ ዝንቱ፡ ቃለ፡ ጽድቅ፡ ዘእግዚአብ
10 ሔር፡ ውእቱ፡፡ ወወደቁ፡ ኀበ፡ እገሪሁ፡ ወሰገድኩ፡ ሎቱ፡፡ ወይቤለኒ፡ አሐዱ፡ እግዚአብ
ሔር፡ ምስሌከ፡ ወምስለ፡ አኀዊከ፡ እለ፡ የዓቅቡ፡ ሕጎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡፡ ወባሕቱ፡ ለእግዚ
አብሔር፡ ንስግድ፡ ኵልነ፡ እስመ፡ ሕግ፡ ውእቱ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ መንፈስ፡ ተነብዮ፡፡

Et sustulit unus Angelus strenuus & fortis lapidem magnum instar molæ, & proje- 21
cit in mare, & dixit; Sic projicietur Babylon urbs magna, & non invenietur ampli-
ùs. Et non audietur in ea vox citharæ & tibiæ et cantici, et vox cornu; et non inve- 22
nietur in ea ullus artifex cujuscunq; artis. Non invenietur in ea neque lux lucer- 23
næ, neque vox sponsi, neque vox sponsæ audietur in ea, quia mercatores tui prin-
cipes terræ, qui seduxerunt cum veneficiis tuis omnes gentes terræ. Et inventus 24
est super te sanguis prophetarum, & omnium Sanctorum qui mactati sunt in terra
propter nomen Christi.

CAP. XIX.

Et postea audita est vox magna à cœlo, sicut multæ turbæ, & dixit; Halelujah, 1
quia gloria, & virtus, & charitas Deo nostro. Quia justum, et æquum est judici- 2
um ejus, quoniam condemnavit magnam meretricem quæ corrupit terram cum scor-
tatione sua, et vindicavit sanguinem omnium servorum suorum ex manu ejus. Et 3
dixerunt secundò, Halelujah: et ascendit fumus qui in seculum seculorum. Et ado- 4
rârunt illi viginti quatuor seniores, et illa quatuor animalia, Deum sedentem super
thronum suum sanctum, et dixerunt; Amen, Halelujah. Et prodiit vox è throno 5
ejus, dicens; Laudate Deum nostrum omnes vos servi ejus, et qui timetis eum pu-
silli et magni. Et tunc audivi vocem magnam in cœlo, tanquam multæ turbæ, et 6
sicut vocem aquæ multæ, et sicut vocem tonitru magni, et dixerunt; Halelujah,
quia regnavit Deus omnium Dominator. Gaudeamus, et exultemus, et demus ei 7
gloriã, quia venerunt nuptiæ agni ejus, et uxor parata est. Et datum est ei ut amici- 8
atur purpurâ splendoris puri, quia est purpura justitiæ Sanctorum. Et dixit mihi, 9
Scribe nunc; Beati qui vocati sunt ad festum nuptiale agni ejus, quia hic sermo
justitiæ Dei est. Et cecidi ad pedes ejus, et adoravi eum, et dixit mihi qui- 10
dam; Deus sit tecum, et cum fratribus tuis, qui custodiunt legem Domini Jesu:
veruntamen Deum adoremus omnes nos, quia præceptum est Domini Jesu spiritus
prophetiæ.

Et vidi cœlum apertum: & ecce equus albus, & *ſedens* ſuper eum *vo-*
11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν (σ) ἀνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' (τ) αὐτὸν κα-
catus Fidelis & Verax, & *in* juſtitia judicat & *belligerat.* *At* oculi ejus ſicut
12 λούμενος Πιστὸς καὶ Ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς
flamma ignis, & in capite ejus diademata multa: habens nomen ſcriptum, quod nemo
φλὸξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων ὄνομα γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς
novit niſi ipſe. Et *circumindutus* *veſtimentum* *tinctum* ſanguine: & vocatur
13 οἶδεν εἰ μὴ αὐτός. Καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι· καὶ (υ) καλεῖται
nomen ejus, Verbum Dei. Et exercitus in cœlo ſequebantur eum in
14 τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὰ στρατεύματα ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ'
equis albis, *induti* byſſino albo & mundo. Et de ore ejus
15 ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι (φ) βύσσινον λευκὸν καὶ καθαρόν. Καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ
procedit gladius acutus, ut in ipſo percutiat Gentes: & ipſe *paſcet* eas in
ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ (χ) πατάσσῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν
virga ferrea: & ipſe calcat *lacum* vini furoris & iræ Dei omni-
ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ (ψ) θυμοῦ καὶ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ τοῦ παντο-
potentis. Et habet in veſtimento & in femore ſuo *nomen* ſcriptum;
16 κράτορος. Καὶ ἔχει (ω) ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ τὸ ὄνομα γεγραμμένον,
Rex regum, & Dominus *dominorum.* Et vidi unum angelum ſtantem in Sole: &
17 Βασιλεὺς βασιλέων, καὶ Κύριος κυρίων. Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ
clamavit voce magnâ, dicens omnibus avibus *volantibus* *in* *medio* cœli,
ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς (α) πετωμένοις ἐν μεσουρανήματι,
Venite & congregamini ad cœnam *magni* Dei: Ut manducetis carnes regum, &
18 (β) Δεῦτε καὶ συνάγεσθε εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ μεγάλου Θεοῦ· Ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων, καὶ
carnes tribunorum, & carnes fortium, & carnes equorum, & ſedentium in ipſis,
σάρκας χιλιάρχων, καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων, καὶ τῶν καθημένων (γ) ἐπ' αὐτῶν,
& carnes omnium, liberorum & ſervorum, & *parvorum* & magnorum. Et vidi be-
19 καὶ σάρκας πάντων, (δ) ἐλευθέρων καὶ δούλων, καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων. Καὶ εἶδον τὸ θη-
ſtiam, & reges terræ, & exercitus eorum congregatos *facere* prælium
ρίον, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ στρατεύματα (ε) αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι (ζ) πόλεμον
cum *ſedente* in equo, & cum exercitu ejus. Et apprehenſa eſt beſtia, &
μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. Καὶ ἐπιάσθη τὸ (η) θηρίον, καὶ 20
cum *hac* pſeudopropheta qui fecit ſigna coram ipſo, *in* quibus ſeduxit *ac-*
μετὰ τούτου ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λα-
cipientes characterem beſtiæ, & *adorantes* imaginem ejus: vivi miſſi ſunt hi
βόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ
duo in ſtagnum ignis *ardens* *in* *ſulphure.* Et cæteri occiſi ſunt in
δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς (θ) τὴν καιομένην ἐν τῷ θείῳ. Καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν 21
gladio ſedentis ſuper equum, *procedente* de ore ipſius: & omnes
τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ (ι) ἐκπορευομένῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ πάντα
aves ſaturatæ ſunt *ex* carnibus eorum.
τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

CAP. XX. κ'.

Et vidi angelum deſcendentem de cœlo, habentem clavem abyſſi, & catenam
ΚΑΙ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν (α) κλεῖδα τῆς ἀβύσσου, καὶ ἅλυσιν 1
magnam in manu ſua. Et apprehendit draconem, ſerpentem antiquum, qui eſt
μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Καὶ ἐκράτησε τὸν δράκοντα, (β) τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὅς ἐστι 2
diabolus & Satanas: & ligavit eum mille annos. Et miſit eum in abyſſum, &
διάβολος καὶ (γ) Σατανᾶς· καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη. Καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ 3
clauſit *eum*, & ſignavit ſuper illum, ut non *ſeduceret* gentes ampliùs, donec con-
(δ) ἔκλεισεν αὐτόν, καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ (ε) τὰ ἔθνη ἔτι, ἄχρι τε-
ſummentur mille anni: & poſt hæc oportet illum ſolvi *parvum* *tempus.* Et vidi
λεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· (ζ) καὶ μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον. Καὶ εἶδον 4
thronos, & ſederunt ſuper *eos*, & judicium datum eſt illis: & animas *ſecuri per-*
θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν (η) πεπελε-
cuſſorum propter teſtimonium Jeſu, & propter verbum Dei, & qui non adoraverunt
κισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν
beſtiam, neque imaginem ejus, & *non* acceperunt characterem in *frontem*
τῷ θηρίῳ, (θ) οὔτε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ (ι) μέτωπον
ſuam, & in *manum* *ſuam*: & vixerunt, & regnaverunt cum Chriſto mille annis.
αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν, καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ (κ) Χριστοῦ τὰ χίλια ἔτη.

MS. A. (σ) ἠνεῳγμένον, (τ) αὐτὸν Πιστὸς (υ) κέκληται (φ) λευκὸν βύσσινον καθαρόν (χ) πατάξῃ, (ψ) θυμοῦ τοῦ (ω) ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα (α) πετομένοις (β) Δεῦτε, συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ Θεοῦ· (γ) ἐπ' αὐτούς, (δ) ἐλευθέρων τε καὶ (ε) αὐτοῦ (ζ) τὸν πόλεμον (η) θηρίον καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ὁ (θ) τῆς καιομένης ἐν θείῳ. (ι) ἐξελθούσῃ ΚΕΦ. κ'. MS. A. (α) κλεῖν (β) ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, (γ) ὁ Σατανᾶς· (δ) ἔκλεισεν, καὶ ἐσφράγισεν ἐμμένως αὐτοῦ, ἵνα (ε) ἔτι τὰ ἔθνη, (ζ) μετὰ ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν (η) πεπολεμημένων (θ) οὐδὲ (ι) μέτωπον, καὶ (κ) τοῦ Χριστοῦ χίλια ἔτη. Οἱ λοιποὶ

Verſio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]

Et vidi cœlum apertum: & ecce equus al- 11
bus, & qui ſedet ſuper eum, vocatur Fidelis
& Verus, & in juſtitia judicat, & præliatur.
Ipſi autem oculi ejus, tanquam flamma 12
ignis, & ſuper caput ejus diademata multa,
habens nomina ſcripta, & nomen ſcriptum
quod nemo novit, niſi ipſe. Et eſt amictus 13
veſte conſperſâ ſanguine: & vocatur no-
men ejus, Verbum illud Dei. Et illi exerci- 14
tus qui in cœlo ſunt, ſequebantur eum ſu-
per equos albos, induti veſtimento byſſino,
candido, puro. Et ex ore ejus exit gladiꝰ acu- 15
tus duarum acierum, ut eo percutiat gentes:
& ipſe paſcet gentes virgâ ferreâ, & ipſe
calcabit torcular vini excandeſcentiæ Dei
omnipotentis. Et habet ſuper veſtimentum, 16
& ſuper femur ſuum nomina ſcripta, Rex
regum, & Dominus dominorum. Et vidi 17
Angelum ſtantem in ſole: & clamavit voce
magnâ, dicens omnibus avibus quæ volant
in medio cœli; Venite, congregamini ad
cœnam illam magnam Dei: Ut edatis car- 18
nes regum, & carnes chiliarchorum, & car-
nes fortium, & carnes equorum & ſedentiũ
ſuper eos, & carnes omnium liberorum
& ſervorum, & parvorum & magnorum. Et 19
vidi illud animal dentis, & reges terræ, &
exercitus eorum, congregatos ad faciendum
prælium cum eo qui ſedet ſuper equum, &
cum exercitibus ejus. Et captum eſt illud 20
animal dentis, & cum eo falſus ille pro-
pheta qui fecit illa ſigna coram ipſo, per
quæ ſeduxit eos qui acceperunt characte-
rem illius animalis dentis, & eos qui ado-
rârunt imaginem ejus: & vivi projecti ſunt
ambo in ſtagnum ignis, ardens ſulphure.
Et reliqui occiſi ſunt gladio ſedentis ſuper 21
equum, eo *gladio* qui exit ore ejus: & omnes
aves ſaturatæ fuerunt carnibus eorum.

CAP. XX.

ET vidi Angelum deſcendentem è cœlo, 1
habentem clavem abyſſi, & catenam ma-
gnam in manu ſua. Et apprehendit Draco- 2
nem, illum ſerpentem, illum primum, qui
eſt Impoſtor & Satanas, qui ſeduxit totum
orbem habitabilem: & ligavit eum mille
annos. Et projecit eum quoque in abyſſum, 3
& clauſit, & obſignavit ſuper eum, ut non
ſeducat ampliùs gentes, donec abſolverit
illos mille annos: poſtea autem ſolvetur
modico tempore. Et vidi thronos, & ſederũt 4
ſuper eos, & judicium datum eſt illis, atque
animabus quæ obtruncatæ fuerunt propter
teſtimonium Jeſu, & propter ſermonem
Dei, & qui non adorârunt illud animal den-
tis, neque imaginem ejus, neque acceperunt
characterem ſuper frontem, & ſuper manum
ſuam, & vixerunt, & regnârunt cum Chri-
ſto ſuo hoſce mille annos.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA.*

11 ወእምዝ፡ ተርኅወ፡ ሰማይ፡ ወወፅአ፡ ፈረስ፡ ጸዓዳ፡ ወዘ፡ ይፄዐን፡ ስሙ፡ መሃይምን፡ ወጻድቅ፡
12 ወዘበጽድቅ፡ ይኴንን፡ ወይፀብእ፡፡ ወአዕይንቲሁ፡ ከመ፡ ነደ፡ እሳት፡ ወዲበ፡ ርእሱ፡ አክሊል፡፡ ወጽሑፍ፡ ውስተ፡ ቀጸላሁ፡ አስማት፡ ወአልቦ፡ ዘየአምሮ፡ ዘእንበለ፡ ውእቱ፡
13 ባሕቲቱ፡፡ ወይለብስ፡ ልብሰ፡ ዘንዙኅ፡ በደም፡፡ ወሰመዩ፡ ስሞ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡
14 ወሐራ፡ ሰማይ፡ ይተልውዎ፡ በአፍራስ፡ ፀዓዳ፡ ወይለብሱ፡ ሜላተ፡ ብርሃን፡ ንጹሐ፡፡

Et tum apertum eſt cælum, & prodiit equus albus, & ejus qui inſidebat ei nomen, 11
Fidelis, & Verax, & qui juſte judicat & pugnat. Et oculi ejus tanquam flam- 12
ma ignis, & ſuper caput ejus corona: Et ſcriptum fuit in diademate ejus, no-
men, & nemo cognoſcebat illud niſi ipſe ſolus. Et amictus fuit veſte aſperſâ ſan- 13
guine, & vocatum eſt nomen ejus Sermo Dei. Et exercitus cæli ſequebatur eum 14
cum equis albis, & veſtitus erat purpurâ ſplendoris puri.

Versio VULGATA LATINA.

11 Et vidi cœlum apertum, & ecce equus albus, & qui ſedebat ſuper eum, vocabatur
12 Fidelis, & Verax, & cum juſtitia judicat, & pugnat. Oculi autem ejus ſicut flamma
ignis, & in capite ejus diademata multa, habens nomen ſcriptum, quod nemo novit
13 niſi ipſe. Et veſtitus erat veſte aſperſâ ſanguine: & vocatur nomen ejus, Verbum
14 Dei. Et exercitus qui ſunt in cœlo, ſequebantur eum in equis albis, veſtiti byſſino
15 albo & mundo. Et de ore ejus procedit gladius ex utraque parte acutus: ut in ipſo
percutiat Gentes. Et ipſe reget eas in virga ferrea: & ipſe calcat torcular vini furo-
16 ris iræ Dei omnipotentis. Et habet in veſtimento & in femore ſuo ſcriptum; Rex re-
17 gum, & Dominus dominantium. Et vidi unum Angelum ſtantem in Sole, & clamavit
voce magnâ, dicens omnibus avibus, quæ volabant per medium cœli: Venite, &
18 congregamini ad cœnam magnam Dei: Ut manducetis carnes regum, & carnes
tribunorum, & carnes fortium, et carnes equorum, et ſedentium in ipſis, et carnes
19 omnium liberorum, et ſervorum et puſillorum, et magnorum. Et vidi beſtiam, et
reges terræ, et exercitus eorum congregatos, ad faciendum prælium cum illo qui ſe-
debat in equo, et cum exercitu ejus. Et apprehenſa eſt beſtia, et cum ea pſeudopro- 20
pheta: qui fecit ſigna coram ipſo, quibus ſeduxit eos, qui acceperunt characterem
beſtiæ, et qui adoraverunt imaginem ejus. Vivi miſſi ſunt hi duo in ſtagnum ignis ar-
dentis ſulphure: Et cæteri occiſi ſunt in gladio ſedentis ſuper equum, qui proce- 21
dit de ore ipſius: et omnes aves ſaturati ſunt carnibus eorum.

CAP. XX.

ET vidi Angelum deſcendentem de cœlo, habentem clavem abyſſi, et catenam 1
magnam in manu ſua. Et apprehendit draconem, ſerpentem antiquum, qui eſt 2
diabolus et ſatanas, et ligavit eũ p annos mille: Et miſit eũ in abyſſum, et clauſit, et 3
ſignavit ſup illũ, ut non ſeducat amplius gentes, donec conſummarentur mille anni:
et poſt hæc oportet illũ ſolvi modico tempore. Et vidi ſedes, et ſederunt ſup eas, et 4
judiciũ datũ eſt illis: et animas decollatorũ propter teſtimoniũ Jeſu, et propter ver-
bũ Dei, et qui nõ adoraverũt beſtiã, neq; imaginẽ ejus, nec acceperũt characterẽ ejus
in frontibus aut in manibus ſuis, et vixerunt, et regnaverunt cum Chriſto mille annis.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

11 * ومن بعد ذلك رايت السماء مفتوحة • فها بفرس ابيض • والراكب عليه يسمى الامين
12 الصادق • ويدين بالحق ويحارب * وكانت عيناه كلهيب النار • وعلى راسه تيجان كثيرة * وكان
13 له اسم مكتوب الذي ليس يعرفه احد الا هو * وكان ملتحفا بثوب قد انصبغ بالدم *
14 وكان يدعى اسمه كلمة الله * وكانت اجناد السماء تتبعه على افراس بيض • وقد لبسوا ثوبا نقيا
15 مضيئا * وكانت تخرج من فمه سيف ذو فمين قاطعة • وهو يضرب بها الامم ويرعاهم بعصا
16 حديد • وهو الذي درس معصر خمر رجز الله وغضبه • الذي هو ماسك الكل * وكان على
17 ثوبه وعلى فخذه اسم مكتوب ملك الملوك ورب الارباب * ورايت ملاكا واحدا واقفا في الشمس
وهو ينادي بصوت عال وهو يقول لجميع طيور السماء التي تطير بين السماء والارض • اقبلوا
18 الى الان واجتمعوا الى عشاء الله العظيم * لتاكلوا لحوم الملوك • ولحوم قواد الالف • ولحوم الخيل
19 والركاب عليها • ولحوم جميع الاحرار والعبيد • والصغار والكبار * ورايت تلك الدابة وملوك
الارض وعساكرهم • اجتمعوا ليحاربوا ذلك الراكب على الفرس الابيض • وجميع اجناده *
20 * فنظرت واذا بالدابة قد امسكت • والذي كان معها المدعي بالنبوة • الذي كان يعمل
العجائب قدامها • والذين خدعهم • واخذوا علامة الدابة • والذين سجدوا لصورتها • احياء
21 طرحا هذان جميعا في بحيرة النار المحرقة والكبريت * وساير اصحابهم قتلوا بالسيف الخارجة من
فم الجالس على الكرسي • وكل الطيور شبعت من لحومهم * * الفصل العشرون *
1 * ورايت ملاكا نازلا من السماء ومعه مفاتيح الجحيم • وكانت سلسلة عظيمة بيده * فضبط على
2 ذلك الثعبان • الحنش القديم الذي هو ابليس والشيطان المضل لكل المسكونة • وربطه الى
3 الف سنة * والقاه في العمق • وغلق وختم عليه لئلا يخدع الامم • الى تمام الف سنة • وبعد
4 ذلك يجب ان يحل زمانا قليلا * فرايت كراسي وضعت وجلسوا عليها وامروا بالحكم لانفس المقتولين
من اجل شهادة ايسوع * ومن اجل شهادة كلمة الله • اولئك الذين لم يسجدوا للدابة ولا
لصورتها • ولم ياخذوا العلامة في جباههم • ولا في ايديهم فملكوا مع المسيح وحيوا معه الف سنة •

* Poſt hæc vidi cœlum apertum, & ecce 11
equus albus: & inſidens ei vocabatur
Fidelis & verax, & juſtè judicat &
pugnat. Erant autem oculi ejus tan- 12
quam flamma ignis: & ſuper caput ejus
plures coronæ: habebatq; nomen ſcriptum
quod nemo novit niſi ipſe. Et amictus 13
erat veſte tinctâ ſanguine: & vocaba-
tur nomen ejus Verbum Dei. Exerci- 14
tus autem cœleſtes ſequebantur eum ſu-
per equos albos, induti veſte mundâ ſplen-
denti. Et prodibat ex ejus ore gladi- 15
us biceps acutus, eoque percutit ipſe gen-
tes, paſcitque eas virgâ ferreâ: & ipſe
eſt qui trivit lacum iræ ac furoris Dei
qui omnia tenet. Eratque ſuper veſtem 16
ejus & ſuper femur ipſius nomen ſcri-
ptum, Rex regum & Dominus dominorũ.
Vidi etiam Angelum quendam ſtantem in 17
ſole, eumque clamantem elatâ voce atque
dicentem omnibus avibus cœli, quæ vo-
lant inter cœlum ac terram, Venite nunc
ad me, & congregamini ad cœnam magni
Dei: Ut comedatis carnes regum, & 18
carnes tribunorum, & carnes equorum &
inſidentium eis, & carnes omnes omni-
um liberorum ac ſervorum, parvorum ac
magnorum. Tum vidi beſtiam illam, & 19
reges terræ, & exercitus eorum congre-
gatos ad præliandum adversùs illum in-
ſidentem equo albo, & omnes exercitus
ejus. Porro aſpexi, & ecce apprehenſa 20
eſt beſtia, & qui cum ea erat pſeudopro-
pheta qui edebat miracula coram illa, &
hi quos ſeduxerat & acceperant chara-
cterem beſtiæ, quique adoraverant imagi-
nem ejus. Vivi projecti fuerunt hi duo
ſimul in ſtagnum ignis ardentis & ſul-
phuris: Et reliqui ſodales eorum occiſi 21
fuerunt gladio prodeunte ex ore ejus qui
inſidebat throno: & omnes aves ſaturatæ
ſunt carnibus eorum.

CAP. XX.

PRæterea vidi Angelum deſcendentem 1
è cœlo, habentem claves inferni: habe-
batque catenam ingentem in manu ſua.
Et apprehendit draconem illum, ſerpentem 2
antiquum, qui eſt Diabolus & Satanas
ſeductor totius orbis, & vinxit eum ad
annos mille: Conjecitque eum in abyſ- 3
ſum, & clauſit, & obſignavit ſuper eum,
ne ſeduceret gentes uſque ad finem mille
annorum: & poſtea oportet eum ſolvi mo-
dico tempore. Vidi autem ſedes poſitas 4
eſſe, & ſediſſe ſuper eas, et demandatum
eis eſſe judicium animarum interfectorum
propter teſtimonium Jeſu, et propter teſti-
monium verbi Dei: eorum qui non adora-
verant beſtiam neque imaginem ejus, et
non acceperunt ſignum illud in frontibus
ſuis nec in manibus ſuis: et regnârunt
cum Chriſto, vixeruntque cum eo mille
annos.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

15 ወይወፅእ፡ እምውስተ፡ አፉሁ፡ሰይፍ፡በሊሕ፡ ዘክልኤ፡አፉሁ፡በዘ፡ቦቱ፡ይቀሥፎሙ፡ለኵሉ
ሙ፡ አሕዛብ፡፡ ወውእቱ፡ይሬዕዮሙ፡በበትረ፡ሐጺን፡፡ ወውእቱ፡ይከይድ፡ለምክያድ፡ወይን፡
16 ሕምዘ፡ መዐቱ፡ ለእግዚአብሔር፡ ዘኵሉ፡ይመልክ፡፡=፡ ወጽሑፍ፡ ውስተ፡ገቦሁ፡ ስሙ፡
17 ዘይብል፡ንጉሠ፡ነገሥት፡ወእግዚአ፡አጋዕዝት፡፡=፡ ወእምዝ፡ቆመ፡ አሐዱ፡መልአክ፡ውስተ፡
ፀሐይ፡፡ ወጸርሐ፡ በቃለ፡ ዐቢይ፡ ወይቤ፡ ለኵሉ፡ አዕዋፈ፡ት፡ዘይሰርር፡ ውስተ፡ ማእከለ፡ሰማ
18 ይ፡፡ ንዑ፡ተጋብኡ፡ውስተ፡በዐሉ፡ለእግዚአብሔር፡ዐቢይ፡፡=፡ ከመ፡ትብልዑ፡ሥጋ፡ነገሥ
ት፡ ወሥጋ፡መላእክት፡፡ ሥጋ፡ ጽኑዓን፡ ወሥጋ፡ አፍራስ፡ወዘእለ፡ይጼዓንዎሙ፡፡ ወሥጋ፡ኵ
19 ሉ፡አግዓዚ፡ ወገብር፡ዘንዑስ፡ ወዘዐቢይ፡፡=፡ ወእምዝ፡ መጽአ፡ዝክቱ፡ አርዌ፡ ወነገሥ
ተ፡ ምድር፡፡ ወሰራዊቶሙ፡ተጋብኡ፡ ምስሌሁ፡ ከመ፡ ይፀብእዎ፡ ለዝክቱ፡ ዘይጼዓን፡ ለዕለ፡
20 ፈረስ፡ ፀዓዳ፡ ወለሰራዊቱ፡፡=፡ ወእምዝ፡ አሐዝዎ፡ ለዝክቱ፡ አርዌ፡ ወለሐሰዊ፡ ነቢይ፡ዘገ
ብረ፡ተአምረ፡ በቅድሜሁ፡በዘ፡ያስሕቶሙ፡ለእሉ፡፡ ወተጽሕፈ፡ ስሙ፡ ማሕተሙ፡ለውእቱ፡
21 አርዌ፡ወሰገዱ፡ሎቱ፡ ወለምስሉ፡፡=፡ ወይወድይዎሙ፡ ሕያዋኒሆሙ፡ ውስተ፡ አዘቅተ፡እሳ
ት፡ዘይነድድ፡በተይ፡፡=፡ ወለእለሰ፡ተርፉ፡ ቀተልዎሙ፡ በሰይፍ፡፡ ለዝክቱ፡ ዘይጼዐን፡ ለ
ዕለ፡ፈረስ፡ጸዐዳ፡፡ እንተ፡ ትወፅእ፡ እምነ፡ አፉሁ፡ሰይፍ፡ በሊሕ፡ውእቱ፡፡ ወእለ፡ምስሌሁ፡
ወፀግቡ፡ኵሉ፡አዕዋፈ፡ሰማይ፡ እምነ፡ሥጋሆሙ፡፡=፡

፳

1 ወእምዝ፡ወረደ፡ከልእ፡መልአክ፡እምሰማይ፡ ወይጸውር፡ መራሑተ፡ጸሐይ፡፡ ወዐቢይት፡መዋቅ
2 ሕት፡ውስተ፡ እዴሁ፡፡=፡ ወአሐዞ፡ ለዝክቱ፡ አርዌ፡ ዘውእቱ፡ቀዳማዊ፡ ወውእቱ፡ጋኔን፡
3 ሰይጣን፡፡ወአሰሮ፡፲፻፡ ዓመተ፡፡=፡ ወአውደቆ፡ውስተ፡ማዕምቅ፡ወአጸወ፡ለዕሌሁ፡ማኅተመ፡
ከመ፡ኢያስሕት፡አሕዛበ፡እስከ፡አመ፡ይትፌጸም፡ዝንቱ፡ ፲፻፡ ዓመት፡፡ ወእምድኅረ፡ዝንቱ፡
4 ሀለዎ፡ይፍትሕዎ፡ሕዳጠ፡መዋዕለ፡፡=፡ ወእምዝ፡ርኢኩ፡መንብርተ፡ ወነበረ፡ ለዕሌሆሙ፡
ወልደ፡እጓለ፡እመሕያው፡፡ ወአግብአ፡ ሎሙ፡ ፍትሐ፡ በእንተ፡ነፍሶሙ፡ለእለ፡ተቀትሉ፡በእን
ተ፡ሕግ፡ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ ወበእንተ፡ ቃለ፡እግዚአብሔር፡ ወእለሰ፡ኢሰገዱ፡ለውእቱ፡አር
ዌ፡ ወኢለምስሉ፡ ወኢጸሐፉ፡ ትእምርቶ፡ ውስተ፡ ፍጽሞሙ፡ ወኢውስተ፡ እደዊሆሙ፡፡ ወእ
ሙንቱ፡ ያሐይዉ፡ ወይነግሡ፡ ምስለ፡ ክርስቶስ፡ ፲፻፡ዓመተ፡፡=፡

Et prodibat ex ore ejus gladius acutus cujus duo ora fuerunt, quibus percutiet omnes 15
gentes. Et ipſe paſcet eas cum virga ferrea: & ipſe calcabit torcular vini vene-
ni iræ Dei omnium Dominatoris. Et ſcriptum fuit in latere ejus nomen, dicens; 16
Rex regum, & Dominus dominorum. Et tunc ſtetit quidam Angelus in ſole, & 17
clamavit in voce magna, & dixit omnibus avibus quæ volabant in medio cœli;
Venite, congregamini ad feſtum Dei magni: Ut edatis carnem regum, & carnem 18
principum, carnem fortium, & carnem equorum & inſidentium, & carnem omni-
um liberorum & ſervorum, puſillorum & magnorum. Et tunc venerunt iſta beſtia 19
& reges terræ, & exercitus eorum congregati ſunt cum ea, ut oppugnarent illum qui
ſedebat ſuper equum album & exercitum ejus. Et tunc prehenderunt iſtam beſtiam, 20
& pſeudoprophetam qui feciſſet ſigna coram ea, quibuſcum ſeducebat eos, & in-
ſcriptum fuit ei nomen impreſſum hujus beſtiæ, & adorârunt eam & imaginem ejus,
& projiciebat eos vivos in ſtagnum ignis ardentis cum ſulphure. Et reliquos tru- 21
cidârunt cum gladio ejus qui ſedebat ſuper equum album, qui prodibat ex ore ejus:
gladius acutus erat, & ii qui cum illo erant, & ſaturatæ ſunt omnes aves cœli ex
carne eorum.

CAP. XX.

ET tunc deſcendit alius Angelus è cœlo, & portabat clavem ſolis, & magna cate- 1
na fuit in manu ejus. Et apprehendit illam beſtiam, ipſam antiquam, & ipſum 2
diabolum ſatanam, & vinxit eum ad decies centum annos. Et lapſu miſit eum 3
in profundum, et incluſit eum ſupra poſito ſigillo, ut non ſeducat Gentes donec com-
pleantur hi decies centum anni, et poſteà oportet eum ſolvi ad modicum tempus.
Et tunc vidi ſedem, et ſedit ſuper eam Filius hominis, et reddidit iis judicium pro- 4
pter animas eorum qui mactati ſunt propter legem Domini Jeſu, et propter ſermo-
nem Dei, et eorum qui non adorârunt hanc beſtiam, neque imaginem ejus, neque
ſcripſerunt ſignum ejus in frontibus ſuis, neque in manibus ſuis: et illi vivent et
regnabunt cum Chriſto decies centum annos.

'ΑΠΟΚΑ'ΛΥΨΙΣ 'ΙΩΑ'ΝΝΟΥ.

At cæteri mortuorum non vixerunt, donec consummentur mille anni. Hæc *illa* resurrectio
5 Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ (λ) ἀνέζησαν, ἕως τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις
prima. Beatus & sanctus, *habens* partem in resurrectione prima: in his
6 ἡ πρώτη. Μακάριος καὶ ἅγιος, ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων
mors secunda non habet potestatem: sed erunt sacerdotes Dei, & Christi,
(μ) ὁ θάνατος ὁ δεύτερος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν· ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ Χριστοῦ,
& regnabunt cum illo mille annis. Et cùm consummati fuerint mille anni, solvetur
7 καὶ (ν) βασιλεύσουσι μετ' αὐτοῦ χίλια ἔτη. Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται
Satanas de carcere suo: & exibit *seducere* Gentes quæ *in* quatuor
ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ· καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι
angulis terræ, Gog & Magog, *congregare* eos in prælium: quorum
γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ τὸν Μαγώγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς (ξ) πόλεμον· ὧν
numerus sicut arena maris. Et ascenderunt super latitudinem terræ, & circu-
8 ὁ ἀριθμὸς ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. Καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ (ο) ἐκύ-
ierunt castra Sanctorum, & civitatem dilectam. Et descendit ignis
9 κλωσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην. Καὶ κατέβη (π) πῦρ
à Deo de cœlo, & devoravit eos. Et diabolus *seducens* eos,
10 ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτούς. Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτούς,
missus est in stagnum ignis & sulphuris, ubi bestia & pseudopropheta: & cru-
ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου (ρ) τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης· καὶ βα-
ciabuntur die ac nocte in secula seculorum. Et vidi thronum candidum
11 σανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ εἶδον θρόνον (σ) λευκὸν
magnum, & sedentem super eum, cujus à conspectu fugit terra & cœlum: &
μέγαν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτοῦ, οὗ ἀπὸ (τ) προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός· καὶ
locus non est inventus eis. Et vidi mortuos, *parvos* & magnos, stantes in
12 τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. Καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, (υ) μικροὺς καὶ μεγάλους ἑστῶτας ἐν-
conspectu *Dei*: & libri aperti sunt: Et liber alius apertus est, qui est vitæ: &
ώπιον (φ) τοῦ Θεοῦ· καὶ βιβλία ἠνεῴχθησαν· καὶ (χ) βιβλίον ἄλλο ἠνεῴχθη, ὅ ἐστι τῆς ζωῆς· καὶ
judicati sunt mortui ex *scriptis* in libris, secundùm opera ipsorum. Et
ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Καὶ 13
dedit mare *eos*, qui in eo, mortuos: & mors & infernus dederunt suos
ἔδωκεν ἡ θάλασσα (ψ) τοὺς ἐν αὐτῇ νεκρούς· καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης (ω) ἔδωκαν τοὺς
in ipsis mortuos: & *judicati sunt unusquisque* secundùm opera ipsorum. Et mors &
ἐν αὐτοῖς νεκρούς· καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Καὶ ὁ θάνατος καὶ 14
infernus missi sunt in stagnum ignis. (Hæc est secunda mors.) Et
ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. (α) (οὗτός ἐστιν ὁ δεύτερος θάνατος.) Καὶ 15
si quis non inventus est in libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis.
εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

CAP. XXI. κα'.

Et vidi cœlum novum, & terram novam: *nam* primum cœlum, & prima terra
1 ΚΑὶ εἶδον οὐρανὸν καινόν, καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανός, καὶ ἡ πρώτη γῆ
abiit: & mare non est jam. Et ego Joannes vidi civitatem sanctam
2 (α) παρῆλθε· καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης εἶδον τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν
Hierusalem novam descendentem à Deo de cœlo, paratam, sicut sponsam
Ἱερουσαλὴμ (β) καινὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἡτοιμασμένην, ὡς νύμφην
ornatam viro suo. Et audivi vocem magnam de *cœlo*, dicentem
3 κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ (γ) οὐρανοῦ, λεγούσης,
Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & habitabit cum eis: & ipsi *populi* ejus
Ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν· καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ
erunt, & ipse Deus erit cum eis, Deus eorum. Et absterget Deus
4 ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ (δ) Θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν, Θεὸς αὐτῶν. Καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς
omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors non erit ultrà, neque luctus,
πᾶν δάκρυον (ε) ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος,
neque clamor, neque dolor *non* erit ultrà, quia prima abierunt.
οὔτε κραυγή, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται (ζ) ἔτι, ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον.

MS. A. (λ) ἔζησαν, ἄχρι τελεσθῇ (μ) ὁ δεύτερος θάνατος (ν) βασιλεύουσιν (ξ) τὸν πόλεμον· ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς (ο) ἐκύκλωσαν (π) πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, (ρ) καὶ τὸ (σ) μέγαν λευκόν, (τ) τοῦ προσώπου (υ) τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, (φ) τοῦ θρόνου· καὶ (χ) ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη, (ψ) τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ· (ω) ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς· (α) (οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν ἡ λίμνη τοῦ πυρός.) Καὶ ΚΕΦ. κα'. MS. A. (α) ἀπῆλθαν· καὶ τὴν θάλασσαν οὐκ ἴδον ἔτι. Καὶ τὴν πόλιν τὴν (β) καινὴν ἴδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἡτοιμασμένην, (γ) θρόνου, (δ) Θεὸς μετ' αὐτῶν ·····, αὐτῶν Θεός. Καὶ (ε) ἐκ τῶν (ζ) ἔτι· τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν.

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 6 [illegible]

Hæc est resurrectio illa prima. Beatus est, & sanctus qui habet partem in resurrectione illa prima; super istiusmodi mors secunda non habet potestatem: sed erunt sacerdotes Dei, & Christi ejus: & regnabunt cum eo illos mille annos. 7 Et quando complebuntur illi mille anni, solvetur ille Satanas è carcere suo. 8 Et exibit ad seducendum gentes illas quæ sunt in quatuor angulis terræ, Gogum & Magogum, ad congregandum eos ad prælium, quorum numerus sicut arena maris. 9 Et ascenderunt super latitudinem terræ, & obsederunt castra Sanctorum, & urbem illam dilectam: & descendit ignis à Deo è cœlo, & devoravit eos. 10 Et diabolus qui seduxit eos, projectus est in stagnum ignis & sulphuris, ubi sunt etiam illud animal dentis, & ille propheta falsus: & cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum. 11 Et vidi thronum magnum album, & eum qui sedet super illum, à cujus facie fugit terra & cœlum, & locus ob hoc non inventus est illis. 12 Et vidi mortuos, magnos & parvos, stantes ante thronum, & libri aperti sunt: & alius liber apertus est, qui est vitæ: & judicati sunt mortui ex iis quæ scripta erant in libris, secundùm opera eorum. 13 Et dedit mare mortuos qui erant in seipso: & mors & infernus dederunt mortuos qui erant in ipsis: & judicati sunt unusquisque secundùm opera sua. 14 Et mors & infernus, projecti sunt in illud stagnum ignis: hæc mors secunda est, stagnum illud ignis. 15 Et si quis non inventus est in libro vitæ scriptus, projectus est in stagnum illud ignis.

CAP. XXI.

1 Et vidi cœlos novos, & terram novam: illud enim primum cœlum, & terra prima abierunt, & mare non est ampliùs. 2 Et civitatem illam sanctam Jerusalem novam, vidi descendentem è cœlo à Deo, paratam tanquam sponsam ornatam viro suo. 3 Et audivi vocem magnam è cœlo, dicentem; Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & habitavit cum illis: & ipsi populus ejus erunt, & ipse Deus cum iis erit, iis Deus. 4 Et deficiet omnis lachryma ab oculis eorum, & mors non erit ampliùs, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ampliùs: quoniam prima transierunt.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወባዕዳንሰ ፡ ምውታን ፡ ኢይትነሠኡ ፡ እስከ ፡ አመ ፡ ይትፌጸም ፡ ዝንቱ ፡ ፲፻ ፡ ዓመት ፡፡ ወ
6 ይእቲ ፡ ዛቲ ፡ ቀዳሚት ፡ ሕይወት ፡፡ ብፁዕ ፡ ወቅዱስ ፡ ውእቱ ፡ ዘረከበ ፡ ክፍለ ፡ በይእ
ቲ ፡ ዕለት ፡ እንተ ፡ ትቀድም ፡ ምጽአቶ ፡፡ እስመ ፡ አልቦ ፡ እንከ ፡ ደግመ ፡ ስልጣነ ፡ ሞት ፡ ለዕለ
እሉ ፡ ሰብእ ፡፡ እስመ ፡ ይከውኑ ፡ ካህናቲሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወለክርስቶስ ፡፡ ወይነግሡ ፡
7 ምስሌሁ ፡ ፲፻ ፡ ዓመተ ፡፡ ወሶበ ፡ ሐልቀ ፡ ፲፻ ፡ ዓመት ፡ ይትፈታሕ ፡ ሰይጣን ፡ እምነ ፡ሞቅሑ ፡፡
8 ወይወፅእ ፡ ከመ ፡ ያስሕቶሙ ፡፡ ለአሕዛብ ፡ እለ ፡ ውስተ ፡ ፬ ፡ መዐዝኒሃ ፡ ለምድር ፡፡ ወያስተጋብኦ
ሙ ፡ ለጎግ ፡ ወለማጎግ ፡ ከመ ፡ ያስተቃትሎሙ ፡ ወኍልቆሙሰ ፡ ከመ ፡ ኖፃ ፡ ባሕር ፡፡

Et cæteri mortui non suscitabuntur usque dum compleantur hi decies centum anni: 5
6 *& hæc est prima vita. Et beatus & sanctus est qui invenit portionem in isto die qui præcedit adventum ejus: quia non est ampliùs secunda potestas mortis contra hos homines, quia erunt sacerdotes Dei & Christi, & regnabunt cum eo decies centum annos.* 7 *Et quum consummati fuerint decies centum anni, solvetur Satanas è carcere suo.* 8 *Et exibit ut seducat gentes quæ sunt in quatuor angulis terræ, & congregabit Gog & Magog ut occidat eos: & numerus eorum est sicut arena maris.*

Versio VULGATA LATINA.

5 Cæteri mortuorum non vixerunt, donec consummentur mille anni. Hæc est resur-
6 rectio prima. Beatus, & sanctus, qui habet partem in resurrectione prima: in his
secunda mors non habet potestatem: sed erunt sacerdotes Dei & Christi, & regna-
7 bunt cùm illo mille annis. Et cùm consummati fuerint mille anni, solvetur sata-
nas de carcere suo, & exibit, & seducet Gentes, quæ sunt super quatuor angulos
terræ, Gog, & Magog, & congregabit eos in prælium, quorum numerus est sicut
8 arena maris. Et ascenderunt super latitudinem terræ, & circuierunt castra San-
9 ctorum, & civitatem dilectam. Et descendit ignis à Deo de cœlo, & devoravit
eos: & diabolus, qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis & sulphuris, ubi
10 & bestia Et pseudopropheta cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum.
11 Et vidi thronum magnum candidum, & sedentem super eum, à cujus conspectu
12 fugit terra & cœlum, & locus non est inventus eis. Et vidi mortuos, magnos &
pusillos, stantes in conspectu throni: & libri aperti sunt: & alius Liber apertus
est qui est vitæ: & judicati sunt mortui ex his quæ scripta erant in libris, secundùm
opera ipsorum. Et dedit mare mortuos, qui in eo erant: & mors & infernus 13
dederunt mortuos suos, qui in ipsis erant: & judicatum est de singulis secundùm
opera ipsorum. Et infernus & mors missi sunt in stagnum ignis. Hæc est mors 14
secunda. Et qui non inventus est in Libro vitæ scriptus, missus est in stagnum 15
ignis.

CAP. XXI.

ET vidi cœlum novum, & terram novam. Primum enim cœlum, & prima ter- 1
ra abiit, & mare jam non est. Et ego Johannes vidi sanctam civitatem Jerusa- 2
lem novam descendentem de cœlo à Deo, paratam, sicut sponsam ornatam viro
suo. Et audivi vocem magnam de throno dicentem; Ecce tabernaculum Dei 3
cum hominibus, & habitabit cum eis. Et ipsi populus ejus erunt, & ipse Deus
cum eis erit eorum Deus: Et absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum: 4
& mors ultrà non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultrà,
quia prima abierunt.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

5 * وبقية الموتى لن يعيشوا حتى يتم الف سنة. فهذه هي القيامة الاولى * مغبوط هو وقديس 6
الذي له نصيب في القيامة الاولة. لان الموتة الثانية ليس لها سلطان عليهم. بل يكونون
7 كهنة الله والمسيح. ويملكون معه الف سنة * فاذا كملت الف سنة يحل الشيطان من حبسه.
8 * ويخرج ويخدع الامم. الذين في اربع زوايا الارض. ويقومون معه ياجوج وماجوج. وحينئذ
9 يجتمعون الى الحرب. الذين عددهم مثل رمل البحر * ويصعدون على اعلى الارض. ويحوطون
10 بعسكر القديسين. وبالمدينة المحبوبة. فتنزل نار من السماء وتاكلهم * وابليس الذي
اغواهم يطرح في بحيرة النار والكبريت. حيث تلك الدابة والنبي الكذاب يعذبون الليل
11 والنهار الى ادهار الادهار * فرايت كرسيا عظيما ابيض. والجالس عليه الذي هربت من
12 قدام وجهه السماء والارض. حتى لم يصب لهم موضع * ورايت الكبار والصغار من الموتى
قياما قدام الكرسي. وفتحت المصاحف. وفتح مصحف اخر الذي هو مصحف الحياة.
13 ودينوا الاموات من المكتوبات في تلك المصاحف. على قدر اعمالهم * ثم ان البحر
14 اعطى موتاه. والموت والجحيم اخرجا امواتهما. ودينوا كل واحد على قدر عمله * والموت
15 والجحيم القيوا في بحيرة النار. وهذه هي الموتة الثانية التي هي بحيرة النار * وكل من
لم يوجد مكتوبا في سفر الحياة القي في بحيرة النار المحرقة.

. الفصل الحادي والعشرون .

1 * ثم رايت سماء جديدة. وارضا جديدة. لان السماء الاولى. والارض الاولى اضمحلت
2 وجازت. والبحر لم يوجد ايضا * والمدينة المقدسة اوروشليم الجديدة رايتها نازلة من
3 السماء من عند الله. وهي معدة مزينة كالعروسة المزينة لزوجها * وسمعت صوتا عظيما
من السماء يقول. هذه الخيمة الذي يسكن فيها الله مع الناس. ويسكن معهم. الذين هم
4 شعبه وهو الاههم * وقد ازال كل الدموع عن اعينهم. وليس يكون بعد موت. ولا نوح.
ولا صراخ. ولا وجع يكون ايضا. لان الاوليات قد مضت.

Reliqui verò mortui nequaquam vi- 5
vent, donec absolvantur anni mille.
Hæc est resurrectio prima. Beatus est 6
ac sanctus qui sortem habet in resurre-
ctione prima: mors enim secunda non
habet potestatem in istos: sed erunt sa-
cerdotes Dei & Christi, & regnabunt
cum eo mille annis. Quum verò ab 7
soluti fuerint mille anni, solvetur Sa-
tanas è carcere suo. Et egressus se- 8
ducet gentes quæ sunt in quatuor angu-
lis terræ: surgéntque cum eo Jagog &
Magog, & tunc congregabuntur ad bel-
landum; quorum numerus est ut arena
maris. Et ascendent super terræ su- 9
perficiem, cingéntque exercitum San-
ctorum & urbem dilectam: sed descen-
det ignis è cælo, & devorabit eos. Et 10
diabolus qui seduxit eos, conjicietur
in lacum ignis & sulphuris, ubi illa
bestia & falsus propheta cruciantur
die ac nocte in secula seculorum. Tum 11
vidi thronum magnum candidum, &
sedentem super eum, cujus è conspectu
fugit cælum ac terra, ita ut non inve-
niatur eis locus, Et vidi tam magnos 12
quàm parvos ex mortuis, stantes ante
thronum: & aperti sunt libri: & aper-
tus est alius liber, qui est liber vitæ:
judicatique sunt mortui ex iis quæ
scripta erant in iis libris, pro ratione
operum ipsorum. Deinde reddidit qui- 13
dem mare mortuos suos: & mors atque
infernus protulere mortuos suos: &
judicati fuerunt singuli pro ratione
operum suorum. Mors autem & in- 14
fernus projecti fuere in stagnum ignis:
atque hæc est mors secunda, nempe sta-
gnum ignis. Et quicunque non inven- 15
tus est scriptus in libro vitæ, conjectus
est in stagnum ignis comburentis.

CAP. XXI.

TUm vidi cælum novum & ter- 1
ram novam: cælum enim primum,
& terra prima evanuerant ac prate-
rierant: et mare non extabat amplì-
ús Et urbem sanctam Jerusalem no- 2
vam vidi descendentem è cælo à Deo,
paratam ornátámque ut sponsam or-
natam conjugi suo. Et audivi vocem 3
magnam è cælo, dicentem; Hoc est ta-
bernaculum in quo Deus habitabit cum
hominibus: habitabit autem cum eis
qui sunt populus ejus, et quorum ipse
Deus est. Et abstulit omnes lachry- 4
mas ab oculis eorum: et non erit ul-
teriùs mors, neque gemitus, neque
clamor, neque dolor erit ulterius;
quia prima jam transierunt.

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

9 ወዐርጉ፡ ውስተ፡ ስፍሐ፡ ለምድር፡ ወዐገትዋ፡ ለትዕይንቶሙ፡ ለቅዱሳን፡ ወለሀገር፡ ቅድስ
10 ት፡፡ ወእምዝ፡ ወረደት፡ እሳት፡ እምሰማይ፡ ወበልዖቶሙ፡ እምኀበ፡ እግዚአብሔር፡፡ ፨ ወ
ለዝክቱኒ፡ ሰይጣን፡ ዘአስሐቶሙ፡፡ ወደይዎ፡ ውስተ፡ ዓዘቅተ፡ እሳት፡ ወተይ፡፡ ኀበ፡ ሀሎ፡ ዝ
ክቱ፡ አርዌ፡፡ ወለሐሳዊ፡ ነቢይ፡ ከመ፡ ይደይኑ፡ መዓልተ፡ ወሌሊተ፡ እስከ፡ ለዓለም፡ ዓለም፡፡ ፨
11 ወእምዝ፡ ርኢኩ፡ መንበረ፡ ዐቢየ፡ ፀዓደ፡ ወእምዘ፡ ይነብር፡ ዲቤሁ፡ ጐዩ፡ እምቅድሜ፡ ገ
12 ጹ፡ ሰማይ፡ ወምድር፡ ወኀጥኡ፡ መካነ፡፡ ፨ ወእምዝ፡ መጽኡ፡ ኵሉ፡ ምውታን፡ ዐቢይ፡
ወንኡስ፡፡ ወቆሙ፡ ቅድመ፡ መንበር፡ ወከሠቱ፡ ኵሎ፡ መጻሕፍተ፡ ወለመጽሐፈ፡ ሕይወትሰ፡
እንተ፡ ባሕቲታ፡ ከሠትዋ፡፡ ወተኰነኑ፡ እልክቱ፡ ምውታን፡ በከመ፡ ጽሑፍ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ መጽ
13 ሐፍ፡ በከመ፡ ግብሩ፡ ፨ ወአግብአት፡ ባሕርኒ፡ ኵሎ፡ ሙታነ፡ እለ፡ ውስቴታ፡ ወአግብኡ፡ ሲኦል፡
ወሞት፡ ዘኀቤሆሙ፡ ምውታን፡፡ ወአግብአት፡ ምድርኒ፡ እለ፡ ሀለው፡ ውስቴታ፡ ምውታን፡፡ ወተ
14 ኰነኑ፡ ኵሎሙ፡ በከመ፡ ምግባሮሙ፡፡ ፨ ወወደይዎሙ፡ ለሲኦል፡ ወለሞት፡ ውስተ፡ ዓዘቅተ፡ እ
15 ሳት፡ ዘምልእት፡ ተይ፡፡ ወሞትሰ፡ ደግም፡ ዘገሃነም፡ እሳት፡ ውእቱ፡፡ ፨ ወኵሉ፡ ዘኢይትረከ
ብ፡ ጽሑፍ፡ ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ሕይወት፡ ይወድይዎ፡ ውስተ፡ ገሃነም፡ ዘእሳት፡፡ ፨
1 ፳፩ ወእምዝ፡ ርኢኩ፡ ሰማየ፡ ሐዲሰ፡ ወምድረ፡ ሐዲሰ፡ እስመ፡ ሰሰለ፡ ሰማይ፡ ቀዳማዊ፡
2 ወምድርኒ፡ ቀዳሚት፡ ወባሕርኒ፡ ተሰአረት፡ እንከ፡፡ ፨ ወሀገርኒ፡ ቅድስት፡ ሐዳስ፡ ኢየሩሳ
ሌም፡፡ ርኢክዋ፡ እንተ፡ ትወርድ፡ እምሰማይ፡ እምኀበ፡ እግዚአብሔር፡ ወድሉት፡ ይእቲ፡
3 ከመ፡ መርዓት፡ ሥርጉት፡ ለምታ፡፡ ፨ ወሰማዕኩ፡ ቃለ፡ ዐቢየ፡ እምሰማይ፡ ዘይብል፡፡ ናሁ፡
ቅድስቱ፡ ለእግዚአብሔር፡ ኀደረት፡ ምስለ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡፡ ወእሙንቱኒ፡ ይከውን
ዎ፡ ሕዝቦ፡ ወውእቱኒ፡ ይከውኖሙ፡ አምላኮሙ፡፡ ወይሄሉ፡ እግዚአብሔር፡ ምስሌሆ
4 ሙ፡፡ ፨ ወያሴስል፡ አንብዐ፡ እምአዕይንቲሆሙ፡፡ ወአልቦሙ፡ እንከ፡ ሞት፡ ወሊሳሃ፡፡
ወኢገዓረ፡ ወኢሕማም፡ ወአልቦ፡ እንከ፡ እስመ፡ ሐለፈት፡ ዘቀዳሚት፡ ሥርዓት፡ ወናሁ፡
ትሐድሱ፡ ኵሎሙ፡፡ ፨

Et ascenderunt in latitudinem terræ, et circundederunt castra Sanctorum & urbem 9
sanctam: & tunc descendit ignis è cælo, & devoravit eos à Deo. Et hunc sata- 10
nam qui seduxit eos, conjecit in stagnum ignis & sulphuris, ubi est hæc bestia, &
pseudoprophetam, ut judicium paterentur die ac nocte usque in secula seculorum.
Et tunc vidi thronum magnum album; & ab eo qui sedebat super eum, fugerunt è 11
conspectu ejus cælum & terra, & non habuerunt locum. Et tunc venerunt omnes 12
mortui magni, & pusilli, & steterunt in conspectu throni; & aperuerunt omnes
Libros, & librum vitæ separatim aperuerunt: & judicati sunt illi mortui secun-
dùm quod scriptum fuit in hoc libro, quemadmodum fecissent. Et reddidit mare 13
omnes mortuos qui in eo erant: & reddiderunt infernus & mors illos qui apud
eos mortui erant, & reddidit terra illos qui in ea mortui erant, & judicati sunt
omnes illi secundùm opera illorum. Et conjecerunt infernum & mortem in sta- 14
gnum ignis qui plenus fuit sulphuris, & mortis secundæ quæ gehenna ignis est. Et 15
omnem qui non invenietur scriptus in libro vitæ, conjicient in gehennam ignis.

CAP. XXI.

ET tunc vidi cælum novum, & terram novam. Quia abiit cælum primum, & 1
terra prima, & mare exhaustum fuit igitur. Et civitatem sanctam, novam Hie- 2
rusalem vidi descendentem è cælo, à Deo, & parata fuit sicut sponsa ornata viro
suo. Et audivi vocem magnam è cælo dicentem; Ecce sanctitas Dei habitat cum 3
hominibus, & ipsi erunt ei populus ejus, & ipse quidem erit iis Deus eorum, & erit
Deus cum iis; Et absterget lachrymas ab oculis eorum, & non erit iis ampliùs 4
mors, neque luctus, neque clamor, neque dolor, neque quicquam ampliùs, quia abiit pri-
mum testamentum, & ecce nova sunt omnia.

ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ἸΩΑΝΝΟΥ.

Et dixit *sedens* in throno; Ecce nova omnia facio: Et *dicit* mihi,
5 Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος (n) ἐπὶ τοῦ θρόνου, Ἰδοὺ καινὰ πάντα ποιῶ· καὶ λέγει μοι,
Scribe: quia hæc verba vera & *fidelia* sunt. Et dixit mihi, Factum est.
6 Γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι (θ) ἀληθινοὶ καὶ πιστοί εἰσι. Καὶ εἶπέ μοι, (ι) Γέγονε.
Ego sum α & ω, initium & finis: Ego sitienti dabo de fonte
ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος· ἐγὼ τῷ διψῶντι (κ) δώσω ἐκ τῆς πηγῆς
aquæ vitæ gratis. *Vincens* possidebit *omnia*: & ero illi Deus,
7 τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. Ὁ νικῶν κληρονομήσει (λ) πάντα· καὶ ἔσομαι αὐτῷ Θεὸς,
& ille erit mihi filius. Timidis autem, & incredulis, & *abominandis*,
8 καὶ αὐτὸς ἔσται μοι ὁ υἱός. Δειλοῖς δὲ, καὶ ἀπίστοις, καὶ ἐβδελυγμένοις,
& homicidis, & fornicatoribus, & veneficis, & idololatris, & omnibus men-
καὶ φονεῦσι, καὶ πόρνοις, καὶ (μ) φαρμακεῦσι, καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσι τοῖς (ν) ψευ-
dacibus, pars illorum in stagno ardenti igne & sulphure, quod est secunda
δέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστι (ξ) δεύτερος
mors. Et venit *ad me* unus septem *angelorum* *habentium* septem phialas
9 θάνατος. Καὶ ἦλθε πρός με εἷς τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας
plenas septem plagis novissimis, & locutus est mecum, Dicens, Veni,
(ο) τὰς γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων, Δεῦρο,
ostendam tibi sponsam, Agni uxorem. Et sustulit me in spiritu
10 δείξω σοι τὴν (π) νύμφην, τοῦ ἀρνίου τὴν γυναῖκα. Καὶ ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι
in montem magnum & altum, & ostendit mihi civitatem *magnam*, sanctam
(ρ) ἐπ' ὄρος μέγα καὶ ὑψηλὸν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν (σ) πόλιν τὴν μεγάλην, τὴν ἁγίαν
Hierusalem descendentem de cœlo à Deo, Habentem *gloriam* Dei:
11 Ἱερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ (τ) Θεοῦ, Ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ·
& lumen ejus simile lapidi *pretiosissimo*, tanquam lapidi *jaspidi* *crystallizanti*:
καὶ ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι·
habentémque murum magnum & altum, Habentem portas duodecim, & in
12 (υ) ἔχουσάν τε τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλὸν, (φ) Ἔχουσαν πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ

portis angelos duodecim, & nomina inscripta, quæ sunt duodecim
τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, (χ) ἅ ἐστι τῶν δώδεκα
tribuum filiorum Israel. Ab Oriente, portæ tres: ab Aquilone
φυλῶν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. (ψ) Ἀπ' ἀνατολῆς, πυλῶνες τρεῖς· (ω) ἀπὸ βορρᾶ, 13
portæ tres: ab Austro, portæ tres: ab *Occasibus*, portæ tres. Et
πυλῶνες τρεῖς· (α) ἀπὸ νότου, πυλῶνες τρεῖς· (β) ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες τρεῖς. Καὶ 14
murus civitatis habens fundamenta duodecim, & in ipsis nomina duodecim
τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, (γ) καὶ ἐν αὐτοῖς ὀνόματα τῶν δώδεκα
Apostolorum Agni. Et *loquens* mecum habebat *calamum aureum*, ut
ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχε κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα 15
metiretur civitatem, & portas ejus, & murum *ejus*. Et civitas
μετρήσῃ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς, καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. Καὶ ἡ πόλις 16
quadrangularis sita est, & longitudo ejus tanta est quanta & latitudo: &
τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς τοσοῦτόν ἐστιν ὅσον καὶ τὸ πλάτος· καὶ
mensus est civitatem *calamo ad* stadia duodecim *millium*: longitudo, &
ἐμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίων δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος, καὶ
latitudo, & altitudo ejus æqualia sunt. Et mensus est murum ejus
τὸ πλάτος, καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστί. Καὶ ἐμέτρησε τὸ τεῖχος (δ) αὐτῆς 17
centum quadraginta quatuor cubitorum, mensura hominis, quæ est angeli.
ἑκατὸν τεσσαρακοντατεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου.
Et erat structura muri ejus, *jaspis*: & civitas aurum mundum,
(ε) Καὶ ἦν ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς, ἴασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν, 18
similis vitro mundo. Et fundamenta muri civitatis omni lapide
(ζ) ὁμοία ὑάλῳ καθαρῷ. (η) Καὶ οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ 19
pretioso ornata: Fundamentum primum, jaspis: secundum, sapphirus:
τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἴασπις· ὁ δεύτερος, σάπφειρος·
tertium, chalcedonius: quartum, smaragdus:
ὁ τρίτος, χαλκηδών· ὁ τέταρτος, σμάραγδος·

MS.A. (n) ἐπὶ τῷ θρόνῳ, Καὶ ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα· καὶ λέγει, Γράψον, (θ) πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσιν. (ι) Γέγοναν. ἐγώ (κ) δώσω ἐκ τοῦ ὕδατος (λ) ταῦτα· καὶ ἔσομαι* αὐτῶν Θεὸς, καὶ ἔσται μου υἱός. Τοῖς δὲ δειλοῖς, καὶ (μ) φαρμακοῖς, (ν) ψεύσταις, (ξ) ὁ θάνατος ὁ δεύτερος. Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν (ο)* τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ (π) νύμφην, τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. (ρ) ἐπὶ (σ) πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ (τ) Θεοῦ· ὁ φωστὴρ (υ) ἔχουσα τεῖχος (φ) Ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ὀνόματα (χ) ἅ ἐστιν τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν (ψ) Ἀπὸ (ω) καὶ ἀπὸ (α) καὶ ἀπὸ δυσμῶν, (β) καὶ ἀπὸ νότου, (γ) καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα (δ) αὐτῆς δ' καὶ ἑκατὸν τεσσαράκοντα πηχῶν, (ε) καὶ ἡ ἐνδώμησις (ζ) ὅμοιον (η) Οἱ θεμέλιοι

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 [illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 8 [illegible]
[illegible]
[illegible]
9 [illegible]
[illegible]
10 [illegible]
11 [illegible]
[illegible]
12 [illegible]
[illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
[illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
19 [illegible]
[illegible]
[illegible]

Et dixit ille qui sedet super thronum, 5
Ecce etiam omnia nova facio: & dixit,
Scribe; quia verba hæc fidelia & vera,
Dei sunt. Et dixit mihi, Ego sum Olaph 6
& Tau, initium & finis: ego sitienti da-
bo ex fonte aquarum vivarum gratis.
Qui vicerit, possidebit hæc: & ero ei 7
Deus, & ipse erit filius meus. Timidis 8
autem & infidelibus, & peccatoribus, &
pollutis, & homicidis, & scortantibus,
& incantatoribus, & cultoribus idolo-
rum, & omnibus mendacibus, pars eo-
rum erit in stagno illo ardente igne &
sulphure, quæ est mors illa secunda. Et 9
venit unus ex illis septem Angelis, qui
habent illas septem phialas, quæ plenæ
sunt septem plagis hisce postremis, & lo-
cutus est mecum, dicens; Veni, ostendam
tibi sponsam illam, uxorem illius Agni.
Et abduxit me in Spiritu supra montem 10
magnum & altum, & ostendit mihi civi-
tatem illam sanctam Jerusalem, descen-
dentem è cœlo à Deo, Habentem glo- 11
riam Dei, tanquam splendorem radii,
similem lapidi multùm pretioso, tanquam
lapidem jaspidis similem crystallo: Ha- 12
bentem murum magnum & altum, qui
habet portas duodecim, & nomina scri-
pta super eas, quæ sunt nomina duode-
cim tribuum filiorum Israel: Ab Orien- 13
te, portas tres: & ab Aquilone, por-
tas tres: & à Meridie, portas tres: &
ab Occidente, portas tres. Murus autem 14
urbis habet fundamenta duodecim, &
super ea duodecim nomina duodecim
Apostolorum illius Agni. Et ille qui lo- 15
quebatur mecum, habebat mensuram, ca-
lamum aureum, ut metiretur urbem, &
portas ejus, & murum ejus. Et illa urbs 16
quadrangularis posita erat, & longitudo
ejus quanta etiam latitudo, & mensus est
urbem calamo super duodecim stadiis
duodecim millium: & longitudo, &
latitudo, & altitudo ejus equales sunt.
Et mensus est murum ejus, *ad* centum & 17
quadraginta quatuor mensuras ulnarum
hominis, quæ est Angeli *mensura*. Et 18
structura muri ejus, jaspis est: & ipsa
urbs ex auro puro, simili vitro puro.
Ipsa verò fundamenta muri urbis, omni 19
lapide pretioso sunt ornata: fundamen-
tum prius, jaspis: secundum, sapphi-
rus: tertium, chalidon: quartum, sma-
ragdus.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 ወይቤ ፡ ዘይቤ ፡ ዘይነብር ፡ ዲበ ፡ መንበሩ ፡ ናሁ ፡ እገብር ፡ ኵሎ ፡ ሐዲሰ ፡፡ ወይቤለኒ ፡ ጸ
6 ሐፍ ፡ እስመ ፡ ዝንቱ ፡ ቃል ፡ እሙን ፡ ዘበጽድቅ ፡ ውእቱ ፡ ዘይከውን ፡፡ እስመ ፡ አነ ፡
ውእቱ ፡ አልፋ ፡ ወኦ ፡ ወአነ ፡ ቀዳማዊ ፡ ወደኃራዊ ፡፡ ወአንሰ ፡ ለዘጸምአ ፡ እሁብ ፡ እም
7 ነቅዓ ፡ ማየ ፡ ሕይወት ፡ ይስተይ ፡ በከንቱ ፡፡ ወዘሰ ፡ ሞአ ፡ ይወርስ ፡ ለዝንቱ ፡ ወእከውኖ ፡
8 አምላኮ ፡ ሎቱ ፡ ወውእቱኒ ፡ ይከውነኒ ፡ ወልድየ ፡፡ ወእለሰ ፡ ይፈርህዎ ፡ እንዘ ፡ የአ
ምኑ ፡ ወኢይገብሩ ፡ ትእዛዞ ፡፡ ወየገምኑ ፡ ርእሶሙ ፡ ወይቀትሉ ፡ ወይዜምው ፡፡ ወይገብ
ሩ ፡ ሥራየ ፡ ወያመልኩ ፡ አማልክተ ፡ ወኵሎሙ ፡ ሐሳውያን ፡ ወይከውን ፡ መንደቤሆሙ ፡ ገሃነመ ፡
ዘእሳት ፡ ወትይ ፡ ወዝንቱ ፡ ደግም ፡ ሞት ፡፡

Et dixit is qui sedebat super thronum ejus; Ecce faciam omnia nova. Et dixit 5
mihi; Scribe, quia hic sermo fidelis est qui in veritate fiet. Quia ego sum 6
Alpha & Ω, & sum primus & ultimus: & ego sitienti dabo ex fonte
aquæ vivæ, ut bibat gratis. Et qui vicerit possidebit hunc, & ero De- 7
us ipsi, & ipse erit mihi filius meus. Et qui timent eum credentes, & 8
non facientes mandatum ejus, & polluentes seipsos, & homicidæ, & scorta-
tores, & venefici, & colentes deos, & mendaces, & erit tribulatio eorum
gehenna ignis & sulphuris: & hæc est secunda mors.

Versio VULGATA LATINA.

5 Et dixit qui sedebat in throno; Ecce nova facio omnia. Et dixit mihi; Scri-
6 be, quia hæc verba fidelissima sunt, & vera. Et dixit mihi; Factum est: Ego
sum α, & ω: initium, & finis. Ego sitienti dabo de fonte aquæ vitæ, gratis.
7 8 Qui vicerit, possidebit hæc, & ero illi Deus, & ille erit mihi filius. Timidis
autem, & incredulis, & execratis, & homicidis, & fornicatoribus, & veneficis,
& idololatris, & omnibus mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne
9 & sulphure: quod est mors secunda. Et venit unus de septem Angelis haben-
tibus phialas plenas septem plagis novissimis, & locutus est mecum, dicens; Ve-
10 ni, & ostendam tibi sponsam, uxorem Agni. Et sustulit me in spiritu in mon-
tem magnum & altum, & ostendit mihi civitatem sanctam Jerusalem descen-
11 dentem de cœlo à Deo, Habentem claritatem Dei: & lumen ejus simile la-
pidi pretioso tanquam lapidi jaspidis, sicut crystallum. Et habebat murum ma-
12 gnum & altum, habentem portas duodecim: & in portis Angelos duodecim,
& nomina inscripta, quæ sunt nomina duodecim tribuum filiorum Israël. Ab 13
Oriente portæ tres, & ab Aquilone portæ tres, & ab Austro portæ tres, & ab
Occasu portæ tres. Et murus civitatis habens fundamenta duodecim, & in ipsis 14
duodecim nomina duodecim Apostolorum Agni. Et qui loquebatur mecum, 15
habebat mensuram arundineam auream, ut metiretur civitatem, & portas ejus,
& murum. Et civitas in quadro posita est, & longitudo ejus tanta est quanta 16
& latitudo: & mensus est civitatem de arundine aurea per stadia duodecim millia:
& longitudo, & altitudo, & latitudo ejus, æqualia sunt. Et mensus est murum ejus 17
centum quadragintaquatuor cubitorum, mensura hominis, quæ est angeli. Et 18
erat structura muri ejus ex lapide jaspide: ipsa verò civitas, aurum mundum
simile vitro mundo. Et fundamenta muri civitatis, omni lapide pretioso orna- 19
ta. Fundamentum primum, jaspis: secundum, sapphirus: tertium, chalcedonius:
quartum, smaragdus:

Versio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

5 * وقال الجالس على الكرسي * هوذا أجدد الأشياء كلها * وقال أكتب * ان هذا
6 الكلام الصادق الحق هو لله * ثم قال * قد كان * أنا الألف والياء الأول والآخر * أنا
7 أعطي للعطشان أن يشرب الماء من العين مجانا * الظافر يرث هذه * وأكون له الاها *
8 وهو يكون لي ابنا * وأما الخايفون * والكافرون * والمذنبون * والأنجاس * والقتالون *
والزناة * وعباد الأصنام * وكل الكذابين نصيبهم في البحيرة المحمية بالنار والكبريت *
9 التي هي الموتة الثانية * فأقبل الي واحد من الملايكة الذين معهم السبعة جامات
المملوة من السبعة جوايح الأخيرة * فخاطبني قايلا * تعال نعرض عليك المراة التي هي
10 عروسة الخروف * واسري بروحي على جبل عظيم عال * واراني المدينة المقدسة * اورشليم
11 النازلة من السماء من عند الله * وفيها مجد الله * وكان نورها شبه الجوهر الكريم * كمثل
12 الياقوت والدر المضي * وكان لها سور عظيم عال * ولها اثنا عشر بابا * وعلى الأبواب اثنا
13 عشر ملاكا * واسماء مكتوبة * وهي اسماء بني اسراييل الاثني عشر * وكانت من الشرق
ثلثة ابواب * ومن القبلة ثلثة ابواب * ومن الشمال ثلثة ابواب * ومن الغرب ثلثة ابواب *
14 * ولسور المدينة اثني عشر اساسا * وعلى الأساسات اثني عشر اسما * وهي اسماء رسل الخروف
15 الاثني عشر * والذي كان يتكلم معي * كان بيده مقياس قصبة من ذهب * ليقيس
16 بها المدينة وابوابها وسورها * وتلك المدينة كانت مربعة * وعرضها وطولها واحد *
فقاس المدينة بتلك القصبة * فوجد كنحو اثني عشر ألف غلوة طولها * وعرضها
17 وارتفاعها سواء * ثم قاس سورها * فوجد ماية اربعة واربعين ذراعا * قياس الانسان
18 الذي هو ملاك * وبنيان سورها كان من الياقوت * والمدينة كلها بالذهب النقي * وكمثل
19 الزجاج الصافي * واساسات سور المدينة * بكل جوهر ثمين مزينة * الأساس الأول من الياقوت *
والثاني سنفيرس * الثالث خلقيذون * الرابع زمرد *

Et dixit qui sedebat super thronum, 5
Ecce renovo res omnes. Et dixit, Scri-
be: nam sermo iste fidus ac verax,
Dei est. Tum dixit, Jam actum est; 6
ego sum Aleph & Te, primus & ulti-
mus. Ego dabo sitienti bibere aquam
de fonte gratis. Victor hæreditate pos- 7
sidebit hæc; & ero ei Deus, & ipse
erit mihi filius. At verò timidorum, 8
& infidelium, & scelestorum, & im-
purorum, & homicidarum, & scorta-
torum, et colentium idola, omniumque
mendacium sors erit in stagno ardenti
igne et sulphure: quod est mors se-
cunda. Tum venit ad me unus ex 9
illis Angelis qui habebant septem phi-
alas plenas septem exitiis postremis:
et allocutus est me, dicens; Veni,
exponemus tibi mulierem illam quæ
est sponsa Agni. Duxitque spiritum 10
meum super montem magnum ac sub-
limem, et ostendit mihi urbem san-
ctam Jerusalem descendentem è cœ-
lo à Deo. Et erat in ea gloria Dei: 11
eratque splendor ejus ut gemmæ preti-
osissimæ, ut pyropi et unionis co-
ruscantis. Habebat autem mu- 12
rum magnum & altum: habe-
batque portas duodecim, & ad
portas Angelos duodecim, & nomina
scripta, nempe nomina duodecim filio-
rum Israel. Et erant ab Oriente 13
portæ tres, & ab Austro portæ tres,
& ab Aquilone portæ tres, & ab
Occidente portæ tres. Et murus ur- 14
bis habebat duodecim fundamenta:
& super fundamenta, duodecim no-
mina, videlicet nomina duodecim
Apostolorum Agni. Cæterùm qui lo- 15
quebatur mecum, habebat in manu
sua mensuram arundinem auream, ut
ea metiretur urbem & portas & mu-
rum ejus. Urbs autem illa, quadran- 16
gularis erat: & latitudo ac longi-
tudo ipsius, eadem. Mensus est igi-
tur urbem arundine illâ, & inventa
est circiter duodecim millia stadiorum
longitudo ejus, & latitudo atque al-
titudo ejus erant æquales. Deinde 17
mensus est murum ejus, & invenit
centum quadraginta quatuor cubitos,
mensurâ hominis qui est Angelus.
Porrò structura muri ejus erat ex 18
hyacintho: et urbs tota, ex auro pu-
ro, et similis vitro pellucido. Fun- 19
damenta verò muri urbis, omnigenis
gemmis pretiosis ornata. Fundamen-
tum primum, ex hyacintho: secun-
dum, sapphirus: tertium, chalcedo-
nius: quartum, smaragdus:

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

9 ወመጽአ ፩፡ እምነ፡፡ እልክቱ ፡ ፯፡ መላእክት ፡ እለ ፡ ይጸውሩ፡ ፯፡ ጽዋዐተ፡እለ፡ መሉአ
ን ፡ ፯፡መቅሠፍተ ፡ ደኃርያን፡፡ ወተናገረ ፡ ምስሌየ ፡ ወይቤለኒ ፡ ነዓ፡አርእየከሃ፡ ለመርዓተ፡
10 ብእሲተ ፡ በግዑ፡፡=፡ ወወሰደኒ ፡ መንፈስ ፡ ውስተ ፡ ደብር ፡ ዐቢይ ፡ ወነዋኅ ፡ ወአርአ
የኒያ ፡ ለሀገር ፡ ቅድስት ፡ ኢየሩሳሌም ፡ እንተ ፡ ትወርድ ፡ እምሰማይ ፡ እምኀበ ፡ እም
11 ላኪየ፡፡=፡ ወሰብሐተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ላዕሌሃ፡፡ ወከዋክብቲሃኒ ፡ ይመስሉ ፡ ከመ ፡
12 ዕንቍ ፡ ክቡር፡፡ ወጸዕዱት ፡ ከመ ፡ ባሕርይ፡፡=፡ ወዐቢይ፡ አረፍተ ፡ ወነዋኅ ፡ ጥቅ
ማ፡፡ ወቦቲ ፡ ፲ወ፪፡ አናቅጽ፡፡ ወውስተ፡ ፲ወ፪፡ አናቅጽ፡ ፲ወ፪፡ መላእክት፡ ጠጽሑ
13 ፉ ፡ አስማት ፡ ዘ፲ወ፪፡ ሕዝበ ፡ እስራኤል፡፡=፡ ወውስተ ፡ አንቀጽ ፡ ጽባሓዊያን ፡
፫፡፡ ውስተ ፡ አንቀጽ ፡ ዐረባዊያን ፡ ፫፡ ወውስተ ፡ አንቀጽ ፡ ደቡባዊያን፡ ፫፡ ወውስተ ፡
14 አንቀጽ ፡ ሰሜናውያን ፡ ፫፡፡=፡ ፲ወ፪፡ መሰረታቲሃ ፡ ለአረፍተ ፡ ሀገራ፡፡ ወጽሑፍ ፡
15 ውስቴቶን ፡ አስማት፡ ዘ፲ወ፪፡ ሐዋርያተ ፡ በግዑ፡፡=፡ ወዝክቱ ፡ ዘይትናገር ፡ ምስሌ
የ ፡ ይጸውር ፡ ኆለተ ፡ ወርቅ ፡ ዘእምጣነ ፡ በትር ፡ በዘቦቱ ፡ ይሜጥና ፡ ለይእቲ ፡ ሀገር ፡
16 ለአናቅጺሃ ፡ ወለአረፍቲሃ፡፡=፡ ወርብዕት ፡ ይእቲ ፡ ሀገር ፡ በእምጣነ ፡ ኑኃ ፡ ወግድ
ማ፡፡ ወመጠና ፡ ለይእቲ ፡ ሀገር ፡ በውእቱ ፡ ሕለት፡፡ ወኮነ ፡ እምጣኒሃ፡ ፲ወ፪፻፡
17 ኑኃ ፡ ወግድማ ፡ ወቆማኒ ፡ ዕሩይ፡፡=፡ ወእምዝ፡ መጠነ ፡ አረፍቲሃኒ፡ ፻፵ወ፬ ፡ በእ
18 መተ ፡ ሰብእ ፡ ዝውእቱ፡ ፩፡ በእመተ ፡ መልአክ፡፡=፡ ወውስተ ፡ ርእሰ፡ አረፍታ ፡ ለ
ይእቲ ፡ ሀገር ፡ በያክንት፡፡ ወበዕንቍ ፡ ኢያስጲስ፡፡ ወትመስል ፡ ሀገራ ፡ ከመ ፡ ዘበወር
19 ቅ ፡ ንጹሕ ፡ ግበረታ፡፡=፡ ወመሠረተ ፡ አረፍተ ፡ ሀገራ ፡ ከመ ፡ ማኀው ፡ ጸዓደ፡፡ ወ
ስርገው ፡ በኵሉ ፡ ዕንቍ ፡ ክቡር፡፡ ወቀዳሚት ፡ መሠረት ፡ ዘኢያስጲስ፡፡ ወካልእት ፡
በሰንፔር፡፡ ወሣልሰት ፡ በኬልቄዶን፡፡ ወራብዕት ፡ በዘመረግድ፡፡=፡

Et venit unus ex illis septem Angelis qui portabant septem calices plenos septem 9
plagis postremis, & loquutus est mecum, & dixit mihi; Veni, ostendam tibi spon-
sam, uxorem agni. Et attulit me Spiritus in montem magnum & excelsum, & 10
ostendit mihi urbem sanctam Hierusalem quæ descendebat è cœlo à Deo meo. Et 11
gloria Dei super eam fuit, & stellæ ejus videbantur sicut lapis pretiosus, & alba
fuit sicut margarita. Et magnus fuit murus ejus, & excelsa mœnia ejus: & 12
habuit duodecim portas, & in duodecim portis duodecim angelos, & inscripta
nomina duodecim tribuum Israel. In porta Orientali tres habuit, *in porta Occi-* 13
dentali tres, & in porta Aquilonari tres, & in porta Australi tres. Duodecim 14
fundamenta muri civitatis fuerunt, *& inscripta fuerunt iis nomina duodecim*
Apostolorum agni. Et is qui loquebatur mecum portabat calamum aureum, 15
æqualem virgæ, quocum metiretur hanc civitatem, portas ejus, & murum ejus.
Et quadra fuit hæc civitas in æqualitate longitudinis suæ & latitudinis suæ; 16
& mensus est hanc civitatem cum isto calamo, & fuit quantitas ejus duo-
decies centum longitudine, & latitudo ejus & altitudo ejus æquales. Et tunc 17
mensus est murum ejus, centum quadraginta & quatuor, secundùm cubitum ho-
minis, qui est unus secundùm cubitum Angeli. Et in capite muri hujus civi- 18
tatis structura *fuit de hyacintho, & de lapide jaspide, & videbatur civi-*
tas quasi de auro puro structa fuisset. Et fundamentum muri civitatis, sicut 19
vitrum album, & ornatum fuit cum omni lapide pretioso: & primum fun-
damentum cum jaspide, & secundum cum saphyro, & tertium cum chal-
cedone, & quartum cum smaragdo,

ἈΠΟΚΆΛΥΨΙΣ ἸΩΆΝΝΟΥ.

Quintum, sardonyx: sextum, sardius: septimum, chrysoli-
20 Ὁ πέμπτος, (θ) σαρδόνυξ· ὁ ἕκτος, (ι) σάρδιος· ὁ ἕβδομος, χρυσόλι-
thus: octavum, beryllus: nonum, topazius: decimum, chry-
θος· ὁ ὄγδοος, (κ) βήρυλλος· ὁ ἔνατος, τοπάζιον· ὁ δέκατος, (λ) χρυ-
soprasus: undecimum, hyacinthus: duodecimum, amethystus. Et
21 σόπρασος· ὁ ἑνδέκατος, ὑάκινθος· ὁ δωδέκατος, ἀμέθυστος. Καὶ
duodecim portæ, duodecim margaritæ, *unaquæque portarum erat ex*
οἱ δώδεκα πυλῶνες, δώδεκα μαργαρῖται, ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ
una margarita: & platea civitatis aurum mundum, tanquam vitrum per-
ἑνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν, ὡς ὕαλος (μ) δι-
lucidum. Et templum non vidi in ea: *nam* Dominus Deus omnipotens,
22 αφανής. Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ,
templum illius est, & Agnus. Et civitas non *opus habet* Sole, ne-
23 (ν) ναὸς αὐτῆς ἐστι, καὶ τὸ ἀρνίον. Καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου, οὐ-
que Lunâ, ut luceant in ea: nam *gloria* Dei illuminavit eam, &
δὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν (ξ) ἐν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτὴν, καὶ ὁ
lucerna ejus Agnus. Et Gentes *eorũ qui salvandi sunt* in lumine ejus ambu-
24 λύχνος αὐτῆς τὸ (ο) ἀρνίον. Καὶ τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων ἐν τῷ φωτὶ αὐτῆς περιπα-
labunt: & reges terræ afferent gloriam & honorem *suum* in illam.
τήσουσι· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσι τὴν (π) δόξαν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς αὐτήν.
25 (Et portæ ejus non claudentur *die*: nox enim non erit illic.) Et af-
26 (Καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας· νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ.) Καὶ οἴ-
ferent gloriam & honorem Gentium in illam. *Et* non intrabit in eam
27 σουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. Καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν
omne inquinans & faciens abominationem & mendacium, *si non* scripti in
πᾶν κοινοῦν καὶ (ρ) ποιοῦν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν
libro vitæ Agni.
τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.

CAP. XXII. κβ'.

Et ostendit mihi *purum* fluvium aquæ vitæ, splendidum tanquam crystallum, pro-
1 ΚΑὶ ἔδειξέ μοι καθαρὸν ποταμὸν ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκ-
cedentem de *throno* Dei, & Agni. In medio plateæ ejus & flumi-
πορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ἀρνίου. Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποτα- 2
nis, *hinc & hinc* lignum vitæ, *faciens* fructus duodecim, per *mensem unum-*
μοῦ, (α) ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕνα
quemque reddens fructum suum: & folia ligni ad sanitatem Gentium.
ἕκαστον ἀποδιδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.
Et omne maledictum non erit ampliùs: *& thronus* Dei & agni in illa
Καὶ πᾶν (β) κατανάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι· καὶ ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ 3
erunt: & servi ejus servient illi. Et videbunt faciem ejus: & no-
ἔσται· καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ. Καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ τὸ ὄνο- 4
men ejus in frontibus eorum. Et nox non erit *illic, & opus* non *habent*
μα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. Καὶ νὺξ οὐκ ἔσται (γ) ἐκεῖ, καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσι 5
lucernâ, & lumine Solis: quoniam Dominus Deus *illuminat* illos: & regnabunt
λύχνου, καὶ φωτὸς ἡλίου· ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς (δ) φωτίζει αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν
in secula seculorum. Et dixit mihi; Hæc verba *fidelia* & vera: &
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ εἶπέ μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί· καὶ 6
Dominus Deus *sanctorum* prophetarũ misit angelum suum ostendere servis
(ε) Κύριος ὁ Θεὸς τῶν ἁγίων προφητῶν ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις
suis quæ oportet fieri *in celeritate*. Ecce venio velociter: Beatus *custodiens*
αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. (ζ) Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς 7
verba prophetiæ libri hujus. Et ego Joannes *videns* hæc 8 *au-*
λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. (η) Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων ταῦτα καὶ ἀ- 8
diens: & postquàm audissem & vidissem, cecidi *adorare* ante
κούων· καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ (θ) ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι (ι) ἔμπροσθεν
pedes angeli, *ostendentis* mihi hæc. Et *dicit* mihi; Vide ne:
τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. Καὶ λέγει μοι, Ὅρα μή· (κ) 9
conservus tuus enim sum, & fratrum tuorum prophetarum, & *servantium*
σύνδουλός σου γάρ εἰμι, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων
verba libri hujus: Deum adora. Et dicit mihi; Ne
τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ Θεῷ προσκύνησον. Καὶ λέγει μοι, Μὴ 10
signaveris verba prophetiæ libri hujus: *quia* tempus propè est.
σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου (λ) τούτου· ὅτι ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν.

MS. A. (θ) σαρδιόνυξ· (ι) σάρδιον· (κ) βήρυλλος· (λ) χρυσόπρασον· (μ) διαυγής· (ν) ὁ ναὸς (ξ) αὐτῇ· (ο) ἀρνίον. Καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς (π) δόξαν αὐτῶν εἰς (ρ) ποιῶν Κεφ. κβ'. MS. A. (α) καὶ ἐκεῖθεν (β) κατάθ… (γ) ἔτι, καὶ οὐχ ἕξουσιν χρείαν φωτὸς λύχνου, καὶ * φῶς ἡλίου· (δ) φωτίσει ἐπ' αὐτούς· (ε) ὁ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν (ζ) Καὶ ἰδοὺ (η) Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα· (θ) ἔβλεπον, (ι) πρὸ ποδῶν (κ) σύνδουλός σου εἰμί, (λ) τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς

Versio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 [illegible]
[illegible]
21 [illegible]
[illegible]
22 [illegible]
23 [illegible]
[illegible]
24 [illegible]
25 [illegible]
26 [illegible]
27 [illegible]
1 [illegible]
2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
4 [illegible]
5 [illegible]
[illegible]
6 [illegible]
[illegible]
7 [illegible]
8 [illegible]
[illegible]
9 [illegible]
10 [illegible]
[illegible]

20 Quintum sardonichus: sextum sardidon: septimum, chrysothlus: octavum, beryllus: nonum, topazion: decimum, chrysoposius: undecimum, hyacinthus: duodecimum, amethystus. 21 Et illæ duodecim portæ, duodecim sunt margaritæ: singulæ *margaritæ* singulæ portæ, & singulæ *portæ* è singulis margaritis: & vicus latus urbis, aurum purum, tanquam vitrum splendidum. 22 Et templum non vidi in ea: ipse enim Dominus, ille Omnipotens, templum ejus est, & ille Agnus. 23 Et ipsa urbs non habet opus sole neque lunâ, ut illuminent eam: ipsa enim gloria Dei illuminavit eam, & lucerna ejus ille Agnus. 24 Et ambulabunt Gentes quæ servatæ sunt, per lucem ejus, & reges terræ: afferentes gloriam suam, & honorem Gentium in eam. 25 Et portæ ejus non claudentur 26 interdiu: nox enim non est ibi. Et afferent gloriam & honorem Gentium in 27 eam. Et non intrabit in eam ullus pollutus, & faciens immunditiem & mendacium: nisi qui scripti sunt in libro vitæ illius Agni.

CAP. XXII.

1 ET ostendit mihi fluvium aquarum vivarum nitidarum tanquam chrystallum, exeuntem ex throno Dei, & illius Agni. 2 In medio vici lati ejus, & juxta fluvium hinc atque illinc, lignum vitæ faciens fructus duodecim, singulis mensibus reddens unumquodque fructum suum: & folia ligni ad sanitatem Gentium. 3 Et nullus fluxus *foliorum* erit ampliùs. Et thronus Dei & illius Agni in ea erit, & servi ejus ministrabunt ei. 4 Et videbunt faciem ejus, & nomen ejus super frontes eorum *erit*. 5 Et nox non erit ampliùs, neque indigebunt lumine lucernæ neque solis: quia Dominus Deus illuminat eos, & regnabunt in secula seculorum. 6 Et dixit mihi; Hæc verba sunt fidelia & vera: & Dominus Deus spiritûs prophetarum misit me Angelum suum, ad indicandum servis suis ea quæ oportet fieri citò. 7 Et ecce venio citò: beatus est qui servat verba prophetiæ hujus. 8 Etiam ego Johannes qui audiebam & videbam hæc, quum audivissem ego & vidissem, cecidi ad adorandum ante pedes Angeli, qui hæc indicabat mihi. 9 Et dixit mihi; Vide ne: conservus tuus sum, & fratrum tuorum prophetarum, & eorum qui servant verba libri hujus: Deum adora. 10 Et dixit mihi; Ne obsigna verba prophetiæ libri hujus: illud enim tempus propinquum est.

Versio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

20 ወኀምስት፡ በሰርደንክስ፡፡ ወሳድስ፡ ባስርድዮን፡፡ ወሰብዕት፡ በክሪሶ፡ ቶሎቤ፡፡ ወሰምንት፡
በብሬሊ፡፡ ወታስዕት፡ በወሬዌሬ፡፡ ወአስርት፡ ባክሪስ፡ ጳሬስስ፡፡ ወእንት፡ ዐሠር፡ ወአሐቲ፤
21 በያክንት፡፡ ወእንተ፡ ዐሠሩ፡ ወክልኤ፡ በአሜቴስጢኖስ፡፡ ወደደያቲሃ፤ ፲ወ፪፡ ባእሠሩ፡
ወክልኤ፡ ባሕርይ፡፡ ወለለ፡ ፩፡ ደዴ፡ አሐቲ፡ ባሕርይ፡ ወጽጕ፡ ሀገሪ፡ ከመ፡ ወርቅ፡ ንጹሕ፡
22 ዘያጸድል፡ ከመ፡ እንተ፡፡ ማሕው፡፡ ወኢርኢኩ፡ ዘከማሁ፡ ጽርሓ፡ እስመ፡ እግዚአብሔር፡
ዘኵሉ፡ ይመልክ፡ ውስተ፡ ጽርሓ፡ መቅደሱ፡ ወበግዑ፡፡

20 *Et quintum cum sardonice, & sextum cum sardio, & septimum cum chrysotolobe, & octavum cum beryllo, & nonum cum varavero, & decimum cum chrysoprase,* 21 *& undecimum cum hyacintho, & duodecimum cum amethysto. Et portæ ejus duodecim, sunt duodecim margaritæ, & unaquæque porta una margarita fuit, & platea civitatis sicut aurum purum splendens sicut vitrum.* 22 *Et non vidi tale templum, quia Deus omnium Dominator in templo sancto suo est, & Agnus ejus.*

Versio VULGATA LATINA.

20 Quintum, sardonyx: sextum, sardius: septimum, chrysolithus: octavum, beryllus:
nonum, topazius: decimum, chrysoprasus: undecimum, hyacinthus: duodeci-
21 mum, amethystus. Et duodecim portæ, duodecim margaritæ sunt, per singulas:
& singulæ portæ erant ex singulis margaritis: & platea civitatis aurum mundum,
22 tanquam vitrum perlucidum. Et templum non vidi in ea. Dominus enim Deus
23 omnipotens templum illius est, & Agnus. Et civitas non eget Sole, neque Lu-
nâ, ut luceant in ea: nam claritas Dei illuminavit eam, & lucerna ejus est Agnus.
24 Et ambulabunt gentes in lumine ejus: & reges terræ afferent gloriam suam &
25 honorem in illam. Et portæ ejus non claudentur per diem: nox enim non erit
26 illic. Et afferent gloriam & honorem gentium in illam. Non intrabit in eam
27 aliquod coinquinatum, aut abominationem faciens & mendacium, nisi qui scri-
pti sunt in libro vitæ Agni.

CAP. XXII.

1 ET ostendit mihi fluvium aquæ vitæ, splendidum tanquam crystallum, proce-
2 dentem de sede Dei & agni. In medio plateæ ejus, & ex utraque parte flu-
minis lignum vitæ, afferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum
suum, & folia ligni ad sanitatem Gentium. Et omne maledictum non erit am- 3
pliùs: sed sedes Dei & Agni in illa erunt, & servi ejus servient illi. Et vi- 4
debunt faciem ejus: & nomen ejus in frontibus eorum. Et nox ultrà non 5
erit: & non egebunt lumine lucernæ, neque lumine Solis, quoniam Dominus De-
us illuminabit illos, & regnabunt in secula seculorum. Et dixit mihi; Hæc ver- 6
ba fidelissima sunt, & vera. Et Dominus Deus spirituum prophetarum misit An-
gelum suum ostendere servis suis quæ oportet fieri citò. Et ecce venio veloci- 7
ter. Beatus, qui custodit verba prophetiæ libri hujus. Et ego Joannes, qui au- 8
divi, & vidi hæc. Et postquàm audissem & vidissem, cecidi ut adorarem ante
pedes Angeli, qui mihi hæc ostendebat: Et dixit mihi; Vide ne feceris: con- 9
servus enim tuus sum, & fratrum tuorum Prophetarum, & eorum qui servant
verba prophetiæ libri hujus: Deum adora. Et dicit mihi; Ne signaveris ver- 10
ba prophetiæ libri hujus: tempus enim propè est.

Versio ARABICA cum Interpretatione LATINA.

* الخامس سردون * السادس سردوس * السابع ارورد * الثامن ياقوت احضر * التاسع زبرجد * 20
العاشر اسبادسم * الحادي عشر اياكنتس * الثاني عشر البرادي * والابواب الاثنا عشر 21
كانت اثني عشر جوهر * كل باب منها كان من جوهر واحدة * وارقة المدينة كانت من ذهب
خالص كالزجاج * ولم ار فيها هيكلا * لان الرب الاله ماسك الكل هو هيكلها والخروف * 22
* والمدينة لم يكن لها حاجة لضياء شمس ولا قمر * لان مجد الله هو الذي انارها * وسراجها 23
الخروف * والامم يمشون في نوره * وملوك الارض اجابوا بمجدهم وكرامتهم فيها * وابوابها لا 24 25
تغلق بالنهار * لانه ليس هناك ليل * وياتون بالمجد والكرامة الامم اليها * وليس يدخلها 26 27
شي من نجس * ولا عمال الرذايل والكذب * بل انما يدخلها الذين هم مكتوبون في
سفر الحياة الذي للخروف *

Quintum, sardonyx: sextum, sardius: septimum, chrysolithus: octavum, hyacinthus viridis: nonum, topazius: decimum, chrysoprasus: undecimum, hyacinthus: duodecimum, amethystus. 20
21 *Duodecim autem portæ, duodecim erant gemmæ: singulæ ex iis portæ è singulis erant gemmis: et plateæ urbis erant ex auro puro quasi vitrum.* 22 *Et non vidi in ea templum: Dominus enim Deus omnipotens templum ejus est, et Agnus.* 23 *Et urbs ista non habebat opus lumine solis neque lunæ: nam gloria Dei est quæ illustravit eam, et lucerna ejus est Agnus.* 24 *Et gentes ambulabunt in lumine ipsius: et reges terræ gloriam et honorem suum in ipsam intulere.* 25 *Et portæ ejus non claudentur interdiu, quia non est ibi nox.* 26 *Et afferent gloriam et honorem Gentes ad eam.* 27 *Nec intrabit in eam quicquam immundum, neque operantes abominationes et mendacium: at verò intrabunt in eam qui scripti sunt in libro vitæ ad Agnum pertinente.*

* الفصل الثاني والعشرون *

CAP XXII.

* ثم اراني نهرا نقيا من ماء الحياة يضي كالمها * منحدرا من كرسي لله والخروف * في 1 2
وسط رحابها * ومن كل ناحية من النهر * فيها شجرة الحياة تثمر اثني عشر ثمرة * تاتي بثمرها
في كل شهر * واوراق الشجرة لشفا الامم * وكل لعنة ليس تكون فيها * وفيها يكون 3
كرسي الله والخروف * فيها يكون * وعبيده يتعبدونه * ويعاينون وجهه * واسمه مكتوب 4
في جباههم * وليل ليس فيها * ولا يحتاجون الي ضياء مصباح ولا نور * لان الرب الاله ينورهم * 5
ويملكون الي ابد الابد * فقال لي هذا القول هو صحيح حقاني * لان الرب الاله ارسل ملاكه 6
بارواح الانبياء * ليظهر لعبيده ما يجب كونه عاجلا * وها انا ذا اتي مسرعا * فطوباه الذي 7
يحفظ كلام نبوة هذا المصحف * وانا يوحنا هذا ما رايت * واذ سمعت ورايت * خررت ساجدا 8
قدام رجلي الملاك * الذي كان يظهر لي هذه * فقال لي احذر لا تفعل * لاني عبد مثلك * 9
ومثل اخوتك الانبياء * والذين يحفظون كلام هذا المصحف * لله فاسجد * ثم قال لي * لا 10
تختم على كلام نبوة هذا المصحف * لان الزمان قريب هو *

Tum ostendit mihi fluvium purum aquæ vivæ, rutilantem ut adamantem, 1
2 *defluentem de throno Dei et Agni. In medio foro ejus, et ex omni parte fluvii, inerat arbor vitæ afferens fructus duodecim, reddens fructum suum singulis mensibus: et folia arboris, ad sanitatem Gentium.* 3 *Et nullum maledictum erit in ea: et in ipsa erit thronus Dei et Agni: in ipsa* inquam *erit, et servi ejus servient ei.* 4 *Cernentque vultum ejus: et nomen ejus scriptum erit in frontibus eorum.* 5 *Et nox in ea non est, neque indigent splendore facis, neque lumine: quoniam Dominus Deus est lumen eorum: et regnabunt in seculum seculi.* 6 *Tum dixit mihi, Hic sermo fidelis est ac verax: Dominus enim Deus misit Angelum suum in spiritus Prophetarum, ut revelaret servis suis quid oporteat fieri citò.* 7 *Et ecce ego venio citò, beatus qui servaverit verba prophetiæ libri hujus.* 8 *Et hoc est quod vidi et audivi ego Johannes: cumque audissem ac vidissem, procidi adorans ante pedes Angeli qui mihi hæc ostendebat.* 9 *Dixit autem mihi, Cave, ne feceris: servus enim sum sicut tu, et sicut fratres tui Prophetæ, et ii qui servabunt verba libri hujus: Deum adora.* 10 *Deinde dixit mihi, Ne obsignes verba prophetiæ libri hujus: tempus enim propinquum est.*

Versio ÆTHIOPICA cum Interpretatione LATINA.

23 ወሀገረሰ:ኢትፈቅድ:ፀሐየ: ወኢወርኅ:ከመ:ያብርሁ:ላታ::እስመ: ብርሃነ:እግዚአብሔር:
24 ያበርህ:ላቲ::ወማኅቶተ:በግዑ::=፧ ወየሐውሩ: አሕዛብ: በብርሃነ: ዚአሃ:: ወነገሥተ:
25 ምድርኒ: ያመጽኡ: ክብሮሙ: ውስቴታ::=፧ ወኢይትአጸው: አናቅጺሃ: መዐልተ: ወሌሊ
26 ተ: እስመ: አልባቲ: ሌሊተ::=፧ ወያመጽኡ: ክብሮሙ: ወስብሐቲሆሙ: ለሕዛብ: ወ ስቴ
27 ታ::=፧ ወኢይበውእ: ውስቴታ: ኵሉ: ዘርኩስ: ወዘይገብር: ግማኔ: ወ ሐሰተ:: ወኢይጸ
ሐፍ: ውስተ: መጽሐፈ: ሕይወት: ዘበግዑ:=፧
ፍβ
1 ወአርአየኒ: ፈለገ: ዘማየ: ሕይወት: ጸዓደ: ከመ: ዘበረድ:: ወይወፅእ:እምነ:መንበሩ:ለእግ
2 ዚአብሔር: ወስልጣኑ: በግዑ:=፧ ወይውሕዝ: ውስተ: ማእከለ: መርኅባ: ወእምለፌኒ: ወእ
ቱ:ፈለግ:: ወእምከሀክኒ:ዕፀ:ሕይወት::ወይገብር:ፍሬ: ፲ ወ β:ለለ ል:ወርኅ: ወይሁብ:ፍሬ
3 ሁ: ወቈጽለ:ዕፁኒ: ለሕይወተ: አሕዛብ::=፧ ወአልቦ: እንከ:ርኩስ: ወኢምንተኒ:: ወሀ
ሎ: ውስቴታ: መንበረ: እግዚአብሔር: ወበግዐ: ወኢከውንአ: ዓመት: ለዕለ: አግብርተ: እግ
4 ዚአብሔር:: ወአግብርቲሁኒ:ለእግዚአብሔር:ያመልክዎ:=፧ ወይሬእዩ:ገጾ:ወስሙ:ጽሑ
5 ፍ: ውስተ: ገጽሞሙ::=፧ ወአልቦሙ: ሌሊተ: ወኢይፈቅዱ: እንከ: ብርሃነ: ማኅቶት::
ወኢብርሃነ: ፀሐይ: እስመ: ብርሃነ: እግዚአብሔር: ያበርህ: ላዕሌሆሙ: ወይነግሡ:ለዓለም:
6 ዓለም::=፧ ወይቤለኒ: ዝኩ: ቃለ: ጽድቅ: ወምእመን: እግዚእነ: እግዚአብሔር:
እምላክነ: መንፈሰ: ነቢያት: ፈነወ: መልአኮ: ከመ: ያርእዮሙ: ለአግብርቲሁ: ዘሀለወ:
7 ይኩን: ፍጡነ::=፧ ወናሁ: እመጽእ: ፍጡነ: ግብተ: ከመ: ሰረቂ:: ወብፁዕ: ዘየዓቅ
8 ብ: ቃለ: ተነብዮ: ዘዝንቱ: መጽሐፍ::=፧ ወአነ: ዮሐንስ: ዘርኢኩ: ዘንተ: ወዘሰማዕ
ኩ:: ወወደቁ:ታሕተ: እገሪሁ: ወሰገድኩ: ቅድመ: ውእቱ: መልአክ: ዘአርአየኒዮ: ለዝክ
9 ቱ:=፧ ወይቤለኒ:ኢትሰግድ:ሊተ: ዑቅ:ዮጊ:ገብረ:ዚአከ:ሊነ: ወዘአኃዊከ: ነቢያት: ወዘ
እለ:የዐቅቡ:ቃለ:ዝንቱ:መጽሐፍ:ወትእዛዘ: እግዚአብሔር::ወአንተሰ:ለእግዚአብሔር:ስ
10 ግድ:=፧ ወኢትኅትም:ቃለ:ተነብዮ:ዘዝንቱ:መጽሐፍ:እስመ:በጽሐ:ጊዜሁ:ወዘመኑ:=፧

Et civitas non eget sole neque lunâ, ut illustrent eam, quia lux Dei illustrat 23
eam, & lucerna Agni ejus. Et incedent Gentes per lucem ejus, & reges terræ infe- 24
rent gloriam suam in eam. Et non claudentur portæ ejus die & nocte, quia 25
non erit nox. Et inferent honorem & gloriam Gentium in eam. Et non intra- 26
bit in eam quicquam immundum, & quod facit abominationem & mendacium, 27
& non scriptum in libro vitæ agni ejus.

CAP. XXII.

ET ostendit mihi fluvium aquæ vitæ candidum tanquam crystallinum, & 1
procedebat ex throno Dei & potestate Agni ejus. Et fluebat in medium plateæ: & è 2
latere hujus fluvii & illic, arbor vitæ fuit, & ferebat fructum duodecim singulis
mensibus, et edebat fructum suum: et folia ligni, ad vitam Gentium. Et non erit 3
ampliùs immundum quicquam: et fuit in ea thronus Dei et agni, et non fuit an-
nus super servos Dei, et servi Dei colent eum. Et videbunt faciem ejus, et 4
nomen ejus scriptum in frontibus suis. Et non erit iis nox, et non egebunt am- 5
pliùs lumine lucernæ, neque lumine solis, quia lumen Dei splendebit super eos,
et regnabunt in seculum seculorum. Et dixit mihi; Hic sermo veritatis, et fi- 6
delis: Dominus noster, Dominus Deus noster spiritûs prophetarum misit angelum
suum ut indicet servis suis quid oportet fieri citò. Et ecce veniam citò repen- 7
tè sicut fur, et beatus est qui custodiet sermonem prophetiæ hujus libri. Et ego 8
Johannes is sum *qui vidi hæc, et qui audivi, et cecidi sub pedibus ejus, et*
adoravi in conspectu istius angeli qui ostendit mihi hæc. Et dixit mihi, Ne ado- 9
ras me: age utique, servus tuus sum et fratrum tuorum prophetarum et eorum
qui custodiunt sermonem hujus libri et mandatum Dei: et tu Deum adora. Et 10
ne obsignes sermonem prophetiæ hujus libri, quia venit tempus ejus, et præstitu-
tum ejus tempus.

ἈΠΟΚΆΛΥΨΙΣ ἸΩΆΝΝΟΥ.

Nocens, noceat adhuc: & *fordens,* fordefcat adhuc: & juftus ju-
11 Ὁ ἀδικῶν, (μ) ἀδικησάτω ἔτι· ϗ ὁ ῥυπῶν, ῥυπωσάτω ἔτι· ϗ ὁ δίκαιος δι-
ftificetur adhuc: & fanctus, fanctificetur adhuc. *Et* ecce venio citó: &
12 καιωθήτω ἔτι· ϗ ὁ ἅγιος, ἁγιασθήτω ἔτι. Καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· ϗ ὁ
merces mea mecum, reddere unicuique *ut opus ejus erit.* Ego
13 μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον (ν) αὐτοῦ ἔσται. Ἐγώ
fum α & ω, principium & finis, primus & noviffimus. Beati
14 εἰμι τὸ Α ϗ τὸ Ω, ἀρχὴ ϗ τέλος, ὁ πρῶτος ϗ ὁ ἔσχατος. Μακάριοι
facientes mandata ejus, ut fit poteftas eorum in ligno
(ξ) οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς
vitæ, & *portis* intrent in civitatem. Foris *autem* canes,
15 ζωῆς, ϗ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. (ο) Ἔξω δὲ οἱ κύνες,
& venefici, & *fornicatores,* & homicidæ, & *idololatræ,* & omnis
ϗ οἱ φαρμακοὶ, ϗ οἱ πόρνοι, ϗ οἱ φονεῖς, ϗ οἱ εἰδωλολάτραι, ϗ (π) πᾶς
amans & *faciens* mendacium. Ego Jefus mifi angelum meum, te-
16 ὁ φιλῶν ϗ ποιῶν ψεῦδος. Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου, μαρ-
ftificari vobis hæc in Ecclefiis. Ego fum radix & genus
τυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα (ρ) ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα ϗ τὸ γένος
David, ftella fplendida & matutina. Et Spiritus &
17 (σ) τοῦ Δαβὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς (τ) ϗ ὀρθρινός. Καὶ τὸ Πνεῦμα ϗ ἡ

fponfa dicunt; Veni: Et *audiens* dicat; Veni. Et *fitiens*
νύμφη λέγουσιν, (υ) Ἐλθέ· ϗ ὁ ἀκούων εἰπάτω, (φ) Ἐλθέ. ϗ ὁ διψῶν (χ)
veniat, & *volens* accipiat aquam vitæ gratis. Conteftor enim
ἐλθέτω, ϗ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ ὕδωρ ζωῆς δωρεάν. (‡) Συμμαρτυροῦμαι γὰρ 18
omni audienti verba prophetiæ libri hujus; Si quis ap-
παντὶ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, Ἐάν τις (ω) ἐπι-
pofuerit ad hæc, apponet Deus fuper illum plagas fcri-
θῇ πρὸς ταῦτα, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς (α) ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμέ-
ptas in libro ifto: Et fi quis *abftulerit* de verbis
νας (β) ἐν βιβλίῳ τούτῳ· Καὶ ἐάν τις (γ) ἀφαιρῇ ἀπὸ τῶν λόγων (δ) 19
libri prophetiæ hujus, auferet Deus partem ejus de
βίβλου τῆς προφητείας ταύτης, (ε) ἀφαιρήσει ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ (ζ)
libro vitæ, & de civitate fancta, & *fcriptis*
βίβλου τῆς ζωῆς, ϗ ἐκ τῆς πόλεως τῆς (η) ἁγίας, ϗ τῶν γεγραμμένων (θ)
in libro ifto: Dicit *teftans hæc* Etiam venio citó. A-
ἐν βιβλίῳ τούτῳ· Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, Ναὶ ἔρχομαι ταχύ. (ι) ἀ- 20
men. *Etiam,* veni, Domine Jefu. Gratia Domini noftri Jefu Chrifti
μήν. ναὶ, ἔρχου Κύριε Ἰησοῦ. Ἡ χάρις τοῦ (κ) Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ 21
cum omnibus vobis. Amen.
μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

(†) ΤΈΛΟΣ.

MS. A. (μ) ἀδικησάτω ἔτι· * ϗ ὁ δίκαιος, δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι· ϗ ὁ ἅγιος, (ν) ἐστὶν αὐτοῦ. Ἐγὼ τὸ Ἄλφα ϗ τὸ Ω, πρῶτος ϗ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ ϗ τὸ τέλος. (ξ) οἱ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν (ο) Ἔξω οἱ (π) πᾶς φιλῶν (ρ) ἐν ταῖς (σ) Δαβὶδ, (τ) ϗ ὁ πρωϊνός. (υ) Ἔρχου· (φ) Ἔρχου. (χ) ἐρχέσθω· ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ (‡) Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι (ω) ἐπιθῇ ἐπ' αὐτὰ, (α) * ἐπ' αὐτῷ (β) ἐν τῷ βιβλίῳ (γ) ἀφέλῃ (δ) τοῦ βιβλίου τῆς (ε) ἀφέλει (ζ) τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ϗ τῆς (η) ἁγίας, τῶν (θ) ἐν τῷ (ι) ἀμήν. ἔρχου (κ) Κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων. (†) Ἀποκάλυψις Ἰωάννου.

Verfio *SYRIACA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 [illegible]
12 [illegible]
13 [illegible]
14 [illegible]
15 [illegible]
16 [illegible]
[illegible]
17 [illegible]
18 [illegible]
[illegible]
19 [illegible]
20 [illegible]
21 [illegible]
[illegible]

Qui injuriâ afficit, injuriâ afficiat adhuc: & 11
qui fordidus eft, fordefcat adhuc: & juftus
juftitiam faciat adhuc: & fanctus fanctifice-
tur adhuc. Ecce venio citò, & merces 12
mea mecum, ad retribuendum unicuique,
quale eft opus ejus. Ego fum Olaph & 13
Tau, primus & ultimus, initium & finis.
Beati funt qui cuftodiunt mandata ejus, ut 14
fit poteftas eorum in lignum vitæ, & per por-
tas intrent in urbem. Foris canes, & ve- 15
nefici, & fcortatores, & homicidæ, & cul-
tores idolorum, & omnis qui diligit &
facit mendacium. Ego Jefus mifi Ange- 16
lum meum, ad conteftandum vobis hæc
coram Ecclefiis: ego fum illa radix &
genus Davidis, tanquam illa ftella fplen-
dida, illa matutina. Et Spiritus & fpon- 17
fa dicunt, Veni: & ille qui audit, dicat,
Veni: & qui fitit, veniat: & qui vult, ac-
cipiat aquas vivas gratis. Teftor ego omni 18
audienti verba prophetiæ libri hujus, quòd
fi quis apponat ad hæc, apponet Deus fuper
illum plagas quæ fcriptæ funt in libro hoc.
Et fi quis diminuerit de verbis libri pro- 19
phetiæ hujus, diminuet Deus portionem
ejus è ligno vitæ, & ex urbe illa fancta,
fcriptis in libro hoc. Dicit is qui teftatur 20
hæc, Etiam, venio citò, Amen. Veni do-
mine Jefu. Gratia Domini noftri Jefu Chri- 21
fti cum omnibus Sanctis, Amen, Amen.

Verfio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 ወለዘገፋዐኒ ፡ ይገፍዕዎ ፡ እንከ ፡ ወለዘረሰሐኒ ፡ ያረስሕዎ ፡ እንከ ፡፡ ወጻድቅ ፡ ለይጽድቅ ፡
12 ወንጹሕ ፡ ለይንጻሕ ፡፡ ወናሁ ፡ እመፅእ ፡ ግብተ ፡ ፍጡነ ፡፡ ወእሴትየኒ ፡ ምስሌየ ፡ ው
13 እቱ ፡ ከመ ፡ እትፈደዮ ፡ ለለ ፡፡ ወእኴንኖ ፡ በከመ ፡ ምግባሩ ፡፡ እነ ፡ ውእቱ ፡ አል
ፋ ፡ ወኦ ፡፡ ወአነ ፡ ቀዳማዊ ፡ ወደኃራዊ ፡ ጥንት ፡ ወተፍጻሜት ፡ ርእስ ፡ መዋዕል ፡ ወማሕለ
14 ቅት ፡፡ ብፁዓን ፡ እለ ፡ ያነጽሑ ፡ አልባሲሆሙ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ስልጣኖሙ ፡ ላዕለ ፡ ዕፀ ፡
15 ሕይወት ፡ ወይበውእዋ ፡ እንተ ፡ አናቅጺሃ ፡ ለዛሀገር ፡ ቅድስት ፡፡ ወይወፅኡ ፡ አፍአ ፡
ቲ ፡ አካሳብ ፡፡ ወእለ ፡ ሰራይ ፡ ወዘማውያን ፡ ወቀታልያን ፡ ወእለ ፡ ያመልኩ ፡ አማልክተ ፡ ወኵ
ሎሙ ፡ እለ ፡ ያፈቅሩ ፡ ግብረ ፡ ሐሰት ፡፡

Et eum qui oppreffit me, opprimet adhuc: & eum qui afflixit me, affliget 11
ampliùs: et juftus juftificator, et purus purificator. Et ecce veniam citò, 12
repentè, et merces mea mecum eft, ut retribuam unicuique, et judicem fe-
cundùm opera ejus. Ego fum Alpha et Ω, et fum primus et ultimus, prin- 13
cipium et finis, caput temporis et confummatio. Beati qui purgant vefti- 14
menta fua, ut fit poteftas eorum fuper ligno vitæ, et ingrediantur per por-
tas in hanc civitatem fanctam. Et exibunt foràs quinque canes, et ve- 15
nefici, et fcortatores, et ficarii, et colentes deos, et omnes qui diligunt
committere mendacium.

Verſio VULGATA LATINA.

11 Qui nocet, noceat adhuc: & qui in ſordibus eſt, ſordeſcat adhuc: & qui
12 juſtus eſt, juſtificetur adhuc: & ſanctus, ſanctificetur adhuc. Ecce venio ci-
13 tò, & merces mea mecum eſt, reddere unicuique ſecundùm opera ſua. Ego
14 ſum α, & ω, primus, & noviſſimus, principium & finis. Beati, qui lavant
ſtolas ſuas in ſanguine Agni: ut ſit poteſtas eorum in ligno vitæ, & per
15 portas intrent in civitatem. Foris canes, & venefici, & impudici, & ho-
16 micidæ, & idolis ſervientes, & omnis qui amat & facit mendacium. Ego
Jeſus miſi Angelum meum, teſtificari vobis hæc in Eccleſiis. Ego ſum ra-
17 dix & genus David, ſtella ſplendida & matutina. Et ſpiritus & ſponſa
dicunt; Veni. Et qui audit, dicat; Veni. Et qui ſitit, veniat: & qui
vult, accipiat aquam vitæ, gratis. Conteſtor enim omni audienti verba 18
prophetiæ libri hujus; Si quis appoſuerit ad hæc, apponet Deus ſuper il-
lum plagas ſcriptas in libro iſto. Et ſi quis diminuerit de verbis libri pro- 19
phetiæ hujus, auferet Deus partem ejus de libro vitæ, & de civitate ſancta,
& de his quæ ſcripta ſunt in libro iſto. Dicit qui teſtimonium perhibet 20
iſtorum. Etiam venio citó: Amen. Veni, Domine Jeſu. Gratia Domini 21
noſtri Jeſu Chriſti cum omnibus vobis. Amen.

Verſio *ARABICA* cum Interpretatione *LATINA*.

11 * فمن كان يظلم فليظلم ايضا * والمسخ فليتمسخ ايضا * والبار فليفعل البر ايضا *
12 * ها نذا اتي مسرعا * واجري معي * واكافي كل احد على قدر اعماله *
13 انا الالف والياء الاول
14 والاخر * القديم والحديث * طوباهم الذين يعملون بوصاياه * وليكون سلطانهم على شجرة
15 الحياة * ويدخلون المدينة من ابوابها * وخارجها يلقون الكلاب * والسحرة * والزناة * والقتالون *
16 وعابدوا الاوثان * وكلمن يحب الكذب ويفعله * انا ايسوع ارسلت ملاكي * ان يخبركم بهذه
17 في كنايسكم * انا هو اصل وجنس داوود * ونجم الصبح المضي * والروح والعروسة يقولان تاتي *
18 وكلمن يسمع يقل ات * ومن عطش فلياتي * ومن اراد ان يشرب من ماء الحياة مجانا * وانا
اشهد لكل انسان سمع كلام هذا المصحف * وكلمن زاد على هذا شيا يزيد الله عليه
19 العذاب المكتوب في هذا المصحف * وكلمن نقص شيا من كلام النبوة الذي في هذا المصحف *
فيسقط الله اسمه من سفر الحياة ومن المدينة المقدسة * ومما هو مكتوب في هذا المصحف *
20 ومن له عينان فلينظر * ومن له اذنان فليسمع * هذا قول شاهد هذا الكلام * نعم ياتي
21 مسرعا * امين * امين * تعال يا ربنا يسوع * ونعمة الرب تكون مع جميعنا امين *

*Qui opprimebat, opprimat adhuc: 11
& ſordidus, ſordeſcat adhuc: & ju-
ſtus exerceat adhuc juſtitiam. Ecce 12
venio citó: & merces mea mecum eſt,
& rependam unicuique pro ratione ope-
rum ſuorum. Ego ſum Aliph & Te, 13
primus & ultimus, antiquus & novus.
Beati qui ſe exercent in mandatis 14
ejus: erit quidem jus eorum in arbo-
rem vitæ, & ingredientur urbem per
portas ejus. At extra illam ejicien- 15
tur canes, & venefici, et ſcortatores,
& homicidæ, & cultores idolorum,
& quiſquis amat mendacium & com-
mittit illud. Ego Jeſus miſi Ange- 16
lum meum, ut annuntiaret vobis hæc in
Eccleſiis veſtris. Ego ſum radix &
proſapia Davidis, et ſtella matutini
lucida. Et Spiritus ac Sponſa di- 17
cunt; Venias. Et quiſquis audit, di-
cat; Veni. Et qui ſitit, veniat: et
qui voluerit bibere ex aqua vitæ
gratis. Et ego conteſtor omni homini 18
audienti verba hujus libri; Quiſquis
adjecerit ad hæc rem ullam, adjiciet
ſuper eum Deus cruciatum ſcriptum
in hoc libro. Et quiſquis detraxerit 19
aliquid ex verbis prophetiæ, quæ
continentur in hoc libro, abolebit
Deus nomen ejus à libro vitæ, &
ab urbe ſancta, & ab iis quæ ſcri-
pta ſunt in libro iſto. Qui ergò ha-
bet oculos, videat: & qui habet
aures, audiat. Hæc ſunt verba Te- 20
ſtis horum ſermonum. Sanè citò ve-
nient, Amen, amen. Veni ó Domine
noſter Jeſu. Et gratia Domini ſit 21
cum nobis omnibus, Amen.*

* تجرت بعون ربنا يسوع المسيح * رويا يوحنا الرسول * الانجيلي * المحبوب من الرب * امين * امين *
* وهي الابوكالبسيس التي اظهرها الرب له * لما فيها من المنافع لبني البشر *
له المجد الي دهر الداهرين * امين *

Abſoluta eſt, opitulante Domino noſtro Jeſu Chriſto, viſio Johannis Apoſtoli & Evangeliſtæ, dilecti à Domino, Amen, amen.
Eſt autem Apocalypſis quam revelavit ei Dominus ob inditas in illa hominibus utilitates. Ipſi gloria in ſeculum ſeculorum, Amen.

Verſio *ÆTHIOPICA* cum Interpretatione *LATINA*.

16 አነ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ፈኖኩ ፡ መልአክየ ፡ ያስምዕ ፡ ለክሙ ፡ ዘንተ ፡ ለአብያተ ፡ ክርስ
17 ቲያናት ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ሰርወ ፡ ዘእምነ ፡ ዘመደ ፡ ደዊት ፡ ኮከበ ፡ ብርሃን ፡ ጽባሐዊ ። መ
ንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘመርዓት ፡፡ ወይቤ ፡ ለይምጻእ ፡ ወዘጸምአ ፡ ለይምጻእ ፡ ዘይፈቅድ ፡ ይ
18 ንሣእ ፡ ማየ ፡ ሕይወት ፡ በከንቱ ። ወአነ ፡ ስምዕ ፡ ለኵሉ ፡ ዘይሰምዕ ፡ ቃለ ፡ ዝንቱ ፡
መጽሐፍ ፡ እመ ፡ ወሰከ ፡ ደቤሁ ፡ ይዌስክ ፡ እግዚአብሔር ፡ ላዕሌሁ ፡ መቅሠፍተ ፡ ዘጽ
19 ሑፍ ፡ ውስተ ፡ ዝንቱ ፡ መጽሐፍ ። እመ ፡ አሰሰለ ፡ እምውስተ ፡ ዝንቱ ፡ ቃለ ፡፡
መጽሐፍ ፡ ያሴስል ፡ እግዚአብሔር ፡ ክፍሎ ፡ እምዕፀ ፡ ሕይወት ፡ ወእምነ ፡ ሀገር ፡ ቅድ
20 ስት ፡ ዘጽሑፍት ፡ ውስተ ፡ ዝንቱ ፡ መጽሐፍ ። ወይብል ፡ ዘስምዐ ፡ ዘንተ ፡ እወ ፡ እ
21 መጽእ ፡ ፍጡነ ፡ አሜን ፡፡ ናዓ ፡ እግዚኦ ፡ ኢየሱስ ። ወጸጋሁ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡
ምስለ ፡ ኵልክሙ ፡ አሜን ።

*Ego Dominus Jeſus miſi Angelum meum teſtificari vobis hæc pro domibus 16
Chriſtianis. Ego ſum radix vera progenies Davidis, ſtella lucis matutinæ.
Spiritus ſanctus ſponſæ, & dixit; Veniat. Et qui ſitivit, veniat. Qui 17
vult, accipiat aquam vitæ gratis. Et ego teſtis ſum omni qui audiet ſer- 18
monem hujus libri; Si quis adjecerit ſuper eum, apponet Deus ſuper eum
plagas quæ ſcriptæ ſunt in hoc libro. Si abſtulerit ex ſermone hujus libri, 19
auferet Deus portionem ejus è ligno vitæ, & è civitate ſancta quæ ſcri-
pta eſt in hoc libro. Et dicit qui teſtatus eſt hæc; Etiam, veniam citò, 20
Amen. Veni Domine Jeſu. Et gratia Jeſu Chriſti cum omnibus, Amen. 21*

በዝየ ፡ ተፈጸመ ፡ ራእየ ፡ ዮሐንስ ፡ አቡ ፡ ቀለምሲስ ፡ አሜን ፡ ዘውእቱ ፡ ብሂል ፡ ዘርእየ ፡
በሕይወቱ ፡ ራእየ ፡፡ ወተጽሕፈ ፡ ለብፁዕ ፡ ዮሐንስ ፡፡ ወንጌላዊ ፡ አምላክ ፡

Hic abſoluta eſt Viſio Johannis, Apocalypſis, Amen: Hoc eſt ac ſi diceres; Viſio quam in vita ſua vidit, & ſcripta fuit per beatum Johannem Evangeliſtam Dei &c.

FINIS.

Hanc Novi Teſtamenti interpretationem ad Æthiopici idiomatis rationem & proprietatem Latinè reddidit & tranſtulit *Dudleius Loftuſius* J. U. Doctor, legúmque profeſſor publicus in Academia Dublinenſi, nec non ſummæ Cancellariæ in Hibernia Magiſter, ex Æthiopico exemplari Romæ edito, Paulo tertio pontifice. Epiſtolas verò ad Romanos, Jacobi, ad Hebræos, & 1. Petri, quæ partim deerant in exemplari D. *Loftuſii*, partim ob loci diſtantiam, feſtinante prelo, Londinum ſeriùs tranſmiſſæ ſunt, tranſtulit D. *Edmundus Caſtellus* S. T. Baccalaureus, qui etiam totam tranſlationem *Æthiopicam Novi Teſtamenti* reviſit, eíque ſupremam manum impoſuit.

BODL. 22 April 1911

LONDINI,
EXCUDEBAT THOMAS ROYCROFT.

M DC L VII.